Class 49243 Book J31 v.2
General Theological Seminary Library
CHELSEA SQUARE, NEW YORK.
Besides the main topic, this book also treats of

Subject No.	*On page*	*Subject No.*	*On page*

General Theological Seminary.

Not to be Removed
FROM
The Library.

A DICTIONARY

OF THE TARGUMIM, THE TALMUD BABLI AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC LITERATURE

COMPILED BY

MARCUS JASTROW, PH. D. LITT. D.

WITH AN INDEX OF SCRIPTURAL QUOTATIONS

VOLUME II:

ת—ל

LONDON, W.C.: LUZAC & Co.
46, GREAT RUSSELL STREET

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS
27 W. 23d STREET

1903

35813

Size2
PJ
5205
.J3
1903
v.2

ל

ל *Lamed*, the twelfth letter of the Alphabet. It interchanges with the liquids, e. g. שַׁלְשֶׁלֶת a. שַׁרְשֶׁרֶת; נְדָנָה a. לְדָנָה &c.—ל as first radical letter often rejected in inflection, e. g. לָקַח, קַח, קְרִיחָה &c.

ל׳, as a numeral letter, *thirty*, v. א׳.

לְ־ (**לֵ־, לִ־, לַ־, לָ־**) prefix (b. h.) *unto, to, toward, for;* (before infinitive of verbs) *to*. Pes. I, 1 אור לארבעה וכ׳, v. אוֹר II.—לְחַבָּא, לְבָא, v. בָּא III. Ber. I, 1 לְאָכוֹל to eat; לְקָרוֹת to read; a. v. fr.—Ib. לְיוֹם אחד to one day, i. e. within one day (until morning). Zeb. 5, 3 ליום ולילה וכ׳ within a day and a night until midnight (v. comment.). Ib. לפנים מן וכ׳ inside of the curtains. Ber. 2ª לפניה before it, לאחריה after it. Ib. 14ª בין אלהיכם לאמת between *Elohekhem* a. *Emeth*. Ib. 13ª ולרבי נמי וכ׳ but as to Rabbi's opinion, might not also argument be raised &c.?; a. v. fr.—With personal pronouns: לִי *to me*, לָךְ, לָכָה, לָךְ; Ch. לִיךְ &c.—Ex. R. s. 3, v. וַהֲאר. Ber. 2ᵇ לא שמיע לְחוּד was unknown to them.—Chald.: לְחַנֵּי (v. תְּנֵי) let the text read; לֵימָא (v. אֲמָא) let him say. Ib. 2ª, sq.; a. v. fr.

לֹא (b. h.; v. לַאו) *not, no*. Ber. I, 1 לא קרינן וכ׳ we have omitted to recite &c. Ib. III, 4 ולא וכ׳ . . . לא neither before nor after. Nidd. 5ª לא אין לחן וכ׳, no; it means &c., v. לַאו; a. v. fr.—וְלֹא *indeed not*? Hull. 4ᵇ ולא וחכתיב וכ׳ indeed not (is it so that the verb חָסַם never refers to persuasion by speech)? Do we not read &c.?; a. v. fr.—(מְצוַת) לֹא תַעֲשֶׂה *a prohibitory law*, opp. עֲשֵׂה, a positive command; v. לַאו. Kidd. I, 7. Macc. 14ᵇ bot.; a. v. fr.—בְּלֹא *without*. Ber. 35ª bot. ב׳ ברכה without pronouncing a benediction; a. v. fr.—והוא שלא, v. הוּא.

לָא I ch. same. Targ. Gen. II, 5; a. v. fr.—Pes. 10ᵇ מקמיה . . . אין בחר . . לא before the time when it is forbidden, yes (he must search after leavened bread); after the time, no (he must not search). Ib. לא שנא there is no difference; a. v. fr.

לָא II m. (preced. wds.) *particle, mote*. Yoma 20ᵇ, v. חַדָּא. Midr. Till. to Ps. LXVIII, 3 כלא חשיבי they are like a mote.

לָא III pr. n. m. *La*, abbrev. of אִילָא, אִירְלָא; v. Fr. M'bo, p. 75ᵇ.

לְאַגְרָא, Koh. R. to VII, 11 end,—misplaced; read: סלק לְאַגְרָא וטלק . . . ואמרה אם קצרא וכ׳; v. ib. to IX, 10, end.

לָאָה, v. לאר.

לַאו h. a. ch. (v. לָא) *no, not*. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3.—B. Kam. 60ª ואם לי but if not, opp. אם יש.—Hull. 24ª הכי לי but without it (if the text did not say so).—B. Kam. 10ª בלי איהו without him. Ib.ᵇ את לי but for thee (sitting on it); את לי אתון בדידר had you not been (sitting on it) with me. Ib. כחו לי כגופו דמי his force (pressure by leaning) is not to be considered as an action equal to (sitting on it with) his body; a. v. fr.—אלא לי but, must you not admit?, i. e. *but to be sure*, v. אֶלָּא. Ber. 2ᵇ; a. v. fr.—מאי לי what (does this mean)? Does it not (mean) that &c. Nidd. 5ª; a. fr.—Esp. לַאו (לָוו) m. (= לֹא תַעֲשֶׂה) *a plain prohibitory law*, the violation of which, in the absence of any severer punishment indicated in the Scripture, is punished with thirty-nine lashes (v. אַרְבָּעִים, s. v. אַרְבָּעָה). Men. 58ᵇ, a. e. שבכללות לי an implied prohibition, e. g. Lev. II, 11 (where כל implies any mixture of leaven or honey); Ex. XII, 9 (where אַל תאכלו refers to נָא, to מְבֻשָּׁל, and implicitly to any preparation not through the action of fire). Ib. לא לאוויה כלי וכ׳ the prohibition in this case is not a special one for itself as is the prohibition, 'Thou shalt not muzzle' (Deut. XXV, 4, which is preceded by the law regulating corporal punishment); Pes. 41ᵇ.—לי חבא מכלל עשה (v. בָּלָל) a prohibition derived by implication from a positive command, e. g. the law (Lev. I, 2) defining what animals are fit for the altar and indirectly excluding unclean animals. Zeb. 34ª . . . לי לוקין עליו . . the transgression of an implicit prohibition is punishable with lashes; ib. אין לוקין עליו . . . לי is not punishable. Pes. l. c. לי חבא מכלל עשה עשה a prohibition derived from a positive command (the neglect of which is not indictable); Hull. 81ª; a. fr.—לי חניתך לעשה, v. נָחַת.—*Pl.* לַאוִין (לַוִּין). B. Mets. 111ª לעבור עליו בשני לי to make the transgressor answerable for two acts.—חייבי לי those guilty of transgressing a plain prohibitory law, punishable with lashes, contrad. to חייבי כריתות, חי מיתות (v. חוּב h.).—Yeb. 10ᵇ; a. fr.—Ch. pl. לַאוִי. Hull. 80ᵇ. Tem. 4ᵇ.—[Tosef. Erub. XI (VIII), 23, v. לַאו.]

לֵאוּ, v. לֵיאוּ.

לַאוּמְוִמְיָא, v. לָטוֹמְיָא.

לֵאוּתָא, v. לֵיאוּתָא.

לֵאי, v. אֵי III.

לָאָה, לְאֵי (b. h.) *to labor (in vain); to be tired.* Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11), v. next w.

Nif. נִלְאָה *to be exhausted.* B. Kam. 82ª; a. e.

לֵאֵי ch. same, 1) *to labor.* Targ. Josh. XXIV, 13; a. fr.—2) *to be tired.* Targ. O. Gen. XIX, 11 לְאִיוּ ed. Berl. (oth. ed. לְאֵיאוּ; Y. אשתלהיו); a. fr.

Ithpe. אִתְלְאֵי *to be worn out, to make a vain effort.* Gen. R. s. 50 (ref. to וילאו, Gen. l. c.) אִתְלְאוּן they labored in vain (with ref. to Is. XVI, 12); אינסון they grew sick (with ref. to Is. I, 14); [Yalk. ib. 84 ולעיאו (with ref. to Ex. VII, 18).—V. לְעֵי, לְחֵי.

לַאי, לַאִי, לַיי (= לָא חי) = לַאו. Tosef. Erub. XI (VIII), 23 הא לאי ביריא הוות (ed. Zuck. לָוּ, read לָוּ) was this (the first tongs) not a divine creation?, i. e. it was nothing else than &c.; Pes. 54ª הא ל׳ ברירה בידי שמים הוא (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9 a. 10); Tosef. Ḥag. I, 9 הא ל׳ (ed. Zuck. אלא, Var. לוי read: לוּ).—Ker. 12ª לאיי ח״נ לא עמדתי בטומאתי Ar. (ed. only ח״נ לא עמדתי) no; in this case, too, he may correct himself (saying), I did not remain &c. Ib. 6ᵇ לאיי מיצרך צריכי it is not so; they *are* necessary. Ib. ל׳ דכתיב וכ׳ it is not; for it is written &c.—Snh. 40ᵇ לאיי אפנויי מופנה it is not so; there is indeed an expression in the text open for interpretation; Sabb. 64ª ל׳ אפרעו מגופיה לאיי וכ׳ is it not? it is indeed &c. Yoma 22ᵇ ל׳ no? Indeed, he was punished on his body.

לָאִיט, part. of לוּט.

לָאִיטוֹר* m. (ῥήτωρ) *rhetor, advocate.* Sifré Deut. 343 ל׳ . . . הבימה ונשכר לו לאחד וכ׳ like to an advocate who stands on the platform (in court) and has been hired by a man to speak in his behalf; Yalk. ib. 951 . . . ללאיטר ונזבר וכ׳ (corr. acc.).

לַאיי, v. לַאי.

לָאִית, v. לֵית.

לָאכִיסִין* (accus. of Λάχεσις) *by Lachesis!* (the goddess of fate). Lev. R. s. 30 (in a speech of a gentile robber) א״ל ל׳ לא אשתייר וכ׳ Ar. (Var. לאכסן, לאכסן; in ed. differ. phraseology, a. our w. omitted) by L.! Nothing has been left to me of all &c. [Ar. explains לאלתר (?).]

לָאכְסָא*, Targ. Lam. III, 34 תחות ל׳ ריגלוי some ed. (oth. תחות ריגלוי),—a misplaced and corrupt Var. for למכבא in the beginning of the verse.

לָאכְסָן, v. לָאכִיסִין.

לְאַלְתַּר, v. אַלְתַּר.

לָאן, v. אָן.

לָאעֵי, part. of לְעֵי.

לָאפִיסְיָא, לָאפוֹסְיָא, Targ. Y. I Num. XI, 8, a corrupt. for אַלְפַּיסָּא, v. אַלְפַּס; v., however, מְלֵיסָא.—V. לפרוא.

לַאֲפַרֵשׁ, v. אַפְרֵשׁ.

לָאקָאי, v. לְוִוקָאי.

לֵב m. (b. h.; לְבַב; cmp. קְרֵב a. קִרְבַּ) [*innermost,*] *heart, bosom; thought, inclination, mind* &c. Sot. I, 5 היה לִבָּהּ נאה if her bosom was handsome (inciting the senses). Shebu. 26ª לִבְּךָ אנסך thy heart has carried thee away against thy will, i. e. you were under the impression that you told the truth. Nidd. 3ᵇ, a. fr. לִבּוֹ נוקפו, v. נָקַף I. Men. 79ᵇ, a. e. לב ב״ד מיתנה עליהן the authorities (in receiving materials for offerings) accept them with a condition at heart (that they may dispose at their discretion of what has not been used for sacrifices).—לבו גס, v. גָּסַס I.—Midr. Till. to Ps. IX, 1 לבו עליו his heart is against him, he bears him a grudge.—Zeb. 21ª להוציא מִלִּבָּן של צדוקים to remove (the false opinion) out of the heart of the Sadducees, i. e. to demonstrate, by practice, the rejection of their opinion; Ḥag. 23ª (Ms. M. מפני חצדוקים); Yoma 2ª (Ms. M. מפני הצ׳, v. Par. III, 7). Gen. R. s. 87, end (in a gloss) להוציאה מלבן של הבריות in order to remove (the bad opinion about) her out of the hearts of men, i. e. to save her reputation.—Ned. 20ᵇ, v. גָּרַשׁ; a. v. fr.—Trnsf. a) *the marrow of trees, the sap-wood.* Meg. 14ª; Succ. 45ᵇ as the palm-tree אין לו אלא לב אחד וכ׳ has only one 'heart' (sap-cells only in the stem but none in the branches), so has Israel one heart directed to his Father &c.—b) *centre, central portion.* Lev. R. s. 30, end לולב לִבָּהּ של וכ׳ a Lulab which is the central stalk of the palm tree, v. לוּלָב.—*Pl.* f. לְבוֹת. Midr. Till. to Ps. VII ממה שאתה בוחן ל׳ וכ׳ from the fact that thou examinest hearts and reins &c. —V. לִבֵּב.

לִי, לְבָבָא, לְבָא, לִיבָּא, לֵב ch. same. Targ. Gen. VI, 5. Targ. I Chr. XII, 38; a. fr.—Ab. Zar. 55ª לִבִּי וְלִבָּךְ יודע myself and thyself are convinced &c. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to תשמרם, ib. XII, 8) נטר אוריתא בלִבְּהוֹן וכ׳ guard the Law in their hearts. Ib. to Ps. XXVIII, end (ref. to Gen. XXXVII, 4) מה דבל׳ חוי בפומא as they thought so did they speak, but there (II Sam. XIII, 22) מה דבל׳ לא בפומא he did not speak out what was in his heart; Gen. R. s. 84 דר בליבהון בפומהון; דר בליביה בליביה what was in his heart remained there. Snh. 35ª [read:] נהר דפומא כתבין ל׳ דאינשי אינשי although they (the secretaries) record the word of mouth (the vote of each judge), the heart (the impressiveness of the argument), once forgotten, remains forgotten (cannot be recalled several days after; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note). Hull. 59ª, a. fr. —אֲלִיבָּא דר׳ ריקנא on an empty stomach; a. v. fr.—אֲלִיבָּא, v. אֲלִיבָּא.—*Pl.* לִבַּיָּא, לִבְבַיָּא, לִבְבָיָא, לִבְבִין, לִיבְבָיָא, לִיבַּיָּא (אֲלִיבְבִיה), v. אֲלִיבָּא.—*Pl.* לִבַּיָּא, לִיבַּיָּא, לִבְבַיָּא, לִבְבִין, לִיבְבָיָא, לִיבַּיָּא (לִבְבֵי, לִבְבֵי, לִבְבֵי,

(v. ארמר) says instead of תאר דאוכליך חלבא (come, I will give thee cream to eat): תוכליך לבא Ms. M. a flame consume thee (ed. לָבְרִיא a lion &c.), v. Rabb. D. S. a. l.—[Pes. 42b צבעי בהו לבא, v. לְבָּא.]

לָבָא = לָחֲבָא, v. בָּא.

לָבָא, Targ. Y. Gen. XVIII, 8, v. לָוָאי.

לָבָא* or **לָבֵי** (v. לָבָה) [*to grow white;* cmp. Joel I, 7,] *to be dried up*, v. infra.

Pa. לַבֵּא or לַבֵּי *to lay dry.* M. Kat. 11a פום בדיתאי לַבְּאֵי כוורי Ar. ed. Koh. the Pumbeditheans laid the fish dry (by changing the course of the water); [ed. as corrected in marginal note (v. also Rabb. D. S. a. l. note 300): בפום בדיתא לָבְּאֵי at P. the fish were laid dry (the water failing through some obstruction in the channel); Var. in Ar. בריתא לָבְּאֵי (read בר׳) the B'ditha dried up].

לָבְאֵי m. pl. (preced.) *dried up, laid dry.* Kidd. 72a אַקְפּוּ פירא דכוורי ל׳ בשבתא Ar. they surrounded (with nets, mats &c.) a pond of fish that were laid dry on the Sabbath (to prevent the fish from being swept along with the coming flood); [for differ. version and interpret., v. אַקְפָּא].

לָבְאִים, v. לָבְיָא.

לֵבָב m. (b. h.) = לֵב, *heart*; (in rabbinical homiletics) *double heart, seat of two opposite inclinations* (v. יֵצֶר). Ber. IX, 5 (ref. to Deut. VI, 5) בכל לְבָבְךָ בשני יצריך וכ׳ 'with all thy heart' means with both thy inclinations &c. (i. e. break thy evil inclination for the love of God). Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) וסעדו לְבַבְכֶם אין וכ׳ it does not say here, 'comfort ye your *l'bab*, but your *leb*', which intimates that the evil inclination has no power over angels; a. e.—[Pesik. S'liḥ., p. 166a, v. next w.]—*Pl.* f. לְבָבוֹת. Tanḥ. Ki Thabo 1 (ref. to Deut. XXVI, 16) בשעה שאתם מתפללים ... שתי ל׳ וכ׳ when you pray before the Lord, you shall not have two hearts, one for the Lord, and one for another thing (idol); ib. 2. Sot. I, 8 גנב ג׳ ל׳ (Bab. ed. p. 9b גנבות) he deceived three hearts (v. גָּנַב). B. Bath. 12b before eating and drinking man has שתי ל׳ וכ׳ two hearts (his thoughts are not clearly defined) &c. (ref. to Job XI, 12 'a hollow man is divided at heart').

לָבַב (b. h.) 1) *to join closely; to tie.*—Part. pass. לָבוּב, pl. לְבוּבִין. Sabb. V, 2 (52b) זכרים יוצאין ל׳ wethers may be taken out (on the Sabbath) coupled; expl. ib. 53b תותרי. Ib. מאי משמע דהאי ל׳ לישנא דקרובי הוא where is the proof that this root לבב has the meaning of bringing close together? Answ. ref. to לבבתני (Cant. IV, 9) 'thou hast chained me'; עולא אמר עור שקושרין לחם כנגד לבם וכ׳ Ulla says (*l'bubin* refers to) the skin which is tied against their chests to protect them from the attacks of wolves; Y. ib. V, 7b bot. שהוא נותן עור וכ׳ (v. בּוּרְסִין).—2) (denom. of לֵב) part. pass. לָבוּב (עור) *a hide showing a hole in the place corresponding to the heart.*—*Pl.* לְבוּבִין, לְבוּבִים. Ab. Zar. II, 3 (29b) עורות ל׳ hides with holes &c. (are forbidden, because the heart has been cut out for idolatrous purposes); expl. Tosef. ib. IV (V), 7; Y. ib. II, 41b; Bab. ib. 32a.

Nif. נִלְבַּב *to be tied around.* Y. Sabb. X, end, 12d חטושה לִילַבֵּב . . . . he who makes a strap to be tied around (an animal's chest &c., v. supra); Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לְלַבֵּב Pi.

Pi. לִיבֵּב 1) *to join, tie*, v. supra.—2) (denom. of לֵב) *to encourage; to strengthen.* Tanḥ. Sh'moth 14; Ex. R. s. 2 (play on לַבַּת, Ex. III, 2) לְלַבְּבוֹ וכ׳ (כדי) in order to make him courageous when he comes to Mount Sinai &c. Gen. R. s. 77 וְלִבְּבוֹ . . . . חזית the king took his son and made him courageous by making him attack the (tamed) lion; Cant. R. to III, 6 זרוג את חארי והיה מלבבו כנגד בנו he attacked the lion and incited him against his son. Pesik. S'liḥ., p. 166a [read:] רפה כחך לְבַב כחך גבור improve thy strength, strengthen thy powers, valiant man! (Ar. ed. Koh. לִיבב כח בגבורה, oth. ed. לבב כח בגבורה *join* physical strength to valor).

לְבָבָא, v. לְבָּא.

לָבַד, v. בַּד III.

לָבַד [*to join,*] *to full, stamp.*—Part. pass. לָבוּד q. v.

לֵבֶד m. (preced., Arab. *libd*, v. Fl. to Levy Targ. Dict. I, p. 429[1]) *felt; thick, fulled or felted stuff* made of wool, hair &c. Tosef. Kel. B. Bath. V, 3 sq. (interch. with לָבוּד). —*Pl.* לְבָדִין, לְבָדִים. Ib. 3.—Esp. *felt-cloaks.* Ib. 11. Tos. Neg. V, 1; 14. Kil. IX, 9 אסורים ל׳ felt-clothes (of mixed material) are forbidden.

לִי׳, לְבָדָא ch. same.—*Pl.* לְבָדַיָּא, לִי׳. Y. Ber. II, 5a top אתעבד זבין ל׳ וכ׳ he took to selling felt-clothes for children; Lam. R. to I, 16 לְבִידִין. Y. Sabb. VII, 10c bot. כאילין ל׳ like those felt-garments (which cannot be torn apart, but must be cut).

לַבְדָּא m. (preced.) *the hairy side of cloth.* Targ. Y. Lev. XIII, 55.

לִבְדְנִיא, v. לְבַרְנִיָּא.

לִבְדִקִין m. pl. (v. לִיבְדְקוֹס) *Libyan asses.* Targ. Y. Gen. XXXII, 16 Ar. (ed. לוידין דקן, לווקרין, וולדין ד׳, read: לְוִוְדְקִין).

לִבְדְקוֹס, v. לִיבְדְקוֹס.

לָבָה, v. לבי.

לָבוּד m. (לָבַד) 1) = לְבָד.—2) *compact, solid.* Sabb. 97a; Succ. 16b כל פחות משלשה כל׳ דמי wherever there is a gap of less than three handbreadths, the parts so separated are considered as a solid (partition). e. g. a mat suspended vertically so as to leave a gap of less than three handbreadths from the ceiling and one of the same size from the floor is to be considered a solid wall completing the requirements of the Succah (v. סֻכָּה).—Hence *labud*, the legal fiction of considering separated parts as united, if the gap is less than three handbreadths. Ib. מהו דתימא חד ל׳ אמרינן תרי ל׳ וכ׳ you might have thought we adopt one *labud* but not two *labud* (a fictitious connection with

the ceiling and with the floor); Erub. 9a מרוח אחת אטרינן לי׳ משתי וכ׳. Ib. 4b the traditional rule aplies לְגוּד וּלְבָּל וכ׳ to the fiction of stretching (v. נָגַד), of *labud* &c.; Succ. 6b ולי׳ Ms. M. (ed. ול׳, corr. acc.). Erub. 9a, v. חָבוּט.

לְבוּד, v. לִיבּוּד.

לְבוּטִים, v. לָבַט.

לְבוֹן, v. לִיבּוֹן.

לְבוֹנָא m. (לְבַן) *foundation.* Sabb. 104a, v. לְבַן.

לְבוֹנָה f. (b. h.; לָבָן) [*white*] *frankincense.* Ker. 6a. Snh. 43a they gave the culprit קורט של לי׳ וכ׳ a grain of frankincense in a cup of wine to benumb his senses (v. טָרַם); Treat. S'mah. ch. II, 9; a. fr.

לְבוֹנְתָא, לְבוּנְתָא ch. same. Targ. Is. LX, 6 (some ed. לְבוֹנָה). Targ. O. Ex. XXX, 34; a. fr.

לְבוּצִין, v. לְבִיצִין.

***לְבוּרְנִיקְיָא** m. pl. (Liburnicus, cmp. Liburnici cuculli, Sm. Ant. s. v. Cucullus) *Liburnian mantles.* Targ. Is. III, 22 (h. text מטפחות); ed. Wil. a. Bxt. שושיפיא ל׳, taking ל׳ as an adjective: *Liburnian clothes*; (ed. Lag. ול׳; Var. וּלְבוּרְנָקְיָא, וּלְבוּרְנָקָא; Ar. reads ברנקיא to which cmp. בּוּרְנִי I).

לְבוּשׁ m. (b. h.; לָבַשׁ) *garment, covering.* Ex. R. s. 1 חל׳ שלח לְבוּשׁוֹ מצרי his dress was Egyptian. Ukts. I, 2 the *husk* of the wheat grain; a. fr.—*Pl.* לְבוּשִׁין, לְבוּשִׁים. Snh. 90b צדיקים שנקברין בלְבוּשֵׁיהֶן the righteous who are buried in their garments, v. עָרוּם; (Keth. 111b במלבושיהן). Meg. 16b חמשה לְבוּשֵׁי מלכות five official garments; Yalk. Esth. 1059 לבושים של מלכות; a. fr.—V. מַלְבּוּשׁ.

לְבוּשָׁא, לְבוּשׁ, לְבִישׁ ch. 1) same. Targ. Esth. IV, 2. Targ. II Kings IV, 42 בלְבוּשַׁיהּ (ed. Lag. בלבשיה); h. text בצקלנו; a. fr.—Keth. 63a שאילי מאני לבוש וכ׳ borrow dressy garments and cover thyself (to meet thy husband). Gen. R. s. 21 דלְבוּשָׁיה מיניה וביה whose covering is a part of (inseparable from) its body. Taan. 21b, v. כּוֹסִילְתָּא. Sabb. 77b (playful etymology) לבושא לא בושה no shame. Nidd. 20a; a. fr.—*Pl.* לְבוּשַׁיָּא, לְבוּשִׁין. Targ. Gen. III, 21. Targ. Esth. IV, 1; a. fr.—Tam. 32a לבישין דארגון purple garments; a. e.—2) *circumvallation.* Targ. Zech. XII, 6 לי׳ דנור (h. text כיור אש).

לְבִזְבֵּז, לְבִזְבֵּז, contr. לְזִבְּז, לְזִבְּיז, לִיזְ׳ m. (לבז, cmp. לָבַד) [*that which is joined to an object,*] *vertical rim, edge* (by which a flat utensil is made into a vessel-like receptacle, v. פָּשׁוּט a. תָּחוּב). Pes. 48b טבלה שאין לה לבזבז Ms. M. (ed. לבזבזין *pl.*) a board which has no edges; Kel. II, 3 לוזיז (R. S. in some ed. לבזיז). Tosef. Ukts. II, 18 טבלה שיש לה ליזיז ed. Zuck. (oth. eth. לבזבזין). Tosef. Oh. XII, 5 an inverted vessel (v. כְּפִישָׁה) ויש לה לי׳ טפח which has a rim of one handbreadth projecting from the bottom (so that it can be used as a receptacle in its inverted state). Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 יש לה חליזבז (read יש לה ל׳); Kel. VIII, 9, v. אִסְטַנְיוֹת. Mikv. IV, 2 לבזבז Mish. ed.; a. fr.—*Pl.* לְבִזְבְּזִין, לְזִבְּזִין, לִיזְ׳. Pes. l. c., v. supra. Kel. XVIII, 1 (ed. Dehr. לִיזְבְּזִין); Tosef. ib. B. Mets. VIII, 1 לזיבזדין ed. Zuck. (Var. לישביזין; oth. ed. לזיבזדן).

לְבְזָה pr. n. m. *Libzah.* Y. Shebi. IV, 35a bot. בעליית בית ל׳, v. נִתְזָה.

לָבַט (b. h.; cmp. Sam. לבט=ענה, Ex. XXII, 21, sq.) *to knock about, to send from place to place.* Mekh. B'shall., Amal., s. 2 שאברהם לא לְבָטוּהוּ when Abraham was to be shown the holy land (Gen. XIII, 14) they did not trouble him to leave his place, ומשה לְבָטוּהוּ but Moses they did put to the trouble &c. (Deut. III, 27).—Part. pass. לָבוּט, pl. לְבוּטִים *outcasts.* Gen. R. s. 52, beg., v. next w.

Nithpa. נִתְלַבֵּט *to be troubled; to go from place to place.* Sifré Num. 84 they began to murmur against the king שנִתְלַבְּטוּ על דרך זו that they were troubled to make that journey (to meet him); ib. חמלך... שבשבילם נחל׳ וכ׳ the king had a right to complain, for he had taken all that trouble for their sake; Yalk. Num. 729 (v. Targ. Hos. IV, 14 s. v. רַשַּׁשׁ).

לֶבֶט m. (preced.) *trouble, misery.*—*Pl.* לְבָטִים, constr. לִבְטֵי. Gen. R. s. 52, beg. (ref. to Prov. X, 8 יילבט, with play on לוט) חביא עליו לִבְטֵי לְבוּטִים Lot brought upon himself the miseries of the outcasts (ref. to Deut. XXIII, 4 sq.); Yalk. Prov. 946 לבטי לבטים troubles after troubles.

לְבֵי, v. לָבָא.

לָבַח, לִבַּי (contr. of לחב, *to be bright*; cmp. לבלב, לָבַן II); *Pi.* לִבַּח *to blow ablaze, enkindle.* B. Kam. VI, 4 (59b) בא אחר ולי׳ חמלבּה הריב if a third person came (after one brought the wood and another the light), and blew the wood ablaze, he who fanned the flame is responsible; (Y. ed. לִיבְּחָה חרוח וכ׳; Mish. Nap., Ms. H. a. R. לִיבֵּךְ, לְבָחוֹ, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if the wind enkindled it, all are free. Ib. 60a ולי׳ הריבתה הרוח if he blew and the wind set the fire ablaze, אם יש בלִבּוּיוֹ כדי לבוֹחָה חייב if there was in his blow enough force to set it ablaze, he is guilty; Tosef. ib. VI, 22 נִיבְּחָה וניבְּחוֹ כדי לנבוֹת... ed. Zuck. (Var. ל for נ).—B. Kam. l. c. מאן דתני לי׳... ומאן דתני נ׳ וכ׳ he who teaches *libbah* is not at fault, nor is he who teaches *nibbah* (ref. for *libbah* to *labbath*, Ex. III, 2, for *nibbah* to נִיב, Is. LVII, 19); Y. ib. II, 5c top (ref. for *nibbah* to Jer. XX, 9 'it (the word of prophecy, v. נָבָא) was in my heart like a burning fire'). Bab. ib. l. c. כגון שלי׳ ברוח מצויה ולִבְּחוֹ וכ׳ it means, if he blew while there was ordinary air stirring, and then an unusual wind set in, and blew it ablaze. Ib. 59b מסר לו גחלת ול׳ he placed in his charge glowing coals, and he (the irresponsible person) did the blowing, opp. to מסר לו שלִבְּה עלית נעורת וכ׳ he lets hatchelled flax blaze over the hot ashes (so as to form a cover on which to place dishes for the Sabbath; Tosef. ib. III, 2 הרליקו).

Nithpa. נִתְלַבְּחָה *to flame up.* Sabb. 37a קטמה ונִתְלַבְּחָה

if after having covered the embers with ashes, the flames blazed up again; Y. ib. l. c. ונתלבבה.

לָבִיא m. (b.h.; preced.) [*the flame-colored*, cmp. אֲרִיֵּה.] *lion.* Snh. 95ª the lion has six names ארי כפיר ל׳ וכ׳. Ib. 106ª בין ל׳ לְלָבִיאָה מי .... who will dare to throw his garment between the lion and the lioness?—*Pl.* לְבָאִים. Y. Peah I, 16ª (ref. to Ps. LVII, 5) שהיו ל׳ בתורה ...זה this refers to Abner and Amasah who were lions in the Law (v. אֲרִיֵּה); Pesik. Par., p. 31ᵇ; a. e.

לַבְיָא pr. n. pl. (?) *Labia.* Y. Shek. VII, 2 Bab. ed. בפונדקא דל׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l., p. 63, note, ed. דלוי; Y. ed. 50ᶜ bot. דלוי (אפ׳ ל׳ in the inn of L.

לְבִיָּא, לְבִיָּה f. (v. לָבִיא) *lioness.* Snh. 106ª, v. פְּלִבְיָא.—Midr. Till. to Ps. XXXIX; Yalk. ib. 721, v. לָבִיא.

לְבִידִין v. לְבִדָּא.

לְבִיזְבֵז v. לְבִז׳.

לְבִילְרִין, לְבִילְדִין v. לְבָלָא.

לִבִּין Tosef. Shebi. V, 7, v. פֶּרַח.

לְבִינָה v. לְבֵנָה.

לְבִינְתָּא f. ch. = h. לְבֵנָה, *brick.* Targ. Y. Ex. XXIV, 10, v. גְּלוּגְדָּקָא. Targ. Gen. XI, 3 ed. Berl. לְבִינְתָא (oth. ed. לְבִרְיָתָא).—B. Kam. 96ᵇ ל׳ ואבדיה ...האי if one stole earth ... and made it into a brick; ל׳ ועבדיה עפרא if one stole a brick and crushed it to powder; a. e.—*Pl.* לְבִנְיָא, לְבִנְיָן, לִיבִּ׳. Targ. Gen. l. c.—Targ. Ex. V, 7 sq.; a. e.

לְבִיסִיָּא m. pl. (v. לֶבֶס) *caldrons.* Targ. Y. Num. XXXI, 23.

לְבִיסִין, לְבִיסִים v. לֶבֶס.

לְבִיצִין (לְבִי׳), חַלְבִּיצִין = חַלְבִּיצִין, v. חַלְבִּיצִין.

לְבִישׁ v. לְבַשׁ.

לְבִישָׁא v. לְבוּשׁ ch.

לְבִישָׁה f. (לָבַשׁ) *putting on, dressing*, opp. פשיטה undressing. Yoma 32ª מה ל׳ טעון וכ׳ as well as dressing (the priest's putting on his priestly garments) requires sanctification (washing), so does &c.; Y. ib. III, 40ᶜ מה ל׳ מקדש וכ׳ as well as he must sanctify himself for dressing &c. Lev. R. s. 22 לְבִישַׁת כלאים תחרחר וכ׳ (I forbade thee) to wear clothes of mixed material, as an offset I permitted thee &c.

לְבַךְ *to hold fast* (v. P. Sm. 1882). Targ. Prov. XXXI, 19.

לְבַל v. לַבְלֵב II.

לְבְלֵב (v. לָבַח) *to bloom, sprout.* Yoma 39ᵇ (ref. to בית יער, I Kings X, 21 as designating the Temple) מה היער מלבלב וכ׳ as the forest produces sprouts, so does the Temple. Ib. 81ᵇ (expl. לולבי גפנים) כל שלבלבו מר״ח וכ׳ such as sprouted forth between New Year and the Day of Atonement; a. e.

לַבְלֵב I ch. same. Targ. Ps. I, 3. Targ. Job. VIII, 19; a. e.—Ab. Zar. 38ᵇ אדנפקו מלבלבי by the time they leave (the bathroom), the seeds blossom.

Ithpalp. אִתְלַבְלֵב same. Targ. Ps. XCII, 8.

לַבְלֵב II, **לִוְלוּר** (v. preced.; cmp. meanings of צהל) *to shout.* Targ. Y. I Ex. XIV, 13 נְלַבְלְבָא (נְלַוְלוּ) II; (corresp. to צָוַח, Mekh. B'shall. s. 2). — Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. צהלי, קולך, Is. X, 30) לַבְלִין קולך (Ms. O. לבלין) בקלך, read לַבְלְרִין; oth. Var., v. Buber a. l. note); Yalk. Is. 284 לבלרין (corr. acc.).

לִיבּ׳, לְבוֹבָא, לַבְלָבָא m. (לַבְלֵב I) *bloom, blossom.* Targ. Job XV, 33 לַבְלָבָ׳ (ed. Lag. ליבלו׳; h. text נִצָּה.—*Pl.* לִיבִּ׳, לְבָלוֹ׳, לַבְלָבִין. Targ. O. Gen. XL, 10 (Y. ed. Amst. לַבְלוֹבָא). Targ. Num. XVII, 23 (Y. II פרחין). Targ. Ps. I, 3 לַבְלְבוֹי (ed. Lag. לוּבְלְ׳, Ms. לולביו).

לַבְלַבּוֹ* pr. n. pl. *Lablabo*, on the road from Acco to Ecdippa. Gitt. 7ᵇ; Tosef. Ohol. XVIII, 14 לכלאבי; Y. Shebi. V, 36ᵇ bot. לכלב.—Tosef. l. c. 2 לַבְנוֹב ed. Zuck. (Var. לַבְנוֹ; R. S. to Ohol. XVIII, 7 לבלן).

לַבְלֵב v. לַבְלֵב II.

לַבְלוּנִית f. (= לַבְלוֹ׳, preced. art.), pl. לַבְלוּנִיּוֹת *Lablabo grapes.* Y. Bicc. I, 63ᵈ bot.

לבלין, Pesik. Dibré, p. 110ᵇ, v. לַבְלֵב.

לִיבְלָר, לְבְלָר m. (librarius) *copyist, clerk, scribe.* Sabb. I, 3 (11ª) ולא חלב׳ וכ׳ (Y. ed. חליב׳) nor must the scribe go out (shortly before the beginning of the Sabbath) with his pen (behind his ear); Y. ib. 3ᵇ top. Gitt. III, 1 אמר לל׳ וכ׳ if one says to the scribe &c., v. בְּרִירָה. Snh. 17ᵇ (among the requirements of a town in which a scholar should live) רופא אומן ול׳ a physician, a surgeon and a clerk.—Peah II, 6 (Ms. M. חבבלי) נחום הל׳; Naz. 56ᵇ נחום הל׳ Nahum the scribe; a. fr.—*Pl.* לִי׳, לְבָלָרִין. Sabb. 11ª. [Ib. 92ᵇ שכן לבלרי מלכות וכ׳ for the imperial scribes carry their bags that way; prob. to be read סַבְלָרֵי, v. סַבְלָר.]

לִיבְלָר, לְבְלָרָא (לַבְ׳) ch. same. Targ. II Chr. XX, 34. Ib. XXIV, 11; a. e.—*Pl.* לְבָלְרִין, לְבָלְרַיָּא, לִי׳. Ib. XXXIV, 13; 17; a. e.—Targ. Y. II Num. XII, 7 ריש לבילדין, read: ר׳ לבילרין ריש chief clerk (a gloss to קומיטרטון q. v.).

לְבַן I (b. h.; denom. of לְבֵנָה) *to make* or *pile bricks.* B. Mets. X, 5 (118ᵇ) ואין לובנין לבנים but you are not permitted to pile up bricks (on the public road). Ib. גובלין ... אבל לא לובנין טיט Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. ללבנים; Y. ed. לבנים) you may knead clay on the public road (for immediate use), but you are not permitted to form bricks; (Y. ed.: but not for making bricks). Tosef. Kel. B. Kam. III, 7; ib. Ohol. XVII, 7.

לָבַן II (cmp. לָבָה) *to glisten.*

Pi. לִבֵּן 1) *to polish, brighten; to finish.* Sabb. VII, 2 הגוזז . . . וּמְלַבְּנוֹ he who clips wool and he who cleanses it (by washing, removing clods &c.); Y. ib. 10[c] top חמלבנו ההן דמגפר וכ׳ under *m'labben* of the Mishnah is implied (any preparation for improving raw material, e. g.) he who pitches wood &c., v. אֲפַרְקָא. Ib. המיינטזן חייב משום מְלַבֵּן he who cleanses amiant (v. אַמְיַינְטוֹן) comes under the law forbidding polishing (on the Sabbath). Tosef. Ber. VII (VI), 2; Ber. 58[a]; Y. ib. IX, 13[c] top גזז ול׳ וכ׳ he (Adam) clipped (wool) and cleansed &c. Ab. Zar. V, 12 את שדרכו . . . לְלַבֵּן באור וְלַבֵּן וכ׳ such utensils as are ordinarily cleansed by being put in the fire (metal spits &c.) he must cleanse by fire.—Gen. R. s. 70 (play on לָבָן, Gen. XXIX, 5) do you know Him שהוא עתיד לְלַבֵּן וכ׳ who will cleanse your sins to make them appear like snow (Is. I, 18)?; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּבָּן *finished, polished, refined.* Nidd. 31[a] (of an embryo) מל׳ ומזורז well-formed and of strong vitality; Snh. 70[b]; Num. R. s. 10.—Ib. מל׳ ברשע finished (refined) in wickedness, v. אפדכסיס; Gen. R. s. 60; Ruth R. to II, 1; Yalk. Gen. 109.—Esp. a) *to glaze tiles; to heat tiles.* Bets. IV, 7 (33[a]) אין מְלַבְּנִין את וכ׳ you must not heat (new) tiles (on Holy Days) for roasting on them; Y. ib. IV, end, 62[d] מאן דאמר מלבנין בבדוקים he who says that you may heat tiles &c., refers to such as have been tested (to be sound under fire).—b) (of metal utensils, v. supra) *to glow.* Hull. 8[a] ל׳ סכין וכ׳ if one made a knife glowing hot and cut with it; a. fr.—Part. pass. מְלוּבָּן, f. מְלוּבֶּנֶת. Y. Yeb. XVI, 15[c] bot.

Hithpa. הִתְלַבֵּן, *Nithpa.* נִתְלַבֵּן 1) *to grow white, glossy, be cleansed.* Ex. R. s. 23 (play on שַׁלְמָה a. שַׁלְמָה) מה השלמה הזאת מתלכלכת ומתזרת ומִתְלַבֶּנֶת as the garment gets soiled and is cleansed again &c.; (Yalk. Cant. 982 מתכבסת). Ib.; Cant. R. to I, 6 נ׳ גופו his tanned skin became white again, v. פִּרְקֵם.—2) *to be glowed, heated.* Sabb. 27[b] וחאונין...משׁיִתְלַבְּנוּ bundles of flax are considered finished after they are baked; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

Hif. הִלְבִּין 1) *to grow white.* Neg. I, 6 והִלְבִּינוּ . . . היו if the hair was black and turned white. Ib. IV, 4 . . . עיקרן וראשן מַלְבִּין if their roots are black and their tops white. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *to whiten, cleanse.* Cant. R. to V, 11 להַלְבִּין כנף וכ׳ to make white one wing of a raven. Yoma 39[b] the Temple is called Lebanon שמַלְבִּין וכ׳ because it cleanses the sins &c.—Keth. 59[b] חרוצה שמַלְבִּין את בחו he who desires to make his daughter white-complexioned (handsome); a. e.—Transf. (with פנים) *to put to shame, expose.* Ab. III, 11 המַלְבִּין פני וכ׳ he who exposes his fellowman to shame in public. B. Mets. 59[a] ניח לו לאדם . . . ואל יַלְבִּין שיפיל man should rather have himself thrown into a furnace than put his neighbor to shame. Yalk. Deut. 938 אני מלבין פניהם I should put them to shame; (Pirké d'R. El. ch. XLIV מגלה, v. גָּלָה). B. Mets. 58[b] כל המלבין . . כאילו שופך דמים he who puts his neighbor to public shame is considered as if he shed blood; a. fr.—Y. Succ. V, 55[c] bot. (play on נִבֵּל) שמלבין כמה מיני זמר it shames (excels) many a musical instrument.

לְבֵן ch. (denom. of לְבָנָא, cmp. אֲרִיחַ) *to have a strong rest; to be well balanced.* Sabb. 104[a] מ״ט שקר אחידא כריעה ואמת מְלֻבָּן לְבֵנֵי Ms. M. why has the word שקר one single foot (in the letter ק), while the letters of אמת have a level foundation?; (ed. שיקרא אחדא כרישא קאי ואמת מְלֻבָּן לְבוּנְיָה *falsehood* (שקר) stands on one leg, while the foundation of *truth* (אמת) is level).

Pa. לַבֵּן *to found, rest.* Erub. 14[a] מְלַבֵּין ליה בטינא וכ׳ you may form a level rest for it by plastering, partly on this, partly on the other side, so that it will be firm.—Part. pass. מְלֻבָּן, v. supra.

לָבָן I (b. h.) pr. n. m. *Laban,* son of Bethuel, freq. L. the Aramaean. Snh. 105[a]. Ab. Zar. 3[a] רבוא ל׳ וכ׳ let L. come and give testimony for Jacob &c. Gen. R. s. 60, v. אפדכסיס. Koh. R. to II, 26; a. fr.

לָבָן II m. (b. h.; v. לָבַן) *white; white color, white substance.* Gen. R. s. 73 בן ל׳ a white child, opp. כּוּשִׁי. Men. IV, 1 . . . את חל׳ התכלת the absence of the blue fringe is no obstacle to using the white one &c. Bekh. 45[b], v. בָּהַק. Lev. R. s. 31 אין אדם רואה מתוך חל׳ וכ׳ man does not see through the white (of the eye). Yoma 75[a] כמרגלית ל׳, v. גַּד II. Ib. VII, 4, a. fr. בגדי ל׳ garments of white stuff. Ib. 1, v. אַסְטַגְלִית; a. v. fr.—(ה)ל׳ שָׂדֶה a bright, shadeless field, vegetable or grain field, opp. שדה אילן orchard. Shebi. II, 1. M. Kat. I, 4[c]; a. fr.—*Pl.* לְבָנִים, לְבָנִין. Mikv. VIII, 2 (מים) ל׳ נמשכים white and cohesive matter (urin). Tosef. Sabb. I, 22 חל׳ white garments, opp. צבועין colored; a. fr. —*Fem.* לְבָנָה. Y. Shek. VI, 49[d] bot.; Cant. R. to V, 11 אש ל׳ white fire. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII מה פשתים ל׳ אף צמר ל׳ as 'linen' means 'of natural white color', so does 'wool' &c. Gen. R. s. 73 שחורה או ל׳ is it the portrait of a black or of a white person?; a. fr.—*Pl.* לְבָנוֹת. Macc. 20[b] במלקט ל׳ וכ׳ when he plucks the gray hair from among the black. B. Kam. 60[b]; a. fr.

לָבָן ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXX, 37, v. next w.—*2) = לְבֵנָא, *brick.* Targ. Y. II Ex. XXIV, 10 (Y. I, a. O. אבן; h. text לבנת).

לָבָן (לָבָן) לֶבֶן, לְבָן m. ch. = h. לְבֹנָה, *white poplar.* Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. דפרה לבן, v. פְּרַח). Targ. Hos. IV, 13.

לֶבֶן, v. לוּבְיָא.

לֵבֶן, לִבְנָא m. *brick;* pl. לִבְנִין, לִיבִי, v. לְבֵינְתָא.

לְבֵנָה, לִבְנָה f. (b. h.; לבן *to stamp, tread,* cmp. לבד; v. Schr. KAT[2], p. 121 note) *brick.* Lev. R. s. 23 (ref. to Ex. XXIV, 10, cmp. Targ. Y. ib.) זה עד שלא נגאלו אבל משנגאלו היכן היתה דרכה של ל׳ להנתן וכ׳ this (brick of sapphire under his feet) was before they (the Israelites) were redeemed, but after their redemption the brick was placed where it belonged. Kel. IX, 6 שבלעה וכ׳ ל׳ a brick in which a metal ring has entirely disappeared; Tosef. Mikv. VI (VII), 12 טבעת שנתונה בל׳ וכ׳ a ring which was stuck into a brick of soft clay. Ab. Zar. 46[a] שזקקה ל׳, v. זָקַק; a. fr.—*Pl.* לְבֵנִים, לִבְרֵי. Ex. R. s. 5. Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין לובן הל׳ between the layers of bricks. B.

Bath. I, 1; a. fr.—Trnsf. *l'benah, the larger portion of a line filled out with writing*; [Rashi: *the blank*], v. אֲרִיחַ.

לְבַנְתַּ ל׳, **לְבַנֵּת**, v. עִרְקַת.

לְבָנָה f. (b. h.) 1) fem. of לָבָן q. v.—2) *moon.* Ber. 59[b]. Erub. 56[a] והוא דאתילד ל׳ או בל׳ וכ׳ provided the new moon sets in either at the moon-hour (the second hour of the night of the first day of the week and every eighth hour suceeding) or under the planet *Tsedek* (Jupiter). Pesik. R. s. 15, a. fr. מונים לל׳, v. מָנָה II. Ib. מולד הל׳, v. מוֹלָד. Gen. R. s. 33, end ימות הל׳, v. יוֹם; a. fr.

לַבְנוֹב, לַבְנוּב, v. לַבְלוּבוֹ.

לְבָנוֹן (b. h.) pr. n. *Lebanon*, the mountain range in the north of Palestine. Cant. R. to IV, 15 . . . עד שתהא כמין ל׳ until the decision (Halachah) sprouts forth (bright) like a kind of Lebanon; ib. V, 12 (cmp. לְבָבְלַב); a. fr.—Metaph. *King; Temple.* Sifré Deut. 6; Gitt. 56[b]; Yoma 39[b], v. לָבַן.—[Y. Kil. I, 27[a] bot., כירכי ל׳, v. כְּרִיסוֹלָבָנוֹן.

לְבָנוֹנִית f. (לָבָן) *whiteness.* Neg. IV, 4 כמה יהא בל׳ how much of the hair must be white (as a symptom of leprosy)?—Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (not לכלוכית) a drop of white matter; Yalk. Lev. 547. Lev. R. l. c. של לְבָנוּת; Yalk. l. c. של לבנונית; של לוֹבָן; (Ar. של בנונית, some ed. one w. שלבנונית, corr. acc.).

לַבְנוּת, v. preced.

לִבְנֵי, לִבְנִין, pl. of לִבְרִינָא.

לִיבְ, לִבְנָן ch.=h. לְבָנוֹן. Targ. Is. XXIX, 17; a. e.—ארקא דל׳, v. אַרְקָא II.

לֶבֶס* m. (λέβης; cmp., however, לֶפֶס) *caldron.* Kel. XIV, 1 (Var. לפס); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 הל׳ כדי וכ׳ the caldron (if defective) must be capable of serving as a receptacle for cups (in order to be fit for uncleanness). —*Pl.* לְבִיסִין. Sifré Num. 158 לכוסין (corr. acc.; Pesik. Zutr. Matt., p. 279 ed. Bub. לפוסין); v. לְבִיסָא.

לַבְקָן, v. לַוְקָן.

לְבָרוּת* pr. n. *Libruth*, a river or canal. B. Mets. 87[a] צריכה וי״ו כי מורדיא דל׳ (Ms. M. לבדות, Ms. R. לברית, v. Rabb. D. S. a. l. note) it requires a Vav as large as a rudder on the L.; Meg. 16[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 6, a. וְקִרְפָּא II).

לַבְרִימוֹן*, לַבְרָמוֹן* m. (λαβράτον, λαυρεᾶτον, S.) *the emperor's portrait wreathed with laurels.* Yalk. Ez. 356 נטלה לברנטין של מלך וכ׳ (corr. acc.) she took the king's portrait and used it as fuel for making a hot drink. Ib. בברנטן שלי (corr. בלב׳); Lam. R. to I, 9 לורטיא, read לַוְרֵיטָא (laureata, sc. imago). [Ar. s. v. ברנט, quotes a Var. טורחק, for נורחק, a. expl. our w. = קוּמִיקוֹם.]

לִבְרִיוֹן, Yalk. Esth. 1056, v. בְּרִיוֹן.

לַבְרִי, לִבְרָנִיא m. pl. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ships.* Targ. Y. II Num. XXIV, 24 בל׳ מן וכ׳ (ed. Amst. בלבדניא, corr. acc.) on Liburnian ships from Rome; (Y. I מן למברניא ומארע אילפיא from Liburnia and the land of Italy). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 68 (Y. I אילפיריא); v. לִיבַרְנִין.

לָבַשׁ (b. h.) [*to join closely*; denom. לְבוּשׁ *garment*, whence] לָבַשׁ, לָבֵשׁ *to be dressed; to put on* (an undergarment), contrad. to עטף, כסה. Y. R. Hash. I, 57[b] top אדם . . . לובש שחורים ומתעטף וכ׳ a defendant before a human court puts on dark clothes and wraps himself in dark clothes, . . .; אבל ישראל אינו כן אלא לובשים וכ׳ but not so the Israelites (on the New Year), but they put on white (festive) clothes &c. M. Kat. 17[a] יִלְבַּשׁ שחורים ויתעטף וכ׳ let him put on dark clothes &c.; Kidd. 40[a]; Ḥag. 16[a].—Gen. R. s. 75 לובשי ברזל; Yalk. ib. 130 לָבְשֵׁי, v. בַּרְזֶל. Ex. R. s. 15 בריאים כדי לָלְבּוֹשׁ וכ׳ strong enough to wear helmets &c.; a. fr.—Part. pass. לָבוּשׁ, pl. לְבוּשִׁים. Ib. אחד ערום ואחד ל׳ one (the depth) was naked, the other (the earth) was covered (with water). Pesik. Aḥăré, p. 177[b] לבנים וכ׳ clad in white and wrapped in white. Yalk. Gen. 130, v. supra; a. fr.

Pi. לִבֵּשׁ *to invest*; part. pass. מְלוּבָּשׁ. B. Bath. 122[a] מל׳ אורים וכ׳ invested with the Urim and Tummim. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read with R. S. to Ohol. XII, 4) מלבין שהוא מלובש בפיקות a bed frame upholstered with tufts.

Hif. הִלְבִּישׁ *to clothe, invest.* Ex. R. l. c. . . . . הפשיט והִלְבִּישָׁהּ לחבירו he caused one slave to take off his garment and the other to put it on. Sot. 14[a] . . . אף מה הוא מַלְבִּישׁ . . . אתה הַלָּבֵשׁ וכ׳ as He clothes the naked . . ., so do thou &c. Tanḥ. Ḥayé 3 (not ומלבית) ומַלְבִּישָׁן כלי זיין וכ׳ and clothes them in armor &c. Ib. (ref. to Ps. CIV, 1) זה הוטו שהִלְבַּשְׁתִּיךָ בים that is the strength with which I invested thee at the Red Sea. Ib. מהודך והדרך הִלְבַּשְׁתָּ לראשו וכ׳ of thy glory and majesty hast thou put on Abraham's head by granting him the dignity of old age. Yoma 5[b] כיצד הִלְבִּישָׁן in what order did Moses clothe them?—Y. Shek. V, 49[a] (expl. פנחס המַלְבִּישׁ, ib. V, 1, Mish. ed. שהיה מלבוש) על המַלְבִּישׁ בגדי וכ׳ he invested (the appointed person) with (had in charge) the high priest's garments; a. fr.

לְבִישׁ, לָבֵשׁ, לָבֻשׁ ch. same. Targ. Gen. XXXVIII, 19; a. fr.—Part. לָבִישׁ, לָבֵישׁ. Targ. Job XXVII, 17. Targ. Ez. IX, 2; a. fr.—Ber. 28[a] מאן דלבוש מדא וְלָבֵשׁ מדא ומאן ואנא אַלְבְּשִׁיה . . . let him who has been invested with the priest's cloak wear it; or shall he who is not invested say to him who has been, take off thy cloak, and I will put it on?; i. e. let us respect the hereditary office of the Nasi, v. מַזֶּה. Keth. 54[a] ואיכסתינהו לכוליה לְבִישְׁתִינְהוּ she put on all her dresses and wraps. Sabb. 10[b] [read:] מַיילָתָא אַלְבִּישְׁרֵיהוּ יקרין (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) cloaks are precious on those who are invested with them, i. e. a pupil likes to quote his teacher; a. fr.

Af. אַלְבֵּישׁ 1) same. Targ. Ps. XCIII, 1; a. e.—Ber. l. c. Ms. M. אַלְבְּשִׁינְהִי, v. supra.—2) *to clothe.* Targ. Ps. CXXXII, 16. Targ. Job XXIX, 14 ואַלְבְּשַׁנְנִי and it clothed (protected) me; a. e.—Kidd. 30[b] ונכסיה (not ולבשיה) וְנַלְבְּשֶׁהּ and let him clothe and cover her. Y. Keth. XII, 35[a] top מלבשוני; Y. Kil. IX, 32[b] top אַלְבְּשׁוּנִי (corr. acc.), v. בּוּרְדִּיקָא. Tam. 32[a]; a. e.—Trnsf. *to take hold of, seize.* Kidd. 81[b] יצר אַלְבְּשָׁהּ (her bashfulness in the presence of

her father is a sign that) sensuality has seized her; Keth. 51b יצר אלבשה passion has overpowered her (she speaks under the influence of sensual excitement).

לְגָא, לַגָּא or **לַגָּא**, v. לוּג, לוּגָא.

לְגָאי, לִגָּא, v. לָגָיָא.

לִגְדְקָס, Y. Sabb. V, beg. 7b, v. גִּיבְּדִירְקוֹס.

לִגּוּמְיָא, v. לוּגְמִיא.

לָגַז (denom. of מַלְגֵּזָא) *to stack with the pitchfork.* Tosef. Sabb. IX (X), 10 ולוֹגְזָן . . . . שנים if two take hold of a pitchfork and stack; Sabb. 92b; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7.

לִיגָט, לֵיגָט m. (legatum) *bequest, legacy.* Snh. 91a אב שכתב לו וכ׳ Ar. s. v. גט (ed. שנתן אגטין, Ms. M. גיטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a father made a bequest to his children in his life-time; Yalk. Gen. 110 לגיטדין (read לִיגָטָן *pl.*).—*Pl.* לִיגָטִין, לִיגָטָא (legata). Tanḥ. Noah 14 Abraham was the first (in the Bible) mentioned for old age, for a wayfarers' inn, ובל׳ and for disposing of property in life-time (ref. to Gen. XXIV, 6).

לֵיגְיָא f. (λάγεια, sub. δορά; v. Liddell et Scott Greek-Engl. Lex.7) *hare-skin.* Gen. R. s. 20 Mus. (ed. לגאי, Ar. לגא); Tanḥ., ed. Bub., B'resh. 24 ליגנין read לגיריון λάγειον, sub. δέρμα).

לִיגְיוֹן, לְגִיוֹן m. (legio) *Roman legion,* in gen. *legion, troops.* Ber. 32b, v. גַּסְטָרָא. Tosef. Ḥull. VIII, 16 ל׳ עובר וכ׳ if a Roman legion passes from quarters to quarters, whatever has been used as a cover or shelter, (v. אָהֳל) is unclean; Ḥull. 123a. Gen. R. s. 4, end ל׳ קשה an intractable legion. Tanḥ. Vayesheb 3 ל׳ אחד נאה ומשובח ראשון וכ׳ (not ראשו) a legion of fine and distinguished men, their heads reaching up to the capital of pillars; a. fr.—*Pl.* לִי׳, לְגִיוֹנוֹת, לְגִיוֹנִים, לְגִיוֹנִין Ib. ל׳ אלו אינן וכ׳ these legions are not worth anything (in the economy of Providence). Num. R. s. 1 שימנה לגיונו עם הל׳ . . . אין שבח it is not worthy of the King that his own legion (body-guard) be counted with the legions. Y. Taan. II, 65b bot. ל׳ שני קשים two wild-tempered legions. Ex. R. s. 15 דוכוס שזרקו לו הל׳ פורפירא a general before whom the legions cast the purple cloak (whom they proclaim emperor). Ib. ומוציא הלגיונין וכ׳ and leads the legions out (in parade), and this dates the beginning of his rule. Lev. R. s. 16, end קורא הקב״ה ל׳ שלו the Lord summons his legions (to execute punishment); a. e.

לִיגְיוֹן, לְגִיוֹנָא, לַגְיוֹנָא ch. 1) same.—*Pl.* לִי׳, לְגִיוֹנִין. Targ. Y. Num. XIII, 1. Ib. XXIV, 24; Targ. Ez. XXX, 9 (h. text צִיִּים). [Targ. Job XV, 24 מיתד לאסחרא בל׳ quot. in Naḥmanides a. l. ready to go around among the legions; ed. אירטומוס לגלוגדק.]—2) (popular corrupt.=legatus) *legate, delegate.* Lev. R. s. 30 עבר עלוי חד ל׳ למגבר וכ׳ (Ar. ל׳ דמלכא; Tanḥ. Emor 18 שליח של מלך) a royal legate passed by, sent to collect taxes; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182a.

לִיגְטִין, v. לֶגֶטוֹן.

לְגִימָא, v. next w.

לְגִימָה f. (לוּגְמָא, v. לגם) 1) *quaffing, taking a draught.* Y. Sot. I, 16c bot. כדי לְגִימַת שלש וכ׳ (Bab. ib.4a כדי לגמע, v. גְּמָא) as much time as is required for quaffing three roasted eggs.—2) (in gen.) *eating and drinking, entertainment.* Snh. 103b גדולה ל׳ שהרחיקה וכ׳ a little refreshment plays an essential part, for its refusal estranged two tribes from Israel (Ammon and Moab, v. Deut. XXIII, 4 sq.). Ib. 52a (ref. to Ps. XXXV, 16) שהחניפו לקרח על עיסקי ל׳ they flattered Korah for the sake of entertainments (to which he used to invite them); Yalk. Ps. 723.—3) *living, support* (our 'bread and butter'). Gitt. 7a (play on צִקְלָג ומדמנה וסנסנה, Josh. XV, 31) כל מי שיש לו צעקת לגרמא על חבירו וכו׳ שוכן בסנה יעשה לו דין if one has cause to complain of being hindered in his livelihood by his neighbor and keeps his peace, He who dwells in the thornbush will take up his cause. Bekh. 35a ללגרמא לא חיישינן we do not apprehend that their testimony may be influenced by their bread and butter, i. e. by their dependence on their employers. —*Pl.* לְגִימוֹת. R. Hash. 18a כנגד ר׳ ל׳ וכ׳ corresponding to the ten meals which Nabal gave to David's servants (I Sam. XXV, 5).

לִגִּין, Y. Snh. II, 20c bot. לבוש ל׳ דידך, read: לְגִין.

לָגִין, m. (לגג, v. לוּג, formed like קָצִין) 1) *bottle, a vessel* smaller than כַּד and larger than כּוּס. T'bul Yom IV, 4 ל׳ . . . ומלאתו וכ׳ a *lagin* which requires sunset to be clean (v. טָבַל) and which was filled out of a cask containing tithes (intended for T'rumah); Erub. 36a; Y. ib. III, 21b bot. (corr. acc.). Tosef. Ohol. V, 10; Ohol. V, 4; Hag. 22b Ms. M. (ed. לוגין); ib. 26a ל׳ טמאין (read טמא) חניח . . לְגִינוֹ וכ׳ Ab. Zar. V, 1 the gentile put his wine bag on it. Tosef. Ter. VII, 16 ל׳ שהניחו (ed. Zuck. שהניחן, corr. acc. all the suffixes in the sentence); a. e.—*Pl.* לְגִינִין. Tosef. Dem. VIII, 22, sq. Kel. XXX, 4 ל׳ גדולים large flasks (of glass). Y. Ḥag. II, end, 78c. Kel. XVI, 2 בית הל׳ a case of wickerwork for flasks; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 בית הלגינין (corr. acc.). Ib. VI, 8 בית הל׳ . . . של עץ a wooden flask case.—Bets. 15b הללו בעלי ל׳ these are people counting their wine by *laginin* (less rich than the בעלי כדין, but wealthier than the בעלי כוסות).—Yalk. Sam. 161 שבלְגִינוֹת (the water) in the bottles.—*2) also לְגִינָה f. *a garden-bed requiring a lagin of seed.* Ter. IX, 5 מאה לגינה Ms. M. a. Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. לגנה) one hundred beds planted with T'rumah seeds; Tosef. ib. VIII, 4 מאה לגין ed. Zuck. (Var. לגינין; R. S. to Ter. l. c. quotes לוג); [v., however, לְגִינָא].

לְגִינְתָא, לְגִינְיָתָא, לָגִין m., **לְגִינְתָא, לְגִינְיָתָא** f. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 14—20 (h. text כַּד). Targ. Jud. VI, 38 Var. ed. Lag., v. לְקִינָא. [Targ. Y. Num. XIX, 4 מן לגין, prob. to be read: מן לגו.]—B. Mets. 85b, v. בְּרִישׁ. Yalk. Koh. 967, v. לְקִינְיָתָא.—*Pl.* לְגִינִין. Targ. Job. XXXII, 19 (Var. לְקִנִין, h. text אֹבוֹת); Targ. Lam. IV, 2 (h. text נְבָלִי).

לִיגֵּג, לְגֵלֵּג (Pilp. of לוּג, contr. of לעג) 1) *to stammer,*

be undecided. Deut. R. s. 5 אל תהי מְלַגְלֵג בדין do not give judgment in a hesitating manner (speak clearly and with full knowledge, cmp. גְּמוּם; Yalk. ib. 907 (קץ).—2) (with על) *to sneer.* Sabb. 30b לי׳ עלירו וכ׳ a certain student sneered at him. Ber. 39a על המלגלג אני כועס I am angry with him who sneers; Y. ib. VI, 10c top אתה למה לְגַלְגְּתָ why didst thou laugh?; a. e.

לַגְלֵג I ch. same.

Ithpalp. אִתְלַגְלֵג *to be sneered at.* Targ. Esth. I, 17.

לַגְלֵג II (= גלגל, v. גַּלְגֵּל; cmp. צגצג = גגצג) *to proclaim, boast.* Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְלַגְלֵג במליה ed. (Ar. בנפשיה; Y. II מתגאי בליביה).—Gen. R. s. 64, end זיל חתא מלגלג וכ׳ go and announce it that thou didst put thy head into the lion's mouth and camest out in peace; Yalk. ib. 111, end.

לִיגְלוּג, לַגְלוּג m. (לְגַלְגֵּל) *stammering.* Cant. R. to II, 4 (ref. to וגגלגו וכ׳ ib.) וּלְגַלְגּוּגוֹ וכ׳ even the child's stammering is pleasing to me.

לִיגְלוּג, לַגְלוּג m. = חֲלַגְלוּג (ח rejected) 1) *purslane,* v. חֲלַגְלוּג.—2) *pl.* constr. לִיגְלוּגֵי, לַגְלוּגֵי, only in לי׳ חרדל *stems of the mustard plant.* B. Bath. 18a; 25b אוכלות לי׳ חרדלי they (the bees) eat the stems of my mustard plants, v. חַרְדָּל.

לגמן, Tosef. Kel. B. Bath. VI, 9 אלו לי׳ Var., read: אַגְלוּגִין.

*לִיגְנָא, לַגְנָא m. (a corrupt. of linea) *a narrow path between fields.*—*Pl.* לִגְנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 Regia (ed. Lag. לירגין, Var. לִירְגִּין; ed. בִּירִיר; h. text שׂוּרָה; cmp. Löw Pfl. p. 221).

לַגְנָה f. same, in gen. *row, bed*; v. לָגִין 2.

*לגס, *Part. Pa.* מְלַגֵּס, *to stammer.* Ḥag. 15b Ar. (ed. מגמגם).—

לגס, Y. Yoma III, 41a bot., v. לוּגָא.

לָגֵשׁ, v. לָבֵשׁ.

לְדוּקָא, v. לִדּוּקָא.

לְדוּקָן m. (v. לִדּוּקָא) *Laodicean.* Kel. XXVI, 1 סנדל לי׳ (ed. Dehr. לְדַקִי) a Laodicean sandal.

לִידָנָא, לְדָנָא m.=b. h. נֶדֶן, *sheath.* Targ. I Chr. XXI, 27. Targ. II Sam. XX, 8; a. fr.—Targ. I Sam. XVII, 51 (ed. Wil. נְדָן).

לְדַקִי, v. לִדְרַקִי.

לִדְקָא, v. לִדּוּקָא.

לָהָא, v. לְהִי.

לָהַב *to glisten, be bright,* v. *Shaf.* שַׁלְהֵב.

לַהַב m. (b. h.; preced.) *flame.*—*Pl.* לְהָבִים, constr. לַהֲבֵי. Deut. R. s. 11 עיירד אני... מתוך לי׳ אש I am destined to receive the Law from between flames of fire.

לַהֲבָא ch. same.—*Pl.* constr. לַהֲבֵי. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 2. Targ. Y. Ex. III, 2.

לְהָבָה f. (b. h.) same. Deut. R. s. 11 שרפי לי׳ flaming Seraphim.

לַהֲבוּתָא ch. same. Targ. Ps. CVI, 18.

לַהַג m. (b. h.; denom. of הָגָה) *study.* Num. R. s. 14 (ref. to Koh. XII, 12) אם יגעת הרבה בל׳ דברי וכ׳ if thou takest great pains in the study of the words of the wise &c. (v. Erub. 21b כל התוגה בהן וכ׳).

לְהַגְוֹנָא = חֲגִיוֹנָא. Targ. Lam. III, 62 Var.

לְהוֹב m. (לָהַב) *flourishing, brandishing.* Targ. Nah. III, 3 ולי׳ וצלהוב וכ׳ (ed. Lag. לי׳ מסיק producing *sparks* by the hoofs of the horses).

לָהַט (b. h.; cmp. להב) *to glisten, glow.* Gen. R. s. 21, end מי מציל . . מאש לוהטת זו what will save my children from this glowing fire (hell)?; a. e.—Part. pass. לָהוּט, f. לְהוּטָה; pl. לְהוּטִים, לְהוּטִין; לְהוּטוֹת *glowing;* (with אחר) *passionately following, anxious for.* Gen. R. s. 94 לי׳ אחר גרונו, v. גָּרוֹן. Y. Taan. VI, 69b; Pesik Dibré, p. 114a שהיו (not שיהו) ישראל לי׳ אחר וכ׳ the Israelites were greedy for sweet things. Gen. R. s. 22 חיו לי׳ אחר האדמה had a passion for agriculture. Cant. R. to I, 4 לי׳ ... אחרי שכינה the Israelites were anxious for the Divine Presence; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 4 (ref. to Ps. LVII, 5) שהיו לוהטים אחר לה״ר (= לְהוּטִים) they had a passion for denunciation; Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. ib. 637; Yalk. Kings 213 להוטים; Y. Peah I, 16a; a. e.

Pi. לִיהֵט *to glow; to make glowing.* Lev. R. s. 16 האש מְלַהֶטֶת סביבותיו the fire was shining around him. Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) ומְלַהֶטְתוֹ...שהיא מתהפכת וכ׳ it (the fire of hell) turns around man and heats him through from top to bottom &c. Num. R. s. 18 לִיהֲטוֹ האש the fire seized him; a. e.

לָהַט, *Pa.* לַהֵט ch. same, *to heat.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 ולָהֲטַת (prob. to be read: ולַהֲטַת).

לְהַטְמִיָּה, Y. Nidd. III, 51a, v. יְחֵט.

לְהָטִים m. pl. (b. h.; Talm. etymol. fr. לָהַט) *glittering; delusions.* Snh. 67b (ref. to Ex. VII, 11, a. 22) בלָטֵיהֶם אלו מעשה שדים בלַהֲטֵיהֶם וכ׳ 'with their *laṭim*' (secret arts) refers to works of demons, 'with their *l'haṭim*'—to works of sorcery (with ref. to לַהַט Gen. III, 24).

לְהַטְמִיָּא, v. לְטַמְיָא.

לָהָא, לְהִי (cmp. לחת) [*to be bent;* cmp. עָנַת,] *to be tired.* Targ. Is. LXV, 23 ed. Lag., v. הָלִי. Ib. XLII, 4 יִלְהֶה (ed. Wil. יַלְהֵי *Af.*; ed. Lag. יהלי, v. הָלִי).—Part. לָהֵי, pl. לַהֵיִן. Targ. Y. II Deut. XXV, 18 (h. text עָיֵף).

Af. אַלְהֵי 1) same, v. supra.—2) *to tire, annoy.* Targ. Mal. II, 17 (ed. Lag. אהלי).—3) *to bend (one's self),* v. לָחַת.

לָהֵן, לָהָא, לְהַל, v. חֵל, חָלָא.

לָהַם, *Hithpa.* הִתְלַהֵם, v. מִתְלַהֵם.

לְהֵן =אֶלָּהִין, *but, only.* Taan. 12ª (quot. fr. Meg. Taan. ch. XII, ed. Meg. Taan. לכן).

לְהַט (v. לְהִי), *Af.* אַלְהַט *to bend (one's self).* Targ. II Kings IV, 34, sq. (ed. Wil. a. Bxt. אַלְהֵי, v. לְהִי; Ar. אלחת; h. text נהר).

לוֹ *unto him*; v. ל־.

לוֹ (homiletic interpret.) =לֹא. Gen. R. s. 73 .. כל דבר . . חירה חוזר בו ר׳ פעמים למפרע שנ׳ חֵן לוֹ whatever agreements Laban made with Jacob, he retracted mentally ten times, for we read (Gen. XXX, 34) *hen, lu* yes, no; Yalk. ib. 130.

לְוָא, v. לְוִי.

לְוָאָה, v. לַוָּיָא.

לְוָאי, v. לְוִוי.

לְוַאי, v. אַלְוַאי.

לוּב (b. h.) pr. n. *Libya*, v. ליבוי. Y. Kil. VIII, 31ᶜ הדא אמרה הרא ל׳ הרא מצרים this proves that Lub and Egypt are the same, v. לוּבִי.

לוּבָא m. (preced.) = לוּבָאָה *Libyan.* Sabb. 51ᵇ חמרא ל׳ a Libyan ass.—*Pl.* לוּבָאֵי. Targ. Nah. III, 9. Targ. II Chr. XII, 3; a. e.—Tam. 32ª חמרי ל׳, v. supra.—V. לִיבִּי, לוּבִי, לִירוּקָאֵי.

לוּבדקס, לוּבדקים, v. לִיבְּדְקוֹס.

לוּבִי m. h. a. ch. (b. h., v. לוּב) *Libyan.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ; Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ an Egyptian bean when fresh צווחין לה ל׳ וכ׳ is named Libyan, when dried, they call it Egyptian bean; ... הדא אמרה הוא ל׳ הוא מצרי this proves that Libyan and Egyptian means the same (v. לוּב). Ib. גר מל׳ a proselyte descendant of a Libyan. Y. Shebi. II, 34ª bot. מיסרן דל׳ bunches of Libyan beans.—*Pl.* לוּבִיִּים. Y. Kil. l. c.; Y. Sabb. l. c., v. לִיבְּדְקוֹס. Ib. גרים חבאים מל׳ proselytes, descendants of Libyans; v. ליבוי.

לוּבִירִים, Yalk. Deut. 950, v. לוּפָּר.

לוּבלָנוֹת, v. לוּבְנִי.

לֵבֶן, לוּבֶן m. 1) (לָבָן) *white matter, white color.* Gitt. 57ª, a. e. ביצה ל׳ the white of an egg. Neg. IV, 1 מראה ל׳ the white color (of leprosy). Nidd. 31ª, a. e. חל׳ the white substance (semen virile). Ib. חל׳ שבעין the white of the eye; a. fr.—*Pl.* לוּבָנִים. Koh. R. to V, 10 לובן שממנו חל׳ the white (semen) out of which are formed the white substances of the embryonic body.—*2) (לָבֵן I) *the mass of clay for bricks.* Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין ל׳ חלבנים in the clay stamped for bricks.

לֵג, לוֹג, m. (b. h.; לגג onomatop. *to lick, lap; to gurgle* v. Ges. H. Dict.¹⁰ s. v. לגג) *a small narrow-necked vessel, Log*, a liquid measure equal to the contents of (or the space occupied by) six eggs (v. Herzfeld Metrol. p. 46, sq.). Men. IX, 2. B. Bath. 90ª; Tosef. ib. V, 10. Tosef. Kel. B. Kam. II, 2; a. fr.—*Pl.* לְגִין, לוּגִּין, לְגִּין. Ib.; Kel. II, 2; a. fr.

לוּגָא, לֻגָּא (or לַגָּא) ch. same, 1) *small bottle.*—*Pl.* לְגֵי or לַגֵּי. Yoma 83ᵇ [read:] אהדרוהו בל׳ וצער (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. פְּלוּגֵי) they surrounded him with bottles (of cordials) and dishes; (Ms. O. אחר׳ צעי ולגי they placed around him dishes &c.).—2) *Log*, v. preced. Targ. Lev. XIV, 10; a. fr. (some ed. לוֹגָא).—Pes. 109ª דמקדשא ל׳ the Log measure of the Temple. Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Shek. III, 47ᶜ top דאוריתא ל׳ the Biblical Log, v. תוּמַנְתָּא; a. fr.—*Pl.* לוּגִּין. Targ. Y. Ex. XXX, 24. —Y. Ter. X, 47ᵇ top; a. e.

לוּגָה, לוֹגָא pr. n. m. *Loga.* Tosef. Yoma II, 7 שמשון בן ל׳; Cant. R. to III, 6 לוגה; Y. Yoma III, 41ª bot. לגס (corr. acc.).

לוּגִיסְטִיס m. (λογιστής = curator orbis among the Romans) *market commissioner.* Tanh. Tsav 1 לוגסטיס, ed. Bub. לוגסטוס (corr. acc.); Yalk. Lev. 479 לוגסטוס; Yalk. Mic. 555 לוגטוס, לוגט׳ (corr. acc.); (Tanh. Balak 12 בעל חשוק).

לוּגְלָגָן m. (לִגְלֵג) *sneerer.* Y. Ber. VI, 10ᶜ top ed. Lehm. (ed. לוֹגְלָג).

לוּגְמָא c., pl. לוּגְמִין (לגם, v. לְגִימָה) *puffed up cheek (filled with a quaff)*; מלא ל׳ *a mouthful, quantity of liquid filling one cheek.* Pes. 107ª מלא לוגמא (Ms. M. לוּגְמֵיהּ). Yoma VIII, 2; Tosef. ib. V (IV), 3 חשוחה מלא לוּגְמֵיהּ וכ׳ he who drinks (on the Day of Atonement) a quantity equal to the fill of his cheeks; expl. Bab. ib. 80ª and corrected אימא כמלא say as much as would cause the appearance of puffed cheeks. Y. ib. VII, 44ᵈ bot. [read:] תני כמלא ל׳ ומהו פליג . . . ניתן ללוגמא אחת there is a version (for מלא כמלא) כמלא לוגמיו: and what is the difference? (לוגמיו means) a mouthful which can be kept in one cheek. Ib. לוּגְמוֹ של בן וכ׳ the mouthful of Ben Abatiaḥ which is more than a quarter of a Log; a. e.

לגומיא, לוגמיא, Num. R. s. 2 דבר של ל׳, a corrupt. for לַגְנִיָּא or לַגְנִיָּמָא (λαγνεία or λάγνευμα) *lewdness*; (Lev. R. s. 20 שמצה, Ar. דיטמא).

לוּגסטוס, v. לוּגִיסְטִיס.

לוּגָּשָׁא m. ch. = h. לָגָשׁ. Y. Sabb. II, beg. 4ᶜ.

לוֹד (b. h. לד) pr. n. pl. *Lod, Lydda* in South Palestine (Roman name *Diospolis*). Maas. Sh. V, 2 מן חמערב ל׳ Lod was the westernmost term (of one day's journey from Jerusalem). Tosef. Erub. IX (VI), 2. Y. Meg. I, 70ª bot. . . . מוקפות וכ׳ ל׳ Lod and Ge Haḥarashim belong to the fortified towns of the conquest days (v. יְהוֹשֻׁעַ). B. Mets. IV, 3 תגרי ל׳ the merchants of L. Snh. 32ᵇ אחר ר׳ אליעזר ללד follow R. El. to L.; a. fr.

לוּד (b. h.) *Lud, Lydia*, a district of Asia Minor. Pes. 50ª; B. Bath. 10ᵇ, a. e. תרוגי ל׳ the martyrs of L., v. לוּדְקָיָא. —Tosef. Yeb. IV, 5 (confession of a robber captured in Cappadocia) אני הרגתיו בכנרסתו ללד׳ I killed him on his entering Lydia (Laodicea); Y. ib. II, end, 4ᵇ; Bab. ib. 25ᵇ.

לוּדָא, לוּדָה (לוּדָאָה) (cmp. next w.) pr. n. m. *Luda*, (*Ludaah*), an Amora. Sabb. 96ᵇ (Ms. M. לודה; Ms.

O. לוּרָא; Yalk. Ex. 413 לוּי). Ib. 137a (Ms. M. לוּדָה; Ms. O. לִידָה); Yeb. 71b לוּדָאָה.—Y. Taan. III, 67a top ר' לוּדָה.

לוּדָאָה m. 1) =h. לוּדִי *Lyddan.* Ab. Zar. 36a שמלאי ל' קאמרת thou citest Samlai, the Lyddan; (Y. ib. II, 41d bot. הדרומי).—Yeb. 71b, v. preced.—*Pl.* לוּדָאֵי. Ab. Zar. l. c. שאני ל' דמזלזלי it is different with Lyddan scholars, because they disregard traditional laws.—2) לוּדָאֵי (denom. of *ludi*, the latter being treated as a geographical term) *people hiring men for gladiatorial contests, lanistae* (v. Sm. Ant. s. v. Gladiator). Gitt. 46b bot. ההוא גברא דזבין נפשיה ל' there was the case of a man who had sold himself to the *Ludaë.* Ib. 47a ריש לקיש...ל' Resh Lakish had sold himself &c.—Y. Ter. VIII, 45d top אילו זבנת גרמך לוּדָנִין חות מזבין וכ' (not חוה; prob. to be read: לוּדָרִין) if thou hadst sold thyself to the lanistae, thou wouldst have sold (thyself) at a high price, but here thou hast sold (risked) thy life for a trifle.—V. לוּדִים.

לוּדָה, v. לוּדָא.

לוֹדִי m., pl. לוֹדִים *of Lod, Lyddan.* Pes. 62b.—[V. לוּדִים.]—*Fem.* לוֹדִית, *pl.* לוֹדִיּוֹת. Kel. II, 2, v. חֲבִית.—[V. לוּדִית.]

לוּדָיָא ch.=לוּדָאָה, same. Ex. R. s. 3 ר' שמעון ל'.

לוּדִים m. pl. (v. לוּדָאָה 2) 1) *keepers of gladiators,* also *gladiators.* Pes. 12b; Sabb. 10a מאכל ל' the meal time of the gladiators (to whose diet special attention was paid). Y. Gitt. IV, end, 46b מכר עצמו לל', v. לוּדָאָה 2.—2) (=ludi) *public games.* Tanḥ., ed. Bub., Noah 20 בלעם התחיל בקובה בקוביא בל' ובקסמים Bal. introduced sleeping rooms (for prostitution), dice, public games and divinations; Tanḥ. ib. 14 (בבלוריות בקסמים ובזנות).—[לוֹדִין, Ab. Zar. 18b, v. בלרין.]

לוֹדִית, v. לוֹדִי.

לוּדִית f., pl. לוּדִיּוֹת (v. לוּדִים) *gladiator's food* (of beans or wheat; sagina gladiatoria). Bets. 14b חיטין לעשות מהן לוּדִית wheat (which can be made direct use of) for preparing &c.; Y. ib. I, end, 61a מאכל נדיות...פול (corr. acc.); Tosef. ib. I, 23 לחיות ed. Zuck. (Var. לודיות).

לוּדָנָא m. *ladanum,* a soft resin, a product of the Cistus (v. Löw Pfl., p. 127; Sm. Ant. s. v. Ladanum). Keth. 77b.

לוּדָנִין, Y. Ter. VIII, 45d top, v. לוּדָאָה 2.

לוּדִקָיָא pr. n. pl. *Laodicea,* name of several towns, esp. *L. ad Lycum,* a city of Asia Minor, counted to Lydia (v. לוּד). M. Kat. 26a, v. יְתֵרָא I. B. Mets. 84a, v. עֵרֶךְ. Y. Ab. Zar. III, 42c top לדוקיא.—Koh. R. to III, 17; Taan. 18b; Treat. S'maḥ. ch. VIII; Sifra Emor, Par. 8, ch. IX (לדקיא); Meg. Taan. ch. XII (martyrdom of Lulianus and Papus, v. לוּד). Gen. R. s. 11; Sabb. 119a; Pesik. R. s. 23.

לוּדָר m. (ludarius, not recorded in Lat. Dict., v. Sachs Beitr. I, p. 121; P. Sm. 1905) *a gladiator trained to fight beasts at the Roman games,* analogous to the Spanish *matador* (v. Sm. Ant. s. v. Venatio a. Bestiarii). Ex. R. s. 30, end, v. פְּרוֹטַרְמָיָא. Gen. R. addit., ed. Wil. p. 376 top, v. מוֹנוֹמָכוֹס.

לָוָה, v. לוי.

לָוּז, v. לָאז.

לְוָאֵי m. pl. (Syr. לוּוא, P. Sm. 1905; cmp. לַבְלַב I) *the first milk after delivery,* a dainty dish. Targ. Job XX, 17 (ed. Lag. לְיָרֵי; some ed. לְיָרֵי; h. text חמאה). Ib. XXIX, 6 (ed. Wil. לְוָאֵי; h. text חֶמְאָה). Targ. Y. Gen. XVIII, 8 לוואי שמין וחלב ed. (Ar. לַבָּא); Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 לוואי שמיני.

לְוַאי, v. אַלְוַאי.

לְוַדִּין, ל' דקין, v. לְבַדְקִין.

לְוָוחָא, **לָוַח**, **לָוָח**, v. לוּחָא, לוּחַ.

לְוָוטָא, **לָוָט**, v. לְוָט.

לוּוטִין, Ar. quot. fr. Y'lamd. to Num. XXIII, 7 or 18, or XXIV, 3,—quid?

לוּוטָס, Gen. R. s. 20 Ar., a corrupt. for לִיסְטִים as in ed. a. Yalk. Gen. 32.

לַוְוָטָא f. (לוּט) *curse,* v. לְטוּתָא.

לָוַוי, v. אַלְוַאי.

לְוָוי, **לָוָוי** m. (לָוָה) *attachment.*—ל' שם *surname, epithet.* Neg. XIV, 6 ל' שם . . ולא כל אזוב nor any hyssop which is qualified by an epithet (רוֹמִי, רְוָנִי &c.); Par. XI, 7; Succ. 13a; Ḥull. 62b; Sifré Num. 124; 129; a. e.—Ned. VI, 9 (53a) שהוא שם ל' for this (the addition of 'field') is a differentiating epithet.

לְוָוִיתָא, **לָוִיד**, v. sub לְוִי.

לַלְוָלוּ, v. לַבְלַב.

לַלְוָנְטִי, v. לִיוֹנְטִי.

לַלְוָקַאי, v. לִיוֹקִי.

לַלְוָקָן, **לַלְוָקְיָאנָא**, v. sub לִיוֹק.

לוּוקְרִין, v. לְבַדְקִין.

לָוַת, v. לְוַח.

לוּז I (b. h.) pr. n. pl. 1) *Luz,* in Palestine, identical with, or near, Bethel. Gen. R. s. 69, v. next w.; a. e.—2) *Luz,* in the land of the Hittites (Jud. I, 26), supposed to be Lizan in Kurdistan (v. Neub. Géogr., p. 394), a place, mentioned in the Talmud as still existing, from which the purple blue (תכלת) was imported. Snh. 12a (in a secret letter) דברים הנעשים בל' (not הנעשה) things manufactured in Luz (תכלת). Sot. 46b (ref. to Jud. l. c.) היא ל' שצובעין וכ' it is that Luz where they dye purple blue, which

Sennaherib left undisturbed, and Nebucadnezar did not destroy, and where the angel of death has no permission to enter &c.; Gen. R. s. 69 (applied to Gen. XXVIII, 19).

לוּז II m. (b. h.) *nut, almond, hazel-nut*; also *nut-tree.* Bekh. 8ª וכנגדן באילן ל' corresponding to chickens (hatched in twenty one days) is the almond tree among trees; Y. Taan. IV, 68ᶜ bot. (ref. to שקד, Jer. I, 11) מה חל' חזה וכ' as the almond tree requires twenty one days from blossoming &c.; (Koh. R. to XII, 7 השקד). Gen. R. s. 69 (ref. to לוז, v. preced.) מה ל' אין לו פה וכ' (some ed. לה, fem.) as the nut has no opening, so nobody could find the entrance to the town. Ib. ל' הרה עומד וכ' a nut-tree stood before the entrance. Ib.; ib. s. 81 end, v. רָצַב; a. fr.—*Pl.* לוּזִין, לוּזִים. Y. Kil. I, 27ª bot., v. בּוּטְמָא.—Trnsf. ל' של שדרה *the nut of the spinal column, a hard vertebra,* (Judenknöchlein, v. Löw Pfl., p. 375 a. quot. ib. from Hyrtl, Das Arabische und Hebr. in der Anat., p. 165). Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; a. e.

לוּזָא, לוּזָן ch. same. Targ. Gen. XXX, 37.—*Pl.* לוּזִין, לוּזָנֵא. Targ. Y. I Num. XVII, 23 (Y. II לוזין בר לוזיא; h. text שקדים). Targ. Y. Gen. XLIII, 11.

לוּז III (b. h.) *to turn, bend, twist.*

Nif. נָלוּז *to be perverse,* v. infra.

Hif. הַלְוִיז or הַלְוִיז *to turn.* Kil. IX, 8 (play on לוּז in שטנטז, v. נוז) נָלוּז ומַלְוִיז הוא את אביו שבשמים עליו (or ומַלְוִיז) he (who disregards the law of שַׁעַטְנֵז) is perverse and turns his Father in heaven against him; [Comment. 'and turns away (estranges) his Father .... on his account'].

לוּז IV (v. לָעַז) *to talk about, sneer, talk disrespectfully.*

Hif. הַלְוִיז same. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. חיו הכל מַלְוִיזין עליו all people talked against him. Lev. R. s. 6, beg. Cant. R. to IV, 12 ושמע קול חבריות מלוזין אחר וכ' heard the people talk evil of his daughters. Gen. R. s. 54 מלוזין בארון spoke disrespectfully of the ark (v. Sot. 35ª sq.); a. fr.—Y. Shek. V, 49ª bot. מלוזין (some Bab. ed. מַלְעִיזִין).

לוּזָא, v. לוּז II ch.

לוּזָה, v. לִירָה.

לוּחַ I (or לָוַח) (cmp. לָוָה) *to join.*

Pi. לִוֵּחַ (denom. of next w.) *to place straps close together so as to form a boardlike surface.* Part. pass. מְלֻוָּחוֹת, *pl.* מְלֻוָּחִין. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 (R. S. to Kel. XVIII, 5 reads מְרֻוָּחִים, v. רָוַח).

לוּחַ II m. (b. h.; preced.; cmp. דַּף) *tablet, board.* Y. Shek. VI, 49ᵈ bot.; Ex. R. s. 47, a. e. חמשה על ל' זה וכ' five commandments on one tablet &c.; a. fr.—*Pl.* לוּחוֹת (mostly of the tablets containing the ten commandments); לֻוָּחִין, לְוָוחִין, constr. לְוָוחֵי ל' ושברי ל' וכ' Ib. Ber. 8ᵇ the (second) tablets and the broken tablets were both preserved in the ark, (therefore despise not an old scholar when his memory forsakes him); B. Bath. 14ª; Men. 99ª.—Y. Kil. IX, 32ᵇ top ל' הברית; Y. Keth. XII, 35ª top ל' (metaphorically for R. Jehudah han-Nasi; (Keth. 104ª ארון חקודש, v. אֲרָאֵל); a. fr.—Meg. 32ª, v. בִּרְמָה.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 לווחין וכ'; Sabb. 47ª לווחים (Ar. ed. Koh. לוחים, oth. ed. לוחיים); Tosef. ib. XIII (XIV), 15; Y. ib. XII, beg. 13ᶜ, v. סְטִרְבַּס. Sabb. XII, 4 על שני לְוָוחֵי פנקס (Bab. ed. 104ᵇ לווחי; Y. ed. דפי as in Mish. ib. 5) on (the rims of) two boards of a writing tablet (pinax). B. Mets. 117ª (expl. תקרה) לווחים boards of the ceiling; a. e.

לְוָוחָא, לוּחָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXXVI, 19, a. e. (O. דפא, h. text קרש). Targ. Prov. III, 3. Targ. Is. VIII, 1 (h. text גִּלָּיוֹן); a. fr.—*Pl.* לְוָוחִין, לוּחֵי, לוּחָתָא, לְוָוחֵי, לוּחֵי. Targ. Y. I Ex. XXVI, 15 (Y. II לְוָוחֵי). Ib. 20. Targ. Ex. XXXI, 18; a. fr.—[Sabb. 18ª; Gitt. 61ª top, v. next w.].

לֶחָא, לוּחָא m. (= לוּעָא; v. לְחִי) 1) *jaw, cheek.* Y. R. Hash. I, 58ᵇ top לוּחָיךְ, v. רַפַּח.—*Pl.* לוּחַיָּא. Targ. Y. Deut. XVIII, 3.—2) *fish-hook.*—*Pl.* לוּחֵי, לֻחֵי. Sabb. 18ª לוחי Ms. O. a. Ar. (ed. לחי) hooks (fish-lines) and traps of little joists; Gitt. 61ª top.

לוֹט I pr. n. m. (b. h.) *Lot,* the nephew of Abraham. Ber. 54ª חרואה...אשתו של ל' he who sees ... Lot's wife (the pillar of salt, Gen. XIX, 26). Erub. 65ª חגיע לשכרותו של ל' who is as drunk (unconscious) as Lot. Gen. R. s. 44 (play on the name) לוט לוטא וכ' cursed Lot shall not be Abram's heir; a. fr.

לוֹט II m. (b. h. לֹט) *lotus.* Gen. R. s. 91, end, expl. מַסְטִרְבִי q. v.

לוּט (v. next w.) *to curse.* Part. לָט, f. לָטָה, *pl.* לָטוֹת. Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 56) הכל נשבעות בך ול' זו וכ' all (women) shall swear by thee and curse each other saying, if thou hast done this, may thy end be &c.

לוּט, לָוַט, לוֹט ch. [*to cover, talk secretly*; cmp. לחש,] *to curse.* Perf. לָט, לְוָטַ. Targ. Lev. XX, 9. Targ. I Kings II, 8 לְוָטַנִי; a. fr.—Part. לָאֵט, לָאֵט, לָיֵט, לָיֵט, לוֹט. Targ. Y. I, II Num. XXIII, 8. Targ. Gen. XXVII, 29; a. fr.—*Part. pass.* לָט, לוּט, לְוּט. Ib. III, 14; a. fr. Gen. R. s. 44 לוֹט לוטא; Yalk. ib. 76 לוטא, v. לוֹט I.—Snh. 49ª top (prov.) תחא לוּבָא ולא תחא לָאֵטָה ed. (Ms. M. לָוָטָא, v. Rabb. D. S. a. l. note, Rashi לא לטה) be cursed rather than cursing. Ib. 111ª מֵילַט קא לַיְיטַת לי wilt thou curse me?—Ib. 113ª [read:] ודילמא כי לט יהושע תכי לט (v. Rabb. D. S. a. l. note) is it so that when Joshua cursed (Jericho) he meant &c.?—Lev. R. s. 17 (בגוה) לְוּט ביתא באילין לְוּטָנָא (Yalk. ib. 563 לְיט) cursed (with leprosy) is the house with such accursed inmates (who refuse favors to their neighbors); ib. (play on שקעורות, Lev. XIV, 37, as if שקיע ארר) ברתא באילין לוי' to ruin goes the house with such &c.

לְוָוטָא, לְוָט m. (preced.) *curse.* Targ. Is. XIII, 1. Targ. Num. V, 21. Targ. Ex. IX, 28 קלין דל' (h. text קלח); Y. ib. 34; a. fr.—*Pl.* לְוָטִין, לְוָטָיָא. Targ. Gen. XXVII, 12, sq.; a. e.

לוּטוּס, Midr. Sam. ch. II לל' (some ed. לול') a corrupt. of לבוּלְבּוּס.

לוּטְיוֹנוֹס* pr. n. m. (corrupt. of Diocletianus?) *Lutianus,* a Roman emperor. Gen. R. s. 83, end יום שמלך

ל׳ נראה . . . מגדיאל on the day when L. became king, R. A. heard in a dream: To-day Magdiël became king (i. e. the last but one King of Edom-Rome, v. Gen. XXXVI, 43); Yalk. ib. 140 לטרטס.

לוטם, v. לְטוֹם.

לְוָטַסָאֵי, לוּטַסָאֵי m. pl. (prob.) *Arethusii, the inhabitants of Arethusia* between Epiphania and Emesa (v. חֲמָץ). Targ. Y. I Gen. X, 18; Targ. I Chr. I, 16 (h. text אַרְוָדִי).

לוטריא, v. לַבְרָטוֹר.

לוטת, v. לְטוֹם.

לָוַד, לוי (b. h.) 1) *to join, be connected*, v. *Piel*, a. לָוָיָה.—2) (cmp. Sm. Ant. s. v. Nexum) *to assume an obligation; to borrow.* Shebu. 41b; Keth. 88a; B. Bath. 6a ואומר לא לָוִיתִי וכ׳ he who (being sued for a loan duly testified by witnesses) says, 'I have not contracted any loan', is considered as admitting that he has not paid. Ḥull. 84a כגון אני לוֹוִין אוכלין (delicate persons) like ourselves may buy food on credit. B. Mets. 72b אין לוֹוִין על שער וכ׳ (also לָוִין) you must not borrow money with the choice of repaying in grain at the present price; (another defin., v. Rashi a.l.). Bets 15b לָוֹ עלי make a loan on my (the Lord's) account; a.v.fr.—Esp. לוֶה, לוֹוֶה *debtor*, opp. to מַלְוֶה creditor. Shebu. 47a מת ל׳ בחיי מ׳ if the debtor died before the creditor; a. fr.—*Pl.* לוֹוִין. Ib.b שני מלווין ושני ל׳ two (different) creditors and two debtors.

Pi. לִוָּה, לְוָוֶה, לֵי׳ 1) *to order an escort for protection*, v. לְוָיָה. Tanḥ. Bal. 12; Num. R. s. 20 ל׳ לחם ענני וכ׳ He appointed the clouds of glory to escort them. Sot. 46b בשביל . . . . . של פרעה וכ׳ for the sake of the four steps which Pharaoh ordered his men to escort Abraham &c. —2) *to escort, to walk a distance with a departing guest; to follow.* Sabb. 119b שני מח״ש מְלַוִּין לו וכ׳ two ministering angels escort man to his house on the Sabbath eve. Sot. l. c. כל שאינו מְלַוֶּה ומְתַלֶּוֶה וכ׳ whoever omits to escort a guest or (as a guest) declines an escort, is regarded as if he had shed blood; שאילמלא לִוּוּהוּ וכ׳ for if the men of Jericho had escorted Elisha &c. Koh. R. to V, 17 ומה מְלַוּהוּ וכ׳ and what does escort him (to the grave)? Merits and good deeds; a. fr.

Hithpa. הִתְלַוֶּה, *Nithpa.* נִתְלַוֶּה 1) *to join the company of, to associate.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לִוְיָתָן, ib.) כל מי שמִּתְלַוֶּה עמהן עתיד להרשעות וכ׳ whosoever joins them (the Romans) will be made sport of with them in future days. Ib. כל מי שמחלוה עמהן עתיד הקב״ה וכ׳ him who joins them (the scholars), the Lord will cause to rejoice with them &c.; Yalk. ib. 862. Gen. R. s. 63, end; Yalk. ib. 111 שנתלוה עמו קלונו וכ׳ the disgrace of starvation was made his companion. Tanḥ. Vayishl. 3 להִתְלַוּיוֹת לו to be his escort; a. fr. —2) *to be escorted, to accept escort.* Sot. l. c., v. supra.

Hif. הִלְוָה 1) *to escort.* Ber. 18a ואם הִלְוָהוּ if he does escort him (the dead).—2) *to lend.* Ex. R. s. 31 מַלְוֶה ברבית lends on interest; מ׳ שלא ברבית without interest. Ib. ראו שלא הַלְוּו וכ׳ that they must not lend &c. Ib. כמה הִלְוֵיתי ואיני . . . ומה הִלְוּותָה הארץ וכ׳ see how much I lend (to man,) without taking interest, and what the earth lends &c. B. Mets. V, 1 המלוה סלע בחמשת וכ׳ he who lends a Sela to get five Denars in return. Ib. 62b מַלְוֵני רבית הַלְוֵיני מנה lend me a Maneh.—B. Kam. 94b מַלְוֵי רבית (a. ברבית) those who lend on interest; B. Mets. 62a; a. fr. —מַלְוֶה *creditor*, v. supra.

לָוָא, לֵי ch. same, 1) *to join, cling to.* Targ. II Sam. XX, 2 (h. text דבק).—2) *to join a caravan, travel with.* —Ḥull. 7a דהוא טיירא בהדיירהו an Arab that had been travelling with them.—3) *to escort*, v. infra.

Pa. לַוִּי, לֵי *to escort.* Targ. Y. II Gen. XXVIII, 12 דִּירַלְוָון (Y. I וְיחִינון לָוָון).—Gen. R. s. 48, end לַוֵּי, v. אֲבַל I. Tosef. Keth. VII, 6 לַוֵּי דִּירַלְוּוּנָךְ (ed. Zuck. לְוִי, Var. דירלוין לך, read: דִּירַלְוּוּךְ) escort (the dead) that people may escort thee; Y. ib. VII, 31b bot. לווי דילוון (not לווירי); Bab. ib. 72a דלַוַּאי יְלַוּוּנִיה him who escorted, people will escort; a. e.

Af. אַלֵּי same. Targ. Gen. XII, 20. Ib. O. XVIII, 16 ed. Berl. (some ed. לְאַלְוָיוּתְהוֹן); Y. לַאֲלָוָאיהוֹן; h. text (לשלחם); a. e.—Sot. 40b אֲלֵיתֵיה לר׳ וכ׳ walked with R. A. (on dismissing him) from &c.; Ber. 31a אַלְוֵיתֵיה; a. fr.

לֲוַי, v. אַלְוַאי.

לָוֵי, v. לְוָוִי.

לֵוִי (b. h.) pr. n. *Levi*, 1) the son of Jacob, progenitor of the tribe of Levi. Gen. R. s. 19, a. e. עמד ל׳ וכ׳ Levi arose and brought her (the Shekhinah) down &c. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) שבט ל׳, or ל׳ *the tribe of Levi*; בן ל׳ or ל׳ *a Levite.* Yoma 26a דאתי משבט ל׳ a descendant of the tribe of Levi.—Hor. III, 8 כהן קודם לל׳ ול׳ וכ׳ a priest goes before a Levite (in religious privileges), a Levite before an Israelite. Gitt. V, 8. Ib. VIII, 5 בת ל׳ if she is the daughter of a Levite. Arakh. IX, 8; a. fr.—*Pl.* לְוִיִּם, לְוִיִּים *Levites.* Ḥull. I, 6; a. fr.—3) name of several Amoraim, esp. Levi, or L. bar Sisi, disciple of R. Jehudah han-Nasi (v. Fr. M'bo, p. 110b). Y. Yeb. XII, 13a top. Pes. 76b; a. fr.—4) (law) a fictitious name. B. Bath. 43b; a. fr.

לֵי׳, לֵוִיאָה, לֵוִיָּא m. ch. (preced.) *Levite.* Targ. O. Ex. IV, 14 (Y. לֵיואי, corr. acc.).—Ḥull. 131a.—*Pl.* לֵוָיֵא, לֵי׳, לֵוָאֵי. [Ezra VI, 16.]—Targ. Ez. XLIV, 15; a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56b bot.; a. e.

בר ל׳, לֵוִיאנוֹס pr. n. *Bar-Livianus*, name of a family (gens). Ḥull. 87a; cmp. לוּפְיָנִי.

I לְוִיָּה, לְוִיתָה f. (לֵוִי) 1) *Levite, daughter* or *wife of a Levite.* Y. Yeb. X, 10d top; Tosef. ib. VIII, 2. Bekh. 47a; a. fr.—2) *the community of Levites, status of Levites.* Ex. R. s. 1 בתי כהונה ול׳ priestly and Levite families. Y. Maas. Sh. V, end, 56d מכרי כהונה ול׳ friends of priestly or Levite families. Bekh. l. c. כהונה ול׳ פטורין the priests and the Levites are exempt; a. e.—3) *the community of the attendants of the Tabernacle, priests and Levites.* Sifré Num. 1; a. e.—4) *the Levitical offices.* Ex. R. s. 5 זה נוטל כהונה ונותן ל׳ וכ׳ the one (Aaron) took the priesthood and gave (Moses) the Levite offices; the other took the Levite offices &c.; (Tanḥ. Sh'moth 27 מלכות); a. e.

לִוְיָה, לִוְיָא II or לִוְיָת f. (לָוָה) 1) *consort, wife.* Yoma 54b top (ref. to וליות, I Kings VII, 36), v. עֲרָה II.—2) (v. next w.) *the wailing woman's company.* Y. M. Kat. I, 80d top, [read:] לא תשורר אשה לְוִיְיתָהּ ... רבי נחמן .. אמר לְוִיְיתָהּ a woman must not stir up her company for wailing during the festive week; R. N. read *livyatha* (with ref. to עורר לויתן Job III, 8; cmp. אֵילַת דְּוִיוֹתָא).

לִוְיָה, לִוְיָא f. (לָוָה) *escort, company,* esp. *the traveller's escort for protection.* Sot. IX, 6 והנחנוהו בלא ל' and we let him (the stranger) go without protection; (Y. ib. IX, 23d bot. הלווייה). Bab. ib. 46b כופין לל' we may force (the inhabitants of a place) to provide escorts for travellers. Ib. המהלך .. ואין לו ל' וכ' he who travels on the road and has no company, let him be engaged in study of the Law (ref. to לִוְיַת, Prov. I, 9); Erub. 54a. Ḥull. 7a בני ל' fellow-travellers. Midr. Till. to Ps. CIV, 1 יהא אלוך לְוָיֶיתָךְ (or לְוָיָתָךְ) thy God be thy escort; a. e.

לְוִיָּטָס pr. n. m. *Levitas* (Lat. *Levites*). Ab. IV, 4.

לְוִיתָא, לְוִי, לְוָיְתָא f. ch.=h. לִוְיָתָן, *escort; caravan.* Gen. R. s. 16, beg.; Y. Yoma IV, 41d top (ref. to Gen. II, 12) טיבוי .... בלְוָוְיָתֵיהּ happy he in whose house it is, happy he in whose company it is (on travelling); Ex. R. s. 35, beg.; a. e.—Gen. R. s. 92 פוקו דל' אנא עבד לכון (not פוקו לכון) leave now, for I have arranged an escort for you; Yalk. ib. 150.—Lam. R. to I, 1 (7 חד מאתיני) גוד דנמטי ל' walk quickly that we may reach the caravan. Ib. ואית קומיתן ל' is there a caravan ahead of us?

לוינמי, v. לְוִינְטִי.

לויקן, v. לְוִיקָן.

לְוִיְתָא, v. לִוְיָתָא.

לִוְיָתָן m. (b. h.) *Leviathan,* a legendary sea-animal reserved, with B'hemoth, for the righteous in the hereafter. Lev. R. s. 13, v. בְּהֵמוֹת. Ib. s. 22, end. Ab. Zar. 3b; a. fr.—M. Kat. 25b (in a wailing song) ל' a great man, opp. דגי רקק the fish of the swamp, common humanity (v. אֲזוֹב).

לוכידין, v. לוּפָּר.

לוכסון, v. next w.

לוֹכְסָן adv. (λοξόν, v. אֲלַכְסוֹן) *athwart, crosswise; diagonally.* Kel. XVIII, 5, v. אֲלַכְסוֹן. Dem. VII, 8 ניטל שתי חבירות ל' he must take two barrels from diagonally opposite corners. Ib. שורה אחת ל' one row of barrels following the diagonal line. Y. Kil. IV, 29c top במודד לכסן (R. S. to Kil. IV, 6 אלכסון) when he measures by diagonal lines. Y. Yoma V, 42d bot. חוץ מזו שהיתה לפניו ל' except that (corner of the altar) which was diagonally opposite to him. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) חורש שדהו לוכסון וכ' ploughed his field crosswise and put up an image in the center &c.; a. e.

לוּל a word in an incantation against thirst. Pes. 112a (Ms. M. לול).

לוּל m. (b. h.; contr. of לעל, apocop. of עלעל = לעלע, cmp. formation of סָבַךְ; cmp. עָלַל, עָלְעוֹל, עֵלְעֵל I) 1) *winding pathway, passage way,* esp. *a small room with a staircase leading up to the upper rooms* (v. Sm. Ant. s. v. House, Amer. ed. 1858, p. 519a). Men. 34a ל' פתוח מן חבירת לעליה a small room opening (leading) from the ground floor to the upper room. Pes. 34a ל' קטן היה וכ' there was a small passage way between the graded ascent (גֶּבֶשׁ) and the altar; ib. 77a (Zeb. 62b אויר; ib. 104a רויח).—*Pl.* לוּלִין, לוּלִים. Y. Erub. VII, beg. 24b מהו לערב דרך ל' how about connecting two dwellings for Sabbath purposes by the way of the staircases (leading to the roofs)?—Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. ל' אלו ע"ג אלו וכ' staircases above each other (well-hole) require M'zuzah, (to be furnished by him) who has the right of use of the lower threshold. Pes. 8a; Yoma 11a ומחבן ל' the staircase rooms and the provision room; [comment. refer to Nr. 3, v. infra]. Midd. IV, 5; Pes. 26a ול' היו פתוחין וכ' there were small passages in the loft leading to the Holy of Holies through which mechanics were lowered in boxes (closed elevators).—2) (anat.) *a passage from the vestibulum vaginae* (פרוזדור). Nidd. 17b, v. עֲלָיָה.—3) ל' העושה נקב בל' וכ' he who makes a hole (for ventilation) in a hen-roost; ib. 146a משום ל' של וכ' in order to prevent making a hole in a hen-roost which is done for ventilation. Ib. 122b; a. e.—*Pl.* as ab. Pes. 8a; Yoma 11a ומחבן ל' hen-roosts &c., v. supra.

לוּלָא ch. same, *small room with a staircase.* Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. ל' דר' אילעא דהוה עביד וכ' the *Lul* of R. Il. which was made (with reference to the law of M'zuzah) in agreement with the opinions of the Rabbis.

לוּלָאוֹת, v. לוּלַי.

לוּלָב m. (=לבלב; v. לְבְלַב) 1) *sprout.* Esp. *Lulab,* the branch of the palm-tree used for the festive wreath on the Feast of Booths (Lev. XXIII, 40); also *the festive wreath* of the four species combined. Succ. III, 1 ל' הגזול וכ' a palm-branch unlawfully acquired or one dried up. Ib. 4 ל' אחד one branch of the palm-tree is needed for the festive wreath. Ib. 9 מי ... ולא היה בידו ל' לרשול a traveller on the road who had no opportunity of performing the ceremony of taking the festive wreath in hand. Ib. כל היום כשר לל' the entire day is fit (no special time of the day is designated) for the ceremony &c. Ib. 12; R. Hash. IV, 3 היה (ה)ל' ...במקדש וכ' the ceremony of Lulab was performed in the Temple seven days &c.; Succ. 46a יום ראשון מצות ל' וכ' on the first day it is the Biblical law of Lulab which is carried out, on the following days it is the carrying out of an ordinance of the elders; a. fr.—*Pl.* לוּלָבִים, לוּלָבִין. Orl. I, 7. העלים והל' leaves and eatable young sprouts. Shebi. VII, 5, a. e. לולבי זרדים, v. זֶרֶד. Ber. 55a, a. e. ל' גפנים sprouts of grape-vine; Yoma

81b, v. לְבַלֵּב.—Gen. R. s. 41, beg. לולבירה להלל its branches are used for praise (v. חַלֵּל); Num. R. s. 3, beg., v. הילפל; Midr. Till. to Ps. XCII, 13 (sing.). Succ. IV, 4 מוליכין את לולביהן וכ' they used to bring their festive wreths to the Temple mount &c.; a. fr.—2) לוּלְבָּן twigs used as *brooms in the wine press* (Rashi), cmp. אַלְבִּינָא; *the two posts supporting the beams of the press* (Ar.). Ab. Zar. 75a; Y. ib. V, end, 45b; Nidd. 65a; Tosef. Toh. XI, 16; Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 3.

לוּלְבָּא, לוּלְיָבָא ch. same, esp. *palm-branch, palm-tree.* Targ. Cant. VII, 9 (h. text תמר).—Succ. 32a מנא ידעת דהאי כפות תמרים דל' הוא ed. (Ms. כפות לולב הוא ...) how do you know that this *kappoth* (Lev. XXIII, 40) means a green sprout?—B. Kam. 96a חאי מאן דגזל לולבי' וכ', v. חוּצָא. Gen. R. s. 6 הן דאת קטר לולָבֵיךְ וכ' when thou tiest thy *Lulab* (for the Succoth festival), tie thy feet (stop travelling); Y. Sabb. II, 5b; Yalk. Is. 317.—*Pl.* לוּלְבִּין, לוּלְיָבִין. Targ. Lev. XXIII, 40. [Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָּנָא, v. next w.]—Targ. Ps. I, 3, v. לַבְלָבָא.—Ab. Zar. 57a ואייתי לולביה (Ms. M. לדמישרא לולבא) took branches down. Ib. ראשה דלולביה (some ed. דלולבא, Ms. M. ריש לולבא).

לוּלְבָּנָא m. (preced.) *palm-gardens.* Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָּנָא (ed. Lag. לולבנא, corr. acc.) our palm-gardens.

לולגין, Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 ל', v. אַנְלוֹגִין.

לולומוס, Midr. Sam. ch. II, read למלך בי"ד (v. Yalk. Sam. 78).

לוּלַי f., pl. לוּלָאוֹת (b. h.; redupl. of לָוָה) *loops, couplings.* Yalk. Esth. 1048. Sabb. 99a top נראין קרסין בל' וכ' the hooks in the loops looked like stars on the sky; Yalk. Ex. 370; a. e.

לוּלְיָאנִית, לוּלְיָאנִי, לוּלְיָאנוֹס, v. sub לוּלְיָנִי.

לוּלִיבָא I, v. לוּלְבָּא.

לוּלִיבָא* II pr. n. m. *Luleba.* Y. Orl. II, beg., 61d ר' חייה בר ל'; Y. Ab. Zar. II, beg. 40c ר' ח' בר ל'; Fr. (in M'bo, p. 83b), ed. לוּלְיָנִינוּ q. v.

לולין, לולין, Ab. Zar. 18b, read לודין (ludi) *games*, v. בלרין.

לוּלְיָא, לוּלְיָנוֹס pr. n. m. *Lulianus* (popular corrupt. of Julianus) 1) name of an influential man who suffered a martyr's death together with one Papus. Sifra B'huck., Par. 2, ch. V (ref. to Lev. XXVI, 19, v. גַּאֲוָה) כגון פפוס בן יהודה ול' אלכסדרי וכ' like P. son of Judah and L. the Alexandrian and his associates. Y. Taan. II, 66a top יום ... ל' ופ' the day on which L. and P. were put to death; Bab. ib. 18b לולְבָּנָא; v. fr., v. לוּדְקָא.—2) ל' מלכא King (emperor) *Julian.* Y. Ned. III, 37d bot.; (Y. Shebu. III, 34d דוקליטיאנוס).

לוּלְיָא, לוּלְיָנִי pr. n. m. (preced.) (*son of*) *Lulian* (Julian). Cant. R. to IV, 12 [read:] לא חיו קורין לראובן רופוס וליהודה ... ל' they did not change Reuben into Rufus, or Judah into Juliani; Lev. R. s. 32 (corr. acc.).—Y. Ned. III, beg. 37d ר' חייה בר לול' ed. Krot.; Y. Yoma II, 39d; Y. Naz. IV, 53c top; a. fr.

לוּלְיָא, לוּלְיָנִית f. (preced. wds.; sub. תִּסְפֹּרֶת) *Lulian style of hair-cutting, clipped hair.* Ned. 51a (expl. כסום יכסמו Ez. XLIV, 20) כצין ל' like the L. style, expl. ת' יחירדאה 'the style of a distinguished person', ראשו של זה וכ' the top of one (row of hair) touching the root of the other; Snh. 22b כמין חספרת ל'.

לוּלִיתָא, v. לִילִיתָא.

לוּלְנִיאוּת, v. לוּנְכִי.

לוּלְשָׁפָט, v. בְּלָשָׁפָט.

לוּמָא m. (popular corrupt. of nummus=sestertius) *sesterce* (v. Sm. Ant. s. v. Sestertius).—*Pl.* לוּמֵי. Ab. Zar. 34b קיסטא דמוריים בלומא ... בד' לומי Ar. (ed. .. קיסתא בלומה וכ'; Ms. M. omits לומי) a *xestos* of brine sells for one *nummus*, while one of wine sells for four *nummi*. —Tosef. Dem. III, 12 סלי ... לימין מדה גסה וכ' (R. S. to ib. II, 5 לימון read: לוּמִין or נוּמִין=νουμμίον) as to baskets of figs or grapes and piles of vegetables, quantities sold for a nummus (and upward) are considered wholesale, those sold for less than a nummus, retail; Y. ib. II, end, 23a טמן מדה דקה מט' ולמעלה וכ' (read: נו for ט; R. S. l. c. לימון) a quantity sold for a nummus (or less) is retail, for more than a nummus is wholesale.

לומה, v. preced.

לומכסה, Y. Hor. I, 46a top, read ושל מְכֻסֶּה.

לִין, לוּן I (b. h.) *to stay over night, to take (night-) lodging; to be kept over night.* Num. R. s. 12, beg. (ref. to Ps. XCI, 1) שלן שם לינות חרבה, v. לִינָה. Ib. .. הקב"ה נתאוה לָלוּן בצלינו the Lord .. is desirous to lodge under our shade (Tabernacle). Snh. VI, 4 ואם לן but if his body was allowed to hang over night. Pes. 42a מים שלנו water which has been kept in vessels over night (misunderstood for 'our water', v. בֵּית). Ber. 18b ולן בבית הקברות and stayed over night in the burial ground; a. fr.—[Gen. R. s. 60, distinction between לָלִין, Gen. XXIV, 23 and לָלוּן, ib. 25, v. לִינָה.]

Hif. הַלִּין *to keep over night.* B. Kam. 99a עובר משום (לא) בל תַּלִּין transgresses the law which says, (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not &c.'; B. Mets. IX, 12 יש בו משום לא תלין וכ' the prohibition to keep the wages of the hired man over night applies to it; ib. 111b; a. fr.—Esp. *to leave a corpse unburied over night.* Snh. VI, 5 כל המַלִּין את וכ' whosoever postpones the burial of his dead transgresses a prohibitory law (ref. to Deut. XXI, 23 in its general application); חלינוהו לכבודו וכ' but if one kept him over night for his honor's sake (to prepare a more honorable burial) &c.; a. fr.—V. הָלַן.

Hithpol. הִתְלוֹנֵן, *Nithpol.* נִתְלוֹנֵן *to seek shelter; to take refuge.* Num. R. l. c. (ref. to Ps. l. c.) [read:] שדי תִּתְלוֹנֵן

בצל שעשה לך וכ׳ Almighty, be pleased to lodge in the shade which Bezaleel has made for thee. Yalk. Job 906 יש לחם מנוס שיתלונגו מדינה וכ׳ have a place of refuge where to find shelter from the judgment of Gehenna; (Yalk. Jud. 41 שינצלו).

לוּן II (b. h.; cmp. לָוָה) *to join.*

Nif. נִלּוֹן, *Hif.* הַלִּין (cmp. קָהַל) *to rise against, murmur, rebel.* Ex. R. s. 25 כיון שהלינו הירה וכ׳ when they rebelled, it would have been necessary that the anger (of the Lord) &c.

Hithpol. הִתְלוֹנְנִים same. Tosef. B. Bath. VII, 9 המתלוננים והמרגלים וכ׳ the rebellious (Num. XIV, sq.) and the spies . . . took no share &c.

לוּן = לָהֶן, *unto them.* Y. Ber. III, 6ᵇ top; a. fr.

לוּנְבִיוֹת, לוּנְבִיאוֹת, v. לוּנְכִי.

לוּנְטִית f. (v. אֲלוּנְטִית I) *bathing clothes, sheet.* Y. Sabb. I, 3ᵃ top משיתעטף בלי׳ from the time he wraps himself up in a sheet (for hair-cutting). Ib. IX, 12ᵃ bot.; a. e. (interch. with אלונטית).— *Pl.* לוּנְטִיּוֹת. Ib. III, 6ᵃ; Tosef. ib. XVI (XVII), 15 לֻנְטִיאוֹת Var.; a. e.

לוּנְיָא, v. לִינְיָא.

לוּנְכָא, v. next w.

לוּנְכִי f. (λόγχη) *spear-head, lance, javelin.*—*Pl.* לוּנְכִיּוֹת, לוּנְכְיָאוֹת. Snh. 14ᵃ נעצו בו . . . לי׳ של ברזל Ar. (ed. לונבריאות. Ms. M. לוכוות, Ms. F. לונכיא; v. Rabb. D. S. a. l. note) they stuck into his body three hundred iron spear-heads; Ab. Zar. 8ᵇ (ed. לולנראות, Ms. M. לובלגיות). Sot. I, 8 (9ᵇ) לונבריות; Num. R. s. 9 לוניבריאות some ed. (corr. acc.); a. e.—Ch. לוּנְכָא. Snh. 110ᵃ bot. עילוי לי׳ Ar. (ed. ברישׁ רומחא) around the spear-head; B. Bath. 74ᵃ.—*Pl.* לוּנְכֵי. Gitt. 70ᵃ Ar., v. אַלּוּנְכָא.

לוּס* pr. n. m. *Lus.* Gitt. 11ᵇ, v. גַּיּוּס.

לוֹעַ m. (b. h. לַעַ; לעע or לוע, cmp. לוּג, a. לוּחָא) *jaw.* Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 959 (ref. to לָעַ, Prov. XX, 25) אוכל קדשים בלועו who chews sacred things with his jaw. Ib.; Snh. 58ᵇ (ref. to Prov. l. c.) הסיטר לועו וכ׳ he who strikes an Israelite's jaw, is regarded as if striking the Shekhinah.

לוֹ׳, לוֹעָא ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 3 (Y. לוּחַיָּא, h. text לחיים). Targ. I Sam. XVII, 35; a. e.—Sabb. 54ᵇ (expl. סולם) בר לי׳ Ms. M. (ed. בי לי׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) a bandage or bar under the jaw to prevent friction. Ib. 67ᵃ, v. חֲטַר. Snh. 18ᵇ; Y. ib. I, 18ᶜ bot. לוֹעָה, v. רַפַּח.

לוֹעָה, v. preced.

לוֹעֵז, v. לָעַז.

לוֹף m. (cmp. לָפָא) *lof*, a plant similar to colocasia, with edible leaves and root, and bearing beans. [It is classified with onions and garlic.] Peah VI, 10. Shebi. V, 2 הטומן את הלי׳ וכ׳ he who puts *lof* in the ground for preservation in the Sabbatical year. Y. ib. 35ᵈ bot. [read:] עד כדון לי׳ בצלים מהו so much about *lof*; how about onions? (Answ.) חיא לי׳ הירא בצלים the same law applies to *lof* and to onions. Ib. (ref. to Mish. 3) בעלי לי׳ שושה וכ׳ the Mishnah speaks of leaves of the *wild lof*, i. e. *lof* trained for the leaves. Ib. VII, 1 עלה לי׳ חשושה the (edible) leaves of the wild *lof*; ib. 2 עקר לי׳ חש׳ the (inedible) root of &c. Sabb. XVIII, 1 מתיר בל׳ וכ׳ permits the handling of (the beans) of *lof*, because it may be used as food for ravens. Tosef. Maasr. III, 10 גומות הל׳ (ed. Zuck. גומח) *lof* preserved in pits, v. supra. Y. Erub. III, beg. 20ᶜ והקולקס הל׳ the bean of the *lof* and of the colocasia (not eaten raw), a. fr.

לוֹף (cmp. לָפָא, לָפַף) *to join.* B. Bath. 4ᵃ bot. אחי חבריה ולייתי ביה (ed. לי׳ ליה חבריה) his neighbor may go to work and join (a front) to the hedge (v. חָזִיר).—Part. pass. לִיף, pl. לִיפֵי, לִיפֵּי, לִיפִּין, לָיְפֵי. Hull. 11ᵃ הירכא דל׳ when it remains joined (to the body), opp. חתיך לגמרי. Ib. 107ᵃ מילתא לייפי (fr. לָפַף) the waters are considered as connected. B. Mets. 100ᵇ בדלייפי Ar. (ed. בדיילפי, corr. acc.; Ms. M. בדלפי, Ms. H. a. oth. בדליפי, v. Rabb. D. S. a. l. note) when the goods are not yet cut. Shebu. 43ᵃ בדלייפי (Ms. F. בדליפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) when the girdle consists of pieces sewed together.

לוֹפֵי m. pl. (לָפַת) בית לי׳ *place of coupling, border* (= b. h. מַחְבֶּרֶת). Targ. O. Ex. XXVI, 4 (Y. לילופא); Y. a. O. ib. XXXVI, 11, sq.; a. e.

לוֹפִיז, v. לוּפָז.

בר לוֹפֵיוָנִי pr. n. m. (prob. corresp. to Joviani, cmp. לוּלְיָנִי) *Bar Lufiani.* Esth. R. to I, 4. Cmp. לֵוְיָאנוֹס.

לוֹפָן (לִיפָן) m. (cmp. לוֹפֵי) *one having thick and connected eye-brows.* Bekh. 44ᵃ לופין (Ar. לִיפָן, v. Koh. Ar. Compl. s. v. note); Tosef. ib. V, 9 ליפוד ed. Zuck. (Var. לִיפִּיז, לוֹפִיז, v. זִיפָא).

לוֹפִיר v. לוּפַר.

לוֹפַס, v. לִיפַס.

לוֹפָר (לִיפוֹר) m. (prob. corrupted fr. λογχοφόρος or δορυφόρος; cmp. הֲרַבְנָאָה) *spear-bearer, guardsman, satellite.* Num. R. s. 10 ובא חל׳ ותפשם and the guardsman came and arrested them (the revellers).—*Pl.* לוּפָרִים, לוּפָרִי׳, לוּפָרִין. Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. XXV, 3, which verse must be inserted in the Midrash text.) [read:] אע״ג דאינון מתרגמין תגרין ל׳ ורישי אומתא שמות אומות חן although they render (the words *ashshurim* &c.) by 'merchants', 'satellites' and 'chiefs of tribes', yet they are all names of tribes; Yalk. Chron. 1073; v. אַסְפּוֹרִין. Pesik. V'zoth, p. 196ᵇ רמז ללופרין שלו he motioned to his guardsmen, and they stabbed him; Yalk. Deut. 950 ללוביריים (corr. acc.); Yalk. Sam. 151 ראו ללוכידין (corr. acc.).

לוֹפָתָא f. pl. (v. לוֹפֵי) *couplings.* B. Bath. 6ᵃ בקרנא ול׳ (Ms. M. בקנתא ובלפתא, read בקרני) if a neighbor built against the party wall in an angle and joined his wall

to it with couplings; [Ar. בל׳ ובקרן זוית if a neighbor joined a previously erected structure to the party wall or built against the latter in an angle].

לוּץ, לִיץ (b. h.; cmp. לוז IV) *to talk*, esp. *to scorn, scoff*. Ab. Zar. 18[b] (ref. to Ps. I, 1) אם רשב סיפו לָלוּץ if he sits (with scorners), he will finally scoff; ואם לץ וכ׳ and if he scoffs, the Scripture says of him &c.; Midr. Till. to Ps. I, 1.

Hif. הֵלִיץ 1) (with אחר) *to talk behind a person, sneer, deride*. Ex. R. s. 52 beg. חזו מָלִיצִין אחריו they derided him (Moses); (Yalk. ib. 417 מְהַלּוֹצְצִים עליו). Ib. מְלִיצִים אחר משה (Yalk. l. c. מתלוצצים); a. e.— 2) (with בעד) *to speak in behalf of; to defend; to interpret*.— Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 23) הַמֵּלִיץ זה מנשה 'the interpreter' that means Manasseh.

Hithpol. הִתְלוֹצֵץ *to talk frivolously, make light of, scoff*. Ab. Zar. l. c. כל המִתְלוֹצֵץ יסורין וכ׳ whoever speaks frivolously will be visited with suffering. Ib. (in Chald. dict.) I beg you דלא תִתְלוֹצְצוּ not to scoff. Kidd. 81[a] חזה מתלוצץ בעוברי עבירה (Rashi: בעבירה) made light of sinners (Rashi: of sin) (spoke as though temptation could never have power over him). Yalk. Ex. l. c., v. supra. Midr. Prov. to I, 6, v. מְלִיצָה; a. e.

לוּק, v. לָקַק.

לוקן, Ruth R. to II, 7, v. לוּקָא.

לוקוטינינמוס m. pl. (locum tenentes) *lieutenants, viceroys*. Midr. Till. to Ps. CXLIX [read:] מלך בו״ד יש לו׳ דוכוס יש לו׳ a human king has a *dux*, has governors. [Our w. is a gloss to a word in the text which is now missing, prob. מְשָׁנִים.—Editions vary between לוקוטנוטוס, לקוטנגיס &c. V. Mus. s. v. in Ar. ed. Koh.]

לוקוס m. 1) (λύκος) *wolf*, an opprobious epithet of the altar. Succ. 56[b]; Tosef. ib. IV, 28 לוקוס ed. Zuck. (corr. acc.); Y. ib. V, end, 55[d].— 2) pr. n. m. לוקוס, לוקים, לוקין read לוּקְרֵיוֹס *Lucius*, v. גַּיוּס.

לוקטא m. (לַקַט) *picking, pinch*; ל׳ ל׳ *in small quantities*. Lam. R. to I, 1 (חציר) לא יהבת לי ל׳ ל׳ (Ar. קטלפטא q. v.) wilt thou not sell me (pepper) at retail?—Ruth R. to II, 7 (expl. שבזה חבית מעט, ib.) [read:] תפשה לוקטא לאותה שבבית וכ׳ she took up a small quantity (of the ears) for her who was in the house (Naomi), who was looking out for her.

לוקמו, Gen. R. s. 61 והיכן היא ל׳ Ar., read with Yalk. ib. 110 והיכן הוא נותן לבני קטירה (ed. יהיכן שטר שילוח וכ׳).

לָוָר׳, לַוְקָיָא׳, לַוְקָאנֵי m. pl. (λευκόϊον) *a flower of the genus levcoium, snow-flakes*. Bekh. 45[b] a man cried out, מאן בעי ל׳ ואשתכח חיורי (Rashi לוקיניי; Ar. לווקני, v. next w.) who wants to buy *levcoiums*?, and it was found to be white flowers (snow-flakes). [Rashi: *white lambs*.] V. לַוְקָן.

לוקן, v. לַוְקָן.

לוקס, v. לוּקוֹס.

לַב׳, לַוָּר׳, לַוְקָן m. (a denom. of λεύκη, a kind of elephantiasis) *one who is white-spotted in the face*. Bekh VII, 6 לב׳ ed. (Rashi לור׳); ib. 45[b] expl. חיורא (from analogy with לוקיאני, v. preced.); Tosef. ib. V, 9 לויקן (read לור׳). Tosef. Ber. VII (VI), 3 לוקן ed. Zuck. (Var. לוקין); Y. ib. IX, 13[b] bot. לוו׳; Sifra Emor, Par. 3, ch. III לב׳; Ber. 58[b] לוו׳ (Ms. M. לוד׳, corr. acc.).

לוקניתא, v. לְקִינִיתָא.

לורטיא, v. לַבְרָטָן.

לוש (b. h.) *to knead*. Sabb. VII, 2 חַיָּב he who kneads (on the Sabbath). Y. ib. VII, 10[b] bot., a. fr. חייב משום לָשׁ is guilty of an act coming under the category of kneading (v. בילוס). Pes. 30[a], a. e. אין לָשִׁין את וכ׳ you must not knead dough (of bread) with milk; a. v. fr.— Part. pass. לוּשׁ, fr. לוּשָׁה. Y. Sot. IX, 24[b] bot. ל׳ בדבש וכ׳ kneaded with honey and cream (Bab. ib. 48[b] דומה לגירסה שנילוּשָׁה וכ׳).

Nif. נָלוּשׁ, נִילוּשׁ *to be kneaded*. Pes. 35[a] עיסה שנילוּשָׁה וכ׳ dough kneaded with wine, oil or honey. Sot. 48[b], v. supra. Men. V, 2 (55[a]) נָלוּשׁוֹת בפושרין (Bab. ed. נִילָּשׁוֹת) must be kneaded with tepid water; a. fr.— Yalk. Prov. 959 (etymol. of לַיִשׁ) שבשרו של אדם נלוש בשיניו (not בולש) man's flesh is kneaded between his (the lion's) teeth; Ab. d'R. N. II Vers. ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שהכל נָלוּשִׁין בפיו כמין בצק (not נעשין).

לוּש ch. same. Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Hos. VII, 4 מעידן דמַלַּש ed. Lag. (oth. ed. דמֵילוּש) from the time of kneading.—Part. pass. לִישׁ. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text לָשׁוּ).—Pes. 36[a] לא תְלוּשׁוּ לי וכ׳ do not knead (the bread on Passover) for me with &c. Pesik R. s. 22 אזלת מֵלִישׁ וכ׳ went to knead (and bake her bread) at her neighbor's; Lev. R. s. 6 לְמַיַּשׁ; a. e.

לָוֹת, לָוָת (v. פָּנָה, נֶגֶד) *unto; with*. Targ. Gen. II, 19 לָוָתַי (constr.); a. v. fr.—With suff. לָוָתָךְ, לָוָתִי &c. *unto me, unto thee* &c. Ib. XXXIX, 15, sq. (h. text אֵצֶל); a. v. fr.— מְלָוַת *from the presence of*. Targ. Ex. IX, 33; a. e.—B. Kam. 111[b]; B. Mets. 62[b] bot. נפק לווחי ... כי שכיבנא when I die, R. O. shall come to meet me; a. fr.

לָז, v. חָפַן.

לָזָא*, *to slip, move*. Targ. Prov. IV, 21 נְלָזֵן Ms.; v. זָלַל, זָלַי.

לָזְבוּ, v. לְבָזְבוּ.

לָזוּ, v. חָלַז.

לָזוּת f. (b. h.; לזז IV), constr. לְזוּת *evil talk*. Yeb. 24[b]; Keth. 22[b] (quot. fr. Prov. IV, 24).

לַח m. (b. h.; לחח *to be sticky, sappy, fresh*) *moist, green, fresh; liquid*; opp. יבש. Dem. II, 3 לח ויבש either fresh or dried fruits. Ib. 5 ובלח דינר in selling fresh fruits (or liquids), a denar's worth is wholesale; Y. ib. II, end, 23[a] נתני דמים ללח וכ׳ for fresh fruit they adopt the standard of value, for dried that of quantity (cmp. לוּמָא); Tosef. ib. III, 12 ובלח חין and for *liquids* the standard is a *Hin*. Gen. R. s. 79, beg. (play on כבלה, Job V, 26) תבא לח וכ׳

thou shalt die in the possession of vigor (cmp. Deut. XXXIV, 7); a. fr.—*Fem.* לַחָה. Sabb. 49[a] כסות ל׳ a moist garment; a. fr.—*Pl.* לַחִין, לַחִית; לַחוֹת. Ib. מחמת עצמן ל׳ naturally moist, מחמת דבר אחר ל׳ moist through some incident. Y. Ber. I, 2[c] bot. חדו שמים וכ׳ ל׳ the heavens were liquid . . ., and on the second day they congealed (v. נְגַלַּד); Gen. R. s. 4, beg. חדו מעשיהם ל׳ (corr. acc.); a. fr.—V. לַחָה.

לַחַ m., v. לַחָה.

לַחַדָּא, v. חַד II.

לֵיחָה, לֵחָה f. (b. h. לַחַ; v. לַח) *moisture, secretion.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 7) א״ת לא נס לֵחָה, כל . . . ל׳ פורתת וכ׳ read not, 'his moisture (vigor) had not failed' but 'was not failing now' (that he was dead) (i. e. נס is not meant for the perfect tense but for the partic. present), whoever touched Moses' body, felt moisture burst forth from it in all directions; Yalk. ib. 963. Shebi. II, 1 עד שתכלה הל׳ until the moisture in the ground is gone; Y. ib. 33[c] מאן תנא ל׳ what Tannai is it that makes moisture a condition?—Sabb. 107[a] לחוציא הל׳ ממנה to let the pus escape. Makhsh. VI, 7 סרוחה ל׳ ill-smelling moisture (purulent substance); a. fr.—Trnsf. סרוחה ל׳ (*product of*) *ill-smelling secretion*, i. e. *man.* Cant. R. to VII, 9 אי רשע ל׳ ס׳ Oh, thou wicked mortal! Ex. R. s. 20; a. e.

לְחוֹאָתָא, v. לְחָיָא.

לְחוֹד, לָחוֹד adv. (v. חַד II) 1) *singly, separately, only.* Targ. Ex. XXVI, 9 (h. text לבד). Targ. Gen. VI, 5 (h. text רק); a. v. fr.—Taan. 21[b] גברי ל׳ ונשי ל׳ the men separately and the women separately. Ber. 2[b] עני שיעורא ל׳ וכהן שיעורא ל׳ there is a separate (different) standard of time for the poor man (when he goes to his meal) and another for the priest (when he goes to eat T'rumah), opp. חד שיעורא the same time. Hull. 55[a] ניקב ל׳ ונחתך ל׳ a perforated milt is one thing, and a removed one another (the laws are different); a. fr.—With suff. לְחוֹדַי, בְּלְחוֹדַי *for, by myself*, לְחוֹדָךְ, בְּלְחוֹדָךְ *for, by thyself* &c. Targ. Num. XI, 14. Targ. O. Ex. XVIII, 14 בלחודך; Y. בְּלָבְלְחוֹדָךְ; a. fr.—B. Kam. 38[a] אזל הוא לְחוֹדֵיה לגביה Ms. M. (ed. לחודאי גביה, corr. acc.) he went to him by himself. Men. 38[a] כל חד לחודיה each for itself (one independent of the other), opp. תרויהו בחד both combined as one; a. fr.—וּבְלָל (= h. וּבִלְבַד, v. בַּד III) *provided, but.* Y. Ber. I, 3[d] top ובלבד דלא יעביד וכ׳ provided that he does not do &c., v. חֲרֵהוֹנָא. Y. Peah I, 16[b] bot. ובלבד דלא יתוב ליה provided that he does not return to it (his sin); a. fr.—2) (v. חוד) *jointly, also* (h. גַּם). Targ. Ps. LII, 7. Ib. CXIX, 23 Ms. (ed. ארום); ib. 24. Targ. Job XXVIII, 27; a. e.

לְחוּדַאי, v. preced.

לְחוֹשׁ, v. לַחַשׁ.

לָחוּשׁ, לָחוּשׁ m. (v. לַחַשׁ I) *flaming, red.* Targ. Y. Gen. XXX, 32, sq. a. e. (O. שחום, h. text חום).

לֶחִי I (b. h.) pr. n. pl. *Lehi* (v. next w). Gen. R. s. 98. (ref. to Jud. XV, 19) חמקום הזה שמו ל׳ the name of the place was L.

לֶחִי II, לָחִי m. (b. h.; לחה; cmp. לוֹאָה) [*joint,*] 1) *jaw.* Tanh. Ki Thissa 18 לוחות שרגיעתן בל׳ the tablets are called *luhoth*, because they must be studied with weariness of the *lehi* (jaw).—*Du.* לְחָיַיִם. Erub. 54[a] (play on לחת, Ex. XXXI, 18) אם משים אדם לְחָיָיו כאבן וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) if one will make his jaws as (untiring in repeating lessons as) a stone &c. Cant. R. to IV, 15; ib. to V, 12 (ref. to ib. 13) זה מלחים . . . עד שתהא הלכה יוצאה כמין ל׳ one scholar inserts one thing, another another thing, until the *halakhah* (decision) comes forth like jaws (well adjusted). Sabb. 57[b] (expl. סרבישין, ib. VI, 1) המגיפין לה עד לְחָיֶיהָ ed. (Ms. M. המגיעין עד הלחיים) ornaments of the head which hang down so as to reach her cheeks. Y. Taan. IV, 68[d] bot.; Lam. R. to II, 2 יעלו עשבים בלְחָיֵיךְ וכ׳ grass will grow through thy jaws (thou shalt be dead and buried), and the son of David shall not yet have appeared. Tosef. Ohol. I, 6 וחלְחָיָיהן עמהן (ed. Zuck. והלחי) and the jaw-bones count among them. Hull. X, 1; a. fr.—2) *various objects resembling a jaw,* or *attached to another object*; a) *that part of the bridle which encompasses the jaw.* Kel. XI, 5.—b) *the cheek-pieces of a casque.* Ib. 8 (v. Maim. comment. ed. Dehr.).—c) *inserted sticks, with which the plough is guided.* Ib. XXI, 2.—Esp. 3) *lehi, a stake fastened in the ground* by the side of a wall, serving as a mark or as a fictitious partition (enclosure) for the purpose of enabling the inmates of an alley to move objects, on the Sabbath, within the space thus enclosed (v. עֵירוּב). Erub. 12[b] ל׳ משום מחיצה a *lehi* is to serve the place of a partition (palisade), contrad. to משום היכר a mark to distinguish the alley from the public road. Ib. I, 2 הכשר מבוי . . . ל׳ the means of fitting an alley for movements on the Sabbath . . . are a stake and a beam on top; ר׳ אל׳ לחיין שאמרו וכ׳ אומר לְחָיַיִן R. E. says two stakes. Ib. 6 the stakes about which they speak must be ten handbreadths high &c. Ib. 15[a] חוי ל׳ . . . התימד מאליו ל׳ a pole put up accidentally (not with the intention of making it a Sabbath mark) . . . serves the ritual purposes of a *lehi.* Ib. 12[b] הכשירו בל׳ if the alley has been made available for Sabbath movements by means of a *lehi*; a. v. fr.

לְחוֹיָא ch. same, 1) *the cheek-piece of a bridle.*—*Pl.* לְחָיָאתָא. Hos. XI, 4 ומוריך בלְחָיָאתְהוֹן ed. (ed. Lag. בלְחָיָאתָא; oth. ed. לְחָיֵיהוֹן, לְחָיָיא, לְחוֹאָתָא, omitting the suffix) lengthening (loosening) their bridles (h. text לחייהם).—2) *stake* as a Sabbath mark, *lehi*, v. preced. Erub. 15[a] נפל ל׳ the *lehi* had fallen over.—V. לְחָיְתָא.

לְחַיֵּי adv. (לחי, cmp. Aeth. la-ḥa-ya *to be beautiful*; cmp. בָּשֵׂר, בָּשָׂה) *very well, all right.* Targ. Ruth III, 13.—Gitt. 67[b] bot. א״ל ל׳ said he to him, Very well (do so). Erub. 15[a] בשלמא קמה ל׳ as regards grain stacks, very well (they may have been so arranged on purpose); a. fr.

לְחָיָיתָא, לְחָיֵי f. pl. (v. לְחָיָא 2) *palisades,* whence לְחָיָתָא, לְחָיֵית מוֹאָב (מוֹאָב) = עָר pr. n. pl. *Fort (of Moab).* Targ. O. Num. XXI, 15 לְחָיָתָא; Y. לחיית. Ib. O. 28 לחית

מואב (Y. II קרחחון וכ׳ ל׳). In gen. *fortresses.* Targ. Esth. IX, 27.

לְחִיךְ, v. לָחַךְ.

לְחִים, v. לָחַם.

לְחִיכָה f. (לָחַךְ) *licking, lapping* (of flames). Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. ויחיתה תאש מלחכת אותן כלחיכתן מסיני and flaming tongues lapped them (the words) as they were lapped when coming down from Sinai.

לְחֵינָה, לְחִינָה* f. (v. next w.) *maid-servant.* — *Pl.* לְחֵינוֹת. Ex. R. s. 40, end; (Tanḥ. Ki Thissa 13 שפחיות).

לְחִינָא, לְחִינְתָא (לְחִינָ׳) f. (לחן, cmp. לוּת, *to join*; cmp. זוּג, לְוִיָּה II) 1) *concubine* (=h. פִּלֶגֶשׁ); 2) *maid-servant* (=h. אָמָה). Targ. O. Gen. XXXV, 22 (some ed. תְּא . . . .). Targ. Jud. VIII, 31; a. e.—*Pl.* לְחִינָן, לְחִינָתָא, לְחִינָ׳. Targ. I Kings XI, 3. Targ. O. Gen. XXV, 6. Targ. Y. ib. XX, 17. Targ. Job XIX, 15.

לְחִישָׁא, v. לָחַשׁ.

לְחִישָׁה f. (לָחַשׁ II) 1) *whisper; spell, charm.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. לחשים, Is. III, 20) קדשיריא דבר שהוא ניתן על בית חל׳ ear-rings, (namely) that which is put on the place where the whispering for charming purposes is done (the ear).—בל׳ *in a low voice.* Gen. R. s. 3, beg.; a. fr.—[Y. Ber. I, 3ᵈ top, v. לָחַשׁ.].—2) *hissing* (of the serpent), *emission of venom.* Ab. II, 10 לְחִישָׁתָן וכ׳ their (the scholars') hissing is that &c.; Num. R. s. 3, beg.—Trnsf. *invidious talk, tale-bearing, insinuation.* Pes. 57ᵃ אוי לי מלחישתן woe to me on account of their talk; Tosef. Men. XIII, 21 בית לחישתן their mouth.—*Pl.* לְחִישׁוֹת. Tosef. Sot. XIV, 3; Sot. 47ᵇ בדרין לוחשי ל׳ those influencing the court by means of secret talk or insinuations.

לָחַךְ (b. h.) *to lick, lap* (cmp. לָחֵת). Y. Meg. I, 71ᶜ bot. לוחכה בלשונו ודיא וכ׳ he licks it (the ink) off with his tongue (from the interspaces of the letters) so that the Divine Name remains intact. Ḥull. 142ᵃ יְלַחֲכוּךָ עפר . . . פה Oh that the mouth which gave forth pearls must now lick dust!; Kidd. 39ᵇ יְלַחֲכֵהּ (*Pi.*). Esth. R. to IV, 15 כי לוחכה חייתי וכ׳ for I should have been willing to lick the shoe of his (Haman's) foot; a. e.

Pi. לִיחֵךְ same, esp. (of lapping flames) *to lick up, dry up, make glowing.* B. Kam. 6ᵃ לְחָכָה נירו (Rashi לי׳) it (the fire) lapped his neighbor's ploughed field. Gen. R. s. 4, beg.; Yalk. Job 914. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. מְלַחֲכַת, v. לְחִיכָה. (Ruth R. to III 13 מלחשת).

לְחַךְ ch. same. Targ. I Kings XXI, 19 (h. text לקק). Ib. XVIII, 38. Targ. Mal. III, 19 יְלַחוֹךְ ed. Lag. (some ed. יַלַּחִיךְ *Af.*; h. text לחט, v. preced.); a. e.—*Ab.* Zar. 28ᵃ לַחֲכוּהוּ לשקיה they burned (cauterized) his shoulder (to get the poison out)..

Pa. לָחֵךְ same. Targ. Jud. VII, 5. Targ. Is. LXIV, 1; a. e.—Pes. 49ᵃ מְלָחֵךְ פינכי dish-licker.

לְחָלוּחַ m. (לחח, v. לַח) *moisture.* Cant. R. to II, 1 כבר יש בו ל׳ there is still some moisture in it; (Midr. Till. to Ps. I לחלוחית).—V. לְבָלוּךְ.

לְחָלוּחָא ch. same.—*Pl.* לְחָלוּחֵי. Y. Ab. Zar. II, 42ᵃ אין עבדה ל׳ if it gives out juice.

לִיחַ, לְחָלוּחִית f. same, *moisture, juice; vitality.* Gen. R. s. 48 זקנה שיש בה ל׳ (Ar. לכלוכית) old age combined with vitality. Ib. s. 61, beg. (ref. to רוּנְקָתוֹ, Job XIV, 7) עדיין לו׳ של וכ׳ that means his vitality. Snh. 49ᵃ וכי יש בהם כדי לחלוך פה (not לכלוך, לחלוח) is there in them (the waters of the Jordan) enough (for the Behemoth) for a lapping? [or ויש בהם כדי ל׳ פה and there is just enough for etc.]—Ib. אין בהם [כדי] ל׳ פה there is not enough &c.

לְחָלַח (redupl. of לחח, v. לַח) *to moisten.*

Nithpa. נִתְלַחְלַח *to be moistened.* Gen. R. s. 36 (expl. שבשבילו נתלחלחה האדמה, Gen. IX, 20) since for his sake the ground became moist again (cmp. Gen. R. s. 33, end, quot. s. v. גְּרִיד). Y. Sabb. IV, 6ᵈ bot. רבישין שנתלחלחו dry (plants) which have been moistened again, opp. לחין מחמת עצמן, v. לַח.

לְחָלַח ch. same. Gen. R. s. 41 (expl. מוגיך, Is. LI, 23) אילין דמטיגין מחתיך דמלחלחין מחתיך (some ed. מכתך) those who make thy wounds flow, who moisten thy wounds, v. מוּג.

לָחַם I (cmp. לוּחַ), *to join,* or *to be joined, be inserted.*

Hif. הִלְחִים *to fit, insert; to tenon.* Y. Sabb. XII, 13ᶜ המלחים את וכ׳ he who inserts the shutters (of a shop); Y. Bets. I, 60ᶜ המלחם (corr. acc.). Cant. R. to V, 12; ib. to IV, 15, v. לְחִי. Lev. R. s. 3 (ref. to the harmonious parallelism of Is. LV, 7) באדם שהוא מלחים שני נסרים ומדביקן זה לזה as one fits (with tenon and mortise) two boards and glues them to one another; באדם שהוא מ׳ שתי כריסי המטה (leave out ומדביקן זה לזה, v. Ar. s. v. מלח) as one inserts two legs of a bedstead.

לָחַם II (b. h.; v. preced.) *to join.*

Nif. נִלְחַם (cmp. use of זוּג *Nithpa.*) *to come in* (*hostile*) *contact, to battle*; with ל of person, *to assist, battle for.* Mekh. B'shall. 2 (ref. to Ex. XIV, 14) לא . . . רַפְּאֵם לכם אלא לעולם ילחם כנגדן וכ׳ not only this time will he assist you, but he will always battle against your enemies. Tanḥ. Masé 6 כשהלך להִלָּחֵם בישראל when he (Sisera) went to war against &c. Ib. Vayera 7 (ref. to בלחומו, Job XX, 23) על המלחמות שהיו נִלְחָמִים עם וכ׳ for the battles which they fought against the Lord; a. fr.

Hithpa. הִתְלַחֵם *to contest, dispute.* Y. M. Kat. III, 81ᵈ top אם חברים מִתְלַחֲמִים וכ׳ if scholars are at variance with

one another, what concern is it to you? (B. Mets. 59b מניצחים זה את זה וכ׳).

לֶחֶם m. (b. h.; fr. לחת *to chew*, v. Ges. H. Dict.[10] s. v. לוּט) *food, bread;* [Arab. *meat*]. Ber. V, 1 the benediction over bread (פת) reads: המוציא לי וכ׳ who makest food grow out of the earth; ib. 37b. Men. XI, 1 שתי חל׳ (sub. ככרות) the two loaves of bread (Lev. XXIII, 17). Ib. לי חפנים the show-bread (on the table of the Sanctuary); a. fr.—Trnsf. *tribute, tax, salary* (cmp. annona). Ruth R. to II, 14 זו לַחְמָהּ של מלכות that is (thou shalt partake of) the royal maintenance. Zeb. 85a; Meïl. 7b לַחְמוֹ של מזבח the tribute belonging to the altar (cmp. Lev. XXI, 6; 8; Neh. V, 14).—*Pl.* לְחָמִים. Y. Ḥag. III, end, 79d שני ל׳ two sets of show-bread, opp. to לחם אחד.

לַחְמָא לְחִים, ch. 1) same. Targ. Gen. XIV, 18. Ib. XLIII, 31; a. fr.—Snh. 100b (from Ben Sira) אמר במאי אירכול לי׳ סב מיניה if a man says, 'wherewith shall I eat bread (to season it)?', take the bread from him. Ab. Zar. 35b דארמאי לי׳ (Ms. M. נחמא) bread baked by gentiles, v. פַּת. Ber. 42b ניזיל ונירכול לי׳ וכ׳ (Ms. M. נחמא) let us go and dine at a certain place; a. fr.—2) *meat, flesh.* Ex. R. s. 42 (ref. to לחמם, Zeph. I, 17) בעריביא קורין לבשרא לי׳ in Arabia they call meat *laḥma.*

לַחְמִי m., **לַחְמִית** f. (= בית הלחמי) *of Bethlehem.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22a חחבית חל׳ Bethlehem wine jug.—*Pl.* לַחְמִיּוֹת. Kel. II, 2; Tosef. ib. B. Kam. II, 2.

לַחְמָנִיּוֹת f. pl. (denom. of לֶחֶם) *a sort of bread offered as dessert, wafers.* Ber. 42a (Ms. F. להמנאה).

לְחֵנָא, לָחֲנָה, v. sub לְחֵרֵי.

לָחַץ (b. h.) *to squeeze; to force, press.* Kidd. 22a (ref. to Deut. XXI, 12) 'thou shalt bring her to thy house' מלמד שלא יִלָּחֲצֶנָּה במלחמה this intimates that he must not urge her (to yield to him) during the war. B. Mets. 59b והלוֹחֲצוֹ and he who presses him (the stranger), contrad. to אָנָה.—Part. pass. לָחוּץ, *pl.* לְחוּצִים. Num. R. s. 11 דחיקים ולי׳ pushed and pressed.

לָחַשׁ I (cmp. לָהַט, לָחַךְ) [*to lick,*] *to flame, glow* (of coals), opp. עָמַם. Pes. 75b (ref. to גחלי אש, Lev. XVI, 12) גחלי רבול עומעמות . . . הא כרצד מבריא מן הלוֹחֲשׁוֹת by *gaḥălé* I might understand dying coals, ...; by *esh* I might understand a flame; . . . how is it now (that it reads גחלי אש)? He takes from among the glowing coals; Y. Yoma II, end, 42a; Sifra Aḥăré, Par. 2, ch. III; a. e.

לָחַשׁ II (b. h.; cmp. חָשַׁשׁ, נָחַשׁ) *to whisper.* Ber. 22a לְחָשָׁהּ לו׳ וכ׳ said it in a whisper to R. A.—Esp. *to whisper an incantation, to charm.* Snh. X, 1 (90a) הלוֹחֵשׁ על חמכה וכ׳ he who mumbles over a wound reciting the verse (Ex. XV, 26) &c. Ib. 101a לוֹחֲשִׁין לחרשת וכ׳ you may whisper a charm over bites of serpents and scorpions on the Sabbath; [Rashi: charm serpents &c. to make them innocuous]. Y. Sabb. XIV, 14c bot. לוחשין לעין וכ׳ you may cure by charm a sore eye &c.; a. v. fr.

Pi. לִחֵשׁ same, 1) *to whisper, hiss* (of the serpent); *to inform.* Tanḥ. Vaëra 4 (ref. to Ber. V, 1, v. בָּרִיבָה) כה הנחש מְלַחֵשׁ וחורג אף המלכות מְלַחֶשֶׁת וכ׳ as the serpent hisses and kills, so does the (Roman) government hiss (inform) and kill; [read:] הוא נותן את האדם בבית האסורין והוא מלחש עליו והורגו the same (officer) puts a man in prison and the same informs against him and puts him to death; Ex. R. s. 9.—Tanḥ. Balak 14 בְּלַחֲשִׁין אחריו בריך שם וכ׳ they (the demons) repeat after him in a low voice, Blessed be the name &c.; Num. R. s. 20; a. e.—Trnsf. *to incite, mislead.* Ber. 7b; Meg. 6b לְחֶשָׁהּ אדם לומר וכ׳ ואם and if one mislead thee saying &c.; Gitt. 23b. Num. R. s. 4 מי לחשך שחוצרא וכ׳ who told thee that the Lord discharged the first-born (in disgrace) &c.?—[Erub. 91a בי לחשך, read הלכה כר״ש, as ib. 74a, v. Rabb. D. S. a. l. note 90.]

Nif. נִלְחַשׁ (with ל) *to be hissed at, be incited.* Koh. R. to X, 11 אין הנחש . . . אא״כ נ׳ לו וכ׳ no serpent bites unless it is set on from above; ואין המלכות . . . אא״כ נ׳ לה nor does government persecute a man, unless it is set on from above.

לְחוֹשׁ, לָחַשׁ ch. same, *to whisper, charm.* Targ. Y. Gen. XI, 28.—Y. Sot. I, 16d bot. כל . . . מִילָּחוֹשׁ לעיינה תיתי תֵּילָחוֹשׁ let any woman that knows how to cure a sore eye by charm, come forth and charm for me. Ib. עבדי גרמיך לַחֲשָׁה לירה וכ׳ act as if you were charming to him and you may spit into his eye; Num. R. s. 9; Lev. R. s. 9.—Y. Sabb. XIV, 14d bot., a. e., v. רְשׁוּ. Yoma 82b, v. infra; a. fr.

Pa. לַחֵשׁ same. Targ. II Sam. XII, 19.—Y. Ber. 1, 3c bot. גחנין ומְלַחֲשִׁין bending and whispering (a prayer).

Ithpe. אִילְּחִישׁ 1) *to be whispered to, be relieved by a whispered charm.* Yoma 82b [read:] לחשו לה . . . לחושו לה ואילְּחִישָׁא whisper to her that to-day is the Day of Atonement. They did whisper to her and she was relieved (of her morbid appetite); [Ms. O. ואילחיש and the embryo in her womb was quieted; v. Rabb. D. S. a. l. notes 10 a. 20].—2) *to listen.* B. Mets. 59a [read] ותֵילְּחִישׁ and listen, v. גנח.

לַחַשׁ m. (b. h.; preced.) *whisper.*—בל׳ *in a low voice.* Erub. 54a חירה שונה בל׳ was in the habit of studying in a low voice; (ib. 53b bot. גריס בלחישה). Ḥag. 14a (ref. to לחש, Is. III, 3) זה שמוסרין לו סתרי תורה שניתנין בל׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l. a. Rashi to Is. l. c.) that is he to whom are handed over the secrets of the Law which are communicated in a low voice (cmp. Gen. R. s. 3, beg.); a. e.

לָחַשׁ, לְחִישָׁה, לְחִישָׁא m. ch. same, 1) *whisper.* Y. Ber. I, 3c sq. מהו דין לחישה what means that whisper (what do they pray in a low voice)?—2) *spell, charm, secret art.* Targ. Jer. VIII, 17 ed. Ven. (Bxt. לַחֲשָׁא, ed. Lag. לְחָשׁ; Kimḥi לְחִי׳).—*Pl.* לְחָשִׁין, constr. לַחֲשֵׁי. Targ. Ex. VII, 11 (h. text לחט־); ib. VIII, 14 (h. text לט־).

לָחַת, *Hif.* הִלְחִית (cmp. לָהַךְ) *to loll the tongue* (of the dog); *to pant, be exhausted.* Lev. R. s. 13 החמור מהלך והכלב מַלְחִית the ass walked (patiently) and the dog panted; Yalk. Hab. 563; Sifré Deut. 343.

לָחַת ch., *Af.* אַלְחֵית same. [Targ. II Kings IV, 34, sq., v. לְחָת.]—Lev. R. s. 13 את טערן מַלְחֵית וכו׳ when burdened thou pantest, when unburdened thou pantest.—Pesik. B'shall. p. 86[b] לפום דחדין כלבא מלחית בלישניה because a dog (habitually) lolls his tongue; Yalk. Ex. 227.

לוֹ, לְיַחֲתָא, לִיחָתָא, לִיחָתָא f. (v. לְחָא, לַחְיָא), ל׳ דכרעא *the splint-bone, the outer, smaller bone of the leg, fibula.* Yeb. 103[a] האי מאן דסגי על ל׳ דכרעיה Ar. ed. Koh. (Var. לו׳; ed. לי׳) he who walks on his splint-bone (his feet being turned outward so as to form an obtuse angle).

לָט, v. לוּט.

לָטָא, v. לְטָא.

לָטָאָה, v. חַלְטָאָה.

לְמוֹם m. (b. h. לֹט) *gum-mastich* (Ladanum), a resin used as perfume. Targ. Gen. XXXVII, 25.—Shebi. VII, 6 לוטם (Ms. M. לְטֹם; Y. ed. לוטח); Nidd. 8[a] לבוטם. [Maim. a. oth. take our w. for *chestnut* or *hazelnut*, whereas the context proves in favor of a resin.]

לַאוּטוּמְיָא, לְטוּמְיָא f. (λατομία, lautumiae) *quarry.* Ohol. XVII, 3 מְלָטוּמְיָא וכ׳ Talm. ed. (Mish. מלטמיא; ed. Dehr. מלחטמיא) he who starts ploughing from a quarry (where chips of stones, bones &c. are deposited) or from a deposit of bones &c.; Tosef. ib. XVII, 3 מלוא טימיא ed. Zuck. (read מְלָאוֹט׳; ed. מלא חטמא, corr. acc.). [Comment.: = מְלֵא עֲצָמִים *full of bones*; but מ is the prefix as context proves.]

לְמוֹסָאֵי, v. לוּסָאֵי.

לְמוּתָא f. (לְטַר) *curse.* Snh. 48[b] לְטוּתֵיהּ דְּלַטְרֵיהּ אבוך (Yalk. Kings 172 לְוִיטָךְ) his curse with which thy father cursed him (euphemism for: the curse with which thy father cursed me). Nidd. 13[b] דינא תנך או ל׳ תנך does the Mishnah (II, 1) mean a law (punishment) or an execration?

לְמֵיט, לְמַט (sec. r. of לוּט) *to curse.* Targ. Jud. IX, 27. Targ. Job V, 3; a. e.

Pe. לְמֵיט same. Ib. II, 14. Targ. Jer. XV, 10; a. fr.

לְמָא, לְמֵי same. Targ. Gen. V, 29; a. e.—Snh. 48[b], v. לְטוּתָא. Ber. 7[a] אֲלַטְרֵיהּ I will curse him.

לְמַט, v. לְמֵיט.

לְמִים m. pl. (b. h.; לוּט) *secret arts*, v. לְחָשִׁים.

לִמְיָא, v. לְטוּמְיָא.

לִמְיוֹנוֹס, v. לוּטְיָנוֹס.

לִמְיסָא, v. לְטִישָׁה.

לְמִישׁ, v. לְטַשׁ.

לְמִישָׁה f. (לְטַשׁ) *hammering, furbishing.* Kel. XIV, 1 (Hai G.: לטרסא); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1.

לְמֹם, v. לְטֹם.

לְמָרָא, v. לִיטְרָא.

לְמִרְגִיָּה, read: לִיטוּרְגְיָא f. (λειτουργία) *public service.* Tanh. Vaëra, ed. Bub., 4; Yalk. Ex. 178 שבטו . . . פָּטוּר ל׳ במצרים the tribe of Levi was exempt from public service in Egypt; (Tanh. ib. 6 פטור מעבידת פרך).

לָמַשׁ (b. h.; cmp. לָחַשׁ) *to polish.* Pes. III, 4 (48[b]) תפח תְּלַמְּשׁוֹ בצונן (Y. ed. בצונין) if the dough shows evidence of rising, let her polish it by means of cold water (slap the dough with hands dipped in cold water); Y. ib. 30[b] top. Gen. R. s. 23.

לְמֵישׁ, לְמִישׁ ch. same, *to polish, sharpen.* Targ. Gen. IV, 22 Levita.—Targ. Prov. XXVII, 17.—Part. pass. לְמִישׁ. Ib.

לֵי=לֵית, *not.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] למה לי נן מרין why do we not say?—Y. Snh. III, 21[b] דלי אכיל וכ׳ for I eat no unclean meat; a. fr.—לֵירָא=לֵית אֲנָא, לֵירָנָה; לֵי אֲנָן=לֵירָן; לֵי אֲנָא=לֵירָנָא. Ib. I, beg. 18[a] דלי חכים מידון that I know not how to judge. Ib. X, 28[b] לירה מיזל I will not go. Ib. ולי יכול וכ׳ and I cannot bear it. Y. Orl. II, 62[c] top ואנן לי אמרין כן but we do not say so. Y. Shebi. IX, 38[d] לי אזל מפלי וכ׳ will I not go and make sport of that elder of the Jews?, i. e. I will go &c.; a. fr.

לֵיא, *tail*, v. לֶיֶא.

לַיָּא, לַיְיָא pr. n. m. *Laya*, abbrev. of *Ilai*, *Hilai* (v. Fr. M'bo, p. 75[b]). Y. Ber. II, 5[c]. Ib. III, 6[d] top; a. fr.

לֵיָא, v. לֵיְיָא.

לֵיעַ, לֵיאוּתָא, לֵיאוּ f. (לְאֵי, לְעֵי) 1) *labor.* Targ. Is. XL, 28 (ed. Wil. לֵי׳). Targ. Gen. XXXI, 42 (ed. Berl. a. oth. לֵיאוֹת).—Esp. *vain labor, vanity.* Targ. O. Num. XXIII, 21 (Y. לֵיע׳; h. text עָמָל). Targ. Is. X, 1; a. e.—2) *earning, acquired property.* Targ. Deut. XXVIII, 33. Targ. Ez. XXIII, 29; a. fr.

לִיבָּא *heart*, v. לֵב ch.

לִיבָּא, *Pi.* of לְבָא, v. לבי.

לִיבְבָא, v. לֵב ch.

לִיבְדָּא, v. לִבְדָּא.

לִיבְדָה, v. לִיבְרָה.

לִיבְדְקוֹס, m. (variously corrupted; Libycus) *Libyan ass.* Sabb. V, 1 (51[b]) לובדקים, expl. ib. חמרא לובא. Kil. VIII, 4 (v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. V, 4 ולא את חלי לגמלין nor must you tie the Lybian ass to camels; Sifré Deut. 231 דולפקס (corr. acc.). Y. Kil. VIII, 31[c] חלי אית חנוי ניבדקס some read Nibd'kos (Numidicus); [read:] כאן חנוי ניבדקס he who reads L. refers to Lubbim (Dan. XI, 43) (שם ליבוי, read ליבויא, a gloss); v. אטבטיס; Y. Sabb.

V, beg. 7b (corr. acc.).—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 11) [read:] לגפן שכחה רע אוסרין ל׳ אחד to carry the fruits of a less fertile vine they harness *one* ass &c. (v. Keth. 111b).

לִיבּוּי, לִיבּוּיָה m. (לָבָה) *blowing, fanning a flame.* B. Kam. 60a בלִיבּוּיוֹ (בלִיבּוּיָה), v. לָבָה.

לִיבִּיר (read: לִיבִּירָא) pr. n. *Libya* in Africa, esp. a district of Northern Africa (*Libyae nomos*) between Egypt and Marmarica. Y. Kil. VIII, 31c גרים חבאים מל׳ proselytes from L.; (Y. Sabb. V, beg. 7b מלובים), v. לוּבִּי a. לִיבְּדְקוֹס.

לִיבּוּן m. (לָבַן II) 1) *whitening, cleansing.* B. Kam. 93b ול׳ מר חזר שינוי is whitening (the stolen wool) a change (by which the right of paying an indemnity instead of restoring the object is acquired)? Y. ib. IX, beg. 6d; a. e. —*Pl.* לִיבּוּנִים, לִבֵּי ימי ל׳ *the days after menstruation during which white garments are worn* while marital contact is still prohibited. Sabb. 13b בימי לִבּוּנֵיךְ וכ׳ how did he behave towards thee in thy days of white garments?—2) *heating, glowing.* Bets. 34a משום ל׳ רעפים because it resembles the act of heating (new) tiles, v. לָבַן. —Hull. 8a; v. חִרְחוּר. Y. Ab. Zar. V, end, 45b צריכה ל׳ (not לירון) requires purification by fire (Num. XXXI, 23); ורחל׳ צריך וכ׳ and the heating must be such as to make sparks come forth &c.; a. e.

לִיבּוֹן, Snh. 106a, v. אִסְפַּר.

לִיבּוּנָא *foundation.* v. לְבוּנָא.

לִיבּוּנָאָה m. (preced., v. לָבַן II) כתב ל׳ *well-balanced form of writing, the Samaritan characters* (v. Geiger Zeitschr. V, p. 117). Snh. 21b (expl. כתב עברי).

לִיבְלִיבָא, לִיבְלוּבָא, לִיבְלָבָא, v. לַבְלָבָא.

לִיבְלָרָא, לִיבְלָר, v. לִבְלָר.

לִיבְנָא, *pl.* לִיבְנִין, v. לִבְרִינְתָא.

לִיבְנוֹס m. (Λίβανος) *Lebanon,* the mountain range on the confines of Syria and Palestine. Targ. Y. I Num. XXIV, 6 (not לִיכְ׳).

לִיבְנָן, v. לִבְנָן.

לִיבְרָה m. (libra) *scales.* Y. Sabb. VI, beg. 7d מיחן ל׳ דדהבא וכ׳ (Ar. ליברה) to put a pair of golden scales (as an ornament) on her head dress.

לִיבַּרְנִין f. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ship.* Y. Shek. VI, 50a top (Bab. ed. לבירנין; Tosef. Succ. III, 8 בּוּרְנִי).

לִיגָא, v. מִגָּא.

לִיגְגִין, v. לִגְגָא.

לִיגּוֹנִין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. לַגִּין.

לִיגְנָא, לִיגְלוֹג, לִיגְלוּג, לִיגְלָג, לִיגְלִין, v. sub לִגְ׳.

לִיגְנוֹן, Tanh., ed. Bub., B'resh. 24, v. לְגֵינָא.

לִיד, fut. תֵּלֵד, v. יָלַד.

לֵידָה f. (b. h. id.; לֶדֶת; יָלַד) *birth, giving birth.* Ab. Zar. I, 3 יום ח׳ birthday. Y. Ber. II, 4d top אשרי . . . . כשעת לֵידָתוֹ וכ׳ happy he whose time of death is like his time of birth, as when he was born he was innocent &c. Sabb. II, 6 בשעת לֵידָתָן (or לֵידָתָן) in their hour of confinement. Nidd. 29b; a. fr.—טמאה ל׳ (sub. טומאת) subject to the laws of cleanness for a woman in confinement (Lev. XII, 2—8). Ib. 23b; a. fr.—*Pl.* לֵידוֹת. Y. ib. III, 50c; a. fr.

לִידְנָא, v. לְדָנָא.

לִידָתָא f. pl., v. לֵידָתָא.

לִיוָאָה, v. לְוָיָה.

לִיוִי, לִיוִוקָאֵי m. pl. (Λίβυκοι) *Libyans.* Targ. I Chr. I, 11 (ed. Lag. לאק׳, corr. acc.); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text לְחָבִים), v. לוּבָא.

לִיוִיתָן, v. לִוְיָתָן.

לִיוֹנְטֵי pr. n. m. (Leonteus) *Leonti,* name of an Amora. Y. Yeb. IX, end, 10b. Y. Sabb. III, 6a bot. (Var. לוונטי, לוינטי); a. e.

לִיזְבִּיז, לִיזְבֵּז, v. לְבִזְבֵּז.

לִיזָה f. (לוז IV) *evil talk, suspicion.* Y. Yeb. III, 5a top כדי שלא להוציא ל׳ וכ׳ in order not to give rise to a suspicion about the legitimacy of her children; Y. Gitt. IX, 50b top. Ib. IV, 45d top לוזה (corr. acc.).

לִיחָה, v. לֵחָה.

לִיחְלוֹךְ, לִיחְלוּחִית, לִיחְלוּחַ, v. sub לֵחָ׳.

לִיחָתָא, v. לְחָתָא.

לִיט, v. לוּט.

לִיטוּר, v. יְטוּר.

לִיטוּרְגְיָא, v. לִטוּרְגְיָה.

לִיטוֹרִין m. pl. (perh. a disguise of דִּרְלָטוֹרִין, or of לְאִיטוֹר, v. רִישׁוֹרִין) *informers* or *advocates.* Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) כבר פיסנו לשלשה ל׳ we have won over three informers (or speakers).

לִיטְמָא, Yalk. Is. 316, read לִינְיָא.

לִיטְרָא, לִיטְרָה c. (λίτρα) *Litra,* the Roman *Libra,* a pound; also *a measure* of capacity (divided into 12 unciae). Tosef. Ter. V, 11; Y. ib. IV, 43a קצישות וכ׳ ל׳ a pound of figs which one pressed &c. B. Bath. 89a if a person wishes to buy ג׳ רבוע ל׳ three quarters of a pound, he must not say, weigh for me ג׳ רבועי ל׳ וכ׳ three quarters of a pound, each quarter separately &c. Y. Ter. X, 47b top

וכמה ל׳ עבדא מאה זוזין and how much is a L.? One hundred *zin* (v. זוּז II). Ned. 59ª ל׳ בצלים a Litra of onions; a. fr.—*Pl.* לִיטְרָתָא, לִיטְרָאוֹת, לִיטְרִיוֹת, לִיטְרִין. B. Bath. I.c. Tosef. Ter. I. c. Gen. R. s. 10; Lev. R. s. 22. Y. Peah II, 20ª bot.; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. I, 16 חֲצָאי ל׳ (not לישרי), שָׁלִישׁ ל׳, רְבִיעַ weights of a half-pound, a third of a pound &c.—Chald. pl. לִיטְרִין, לִיטְרֵיא. Lev. R. I.c. ותרתין ל׳ וכ׳ . . . גיזלא a pigeon on one side and two L. on the other; Gen. R. I. c. —[Y. Ned. VI, 39ª top לישרי, v. עֲשָׂרְתָא.]

לִיטְרָתָא f. (preced.) *(by the) pound.* Y. Ber. II, 5ª bot. בכמה הדין ל׳ how much is this (meat) a pound?—Pesik. R. s. 23 ל׳ דינר . . וזבניה and a Jew bought it at a denar a pound.

לַיי, v. חַיי.

לַיָּא, v. לַיְיָא.

לַיְיָא, v. יָא.

לַיָּא, לַיְיָא m. (לוּי) *tail*; בכפי ל׳, v. אַלְיָה.

לַיְידָא, v. חַיי.

לַיְיוֹף, לַיּוֹף, v. נוֹף.

לַיְיצָן, לַיצָן, v. לַיְצָן.

לַיְישׁ m. (לוּשׁ) *dough.* Sifré Num. 89 (ref. to לֻשׁ, Num. XI, 8) [read:] וזהו לשון נוטריקין דבר אחד משמש שלש לשונות הלישה ושמן וחלבש כל חזה וכ׳ this is short-hand writing, one word-sign serving for three words: dough, oil and honey, like a dough moulded into cake with oil &c.; Yalk. ib. 735.—[לַיִשׁ *lion*, v. לַבַּיִשׁ.]

לַיְישָׁא, לַיִישׁ ch. same, v. לִישׁ.

לַיִית, v. לַיִת.

לַיְיתָא, *lion*, v. לַבַּיָּא.

לַיְיפָא I m. (לָפַף) *beating* (wine and oil) *into a mixture.* Sabb. 134ª בעי ל׳ it requires beating.

לַיְיפָא II (= לָא אִיתָא) *there is not, none.* Kidd. 21ᵇ בעינא אחבתי . . . ול׳ the case requires that he must say, 'I love my master and my wife' (Ex. XXI, 5), which he could not do (if the master were not permitted to give him a gentile slave to wife on account of his being a priest); ib. 22ª ול׳ which he cannot say (at the beginning of his servitude). Ib. 4ᵇ הכא דל׳ לשנויי where there is no other reply. Ber. 25ª, a. fr. מהא ל׳ למשמע מינה from this nothing can be proved. Snh. 97ª קושטא וכ׳ . . . ל׳ מריש formerly I thought there is no truth in the world; a. v. fr.

לֵיכוֹן, Snh. 106ª, v. אִיכּוֹן.

לֵיכְלוּכִית, לֵיכְלוּכִיתָא, v. sub לִבְלֵךְ.

לֵיל, Tosef. B. Bath. I, 4, read: לוּל.

לֵיל, Targ. Y. II Deut. XXXII, 10=לֵילָא, v. לֵילָא.

לֵילָה, לַיִל m. (b. h.) 1) *night, evening*; *darkness*; metaph. *suffering, misery.* Cant. R. to II, 17 לֵילָן של מלכיות the misery (of exile) under the governments; לֵילן של מצרים the sufferings in Egypt; v. פִּירְחָה. Y. Taan. I, 64ª top, v. בֹּקֶר. Ber. 3ª ג׳ משמרות חזר הל׳ the night is divided into three watches. Zeb. V, 3 ליום ול׳ וכ׳ the same day and the night following to midnight. Snh. 96ª שנעשה עמו מעשה ל׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) night-work was done for him (the stars helping, v. Jud. V, 20); a. v. fr.—*Pl.* לֵילוֹת, constr. לֵילֵי (also used as a sing.: *night-time*, v. next w.). Ber. I, 5 בְּפֵ׳ at night (in the night prayer). Taan. 23ª בל׳ רבִיעִיוֹת ובל׳ שבתות (not רבִיעִית) in the nights of Wednesdays and Sabbaths. Sifra B'huck. ch. I בל׳ שבת every Sabbath night; Lev. R. s. 35 בל׳ שבתות. Pes. 71ª ל׳ יו״ט האחרון the night of the last (eighth) day of the festival; Succ. 48ª; a. fr.—2) pr. n. *Laylah* (ref. to Job III, 3), name of the angel of night and of conception. Snh. 93ª. Nidd. 16ᵇ.

לֵילְיָא, לֵילָא, constr. לֵילֵי ch. same. Targ. Gen. I, 5. Targ. Ex. XII, 42; a. fr.—Ber. 3ᵇ שית דל׳ six hours of the night. Ib. נְשַׁךְ ל׳ וכ׳ the night moves &c.; v. נְשַׁךְ; a. fr.—*Pl.* לֵילְיָן, לֵילְיָנָא, לֵילְוָתָא, לֵילְוָן, לֵילְיָנוֹן; constr. לֵילֵי. Targ. Y. Ex. l. c. Targ. O. Deut. IX, 9 לֵילְיָן . . ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לֵילְוָתָא . . .). Targ. I Sam. XXX, 12. Targ. Job II, 13 לילוותא Ms. (ed. לילוון). Targ. II Esth. IV, 16; a. fr.—Gitt. 57ª. B. Mets. 86ª תלתי לֵילְוָתָא three nights; a. fr.—לֵילֵי (v. preced.) *night-time, at night.* Targ. Y. I Gen. VIII, 22. Targ. Ps. I, 2. Targ. Is. XXXIV, 10; a. fr.—Pes. 2ª (explain. אור, Mish. I, 1); a. e.—[Y. Dem. VII, beg. 26ª לילא דיתקין, read: דיתקין לֵילֵי, v. R. S. to Dem. VII, 1.]

לֵילָה, v. לַיִל.

לֵילוֹף f. (v. preced. wds.) גּוּמְרַת ל׳ [*night-coal,*] name of an insect glowing by night, *fire-bug.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 336.

לֵילְוָאתָא, v. לִילִיתָא.

לִילְךְ, לֵילוֹךְ, Sabb. 134ª, v. לְבַךְ.

לֵילְיָא, לֵילָא, v. לֵילְיָא.

לֵילֵי, v. לִילִיתָא.

לֵילְוִינוֹס, v. לוּלְוִינוֹס.

לִילִין, v. next w.

לִילִית f. (b. h.; לַיִל) *night-demon, Lilith.* Targ. Job I, 15 ל׳ מלכת וכ׳ (h. text שבא).—Erub. 100ᵇ מגדלת שער כל׳ she (woman) lets her hair grow like L.—Nidd. 24ᵇ דמות ל׳ (a fetus) like L. (with wings). B. Bath. 73ª חורמין בר ל׳ (Ms. M. לֵילְוָאתָא, לֵילְוָרָא, Var. in ed. a. Mss. לֵילְיָאתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. חוּרְמִין. Sabb. 151ᵇ אחזתו ל׳ L. will take hold of him.—*Pl.* לִילִין, לִילַיָּן m. *night-demons.* Targ. Y. Num. VI, 24. Targ. Y. I Deut. XXXII, 24. Targ. Is. XXXIV, 14. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Erub. 18ᵇ.

לִילִיתָא ch. same. B. Bath. 73ª, v. preced.—Gitt. 69ᵇ גירא דל׳ Rashi (ed. דלילתא, Ar. דלולי), v. גִּירָא II.

לִימָא, v. אֲמָא II.

לִימוּד, לִימּוּד m. (b. h. לֶמֶד) *teaching, learning, study* (interch. with תַּלְמוּד); *training; habit.* Kidd. 40b ל׳ גדול שהלמ׳ וכ׳ study is more (than practice), for study leads to practice; B. Kam. 17a; Meg. 27a (Ms. M. תלמוד). Hor. 13a משכחים את הלמ׳ cause man to forget what he has learned; ib.b משיב ל׳ וכ׳ brings back to recollection the study of seventy years. Ex. R. s. 43 לשון ל׳ (the root ירה in *Hif.*) means *to teach.* Ber. 7b גדולה ל׳ יותר מלמודה ... the ministrations (of the disciples to the doctors) of the Law are more valuable than the direct teaching of it. Tanḥ. Ki Thetsé 1 מבקש לימודו וכ׳ he seeks for the enjoyments to which he has been used and fails to find them; a. fr.—*Pl.* לִימּוּדִים, לִימּוּדִין, לְמֵ׳. Snh. 65b; Yalk. Deut. 918 (expl. מינגין, v. עגן) (who says) חכין יפות ... לימודי it is usual for the wheat crops to be fine in the ante-Sabbatical years; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14; Sifré Deut. 171 לחיות יפות ... ל׳ the ante-Sabbatical years are usually good (in crops); Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI לחיות יפות ... לְמוּדוֹת.

לִימּוּדִין, לִימּוּדִים לְמֵ׳ m. pl. (לָמַד) [*junctions,*] 1) *mortised shingles* or *boards* used as frames. Kel. V, 9 תנור .... ועשה לו ל׳ an oven which came in parts from the workshop and which (after being put up) was surrounded with a frame. Ib. סלק את לימודיו ed. Dehr. (oth. ed. לְמֵ׳) if the frame was removed; Tosef. ib. B. Kam. IV, 12. Ib. VII, 9 .... ל׳ וכ׳ עין של תניר a chimney-flue which is lined with boards. Tosef. Pes. VII, 1. M. Kat. II, 2 עושה לו ל׳ וכ׳ he makes a frame of shingles and covers the vat that the wine may not get sour; a. e.—2) *a sort of common bread, 'shingles'.* Tosef. Ḥall. I, 7; Y. ib. I, end, 58a עשאה ל׳ פטורה if he made the 'dog's dough', into 'shingles', it is exempt (from Ḥallah); Ber. 38a כל׳ ed.; v. בַּעֲבַד.

לִימִין, לִימִן, Tosef. Bekh. V, 9, prob. a. Var. Lect. to לִיפִין, v. לוּפָן.

לִימֵן, לִימֵּן *harbor,* v. לְמַן.

לִימִין, Tosef. Dem. III, 12, v. לוּמָא.

*לִימְצָא (Provençal, corresp. to French limace) *snail.* Gen. R. s. 51, beg., a gloss to כילורי סילורי, v. פִּרְלוֹרָא.

לִין=אִילֵּין, v. הַרֵי.

לִין, v. לוּן.

לִין, Y. Sabb. II, 5a ל׳ ... מחרכין ל׳, read: לְחוֹן=לוֹן.

לִינָא, לִינָה, v. לֵי.

לִינָה f. (לוּן I) *night-rest, staying over night, lodging.* Y. Maasr. II, 49d top אינה טובלת ל׳ taking a night-lodging (on the road to Jerusalem) does not make Tebel (v. טָבַל II). Ib. מה בין ל׳ לשביתה why should there be a distinction between a night-rest and a day-station?—Ib. אדם מגלגל בל׳ one has to put up with a night's lodging (cannot help taking it and is contented with an improvised meal) &c., v. גָּלְגֵּל. Hull. 91b צדיק..ויפטר בלא ל׳ this righteous man (Jacob) has come to my lodging place (Beth El), and shall he be suffered to go without the hospitality of a night's rest?—Y. Sot. II, 18a, a. fr. נפסלין בל׳ become unfit for use by being kept over night. Ex. R. s. 1; a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to לָלִין, Gen. XXIV, 23, a. לָלוּן, ib. 25) ל׳ אחת..לינות הרבה lodging for one,..for many.—*Pl.* לִינוֹת. Num. R. s. 12, beg. (ref. to יתלונן, Ps. XC, 1) שלן שם ל׳ הרבה where he (Moses) lodged many nights (Ex. XXXIV, 28). Lev. R. s. 20; a. fr.

לִינְיָא לִינְיָה f. (linea) *line; string.* Tanḥ. B'midb., ed. Bub., 23 ל׳ אחת של וכ׳ one string of fine pearls; (Tanḥ. ib. 20 סחורה אחרת; ed. Const. לטח, ed. Ven. לוח, corr. acc.); Yalk. Is. 316 לישמא (corr. acc.; Num. R. s. 4, beg. פרגמטיס). Cant. R. to I, 10 בלוניא; Yalk. ib. 983 כלינייס, כלוניא, read: כלינייא, v. חָלַז.

לִינְיִס, v. preced.

לִינְפָּה, Yalk. Gen. 127, v. נִינְפֵּי.

לִיסְטָאָה, לִיסְטָא m. ch.=לִיסְטִים, *robber.* B. Mets. 84a, v. לִיסְטָוּתָא. Koh. R. to VII, 26 [read:] בההוא לילייא נפק ל׳ ותקף וכ׳ that night the robber (with his band) marched out, but the guard was close behind them. Esth. R. to I, 12 הן דל׳ וכ׳ (not דלסטאות), v. הֵן. Lev. R. s. 30 איתכב החוא לסטא; Yalk. ib. 651 איתכב החוא ל׳ וכ׳ that robber was captured. Snh. 106b (in a gentile record concerning Balaam) כד ... פנחס ל׳ when Phineas, the robber, slew him; a. e.—*Pl.* לִיסְטָאֵי, לִיסְטָיִן, לִיסְטֵי, לִסְטֵי. Targ. Job IV, 11 (Ms. טַסְיָא..). Targ. Jud. V, 11.—Pesik. Shub., p. 165b (synon. with גַּיְירְסוֹת). Gen. R. s. 60; Y. Shek. V, 48d top; a. fr.

לִיסְטָאוּת, v. preced.

לִיסְטוּת f. (denom. of לִיסְטִים) *robber's life, lawlessness.* Kidd. 30b כל שאינו..מלמדו ל׳ whosoever does not teach him (his son) a trade, trains him for robbery; a. e.—*Pl.* לִיסְטִיּוֹת. Yeb. 25b נתפס ע״ר ל׳ he was arrested on account of robberies (that had been committed). Snh. 46b יצא לל׳ turned to lawlessness; (Ms. M. לליסטרא = λῃστεία).

לִיסְטְרִין, לִיסְטְרִידִין, read: לִיסְטְרִידִין.

לִיסְ׳, לִיסְטְיוּתָא ch.=preced. art. B. Mets. 84a (applied to Resh Lakish) לסטאה בליסטיותיה ידע (Ms. F. בלסטאה) the (former) robber understands his handicraft (knows the nature of deadly weapons).

לִיסְטִים, לִיסְטֵס, לִיסְטֵיס לִסְ׳ (frequ. incorr. טים..) m. (λῃστής) 1) *robber, pirate, freebooter,* in gen. *rover.* Targ. Y. Gen. XXI, 13.—B. Kam. 57a, a. fr. ל׳ בזזירין, v. זוּן; B. Mets. 43a; 58a לסטדין (corr. acc.). Y. Ber. IX, 13b top: a. fr.—*Pl.* לִיסְטִים, לִיסְטָרִין, לִסְ׳. Gen. R. s. 64 (v. גָּבַר II) שנכנסו ל׳ וכ׳ rovers had come to his house and revelled with him the whole night. Sabb. 10a; Pes. 12b מאכל ל׳ the meal-time of the lawless (prize-fighters &c., cmp. לוּדִים);

a. v. fr.—Ch. forms: לִיסְטִין, לִיסְטָדְיָא (v. לִיסְטָאָה), לִיסְטִידִין. Targ. Job V, 5.—2) pr. n. m. *Lestes* (cmp. Roman name Latro). Cant. R. to IV, 12; Lev. R. s. 32 ולא לוסתם ל׳ nor did they change *Joseph* into *Lestes*.

לִיסְטִירִין m. (λῃστήριον) *robbers' retreat, den.* Cant. R. to VI, 4 מה ל׳ הקשה . . . ל׳ חרך וכ׳ (not לסטט׳) since the Lord has broken up the strong den (Egypt's idols), how much the more will he break up the weak one (the golden calf)!

לִיסְטֵר, Koh. R. to XI, 2, v. סְטַר II.

לִיסְטְרוֹן, לִיסְטֵרָא, v. זוֹמְלִיסְטְרוֹן.

לִיסְתָּא, v. לְסָתָא.

לִיעוּתָא, לֵיעוּ, v. לֵיאוּ.

לִיעָנוּת* f. (לְעֵי) *work.* Tanḥ. Emor 24 ל׳ נבואות (do) good work, v. לְעֵי.

לִיעֶזֶר pr. n. m. (abbrev. of אֱלִיעֶזֶר) *Liezer.* Y. Sot. III, 19ᵃ top בשם ר׳ ל׳ (prob. R. El. b. Hyrcanos). Ib. מכרונה שאלה אשה חכמה . . שאלה את ר׳ לעזר (corr. acc.; Yoma 66ᵇ ר׳ אלעזר . . . .).—Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. Fr. M'bo, p. 111ᵇ.

לִיף, v. לוּף.

לִיפַארוֹס, v. מֶקְרוֹאַלְפַּרוֹס.

לִיפוֹד, v. לוּפָּן.

לִיפּוּפָא m. (לְפָה) *coupling, joining.* Targ. Y. Ex. XXVI, 4; a. e., v. לוּפִּי.—B. Bath. 4ᵃ bot. ל׳ מידע ידיע (Ms. R. לִירְפָּא) the joining (to the hedge) would be recognized, v. לוּף.—*Pl.* לִיפּוּפְיָא. Targ. I Chr. XXII, 3 (ed. Lag. לַפְפָא, Var. ed. Rahm. לְפַפֵּי).

לִיפָן, לִיפֵּין, v. לוּפָן.

לִיפַס, לִיפֵּס f. (λοιπάς = reliqua) *remainder, arrears,* esp. *delinquent taxes.* Ex. R. s. 15 פינה לו׳ וכ׳ he remits the arrears of taxes, destroys the rolls and leads forth &c., v. גְּרוֹן. Lev. R. s. 11 מדינה שהיתה חדשת לו׳ למלך a province that owed arrears to the king; Esth. R. introd.; Koh. R. to IX, 7 לִיפַסִּין (*pl.*); Ruth R. introd., to I, 2 ליפסי (corr. acc.); Tanḥ. Emor 22; Pesik. U'l'kaḥ., p. 182ᵇ.—*Pl.* לִיפַסִּין, v. supra.

לִיפַתָּנָא, לִיפָתָן, לִיפְתִּיתָא, לִיפָתָא, v. sub לְפַת׳.

לִיץ, v. לוּץ.

לִיצּוּי*, לִיצִּי pr. n. pl. *Litsuy,* prob. a suburb of Jerusalem. B. Bath. 75ᵇ אלף לו׳ בירניות (earlier ed. אלף ולצוי) a thousand times the area of L. containing country seats; Yalk. Zech. 568. [Comment. takes לִיצּוּי as numerals = 146); v. טֶפֶה.

לַיְצָן, לַיְצִי, לֵיצָן m. (לוּץ) (*irreverent*) *talker, scoffer, jester.* Midr. Till. to Ps. I, 1 מכאן שהיה ליצן (ed. Bub. לוי) this proves that the serpent was an irreverent talker.—*Pl.* לַיְצָנִין, לֵיצָנִין, לֵצִי. Y. Ber. II, 4ᵇ bot. אין דור שאין בו ל׳ there is no generation without scorners. Ex. R. s. 52 לֵיצָנֵי ישראל the scoffers among the Israelites; Yalk. ib. 417 ל׳ חדור. Ab. Zar. 19ᵃ; a. e.—V. לֵיץ.

לֵיצָנָא, לֵיצָן ch. same. Y. Ber. II, 5ᶜ bot.—*Pl.* לֵיצָנִין, לֵיצָנֵי. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. ל׳ סיעת a troop of irreligious people; Yalk. Ps. 688 חדא סיעה דל׳ Pes. 112ᵇ דל׳ חוו וכ׳ (Ms. M. דאינשי ל׳ נינהו) for they are scoffers, and may draw thee into scoffing habits.

לֵיצָנוּת f. (preced.) *scoffing habits, sneering, irony.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. קשה הוא הל׳ שתחילתה וכ׳ (not הליצניות) scoffing is a serious thing, for its beginning brings suffering, and its end destruction. Cant. R. to I, 3 דברי ל׳ frivolous speech, v. זְרָזִיף. Ib. דבר של ל׳ . . אם נכנס when a word of the Law (a religious thought) enters the heart, a word of scoffing is removed &c. Num. R. s. 7; a. e.

לֵיצָנוּתָא ch. same. Targ. Koh. II, 2. Ib. VII, 4.—Meg. 25ᵇ; Snh. 63ᵇ בר מל׳ דע״א . . כל ל׳ all sneering is forbidden except the ridiculing of idols (by perverting their names).—Ab. Zar. 44ᵃ (phonetic etymol. of מִפְלֶצֶת, II Chr. XV, 16) דהוה מַפְלֵיא לרצ׳ for it (the worship of that idol) carried lasciviousness to an extreme. Pes. 112ᵇ, v. לֵיצָנָא.

לֵק׳, לִיקּוּחַ m. (לָקַח) *purchase.* Tosef. Bekh. VII, 5 אי זהו ל׳ what purchase is this (that exempts from tithes)?—Bekh. 56ᵃ מה בניך אין בל׳ . . . . אינו בל׳ ובמיתנה (Tosaf. מה בנך אינו) as thy children are not obtained by purchase or donation, so are thy sheep . . . not subject to tithes in the case of being obtained by purchase or donation. Ib. חל׳ חל על מחוסר זמן purchase takes effect (exempts from tithes) on that which is not yet subject to tithes because of lacking the required age; a. e.—*Pl.* לִיקּוּחִים, לִיקּוּחִין, לֵק׳, esp. *conducting a wife home, legal marriage, connubium* (v. Deut. XXII, 13, a. e.). Sot. 12ᵃ (ref. to Ex. II, 1) שנשא לה מעשה ל׳ he (in taking her back) went through the regular ceremony of conducting a wife home; B. Bath. 120ᵃ, Ex. R. s. 1 (v. אַפְרִיוֹן). Kidd. 22ᵃ (ref. to ולקחה, Deut. XXI, 11) יש לך בה ל׳ thy connection with her is a legal marriage. Ib. 50ᵇ ל׳ אסי׳ וכ׳ he dare not consummate marriage (no connubium can take place) even with one of the two (sisters whom he betrothed to himself at the same time).

לִיקּוּט m. (לָקַט) *collection.*—Esp. ל׳ עצמות, or לִיקּוּשׁ׳, *the gathering of bones,* i. e. the transfer of a body from the provisional cave to a permanent burial place, at which certain mourning ceremonies are to be observed by the nearest relatives; v. לָקַט. Y. Pes. VIII, 36ᵇ top; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top אין בו משום . . המעביר he who transfers a coffin from one burial place to another need not observe the ceremonies connected with the transfer of bones. Ib. אזידתו ל׳ ע׳ וכ׳ what is 'bone-collection' in a ritual sense? Carrying a skeleton wrapped &c., v. אַפְקְרָסִין; a. fr.—*Pl.* לִיקּוּטִין. Y. Peah IV, end, 18ᶜ בל׳ . . . קל the scholars have adopted the lighter (less stringent) practice with reference to the collections (by the poor, v. לָקַט).—לִיקּוּשׁ׳ עצמות, v. supra.

לִיקוּנִין, v. לְקַרְנִיתָא.

לִיקְמֵ֫ר, v. לַקְמֵ֫ר.

לַיִשׁ I m. (b. h.) *lion*. Snh. 94b bot. (ref. to לַיְשָׁה, Is. X, 30) דמתיל לארית . . . מהאי לא of him (Sennacherib) be not afraid, but be afraid of Nebucadnezzar who is compared to a lion (Jer. IV, 7). Ib 95a מי דמי התם ארי הכא כ׳ how can you draw an analogy between these two passages?; there (Is. l. c.) *layish* is used, while here it is *ărî*!—Ib. ששה שמות . . . . וכ׳ the lion goes by six appellations &c., v. לָבִיא; Ab. d'R. N. ch. XXXIX; ib. II Vers. ch. XLIII; Yalk. Prov. 959, v. לוּשׁ; a. e.

לַיִשׁ II (b. h.) pr. n. pl. 1) *Laish*, the northern limit of Palestine, called *Dan*. Tanh. Ki Thissa 14 (ref. to Jud. XVIII, 27) ל׳ זו פמיאס L. is Paneas; ib. R'eh 16; a. e.—2) *Laish*, or (*Laishah*), prob. between Anathoth and Gallim. Snh. 94b, v. preced.

לַיִשׁ III *dough*, v. לַיֵּישׁ.

לַיִשָׁא, לַיִישׁ, לַי, לַיְשָׁא, לַיִשׁ ch. same. Targ. O. Ex. XII, 39 ל׳ (Ms. I לַיְרִי; Y. לַלַּיְשָׁא). Targ. Y. ib. XVI, 2. Targ. Jer. VII, 18 לייר׳ ed. Lag.; a. e.—Y. Pes. III, beg. 29d מלמולין דלייש crumbs of dough. Ab. Zar. 76b top, v. גְּדָנָפָא. B. Kam. 18a בלישא (not בלישה), v. לוּשׁ.—Y. Ḥag. III, beg. 78d [read:] כבהדין לייש as if (they drove nails) into dough.—*Pl.* לַיְשִׁין. Targ. Y. Ex. XII, 34 לייֵשׁהוֹן (O. ed. Berl. לַיְשָׁתְהוֹן, Bxt. לַיְשָׁתְהוֹן).

לוּשְׁבִּיזִין, v. לְבִזְבֵּז.

לִישָׁה f. (לוּשׁ) *kneading*. Pes. 45b מיקום ל׳ that part of the vessel where the kneading is done (the interior). Y. Sabb. VII, 10b bot. על לִישָׁתָהּ for kneading it. Y. Snh. X, 29a top לִישָׁתוֹ the kneading of the show-bread; a. fr.—[B. Kam. 18a, v. לַיְשָׁא.]

לִישְׁבָּה, v. לִשְׁבָּה.

לִישְׁלֵשֶׁת, לִישְׁלוּשְׁתָּא, v. sub לְשֶׁל׳.

לִישָׁן, לִישָׁנָא, לִישָׁ׳ m. ch.=h. לָשׁוֹן, *tongue; language; expression; meaning; version*. Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Y. II Gen. XXXI, 11 לִישָׁן קודשא sacred tongue (Hebrew); Targ. Y. ib. 47 לִישָׁן בית קודשא; ib. XLV, 12; a. fr.—Lev. R. s. 33 את זבן לי ל׳ וכד אנא . . . כד when I told thee to buy me the best thing in the market, thou boughtest a tongue, and when I told thee to buy me the worst, thou boughtest a tongue?—Ḥull. 142a ל׳ דר׳ וכ׳ he saw the tongue of R. Ḥ. lying on the dunghill.—B. Kam. 6b ל׳ קלילא (*ḥab* for *ḥayab*, v. חוּב h.) is the easier form (of the Jerusalem dialect).—ל׳ מעליא refined expression, *euphemism*. Ber. 11b; a. fr.—Ib. 28a ל׳ דחברא הוא has the meaning of *breaking*. Ḥull. 3b לחך ל׳ דאמרת according to this, thy interpretation that &c. Sabb. 154a (in an editorial gloss) לל׳ בהרא according to the latter version (אבוה for אחוה); a. v. fr.—לישנא אחריתא (abbrev. ל״א) another version (reads). Ib. 104a; a. fr.—לישן ביש, לישנא בישא = h. לשון הרע *evil gossip, calumny, denunciation*; also ל׳ תְּלִיתָאֵי the talk about third (absent) persons. Targ. Y. Lev. XIX, 16; a. e.—Arakh. 15b ל׳ ת׳ קטל תלית׳ Ar. (ed. לשון, corr. acc.) the talk about third persons kills three persons. Ib. ליח בה משום ל׳ ב׳ . . . כל מילתא whatever evil is spoken in the presence of the person concerned is not to be called evil gossip; כל שכן חוצפא ול׳ ב׳ so much the worse, it is impudence and calumny. Ib. 16a תלתא ליח בה משום ל׳ ב׳ . . . כל מילתא whatever has been said in the presence of three is not gossip (if repeated by one of those present); a. fr.—*Pl.* לִישָׁנִין, לִישָׁנַיָּא, לִישָׁנֵי. Targ. Esth. II, 22. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Men. 65a, v. בִּיל׳.—Keth. 91a תנך תרי לישנאי וכ׳ those first two versions; a. e.

לִישְׁתָּא f., pl. לִישָׁתָא = לַיְשָׁא. Targ. Y. Ex. XII, 17. Targ. O. ib. 34 ed. Bxt.

לֵיתָא, לֵית, לֵיתַ I (=אִיתָא) *there is (was) not, none*. Targ. O. Gen. II, 5 לֵיתַ (some ed. לַיְתַ; Y. לֵיתִי). Ib. XLVII, 13 לֵית.—Targ. Prov. XXV, 14 לָאו אִיהִי. Targ. Ps. XXXVIII, 4; a. fr.—B. Mets. 4a לְמִלְוֶה אית . . . לִלְוֶה ל׳ וכ׳ the creditor has witnesses, the debtor has none. Ib. 5a השתא נמי דליתא לדר׳ חייא now, likewise, when R. Ḥiya's opinion is not adopted. Ib. ליח ליה . . . . מודה he does not hold the opinion that the admission of the defendent must be of the nature of the claim; a. v. fr.—With suffix: לֵיתְנָא I (am) not; לֵיתָךְ, לֵיתָךְ thou (art) not; לֵיתֵיהּ, לֵיתֵהּ he (is) not (no more) &c. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1. Targ. Gen. XLIII, 5. Ib. O. XLII, 13. Ib. XXXIX, 9 (Y. לֵיתַיהּ) there is none. Ib. XXXI, 2; 5 לֵיתַנּוּן ed. Berl. (ed. לֵיתְנִין). Targ. Ps. LIX, 14 לֵיתִינוּן ed. Lag. (ed. Wil. לֵיתְנוּן). Targ. Esth. III, 8 לֵיתְחוֹן; a. fr.—Shebu. 48a אי אִיתָהּ . . . אי לֵיתָהּ if the opinion of . . . . is to be adopted, it must be applied in each case; if rejected, in neither. Keth. 22a וחד לית׳ and one (of us judges) is no more. Shebu. 14b דלֵיתַנְהוּ בכל וכ׳ (not הי . . . .) which do not occur in the Torah, opp. דאיתנהו; a. fr.

לֵיתָא II, לֵיתָא m. ch.=h. לִוְיָתָן I. Targ. Gen. XLIX, 9 (h. text לבויא). Targ. Num. XXIII, 24. Targ. Job XXVIII, 8 (h. text לחש). Targ. Ez. XIX, 2 (h. text לְבָוְיָא); a. e.

לָךְ, לָ֫ךְ imperat. of הָלַךְ; v. also פָּלַךְ.

לָךְ, לָ֫ךְ *unto thee*, v. לְ־; v. וְאַתְּ.

לַכָּא (לְכָךְ; cmp. Arab. *lakka*, Lat. lacca) *juice of a plant*, used for dyeing. Pes. 42b ל׳ דכבדי ליה לל׳ Ms. M. margin (ed. דצבעי בהו לבא) (bran-water) which they use as a priming for *lacca*. Ḥull. 28a ל׳ . . . . דקבציר its blood is used to be mixed with *lacca*.

לָכָא (v. פָּא) *here*. Targ. II Esth. I, 9.

לָכְאוֹרָה, v. אוֹרָה I.

לָכַד (b. h.) *to seize, conquer*. Yalk. Ex. 168.

Nif. נִלְכַּד *to be caught, seized*. Ib. נִלְכְּדָה חצר the city was taken. Ex. R. s. 30 ולבסוף נ׳ בזקנתו וכ׳ and finally in his old age he was caught (in the tempter's net), and began to be afraid &c. Pesik. R. s. 31 אימתי תִּילָּכֵד when will she (Jerusalem) be taken?; a. e.

לְבַד ch. 1) same, *to seize.* Targ. Prov. XXVI, 17.—*2) *to contain.* Targ. II Esth. I, 8 לְבִיד ed. Lag. (ed. Amst. לְמִיד).

Ithpe. אִתְלְבַד *to be seized, caught.* Targ. Koh. VII, 26.

לְבָה, v. לַהּ a.

לְבוֹסִין, v. לְבֵס.

לְבִין, Snh. 106a, v. אספר.

לְבִיס* m. (prob. a corrupt. of λευκίσκος) *the white mullet.* Y. B. Mets. II, beg. 8b, contrad. to ירק.—[Gen. R. s. 7 אחר חיזר ואחד ל׳ Var. in Ar. s. v. אספרון.]

לְבִיסָא ch. same. Y. Kil. I, 27a bot., contrad. to ירוקא.

לְבָךְ, v. בָּךְ.

לְבַךְ (cmp. לִבְּבָךְ) *to mix thoroughly, to beat* oil and wine (corresp. to h. עָרַב). Sabb. 134a לא לֵילוֹךְ Ms. M. (ed. לִילַבֵּךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note) let him not mix it thoroughly by beating.

לְכַלֵּב, לְכַלְאבֵי, v. לַבְּבוֹ.

לְכַלֵּךְ, Pesik. B'shall. p. 92b מתלכלכין, v. לִבְּלֵךְ.

לִיךְ, לִבְלוּךְ m. (לִבְּלֵךְ) 1) (= לִחְלוּחַ) *making palatable by moistening,* as dipping into vinegar &c. Y. Ber. VIII, 12a bot. כל דבר שיש בו ל׳ משקה any food which is likely to be moistened with a liquid. Ruth R. to II, 14 (ref. to Prov. IX, 2 ושבלת וכ׳ ib.) זה ל׳ מעשים this is symbolical of the seasoning of (Solomon's) deeds, i. e. of his amending his deeds, v. לִבְּלֵךְ.—[Pesik. Eth. Korb., p. 58a, a. e., v. לִחְלֵחַ.]—2) *soiling, staining.* Midr. Till. to Ps. XXIII; Yalk. Deut. 808 (play on לכיך Deut. II, 7) הילוכך לִבְלוּבָךְ וכ׳ thy travels, thy getting soiled and thy pains about thy support.—*Pl.* לִבְלוּבֵי, לִיבֵי. Mikv. IX, 4; Tosef. ib. VI, 17 לִבְלוּבֵי ציאה the (moist) stains of excrements. Ib. 9 ל׳ פירות ed. Zuck. (ed. לכולם, corr. acc.) stains of fruit-juice. Ib. 18 ל׳ שמרים שבכוס the muddy sediments in the cup.

לִיךְ, לַבְלוּכִית f. same, 1) *glutinous moisture, humors; vitality.* Gen. R. s. 61 beg.; ib. s. 48 Ar., v. לְחַלּוּחִית. Ib. s. 79 תביא בך ל׳ וכ׳ Ar. (read: תבוא בכל ל׳) thou shalt go to the grave in the fulness of vigor; (ed. תביא לה, v. לַהּ).—2) *thick nauseating substance.* Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (of the semen virile). Ned. 66b, v. רָפָא.

לִיךְ, לִבְלֵךְ (cmp. לִבְּבָךְ) 1) (= לוּחְלַח) *to moisten; to season by dipping into vinegar* &c. Ruth R. to II, 14 (v. לִבְלוּךְ) של׳ מעשיו בחומץ מעשרים רעים he (Manasseh) amended his conduct as if with vinegar (freeing it) from bad deeds.—Part. pass. מְלוּבְלָךְ, f. מְלוּבְלֶכֶת; *pl.* מְלוּבְלָכִים; מְלוּבְלָכוֹת. Y. Hag. III, 78d מל׳ במשקה dipped in liquid, contrad. to אם מל׳ מלוא משקה, opp. to נגיב. Y. Sabb. XII, 16b top אם מל׳ במשקה if the cane is saturated with oil. Ker. 13a טיפה מל׳ על וכ׳ the drop with which the nipple is moistened; a. e.—2) *to soil, stain; to defile.* Midr. Prov. to XI, 22; Yalk. Prov. 944 (ref. to Prov. I. c.) אם . . . הוא מְלַבְלֵךְ בטיט if thou puttest a golden ornament on the nose of a swine, it will soil it with mud &c.; מְלַבְלֵךְ את תורתו . . . כך ת״ח so does a scholar . . . soil his learning; (Midr. Prov. l. c. מקלקל).—Part. pass. as ab. Yoma 77b היו ידיו מלובלכות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) if his hands are soiled &c. Gen. R. s. 65 חייתי משמשו בבגדים מל׳ I used to attend him in soiled (working) garments. Ex. R. s. 22, end (ref. to Job XVI, 17) מי שידיו מל׳ בגזל וכ׳ he whose hands are soiled with robbery, will call . . . . but not be answered. Ib. s. 27, end מל׳ בעבירות soiled with sins. Lev. R. s. 1, v. אַסְפַּקְלַרְיָא; a. fr.

Hithpa. תִּתְלַבְלֵךְ, *Nithpa.* נִתְלַבְלֵךְ 1) *to be moistened, flavored.* Pesik. B'shall., p. 92b מִתְלַבְלְבִין הרוב (not מתכלכלין) they were perfumed with the moisture of the herbs &c.; v. נִגְּבַּץ; Yalk. Deut. 850.—2) *to be soiled.* Y. B. Kam. III, 3c נִתְלַבְלְכוּ כליו (not נתכלכלו; Bab. ib. 30a נכנפי) if his garments were soiled. Gen. R. s. 65 מִתְלַבְלֵךְ בעוונות defiles himself with sins. Ex. R. s. 23; Cant. R. to I, 5 מִתְלַבְלֶכֶת, v. קִבֵּס. Esth. R. to II, 7 נִתְלַבְלַבְתִּי בטומאה I became soiled with impurity; a. e.

לְבֵךְ ch. same, 1) *to moisten, saturate.* Part. pass. מְלַבְּלָךְ. Y. Meg. III, 74a bot. מל׳ באוריירתא saturated with knowledge.—2) *to soil.* Y. Ab. Zar. V, 45a top (expl. נקבת יין *sediment,* Mish. ib. 10) בהחוא דמְלַבְּלָךְ it means that remnant of wine which soils (is thick, with ref. to נקבה, Hos. VI, 8).

לְבֵן, v. בֵּן I h. a. ch.

לִבְנוֹן, Y. Kil. I, 27a bot, v. פְּרִיסוֹלְבַנּוֹן.

לִבְסָן, v. לוּבְסָן.

לֶבֶשׁ m. *the woolly substance of cedar twigs,* used for wicks. Sabb. II, 1 (Ar. לֶבֶּשׁ), v. חֲרִינוֹן a. שׁוּפָא.

לֶבְתָּא f. (חֲבַת) *going, thrusting forward,* ל׳ ומִיתְנָא *thrusting forward and pulling home, a bolt* or *pin attached to a cord* for fastening the panniers, barrels &c. which hang down on each side of the beast of burden. Sabb. 102a ל׳ ומ׳ it applies to thrusting a bolt which you can pull back by the cord in your hand; [Rashi reads: מיתנא *rope.*]—Ib. 154b א״כ בל׳ (Ar. some ed. בלרבאתא *pl.*) or when the burdens are fastened with a bolt (which you can pull out without touching the animal).

לְבַתְחִילַּת, לְכַתְחִילָּה, v. תְּחִלָּה.

לְבָמָא I *wherefore?* v. בָּמָא.

לְבָמָא II, לָבָמָא (= בָּא בָּמָא) *naught, vanity.* Targ. I Sam. XII, 21. Targ. Is. II, 22; a. e.—V. לָבָּמָה.

לַבַּרְנָיָא, v. לְבַרְנָיָא.

לְמ״ד the letter *Lammed.* Y. Sabb. VII, 9b bot. Y. Meg. I, 71c bot., v. אַרְפִּיבָה. Y. Yeb. I, 3a כל דבר שצריך ל׳ וכ׳ a noun which would require the prefix *Lammed (to)* and has it not, is given a *Hé* as suffix; Gen. R. s. 86; a. fr.

לָמַד I, (b.h.) 1) *to be joined, affixed to,* v. *Pi.*—2) *to accustom, train.* Part. pass. לָמוּד, f. לְמוּדָה; pl. לְמוּדִים, לְמוּדוֹת. Y. Ter. IV, 42[d] כמות שהוא לומד according to what he is used to. Lev. R. s. 4 אינה לומדת מבית וכ' she is not used (to handle T'rumah) from her father's house. Dem. IV, 4 ואם ... לומדין וכ' but if a priest or the poor are habitual guests at his table. Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI, v. לְרַמּוֹד; a. fr.—3) *to learn, study.* Ab. II, 5 לא חבריש לומד he who is bashful will not learn, nor can the hot-tempered teach, v. בַּיְישָׁן. Ib. IV, 1 הלומד מכל אדם he who learns from everybody. Ib. 20 חל' ילד he who studies at an early age; חל' זקן who begins to study at an advanced age. Ib. I, 9 ... שמא ילמדו לשקר lest through them (your intricate cross-examinations) they may be led to tell a lie. Taan. 7[a]; Macc. 10[a] הרבה למדתי וכ' I have learned much from my teachers, more from my colleagues, and most from my pupils; a. v. fr.—B. Mets. 71[a], a. fr. הא למדת here you learn, i. e. this proves. [Targ. Esth. I, 1 מכאן אתה למד from this you will learn.]

Pi. לִמֵּד, לְלַמֵּד 1) *to join; to arrange.* Sabb. 125[b] צאו ולמדום go out and place them (the building stones) in order (for sitting thereon the next day).—V. לְרַמּוֹד.—2) *to train, accustom.* Hor. 13[b] ילמד אדם עצמו וכ' man should train his body (to relieve his bowels) early in the morning &c. Nidd. 66[b] לעולם ילמד אדם בתוך וכ' man should make it a rule in his house; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּמָּד, f. מְלוּמֶּדֶת; pl. מְלוּמָּדִים, מְלוּמָּדוֹת *trained, experienced.* Snh. 109[a] top (in Chald. dict.) דמל' בניסין הוא for he has experience in miracles. Taan. 25[a]. Succ. 29[a] מפני שמל' במכות (not במכותיהן) שרגילין חן (Ms. M. because they (the Jews) have experience in afflictions; a. e.—3) *to teach, instruct; to argue.* Keth. 50[a] הלומד ... ומלמדה he who studies the Law and teaches it. Pes. 112[a] למדני תורה teach me the Law; אינו מלמדך I will not teach thee. Ib. .. כשאתה מלמד ... למדהו וכ' .. when thou teachest thy son, teach him from a revised (correct) copy. Snh. 19[b] אהרן ילד ומשה לו' וכ' Aaron begot (his sons), but Moses taught them, therefore they are recorded under his name; a. v. fr.—מְלַמֵּד תינוקות *primary teacher.* Ib. 17[b]. B. Bath. 21[a] מלמדי ת' teachers. ל' חובה *to argue in favor of, to plead for;* ל' זכות על *to plead against.* Sabb. 32[a] ואחר מלמד ... מלמדים ... ואפי' עליו זכות ניצול and even if nine hundred ... plead against him, and one (good deed) for him, he will be saved; a. v. fr.—Esp. (in textual interpret.) *to lead, hint, throw light on.* Sifra Emor Par. 4, ch. IV ... חיירתי אומר חושב בא שכיר ולו' על התושב וכ' I might have thought *toshab* (Lev. XXII, 10) meant one hired for a limited period; therefore *sakhir* (ibid.) comes in to throw light on *toshab* that it means one bought for life; Kidd. 4[a]; Yeb. 70[a].—Sifra introd. יצא מן הכלל ללמד is specified for the sake of illustration, v. בָּלַל. Meil. 11[b], a. fr. אין מלמדין ... שני כתובים two verses which coincide (teach the same), prove nothing, cannot serve as an illustration for similar cases; a. fr.

Hithpa. הִתְלַמֵּד *to practice.* Gitt. 24[b]; Zeb. 2[b] בסופרים התשויים להתלמד וכ' it treats of scribes who are in the habit of writing documents merely for practice. Gitt. 60[a] להתל' בח .. לכתוב to write one portion of the Pentateuch for a child for practicing purposes; a. fr.

לָמַד II m., לְמִידָה, לְמֻדָּה f. 1) *accustomed.* Tanh. Noah 2 למ' שהיה (מה של') what each was used to eat (ed. Bub. ib. לְבִיהוּד).—2) (of persons) *learning, arguing.*—*Pl.* לְמֻדִּין, לְמֻדֵּי. Nidd. 22[b] כל ג"ש ... אין למ' הימנה from an analogy of textual words (v. גְּזֵרָה) which are not free for interpretation (being necessary to the subject proper), you cannot derive any general rule; ib. ומשיבין ל' we may derive a rule, but it is open to argument; a. fr.—חל' לפני חכמים those who were permitted to argue before the scholars (e. g. Levi before Rabbi). Meil. 9[b]; Snh. 17[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). Men. 80[b] ל' לפני רבי.—3) (of subjects) *having light thrown upon, defined.* Pes. 25[b], a. e. חרי זה בא ללמד ונמצא למד (a proverbial phrase: behold this one comes as a teacher and turns out a learner) this is intended to throw light (on the case of a violated betrothed) and is at the same time receiving light.—Sifra introd. דבר חל' מענייני something which is clearly understood from the context; a. fr.—Y. Kidd. I, 59[a] עבריה למידה the case of the *Ibriya* (that a Hebrew handmaid can be acquired by a written deed) is learned from that of a free woman, and that of the *Ibri* (the Hebrew bondsman) from the *Ilriya*; נמצא ל' מ"ל consequently a case may be illustrated by one itself defined (only indirectly) by analogy; a. fr.

לָמָּה *whereto?,* v. מָה.

לָמָּה *why?,* v. מָה.

לָמֻת (v. לְמָא II) *naught, vanity.* Gen. R. s. 2 (ref. to תהו, Gen. I, 2) שהיה לב' ולא כלום who was reduced to naught and nothing (on account of his sin, v. בְּלוּם). Y'lamd. to Ex. V, 4, quot. in Ar. (play on לָמָּה ib.) אתם ל' ודבריכם ל' you are vanity, and your words are vanity; Yalk. Ex. 176 ל' אתם ל' דבריכם. Cant. R. to I, 7 (play on שלמה, ib.) שלא אעשה ל' בעיני וכ' that I may not appear a nonentity in the sight of &c., a. e.

לְמוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Lemuel,* homiletical surname of Solomon. Cant. R. to I, 1 ל' שנם נאמ' בלבו (not בכל לבו) he was surnamed L. because he spoke against God in his heart (saying, I may take many wives and yet not be seduced to sin); Koh. R. to I, 1. Num. R. s. 10.

לָמוּד, v. לָמַד. [למוד Targ. II Esth. I, 8 ed. Amst., v. לְבַד.]

לְמוּדִין, לְמוּדִים, לְמוּד, v. לְרַמּוֹד.

לְמִידָה f. (לָמַד) *study.* Yeb. 109[b] (ref. to Deut. V, 1) כל שרשנו בעשירה רשנו בל' whoever is bound to execute (the laws) is bound to study them; Yalk. Deut. 829.

לִימִין, לִימָן, לֶמִין m. (λιμήν) *haven, bay.* Esth. R. to I, 8 שתי ספינות חרו עולות בל' אחת מבקשת וכ' two ships attempting to enter the harbor (from different directions); one desires a northern wind &c. Y. Yoma III, 41[a] לְמִינָהּ של לבונה the harbor of Japho. Y. Gitt. I, 43[b] bot. לְמִין של יפו of Cæsarea. Gen. R. s. 31 אם ... שתהא עומדת בל' קסרין if a man wants to build a ship able to stand in the

harbor; (Yalk. Ps. 876 במים).—Erub. IV, 2 (41b) נכנסי ללמן Ar. (ed. לְמֶל). Ex. R. s. 48, beg.; Koh. R. to VII, 1 (ref. to 'the day of death' &c. ib.) it is like two sea-faring ships אחת יוצאת מן חל' וכ' one leaving the harbor, and one entering it; Midr. Sam. ch. XXIII; (Yalk. Kob. 973 נמל). Koh. R. to VI, 5; a. e.

לְמֵירָה ch. same. Y. Ber. III, 6c bot.

לְמִלְא, v. next w.

לִימֵל, לְמֵלֵם (transpos. of מִלֵּל, v. מְלַל; cmp. נְגֵעַ) *to talk against, murmur, sneer.* Pesik. R. s. 6 כיד לא לו' no longer did any one talk behind Moses. Ib. אדם וכ' מְמַלְמְלִין (not מלמלאין); Yalk. Kings 184; (Ex. R. s. 52 מלוצצים). Koh. R. to VIII, 8 מְמַלְמְלִין בפיהם וכ' (fr. מְלָמֵל); Lam. R. introd. (R. Ḥān. 1) מְמַלְּלִים sneering with their mouths; v. פֶּרֶז.

לְמֵן v. לְמַן.

לָמַס (v. מַס II) *unto tribute, tributary* (used homiletically as an independent word). Lam. R. to I, 1 שרתי (ref. to תחיתה למס, ib.) לפי שעברו ישראל ע"ז לפיכך תיתה למס because the Israelites worshipped idols הוא למס הוא סמל (סֶמֶל), therefore she (Jerusalem) became tributary, the letters of סמל and למס being the same; ib. [read:] הפכה דלמס סמל the inversion of למס is סמל. Ib. הוא סיני הוא ל' וכ' the numerical value of סיני (130) is the same as that of למס. Ib. ורבנן אמרי לַמָּסָא דלבא (v. מַס I) but the Rabbis explain *lamas, unto melting of the heart* (she became faint); v. מָסָא I.

***לַמָּס** (מָסַס) *unto him who refuses* (used homiletically as an independent word, meaning in Greek) *dog.* Sabb. 63b (ref. to Job VI, 14, v. Targ. a. l.) שכן בל"ז קורין לכלב ל' for in Greek they call a dog *lms* (?). [The sentence is an interpolated gloss, v. Y. B. Kam. VII, end, 6a; Keth. 96a; Gen. R. s. 76, end. The interpolator may have had in mind λοιμός *'a plague'*, used as adj. in LXX for בלי[ע]ל.]

לַמְפַד m. (λαμπάς, -άδος) *torch, light, lamp.* Targ. Y. Ex. XX, 2 ל' דרינר lamp, ל' דארשא torch.—*Greek genitive:* לַמְפַדּוֹס. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Dan. V, 5; v. LXX) תרגם עקילס . . . לקבל ל' (not רם . . .) Aquila translates *likbel nabrashta*: opposite the lamp.

לְמַפְרֵס, לְמַפְרֵס, v. preced.

***לָנִין** m. pl. (lanae) *woollen garments.* Y. Snh. II, 20c bot. ל' דידך (not לגין; corresp. to חכוליך דעמרא in the second version ib.).

לָנָן = לָא אֲנָן. Y. Peah III, 17d top ולמה ל' אמרין וכ' (abbrev. 'אמ, v. R. S. to Mish. ib. III, 6) and why do we not say . . . וידוי (in place of ראיון)?

לְסוֹטָה (sub. בגד, חלוק) m. (orig. = נַסּוֹטָה, used as an independent w. as if from a root לסט, cmp. לָסַס) *the thin web worn by loose women* (= חלוק של יוצאת החיץ, Kel. XXVIII, 9, v. חִיץ II); in gen. *fine veil.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. רדידים, Is. III, 23) ל' כמה דתימר וכ' it is the dress of the ill-reputed, as we read (Cant. V, 7) they took my veil &c. (believing her to be a harlot). Ib. XIII, beg., 14a והתן ל' אפי' בסוק וכ' (not לסיכתה) as regards the thin web, even the finishing (adding the fringe) is considered an act of weaving (in the Sabbath law). Y. M. Kat. II, 81b top חורין בהדין ל' וכ' decided concerning (the sale of) stuff for veils (during the festive week) &c.—*Pl.* לְסוֹטוֹת. Y. Sabb. IV, 7a top, v. חָק.—Chald. form: לְסוֹטָיָא. Y. B. Mets. IV, end, 9d . . ר' חיה עסיק בל' . . R. A. was engaged in weaving veils. Ib. מנן באילין ל' what dare we do with those veils (dare we use means to give them a fine appearance)?

לְסַטִּיס, לְסַמִּין v. sub לִיסְטִיס.

לְסַטֵּס (לְסַמֵּס) (denom. of לִיסְטִיס) *to attack, as a free-booter, to commit robbery.* Ex. R. s. 1, beg. חיה מְסַלְסֵס את הבריות attacked and robbed the people. Snh. 72a יוצא לפרשת דרכים ומְלַסְטֵם וכ' he will go out to the cross-roads and rob &c.; Yalk. Deut. 930.

לִסְטָה, v. לְסוֹטָה.

לֶסֶת f. (contr. of לְעֶסֶת, v. לָעַס) *cheek, jaw.* Nidd. 23b; Y. ib. III, 50c bot.—*Pl.* לְסָתוֹת. Nidd. l. c. Y. Yeb. XVI, beg. 15c. Sabb. 151b; Lev. R. s. 18, beg.; Koh. R. to XII, 2 (expl. הכוכבים ib.) ל' אלי (ראשי) that means the flesh-covered cheek-bones.

לִיס, לְסָתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XIV, 9. Ib. XXXIV, 7. Targ. Job XL, 26.—*Pl.* לִיסָתָא. Targ. Lam. III, 30. Targ. Is. XXX, 28; a. e.—[Targ. Job III, 9, v. הַלְהָא.]

לָעָא, v. לְעִי.

לָעַב, *Hif.* הִתְלְעִיב (b. h.; cmp. לעג) *to mock, talk lasciviously* (with ב).—Y. Sot. III, 19a וישבת ומַלְעֶבֶת בדברי וכ' who sits down and quotes Biblical phrases in a lascivious manner (e. g. Gen. XXX, 16).

לָעַב, *Ithpa.* אִתְלַעַב ch. same. Targ II Kings II, 23. Targ. Jud. XIX, 25 (ed. Lag. אתעלבו, v. עֲלַב).—Targ. Hab. I, 10 מִתְלַעַב (some ed. מְתַלְעֵב, fr. תַּלְעֵב).

לְעֵיב, לָעֵב m. (preced.) *sport, mockery.* Targ. Jer. XX, 7 (some ed. בָּ). Targ. Ez. XXXVI, 4 (h. text לעג). Ib. XXII, 4 (Levita לעג), v. לַעַג ch.

לָעַג (b. h.; cmp. preced. wds) *to jest, mock.* Pesik. R. s. 34 לשוא לָעֲגוּ על וכ' in vain did we deride their words.

Hif. הִלְעִיג same. Y. Peah I, 15d top (ref. to Prov. XXX, 17) עין שהִלְעִיגָה על וכ' the eye that mocked at the law commanding to honor father and mother and despised the law (Deut. XXII, 6) &c. Erub. 21b (ref. to לחג, Koh. XII, 12) כל המַלְעִיג על וכ' whosoever derides the words of the wise, v. לַעַג. Gen. R. s. 94 מַלְעִיגִים בשפתותיהן spoke lasciviously. Esth. R. to III, 9 מַלְעִיגִין אותנו וכ' they deride us and our religion. Num. R. s. 16 הִלְעִיגוּ לי they spoke irreverently of me. Y. Naz. I, beg. 51a [read:] מהו זה מַלְעִיג עלינו או וכ' how is this? Does he mean it sarcastically, or does he mean to say, I will be a Nazir like them? Yalk. Ex. 250 ורוה"ק מַלְעֶגֶת עליו and the Spirit of Holiness laughs at him; a. e.

לָעַג, *Af.* אַלְעֵיג, *Pa.* לַעֵיג ch. same. Targ. Jer. VIII, 18. Targ. Is. XXVIII, 11.

לַעַג m. (b. h.; preced.) *sport, mockery.* Erub. 21[b] (ref. to Koh. XII, 12, v. לָעַג) מי כתיב ל' וכ' does the text read *la'ag* (mockery)? does it not read *lahag* (thought)?; v. הֶגֶה.

לַעַג ch. same. Targ. Jer. XX, 8 (ed. Lag. לְעֵיבַ); v. לְעֵב.

לָעֹז m. (לָעַז) *speaking a foreign tongue,* esp. *Greek.* Y. Meg. II, beg. 73[a] חיתה כתובה בתלכתה הל' יוצא בה בלעז if the Book of Esther was written according to law (in Hebrew), the Greek-speaking (reading from it) in Greek (translation) performs his duty.—*Pl.* לְעֹזוֹת. Mish. ib. II, 1 קורין איתה לכל בלעז וחלועזו וכ' Y. ed. (Bab. a. Mish. לגלוסזות) it is read to those speaking a foreign tongue in their tongue, but the foreigner that heard it in Hebrew &c. Y. ib. IV, 75[a] bot. Tosef. ib. IV (III), 13 בית הכנסת של ל' (Var. לעזות) in a synagogue of foreigners; a. e.

לָעֹזָא ch. same.—*Pl.* לָעֹזַיָּא. Macc. 6[b] חנחו ל' וכ' foreigners (not speaking Chaldaic) came to court before Raba.

לַעַי, לָעוֹן, לָעוֹנִים m. pl. *garden-orache* (Artiplex Hortensis, v. Löw Pfl. p. 274). Kil. I, 3; Y. ib. 27[a], expl. חמציריך 'having eyes' or 'colors'.—[Sabb. 90[a]; Nidd. 62[a], v. לִרְעָנָה.]

לַעְיָא, לַעְיָה, v. לֵיאָה.

לָעַז (b. h.; cmp. לָעַג) [*to talk, babble;*] 1) *to speak a foreign tongue,* esp. *to speak Greek.* Meg. II, 1 לוֹעֲזוֹ, pl. לוֹעֲזוֹת, v. לָעוֹז.—2) (v. לוז IV) *to talk against, criticise, cast suspicion.* Pes. 51[a] לָעֲזָה עלהו בל וכ' the entire country criticised him; a. e.

Hif. הִלְעִיז same. Y. Shek. V, 4 in some ed. of Talm. Babli מַלְעִיזִין, v. לוז IV.

לַעַז m. (preced.) 1) *foreign tongue,* esp. *Greek.* Meg. 18[a] בל' יוני the *la'az* (of Mish. II, 1) means Greek. Ib. שכתובה בל' יוני Ms. M. (ed. יונית) written in Greek (translation). Ib. בכל ל' in any foreign tongue. Y. ib. I, 71[b] bot.; Y. Sot. VII, 21[c] top; Esth. R. to I, 22, v. עֶמֶר I; a. fr.—2) *evil talk, disrepute.*—על הוציא ל' *to spread evil talk against, to cast suspicion, discredit.* Kidd. 81[a] שלא תהא מוציא ל' על בניה that you may not (by punishing her for private meeting with a man, v. רחוד) cast suspicion on the legitimacy of her children. Snh. 43[b] אל תוציא ל' על וכ' do not discredit the decision by lots; a. fr.

לָעֲזָר abbrev. of אֶלְעָזָר, q. v.—[Y. Sot. III, 19[a] top, v. לְיֵיעֲזָר.]

לָעַט (b. h.; cmp. לָעַס) *to swallow, glut.* Deut. R. s. 1, beg. (ref. to לְהַרְוִיפָהּ, Ez. XLVII, 12, cmp. Men. 98[a] לחתיל כל מי שהוא אלם ולועט חרטנה וכ' (פֹּה אלמים whoever is tongue-tied and eats greedily of it (the Law), will have his tongue loosened &c.

Hif. הִלְעִיט *to feed an animal by putting food into its mouth,* contrad. to אָבַס. Sabb. XXIV, 3 אבל מַלְעִיטִין but you may put food into the camel's mouth; Gen. R. s. 63 (with ref. to חלעיטני, Gen. XXV, 30); Num. R. s. 21. Tosef. B. Kam. VI, 17, ib. Ḥull. III (IV), 19 הֶלְעִיטָה חלתית וכ' if he made the animal eat asafoetida &c.; a. e.—B. Kam. 69[a] הַלְעִיטָהוּ לרשע וכ' let the wicked (robber) glut it and die.

לע"ב a mnemonical word, intimating לֵב, עֵינַיִם, בְּחוּל. Ber. 51[a] ללע"ב רפא it is good for the heart, the eyes and the milt.

לָעָא, לַעֵי (v. לְאִי) 1) *to labor, work; to study.* Targ. Y. Gen. III, 18; a. fr.—Targ. Prov. XVI, 26 לָעֵיָא.—Lev. R. s. 32 לַעֵי מבאות work right (Tanḥ. Emor 24 לרעות). Ib. s. 34 לית את אזיל לַעֵי ונגיס why doest thou not go working and have something to eat?—Y. Keth. V, 30[b] top דארעון לַעֲיֵי because they are working beasts. Y. Sabb. VI, 7[d] bot. וחוא לעי באורייתא that he might be able to study the Law; a. fr.—Y. Erub. I, 18[d] top וְלָעֲתָה בתרין וכ' (cmp. חמת־ for חמי) and he studied (repeated) it after him forty times; ib. ולעיתה (read וְלָעֲתֵיהּ).—2) *to be tired.* Targ. Y. Ex. XVIII, 18 מֵילְעָא תֵּילְעֵי Ar. (ed. מיתח תנחר; O. מֵילְאָה לָאֲעֵי ed. Lag. (oth. לָעֲעֵי); a. e.—Targ. Prov. XXVI, 15 ed. (חֲלָאֵי). Targ. Lam. V, 5.—Lam. R. introd. (R. Isaac 3), v. עֲרוֹן. —Y. Gitt. VIII, beg. 48[c]; Y. Ter. I, 40[b] וחוא לעי and he became tired (ceased from raving).

Af. אַלְעֵי *to tire out, ruin.* Targ. I Chr. XVII, 9 לְמַלְעֵי (not לְמַרְלְעֵי).

לָעֵב, v. לְעֵב.

לָעֵג, v. לְעֵג.

לָעִיטָה f. (לָעַט) *putting food into an animal's mouth.* Ḥull. 55[b], v. הַלְעָטָה.

לָעֲיֵי, v. לַעַי.

לַעְיָי pr. n. m. *La'yi,* name of a Tannai. Y. Dem. I, beg. 21[c]; (Tosef. ib. I, 3 אַלְעַאי, cmp. אַלְעָא).

לָעֵיל, לָעֵילָא, v. עֵיל.

לַעִינוּת, v. לַיְינוּת.

לָעִינִין, v. לְעֵינַיִם.

לָעִיסָה f. (לָעַס) *pap* or *paste;* לָעִיסַת גריסין pap made of grits of beans. Nidd. IX, 7 (expl. מי גריסין); Tosef. ib. VIII, 9.

לָעִיסָה m. ch. same. Y'lamd. to Deut. beg., quot. in Ar. ארים חדין ל' וכ' remove this paste from off thy eyes (said to a bribed judge).

לָעֵלָא, v. עֵיל.

לַעֲנָה I pr. n. m. בֶּן ל' *Ben La'anah.* Y. Snh. X, 28[a] top סיפרי בן ל'; (Koh. R. to XII, 12 ספר בן תגלא).

לַעֲנָה II f. (b. h.; Arab. la'an *to curse*) *bitterness; wormwood.* Tanḥ. B'shall., ed. Bub., 21; Yalk. Ex. 258, v. לַג I.

לַעֲנָתָא ch. same, *bitterness.* Targ. Y. II Deut. XXIX, 17 (not לַכְעָנָתָא).

לָעַס (cmp. לָעֲטַ a. לוּשׁ) *to chew, masticate.* Sabb. XIX, 2 לוֹעֵס בשיניו וכ׳ one chews (cumin for a plaster) with one's teeth and applies it. Tosef. ib. XII (XIII), 8 אין לוֹעֲסִין וכ׳ you must not chew gum-mastich on the Sabbath. Tosef. Pes. VI, 11 כחשמש עומד למזוג . . . ולועס עד וכ׳ (not לְלַעֵיס) when the attendant gets up from the table to mix the wine, he must close his mouth and chew (the meat of the Passover lamb) until &c. Pes. II, 7 לא יְלַעֲסוֹס אדם וכ׳ one must not chew wheat (on Pesaḥ) and put it on one's wound; a. e.—Part. pass. לָעוּס. Y. Ter. VIII, 45[b] bot., v. בָּלַע.

לָעֵס ch. same. Targ. Koh. XII, 3.

לְעַת, v. לָעַז.

לַפַּד, v. לַפִּיד ch.

לָפָּא m. (לפד, cmp. לפת) *pap,* esp. *of figs.* Sabb. 37[b] bot. (Alf. לריפתא). B. Mets. 84[b] שתין מינו ל׳ sixty kinds of pap.—*Pl.* לְפֵּי. Ned. 50[b] (expl. כלופסין) דיבדין . . . גרוגא a species of figs of which pap is made. Ib. אלפא מינו ל׳.

*לַפָּדָא m., prob. to be read: לַפַּדָּא *pl.* (v. לַפִּיד) *stew-pots.* Targ. Y. II Num. XI, 8.

לְפוֹד, v. לַפִּיד.

לְפוּם, *according to,* v. פּוּם.

לְפוּסִין m. pl. *kettles,* v. לֶבֶס.

לְפִי *according to, because,* v. פֶּה.

לְפָא, לְפֵי *to join.*

Af. אַלְפֵי (cmp. לְבַד) *to arrange.* Targ. Y. Lev. VI, 5.

לַפִּיד m. (b. h.; cmp. לֶפֶס) *a pot in which light is carried* (v. Maim. to Kel. II, 8 a. Ar. s. v.); *torch.* Kel. II, 8 הל׳ (R. S. לפיד) the light-pot.—Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Gen. XV, 17) ואין כ׳ אלא תורה וכ׳ torch means the Torah &c. (with ref. to Ex. XX, 18); a. e.—*Pl.* לַפִּידִים. Snh. 108[b] (ref. to לפיד, Job XII, 5) שהם קשים כל׳ as hard as light-pots.—Trnsf. *lightning, flash.*—*Pl.* as ab. Mekh. Yithro s. 9 (ref. to Ex. l. c.) קולי קולות וכפידי כ׳ various sounds and various flashes; וכמה כ׳ חיו וכמה . . were there various kinds of sounds? various kinds of flashes?; a. e.

לַפִּיד ch. same. Gen. R. s. 30 (ref. to לפיד, Job XII, 5) תמן אמרין כרוז לוחה ל׳ לוחה (Ar. לפד) there (in certain places) they say (instead of) 'he has a crier' (that walks before him): 'he has a torch' (carried before him), i. e. he is a distinguished person.

לְפִיטְמוֹ, Tanh. ed. Bub. B'resh. 24, Var. לבטרינון, read: לְפוֹרְיָנִין m. pl. (leporinae, sub. lanae) *garments made of hare-wool;* (cmp. Gen. R. s. 20 צמר ארנבים).

לְפִיכָךְ (= לְפִי כָךְ, v. פֶּה a. כָּךְ) *therefore.* Pes. X, 5. Keth. 2[a]; a. v. fr.

לְפִיסָא, v. לְפִיסָא.

לְפִית, v. לְפַת.

לְפִלּוּחַ m. (לפח) *glutinous substance, pus.* Mikv. IX, 2 כ׳ שבעין pus sticking around the eye; ib. 4 כ׳ שבעין in the eye, on the eye-lids.

לְפִלּוּפָא ch. (preced.) *pulp, soft portion of cabbage.* Y. Ter. X, 47[b] bot. סב מן אירבה וחב לְפִלּוּפָה take (for thyself) from its trunk and give (as T'rumah) its pulp.

לְפָנִים, לְפָנֵי, לְפָנַי, v. פָּנִים.

לֶפֶס c. (לפס, cmp. לפת) *a tightly covered pot, stew-pot,* v. אִפְּפַס. Y. Ḥag. II, 77[d] top [read:] כל׳ חזה וכרסוי וכ׳, v. אִפְּפַס. Y. Shebi. VI, end, 37[a] כ׳ אחד של ירק a stew of vegetables. Peah VIII, 4 מלפסו out of his stew. Y. Ned. VI, beg. 39[c] הירורד לכ׳ a dish prepared in the stew-pot; (Bab. ib. 51[a] הירורד לאילפס; Tosef. ib. III, 2 הנעשין באילפס). Ḥull. 84[a] [read:] ירקא לְלַפְסוֹ וכ׳ may buy for his stew a litra of &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָסִים, לְפָסִין. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13; Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. סָתַם. Eduy. II, 5, v. אֵירוֹנִית; a. e.

לְפָסָא ch. same. Y. Peah VIII, 20[d] bot. תקניה מן גוא כ׳ gave the T'rumah out of the stew-pot. Ib. VII, 20[a] bot. לפיסא דכפר חנניה (read: לִיפְסָא; Keth. 112[a] אילפס כפר חנינה) the pot of K'far Ḥ. (which was very large). Ib. VIII, 21[a] bot. מן כ׳ חוא וכ׳ . . . . . עיקר does not the dish originally come out of the (earthen) pot? Eat (now) of it, v. לִפְצָא.—*Pl.* לִפְסָיָא. Targ. Y. I Num. XI, 8, v. לאפוסיא.

לַפְסָן m. (preced. ws.; cmp. λαψάνη) *charlock,* a plant resembling the mustard plant. Kil. I, 5.

לָפַף (cmp. לָבַף) *to cling to, to clasp.* Tanh. B'har 3 (ref. to וילפף, Ruth III, 8) לְפַפְתּוֹ she clasped him; Ruth R. to l. c. לפפתו כחזרת (some ed. לְחַזְּרַת), v. חָזַר.

Pi. לִפֵּף 1) same. Bekh. 41[a] (interpret. שמלפפת) שֶׁמְּלַפֶּפֶת it continues to cling (to the body) to the day of death, v. supra. Sot. 3[b] (play on רלפתו, Job VI, 18) מְלַפֶּפְתּוֹ והולכת לפניו וכ׳ (sin) clings to him and goes before him on the day of judgment.—2) *to wrap, swathe.* Sabb. 129[b] bot. מְלַפְּפִין את הזולד וכ׳ you may swathe a new-born child on the Sabbath.—Part. pass. מְלוּפָּף; f. מְלוּפֶּפֶת. Deut. R. s. 3 חתומה באש ומל׳ באש . . . תחומה the Torah scroll which was given to Moses,—the skin was of white fire, written upon with black fire, sealed with fire and swathed with bands of fire.

לָפַת ch., *Pa.* לַפֵּיתָ (interch. with לָפֵיתָ) 1) *to swathe, bandage, wrap.* Targ. Y. Ex. XV, 2. Targ. Lam. II, 22 לפפיתי (some ed. לפפירת).—Sabb. 66[b]; 147[b] לַפּוּפֵי ינוקא to swathe a new-born child.—Part. pass. מְלַפְתָּא (מְלַפְתָּא). Targ. II Chr. XXXIV, 15 (of a scroli, v. preced.). Targ. Lam. II, 20 (Ar. מִיתַל *Ithpa.*).—Trnsf. *to handle in the way a child is swathed, to turn clay, mould, shape* (cmp. לָצַב). B. Mets. 74[a] והא מחוסר לַפּוּפֵי ויבושי וכ׳ does it not require

moulding, drying, putting into the stove &c. Ib. כגון דמלפפה ודבישו Ms. M. (ed. דמלפפה ודבישו, corr. acc.) when they have been moulded and dried.—2) *to join, couple, loop.* Targ. Ex. XXXVI, 10. Ib. 18 ללפפא (Var. ללפפא, ללפסא); a. fr.—Part. pass. מְלַפְּפָה, מְלַפְּסָה. Ib. XXVI, 3; a. fr.

Ithpa. אִתְלַפַּף *to be swathed*, v. supra.

לְפַצָּא, לְפַצְתָּא, לְ׳ c.=לְפַסָּא. Y. Peah VIII, 21ª bot. אברל מן ל׳, v. לְפַסָּא.—Y. Shebi. II, 34ª bot. צורכה דל׳ as much only as is required for the stew-pot (immediate use).

לְפַקְקָה, Targ. Y. Lev. I, 16 in Ar. s. v. לקט some ed., read: זַלּוּפְקָא; v. זַלּוּפְקָא.

לָפַת (b. h.; cmp. לפף) 1) *to twine around, cling to, clasp.* Ruth R. to III, 8, v. לָפַף; Tanḥ. B'har 3 (expl. וילפת, Ruth l. c. 'he felt himself embraced') כמו דאמרת וילפת וכו׳ as you read (Jud. XVI, 29) and Samson clasped &c.—2) (cmp. פָּרַךְ) *to wrap up, to insert, combine* (dishes).—Part. pass. מְלוּפְתָּן, pl. לְפוּתִין. Koh. R. to VII, 7 (expl. לְפָתָן) שני תבשילין ל׳ זה בזה two messes combined.

Pi. לִפֵּת same. Ab. Zar. 38ª; 59ª לְפַּת בו את הפת to go with bread as a relish.

לִפֵּת ch., *Pa.* לְפַת as preced. *Pi.* Bets. 16ª בידי דמְלַפֵּת בעינן (Alf. דמְיַלְפֵּת) something used as a relish is required, ופת לא מְלַפְתָּא (Ms. M. מילפת, Alf. מְיַלְפָתָא) whereas bread is not used for that purpose.

Ithpe. אִיתְלַפְתָּא *to be used as* לְפָתָא; v. supra.

לֶפֶת f. (v. preced. wds.) *something which goes with bread; vegetables.* Ber. 44ᵇ, v. בֵּירִית 4.—Gen. R. s. 15 חד אמר לפת לא פת חיתה one says *lefeth* was *lo-path* (no food of man before he sinned, i. e. bread fully seasoned grew out of the ground, and no relish was required); ל׳ לא פת תרא עתידה להיות *lefeth* will be no food, in the Messianic days; Y. Ber. VI, 10ª bot.; Tanḥ. Ekeb 7 [read:] ותאחד אומר חיתה פת אלא עתידה לעשות לא פת (with ref. to פסת בר, Ps. LXXII, 16; cmp. Sabb. 30ᵇ, Midr. Till. to Ps. CIV, 12).—Esp. *lefeth, turnip.* Kil. I, 3. Ib. 9. Keth. 111ᵇ שוכל קרנן בל׳ ושקלוהו וכו׳ a fox made his nest in a turnip, and when they weighed it &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָתוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ל׳ turnip-heads. Yalk. Deut. 944. Snh. 19ᵇ bot. (ref. וילפת, Ruth III, 8, v. Targ.) שנעשה בשרו כראשי ל׳ his body became as soft as (boiled) turnip heads. Ber. 56ª Ar., v. גַּרְגְּלִידָא; a. e.

לִיפְתָּא, לִיפְתָּה ch. same. Targ. Ruth III, 8, v. preced.—Ber. 44ᵇ כי חזרת ל׳ וכ׳ when thou seest turnips in the market, ask not, what wilt thou eat with the bread. Ib. 56ª, v. גַּרְגְּלִידָא; a. fr.—Bekh. 43ᵇ, v. לְפָתָם.

לִיפְתָּא, לְפִתּוּתָא f. (preced.) פת ל׳ *bread seasoned with a relish.* Tanḥ. Ekeb 7 (ref. to פסת, Ps. LXXII, 16) יש מקומות שקורין לְפַת ל׳ פיסתא there are places where they call seasoned bread *piss'tha.*

לְפָתָן, לְפָתָם I m. (v. לֶפֶת), *one whose head is turnip-shaped.* Bekh. VII, 1 (43ª) לפתן Mish. (Talm. ed. לפתם), expl. ib. 43ᵇ לפתא דדמי וכ׳ (read ם... or ן...), v. גַּרְגְּלִידָא.

לִיפָתָן, לְפָתָן II m. (לָפַת) *relish.* Ber. 40ª עד שיביאו מלח או ל׳ וכ׳ until salt or some relish is placed before each one, v. בְּשַׁשׁ. Neg. XIII, 9; Tosef. ib. VII, 10; Ḥull. 71ᵇ מסב ואוכל(ה) בכל׳ reclining and eating (the named quantity of bread) with some relish; Koh. R. to VII, 7 מי טב אוכלה בל׳ (corr. acc.); expl. ib., v. לָפַת; a. e.

לִיפְתָּנָא, לְפָתָנָא ch. same. Targ. Job VI, 6 Var. Ms. (h. text חִפְלָּל), v. בְּשַׁשׁ.

לָץ, v. לוּץ.

לֵיץ, לָץ m. (b. h.; לוּץ) *scorner, scoffer, frivolous person.* *Pl.* לֵ׳, לָצִים. Sot. 42ª כת ל׳ the class of scorners. Snh. 101ª, v. כְּנוֹר; a. fr.—מושב ל׳ (Ps. I, 1) scorners' gathering, *bad company.* Kidd. 41ª מושבו מושב ל׳ his company is the bad company (meant in Ps. l. c.). Ab. Zar. 18ᵇ (אסור) מפני מי ל׳ (is forbidden as) coming under the category of being in bad company; a. fr.

לָצוּת f. (preced.) 1) *scorn, lasciviousness.* Cant. R. to III, 4 (play on פלצות, Is. XXI, 4) פה שהוא מפרץ דברי ל׳ the mouth which spreads words of lasciviousness; ע״ש שנפקו לדבר ל׳ because they went out for lascivious entertainment; cmp. לִרְצָנוּתָא.—2) *sport, pleasure.* Tosef. Sabb. VI (VII), 4 שתהא לה ל׳ that she may be entertained; Yalk. Lev. 587 שתתחילה לצאת (corr. acc.).

לְצָנוּתָא, לַצָּנוּת, v. sub לִרְצָ׳.

לָק m. (לָקַק) *lapping, greedy.* Pesik. Zakh., p. 26ᵇ עמלק עם לק אומה וכ׳ Amalek is *'am lak* (a greedy people), a people that came to lap the blood of Israel like a dog; Yalk. Deut. 938; Yalk. Ex. 262; a. e. Tanḥ. Ki Thetsé 9, a. e. עם לק פרח וכ׳, v. לֵיק.

לָקָא, v. לקי.

לְקוּחוֹת f. pl. (לָקַח) *bought property*, esp. *mortgaged property sold*; trnsf. *the purchaser of mortgaged property.* Keth. IX, 8 מכר...והדא נפרעת מן הל׳ if her husband sold his property to strangers, and she wants to collect (her K'thubah) from the sold property (sues the purchaser). B. Mets. 12ᵇ ואחי למיטרח ל׳ שלא כדין and he might seize the sold property unlawfully.—B. Bath. 107ª האחים שחלקו ל׳ after the heirs have divided up the estate, they are considered as purchasers (from one another, and the brother whose portion has been seized for his father's debts has no redress), opp. יורשים הן they are heirs (and the estate, minus the seized portion, has to be redivided); a. fr.

לִקּוּחַ, v. לִיקּוּחַ.

לוֹקֵט, לָקוֹט m. (לָקַט; v. לֹקֶט) *grain-gleaner*, a sort of *huckster* dealing in grains bought up in small quantities. B. Mets. 72ᵇ זיתם מלקוט חבריה ... מ״ש לוקט ed. (Ms. M. throughout לוקט; Ms. R. a. ed. Ven. לקוט, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) why is it different with the gleaner? Because, if he has none, he will borrow from a fellow-gleaner. Ib.

עד שיצא השער ללו' ולמיכר until the market price has been announced for (the goods of) the gatherer and the merchant alike; Tosef. ib. VI, 1 ללוקח (corr. acc.).—[Keth. 54a בלקוט Ar., v. לָקַט.]—*Pl.* לְקוֹטוֹת. **B. Mets.** l. c. ... ושל ל' היו של ... כל אדם וכ' Ms. H. a. R. (v. Rabb. D. S. l. c.) if the gleaners' goods (mixed goods) were worth four S'ah (and more) a Sela, and those of other people three &c.; [ed. היו לְקוֹטוֹת ... ולכל אדם וכ' if the gleaned grains were worth &c.; Tosef. l. c. היו לקוטות הולכות מארבע (not והולכות).

לְקוֹטָא ch. same, esp. *the poor gleaner.*—*Pl.* לְקוֹטֵי. **B. Mets.** 21b (expl. נמושות) ל' בתר ל' gleaners after gleaners (the poor who come for the second gleanings).

לְקוֹטָאי, v. נְקוּטָאי.

לקוטינטיס, v. לוֹקוֹטִינְטִיס.

לְקוֹנָא, v. לְקִינָא.

לַקוֹשֵׁי, v. לָקַשׁ.

לְקוֹשִׁין, v. לָקִישׁ II.

לָקוּתָא f. (לְקִי) 1) *punishment.* **Targ. O. Deut. XXXII, 32.**—2) *being beaten.* **Yoma** 71b לָקוּתִירוּת, v. כְּרִיתֵן; **Zeb.** 18b; **Yalk. Ex. 380.**—3) *disorder, disease, defect.* **B. Bath.** 16b קרנא דקרא ל' הוא a complexion like the color of the horn of the unicorn is a defect (and not a perfection). **Ḥull.** 43a ל' דרכיש the disorder of the kidneys mentioned by Rakhish. Ib. 55a bot. דמטאי ל' וכ' when the disorder extends to &c.; a. fr.

לָקַח (b. h.) 1) *to take, receive.* **B. Kam.** 119a גבאי צדקה לוֹקְחִין וכ' collectors of charity may receive from them small contributions. **Ex. R. s.** 3 את שלו ל' he received his due (punishment). **Tanḥ. Korah** 3 טליתו ל' he took up his cloak; a. fr.—2) *to carry away; to persuade.* Ib. 1 (ref. to Num. XVI, 1) אין ויקח אלא משיכת וכ' *vayikkaḥ* means attraction by soft words; ib. 2 אין ויקח אלא לשון פליגה שלבו לָקְחוֹ *vayikkaḥ* has the meaning of separation, for his heart (pride) carried him away; **Num. R. s.** 18.—3) *to buy, acquire.* **Dem. IV, 5** קח לי וכ' buy (provision) for me of one who is reliable &c. Ib. הלך לִיקַּח ... ולָקַחְתִּי לך וכ' if he went to buy of him (of the designated person), and ... not finding him I bought of &c. Ib. V, 1 הלוקח מן הלוקח he who buys of a baker. **B. Mets.** 16b לכשאֶקָּחֶנָּה וכ' when I shall have bought it; a. v. fr.—לוֹקֵחַ *buyer.* Ib. 15b bot. דמיתת ל' when the buyer is dead. **Ber.** 5a ול' שמח and the purchaser is glad; a. v. fr.—**Part. pass.** לָקוּחַ, f. לְקוּחָה; *pl.* לְקוּחִין, לָקוּחִין; לְקוּחוֹת. **Y. Pes. II, 29b** הל' בכסף מעשר that which has been bought with tithe-money. **B. Mets.** 110a ל' הריא ברירי I have it as a purchased property. **Y. Snh. IX,** beg. 26d [read :] עד שתהא הראשונה ל' לו until the first wife has been legally acquired (betrothed) by him; (**Y. Yeb. XI,** 11d top זקוקה), v. לְקִיחָה; a. fr.—V. לְקוּחוֹת.

Nif. נִלְקַח, נִיקַּח, נִקַּח *to be taken, bought, acquired.* **Maas. Sh. I,** 3 אינו נל' בכסף מעשר must not be bought with tithe-money; **Ḥull. I,** 7 אינו ניקח. **Men.** 42b נִקְחִית; נִקְחִין; a. fr.—**Kidd.** 2b (ref. to Deut. XXII, 13) it is not written כי תַּלְקַח אשה לאיש if a woman is married (marries herself) to a man (Var. תִּקַּח).

Hithpa. הִתְלַקַּח *to be enclosed, squeezed in.* **Num. R. s.** 12; **Cant. R. to III, 11;** Pesik. Vayhi, p. 4a (expl. מִתְלַקַּחַת, Ex. IX, 24), v. עֲשָׁשִׁיתָא.

לְקַח* ch., *Ithpe.* אִתְלְקַח *to be taken, married.* **Keth. IV,** 11 (52b) עד דתִתְלַקְחוּן לגוברין Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. דתינסבון) until they shall be married; ib. 53b דתִתְלַקְחָן.

לֶקַח m. (b. h.; preced.) *purchase; (acceptable) gift; lesson.* **Taan.** 7a (ref. to לקחי, Deut. XXXII, 2) אין ל' אלא תורה *lekaḥ* means the Law (with ref. to Prov. IV, 2); **Tanḥ. Haäz.** 3; a. fr.—אבן הל' *auction-stone.* **Yalk. Lev.** 667, v. מֶקַח.

לָקַט (b. h.) [*to seize,*] 1) *to gather, glean; to pick,* v. *Pi.*—Part. לוֹקֵט *gleaner, huckster,* v. לָקוֹט.—2) (in sewing) *to gather, pucker.* **M. Kat.** 26a bot. ללוקטן ולעשותן כמין סולמות to mend (the rents for the dead) by gathering or making a sort of stairs (chain-stitches), v. סוּלָּם.

Pi. לִיקֵּט same, 1) *to pick, harvest; to pick up, collect.* **Tosef. Shebi. IV,** 21 אתרוג באחד וכ' לי' he harvested Ethrogs on the first of Sh'bat; **R. Hash.** 14a; **Erub.** 7a; **Yeb.** 15a. **Tosef. R. Hash. I,** 9 ירק לי' if one picked vegetables; a. v. fr.—**Maas. Sh. II,** 5 מה שלי' לי' וכ' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מה שלקט לקט) what coins he picked up singly belong to the second-tithe fund. Y. ib. 53c מיכן ומיכן אבל לי' והוא שלי' מיכן ומיכן אבל לי' על אומד וכ' (not אומן) provided he picked up here and there (deliberately selecting), but if he did so at random &c. **Bekh.** 7b המטיל בצרים מְלַקֵּט וכ' every animal that lays eggs supports its brood by picking up food for it, except the bat ... which gives suck.—**M. Kat. I,** 5 מלקט אדם וכ' one may (during the festive week) collect for final burial the bones of &c., v. לְיַקְּטָן. **Snh. VI,** 6 מְלַקְּטִין את העצמות וכ' the bones (of the convict) may be collected and buried in their family tomb; a. fr.—Esp. *to glean, to take the poor man's share in the crop.* **Peah IV,** 9 מי שלקט וכ' (Y. ed. שלי') if one gleaned the corner of the field and said, this is to belong to &c.; **Gitt.** 11b; **B. Mets.** 9b.—**Peah V,** 6 לְלַקֵּט (Y. ed. לְלַקֵּט). Y. ib. IV, 18b ילכו וילַקְּטוּ let them have an opportunity to go and glean in another field &c., v. כַּרְפִּי, a. v. fr.—[**Peah IV,** 5, v. Hif.].—[**Sot.** 11b ומלקט להן וכ' v. נָקַט.]—2) *to pluck (hair) out singly.* **Naz.** 40b לִיקְּטוֹ במלקט if he plucked it singly with pinchers; **Macc. III,** 5 לָקְטוֹ. Ib. 20b במְלַקֵּט לבנות וכ' when one plucks out the white hair among the black; **Sabb.** 94b; a. e.—[**Naz.** l. c. עד שילקטנו בתער, read שישלנו as **Macc. III,** 5.]

Nif. נִלְקַט 1) *to be collected, harvested.* **Tosef. Shebi. IV,** 21 שגדל בחובה ונ' בחובה what has been growing under obligation (as eventually subject to tithes) and been harvested under obligation; שגדל בשביעית ונ' בשביעית what has been growing in the Sabbatical year and collected in &c.; **R. Hash.** 15a; a. e.—2) *to be made smooth by plucking.* **Sabb.** 97a, v. מְלֻקָּט.

Pu. לוּקַּט *to be gleaned.* **Peah V,** 1 גדיש שלא ל' תחתיו a stack of grain under which the gleaning for the poor has been left.

Hif. הִלְקִיט 1) *to cause picking, to strew feed for birds.*

Tosef. Sabb. XVIII, 4 מְלַקְטִין, contrad. to מהלקטין (v. הִילְקֵט); Sabb. 155b.—2) *to arrange the gleaning by the poor.* Peah IV, 5 (3) היו מְלַקְטִין על החבל Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. מלקטין) arranged the gleaning by the line, leaving a corner at the end of each furrow.

Hithpa. הִתְלַקֵּט *to be collected; to require collection.* Maas. Sh. II, 5 המִתְלַקְּטִים those coins which have been picked up singly, opp. חנבללין.—Ḥull. 46a מהו מִתְלַקֵּט if the required size of sound flesh can be obtained only by collecting (it not being in one place), how is it?—Ib. 77a מחל' מהו how is it, if the quantity of flesh required to cover the broken bone is scattered?

לָקַט, לָקֹט, ch. same, *to pick up; to gather.* Targ. Gen. XXXI, 46. Ib. XLVII, 14 (ed. Berl. לַקְּרִט). Targ. Ex. XVI, 26; a. e.—Part. לָקֵט, לָקְטִי. Targ. O. Deut. XXIX, 10 לָקְרִיט ed. Berl. (ed. Amst. לַקֵּט, corr. acc.; h. text חטב); Targ. Josh. IX, 21 לָקְטֵי Bxt. (ed. מְלַקְּטֵי).—Sabb. 156a דלא לָקְרִיט בלישניה (a calf) that does not take up with its tongue (the fodder placed before it), v. infra; a. e.

Pa. לַקֵּט same. Targ. Gen. XLVII, 14, v. supra. Targ. Lev. XIX, 9 (Y. II *Pe.*); a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 ומְלַקְּטִין (not ומְלָקְטִין), v. חַצְבָּא.—Lev. R. s. 6 שרי חהוא מְלַקֵּט א״ל שרי מלקט לַקֵּט לַקֵּט . . את he began to pick up (the scattered Denars); said he to him, pick up, pick up, for it is thine own thou art picking up.—Y. Sabb. VII, 10a bot. ומְלַקְּטָן (not וולקטה) and gathers them (the sun-dried fruits in cakes or strings; v. Maim. Sabb. VIII, 6); a. e.

Af. אַלְקֵט *to cause to take up, to put the mouth to.* Sabb. 156a מַלְקִיטִין יתיה Ms. O. (Ms. M. מְלַקְּטִין ליה, ed. מהלקיטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) we may make it take up (taste the fodder).

לֶקֶט m. (b. h.; preced. wds.) 1) *gleanings; the poor man's share in the crop* (Lev. XIX, 9). Peah IV, 3. Ib. 10 אידהו ל' חנישר וכ' what is called *leket* (the poor man's share)? That which drops &c. Ib. 11 ספק ל' ל' where there is a doubt about *leket*, it is *leket*, i. e. the poor man has the benefit of the doubt. Ib. V, 1 אומדין אותה כמה ל' וכ' we calculate how much it would ordinarily give out for the poor man. Y. ib. V, beg. 18d שגדש ע״ג לִיקְטָן של וכ' for he piled up the stack over the poor man's share; a. fr.—2) *pucker, seam.* M. Kat. 26b מתוך הל' . . . הקורע he who rends his garment . . . in a place which has been mended by a pucker (after having been rent for a death).

לִיקְטָא, לֻקְטָא, לֶקֶט ch. 1) same, *gleanings, poor man's share.* Targ. Lev. XIX, 9.—2) *the accumulated food in a bird's crop.* Targ. Y. I Lev. I, 16.

לִקְטִיוֹת Maasr. III, 7; Ohol. XVIII, 10 הל' Ar., v. אַלְקְטִית.

לֶקְטָקָא, לֶקְטִיקָא f. (lectica) *sedan-chair.* Mekh. Mishp. s. 1 לא יכלנו . . . בל' he (the Hebrew servant) shall not be used to carry him (his master) in a litter, a chair or a sedan-chair; Yalk. Ex. 311; v. גְּלוּגְדָּקָא.

לָקָה, לקי, [*to become less,*] 1) *to suffer, be under a disadvantage.* B. Mets. III, 12 לָקָה בחסר ויתר he suffers the disadvantages of loss or gain, i. e. he must pay according to the original value of his charge in case of depreciation, or according to the present value in case of a rise in value. Tosef. Yeb. IX, 3 בזז מדת הדין לוֹקָה justice suffers under this rule, i. e. it is inconsistent; Y. B. Kam. IV, beg. 4a; a. e.—Esp. *to be smitten, afflicted with disease* (esp. *leprosy*); (of crops) *to be struck* (by hail &c.); *to be blighted.* Sabb. 87b לָקוּ בכורות the first-born (in Egypt) were smitten. Ib. 97a; Yoma 19b לוקה החושד . . . בגיסו he who entertains a suspicion against worthy men, will be smitten with disease; Ex. R. s. 3 אם אתה ראוי לָלָקות בצרעת thou, likewise, deservest to be afflicted with leprosy. Ḥull. 55a לָקָתָה בכוליא אחת if one of its kidneys is disordered.—B. Mets. IX, 7 לקתה the wheat crop was blasted.—Ber. 18b לקוי לא ל' his crop was not struck by hail.—Makhsh. IV, 3, a. e. לָקָה הכותל שלא that the wall may not suffer (from the rain); a. fr.—2) (of luminaries) *to be eclipsed.* Mekh. Bo. s. 1 כשהחמה לוקה when there is an eclipse of the sun; כשהמזלות לוקים when planets are eclipsed; Succ. 29a; a. fr.—*Part. pass.* לָקוּי *disordered, sickly, stunted.* Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5; Neg. X, 1 (expl. Lev. XIII, 30) דק ל' קצר *dak* means diseased (sparse) and short hair. Yeb. 80a כל שמעי אמו ל' one born with defective genitals. Tosef. ib. X, 6 קולו ל' his voice is abnormal (womanly, thin). Ib. 7 קולה ל' her voice is abnormal (manlike; Yeb. 80b עבה). Ib. שערו ל' his hair is abnormal; a. fr.—3) (law) *to be punished with lashes.* Macc. I, 1 לוקה ארבעים he receives forty lashes (v. אַרְבַּע). Ib. III, 1 אלו הן הלוקין the following persons receive (thirty nine) lashes. Snh. IX, 5 מי של' ושנה he who has been lashed twice (and commits the same offence again); a. v. fr.

Hif. הִלְקָה 1) *to disaffect, weaken, strike.* Ber. 18b ברד מפני שהוא מַלְקֶה אותו hail will ruin his crops. Sabb. 113b מַלְקֶה because it makes thin (weakens one's constitution); a. e.—*Part. pass.* מוּלְקֶה *sickly, broken down.* Ruth R. to I, 5 אם הוא משובר ומ' he (the messenger) was likewise broken down and sick; Lev. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 66a; Pesik. R. s. 17 מְלוּקֶה (part. *Pu.*).—2) *to punish with lashes, flog.* Macc. III, 10 כמה מַלְקִין אותו how many lashes does the court inflict? Ib. 12 כיצד מלקין אותו how is the flogging done? Kidd. 81a מלקין על לא טובה השמועה the court orders the flogging of a person for conduct giving rise to suspicion, basing its action on I Sam. II, 24. Gen. R. s. 7 אתה מַלְקֵנִי, v. קַבָּלָה; a. fr.

לָקָא, לָקִי ch. same, *to be affected, disordered, smitten, punished.* Targ. O. Ex. V, 14 לְקוֹ (Y. לָקוּ). Ib. 16 לָקֵן (Y. לָקָיָן). Ib. IX, 31, sq. Targ. Y. I Num. XXVI, 11; a. fr.—Tem. 4b אמאי לָקֵי why should he be punished?—Ib. 5a תא נמי לִילְקֵי let him, too, be punished. Y. Kidd. I, 61b bot. אין מכת מִילְקֵי וכ' if it should happen to thee to suffer, it is better that I suffer in thy place; Pesik. R. s. 23—24 הילמי (corr. acc.); a. fr.

Af. אַלְקֵי as preced. *Hif.* Targ. Deut. XXII, 18 ויַלְקוֹן (not וירְקוֹ). Ib. XXV, 2, sq.—Targ. I Sam. V, 6; a. fr.—Sabb. 113b כיון דמַלְקֵי because it is ruinous to health.—Kidd. 81a מַלְקֵי ומכריז punished the woman of bad repute and published the cause (for the protection of her children, v. לַעֲז). Ib. מר נמי לַלְקֵי וכ' why do you not likewise punish and publish?; a. fr.

לְקִיחָה f. (לָקַח) 1) *taking, seizing.* Succ. 37ª (ref. to Lev. XXIII, 40) בעינן ל׳ תמה a real taking in hand is required. Ib. ל׳ ע״י דבר אחר an indirect taking (with gloved hand, by a string &c.). Ib. 11ᵇ ילוף ל׳ ל׳ וכ׳ he compares the expression לקח (in Ex. XII, 22 a. Lev. l. c.); a. fr.—2) *purchase, acquisition.* Ex. R. s. 28, beg. (ref. to Ps. LXVIII, 19) בל׳ נתנה לו he gave the Law to him as an absolute acquisition.—Esp. *taking a wife, betrothal.* Y. Snh. IX, beg. 26ᵈ; Y. Yeb. XI, 11ᵈ top (ref. to Lev. XX, 14) בכולהון כתיב שכיבה וכאן כתיב ל׳ וכ׳ in all the other laws of incest the verb *shakhab* is used, but here *lakaḥ* is chosen, to intimate that one of the two must have been legally betrothed to him. Y. ib. VI, 7ᵇ bot.; (Bab. ib. 55ᵇ קִידָּה); a. e.—3) *taking away by death.* Gen. R. s. 25, beg.

לָקִיט, לְקִיט, v. לְקַט.

לָקִיט m. (לְקַט) *gleaner*, a sort of *client, retainer.* Shebu. 46ᵇ שכירו ולקיטו מאי how about his hired laborer or his client (may they take the oath)?—Y. Erub. VI, 23ᶜ top שמשו ולקיטו his (the gentile's) attendant or client. Keth. 54ª וחילופה בל׳ (Ar. בלקוט) and the reverse is the law (as to deducting from his wages the outlay for his garments) concerning the client; וכן בל׳ the same is the law &c.

לָקִיט* I ch. same, esp. *beggar.*—*Pl.* לְקִיטַיָּא. Y. Taan. IV, 69ª bot. ל׳ (ed. לקיטא, corr. acc.); Lam. R. to II, 2 quot. in Arab. s. v. גרב; v. מַרְקוּעַ I.

לָקִיט II m. (part. pass. of לְקַט) *pinched out, chiselled, in bass-relief* (cmp. Syr. לקטא *embroidery*, P. Sm. 1970). Targ. I Kings VII, 19. Ib. 26; Targ. II Chr. IV, 5 כשושנתא ל׳ chiselled in the shape of a rose.

לְקִיטָה f. (לְקַט) *picking, collecting, harvesting.* Peah I, 4 ולקיטתו באחת and such fruits as are harvested all at once (not singly as they become ripe). R. Hash. 14ᵇ בשעת לְקִיטָתוֹ עישורו the duty of giving tithes begins when it is being cut. Ib. 15ª; Tosef. Shebi. IV, 21 אחר לקיטתו למעשר after it is harvested begins the duty &c.; Succ. 40ª אחר (בחר) לקיטה. Ib. 11ᵇ לְקִיטָתָן זו היא עשייתן the cutting them is their making (preparing for the religious ceremony); a. fr.

לַקְנָא, לְקַנָּא m. (לקק, cmp. לָגִין a. Greek λεκάνη) *bottle, flask.* Targ. Jud. VI, 38 לנקא ed. Lag. (Var. לקר׳, לגינא, Ar. לקונא; h. text סַפָּל).—Sabb. 12ª ללקר׳ דמיא Ar. (Ms. M. ללקנא; ed. לקנא, corr. acc.) into a flask filled with water. Ib. 143ª (Ms. M. לגנא, corr. acc.; Rashi Ms. לקונא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ber. 62ª בלקנא . . . מקרקשא (Ms. O. בלקונה) clappered . . . . with a nut in a flask. B. Kam. 113ᵇ, v. פְּלִיזָא.—*Pl.* לַקְנִין, לְקִינִין. Targ. Job XXXII, 19, v. לְגִינָא.—Gen. R. s. 13, v. next w.

לוּקְנִיתָא, לְקִינִיתָא f. (preced.) *a little flask.* Koh. R. to I, 7 מלון לוקנ׳ מרם והוו יהבין לגורה (not בגורה) וכ׳ they filled a flask with (Ocean) water and added water thereto, and it absorbed it.—*Pl.* לְקִינְיָיאתָא. Gen. R. s. 13 יהבון לידה מלא ל׳ וכ׳ (Ar. מלא לקונין) they handed him flaskfuls &c.; (Yalk. Koh. 967 מלון מינה לגינתא).

לָקִישָׁא, לָקִישׁ I pr. n. m. *Lakish, L'kisha*; רבי שמעון בן ל׳, abbrev. ר״ל, ריש ל׳ R. Simeon ben Lakish (Resh Lakish) an Amora, contemporary and brother-in-law of R. Johanan by whom he was converted from a lawless life. Ḥull. 56ª. Gitt. 47ª; a. fr.—B. Mets. 84ª בר לקישא; a. e.

לָקִישׁ II, **לַקִּישָׁא** m., **לְקִישָׁא** c. (לְקַשׁ) *slow, late* (in the season); *late rain; late-born* (cmp. אַפִּיל). Targ. Deut. XI, 14 (ed. Berl. לַקִּישׁ). Targ. Y. Lev. XXVI, 4. Targ. Hos. VI, 3; a. fr.—Snh. 18ᵇ, a. e., v. בַּכִּיר. Koh. R. to VII, 26 ל׳ לסטרס, v. בַּכִּיר.—*Pl.* לְקִישַׁיָּא, לְקִישָׁן; לַקֵּי׳; f. לְקִישָׁן. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 לְקוּ׳. Targ. Gen. XXX, 42 (ed. Am. לַקְשַׁי׳; h. text הַעֲטֻפִים). Targ. Y. Ex. IX, 32.—Gen. R. s. 73, end (ref. to הַעֲטֻפִים, v. supra) ל׳ דלבן the late-born were Laban's; Lev. R. s. 30 לקישא (corr. acc.).

לְקִי׳, לַקִּישׁוּתָא f. (preced.) *lateness, retardation.* Targ. O. Gen. XXX, 42 בל׳ ענא (ed. Berl. לָקְשׁוּת, v. Berl. Targ. O. II, p. 11; ed. Amst. לַקִּשׁוּת) when the sheep were late (tired).

לָקָן m. (לְקַר; transl. of λεπτόν) *a very small copper coin.* Y. Maas. Sh. IV, beg. 54ᵈ ובארבאל בחדין אלפין זל׳ (not זל׳ . . . ובארבאל) and in Arbela the Denar is worth two thousand P'rutahs and one Lakan.—Y. B. Mets. IV, beg. 9ᶜ ל׳ בל׳ אסיר to lend money on Lakan against L. (counting Lakans in place of Denars) is forbidden.

לַקְנָא, v. לְקִינָא.

לַקְנִי *Lakni*, name of a bird. Ḥull. 63ª.

לָקַק (b. h.; cmp. לחך) *to lap, lick.* Pesik. Zakh. p. 26ᵇ אומה שבאה לָלוֹק וכ׳ (not שבא); Tanḥ. Ki Thetse 9; Yalk. Deut. 938, v. לָקַק.

Pi. לִיקֵּק same. Snh. 68ª ככלב המְלַקֵּק וכ׳, v. חָסַר.

Hif. הַלֵּק same. Par. IX, 3 מפני שהיא מַלֶּקֶת (ed. Dehr. מְלַקָּה) because it (the weasel) laps (lets the water drip back out of its mouth).

לָקַשׁ (b. h.) *to be slow, late.*

Hif. הִלְקִישׁ 1) *to retard.* Num. R. s. 1, beg. (ref. to מאפלירה, Jer. II, 31; cmp. אַפִּיל) והַלְקַשְׁתִּי אותה . . . . שמא did I ever promise . . . and retard it?; Tanḥ. B'midb. 2; Yalk. Jer. 267; Num. R. s. 23 והַלְקַשְׁתִּי אתכם . . שמא did I promise to bring you . . . and keep you back?—2) *to do a thing late, finish in a hurry, in a state of exhaustion.* Lev. R. s. 30 (interpret. יגעתם, Ps. CII, 1, with ref. to Gen. XXX, 42) מה הפיעל . . . לכשיפליג מעלאכתו קימעה ויַלְקִישֶׁנָּה (not מלאכתו) בסוף as a laborer sits waiting for the time when he may rest a while from his labor, and finally finishes it in a hurry (when it is late).

לָקַשׁ ch. same, *Pa.* לַקֵּשׁ *to be late, tired.* Targ. Y. Gen. XXX, 42 לְקַשָּׁאי (infin., not ל׳), v. לַקִּישׁוּתָא.

Af. אַלְקֵשׁ as preced. *Hif.* 2. Yalk. Ps. 855 (ref. to יעטף, v. preced.) דהוא אתי ומלקש לה for he (the poor man) comes (to prayer late) and goes through it in a state of exhaustion.

לַקֵּשׁ, v. לְקֵישׁ.

לקת, inversion of תקל (Dan. V, 25). Snh. 22ª אנם אנם מנא מנא תקל ופרסין for ניסרפו לי.

לָרַע (=לַאֲרַע, v. ארעא) *below.* Targ. Y. II Gen. XL, 23 חסדא דלי human favor, opp. דלעיל. Targ. Ez. I, 27.—מִלָּרַע (*from*) *below.* Targ. Gen. I, 7 (ed. Berl. מִלָּרַע). Targ. Deut. XXXIII, 13; a. e.—Y. R. Hash. II, 58ª bot. Y. Peah V, end, 19ª מן לרע; a. fr.—[In Hebr. grammar: מלרע *accent on the last syllable*; מלעיל *on the penultima.*]

לָשׁוֹן c. (b. h.; לוּשׁ) 1) *tongue.* Ber. 61ª, v. דָּחַק. Bekh. VI, 8 (40ª), v. דָּבַר. Lev. R. s. 16; a. v. fr.—*Pl.* לְשׁוֹנוֹת. Ib. s. 33, beg.; a. e.—Transf. a) *language.* Sot. 49ᵇ לי סורסי, Syriac, v. סוּרְסִי; לי הקודש (abbr. לה״ק) Hebrew; לי יונית Greek; a. v. fr.—b) *expression, phraseology, parlance.* Ber. 31ᵇ, a. fr. בִּלְשׁוֹן בני אדם, v. דָּבַר. Y. Ned. VI, beg. 39ᶜ לי תורה Biblical usage; לי ב״א common parlance (later Hebrew).—לי נקי or לי נקיות *decent expression, euphemism.* Gen. R. s. 70; s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 6) לי it is a euphemism, i. e. 'the bread which he ate' means his marital life. Pes. 3ª; a. fr.—Ib.ᵇ לי כבוד respectful, chaste language.—Par. I, 1 מה חל׳ שלשירת what does the expression שחייב אדם לומר בל׳ רבו 3; Sabb. 15ª רבו בל׳ transmitting a tradition one must use the very words of the teacher, v. חִין; Ber. 47ª.—לי כפול a reiteration of the same word or an amplification. Cant. R. to I, 16, opp. לי פשוט plain expression, v. infra.—לי נופל על לי *assonance, alliteration.* Gen. R. s. 31 (נָחָשׁ a. נְחֻשֶׁת); a. e.—לי הרע (abbr. לה״ר) *evil talk, calumny, gossip, denunciation.* Arakh. 15ᵇ; a. v. fr.—לי זכר, לי נקבה, v. זָכָר, נְקֵבָה.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. XIX, 17ª; Y. Yeb. VIII, 8ᵈ bot. (ref. to חמול ימול Gen. XVII, 13) לי ריבויין תן the double expressions intimate amplification (repeated action); לי כפולין וכ׳ (כפולות) they are merely double expressions, the Torah speaking in the usual way (according to popular usage, v. supra); Y. Ned. I, beg. 36ᶜ. Y. B. Bath. VIII, end, 16ᶜ בעלי לי linguists; a. fr.—2) *anything tongue-shaped, strip, strap, wedge.* Yoma VI, 8, v. זְחוֹרִית. Erub. 12ª לי ים a small inlet, creek; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. II, 1 לי של ארגמן purple wool coming in straps; Erub. 96ᵇ, opp. חוטין in threads. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 לי שתי two straps of a bed, v. לוּחַ I.—Kel. XVIII, 4 מלבן שנתנו על לי a bottom of a bed made to rest on wedge-shaped corner pieces; a. e.

לָשִׁישִׁית f. (=לשלישית, v. לְשַׁלֶּשֶׁת) *juice* of a plant used for drying. Tosef. Kil. III, 12. Tosef. Shebi. V, 6; Y. ib. VII, 37ᶜ top שְׁלָשִׁישִׁית.

לִישׁ, לִשְׁכָּה f. (b. h.) *cell, chamber, compartment.* Midd. V, 4 לִשְׁכַּת הקיץ the compartment (in the Temple) for the storage of wood; לי הגולה the compartment containing the pilgrims' well; לי הגזית, v. גָּזִית.—Esp. לי הלח *the Temple treasury* for congregational sacrifices. Shek. III, 2 בשלש . . תורמין את הלי the funds in the treasury are arranged in three piles. Ib. תרומת הלי the treasure of &c. Ib. IV, 1 נושלין שכרן מתרומת הלי receive their wages out of the Temple fund; a. fr.—*Pl.* לְשָׁכוֹת. Midd. V, 3. Tam. III, 3; a. e.

לִישְׁתָּא, לִשְׁתָּא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2 תרומת הלשכה =h. אפרשות לי, v. preced. Targ. Jer. XXXV, 4; a. fr.—*Pl.* לִשְׁכָּן, לִשְׁתָּא לי. Targ. I Chr. IX, 26. Targ. Ezek. XL, 17; a. fr.

לִי, לִשְׁלוּשְׁתָּא (v. next w.) *foam* (of nostrils). Targ. Job XXXIX, 20.

לִי, לִשְׁלֶשֶׁת f. (transpos. of שלשלת, v. שַׁלְשֶׁלֶת a. cmp. late Hebr. שַׁלְשׁוּל *diarrhœa*) *secretion, chicken's dirt, spittle* &c. Sabb. XXI, 2.

לָשַׁן, *Hif.* הִלְשִׁין (b. h.; denom. of לָשׁוֹן) *to slander, speak evil of.* Esth. R. to III, 9 עמד שטן וה׳ עליהם וכ׳ Satan arose and denounced them (the Israelites) before the Lord. Ex. R. s. 3 מה הנחש כשה׳ וכ׳ as well as I smote the serpent when he spoke evil (of the Lord). Ib. לקח את שלו על שה׳ was punished because he had spoken lightly (of the Israelites, Ex. IV, 1); a. fr.

לָשָׁן, *Af.* אַלְשָׁן ch. same. Targ. Prov. XXX, 10.

לַת, v. לָתַת.

לָתָא f. (לוּת, denom. of לָוָה, *to join, attach*, v. P. Sm. 1920) 1) *fellowship, company.* Yeb. 29ª גזרה אחותה משום לי דידה they made her sister subject to *Ḥălitsah* (v. חֲלִיצָה) on account of her associate in the case (i. e. her sister).—2) *that which clings to a person, fate, luck.* B. Mets. 20ᵇ משום לָתָאי דידי פקע the cedar column burst in my luck (to avenge the wrong done me). Ib. 106ª משום לָתָאךְ הוא it happened in thy (bad) luck; משום לתאי in my bad luck.

לָתִיתָה f. (לָתַת) *moistening the grain* before grinding. Pes. 36ª לי ליתה בזרזין the moistening is not done by careful persons (priests). Ib. 40ª אי אפשר לנקריה בלא לי Ms. M. (ed. נקריה) white flour cannot be produced without moistening. Ib. אי לא דבעי לי וכ׳ if it required no moistening what is the guard for? (v. שִׁימוּר).

לֶתֶךְ m. (b. h.) *Lethekh*, a dry measure, half a *Kor* (כּוֹר); also (= בירת לי) a land-measure. Shebu. VI, 3.—B. Mets. 104ª; B. Bath. 7ª האומר בירת כור . . אע״פ שאין בו אלא לי וכ׳ if one said, 'I sell thee a Beth-kor of land', although it measures only a L. &c.

לָתַת (cmp. לוּשׁ a. Arab. *latta*) *to stir, mix*, esp. *to stir the grain* in water for the purpose of moistening it before grinding, in gen. *to wash* or *moisten grain.* Tosef. B. Kam. X, 9 ולא לָתְתָן and the miller omitted to moisten it. Tosef. Makhsh. III, 2 ללותתן בטל וכ׳ to have them washed in the dew or rain. Pes. 36ª אין לותתין וכ׳ must not be washed before grinding; a. fr.

לְחַת ch. same. Pes. 36[a] [read:] מִילְחַת נמי נְיַלְחוּת (v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. לִיחוּתֵי, read לַחוּתֵי *Pa.*) let it also be permitted to wash (the grain for the meal-offerings), Y. Gitt. I, 43[c] מה אתון לָחְתִין how do you moisten the wheat (without fitting it for levitical uncleanness)?—אנן שלקין בישין ולחתין במיחון we boil eggs and wash with the water in which they were boiled; Y. Shebi. V, 36[c] top (corr. acc.).

מ

מ *Mem*, the thirteenth letter of the Alphabet. It interchanges with נ, esp. in the plural termination ים—, (Chald.) ין—, e.g. קוֹרָאִים=קוֹרָאִין, חֲשִׁים=חֲשִׁין &c., with ב, v. letter ב.—מ is frequently inserted for emphasizing a succeeding labial, cmp. a. סַפִּירִינוֹן a. זַמְבְּלִינָא a. זַבְלִינָא &c.—מ as a preformative letter in denominatives, e. g. מְזַבֵּחַ from זבח, מְדַבְּתָא from דבת, מְאוֹרָע from אירע &c.

מ', as a numeral letter, *forty*. [מ' the letter *Mem*, v. מ''ם.]

מִי־, מֵ־ (followed by Dagesh forte), מֶ־ (before gutturals) prefix for מִן, 1) *from, of*, e. g. מִמָּקוֹם *from a place; from what time* &c.—מֵאֵל־, v. אֵל.—2) (v. מה־) *from the time that, when; from the fact that, since;* also separated מִי, e. g. Sot. IX, 7 משנתערפה חגלה after the heifer has been killed; Num. R. s. 2 מִי שהוא אומר (=מֵשֶׁ־) after having said; Y. Shek. V, end, 49[b] מירחזר when I come back; Y. Peah VIII, 21[b] top מי חזרון מי חזרון וכ' when we come back,—when they came back &c.; Y. Ber. II, 5[c] bot. מִסְּבָרִית ed. Lehm. (ed. מי סברית) because I thought; Y. Taan. IV, 69[a] מינפקין (Lam. R. to II, 2 מן דנפקין) when they came forth; a. fr.

מָא, מַא ch.=h. מָה, 1) *what?* Targ. O. Gen. XXXI, 26 ed. Berl. (mostly מָה, q. v.). מָא אִם, contr. מָאִים *what* (will happen) *if?, suppose, perhaps.* Targ. O. Gen. XVIII, 24 מא אם ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מאים); a. fr.—מָא דִּין, contr. מַדִּין, מַהֵּין *what is this?, why?* Targ. I Kings I, 13 מא דין (מה) (ed. Lag. מדין; h. text מדוע). Targ. Jer. XII, 1. Targ. O. Gen. XL, 7 (some ed. מַה הֵין); a. fr.—2) *how!* Ib. XXVIII, 17 (ed. Berl. מַא, oth. ed. a. Y. מַה).

מאגניות, Pesik. R. s. 33 אחד עשר מ' a corruption, prob. for אחת עשרה אוֹתִיּוֹת, v. אוֹת II.

מְאֹד m. (b. h., v. Schr. KAT[2], p. 564) *much;* (adv.) *very.* Ber. IX, 5 (ref. to מאדך Deut. VI, 5) בכל מדה ומדה.. .. חוי מודה לו במ' מ' (Ms. M. a. Y. ed. מ' מ'; Bab. ed. 54[a] במ' מ' omitted) whatever measure he may measure out to thee, give thanks to him very, very much. Ab. IV, 4 מ' מ' הווי וכ' be exceedingly lowly in mind (humble).

מַאְדִּים m. (אָדַם) *the planet Mars.* Gen. R. s. 10. Sabb. 129[b], v. זָוָיָא I; a. e.

מאדנין *scales*, v. מוֹדָנָא.

מְאָה (b. h.) *one hundred.* Tosef. Ber. VII (VI), 24 מ' מצוות one hundred religious acts. Ib. 8; a. v. fr.—Pesik. Vattom., p. 131[b] מ' חסר שתים ninety-eight; a. fr.—*Du.* מָאתַיִם. Ex. R. s. 23; Mekh. B'shall., s. 6. Macc. I, 2. Keth. I, 2, v. בְּתוּבָּה; a. fr.—*Pl.* מֵאוֹת. Macc. 23[b]; a. fr.

מָאה ch. same. Targ. Gen. V, 3, sq.; a. fr.—*Du.* מָאתַיִן, מָאתָן. Ezra VI, 17.—Targ. Gen. XXXII, 15; a. fr.—*Pl.* מָאָוִין. מַאֲוָן, מָאָוָתָא, מָאָתָן. Targ. II Sam. XVIII, 4 ed. Lag. (ed. מאתן; corr. acc.). Targ. I Sam. XXIX, 2.—Targ. O. Ex. XVIII, 21 מָאָוָתָא ed. Berl. (oth. ed. מַאֲוָן; Y. מָאנֵי); a. fr.—Y. Kil. IX, 32[b] bot. תלת מ' צומין three hundred fasts; Y. Keth. XII, 35[a] bot. מאתן (corr. acc.). Y. Naz. V, end, 54[b] תלת מ' נזרין three hundred Nazarites; תשע מ' קרבנין nine hundred sacrifices; (Y. Ber. VII, 11[b] bot.; Gen. R. s. 91 תשע מאה, תלת מאה); a. fr.

מָאוּז* (or מַאנָז) m. (Arab. *mawz*) *the fruit of the wild Strawberry-tree* or *Arbutus* (v. Löw Pfl. p. 334; Sm. Ant. s. v. Arbutum).—מי מ' the juice of the wild Strawberry, used for adulterating honey. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 Var. in Lonzano (ed. מַאוָס, מאים, מאים); Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מעיין, read: מַעֲנָוז); Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII; Yalk. Lev. 479 מעיין (corr. acc.).

מאום, צ׳. Ab. Zar. V, 44[d] bot. לאמאום=למ', v. אֲמָאוּם.

מָאן, v. מְאָה.—[Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck., v. מָאוּז.]

מָאֹס or מַאָס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוּז.—[Part. pass. of מָאַס, q. v.]

מְאוֹסָה, מְאוֹס, v. מִיאוּס, מְיאוּסָא.

מָאוֹר m. (b. h.; אוּר) 1) *luminary, light.* Ber. VIII, 5 Beth-Shammai reads שברא מאור האש (Blessed be &c.) who created the light of fire; Beth Hillel בורא מְאוֹרֵי האש the Creator of the lights (colors) of fire. Tosef. ib. VI (V), 6 they differ על חמ' וכ' as to the order of the benedictions over light and over spices; Ber. 52[b]; Pes. 103[a]; a. fr.—מ' עינים *eye-sight.* Ib. 62[b]. Y. Taan. IV, 68[d] top.—Ḥag. 5[b] (euphem.) ומ' עלינים הוא he is *blind* (cmp. נְהוֹרָא).—Ber. 17[a] במ' תורה .... עיניך may thy eyes shine through the light of the Law. Midr. Till. to Ps. CXIX, 135 במ' פנים with a shining face (benevolence); a. fr.—*Pl.* מְאוֹרוֹת; constr. מְאוֹרֵי. Ber. 52[b] תרבה מ' יש באור there is a com-

מְאִינוּן, Pesik. R. s. 33 ר׳ ר׳ אומר מ׳ (Y. Sabb. II, 4[d] bot. מרינן), corrupt. of יאנטרינן, v. אלטרינן.

מְאִיס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מְאוּס.

מְאִיס (v. מְאַס) *to be sticky, soiled; to be repulsive* (cmp. זחם). Targ. Ps. XXXVIII, 6 (Ms. איתימסו, v. מְסַר).—B. Kam. 18[a] דמ׳ בלישא (not דמאוס), v. ווס.—Part. מָאֵיס. Targ. Ps. LVIII, 9 (ed. Wil. מָאֵס, read מָאֵס).—Keth. 63[b] מ׳ עלי he is repulsive to me. Yoma 63[b] משום דמ׳ because it is offensive (on account of blemishes).—Ber. 50[b] מידי דלא מ׳ Ms. M. (ed. מְמָאֵיס) something which is not sticky (the handling of which does not create aversion); a. e.—*Pl.* מָאִיסֵי. Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מינטלין).—Yeb. 100[a] משום דמ׳ because they (the uncircumcised and the unclean) are rejected on account of their physical condition; a. e.—Lam. R. to III, 45 (transl. סחי ומאוס, ib.) מָאֲסָנֵיא פְּסֹרְלָנֵיא loathsome, outcasts, v. פְּסֹרְלָא.

Ithpe. אִתְמָאִיס *to become repulsive, to decay.* Ber. 50[b], v. supra. Pes. 28[a] חמץ דְּמִתְמָאִיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 דמאיס; ed. דְּמָמִיס) leavened matter which decays in course of time; ib. ע״א דלא מִמְאִיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 מאיסה; ed. מְמִיסָה, v. Rabb. D. S. a. l. note) an idolatrous object which is not subject to decay.

מְאִיסָה f. (מְאַס) *rejection, contempt; use of the verb* מְאַס. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31; Yalk. Is. 332. Lam. R. to V, 22 (ref. to מאס ib.) אם מ׳ ליה חיא סבר וכ׳ if it be a rejection, there is no hope (of a reconciliation), but if it be anger, there is hope.

מְאִיסוּתָא f. (מְאִיס) *repulsiveness.* Men. 69[a] משום מ׳ הוא . . . אודא לְמִתְּאִיסוּתֵיהּ Ms. R. (ed. דמאיסותא) is it on account of repulsiveness (that they must not be used for offerings), and when they have been sown, their repulsiveness is gone, or &c.?

מֵאִיר pr. n. m. *Meïr*, esp. R. M., a renowned Tannai, disciple of R. Akiba and of Elisha ben Abuya (v. Fr. Darkhe Mish., p. 154, a. אֱלִישָׁע). Erub. 13[b] לא ר׳ מ׳ שמו אלא ר׳ מיר(ש)א שמו (v. Rabb. D. S. a. l. note) his name was not R. M. but R. Maysha. Hor. 13[b], v. אַתָּר. Gen. R. s. 9, a. fr. בתורתו של ר׳ מ׳ in R. M.'s copy of the Pentateuch. Ḥull. IV, 4; a. v. fr.

מְאֵירָתָא, מְאֵירְתָא, v. sub מְאֵר׳.

מַאֲרָשָׁא, v. מֵרָשָׁא II.

מָאִית, v. מוּת.

מָאֵךְ, v. מוּךְ.

מָאֵךְ ch. (v. מוּךְ) *to sink; to be humbled.* Targ. Jud. VI, 6. Targ. Is. II, 9. Ib. XXV, 5 דְּמָאֲכִין (ed. Ven. דְּמָ; ed. Wil. דמאסין, corr. acc.). Ib. XXIX, 4; a. fr.

Af. אַמְאִיךְ 1) *to lower, humble.* Ib. LI, 23; a. fr.—Targ. Ps. XLIV, 20 אַמְאַכְ Ms. (ed. אַמַּכְ, v. מוּךְ).—2) *to lower one's self, bow down.* Targ. Is. l. c.

Pa. מַאֲךְ, מַיְּאֵךְ *to lower, humble.* Ib. XXV, 5. Ib. XXVI, 5 Levita (ed. *Af.*). Targ. Job XVII, 13. Targ. Ps. CXLVII, 6

bination of lights (colors) in the artificial light. Ib. פליגי מאור ומאורי they differ as to (saying in the benediction) *maor* or *m'oré*, v. supra. Meg. IV, 6 כל שלא ראה מ׳ מרמיו he who has never seen the luminaries (born blind). Ber. 12[a] (closing formula of a morning benediction) יוצר המ׳ the Creator of the luminaries; a. fr.—2) *light-hole, opening, window.* Ohol. XIII, 1 העושה מ׳ בתחילה he who leaves an opening (in the wall) from the start (when building). Tosef. ib. XIV, 1 פתח שעשאו למ׳ an opening which one made to serve as a window; חגיפו למ׳ if he filled the window up. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְאוֹרָע m. (אֲרַע I) *event, occasion.* Sifré Deut. s. 1; Yalk. ib. 792 נקראו על שם המ׳ they were named from a certain event which occurred there. Gen. R. s. 37, end חיו מוציאין שמן לשם המ׳ they passed (invented) names referring to events (instead of to genealogy). Y. Taan. I, 63[d] bot. לפי המ׳ . . . לפי הזמן according to the season, according to the needs of the occasion. Sabb. 24[a] ואומר מעין המ׳ and insert words (in the prayer) corresponding to the needs of the occasion; (Tosef. Ber. III, 10, sq. מוּדָע ed. Zuck., Var. מאודע); a. fr.

מְאוּשְׁכָן, מְאוּשְׁבָן, v. אֲשַׁךְ.

מְאוֹזְנָן, מְאֹזְנָן, v. מוֹזְנוֹן.

מֹאזְנַיִם, מְאֹזְנַיִם m. du. (b. h.; אָזַן) 1) *balances.* Ab. II, 8, v. בָּקִי. Pesik. R. s. 20 מעשיו שקולים במ׳ his deeds are weighed on balances; a. fr.—2) *Libra*, a sign in the Zodiac. Ib. Yalk. Ex. 418; a. e.

מְ׳, מְאָחָא* m. collect. n. (אחי) *harmonious singers, chorus.* Targ. II Esth. I, 2, beg. אריך מ׳ דיהיב וכ׳ (Var. אריך מודה ויהיב) like a chorus that renders praise &c.

מָאֲחָתָא, v. מַחֲתָא.

מָאחוּר* m. (אָחָה; cmp. מָחַר) = אֲרִיחוּר, *seam* made by stitching together the rents of a garment after mourning time. Treat. S'maḥ. ch. IX.

מַאי (= מא הו) *what?; why?* Ber. 2[a] מ׳ שנא דתני וכ׳ what does the change in putting evening before morning mean?, i. e. why does the redactor of the Mishnah put &c.? Ib. ומ׳אי דהאי וכ׳ and whence is it proven that this &c.?—Ib.[b] ומ׳ ושהר and what does *v'taher* mean? Ib. מ׳ ואומר why this *v'omer*, i. e. why is another citation required? Ib. 3[b], a. fr. מ׳ לאו, v. לָאו. Ib., a. fr. מ׳ טעמא, v. טַעַם. Ḥull. 107[b] מ׳ חזי . . . וכי נוגע and even if one touch the other, what of it? Ib. אמ׳, v. אַמַּאי. Gitt. 56[b] אסווהא מ׳ הוא . . . those remedies (mentioned before) which cured R. Z.,—what are they? Pes. 3[b] מ׳ האי דקמן what does this (case) before us mean? Snh. 39[a] מ׳ האי what does this (sigh) mean?—Pes. 9[a], a. fr. האי מ׳, v. הַאי; a. v. fr.—In Talm. Y. also מַי, מָי. Y. Ber. VI, 10[b]; ib. III, 6[b] bot., v. כְּדֵין; a. fr.

מָאִים, v. מָא. [Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוּס.]

מָאִין m. pl. = מַיִן, *water.* Targ. II Chr. XXXII, 4; a. e.

Ms. (ed. מְפַיֵּיס, v. מְכַךְ). Targ. Prov. XXIX, 11 ed. Wil. [read:] מְאָבֶה lowers it (appeases the fool's anger), v. חֲשַׁב.

מְאָבָא, v. מָבָא.

מַאֲכוֹלֶת f. (אָכַל) 1) *louse.* Nidd. 14ᵃ. Ib. 52ᵇ. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 21; Sabb. 12ᵃ; a. fr.—*Pl.* מַאֲכוֹלוֹת. Y. Nidd. II, 49ᵈ bot. (ed. Krot. sing.).—2) *wood-worm.*—*Pl.* as ab. Y. Taan. IV, 69ᶜ אינן עושין מ׳ do not produce worms (are never worm-eaten); Lam. R. introd. (R. Z'era) לָת .... (sing.).

מַאֲכָל m. (b. h.; אָכַל) *food; meal; meal-time.* Sabb. 10ᵃ; Pes. 12ᵇ מַאֲכַל לודים, v. לוּדִים. Ber. 40ᵃ עד .... אסור שיתן מ׳ לבהמתו a person is forbidden to eat before giving food to his animal. Taan. 20ᵃ מ׳ אדם food fit for human beings; a. fr.—[Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ אפי׳ מ׳ כסות, אפי׳ מובל אפי׳ כפות, read: אפי׳ מובל אפי׳ כפות, v. יָבַל.]—*Pl.* מַאֲכָלוֹת. Gen. R. s. 20 שתהא אוכל מ׳ כאדם that thou shouldst eat food like human beings; (Tosef. Sot. IV, 17 מעדנים, Var. מאכל אדם).

מַאֲכֶלֶת f. (b. h.; אָכַל) [*preparing food,*] *slaughtering knife.* Gen. R. s. 56, v. עָשַׂר I. Pirké d'R. El. ch. XXXI. Pesik. R. s. 40. Gen. R. l. c. בזכות אותה המ׳ through the merit of (taking up) that knife (Gen. XXII, 10).

מאכסני, Targ. Prov. XXIV, 25, v. מַכְסָנָא.

מְאַלָּא, m. (אַלַּ) *spy.*—*Pl.* מְאַלְּיָא, מְאַלְּיִן. Targ. Josh. II, 1. Targ. O. Num. XXI, 2; a. fr.

מְאַמֵּל, Tosef. Maasr. I, 7 ed. Zuck., v. עָמֵל.

מַאֲמָר m. (b. h.; אָמַר) 1) *command, order.* Ab. V, 1 וחלא במ׳ אחד וכ׳ could not the universe have been created by one divine command?—Meg. 21ᵇ; R. Hash. 32ᵃ בראשית נמי מ׳ הוא the first verse of Genesis is also to be considered a command. Gen. R. s. 4 תלוים במ׳ ... חמים the upper waters are suspended (in the air) by a divine ordainment; Taan. 10ᵃ.—Sabb. 63ᵃ העושה מצוה כמַאֲמָרָהּ who executes a divine command as it has been ordained; a. e.—*Pl.* מַאֲמָרוֹת. Ab. l. c. בעשרה מ׳ וכ׳ the world was created by ten divine orders (counting nine ויאמר in Gen. ch. I, and the first verse, v. supra).—2) *word,* esp. *mašmar, the Yabam's betrothal* (v. יָבַם) by word of mouth, contrad. to the consummation of marriage (בִּיאָה). Yeb. II, 1 עשה בה מ׳ if he betrothed her to himself; Y. ib. 3ᶜ אי׳ הדא מ׳ וכ׳ what is a *mašmar* with regard to a *Y'bamah*? Saying, 'Be betrothed unto me', while handing to her money or money's worth. Ib. גומר מ׳ betrothal consummates the *yabam's* marriage (carrying with it all the legal consequences of his marriage), v. גָּמַר; a. v. fr.

מַאֲמָרָא, constr. מַאֲמַר ch. same, *word, sentence.* Targ. Prov. XVI, 24. Targ. Cant. V, 13; a. e.—*Pl.* מַאֲמָרַיָּא, constr. מַאֲמָרֵי. Targ. Prov. IV, 5 (ed. Lag. מַאֲמָרַיָּה דִּ־).

מָאַן, *Pi.* מַאֵן (b. h.; v. אֵין) *to deny, refuse,* esp. 1) (of a woman betrothed in childhood, on arriving at majority) *to protest against, to annul one's marriage.* Yeb. XIII, 1 אין מְמָאֲנִין אלא ארוסות only betrothed (not married) women may have their obligation cancelled. Ib. מְמָאֶנֶת ודרא קטנה וכ׳ she may protest (have her marriage cancelled) even while yet a minor, and even four or five times in succession. Ib. 2 שצריכה למָאן ... איזו what minor is bound to make declaration (before leaving her husband)? —Ib. 4 המממאנת באיש וכ׳ if a woman refuses her husband by declaration, he is permitted to marry her kindred (who otherwise would be forbidden to him); a. v. fr.—2) *to advise a protest.* Eduy. VI, 1 שמְמָאֲנִים וכ׳ that the court eventually advises women married as minors to protest; Nidd. 8ᵃ; Ber. 27ᵃ.—V. מֵיאוֹן.

מַאן (cmp. מָא) *who?, what?, which?;* (relat.) *who, which.* [Targ. מָן.] Sabb. 57ᵃ, a. fr. מ׳ דכר וכ׳ v. דְּכַר I. Yeb. 107ᵇ מ׳ לא הודו לו who is meant by 'they did not agree with him'? Ib., a. fr. מ׳ תנא who is the authority for the law just quoted?, i. e. whose opinion is here represented?—Ḥull. 50ᵃ אמר מ׳ דהוו somebody said; Bets. 27ᵃ; M. Kat. 22ᵃ; (Nidd. 48ᵃ ר׳ דרא). Y. Kil. IX, 32ᵇ פוק חזי מ׳ בעי וכ׳ go out and see who it is that wants thee outside (an intimation of a teacher's displeasure); Gen. R. s. 33 (some ed. מַן). Ber. 30ᵇ; Ḥull. 7ᵃ חזי מ׳ גברא וכ׳ see how great a man gives testimony about him. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ bot. מ׳ דאמר וכ׳ according to him who says &c.; a. v. fr.—V. מַן.

מָנָא, מָן, מָאנָא, מאן, מָאן m. (v. preced.) [*thing,*] 1) *vessel, utensil.* Targ. Ps. II, 9. Targ. Lev. XI, 33; a. fr. (interch. with מָן, מַן).—B. Kam. 17ᵇ מ׳ חבירא חבר it was a broken vessel he broke. Ib. בתר תבר מ׳ אזלינן we judge by the final cause by which the vessel was broken; a. v. fr.—*Pl.* חברי מָנִי, מָאנֵי, מָאנַיָּא, מָאנִין. Targ. Ex. XI, 2; a. fr.—Sabb. 105ᵇ מ׳ תבירי broke broken vessels (pretending to be angry); a. fr. —2) (cmp. כְּלִי) *garment, dress.* Ib. 113ᵇ; Snh. 94ᵃ קרי למָאנֵיה וכ׳ called his dress (garments) &c., v. כָּבַד I; B. Kam. 91ᵇ למאני (corr. a&c.; v. Rabb. D. S. a. l.).—B. Mets. 47ᵃ במ׳ דכשר למקני ביה (symbolical possession has been given) by means of a garment fit for the purpose; a. fr.—*Pl.* as ab. Ber. 6ᵃ. Y. Kil. IX, 32ᵇ top; Y. Keth. XII, 35ᵃ top מָאנוֹי, v. בָּזַע; a. fr.—3) (=h. קַנְקַן) [*handle,*] *coulter of the plough.* B. Mets. 80ᵃ.

מָאַס (b. h.; cmp. מסס) [*to melt, faint,*] (with ב) *to be tired of, loathe;* (with accus.) *to cast away, reject.* Ber. 8ᵃ אין הקב״ה מואֵס בתפלתו וכ׳ the Lord never tires of the prayer of assemblies. Sifra B'ḥuck. ch. III, Par. 2 מואס באחרים despises others (for being his betters); (ib. מואס, corr. acc.). Tanḥ. Mishp. 11 כבר מָאֲסָן וכ׳ their god has rejected them; Ex. R. s. 31. Ib. אמת שמָאַסְתָּ וכ׳ is it true that thou hast rejected thy son?; a. fr.—Part. pass. מָאוּס, f. מְאוּסָה; pl. מְאוּסִין, מָאוּסִים, מְאוּסוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (play on כמס, Deut. XXXII, 34) כמוס למאוסים reserved for the rejected (nations; differ. in Sifré Deut. 324). Der. Er. ch. II חמ׳ בעיניהם those who are despised in their own eyes (think little of themselves); a. e.

Nif. נִמְאַס *to be repulsive, loathsome; to be rejected.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 44) ... וכי שלא נמאסו ושלא נגעלו .. what has been left to them so that (it might be said) they were not cast away and loathed?; Yalk. Lev. 675 (corr. acc.). Ḥag. 5ᵃ וכ׳ and be-

comes loathsome (creates aversion to his neighbor).—V. מְאוּס.

מְאַס, ch. same. Targ. Y. Lev. XXVI, 44; a. e.—V. מְאִיס.

Ithpa. אִתְמְאַס *to melt, faint.* Targ. Ps. LVIII, 8 Ms. (ed. יִתְמְסוֹן).

Ithpe. אִתְמְאִיס, v. מְאִיס.

מָאַס m. (preced.) *rejection, contempt.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) מָאַסָה של תורה the contempt of the Law; (Y. Ḥag. I, 76^{c} צל מאסם בתורה).

מְאַסָּא m. (אַסִּי) *healer.* Targ. Job XXXI, 18 Var. Ms. (ed. כְּאַבָּא, Ms. אַבָּא).—*Pl.* מְאַסֵּין, constr. מְאַסֵּי. Ib. XIII, 4 כְּמָאַסֵּי (not כְּמָאַסֵּי).

מאסאסת, v. מַסָּאסָא.

מְאַסְיָא, מַאסִיָּא, v. מְאִיס.

מאספוטמיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מַאֲפָה f. (b. h.; אָפָה) *something baked, batch.* Men. V, 9 אפר׳ מ׳ סאה והיא מַאֲפָה כּוּפַּח, v. כּוּפַּח. Erub. VII, 10 פרוסה even a batch of a S'ah but consisting of broken pieces; Y. ib. VI, 23^{d} top. Ab. Zar. 35^{b}, v. פּוּרְנִי.

מַאֲפֵי ch. same. Targ. O. Lev. II, 4 ed. Berl. (oth. ed. פָּה .., פָּה ..).

מַאפֵל m. (b. h.; אֹפֶל) *darkness.* Tanḥ. B'midb. 2 לא אני ... מַאפִלְכֶם did I not myself illumine your darkness?

מַאפֵלָה f. (b. h.; preced.) 1) *darkness, gloom.* Yalk. Jer. 267 (ref. to Jer. II, 31) שמא .. שהיא נאה והיא ארץ מ׳ did I tell them that it was a beautiful land, and it was a land of gloom?—2) (homil.) *lateness, procrastination.* Ib. ד״א מאפילה שמא וכ׳ (corr. acc.) another interpretation; did I promise to bring you good things and procrastinate it? מַאֲפִילָה, v. הַלָּקַשְׁתָּ; Tanḥ. B'midb. 2; Masé 9; Num. R. s. 1; s. 23; Yalk. Num. 683.

מָאַר, מָאֲרָא *lord*, v. מַר IV.

מְאֵרָה, מְאֵרַת f. (b. h.; אָרַר) *curse, evil; decrease, destruction*, opp. בְּרָכָה. Ber. 20^{b} תבא מ׳ וכ׳ curse (poverty) will come upon him &c.; Y. Dem. II, 22^{d} bot.; Y. Peah V, end, 19^{a}. Y. Snh. X, 28^{b}; ib. 29^{d} נשלטה בהן מ׳ (not ישלטה) curse (poverty) was given power over them. Tanḥ. B'resh. 11 מה אנו מולידות למ׳ why should we give birth for curse (to see our offspring perish)?; Gen. R. s. 23. Ib. s. 34.—Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIV (ref. to ממארת, Lev. XIII, 51) תן בו מ׳ וכ׳ put a curse on it (the garment) that no use be made thereof. Bets. 15^{b} הללו בעלי מ׳ these (being the last to leave) are poor men. Tosef. Kidd. I, 11 תהא לה מ׳ (Var. מורא) she will be cursed; a. fr.—*Pl.* מְאֵרוֹת, מְאֵרֹת. Tosef. B. Bath. VI, 2 עשר מ׳ למאה (ed. Zuck. מרים לסאה) ten *spoiled* (bitter) pumpkins out of each hundred.

מַאֲרוֹפָה* f. (ארם, dial. for גרף or חרף; v. מַגְרֵפָה a. חָרוֹפָה) *shovel, rake.*—*Pl.* מַאֲרוֹפוֹת. Shebi. V, 4 ed. (Ms. M. חֲרוֹפוֹת).

מָאֲרֵי, v. מַר IV.

מָאֲרִי pr. n. m., v. מָרִי.

מַאֲרִיסָא m. (אָרַס) = אֲרִיסָא, *tenant.* Lev. R. s. 5, end דוד מ׳ טבא הוה David was a smart tenant (that knows how to persuade the landlord to reduce the rent).

מָאֲרָכָן = מָה אַרְכָן. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1, v. אַרְכָן II.

מָאֲרָע m. (מָאוֹרָע I, v. אָרַע) *that which is struck against, object of attack, mark.* Targ. Job VII, 20 (h. text מִפְגָּע).

מָעֲרָא, מָאֲרָא, constr. מָעֲרָא, מָאֲרָא, מָאָ׳, מָעַ׳, מָ׳ m. (אָרַע II) *holy convocation, festival.* Targ. O. Lev. XXIII, 3; 8 מָעֲ׳, מָעָ׳ ed. Berl. (oth. ed. מָעַ׳); Y. מָא׳; a. fr.—*Pl.* constr. מַעֲרֵי, מַאֲרֵי. Ib. 4; a. fr.

מָאשֵׁי, v. מְשֵׁי.

מָאתָא *town*, v. מָתָא.

מָאתָן, מָאתַיִן, v. מְאָה.

מַבָּאנָא, v. מְבַרְנָא.

מַבְגַּאי, מַבְגַּוִי pr. n. m. *Mabgay*, a Samaritan name. Macc. 11^{a}; Gen. R. s. 80 (מגבאי), v. גְּזַר.—Erub. 64^{b}; Tosef. Pes. I (II), 27 שמני מ׳ my name is M.

מְבַזְּתָנָא m. (בָּזָה) *causing shame, degenerate.* Targ. Prov. X, 5; XVII, 2; a. e.

מָבוֹא pl. מְבוֹאוֹת, v. מָבוֹי.

מְבוֹאָה m. ch. = h. מָבוֹי. Erub. 15^{a}. B. Bath. 21^{b} בר מ׳ the inmate (of a building) in an alley. Keth. 77^{b} החיא מ׳ (fem.).

מָבוֹג pr. n. m. *Mabog.* Zeb. 9^{b}.

מָבוֹי m. (b. h. בּוֹא; מָבוֹא) *entrance, gate*, esp. *entrance to a group of buildings, alley, lane.* Erub. I, 1 מ׳ שהוא גבוה וכ׳ an entrance the joist over which lies higher than &c. Ib. 8^{b} מ׳ העשוי כגדל an alley formed like a polyp (with side entrances beside the main gateway). Tosef. ib. I, 2 מ׳ שיש לו צורת פתח an alley which has the shape of a gate (archway); a. fr.—*Pl.* מְבוֹאוֹת (fem.). B. Bath. 21^{b} בני מ׳ inmates of the same alley. Y. Ber. II, 4^{b} top מ׳ חמשונפות filthy alleys; a. fr.

מַבּוּל m. (b. h.; נָבַל; v. Friedr. Del. Proleg., p. 122) *decay, destruction.* Gen. R. s. 100 מיפני חמ׳ in order to accelerate the decay (of my body in the ground; Midr. Haggad. חמוחל). Snh. 108^{b} מ׳ של אש a destruction by fire; מ׳ של מים by water; Gen. R. s. 39. Tosef. Taan. III (II), 1 מ׳ של כל בשר a destruction of all flesh (flood, Gen. IX, 11); מ׳ של בשר ed. Zuck. (Var. מ׳ של יחידים) of individuals; ib. זה הוא מבולו

this (drowning) is his *mabbul* (v. infra); מ׳ של דבר an epidemic.—Esp. (תמ׳) *the flood* of Noah's days. Snh. X, 3, v. דור. Gen. R. s. 31 אנשי חמ׳ the men of the flood-period; a. v. fr.

מַבּוּלָא ch. same. Targ. Hab. III, 6; a. e.—Gen. R. s. 33 במ׳ . . . לא טפת Palestine was not submerged during the flood; Cant. R. to IV, 1. Gen. R. s. 32, v. טוּחָה ch.; a. fr.

מַבּוּעַ m. (b. h.; נָבַע) *well, spring.* Koh. R. to XII, 7 (ref. to Koh. ib. 6) על מבועו וכ׳ . . . כדו של מבועים the (drawing) pitcher of Barukh over the well (of prophecy) of Jeremiah: על מבועו של ברוך . . . כדו the (pouring) pitcher of Jeremiah over the well (of inspiration) of Barukh; Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—*Pl.* מַבּוּעִין, מַבּוּעִים. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1; Yalk. Ex. 257; a. e.

מַבּוּעָא, מַבּוּעַ ch. same. Targ. Jer. XVIII, 14 (ed. Wil. מַבּוּעֵי *pl.*). Targ. Prov. XIV, 27; a. e.—Y. Ab. Zar. V, 44^{d} הא מ׳ וכ׳ the well is before thee, drink! (i. e. do what you please, I shall not assist you). Y. Dem. I, 22^{a} top לית מַבּוּעָן וכ׳ our well does not supply us.—*Pl.* מַבּוּעִין, מַבּוּעֵי. Targ. O. Ex. XV, 27. Targ. Is. XLIX, 10; a. e., v. supra.—[Targ. Ps. CIV, 6 מבועין Ms., v. מְבָזָּעָא.]

מַבּוֹרָא m. (v. מְבָרָא) *ferry-man.* Ḥull. 94^{a} מַבּוֹרִין (not מבורית) our ferry-man, v. פִּיס ch.

מְבַזָּעָא m. (בּוּז) *shred* of a garment.—*Pl.* מְבַזְּעִין. Targ. Ps. CIV, 6 (Ms. מְבַזְּעִין).

מְבִינָא m. (= מלבינא; ל rejected as in מָקָח, fr. לָקַח, cmp. מַסְקָנָא fr. נָסַק; v. לָבַן II) *broom.* Targ. Is. XIV, 23 (some ed. incorr. מכ׳).—Gen. R. s. 79 end אימרת אשאיל מבניך (not לי מְבִינָיךְ וכ׳ wanted to say, Lend me thy broom, and she said, Lend me מְשַׁאֲלֵיךְ; [Y. Meg. II, 73^{a} bot. אלבינה; correct etymol. s. v. אַלְבְּרָנָא].

מְבַלְבְּלִיתָא, v. בַּלְבֵּל.

מְבַלִּיגָא, מְבַלִּיגָה, v. זַבְלִיגָא.

מַבְלַעְתָּא f. (בָּלַע) *the uppermost part of the gullet.* Ḥull. 43^{b}, expl. תורבץ הוושט.

מְבִנְיָא, מְבִנְיָה, v. מְבִינָא.

מַבְסִימָא pr. n. m. *Mabsima.* Y. Maasr. V, end, 52^{a} מנחם בר מ׳.

מְבַסְּסָן Ar., v. מוּבְסָסִים.

מְבַסְרָנָא m. (בְּסַר I) *despiser; haughty.*—*Pl.* מְבַסְרָנֵי. Targ. Ps. LXVIII, 17. Ib. CXXIII, 4.

מַבְּעָא, מַבַּע (מְבָ׳), v. בְּעָא.

מַבְּעָה, v. בְּעָה.

מַבְּעִיר, v. בְּעַר. [Tosef. B. Kam. IX, 1 וחמבעיר, read with ed. Zuck. וחמבעה.]

מַבָּרָא m. (= מעברא; עָבַר) *ferry, ford, crossing board.* Ḥull. 94^{a} עבר במ׳ was crossing on a ferry-boat; Keth. 105^{b} עבר במ׳ on a board (cmp. גְּמָלָא). Ḥull. 95^{a} הוה יתיב במ׳ וכ׳ was sitting by the ford of &c., v. אִישְׁתַּטָּרִית. Ib.^{b} ברירן במ׳ made the readiness of a ferry-boat a foreboding test (whether it was auspicious to undertake the journey).

מַבְרַחַת f. (בָּרַח) *a woman making an assignment before marrying in order to exclude her husband from the right of inheritance.* Keth. 79^{a} שטר מ׳ the document of assignment. B. Bath. 150^{b} מ׳ צריכה וכ׳ a *mabraḥath* must assign all her belongings. Ib. 151^{a} מ׳ קני (sub. שטר) an assignment of a woman &c. gives possession to the assignee (although it is merely formal); a. e.

מַבְרֵי (מָבֵ׳) f. (inf. *Af.* of בְּרָא) *strengthening food* (v. הַבְרָאָה). Targ. Ps. XLII, 4 (ed. Wil. מ׳).

מברין, Y. Ḥall. I, 58^{a} top, ed. Krot., v. מכרין.

מַבְרַכְתָּא pr. n. pl. (v. next w.) *Mabrakhta,* a caravan station and market near Maḥoza. Erub. 47^{b} דכרי דאתו למ׳ rams that came to M. (on a Holy Day). Ib. בני מ׳ the inhabitants of M.; ib. 61^{b}. Keth. 10^{a}, v. חֲבַט.

מַבַּרְכְּתָא (מַבָּרְכְתָּא) f. (בֶּרֶךְ; cmp. Gen. XIV, 11) *a caravan* (of camels). Y. Keth. XIII, 35^{d} top מ׳ חיתה עוברת a caravan passed (Shiloh); Y. Sot. I, 17^{a} top; Gen. R. s. 85 מ׳ . . . בבאר שבע.

מַבַּשְׁקְרָנָא m. (בַּשְׁקַר) [*what is known by searching,*] *innermost, true nature* (corresp. to b. h. חֶקֶר).—*Pl.* מְבַשְׁקְרָנֵי. Targ. Job XXXVII, 16 (h. text מִפְלְשֵׁי, cmp. פָּלַשׂ I).

מַבְּתָא, מַבְּתוּתָא f. (בּוּת) *night-lodging.* Targ. Jer. XIV, 8 (some ed. מַבָּתָא). Targ. Is. I, 8 ערסל מ׳ (ed. Wil. מַבְּתוּתָא, corr. acc.; Regia מַבָּתוּתָא; some ed. מכ׳, corr. acc.) the hammock for night-lodging (h. text מלונה).—בֵּית מ׳ (בֵּי) *lodging place.* Targ. Gen. XLII, 27; a. e.—Targ. Jer. IX, 1 מְבָתָא (מַבָּתָא, constr.).

מְגָאנָא, v. מְגָנָא.

מַגְאנָא, v. מַגְנָנָא.

מַגְאַר, v. מַגְנַאר.

מַגְבָּדָא f. (גָּבָה) *collection.* Y. Keth. IX, 33^{b} bot.; Y. Gitt. V, 46^{d} top הדבר תלוי במ׳ it (the widow's right of alimentation) depends on (ceases with) the collection of her widowhood; Y. Shebu. V, 36^{b} bot.—Y. Meg. I, 70^{b} bot.; B. Mets. 78^{b}, 106^{b}; מַגְבֵּת פוּרִים וכ׳ the collection for Purim must be given to the poor for the Purim festival; Tosef. Meg. I, 5 מַגְבִּית. Ib. מגבית העיר what has been collected in one town. Lev. R. s. 5 עסק מגבת צדקה לחכמים the business of collecting contributions for the maintenance of students; Esth. R. to I, 4 מגבת חכמים.

גַּבְיָא, מַגְבְּיָא m. (גָּבַב; cmp. Syr. מגביא coagulum, P. Sm. 2001) [*astringent,*] *alum.*—מ׳ גילא (ג׳) (v. גִּילָא II) *liquid alum.* Sabb. 110^{a} (in a prescription) מתקל זוזא מ׳ ג׳ Ar. (ed. גבריא, Ms. M. only מגבי; Ms. O. מגביא) alum of the weight of a Zuz. Men. 42^{b} bot. מ׳ גילא (Ms. R. 2 גלריא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

מַגְבִּילָה pr. n. m. *Magbilah.* Y. Ber. III, 6ª bot. מ׳ אחוי דר׳ אבא בר כהן; Y. Naz. VII, 56ª גבילה; Pesik. R. s. 33 אבלוגה (corr. acc.).

מַגְבִּית, v. מִגְבָּה.

מַגְבִּיתָא f. (dial. for מגפיתא; נגף; cmp. Sam. מגופי, Lev. XIX, 14, a. מגבי Ex. XXIII, 33; v. Fränkel Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 3) *stumbling block.* Targ. Is. III, 6 (h. text מכשלה).

מַגֵּג m. (v. next w.) *megeg,* a species of *reed.* Par. III, 9; Tosef. ib. III (II), 9; חבל של מ׳ a rope made of *m.*; Erub. 58ª.

מָגַּג (cmp. מוג) *to soften, dissolve, steep.* Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top מוֹגֵג בידים טמאות you may steep (fenugrec in a lotion) with levitically unclean hands.

Hithpalp. הִתְמַגְּמֵג *to be dissolved, melt.* Pesik. R. s. 21 (ref. to Ps. LXXV, 4) כבר הית העולם מִתְמַגְּמֵג וחולך the world would have gone on melting away; Cant. R. to VII, 1 מתגמגם (transpos.).

מַגַּג ch., v. מוּג ch.

מַגָּא m. (preced.) *solution, maceration.*—*Pl.* מָגֵּי. Pes. 107ª שיכרא בר תליסר מ׳ Ar. (ed. מגני, Ms. M. אגני; Ms. M. 2 מָגָּאֵי; Ms. O. מגאני) a date beer of thirteen solutions (the same water poured over thirteen basins of crushed dates in succession).

מַגַּד m. (b. h.; נָגַד, as מֶמֶר fr. מָרַר; cmp. גַּד *fortune*) [*allotted gift,*] *precious goods,* esp. *fine fruit.*—*Pl.* מְגָדִים. Sabb. 127ᵇ מיני מ׳ all sorts of delicacies.

מִיגָּא, מִגָּא, מַגָּא I ch. same, *precious ware, fine fruit.*—*Pl.* מִגָּדִין, מַגָּדָא, מְגָדֵי, מְגָדָא, מִיגִּי. Targ. Job IX, 26. Targ. Y. Ex. XV, 19. Targ. Y. Deut. XXVIII, 23. Ib. XXXIII, 13, sq., v. מִגְדָּנִין. [Targ. Y. I Num. XXII, 7 מיגדין דקיסמין jewels of divination (?); Y. II אגריז *letters.*]—Men. 43ᵇ אספרמקי ומגדי spices and choice fruits.

מִיגָּא, מִגָּא II f. (נָגַד), constr. מִגְדַּת, *guidance, leading string.* Targ. Hos. XI, 4 (ed. Wil. מגרת); cmp. תִּיגְדָּא.

מִגְדִּירָה, v. מַגְדֵּרָה.

מִגְדָּל m. (b. h.; גָּדַל) *tower, turret.* Sabb. XIII, 5. Tosef. Ohol. XVIII, 5 במ׳ . . . הנכנס he who enters gentile lands . . . in a portable turret. Ohol. IV, 1, v. אָוִיר. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ three hundred *hălakhoth* (about levitical cleanness) במ׳ הפורח באויר concerning a turret flying (moving) in the air (cmp. Tosef. l. c.); [oth. opin. = מ׳ העומד באויר, Ohol. l. c.; for oth. explan. v. Rashi to Ḥag. a. Snh. l. c.].—Erub. 34ª מ׳ שאינו מסומר a turret which is not fastened (which can be let up and down). Kel. XII, 3 מ׳ של בעלי רופאים a turret (spice chest) of private people, of physicians. Tosef. Sot. III, 10 אנשי מ׳ the builders of the Tower of Babel, v. הַפְלָגָה; a. fr.—*Pl.* מִגְדָּלִין, מְגִדְּלִין. Y. B. Bath. IV, 14ᶜ bot.; Tosef. ib. III, 3 חמ׳ the turrets (store closets) in bath-houses. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. אֲקוּנְבִּי. B. Mets. 25ª עשויין כמ׳ pyramidally; Tosef. ib. II, 7 עשוירות מגדלות coins piled up; ib. מקצתן מגדלין some of them piled up; a. fr.—Esp. מִגְדָּל pr. n. pl. *Migdal, Magdala,* near Tiberias. Tosef. Erub. VI (V), 13; Y. ib. V, 22ᵈ bot.—In compounds: מִגְדַּל, e. g. מ׳ עדר, מ׳ חרוב, v. respective determinants.

מוּג׳, מַג׳, מְגַדְּלָא, מִגְדָּלָא ch. same. Targ. Is. II, 15. Targ. Gen. XI, 4 (ed. Berl. מַ׳). Targ. Jud. VIII, 9; a. fr.—*Pl.* מִגְדְּלַיָּא, מוּג׳. Targ. II Chr. XXVI, 9, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 20 (h. text מדרגות); a. fr.—Esp. מַגְדָּלָא, מוּג׳ *Magdala,* v. preced. Y. Snh. II, beg. 19ᵈ ערק לרא מוג׳ he fled to M.; Y. Hor. III, beg. 47ª ערק בדא דמ׳ (read: לדא, sub. כנישתא) to the synagogue (and school house) of M.; ib. בדא דמ׳ he is in the synagogue of M.; Y. Snh. l. c. 20ª top בהדא מ׳; Midr. Sam. ch. VII מִגְדַּל צְבוֹעֵירָא. Y. Maasr. III, 50ᶜ top. Koh. R. to X, 8 כנישתא דמ׳, v. supra; a. fr.—In compounds: מגדלא ד־, v. respective determinants.

מוּג׳, מַגְדְּלָיָא, מִגְדָּלָאָה m. (preced.) *of Magdala,* surname of several scholars. B. Mets. 25ª, a. e., v. רְצָחָק. Y. Ber. IX, 14ª top; Y. Taan. I, 64ᵇ top; a. e.

מִגְדָּלַת f. (גָּדַל) 1) *child's nurse.* Lev. R. s. 36, end.—2) *hair-dresser, hand-maid,* v. גַּדְּלַת.

מגדן, Koh. R. to VII, 26 some ed., v. מָגֵּר.

מַגְדָּנִין m. pl. ch. (v. מֶגֶד) *precious goods.* Targ. O. Gen. XXIV, 53 (Y. דורונין, h. text מגדנות). Targ. O. Deut. XXXIII, 13, sq., v. מַגָּדָא.

מִגְדַּת, v. מִגְדָּא II.

מִגּוֹ, מְגוֹ, v. גּוֹ.

מָגוֹב* m. (גָּבַב) *rake,* an agricultural implement with many teeth, forming a sort of sieve to separate the grain from the chaff. Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6; [Ar. s. v.: a sort of *glove,* oth. expl.: reading מְגֵב, fr. גָּבַב, *an implement for drying* the grain by winnowing].

מָגוֹג (b. h.) pr. n. gent. *Magog,* גוג ומ׳ Gog and Magog, the two allied nations, the defeat of which, it is believed, will precede the redemption of Israel (v. Ez. XXXVIII, sq.). Eduy. II, 10 משפט ג׳ ומ׳ וכ׳ וכ׳ the judgment of Gog and Magog in the Messianic days will last twelve months. Ber. 13ª מלחמת גוג ומ׳ the war with G. a. M. Snh. 95ᵇ; a. fr.

מָגוֹד m. (נָגַד; cmp. גּוֹד) *a frame to spread clothes on.* B. Mets. 30ª; Pes. 26ᵇ אבידה לא ישטחנה ע״ג . . . מ׳ וכ׳ the finder must not spread a lost object in his charge over a bed or a frame for his own use.

מְגוֹסָא, v. מְגִיסָא.

מָגוֹסֶת pr. n. f. (?) *M'goseth.* Yeb. VIII, 4 (79ᵇ) בן מ׳ one Ben M.

מְגוֹסְתָא, v. מְגִיזְתָא a. מְגִיסְתָא.

מְגוּפָה f. (גּוּף I), constr. מְגוּפַת I) *bung, stopper.* Kel. IX, 1.

Ib. X,3, v. חִלְחֵל.—2) *the clay used for sealing wine vessels, sealing clay.* Y. Ber. IX, 13[d] bot. כדי שתשרה חמ׳ so much rain that the sealing clay looks as if dissolving; Y. Taan. I, 64[b] top (not שתשרף); a. e.—3) *an air-tight vessel.* Tosef. Bets. II, 14; Y. ib. II, 61[c] bot. במ׳ ..... חיו מכניסין they brought the burning perfume (מוּגְמָר) into the dining room (on a Holy Day) in an air-tight vessel.

מְגוּפְתָּא ch. same, *stopper; clay-seal.* Targ. O. a. Y. I Num. XIX, 15 (Y. II פוריית). Targ. Y. ib. 9.—*Pl.* מְגוּפְתָּא. Targ. Joel I, 17 מְגוּפְתְּהוֹן (h. text מגרפתיהם!).

מָגוֹר m. (b. h.; גּוּר I) 1) *dwelling, neighborhood.* Sabb. 149[b] (expl. רִגְרָךְ, Ps. V, 5) לא יגור במגורך רע a bad man shall not dwell in thy neighborhood; Ḥag. 12[b] evil shall not &c.; a. e.—*2) *rest, stand.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 20 (R. S. to Kel. V, 11 מגיר).

מָגוֹר, מָגוֹרָא *neighbor,* v. מְגִיר.

מְגוּרָה I f. (b. h.; גָּרַר, v. גֹּרֶן, גִּרְנָא) *store-room; bin* for wheat, figs &c.; *reservoir.* Pes. 4[b], a. e. מ׳ מלאה פירות a store-house full of provision. Maasr. I, 8, v. עָבַל; a. e.—Tosef. Mikv. I, 17 מ׳ של דיסקוס וכ׳ (ed. Zuck. רגורס, corr. acc.) the water-reservoir of Discus in Jabneh; Y. Ter. VIII, 45[b] מְגוּרַת של וכ׳; Kidd. 66[b] מ׳ של דסקים.—Trnsf. (v. אֲגוּרָה) *pericarp* of nuts, almonds &c.; *drupe.* Maasr. I, 2 nuts are subject to tithes משישו מ׳ from the time they form drupes; Tosef. ib. I, 1; Y. ib. I, 48[d] bot.—Gen. R. s. 18 בנה בה מגורות וכ׳ (read מְגוֹרֶת) he built in woman's body one store-room (the womb) more than in man; (Erub. 18[a] sq. כבנין אוצר).—*Pl.* מְגוּרוֹת. B. Bath. IV, 6 (67[b]) מ׳ שלמים (Ms. M. מערות) reservoirs. Kel. XIX, 7 מ׳ שבה the *drawers* in a chest. Tosef. ib. B. Kam. II, 7 .. בירת תבלין העשוי מ׳ מ׳ וכ׳ a wooden spice box having *compartments* (*partitions*) without lids. Ib. B. Mets. VIII, 1 שידה שהמ׳ שלה וכ׳ (ed. Zuck. מגירות, corr. acc.) a chest whose drawers are inside (not protruding). Yalk. Cant. 992, v. אֲגוּרָה.

מְגוּרָה II f. (גּוּר I) *a court containing several dwellings.* Erub. 70[b] (Rashi: *a barn divided off,* v. preced.).—*Pl.* מְגוּרוֹת (or מְגוֹרוֹת) *neighborhood, neighbors.* Gen. R. s. 99; Tanḥ. Vayḥi 9, v. מְכֹרוֹת.

מגורה, Y. Sabb. XVI, end, 15[d] במ׳ דר׳ יונה, read מְגִירֵיהּ, v. מְגִיר.

מגורסי, Lam. R. to II, 22, Ar. ed. Koh., v. מְגִיר.

מְגוֹרֶרֶת f. *strigil,* v. מַגְרֵרֶת.

מְגוֹרֶת f. 1) = מְגוּרָה I, q. v.—2) v. מוֹגֶרֶת.

מְגִירְתָא, מְגִירְתָא f. ch. 1) = h. מְגוּרָה II, *court, neighborhood.* Y. Sabb. XVI, end, 15[d] [read:] נפלח..במגירתיה בְּמְגִירְתֵּיהּ; Y. Yoma VIII, 45[b] במגירוותיה; Y. Ned. IV, 38[d].—2) *neighbor,* v. מְגִיר.

מְגוּשׁ m. *magian, sorcerer.* Sabb. 75[a]. Sot. 22[a] ת״ר מ׳ he is a magian (saying words he does not understand).

מְגוּשָׁא ch. same. Yoma 35[a] Ms. M. (ed. אמגושא). Sot. 22[a] (prov.) רטין מ׳ ולא וכ׳ the magian mumbles and understands not what he says.

מְגוּשְׁתָּא f. (preced.) *the magian's practices,* v. אֲמְגּוּשְׁתָּא.

מִגְזָר, מַגְזָרָא m. (גָּזַר) *cutting tool, sickle, pruning knife.*—*Pl.* מִגְזָרִין, מַגְזְרִין. Targ. II Sam. XII, 31 (h. text מגזרות).—Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מזמרות, Is. II, 4) מגזזין (corr. acc.).

מְגִזְתָא, v. מְגִיזְתָא.

מְגִי, v. מוּג.

מַגִּיד m. (נָגַד) *speaker, preacher.* Pes. 52[b] (play on Hos. IV, 12 ומקלו יגיד לו מ׳ לו) כל המיקל לו מ׳ לו whoever makes it easy for him, is his preacher.—*Pl.* מַגִּידִים, constr. מַגִּידֵי. Erub. 53[b], v. עֲלָטָה.

מגידונית, Yalk. Num. 786, read מַטְרוֹנִית.

מגידם, Num. R. s. 4, end, v. מָגְרוֹס.

מְגִיזָה (מְזִינָה) pr. n. pl. (cmp. מְגִיזְתָא) *M'gizah* (*Pass*), *Mazaca,* later Caesarea, capital of Cappadocia. Yeb. 25[b] מְגִיזָה קפוטקיא (Y. ib. II, end, 4[b] קיסרין שבקפודקיא; Tosef. ib. IV, 5 בקפ׳ only). Y. ib. XVI, 15[d] top קפ׳ של מג׳; Tosef. ib. XIV, 5 מְזִינַת קפ׳ (Var. מדינת); Bab. ib. 121[a] מדינת; Koh. R. to XI, 1 מדינת). Tosef. Sabb. XV (XVI), 8 מז׳ (Var. מדינת). M. Kat. 26[a] מזיגת קסרי (Ms. M. מדינת דקסרי).

מְגִיזְתָא, v. מְגִיזְתָא II.

מְגִיזְתָא I, מְגִזְתָא f. (גָּזַז or גָּזַז), constr. מְגִיזַת, מְגִזַּת, *ford, pass.* Targ. II Sam. XIX, 19. Targ. Num. XXI, 11; a. e.—*Pl.* מְגִיזָתָא, מְגִזָּתָא. Targ. Y. Num. XXXIII, 45. Targ. Jer. XXII, 20; a. e.

מְגִיזְתָא II f. (גָּזַז) *arbitrary decision.* דיני דמ׳ *the arbitration practice of untrained magistrates,* opp. to learned courts. B. Mets. 30[b] דנא דמ׳ לדיינו אלא (מאי) ed. (Ms. M. מגוסתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) what else should they have done (in lieu of deciding according to the law of the Torah)? Should they have followed the practice of the arbitrators?—V. מְגִיסְתָא II.

מְגִילְתָא, מְגִלְתָא, v. sub מְגִלָּה.

מְגִינְ־, v. מָגֵן.

מְגִינָא (מָגִין) מַגֵּן m. ch.=h. מָגֵן, *shield, protection.* Targ. Deut. XXXII, 38 (some Ms. מָגֵן, Y. ed. Amst. מַגִּין); a. e.—Gen. R. s. 59, end אניק במגיניה he swung his shield; Yalk. ib. 107; Yalk. Sam. 156. Gen. R. s. 77, end מגיניה דידין וכ׳ the shield of the one against that of the other; a. e.—*Pl.* מְגִינַּיָּא, מָגִינַּיָּא. Targ. I Kings X, 17 (ed. Wil. מָגִנַּיָּן); a. e.—בֵּירִית מָגִינַּיָּא pr. n. pl. *Beth Maginnaya* (Shield-House). Kil. VI, 4 Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. בירת המגיניה; Ms. M. המגניא; Tosef. ib. IV, 7 בירת המגינין).

מְגִינָּה, v. מְגִנָּה.

מְגִיס, מִגַּס (or מְגַס) m. (v. גָּסַס) *tray, plate.* Yoma VI, 7; Pes. V, 10 נתנן במ׳ וחקטירן וכ׳ he put them (the parts belonging on the altar) on a tray and burned them &c. Ib. 65[b] אטו במ׳ גופיה מקטר לחו Var. in Rashi (v. Rabb.

in the field and in the house (living in the same court). Koh. R. to VII, 26 מ׳ לסטים (not מגיד) a neighbor who was a robber. Ib. מָגְנָן (not מגדן) our neighbor. Ib. X, 19; a. fr.—*Pl.* מָגְרִין, מָגְרִיָּא, מָגוֹ׳. Y. Peah III, 17[d] top מגו׳ לְמַגְרֵיהוֹן ... כל מ׳ gentile neighbors. Lam. R. to I, 5 מוכראין עבדין do all neighbors, bent on doing evil, do it to their neighbors?—Midr. Till. to Ps. XLVIII (prov.) לא כמה דאמרת ... דאמרין מָגְרַיָּה (ed. Bub.) go not by what thy mother says (of thee), but by what the neighbors say. Cant. R. to VII, 2; a. fr.—[Lam. R. to II, 22 מגו ביתאי ed. (Ar. מגרוסי) read: מְגוֹרֵי ביתאי inmates of my house, v. קוסיטרפיזון.]—*Fem.* מָגְרָתָא, מָגְרָתָא׳. Targ. Y. II Ex. III, 22 אחית לגבי מ׳ .. (not מאגורתה). —Lev. R. s. 5, end .. שלמא עליך מָגְרָתִי .... she comes to a neighbor ...., peace with thee, my neighbor! Ib. s. 6; a. fr.—*Pl.* מָגְרָתָא. Ib. s. 9 אמרין לה מָגְרָתָהּ (some ed. ....) said her neighbors to her. Ned. 21[b] דאמרין מָגְרָתָךְ עלָה דברתך וכ׳ that thy neighbors will say of thy daughter &c. Y. Sabb. III, 5[d] bot. [read:] ובלחוד דלא ידעין מ׳ (not מגריית) provided the neighbors do not know it.

מְגָרָה, מַגְרָה f. (b. h. מִגְרָה; גָּרַר I) 1) *saw.* Kel. XIII, 4. Bets. IV, 3. Ḥull. I, 2; a. fr.—2) *plane.* Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119[b], v. גָּרַר I.—[Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 1 מגרות ed. Zuck., v. מְגוּרָה I].

מְגִירוֹס, (מַגרוֹס) m. (μάγειρος) *baker, cook.* Lam. R. to III, 16 אצל חמגרוס Ar., v. פָּרְכּוּסָא. Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Lev. 643, a. e. מְגִירָכָךְ (מְגִירָסָךְ) אנא I (the Lord) am thy cook (ripening thy fruits); Pesik. Ha'omer, p. 70[a] מגיסך (corr. acc.). Ib. כמו גרדיס read: כמגרוס. Num. R. s. 4, end מ׳ של בו״ד (not מגרדם, מגרדם) the cook of a human master. Y. Keth. I, 25[c] קול מגרוס בעיר when it was announced that a cook (or baker) was in town (Snh. 32[b] קול רחים).—*Pl.* מְגִירְסִין, מְגִירוֹסִין. Lev. R. s. 7; Yalk. Num. 777 מגרסין; Pesik. R. s. 16 מגריפים (corr. acc.); Pesik. Eth Korb., p. 61[a].—[Lam. R. to II, 22 מגרוסי Ar., v. מָגִיר.]

מְגִירְתָּא, v. מִגּוּרְתָּא.

מְגִירְיוֹן m. (μαγειρεῖον) *cook-shop, kitchen.* Y. Bets. V, end, 63[b].

מגריות, Y. Sabb. III, 5[d] bot., v. מָגֵר end.

מְגִירְסָא, מָגִירְסָא, מגירס, v. מְגֵירוֹס.

מְגִירָתָא, v. מָגִיר.

מַגָּל m. (b. h.; perh. contr. of מעגל, v. עָגַל) 1) מַגָּל קצירה or מ׳ *sickle, scythe,* an implement with indentations. Succ. 32[a] עקום דומה למ׳ a Lulab curved like a sickle. Y. ib. III, 53[c] bot. עשוירה כמין מ׳ leaves shaped (and serried) like a sickle; Bab. ib. 34[a] עלה שלה עגול ופיה דומה למ׳ a. e.—2) מַגַּל יד or מ׳ *an implement combining knife and saw.* Kel. XIII, 1. Ḥull. I, 2. Bets. IV, 3 (used for splitting wood); a. fr.—Snh. 95[b] מַגָּלָךְ נטושה (*fem.*), v. נָטַשׁ I.

מַגָּ׳, מַגָּלָא, מגל ch. same. Targ. Deut. XVI, 9; XXIII, 26 (h. text חרמש).—Taan. 31[a] יום חבר מגל the day of breaking the *maggal* (suspending the chopping of wood

D. S. a. l. note 60; ed. (אטו הוא גופיה וכ׳) did he burn them on the very plate?; Yoma 67[b] במ׳ מקטר להו (אטו) Var. in Rashi a. Tosaf. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Kel. XVI, 1 חמגס (ed. Dehr. חמגיס; Tosef. ib. B. Mets. V, 10 קערה). Y. Yoma V, beg. 42[b] כף מ׳ *Kaf* (Mish. V, 1) means *plate.*

מְגִיסָא, מְגִיסָּא ch. 1) same, *plate, dish.* Targ. Ps. CXXIII, 2 מ׳ וכ׳ .. מודיקין looking out for (the remnant of) a dish at the hands of their masters (in ed. Wil. our w. omitted); Targ. Y. Num. XI, 6 (not דמוריק).—Lev. R. s. 28 כיון דחוה מ׳ עליל whenever a dish was brought in; ib. וכיון דמגיסי עליל as soon as a dish of mine comes in; (Koh. R. to I, 3 חבשילא).—*Pl.* מְגִיסִין, מְגִיסָּיָא, מָגוֹ׳. Targ. O. Num. IV, 7 (ed. Amst. מגי׳); a. fr.—Targ. Ez. XIII, 19 מגוסין דלחם (not מכ׳; ed. Lag. מְגוּסְיָין) plates with morsels from the tables (h. text פתותי).—Lev. R. l. c. למה מגו׳ נפקין וכ׳ why are the plates carried out without having been tasted?—2) (=Lat. *accubatio*) *dinner, banquet.* Koh. R. to I, 3 דבגין מְגִיסָךְ אחית that I came for the sake of thy dinner. Lam. R. to I, 1 רבתי [read:] אעליה ועבריד ליה מגיסא (or מְגִיסָתָא) he took him into his house and prepared a dinner for him.—[Targ. Y. Ex. XXVIII, 39 מגיסי, v. גּוּפְנָא I ch.]—[Pesik. Ha'omer, p. 70[a] מגיסך, v. מְגִירוֹס.]

מגיסטי, מגיסטאר, v. next w.

מָגִיסְטֵר, מָגִיסְטִיר m. (magister) *a high imperial officer* (v. Sm. Ant. s. v.). Ex. R. s. 30 קרב קירסין למ׳ put the Magister in stocks. Lev. R. s. 28 מאן דעבדי מ׳ פלטון וכ׳ he who used to appoint the Magister Palatii is to be made a bather &c.—*Pl.* מָגִיסְטָרֵי (magistri). Gen. R. s. 26 (expl. זמזמים, Deut. II, 20, v. זָמַם I) מגיסטרומין מגיסטי (some ed. מגדמטין מגיסטי) מלחמה (some ed. מגיסטרוי בג׳; Yalk. ib. 47 read: מְגִיסְרִין ומגיסטרי וכ׳ mensores (camp-surveyors) and magistri militum (chief commanders).

מגיסטריני, Targ. II Esth. IX, 3 (Var. מגיסטרני, מגס, מסטרני, מכיצטרכי) read: מָגִיסְטְרָטֵי m. pl. (magistratus) *officials* (h. text אחשדרפנים).

מָגוֹ׳ I f. (v. מְגִיסָא) *tray, plate.* Targ. O. Num. VII, 13 (ed. Amst. מְגִיסָּ׳; h. text קערה); a. fr.—*Pl.* מָגְרָתָא, מָגוֹ׳. Y. Snh. VIII, end, 26[c] [read:] מיסב מְגִירָסָתַי מיני to steal my (silver) plate.

מָגוֹ׳ II f. (גּוּפְנָא I) *haughtiness, violence.* B. Kam. 114[a] בדינא דמ׳ (Ms. M. דמגו׳; Rashi in early prints מגוש׳; oth. vers. מגוו׳; Ms. F. מגוסא read מגוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note) in a court of violence, opp. בי דוואר regular Persian courts. V. מְגוּזְתָא II.

מַגִּיפָתָא, מַגִּיפָתָא, v. sub מַגֵּפָה.

מָגִיר *rest,* v. מָגוֹר.

מָגוֹ׳, מָגְרָא, מָגִר, (מָגָר, מָגִר) m. (גּוּר I; v. מְגוּרָה II) *fellow-inhabitant, neighbor.* Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 אנתתיה דמ׳ the wife of a neighbor (of the old man). Y. Yoma VIII, 45[b]; Y. Ned. IV, end, 38[d] הוה מָגְרֵיהּ וכ׳ was a neighbor of (living in the same court with) R. J.; Y. Sabb. XVI, end, 15[d] במגורה (corr. acc.). Y. B. Bath. II, end, 13[c] הוה מגיריה וכ׳ was his neighbor

for the Temple).—*Pl.* מִגְלֵי, מַגָּלֵי. Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3; Joel IV, 10 (h. text מזמרות).

מִגְלָב m. (גלב, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 567[a]) [*scraper,*] an instrument of torture, *goad* or *whip*. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52; Yalk. Gen. 69 מגלבה; (Tanḥ. Lekh. 5 שרביט).—*Pl.* מַגְלָבִין, מַגְלָבִים. Ex. R. s. 14, beg. לך והכהו חמשים מ׳ go and give him fifty lashes. Tanḥ. M'tsora 4 כבלים ומ׳ chains and straps; Num. R. s. 13. Ib. חמשה מ׳ five *afflictions*. Ib. s. 10, beg.; Lev. R. s. 27; Cant. R. to V, 16, v. מַרְזוֹבוֹת.

מַגְלָבָא, מִגְלָבָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 (Var. ומגלכא, Ms. נמגלבא, corr. acc.; h. text מתג).—*Pl.* מַגְלְבַיָּא, מַגְלְבִין. Lev. R. s. 15 חמת מ׳ תלן she saw the straps hanging. Gen. R. s. 84, beg.; Yalk. ib. 140; Yalk. Job 904 מאה מ׳ one hundred lashes.

מַגְלָבָה, v. מִגְלָב.

מְגִלָּה, מְגִלַּת f. (b. h.; גָּלַל) *roll, scroll, volume, part of a* סֵפֶר. Treat. Sof'rim V, 9 אין עושין שמע (או)הלל מ׳ וכ׳ you must not prepare the section of *Sh'ma* or of *Hallel* as a special volume for children; Gitt. 60[a] מהו לכתוב מ׳ וכ׳, v. לָמַד; Yoma 37[b]. Gitt. l. c. תורה מ׳ מ׳ ניתנה the Pentateuch was published in sections, opp. תחלה קורא Deut. R. s. 8 בתחלת מ׳ when beginning, the student reads (the Pentateuch) in a detached scroll, opp. בספר.—Y. Shek. V, 49[a]; Yoma 38[a]; Cant. R. to III, 6 מְגִלַּת ס(מ)נין a volume containing prescriptions for frankincense; a. fr.—מ׳ סתרים, מ׳ יוחסין, מ׳ עריות, מגלת אסתר, &c., v. respect. determinants.—*Pl.* מְגִלּוֹת, מְגִלִּיּוֹת. Cant. R. l. c. היו מוסרין מְגִלִּיּוֹתָם וכ׳ they handed over their rolls (containing the prescriptions) one to the other; (Y. Shek. l. c. את המגלה חזאת).—Esp. מְגִלָּה(ת) = מגלת אסתר, a. אֶסְתֵּר. Meg. I, 1. Ib. 19[a] נקראת ספר מ׳ the book of Esther is called a book and also a letter. Ib., sq. הקורא במ׳ חכתובה בין וכ׳ he who recites from a Book of Esther as written among the Hagiographa (instead of using a special scroll); a. v. fr.—*M'gillah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, treating chiefly of the Festival of Purim.—*M'gilloth*, the five books: Esther, Ruth, Canticum, Lamentations and Koheleth.

מְגִלּוֹנְאָה, v. מְלוֹגְנָאָה.

מַגְלִיוְנָא m. (גָּלָה) *decreer of exile*. Y. Yoma III, 40[c] top נסוחה מ׳ *kerets* (Jeṛ. XLVI, 20) means *sweeper*, that is, he who will banish (v. Deut. XXVIII, 63).

מַגְלָל, מַגְלָלְתָּא, constr. מִגְלַל, מִגְלַלְתָּא ch.=h. מִגְלָלוֹת. Targ. Jer. XXXVI, 2; a. e.

מַגְמָר, v. מוּגְמָר.

מָגֵן m. (b. h.; גָּנַן) *shield, defense*. Pesik. Ha'omer, p. 70[a,b] (ref. to ואל מצנים, Job V, 5) לא בזיין ולא במ׳ not with weapon or with shield (will he prevail); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.—Cant. R. to IV, 4 end (ref. to אלף המגן, ib.) אלף דור . . . אותו חמ׳ I folded together (skipped over) a thousand generations and brought unto them that shield (the Torah).—Midr. Till. to Ps. I, 5, v. גּוֹן; a. fr.—*Pl.* מָגֵנִים, מָגִנִּים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) שהיו מקרקרים . . . עושין אותן מ׳ they broke down the walls of their houses and made of them defenses. Cant. R. l. c. לבניך אני נעשה מ׳ חרבה unto thy children I shall be many defenses. Gen. R. s. 44 מ׳ של צדיקים shields of the righteous (protectors of their generation by dint of their righteousness); a. e.—Esp. *Magen, the first section of the Prayer of Benedictions* closing with מָגֵן אַבְרָהָם (usu. called אָבוֹת, v. אָב). Deut. R. s. 11, beg. חוזר לתחלת מ׳ (לראש Ber. 34[a]) he must go back to the beginning of the first section. Erub. 65[a], v. פּוּק h.—פִּרְצַת חַמְגִינְיָן, Tosef. Kil. IV, 7, v. מְגִינְיָא.

מָגְנָא, ch. same, v. מַגֵּן.

מַגְנָא, מִגְנָא m. (גְּנַן; cmp. חָנַם fr. חָנַן) *grace, undeserved gift*; (adv. with or without prepos.) *for nothing, in vain*. Targ. Prov. XV, 27.—Targ. Gen. XXIX, 15. Targ. Ex. XX, 7; Targ. Deut. V, 11; a. e.—Y. Bicc. III, 65[c] bot. לא מ׳ מאריך ימים it is not for nothing that he has been allowed a long life. B. Kam. 85[a] אסיא דמ׳ a physician (that will cure thee) without pay; אסיא דמ׳ כמ׳ שוי Ms. M. a. oth. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note) a physician without pay is worth as much as unpaid service can be expected to be, i. e. an unpaid physician is likely to be careless. Y. Snh. X, 29[a] bot. אפי׳ על מ׳ even if the curse has been pronounced gratuitously (without cause), cmp. קללת חנם s. v. חִנָּם.

מַגְנָא m. (גְּנַי) *couch*, or *couch-room*.—*Pl.* מַגְנַיָּא. Targ. II Esth. I, 9 (ed. Lag. a. oth. מגנגיא, corr. acc.).—[Pes. 107[a] מגני, v. מַטָּעָא.]

מַגְנָא, v. מַגְנָנָא.

מַגְנוֹן, v. מַגְנָנוֹן.

מַגְנָיָא f. (part. Ithpe. of גְּנַי) =h. מְגוּנֶּה (v. גְּנָה), *blameworthy*; מילתא מ׳ *blemish, defect*. Gen. R. s. 60 (prov.) מילתא דאית בך מ׳ וכ׳ what blemish there be in thee, be the first to tell it; B. Kam. 92[b] מילתא דמגיע מ׳ Ms. M. (ed. גנאה).

מַגְנִיּוֹת, v. מַגְנָנָא.—[Mekh. B'shall. s. 2 מגניות, emend. for מגפות, read: סַגְנִיּוֹת, v. סַגְנוֹן.]

מגנירמין, v. במגנירמין.

מָגִנָּת, מָגִנַּת f.=מָגֵן, *protection, defense*. Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 (expl. מגן, Gen. XV, 1) אני מ׳ לך I am a defense to thee.

מַגָּס or **מְגַס,** v. מַגֵּיס.

מְגַסְתָּא, מגסטרני, מָגַסְטִיר, מָגַסְטָאר, v. sub מגיס׳.

מַגָּע m. (נָגַע) *touch, contact*. Kel. I, 1, a. fr. מטמא במ׳, makes unclean by contact. Toh. VI, 4 ספק מַגָּע טומאה וכ׳ a doubt as to having touched an unclean thing is judged in favor of uncleanness; Ab. Zar. 70[a], a. e.—מַגָּע נכרי wine touched by a gentile suspected of idolatrous manipulations. Ib. 58[b].—Ib. 69[a] חבירו מ׳ another ignorant

man's touching things kept in levitical cleanness; a. fr.—*Pl.* מַגָּעוֹת. Y. Sabb. VII, 9[d] bot., v. מְהָה.—Constr. מַגָּעֵי. Y. Pes. VII, 34[d] bot. זבין מ׳ those unclean through contact with gonorrhoeists.

מַגְעִירִי f. (גָּעַר) *threatening, shouting.* Yalk. Ps. 864; Midr. Till. to Ps. CVI, 9 ed. Bub. (missing in eds.) אפי׳ מ׳ לא הוות וכ׳ it was not even a shouting (at the sea) but only a blowing. Yalk. l. c. (missing in Midr. Till. l. c.) לא מ׳ אלא מנהומי not only a shouting but even a roaring.

מַגָּף m. (גָּפַף or גּוּף) *sealer* of wine vessels. Y. Ab. Zar. V, 44[d] top שירחומהון דרבנן מעשה מ׳ (not מעש) the boring of which the Rabbis speak (Mish. V, 4) is the work of a professional sealer (requiring care and time).

מַגֵּפָה, מַגֵּר׳ f. (b. h.; נָגַף) [*striking,*] 1) *wound.* Makhsh. VI, 8 דם מַגֵּפָתָהּ the blood flowing from a woman's wound. Nidd. 55[b]; Ker. 13[a]. Ḥull. 35[b]. Yalk. Num. 710; a. e.—2) *sudden death, plague.* Mekh. B'shall. s. 2 אין המכה אלא מ׳ the verb מכה (Ex. XIV, 24) means pestilence. M. Kat. 28[a] מיתת מ׳ a sudden death. Ber. 4[b] בשעת חמ׳ during an epidemic; a. fr.—[מגפות, Mekh. l. c., v. מְגֻפָּה a. סַגְנוֹן.]

מַגְפַּיִן, מַגְפַּיִם m. du. (גּוּף I) *greaves, metal leggins.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62[a] פזומקי). Kel. XI, 8; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 מנעש ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מַגָּפַיִם).

מַגִּיפָא, מַגִּיפָתָא ch.=h. מַגֵּפָה. Targ. Y. II Num. XXV, 8 פָּתָא . . . (corr. acc.).

מְגַר, *Pa.* מְגֵּיר (b. h. מָגַר; cmp. גָּרַר) 1) *to drag down; to throw over.* Targ. Gen. XLIX, 17 (h. text וַיִּפֹּל). Targ. Ps. LXXXIX, 45. Targ. Ez. XXXIX, 3. Targ. II Kings IX, 33 (h. text שמט). Targ. Is. XXII, 19 (h. text הרס); a. e.—2) [*to scrape off,*] *to diminish, destroy* (corresp. to b. h. צָמַת a. גָּזַע). Targ. Ps. CXIX, 139. Ib. CI, 5; 8. Ib. CXLIII, 12; a. e.

Ithpa. *to be diminished.* Targ. Job VI, 17. Ib. XXIII, 17 Ms. (ed. אתגמר׳, h. text נצמתו).

מָגָר, מָגְרָא, v. מָגֵר, a. סִבְבָא.

מִגְרָדְתָּא, מַגְרֵדְתָּא, מַגְרֵדְתָּא, v. sub מְגַרְ׳.

מְגֵרְדָּה, v. מְגֵירָה.

מַגְרוּמְתָּא f. ch.=h. מוּגְרֶמֶת, v. גָּרַם *Hif.* B. Kam. 99[b] החזיא מ׳ (Ms. R. מַגְרֶמְתָּא) a case of a *mugremeth.*

מְגָרִיס, מַגְרוֹס, v. מָגִירוֹס.

מגרופות, Pesik. R. s. 6, read מַגְרוֹפִיּוֹת.

מַגְרוֹפִי, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרוֹפִית f. (גָּרַף; v. מַגְרֵפָה) 1) *spade, shovel.* Gen. R. s. 16, beg. פותק במ׳ ארבעה . . he divided off the course of four river-heads with one (cut of the) spade.—2) *trowel.* Pesik. R. s. 6 [read:] לא נשבר לא מ׳ וכ׳ no trowel nor axe was broken; Yalk. Kings 186 מגרופת (corr. acc.).

מַגְרוֹפִי, מַגְרוֹפִיתָא ch. same. Gen. R. s. 38. Lev. R. s. 24.—*Pl.* מַגְרוֹפְיָתָא. Targ. Num. IV, 14; Targ. O. Ex. XXVII, 3 (Y. מַגְרֵפֹתֶיהָ, corr. acc.); a. fr. (h. text מְיָעִים).

מגרופת, v. מַגְרוֹפִית.

מַגְרֵיפָה, מַגְרִיפָה, v. מִגְרֵפָה.

מגריפים, Pesik. R. s. 16, v. מָגִירוֹס.

מַגְרְמְתָּא v. מַגְרוּמְתָּא.

מְגִירָסָא, v. מָגִירוֹס.

מַגְרֵף m. (גָּרַף) 1) *trowel.* Y'lamd. to Gen. XI, 1, quot. in Ar. s. v. גרף.—2) *shovel.* Y. Shebi. III, 34[c]; Y. M. Kat. I, 80[b] סלו ומַגְרִיפוֹ וכ׳ his basket and shovel show that he is preparing dung.

מַגְרֵפָה, מַגְרֵפָה f. (preced.) 1) *spoon, ladle; trowel.* Kel. XXIX, 8 מ׳ של ב״ב the ladle of the household (v. Maim. a. l.); מ׳ של סיידים the plasterers' trowel. Tanḥ. Sh'moth 9 של טיט the trowel for clay; Ex. R. s. 1 (some ed. מַגְרִיפוֹ של טיט, v. preced.). Kel. XIII, 4 מ׳ ladle (v. Maim. a. l.).—2) (usu. in connection with סל) *spade* used for digging and shovelling; *shovel.* Gen. R. s. 16; Sifré Deut. 6, a. e., v. גָּרַף.—Tosef. Toh. VIII, 13; Zeb. 99[b]. Sabb. XVII, 2 מ׳ לגרוף וכ׳ one may handle a spade (on the Sabbath) for grabbing &c., v. גָּרַף. Num. R. s. 15; Yalk. Ex. 163. Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8 הרא וחסל וחמי׳ וכ׳ it (the Torah) and all its implements, v. אַרְגָּלָא.—Y. Hag. II, 78[b] bot. מ׳ של מתכת an iron spade (flat); מ׳ של עץ a wooden shovel; a. e.—*Pl.* מַגְרְפוֹת, מַגְרֵי׳. B. Mets. 30[a]. Tam. II, 1. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.—3) *magrefah,* a) name of *a musical instrument in the Temple.* Arakh. 10[b]; Y. Succ. V, 55[d] top.—b) name of a sort of *tympanum.* Tam. V, 6, Ib. III, 8; Y. l. c. 55[b] bot.

מגרפתית, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרֶדֶת, מַגְרֵדָה, מַגְרֶרֶת, מַגְרֵרֶת (מַגְרֵדֶת) f. (גָּרַר I, v. גָּרַד) *strigil.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 19 אין מחגררין במגי׳ ed. Zuck. (Var. מגרדין במגרדת); Sabb. 147[b] אין גוררין במגרר׳, v. גָּרַר I.—*Pl.* מַגְרֵדוֹת (מַגְרֶדוֹת). Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 מגרד׳ ed. Zuck.; Kel. XII, 6 מגרד׳ (מגרד׳).

מַגְרַדְתָּא ch. same. Sabb. 147[b] (Ms. M. margin: מגרדא; Rashi Ms. מַגְרֵדָתָא).

מְגָרָשׁ m. (b. h.; גָּרַשׁ) *open space outside of a place.* Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) למגרשה של עדן וכ׳ he drove him out to the open outskirts of the garden of Eden. Macc. 12[a], a. e. אין עושין שדה מ׳ וכ׳ you must not change a cultivated field (outside of a town of refuge) into an open space &c.

מְגֵרָה, v. מוֹגֵרָה.

מגרת, Targ. Hos. XI, 4, v. מִגְּרָא II.

מִדְּ, a prefix, =מִן דְּ־, 1) *than that.* Targ. O. Ex. XIV, 12 מִדְּנִימוּת (ed. Amst. מִדְּנִמּוּת, corr. acc.); a. e.—2) *from the time that; from the fact that; since, because.* Targ. Gen. XLVIII, 15. Targ. I Sam. I, 12. Targ. O. Ex. XIV, 11; a. fr.—Ber. 2[b] שמע מינה וכ׳ . . . מְהָכָתָנִי from the fact that the Boraitha says . . . . we conclude that &c. Ib. 15[b]

מדקתני סיפא . . . מכלל since the second clause reads, 'R. Judah says &c.', we must conclude that the first clause does not express R. Judah's opinion. — Gitt. 19b מְדָּתָא הואי וכו׳ since one (of the papers found) was undoubtedly there (before the letter of divorce was thrown there), the other was surely there, too, and the letter of divorce may have been carried off by mice. B. Mets. 83b מְדִידָתָא כולי האי since he is so bold.—מדרבנן, מדאורייתא, v. אוֹרַיְיתָא.—Gitt. 37a, a. fr. מְדִידַעְתְּ וכו׳ as concluded from what R. . . . said; a. v. fr.

מַדָּא m. ch. = (b. h. מַד; מדד) *the priest's cloak*. Ber. 28a, v. לְבַשׁ.

מָדָאָה, v. מָדָיָא.

מַדָּאנָא, v. מַדְיָנָא.

מַדָּאנָא f. (v. P. Sm. 2011) = מִנְדָּה, *tribute, tax, fine*. Targ. Prov. XII, 24 למ׳ Ar. s. v. כרגא (ed. לִמְסָא).

מַדְבָּא, v. מֵידְבָּא.

מַדְבִּיר* m. (הִבֵּר) *guide*; מ׳ דנורא *torch* or *torch-carrier* directing the work of night laborers.—*Pl.* מַדְבִּירֵי. M. Kat. 12b Ms. M. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מְדוּכְּרֵי, Alf. מַדְכִּירָא).

מַדְבֵּחַ, מִדְבַּח m. ch. (דְּבַח) = h. מִזְבֵּחַ, *altar*. Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Gen. XII, 8; a. fr.—Zeb. 54a רב מהרגם באחסניתיה יחבני מ׳ Rab translated (ובן כחפיו שכן Deut. XXXIII, 12) on his possession shall the altar be built; a. e.—*Pl.* מַדְבְּחַיָּא, מַדְבְּחִין; fem. מַדְבְּחָתָא. Targ. O. Num. XXIII, 1; 4; a. e.—Targ. Ps. LXXXIV, 4.—משקי בי מדבחייא (בית) liquids used on the altar (wine, oil), contrad. to משקי בי מטבחייא liquids of the slaughtering place (blood, water). Pes. 17a (ref. to Eduy. VIII, 4); Tosef. Kel. B. Mets. V, 7 (ed. Zuck. מט׳).

מדבך, v. נִדְבַּךְ a. מִדְבָּךְ.

מַדְבַּק m. (דְּבַק) *junction, welding*. Targ. I Kings VII, 29; 36 (h. text לוּיוֹת).—*Pl.* constr. מַדְבְּקֵי מ׳ ידין *arm-pits*. Targ. Jer. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (Var. מרב׳; ed. Wil. מַרְפְּקֵי).

מַדָּבָר m. (דִּבֵּר) 1) *speaker*.—*Pl.* מְדַבְּרִים. Ber. 63b, a. e. ראש המ׳ וכו׳ the first among the speakers on all occasions (attribute of R. Judah).—2) *the anterior part of the tongue*. Bekh. VI, 8; Tosef. ib. IV, 11; Kidd. 25a.

מִדְבָּר m. (b. h.; v. דִּבֵּר) *pasture-ground, desert*. Gen. R. s. 31, end. Cant. R. to IV, 4 (play on מדברך ib. 3) אע״פ שהוא מ׳ וכו׳ although the Temple is a desert, you are bound to observe the sacredness of its precincts now that it is ruined &c.; a. fr.—מ׳ חֲתֵי מ׳ the generation that died in the wilderness. B. Bath. 73b bot.; a. fr.—Tosef. Macc. III (II), 2; Macc. 9b; Y. ib. II, 31d top בצר במ׳ (b. h.) *Bezer in the Wilderness*, on the eastern side of the Jordan.—Tosef. Men. IX, 13 מ׳ כבשים, read: מִמִּדְבַּר חברון from the pasture-ground of Hebron; v. Men. 87a; Sot. 34b.—*Pl.* מִדְבָּרוֹת. Ber. IX 2. Ib. 54b הולכי מ׳ those travelling in the deserts; a. e.

מִדְבָּרְתָּא, מַדְבָּרָא m., מַדְבָּרְתָּא f. ch. same. Targ. Ex. III, 1; a. fr.—B. Bath. 73b; 74b אזלינן במ׳ we were travelling in the desert; a. fr.—Cant. R. to IV, 4 (ref. to מדברך, ib. 3) מִדְבָּרֵךְ יאי מַדְבְּרֵיתֵךְ יאיא thy *midbar* is beautiful, this means thy waste (the ruined Temple) is beautiful, v. preceding.; [Comment.: *thy speech.*]—*Pl.* מַדְבְּרַיָּא, f. מַדְבְּרָן. Targ. Ps. LXXV, 7. Targ. Is. LI, 3. Targ. Cant. II, 14.

מָדְבָּרָא m. (הִבֵּר) *leader*. Targ. Prov. XI, 14 (Levita מְדַבְּרָנָא; h. text תחבלות, cmp. מְדַבְּרָנוּתָא).—Targ. II Esth. IV, 1 Var. ed. Lag. (ed. מדברנא).—*Pl.* constr. מָדְבְּרֵי. Targ. Cant. I, 8.

מַדְבְּרוֹת f. pl. (דבר) 1) *conduct, manners*. Koh. R. to III, 18 (ref. to דברת, ib.) מ׳ שהצדיקים מְדַבְּרִים the way the righteous conduct themselves. ‖ 2) (b. h.) *conversation, talk*. Ib. מ׳ שהרשעים מדברים בהם the conversations which the wicked hold. Snh. 67b, a. fr. כלה מְדַבְּרוֹתֶיךָ, v. כָּלָה; ib. 38b, Ms. M. (ed. כלך אצל); כלך אצל מדברותיך Hag. 14a כלה מד׳ ולך וכ׳ = כלך מדברותיך אצל, v. כָּלָה.

מַדְבָּרִי m., **מַדְבָּרִית** f. (denom. of מִדְבָּר) *belonging to the desert*. Erub. 83a, a. e. מ׳ סאה the S'ah of the Israelites in the desert, containing six desert Kab, or five Jerusalem Kab.—*Pl.* מַדְבָּרִיִּין, מַדְבָּרִיִּים; מַדְבָּרִיּוֹת. Men. VII, 1, a. e., v. סְאָה.—Esp. מדבריות *pasture-animals*. Bets. V, 7 (40a), opp. בַּיְיתוֹת; Tosef. ib. IV, 11.

מַדְבָּרָן f. pl., v. מַדְבָּרָא.

מָדְבָּרָנָא m. = מַדְבָּרָא, מְדַבְּרָא, *leader*. Targ. II Esth. IV, 1. Targ. Prov. XI, 14, v. מְדַבְּרָא.—Snh. 14a מ׳ דאומתיה (Ms. K. הַבָּרָנָא, v. הַבָּרָן) leader of his people; Keth. 17a.

מַדְבָּר׳, מַדְבְּרַנוּתָא f. (preced.) *command, strategy; scheme* (b. h. תחבלות). Targ. Prov. I, 5; XX, 18; XXIV, 6. Ib. XII, 5.

מַדַּבְּרָתָא, v. מְדַבְּרָא.

מַדַּבְּשָׁתָא pr. n. pl., v. דְּבֶשְׁתָּא.

מָדַד (b. h.) [*to stretch,*] *to measure*. Sabb. 149b sq. (play on מְדוּדָה, Is. XIV, 4) the nation that said מָדוֹד וְהָבֵא measure (the area of thy land) and bring (tribute); Lev. R. s. 15, end (Ar.: מוֹד וְהָבָה measure and give). Erub. V, 4 אין מוֹדְדִין Sabbath distances must be measured only with a rope of &c. Ib. 5 אין מודדין אלא מן חמומחה the measuring must be done only by the best experts. Y. Succ. I, 51d אם יָמוֹד מן וכ׳ if he measures from &c. Maas. Sh. V, 9 עשור שאני עתיד לָמוֹד one tenth (as tithe) which I shall measure off (when I come home); a. fr.—Sot. I, 7 במדה שאדם מוֹדֵד בה מוֹדְדִין לו the measure with which man measures will be measured out to him, i. e. as man deals, he will be dealt with, v. אַכְרַעְתָּא; Tosef. ib. III, 1 מ׳ בסאה he measured by the S'ah (committed great wrong). Ber. IX, 5, v. next w.—Ib. 30b לעולם יָמוֹד אדם וכ׳ man must always measure himself (examine the disposition of his mind; cmp. אָמַד), if he feels that he can direct his mind, let him pray, if not &c.

Nif. נִמְדַּד *to be measured*. B. Bath. VII, 1 אינן נִמְדָּדִין are not included in the measure. Arakh. VII, 1 נמדדים עמה are included &c.; a. fr.

Pi. מִדֵּד same, *to stretch.* Gen. R. s. 3; Midr. Till. to Ps. XXIV, a.e. מְמַדֵּד, v. מָתַח.—[Cant. R. to VIII, 11 ממדדין, v. דָּדָה.]

מִידָּה, מְדָּה f. (b. h.; preced.) 1) *dimension, measure, proportion.* Sabb. 150ª (play on מִדְּחַבָּה, v. preced.) מְאוֹד מְאוֹד הֲבָא בְלָא מִ׳ bring much, very much, without measure. Peah VIII, 6 מִ׳ זוּ this proportion. Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. (ref. to מִגְדָּה, Ezra IV, 13) זוּ מִדַּת הָאָרֶץ that is the tax from the land as measured, i. e. the (Roman) land-tax. B. Bath. VII, 3 מ׳ בְּחֶבֶל וכ׳ I sell thee exact land-measure by the rope. Ib. 128ª מִדַּת אַרְכּוֹ the length-measure of the cloak. Ib. מִדַּת מִשְׁקָלוֹתָיו the measure of its (the gold-bar's) weights, i. e. an estimate as to how many coins of a certain weight can be obtained from it. Ḥag. 12ª מִדַּת יוֹם וּמִ׳ לַיְלָה the combined length of day and night. Yeb. 76ᵇ (ref. to I Sam. XVII, 38) מַדָּיו כְּמִדָּתוֹ his (Saul's) garments such as fitted his stature. Mikv. X, 5; Ḥull. 73ª מִ׳ עַד מָקוֹם (ה)מ׳ as far as the designed length of the handle (excluding the portion which it is intended to cut off).—Kidd. 42ᵇ; B. Mets. 56ᵇ, a.e. דָּבָר שֶׁבְּמ׳ וְשֶׁבַּמִּשְׁקָל וכ׳ objects which are sold by measure, by weight or by the piece. B. Bath. 89ᵇ לְעוֹלָם ... מ׳ חֲסֵירָה וכ׳ one must never keep in one's house too small or too large a measure (smaller or larger than the legal size); a. fr.—*Pl.* מִדּוֹת, מִדִּין. Ib. 88ᵇ עוֹנְשָׁן שֶׁל מ׳ the divine punishment for fraudulent measures. Tosef. B. Mets. VI, 14 .... לֹא הָיוּ מְמוֹנִין .. אֶלָּא עַל הַמ׳ they (the *agoranomoi* in Jerusalem) were appointed not for the regulation of market prices but for the superintendence of the measures; B. Bath. 89ª, v. אֲגַרְדְּמִיס; a. fr.—Men. 18ª לְמִצּוֹת מִידּוֹתַי, v. מָצָה.—Whence: *Middoth* (measurements of the Temple), name of a treatise of the Mishnah, of the order of Kodashim.—2) *dealing; reward* or *punishment; dispensation.*—מ׳ כְּנֶגֶד מ׳ *retaliation, adequate punishment* or *reward.* Sot. I, 7, v. preced. Ib. 9ª לְכִמ׳ the verse is to intimate that God dispenses adequate punishments. Ib. 8ᵇ (ref. to ib. I, 7) אע״ג דְּמִ׳ בְּטִילָה בְּמִ׳ לֹא בְּטִיל although retribution (by the Jewish court) has ceased, the adequate divine punishment has not ceased. Lam. R. introd. (R. Alex. 2) (expl. יִין וּבִיאָה, Lev. XXVI, 43) מ׳ כְּנֶגֶד מ׳ punishment corresponding to deed. Ned. 32ª. Snh. 90ª כָּל מִידּוֹתָיו שֶׁל הקב״ה מ׳ כְּנֶגֶד מ׳ all retributions of the Lord are in correspondence with man's doings. Ber. 48ᵇ 'whatever the Lord thy God has given thee' (מִדָּה not) דִּיֵּנְךָ בְּכָל ... בֵּין מ׳ טוֹבָה וּבֵין מִדַּת פּוּרְעָנוּת he is thy judge in whatever sentence he decrees upon thee, whether it be a good or an evil dispensation. Ib. IX, 5, v. מָאֹד. Sabb. 97ª. Ib. 151ᵇ זוּ מ׳ עַל מ׳ .... לְעוֹלָם at all times let one pray to be spared this fate (poverty); a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. 90ª, v. supra. Yoma 87ᵇ הַמַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו וכ׳ he who passes over his retaliations (who forbears to retaliate), his failings will be passed over (be forgiven); Meg. 28ª. Ib. לֹא עָמַדְתִּי עַל מִידּוֹתַי I never insisted on retaliation; Kidd. 71ª וְאֵינִי מְעַמֵּד עַל מִדּוֹתַיי (Rashi: מְעַמִּיד); a. fr.—3) *manner, ways, character, nature, condition.* Ber. 40ª לֹא כְּמִדַּת הקב״ה וכ׳ the nature of divine (intellectual) affairs is not like the nature of human (material) affairs. Ib. 11ᵇ לְהַזְכִּיר מִדַּת יוֹם וכ׳ to mention the nature of the day (light) at night. Tanḥ. Balak 3 מִדָּה מְתֻחָה what is the nature of his power. B. Mets. 33ª וְאֵינָהּ מ׳ it is a (meritorious) way (of studying) and is not, i. e. you might do better; Y. Hor. III, 48ᶜ top מ׳ שֶׁאֵינָהּ מ׳; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. V, 10 אַרְבַּע מִ׳ בָּאָדָם there are four different dispositions of men (as to treating one's fellowman); ib. 11 אַרְבַּע מִ׳ בְּדֵעוֹת four characters (temperaments); ib. 12 אַרְבַּע מִ׳ בְּתַלְמִידִים four natures of students (with regard to receptive and retentive faculties). Y. Snh. XI, 30ª bot. כָּל שִׁבְעָה מִ׳ וכ׳ all the seven characteristic features of righteous men which the scholars have defined have been realized in Rabbi. Ned. 20ᵇ בְּנֵי תִשְׁעָה מִ׳ children conceived under nine (abnormal mental) conditions. R. Hash. 17ᵇ, a. fr. שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִ׳ the thirteen divine attributes (Ex. XXXIV, 6, sq.). Ned. 32ª, v. פָּרַז; a. fr.—מִדַּת הַדִּין a) *justice.* Tosef. Yeb. IX, 3, a. e., v. לָקַח.—Esp. *the divine attribute of justice,* opp. מִ׳ הָרַחֲמִים, v. דִּין II.—b) *common sense, logical argument.* Yoma 43ᵇ כָּךְ (הִיא) מִ׳ הַדִּין נוֹתֶנֶת common sense dictates this; Shebu. 14ª. Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top תַּחוֹמִין עָשׂוּ (כִּמ׳) לְמִ׳ חַדִּין they regulated the laws of Sabbath limits according to common sense (not by textual interpretation).—c) *decision in money matters, civil law* (contrad. to ritual law). Y. Gitt. V, 46ᶜ bot. אַף לְמִ׳ הַדִּין הָכֵן the same principle holds good for civil law (collection of claims, v. בַּפְּרָנוּת); Y. Shebi. X, 39ᶜ bot. Ib. (last line) וּלְמִידִּין מִ׳ הַדִּין וכ׳ do we apply the rules of Prosbol (v. פְּרוֹזְבּוּל) to ordinary claims? Y. B. Kam. V, beg. 4ᵈ לֹא הִלְכוּ בְמִ׳ הַדִּין אַחַר הָרוּב (strike out בְּמָמוֹן) in civil law we are not guided by probabilities (v. רוֹב; cmp. Bab. ib. 27ᵇ). Y. Ber. II, 5ª bot. וּלְמִ׳ הַדִּין but in civil law (questions of possession).—4) *principle, standard, consistency.* Men. III, 4 כְּמִדַּת ר׳ וכ׳ following the principle of R. &c.; Pes. 77ᵇ; Y. ib. VII, 34ᶜ top. Shek. IV, 6 אֵינָהּ הִיא הַמ׳ (comment. אֵינָהּ בֶּן חֲמִ׳) this is not consistent (with a previous rule). Ib. 7 הִשְׁוָה אֶת מִדָּתוֹ (Y. ed. מִדּוֹתָיו) he makes his standards even (is consistent). Pes. I, 7 אֵינָהּ הִיא הַמ׳ this is not the right argument. Ib. 15ᵇ אַמַּאי אֵינָהּ הִיא הַמ׳ מִ׳ וּמִ׳ הִיא why do you say, it is no argument? it is surely a correct argument. Y. Ḥag. III, 77ᵈ 'Menahem went out' means מִמ׳ לְמִ׳ יָצָא he went over from one principle to another (joined the opposition; Bab. ib. 16ᵇ יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה).—Esp. מִדּוֹת *rules of interpretation.* Sifra introd., ch. I, end הַלֵּל ... שִׁבְעָה מִ׳ וכ׳ Hillel the Elder explained seven rules &c.; Ab. d'R. N. ch. XXXVII; Tosef. Snh. VII, 11. Sifra introd., beg. (R. Yishm. said) בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִ׳ וכ׳ the Torah is interpreted by means of thirteen rules. [Appendix to treat. B'rakhoth. ל״ב מִ׳ שֶׁל ר׳ יוֹסֵי וכ׳ the thirty two rules of R. José the Galilean.] —Lev. R. s. 3, beg. הֲלָכוֹת וּמִ׳ decisions and interpretations (by which the decisions were reached), v. מְכִילְתָּא.—Gitt. 67ª מִידּוֹתַי תְּרוּמָה מִתְּרוּמוֹת מִידּוֹתָיו וכ׳ my rules of interpretation are the selection from selections of rules by R. Akiba.—Ber. 33ᵇ שְׁעוּשָׁה מִדּוֹתָיו שֶׁל הקב״ה רַחֲמִים וכ׳ he makes compassion the standard (or reason) of the divine laws, while they are decrees (the reasons for which it behooves not man to discuss); Y. ib. V, 9ᶜ כְּקוֹרֵא תִּיגֹּר עַל מִ׳ וכ׳ because it sounds as if he were finding fault with the ways of the Lord (as if the Lord were partial); כְּנוֹתֵן קִיצְבָה לְמִ׳ וכ׳ as though he were setting limits to the attributes of the Lord.

מִידָּה, מָדָּה ch. 1) same. Targ. Ps. LVI, 5; 11 מידת, דינא, מ׳ רחמין, v. preced. Targ. Lam. I, 1; a. e.—Snh. 38[b] אידי ואידי חדא מ׳ הוא the two dimensions are alike.—[2) *tribute.* Ezra IV, 20, a. e., v. מִנְדָּה.]

מְדָּא, v. מְדֵּי.

מדתא, Targ. Esth. I, 2 ית מ׳ דבבל ed. Lag. (ed. Amst. מדאה ית דבבל) read מָדָאָה ית מְדִינְתָּא דבבל.

מַדְוָא m. (הָוֵי) *affliction.* Targ. Esth. VI, 1 מַדְוָנָא our affliction.

מְדַוַּאר, v. הוּר I ch.

מְדוּבָּלָל, v. הַבְלוּל.

מדוברי, M. Kat. 12[b] some ed., v. מְדַבְּרָא a. מְדוּכְרָא.

מַדְוָה m. (b. h.; דָּוָה) *flux.* Macc. 14[b]; Nidd. 41[b] עד שיצא מ׳ וכ׳ until the flux is discharged through &c. Ib. 54[b] מַדְוָתָהּ כמותה what flows from her is subject to the same laws as her body. Ib. מַדְוָתָהּ מטמא (not מטמאה).

מדוורתא, Yoma 23[a] Ar. s. v. דר[3], v. מַדְרָא.

מדוי, Gen. R. s. 91 במ׳ דמכסא (ed. Wil. במדיו), v. מִידֵּי. —Y. Kidd. IV, 65[d] top מדוי חולה, read: מָדַיי.

מ׳ חיוורא, מַדְוָיָא, מַדְוֵי, v. מַרְוָא I.

מָדוֹךְ m. (הוּךְ) *pestle.* Bets. I, 7; Tosef. ib. I, 18. Ib. 17; a. e.

מָדוֹכָא m. ch.=next w. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת[3]) חד מ׳ מטלקא a wooden mortar that had been thrown away (broken).

מָדוֹכָה f. (b. h. מְדֻכָּה; הוּךְ I) 1) *mortar.* Tosef. Bets. I, 17. Yoma 75[a], v. הוּךְ I. Kel. XXIII, 2 מ׳ חמדינית a Median mortar (on the protruding handles of which the pounders ride when at work); [Maim., (ed. Dehrenb. מדיבה, corr. acc.): a sort of *saddle,* v. infra]. Sabb. 81[a] קטנה כהכרע מ׳ כ׳ (v. Tosaf. a. l.) as large as the leg of a small spice mortar; Y. ib. VIII, end, 11[c].—2) *a mortar-shaped seat.* Yeb. 16[a]; Y. ib. 3[a] bot. Kel. XXIII, 2, v. supra.

מָדוֹכְיָא m. ch.=h. מָדוֹךְ. Sot. 22[a] פרוש מ׳ . . . דמשפע (he is called) the 'pestle-Pharisee' because he is bent sideways like a pestle (in the mortar).

***מָדוֹכְרָא** m. (הָכַר) *marker; mark.*—*Pl.* מְדוּכְרֵי, v. מַדְבּוּרָא.

מְדוּכְתָּא f. ch.=h. מָדוֹכָה. Targ. O. Num. XI, 8 (Targ. Y. II מְזוֹכָתָא).—Y. Bets. I, 60[d] top. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מְדוּכְתָּהּ. Ib. מדוכתיה (corr. acc.).—[Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 כנישתא מ׳ מְרָדְתָּא, v.]

מְדוֹל m. (apocopate infin. of הָדַל) *the act of drawing water.* Targ. Y. Ex. II, 19, v. הָדַל.

מדוני, v. מְרוֹנִי.

מְדוּקָן, v. הוּקָן.

מָדוֹר m. (הוּר I) 1) *dwelling.*—מ׳ עמים (מ׳ כותים, עכ״ום) *a dwelling that has been occupied by gentiles* (in Palestine, which is unclean until examined and found free of corpses). Tosef. Ohol. XVIII, 10 כיצד בודקין מ׳ הע׳ how is a vacated gentile dwelling examined?—Ib. 6 כותיים עושים מ׳ הע׳ Samaritan inmates make a dwelling subject to the law of *m'dor ha'ammim.* Ohol. XVIII, 9; a. fr.—2) *story, compartment.* R. Hash. 24[b] מ׳ העליון the upper story of the heavens; מ׳ התחתון the lower story (sphere of the heavenly bodies). Nidd. 31[a] מ׳ התחתון the lowest compartment of the womb. Pirké d'R. El. ch. XXIII; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרִין, מְדוֹרוֹת. Ohol. XVIII, 7 מ׳ הכותים; Pes. 9[a] מ׳ הכושים (v. פּוּשִׁי); a. e.—Tosef. Mikv. VI, 1 מְדוֹרוֹתֶיהָ (R. S. to Mikv. VIII, 1 מְדוֹרֶיהָ) the dwellings therein.—[Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מדור, v. מָרוֹד.]—[Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 מדורי, v. מְדוּרָה.]

מָדוֹרָא, מְדוֹרָא ch. same. Targ. Ps. LXXVI, 3. Targ. Gen. XXX, 20; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרַיָּא. Ib. VI, 16 (compartments of the ark); Targ. O. ib. 14. Targ. I Chr. IV, 41. Targ. Job XXXVII, 8; a. e.—Ib. XXXVIII, 40 מְדוֹרָתָא.—[מדורי, Bekh. 44[b], v. מְדָרָא.]

מְדוּרָא f.=next w. Targ. Is. XXX, 33 מ׳ דאשתא (ed. Lag. מדורה אישתא, corr. acc.). V. מְדוּרְתָּא.

מְדוּרָה f. (b. h.; הוּר I) *row, pile of wood, fire.* Tam. I, 1 ומ׳ חיתה שם and there was an open fire place there. Bets. II, 5; a. e.—*Pl.* constr. מְדוּרֵי. Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 י״ד מ׳ גיהנם the fourteen pyres of Gehenna.

מְדוּרְתָּא ch. same. Bets. 32[b]; Erub. 101[a].

***מְדוּשָׁא** m. (v. next w.) *treading;* (Arab.) *polishing.* —חומרתא דמ׳. Erub. 69[a] (Ms. O. מר׳); M. Kat. 12[b], v. חוּמְרְתָּא.

מְדוּשָׁה f. (b. h. מְדֻשָּׁה; דָּשַׁשׁ) *that which is trodden* or *threshed.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 25.—*Pl.* מְדוּשִׁים. Ib. (Gen. R. s. 69 הַיּוֹשׁ, q. v.).

מָדַי, מָדֵי (b. h.) pr. n. *Media.* Shek. III, 4 לשום מ׳ on behalf of the Median Jews. B. Kam. IX, 5 יוליכנו אחריו (אפי׳) לכ׳ he must carry it (the unlawful property) after him even as far as Media. Kidd. 71[b] מ׳ חולה Media is sick (doubtful as to purity of descent), v. גּוֹסֶס; Gen. R. s. 37, end; Y. Yeb. I, end, 3[b]; Y. Kidd. IV, 65[d] top מדוי (read מדיי). Esth. R. to I, 3 תשעה בכ׳ nine portions (of beauty) has Media; (different in Kidd. 49[b]). Ab. d'R. N. ch. XXVIII עושרה של מ׳ (ed. Schechter רומי) the wealth of Media (Rome); a. fr.

מָדַי, מָדֵי m. (preced.) *Median.* Sabb. II, 1, a. e., v. נָחוּם. Yoma 11[b] שער המ׳ a Median gate (archway). Esth. R. to I, 22 לשון מ׳ the Median language; a. e.—*Fem.* מָדַיִת, מָדַיִת. Ib. Kel. XXIII, 2, v. מָדוֹכָה; a. e.—*Pl.* מָדַיּוֹת. Esth. R. to I, 11. Sabb. VI, 6, v. פָּרָה. Y. ib. XII, 13[c] bot.; ib. IX, end, 12[b] חטים מ׳ Median wheat-grains; a. e.

מְדָאָה, מְדָיָא ch. same. Dan. VI, 1.—*Pl.* מָדָאֵי. Targ. Esth. X, 2. [Y. Ab. Zar. II, 41[c] top מדייא, v. מָדָיָה.]

מדיבה, v. מְדוּכָה.

מְדִידָה f. (מָדַד) *measuring.* B. Mets. 61[b] (ref. to במדה, Lev. XIX, 35) זו מְדִידַת קרקע this refers to land-measuring. Pesik. Vayhi, p. 7[a] (ref. to Ex. XXVI, 6 a. 11) אחד למ׳ וכ׳ וחברת one refers to the measuring (fitting), the other to anointing (the tabernacle after it is put up). Y. Sot. IX, 23[c] bot.; Snh. 14[b], v. עִימּוּם.—Sot. 45[a], v. עֶגְלָה; a. e.

מְדִינִים, Pesik. Ekhah, p. 122[b], v. מְדִינָן.

מְדִיחַ, Targ. Prov. XIV, 14 ed. Wil., v. מְרַח II.

מְדִיר, מְדִיָּא, מְדִיָּה, v. מְדַי, מָדָא.

מְדִירָנָא, v. מְדָנָא.

מְדַיְּל, v. מְדַל.

מְדַיֵּן, v. מְדֵן.

מְדַיֵּן, v. דִּין.

מְדָיָן I pr. n. (b. h.) *Midian,* a nomadic tribe. Targ. Ex. II, 16; a. fr.—Num. R. s. 20, v. חָבַר; Snh. 105[a]; a. fr.—Denom. מְדָיָנִי, *pl.* מְדָיָנִים. Num. R. l. c.; Tanḥ. Balak 3; a. fr.

מָדָן II m. (b. h.; דִּין) *strife.*—*Pl.* מְדָנִים, מְדָנִין. Hor. 10[b] שהטיל מ׳ בין וכ׳ he (Lot) cast strife between Israel and Ammon; Naz. 23[b] (corr. acc.).

מְדִינָא, v. מְדִינְתָּא.

מְדִינָה f. (b. h.; דִּין I) [*jurisdiction,*] *district, country.* Maas. Sh. III, 4 (contrad. to Jerusalem). R. Hash. IV, 3; Succ. III, 12 (contrad. to the Sanctuary); a. fr.—In gen. *province; large town, capital.* Pes. 51[a] כל המ׳ all the people of the place. Gen. R. s. 50, end, v. עִירוֹנִי. Esth. R. to I, 1 כל מקום שנ׳ . . . עיר מ׳ מ׳ אפרכיה wherever *ʿir* is used in the Scriptures, it means a capital, wherever *m'dinah* is used, it means an hyparchia (province); a. fr.

מְדִינְחָא, מַדִּי, מָדְנְחָא m. (הָנַח) *East.* Targ. Y. II Gen. XV, 19. Targ. Job I, 3 (h. text קֶדֶם); a. fr.—Y. Gitt. II, 44[b] top בני מ׳ (=h. בני קדם) nomads. Gen. R. s. 37, end (translating הר הקדם, Gen. X, 30) טורי מ׳ the mountains of the East.—Constr. מָדְנַח. Targ. Num. XXXIV, 11; a. e.—Y. B. Bath. II, 13[c] top מִמַּדְנִיחֵיהּ on the east-side of him.

מְדִינָא, (מְדִינְתָּא) f. ch.=h. מְדִינָה. Targ. Is. X, 13 (ed. Lag. מדינח). Targ. II Esth. VIII, 9.—Targ. Prov. XVI, 32 (h. text עִיר). Targ. Y. II Num. XXIV, 24 מ׳ רבתא Constantinople (or Rome); a. e.—Taan. 19[b], v. בְּצוֹרְתָא. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. תרע פילי דהאי מ׳ the gate of that city; a. fr.—*Pl.* מְדִינָן, מְדִינָתָא. Targ. II Esth. l. c. Targ. I Kings XX, 14. Targ. II Esth. IV, 11; a. fr.

מְדִירָא m. (דִּיר I) =h. מִזְרֶה, *winnowing fan.* Targ. Is. XXX, 24 (ed. Lag. *pl.*).—*Pl.* מְדִירָנָא. Targ. Jer. XV, 7.

מְדַכּוּרָא m. (דְּכַר) *marker, mark.*—*Pl.* מְדַכּוּרֵי, v. מַדְבּוּרָא.

מַדְכּוּתָא f. (דְּכַי) *cleansing, house-cleaning.* Targ. II Esth. III, 8.

***מַדְכַּנְתָּא** f. (דְּכַן) *clean fat* (permitted to eat). Bekh. 30[a] Var. in Ar., v. מַר III.

מְדַל, part. *Hif.* of הָדַל.

מִידְלָא, מְדְלָא m. (compound of דִּי, בָּא, a. כָּל) *belonging, property.* Y. Keth. VI, 30[d] bot. אתפקיד . . . ר׳ orphan's money was given in trust of R. . .; Y. Gitt. V, 46[d] bot. (insert גבירת); Y. Shek. IV, 48[a] bot. Y. Ned. IX, 41[c] הוא ומְדָלֵיהּ himself and whatever belonged to him. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. ואפקד בידיה מְדִידָלֵיהּ and gave him his belongings in charge. Ib. end כל עותרא ומ׳ חדרן all these riches and belongings. Ib. דחלית מדלירה (read מדלירה) I was afraid lest his relatives may take away his belongings; a. e.—V. מוֹרָלָא.

מַדְלָא I m. *watchman's lodge,* v. אַמַּדְלָא.

***מַדְלָא** II m., *pl.* מַדְלַיָּיא (הָדַל) *drawing, resorbing.* Pes. 40[a] כל אגב מַדְלַיהּ וכ׳ as long as the grains absorb liquid, they do not ferment; v. מְזָלָא.

מדלאות, v. next w.

מְדַלַּעַת f., *pl.* מְדָלָעוֹת (הִלְעַת) denom. of *gourd-fields.* Shebi. II, 1 במקשאות ובמ׳ (ed. Y. a. Ms. M. ומ׳; מקש; not מדלא׳) in cucumber and gourd fields; ib. 2. Y. ib. II, beg. 33[c] בשיש לו מקשה ומדלעת R. S. a. l. c. (ed. ובו . . . ומודלה . . .) when he himself has a field of &c; a. e.—Erub. 104[a] מְדַלָּעַיִן Ms. M. (ed. דלעיו), v. מְקַשָּׁה.

מְדַמְכָא, מַדְמַכָּא m. (דָּמַךְ) *sleeping.*—בֵּי(ת) מ׳ *resting place, bed-room.* Targ. Job XXXIII, 15. Ib. 19 (Ms. מִיד׳). Targ. Y. Gen. II, 24 מְמַ׳; a. e.

מְדַמַּר = מִן דאמר, v. מַר I.

מְדַן, v. דֵּן.

מַדְיָן, מִדָּן m. (=מִיצַר; b. h. מִדְיָן; מִדְיָנוּת, *Hif.*) *knot* in reed-matting. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 12 טפחיים בין מדין למ׳ (R. S. to Kel. XX, 7 מדן) two handbreadths of matting between each two knots.—*Pl.* מַדַּיָּנֵי, מַדַּנַּיִן, מַדַּנִּים. Ib. 11 מַעֲדַנֵּי; Ib. VII, 11 [read:] משיקשור ראשי המ׳ שלה (v. R. S. to Kel. XVII, 17). Kel. XX, 7 מעו׳ (not קצר שלא קשר ראשי מ׳; R. S. l. c. מע׳) before he knotted the tops of the knots. Succ. 13[b]; Y. ib. II, end, 52[c] מע׳.

מַדָּנָא ch. same, *bunch, bouquet.*—*Pl.* constr. מַדָּנֵי. Sabb. 33[b] Ar. (ed. מַדָּאנֵי).

מָדָנָא m. (דִּין) *object of strife.* Targ. Ps. LXXX, 7 (Ms. a. Regia מְדִירָנָא).

מַדְנִיחָא, מְדָנְחָא, v. מְדִינְחָא.

מַדָּע m. (b. h.; יָדַע) *intelligence.* Macc. 23[a], v. יָתֵר.

מַ׳, מִדְּעָא, מַדַּע ch. same, *knowledge, teaching; reason.* Targ. Jer. III, 15. Targ. Prov. I, 5. Targ. Ps. XXXIV, 1 (Ms. דעת) ידע מ׳—(euphem. for משתין בקיר) *male adult.* Targ. I Sam. XXV, 22; a. fr.—*Pl.* (fem. form) מַדָּעָן, מַדְּהָ׳ *objects worth knowing* or *well-known,* (used of persons) *notables.* Targ. O. Deut. I, 13; 15 (v. Berl. Massorah, p. 120; h. text ידעים).—V. מַנְדָּע.

מִדַּ׳, מַדַּעַם m. (comp. of מדע, v. preced., a. enclitic מ for מא) [*noticeable,*] *something; anything* (corresp. to h.

מְדוֹר, *pl.* מְדוֹרוֹת, v. בְּדוֹר.

מַדְרוֹכִיתָא f. pr. n. (דרך) *Madrokhitha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text סְנֶה).

מְדַךְ, מִדְרוֹן (in Y. Dial.) מְנַהְרָן, מִנְהָרָן m. (v. מְדָרָא a. נְדַר II) *sloping*; מ׳ מקום *declivity*. Pes. 42ª, opp. אֲשְׁבּוֹרְכָן. B. Mets. 82ᵇ, sq.—Y. Sabb. XI, 13ª bot. בשהיה המקום מונ׳ when the place was sloping; Y. Erub. X, 26ª bot. מנ׳; Y. B. Bath. I, end, 13ª מְנַהְרוֹן. Y. Erub. I, 18ᶜ top היה מונ׳ וכ׳ (sub. מקום) if there was a declivity in the middle of the alley. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. מנ׳.—Tosef. Mikv. IV, 10 (expl. חַרְדָּלִית) מי גשמים הבאין מד׳ (Maim. to Mikv. V, 6 מן המ׳) rain water that runs down a declivity.

מִדְרוֹן, מוֹדְ׳ ch. same. Targ. Mic. I, 4 (ed. Wil. מוד׳; h. text מוֹרָד). Targ. Ps. LXXXIII, 14 (ed. Lag. מוד׳). V. נְדַר II.

מַדְרִיגָה, v. מַדְרֵגָה.

מִדְרָס m. (הָדַס) 1) *treading, place trodden upon*, in gen. *basis, seat*, esp. *midras*, levitical uncleanness arising from a gonorrhoeist's immediate contact by treading, leaning against &c. Nidd. VI, 3 כל הבית׳ (ב)מ׳ whatever can be made unclean as a *midras*; expl. ib. 49ᵇ כל דחזי למ׳ whatever is fit to be used as a seat, couch &c. Kel. XXIV, 1. Par. X, 1; a. v. fr.—In gen. =אב הטומאה, *uncleanness of the first degree*. Ḥag. II, 7; a. fr.—*Pl.* מִדְרָסוֹת *cases of midras*. Ḥull. 35ª. Sabb. 59ª; a. e.—2) a sort of *shoe* or *heel*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 14 התקינו למנעול או למ׳ R. S. to Kel. XII, 5 (ed. למחרים, corr. acc.) if he made the nail for a shoe or a *midras*.

מדרעא, v. מַדְרֵעָא.

מדרקא, v. מִדְרָקָא.

מִדְרָשׁ m. (b. h.; דָּרַשׁ) *textual interpretation; study*. Keth. IV, 6 זה מ׳ דרש וכ׳ the following interpretation did R . . . . teach &c.; Shek. VI, 6.—Y. Yeb. XV, 14ᵈ עבדין לא המ׳ הוא העיקר וכ׳ not study is the main thing, but practice is. Kidd. 49ª bot. משנה . . . אומר מ׳ by Mishnah . . . ., R. Judah says, we understand textual interpretation (as Sifra, Sifré &c.), contrad. to הלכות. Ib.ᵇ מאי תורה מִדְרַשׁ תורה (R. Johanan means) by Torah the interpretation of the Torah text; a. fr.—בֵּית הַמִּ׳ (abbr. בה״מ) *school, college*. Meg. 27ª בה״כ מוחר לעשותו בה״מ you may change a synagogue into a school house; a. fr.—*Pl.* מִדְרָשׁוֹת. Ker. 13ᵇ. Y. Ter. VIII, 45ᵇ top; (ib. I, 40ᵈ מקרויות). Gen. R. s. 42 בתי מ׳ school houses; a. fr.—Esp. *Midrash, homiletic book*. מִדְרַשׁ רַבָּה *Midrash Rabbah, homilies on the Pentateuch* (*and the five M'gilloth*) (beginning with ר׳ הושעיא רבה).—מ׳ חזית (from its beginning חָזִיתָ, Prov. XXII, 29)=מ׳ שיר השירים *Canticum Rabbah*; מ׳ אסתר *Midrash Esther* or *Esther Rabbah* &c.—מ׳ שמואל a Midrash to the Books of Samuel; מ׳ תְּהִלִּים, also שׁוֹחֵר טוֹב (from its beginning, Prov. XI, 27) a Midrash to the Psalms.—מ׳ תַּנְחוּמָא *Midrash Tanḥuma*, to the Pentateuch.—*Pl.* מִדְרָשִׁים *Midrashim*, esp. רַבּוֹת *Rabboth* (a plural of רַבָּה by false analogy).

מְדַשְׁדֵּשׁ, מְדַשְׁדֵּשׁ, מְדַשְׁדֵּשׁ, v. דָּשַׁשׁ.

מֶדְ, מִדְרָשָׁא ch. same. Lev. R. s. 9 תחנא מ' (read: אתעני; Num. R. s. 9 (איעני דרשה) the lecture was delayed. —בי מ' (in Targ. frequ. only (מ') =h. בית המדרש, v. preced. Targ. Y. Gen. IX, 27. Ib. XXV, 27; a. fr.—Ab. Zar. 74b; Erub. 60a, v. צְוִוחַ. Y. Yoma III, 40c bot., v. חֲדַת. Pes. 33a; a. e.—*Pl.* מִדְרָשַׁיָּא, מִדְרָשַׁיָּא, מְדָרֵי. Targ. Jud. V, 24. Targ. Ps. LXXX, 11; a. e.

מִדְרַתָּא, כנישתא מ', v. מְדָרְתָא.

מָה, מָא (b. h.) 1) *something; anything.* Num. R. s. 14; Tanh. Ḥayé 3, v. בְּלִימָה.—2) *what? which?* Ḥull. 89a (play on מה אומנתו...כאלם, Ps. LVIII, 2) which is the best policy for man in this world? Let him act as if he were mute (keep silence). B. Mets. 63a, a. e. מה לי חן מה לי דמיהן what are they to me and what their equivalent, i. e. what difference does it make whether the purchased objects or their equivalent be delivered?; Y. Yoma V, 43a bot. מה ביניהן ומה בין דמיהן. B. Bath. 32b; 31a לו (לי) מה לשקר what motive could he have to tell a lie? Ib., a. e. מה לי לשקר במקום עדים וכ' we do not apply the principle that we believe a defendant because he has no motive to lie, where witnesses are on hand; a. v. fr.—אף... מה what...?, even so, i. e. *as...so.* Gitt. 23b אף וכ' מה אתם...אף as *you* (Num. XVIII, 28) refers to Israelites, so must your delegate be an Israelite. Sabb. 133b אף וכ' מה תוא.. as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. fr.—מה..לא כל שכן, v. כָּל.—II. מה...אינו דין, v. דִּין.—מה לו..שכן what has this to do with...? In this case..., whereas &c., i. e. *it is different with...because* &c. Kidd. 4b מה ליבמה שכן...תאמר וכ' the case of a Y'bamah is different, because she can neither be acquired by means of a document, whereas this (an ordinary woman) &c.; a. fr.—מָה נַפְשָׁךְ (in Babli mostly: מָמָּה נפשך; abbr. ממ"נ) whatever be thy opinion (from whatever opinion thou start), i. e. *whichever side you take, at all events.* Y. Ber. I, 2b נ' מ' וכ' אם at all events (he has offended); if it was day-time when the first stars (on Friday evening) were visible, it was day-time when the first stars (on Sabbath evening) were visible &c.; Sabb. 35b חייב חטאת ממ"נ must bring a sin-offering at all events (whether you consider twilight a part of the day or a part of the night). Ib. 34a (in Chald. dict.) מה נפשך אי וכ' whichever side you take, if twilight is day &c. Erub. 10a למה לי ממ"נ אי וכ' גדולה...what reason was there for saying 'large...'? In either case (it is incorrect), if it be to permit the use of the larger court &c. Ḥull. 29a ממ"נ אי מחצה וכ' in either case (the slaughtering is ritually correct); if you adopt the opinion that an exact half is to be considered as if it were the larger portion &c.; a. v. fr.—Ib. 78b מה אם נפשך, v. נֶפֶשׁ.—בַּמֶּה a) *wherewith?* B. Bath. 10b במה תרום וכ' whereby can the horn of Israel be lifted up? Sabb. II, 1; a. fr.—b) *in what case?* במה דברים אמורים (abbr. בד"א), v. אָמַר I.—לָמָּה *wherefore?* Ber. 3a סימנא למה לי תחלת...what need is there for a sign for the beginning of the first watch? M. Kat. 28a נסמכה וכ' ל' why is the account of the death of Miriam attached to &c.?; a. fr.—לְמַה *to what?, whereto?* Kidd. 40b צדיקים נמשלים ל' what are the righteous to be compared to?—לָמָּה, ל' הדבר דומה, v. דָּמָה; a. fr.—V. לָמָּה —3) (relat.) *which, what.* Pes. 88b מה שקנה עבד וכ' whatever the slave acquires belongs to the master. Ber. I, 1 כל מה שאמרו וכ' for whatever act the scholars designated the time 'up to midnight' &c.; a. v. fr.

מַת, מָא ch. same (v. מָא). Targ. II Sam. XVIII, 23. Targ. Ex. XXXIII, 21; a. v. fr.—Snh. 65b; Gen. R. s. 11, v. גּוּבְרָא. Y. Ned. VI, end, 40a מה שבקית תמן what (prominent men) I left there (in Palestine); Y. Snh. I, 19a top (corr. acc.) [Ib. מה מודע לי, read מאן.]—Y. Gitt. I, 43d מה אנן קרימין what do we stand at, i. e. what is the case before us? Y. Dem. I, 21d bot. מה אפשר דר' וכ' what? is it possible that &c.? i. e. it is impossible that &c.; ib. מה ר' ז' מיכול וכ' it is impossible that R. Z. should eat &c. Y. Sabb. XIV, 14c מה ביניהון wherein do they differ?, v. בֵּין. Ḥull. 34a, a. e. מה, v. preced.; a. v. fr.—מָהֵיא=מָה הִיא, how is it? Y. Sabb. l. c.

מָהָא, v. מָהַה.

מַהְגִּינוּת, Y. Keth. 1, 25b top, v. הָגַן. [Comment. take our w. as a geographical designation of coins; v. Zuckermann Talm. Münzen, p. 15.]

מַהֲדוֹרָא m. (הֲדַר) *review, revision.* B. Bath. 157b מ' קמא דר' וכ' (in) the first revision (of the Talmudic traditions) by R. Ashi he told us (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). [In later literature מ' *edition.*]

מַהֲדוּרָא m. (הֲדַר) *peddler.*—*Pl.* מַהֲדוּרֵי. Ber. 51b, v. כַּלְמָתָא.

מְהָא, מָהַת, *Pi.* מִיהֵא, מִיהַת (v. מָהַה) *to dissolve, dilute;* (of clothes) *to make threadbare and ragged.*—Part. pass. מְהוּהָא, f. מְהוּהָה, מְחוּהָא. Toh. IX, 9 מטלית מהוהה ed. Dehr. (oth. ed. תא...) a tattered (scorched) piece of cloth; Nidd. 56a מטלית המהוהא; ib. 4a המהומה (corr. acc.). Kel. XXIV, 17 מהוהה שטלייה וכ' a threadbare shred patched on a sound one (בְּרִיָּיה, v. בְּרִיא).

Nif. נִמְהָא, נִמְהַת *to be tattered, fall to pieces.* Ib. XXVII, 12 ed. Dehr. נמיהא, Mish. ed. נמהה; Talm. ed. נמהה).

Hif. הַמְהָא, הַמְהַת *to dissolve; to crumble, sift.* Maas. Sh. V, 1 מַמְהֶה ושופך Ar. (ed. pr. מַמְהָא; ed. מימהה) he dissolves (the lime) and pours it over the spot; B. Kam. 69a מביא סיד...ומימהא וכ' Ms. R. (ed. חה..). Zeb. 54a ומימהה Ar. (ed. ומימהה) takes lime, molten lead and pitch and mixes them and pours &c. Ohol. XVIII, 4 ומימהה ed. Dehr. (Ar. ומימהא, ed. חה...) and crumbles (and sifts the earth).

מָהוּ h. a. ch. (= מה הוּ) *what is it? how is it?* Targ. II Esth. I, 2 (3); a. e.—Kidd. 33b מ' שיעמוד וכ' how is it, i. e. must his father stand up before him? Ib. מ' לעמוד וכ' must one stand up &c.?—Y. Yoma III, beg. 40b מ' בורקי what does *bor'kay* mean?—Ḥull. 46a מ' מתלקט how is it if the liver is &c., v. לָקַט; a. v. fr.—מ' דתימא what is it you might think?, i. e. you might be under the impression. Arakh. 21b מ' ד' בטולי וכ' you might assume that he annulled (the protest), therefore we are given to understand &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.

מְחוֹבְתָא, מְחוֹבִית v. מוֹחֲבִיתָא.

מְחוֹכִיא v. מָחוֹךְ II.

מוֹחַלָא, מְחוֹלָא m. (מָחַל I) *circumciser*. Sabb. 156[a]. —*Pl.* מְחוֹלָאֵי. Ib. 135[a].

מְחוֹלָא I f. = מְחוּלָתָא II. Keth. 8[a] בי מ' a festival of circumcision.

מְחוֹלָא II m. (נָחַל) *sieve*.—*Pl.* מְחוּלָיָא. Y. M. Kat. I, 81[b] top חורי באילין מ' וכ' permitted to make sieves during the festive week for the use on the Festival.

מְחוֹלְתָא I f. same. Gen. R. s. 81, v. חָרַשׁ; Tanḥ. Vayishl. 8, v. טָרַשׁ II.—Bets. 29[b] אגבא דמ' on an inverted sieve.—*Pl.* מְחוּלָתָא. Ib. M. Kat. 11[a] למיגדל מ' to plait sieves (during the festive week), v. preced.

מְחוֹלְתָא, מְ' II f. (מָחַל I) *circumcision; foreskin*. Targ. Ex. IV, 25, sq. (O. ed. Berl. מְחֻלְתָא). Targ. Y. Gen. XLV, 4; a. e.

מְחוּמְתָא, מְחוּמָה f. (b. h.; חוּם or חָמַם) *commotion, trouble*. Ab. V, 8 ריבב של מ' a famine in consequence of (war) trouble. Koh. R. to XII, 12 מי שכל ... מ' חוא מְחֻמָּה for whosoever brings more than the twenty four Biblical books to his house, brings trouble &c.; a. e. [Nidd. 4[a] חמהומ', v. מְהָמָה.]

מְחוּמְתָא ch. same. *Pl.* מְחוּמָתָא. Targ. Esth. I, 10.

מְחַמְטָ, v. מָחַט.

מְחַמְיָא, v. מָחָה ch.

מְחַמְיָא (מחיכא), v. מוֹחֲבָא.

מְחַמְיָא, v. חִיכָּא.

מְחַמְלָא f. (מָחַל I) *circumcision*. בר מ' fit for circumcision. Yeb. 71[a].

מְחַמְמָן, v. חִימָן.

מָחִיר I m. *quick*, v. מָהִיר.

מָחִיר II m. *mahir*, a fabulous animal of gigantic dimensions. Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot. [read:] מחו מותר לגדל א"ר בא כגון מ' שהוא וכ' is it permitted to raise animals (in Palestine)? Says R. Ba, Even an animal like *mahir* &c.; Y. Pes. IV, 30[d] bot. (corr. acc.); Y. B. Kam. VII, end, 6[a] (out of place).

מְחִירוּת f. (מָהִיר I) *quickness, speed*. Gen. R. s. 10, oppos. מְהִינוּת.

מְחַל (= מוּל) *to circumcise*. Y. Yeb. VIII, 8[d] top על מנת למוחלן with the condition that he will circumcise them. Ib. bot. את מוחלו בע"כ thou must circumcise him (the slave) even against his will. Gen. R. s. 46. Cant. R. to I, 12; a. fr.—Part. pass. מָחוּל. Yeb. 71[a], v. גְּבִיעוֹנִי. Ib. מ' נולד (כשהוא) born without a prepuce; a. fr.

מְחַל I ch. 1) same. Yeb. 71[b] ובמדבר מ"ש לא מָחוּל and why did they not practice circumcision in the desert? Ib. 72[a] לא מְחַלִינָן ביה we do not perform the operation on it (a cloudy day &c.). Sabb. 134[a] ולימָּחֲלוּהָ Ms. M. (ed. ולימָּהֲלוּהָ, v. Rabb. D. S. a. l. note) and then one (they) shall circumcise him. Ib. 136[a] מימָתַל תירכי מָחֲלִינָן ליה how dare we circumcise him (on the Sabbath)? Ib. נימָּחֲלִיה מע"כ let us circumcise him at all events (v. מָהָ h.); a. fr.—Part. מָחֵיל. Ib.; a. fr.—2) (neut. verb) *to be circumcised*. Snh. 39[a] אנן דמחלינן וכ' we who are circumcised cannot become like you; אחון מָחֲלִיתוּ וכ' (Ms. M. מיחלן, read מְהִילוּ) have yourselves circumcised and be like us.

מְחַל II (emp. מחח, a. מחל; cmp. Is. I, 22), *Af.* אַמְחִיל *to attenuate, dilute*. Pesik. Ekhah, p. 122[b] (ref. to Is. l. c.) חַמְחִיל ליה dilute it (the wine); Yalk. Is. 258 מוֹחֵל.—V. אַמְחִיל.

מְחַלְחָלְ, v. מַחֲלָךְ.

מְחַלְחָלְ m. (b. h.; חָלַךְ) *way, journey, diurnal distance*. Ḥag. 13[a] מ' חמש וכ' a journeying distance of five hundred years; Pes. 94[b]; Y. Ber. I, 2[c] bot.; a. fr.

מְחַלְחָלְ (מַחֲלִיכָה) ch. same. Targ. Jonah III, 3, sq. Targ. Y. Ex. XII, 31.

מְחַלְתָא, v. מְחוּלָתָא II.

מְחַ', מְחַמְרוֹת f. pl. (b. h. מחמרות; חמר, cmp. חֲמַר I) *debris, mounds* used as burying places for executed criminals. Y. M. Kat. I, 80[c] bot. במ' ... בראשונה in former days they buried them (the convicts) in mounds (while later on special places were provided for them; v. Snh. VI, 5); Y. Snh. VI, 23[d] bot. במח' (correct the entire passage in accordance with Y. M. Kat. l. c.).

מַחֲמוֹרִין m. ch. same. Targ. Ps. CXL, 11 Regia (ed. מַחְמִירִין).

מַחֲנָן=מַאן חָן. Y. Shebi. IV, 35[a] bot. מ' מודע וכ' (Y. Snh. III, 21[b] מאן) who told thee &c.?—[Y. Erub. V, end, 23[a], read אחורי חגנין מַהוּ.]

מַחֲפִיכְתָא, v. הֲפִיכְתָא.

מְחַפְכָנָא m. (חָפַךְ) *perverse*. Targ. Prov. XVI, 28.

מְחַפְכָנוּתָא, v. הֲפִיכְנוּתָא.

מָחַר (b. h.; cmp. מוּר) *to exchange, buy*. Denom. מוֹחֵר.

Pi. מְחַר (cmp. חָלַף) 1) *to hurry, be speedy*. Sabb. 97[a] מְחַרְיִן מַחֲרֵת comes quicker than &c. B. Kam. 93[a] מְחַרְיִן לבוא וכ' he who cries for revenge will sooner be punished than he who is cried against. Sifré Deut. 277 מְחַר אני ליפרע ע"י עני I (the Lord) will sooner take revenge when a poor man is wronged than when a rich man is; a. fr. —2) *to expedite*. Kidd. 31[b] מַחֲרוּנִי expedite me (on my journey).

מְחַר, v. מוֹחַר.

מָחִר, מָחִיר m. (b. h.; preced. art.) *quick, ready*. Ab. V, 12 מ' לשמוע ומ' לאבד quick of perception and quick to forget. Ex. R. s. 11, beg.; a. e.

מְחַרְתָ f. (b. h.; preced.) *speed; בְּמָ' speedily, easily*. Ab. V, 20 במ' ביבינו soon, in our life-time. Ber. 17[a] מ' חשר

וכ׳ soon destroy their counsel. Ned. 20ᵃ לא במ׳ הוא חוטא will not easily be led to sin; a. e.

מוֹאָב pr. n. (b. h.) *Moab*, son of Lot; *the Moabite people*. Gen. R. s. 51, end בזכות מ׳ מי אב through the merits of Moab, that is *mi ab*, of him who is called father (Abraham). Num. R. s. 20 נתחברו מ׳ עם מדין Moab and Midian formed an alliance; a. fr.—Targ. Y. Num. XXV, 15. Targ. Gen. XIX, 37; a. fr.

מוֹאבא, v. next w.

מוֹאֲבָאָה m. ch. = next w. Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. מואבא, read: אי...); a. e.—*Pl.* מוֹאֲבָאֵי, מוֹאָ׳. Targ. Gen. XIX, 37. Targ. Deut. XXIII, 4; a. e.—*Fem.* מוֹאֲבָיְתָא. Targ. Ruth IV, 5; a. e.

מוֹאָבִי m. (b. h.) *Moabite*. Yeb. VIII, 3 עמוני ומ׳ אסורים וכ׳ marriage with an Ammonite or a Moabite is forbidden and the prohibition continues forever (with reference to their descendants; Deut. XXIII, 4); a. fr.— *Pl.* מוֹאָבִים, מוֹאֲבִיין, מוֹאֲבִיִּים. Num. R. s. 20. Gen. R. s. 74; a. fr. —*Fem.* מוֹאָבִית. Yeb. 69ᵃ, a. e. (ref. to Deut. l. c.) מואבי ולא מואבית a male Moabite is excluded from intermarriage but not a female.

מוֹאֲבִיתָא, v. מוֹאֲבָאה.

מוֹאַדְנִין, מוֹאַדְנִין, מוֹאַדְנָן, v. מוֹדָנָא.

מוּבָאת f. (part. Hof. of בּוֹא; cmp. Ex. XXVII, 7) *wedged into, exact size of*. Neg. VI, 6 כעדשה מ׳ (Ar. מובה) exactly the size of a lentil; Tosef. ib. II, 10 quot. in R. S. to Neg. l. c. (ed. Zuck. מְכוּוָּנָת, v. כּוּן).

מוֹבְדָנָא, v. יוּבְדָנָא.

מוּבִילִי, מוּבִילוֹתָא, v. next w.

מוֹבִילְתָּא f. (יָבַל) *load*. Gen. R. s. 80 טעין מוֹבִילְתֵּיהּ carrying his load (to market). Ib. s. 70 ואם הוות מוֹבִילְתֵּיהּ שוה תרתין מובילי (not מובילי, מוּבִילִי) and if his load was worth two &c., v. פּוֹלָה.

מוּבָלָא, מִיבָּלָא c. same. Y. Hall. IV, end, 60ᵇ; Y. Dem, III, 23ᵇ bot. מי׳ (corr. acc.). Y. Taan. I, 64ᵇ bot. יהב גולתה מרום מוּבְלֵהּ he put his cloak over his load. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. מ׳ דקיסין a load of wood; a. fr.—*Pl.* מִיבָּלֵי. Ib. introd. (R. Joh. 1), v. טְעוּנָא.

מוּבַת, v. מוּבָאת.

מוּג ch. = b. h. מוּג, *to melt*.

Af. אַמֵּיג *to cause to flow, to make sore*. Gen. R. s. 41 (ref. to מוּגָךְ, Is. LI, 23) אילן דְּמַמְּיגִין מכתך (Ar. דמטגרין) a tree which causes your wound to flow (fr. מגי), v. לְחַלַּח; ib. s. 69; Yalk. Is. 337 אילין דמגיין ברך (some ed. דמניין . . . מוניך, corr. acc.).—V. מוּגְלָא.

**Ithpol.* אִתְמוֹגֵג (v. Syr. מגיא, P. Sm. 2001) *to be languid, to act like a languid person*. Ab. Zar. 70ᵇ בעלמא הוא דקאתמוגג Ms. M. Var. (not אתמוגני; strike out בעלמא הוא דקאתמוגג as a tautography) he may say, I was only a little lazy (and stretched myself so as to reach over to the neighbor's roof; Rashi a. l. quotes a Var. מתמוגג אני h.).

מוֹג m. (מָגַג) a *melting substance, wax* (?). Pesik. R. s. 33 (play on אלמוג, II Chr. II, 7) הוו כמ׳ הזה the hard blocks became soft like *mog*, v. שָׁמִיר.

מוּגְדָּלָא, v. מִגְדָּל.

מוּגְּרָה, מוּגוֹרוֹת, v. מוּגָּרָה.

מוּגְלָא m. (denom. of מוּג; cmp. מוֹהֲלָא) *pus, tenacious matter*. Ḥull. 48ᵃ מלא מ׳ if the abscess in the kidneys is full of matter, opp. מים זכים. Ib. 55ᵇ. Yeb. 75ᵇ ונפק מינה כחוט דמ׳ וכ׳ (Ar. ונפק מיניה מ׳) and there came out of the wound something like a thread of pus, and yet he begot children afterwards.

***מוּגְלָסָא** m. (גַּלָּל with format. ס; cmp. סַגְלַגַּל) *pivot, hinge*.—*Pl.* מוּגְלָסָא. Targ. I Kings VII, 50 (h. text פּוֹתוֹת).

מֻגְמָר, מוּגְמָר m. (v. גְּמַר, a. גָּמַר I) *spices put on coals*, offered after dinner, *perfume*. Ber. VI, 6. Y. ib. 10ᵈ מ׳ כיון שהעלה עשן וכ׳ as soon as the smoke rises from the burning spices &c.; a. fr.—Sabb. 18ᵃ מניחין מו׳; Y. ib. I, 4ᵃ top מותנין מג׳, v. גָּמַר I.—*Pl.* מוּגְמָרוֹת. Ber. 43ᵃ.

מוּגְמְרִין, Y. Keth. IX, 33ᵇ bot. דין מ׳, v. הֵיאֲטַגְמָא.

מוּגָּרָה, מוֹגֶרֶת f. (אָגַר I) *storage, stored up provision, magazine*.—*Pl.* מוֹגָרוֹת. Tosef. Dem. I, 10 he who buys מן המוֹגֶרוֹת בצידון ed. Zuck. (Var. מְגָר, מגרת) from the stores in Zidon; Y. ib. I, 22ᵃ bot. מְגוֹרָה. Tosef. l. c. מוגורות בצור ed. Zuck. (Var. מְגוֹרוֹת, מוגרות; Y. l. c. מגורת), opp. חַפְּרָת.

מוּגְרְמִית, v. גְּרַם.

מוּגֶּרֶת, v. מוּגָּרָה.

מוּד (cmp. בָּדַד) [*to stretch one's self,*] *to swim*. Gitt. 67ᵇ ולימוד וליגמוד and let him swim.

מוּדְגְּרָאוֹת, Yalk. Ps. 656, v. כְּרִיסוֹ.

מוֹדְיָה, מוֹדָיָא f. (modius) *modius*, a Roman dry measure, corresp. to סָאָה. Gitt. 57ᵃ.—*Pl.* מוֹדְיוֹת. Ib. Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. מוֹדָיָוֹת. Num. R. s. 4, beg. מוֹדָיָאוֹת.

מוֹדְיִית, מוֹדָיָא ch. m. same. Esth. R. to I, 4 חד מ׳ דדינרין a modius of denars; Y. Pes. IV, end, 31ᶜ מודיי (read מודיי׳). Ib. III, 30ᵃ top, v. טְרַטְרָטָן. Erub. 83ᵃ, v. נָאוּסָא.—*Pl.* מוֹדְיֵי. Y. B. Kam. IX, 6ᵈ, sq. [מודיי, frequ. in Talm. Y. for מוֹדְיָן, v. יְדָי.]

מוֹדִים m. *Modim*, the last but third section of the Prayer of Benedictions, so called from its beginning מ׳ אנחנו (we offer thanks). Ber. V, 3 (a reader who says) מ׳ מ׳ וכ׳ *modim* twice must be silenced; Meg. IV, 9 (25ᵃ). Y. Ber. II, 5ᵃ bot. כד הוה מטי מ׳ when it comes to *modim*; a. e.

מוֹדְיָע m. (יָדַע) *mark, mnemotechnical sign*.—*Pl.* מוֹדְיָעִין, מוֹדְיָעִים. Erub. 54ᵇ bot. (play on מודע, Prov. VII, 4) עשה מ׳ לתורה ed. Sonc. (ed. מודעים, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) make mnemonical symbols for the study of the Law; Yalk. Prov. 940; Yalk. Jer. 315.

מוֹדִיעִית, מוֹדִיעִת pr. n. pl., v. מוֹדָעִים.

מוֹדָלָא m. = מִדָּלָא. Targ. Prov. XXIX, 3 Ms.; ib. XXVIII, 8 מִידּ; ib. VI, 31 מִידּ Ar. (ed. everywhere מְזָל; h. text הוֹן).

מוּדָלָה m., **מוּדָלָה** f. 1) part. *Hof.* of דָּלָה.—2) *gourd-field*, v. מַדְלַעַת.

מוּדָלִית f. (דָּלָה) *hanging fruits*. B. Mets. 91[b], v. דָּלָה.

מוֹדָנָא c. (denom. of אוּדְנָא; v. מוֹזְנַיִם) *scale*. Targ. Y. Ex. I, 15.—*Pl.* מאדָנִין. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (oth. ed. מוֹאדָנִין, מוֹאזְנִין). Targ. Y. Lev. XIX, 36 מוֹדָנָוֹן (not מורג).

מוֹדָעָא (h. form מוֹדָעָה) f. (יָדַע) *declaration*, esp. *protest* before witnesses against a forced or unduly influenced action. B. Bath. 40[a] לא כתבינן מ' אלא אמאן וכ' we write a protest only against a person who does not submit to law. Ib.[b] חויא מ' לחברתה the order to write a deed of donation in secret is a protest annulling a subsequent disposal by deed. Ib. 49[a] מ' חיד דבריני if witnesses subscribed to a deed say, We signed after the owner had entered a verbal protest before us against the deed; a. fr.

מוֹדָעִי m. (v. next w.) *of Modim*, esp. חמ' (ר' אלעזר) R. El. of Modim. Ab. III, 11; a. fr.—Sabb. 55[b]; B. Bath. 10[b] עדיין אנו צריכין לַמ' we still need the Modite (for interpretation).

מוֹדָעִים, מוֹדָעִין pr. n. pl. *Modaim, Modim, Modin*, the native place of the Asmonean family. [Eds. a. Mss. vary between מוֹדִיעִית, מוֹדִיעִין a. מוֹדִיעִית.] Kidd. 66[a]. Pes. IX, 2. Ib. 93[b] בין המ' ולירושלם וכ' from M. to Jerusalem are fifteen miles. Ḥag. III, 5; Tosef. ib. III, 33; a. fr.—[מודעים, Erub. 54[b], v. מוֹדִיעִי.]

מוֹדַעַת f. (b. h.; יָדַע) *acquaintance*; trnsf. (m.) *friend*. Y. Peah IV, beg. 18[a] שלא יראה לעני מוֹדַעְתּוֹ וכ' R. S. to Peah IV, 1 (ed. מַדַּעְתּוֹ) that he may not see a poor man who is his friend and cast it before him.

מוּדְרוֹן, v. מַדְרוֹן.

מוּדְרָקָא, v. מוּדְרָקָא.

מוֹדָא, v. מוֹי.

מוֹדָבָא f. (יְהַב) *gift*. Targ. Prov. XXI, 14. Ib. VI, 35 (some ed. מהיכא, read מהיבא).—*Pl.* constr. מוֹהֲבֵי. Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 (not מוחבי).

מוֹדַבְתָּא, מוֹדָבֵי, מוֹדַבּוּתָא f. same. Targ. Prov. XVIII, 16. Targ. Ps. XVI, 5 מוֹדָבְתִּית constr. (Ms. מְדוֹב). Targ. Y. Deut. XVI, 17 מוחבות; a. e.—*Pl.* מוֹדָבְוָתָא. Targ. Prov. XV, 27 (some ed. sing.). Targ. Y. Deut. XVIII, 2 מוחבויתא (corr. acc.).

מוֹדֵי, מוֹדָה, a disguise of מֹשֶׁה. Ned. I, 2 (10[a]) נדר במ' (Mish. ed. במותא, Bab. ed. נודר במודי; corr. acc.) if one says, A vow by (that of) Mohi; Tosef. ib. I, 2 האומר מוחה ודאי מוחה ed. Zuck. (Var. מוחי, מודה... מודה, a. ודאמר מ' ודאי מוחי for ודאי) read: האומר מ' ודאמר מ' if one says, (*Neder*) *Mohi*, or (*Neder*) *d'ămar Mohi*, the vow of M. or the vow which M. uttered; expl. Y. ib. I, 37[a] top [read:] בנדר דנדר מ' במומי דנדר משה וכ' by the vow which M. vowed, that means, by the oath which Moses vowed, as we read (Ex. II, 21) &c.; Bab. ib. 10[b] האומר במ' לא אמר כלום if a person said, by Mohi, he said nothing, but if he says, by the oath which M. spoke &c. Ib. 22[b] אי נדרת במ' וכ' if thou hadst vowed by M. (using the phrase נדר מ') &c.—[מוֹתִי *water*, v. מוֹי.]

מוֹדֵי, v. יָדָה.

מוֹדָחָל m. (v. מְחָל II) *a thin secretion*. Y. Naz. VII, 56[b] המ' שקרש the secretion (from a decaying corpse) which congealed, opp. עודהו מחוי if it is still fluid. Ib. IX, 57[d] bot.; Y. B. Bath. V, beg. 15[a]. [Mish. a. Tosef. מוֹחָל, q. v.]

מוֹדָחָל m. *circumciser*, v. מָחַל.

מוֹדָחָלָא, v. מְהוֹלָא.

מוֹדָר, מוֹדַר m. (b. h.; מָדַר) *exchange*, esp. *the price paid for the wife;* (in later practice) *the wife's settlement, widowhood* (כתובה). Mekh. Mishp., N'zikin, s. 17 (ref. to Ex. XXII, 15) מלמד שהוא עושה עליו מ' this indicates that he (the father) imposes it upon him (the seducer) as a *mohar*; ואין מ' אלא כתובה וכ' and *mohar* means *k'thubah*, as we read (Gen. XXXIV, 12) &c.; Y. Keth. III, 27[d] top (read אותה for אותן). Bab. ib. 10[a] (ref. to Ex. XXII, 16) שיהא זה כמ' הבתולות וכ' that this (fine) be equal to the indemnity for outraged virginity (Deut. XXII, 29), and the settlement of virgins be like this (indemnity, i. e. fifty Shekel silver); a. fr.—*Pl.* מוֹדָרִין, constr. מוֹדָרֵי. Y. ib. III, beg. 27[a] [read:] אילו היה כתוב כמוֹדָרֵי בתולות יאות if it read, like the indemnities for virgins, it might be right (as you say).

מוֹדָרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 12.—*Pl.* (with singular meaning) מוֹדָרִין; constr. מוֹדָרֵי. Targ. O. ib. Targ. I Sam. XVIII, 25. Targ. O. Ex. XXII, 16 (Y. מַיְפְרוֹנֵי).

מוֹדָרִין* m. pl. (preced.) *exchange*, adaptation of a name of a *Persian festive season and fair* (cmp. אֲקַנְיָרָא). Ab. Zar. 11[b] (Ms. M. מוֹהָרָן; ed. Ven. a. oth. מהורן, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. I, 39[c] מְחוֹרֵי a Babylonian season.

מוֹדַרְנְקִי* m. pl. name of *a Persian* and of *a Babylonian festive season*, (v. preced. a. next w.). Ab. Zar. 11[b] (Ms. M. מוהרסנקי for the Persian season; ed. Ven. a. oth. מהרנקי); Y. ib. I, 39[c] מתירקנה, a Median season (prob. a corruption of our w.). [V. Fl. to Levy Talm. Dict. p. 305[2].]

מוֹדַרְקִי m. pl. (used as sing., sub. שטר) (חֲרִיקָא, v. חרק) *surety*, esp. for royal taxes (גַּרְגָּא). Yeb. 46[a]; B. Mets. 73[b] מוֹדַרְקֵיהוּ דהני וכ' (Ms. M. מיוחד) the surety for these people lies in the archive of the king, and the king has ordained that he who pays no *charga* can be made the servant of him who pays (for him).—[Erub. 62[a] בריאה במ' (Rabad פרהגבני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) ואבורגני a lease is sound if made legal by sureties and (countersigned) by officers. Oth. explan., v. אַבּוּרְגָּנָא.]

מוּוהתין, Targ. Prov. XV, 8, some ed., a. Var. ed. Lag., a corrupt. for מְרַחֲקָתֵיהּ or תּוֹעֲבָתֵיהּ.

מְוִוחַי, v. יְחִי.

מוּוָל, Tosef. Toh. VIII, 7, v. וָבַל I.

מְוִוצִי, v. וָצָא.

מְוִורוֹן m. (μαυρός) *black.* Gen. R. s. 7 Ar. (ed. מיירן), v. אַסְפְּרוֹן.

מַוְרִיאָמִינוֹס, v. מוּרְצִינוֹס.

מוֹזָא m. (זאז; cmp. זְאוָא) 1) *chaff.* Targ. Ps. I, 4; a. e., v. מוֹצָא.—2) *leaves of onions, leek.* Kidd. 52[b] מ' דש (Ar. מ' דירקא, a gloss to מ' דש; Rashi: *a handful* of onions).

מוּזבה, Y. Keth. XI, 34[b] מ' אמר וכ', read: רימו בה ואמרו (v. Asheri to Keth. 53[a]).

מוּזְחִין, Yalk. Deut. 945, v. נָזַח.

מוֹזְיָפָא m. (יָזַם) *creditor.* Targ. Ps. CIX, 11 Ms. (ed. מְזוֹפָא).

מוֹזְקָא, v. מַזִיקָא.

מוֹזָלָא, I, v. מַזָלָא.

מוֹזָלָא II m. (אָזַל II) *yarn.* Midr. Sam. ch. XXIII פסוק מוֹזָלָךְ וכ' cut thy yarn and cease thy talk (a proverbial expression).

מוֹזָנָן, מוֹזָנִין f. pl. = h. מֹאזְנַיִם, *scales.* Targ. O. Lev. XIX, 36 (some ed. מאזְנִין). V. מוֹדָנָא.

מוֹזָנֵיָא m. pl. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 36 (ed. Amst. מוֹזָנָיָא, corr. acc.). Targ. Is. XL, 12; 15.

מוֹזָפוּ, v. מְזוֹפוּ.

מוֹזְפָנָא m. = מוֹדִיפָא. Targ. Prov. XXII, 7.

מוֹחַ m. (b. h. מֹחַ; מחח, v. מָחָה) *marrow*, esp. (with or without ראש) *brain.* Tosef. Pes. VI, 10, v. קוּפְלִית. Ḥull. III, 1 קרום של מ' the membrane which surrounds the brain, v. חַיְרָא IV. Ib. 45[a] מ' . . . . מ' כל מח as to *moaḥ*, whatever is contained in the skull is considered as brain. Ib.[b] רוב מוחו the larger part of the marrow of the spine (spinal cord); a. fr.—Men. 80[b]; Yeb. 9[a] אין לו מ' בקדקדו has no brains in his head.

מוֹחָא, מוֹחַ ch. same, *brain*; also *head.* Targ. O. Deut. XXVIII, 35 (h. text מקדקד).—Ḥull. 45[a], v. חַיְרָא IV. Meg. 19[b] ומחו לה אמ' and they struck it (R. Ḥia's opinion) on the head, i. e. opposed it (Rashi: and he (R. Ḥ.) struck it, &c., i. e. modified it, read: ומחזי). Gen. R. s. 68 מוֹחֲזִית, v. פְּצַע; a. fr.—*Pl.* מוֹחָיָא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 (some ed. מוֹחָיָא) *marrow* of bones.

מוחח, מוחר, Tosef. Ned. I, 2, v. מוֹחֵה.

מוֹחַל m. (denom. of מחח, v. מוֹחֵל) *thin secretion.* Toh. IX, 2 מ' היוצא מהן the fluid which runs out of the olives (before they are pressed); ib. 3 מ' היוצא מהן that which runs (after the oil is pressed out); ib. היוצא מן הבור which comes out of the pit after the oil has been taken out; Tosef. ib. X, 3 מ' חיוצא מיערקת בית הבד. Makhsh. VI, 5 אין הם' יוצא מידי שומן; Tosef. l. c. ידי צחצוחי שומן (read: שמן) the secretion (of olives) cannot be excluded from the category of (must be classified with) (diluted) oil; Sabb. 144[a], v. צָחְצוּחַ; a. fr.

מוֹחָק m. (מָחַק) *the flat end of the writing instrument, used for erasing*, v. מוֹחֵב. Kel. XIII, 2; a. e.

מוּט (b. h.) *to incline, waver, decline; to give way, bend.* Y. Snh. X, 27[d] bot., v. infra. Tanḥ. B'har 1 כשתמוט ידם לפני וכ' when their power shall sink before Nebuchadnezzar. Tanḥ. Vayishl. 3 (ref. to Prov. XXV, 26) כשמט לפני רשע וכ' when he bends (humiliates himself) before the wicked; Gen. R. s. 75 א"א לצדיק למוט וכ' (Yalk. Gen. 130 לימוט) it is impossible to the righteous to bend &c.; a. e.

Nif. נָמוּט *to be shaken, bent.* Yalk. l. c., v. supra.

Hif. הֵמִיט *to bend, to shake.* Zab. III, 3 כל שאינה יכולה להמיט באדם (not אדם בה) (Asheri לְהָסִיט, v. סוּט) a ship which has no staggering effect on man. Gen. R. l. c. מֵמִיט עצמו וכ' humbles himself.

Hithpol. הִתְמוֹטֵט, *Nithpol.* נִתְמוֹטֵט *to be declining; to sink.* Y. Snh. X, 27[d] bot.; Yalk. Is. 338 (ref. to Is. LIV, 10) אם ראית זכות אבות שמָטָה . . . שנתמוטטה וכ' when thou seest the merit of the fathers decline and that of the mothers sink, go and cling to grace; Lev. R. s. 36, end שנתמוטטה.—Y. l. c. 28[b] והיו מתמוטטין והולכין they sank deeper and deeper (into poverty). B. Mets. 71[a] נכסיו מתמוטטין (Ms. M. מתמעטין) his wealth will be reduced; Yalk. Ps. 665 מתמוטט he will sink. B. Mets. l. c. חללו מתמ' וכ' (Ms. R. 2 מוטטין, v. Rabb. D. S. a. l. notes 2—4) these sink and rise again &c.; Yalk. l. c.

מוּט ch. same. Targ. Lev. XXV, 35. Targ. Y. Deut. XXXII, 35; a. fr.

Af. אָמֵיט *to balance, weigh.* Pesik. B'shall., p. 82[a] באמטיתא דאמיטין (אתמיט) אתתמט לתון with the balances with which they weighed, weighing was done to them; v. מוֹטָה.

Ithpe. אִתְמֵיט *to be weighed*, v. supra (v. Bub. a. l. note 42).

Ithpol. אִתְמוֹטֵט *to sink, waver, be reduced.* Targ. Ps. XCIV, 18; a. fr.—B. Mets. 71[a] דלא מוזפי ומתמוטטי Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) who lend not on interest and yet become poor.

מוֹט m. (b. h.; preced.) *balancing pole, staff.* Bets. III, 3 (25[a]) לא . . . במ' במוטה (Y. ed. במטה, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) he must not bring it to town on a staff or on a barrow. Sot. 34[a] (ref. to Num. XIII, 23) ממשמע שנאמר במ' וכ' it being said 'on a staff', do I not know that it was carried by two persons?—*Pl.* מוֹטוֹת. Ib., v. סוּרְטִינִי. Tosef. Ohol. VII, 1, v. נֶדֶבֶךְ; a. e.

מוֹטָב m. (טָבַב) 1) (*it is*) *good, better.* Tanḥ. B'har 1 מ' שיהיו חוזר בו if he amends, it is good. Bets. 30[a], a. fr. מ' ואל וכ' . . . it is better that they fail unwittingly than &c. Snh. 7[a] (in Chald. diction) מ' דליעבדו וכ' it is better that they worship the golden calf (than commit murder). Ber. 28[a] מ' דאקום וכ' it is best that I get up and go to

them myself; a. fr.—2) *the better, the right conduct.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) המאור . . חזירן למ׳ the light in it (the Law) would have led them back to the right way. Snh. 101b; a. fr.

מֹטָה, מוֹטָה f. (b. h.; v. מוֹט) 1) *a small barrow.* Bets. III, 3 (25a), v. מוֹט.—2) *pl.* מוֹטוֹת *lands of a yoke; yoke.* Tanḥ. B'shall. 23 ורתו מ׳ ומרכבות וכ׳ the yokes and the chariots ran (of themselves) &c.—*3) *balances.* Pesik. B'shall., p. 82a במטה דאמרטן אתמרט לחנן Ar. with the balance with which they weighed, weighing was done to them; [Ar.: as they made others sink, so were they made to sink (v. מוֹט); oth. opin.: במשה וכ׳ with the staff with which they struck, were they struck].

מוֹטָה f. (b. h. מָטָה; נָטָה) [*bend,*] *the radial bone* of a bird's wing. Tanḥ. Thazr. 8; ed. Bub. 10 (ref. to Is. VIII, 8) המ׳ חזו וכ׳ the radial bone of a chicken is one sixtieth portion of its wings; [Rashi to Is. l. c. quotes מושות, *pl.*]; Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; Yalk. Is. 279.

מוּטָּה *reclining,* v. נָטָה.

מוּטְלֵא, v. הֻמְטַלְיָא.

מוּטְנִיא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מִילְבֵי.

מוּטַרְדֵי* m. pl. (טָרַד) *business* (?), an adaptation of the name of *a Persian festive season and fair.* Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוטררי; Y. ib. I, 39c, a Median festival, נירסרי; Ar. מסרדי).

מוּטְרִין, read: מִיטָּרִין.

מוֹי, מוֹיֵי m. pl. = מַיִם, *water.* Targ. Ps. I, 3; a. fr.—Targ. II Esth. III, 3 מויה (ed. Lag. מוֹתֵי *its waters*); Targ. Is. LVIII, 11; Targ. Jer. XV, 18; a. fr.—מוֹהָא *her (its) waters.* Ib. L, 38; a. e.—Targ. Is. XIX, 10 מחא (Var. ed. Lag. מיהא) read מָהָא=מוֹהָא.—Y. Erub. X, 26c דלא יתן מויי that he add no water to it. Y. Pes. III, beg. 29d; a. e.

מוּךְ (b. h.) *to be crushed; to be low, sink; to be poor.* Tanḥ. B'har 3 על שמך בעונות because he sank into sins. —V. מָךְ.

Hif. הֵמִיךְ 1) same. Mekh. B'shall., Amal., s. 1 כשהוא מֵמִיךְ ידיו עתידין ישראל להמיך ולי when he (Moses) let his hands sink, (it intimated) that Israel is destined to sink in the knowledge of the words of the Law to be given through his hands; Tanḥ. B'shall. 27.—2) *to lower, let sink.* Ib., v. supra.—Sifré Num. 90 כאן הקב״ה ממיך ומשה מגביה וכ׳ here the Lord lowers (his anger) and Moses raises (is more angry), but when the golden calf was made, the Lord raised, and Moses lowered (tried to soften his anger); Yalk. Num. 735 מַמְאִיךְ (fr. מָאַךְ).

Nif., part. נָמוּךְ; f. נְמוּכָה; pl. נְמוּכִים *low.* Kil. IV, 7 נ׳ מי׳ טפחים lower than ten handbreadths. Ruth R. to III, 3 בנ׳ שבעיר in the lowest part of the city. Y. Maas. Sh. V, end, 56d; Y. Sot. IX, 24a bot. נ׳ קול in a low voice, opp. גבוה. Ber. 10b. Sifré Num. 58. Ib. 83, v. נָמַךְ. Ab. V, 19 רוח נ׳ a lowly spirit, v. גָּבוֹהַּ.—Cant. R. to IV, 4 ההרים הנ׳ the lower mountains; a. fr.

מוּךְ ch. same, 1) *to decline, sink.* Targ. Y. II Ex. XII, 42. Targ. Hab. III, 6; a. e. (v. מְכִי).—2) *to become soft.* Snh. 95a מָכָא ליה ארעא וכ׳ the ground under him became soft.—3) (denom. of מוֹךְ) *to lay under, make a bed.* Targ. Ps. CXXXIX, 8.—Pes. 49a בר מָכָךְ רבע one who lays under (his cloak) and lies down (at any place, a shiftless person). Taan. 6b; Ber. 59a (prov.) כד מפתח בבי . . . מוֹךְ שקיך וגני if it rains when the doors are opened (in the morning), lay down thy bag, ass-driver, and sleep (do not export, for provisions will be cheap); a. e.—Part. מָכֵיךְ, מָאֵיךְ. B. Mets. 84b היו מָיְירֵי ליה וכ׳ (Rashi: מָיְירִין; Var. מיירתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they spread for him sixty mattresses. Taan. 21b bot. מאיך Ar. (ed. מך), v. בִּירְסְחַרְקָא.—V. מָכָא.

Af. אַמִּיךְ, אַמְּיךְ 1) *to lower.* Targ. Ps. CXIII, 6 מְמִיךְ Ms. (ed. מְמַיְּיךְ, מַמְיִיךְ; h. text המשפילי). —2) *to make soft, crush.* Ib. XLIV, 20 (h. text דִּכָּא).—3) *to lay under, make a bed.* Targ. Job XLI, 22 (h. text רפד).

מוֹךְ m. (preced. 2) *a soft, spongy substance, hackled wool, rag, lint* &c. Sabb. VI, 5 מ׳ שבאזנה wool in her ear (to resorb running pus); מ׳ שבסנדלה in her shoes (to soften them). Ib. 134b מ׳ רבש וכ׳ a dry compress or dry sponge. Tosef. Nidd. II, 6 משמשות במ׳ insert a resorbent (to prevent conception); a. fr.—*Pl.* מוֹכִין. B. Kam. X, 10 מ׳ שהכובס וכ׳ the lumps (of threads) which the washer takes out (of the trough). Tosef. ib. XI, 12; 13. Neg. XI, 12; a. fr. —[מוּכִין, מוּכִּים, v. נָכָה.]

מוֹכִיחַ m. (יָכַח) *evidence,* v. הוֹכִיחַ.

מוֹכִירִין, v. מְכִירִין.

מוֹכָן, v. כּוֹן *Hif.*

מוֹכְנֵי f. (μηχανή) *machine* for lifting weights, *wheelwork.* Yoma III, 10 עשה מ׳ לכיור made a machine for sinking the wash-basin (v. כִּיּוֹר) into the well; Tam. III, 8. Kel. XVIII, 2 (ed. Dehr. מְכָנֵי). Tosef. Par. III (II), 9 מֵיכָנֵי. Ḥull. 15b השוחט במ׳ if one slaughters by means of a machine; a. e.

מוֹכְנוֹי ch. (pl. form) same, *rollers.* Targ. II Esth. I, 2.—V. מַכְנָנוֹן.

מוֹכָנָס m. (מָכָנָס) *storage.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 1 אלו עשוירות למ׳ these (vessels) are made for storage; (Ab. Zar. 74b מכניסו לקיום Ms. M.).

מוֹכֵס m. (denom. of מֶכֶס) *revenue farmer, publican, custom-collector* (considered a robber in Jewish law). B. Kam. 113a מ׳ שאין לו קיצבה a publican who is not limited by legal stipulations; מ׳ העומד מאליו a self-constituted collector. Ab. Zar. 39a; Bekh. 30b bot. קשרי מ׳ the publican's knots (seals or written receipts); a. e.—*Pl.* מוֹכְסִין. B. Kam. X, 2 נטלו מ׳ וכ׳ if publicans took away his ass and gave him one taken from somebody else. Ib. 1; Tosef. ib. X, 22 תיבת מ׳ the treasury of the publicans. Ned. III, 4; Tosef. ib. II, 2, v. נָדַר. Sabb. VIII, 2 נייר . . . קשר מ׳ paper large enough to write on it a tax-receipt (v. supra). Shebu. 39a אין לך . . כולה מ׳ there is no family in which there is a publican, whose members may not all be considered as publicans (in Jewish law); a. fr.

מָכְסָא, מוֹכְסָא, מוֹכֵס ch. same. Y. Snh. VI, 23c; Y. Ḥag. II, 77d bot. ברית דמעין מ׳ the son of Mayan the publican; Snh. 44b בעיא מ׳ v. בָּעֵי.—Y. Sabb. VI, end, 8d [read:] קריב למָכְסָה וחב ליה חמרא ואזיל ליה he came near (was caught by) a publican, and he gave him his ass and was let off, v. הִיפֵּךְ.—*Pl.* מוֹכְסִין. Targ. Jud. V, 11 (ed. Lag. מָכְסִין).—[מוכסין, Ab. Zar. 14a Ms. M., v. next w.]

מוֹכְסָסִין, מוֹכְסָסִים m. pl. a species of *figs*. Bekh. 8a (inferior to בנות שוח). Ab. Zar. 14a (Ms. M. מוכסין; Ar. מבססין).

מוֹל, מוּל I m. (b. h.; Assyr. mâla, prob. a comp. of מ a. אֶל, v. Del. Proleg. p. 132) 1) *border, front, in sight of*. Ḥull. 19b (expl. ממול ערפו Lev. V, 8, *border of the neck*, the space beginning with the back of the head, opposite the face, and ending with the end of the neck, opposite the throat) מ׳ חרואה את העורף the edge which sees the *ʿoref* (but not the *ʿoref* itself). Ib. מ׳ דידיה . . . וכ״ש עורף הרכא if you will say, we know not where *ʿoref* itself is, how can we know where its border is?—Sifré Num. 59 עָשָׂה לה מ׳ פנים (Ms. 3, a. Yalk. ib. 719 מ׳ ופנים) give the candlestick an edge of the front (an edge and a front), i. e. a prominent central light towards which the lights on both sides are turned. Ib. 60 עָשָׂה לה מ׳ פנים.

מוֹל II (b. h.; v. preced.) 1) *to make an edge, to hem* or *fringe*. Tosef. Kel. B. Bath. V, 7 עד שעה שִׁרְמוֹל until he hems the girdle. Ib. ומָל מרוח אחת when he made a hem on one side (of the piece which he cut out of the middle of a piece of cloth).—2) *to circumcise*. Sabb. XIX, 4 אחר למוֹל אחר וכ׳ one child which was to be circumcised after the Sabbath &c.; ושכח ומָל וכ׳ and by mistake he circumcised &c. Ib. 6 מל ולא פרע וכ׳ if he circumcised but failed to split the prepuce &c. Ib. 5 (137a) קטן . . . . אין מוֹלִין Ms. M. (ed. מוהלין) a sick infant must not be circumcised. Pesik. R. s. 25 מי מל לשמי וכ׳ who circumcised a son in honor of my name, unless I gave him a son?; Lev. R. s. 27 מלל (corr. acc.); a. fr.—Part. pass. מוּל, *pl.* מוּלִין, מוּלִים. Yalk. Jer. 285.

Nif. נִימּוֹל *to be circumcised*. Sabb. XIX, 5. Lev. R. s. 25; Gen. R. s. 46 ומהיכן נִימּוֹל on what part of the body should one be circumcised?—Y. Shebi. IV, end, 35c משנימולו from the time they are circumcised. Gen. R. l. c. גזר הרופא שימולו the physician ordered that they must be circumcised; a. fr.—[*Polel* מוֹלֵל, v. מָלַל.]

מוּל ch., *Ithpol.* אִתְמוֹלַל (v. מלל) *to become brittle, fade*. Targ. Job XIV, 2. Ib. XXIV, 24 Ms. (ed. יחקטפ׳). Targ. Ps. XC, 6; a. e.

מוֹלָא I, **מוּלָא** m. (מלא; cmp. b. h. מְלֹא) *plenty, power*. Targ. Prov. VI, 31 Ms. (v. Bxt. s. v. מדל; ed. מזלא). Targ. Job XII, 6 first vers. דזמין אֵל מ׳ וכ׳ ed. Lag. (some ed. אלמולא corr. acc.; in oth. ed. our w. is omitted).

מוּלָא II m. (mulus) *mule*. Pesik. Shub., p. 162a (ref. to נחשתים, II Chr. XXXIII, 11) כמין מ׳ של נחשת Ar. (ed. מולי) a sort of mule of bronze; Y. Snh. X, 28c bot. מילא; Deut. R. s. 2 מולן; Ruth R. to II, 14 מולה; Yalk. Kings 246 מולא.—*Pl.* מוּלָאוֹת. Sabb. 52a (Ar. *masc.*).—Ch. v. מוּלְתָא.

מוּלָאֵי, v. מְמוּלָאֵי.

מוּלְגִית, מוּלִיגָא, מוּלְגִיית) Lev. R. s. 12, read: מָלוּגְמָא.

מוּלְבַּז, v. מוּגְבַּז.

מוֹלֶד m. (cmp. b. h. מוֹלֶדֶת; יָלַד) *issue, descendant*.—*Pl.* מוֹלְדָיו, with suffix, emphatic form מוֹלֵידָיו. Keth. 72b, v. יוֹלֵד.

מוֹלָד m. (יָלַד) *birth-time*. Sot. 11b זמן מוֹלָדֵיהֶן their time of giving birth; Ex. R. s. 1 מולידיהן (corr. acc.).—מוֹלַד לבנה (or only מ׳) the beginning of the first quarter of the moon, *New-Moon*. Pesik. R. s. 15 מ׳ הלבנה היה וכ׳ the New-Moon took place on a Wednesday at noon-time.—*2) *travail*. B. Bath 16b מִתְרַפָּה מִמּוֹלָדָה (not מתרפא) she is relieved of her severe throes (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note).

מוֹלָדָא ch. same. Targ. I Chr. XII, 32; Targ. Y. I Gen. I, 14 מוֹלַד סיהרא=h. מ׳ הלבנה, v. preced.

מוֹלֶדֶת f.=h. מְיַלֶּדֶת, *midwife*. Ab. Zar. 26a מ׳ יהודייתא thou, midwife of Jewesses &c.

מוּלְוָות, v. מוּלְתָא.

מוּלִי *mule*, v. מוּלָא II.

מוּלְיָי, *pl.* מוּלִים m. (v. מוּלָא) *mule-drivers*. Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, end, 75c, v. חוּלְדָּה II.

מוּלְיָא f. (מְלֵא) *filled up ground, mound*. B. Bath. 54a שקל מ׳ ושדא וכ׳ if one takes earth from the mound and throws it on the low ground; במ׳ if one throws from mound on mound (to make them even); M. Kat. 10b.—*Pl.* מוּלְיָיתָא. Erub. 56b, v. בִּירְאֵי.—V. מְמַלְיָא.—[For pr. n. pl. with מולא or מלתא, מלתא, v. respective determinants.]

מוּלְיוֹר, מוּלְיָאר m. (miliarium, μιλιάριον) *a large vessel to boil water in, caldron*. Sabb. III, 4 מ׳ חגרוף *a miliarium* from under which the coals have been removed; Y. ib. III, 6a bot.

מוֹלֵיד, v. מוֹלֶד.—Ex. R. s. 1 מולידיהן, v. מוֹלָד.

מוֹלִידָא m. (יָלַד) *parent*.—*Pl.* מוֹלִידִין. Cant. R. introd.; Yalk. Sam. 134, v. הֲבָיָה.

מוּלְיוֹן m. (mulio) *muleteer*, a figure in a Roman play; cmp. בּוּקְרוֹן. Tosef. Ab. Zar. II, 6; Yalk. Ps. 613.—[Y. Ber. VIII, 12b, v. מוּלְתָא.]

מוּלְיֵי m. pl. (מְלֵא) *filling*. Y. Bets. II, 61c top; Y. Maas. Sh. V, 56c top; Y. Ḥag. II, 78a bot., v. בְּשׁוּרוּתָא. [Hiddushé Meïri to Bets. 20a quotes: כשורתא בעיא מלאי a joist (to be felled) requires the (wooden) *handle* (of an axe), i. e. the teacher is beaten by his own pupil.]

מוּלְיוֹאתָא, v. מַיְמוּלְאֵי.

מוּלְיָר, v. מוּלְיָאר.

מוּלְיוֹתָא f. (מְלִי) *stuffing, stuffed meat.* Pes. 74ª תאר מ׳ (Ms. M. 2 מַלְיָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) a roasted lamb stuffed with raw and unsalted meat; ib.ᵇ.

מוּלְיָתָא, pl. of מוּלְיָא a. of מוּלְתָא.

מוּלְיָתָא, v. מַיְמוּלְאֵי.

מוּלִישׁוּת, v. מִלִישׁוּת.

מוּלְיָתָא, מוּלְתָא, v. מוּלְתָא.

מוּלְיָתָא, v. מַיְמוּלְאֵי.

מוֹלֶךְ m. (b. h. מֹלֶךְ) *Molekh*, the fire-god of the Canaanites and others. Snh. VII, 7 עד שימסור למ׳ וכ׳ . . . למ׳ he who dedicates a child to M., is not punishable until he surrenders it to M. and passes it through fire. Ib. 64ª קתני עכו״ם וקתני מ׳ the Mishnah speaks first of idolatry (in general) and then of M.; מ׳ לאו עכו״ם הוא (sub. עבודת) the Molekh worship is not included in general idolatry. Tosef. ib. X, 5 אחד מ׳ ואחד וכ׳ whether he passes his son through fire for M. or for any other idol, he is equally punishable; Snh. l. c. Ib. מפני מה . . . . מ׳ כל שחמליכוהו עליהם וכ׳ why does the Torah use the expression Molekh (when meaning any idol)? Whatever people make their ruler (מֶלֶךְ); Y. ib. VII, 25ᶜ top. Bab. ib. l. c. מ׳ עראי an improvised object of worship (a stone, piece of wood &c.); a. fr.

מוֹלְכָא m. (מְלַךְ) *counsel.* Targ. Y. I Num. XXI, 29. V. מַלְכָּנָא.

מוֹלָלָא, v. מִילָּא.

מוּלְתָא f. (v. מוּלָא II) *mule.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. —Ib. 11 מוּלְוָוֹת (*pl.* constr., used as sing.).—Targ. Y. Ex. XIV, 7 מוּלְיָתָא *team of mules.*—*Pl.* מוּלְיָתָא, מוּלְיָרְתָא. Targ. Y. II, ib. 25 (ed. Amst. מוּלִי, v. supra; ib. מוּלוֹתָא, corr. acc.).—מוּלְוָון, מוּלְוָוֹתָא. Y. Ber. VIII, 12ᵇ ed. Lehm. (ed. מוּלְיוֹן, corr. acc.). Y. Taan. III, 66ᶜ top.

מוּם m. (b. h.; =מָאוּם; v. מָח, מָא; cmp. כְּלוּם) 1) *something, anything.* Ned. 66ᵇ, v. מָה. —Y. Kidd. III, 64ᶜ bot. מהו מימזר מום זר what is *mamzer* (מַמְזֵר)? Something repulsive; Yeb. 76ᵇ ממזר כתיב מ׳ זר the Law says *mamzer* which means anything repulsive (male or female); Sifré Deut. 248 כל שהוא מומזר (corr. acc.) whatever is in any way repulsive.—2) *blemish.* Bekh. V, 5, a. fr. בעל מ׳ having a blemish (unfit for the altar, for priestly service &c.). Ib. VI, 9, a. fr. הרי זה מ׳ this is a legal blemish; אינה מ׳ this is not &c.—Meg. 29ª, v. רָהִיר. B. Mets. 59ᵇ מ׳ שבך וכ׳ do not reproach thy neighbor with a fault which is also thine own; a. fr.—*Pl.* מוּמִין. Bekh. VI, 1 על אלו מ׳ וכ׳ these are the blemishes in consequence of which a first-born animal may be slaughtered (after the destruction of the Temple). Ib. 2 אין מ׳ בלבן a blemish in the white of the eye is no blemish in the sense of the law. Ib. VII, 1 מ׳ אלו . . . . פוסלין וכ׳ the above named blemishes, whether permanent or transitory, make also human beings unfit (for priesthood &c.); a. fr.—Denom. הוּמָם *to become blemished, defective.* Y. Shek. IV, 48ᵇ שפודין תמימין והוממו they had redeemed them when they were without blemish, and they became blemished. Num. R. s. 12, end; Cant. R. to VI, 4 ולא הוממו וכ׳ and they have not become unfit for sacrifices on account of blemishes or old age &c., v. זָהַם.—Y. Yoma II, 39ᵈ קטורת שכבת הומָמה frankincense which was extinguished is unfit for the altar.

מוּמָא, מוּם ch. same. Targ. Job XI, 15. Targ. Lev. XXI, 17; a. fr.—Bekh. 35ª הוי מ׳ is a blemish in the sense of the law. Gitt. 56ª דלדידן הוי מ׳ וכ׳ which according to our (Jewish) laws is a blemish (unfitting for the altar), but is not so according to their (Roman) ritual; a. fr.—*Pl.* מוּמִין. Snh. 5ᵇ, v. בָּקִיעַ II. Bekh. 36ᵇ; a. fr.

מוּמוֹס m. (μῖμος) *mimic actor, mime.* Lam. R. to III, 13 מכניסים את המ׳ וכ׳ (Ar. מיאמוס, read מִימוֹס) they bring a mime on the stage, his head shaved &c.; ib. introd. (R. Abbahu 6) חמתים (corr. acc.).—*Pl.* מוּמָסִין. Gen. R. s. 80, beg.—Cant. R. to VII, 9 תפתיא מימרס (read: מִימוֹסִין) *tiftayé* (Dan. III, 2) means the actors.

מוּמְזָר, v. מוּם h.

מוּמְחָא, v. next w.—[Sabb. 58ª, v. מָחֵי.]

מוּמְחָה m. (מָחָה; cmp. τρίβων, Lat. tritus) *tried, skilled, expert, practical.* Snh. 5ª; R. Hash. 25ᵇ מ׳ לרבים recognized by the public as an experienced judge. Ib. אין לך מ׳ וכ׳ there can be no expert more popular than Moses was. Bekh. IV, 4 (28ᵇ) מ׳ לב״ד a lawyer approved by a court. Ab. Zar. 27ª top מ׳ רופא a practical physician (that has a reputation at stake). Ib. אם היה מ׳ לרבים if he is a recognized practitioner. Sabb. VI, 2 קמיע שאינו מן המ׳ an amulet which is not issued by an approved person; ib. 53ᵇ קמיע שאינו מ׳ an unapproved amulet; Tosef. ib. IV (V), 10 מוּמְחָא. Sabb. l. c. מ׳ לאדם of approved effect on human beings. Y. ib. VI, 8ᵇ top קמיע זה מ׳ this amulet is approved.—Erub. V, 5 (58ᵇ) אלא מן המ׳ (Ms. O. אלא מ׳, v. Rashi a. l.) only one of the best of the expert class; (oth. opin. v. Bart. a. l.).—Gen. R. s. 30 צדיק ומ׳ a righteous man and at the same time a practical man; a. fr.—*Pl.* מוּמְחִין. Snh. III, 1 (23ª) מ׳ כשרים (או) (Bab. a. Y. ed. מ׳ מפי ב״ד, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) men otherwise qualified and (or) authorized by the court; expl. ib. 23ª אם חזרו כשרין נעשו כמ׳ if not disqualified (on account of kinship or bad conduct) they are to be considered as if they were authorized judges; a. e.—[מוּמְחָא, מוּמְחָה, Sabb. 58ª, v. מָחֵי.]

מוֹמָה m. pl. (יָמָא) *oath; imprecation, curse.* Targ. O. Num. V, 21 (Y. מָמוֹתֵי). Targ. O. Lev. V, 1. Targ. I Kings VIII, 31 (not מוּ); a. fr.—B. Mets. 85ª מ׳ עזובה דא I swéar, this (my desire) has been abandoned. Lev. R. s. 6 (prov.) בין זכאי . . . לירדי מ׳ תשוי right or wrong, do not run the risk of an oath. Y. Ned. I, 37ª top, v. מוֹחָה; a. e.

מוּמְיָקָה m. ch. (a corrupt. of מוּנְיָיק) *necklace, official badge*, v. חַמְנִיקָא. Y. Sabb. VI, 8^b top.

מוּמִיתָא* (prob. to be read סְמוּמִיתָא, or שְׁמִ׳) f. (v. סְמָמִיתָא) *a mite*. Y. Sabb. I, 3^b מ׳ דרישא head-mite, דמנגא clothes-mite.

מוּמְסִין, pl. of מוּמוֹס.

מוּמָר m. (part. *Hof.* of מור) 1) *exchanged*, v. מור.—2) *converted, apostate*, esp. *mumar, an open opponent of Jewish law, non-conformist*. [Our w. interchanges with מְשׁוּמָּד in eds. a. mss.] Ḥull. 4^b אפי׳ ישראל מ׳ even a non-observant Israelite; Tosef. ib. I, 1 משומד ed. Zuck. (Var. מ׳). Ḥull. l. c. מ׳ לאותו מ׳ לערלות opposed to circumcision; דבר opposed to this one practice (of slaughtering according to ritual); ib. חוי מ׳ לכל התורה כולה is considered as a rebel against the entire Law; ib. מ׳ לע״א accused of idolatry. Ib. 5^a חמ׳ ומנסך וכ׳, expl. ib. מ׳ לנסך וכ׳ one accused of idolatrous libation &c. Erub. 69^a, v. גִּרְלֵי. Ab. Zar. 26^b לתיאבון מ׳ לחכעיס וכ׳ if eating unslaughtered flesh (נבילות) to gratify his appetite, he is called a *mumar*; if he does it in a spirit of defiance, he is called a *min* (heretic). Ib. (oth. opin.) אפי׳ לחכעיס נמי מ׳ even if in defiance, he is only a *mumar*; Hor. 11^a; a. v. fr.—*Pl.* מוּמָרִים. Yalk. Lev. 434, quoted fr. Sifra Vayikra, N'dabah, ch. II, s. 2 (ed. משומדים).

מוּמָרָא ch. same.—*Pl.* מוּמְרָא. Targ. Y. Lev. I, 2.

מוֹמָתָא (מוֹתָא) f. (רָמָא, v. מוּמֵי; as to מוֹתָא cmp. דַּעֲתָא fr. יְרֵ״ע) *oath, imprecation, curse*. Targ. Job XXXI, 30 מומ׳ ed. Lag. (oth. ed. מותא). Targ. Ps. XXXVII, 22 מוֹמָתְהִיה Ms. (ed. מותא). Targ. O. Num. V, 21 (ed. Amst. מוֹתָנָא). Targ. Ex. XXII, 10; a. fr.—B. Kam. 114^a אינהו נמי חד אמ׳ שדו ליה they (the gentile courts), too, in the case of there being only one witness, administer an oath to him (the claimant). Pes. 113^b ומוֹמָתַיְהוּ הכי (Ms. M. ומומי קרו לחון incorr.; Ms. M. 2 וכי מיימן מירמן חכי, v. Rabb. D. S. a. l. note) and thus they swear.—[Ned. I, 2 במומתא, v. מוֹתָא.]

מוּן (contr. of מי־הוּן) *who?* Targ. II Esth. VII, 5 בר מ׳ (ed. Amst. מַן) whose son?

מוֹנָא pr. n. m. *Mona;* v. מָנָא III.

מוּנְבַּז pr. n. m. (Μονόβαζος) *Munbaz*, 1) name of a King of Adiabene, and of one of his sons who embraced the Jewish faith (v. Jos. Ant. XX, 2, 1 sq.; B. J. II, 19, 2). Gen. R. s. 46.—Tosef. Peah IV, 18; Y. ib. I, 15^b bot.; B. Bath. 11^a. Yoma III, 10 (Ar. מוּבָּז). Men. 32^b; a. e.—2) name of a scholar. Tosef. Sabb. VIII (IX), 5; Sabb. 68^b; Yalk. Num. 749.

מוֹנְגִינוֹס (corr. מונוגיניס) m. (μονογενής) *only child*. Pesik. R. s. 10.

מוּנְדְּרוֹן, v. מַנְדְּרוֹן.

מונחי, v. מנחי.

מוֹנוֹמָכוֹס (מנומ׳) m. (μονομάχος) *gladiator*. Y'lamd. to Gen. XLIX, 1, quot. in Ar. אין מ׳ עושה דיתיקי a gladiator makes no will (has nothing to dispose of; Yalk. Gen. 157 עבד; Gen. R., addit., ed. Wil. p. 376, Var. לוּדָר).

מונחי, מונחי, Lam. R. to I, 13, prob. to be read: מוּמָחִין, v. מוּמָחָה; v. בַּבְלִי.

מונמיא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מִלְבָּי.

מוֹנִיטָה, מוֹנִיטָא f. (moneta) *mint; coin, coinage*. Ex. R. s. 5. Lam. R. to I, 1 (העיר) חמי הדא מ׳ look at this coin. Esth. R. end כך מרדכי מ׳ וכ׳... מה המלך מ׳ שלו חילכת as the King's coinage passed all over the country, so did his (Mordecai's) coinage passed &c.; ומה מ׳ שלו and what was the legend of his coinage? Y. Snh. II, 20^b top . . עדיין מ׳ קיים .... (*masc.*) our lord Saul's coinage still exists (he is yet king; Midr. Sam. ch. XXIII מטבע). Ex. R. s. 15 מ׳ של אלהיכם בטלה ושלכם קיימת the coinage of your gods is abolished (the Egyptian gods are defeated), and shall your coinage remain (shall you continue to beget)? —Gen. R. s. 37 כל מ׳ של מצרים אינה אלא בים וכ׳ every stamp (names of the descendants) of Mitsrayim is marked with ים (the sea in which they were destined to perish): *Ludim* (as though) *Lude-yam* &c.; Yalk. Chr. 1073; a. fr.—*Pl.* מוֹנִיטִין. Yalk. Gen. 62 [read:] כל מ׳... אינן אלא פסולין, v. פָּסוֹל. Gen. R. s. 39; Yalk. Josh. 17 [read:] יצאו להם מ׳ (not מוניטון) their coins (medals in their memory) were issued; a. e.—[מוניטא מן כדו, Gen. R. s. 44, v. מִלְבָּי.]

מוניטון, v. preced.

מָנִי, מוּנְיָק m. (μανιάκης, v. חַמְנִיקָא) *necklace*. Deut. R. s. 4 [read:] חרי מ׳ וחרי כבלים אם עשית רצוני הרי מ׳ של זהב ואם לאו וכ׳ here is a necklace and here are chains; if thou doest my will, here is a golden necklace for thee; if not &c. Pesik. R. s. 29-30.—*Pl.* מוּנְיָקוֹת. Ib. (ref. to ענקים, Prov. I, 9) . . עשה חקב״ה כמ׳ וכ׳ (not קרית..) the Lord made the letters of the Torah like necklaces and suspended them &c.

מוֹנְיֵי m. pl. (a comp. of מוֹי a. נְוָנָא; Versions vary, betw. מִינוּי, מוּנוּי a. מֵינוּ) *fish-brine, small fish in brine*; in gen. *brine*. Keth. 60^b דאכלה מ׳ וכ׳ a woman that eats *moninê* (during pregnancy) will &c. Snh. 49^a אפי׳ מ׳ וצחנתא וכ׳ (Yalk. Kings 172 מ׳ דצ׳) even brine and (Yalk.; brine of) hashed fish he used to taste and give to the poor. Sabb. 110^b מ׳ דקמצרי brine of locusts. Ab. Zar. 29^a מ׳ לתענירתא (Ms. M. מינוי) *m.* is good to eat after fasting. Gitt. 69^b.

מוסמס, v. סָמַס.

מוֹסְיָא pr. n. *Mysia*, a district of Asia Minor. Targ. Y. Gen. X, 2 Ar. (for h. text מֶשֶׁךְ; ed. אוסיא q. v.); Targ. I Chr. I, 5 ed. Rahmer (ed. Lag. אוסיא); Yoma 10^a; Y. Meg. I, 71^b bot. מוּסָיָא.

מוסיף, v. מוֹסֵף.

מוֹסֵירָה, v. מוֹסֵרָה.

מוֹסְכִין m. pl. (μόσχος, muscus) the animal perfume

musk. Y. Ber. VI, end, 10[d] (Ar. מוסקין), v. מוֹשֶׁק. Keth. 75[a] מושקין Ar. (missing in ed.), v. מוּרָא.

מוסמיס, v. מְסִימִיס.

מוסמס = מְמוּסְמָס, v. מָסַמָּס.

מוסף m. (נָסַף) [*addition,*] 1) *attachment, rim* (cmp. אַסְטַגְרוֹת). Kel. V, 5 מוסף התנור a chimney-piece; מ' חיורה the rim around a boiler in the ground. Ib. 11 מ' של טיט a moulding of clay around the stove; Tosef. ib. B. Kam. IV, 18. Tosef. Par. XII (XI), 10 מ' חורה, v. supra. Ib. חמוסיף (corr. acc.); a. fr.—2) (sub. קָרְבַּן, תְּפִלָּה) *Musaf, additional offering, additional prayer* on Sabbaths and festive (and fast-) days. Tosef. Ber. III, 10 כל שאין בו מ' a half-festival on which there is no Musaf (prayer or offering); וכל שיש בו מ' and one on which there is a Musaf; Sabb. 24[a] ימים שיש בהן קרבן מ'. Ib. כיון דלית ביה מ' since there is no Musaf appointed for it; a. fr.—*Pl.* (with sing. sense) מוּסָפִין. Ib. Ber. IV, 1. Ib. 28[a]; a. fr.

מוסָפָא ch. same, *Musaf.* Y. Yoma VI, 43[d] כד מפני מ' when he had finished the Musaf (on a fast day).—*Pl.* מוּסְפִּין, מוּסְפֵי. Targ. II Chr. VIII, 13; a. e.—Ab. Zar. 14[b]. Ber. 28[b]; a. e.

מוסָר m. (b. h.; יָסַר) *discipline, morality, conduct.* Midr. Prov. to I, 2 אם יש ... למד מ' if a man has wisdom, he can learn good conduct; ib. to I, 7; Yalk. ib. 929; a. e.

מוסָר m., pl. מוֹסָרוֹת (b. h.; אָסַר) *bands, fetters, restrictions.* Yeb. 77[a] (ref. to Ps. CXVI, 16; cmp. אישפור) שני מ' שהיו עלי פְּהַחְתָּם וכ' two restrictions which were against me thou hast untied (permitted) (by confining the prohibition of intermarriage to male Moabites and Ammonites), v. מוֹאָבִי.

מוסָרָא ch.=next w., v. מֵיצַר h.

מוסֵרָה, מוֹסֶרֶת f. (preced. art.) *reins.* B. Mets. 8[b] יושב לא חפיס במ' וכ' (not תפיס) he who sits in the wagon has not taken hold of the reins, while he who rides holds the reins (and leads the heterogeneous animals, v. נָהַג).—Esp. (sub. אחז or חפס; cmp. אַסָּפָה) *taking hold of the reins as a form of taking possession.* Ib. מ' אינה קונה במציאה Rashi a. Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) taking hold of the reins does not give possession to the finder. Ib. מ' מחבירו קנה getting the reins from a fellowman (the owner) means possession. Ib. מאי לשון מ' what is the expression (the etymology of) *moserah?* (Answ.: from מָסַר).—Kidd. I, 4 quot. in Rashi to B. Mets. l. c. נקניות במו' (ed. במסירה) is taken possession of by seizing the reins (or chain). B. Kam. IV, 9 במ' ..קשרו if the owner tied the animal (to a fence &c.) by the reins. Par. II, 3 קיפל עליה את חמ' if he threw the reins over her back. Y. Kidd. I, 60[a] bot. מסר לו מ' של וכ' if he handed him the reins of one of the camels; a. fr.

מוסרין, Y. Sabb. VIII, 10[b] bot. שרי מ', read: מְשָׁרִין; v. בילוס.

מוסְתָּקִי* m. pl. (redupl. of מסק) *olive barrels,* consisting of loosely joined splices lined with pitch. Bets. 33[b].

מוּעָד m., **מוּעֶדֶת** f. (עוד) *forewarned,* esp. (law) *Mu'ad* (v. Ex. XXI, 29), *an animal whose owner stands forewarned* on account of three successive injuries; *liable to full indemnity,* contrad. to תָּם. B. Kam. I, 4 שור חמ' an ox that has done damage three times. Ib. חשן מ' לאכול וכ' the tooth of an animal is considered a *mu'ad* with reference to eating such things as are fit to be eaten by it, i. e. damages for eating must be paid in full without previous forewarning. Ib. הרגל מ' לשבר וכ' the foot is a *mu'ad* &c., i. e. what an animal treads upon on its way must be paid for in full without forewarning. Ib. הנחש מ' לעולם the serpent is always a *mu'ad* (even when tamed). Ib. מ' משלם נזק שלם וכ' the *mu'ad* pays full damage, collectible from the owner's best property. Ib. II, 4 מ' כל שהעידו וכ' a *mu'ad* is an animal against which three warnings on three days have been given; (another opin.) פעמים ... מ' שהעידו against which three warnings have been given (even in one day). Ib. 5 אדם מ' לעולם damage done by a human being must under all circumstances be restored in full. Ib. 17[b] הרי זה מ' (הירדס) damage done by chickens must be restored in full; אינו מ' must not &c.; a. v. fr.—Trnsf. מ' לעבירה a *mu'ad* for sin, i. e. *likely to sin again.* Num. R. s. 9 כיון שנשתלש בחטא נעשה מ' לע' having sinned three times, he has become a *mu'ad* for sin.—*Pl.* מוּעָדִים. B. Kam. I, 4; Tosef. ib. I, 4 חמשה מ' there are five kinds of *mu'ads.* B. Kam. 16[a]; a. fr.

מוֹעֵד m. (b. h.; יָעַד) 1) *appointed time, appointment.* Pes. I, 3 (10[b]) בתוך המ' within the time appointed for the removal of leavened matter (up to the sixth hour of the day); אחר המ' after the time (until nightfall), Rashi; (oth. interpret., v. infra).—*Pl.* מוֹעֲדִים. Erub. 54[b] עשה מ' לתורה have fixed times for the study of the Law, v. מוֹרִיעַ.—2) *festive season, festival,* esp. = חוֹל הַמ', *the week-days intervening between the first and the last days of Passover and of Succoth.* M. Kat. I, 1; a. fr.—Pes. l. c. בתוך המ' during the festive week of Passover; לאחר המ' after Passover, Tosaf.; (oth. interpret., v. supra).—*Pl.* מוֹעֲדוֹת, מוֹעֲדִים. Pes. X, 6 מ' ורגלים אחרים other seasons and festivals. Sabb. 145[b] שבבבל שמחים מ' the festivals in Babylonia are joyously celebrated; a. fr.—מ' קטן *Mo'ed Katon, (half-festival)* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Mo'ed.—סדר מ' *the Order of Mo'ed,* name of the second order of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi.

מוֹעֲדָא, מוֹעֵד ch. same. Targ. I Sam. I, 3; 4.—M. Kat. 18[b] חוֹל הַמּוֹעֵד=חולא דמ', v. preced. Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot. ברירה דמ' the day or days after a (gentile) festival.—*Pl.* מוֹעֲדַיָּא, מוֹעֲדִין. Targ. Lev. XXIII, 2. Targ. Hos. II, 13; a. fr.

מוּעֲדָא* f. ch.=מוּעֶדֶת *liable to do damage.* Targ. Prov. XXV, 19 רגלא מ' (h. text מועדת, v. B. Kam. I, 4; Ms. מֻעֲדָא, v. זוּעַ; cmp. Lam. R. introd., R. Ḥănina 2, v. פָּסַס a. מְטַמֵּט).

מוּעֶדֶת, v. מוּעָד.

מוּעָט m., **מוּעֶטֶת** f. (=מְעַט; מְעַט) *small, minute, sparse.* דבר מ׳ *a little*; *small* (*spot* &c.). Tosef. Sot. XV, 12, sq.; Tosef. B. Bath. II, 17 משייר בה ד׳ מ׳ leaves a little portion (of the wall) unfinished in remembrance of the destruction of Jerusalem; מְשִׁירַת ד׳ מ׳ leaves off a little portion of her toilet. Ḥag. I, 5 זה וזה מ׳ if he has little of both. Ib. 8 שהן מקרא מ׳ the Biblical text for these laws is sparse. Gitt. 14ª מחנה מ׳ a small gift. Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 סמיכה מ׳ the putting on of hands which is rarer (than waving, being confined only to live sacrifices); תנופה מ׳ waving which is rarer (being performed by one person only, while putting hands on is done by all sharers in the sacrifice); a. fr.—*Pl.* מוּעָטִין, מְוֻעָטוֹת. Ḥag. I. c. אוכלים מרובים ונכסים מ׳ many eaters (members of the household partaking of the peace-offering) and small wealth. Ib. עולות מ׳ less burnt-offerings (than peace-offerings). Ib. 11ª מקרא ... והלכות מ׳ the Rabbinical laws sparse in comparison to the profuse Bible text on the subject. Arakh. 30ᵇ שנים מ׳ .... וכי יש are there longer and shorter years?; a. fr.—Esp. מְוֻעָט, מְמוּעָט *the smaller thing, the lesser sphere.* R. Hash. 4ᵇ, a. fr. תפסת מרובה לא תפסת תפסת מ׳מתפסת if you take hold of the larger thing, you may lose your hold, if of the smaller, you will hold it, i. e. where the interpretation is doubtful, select the smaller number; Y. Yoma II, end, 40ª חמ׳מ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIII, Par. XII חמ׳מ the least portion thereof. Y. Keth. III, 27ᵈ bot. בושת חקטן מ׳ the disgrace of a minor is the less grave thing; ib. ונזקו מ׳ and the indemnity he gets, is smaller; a. fr.

מוֹעִיל, v. יָעַל.—[Meïl. 14ᵇ דקא מועיל v. מְעַל.]

מוּפְיוֹן, Y. Ab. Zar. I, 40ª, v. בּוּקְיוֹן.

מוּפְלָא m. (פָּלָא) 1) *concealed, hidden*; *miraculous.* Ḥag. 13ª (quot. fr. Ben Sira) במ׳ ממך וכ׳ search not into that which is concealed from thee (mysteries of theosophy); Gen. R. s. 8 (v. פְּלִיאָה). Midr. Till. to Ps. III; a. e.—*Pl.* מוּפְלָאִים, מוּפְלָאִין. Snh. 16ᵇ (play on פלתי שמ׳ מעשיהן) for their proceedings are wonderful; Ber. 4ª שמ׳ ברבריהם.—Trnsf. (in the phrase מ׳ סמוך לאיש, arisen from איש כי יפלא, Lev. XXVII, 2) *a child whose power of discrimination is uncertain.* Tem. 2ᵇ הסמוך לאיש לרבות מ׳ *ish* (Lev. l. c.) is used in connection with vows (ערכין) in order to include 'a doubtful person next to a man', i. e. a boy near the age of religious majority; Num. R. s. 10; Naz. 62ª; a. e.—Ib. 29ᵇ סמוך לאיש דרבנן מ׳ the rule that the vow of a boy of twelve years of age is valid is merely a rabbinical enactment.—2) *distinguished*, esp. *mufla*, a special expert assessor at court to whom questions of law are referred, *instructing judge.* Hor. I, 4 (if a court gave a wrong decision) לא חיה מ׳ של ב״ד שם in the absence of the *mufla.* Ib. 4ᵇ לא חיה מ׳... נמי פטורין וכ׳ so also, if the *mufla* was absent, they cannot be made responsible for their decision, because they ought to have informed themselves and did not do so (therefore their judgment was not a legal act at all). Y. Snh. I, 19ᶜ top חיה הוא ומ׳ שלהן he (the questioner) and the *mufla* of the court (to whom the question had been referred) went to &c.; Tosef. ib VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9 מופלג ed. Zuck. (Var. מופלא). Sifré Deut. 152 (ref. to יפלא, Deut. XVII, 8) מלמד שבמ׳ תכתוב מדבר this intimates that the text speaks of the *mufla*; Snh. 87ª top (Rashi: =מומחה). Cant. R. to III, 7; Num. R. s. 11 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) זה מ׳ של ב״ד וכ׳ the *saris* means the *mufla* of the court, who is called *saris* (mediator) &c., v. סָרַס II.—*Pl.* מוּפְלָאֵי. Hor. 7ª Ms. M. a. Rashi (ed. מוּפְלִין). Midr. Till. to Ps. l. c. מוּפְלָאֵי ב״ד.

מוּפְלָג, v. פָּלַג. [Tosef. Ḥag. II, 9, v. preced.]

מוֹפֶת m. (יפה, cmp. יָפָה) *confirmation, evidence*; *miracle.* Sifré Deut. 83 מ׳ בארץ...אות בשמים *oth* (sign) refers to a phenomenon in the heavens, ... *mofeth* to one on earth. Snh. 93ª אנשים שנעשה לחם מ׳ men in whose behalf a miracle was effected. Y. ib. XI, end, 30ᶜ; a. fr.—Ḥull. 103ᵇ מ׳ הדור thou prodigy of the generation!—*Pl.* מוֹפְתִין, מוֹפְתִים. Tanḥ. Sh'moth 23.

מוֹפָתָא, מוֹפֶת ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 2; a. e.—*Pl.* מוֹפְתַיָּא, מוֹפְתִין. Ib. Deut. VI, 22. Targ. O. Ex. IV, 21; a. fr.

מוֹץ (cmp. מצץ) *to suck.*—Part. מָיֵץ. Sabb. 134ª תאי אומנא דלא מ׳ ינוקא an infant that does not suck. Ib. 133ᵇ דלא מ׳ a surgeon (circumciser) that fails to suck the blood out of the wound.—Ab. Zar. 32ª ומָיְצֵי לחו וכ׳ and they (the earthen vessels) resorb the wine (Ms. M. עד דמצי וכ׳, v. מָצַץ).

מוֹץ, imper. of מָצַץ.

מוֹץ m. (b. h.; מָצַץ) [*sucked out, dry,*] *chaff.* Midr. Till. to Ps. I, 4 אם תאמר כמ׳ שבבקעה וכ׳ you might think 'like the chaff' in the valley in which there is yet some moisture &c. Gen. R. s. 83, end תחבן וחקש וחמ׳ וכ׳ the straw, the stubble and the chaff were disputing with one another. Midr. Till. to Ps. II; a. e.—[Tosef. Ter. III, 17 מן חמ׳ ed. Zuck. from the *grain before it is threshed;* v., however, עֲרֵימָה.]

מוֹצָא, מוֹץ I ch. same. Targ. Is. XXIX, 5 (ed. Lag. מֵץ). Targ. Hos. XIII, 3; a. fr.—[Targ. Ps. LXIX, 21 מוצא, some ed., read: מרעא, v. מָרַע II.]—Y. Snh. X, 27ᵈ bot. אהן מ׳ דבגויה וכ׳ the chaff which remains there (after the straw is removed) undermines the walls.

מוֹצָא II pr. n. pl. *Motsa*, near Jerusalem (also named *Colonia*). Succ. IV, 5. Y. ib. 54ᵇ bot. מהו מ׳ ממצויא וכ׳ what is Motsa? *Mamtsia* . . named Colonia; Bab. ib. 45ª מקום קלניא ... קרי לידה מ׳ וכ׳ the place was named Colonia, but why does our Tanna call it Motsa? (Answ.: as if איידי דמיפק וכ׳ (מוֹצִיא because its inhabitants are exempt from royal taxes, he calls it *M.* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia).

מוֹצָא III m., pl. constr. מוֹצָאֵי (b. h.; יָצָא) *exit*; מ׳ שבת (abbrev. מוצ״ש, מו״ש) the night following the Sabbath; מ׳ יו״ט the night following a Holy Day. Tosef. Sabb. III, 5; Ḥull. 15ª, a. e. יאכל במו״ש (or למו״ש) may be eaten after the Sabbath is past. Bets. 30ᵇ; Sabb. 45ª עד מ׳ יו״ט האחרון not before the end of the last day of the (Succoth) festival; a. v. fr.—מ׳ שביעית the period beginning with the end of the Sabbatical year. Shebi. IV, 2. R. Hash. 9ª; a. fr.

מוּצָהָב, v. מָצָהָב.

מוּצְטַבְּחַת, v. מַסְטֵרְכִי.

מוּצִינָא, Cant. R. to IV, 1, read: בּוּצִינָא, v. גַּלְשָׁא.

מוּצְעָר m. (צָעַר) *small, lesser.*—*Pl.* מוּצְעָרִין. Sabb. 10[b] עונתיה מ׳ .... מתוך because its (Zoar's) settlement was more recent, its sins were less (Yalk. Gen. 84 מועטרן).

מוּק (cmp. מִיקְּה a. מקק) *to be crushed, stamped upon; to be soft;* v. next w.

Pa. **מַיֵּק**, מְיֵיק (cmp. בָּסַר I; b. h. *Hif.*) *to talk contemptuously, sneer, mock.* Targ. Prov. XIX, 28 (Ms. corruptly מְמַרִיק, for מְמַיֵּיק). Ib. III, 11 תְּמַרִיק (read: תְּמַיֵּיק).

Af. אָמֵיק same. Ib. IX, 12 (some ed. מְמֵיק, v. מִיקְּה).—Targ. Is. XXXVII, 22 ממיקא ed. Lag. (oth. ed. מעי׳); Targ. II Kings XIX, 21 ממי׳ Bxt. (ed. Lag. מעי׳).

מוֹק m. (preced.) [*a soft hackled substance* (cmp. מוֹךְ),] *felt-sock* or *stocking*. Tosef. Yeb. XII, 10 (Ms. Erf. מוך, marginal correction מוק); Yeb. 102[b] bot.

מוֹקָא ch. same, *pl.* מוֹקֵי. Targ. Esth. VIII, 15, v. פַּרְחִיאִין.—Yeb. 102[b] top חמשא זוזי מ׳ (Ar. זוגי נרמקי, corr. acc.) five pairs of socks. Gitt. 68[b] במ׳ קאתי he (Solomon) comes to us with socks on his feet; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45.—[Snh. 95[a] מוקירה Ar., read: מוֹחֵירָה or מוֹקְדִירָה, v. מוֹקְדָא II.]

מוֹקֵד m. (b. h.; יָקַד) *fire-place, hearth where fire is maintained.*—בית המ׳ the room (in the Temple) in which fire is perpetually maintained. Tam. I, 1; Midd. I, 1; a. fr.—Sabb. I, 11 (19[b]) מדורת בית מ׳ the pile in the fire-room (in the Temple or in private houses).

מוֹקֵד, מוֹקְדָא I ch. same. Targ. I Chr. II, 54.—Snh. 33[b] אדמוקדך יקיד (not יקוד; v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashi: עד דמ׳) while thy fire is burning, (go) cut thy gourd and roast it, i. e. when listening to your teacher give him your full attention, and you need ask no questions.—מ׳ דטבריה (בית, בי) *the hot spring of Tiberias.* Esth. R. to I, 9 מוי דמ׳ דט׳ the waters of the hot spring &c.; Yalk. Gen. 133 בניו דבי מ׳; Gen. R. s. 79 בי בני דבירת מ׳ the baths of &c.; Pesik. B'shall. p. 89[b] חדרין מקור (corr. acc.).

מוֹקְדָא II m. (=h. קָדְקֹד) *top, crown of the head* (differ. fr. מוֹקְדָא). Targ. Job II, 7 (ed. Lag. מוקר, Var. מוכר). Targ. Y. Deut. XXVIII, 35. [Ib. 28 read: מוקרא.] Targ. Ps. VII, 17 (ed. Lag. ר, Var. ד).

מַקְדוֹן, מוּקְדוֹן m. (Μακεδών) *Macedonian.* Targ. I Chr. I, 7 (h. text יון, v. מוּקְדוֹנָיָא).—Esp. אלכסנדרוס מ׳ Alexander the Macedonian (Alex. the Great), v. אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס. [Mekh. Yithro, Bahod. s. 9 מ׳, read with ed. Weiss רביעית or אדום=Rome.]—*Pl.* מַקְדוֹנִין, מוּקְדוֹנִין. Targ. Esth. VIII, 15 מ׳ דדהבא Macedonian gilt shoes.

מוּקְדוֹנָא* same. Targ. Esth. VIII, 15 כלילא...דדהבא מ׳ the great Macedonian gold crown; Targ. II Esth. VI, 10 כלילא ... מוקדוניא.

מַקְ׳, מוּקְדוֹנְיָא (Μακεδωνία) *Macedonia,* esp. the Greek empire founded by Alexander the Great and his successors. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (h. text יון); Gen. R. s. 37, beg.; Yoma 10[a] [read:] מדי כמשמעו יון זו מ׳; v. אוֹבְרִיסוֹס.

מוּקְדָּשָׁא, v. מִיקְדַּשׁ.

מוֹקֵי = מוֹקִים v. קוּם.

מוּקְיוֹן m. (Maccus, adapted to בּוּקְיוֹן) *Maccus* or *Macchus,* a buffoon in Roman farces. Ab. Zar. 18[b], a. e.; v. בּוּקְיוֹן.

מוּקִירוּס, v. מַקְרִין I.

מוֹקָמָא f. (קוּם) 1) *stand*; with suffix מוֹקְמָתֵּי. Targ. II Chr. XXXV, 15 על אתר מ׳ ed. Lag. (ed. Beck מ׳ על; h. text מַעֲמָד). *2) *place of combats, arena.* Ex. R. s. 30 שנים שירדו למ׳ וכ׳ (some ed. a. Matt. K. מקמא) two entered the arena (for a combat), one a professional, the other a private (amateur).—V. קוּם ch.

מוֹקָמָנָא m. (preced.) *standing by, attendance.* Targ. II Chr. IX, 4; v. מָקָם.

מוֹקָמָתֵּי, v. מוֹקָמָא a. מָקָמָא.

מוּקְסִין m. pl. (קסי; cmp. קְסָוָה a. מָנָא) a sort of *state garments.* Gen. R. s. 36; Cant. R. to VII, 9; Esth. R. to I, 12 (expl. סרבל׳, Dan. III, 21) במוקסיהון; cmp. גּוּלְתָא.

מוּקָף, v. נָקַף I a. II.

מוּקְצֶה m. (Part. Hof. of קָצָה) [*cut off, set aside, stored away,*] 1) *a space back of the dwelling,* containing stored up wood, cattle in sheds &c. Erub. II, 3; ib. 22[a]. Ib. X, 8. Bets. IV, 1 עצים שבמ׳ wood in the *muktseh* (stored for the winter); a. e.—2) *store of fruits.* Maasr. III, 2. Ib. I, 5 עד שיעשה מ׳ until the melon is stored away. Y. Ter. II, 41[d] top .... מן המ׳ על וכ׳ היה נוטל he took ten dry figs from the storage as tithes for ninety in the basket (designated for immediate use, v. כַּבְלָה); (Men. 54[b]; 55[a] מקצוע).—3) (sub. כלי) *the tool specially intended (for cutting figs).* Shebi. VIII, 6, v. חַרְבָּה; [Maim. *the shed where figs are spread for drying.*].—4) *an animal set aside (in a shed) for a sacrifice.* Tem. 28[b] מ׳ לשבע שנים set aside until it would be seven years old. Ib. 29[a] מניין למ׳ מן התורה where in the Torah is *muktseh* intimated? (misunderstood by Abbaye as meaning, 'where is it intimated that an animal must be kept in an enclosed space for some time before it can be offered on the altar?'—and corrected as meaning, 'where is it intimated that an animal designated for idolatry is forbidden for the Jewish altar?').—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 10 איזהו מ׳ מ׳ לע״ז וכ׳ what is meant by *m.* (as forbidden for the altar)? That which has been set aside (in a special place designated for the purpose) for idolatrous use, but if one merely devoted it by word of mouth &c. Tem. VI, 1. Tosef. l. c. 9 מאימתי נקרא מ׳ משנעשה וכ׳ when is an animal called *m.* (for idolatry)? From the time that an act (of dedication) has

been done with it; Tem. 29a אין מ׳ אסור אלא עד שיעבדו (בו) (v. Rashi's first interpret.; second interpret.:) a *m.* remains forbidden only until it has been used for some work (whereby its designation for the idolatrous altar is annulled). Ib. מעשה .... אין מ׳ אסור a *m.* remains forbidden only until some act (as shearing its wool or some work) has been done with it; a. e.—4) (Sabbath law) *muktseh, that which is not counted on for use on the Sabbath or Holy Day* (v. מוּכָן s. v. כּוּן, a. מְזֻמָּנָה); *forbidden for use* or *handling*. Bets. 2a מאי טעמיהו דב״ש מ׳ הוא what reason had Beth Shammai (to permit the egg laid on the Holy Day by a hen which is kept for laying eggs and can, therefore, not be used for consumption on that day)? Is it not *muktseh?* Ib. דאית ליה מ׳ אית ליה נולד he who forbids *m.* forbids also *nolad* (v. יָלַד). Sabb. 44a מ׳ מחמת מיאוס not counted on (and therefore forbidden to handle) on account of its repulsiveness (e. g. an old clay candlestick); מ׳ מחמת איסור *m.* in consequence of a ritual prohibition (e. g. a candlestick which on the entrance of the Sabbath could not be moved because a light was burning on it). Ib. 157a מ׳ מחמת חסרון כיס not counted on for use on the Sabbath because the object is too expensive for a use for which it is not originally made; a. fr.—*Pl.* מוּקְצִים, מוּקְצִין *set apart, chosen.* Sifré Num. 85 (ref. to בקצה, Num. XI, 1) במ׳ שבהם the fire seized the distinguished among them (with ref. to קצין, Jud. XI, 11; Yalk. Num. 732 בקצינים).—*Fem.* מוּקְצָה, *pl.* מוּקְצוֹת. Sabb. 43b והא מ׳ נינהו are they not *muktseh* (because they are not intended for human food)?

מוקצע, v. מְקֻצּוֹעַ.

מוֹקָרָא I m. (יָקַר) *honor.* Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 כל הדין מ׳ תיקרוניה וכ׳ so much honor do you show to this old Jew?—Ber. 28a כסא דמ׳, v. יְקָרָא.

מוֹקָרָא II m. (קוֹר I, cmp. יְקָר I) [*pickings,*] *marrow, brain* (v. מוֹחָא). Targ. Job XXI, 24. Targ. Y. Deut. XXVIII, 28 דמטפשא מ׳ (not מוקדא) which makes the brain fat (dulls man's reason, v. טָפַשׁ).—Hull. 93a דביעי ודמ׳ the membrane covering the testicles and that covering the brain. —Yalk. Gen. 111, end; Gen. R. s. 64, end מוקריה some ed., v. מְקוֹרָא.]—V. מוֹקְדָא II.

מוּקָשׁ m. *compared,* v. נָקַשׁ.

מוּקָשָׁה m. (cmp. מִקְשָׁה) *a cucumber bed.* Y. Kil. III, 28c bot.; a. e.—*Pl.* (fr. מוּקְשָׁאָה) מוּקְשָׁיוֹת (Y. dial. for מוקשאות). Ib.d מוקשה בין חמ׳ (not גין) a cucumber bed between cucumber beds.

מוּר, *Hif.* הֵמִיר (b. h.; cmp. מָחַר) 1) *to exchange.* Snh. 56b אלהים אני לא תָּמִירוּנִי I am God, you shall not exchange me (for another god); a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XXVII, 33) *to substitute a dedicated sacrifice* (by which both become sacred property). Tem. I, 1 חכל מְמִירִים (Bab. ed. מְמִירִין) all persons have power to exchange; לא שאדם רשאי לְהָמִיר .... המיר מוּמָר which means not that one is permitted to exchange, but that if one did, the substitute is sacred. Ib. 2a יורש אינו מֵמִיר an heir cannot exchange his father's dedication. Ib. 3a, a. fr. מְמַמֵּר (Pi. of מָמַר). Ib. I, 1 (7b) ממירים את שלהם (Talm. ed. בשלהם) can exchange what belongs to them. Ib. הכבור לא יָמִירֶנּוּ (Talm. ed. אין ממירין בו) he (the priest) cannot exchange the first-born animal (although it is his as the priest's share). Ib. 2 ממירים מן הצאן על וכ׳ you can substitute small cattle for large; a. fr.—V. אֵרְמִיר II.—2) *to convert.* Yalk. Gen. 136 אני מֵמִיר אתכם I shall force you to abjure your religion (Gen. R. s. 82 משמיד); v. מוּמָר.

Hof. הוּמַר *to be exchanged, to become sacred* (*without redeeming the original*). Part. מוּמָר. Tem. I, 1; a. fr., v. supra.

מוּר I ch., *Af.* אַמִּיר (*Pa.* מַמֵּר) same. Tem. 2b אַמְמִירֵי נמי מֵמִיר he has also the power to exchange (v. preced.). Ib. 10b אַרְמִיר הוא דלא מָיְמַר וכ׳ (Rashi אמורי) he has no power to exchange, but to dedicate he has. [B. Mets. 77a אירמר, v. אֵימַר.—V. אַמּוּדָא.]

מוּר II = אָמַר. Y. Ber. II, 5b top נפיק ומור he went out and said. Ib. ומור דבתריה (ed. Lehm. ואמור) but say also what follows it.

מֹר, מוֹר m. (b. h.; מָרַר) *myrrh.* Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d (an ingredient of frankincense). Gen. R. s. 91, end; Yalk. ib. 149 (not מורי), v. אֵרְגּוֹרִי. Mikv. IX, 5 חמ׳ (Var. חָמָר); Tosef. ib. VI (VII), 16 חמ׳ the myrrh-gum. Cant. R. to V, 16; a. fr.—Ib. 13; Sabb. 30b, v. מַר II.—*Pl.* מוֹרוֹת *lumps of gum.* Lam. R. to I, 20 (play on חמרמרו ib., as if fr. עשאן מ׳ מ׳ (חָמָר, v. גּוּשׁ II.

מוֹרָא, מוֹרָה (מֵירָא) ch. same. Targ. Ex. XXX, 23 (Var. מֵירָא, מוּרָא, מִירָא, v. Berl. Targ. O. II, p. 29). Targ. Prov. VII, 17. Targ. Ps. XLV, 9 מי׳. Targ. II Esth. II, 5 (play on מָרְדֳּכַי) מָרָא דכיא ed. Lag. (oth. ed. מי׳).—Hull. 139b (translating מר דרור, Ex. l. c.) מוראה דכיא clear (liquid) myrrh; Meg. 10b מירי דכי (Ms. O. a. L. מירא דכיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—Keth. 75a מוּרָה ומושקין Ar. (missing in ed.) myrrh and musk, v. קִינּוּחָא.

מוֹרָא I c. (b. h.; יָרֵא) *fear, reverence.* Ab. I, 3, a. fr. מ׳ שמים שיהא מ׳ the fear of the Lord. Ber. 28b עליכם כמ׳ ב״ד (Ms. M. שיהא) that your fear of the Lord be as great as the fear of man (before whom you hide yourselves when you want to do wrong). Kidd. 31a הקדים הקב״ה מ׳ האם למ׳ האב the Lord (the Bible text) places the reverence due to the mother before that due to the father (Lev. XIX, 3). Ib.b אידהו מ׳ whereby is filial reverence shown? Sifra K'dosh., beg. איזו היא מ׳. Ab. III, 2 שאלמלא מוֹרָאָה וכ׳ but for the fear of it (the secular government) &c.; a. fr.—Fem. form מוֹרָאַת, constr. מוֹרַאת. Kidd. 30b. Num. R. s. 15 מ׳ הרב ... מורא זו this 'fear' (Koh. VIII, 13), we know not what it refers to; but on reading ... (Lev. XIX, 32) we learn that it means the reverence due to one's teacher. Ib. הרי מ׳ רבית ומ׳ משקלות there is also the warning to fear the Lord attached to the prohibition of usury (Lev. XXV, 36) and of false weights (ib. XIX, 36).—Naz. IX, 5, v. מוֹרָה II.—[Yalk. Sam. 78 .. מה הדרן מ׳, read: סירא ... סירא, v. Midr. Sam. ch. II.]

מוֹרָא II, **מוֹרָה** f. (μωρά) *stupid, foolish.* Lam. R. introd. (R. Simeon) (play on מורא, Zeph. III, 1) [read:] ל״י הוא שכן בל״י קורין לשוטיתא מ׳ it is a Greek expression,

for in Greek they call a foolish woman *mora*; Yalk. Zeph. 567 מירה (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. IX, 21 (play on מורה, ib.) מ' . . . שכן בל״י הכנס בהן . . let folly enter into their hearts, for in Greek they call a fool *mora* (=מוֹרוֹס).

מוֹרָאָה, constr. מוֹרַאַת, v. מוֹרָא I.

מוּרָאָה f. (b. h. מָרָאָה; v. מָרָא *Hif.*) *crop* of birds. Zeb. VI, 5, sq. Yoma 21ª; a. e.—*Pl.* מוּרְאוֹת. Tam. I, 4; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX.

מוּרָאנָה, v. מוּדָנָא.

מוּרְבִּיוּת, מוּרְבִּיוּתָא, מוּרְבִּית, v. מוֹרְבִּיוֹתָא.

מוֹרְבִּית I f. (רָבָה) *young tree* or *bough*.—*Pl.* מוֹרְבִּיוֹת. Succ. IV, 5 (45ª) מ' של ערבה (Mish. a. Ms. M. מֵרֵי) young willows; Yalk. Ps. 876. Tam. II, 3 מר'.

מוֹרְבִּית II f., pl. מוֹרְבִּיוֹת (=מוֹרְבִּיעוֹת, v. רְבִיעָה) 1) *watering times*. Y. Shebi. II, 34ª מינע ממנו שלש מ' (sub. מים) he omitted to water it for three periods (Mish. ib. 9 עונות); Tosef. ib. II, 4 מרישות ed. Zuck. (read: מַרְבִּיעוֹת; Var. מַרְבָּעוֹת). —2) *layers, piles of hewn stones*. Ib. III, 1; Shebi. III, 5.

מוֹרְגָא, מוֹרֶגֶא, v. מוֹרִיג, מוֹרְדָנָא.

מורגון, Targ. Y. Lev. XIX, 36 some ed., v. מוֹדָנָא.

מוֹרְגָּשָׁה f. (רָגַשׁ) *perception*.—*Pl.* מוֹרְגָּשׁוֹת. Num. R. s. 14 (some ed. מַרְגָּשָׁה), v. חַרְגָּשָׁה.

מוֹרֶד, v. מֵרֵד I.

מוֹרֶד m., **מוֹרֵדֶת** f., v. מָרַד.

מוֹרָד I m. (b. h.; יָרַד) *descent*.—*Pl.* מוֹרָדוֹת. Erub. 56ª.

מוֹרָד II (or מוֹרֵד) m. name of a species of *locusts*. Tosef. Ḥull. III, 25.

מוֹרְדָּוֹתָא f. pl. (רדד *to plough*) *furrows*. Targ. Ps. CXXIX, 3 מוֹרְדָּוֹתָיִת ed. Lag. (Regia מוֹרְדָּיִת־; ed. Wil. מוֹרְדָּנִית־; ed. Ven. מורנית־, corr. acc.).

מוֹרְדִיָא m. (preced.; cmp. חתר, Jon. I, 13) *rudder*. B. Mets. 87ª; Meg. 16ᵇ, v. לְבַרְוִיתָא.

מוֹרְדָּנִיתָא, מוֹרְדָּוֹתָא, v. מוֹרְדָּוֹתָא.

מוֹרְטָקָא, מֻרְדָּ, מוֹרְדָּקָא m. (Pers. *murdah* mortuus, v. Fl. to Lev. Targ. Dict. I, p. 418¹; cmp. מָרְתָּא) *dead, withered flesh*. Ḥull. 121ª (expl. אלל, Mish. ib. IX, 1) R. J. says מרדקא Ar. s. v. אלל (ed. a. Yalk. Job 906 מרטקא); R. Lak. says, בשר שפלטתו סכין (v. פָּלַט); [Targ. Job. XIII, 4, a gloss to אלל, combining both opinions: ומורדקא דפלטיה סכינא ed. Lag. (ed. Wil. מודר'; Ar. ed. Koh. s. v. אלל: דמ'].

מוּרָה *myrrh*, v. מוֹרָא.

מוֹרָה I m. (b. h.; =מִזְרֶה, of Phoenician origin, v. Wellh. Text d. B. Sam., p. 146, sq.) *razor*. Naz. IX, 5; Midr. Sam. ch. II מה מ' האמור(ה) וכ' as the word *morah* which is used in connection with Samson (Jud. XIII, 5) intimates that he shall be a nazarite, so also &c. (I Sam. I, 11); v. next w.—Num. R. s. 10 why is the razor (תער) called *morah*? שאין השער מתיירא וכ' for the hair is afraid of nothing but the razor (v. מוֹרָא); v. Midr. Sam. l. c.

מוֹרָה II m. (cmp. מָרוּת) *authority*. Naz. IX, 5 והלא אין מ' אלא של בי״ד does not this *morah* (I Sam. I, 11, v. Targ.) mean, 'the authority of man (shall not come upon his head)'? שכבר הרה עליו מ' של בי״ד (Var. מורא) the authority of man was obviously upon him (I Sam. XVI, 2); Midr. Sam. ch. II (corr. acc.).

מוֹרָה III f. *stupid*, v. מוֹרָא II.

מוֹרֵה I, part. *Hif.* of יָרָה; v. next w.

מוֹרֶה II m. (b. h. מֹרֶה; part. of מָרָה) *rebellious*.—*Pl.* מוֹרִים. Tanḥ. Ḥuck. 9 (ref. to חמרים, Num. XX, 10) מה חמ' . . . חמ' סרבנים what does this *hammorim* mean? There are several explanations of it: *hamm.* means 'troublesome'; חמ' שוטין וכ' *hammorim* means 'fools', for in the sea towns they call fools *morim* (v. מוֹרוֹס); ויש אומרים חמ' שמורים את מלמדיהן and some say, *hamm.* means those who presume to teach their teachers; (or) המורים חצים וכ' those who shoot arrows (with ref. to I Sam. XXXI, 3); v. יָרָה; Num. R. s. 19.

מוֹרֶה III (μωρέ, vocat. of μωρός, v. next art.) *fool!* Pesik. Shimʿu. p. 118ᵇ אל תהי קורא לבני מ' . . . למלך like to a king who gave his son in charge of a pedagogue and said, never call my son fool; . . מה הדין לישנא מ' כהדין . . מורוס . . what does this *morê* mean?—As in Greek they call a fool *moros*; Yalk. Jer. 265; Yalk. Num. 764 לבניי . . . מורים (corr. acc.).

מורין, Targ. Ps. LV, 22, v. מוֹרָנִיתָא.

מוֹרוֹס m. (μωρός) *fool*. Pesik. Shimʿu, p. 118ᵇ, a. e., v. preced. art.—*Pl.* מוֹרִין, מוֹרִים. Ib. לבני מ' . . . . אל you shall not call my children fools (play on חֲמוֹרִים, v. preced. art.). Tanḥ. Ḥuck. 9, v. מוֹרֶה II.

מוֹרְזָמֵד* m. supposed to be the name of a clean *bird with long legs and of a red color*, Rashi (differ. in Ar.). Ḥull. 63ª. [The sense of מ' וסרמניך is obscure.]

מוֹרַחַת, Tosef. Ter. IV, 15 =מְמוּרַחַת, v. מָרַח.

מוֹרָט m. (=מָמוֹרָט; מָרַט) *bald-headed person*. Tosef. Naz. I, 6 (Naz. 46ᵇ מזיר חממורט).

מֻרְטַ, מוּרְטַנְיָא pr. n. *Mauretania*, a district of northwestern Africa. Sifré Deut. 320; Yeb. 63ᵇ (not מרטנאי), v. בַּרְבַּרְיָא.

מוֹרִי, Yalk. Gen. 149, read מוֹר.

מוֹרִיג m. (b. h. מוֹרָג; מוּרַג; cmp. אֲרַג *Pi*) 1) *an implement with grooves* or *indentations*, esp. *threshing sledge*. —*Pl.* מוֹרִיגִים, מוֹרְגִים. Zeb. 116ᵇ; Men. 22ª; Ab. Zar. 24ᵇ (expl. מורגים, II Sam. XXIV, 22), v. מִזְרְבֵּל.—2) *palate* (Rashi: *all parts of the animal which are rough and indented*).—*Pl.* as ab. Ber. 55ª; Sabb. 81ª מוֹרִיגֵי בהמה the palate (or tongue &c.) of an animal.

מוֹרִיגָא, מוֹרֵג ch. same; 1) *threshing ledge.* Targ. Is. XLI, 15.—*Pl.* מוֹרְגַיָּא. Targ. II Sam. XXIV, 22. Targ. Is. XXVIII, 27 מוֹרְגֵי ברזלא (ed. Lag. מורגי; h. text חָרוּץ).—Tem. 18ª אפי' ממוֹרְגַיְיהוּ Ar. (ed. ממורגי; Rashi (ממרג) even if you have to take them away from the threshing sledges. —2) *palate.* Targ. Job XII, 11; a. fr.—*Pl.* as ab. (with *sing.* meaning). Targ. Ps. XXII, 16 (ed. Wil. sing.). Targ. Cant. V, 16; a. e.

מוֹרִיגַן *morigan*, a word in an incantation. Sabb. 67ª Ms. M. (ed. מריגז).

הַר הַמּ', מוֹרִיָּה (b. h.) *Mount Moriah*, the Temple mount. Taan. II, 4, sq. מי שענה . . . בהר המ' וכ' may He who answered Abraham on M. M. answer your prayer &c. Ib. 16ª; Y. Ber. IV, 8ᶜ top; Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 55; Pesik. R. s. 40 (homiletical etymologies).

מוֹרִיוֹן, v. מָרְיוֹן.

מוֹרִיאָטִינוֹס, מָוְרִיאָטִינוֹס pr. n. m. *Mauriatinus*(?), eponymous hero of Raamah. Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. ממריאט').

שׁוּבְלַי מ', מוֹרַיָּא m. pl. (v. שׁוּבְלָא, a. מוֹר) an ingredient of *frankincense*, supposed to be *unguis odoratus.* Targ. Y. II Ex. XXX, 34 (not שובלא; h. text שְׁחֵלֶת).

מוֹרִיָּת f. (=חוֹרָאָה; יָרָה) *decision, law.* Y. Snh. IV, beg. 22ª (in Chald. dict.) לא ידע מ' . . . החוא that scholar did not know the law.

מוריות, Cant. R. to II, 16, צמר מ', v. צֶמֶר מְרִיָּא.

מוֹרִיָּנָא, מוֹרְיָן m. (יָרָה) *teacher, scholar.* Keth. 23ª בנן דמ' אינון they are the daughters of a scholar. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top מ' דנשיא (not דנש') the teacher of the Nasi (R. Judah); Y. Shek. III, 47ᶜ; ib. VIII, beg. 51ª מוֹרְיָנֵיהּ דנשיא.

מוֹרְיוֹס, (ch. form מוֹרְיָיסָא) m. (muries) *brine, pickle* containing fish-hash and sometimes wine. Ab. Zar. 34ᵇ מ' אובן מיהו you may use *muries* prepared by a gentile professional cook (because he puts no wine into it). Ib. ארבא דמוריסא a ship-load of *muries.* Pes. 109ª קסתא דמ' וכ' a xestos measure for *muries* existed in Sepphoris which corresponded to the Log of the Temple; Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Pes. X, 37ᶜ bot. תומנתא עתיקתא דמ' וכ' an old Tumanta (eighth of a kab) for *muries* in Sepphoris. Y. Ter. VIII, 45ᵇ bot., v. צִירָא I. Tosef. Ber. IV, 2. Tosef. Dem. I, 24; Ḥull. 6ª; a. fr.

מוֹרִיפַת *morifath*, a word in an incantation. Sabb. 67ª Ms. M. (missing in ed.).

מוֹרִיקָא m. 1) (יָרַק) *crocus, saffron.* Targ. Cant. IV, 14.—[Targ. Ps. CXIII, 9, v. יְרַק.]—Y. Kil. II, 28ª, v. חֲרַצַּי. Gitt. 70ª, v. הַרְדָּרָא. Ḥull. 47ᵇ דדמי . . . וכמ' which has the color of cuscuta or saffron; a. e.—2) v. מְרוֹקָא I.

מוֹרִיר m. (part. *Hif.*, denom. of רִיר) *spitting, discharging secretion.* Tosef. Par. IX (VIII), 6 מפני שהוא מוריר R. S. to Par. IX, 2 (ed. מורייד, corr. acc.) because it secretes liquid matter.—*Pl.* מוֹרְרִין. Ib. R. S. l. c. (ed. מודין, corr. acc.). Neg. IX, 2, quot. by R. S. to Par. l. c.; v. מָרַד.

מוֹרִישׁ m. *testator, ancestor*, v. יָרַשׁ.

מוֹרֶךְ m. (b. h. מֹרֶךְ; רָכַךְ) *faintness, cowardice.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VII (ref. to מֹרֶךְ, Lev. XXVI, 36, without ו) [read:] ארנו אומר וחבאתי מורך . . אלא . . מרך וכ' it does not read *morekh* (with ו, which may be derived from ארך and mean *hope*, v. אָרַךְ) but *morekh* (without ו) which means fear, terror, despair &c. (v. מָרַךְ); Yalk. Lev. 675 (corr. acc.).

מוֹרְכִיתָא, מוֹרְכִיוֹתָא, מוֹרְכִיוֹאתָא f. pl. (אַבָּךְ; cmp. אֲרוּכָּה I) *long boards*, esp. *the trough at the well* (h. רְהָטִים). Targ. Y. I Gen. XXIV, 20 (ed. Amst. מוֹרְבִּיוֹת, corr. acc.; Y. II ואחתת מורבירה, corr. acc.). Ib. XXX, 38; 41 (Y. II מָרְבִּיוֹתָא, corr. acc.). Targ. Y. Ex. II, 16 (ed. Amst. מורבירותא, corr. acc.).

מורכנין, Y. Shebi. VI, end, 37ª, v. דָּכַן.

מוּרָם, Part. *Hof.* of רוּם q. v.

מוֹרָן* m. (prob. contract. of מְאוֹרָן; אוֹר) *moran*, name of a *compartment* of the house (the Greek peristyle?). B. Bath. I, 6 (11ª) דמ' (Ms. M. המרון; Ms. H. המירן).

מוּרָנָא (Ar. מוראנה, מראנה) name of a *parasite worm.* Ab. Zar. 26ᵇ לשום מ' (a circumcision performed) on account of a *murana.*—Ḥull. 49ª פליגי וכ' מ' as to a *murana* found on the lungs, there is a difference of opinion &c. Ib. 67ᵇ Ar. (ed. דרני).—*Pl.* מוּרָנֵי, מוּרָנִין. Targ. Y. Ex. XVI, 20. Targ. Job VII, 5 (not מורני); a. e.—[V. next w. a. מוֹרָנִיתָא.]

מוּרָנִין, מוּרְנֵי (or מוֹ') f. pl. (cmp. אֹרֶן) 1) *ash-trees* (b. h. תִּדְהָר). Targ. Is. XLI, 19; LX, 13 (ed. Wil. מוֹרָנִין; ed. Ven. I מוּרְנִין).—2) *lances*, v. מוֹרָנִיתָא.

מורנימא, Targ. Y. Ex. XXI, 18, a misplaced Var. lect. of מורניתא, v. מַרְכִּיתָא.

מוֹרָנִית f. (v. preced. art., cmp. μελία *ash* a. *spear*) *spear, lance.*—*Pl.* מוֹרָנִיּוֹת. Ex. R. s. 17, end מ' שלי . . . הא לכם וכ' it is for you my darts are prepared, which I send over the waves of the sea (on your ships). Ib. מ' שלי וכ' my (the Lord's) darts are ready.

מוּרָנִי', מוֹרָנִיתָא ch. same, *lance, pole.* Targ. Ps. XLVI, 10. Targ. I Sam. XIII, 22; a. fr.—[Targ. Y. Ex. XXI, 19 מוֹרָנִיתֵיהּ his *staff*, v. מַרְכִּיתָא.]—[Targ. Ps. CXXIX, 3 מורניתהון ed. Ven., v. מוֹרָנִיתָא.]—*Pl.* מוּרָנְיָתָא, מוֹרָנְיָתָא. Targ. Ps. LV, 22 (ed. Wil. מורוין, corr. acc.). Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. II Chr. XI, 12; a. fr.—Targ. Ez. XXXIX, 9 מוּרָנִין אעי (h. text מקל יד, v. מוּרָנִין).—Pesik. B'shall., p. 94ª; Koh. R. to XI, 2 בחוטרי ובמ' with sticks and poles.

מורנס, Pesik. R. s. 21, v. מוֹרְנוֹס.

מוּרָסָא m. (cmp. אֹרֶס) *abscess.* Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8, a. e., v. פָּסַס. Gitt. 69ᵇ למ' a remedy for an abscess.

מורסין, v. מוּרְסָן.

מורסינטון, v. מירסינטון.

מוּרָסָן m. (רָסַס) *bruised grain, coarse bran* (differ. fr. סוּפְנִין). Y. Sot. I, 17[b]; Y. Peah VII, 20[a] bot.; Keth. 112[a] מורסין (corr. acc.). Tosef. Shebi. V, 8. Ḥall. II, 6 מוּרְסָנָן the bran thereof; a. fr.

מוּרְסָתָא f. (רָסַס) *destruction, ruins.* Targ. Prov. XXVI, 26 (h. text מַשָּׂאוֹן).

מוּרָע = מְאוּרָע q. v.

מורע, Y. Yoma VIII, end, 45[c], read with Lev. R. s. 3: כל רע.

מוֹרֵר, *pl.* מוֹרְרִין, v. מוֹרִיר.

מוֹרָשָׁא, מוֹרְשָׁא m. (cmp. יְרַשָּׁא) *projecting point.* Ber. 24[a] מ׳ דכובע the top of the cap (the bag containing the T'fillin). Erub. 76[b]; Succ. 8[a] מ׳ דקרנאתא the projection of the corners (of a square inscribed in a circle). B. Bath. 3[a] מ׳ דקרנתא the projections of a rough stone wall. Sabb. 77[b] מ׳ קמא דכחיתא the top of the scab, opp. חוּדְרָנָא. Ib. 100[b] ודילמא מ׳ אית לה Ms. M. perhaps the ground in the water has a projecting eminence (v. Tosaf. a. l.; ed. והא מ׳ אית לה but has not the ship a projecting point (a helm)?—Ḥull. 17[b] מ׳ קמא וכו׳ the anterior edge of a notch in a knife cuts smoothly (the skin and flesh) and the posterior edge tears the vital parts (סימנים). Men. 94[b] מורשה עביד לההוא (Rashi מורשא) he attache sto the shipshaped cake a projection.

מוֹרָשָׁה f. (b. h.; יָרַשׁ) *inheritance.* Snh. 59[a] (ref. to Deut. XXXIII, 4) לנו מ׳ ולא לחם it is our inheritance, not theirs. Ib. מאן דאמר מ׳ מיגזל וכו׳ according to him who reads *morashah*, he (the gentile studying the Law) robs (us). Ber. 57[a], a. e. אל תקרי מ׳ אלא מְאוֹרָשָׂה read not (Deut. l. c.) *morashah* inheritance, but *m'orasah* (betrothed), v. אֵרַס. Ex. R. s. 33.

מורשיא, v. מרשיא.

מוּרְתָּא f. (v. מוֹר) שחיקתא מ׳ *a solution of pounded myrrh-gum.* Y. Ber. VI, 10[a] bot.

מוּשׁ (b. h.; v. מָשַׁשׁ) *to feel, touch.*

Nif. נָמוּשׁ, part. *pl.* נְמוּשׁוֹת [*gropers, searchers,*] *the last troop of gleaners.* Peah VIII, 1 משילכו הנ׳ from the time the last gleaners go. Y. ib. 20[d] בסוף . . . למה נקרא שמן נ׳ וכ׳ why are they called *n'moshoth* (searchers)? Because they come out last. Ib. אית תני נ׳ וכ׳ (not נמושית) some read *n'moshoth*, others *mashoshoth* &c.; he who reads *mash.* calls them so, because they feel their way in walking (old people); B. Mets. 21[b]; Taan. 6[b] מאי נ׳ סבי וכ׳ what is meant by *n'moshoth?* Old men walking on a staff; (oth. opin.) לקוטי וכ׳, v. לָקוֹט. Y. Peah l. c. חיה יוצא בין חנ׳ (not מן) used to go out among the last gleaners.

מוּשׁ ch. 1) same. Targ. O. Gen. XXVII, 12; a. e.—2) (perh. fr. מָשַׁשׁ; cmp. משמש) *to handle, attend to, prepare.* M. Kat. 27[b] תֵּירמוֹשׁ דאי איתתא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. incorr.) let that woman have her shroud in readiness. B. Kam. 92[b] אוכפא לגביך מוֹשׁ prepare a saddle for thy back, v. אוּכָּפָא.

Af. אַמֵּישׁ *to allow to touch.* Targ. Jud. XVI, 26 ואַמֵּישֵׁנִי (ed. Lag. ואמשני, v. מְשָׁא).

מוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) *seat, sitting.* Y. Ber. IX, 13[a] top מוֹשָׁבוֹ בקדושה His sitting (in judgment) is in holiness (with ref. to Ps. XLVII, 9). Meg. IV, 3 (23[b]) מעמד ומ׳ the ceremony of rising and sitting down at funerals; a. fr.—מוֹשַׁב לצרים, v. לָץ.—Esp. מ׳ (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean man's sitting, the unclean seat* (Lev. XV, 4). Kel. I, 5 מטמא משכב ומ׳ causes uncleanness of couch and seat; Zab. I, 1; a. fr.—[Ḥull. 124[a] מוֹשַׁב זב the privy-chair of one afflicted with gonorrhoea; Ar. reads: מושבזג, משבזג, *'a leather seat of a folding chair'*, v. זוּג.]—*Pl.* מוֹשָׁבוֹת. Lev. R. s. 1; Tanḥ. Vayikra 1 (ref. to Prov. XXV, 7) רחק בן מקומך מ׳ וכ׳ keep removed from thy place two or three seats (behind that which is due to thy position), that they may say to thee, go up.

מושבזג, v. preced.

מושחן or **מושכן**, Y. Yeb. VIII, 9[d] top הדא עירי דמ׳ (or עירוי); Y. Kidd. IV, 65[d] bot. הדא עדן רמשא, prob. to be read: עִיּוֹן דמֵישָׁא, v. מֵישָׁא I a. עִיּוֹן.

מוֹשִׁיחוֹת, v. מְשׁוֹחַ.

מוֹשִׁיעַ m. (b. h.; יָשַׁע) *protector, aid,* esp. (by adopting the phrase Deut. XXII, 27) *means of saving a betrothed damsel assaulted.* Snh. 73[a] הא יש מ׳ לה בכל דבר שיכול להושיע but if there is aid, any means to save her is permitted (even by the death of the assailant). Ib. יש לה מ׳ אין וכ׳ if there is another way of saving her, you dare not kill him.

מוֹשֵׁךְ, v. מְשׁוֹךְ.

מוֹשְׁכָא *hide,* v. מַשְׁכָא.

פֻּרְךְ מ׳, pr. n. pl. *the Fort of the Moschi,* a people whose territory formed the southern part of Colchis. Kidd. 72[a]; Yeb. 17[a].

מוֹשָׁכְנִי pr. n. pl. *Moxoene,* a town east of the upper Tigris sources. Kidd. 71[b] עד מ׳ Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as M. Ib. 72[a] מושכי לחוד ומ׳ לחוד (K'rakh) Moshki (v. preced.) is different from Moxoene.

מוֹשָׁךְ m. (v. מוּסְכִין) *musk.* Ber. 43[a] (Ms. M. מוֹשְׁכָא).—*Pl.* מוֹשָׁכִין, v. מוּסְכִין.

מוּת, מוֹת (b. h.) *to die.* Gitt. VII, 3, a. fr. אם מָתִּי if I should die. Gen. R. s. 9 (play on מְאֹד, Gen. I, 31) והנה טוב מות behold, it is good to die.—Kidd. 72[b] כשמת ר׳ וכ׳ when R. . . died. M. Kat. 28[a] מת פתאום if one dies suddenly. Sabb. 55[b] בחטאם מֵתוּ died for their sin. Tam. 32[a] (in Chald. dict.) מה יעביד אינש ויְמוּת וכ׳ what must man do in order to die? Let him feed himself, v. חֲיָה. Shebu. 18[a], v. נָטוּב; a. v. fr.—V. מֵת.

Hif. הֲמִית *to put to death; to cause death.* Snh. 53[a] אם אי אתה יכול להמיתו . . . שאתה ממיתו וכ׳ that if you cannot put him to death in the manner legally prescribed, you must execute judgment by whatever means you can. Ib. 56[b] ממיתין עלירהן . . . דברים acts on which a Jewish court passes a sentence of death. Tam. l. c. (in Chald. dict.) מת

יעבד אינש מה what must man do in order to live? .. Let him starve himself (his appetites). Ber. 63b יָמִית עַצְמוֹ . . . שמימית עצמו עליה אין ד״ת... the words of the Law remain only with him who kills himself (denies himself all enjoyments) for its sake (with play on Num. XIX, 14); a. v. fr.

Hof. הוּמָת *to be put to death.* Keth. 37b מוּמָתִין בסייף those put to death by the sword. Snh. 55b מומתין על ידה are put to death on her account; a. fr.

מוּת ch. same, v. מִית.

מָוֶת m. (b. h.; preced.) *death.* Ab. II, 4 אל . . . עד יום מוֹתְךָ do not trust thyself (that thou wilt not sin) until thy dying day; Ber. 29a. Ib. 17a סוף אדם לָמוּת man's final destiny is death; a. v. fr.—מלאך המ׳ (abbrev. מה״מ) the angel of death. Ab. Zar. 5a. Gen. R. s. 9 והנה טוב מאד זה מה״מ 'and behold, it was very good' (Gen. I, 31) this refers to the angel of death; a. fr.

מוֹת, מוֹתָא I ch. same. Targ. Ex. X, 17. Targ. Jer. XI, 19 סמא דמ׳ *poison*; a. fr.—Targ. Y. Gen. XXXV, 18 *fem.*—Sabb. 88b סמא דמ׳, v. supra; Yoma 72b.—Yeb. 63a מידי דקשי ממ׳ something harder than death. M. Kat. 28b, v. חֲבוּלָא; a. fr.

מוֹתָא II f. (ימי) *oath*, v. מוֹמָתָא.

מוֹתָב, מוֹתְבָא m. (יְתַב)=h. מוֹשָׁב, *seat, dwelling; session.* Targ. Ez. XLVIII, 15. Targ. O. Ex. XII, 42; a. fr.—B. Bath. 165b, a. fr. במוֹתַב תלתא in a session of three judges. Koh. R. to III, 6 [read:] יהב להון מוֹתְבֵיהוֹן וכו׳ he assigned to them their place in a dark compartment of the ship; a. fr.—בית מ׳ *court, school.* Bekh. 5b בבית מ׳ רבה in the Great College; Yalk. Ex. 224 מוֹתְבָה.—*Pl.* מוֹתְבִין, constr. מוֹתְבֵי. Targ. Ez. XXXIV, 13.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 מותבי, v. מוֹתְבָא.]

מוֹתָבוּתָא, constr. **מוֹתְבוּת** f. (preced.) *settlement.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (some ed. מוֹתְבוֹת; h. text שֶׁבֶת).

מוֹתָבָא m. (preced.) 1) *residence.*—*Pl.* מוֹתְבָנִין. Targ. Ex. X, 23. Ib. XXXV, 3 (Y. II בית מדור); a. fr.—2) *seat, chair.*—*Pl.* as ab. Targ. II Esth. I, 2.

מוֹתִיבְתָּא, v. מְתִיבְתָּא I.

מוֹתָלָא, *pl.* מוֹתְלָוָן, v. מַתְלָא.

מוֹתָן m. (מוּת) *pestilence.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV (ref. to בהלה, Lev. XXVI, 16) מכה המבהלת . . . . מכת מ׳ a plague which causes confusion among men, and which is that? It is the plague of pestilence (epidemic); Yalk. Lev. 673.

מוֹתָנָא ch. same. Targ. O. Num. XVII, 15 (Y. fem., sub. מחת). Ib. XXXI, 16. Targ. Ps. LXXVIII, 50 Ms. (ed. מְמוֹתָא); a. fr.—Taan. 8b, v. בַּפְנָא. Snh. 29a; Yeb. 114b (prov.) שב שנין חוה מ׳ וכו׳ a pestilence may last seven years, yet none dies before his time, a. e.—[Targ. Y. II Num. XXIII, 10. מוֹתָנָן קשישתן, read מוֹתָא דְקָ׳.]

מוֹתָנָא *rope*, v. מְתָנָא.

מוֹתָנַיִן m. pl. ch.=h. מָתְנַיִם, *loins, sides.* Targ. Y. Gen. XXI, 14.—Ḥull. 51a אמוֹתְנֵיהוּ שדו להו (Rashi: אמְתָ׳) they throw them so that they fall on their sides.

מוֹתָנָתָא f. pl. (?)= מוֹתָנָא. Targ. Y. Lev. XXVI, 16 (ed. Amst. מותנהא, corr. acc.).

מוּתָר, v. נָתַר.

מוֹתָר m. (b. h.; נָתַר) *remainder, surplus.* Shek. IV, 3 מוֹתַר שידרי וכ׳ what remains over of the surplus fund of &c. Ib. 4. Men. 83b הפסח מ׳ what has not been used of the money (or the animals) dedicated for the Passover sacrifice; a. fr. —*Pl.* מוֹתָרוֹת. Y. Yoma V, beg. 42b תנאי ב״ד הוא על המ׳ וכ׳ (not תניא) it is a silent agreement of the authorities that surpluses (from sacrificial appropriations) shall be applied to burnt-offerings. Sifra Tsav, Mill., end מוֹתְרֵיהֶם their remnants.

מוֹתָרָא, מוֹתָר ch. 1) same. Targ. O. Ex. XVI, 23. Targ. Y. II Ex. XII, 34 (h. text משארת); a. e.—Lev. R. s. 34, end כד . . . מוֹתַר מלין וכ׳ when she talked a surplus of words (more than necessary) on the Sabbath.—*Pl.* מוֹתָרָנֵא, מוֹתָרַנְיָה. Num. R. s. 11 אילין מ׳ וכ׳ how many days (above 3000) are there?—2) *superabundance.* Targ. Is. I, 9.—3) *preference, advance.* Targ. Koh. II, 13; a. e.

מְזֶבַּח m. (b. h.; זָבַח) *altar.* Zeb. V, 1, a. fr. מ׳ החיצון, v. חִיצוֹן Tam. III, 1, a. fr. מ׳ הפנימי the inner altar (in the interior of the Temple).—Gitt. V, 5 מפני תקון חמ׳ in order to prevent neglect of the altar. Ib. 55b שלא יאמרו מ׳ אוכל וכ׳ lest people say, the altar receives stolen goods. Ber. 55a, v. כָּפַר. Gen. R. s. 80 כמ׳ כן כהניו as the altar, so are its priests; Y. Snh. II, end, 20d; a. v. fr.—Ab. Zar. 53b; Tosef. ib. V (VI), 8, a. e. (of an idolatrous altar), v. בְּרִימוּס.—*Pl.* מִזְבָּחוֹת. Lam. R. to I, 16 חרי אמנו בנתה שבעה מ׳ וכ׳ behold, our mother built seven altars and offered seven children on one day (as martyrs of their faith). Num. R. s. 20; a. e.

מַזְבָּלָא m., *pl.* מַזְבְּלֵי (v. זֶבֶל) *foliage in a bag, bolster* used by the shepherd; [Ar. *short pieces of matting*]. Succ. 20a, expl. מְרַזּוּבְלֵי, q. v. Ib.b מזבלי Ms. M. (ed. מרזובלים).

מַזְבָּנָא, מְזַבְּנָא m. (זָבַן) *seller.* Targ. Is. XXIV, 2 (some ed. מזבנא).—Y. B. Mets. V, beg. 10a יותר מיכן ויו למ׳ if prices rise above that, woe to the seller (on time). Esth. R. to III, 6 ווי ליה למַזְבְּנֵיהּ (not למיזב) woe to him who sells it (the king's purple). Pesik. R. s. 21, v. זְבִינָא II.

מְזוֹבָנָא, מְזַבְּנָא same. Targ. Ez. VII, 12, sq. (ed. Wil. מזוב). Targ. II Esth. III, 11; a. e.

מָזַג (denom. of מֶזֶג; b. h. מָסַךְ) *to mix wine with water, spices &c.; to temper*; in gen. *to fill the cups, to offer drink.* Ab. Zar. 58b (to one who used מְסָכוֹ מְזָגוֹ ואימא) why do you not say *m'zago?* Ib. יין שמזגו נכרי wine which a gentile mixed for drinking. Ib. 59a חמרא דמָזְגוּ נכרים וכ׳ wine which gentiles mixed and Jews drank. Pes. X, 2 מזגו לו כוס וכ׳ they (the attendants) offer him the first cup &c. Num. R. s. 1 (ref. to Cant. VII, 3) מי שהוא מוֹזֵג.. . . מוֹזֵג וכ׳ (not מזוג) he who mixes wine properly, mixes one third wine with two thirds water; Tanḥ. B'midb. 4.

Pes. VII, 13 לְמְזוֹג to serve the wine; a. fr.—Part.pass. מָזוּג a) *mixed* (wine), opp. חַי. Ib. 108b. Neg. I, 2 כיין המ' בשלג the color of red wine mixed with snow, v. פָּתַהּ. Nidd. II, 6 כמ' like mixed wine; expl. ib. 7 שני חלקים וכ' two thirds water &c., v. supra; Sabb. 75a; a. fr.—b) *combined.* Num. R. s. 2, beg. בי״ח מקומות..מְזוּגִין in eighteen biblical passages are Moses and Aaron combined (the predicate being in the singular number as if they were one person).

Nif. נִמְזַג *to be mixed.* Y. Ab. Zar.V, 45a bot. אפי' נ' כל צרכי וכ' even if the quantity finally added to produce the required proportion was a permitted substance; Y. Orl. II, 62b bot.

Pi. מִזֵּג *to clarify, make clear.* Cant. R. to VII, 4 (play on מזג, ib.) the Sanhedrin שהוא מְמַזֵּג וכ' which makes the law clear for her (the congregation).

מְזַג ch. same. Targ. Y. Ex. XXX, 33 (h. text רקח). Targ. Prov. IX, 2. Targ. II Esth. I, 8; a. fr.—B. Mets. 60a מְזָגַהּ טעמיה וכ' he mixed it, (and) when he tasted it &c. Erub. 54a אשכחיה..דקא מְזַגִ לֵיהּ וכ' he found his servant when he was about to mix the wine for him; אֵימְזוֹגֵי אנא I will mix it myself; Ned. 55a. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת' 6) (in an enigma) תרין מְזָגִין two give drink (the breasts). Ex. R. s. 45 תרין אפין מזגין וכ' two angry faces putting hot water into the drink!, i. e. one adding to the other's wrath, instead of placating; Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין רתחין (corr. acc.; cmp. Deut. R. s. 3). [Lev. R. s. 28, end מוגיה, v. אָזַר.] Gen. R. s. 63 (read:) מְזָגָהּ קדמיהון, and tempered the bath before them (v. נָצַח); a. e.—Part. pass. מְזִיגָא, מְזִיגָ Yoma 81b מ' מי אמרי Ar. (ed. מזוג) did I say, 'tempered' (vinegar)?

Pa. מַזֵּג same. Targ. Is. LXV, 11.

Af. אַמְזֵג same, esp. *to mix drugs.* Part. מְיַמְזֵג *apothecary.* Targ. Y. Ex. XXX, 25 [read:] בשמא עובד מ' ib. 35 (h. text רֹקַח).

מָזָג (מְזָגָ) pr. n. *M'zag* (*Mizgag*), eponymous hero of a tribe answering to *Mazices, Mazyes* (*Maxyes*) in Northern Africa (v. Sm. Greek a. Roman Geogr. s. v. Mauretania). Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. מזגג); ib. 32 (h. text דדן).

מֶזֶג m. (b. h.; זָגַג, cmp. מָזַר fr. מָרַר) [*clearing, refining*; fr. which מָזַג *to clear* (*dark*) *wine by dilution* &c.,] 1) *mixture.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 5, ch. VII לא במ' וכמ' not in a mixture of water and wine. Nidd. II, 7 (19a) וכמ' Y. a. Bab. ed. (Mish. במזוג), v. מָזַג. Y. ib. II, 50b top וכמ' מזוג נראה מבחוץ .... אבא (not וכמזגי) 'and like mixed wine', says Abba . . ., like a cup filled with mixed wine, seen from without (through the glass). Bab. ib. 20a תוץ מ' except the discharge, which has the color of a mixture of one third wine &c.; a. e.—2) *temperament, disposition.* Gen. R. s. 28 מְזָגוֹ . . . . רע (not רעה) the king's disposition is bad (he is illiberal).

מִזְגָא I, מִזְיָא, מִזְיָגָא ch. same, *mixed wine, drink.* Targ. Prov. XXIII, 30 בי מ' drinking house (h. text מִמְסָךְ).—Ned. 55a הדין מי דמי וכ' this prepared wine tastes like that prepared by &c.; Erub. 54a דמי האי מזיגא וכ' דמי מידע ידיע wine which I mixed is easily distinguished (because I make it very weak).—Trnsf. מ' דעלמא the banquet of the world, *the needs of life.* Cant. R. to VII, 4; [Matt. K.: מָזְגָא the *butler of the world* (the Lord)].—*Pl.* מִזְגֵי, v. next w.

מִזְגָא II or מַזְגָא I m. (cmp. זגיתא) *crystal, glass.* Yoma 35b כחמרא במ' as the wine shines through a glass cup (be it ever so thick).—*Pl.* מִזְגֵי or מַזְגֵי. B. Bath. 73b תרי מ' דחמרא (Rashb. בכסי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) two cups of wine. [Y. Nidd. II, 50b top וכמזגי אבא וכ', v. מֶזֶג.]

מִזְגָא II pr. n. pl. *Mazga.* Gen. R. s. 34, end; Yalk. Gen. 61 מן הן . . . מן מ' וכ' where are you from? Said they, from Mazga. Ib. אנא חכים מן מ' וכ' I am a scholar from M., and it contains no more than two stands (for students).

מְזָגָא m., v. מִזְגָא.

מְזָגָא f., מ' חַמְרָא (מְזַג) *Wine-Mixer*, name of an unclean bird; בת מ' ח' *Little Wine-Mixer*, name of a clean bird. Ḥull. 62b, sq.

מְזַגְזַג, v. מְזַג.

מְזַדְגָנִין, מְזַדְגָנִין, v. זְבַזַּע.

מְזַדְרָע m. (זְרַע) *seed.* Targ. Y. Gen. IV, 3, v. הֶבֶל II.

מִזֶּה I (b. h.) = מַה זֶּה, *what is this?* Tanḥ. Sh'moth 23 (ref. to Ex. IV, 2) מ' בידך מַטֶּה כתיב מַזֶּה וכ' 'what is this in thy hand?' It may be read *mizzeh*, out of that which is in thy hand thou deservest punishment.

מִזֶּה II m. (נָזָה) *the priest appointed to do the sprinkling* (Num. XIX, 21). Tosef. Par. XII (XI), 12.—Trnsf. *priest, man of distinction.* Y. Ber. IV, 7d top מי שהוא מ' בן מ' יזה וכ' let him sprinkle (occupy the office) who is a sprinkler, son of a sprinkler (a scholar of scholarly ancestry); dare he who is neither himself a sprinkler . . . . say to him who is . . . ., Thy water is plain cave water, and thy ashes mere ashes from the stove (thy decisions are of no legal value)?; Y. Taan. IV, 67d; Ber. 28a; cmp. מַזֶּה.

מִזֶּה = מַה זֶּה *what is this? why is this?* Y. Ab. Zar. III, 43b; ib. IV, 44b top.

מְזוֹבְנָא, v. מְזַבְּנָא.

מְזוֹגָא m. (מְזַג) *wine-mixer, butler.* Targ. Y. Gen. XL, 5; a. e.—Y. Sabb. I, 3a bot.—*Pl.* מְזוֹגַיָּא. Targ. Y. Gen. XL, 1; a. e.

מְזוּדָה* or מְזוּדָד f. (v. זוּד) *travelling bag* containing provision &c. Kel. XX, 1 Mish. ed. (Talm. ed. מזודה, corr. acc.; ed. Dehr. מְיזָדָה, Var. in Maim. מזרה).

מְזוּזָה f. (b. h.; זוּז=זוּז; cmp. זְוִיא) [*coupling, set,*] *door-frame*, esp. *door-post.* Kidd. 22b (ref. to Ex. XXI, 6) דלת ומ' שהיו עידי וכ' door and post were my witnesses in Egypt (ib. XII, 23) when I passed ... and said, my servants are the sons of Israel and not servants of servants &c. Ib.

מה מ' מיטמד וכ' as *m'zuzah* is used only of what is in a standing position, so is here *deleth* meant of the door in its position. Men. 34ª למ' אחת where there is only one door-post; a. e.—*Pl.* מְזוּזוֹת. Mekh. Bo. s. 11; a. e.—Esp. *m'zuzah* (Deut. VI, 9; XI, 20) *the inscription on the door-post* (a slip of parchment containing Deut. VI, 4—9, a. XI, 13—21). Pes. 4ª חובת הדר וכ' מ' to fasten the *m.* at the door is the tenant's duty (not the owner's). Men. 44ª פטור מן המ' requires no *m.* Ib. כל שאין לו מ' בפתחו he who has no *m.* at his door. Ib. 34ª חייב במ' אחת is bound to have one *m.* at the door; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75ᶜ bot. בית מְזוּזָתוֹ של ר' the case of the *m.* in the house of Rabbi. —Yoma 11ª מְזוּזַת יחיד the *m.* in a private house.—*Pl.* as ab. Men. l. c. חייב בשתי מ' must have two door-post inscriptions; Yoma l. c.; a. fr.

מְזוּזְתָא ch. same, *door-post*; *door-post inscription*. Targ. Ps. CXXI, 5 מן בגלל מ' וכ' ed. Lag. (missing in oth. ed.) for the sake of the *m'zuzah* &c. Targ. Y. Deut. XX, 5; a. e.—Men. 33ª קבע לי מ' fasten the *m'zuzah* for me.—Ab. Zar. 11ª חזא מ' וכ' saw the inscription at the entrance; a. e.—*Pl.* מְזוּזָתָא, מְזוּזְדָן, מְזוּזְדָן. Targ. Lam. II, 9 (h. text בריח). Targ. Deut. VI, 9; a. e.—[Targ. I Sam. I, 9 על מְזוּזֵי, missing in ed. Lag.]

מְזוֹכְתָא, מְזוֹכִיתָא = מְדוּכְתָא q. v.

מָזוֹן m. (b. h.; זון) *food, sustenance*; *meal; alimentation*. Erub. III, 1 הנודר מן המ' וכ' he who vows abstinence from *mazon* (nourishment) is permitted to partake of water and salt. Ib. 30ª; Ber. 35ᵇ מים ומלח הוא דלא איקרי מ' וכ' only water and salt are not called *mazon*, but all other food is included in *mazon*; Gen. R. s. 94, beg. Erub. VIII, 2 מ' ב' סעודות food for two meals. Ber. VIII, 8 לאחר המ' for the after-meal (dessert). Ib. מברך על המ' he says the grace after meal. Ib. 5 גר ומ' וכ' the benediction for the light, then for the meal, then for the spices &c.; Pes. 103ª. ברכת המ', v. בְּרָכָה.—Ber. VI, 8 והוא מְזוֹנוֹ and this was his meal.—Y. Yeb. XV, 14ᵈ bot. מ' האשה והבנות the alimentation of wife and daughters (after a man's death). Ib. VII, 8ª bot. מ' הבנות מדבריהן the obligation to support the daughters from a man's estate is a Rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְזוֹנוֹת. Ber. 35ᵇ ברא מיני מ' (abbrev. במ"מ) (Blessed be he) who created various kinds of food. Keth. IV, 6 חייב במ' בתו bound to support his daughter. Ib. XI, 2 אין לה מ' she cannot claim alimentation. Ib. 3 למ' מכרתי I have sold (a portion of my widowhood) for my support. Ib. XII, 2 הבעל נותן לה מ' . . . . דמי מ' her husband supports her, and they (the heirs) must give her the equivalent of her support; a. fr.

מְזוֹנָא, מָזוֹן ch. same. Targ. O. a. Y. I Deut. XXIV, 6. Targ. Y. I Gen. III, 18; a. fr.—Ber. 44ª, v. זִיוּנָא I.—*Pl.* מְזוֹנֵי, מָזוֹנֵין. Y. B. Bath. IX, beg. 16ᵈ ליתת לה מ' she cannot claim alimentation. Keth. 65ª פסוק לי מ' decree alimentation to be given me (by my husband's heirs). Bets. 16ª דהאי חק לישנא דמ' הוא that this *ḥok* (Ps. LXXXI, 5) means sustenance; a. e.

מְזוֹנִיחָה, v. זְנוֹחָא.

מְזוֹנִיתָתָא, מָזוֹנִיתָתָא f. (preced. art.) *support, comfort*. Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) פירתא מ' דלבא bread is the comfort of the heart; Yalk. Gen. 82; Yalk. Jud. 75 מזונותא (corr. acc.).

מְזוֹפָא m. (זוּן) *creditor*. Targ. Ps. CIX, 11 (Ms. מוזיפא).

מְזוֹפְתָא I f. (preced.) *loan*; מרי מ' *creditor*. Targ. Ps. LXVI, 12. Targ. Y. Deut. XV, 2 (ed. Amsterd. מָזוֹפָתָא).

מְזוֹפִיתָא, מַזּוֹפִיתָא II f. (נְזַף) *threatening, rebuke, wrath*. Targ. O. Deut. XXVIII, 20 מַ' ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מָ', מָ'). Targ. Ps. XVIII, 9. Targ. Is. XXX, 17; a. fr.

מְזוֹפְתָא, v. מְזוֹפִיתָא I.

מָזוֹר m. (b. h.; זרר or זור) *compress*. Y. Sabb. II, 5ª top לא כמי שעשאה מ'... עשאה מ' if he had made a compress out of it, it would have been clean; now that he soaked it in oil, is it not the same as if he had made it a compress?

מְזוֹרָה m. ch. (v. preced.) *an implement for mashing* olives &c. Y. Sabb. XVII, 16ᵇ top; Y. Bets. I, 60ᶜ, v. זְרָרָא. —*Pl.* מְזוֹרֵי. Sabb. 123ª.

מִזּוּרָה, Kel. XX, 1, v. מִזְוָדָה.

מָזַז, מְזַז, v. מְזַמֵּז, מִזְמֵז.

מִזְחִילָה f. (זָחַל) *gutter, spout*. B. Bath. II, 5 מרחיקין מן המ' וכ' . . . you must build your wall at a distance of four cubits from your neighbor's spout, so that he can put up a ladder (to repair it). Ib. 22ᵇ מ' משופעת an inclined spout (under which people can pass). Ib. 59ª מ' חמ' a spout made of masonry. Tosef. Toh. IX, 15 שהריתה שותה וכ' a spout which an unclean person broke apart while it was receiving and discharging liquids; a. fr.

מָזִי pr. n. pl. *Mazi*, near Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 27, note 192). Y. Dem. II, 22ᵈ top; Tosef. Shebi. IV, 7 מַזָּרִין ed. Zuck. (Var. מַזְדִין, מַזְרִיל).

מִיזָא, מִזְיָא, מִזְיָא m. collect. noun (זא, cmp. מוֹזָא; Syr. pl. מזא, P. Sm. 2064) *hair*. Targ. Y. Deut. XXI, 12.—Naz. 39ª תאי מ' וכ' (Rashi ברינתא) does hair grow from beneath or from above?—Meg. 18ª הוה מיחפך במִזְיָרֵיה was busying himself with his hair; R. Hash. 26ᵇ Ms. M. (ed. בשעריה). Ned. 50ª. Snh. 110ª top סתרתה למַזְיָהּ she loosened her hair. Ib. גייז ליה למִזְיָרֵיכוּ he cut your hair off (shaved you all over). Yeb. 116ᵇ סתרי מִזְיָרֵיךְ loosen thy hair. Ab. Zar. 75ª דמ' (filters made) of human hair.—[Targ. Is. III, 20 קולמז מסיא (קולמן ed. Lag.), Var. קלמסיא, קיל מזמסיא, Ar. קלמזם, read: קוֹלְמָסֵי מִזְיָא *hair-pins* (h. text קשרים; LXX ἐμπλόκιον; cmp. LXX Ex. XXXV, 22.]

מְזִיגָא, v. מְזִיגָּא I.

מְזִיגָה I pr. n. pl., v. מְגִידָה.

מְזִיגָה II f. (מָזַג) *mixing the wine, offering drink*.

Sabb. VIII, 1 כדי מְזִיגַת הכוס as much wine as is required for a cup (of benediction) to be mixed with water. Keth. 61a מ' הכוס offering the wine cup (by the wife). Tosef. Sot. I, 2 כדי מ' חכוס as much time as is required for preparing a cup of wine; Y. ib. I, 16c bot.; Bab. ib. 4a; a. fr.

מְזִידָה, מְזִיד v. זִיד.

מְזֵיָא v. מַזָּא.

מְזִיזָן v. מָזִי.

מְזִיעֵי m. pl. (זוּעַ) *frightening demons.* Targ. Y. Num. VI, 24.

מזימות, Yalk. Prov. 935, v. זִימְנָא.

מְזִין v. מְזִי.

מַזִּיק m. (נָזַק) *one who does damage, destroys, wastes.* Yoma 80b, sq. כי ראכל פרט למ' 'if he eats' (Lev. XXII, 14) which excludes him who wastes (by eating excessively).—In gen. (ה)מ' *the offender that occasioned damage,* opp. ניזק the injured claimant. B. Kam. I, 2; a. fr.—*Pl.* מַזִּיקִים, מְזִיקִין. Ib. III, 11, v. נָזַק.—Gen. R. s. 54 מַזִּיקֵי ביתו the annoyances of one's house (flies &c.).—Esp. *demons.* Ber. 3a, sq. מפני המ' on account of the demons (dwelling in ruins). Num. R. s. 12, beg.; a. fr.

מַזִּיקָא, מְזִיקָא ch. same, esp. *demon.* Targ. Cant. VIII, 3.—Kidd. 29b דאביי . . . הוה ההוא מ' there was a demon dwelling in Abbayi's school house.—*Pl.* מְזִיקֵי, מַזִּיקִין, מְזִיקֵי. Targ. Job V, 7. Targ. Ps. LXXXIX, 33 (ed. Lag. מוז'); a. e.—Hull. 105b משום דשכיחי מ' because demons frequent there; a. e.

מְזִיקְתָּא f. (v. זקא II) *irrigating channel* (h. תְּעָלָה). Targ. I Kings XVIII, 32; 35 (ed. Wil. קָטָא . . .). Targ. II Kings XVIII, 17; Targ. Is. VII, 3.

מְזִירָקָא v. מַזְרָקָא.

מַזָּל m. (b. h.; מזל, cmp. Arab. *manzil* hospitium) [*station of the stars,*] *constellation of the Zodiac;* in gen. *planet.* Gen. R. s. 10 יש מ' שגומר הלוכו וכ' there is a planet that finishes its circuit in thirty days . ., in twelve months &c. Ib. נוגה מהלכת י"ב מזלות . . . מ' וכ' the Venus passes the twelve constellations in ten months, requiring for each station twenty five days; a. fr.—*Pl.* מַזָּלוֹת. Ib. Ber. 32b שנים עשר מ' וכ' I have created twelve stations in the heavens, and for each station I have appointed thirty legions (of stars), v. גַּסְטָרָא. Tosef. ib. VII (VI), 6 . . הרואה [כסדרן] ואת חמ' he who sees the sun, the moon and the stars and planets in their original position (at the end of a lunisolar period). Sabb. 75a חישוב תקופות ומ' the calculation of periods and constellations. Gen. R. s. 25; Y. Pes. I, 27b top לא שמשו חמ"ו כ' the planets did no service during the year of the flood; a. fr.—עובד כוכבים ומ' (abbrev. עכו"ם) *idolater,* v. עָבַד, a. עֲבוֹדָה.—Trnsf. (astrology) *constellation at one's birth, planet, destiny; guardian angel, angel of destiny.* Gen. R. s. 10 אין לך כל עשב . . . . שאין לו מ' וכ' there is not an herb which has not a planet in heaven that strikes it and says, Grow!—Sabb. 156a לא מַזָּל יום גורם מ' שעה וכ' not the day's planet, but the constellation of the hour (of birth) has influence. Ib. מחכים וכ' מ' the planet (of birth) makes wise, rich &c. Ib. אין מ' לישראל Israel is not dependent on nativity; a. v. fr.

מַזָּלָא, מַזְלָא ch. 1) same, *planet, constellation; luck.* Targ. Y. Num. XXXIII, 45 בירח מ' (h. text גד). Targ. Y. I Gen. XXX, 11. Targ. Koh. IX, 3 ביש מ' bad luck; a. fr.—Sabb. 53b, a. fr. אדם דאית ליה מ' man has a guardian angel (chance of recovery from a disease fatal to beasts). Taan. 29b רגיז מַזְלֵיהּ his luck is shaky (bad), opp. ברייא מזליה. Koh. R. to VII, 15, a. e. טמיע מ', v. טְמַע; a. v. fr.—*Pl.* מַזָּלֵי, מַזָּלָתָא, מַזְלָתָא. Targ. Y. Num. VII, 84.—Targ. Is. XLVII, 13 מַזָּלַת (constr.; ed. Ven. I מַזָּלוֹת h. form).—Targ. Koh. VII, 15. Ib. IX, 2; a. fr.—Sabb. 146a מזליהו הוו (מַזָּלְרֵיהוּ) their guardian angels were present (at the giving of the Law).—2) (Ms. מַזָּלָא) *fortune, possession.* Targ. Ps. CXII, 3. Targ. Prov. VIII, 18 (ed. Lag. מזלא, *pl.*); a. e., v. מוֹדָלָא.

מְזָלָא* *pl.* מְזָלְיָא m. (נָזַל) *running motion.* Pes. 40a כל אגב מְזָלְיֵיהּ Ar. (ed. מַדְלְיֵיהּ; Ms. M. אזליהו; Ms. M. 2 a. Ms. O. מיזליהו; v. Rabb. D. S. a. l. note) as long as the liquids are in motion (boiling), they do not create fermentation; v. מְדָלָא.

מְזָלָא, v. מַזָּלָא 2.

מַזְלָג or **מִזְלָג** m. (b. h.; זָלַג) [*dripper,*] *fork for taking meat out of the caldron.* Kel. XIII, 2 ניטל המ' (not ניטלה) if the forked head of the soup-ladle is broken off, v. זוֹמְרִילְיסְטְרוֹן; Tosef. ib. B. Mets. III, 6.—Sabb. XVII, 2 (122b), v. בַּלְּגֵז.

מזלותא, Targ. Y. II Ex. XIV, 25, v. מוּלְתָא.

מַזְמוּטִין m. pl. (=מזמוט, transpos. of זמוט, v. זְמַט; cmp. גְּזוּזְמָרָא, גְּזִיסְטְרָא) *music, sweet melodies.* Targ. Job XXXVI, 11 (Ms. בסימיא; h. text נעימים).—Hebr. constr. מַזְמוּטֵי. Ḥag. 14b מ' תתן וכלה the musical entertainments at a wedding (Y. ib. II, 77a bot. בני חופה שמיחין לפני חתן).

מִזְמוֹר m. (b. h.; זָמַר) *song, psalm.* Lev. R. s. 10 המ' הזה אדם וכ' this psalm (Ps. XCII) was composed by Adam. Midr. Till. to Ps. IV; a. fr.—*Pl.* מִזְמוֹרוֹת, מִזְמוֹרִים, מִזְמוֹרִין. Y. Ber. IV, 7d bot.; Y. Taan. II, 65c top כנגד י"ח מ' וכ' corresponding to the eighteen psalms &c. Y. Sabb. XVI, 15c; Treat. Sof'rim ch. XVI, 11 מ' . . . מאה one hundred and forty seven psalms (Pss. I and II, IX and X, XLII and XLIII forming severally one psalm). Lev. R. s. 4 מאה ושנים מ' אמר וכ' (not ועשרים) one hundred and two psalms had David composed (up to Ps. CIV, counting Ps. I and II, Ps. XLII and XLIII severally one psalm, v. Ber. 9b bot., a. Var. in Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. Yalk. Ps. 862); a. fr.

מְזָמוֹרָא ch. same. Lev. R. s. 34 וכולה ענינא דמ' and the entire contents of the psalm (CIX).—*Pl.* מְזָמוֹרִין. Koh. R. to VII, 8 אילין אמרין מ' וכ' the ones recited psalms, the others alphabetic acrostics; Ruth. R. to III, 13; Yalk. Koh. 974 מזמורים.

מְזַמְּז (Pilp. of מזז) *to soften.*

Nithpalp. **נִתְמַזְמְּז** *to be softened.* Ḥull. 45[b] נתמסמס פסול ב' כשר if the spinal cord is a pulpy mass, the animal is unfit, if merely softened, it is fit for food (*Kasher*). Tosef. ib. III, 1 שנתמזמזה מוחה an animal whose brain is softened; quoted Ḥull. l. c. בחמה שנתמזמז וכ' and corrected into נתמסמס. Ib. (in Chald. dict.) מוחיה דדין ב' this man's brain is softened.

מִזַּמְּז, *Ithpalp.* **אִתְמַזְמְּזוּ**, ch. same. Targ. Y. I Gen. XXXIII, 4 דאִתְמַזְמְּזוּ which became soft (that they could not bite). Targ. Job XXVI, 5 מְתְמַזְמְּזִין softened (decayed in the ground).

מִזְמַן, Targ. Prov. V, 19 some ed., read: זְמַן.

מְזַמְּנָא m. (זמן) *he who invites; host.* Ned. 24[a].—[מְזַמְּנָא, pl. constr. מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.]

מִזְמְסִיא, v. מְזָנָא end.

מְזַמְּרְיָא m. pl. (h. מזמרות; זמר I) *snuffers.* Targ. I Kings VII, 50; a. e.

מַזְנוֹךְ m. (denom. of מָזוֹן; cmp. אַרְנוֹן I; Hai G.: denom. of זַן) תמחוי המ' *a plate with many partitions* (each of which, if separated, may be a receptacle). Kel. XVI, 1.

מְזַפֵּי f. (יזף) *loan.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20. Ib. XXIV, 10 מִיזְפֵּי (some ed. מוֹ').

מְזַקְפְּתָא f. (זקף) *brushing up* an animal's hair to give it a delusive appearance of fatness. B. Mets. 60[b] (expl. משרביטין).

מָזַר (sec. r. of זרר, זור) *to twist yarn.* Sot. VI, 1 עד שישאו ... מוֹזְרוֹת בלבנה until the women twisting yarn by moonshine talk of her; ib. 6[b]. Y. ib. VI, beg. 20[d] אנן תנינן מוֹצְרוֹת אית ... מוזרות וכ' we read *mots'roth*, some read *moz'roth*; he who reads *mots'roth* מַצְרָן עמר means 'they twist wool'; he who reads *moz'roth* means, 'they spin flax yarn', v. שְׁזַר.—[מוֹזְרוֹת, מוּזֶרֶת, v. זְרַר.]

Pi. **מְזַּר** *to weave over, cover with a web.* Gen. R. s. 10 (ref. to מַזָּרוֹת, Job XXXVIII, 32) מזל הוא שמְמַזֵּר את הפירות it is the planet that covers the fruits with webs (cmp. כִּיסָּה).

מִזְרָה m. (b. h.; זרה) *winnowing fan.* Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI; a. e.

מַזָּרוֹת f. pl. (b. h.) *mazzaroth*, name of a constellation of stars. Gen. R. s. 10, v. מָזַר.

מִזְרַח m. (b. h.; זרח) *sunrise, East.* Men. 110[a] מקרטגני כלפי מ' from Carthagene eastward. Tam. I, 3 דרך חמ' in an eastern direction. Ib. 4 למִזְרָחוֹ של כבש east of the bridge. Ib. II, 4 מִזְרָחָה facing east. Ib. III, 2; Yoma III, 1 פני כל חמ', v. אוֹר I.—Sabb. 156[b] (Chald. dict.) ומוקמינא ליה במ' and I will place it in the eastern horizon; a. fr.

מִזְרָחִי m. (preced.) *eastern.* Tam. VI, 1 חמ' the eastern-most light on the candle-stick; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיִּים. Ib. שני נרות מ' (Talm. ed. מערביים) the two easternmost lights. Gen. R. s. 43, beg. לבם של מ' the heart of the eastern kings (Gen. XIV, 1); Yalk. Is. 311 אזרחיים (corr. acc.).—*Fem.* מִזְרָחִית. Tam. IV, 1 קרן מ' צפונית the north-eastern corner of the altar. Zeb. V, 3; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיּוֹת. Tam. III, 9 (Talm. ed. מזרחית, Var. מערבית); a. e.

מְזָרִים m. pl. *M'zarim*, name of a constellation of stars (*those scattering the clouds*, v. זָרָה). Targ. Job XXXVII, 9.

מִזְרִין, v. next w.

מִזְרָן, מִיזָרָן m. (אָזַר) *girth, strap of cloth which is wound over the bed to keep the covering in position*, Maim.; [Hai G. a. Ar.: (fr. מזר *to spread under*) *a sort of carpet under the mattress*; v., however, Tosef. quot. bel.]. —Kel. XIX, 3 מ' חיוצא וכ' a piece of the girth hanging from the bed. Ib. שירי מ' remnants of a torn girth. Ib. 4 ועל חמ' ... נישא was carried (in his bed) by the bed and by the girth (the carriers holding the ends of the strap). Ib. 5, sq.; Tosef. ib. B. Mets. IX, 6. מ' שהוא מכרך בו וכ' the girth which one ties around the bed. Ib. מזרין ed. Zuck. (corr. acc.).

מְזָרָק m. (b. h.; זרק) *the bowl* out of which the sprinkling is done. Yoma IV, 3 קבל במ' וכ' received the blood in the bowl. Num. R. s. 13 מ' כנגד תרבשה the bowl is typical of the dry land; a. v. fr.

מְזַרְקָא, מַזְרְקָא, מְזִירָ', מַזְרָקָא ch. 1) same. Targ. O. Num. VII, 13 מַז' ed. Berl. (Mss. מְז', מַזִּיר'; Y. מַזְרְקָא (מזרק); a. fr.—*Pl.* מְזִירָ', מַזְרָקָא. Targ. O. Ex. XXVII, 3 מַזִּירָק' ed. Berl. (Y. מְזִירָ'). Targ. Zech. XIV, 20.—2) *blood-vessel, jugular vain.*—*Pl.* מְזִירֵי, מְזִירֵי', מַזְרְקֵי, מַזִּירֵי' *the neck with the jugular veins.* Ḥull. 93[b]; Pes. 74[b] מזיר'. Ib. (used as a sing.) וכן מ' תחכיה וכ' (missing in Ms. M.) and so the neck-piece, if he cut it &c.

מִזְרַת, Tosef. Men. XI, 2, read: כְּוִירַת.

מָחָא I, מְחָא I, v. מחי h. a. ch.—[מָחָא, Targ. Is. XIX, 10, Var. ed. Lag. מהא, read: מָהָא *her water*, v. מוֹי.]

מָחָא II f. (מְחִי II) *stroke, plague.* Targ. Ex. VIII, 15.—Constr. מַחַת, מַחַת, *pl.* מָחָן, v. מְחָאָה.

מְחָא II m. (preced.) *whip.* Targ. Nah. III, 2.

מְחָאָה f. (מָחָה) *protest* to prevent the claim of undisturbed possession (v. חֲזָקָה). B. Bath. 38[a], a. e. מ' שלא בפניו הוא מ' a protest (before witnesses) in the absence of the usurper is a legal protest (prevents the claim of undisturbed possession being recognized). Ib.[b] תרכי דמי מ' וכ' what is a legal protest? If he merely says, This man is a robber, it is not a legal protest. Ib. 39[b], sq. מ' בפני שנים ואין וכ' a protest is valid, if made in the presence of two witnesses, nor is it necessary to say, Write; i. e. they may write a document to that effect without being especially authorized; a. fr.

מַחֲבָא I m. (b. h.; חָבָא) *hiding place* in times of war &c. Nidd. IV, 7. Tosef. Yeb. XII, 4; Yeb. 99[a] ילדו ... במ' gave birth to two children (each to one child) in a hiding

place (so that the motherhood of each child could not be ascertained).

מַחֲבָא II, (מַחְבּוֹא) *f.* (preced.) *a rod with which hidden olives are knocked down* (Maim.); [*the working men searching after the hidden olives* (other comment.)]. Peah VII, 2 משתחלך חמ' (Bart. המחבוא; Ms. M. משתהלך) from the time the *maḥăbé* is gone; Y. ib. 20ᵃ bot. תלכה חמ' (ed. Ven. הילכא); expl. משינית את חכרכר (v. חַרְפַּר 2) when he lays down the searching rod; v. next w.

מַחֲבוֹא m., **מַחֲבוֹאָה, I מַחְבּוֹיָה** f. 1) = מַחֲבֵא I. Keth. 27ᵃ אם יש שם מחבואה אחת if there was only one hiding place (where the troops did not enter); Y. Gitt. III, 45ᵃ top היה שם מחבויה (read חיחה). — *Pl.* מַחֲבוֹאִים, מַחֲבוֹיִין, מַחֲבוֹיִים (b. h. מַחֲבֹאִים). Y. Keth. II, 26ᵈ שם, היו מ' v. supra.—Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי הלב it atones for the hidden (sinful) thoughts of the heart.—Y. Peah VII, 20ᵃ bot. (expl. כרכר a. כרכרה) as a substitute for מַחֲבָא II) שהוא משיר את חמ' (not משייר) for it (the rod) causes the hidden olives to fall off. — 2) = מַחֲבֵא II, q. v.

מַחֲבוֹאָה* II, *pl.* **מַחֲבוֹאִים** m. (homiletic transpos. of מִבְחָר, as if from נָבַח) *bursting forth, idle talk.* Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי הפה it atones for the outbursts of the mouth, כדאמרי אינשי מְנַבְּחַת נְבוּחֶיהָ (Ar. ed. Koh. s. v. חב 2: מבחבוחי; prob. to be read מַבַּח נְבוּחֶיהָ) as people say 'he blabs'. [Our w. seems to be a corrupt. for מְבוּחֶיהָ, formed like מְבוּעֵי, fr. נבח.]

מַחֲבוֹטָא m. (חָבַט) *stick for beating cumin* &c. Targ. Is. XXVIII, 27.

מַחֲבוֹיִי, מַחֲבוֹיִית, v. מַחֲבוֹא.

מַחְבָּטָא, v. מַחְטָרָא.

מְחַבֵּל m. (חָבַל) *destroyer*, esp. (= מלאך חבלה) *messenger of injury.*—*Pl.* מְחַבְּלִין, מְחַבְּלִים. Num. R. s. 14. Ib. s. 20; a. e.

מְחַבְּלָא ch. same. Targ. Y. II Ex. IV, 25.

מְחַבְּלָנָא m. (preced.) *destroyer.* Targ. Prov. XVIII, 9; XXVIII, 24.

מְחַבְּלָתָא f. (חָבַל *Pa.*) *travailing woman.* Koh. R. to III, 2 אינון צווחין לה מ' דחיא ממשכנא וכ' she is called *m'ḥabbalta* (v. חָבַל 1), because she is pledged in the hands of death (with ref. to Ex. XXII, 25). Gen. R. s. 60, v. חַיְרִיתָא II.

מַחֲבַת f. (b. h., v. חֲבִיתִים) *pan.* Men. V, 8 אין מ' צפח וכ' the *m.* is flat, and what is baked in it a thick mass (contrad. to מרחשת); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3; a. e.

מַחֲגָר m. (חָגַר) *the rope around the neck of the animal tied to the wagon* (Hai G. a. oth.); [*the pin fastening the yoke to the pole* to prevent the wagon from vacillating (being חָגַר), Maim.]. Kel. XIV, 4.

מְחַגְּרָא m. (v. preced.) *M'ḥaggra (girdler* (?) or *the lame one* (?)). Yeb. 116ᵃ surname of one Anan bar Ḥiya of Nehardea.

מְחַדְרֵי, Targ. Y. II Num. XXXIV, 6, v. מְחוֹזָא.

מְחָה, v. מחי.

מְחָוָא, v. מְחָיָא.

מְחָוֵג m. (חָגַג) *drawing figures in the air, gesture.* Ber. 46ᵇ מחוי ליה במ' he talks to him by gestures. Ḥag. 5ᵇ גברא דלא ידע מאי מחוו ליה במ' וכ' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) should a man who knows not what they indicate to him in gestures hold converse in signs before the King?

מְחָוָא, מְחָוָה* f. (חָוָא) *indication, sign.* — *Pl.* מְחָוָאתָא, מְחָוָתָא, מְחָוָיָתָא, מְחָוָיָתָא. Targ. Y. Deut. XXIX, 1. Targ. Job X, 17. [Targ. Y. Deut. XXIX, 21, read: מְחָוָתָא, v. מְחָיָתָא.]

מְחָוְנִיתָא f. (preced.) *indication*; בר מ' *the officer of a community who indicates the boundaries of properties; topographical engineer.* B. Bath. 68ᵃ, sq. (Var. in Mss. מְחָוְנִי, מְחָוְנִיתִי; v. Rabb. D. S. a. l. note 400).

מְחַוַּרְתָּא, מְחַוַּר, מְחַוִּיר, מְחַוֵּר, v. חוַר, חָוַר.

מְחַוָּתָא, v. מְחָוָא, מְחָיָא.

מָחוֹז m. (b. h.; חוז, cmp. τέμενος, templum; Assyr. maḥâza *town*, Del. Hebr. Langu. p. 62) *harbor, market-place* (cmp. Ber. 57ᵃ identifying כְּרַךְ with מחוז, Ps. CVII, 30), esp. *Maḥoz*, prob. a coast district. Arakh. III, 2; Tosef. ib. II, 8 מְחוֹזָא; v. חוֹלַת.

מְחוֹזָא ch. same, 1) *harbor, trading place.* Targ. Ps. CVII, 30. — *Pl.* מְחוֹזִין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 6 מְחוֹזוֹי (מחוז) its harbors (or trading places; Y. II מחדוי, מחרוי, corr. acc.). Targ. Lam. II, 19; IV, 1 (h. text חוצות). Targ. O. Num. XXII, 39 קריית מְחוֹזוֹהִי (h. text חֻצוֹת) his city of markets. Targ. Job V, 10.—2) in gen. *large town* (=כרך). Tam. 32ᵇ. Sabb. 12ᵃ בני מ' city people, opp. בני חקליתא. Ber. 37ᵇ, opp. חקלאי. — *Pl.* מְחוֹזֵי. B. Bath. 73ᵇ. — Esp. pr. n. pl. *Maḥoza*, a) a district in Palestine, v. preced. — b) *Maḥoza* (*M'ḥuza*), a large Jewish trading town on the Tigris. Targ. Esth. VIII, 15 (?).—Ber. 59ᵇ. Yoma 11ᵃ. Sabb. 95ᵃ; a. v. fr.

מְחוֹזָאָה m. (preced.) 1) *belonging to harbors or trading places.* — *Pl.* מְחוֹזָאֵי. Targ. II Esth. VIII, 13.—2) *of Maḥoza*, v. מְחוֹזְנָאָה.

מְחוֹזִי m. (preced. wds.) *of Maḥoz.* Mekh. B'shall. s. 3 Abba José חמ' of Maḥoz.

מְחוֹזִיתָא f. ch. *a woman of Maḥoza.* — *Pl.* מְחוֹזִיתָא. Kidd. 72ᵇ למינסב אתתא מהני מ' Asheri (ed. אתתא מ' Rashi (אתתא מבמ' to marry one of those Maḥoza women.

מְחוֹזְנָאָה m. (preced.) *of Maḥoza.* Erub. 57ᵃ; Yalk.

Num. 787. Sabb. 87b; B. Kam. 72a. Macc. 16a. Gitt. 85b; Kidd. 6b מחוזאה.—V. חוֹזָאָה II.

מָחַוֵּי m. pl. (חֲזָא) *idolatrous oracles.* Targ. Hos. III, 4 (h. text תרפים). Cmp. מְחָוָא.

מָחוּר (מָחָה) m. 1) *dissolved, watery.* Y. Naz. VII, 56b, v. מוֹהַל.—Trnsf. *wasted by dissipation.* Esth. R. to II, 3.—2) *blotted out.* Yeb. 24a (ref. to Deut. XXV, 6) פרט לסריס ששמו מ' excluding the eunuch whose name is anyhow blotted out; Y. ib. IV, 5c top יצא וזה ששמו מ' (not שאין שמו). Ib. את ששמו מ' he whose name would otherwise be blotted out. V. מָחָה.

מְחוּר, v. מִיחוּר.

מְחוּרְיָתָא f. pl. =מָחָאָה, *protests.* B. Bath. 39b חויא ליה מ' למחוריי (Ms. R. מחירתא, Ms. H. מחאה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) had need to deposit a protest.

מָחוֹךְ* I m. (חוּךְ II) *laughter; obscenity.* Sabb. 64a Ms. M.; Yalk. Num. 786, v. גִּיחוּךְ.

מָחוֹךְ II, מָחוֹכָא m. ch. (v. חָכָךְ I) *gold hooks over the female bosom* (h. כּוּמָז). Targ. O. Ex. XXXV, 22 (ed. Amst. מָחוּךְ); Num. XXXI, 50.—Sabb. 64a הדיגו דמתרגמינן כומז that is the reason why the Biblical כומז is rendered in the Targum with *maḥokh* (obscenity, v. preced.), v. גִּיחוּךְ. —*Pl.* מְחוֹכָיָא, מְחוֹכִין. Targ. Y. Ex. l. c.; Targ. Y. I Num. l. c. (not מדוכיא; Y. II מָעוֹכָיָא).

מָחוֹל m. (b. h.; חוּל) [*circle,*] 1) *untilled ground surrounding the vineyard* (between the vines and the fence). Kil. IV, 1, sq. מָחוֹל הכרם; Erub. 3b. Y. Kil. IV, 29b top ולא מ' לכרם קטן nor does the law concerning the planting of the *maḥol* apply to a small vineyard. Ib. יש לו מ' the law does apply to it. Ib. ניטל חמ' (prob. to be read בטל) it has no more the nature of a *maḥol.*—2) *chorus of singers and dancers.* Taan. 31a לעשות מ' to arrange a chorus. Yalk. Is. 294, v. חוֹלָה II.

מְחוֹלָה f. (b. h.) as preced. 2. Koh. R. to I, 11, v. חוֹלָה II.—*Pl.* מְחוֹלוֹת. Cant. R. to VII, 1.

מָחוֹס, v. מִיחוּס.

מְחוֹסָא* m. (חֶסִי) *insult.* Targ. Y. Gen. XVI, 5 מְחוֹסֵי ושירוי צערי Ar. (differ. in ed.).

מָחָק, מַחַק m. (מָחַק 2) *strike, an instrument for levelling a measure of grain* &c. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 המ' שיש וכ' the strike which has a (secret) receptacle for a piece of metal (to increase its pressure fraudulently); Koh. R. to IX, 13 המחק. B. Bath. 89b; Yalk. Lev. 618 אין עושין המ' של דלעת וכ' the strike must not be made of gourd, because it is too light &c. Ib. אין עושין את המ' צדו וכ' (Yalk. l. c. צדה fem.) you must not make the strike thick on one side and thin on the other; a. e.—*Pl.* מְחוֹקִים. Y. Yoma I, 38c bot. Lev. R. s. 21 מְחוֹקֵיהֶן של כסף the strikes sent with the measures were of silver.

מִיחָר, מָחוֹר m. (חָוַר) *white, white color.* Targ. O. Lev. XIII, 3, sq.; a. e.

מָחוֹרֵי, Y. Ab. Zar. I, 39c, v. מוֹחֲרִין.

מָחוֹשׁ, v. מִיחוּשׁ.

מָחוּתָא m. (נָחַת) *going down, fall.*—*Pl.* מְחוּתָתִין. Targ. Y. Deut. XXVIII, 43. [מחותא, Targ. Prov. XX, 30 ed. Lag., v. מְחָתָא.]

מַחֲוָתָא, v. מְחָוָא, a. מְחָתָא.

מְחוֹתִיתָא f. (preced. art.) 1) *declivity.* Targ. Is. XV, 5; Targ. Jer. XLVIII, 5 ed. Lag. (ed. Wil. מַחֲתִית).—2) *alighting.* Lam. R. to II, 1 לא חוה מסוקיתיה כמחוֹתיתיה his mounting was not like his alighting; his mounting was gradual, his coming down sudden; Yalk. Hos. 528 מַחֲתוּתִיתָא.—*Pl.* מַחֲתוּתִיתָן. Koh. R. to XII, 5 איית חמן מסקין איית חמן מ' are there any ascents (on the road), or any declivities?; Lev. R. s. 18 מָחֲתִין.

מְחַזָּאָה, v. מִחְזֶה.

מַחְזוֹרָא, מַחֲזוֹר m. (חָזַר) *cycle.* Ber. 59b כל כ"ח שנין דהדר מ' Ms. M. (ed. וחדר) every twenty eight years when the (solar) cycle begins anew.—*Pl.* מַחֲזוֹרִין. Targ. Y. I Gen. I, 14.—[In later Hebrew: מחזור גדול *the solar cycle* of twenty eight years; מ' קטון *the lunar cycle* of nineteen years.—In liturgy: מ' *prayerbook for the festivals.*]

מָחְזוֹרֵי m. pl. (used as sing.; preced.) *turning around;* trnsf. *longing* (cmp. Sam. עזרות, Gen. III, 16; IV, 7). Gen. R. s. 26 לא יהי ליך מ' להכא mayest thou never long for here (home); Yalk. ib. 43 מחזרו (corr. acc.).

מִיחָ', מְחָזֵי m. pl. (used as sing.; חֲזִי) *appearance.* Targ. O. Lev. XIII, 3; a. e. (some ed. מֶ').—With suffix מְחָוָתֵי, מַחֲוָתָא. Ib. 4; ib. 20 (some ed. מַחְ'); a. fr.

מַחֲזֶרֶת m. (חָזַר) =מַחֲדוֹרָא, *review, revision.* Y. Sabb. I, 2d (in a defective sentence) במ' תניינא א"ל וכ' on reviewing again he said to him &c.

מַחֲזִית f. (חָזָה) *glass;* (*spy-glass?*) Mekh. Yithro, Amal., s. 2 במ' זו שחוזרן וכ' with the glass through which the kings look; Yalk. Ex. 270.

מַחֲזֵיתָא f. (preced.) 1) *mirror.*—*Pl.* מַחֲזֵיתָתָא. Targ. Is. III, 23 (h. text גלוינים). Targ. O. Ex. XXXVIII, 8 מְחָזְתָא. ed. Berl. (oth. ed. מַחֲזֵרַת, מַחֲזֵירַת).—2) *show.* Cant. R. to VII, 1 ואתון אינון מַחֲזִיתֵיה דעלמא and you shall be the admiration of the world.

מחזנקא, Ned. 10b, read: מַנְזְנָקָא.

מחזרו, v. מְחָזוֹרֵי.

מָחָח, מָחַח, v. מָחָה, מִחֵי.

מָחַט (מָחַט Ar.) (denom. of next w.; v. Kel. XIII, 8 תתקינה לנר) *to snuff, trim* with a pin. Bets. 32b מוֹחֲטִין you may trim the wick; expl. ib. עדויי חושבא את וכ' to remove the charred top; Y. ib. IV, 62c bot.—Sabb. 90a; Men. 107a שמוחטין בה וכ' Ar., Rashi a. Ms. M. Men. (ed.

(מחטטין) it was used for trimming the wicks and cleansing the snouts of the candlestick.—[מוֹחֶטֶת, v. יָחַט.]

מַחַט f. (חוּט I) 1) *needle, pin.* Sabb. VI, 1 מ׳ שאינה נקובה a *maḥat* without a hole, i. e. a dress or hair-pin; ib. 3 מ׳ הנקובה a needle. Ib. I, 3 לא ייצא החדיט במַחַטּוֹ וכ׳ the tailor must not go out with his needle near Sabbath eve; ib. 11ᵇ במ׳ התחובה וכ׳ with his needle stuck in his garment; Tosef. ib. I, 8. Sabb. XVII, 2 מ׳ של יד a small (sewing) needle, של סקאיס the sack-needle (for loose and coarse webs); Kel. XIII, 5. Y. M. Kat. I, 80ᵈ bot. Orl. I, 4, v. מְיַחְזֵי; a. fr.—2) *stitch.* Y. B. Kam. X, end, 7ᶜ מלא מ׳ the length of a stitch which those of . . . interpreted to mean כפליים כמלא מ׳ double the length of a stitch; Bar Ḳ. used the expression מלא משירת חמ׳ וכ׳ as much as is required for making a stitch (carrying the needle), which R. J. interpreted (כמשירת חמ׳ (כפליים) double &c.; Bab. ib. 119ᵇ מלא מ׳ וחוץ למ׳ כמלא מ׳ the length of a stitch and besides it a thread the length of a stitch (Rashi: the length of a needle).—*Pl.* מְחָטִים, מַחָטִין (m.). Y. Kidd. I, 58ᶜ bot.; Y. Shebu. VI, beg. 36ᵈ שני מ׳ two needles (or pins). Sabb. 96ᵇ זורקין מַחֲטֵיהֶן וכ׳ ... תופרי the embroiderers of curtains threw their *spools* (v. מְיַחְזֵי) one to the other; a. fr.

מַחְצָא ch. same, 1) *needle, pin.* Targ. Y. Ex. XXI, 6; Deut. XV, 17 (h. text מרצע).—2) *stitching.* Targ. Y. Ex. XXVI, 36, a. fr. ציור מ׳ stitched embroidery (h. text רקם). —Ber. 63ᵃ דתלמיותא מ׳ stitching in lines or furrows (quilting).—*Pl.* מַחֲטִין. Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot.—Y. Ber. IV, 7ᵈ top; Y. Taan. IV, 67ᵈ עביד מ׳ making needles.—מַחֲטָיָא. Targ. Is. III, 22 Ar. (ed. מחכיא) *embroideries* (h. text חרוטים).

מַחֲטָבָה f. = חֲטָבָה, *chopping.* Macc. 8ᵃ מַחֲטָבָת עצים felling of trees.

***מַחְטוֹן** m. (חָטָא II) *seducer.* Gen. R. s. 52 (play on מחטו לי, Gen. XX, 6) מַחֲטוֹנָךְ לִי יִצְרֵךְ וכ׳ thy seducer is in my power, thy inclination which made thee sin &c.

מְחֻטֵּי *delicate,* v. חָטֵי I.—מְיַחֲטֵי, Targ. Job I, 22, v. מְיָטָא.

***מְחַטְפָא** m., *pl.* מְחַטְפִין (prob. = מחטבין; cmp. Syr. מחטפא, מחטפ׳, P. Sm. 1247) *embroidered horse-covers.* Targ. II Esth. VI, 11.

מַחֲטָרָא m. (חַטַר) *striking with the rod, punishment.* Sabb. 32ᵃ חפ״ש תירוס אמתא בחד מ׳ לירהוי (Ar. Var. מיחבטא) let the maid continue her rebellion, it will all go under one rod (in her hour of need a woman's sins are remembered).

מָחָה, מחי, (מָחַח) (b.h.; v. מָחָה) *to rub, wipe out; to wear out, destroy.* [In Talm. mostly מָחַק.] Erub. 13ᵃ; Sot. II, 4 (17ᵇ) (ref. to ומחה, Num. V, 23) כתב שיכול לְמָחוֹת (Mish. לְהַמְחוֹת) a writing which one can wash off. Gen. R. s. 23 (play on מחוראל, Gen. IV, 18) מוֹחֵן אני וכ׳ I shall wipe them out of the world; a. e.—V. מְחִי.

Pi. מִיחָה [*to strike out, annul,*] 1) *to protest against.* B. Bath. 38ᵇ מי׳ בפני שנים if he entered a protest against the illegitimate occupation of his property in the presence of two (v. מָחָאָה). Ib. וכי לְמָחוֹת וכ׳ must he protest in the occupant's presence?—Keth. 11ᵃ מִיחָתָה she protested against her conversion in childhood. Pes. 88ᵃ יכולה למחות she has the privilege of protesting (declaring her preference); a. fr.—2) (with ב or בידּ of the person) *to forewarn, interfere, try to prevent.* Sabb. 55ᵇ bot. מיפני שהיה לו ... בחפני ולא מי׳ (not לחפני, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was for Ph. to forewarn Hofni, and he did not. Ib.ᵃ שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם (Ms. M. קבלו ... מחו) that if they warned them, they would not have heeded them. Pes. IV, 8, a. e. לא מיחו בידם they did not prohibit their doing so; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 עמדו חבנות (י)מיחו על עצמן וכ׳ the daughters (in their father's absence) entered a protest concerning themselves and gave themselves away to husbands (Pesik. B'shall., p. 82ᵃ, a. e. נתעסקו בעצמן).

Hif. הֶמְחָה 1) *to dissolve, dilute.* Y. Pes. III, beg. 29ᵈ ה׳ את החמץ if (by boiling) he made a mush of the leavened matter (made it unrecognizable). Ḥull. 120ᵃ; Y. Maas. Sh. II, beg. 53ᵇ, a. e., v. גָּמָא; a. fr. (interchanging with הֶחְמָה).—Tosef. Par. IX (VIII), 8 הֶמְחָן באויר (not באוּר) if he thawed the frozen water by artificial heat.—[Midr. Till. to Ps. VI, 7 וממחה, read וימסה, v. מָסָה.]—2) *to rub off, cleanse, polish.* B. Bath. V, 10 מַמְחָה משקלותיו cleanses his weights. Lev. R. s. 7 (play on מיחים, Ps. LXVI, 15) כזה שהוא ממחה בקערה like him who wipes a dish (licks the remnants up); Pesik. Eth Korb., p. 61ᵃ; Pesik. R. s. 16; a. e.—Pirḳé d'R. El. ch. XVII מַמְחָה בכפיה she produces a sound by rubbing her hands (in sympathy with the mourners).—3) (denom. of מוּמְחֶה) *to recognize as an authority;* in gen. *to authorize; to appoint.* Snh. 23ᵃ שהֶמְחוּהוּ רבים עליהם ... לא כל הימנו he cannot reject a judge whom the majority has recognized as an authority over them. B. Mets. IX, 12 הֶמְחֵהוּ אצל וכ׳ if he gave him an order to the storekeeper. Y. Pes. VIII, 35ᵈ top אם במַמְחִין סתם האשה מַמְחָה וכ׳ if by מדעתו is meant giving authority (and not merely knowing and tolerating), it is tacitly understood that a woman makes an appointment as if saying, I will dine with my children; if it means merely knowing, then the Mishnah (Pes. VIII, 1) means appointment.—[Y. Sabb. XIII, beg. 14ᵃ הממחה צדדיו ed. Krot., v. מָחַח.]

Nif. נִמְחָה *to be dissolved, washed away; to be wiped out, destroyed.* Y. Pes. III, beg. 29ᵈ a cake boiled ג׳ שלא without being mashed beyond recognition (v. supra). Taan. III, 8, a. e. אם נִמְחֵית וכ׳, whether the stone . . . has been washed away, v. אֶבֶן. Tosef. Par. I. c. נִימּוֹחוּ (fr. מָחָה) the water was thawed up. Gen. R. s. 28 .. אפי׳ אסטרובילין וכמה נימוחו ג׳ .. even the millstone was washed away. Ib. מהם and how many of them were destroyed?; a. e.

מָחָא, מְחִי I, (מָחַח) ch. same, 1) *to dissolve, mash* (by stirring &c.). Pes. 40ᵇ Ms. M. רבא גופא מָחוּ לירה בחסיסי (insert קדירא) for R. himself they made a mush with flour of parched grains (v. חֲסִיסָא); ed. רבא .. מחי לה וכ׳ (read לירה) R. himself had a mush made for himself &c. Ib. Ms. M. (ed. למימח) למֵימַח קדירא וכ׳ to make a mush &c. (corresp. to h. מלל).—V. מְיָחָא.—2) *to wipe off, blot out.* Targ. Is. XXV, 8. Targ. Ex. XXXII, 32; a. fr.—3) *to protest,* v. infra.

Pa. Af. אַמְחִי 1) *to protest, forewarn, interfere.*

ation. Y. Pes. VII, 34[a] bot., expl. מְחִצַּת (Lev. XIII, 24) חיית ולא חיית it is and is not healed up (has only a thin covering). Neg. I, 5. Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2 מְחִיצָתָהּ if the half-healed part of it is as large as a bean. Ib. Par. 5, ch. XI; a. fr. — *3) *creatures;* מְחִצַּת הַיָּם sea-animals. Gen. R. s. 7, end; Yalk. ib. 12 המרביץ מ׳ הים he who causes the cross-breeding of sea-animals (Tosaf. to B. Kam. 55[a] quotes: מין חיית הים); Y. Kil. I, 27[a] bot. בחיות. (corr. acc.).

מחיוא, Y. Snh. VI, 23[c] bot., read: ביזויא, v. חִישָׁא.

מְחָיָה, v. מְחִיָּה.

מְחִיּוּת f. (מָחָה; v. מְחוּי) *enervation.* Num. R. s. 10 (ref. to למחות, Prov. XXXI, 3) מְחִיַּית . . . הזהר be on thy guard against those things which are (the cause of) the enervation of kings.

מחיילא, Gen. R. s. 77 מ׳ דמיטקסין (Ar. some ed. מיחלא), a corrupt., prob. for מַחְצָלָא a mat (bale) of silk; (Cant. R. to III, 6 חבילה של מיט׳).

מְחִיָּתָא, pl. of מַחֲיָתָא.

מְחִילָה, מְחִילָא, v. sub מְחִלָּה.

מְחִילָה f. (מָחַל) *pardon.* Yoma VII, 1; Sot. VII, 7 על מְחִילַת חטין the benediction offering praise for forgiveness of guilt. Y. B. Kam. VIII, end, 6[c] אין לו מ׳ עולמית will never be forgiven. Snh. 44[b]; a. fr.

מְחִיצָא I m. = h. חֲצִיץ, *a wall of loosely piled stones.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. (ed. Lag. מיחצא, Regia מחצא).

מְחִיצָא, II, v. מְחִיצְתָּא.

מְחִיצָה I f. (מָחַץ) *striking, wounding.* Snh. 91[b] (ref. to Deut. XXXII, 39) מה מ׳ ורפואה באחד וכ׳ as striking and healing refer to the same person, so do death and life refer to the same person; Yalk. Deut. 946 מחצי׳ (corr. acc.).

מְחִיצָה II f. (חָצַץ I or חָצַץ) 1) *division.* B. Bath. 2[b] אימא מ׳ פלוגתא may I not say, *m'ḥitsah* (ib. I, 1) means a division of property?—Answ. רצו לחצות וכ׳ then it ought to have read, 'they agreed to divide'.—2) *partition, wall.* Ib. 3[a], v. גּוּדְנָא; a. e.—Esp. (in Sabbath law) *a partition ten handbreadths high,* to mark a space off as private ground (רשות היחיד). Erub. VIII, 7 אמת . . אע״פ שעשו לה וכ׳ if a canal runs through a (private) court, you must not draw water out of it on the Sabbath, unless you made at its entrance and its exit a partition &c.; כותל . . . תדון משום מ׳ the wall over the channel may serve as a legal partition. Ib. 8. Sabb. 101[a], a. fr. מ׳ תלויה an overhanging *m'ḥitsah* (not connected with the ground). Erub. 5[a] קורה משום מ׳ the beam (across an alley) serves as a legal fiction for a *m.* (as if its broadside were prolonged so as to form a partition), v. גַּבֵּי; a. v. fr. — 3) *divided off space, compartment;* (for sacred law) *camp, precinct,* cmp. מַחֲנָה. Num. R. s. 4 מְחִיצַת הכהנים the camp of the priestly division. Macc. 20[a], a. e. מ׳ לאכול the limit (the area of Jerusalem) for consuming (the second tithes); מ׳ לקלוט the limit for protecting it (as having once entered the sacred precinct). Lev. R. s. 26 עמי במְחִיצָתִי 'with me' (I Sam.

Targ. Koh. VIII, 4.—B. Bath. 38[a] איבעי ליה למְחוֵי he ought to have entered a protest. Ib. 39[b] לְמָחוֹיֵי (לְמָחוֹי), v. מְחוֹיְאתָא. Keth. 11[a] מְמָחְיָא she may protest (against her conversion in childhood). Y. B. Bath. II, 13[b] bot. מְמָחִין וכ׳, v. מַסְמְרָא; a. e.—Ib. למִימְחֵי בידהון יכלין... their neighbors may inhibit them.—2) (denom. of מוּחֶה) *to declare approved, to recognize as efficient.* Sabb. 61[b] למחויי גברא (Ms. O. a. Rashi למ׳ לאַמְחוּיֵי) so as to make the man an approved physician; למ׳ קמיע to consider the amulet as approved.

Ithpe. אִיתְמְחִי, אִיתְמַח 1) *to be wiped off; to be blotted out.* Targ. II Kings XXI, 13. Targ. Ps. CIX, 13 יִתְמַח ed. Lag. (ed. Wil. יתמחי). Ib. 14; a. fr. — 2) *to be diluted, dissolved.* Pes. 74[b] bot. חלא מִתְמָחָא Ms. M. 2 a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מִתְמָחָא; Ms. M. 1 אתמחא, corr. acc.) weak vinegar. Gitt. 69[a] אִיתְמְחִיתֵי אִיתְמַח (some ed. ת for ח) it (the liver) is dissolved. — 3) *to be declared approved* (מוּחֶה). Sabb. l. c. א׳ גברא the person has become an approved physician; א׳ קמיע the amulet is considered approved. Ib. 61[a] עד דְּמִתְמָחָא גברא ומְתְמָחָא קמיע early eds. (later ed. דמומחה . . . ומומחה, read מי׳; Ms. O. איתמוחי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) until both, the person and the amulet, have been approved; a. e.

מְחָא, מָחָא II (preced.) [*to diminish,* cmp. נָגָה] *to smite, wound.*—Targ. Ex. VII, 20. Targ. II Esth. II, 21 יִמְחֵיהּ חויא the serpent will bite him; a. v. fr.—Part. מָחֵי, מַחְיָא; *pl.* מְחַיְרִין, מַחְיָרִין. Ib. XXI, 19 (Y. מָחַיָּא, corr. acc.). Targ. Is. X, 15. Targ. Y. Gen. III, 15; a. e.—Part. pass. pl. מְחָן (מָחָן). Targ. Is. LIII, 4.—B. Bath. 21[a] כי מָחֵית לינוקא לא תִימְחֵי וכ׳ when thou strikest a child, thou must strike it only with a shoe-strap. M. Kat. 17[a] דהוה מָחֵי לבנו גדול was striking a grown up son. Gen. R. s. 41, a. e. אין אמרת מִיחֵי מָחֵינָא as soon as thou sayest, 'strike', I shall strike. Snh. 109[b] דמחי לאיתתא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) when a person struck his neighbor's wife, and she miscarried &c.; a. fr.—V. מַחֲתָא.

Ithpe. אִתְמְחִי *to be smitten.* Targ. II Sam. XI, 15. Targ. Esth. VII, 9 וזקיף יִתְמַחֵי עלוהי (Ezra VI, 11) and hanging thereon he shall be flogged (to death).

מָחֵי m. (=מְאַחֵי; אחי) *stitcher, fine weaver.* Targ. O. Ex. XXVIII, 32. Targ. II Sam. XXI, 19 (some ed. מוֹחֵי).—[Targ. Is. LIX, 5 מָחֲנָא ed. Wil., read מָחְיָא, or with ed. Lag. מְחַיְרִין.]—Denom.

מָחָא, מָחַי *to interlace, weave.* Targ. Is. XIX, 9 מָחְיָן. Targ. II Kings XXIII, 7 מָחְיָרִין. Targ. Is. LIX, 5 (v. preced.). —Y. Sabb. VII, 10[c] top כד מָחְיָא וכ׳ when she interlaces (plaits), she is guilty of an act of weaving. Sabb. 148[a]; Ber. 24[a]; Pes. 42[a]; Ḥull. 58[b], v. מְחִיתָא.—[מחא, Targ. Is. XIX, 10 שתי מ׳, some ed., read: מוֹר, v. מוֹר.]

Ithpe. אִתְמְחָא *to be interwoven, fastened.* Sabb. 58[a] דְּמִתְמָחָא מִיתְמָחָא [בירה] Ms. M. a. Ar. (Ms. O. דְּמָאחֵי מִיאֲחָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיחא בירה מומחא, some ed. מומחת, corr. acc.) it is fastened to it.

מְחִיָּה, מְחִיָּת f. (b. h.; מָחָה) 1) *support, provision.* Y. Peah III, 17[d] bot. יש לו מ׳ he has left for himself something to live on (a permanent source of income). Sifré Num. 159; Yalk. Num. 787 שווקים ובירת המ׳ markets and a provision store (v. מְחִיתָא).—2) [*healing,*] *light cicatriz-*

XXVIII, 19) in my division (in heaven). Ib. אין לי רשות ליכנס למְחִיצָתָהּ I am not permitted to enter thy compartment. Num. R. s. 20 מְחִיצָתָן their compartment.—Gen. R. s. 98 (play on חצים, Gen. XLIX, 23) בעלי מְחִיצָתוֹ his camp-fellows (brothers); a. fr.—*Pl.* מְחִיצוֹת. Erub. 89a במ׳ חנ׳כרוּת when the partitions (between one house and the other) are distinguishable on the roof. Num. R. s. 7 נתנו חכמים מ׳ the scholars fixed camps (for sacred law); Sifré Num. 1 מנו חכמים למ׳ (v. Kel. I, 9); a. fr.—מְחִיצִין *laws concerning partitions for Sabbath purposes*, v. supra. Erub. 4a; Succ. 5b.

מְחִיצוּתָא ch. same, *partition*. Targ. Y. Num. XVII, 13.—Erub. 89a, v. next w.

מְחִיצָתָא (מְחִיצְתָא) f. same, 1) *partition, division*. Erub. 92a דמינכרא מ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the partition between the two areas are distinguishable (v. מְחִיצָה). Sabb. 101a, a. fr. גוד אחית מ׳ imagine the partition continued downward. Erub. 89a גוד אסיק מחיצותא imagine the partition continued upward, v. נָגַד; a. fr.—2) (also מְחִיצָא) *compartment, wing, extension* (cmp. גְּזוּרָה). Targ. I Kings VI, 6 (not מְחִיצָ׳; h. text צלע, ריצ׳). Targ. Ez. XLI, 5, 8, sq.; a. fr.—*Pl.* מְחִיצָתָא, מְחִיצָיָא. Ib. 6, sq. Targ. I Kings l. c. Ib. 15, sq.; a. fr.

מְחִיק, v. מְחַק.

מְחִיקָה f. (מְחַק) 1) *rubbing, blotting out*. Erub. 13b עשיירה דידה מ׳ תיא its preparation consists in washing (the writing) off (Num. V, 23). Y. Sot. II, 18a bot. למ׳ ניתנה is intended to be blotted out. Bab. ib. 18a; a. e.—2) *scraping*. Y. Sabb. VII, 10c bot. מאי מ׳ חיתה וכ׳ what scraping was done in the preparation of the Tabernacle?

מְחִיקָתָא* f. pl. (מְחַק) *a load counted by stricken measures*. B. Mets. 80b (oth. opin.: *reduced in weight by being worm-eaten*).

מְחִיר m. (b. h.; מחר, cmp. מָהַר) *exchange, that which is obtained by exchange; price*. Sot. 26b, a. e. מ׳ זונה the price obtained from selling a harlot.—[Tosef. Mikv. I, 19 מחירו ed. Zuck. (missing in ed.) a corrupt. for מחיים, a misplaced gloss to מחירו ib.]

מָחִית part. pass. *Af.* of נָחַת.

מְחִיתָא f. (מְחַי) *web*. Pes. 42a חדא מ׳ (ב)אצו כולהו מחיתינהי wilt thou weave all these things in one web (bring under one category)?; Hull. 58b מחתינהו (corr. acc.); Ber. 24a מחיתא מחתינתי Ms. M. (ed. מחתא, corr. acc.); Sabb. 148a מחיתה (v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַחִיתָא, v. מַחֲתָא.

מְחַךְ (sec. verb of חוּךְ II) *to laugh*. Shebu. 34b; Bets. 14a, a. e. מַחֲכוּ עלה וכ׳ they laughed at it &c.

מחכיא, Targ. Is. III, 22, read מחטיא, v. מַחֲטָא.

מְחַל (cmp. מָחָה) [*to blot out, annul,*] *to remit* (a debt); *to forgive, pardon, to forego, renounce*. Keth. 85b המוכר . . . והזהר ומְחָלוֹ if one sells a note of indebtedness to a neighbor, and then remits the debt, it stands remitted (and the buyer of the note must settle with the creditor). Ib. מְחָלַתּוּ she remitted it. Y. B. Mets. VI, end, 11a שמְחָלוּ לחם מוכסין to whom custom officers remitted the fine. Ib. לשם פלוני מְחַלְנוּ we remitted (the fine) for this man's sake (individually). Ber. 12b מוֹחֲלִין לו על כל כל וכ׳ all his sins are forgiven to him. Ib. 32a עד איני . . . שתִּמְחוֹל ותסלח להם וכ׳ I will not leave thee until thou forgivest and pardonest &c.—Sabb. 30a מָחוֹל לי על וכ׳ forgive me that particular sin (the seduction of Bathsheba); מ׳ על כבודו thou art forgiven; a. v. fr.—מ׳ *to forego the honor due to one's self*. Kidd. 32a האב שמ׳ . . כבודו מָחוֹל if a father allows a son to omit the acts of reverence due to him, his honor is remitted (the son may avail himself of the permission); חרב שמ׳ וכ׳ but if a teacher gives permission &c.; a. fr.—Num. R. s. 19 שאין חמוֹחֵל נעשה וכ׳ for he who is asked to forgive, must not be relentless (v. B. Kam. VIII, 7).

Nif. נִמְחַל *to be cancelled; to be forgiven, pardoned*. B. Mets. 17a; Gitt. 26b, a. e. שכבר נ׳ שעבודו . . . שטר on a note once given and paid off you cannot raise a loan again, because the security which it contains (v. אַחֲרָיוּת) has once been cancelled. Yoma 88a סדורין לִימָּחֵל (his sins) lie ready to be forgiven. Taan. 7b אא״כ נִמְחֲלוּ וכ׳ unless Israel's sins are forgiven. B. Kam. VIII, 7 אע״פ שהוא נותן אין נ׳ לו וכ׳ although he pays (the fine for insulting a neighbor), he is not forgiven (by the Lord), until he asks pardon; a. fr.—V. מְחִילָה.

מְחַל, מְחֵיל ch. same. Keth. 86a . . . תיזול ותימְחַל (תירחלה), v. אחרלה . . . Ásheri (אַחֲרָיוּת) has once been cancelled. Yoma 88a סדורין לִימָּחֵל (his sins) lie ready to be forgiven. Taan. 7b אא״כ נִמְחֲלוּ וכ׳ unless Israel's sins are forgiven. B. Kam. VIII, 7 אע״פ שהוא נותן אין נ׳ לו וכ׳ although he pays (the fine for insulting a neighbor), he is not forgiven (by the Lord), until he asks pardon; a. fr.—V. מְחִילָה.

מְחַל ch. = next w., *cavity*.—*Pl.* מְחָלִין, מְחֵי׳. Targ. Y. I Deut. XXXII, 18 (Y. II מַחֲלִין, read: מְחָלֵי; v. next w.). Targ. Is. II, 19.

מְחִילָה, מְחִלָּה f. (b. h.; חָלַל) *cavity, cave*. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 let me enter the land בִּמְחִילַּת קסריון by the cave Caesarion (Sifré Num. 135 דרך חלל). Tosef. Yeb. XIV, 6 מ׳ של דגים an underground fish pond; Yeb. 121a; a. fr.—*Pl.* מְחִלּוֹת, מְחִי׳. Tosef. Kel. B. Kam. I, 11 מ׳ שתחת וכ׳ the underground places under the Temple are not sacred area; Pes. 88a. Ib.; Tam. 27b, a. e. מ׳ לא נתקדשו the caves under the Temple have not been consecrated. Keth. 111a מ׳ נעשות וכ׳ underground passages are made for them (v. גָּלְגֹּל). Ib. שמא לא יזכה למ׳ perhaps he will not be privileged to pass underground. Gen. R. s. 96; a. e.—*Pl.* m. מְחִילִּין, מְחִילִּים. Pesik. R. s. 31. Gen. R. s. 1, beg. והאדם עשוי מ׳ מ׳ וכ׳ man's body is made with many channels and cavities; Yalk. Ps. 835. Sifré Deut. 319 (play on מחללך, Deut. XXXII, 18) ששאשך מ׳ מ׳ who made thee full of cavities; Num. R. s. 9, beg. עשירית . . מ׳ מ׳ אלו וכ׳ I built you with many cavities, that means the hearts and the kidneys.

מַחֲלָה f. (b. h.; חָלָה) *sickness*. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 26) אם אין בהם מ׳ וכ׳ (הא) if there is to be no sickness among them, what healing will they need?

B. Mets. 107b; B. Kam. 92b מ׳ זו מרח 'the sickness' means (affection of) the bile &c., v. חָלָה.

מַחְלוֹקֶת f. (b. h. מְחֻלָּקֶת; חָלַק) *division; separation; difference, dissension, strife, faction.* Gen. R. s. 4 למה ארץ נבראת המ׳ כתיב . . . why are not the words 'that it was good' written about the second day of creation? . . . Because separation was created thereon (Gen. I, 6); אם מ׳ שהיא לתיקונו וכ׳ if to a separation which was made for the establishment and settlement of the world, 'that it was good' cannot be applied, how much less to a separation which tends to the confusion of the world! Ab. V, 17 מ׳ שהיא לשם שמים a dissension which is carried on for the sake of heaven (of truth, without selfish motives). Ber. 37a בין חמ׳ . . . עד מתי how long wilt thou put thy head between contending parties, i. e. why dost thou deviate from the established rule? Ib. 38b במ׳ שנויה this has been taught under a controversy of opinion. Y. Peah I, 16a מ׳ בעלי people who create strife. Y. Snh. I, 19c top בתחלה לא היתה מ׳ וכ׳ in former days there were no conflicting opinions in Israel (they being settled by the Sanhedrin); Bab. ib. 88b לא חיו מרבין מ׳ וכ׳ they allowed no differences to spread &c.; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Hag. II, 9 מַחֲלוֹקוֹת (*pl.*). B. Bath. 147a אל תהיו במ׳ do not join a political faction. Hor. 11b מפני מַחְלוֹקְתּוֹ של וכ׳ (מחלקותו not) on account of the contention of Adoniyah (who claimed the right of succession). Ib. כל אימא מ׳ בעיא וכ׳ wherever there was a contest between claimants, anointing was required; a. fr.—*Pl.* מַחְלוֹקוֹת. Sot. 47b רבו מ׳ וכ׳ the factions in Israel became numerous. Tosef. Snh. l. c., v. supra. Meg. 3a שלא ירבו מ׳ וכ׳ in order that dissensions may not spread &c.; a. e.

מַחְלוֹקְתָּא ch. same, *division.*—*Pl.* מַחְלוֹקָתָא. Targ. Y. I Gen. L, 1.

מַחֲלָף m. (b. h.; חָלַף) *sharp knife.*—*Pl.* מַחֲלָפִים. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Ezra I, 9) אלו הסכינין . . מ׳ *mahălafim* . . means the slaughtering knives.

מַחֲלָץ m., *du.* מַחֲלָצַיִם, *pl.* מַחֲלָצִין (חָלַץ, cmp. חֲלִיץ) *a sort of windlass, loops of a rope attached to a heavy slab* for rolling over plastered roofing &c., v. מְעַגְּרָלָה. Macc. 9b עד שישמט מַחֲלָצוֹ מידו Var. in Ar. s. v. מחצל (ed. מחצלו) until the entire ramming machine slips out of his hands (opp. to נפסק the breaking of the rope); Y. ib. II, beg. 31c עד שיתיר את כל המחלצין (read שיורד or שיפיל) until he lets go all the loops (expl. = נפסק החבל). Ib. מה דמר ר״י בשמיטת חמ׳ (not חמחלצון) what R. J. says ('until he drops the whole rope') refers to the slipping of the machine; Tosef. ib. II, 3 ed. Zuck. עד שיפול כל המחצלין מידו (read: שיפיל) . . . חמחלצ׳. M. Kat. I, 10 (11a) אבל לא שפין את . . במחלצים (Y. ed. צַיְרִים . . .; Ms. M. מחצלים) you may plaster over cracks in the roof, or roll them over with a (small) roller, using the hands or the feet, but not with the windlass, v. Y. ib. 81a top.—[The Var. lect. מחצל־ rests upon a popular transposition, as if from מָחַץ. The interpretation of מחצל by commentators as *trowel* does not fit the context.]

מַחְלָצְנִיָּא m. pl., ch. same. M. Kat. 25b ואחוי . . אישתצי למ׳ ed. (Ms. M. למחצלייא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) the statues became smooth (effaced) and they were used as slabs for rolling machines.

מַחֲלֹקֶת, מחלקות, v. מַחְלוֹקֶת.

מָחֲלַת pr. n. f. (b. h.) *Maḥălath*, name of the mother of the queen of demons, v. אִגְּרַת. Pes. 112b; Num. R. s. 12.

מֵחַם, v. מִיחַם.

מַחְמַדְתָּא f. (חֶמֶד) *something desirable, treasure.* Koh. R. to V, 10 דמוביד מַחְמַדְתֵּיהּ who loses a dear object.

מִחְמֵי, מַחְמֵי m. (חָמָה) *sight, appearance*, v. מִיחֲזֵי. Targ. Y. Gen. XXIII, 8. Ib. XLI, 21. Targ. Y. Deut. IV, 6; a. e.

מַחְמַע m., **מַחְמַעָא** f. (חָמַע) *that which is leavened.* Targ. Ex. XII, 19, sq.

מַחְמִיצָן m. (חָמִיץ) *a wash-pit* containing ordure &c. to create fermentation. B. Bath. 19a.

מְחַמְרָא, מִחְמַר (**מִחְמֵי**) m. (I חֲמַר) *a pile of debris, mound (of a ruined place).* Targ. Is. XVII, 1 כרך מ׳ a fortress of debris.—*Pl.* מְחַמְרִין, מַחְמֵי. Targ. Ps. CXL, 11.—V. הִמְחַמְרָא.

מֵחַמִּת (popular pronunc. מַחַמַּת), v. חַמַּת.

מַחֲנָה m. (b. h.; חָנָה) *camp*, esp. *the encampment of the Israelites in the desert* (v. Num. II); transferred to the *limits of graded sacredness in Jerusalem* (v. מְחִיצָה II). Sifré Num. 1 מַחֲנֵה ישראל the camp of the Israelites (from the gate of Jerusalem to the Temple mount); מ׳ לויה the camp of the attendants (priests and Levites, from the Temple mount to the Temple court); מ׳ שכינה the camp of the Divine Majesty (from the entrance of the court and further). Ib. מ׳ ארון the camp of the Ark in the desert (= מ׳ לויה); Y. Sot. VIII, 22b bot.; a. fr.—*Pl.* מַחֲנוֹת. Sifré l. c. שלש מ׳ חן there are three camps of graded sacredness (= מְחִיצוֹת).

מָחֲסָא m. (חוּס) *mercy.* Targ. Is. LXIII, 9. V. מֵיחוּס.

מַחֲסוֹמִית f. (חָסַם II) *polish, glaze.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 3 מַחֲסוֹמִיתּוֹ מן וכ׳ (some ed. חסומ׳; R. S. to Kel. XI, 4 חֲסִיטָתוֹ, expl. *the steel-edge* of an axe) its glaze is of an unclean material.

מַחְסוֹר m. (b. h.; חָסַר) *need.* Cant. R. to VII, 2 לכל גויה . . . כדי מַחְסוֹרָהּ to each body according to its need; Ber. 29b.

מַחְסוֹר ch. (preced.) *defect, shortcoming.* Targ. Y. Num. XI, 23.

מַחְסוֹרְיֵיתָא f. pl. (preced.) *defects (of sight).* Bekh. 44a אבל מ׳ לא but mere defective eye-sight does not disqualify (opp. perfect blindness). Ib. מ׳ מדק the disqualification from defective eye-sight is derived from דַּק (Lev. XXI, 20).

מְחַסְיָא, מְתָא מ׳ pr.n.pl. *Matha M'ḥasia* (or *Maḥseia*, v. Jer. XXXII, 12), prob. a suburb of Sura (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 45, sq.). Keth. 4ᵃ. Ber. 17ᵇ בני מ׳ מ׳ וכ׳ the (gentile) inhabitants of M. M. are obstinate. Kidd. 33ᵃ. B. Kam. 119ᵇ. Snh. 7ᵇ; Hor. 3ᵇ.

מְחַסֵּיל, מְחַ׳ adv. (חַסַל) *complete measure.* Targ. I Kings VII, 26, a. e. (h. text גָּכְיל).

מַחְפּוֹרָא m. ch.=next w.—*Pl.* מַחְפּוֹרִין. Targ. Zeph. II, 9 (ed. Wil. מַחֲפוּ׳) salt-mines. Targ. Ez. XLVII, 11.

מַחְפּוֹרֶת f. (חָפַר) 1) *mine.* Keth. 79ᵇ מ׳ של צרוף an alum-mine.—2) *product of the mine.* Ah. Zar. 33ᵇ (expl. כלי נתר) כלי מ׳ של צרוף vessels made of alum crystals.—3) (v. חֲפִירָה II) *fruits obtained by digging, bulbous vegetables.* Tosef. Maasr. I, 6 מ׳ של ברי storaged vegetables (some ed. מַחְפּוּרוֹת *pl.*).

מחפ״ז, a mnemonical abbreviation for מִיתָה penalty of death, חוֹמֶשׁ fine of one fifth, פִּדְיוֹן not redeemable, and נָזִיר forbidden to non-priests. Yeb. 73ᵇ.

מַחְפֶּרֶת (or **מַחֲפֶּרֶת**) f. (חָפַר) *a field which is cleared of trees.*—*Pl.* מַחְפָּרוֹת. Tosef. Shebi. III, 18 ed. Zuck. (Var. מַחְפִּירוֹת).

מַחְפָּרְנָא m. (חָפַר II) *one causing shame.* Targ. Prov. XIX, 26.

מָחַץ (b. h.; sec. r. of חצץ) *to split, strike.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV מָחַצְתִּי את ירושלים וכ׳ I struck Jerusalem on the day &c.; Yalk. Deut. 946. Snh. 91ᵇ.

מַחַץ m. (חָצַץ, v. Jud. V, 11) [*distributor*, cmp. בְּזִיךְ,] *ladle* for filling vessels out of the well, or the wine- or oil-pit. Par. V, 5 שולי המ׳ the sides of a broken ladle. Ab. Zar. 74ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Tosef. ib. VIII (IX), 1. Toh. X, 7 אם היה זולף מ׳ if he emptied the pit by using a ladle (to pour into the vessels).—*Pl.* מַחֲצִין. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15.—[Fl. to Levy Talm. Dict. III, 309ᵃ: מָחַץ, fr. מחץ *to stir*, cmp. Ps. LXVIII, 24.]

מְחָצָא, v. מְחִיצָא I.

מַחְצָב m. (חָצַב) *quarry, mine.* Shebi. III, 5. Ib. 6 פחות מיכן מ׳ if a stone fence is less than ten handbreadths high, it comes under the category of a quarry. Y. ib. 34ᶜ bot. מ׳ שבינו וכ׳ a quarry situated between two estates. Ex. R. s. 15 ברוך המ׳ וכ׳ blessed the quarry from which it was hewn. Lev. R. s. 26, end ומלאו המ׳ לפניו וכ׳ and they filled the quarry before him with gold Denars. Esth. R. to I, 6 המ׳ הזה וכ׳ this (marble) quarry had not been revealed to any man before &c.

מַחְצְבָא ch. same.—*Pl.* מַחְצְבַיָּא. Targ. Jud. III, 26 (h. text פְּסִילִים).

מֶחֱצָה f. (b. h.; חָצָה) *division, half.* Shek. VII, 1 מ׳ למ׳ at an equal distance from each. Hull. 29ᵃ; Pes. 79ᵃ מ׳ על מ׳ כרוב half to half (if the nation is equally divided between clean and unclean), we treat it as if the majority were clean. Hull. 28ᵇ מ׳ על מ׳ כרוב half (of the vital organ) cut and half uncut is considered as if the larger portion were cut. Lev. R. s. 10 תשובה עושה מ׳ repentance effects half (the atonement); a. fr.

מַחֲצָלִין, מַחֲצָלִים, *pl.* v. מַחְצָלָא.

מַחְצָלָא f., v. מַחֲצָלְתָּא.

מִחְצַלְיָא, v. מַחֲצַלְיָא.

מַחֲצָלְתָּא f. (v. חוֹצֶלֶת) *matting* used for partition, covering &c., in gen. *mat.* Succ. I, 11 מ׳ קנים a reed mat. Tosef. ib. I, 10 מ׳ של שיחופא; Succ. 20ᵃ מ׳ של שיפה a mat of bulrushes. Bets. 36ᵃ פורסין מ׳ ע״ג וכ׳ you may spread a mat over bricks &c.; a. fr.—*Pl.* מַחֲצָלוֹת. Succ. l. c. (expl. חוצלות) מ׳ ממש real mats. Y. ib. II, end, 52ᶜ מַחְצָלוֹת אושא mattings of Usha.—Y. Erub. VII, 24ᶜ top מַחְצָלָיוֹת (not לויות . . .). Num. R. s. 21 מַחְצָלָאוֹת; a. fr.

מַחְצָלָא, **מַחְצָלְתָּא** ch. same. Gen. R. s. 33 . . חמא בחדא מ׳ . . saw a poor man wrapped in a mat; Yalk. Ps. 727.—*Pl.* מַחְצָלָן, מַחְצָלָתָא. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top חפין אריקונתא מ׳ they covered the statues with matting; Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפי׳ דאריקונתא מ׳.

מְחַצְרָא m. (= מחצצר, v. חֲצַצְרָה) *trumpeter.*—*Pl.* מְחַצְרַיָּא. Targ. II Chr. V, 13. [מְחַצְרִין, part. pl., v. חֲצַצְרָה.]

מָחַק (cmp. מָחָה) 1) *to rub out, blot out.* Sabb. VII, 2 המוחק ע״מ וכ׳ he who rubs out in order to write over the erasure. Sot. 18ᵃ כתב אות אחת ומ׳ וכ׳ if he wrote (the adjuration of the Sotah) by writing and washing off letter by letter. Ib. ומָחָקן לתוך וכ׳ and washed them off in one cup. Sabb. 75ᵇ מ׳ אות גדולה if he erased one large letter. Ib. זה חומר במוחק וכ׳ in this case he who erases, is more severely dealt with than he who writes (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מָחוּק. Ab. IV, 20 ניר מ׳ erased papyrus (palimpsest).—2) *to scrape, smooth.* Sabb. VII, 2 (73ᵃ) המעבד ומחמחקו . | Mish. a. Y. ed. (Bab. ומְמַחֲקוֹ) he who tans its skin, and he who scrapes it. Y. ib. 10ᶜ bot. חייב משום מוחק is guilty of an act coming under the category of scraping. Ib. 10ᵃ המוחקה he who planes the beam; a. fr.—3) *to level, strike.* B. Bath. V, 11 . . . לְמָחוֹק, v. גָּדַשׁ. Sabb. 153ᵇ; Tosef. ib. I, 17 מָחֲקוּ מאה they made the measure (of laws passed) just even (so that anything added would make it overflow), opp. גָּדַשׁ; Y. ib. I, 3ᶜ; a. fr.—V. מְחוֹק.

Nif. נִמְחַק *to be blotted out.* Sot. II, 4, v. מָחָה. Ib. 18ᵃ קודם שנמחקה מגילת before the roll (containing the adjuration of the Sotah) has been washed off. B. Bath. 164ᵃ נ׳ בן יומו an erasure of one day's standing, נ׳ בן שני ימים an erasure two days old; a. e.

Pi. מִיחֵק *to smooth, shave.* Sabb. 73ᵃ, v. supra. Y. ib. VII, 10ᵈ top חייב משום מְמַחֵק is guilty of an act coming under the category of scraping; a. fr.

מָחִיק, **מְחִיק** ch. same, 1) *to blot out, wash off, erase.* Targ. Num. V, 23.—B. Bath. 164ᵃ דילמא מחיק ליה וכ׳ he may erase it and write over it what he may choose. Ib. ולמחוק ולרשמי let one erase (some writing) and compare;

a. fr.—Part. pass. מְחִיק, f. מְחִיקָא. Gen. R. s. 65, beg. ייחי חדין מ׳ שמא ויסב לחדא מְחִיקַת שמא let this man whose name deserves to be blotted out come and marry that woman &c.; Yalk. ib. 112; 113 (not מחקת).—Koh. R. to XII, 5 אדריאנוס שחיק עצמות מ׳ שמיה Hadrian, his bones be ground, his name be blotted out. Esth. R. to I, 4 נבוכדנצר שחיק מ׳ וכ׳ Nebuchadn., he be ground, blotted out &c.—2) *to strike.* Part. pass. as ab. Y. Pes. IV, end, 31c; Esth. R. l. c., v. גָּדִיל. B. Mets. 80b, v. מְחוּקְתָּא.

Ithpe. אִתְמְחִיק *to be blotted out.* Gen. R. s. 28, end יִתְמְחִיק שמיה דפלן . . כאיניש as one says, that man's name be blotted out.

מָחָק m. *strike,* v. מְחוֹק.

מְחָק or מֵחָק m. (preced. wds.) *erasure, erased spot.* B. Bath. 163b bot. חוא ועדיו על חמ׳ the document itself and the signature of witnesses written over an erasure. Ib. 164a; a. fr.—*Pl.* מְחָקִין. Ib. 161b כל חמ׳ צריך וכ׳ all erasures written over must be ratified (on the margin).

מְחָקָא ch. 1) same. B. Bath. 164a לא דמי מ׳ דחא וכ׳ the erasure (written over) of one paper cannot be compared to that of another paper. Ib. . . . על מ׳ אנחנא we witnesses have signed our names over an erasure; a. e.—2) *papyrus.* Meg. 19a top (explaining נייר).

מְחָקָא m. (מָחַק 2) *stricken measure.* Targ. Y. Lev. XIX, 35, opp. גְּדִישׁתָּא.

מָחָר m. (b. h.; = מאחר; אָחַר) *next day, future day.* Mekh. Bo. 18 יש מ׳ עכשיו וכ׳ there is a *maḥar* which means *now* (the next day), and there is a *maḥar* which means some future time; Yalk. Ex. 225.—Ber. 28a למ׳ אני ואתה וכ׳ to-morrow I and you &c. Sot. 48b כל מי . . . מה אוכל למ׳ וכ׳ he who has bread in his basket and says, what shall I have to eat to-morrow? &c.—Y. Gitt. II, 44a bot. הוא לילה הוא למ׳ וכ׳ it makes no difference whether the same night or the next day or after some time; a. fr.—מָחֳרַת f., constr. מָחֳרַת. Men. 65b ממ׳ השבת מ׳ יו״ט 'the morrow of the Sabbath' (Lev. XXIII, 11) means the day after the first day of the Festival (Passover). Ib. או אינו אלא למ׳ שבת בראשית may it not mean the morrow after the regular weekly Sabbath?; a. e.—מָחֳרָתַיִם *day after to-morrow.* Midr. Till. to Ps. XII ולמ׳ נלך וכ׳ and the day after to-morrow we shall go &c.

מָחָרָא, מָחָר ch. same. Targ. Ex. XVII, 9. Targ. Prov. XXVII, 1 דְּלָמָ׳; a. fr.—Lev. R. s. 34 למ׳ ליה הרא חכא to-morrow she (the soul) is no more here. Y. Gitt. II, 44b top מחרא דמחר the day after to-morrow; a. e.

מַחֲרוֹזוֹת f. pl. (חָרַז) *strings* (of meat, fish &c.). Tosef. Shek. III, 10 מ׳ if the meat found was on strings; Y. ib. VII, beg. 50c אם היו מ׳ של דגים.—B. Mets. II, 1 מ׳ של דגים fish on strings. Tosef. ib. II, 1 מ׳ של קרדומות axes strung together; a. e.

מַחֲרוֹךְ m. (חָרַךְ) *singe, burn (wound).* Targ. Y. Ex. XXI, 25.

מְחָרִים, Tosef. Kel. B. Mets. II, 14, read with R. S. to Kel. XII, 5: מְדָרֵס.

מַחֲרִישָׁה f. (b. h. מַחֲרֵשָׁה; חָרַשׁ) 1) *plough.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 יתד של מ׳ the pin of the plough; Y. ib. XVII, beg. 16a. Y. Naz. VII, beg. 55d כדי שלא תעלם חמ׳ so that the plough might not stir them up. B. Mets. IX, 13 ואת חמ׳ ביום and must give him back the (pledged) plough for the day; a. e.—2) *strigil.* Ib. 113b מ׳ דכספא a silver strigil (which, if pledged, the creditor may sell and give the debtor a common one); Keth. 68a מ׳ דכספא (such a luxury as) a silver strigil.

מַחֲרֵשֶׁת pr. n. pl., v. מַחֲרֵשֶׁת.

מָחֳרָת, v. מָחָר.

מַחֲרָתָא, מַחֲרָתִיר pr. n. pl. (חור) *M'ḥarta d'Yattir* (*the Cave Region of Y.*, v. Hildesh. Beitr., p. 25), in Upper Galilee. Y. Shebi. VI, 36c; Tosef. ib. IV, 11 סחרתא; Sifré Deut. 51 נחוראתה דייתר; Yalk. ib. 874 נְחוּרָתָא דייתר (read דייתיר).

מַחֲשָׁבָת f. (b. h.; חָשַׁב) 1) *thought, plan.* Ber. 61a בתחלה עלה במ׳ וכ׳ it was the original plan to create &c.—Kidd. 40a מ׳ שעושה פרי an intention which bears fruit (is carried out). Ib. מ׳ טובה מצרפה וכ׳ the merit of a good intention does the Lord (in rewarding) add to that of a good deed; Y. Peah I, 16b top; a. fr.—2) *troubled mind, care, apprehension.* Snh. 26b מ׳ מועלת וכ׳ trouble (about sustenance) affects the memory even for the words of the Law (makes one forget one's learning).—*Pl.* מַחֲשָׁבוֹת. Ib. 19b, v. בַּעַל. Ib. 26b (ref. to Ps. XI, 3) אילו מַחֲשָׁבוֹתָיו וכ׳ if this wicked man's plans be not frustrated, what will the righteous man do?

מַחֲשֶׁבֶת f. (b. h.; preced.) *design, art.*—מ׳ מלאכת a productive work (with a direct purpose). Bets. 13b; Ḥag. 10b, a. fr. מלאכת מ׳ אסרה תורה the Torah forbids (on the Sabbath) productive work (by which you affect the property of an object, not mere changing of position, planless efforts &c.).

מַחֲשָׁבְתָּא ch. (preced. wds.) 1) *plan; art.* Targ. Jer. XLIX, 20. Targ. II Chr. XXVI, 15; a. fr.—*Pl.* מַחֲשָׁבָתָא, מַחֲשָׁבָן. Targ. Is. LV, 8, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 10; a. fr.—2) *trouble.* Erub. 29b ומבטלי מ׳ and drive trouble away.

מַחֲשַׁכָּן m. (חָשַׁךְ) *darkening,* מַחֲשַׁכָּן עיניו dimness of eye-sight. Targ. Y. Deut. XXVIII, 65 ומ׳ (not דמ׳; h. text כליון עינים).

מָחָת, מַחַת, part. act. a. pass. *Af.* of נָחַת.

מָחָתָא f. (preced.) *declivity.*—*Pl.* מָחָתִין. Lev. R. s. 18, v. מָחוֹתָא.

מָחָתָא, מַחְתָּא f. (מָחִי II) 1) *deficiency.* Targ. Prov. X, 20 (h. text כמעט).—2) *defect.* Targ. Cant. IV, 7 (h. text מום).—3) *stroke, plague, slaughter* (corresp. to h. מַכָּה; v.

II).—Targ. Josh. X, 10. Targ. Y. Ex. IX, 27 (ed. Amst. מַחְתָּא). Ib. XXIII, 25 מַחַת (מַחַת), v. מְרַרְתָּא; a. fr.—*Pl.* מָחָן, מָחָא. Targ. O. Deut. XXVIII, 59 (Y. מַחְתִּין); a. fr.—Targ. Y. Lev. XXVI, 18 מָאתָא.—Targ. Prov. XX, 30 מַחְוָרָא (ed. Lag. מַחְוָרָא, Var. מחויטי, corr. acc.); Targ. Y. Deut. XXIX, 21 מַחְוָרָא (fr. מְחוּתָא).—[V. מְחָוָא.]

מַחְתָּה f. (b. h.; חָתָה) 1) *coal-pan.* Kel. II, 3 מ׳ פרוצה a coal-pan the rims of which are broken off (having a flat plate only), opp. ib. 7 מ׳ שלמה. Yoma V, 1; a. e.—2) *snuff-dish.*—*Pl.* מַחְתּוֹת. Men. 88ᵇ ואין מלקחיה ומחתותיה the tongs and the snuff-dishes of the candlestick were not made out of the *Kikkar* of gold; Yalk. Ex. 369; a. e.

מַחְתִּיתָא, מַחֲתִיתָא, v. מְחוּתְיָתָא.

מַחְתִּין, מַחְתָּנָא, v. מַחְתִּירְתָּא.

מַחֲתִית, v. מְחוּתְיָתָא.

מַחְתִּירְתָּא f. ch.=h. מַחְתָּה. Targ. O. Num. XVII, 11 (Y. מַחְתִּינָא). Targ. II Chr. XXVI, 19; a. fr.—*Pl.* מַחְתִּירִין, מַחְתִּירָתָא, מַחְתִּירָתָן. Targ. Num. XVI, 6; 17. Ib. XVII, 2 (Y. ed. Amst. מחתיא, corr. acc.). Targ. Y. ib. 13; a. e.

מַחְתָּנָא m. (נָחַת) *declivity.* Targ. Josh. VII, 5 (h. text מוֹרָד); a. e., v. מְחוּתְיָתָא.

מַחְתֶּרֶת f. (b. h.; חָתַר) *breaking in, breach.* Snh. VIII, 6 הבא במ׳ נידון וכ׳ he who breaks in is judged (allowed to be killed with impunity) on account of what he will do. Ib. 72ᵃ; Yoma 85ᵇ מאי טעמא דמ׳ what is the reason of the law allowing to kill one breaking in (Ex. XXII, 1)?—Snh. 72ᵇ אין לי אלא מ׳ גגו וכ׳ the text speaks only of breaking in, whence can it be proven that the thief found on one's roof &c. may be killed?—Ib. מַחְתַּרְתּוֹ זו וכ׳ his breaking in serves the place of forewarning (he knew what he might expect). Ib. 103ᵃ (ref. to ויחתר, II Chr. XXXIII, 13, v. S. Baer, Liber Chron., p. 126, a. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 200) עשה לו חק״בה כמין מ׳ וכ׳ the Lord made for him an opening in the heaven to receive him &c.; (Pesik. Shub., p. 162ᵇ חֲתִירָה). Midr. Till. to Ps. CXVIII, מה מצא..מן המ׳ what has he found in our possession (taken) from the place we broke into? Ib. המ׳ זו העיר the place broken into is the City (of Jerusalem); a. e.

מַחְתַּרְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXII, 1. Targ. II Chr. XXXIII, 13 (v. preced.).—Snh. 72ᵇ כל דאתי עלאי במ׳ וב׳ I should kill any one that would break into my house, except &c.—Ber. 63ᵃ (prov.) גנבא אפום מ׳ רחמנא קרי En Yaăkob (missing in ed.; Ms. M. 2 דאיגרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) the thief at the entrance of the breach calls on the Lord for help.—*Pl.* מַחְתַּרְתָּא. M. Kat. 25ᵇ; Snh. 109ᵃ (Ms. F. מַחְתַּרְתֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note 50), v. חֲתַר.

מָט m., **מָטָה** f., v. מוּט.

מְטָא, v. מְטֵי.

מַטְאָטָא m. (b. h.; מטא) *broom.* Gen. R. s. 79, end, v. מְבָרְנָא; Y. Meg. II, 73ᵃ bot., v. אַלְבְּרָנָא.

מַטְאָרְתָּא, מַטָּאָרְתָּא, v. מַטְרָתָא.

מִטְבָּחֲנִיָּא m. pl. (v. next w.), בֵּי מ׳ (בית) *slaughtering place* (in the Temple). Eduy. VIII, 4, a. e.—Kel. XV, 6; Tosef. ib. B. Mets. V, 7, v. מִדְבַּח.

מִטְבָּחַיִם m. pl. (טָבַח) *slaughtering*; בית המ׳ *slaughtering place* (in the Temple). Midd. III, 5 (Mish. ed. מִטְבָּחַיִם). Ab. V, 5 (Strack a. other pointed ed. read מַטְבֵּחַיִם).

מַטְבֵּעַ, מִטְבֵּיעַ c. (טָבַע II) 1) *coin, medal* (v. מוֹנִיטָא). B. Kam. 97ᵃ sq. על המ׳ ונפסלה המ׳ ... חמלוה if one loans money in a certain coin, and that coin was afterwards repealed, נותן לו מ׳ היוצא וכ׳ he must pay him in the present legal coin. Ib.ᵇ על המ׳ והוסיפו עליו ... חמלוה if one loans &c., and the coin was in the meantime made larger (heavier), נותן לו מ׳ חיוצאת וכ׳. B. Mets. 45ᵇ, sq., v. חֲלִילִים.—B. Kam. l. c. מ׳ של א״א the Abraham medal; a. fr.—*Pl.* מַטְבֵּיעוֹת, מַטְבְּעוֹת. B. Mets. II, 2 שלשה מ׳ זה וכ׳ three coins heaped upon another, v. מִגְדָּל. Y. ib. 8ᵇ שלשה מ׳ של וכ׳ three coins of three different kings; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVIII עשה כל התורה כולה מ׳ מ׳ (v. ed. Schechter note 5) he assorted the entire law (like) coins, i. e. systematized.—2) *type* (of prayers, documents), *formula.* Y. Ber. V, 9ᵇ שלא תשנו מַטְבֵּיעָה של וכ׳ that you do not change the formula of a benediction. Ib. bot. אומר מ׳ ברכה he recites the regular form of the benediction. Ib. VI, 10ᵇ bot. כל המשנה על המ׳ וכ׳ (read מן) he who changes the formula of prayers which the scholars have fixed. Gitt. 5ᵇ, a. e. כל המשנה ממ׳ וכ׳ he who changes the formulas of documents &c. Y. Meg. III, end, 74ᶜ משה התקין מַטְבֵּיעָה של וכ׳ Moses introduced as a type of prayer, O God, the great &c.; a. fr.

מַטְבְּעָא ch. same, *coin, medal.* Targ. II Esth. III, 9 עבדי מ׳ workers in the mint. Targ. Esth. IX, 4 מַטְבְּעֵיהּ his medal (h. text שִׁמְעוֹ); cmp. מוֹנִיטָא.

מָטָה, ↓ מְטֵי.

מִטָּה, מִיטָּה f. (b. h.; נָטָה) *couch, bed, frame, bier.* Ned. VII, 5, v. הַרְגֵּשׁ. Ib. 56ᵃ, a. fr. חכיפה את מִטָּתוֹ, v. כָּפָה. Ib.ᵇ מ׳ המיוחדת לכלים a bed designated for the exhibit of garments (not slept upon); Snh. 20ᵃ. Ber. III, 1 נושאי המ׳ those carrying the bier; a. fr.—גלילתא, מ׳ של גלילתא, v. גְּלָלָה.—Sabb. 47ᵃ, v. טַרְסִי I.—*Pl.* מִטּוֹת. Ned. 56ᵃ; a. fr.—Trnsf. *family, offspring.* Lev. R. s. 36 שהיתה מִטָּתוֹ שלימה his bed was perfect, his children were all righteous; Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII. Ber. 60ᵇ. Pes. 56ᵃ שמא יש במִטָּתִי פסול .... perhaps there is a blemish in my family; a. e.

מַטֶּה m. (b. h.; נָטָה) 1) *staff.* Ab. V, 6 המ׳ the staff of Moses. Ex. R. s. 3 המ׳ שהיו סרניו בו the staff with which thou shalt chastise him. Ib. 'the signs which I placed in thy hands' (Ex. IV, 21) זה המ׳ that means the staff; a. fr.—2) *tribe.* Tosef. R. Hash. III (II), 3 שלש על כל מ׳ ומ׳ three notes for each tribe; Y. Succ. V, 55ᶜ.

מַטָּה, v. מוֹטָה.

מַטָּה adv. (b. h.; מט fr. נָטָה, a. ח locale) *downward*, (used as a noun) *below*. Tanh. B'shall. 23 מחמת אש של מ׳ . . . מעלה through the fire from above were his wheels below ignited; (Yalk. Ex. 235 שלמעלן . . . שלמטן, v. infra). Ḥag. II, 1 (11b) מה למעלה ומה למ׳ what is above (in heaven) and what is below (in the nether world, Rashi: above the Ḥayoth, below the Ḥayoth, v. חַיָּה). Tosef. Ber. V, 5 שלישי לו למ׳ הימנו he who is the third in rank reclines below him (v. Sm. Ant. s. v. Triclinium); a. fr.—Euphem. for מעלה in order to avoid a blasphemous expression: B. Kam. 79b כביכול עשה עין של מ׳ . . . ואוזן של מ׳ וכ׳ he treated, if one may say so, the divine eye as if did not see, and the divine ear as if did not hear.—Frequ. מַטָּן. Y. Yoma VII, 44b כשירות של מעלן . . . של מ׳ as the service in heaven, so is that on earth; Lev. R. s. 21, end (not שורות). Y. R. Hash. II, 58b ב״ד שלמ׳ the court on earth; a. fr.

מַטְּרֵת f. (טָהַר) *water pipe of a bath, gutter*. Mikv. VI, 11; Tosef. ib. V, 8. Ib. VI, 4 בזמן שמ׳ שלה וכ׳ when the gutter of the bath opens into private ground.—*Pl.* מַטָּהֳרוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 9.

מָטוּ f. (נָטָה) *inclining* (the ear &c.), *favor*.—בעי מ׳ *to ask a favor, beg*. Targ. Y. Ex. XI, 8. Targ. Ps. LXXII, 12.—Yoma 87a (in Hebr. diction.) המבקש מ׳ וכ׳ he who begs his neighbor (to forgive him).—במ׳, בְּמָטוּתָא (cmp. בָּעֵי) *I pray*. Targ. Y. Gen. XLIII, 20. Targ. Y. I ib. XLIV, 18. Targ. Y. Ex. XXXII, 31; a. fr.—Yoma 72b במ׳ מינכו I beg of you. Snh. 97a במ׳ בעינא מנייכו ed. (Ms. M. במ׳ מינייכו); a. fr.

מַטְוֶה f. (b. h.; טָוָה) *yarn*. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4.

מַטְוְויָאתָא f. (טָוִי I) *spider*. Targ. Job VIII, 14 בי מ׳ (Ms. מַטְווַיְתָא) spiderweb.

מטוורד, v. טְבַרְיָא.

מַטְלֵט, מְטוֹלְטֶלֶת, מְטוֹטֶלֶת f. (טָלַל) 1) *plummet, plumb-line*. Kel. XII, 8 משוט׳ Ar. a. Mish. (some ed. מטוטלית; ed. Dehr. מְטוֹטָלוֹת; Talm. ed. מטולטלת); Tosef. ib. B. Bath. VII, 12 מְטַלְטְלוֹת. Kil. VI, 9 כאילו מ׳ תלויה וכ׳ (Ms. M. מטול) as if a plumb-line were suspended on it (take the vertical line).—2) *stem with foliage attached to a fruit*.—*Pl.* מְטוֹטָלוֹת (cmp. מְטוֹטָלְוָיוֹתָא). Y. Ab. Zar. I, 39d איצטרובלין במטוטלותיהן pine cones with their attachments (so that they can be used for the thyrsus, v. Sm. Ant. s. v. Thyrsus).—3) (cmp. מַטְלִית) *a pad* or *cushion made of pieces of cloth*. Sabb. V, 3 לא יצא גמל במ׳ the camel must not be taken out (on the Sabbath) with the pad on his back; expl. Y. ib. 7b bot., v. גְּבִרְנָתָא. Bab. ib. 54a במ׳ הקשורה בזנבו the pad tied only to his tail (hence liable to slide down); Tosef. ib. IV (V), 3 במ׳ התלויה וכ׳ with the pad hanging (loosely lying) on his hump to let the air strike through; ib. [read:] אבל יוצא הוא במ׳ הקשורה לו בזנבו .ובחטרתו וכ׳—Tam. V, 4 כמין מ׳ וכ׳ there was on the top of the lid (of the coal pan) a sort of pad (with which to handle it). Tosef. Sabb. VI (VII), 1 הקושר מ׳ וכ׳ he who ties a pad to his hip (a superstitious custom).—*Pl.* מְטוֹטְלוֹת, מָטוֹלְטָלוֹת, v. supra.

מַטְוֵרְיָתָא, Ber. 44b, v. טְוִי II.

מָטוּל I (טוּל, טָלַל, v. אַמְטוּל; cmp. פִּין) *on account of, for the sake of*. Targ. Y. I Num. XXV, 8 מ׳ אלין on account of these persons. Targ. Ps. XLIV, 27 (h. text למען).—מ׳ ד׳ *because, for*. Targ. Ps. I, 6.—מ׳ חכרי, מ׳ הירכנא *therefore* (h. על כן). Ib. 5. [Ib. 4 מ׳ הירכנא ed. Wil., strike out מ׳, as ed. Lag.]—Ib. XLIX, 15; a. fr.—מְטוּלְתִי *for my sake*, מְטוּלְתָךְ *for thy sake*, &c. Targ. Prov. VIII, 15, sq. Ms. (ed. מטול אנא!).—Targ. Ps. CXV, 1; a. fr.

מָטוּל II (I מַטּוּל) m. (מָטַל) *moving, march* (=h. מַסָּע). Targ. O. Deut. X, 11 (ed. Berl. מַטּ׳), v. מְטַלְנָא II.

*מָטוּל II m. h. (נָטַל) *handkerchief*.—*Pl.* מַטּוּלִין. Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848 ובמ׳ and by waving handkerchiefs (for salutation); Gen. R. s. 5; s. 28 מנולין, מנולין (corr acc.).—V. מִנְטוּלִין.

מָטוּ, מָטוּלָא, III מָטוּל, III מַטּוּלָא (מָטוּל) m. (נָטַל) 1) *weight, burden* (h. מַשָּׂא). Targ. O. Num. XI, 11 (ed. Amst. מָ׳). Targ. ib. IV, 27 (O. ed. Amst. מַטְלְחוֹן, read: מַטָּלָל). [Ib. 24 למישל ed. Berl., למטול ed. Amst.; Y. לְמָטוּל, infin. of נְטָל.]—Targ. Y. I ib. XXV, 8 מן מְטוּלָא through the weight (of the two bodies); a. fr.—Y. Ḥag. I, 77b top חד מ׳ . . . חוון מטענין לזן מטולין והוון מתכוונין they (the Romans) made them carry loads (on the Sabbath), and they (the Jews) arranged it so that each two persons should carry one load.—*Pl.* מַטּוּלִין. Targ. Is. XLVI, 1.—Y. Ḥag. l. c.—2) *burden of prophecy*. Targ. Is. XXI, 1 Rashi מטול (ed. מטל); Y. Taan. IV, 69b top מ׳ רב בערבייא a heavy burden of prophecy (charge) against Arabia. V. מַשָּׂא.

מְטוֹלְטֶלֶת, v. מְטוֹטֶלֶת.

מְטוּלְתָּא f. 1) *booth*, v. מַטַּלְתָּא.—2) (with suff. of personal pronoun) *on account of*, v. מָטוּל.

מְטוּנָךְ, v. טוּנָא I.

מְטוּפַרְסָא, v. מַטְפַּסָא.

מָטוּתָא, v. מָטוּ.

מַטְחָא or מִטְחָא m. (טוּחַ I, v. Targ. Y. Gen. XV, 6) *rebellion, reproach*. Targ. Job I, 22 מילי מ׳ Ar. s. v. טחח 2 (ed. מרחשי, fr. חָטָא II, *sinful* words; h. text תִּפְלָה).

מַטְחָאתָא, v. מְטַחְתָּא.

מַטְחָן m. (טָחַן) *grinding mill* for olives. Ex. R. s. 36, beg.

מְטַחְתָּא f. (טוּחַ II; cmp. טחות Ps. LI, 8) *kidney, loin*. Gitt. 69b אהא מְטַחְתֵּיהּ וכ׳ (Ar. ed. Koh. מטחתא, some ed. מַטְחָאתָא) on this (his) loin and . . . on the other loin.

מָטַט, מַטַּט, v. מוּט h. a. ch.

מְטַטְטוֹר, v. מִיטַטְטוֹר.

מְטַטְרוֹן, (מִיטַטְ׳) pr. n. (=מטרטרון, redupl. of נטר, v. מָטָרָא) [*Chief of the Service,*] *Mattatron* (*Mittatron*), name of the chief of the angels (corresp. to שר הפנים). Targ. Y. I Gen. V, 24 מ׳ ספרא רבא M., the chief recorder.—Snh. 38ᵇ (ref. to Ex. XXIV, 1, cmp. Targ. Y. a. l.) זה מ׳ וכ׳ that is M. whose name is like that of his master (with ref. to Ex. XXIII, 21, cmp. Rashi a. l.). Ḥag. 15ᵃ חזא מט׳ וכ׳ Ms. M. (ed. repeatedly מ׳) saw M. to whom permission was given to be seated while writing down &c. Ab. Zar. 3ᵇ אירבעית אימא מט׳ Ms. M. (ed. מ׳) if you choose, say it was M. (that instructed the children). Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) בא מ׳ ונפל וכ׳ M. came and fell upon his face. Sifré Deut. 338 [read:] באצבעו הירה מ׳ מראה וכ׳ with his (Moses') finger Metatron pointed out to Moses &c.; Yalk. ib. 949 (v. מִיטָטְרוֹר). [Gen. R. s. 5, v. מִיטָטְרוֹר.]

מָטָה, מָטָא, מְטֵי (=h. מָצָא) 1) *to stretch, reach; to arrive at; to obtain; to happen to.* Targ. Gen. XI, 4 (Y. II מְטֵי). Targ. O. ib. X, 19 (h. text באכה). Targ. II Kings XIX, 26. Targ. Koh. VIII, 14; a. fr.—Targ. Esth. V, 2 [read:] וּמָטָת לִידָהּ and it (the scepter) reached her hand (v. Meg. 15ᵇ).—Snh. 109ᵃ כי מ׳ לחאי וכ׳ when he arrived at a certain inn. Keth. 63ᵃ כי מָטָא לגבירה when she came near him. Ib. מ׳ מצלי וכ׳ the eve of the Day of Atonement came. R. Hash. 12ᵇ א״ר אסי א״ר יוחנן ומָטוּ בה משמיה וכ׳ said R. A. in the name of R. Joh., and they arrived in the chain of tradition up to 'in the name of R. J. the Galilean' (an editorial gloss). Y. Ber. III, 6ᵃ top, a. fr. מַטָּתָה אונס an accident (mourning) befell him. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ ומטתיה כך and so it happened to him (as he had wished). Ib. ולא מ׳ מיכול וכ׳ and he had no chance to dine with him. Y. Snh. VI, 23ᶜ; Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot. בעי מַמְטֵי מיא ולא מ׳ wanted to fetch water but could not. Ib. 78ᵃ top כל חד מינן זוֹגָא, דמָטֵי וכ׳ [Ib. כל מטי יעבוד וכ׳, read: כל חד וכ׳ let each of us do &c.] Y. Keth. IV, 28ᵇ top מְטִינָתָהּ לחאי דאמר וכ׳ thou hast found that which R... said; ib. מְטִינָתָא.—Ḥag. 5ᵃ כי מ׳ לחאי קרא when he came to this verse. Snh. 100ᵃ כי מָטוּ מגלת וכ׳ when (in preparing wrappers for the scrolls) they came to the roll of Esther; a. v. fr.—[Ḥull. 132ᵃ top מָטוּנָךְ we or they (the words of the text) have reached thee, agree with thee, Rashi; v. טוּנָא I.]—2) (sub. בישולא or זימנא) *to be ripe, ready.* Ḥag. l. c. שביק הנך דמָטוּ וכ׳ he left those (figs) which were ripe and plucked those which were not. Ḥull. 112ᵃ תיתאה מטא the lower portion was ready (roasted).

Af. אַמְטֵי *to cause to reach; to fetch, bring, offer.* [Targ. Y. II Gen. XI, 4 מַמְטֵי part. pass., v. supra.] Targ. Y. ib. XXVII, 25. Targ. O. Lev. IX, 12; a. fr.—B. Kam. 117ᵃ דרר ואַמְטֵי בהדן take it up and hand it over (to the King's treasury) in our presence; דרא ואי וכ׳ he did take it up &c. Ib. 119ᵇ, a. e. אַמְטְוֵיהּ ואתויי חד (not אמטוי) is leading the needle forth and bringing it home one stitch (=h. הוליך והביא)? B. Bath. 21ᵃ לא מַמְטֵינָן וכ׳, v. יָנוֹקָא I. Keth. 103ᵇ sq. אַמְטִיוּהִי לצ׳ וכ׳ they took him to Sepphoris which lies high. Gen. R. s. 14, beg.; ib. 20 בן דידכון אנא מַמְטֵי לכון from your own language I will offer (proof) to you; a. fr.

Ithpe. אִתְמְטֵי *to repair to.* Targ. O. Num. XXIII, 15; a. fr.

מַטְבְּסָא, v. טִיבְּסָא.

מַטְכָּסָא, (...סָה, מַטַּךְ, מִיט׳) m. (μέταξα) *silk.* Y. Kil. IX, 32ᵃ top חשיריין מ׳ *shirayin* (Mish. ib. IX, 2) is silk. Sabb. 20ᵇ, v. כַּפָּה. Y. B. Mets. IV, 9ᶜ bot. יהב דינרין למ׳ gave an earnest money on silk. Lev. R. s. 34 information was brought against them בהדין מ׳... כד that they dealt in silks (v. Sm. Ant. s. v. Sericum). B. Kam. 117ᵇ הדרא דאחוי אמ׳ וכ׳ one informed (the royal officers) of the silk goods of R. A.; a. fr.—*Pl.* מַטַּכְסִין, מִיטַּ׳, מַטַּכְסֵי, מִיטַּ׳, מָטָּךְ. Targ. Esth. I, 6 (h. text בוּץ).—Gen. R. s. 40 דמ׳ אנא יהיב I am willing to pay the duty on silk goods. Y. B. Kam. VI, end, 5ᶜ מ׳ הוה מלא it (the bag) contained silk goods. Gen. R. s. 77, v. מחריל; Cant. R. to III, 6; a. fr.

מַטַּל m. (נָטַל) *javelin* for thrusting. Targ. I Sam. XVII, 6 (h. text כידון).—*Pl.* מָטָלַיָּא. Targ. Job XL, 18 Ms. (ed. מטלנא, Regia מַטְלוֹתָא; h. text מָטְרָל).

מַטָּלָא m., constr. מַטְלָ (v. מטיל III) *imposed destiny, burden of prophecy.* Targ. Is. XIII, 1 (h. text מַשָּׂא). Targ. II Kings IX, 25. Targ. Is. XXI, 1 (Kimḥi מַטְלַן, v. מַטְלָנָא; Rashi מטיל); a. fr.

מְטַלָּא, מַטַּלָּא, v. מִטְלָנָא.

מַטְלוּל m. (טָלַל I) *shade, cover.* Targ. Y. Num. XIV, 14.

מַטְלוֹן m. (טָלַל, v. מִטְלָטֵל; cmp. Jer. XXII, 26) *exile, place of banishment.* Num. R. s. 7 מ׳ של טרודין the place of exile for those condemned to banishment. Deut. R. s. 2; ib. s. 6, v. טָרַד.

מַטְלוֹנִית f. (diminutive of מַטְלִית) *a small patch.*—*Pl.* מַטְלוֹנִיּוֹת, v. מַטְלִית.

מַטְלוּעָא f. (נָטַל) 1) *javelin,* v. מַטַּל.—2) *thrusting.*—אַטְלוּעָת אֲבָנִין *stoning to death,* v. אַטְלוּעָא. Targ. Y. Ex. XXXI, 15; a. e.

מְטַלְטָלָא m. (טָלְטֵל) 1) *exile, homeless.*—*Pl.* מְטַלְטָלַיָּא. Targ. Mic. IV, 6, sq.; Targ. Zeph. III, 19 (h. text הַצֹּלַעַת).—2) (mostly *pl.*) מִיטַּ׳, מְטַלְטְלֵי=next w. Yeb. 99ᵃ עבדא מ׳ ומ׳ וכ׳ a slave is chattel, and chattel (in R. Meir's opinion) is seizable for widowhood; Keth. 81ᵇ ומ׳ לכתובה לא וכ׳ and chattel is not seizable &c.; a. fr.

מִיטַּ׳, מְטַלְטְלִין m. pl. (טָלְטֵל) *movable goods, chattel,* opp. מקרקע immovable property. Kidd. 26ᵇ; B. Bath. 156ᵇ היו לו מ׳ הרבה had a large fortune in movables. B. Mets. 11ᵇ, v. אַגַּב. Tosef. Kidd. I, 8, sq. B. Mets. IV, 1 כל מ׳ קונין זה וכ׳ all movables (exchanged) buy each other, i. e. taking possession by the one gives possession to the other party; a. v. fr.

מְטַלְיָא, v. חִטַּלְיָא.

מִטְלִית, Lam. R. to III, 7, v. מַטְלִית.

מְטַלְיוּתָא f. (טָלַל) *protection, shade.* Targ. O. Lev. XXIII, 43 Ms. (v. Berl. Targ. O. II, p. 37), v. מְטַלַלְתָּא.

מַטְלִית f. (טָלָא) *patch, strip; lining.* Kel. XXVII, 12 אף מ' חדשה וכ' even a new piece of that stuff. Y. Meg. I, 71^{d} top מ' וטולין במ' and is mended by underlining a patch. Gen. R. s. 4, beg. ישנה מ' לרקיע let there be made a lining to the firmament (be made stronger). Kel. XXVI, 2 טלה עליו את חמטלית (R. S. מטליתו) if he underlined the bag. Tosef. Ohol. XIV, 6; Zeb. 94^{a}; a. fr.—Trnsf. *a strip of land.* Lam. R. to III, 7 (ref. to גדר בעדי, ib.) זו מ' של וכ' (not מטליה) that means the Samaritan enclave (between Galilee and Judaea).—*Pl.* מַטְלִיּוֹת. Ib. introd., end זורעין אותה מ' מ' they planted the land by strips (not the whole at a time); Y. Keth. XII, 35^{b} top מ' מ' היתה נשרפת the land was burned up strip-wise; Y. Kil. IX, 32^{c}; Pesik. Dibré, p. 114^{a}; (Yalk. Dan. 1066 מטליות). Lam. R. introd. (R. Abbahu 3, ref. to Ez. XXIV, 6) מ' מ' היו גולים they were exiled by districts (not all at once); Yalk. Ez. 362.—Dimin. מַטְלוֹנִית, מַטְלָנִית; pl. מַטְלוֹנִיּוֹת, מַטְלָנִי. Sabb. 125^{a} מ' שאין בהן וכ' (Ar. מטליות) strips of less than three square handbreadths; Succ. 16^{a}; B. Bath. 20^{a}; a. e.—Yalk. Dan. 1066, v. supra.

מַטְלָא, מַטְלָא m. (טָלַל I) *shelter, hut, booth.* Targ. Ps. X, 9 (Ms. מְטַלְלָא).—Y. Succ. III, beg. 53^{c} עבד ליה מטלא וכ' put up a festive booth for himself in the street.—*Pl.* מַטְלַיָּא (מַטְלַיָּא). Targ. O. Lev. XXIII, 42 (ed. Amst. מְטַלְלָתָא, corr. acc.). Targ. II Sam. XI, 11; a. fr.

מַטְלָלְתָא, מְטַלַלְתָּא f. same. Targ. Is. I, 8. Targ. Jon. IV, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42; a. e.—Constr. מְטַלַּת (מְטַלְתָּ). Targ. O. ib. 43 מְטַלַּת (Ms. I מְטָלְיוּת, III מְטַלַּת pl.). Targ. Is. IV, 6.—Esp. *festive booth, Succah.* Succ. 3^{a} אפומא דמטללי Ms. M. (ed. מטלתא, מטלתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) at the entrance of the Succah. Ib. 28^{b} במ' in the Succah, בר מ' without the Succah (in the house &c.). Y. M. Kat. III, 82^{a} הווה מְטַלַּתֵּיהּ וכ' if his (the mourner's) Succah is small; a. fr.—[Treat. S'mah. ch. XI, end מטלתא דכרמא the watchman's hut in the vineyard—a mistaken gloss to אודרינו, which found its way into the text; v. M. Kat. 27^{a}, a. אוּדְרִינִי.]—*Pl.* מְטַלָּתָא. Targ. O. Lev. l. c., v. supra. Targ. Gen. XXXIII, 17 (Y. מְטַלָּן).

מִטְלָנָא I m. *javelin*, v. מְטָל.

מִטְלָנָא II m. (טלל, נטל, cmp. מַטְלוֹן) *journey* (h. מַסָּע). [Targ. Is. XXI, 1 מַטְלַן Kimḥi, v. מַטְלָא.)—*Pl.* מַטְלָנִין, constr. מַטְלָנֵי. Targ. Num. XXXIII, 1; a. fr.

מַטְלָנִית f. diminutive of מַטְלִית, q. v.

מְטַלַּעְתָּא f. (טָלַע) *limping.* Keth. 103^{b} (to Levy who was lame) צריכא לך ולמטלעתך do we need thee and thy limping (lame remark)?

מְטַלְת, v. מַטְלִית.

מִטְמְטָא, מַטְמְטָא, v. מִטְמְטָא.

מִטְ', מַטְמוּט m. (מָטַט) *decline, use of the root* מוּט. Tosef. B. Mets. VI, 18 (ref. to ימוט, Ps. XV, 5) חמ' הזה וכ' (ed. Zuck. המישטוט) we know not in what sense this 'decline' is meant; Y. ib. V, end, 10^{d} המיטמ'; [Yalk. Ps. 665 הימוט this *yimmot* &c.].

מַטְמוֹן m. (b. h.; טָמַן) *secret chamber, treasury; treasure.*—*Pl.* מַטְמוֹנִים. Num. R. s. 9 לתוך המ' . . . תחתילו the inhabitants of the city began to put their gold and silver in the secret chambers of the fortress; Tanḥ. Naso 5. Lev. R. s. 1 הולך במ' he goes (to her) through secret walks (of the palace), v. next w. Cant. R. to I, 1, v. חֲפַשׂ; a. e.

מַטְמוֹנִית f. (preced.) *secrecy.*—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Tosef. Dem. II, 9 חזרו . . במ' (Var. במטמונית, במטמורנית, corr. acc.) if they repent in secret, opp. בפרהסיא; Ab. Zar. 7^{a}; Bekh. 31^{a}.—Lam. R., introd. (R. Josh. 1) היו עובדין אותן במ' (some ed. במטמניות) they worshipped idols in secret; Yalk. Ez. 348.—Gen. R. s. 52 הולך במ' he goes to her in secret; ib. s. 74 (v. preced.). Ib. s. 17 למה במ' why did he do it secretly (while Adam was asleep)?—Pesik. R. s. 8 whatever a man does במ' בחשך וכ' in secret, in the dark or openly; Yalk. Prov. 959. Pesik. R. l. c. שבמטמוניות whatever is hidden in the secret chambers (of the heart); a. e.

מַטְמוֹנֶת f. (preced.) *treasure in charge.* Snh. 100^{b} (quot. fr. Ben Sira) בת לאביה מ' שוא a daughter is to her father a false treasure (causing anxiety).—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Midr. Till. to Ps. CXIX, 17.—V. preced.

מִטְמוֹעָא, v. מִטְמָעָא.

מִטְמוּעִיתָא, Y. B. Bath. VI, end, 15^{c}, v. מַטְעוּמִיתָא.

מַטְמוֹרָא m. (טָמַר) 1) *hiding place.* Targ. Is. XXXII, 14.—2) *hidden object.*—*Pl.* מַטְמוֹרִין. Targ. Ob. 6; Targ. Jer. XLIX, 10 (some ed. מַטְמָרָיו).

מַטְמוֹרִיתָא f. (preced.) *hiding place, hidden place.* Targ. Is. XXII, 8 (h. text מסך).—*Pl.* מַטְמוֹרָיָתָא. Targ. I Sam. XXIII, 23 (not מַטְמוֹרֵי; h. text מחבאים). Targ. Jud. VI, 2 (not מַטְמוֹרֵי; h. text מנחרות).

מִטְמְטָא, *Nithpa.* נִתְמַטְמְטָא (contr. of מיטמעטא, v. מָעַט) *to be crumbled, reduced to atoms.* Erub. 80^{b}, v. מָעַט *Nithpa.*

מַטְמֵטָא ch. (v. מוּט) *to make shaky.* Part. pass. f. מְמַטְמְטָא. Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 2) (expl. מוּעדת, Prov. XXV, 19) רגל מ' a wavering walk; v. מוּדָּא.

מִטְמִיעִין, v. מִטְמָעָא.

מַטְמִנִית, v. מִטְמוֹנִית.

מִטְמוֹעָא, מִטְמָעָא m. (טָמַע) *sinking;* (with שמשא) *sunset; west.* Targ. Y. Deut. XI, 30 (ed. Amst. מַטְמָעָא). Ib. XXI, 23 מִטְמוֹעֵי. Targ. Ps. CXIII, 3.—*Pl.* מַטְמַעִין, מִטְמוֹעִין, מִטְמָעֵי. Y. R. Hash. II, end, 58^{b} י"ד מטמיעין (corr. acc.) fourteen sunsets. Gen. R. s. 63 עם מִטְמוֹעֵי יומא וכ' Ar. (ed. מטמעי corr. acc.) on Friday at sunset.

מַטְמְרָא, v. מַטְמוֹרָא.

מַטָּן, v. מַטָּה.

מַטְעָנָה, v. מְטַעֵן.

מַטָּע m. (b. h.; נָטַע) *plantation.* Y. Kil. IV, beg. 29ᵃ והוא שבא ממַטָּע כרם גדול provided it was originally a large vine plantation. Lev. R. s. 25 לא תתעסקו אלא במ׳ תחלה as the first thing be engaged in nothing but planting; a. e.

מַטָּעָה, מַטָּעַת f. 1) same. Gen. R. s. 15, beg.; Midr. Till. to Ps. CIV, 16 ישבעון מַטָּעָתָן they (the cedars) shall enjoy their transplantation. Gen. R. s. 30 מַטָּעַת כרמים plantation of vineyards. Cant. R. to II, 3 כמטעת של כרם (prob. כמַטָּעוֹת pl.) like the rows of plants in a vineyard. Midr. Sam. ch. XXVIII מַטָּעָתָךְ מהיכן הוא whence is thy origin?—2) *cultivated state*, opp. חורבן. Y. Kil. IV, end, 29ᶜ יותר מטַּעָתוֹ more than when it is cultivated. Midr. Sam. ch. XXV שהיה רואה מטעת שלו נקצצת וכ׳ he saw his (Saul's) plantation cut down (his descendants put to death), v. II Sam. ch. XXI), and did not worry about it &c.; Yalk. Ps. 765 ביצול (corr. acc.).

תַּ֫ ... מַטְעִימְיָתָא f. (טְעַם) *exhilarating effect of the wine.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ משום הדא מ׳ is made) on account of its effect; Y. B. Bath. VI, end, 15ᶜ מטמוע׳ (corr. acc.).

מַטְעָיָא f. (טָעָה) [*leading astray,*] *prostitute.* Targ. Lev. XXI, 7 (some ed. מַטְעָיָא). Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְטַעְיָרְיָא.—*Pl.*, v. next w.

מַטְעִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21, sq. Targ. Y. Deut. XXIII, 19.—*Pl.* מַטְעַיְרְיָתָא. Targ. Y. Num. XXIV, 14. Targ. Y. Gen. XLII, 9 (not מַטְעִירָ׳). Ib. 12 מַטְעָיְרִית constr. (not מַטְעִי׳..).

מַטְעֲמָא f. (טְעַם) *savory, refreshing.* Targ. Hab. I, 16 (h. text בריאה).

מַטְעֲמָה m. (preced.) *refreshment.* Y. Snh. II, 20ᶜ bot. אייתי עטעמה (corr. acc.) bring refreshment (for the mourner)—[which may also mean *good cheer*, whence the reply: 'send and get Menahem &c.'].

מטעמי, Gen. R. s. 63, v. מְטַעֲמָא.

מַטְעֲמִיתָה f. ch.=next w. Y. Ned. VIII, beg. 40ᵈ הדא מ׳ וכ׳ the partaking of food for the sake of tasting requires no benediction, nor is it subject to laws about robbery &c.

מַטְעֵמֶת f. (טָעַם) *tasting.* Ber. 14ᵃ מ׳ אינה טעונה ברכה, v. preced.

מְטַפַּחַת f. (b. h.; טָפַח II) *towel, apron* (for wiping moist hands); in gen. *bandage, wrap.* Tosef. Ḥag. III, 2 מַטְפַּחְתּוֹ his apron; Ḥag. II, 7. Kel. XXIV, 14 של ידים (מ׳) towel, של ספרים bands for scrolls; של תכריך bands around shrouds; ושל נבלי בני לוי and the wraps of the musical instruments of the Levites (Maim.); (oth. vers. של תכריך נבלי וכ׳ bands used for tying up the instruments &c.). Ib. XXVIII, 5 כסת שעשאה מ׳ a bag of a bolster which was changed into a plain sheet; a. fr.—*Pl.* מִטְפָּחוֹת. Ib. XXIV, 14 שלש מ׳ הן וכ׳ there are three kinds of *mitpaḥoth*, v. supra. Snh. 100ᵃ (in Chald. dict.) מתקני מַטְפָּחוֹת ספרים בי רבי וכ׳ Ms. M. were fitting up wraps for the books in the house of &c. Kil. IX, 3; a. fr.

מַטְפָּיְיתָא f. pl. (טְפַח II, cmp. טפטף) *drippings.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳) מן מ׳ from the nature of the drippings.

מַטְקַס, מְטַקַּס, v. טָקַס.

מַטְקָסָא *silk*, v. מְטַכְסָא.

מָטָר m. (b. h.; טרר *to drip;* cmp. טָרַד) *rain.* Taan. 6ᵇ (ref. to חֻמָּטָר, Am. IV, 7) תהא מקום מ׳ it will be a place where the rain will stand (in pools). Ib. 9ᵃ מ׳ בשביל יחיד rain is sent for the sake of an individual; a. fr.

מַטֵּר, Hif. הִמְטִיר (b. h.; denom. of preced.) *to let rain.* Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 20 הייתי מַמְטִיר וכ׳ I let rain bread &c.

מָטַר ch., *Af.* אַמְטַר same. Targ. Y. Gen. II, 5. Targ. O. ib. XIX, 24.

מִטְרָא, מַטְרָא ch. = h. מָטָר. Targ. O. Gen. II, 5. Targ. Job XXXVII, 11 (h. text אוֹרוֹ!); a. v. fr.—Sabb. 65ᵇ; Bekh. 55 פרת . . . במערבא מ׳ that rain fell in the West (Palestine), the Euphrates is the great witness (when the Euphrates rises, it indicates that Palestine has had rain). Taan. 6ᵃ במ׳ בעלה וכ׳, v. בַּעֲלָא; a. fr.—*Pl.* מִטְרִין, מַ׳. Targ. Y. Gen. XIX, 24. Targ. Ps. LXV, 10 Ms. (ed. *sing.*).—Taan. 9ᵇ משקרי מִיטְרַיְיהוּ their rains are faithless (the signs of rain are deceptive). [מִיטְרִין, מִיטְרִין *womb*, v. מִיטְרִין.]

מַטְרָאתָא, מַטְרָתָא, v. מַשְׁרָתָא.

מַטְרָדָה m. (טָרַד; cmp. Arab. *mitrad*, hasta brevis) *the hunter's spear.* Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (play on מטרד, ib.) גברא דהוה לעי במ׳ וכ׳ ('Rashi' to Gen. R. s. 83 quotes: גברא טָרוֹדָא דהוה לעולם כמטרידא, read: לעי במ׳) a (busy) man, for all his life-time he worked with the hunting spear; Y. I במ׳ ובסרדיתא with hunting spear and with net; Targ. I Chr. I, 50 במַטְרְדוֹתָא ובסרדותא.

מַטְרוֹנָה, מַטְרוֹנָא f. (matrona) *matron, lady* (mostly used of Roman women of quality). Gen. R. s. 41, beg., a. e., v. טוֹלְמִיסִין. Ib. s. 52 עשאה מ׳ he raised her to the rank of a lady (who is protected from the gaze of men, v. פָּסָה II). Ex. R. s. 44 . . . ועשאה מ׳ וכ׳ נטלה he took her for wife and made her a lady and gave her a chain &c. Gen. R. s. 4; a. fr.—*Pl.* מַטְרוֹנוֹת, מַטְרוֹנְיוֹת, v. next w.

מַטְרוֹנִית f. (preced.) *lady-like.* Ex. R. s. 3 שפחה אחת מ׳ a maid, opp. כושית a negress (slave). In gen. *lady.* Num. R. s. 16 (not מטרוניתא); a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנִיּוֹת. Y. Ned. III, end, 38ᵇ משל לשתי מטרניות וכ׳ (not לשני) this is to be compared to two ladies meeting one another (in car-

riages). Ex. R. s. 19 שתי מַטְרוֹנוֹת דומות ed. Wil. (oth. ed. ניות . . .) two ladies apparently of equal rank. Sifré Deut. 317 (ref. to Deut. XXXII, 14 'with the fat of' &c.) אלו מ' שלהם this alludes to their (the Roman) ladies (living in luxury); a. fr.

מַטְרוֹנִיתָא ch. same. Ḥull. 105[b]. Ned. 50[a] bot. ובן מ' and (he became rich) through a business affair with a matron (v. comment.). Kidd. 40[a]; a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנִיָּתָא. Targ. Esth. II, 14 (not נַיָּ . . .; h. text פלגשים). Targ. II Chr. XXXV, 25 (h. text שָׂרוֹת!).

מְטְרוֹפּוֹלִין f. (μητρόπολις) *metropolis, capital; city.* Meg. 6[a] שהיתה מ' של מלכים . . . זו קסרי that is Caesarea . . for she became the residence of (the Roman) governors; Lam. R. to I, 5 [read :] נעשית קסרין מ' (strike out ותנופילין) Caesarea became &c. Gen. R. s. 92 מטרפ' הירתה וכ' it was a metropolis and you say, 'they returned to the town'!; a. fr.—[Gen. R. s. 42, v. אֶלֶיהָ וְתָשָׁב.]

מטרופסא, v. מַטְרָפְסָא.

מַטְרוּת, v. מַטְרָתָא.

מְטְרִיד* m. (טָרַד) *funnel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 12 מ' שנפרץ וכ' (ed. Zuck. שנפרד) a funnel which is broken into or the pipe of which is off.

מְטְרִין *womb,* v. מִיטְרִין.

מטריפולין, v. מְטְרוֹפּוֹלִין.

מטרניאות, Sifré Deut. 204, v. שׁוּתְּמַנְטִין.

מַטְרָנִית, v. מַטְרוֹנִיתָא.

מַטְרָפָא m. = טַרְפָּא I, *leaf.*—*Pl.* constr. מַטְרְפֵי. Targ. Y. Gen. III, 7.

מטרפולין, v. מְטְרוֹפּוֹלִין.—[Midr. Till. to Ps. XXXVI, v. קְסִילוֹפְּנוֹס.]

מטרפלון, Tosef. Ohol. XVIII, 13, v. טִיטַרְפַּלּוֹן.

מִיטָּז', מַטְרְפָּסָא m. (טרפס, Pales of טַרְפָּס) *debt matured for collection by seizure;* שקל לפ' *to get one's due, to be punished.* Pes. 57[b] . . . בריך רחמנא דאשקליה ליששכר . . לְמַיטַּרְפְּסֵיהּ מיניה וכ' . . blessed be the Lord who caused Issachar . . . to receive his due at his (the king's) hand in this world; (Ms. M. למטרופסא . . . דְּשַׁקְלֵיהּ לישׁ'; Yalk. Lev. 469 דשקליה ישששכר למיטרפסיה, read: לישששכר); Ker. 28[b] שָׁקְלֵיהּ רבי למטרפסיה דשקליה ליש' למטרפסיה. Yeb. 105[b] Rabbi received his due (it served him right). Snh. 21[a] שְׁקַלְתֵּיהּ מיכל לְמַיטַּרְפְּסֵהּ Michal received her due.

מַטְרָקָא m. (טָרַק I) *goad, whip.* Yoma 23[a] (expl. מַדְרָא) Ar. (ed. omit קטדירא) מ' קטדירא דמדיעי וכ' a plaited whip of the Arabs the head (sting) of which is taken off. Ib. 77[a] דילמא מסוסיא ומ' Ar. a. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 דמ'; ed. ומרשקא, corr. acc.) perhaps *yaḥef* (II Sam. XV, 30) means without horse and whip?

מַטָּרָא, מָטָּא, מַטָּרְתָּא f. (נָטַר) 1) (=h. מִשְׁמֶרֶת, מִשְׁמָר, אִשְׁמוּרָה) *service, post, watch, guard.* Targ. O. Num. III, 36 מִטְּרַת, v. מִטְּרַת. Targ. Is. XXI, 8. Targ. II Kings XI, 5. Targ. I Chr. XVIII, 17. Targ. O. Deut. XVIII, 8 the division on duty (h. text ממכריו). Targ. Ex. XIV, 24 (Bxt. מַטָּרוּת; h. text אשמרת).—בית מ' *prison.* Targ. Gen. XLII, 17; 19; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Abba 2) רישׁ מ' the chief of the city guard.—*Pl.* מַטָּרָתָא, מַטָּרָאתָא, מַטָּרָן, מַטָּרָן. Targ. I Chr. IX, 22. Targ. II Kings XI, 18. Targ. Ps. LXIII, 7 (ed. Wil. *sing.*; h. text אשמרות); a. e.—V. מַטַּטָּרוֹן.—2) *safe, leather bag.*—*Pl.* מַטָּרָתָא, מִטָּרָתָא. Ab. Zar. 10[b] במ' .. הוה שדר ליה וכ' (Rashi in early eds. מַטָּאָרָתָא, מַטָּאָרָתָא), v. Rabb. D. S. a. l. note 80) he sent him gold dust in bags and wheat on top. Keth. 110[a] הפוכי מ' למה לי why change bags (of equal weight from one side of the animal to the other)?, i. e. let the two accounts balance each other.

מִי I, מֵי־, מִי־ *from, of; because,* v. מִ־.

מִי II h. a. ch. (b. h.) 1) *who?; which?; he who.* M. Kat. 16[b] ראה מי קורא וכ' Ms. M. (ed. omit ראה) see who calls thee outside. Keth. 64[b] מי שוכר את מי which hires which?, i. e. which (of the two) hires and which is hired? B. Bath. IX, 1 מי שמת וכ' he who (if one) died and left &c. Ib. VI, 7 מי שהיתה דרך וכ' he through whose field there is a public passage. Ib. 6 מי שיש לו גינה וכ' he who has a garden &c.; a. v. fr.—(Chald.) Ab. Zar. 41[b] מי יימר דבטלית Ms. M. (ed. דבטלה) who can say (how do we know) that he cancelled it?—2) [*who will?,*] *Oh that!* Sot. V, 2, a. e. מי יגלה וכ', v. גָּלָה. Pes. 49[b] מי יתן לי ת"ח וכ' Oh that I had a scholar before me, and I would &c.; a. fr.—3) [*is there any?;* in gen. introducing a question:] *is there?, does he?* &c. Sabb. 31[a] מי כאן הלל does Hillel live here? Ḥull. 33[a] מי איכא מידי וכ' is there anything which is permitted &c. Ber. 34[a] top, v. חֲבֵרְיָתָא. Ḥull. 32[b] מהו מי מצטרף וכ' how is it? can the first cut be combined with the second to effect &c.? Naz. 32[b] אילו . . . מי הוה נדריתון if one had come . . . . would you have vowed? Ib. מי ידעין לאימתי did they know when? Ib. מי ידעין בהי וכ' did they know on what day?—Pes. 14[b], a. fr. מי דמי (sub. הא להא) is there an analogy between the two cases?; v. הֵמֵּי I; a. v. fr.

מִי, מִידֵי *what?;* v. מַאי.

מַי *water,* v. מַיִם.

מַיָּא ch. pl. *water,* v. מַיִּין.

מִיאוּן m. (מָאַן) *a woman's protest against a marriage contracted during her minority, annulment of marriage.* Yeb. XIII, 4 גט אחר מ' a divorce issued after annulment (her husband having remarried her after annulment and then divorced her); מ' אחר גט annulment following divorce (having divorced and remarried her during minority). Ib. 108[a]; Tosef. ib. XIII, 1 כיצד מ' (איזהו) in what way is *miun* performed? Ib. אין לך מ' גדול מזה there can be no surer protest than this; a. v. fr.—*Pl.* מִיאוּנִין, מִיאוּנִים. Ib. שטרי מ' (Yeb. 107[b] גט מיאון) letters of protest. Yeb. 108[a] קדושיה הן הן מִיאוּנֶיהָ her betrothal (to another man) serves as a declaration of protest. Snh. I, 3; a. fr.

מִיאוּס, (מְאוֹס) m. (מָאַס) *repulsiveness, creating*

aversion.—מחמת מ׳, v. מוּקְצָה. Y. Maas. Sh. II, 53b bot.; Y. Sabb. XIV, 14c מֵאוּס הוּא it is a nauseous manipulation (and therefore forbidden on the Sabbath, v. מוּקְצֶה).

מֵאוּסָה, מִיאוּסָה ch. same. Y. Maas. Sh. II, 53b bot.; Y. Sabb. XIV, 14c מאי בניידהו מ׳ what is the practical difference between them? It lies in the applicability of the Sabbath law concerning repulsive things, v. preced.

מִיאַמּוֹס, Lam. R. to III, 13 Ar., v. מוּמּוֹס.

מִיאָשָׁא, v. מֵישָׁא.

מִיאָשָׁן, v. מֵישָׁן.

מִיבְלָא, מִיבֵּל, v. מוּבָל.

מִיגְדֵּי, v. מִגְּדֵי.

מִיגּוֹ, v. גַּו.

מִיגּוֹס, v. גְּסַס.

מִיגְנִיזְךָ, Y. Sabb. VI, 8b bot., v. מְגַנְזָא.

מִיגְנְזָא, v. מְגַנְזָא.

מִיגָּס, v. גַּסַּס.

מִיגַּס, v. גְּסַס.

מִיגְרִי, Targ. Y. Ex. XV, 19 some ed., read: מִיגַּוְּוֵי, v. מְגַנְזָא.

מִידְבָא, מֵידְבָא (b. h.) pr. n. pl. *Medeba,* a town on the Eastern side of Jordan. Mikv. XII, 1.

מִידָּה, v. מְדָה.

מִידֵּי, מִדֵּי m. (cmp. of יְדֵי a. מִן or מֵאי) 1) [*whatever it may be,*] *something, anything.* Targ. Job VI, 6 (sec. vers.). Targ. II Esth. I, 9.—Gitt. 56b בעי מינאי מ׳ וכ׳ ask something of me that I may grant thee. Hor. 13b דילמא..אייכא בי מדרשא מ׳ (Ms. M. מילתא)..(Ms. M. מילתא) is perhaps something (a conspiracy against me) going on at college? Snh. 38a ולא חוו קאמרי ולא מ׳ and they did not speak at all. Gitt. 14a ולא פש גבירה ולא מ׳ there was no surplus whatever in his account. Sabb. 62b ולא אמר ליה ולא מ׳ and he said nothing to him (did not object). Ib. כל מ׳ דאית ביה וכ׳ whatever is connected with enjoyment. Erub. 103b וכו׳ לא and there is nothing more to be said against it; a. v. fr.—Gen. R. s. 91 (ed. Wil. במדוי; read: במדרי) אי...טעין לן במדוי דמכסא if we find that he argues with us about an affair of custom; Yalk. ib. 148 במדוי במכסא (corr. acc.).—2) (cmp. מִי a. כְּלוּם) [*is there?*] *will he, will it? is it?* &c. Ab. Zar. 53b מיחדר חדוה . . . . מ׳ will the war of Joshua come up again?; a. fr.—Shebu. 20b, a. fr. מ׳ אירא is this an argument?, v. אִירָא.—מ׳ דהוה אַ׳ something which can be placed by the side of, *because it is analogous to.* Nidd. 3a מ׳ דהוה אהרגשת וכ׳ because it is like the sensation of &c. Hull. 19a; a. fr.—[Not to be confounded with מִידֵּי *out of the power of,* v. יָד.]

מִידָּל, מֵידָּל, v. מְדַל.

מִידָּם m. (=מִידֵּי, with enclitic מ for מא) *anything.* Targ. Prov. XXVII, 7 כל מ׳ דמרירא (ed. Lag. דמרירותא; Ms. מירם, corr. acc.) anything however bitter.

מִידַּמְכָא, v. מְדַמְכָא.

מִידַּעַם, v. מְדַעַם.

מִידַּק, v. דָּקַק.

מִידָּתָא, מִידָּא (contr. of מִי or מַן a. הָוָא, הֲוַת) [*whatever it be, be it as it may,*] *however, at all events.* B. Kam. 106b השתא מ׳ הא לא אודי מידי Ms. M. (ed. לא אודי מ׳ השתא) now, however, you see, he has not confessed. B. Mets. 84b בתורה מ׳ גדול ממך לא וכ׳ in knowledge, at all events, (even according to thy own admission) he was thy superior, (though) I do not know (cannot judge). Sabb. 125a אודי קחזי מ׳ לי do at least admit that &c., v. אִידִי. Nidd. 6b מ׳ בכורות וכ׳ at all events it says 'loaves of T'rumah'; a. v. fr. [Not to be confounded with מֵהָא *from this,* v. הָא.]

מִידְּתוּ (preced.) [*be it as it may,*] *but.* Snh. 39a לחיי מ׳ אנן וכ׳ Ms. M. (ed. omit מ׳) very well; but we &c. Ib.; Ab. Zar. 10b מ׳ וכ׳ . . . מירמר thou spokest well, but (there is a law that) he who defeats the King &c.; a. fr.—[Ib. 41a הוא מ׳ דזכי, read with Ms. M. נִיחוּ.]

מִידַּר = מִנְדַּר. Targ. I Sam. XXV, 34; 36, a. e. ed. Lag., v. נָדַר.

מִידַּתְּ, v. מְדָא.

מִידָּמָס (not מ...) m. (μαϊουμᾶς, S., majuma) *May-day; largess (to soldiers); a kind of mock sea-fight* (in Rome). Tanḥ., ed. Bub., Sh'mini 8; Num. R. s. 10 כל שבט וכ׳ היה לו מ׳ וכ׳ . . . each tribe had its own May-day. Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 [read as in ed. Bub.:] וכשהוא הולך למ׳ שלו but when he (the King) goes out to celebrate his majuma; Yalk. Sam. 160 (Pesik. R. s. 21 לפיוס; Ex. R. s. 29 אֲמִירָה II; Sifré Num. 102 לשלום).—[*Pl.* מִיוּמָסָאוֹת. Lev. R. s. 5 Ms. M. (ed. דימסיאות).]

מִיוּשָׁב (יָשַׁב) 1) (adv.) *seated, in a sitting position,* opp. מעומד. Shebu. 38b, v. מְעוּמָּד. M. Kat. 20b אידכר דמ׳ קרע he recalled to mind that he had rent his garment while seated; a. fr.—2) *sedate, collected,* v. יָשַׁב.

***מִיּוֹת** f. pl. (homiletically=מְאוֹת) *hundreds,* (at least) *two hundred.* Num. R. s. 13 (play on קוֹמְמִיוּת, Lev. XXVI, 13) קומה של מ׳ a height of hundreds (Tanḥ. B'resh. 6; ed. Bub. 18 מאה אמה). Num. R. l. c. קוֹם מֵאָה מִיּוֹת מֵאוֹתִים (not קוֹם) *kom* (=קוֹמָה) is one hundred cubits, *meyoth* is two hundred (which combined makes three hundred); Gen. R. s. 12; Tanḥ. l. c.

מִיזָּגָא, v. מְזָגָא.

מִיזָּדָה, v. מְזוּדָה.

מִיזָּיָא, v. מְזָיָא.

מִיזְפוּ, v. מְזַפְּזֵף.

מִיזְרָק, מִיזְרָקָא, מִיזָרָן, v. sub מִזַּר.

מִיחָא* m. (מְחָא, v. מְחִי I) *stirred flour in a dish, paste.* Sabb. 37b.—Ber. 37b Ar. a. Ms. M. margin (ed. קימחא).

מִיחוּי m. (מְחָה) 1) *cleansing.* Pes. VI, 1 מ׳ קרביו the cleansing of its bowels, expl. ib. 68a.—2) (=מְחָאָה) *protest, declaration.* Ib. 88a אין לך מ׳ וב׳ there can be no more distinct manifestation of will than this.

מִיחוּס m. (חוּס) *grace.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 11. Targ. Y. II ib. XLIV, 21 מְחוֹס עיני my gracious look.

מִיחוּשׁ m. (חוּשׁ II) 1) *apprehension, doubt.* Kidd. 5b אין כאן ביה מ׳ in this case there is no room for any doubt. —2) *indisposition, ailment.* Sabb. 11a כל מ׳ ולא מ׳ ראש any ailment, only no headache. Tem. 16a; Mekh. Yithro, Amal., s. 2.—*Pl.* מִיחוּשִׁין, מֵחִ׳. Ned. 41a מֵחוּשֵׁי הראש (those suffering from) headache.

מִיחָזֵי, v. מְחָ׳.

מָיחָמֵי, Targ Job I, 22, v. מְחָא.

מִיחְמֵי, Gen. R. s. 77 Ar. some ed., v. מחיילא.

מִיחַם m. (חַמַּם) *vessel for heating water, boiler for mixing wine.* Sabb. III, 5 חמ׳ שפרנחו וכ׳, expl. ib. 41a, sq. חמ׳ שפרינה ממנו מים חמין a boiler which was emptied of its hot water; (oth. explan.) חמ׳ שפרנחו וכ׳ a boiler which has been removed from the stove; Y. ib. III, beg. 5c העבירו חמ׳ את when he has removed the boiler. Pes. VII, 13 חמ׳ באמצע the boiler for mixing the wine is placed between the two parties. Kel. XIV, 1; Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 חמ׳ כדי לקבל סלעין a boiler (when defective) is susceptible of uncleanness as long as it can be used for keeping coins in it; a. fr.

מִיחֲמֵי, v. מְחֲמֵי.

מִיחְצָא, v. מְחִיצָא I.

מִיט, v. מוּט.

מִיטָב m., constr. מִיטַב (b. h.; יָטַב) *the choice of.* B. Kam. 7a (ref. to Ex. XXII, 4) מ׳ שדהו של ניזק it means the highest assessment of damage of the property of the injured party; מ׳ שדהו של מזיק the best property of the injurer is held responsible for the damage. Ib. מ׳ אין מידר אחריבא לא must he pay only in the best value (as property, cash &c.) and in no other stock? Ib.b כל מילי מ׳ הוא all movable objects are payment in good value (must be accepted); a. fr.

מִיטְבָא ch. same; שלם במ׳ *to pay the highest assessment and in best value.* B. Mets. IX, 3; Y. Keth. IV, 29a top, a. e. (formula of a farmer's contract) אשלם במ׳ I promise to pay indemnity in full and best value.

מִיטָּה, v. מִטָּה.

מִיטּוּט, v. מְטַמְּטֵט.

מִיטָּ׳, מִיטָּטוֹר m. (metator) *measurer of boundaries;* (v. Sm. Ant. s. v. Castra) *officer sent in advance of persons of high rank,* or *of troops, to lay out the camp* or *to arrange quarters; quartermaster.* Tanḥ. Ki Thissa 35 (ref. to Ex. XIII, 21) אני הולך לפניהם מ׳ I went in advance of them as a *metator.* Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. אני עתיד לעשות מ׳ וכ׳ I will be the *metator* even of an uncircumcised person (ref. to Is. XLV, 2). Gen. R. s. 5 קולו ... נעשה מיטטור למשה וכ׳ 'Rashi' (ed. מיטטרון, corr. acc.) the voice of the Lord was the *metator* for Moses, when he said to him, Rise &c. (Deut. XXXII, 49); ib. מ׳ על המים the *metator* for the waters (assigning to them their courses, paving their roads &c.); Midr. Till. to Ps. XCIII הרים מטטור לפניהם ed. Bub. (ed. מטרטר, corr. acc.).—[Sifré Deut. 338 באצבעו הרים הקב״ה מטטרון למשה quot. in Sachs Beitr. I, p. 108, read: מטטור; v., however, מַטַּטְרוֹן.]—*Pl.* מִיטָּטוֹרִין. Y'lamd. Balak, quot. in Ar. מיטטרין (Tanḥ. Balak 10 שלוחין).

מִיטַכְסָא, מִיטַכְסָה, v. מְטַכְסָא.

מִיטַל, v. מַשּׁוּל III.

מִיטַלְטוֹלִין, מִיטַלְטְלֵי, v. sub מְטַל׳, מְשַׁל׳.

מִיטְמוּט, v. מְטַמְּטֵט.

מִיטַּר, v. מְטַר.

מִיטָרָא, v. מְטָרָא.

מִיטָרְיָא, v. מְטָרְיָא.

מִיטְרִין f. (μήτρα, μήτρη, accus.) *womb, uterus.* Pesik. Zakh., p. 23a תחך מ׳ שלה he severed her womb (in birth); Tanḥ. Ki Thetsé 4 ed. Bub. (ed. מיתרין, corr. acc.); Yalk. Ps. 868 הפך נמיטרין (corr. acc.). Gen. R. s. 47, a. e. עיקר מ׳ *ovary* (Yeb. 64b (בית ולד), v. גַּבְתָּא; Pesik. R. s. 42 מטרין; a. fr.

מִיי, v. מַאי.

מָיָא, v. מַיִן.

מִיימִיס, Gen. R. s. 45, beg. Ar., v. חֲמַם.

מַיִן, מִיָּא, מָיָא (מִי) m. pl. ch.=h. מַיִם, *water.* Targ. O. Gen. XXVI, 19 (Y. מוֹי). Targ. Gen. I, 2; a. fr.—Constr. מֵי, מֵימֵי. Targ. O. Ex. XV, 19. Ib. VII, 19; a. fr.—Targ. O. Deut. XXIX, 10 מָךְ ed. Berl. (Var. מַיָּךְ, מֵיָּךְ, v. Berl. Targ. O. II, p. 58) thy water.—Hull. 105b מיא בתראי, v. בָּתְרָאָה. Gen. R. s. 70 אוסיפתא מ׳ וכ׳ having added water, you must add flour, i. e. having added to my objections, you are so much the more bound to find a solution. Ḥull. 97b דבייצי מ׳ water in which eggs have been boiled; a. v. fr.

מַיְנָקָא, מֵינוֹקָא, מֵינְקָא, v. sub מֵנַק׳.

מִיירוֹן, v. מְוִירוֹן.

מִיירֵי, v. אֲרֵי I.

מַיִישׁ m. *mayish,* name of a tree, *Celtis* (v. Löw Pfl., p. 250) '*a tall tree with fruits like myrtle-berries*'. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Tosef. Men. IX, 14; Tam.

29b.—*Pl.* מַיְשִׁישִׁין *fruits of the mayish.* Gen. R. s. 72, beg. (expl. הוֹדָאִים).

מַיְשָׁא, v. מִישָׁא.

מָיֵת, v. מִית.

מַיְתֵי, v. אֲתָא.

מִיכָאֵל pr. n. (b. h.) *Michael*, name of an angel. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXXXVII, 7; a. e.—Ḥag. 12b מ׳ השר הגדול M., the great chief; Men. 110a. Y. Ber. IX, 13a bot. one in distress לא יצווח לא למ׳ וכ׳ cries not to M. nor to Gabriel, but &c.—Num. R. s. 2; Pesik. R. s. 46 מי כמוך ואין כאל חברי מ׳ Michael is a combination of *mi* (Ex. XV, 11) and *kaël* (Deut. XXXIII, 26); a. fr.

מִיכָה I (b. h.) pr. n. m. *Micah*, 1) M., the owner of an idolatrous temple (Jud. XVII). Esth. R. to III, 7 צלם מ׳; Snh. 103b פסלו של מ׳ the image put up by M.; ib. עשן פסל מ׳ the smoke rising from the sacrifices to the image &c.—Ib. 101b, v. מִכָּמֵהּ. Shebu. 35b כל חול במ׳ . . . . כל שמות all divine names mentioned in connection with M. (Jud. l. c.) are profane (not names of the Lord). Pes. 117a פיסלו של מ׳ עומד בבכי וכ׳ with Micah's image at Bekhi, the Israelites should have sung the Hallel?—Ex. R. s. 41; a. fr.—2) M., the prophet. Lev. R. s. 10 שלחתי את מ׳ וכ׳ I sent M. and they smote him. Macc. 24a בא מ׳ וחעמידן וכ׳ M. came and based all the laws of the Torah on three principles; a. e.

מִיכָה II f. (מִיךְ) *decline, reduction to poverty.* B. Mets. 114a מי גמר מ׳ מערכין can an analogy between assessments of vowed values and assessments in cases of indebtedness be based on the use of the root מיך (Lev. XXVII, 8 a. XXV, 35)?

מִיכוֹלְתָּא f. (אֲכַל I) *food, meal.* Targ. Prov. XXIII, 3. Ib. IV, 17 (ed. Lag. a. oth. מֵיכַלְתֵּהּ); a. e.

מִיכַיְילָא, v. מְכַיְילָא.

מִיכַל pr. n. f. (b. h.) *Michal*, daughter of Saul and wife of David. Tosef. Sot. XI, 15; Snh. 19b. Ib. 21a. Midr. Sam. ch. XXV; a. e.—Erub. 96a מ׳ בת כושי daughter of Saul(?), v. comment.

מִיכְלָא, מֵיכְלָא I m. (אֲכַל I) 1) *food.* Targ. Lev. XI, 34. Targ. Jud. XIV, 14; a. e.—Pes. 114a מֵיכְלָךְ, v. פְּתַח. Succ. 29a; 48a מאני מ׳ eating vessels, dishes, opp. to drinking vessels.—2) (infin. of אֲכַל) *eating.* Gen. R. s. 19 במֵיכְלֵיהּ when eating thereof; a. fr.

מִיכְלָא, מֵיכְלָה II, **מִיכְלָה** c. (כּוּל, אֲכַל II) 1) *measure.* Targ. Y. I Lev. XXVI, 43 (II מְכָלָא).—2) (v. מִדָּה, מְבַרְיְלְתָא) *system of laws, treatise, tract.* Y. Shebi. X, end, 39d בר נש דתני חדא מ׳ וכ׳ a man that has studied one tract and comes to a place where they honor him for two tracts, is bound to tell them אנא חדא מ׳ אנא חכם I know only one tract; Y. Macc. II, end, 32a.—*Pl.* מֵיכָלָן. Targ. Y. Num. XIII, 33, בר נש מ׳ בישין bad *manners* (cmp. מִדָּה).—Y. Macc. l. c. חרין מ׳ (not מיכלה). Yalk. Koh. 971 מדי מנלן, read מֵכָלָן or מֵכְרָלָן, v. מְכַרְיְלָא.

מִיכְלָה, v. מְכָלָה.

מֵיכְלוּתָא f. = מֵיכַל, *food.* Targ. Prov. XXXI, 14 (ed. Wil. a. oth. מֵכָּל).

מֵיכַלְתָּא same, v. מֵיכוֹלְתָּא.

מִיכְנִי, v. מוּכְנִי.

מִיכְסָא, v. מְכָסָא. [Snh. 44b בעיא מ׳, read: מוֹכְסָא.]

מִיל m. (an adapt. of mille, sub. passuum) 1) *mil (mile)* =2000 cubits. Yoma VI, 4 שבעה ומחצה לכל מ׳ seven and a half Ris for each mile. Y. Shebi. VI, 36c top ר״ב מ׳ twelve mil, corresponding to the encampment of the Israelites (ref. to Num. XXXIII, 8); a. fr.—*Pl.* מִילִין. Tosef. Yoma IV (III), 13. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *milestone.*—*Pl.* as ab. Yalk. Deut. 907 מסילה שלא היית בה מ׳ a road on which there were no milestones.

מִילָא I ch. same. Ḥull. 139b, v. פְּתַח.—*Pl.* מִילִין. Targ. Y. Ex. XIV, 22. Ib. XVII, 8; a. fr.—[Y. Snh. X, 28c bot. מוּלָא, v. מוּלָא II.]

מִילָא I, (II **מֵילָא**) f. ch. (v. מֵילַח) 1) *a lock of wool, woolly substance.* Nidd. 17a פרחבא מ׳ cotton, Rashi (oth. opin.: lock of clean and soft wool).—2) *fine wool; a cloak of fine wool.* Targ. O. Gen. XLIX, 11 מ׳ מ׳ (ed. Berl. מ׳ מ׳; Var. מֵילָא מֵילַח מֵילַח) all woolen. Targ. Hos. II, 7; a. e.—[Tosef. Sabb. V (VI), 14, v. חֲמִירָה.]

מִילָא II (a Chald. adapt. of h. מֵאֵל־, v. אֵל), with pref. מִמֵּילָא *of itself.* Targ. II Esth. VI, 1 מִמֵּילָהֵן (=מִמֵּילָהֵן; some ed. מֵאֲלֵיהֶם) of themselves.—Yoma 42b כל הפרשה כולה משמע מוצא מיד משמע ומשמע מ׳ in that section (Num. XIX) there are texts intimating an exception from a preceding intimation, and texts independent of preceding or following intimations. Sabb. 140b ואורכא מ׳ and the length comes of itself, v. אוּרְכָּא. B. Mets. 16a ירושה מ׳ תיא an inheritance comes of itself (without an effort on the part of the recipient); a. fr.

מִילָא I, **מִילַּת, מִילָּת** f. a species of *oak* from which the gall-nut is collected (*quercus infectoria*), or the acorns of which are used as tanning material (*quercus aegilops* or *Oak of Bashan*) [not *ash-tree*]. Midd. III, 7 מלחראות של מ׳ (some ed. מילה, Maim. מילת) beams of Milla; Erub. 3a Ms. M. (ed. מילה); Lev. R. s. 17, beg.—[Tosef. Shebi. V, 3 עלי מילת leaves of the Millath (prob. used for steeping in wine or oil). Ib. (missing in ed. Zuck.) עיקר מלת the real Millath-nut(?).]—*Pl.* מִילִּין. Ib. VII, 11; Y. ib. IX, 38d bot.; Pes. 53a סימן להרים מ׳ an indication of highlands is the growth of Milla-trees.—מֵי מ׳ *a solution of acorns*; also *a solution of gall-nuts.* Gitt. 19a (v. אַפְּצָא) שאין מי מ׳ על גבי מי מ׳ (Ar. ע״ג מ׳) for a tanned ink will not take on a tanned hide. Y. ib. II, 44b top: when one desires to write a secret letter to his friend, הוא כתב במי מ׳ והדר דמקבל וכ׳ he writes with a solution of gall-nut,

and the recipient of the letter pours over it untanned ink which settles on the writing.

מִילָא II, **מְלָא**, (**מְלָה**) c. (=h. מִלָּה; מְלַל II) *word, command*; (cmp. דְּבָר) *thing, object, affair, subject* &c. Targ. Y. Gen. XLI, 13. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—Targ. Y. Gen. XVIII, 2; a. fr.—Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ כל מילה באתרה every subject in its proper place (not digressing); Y. Erub. VI, end, 24ᵃ כל מלא ומלא (not ימלא). Lev. R. s. 24; Y. Yeb. II, 3ᵈ מ׳ בישא something bad (euphem. for *pollution*); a. fr.—*Pl.* מִילִין, מִירַיָּא, מִילֵי, מִילַּי, מִלִּין, מִלֵּי. Targ. Y. Gen. XVIII, 2. Targ. Jud. XXI, 13; a. fr.—Ḥull. 139ᵇ אמר לי חנינא מ׳ said Ḥănina to me, These are (idle) words; מ׳ ס״ד אלא אימא במ׳ you cannot mean that this is an untruth? But say, it was done through words (of charm, v. מִילְּתָא); Ab. Zar. 38ᵇ.—Ned. 22ᵃ מ׳ דעזרבה (Ar. דעווּבה) things (actions) of an abandoned woman. Gitt. 29ᵃ, a. e. מ׳ לא ממסרן וכ׳ words cannot be transferred to a deputy, i. e. an order authorizing somebody is not transferable; ib. 71ᵇ מ׳ ממסרן וכ׳ an order is transferable. B. Bath. 77ᵃ אותיות מ׳ נינהו ומ׳ במ׳ וכ׳ letters (documents) are words (symbols of value) and words cannot be taken possession of by means of words (by a document of assignment, but the original document must be handed over); a. v. fr.—Erub. 2ᵃ סוכה דנפישין מילריה (corrected in Ms. M. מִילָּתָהּ) *Succah* (Succ. I, 1) about which much is said (several disqualifications stated); מבוי דלא נפישי מִילֵּיהּ *Mabuy* (Erub. I, 1) about which not much is said (only one disqualification is mentioned); Succ. 2ᵃ סוכה דנפישי מִילָּתָא Ms. M. 2 (Ms. M. 1 מילה, ed. מִילָּתָהּ); דלא נפיש מִילֵּיהּ (sing.).—מנחני מ׳, מנא הני מילי (abbrev. מה״מ) *whence is it proved?* Ḥull. 140ᵃ. Ib. 24ᵇ; a. v. fr.—הני מילי, v. הָן.—מ׳ דשמיא *divine, religious affairs.* Keth. 105ᵇ; a. fr.—מ׳ דעלמא *secular, trivial affairs.* Sabb. 82ᵃ; a. fr.—[For other combinations see the respective determinants.]—V. מִילָּתָא.

מַיְילָדָא, **מַוְילָדָא** f. ch.=next w.—*Pl.* מַיְילָדָתָא, מַיְּרֵי. Targ. Y. II Ex. I, 15 some ed., v. יַלְּדָתָא.

מְיַלֶּדֶת f. (b. h.; יָלַד) *midwife.* Ex. R. s. 1 וכי מ׳ אינה צריכה מ׳ וכ׳ does a midwife not need a midwife to deliver her?—*Pl.* מְיַלְּדוֹת. Ib. ומי היו חמ׳ and who were the midwives (Ex. I, 15); a. e.

מִילָה I *oak*, v. מִילָא I.

מִילָה II *word, thing*, v. מִלָּה a. מִילָא II.

מִילָה f. (מוּל) *circumcision, circumcised membrum.* Sabb. 130ᵃ גזרה . . . . על המ׳ the government decreed a prohibition against circumcision. Ib. XIX, 2 עישין כל צרכי מ׳ וכ׳ you may do on the Sabbath whatever is necessary in connection with circumcision (of a child on his eighth day). Ib. 24ᵇ, a. fr. מ׳ שלא בזמנה a circumcision not taking place on the eighth day. Ib. 118ᵇ במ׳ שלי at my membrum; Y. Meg. I, 72ᵇ bot. בְּמִילָתִי; a. v. fr.—[Targ. Cant. III, 8 חתימת מ׳ the seal of the covenant of circumcision.]—*Pl.* מִילוֹת. Y. Sabb. XIX, 17ᵃ מיכן לשני מ׳ וכ׳ from this (*himmol yimmol*, Gen. XVII, 13, *lammuloth*, Ex. IV, 26) we learn that the act of circumcision is a complicated one, one that of cutting &c.

מִילוּא, v. מִילּוּי, a. מְלוּא.

מִילּוּט m. (מָלַט) *saving, delivery.* Pes. 118ᵃ מ׳ נפשות וכ׳ the delivery of the souls of the righteous from Gehenna (ref. to Ps. CXVI, 4).

מְלוֹט, **מִילוֹטְמָא** m. pl. (μελιτώμια, a denom. of μελίτωμα, not otherwise recorded) *sweet-cakes, confection.* Gen. R. s. 48. Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. מזבן מן אילין מלטומה (corr. acc., a. strike out מן) dealing in confection. Yalk. Num. 777 מיני מלטמיה; Pesik. R. s. 16 מלטוכים (corr. acc.; Pesik. Eth. Korb., p. 58ᵃ ציקי קדרה).

מִיל, **מְיִלּוּי** m. (מָלָא) *filling, drawing water.* Par. VII, 2 מ׳ המלאכה פוסלת במ׳ labor during the act of filling makes the water unfit (for the sprinkling ceremony). Tosef. ib. IV (III), 11. Y. Succ. IV, 54ᶜ bot. צריך שיהא מְילּוּיין לשם חגג the water must be drawn especially for the purpose of libation on the Festival. Bab. ib. 54ᵃ אין תוקעין למ׳ חמים וכ׳ on the Sabbath (during the festival of Succoth) the horn is not blown at drawing water for the altar; a. e.—V. מִילּוּא.

מִיל, **מְוִילָא**, **מִילוּל** m. (מַלֵּל) *speech.* Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Is. VI, 4; a. fr.

מִילּוֹסָא m. (Pales of מלי; cmp. חוּלְמָא fr. חוֹל) *space, area.* B. Bath. 67ᵃ מ׳ של חצר (Ms. O. מילוסה, Ms. R. מילוסירה; Ms. F. מילואס, v. Rabb. D. S. a. l. notes 60; 70) the area of the court (not the buildings around it, corresp. to אֲזִיר).—[*Pl.* מִילּוֹסָאֵי, v. מַלְּסָא.]

מְוִילָתָא* f. pl. (מַלַּי; cmp. Syr. מלותא P. Sm. 2127) [*pitchers,*] name of *an aquatic plant bearing beans.* Y. Kil. I, 27ᵃ top (expl. טוֹפָּה, q. v.).

מִילָּתָא, v. מִלְּתָא.

מִילְטַמִּית, **מִילְטַמְיָא**, v. מִילּוֹטְמָא.

מִילֵי, Pesik. Baḥod., p. 107ᵇ; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796, v. כִּילֵי, a. מִירֵי.

מִ׳ מִילֵי מִילֵי, read:

מִילֵי מִילָא m. pl. (μελίμηλα, melimela) *honey-apples, must-apples.* Y. Maasr. I, 49ᵃ top תפיחי מ׳ melimela apples; Tosef. ib. I, 1 מי נמלה (corr. acc.).

מִילִירְדִים, Pesik. R. s. 21, read: כִּילְיָאדִין, or מִירְיָאדִין.

מִילֶךְ, Sabb. 150ᵃ Ar., v. מַלָּךְ.

מִילְכְּתָנוּתָא, **מִילְכָּתָא**, **מִילְכָּנָא**, **מִילְכָא**, **מִילַּךְ**, v. מַלְכָּ׳, מַלָּךְ.

מִילָּל m. (מָלַל I) *broken down.*—*Pl.* מִילָּלִין. Snh. 66ᵃ, v. אוּמְלָל.

מִילְלָא, v. מִלָּא.

מִילְמְרִין, v. next w.

מִילָן m. (μέλαν, τὸ) *black pigment, ink.*—*Pl.* מִילָנִין. Gen.

R. s. 1 טלו מ' וקלמין וכ' carry this 'pen and ink' for my son; Yalk. Num. 766 מילמרין וקלמרין (corr. acc.); Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar. מלן וקלמין.

מִילָנִי f. (μελανός, ἡ S.=μέλας, μέλαινα) *dark-colored.* Y. Ab. Zar. I, 39ᵉ top, v. אִירְמָרָא.—[Ar. s. v. מל 13 quotes: כמילניה, כמילניא, כמילניתא, read: כמִילָנִין, v. preced.]

מִילָסָא, v. מִיסָּא.

מִילְפְּפוֹן, **מְלָ'**, m. (μηλοπέπων) *an apple-shaped melon, cucumber-melon,* prob. the fruit *squash* (v. Sm. Ant. s. v.). Kil. I, 2 הקשות והמלפפין (Ms. M. חקישות והמלפפין) cucumbers and melopepons are not forbidden as mingled seeds (כִּלְאַיִם); Ter. II, 6. Y. Kil. I, 27ᵃ bot. . . . לפום כן בלישנא יוני מ' . . . (not יונא) therefore (because it is a hybrid product of apple [μῆλον] and pepon [σίκυα πέπων] they call it in Greek melopepon. Tosef. Shebi. V, 3 (missing in ed. Zuck.) עיקר המלפפין (Var. הבלבסין) the real fruit melopepon (contrad. to leaves). Tosef. Ukts. II, 10 מלפין (Var. טלפין; corr. acc.). Ib. 14 מלפפין. Tosef. Toh. V, 4 מלפפן.—*Pl.* מִילְפְּפוֹנוֹת, מִילְפְּפוֹנִין, מְלָ'. Tosef. Kil. I, 1. Ter. VIII, 6; a. e.—Yalk. Koh. 968 מלפפונין וכ' . . . אפי' even melopepons in Nisan were not absent from Solomon's table; Tanḥ. Yithro 7 מלסנין; ed. Bub. 5 בילפפונין (corr. acc.).

מִילְפְּפוֹנָא, **מְלָ'**, ch. same. Snh. 110ᵃ ומיטלל לכו כי מ' Ar. (ed. כפותא) he knocks you about like a melopepon.—*Pl.* מְלָפְּפוֹנֵיָּא. Targ. Y. I Num. XI, 5 (Y. II מלפניא, corr. acc.; h. text אבטיחים).

מִילְרִין, **מִילְרִיא**, Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ, v. בלרין.

מִילַת, **מְלַת** f. *oak,* v. מְיָלָא I.

מֵילַת, **מֵילָת** f. (מְלַל II) [*something soft and thick,*] 1) *lock of wool, wool, down.* Ḥull. 50ᵇ; 52ᵇ (expl. כרס מקום שאין בו מ' (הפנימי that portion of the stomach which has no downy lining. Tosef. Sabb. IV (V), 1; Y. ib. V, 7ᵇ bot. כבונות למי', v. כָּבָן; Bab. ib. 54ᵃ. Ib. 10ᵇ; a. e.—*Pl.* מֵילָתִין, מְלָ'. Koh. R. to I, 9 מילחן (corr. acc.), v. גָּזַז.—2) *ear-lap.* Sifré Deut. 122 אין רוצעים אלא במלת the slave's ear must be bored through in the lap only; Bech. 37ᵇ; Kidd. 21ᵇ במילתא; Y. ib. I, 59ᵈ top [read:] דרש רבי יהודה ברבי מן המ' היה נרצע.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 40 במלָתָיו (not חתן . .), expl. in a gloss זה מקום הנזם) hanging on his ear-laps.

מֵילָתָא, **מִילְתָא** ch. same (interch. with מִילָּא) 1) *fine wool,* also *a cloak of fine wool.* Targ. Ez. XXVII, 18 (v. כְּבִרְנָא). Targ. O. Gen. XLIX, 11, v. מִילָּא I; a. e.—Snh. 44ᵃ; M. Kat. 28ᵇ, v. אִסְטְמָא.—*Pl.* מִילָתִין. Targ. Esth. I, 6. Targ. Lam. II, 20 ed. Lag. (ed. מִילַתַּיהּ, read: מִילַתַּיהּ).—מֵילָתָא. Sabb. 10ᵇ, v. לְבֻשׁ.—2) *ear-lap.* Kidd. 21ᵇ, v. preced.

מְלָתָא, **מִילְתָא** f.=מִילָּא II, *word; thing, affair* &c. Targ. Prov. XXV, 15. Targ. Y. Num. XXXI, 8 מ' דקוסמין (not מְלָהֲוָא) some sorcery; a. fr.—Bets. 38ᵃ דאמינא מ' דתתקבל that I may say something acceptable.—Gitt. 23ᵃ לאן מ' דאמרי וכ' what I said that . . ., was nothing (was not correct).—Tem. 4ᵇ, a. fr. כל מ' דאמר וכ' anything that the Law says not to do, if done &c., v. חָגִי. Shebu. 34ᵇ, a. fr. כל מ' דלא רמיא וכ' a thing in which one has no interest, is not noticed exactly. Ab. Zar. 18ᵃ זילא בי מ' וכ' it is something disgraceful to me that &c. B. Mets. 114ᵇ; Taan. 21ᵇ, v. הָחִיךְ. Sabb. 81ᵇ אמרה איתי מ' she spoke a word (magic spell). Gitt. 30ᵃ, v. אֲקַן. Ab. Zar. 66ᵇ; a. e. ריחא מ' היא the flavor (of a forbidden thing) is something substantial (fit to affect ritually the substance receiving it). Gitt. 52ᵇ מ' בעלמא וכ' it is merely a favor he does the court; a. v. fr.—מנחני מילי=מנא הא מ', v. מִילָּא II. Ḥull. 10ᵇ; a. fr.—Esp. עביד מ' (euphem., sub. דאסיותא) *to let blood; to be bled.* Taan. 21ᵇ כי הוה עביד מ' when he (the surgeon) bled a person. Ḥull. 111ᵃ ביומא דעביד מ' on the day he was bled (Rashi: ביומא דמ'). Sabb. 129ᵃ sq.; a. e.—*Pl.* מִילָּתָא, v. מִילָּא II.

מַיִם m. pl. (b. h.; cmp. מָהָה) *water, fluid; secretion; solution.* Constr. מֵי; *pl.* מֵימוֹת, constr. מֵימֵי. Snh. 108ᵃ גלגל חרען שדומה למ' the eye-ball which (in restlessness) resembles water, v. גָּלַל. Par. VIII, 9 חמ' חמוכים וכ' smitten waters (springs or lakes formed through a catastrophe, v. Snh. l. c.). Ib. חמ' המכוברים, v. כָּבַז; a. v. fr.—מ' ראשונים, מ' אחרונים &c., v. respective determinants.—מֵי פירות *juice of fruits* (wine, date-honey, &c.). Pes. 35ᵃ, sq.; a. fr.—מֵי רגלים *urin.* Ker. 6ᵃ; a. fr.—בֵּית המ' *urinary.* Meg. III, 2; Y. Ber. II, 4ᶜ bot.—Ḥag. 3ᵃ מֵימֶיךָ אנו שותין we drink thy water, i. e. we depend on thy teaching; B. Mets. 84ᵇ מֵימֵיהֶן אנו שותין; Hor. 14ᵃ ʕ; a. e.—Taan. 16ᵃ כל מימות וכ' all the waters of the world; a. fr.

מ"ם, *pl.* מֵ"מִין, v. מֵ"ם.

מֵימוֹס, v. מוּמוֹס.

מֵימֵי, **מֵימוֹת**, v. מַיִם.

מֵימָר m. ch.=h. מַאֲמָר, 1) *word, command.* Targ. Gen. XLI, 44. Targ. Ps. XIX, 4; a. fr.—2) (hypostatized) (דִּבּוּר) מ' the Word, i. e. *the Lord* (used in Targum to obviate anthropomorphism). Targ. Gen. III, 10. Targ. Y. ib. 9; a. v. fr.—לְמֵימְרָא, v. אֲמַר.

מִימֹרֶס, Cant. R. to VII, 9, v. מוּמוֹס.

מִימַשׁ, v. מְמוּשׁ.

מִין I *from,* v. מִן.

מִין II m. (b. h.; cmp. מַה, מַאן) *kind, genus, species.* Peah II, 5 מ' אחד one kind of seed. Ter. II, 4 אין תורמין מ' על שאינו מינו you must not separate T'rumah from one species to redeem fruits of another species. Ib. 6 . . הקישות מ' אחד cucumbers and melopepons are considered as the same species. Bicc. III, 10 במינו מ' תוספת הבכורים what you add to the legally required quantity of first fruits must be of the same species; what is used for decorating the first fruits, בשאינו מינו מ' must be of a different kind. —Ḥull. 100ᵃ, a. fr. מין במינו לא בטיל, v. בָּטֵל. Ib. 97ᵇ, a. fr. בשאינו מינו מ' a heterogeneous mixture (of forbidden and permitted things); a. v. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינֵי, constr. מִינֵי. Peah l. c. זרעה שני מ' if he planted on it two different

מִנּוּי, מִינּוּי m. (מָנָה) *appointment* to office, *ordination*. Y. Snh. I, 18c bot. (ref. to Ez. XIII, 9 ובכתב בית ישראל לא יכתבו) וזה המ' that means the ordination (of teachers). Ib. 19a bot. [read:] מִינּוּיוֹ its (his) appointment is valid. Y. R. Hash. II, 58b top לעיבור הולכין אחר המ' to proclaim an intercalation we go by the dates of ordination (the oldest graduate voting first); Y. Snh. I, 18c מִמִּינְיָין (corr. acc.).—Y. Hor. III, end, 48c אבל למ' ראי וכ' but in ordination 'those seeing the face of the King (the Nasi) are those seated first in office' (an adaptation of Esth. I, 14), i. e. the scholars of Tiberias, as the seat of the Nasi, have the preference to those of the South; Esth. R. to I, 14 ברם במי' הזקנים. Num. R. s. 15, end מ' הזקנים the appointment of the elders; a. fr.

מִנּוּיִיתָא, מִינּוּיָא, מִינּוּיָתָא ch. same. Targ. II Chr. XXXI, 13.—Y. Snh. I, 19a bot. תמן קרון למ' וכ' there (in Babylonia) they call the ordination *s'mikhutha* (v. סְמִיכוּת); a. e.—*Pl.* מִינּוּיִין. Y. Taan. IV, 68a חוה ממני תרין מ' ordained only two (each year); Koh. R. to VII, 7 מנאן (read מִינּוּיִין).

מִינּוּנֵי, v. מוֹנִינֵי,

מִינָּא, מִינָּקָא, מַיְנָא m. (רִינֵק) *child, boy*. Targ. Y. II Num. XI, 12 (Y. I מַיְנִיקָא).—Y. Sabb. XIV, 14d צואה דמיניק יבישה dry excrements of a child. Y. M. Kat. III, 81d bot. חמת ... לחד מ' וכ' she saw a teacher strike a child too severely. Gen. R. s. 87; Yalk. ib. 145, v. פִּתְיָא I. Y. Sabb. I, 3b מַיְנָקֵיהּ, מִינָּקָא his child; a. fr.—*Pl.* מִינָּקֵי, מַיְנָקֵי. Y. Snh. VII, 25d, v. בַּשּׁוּשִׁיתָא. Y. Ber. II, 5a top, v. לְבָבָא. Lev. R. s. 37 דמ' מקלקלי וכ' with which the children make sport &c.; a. e.

מַיְנָקְתָא f. (preced.) *girl*.—*Pl.* מַיְנָקְיָתָא. Pesik. R. s. 3, beg. כהדא ספירא דמ' (not חין...) like the ball of the girls (= h. כַּדּוּר של בנות, v. כַּהוּר).

מִינוּת f. (מִין III) *heresy, infidelity*. Tosef. Ḥull. II, 24 נחפס על דברי מ' was arrested on the charge of heresy (suspicion of being a Jew-Christian). Ib. דבר ... שמא של מ' וכ' perhaps one of the Minin told you some interpretation in their style, and it gave thee pleasure?; Ab. Zar. 16b bot. שמא מ' בא לידך (insert דבר); Koh. R. to I, 8. Meg. IV, 8 (24b) הרי זו דרך המ' (Bab. ed. הקראים, Ms. M. תמ') such is the manner of the Minin; ib. דרך החיצונים (Ms. M. חמינות, corr. חיצונה, v. Rabb. D. S. a. l. notes 100, sq.). Ib. 9 דרך המ'; Ber. V, 3 (34a) דרכי מ' early eds. (ed. טעות, missing in Mishn. a. Y. ed.). Lev. R. s. 28, beg.; Koh. R. to I, 3; XI, 9 דברים שהן מטין לצד מ' words which manifest an inclination towards *heresy*; a. e.

מִנְטַר, v. מְנַטֵּר.

מִינְיוֹמִי, v. מְיַוֹּמִי.

מִינְיָא, Y. Snh. I, 18c top 'ממ, read: מִמִּינְיָנָא.

מִינְיָן, מִינְיָין, v. מִן h.

מִינְיָנָא, מִינְיָן, מִינְיָנָא, מִינְיָן, v. sub מְנָא.

מִין III m. (preced.) [*a peculiar person,*] *sectarian, infidel*. Ab. Zar. 65a הרי הוא כמ' שבאומות he is legally treated like an infidel of the gentiles, i. e. like a gentile that has rejected the gods of his people.—Esp. *Min*, a Jewish infidel, mostly applied to *Jew-Christians* (and in editions controlled by censors, often substituted by צדוקי, כותי &c.). Hor. 11a לחכעיס הרי זה מ' Ms. M. (ed. צדוקי) if he eats forbidden fat in a defiant manner (v. כָּעַס), he is a Min; ib. (another opin.) איזהו מ' כל העובד ע"ז who is a Min? (A Jew) who worships idols.—Gitt. 45b ס"ת שכתבו מ' a book of the Law written by a Min, contrad. to נכרי; a. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינִים. Y. Ber. IX, 12d bot. חמ' שאלו את וכ' the Minin asked R. Simlai &c. Tosef. B. Mets. II, 33 חמ' והמשומדים והמסורות the Minin, the apostates and the informers; Ab. Zar. 26b (Rashi: idolatrous priests, Jews or gentiles); a. fr.—בִּרְכַּת הַמִּ' the (twelfth) section inserted in the Prayer of Benedictions and containing an imprecation against the Minim. Ber. 28b, sq. (ed. הצדוקים); a. fr.

מִינָא I ch.=h. מִין II. Targ. Y. Lev. XI, 4.—Ḥull. 79a מ' דאמה the species to which its (the mule's) mother belongs. Ib. כולהו חדא מ' נינהו all of them are considered one species (independent of their parentage). Ib. 66a דמיניה that which is of the same kind, דלאו דמיניה that which is of a different kind; a. e.—*Pl.* מִינִין, מִינַיָּא, מִינֵי. Targ. Y. Lev. XI, 13. Targ. Koh. II, 5.—[Y. B. Kam. IX, 6d bot. מיני עמר, v. עֳמֶר.]

מִינָא II, מִינָאָה, מִינַיָּא, מִינֵי ch.=h. מִין III. Ber. 58a Ms. M. (ed. צדוקי). Y. Snh. VII, 25d top חמתון חד מינאי וכ' a certain Min saw them, and said what he said (a conjuration). Ib. מי נפיק אהן מינאי when that Min came out. Ib. bot. חד מ' נסיב צרור וכ' a Min took up a pebble and threw it up &c.; a. fr.—*Pl.* מִינָאֵי, מִינַיָּא, מִינֵי. Koh. R. to I, 8 עבדון לה מ' מַגָּא the Minin did something (some sorcery) to him. Ab. Zar. 4a משחבח... למ' וכ' R. Ab. praised R. S. to the Minin (in office) as being a great scholar; a. fr.—[Sabb. 133b bot. שב מינאי, read מָנָאֵי, v. מָנָה.]

מִינָא III pr. n. m. *Mina*. Y. B. Mets. V, beg. 10a ר' בא בר מ' (v. Fr. M'bo p. 66b).—[Y. Ber. I, 3d top שמואל בר מ', ed. Lehm. אינייא, read אינא, v. Fr. ib. p. 125b.]

מִינְגִי, v. נָאגָא.

מִינְגָא, מִינְדָּגָא v. sub. מְנָדָּ.

מֵינִיקָה, v. יָנַק.

מֵינִיקוּת, **מֵינִקוּת** f. (יָנַק) *nursing.* Y. Nidd. I, 49[a] bot.; ib.[c] top מֵינִיקוּתָהּ רֵמֵי the time during which she nurses; Bab. ib. 36[a]; 10[b]; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. מֵינֶקֶת.]

מֵינֶקֶת, v. מֵינֶקֶת.

מֵינְקָתָא, v. יָנַק.

מִינָן *whence?*, v. מְנָן.

מִינַס m. (אָנַס) *oppression, violence.* Targ. Is. X, 1 (h. text אָוֶן).

מָנָקָא, **מָנַי'** m. name of an *undergarment* (perh. a corrupt. of manica = tunica manicata). Targ. Esth. VIII, 15 (some ed. מִינָקָא).

מֵינָקוּתָא f. ch.=h. מֵינִיקוּת. Lam. R. to I, 1 רבתי (דאת' 6) ירחי מ' .... עשרין twenty-four months of nursing.

מֵינֶקֶת, **מֵנֶקֶת** f. (b. h.; יָנַק) 1) *a woman giving suck, wet-nurse,* v. יָנַק.—2) (v. אָנַק) *siphon, tube; small cup.* Kel. IX, 2. Ab. Zar. 58[a] קדרת במ' tapped with a siphon. Kel. XIV, 2 עשה בראשו מ' if he put a knob (cup) on the top of the cane. Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 מינקות ששאה לתחת וכ' ed. Zuck. (R. S. to Kel. XIV, 2 מניקת) a cup which one put under a door (as a pivot). Tosef. Dem. III, 6 מניקות ed. Zuck.; Y. ib. II, 22[d] bot. מניקת.—Y. Ab. Zar. IV, 44[b] top מינקות.—[Pirké d'R. El. ch. XLIII מ' בין במ' מֵינִיקוּת, מֵינִי, מֵינָקָה. Tosef. Zeb. I, 12 ראשו, v. מֵינָקָה.]—*Pl.* מֵינִיקוּת, מֵינְקוֹת. Tosef. Zeb. I, 12 בין במ' ed. Zuck. (ed. מֵינְקוֹת) or when he made the libation out of tubes.—V. מֵינַקוּת.

מ' חיויא, **מֵינֶקֶת** (read חֵינְיָא or חֵינְיָא) f. (יָנַק) [*sucker of animals,*] *hedge-hog.* Targ. Y. Lev. XI, 30, v. יֵרָלָא.—V. פָּלְיָית.

מֵינְתָּא, **מִינְתָּא** m. (mentha, μένθα) *mint.* Ukts. I, 2 (Mish. ed. חמיתנא, corr. acc.; Var. in R. S. a. l. אַמִּיתָא q. v.). Y. Dem. II, 22[c] bot.

מִיס, v. מְאִיס.

מִיסָא, v. מְסָא.

מִיסָא Y'lamd. to Num. I, quoted in Ar., v. מִיסּוֹן.

מֵיסַב, **מִיסַב**, **מֵסַב**, **מְסַב** m. (נְסַב) *taking, lifting up.*—מ'=h. אפרים משוא פנים, *partiality.* Targ. Y. Ex. XXIII, 3; a. e.—Targ. Y. I Gen. IV, 8 (not מתיב). Targ. Prov. XXVIII, 21 מ' באפי (read: אַפֵּי).—מ' ותִמיתַן taking and giving, *dealing.* Targ. Is. IX, 4.

מִיסַב, v. מֵסַב.

מִיסוֹן, read:

מִיסּוֹן m. (μέσος -ον,) *middle.* Lam. R. to I, 1 רבתי במ' דאורחא (דאת' 7) in the middle of the road. Ib. במ' דחנותא (דאת' מירוש') Ar. (ed. במצעי) in the middle of the shop.

מִיסּוֹן m. (missus) *course* at dinner. Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 2 מ' מ' course after course.—*Pl.* same. Ib. כמה מ' חיה לך how many courses had you?—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כמה מיסא (corr. acc.).

מִיסְמִירִין, **מְיִסְמִירִין**, v. sub מְסְמֵר.

מִיסִין, **מְיִסִין**, v. מַס.

מִיסִיק, v. מְסִיק.

מִיסְכִּי, v. מְסִיכָּא.

מִיסְמִיס *semissis*, v. מְסִימִיס.

מִיסְמְרָא, v. מְסְמָרָא.

מִיסַן, Y. Gitt. I, 43[b], a corrupt., prob. for כַּעֲסָן (כְּעַס) *hot-tempered.* [Comment.: =אסיא *physician,*—does not fit the context.]

מִיסְפַּק, v. מְסְפַּק.

מִיסַק, **מַיסַק** m. (נְסַק) *rising, (sun-) rise.* Targ. Ps. XXII, 5. Targ. Cant. III, 6, a. e., v. קְרִיצְתָּא.

מִיסְרָא f. (אֲסַר) *bunch.*—*Pl.* מִיסָרָן. Y. Shebi. II, 34[a] bot., v. לוּבְיָי.

מִיסְרָן* m. (סוּר) *seducer, tempter.* Pes. 107[a] Ar., v. פְּרִיץ h.

מִיסְתּוּ, **מִיסְתִּי**, v. מְסַח, מְסְתּוּ.

מִיסְתּוֹסִיס f. (μίσθωσις) *lease, rent.* Y. Pes. VI, 31[b] bot. מיסתוי (corr. acc.); v. אוֹנִי I.

מִיסְתְּיָא, **מִיסְתָּיָא**, v. sub מְסָח.

מִיסְתּוֹסִיס, v. מִיסְתּוֹסִיס.

מִיעוּט, **מְעוּט** m. (מְעַט) 1) *reduction of size, the space reduced.* Erub. 77[a] אם יש במיעוטו וכ' if the reduction of the height (by lowering the wall or raising the embankment) extends over four handbreadths; כנגד המ' only as far as the reduction extends.—2) *minority.* Y. Pes. VII, 34[c] bot. כרוב אי כמ' (not כרוב' במ') do we treat the case as if it were a majority (of unclean persons), or as if it were a minority? Ib. אין תימר כמ' (not במ') if you will consider it a minority. Y. Kidd. I, 59[b] top. Yeb. 119[a] מ' מפילות a minority of women miscarry; a. e.—3) *the least of.* R. Hash. 11[a]; Yeb. 42[a]; Nidd. 38[b] (ref. to I Sam. I, 20) מ' תקופות וכ' the least of *t'kufoth* (plural number) is two (seasons, of three months each), the least of *yamin* is two days; a. e.—4) *narrowing qualification, limitation.* Yoma 43[a]; B. Kam. 86[b], a. fr. הוי מ' אחר מ' ואין מ' אחר מ' אלא וכ' this is a limitation following a limitation, and a double limitation serves to widen the scope (because the repetition indicates that no limitation is meant, but only an exemplification); Y. Peah V, end, 19[d] (corr. acc.). Y. Hor. I, beg. 45[c] מ' אחר מ' אחר מ' three successive limitations. Lev. R. s. 24, end ת"ל רק לשון מ' it says 'only' (Deut. XXVIII, 13) which intimates a limitation; a. fr.—*Pl.* מִיעוּטִין, מִיעוּטִים, מְעִי'. Tosef. Shebu. I, 7 היה דורש ריבויין ומ' interpreted the Bible texts with a view to

widening and narrowing the limits of the respective laws. Y. Sabb. VII, 10[b] אך הוא הדר אלו מ'וכ' *akh* and *hu* (Ex. XII, 16, are limiting qualifications intimating that you must not cut, grind &c. (on the Holy Day). Y. Ber. IX, 14[b] bot., v. אַךְ I; a. fr.

מִיעוּטָא ch. same. Erub. 77[a] אי אהני מ' if the reduction has any effect. Yeb. 119[a] סמוך מ' דמפילות וכ' add the minority of miscarrying women to the half of female births, and the male births will be a minority. Ḥull. 6[a], a. fr. חריש לימ' takes into consideration the minority (the possibility of the rarer cases). Yeb. 119[b], a. e. לא מ' דמ' חריש a minority of a minority he does not take into consideration. Kidd. 80[a] כמאן דליתא דמי a minority is considered as non-existent.—*Pl.* מִיעוּטֵי. Snh. 45[b], sq. דריש ריבויי ומ', v. preced.

מִיעַיִן, מֵיעַיִם, v. sub מֵעַי.

מִיעַיִן, v. עַיִן.

מִיעִירְקָא, v. מְעַרְקָא.

מִיעֲלָא, מֵיעֲלֵי, v. מֵעָלָא.

מִיפְּחַזְנָא (a feigned part. Ithp. of פחז, denomin. of פַּחִיז, a substitute of פּוּרְתָּא which again is a substitute of נְזִיר, v. כִּינּוּי) *I will be a paḥiz.* Ned. 10[b] מ' מאי how is it, if one says *mipp'ḥazna* (for *mipp'ziḥna*)?

מִיפַּטְרָא, v. מְפַטְרָא.

מִיפַּךְ, v. אֲפַךְ.

מִיפְּסַלְתָּא, מִיפְּסוֹלֶת, v. מְפַסְלְתָּא.

מִיפְּקָא, מִיפְּקָא m. (נְפַק) 1) *exit, end.* Targ. Ex. XXXIV, 22 (ed. Berl. מִיפְּקָה; cod. 7 מִפְּקָה; oth. מִפְּקָא, מִפְּקַת; v. Berl. Targ. O. II, p. 31); ib. XXIII, 16.—*Pl.* מִפְּקֵי, מִיפְּקֵי. Y. Ter. VIII, 46[b] bot., sq. במ' שובתא = h. מוצאי שבת, v. מוֹצָא III. —2) *going out*, v. מֵעָלָא.

מִיץ *to suck*, v. מוץ.

מִיץ m. (b. h.; מוץ) [*that which is won by squeezing,*] *juice.* Y. Naz. I, 51[b] מ' של ערלה the juice of 'Orlah fruits (v. עָרְלָה).

מִיצַב, v. מְצָבָא.

מִיצָּה f. (מוץ) [*that which is squeezed in,*] *the joint* or *collar* of reeds, stalks &c. Kel. IX, 8 מ' שניה של שיפון the second joint of a stem of oats; ...של קנה מ' of reeds.

מִיצִי, מִיצּוּי m. (מָצָה) 1) *squeezing, wringing out* (of the blood of the sacrifice). Zeb. 52[a]. Ib. 65[a]; a. fr.—2) (cmp. בִּרְרוּר) *exact measure.* Bets. III, 8 אם בחול...מפני מ' המדות in week-days he did the same (filled the measures beforehand) for the sake of exact measure (in order to allow the liquids to settle). Ib. 29[a] they collected three hundred *garab* of oil מ' המדות as the surplus in his accounts realized from the remnants in the measures; Tosef. ib. III, 8 (v. ed. Zuck. Var.).—Trnsf. מ' חנפש [*the squeezing of the soul out of the body,*] *agony of death.* Tanḥ. Mick. 10 (ref. to מָצָא, Ps. XXXII, 6) יתפלל על מ' וכ' let him pray that he may be spared the agony of death.—מ' היום [*the pressing through of the day,*] *sunrise* and *sunset.* Gen. R. s. 92 (ref. to Ps. l. c.) לעת מ' היום at evening-time; Y. Ber. IV, 7[b] bot. לעת מיצויו של יום (*pl.*) at morning and at evening, v. הַמְהוּם.—מ' הדין *final* (*exact*) *judgment* (after death); מ' החשבון final count (of sins). Gen. R. l. c.—*Pl.* מִיצּוּיִין, with suffix מִיצּוּיָיו (cmp. מְנוּיָיו for מְנוּיָיו s. v. מָנָה); v. supra.

מִיצַּע, מִצַּע m. (מָצַע) *middle, midst.* Targ. Job VII, 12 (Ms. מִיצָּע). Targ. Y. Deut. XXIII, 11.

מִיצְטְרָא, מִיצְטָרָא m. (μύστρος, -ον) *spoon.*—מ' מכרירן (v. מְכֵרִין) *mystromacherion,* an instrument having a spoon on one side and a knife on the other (cmp. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Lev. R. s. 33, beg. (ref. to Prov. XVIII, 21) תרגם עקילס מ' וכ' Aquila interpreted it, 'a spoon-knife', death on one side and life on the other; Yalk. ib. 661 מצטרו ומ' מצירנאר מ'; Yalk. Ps. 768 (read: מצטרום).

מִיצְטְרוּ, Sabb. 154[b], v. צְרָא.

מִיצְלָתָא, v. מְצִילְתָּא.

מִיצַּע, מִיצָּעָא, מִיצַּע m. =מִיצּוּעַ. Targ. Y. Num. XVII, 12, sq. (ed. Amst. מַצַּע). Targ. Y. I, ib. XXII, 24. Targ. Y. I Ex. XIV, 27; a. fr.—B. Mets. 108[a] [read:] במ' דנכסיה (Rashi: בי מִיצָּעֵי) in the centre of his (the seller's) land).

מִיצָּעָא, מִיצָּעָא m. (=מִצִּיעָא) *central, middle, between extremes.* Targ. Y. Lev. XIV, 17, v. גְּרִירָא.—Ned. 31[b] top זבינא מ' (R. N. מצינא) middle goods (holding the mean between goods which the seller is anxious to get rid of, and such as are sought after eagerly), v. חֲרִיפָא.—*Pl.* מִיצָּעֵי, מִיצָּעֵי. Targ. II Chr. VI, 18 (ed. Lag. מְצִיעָאֵי). —Ber. 18[b]. Ker. 6[b] במ' in between (the other ingredients). B. Mets. 108[a], v. preced.—Naz. 56[b] מ' לא אמרינן those intermediate in the chain of tradition need not be mentioned (only the first and the last). V. מְצִיעָא.

מִיצַּף, v. צוּף.

מִיצַּר 1) part. Hif. of צָרַר q. v.—2) *pathway, narrow, balk,* v. מֵצַר.

מִיצְרָאָה, מִיצְרָא, v. sub מֵצַר.

מִיק, *Pa.* מִיֵּיק, v. מוק.

מִיקַּל, מֵיקַל, v. קָלַל.—[Y. Dem. III, beg. 26[a] מי' בלשי, read: מַיקַּל.]

מֵיקַם, מֵיקַם m. (קוּם) *standing.* Targ. Josh. IV, 3 אתר מ' (h. text מצב).

מִיקְמָת, v. מְקָמָא.

מִיקַּן (cmp. הָאֲבַן; מִיק) *to mock.* Targ. Ps. CXIX, 51 מְמִיקְנִין ed. Lag. (ed. נַן . . ., נַן . . .).

מֵיקַר m. (קָרַר) *cooling.* Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 18; Sabb. 151[b] כלי מ' cooling vessels (glass &c.). Ib. 53[b] אין מ' לבחמה cooling (as placing in water) is not gener-

ally done to beasts (unless they are sick).—[Part. *Hif.* מֵיקַר, v. קָרַר.]

מֵרָא *myrrh*, v. מוֹרָא.

מֵרְדָא, v. מִרְדָא.

מֵרֵת, Yalk. Zeph. 567, v. מוֹרָא II.

מֵרוּג m. (denom. of מָאֲרַג, v. אָרַג) *selecting the green and tender onions in the bed.* Y. Peah III, 17^{c} top ואי דינו מ' and what is *merug?* [Ib. חמירוג, read: חִמְאָרַג, v. אָרַג.]

מֵרוֹן, v. מְרוֹן.

מֵרוּק m. (מָרַק) *polishing, finishing.* Pesik. Nah., p. 127^{a} דבריכם צריכין מ' your words require polishing (are incomplete).—Euphem. *sexual gratification attended with effusion of semen.* Yeb. 55^{b}.

מירוק, Tosef. Dem. IV, 13, v. מְרוֹק.

מֵרוּר m. (מָרַר) *embittering, hard labor* (with ref. to Ex. I, 14). Num. R. s. 3 the family was called M'rari, על שם מ' (שם) an allusion to their bitter task (of carrying the wooden material of the Tabernacle). Pesik. R. s. 15 מרים לשון מ' . . . Miriam intimates the bitterness (of slavery); Yalk. Cant. 986. [Cant. R. to II, 11, a gloss.]

מֵרְטוֹם m. (מָרַט) *a bird that has lost its feathers.* Y. Meg. I, 72^{b}.

מֵרִי, מֵירִי מ' מֵירִיאַדִין (μυρι-μυριάδες) *ten thousand times ten thousand.* Pesik. Bahod., p. 107^{b}; Yalk. Ps. 796 (corr. acc.); v., however, בֵּירִי.

מֵירִין, Tosef. Neg. III, 10 וחמ' ed. Zuck. (Var. וחמידק); read: וחמוֹרְדִין, v. מָרַד II.

מֵירָם, מֵירָס, v. חֲמִירָם.

מֵירְסִינָמוֹן m. (μυρσινᾶτον, S. = Lat. myrtatum) (*wine* or *oil*) *flavored with myrtle-leaves.* Y. Shebi. VII, 37^{b} (some ed. מור).

מֵירַע *weakening*, v. מֵרַע.

מֵירְעָא *pasture*, v. מַרְעֵי I.

מירקו, Tosef. Mikv. VI (VII), 13 ed., read with ed. Zuck. סִידְקוּ, v. סֵדֶק.

מֵרַת, מֵירַת m. (רת, as תִּירוֹשׁ fr. ירש, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 568[1]) *must, juice.* Targ. Y. Deut. XXIX, 5 (h. text שכר). V. מְרִירוּת.

מֵישָׁא I pr. n. pl. (v. next w.) *Mesha,* 1) a place in northern Galilee (v. Hildesh., Beitr. p. 38). Tosef. Shebi, IV, 11 ed. Zuck. note (Var. מֵירִישָׁא).—2) M. in Babylonia, in the district of Mesene, v. מֵישָׁן. Y. Yeb. I, 3^{b}; Y. Kidd. IV, 65^{d} top. Gen. R. s. 37 מֵישָׁה (identified with מֵשָׁא, Gen. X, 30; Targ. מֵשָׁא, מֵישָׁא). [Talm. Bab. מֵישָׁן q. v.]

מֵישָׁא II, **מֵיישָׁא** (מאישא, מיאשא) pr. n. m. *Mesha* (= משחא, v. Nöld. Mand. Gr., p. 64), name of several persons. Erub. 13^{b} אלא מיישא . . . לא ר' מאיר Ms. M. (ed. נהוראי, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. מֵאִיר. Peah II, 6 מישא Y. ed. (Ms. M. מיר; ed. מיא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Naz. 56^{b} מיא.—Ḥull. 121^{a} מיר. Y. Orl. I, 61^{a} bot.; Y. Maasr. V, 51^{d} top.—Y. Sabb. I, 3^{a} bot.; Y. Ber. II, end, 5^{d} יסא (corr. acc.).—Ib. 4^{c} bot. M., grandson of R. Joshua b. Levi.—Y. Sabb. I, 2^{c} top.—Y. Naz. IX, 57^{d} bot. M., son of R. Jeremiah.—Y. Pes. IV, 30^{d} top בני מ' members of the Mesha family.

מֵישַׁבְקָא, v. מְשַׁבְּקָא II.

מֵישׁוֹן, v. מֵישָׁן.

מֵישׁוֹר m. (b. h.; יָשַׁר) *plain, level; common* (cmp. בְּקָעָה). Yoma 75^{a} (play on מישרים, Prov. XXIII, 31) ערוות כולן דומות עליו כמ' all forbidden connections appear to him like a common (to which all have access). Ib. כל העולם . . . כמ' the entire world appears to him like a common (he disregards other people's rights); Num. R. s. 10 עושה אותן חפקר כמ' he considers all sins free like a common. Ib. שנוטלין . . . בתיהם כמ' they (the oppressors) carry off all that belongs to them (the Jews), and their houses are left levelled like a common. Tanḥ. R'eh 3 אחת תחלתה קוצים וסופה מ' ואחת תחלתה מ' וכ' one road full of thorns in the beginning but level in the end, and one level in the beginning &c; a. e.

מֵישְׁחָא, מִישְׁחָן, מִישְׁחָא, v. sub מְשַׁח.

מֵישְׁכְּנוּתָא, מִישְׁכָּן, מִישְׁכּוֹנָא, v. sub מִשְׁכָּן.

מֵישְׁלָם, v. מְשֻׁלָּם.

מֵישָׁן, מִישׁוֹן pr. n. (v. מֵישָׁא I) *Meshan, Mesene,* the island formed by the Euphrates, the Tigris and the Royal Canal. Kil. 49^{b} תשעה נטלה מ' nine measures (of impudence) M. has carried off. Ib. 71^{b}, a. e. מִישׁוֹן מיחה M. is dead (for purity of descent), v. גּוֹסֶס. Yoma 10^{a} (expl. רחבת עיר, Gen. X, 11) פרת דמ' *Perath Meshan* (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 44). B. Kam. 97^{b} יכול . . . תוציאו במ' he may say to him, pass it (the repealed coin) in Mesene. B. Bath. 73^{a} דמיאשן; Sabb. 101^{a} דמיש', v. בִּיצְרָתָא. Kidd. 72^{b}, v. אַסְטַנְיְרָא.

מֵישָׁנִי m., **מֵישָׁנִית** f. (preced.) *Mesenian.* Kidd. 71^{b} הא דמשתעיא מ' that Apamea where the Mesenian dialect is spoken.

מֵישָׁר, מֵישַׁר m. (b. h. מֵישָׁרִים; יָשַׁר) *straight line, horizontal, level.* Kidd. II, 6 לעשות שדהו מ' to divide his field in straight lines (beds) of various seeds (instead of squares, מרובע). Y. ib. II, 28^{a} top. Y. Erub. IV, 21^{d} bot. a telescope (v. מְצוֹפוֹת) שהיה משער בה עיניו במ' the horizontal range of which he had tested before (v. Bab. ib. 43^{b}).—Y. ib. V, 22^{d} top [read:] . . מביא מצופות ומשער במ' וכ' he takes a telescope and tests its horizontal range, and then &c.

מֵשׁ, מֵישְׁרָא, מֵישָׁרָא I ch. same, 1) *bed.*—*Pl.* מֵשָׁאתֵי, מֵישָׁרֵי. Kidd. 39^{a} מישרי מ' . . . זרע Ar. (ed. מְשָׁאֵי) planted the garden of the school-house in beds (of various plants), v. preced.—2) *plain, valley.* Targ. Gen. XII, 6 (h.

text אֲלוֹן). Ib. O. XXXV, 8 (h. text אֲלוֹן). Targ. Deut. XI, 30 (h. text עֲרָבָה). Ib. III, 10 (h. text מִישׁוֹר); a. fr.—Lev. R. s. 12, beg. סוּף דָּהוּא עָבֵיד בֵּיתֵיהּ מ' finally he (the drunkard) will make his house a level (v. מִישׁוֹר). Sabb. 110b חַב לִי מִי' דִּכְרֵתֵי (sub. מִבְּתַוְותָא דְּ־) give me of what grows in the waste places of the valley (or bed) of leek.—*Pl.* מֵישָׁרֵי, מֵישָׁרֵיָּא (מֵשָׁא'). Targ. O. Num. XXII, 1 (Y. מֵשְׁרָיָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XI, 30; a. e.—Gen. R. s. 42 (transl. אֵיל, Gen. XIV, 6) מִישְׁרָא דְּפָארָן. Ib. end (ref. to אֲלוֹנֵי, ib. 13) מ' דְּמַמְרֵא.—Sabb. l. c. דְּמִישְׁרֵי (Rashi מִשְׁרָא, Ms. M. מִשְׁאֲרֵי), v. בַּתָּא a. פָּתָא.

מֵישָׁרָא II, מֵישְׁרֵי *camp*, v. מַשְׁרֵי.

מִישְׁתֵּי, מִישְׁתִּיתָא, v. sub מְשִׁי.

מִית I ch.=h. מוּת *to die, be dead.* Imperf. יְמִית, יֵימוּת. Targ. Gen. V, 8. Ib. XLIV, 20. Targ. O. Num. XX, 29 אִידֵי מִית (Var. דְּהָמִית, דְּהָא מ', v. Berl. Targ. O. II, p. 44). Targ. O. Gen. II, 17 מְמַת תְּמוּת (ed. Amst. מְמַת); a. v. fr.—*Part.* מֵת, מֵתָא, מָאִית, מָאֲרִית, מָאֲרִיתָא; מֵת, מֵתָא, מֵתָה; מָתִין, מָתַיִן, מָתַיְתִין, מָתַן. Targ. Y. Num. XXII, 30 מָיְתָא (ed. Amst. מָיְתָא). Targ. Ex. XII, 33; a. fr.—Ber. 31a דְּמִיתְנָן that we must die. Y. Peah I, 15c bot. מִיתַת she (his mother) died. Snh. 97a לָא חֲזִי מָיְתִין אֵינִישׁ וכ' none of that place ever died before his time; a. fr.

Af. אַמִית *to cause death, slay.* Targ. O. Gen. V, 24 אַמִית ed. Berl. (oth. ed. אַמִּית, אֲמִי'). Ib. XXXVIII, 7 אַמִּיתֵיהּ ed. Berl. Targ. I Sam. XIV, 13 מְמִיתִין (ed. Lag. מְמִיתֵיהּ) *Polel*); a. fr.

מִית II m., **מֵתָא, מִיתָא, מֵיתָא I** c. (preced.) *dead; corpse.* Targ. Deut. XIV, 1. Targ. O. Num. XIX, 11 (ed. Amst. מָיְתָא); a. fr.—Y. Bicc. III, 65b דְּקִיְּימִין מִן קוּמֵי מ' who rise before the dead (being carried to burial); a. fr.—*Pl.* מֵתַיָּא, מִיתַיָּא. Targ. Num. XVII, 13; a. fr.—Y. Kidd. I, 61c bot. כְּד חַווּרִין קִיְּימִין עַל מ' (not קִיְּימִין) when they stand by the dead (lamenting); a. e.

מֵתָא, מֵיתָא II m. (infin. of אֲתָא) *coming.* Targ. I Sam. XVI, 4 מֵיתָתָךְ ed. Lag. (ed. Wil. מֵיתָתָךְ); a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to בָּא מִבָּא, Gen. XXIV, 62) אַתָא מִמ' וכ' he came from coming? Where did he go to?—*Pl.* מֵיתַיָּא (with sing. sense; cmp. מַעֲלָא). Targ. O. Gen. XXIV, 62 מֵיתוֹדִי).—Gitt. 30a לָא שְׁמִיהּ מֵיתָא this is not called 'coming home' (as fulfilling the condition). Keth. 17a בְּרִיךְ מֵיתַיְיךְ וכ' blessed by thy coming for peace; Snh. 14a מֵיתַיְיךְ.

מָיְתָא f., constr. מִיתַת = h. מִיטָּה. Targ. Y. I Gen. XXXV, 8; a. e.

מְיַתְּנָא, v. מְתַנָּא.

מִיתָה f. (b. h.; מוּת) *death, penalty of death.* Sabb. 156b מ' מְשׁוּנָּה an unnatural death; מ' עִצְמָהּ natural death. Snh. 68a אִם יְמוּתוּ מִיתַת עַצְמָן if they shall die a natural death. Ib. XI, 4 (89a) מ' בב"ד death at the hand of the court. Ib. 5 מִיתָתוֹ בִּידֵי אָדָם he must be put to death by man (court); מִיתָתוֹ בִּידֵי שָׁמַיִם he shall be put to death by the Lord. Keth. 37b מ' אֲרִיכְתָּא one continued act of execution (comprising lashes and putting to death); a. fr.—*Pl.* מִיתוֹת. Snh. VII, 1 אַרְבַּע מ' נִמְסְרוּ לְב"ד four forms of capital punishment have been entrusted to the courts. Sot. 8b דִּין אַרְבַּע מ' וכ' the divine judgment taking the place of the four forms of capital punishment (which the Jewish courts can no longer decree) has not ceased; a. fr.

מִיתּוּחַ, מִיתּוּתָא m. (מָתַח) *stretching, drawing tight.* Y. M. Kat. I, 80d bot.—מִיתּוּחַ שֶׁל מ' a pin used in weaving or embroidery to draw the thread tight, *spool.* Kel. XIII, 5 (Talm. ed. מִיתּוּן). Ib. הַתְקִינוֹ לְמ' (ed. Dehr. לְמִיטָּא, v. מִיטָּא II a. מֵיתָנָא). Ib. 8; Yeb. 43a לְנֵר אוֹ לְמ' (Kel. ed. Dehr. לְמִיטָּא) made for snuffing the light (v. מָחַט) or as a spool.

מִיתּוּן, מִיתּוּתָא m. (מָתַן) *stretching,* v. preced. Orl. I. 4 מִיתּוּן מַחַט שֶׁל מ' (Ms. M. מִיתִּין), v. preced.

מִיתּוֹרִין, מִיתּוֹרִין m. pl. (μεσθόρια) *borders, frontiers.* Gen. R. s. 50, beg. Ar. (v. אוֹרְיָן I); Lev. R. s. 27 מִתּוּרִין (corr. acc.).

מִיתוּתָא f. (מִית) *death, dying.* Targ. Y. I Num. XVI, 29; a. fr.—B. Bath. 16b; Taan. 23a, v. חַבְרוּתָא.

מִיתַּחֲזָנָא (a feigned part. Ithp. of נחז, denomin. of נַחְזוּ, a problematic substitute of נְזִירָה, itself a substitute of נְזִיר; v. כִּינּוּי) *I will be a naẓir.* Ned. 10b; v. מִיפְּחַזְנָא.

מִיתָנָא m. (מִית) [*death,*] *the deceased.* Yeb. 37b, sq. בַּר מ' the son of the deceased person.

מֵיתָנָא m. (אֲתָא) *bringing home, drawing towards one's self.* Sabb. 102a, v. לְבָתָא; [Rashi: מִיתָנָא *rope*].—[Ukts. I, 2 חֲמִיתְנָא, v. מִיתָנָא.]

מִיתָנָא, v. מִתָּנָא.

מִיתַּעֲזָנָא (a feigned part. Ithp. of נעז, as a dialectic substitute of נקז, denom. of נִקְזוּ, a substitute of נוּזִיק, itself a substitute of נְזִיר) *I will be a naʿiz.* Ned. 10a; v. מִיתְּחַזְנָא.

מֵיתָר m. (b. h.; יֶתֶר) *cord, rope.*—*Pl.* מֵיתָרִין. Num. R. s. 12, end. Yalk. Ex. 374; a. e.—[Tanḥ. Ki Thetsé 4 מִיתְרִין, read: מִיתְרִין.]

מִיתַּרְכָא, v. מִתַּרְכָא.

מַיְתַת, v. מִיתָא.

מָךְ: *thy water,* v. מַיִן.

מָךְ: m. (b. h.; מוּךְ) *lowly.* Sot. 10b (play on מַכֹּתָם, Ps. LVI, 1) שֶׁהָיָה מָךְ וְתָם לְכָל he was lowly and sincere to everybody. Lev. R. s. 34 מָךְ שֶׁהוּא מָךְ לִפְנֵי כָל וכ' the poor man is called *makh,* because he is lowly before everybody, he is like the lowest threshold; Midr. Prov. to ch. XXII מָךְ עַד הָאַסְקוּפָּה וכ' he is lowly (bent down) to the lowest threshold.

מָאכָא, מָכָא m. (= מִיכָא; מְעַךְ) *crushed, battered.*—זוּזָא מ' a battered Zuz (which cannot be passed). Sabb. 129a; B. Kam. 37a (Ms. M. מא'); Bekh. 51a מא'.

מָכָא, v. מְכִי.

מַכְבֵּדָה m., **מַכְבְּדָת** f. (כָּבַד, *Pi.*) *broom;* also *the fan-shaped twig of the palm-tree.* Ukts. I, 3 יַד חֲמִי' שֶׁל תְּמָרָה

the stem of 'the broom' of the palm-tree; Tosef. ib. I, 4 מכברת. Tanḥ. Mas'é 13 (ref. to חכבירך, Is. VIII, 23) חכבידן כמ' he swept them off as with a broom; Num. R. s. 23, end; Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) חמשם כמכבד, v. חָמַשׁ. Tosef. Sabb. VI (VII), 7 שב על המ' sit on a broom (a superstitious practice); a. e.—*Pl.* מְכַבְּדוֹת. Succ. 13[b] מ' ובהן תמרים palm-twigs on which there are dates; Y. Bets. IV, 62[c] top. Pes. 56[b] של מ' the dates hanging on the branches. Y. Peah IV, beg. 18[a] תמרים במ' (leave for the poor) dates on the branches. Y. Maasr. I, 48[d] bot.—[Sabb. 113[b] מְכַבְּדוֹתַי, v. מָבַד I, *Pi.*]—[Ruth R. end מכבדות some ed., read: מְכַבְּרוֹת.]

מַכְבִּיד, v. preced.

מַכְבֵּן, Targ. II Sam. XVII, 28, v. מַכָּא.

מַכְבִּישׁ, v. מְכַבֵּשׁ.

מַכְבְּנִיתָא f. ch. (כְּבַן) = h. כְּבִיָּה, *brooch, buckle.* Sabb. 62[a], expl. כּוֹכְלִיאָר.—Ib. 156[b], v. הוֹץ II.

מַכְּוִי, מְכַוִּי, v. מְכַוֵּר.

מַכְבָּרָה f. (b. h. מִכְבָּר; כָּבַר; v. פַּבָּרָה) *sieve.*—*Pl.* מְכַבָּרוֹת. Gen. R. s. 39; Yalk. ib. 62; Yalk. Neh. 1071; Ruth R. end (not מכברות).

מַכְבֵּשׁ m. (כָּבַשׁ) *clothes-press; screw, vise.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 מ' של בעלי ... כלים (ed. Zuck. מים for כלים, corr. acc.) a domestic clothes-press which has been unscrewed to take out clothes. Sabb. XX, 5 מ' ...מתירין וכ' you may unscrew a domestic clothes-press but not screw it (on the Sabbath). Ib. של כובסין (מ') the washers' clothes-press. Kel. XVI, 7 מ' של חרש the carpenter's vise (for straightening wood), v. מַכְוֵן; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מכבש של נגר. Ib. 15 מ' של שכם וכ' the leather worker's press on which he stretches the hides. Y. Sabb. XX, end, 17[d]; a. e.

מְכַדֵּי, v. כְּדֵי I.

מַכָּה f. (b. h.; נָכָה) *wound, plague, stroke, blow.* Sabb. 134[b]. Meg. 13[b] (ref. to Esth. III, 1) אחר שברא ... רפואה למ' after the Lord had prepared the healing of the wound (the means of salvation); a. v. fr.—מ' בכורות, מ' בצורת &c., v. respective determinants. Sot. III, 4 מכת פרושין Y. ed. (Bab. a. Mish. מַכּוֹת) the wound inflicted by the Pharisees, i. e. injury done under the pretext of strict adherence to the letter of the law, or of benevolence; Y. ib. 19[a] מ' פ' זה שהוא נותן עצה וכ' 'the plague of the Pharisees' is he who advises heirs to evade paying alimentation to the widow. Ib. זו מ' פ' נגעי בה (collect. *pl.*) the Pharisean plague has struck her; ib. זה מ' פ' נגעי בו his friends under the pretext of benevolence have deprived him of the benefit of the poor-law; Y. Peah VIII, 21[a] bot.—Sot. 10[b] (play on מֻכֶּתֶת, v. נָקַךְ) שהיתה מכתו תמה וכ' his defect was a perfection, for he was born circumcised; [Rashi: 'the place where he was to be wounded'].—*Pl.* מַכּוֹת. Ex. R. s. 10; a. fr.—Snh. I, 2 מ' בשלשה corporal punishment (lashes, v. מַלְקוּת) must be decreed by a court of three. Ib. 10[a] מ' תראויות לה שתשלש a number of lashes which is divisible by three (39); a. fr.—*Maccoth* (*Punishments*), a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'zikin.

מַכְוָה f. (b. h.; כָּוָה) *burnt spot on the skin, burn.* Neg. IX, 1 כל שהוא מחמת האש זו היא מ' all wounds produced through fire (directly or indirectly) are called 'burns'. Ib. VIII, 7 מחיית המ' the cicatrization of a burn. Ib. IX, 2; Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. VII אין שהרן ומ' וכ' an inflammation and a burn cannot be combined (to make up the minimum size required for uncleanness); a. fr.

***מַכְוֵן** m. (כּוּן) *a straightening device, vise.* Pesik. Zutr., Haăz. (p. 111 ed. Bub.) נתנו במ' ולא וכ' he placed it (the crooked wood) in a vise, and it was not straightened; (Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942; Yalk. Ez. 362, corrupt versions); cmp. מְכַבֵּשׁ.

מַכְוָר, מְכוָר pr. n. *Mikhvar, Makhvar*, a district of Peraea. [The situation of *Machaerus* forbids its identification with our w.] Targ. Y. I, II Num. XXXII, 1; ib. XXI, 32 (Y. I מכבר; h. text יעזר). Ib. XXXII, 35 (Y. I מ', II גרמתא ומ' וויגבהה; h. text יעזר ויגבהה).—Y. R. Hash. II, 58[a] top חרי מ' וגדור; (Bab. ib. 23[b]; Tosef. ib. II (I), 2 חרים וכיריר), v. גְּדוֹר; Y. Shebi. IX, 38[d] bot; (Tosef. ib. VII, 11 חרים וחברורות' ed. Zuck., v. Var. ib. note).—Tam. III, 8 חר מ' (Talm. ed. 30[b] צרי); Yoma 39[b] חרי מכמר (Ms. O. מכוור; Ms. M. חרים; Ms. M. 2 מכאוור).

מַכּוֹלִין m. pl. (כּוּל, כְּלַל; cmp. כִּילָה) *curtain, cover.* Targ. II Kings XXIII, 7 (Ar. מְכַרְיְלִין).

מָכוֹן m. (b. h.; כּוּן) *defined place; plan; residence.* Sot. VIII, 3 הבונה בית על מְכוֹנוֹ he who rebuilds a house on its old place and plan. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) לְמְכוֹנִי הראשון to my original residence (heaven).—Esp. *Makhon*, name of one of the seven heavens. Ḥag. 12[b].

מְכוֹנָה f. (preced.) *a place where animals are kept ready for slaughtering; stall, coop.*—*Pl.* מְכוֹנוֹת. Ohol. VIII, 1.—[Y. Sabb. XVII, 16[b] top ובמכונה, v. בּוּכְנָא.]

***מְכוֹנְיָתָא** f. (כּוּן *Pa.*) *looking out, lurking.*—Targ. Jud. V, 11 בית מְכוֹנְיָתַ לִיסְטָרִין the place where robbers lie in wait.

מְכוָר, v. מְכַוֵּר.

מְכוּרָה, v. מְכִירָה.

מְכוֹרוֹת, v. מְכֵרוֹת.

מכורן, v. כָּרַן.

מכורסינין, v. בּוּרְסִיוֹן.

מַכּוֹשׁ I m. (נָכַשׁ) *hoe, spud; digging with the spud.* B. Bath. 54[a] כיון שחכיש בה מ' אחד וכ' (Ms. R. שנכש בה) as soon as he has inserted the spud once, he has taken possession of the entire field. Ib. מקום מַכּוֹשׁוֹ בלבד only the place where he dug.—[Y. Ned. IV, beg. 38[c] קורדום של מ', v. נִיכּוּשׁ.]

מַכּוֹשׁ II m. (כָּשַׁשׁ, v. כְּשָׁכֵשׁ) 1) *clapper of a bell.* Midr. Till. to Ps. VII, 10 ומַכּוֹשׁוֹ של וכ' .... דומה לפעמון like a golden bell whose clapper is made of a jewel.—2) *hammer,*

striking with the hammer. Ab. Zar. 19[b] מ׳ אחרון the last stroke (driving the nail in).—[Tosef. Mikv. VI (VII), 17 ודמכושים, ed. Zuck., read: דמכובשים, v. כָּבַשׁ.]

מַכּוֹשׁ, מַכּוּשָׁא I, מַכּוּשָׁה ch. same, *hammer*; *knocker*. Lev. R. s. 24 מאן דהוה ליה מ׳ whoever has a hammer (or a *hoe*, v. next w.). Gen. R. s. 44 (ed. Wil. מַכִּישָׁה); Yalk. ib. 77 מכישה, v. כְּשַׁשׁ. Y. Meg. III, 73[d] bot., v. בַּכּוּשָׁא.

מַכּוּשָׁא II ch.=h. מַכּוּשׁ I, *hoe, spade*. Lev. R. s. 25 ישטון מַכּוּשָׁיה וכ׳ (Var. in Ar. (יסב פסא) shall take up his spade and go out and plant trees.

מָכוּת f. (מָךְ) 1) *poverty*. B. Mets. 114[a]; Arakh. 17[b] (ref. to מָךְ, Lev. XXVII, 8) עד שיהא במכותו וכ׳ he must have remained in his impoverished condition from the beginning to the end of the proceedings.—2) *humility*. Gen. R. s. 74, end (play on מְכֹהֵם, Ps. LX, 1) מכות ותמות humility (of David) and innocence; Yalk. Sam. 147 מ׳ ותמות לדוד.

מְכוֹתָא f. (Assyr. *makua*, v. Fränkel Zeitschr. für Assyriol. III, p. 53; Proceed. Soc. for Bibl. Archaeol. 1887, p. 103) a certain kind of *boat, (low boat?)*. Keth. 69[b] אסקריא דמ׳; (Taan. 21[a] דספרנתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. אַסְקַרְיָא; [Rashi: *sail*]. B. Bath. 161[b] מ׳ (צייר) drew a ship in place of his name (Rashb. *mast*); Gitt. 36[a]; 87[b] (Rashi: *sail-yard*).

מְכוּתִי f. (נָכַשׁ) *a bite*. Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מ׳, v. מַעְקוּצִי.

מַכְחוֹל, מִכְחוֹל m. (כָּחַל) *staff used for painting the eye*. Kel. XIII, 2 מ׳ שנישטל הכף a painting staff the spoon-shaped side of which is broken off; Tosef. ib. B. Mets. III, 5, v. זָכָר. Snh. 68[a] כמ׳ בשפופרת; Cant. R. to I, 3, v. זַכְרוּת a. חָסַר. B. Mets. 91[a] כמ׳ בשפופרת as the painting stick is inserted in the tube; Macc. 7[a]; a. e.

מַכְחֲלָא m., **מַכְחֲלָתָא** f. ch. same. B. Kam. 117[a] דלו ליה במ׳ דכספא Ar. (ed. לתא . . . .) they lifted his eyelids with a silver stick.—*Pl.* מַכְחֲלֵי. Gitt. 69[a] תלתא מ׳ three staff-fuls of paint.

מְכָא, מְכִי (v. מוּךְ) *to decline, bend*. Targ. Jud. V, 4; a. e. (v. מוּךְ).

Af. אַמְכֵי *to lower*. Gen. R. s. 17, beg. אַמְכַת לאפה she lowered her face (looked down sulkily); Lev. R. s. 34 אמכת על אפא (corr. acc.).

Ithpe. אִתְמְכֵי *to be bent down, depressed*. Targ. Ps. XXXVIII, 9 אִתְמַכְיִית (ed. Wil. אִתְמַכְרִית; h. text נדכיתי). Ib. CVI, 43. Targ. Job XXIV, 24 (Ms. אִתְמַכְּרוּ).

מְכֵי m., **מְכָא, מְכִיָּה** f. (preced.) 1) *bent, cowed, timid*. Lev. R. s. 13 [read:] הרא חיותא כי סלקא מן ימא הוא מ׳ וכ׳ Ar. (ed. ממכיא) an animal coming on land from the water is timid, coming out of the forest, it is not; Cant. R. to III, 4 (corr. acc.).—2) *low*.—*Pl.* מְכָיֵא. Gen. R. s. 32 אי מן מ׳ הוא if it is one of the low mounts; (Cant. R. to IV, 4 מְכִיכָיֵא, v. next w.).

מַכִּיכָא, מְכִיכָא, מַכִּיכְתָּא, מְכִיכְתָּא m., f. (מָכַךְ) 1) *low; lowly, humble*. Targ. Lev. XIII, 20, sq.—Targ. Prov. XVIII, 14 (ed. Wil. מְכֵיכְתָּא). Ib. XVII, 27; a. fr.—*Pl.* מְכִיכָיֵא, מַכִּיכָיֵא. Targ. Is. LVII, 15. Targ. Job V, 11; a. fr.—Cant. R. to IV, 4, v. preced. [—2) *bolster, cushion*, v. מַכְבָּא.]

מַכִּיכוּתָא f. (preced.) 1) *lowliness, humility*. Targ. Koh. X, 6; a. e.—2) *languor*. Ib. 18 מַכִּיכוּת תפקידתא languor in the observance of the law (h. text שִׁפְלוּת יָדַיִם).

מְכִיכְתָּא, v. מַכִּיכָא.

מִכְלָא, מִכְלְתָּא, מִכְלָא f. (כּוּל) 1) *measure of capacity*; trnsf. (v. מִדָּה) *retribution, dealing out*. Targ. O. Deut. XXV, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. fr.—Targ. Job IX, 22 חדא מ׳ the same destiny.—*Pl.* מִכְלָן, מִכְלָן, מִכְלָתָא, מִכְלָתָא, מִכְלָ׳. Targ. Y. Deut. l. c. Targ. O. Lev. XIX, 36 (Y. מִכְלוֹ׳, read: מִכְלָן...). Y. B. Bath. V, end, 15[b] הוה מחי על מ׳ punished for false measures.—2) *a vessel used in connection with the show-bread* in the Temple.—*Pl.* מִכְלָתָא. Targ. Ex. XXV, 29 (h. text מנקיות); a. e.—3) (cmp. מִדָּה) *a collection of rules of interpretation, treatise, tract*. Gitt. 44[a] עירין במכילתיך read it up in thy collection (Boraitha). Pes. 48[a] ואחרי ליה מחי במ׳ וכ׳ and his reply is recorded in another collection.—Y. Ab. Zar. IV, 44[b] top מ׳ . . אפיק R. Y. produced the M'khilta (v. infra; v. Mekh. Mishp. s. 20, ed. Weiss, p. 107, note 100).—*Pl.* מְכִילָאן. Lev. R. s. 3, beg. רעותיה . . . בר מ׳ he likes to be called a man mastering many Mekhiltas; Koh. R. to IV, 6 מרי מ׳ (some ed. מיכיילא, מיכלייאן, v. מִיכְלָא II).—Esp. *M'khilta*, or *M. d'bê R. Yishmael*, a *Halakhic and Midrashic book* on Exodus from ch. XII, to XXXV.

מַכִּיר, v. נָכַר.

מְכִיר, Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, read מְכַיְּרָא, v. מְכַיֵּר.

מְכִירָה f. (מָכַר) *sale*. R. Hash. 26[b]; Sot. 13[a], v. פִּירָה I. Y. Kidd. I, 59[a] מ׳ מ׳ we draw an analogy between the expressions מכר (Deut. XV, 12 a. Ex. XXI, 7). Ib. bot. שבירעת מ׳ של the seventh year counted from the date of sale, opp. עולם של the Sabbatical year. B. Kam. 68[a] מ׳ שאינה חוזרת a sale which cannot be reconsidered; a. fr.—Y. Maas. Sh. III, beg. 54[a] מְכוּרָתוֹ מיוחדת its sale is permitted in a special Biblical passage (Deut. XIV, 24, sq.).

מְכֵירִין m. pl. (μάχαιρα) *knives, daggers*. Tanḥ. Vayḥi 9 (play on מְכֵרוֹת, Gen. XLIX, 5) לשון יווני הוא שקורין לתרבות מ׳ it is Greek, in which swords are called *machaerin*. Gen. R. s. 99 לשון יווני הוא מ׳; Pirké d'R. El. ch. XXXVIII שהיוונים קוראים לחרב מכיר (read: מְכֵירָא). Gen. R. s. 88 קונדא מ׳ נתנו וכ׳ (combine into one word: κονδομάχειρα, v. S. compounds of κοντο) they put short daggers in their shoes. Lev. R. s. 33, beg. מוכיריו (corr. acc.), v. ביצטרא.

מַכִּיצְטַרְכִי, v. מגיסטריני.

מַכִּישָׁה, v. מַכּוֹשָׁא I.

מָכַךְ (v. מוּךְ), *Hif.* הֵימַךְ *to bend, lower*. Tosef. Naz. IV, 7 הֵימַכְתִּי את ראשי וכ׳ I bent my head.

Nif. נָמַךְ *to be crushed*. Sifré Deut. 296 נכיפו, v. חָשַׁל.

Nithpa. נִתְמַכֵּךְ, v. נִכְמַךְ.

מְכַךְ ch. same, *to lower, level; to humiliate.* Targ. Y. Ex. XII, 37 למֵיכַּךְ וכ׳ to level mountains. Targ. Ps. XXXV, 15 (h. text נכים).—*Part. pass.*: מְכִיךְ, *pl.* מְכִיכִין *laid under, bolstered.* Targ. Ez. XXIII, 41, v. next w.

Pa. מַכֵּךְ same. Targ. Y. Num. XIV, 14. Targ. Prov. XXII, 22.—Targ. Lam. III, 34. Targ. Ps. CXLVII, 6 [read:] מְמַכֵּיךְ, v. מְאַךְ; a. e.—Yoma 84ᵇ מַכֵּיךְ מַפּוּכֵי Rashi a. Ms. O. (ed. מְמַכֵּיךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. L. מסכיך סכוכי, v. סְכַךְ) he subdues the flame (and produces a coal fire which can be utilized).

Ithpa. אִתְמַכַּךְ *to be humbled, cast down.* Targ. Ps. XLII, 6; a. e.

מַכְּבָא m. (preced.; cmp. מוֹךְ) *bolster, cushion.* Targ. Ez. XXIII, 41 מְכִיכִין דִּיקַר מַ׳ ed. Lag. (ed. only מְפִיכִין דיקר, corr. acc.) bolstered with cushions of honor. Targ. II Sam. XVII, 28 ed. Lag. (ed. מכבין, corr. acc.; h. text מִשְׁכָּב). Targ. Am. VI, 7 ed. Lag. (ed. מְכִיכִין).

מְכַכְתָּא, v. מִכְּתָּא.

מַכָּל m. (נָכַל) *fraud, adulteration.* Mekh. Mishp. s. 13, v. הֲלָם.

מִכְלָא, v. מֵיכְלָא.

מִכְלָא, מִכְלָתָא, v. מִיכְלָא.

מִכְלָת, מֵ׳ f. (b. h.; כָּלָה) *perfection.*—*Pl.* מִכְלוֹת, מֵ׳; מ׳ זהב (vessels) *made of pure gold.* Men. 29ᵃ (expl. מ׳ זהב, II Chr. IV, 21) שכילתו לכל זהב וכ׳ it used up all the locked up gold of Solomon.

מַכְלֶת m. (כָּלָה) *Destroyer*, name of an angel of judgment. Deut. R. s. 3, v. הַשָּׁמֵד.

מֵכְלוּתָא, v. מֵיכְלוּתָא.

מִכְלָל, v. כְּלָל.

מִכְלָלָה, Cant. R. to II, 15, v. בלטוורא.

מַכְלַלְתָּא pr. n. pl. (כְּלַל) *Makhlalta* (*Crown*). Targ. Y. Num. XXXII, 3; 34 (h. text עַטָרֹת, עֲטָרוֹת). Ib. 35 מַכְלְלַת (Y. II מ׳ ד־; h. text עַטְרֹת).

מְכַלְתָּא, v. מִכְלָא.

מִכְלְתִיָּא, Yalk. Dan. 1061 some ed., v. מצלתייא.

מִכְמוֹר, pl. מְכָמוֹרִין, v. next w.

מִכְמֹרֶת, מִכְמֶרֶת f. (b. h.; כמר *to hide*) *trap, small fisher's net*, contrad. to חֵרֶם. Y. Pes. IV, 30ᵈ top; Y. M. Kat. II, end, 81ᵇ צד הוא במ׳ one may fish with the small net. Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top (prob. to be read: רוח . . . *pl.*), v. כְּמַר.—*Pl.* מְכַמּוֹרוֹת, מְכָמוֹרִין, מְכַמְּרוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. ib. 62ᵃ top. Yeb. 121ᵃ מכמורין; Tosef. ib. XIV, 6 מכמרות (Var. מכמרראות, read מְכַמּוֹרָאוֹת, fr. מְכַמּוֹרִית). Kel. XXIII, 5. Makhsh. V, 7. Pirké d'R. El. ch. LI נאחזין במכמרותיהם will be caught in the nets laid for them; a. e.

מְכַמְכֵךְ (v. מָכַךְ) *to crush.*

Nithpalp. נִתְמַכְמֵךְ *to be crushed.* Snh. 101ᵇ (Ar. ed. pr. נִתְמַכְּכֵךְ); cmp. מָעַךְ.

מִכְמָם, v. next w.

מִכְמָס pr. n. pl. (b. h. מכמש) *Mikhmas* in Benjamin. Men. VIII, 1 (Bab. ed. 83ᵇ מכניס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.); Tosef. ib. IX, 2 מכמם ed. Zuck. (Var. מס . .).

מִכְמַר, v. כְּמַר.

מִכְמָר m. (b. h., v. מִכְמוֹרֶת) *trap, net.* B. Kam. 117ᵃ.—[מכמרים, Esth. R. to VI, 10 ed. Wil., read מסמרים.]

מִכְמֶרֶת, v. מִכְמֹרֶת.

מִכְמֵת־ f. constr. (compound of מִ, כָּ a. מָא; cmp. הֲכָמָא) *of those like.* Targ. Ps. LXXIII, 15 ed. Lag., v. הֲכָמָא.

מִכַּן, v. כַּאן.

מִכֵּן, v. כֵּן.

מִכְנֵי, v. מִיכְנֵי.

מִכְנִיס, Men. 83ᵇ, v. מִכְמָס.—[Gen. R. s. 31 מכניסו, some ed., v. next w.]

מִכְנָס m. (כָּנַס) 1) *storing up, laid-in stock.* Y. Kil. II, beg. 27ᶜ מ׳ דרך in the way of storing up (for home consumption). Gen. R. s. 31 מִכְנָסוֹ רוב, v. דְּבֵרְיָה. Y. Dem. III, 22ᶜ top רוב מכנסו מישראל the larger portion of his storage comes from Jews.—2) מ׳ בית *the lower side of the shovel*, v. כּוֹנֵס. Y. B. Mets. IX, beg. 12ᵃ.

מִכְנָסַיִם, מִכְנָסַיִן m. du. (b. h.; כָּנַס) [*clothes of retirement,*] *undergarment, drawers.* Yoma VII, 5. Ib. 23ᵇ שלא יהא דבר קודם למ׳ that there must be no garment put on before (under) the drawers; a. fr.

מִכְ׳, מִכְנָסִין ch. same. Targ. O. Lev. VI, 3; a. e.

מַכְנַשְׁתָּא f. (כָּנַשׁ) *gathering in.* B. Mets. 21ᵃ מ׳ דבי דרי the season of storing up the grains from the threshing floor; ib.ᵇ מ׳ דבירזרי (corr. acc.). [Ar. s. v. כנש, reads כְּנִישְׁתָּא, and explains: *the sweepings* of the threshing floor.]

מָכַס (denom. of next w.) *to pay toll on.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 20 אם אינך מוֹכֵס כל וכ׳ unless thou payest the toll on all thy goods, thou wilt have nothing left.—V. מוֹכֵס.

מֶכֶס m. (b. h.; כָּסַס) [*marking off, counting,*] *toll, tax.* Succ. 30ᵃ בירת המ׳ the custom-house. Sabb. 33ᵇ; Ab. Zar. 2ᵇ תקנתם גשרים לישמל בהם מ׳ you put up bridges in order to raise toll on them. Ib. 13ᵃ רניח לו את המ׳ to him shall the toll be remitted. Tanḥ. Lekh 5 נלו מ׳ של חטין collect the duty as if it were wheat; a. fr.—*Pl.* מְכָסִאוֹת. Ab. d'R. N. ch. XXVIII.

מִיכְּ, מִכְסָא ch. same. Gen. R. s. 40 כיון דמטא למ׳ (לְבֵי מ׳=) when he arrived at the custom-house. Ib. חב מ׳ pay toll. Ab. Zar. 4ª שבקו ליה מ׳ וכ׳ they released him from taxes for thirteen years. [מִכְסָא, infin. of כָּסָא, v. כְּסַס.]—*Pl.* מִכְסִי, מִ׳. בי מ׳ *Custom House*, name of a place. Keth. 112ª top; Yeb. 45ª; Gitt. 46ᵇ; v. כּוּבָּא II.

מָכְסָא, v. מוֹכְסָא.

מכסאני, v. מַכְסָנָא.

מִכְסָה m. (b. h.; כָּסָה II) 1) *tent-cover.* Sabb. 28ª; a. e.—*Pl.* מִכְסָאוֹת. Ib. Num. R. s. 12, end; a. e.—2) (v. Lev. III, 3) *the cover of the inwards, peritoneum.* Y. Hor. I, 46ª top ושל מ׳ (not ולומ׳) and the fat of the peritoneum.

***מִכְסִי, מִכְסוֹרִין** m. pl. (כסר, cmp. Arab. *kasar* and denom.) *division, settlement* of shares (cmp. מֶכֶס). Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. לכשתמול את שלך ותעשה חמ׳ וכ׳ when thou (Balaam) takest thy share and makest a settlement, thou shalt agree with (or thank) me. [Ar. refers to אַכְסָרָה.]

מכסח, Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ קריב למ׳, read: לְמַכְסָה, v. מוֹכְסָא.

מכסיוטינוס, Mekh. Yithro, Amal., s. 2 end, read: מַכְסְיוֹטִיסְטִין m. pl. (ταξεώτης) *magistrate's assistants.*

מַכְסִירִין, v. מִכְסוֹרִין.

מַכְסֵן (denom. of next w.) *to chastise.* [Targ. Ps. XCIV, 12 מכסניה, Var. ed. Lag., read: תַּכְסֵן, v. כְּסַן.]

Ithpa. אִתְמַכְסֵן *to be chastised.* Targ. Job XXXIII, 19.

מַכְסָנָא m. (כְּסַן) *chastiser.*—*Pl.* מַכְסָנֵי. Targ. Prov. XXIV, 25 (ed. Lag. מאכסני, Ms. מכסאני).

מַכְסָנוּתָא f. (preced.) *chastisement, rebuke.* Targ. Ps. L, 17. Ib. XXXIX, 12 (some ed. מסכ׳, corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַכְסָנְיָתָא (v. next w.). Ib. XXXVIII, 15. Targ. Job XXIII, 4 מכסניותא ed. Lag. (corr. מַכְסָנְוָתוֹ or מַכְסַנְיָתוֹ; oth. ed. sing.).

מַכְסָנְיָא same. Targ. Job XXXI, 23 מַכְסַנְיֵיהּ Ms. (ed. Lag. מסיים; ed. Wil. מספיי).

מכפה, Y. Succ. II, end, 53ᵇ, read: מְכֻפֶּה.

מַכְפֵּלָה f. (b. h.; כָּפַל) *doubling, coupling.* Erub. 53ª חיינו מ׳ that is the reason why it is called 'double cave'. Ib. מאי מ׳ why is it called &c.?—Gen. R. s. 98 שמע ישראל אבינו ממערת המ׳ hear, oh Israel, our father of the double cave!; a. e.

מָכַר (b. h.; cmp. עָרָה) *to sell.* Sifré Deut. 169 (ref. to Deut. XVIII, 8) מה מָכְרוּ וכ׳ what have the fathers sold to one another? (Answ. the weekly turns); Succ. 56ª; Y. ib. V, end, 55ᵈ. B. Bath. 64ᵇ, a. fr. מוֹכֵר בעין יפה מוכר the seller is presumed to sell liberally, i. e. to sell all except that which is specified as excluded; מ׳ בעין רעה מ׳ he sells only that which is specified as sold. Ib. IV, 1 . . . המוכר מ׳ לא if one sells . . ., he has not implicitly sold &c. Sot. III, 8 אין האשה מוֹכֶרֶת וכ׳ a woman cannot sell her daughter; a. v. fr.—Part. pass. מָכוּר; f. מְכוּרָה; *pl.* מְכוּרִים, מְכוּרִין; מְכוּרוֹת. Tosef. Ab. Zar. III (IV), 18 הרי זה מ׳ he is sold (the sale is valid). B. Bath. IV, 3. Tosef. B. Kam. VII, 8 חביות המ׳ וכ׳ wine casks which have been sold to the shopkeeper (awaiting delivery); a. v. fr.

Nif. נִמְכַּר *to be sold.* Sot. l. c. האיש נ׳ . . . נִמְכֶּרֶת a man can be sold for his theft, but a woman cannot &c. Mekh. Mishp. s. 2; a. fr.

***מָכַר,** *Ithpa.* אִתְמַכַּר (denom. of מַכָּר) *to be made acquainted.* Targ. Prov. XIX, 14 Var. ed. Lag. (ed. מתמסרא, v. מְסַר).

מֶכֶר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* Kidd. 6ᵇ במ׳ לא קנה if the transaction is a sale (of land), he has not acquired possession (by delivering the purchasing money as a loan). Ib. 47ª ושוין במ׳ and they agree in the case of a sale. Keth. XI, 4 מְכָרָהּ בטל her sale is invalid; a. fr.—V. מְמָכָּר.

מַכָּר m. (b. h.; נָכַר) *acquaintance, friend.* Y. Gitt. III, 45ª top ויש מ׳ לעניי has the poor man a friend?, i. e., is he who separates the poor man's tithes permitted to reserve them for a certain person?—*Pl.* מַכָּרִים, constr. מַכָּרֵי. Ib. במ׳ כתרומה וכ׳ the Mishnah speaks of friends of priests or Levites (to whom the owner is in the habit of giving the priestly shares); Bab. ib. 30ª. Ib. במ׳ לא קתני (sub. בתרומה) the Mishnah does not distinctly speak of friends. Ḥull. 133ª; a. fr.

מַכָּרָא ch. same. Targ. II Kings XII, 6.—*Pl.* מַכָּרִין. Ib. 8.

מְכֻרוֹת f. pl. 1) (מֶכֶר) *sales*, trnsf. m. (cmp. לָקוּחוֹת) *seller.* Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 6 מִכְרָתָם) for whom are those weapons fit? לְמֻכְרוֹתֵיהֶן וכ׳ to their seller, to Esau who sold the birth-right (to their father).—2) (=מְכֻרוֹת, fr. נָכַר, cmp. נָכָר) *friendship, neighborhood, neighbors.* Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 99 (ref. to Gen. l. c.) וי״א מכרותיהם מגורותיהם (ed. Wil. מְכוֹר) and some say *m'kherothehem*, means their neighborhoods (ed. Wil.: and some say, read it *m'khorothehen*) as we read (Ez. XVI, 3) &c.—V. מְכֵרִין.

מכרין, Y. Ḥall. I, 58ª top שיסת מ׳ (ed. Krot. מברין) prob. to be read מוֹכְרִין, the dough prepared by sellers (intended to be used as leaven).

מִכְשׁוֹל m. (b. h.; כָּשַׁל) *hindrance.* Succ. 52ª ישעיה קראו מ׳ Isaiah called the evil inclination 'hindrance' (Is. LVII, 14).

מַכְשִׁיר m., pl. **מַכְשִׁירִין** (כָּשַׁר) 1) *preparatory means, preliminary acts.* Meg. 7ᵇ מַכְשִׁירֵי אוכל נפש acts preliminary to the preparation of food (as grinding the slaughtering knife &c.). Ib. הוא ולא מַכְשִׁירָיו it says (Ex. XII, 16) 'that' (alone may be done), but not its preliminaries. Ib. מ׳ שאפשר וכ׳ acts which might have been done a day before. Erub. 102ᵇ, sq. מ׳ מצוה requirements of a religious act (to be performed on the Sabbath, v. הָחָה). Sabb. 136ª מ׳ מילה requirements for circumcision. Tosef. Pes. V, 1; Y. Sabb. XIX, 17ª top; a. fr.—2) *Makhshirin* (things which make an object fit for levitical uncleanness), name of a

treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Tohăroth.

מְכַשֵּׁף m. (b. h.; כָּשַׁף) *sorcerer.* Snh. VII, 4. Ib. 11 חמ׳ העושה מעשה sorcerer, that is, he who performs a real act of sorcery; a. fr.—*Pl.* מְכַשְּׁפִים. Tanḥ. Vaëra 3. Snh. 67b אוב . . . בכלל מ׳ חיו *Ob* and *Yidʿoni* are included in the law against sorcerers; a. fr.

מְכַשֵּׁפָה f. (b. h.; preced.) *sorceress.* Snh. 67a מ׳ אחד by the expression 'sorceress' (Ex. XXII, 17) both man and woman are meant. Y. ib. II, end, 25d בפרשת מ׳ on the section treating of sorcery; a. e.

מְכַשֵּׁפוּת f. (preced.) *sorcery.* Tanḥ. Vayetsé 12 במ׳ (some ed. במכשפי, corr. acc.) with sorcerous charms, v. צִרְיָן II.

מְכָתָב m. (b. h.; כָּתַב) *writ, letter.* Ab. V, 6, a. e. הכתב והמ׳, v. כָּתַב.—*Pl.* מִכְתָּבִים, מְכָתָבִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 המ׳ שבכרכים (ed. Zuck. חמכתמין) the public announcements in cities.

מִכְתָּבָא, מִכְתָּבָה ch. same. Targ. Esth. IX, 27.—*Pl.* מִכְתָּבִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 8.

מְכָתֵּב m. (preced. wds.) *writing tool, pencil, stylus.* Kel. XIII, 2; Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ שנשבר הכותב וכ׳ the stylus of which the pointed end is broken off, v. כּוֹתֵב; Y. Sabb. VIII, 11b bot. Kidd. 21b; a. e.—*Pl.* מְכַתְּבִים, מְכַתְּבִין. Y. Taan. VI, 69a top במ׳ הללו אנו וכ׳ (not במכתובים) with these our pencils we shall march out and stab them; Lam. R. to II, 2; to III, 49.

מְכַתָּבָא ch. same. Ab. Zar. 22b, v. דַּגְלָא.

מִכְתָּבָא, v. מִכְתָּב ch.

מכתובים, v. מְכַתֵּב.

מְכָתְּוָותָא f. pl. (v. כָּתָא) *after-crop.* Sabb. 110b מ׳ Ms. M., v. כָּתָא.

מכתיר, v. כָּתַר.

מִכְתָּם m. (b. h.; כָּתַם) *impression, writ.*—*Pl.* מִכְתָּמִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 ed. Zuck., v. מִכְתָּב h.

מַכְתֵּשׁ m. (b. h.; כָּתַשׁ) 1) *mortar.* Y. Peah II, 17a top, v. כָּתַשׁ.—2) *mortar-shaped cavity;*—3) *jaw.* Gen. R. s. 98 (expl. Jud. XV, 19) המקום ההוא מ׳ שמו that place was named *Makhtesh* (Cavity); ib. מלמד שהבריא לו וכ׳ it intimates that the Lord opened to him a spring from between his (the ass') teeth (taking מ׳ as *jaw*).—4) *an instrument of torture.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8, v. פֶּתַח. Pesik. Shek. p. 15a, v. חֲמוֹר.

מַכְתֹּשׁ, מַכְתֹּשָׁא m. (כָּתַשׁ) 1) *wound, plague, affliction.* Targ. Ex. XI, 1. Targ. Lev. XIII, 29; a. fr.—[Targ. Y. Gen. XII, 19 *fem.*]—*Pl.* מַכְתֹּשִׁין, מַכְתֵּי. Targ. Gen. XII, 17. Targ. Ps. LXXXIX, 33.—2) [*pounding.*—*Pl.* מַכְתֵּי, מַכְתֹּשֵׁי. Targ. Prov. XXVII, 22, combining massoretic vers. with one from which LXX. a. Pesh. are translated, v. אִוַּרְנָךְ.]

מַכְתֶּשֶׁת f. (preced.) 1) *mortar.* B. Bath. IV, 3 חמ׳ הקבועה the stationary mortar in the house. Ib. 65b; Tosaf. ib. III, 1 חמ׳ חקוקה a mortar hewn out of a rock in the house. Taan. 28a; a. fr.—2) *cavity.* Tosef. Nidd. VIII, 6; Nidd. 61a מ׳ מלאה עצמות a hole in the ground full of bones.

מָל, v. מוּל.

מַל m. (מָלַל) *brittle, easily crushed.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 (play on כַּרְמֹל, Lev. II, 14) רך מל tender, yet brittle; Men. 66b רך ומל (Ms. M. כר ומלא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. Sabb. I, 2d bot. רך מלא (corr. acc.), v. כַּרְמֶל.

מְלָא, v. מִלֵּא a. מָלָה.

מָלֵא I (b. h.) *to be full,* v. מָלֵא II.—Tosef. Dem. V, 24 היאך מְלָאָה לִבֵּךְ how could thy heart be so full of thyself, i. e. how daredst thou?

Pi. מִלֵּא, מֵילֵא *to fill, to draw* (water). Erub. VIII, 6 אין מְבַלְּאִין (Y. ed. מְמַלְּין) וכ׳ you must not draw water out of it on the Sabbath. B. Bath. 162b מילאה בקרובים if he filled the vacant space on the document with the signatures of relatives; Gitt. 87b. Hor. 11b מימלא מקום אבותיו הוה he was filling his ancestors' place, was a direct successor; a. fr.

Hithpa. הִתְמַלֵּא, *Nithpa.* נִתְמַלֵּא *to be filled.* Ber. 3b; 59a אין הבור מִתְמַלֵּא וכ׳, v. חוּלְדָּא I. Y. Succ. III, end, 54a עד שיתמלא until he has a full beard. Y. Ber. IX, 13d bot. תִּתְמַלֵּאי be full of gold denars; והיתה מתמלאה רחמים &c. Gen. R. s. 33 ותתמלאנה אלו על אלו be merciful to one another. Ib. ראיתיה . . ותתמלאתי עליה רחמים I saw her in distress and was filled with pity for her; a. fr.

מְלָא ch. same, v. מְלֵי.

מָלֵא II m., מְלֵיאָה, מְלֵאָה f. (b. h.) *full.* Ab. IV, 20 מ׳ ישן . . . . יש many a new vessel is full of old wine (many a young man is full of wisdom). Meg. 6a (ref. to Ez. XXVI, 2) אם מ׳ זו חרבה זו when one (of the two cities, Jerusalem and Caesarea) is full, the other is waste; a. fr.—Esp. *a full month,* of thirty days. Bekh. 58a זימנין מ׳ וכ׳ at times (in some years) it is full, at times defective, v. חָסֵר; a. fr—*Pl.* מְלֵי, מְלֵאִין, מְלֵיאִין; f. מְלֵיאוֹת. Ber. 57a; Erub. 19a, a. e. מ׳ מצות כרמון are full of good deeds as a pomegranate (is full of seeds); a. fr.—[מְלָאָה as a noun, v. מְלֵיאָה.]

מְלֵא h., מְלָא ch., v. מְלוֹא.

מְלֵאָה, v. מָלֵא II.

מַלְאִי pr. n. m. *M'laï.* Sabb. 139a (Ms. O. שמלאי, v. Snh. 98a).

מַלְאִי I m. (מָלַא) *store, goods, merchandise.* Pes. 31b

tion, *angeldom*. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84 לבשו מ׳ they put on the appearance of angels.

מַלְאָכִי (b. h.) pr. n. m. *Malachi*, the prophet. Meg. 15a מ׳ זה מרדכי M. means Mordecai, ולמה נקרא שמו מ׳ וכ׳ and why is he called M. (minister)? Because he was viceroy. Ib. מ׳ שמו the prophet's real name was M. Ib. בנבואת מ׳ in the prophetic book of M.—Ex. R. s. 28; a. e.

מְלֶאכֶת, v. מְלָאכָה.

מַלְאַתָּא f. ch.=h. מְלֶאכֶת, (*the priestly gift from*) *the fruits laid in store*. Targ. O. Num. XVIII, 27 ed. Berl. (oth. ed. מַלְיָתָא; Ms. I מַלְיֵיתָא II, Y. חמרא דמַלְיָתָא).

מַלְבּוּשׁ m. (b. h. לָבַשׁ) *dress, cover*. Shek. V, 1 חמ׳ על, v. לָבַשׁ *Hif*.—Deut. R. s. 7, end מַלְבּוּשׁוֹ its dress (shell), v. חֻלָּזוֹן. Sabb. 113a שלא ידוא מַלְבּוּשָׁהּ של שבת כמלבושך וכ׳ that thy Sabbath dress be not the same as thy weekday dress.

מַלְבִּין, v. מַלְבֵּן.

מַלְבִּינְקִי, מַלְבִּינִיקִי m. pl. (a corrupt. of mala punica) *pome-granates*. Y. Sabb. VI, 8a bot.; Y. Yeb. XII, 12d top, v. אֲגוֹר.

מַלְבִּינָתָא, v. מַלְבְּנִיתָא.

מַלְבִּישׁ, v. לָבַשׁ.

מַלְבֵּן, מַלְבִּין m. (b. h.; לָבַן I, v. לְבֵנָה) 1) *press, frame, mould*. Sot. 11a (ref. to Ex. I, 11) חבריו מ׳ וכ׳ they brought a brick mould and suspended it from Pharaoh's neck; Ex. R. s. 1. Zeb. 54a מ׳ שהוא שלשים וכ׳ a frame of thirty-two by thirty-two cubits (which was filled with stones, cement &c.). Y. Sabb. XII, beg. 13c כנוטל מ׳ וכ׳ like taking a frame and putting it over the piled up bricks (which cannot be called building). Tosef. ib. XIII (XIV), 15 מ׳ של מיטה the frame (bottom) of a bedstead. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מ׳ של ספקלריא a window frame. Tosef. B. Bath. II, 14 מ׳ או צורת וכ׳ a window frame or the shape of a door; B. Bath. III, 6. Tosef. Kel. B. Mets. V, 9 מ׳ לחיות נותנו וכ׳ a bedstead bottom intended to be moved from one bed to another, opp. intended for one particular bed. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read:] מ׳ שהוא מלובש וכ׳, v. לָבַשׁ. Tosef. Kel. B. Bath. I, 8 מ׳ של מסר הגדול the frame of a large saw. Neg. XIII, 3 מ׳ הבנוי וכ׳ a casing to protect that portion of the beam which rests on the wall.—Gen. R. s. 38; Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXVII, 22) במ׳ . . . . כזה שהוא like one undertaking to crush barley in a frame; a. fr.—*Pl.* מַלְבֵּנִין, מַלְבֵּנוֹת. Neg. l. c. R. Bath. 69a מ׳ של פתחים door frames; מ׳ של חלונות window frames; מ׳ של כרעי המטה sockets for the legs of a bedstead. Kel. XVIII, 3 מַלְבְּנֵי בני לוי stands for the musical instruments of the Levites; Tosef. ib. B. Mets. V, 9 מ׳ לוי ed. Zuck. (corr. acc.); a. e.—2) (from its shape) *a small garden-bed, a plot* (of three handbreadths in width).—*Pl.* as ab. Peah III, 1. Ib. 4 מ׳ חבצלים plots of onions between vegetables. Ib. VII, 2 ג׳ שורות של שני מ׳ three rows at a distance of two *mal-*

and the goods (in the store) belong to gentiles. Tosef. ib. I (II), 17 חמ׳ של ישראל if the goods belong to an Israelite. Pes. 53b לכריסו׳ כל המטיל מ׳ one who throws the profits of merchandise into the purse of scholars, i. e., gives scholars an opportunity of gaining a livelihood.—Sabb. 56a מ׳ חטילו על בעלי בתים they (the sons of Samuel) forced goods on private people (abused their station by making people their mercantile agents or their customers); Tosef. Sot. XIV, 6; ib. 5; a. e.

מְלָאִי II m. *husk, glume*, v. מֹלֵץ.

מְלַאי* m. ch. (מְלֵי) *helve of an axe*. Y. Bets. II, 61c top, quot. in Ḥiddushé Meïri, v. מוּלְיֵי.

מַלְאָךְ m. (b. h.; לאך *to work*, cmp. לָאָה) *messenger*, esp. *angel*. Gen. R. s. 50 אין מ׳ אחד עושה וכ׳ one angel never performs two missions. Snh. 96a אותו מ׳ שנדמן וכ׳ the name of the angel that came to Abraham was Night. Gen. R. s. 9 מַלְאַךְ חיים angel of life. Ib., a. fr. מ׳ המות (abbrev. מה״מ) angel of death; a. v. fr.—*Pl.* מַלְאָכִים. Ib. s. 50 ולא שני מ׳ וכ׳ nor do two angels go on one mission. Ib. נדמו לו בדמות מ׳ they appeared to him as angels. Ib. משעשו שליחותן קראן מ׳ after they have done their mission, the text calls them messengers. Y. R. Hash. I, 56d bot. אף שמות המ׳ עלו וכ׳ the names of the angels, too, came (to Palestine) with them (the exiles) from Babylonia; Gen. R. s. 48.—מַלְאֲכֵי (ה)שרת (abbrev. מ״ה, מה״ש) the ministering angels. Sabb. 55b תנא דמ״ח the teacher who said (ib. top) that the angels asked the Lord &c. Ned. 20a ד׳ דברים סתו לו מ״ה four things did the ministering angels tell me; ib.b מאן מ״ה רבנן 'the ministering angels' means *teachers;* מ״ה ממש ministering angels in the true sense.—Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 3 מַלְאֲכֵי שטן messengers of hindrance, opp. to מה״ש.—Y. Shebu. VI, 37a bot., a. fr. מלאכי חבלה, v. חֲבָלָה.—Hag. 5b, a. fr. מלאכי (ה)שלום the angels of peace; a. v. fr.

מַלְאָכָא, מַלְאָךְ ch. same. Targ. Y. I Ex. IV, 25; a. fr.—*Pl.* מַלְאָכַיָּא, מַלְאָכֵי, מַלְאָכַיָּן. Targ. Gen. XIX, 1; a. fr.—B. Bath. 75a פליגי תרי מ׳ ברקיע וכ׳ two angels in heaven, Michael and Gabriel, differ. Ib. חזא מ׳ שרת וכ׳ he saw ministering angels sitting &c. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Ps. LXVIII, 13) אפי׳ מלכידהון דמ׳ וכ׳ even the chiefs of the angels, Michael and Gabriel, were afraid of Moses. Taan. 24b, v. מַלָּאח; a. fr.

מַלְאֶכֶת, מְלָאכָה f. (b. h.; preced.) *work, trade, vocation; task*. Ab. I, 10 אחוב את המ׳ love trade, opp. to רבנות, office. Ned. 49b, v. גָּדוֹל. Ber. 17a אני מַלַּאכְתִּי בעיר והוא מַלַּאכְתּוֹ בשדה וכ׳ my work (study) is done in town, and his, in the field &c., v. גָּדַר. Ab. II, 14 בעל מַלַּאכְתֶּךָ thy *employer* (the Lord). Ib. 15 היום קצר והמ׳ מרובה the day (life) is short, and the task great. Ab. d'R. N. ch. XI ועשו בו מ׳ בשבת (not ועשה) and they made him work on the Sabbath. Sabb. VII, 1 אב מ׳, v. אָב; a. v. fr.—*Pl.* מְלָאכוֹת. Ib. עשה מ׳ חרבה וכ׳ he did several (forbidden) labors on several successive Sabbaths. Ib. 2, v. אָב; a. v. fr.

מַלְאֲכוּת f. (b. h.; denom. of מַלְאָךְ) *messenger's func-*

benim (six hand-breadths) from one another; Tosef. ib. III, 10. Ter. IV, 8 חמ׳ (sub. דבלי) figs pressed in quadrangular moulds, opp. עגולים.

מַלְבְּנָא ch. same, *a quadrangular piece.* B. Mets. 116[b] מ׳ רווחא a wide piece of cemented bricks of a fallen wall (Ms. F. לבנא רווחא a brick wider than the usual size, v. Rashi a. l.).

***מַלְבִּינָ׳, מַלְבְּנָתָא** f. (preced. wds.) *quadrangular frame.* Targ. Y. Num. XXXIII, 20 [prob. to be read:] מַלְבִּינָתָא דבנין (*pl.*) building moulds.

מַלְבֶּשְׁתָּא, v. הִבֶּשְׁתָּא.

מְלַג (cmp. Syr. מלג, P. Sm. 2131) *to pluck, to strip* (of hair, feathers &c.). Tosef. Bets. III, 19 מְלָגִין את וכ׳ you may cleanse the head and legs of an animal (by scalding).

מְלַג ch. same, *to pluck* (cmp. Pesh. Deut. XXIII, 26). Gen. R. s. 45, beg. (expl. מְלַג) מיה את מְלַיג מְלִיג Ar. whatever thou pluckest, is plucked; (ed. מְלוֹג) כמה דתימא מְלוֹג as you say, 'pluck, pluck'); Y. Yeb. VII, 8[a] bot. כמה דאת אמר מלוג מליג (corr. acc.).

מַלְגֵּז m. (transpos. of מַזְלֵג) *pitch-fork; the cook's fork.* Sabb. XVII, 2 (122[b]; Mish. a. Ms. M. מזלג); Y. ib. 16[b] top את חמ׳ לתת עליו לקטן the kitchen fork to place food for a child upon it. Tosef. ib. X (XI), 7; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7, a. e., v. לָגַז.

מְלָה, מִלְּ׳ f. (b. h.; מָלַל III) *word.* Lev. R. s. 16 (prov.) מ׳ בסלע משתוקא בשנים where a word is worth a Sela, silence is worth two; Meg. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). —*Pl.* מִלִּין, מִלַּיָּא. Cant. R. to IV, 4, v. קָצַב; a. e. —Ch. מִלָּה, v. בִּירָא.]

מל״ח, Y. Naz. II, 51[d] bot., v. דל״ח.

מלחמטמיא, v. לָמְטוֹמָיָא.

מָלָא, מְלָא m. (b. h.; מָלֵא) *fulness, contents.* Mikv. III, 1, sq. עד שיצא ממנו מְלוֹאוֹ ועוד until a quantity equal to its original contents and something besides have run off. Y. Succ. I, 51[d] top אכסדרה שנפרצה במְלוֹאָהּ וכ׳ an *exedra* which is (on one side) entirely open towards the public road. Ib. bot. כמְלוֹאוֹ של דלי as far as the bucket is let down into the water (for filling it). Ḥull. II, 3 אם יש בסכין מָלֵא צואר if the slaughtering knife has the length of the width of the neck. Kidd. 33[a] מ׳ עיניו as far as his eye can reach. Sabb. 30[a], a. e. כמ׳ נימא as much as a hair's breadth. Sifré Num. 160 (expl. אבן יד, Num. XXXV, 17) מ׳ יד as large as the grasp of the hand; a. fr. —[Tosef. Ohol. XVII, 3 מ׳ טימיא, v. לְטוֹמָיָא.]

מָלָא, מְלָא ch. same. Targ. Y. Num. XXXV, 17. Targ. O. Deut. XXXIII, 16 (Y. מַלְיָא, v. מְלֵיָא II); a. e. —Ab. Zar. 29[a] מ׳ חמש אצבעיות as much as one can pinch with five fingers; מ׳ אצבעיה . . . . ומ׳ וכ׳ as much as one can pinch with thumb and little finger; a. e.

מִילּוּי, מְלוּי m. same, *full capacity.* Gitt. 70[a] מִילּוּגְאָךְ (Ar. מליאה), v. כָּעַם 2. Ohol. XIV, 2 מְלוּאוֹ; Tosef. ib. XIV, 7 במילואו the full extent of the hole which the carpenter's borer is capable of making, opp. מָלֵא מקדח כל שהוא, v. מָקְדֵּחַ. Ib. 4, a. e.—*Pl.* מִלּוּאִים, מִלּוּאִין (b. h.) [*filling one's hands,*] *investment, inauguration.* Lev. R. s. 11, a. fr. שבעת ימי המ׳ the seven days of the inauguration of the priests (Lev. VIII). Y. Yoma I, 38[b] bot. מ׳ מה היו of what nature were the sacrifices at the inauguration?; a. e.—*Milluim,* name of the first division of Sifra Sh'mini.

מְלוֹג m. (מָלַג, v. מְלַג) [*plucking,*] *usufruct.*—עברי מ׳ (נכסי) a wife's estate of which the husband has the fruition without responsibility for loss or deterioration, contrad. to צאן ברזל, v. בַּרְזֶל. Yeb. VII, 1; Tosef. ib. IX, 1. Keth. 79[b] בהמת מ׳ a domestic animal belonging to the wife &c. —Gen. R. s. 45 שפחת מ׳ חיתה וכ׳ Hagar was a handmaid of Sarah whom Abraham had to support but could not sell; a. fr.

***מִלּוֹגָא** m. ch. (v. מָלַג) *a hairless skin, bag.*—מ׳ דשטרי a bag containing documents. Keth. 85[a]. B. Bath. 151[a].

מִלּוּגְמָא, מִלּוֹגְמָא c. (μάλαγμα) *any emollient, plaster, poultice.* Sifra B'har ch. I (ref. to Lev. XXV, 6) ולא לעשות ממנה מ׳ but not to use (the fruits of the Sabbatical year) for a poultice; Succ. 40[b]; B. Kam. 102[a]. Tosef. Dem. I, 25 קמח לעשות מ׳ flour to make poultices; a. fr.—Trnsf. *a soothing remedy.* Sabb. 119[b] חמין.. מ׳ hot water after the exit of the Sabbath is soothing. Deut. R. s. 8 מ׳ למכה the Law is an emollient for every wound; Midr. Till. to Ps. XIX מ׳ ללב soothing for the heart; Yalk. Ps. 675; Lev. R. s. 12 מולינגא, מולינגי (corr. acc.)

מְלוֹגְנָאָה m. *of M'loga* (supposed to be a Babylonian place), קבא מ׳ name of a particular *Kab* measure. Pes. 48[a] קבא מ׳ (Ar. a. Ms. M. 2 מַגְלוֹנָאָה) *of Magla,* v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ib.[b] קבא מְלוֹגְנָאי (Ms. M. 2 a. o. אה . . .).

מַלְוֶה m. *creditor,* v. לָוָה.

מַלְוֶה f. (לָוָה) *loan, debt.* Keth. IX, 2 והיה לו פקדון או מ׳ וכ׳ and left a trust or a loan in the hands of strangers. Ib. 84[a] מ׳ להוצאה ניתנה a loan is made to be spent (opp. to trust). Kidd. 6[b], a. e. המקדש במ׳ וכ׳ if one betroths a woman to himself by remitting her indebtedness to him, she is not betrothed (there being no consideration offered to her at the time); בהנאת מ׳ offering as a consideration the benefit of the loan (by extension). Ib. 47[b], a. fr. מ׳ על פה a verbal loan, מ׳ בשטר against a note. Ib. 46[a], a. e. המקדש במ׳ ופרוטה if one betroths a woman with remittance of a loan and the offer of a P'rutah besides.—Bekh. 48[a]; a. e. מ׳ הכתובה בחורה an obligation arising from a Biblical law, e.g. the duty of redeeming the first-born; a. fr.

מְלַוְיוּתָא f. (לָוָי) *funeral escort, wailing ceremonies.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לויתן זה, ib.) זה טרובו מן חדא מ׳ this (the reward of the hereafter) does him more good than that funeral service (with its eulogies, Koh. XII, 5; ed. Bub. טיבורו מן ואת מלווייתו; Yalk. Ps. 862 זה טיבוריו מן ואת מְלוּוְיָתוֹ (corr. acc.).

בֵּית מִ׳, מִלְוָן pr. n. pl. *Beth Milvan* (prob.=b. h. בֵּית מִלֹּא, II Kings XII, 21; cmp. מִפֶּיהָא). Y. Meg. IV, 75c bot.

מִלְוּוֹתָא, v. מִלְוִיתָא.

מִלְוְזָמָה, מִלְוִזְמָא m. (a Babylonian corrupt. of νόμισμα, numisma) *stamp* of a coin. Ber. 53b כדי שיכיר בין מ׳ . . . למ׳ וכ׳ when one can distinguish the stamp of a Tiberian coin from that of a Sepphorian coin.

מְלוּחָה, מְלוּחִין, מְלוּחִים, *pl.* v. מָלַח.

מַלּוּחַ m. (b. h.; מָלַח) *a salt-plant, sea-purslane* (Halineus).—*Pl.* מַלּוּחִים, מַלּוּחִין. Kidd. 66a. Pesik. R. s. 15 כל מי . . . אוכל מ׳ וכ׳ whoever believes in him (the Messiah), is contented to live on salt-plants &c.

מַלּוּחָא ch. same. *Pl.* מַלּוּחִין. Targ. Zeph. II, 9 (h. text חָרוּל).

מְלוּט, v. מִילּוּט.

מִלוֹמוֹמְיָא, v. מִילוֹמוֹמְיָא.

מְלוּי, v. מִילּוּי.

מְלוֹיְתָא f. (מְלֵי) *place for drawing water, well.* Lev. R. s. 21 ויתיב לירח על מְלוֹיְתְהָן דנשיא sat down by the place where the women draw water; Pesik. Aḥăré, p. 176b; Yalk. Lev. 571 מַלְיָתְחוֹן; (Keth. 62b אגודא דנהרא).

מְלַוְיְתָא, v. מְלַוְיְתָא.

מַלּוֹן (b. h.) pr. n. m. *Malluch*, an Amora. Ḥull. 49a מ׳ ערבאה וכ׳ you quote M. the Arabian, but he said &c. Ib. אתרוה דר׳ מ׳ the home of R. M. (in Arabia). Y. Succ. III, beg. 53c. Y. B. Bath. 16a top; a. fr.

מְלוֹכָא, v. מְלִיכָא.

מְלוּכָה f. (b. h.; מָלַךְ) *rulership, office.* Midr. Prov. ch. XXI בו״ד עולה למ׳ וכ׳ when a human being rises to rulership, he is in the hands of the Lord; Yalk. ib. 959. Sabb. 56b יחלקו את המ׳ shall divide the rulership between themselves. Num. R. s. 3 בעלי מ׳ rulers; a. e.

מְלוּלָא, מְלוּל, v. sub מִיל׳.

מָלוֹן m. (b. h.; לוּן I) *lodging.* Snh. 95b צדיק . . . לבית מְלוֹנִי this righteous man (Jacob) has come to my lodging place; Ḥull. 91b, v. לִינָה. Midr. Prov. ch. IX שנמצא לך מ׳ טוב וכ׳ a beautiful lodging has been offered thee in the hour of thy death; a. fr.

מְלוֹסָא v. מִילֵּיסָא.

מָלוֹשׁ m. (לוּשׁ) *kneading trough.* Y. Gitt. VIII, 49b bot.

מָלַח (b. h.; denom. of מֶלַח) *to salt, brine*; esp. (in ritual law) *to strew salt on raw meat* to resorb its blood. Midd. V, 3 היו מוֹלְחִין עורות וכ׳ they put salt on the hides of sacrifices.—Ḥull. 113a אלא א״כ מוֹלְחוֹ יפה יפה וכ׳ unless one salts it carefully and washes it thoroughly. Ib. מדיח ומוֹלֵחַ וכ׳ one must first wash the meat, then salt it and again wash it. B. Bath. 74b ומָלְחָהּ לצדיקים וכ׳ and preserved it in salt for the benefit of the righteous &c. Ḥull. l. c. דג טהור שמָלְחוֹ וכ׳ a clean fish which was salted together with an unclean one; a. fr.—Part. pass. מָלוּחַ (v. מָלִיחַ); pl. מְלוּחִים, מְלוּחִין. Ib. שניהם מ׳ both were salted, opp. חָפֵל. Yalk. Ps. 887 מ׳ salty secretions.—Y. Taan. IV, 69b top מיני מ׳ various kinds of salted food. Y. Sabb. I, 3c bot. מְלוּחֵיהֶן brines prepared by gentiles; a. fr.

Hof. הוּמְלַח, הָמְלַח *to be strewn with salt.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI שלא הומְלְחָה no salt had been put on it.

Pu. מוּלָּח same. Part. מְמוּלָּח *salted*, trnsf. *bright.* Kidd. 29b אם היה בנו זריז ומ׳ (Var. ומ׳) if his son is eager to learn and bright; [our w. missing in Tosef. Bekh. VI, 10).

מְלַח I ch. same. Targ. Lev. II, 13. Targ. Y. Gen. XXXI, 19.—Sabb. 75b האי מאן דמ׳ בשרא וכ׳ he who salts raw meat (on the Sabbath) &c. Ḥull. 113a מ׳ לית גרמא גרמא salted each piece separately. B. Bath. 74b לִימְלְחָהּ לנקבה let him preserve in salt the female (Behemoth); a. fr.—Part. pass. מְלִיחָא, מְלִיחָא, pl. מְלִיחֵי. Ib. כוורא מ׳ מעלי fish in salt is good; בשרא מ׳ וכ׳ meat in salt is not.—Ib. צפרי מ׳ fowls in salt; a. fr.—V. מְלִיחָא.

Ithpe. אִיתְמְלַח, אִתְמְלַח *to be strewn with salt, be salted.* Targ. Ez. XVI, 4.—Ḥull. 112b. Ib. 97b אִיתְמְלִיחוּ וכ׳ were (ritually) salted.. with the nervus ischiadicus left therein; a. fr.

מְלַח II, *Pa.* מַלַּח (denom. of מַלָּח) *to row; to balance.* Keth. 85a מְמַלַּח מַלּוּחֵי (not מימלח) rowed the boat (as an act of possession). B. Kam. 117b מ׳ בריה חד מינייהו (Alf.) one of them tried to keep the boat in balance (against the ass that threatened to upset it); [ed. מ׳ לית לחמרא (Var. מלא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he tried to counterbalance the ass].

מֶלַח c. (b. h.; cmp. מלל) [*brittle,*] *salt.* Ker. 6a; B. Bath. 20b מ׳ סדומית (sub. ארץ) sea-salt, v. אַסְתְּרוֹנְקָנִית. Ḥull. 112a נאכל מחמת מִלְחוֹ is eaten on account of (with) the salt it has absorbed. Keth. 66b (prov.) מ׳ ממון חֶסֶר ואי״ל חסד the salt (means of preservation) of wealth is its diminution (by charitable deeds), and some say *ḥesed* (benevolence). Gen. R. s. 51 חטאה במ׳ she (Lot's wife) sinned through salt; חנו לי מ׳ מ׳ . . חולכת she went to all her neighbors and said, give me salt for we have guests; a. fr.

מִ׳, מֶלַח, מֶלַח, מַלַּח ch. same. Targ. Lev. II, 13 constr. ed. Berl. (Var. מֶ׳, מַ׳, v. Berl. Targ. O. II, p. 32; Y. מֶ׳). Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Y. Gen. XIX, 26 (v. Gen. R. s. 51 quot. in preced.); a. fr.—Kidd. 62a; Ḥull. 113a, v. גַּבְלִינִיתָא. Bekh. 8b כי סרי וכ׳ when salt becomes unsavory, wherewith do they salt it? B. Bath. 74b מִלְחָהּ מעלי (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) as to the female (Behemoth), its brine is more savory. Yeb. 63a, v. חֲפִירָה II; a. fr.—*Pl.* מֵ׳, מְלָחִי. Pes. 8a בי מ׳ salt-store. Ab. Zar. 33a שרא חטרא לבי מ׳ דישראל poured wine into a Jew's salt-store (Rashi: a vessel filled with salt).

מַלָּח m. (b. h.; cmp. meaning of ἅλς a. מֶלַח) *mariner, sailor.* Koh. R. to IX, 8.

מַלָּחָא ch. 1) same.—*Pl.* מַלָּחֵי. Gitt. 73ª, v. אַגַּר II. Taan. 24ᵇ חזאי מלאכי דאידמו לנ' וכ' (differ. vers. in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note) I saw angels disguised as boatmen who brought sand and loaded the ships.—2) *dealer in sailors' outfits.* Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ, v. סַרְהוּטָא.

מְלָחָא, v. מֶלַח ch.

מְגַדַּל מ' מַלְחָא pr. n. pl. *Tower of Malha,* near Caesaraea (v. Hildesh. Beitr. p. 9). Y. Dem. II, 22ᶜ.

מַלְחַיָּא, מִלְחַיָּא pr. n. pl. *Milhaya,* native place of R. José, prob. in Galilee (v. Hildesh. Beitr. p. 9; Neub. Géogr. p. 269). Y. Ab. Zar. II, 41ᶜ top. Gen. R. s. 42. Lev. R. s. 26. Lam. R. to I, 9; Yalk. Is. 302 יוסף ממלי (corr. acc.).

מִלְחָמָה f. (b. h.; לָחַם II) *war, contest.* Sot. VIII, 1, a. fr. מ' משוח chaplain of the army (Deut. XX, 2), v. מָשַׁח I. Ib. 7 מִלְחֶמֶת חרשות (Bab. ed. 44ᵇ, *pl.*) secular (political) warfare; מ' מצוה a war for religious causes; מ' חובה וכ' a war of duty. Ib. 44ᵇ מ' ירושע וכ' the war of conquest under Joshua, all agree, is a war of duty &c.—Meg. 15ᵇ מִלְחֲמָתָהּ של תורה disputes about the Law; a. fr.—*Pl.* מִלְחָמוֹת. Sot. l. c. מִלְחֲמוֹת בית דוד לרווחו the wars of the house of David for extending the dominion. M. Kat. 25ᵇ (in a eulogy) גוזע . . . ועמו ספר מ' an offspring of worthies came up from Babylonia and with him came the book of wars (allegorically for *knowledge of the Law;* oth. interpret. *R. Hamnuna* who came with Rabbah). Snh. 97ª בשביעית מ' in the seventh Messianic year there will be wars; a. fr.

מְלֻחָה f. (מֶלַח) *saline atmosphere, corrosion produced by saline influences.* Ohol. III, 7 חור . . . שאכלתו מ' a cave formed through saline corrosion.

מִלְחָא f. ch. (preced.) *salt deposit* in a cavity in which sea-water was allowed to evaporate. Sabb. 66ᵇ. Ib. 73ᵇ, v. בָּנַן I.

מָלַט (b. h.) [*to stand forth, project* (cmp. בָּלַט),] *to escape.*

Pi. מִלֵּט *to rescue.* Midr. Till. to Ps. XLI ביום רעה אֲמַלְּטֶךָּ on the day of evil I shall save thee. Taan. 23ª מילטתו בתפלתך thou hast saved it (the generation) through thy prayer. Yalk. Ps. 777 מיכל מְמַלֶּטֶת וכ' Michael helped David to escape from within and Jonathan from without; a. e.

Nif. נִמְלַט *to be saved, to escape.* Esth. R. introd. נח ראש לנמלטים Noah is the first of those saved (mentioned in the Bible). Koh. R. to IX, 15 כל השומע ליצר טוב נ' whosoever listens to the suggestions of his good inclination will be saved; a. e.

Hithpa. הִתְמַלֵּט same. Yalk. Deut. 854 ואתם מִתְמַלְּטִים וכ' and you will be saved from the judgment of &c.

מַלַּט ch. same. *Ithpe.* אִתְמְלִיט *to be saved.* Targ. Prov. XIX, 5 נִתְמַלִּיט (ed. Wil. נִתְמַלֵּט; Ms. נחפלים).

מֶלֶט m. (b. h.), pl. מְלָטִין, v. מַלְטֵט.

מִלְטוֹכִים, v. מִילוּטוֹמָא.

מִלְטוֹמְיָא, v. לָטוֹמָא.

מִלְטוּס, v. next w.

מַלְטֵט m. (denom. of מֶלֶט, fr. לוּט or לטט *to wrap, cover;* cmp. Syr. מלט P. Sm. 2136) *frame* or *casing* around the beam-rest in the wall (corresp. to מַלְבֵּן).—*Pl.* מַלְטֵטִין. B. Kam. 67ª (expl. צלעית, Ez. XLI, 26) מ' (Ms. M. מלטוסין; Ms. H. מלוטסין, Ms. R. מַלְטִין), v. הִרְמָלְטָא.

מַלְטִיתָא f. (מלט; cmp. בּוּלְטִיתָא) *crumbling, corrosion.* Targ. Prov. XII, 4. Ib. XIV, 30 מַלְטִיתָא (Var. ed. Lag. נישטליתא, cler. error). Targ. I Chr. XIV, 1.

מִלְטַמְיָא, מִלְטַמְיָה, v. מִילוּטוֹמָא, a. לָטוֹמָא.

מַלֵּי *to speak,* v. מְלַל II.

מְלָא, מְלֵי ch. = h. מָלֵא, 1) *to be full.* Targ. Josh. III, 15; a. fr.; v. next art. Ab. Zar. 28ª דלא מָלוּ תילתא v. תִּילְתָא; a. e.—2) *to fill.* Targ. Gen. I, 22. Targ. Deut. VI, 11 (O. ed. Vienna בְּלֵי *Pa.*); a. fr.—Part. מָלֵי; f. מַלְיָא; pl. מָלְיָן; מַלְיָאתָא, מַלְיָתָא. Ib. O. XXIX, 10. Targ. Josh. IX, 21 (ed. Wil. מָלְיָן). Targ. Gen. XXIV, 11; a. fr.

Pa. מַלֵּי 1) *to fill.* Targ. Jer. XIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 21 מַלֵּי קולתיך fill thy vessel; Pesik. Aḥăré, p. 176ᵇ; Yalk. Lev. 571 מלחי (read: מְלֵיאִי); Keth. 62ᵇ מַלֵּי. Ab. Zar. 29ª ומַלְיֵיהּ מיא and fill it with water. Taan. 29ª; Shebu. 10ª; Pes. 77ª חמוז . . . מַלְּיוּהָ they made the Tammuz of that year a full month (of thirty days); a. e.—2) *to complement, compensate, replace.* Targ. O. Gen. II, 21 ומְלֵי ed. Berl. (ed. Amst. וָמֵי, corr. acc.).—B. Mets. 105ª טרח ומַלֵּיהּ he took pains to make up for the loss. Ib. טרחת ומַלֵּיתְיהּ וכ' Ms. M. (ed. למַלֵּיוּתֵיהּ) thou didst take pains to make up &c.; a. e.—[3) מ' על לבא *to comfort.* Targ. O. Gen. XXXIV, 3 ed. Berl. (v. Berl. Mass., p. 27); v., however, Kidd. 50ª, quot. s. v. מְלַל II.]

Ithpe. אִתְמְלִי *to be filled, full.* Targ. Gen. VI, 13. Targ. Ex. XL, 34 א' ית וכ' (*filled*); a. fr.

מְלִי, Y. Hall. I, 57ᵈ מלי גאלה, v. מִלְיָאלָה.—Yalk. Is. 302 יוסף ממלי, v. מִלְחָיָא.

מְלֵי m., **מַלְיָא, מִלְיָא** I c. ch. = h. מָלֵא, *full.* Targ. Deut. XXXIII, 23 (Var. מְלֵי, מַלֵּי, מְלֵי). Targ. Ruth I, 21; a. fr. — Erub. 84ª כי מלי when the pit is full of water; a. fr.—*Pl.* מַלְיָן. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—[Targ. O. Deut. XXIII, 26 דמַלְיָן ed. Berl. those ears which are full (ripe; oth. ed. מְלֵילָן).]

מְלֵי, מִלְיָא II m. (preced.) *fulness.* Pesik. Haḥod., p. 53ª (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כהדרן סיהרא על מ' like the moon growing to fulness. Ib.; Yalk. Ex. 190 הא סיהרא על מ' this (Solomon's reign) is the full moon; Yalk. Chr. 1082; (Pesik. R. s. 15 מִלְיָאתָהּ).—Constr. מְלֵי (= h. מְלֹא) *the fill of, as much as.* Targ. Ex. IX, 8. Targ. Ps. XCVI, 11; a. fr.—Meg. 16ª מ' קומציה a handful.—V. מְלוֹא.

מַלְאָה, מִלְיָאה f. (b. h.) 1) *full,* v. מָלֵא.—2) *fulness, full growth.* Pesik. Haḥod., p. 53ª (ref. to Ps. LXXXIX, 38, v. preced.) אם זכרתם . . . לְמִלְיָאתָהּ if you will do good,

you shall count (your historical records) by the nation's growth to fulness, opp. פגם decrease; Pesik. R. s. 15, a. e., v. preced. Gen. R. s. 12 נבראו . . . על מְלֵיאָתָן those things had been created in perfect condition. Ib. s. 14 על מְלֵיאָתָהּ, על מְלֵיאָתוֹ fully developed. Num. R. s. 12; a. e. — Gitt. 70ª Ar., v. מלא.—3) (*the priestly gifts from*) *the ripe or stored fruits.* Tem. 4ª (ref. to Ex. XXII, 28) מ׳ זו ביכורים *m'leah* means the first fruits; Mekh. Mishp. s. 19 אלו ביכורים הנשלין מחמ׳ that means the first fruits which are taken from the fulness (the stored fruits). Ib. . . . בכורים שהם קרויין ומ׳ first fruits which go by four names, *reshith* . . . and *m'leah*; Yalk. Ex. 351.

מלאירין, מליאדין, read: פִּילְיָאדִין.

מַלְיָאתָא f. pl. *women drawing water*, v. מְלַי.

מְלִיגָאלָה m. (μελίγαλα, S.) *honey- and milk-cake.* Y. Ḥall. I, 57ᵈ, v. הוּבְשָׁן.

מַלְיוּתָא f. (מְלֵי) *filling, replacing*, v. מְלֵי *Pa.*

מְלִיחַ m. (מְלַח) 1) *preserved in salt, pickled.* Ḥull. 113ª מ׳ . . . כרותח (בשר) salted meat, opp. טָפֵל. Ib. 97ᵇ, a. fr. what is preserved in salt, is ritually to be considered as if boiled or roasted; a. fr.—[*Pl.*, v. מְלָחִים.]—2) *salted relish, dessert.* Ber. VI, 7. Ib. 44ª כל סעודה שאין בה מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. מלח, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) a meal without salted preserves is no meal.

מְלִיחָא ch. same, v. מְלַח I.

מַלְיָא, v. מְלֵיָא.

מַלְיוּתָא, v. מַלְיָאתָא.—מַלְיָיתָא, v. מְלֵי.

מְלִיךְ, מְלִיךְ, v. מְלַךְ a. מֶלֶךְ ch.

מְלִיכָא m. (מְלָךְ) *counsellor.* Targ. II Sam. XV, 12 (ed. Lag. מְלוּכָא; Levita מַלְכָא).

מַלְיָלָא, v. מַלָּלָא.

מְלִילָא f. ch. = next w.—*Pl.* מְלִילָן. Targ. O. Deut. XXIII, 26 (ed. Berl. דמַלְיָן, v. מְלִי).

מְלִילָה f. (b. h.; מָלַל I) *ripe ear*, esp. *parched ear.*—*Pl.* מְלִילוֹת. Maasr. IV, 5 המולל מ׳ he who rubs parched ears; Tosef. Bets. I, 20. Tosef. Ter. III, 18 . . חכניס שובלין לעשותן מ׳ . . . if one brought ears to his house with the intention of parching them.—Y. Pes. III, beg. 29ᵈ, v. עִמֵּיל. Pesik. R. s. 43, a. e., v. קָמָה; a. fr.

מְלֵיסָא m. (Pʿales noun of מְלַי, cmp. מִילְפָּא) [*water-pot* (cmp. ὑδρία),] *a cooking vessel.* Targ. I Sam. II, 14 (ed. Lag. מְלֵיכָא, Var. אִילְפִּיסָא; h. text פרור). Targ. Y. Num. XI, 8 מילסא Levita (ed. לאפוסיא; h. text פרור).—*Pl.* מְלִיסָיָא. Targ. II Chr. XXXV, 13 (h. text צלחות).

מַלָּךְ, מַלִּיךְ m. (= מְאַלֵּף; מְאַלֵּךְ) *teacher.* Targ. I Sam. XIX, 20. Targ. Ez. III, 17.—*Pl.* מַלְּפִין. Targ. Jer. VI, 17. Targ. Is. L, 4; a. e.

מַלִּיץ, v. לוּץ.

מְלִיצָה f. (b. h.; לוּץ) 1) *speech, argument, defence;* (in an evil sense) *sneer, scorn.* Midr. Prov. to I, 6 מ׳ זו תחורה ולמה נקראת מ׳ וכ׳ *m'litsah* (ib.) means the Law proper &c., and why is it called *m.*? Because it saves those engaged in it from the judgment of Gehenna; למה נקראת שמה מ׳ שכל מי שמתלוצץ וכ׳ why is it called *m'litsah* (scoff-producing)? Because whoever desires to scoff, will be amply supplied with scoffing.—2) *metaphor.* Cant. R. to I, 1 מ׳ . . משל . . יש להם מקרא they find confirmation in plain Biblical prose, in proverbs, and in metaphors.

מְלִיקָה f. (מָלַק) *pinching a bird's head.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65ª מ׳ שקבע לה כהן the pinching, for which function the Text appoints a priest; a. fr.

מלישות, Tosef. Neg. IV, 10 ed. Zuck. המ׳ (oth. ed. החלישות), read with R. S. to Neg. X, 10 הַחֲלִישׁוֹת.

מַלְיָתָא f. (מְלֵי) *filling up, complement.* B. Bath. 104ᵇ top [read:] ואי אינא יהירא למ׳ דחשיבה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) and if there is a surplus, it must go to make up the nine *ḳab.*

מַלְיָתָא (מַלְתָּא), מַלְיָתָא, מַלְתָּא, f. (preced.) 1) *mound, rampart.* Targ. II Sam. V, 9; Targ. I Kings IX, 24 (ed. Lag. מַלְיָא; h. text מִלּוֹא). Targ. II Sam. XX, 15 (h. text סֹלְלָה); a. e.—*Pl.* מַלְיָתָא, מַלְיָתָן. Targ. Jer. XXXII, 24.—2) *stuffing.* Pes. 74ª, v. מוּלְיָיתָא.

מַלָּךְ* (= מַה לָּךְ) *what is it to thee?; of no practical value.* Sabb. 150ª sq. חשבונות של מ׳ ושל מה בכך (Ms. M. מה לך, v. Rabb. D. S. a. l. note) accounts of 'what is it to thee?' and of 'what is in it?', i. e. for no practical purpose. [Oth. opin., v. Ar.]

מְלַךְ (b. h.) [*to lead in council,*] *to preside; to officiate; to be ruler.* B. Bath. 164ᵇ מ׳ שנה מונין לו שתים when he has been in office one year, they date (in documents) 'the second year'. Meg. 11ª (ref. to המַּלָּךְ, Esth. I, 1) מ׳ מעצמו started a dynasty with himself (had no claims of succession). Ib. מָלְכוּ בכריפה, v. כְּרִיפָה. Zeb. 118ᵇ עשרה שנה שמ׳ ושנה שמ׳ וכ׳ ten years during which Samuel ruled alone, and one year during which Saul and Samuel ruled conjointly; Tem. 15ª; a. fr.

Nif. נִמְלַךְ [*to be led,*] 1) *to take council, to ask advice* or *permission.* Ber. 3ᵇ נִמְלְכִין בסנהדרין they ask the Sanhedrin for their confirmation. Ib. 4ª אני נ׳ במפרשה . . . כל מה וכ׳ in whatever I undertake, I consult the opinion of M., my teacher. Ib. 29ᵇ וכשאתה . . . חַמְלֵךְ בקונך וצא and when thou art about to go on a journey, take council of thy Maker (pray) and go out. B. Mets. 14ª צריך לִרְמַלֵּךְ the scribe must ask for authorization (to insert in the contract); a. fr.—2) [*to take council with one's self,*] *to reconsider, change one's mind.* Gitt. III, 1. Dem. III, 2 חלוקח . . . וכ׳ להחזיר if one buys vegetables . . . . and then decides to return (the goods). Ib. 3 נטלן לאוכלן וכ׳ להצניע if he took

them up to eat them and changed his mind (deciding) to keep them; a. fr.

Hif. הַמְלִיךְ *to appoint* or *elect for rulership, to acknowledge the authority of.* Snh. 64ª שהַמְלִיכוּהוּ עליהם, v. מוֹלֵךְ. Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ (ref. to Ps. LXXXI, 10) זר שבקרבך אל תַּמְלִיכְהוּ עליך allow not the tyrant within thee (the evil inclination) to rule over thee. Ab. Zar. 18ª אומה זו מן השמים הַמְלִיכָתָהּ this (Roman) nation has been given the rulership by divine decree. R. Hash. 16ª אמרו לפני מלכיות שַׁהַמְלִיכוּנִי עליכם . . . . recite before me verses of homage (v. מַלְכִיּוֹת), in order that you may declare me your ruler; a. fr.

מְלִיךְ, מָלַךְ ch. same, 1) *to rule.* Targ. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Part. מָלִיךְ. Targ. Jer. XXXIII, 21 (ed. Wil. מְלִיךְ, corr. acc.); a. fr.—Ab. Zar. 10ª בעינא דימְלַךְ וכ׳ I desire that my son Severus be king after me; ib. דִימְלוֹךְ.—Ber. 64ª מ׳ רבה Rabbah officiated (as teacher and judge); a. fr.—2) (mostly מלוך) *to decide.* Targ. Is. XIV, 27. Ib. XXIII, 8 (ed. Ven. מַלִּיךְ). Ib. 9 מִילְכָה ed. Lag. (some ed. מלכא, read: מַלְכָּה); a. fr.—Part. pass. מְלִיךְ. Ib. XIV, 26; a. e.—3) *to advise.* Targ. II Sam. XVII, 7. Targ. I Kings I, 12; a. fr.

Pa. מַלֵּךְ 1) *to advise.* Targ. Job XXVI, 3.—2) *to decide,* v. supra.

Af. אַמְלִיךְ 1) =preced. *Hif.* Targ. I Kings III, 7; a. fr.—2) *to counsel, persuade.* Targ. Josh. XV, 18. Targ. Y. Deut. XXX, 6; a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 מַמְלְכִין ed. Lag. *rule* (oth. ed. מלכין).]

Ithpa. אִתְמַלַּךְ, *Ithpe.* אִיתְמְלִיךְ, אִתְמְלִיךְ = preced. *Nif.*—Targ. Is. XXXII, 7; a. fr.—B. Bath. 4ª בתר דעבדין מִיתְמַלְכִין do people ask for advice (or permission) after they have acted? Ber. 27ᵇ אִיתְמְלִיךְ וכ׳ consult my family. Ib. אזל ואמ׳ וכ׳ he went and consulted his wife. Ned. 54ª כל מילתא דצריך שלירתא לאַמְלוֹכֵי וכ׳ any change of order for which the messenger has to ask special authorization, is heterogeneous (to the object of the original commission); כל מילתא דמִתְמַלְּךְ שליח עלה וכ׳ a change for which the messenger asks for instructions is homogeneous. Sot. 43ᵇ אי אימ׳ עלה if he reconsiders his original disposal; a. fr.

מֶלֶךְ m. (b. h.; preced.) *leader in council, chief, king.* Ber. 3ᵇ אדוננו חמ׳ our lord the king! Tosef. Snh. VIII, 5, a. fr. מ׳ מלכי המלכים the Most Supreme King (the Lord). Ib. IX, 8 אפי׳ מ׳ של מלכים even a king of kings (great sovereign). Snh. 38ª, a. fr. מ׳ בו״ד (v. בָּשָׂר) a human chief. Ab. Zar. 10ª אין מושיבין מ׳ בן מ׳ they (the Romans) do not allow the son of a king to succeed his father. Kerith. 5ᵇ מ׳ ראשון a first king, starter of a dynasty. Shebu. 6ᵇ מלכו של זה this hyparch's chief. Num. R. s. 18 משה מ׳ וכ׳ Moses has made himself the chief, and Aaron is high priest &c.; a. v. fr.—*Pl.* מְלָכִים. Hor. 12ª כיצד מושחין את המ׳ וכ׳ how are kings anointed? By drawing with the oil the outlines of a crown; Ker. 5ᵇ. Ib. מַלְכֵי בית דוד the kings of the house of David (southern kingdom); מ׳ ישראל the kings of the northern kingdom; a. v. fr.—מ׳ בַּת *Princess,* name of a demon afflicting the eye, also *a certain disorder of the eye,* v. בַּת I. Sabb. 109ª (Var. בת חורין, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*Pl.* בנות מֶלֶךְ. Tosef. B. Kam. IX, 27 יצאו בנות מ׳ the 'princesses' (humors of the eye) escaped (in consequence of a blow).

מַלְכָּא, מַלִּיךְ, מְלַכָּא ch. same. Targ. Ps. XXIV, 7; 9. Targ. Ex. I, 8; a. fr.—Snh. 110ª אירחו הוה מ׳ he (Moses) himself is chief. Y. Yeb. XVI, 15ᶜ, v. אַרְסְקִינָס. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. אתעביד מ׳ he (Dioclet) became king; a. fr.—*Pl.* מַלְכִין, מַלְכַיָּא, מַלְכֵי. Targ. Gen. XVII, 6. Ib. XIV, 5. Targ. Prov. VIII, 15; a. fr.—Gitt. 62ª שלמא עליכו מ׳ (to scholars) peace be with you, chiefs!—Shebu. 6ᵇ תרי מ׳ וכ׳ two kings and two viceroys (hyparchs); a. fr.

מ׳, מַלְכָּא, מֵי׳, מַלְכָּא m. (preced. wds.) *counsel, advice.* Targ. Is. III, 3. Targ. Y. Deut. VIII, 18 (O. עצה; h. text כֹּחַ); a. fr.—*Pl.* מְלָכִין, מְלַכַיָּא, מֵי׳. Targ. Is. XXV, 1. Targ. Job XII, 17 (not מַי׳). Targ. Hos. X, 6; a. e.

מְלָכָא, v. מְלִיכָא.

מַלְכָּה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *queen, king's wife.* B. Bath. 15ᵇ כל האומר מַלְכַּת שבא וכ׳ whoever says *malkath Sheba* (I Kings X, 1) means a woman is mistaken; ...it means the kingdom (מַלְכוּת) of Sheba. Sabb. 119ª שבת חמ׳ the queen Sabbath; a. fr.

מַלְכוּ f. (מְלַךְ) *consultation.* Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13 (ref. to Gen. I, 26) לית הכא מ׳ this does not mean holding council (with the ministering angels).

מַלְכוּ, v. מַלְכוּתָא.

מַלְכוּת f. (b. h.; מֶלֶךְ) 1) *kingdom, government; office.* Ab. III, 5 עול מ׳ the yoke of (secular) government (burden of office). Ber. 13ᵇ, a. fr. עול מ׳ שמים the yoke of (submission to) divine government. Gitt. VIII, 5, v. חִיּוּן. Ber. 48ᵇ, a. e. אין מ׳ נוגעת וכ׳, v. חָבֵר. Sot. 11ᵇ (ref. to בתים, Ex. I, 21) בתי מ׳ dynasties.—מרד במ׳ to rebel against the government, to commit treason. Snh. 49ª; a. fr.—מ׳ הָרִשְׁעָה the wicked government (Rome). Ber. 61ᵇ Ms. M. a. early ed. (later ed. יון); a. fr.—קרוב למ׳ connected with the court (influential). B. Kam. 83ª. Gitt. 14ᵇ; a. fr.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת. Gen. R. s. 44 . . . . ארבעה גירתינם ומ׳ וכ׳ the Lord showed him (Abraham) four things: future punishment, (persecution by foreign) governments &c.; Mekh. Yithro, s. 9 ארבע מ׳ וכ׳ the four empires which were destined to subject his descendants. Ber. 34ᵇ, a. e. אלא אין בין . . . שעבוד מ׳ מלבר there will be no difference (in the conditions of life) between the present and the Messianic days except (the delivery from) the oppression of governments; a. fr.—2) (in liturgy) *a benediction invoking God as king* (אלהינו מלך העולם). Ib. 12ª כל ברכה שאין בה מ׳ וכ׳ a benediction in which the word 'king' does not occur, is no benediction.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת *the references to the divine kingdom in the Musaf of the New Year's Day, the section called Malkhiyoth.* R. Hash. IV, 5. Ib. 6 עשרה מ׳ the recitation of ten Biblical verses referring to the divine government. Ib. (32ᵇ) זכרונות מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. sing.), v. זִכָּרוֹן. Y. ib. III, 58ᵈ; a. e.

מַלְכוּתָא, מַלְכוּ f. same, *kingdom, rulership.* Targ. Ob. 21. Targ. Jud. IX, 9; a. fr.—B. Kam. 113ª, v. הֵינָא.

Ber. 58a מ' דאריעא כעין מ' דרקיעא royal majesty on earth is similar to that of heaven. Ab. Zar. 10b חשיבי דמ' the notables of the (Roman) empire. Tam. 32a יסגי מלכו וכ' let him shun government and governor; ירחם מ' וכ' let him be a friend of government and ruler and (use his influence to) do good to mankind. Pes. 113a מלכותיהו אחורי וכ' their rulership dwells behind their ears, i. e. they may rise to power at some future time. Ab. Zar. 2b משכי במלכותיהו עד וכ' (or מלכן, *pl.*) they will continue in power until the Messiah comes; a. fr.—*Pl.* מַלְכָן, מַלְכָתָא, מַלְכָוָן. Targ. Gen. XXV, 23. Targ. Deut. III, 21; a. fr.

מַלְכִּיא, מַלְכִי* c. (מַלְכוּ, cmp. מִלְכוּ) *deliberation, vacillation.* Pesik. R. s. 15 פסוק הדא מלכי לבך cut (end) this deliberation of thy heart (decide); Pesik. Hahod. p. 43a מילניה מן לבך (read: מילכיא, and insert פסוק); Yalk. Gen. 77 קטע הדין מלני מלבך (read with Matt. K. to Gen. s. 44: מלכיא); Gen. R. s. 44 קטע הדין מוטניא מן כדו (ed. Wil. מוניטא; Ar. s. v. קטע: חד פטטיא); Midr. Till. to Ps. XL, end הדא מילא (ed. Bub. מילתא); Yalk. Ps. 737 הדין מלניא (corr. acc.). [מוטניא, seems to be a corrupt. of μετάνοια in the sense of *change of mind*, the Greek equivalent of our w.]

מַלְכָּא* f. (μαλαχία, malacia) *want of appetite, nausea.* Deut. R. s. 6 שעלת מ' באחותו (not לראותה) whose sister was suffering from malacia.

מַלְכִּיָּה, מַלְכִּיָּא (b. h.) pr. n. m., רב מ' *Rab Malkia*, an Amora. Sabb. 46a; a. e., v. next w.

מִלְכִּיו pr. n. m. *M'lakhiu*, 1) father of R. Kahăna. Erub. 8b.—2) רב מ' Rab M., an Amora. Keth. 61b; Macc. 21a; Nidd. 52b. אמר ר' מ' אמר ר' וכ' Rab M. reports in the name of R. Ada &c.; Bets. 28b Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. (mnemonical rules by which to distinguish between the subjects reported by R. Malkia and those by R. M'lakhiu); ib. וסימנך מחניהן מַלְכָּא and the mnemotechnical mark is: the Mishnah is queen, i. e. all opinions referring to Mishnah (and Boraitha) belong to Rab Malkiya (*God is King*).

מִילְכְנָא, מַלְכָנָא m. (מַלָּךְ) *counsel, wisdom.* Targ. Prov. VIII, 14. Ib. XXIV, 6 (ed. Lag. מוֹלְכָנָא); a. e.—V. מוֹלְכָנָא.

מַלְכְּתָא f. ch.=h. מַלְכָּה. Targ. I Kings XI, 19; a. fr.—Ker. 28b; Pes. 57a; a. fr.—*Pl.* מַלְכָן, מַלְכָאתָא, מַלְכָתָן. Targ. I Kings XI, 3. Targ. II Esth. V, 1.

מִילְכְּתָא, מַלְכְּתָא f.=מַלְכָא, *counsel.* Targ. Ps. XXXIII, 11. Ib. I, 1; a. e.—*Pl.* מַלְכָּתָא, מ'. Ib. V, 11; a. e.

מִילְכְּתָנוּתָא, מַלְכְּתָנוּתָא f. (preced.) *consultation, meeting of councilmen.* Targ. Prov. XI, 14.

מָלַל m. (denom. of מוֹל) *border, hem.* Kel. XXVIII, 7; Sabb. 29a שלש על חוץ מן המ' . . . . the measure of three square handbreadths of which the Rabbis speak, means exclusive of the portion used for hemming. M. Kat. 26b מתוך המ' . . . . הקורע he who rends his garment only as far as the hem goes; Y. ib. III, 83b top מן המ'.—Denom.:

מָלַל I *to hem, edge.* M. Kat. 26a למולָלָן . . . וכולן רשאין and all these rents may be mended by . . . hemming. Kil. IX, 9 מוֹלֵל עד וכ' he hems (the purple band) before he knots it.

מָלַל II (b. h.) 1) *to crush, squeeze*, esp. *to rub ears* for husking the grain. Taan. 6a דבר שמל, v. מַלְקוֹשׁ. Maasr. IV, 5, v. מְלִילָה. Bets. 13a למולָלָן במלילות with the intention of husking them when parched. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22; Sabb. 12a מוֹלֵל he rubs it between two fingers; a. fr.—Part. pass. מָלוּל. Tosef. ib. XIV (XV), 17 מולָלין את המ' you may husk that which needs husking.—2) *to stir a mush, make a pulp.* Pes. 40b אין מוֹלְלין . . . והרוצה שתמלול וכ' you must not stir a dish (in the usual way) on Passover, but he who desires to make a mush, must put in the flour and then add vinegar.—Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. I, 7 מן המלול ed. (ed. Zuck. המאמל, Var. הממל) out of the olive pulp.

Nif. נִמְלַל *to be compressible*, (of webs) *to be soft and downy.* Gitt. 59a (ref. to מְלֻתָּחָה, II Kings X, 22) דבר הנמלל ונמתח a cloth which can be compressed (creased) and stretched (again, showing no creases when unfolded); [Rashi: a stuff the thread of which is twisted between the spinner's fingers and stretched].—V. מַלְמָלָה.

מְלַל I ch. same, v. מוֹל ch.

מִלָּל ch., constr. of מִלָּא.

מָלַל III, *Pi.* מִלֵּל, מִי (b. h.; denom. of מוֹל) [*to present, show*; cmp. מְחַוֵּד, חִוְּדָה,] *to proclaim, utter, speak.* Hor. 13b; Meg. 18a; Macc. 10a (ref. to Ps. CVI, 2) למי נאה למַלֵּל וכ' whom does it become to utter the mighty deeds &c.?—Y. Keth. II, 26d bot. שמעתי פלוני מְמַלֵּל על פלו' אשתו we heard that man speaking of (pointing out) that woman as his wife; מְמַלֶּלֶת על בניה speaking of her children; a. e.—[Lev. R. s. 27 מי מלל read: מָלַל, v. מוֹל II, 2.—Lam. R. introd. (R. Hăn. 1) מְמַלְּלִים, v. לִמְלֵם.]

מָלַל II, *Pa.* מִלֵּל, מַלֵּל ch. same, in gen. *to speak* (corresp. to b. h. שִׂיחַ, הִגֶּה). Targ. Gen. XXXIV, 3 (O. ed. Berl. מַלֵּי). Ib. XVII, 22, sq.; a. v. fr.—Part. מְמַלֵּל, מְמַלְּלָא &c. (in ed. frequ. with one מ, corr. acc.). Targ. Job II, 10; a. fr.—Kidd. 50a מְמַלֵּי מילי עלוי (= מְמִלְּלֵי) they speak against me.

Ithpa. אִיתְמַלֵּל 1) *to be spoken, said, told.* Targ. Ps. LXXXVII, 3. Targ. Y. Ex. XX, 16; a. e.—Y. Shek. VI, 50, top (play on שחו, Ez. XLVII, 5) [read:] מאי מי שחו מיין דמיתמַלְּלין וכ' what is *me saḥu?* Waters which are spoken of in the world (v. שִׂיחַ).—2) *to converse.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 9. Targ. Ez. II, 2; I, 28; a. e.

מִלָּא (מְלָא) m. (preced.) *word, speech.* Targ. Job XV, 11. Targ. II Esth. VII, 9 מֵלָּא (constr.); a. e.—*Pl.* מִלָּלִין, constr. מִלְּלֵי. Targ. Y. II Deut. XXXI, 24 (ed. Amst. מַלָּלֵי).

מְלָא, מִי' m. (מְלַל I) 1) only in מ' דנורא *embers.* [Comm. identify our w. with preced., referring to the double

meaning of לְחַשׁ.] Ab. Zar. 28b (Var. מוֹלָלָא. v. Rabb. D. S. a. l. note 400).—*Pl.* מְלָלֵי, מֵ׳. Sabb. 109b בר מלולי דנ׳ (Ms. M. במל׳) between the embers —*2) *gold ore* as broken in the mine. Keth. 67a במ׳ Ar. (ed. בְּמַמְלָא) it means ore (Rashi: *gold leaf*).

מַלָּא m. (= מְאַלָּא, v. אַלַּל) *spy.*—*Pl.* מַלָּיָא, (מַלֵּי). Targ. Y. II Deut. I, 1 (Y. I אלולא).—[מַלָּלֵי, v. מִילָּלֵי.]

מַלָּוְתָא f. (מִלָּה II) *speaking.* Constr. מַלְוַת. Targ. Y. Ex. XXXIII, 16.

מַלְמַד m. (b. h.; לָמַד) *ox-goad.* Kel. IX, 6, v. חֲרֵבָן. Y. Snh. X, 28a מ׳ שהוא מַלְמֵד וכ׳ it is called *malmed*, because it trains the cow &c.; Pesik. Baḥod., p. 153a; a. e.

מָלְמוּל m. (מָלַל II), *pl.* מָלְמוּלִין *crumbs.* Mikv. IX, 2 חמ׳ the crumb-like particles of dirty or sweaty hands when they are rubbed against each other.

מַלְמוּלָא ch., *pl.* מְלָמוּלִין same. Y. Pes. III, beg. 29d, v. לְוַשׁ.

מַלְמֵל (Pilpel of מָלַל) *to talk*, v. לְמַלֵּם.

(מַלְמָלָא), מַלְמָלָה f. (מָלַל II; cmp. מֵילָתָא) *cloth of a fine and downy texture.* Gitt. 59a, explained דבר חנמלל, v. מָלַל II, *Nif.*

מלניא, מלנכי, v. מִילָּכִי.

מלספנון Tanḥ. Yithro 7, v. מִילְפַּפּוֹן.

מַלַּע m. (לעע, v. לוֹעַ) *whiskers*; מ׳ של שיבולין *glume, the outer husk of grains.*—*Pl.* מְלָעִין. Ukts. I, 3; Ḥull. 119b, sq. מְלָאִי; Tosef. Ukts. I, 2 מְלָאִין של שובלין ed. Zuck. (R. S. to Ukts. l. c. מלעין; Var. Tosef. ed. Zuck. סלעי׳, corr. acc.).—Ḥull. l. c. במלאי שבדין המְלָאִים when he takes hold of a number of glumes (which do not break).

מִלָּף, מַלָּפִין, v. מַלַּף.

מַלָּפָה, מַלְפָא, infinit. *Paël* of אַלַּף or יְלַף. Y. Kil. IX, 32b bot.; Y. Keth. XII, 35a bot. גלי מ׳, v. אַלַּף II.

מלפין, Tosef. Ukts. II, 10, v. מִילְפַּפּוֹן.

מַלְפָנָא m. (v. מַלַּף) *teacher.* Yeb. 21b מ׳ חויית thou shalt be a teacher. Gen. R. s. 68, beg. מַלְפָנֵי, v. מַעֲבָדְנָא.

מַלְפַּפּוֹנָא, מִלְפַּפּוֹן, מלפניא, v. sub מִילְפַּפּוֹן.

מַלַּק (b. h.) *to pinch* a bird's neck with the finger nail. Zeb. VI, 5; Ib. VII, 5; a. fr.—Part. pass. מָלוּק; f. מְלוּקָה, *pl.* מְלוּקוֹת. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI מְלוּקַת רשות a bird that has been pinched for a profane purpose, opp. מ׳ מצוה. Ib. מלוקות ישראל birds pinched by Israelites (not for sacrificial purposes), opp. מ׳ כהנים.

Nif. נִמְלַק *to be killed by pinching.* Y. Sabb. II, 5a bot. משנמלקה after the pinching has been performed. Ab. d'R. N. ch. I כמה עופות נמלקו עליך how many birds have been pinched for thee (the altar)!; a. fr.

מְלַק ch. same. Targ. O. Lev. I, 15; a. e. (Y. חזם).

מַלְקוֹט m. (לָקַט) *bag.* Kel. XVI, 7 חמ׳ של בקר the bag for receiving the excrements of working cattle; [Tosaf. Yom. Tob a. l. attests a version מַקְלוֹט]. [Tosef. Kel. B. Mets. III, 14, v. מְלַקֵּט II.]

מַלְקוֹשׁ m. (b. h.; לָקַשׁ) *late rain.* Taan. 6a מ׳ בניסן the late rain (the *malkosh* of the Bible) is the rain in Nisan. Ib. (play on דבר שמלֵּל קשיותן וכ׳) Rashi (ed. קשורותיהן) something which crushes the stiffneckedness of the Israelites (who humble themselves in prayer for rain); דבר חמלֵּא תבואה בקשרה something which fills the grain in its stalks; דבר שיורד על המלילות ועל הקשין which falls upon both the ears and the stalks; Yalk. Deut. 863. Sifré Deut. s. 41; a. fr.

מַלְקוֹשָׁא ch. same. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXII, 2.—*Pl.* מַלְקוֹשִׁין. Targ. Y. Ex. XL, 4.

מַלְקוּת f. (לָקָה) *the punishment of lashes.* Macc. I, 3 שהוא חייב מ׳ ארבעים that he (has done something for which he) is subject to forty lashes. Y. Naz. IV, 53a bot. מ׳ תורה ארבעים וכ׳ the Biblical punishment consists of thirty-nine lashes; a. fr.—*Pl.* מַלְקִיּוֹת. Snh. 81b מ׳ של כריתות the punishment of lashes for offences punishable with extinction. Ber. 7a, v. מַרְהוּת I; a. fr.

מַלְקוּתָא, מַלְקוּת ch. same, *chastisement.* Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. II Sam. VII, 14.

מַלְקָחָה, v. מֶלְקַחַת.

מַלְקָחַיִם m. du. (b. h.; לָקַח) *tongs*; (in Midr.) *two pairs of tongs.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 (ref. to Is. VI, 6) מהו במ׳ why with two pairs?; v. next w.

מַלְקַחַת f. (preced.) *tongs.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 נטל מ׳ אחרת (some ed. מֶלְקָחָה) he took another pair of tongs.

מְלַקֵּט I m. (לָקַט) *gatherer, eclectic scholar.* Ab. d'R. N. ch. XVIII, end מ׳ יפה יפה בלא וכ׳ a discriminating eclectic scholar without any pride.

מְלַקֵּט II m., מְלַקֶּטֶת f. (לָקַט) *pinchers* for picking hair, wool &c. Macc. III, 5; Naz. 40b, v. לָקַט. Kel. XIII, 8 (ed. Dehr. 10) ועשאן למלקטת and he makes use of them as pinchers; Yeb. 43a למלקט. Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 המְלַקְּדִיס של כובסין (ed. Zuck. המלקוט של כובשין) the fullers' pinchers (with which they remove knots in a web). Sabb. 97a שחילקט במ׳ וכ׳ . . . אי אפשר a public road cannot be made even (as skin is made) with pinchers and razors.

מלקטי, Y. Naz. I, 51b bot., כמ׳ קריץ, read: חַלְקַטֵּי, v. קְרִיץ.

מַלְקָטָא m. ch., *pl.* מַלְקָטַיָּא (preced. art.) *snuffers.* Targ. Y. Num. IV, 9 (Ar. ed. Koh. מַלְקָטָתָא, Var. מִלְקָטַיָּא; h. text מלקחי). Targ. Y. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 (Ar. מַלְקָטָתָא).

מָלַקָּטַת, v. מְלַקֵּט II.

מַלְקָטָתָא, v. מַלְקָטָא.

מְלַקֵּיט, v. מְלַקֵּט II.

מְלַרִין, מְלַרִין, v. בְּלַרִין.

מְלַרַע, v. לְרַע.

מַלְשִׁין m. (לָשַׁן) *slanderer, informer*. Midr. Till. to Ps. CXX.

מַלְשִׁינָא ch. same. Targ. Ps. CXX, 3.

מַלְשִׁינוּתָא f. (preced.) *slander*. Targ. Ps. LII, 4.

מָלַת, v. מְלַח.

מָלַת, v. מְלָא I.

מָלַת, v. מְלָא.

מָלְתָא, v. מִילְתָא.

מָלֵתָא *mound*, v. מְלֵיתָא.

מָלְתָא *place for drawing water*, v. מְלוּתָא.

מָלְתַחְתָּא f. (b. h.) *wardrobe*. Gitt. 59a, v. מָלַל II.

מָלְתִין, v. מִילַּח.

מלתירה, read מַלְתִּירָה.

מַלְתִּירָה, מַלְתָּרָא, v, אֲמַלְתִּירָא.

מֵם, מ״ם *Mem*, name of the thirteenth letter of the alphabet. Sabb. 103b מ״ם דשם סתומה Ms. O. (ed. סתום) the Mem in *shem* is closed (final letter); מ״ם שמיעון פתוחה (ed. פתוח) the Mem in Shim'on is open (initial letter). Ib. 104a מ״ם פתוחה מ״ם סתומה מאמר וכ׳ the open and the closed *Mems* intimate that there are subjects in the Law which are open to all, and such as are closed (esoteric studies). Y. Meg. I, 71d מהו דין דכתיב מ״ם מ״ם וכ׳ why is it that the letters *Mem, Nun* &c. are written in two ways?—Maas. Sh. IV, 11; a. fr.—*Pl.* מֵימָן. Sabb. 103a one must not write מ׳ סמכין וכ׳ *Mem* like *Samekh* or vice versa; a. e.

מַמְאִי, v. מַאי.

מממה, Y. Erub. IV, end, 22a ברית מ׳, v. מַמָּל.

מָמָה, v. מָה.

מָמוּכָן (b. h.) pr. n. m. *Memucan*, one of the seven princes of Persia and Media. Meg. 12b; Esth. R. to I, 14 (play on the name), v. כּוֹן a. מָרַס.

מַמוּלָאֵי* (מוּלָאֵי) m. pl. (מָלַל II) *frail, short-lived people* (by the way of play on מַמָּלָא, q. v.).—*Fem. pl.* מַמּוּלָאֵירָתָא, מַמּוּלָאֵתָא (מוּלָאֵי) (with מִילֵּי) *frail words* (untenable arguments). Yeb. 75b sq. משום דאַתּוּ מ׳ אמריתו מילי because you are frail, you speak frail words; (Var. מ׳ because you are descendants of &c.); B. Mets. 109a; B. Bath. 137b (Ms. R. דאתון); 151a (ed. Pes. מַמּוּלָאֵתָא).

מְמוֹמֵי, v. מוֹמֵי.

מָמוֹן m. (contr. of מְהִימוֹן, v. הָמָה; הֲמוֹן) *accumulation, wealth, value* (in Greek writers: *Mammon*). Tanh. Matt. 7 אתם חיבבתם את מָמוֹנְכֶם וכ׳ you loved your wealth (of cattle) more than your souls; Num. R. s. 12. Ib.; Tanh. l. c. 6 מָמוֹן מַה שאתה מונה אינו כלום money is named *mamon*, that which thou countest is nothing. B. Mets. 2b, a. fr. מ׳ המוטל בספק property of doubtful ownership (with several claimants). Tosef. B. Mets. VII, 13; B. Kam. 116b מחשבין לפי מ׳ the loss of a caravan attacked by robbers (the redemption paid them) is apportioned according to the value of the freight which each passenger carried, contrad. to לפי נפשות according to the number of passengers. Ib. 83b עין תחת עין מ׳ 'eye for eye' (Ex. XXI, 24) means a fine in value, opp. עין ממש an actual putting out of the eye; a. v. fr.—[Pesik. R. s. 21 (ed. Fr., p. 105b) אין אתה עומד במימרו, read בְּמָמוֹנוֹ, thou canst not define its value; Fr. a. l. emends בִּטְרְמִירוֹ, v. טִרְמֵי.]—*Pl.* מָמוֹנוֹת. Snh. I, 1, v. דִּין; a. fr.

מָמוֹנָא, מָמוֹן ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 26 מה מ׳ (Y. תכירת מ׳; h. text מה בצע). Targ. Ex. XXI, 30 (h. text כֹּפֶר); a. fr.—B. Kam. 15a פלגא נזקא מ׳ the payment of 'half-damage' is considered as a due indemnity, opp. קנסא penalty. Ib. 108a תרי גווני מ׳ two kinds of indemnity (for the same action); ib. תרי ממונא two indemnities; a. fr.

מְמוּנֶּה f. (מָנָה) *appointed, deputy, superintendent*, in gen. *officer*. Tosef. Pes. II (III), 11 זונין המ׳; Pes. 49a מ׳ של ר״ג Zunin the deputy of Rabban G. (superintendent of the College). Sot. 42a על גבירו שיש מ׳ who has a superior in office. Ib. סגן לאו מ׳ הוא the deputy high priest is no active officer. Snh. II, 1 המ׳ ממציעו וכ׳ the *m'munneh* places him between himself and the people; ib. 19a חיריני מ׳ the *sagan* (Tosef. ib. IV, 1) is the same as the *m'munneh* (in Mish. l. c.), i. e. the deputy high priest. Shek. V, 4 שהוא מ׳ על וכ׳ who was the superintendent of seals &c.; a. fr.—*Pl.* מְמוּנִּין, מְמוּנִּים. Ib. 1 אלו הן המ׳ וכ׳ those were the special officers in the Temple; a. e.

מְמוּשׁ m. (מוּשׁ) *touch, feeling*. Targ. Y. II Gen. XXVII, 22 (Y. I מִישַׁשׁ . . . מַשַּׁשׁ).

מְמוֹתָא m. (מוּת) *pestilence, death*. Targ. Ps. LXXVIII, 50 (Var. מוֹתָנָא).—Constr. מְמָתָא. Targ. Jer. XVI, 4; a. e.

מְמָזוֹר m. (v. מָזַר) *twisted yarn, cord*. Y. Sabb. VII, 10c top.

מַמְזִיג m. (מָזַג) *druggist*. Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35, v. מָזַג.

מַמְזִיר־, v. sub מַמְזֵר.

מַמְזֵר m. (b. h.; מזר, sec. r. of זר, cmp. מַמְגֵּרָה, מְמַכֵּר, v. Arnheim Hebr. Gr. p. 173) [*rejected, outcast,*] *bastard*. Yeb. IV, 13 איזהו מ׳ כל שאר וכ׳ who is a *mamzer*? The issue of any connection forbidden in the Torah; (oth. opin.) כל שהיבדין עליו כרת וכ׳ the issue of a connection forbidden under the penalty of extinction; a. fr.—*Pl.* מַמְזֵרִים, מַמְזֵרִין, מַמְזֵי׳. Kidd. III, 13 רבולין מ׳ ליטהר there is a possibility for the issue of bastards to be rehabilitated. Yeb.

VIII, 3. Y. ib. 9c bot. מַמְזֵרֵיהֶן the bastards among them; a. fr.—*Fem.* מַמְזֶרֶת. Tosef. Kidd. V, 2. Yeb. 78b; a. fr.

מַמְזָרָא, מַמְזֵר ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 3.—Yeb. 78b; a. e.—*Fem.* מַמְזֶרְתָּה, מַמְזֵרְתָּא. Lev. R. s. 32; Y. Yeb. VIII, 9c bot. שמע קלון קריין ממזרא ומ' he heard people call (certain persons) bastards.

מַמְזֵר', מַמְזֵרוּת f. (preced.) *the legal condition of a mamzer, bastardship.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא חבוא לידי מ' in order to prevent cases of bastardship. Ib. בניה בארץ לידי מ' her children will be subjected to the restrictions of &c. Y. Kidd. I, 58d top מ' בנתים ואת וכ' the difference between the two opinions concerns bastardship, and you say so (that the several followers of the two opinions did not hesitate to intermarry)?; Y. Yeb. I, end, 3b ממזרית (corr. acc.). Yoma 18b מ' . . . . ומלא and filled the world with cases of bastardship; Yalk. Lev. 617; (Yeb. 37b ממזרין; a. e.

מַמְזֵר', מַמְזֵרִי m. (preced.) *descendant of a mamzer, belonging to the mamzer class.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1.

מַמְזֵרִית, v. מַמְזֵרוּת.

מַמְזֶרֶת, מַמְזֶרְתָּא, מַמְזֵרְתָּא, v. מַמְזֵר, מַמְזֵרָא.

מַמָּק', מַמְקָנָא m. (מוּק) *scorner.* Targ. Prov. IX, 7; a. fr.—*Pl.* מַמָּקֵי, מַמְקָנֵי. Targ. Ps. I, 1; a. e.—Ib. XXXV, 16 מַמְקָנֵי *scorning words* (ed. Wil. מַמַּקֵי).

מַמָּק', מַמְקָנוּתָא f. (preced.) *scorn.* Targ. Prov. I, 22; a. e).

מַמְכָּר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* B. Bath. 155b מַמְכָּרָהּ מ' her sale is valid.—Ib. מַמְכָּרָן מ' their sale &c.; a. e.—מִמְכָּר וּמ' *commerce, commercial transactions.* B. Mets. 79b; a. e.

מַמְכָּתָא, Targ. Prov. XV, 13, read with ed. Lag.: מַכְּרִכְתָּא.

מַמֹּל m. (מָלַל II) *crushing tool, press-beam* (or *stone*) *for olives; mill.* B. Bath. IV, 5; expl. ib. 67b מַמְפַּרְכָתָא. Tosef. Ter. III, 13 נותן לתוך המ' ומהלך וכ' when he puts them in the mill and walks over them crosswise; Y. ib. III, 42b top תחת המ'. Maasr. I, 7 מבין המ' Mish. ed. (Bab. ed. מבית המ'; Y. ed. a. Ms. M. מן המ') from the pulp under the press; Tosef. ib. I, 7 המאמל ed. Zuck. (Var. המלול, המלול).

מַמּוֹל pr. n. m. *Mammal.* Tosef. Erub IV (III), 17 בית מ' the family of M.; Y. ib. IV, 22a ממח (corr. acc.).—Yeb. 105a; Y. Bets. I, 60b top, a. fr. אבא בר מ' (בא).

מַמְלָא I *ore,* v. מִמְלָא.

מַמְלָא II pr. n. pl. *Mamla,* a place whose inhabitants were short-lived. Gen. R. s. 59, beg.; Midr. Sam. ch. VIII; a. e.; v. מַמּוּתָאֵי.

מַמְלָל m. (מְלַל II) *speech.* Targ. Gen. XI, 1. Targ. Ex. XXXIII, 11 (h. text פנים); a. fr.

מַמְסָךְ m. (b. h.; מָסַךְ) *mixture, mixed drink.* Num. R. s. 10 אין מ' אלא יין בריין *mimsakh* (Prov. XXIII, 30) means a mixture of wine with wine.

מַמְצִיא pr. n. pl. *Mamtsi,* a Palestinian border town (v. Hildesh. Beitr., p. 26). Y. Shebi. VI, 36c מ' דאבהתא; Tosef. ib. IV, 11 מ' דעכתא (Var. דעב, דגחא); Sifré Deut. 51 מצר רעבתא; Yalk. Deut. 874 מגיא רעבתא.

מַמְצִיָּא pr. n. pl. *Mamtsia.* Y. Succ. IV, 54b bot., v. מוֹצָא II.

מַמְקְנוּתָא, מָמְקָנָא, v. sub מַמָּק'.

מַמָּקָק m. (מָקַק) *decay, worm-eaten material.* Sabb. IX, 6 (90a) מ' ספרים ומ' וכ' Y. ed., Ms. O. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. מָקָק) worm-eaten sacred books and their worm-eaten bands.

מַמְרֵא I (b. h.) pr. n. m. (or pl.) *Mamre.* Gen. R. s. 42, end (ref. to Gen. XIV, 13) מ' . . . אתרא it was a place called M.; מ' . . . גברא it was a man &c.—Men. 85a name of an Egyptian sorcerer, v. יוֹחָנֵי.

מַמְרֵא II m. (מָרָה, מרי) *rebellious,* (על פי ב"ד) זקן מ' an elder disregarding the decision of the Supreme Court. Snh. XI, 1 (84b); 2 (86b). Y. Sabb. I, 3d; a. e.

מַמְרוּ f. *Mamru,* name of a plant. Gitt. 69a, v. חוּמְתִי.

מַמְרִיאָמִינוֹס, v. מְיַרְיַטִינוֹס.

מַמְרָעָא, מָמְרָעָא, v. מְרַע I.

מַמָּשׁ m. (מָשַׁשׁ) [*something tangible,*] *substance; substantial, real.* Ex. R. s. 14, beg. (ref. to וירמש, Ex. X, 21) שהיה בו מ' there was substance in the darkness (it was thick). Ab. Zar. 67a כל שטעמו ומָמָּשׁוֹ אסור anything the taste of which (in a mixture) as well as its substance is forbidden. Ib.b/i טעמו ולא ממשו אסור a mixture in which there is the taste of a forbidden thing whose substance, however, is not visible, is forbidden. Ḥull. 108a טעמו ולא ממשו בעלמא דאוריית that a forbidden substance should ritually affect a mixture in which is left a taste after its removal, is in all cases a Biblical rule. Snh. 63b יודעין . . שאין בו מ' וכ' the Israelites knew very well that there is no reality in idols, yet they worshipped them for the sake of being permitted public licentiousness. B. Kam. 83b ערן מ', v. מָמוֹן. Ib. מיתה מ' actual putting to death. Snh. 64a, v. חָבַב; a. v. fr.—Y. Ber. III, 6d bot. מַמָּשָׁהּ קיים its substance remains (on the skin, even if dried up).

מַמָּשָׁא, מַמְשָׁא ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 17.—Sabb. 152b bot. דאיתי ביה מ' Ms. O. a. Ar. (ed. מַמָּשָׁא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) that there is substance in him (that it is not a mere apparition).—[מַמַּשׁ constr. *touch,* v. מָמַשׁ.]

מַמְשָׁל, מִמְשָׁלָא *parable,* v. מָשָׁל.

מָמְשָׁלָה f. (b. h.; מָשַׁל I) *rulership, power.* Koh. R.

to X, 4 כי באתה לך מ' וכ' if rulership happens to be thine, leave not thy humility.—Gen. R. s. 53 המ' . . . נטלה that rulership was taken from them; a. e.—[Gen. R. s. 20, read: מְמַשָּׁלָה, v. מָשַׁל.]

מְמַשְׁמְשָׁנִית, v. מַשְׁמְשָׁנִית.

מְמַת, v. מְמוֹתָא.

ממתו"ס a combination of each first letter of the words מנא מנא תקל ופרסין divided off in groups of three letters each (Dan. V, 25). Snh. 22ª; Cant. R. to III, 4; v. אלר"ץ.

מְמַתַּקִּין, מַמְתַּקִּים m. pl. (b. h.; מָתַק) *sweet things.* Mekh. Yithro, Amal., s. 1.

מִן (b. h.) *from, of; more* (or *less*) *than.* Ab. Zar. 18ª מן השמים ירחמו from heaven they will have mercy (on me), i. e. I trust in God. Sabb. 21ᵇ המהדרין מן המהדרין v. הָדַר.—מן חמובתר, v. בָּתַר; מן חמומחה, v. מוּמְחֶה.—Tem. 28ª מן הבהמה לחוציא וכ' 'of the cattle' (Lev. I, 2) intimates the exclusion of &c.; a. v. fr.—Prefix מִ־, מֵ־, מֶ־, מָ־, מַ־ q. v.—**מִנַּיִן, מִנַּיִן** (=b. h. מֵאַיִן, v. אַיִן) *whence?, whence is it proven?*—Yoma 32ª מ' לחמש וכ' whence is derived the regulation about five immersions &c.? Ib. ומ' שכל טבילה וכ' and whence is the rule derived that each immersion requires &c.? Ib. 44ª אין לי אלא . . . מ' this would prove to me only in favor of . . ., whence do you derive that the same applies to . . .?; a. v. fr.

מִן, מִן ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffixes of pers. pron. מִנִּי, מִנָּךְ, מִנָּךְ *from me*; מִנֵּיהּ, מִנַּהּ *from thee*; מִנֵּיהּ *from him, it &c.* Ib. XXII, 12. Ib. III, 3; a. fr.—Y. Ber. II, 5ª bot. מן הן דסלק to where he had come from. Sabb. 80ᵇ מן דילידה דא ליה this came to him from his own doing. Sot. 40ª ומאי נפקא לך מינה and what difference does it make? מִנִּי ומִנֵּיהּ יתקלס וכ' through myself and him the Most High is exalted. B. Kam. 18ª קאזיל מיניה it was lost through its (the chicken's) action alone. Y. Peah VII, 20ᵇ מיניה וביה הוא (the sweetness) is entirely its own (no honey has been added). Snh. 39ᵇ, v. אִבָּא; a. fr.—מיניה, לא כולא מיניה, לא כל כמיניה it is not at all in his power; v. פּוֹלָא.—מן ד־ *from the time that, after; from the fact that; when; because.* Lam. R. to II, 2 מן דאכלון after they had eaten; a. v. fr.; v. מִדְּ־.

מָן I m. (b. h.; מָנָה) *portion, food.* Num. R. s. 12 (play on אורגמין) שיצרו הקב"ה לארוג מן וכ' the sun whom the Lord has created to weave (ripen) food for creatures; ואין מן אלא פירות וכ' *man* means fruits and food (with ref. to ויתן, Dan. I, 5).—Esp. (ה)מָן *the manna* of the desert. Ex. R. s. 25. Tanḥ. B'shall. 20; Mekh. ib., Vayassa, s. 2 אוכלי המן those eating manna (not troubling themselves about to-morrow). Yoma 75ª; a. fr.

מָן I, **מַנָּא** ch. same (*a day's*) *support.* Succ. 39ᵇ בכדי דחאי מן for as much only as is needed for the day. Ib. מ' וכ' that *man* means support, v. preced.—Esp. מַנָּא *the manna.* Targ. Ex. XVI, 31. Targ. Y. ib. 27; a. e. (some ed. מָנָא).

מָן, מִן II *who?, what?*, v. מאן. Targ. Gen. XXIV, 23. Ib. XXXIII, 8 (ed. Berl. מָנָא; oth. ed. מאן); a. fr.—Emphatic. מָנָא (מָנָא). Targ. Ps. XXXIX, 5. Targ. Prov. IV, 19; a. fr.

מָן III, **מָנָא** I *thing, vessel, garment; coulter,* v. מָאן.

מָנָא I, (**מָנָא** II) *who?, what?*, v. מַן II.

מָנָא II (apocop. of מִן אָן = h. מֵאַיִן; v. מָנָן) *whence?; whence is it proven?* B. Kam. 117ª דמקנסא וכ' ומ' תימרא but whence will you prove that we draw no analogy from fines? Ib. 44ª bot. ומ' ידעינן וכ' and how do we know &c.? Snh. 61ᵇ מ' אמרינא לה whence (on what evidence) do I say so?; a. fr.—מָנַהֲנֵי מילי, מנא תני מילי, v. מְיָלָּא II.—מָנָאן. Gen. R. s. 11, v. יָדַע.—מָנָלָן, מנא לן *whence do we have this?, how do we know?* Ber. 7ª. Meg. 2ª מ' מ' כדבעינן וכ' whence do we derive this?—Whence we derive this? (you ask, as if it were a law requiring an intimation in the Biblical text, while it is merely a measure of accommodation,) as we were going to explain further on. Ib. 20ª; a. v. fr.

מָנָא, (מָנָא) *manna*, v. מַן I.

מָנָא *to count*, v. מָנָה.

מָנָא III, **(מוֹנָא)** pr. n. m. *Mana* (*Mona*), name of several Amoraim. Y. Sabb. I, 2ᶜ top. Y. Dem. IV, 24ª top; Taan. 23ᵇ מָנִי.—Y. Ab. Zar. II, 42ª top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 114ᵇ, sq.

מָנָא IV *a weight*, v. מָנֶה.

מנאין, Koh. R. to VII, 7, תרין מ', read with Y. Taan. IV, 68ª: מְנוּדִין, v. מְרוּדוּ ch.

מָנָאן *whence?*, v. מָנָא II.

מָנְבֵּז, v. מוּנְבָּז.

מַנְגָּדָא m. (נָגַד) *lasher* at court. Yoma 15ª; 54ᵇ sq.; Zeb. 38ª (expl. כמצלתיך) מהור .. כמ' R. Judah showed it by imitating the movement of the lasher, v. טְבַרְ.

מנגמן, v. מַנְגְּנוֹן.

מנגיאות, v. next w.

מַנְגָּנָא m. (v. next w.) *any means of charming; art, contrivance.* Tanḥ. Lekh 15 (play on מְגֻּנָּן, Gen. XIV, 20) מ' עשה הקב"ה וכ' (ed. Bub. ib. 19 מגינה, corr. acc.) the Lord made a charm . . ., for Abraham took dust &c. Zeb. 116ᵇ Ms. M. מַנְגְּנָאנָא; Yalk. Lev. 579 מַנְגָּנָה=מְנָגְּ, v. מְרָא II.—*Pl.* מַנְגָּנָאוֹת. Gen. R. s. 43 כמה מ' עשיתי וכ' (Ar. מַנְגָּנְיוֹת) how many arts did I not contrive to bring them under thy power?; Yalk. ib. 74 מנגריאות (corr. acc.).—Esth. R. end (ref. to Ps. LXVI, 3) מה דחילין אינון מַנְגָּנוֹת שלך וכ' (corr. acc.) how fearful are thy contrivances; those to be slain slay their slayers &c.; Midr. Till. to Ps. XXII מַנְגָּנָא דילך; Yalk. Ex. 225; Yalk. Ps. 790; Pesik. B'shall., p. 81ª מַנְגָּנִירָה.

מַנְגָּנוֹן m. (μάγγανον) same, 1) *charm, potion.* Gen. R. s. 88 מ' עשו לו לחנקו (ed. Wil. מַנְגָּנִין, pl.) they prepared

a charm for him to choke him.—2) *art, contrivance.* Ex. R. s. 18 (play on נגיניהו, Ps. LXXVII, 7) מ' שעשית וכ' (ed. Wil. *pl.*) thy contrivance in Egypt (in not sending the plague of the first-born at once). Ib. מי יודע מ' וכ' (ed. Wil. נגנין, corr. acc.) who understands thy contrivances at the Red Sea (when those who had drowned the Israelitish children, were drowned)? Tanḥ. B'har 2 חזפך אני מ' שלו וכ' (not שלו) I will reverse my plans and make him (the poor) rich &c. Y'lamd. to Deut. VII, 12, quot. in Ar. חפך הקב"ה עליו מ' the Lord turned the plan (of drowning the Israelites) against him (v. supra).—3) *mechanic contrivance, machine.* Lev. R. s. 20, beg. לא הרית Ar. (ed. מנהגיו) יודע מ' שלו he did not know the mechanism (of the throne of Solomon); Pesik. Aḥăré, p. 168[a] מנהג מנגנתן שלו (corr. acc.); Tanḥ. Vaëthḥ. 1 מנגנין (corr. acc.).—Yalk. Esth. 1046; Targ. II Esth. I, 2 במ' by machinery (in the throne of Solomon).—*Pl.* מַנְגָּנִין, מַנְגָּנוֹת. Ib. Yalk. l. c. חרו מנגנות פוקיס the machinery burst; a. fr. (v. supra).—מַנְגָּנְיָא, מַנְגָּנְיָרָא, v. preced.

מַנְדָּה f. (Ezra IV, 13; =מִדָּה; cmp. מַנְדַּע a. מַיַּע) *land-tax.* Esth. R. introd.; Gen. R. s. 64, v. מִדָּה; Ned. 62[b]; B. Bath. 8[a] זו מנת המלך מ' *mindah* is the king's share (of the crops).

כְּפַר מ', מַנְדוּ pr. n. pl. *K'far Mandu* (Kafr Menda, north of Sepphoris; v. Sm. Bible Dict. s. v. Madon, a. Fischer a. Guthe Map of Palestine). Pesik. Shub., p. 163[b]; Yalk. Job 906; Gen. R. s. 52 a. Lev. R. s. 1 ed. Wil. מִנְדִּי.—[Tosef. Yeb. X, 3 כפר מנורי ed. Zuck., Var. מַנְדִּין.]

מַנְדִּי, v. preced.

מַנְדְּיָאן, v. נִדְיָן.

מַנְהִין, v. מַנְהוּ.

מנדמטין, v. מָגִיסְטֵיר.

מַנְדָּעָא, מַנְדַּע m. (=מַיַּע; cmp. מַנְדָּה) *knowledge, wisdom.* Targ. Y. Deut. I, 13 מרי מ' possessors of knowledge (O., v. מַיַּע). Targ. Job XXXIII, 3; a. fr.

מַנְדָּעוּתָא f. same. Targ. Koh. IX, 11.

מַנְדַּעַם, v. מְיַדַּעַם.

מַנְדַּעְתָּא f. (v. preced. wds.) *sentiment, disposition.*—*Pl.* מַנְדָּעָתָא (cmp. הֵדָּעָה). Targ. Job XXXVI, 4 (some ed. *sing.*; Ms. מנדעא; h. text דעות).

מְנַדְּרָן, מְנַדְּרוֹן, v. מְיַדְּרוֹן.

מנדרנא, Y. Naz. I, 51[a] bot., read: מְנַזְּרָנָא.

מָנֶה m. (b. h., from which μνᾶ, mina; מָנָה) [*one hundred,*] *Maneh,* a weight in gold or silver, equal to one hundred common or fifty sacred shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 7, sq.). Bekh. 5[a] מ' של קודש כפול הרי the sacred *Maneh* was double the weight of the common. Ib. VIII, 7 במ' צורי taking the Tyrian *M.* as a standard. Ib. 49[b] מ' צורי . . . מ' של צורי 'the Tyrian M.' . . . means the standard of the Tyrian system (one Sela = 4 Zuz, Rashi). Keth. I, 2 בתולה . . . מאתים ואלמנה מ' the widowhood of a maiden is two hundred (Zuz), and that of a widow (remarried) is one hundred (Zuz, a common Shekel). B. Kam. 90[b] מ' צורי תנן או מ' מדינה תנן does the Mishnah (VIII, 6) mean a Tyrian or a country Maneh (twelve and a half Zuz)? Shebu. VI, 1 מ' לי בידך thou owest me one hundred denars. Snh. VIII, 2 מ' בשר meat of the weight of a Maneh. Shebi. I, 2 ששים מ' באיטלקי the weight of sixty M. in the Italian system. Ker. 6[a]; a. fr.—Erub. 85[b] bot. פנו מקום לבן מאה מ' make room for one worth one hundred M. (in gold).—Trnsf. מ' בן פרס a Maneh son of a P'ras (half a Maneh), i. e. *a distinguished son of a less distinguished father.* Taan. 21[b].—*Pl.* מָנִין, מָנִים. Y. Shek. VI, 49[c] bot. אלף . . . מ' the weight of fifteen hundred M. Ker. l. c.; a. e.—Chald. form: מָנֵי. Targ. Ez. XLV, 12 (Kimḥi מָנָא).—*Pl.* מָנִין, מָנָיָא, מָנָן, מָנַאי, מָנוֹי, מָנָאֵי. Ib. Targ. Is. VII, 23. Targ. I Kings X, 17; a. e.—Esth. R. to VI, 10; Lev. R. s. 28.—Sabb. 133[b] שב מ' תרבא (not מינאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) fat weighing seven M. (Rashi: seven *portions* of fat). Y. B. Kam. IX, 6[d] bot. [read as Tosaf. to Bab. ib. 100[b]:) חמש מנוי עמר וח' מ' סממנין וכ' wool worth five M., dyeing material worth five, and ten M. wages. Y. Meg. IV, 74[d] bot. מנוי (corr. acc.); a. e.

מָנָה I f. (b. h.; preced.) *share, portion.* Bekh. V, 1 שוקלין מ' כנגד מ' you must weigh one piece (of the meat of the first-born) against another piece (of secular meat of ascertained weight). Gitt. 59[b], a. e. לישטל מ' מ' יפה ראשון that he (the priest) have the privilege of first choice (when a division is made). Sifré Deut. 53; Yalk. ib. 875 מ' יפה the best portion (at the meal). Yalk. Num. 765, end מלך שבירר לעצמו מ' וכ' a king who selected a portion for himself, and another came and spoke disparagingly of it; a. fr.—*Pl.* מָנוֹת. Sabb. 149[a]; Tosef. ib. XVII (XVIII), 5. Ib. 4 מפיסין על מָנוֹתֵיהֶן cast lots for their portions (at the table); a. e.—V. מָנָה.

מָנָה II *to count,* v. מני.

מָנְהָג m. (b. h.; נָהַג) *conduct, manner, usage.* B. Mets. VII, 1 מִנְהַג המדינה the usage of the country. Tosef. ib. VII, 13 מ' חולכי שיירא the usage among members of a caravan; ib. 14 מ' חספנין the usage of shippers (in cases of jetsam). Y. Pes. IV, 30[d] top אינו מ' this is no religious usage (deserving recognition); מ' it is &c. Ḥull. 13[b] נכרים . . . אלא מ' אבותיהן בידיהן the gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue the usages of their ancestors. Ab. Zar. 54[b] עולם כמנהגו נוהג the world (nature) follows its laws. Pesik. Aḥăré, p. 168[a], v. מַנְגָּנוֹן: a. fr.—*Pl.* מָנְהָגִים. Lev. R. s. 20, beg. מִנְהָגָיו its arrangements, v. מַנְגָּנוֹן.

מַנְהָנָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7; a. e.—Snh. 46[b] בעלמא מ' a mere usage (is incidentally recorded in the Bible, not meant as a law). Ib. דלא לשתני מ' in order not to depart from the common custom; דלישתנו מ' intimating that they will be treated differently from the common usage (as a disgrace). Nidd. 66[a] אמרינא לך אסורא ואת אמרת מ' I speak of a legal prohibition, and

you quote a usage; Yeb. 13b; a. e.—[Y. Ber. V, 9a מנהגו, מנהגיה, v. הֲגִי.

מַנְחוּמֵי f. (נָחַם) *roaring*. Yalk. Ps. 864, v. מַגְעוּרֵי.

מַנְחִיג m. (נָהַג) *leader, director*. Gen. R. s. 39, beg.; a. e. תאמר שהעולם הזה בלא מ' is it possible that this world has no leader?—B. Bath. 91a sq. אוי ... שאבד מַנְהִיגוֹ וכ' woe to the world (humanity) whose leader is gone, woe to the ship whose captain is gone!; a. e.—*Pl.* מַנְהִיגִים. Gen. R. s. 24 דור ודור ומַנְהִיגָיו generation after generation and their several leaders. Ib. s. 12 ברא הן ומַנְהִיגֵיהֶן created them (the heavens) and their directing agencies, v. נַוְטָא.—V. נָהַג.

מָנְהַנְיָי = מְנָא הַנֵּי, v. מְנָא II.

מַנְהַרָא m. (נְהַר I) [*light-giver,*] *morning star*. Y. Yoma III, beg. 40b; Y. R. Hash. II, beg. 57d, v. בְּרַק I.

מַנְהַרוּתָא f. (preced.) *fine appearance, display of dignity*. Ned. 38b למי עבדיו ... עבדיו Ar. (v. Asheri a. l.; ed. למי מנהרותא; Var. in R. Nissim למנקרותא) slaves are mainly used for display (and need no fattening food).

מַנּוּ (= מַן הוּ) *who is he?, who is it?* Snh. 14a וחד דעימיה ומי ר' יונתן וכ' and one with him, and who is the one? R. J. &c.; a. fr.—*Fem.* מַנְּיָ (= מַן הָדְ). Sabb. 140b לא תימרין מנו אלא מ' do not call, Who is he? (at the door) but 'Who is she?'—Esp. מני (הא) (ellipt. for הָא דְמַן הָדְ) *whose opinion is this?* Ḥull. 15b מ' לא ר' וכ' whose opinion is it (you represent)? This is neither Rabbi's nor &c. Succ. 3a דאמר לך מ' ב"ש וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) he who said this to thee,—do you know whose opinion he represents? Beth Shammai's &c.; a. fr.—[B. Bath. 91a מנו, v. next w.]

מָנוֹבִיתָא, מָנוֹבִיטָא m. (comp. of מָנוֹן a. בֵּיתָא) *manager of the house, executor*. B. Bath. 91a (prov.) עד דלא קיימא מְנוֹבִיטַרְתִּיהּ ... קיימא מְנוֹבִיתַרְתִּיהּ Ms. M. (ed. קימא מנו ב') before the dying man is dead, his executor stands (ready to assume the administration).

מָנוֹד m. (b. h.; נוּד) *shaking*; מָנוֹד רֹאשׁ *shaking of the head, ready assent, submission*. Sabb. 104a (ref. to the shapes of certain letters, v. כָּפַף) שניתנה תיהורה במ' ר' (Ar. only במָ') the Law has been given under repeated signs of assent.

מָנוּלִין, v. מַטּוּלִין II a.

מָנַוְלְתָא f. (נְוָול I) *nasty, muddy*. Taan. 6b, v. עִכְּרָה.

מַנְוָתָא, v. מְנָא.

מָנוֹחַ I (b. h.) pr. n. m. *Manoah*, 1) the father of Samson. Ber. 61a. Num. R. s. 10. B. Bath. 91a; a. fr.—2) *M.*, father of R. Huna. Taan. 9a.

מָנוֹחַ II m. (b. h.; נוּחַ) *rest*. Sabb. 152b יש לחלן מ' (Ms. M. מניחה) find rest. Lam. R. to I, 3 אילו מצאה מ' וכ' if she (Judah) had found rest (among the nations), she would not have returned (to the Lord); a. e.

מְנוּחָה f. (b. h.); same. Num. R. s. 10 הנבואה נקראת מ' inspiration is called resting (ref. to Jer. LI, 59, a. Is. XI, 2). Ber. 64a ת"ח אין להם מ' scholars are never at rest (constantly progressing). Ex. R. s. 1 ראה שאין להם מ' he saw that they had no recreation from labor; a. fr.—Esp. *the seat of the central sanctuary* (with ref. to Deut. XII, 9). Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119a, sq.

מְנוּיָא, מִנְיוּ, v. sub מִנְּיָן.

מְנוֹמָכוֹס, v. מוֹנוֹמָכוֹס.

מָנוּמָר, v. נָמַר.

מָנוֹן m. (b. h.; מָנָה; sub. אִישׁ) *manager, executor*. Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמפנק ... סופו להיות מ' עליו וכ' if one indulges his passion in his youth, it will be his ruler in his old days; (Yalk. Prov. 962 מותח, some ed. מושל; ib. 961 מותק) Succ. 52b, v. אטב"ח.—[Cant. R. to II, 1 מנון עבורי, a corrupt gloss, perhaps for עיין שמ"ר, a reference to Ex. R. s. 23.]

מְנוֹנָא m. (v. מָנָא; מִנֵּי) *the ordinary daily food*. Targ. Y. II Deut. VIII, 3 (h. text לֶחֶם).

מָנוֹנֵי, v. מוֹנֵנֵי.

מָנוֹס m. (b. h.; נוּס) *refuge*. Ex. R. s. 1 נתן מ' למשה וכ' suffered Moses to take refuge with an idolater. Yalk. Job 906; Yalk. Jud. 41, v. לוּן; a. e.

מְנוֹסָה f. same. Midr. Till. to Ps. LXVIII אין להם מ' לתיכן נסים have no resort to which to flee.

מְנוֹרָה f. (b. h.; נוּר) *candlestick, lamp*. Pesik. Ekhah, p. 123a, a. e., v. פֶּקֶה. Gen. R. s. 20 מ' של זהב ונר וכ' a golden candlestick with an earthen lamp on top (typical of a noble woman married to an ignoble husband); a. fr.—Esp. *the candlestick in the Sanctuary*. Num. R. s. 15. Men. 29a. Tam. III, 9; Yoma 21a, v. דִּישׁוּן; a. fr.—*Pl.* מְנוֹרוֹת. Men. l. c.

מְנוֹרֵי, כפר מ', v. מַנְהוּ.

מְנוֹתָא, v. מְנָא.

מְנַזְדְנָא, read: מְנַזְרְנָא.

מַנְזִיחְ, מַנְזְחָנָא (a feigned denom. of נזיר, with suffix of first person) *I will be a Naziḥ* (substitute of Nazir), v. next w.

מַנְזִיקְ, מַנְזִיקְנָא (v. preced.) *I will be a Nazik* (substitute for Nazir). Y. Naz. I, beg. 51a [read:] תירדן אינון כינויי כינויין ... מ' מנזרתנא מפזרתנא what are the substitutes of substitutes? ... I will be a Nazik, a Naziḥ &c. Ib. אין אלו כינויי כינויין כינויין ממש אינון אילו דאומר מנזרנא שמא אינו נזיר כך דאומר מנזרתנא מפזרתנא דאומר מנזרנא these are not substitutes of substitutes; these are direct substitutes. If one said *manzirna* (I will be a Nazir), is he not a Nazir? So he who says &c. (turning the sub-

stitute nouns into verbs) must be considered as if he had said *manzirna*. Ned. 10ᵇ [read :] מנזקנא מנזחנא מפזחנא.

מַנְזִירָנָא, מְנָזֵרְנָא (v. preced.) *I will be a Nazir*. Y. Naz. I, beg. 51ᵃ (not מְנַזֵּר), v. preced.

מְנָח m. ch. = h. מָנוֹחַ, 1) *rest, relief*. Targ. O. Gen. VIII, 9. Targ. Deut. XXVIII, 65 (Y. some ed. מַנַּח). Targ. Ps. CXVI, 7 מְנָחֵיכִי (Ms. נִיחִי, Regia נוּחִי).—2) *going to rest, decline* (v. next w.). Targ. Gen. III, 8 מְנַח יומא (h. text רוּחַ).

מִנְחָה f. (b. h.; נוּחַ; cmp. נַחַת) 1) [*laid down,*] *offering, present*.—*Pl.* מְנָחוֹת. Num. R. s. 13 שלשלמה הביאו מ' האומות as the nations brought gifts to Solomon &c.; a. e.—Esp. (in ritual) *meal-offering*. Men. I, 1 מְנָחַת חוטא the sinner's meal-offering (Lev. V, 11). Ib. X, 6 (68ᵇ) מנחת בהמה the meal-offering connected with animal offering (e. g. Lev. VII, 13). Ib. XII, 3 חרי עלי מ' וכ' I vow a *minḥah* of barley; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 1; a. fr.—*M'naḥoth*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli of the Order of Kodashim.—2) (cmp. preced. 2) [*decline,*] *afternoon* (corresp. to b. h. בֵּין הָעַרְבַּיִם); (or מְנָחָה) תְּפִלַּת הַמ' *afternoon-prayer, Minḥah*. Ber. IV, 1 (26ᵃ) תפלת המ' עד חצות the *Minḥah* may be read until sunset; ib. 26ᵇ .. שחרי תמיד של בין הערבים וכ' תפלת המ' the Minḥah may be read &c., because the daily sacrifice of the afternoon could be offered until sunset. Ib. עד פלג המ' up to the middle of the afternoon. Ib. מ' גדולה (קמא) the large (first) afternoon, i. e. the time from six and a half hours after sunrise to sunset (the day being divided into twelve hours); מ' קטנה (מ' אחרונה) the smaller (later) afternoon, i. e. from nine and a half hours to sunset. Ib. פלג מ' אחרונה the middle of the late (small) afternoon. Ib. top טעה ולא התפלל מ' if by mistake he failed to read the Minḥah; a. fr.

מְנַחֵם (b. h.) pr. n. m. *Menahem*, 1) King of Israel. Yalk. Kings 236 (from Seder ʿOlam).—2) name of the Messiah to come. Snh. 98ᵇ. Y. Ber. III, 5ᵃ top; Lam. R. to I, 16; Pirké d'R. El. ch. XIX מ' בן עמיאל בן יוסף.—3) M., associate judge of Hillel. Ḥag. II, 2. Ib. 16ᵇ רצא מ' לעבודת המלך M. resigned from the judgeship to enter the King's (Herod's) service.—4) M. bar Simai, surnamed 'the son of saints'. Pes. 104ᵃ; Ab. Zar. 50ᵃ; (Y. ib. III, 42ᶜ top נחום איש קדוש קדשים).—5) name of several scholars. Y. Maasr. V, end, 52ᵃ M. bar Mabsima.—Y. Erub. VII, 24ᶜ top.—Tosef. ib. XI (VIII), 10 מ' איש גליא (Keth. 60ᵃ נחום). Tosef. Shebu. I, 7 מ' איש גם זו, v. גַּמְזוּ.—Tosef. Keth. V, 1; a. fr.

מְנַחְרוּתָא, v. מְנַהֲרוּתָא.

מְנַחֵשׁ m. (b. h. נָחַשׁ) *diviner*, v. נָחַשׁ.

מְנַחֵשָׁא, מְנַחֵשׁ ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 10.—*Pl.* מְנַחֲשַׁיָּא, מְנַחֲשִׁין. Targ. Y. Lev. XXVI, 30; a. e.

מְנָחָא, מִנְחָא f. ch. = h. מִנְחָה, 1) *offering; meal offering*. Targ. Lev. II, 1; a. fr.—*Pl.* מִנְחָוָתָא. Targ. O. Num. XVIII, 9 ed. Berl. (ed. מִנְחָתָא).—2) *afternoon, afternoon prayer, Minḥah*. Targ. I Kings XVIII, 29.—Y. Pes. V, 30ᵈ top.—Sot. 39ᵇ במ' דתענית in the Minḥah of the fast-day. —*Pl.* מִנְחָתָא. R. Hash. 31ᵃ במ' דשבתא in the Minḥah of Sabbath days; a. e.

מַנְטוּלִין f. (correct מַנְטֵי, mantela, μαντήλιον, of Semitic origin, v. מַטְוֶל II) *napkin, handkerchief*. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. דרקק אמ' וכ' quot. in Asheri to Ber. 24ᵇ (ed. אם טירלין, Rashba אם עצטלין, Var. אם עצטלין, corr. acc., and read: מוחר for אסור) who spits into his handkerchief.—*Pl.* same. Gen. R. s. 5; s. 28 ובמנולין, ובמנולין (corr. acc.), v. מַטְוֶל II.

מַנְטַר מ', מְנָטַר m. (נָטַר) 1) (infin. of דמסיר למ' נָטַר) *the charge of*. Targ. Y. Num. III, 36 (O. דמסיר למישטר ל- ed. Berl., oth. ed. לְמַטָּר).—2) [*guard,*] *border, edge* of a cloak (corresp. to Lat. clavus). Targ. Y. Ex. XXVIII, 31; 34.—Trnsf. (like clavus) *tunic*. Targ. I Chr. XV, 27.

מנטרומין, v. מָגִיסְטֵיר.

אַרְעָא מ', מִנִּי pr. n. *Land of Minni* (supposed to be *Minyas* in Armenia). Targ. Ps. XLV, 9; (Targ. Jer. LI, 27 הוֹרְמִינִי).

מִנִּי pr. n. m., v. מָנָא.

מַנִּי, v. מַנּוּ.

מָנִי *a weight*, v. מָנָא.

מָנָה, מני (b. h.) *to divide, distribute*; *to count*. Bekh IX, 7 ומונין א' ונוֹנֶה בשבט אחד וכ' (Bab. ed. 58ᵇ) and he counts with the rod, one, two &c. Ib. מָנָאם רבוצין if he counted them while they were crouching. Shebu. 34ᵃ bot. מָנֵה מָנִיתִי לך וכ' (not מְנִיתִיךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note) I counted (delivered) to thee a Maneh (as a loan) in the presence &c.; ib.ᵇ R. Hash. 12ᵃ חכמי ישראל מונין למבול וכ' the Jewish scholars count the dates of the flood in accordance with R. El. (beginning the year with Tishri), and the astronomical calendar in accordance with R. J. (beginning with Nisan). Pesik. R. s. 15, beg. אין מונין ללבנה וכ' we count by the moon (fix the date of the new month) only when seen after sunset. Succ. 29ᵃ, a. fr. מונין ללבנה regulate the seasons by the moon (have a lunar year). Men. 65ᵇ, a. e. מָנָה ימים וכ' count the required number of days and proclaim (one day as) the New Moon Day. Yoma V, 3; a. fr.—Part. pass. מְנוּיָה; f. מְנוּיָה; pl. מְנוּיִים, מְנוּיִין; מְנוּיוֹת a) *counted*. Taan. 8ᵇ דבר חמ' that which has been counted (is known by number). Bekh. IX, 7 אחד מן חמ' one of the sheep already counted.—b) *classified;* (*pl.*) *class*. Ḥag. 17ᵇ מה חדש למנויין אף עצרת (שבוע של ע' = עצרת) לְמְנוּיָיו as the New Moon festival belongs to its class (of days), so does the Pentecost (which is determined by counting weeks) belong to its class (of weeks), i. e. the pilgrim's sacrifice (חגיגה) may be offered during the entire eighth week from Passover; R. Hash. 5ᵃ לְמְנוּיָיו.—c) (v. *Nif.*) *entered for a share in the sacrifice*. Zeb. V, 8 אינו נאכל אלא למנויו can be partaken of only by those registered for it. Pes. V, 3 (61ᵃ) שחטו שלא לאוכליו (Bab. ed. למנויו) ושלא למנוייו if while slaughtering he had

in mind such as were unable to partake of it (sick persons &c.) or such as had not been registered for it. Ib. 61[a] bot. איתקש אוכלין למנויין (Ms. M. אוכלי למנויו) the partakers (to be held in mind) are analogous to the registered. Ib. 70[a] אינה Ms. M. (ed. incorr. למנויו) . . . לְמָנוּיֶיהָ, (למנויו) it (the pilgrim's sacrifice) can only be partaken of by those registered for it; a. fr.

Nif. נִמְנֶה, נִמְנָה, נְמָנָה 1) *to be counted.* Num. R. s. 1 אינן נִמְנִים ולא נמדדין are neither numbered nor measured. Bets. 3[b], a. e. את שדרכו לִימָּנוֹת, v. אֶת. Gitt. V, 6 נִמְנוּ (usu. נמנו) they (their votes) were counted, they resolved, v. גָּזַר II; a. fr.—2) *to be counted on for a share in the Passover lamb, to be registered* (Ex. XII, 4). Pes. VIII, 3 לעולם נִימְנִין עליו וכ׳ persons may continually be entered for a share in it, as long as there remains for each &c. Ib. נימנין ומושכין וכ׳ they may be entered and withdraw again. Ib. 89[a] אבל לִימָּנוֹת but as for registering (additional names). Tosef. ib. VII, 7 רצו לחמשך ולחָמָּנוֹת וכ׳ (ed. Zuck. incorr.) if some of them wish to withdraw and have others entered on their share &c.; a. fr.—3) *to be specified.* Y. Taan. IV, 68[b] (ref. to Mish. IV, 5) לִהיָמָּנוֹת . . . . מה ראה what reason was there for that specification of the time when each family of priests and the people had to offer wood?; Y. Shek. IV, beg. 47[d]; Y. Meg. I, 70[c] top.

Hif. הֵימִינָה, הֵימָנָה *to cause to be entered; to add to the number of sharers; to transmit one's share to another person.* Y. Pes. VIII, 36[a] top הי׳ אותו על חנם he gave him a share gratuitously. Tosef. ib. I, c. בני חבורה שרצו לַהֲמָנוֹת וכ׳ (ed. Zuck. לַמָּנוֹת) members of a party who desire to give others a share in their own portion. Ib. חַמָּנָה אחרים על חלקו (ed. Zuck. פסחו) he who assigns to others a share in his portion; a. fr.

Hof. הוּמְנָה *to be added to the number; to be entered as a member of a group or of a family.* Tosef. ib. 3 ה׳ על אחד מהם if he (the orphan) has been entered as his guest by one of the guardians. Ib. 6 בני חבורה שהוּמְנוּ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. שנמנו) members of a group who have been entered (in a body) in addition to the original participants; a. e.

Pi. מִנָּה, מִנָּא, מִנָּי *to appoint, elect.* Gitt. V, 4 שמי׳ להן אביהן וכ׳ for whom their father had appointed an executor. Ib. שמִנָּאוּהוּ אבי וכ׳ whom the father . . . has appointed. Taan. 10[b] כל שראוי למַנּוֹתוֹ וכ׳ who is worthy to be elected manager &c.; a. fr.—Part. pass. מְמוּנֶה; *pl.* מְמוּנִים. Sot. 42[a] למה סגן ממ׳ for what purpose is a deputy high priest appointed?; Yoma 39[a] מימינו ed. (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); a. fr.—Hor. 13[b] שאבריחם ממונים פרנס וכ׳ Ms. M. (ed. שממ׳ אבריחם, = מן חממונים) whose father is of those worthy to be elected manager (v. Taan. l. c.).—V. מְמוּנָה.—Esp. *to ordain as teacher and judge.* Y. Snh. I, 19[a] bot. ב״ד שממ׳ שלא וכ׳ a court that ordained without the consent of the Nasi. Ib. הי׳ כל אחד מְמַנֶּה וכ׳ each teacher used to ordain his own pupils; a. fr.

Hithpa. הִתְמַנֶּה, *Nithpa.* נִתְמַנֶּה 1) *to be appointed, designated as deputy, to be ordained.* Sifra Aḥărê Par. 5, ch. VIII לרבות כהן אחר הִתְמַנֶּה to imply the other priest that is designated as a deputy. Y. Bicc. III, 65[d] top חכם שנ׳ וכ׳ when a scholar is ordained, his sins are forgiven. Ib. זה שהוא מתמ׳ בכסף וכ׳ (not מתמני) before him who has been ordained for money, we must not stand up, nor do we call him rabbi, and the cloak upon him is like the cover of ass. Yoma 22[b]. Y. Shek. V, 48[d] bot. מאי אם זה שנ׳ על . . . . אתם שאתם מִתְמַנִּין וכ׳ if this one appointed superintendent of wicks, was privileged to be counted among the great of the generation, how much more you who are to be appointed over the preservation of lives (as directors of charities). R. Hash. II, 9 (25[a]) שנִתְמַנּוּ ב״ד על וכ׳ Ms. O. (ed. שמנדו, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) who have been ordained as a court for all Israel; a. fr.—2) (of things) *to be assigned.* Tosef. Sot. VII, 20 נִתְמַנָּה לאדם פרנסה וכ׳ if a livelihood has been assigned to a man (by Providence, i. e. if he has succeeded in establishing a livelihood), he must buy a house; חזר נ׳ לו ריקח וכ׳ (v. ed. Zuckerm. note) if more has been provided for him, he must buy a field . . . and then marry a wife.

מְנָא, מְנַי ch. same 1) *to count.* Targ. Ps. LXXVIII, 9 מנו (ed. Lag. מִינוּ, corr. acc.) (ל)קיצא they calculated the term (of redemption). Targ. Num. I, 44; 49; a. fr.—Men. 66[a] למִמְנֵי יומי וכ׳ to count the days . . . and the weeks (of the ʿOmer). Ib. מְנוֹ יוֹמֵי וכ׳ . . . רבנן Ms. M. (ed. מני) the scholars of . . . counted the days but not the weeks. Ḥull. 60[b] לִימְנוֹ בך וכ׳ the Israelites shall count days and years after thee (the moon); a. fr.—[Yalk. Is. 337 דמניין, v. מוּג.]—2) *to appoint,* v. infra.

Pa. מַנֵּי 1) *to appoint, ordain.* Targ. O. Gen. XLI, 33, sq. (Y. *Pe.*); a. fr.—Y. Bicc. III, 65[c] bot. חוון בעירן מְמַנַּיתֵיהּ they wanted to ordain him; ib.[d] top מְמַנַּיְיהּ. Ib. וּמְמַנּוּהּ and they ordained him. Sot. 40[a] אִימְנוּ רבנן עלויה לממנייה ברישא the scholars agreed to appoint him first; a. fr.—*Part. pass.* מְמַנָּא, מְמַנֵּי; *pl.* מְמַנָּן *appointed; officer* (v. מְמוּנָּה). Targ. Y. Num. II, 5. Targ. Jer. XXXVII, 13. Targ. I Chr. IX, 19; a. fr.—2) *to assign, commit.* Targ. Ps. XXXI, 6. (h. text אפקיד). Targ. II Chr. XII, 10; a. e.

Af. אַמְנֵי 1) *to register, enter, designate for a share.* Pes. 89[a] דאַמְנִינְהוּ מעיקרא that he had originally designated them for participation in the Passover meal; a. e.—2) *to take a vote.* Ib. 52[a] מַמְנִי Ms. M. (ed. מִמְנִין, read מַמְנִין), v. נָגְדָא II.

Ithpa. אִתְמְנֵי, אִתְמַנֵּי, *Ithpe.* אִיתְמְנֵי 1) *to be numbered, counted; to vote.* Targ. Num. II, 33; a. fr.—Sot. 40[a], v. supra. Gitt. 56[b] ואִתְמְנוּ לזה חשיבי וכ׳ (not ואמינא . . חשיבא) the nobles of Rome have agreed to place thee at the head; a. e.—2) *to be appointed; to be ordained.* Targ. Ps. CX, 4; 6; a. fr.—Y. Bicc. l. c. חד מן אילין דמיתמני בכסף (read: דמִיתְמַנֵּי) one of those ordained for money's sake. Ib. (adapting Hab. II, 19) לא בכספיא אי׳ וכ׳ has he not been ordained for money? &c. Ib. לא קבל עליו מִתְמַנֵּי he would not allow himself to be ordained; a. fr.—3) *to be designated for a share.* Targ. O. Ex. XII, 4.—Pes. 89[a] ונִיתְמְנֵי כל חד וחד Ms. M. (Ms. O. ונִיתְמַנֵּי בהדי כל חד וחד; ed. ונימני עילויה חני וכ׳, read עילוי דחני; v. Rabb. D. S. a. l. note) and let them be designated as participants with each of them (and let each of them be designated &c.). Ib. בתר דשחיט מי קא מיתמני how can he be entered? Ib. 60[b] ומִימְנוּ עילויה אחריני (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) and other persons will be entered for a share in it; a. e.

מִנְיוֹמִי, pr. n. m. *Minyomi*, a physician. Ab. Zar. 28[b] (Ms. M. מִנְיָמִין). Sabb. 133[b] (Ms. M. בנימין; Snh. 99[b] bot. בנימין).

מִנְיוֹמִין, pr. n. m. *Minyomin*. Ḥull. 49[b], v. פַּנְדּוֹקָא.

מְנֵיט, part. *Af.* of נוּט.

מְנֵימִין, v. מִנְיָמִין.

מְנַיִין, v. מִן h.

מְנַיְינָא, מְנָיָן, v. מִנְיָנָא, מִנְיָן.

מְנָיָק, v. מוּנְיָק.

מְנִישָׁא, Y. Meg. II, 73[b], read מְנַשָּׁא.

מְנִיעָא m. (מִנְיָא, v. מְחֲנִיעָא) [*badge of office,*] *necklace*. Targ. Gen. XLI, 42; a. e.—Tam. 32[a].—*Pl.* מְנִיעִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 22.

***מְנִיקָה** f. h. form, same. Pirké d'R. El. ch. XLIII ואחזו אותו במְנִיקַת ראשו quot. in Men. Hamm. V, ch. V, 1, 2 (ed. במינקת) they seized him by his necklace.

מִינְךָ, מִנְיָ, מִנְיָמִין pr. n. m. *Minyamin*, name of several persons; 1) M., an Egyptian proselyte. Tosef. Kidd. V, 4; (Sifré Deut. 253 בנימין); Sot. 9[a]; Yeb. 78[a].—2) מ' בר אירחי. Meg. 28[a] (Ms. M. בנ' בר אירתי; v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Nidd. 65[a], v. גְּנַזְכְּיָה.—4) Ab. Zar. 28[b], v. מִנְיוֹמִי.

מִנְיָן, v. מִן h.

מִנְיָן, מִנְיָן, מִנְיָן m. (b. h.; מָנָה) *number, count; ballot, vote*. B. Mets. 6[b]; Bekh. 59[b], a. e. מ' הראוי פוטר a count properly begun redeems, i. e. if one began to count ten or more animals for tithing purposes, and during the count one animal died or ran off, those which passed the rod are redeemed. Ib. אירפטרו לחו במ' הראוי they were redeemed by means of the (interrupted) count properly begun.—רוב מִנְיָנוֹ, רוב מִנְיָן, v. בְּנָיָן.—Bets. 3[b] דבר מ' שישנו במ' Ms. M. (ed. דבר שבמ'); Zeb. 73[a] דבר שיש בו מ' objects sold by the piece.—Y. Ber. I, 3[a] top נעמוד על המ' let us decide by vote; Tosef Ohol. IV, 2 נעמוד למ'. Eduy. I, 5, a. fr. בחכמה ובמ' . . . . . גדול superior to a previous meeting of scholars in learning and numbers. Bets. 5[a] כל דבר שבמ' צריך מ' וכ' a prohibitory measure passed by ballot, requires another ballot to be abrogated (although the reason for the measure has ceased to exist). Snh. 26[a] . . . אינו מן המ' קשור a measure passed in a meeting of wicked men does not count (deserves no consideration on the part of successors). Ḥull. 97[b] . . . מן המ' אין does not count, is not included.—Num. R. s. 1 במִנְיָנָן ישראל at the census of the Israelites in the desert; a. fr.—[In later Hebrew: מ' *the requisite number of males for congregational worship.*]

מִנְיָן, מִנְיָנָא, מִנְיָן ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30. Targ. Num. I, 2; a. fr.—Sabb. 73[b] למה לי מ' why does the Mishnah state the number (39)?; Kerith. 2[b]; a. fr.—Bekh. 60[a] bot. הואיל ואיתיה במ' פרסאה וכ' because it occurs in the Persian (?) system of counting that they call ten *one*.—Snh. 36[a]; Gitt. 59[a] אנא הואי במ' I was one of the voters in the school of Rabbi, and with me they commenced. Y. Snh. I, 18[c] top [read:] אין אנא סלקית מִמ' וכ' whether or not I was counted in (to make up the required number); a. fr.—*Pl.* מִנְיָנֵי, מִנְיָנֵיָא, מִנְיָנַיָּא, מִנְיָנַיָּה. Targ. Num. I, 44; a. fr.—Gitt. I. c.; כולהו מִנְיָנַיְיהוּ וכ' in all their ballots they began their vote from the side benches (with the juniors).—Sabb. 66[b] כל מ' וכ' all incantations which are repeated several times, must contain the name of the patient's mother; a. e.

מְנִיפָא m. (נוּף) *fan*. B. Mets. 86[a] חנירפי עלי במ' (Ms. M. a. oth. במְנִיפָךְ) fan me with the (thy) fan; v. מְנָפָה.

מְנִיקָה, מְנִיקוּת &c., v. sub מֵינִי.

מְנִישָׁא, Y. Meg. II, 73[b], read: מְנַשָּׁא.

מָנִית (b. h.) pr. n. pl. *Minnith*, in Palestine. Lam. R. to III, 16 (play on בחטי מ', Ez. XXVII, 17) חטי דלא מניין wheat dishes without number; ib. כמנין מ' as many as the numerical value of מנית (500); Koh. R. to I, 8 (corr. acc.).

מְנִכְיָה, Y. Sot. V, 20[c] bot., v. הַנְכָּיָה.

מְנָלָן, v. מָנָא II.—[Yalk. Koh. 971 מרי מנלן, v. מֵיכָלָא II.]

מְנַם, Koh. R. to V, 11 נתמנם some ed., read: אֶתְנַמְנֵם, v. נִמְנֵם.

מְנַמְנְמִי, Targ. Y. Num. XXVI, 9 Ar. (ed. מערער), read: מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.

מִן, מִנָּן, מִנָּן (= מִן אָן; cmp. מָנָא II) *whence?* Targ. Num. XI, 13. Targ. O. Gen. XVI, 8 (Y. מן האן). Targ. Jon. I, 8 (some ed. מפן, corr. acc.); a. e.

מְנַסָּח, or **מְנַסַּח**, Targ. Prov. XXIX, 21, v. נְסַח.

מְנַסְבְּאָר, v. מְגִיסְטֵיר.

מְנַסְקִי, Num. R. s. 12; Sifré Num. 45, v. אַסְקְפַּסְטֵי.

מָנַע (b. h.) [*to cut off,*] *to withhold, refuse, refrain*. Pes. 113[b] חמונע מלשמשו מרגליו מנעלים he who denies shoes to his feet. Keth. 96[a] המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע וכ' he who denies to his pupil the privilege of attendance, is considered as if denying kindness to him. Ber. 10[a], sq. אל יְמַנַּע עצמו מן הרחמים must not cut himself off from (despair of) divine mercy. Gen. R. s. 76, end (ref. to Job VI, 14) מָנַעְתָּ מרעך וכ' thou (Jacob) didst refuse kindness to thy friend (Job); a. fr.

Nif. נִמְנַע 1) *to restrain one's self; to shrink*. Eduy. IV, 8; Yeb. I, 4 לא נִמְנְעוּ (מ)לישא וכ' they did not refrain from intermarriage. Ib. לא נ' (לחיות) עושין טחרות וכ' they did not shrink from relying on one another in the observances of levitical pureness; Tosef. ib. I, 10. Ib. 12 מן הספק לא דיו נִמְנָעִין (אבל) נמנעין וכ' they did not shrink (from interchange) where the case was doubtful &c.; Yeb. 14[b]. Gitt. 36[a] נמנעו מלהלוות וכ' they hesitated to lend money to one another; a. fr.—2) *to be withheld*. Num.

R. s. 15 נִמְנְעָה חשמחה וכ׳ (some ed. נִמְנַעַת) joy was withheld from the wicked and given to &c.

Hif. הִמְנִיעַ *to keep apart.* Y. Taan. I, 64[b] top שאת מַמְנִיעָן זו מזו for thou keepest them (the rain-drops) from commingling (v. הָפְגוּס); Y. Ber. IX, 14[a] top ממנימען (corr. acc.).

מְנַע ch. same, *to diminish; to withhold.* Targ. Gen. XXII, 16. Ib. XXX, 2. Targ. O. Deut. XIII, 1 (h. text גרע); a. fr.

Ithpe. אִיתְמְנַע, אִתְמְנַע 1) *to be diminished; to cease, omit.* Targ. Ex. V, 11 (O. ed. Vien. יִתְמְנַע; h. text גרע). Ib. IX, 29 (h. text יחדל). Targ. Deut. XXIII, 23 (O. ed. Vien. תִּתְמְנַע). Targ. Jud. XV, 7; a. fr.—2) *to restrain one's self; to refuse, shrink.* Targ. Ex. XXIII, 2; a. e.—Gitt. 52[b] אחי לאיתמנועי he might shrink (from becoming a guardian). Y. Sabb. VII, 9[b] bot. לא מִתְמַנְּעִין, v. ח״א; a. e.

מַנְעוּל m. (b. h.; נָעַל) *lock.* B. Bath. 65[b]; Tosef. ib. III, 1 את הנגר ואת המ׳ the bolt (fastened to the wall) and the lock (fastened to the door), opp. to מפתח the portable key. M. Kat. I, 10. Zab. IV, 3; a. fr.—Trnsf. *the lock of the buttock, anus.* Koh. R. to III, 19; Gen. R. s. 17 (some ed. מַנְעָל); Yalk. Koh. 969 מנעל; v. אֶפְרְפְּרוֹן.

מְנָעָל, מִנְעוֹל m. (b. h.; נָעַל, v. נַעַל) *foot-covering, shoe,* contrad. to סנדל sole. Kel. XXVI, 4. Esth. R. to IV, 15, v. לָחַךְ. Yeb. XII, 1. Tosef. ib. XII, 10 במ׳ שנפרם וכ׳ with a torn shoe which still covers the larger portion of the foot; a. fr.—*Pl.* מִנְעָלִין, מְנָעָלִים. Sabb. 129[a]. Pes. 113[b], v. מָנַע. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—Kil. IX, 7 מִנְעֲלוֹת חפירון cloth *socks,* v. דַּרְדְּסָא.

מַנְעָל, v. מַנְעוּל.

מְנָפָה f. (נוּף) 1) *fan.* Kel. XVI, 7 (Ar. מנפא). Yeb. 63[a] במ׳ תחנופפני Ar., v. נוּף ch.—V. מִנְיָפָא.—*2) (מַפָּה) *flag.*—*Pl.* מְנָפוֹת. Mekh. B'shall., s. 2 מגפות (corr. acc.); v., however, סִיגְנוֹן.

מנפוח, Pesik. R. s. 17, read: מִנְפִּיס.

מְנַפּוֹל m. (μονοπώλιον) *a trading mart enjoying a monopoly.* Dem. V, 4 בלוקח מן המ׳ when he buys (loaves of bread) in a monopolized market (where the numbers of bakers and of retailers are limited). Y. ib. 24[d] top איזהו מ׳ וכ׳ what sort of a mart? Where there are nine sellers supplied by eight bakers, so that eight may have bought from one baker severally, but one baker must necessarily have supplied at least two sellers.

מְנֹף pr. n. pl. (Μέμφις, Μέμφις) *Memphis,* in Egypt. Pesik. R. s. 17 נוֹף מנפוח; Pesik. Vayhi, p. 63[b] מרפיס (corr. acc.) the Biblical Nof is Memphis; v. מֶפִּיס.

מנפש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 ed. Zuck., v. מְנַפְּרִים.

מַנְצְפַ״ךְ m. pl. *Mants'fakh,* a vox memorialis for the five letters (מ, נ, צ, פ, a. ך) which have separate forms at the end of words. Y. Meg. I, 71[d] מ׳ הלכה וכ׳ the double forms for the five letters are a Mosaic tradition. Ib. מהו מ׳ . . . מה שתתקינו לך חצופים what does the vox M. intimate? What the inspired seers (prophets) have instituted for thee; Gen. R. s. 1. Ib.; Sabb. 104[a]; Meg. 2[b] מ׳ צופים אמרום M. intimates that the seers indited them; Num. R. s. 18; Tanḥ. Korah 12.

מנקדותא, v. מְנַקְּרוּתָא.

מנקט, Ab. d'R. N. ch. XVIII, end, v. מְלַקֵּט.

מַנְקָטָא f. (נָקַט) *holder,* ארי מ׳ *a band on which various trinkets are suspended.* Sabb. 59[b] (defining קטלא), v. פְּאֵרָא.

מַנְקִיּוֹת* f. pl. (b. h.; נָקַן; v. מִינֶקֶת) *tubes.* Men. 97[a] (ref. to Ex. XXV, 29) מְנַקִּיּוֹתָיו אלו קנים by *m'nakkiyoth* are meant the tubes placed between the show-loaves to let the air pass; Rashi: 'which keep the bread clean from mould', fr. נָקָה); v. סָכַךְ I *Pi.*—[LXX translates our w. with κύαθοι.]

מַנְקְרוּתָא, מְנַקְּרוּתָא f. (נָקַר II) *cleanliness.* Ḥull. 105[b] (Ar. מנקד). Ab. Zar. 30[a] (Ar. מנקד; Ms. M. נַקְרוּתָא.]

מְנָקֶת, v. נָנַק, a. מֵינֶקֶת.

מְנַר׳, מְנָרְתָא f. ch.=h. מְנוֹרָה, *lamp.* Targ. Ex. XXV, 31; a. fr.—Y. Yoma III, 41[a] top, expl. נברשת. Gen. R. s. 63, end (translat. צפה הצפירת, Is. XXI, 5) סדר מ׳ arrange the lamp; Cant. R. to III, 4 אקימת מ׳ וכ׳ thou (Belshazzar) hast put up the lamp, kindled the light; a. fr.—*Pl.* מְנָרָתָא. Targ. Jer. LII, 19; a. e.

מְנַשֶּׁה (b. h.) pr. n. m. *Manasseh,* 1) son of Joseph; also *the tribe of Manasseh.* Gen. R. s. 84 מ׳ גרם לשבטים לקרוע M. was the cause that the sons of Jacob rent their garments (Gen. XLIV, 13; v. Gen. R. s. 91); a. fr.—2) M., King of Judah. Snh. X, 2; Tosef. ib. XII, 11. Yeb. 49[b] מ׳ הרג וכ׳ M. put Isaiah to death; a. fr.—3) M., grandfather of Jonathan (Jud. XVIII, 30). Tosef. Snh. XIV, 8; B. Bath. 109[b] וכי בן מ׳ וכ׳ was he the son of M.? Was he not the son of Moses? Ib. מתוך שעשה מעשה מ׳ וכ׳ because he acted like king Manasseh &c.—4) M., a scholar. Y. Meg. II, 73[a] bot.

מְנַשְּׁיָא, מְנַשְּׁרָא pr. n. m. *M'nashia.* Y. M. Kat. III, 83[c] top; Y. Meg. III, 73[b] מנירשא, מנישא (corr. acc.).

מְנָת f. (b. h.; מָנָה) 1) *portion, share.* B. Bath. 12[a] מ׳ בכרם וכ׳ I sell thee a portion of my vineyard.—מְנַת חמלך the king's share (*annona*). Ned. 62[b]; B. Bath. 8[a], v. מְנָדָה. Ab. Zar. 71[a] חפס עלי מ׳ מלך settle for me the *annona* (in kind or money).—2) *appointment;* בְּמִנַּת, עַל מְנַת (abbrev. ע״מ) *on condition that, for the sake of.* Tosef. Dem. VI, 13 ואם תחנה עמו במ׳ כן ed. Zuck. (Var. מתחלה ע״מ לעשות כן . .) but if he originally had made that agreement (of dividing the profits) with him. Ib. VII, 3 ע״מ שהמעשרות שלי with the condition that the tithes be mine. Y. B. Mets. V, 10[b] bot. במ׳ לעלות לו וכ׳ with the condition that he will give him (as his share) one new-born animal or one crop of wool. Ab. I, 3, v. עָבַד. Tosef. Snh. XI, 2 יודע אני וע״מ כן אני עושה I know (the nature of the offence and

its penalty), and on that condition I am committing it; Mekh. Mishp. s. 20 יודע אני ע״מ כן (read: וע״מ). Kidd. 6[b] מתנה ע״מ להחזיר a present made with the condition that it shall be returned (possession for the time being); a. v. fr.—Ab. Zar. 37[a], a. fr. כל האומר ע״מ . . . מעכשיו דמי if a man says 'on condition', it is to be considered as if he had said 'from now', i. e. the stipulated transaction takes retrospective effect when the condition is fulfilled.—B. Bath. X, 8 (175[b]) על מָנָתוֹ חלוהו Ar. (ed. אמונחו, v. אֶמוּנָה) he extended the loan to him (the friend) on the condition which he (the guarantor) offered.

מִנְתָּא, מִנַּת ch. same. Targ. II Sam. VI, 19 (ed. Wil. מָנָתָא).—B. Bath. 167[a] (in a contract) מנת ראובן ושמעון אַחֵי the share of Reuben and Simeon the brothers. B. Kam. 113[b] מנת חמלך=מ׳ דמלכא, v. preced. B. Mets. 109[b] מ׳ דילך thy share. Yeb. 37[b]; a. e.—מ׳ על, v. preced. Targ. Y. II Gen. XLIV, 18 ע״מ מיעבד וכ׳ even if it must be done against the will &c.—*Pl.* מַנְיָתָא. Targ. II Esth. II, 9.

מַס I m. (מָסַס) 1) (cmp. מְסָמֵס II) *juice.* Num. R. s. 14 (play on כְּמִשְׁמֶרֶת Koh. XII, 11) כְּמַס מְרוֹרוֹת (bitter) as the juice of bitter things, v. מְסָמֵס II.—2) *melting, fainting.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

מַס II m. (b. h.; מנס=נשא=נסה; v. נָסָא I.—*Pl.* מִסִּין, מְסִים. Y. Dem. II, 22[d] top מעלי מ׳ כמי שנתכבשו the places which were made tributary (under Joshua) are considered as conquered (belonging to the Holy Land); Y. Shebi. VI, 36[c] bot. בעלי סיסין (corr. acc.); Gen. R. s. 98. Lev. R. s. 33, end לא למסגר אלא למפלח במ׳ וכ׳ (this ויעברחם, Deut. IV, 28) does not mean 'to worship' but 'to serve' by paying imposts, *annonae* &c. Ib.; Cant. R. to II, 14 אם למ׳ . . . את מלך עלינו וכ׳ (some ed. לפסים) if it be a question of taxes . . . . thou art king over us . . . . (we recognize thy sovereignty) . . ., but &c.

מִיסָא, מְסָא ch. same. Targ. Prov. XII, 24, v. מַדָּאתָא.—*Pl.* מִיסִּין, מְסִין. Targ. Josh. XVII, 13; a. fr.

מַסָּא I m. ch. = מַס I, *melting*; מ׳ דליבא *faint heartedness.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

מַסָּא II m. (נסא, v. נָסַח) *peel, shovel* for taking bread out of the oven. Taan. 25[a] אייתי מ׳ וכ׳ bring the shovel, for thy bread is getting charred. Bekh. 27[a] שקלה לה ברישׁ מ׳ she takes the priest's gift of the dough on the point of the shovel (to avoid direct contact).

מָסָא *to melt,* v. מְסֵי a. מְסַס.

מְסָאֲבָא, מְסָאֳבָא m. (מְאֻס) *repulsive; unclean.* Targ. O. Lev. V, 2 (Y. מְסָאִיב). Ib. XIII, 45; a. fr.—Eduy. VIII, 4 Ms. M. (ed. מסתאב); Ab. Zar. 37[a]; a. e.—*Pl.* מְסָאֲבִין, מְסָאֳבִין. Targ. Lev. XI, 26; a. fr.—*Fem.* מְסָאֲבְתָּא, מְסָאֳבְתָּא. Targ. Ez. IV, 14. Targ. Lev. V, 2; a. fr.—Y. Kil. IX, 32[c] bot. ארעא מ׳ an unclean land (outside of Palestine); Y. Keth. XII, 35[b] מְסָאֲבְתָּה.

מסאחריא, v. מְסַחֲרִיָּא.

מסאחתא, v. מְסַחֲתָא.

מְסָאִיב, v. מְסָאֲבָא.

מְסָאנָא m. (סאן *to tread;* v. סְרִינָא) *shoe.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. מְסָנֵי *pl.*); a. e.—Gitt. 56[a] דהוה שליפא מ׳ she happened to be barefooted. Ib.[b] דהוה סיים חד מ׳ (not מסאני) he had put on one shoe. Kidd. 49[a], v. בַּרְיָא. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end, v. שׁוֹלְמִיסִין; a. e.—*Pl.* מְסָאנֵי. Lam. R. to I, 5 תרין מְסָאנַי both my shoes. Taan. 22[a] מ׳ אוכמי black shoes (worn by gentiles).—Contr. מְסָנָא, מְסָנָּא, q. v.

מסאנא, Y. Dem. II, 21[d] bot., v. מְסַנְתָּא.

מַסָּאנָא m. (נסא *to move; Hif. to drive*; v. Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 313[a]) *ox-goad.* Pesik. Baḥod., p. 153[a]; Lev. R. s. 29; Yalk. Lev. 645 מאסאסה (corr. acc.); Yalk. Num. 782. [Ar. s. v. סקד: מַסָּסָא.]

מָסַאר *to saw,* v. מְסַר II.

מָסָארָא, v. מְסָרָא.

מָסָאתָא f. (נָסָא; v. P. Sm. 2179; 2391) *balance, pair of scales.* Targ. Prov. XVI, 11 ed. Lag. (ed. Wil. מְסָתָא). Ib. XI, 1 ed. Lag. (Var. מסאכא, corr. acc.; ed. Wil. מסתא). Ib. XX, 23 (ed. Lag. a. oth. מִשְׁחָתָא); v. מְסַחְתָּא.

מֵיסַב, מְסַב, v. מִיסַּב.

מַ׳, מְסַב m. (b. h.; סָבַב) *dining couch.* Sabb. 63[a] top במ׳ רחב וכ׳ on a wide couch or on a narrow couch (an obscene disguise for a fat or a lean woman, v. גּוּרְדְּלִי).—Cant. R. to I, 12 בְּמִסְבּוֹ ברקיע 'on his couch' (ib.), in heaven.

מִסְעֻדָּה, מִסְבָּה f. (preced.) 1) *banqueting party.* Sabb. 149[b] bot.—2) *banquet, dinner.* Ber. 52[b] סתם מִסְבָּה כיתים (Ms. M. הסבת גוים) the banqueting of gentiles is presumed to be dedicated to idolatry. B. Bath. 120[a] במ׳ חלק אחר זקנה in sitting down for a festive meal age takes the precedence.—3) (b. h.) *winding staircase.* Tam. I, 1 מ׳ התולכת וכ׳ the staircase leading (to a well) under the Temple. Midd. IV, 5; a. fr.

מַסְעֵי, מַסְבָּא ch. same, *winding staircase.* Targ. Ez. XLI, 7 (h. text נסבה!).—*Pl.* מַסְעֵי, מַסְבָּתָא. Ib. Targ. I Kings VI, 8 (h. text לולים).

מַסְבֵּן:* m. (סָבַךְ) *a netted, meshy plant,* perh. *pine-cone.* Par. III, 3 קושרין מקל ומ׳ וכ׳ (Var. אי מ׳) they tied (to the top of the rope) a stick with a cone (to which the ashes would adhere).

מסבלי, v. מְסוּבְלָא.

מסוסלא, מסבסלת a corrupt. for מְסַפְּרִילָא m. pl. (μέσπιλα) *medlars.* Y. Sabb. VII, 10[a] bot. [read:] תהן דשטח מ׳ ומלקטן . . . he who spreads (for drying) dates, grapes or medlars and gathers them (on the Sabbath).

מְסַגֵּי m. (סְגֵי I) *multitude.* Targ. Y. Deut. X, 22. Targ. O. Gen. XXX, 30; a. e.—[Targ. Is. V, 24, v. מְסַגָּן.]—V. סְגֵי III.

מַסְגֵּירָא, v. מַסְגְּרָא.

מַסְגָּן m. (סְגֵי I) *greatness.* Targ. Is. V, 24 (ed. Lag. מְסַגֵּי).

מַסְגֵּר m. (b. h.; סָגַר) 1) *enclosure.* Ex. R. s. 15 ונעל חמ' בפניה he locked the enclosure up before it (the cattle). Y. B. Kam. V, 4[d] bot.; ib. VI, 5[b] bot. (in Chald. diction) דאית לה מ' (not לית) when it (the stack of grain) has an enclosure around it.—2) *locksmith;* (allegorically) *scholar.* Snh. 38[a]; Gitt. 88[a]; v. סָגַר.

מַסְגֵּר, מַסְגְּרָא ch. same, *enclosure, prison.* Targ. Ps. CXLII, 8.

מִסְגַּרְיָא pr. n. pl. *Misgaria,* in Babylonia. Kidd. 72[a] (Rashi: מסגריא).

מִסְגֶּרֶת f. (b. h.; סָגַר) *rim.* Men. 96[b] מְסַגֶּרְתּוֹ the rim of the table; Succ. 5[a]; Yalk. Ex. 369.

מָסָה, v. מסי.

מַסָּה f. (b. h.; נָסָה) *trial; wonder.*—*Pl.* מַסּוֹת. Pesik. R. s. 33. Deut. R. s. 7, v. מָסָה.

מְסַהֲדָא m. (סָהַד) *witness.* Targ. Job XVI, 19.

מָסוֹ m. (מָסָה; cmp. הֶמְסֵס) *a liquid substance used for curdling.* Gen. R. s. 4, end טיפה אחת של מ' one drop of *m'so.* Ib. s. 14; Lev. R. s. 14; Yalk. Job 905.

מָסוֹ, Sabb. 78[a], read with Ms. M. מְאַסָּן=מַסָּן, v. אָסַר.

מַסּוּאָה, v. מַשּׁוּאָה.

מְסוּבָּה m. (סָבַב; v. מְסֻבָּה) *reclining; invited guest.* Lam. R. to IV, 2 (in Chald. diction) לית את מ' thou art not invited.—*Pl.* מְסוּבִּין *guests, dining party.* Gen. R. s. 71 רוב מ' של לאה הרו אנפ"כ וכ' (not לפיכך) most of the guests (assembled at Boas' wedding, Ruth IV, 11) were *d* escendants of Leah, and yet they made Rachel the chief person (placing her before Leah); Ruth R. to l. c.; Pesik. Ronni, p. 141[b] (not מסובן); a. e.

מְסוּבְיָתָא f. (סַבְיָא; v. סַבּוּיָתָא) *keeper of a wine shop.* Ab. Zar. 70[b] החרא מ' דמסרה לאקלידא לגויה Ms. M. (ed. incorr.) a shopkeeper who gave her key in charge of a gentile woman.—[Sabb. 105[b] Alf. Ms. מס', v. מְצוּבְּרִיתָא.

מְסוּבְלָא m. (סָבַל) *load.*—*Pl.* מְסוּבְלֵי. B. Bath. 86[a] במס' דתומי Ar. (Ms. H. מָסָבְלֵי, Ms. M. מָסָאבְלֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מָתָאבְלֵי q. v.) in the case of loads of garlic (which are not packed in bags or baskets).

מְסוּבְרִיא, v. מְסוֹבְרָא.

מְסוּגְיָן* m. pl. (סוּגָא; cmp. סָגָא) *low border-marks* (v. מְסִיפְסָא). Y. B. Bath. II, 13[b] bot. אילין דעברין מ' וכ' if partners of a property divide off between one another by means of border-marks (which can easily be stepped over), they may object (to opening a school; v. Tosef. ib. I, 4).

מַסְוֶה m. (b. h.; סוּה, Ges. Thes. p. 941) *cover, sheath;* מ' שבמעדר the (iron) sheath of the ploughshare. Tosef Kel. B. Bath. I, 7 (R. S. to Kel. XXI, 2 חמ' שבמעצד). Erub. 22[a] Ms. O., v. מַשְׁוֶא.

מַסְוִין m., מַסְוָן f. pl. (preced.) *veils, masks.* Lam. R. to IV, 3, v. דַּרְוְדָא.

מְסוּטָף, v. סָטַף.

מַסּוֹי *load,* v. מַשּׂוֹא.

מסיך, מסוך, Lev. R. s. 22, beg. למ', v. סָכַךְ.

מְסוּכָּן m. (סָכַן II) *critically ill.* Gitt. VI, 5 אם חמ' the same applies to one taken sick; Y. ib. 48[a], sq. מ' כל שקפץ וכ'. *m'sukkan* is he who was suddenly overcome, contrad. to חוֹלֶה. Ber. 62[b] והוא סבר מ' הוא and he thought his health was endangered (by a delay); Tam. 27[b] דילמא מ' הוא; a. fr.—Fem. מְסוּכֶּנֶת. Hull. II, 6 השוחט את חמ' he who slaughters a beast which threatens to die.—[Midr. Prov. ch. XXII מסוכן בחייו, v. סָכַן I].

מְסוּכֶּסֶת, מְסוּכְסֶכֶת, v. סִכְסֵךְ.

מְסוֹבְרָיָא, מְסוֹבְרָא m. (סְבַר) *stopper.* Sabb. 111[a] bot.; Keth. 6[a]; Bekh. 25[a] מ' דנזייתא (Ar. s. v. סבר, a. Ms. M. a. F. Sabb. l. c.: מסוב') the stopper of the brewing boiler (made of soft material, as rags &c.).

מסולים, מסוליא, מסוליים, read: מְסוּלְיִים m. (denom. of סוֹלְיָא) *a shoe consisting of a mere sole.* Yeb. 103[b] פרט לסנדל חמ' וכ' to exclude the sandal which consists merely of a sole and has no heel; Yalk. Deut. 938 מסולרי', מוסלרי'; Kidd. 14[a] sq. פרט למסולים (Ar. לסוּלְיָיס).

מסומיס, v. מְסִימָס.

מְסוּמָר, v. סָמַר.

מְסוֹסָא m. (מְסַס; v. הֶמְסֵס) *stomach* (of man). Koh. R. to XII, 4 (ref. to מחנה, ib.) ע"י דלית מ' טחין because the stomach grinds no more; (Sabb. 152[a] קורקבן; Lev. R. s. 18 המסס).

מְסוֹסְמוּלָא m. pl. (μεσόστυλον, -α) *intercolumniation, space between two columns.* Y. Ned. III, 37[d] bot. אנא חמית . . . אזדיה על תומני מ' (not עומני) I saw the tanned slough of a serpent stretched over eight intercolumniations; Y. Shebu. III, 34[d] מסוסטל' עיבידו על חמניא, v. אוּרָא II.

מסוסלא, v. מסבסלה.

מסופות, Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 ed. Zuck., v. מְסִיפָס.

מסוקיתא, מַסּוּקָא, v. next w.

מַסּוֹקְיָתָא f. (נָסַק) *ascent, step.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4 (some ed. מסוקיותא; Y. II מַסְקִיוּתָא). Targ. Is. XV, 5.—*Pl.* מַסּוֹקָיָן. Targ. Y. Ex. XX, 23; a. fr.—Targ.

Ps. CXX, 1 על מסוקיין דתחומא (ed. Wil. מַסּוּקִין) on the rise of the depths (v. Succ. 53a); ib. CXXI, 1 מַסִּיקִין ed. Lag.; ib. CXXIII, 1 מַסְקָנִין (h. text חמעלות).—[Koh. R. to XII, 5 איתּ תמן מסוקיין (not מסוריין) are there any steps to go up?, a Var. lect. inserted in the text; v. מַסָּקָא.]

מְסוּקָתָא f. (preced.) *going up.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 49.

מְסוֹר m. (מָסַר) *informer, traitor* (delivering Jews into the hands of the Roman government). B. Kam. 119a ממון מ׳ the property of an informer. Ker. 2b; B. Kam. 5a Ms. M. (ed. מוסר, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מְסוֹרוֹת. Y. Sot. IX, end, 24c, a. e. מפני חמ׳ (studying Greek was forbidden) on account of the informers (whose familiarity with Greek tempted them to treason, v. Bab. ib. 49b). R. Hash. 17a חמינין וחמ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the heretics and the informers.—*Fem.* מְסוֹרָה. Midr. Till. to Ps. XII חתא אומתך מ׳ לך (ed. Bub. אומתיה מסיראה, corr. acc.) may thy own people turn informer against thee; Yalk. Ps. 656 (not אימתך).

מסוריין, Koh. R. to XII, 5, read: מַסּוּקְנִין, v. מַסּוּקְתָא.

מְסוֹרֶת f. (מָסַר) (*a chain of*) *tradition.* Sot. 10b דבר זה מ׳ בידינו מאבותינו וכ׳ we hold a tradition from our fathers that &c. Ḥull. 63b עוף טהור נאכל במ׳ as for eating clean birds we rely on tradition (there being no rules for distinguishing them in the Biblical law).—Esp. *the traditional Scriptural text without vowels,* contrad. to מקרא the traditional vocalization, v. אֵם. Y. Meg. IV, 74d bot. (ref. to Neh. VIII, 8) 'they explained the reading', זה חמ׳ this means the traditional text; Bab. ib. 3a אלו המסורות (some eds. מסורת; v. Rabb. D. S. a. l.); Ned. 37b המסורות. Ab. III, 13 מ׳ סייג לתורה the tradition is the fence for (preserving the integrity of) the Torah. Zeb. 37b, sq. אהני מקרא ואהני מ׳ the traditional vocalization is a help (in interpretation), and so is the traditional literal text (e. g. בסכת, Lev. XXIII, 42, which may be interpreted as singular number, and which is read as a plural); a. fr.—*Pl.* מַסּוֹרוֹת. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נטלו מ׳ חכמה וכ׳ the traditions of wisdom were taken from Moses and given to Joshua.—Meg. 3a; Ned. 37b, v. supra.—[מַסּוֹרָה *Massorah,* the collection of textual readings systematically arranged.]

מַסּוֹרְתָא ch. same. Targ. Job XV, 18. Targ. Is. XXX, 11 מְסַרְתָא (Bxt. מסטונא, corr. acc.).

מסות, Tosef. Pes. II (III), 3 חמ׳ ed. Zuck. (Var. המסית, חמסית), read: חֲרוֹסֶת or *pl.* חֲרוֹסוֹת (v. Pes. 40b).

מְסוּתָא f. (=מַסְחוּתָא q. v.) *bath.* Snh. 62b; Erub. 27b, v. יָבַל. B. Mets. 6a, sq. מנצו עלה וכ׳ . . . החיא מ׳ (not עליה) there was a bath-house which two contested, one saying, it is mine &c. Lev. R. s. 28, end [read:] אסר מני מְסוּתֵיהּ he put on his bathing apparel, v. זְוָנִיתָא.

מְסָחָא m. (נָסַח) *balance,* v. מְסָאתָא.

מַסְחוּתָא f. (סָחַי) *bath; bath-house.* Kidd. 33a חוה יתיב בי מ׳ was sitting in the bath-house; v. מְסוּתָא.

מַסְחִיט m. (סָחַט) *squeezing appliance, wringer.* Tosef. Kel. B. Mets. VI, 7 מ׳ של דלת a wringer on hinges.

מסחיא, v. מְסַחֲרָא.

מסחפא, Targ. I Sam. XVII, 6 (Kimḥi in ed. Ven. I מחצפא), read: מְיַחְסָפָא (v. חַסָּה) *scaly.* [The entire clause קולסא . . . ומ׳ דנחשא is a misplaced and corrupted gloss to verse 5, ref. to ושריון קשקשים of the text, v. גְּלַבְּנָא.]

מַסְחַרְיָא m. pl. (סְחַר; cmp. אַסְחָרוּתָא) *feasters, those who feast mourners.* Targ. II Esth. I, 2 (3) קברי מ׳ ed. Lag. (ed. מסאחריא, מסחיריא, corr. acc.; ed. Frf. מַרְזַחֲיָא).

מְסָחָתָא, מַסְחָתָא f. (נָסַח) 1) =מְסָחָא *balance, pair of scales.* Targ. Ps. LXII, 10.—*Pl.* מְסָחָאתָא. Targ. Job VI, 2 ed. Lag. (ed. Wil. מַסְחָתָא). Ib. XXXI, 6 מסאחתא Ms. (corr. acc.; ed. מַשְׁחָתָא). Targ. Y. Deut. XXV, 15 (not מְסָחָאֵי).—2) *weighing counter,* esp. *butcher's stall.* Ḥull. 132b קבע מ׳ he put up a permanent stall for selling meat. Shebu. 42a איתיבת אמ׳ וכ׳ you sat by the stall and took your (advanced) money as the meat was being sold. B. Kam. 23b תיב אמ׳ וכ׳ (sell your animal to the butcher, and) sit by the stall and get your money (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.

מְסַטוֹבָא m. (Ithpe. noun of סבב) = אִיסְתֵּיבָא, *porch,* esp. *dealer's stall with a bench attached to the house.* Y. B. Bath. II, beg. 13b זבן . . ושייר בה חד מ׳ sold his dwelling and reserved for himself one porch.

תָּא, מְסַטְוֵיתָא . . . . f. same. Cant. R. to VI, 12 אין הוא מסתכל לחחויא (not להחוא) מ׳ וכ׳ if he looks up to that stall where he used to sit tailoring &c.—*Pl.* מְסַטְוֵיָתָא. Y. Bets. I, 60c bot. לא . . . . על מ׳ ברייתא וכ׳ sit not on the outer benches of the hall of Bar Ula, for they are cold.

מְסַטָּוָה f. h. same (cmp. אִיסְטָוָא, אִיסְטְוִי). Y. Kil. IX, 32a נתון ע״ג מ׳ placed on a stationary stone bench, opp. מיטה, couch. Y. Erub. VII, 24b bot. עשה מ׳ על פני וכ׳ (not עשרה) if he attached a porch along the whole front of the wall.—*Pl.* מְסַטָּוִיוֹת. Y. Pes. V, 32c bot. מ׳ חזו עושין להון they made for them projecting boards (along the wall, that they should not step on the blood; Bab. ib. 65b דמסגי אאיצטבי, v. אִיסְטָבָא).

מסטונא, Targ. Is. XXX, 11 Bxt. Lex. p. 1462, a corrupt., v. מַסּוֹרְתָא.

מַסְטֵר m. (סָטַר) *a blow, slap.* Tanḥ. Ḥayé 3 סטרו מ׳ he slapped him in the face; a. e.; v. מִסְטָר.—*Pl.* מְסַטְּרִין. Yalk. Koh. 968 (play on אם, Koh. II, 9) תורה שלמדתני באם נתקיימה לי . . שלמדתני במ׳ היא עמדה לי the lesson which I learned with 'heat' remained to me; . . . the very lesson which I learned with (my teachers') slaps stood by me; Koh. R. to l. c. כל תורה שלמדתני בזקנותי פסטרין באם נתקיימה לי (corr. acc.; v. Matt. K. a. l.).

מִסְטוּרִין *secret,* v. מִסְתּוֹרִין.

מַסְטֵי m. (סָטָה) *one who diverts judgment from its straight path* (=h. מַטֶּה דִּין), *prevaricator*. Targ. Is. LVIII, 6 דין מ׳ (h. text מוֹטָה).—Gen. R. s. 50 (fictitious name of a Sodomite judge) רב מַסְטֵי דין (=מַסְטֵי דִּין, some ed. מסטרין, corr. acc.) Chief Prevaricator (Snh. 109ᵇ מצלי דינא); Yalk. ib. 84 (corr. acc.).

מַסְטֵידִין, v. preced.

מַסְטִיכִי f. (μαστίχη) *gum mastic*. Gen. R. s. 91 end; Yalk. Gen. 149 (expl. לט, Gen. XLIII, 11; ed. מצטבא, מוצטבה, מוצטכ׳ corr. acc.). Tosef. Sabb. XII (XIII), 8, v. לָעַס.

מסטירים, v. next w.

מִסְטֵירִין, מִסְטוּ׳, מִיסְ׳ m. sing. a. pl. (μυστήριον, -α) *secret*. Midr. Till. to Ps. IX, 6 מיסטורין זה אני וכ׳ ed. Bub. (ed. מסתורין, corr. acc.) this secret I reveal to thee. Gen. R. s. 50; s. 68 ע״י שגלו מ׳ וכ׳ because they revealed the mysteries of the Lord (Gen. XIX, 13); Yalk. ib. 84 מסתורין. Gen. R. s. 71 בעלי מ׳ secret-keeping, discreet men. Ib. s. 98; Tanḥ. Vayḥi 8; Pesik. R. s. 21 מסטירים (corr. acc.). Y. Gitt. II, 44ᵇ top כתב מ׳ a secret letter; (Y. Sabb. XII, end, 13ᵈ מגלה מסטריקון); a. fr.—Targ. Y. I Gen. XXVIII, 12 מַסְטִירִין (some ed. מַסְתִּי׳, corr. acc.). Targ. Y. Num. XVI, 26 מַסְטִרִין (some ed. מַסְטֵרִין, corr. acc.).—[Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. מַסְטֵי.]

מִסְטֹר m. (סָטַר) *slap in the face*. Ex. R. s. 15 סטרו מ׳, v. מִסְטוֹר. Num. R. s. 20, end נתן מַסְטֹר אחד וכ׳ he slapped one of the boys; (Tanḥ. ed. Bub. Balak 30, note 175 מסטר).—V. מִסְטוֹר.

מִסְטִרִין (מַסְטִי׳, מַסְטִי׳), v. מִסְטֵירִין.

מִסְטָרִיקוֹן m. (μυστηρικόν) *of a secret nature*. Y. Sabb. XII, end, 13ᵈ, v. מִסְטֵירִין.

מסטרני, v. מגיסטריני.

מָסָה, מסי, (b. h.) *to melt, flow; to cause running off, effect curdling*. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 25 שלא נִמְסָה that the manna might not melt.—Denom. מָסוֹ.

Hif. הֶמְסָה *to cause to flow*. Ib. to Ps. VI, 7 התחיל בוכה ומַמְסָה מטתו וכ׳ ed. Bub. (ed. וממתה) he began to weep and make his bed flow with (his) tears; Yalk. Ps. 636.

Pi. מִסָּה same, *to dissolve, weaken*. Deut. R. s. 7 (play on מַסּוֹת, Deut. XXIX, 2) המכות מְמַסּוֹת גופיהן וכ׳ the plagues weakened the bodies of the Egyptians; Yalk. ib. 940.

Nif. נִמְסָה *to be melted, to fall away*. Tosef. Sot. III, 4 ירכה נִמְסֵית her thigh will fall away.

מָסָא, מְסִי ch. same, *to flow, melt away*. Targ. II Sam. XVII, 10 מְמַסֵּי נְמַסֵּי (ed. Wil. וַיְמַסֵּי *Af.*), v. מְסָס.—Part. מָסֵי, f. מַסְיָא. Targ. O. Num. V, 21 (ed. Vienna מַסְיָא = מַמְסְיָא, v. infra).

Pa. מַסֵּי *to cause melting, falling away*. Targ. Ps. XXXIX, 12 מַסֵּית. Targ. Y. Num. V, 22 לְמַסְיָא=לְמַמְסְיָא.—Part. pass. מְמַסֵּי, מְמַסָּא, f. מְמַסְיָא (מָ), v. supra. Pes. 28ᵃ Rashi לא מְמַסָּה is not dissolved in water, v. בְּאֵישׁ.

Af. אַמְסֵי same. Targ. O. Num. l. c.; a. e.—Targ. II Sam. l. c., v. supra.

Ithpe. אִתְמְסֵי *to be melted, fall away*. Targ. Num. V, 27. Targ. O. Lev. XXVI, 39 (v. רְמַס); a. fr.—Targ. Y. Gen. VII, 21 אִתְמַסִּי (not אתח׳; h. text ויגוע).

Ittaf. אִיתְמְסִי same. Targ. Ps. LXXVIII, 6 Ms., v. מְאִיס. Ib. LXVIII, 3 Ms. (ed. *Ithpe.*); a. fr. (in Ms.).

מַסֵּי, *pl.* **מַסָּיִן**, v. אֲסִי.

מסיא, Targ. Is. III, 20 ed. Lag., v. מַזְיָא.

מַסְיָא = מְסִיָּא, v. מְסֵי.

מְסִיב, Targ. Y. Gen. IV, 8 מ׳ אפין some ed., read: מְיַסֵּב.

מְסִיבְתָּא, מְסִיבְתָּא, v. sub מְסַב׳.

מְסִיָּה f. (מָסָה) *melting, losing courage*. Yalk. Ex. 251; (Mekh. B'shall., Shir. s. 9 נְמִיסָה).

מסיפא, v. מְסַפְיָא.

מסיק, v. מסוק.

מְסִיקָה* f. (סָכַךְ, *Hif.* הסך את רגליו) *easing one's bowels*. Y. Yoma III, 40ᵇ bot. סמיכה (corr. acc.), v. הֲפָלָה.

מְסִלָּה, מְסִילָה f. (b. h.; סָלַל II) *path, road*. Yalk. Deut. 907, v. מִיל.—*Pl.* מְסִילוֹת, מְסִלִּ׳. Ber. 59ᵇ; Lev. R. s. 23 כככבים במְסִלּוֹתָם the planets on re-entering their periodical orbits.

מְסִימִיס, מִיסְמִיס(מוּסְ׳, מִיסְמִיס) m. (a popular corruption of semissis) *semissis*, a Roman value, equal to half an as or six ounces. Tosef. B. Bath. V, 12 מ׳ שני קונטרונין a semissis is equal to two quadrantes; Kidd. 12ᵃ מסמס שני קוטרונקין; Y. ib. I, 58ᵈ שני קרדינוס מסר׳. —*Pl.* מְסִימִיסִין, מִיסְמִיסִין. Tosef. l. c. איסר שני מיס׳ an as has two semisses; Kidd. l. c. מוסמי׳; Y. l. c. מסומיסין.

מסימס, a species of *wood*, v. מְסַמֵּס III.

מְסִימְתָא, v. מְסַמְתָא.

מסיע, Y. Taan. IV, beg., 67ᵇ, v. חֲסֵיעַ.

מְסִיפָס m. (=מסיפסס; סוּף; cmp. פְּסִיפָס, פְּסִיפָסָא with which our w. interchanges) *border-mark, partition consisting of wooden or stone pegs*, contrad. to מחיצה or כותל partition wall. Erub. 72ᵃ (Ms. O. twice פסיפס, v. Rabb. D. S. a. l. note 10), opp. to מחיצה עשרה a partition ten handbreadths high. B. Bath. 2ᵇ במ׳ בעלמא (Ms. M. בְּמִסִּיסִין, v. Rabb. D. S. a. l. note) where there are only pegs as border marks, opp. כותל. Ib. bot. במ׳ (Ms. M. פס׳, emended מס׳). Ab. Zar. 70ᵇ; Y. ib. V, 44ᵈ bot. חצר החלוקה במ׳ a court which is divided off by mere marks (cmp. מְסוּגְיָן). Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 [read:] (כדי לעשותו מ׳) Var. ed. Zuck. (ed. מסופות) large enough to be used for a marking peg.—*Pl.* מְסִיפְסִין. Yalk. Ex. 422 [read:] כמין מ׳ היו עשויות מלמעלה a sort of marks were on top (to distinguish between the Holy and the Holy of Holies; ib. 370 (כמין פסיסין היה וכ׳).

מְסִיק m. (מָסַק) *olive harvest.* Y. B. Bath. III, 14[a] top, v. בָּצִיר I. Ḥall. III, 9 זיתי מ׳ olives collected at the regular harvest, opp. זיתי ניקוּם gleanings (v. נִיקוּם II); Y. Maasr. V, 51[d] top (not מיסים). Y. Yeb. XV, 14[d] יצא בצירו ונכנס מ׳ when the grape-cutting is over, the olive-harvest begins; a. e.—V. מְסִיקָה.

מַסִּיק, part. *Af.* of נָסַק.

מִסִּיק I m. (נָסַק) *reaching definite conclusions, decided.* Hor. 14[a], v. מַתְנֶשֶׁה.—V. נָסַק.

מִסִּיק II m. (נָסַק; sub. מְשִׂים &c.) *one who levies contributions,* in gen. *a Roman collector, oppressor* (interch. with מְצִיק). Tosef. Ohol. XVI, 13 (ed. Zuck. מצירק); Y. Pes. I, 27[c]; (Bab. ib. 9[a], a. Ab. Zar. 42[a] מצ׳).—*Pl.* מַסִּיקִין. B. Kam. X, 5 ונטלוהו מ׳ and government officers confiscated it. Ib. 116[b] מאן דאמר מס׳..מצ׳ וכ׳ he who reads *massikin* is not at fault, nor is he who reads *m'tsikin* (ref. for the latter to מְצוּק, Deut. XXVIII, 57, for the former to Chald. סקאה for צלצל, ib. 42). Y. Sabb. XVI, end, 15[d] סופך לעשות במ׳ thou shalt be forced by the officers.—Y. Dem. VI, 25[b] מן חמ׳ שנו it means that he rented the field from the officers (who had confiscated it).

מְסִיקָא ch. same.—*Pl.* מַסִּיקַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 42 (h. text צלצל, v. B. Kam. 116[b] quot. in preced.).

מְסִיקָה f. =מְסִיק. Sabb. 17[a].—*Pl.* מְסִיקוֹת. B. Bath. 36[b] שלש מ׳ three olive-crops.

מַסִּיקָנִין, v. מַסּוֹקִיָּא.

מְסִירָה f. (מָסַר) 1) *harnessing, taking possession of a working animal by an act resembling harnessing.* Kidd. I, 4, v. מוֹסֶרָה. Tosef. ib. I, 8 ומוֹסִירָה . . ארזו הזיא מ׳ מסר לו (ed. Zuck. ומוסרה, Var. במוסרה) what is *m'sirah?* He (the seller) hands him (the buyer) a bit and he harnesses it (the animal); Kidd. 22[b] כיצד במ׳ אחוה וכ׳ what is *bimsirah* (Kidd. I, 4)? He seizes its hoof, hair &c., a. fr.—2) *handing, delivery.* Gitt. 9[b], a. fr. מ׳ עדי, v. פְּרֵעָה; a. fr.—3) *levy.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Num. XXXI, 5) . . שנים במ׳ . . twelve thousand men were raised by levy, opp. בנדבה as volunteers.

מְסִירִין m. pl. (סָרַר) *rebels,* v. מְסָרְבָן.

מַסִּית, מְסִית, v. נָסַת.

מְסִית m. (סָתַת) *stone-cutter.* Pesik. S'liḥ., p. 166[a]; Yalk. Num. 744, v. גָּשַׁשׁ.

מָסַךְ I (b. h.; denom. of מֶסֶךְ) *to temper, mix wine* (cmp. מָזַג). Ab. Zar. 58[b], v. מָזַג. Num. R. s. 10 יין מָסְכָה וכ׳ Eve mixed wine for Adam. Ib. חרו מוֹסְכִים יין וכ׳ they mixed strong with light wine; a. e.

מָסַךְ II (b. h.; denom. of מַסֵּכָה I) *to cast (metal).* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12, end מוֹסֵךְ Ar. (ed. Y. Ber. נוֹסֵךְ; Gen. R. מוֹצֵק), v. בּוּלָס.—[Yalk. Ex. 165 ממסכת, read מַסֵּכָה, v. סוּךְ.]

מֶסֶךְ m. (b. h.; סָכַךְ II *to be clear*; cmp. מזג) *clarified, mixed drink.* Ex. R. s. 42, end (play on מִסֹּכָה, Ex. XXXII, 8) ק״כ קנטרדין מנין מס״ך שהוא מעביר ה׳ the gold in the calf weighed 120 centenaria, corresponding to the numerical value of *mesekh* (drink) which removes Hé (the Lord, i. e. leads to godlessness).

מָסָךְ m. (b. h.; סָכַךְ I) *web, screen, curtain.* Num. R. s. 6 מָסָךְ שער וכ׳ the curtain for the gate of the court. Yalk. Ex. 372; a. e.

מַסְכָּא, Sabb. 96[b], v. נְסָכָא III.

מַסֵּכָה I f. (b. h.; נָסַךְ) *molten image.* Snh. 103[b] (play on Is. XXVIII, 20 וחמסכה וכ׳) כונס כנד מי חים תֵּעָשֶׂה לו מ׳ צרה should a molten image be made a rival to him 'who gathers the waters of the sea together like heaps'?; Num. R. s. 7; Yoma 9[b]. Sifra K'dosh., beg. (idols are called) מ׳ ע״ש שהם ניסוכים *massekhah,* because they are cast.

מַסֶּכֶת II f. (b. h.; סָכַךְ I) *web, garment.* Ex. R. s. 42, end (ref. to Ex. XXXII, 8) מ׳ ריחה חסכתן לדורות משחי וכ׳ a bad web have you woven for future generations (follows the Chaldaic translation).—V. מַסְכָּת.

מַסֵּכָה* III (homiletic play, =מַסֵּי כָּה, v. אָסִי) *thus healing.* Ex. R. s. 42, end [read:] לשון סורסי הוא . . . כך אני מרפא אותן וכ׳ (v. סוֹרְסִי) it is a contraction; the Lord says, 'Shall I thus cure them?', as we read (Ex. XXXII, 8—9): 'They have made themselves a molten calf'...'and the Lord said unto Moses, I have seen this people, and behold, it is a stiffnecked people' (i. e. it is incurable).

מְסִכֵּינוּתָא, מַסְכִּינוּ, מַסְכִּינָא, מִסְכֵּין, v. מִסְכֵּן.

מִסְכֵּן* m. (next w.) *poverty.* Cant. R. to I, 4 (interpreting מִמְּסָכְּנֵנִי v. מִסְכֵּן II; strike out דבר אחר) אחריך נרוצה out of my poverty, we shall run after thee.

מִסְכֵּן I m. (b. h.; סָכַן I) *poor man;* (adj.) *scanty, scarce;* trnsf. *mean.* Midr. Prov. ch. XXII מ׳ שהוא מסוּכָּן בחייו the poor man is called *misken,* because he is sparsely supplied with means of livelihood; Lev. R. s. 34 כיפני שהוא בזוי לכל he is called *misken,* because he is despised of all men (ref. to Koh. IX, 16). Ruth R. to I, 1 (ref. to Koh. I. c.) וכי חכמתו של ר״ע שהיה מ׳ בזויה היתה אלא מהו מ׳ מי שהוא בזוי בדבריו וכ׳ was the wisdom of R. Akiba who was a poor man despised? But what does *misken* here mean? One who proves himself mean by his own words (not practicing what he preaches); Koh. R. to I. c. [read:] אלא זה שהוא מ׳ בדבריו; Yalk. Ruth 598 אלא ההוא דמ׳ בדבריו אין מ׳ אלא מי שמְמַסְכֵּן בוויה (insert תוכחתו). Koh. R. I. c. דבריו (not שמסכין) behold, a *misken* is none but he who makes his words appear mean. Ib. to IX, 15 ולמה קורא אותו מ׳ שאינו מצוי בכל חבריות ואין וכ׳ and why does the text call him (the good genius in man) *misken* (scarce)? Because he is rare among men, and (*mean*) because the majority of people do not listen to him; ib. to IV, 13; a. fr.—Yalk. ib. 979; Y'lamd. to Num. XXIV, 5 quot. in Ar. שמ׳ מדברי תורה, read: שמ׳ בדבריו, v. supra.—Denom.

(for discussion, and he would not disturb them). Hor. 10b אוקרימתון מ׳ פלן וכ׳ have you put up such and such a web, i. e. have you mastered this and that subject?

מְסָלָה, v. מְסִירָה.

מַסְלֵיָא m. (סָלֵי) *rejectable, drossy.* Targ. Prov. XXVI, 23 כספא מ׳ (h. text כֶּסֶף סִיגִים).

מְסַלְסְלָה m. (v. סָלְסֵל) *hair-dresser.* Lam. R. to I, 15 (expl. סַלְסְלָה, ib.) [read:] סרקן במסרק שכן בערביא צווחין למסרוקה מ׳ he combed them (carded their skins) with an (iron) comb, for in Arabia they call the hair-comber hair-curler.

מְסַמָּה, מְסַמָּא f. (סָמָא) *closing a cavity,* v. אבן מ׳, אֶבֶן. Nidd. 69b באבן מ׳ when the apparent corpse lies on a stone under which there is a cavity; Sabb. 82b (Ms. M. מוסמא, v. Rabb. D. S. a. l. note). Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III; a. fr.

מסמים, v. מְסָמֵם III.

מְסַמֵּס I (v. מָסַס) *to melt, dissolve.*

Nithpa. נִתְמַסְמֵס *to be molten, to be in a state of dissolution* or *liquefaction.* Ḥull. 45b, v. מְזֻמָּז. Ib. 53b חבשר נ׳ if (in one spot of an animal known to have been attacked by a beast of prey) the flesh appears decayed; ib. הכי דמי נ׳ what do you mean by 'decayed' (Answ.) כל שחרופא וכ׳ what a physician would peel off, until he comes on sound flesh; ib. 77a מִתְמַסְמֵס. Y. Ter. VIII, 46a top שניתמסמס בני מעיה (a melon) the core of which is liquefied.

מַסְמֵס ch. same, 1) *to melt, make faint.* Targ. Y. Deut. I, 28 מַמְסִיסוּ (not מסמיסן; h. text הֲמַסּוּ).—Y. Shek. V, 48d חיר דין חמר מְמַסְמֵס מיעיא Bab. ed. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; oth. ed. סמס; Ms. M. סמי) which wine loosens the bowels. —2) *to soil, make loathsome.* Ḥull. 18a מְמַסְמֵיס ליה בפרחא the authority soils the meat with dung, so that it cannot be sold &c.—Part. pass. מְמֻסְמָס. Ib. 28a כי ממ׳ קויריה דמיא its throat stained with blood; ib. 53b.

Ithpa. אִיתְמַסְמֵס *to be dissolved, melt away, perish.* Targ. Job IX, 23 (h. text יִמַּס).

מְסַמֵּס II (cmp. מְשַׁמֵּשׁ) 1) *to press, squeeze.*—*Part. pass.* מְמוּסְמָס *mashed, shapeless.* Num. R. s. 14 (play on בשעה שהם יוצאים מְמוּסְמָסִים הם מְרוֹת, Koh. XII, 10) משמרות וכ׳ when they (the words of the Law) come out disfigured, they are bitter (drops) to those who hear them; v. מַס I; Y. Snh. X, 28a bot.—Nidd. 24a (מוסמסין) מי שפניו מוסמסים (= מְמוּעָט) a foetus whose face is mashed, contrad. to טוחוח, v. טוֹחַ I. — 2) (cmp. אֲמַץ) *to press, urge,* esp. (of medical treatment) *to sustain vital energies.* Gen. R. s. 82 כך מְמַסְמְסִין נפשה וכ׳ this is the way they stimulate the vital energy of the travailing woman; (Yalk. ib. 136 משיבין); Yalk. Is. 263 שמסמסין את החיה (corr. acc.).

מַסְמֵס ch. same, 1) *to press, squeeze.* Ḥull. 4a מְמַסְמֵס לֵיהּ מְסַמּוּסֵי he holds the bird's head closely in his hand (so that no mark, if there was any on it, could be rec-

מְסַכֵּן II, מְסָכֵּין *to make poor, make contemptible.* Koh. R. to IX, 16, v. preced. Ex. R. s. 1; Sot. 11a (play on מְסַכְּנוֹת, Ex. I, 11) שמְּמַסְכְּנוֹת את בעליהן (read: בוניהן) for they (the buildings) impoverish their builders; Yalk. Ex. 162 שמסכנות (corr. acc.). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) [read:] מְסַכְּנִינִי אחריך נרוצה make me (Israel) poor, and we shall run after thee (v. preced.).

Ithpa. חִתְמַסְכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַסְכֵּן *to become poor.* Sot. l. c. כל העוסק בבנין מִתְמַסְכֵּן whoever makes building his business will get poor; Yeb. 63a; Ex. R. l. c.; Yalk. Ex. l. c.

מִיסְ׳, מְסַכְּנָא, מְסַכְּנִי׳, m. ch. = h. מְסַכֵּן I. Targ. Koh. IV, 13, sq. Targ. O. Deut. XV, 11; a. e.—Y. B. Mets. II, 8c top אינש מ׳ a poor man. Y. Peah VII, 21b top; a. fr.—*Pl.* מְסַכְּנִין, מְסַכְּנַיָּא, מְסַכְּנֵי׳, מְסַכְּבֵי׳, מִי׳. Targ. Y. Deut. l. c. (not מְסַכְּנִין). Targ. Prov. XXII, 7; a. e.—Y. Peah l. c. יחב... דפלג לבי׳ gave his son Samuel money to distribute among the poor. Y. Ḥag. II, 77d bot.; Y. Snh. VI, 23c ייחון מ׳ וכ׳ let the poor come and eat it, that it may not go to ruin. Y. Sot. III, 19a; Y. Peah VIII, 21a bot. .. ריליף זכי מעשר מ׳ .. used to give him the tithes of the poor every third year; a. fr.—Denom.:

מְסַכֵּן, מַסְכֵּין = מְסָכֵּן II, *to make poor, reduce.* Targ. Ps. LVI, 8 (h. text חוֹרֵר). Ib. XCIV, 5 (h. text עִנָּה). Targ. Job VI, 9 (h. text הִבָּא); a. e.

מְסַכְּנוּ, מְסַכְּנוּתָא, מְסַכְּנוּתָא, מְסַכְּבוּ׳, f. (preced.) *poverty, scarcity.* Targ. O. Deut. VIII, 9 (ed. Vien. מְצַיְּרִין). Targ. Job V, 11 אוכמי מ׳ those black from starvation (h. text קְדֵרִים); a. e.—Lev. R. s. 35; Pesik. Shim'u, p. 117a; Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256 יאר מ׳ ליהודאי וכ׳ poverty is as becoming to Jews as a red line on a white horse; Lev. R. s. 13 מסכנותיה (read מסכינותא).

מַסְכְּנוּתָא f. (preced.) *making poor.* Targ. Jud. XIV, 15.—[Targ. Ps. XXXIX, 12, v. מַכְּנוּתָא.]

מְסַכְּסֵךְ, v. סִכְּסֵךְ.

מַסֶּכֶת f. (b. h.; סָכַךְ I) 1) *web on the loom.* Ohol. VIII, 4 מ׳ הפרוסה the spread web, i. e. the web hanging from the transverse beam (vestis pendens, v. Sm. Ant. s. v. Tela). Kel. XXI, 1 נפש חמ׳ *the woof,* opp. to שתי עומד the warp of the standing loom. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; Yalk. Ps. 733 אנו המ׳ וכ׳ we are the web, and Thou the weaver; a. e.—2) (cmp. Lat. textus) *construction, Talmudic treatise.* Ruth R. to II, 9 (play on וַיִּסַּךְ, II Sam. XXIII, 16) עשאה מ׳ וקבעה וכ׳ (not מסכתא) he (David) constructed it and fixed it as a rule for future generations that the king forces the road &c. (v. Snh. II, 4); Midr. Sam. ch. XX; Y. Snh. II, 20c top. Sabb. 114a, v. פַּלָּה; a. fr.—*Pl.* מַסֶּכְתּוֹת. Midr. Till. to Ps. CIV, 25 אלו חמ׳ דבר וכ׳ those are the systematic collections of Bar Ḳ. &c. Num. R. s. 18 ששים מ׳ sixty Talmudic treatises [editions, however, count sixty-three]; Tanḥ. Korah 12; Cant. R. to VI, 9 (not חיות ..); a. fr.

מַסֶּכְתָּא ch. same, *text, treatise* &c. Snh. 49a דפתיח לחו במ׳ a legal subject had just been opened for them

ognized).—2) *to stimulate, sustain strength.* Yeb. 42[b] מְסַמְּסָא לֵיהּ וכ׳ she may sustain the child's strength with eggs and milk (replacing the mother's milk).

Ithpa. אִתְמַסְמַס *to be squeezed, mashed.* Y. Yeb. VIII, 9[a] top; Y. Sabb. XIX, 17[a] bot. [read:] אתילד ליה חד בר כד מִיתְמַסְמַס ביה ומית a son was born to him with his membrum mashed, and he died.

מְסַמֵּס III, מִסְמָיִס m. (v. מְסַמֵּס I) *polished wood,* prob. (=אַלְמוּג, cmp. מוּגִּי) *coral-wood.* Ḥag. 26[b] כלי מ׳ Ms. M. (some ed. מסמיס, read מסמיס; Ar. (מסרמס) vessels of polished wood, opp. to כלי אכסלגום; Men. 97[a].—[Kidd. 12[a] מסמס, v. מְסִמְיָס.]

מַסְמָסָה, v. חֲמַסְמָסָה.

מסמסתא, Targ. Ez. XLIII, 14 Ar., v. מַסְמְתָא.

מַסְמָר m. (b. h. only in pl.; סְמַר) 1) *a pointed object, nail, pin.* Sabb. VI, 10 (67[a]) מ׳ מן חצלוב (Y. ed. מ׳ חצלוב) a nail from the gallows of an impaled convict (used as an amulet). Kel. XII, 4 מ׳ חגרי׳ט the blood-letter's pin (v. infra); מ׳ של אבן השעות the style of the sun-dial; מ׳ חגרדי the weaver's pin. Ib. 5 מ׳ שהתקינו וכ׳; Tosef. ib. B. Mets. II, 14 מ׳ שעקמו וכ׳ an iron pin which was bent in order to be used as a key. Kel. l. c. מ׳ של שלחני the banker's pin for fastening the shutters, v. תְּרִיס.—Num. R. s. 14 מ׳ שיש לו שושנה a nail which has a big knob.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 3 מקל שעשה בראשו מ׳ לחיות תופס בו וכ׳ a staff to the end of which a pin was attached for the sake of taking hold of the threshing floor (of making it stationary); ib. V, 10. Ib. B. Bath. VII, 2 חוט חמ׳ של וכ׳ the builder's cord to which a pin is attached (i. e. plumb-line). Ib. B. Mets. II, 11 מ׳ הגרוע the scraper's pin (fastened to the smith's block); a. fr.—*Pl.* מַסְמְרִים, מַסְמָרִין, מַסְמָרוֹת. Gen. R. s. 68, end. B. Bath. 7[b] קבע בה מ׳ drive nails into it, i. e. remember it well. Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גולת חנוני שכולה מ׳ a store-keeper's bowl (?) studded all over with nails. Tanḥ. B'haăl. 15 (ref. to Koh. XII, 11) כתיב כמשמרות ואנו קורין מ׳ וכ׳ it is written *k'mishm'roth* (like guards) and we read *k'masm'roth* (like nails) to teach thee, if thou drivest them like a nail into thy heart, they will guard thee; Num. R. s. 4. Esth. R. to VI, 10 אני . . . חבלים ומ׳ I prepared for thee ropes and nails (for impaling); a. fr.—2) (*pl.*) *cloves.* Num. R. l. c. כמ׳ . . . ערבין as sweet to their hearers as cloves.—3) *a peg-shaped attachment to a loaf, knob.* T'bul Yom I, 3 מ׳ שאחר הככר the knob on the back of the loaf (supposed to serve as trade-mark).—4) a *wart* or *corn* (cmp. Lat. clavus).—*Pl.* מַסְמְרוֹת. Sifra Thazr. Neg., Par. I, ch. II המ׳; Tosef. Neg. II, 12 חַמַסְמֶרֶת (*sing.*).

מַסְמָר, מִסְמְרָא ch. same, *pin, nail.* Targ. Y. Num. XXV, 3.—Y. Ḥag. III, beg. 78[d] כל חד וחד נסיב חד מ׳ וכ׳ each took one nail and drove it in. Y. Pes. V, 32[b] top [read:] הא קבריא גבך כמסמרא let this be fixed in thy memory like a nail; Y. Yeb. XIII, 13[c] top במיסמרה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַסְמְרַיָּא, מַסְמָרִין . . . רַיָּה Targ. Jer. X, 4; a. e.—Y. B. Bath. II, 13[b] bot. [read:] מתחין אילין לאילין מ׳ דטוליה refused to one another the fastening of the weaver's pin to the party wall.—[מַסְמָרָא, v. סְמַר.]

מַסְמֶרֶת f. *wart* or *corn,* v. מַסְמָר h., end.

מַסְמְתָא f. (סוּם) *one of the marked-off tiers* or *settles of the altar* (v. Midd. III, 1). Targ. Ez. XLIII, 14; 17 (ed. Lag. מִסְתָּמָא) a. מְסַמְּתָא; ed. Wil. first time מְסַתְּמָא, Ar. מסמסתא; corr. acc.; h. text עזרה).

מַסְנָא, מָסָן m. (v. מָסָאנָא) *shoe.* Targ. O. Gen. XIV, 23. Targ. Ez. XVI, 10; a. fr.—Lam. R. to I, 5 חד מ׳ דידיה one of his shoes; חד מ׳ חורן the other shoe; a. e.—Kidd. 22[b] bot. מָסְנָאי (prob. to be read: מָסָאנִי) my shoe.—*Pl.* מָסְנִין, מָסְנָיָא. Targ. Josh. IX, 5 (ed. Wil. מָסְנָן). Targ. Is. III, 18 (h. text עכסים).—Hebr. pl. מָסָנִים. Y. Pes. X, beg. 37[b], v. צוֹצָל.

מַסְנָא, v. next w.

מַסְנָנָא m. (סְנַן) *pure gold.* Targ. Is. XIII, 12 (ed. Wil. מַסְנָא; ed. Lag. מסננה; h. text כתם).

מַסַּנְנָת f. (סְנַן) *strainer; the strained mass.* Sabb. XX, 2 (139[b]) מ׳ של חרדל a mustard mixture in the strainer (v. Rashi a. l.). Ib. 134[a] במ׳ שלו . . . אין מסננין you must not strain a mustard mixture (on the Holy Day) in the strainer designated for it.

מַסְנָתָא f. (preced.) *sieve, basket.* Y. Dem. II, 21[d] bot. Ib. מסאנא (corr. acc.).

מָסַס (b. h.) *to melt, dissolve.*

Nif. נִימַּס, נָמַס, נִימּוֹס *to melt, be liquefied; to fall away; to faint; to despair.* Ex. R. s. 25 נִימּוֹסִין (Var. נִימַּסִין) they faint. Yalk. ib. 251 התחילו נָמְסִין they began to lose heart; Mekh. B'shall., Shir., s. 9 לֶהָמֵס. Deut. R. s. 1, end תִּימַּס עינו וכ׳ may this man's (thy) eye run out. Maasr. I, 2 הרמונים משתמסו pomegranates are subject to tithes when their core becomes pulpy; expl. Y. ib. 48[d] bot. משיתמעך אוכל וכ׳ (cmp. מְסָמֵס II) when the eatable portion (core) can be mashed under one's fingers; [anoth. definition taking our ש. in the sense of *falling away, diminution*; משיכנימו מחצה when the ripening core is reduced to half the capacity of the cavity,—upon which the remark is made, הַמַּסּוּ . . . פלגון לבבנו perhaps he learned it from the homiletical teachers who interpret *hemassu* &c. (Deut. I, 28), they divided our hearts (an allusion to Num. R. s. 17)].

Hif. הֶמֵס *to cause to melt away.* Deut. R. s. 2, beg. (ref. to Ps. XXXIX, 12) הֲמַסְתָּ . . כל חמדה (not אותה) all the delight which Moses longed for, to enter the land,—thou hast caused it to decay as a moth enters garments and makes them decay. V. מָסָה.

מָסַס ch. same. Targ. II Sam. XVII, 10 מְמַס ומסי (ed. Lag. מְמָסָא מסי), v. מְסִי.

Ithpe. אִתְמַסַּס *to melt, decay.* Targ. Ps. LXXV, 4.—[מְאִיס, v. אִמֵּיס.]

מָסָס m. *stomach,* v. חֲמֵסֵס.

מַסָּסָא, v. מַשָּׁאסָא.

מסמטולא, v. מְסוֹסְטוּלָא.

מַסָּע m. (b. h.; נָסַע) *removal; journey; station.* Cant. R. to III, 6 מ׳ למ׳ from station to station; a. fr.—*Pl.* מַסָּעוֹת (*fem.*). Snh. 94ᵇ עשר מ׳ נסע וכ׳ that wicked man (Sennacherib) marched ten journeys in that one day; Yalk. Is. 284. Tanḥ. B'midb. 2 ובאה עמהן במ׳ and it (the well) went with them on their journeys; Num. R. s. 1. Tosef. R. Hash. III (II), 3 ובמ׳ and the signal for marching (Num. X, 2-8); a. fr.—Pesik. R. s. 16 חמַסָּעִים the marches in the desert.—[Tosef. R. Hash. II (I), 2 מסעות, מסיעות, v. מַשּׂוֹאָה.]

מָסָעֵד m. (סָעַד) *assistant, attendant.*—*Pl.* מְסָעֲדִים. Par. III, 6 פרה וכל מְסָעֲדֶיהָ the red cow and all her attendants.

מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.

מָסַפֵּד m. (b. h.) = חֻסְפֵּד. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) מה לכם קושרין מ׳ why do you compose these lamentations?, v. חֻסְפֵּד.

מָסַפְדָּא, מָסִפְדָּא, מַסְפֵּדָא ch. same. Targ. Gen. L, 10. Targ. Y. Deut. X, 6; a. e.—*Pl.* מְסַפְּדַיָּא. Targ. Am. V, 16 (ed. Lag. a. oth. *sing.*).

מספומיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מְסַפֶּרֶת v. מִסְפֶּרֶת.

מְסַפְיָא m. (סְפִי) *fearfulness.* Targ. Job XLI, 17 (Ms. מְסַרְיָא; h. text שְׂחִי). Ib. XXXI, 23 (ed. Lag. מסריף; Ms. Var. סַפְיָא; h. text שְׂאֵת).

מ׳, מָסְפָּק m. (סָפַק II; v. סָפֵק) *strait, dilemma; difficulty.* Y. Sot. III, 19ᵃ bot. הכניסה עצמה למ׳ חזה חמרובה she placed herself in such a dilemma (to be suspected of adultery and to have to drink the waters of jealousy). Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. מה ראית להכניס עצמך למ׳ חזה וכ׳ what was thy reason for taking such a responsibility (by deciding in favor of a lenient opinion)?—Esth. R. to II, 3 באו לידי חמ׳ חזה they (the Persian matrons) came to that trouble (to have to compete with all maidens of the country); a. e.

מָסְפָּקָא, מַסְפְּקָה m. (סָפַק II) 1) *sufficiency.* Y. Ber. IV, 8ᵃ top [read:] איתי לך מ׳ לכל חדא וחדא אדכרת מינהון you have enough material for each Divine Name out of them (the combined benedictions); Y. Taan. II, 65ᶜ top.—2) *Pa.* of סָפַק, q. v.

מִסְפָּר m. (b. h.; סָפַר) *number, count.* Cant. R. to VI, 9 (ref. to II Sam. XXIV, 9) מ׳ זה המנין וכ׳ *mispar* means counting, *mifḳad*, summing up. Pesik. R. s. 11 חיו מ׳ they were a limited number; שלא במ׳ innumerable; a. fr.

מַסְפֵּר, מִסְפָּרָא m. (סָפַר) *tool for cutting hair, razor, scissors.* Targ. O. Num. VI, 5. Targ. Ez. V, 1 (not מִסְ׳); a. e.—Snh. 96ᵃ חבו לי מ׳ (Ms. F. מַסְפָּרְתָּא) give me a razor; ib. וירחבו לידי מספרתא; Yalk. Is. 276 מספרא.

מַסְפְּרַיִם, מִסְפָּרַיִם m. du. (preced.) *shears, scissors.* Kel. XVI, 8 תיק מספרת ומ׳ the sheath of a shearing knife or of scissors. Y. M. Kat. III, 82ᵃ top במ׳ with scissors, contrad. to סכין a. מספרת; Bab. ib. 17ᵇ; a. e.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5 מספרים ed. Zuck., read מַסְמְרִים.]

מָסְפֹּרֶת, מִסְפֹּרֶת f. (preced.) *shearing knife, clipping tool.* Kel. XVI, 8, v. preced. M. Kat. 17ᵇ, a. e., v. preced. Kel. XIII, 1 (Maim. מספר, ed. Dehr. מספרת). Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ של פרקים shears consisting of separable blades; Sabb. 48ᵇ; 58ᵇ מספו׳. Tosef. Bets. III, 19, v. סָפַר; a. e.

מַסַּפְרְתָּא f., v. מַסָּפָר.

מָסַק (denom. of a noun מָסָק, fr. נסק *to ascend*) *to harvest olives*, opp. to נקט to pick, glean. Tosef. Dem. VI, 6 ישראל שקיבל . . . וזיתיו לְמָסוֹק בזתים if an Israelite rented from a fellow Israelite... his olive trees for harvesting, the rent to be payable in olives; זיתיו למסוק בשמן payable in oil; Y. ib. VI, 25ᵇ top. Neg. II, 4 כמוסק וכ׳ in the position of one taking olives down. Tosef. Toh. X, 4 עד שלא מָסָקָן before he plucked them; a. fr.—Part. pass. מָסוּק; *pl.* מְסוּקִין. Tosef. B. Mets. IX, 1.—Denom. מָסִיק, מְסִיקָה.

מַסָּק part. *Af.* of נָסַק.

מַסָּקָא m. (נָסַק) *ascent.*—*Pl.* מַסָּקִין. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; v. מָחוֹתִיתָא.

מַסְקָאנָא, v. מַסָּקָנָא.

מסקום, Y. Bicc. III, 65ᵈ, v. דְּמַסְקוֹס.

מַסָּקָנָא m. (נָסַק) 1) *ascent, height, steps.* Targ. I Sam. IX, 11 (ed. Lag. מְסַקָּאנָא). Targ. Is. XXXVIII, 8; a. e.—2) *final result, upshot.* Meg. 14ᵇ ומ׳ הכי הואי and so it finally came to pass.

מַסְקִין, v. מַסּוֹקִיתָא.

מַסָּקָתָא f. pl. (preced. wds.) *going up, procession.* Targ. II Chr. IX, 4.

מָסַר (b. h.; sec. r. of אָסַר, cmp. meanings of b. h. סָגַר) 1) *to seize* (v. Num. XXXI, 5).—Denom. מְסִירָה 1.—2) *to hand over; to deliver, transmit.* Ab. I, 1 ומְסָרָהּ וכ׳ and handed it (the Law) over to &c. (in the chain of tradition). B. Mets. 8ᵇ (expl. מוֹסֵר דברי וכ׳) כאדם המוסר like one handing over (giving possession) &c. Ib. 111ᵇ bot. (expl. נשא את נפשו, Deut. XXIV, 15) דבר שמסר את נפשו עליו Ms. M. (ed. חמוסר, v. Rabb. D. S. a. l. note) a labor for which he binds (obligates) himself; [oth. explan.] ib. 112ᵃ מ׳ את עצמו למיתה (Ms. M. מ׳ לו נפשו עליו) he delivered himself to death, i. e. risked his life; (Ms. M. for which he surrendered his life to the employer); Sifré Deut. 279 מ׳ לך את נפשו he surrendered his life to thee (the employer); a. v. fr.—מ׳ דין על to surrender one's case against a man (to Providence); v. דִּין. B. Kam. 93ᵃ; R. Hash. 16ᵇ; a. e.—Esp. a) *to surrender a person to the authorities, to inform against.* Gitt. 7ᵃ ובידי למָסְרָם למלכות it is in my power to bring them to judgment through the (Roman) government. Tosef. Ter. VII, 20 ידרגו כולם ולא ימָסְרוּ וכ׳ let them

all suffer death rather than surrender one Israelite &c.; a. fr.—V. מְסוֹר.—b) מ׳ עצמו (sub. למיתה) *to suffer martyrdom.* Pes. 53[b] שמָּסְרוּ עצמן על קדושת וכ׳ who were ready to suffer death for the sanctification of the Name (of the Lord). Yalk. Ex. 182 אומה המוסָּרֶת עצמה וכ׳ a people that is ready to die for the unity of my Name; a. fr.—Part. pass. מְסוּר; f. מְסוּרָה; pl. מְסוּרִים, מְסוּרִין, מְסוּרוֹת. Kidd. 32[b]; B. Mets. 58[b] דבר המ׳ ללב וכ׳ to an injunction which is entrusted to the heart (over which human authorities have no control), the Text adds, 'and thou shalt be afraid of thy God.' Mekh. Ki Thissa (ref. to לכם, Ex. XXXI, 14) לכם שבת מ׳ ואי אתם מ׳ לשבת the Sabbath is given in your charge, but you are not surrendered to the Sabbath, i. e., there are higher objects for which the Sabbath law must eventually be violated; Yoma 85[b]; a. fr.

Nif. נִמְסַר *to be delivered, transmitted.* Num. R. s. 4 נִמְסָרָה לו בכורה the birth-right (priesthood) was transferred to him. B. Kam. 82[b] אין נִמְסָרִים בידכם they will not be given into your hands, you will have no power over them; Men. 64[b]. Y. Yoma III, 40[d] bot. לא היה נִמְסָר וכ׳ it (the pronunciation of the Tetragrammaton) was not communicated to any but &c.; a. fr.

מָסַר, (מָסַר) I ch. same. Targ. Gen. XXXIX, 8. Targ. Am. I, 6. Targ. O. Deut. XXIV, 15; a. fr.—Part. pass. מָסִיר; f. מְסִירָא; *pl.* מְסִירִין; מְסִירָן. Targ. Num. III, 9; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XVI, 5 מְסָרִין בידך, a corrupt., prob. to be read: מַסְרִית עלך; cmp. B. Kam. 93[a].]—B. Mets. 8[b] מאן קא מ׳ ליה דליקני who is there to deliver it to him, that he might take possession? Y. Yoma III, 40[d] bot. אנא מָסַר יתית לך I will transmit it (the pronunciation of the Tetragrammaton) to you. Koh. R. to III, 11 [read:] איתי חבי בר נש דאִימְסוֹר ליה is there a person here to whom I might communicate it?; כד אתי נִימְסַר when he was about to communicate it. Kidd. 12[b] דמ׳ מודעא וכ׳ who enters a protest against his own letter of divorce. Ber. 20[a] הוו קא מָסְרֵי נפשייהו וכ׳ were ready to suffer martyrdom for the sanctification of the Name; אנן לא מַסְרִינָן וכ׳ we are not ready to suffer &c.; a. fr.

Ithpe. אִתְמְסַר, אִיתְמְסַר *to be surrendered, transmitted; to surrender one's self.* Targ. Lev. XXVI, 25. Targ. Ps. LXXIX, 11; a. e.—Gitt. 66[b] מִיתַּמְסָרָן; 29[a] מְתַמְסָרָן, v. מִיבָּא II. Snh. 26[a] מִיתַּמְסְרֵי have decided to surrender (to capitulate). Koh. R. l. c. ולא קבל עליה מִידְּמַסַּר לידה מימסר (some ed. למימסר ליה) he declined to have the Tetragrammaton transmitted to him (v. Y. Yoma l. c.).

מְסַר II, *Pa.* מַסֵּר (denom. of מַסְרָא) *to saw.* Targ. Is. XLIV, 13. Targ. II Sam. XII, 31 (ed. Wil. מְסַר); Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מאסר).—Part. pass. מְמַסַּר. Targ. I Kings VII, 9.

מַסָּר m. (b. h. מַשּׂוֹר; נָסַר) *a tool with rough edges* or *teeth, file, saw.* Sabb. XVII, 4 מ׳ הגדול saw for cutting wood. Kel. XXI, 3; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מלבן של מ׳ הגדול the frame of the saw. Y. Succ. III, 53[c] bot. כמין מ׳ leaves serrated like a saw, v. נָעַל; Tosef. ib. II, 7; Bab. ib. 34[a] דומה למ׳. Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX, v. נָסַר; Ex. R. s. 5 כס׳ (Var. כמַסָּמֶר); a. e.

מַסְרָא ch. same. Targ. Is. X, 15 (ed. Wil. מְסָרָא).—*Pl.* מַסְרִין. Targ. I Kings VII, 9. Targ. II Sam. XII, 31; Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מְאַסְרִין).

מַסְרָבָא, *pl.* מַסְרְבִין, v. מִסְרָבָן.

מַסְרַבְּיי pr. n. m. *M'sarbay*, by-name of the family of Jojarib. Y. Taan. IV, 68[d] מ׳ מסר בירתא וכ׳ he was surnamed M., because he surrendered the Temple to the enemy; יה חֲרֵיב .. על שמָּרוּ וסָרְבוּ בי ... the Lord went into judgment . . . because they rebelled against him.

מַסְרְבָּנָא, מַסְרָבָנָא m. (סָרַב I) *rebellious.* Targ. Ps. LXXVIII, 8 (ed. Lag. מסרהבן, Var. מסיריו; ed. Wil. מַסְרְבִין (*pl.* followed by sing. מרגיז; Ms. מסרהון). Targ. Is. LXV, 2.

מסרדי, v. מוֹסַרְדֵי.

מַסְרַהֲבָא m. (סָרַהּ) 1) *impatient, impetuous.* Targ. Prov. XXI, 5 (h. text אָץ). — 2) *rebellious.*—*Pl.* מַסְרַהֲבִין. Targ. Y. Deut. XXXI, 27. Targ. Ps. LXVI, 7 ed. Wil. (ed. Lag. מַסְרַהֲוִין; Ms. מַסְרַהוֹבִין; h. text סוררים).

מַסְרַהֲבָאִית adv. (preced.) *impetuously.* Targ. Prov. XXV, 8 (h. text מהר).

מַסְרַהֲבָן, v. מִסְרַבָּן.

מַסְרַהֲוִין, מַסְרַהוֹבִין, v. מַסְרַהֲבָא.

מַסְרַהֲוָן, v. מִסְרַבָּן.

מסרוכי, v. מַסְרֵךְ.

מסרולה, Y. Ned. VII, beg. 40[b] ומ׳ ופלולויה, a corrupt. for מְלִיסְסוֹפִילוֹן m. (μελισσόφυλλον, cmp. Syr. מהלסיפולון, מהלסופולון, P. Sm. 2025; 2091) *Melissophyllon, melissa* or *baum,* an herb (v. Sm. Ant. s. v.); v. חֲמַעֲלָא.

מַסְרוֹק, v. מַסְרֵק.

מַסְרוֹקָה m. (סָרַק II) *hair-comber.* Lam. R. to I, 15, v. מַסַּלְסָלָה.

מַסְרִיךְ, v. מַסְרֵךְ.

מַסְרֵיקָא, v. מַסְרֵקָא.

מַסְרֵיתָא, v. מַסְרֵתָא.

מַסְרֵךְ m. (סָרַךְ; v. סָרַךְ I) *band with which the saddle is fastened around the ass' belly.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 שלא יקשור את המַּסְרֵכוֹ (v. ed. Zuck. note) he must not tie his band; Sabb. 53[a] שלא יקשור בו במסרכו Ms. M. (ed. לו מסריכו, read: בְּמַסְרִיכוֹ); Y. ib. V, 7[b] bot. את המסרוכי (read: הַמַּסְרִיכוֹ).

מַסְרֵק m. (סָרַק II) 1) *comb, strigil.* Kel. XIII, 8 מ׳ של פישתן hackle for flax. Ib. 7; T'bul Yom IV, 6 מ׳ של ראש hair-comb; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 מ׳ שיש בו דרבן (an iron) comb to which a sting is attached (an instrument of torture cmp. פַּרְגָּל).—2) *an indented attachment to a vessel*

or *a plant* &c. Ib. 9 שלשלת חבוד על חמ׳ a lamp-chain is considered as joined to 'the comb'. Kel. II, 8 מ׳ של צרצור; Tosef. ib. B. Kam. II, 8 מסרוק, v. צַרְצוּר. Ukts. II, 3 חמ׳ the crown of a pomegranate. — *Pl.* מַסְרֵקוֹת. Ber. 61b, a. e. מ׳ של ברזל iron combs for flaying, v. supra.

מִסְרִי, מַסְרֵקָא ch. same. Ber. 18b מַסְרֵקַאי my comb. — *Pl.* מַסְרֵיקִין, מַסְרֵקֵי. Gitt. 57b במ׳ דפרזלא with iron combs, v. preced.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); ib. to II, 2 מסריקין (not קון . . .); Koh. R. to III, 16 מסרקא (*sing.*)

מַסֶּרֶת f. (b. h. מַשֶּׂרֶת; v. נָסַר) *a mould for frying a batter* (חֲלוּט), in gen. *pan.* Ḥall. I, 4 חלת חמ׳ Ms. M. (ed. המ׳) cake formed in the mould; Pes. 37a; expl. ib. חלוט של וכ׳ home-made *ḥalut* (v. חָלַט I). Y. Ḥall. I, 57d, v. חֲלִיטָא III. Y. Pes. II, 29b bot.

מַסְרֵי, מַסְרֵקָא ch. same. Targ. II Sam. XIII, 9 (ed. Wil. מִסְרֵי). Targ. Lev. II, 5 (also מַסְרֵי; h. text מחבת). Targ. Ez. IV, 3. Targ. I Chr. IX, 31 (h. text חבתים).

מַסְרֵקָא, v. מַסּוֹרָא.

מַסַּת f. constr. (b. h.; v. next w.) *as much as, in accordance with.* Ḥag. 8a (ref. to Deut. XVI, 10) . . מ׳ מלמד . . מביא חגיגתו וכ׳ . . Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) 'in accordance with' (the free-will offering &c.), this intimates that one must procure his festal offering with secular money (not from second tithe-money). Ib. מאי משמע דהאי מ׳ וכ׳ where is the intimation that this *missath* means secular? (Answ. ref. to מַס, Esth. X, 1).

מִסְּתָא, (מִסְתָּא), מִי׳, f. ch. (מסס; cmp. הַיָּה fr. הָוָה) *plenty, enough.* Targ. Prov. XXX, 15, sq. (h. text הוֹן). — Constr. מִסַּת, מַסַּת, מִי׳, מַי׳ adv. (=h. הֵיטֵב). Targ. II Sam. XXIV, 16 (h. text רַב). Targ. Ex. XXXVI, 5 (h. text מִדֵּי). Ib. O. 7 (Y. מְבֻסַּת; h. text דַּיָּם). Targ. Prov. XXX, 8 מִסַּתִּי enough for me (h. text חקי). Targ. Jer. XLIX, 9 מִיסַּתְהוֹן (h. text דַּיָּם); a. fr. — כְּמִי׳, (כָּמִי׳) כְּמִי׳ *as much as required.* Targ. Y. Ex. l. c., v. supra. Targ. Lev. XII, 8 (Y. ed. Amst. במ׳). Targ. II Chr. VIII, 13 במ׳ (ed. Lag.); a. fr. — V. כְּמִיסַּת. — *Lev. R. s. 3 מיסת מתפרע מינהון לעלמא דאתי it is enough, they will pay for it in the hereafter (Yalk. Koh. 971 מִיחַת). — V. מִסְתָּא.

מִסְתּוּ, v. מִסְתָּא.

מַסְתּוֹר, v. מִסְתָּר.

מָסְתּוֹרִין m. pl. (סָתַר II, v. next w.) *confusion.* Yalk. Gen. 126 בר׳ מ׳, v. סְתוֹרִים.

מִסְתּוֹרִיתָא f. (סָתַר II) *reel.* Ḥull. 60a, v. דּוּלָּא.

מִי׳, מִסְתָּיָא, מִסְתָּיָה f. (denom. of מִסַּת) 1) (*it is*) *enough.* Targ. Y. Num. XII, 14 מִסְתָּיָה it is enough for her. Targ. I Chr. XXI, 15; 27 מִסְתָּיָךְ; (Targ. II Sam. XXIV, 16 מסת). — Y. Keth. I, 25c לא מִסְתָּיָה וכ׳ is it not enough for her that she has been raised to priesthood? —Gitt. 14b לא מיסתיה וכ׳ (some ed. מיסתייה) not enough that he did not help us but &c. Ib. 56b מִיסְתָּיָךְ דקא חזית וכ׳ thou art sufficiently rewarded by seeing the distress of thy enemy. B. Bath. 126a לא מי׳ וכ׳ was it not enough that thou didst sell his property &c.? Ber. 55a חדויה מִסְתָּיֵיהּ his joy (over his good dream) is enough for him (he must not expect its realization); a. fr. — Yalk. Gen. 62 דא מי׳ דכולהי בישא this (sample) is enough to prove that all the wine is bad; Gen. R. s. 38 מִסְתּוּ Ar. (ed. מַשְׁפּוּ; prob. to be read: משפו מ׳ וכ׳, v. מָשַׁף). — 2) (v. P. Sm. 2184) *saturation, plenty.* Targ. Job VI, 7 (sec. vers.) הנך . . והוות מ׳ וכ׳ they made me sickly, and thus there was more than enough for my meal (h. text חמדת כדוי, play on דַּי a. הָוָה), v. הָוְיָתָא.

מִסְתִּירִין, v. מְסַטְּרִין a.

מִסַּתְּמָתָא f. (סְתַם; cmp. אוֹסָם) *substructure* filled with earth, *tier*; v. מַסְמְתָא.

מִסְתָּר m. (b. h.; סָתַר I) *secret.* — *Pl.* מִסְתָּרִים, מִסְתָּרִין, מִסְתָּרוֹי. Gen. R. s. 82 (quot. adopted fr. Jer. XLIX, 10) גליתי מִסְתָּרָיו בשביל וכ׳ I laid open his (Esau's) secrets in order to expose his bastards; Yalk. Jer. 331; Yalk. Chr. 1073 מסתרי (corr. acc.). Ex. R. s. 19 אל ידעו מִסְתּוֹרָיו shall not learn his (Israel's) secrets. Ḥag. 5b ומ׳ שמו . . . מקום the Lord has one special place whose name is *mistarim* (Jer. XIII, 17). — V. מְסַטְּרִין.

מִסְתָּרָא, Targ. Y. Deut. XXIX, 5, v. סְתַר I.

מָעָא I ch. =h. מָעָה, [*grain,*] *m'ah,* a coin and a weight. Targ. I Sam. II, 36 (h. text אגורה). Targ. Job XLII, 11 Ms. Var. (ed. חורפא, h. text קשיטה). — *Pl.* מָעִין, מָעֵי. Targ. O. Ex. XXX, 13 (Y. מָנִין; h. text גרה). — B. Mets. 102b אסתירא מאה מ׳ מאה מ׳ if he said 'an Istira', (adding) 'one hundred m'ah', he must pay one hundred m'ah. Kidd. 81a, v. אִסְתִּירָא. Snh. 26a; a. fr. — מַעֲתָא = h. מָעוֹת, *money.* Targ. Esth. IX, 22.

מָעָא II ch. =h. מֵעֶה, *belly, womb.* Targ. Ps. CXXVII, 4. Ib. LVIII, 4 מן מָעָן (h. text מרחם). Ib. XLIV, 26 מָעָנָא Ms. (ed. מְעִינָנָא; h. text בטננו). — Mostly *pl.* מָעִין, מָעַיָּא, מֵ׳, מָעֵי, מֵ׳; constr. מְעֵי, מֵ׳; *bowels, intestines.* Targ. Gen. XXX, 2. Ib. XXV, 22, sq.; a. fr. — Ḥull. 93a ריש מעיא the starting point of the (large) intestines. Yalk. ib. 976, v. מַעְנָתָא. Lev. R. s. 3 בי מעיא (some ed. מַעֲיָה) the small bowels; Koh. R. to VII, 19 [read:] בנת מ׳; a. fr. — V. מַעֲנָנָא.

מַעְבָּדָא m. (עֲבַד) *doing.* — *Pl.* מַעְבָּדִין. Targ. Job XXXIV, 25.

מַעְבָּדָא, v. עֲבַד.

מַעְבָּדָנָא m. (preced.) *maker; parent.* Gen. R. s. 68; Yalk. Ps. 878 (play on הָרִים, Ps. CXXI, 1) אל ההורים למלפני ולמַעְבָּדָנָי (v. חוֹר) I lift my eyes unto the *horim,* to my teacher and my begetter.

מַעְבָּדְנוּתָא f. (preced.) *making, getting.* Targ. Prov. XXI, 6.

מַעְבָּדוּת, v. מְעוּבָּד.

מַעֲבוּרָא m. (עֲבַר; v. עִיבּוּרָא) *growth.* Y. Ned. VII, 40c top מַעֲבוּרָה דְּגָנָא, v. דְּגָנָא.

מַעְבּוֹרֶת f. (b. h. מַעְבָּרָה; עָבַר) *ferry-boat.* B. Kam. 116a (Ms. M. מַעְבָּרָה); Yeb. 106a (ed. מעברא; corr. acc.).

מַעְבֵּט, Toh. X, 5, Ar., v. עִבֵּיט.

מַעֲבִיוֹת, Lam. R. to IV, 19, v. עָבִית a. עָבַל.

מַעְבָּר m. (עָבַר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (passing the grain from one side to the other). Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. [Ar. reads מעדר, with Var. lect. מעפר, מעבר.]

מַעְבָּרָא m., constr. מַעְבַּר (עָבַר) *passing, mustering.* Targ. Is. XXX, 32.—V. next w.

מַעְבָּרָא m. (עָבַר) *ford, ferry.* Targ. O. Gen. XXXII, 23 constr. ed. Berl. מַעְבַּר (oth. ed. מַעֲבַר).—Yeb. 106a, v. מַעְבּוֹרֶת. Hull. 95a Ar. (ed. מַעְבָּרָא). Ned. 27b פסקיה מ' the ferry cut him off, i. e. there was no ferry to take him over. Ib. מיגלי אונסיה מ' the accident of missing a ferry can be foreseen.

מַעְבָּרָה f. (b. h.; preced.) *crossing,* esp. *the place of crossing.*—*Pl.* מַעְבָּרוֹת, constr. מַעְבְּרוֹת. Ber. 54a מ' חים the place where the Israelites crossed the Red Sea; מ' הירדן where they crossed the Jordan; a. e.

מַעְבַּרְתָּא ch. same, 1) *crossing, ferry, ford.* Y. Taan. IV, 68c, sq.—B. Bath. 73a Ms. F., v. מִרְבַּצְתָּא.—2) (ברקנא) מ' *a parted beard* (perh.=מַעְבָּר, *pronged like a fork*). Snh. 100b.—3) (דחפלין) מ' *the hollow rim of the capsule of the T'fillin of the arm through which the thong is slipped.* Men. 35a.

מַעֲגִיל m. (v. next w.) *rolling machine.* Sifré Deut. 229 כמה הוא מקום מַעֲגִילוֹ וכ' how large a railing is required around the place where one puts his rolling machine? Three handbreadths, opp. to בית דורסין the part of the roof used for moving about; Yalk. ib. 930 מַיְגֵלוֹ.

מַעֲגִילָה f. (עָגַל) 1) *roller, a slab for rolling over a plastered roof,* v. מַחֲלָץ. Macc. II, 1; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, beg. 31c. M. Kat. I, 10 במ' בידו וברגל, expl. ib. 11a כיצד מ' וכ' with hands and feet as with a roller.—2) *a press for straightening wood.* Sifré Deut. 308, v. כּוֹן *Pi.*; Yalk. ib. 942 מַעֲגָלָה.

מַעֲגָל m. 1) (b. h.; עֲגָל; עֲגָלָה) *the wagons surrounding the camp, ring.* Num. R. s. 19; Midr. Till. to Ps. VII; a. e.—2) v. מַיְגֵל.

מַעֲגָלָה, v. מַעֲגִילָה.

מְעֻדְיָא f. *with child,* v. עֻדִּי I.

מְעַדִּיר, v. מְעַדֵּר.

מַעְדָּן I m., *pl.* מַעְדָּנִין, מַעְדַּנִּין (b. h.; עָדָן; מערנות; *Hif.*) *knots* of reed matting; v. מַדָּן.

מַעְדָּן II m., *pl.* מַעְדָּנִים, מַעְדַּנִּין (b. h.; עֲדָנִים) *dainties, sweets;* מַעְדַּנֵּי עוֹלָם the best things in the world. Sot. 9a; 15b. Num. R. s. 7 כל מ' ע' טועמין במן they found in the manna the taste of all the best things &c.—Y. Ber. VI, 10b top בורא מיני מ' the Creator of various kinds of sweet things (fruits &c.). Ib. על הארץ ועל מַעְדַּנֶּיהָ for the land (Palestine) and its good things. Gen. R. s. 67 טעם כל מ' שבעולם the taste of all good things in the world; Yalk. ib. 115 מערכים (corr. acc.); a. fr.

מַעְדֵּר m. (b. h.; עָדַר) *mattock,* also *the share of the plough.* Kel. XIII, 7, v. מַעְבָּר. Tosef. ib. B. Mets. III, 14; IX, 3 מעדיר. Tosef. ib. B. Bath. I, 7, v. מַסֶּרֶת. Ib. 8.. המשיחות שבמ' the strings and thongs of the share-beam; a. e.

מְעַדֵּר ch. same. Targ. Is. VII, 25.

מְעָה f. (b. h. *pl.* מעות, Is. XLVIII, 19, v. Targ.; cmp. next w.) [*grain* of sand &c.) *m'ah,* (cmp. גֵּרָה) 1) *a weight.* Y. Kil. I, 27a top אחת מ' וכ' one m'ah's weight from the top of a melon, cucumber &c.; [R. S. to Kil. I, 2: one *seed* taken from the top &c., v. next w.].—Lev. R. s. 17 אחת עבה ומ' וכ' one m'ah's weight of coarse thread &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מַטְוֶה).—2) *a coin,* corresp. to the Tyrian Obolus (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 4). Tosef. B. Bath. V, 12 שש מ' כסף וכ' six m'ah silver make one denar; מ' כסף שני וכ' one m. silver is equal to two dupondia; Y. Kidd. I, 58d; Bab. ib. 12a; Bekh. 50a. Y. Shebu. VI, beg. 36d; a. fr.—*Pl.* מָעִין. Ib.; a. fr.—מָעוֹת in gen. *small coins, money.* B. Mets. IV, 1, v. מָנָה. Pes. 50b מ' חבאות ממדינת הים proceeds from trans-oceanic traffic. Ib. מ' יתומים orphans' money (invested at half-profits between executor and orphans). Ab. Zar. 17b מ' של פורים money laid aside for Purim enjoyments; מ' של צדקה charity fund. Ib. לא יתן אדם מְעוֹתָיו וכ' one must not give his contribution to the charity fund, unless its manager be &c.; a. fr.

מְעֶה (or **מְעֵי**) m.; *pl.* מֵעַיִם, מֵעַיִין, מֲעַיִין, מֵעַיִים (b. h.; עָוֶה) [*curve;* cmp. חָלָל.] *inside, bowels, belly.* Kinn. III, 6 מֵעָיו לנבלים בני מֵעָיו לכנורות its large intestines are used for harp-strings &c., v. כִּנּוֹר. Nidd. 22b מכה יש לה בתוך מֵעֶיהָ has an internal wound (abscess); (Tosef. ib. IV, 3 מבפנים). Y. Naz. VII, 56c bot. תחת מֵעֵי הגמל under the belly of the camel; תחת מעי השקוף under the *arch* of the gate. Snh. VIII, 2 (52a) יורדת לתוך מעיו וחומרת בני מעיו runs into his inside and scalds his bowels. Ḥull. 56b באלו בני מ' אמרו וכ' by the intestines of birds (Mish. III, 3) are meant the stomach, the heart &c.—Eduy. III, 3 מעי אבטיח the seeds and the juice of the melon (v. preced.). Y. Maasr. I, 48d מה בין מֵיעֵי מלפפון למ' אבטיח what is the difference between the core of the melopepon and that of the melon?—Y. Ter. VIII, 46a top, v. מַסְמֵס I.—Tosef. Kel. B. Mets. IX, 2 מעיין שלה the *stuffings* of the sofa.

מְעַיְאִי, v. עַיָּא II.

מְעֻבֶּה m. (עָבָה) *dense, large-sized,* opp. מְדֻקָּק, v. דָּקַק. Arakh. 25a לא מְעֻבֶּה וכ' neither too densely, nor too sparsely sown. Succ. IV, 9 (48b); a. e.—*Pl.* מְעוּבִּין. Pes. 64b וחיו

קוראין אותו פסח מ׳ (not אותן, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. מְעוּנָן, v. עָנָה) and they called it the Passover of the crowded, v. עָנַךְ.

מָעוּט, v. מָעַט.

מְעוּטָא, מְעוּט, v. sub מִיעוּט.

מַעוּטֵי, infin. *Pa.* of מָעַט.

מְעוּטָנָא, מְעוּטָן, v. מַעֲטָנָא, מַעֲטָן.

מְעוּטֵי, v. עֵוֶר II.

מְעוּיָרָן* m (denom. of עַיִן) *having many eyes* or *colors*, name of a *plant* (prob. πολυόφθαλμος = βούφθαλμος), *Chrysanthemum*. Y. Kil. I, 27ᵃ, v. לְעוּנִים.

מָעוֹכְיָא, v. מָחוֹךְ II.

מְעוּלָה m., **מְעוּלָּה** f. (עָלָה, *Pi.*) *prominent, distinguished*. Ber. 10ᵇ (expl. עֲלִיַּת, II Kings IV, 10) מ׳ בבתים the most distinguished room (the *exedra*); Ned. 56ᵃ (expl. חשלייה, Mish. VII, 4) מ׳ שבבתים (Var. שבנכסיו) the best room. Men. 108ᵇ מ׳ שבביתי (Ms. M. מעליה שבביתיו) my best room. B. Kam, 13ᵇ (expl. מן העלייה, Mish. I, 4) במ׳ שבנכסיו with the best portion of his estate; a. e.—*Pl.* מְעוּלִין, מְעוּלָּין. Ib. מ׳ שבמשפחה the most distinguished of his family; a. e.

מְעוּמָד adv. (עָמַד) *standing, in a standing position*. Shebu. 38ᵇ שבועה מ׳ וכ׳ an oath must be taken standing, but scholars may remain seated. Ber. 30ᵃ רב חסדא אמר מ׳ Rab H. says (he who is walking on the road) must stand still (during prayer), opp. מהלך; Y. ib. II, beg. 4ᵃ. Sifré Deut. 155 אין שירות כשר אלא מ׳ no function is properly performed if the priest is not standing; a. fr.

מָעוֹן I m. (b. h.; עוּן) 1) [*selection*; cmp. בִּירָה,] *residence*, esp. *the Temple*; חמ׳ by the Temple! Tosef. Keth. III, 2. Tosef. Ker. IV, 4. Num. R. s. 12 שמת מְעוֹנְךָ בעליונים thou hast placed thy residence with the uppermost (angels). Koh. R. to XII, 7 מיטוי טהור מ׳ my residence (in heaven) is pure; a. e.—2) *Maʿon*, name of one of the heavens. Ḥag. 12ᵇ.—3) [*that which is looked for,*] *sustenance, support* (v. I Sam. II, 29; 32). Gen. R. s. 68, a. e. חקבו״ה מְעוֹנוֹ של עולמו the Lord is the support of his world; cmp. מָקוֹם.—[Ex. R. s. 24 מעין בתוך גרגרתו, some ed., read: מְעָנָן.]

מָעוֹן II pr. n. pl. 1) (b. h.) *Maon*, in Judaea. Mekh. Yithro, Baḥod. s. l. מ׳ יהודה.—2) מ׳, also בֵּית מ׳ *Maon, Beth Maon*, near Tiberias. Sabb. 139ᵃ bot. בי כנישתא דמ׳ the synagogue of M.; (Gen. R. s. 80, beg. בכנישתהון דמעונא, read דְּמְעוֹנָאֵי; Y. Snh. II, end, 20ᵈ (בכ׳ בשבריא). Y. Erub. V, 22ᵇ bot. בית מ׳; Y. Sot. I, 17ᵃ bot. בית מעיין (corr. acc.); Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 58).—[Tosef. Shebi. VII, 13 מעון Var., ed. Zuck. שמעון; oth. ed. מען.]

מְעוֹנָאָה m. (preced.) *of Maon*. Gen. R. s. 80, beg. יוסי מ׳ Jose of M.; Y. Snh. II, end, 20ᵈ מְעוֹנִי (h.); Yalk. Ez. 357 יוסף מְעוֹנָאָה.—*Pl.* מְעוֹנָאֵי. Ib. בכנישתהון דמ׳; Gen. R. l. c. (not דמעונא), v. preced.

מְעוֹנִי m. 1) *of Maon*, v. preced.—2) סֵפֶר מ׳ *the Book M'oni*, name of a Pentateuch copy in Jerusalem in which מְעוֹן was written in place of מְעוֹנָה (Deut. XXXIII, 27). Y. Taan. IV, 68ᵃ bot. ספר מ׳; Sifré Deut. 356 של מְעוֹנִים; Treat. Sof'rim VI, 4 ספר מעונה (corr. acc.).

מְעוֹנָיָא, v. מְעוֹנָאָה.

מְעוֹנִים, v. מְעוֹנִי.

מְעוֹנָן, מְעוֹנָנָא, v. מְעָנָן.

מועסה, Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4, read with ed. Bub. מועכה, v. קָמַט.

מועפרת, read: מַעֲפוֹרֶת.

מְעוֹרָב m. (denom. of עֵרֶב), מ׳ שמש *one who has become clean with the setting of the sun* (Lev. XXII, 7), opp. to טְבוּל יום, v. טָבַל I.—*Pl.* מְעוֹרָבִי (ה)שמש. Par. III, 7; Tosef. ib. III, 7. Ib. 6 מערבי שמש, מערבי של שמש (corr. acc.).—*Fem.* מְעוֹרֶבֶת. Sifra M'tsora, Zab., Par. 5, ch. IX.—[מְעוּרָב *mixed*, v. עָרַב I.]

מְעִיזְיָא, מְעִיזָיָא, מְעִיזָא, מְעִזִּי m. (v. עֵז) *from goats, goats-hair, horn* &c. Targ. O. Ex. XXV, 4 מֵעִזִּי ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 27, a. Massorah, p. 111); Y. מֵעִזֵּי. Ib. XXVI, 7 מֵעִזֵּי ed. Berl. (Y. דמֵעִזֵּי). Targ. Num. XXXI, 20. Targ. O. Ex. XXXV, 26 מֵעִזָּזָא (ed. Berl. מֵעִזָּזָא); Y. (מ׳) מֵעִזְיָא.

מַעֲזוּבָה f. (עזב, v. infra) *a concrete of stone chippings, clay* &c., used for paving floors, *pavement* covering the ceiling (תִּקְרָה) of the lower story and serving as flooring to the upper story. B. Mets. X, 2 התחתון..העלין את חמ׳ the dweller below must provide the ceiling, and the one above the pavement. Ib. 117ᵃ מ׳ אחזוקי וכ׳ the plaster preserves the ceiling (thus benefitting the owner of the lower story); (oth. opin.) מ׳ אשווויי וכ׳ it serves only to level the floor. Succ. I, 7 תקרה שאין עליה מ׳ a ceiling not covered with pavement; a. fr.—[עזב, Neh. III, 8 is supposed to mean: *to form a concrete for fortification purposes*.—Our w. seems to be a hebraization of מלט caementum (v. P. Sm. 2137), by confounding it with h. r. מַלַּט; cmp. חִימְלָטָא a. מַלַּטַּט.]

מַעֲזֵלָא m. (עָזַל) *spinner*. Koh. R. to VII, 9 (prov.) היכמא דמ׳ עזיל על פלכתיה כן סליק ליה מפלכתיה (not בפ׳; strike out חיא נסיב, being a Var. lect. or gloss to סליק) as the spinner winds (the yarn) on his distaff, so will it get off his distaff, i. e. the rash man hurts none but himself; v. גִּרְסָא III.

מָעְזָלָא m. (preced.) *the yarn on the distaff*. Targ. Prov. XXXI, 19 (h. text פֶּלֶךְ).

מָעַט (b. h.; cmp. מוּט) *to be thin, minute*.—Part. pass. מָעוּט; f. מְעוּטָה; *pl.* מְעוּטִים, מְעוּטָרִם; מְעוּטִין, מְעוּטוֹת. Y. Pes. V, 32ᵃ bot.; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. גסי רוח ומְעוּטֵי תורה big in spirit (haughty) and small in learning (of narrow capacity). Tosef. Ḥall. I, 7; a. e.—Tam. IV, 2 במעוטה *at least* (Talm. ed. 31ᵃ במעוטן, comment. במיעוטן on the *smallest* of the tables).

Pi. מִיעֵט, מְעֵט 1) *to diminish, reduce; to do little.* Ab. IV, 10 הוי מְמַעֵט בעסק וכ׳ do less business, and busy thyself with the Law. M. Kat. 22ª, v. עָסָק. Taan. I, 7 מְמַעֲטִין במשא וכ׳ we must reduce business transactions, building &c. Ib. IV, 6 משנכנס אב ממעטין בשמחה with the beginning of the month of Ab we must reduce rejoicing. Hull. 60ᵇ לכי ומַעֲטִי את עצמך go and make thyself smaller (be reduced). Snh. 17ª הואיל ומיעטתם עצמיכם because you made yourselves small (were modest); Num. R. s. 15. Tosef. Erub. IX (VI), 15 מיעטה באבנים וכ׳ if he reduced the size of the gap by means of stones &c. Y. ib. VII, beg. 24ᵇ ממעטין בכלים you may use utensils for reducing the opening. Bab. ib. 77ᵇ ממעט effects the reduction, i. e. puts the two adjoining places in the legal condition of dwellings connected by a gate; a. fr.—2) (interpret.) *to limit, qualify, exclude from the rule.* Shebu. 26ª הרי דורש את כל התורה ברבה ומיעט interpreted the entire Law on the principle of 'It includes and it excludes', i. e. on the principle that if, in the Biblical text, a specification is preceded and followed by general terms, both an extension (ריבוי) and a limitation (מיעוט) must be found; e. g. ib. (ref. to Lev. V, 4) או נפש . . . להרע . . . מי׳ וכ׳ 'or if a soul swears', this is a general expression, 'for bad or for good', this limits (the sphere of the law to things which are either an advantage or a disadvantage); 'whatsoever it be &c.', this is again a generalization; now what does it include? All kinds of words (vows); ומאי מ׳ מ׳ וכ׳ and what does it exclude? It excludes a religious act (the vow of doing a forbidden thing or not doing a commanded thing). Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 אם מיעטתים ממכיכה מרובה לא אמעטם בתנופה וכ׳ if I exclude them (the gentiles) from the privilege of laying hands on the sacrifice, which has a wider sphere of application, must I not exclude them from the privilege of waving &c.?; a. fr.—Part. pass. מְמוּעָט, v. מוּעָט.

Hif. הִמְעִיט *to do little, less.* Ber. 17ª שמא תאמר אני מרבה והוא מַמְעִיט lest you say, I do much good, and he but little; שנינו אחד המרבה ואחד הממעיט וכ׳ we have learned, whether one does much or little (they are equally worthy), provided one directs his heart &c.; Men. XIII, 11; a. fr.

Nithpa. נִתְמַעֵט, *Hithpa.* הִתְמַעֵט *to be diminished, reduced.* Erub. VII, 5 ג׳ התבן מעשרה וכ׳ if the pile of straw has been reduced to less than ten handbreadths. Ib. 54ᵇ; Ab. Zar. 19ª מִתְמַעֵט he will become less (will decline in learning). Arakh. 30ᵇ ג׳ כספו if his value was reduced. Tosef. Sot. XIV, 10 נתמעטו הימים וכ׳ the days were reduced, and the years shortened. Ib. התחזילו הגוים להתרבות וישראל להתמעט the nations began to grow and the Israelites to be reduced (in rank). Pesik. R. s. 14 נתמעטה ירדו he became reduced in fortune. Midr. Till. to Ps. XII, end נפשם מיתמעטת עליהם their soul within them shrinks, i. e. they feel jealous and angry; Yalk. ib. 659; Lev. R. s. 32, beg. מתמענה (corr. acc.). Sifra l. c. נתמעטה תנופה the sphere of the act of waving is the smaller one; נתמעטה סמיכה the laying on of hands has the smaller sphere; a. fr.—Erub. 80ᵇ מאי נתמעט ונתמעט 'it was reduced' (Mish. VII, 7) means, it was reduced to atoms, v. מְעַמְעֵם.—B. Mets. 71ª מחמעטין נכסיו, v. מוּט h.—Tosef. Mikv. VI (VII), 14 מיתמעטין, v. מְשַׁךְ.

מְעַט I ch., *Pa.* מַעֵט same, *to reduce; to exclude.* Yoma 74ª לְמַעוטֵי מאי . . . . לְמַ׳ וכ׳ this 'none but' is to exclude what (whom)? . . . It excludes the king; Shebu. 31ª Ms. M. (ed. לאפוקי); a. fr.

Ithpe. אִיתְמְעִיט *to be reduced; to be excluded.* Erub. 79ᵇ דא׳ מאיתמול when its size was reduced the day before; a. e.

מְעַט II m. (b. h.; preced.) *a little, little.* Ab. I, 15 אמור מ׳ ועשה הרבה promise little and do much. Sabb. 31ᵇ (ref. to Koh. VII, 16) הא מ׳ לירשע but a little wrong one may do?; a. e.—V. מִיעֵט.

מַעְטִין, מַעְטָן m. (עָטַן) *vat* or *pit* where olives are packed until they form a viscid mass. Toh. IX, 1 זיעת המ׳ the (intended) exudation produced by lying in the vat, opp. זיעת הקופה the (unwelcome) exudation originating in the pile or basket, v. זוּעַ h. Ib. 9; Tosef. ib. XI, 1. Tosef. Maasr. III, 7 מעטין. Ib. 13, a. e. מעטן. Y. Dem. VI, 25ᵈ top מ׳ של זיתים a mass of olives from the vat; a. fr.

מַעְטָנָא ch. same.—*Pl.* מַעְטָנֵי. Snh. 11ᵇ (Rashi מַעְדָּנֵי); Tosef. ib. II, 6 מעוטני; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top.

מַעְטֶפֶת f. (עָטַף II) *wrap.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 4.

מְעִי, v. מֵעָה.

מֵעִינָא, מֵעִינֵי, v. מֵעִינֵי.

מְעַיְלָא, v. מֵעָלָא.

מְעַיִן, מֵעִים, v. מֵעָה.

מְעַיְנָא, מְעָיְנָא, v. מַעְיָנָא, מַעְיָן.

מְעַיִל, v. מֵעַל.

מְעִיל m. (b. h.; עוֹל) *cloak, robe.* Ruth R. to IV, 8 (ref. to I Sam. XV, 27) מְעִילוֹ של מי whose cloak (did Samuel seize and rend)?; Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.—Esp. *the high priest's robe.* Yoma VII, 5. Zeb. 88ᵇ; Arakh. 16ª; a. e.

מְעִילָא, מְעַיְלָא ch. same. Targ. I Sam. II, 19. Targ. Ex. XXVIII, 4; a. fr.—*Pl.* מְעִילִין. Targ. Ez. XXVI, 16.

מְעִילָה f. (מָעַל; b. h. מַעַל) *false dealing, bad faith.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12, sq.) חרי מ׳ על דבר ערוה this (context) proves that *maʿal* refers to marital faithlessness (not to pecuniary defalcation). Ib. . . . אין מ׳ אלא שיקור . . *m'ʿilah* everywhere (in the Scripture) has the meaning of false dealing; Num. R. s. 8. B. Bath. 88ᵇ זה הקדים חטא למ׳ וכ׳ this one (who robbed a man) makes sin precede faithlessness (ref. to Lev. V, 21), whereas that one (who robbed the Temple) makes faithlessness precede sin (ib. 15); a. fr.—*Pl.* מְעִילוֹת. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12) שתי מ׳ הללו וכ׳ why this repetition of the stem מעל?—Esp. *m'ʿilah, the law concerning the unlawful use of sacred property* (Lev. V, 15 sq.). Tosef. Meïl. I, 5 מן חציל . .

המ׳ protects the flesh of the other animal from being subject to the law of *m.*, i. e. no use made of it is considered sacrilege. Ib. 8 רצא ידי מ׳ is no longer amenable to the law &c.; Meil. 2ª. Tosef. ib. III, 2 להיכן מ׳ זו נופלת to what fund does this fine for mal-appropriation go? Meïl. 12ª אית ביה מ׳, אי אמר מ׳, the law of *m'.* applies to it; a. fr.—*Pl.* as ab. Zeb. V, 5 אשם מ׳ the guilt-offering for mal-appropriations of sacred property; a. fr.—*M'ilah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli of the Order of Kodashim.

מְעִין, מֵעַיִם, v. מֵעָה.

מְעִין, מָעִין, v. מְעָה, מְעָא.

מֵעִין, v. עִין.

מַעְיָן, מַעְיָן m. (b. h.; עִין; cmp. עַיִן) 1) *spring, fountain; source, issue.* Mikv. V, 1. Ib. 3, v. נָבַל. Ned. 41ᵇ מ׳ הנובע a bubbling well, v. בּוּרְדָּם. Tanḥ. Thazr. 6 כל שער . . . מ׳ בפני עצמו for each hair . . . a separate well (which feeds it). Ex. R. s. 24 ברא הקב״ה מ׳ וכ׳ (not מעון), v. פַּרְגֶּרֶת. Gen. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. I, 2 מַעְיָנוֹ . . . כבש the Lord held back his germinating issue. Lev. R. s. 32; Cant. R. to IV, 12 מ׳ חתום אלו הזכרים 'a sealed well' (Cant. l. c.), that means the (pure) males. Yeb. 64ᵇ מ׳ גורם the well (in her womb) is the cause of the death of her successive husbands. Nidd. 11ᵇ; ib. 35ᵇ מ׳ אחר הוא it is one and the same source (from which the menses and the blood at parturition issue); a. fr.—*Pl.* מַעְיָנוֹת, מַעְיָנֵי׳. Ib. B. Mets. 87ª, a. e. כשני מ׳ like two springs. Pesik. R. s. 42 רבש כל המ׳ שלו וכ׳ he laid dry all the wells (secretory organs) both his own and those of his household &c. Tosef. Sot. XV, 3, a. e. חכמה מ׳ the well-springs of wisdom. Nidd. 28ᵇ מַעְיְנוֹתֶיהָ, מַעְיְנוֹתֶיהָ his, her (the leper's) discharges; a. fr.—2) (cmp. מֵעָה) *inside, digestive organs.* Snh. 81ᵇ עד שיוקטן מעיינו until his bowels are shrunk.

מְעֵינָא מַעְיָנָא ch. same, *belly, womb, bowels.* Targ. Ps. XLIV, 26 (v. מְעָא II). Ib. XXII, 11; a. e.—Taan. 10ᵇ bot. משום מ׳ to prevent disorder of the bowels; ib. 11ª קסבר משום מ׳ he thought the reason for recommending short diet was to prevent disorder of the bowels (of which he was not afraid).—*Pl.* מַעְיָנִין, מַעְיָדֵי׳. Targ. Ps. XL, 9; a. e.

חֲמִיעָסָה, מְעִיסָה f. (מעס, denom. of עִיסָּה) *a paste made of flour on which boiling water is poured,* contrad. to חֲלִיטָה. Ḥall. I, 6; Pes. 37ᵇ (Ms. O. חמעסה); Eduy. V, 2 (Ms. M. חמעסה); a. e., v. חֲלִיטָה II. Tosef. Ḥall. I, 2 חמיעסא.

מְעִיק, מָעִיק, v. עוק.

מְעִיקָא I m. (עוק) *oppressor* (=h. מֵצִיק). Targ. Is. LI, 13. Targ. Job XXXVI, 16 (h. text צָר). Targ. Esth. VII, 4; a. e.

מְעִיקָא II f. (preced.) *oppression, distress* (=h. מְצוּקָה). Targ. Ps. CXIX, 143; a. e.—*Pl.* מְעִיקָתָא. Ib. CVII, 13; 19. Ib. 6 מְעָקָתֵי׳; a. e.—[מְעִיקָא, part. f. of מְעַק, q. v.]

מְעַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) *to crush; to dissolve by rubbing.* Lam. R. to I, 1 מָעֲכוּ את חזקן (חעיר) they crushed an old man to death. Yeb. 34ᵇ מוֹעֲכוֹת, v. infra. Tosef. Pes. IV, 3, v. infra.—*Part. pass.* מָעוּךְ; f. מְעוּכָה; *pl.* מְעוּכִים, מְעוּכִין; מ׳ ע״י הרחק a foetus which can be squashed by rubbing, although with some difficulty. Y. Dem. VI, 25ᵈ top מ׳ חיבור a substance pressed into a mass (as olives in the vat) is considered as connected, v. חִיבּוּר. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מעוכה ed. Bub., v. קָמַט.—Lam. R. l. c. פסח מעוכין (not מעוכן) the Passover of the crushed (crowded); Pes. 64ᵇ פסח מ׳ . . . שנתמעך when one old man was crushed to death, and they called it &c. Tosef. ib. IV, 3 נכנסו ישראל . . . פסח מ׳ the Israelites entered the Temple mount and it could not contain all of them, and they called it &c.; (Var. מוֹעֲכִין the Passover of the crushers; Var. מוכרין); Pes. l. c., v. מְעוּבֶּה.

Pi. מִיעֵךְ 1) same. Nidd. l. c. מְמַעֲכָתּוֹ ברוק וכ׳ she tests the nature of the foetus by pressing and rubbing with her nail moistened with spittle. Y. Yoma VIII, 44ᵈ bot. צריך למַעֵךְ את חלולה you must squeeze the core of the olive together (to be used as a standard of size). Yeb. 34ᵇ תמר באצבע מִיעֲכָה Tamar destroyed her virginity by friction with her finger; (ib. מוֹעֲכוֹת brides acting like Tamar). Y. Sabb. XX, 17ᶜ bot. מְעַכֵּךְ (Bab. ib. 140ª מָחָא, v. מָחָה). Keth. 36ᵇ; Gitt. 81ª.—Esth. R. to I, 14, v. מָחָה; a. e.—2) (cmp. מוּךְ) *to lower.* Ber. 45ª קולו חקורא רְמַעֵךְ (Var. מַעְיִיךְ *Hif.*), v. נָמַךְ.

Hithpa. הִתְמַעֵךְ, *Nithpa.* נִתְמַעֵךְ 1) *to be crushed, squashed, rubbed off.* Y. Maasr. I, 48ᵈ bot., v. מָסַס. Pes. l. c., v. supra. Tosef. Mikv. VI (VII), 14 והן מִתְמַעֲכִין על הבגדים quot. in R. S. to Mikv. IX, 2 (ed. Zuck. מתמעטין) they are rubbed against (and stick to) the garments, v. גֵּץ. Men. X, 4 (66ª) שלא יִתְמַעֲכוּ that its grains may not be crushed; a. e.—2) *to be lowered, flattened.* Nidd. 47ª, sq., v. פַּחַ.

מָעֵךְ ch. same. Part. pass. מְעִיךְ *having crushed genitals.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.

Pa. מַעֵךְ same. Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102 (play on מעכה, Gen. XXII, 24) מַעֲכוֹן crush them; v. גַּחֲמוֹן.

מַעַל m. (adopted fr. Deut. XXV, 9) [*from on,*] *upper* of the shoe. Yeb. 102ª התורה אמרה מ׳ ולא מ׳ דמ׳ the text says 'from on' (his foot) but not the cover of a cover, i. e. the upper must be immediate to the skin of the foot, v. אַפְנָתָא. Ib. א״כ ליכתוב רחמנא במ׳ רגלו if it were so (that חלץ, Deut. l. c. meant 'to fasten'), the text ought to have read 'on the upper part of his foot'.

מַעַל m. (b. h.; עול or עלל; cmp. עָוֶל) *circumvention; fraud, adulteration, faithlessness.* Yalk. Ex. 343, v. הֵלֶם. Num. R. s. 7, v. next w.

מָעַל (b. h.; denom. of preced.) *to circumvent, defraud.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12) ומָעֲלָה בו מ׳ על דבר ערוה וכ׳ does 'she was faithless to him' refer to marital betrayal or to money matters?; v. מְעִילָה.—Esp. *to make inappropriate use of sacred property, to be guilty of transgressing, be amenable to, the law concerning* מְעִילָה (Lev. V, 15, sq.). Meïl. I, 1 מוֹעֲלִים בהן in using them inadvertently

one commits *m'ʿilah* (i. e. they retain their sacred character in spite of a mistake made at their slaughtering). Ib. אין מוֹעֲלִין בה it has no longer a sacred character. Ib. III, 2 לא נהנין ולא מועלין בהן you must not make use of them, but if you did, you are not amenable to &c.; a. v. fr.—[Yalk. Num. 765 מועל ומשקר, read מְעַגֵּל, v. עָגַל.]

מְעַל ch. same. Meïl. 14b דקמעיל בקודשא that he makes improper use of sacred property; ib. דקא מועיל בקדשים (corr. acc.).

מ' ,מְעָלָא m. (עָלַל, infin. מֵיעַל; cmp. בּוֹאָה II) *coming in, entering.* Targ. Y. II Ex. XXI, 10 [read:] מֵיעָלַיהּ ומיפקיה his visiting her (for marital duties); [Y. I מעיילה לה לוותה read: מְעָיְלִיהּ לָהּ or מְעָיְלִיהּ (fr. עיל)].—Keth. 53a מַעֲלָאי דידי my very coming in (with you).—*Pl.* constr. מֵ', מַעֲלֵי, מַעֲלֵי שמשא מ' *sunset.* [Dan. VI, 15 מֵעֲלֵי, ed. Baehr מַעֲלֵי.]—Targ. Y. II Num. XXV, 4.—מ' שבתא, מ' (יומא ד)פסחא &c. *Sabbath eve* (*Friday*), *Passover eve* &c. Ib. XXII, 28.—Targ. Y. Gen. XIV, 13.—Gitt. 77a. B. Mets. 49a bot. Keth. 62b כל מ' יומא וכ' every eve of the Day of Atonement. Ib. 63a; a. fr.

מַעֲלָה I m. (part. *Hif.* of עָלָה); מַעֲלֶה עָשָׁן *Smoke-Raiser,* name of a plant used as an ingredient of frankincense (*Fumitory?*). Ker. 6a. Tosef. Yoma I, 8 (ref. to בענן, Lev. XVI, 2) מלמד שניתן בו מ' ע' this intimates that he must add *maʿălē ʿashan.* [Ib. II, 6; Y. ib. III, 41a חיו בקיארן . . . במ' ע' understood how to make the smoke of the frankincense rise; Bab. ib. 38a להעלות ע'.]

מַעֲלָה II m. (b. h.; preced.) *ascent.*—מַעֲלֵה אֲדוּמִּים (b. h.) pr. n. pl. *Maălē Adummim, Maledomim* between Jericho and Jerusalem. Tosef. R. Hash. I, 15; Y. ib. II, 57d bot.; Bab. ib. 22b.

מַעֲלָה f. (b. h.; preced.) 1) *ascent, step.* Midd. II, 3 רום מ' the height of every step; a. e.—*Pl.* מַעֲלוֹת. Ib. Succ. V, 4 חמשה עשר מ' הידודות . . שיר המ' fifteen steps leading down . . . . , corresponding to the fifteen 'Songs of Steps' (Ps. CXX to CXXXIV). Ib. 53a הני חמש עשרה מ' those fifteen (Songs of) Steps. Yoma 23a מ' האולם the steps in front of the Temple hall (Tosef. ib. I, 12 פתח); a. fr.—2) *rise.* Num. R. s. 15 מַעֲלָתָן של צדיקים מ' וכ' the rise of the righteous is a rise without a decline; מַעֲלָתוֹ של עשו מ' שבולה וכ' Esau's (a Roman's) rise is a rise which may lead to degradation; a. e.—3) *degree, gradation, superiority; preference; advantage.* Yoma 44a; Num. R. s. 7 חיו מה מ' יש בין וכ' now, there is no gradation of sanctity between the interior of the Temple and the space . . . , except &c. Keth. 13a, a. e. מ' עשו ביוחסין where priestly descent is concerned, they put up a higher standard (made the law more stringent). Kidd. 70b זו מ' יתירה יש בין וכ' this is the distinction of Israelites over converts; a. fr.—*Pl.* as ab. Yoma 44b מ' דאוריתא the gradations in sanctity are of Biblical origin (v. Kel. I, 8, sq.).—3) *height, on high.* Mekh. Mishp. s. 15 עין של מ' the eye of the Lord. Tanh. B'shall. 23 אש של מ' (some ed. שָׁלַמ'), v. מַטָּה.—לְמַעֲלָה a) *on high, in heaven.* Hag. II, 1 (11) מה למ' (Ms. M. a. Y. ed. למעלן) what is on high; Gen. R. s. 1; a. fr.—Freq. לְמַעְלָן, לְמַטָּן, שֶׁלְמַטָּן, מִמַּ', v. מִטָּה.—b) *upward, behind, beyond.* Kidd. IV, 5 מן המזבח ולמ' v. בָּרַךְ; a. fr.—c) (of time) *further on.* Pes. 50b, a. fr. מן המנחה ולמ' from the *minḥah* time and onward. Ber. 26b; a. fr.—d) *above, of superior rank.* Kel. I, 2, sq. למ' מהם of a higher rank (in Levitical law); a. fr.

מַעֲלֵי f., v. next art.

מַעֲלֵי (מַעֲלֵי), pl. of מַעֲלָא.

מַעֲלֵי m. (עָלַל; cmp. תּוֹעֶלֶת עָלַל) *achievement, profit; good.* Targ. II Chr. XIII, 2 שמא דמ' a name of good portent.—Targ. Lam. IV, 9 מ' better off.—Ber. 10a בנין דלא מעלי (cmp. בְּלִיַּעַל) bad children; בני דמ' (cmp. חֲנֵנִיָּה ch.) good children (Ms. M. זרעא דמעלי, v. Rabb. D. S. a. l. note).—Used as adj. B. Bath. 74b מלחא מ' (Ms. M. עדיקא), v. מֶלַח ch. Ib. לא מ' is of no good. Keth. 105b משום דמ' טפי because they are better. Sabb. 129a דמ' ביה שימשא Ms. M. when lying in the sun is healthy. Keth. 62b צנוע ומ' pious and capable; a. fr.

מַעֲלֵי c. (preced.) *good, perfect, valid.* Targ. Job XXXIII, 28 נהורא מ' the perfect light (of the hereafter).—Nidd. 29a ולד מ' a genuine embryo. Gitt. 29a bot. גיטא מ' חזי a valid divorce. Ber. 11b, a. fr. לישנא מ' a more appropriate expression, opp. דבר מגונה, v. גְּנָה.—Shebu. 45b כמה מ' הא שמיעתא how fine an argument is this!; a. fr.—*Pl.* f. מַעֲלַיָּתָא. Ber. 8a מהני מילי מ' וכ' one of those fine sayings of thine concerning &c.—[Targ. Ps. CXVIII, 20 מעלא, some ed., v. מַעֲלָנָא.]

מַעֲלִיוּתָא f. (preced.) *perfection, excellence; improvement.* Shebu. 45b מאי מ' wherein consists the excellence (of the argument)?, v. preced. Men. 43a אי אישתני למ' Ms. M. (ed. אשתנאי) if it changed for the better. Ber. 56a מפשר ליה למ', v. פָּרִיעוּתָא. Ḥull. 5b מ' היא does it imply perfection?; a. fr.

מַעֲלָל m. (b. h.; עָלַל) [*bringing about,*] *deed.*—*Pl.* מַעֲלָלִים. Midr. Till. to Ps. LXII, 13 מַעֲלָלָיו הרעים his evil deeds.

מַעֲלָא ch. same, *evil deed.*—*Pl.* מַעֲלֵי. Targ. Ps. XXVIII, 4 Ms. (ed. עובדי).—[Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Ar. v. מְעַלְעָלָא.]

מַעֲלָן, v. מַעֲלָה.

מַעֲלָנָא m. (עוּל) 1) *entrance, gate.* Targ. Jud. IX, 40. Targ. Ps. CXVIII, 20 (some ed. מעלא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 56b מ' אית לה it has an entrance (for taking in food), opp. מפקנא discharge.—*Pl.* מַעֲלָנֵי. Targ. II Chr. XXIII, 14. Targ. Ps. LXXXVII, 2; a. e.—2) mostly *pl.* (=מַעֲלָא) *setting.* Ib. L, 1. Targ. Josh. I, 4; a. fr.—[Targ. Ps. XIX, 6 Ms. (read מַעֲלָנֵיהּ; ed. only באורח מעלני בפניא באורחא).]

מַעֲלַעֲלָא m., *pl.* constr. מְעַלְעֲלֵי (עַלְעֵל) *that which is to be explored, weak points.* Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Levita (Ar. מְעַלְעֲלֵי; ed. מערירית מטעירתא).

מ' מָרָא, מַעֲלַת pr. n. pl. *Maʿălath M'ra.* Targ.

Y. I Num. XXXII, 3; 37 (h. text אלעלה; O. some ed. בעלי דבבא; Y. II לעלא).

מְעַלָּתָא f. pl. (עֲלַל) *income.* Pesik. R. s. 31 (emend. in ed. Fr.) שיבבא בישא מני מ' ולא מני נפקתא a bad neighbor counts (his neighbor's) income but not (his) expenses.

מַעֲמָד m. (b. h.; עָמַד) 1) *standing up;* מ' ומושב *standing up and sitting down, halt of the funeral escort on returning from burial for lamentation or consolation.* Tosef. Pes. II (III), 15 אין מ' ומו' וכ' no less than seven halts are made. Ib. 14 מקום שנהגו לעשות מ' ומו' where it is customary to make halts (on the eve of Passover). B. Bath. 100b עבד לה מ' ומו' arranged for her sake a *maʿămad* &c. Meg. IV, 3 (23b) אין עושין מ'... בפחות מעשרה we arrange no *maʿămad* &c. with less than ten persons; a. fr.—B. Bath. l. c. מקום המוכר.. מ' if one sells his grave, the road to his grave, or his halting place.—*Pl.* מַעֲמָדוֹת. Ib. אין פותחין מד' מ' ומושבות no less than seven &c., v. supra.—2) (law) *presence* of witnesses, judges &c. Ib. 144a bot. במעמד שלשתן in the presence of us three (the owner, the trustee, and the recipient). Y. Shebu. VI, 37a top; Y. Gitt. IX, 50c bot., v. אֲשֶׁר. Y. Keth. XIII, 36a bot. בשפסק במַעֲמָדָהּ when her father made the promise in her presence; a. fr.—3) *post,* a division of popular representatives deputed to accompany the daily services in the Temple with prayers, and also a corresponding division in the country towns, answering to the divisions (guards, v. מִשְׁמָר) of priests and Levites. Taan. IV, 2 על כל משמר ומשמר חירה מ' וכ' corresponding to every guard was a post of priests, Levites and Israelites stationed in Jerusalem. Ib. 4 אין בו מ' no prayer meeting of the *maʿămad* took place.—מ' אֲנָשֶׁה, v. אֲנוֹשׁ; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 2 אלו חן מ' this is the origin of the *maʿămadoth.* Ib. 27b, a. e. אלמלא מ' but for the prayer meetings of &c. Meg. III, 6 במ' במעשה בראשית at the prayer meetings the first chapter of Genesis was read (one section each day of the week).

מַעֲמִיד m. (עָמַד II) *support, frame.* Sabb. 60a; 15b הכל הולך אחר חמ' (in levitical law) everything depends on the nature of the support (e. g. the seal is judged by its setting, the ladder by its frame). Tosef. Kel. B. Bath. II, 5 למ' a piece of a web which can be used for the weaver's frame, v. גְּוִילָה.—*Pl.* מַעֲמִידִין. Y. Yeb. XII, 12d top מ' של עץ the main body of the shoe made of wood. Y. Sabb. VI, 8b אחר מַעֲמִידָיו it depends on the nature of its supporters (i. e. the parts which keep the framework in position; Bab. ib. 60a מסמרותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 השלובים).

מַעֲמַקִּים m. pl. (b. h.; עֹמֶק) *depths.* Ab. d'R. N. ch. III כשירדתי למַעֲמַקֵּי מצולה when I went down to the depths of the abyss.

מַעַן, Lev. R. s. 32 מחמענת, v. מָעַט.

מַעֲנָה m. (b. h.; עָנָה I) *answer.* Midr. Till. to Ps. VIII לא מצאו לו מ' they knew not what to answer him.

מַעֲנָה f. (b. h.; preced.) 1) *turn* of the plough, *furrow, furrow's length.* Tosef. Hull. IV (V), 6. Ohol. XVII, 2; a. e.—2) (perh. מַעֲנֶה m.) *handle of the plough; coulter.* Tosef. Shebi. III, 20 ובלבד שלא יסמוך לח מ'; Y. Ab. IV, 35b bot. ובלבד שלא יסמוך את חמ' provided that (in training the cow for ploughing) he will not press the coulter (so as to make the appearance of real ploughing).

מְעַנִּין, מְעַנִּן m. (עֲנַן I) *augur from clouds.* Targ. O. Deut. XVIII, 10 מְעָנֵּן ed. Berl. (oth. ed. מְעוֹנֵן, מְעַנֵּן). —*Pl.* מְעַנְּנִין, מְעַנְּנָן, מְעַנְּנָא. Ib. 14 מְעַנֵּן ed. Berl. (oth. ed. מְעַנְּנָן, מְעוֹנְנָן).

מַעְסָרָא, v. מַעֲשָׂרָא.

מַעֲפוֹרָא v. מַעֲפָרָא.

מַעֲפֹרֶת, מַעֲפֹרֵת f. (denom. of עָפָר) [*duster,*] *apron, any garment for the protection of clothes.* Zeb. 94b; Hull. 123b כדי מ' enough to be used as an apron. Sabb. 9b משיניח מ' וכ' from the time he puts the hair-cutters' wrap upon his knees. Ib. משיירה מַעֲפָרְתוֹ וכ' (Rashi: מַעֲפוֹרָתוֹ) from the time he shakes his wrap off (to prepare for bathing).—Esp. *a travelling cloak with a hood* (cmp. Sm. Ant. s. v. Cucullus), also *a short cloak with a hood* (palliolus). Tosef. Meg. IV (III), 30 עטוף במ' וכ' for one wrapt in a travelling cloak, a birrus .... it is unbecoming to read &c. Sifré Deut. 234 פרט למ' שלא וכ' exclude a *maʿăforeth* with which one cannot cover his head and the larger portion of his body; Yalk. ib. 933 (not מיעוט). Y. Ter. VII, 44d bot. מַעֲפָרְתוֹ. Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d (one of a class of clothes permitted to be saved on the Sabbath). Lev. R. s. 2; Pesik. Shek., p. 17a. —*Pl.* מַעֲפָרוֹת, מַעֲפָרָאוֹת. Ib.

מְעַפֵּר m. (denom. of עָפָר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (to remove dust &c.), v. מְעַפֵּר.

מַעֲפָרָא f. (v. מַעֲפוֹרֶת) *cloak with a hood.* Targ. I Kings XX, 38; 41 (Ar. מעפורא; Kimḥi מעפרתא; h. text אֵפֶר). —*Pl.* מַעֲפָרָן. Y. Sabb. VI, 8b bot. (transl. מעטפות, Is. III, 22) *colobia* and *m.* קולבין ומ'

מעפריא, Y. Bicc. III, 65d שמיון דמ', v. עֲפָרְיָא.

מַעֲפֶרֶת, v. מַעֲפוֹרֶת.

מַעֲפָרְתָּא, v. מַעֲפָרָא.

מעפרתים, Y. Sabb. XIV, 14c bot., v. עֲפָרְתַיִם.

מַעְצָד m. (b. h.; עצד *to cut*) *adze.* B. Kam. X, 10 מ' שהחרש מוציא במ' the chips which the carpenter makes with the adze; Tosef. ib. XI, 15. Kel. XIII, 4. Sabb. XII, 1 (the stone-cutter's trimming adze). Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942, v. פָּטֶל. Kel. XXIX, 6 חמ' של לגיונות the battle-axe of the legions. Tosef. ib. B. Bath. I, 7 מצעד (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַעֲצָדִין. Arakh. VI, 3 (Bab. ed. 23b מצעדין, corr. acc.).

מַעְצָא, מְעָצָא m. (עָצַץ) *vat.* Targ. Is. LXIII, 2, sq.; a. fr.—Ab. Zar 60a (Ar. מְעָצָא), v. זִיזָרָא.—*Pl.* מַעְצֵי, מַעֲצַיָּא. Targ. Is. XVI, 10.

מַעֲצַרְתָּא, מְעָצָא I f. (preced.) *press-room* (=h. בֵּית

חגירתו, v. גַּת). Targ. Num. XVIII, 27 (h. text יקב).—Ab. Zar. 70a. Ib. 74b מַעֲצַרְתָּאִי my press-room; a. e.

מַעֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר; cmp. עֲצֶרֶת, עֲצַרְתָּא I) *meeting room, school-house.* Erub. 49a; 60a.

מְעֵיק, מְעַק (v. מוּק) *to beat, stamp;* trnsf. *to scorn.* Part. מְעֵיקָא, f. מְעֵיקָא. Targ. II Kings XIX, 21; Is. XXXVII, 22, v. מוּק.—Y. Ber. II, 4d top ואינון מְעַיקִין לן למחר . . . to-morrow they will be with us (the dead), and now they scorn us (by treading on our graves).

מַעֲקָה m. (b. h.; עקה *to restrain*) *railing.* M. Kat. I, 10. Sifré Deut. 229 פטור מן המ׳ not subject to the law &c. (Deut. XXII, 8). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, v. קוּפָּה; a. e.—בֵּית מַ׳ pr. n. pl. *Beth-Maʿăkeh.* Y. Maas. Sh. IV, 54d bot., v. מְעַשׂ III.

מַעֲקוּצִי* f. (עָקַץ) *sting.* Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מכותי או חדא מ׳ either a bite or a sting; v., however, אמכותי.

מְעָקָא, v. מְעֵיקָא II.

מַעֲרָב m. (b. h.; עֶרֶב) *sun-set, West.* Erub. III, 5, v. עֵרוּב. B. Bath. II, 9 מַעֲרָבָהּ west of the town; a. v. fr.

מַעֲרָבָא, מַעְרָבָא ch. same. Targ. Prov. VII, 9 מַעֲרַב יוֹמָא (h. text ערב יום). Targ. Gen. XXVIII, 14; a. fr.—In Talmud Babli מ׳ *the West, Palestine.* Ber. 2b במ׳ in the Palestinian colleges. Yeb. 117a; a. fr.—[Lev. R. s. 17 במ׳ אמרי, read בִּמְעַרְבָּאֵי, v. עַרְבָּא.]—[Sot. 41b בר מ׳ prob. pr. n. m.]

מַעֲרָבָאָה m. ch. = h. מַעֲרָבִי *western, western man* Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Joel II, 20; a. fr.

מְעַרְבְּבִיָּא, v. עַרְבֵּב.

מַעֲרָבִי m. (denom. of מַעֲרָב) *western.* Zeb. V, 2; a. fr.—Fem. מַעֲרָבִית. Ib. 3 צפונית מ׳ (קרן) north-western corner of the altar. B. Bath. 25b קרן מ׳ צפונית north-west; a. fr.—[מערבי, Tosef. Par. III, 6, v. מְעוֹרָב.]

מַעֲרְבֶּלָא m. (עַרְבֵּל) *whirlpool.*—*Pl.* constr. מְעַרְבְּלֵי. Targ. Job XXXVIII, 16.

מְעָרָה f. (b. h.; עור, cmp. אור) *cave.* Y. Ber. IV, 7d top, v. מַגּוּרָה II. Sabb. 33b חיזרו למְעַרְתְּכֶם go back to your cave (hiding place). Yeb. 119b; a. fr.—מְעָרַת המכפלה, v. מַכְפֵּלָה.—*Pl.* מְעָרוֹת. M. Kat. 5b; a. fr.

מערובה, v. מֵעֵרוֹכָה.

מַעֲרוֹךְ m. (עָרַךְ) *board on which the baked bread is arranged* (Maim.); *rolling pin* (R. S. a. oth.). Kel. XV, 2.

מְעָרְכָה* ch. same. Y. Sabb. VII, 10a bot. במ׳ משם טוחן (not במעריבה) he who beats flax (on the Sabbath) using a rolling pin, is guilty of an act of the category of grinding (crushing the seeds).

מַעֲרוֹקָא, מְעָרוֹ׳, v. מְעָרְקָא.

מַעֲרִיב m. (עָרַב II), מַ׳ עֲרָבִים (ח) *who causes the evenings to set,* name of *the first section of the night prayer.* Ber. 12a פתח במ׳ ע׳ וכו׳ if one began the first section with *maʿărib ʿărabim* and closed with 'Creator of the lights'. Ib. סיים במ׳ ע׳ if he closed with *m. ʿăr.* (in place of 'Creator of the lights').—[In liturgy: מַעֲרִיב (תְּפִלַּת) *the night prayer.*]

מַעֲרָכָה f. (b. h.; עָרַךְ) 1) *arrangement, order,* esp. *pile of wood on the altar in the Temple.* Yoma 33a אבירי מסדר מ׳ . . . מ׳ גדולה וכו׳ Abbayi related the order of the priestly functions in behalf of the college . . as follows: the large pile comes before &c. Tam. II, 3, sq. Tosef. Yoma III (II), 3; Yoma 45a; a. fr.—*Pl.* מַעֲרָכוֹת. Ib. IV, 6; a. fr.—2) *line of battle, battle-field.* Midr. Sam. ch. XI; Yalk. ib. 102 במ׳ הית he (Saul) was in the battle.

מערכים, Yalk. Gen. 115, read: מַעֲנָיִם.

מַעֲרָכִים m. pl., constr. מַעַרְכֵי (b. h.; עֶרֶךְ) *arrangements, ordinances,* esp. (כהן) מלחמה מ׳ *the regulations concerning excuses from the army to be proclaimed before battle* (Deut. XX, 5—9). Tosef. Sot. VII, 18 on arriving at the frontier he says, מי ששומע ילך לשמוע מ׳ כהן מלחמה let him who hears (this) go to hear the proclamation of the priest of war (v. מָשׁוּחַ); במ׳ מלחמה מהו אומר what is said in the proclamation before the battle? Sot. 42b top שמעו דברי מ׳ מלחמה listen to the words of the proclamation. Ib. VIII, 2 כל אלו שומעין דברי כהן מ׳ וכו׳ all these listen to the words of the priest appointed over the ordinances of battle and go back &c.; Sifré Deut. 193, sq.—V. עֶרֶךְ.

מְעָרְעָא, v. מְאָרְעָא.

מְעָרְקָא m. (עָרַק) *run, haste.* Targ. Ps. CXVI, 11.

מַעֲרָקָא m. (preced.) *fugitive.*—*Pl.* מְעַרְקָיָא. Targ. Jer. XLVIII, 19 (ed. Wil. מְעָרְקָן; ed. Lag. מַרְעִירְקָיָא). Targ. Y. Lev. XXVI, 36 מַעֲרוּקֵי (מְעָרוֹ׳).

מְעָרְתָּה, מְעַרְתָּא f. ch. = h. מְעָרָה. Targ. Gen. XIX, 30; a. fr.—Sabb. 33b, a. fr.—Esp. *burial cave.* B. Bath. 58a מ׳ דאברהם the cave where Abraham was buried; a. fr. —*Pl.* מְעָרָתָא. Targ. I Sam. XIII, 6.—B. Bath. l. c. חזה מציין מ׳ undertook to mark the burial caves.

מַעֲשֶׂה m. (b. h.; עָשָׂה) *deed, act; practice; fact, event.* Yeb. IV, 9 מ׳ עד שיעשה . . . until thy older brother takes action concerning her (v. חָלִיצָה a. רִבּוּם). Ab. I, 17, v. מִדְרָשׁ. Kidd. 40b, v. לִימּוּד. B. Bath. 130b . . אין למדין הלכה מ׳ ולא מפי מ׳ . . . הלכה למ׳ you dare not derive a law either from a theoretical decision or from an act (of your teachers) unless they declare their decision a rule for practical guidance. Ib., a. fr. רב מ׳ a practical decision is a teacher (a guiding precedent). Yeb. XV, 2 וכמ׳ שהיה and only in the same way as it (the precedent) happened. Ib. 116b, a. fr. בירדן . . מ׳ משום on account of an occurrence. Ib. . . דהיה מ׳ וכו׳ only for the Jordan and for a ship exactly as the event took place, they established the ordinance &c. Ber. I, 1 מ׳ ובאו וכו׳ it happened that &c. Bets. III, 2 מעשה

בעכו״ם וכ׳ it happened that a gentile brought &c. Ib. 24ª, a. fr. מ׳ לסתור you quote a fact which disproves your rule! Yeb. 70ᵇ מיחוסר מ׳ ומ׳ בגופו he (the uncircumcised) lacks an act and this to be performed on his body; a. fr.—אנשי מ׳ (sub. נְסִים) *men in whose behalf miracles occur, saints.* Sot. IX, 15; a. fr.—מַעֲשֵׂה מרכבה, מ׳ נסים &c., v. respective determinants.—*Pl.* מַעֲשִׂים, constr. מַעֲשֵׂי. B. Kam. 95ᵇ, a. fr. הא מ׳ בכל יום is it not a daily occurrence? Tosef. Nidd. IV, 3 שני מ׳ הולידן וכ׳ my father brought the report of two precedents from Tibin to Jabneh. Ber. 32ᵇ מ׳ טובים good deeds; a. v. fr.

מַעֲשָׂנָא m. (עָשַׂן) *stronghold.* Targ. Prov. X, 29 (Ms. מַעֲשָׂנָא).

מַעֲשֵׂר m. (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) *tithe.*—תרומת מ׳ the tithe of the tithe which the Levite owes to the priest (Num. XVIII, 26); מ׳ or מ׳ ראשון the first tithe belonging to the Levite; מ׳ שני the second tithe to be consumed by the owner in Jerusalem (Deut. XIV, 22, sq.); מ׳ עני the poor man's tithe, every third year (ib. XXVI, 12). Maas. Sh. V, 6; a. v. fr.—*Pl.* מַעֲשְׂרוֹת (מַעֲשֵׂרוֹת). Maasr. I, 1 חייב במ׳ is subject to tithes; a. v. fr.—*Ma'asroth, Ma'aser Sheni*, respective names of two treatises of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'raim.

מַע׳, מְעַ׳, מַעְשַׂרְנָא ch. same. Targ. Num. XVIII, 26 (ed. Berl. מְעַ׳); a. fr.—Targ. Y. Deut. XII, 6 מַעְשַׂרְתֵּיכוֹן (collective noun).—*Pl.* מַעְשַׂרְנַיָּא; מַעְ׳, מְעַ׳, מַעְשַׂרְיָא; מַעְ׳. Targ. Num. XVIII, 28; Targ. O. Deut. l. c. מעסריכון ed. Berl. (ed. Vienna מַעְשָׂרְתֵי׳). Targ. Mal. III, 8; 10; a. fr.

מַעֲשַׂרְתָּא, v. preced.

מַפְבֵּשְׁתָּ, v. sub פָּרַב.

מַפְגִּיעַ m. (פָּגַע) *mafgi'a (plague)*, name of an animal of which the lion is afraid, *the Aethiopian gnat* (Levys. Zool. d. Talm. p. 316). Sabb. 77ᵇ (Rashi: *a small beast* frightening the lion with its howl).

מַפְגְּרוּתָא f. (פְּגַר I) *desolation.* Targ. Is. XLIX, 19.

מַפְדוֹנִי, Targ. Y. Ex. XXII, 16 some ed., v. מִפְּרוֹנָא.

מַפָּה f. (נָפָה) 1) *flag.* Num. R. s. 2 לכל נשיא ונשיא מ׳ וצבע for each prince a flag of a different color. Ib. צבע מ׳ the color of the flag; a. fr.—[*Pl.* מַפּוֹת. Mekh. B'shall. s. 2, v. מִנָּפָה.]—2) (cmp. Lat. mappa, of Punic origin) *napkin, towel.* Ber. VIII, 3; a. fr.—3) *bandage* around a scroll. Y. Meg. I, 71ᵈ; Y. Erub. X, 26ᵇ top ספר שאין עליו מ׳ a scroll which is not bandaged (so that the writing is partly exposed).

מַפּוּחַ m. (b. h. מַפָּח; נָפַח) 1) *mechanic's bellows*, contrad. to שפיפרת blowing tube. Tosef. Bets. III, 15.—2) *smithy.* Tanḥ. Vayesheb 1, v. נִיצּוֹץ—Gen. R. s. 84 לנפח שחירת פתוח, read: כִּפּוּחוֹ, v. נָפַח.

מַפּוּחָה, מַפּוּחָא ch. same, *bellows.* Taan. 12ª מ׳ דמלא וכו׳ belows full of wind (abstinence without merit).

מְפוּלָם, v. פָּלַם.

מְפוּלָשׁ, v. פָּלַשׁ.

מַפֹּלֶת, מִפּוֹלֶת f. (נָפַל) 1) *dropping, throwing seed.* Arakh. 25ª במ׳ יד . . . כור זרע we assess the value of a field by the quantity of seed ... which it takes when strewing with the hand, opp. to מ׳ שוורים strewing from a perforated bag or wagon drawn by oxen; B. Mets. 105ᵇ; a. e.—Y. Ber. III, 6ᶜ bot. במפלת יד with one and the same throw.—2) *falling in, debris.* Ber. 3ª, sq. you must not enter a ruined building for prayer מפני חמ׳ because it may fall in. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top מיד חמ׳ מצילין . . we must save (on the Sabbath) .... persons buried under debris. Pes. II, 3 חמץ שנפלה עליו מ׳ leavened matter covered with debris; a. fr.—3) (= מַפָּלָה) *downfall.* Y. Ber. V, beg. 8ᵈ במ׳ של מחריביו חתם Jeremiah closed with prophesying the downfall of the destroyers of the Temple; (Midr. Till. to Ps. IV בְּמַפַּלְתָּן).

מְפוּקִים* m. pl. (v. פְּרִיקָא II) *gliding, sinking.* Koh. R. to VIII, 11 (in Chald. dict.) הא רומיא עללין . . . לית לחין מ׳ (some ed. מפיק׳) those haughty ones (or Romans) go in, . . . go out, they never slip.

מַפְזִיחָנָא, מַפְזִיחָנָא (a feigned denom. of פּוּרָה, v. כְּפַזְחָנָא) *I will* be a *pazih* (a substitute for *nazir*). Y. Naz. I, beg. 51ª מפחזנא (corr. acc.); Ned. 10ᵇ מפיחנא (corr. acc.); v. כְּפַזְחָנָא.

מַפָּח m. (b. h.; נָפַח) *blowing, expiring*; מַפַּח נפש *exhaustion, despair.* Tanh. Sh'mini 11.—[Tosef. B. Bath. II, 17 מפח, read with ed. Zuck. מפוייחת, v. פּוּחַ h.]

מַפָּחָא m., **מַפְחָתָא** f. ch. same; מַפַּח נָפְשׁ, מַפְחַת *despair.* Targ. Job XI, 20. Targ. Is. XVII, 11. Targ. Deut. XXVIII, 65 מפחת (ed. Vien. מַפְחַן, *pl.* constr.; Y. מְפַחַת).—[*Pl.* מַפְחִין. Targ. Ps. XI, 6 מ׳ דאשתא, v. נְפַח.]

מפחזנא, v. מַפְזִיחָנָא.

מַפְחַת, מַפְחַן, v. מַפָּחָא.

מפטילון, Sifré Deut. 43, v. פּוּטִילִין.

מִפְטִיר m. v. פָּטַר.

מַפְטָרָא m. (פָּטַר) *dismissal from school, reading of Scriptures and prayers at dismissal.*—*Pl.* מְפַטְּרֵי. Ber. 53ᵇ בעידן מְפַטְּרֵיהוּ (Ms. F. דקא מַפְטְרֵי) at the time of their dismissal with devotional exercises; בדלא עידן מ׳ (Ms. F. דקא מגמרי להו) not at dismissal (when they recite merely for practice).

מְפַטְּרָא, מִפַּטְּרָא f. (פָּטַר) *divorced.* Targ. Y. Lev. XXI, 7; 14.

מְפִיבֹשֶׁת, מְפִיבֹ׳ (b. h.) pr. n. m. *Mephibosheth*, son of Jonathan, fabled to be a great scholar and acknowledged by David as his teacher. Ber. 4ª. Num. R. s. 8; a. fr.—Erub. 53ᵇ, v. נָגַב.

מפיחנא, v. מַפְזִיחָנָא.

מַפִּיס, מָפֵיס pr. n. pl. *Memphis* in Egypt. Targ. Jer. II, 16, a. e. (h. text נֹף). Targ. Ez. XXX, 13 מָפַס ed. Wil.—V. מִנְפִּיס.

מְפַסֶּלֶת f. (פָּסַל) 1) *plane.* Kel. XIII, 4 (ed. Dehr. 5: Mish. ed. מִפְסֹלֶת; Maim. in comment. מִפְצֶלֶת).—2) *sculptor's chisel.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17, v. מַקֶּבֶת.

מִיפְּ, מְפַסְלְתָּא f. ch. (preced.) *sculptor's work, engraving.* Targ. Ps. LXXIV, 6 מְרִפְסַלְתָּ ed. Lag. (some ed. מְפַסּוֹ; ed. Wil. מַפְּ), v. דְּרוֹסְטָר.

מְפָץ m. (פָּצַץ *to split*) *mat of reeds, bark* &c.; *the poor man's mattress.* B. Mets. 113b in cases of seizure for debt we must allow מיטה ומיטה ומ׳ וכ׳ a (dining) couch and a couch with matting to the poor man, contrad. to מַצָּע. Sabb. 84a, sq. Kel. XXVII, 2; a. fr.

מִפְצָא ch. same.—*Pl.* מְפָצֵי. Sabb. 65a ומ׳ ביומי תשרי and had mats for them (spread at the bottom of the river in which they bathed; oth. opin. put up on the shore as screens) in the days of Tishri; Ned. 40b; a. e.

מְפַצֶּלֶת f. *plane,* v. מְפַסֶּלֶת.

מְפָקָא, v. מִיפְּקָא.

מִפְקָנָא m. (נָפַק) 1) =h. מוֹצָא, *coming forth*; מ׳ דמיא *spring;* (of a building) *exit*; (of troops) *exodus, march.* Targ. II Kings II, 21.—*Pl.* מַפְקָנִין. Targ. Ps. CXXVI, 4.—Targ. Ez. XLII, 11. Targ. Num. XXXIII, 2 (ed. Berl. מַפְּ; Y. ed. Vien. מְפָּ); a. e.—2) *discharge* from the bowels. Gitt. 56b, v. מַעֲלָנָא.—V. מִפְקָתָא.

מַפְקָנוּתָא f. same, 1) *source; mine.* Targ. Ps. CVII, 33. Targ. I Chr. I, 23; a. e.—2) *that which comes forth, sprouting.* Targ. Job XXXVIII, 27.—Targ. Ps. LXXXIX, 35 (Targ. O. Deut. XXIII, 24 אַפָּקוּת).—3) *going out, leaving.* Targ. Ex. XXI, 7 (ed. Vienna מַפְּ). Targ. Ps. LXVIII, 21 מפקנות נשמתא death.—V. next w.

מַפְקָתָא f. (preced.)=h. יְצִיאָה, 1) *discharge, excrement.* Constr. מַפְקַת. Targ. Ez. IV, 12. Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Lisb. מַפְקָנוּתְ; Ms. מַפְקָנוּתָ); a. e.—Sabb. 134a מַפְקָתֵיהּ (בי) its anus.—2) *expense, outlay.* Lev. R. s. 34 מן דְּמַאן מ׳ (not דמיא) who shall make the outlay?; Yalk. ib. 665.

מִפְרוּכָה, v. מַפְרֵכָה.

מִפְרוֹנָא m. (פָּרַן) *wife's settlement.*—*Pl.* constr. מִפְרוֹנֵי. Targ. Y. Ex. XXII, 16 (not מיפדוני; O. מוֹהָרֵי).

מַפְרְחוֹיְתָא f. pl. (פֶּרַח) *loose threads of a tassel, fringes.* Sabb. 59b.

מִפְרִיכָה f., pl. מִפְרִיכוֹת (פָּרַךְ) = מֶמֶל, *press-beam* or *stone.* B. Bath. 67b Ms. M. (ed. מִפְרִי; Ms. R. מַפְרֵכ׳); Y. ib. IV, beg. 14c; Tosef. ib. III, 2.

מְפָרֵיעַ, v. מְפָרֵעַ.

מִפְרָנָא m., infin. of פָּרַן q. v.

מְפַרְנֵק m. (part. pass. of פַּרְנֵק) =מְפַנֵּק. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 54.—*Fem.* מִפַּרְנְקָא, מְפַרְנְקָתָא. Ib. 56 (not מְפַנְּקָא. Ar. מְפַרְנְזְקָתָא).—*Pl.* מְפַרְנְקָתָא. Targ. Y. Num. XXXI, 50.

מְפַנְּקָא f. (preced.) used as adv. *in the manner of a nobleman.* Targ. I Sam. XV, 32 (h. text מענגות).

מְפַנְּקוּתָא, מִפְנָקוּתָא f. (preced.) *good breeding; delicacy, fastidiousness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 ed. Berl. (Ms. I מְתַפְּנְקוּ, some ed. אתפנקו, v. Berl. Targ. O. II, p. 58; Y. פרניקא).—Pes. 50b משום מ׳ הוא it is merely because they are used to indulgence (idleness). Ḥag. 6a תנח מ׳ רתירא וכ׳ Hannah saw in Samuel extraordinary tenderness (saw that he was a very delicate child).

מְפַנְּקָא, v. מְפַנֵּק.

מְפָס, v. מְפִיס.

מְפַסּוֹלֶת, v. מְפַסְלְתָּא.

מְפַסּוֹעִיתָא f. (פָּסַע) *trotting.* Targ. Jer. VIII, 16 ed. Lag. (ed. פסיעות, Kimḥi מפסיעות). Ib. XLVII, 3 (ed. Wil. מְפַסּוּ).

מִפְסָלוֹת, v. next w.

מְפַסֵּס m. (part. pass. of פָּסַס) *debauchery,* name of an idol. Ab. Zar. 44a, v. לְצַנּוּתָא.

מִפְּלֶת, v. מַפֹּלֶת.

מַפַּלְגָא f. ch.=h. מַפָּלָה, a. מַפּוֹלֶת. Targ. Ez. XXXI, 15; 16; a. fr.—*Pl.* מַפַּלְגָא. Y. Taan. III, end, 67a מ׳ חוירין תבן ruinous houses were there.

מְפָנֶה m. (פָּנָה) *vacancy.* Toh. X, 5 מקום חמ׳ a vacant place.

מִפְנֵי, v. פָּנִים.

מָפְנֵי, Gen. R. s. 63 מ׳ רגשא, v. פָּנֵי I.

מְפַנֵּק m. (part. pass. of פִּנֵּק) *brought up in wealth, delicate, fastidious.* Targ. Prov. IV, 3; a. e.—Keth. 67b מ׳ כולי האי is he used to such comforts?—B. Kam. 84a אי מ׳ כולי האי one man is delicate and feels pain more intensely, another is hardened &c.; a. e.—*Pl.* מְפַנְּקֵי, מְפַנְּקָן. Targ. Is. XLIV, 4; a. e.—Ḥag. 4a sq. לאתויי מ׳ to include delicate persons (that do not walk barefooted). Sabb. 109a; a. fr.—Fem. מְפַנְּקָא, מְפַנְּקָתָא. Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (Y. מפרנקא). Targ. Is. XLVII, 8; a. e.—*Pl.* מְפַנְּקָאתָא, מְפַנְּקָתָא. Targ. Lam. IV, 3.

מְפַרְצָא m. (פָּרַץ) *upsetting*; לְמ׳ (adv.; cmp. הֵפֵךְ) 1) *irregularly, out of order.* Meg. II, 1 הקורא . . . למ׳ he who reads the Book of Esther in an irregular way (corresp. to סדרוסין, ib. 18[b] top). Ib. 17[a] (ref. to Esth. IX, 27) מה זמנם למ׳ לא אף כתבם למ׳ לא as you cannot disregard the order of these days in celebrating their season, so you must not transpose the order in which the events of these days are described. Ib. (ref. to Esth. IX, 28) מה עשירה למ׳ לא אף זכירה למ׳ לא as you cannot subvert the celebration, so you must not subvert the order of recitation. Ber. 13[a]; Sot. 32[b]; a. e.—2) *backward, retroactively, retrospectively*, opp. מכאן ולהבא. Snh. 27[a] למ׳ הוא נפסל he becomes disqualified as witness retroactively, i. e. his testimonies are invalidated from the time that he perjured himself (opp. מיכן ולהבא, v. בָּא III). Erub. 37[b], sq. . . ונמצא למ׳ and the retroactive result would be that he drank untithed wine at the time; Y. Dem. VII, 26[b] לְמַפְרְעוֹ. Y. Gitt. III, end, 45[b] למפרעו הוא נעשה חומץ is it to be considered as sour wine at the time, i. e. from the day that he was bound to examine it? Tosef. Sot. XI, 9 . . מִנְיָה . . למ׳ . . count thirty-three days backward. Gen. R. s. 49 חזור בך למ׳ take up the argument going back gradually (from fifty to forty-five &c.); a. fr.—Tosef. Ber. IV, 19, sq. לברך למ׳ to say the blessing after meal, opp. בתחלת(ל); Pes. 101[b].

מַפְרַעְתָּא f. (פָּרַע I) *tearing open*, esp. (sub. בית) *the place of the abdomen which the butcher strikes when tearing the peritoneum.* Ḥull. 50[b] (expl. כרס הפנימי מ׳) (some ed. מַפְרַעְתָּהּ).

מְפַרְקָא m. (פָּרַק; cmp. פֶּרֶק) *joint.*—*Pl.* constr. מְפַרְקֵי. Naz. 52[b] מ׳ ידים וכ׳ the joints of arms and legs.

מַפְרְקָתָא f. (b. h.; preced.; cmp. אַפַּקּוֹתָא) [*that which branches off,*] *neck, nape.* Ḥull. 113[a] השובר מְפַרְקָתָהּ וכ׳ he who breaks the neck of a slaughtered animal before it is dead. Zeb. 65[b] חותך שדרה ומ׳ he cuts (with his nail) the spinal column and the nape; Ḥull. 21[a]; 28[a]. Ib. 10[b] (in Chald. dict.) בעצם דמ׳ אירפגים the knife may have been notched on striking the neck-bone; a. fr.

מָפְרֵשׁ m. (v. פָּרַשׂ) *one who undertakes a voyage.* Gitt. VI, 5 המ׳ והיוצא וכ׳ one who starts for a sea voyage or a caravan journey.—*Pl.* מְפָרְשֵׁי חִים. — מ׳ ימים *sea-farers.* Y. Sabb. II, beg. 4[c], a. e. חיזרתי על כל מ׳ ימים I went around inquiring of all sea-faring people; (Bab. ib. 20[b] נחותי ימא).—[In later Hebr. מ׳ *commentator.*]

מַפְשׁוּטְיָתָא f. (פְּשַׁט; v. פִּרְשׁוּט) *stretching out* hands and feet, *prostration at prayers* (=h. הִשְׁתַּחֲוָיָה). Y. Ab. Zar. IV, 43[d] top מ׳ דתעניתא וצרובתא וכ׳ the prostration on fast days (that it must not be done on stone floors, v. ib., a. Meg. 22[b]), and the arrangement of the calendar with regard to the seventh day of Succoth (that it should not fall on the Sabbath), v. עַרְבְתָא; Y. Shebi. I, 33[b] bot.; Y. Succ. IV, beg. 54[b] מַפְשִׁישְׁטִי׳.

מַפְתָּח m. (b. h.; פָּתַח) *opening, entrance.* Mikv. VIII, 1 חוץ לפ׳ (Var. לפתח) outside of the (town) gate; Tosef. ib. VI, 1 (R. S. to Mikv. l. c. פתח).—Pesik. R. s. 37 מְפַתָּח שפתיו וכ׳ the opening of his lips is blessing and peace. Sabb. XV, 2 (111[b]) מ׳ חלוקה (Y. ed. מפתחי) the neckhole of her shirt; Y. ib. 15[b]; a. e.—*Pl.* מְפַתְּחִים, constr. מְפַתְּחֵי. Ber. 61[a] bot. יה״ר דומה . . בין שני מ׳ הלב man's evil inclination resembles a fly and is seated between the two valves of the heart; Yalk. Koh. 979; Yalk. Gen. 38.—מ׳ חלוק, v. supra.

מְפַתָּח ch. same, *opening.* Targ. Ez. XXIX, 21.

מְפַתֵּחַ m. (פָּתַח, *Pi.* 2) 1) *engraver, sculptor.*—*Pl.* מְפַתְּחֵי. Kel. XXIX, 5 מקבת של מְפַתֵּחַי אבנים the sculptors' mallet (contrad. to סַתָּת stone-cutter).—2) *seal-ring.* Tosef. Sabb. IV (V), 11 מ׳ שבאצבעה; Sabb. 62[b] מ׳ שבידה (corresp. to טבעת שיש עליה חותם, ib. VI, 3).

מַפְתֵּחַ, מַפְתֵּיחַ c. (b. h.; פָּתַח) *key.* Kel. XIV, 8, v. אַרְכּוּבָה. Bech. 45[a]. Taan. 2[a], sq.; a. fr.—*Pl.* מַפְתְּחוֹת, מַפְתֵּיחוֹת. Tam. III, 6. Taan. l. c.; a. fr.

מִפְתְּחָא ch. same. Targ. Jud. III, 25. Targ. Is. XXII, 22. Targ. Y. Deut. XXVIII, 12; a. e.—Y. Bets. I, 60[c] bot., v. יהיב במגדל וכ׳ פְּלוּמַסְרִין; a. e.—Midr. Sam. ch. VII מ׳ יהיב במגדל וכ׳ the key (of the College, i. e. Resh Lakish, the chief arguer, v. infra) is in Migdal Z.; Y. Hor. III, beg. 47[a] ואנו מ׳ (=וְאָן) הוּ and where is the key?; Y. Snh. II, 20[a] top (incorrect version).—*Pl.* מִפְתְּחָנָא, מַפְתְּחֵיהּ . . . Targ. Y. Deut. l. c.—Y. Sabb. XIX, 16[d] bot.—Trnsf. גברא מפתחא, or מַפְתְּחָה *a scholar that opens the discussion, arguer.* Y. Sabb. I, 3[a] bot., a. e. דהוא ג׳ מ׳ . . . . לית אנן we must not heed what is reported in behalf of R. Shesheth, for he is an arguer, i. e. brings matters up for mere argument's sake; Yalk. Ps. 735 דהוא מ׳ (read: דהוא).

מִפְתָּן m. (b. h.) *threshold.* Ab. Zar. 41[b]; Y. ib. III, 42[d] top נהגו במ׳ יתר וכ׳ (sub. קדושה) they revered the threshold more than the Dagon; a. e.—*Pl.* מִפְתָּנוֹת. Ib. ישראל עשו כמה מ׳ the Israelites worshipped many thresholds.

מְצָא, מֹצָא, v. מוֹצָא.

מָצָא, מְצָא, v. I מצי.

מַצְבָּא m., **מַצְבְּתָא** f. (נָצַב) *plant, set.* Targ. Is. V, 2 מַצַּב (ed. Lag. מִרְצַב).—*Pl.* מַצְבָּתָא. Targ. Mic. I, 6 מַצַּבְתָּא (ed. Wil. מְצָבְתָּא, ed. Lag. נְצָבְתָּא).

מַצֵּבָה f. (b. h.; נָצַב) *array, general assembly.* Tanḥ. Nitsab. 1 (ref. to Deut. XXIX, 9) מפני מה עשאן משה מ׳ וכ׳ why did Moses call them for a general meeting? Because they were to be handed over from one administration to another.

מַצֵּבָה f. (b. h.; נָצַב) *pillar, statue, monument.* Sifra K'dosh. introd. (idols are named) מ׳ מפני שהם עומדים *matsebah*, because they are made to stand. Sifré Deut. 146 (ref. to Deut. XVI, 22) ומה מ׳ שאהובה וכ׳ if the erection of a pillar which was loved (of the Lord) in the fathers, is hateful in the descendants &c. Y. Ab. Zar. IV, 44[a] top אידודי מ׳, v. יְחִידִי; a. fr.

מְצֻבְּיתָא, v. מְצוּבְּיתָא.

מְצָד, מְצָדוֹת, *pl.* v. מְצוּדָה.

מְצָדָא, מְצוֹדָא f. (צוּד) *net, trap.* Targ. Jer. XLVIII,

43. Targ. Ex. XXXVIII, 4 (Y. some ed. מצרתא, corr. acc.; h. text רשת); a. fr.—*Pl.* מְצָדָן, מְצָדָתָא. Targ. Is. XIX, 8, sq. (ed. Wil. מַצְדָן). Targ. Koh. VII, 26 מְצַדָתָן.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מ' דשיתאי by מצודות are meant woven nets (not traps).—V. מְצוּדְתָא.

מְצָדָא II m. (צוד; v. מְצוּדְתָא) *fort, stronghold.*—*Pl.* מְצָדָא. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. (ed. Wil. מְצוּדָיָא). Targ. Ez. VII, 7; a. e.

מְצַדְתָא f. (preced. wds.) 1) *net*, v. מְצָדָא.—2) *fort.* Targ. I Sam. XXIV, 1 (h. text מצדות); a. e.—*Pl.* מְצַדָאתָא, מְצָדָתָא. Targ. Jer. XLVIII, 41.—V. מְצוּדְתָא.

מְצָה, v. מצי II.

מַצָה f. (b. h.; מָצַץ) 1) [*dry, pressed bread,*] *unleavened bread*, esp. *the bread served at the Passover meal.* Pes. X, 3. Ib. 5 כל שלא אמר ...פסח מ'וכ' whoever does not explain, at the meal, the following three ceremonies, has not done his duty, and these they are: the Passover sacrifice, the eating of *matsah* and the bitter herbs. Men. V, 1 כל המנחות באות מ' all meal offerings are offered in an unleavened condition, opp. חָמֵץ. Pes. 35[a] .. דברים הבאים .. אדם יוצא בהן ידי חובתו במ' one performs his duty of eating *matsah* (on the first Passover night) with such things only as are capable of leavening (the five species of grain); a. fr.—*Pl.* מַצוֹת. Mekh. Bo, s. 8 שומע אני כל מ' I might think anything unleavened is included (may be used for eating on the first Passover night); a. fr.—2) עוֹר המ', or מ' *a hide not tanned by a process of fermentation, untanned hide.* Kel. XVII, 15. Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a] שלשה עורות הן מ' וכ' there are three kinds of hides, *matsah* &c., v. הֵיפְתִּירָא. Ib. כמשמעו וכ' מ' *m.* is what its name implies, not salted and floured nor tanned with gall-nut.

מַצְחֵב m. (b. h.; צַחֵב) *a bright metal*; נחשת מ' (נחש) *bronze.* Targ. II Chr. IV, 16 נחש מ' (h. text נחשת מרוק).—Y. Succ. V, 55[d] top; Arakh. 10[b] (quot. fr. Ezra VIII, 27) נחשת מוּצְחָב.

מְצוּ, v. מְצוּחָא.

מְצוּבָה m. (רצב) *pyramid, pyramidal pile.* Y. B. Mets. II, 8[b], sq., v. קַרְפַּקְתָא.

פִּי מְ', מְצוּבָה pr. n. pl. *Pi-M'tsubah* (*Maasûb*, Neub. Géogr. p. 22), in the district of Tyre. Y. Dem. II, 22[d] top (ed. Krot. מְצוּבָה; Tosef. Shebi. IV, 9 פומא צרבא).

מְצוּבִיתָא f., *pl.* מְצוּבְיָתָא (v. צוב) *tufts* or *thrums.* Sabb. 105[a] (expl. מ' קירוס) (Ms. O. מצוביו, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the thrums or slips to which the threads of the warp are attached. Ib.[b] שליף מצוביו Ms. O. a. Rashi (ed. מְצַבְיָתָא; Ms. M. מְצוּבָתָא; Ms. Alf. מְסוּבְיָתָא, v. סיב) pulled the thrums (of his garment, to indicate his anger).—[2] (v. צִיבָא II) *dry twigs, chips.* Succ. 29[a] אתא זיקא וקא מבלבל מ' Ar. (ed. וקא מייתי ציבותא; Ms. M. 1 צבייתא; Ms. 2 ציווחא; ed. Pes. a. oth. צִיבֵּי) a wind came and stirred up the withered twigs of the covering of the Succah.

מְצוּבָת, v. מְצוּבָה.

מְצוּגָא m. (רצג) *stalk.*—*Pl.* מְצוּגְיָא. Targ. Y. Gen. XL, 10 (not מְצוּגְיָא). Targ. Y. I ib. 12 (h. text שריג).

מְצוּדָא, מְצוֹדָא m. = מְצָדָא II.—*Pl.* מְצוּדְיָן, מְצוֹדָיָא, מְצוּדִי. Targ. Koh. IX, 14. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. ed. Wil. (v. מְצָדָא II).

מְצוּדְתָא f. (b. h.; צוד) *hunting apparatus, net, trap; bow.* Kel. XXI, 3, v. אֲשׁוּת. Ib. XV, 6 מְצוּדַת החולדה a trap for weasels. Sabb. 43[b] שלא יעשנה כמ' he must not spread the mat so as to form a trap (for the bees). Esth. R. to III, 2 (ref. to Ps. CXL, 6) מ' פרשו לי אור"ה וכ' the nations laid a trap to ruin me, saying to me, worship idols &c. Ab. III, 16 מ' פרוסה על וכ' a net is spread over all the living (none can escape divine judgment); a. e.—Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' זו שאין בה דגים Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) like a net without fish; (oth. vers. כמ' .. דגן like a *fort* without provision; Rashi: like a *trap* without grain to attract the birds), v. מְצוּדָה.—*Pl.* מְצוּדוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מְצָדוֹת; a. fr.—[Y. Erub. IV, 21[d] bot. מצודות, read: מְצוֹפוֹת.]

מְצוּדָנִיוֹת, Tosef. Bekh. V, 3, v. מְרוּדָנִית, a. צְרָן.

מְצוּדְתָא f. ch. = h. מְצוּדָה, 1) *net, trap.* Y. Kil. I, 27[a] bot. הכא פרס כהנא מְצוּדְתֵיהּ וכ' herewith Kahăna laid his net for Resh Lakish and caught him; Gen. R. s. 7, end (some ed. מְצַדְתֵּיהּ); a. e.—2) *stronghold.*—*Pl.* מְצוּדָיָא. Targ. Jud. VI, 2 (ed. Lag. מְצָדָאתָא). V. מְצַדְתָא.

מְצוָה f. (b. h.; צָוָה) *command*, esp. *religious act, meritorious deed.* Hull. 141[a], a. fr. לדבר מ' for a religious purpose, opp. לדבר חרשות for a secular or religiously indifferent purpose.—מִלְחָמַת מ' v. מִלְחָמָה.—Ab. IV, 11 אחת מ' one good deed, opp. עֲבֵרָה sin. Ib. שכר מ' the reward of a good deed is another good deed, v. גָּרַר. Ib. II, 1 מ' קלה a light command (obeyed with little sacrifice); Ned. 39[b]; a. fr.—הבאה בעבירה מ' a religious act achieved through a wrong deed, e. g. using an illegitimately obtained object for a religious ceremony. Succ. 30[a]; a. fr.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Hall. I, end, 58[a] אין עבירה מ' no-sin is virtue; אין מ' עבירה no-virtue is sin.—Zeb. 52[a], a. fr. מ' (sub. קרבן) an offering dependent on certain occasions as ordained in the Law, opp. חובה an obligatory offering (at regular seasons).—אִיסּוּר מ', v. אִיסּוּר.—Y. Sot. I, beg. 16[b] איחמרת למ' (או) לעיכוב is this said only as a recommendation or as an indispensable act?; Y. Pes. II, 29[b] bot., a. fr., v. עִיכּוּב.—Hull. 106[a] משום מ' because it is meritorious; מאי מ' מ' לשמוע וכ' what is the merit of it? It is meritorious to obey &c. Ib. לא חובה ולא מ' אלא רשות neither an obligatory, nor a meritorious, but a religiously indifferent act; Sabb. 25[b].—מְצִוַת עֲשֵׂה (abbr. מ"ע) *a positive command;* מ' לא תעשה *a prohibition.* Kidd. I, 7; a. v. fr., v. גְּרָמָא, a. לֹא.—מת מ' the corpse of a person whose relatives are unknown and whose burial is obligatory on everybody. Hor. 13[a] פגע בהם מת מ' they struck upon a corpse; a. fr.—M. Kat. 20[a] חמשה מתי מ' the five relations (besides father and mother) whom one is obliged to bury (Lev. XXI, 2, sq.).—Lev. R. s. 34 תן לי מ' give

me what thou art commanded to, i. e. *alms*, v. next w.—*Pl.* מִצְוֹת. Macc. 23[b] מ' . . . שש מאות six hundred and thirteen commands (positive and prohibitive). Y. Sabb. I. c.; Y. Hall. I. c. (ref. to אלה חמצות, Lev. XXVII, 34) אם עשיתן כְּמִצְוָתָן מ' וכ' if thou doest them as they are commanded, they are deeds of merit &c. R. Hash. 28[b] מ' אינו עובר עליהן אלא בזמן one violates the law by adding to the prescribed form of ceremonies only when executed in their due season (e. g. one does not violate the law by dwelling in the Succah on the eighth day). Ib. מ' אין צריכות כונה; Ber. 13[a] צריכות כ' מ, v. כַּוָּנָה. Succ. 39[a], a. e. כל חמ' כולן מברך וכ' the benediction at the performance of religious ceremonies must precede the act. Nidd. 61[b] מ' בטלות לע"ל ceremonial laws find no application in the hereafter (e. g. a dead body may be wrapped in *Kilayim*). Ib. חפשי מן חמ', v. חָפְשִׁי; a. v. fr.—Ker. 17[b] (ref. to Lev. V, 17) מצוות קרינן the traditional reading (v. אָם) is *acts* (therefore a doubt between two pieces, one permitted and one prohibited, is required for a sacrifice (אשם תלוי). Ib. ליכא מ' the requirement of two pieces is not complied with.

מִצְוָה (h. form), מִצְוָתָא, מְצִוְתָא ch. same. Targ. Y. I Num. XII, 16.—Targ. Y. II Deut. XXV, 10.—[Y. Kidd. I, 61[b] bot. צומות, v. אתא מ' לסחוניא.]—Esp. *charity*. Lev. R. s. 34 כל עמא יפלגון מצוה let every one distribute charity; a. e.—*Pl.* מִצְוָתָא, מְצִוָתָא. Targ. Y. II Deut. VII, 10. Targ. Y. II Num. l. c.; a. e.—Lev. R. l. c. אנא שמיע דהוא עביד מ' I hear that he is charitable. Ib. s. 3 רשותיה דמתקרי בר מ' he desires to be called a charitable man. Y. Ber. IX, 14[b] bot. פרוש שכמי מחזי טעין מ' וכ' ed. Lehm. (oth. ed. omit מחזי) 'a carrier Pharisee', he looks as if carrying religion on his shoulder; Y. Sot. V, 20[c] bot. טעין מְצִוָתָיְהּ, Num. R. s. 9 (prov.) תריעא . . . למצותיה פתיח לאסיא a gate which opens not for good deeds, will open for the physician; a. fr.

מְצוֹר, v. מִיצוּר.

מְצוּיְרָן, מְצִיוְרָן, v. מְצָא.

מְצוֹרְרָא* m. (denom. of מְצוֹרָה; נְצַר) *wrangler, hair-plucker*. Sabb. 152[a] קרחא מ' (בר) ed. (Rashi מַצְרִיאָנָא, Ms. M. מְצָרָא) Baldhead (wants to be) a hair-plucker!, v. גַּוְנְזָרָא.

מְצוּלָה I f. (b. h.; צָלַל) [*precipitous declivity,*] *glen, shaft, fish-pond*. B. Bath. 67[a] חולסית ומ' a sand-mound (for glass-making) and a glen (shaft for metal-digging; oth. opin. fish-pond); Arakh. 32[a]. Meg. 6[b] (missing in editions revised by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) וצידו אחד חולסית ומ' (Ms. M. חרסית) and on the fourth side it (Rome) is bounded by sand-hills (clay-ground) and glens (or shafts). —Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' שאין בה דגה (דגים) (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like a pond without fish (oth. vers., v. next w.); Yalk. Gen. 154; Yalk. Kings 204; v. מְצוּדָה. Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5, a. Jon. II, 4) יונה ירד למ' אחת וכ' Jonah went down into one whirlpool, but they (the Egyptians) into two; Yalk. Ex. 246.—*Pl.* מְצוּלוֹת, מְצוֹת. Mekh. l. c. ואין מ' אלא מים עזים *m.* means rapid waters; (Yalk. l. c. ואין מצולה וכ'); a. e.

מְצוּלָה II f. (נָצַל; cmp. נִיצוֹלֶת) *refuse, threshed-out halms, husks* &c. Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' שאין בה דגן Var. lect. (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like husks without grain.—*Pl.* מְצוּלוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (Var. ed. Zuck. נִיצוֹלוֹת), v. נִיצוֹלֶת.

מְצוּלְתָא f. ch. = h. מְצוּלָה I, *depth, glen*. Targ. Job XLI, 23; a. fr.—*Pl.* מְצוּלָתָא. Targ. Y. Ex. XV, 5. Targ. Ps. LXXXVIII, 7 (ed. Wil. sing.).

מְצוּעַ, v. מִירְצוּעַ.

מְצוֹפוֹת f. pl. (צָפָה; cmp. b. h. מִכְסוֹרוֹת, fr. כִּרָה) (also used as sing.) *a tube for measuring distances*, a sort of *telescope*. Y. Erub. V, 22[d] top [read:] מבריא מ' ומשער וכ', v. מֵישַׁר (cmp. Tosef. ib. VI (V), 13). Y. ib. IV, 21[d] bot. מ' חזר לו וכ' (not מצודות) he had a telescope &c. (Bab. ib. 43[b] שפופרת), v. מֵישַׁר.

מְצוֹפִית f. (צָפָה, *Pi.*) *overlaid mouthpiece* of a musical instrument. Kel. XI, 7; Tosef. ib. B. Mets. I, 7 מצירבות (corr. acc.).

מְצוֹצָא m. (צוּץ) *chirper*; מ' דתננא [*smoke-chirper,*] *cricket* in the chimney. Midr. Till. to Ps. CII, 4 כחדרן מ' דת' (my days pass in smoke) like that cricket (ed. Bub. מצרצא דיקר, read דיקריד, the cricket on the hearth, v. Bub. a. l. note 14).

מְצוּקִין, מְצוּקִים m. pl. (מָצַק) *mortals*, v. רָצַק.

מְצוֹרָע m. (b. h. מְצֹרָע; צָרַע) *leper*. Neg. XIII, 11. Ib. XIV, 1. Meg. I, 7 מוחלט מ', v. חָלַט II. Ned. 64[b]; a. v. fr.—*Pl.* מְצוֹרָעִין, מְצוֹרָעִים. Neg. XIV, 13. Keth. 77[b] bot. אין מ' בבבל there are no lepers in Babylonia; a. fr.

מְצוֹרָעָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIV, 2; a. e.

מְצוּת f. (b. h. מַצָּת־; נָצָה) *quarrel, wrangling*. Suh. 74[a]; 79[a]; Keth. 33[a] (ref. to Ex. XXI, 22) במ' שבמיתה וכ' the text speaks of a fight with murderous intent; Ex. R. s. 1. Y. Naz. IX, end, 58[a] (ref. to Ex. l. c. a. 18) וחלא הרא מ' הרא מריבה וכ' are not *matsuth* and *m'ribah* the same?; Y. Snh. IX, 27[a] bot.; Y. B. Kam. IV, 4[c] top. Gen. R. s. 50 (play on מְצוּת, Gen. XIX, 3) מ' גדולה וכ' a great dispute arose (between Lot and his wife) about the salt; Yalk. ib. 84. Pesik. Vattomer, p. 133[b] (ref. to נצו, Lam. IV, 15) לא גלו . . . בעלי מ' להקב"ה they did not go into exile until they had become contestants against the Lord. [Not to be confounded with מְצוֹת, pl. of מַצָּה, a. מְצוֹת, pl. of מִצְוָה.]

מַצּוּ, מַצּוּתָא ch. same. Targ. O. Gen. XIII, 7 (some ed. מְצוּ). Targ. Ps. III, 7 (h. text רְבָבוֹת!). Targ. II Sam. XV, 4; a. e.

מִצְוָתָא, מְצִוְתָא, v. מִצְוָה.

מֵצַח m. (b. h.; צחח *to glisten*) *forehead*. Koh. R. to XII, 2 וחירת זה חמ' 'and the moon' (ib.) means the forehead; Lev. R. s. 18 והאור זה חמ' (Sabb. 151[b] זו פרוחת). Yoma 7[b], a. e. עודהו על מְצָחוֹ as long as it (the plate) is on the high priest's forehead; a. e.—Trnsf. *effrontery*.

Tanh. T'rum. 11 לכפר על מ' חנחשת to atone for the brazen front. Kidd. 70[b] עזות מ', v. עַזּוּת; a. e.

מְצָחָא ch. same. Targ. Y. I Gen. IV, 8.

מצטבלה, Gen. R. s. 65, end לְמ', read למצטלבא, v. צְלַב.

מצטרו, מְצַטְרָא, v. sub מיצ'.

מָצָא, מצי (b. h.; cmp. מָטֵי) *to reach; to find.* B. Mets. I, 1 אני מָצָאתיה I found it. Ib. 2[a] הואי אמינא מאי מצאתיה ראיתיה וכ' I might have thought 'I found it' meant 'I discovered it', although he had not taken it up &c. Ib., a. e. ומָצָאתָה דאתאי לידיה וכ' 'and which thou hast found' (Deut. XXII, 3) means that it came into his possession. Gitt. IX, 10 מ' בה דבר ערוה he discovered in her something disgraceful (infidelity); מ' אחרת וכ' he found another woman handsomer than she; a. fr.—אַתָּ מָצֵינוּ ב' .. מה מָצֵינוּ what do we find with regard to—? So also &c., i. e. *as in the case of—, so* &c. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 מה מצינו בהקטרה...אף מלקה וכ' as when burning (the sacrifice on the altar) the head is separated from the trunk, so when pinching the neck of the bird the head must be severed &c.; a. fr.—*Part. pass.* מָצוּי, f. מְצוּיָה; pl. מְצוּיִין, מְצוּיוֹת *accessible, frequent; likely.* Arakh. 30[b] ומצא פרט לנ' 'and he find the means' (Lev. XXV, 26), this excludes the case of the means being accessible, i. e. of one who had the means at the time being. B. Mets. 27[a] (ref. to Deut. XXII, 3, v. supra) מי שאבודה הימנו ומ' אצל וכ' that which is lost to him but accessible to any body else; אבודה הימנו ואינה מ' אצל וכ' lost to him and inaccessible to every one else (e. g. swept away by a flood). Sabb. 151[b] עשה עד שאתה מוצא ומ' לך וכ' do good while thou findest (an opportunity), and it is possible to thee (thou hast the means), and thou art yet in thy own power (possessest thy faculties). Snh. 86[a] כי ימצא פרט לנ' 'if one be found stealing &c.' (Deut. XXIV, 7), this excludes the case when the abducted and sold person was in his power (his own child &c.). Ib. כמציירין בירוד דמי the case is to be judged as if they (the children) had been in his possession. Gen. R. s. 85 השטר מ' להגבות the note can be produced for collection, i. e. evidence can be found against us. Gitt. 2[b] אין עדים מ' לקיימו no witnesses are to be had to identify it. B. Mets. 18[a] במקום שהשיירות מ' where caravans pass frequently. Esth. R. to I, 1, v. הֵידַכַי. Ib. (ref. to Ps. XXI, 9) תהא ידך מ' ליפרע מאויביך thou shalt have the opportunity of punishing thy enemies. B. Kam. 4[a] הזיקה מ' the damage through it is frequent. Ib. 60[a] רוח מ' an ordinary wind, רוח שאינה מ' an extraordinary wind; a. v. fr.

Nif. נִמְצָא *to be found.* Gen. R. s. 85 שנמצאו בגזיבה who are caught at a theft; a. fr.—Esp. *to turn out, to follow, to result.* Ḥull. I, 4 נ' כשר וכ' the result is, what is legal in slaughtering is illegal in pinching. Pes. 25[b] נ' למד, v. לָמַד II. Sifré Deut. 210 נִמְצָאנו למדים from which we can consequently derive.—Y. Pes. V, beg. 31[c], a. fr. נִמְצָאתָ אומר thou turnest out saying, i. e. *the result is, consequently,*—אם תִּמָּצֵי (תִּמָּצֵא) לומר (abbr. את"ל) if you will say. Gitt. 82[b] אם תמצא לומר אית"ל וכ' if you will adopt the opinion of &c. Sabb. 136[a] את"ל פלוגי וכ' if you assume that they differ &c.; a. fr.—Tosef. Ohol. IV, 12 כשתמצא לומר וכ' if you assume &c.

Hif. הִמְצִיא *to furnish, provide with.* Gen. R. l. c. נאבדו וה' הקב"ה וכ' the (tokens) had been lost, and the Lord provided others instead. Ḥag. 5[a] (ref. to תמצאן, Deut. XXXI, 21) עבד שרבו מַמְצִיאו וכ' what remedy is there for a slave for whom his master invents evils and troubles? Ib. המַמְצִיא לו מעות לעני וכ' he who is ready to furnish the means (of his delivery) to the poor man in distress (by which the persecutor's greed is increased); [Rashi: he who has money ready for the poor man in extreme distress, instead of helping him to a livelihood in due time]. Arakh. 30[b] (ref. to Deut. XIX, 5) ומצא פרט למַמְצִיא את עצמו 'and it strikes', this excludes the case of one who brings himself within the range of the missile (after it is started); Macc. 8[a]; a. e.

מְצִי I, מָצָא ch. same, *to reach, be able; to master.* B. Mets. 114[b] בארבעה לא מָצִינָא וכ' I could not master four orders of the Talmud, how could I master six?—Ib. 14[a], a. fr. מָצֵי אמר ליה he may say to him. B. Bath. 84[a] לא (חזה) מָצֵית הדרת בך (v. Rabb. D. S. a. l.) thou wouldst not have had the right to retract; מצית וכ' now that thou hast overreached me, canst thou retract?; a. fr.

Ithpe. אִתְמְצִי, [*to find one's self,*] *to succeed.* Keth. 62[a] לא אי' נכרי וכ' the gentile did not succeed in keeping pace with him. Ned. 89[b] ולא אמ' למיהנא...דהדיט he tried his utmost (v. גְּפָא I), but had no success in his studies; a. e.

Af. אַמְצִיא (with נפשיה, or without) *to place one's self within sight* of an enemy so as to give him a chance for reconciliation, *to be ready for reconciliation.* Yoma 87[a] הוה מַמְצִיא נפשיה (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. ומיצא לי'ה).—[Keth. 60[b] מְצָצֵי, v. מְצִי II.]

מְצָה, מצי (מָצָא) (b. h.) *to squeeze, wring,* esp. *to wring out the blood of the bird sacrifice.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 הוא מוֹצֶה he wrings it; a. fr.

Pi. מִיצָּה, מִצָּה 1) same. Zeb. VI, 5, sq.; a. fr.—2) *to pour out to the last drop, to drain.* Ib. 64[b] מי כתיב וְמִצָּה (ed. punctuate וְמָצָה, *Hif.*) it does not say (Lev. V, 9), 'he shall pour out (the remainder) at the bottom' &c.', but 'it shall be wrung out', which means, that it will run out to the bottom of itself. Ter. XI, 8 תְּרַכְּרִינָה וּמְצָצָה (Y. ed. וּמִיצָּה; Ms. M. וּמְצָצָה) if he bent the vessel and drained it; B. Bath. 87[b] (Ms. H. a. R. ומיצה); ib. V, 8 (87[a]) תרכינה ומיצה (Y. ed. ומצה; Bab. ed. ומְיַצֶּה, Ms. M. ומְיַצָּה; Ms. R. ומְיַצָּה). Gen. R. s. 85; s. 92 (play on מצא, Gen. XLIV, 16) כזה שהוא מְמַצֶּה וכ' as one drains a vessel and leaves nothing but the lees. Midr. Till. to Ps. LIX (play on מצא, Prov. XVIII, 22) כשהאשה רעה חיא מְמַצָּה (כל) חטובות כולן מבריחו וכ' ed. Bub. (oth. ed. מְמַצָּאת, a. oth. variants) when the wife is bad, she drains all the good things out of his house and makes him poor; Yalk. Prov. 957 מבציא (read: מְמַצָּיא); a. fr.—3) (cmp. מָצַע) מ' מידות *to measure exactly.* Erub. IV, 11 (52[b]) אין המשוחות מְמַצְּעִין וכ' the surveyors (in marking distances for Sabbath limits) do not measure exactly (but mark within the limits), in order to allow for mistakes.—Trnsf. *to sound one's learning.* Men. 18[a] לְמַצּוֹת מידותי to have my own learning examined; לנ' מידותיו וכ' to sound the learning of &c.

Hithpa. מִתְמַצֶּה *to be wrung out; to be emptied, drained*

Sifra Vayikra, Hob., Par. 10, ch. XVIII; Zeb. 64[b] שחשררין מְתַמְצִים לִיסוֹד where the remainder is poured out towards the bottom of the altar; a. fr. [Ib. VI, 4 (64[b]) הדה מתמצה, read מְמַצֶּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50.]—Y. R. Hash. I, 56[d] top; Y. Shek. III, beg. 47[b] עד כאן הן מְתַמְצוֹת לראל וכ' up to that time (the first of Elul) the latest births of the old year (of those conceived before the first of Nisan) take place &c.—Trnsf. (with וחשבון) *to be exactly counted, to be finally settled.* Y. Sot. I, 17[a] (he suffers a loss by the death of his ox &c.) והחשבון מְתַמְצֶה and the account (of his sins) is settled; ib.; Num. R. s. 9 אתת מתארכא וכ', v. אָרַךְ I; Koh. R. to VII, 27.

מְצִי II ch. same, 1) *to wring.* Zeb. 65[b] וכיון דְּמָצֵי לדם וכ' (not דמצוי דם, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) and since he wrings the blood out, he does the act prescribed for the burnt-offering &c.—2) *to suck.* Sabb. 54[b] לְרַמְצוּדֵיהּ, v. רְדָא.

Pa. מַצֵּי *to give suck.* Keth. 60[b] מְמַצְּיָא לֵיהּ טפי she will give him (her own child) more suck.

Ithpa. אִתְמְצֵי, *Ithpe.* אִיתְמְצֵי, אִתְמְצֵי *to be wrung out, drained.* Targ. Lev. I, 15; a. e.—Targ. Job IV, 12 דאיתמצי (Ms. דאיתיהיבי) *Ittaf.;* h. text שֻׁמַּץ).

מַצָּא m. (נְצִי) *quarreler,* v. מַצּוּרְנָא.

מְצִיא, Tosef. Sabb. VII (VIII), 1 ומ', v. רמיא.

מְצִיאָה f. (מְצָא) 1) *finding, discovery.* Y. Sot. I, beg. 16[b] (ref. to מצא, Deut. XXIV, 1) אין מ' בכל מקום וכ' 'finding' means everywhere ascertaining through witnesses.—2) *something found.* Gitt. V, 3 חמוצא מ' לא ישבע the finder of a lost object cannot be made subject to an oath (if the owner claims more). B. Mets. 8[a], v. גָּבַהּ; a. fr.—*Pl.* מְצִיאוֹת. Ib. II, 1 אלו מ' שלו וכ' the following things if found belong to the finder, and the following must be published; a. fr.—Trnsf. *precious things.*—Pl. as ab. Gen. R. s. 50 (ref. to חנמצאות, Gen. XIX, 15) שתי מ' וכ' two precious acquisitions, Ruth &c.; ib. s. 41; Yalk. ib. 70; 84.

מְצִיאָתָא ch. same.—*Pl.* מְצִיאָן. Y. B. Mets. II, 8[c] bot. עבוד גרמיה מחזר מ' ועבד וכ' he gains for himself the reputation of one returning lost objects, and makes great gains; חמי לית בירדיתא מחזר מ' וכ' people see him return lost objects and give in his trust &c.

מְצִיבוּת, Tosef. Kel. B. Mets. I, 7, v. מְצוּקִית.

מְצִיָּה, v. מְצִיָּה.

מְצִיטָאר, v. מִיצְטָרָא.

מְצִיָּה f. (מָצָה) = מִיצּוּי, *wringing out the blood.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7.—*Pl.* מְצִיּוֹת. Ḥull. 132[b] bot. (missing in Tosef. Dem. II, 7; Men. 18[b]).

מְצִילָה f., *pl.* מְצִילוֹת (b. h. מְצִלּוֹת; צָלַל) 1) *bells.* Pes. 50[a] (ref. to Zech. XIV, 20) כל מ' שתולין וכ' all bells which they suspend on the horse . . . shall be sacred unto the Lord.—[2) (homilet.) *shades.* Ib.; Y. ib. III, end, 30[b], v. צָלַל *Hif.*]

מְצִילְתָּא f. (נְצַל), מְצִירְתָּא קַצְרָיָא *the washers' fork* (?). Targ. I Sam. XIII, 21 Kimḥi (ed. מְצַלְתָּא; ed. Lag. מְצַלְתַּי; h. text קַלְשׁוֹן).

מְצִי', מְצִינְפָּא, v. מְצִנְפְּתָא.

מְצִיעָא, מְצִיעָא m. (מָצַע) 1) (noun) *middle, midst.* Targ. O. Num. XXXV, 5 מציע ed. Berl. (oth. ed. מציעא; Y. מיצעא).—Constr. מְצַע. Targ. Ps. XXII, 23; a. e.—*Pl.* מְצִיעִין. Targ. Jud. XV, 4 ed. Lag. (oth. ed. מְצִיעֵיהֶן).—2) (adj.) *middle, average.* Ned. 31[b] top R. N. (ed. מיצעא).—בבא מציעא, v. בָּבָא I.—[מְצִיעֲיָא, Targ. Prov. XXIX, 13 Ms., v. מַצִּיעָא.]

מְצִיעָאָה m. (preced.) *lying between, central, average.* Targ. Ex. XXVI, 28; a. e.—*Pl.* מְצִיעָאֵי. Targ. Jud. XVI, 29; a. e., v. מִיצָּעָא.—*Fem.* מְצִיעָתָא, מְצִיעֲיָתָא. Targ. I Kings VI, 6 מציעי ed. Lag.; ib. 8.—B. Bath. 107[a] מילתא מציעתא it is the average (between twenty and thirty).—Esp. מציעתא *the middle clause* of a Mishnah &c., contrad. to רישא first clause, and סיפא the ending clause. Ḥull. 94[b]; a. fr.

מְצִיעוּתָא f. (preced. wds.) *middle, centre;* constr. מְצִיעוּת. Targ. II Chr. VII, 7. Targ. Ps. XXXVI, 2; a. e.

מְצִיעָתָא, מְצִיעֲיָתָא, v. מְצִיעָאָה.

מְצִיצָא, v. מְצוּצָא.

מְצִיצָא m., *pl.* constr. מְצִיצֵי (מָצַץ) *compressed;* מ' עינא *having blinking eyes.* Keth. 60[b] bot.

מְצִיק m. (b. h.; צוּק) *oppressor,* esp. *Roman tax collector,* v. מַסְרִיק II.—*Pl.* מְצִיקִין, מְצִיקֵי. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 מ' שחחזיקו בה וכ' the oppressors that have taken possession of Palestine &c.

מְצִיקִין m. pl. (Chald. adapt. of h. מְצוּקִים) *mortals.* Y. Kil. IX, 32[b] top שרון מ' rest now, ye mortals (it is Sabbath); Y. Keth. XII, 35[a]; Koh. R. to VII, 11 מְצוּקְרָן (h. form).

מְצִלִּיף, v. צָלַף.

מְצִלְתָּא, v. מְצִילְתָּא.

מְצִלְתַּיְרָיָא, Yalk. Dan. 1061 חמן קרון למ' אלהריא (some ed. למכלתיריא) read: לָצַלְמֵי מַלְכַיָּא, there (Deut. IV, 28) the images of the kings are called gods (authorities); Lev. R. s. 33 למלכייא.

מְצַמְּחָא m. (צָמַח) *brightness;* מְצַמְּחֵי דְיוֹמָא *noon.* Lev. R. s. 24 (Tanḥ. K'dosh. 9 צהרים).

מְצַמֵּץ (v. מָצַץ) *to squeeze, suck, sip.* Y. Ter. XI, 47[d] bot. במחוסרים למצמץ when they are too poor to be sucked out. Y. B. Mets. VII, beg. 11[b] שלא יקלף בראנים וימצמץ he must not peel (taste the surface of) the figs בענבים

or take a suck of the grapes (and throw them away); Y. Maasr. II, 50[a] bot. ומצמץ (read: ומְמַצְמֵץ). Gen. R. s. 60 (expl. משתאה, Gen. XXIV, 21, as if fr. מְמַצְמֵץ) שָׁתָה ומבית בה he sipped (the water which she handed him) and looked at her; Yalk. ib. 109.

מִצְנָפָא, מִצְנִיפָא, מַצְנֶפָא, מַצְנִיפָא, v. כִּיצְנֶפְתָּא.

מִצְנֶפֶת f. (b. h.; v. צנף a. derivatives) [*the bright headdress,*] *turban* esp. *the priest's turban.* Tosef. Yoma I, 10 נוטל מִצְנַפְתּוֹ של וכ׳ he took the turban from the head of one of them, and they knew that the count for the lot was to begin with him; Yoma 25[a]. Ib. מ׳ בבגדי חול וכ׳ is there a turban (*mitsnefeth*) among common dresses (not used at the priestly service)? Ib. VII, 5; a. fr.

מִצְנָפָא, מִצְנִיפָא, מַצְנֶפָא, מַצְנִיפָא ch. same Targ. Is. XXII, 18. Targ. Ex. XXVIII, 37. Targ. Zech. III, 5; a. e.—*Pl.* מַצְנִיפָן. Targ. Y. Ex. XXVIII, 4 (ed. Vien. מְצִינְפָן; O. ed. Berl. מַצְנִיפָן).

מָצַע (v. מָצָה) *to press, squeeze.*—Denom. אֶמְצַע q. v. *Pi.* מִצְּעַ 1) (v. מָצָה *Hithpa.*) *to be exact in calculation, to measure exactly.* Tosef. Erub. IV (III), 4 ואם מִיצְּעוּ את החחים וכ׳ and if they (those authorized to lay for him the Erub, v. עֵירוּב) measured the Sabbath limit exactly (laying the Erub in opposite directions, each exactly at 2000 cubits from his present place), he must not move from his place; Erub. 50[b]; Y. ib. III, 21[b] מיצע את וכ׳ if he had the Erub laid &c. Ib. מיצעת את וכ׳ (read מִיצְּעוּ) if they (the partners) laid the Erub &c.; Tosef. ib. IX (VI), 12 מיצע (read: מיצעו); a. e.—2) (denom. of אֶמְצַע) *to place in the middle.* Snh. II, 1 מְמֻצָּעוֹ, v. מְמוּצָּה. Y. Ber. V, end, 9[d] מְמֻצָּעִין את הכהן the priest is called upon to read between the two common Israelites. Gen. R. s. 95 חזו מְמֻצָּעִים אותו וכ׳ they took him in the middle and guarded him. Pes. 111[a] שלשה אין ממצעין ולא מְתֻמָּצָעִין there are three objects we must not allow to pass between two persons, nor must any person be passed between them.—*Part. pass.* מְמֻצָּע a) *exactly placed* (=מְכֻוָּן); b) *placed between.* Zeb. 58[b] מזבח ממ׳ ועומד וכ׳ the altar was placed exactly in the centre of the Temple; Yoma 16[a]; ib. 33[b]; Sifra Vayikra, N'dab., Par. V, ch. VII מְמֻצָּע. Ex. R. s. 2 שחירה ממ׳ ועומד באמצע וכ׳ who was standing in the very centre of the fire. Y. Ber. IV, 8[b] top שהיא מְמוּצַּעַת . . . גדולה וכ׳ knowledge is something great, for it is placed between two divine names (I Sam. II, 3).

מְצָא ch. *Pa.* מַצֵּא same, *to pass between.* Pes. 111[a] ואי מַצָּאַתּ מאי נעביד Ms. M. (ed. מְמַצְּעִין מאי תקנתיה ואי מַצָּאַתּ) and if it (the serpent) passed between &c. (ed. and if they allowed it to pass &c.). Ib. דמצאה לה אשה נדה ed. (Ms. M. דעברה . . . . בניהו; Ms. O. דפצרא; Ar. s. v. פץ: דפצאה, v. Rabb. D. S. a. l. notes 200, sq.) between whom a menstruant has passed.—[Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot.; Y. Ter. VIII, 45[d] top מוציא סכינא (ל), v. נְצִיץ.]—Part. pass. מְמֻצָּא=h. מְמוּצָּע, v. preced. Targ. Y. Num. XIX, 4. Targ. Y. II Gen. XLIX, 14. Targ. Y. Num. XXI, 13 מְמֻצָּא (h. form).

מְצָא, מֵצָא, v. יְצָא.

מַצָּע m. (b. h.; יָצַע) *mattress, bed.* B. Mets. 113[b], v. מֵצַע. Ab. Zar. 10[b] מי ישרמני מ׳ וכ׳ Oh! that I might be thy mattress in the hereafter!—Sabb. 55[b] בילבל את מַצָּעָהּ he upset her (Bilha's) bed; a. e.—*Pl.* מַצָּעוֹת. Ib. Nidd. 32[b]. B. Bath. 53[b]. Ḥag. 14[b] נאות מוצעות וכ׳ מ׳ (fem.) fine dining couches were prepared for you; a. e.

מַצָּעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 26 מַצַּע (constr., not מַצָּע). Targ. Y. Gen. XXXV, 22 (v. Sabb. 55[b] quot. in preced.).—*Pl.* מַצְּעָן. Targ. Ps. CXXXII, 3.

מְצָעָא, v. מְרָצָא.

מִצְעָד m. (b. h.; צָעַד) *step.*—[Tosef. Kel. B. Bath. I, 7, v. מַצְעָד.]—*Pl.* מִצְעָדִים, constr. מִצְעֲדֵי. Yalk. Jon. 550 ומ׳ כל חי אתה בוחן and the steps of every living creature dost thou examine.—[Arakh. VI, 3 (23[b]) מצערין, v. מִיעָצָד.]

מִצְעָיָא* m. (מָצָע) *oppressor, creditor.* Targ. Prov. XXIX, 13 (Ms. מְצִיעָיָא, read דמ׳ *of oppression;* h. text אִישׁ תככים).

מָצְפָּח, מִצְפָּח (b. h.) pr. n. pl. *Mizpeh* or *Mizpah* (*Watch-Tower*). Peah II, 6 איש המ׳ the man of M. (or the governor of the Watch-Tower of the Temple).

מִצְפָּיָא pr. n. pl. (v. preced.) =h. מִצְפָּה, name of several places. Targ. Josh. XI, 3. Targ. I Sam. XXII, 3; a. fr.—V. סַכּוּתָא.

מָצַץ (b. h.; v. מוּץ) *to press, suck; to drain.* Sabb. XIX, 2 ומוֹצְצִין and compress the blood-vessels of the wound by sucking. Par. IX, 3 שהיא מוֹצֶצֶת she (the dove) sips (and lets no water out of her mouth again). Tosef. Sot. V, 9 נוטלו ומוֹצְצוֹ ואוכל וכ׳ he takes out the fly and sucks it out and eats the dish; Y. ib. I, 17[a] bot.; Gitt. 90[a]. Lev. R. s. 15 לא שהוא מוצץ וכ׳ not that the dry sponge drains the wound, but it protects it. Deut. R., s. 2 אין לך טבעת מוץ אויבת ומת hast thou not a ring (containing poison)? Suck it and die; a. fr.—[Cant. R. to III, 10 מוצצת באש, read: מוֹצָצָה, v. רָצַץ.]

מְצַץ ch. same, 1) *to suck, drain.* Targ. Ps. XII, 9. Ib. LXXV, 9 (some ed. יְמַצְּצוּן *Pa.*).—2) *to wring, press.* Ib. LXXIII, 10 מְצַצִּין Ms. (ed. מחחין; h. text מִמְצוּ).—V. מוּץ, מְצִי II.

מְצַק (sec. r. of רָצַק) *to pour, cast.* Hor. 12[a] מוֹצְקִין (Ms. M. מַצְּיקִין לו וכ׳, fr. רָצַק) שמן וכ׳ they pour oil on his head; (Ker. 5[b] מַצְּקִין). Gen. R. s. 12 מוֹצֵק, v. בּוּלָס.—Part. pass. מָצוּק cast, (poet.) *mortal,* v. רָצַק.

מְצַר I (sec. r. of צרר) *to twist, make a rope.* Y. Sot. VI, beg. 20[d] מוֹצְרוֹת, v. מָצַר.

מְצַר ch. same. Y. Sot. VI, beg. 20[d] מִיצַּרְנָן, v. מָצַר.

מָצַר II (denom. of מֵצַר) *to define the boundaries, to bound.* B. Bath. 61[b], sq., v. מֵצַר h.

מְצַר ch. same. B. Bath. 61[b] top אע״ג דמ׳ ליה מצרי וכ׳ although he mentioned in the agreement the outer bound-

aries of the land. Ib. חזה ליה למיתצר ליה ולא מ' he ought to have defined (the parts of the house which he sold), but did not do so. Ab. Zar. 70b מימר אמר אַמְצְרֵי דגג קמצרנא Ms. M. (v. Rashi a. l.) he may say (I stretched my hand over to the neighbor's roof, because) I wanted to measure the boundary lines on the roof; v. infra.

Ithpe. אִתְמְצוּרֵי קא *to stretch one's self.* Ib. ed. אִתְמְצַרְנָא (not מִמְצְרָא; v. Rashi a. l., a. Koh. Ar. Compl. s. v. מצר; Rashi Var. אומצודי קא ממצדנא, corr. acc.) I stretched myself, v. מוּג ch.—[B. Bath. 6b מְמְצַרְנָא קא מִתְמְצוּרֵי, a gloss borrowed fr. Ab. Zar. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 300.]

מֵיצַר, מֵצַר m. (b. h.; צָרַר I) 1) *narrow, pass.* Ḥull. 50b (expl. כרס הפנימי) מן חמי ולמטה from where the stomach begins to narrow and downward (the animal being suspended with its head down).—2) *distress.* Midr. Till. to CXVIII, 5 מן חמי מדבר במצרים 'out of distress' (ib.) alludes to Egypt; Yalk. ib. 875.—3) *a narrow path marking the boundary between fields, balk, ridge;* in gen. *boundary.* B. Bath. 55a, v. חֲצַב II. Y. ib. III, beg. 13d; Y. Kidd. I, 60d top אפי' מי' בנחיים even the (common) balk between them; Y. Peah II, beg. 16d. B. Mets. 107a אילן העומד על המ' a tree standing on the balk. Ib. במלא כל המ' כולו when it covers the entire width of the balk. B. Bath. 53b מי אמרינן האי מ' דהאי ארעא והאי ארעא הוא Ms. M. (ed. מ' דארעא חד הוא) do we say, this balk belongs to both fields (and taking possession of it means possession of both)? Ib. מ' אפסרא דארעא וכ' (Ms. O. מוֹסָרָא; differ. in Ms. M.), v. אֲפִסְרָא. Ib. 62a מ' ראיבן וכ' the field which I sell thee is contiguous to Reuben's on the east and on the west side; a. fr.—*Pl.* מֵצָרִים *boundary lines, bounds.* Ib. 61b אע"פ שמָצַר לו מ' although he defined (in the agreement) the outermost lines (of the group of buildings or fields), מ' הרחיב he intended only to give an amplified description of the situation (not to sell him the entire group). Ib. VII, 3 בסרמניו ובמצריו (if he says, I sell thee a Beth Kor of land) giving its description and boundaries (and it turns out to be less than a Beth Kor); a. fr.—Sabb. 118a נחלה בלא מ' a boundless possession.

מֵיצָא, מֵצָא, מֵצַר I ch. same. B. Bath. 5a זבין ארעא אמ' וכ' bought a field contiguous to the estate of R.—Ib., a. fr. דינא דבר מ' the prerogative of the neighbor, the right of preemption. B. Mets. 108b, a. fr. לית בה דינא דבר מ' the law of preemption does not apply in this case. B. Bath. 62b, v. פַּלְגָּא; a. fr.—*Pl.* מֵצָרֵי מ'. Ib. 61b, v. מֵצַר II.

מֵיצָר, מֵצָרָא, מֵצַר II m. (מֵצַר I, v. מְצָרֵי I) *rope* of rushes &c.; 1) a contemptuous name for *slave* (cmp. אַרְיוֹסָא). B. Bath. 127b דקארי ליה עבדא מ' מאה when he had been in the habit of calling him (whom he now claims to be his son) promiscuously 'slave', 'metsar (rope)', 'one hundred'); מאי מ' מאה עבדא מאה (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) what is *metsar meah? M.* means slave; *meah,* that he is worth one hundred Zuz; [differ. interpret. in comment.—Alf. דאמרי אינשי מ' עבדא מאה זוזי for people say, 'the rope of a slave (is worth) one hundred Zuz'].—2) *a cable stretched across a river and holding a board suspended, rope-bridge.* M. Kat. 6b bot. Kidd. 81a. Bets. 7b. B. Bath. 167a אנחי ידאי אמ' I would put my hand on a rope-bridge (and write to imitate the writing of a trembling hand).

מַצְרָא m. *vat,* v. מַעְצְרָא.

מִצְרָאָה, מִצְרָאִי, מִצְרִי, מִצְרַיָּא, מִצְרָיָא, מִצְרַיִם m. ch. =h. מִצְרִי, *Egyptian.* Targ. Gen. XXXIX, 1; 2; 5 (Y. רָאִי . ., read: רַאי . .). Targ. O. Ex. II, 11 מִצְרֵי ed. Berl. (oth. ed. רִי . .; Y. מִצְרָאֵי, corr. acc.). Targ. Y. II ib. 12 מִצְרָיָא (read רָיָא . .); a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7b פּוּלָא מִיצְרָיָא, v. לוּבִי. Gen. R. s. 64, end מיצראה קורא the Egyptian heron; a. e.—*Pl.* מִצְרָאֵי, מִיצְ'. Targ. Gen. XLIII, 32; a. fr.—*Fem.* מִצְרַיְתָא, מִצְרָאָה, מִצְרִיתָא, מִי'. Ib. XVI, 3.—*Pl.* מִצְרָיָתָא. Targ. Ex. I, 19 (Y. ed. Vien. רִיתָא . ., corr. acc.).

מִצְרָאָה, v. מֶצְרָנָאָה.

מִצְרָאנִין, v. מֶצְרָנִין.

***מִצְרִי** I m. (v. מְצַר I) *anything twisted* of rushes, palm-twigs &c. חבל מ' a common rope (badge of disgrace worn by the Sotah, v. סוֹטָה). Sot. I, 6; a. fr.—[Y. ib. I, 17a top; Num. R. s. 9 take our w. to mean *Egyptian,* v. next w.].—*Fem.* מִצְרִית. Sot. II, 1, a. fr. כפיפה מ', v. כְּפִיפָה.

מִצְרִי II m. (b. h.) *Egyptian.* Yeb. VIII, 3 מ' ואדומי an Egyptian and an Edomite convert. Ib. 76b, a. e. גר מ' חזיה לי וכ' an Egyptian proselyte was my fellow student &c. Ib. מ' ראשון an original Egyptian proselyte, opp. to מ' שני the son of an Egyptian proselyte. B. Bath. III, 6 סולם המ' an Egyptian (small) ladder; a. fr.—*Pl.* מִצְרִיִּים, מִצְרִים. Pes. X, 5. Ex. R. s. 1; a. fr.—*Fem.* מִצְרִית. Yeb. l. c. חלון המ', מ' שניה, מ' ראשונה, v. supra. B. Bath. l. c. חלון המ', v. חַלּוֹן; a. fr.—*Pl.* מִצְרִיּוֹת. Ex. R. l. c.; a. fr.

מִצְרַיָּא, מִצְרָיָא, v. מִצְרָאָה.

מִצְרַיִם (b. h.) pr. n. *Egypt.* Pes. IX, 5 פסח מ', v. חוֹר. Ex. R. s. 1; a. v. fr.

מִצְרִיתָא, מִצְרַיְתָא, v. מִצְרִי, מִצְרָאָה.

מִצְרָנָאָה m. (v. next w.) *growing on the balk.* Yoma 18b (Ms. M. מֶצְרָאָה), v. גַּרְגִּירָא.

מֶצְרָנִין m. pl. (v. מְצָרָא I) *boundaries, adjacent fields.* Targ. Y. Num. XXXIV, 12.—B. Bath. 63a אילין מְצַרְנָתָא (Alf. מֶצְרָאנָתָא) these are the fields adjacent to it. Ib. 128a אפשר דמכוין מצרנתא he may know exactly the estates contiguous to the field which he identifies. B. Mets. 108b הנהו ד' בני מְצַרְנֵי וכ' those four neighbors of a field (entitled to preemption, v. מְצָרָא I).

מְצַרְתָּא, v. מִצְרָאָה.

מְצַת, *Pi.* מִיצֵּת, מְצַת, v. מָצָה.

מְצַתְּוֹתָא f. (צוּת) *bending;* מְצַתְּוֹתָא אודנין (not מ') *making the ear willing to hear.* Targ. Y. Gen. II, 7.

מַקָּבָא m.= h. מַקֶּבֶת, *mallet.* Bekh. 43b מיקבן דדמי לרישיה למ׳ (not למיקבן) a *makḳaban* is one whose head resembles that of a mallet.—*Pl.* מַקְבָּרִין. Targ. Jer. X, 4 (ed. Lag. מְקוּבְרִין). Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. מיקורין).

מִקְבִּיל, מַקְבִּיל, v. קָבְלָא II.

מַקְבִּילוֹת f. pl. (a jocular denom. of קַבָּלָה, adopted fr. Ex. XXVI, 5) *founded on tradition*; contrad. to מַקְרִילוֹת a corresponding feigned denom. of מִקְרָא, *founded on the Bible.* Y. B. Kam. VIII, end, 6c חֲן תְּנִיחָה אִילֵּין לְמַ׳ לָמַ׳ (=לָא מַ׳) where didst thou learn these things, founded neither on Bible nor on tradition?

מַקַּבְלָנָא m. (קָבַל I) *one who takes in, wins.* Targ. Prov. XI, 30, v. next w.

מַקַּבְלָנוּתָא f. (preced.) *taking in, winning.* Targ. Prov. XI, 30 מ׳ דנפשי חכמתא (ed. Lag. מקבלנא נפשיה) (the art of) winning souls is wisdom (Lag. a winner of souls is wisdom; h. text לֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם).

מַקָּבָן m. (denom. of מַקָּב) *one whose head is mallet-shaped.* Bekh. VII, 1, v. מַקָּבָא.

מַקֶּבֶת f. (b. h.; נָקַב) *mallet.* Kel. XXIX, 7 מ׳ של סתתין the stone-cutters' mallet. Ib. 5, v. מַפַּתְּחוֹת. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 ולא יכה במ׳ ע״ג מפסלת וכ׳ he must not strike (on the Sabbath) with the mallet on the chisel (to open a casket of dates) ... as one does on week days.—*Pl.* מַקָּבוֹת. Par. III, 11 מ׳ של אבן stone mallets.

מַקֵּדָה, v. מַקֵּירָה.

מִקְדָּח, מַקְדֵּחַ m. (קָדַח) *borer.* Kel. XIII, 4. Ib. XVII, 12 כמלא מ׳ גדול של לשכה וכ׳ as large as the hole made with the large carpenters' borer kept in the Temple cell, which is the size of an Italian *dipondium* &c.; Ohol. XIII, 1; Tosef. ib. XIV, 1. Ohol. II, 3 בארזה מ׳...בקטן וכ׳ what borer do they mean? The small one used by physicians &c. Ib. XIV, 2 מלא מ׳ כל שהוא any hole made with the borer, v. מְלֹא; Tosef. ib. XIV, 7. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מקדיח; a. fr.—[Num. R. s. 9 מ׳ של חרס some ed., read מִקֵּדָה.]

מִקְדִּין, v. מַקְרִין I.

מִקְדַ״שׁ, an abbreviation for מַחֲשָׁבָה, קֵצֶת, דָּם and שְׁלִישִׁי, *wrong intention* at slaughtering a sacrifice, illegality concerning one *part* of a sacrifice, the legal effect of the sprinkling of the *blood*, and the occurrence of the word *sh'lishi* (*third*) in both laws under discussion. Zeb. 28b.

מִקְדָּשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) *sanctuary*, esp. מ׳ or בֵּית הַמ׳ (abbr. בה״מ) the Jerusalem Temple, contrad. to משכן the Tabernacle. M. Kat. 9a. Erub. 2a אשכחן משכן דאיקרי מ׳ וכ׳ we find that the Tabernacle is sometimes called *mikdash*, and the Temple *mishkan*.—מ׳ ראשון the first Temple (the Solomonic Temple); מ׳ שני the second (post-exilic) Temple. Yoma 21b; a. e.—Ib. בה״מ ... בשיטה when Solomon had built the Temple; a. fr.—*Pl.* מִקְדָּשִׁים. Meg. 16b שני מ׳ two sanctuaries (that of Shiloh and the Jerusalem Temple); Yalk. Gen. 152.

מוּקְ, מַקְדְּשָׁא, מִקְדָּשׁ ch. same. Targ. Ex. XXV, 8; a. fr.—Y. Ber. II, 5a top בֵּי מוּקְ׳=h. בית המקדש, v. preced.; Lam. R. to I, 16 בית מַקְדְּשׁוֹן דיהודאי (not מקדשין) the Temple of the Jews.—*Pl.* מַקְדְּשִׁין. Targ. Ez. XXI, 7; a. e.

מַקְדַּשְׁתָּא f.=h. קְדֵשָׁה, *prostitute.* Targ. O. Gen. XXXVIII, 21, sq. (ed. Vien. מְקַדְּשָׁ׳).

מַקּוּבָא, v. מַקָּבָא.

מִקְוָה m. (b. h.; קָוָה) *gathering* of water, esp. *the ritual bath of purification.* Yoma VIII, 9 (play on מִקְוֶה *hope*, Jer. XVII, 13) מה מ׳ מטהר וכ׳ as the bath purifies the unclean, so does the Lord &c. Ib. 31a מי מ׳ ארבעים סאה the contents of a ritual bath must be forty S'ah; Num. R. s. 18. Mikv. I, 7 שוה למ׳ וכ׳ has the qualification of a ritual *mikveh* when gathered in a pond, contrad. to מַעְיָן; a. v. fr.—Trnsf. *means of purification.* Kidd. 64a בנות ישראל מְקוֶה טהרה וכ׳ daughters of common Israelites are the means of purity (reinstatement to priestly status) for (the issue of) degraded priests, i. e. the daughter of an Israelite woman and a degraded priest may marry into priesthood; ib. 77a; Tosef. ib. V, 3; a. e.—*Pl.* מִקְוֹת, מִקְוָאוֹת, מִקְוָיוֹ׳. Y. Ter. IV, 43a bot. שני מקוות; Mikv. II, 3 שני מ׳ וכ׳ two adjacent reservoirs one of which contains &c. Ib. I, 1; a. fr.—*Mikvaoth*, name of a treatise of Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth.

מִקְוָה I ch. (v. preced.) 1) *gathering of merchants, fair, merchants' station*; 2) *goods at the fair.* Targ. I Kings X, 28.—3) *reservoir.*—*Pl.* מְקָוְיָא. Targ. Is. XXII, 11 (h. text מִקְוָה).

מִקְוָה* II m. (קְהָא) *acid.* Keth. 75a Ar., v. קִיהְיָא.

מִקּוּלִים, v. next w.

מִקּוֹלִין m. pl. (macellum, μάκελλον) 1) *slaughter-house.* Gen. R. s. 86, beg.; Midr. Till. to Ps. CV, 16.—2) *meat-market, provision-market.* Hull. 95a מ׳ וטבחי ישראל if there are meat-stands (kept by gentiles) in a place where the butchers are Jews. Ib. 92b top אין שוקלין בשר המת במ׳ they (the gentiles) do not retail carrion in the markets; a. fr.—[Sifré Num. 131 בנו להם מקולים they erected markets for them (Var. מְקָלִים), v. קָלַע III.]—Y. Ḥag. I, 76b top אפי׳ מִמְּקוֹלּוֹן even if you have to buy your meat in the market (having no sacrifice of your own).

מְקוּלָּס, v. קָלַס I.

מָקוֹם m. (b. h.; קוּם) 1) *place.* Ab. Zar. 8b; Snh. 14b בשמך יקראוך ובמקומה לְמָקוֹמָהּ וכ׳ thou shalt be called by what name thou deservest, and given the place due to thee &c., i. e. be not afraid of human envy. Shebu. VII, 4 חזרה השבועה לְמָקוֹמָהּ the oath goes back to its home, expl. ib. 47a חזרה שבועה לסיני the oath goes back to Sinai, i. e. no oath is demanded and

no decision rendered, the case being surrendered to him who proclaimed on Sinai, 'thou shalt not rob'; oth. opin. חזרה שבועה למחוייב לה the oath goes back to him who by right should have been asked to make oath but could not be permitted to swear on account of disqualification, i. e. he must pay; a. v. fr.—בכל מ׳ (abbr. בכ״מ, כ״מ), *everywhere.* Sabb. 40b; a. fr.—בכל מ׳ ש־, *wherever.* Erub. 81b. Meg. 29a; a. fr.—אותו מ׳ אות III.—2) *existence, substance;* חַמָּ׳ *the Existence, the Lord* (cmp. מָעוֹן). Gen. R. s. 68 מפני מה מכנין שמו של הקב״ה וקוראין אותו מ׳ in circumscribing the name of the Lord, why do we call him *Makom?* שהוא מְקוֹמוֹ של עולם ואין עולמו מקומו because He is the existence (the preserver) of the world, but His world is not His existence; Pesik. R. s. 21; a. e.—Ab. Zar. 40b ברוך המ׳ שמסר עולמו לשומרים blessed be the Lord who has given his world over to preservers (who has created remedies). Nidd. 49b חמ׳ יהיה בעזרו the Lord be with him. Ber. 16b; Lev. R. s. 5, v. חֶסְרוֹן; a. v. fr.

מקום, Treat. Sof'rim XXI, 7 ברבי מ׳ v. מֵרוֹם.

מְקוֹמָא, v. מְקָמָא.

מְקוֹף m. (קוּף, קפף; cmp. קוּפָּא *needle-eye*) *the eye of the coulter* for the insertion of the horizontal pole. Kel. XIII, 3.

מָקוֹר m. (b. h.; קוּר, v. בָּרַר I) *fountain,* esp.=מְקוֹר דָּם, *the interior of the womb* from where the menses are discharged. Nidd. 65b. Ib. 66a; a. fr.—[Pesik. B'shall., p. 89b מקור דטברייא, v. מוֹקָא I.]

מַקּוֹר m. (נָקַר, v. next w.) *beak, a tool for whetting millstones.* Kel. XXIX, 6 (not מקיר).

מַקּוֹרָא ch. same, *beak* of a bird. Gen. R. s. 64, end, the Egyptian heron דמקוריה אריך whose beak is long; Yalk. ib. 111, end דמוקריה (corr. acc.). Gen. R. l. c. יהיב מקוריה וכ׳ (not מזקריה) he put his beak (into the lion's mouth), and brought the bone out; Yalk. l. c. קוציה (corr. acc.).

מְקוֹרָא, v. מְקָרָא.

מְקוֹרְזָל, v. קְרַזֵּל.

מַקּוֹשָׁה m. (נָקַשׁ; v. מְכוֹשָׁה) *knocker.* Y. Bets. V, 63a bot. [read:] מ׳ דכנישתא מותר the use of the knocker in the synagogue is permitted (on the Sabbath); [oth. emend. v. ed. Krot. marginal note].

מָקוֹשֵׁשׁ I, v. קָשַׁשׁ I.

מָקוֹשֵׁשׁ II, **בֶּן מָ׳** pr. n. pl. (?) *Ben M'koshesh.* Yeb. 15b; Y. ib. I, 3a bot. בֵּית קוֹשֵׁשׁ.

מקות, Koh. R. to I, 9 כמה מ׳ פנסין, a corrupt Var. lect., v. קְסִילוֹפָּנוֹס.

מקזורי, v. next w.

מַקָּזָא* m. (קזז, cmp. גזז a. Arab. *kazz* salire) *jumper, runner.* Y. R. Hash. II, 58a top כהדין מקזנה (corr. acc.) the torches were moved (v. Mish. ib. 4) in the manner of the runner (in zigzag).—*Pl.* מַקָּזָזֵי. Pesik. B'shall. p. 84a מַקָּזָזוֹי מן קדמוי וכ׳ Ar. (ed. מקזוזי; Yalk. Ex. 225 מקזוי, corr. acc.) his runners before him, his runners behind him (Cant. R. to IV, 12 ועבדים מהלכין אחריו).

מַקְוָתָא* ... f. (קְוָה) *calculation.* Y. Shebi. I, 33b bot. אף הדא מ׳ וכ׳ this calculation has also been adopted (v. מַפְשׁוּטֵיהָא): that ten young plants within an area of a Beth-S'ah are equal to three old trees as regards the Sabbatical year laws; Y. Succ. IV, beg. 54b; Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

מָקָח m. (b. h.; לָקַח) 1) *taking.* Ab. IV, 22 מַקַּח שוחד bribe-taking. Pes. IX, 5 מְקוּחוֹ מבעשור it must be selected (designated) on the tenth day of the month (Ex. XII, 3).—2) (traditional pronunc.) מֶקַח *buying, purchase, bargain.* Ib. 112b אל תעמוד על המ׳ וכ׳ do not stand bargaining when you have no money. B. Mets. IV, 3 שתות למ׳ if the overcharge amounts to one sixth of the price paid. Ib. 50a תן לי מְקָחִי give me back my goods. Ib.b ביטול מ׳ annulment of the bargain. Ib. 51a לוקח מקחו בידו the purchaser has his purchase in his possession (and can show it to his friends to have it valued); a. v. fr.—אבן המ׳ *auction-stone* for slaves. Sifra B'har ch. VII, Par. 6 (Yalk. Lev. 667 הלקח), v. סִימְטָא I.—מ׳ וממכר, v. מִמְכָּר.

מִקְטוֹרֶת, מִקְטוֹרָא m. ch. (קְטַר II) *the upper garment with the girdle, walking cloak* or *sheet.* Y. B. Mets. II, beg. 8b כריך במ׳ אשכח .. found a web wrapped up in a cloak. Ab. Zar. 58b אדמקטורך עלך וכ׳ before you take off your cloak, go back (and rescind your decision).

מִקְטוֹרָן m. h. same. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 נימי מ׳ פסיקיא וחמ׳ (R. S. to Kel. XXIX, 1 ומקטורין; Kel. l. c. הפונדא והמעפורת) shreds of the girth and of the wrapping clothes. Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d top (differ. fr. מעפורת).

מִקְטָנְיָא m. (denom. of קִשְׁטָנְיָא) *cucumber-field.* Targ. Is. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. מִקְשָׁנְיָא).—**בַּר מִ׳** pr. n. pl. *Bar-Mikt'ya.* Y. M. Kat. I, 80b bot.

מַקְטָנְיָא, מַקְטָנְיָה m. pl. (נָקַט) *objects* held in the hand while making oath. Tosef. Snh. V, 1 [read:] חזר לי .. בקיטא ובמ׳ דנקיטי if the contestant says, swear to me by thy life, or by the object or objects which I hold (v. מָנָא); Y. ib. III, beg. 21a (corr. acc.).

מָקְטֶרֶג, v. קְטֶרֶג.

מַקְיָא, v. קִיא.

מַקְיָדָה, מִקְדָּה f. (יָקַד) *fire-pot, fragment of a vessel used for carrying fire.* Sifra M'tsor., Par. 1, ch. I אי חרס יכול מ׳ וכ׳ from the word *h'res* (Lev. XIV, 5) I might infer that a fragment of a vessel was meant, therefore it says 'a vessel'. Y. Sot. II, 17d bot. מאן דמר .. לא במ׳ בשניטל he who says ... you must not use a *makk'da,* means a vessel the larger portion of which is missing. Num. R. s. 9; Sot. 9a מ׳ של חרס a piece of an earthen vessel, opp. כוסות משובחין; ib. 32b. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְקִילִין m., v. מְקוּלִין.

מִקְיָמָה f. (v. מְקָנָא) *bought object, thing.* Lev. R. s. 5 איזה לך מ׳ פלניתּ תתנין לי (not תתנון) hast thou such and such an object? wilt thou lend it to me?

מְקִיקָא, v. מְקָקָא.

מְקִירְתָּא, v. מְקֵרְתָּא.

מַקֵּל c. (b. h.; קלל *to swing*) *walking stick,* in gen. *staff.* Sabb. 66ᵃ מ׳ של זקנים old men's stick. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 מ׳ שיש בו בית וכ׳ a staff which has a secret receptacle for a *m'zuzah* (מְזוּזָה) or jewels. Ab. Zar. III, 1 כל שיש בידו מ׳ a statue holding in its hand a staff; ib. 41ᵃ כמ׳ . . . מ׳ שרודה את עצמו the staff intimates symbolically that he causes himself to be chastised as with a staff in behalf of the entire world (vicarious sacrifice). Y. Dem. VII, beg. 26ᵃ [read:] מהו דחמית בחלמי דמ׳ בלשי וכ׳ (not דמיקל) what does it mean that I saw in my dream an officer's staff suspended from my body?—Y. Ned. IX, beg., 41ᵇ מקלו של ר״מ היתה בידי וכ׳ R. Meir's staff was in my hand, and it taught me knowledge. Toh. VIII, 9 מ׳ שהיא מלאה וכ׳ a staff which has become wet with unclean fluids; Tosef. ib. IX, 15 מ׳ שהיה וכ׳ (corr. acc.); a. v. fr.—Sabb. 139ᵃ (ref. to Is. XIV, 5) אלו הדיינים שנעשו כ׳ this alludes to judges who are a staff (of support) to their beadles (conniving at their abuses).—*Pl.* מַקְלוֹת. Pes. V, 9. R. Hash. I, 9 לוקחין בידם מ׳ they may take sticks with them (for defence); a. e.—Yoma VI, 7 (67ᵇ) קלען במ׳ Y. ed. (Bab. a. Mish. במקלעות), v. Rabb. D. S. a. l. note 6) he twisted the limbs of the animals around carrying poles.

מַקְלֶדֶת m. (קָלָה II) *roasting place;* אפר מ׳ ashes from the roast, i. e. *vegetable ashes,* contrad. to אפר which includes any crumbled substance. Taan. II, 1. Ib. 15ᵇ (ref. to ונותנין אפר וכ׳, ib.) אפר מ׳ הן מביאין they must bring wood-ashes (not dust, crushed bones &c.). Par. IX, 7 אפר כשר שנתערב באפר מ׳ ashes fit for lustration (ashes of the red cow) which were mixed with wood-ashes. Tosef. ib. X (IX), 1 הרי הן כא׳ מ׳ they are as unfit for lustration as wood-ashes. Ber. 28ᵃ, a. e., v. מַגֵּד II.

מִקְלָה ch. same. Targ. Lam. II, 10.—[B. Mets. 74ᵃ מחוסר מקלה, v. קְלַי II.]

מִקְלוֹט m. (קָלַט) *bag* for collecting the excrements of working cattle Y. B. Kam. II, beg. 2ᵈ. Kel. XVI, 7, v. מַלְקוֹט.

מִקְלוֹפִין, Targ. Y. Num. VI, 4 מגופנין מ׳, read מְקַלּוֹפִין, and strike out מגופנין, as a gloss to מגופנא; v. קְלוֹפָא.

מִקְלָט m. (b. h.; קָלַט) *refuge,* esp. for the unintentional man-slayer. Macc. II, 4. Ib. 6 אחד שוגג . . מקדימין לערי מ׳ both the innocent and the willful slayers go temporarily to the place of refuge; Sifré Num. 160. Macc. II, 8 רוצח שגלה לעיר מִקְלָטוֹ a man-slayer who arrives at his place of refuge; a. fr.

מִקְלִיעָתָא f. (קָלַע II) *braid, plait.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. הות מזבנה מ׳ דרישה וכ׳ she sold the plait of her head (hair), and gave (the proceeds) to him (Akiba), that he might study the Law; Y. Sot. IX, end, 24ᶜ קְלִיעָתָא דשערה.

מִקְלָעוֹת f., pl. (preced.) *braids, nets.* Yoma VI, 7; v., however, מַקֵּל.

מִקְמָא, מְקָם I m. (קוּם) 1) = h. מַעֲמָד, *standing, attendance, office.* Targ. I Kings X, 5. Targ. Is. XXII, 19 ed. Lag. (ed. מְקוֹמָךְ, מְקוֹמֵךְ).—2) *that which is placed before the guest, portion, plate.* Esth. R. to I, 4, v. קִינְדָּס.

מִקְמָא, מִקְמָה, מִקְמָתָא II f. (קוּם; v. רְקוּם; cmp. Gen. XXIII, 17; 20) *acquisition, bought object, thing.* Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. דו רב לה מ׳ טבא when he allows her a good bargain. Cant. R. to VIII, 9 למזבן מְקוּמָא to buy some goods.—Targ. Y. Ex. XXII, 7; 10 מקמתא Ar. (ed. עיסקא; h. text מלאכת).—Gen. R. s. 73 מאן אכל הדא מקמתא . . . מאן תבר הדא מ׳ who ate this thing (dish, v. מָקָמָא I, 2)? who broke this thing (or plate)?—Constr. מִקְמַת, מִיקְמַת. Y. Erub. III, 21ᵇ top; Y. Gitt. VII, end, 49ᵃ מ׳ פלן an estate bearing the name of a certain person; Y. Kidd. III, 64ᵃ top מוקמת; Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ bot. מקמת.

מַקְמִיק, v. מְקַק.

מָקָמָתָא, constr. **מִקְמַת, מִיקְמַת,** v. מָקָמָא II.

מִקְנָה m. (b. h.; קָנָה) *property,* esp. *cattle.* Num. R. s. 22 חיה להם מ׳ גדול they had a large stock of cattle; a. e.

מִקְנִיתָא, מַקְנִיתָא f. (denom. of קָנֶה) *a bundle of reeds.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ מ׳ מרגלתא the bundle of reeds (seen in an alleged dream) means the bolster at the bottom of the bed.

מִקְפָּה m., **מִקְפָּה** f., (קָפָה) *a stiff mass* of grist, oil and onions. Ned. VI, 10. Ḥull. 14ᵇ. Succ. II, 9 משתסרה המ׳ when a stiff dish gets spoiled. Ib. 29ᵃ מ׳ של גריסין a pulp of grist; Y. ib. II, end, 53ᵇ מִקְפַּת גריסין. Ib. מכפה של כל דבר (corr. acc.) a pulp of anything; a. fr.

מִקְפָּנָא m. (קָפַן II) 1) *surrounding, circumvallation.* Targ. Lam. II, 8 (h. text חֵל).—2) *going around;* משיריין מ׳ *nomadic camps, freebooters.* Targ. O. Num. XXXIII, 55 מש׳ מקפנכון freebooters surrounding you.

מִקְצָה, Yalk. Lev. 658, v. מוּקְצֶה 3.

מַקְצוֹעַ m. (b. h.; קָצַע) 1) *corner, angle.* Tam. III, 3; Yoma 15ᵇ צפוניות מערבית מ׳ the corner of the north-western side of the Temple.—2) = מוּקְצֶה, *store.* Men. 54ᵇ; 55ᵃ, v. מוּקְצֶה.—B. Bath. X, 8 (175ᵇ) שארן מ׳ בכל תחורה כולה גדול מזה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) for there is no store (of wisdom) in the entire Law richer than these (civil laws); Ber. 63ᵇ.—*Pl.* מַקְצוּעִין. Tosef. Ḥag. I, 9 מקצועי תורה גופי וכ׳ stores of the law, bodies of Halakhoth; Tosef. Erub. XI (VIII), 24 מוקצעי ed. Zuck. (Var. מקצועי).—3) v. next w.

מַקְצוֹעַ m. (b. h. מַקְצֶעֶת; preced.) מ׳ של דבילה *a tool for cutting fig-cakes, knife* or *saw.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 (ed. Zuck. מקצוֹע); Sabb. 123ᵇ; Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ.—*Pl.* מַקְצוּעוֹת, v. next w.

מַקְצוּעָה f. (v. preced. wds.) *stored fruits,* esp. *fig-cake.*—*Pl.* מַקְצוּעוֹת. Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שרקפלו המ׳ (שיקפילו),

שיכפילו) up to the time when people lay the figs in layers; [oth. opin.: people fold up the *knives* (v. preced.) to store them away; oth. opin.: people fold up the *matting* on which the figs are dried before they are stored]. Ib. 62a. Tosef. Dem. I, 3 משיקפלו המקצועות; Y. ib. I, beg. 21c המקצועות.

מְקָצָת f. (b. h.; קָצָה; v. קְצָת) *a part*; (adv.) *partially, in some cases.* Shebu. VI, 3 הואיל והודה לו מ׳ ממין וכ׳ since he has admitted a part of what is comprised in the claim (empty 'casks' against the claim of 'pitchers of oil'). Ib. הודה במקצת כלים if he admits that he owes a portion of the vessels claimed.—B. Mets. 3a, a. fr. מודה (ב)מ׳ חטענה ישבע he who admits a portion of the claim must make oath. Y. Shebu. VII, beg. 38b לפי שנחנה מ׳ ומהנה מ׳ וכ׳ because he is benefitted to a certain extent and benefits (the owner) to a certain extent, he must swear in some cases and pay damage in other cases. Sifra Sh'mini, Par. 9, ch. XI עמאת מ׳ ושהרת מ׳ you make it possible to declare (the seeds) unclean in some cases and clean in others. Ab. V, 8 מקצתן מעשרין ומקצתן וכ׳ if a part of the people give tithes and a part give not, v. בְּצוֹרְתָּהּ. Koh. R. to VII, 27, a. e. מ׳ חנפש ככל חנפש loss of a part of one's life (pain, loss of property &c.) is considered like a sacrifice of one's entire life; a. fr.—Ch. v. קְצָת.

מָקַק (b. h.; cmp. מוּק) *to soften.*

Nif. נִמַּק, נְמוֹק, נִימַּק *to be softened; to decay; to be squashed beyond recognition.* Nidd. X, 4 עד שימוק הכשר until decay has set in. Bicc. I, 8 נִמַּקוּ if the first fruits became decayed. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 39) אינו אומר נִמַּקוּ אלא נִימַּקוּ it does not merely mean 'they shall decay' (when a portion remains sound), but 'they shall dissolve' (v. Macc. 24a bot.). Nidd. III, 4 נִימּוֹק הולד וכ׳ the embryo may have been mashed (mixed up with the blood) before it was passed. Y. ib. III, end, 51a נִימּוֹקָה שלייתו וכ׳ the placenta was mashed. Bab. ib. 27a אינו דומה נמוק פעם וכ׳ there is no comparison between one presumption that the embryo was mashed and two such suppositions (that the placenta of one embryo and the embryo of another placenta were mashed). R. Hash. III, 8 הרי נִימּוֹקִים they decayed (from the serpent's bites), opp. מתרפאין; a. e.—Tanḥ. Noah 10 נמק יסודו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו, v. infra.

Hif. הֶמֵּק 1) *to squash.* Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא תֶמֵּק וכ׳ lest she may squash the embryo in her womb.—2) *to enervate, cause consumption.* Keth. VII, 10 מְמִקָּתוֹ she (the intercourse with her) will enervate him (the leper).

Hof. הוּמַּק *to be crumbled, to dissolve.* Snh. 92b ה׳ סודו (Rashi) his (Nebucadnezzar's) pride was crumbled (he confessed his wrong), v. מָרַק; (ed. ה׳ סודו its (the kiln's) foundation was crumbled (from the heat); [oth. vers. ה׳ סידו the lime in it melted; Tanḥ. Noah 10 נמק יסודו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו].

Hithpalp. הִתְמַקְמֵק *to be crushed, to pine.* Taan. 25b עד שיתמקמק ויצטער until he is made submissive (by starvation) and feels pain.

מַקַּק ch. same.

Ithpalp. אִתְמַקְמַק 1) *to pine away, be weakened.* Targ. Y. Deut. XXXI, 18; a. e.—2) *to decay, melt.* Targ. Job XIV, 10 (h. text חלש). Targ. Ps. LXXIII, 8 (h. text רמיקו).—3) *to sneeze*, v. infra.

Ithpe. אִתְמְקַק (cmp. מוג, *Ithpol.*) 1) *to be languid, to stretch one's self.* Targ. I Kings XVII, 21.—2) [*to collapse*; v. מְרַפֵּא a. מְעַטֵּשׁ,] *to sneeze.* Targ. II Kings IV, 35 ed. Lag. (ed. Ven. I אִתְמַקְמַק *Ithpol.* of מוּק; Regia אִתְמַקְמַק; ed. אתמורך; h. text ויזורר; Pesh. אתפקק).

מֶקֶק, v. מְמָקֵק.

מָקָק m. (preced.) מ׳ דסיפרי *book-worm.* Sabb. 90a.

מִקְקָא, מַקָּקָא m. (v. מְקַק, *Ithpe.*) *sneezing.*—*Pl.* מָקְקִין, מְקָקִין. Targ. Job XLI, 10 מַקְקוֹי Regia (Ms. Var. מְקִרְקוֹי; ed. זְרִרוֹי; h. text עטישות).

מֵקַר, v. מְיַקֵּר.

מַקַּר m. ch.=h. מְקַר, *cooling*; כיף מ׳ *shady rock.* Targ. Is. XXV, 5 (h. text עב).

מַקְרָא pr. n. m. (Μακρός) *Macra.* Gen. R. s. 46 [read:] מסתברא הדא דמ׳ this interpretation of M. is plausible; (Lev. R. s. 25 דינגדא).

מִקְרָא, מִקֹּרָא m. (קָרָא) *being called, summons.* Y. Ber. II, 4d top; Y. Meg. I, 71c (play on מקורך, Prov. V, 18) יהי מִקְרָאֲךָ לקבר וכ׳ blessed be thy being summoned to the grave; Yalk. Prov. 937; Koh. R. to IV, 17. Ib. בבית מקוראך תהיה ברוך be blessed in the house to which thou wilt be called.

מִקְרָא m. (b. h.; קָרָא) 1) *call, convocation.* Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV אלא אם עשאו מ׳ קדש unless one made it (the Day of Atonement) a holy call (observed it). Ib. ch. XIII, Par. 11 בני ישראל מ׳ קדש וכ׳ the sons of Israel are a holy convocation (called to celebrate the festivals) &c. Mekh. Bo. s. 9; a. fr.—2) *reading*, esp. *the reading from the Scriptures.* Ber. II, 1 זמן במ׳ the time for reading the Sh'm'a. Meg. 3a, a. fr. מ׳ מגילה the recitation of the Book of Esther. Tosef. Ber. II, 20 יש שם מ׳ ותפלה reading the Scriptures and prayer are permitted there; Sabb. 10a; a. e.—Meg. l. c. (ref. to Neh. VIII, 8 ויקראו מ׳ זו this means the reading of the text; Ned. 37b; a. fr.—3) *pronunciation, vocalization*; מ׳ סופרים the traditional vocalization of the Scripture texts. Ib.—4) *teaching the Bible, primary instruction.* Ib. IV, 3 לא ילמדנו מ׳ he must not teach him Bible, contrad. to מדרש &c. Ib. 36b bot. מ׳ חמ׳ על ... במקום where is it customary to take remuneration for teaching the Bible. Y. Meg. III, beg. 73d; Y. Keth. XIII, beg. 35c בית ספר למ׳ וכ׳ Beth Sepher was the school for Bible, Beth Talmud for Mishnah. Lev. R. s. 2, beg. נכנסין למ׳ enter the primary school; a. fr.—5) *the Scriptures.* Y. Taan. IV, 68a bot. חיזדנו על כל המ׳, v. חָזַר; a. fr.—6) *Biblical verse, text.* Sot. V, 2 שאין לו מ׳ מן התורה וכ׳ there is for it no passage in the Torah intimating that it is unclean. Ib. מביא לו מ׳ מן וכ׳ produces for it a Biblical text in evidence &c. Yeb. 11b, a. e. אין מ׳ יוצא מידי פשוטו a Bible verse can never lose its literal sense (although its meaning

may be extended by the methods of interpretation). Snh. 34ª, a. e. מ׳ אחד יוצא וכ׳, v. עַצְמָם. Ib. 101ª מ׳ זה מעצמו נדרש this verse must be interpreted from its own wording. Ib. bot. מנין לך ... מ׳ אני דורש how do you know this?.. I interpret Bible verses; a. fr.—*Pl.* מִקְרָאוֹת, מִקְרָיוֹת. Men. 19ᵇ; Zeb. 63ᵇ; Sot. 14ᵇ כ״מ שאתה מוצא שני מ׳ אחד וכ׳ wherever there are two possible interpretations of two parallel expressions one of which contradicts the other, and one of which confirms the other &c. Yoma 52ª bot., v. חֻכְרַע. Y. Snh. VIII, 26ᶜ top זה אחד משלשה מ׳ this is one of the three passages where the Law speaks metaphorically; Y. Keth. IV, 28ᶜ top; a. fr.

מִקְרָבָא, v. מִקְרוֹבוּתָא.

מִקְרוֹא, v. next w.

מִקְרוֹאֶלַפְרוֹס m. (μακρο-ἔλαφρος, a made-up word) *Macro-elaphros (Tall-Lightfoot).* Gen. R. s. 65 .. והיתה שם מקרוא לפרוס .. (corr. acc.) and a woman was there who had a son that was a dwarf, but whom she called M. and said, בני מ׳ my son is tall and lightfooted (fit for the body guard); Cant. R. to II, 15 מיקרו ליפארוס (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 מקרולפוס, מקרולפס (corr. acc.).

מִקְרוֹבוּתָא f. (קרב) *coming near, touching.* Yalk. Gen. 26 כמה דלא דמכת במקרובותיה וכ׳ as thou didst not die on touching it &c.; Gen. R. s. 19 כמה דלא מיחת במקרביה.

מִקְרוֹלְפַס, מִקְרוֹלְפוֹס, v. מִקְרוֹאֶלַפְרוֹס.

מַקְרוֹס m. (μακρός) *tall.* Yalk. Gen. 114 אם בעיניך מ׳ בעינינו וכ׳ though in thy sight he is tall, in ours he is a dwarf; (Gen. R. s. 65, a. e. מקרוא לפרוס &c., v. מִקְרוֹאֶלַפְרוֹס).

מַקְרֵי m. (קְרֵי I *Af.*), מ׳ ינוקי, מ׳ דרדקי *primary teacher.* B. Bath. 21ᵇ במ׳ ד׳ דלא וכ׳ that a teacher cannot prevent a colleague from opening a school in the same avenue. Ib.ª סך מ׳ ד׳ וכ׳ the highest number of pupils for a primary teacher is twenty-five; a. fr.—*Pl.* מַקְרֵי. Ib. חני תרי מ׳ ד׳ וכ׳ where there are two teachers one of whom &c., v. גְּרַס II.

מִקְרִילוֹת f. pl. (a jocular denom. of מִקְרָא, to rhyme with מִקְבִּילוֹת) *based on textual interpretation.* Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ, v. מִקְבִּילוֹת.

מַקְרִין* I pr. n. m. *Macrin,* (supposed to mean) *Macrianus,* one of the thirty tyrants, who after the capture by the Persians of Valerian, was declared Roman emperor together with his sons Macrianus and Quietus. Gen. R. s. 76 (ref. to 'three of the older horns', Dan. VII, 8) זו שהתנו לתם מלכותם מ׳ וקרוס וקרידוסי (some ed. מקדון) those (Romans) who gave them (the princes of Palmyra,) their royal titles (v. עֲצַר IV); M. &c.; Yalk. Dan. 1064 מוקירוס וקרוס וקרידוס (omitting ... מלכותם וו) (some ed. וקרירוס וקרידקוס; Fürst Gloss. Graeco-Hebr. p. 145 quotes: וקרירידס). [The other two names, obviously corrupted, refer perhaps to the two sons of Macrianus. V. Fürst l. c. for other conjectures.]

מִקְרִין II m. (b. h. מַקְרֶן; denom. of קֶרֶן) *having horns.* Ḥull. 60ª; Sabb. 28ᵇ; Ab. Zar. 8ª מ׳ מפריס ... שור שהקריב the ox which Adam offered had one horn in his forehead, for it is written (Ps. LXIX, 32) &c.; מ׳ תירן משמע but does not *makrin* mean 'having two horns' (as מפריס 'having hoofs')? מקרן כתיב it is written without *Yod* (intimating a defect).

מַקְרָעָן f. pl. (קְרַע) *rents.* Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ bot., v. אִיסְטְנוּא II a. מַיְקְנָא.

מָקְרָצְתָּא f. (קְרַץ) *a piece of dough,* separated from the main dough in the trough. Tosef. Toh. XI, 2. Toh. I, 8.—*Pl.* מָקְרָצוֹת. Ib. 7. Tosef. Ḥall. I, 12 משתעשה מ׳ from the time the dough is divided up into lumps; Y. ib. I, beg. 59ª משתעשה מ׳ מ׳; a. e.

מָקְרְקְעָא, מְקַרְקְעָא m., mostly *pl.* מְקַרְקְעֵי (v. קַרְקַע) *attached to the ground, real estate,* opp. מטלטלא. Yeb. 99ª, a. e. עבדא כמ׳ דמי a slave is legally considered as real estate; B. Bath. 150ª כמקרקעא (Ms. M. *pl.*). Ib. שאני מ׳ דנידו וכ׳ there is a difference between movable real estate (a slave) and an immovable estate; ib. 68ª. Ib. 150ᵇ כתובה דמי תקינו רבנן Ms. M. (ed. דאמ׳) the widowhood which the Rabbis have instituted to be guaranteed by real estate. Ib.ª bot. כתובת אשה מ׳ הוא the wife's settlement is considered as real estate; a. fr.

מָקְרָתָא, מְקַרְתָּא f. (v. מַקַּר) *cooling place.* Targ. I Kings VII, 2, a. e. בית מקרת מלכיא the royal summer-house (h. text בית יער הלבנון).—מ׳ דציללייא pr. n. *M'ḳerta d'Tsillaya* (*Cooling Shades*), name of a field. Y. M. Kat. I, beg. 80ª (ed. Krot. מְקֻרְתָּא).

מִקְשָׁאָה m. (קְשָׁא) *one who raises objections, disputant.* Gen. R. s. 48; s. 85; Yalk. Gen. 82; B. Mets. 87ª, v. אֶפְרַיִם (cmp. מְפַתְּחָא).—*Pl.* מַקְשָׁיֵי. Y. Kil. III, beg. 28ᶜ חזון יהבון מ׳ were sitting and raising questions.

מִקְשָׁאִין, מְקַשָּׁאוֹת, v. next w.

מְקַשָּׁה f. (b. h.; =מקשאה, denom. of קִשּׁוּאִים, v. קִשּׁוּא) *cucumber field,* in gen. *truck-farm.* Tosef. Ter. I, 4; Y. ib. I, 40ᵇ bot. Tosef. B. Mets. IX, 32; a. e. (v. also מוּקְשָׁה).—*Pl.* מְקַשָּׁאוֹת, מְקָשְׁיוֹת, מְקָשָׁאִין. Shebi. II, 1 לירט במ׳ (Ms. M. מקשות, corr. acc.; Maim. מקשיות), v. מִדְלַעַת.—In gen. מ׳ ומדלעת *late vegetables* or *fruits.* Pes. 6ᵇ. Erub. 104ª מקשאיו ומדלעיו ed. Sonc. (Ms. O. ודלעיו; Ms. M. מקשאיו ומדלעיו, ed. only ודלעיו) (who guards) his late fruits; a. e. —[Sabb. 90ᵇ מקשה של חזיר, read: מְקָשָׁה v. קָשָׁה.]

מַקָּשָׁה m. h.=ch. מַקְשָׁאָה, *disputant, undecided.* Hor. 14ª חריף ומ׳ quick but undecided, opp. to מתון ומסיק slow but coming to a conclusion.

מִקְשָׁיָא = h. מִקְשָׁה, v. מִקְטָיָא.

מַקְשָׁיֵי, v. מַקְשָׁאָה.

מִקְשְׁיָיא, מַקְשִׁיָּא, f., part. pass, *Af.* of קָשָׁה.

mistaken).—Ned. 50ᵃ יעביד מָרָנָא עליה let our lord do with this (be contented for the present). Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ [read:] אין את מָרֵיהּ דנפשך (cmp. Prov. XXIII, 2) if thou art master over thy desire; אי נפשך מָרָתָהּ if thy desire is master over thee; Deut. R. s. 2 אנא מָרֵי דנפשי אנא I am master over my desire; a. fr. — *Pl.* מָרֵי = בַּעֲלִים (used as sing. a. pl.; v. supra). Targ. Is. III, 12; a. fr.—מָרְוָתָא (pl. of מָרְוָתָא). Targ. Prov. V, 13 (h. text מוֹרַי).—Gitt. 40ᵃ כלו מ׳ בתראי the owners at second hand (of the settlement of slaves) died out; אחדרו אבני מ׳ קדמאי apply (for emancipation) to the heirs of the original owners. B. Bath. 3ᵇ קטלינתו לכולהו מָרְוָתֵיהּ (Var. לכולהו בני מרותיה) he (Herod) killed all of his master's family. B. Kam. 103ᵃ מ׳ דכיתנא Ms. M. (ed. מָרְוָותֵיהּ) the owner of the flax; a. fr.—Mar Samuel, Mar Ukban &c., v. respect. pr. nouns.—Fem. 1) *mistress*, constr. מָרַת. Targ. I Kings XVII, 17. Targ. Is. XXIV, 2; a. fr.—Gen. R. s. 52, v. בַּעֲלָה. Y. Ḥag. II, 77ᵈ מ׳ דביתא the hostess. Y. Peah VIII, 21ᵇ top [read:] הב ליה יתיר דנפשיה מָרַתֵּיהּ give him (the poor man) more, for his appetite is his master (he is used to good living). Y. Ab. Zar. l. c., v. supra; a. fr.—2) pr. n. f. *Martha*. Gitt. 56ᵃ; a. fr. בֵּיתוֹס, v. בֵּית בִּיתוֹס.—M. Kat. 26ᵇ bot. אבא בר מ׳ (Ms. M. מָרַח); Yeb. 120ᵃ; Sabb. 121ᵇ; Yoma 84ᵃ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); a. e.—3) pr. n. m. (?). Snh. 5ᵃ bot. B. Bath. 52ᵃ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Pes. 103ᵃ top מ׳ אמר (Ms. M. 1 רב ברונא; Ms. M. 2 מרונא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מָרָא, מַר II f. 1) (=מארא, v. אָרָה) *hoe, rake.* Erub. 77ᵇ דבעי מ׳ וחצינא it requires hoe or pick-axe (to get it out). Meg. 28ᵃ, v. הָרַר II. Taan. 23ᵇ top צריבי מ׳ the wood (he had collected) and the rake. B. Mets. 82ᵇ ופסל מ׳ וקרדום (Ms. מר, Ar. מר פסל) hoe and mattock and axe; Ber. 57ᵇ מר פסל וקרדום. Keth. 64ᵃ בעינא . . . ומָרָה לקבורת I want a staff to lean on and a hoe to make my grave, i. e. a son to support me in old age and to provide for my burial; Yeb. 65ᵇ. Taan. 21ᵇ, v. זְבִילָא; a. e.—*2) (=מארא, denom. of אוּרָא; cmp. Arab. *marvu silices* &c.) *flint* for striking a light. Zeb. 116ᵇ אפיקו נורא ממ׳ חדתא (Ms. M. מַמַּנְגָּנָא, Yalk. Lev. 579 מַמַּנְגָּנָה, v. מַנְגָּנָא; Ms. K. מַמָּאנָא; En Yaăk. מַמָּנָא) produce fire with a flint-stone which has not been used before.

מָרָא, *to be strong*, v. מרי.

מָרָא, v. מָרֵי.

מָרָא, v. מוֹרָא.

מַרְאֶה, m. (b. h.; רָאָה) *sight, looks, appearance; color, shade.* Yoma 74ᵇ מַרְאֵה עינים באשה the pleasure of looking at one's wife. Tosef. Neg. I, 2 מ׳ ראשון the first inspection of a leprous affection (Lev. XIII, 3), מ׳ שני the second (ib. 5) &c. Ib. 4 כל מ׳ לבן all shades of white; מ׳ סיבות grey color. Ib. 5 מ׳ גבוה the appearance of an elevation; כמ׳ צל בחמה as the appearance of a shade thrown on a sunlit object; Sifra Thazr., Neg., ch. I; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת (with pronom. suffix) מַרְאֵיהָ, מַרְאֵיו &c. Neg. I, 1. Sifra l. c., Par. 2, ch. II במראיו retaining its original color; כהה ממראיו fainter than its original color. Bekh. VII, 5; v. חָשׁוּךְ; a. fr.

מקשיצת־. Targ. Y. II Deut. XXIX, 16, read: מַשְׁמֵרִיצַת־.

מֹר m. *myrrh*, מוֹר.

מַר I = אֲמַר, *to speak, say.* Y. Sabb. I, 3ᵇ top חזר ומר again he said. Y. B. Bath. X, 17ᶜ bot. מְדַמַּר הוּנא (not מרמר) from what H. said (we learn). Y. Snh. III, 21ᵇ bot. מאן דמר he who said. Ib. X, 27ᵈ bot., v. הַתָּם.—Y. Ter. VIII, 46ᵃ חמון מה אתון מָרִין observe what you say. Y. Ber. II, 5ᶜ top אית דְּמָרִין (not דמרי) some say; a. fr.

מַר II m. (b. h.; מָרַר) 1) *bitter.* Pes. 39ᵃ כל ירק מר וכ׳ every bitter herb contains a gum (won by impassation). Lev. R. s. 31 מר מזה מתחת ידו וכ׳ rather something bitterer than this out of the hand of the Lord, than sweets out of thine; Yalk. Gen. 59; Gen. R. s. 33 (corr. acc.); a. fr.—Y. Snh. X, 27ᵈ מר לי woe is me. Keth. 69ᵇ (play on וּמַר מָר וּזֹאת נעשה שר לסרוחים, Am. VI, 7) he who is bitter (of soul) and distracted (through bereavement) is made the chief of those banqueting (i. e. the mourner must sit at the head at the comforting meal); M. Kat. 28ᵇ (not מרזח, Ms. M. מרוזח); Yalk. Am. 545.—2) *corrosive substance*; trnsf. *care, worry.* Sabb. 30ᵇ; Pes. 117ᵃ (play on מוֹר, Cant. V, 13) a student before his teacher, ואין שפתותיו נוטפות מר whose lips to not drip from care; (Cant. R. l. c. ששפתיו נוטפות מור).—3) *mar*, name of a bitter herb, *ferula.* Pes. l. c. מר ירואר, expl. מר זה הוא י׳ *mar* is *y'roar*, v. יְרוֹאָר; [for. Var. lect. v. Rabb. D. S. a. l. note].—*Fem.* מָרָה, q. v.

מַר III (or מָר) m. (מזר) *exchange*; במר ד׳ *instead of; as.* Ḥull. 94ᵃ ויהבה ניהלית במר דשחוטה and he gave her (the ritually forbidden hen) to him (the gentile) pretending that it was ritually cut. B. Kam. 113ᵇ, v. פְּלִיזָא. Bekh. 30ᵃ מזבין ליה במר דכנתא sold it for fat of the ileum (which is permitted; Ar. מרכנתא, suggesting מְדַכְּנָתָא, q. v.).

מַר IV, **מָר** (h. a. ch.), **מָרָא** I m. (*pl.* forms מָרֵי, מָרֵא) (Arab. *marua*, cmp. מָרָא, *to be strong;* cmp. גָּבַר a. גֶּבֶר) *man, lord, master; somebody;* (as a title) *Mar.* Tosef. Shek. II, 15 מפני שמר על חכל because he was ruler &c., v. אַמַּרְכּוֹל; Hor. 13ᵃ אמר כולא (prob. to be read מרא כולא).—Lev. R. s. 31 מָרִי נח my lord Noah. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ לא רכעוס מָרִי עלי let my lord not be angry &c.; a. e.—Targ. Gen. XXXVII, 19. Targ. Prov. XXIII, 2; a. fr.—Snh. 109ᵇ אי מר רבה . . . ואי מר וכ׳ if the one (Moses) is teacher (leader), thou art a pupil (subordinate), and if the other (Korah) is &c. Ḥull. 105ᵃ, a. fr. מר אמר חדא ומר אמר וכ׳ one said one thing, another another thing, but they do not differ. Yoma 20ᵇ ומר אמר לי Ms. M. (ed. מר נירדו רב ואת אמרת) and you, Sir, say to me &c. Ib. מר נירדו רב נינח (Rashi מר הוא) the man (you speak of) is a teacher; sit down, Sir. B. Kam. 60ᵇ מר אמר ליה לימא מר וכ׳ one said to him, tell us, Sir &c.—Ber. 2ᵃ, a. fr. אמר מר it has been said (introducing a discussion on a subject previously touched upon). Y. Snh. I, 18ᶜ bot., a. e. אכן מָרָה דשמעתא וכ׳ in such a case the author of the rule would not have maintained it. Y. Ter. VIII, 45ᶜ מר מרי שמועתא והא מ׳ הא טובדא here is a master of traditions and a master of practice. Gen. R. s. 58 (expl. תושב, Gen. XXIII, 4) מארי ביתא (=בעל הבית) owner of a house, *citizen*, opp. דיירא. Succ. 32ᵇ, a. fr. שרי ליה מָרֵיהּ לי׳ the Lord forgive him (he is

מַרְאָה f. (b. h.; preced.) 1) *mirror.* Kel. XIV, 6 שעשה מ׳ בי (not שעשאה) one part of which he polished to serve as a mirror. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 16; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת. Gen. R. s. 4 מ׳ גדולות magnifying mirrors; מ׳ קטנות diminishing mirrors; a. e.—2) *picture.*—*Pl.* as ab. Ib. s. 73 היה לך מ׳ בתוך ביתך didst thou have pictures in thy house? שחורה ... או לבנה of black persons or of white?

מֶרְאָה, v. מִזְרָאָה.

מראטאי, v. מַרְיוֹטָאֵי.

מַרְאִית f. (ה)ע׳, מ׳, *appearance, sight, semblance.* Bekh. VII, 3 מפני מ׳ הע׳ because he is repulsive to look at. Lev. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. VII מפני מ׳ ... אינו מוליך הע׳ he does not take his children with him, because he is afraid of the evil eye.—Esp. מפני מ׳ (ה)ע׳ in order to avoid the semblance of wrong-doing, for appearance sake. Bets. 9ª, a. fr. כל מקום שאסרו חכמים מפני מ׳ הע׳ wherever the scholars have forbidden a thing for appearance sake, it is forbidden even in strictest privacy, cmp. חֶדֶר; Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ. Y. M. Kat. I, 80ᵇ. ולית לרבנן מפני מ׳ ע׳ do the Rabbis not care for appearance?; a. fr.

מראנא, v. מִזְרָנָא.

מַרְאֲשׁוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) *head-part of the bed, bolster, pillow.* Y. Ber. III, 6ᵈ bot. מ׳ (ב)... תולה המטה he may suspend them from the head-board of the bed, opp. מרגלות. Yoma 78ª מניחה תחת מַרַאֲשׁוֹתָיו put it under his bolster. Sabb. 12ᵇ שכינה למעלה מראשותיו של (ממ׳) חולה the Divine Presence is above the head-side of the patient; Yalk. Ps. 741.

מֵרַב, מֶרַב, (b. h.) pr. n. f. *Merab,* daughter of King Saul. Snh. 19ᵇ; a. e.

מרבג, v. מְרֻבָּךְ a.

מַרְבָּדָה, v. מִרְבַּדָּה.

מַרְבּוּעָתָא, מַרְבּוּעִיתָא, v. מַרְבַּעְתָּא.

מַרְבִּינָא, מַרְבִּיְנָא m. (רבי) 1) *educator, teacher.* Targ. Prov. II, 17 ed. Lag. (ed. מַרְבִּיתָא *teaching*; h. text אלוף).—2) (=h. יָלִיד) *raised* (*servant* or *child*).—*Pl.* מַרְבִּיְנִין, constr. מַרְבִּיְנֵי, מַרְבַּנֵי. Targ. Y. I Gen. XIV, 14 (II מרביצי, corr. acc.). Ib. XVII, 12. Targ. Y. Num. XIII, 23; 28; a. e.—3) (*pl.*) *sprouts.* Targ. Ps. LXV, 11 מַרְבְּנֵי צמחתא (Ms. נצניה; h. text חלמיה).

מַרְבִּיתָא, מַרְבְּיָתָא f. (preced.) *nurse, foster-mother.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 8 (Ar. מַרְבַּנְיְתָא; h. text מינקת).—V. מַרְבִּינָא.

מַרְבְּיָנָא, v. מַרְבִּיְנָא.

מַרְבְּיָנְתָא f.=מַרְבִּיְתָא. Kidd. 31ᵇ ההיא מַרְבִּינְתֵּיהּ הואי (Ar. מַרְבַּנְיְתֵּיהּ) she (whom he calls his mother) was his foster-mother (or nurse).

מַרְבִּיעָה, *pl.* מַרְבִּיעוֹת, v. מִזְרְבִּית II.

מַרְבִּיעָתָא, v. מִרְבַּעְתָּא.

מרביצי, Targ. Y. II Gen. XIV, 14, v. מַרְבִּיְנָא.

מַרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) 1) *increase, profit.* B. Mets. 61ª. —2) *young tree.*—*Pl.* מַרְבִּיּוֹת, v. מִזְרְבִּית I.

מַרְבִּיתָא f. 1) =h. מִזְרָבִּית I, *a growing tree* (not yet fully developed). Y. Shebi. I, end, 33ᶜ .. ואנן חמיר הדא מ׳ אתיא בפירי . . (not בפורי) and yet we see young fig trees come out with full fruit; [Y. Orl. I, 61ª .. הדין מרויתא לעוברה . . ., a corrupt gloss transferred from Y. Shebi. l. c.].—2) *training, teaching.* Targ. Prov. II, 17, v. מַרְבִּיְנָא.

מַרְבְּיָתָא, v. מַרְבִּיתָא.

מֶרְבָּךְ m. (רָבַךְ) *an irregular pile.* Ohol. III, 7 מ׳ של אבנים (Ar. מרבג, Var. מרבן) a pile of (large) stones; Succ. 20ᵇ מדבך ed. (Ms. M. 2 נדבך). Sabb. 125ᵇ מרבך (מרבג) Ar. (ed. נדבך).

מַרְבַּנְיְתָא, מַרְבְּנִיתָא, v. מַרְבִּיְתָא a. מַרְבִּינְתָא.

מַרְבָּעָה, *pl.* מַרְבָּעוֹת, v. מִזְרְבִּית II.

מַרְבָּעִי, מַרְבְּעִי, מַרְבַּעְתָּא, מַרְבְּעִיתָא f. (רבע) *crouching; den, resting place.* Targ. Am. III, 4 מַרְבּוּעֲיֵיתֵיהּ ed. Lag. (ed. Wil. מַרְבְּעֵיהּ). Targ. II Esth. I, 2 מַרְבְּעִיתָא.—B. Bath. 73ª בי מַרְבַּעְתָּא דכוכבא זויטא the resting place of a small star (Ms. F. בי מַעְבַּרְתָּא the transit of &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 40). Ib.ᵇ בי מ׳ דרישיה the place where his head rests.

מָרַג *to sway to and fro, vacillate.*

Pa. מַרֵּיג *to cause swaying.* Targ. II Sam. VI, 6; Targ. I Chr. XIII, 9.

Ithpe. אִתְמְרֵיג *to be swayed, become unsteady.* Targ. O. Deut. XIX, 5 Regia a. oth. (ed. Berl. תתמריך, v. Berl. Targ. O. II, p. 55; h. text נדחה).

מַרְגּוּיָאן* pr. n. pl. *Marguan* (prob. Antiochia Margiana, in Central Asia). Ab. Zar. 31ᵇ (Ms. M. מרגוז, Tosaf. R. Elh. מר גזאן, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַרְגּוֹעָא f.=b. h. מַרְגֵּעָה (cmp. רגועיתא), *rest, ease.* Targ. Job XXI, 13 (h. text רגע).

מַרְגְּוָא, מַרְגֵּוָ, v. רְגֵז.

מרגואות, v. פְּרִיסוֹ.

מרגואן, v. מַרְגּוּיָאן.

מַרְגָּזִיד m. pl. (transpos. of מגזר; גָּזַר) *mincing knives, meat-chopper.* Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מכתת במ׳ when he chops (meat &c. for sausages) with the chopper, v. בגומא.

מַרְגְּנִיתָא f. (רָגַז) *irascible, quarrelsome.* Targ. Prov. XXI, 19 (Levita מַרְגָּזְנִיתָא).

מַרְגְּלָא I f. (רָגַל, v. רָגִיל) *habitual saying, a familiar*

word; מ׳ בפומיה ד׳ used to say. Ber. 17ª.—Snh. 50ᵇ; Zeb. 36ᵇ (of a traditional law).

מַרְגְּלָא II m. (v. מַרְגָּלִיתָא) *a jewel.* Targ. Job XXVIII, 19, v. מַרְגָּלִיתָא.—*Pl.* מַרְגְּלִיתָא.

מַרְגְּלוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֶגֶל) *the bottom-part of a bedstead;* (also adv.) *at the bottom of* &c. Y. Ber. III, 6ᵈ bot., v. מְרַאֲשׁוֹת. Yalk. Ruth 606 שוכבת . . . נשתהתה מַרְגְּלוֹתָיו (not שוכב) she tarried six hours lying at his feet.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, v. מַרְגָּלִיתָא.

מַרְגְּלִיטִיס (not טוס . . .) m. (μαργαρίτης) *margarites chersaios,* name of a precious stone. Ex. R. s. 38, end (corresp. to ישפה, Ex. XXVIII, 20).

מַרְגָּלִית f. (cmp. μαργαρίτης, μαργηλίς &c., prob. of Semitic origin, cmp. רגג, רגר) *gem, jewel, pearl,* mostly *pl.* מַרְגְּלִיּוֹת. Ab. Zar. 8ᵇ מ׳ ואבן טובה וכ׳ in setting pearls and a precious stone (for an ornament), which is made the base (subordinate) to the other?—Gen. R. s. 31 (expl. צהר, Gen. VI, 16) מרגלית a polished gem; Y. Pes. I, 27ᵇ top; Pirké d'R. El. ch. XXIII מ׳ אחת תלויה וכ׳ one jewel was suspended in the Ark which lighted up &c.; Snh. 108ᵇ.—Y. Shek. II, beg. 46ᶜ ויעשו אותן מ׳ why not let them exchange the coins (to be taken to Jerusalem) for a jewel . . . שמא תזול המ׳ the jewel may fall in price. Yoma 75ª לבן כמ׳ white as a pearl; a. fr.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, מַרְגָּלִיתָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 10; a. fr.—Y. Dem. I, 22ª top מרגלי מן דמלכא a jewel out of the crown of the King. Esth. R. to I, 6, v. הוּרָא II. Y. Keth. XII, 35ᵇ; Y. Kil. IX, 32ᶜ bot. אנא מובד מַרְגְּלִיתִי וכ׳ I am to give up my pearl (soul) in an unclean land; a. fr.—Lam. R. to I, 9 דא מ׳ this *precious idea* (cmp. חוֹמֶר II); a. e.—*Pl.* מַרְגְּלַיָּיא, מַרְגְּלַיָּתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 9; 11. Targ. Is. LIV, 12 מַרְגְּלִין (prob. to be read מַרְגְּלָן..). Targ. Ez. XXVII, 16 ed. Lag. (ed. Wil. לִין···); a. fr.

מַרְגְּלָתָא f. pl. ch.=h. מַרְגְּלוֹת, *(the bolster at) the bottom of the bed.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ, v. מַקְנְיָתָא.

מַרְגְּנִין m. pl. (μάργαγα) *whips, scourges.* Targ. I Kings XII, 11; 14; Targ. II Chr. X, 11; 14.

מַרְגְּנִיתָא f. (v. מַרְגְּלִיתָא) *pearl* or *jewel.* B. Bath. 146ª שחקי לירה מ׳ וכ׳ they ground for him a pearl worth &c. Kidd. 26ᵇ׳ תלה בה מ׳ וכ׳ he set in it (the needle) a pearl (or a precious stone) worth &c. Ib. 18ª נקיט מ׳ ביריה he possessed a pearl (a precious slave). Ber. 33ᵇ תקינו לן מ׳ they composed for us a precious prayer. Yeb. 94ª הרח לירה . . . למדרש ביה מ׳ R. E. had an opportunity for a most precious interpretation, opp. חספא. Ib. 92ᵇ, a. e., v. חָלָא; a. fr.—*Pl.* מַרְגְּנִיָּיתָא. R. Hash. 23ª מסקן מ׳ they bring up pearls (from the bottom of the sea).

מַרְגֵּשׁוֹת f. pl. (רָגַשׁ) *noises.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) הלשון הזה . . צרות מ׳ וכ׳ this expression (תשאות, Is. XXII, 2) serves for three meanings: distress, noises and darkness; Yalk. Is. 289 מתרגשות (corr. acc.).—[Num. R. s. 14 מרגשות some ed., v. מִזְרָקָה.]

מָרַד I (b. h.; denom. of מֶרֶד; cmp. עָטַל a. מַצַּל) 1) *to rebel, refuse obedience; to protest.* Keth. V, 7 המוֹרֶדֶת על בעלה she who rebels against her husband (refusing marital duties; oth. opin. refusing to work). Ib. המוֹרֵד על אשתו a husband refusing marital duties (oth. opin. refusing to give her work and support); ib. 63ᵇ. Snh. 49ª, a. fr. מורד במלכות rebel.—Meg. 13ª מ׳ ביצת מרגלים he (Caleb) protested against the counsel of the spies. Ib. מרדה בגילולי כ׳ she refused homage to the idols of her father's house; a. fr.—[Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ top מטבע שמרד, read: של מֶרֶד or מָרוֹד, q. v.]—2) *to incite to rebellion.* Gen. R. s. 23, v. infra.

Hif. הִמְרִיד *to make rebellious, to incite.* Y. Keth. V, 30ᵇ bot. התורה חִמְרַדְתָּהּ עליו the Law requires her to be rebellious against him (to refuse sexual connection). Gen. R. s. 26 זה הִמְרִידָן עלי this man (Nimrod) made them rebel against me; ib. s. 23 זה המוֹרְדָן עלי ('Rashi': המרידן).

מָרַד II (v. preced., cmp. מָרַר) *to run, discharge matter; to be sore, inflamed.* Ab. Zar. 28ᵇ; Y. ib. II, 40ᵈ top עין שֶׁמְּרָדָה an inflamed eye (comment.: 'which rebels', i. e. threatens to burst out of its socket).—Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV שחין המוֹרֵד ומכוה המוֹרֶדֶת a running (open) wound from contusion or from a burn; Neg. VI, 8; VIII, 5 השחין המכוה והקדח המוֹרְדִין (not והמורדין) running wounds from contusion, burn or inflammation; Tosef. ib. III, 10 השחין והמכוה והקרח והמירין ed. Zuck. (Var. והמירק, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.; R. S. to Neg. VI, 8 quotes a Var. מורר׳, v. R. S. to Par. IX, 2; v. מוֹרִיר). Sifra l. c., Par. 4, ch. VII מורדת; Y. Pes. VII, 34ª bot. מגרדת (corr. acc.); a. fr.

מָרִיד, מַרַד ch. 1) =h. מָרַד I, *to rebel, run away.* Targ. I Kings XV, 27 (h. text קשר). Targ. II Kings IX, 14 (ed. Wil. מריד; h. text קשר *Hithpa.*). Targ. Jer. VIII, 5 לְמִתְמָרַד מן ed. Lag. (ed. למרד) to run away from (desert); a. fr.—Ber. 44ª עד דמריד until he ran away (bewildered).—2) cmp. מֶרֶד II a. רָדָה) *to rule.* Targ. Lam. I, 7.

Ithpe. אִיתְמְרִיד *to become rebellious, run away.* Keth. 63ᵇ אִיתְמְרִידָא Rashi (ed. אִימְרָדָה, Alf. אִימְרָא) ran away (from her husband). B. Mets. 84ᵇ׳ אימרדה אזלה וכ׳ (Ms. M. אימרי, v. מָרִי) she ran away and went to her paternal home.

מֶרֶד I m. (b. h.; denom. of יָרַד) [*running away, running against,* cmp. מַצַּל,] *desertion, rebellion.* Pes. 55ᵇ אחר שלשה למרדה after three days since her (the bird's) deserting the eggs; ib. למוֹרְדָה. Midr. Till. to Ps. XC בשביל המ׳ שמרדתי אני וכ׳ I beg for amnesty for the rebellion which I made. Gen. R. s. 23; s. 26 (ref. to חחל, חוחל, Gen. IV, 26; VI, 1; X, 8) לשון מ׳ it means desertion from the Lord (cmp. חוּפְלַן, חָלַל); a. fr.—אגרת מ׳ a document stating a wife's, or a husband's, refusal of duties, v. מָרַד I. Keth. 64ª; Y. ib. V, 30ᵇ bot.; Y. Kidd. I, 59ª bot.; a. fr.—*Pl.* מְרָדִים *rebellious acts,* contrad. to sins of passion (זדונות). Tosef. Yoma II, 1; Yoma 36ᵇ; Y. ib. III, 40ᵈ bot., v. שָׁגַג.

מֶרֶד II m. (v. preced.; cmp. מִרְהוּט I a. רָדָה) [*bringing*

down,] subjugation. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 4, sq.) בארבע עשר למרדן in the fourteenth year counting from their subjugation; Yalk. ib. 72.

מַרְד, מַרְדָּא, מֵי׳, (Bibl. chald. מְרַד) ch. = h. מֶרֶד I. Targ. Josh. XXII, 22 מירד ed. Lag. (ed. מרדא). Targ. II Sam. XV, 12 (h. text קשר); a. e.—*Pl.* מַרְדִין, מֵי׳. Targ. Job VIII, 4. Ib. XXXV, 6 מְרַדְרִיךְ Ms. (ed. מְרוֹדָךְ, v. מַרוֹדָא).

מָרְדָּא f. (מְרַר) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XX, 20 (ed. Amst. a. oth. מְרַדָּא).

מַרְדָּא I *baker's shovel,* v. מַרְדֵּה I.

מַרְדָּא II name of *a bird,* v. מַרְדֵּה II.

מָרְדָּא III f. (v. מָרַד II) *moist, green.* Targ. Is. XVII, 6 (h. text פְּרִיָּה); cmp. רָדָא.

מַרְדָּא m. (ירד; v. מָרַד) *ordure,* a material for vessels. Ab. Zar. 75[b] מנא דמ׳ (some ed. מְרַדָּה; Alf. מרמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *mirda* vessel (v. גָּלָל); Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 2 רמַרְדָּתָא.

מַרְדָּאוּת, v. מַרְדֵּעַ.

מַרְדָּדָת I f. (מְרָדָה II) *baker's shovel, peel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7. Taan. 25[a] (Var. מַרְדָּא).

מַרְדָּדָת II (or **מְרַדָּת**) m. *mardeh (mardah),* name of a lowland bird. Ḥull. 65[b] Ar. (ed. מרדא).

מַרְדִּי I m. (?) same. Ḥull. 62[b] ודהדינו מ׳ and this ('hen of the marsh') is *mardu.* Ib. מ׳ וגרד (Rashi מרה), v. גָּרַד.

מַרְדִּי II f., v. מַרְדּוּתָא.

מַרְדּוּת I f. (מָרָה I) *chastisement, punishment.* Ber. 7[a] טובה מ׳אחת וכ׳ one chastisement in the heart of man (self-reproach) is better than many lashes. Gen. R. s. 23, beg. כולן לשון מ׳ הן all (those names) have the meaning of chastisement; ib. s. 57 end. Ex. R. s. 42 (play on רד, Ex. XXXII, 7) מ׳ הם צריכים they need chastisement. Ib. s. 1 כל המונע בנו מן המ׳ he who refrains from punishing his son; a. e.—[*Pl.* מַרְדּוּיוֹת. Tanḥ. M'tsora, ed. Bub. 3 אין המרדות הללו משלי וכ׳ these punishments do not come to thee by mistake (or suddenly, v. שָׁלַי, v. Bub. a. l. note 10), I have warned thee &c.; Tanḥ. ed. 1 אין המרידות הזו וכ׳ (read: המַרְדּוּת); Yalk. Lev. 558 אין המַהוּת הללו וכ׳.]

מַרְדּוּת II f. (b. h.; מָרַד I) *rebellion, disobedience.*—מ׳ (מכות, abbrev. מ״מ) *punishment for disobedience,* left to the discretion of the court, contrad. to the Biblically ordained punishment (מַלְקוּת). Naz. IV, 3 (23[a]) אם אינה...תספוג מ׳ מ׳ if she cannot receive the lawful punishment of forty lashes, let her receive the punishment for rebellion. Keth. 45[b]. Sabb. 40[b]; Yeb. 52[a]; Ḥull. 141[b]. [Rashi: = רדיה, 'blows enforcing *submission*', v. מֶרֶד II a. preced. w.]

מַרְדּוּתָא I ch. = h. מַרְדּוּת I, *chastisement, correction* (corresp. to b. h. מוּסָר). Targ. Ps. II, 10. Targ. Prov. XXII, 15. Targ. Y. II Lev. XIX, 20 מרדו (h. text בקרת); a. e.—*Pl.* מַרְדְּוָתָא. Targ. Y. ib. XXVI, 18; 23.

מַרְדּוּתָא II ch. = h. מַרְדּוּת II. Targ. I Sam. XX, 30.

מַרְדְּיָא *rudder,* v. מוּרְדְּיָא.

מָרְדָּיָא m. (יָרַד) *ploughshare.* Targ. Ps. CXLI, 7 (ed. Wil. מְרַדָּיָא, corr. acc.).

מְרָדִין* m. pl. (v. מָרְדָּא) *rebellious acts, political crimes,* esp. the unauthorized exercise of criminal jurisdiction by Jews under the Parthian government. B. Kam. 117[a] עד האידנא מלכותא דיוונאי הוו ... השתא פרסאי ניחו .. ואמרי מ׳ מ׳ .. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) formerly the rulers were Greeks who cared not about bloodshed (execution by unauthorized courts), but now they are Persians (Parthians) who do care &c., and cry, rebellion! rebellion! —B. Mets. 39[a] בורח מחמת מ׳ who flees from persecution for political offenses; B. Bath. 38[b]. [Hai Gaon derives our w. from the Persian, giving it the meaning of *murder*; Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 317[b] suggests *murdan,* to die.]

מרדין, Gen. R. s. 71 גידין ומרדין (גרדים), v. גַּד I.

מָרְדְּכַי (b. h.) pr. n. m. *Mordecai,* 1) the uncle of Esther. Pes. 117[a] מ׳ ואסתר אמרוהו M. and Esther recited (composed) those psalms of Hallel. Yeb. 24[b], v. גַּד; a. fr.—2) name of an Amora. Keth. 87[a]. Ber. 31[a]; a. fr.

מַרְדְּכִיתָא f. (transpos. of מדרכ׳; דְּרַךְ; cmp. מְדָרָא for מרדא &c.) *staff, crutch.* Targ. Y. Ex. XXI, 19 Ar. (ed. מורניתי, misplaced Var. מורנימא, corr. acc.).

מרדנין, Yalk. Deut. 945 some ed., v. פּוּרְנִין.

מַרְדֵּעַ m. (רדה = רדע *to plough*) *the handle of the plough,* having on one end a broad iron blade (חרחור), on the other a spud (דרבן). Kel. XXV, 2; Tosef. ib. B. Bath. III, 5. Num. R. s. 14; Pesik. R. s. 3 מ׳ וכ׳ המשנה the Mishnah calls it *mardé'a,* whereas the Bible calls it *dar'ban* and *malmâd.* Ib.; Koh. R. to XII, 11 (phonetic etymol.) מרדלא שהוא מַדְרֵה דעה לפרה *mardéa,* because it teaches the (ploughing) cow sense. B. Bath. II, 13 (27[b]) מלא המ׳ על גבי המחרישה as far as the handle protrudes over the plough (differ. in comment. which take our w. to mean *ox-goad*). Y. R. Hash. I, 58[a] bot. מלא מ׳ אחד a distance equal to the length of &c.—*Pl.* מַרְדְּעוֹת. Ib.—מַרְדְּעוֹת (fr. מַרְדְּעָה f.). Sabb. 12[b]; 149[a] שתי מ׳ the height of two *m.*—R. Hash. 24[a] (Ms. O. מדרגות, v. Rabb. D. S. a. l. note 80); Tosef. ib. II (I), 2 מַרְדָּאוּת ed. Zuck. (Var. מדרעות, מדרעות).

מַרְדָּעָא f. (Syr. ברדעתא, P. Sm. 604; Arab. bardaʿat, v. Fr. Aram. Fremdw., p. 104) *a garment made up of patches.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כוות) מ׳ אית ליה וכ׳ (ed. Wil. מדר׳, corr. acc.) he has a garment made up of twenty four patches, v. אִיסְטָא II.

מַרְדַּעַת f. (preced.) *pack-saddle* or *cushion,* consisting of patches. Sabb. V, 2 (52[b]) חמור יוצא במ׳ וכ׳ an ass may be driven out (on the Sabbath) with the cushion tied on his back (as a protection from cold); ib. 53[a]. Tosef. Kil. V,

18 לא יתן את המ׳ וכ׳ one must not put a cushion of patches on his shoulder (on account of the mixture of stuffs, כִּלְאַיִם). Y. Bicc. III, 65[d] top חטלית שעלתה כמ׳ וכ׳ his official cloak is as befitting to him as an ass' pack-saddle; Midr. Sam. ch. VII; a. e.

מַרְדָּקָא, v. מוּרְדָּקָא.

מָרְדָּתָא, מָרְדְּתָא (מָרַד) f. 1) *running about, turbulent.* Targ. Prov. VII, 11 (Ms. מרדותא, read: מָרוֹד׳).—*2) כְּנִישְׁתָּא מ׳ name of a synagogue in Caesarea (*the turbulent synagogue*, v. Josephus B. J. II, 14, 5). Y. Naz. VII, 56[a]; Y. Ber. III, 6[a] bot. מדרתא (ed. Krot. מדדתה); Lam. R. to I, 3 מדוכתא; Num. R. s. 12 מדוכת (prob. to be read: מרודת׳).

מָרְדְּתָא, Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 2, v. מִרְדָּא.

מָרָה I f. (b. h.) 1) fem. of מַר II, *bitter.*—2) *bitter taste.* Y. Ber. VI, 10[a] בטלה מָרָתָן their bitter taste is gone.—3) *drop, poison* (v. אֶרֶס). Ter. VIII, 5 המ׳ the serpent's discharge.—Esp. *gall, bile.* Ḥull. III, 1; a. fr.—B. Mets. 107[b] (ref. to Ex. XXIII, 25) זו מ׳ that means (overflow of) bile, v. חֲלָה.—Trnsf. *austerity, gravity.* Cant. R. to IV, 4 (play on מְרִירָה) שממנו יוצאת מ׳ לעולם (not יוצא) from it austerity (responsibility) went forth to the world. Keth. 103[b] זרוק מ׳ בתלמידים cast bile among the students (be austere against them). Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 32 חגדולים שבכם מָרָתָן פרוסה בכם כאשכל (אשכלת מרירת as to the great among you, their bile (austere rebuke) is distributed among you as the juice in the grapes; Yalk. ib. 946 מרתן פרוסה בתוכן וכ׳ their bile is distributed within them.

מָרָה II (b. h.) pr. n. pl. *Marah,* a station in the desert (so named from its bitter waters). Snh. 56[b]; Hor. 8[b]; a. e.

מָרָה III *hoe*, v. מָרָא II.

מָרָה IV 1) *to be fat*; 2) *to be disobedient*, v. מרי I, II.

***מַרְהַבְיָא** m. (רָהַב) *pride, haughtiness.* Targ. Ps. XXXV, 16 (ed. Wil. מַדְהַכְיָא (v. הָדַהּ) *sports*).

מַרְוָא m. (רָוָה; cmp. Lat. salvia, v. Sm. Ant. s. v. Elelisphacos) *marva,* a medicinal plant; מ׳ חיוורא *white marva, sage.* Sabb. 109[b] (a defin. of אזוב יון; Ms. M. מַדְוִי, מַדְוָא; cmp. הָדוּתָא).

מַרְוָא, מַרְוָא m. (v. מַר IV) *power, dominion; tyranny.* Targ. Nah. III, 14 אסגי מ׳ וכ׳ increase the yoke of tyranny and force them &c. Targ. Is. XXVIII, 20. Ib. XLVII, 2 Regia (ed. מַרְוָא).—V. מַרְוָתָא.

מַרְוָא f. (רָוָה) *intoxicating drink.* Targ. Ps. LXIX, 13 Ms. (ed. מַרְוָת).—V. מַרְוָי.

מַרְוָבָה m., **מִרְוָבָה** f. (v. רָבָה) *large, numerous, frequent*; opp. מוּעָט; *pl.* מִרְוָבִים, מִרְוָבוֹת. Ḥag. I, 5; a. fr.—Sifra Tsav ch. XV, Par. 11 מ׳ (מדה) the more frequent act, v. מוּעָט. Pes. 37[a]; Bets. 22[b] פת מ׳, v. עָבָה I; a. fr.—R. Hash. 4[b], a. fr. מִרְוָבָה the larger sphere, v. מוּעָט.—מִרְוָבָה בְּגָדִים *the priest distinguished by a larger number of official garments* (v. Yoma VII, 5), i. e. *the high priest* during the second Temple when no anointing took place. Sifra Tsav, Par. 3, ch. V (ref. to Lev. IV, 5) מ׳ ב׳ מנין how do you know that the law refers to the high priest even when he has not been anointed? Hor. III, 4. Ib. 12[a]; a. fr.

מָרוּבָּע *square*, v. רָבַע.

מָרוּד m. (רָדַד; cmp. דַּמְּ׳) *the lowest, youngest.* Gen. R. s. 23, beg. המ׳ שבכולם Ar. s. v. המרוד (ed. הַמְּרוּר׳ שבהם).

מָרוֹד m. (מָרַד I) *rebel.* Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מ׳ (not חמטבע, Var. מדור, corr. acc.) a coin issued by a rebel (Bar Kokhba); Y. ib. I, 52[d] top, v. מָרַד I.

מָרוֹדָא, מָרוֹדָא I ch. same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Y. I Num. XXIV, 19 (not מרירא); a. e.—*Pl.* מְרוֹדִין, מְרוֹדַיָּא. Targ. Job XXIV, 13 (ed. Wil. מְרִדִין; oth. ed. מְרוֹדִין). Targ. Is. XXX, 1; a. e.

מָרוֹדָא, מָרוֹד II (or מ׳) m. (מָרַד; cmp. רָוֹד a. b. h. מָרוּד, pl. מְרוּדִים) *running wild,* esp. *the wild ass.* Targ. O. Gen. XVI, 12 (h. text פרא). Targ. Job. VI, 5 (Var. ערודאה). Ib. XXXIX, 5; a. e.—*Pl.* מְרוֹדָיָא. Ib. XXIV, 5.

מָרוֹדָא (or מ׳) m. (מָרַד) *rebelliousness.* Targ. Ps. L, 16 (ed. Wil. מרומא, corr. acc.).—*Pl.* מְרוֹדִין, מְרוֹדַיָּא. Targ. Lam. I, 5 מְרוֹדָתָא (some ed. מרור, corr. acc.). Targ. Ps. XXXII, 1; 5.

מְרוֹדָנִית f. (מָרַד II) *running.*—*Pl.* מְרוֹדָנִיּוֹת. Tosef. Bekh. V, 3 (ed. Zuck. מצודניות), v. צִירָן.

מַרְוָא, v. מַרְוָא.

מַרְוָות, v. מַרְוִית.

מָרְוָתָא, v. מָרוּתָא.

מְרוּחַ, Y. Taan. IV, 65[b] bot., read: מְחֻוַּר, v. חָוַר.

מְרוּחַ m. (b. h.; v. מָרַח) 1) (denom. of רוּחַ) *filled with air.* Bekh. VII, 5 (expl. Lev. XXI, 20) כל שרוח וכ׳ he who has wind in his testicles; Tosef. ib. V, 4 (v. קִילְדַּשִׁים); Yalk. Lev. 632.—2) (= מָמוּרָח, v. מָרַח) *smashed.* Ib. (R. Yishm.) מַרְאָה חָשׁךְ = מ׳ אשך שנמרחו וכ׳; (Tosef. l. c. שחוק).—[3] *black complexion.* Bekh. l. c., opin. of R. Antigonos.]

מְרוּטָה f. (מָרַט; sub. שערה) *plucked hair,* nickname of a baldheaded person. Ex. R. s. 24; Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Ex. 255.

מַרְוִי m. (רָוָה) *intoxicating drink.* Targ. O. Lev. X, 9 (Y. מדכם מַרְוִי).—Targ. Zech. XII, 2 מַרְוֵי.—V. מַרְוָא.

מַרְוִיא, v. רָוִי.

מַרְוִית f., *pl.* **מַרְוִיּוֹת** (רָוָה) *dripping olives.* Y. Maasr. I, 49[a] top [read:] משרווו מ׳ שניה וכ׳ from the time that the olives of the second year in the store-house begin to drip (from the heat).

מרויחא, Y. Orl. I, 61ᵃ, v. מְרִבִּיחָא.

מרוך, v. מוֹרָךְ.

מרום, Tosef. B. Kam. I, 4 Var., v. מָרוּת.

מֵרוֹם pr. n. m. *Merom*. Y. Taan. IV, 68ᵇ top; Y. Meg. IV, 75ᵃ bot. לעזר בר מ׳(א); Treat. Sof'rim XXI, 7 ברבי מקום (corr. acc.). Gen. R. s. 66 בן מֵרוֹן; Cant. R. to VII, 1 ב״ר מרון; Ruth R. to II, 5 מרים; Yalk. ib. 601 מריון (corr. acc.).

מָרוֹם m. (b. h.; רוּם) *height, on high*. Lev. R. s. 5; Yalk. Is. 290, v. חָצַב.—*Pl.* מְרוֹמִים, constr. מְרוֹמֵי. Nidd. 16ᵇ (cit. fr. Ben Sira) המושיב שבת במ׳ קרת he who places his (scholar's) seat on the heights of the city.

מָרוֹמָא I ch. same. Targ. Ps. LXXV, 6; a. e. —Y. Taan. I, 64ᵇ bot. מָרוֹם מובלה, v. מוּבְלָא.—*Pl.* מְרוֹמָיָא. Targ. Job XVI, 19.

מָרוֹמָא II f. (preced.) *uplifted*. Targ. Y. Ex. VI, 6, v. מְרָמַם.

מְרוּמָּה m. (רָמָה) *fraudulent*; דין מ׳ a case in which the court has reason to suspect legal trickery or conspiracy. Snh. 32ᵇ. Shebu. 30ᵇ.

מָרוֹן I m. (מָרָה) *rebellion*; בני מ׳ *rebels* who surrender, v. אִימְרָנָא. R. Hash. I, 2 (16ᵃ) (differ. in comment.); v. also next w.—[B. Bath. I, 6 Ms. M., v. מוֹרָן.]

מָרוֹן, בֵּית מָ׳ II pr. n. pl. *Beth Maron*, a place the access to which was by a narrow path. R. Hash. 18ᵃ (expl. v. preced.) בני מרון כמעלות בית מ׳ like going up the ascent to B. M. (in single file; Var. בית חורון). Erub. 22ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—V. next w.

מִירוֹן, מֵרוֹן 1) pr. n. pl. *Meron*, in Galilee, south of Giscala. Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. Tosef. Dem. IV, 13 מי׳ ed. Zuck. (Var. מירון). Tanḥ. ed. Bub., P'kudé 7 בקעה שעל פני מ׳ וכ׳ the valley in front of M., his native town; Ex. R. s. 52 בקעה אחת שעל פני מרון some ed. (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 1 מי׳; Ex. R. s. 5, beg. בית מר׳ (not מד׳). Y. Taan. IV, 68ᵈ (in a fragmentary passage) מי׳ קרחה Meron (in connection with Jojarib) designates the place (of the family).—2) pr. n. m., v. מָרוֹם.—[Ḥull. 60ᵇ מירון, מרון Ar., v. הָמִירָם.]

מְרוֹנָאָה m. (preced.) *of Meron*.—*Pl.* מְרוֹנָאֵי. Koh. R. to XI, 2; Pesik. B'shall., p. 94ᵃ sq. בני מְרוֹנְיָא.

מָרוֹנִי h. same, (or מְרוֹנִי *of Maron*). B. Bath. 156ᵇ (Ms. F. מָדוֹנִי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Kidd. 26ᵇ מד׳; Y. Peah IV, 17ᵈ מד׳.

מרוס, Tosef. B. Kam. I, 4, v. מָרוּת.

מָרוֹעָא f. (רָעַע) (*evil*) *occurrence, visitation* (cmp. אַרַע I). Targ. Hos. XI, 7. Targ. Mic. VI, 3. Targ. Is. XLVII, 2 (v. מְרָוָא II).

מְרוּצָה I f. (b. h.; רוּץ) *running*. Yalk. Gen. 109 הכיר בו שמְרִיצָ׳ (some ed. שמְרִיצָ׳) he (Eliezer) recognized that his (Laban's) running was for evil. Midr. Till. to Ps. LXIII ed. Bub. במ׳ . . היה רץ would run after the horse in speed.

מְרוּצָה II f. (b. h.; רָצַץ) *oppression, arrogance*. Ruth R. introd., v. מְרוּרוּנְיָא.

מָרוֹקָא I m. (מָרַק) *a substance used for polishing*, prob. *pumice* (v. מְרֻקָּה). B. Mets. 47ᵃ, sq. קונין במ׳ (Ar. ed. Koh. במרקא) you may take vicarious possession with a vessel made of *maroḳa* (although it is too brittle for practical use; Tosaf.: 'date-stones used for smoothing parchment'; Rashi: 'a vessel made of baked ordure', v. גֶּלֶל). Ib. מוריקא ed. (Ms. M. מרוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מָרוֹקָא II m. (v. מוֹרִיקָא) *saffron-colored*.—*Pl.* מְרוֹקְנִין. Targ. Esth. I, 6.

מָרוֹר m. (b. h.; מָרַר) 1) (adj.) *bitter*.—*Pl.* מְרוֹרִין, מְרוֹרִים. Snh. 108ᵇ; Erub. 18ᵇ יהיו מזונותי מ׳ וכ׳ let my food be bitter as an olive leaf but given at thy (the Lord's) hand &c.; a. e.—2) *bitter herb*, esp. *maror*, (cmp. πικρίς) a plant, prob. *Cichorium Itybus, Succory*. Pes. II, 6, expl. ib. 39ᵃ מח מ׳ תחילתו רך Ms. M. (ed. only מרירתא) מרירתא דאגמא וכ׳ Ms. M. (ed. incorr.) as *maror* is soft (mild) in its beginning and hard (pungent) at its end (root). Ib. מנאי דהאי מ׳ וכ׳ how can you tell that the *maror* (מְרוֹרִים, Ex. XII, 8) means an herb, perhaps the gall of a *kufia* is meant? Ib. אימא מ׳ חד but may I not say, *maror* means one certain species exclusively? Ib.ᵇ כל שיש בו טעם מ׳ whatever has the taste of *maror* (bitter, v. supra). Ib. מ׳ דרבנן bitter herbs which are subject to tithes merely by rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְרוֹרִים, מְרוֹרִין. Ib.ᵃ; a. e.

מְרוֹרָא ch. same, 1) *bitterness, bitter taste*. Targ. I Sam. XV, 32 מְרוֹר Regia, v. מְרִיר II.—Ab. Zar. 31ᵇ מ׳ דכשותא the bitter sap of cuscuta.—2) *bitter herb*.—*Pl.* מְרוֹרִין. Y. Meg. IV, 74ᵈ bot.; Y. Bicc. III, end, 65ᵈ, v. יַרְוֹקָנָא.—*3) (trnsf.) *evil-doer*.—*Pl.* מְרוֹרַיָּא. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 [prob. to be read: מְרוֹדַיָּא, v. מְרוֹדָא.—Targ. Lam. I, 5 מרורהא, v. מְרוֹרָא].

מְרוֹרָת f. (b. h. מְרֹרָה; preced. wds.) *venom*. Pirké d'R. El. ch. XIV מְרוֹרַת פתנים, v. פֶּתֶן.—*Pl.* מְרוֹרוֹת *troubles, evils*. Esth. R. introd. to Par. 5 (ref. to מררת, Deut. XXXII, 32) חלבו הביאו מ׳ לעולם (some ed. מְרוֹרוֹת) it is they (the grapes) that brought troubles into the world; Lev. R. s. 12 מרירות (corr. acc.); Gen. R. s. 15 אותן האשכלות הביאו מ׳ וכ׳; Yalk. Deut. 946 (some ed. מר דר, corr. acc.).

מרושא, Erub. 69ᵃ Ms. O., v. מְדוּשָׁא.

מרושין *vessels* (?). Y. Ter. VIII, 45ᵈ bot. ושוי . . . על ארבעה מ׳ דמיין (prob. to be read: חרשין=חרסין, v. חֶרֶס I) and he put the posts of his bedstead into four vessels filled with water (cmp. Ab. Zar. 32ᵃ; Y. ib. II, 41ᵇ לסמוך המטה).

מרושניא, v. מְשָׁרוּנְיָא.

מַרְוָת f. *intoxicating drink*, v. מְרָוָא.

מָרוּת f. (מָר) 1) *authority, dominion.* Pesik. R. s. 40 (play on מְרוּדָתוֹ) אֶרֶץ שֶׁמְּרוּדָתוֹ . . . . בְּתוֹכָהּ (not לְתוֹכָהּ) the district in which the lordship of the world resides; וְאִם הַמָּקוֹם מָרוּתוֹ הוּא עַל וכ׳ and the place, too, is the ruler of all other places (ref. to בְּעַלְיָתָה, I Chr. XIII, 6, as a surname of Zion, v. בַּעֲלָה). Ber. 48ᵃ (in Chald. dict.) קָא חָזֵית דְּלָא מְקַבְּלִי מָרוּתָךְ you see that they (the Pharisees) recognize no (royal) authority.—2) *domestication.* Sabb. 106ᵇ (v. הָרוֹר) שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת מָרוּתָהּ it does not submit to domestication. Tosef. B. Kam. I, 4 אִם הָיוּ של׳ Var. in ed. Zuck. (sub. של; ed. מָרוּס, מְרוּס; ed. Zuck. תַּרְבּוּת) if they (the animals) were domesticated, opp. בְּנֵי חַמְדָּבְרָא.

מָרְוָתָא, מָרְוָתָא׳, מָרְוָתָא ch. same, *authority, dominion* (v. מְרָוָא). Targ. I Sam. I, 11 (v. מוֹרָה II). Targ. Ez. XVI, 9 מַרְוָתָא ed. Wil.; a. fr.—Gen. R. s. 55 (play on מְרִיָּה) אַתַּר מָרוּתֵיהּ דְּעָלְמָא ed. Wil. (oth. ed. מְרוּתֵהּ) the seat of the dominion of the world, v. preced.—*Pl.* מָרְוָתָן, v. מָר.

מַרְזֵב m. (רזב, transpos. of ברז; cmp. בְּרֵיז) 1) *tube, spout;* esp. *the movable tube attached to the roof gutters* (מְזַחֲלָה). B. Bath. III, 6 חמ׳ אֵין לוֹ חֻזְקָה no claim, based on undisturbed use, can be made for the special position of the pipe discharging the water into the neighbor's yard; מָקוֹם חמ׳ בְּחָצֵר יש׳ . . מָקוֹם קִלּוּחוֹ וכ׳ expl. ib. 58ᵇ; Y. ib. III, end, 14ᵇ the right of a pipe for the discharge of water into the neighbor's court can be claimed on the basis of undisturbed use, but not the special place of its discharge; (Tosef. ib. II, 13 צִינּוֹר). Yeb. 75ᵇ כמ׳ if the mutilated membrum has the shape of a spout (leaving the urinary canal unprotected). Sabb. 146ᵇ גּוּדְרָה מָשׁוֹם מ׳ it is forbidden, lest he shape a regular tapping tube (v. בְּרָזָא I).—2) a sort of *cape,* having the shape of a gutter, formed by throwing the edges of a garment over the shoulders backward. Ib. 147ᵃ, v. כִּיסָּא.

מַרְזֵבָא, מַרְזָבָא ch. same. Targ. Job XXXVIII, 25 מַרְזֵי (ed. Lag. מַרְזֵי׳). — Ḥull. 105ᵇ אוּחְבוּהּ תּוּתֵי מִרְזֵי׳ they put it under a spout. Gitt. 69ᵃ תּוּתֵי מִרְזֵב׳, — *Pl.* מַרְזְבִין, מַרְזְבֵי, מַרְזְבַיָּא, מַרְזְבָן׳. Targ. Koh. II, 8 (h. text שָׁדָה) (ישׁדות). Targ. Job XXVIII, 4; a. e.—Snh. 109ᵃ; M. Kat. 25ᵇ מ׳ דְּצִיפּוֹרִי the spouts of the roofs of Sepphoris.

מַרְזְבָנָא m. (Pers. marzbân, Vullers II, 1161) [*custodian of borderland,*] *prefect, duke.*—*Pl.* מַרְזְבָנֵי. Meg. 6ᵇ (Ms. O. מַרְזוּבְנָן, v. Rabb. D. S. a. l. notes 70 a. 90).

מַרְזְבָתָא, v. מַרְזַפְתָּא.

מַרְזֵי, v. רְזֵי.

מַרְזוּבוֹת f. pl. (v. מַרְזוּפָא) *hammers,* as instruments of torture. Lev. R. s. 27 במ׳ ובמגלבין Ar. (ed.; Num. R. s. 10, beg.; Cant. R. to V, 16 בנור ובזפין, read: בְּמַרְזוּפוֹת or בְּמַרְזְפָתָא) with hammers and whips.

מַרְזוּבְלֵי m. pl. (רזב, transpos. of ברז, as in מַרְזֵב; cmp. בּוּרְלָא II, חוּצְלָת &c.) *mats* (used for partitions), *matting.* Succ. 20ᵃ, explaining חוצלות (v. חוּצְלָת) מ׳ (some ed. מרזובלים); ib. מאי מ׳ . . . מזבלי וכ׳ what is *marzublê?* R. A. (judging by phonetic resemblance) says, bags filled with foliage; R. S. says, real matting. Ib. מ׳ של וכ׳ Ms. M. (ed. מרזובלים).

מַרְזוּבְנָן, v. מַרְזְבָנָא.

מַרְזֵחַ m., *pl.* מַרְזְחֵי (v. מַרְזֵחַ) *banqueters, merry-makers.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 7) [read:] מִחוּי מִרְזַח סַרְוָחִים מִרְזַח מ׳ what is *mirzaḥ s'ruḥim?* The banqueting of the feasters.

מַרְזוּפָא m. (רזף, transpos. of פרז; cmp. מַרְזֵב) *hammer* (=h. מַקֶּבֶת).—*Pl.* מַרְזוּפִין. Targ. Ps. LXXIII, 10 (h. text חַלָּם, v. חָלַם). Ib. LXXIV, 6 מְחִין כְּבַמ׳ (some ed. בְּכַמ׳, ed. Wil. בְּמ׳, corr. acc.; h. text וְהַלְּמוּ).—V. מַרְזַפְתָּא.

מַרְזֵחַ m. (b. h.; זחח or זוח, with ר inserted) *merry-making, banquet,* also *the banquet given to mourners to cheer them up.* Lev. R. s. 5, v. מַרְזוּחַ.—[M. Kat. 28ᵇ, v. מַר II.]—*Pl.* מַרְזְחִין, מַרְזְחֵי, מַרְזֵי׳. Sifré Num. 131 חָזְרוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם מ׳ they (the Moabites) again arranged (idolatrous) banquets for them. Koh. R. to VII, 1, end כָּל סוֹפְדִין עוֹשֶׂה לוֹ מ׳ . . all people lament and clap hands over the death of the righteous man (Samuel), and this wicked man (Nabal) holds banquets; Yalk. Sam. 134; Midr. Sam. ch. XXIII. Esth. R. to I, 2; ib. to I, 9; a. e.

מַרְזֵי׳, מַרְזְחָא ch. 1) same. Keth. 69ᵃ, v. infra.—*Pl.* מַרְזְחִין, מַרְזֵיחִין. Targ. Am. VI, 7. Targ. Y. I Num. XXV, 2 (v. Sifré Num. 131, quot. in preced.).—Esp. (*banquet*) *exhilarating the mourner;* בֵּי מ׳ (בֵּית) *the place of the mourners' meal.* Targ. Jer. XVI, 5.—Keth. 69ᵃ מַאן יָתִיב בֵּי מ׳ וכ׳ who sits at the head at mourners' meals? expl. ib.ᵇ מְחוֹ מ׳ אֵבֶל (*be-)marzeḥa* means (house of) mourning (ref. to Jer. l. c.).—2) (v. מַרְזוּחַ) *pl. those who cheer the mourners.* Targ. II Esth. I, 3 ed. Frf. (v. מְסַחֲרָיָא).—Y. Ber. III, 6ᵃ top (reprehending the excesses at mourners' meals) . . לָא תְקַבְּלוּן . . לְמִחַר מ׳ (not מִזְרַח׳) after my death do not receive today mourning (condolence) and to-morrow merry-makers.

מַרְזֵבָא, v. מַרְזֵבָא.

מַרְזֵיחָא, מַרְזֵיחַ, v. מַרְזֵחָא.

מַרְזְמָא, v. מִזְרְמָה.

מַרְזַפְתָּא f. = אַרְזַפְתָּא I, *hammer.* Targ. Jud. IV, 21 (quot. in Rashi to Ber. 34ᵃ top; ed. אַרְ׳).—Ber. 34ᵃ מְחִינַן לֵיהּ בְּמ׳ דְּנַפְחָא we strike him with a smith's hammer, i. e. he must be taught his duty; Meg. 25ᵃ (some ed. אר׳). Tanḥ. Ḥuck. 1; (Gitt. 56ᵇ אר׳).

מָרַח (b. h.; sec. r. of רוח) *to soften; to poultice.*

Pi. מֵרַח 1) *to strike a plaster, rub a salve;* in gen. *to mash, crush.* Tosef. Sabb. V (VI), 6 הַמָּרֵחַ בְּשַׁבָּת he who mashes ingredients for a plaster on the Sabbath; Erub. 102ᵇ; Y. ib. X, 26ᶜ.—Sabb. 75ᵇ חמ׳ רְטִיָּה וכ׳ he who spreads and presses the poultice over a sore; Y. ib. VII, 10ᵈ top. Ib. XXII, 3 (146ᵃ) he must not put on wax מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמָרֵחַ (Mish. Pes. מְמָרִיחַ, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) be-

cause it is an act resembling the spreading of plaster. Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X; Kel. V, 11 מְרָחָהּ בטיט if he smeared clay over it; Tosef. ib. B. Kam. IV, 10; 12. Ib. VII, 10 ומ׳ שפתותיה עם הכותל and connected its rims with the wall by plaster or pitch; a. fr.—Part. pass. מְמוֹרָח *crushed.* Bekh. 44[b] תאי מ׳ אשך וכ׳ (ממרות not) if *m'roaḥ* meant *crushed*, it ought to read *m'moraḥ* &c.; Yalk. Lev. 632, v. מְרוֹחַ.—2) *to pass* (the hand) *over a viscid mass, to wipe off, rub off.* Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מְמָרְחוֹ בידו אחת he may wipe (or brush) it off with one hand; (Bab. ib. 141[a] מגרר בצפרן).—3) *to give a pile of grain an even shape, to finish the process of storing up.* Maasr. I, 6 משׂמָרַח ואם אינו מְמָרֵחַ וכ׳ (Y. ed. מְמָרִיחַ or מַמְרִיחַ) (is subject to tithes) as soon as he evens the pile, and if he does not even &c.; expl. Y. ib. I, 49[a] bot. מן דו רשפר וכ׳ when he gives a finish to the surface of the pile. Ib. בשאין בדעתו לְמָרֵחַ (לימרח not) when he has not the intention to even the pile; a. fr.—Part. pass. מָמוֹרָח, f. מְמוֹרַחַת; *pl.* מְמוֹרָחִין; מְמוֹרָחוֹת. Bekh. 11[a], sq. עבלים מ׳ (Ar. מְרוּחִים) untithed grain stored up in proper shape. Y. Peah IV, 16[c] bot. כרי מ׳ a finished pile; a. e.—Tosef. Ter. IV, 15 ממורחת = מוּרַחַת.—4) (denom. of רַחַת) *to winnow.* Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. II, 17 מצא חבואה מ׳ עשירה כרי וכ׳ if one finds winnowed grain (which has been abandoned), if it is made up into a pile, you dare not take it, opp. מפוזרת scattered; Y. ib. III, 50[c] bot. פירות ממורחין.

Nif. נִמְרַח 1) *to be crushed into a viscid mass.* Bekh. VII, 5 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) כל שנִמְרְחוּ אשכיו (Bab. ed., 44[b] נימחו) whose testicles are crushed; (refuted ib. in Gem.) תאי ממורח וכ׳, v. supra.—2) *to be smeared over.* Tosef. Kel. B. Kam. VII, 10 עד שֶׁתִּמָּרַח עם השפה until it is smeared over so as to be even with the rim.

Hithpa. הִתְמָרַח, *Nithpa.* נִתְמָרַח *to be shaped into an even pile, to be finished.* Y. Peah I, beg. 15[a] עד שלא נתמ׳ הכרי as long as the pile is not struck off; a. e. [Y. Maasr. I, 49[a] bot. תבואה משיתמרח, read: משתמרח, v. supra.]

מָרַח I ch., *Pa.* מַרַח same, *to strike off the pile, finish.* Bekh. 11[b] דמַרַחְתִּינְהוּ מאן who, do you mean, finished the pile?

מָרַח II (denom. of רוּחַ) *to blow up.*—*Part. pass.* מָרִיחַ *haughty, bold.* Targ. Prov. XIV, 13 (ed. Wil. מדיח, corr. acc.; h. text סוג).—V. מְרִירָא.

מְרַחֲמָא m. (רַחֵם) *friend.*—*Pl.* מְרַחֲמֵי, מְרַחֲמִין. Targ. Lam. I, 19. Targ. O. Gen. XXVI, 26 מְרֵי (ed. Berl. רחמוהי, v. Berl. Targ. O. II, p. 10); Gen. R. s. 65 מָרֵי.—Sabb. 32[a], v. בְּזוּזְנָא I.

מְרַחֲמָנָא m. (preced.) *friendly, compassionate.*—*Pl.* מְרַחֲמָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3) נבריא מ׳ (ed. Lag. a. oth. מְרַחֲמוֹנֵי). Ib. אמתא מְרַחֲמָנְיָא (Var. for מהימנייא, read: מְרַחֲמָנְיָתָן).

מָרְחָץ c. (רָחַץ) *bath.* Y. Ber. IX, 14[b] top חפילת המ׳ prayer on entering and on leaving the bath-house. Ib. מ׳ שחיא נסיקת אַפְרוֹרִיתֵי a heated (vapor) bath. Ab. Zar. III, 4, v. a. fr.—*Pl.* מְרָחֲצָאוֹת. Ib. 2[b]; Sabb. 33[b]. Cant. R. to I, 6 במעט מרחץ מן המְרָחֲצָיוֹת with a slight bath in one of the bath-houses. Arakh. 32[a] בחי מ׳; Sifra B'har, ch. V, Par. 4; Y. Maasr. III, end, 51[a] מרחצירות; a. fr.

מֶרְחָק m. (b. h.; רָחַק) *distance.* Yalk. Prov. 964 שבאת מ׳ for she (Sarah) came from a distant land; a. e.

מְרַחֲקָא m., **מִרְחֲקָא** f. (רְחַק) *abominable, unclean.* Targ. Job XV, 16 (h. text נתעב). Targ. O. Lev. VII, 18 (h. text פגול). Targ. O. Deut. VII, 26 דמ׳ that which is abominable (cmp. הְמַחֲמָרָא). Targ. Lev. XX, 21 (ed. Berl. מְרַחֲקָא; h. text נדה); a. fr.—*Pl.* מְרַחֲקִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 4.

מְרַחֲקוּתָא, מְרַ׳, מִרְחֲקָא f. (preced.) *abomination.* Targ. Deut. XXIV, 4. Targ. Prov. XIII, 19; a. fr.

מַרְחֶשְׁוָן, מַרְחֶשְׁוָן (Assyr. *Araḥ samna*, Schr. KAT[2], 380) *Marḥeshvan*, the eighth month of the Jewish calendar, containing twenty nine or thirty days, varying between the fifth of October and the second of December. Targ. Y. Deut. XI, 14. Targ. II Esth. III, 7.—R. Hash. 11[b].

מִרְחֶשֶׁת I f. (b. h.; v. רָחַשׁ) *deep and covered pan.* Men. V, 8; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; a. e.; v. מַחֲבַת.

מַרְחֶשֶׁת II pr. n. pl. *Marḥesheth* (v. Hildesh. Beitr., p. 31). Y. Shebi. VI, 36[c]; Tosef. ib. IV, 11 מחר׳ ed. Zuck. (Var. מרח׳); Sifré Deut. 51 מַרְעֶשֶׁת; Yalk. ib. 874 מַרְעֲשָׁתָא.

מָרַט (b. h.) *to pluck off* (hair, wool &c.); *to pull.* Tosef. Sabb. IX (X), 20; Sabb. 74[b] והמוֹרְטוֹ and he who plucks the down off the large feather of the wing. B. Mets. 68[b] גוזזות ושוטפות ומוֹרְטוֹת (Ar. גוזזות ושטופות ומרוטות) they yield wool by being shorn, by passing through water, and by being plucked (in passing bushes &c.; [prob. to be read גוזזות ושטופות ומרוטות].

Pi. מֵרַט 1) same. Naz. 39[b] חלש מ׳ סיפסם וכ׳ if he pinced his hair (near the root), plucked it off, or trimmed it &c.; (Ar. s. v. סַפְסַם: 'created a bald spot by using a depilatory'). Sabb. l. c. מְמָרֵט חייב משום ממחק he who plucks the down (v. supra) is guilty of an act coming under the head of scraping (leather).—*Part. pass.* מְמוֹרָט *bald-headed.* Naz. 46[b]; Yoma 61[b] נזיר מ׳; Tosef. Naz. I, 6 המוֹרָט; Y. ib. VI, end, 55[d] נזיר ומירט (read: נזיר מ׳ or מורט).—2) *to smooth, polish.* Num. R. s. 12 נחשת ממורט (prob. to be read: מְמוֹרֶטֶת) polished bronze.

Nif. נִמְרַט *to be plucked, to be bald.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. X נ׳ ראשו וכ׳ if his head became bald through sickness.

מָרַט I ch. same. Targ. O. Lev. XXI, 5. Targ. Jer. XVI, 6; a. e.—Part. מָרֵט, *pl.* מָרְטִין. Targ. Is. L, 6 ed. Lag. (oth. ed. מָרְטָן; ed. Wil. מוֹרְטִין).

Ithpe. אִתְמְרֵיט *to be laid bare, to have the shoulder uncovered* (in mourning), v. חָלַץ. Targ. Ez. XXIX, 18 (ed. Wil. אִתְמְרִיט; h. text מְרוּטָה; Pesh. חלץ).

Pa. מָרֵיט, v. infra.

Palp. מְרַטְרֵט *to pull to pieces, to divide, plunder.* Targ. Job XVI, 11 מְמַרְטֵט ed. Lag. (Ms. מרטיט, Var. מְמָרֵט *Pa.*; h. text ירטני). Targ. Ps. XXXIX, 3 כיבי ממרטיט he lacerates my wound (h. text נעכר).—Hull. 92[b] ליה מרטט he pulled the fatty fibres out (going to the root).

Ithpalp. אִרְמְרַטְּט, אִרְמַּ׳ *to be torn to pieces, dismembered.* Ab. Zar. 69[a] אַרְמַּרְטוּטֵי אַרְמַּ׳ (the mouse in the liquid) was dismembered. Nidd. 56[b] אַמַּרְטוּטֵי אימרטיט it would have been dismembered.——[Koh. R. to X, 16 איחמרטת, read: איחמרעת, v. מְרַע I.]

מְרַט II, מָרְטָא m. (preced.) 1) *baldness.* Targ. O. Deut. XIV, 1. Targ. Is. XV, 2; a. fr.—2) *plucked wool, tuft.* Sabb. 49[a] ממ׳ דבינו אטמי of wool plucked from between the flanks (of a living animal, which contains moisture).

מַרְטוּטָה, מָרְטוּטָא, מַרְטוּט m. (preced.) 1) *tuft of plucked wool,* &c.; *lint.* Y. Kil. IX, end, 32[d] סיפלני דמ׳ a compress of wool lint; דמ׳ דכיתן of linen lint. Y. Sabb. IV, end, 7[a] אילו מאן דנסב מ׳ וכ׳ if one takes a tuft of wool and puts it on his head in cold weather. Y. Yoma VIII, 44[d] top; Y. Taan. I, 64[c] תרי מ׳ soaked a tuft.—2) *a garment made of (plucked) wool* (v. P. Sm. 2224; Arab. *mirṭ* species indumenti ex lana &c.), *a coarse garment.* Targ. Prov. XXV, 20. Ib. XXVII, 13.—*Pl.* מַרְטוּטִין. Y. Maas. Sh. I, 52[d] bot. תלוין ביה מַרְטוּטֵי כדון . . . עד (not טבין . . .) R. S. is still alive, and you hang your garments on him, i. e. you refer to him as your authority!

מַרְטִיסָה, מַרְטוֹסָא, read: מַרְסִיסָה m. (מַרְסָס; cmp. חַרְסָנָא) *hash of small fish* or *locusts preserved in salt.* Y. Ab. Zar. II, 42[a] top (v. חוורנס).

מַרְטִיוֹטָאי, v. מַרְיוֹטָאי.

מַרְטָנָיָא, מַרְטָנָאי, v. מוּרְטָנָיָא.

מַרְטָקָא, m. 1) (transp. of מַטְרָקָא, q. v.) *whip.* Yoma 77[a].—2) *withered flesh,* v. מוּרְדָּקָא.

מָרֵי, v. מָרַי.

מָרֵי I מָרָא (b. h.) *to be strong, fat.*

Hif. הִמְרִיא *to fatten, stuff.* Sabb. XXIV, 3 (155[b]) אין מַמְרִים וכ׳ (Y. ed. מַמְרִין; Bab. ed. מאמירין, v. אָמַר II) you must not stuff calves (on the Sabbath), v. הַמְרָאָה I.

מָרֵי II, מָרָה (b. h.; v. preced.; cmp. מָרַר, מָרוּת) *to rebel against.* Part. מוֹרֶה.—סורר ומ׳ (בן) *the rebellious son,* amenable to the law (Deut. XXI, 18–21). Snh. VIII, 1 מאימתי נעשה בן ס׳ ומ׳ when is one to be dealt with as a *sorer umoreh?* Ib. 68[b]; a. fr.—*Pl.* מוֹרִים, מוֹרִין, v. מוֹרֶה II, a. מוֹרוֹס.

Hif. הִמְרָה 1) *to make strong, energetic.* Gen. R. s. 42, end (play on שה׳ פנים וכ׳ מַמְרֵא) he showed a stern countenance against Abraham (rebuking him).—2) *to provoke, to rebel.* Y. Kidd. IV, beg. 65[b] (play on אמר, Neh. VII, 61) שהימרו לאל וכ׳ they provoked God with their evil doings. Ex. R. s. 1, end שעתידים להמרות וכ׳ that they will rebel at the Red Sea; a. fr.—Esp. *to disregard the authority of the Supreme Court* (v. מַמְרֵא II). Snh. 14[b]; Sot. 45[a]; a. e.—3) *to incite one against the other, to arrange a race; to bet.* Snh. 25[b] (expl. מפרידי יונים וכ׳ שמַמְרִין those who race doves (and bet on them). Sabb. 31[a] top שהִמְרוּ זה את זה who entered a wager.

מָרֵי, מָרָא ch. same; *Af.* אַמְרֵי *to provoke.* [Targ. Zech. XII, 10, v. מרר].—Sot. 35[b] top מאן אַמְרִיךְ דאַמְרַיית (Ar. ed. Koh. s. v. אמר: אירמריך דאירמרת, corr. acc.) who provoked thee that thou didst get angry?; Num. R. s. 5, end.—Gen. R. s. 42 (play on אַמְרֵי) דאַמְרִי ואַפְּלִי וכ׳ he provoked and made sport of &c.

Ithpe. אִתְמְרֵי, אִתְמַּ׳ 1) *to get angry.* Num. R. l. c. דאִתְמְרֵית; Sot. l. c., v. supra.—2) *to quarrel, rebel.* B. Mets. 84[b] Ms. M., v. מְרַד.—Hull. 58[b] לבקא . . . אִירְמַּרְאִי Ar., v. אִירְמַּרְיָא ed. (ed. Lag. מב׳ . . . אִירְמָרָא she ran away in anger from &c., v. בָּקָא). Keth. 63[b] אירמראי quot. in Rashi to Job XXXIX, 18 (ed. אירמרדה).—3) *to refuse to abide by a bargain; to retract.* B. Mets. 77[a] אירקרא . . ואִירְמְרוּ פועלים labor became dearer, and the laborers struck. Ib. ואירמרי בעה״ב Ar. (ed. ואירמר, fr. מוּר, v. מוּר I) and the employer refused &c.

מָרֵי, מָרִי pr. n. m. *Mari,* name of several persons. Sabb. 154[a] (v. marginal note); B. Mets. 110[a] מ׳ ברה דבת שמואל; B. Bath. 149[a] (דאיסור גיורא) מ׳ בריה.—Y. Ber. VI, 10[b] top רב יצחק בר מ׳ (Bab. ib. 51[a] top יצחק קסקסאה); cmp. מָרְיוֹן.—B. Mets. 39[b], v. אִירָק.—Bets. 28[b] מ׳ בריה דרב בימוא; a. several others.

מָרֵיָא, v. מְרֵיָא.

***מָרֵיבָא** name of a *jewel* in the high priest's breastplate. Targ. Cant. V, 14 (corresp. to שהם, Ex. XXVIII, 20).

מְרִיבָה f. (b. h.; ריב) *strife.* Num. R. s. 3 המטילים מ׳ וכ׳ those who caused strife between him and her. Ib. אף הם היו בעלי מ׳ they, too, were men of strife. Pesik. R. s. 20 מימיכם אנשי מ׳ אתם you have at all times been in the opposition. Ib. אתם עומדים במדינה (corr. acc.) you are of the opposition. Midr. Till. to Ps. CIII עשיתי מ׳ I entered a contest. B. Mets. 59[a]; a. fr.

מָרִיגַּ a word in an incantation. Sabb. 67[a], v. מוֹרִיגַּן.

מָרִיד, v. מְרַד.

מָרִידָא m. (preced.) *rebellious.* Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ ed. Will. (ed. Lag. מרירא; h. text מרי).

מְרִידָה f. (מְרַד) *rebellion.* Nom. R. s. 18, beg.; Tanḥ Kor. 1., a. e.

מְרִידְתָא, Ḥull. 59[a] top, v. מְרִירְתָא, a. נוּרְיְתָא.

מְרִיָּה, v. מְרִיָּיה.

מַרְיוֹטָאי m. pl. (Μαρεώτης) *the people of Mareotis,* a district of Lower Egypt with the town of Marea. Targ. Y. Gen. X, 13 (some ed. מַרְטָוּטֵי); Targ. I Chr. I, 11 ed. Rahmer (ed. Lag. מראטאי, read יו for א; h. text ענמים).

מְרִיוֹלָא, Pes. 39[a] Mus., v. יְרוֹאָר.

מָרְיוֹן pr. n. m. (Μαρίων) *Marion,* name of several persons. Y. Succ. II, 53[a] יצחק בר מ׳ (cmp. מָרֵי); Pesik. R. s. 15 מור׳; Yalk. Hos. 518; a. e.—M. Kat. 11[b] מ׳ בריה דרבין.—B. Bath. 12[b] כי נכסי דבי בר מ׳ (Ms. M. מור׳; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) as (improved as) the estate of the house of Bar M.—B. Mets. 84[b] בני בר מ׳ Ms. M. (ed. בני בירי).—Yalk. Ruth 601, v. מְרוֹם.

מְרִירוֹן m. (מָרָה) *rebel.*—*Pl.* מְרִירוֹנִים. Pesik. Ekhah, p. 122[b], v. אטקטיא (v., however, אַרְכִּי III).

מָרִיחַ, v. מָרַח II.

מְרִיחָא m. (preced.) *a haughty man.* Targ. Prov. XXI, 24 (h. text יָהִיר).

מַרְיָה, מַרְיָא pr. n. m. *Marya* (cmp. מָרִי). Y. Pes. V, 32[c] bot.; Y. Peah I, 15[c] top מריא; Y. Ter. XI, beg., 47[c] מריה; Y. Ab. Zar. II, 41[c] top מדייא (corr. acc.); Y. Bicc. II, 64[d] מריא; Y. Erub. VII, beg. 24[b] כד מ׳ (corr. acc.).

מִרְיָם (b. h.) pr. n. f. *Miriam,* 1) sister of Moses. Sot. I, 9 (9[b]). Ex. R. s. 1; a. v. fr.—2) name of several persons. Lam. R. to I, 16, v. בַּיְתוֹס.—Ib.; Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 140[a]) M., daughter of Nakdimon.—Lam. R. l. c. M., daughter of Naḥtom; Yalk. Deut. 938 (of Tanḥum).—M. the hair-dresser; M. the children's nurse, v. גְּדַל I, II.—M. a member of the priestly family of Bilgah. Tosef. Succ. IV, 28; Succ. 56[b]; Y. ib. V, end, 55[d]; a. others.—3) *Imma Miriam.* Keth. 87[a]; 88[b].—[Ruth R. to II, 5, v. מֵרוֹם.]

מְרִימוּת, Cant. R. to I, 6, read: מרכבות, v. מֶרְכָּבָה.

מְרֵימָר pr. n. m. *M'remar,* name of several Amoraim. Ḥull. 62[b]. B. Bath. 3[b]. Ab. Zar. 33[b] בעד מינית ממ׳ (Pes. 30[b] מאמימר). Ib. דריש מ׳; a. fr.

מָרִינוֹס pr. n. m. (Μαρῖνος) *Marinus,* name of several persons. Tosef. Toh. VII, 7.—B. Bath. 56[a].—Lam. R. to II, 22. Y. Gitt. IV, 46[a].

מָרֵיעַ m. (v. מָרֵעַ) *weak, ailing.* Targ. Mal. I, 8 דמ׳ (ed. Lag. דמריע) that which is sick; ib. 13.—*Pl.* מָרִיעִין, מָרִיעַיָּא, מְרִיעֵי. Targ. Y. Ex. XVIII, 20. Targ. Ez. XXXIV, 4 (ed. Lag. מָרָעַיָּא).—R. Hash. 16[a] מצלינן .. אקצירי ואמ׳ we pray now for the sick and the ailing; Ned. 49[b] קצירי ממש by *k'tsire* we mean the really sick, by *m'ri'é* we mean the scholars (in delicate health).

מְרִיעוּת f. (denom. of רֵעַ) *friendship, sociability, social gathering.* M. Kat. 22[b].—[Tosef. Shebi. II, 4, v. מוּדְבִּית II.]

מְרִיצָה I f. (רָצַץ) *a tool for crushing* bones, stones &c. Shek. VIII, 2 חוץ מן .... והמ׳ והמיוחדין וכ׳ Ms. M. (ed. המיוחדין, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. והמרחצ׳; Y. ed. omits our w.) except the basket (for gathering disinterred bones for burial), the shovel, and the crusher, and things specially designated for burial purposes. Y. ib. 51[a] bot. מ״ד מ׳ שמריצה את האבן (v. Rabb. D. S. to Bab. ed., p. 68[a]; Bab. ed. add לבירת הקברות) he who calls the tool *m'ritsah* (instead of צפורן) does so, because it makes the stones run (fr. רוּץ), i. e. makes them portable.

מְרִיצָה II, v. מְרוּצָה I.

מְרִיק, v. מָרַק.

מְרִיקָה, מְרֵיקָא, v. מְרֵקָה.

מְרִיקָה f. (מָרַק) *scouring, washing.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII מ׳ כמריקת הכוס the *m'rikah* (Lev. VI, 21) means like washing a cup, contrad. to שטיפה (rinsing); Zeb. XI, 7. Tosef. ib. X, 14 מְרִיקָתָן their being washed; a. fr.

מָרִיר I, מְרִירָא m., **מְרִירְתָא** f. (מָרַר) *bitter; embittered, grieving.* Targ. I Sam. XXII, 2. Targ. O. Gen. XXVII, 34 מ׳ ed. Berl. (ed. מָרִי); Y. מְרִירְתָא. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—[Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ עסקך כי חסא thy business will be bitter (thy goods disliked) like lettuce (v. חָסָא I). Sabb. 127[b] bot. B. Mets. 113[b]; a. fr.—B. Bath. 20[a] bot. במרירתא bitter (salt) is meant.—*Pl.* מָרִירֵי, מְרִירִין, מָרִירֵיָא; f. מְרִירָן. Targ. Ex. XV, 23. Targ. Num. V, 18, sq. Targ. I Kings II, 8 (ed. Lag. מרירא, corr. acc.).—[Targ. Y. Num. V, 24 מְרִירַיְתָא, read: רַיָּא . . . .].—Lam. R. to III, 40, v. בְּסִימָא.

מָרִיר II, m., **מְרִירָא** f. (preced.) *bitterness, bitter disposition, grief.* Targ. I Sam. XV, 32 מְרִיר מוֹתָא (Regia מְרוֹר) the bitterness of death. Targ. Ez. III, 14. Targ. Is. XXXVIII, 17; a. fr.—V. מְרִירְתָא.

מְרִירָה f. (b. h.; preced. wds.) [b. h. *bile,*] *bitterness,* trnsf. 1) *sin.* Ex. R. s. 43 (ref. to ויחל, Ex. XXXII, 11) חַבֵּי מְרִירָתָן וכ׳ sweeten thou the bitterness of Israel (pardon their sins) and heal them.—*Pl.* מְרִירוֹת. Ib. מ׳ שיחלה חמ׳ שלנו one to sweeten our bitternesses (to pray for us). Lev. R. s. 12 (ref. to Deut. XXXII, 32) הללו שהביאו מ׳ וכ׳ it is they (the grapes) that brought sins &c.—2) (v. next w.; cmp. כַּעֲנָה II) *curse.* Midr. Till. to Ps. XC, 9 (expl. חֲגָה ib.; cmp. חָגָה a. אָנָא) זו מ׳ that means 'curse'.

מְרִירוּתָא, מָרִירוּתָא ch. same, 1) *bitterness.* Targ. Prov. XIV, 10. Targ. Ps. LXXV, 9 ed. Lag. (oth. ed. מְרָרְתָא). Targ. Esth. IV, 1.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27 (Ms. I, III מְרָר; ed. Berl. a. Y. לְוָט; h. text מָרִים); v. preced.

מַרְיוֹרָאר, v. יְרוֹאָר.

מְרִירוּת, Tanḥ. M'tsora 1 חמ׳ זו מַרְהוּת, v. מַרְהוּת I.

מְרִירוּתָא, v. מְרִירוּ.

מְרִירִי m. (b. h.; v. preced. arts.) [*poisonous,*] חֲכָם מ׳ or מ׳ (Ḳeṭeb) *M'riri,* name of a demon. Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3; Tanḥ. Naso 23; Midr. Till. to Ps. XCI, 6; Yalk. Ps. 842. Pes. 111[b]. Ber. 5[a] (quot. fr. Deut. XXXII, 24).

מְרִירִיתָא, v. מְרִיר I.

מְרִירְתָא f. (מְרַר) 1) *bitter,* v. מְרִיר I.—2) also מְרִירָתָא, מְרַרְתָא = h. מָרָה, *gall, bile.* Targ. Y. Ex. XXIII, 25 מרחת מ׳ affection of the gall, v. מָרָה I; a. e.—Keth. 50[a] מרר דדיה וכ׳ the gall of a white *dayah* (v. דַּיָּה). Pes. 39[a], v. כּוּפְרָא. [Ib. במרור מרירתא, אמררתא, v. מְרָרִיתָא.]

מָרִישׁ m. (contr. of מארש, v. אָרַשׁ; cmp. Targ. of מורשי, Job XVII, 11: לוחי) *joist, beam* (cmp. מְשׁוּרָא). Gitt. V, 5 הנ׳ הגזול וכ׳ an illegally taken joist which was placed in a group of buildings. B. Kam. 66[b] (ref. to Gitt. l. c.) ודהדי מ׳ כשורא וכ׳ here is the case of the *maresh* (where the stolen object changed its name), before it was placed it was named כשורא, and now it is טללא (ceiling); a. fr.—*Pl.* מָרִישׁוֹת.

Ib. 67a, v. עוֹב. Y. B. Bath. I, beg. 12d תירפתר ע״י מָרִישָׁיו it means (a protection) by means of its timber (roofing).

מָרִישָׁא ch. same; (collect.) *timber.* Targ. Hab. II, 11. Targ. I Kings VI, 36; a. e.

מָרִית, (מָרַת) m. (denom. of מֵירַת ח׳ מ׳) *first flow of trodden grapes, sweet wine.* Targ. Is. XLIX, 26 (h. text עָסִיס); a. e.

מֹרֶךְ, v. מוֹרֶךְ.

מָרַךְ (denom. of רָכָךְ; מֹרֶךְ) *to be soft; to soften.* *Nithpa.* נִתְמָרֵךְ *to be softened; liquefied* (of the brain or the spinal column). Ḥull. 45b, v. חַמְרָכָה.

מְרַךְ ch. same.
Itphe. אִתְמְרִיךְ (cmp. מוֹרֶךְ) *to be faint, become unsteady.* Targ. O. Deut. XIX, 5 ed. Berl., v. מְרַגֵּג.

מֶרְכָּב m. (b. h.; רָכַב) *riding seat, saddle, handle of the saddle,* esp. ח׳ מ׳ (טומאת) *that degree of uncleanness which arises from an unclean man's riding* (Lev. XV, 9); *unclean saddle.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 7; Erub. 27a האוכף טמא מושב והחפוס טמא מ׳ the saddle itself (on which an unclean man sat) is unclean as a seat, and its handle is unclean as a riding implement. Kel. I, 3. Zab. V, 8; a. fr.

מֶרְכְּבָא, מֶרֶךְ ch. same. Targ. Lev. XV, 9; a. e.

מֶרְכָּבָה f. (b. h.; preced.) *chariot.* Esth. R. to I, 2 (ref. to II Chr. IX, 17) [read:] שהיה עשוי כמֶרְכָּבָתוֹ של מי וכ׳ it was made like the chariot of him who spoke and the world existed. Num. R. s. 12 אגרת .. ומֶרְכָּבָתָהּ Igrath .. and her chariot; a. e.—Esp. *the divine chariot of the vision of Ezekiel* (Ez. I); מעשה מ׳, or מ׳ *the mystic speculations on the divine chariot, esoterics.* Gen. R. s. 82 האבות הן הן המ׳ the patriarchs are the divine chariot. Ḥag. II, 1. Ib. 13a אגמרך במעשה המ׳ I shall instruct thee in the secret of the vision of Ezekiel. Ib. עד היכן מעשה המ׳ up to which verse (in Ez. I) do the speculations on 'the Chariot' go (the communication of which is subject to certain restrictions)?—Tosef. Meg. IV (III), 28. Cant. R. to I, 4 (ref. to חדריו ib.) מעין .. ויגלה להם חדרי מ׳ how should Ezekiel be able to reveal to them the inwardness of the Chariot? Ib. 10 שמא בחדרי מ׳ וכ׳ hast thou perhaps been studying the secrets of the Chariot?; Lev. R. s. 16 בסדרי מ׳ (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מֶרְכָּבוֹת. Pesik. Baḥod., p. 107b; Pesik. R. s. 21; a. fr.

מַרְכְּבָנָא m. (preced. wds.) *chariot-driver.* Targ. I Kings XXII, 34.

מַרְכְּבָתָא ch.=h. מַרְכֶּבֶת יקרא; מֶרְכָּבָה *the divine Chariot.* Targ. I Kings VII, 33; a. e.

מַרְכּוֹב, v. מַרְכּוֹם.

מַרְכּוֹל, v. מַרְכֹּל.

מַרְכּוֹף, (מַרְכּוֹב) m. (cmp. אַרְכּוֹם) *markof,* name of a *musical instrument* made stationary. Kel. XV, 6 חמ׳ טהור the *m.* (used in the Temple) is not susceptible of uncleanness. Ib. XVI, 7 מ׳ של זמר the *m.* used for the accompaniment of songs; Tosef. ib. B. Mets. V, 10.

מַרְכְּיוֹתָא, v. מוֹרְכִיוֹתָא.

מַרְכֹּל, מַרְכּוֹל m. =אֲמַרְכֹּל. Y. Sabb. X, 12c. Y. Shek. V, 49a; a. e.—*Pl.* מַרְכְּלִין. Shek. V, 3 Y. ed.; a. e.

מרכנתא, v. מר III.

מַרְמָא, v. מְרַמֵּם.

מִרְמָה f. (b. h.; רָמָה) *fraud, guile.* Num. R. s. 20. Koh. R. to I, 16 הלב עושה מ׳ the heart plans fraud; a. fr.

מַרְמַדוֹנָז m. (v. Löw Pfl., p. 252) *Origanum Marjorana, marjoram,* an aromatic plant. Gitt. 69b top גווזא דמ׳ Ar. ed. Koh. (other ed. Ar. חון . . .; Talm. ed. הין . . .) a piece of the stem of marjoram.

מרמוטא, v. מרמיטא.

מַרְמוּצִי f. (רמץ, v. רְמָצָא) *a wound from stepping on a pointed stone.* Koh. R. to VI, 11 או חדא מ׳ (not חד), v. מַרְצוּפִי.

מרמטא, v. next w.

מרמיטא, a corruption, prob. to be read: מְרַמְּטָה f. (רמם) *trance, catalepsy.* Gen. R. s. 17 (and thence copied in s. 44; Yalk. Gen. 23 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דורמיטא).

מַרְמִיר, v. מְרַר.

מַרְמַר, מַרְמָרִי m. (marmor, μάρμαρος) *marble,* in gen. *polished stone.* Targ. Y. Deut. IX, 9, sq.; a. e.—*Pl.* מַרְמָרִיָּא, מַרְמָרִין. Ib. V, 19. Targ. Esth. I, 6. Targ. I Chr. XXIX, 2. Targ. Lam. III, 9.—V. מַרְמָרָא.

מָרְמָם m., מָרְמָמָא f. (רום) *uplifted, high.* Targ. O. Ex. VI, 6 (ed. Vien. מְרָמָא; Y. מְרוֹמָא). Targ. Y. I Ex. XIV, 8; a. fr.

מִרְמָס m. (b. h.; רָמַס) *that which is trodden upon.* Tanḥ. ed. Bub., B'resh. 23; Yalk. Dan. 1066 עד מתי הם מ׳ לאו״ה how long will they be trodden upon by the nations? Gen. R. s. 21 מ׳ לפני מלאך וכ׳ trodden upon by the angel of death.

מָרְמָצָא f. (רָמַץ) *casing, ouch.*—*Pl.* מִרְמָצָן, מִרְמָצָתָא. Targ. Ex. XXVIII, 13, sq. (h. text מִשְׁבְּצוֹת); a. e.—V. רָמַץ I.

מַרְמַר, מָרְמֵר, v. מָרַר, מָרֵר.

מרמר, Y. B. Bath. X, 17c some ed., read: מְדַמֵּר, v. מַר I.

מַרְמָרָא m. (v. מַרְמָרִיָּא) *white marble.* Succ. 51b שרשא כוחלא ומ׳ yellow, black and white marble; B. Bath. 4a; Yalk. Deut. 913.—*Pl.* מַרְמָרִין (marmora) *marble* or *cemented pavement.* Targ. Esth. I, 6.—Y. Ter. VIII, 45d bot. יתבי בחר ביתא אזלו מ׳ sat in a house the pavement (of which) was worn out.

מָרֵס (b. h.) pr. n. m. *Meres,* one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14, v. next w.

מְרַס, *Pi.* מֵירֵס (denom. of מֶרֶס fr. רסס) *to crush; to rub; to stir.* Esth. R. to I, 14 (play on מֶרֶס ib.) שהיה מְמָרֵס את הציפורים he prepared the hash of birds; ib. (play on מרסנא, ib.) שהיה ממרס את הסלתות he stirred the flour (making dough). Ib. מי ממ׳ לפניך את הדם (not תעופות, v. infra) who will stir before thee the blood (of the sacrifices)?; מי ממ׳ ... חסלתות who will stir the flour (for the meal offerings)? Ib. (play on מְרַס מַרסנא מִמְּרַס, ib.) ממרס אני ומְרַסְתִּי ומְמָרְסָךְ וכ׳ I will crush, chop and dissolve their lives &c.; Meg. 12ᵇ כלום מֵירְסוּ בדם לפניך did they ever stir the blood (of sacrifices) before thee? כלום מירסו לפניך במנחות did they ever stir the flour for the meal offerings &c.?; Yalk. Esth. 1051 מְרַסוּ. Yoma IV, 3; V, 3; a. fr.—Shebi. II, 10 מְמָרְסִין באורז וכ׳ you may, in the Sabbatical year, stir (mix) the ground of a rice field with water (so as to make it dough-like).

מְרַס ch. same. Targ. Esth. I, 14.—Gitt. 69ᵃ וכ׳ נִימְרְסִיהּ, and let him rub it (the garlic) with oil.—Part. pass. מְמָרָס. Targ. O. Lev. XXI, 20 (h. text מרוח, v. מָרַח). Ib. XXII, 24 (h. text מעוך).

מַרְסְנָא (b. h.) pr. n. m. *Mars'na*, one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14; a. e., v. מָרַס.

מֵי׳, מֵרַע m. (רָעַע) *shaking, weakening.* Y. B. Mets. I, end, 8ᵃ מפני מ׳ כחן וכ׳ because this would injure the privilege of the purchaser.

מָרַע I (denom. of next w.) 1) *to become* or *be weak, fall sick.* Targ. Is. XIV, 10. Ib. XXIII, 4 (h. text חלתי). Targ. Ps. XLI, 9 (h. text שכב, v. next w.); a. e.—2) *to be shaken, quake.* Targ. Mic. IV, 10.

Af. אַמְרַע *to make sick, afflict.* Targ. O. Deut. XXIX, 21. Targ. Y. II Gen. III, 15.

Pa. מָרַע same. Targ. Jer. XIV, 17; Targ. Nah. III, 19 (not מְמָרָר) *grievous* (h. text נחלה).—*Part. pass.* מְמֻרָּע *suffering, unwell.* Targ. Jer. XIV, 18. Targ. I Sam. XIX, 14 ed. Lag. (oth. ed. שכיב מרע, v. next w.). Targ. I Kings XIV, 5 ed. Lag. (oth. ed. מרע); a. e.

Ithpa. אִתְמַרַּע, *Ithpe.* אִתְמְרַע 1) *to fall sick.* Targ. I Kings XIV, 1 (ed. Lag. מרע). Ib. XXII, 34 ed. Lag. (oth. ed. מרע). Targ. II Sam. XIII, 2; a. e.—Koh. R. to X, 16 (ref. to שכבה, I Kings III, 19) אִיתְמַרְעַת עלוי (not רשת...) she fell sick (fainted and fell) upon him (cmp. Targ. to Ps. XLI, 9); a. e.—2) *to feign sickness.* Targ. II Sam. XIII, 5, sq.—3) *to be shaken, quake.* Targ. Jer. LI, 29.

מְרַע, מָרַע II m. (denom. of רָעַע) *sick, suffering.* Targ. Y. Gen. XVIII, 1 מ׳ מִכְּיָבָא וכ׳ (not מַכַּאי) suffering from the wound &c.; Targ. Y. I Deut. XXXIV, 6 מ׳ מְגִזְרַת וכ׳. Targ. O. Gen. XLVIII, 1 מָרַע ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שכיב מ׳); a. fr.—Esp. (in Talm. also in Hebr. dict.) שכיב מ׳ *dangerously ill, expected to die.* Targ. I Sam. XIX, 14 (v. preced.).—B. Bath. IX, 6 שכיב מ׳ שכתב וכ׳ if a sick man assigns all of his property to a stranger (as an unqualified donation, v. מַתָּנָה). Ib. לא כתב בה ש׳ מ׳ if it was not stated in the document that he was sick; מ׳ הוא אומר ש׳ מ׳ הוה he (the donor) says that he was sick (at the time), opp. בריא. Ib. 152ᵃ, a. fr. מחנת ש׳ מ׳ the donation of a sick man; a. v. fr.—*Pl.* מְרִעִין, מְרַעֲיָא. Targ. Y. I Deut. l. c. Targ. Ps. CXXVI, 1 היך מ׳ וכ׳ like the sick when recovering (h. text כחלמים, v. חָלַם I). Targ. Ez. XXXIV, 4; a. e.; v. מְרִיעַ.—*Fem.* מְרָעָא, מְרַעְתָּא, מְרִעְיְתָא. Targ. Ps. LXIX, 21 ואוא היא מרעא ed. Lag. (Var. מוצא, cler. error; ed. Wil. והא היא תקיפא; h. text וְאָנוּשָׁה). Targ. Cant. II, 5. Ib. V, 8. Targ. Koh. V, 12; 15; a. e.—*Pl.* מְרָעָן. Targ. Y. Gen. XXX, 36 (some ed. מַרְעָן).

מָרַע III, **מַרְעָא** c. (preced.) *evil, sickness, affliction.* Targ. I Kings VIII, 37. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.—B. Bath. 153ᵃ (in a formula of a deed of donation) ומגו מַרְעֵיהּ וכ׳ and in consequence of (this) his sickness he departed &c.—*Pl.* מַרְעִין. Targ. O. Ex. XXIII, 25. Targ. Ps. CXVI, 3 מְרִעֵי Ms. (ed. מָרָעֵי); a. fr.

מְרָעָא, v. מַרְעֵי I.

מַרְעָה m. (b. h.; רָעָה I) *pasture.* Pesik. R. s. 16; Yalk. Kings 176 (expl. רעי, I Kings V, 3) מן חמ׳ directly from the pasture ground. Num. R. s. 10 כל חמ׳ the whole flock; a. e.

מַרְעוֹתָא, מַרְעִיתָא f. = מִרְעֶה III. Targ. Ps. LXXVII, 11 מַרְעִיתָתִי (ed. Wil. מִרְ׳; Ms. מַרְעִיתִי). Ib. XXXV, 13; v. מִרְעִיתָא I.

מַרְעִי I, **מַרְ׳, מִרְעָא** m. ch. = h. מִרְעֶה. Targ. Y. I Gen. XIII, 7. Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* מִרְ׳, מַרְעָיֵא. Tem. 18ᵃ אפי׳ מִמִּרְעֵיהוּ even if you have to take them away from their pastures, v. מוֹרִיגָא.—[Targ. Y. Deut. XXXIII, 24, v. רְעִי II.]

מַרְעִי II m. (v. רְעִי II) *dung.* Targ. Y. II Lev. XVI, 27 מַרְעֵידְהוֹן.

מַרְעִילָא, v. מִרְעֶלָא.

מַרְעִית I f. (b. h.; רָעָה I) *pasture-ground, pasture.* Pesik. R. s. 26, end והויא עשויה מ׳ וכ׳ and she (Zion) has become a pasture-ground for the beasts of the field. B. Mets. 86ᵇ (fusion of Hebr. a. Chald.) מביאין תור מִמַּרְעִיתוֹ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) they bring from his pasture an ox that has not been forced (used for labor) &c.; Yalk. Kings 176 (not ממרעיתן); a. e.—Trnsf. *feeding one's eye, satisfaction.* Cant. R. to IV, 5 (ref. to הרעים, ib.) והיכן היתה מַרְעִיתָן וכ׳ where did the Israelites have their satisfaction on Egypt?

מַרְעִית II, **מַרְעִיתָא** I f. = מִרְעוֹתָא, *evil* &c. Targ. Ps. CXXIV, 4 (h. text נחלה); a. e., v. מַרְעוּ.

מַרְעִיתָא II f. ch. = h. מִרְעֶה. Targ. I Chr. IV, 39, sq.

מָרָעִיתָא, v. מְרַע II.

מַרְעֵלָא m. (רָעַל) *long pouch thrown over an animal's back, haversack.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20.

מַרְעֲשָׁתָא pr. n. pl., v. מִרְחֶשֶׁת II.

מַרְפֵּא m. (b. h.; רָפָא) *healing, recovery.* Keth. 103ª לשון חכמים מ׳ (v. Prov. XII, 18) the tongue of the wise teaches medicine (indirectly, ref. to Pes. II, 7).—Esp. *'your health'*, a wish uttered to one sneezing. Tosef. Sabb. VII (VIII), 5 האומר מ׳ תרי זה וכ׳ (not האמר) to say *marpé* is a superstitious practice (v. אֶמּוֹרֵי). Ib. לא אמר מ׳ מפני וכ׳ did not say *m.* (at college), because it is an interruption of study; Ber. 53ª.

מְרַפֵּא m. (preced.) *surgeon, operator.* Mekh. Mishp., N'zik., s. 4 מ׳ שהמית a surgeon who caused the death of his patient (through negligence), v. עָרַם II.

מַרְפֵּיתָא f. pl. name of certain *fruits* (prob. so named from their loosening effect on the bowels, v. רָפָה), perh. a certain kind of *apples.* Y. Maasr. I, 48ᵈ bot.

מרפיס, v. מְנַפֵּיס.

מַרְפֵּיקָא, מַרְפִּיק v. מַרְפֵּק, מַרְפֵּקָא.

מִרְפָּס m. (b. h. מרפש; רָפַס) *that which is trodden.* Pirké d'R. El. ch. XLVII שלא ישתה . . . כי אם מִרְפַּס רגלם that no Israelite shall drink the wine of idolaters, but only wine trodden with their own feet (allud. to Ez. XXXIV, 19).

מַרְפֶּסֶת f. (preced.) *a gallery* or *balcony* to which doors of the upper compartments open, and from which steps lead down to the court. Erub. VIII, 3 אנשי מ׳ tenants that have a common gallery; ib. 83ᵇ, sq. בני מ׳ קס״ד מאי מ׳ at first it was thought *marpeseth* (in Mishn. l. c.) meant the dwellers of the upper story, and they are so called, because they go up to their rooms by the way of the gallery; אותן הדרים במ׳ those who have rooms on the gallery itself. Tosef. ib. IX (VI); 19; a. fr.

מַרְפֵּק m. (רָפַק; cmp. Arab. marfik) *elbow.* Sabb. X, 3 (92ª). Arakh. V, 1 עד מַרְפֵּקוֹ up to his elbow (Tosef. ib. III, 2 האציל). Ohol. I, 8 שנים במ׳ two joints are in the elbow. Gen. R. s. 44 אוחזו אותו במַרְפַּקוֹ וכ׳ held him by his elbow that he might not fall; ib. s. 65; Yalk. Gen. 115; Yalk. Is. 313.

מַרְפְּקָא ch. same; *pl.* constr. מַרְפְּקֵי same. Targ. Ez. XIII, 18; (Tosaf. to Men. 37ª quotes מַרְפִּיקֵי, R. S. to Ohol. I, 8 מרפקי); v. מַדְפַּק.

מָרַץ (b. h.; sec. r. of רוץ) *to quicken.*

Nif. נִמְרָץ *to be made rapid, to flow rapidly* in a gutter. Tosef. Par. IX (VIII), 8 המים הנמשכין והנִמְרָצין ed. Zuck. (Var. והנגררין, v. נָגַר); R. S. to Par. IX, 5 (והנזרקין) water running slowly in a channel or rapidly in a gutter. Num. R. s. 9 (play on לִמְרִיץ, Mic. II, 10) נואם ממזר וכ׳; Sabb. 105ª (play on נִמְרֹצֵת, I Kings II, 8), v. טִמְרִירְקוֹן.

מַרְצוּמִי f. (רצם) *contusion.* Koh. R. to VI, 11 (a gloss to מרמוצי) ויש אומרים מ׳ some read *martsumi.*

מַרְצוּף m., only in pl. מַרְצוּפִים, מַרְצוּפִין (רָצַף) *packing bags, leather bags,* esp. adapted for ship-loads. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. מרצפין). B. Bath. V, 1. Y. Sabb. X, end, 12ᵈ, v. חָתַךְ; a. fr.—[Cmp. μάρσιπος, marsupium, prob. of Semitic origin.]

מַרְצֵיעָא, v. מַרְצֵעָא.

מַרְצֵעַ m. (b. h.; רָצַע) *awl, borer.* Kidd. 21ᵇ חמ׳ להביא 'the awl' (Deut. XV, 17), this includes the largest awl (borer); Sifré Deut. 122; a. fr.—*Pl.* מַרְצְעִין. Kidd. l. c.

מַרְצֵעָא ch. 1) same. Targ. O. Ex. XXI, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ sq. מַרְצֵעָה דעקיבא וכ׳ the awl (penetrating acumen) of Akiba . . . . has been here.—2) (cmp. רְצוּעָה) *strap.*—*Pl.* מַרְצֵעַיָּיה, contr. מַרְצַיָּיה. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. [read:] לא חזינן מיתתן ספסלייה ומ׳ ומלקין לידה ומרציין וכ׳ should we not have brought in benches and straps and smitten him and reconciled him to his wife?

מַרְצֵפָה, v. מַרְצוּף.

מָרַק (b. h.; sec. r. of רק; cmp. מצחב, Targ. II Chr. IV, 16) *to brighten, cleanse* (metal); *to scour, scald.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VI; Zeb. XI, 6 מוֹרְקוֹ ושוטפו וכ׳ he must scour and rinse it &c.; Tosef. ib. X, 13 מוֹרְקָן (not מוריקן); a. fr.

Nif. נִמְרַק *to be cleansed, purged.* Ab. d'R. N. ch. I, beg. בשביל שיִּמָּרֵק מכל וכ׳ that he might be cleansed of all the food and drink in his bowels.—[Tosef. B. Bath. XI, 9 נמרק, read: נִמְחַק].

Pi. מֵירֵק 1) *to polish up.* Koh. R. beg. סיתתה ומֵירְקָה he chiselled the stone and polished it, v. פָּרַם. Sabb. 33ª (ref. to תמרוק, Prov. XX, 30) המְמָרֵק עצמו וכ׳ he who polishes himself (makes toilet, prepares himself) for a sinful act; (Rashi: who makes himself free from all other thoughts, devoting himself entirely to sin, v. infra).—2) (cmp. מכה בפטיש) *to finish.* Tosef. Ḥull. I, 2 ומ׳ הגוי וכ׳ and a gentile finished the slaughtering (by cutting farther than the ritual requires); (Hull. 121ᵇ גמר); Yoma III, 4 ומַיְרֵי; Hull. 29ª ומ׳. Tam. IV, 2 מ׳ את החפשט he finishes the flaying. Mikv. X, 1 הכניסן .. ולא מֵירְקָן he inserted the handles properly but did not finish them off (by fastening &c.). Ohol. XIII, 3 הגריפה ולא מֵירְקָה he fitted the door in, but did not finish it off (so that it fitted accurately). Y. R. Hash. I, end, 57ᶜ, a. e. מֵרַק . . . . מכיון שהתחיל inasmuch as he commenced the act, we say to him, finish it; a. fr.—3) *to cleanse* from sin by suffering, *to remove sin, effect forgiveness.* Ber. 5ª יסורין שמְמָרְקִין כל וכ׳ sufferings which cleanse the entire body of man; ib. ממרקין כל עוונותיו וכ׳ wash away all sins of man; Yalk. Ex. 339; Yalk. Deut. 850. Yoma 86ª מיתה מְמָרֶקֶת death finishes the atonement (v. supra); Y. Snh. X, 27ᶜ bot. מיתה ממרקת שליש death removes the last third of sins; a. fr.—Y. Keth. VI, beg. 30ᶜ (in mixed dict.) ולא מְמָרֵק לה פורנה and does not pay off the entire dowry.—Sabb. 33ª, v. supra.

Hof. הוּמְרַק *to be washed off, cleansed.* Snh. 92ª וה׳ סירוי Ar. s. v. סר 3, ed. Koh., v. מָקַק. *Hof.*

מְרִיק, מְרַק ch. same, *to polish; to cleanse.* Targ. Is. XXI, 5 (ed. Wil. מָרֵי *Pa.*). Targ. Y. II Lev. XXVI, 43.—[Y. Bets. I, 60ᵈ שחק תוא מרק קונדיטון read: שחיק מר קוּנְדִּירְטוֹן, v. R. N. to Alf. Bets. I, 7; v. קוּנְדִּירְטוֹן.]

Pa. מְרֵיק same, *to cleanse, clear, finish.* B. Mets. 15ª

(in a deed of sale) ואשפי ואדכי ואמרוק וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) and I will satisfy (all claimants) and clear and clean the property &c. Yalk. Is. 352 לח מְמָרְקָא to pay it, v. שְׁבַח. — Y. Keth. VI, beg. 30c, v. preced. — [Targ. Prov. III, 11 תמריק, read: תְּחַמְּרִיק; ib. XIX, 28 מרמיק Ms., read: מְמַרְמֵיק; v. מוּק.]

Ithpa. אִתְמַרְמֵיק, *Ithpe.* אִתְמְרֵיק 1) *to be scoured.* Targ. O. Lev. VI, 21. — 2) (denom. of תמרוק) *to be used for toilet*; (of persons) *to be perfumed.* Targ. Y. Ex. XXX, 32. — [אתמורק, Targ. II Kings IV, 35, v. מְשַׁקֵּק.]

מָרְקָא m. (preced.; cmp. מָרוֹקָא) *yellowish, pale.* Yeb. 80a שיכרא מ׳ pale (diluted) beer; (Rashi, another opin.: *strong* beer). — חמרא מ׳ *diluted wine.* Gitt, 69b, opp. חיורא. Erub. 29b. — [B. Mets. 47b Ar., v. מָרוֹקָא I.]

מָרְקָה f. (preced. wds.) *a sort of earth used for polishing* (cmp. גְּרִיגְּשְׁתָּא in Targ. Y. Lev. VI, 21). Mikv. IX, 2 (Barten. מְרִיקָא); Tosef. ib. VI (VII), 13 מָרִיקָה של water mixed with *mareḳah.* — [Y. Bets. I, 60d top משום מרקה, read: מְרַקְּחָה, v. רָקַח.]

מָרְקוּלִיס pr. n. *Mercurius*, name of the Roman divinity, identified with the Grecian *Hermes*; esp. *a statue* or *way-mark dedicated to Hermes* (v. Lübker Reallex. s. vv. Hermes and Hermae). Snh. VII, 6 הזורק אבן למ׳ זו היא עבודתו casting a stone on a *merculis* (*hermaeon*), that is the way of worshipping it. Ib. 64a א״ל מ׳ היא they said to him, it was a *merculis* (at which you cast a stone). Ib. הזורק אבן במ׳ תנן the Mishnah reads, he who casts a stone *on* a *m.* Ab. Zar. IV, 1 בצד מ׳ וכ׳ שלש אבנים ... if three stones near one another are found by the side of a *m.*, they are forbidden for use. Ib. 50a אבנים שנשרו מן המ׳ stones which have fallen off a *m.* — Tosef. ib. VI (VII), 13 מ׳ וכל מה שעליו אסור a *m.* with all that is on it is forbidden. Ib. 15, sq. (also מַרְקוּלֵס). Ab. Zar. l. c. עיקר מ׳ the original statue of, or heap of stones for, Mercurius, opp. to מ׳ קטן a heap of three stones by its side; a. fr. — Abbr. קוּלִיס. — בית ק׳ *a way-mark dedicated to M.* (consisting of two stones with a third across the top). Ib.; B. Mets. 25b (Ms. H. מרקוליס).

מָרְקוֹעַ I f., *pl.* מַרְקוֹעִין (רַקַּע; cmp. רָקִיק) *thin cakes, wafers.* Y. Taan. IV, 69a [read:] טור שמעון חזה מפיק .. גרירין דמ׳ ללקיטיא כל וכ׳ . . the town of Tur Simon used to distribute three hundred *griva* (of flour in) wafers among the poor on every Sabbath eve (v. לָקַט I); Lam. R. to II, 2 גרבי דמ׳ בכל ערובה לאילין קיטיא ... Ar. Compl. ed. Koh. (defective in eds.).

מָרְקוֹעַ II מַרְקָע c. (רקע) *Pa.*) *piece of cloth, patch.* Y. Snh. IV, 22b top איתקלם מַרְקוֹעֲךָ thy patch is peeling off, i. e. thy ignorance is laid bare. B. Bath. 20a חזי לם׳ דלבושא Ms. H. a. Ar. (ed. לקריצה) can be used for a patch on a garment. — *Pl.* מַרְקְעִין, מַרְקִיעִין, מַרְקָעָן. Lam. R. to I, 1 עשרים וארבע מרקיעין (some ed. מרקע), v. מַרְדְּעָא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. מרקען ed. Amst. (ed. Krot. מַקְרָעָן), v. אִיסְטְוָוא II.

מרקוש, Tosef. Sabb. XIV (XV), 2, v. מַדְכֵּשׁ.

מָרְקָח m. (b. h.; רָקַח) *aromatic herb.* — *Pl.* מָרְקָחִים. Pirké d'R. El. ch. XXV; Yalk. Gen. 84 בית המ׳ drug-store.

מִרְקַחַת f. (b. h.; preced.) *druggist's preparation, drug; poison.* Gen. R. s. 10 (‘Rashi’: מַרְקְחוֹתָיו, pl. of מַרְקָחָה), v. סַם.

מַרְקַחְתָּא f. (preced.) *a spiced dish.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 10) הרית גופן תוסס כהרא כ׳ their bodies were bubbling (hot with grief) like a spiced broth; Yalk. Ez. 363.

מרקית, Y. Bets. I, 60d top, read: מְרַקַּחַת, v. רָקַח.

מַרְקָע, v. מַדְקוֹעַ II.

מָרַר (b. h.) 1) *to drip;* 2) (cmp. אָרַם) *to be bitter.* — V. מְרוֹר, מַר, מָרוֹר &c.

Pi. מֵרֵר *to make bitter; to afflict.* Pes. X, 5 מרור על שום שמררו המצרים וכ׳ we eat bitter herbs in memory of our Egyptians embittering the lives of our fathers in Egypt. Cant. R. to I, 13 (play on מֹר, ib.) אברהם מְמָרֵר עצמו וכ׳ Abraham afflicted himself and plagued with sufferings; ib. to III, 6; a. e.

Hif. הֵמַר same. Gen. R. s. 98 (play on וימררוהו, Gen. XLIX, 23) שה׳ לאחיו who made his brothers suffer; שהֵמַרוהו לו אחיו whom his brothers made suffer; שה׳ לאדונתו who made his mistress suffer; שהֵמְרָה לו אדונתו (v. Matt. K.) whom his mistress made suffer. Sabb. 88b (play on צְרוֹר המֹר, Cant. I, 13) אע״פ שמיצר ומרמר לי וכ׳ although my Beloved decrees anguish and suffering for me; a. e.

Hithpa. הִתְמַרֵּר, *Nithpa.* נִתְמָרֵר *to become sticky and bitter* from handling myrrh. Cant. R. to I, 13 כל . . . ידיו מִתְמָרְרוֹת (Matt. K. מִתְמוֹרְרוֹת, *Hithpol.*) whoever plucks it (myrrh), gets his hands sticky (and bitter). Num. R. s. 13 (play on מוֹרִי, Cant. V, 1) נִתְמָרְרוּ בגלות וכ׳ they became bitter (affected with sin) in captivity, and were sweetened (atoned for their sins) by martyrdom.

Hithpalp. הִתְמַרְמֵר, *Nithpalp.* נִתְמַרְמֵר *to get excited* (in battle); *to be enraged.* Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr., p. 140a) מיד הירה מִתְמַרְמֵר וכ׳ at once he became enraged and kicked it (the missile) &c. Ib. נתמ׳ לצאת he was excited in rushing out.

מָרַר, מָרִיר ch. same, *to be bitter; to grieve, mourn.* Perf. מַר, imperf. יֵמַר. Targ. Is. XXIV, 9. Targ. I Sam. XXX, 6; a. fr. — Targ. Zech. XII, 10 ויִרְמְרוּן, v. infra.

Pa. מְרַר *to embitter, aggrieve.* Targ. Ruth I, 13 תְּמָרְרוּן (ed. Amst. תְּמַר׳). Targ. Y. I Deut. XXXII, 32 מְמָרְרִין (some ed. מְמָרְרָן; Y. II מְרָרָן).

Af. אַמְרִיר 1) same. Targ. Ruth I, 20 (not אַמַּר׳). Targ. Ex. I, 14; a. e. — 2) *to arrange mourning.* Targ. Zech. XII, 10 כמא דמַמְרִין וכ׳ .. וירמרון they shall arrange mourning for him, as is arranged for &c. (v. infra). — [אַמְרִרוּ, v. *Ithpa.*]

Palp. מְרַמֵּר, מְרַמֵּיר *to aggrieve.* Targ. Prov. XVII, 25. Targ. Y. I Gen. XLIX, 23 מימרירו, read: מְרַמֵּירוּ; (Y. II אַמְרוּ, read: אַמְּרוּ *Af.*).

Ithpa. אִתְמַרַּר 1) *to be enraged, fight.* Targ, O. Gen. l. c. (Var. אַמְרָרוּ, v. Berl. Targ. O. II, p. 18; oth. ed. אַמְּרוּ *Af.*). — 2) *to mourn.* Targ. Zech. l. c. Var. (v. Lag. Proph. I, p. XLII).

מָרָר m. (preced. wds.) 1) *bitterness; trouble;* במ׳ *bitter-*

ly. Esth. R. to III, 9 (ref. to Is. XXXIII, 7) וכל צבא .. בוכים במ׳ all the hosts on high weep bitterly.—2) *sin.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עבר, ib.) עבר על מְרָרִי he passed over (pardoned) my sin.—*Pl.* מְרָרִים. Ib. מ׳ דגזר כורש וכ׳ troubles,—when Cyrus decreed and said &c. Ib. מ׳ שאמרתי לעגל וכ׳ sins,—when I said of the calf, these are thy gods &c.

מְרָרָא, מָרֵר, מָרָר ch. same, 1) *trouble.* Snh. 19ᵃ אגב מְרוֹרִיתּ in his trouble (excitement of mourning).—במ׳ *bitterly.* Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27, v. מְרִירוּ.—3) *bitter herb.*—*Pl.* מְרָרִין. Targ. O. Ex. XII, 8; a. e.; v. מְרוֹרָא.

מְרָרִיתָא f. ch., *pl.* מְרָרֵיתָא =h. מְרוֹר, *a bitter herb,* prob. *succory.* Succ. 13ᵃ חני מ׳ דאגמא וכ׳ that succory of the marsh. Ib. חני מ׳ סתמא שמירדו וכ׳ the name of that plant is plain *m'raritha,* and the reason why they name it *'m.* of the marsh' is, because it is frequent in marshes. Pes. 39ᵃ (expl. מרור) מ׳ דאגמא Ms. M. (ed. only מרירתא, read מררי). Ib. הוה מהדר אמרירתא ed. (corr. acc., as in Tosaf. to Succ. l. c.; Ms. M. 2 אמְרֵירְיָתָא דדברא) took pains to get *m'raritha* (of the field). Ḥull. 59ᵃ top עיקרא דמרירתא ed. (read as Tosaf. to Succ l. c. דמררירתא; Ar. דנורירתא) the root of &c.

מְרָרָה, v. מְרוֹדָה.

מְרַרְתָּא, v. מְרִירְתָּא.

מְרַשָּׁא, מְרֵשָׁא, v. מְרִישָׁא.

מַרְשְׁוָתָא f. pl. (Syr. מרשותא, מרשתא, P. Sm. 401; רשש) *mortars.* Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. [read:] מרחקא מרשותיה וכ׳ אילין מ׳ מכותליה וכ׳ (v. Mus. in Ar. s. v.; ed. מרשותיה, read: וְתָח...) to remove those mortars from the walls &c. [Comment. *saw-mill* (v. מְרִישָׁא)—which corresponds neither to form nor to context.]

מורשיא, מרשיא, v. כרפוונה.

מָרַת, v. מִירַת.

מָרָתָא, מָרְתָא, מָרְתָה, v. מַר IV.

מרתחן, Ex. R. s. 51 שמואל בר מ׳, read: מָרְתָא or מָרְתָה.

מַרְתּוֹקָא m. (רתק) 1) [*knuckles,*] *fist.* Targ. Y. Ex. XXI, 18.—2) *a blow with the fist.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ (ed. Krot. מַרְתִּיקָא); Y. Snh. VII, 25ᵇ top.—3) *knocker* at the door. Ib.ᵈ top [read:] מאן דעלעל ליה חד במרתוקה whoever entered (the bath-house) struck him with the knocker, v. נְתִיקָה ch.—V. מַרְתֵּק.

מַרְתָּחָא f. (רחת) *frying pan.* Targ. Y. Lev. II, 7; VII, 9 (h. text מַרְחֶשֶׁת).

מַרְתִּיפָא, v. מַרְחִיפָא.

מַרְתִּיקָא, v. מַרְתּוֹקָא.

מָרְתָכָא m. (Pers. *murtakh,* older form of *murdah,* v. מוּרְדָקָא) *litharge,* dross formed during the purification of silver from the lead with which it is combined. Gitt. 69ᵇ. Ib. 86ᵃ.

מַרְתָּף m. (רתם) *store-room, cellar* where vessels are stored in rows and layers. Pes. I, 1 שתי שורות על פני כל תמ׳ the two rows of piled vessels in front of the cellar. Snh. 108ᵃ מ׳ של חומץ a store-room for vinegar. Lev. R. s. 24, end; a. fr.

מַרְתָּד, מַרְתָּדָא ch. same.—*Pl.* מַרְתַּפַּיָּיא, מַרְתַּפַּיְרָה, מַרְתַּדֵּי. Targ. I Chr. XXVII, 27 (h. text אֹצְרוֹת).

מַרְתֵּק m.=מַרְתּוֹקָא, *blow.* Gen. R. s. 51 (expl. 'from the Lord', Gen. XIX, 24) כמ׳ מן גבר as (we say), 'a blow from a strong man'; Yalk. ib. 85.

מְשַׁ־, v. מִ־.

מָשָׁא, v. מְשַׁי.

מַשָּׂא m (b. h.; נָשָׂא) 1) *carrying.* Kel. I, 1 מטמאין במ׳ make the carrier unclean. Ib. 3 ששוה מַגָּעוֹ לְמַשָּׂאוֹ the touch of which has the same effect as the carrying of it; a. fr.—2) מ׳ ומָתָן *carrying and giving, business, dealings; worldly affairs; intercourse.* Sabb. 120ᵃ במ׳ ומ׳ in worldly affairs, opp. בדברי תורה. Kidd. 35ᵃ איש דבר מ׳ ומ׳ a man (has the protection of the law) because he is engaged in business. Yoma 86ᵃ מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ וכ׳ his dealings with men; a. fr.—Kidd. 30ᵇ כל משאו ומתנו בך he (the tempter) will always be busy with thee.—3) *burden.* Tanḥ. B'midb. 2, v. מַשּׂוֹא.—Trnsf. *burden of prophecy.* Gen. R. s. 44 עשרה לשונות נקראת נבואה...מ׳ וכ׳ prophecy goes by ten names: 'vision'... 'burden' &c.; ib. רבנן אמרי מ׳ כמשמעי וכ׳ the Rabbis say, the severest of all is *massa,* as its name indicates (burden) &c.; Cant. R. to III, 4; a. e.—*Pl.* מַשָּׂאוֹת. Gitt. 71ᵃ ומתנות מ׳ business transactions.

מָשָׂא, v. מֵישָׂא.

משא, Pes. 111ᵇ כרו מ׳, v. פְּרוּמָשָׂא.

מַשְׂאוֹרֵי, v. מַשּׂוֹא.

מַשְׁאָכָה m. (מְשַׁךְ) *stretching.* B. Bath. 73ᵇ מ׳ רצואריה וכ׳ (Ms. M. בַּר מְשָׂכָא) the length of its neck when stretched was &c.

מַשְׁאֲלָה f. (b. h.; שָׁאַל) *request, prayer.*—*Pl.* מַשְׁאֲלוֹת. Num. R. s. 11 יחנך במַשְׁאֲלוֹתֶיךָ 'be gracious unto thee' (Num. VI, 25) by granting thy prayers (beyond deserts); Sifré Num. 41; Yalk. ibid. 710.

מִשְׁאָר m. constr. (שְׁאָר) *the rest of, others.* Targ. Y. II Ex. XXXV, 34 מ׳ אומניא the other mechanics. Targ. Y. Num. XIX, 3 מ׳ בעירן other (not dedicated) animals.

מַשְׁאֲרָא, v. מַשְׁרָא I.

מִשְׁאֶרֶת f. 1) (b. h.; שָׁאַר *to swell, rise*; cmp. שְׁאוֹר) *baking trough* or *dish.* Tanḥ. Vaëra 14 (ref. to Ex. VII, 28) אימתי מ׳ מצויה וכ׳ when is the trough near the oven?—2) (שָׁאַר *to remain*) *remainder.*—*Pl.* מִשְׁאָרוֹת. Mekh. Bo s. 13 (ref. to משארתם, Ex. XII, 34; v. Targ.) אלו שיורי מצה

מַשּׂוֹי, מַשָּׂא, מַשּׂוֹי (מסוי) m. (b. h. מַשָּׂא; נָשָׂא) *burden, load.* Y. Dem. II, 22[d] top אין כל א״י עושה מ׳ וכ׳ (not ועשוי) the whole of Palestine does not produce one load of raisins. Ib. [read:] ואין כל א״י עושה מ׳ אחד של צימוקין does the whole of Palestine not produce &c.? But thus he said to us, no single place in Palestine produces &c. Sabb. 92[a] המוציא מ׳ למעלה וכ׳ he who transfers a load from one territory to another at a height from the ground of more than ten handbreadths. Erub. 22[a] (ref. to Deut. VII, 10) כאדם שנושא מ׳ על פניו וכ׳ like a man who carries a burden (hanging down) over his face, and is anxious to throw it off; Yalk. Deut. 846 כאדם שיש לו מ׳ (add: על פניו; Ms. O. Erub. l. c. מַסָּרָה). Midr. Till. to Ps. XXXVIII (ref. to Ezra IX, 6) לאדם שחיה...וחמ׳ עליו like a man wading through a river, his feet sinking into the ground and a load on his head &c.; a. fr.—*Pl.* מַשּׂוֹאִין. Y. Dem. II, 22[c] הבא שלשה מ׳ וכ׳ if one brings three loads of provisions at a time, he is not yet considered a huckster (תגר).—Trnsf. *care, interest.* Y. Ber. III, beg. 5[d] אין לו מי שישא מַשּׂוֹאוֹ he has none to take from him his duty (of burying a dead relative).—*Pl.* as ab. Num. R. s. 1, beg. משלח...שידהו נושאים מַשּׂוֹאֵיהֶם he sends important men...to attend to their (political) affairs; (Tanḥ. B'midb. 1 מַשָּׂאָם; ed. Bub. מַשּׂוֹאָן).—מ׳ פנים (v. נָשָׂא) *respect of person, partiality.* Ab. IV, 22; Y. Snh. VI, end, 23[d], sq. מ׳ ש׳ ומקח וכ׳ partiality and bribe-taking. Yeb. 79[a] וכי מ׳ פ׳ יש בדבר was there partiality shown in that case?; Snh. 104[b]; a. fr.

מַשּׂוֹאָה f. (b. h. מַשָּׂא; נָשָׂא) *signal,* esp. *fire signal* announcing the New-Moon.—*Pl.* מַשּׂוֹאוֹת. R. Hash. II, 2, sq. היו משיארין מ׳ they raised signals (at the stations); Tosef. ib. II (I), 2 משיארין משו׳ ed. (ed. Zuck. מסיעין מסעיות, מסעות; Var. מסיארין מסואות); a. e.

מְשׂוֹאָה f. (b. h.; שָׁאָה) *desolation.*—*Pl.* מְשׂוֹאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXIV, 3 הפעמים שאמרת לנו...חרי הם עשויות מ׳ the steps (pilgrim's roads) of which thou hast said to us (Deut. XVI, 16) ..., behold they have become desolations; Yalk. ib. 809.

משובן, Bekh. 44[b], v. אֶשְׁךָ a. שַׁעְבֵּנִי.

מְשַׁוְּרָא* m. (שׁוּר; v. שַׁוָּר) [*jumper,*] *rover, free-booter.*—*Pl.* מְשַׁוְּרֵי. Ab. Zar. 70[a] bot. ריב מ׳ ישראל Ar. (Ms. M. שיררי, read שוורי; ed. גנבי) the majority of rovers (around Pumbeditha) are Jews.

מְשַׁוְּרְתָּא* f. (שׁוּר) *stirrup* (for jumping on an animal's back). Snh. 64[b] כמ׳ דפוריא like the stirrup (a ring suspended from a frame) thrust over a bonfire on Purim, Ar. (Rashi: 'like the children's *leaping* over a bonfire').

מָשׁוּחַ, v. מָשַׁח I.

מָשׁוּחַ m. (מָשַׁח II) *surveyor.*—*Pl.* מָשׁוּחוֹת. Erub. IV, 11, v. מָצָה. Kel. XIV, 3 יתדות חמ׳ the surveyors' marking pins; שלשלת של מ׳ their measuring chains; Tosef. ib. B. Mets. II, 3 מדשרחות.

מְשׁוּחָה (tradit. pronunc. מַשְׁחוּ) m. (=מַה שֶּׁהוּא, v. הוּא) *anything, the least portion, minimum.* Targ. Y. Num. XXXV, 16.—Sifré Num. 160 חברזל במשהוא an iron weapon may wound fatally, be it ever so small of size. Pes. 11[b] שעה ומ׳ an hour and a fraction of an hour. Ḥull. 102[b] במ׳ when one eats ever so little of it, opp. בכזית; (ib. top בכל שהוא). Ib. במ׳ בשר וכ׳ when one eats a little of each, flesh, sinews and bones (so as to make up the size of an olive when combined); a. v. fr.—*Pl.* מַשְׁחוּיִין. Erub. 87[a] ושני מ׳ and two fractions, i. e. ten and a fraction high, and two and a fraction wide.

משחיג, v. שָׁמָחִיג.

מְשׁוּחָה f. (שָׁחָה) *a faulty version, a rejected Boraitha,* opp. מְתֻרְצְתָּא. Gitt. 73[a] (ref. to Tosef. ib. VII (V), 2) כיון דקשיא . . . ומ׳ היא since there is a contradiction between the first and the second clause, it could not have been discussed at college (or an attempt to harmonize would have been recorded), and (therefore) it is to be rejected. Sabb. 121[b]; a. fr.

מְשַׁדַּרְתָּא f. (שְׁדַר) *sending.* Targ. Esth. IX, 22 מְשַׁדַּרַת quot. in Levy Targ. Dict. (ed. משדרא).

מֹשֶׁה (b. h.) pr. n. m. *Moses,* 1) the law-giver, often מ׳ רַבֵּינוּ M. our teacher. Ber. 3[b]. Sot. 12[a]; a. v. fr.—Y. Taan. IV, beg. 67[b], a. e. מ׳ דאנא וכ׳ by Moses, I will look (at the priests) and not be diverted. Y. Dem. IV, 24[a] top בריך הוא מימר מ׳ דאנא וכ׳ will he (R. Ḥaggai) in this case, too, say, by Moses, I know the reason? Said he, by M. &c.; a. fr.—Bets. 38[b] מ׳ שפיר קאמרית by Moses, art thou right? (Rashi).—Trnsf. *great scholar (that thou art)!,* (mostly ironically). Ḥull. 93[a]. Sabb. 101[b] מ׳ שפיר קאמרת great scholar, art thou really right?; Bets. l. c. (v. supra); a. fr.—2) *M. Bar 'Atsri,* father of R. Huna. B. Bath. 174[b] מ׳ בר עצרי (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a].

מִשְׁבָּא m. (נָשַׁב) *bellows.* Targ. Jer. VI, 29 מִשְׁבָּ constr. משבוג, v. מוֹשָׁב.

מְשַׁבְּחָא m. (שְׁבַח) *singer.*—*Pl.* מְשַׁבְּחַיָּא, מְשַׁבְּחַיִּין. Targ. I Chr. IX, 33. Targ. Jer. XV, 17 (h. text מְשַׂחֲקִים).

מְשַׁבְּקָא I m. (שְׁבַק) *divorcer, former husband.* Y. Keth. XI, 34[b] bot. שכונה דמְשַׁבְּקִי the neighborhood of my first husband.

מְשַׁבְּקָא II, **מְשַׁבְּקְתָּא** f. (preced.) *divorced wife.* Targ. Y. Lev. XXI, 7 Ar. (ed. מפטרא). Targ. Y. Num. XXX, 10 Ar. (ed. מיתרכא).—Gen. R. s. 17 מְשַׁבְּקְתֵּיהּ אנא I am his divorced wife; Lev. R. s. 34. Ib. עם מְשַׁבַּקְתֵּךְ with the woman thou hast divorced; Yalk. Lev. 665 לְמֵישַׁבַּקְתָּךְ; a. e.

מִשְׁבָּר m. (b. h.; שָׁבַר) [*orifice of the matrix,*] (in Talm.) *travailing chair.* Kel. XXIII, 4. Gen. R. s. 72; Y. Ber. IX, 14[a] bot. ביושבת על המ׳ when she is seated on the travailing chair; a. e.

מְשַׁבְּשְׁתָּא f. (שְׁבַשׁ) *a faulty version, a rejected Boraitha,* opp. מְתֻרְצְתָּא. Gitt. 73[a] (ref. to Tosef. ib. VII (V), 2) כיון דקשיא . . . ומ׳ היא since there is a contradiction between the first and the second clause, it could not have been discussed at college (or an attempt to harmonize would have been recorded), and (therefore) it is to be rejected. Sabb. 121[b]; a. fr.

מְשַׁדַּרְתָּא f. (שְׁדַר) *sending.* Targ. Esth. IX, 22 מְשַׁדְּרַת quot. in Levy Targ. Dict. (ed. לשדרא).

מֹשֶׁה (b. h.) pr. n. m. *Moses,* 1) the law-giver, often מ׳ רַבֵּינוּ M. our teacher. Ber. 3[b]. Sot. 12[a]; a. v. fr.—Y. Taan. IV, beg. 67[b], a. e. מ׳ דאנא וכ׳ by Moses, I will look (at the priests) and not be diverted. Y. Dem. IV, 24[a] top בריך הוא מימר מ׳ דאנא וכ׳ will he (R. Ḥaggai) in this case, too, say, by Moses, I know the reason? Said he, by M. &c.; a. fr.—Bets. 38[b] מ׳ שפיר קאמרית by Moses, art thou right? (Rashi).—Trnsf. *great scholar (that thou art)!,* (mostly ironically). Ḥull. 93[a]. Sabb. 101[b] מ׳ שפיר קאמרת great scholar, art thou really right?; Bets. l. c. (v. supra); a. fr.—2) *M. Bar 'Atsri,* father of R. Huna. B. Bath. 174[b] מ׳ בר עצרי (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a].

מְשׁוּחָה (tradit. pronunc. מַשְׁחוּ) m. (=מַה שֶּׁהוּא, v. הוּא) *anything, the least portion, minimum.* Targ. Y. Num. XXXV, 16.—Sifré Num. 160 חברזל במשהוא an iron weapon may wound fatally, be it ever so small of size. Pes. 11[b] שעה ומ׳ an hour and a fraction of an hour. Ḥull. 102[b] במ׳ when one eats ever so little of it, opp. בכזית; (ib. top בכל שהוא). Ib. במ׳ בשר וכ׳ when one eats a little of each, flesh, sinews and bones (so as to make up the size of an olive when combined); a. v. fr.—*Pl.* מַשְׁחוּיִין. Erub. 87[a] ושני מ׳ and two fractions, i. e. ten and a fraction high, and two and a fraction wide.

משחיג, v. שָׁמָחִיג.

מְשׁוֹחָאָה ch. same. B. Mets. 107b.

מָשׁוֹט m. (b. h.; שׁוּט) *oar.* Zab. IV, 3.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. B. Bath. 73a ed. (Mss. מְשׁוֹטוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְשׁוֹטָא, מְשׁוֹטָה ch. 1) same. Targ. Ez. XXVII, 29.—*Pl.* מְשׁוֹטָאֵי. Ib. 6.—2) *light ship.*—*Pl.* as ab. Targ. Is. XLIII, 14 (h. text רִיחִים!).

מַשּׁוֹי, v. מַשָּׂא.

מָשׁוּךְ m. (מָשַׁךְ) *one who has his prepuce drawn forward* in order to disguise the sign of the covenant. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9; Y. Yeb. VIII, 9a top חמושך (corr. acc.). Bab. ib. 72b מ׳ דאורייתא that a *mashukh* must be circumcised again is a Biblical injunction; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּכִין. Y. Yeb. l. c.

מְשׁוּכָה f. (b. h.; שָׂכַךְ=שָׂכָךְ) *hedge, a hedged-in place, fold.*—*Pl.* מְשׁוּכוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 (ed. Zuck., a. R. S. to Ohol. XVIII, 10 משיכות; ed. Zolk. משונית).

מְשׁוּלַּחַת f. (שָׁלַח) *a divorced wife taken back after being married to another man* (against the law, Deut. XXIV, 4). Nidd. 69b בת מ׳ the daughter of a woman illegitimately remarried.

מְשׁוּלָּשׁ m. (b. h.; מְשֻׁלָּשׁ; denom. of שָׁלֹשׁ); *pl.* מְשׁוּלָּשִׁים, מְשׁוּלָּשִׁין 1) *developed to one third of the full growth.* B. Mets. V, 4.—2) *group of three.* Y. Shebi. I, 33b חשבון מ׳ the quantity (of one cake of figs) for each three trees out of nine.

מְשׁוּמָּד m. (שָׁמַד) *one deserving extinction*; (interch. in edd. a. mss. with מוּמָר q. v.) *open opponent to Jewish law, apostate.* Y. Snh. X, end, 29d משום קדשי מ׳ it comes under the category of dedicated sacrifices of an apostate (which cannot be offered, but are forbidden for private use). Y. Pes. VII, 34c bot. הכ׳ בהוריה a heretic inasmuch as he opposes the decisions of the Supreme Court (v. מַמְרֶא II). Y. Hor. III, 48b bot. גר ומ׳ קודם if a proselyte and a (penitent) apostate ask for charity, the apostate has the preference; a. fr.—[Y. Snh. III, 21b top חד מ׳, v. רְאַסְטוּ.]—*Pl.* מְשׁוּמָּדִים. R. Hash. 17a Ms. M. (missing in ed.). Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2; a. e.

מְשׁוּמָּדוּת f. (preced.) *apostasy.* Pes. 96a Ms. M. (ed. חמרת דת), v. חֲמָרָה; Yalk. Ex. 211 משמדות פסולות (read: משומ׳ פיסלת).

מְשׁוּמְשָׁנָא, מְשׁוּמְשָׁנָא m. (שַׁמָּשׁ) *servant, attendant.* Targ. Num. XI, 28; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּמְשָׁנִין, מְשׁוּמְשָׁנֵי. Targ. I Kings X, 5 מְשׁוּמְשָׁנוֹהִי (ed. Lag. נִיהּ..., corr. acc.).—Koh. R. to I, 3 והוה ר׳ אמר למשמשנוהי and Rabbi asked his waiters; Lev. R. s. 28 לְמְשַׁמְּשָׁנָיו.

מְשׁוּמָּת m. (denom. of שַׁמְתָּא) (*be*) *excommunicated.* Sabb. 67a (in an incantation).

מְשׁוּנִית* f. (next w.) *grotto.* Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּפָּה.

מְשׁוּנְיָתָא f. (denom. of שִׁנָּא *tooth*) 1) *jaw.* Erub. 100a (some ed. דרמו כמ׳ ניתה . . .; Ms. M. כי שִׁנְיָתָא) if the roots on the surface are shaped like a jaw-bone (Rashi: 'rocky crag', v. infra).—2) *cliff; bluff; grotto.* Gen. R. s. 10 מ׳ דימא וכ׳ the bluffs at Caesarea; (Koh. R. to XI, 1 שונרתא; ib. to V, 8 שונתא).—Taan. 23a אהדרא לית מ׳ a grotto formed around him; Midr. Till. to Ps. CXXVI. B. Mets. 108b אפסיק מ׳ if a craggy mound separated the fields. Ib. 109a אהדר לית מ׳ he surrounded the fields with an embankment.

מַשּׁוּפֵי f. (נָשַׁף) *blowing.* Yalk. Ps. 864, v. מַגְעִידֵי.

מְשׁוּפְשָׁשׁ m. (transpos. of מפושפש, v. פָּשְׁפֵּשׁ; cmp. פֶּסֶךְ, כַּסְכֵּס for סכסך) *small side-door, passage-way* (v. Tam. III, 7). Zeb. 82b דרך מ׳ (Ms. K. משובש) by the way of small passages in the loft (v. Midd. IV, 5 quot. s. v. לוּל). Men. 27b דרך מ׳ by breaking through a side entrance (or walking in a zigzag as on winding stairs); [Rashi: = משובש, v. שָׁבַשׁ]; Yalk. Lev. 571 משופע (corr. acc.).

מְשׁוּקָּע, v. שָׁקַע.

מְשׂוּרָה f. (b. h.) *m'surah*, a measure of capacity, one thirty-sixth of a Log. Ab. ch. VI (adopted fr. Ez. V, 11). B. Mets. 61b; B. Bath. 89b.—Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII במ׳ זו זיר הגדול 'in measure' (Lev. XIX, 35) that means you must leave a large crest (in dry measure), v. זֵר.

מְשׂוֹרְיָא f. (שור) *journey.*—*Pl.* מְשׂוֹרְיִין. Targ. Y. I Num. XXI, 1.

מְשׂוֹרֵר m. *singer*, v. שִׁיר I.

מָשׁוֹשׁ m. (מוּשׁ or מָשַׁשׁ; cmp. הָשׁוֹשׁ) *groper, slow walker.*—*Pl.* מְשׁוֹשׁוֹת. Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.

מְשַׁזְּבָא, מְשַׁזְּבָה, etc., v. sub מְשֵׁיזַב.

מָשַׁח I (b. h.) *to stroke, smear;* esp. *to anoint; to install in office by anointing.* Ker. 5b מושחין את המלכים כמין נזר וכ׳ in anointing kings you draw the figure of a crown with the oil on your finger &c., v. כִּי. Ib. אין מושחין מלך וכ׳ a king succeeding his father is not anointed; a. v. fr.—Part. pass. מָשׁוּחַ, *pl.* מְשׁוּחִים, מְשׁוּחִין. כהן מ׳ a high priest installed with the ceremony of anointing, contrad. to מְרוּבֶּה בגדים, v. מָרַב. Hor. III, 4; Meg. I, 9 אין בין כהן מ׳ בשמן וכ׳ there is no difference between the anointed and the unanointed high priest except &c. Sifré Tsav, Par. 3, ch. V; a. fr., v. מְשׁוּחַ.—מְשׁוּחַ מלחמה the priest anointed as the chaplain of the army. Yoma 72b; a. fr., v. מְשִׁיחַ.—Pesik. R. s. 8 מ׳ מלחמה, v. מָשִׁיחַ end. Hor. 12a, v. יָמִין. Ib. 11b מלכי בית דוד מ׳ וכ׳ the kings of the house of David are anointed kings, those of Israel are not installed by anointment; a. fr.

Nif. **נִמְשַׁח** *to be anointed.* Ib. יהוא לא נ׳ וכ׳ Jehu would not have been anointed but for the contest of Joram's followers. Ib. וממנו היה נִמְשָׁח המשכן וכ׳ with that oil (prepared by Moses) were anointed the Tabernacle &c.;

Y. Sot. VIII, 22c. Num. R. s. 12 עד שנמשחו כולם until all the vessels were anointed; a. fr.

מָשַׁח ch. same. Targ. O. Gen. XXXI, 13. Targ. Ps. LXIV, 4 (Ms. מחת); a. fr.—Part. pass. מְשִׁיחַ. Targ. II Sam. I, 21; a. e.—Ker. 5b החוא דמשיח וכ׳ (not דמשח) that son of the high priest that was anointed was high priest &c.; Hor. 11b אי הוה משית וכ׳.

Ithpe. אִיתְמְשַׁח *to be rubbed with oil, perfumed.* Targ. Am. VI, 6.

מָשַׁח II *to stretch, measure.* Denom. מְשִׁיחָה, מְשִׁיחַ. *Hif.* הַמְשִׁיחַ *to draw the outlines.* Yalk. Num. 719 עובד והמשיחו בה stood there drawing (the pattern of the candlestick).

מָשַׁח ch. same. Targ. Y. Gen. X, 25. Targ. Ez. XL, 5; a. fr.—Sabb. 19a נימשח ונתיב לית נימשח ונשקול מינית Ms. M. (ed., v. מְשָׁחָא II) let him measure when giving it out and again when receiving it back. B. Mets. 107b לא תימשחינהו כלל Ms. M. (ed. תימשחנו) do not measure (survey) at all.

מְשַׁח III, מְרִישׁ׳, מְשָׁחָא I m. (מְשָׁח I) 1) *oil, fat.* Targ. Num. VII, 13. Targ. Ex. XXIX, 7; a. fr.—Y. Maas. Sh. IV, 54d bot. הוה ליה משח וכ׳ had oil which he took down to Acco (for sale). Ib. החוא מרישתך וכ׳ (not מרשחך, some ed. מרישא) that oil of thine at Beth M.—Ab. Zar. 37a דשרו מ׳ who permitted oil (of gentiles). Ib. 28a מ׳ דאווזא goose-fat; a. fr.—2) *resin.* Targ. Is. XLI, 19 אעין דמ׳ *pine-wood* (h. text עצי שמן, v. דרנין).—Succ. 40a, v. מְשָׁחָן. Gitt. 69b, v. פּוּפְרָא II.

מָשַׁח IV, מְשָׁחָא, מִ׳ II m. (מְשַׁח II) *measure, length.* Targ. II Chr. IV, 2 חוט מ׳ measuring line; a. e.—[Targ. I Kings VI, 25 משוחא חדא, v. מִשְׁחָתָא.]—B. Bath. 145b עתיר משח rich in things that are measured (corn &c.).—Sabb. 19a במ׳ ניתיב וכ׳ let him give it out (for washing) by measure &c., v. מְשַׁח II.—V. מִשְׁחָתָא.

*משחביב, Targ. Is. XXXIV, 4 ed. Lag., Ar. s. v. שחביב, absent in ed., a corrupt Massoretic gloss, perh. משחבש׳, v. Berl. Mass., p. 142.

מָשְׁחָה f. (b. h.; מָשַׁח I) *official distinction, official emoluments.* Y. Bicc. II, 64d (ref. to Num. XVIII, 8) למ׳ לגדולה למ׳ וכ׳ *l'moshḥa* means for official distinction, for anointing (the body) &c., v. חַלָּקָה; Zeb. 28a, a. e. למ׳ לגדולה וכ׳ *l'moshḥa* means for distinction, as kings eat.

מִשְׁחָה f. (b. h.; v. preced.) 1) *anointing, official installation*; שמן המ׳ the oil used for installation. Hor. III, 4; Meg. I, 9, v. מָשַׁח I. Tosef. Sot. XIII, 1 גנז...וצנצנת של שמן המ׳ (Josiah) removed out of sight the Ark . . . and the bottle of the oil of installation (made by Moses). Hor. 11b ש׳ המ׳...חיו שולקין וכ׳ in the oil of installation which Moses prepared, they boiled the roots of spices. Ib. נמעול בש׳ המ׳ Ms. M. (ed. omit המ׳) dare we desecrate the sacred oil (by using it for non-Davidic kings)? Ib. 12a ומי הוה ש׳ המ׳ did any oil for the installation exist (in the days of Joahaz)?; a. v. fr.—הר המ׳ (=b. h. הַר הַמִּשְׁחָה) *Mount of Olives.* R. Hash. II, 4; Tosef. ib. II (I), 2; a. fr.—[Sabb. 56b, quot. fr. II Kings XXIII, 13 הר המ׳, Ms. M. המשחית.]

מִשְׁחָוֹת f. (שָׁחָה) *whetting implement* of stone or wood. Kel. XVII, 17; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 מ׳ שיש בה בית וכ׳ a (wooden) whetter which has a receptacle for oil. Bets. 28a מ׳ של אבן a whetstone; מ׳ של עץ a wooden whetter; a. fr. [Ar. reads מַשָּׁחָה.]

מַשְׁחִית m. (b. h.; שָׁחַת) *destroyer*, esp. *Mashhith*, name of a demon of destruction. Deut. R. s. 3; Yalk. Deut. 853; a. e.; v. חַשְׁחִית.—הר המ׳ Mount Mashhith, v. מָשְׁחָה.

מִשְׁחָן m. (v. מְשָׁחָא I) *pine.* Succ. 40a עצים דמ׳ (Ms. M. דמישחא) wood of the pine-tree (used for torches).

מִשְׁחָנָא m. (preced.) *ointment, perfumed oil.*—*Pl.* מִשְׁחָנִין. Targ. II Esth. VI, 11 (ed. Vien. מַשְׁחָנִין); a. e.

משחף, v. מְשַׁח III.

מִ׳, מִשְׁחָתָא, מַשַׁחְתָּא f. (מְשַׁח II) *measure, length.* Targ. I Kings VI, 25 ed. Lag. (oth. ed. מְשָׁחָא *fem.*). Targ. Ex. XXVI, 2; a. fr.—Sabb. 74b אי קפיד אמ׳ if he is particular about a uniform length (of the chips). B. Mets. 107b לא תזלזל במ׳ (or במישחתא, *pl.*) do not treat surveying lightly.—*Pl.* מִ׳, מִשָּׁחָן. Targ. O. Num. XIII, 32 ארגשן דמ׳ (h. text אנשי מדות).—מִשְׁחָתָא. Targ. Ez. XL, 28, sq.; a. e.—[משחתא *balance*, v. מְסָאתָא a.מִסְחָתָא.]

מִשְׁמוּחָא, v. מְשָׁמָא.

מִשְׁטַח, מִשְׁטַח m. (b. h. מִשְׁטַח; שָׁטַח) *spreading, grapes spread on the ground; spreading place.* Toh. X, 4 הנותן . . . . ומן המ׳ של אדמה he who puts in the press grapes collected in baskets or such as were spread on the (naked) ground; ib. מן המ׳ של עלים grapes spread on leaves. Tosef. ib. XI, 8. Y'lamd. to Num. VII, 1 ממלא מִשְׁטַחוֹ he fills his spreading place.—*Pl.* מִשְׁטָחִים, מִשְׁטָחִין, מִשְׁטָעִד׳, מִשְׁטָעִין *layers.* Sifré Num. 98 שהיתה עשויה מ׳ מ׳ the quails formed layers; Yoma 75b.

מַשְׁטָחָא ch. same. Targ. II Kings XVIII, 17 חקל מַשְׁטַח וכ׳ field where washers spread (their clothes).—*Pl.* מַשְׁטָחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 ed. Berl. (Var. מִשְׁטִיחִין, מִשְׁטַחִין, v. Berl. Targ. O. II, p. 41; Ms. II מִשְׁטוּ׳; Y. מַשְׁטַר׳).

מִשְׁטְרָא, מַשְׁטְרָא, v. preced. wds.

מִשְׁטָר, v. מְסָטָר.

מְשָׁא, מְשֵׁי (cmp. מוּשׁ) 1) *to feel, touch.* Targ. O. Gen. XXVII, 22.—2) (with יָדָא) *to rub*, whence *to wash and dry*, esp. *one's hands* before and after meals. Ber. 46b מְשֵׁי ידך wash thy hands. Ḥull. 107a/b מְשׁוּ ידיכו וכ׳ wash your hands in the morning. Ib.b ולא מְשִׁית ידיך (not יריה) and didst not wash thy hands. Ib. ואנא מְשֵׁינָא and I should wash? Pes. 112a. Ned. 91a מְשָׁיָא ידיה וכ׳ she washed her husband's hands. Ib. למְמְשָׁא to wash; a. fr.—Sabb. 77b מָאשֵׁי, v. מְשִׁיכְלָא. Kidd. 52b מַשְׁיָא כרעא וכ׳ was washing a foot in a basin of water.

Af. אַמְשִׁי *to handle, draw.* B. Bath. 153[a] .. אַמְשִׁירְהוּ בְּמֵיא .. they drew Raba's clothes through water.

מִשִּׁיגָא, Y. Shek. VII, 50[c] bot., read מִשְׁזָגָא, v. שְׁזַג.

מְשַׁיזְבָא, מְשִׁיזָבָא, m. (שִׁיזֵיב) *one who has escaped, refugee.* Targ. Deut. III, 3 (Y. מְשַׁזִּיב). Targ. II Kings IX, 15; a. fr.—*Pl.* מְשַׁיזְבִין, מְשִׁיזָבַיָּא, מְשִׁיזְבָן. Targ. Is. LXVI, 19. Targ. Jud. XII, 4; a. fr.

מְשֵׁיזְבְתָא f. (preced.) *escape, deliverance.* Targ. Ob. 17 (ed. Lag. שְׁרֵזְבְתָא).

מְשִׁיחַ m. (b. h.; מָשַׁח I) *anointed,* esp. 1) פּוֹהֵן מ' or מ' (v. מָשׁוּחַ, s. v. מָשַׁח I, v. Lev. IV, 3) *the high priest installed by anointment.* Tosef. Meg. I, 18 כ' מ' משמש the active high priest; כ' מ' שיצר the unfitted high priest (prevented from officiating on the Day of Atonement). Hor. III, 4 ואיזהו מ' המשוח וכ' what high priest is called *mashiaḥ?* He who has been anointed &c. Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. I, Par. 2, a. e. מ' יכול זה המלך by *mashiaḥ* (Lev. IV, 3) you might understand the king. Ib. חמ' זה מ' וכ' 'the anointed' means an anointed who has no superior anointed; a. fr.—2) מְלֶךְ חַמָּ' or מ' *the Messiah, the future redeemer of Israel from captivity.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה רוחו של מ' המ' that means the divine spirit of the king Messiah (with ref. to Is. XI, 2). Succ. 52[a], a. fr. מ' בן דוד the Davidic Messiah, contrad. to מ' בן יוסף the M., son of Joseph, who is to precede the former. Snh. 98[b] אין מ' לישראל וכ' Israel has no Messiah to expect, for it has enjoyed him (the glory which he was predicted to bring) in the days of Hezekiah. Ib. 97[a]; a. fr.—רמות המ' the Messianic epoch. Ib. bot. Ber. I, 5 לחביא לימות מ' this includes (the duty of remembering the exodus from Egypt) even in the Messianic days; a. fr.—חבלו של מ', v. חֶבֶל.—*Pl.* מְשִׁיחִים. Pesik. R. s. 8 (ref. to Zech. IV, 3) אלו שני המ' אחד משוח מלחמה וכ' these are the two expected Messiahs, one appointed to conduct war (מ' בן יוסף) &c.; Yalk. Zech. 570.

מְשִׁיחָא I ch. same. Targ. I Sam. XXIV, 7; a. fr.—Esp. מַלְכָּא מְ' or מ' *the Messiah,* v. preced. Targ. I Chr. III, 24. Targ. Y. Ex. XL, 9; a. fr.—[Targ. Cant. IV, 5 מְשִׁיחַ חֵירוּ בר אפרים בר דוד מ', v. preced.]—Lam. R. to II, 2 מלכא מ' this (Bar Kokhba) is the expected king Messiah; Y. Taan. IV, 68[d] bot.—Sot. IX, 15 (49[b]) בעקבות מ' in the period preceding the coming of the Messiah; a. fr.

מְשִׁיחָא II f. *rope,* v. מְשִׁיחָה II a. מְשִׁירְתָא.

מְשִׁיחָה I f. (מָשַׁח I) *anointing, installation by anointing; use of the stem* מָשַׁח. Ker. 5[b], a. fr. מ' טצון (בעי) requires anointment (in order to be recognized). Ib. מ' עדיפא anointing (by drawing a figure, v. מָשַׁח I) is preferable to pouring oil (יְצִיקָה). Num. R. s. 12 מְשִׁיחָתָן אהרן כיצד how was Aaron's installation done? Ib. בְּמְשִׁיחָתָן של אלו וכ' with the anointment of these vessels were all the vessels of subsequent days consecrated. Sifré Num. 117 אין מ' אלא גדולה the stem משח refers to official emoluments, as we read (Lev. VII, 35) &c.; ib. אין מ' אלא שמן המשוחה *mashaḥ* means installation with oil; a. fr.

מְשִׁיחָה II f. (מָשַׁח II) *band, cord,* esp. *flax rope for surveying.* Tosef. Erub. VI (V), 13. Kel. XXI, 3 בחוט ובמ' the string or the rope (of the saw). Tosef. Sabb. V (VI), 2 כרכן במ' (ed. Zuck. במשיחא) tied a cord around them; Sabb. 50[a]. Tosef. Ḥull. III (IV), 22 כל החנותן ע"ג מ' התולק וכ' when you place a fowl on a rope, that fowl which divides its claws &c., is unclean; Ḥull. 65[a] מותחין לו חוט של מ' you stretch a cord for it in a line; a. fr.—*Pl.* מְשִׁירוֹת. Kil. IX, 9 מ' של ארגמן purple-colored ribbons, v. מָלַל I end; Y. ib. 32[d]. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7.

מְשִׁיחוּת f. (denom. of מָשִׁיחַ) *office of the anointed priest.* Hor. III, 1 עבר מִמְּשִׁיחוּתוֹ resigned his office.

מְשִׁירְתָא, מְשִׁירְתָא f. ch.=h. מְשִׁיחָה II, *rope.* Y. Kil. IX, 32[c] top יהבון מ' וכ' fasten a rope to my feet; Y. Keth. XII, 35[a] bot. יבון משיחא בריגלי (not בריגלי).—Y. Kil. l. c. bot. (R. Meir said before his death) הא מְשִׁירְתָכוֹן דירדכון this is your band (the attraction of Palestine made me travel all the way to die there); Y. Keth. l. c. bot. דר' אא מ' וכ' (corr. acc.).

מְשִׁירְלָא m. ch. (שאל) =h. מִשְׁאָלָה, *prayer, request.*—*Pl.* constr. מְשִׁירְלֵי. Targ. Ps. XXXVII, 4 (ed. Wil. מִשְׁרָלֵי).

מְשִׁישׁ, v. מְשַׁשׁ.

מְשִׁיכָה f. (מָשַׁךְ) *drawing, pulling.* Y. B. Kam. X, end, 7[c] מְשִׁיכַת חמדתם v. מַחַט. Num. R. s. 18, beg. משיכת דברים רכים the drawing (winning) power of soft words; Tanḥ. Korah 1; a. e.—Esp. *m'shikhah, taking possession by drawing towards one's self the object to be acquired.* Kidd. I, 4 נקניית במ' is taken possession of by pulling, contrad. to מְסִירָה a. חֲגִבָּה. B. Mets. 9[a], contrad. to חֲגִבָּה. Ib. 47[b], a. e. כדרך שתיקנו מ' וכ' as the scholars declared *m'shikhah* to be necessary to bind the seller, so did they make it necessary to bind the buyer; a. fr.

מְשִׁיכוֹת, Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּכָה.

מְשִׁיכוֹתָא, v. next w.

מְשִׁיכְלָא m. (שכל, Shaf. of כּוּל; cmp. מְכִילְתָא) 1) *a wash-basin.* Sabb. 77[b] (phonetic etymol.) מ' מאשי כולא 'washing everybody', contrad. to משכילתא: משיא כלתא 'washing brides' (distinguished people). Kidd. 52[b], v. מְשֵׁי.—*Pl.* מְשִׁירְכְלֵי. Ab. Zar. 39[a] חיורי מ' white (glazed) basins. B. Mets. 84[b] שיתין מ' דמא sixty basin-fuls of blood. M. Kat. 18[b] מ' דמני וכ' (Ms. M. sing.) basins filled with linen garments (for rinsing in the lake). Gitt. 69[b] bot.—Fem. form מְשִׁירְכְלְתָא (מְשַׁכְּרְלְתָא). Sabb. l. c. משיכ' Ms. M. (ed. משכיל'), v. supra. Ḥull. 47[b] משיכותא דמיא וכ' (corr. acc.) a basin of tepid water. Ab. Zar. 51[b] דסחיפא ליה מ' אריטיה (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) the idolatrous statuary has an inverted washbasin on its head.—2) (cmp. מָאן, כְּלִי *vessel* and *garment*) *a sort of cloak.* Lev. R. s. 23 (expl. שמיכה, Jud. IV, 18) ורבנן דתמן אמרי במ' רבנן . . the rabbis here (in Palestine) say, it means with a *sudra* (סוּדָרָא), while the Babylonian rabbis say *m'shikhla*; Yalk. Jud. 44; Yalk. Lev. 585.

מַשְׁלֵי, v. מְשָׁרְיָא.

מַשְׁלְיָא, v. מְשָׁלְיָא.

מִשְׁמָה f. (שׂוּם חשׂם, Deut. XVII, 15) *appointment, office.* — *Pl.* מְשִׁימוֹת. Yeb. 45b כל מ' שאתה משים וכ' whatever offices thou createst, the elected must be from among thy brethren; Kidd. 76b; a. e.

מִשְׁפָּה f. (שׂוּף) *embrocation.* Sabb. 77b.

מַשְׁקוּיָא, v. שׁוֹקְוִיתָא.

מַשְׁרְיָא, v. מַשָּׁרְיָא.

מַשִּׁיתָא pr. n. m. *M'shitha*, surname of one Joseph or José. Gen. R. s. 65; Yalk. Gen. 114 משיתה.

מֶשֶׁךְ (b. h.) pr. n. *Meshech*, a son of Japheth and progenitor of a race of the same name (v. Schrader KAT, p. 84). Y. Meg. I, 71b bot.; Yoma 10a, v. מוֹסָךְ.

מָשַׁךְ (b. h.; cmp. מָשַׁח II) *to draw, pull; to seize;* (with מִן) *to withdraw;* in gen. *to stretch, produce a continuous line or flow; to conduct.* Kil. VIII, 2 לחרוש למשוך ולהנהיג to plough with, to pull (by the head, go in front of), and to drive. Gen. R. s. 86 משהרו מושכין וכ', v. infra. Mekh. Bo, s. 11 (ref. to Ex. XII, 21) מְשׁכוּ מִי שֵׁשׁ לוֹ וכ' 'lead forth' (select), refers to him who has a lamb, 'and buy', refers to one who has none. Ib. מְשׁכוּ מע"ז withdraw from idolatry. Ib. שמושכין את ידיהם ממנו וכ' that you may withdraw your share in the Passover lamb as long as it has not been slaughtered (v. מָנָה); Pes. VIII, 3. Ib. IX, 10 אלו מושכין להן אחד וכ' the one company select one lamb, the other &c.—M. Kat. I, 3 מוֹשְׁכִים את חמים וכ' you may draw (conduct) the water in channels from tree to tree. Pesik. R. s. 26 שמא יִמְשׁוֹךְ לו חלב והוא אינו מוֹשֵׁךְ perhaps it (the breast) will yield him milk when sucking, but it did not yield. Ex. R. s. 52 תחחילה מושכת דינרי וכ' it (the valley) began to give forth a flow of gold denars before their eyes. Tosef. Sot. XIV, 8; Sot. 47b מוֹשְׁכֵי הרוק those who draw out their spittle (assume aristocratic airs). Ḥag. 14a מושכין לבו של וכ' they draw the heart of the people as one conducts water, when they lecture; Sabb. 87a (play on וינד, Ex. XIX, 9, v. נָגַד) כאגדה . . . . דברים שמושכין words which draw (attract) the heart of man like a lecture. Y. Ab. Zar. III, 42c top מָשְׁכוּ צינורות דם וכ' the gutters of Laodicea carried a flow of blood; a. v. fr.—Esp. (law) *to take possession* by drawing or seizing an object, v. מְשִׁיכָה. B. Mets. IV, 2 מ' חימנו פירות וכ' if he took possession of fruits bought of him before paying. Ib. 47a לא חספיק לְמָשׁוֹךְ וכ' he had not yet had time to take possession of the ass; a. v. fr.—Zeb. 6b סכין מוֹשַׁכְתָּן למה שהן the slaughtering knife takes possession of them for what they are to be, i. e. the slaughtering of the sacrifices decides their purpose; Shebu. 12b. — מ' ערלה *to stretch the prepuce, to disguise circumcision.* Y. Peah I, 16b; a. e.—Part. pass. מָשׁוּךְ; f. מְשׁוּכָה; *pl.* מְשׁוּכִים, מְשׁוּכִין; מְשׁוּכוֹת a) *straight-lined, continuous.* Nidd. 57b אם מ' if the blood-stain has the shape of a line, opp. עגול. Y. Erub. I, 19b top הירה מ' if the wall is straight-lined. Ib. שלא תהא חקורה מ' וכ' that the beam be not prolonged more than &c. Ib. במשוכין יותר וכ' when they are longer than &c.; a. fr.—Mikv. V, 3, v. נָדַל.—b) (with מִן) *withdrawn.* Pes. IX, 10 יהיך מ' משלך וכ' thy share be withdrawn from thy lamb, and be transferred to ours; a. e.—c) v. מָשׁוּךְ.

Nif. נִמְשַׁךְ 1) *to be stretched.* Y. Yeb. VIII, 8d bot. נִמְשְׁכָה באליה if the prepuce overgrew the corona of itself, v. מָשׁוּךְ.—2) *to be prolonged, continued.* Hor. 12a אין מושחין . . כדי שתִּמָּשֵׁךְ מלכותן . . . , kings are anointed at a spring in order that their government may be prolonged (cmp. Ḥag. I. c.). Ib. נמשכה מלכותן their dynasty was prolonged; a. fr.—3) *to be withdrawn.* Tosef. Pes. VII, 7 רצו לְהִמָּשֵׁךְ ולהמנות וכ' (ed. Zuck, incorrect) if they desire to withdraw, and that others be entered &c. Ib. נִמְשָׁכִין והולכין וכ' they may go on withdrawing &c., a. fr.—4) *to be drawn after; to follow.* Ex. R. s. 24. Gen. R. s. 86 . . ולא לפרה שהרו מושכין היתה נִמְשֶׁכֶת like a cow which they attempt to pull to the slaughter-house, and which will not go; a. fr.—5) *to be conducted in a channel.* Tosef. Par. IX (VIII), 9 המים הנִמְשָׁכִין וכ' well-water derived into a channel &c., v. מַבְרֵז; a. e.

Hif. הִמְשִׁיךְ 1) *to cause to extend.* Keth. 10b (the rain) מעדן ומַמְשִׁיךְ gives beauty and enlargement (to the fruits).—2) *to draw, pull.* Y. Kil. VIII, 31c top, a. e. הנהגה הִמְשִׁיכָהּ וכ' if he drove the animal, or pulled it, or called it. Ex. R. s. 20, beg. הִמְשַׁכְתִּיו ברסן I pulled him by the bridle; a. e.—3) *to conduct* water into channels. Tem. 12b שאובה שהִמְשִׁיכוּהָ כולה a collection of drawn water all of which has been conducted through a channel. Y. Shebi. II, end, 34b לְהַמְשִׁיךְ to irrigate by gutters, contrad. to להשקות. Y. M. Kat. I, 80b top ה' המעיין וכ' he led the water of a well into it. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16 מַמְשִׁיכִין יין וכ' you may let wine or oil run in gutters before bride and groom; Ber. 50b; a. fr.—4) *to prolong a meal, to add a course.* Succ. 27a, v. פַּרְפֶּרֶת.

מָשַׁךְ I ch. same, 1) *to draw, carry along.* Targ. Y. Gen. IX, 20 דמשכיה נהרא וכ' (read: דמַשְׁכֵיהּ) which the river had carried along from &c.—Zeb. 53b, a. e. מָשְׁכוּ גברי לגברא the many brought the single man over (to their opinion).—2) *to attract.* Ab. Zar. 27b שאני מינות דמָשְׁכָא it is different with heresy, because it attracts (persuades, offers inducements).—3) (neut. verb) מְשִׁיךְ, מָשֵׁךְ *to run in a continuous line; to be prolonged, continued.* Targ. Y. Num. XXI, 35; Ber. 54b מַשְׁכֵי שיניה his teeth were prolonged. Hor. 12a כי חיכי דמַשְׁכוּ מיא מַשְׁכָן וכ' as the water runs continually, so may the traditions which you teach be continued. Ib. אי משיך נהוריה (Rashi משוך) if the light continues to burn; Ker. 5b.—[Ib. משכי שתא, read: מסיק.]—Pes. 8a משיך נהוריה the light (of a lamp or a candle) burns steadily, opp. מרקטם איקטופי. Ab. Zar. 2b משכי במלכותייהו they will continue their rulership; Yalk. Is. 316 משכה מלכותייהו; a. e.—4) *to take possession.* B. Mets. 48a עד דמָשֵׁךְ until he takes possession; עד דמשך until he has taken &c. Ib. 49a מַשְׁכֵיהּ he has taken possession of it; a. fr.—Meg. 31a משך תורא 'take possession of the ox' (mnemotechnical words to designate the order of Scriptural readings on the Passover days, ref. to משכו, Ex. XII, 21; שור, Lev. XXII, 26 &c.).

Ithpe. אִתְמְשִׁיךְ 1) *to be attracted, carried away, seduced.* Ab. Zar. I. c. דאחוי לְמִתְמְשָׁךְ בתרייהו he may be induced to

follow them (the heretics). Snh. 70ª משום אימשוכי הוא it is in order to prevent being carried away (led to intemperance); לא מימשיך he will not be carried away (it has no attraction for him); Yalk. Deut. 929. Sabb. 147ᵇ אי בתרייהו he was drawn after them, he indulged in the luxuries of the place; a. fr.—2) (v. preced. *Nif.*) *to withdraw.* Pes. 78ᵇ אי מתמשכי חני וכ׳ if these should withdraw (from their participation in the Passover sacrifice), it would remain fit for the others.

מֹשֶׁךְ II, מֹשְׁךְ, מִשְׁכָּא, מִישְׁכָּא m.(preced.) *hide, skin.* Targ. O. Num. XXXI, 20. Targ. Lev. XIII, 8 (ed. Berl. מַשְׁכָּא). Targ. Y. Gen. III, 14 מִשְׁכָּ׳; a. fr.—Y. Ned. III, 37ᵈ bot. משך דחיויו the hide of a serpent. B. Kam. 66ᵇ, v. אֲבַרְזִין. Tanh. B'resh. 7 חדרן ערקא מן חדרן מ׳ such a strap from such a hide (such poor work with such good material)!; a. fr.—*Pl.* מִשְׁכֵי, מִשְׁכִּין, מִי׳, מוֹ׳. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Gen. XXVII, 16; a. fr.

בֵּי מ׳, מָשְׁכָא, v. מְשָׁאכָא.

מִשְׁכָּב m. (b. h.; שָׁכַב) 1) *couch, bed; grave.* Kidd. 31ᵇ כפרת מִשְׁכָּבוֹ, v. כַּפֹּרֶת. Keth. 104ª; a. fr.—Esp. מ׳ (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean person lying on an object,* v. מוֹשֵׁב. Kel. I, 3; a. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּבוֹת. Keth. l. c. Midr. Till. to Ps. CXLIX; a. e.—2) *sexual connection.* Snh. 55ª; a. fr.—(זכר) מִשְׁכַּב זכור *pederasty.* Succ. 29ª; a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. l. c. שני מ׳ two ways (the natural and the unnatural way) of sexual gratification. Ib. 54ª.

מִשְׁכָּבָא, מִשְׁכָּ׳ ch. same. Targ. Lev. XV, 4; a. fr.—Ber. 56ᵇ מ׳ הפוך (Ms. M. משכבו h.) (his) couch will be upset (his domestic life disturbed).—*Pl.* constr. מִשְׁכְּבֵי. Targ. O. Gen. XLIX, 4. Targ. Num. XXXI, 17; a. fr.

משכוביתא, v. next wds.

מַשְׁכּוֹכִית f. (מָשָׁךְ) *the shepherd's leading implements,* as *staff, bell* &c.; trnsf. *the bell-wether, leader.* B. Kam. 52ª חמוכר ... כיון שמסר לו מ׳ קנה ed. (Ms. M. משכוב׳; Alf. ed. משכוב׳, Ms. משכוב׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as he delivers the *mashkokhith,* the sale is perfected. Ib. מאי מ׳ הכא וכ׳ what is *m.*? Here (in Babylonia) they explain it, 'the bell'. R. J. says, 'the goat that leads the herd'; Y. Kidd. I, 60ᵇ top, expl. 'the staff', 'the pipe', 'the leader'; Y. B. Bath. III, beg. 13ᵈ, v. פַּנְהוֹרָה.

מַשְׁכּוֹכִיתָא f. ch. (preced.), ענא מ׳ *the leading flock.* Targ. Y. Gen. XXX, 40 (ed. משכוב׳, corr. acc.; h. text פני הצאן).

מַשְׁכּוֹן m. (שָׁכַן) *security, pledge.* B. Mets. VI, 7 הלוחו על המ׳ מותר ... מַשְׁכּוֹנוֹ וכ׳ man is permitted to hire out the poor man's pledge (for the debtor's benefit). Ib. 82ª (in Chald. dict.) בדלא שוי מ׳ וכ׳ when the pawn is not worth the money loaned on it. Ib. בעל חוב קונה מ׳ the creditor owns the pledge (for the time being, and is reponsible for it); a. fr.—Ex. R. s. 31 אל תהא קורא מִשְׁכָּנַי אלא מַשְׁכּוֹנִי read not (Lev. XXVI, 11) 'my dwelling' but 'my pledge'. Ib. s. 35 (play on למשכן, Ex. XXVI, 15) שהוא עומד למַשְׁכָּן וכ׳ the sanctuary stands as a pledge, when the Israelites deserve destruction, it is seized on their account.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנוֹת, מַשְׁכָּנוֹת. Ib. s. 31 (ref. to משכניתיך, Num. XXIV, 5) שני מ׳ two pledges (the First and the Second Temple); Num. R. s. 12 אל תהי קורא מַשְׁכְּנוֹתֶיךָ אלא מַשְׁכְּנוֹתֶיךָ read not thy dwellings &c. (v. supra); Tanh. Naso 14. Ex. R. l. c. (with ref. to Ex. XXII, 25), cmp. חֲבוֹלָה; a. fr.

מִשְׁכּוֹנָא, מַשְׁכּוֹנָא ch. same, *pledge, seized goods.* Targ. Am. II, 8. Targ. Gen. XXXVIII, 17; a. fr.—Gen. R. s. 70 חבו לי מ׳ דלית וכ׳ (משכונין Yalk. ib. 125) give me a pledge that none of you will divulge it; a. e.—*Pl.* מִשְׁכּוֹנִין, מַשְׁכּוֹנִין, מִישְׁכּוֹנִין. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25 (not נָיְא ...).—Gen. R. l. c.—Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. ובנוי בניהון ומי׳ גבן and their children were placed as pledges with them (for military levies).

מִשְׁכִּילְתָּא, v. מְשִׁיכְלָא.

מַשְׁכִּין, v. מַשְׁכֵּן. — [Y. Yeb. VIII, 9ᵇ top נימולין ומ׳, read: וּמַשִּׁיכָן, v. נָשַׁךְ.]

מִשְׁכֵּן or **מַשְׁכֵּן,** v. מִשְׁכּוֹן.

מִשְׁכֵּן (denom. of מִשְׁכּוֹן) *to take a pledge; to seize, levy.* B. Mets. 81ᵇ משכנו בשעת הלואתו he made him give a pledge at the time when the loan was transacted; מ׳ שלא בשעת וכ׳ he seized it (through court proceedings) after the transaction of the loan. Ib. 113ᵇ שליח ב״ד שבא למַשְׁכְּנוֹ when the court messenger comes to seize his goods. Shek. I, 3 את מי מְמַשְׁכְּנִין against whom was seizure (for the contribution of the half-Shekel) executed?—Y. ib. II, beg. 46ᶜ מכיון שב״ד ראויין למַשְׁכֵּן ולא מִישְׁכְּנוּ since the court had a right to seize and did not do so (because the claim was satisfied with another man's money). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) מַשְׁכִּירְנִי אחריך נרוצה execute levy against me (take my sanctuary, v. מִשְׁכָּן), yet after thee we run. Ex. R. s. 35 אני נוטל ... ומְמַשְׁכְּנוֹ בעדם I take a righteous man from them and seize him for their guilt; a. fr.—Part. pass. מְמוּשְׁכָּן; pl. מְמוּשְׁכָּנִין, מְמוּשְׁכָּנִים. Y. Shek. l. c. אין תורמין ... ולא על המ׳ in distributing the Temple contributions we do not take into account that which is being collected (and has not yet come in) or that which is to be obtained by seizure. Peah VIII, 8. B. Mets. 73ᵇ, v. next w.; a. e.

Hithpa. חִתְמַשְׁכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַשְׁכֵּן *to be seized.* Ex. R. s. 51, beg. שני שתי פעמים וכ׳ it (the sanctuary) was twice seized for their sins, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. s. 35; Tanh. Vayakh. 9 וירחו מִתְמַשְׁכְּנִין וכ׳, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. והא המשכן מִתְמַשְׁכֵּן עלירחם and they (the righteous) will be seized &c. Num. R. s. 12 המשכן והמקדש יִתְמַשְׁכְּנוּ וכ׳ the Tabernacle and the Temple shall be seized &c.; a. fr.

מִשְׁכֵּן, מַשְׁכֵּן ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 25. Targ. Job XXIV, 3; a. fr.—B. Mets. 68ª מ׳ ליה פלניא וכ׳ (not משכון) A pledged his field to B, and then rented it from him. Ib. 73ᵇ top מרי ... מ׳ ליה וכ׳ ר׳ a gentile gave his house (for occupation) as a pledge, and then sold it to &c. Ib. 113ª אבל מַשְׁכּוּנַי לא Ms. M. (ed. מַשְׁכְּנוֹ) but to take a pledge out of his house he (the messenger of the court) is not permitted; a. fr.—Part. pass. מְמַשְׁכָּנָא, f. מְמַשְׁכְּנָא. Koh. B. to III, 2, v. מְחַבְּלָתָא. B. Mets. 73ᵇ אי הוה דעבנא דמשכן וכ׳ Ms. F. (Ms. M. דמשכן, corr. acc.; ed. דרוש ממשכנו) if I

had known that the house was pledged to you. Y. ib. VIII, end, 11[d] בירתיה חוות מַמְשַׁכְּנָא וכ׳ his house was pledged to &c.; a. e.

Ithpa. אִתְמַשְׁכַּן *to be given as a pledge; to be levied upon; to borrow on pledge.* Targ. II Chr. XXV, 24 (h. text תערבות). Targ. Y. Deut. XV, 6; a. e.

מִשְׁכָּן m. (b. h.; שָׁכַן) *dwelling*, esp. *the sanctuary of the desert, the Tabernacle.* Erub. 2[a], v. מְקָדָּשׁ. Num. R. s. 12; a. v. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּנוֹת. Ib.; a. fr.

מ׳, מִשְׁכְּנָא ch. same, *dwelling, tent.* Targ. Job XVIII, 14.—Esp. *the Tabernacle.* Targ. Ex. XXV, 9; a. fr.—*Pl.* מ׳, מַשְׁכְּנַיָּא, מַשְׁכְּנַיִן. Targ. Gen. IV, 20. Targ. Ps. CXXXII, 5. Ib. LXXXIV, 2; a. fr.

מִישׁ׳, מִשְׁכְּנוּתָא f. (v. next w.) *pledged property, occupancy subject to redemption at the original owner's will.* Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) לארעא טבתא דאתקריאת מ׳ to the good land which is called a tenancy (cmp. Lev. XXV, 23); Yalk. ib. 981 מַשְׁכְּנָתָא.

מַשְׁכְּנָתָא f. (v. מַשְׁכּוֹן) *a loan transaction whereby landed property is transferred to the creditor with the privilege of redemption by returning the loan* (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). [The particular conditions of the מ׳ depend on local usages.] B. Mets. 67[a] הא מ׳ באתרא דמסלקי וכ׳ as to the settlement of a *mashkanta*, where the usage allows the debtor to repay the loan at any time, he may reclaim his property as soon as the value of the creditor's usufruct has reached the amount of the loan, but if the usufruct amounts to more, the balance cannot be claimed. Ib.[b] top, v. נִכְרֵיתָא. Ib. 68[a] סתם מ׳ שתא a *m.* without a fixed term for redemption is meant for a year (during which the occupant cannot be disturbed). Ib. 110[a], a. e. מ׳ דסורא וכ׳ the agreement of a *m.* customary in Sura, in which it is written, 'After the lapse of so and so many years, the property shall go back without payment'. Ib. מ׳ דשרא the document of a *m.*; a. e.—Yalk. Cant. 981, v. preced.

מָשַׁל I (b. h.) 1) *to handle, to touch.* Yoma 46[a] מָשְׁלָה בהן האור the flames had attacked them. — 2) *to attend, manage, control.* B. Mets. 75[b] מי שאשתו מוֹשָׁלָה עליו he whom his wife rules. Hull. 60[b] לכי ומְשׁוֹלִי ביום וכ׳ (not ומשול; Rashi לך ומְשׁוֹל) go thou and attend by day and by night.—B. Bath. 78[b] (ref. to Num. XXI, 27) המוֹשְׁלִים ביצרם who control their inclinations; a. e.—מוֹשֵׁל *governor, consul.* Yad. IV, 8 אתם כותבים את המושל וכ׳ you write the governor's name and year together with the name of Moses in a document. [B. Kam. 38[a] מוֹשְׁלֵי, censorial emendations for מַלְכוּת, v. Rabb. D. S. a. l. notes.]

Pi. מִשֵּׁל *to handle, dispose of, use.* Gen. R. s. 20 רכוב מְמַשְּׁלָה מכל צד you might think, he may use her in whatever way he pleases; Yalk. ib. 32.

Hif. הַמְשִׁילוּהוּ ... עבד עלינו a slave whom his master bought for twenty pieces of silver,—wilt thou make him a ruler over us?; a. e.

מָשַׁל II (b. h.; denom. of next w.) 1) *to speak metaphorically.* Nidd. V, 7 מָשְׁלוּ וכ׳ the scholars introduced metaphors for designating the stages of female puberty.—2) *to compare, to give an illustration.* Tosef. Ber. I, 11 משלו משל למה וכ׳ they made a comparison: what is this to be compared to? To &c. R. Hash. 17[b] אֲמְשׁוֹל לך משל למה וכ׳ let me tell thee a parable: what is this like to? To &c. Cant. R. to II, 15 כשהוא מבקש את המלכיות אינו מוֹשְׁלָן אלא באש when one wants to find a simile for hostile governments, one compares them to fire; a. v. fr. —Part. pass. מָשׁוּל; f. מְשׁוּלָה; *pl.* מְשׁוּלִים, מְשׁוּלִין; מְשׁוּלוֹת. Meg. 16[a] אומה זו מ׳ לעפר ומ׳ וכ׳ that nation (Israel) is compared now to dust and now to the stars; a. v. fr.

Nif. נִמְשַׁל *to be compared* (followed by ל־, כ־ or ב־). Taan. 7[a] נִמְשְׁלוּ דברי תורה לאש Ms. M. (ed. באש, באש. v. Rabb. D. S. a. l. note) the words of the Law are compared to fire. Gen. R. s. 41 התורה שנִמְשָׁלָה למים the Law which is compared to water; a. v. fr.

מָשָׁל m. (b. h.; v. מָשַׁל I) [*something tangible, substantial, plausible*; cmp. אֲמִתְלָא,] *a truth substantiated by an illustration, wise saying; fable, allegory; example; mashal.* Cant. R. introd. אל ירהד׳ חמ׳ הזה קל וכ׳ do not esteem the *mashal* lightly, for through it man gets at the basis of &c. Ib. יש לו מקרא ויש לו מ׳ וכ׳ יש לו מקרא ויש לו מ׳ וכ׳. Ex. R. s. 40, beg. צריך אדם להיות נושל מ׳ man should take an example (of the Lord). Pes. 49[a] bot. מ׳ לענבי וכ׳ it is like mixing grapes with &c.—מָשָׁל, v. דָּמָה a. preced.—B. Bath. 15[a] אלא מ׳ היה ... איוב לא היה the story of Job never occurred, but was invented merely as a parable. Snh. 92[b] אמת מ׳ היה (the vision of the valley of the dead) was the truth of a *mashal*, (emended:) באמת מ׳ היה in the truth (the fact of resurrection) there was a symbol (for the redemption of Israel from captivity; Ez. XXXVII, 11).—Y. Keth. IV, 28[c] top; Y. Snh. VIII, 26[c] top שנאמרו בתורה במ׳ ... זה this is one of the three verses in which the Law uses metaphorical expressions (Ex. XXI, 19; XXII, 2; Deut. XXII, 17); Mekh. Mishp. 6; a. fr.—*Pl.* מְשָׁלוֹת, מְשָׁלִים. Sot. IX, 15 (49[a]) משמת ר״מ בטלו מושלי מ׳ with the death of R. M. ceased the composers of fables. Cant. R. l. c. מְשָׁלֶיהָ של וכ׳ the wise sayings of Solomon. Ib. דברי מ׳ didactic literature, opp. זמר. Ib. שלש מ׳ three collections of sayings (Prov. I to IX; X to XXIV; XXV to XXXI). Num. R. s. 14, end כי אם במ׳ ... ועם בלעם God spoke to Balaam only through allegories (visions).—Succ. 28[a] מְמָשָׁלוֹת שועלין (Ms. M. מְמָשָׁלוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note) fox-fables; מ׳ כובסין washers' fables; B. Bath. 134[a]. Snh. 38[b] (Ms. M. ממשלת); Yalk. Prov. 947.—Gitt. 35[a] bot. ספר איוב ומְשָׁלוֹת copies of the Books of Job and *Proverbs* (v. infra).—מְשָׁלַי (sub. שלמה) *Mishlé, the Book of Proverbs* (commencing with the word *mishlé*). Cant. R. l. c. B. Bath. 14[b]. Y. Yoma I, end, 39[b]; a. e.

מְשַׁלְהֵי *tired*, v. שַׁלְהֵי.

מְשַׁלַּחַת f. (b. h.; שָׁלַח) 1) *errand, message; substitution.* Num. R. s. 14 והיה זריז במְשַׁלַּחְתּוֹ and he (Naftali) was zealous in carrying out his mission. Koh. R. to VIII, 8 (expl. משלחת, ib.) אין אדם וכ׳ ('there is no substitution in war',) none can say to the angel of death, let my slave or an inmate of my house go in my place.—2) *letting loose* (by divine dispensation), *visitation* (of wild beasts). B. Mets. VII, 9; a. e., v. זְאֵב.

מְשַׁלֵּי, v. מָשָׁל.

מַשְׁלִיא, מַשְׁלֵיָא m. (שָׁלָה I) *fork.* Targ. I Sam. II, 13, sq. (ed. Wil. מַשִׁילַיָּא).—*Pl.* מַשְׁלָיָתָא, מַשְׁלַיָּתָא. Targ. I Chr. XXVIII, 17. Targ. Y. Ex. XXVII, 3 (some ed. מַזְלָג). —[Tosef. Sabb. XIV (XV), 3, v. next w.]

מַשְׁלִית f. (preced.) *a tool for lifting objects out of a well, lifter.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 3 (some ed. משלא, corr. acc.).

מִשְׁלָם, מִי׳ m. (שָׁלַם) *completion, end.* Targ. Job I, 4. —B. Mets. 67b, a. e. בְּמִשְׁלַם שנא אילן after the lapse of so and so many years, v. מַשְׁכְּנָתָא.

משמדות, v. מְשׁוּמָּדוּת.

מַשְׁמַחִיג pr. n. pl. *Mashmahig* (P. Sm. 2245), a place on an island of the Persian Gulf.—פרורתא דמ׳ the port of M., mentioned for its pearl fisheries. R. Hash. 23a. Yoma 77a (in a passage omitted in many editions) פ׳ דמ׳ (ed. cited in Rabb. D. S. a. l. משחיג, Ms. O. משנחיג).

מַשְׁמוֹעָא m. (שָׁמַע) *a sneak thief*, opp. to לסטים. Ab. Zar. 15b במ׳ דזימנין וכ׳ (Ms. M. במשמיטא בעלמא, Rashi במשמוט׳) it refers to an (ordinary) thief who sometimes commits murder to save his own life.

מִשְׁמוּשׁ m. (מָשַׁשׁ) *touch.* Gen. R. s. 52 מ׳ ידים an illicit touch (of her) with his hand. Midr. Till. to Ps. VIII, 4 [read:] תעלומים ... אלא מ׳ אצבעותיך (ed. Bub. מעשה, corr. acc.) those above (the angels) and those below have only (as much power as) the touch of thy fingers; ib. to Ps. XIX כדר מ׳ אצבעו ed. Bub. (ed. כדי אצבעו, corr. acc.); Yalk. Ps. 640.—[Y. Ber. III, 6d bot., v. מָשַׁשׁ.]

מַשְׁמַע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *obedience.* Sifré Deut. 357 ref. to Deut. XXXIV, 9) אין לך מ׳ גדול וכ׳ there can be no obedience greater than this. — 2) *ordinary sense.* — בְּמַשְׁמָעוֹ *in its usual sense.* Yoma 61a מזבח כמ׳ 'altar' in its usual sense (requires no explanation); חכהנים בְּמַשְׁמָעָן 'the priests' &c.; a. fr.

מִשְׁמַע m. (שָׁמַע *Hif.*) *intimation, logical conclusion.* Yoma 42b, v. מִילָּא II.—Esp. בְּמַשְׁמַע *by implication, constructively.* Y. Erub. III, 21b top; Y. Ned. I, end, 37a, v. חֵן. —מ׳ שנאמר ... איני יודע וכ׳ by mere logical conclusion from the text ..., would I not learn that &c.? B. Bath. 110a מ׳ שנאמר וכ׳ when the text says 'the daughter of Amminadab', do I not know that she is the sister of N.? B. Mets. 113a; a. fr.—*Pl.* מַשְׁמָעוֹת. Y. Yoma V, 43a top מ׳ ביניהן they differ only as to the grammatical construction of the text (without any difference in the law of the case).—מַשְׁמָעוֹת דורשין אינא בינייהו they differ only as to the texts from which the law is derived. B. Mets. 27a; Snh. 76b; a. fr.

מַשְׁמַע ch., v. שְׁמַע I.

מִשְׁמָעָא, (מִשְׁמָעָא) m. (שְׁמַע I) *hearing.* Targ. Job XLII, 5. Targ. Y. I Gen. XLIV, 18 (Y. II some ed. מַשְׁמָעִיה); a. fr.

מִשְׁמַעְתָּא f. (preced.) 1) (=b. h. מַשְׁמַעַת) *following, suite.* Targ. I Sam. XXII, 14. Targ. II Sam. XXIII, 23.— 2) (=שְׁמַעְתָּא) *tradition.* Nidd. 20a דלבירה כמשמעתיה whose own opinion agrees with his tradition (Var. דעביד כשמעתיה).

משמר, Y. Shebi. IV, 35a bot., v. הָאַסְטוּ.

מִשְׁמָר m. (b. h.; שָׁמַר) 1) *guard*, esp. *a division for duty of priests and Levites.* Taan. IV, 2, v. מַעֲמָד. Hor. 13a ראש מ׳ chief of the guard. Taan. l. c. ישראל שבאותו מ׳ the Israelites attached (as מַעֲמָד) to that division; a. fr.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת. Ib. Num. R. s. 3; a. fr.—2) (=אַשְׁמוּרָה) *watch, a certain portion of the day or the night.* Ber. 3a על כל מ׳ ומ׳ at the beginning of every watch.—*Pl.* as ab. Ib.; Tosef. ib. I, 1 שלש מ׳ בלילה the night is divided into three watches.

מִשְׁמֶרֶת f. as preced. 2, *watch.* Ber. 3a מ׳ ראשונה וכ׳ (at the entrance of) the first watch, &c.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת, v. preced.

מִשְׁמֶרֶת f. (b. h.; preced.) *guard*, trnsf. (v. גָּדֵר) *preventive measure.* M. Kat. 5a; Yeb. 21a (ref. to Lev. XVIII, 30) עשו מ׳ למשמרתי make a guard to my guard, enact measures to prevent a transgression of Biblical laws.

מַשְׁמֶרֶת f. (שָׁמַר *Pa.*) *filter, strainer.* Sabb. XX, 1 you may suspend (spread out) a strainer &c. Y. Ter. VIII, 45d חמ׳ של יין a strainer filled with wine; a. fr.—Trnsf. Ab. V, 15 מ׳ a scholar retaining what is useless and discarding the useful knowledge.

מְשַׁמֵּשׁ (v. מוּשׁ, מָשַׁשׁ) *to touch, feel; to handle, manipulate; to examine, search.* B. Mets. 21b אדם עשוי למַשְׁמֵשׁ בכיסו וכ׳ a person (carrying money with him on the road) usually feels for his bag at short intervals. Men. 36a מְמַשְׁמֵשׁ בהן he puts his hand on them. Erub. 54b top כל זמן שאדם מְמַשְׁמֵשׁ בה as often as one searches it (the fig-tree); כ״ז שהתינוק מְמַשְׁמֵשׁ בו as often as the suckling touches the breasts. Sabb. 82a יְמַשְׁמֵשׁ בצרור וכ׳ let him manipulate (stimulate the rectum) with pebbles. Erub. 13b ימשמש במעשיו let him examine what he is doing, contrad. to יפשפש search (investigate) his past doings. Keth. 12a למַשְׁמֵשׁ את וכ׳ to be around (watch) the bridegroom and bride (in order to prevent deception). Snh. 63b מְמַשְׁמְשִׁין בהן they (the famished animals) licked them (begging for food); a. fr.—מ׳ ובא *to come gropingly, slowly.* Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.—Y. Ned. III, 38a ראה ... ממשמשין ובאין if he saw the king's cutters come near and nearer, v. קְצוֹעַ; ib. ראה דלוקח מְמַשְׁמֵשׁ ובאה if he saw the fire coming near and nearer.

Pulpel מוּמְשָׁשׁ *to be attended to, watched.* Keth. l. c. כל שלא מ׳ when he was not watched.

מַשְׁמֵשׁ ch. same. Targ. Is. LIX, 10 (h. text נגש). Targ. Ps. CXV, 7 (h. text ימישו); a. fr.—B. Mets. 21b מַשְׁמוּשֵׁי מְמַשְׁמְשֵׁי בהו he feels for them (to make sure that he has not lost them). Ib. ממשמש בהו he has been looking after the fruits (which he was carrying, and found out their loss). Erub. 41b למַשְׁמוּשֵׁי להו ווודתא (not בהו) to make shrouds ready for them.

מַשְׁמֵשׁ m. (preced. wds.; cmp. מָשַׁשׁ) *substance.* Y. Ber. III, 6ᵈ bot. מַשְׁמֵשׁ קיים its substance remains visible; מים אין מַשְׁמֵשָׁן קיים (not משמשה, ed. Lehm. משמוש) of liquids there is no substance left (when the spot is dried up).

מַמְשֵׁמִי, מַשְׁמַשְׁנִית f. (preced. wds.) *one who touches everything, thievish.* Gen. R. s. 74 חיה מכירה שהיא מ' he knew her to be inclined to steal. Ib. s. 18 מ' ממש; Yalk. ib. 24 מ' ממש; Yalk. Is. 265 ממש (Deut. R. s. 6 גּוֹנֶבֶת).

מַשָּׁן, v. מִישָׁן.

מִשְׁנָה I m. (b. h.; שָׁנָה I) *lieutenant, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXLIX חקב"ה אין לו ... ולא מ' the Lord has no dux nor eparch nor lieutenant.

מִשְׁנֶה II m. (b. h.; preced.) 1) *repetition.* מ' (ספר) תורה *the Book of Deuteronomy.* Gen. R. s. 3; Yalk. Gen. 4. Meg. 31ᵇ קללות שבמ' ת' וכ' the curses contained in Deuteronomy (Deut. XXVIII, 15—68); a. e.—2) *copy, duplicate.* Snh. 22ᵃ.—3) = next w. Sifré Deut. 161; Yalk. ib. 915 תרגום מביא לידי מ' מ' מביא וכ' interpretation (of the Law, Targum) leads to oral law, the study of the oral law leads to discussion (Talmud).

מִשְׁנָה f. (preced.) *repetition, verbal teaching by repeated recitation; traditional law,* opp. to מִקְרָא. Ab. III, 7 כל השוכח .. ממשנתו מפסיק מִשְׁנָתוֹ interrupts his study. Ib. 8 he who forgets one word of what he has learned. Ib. 54ᵇ חקפה עליו משנתו his study was too hard for him. Erub. 54ᵇ כיצד סדר (ה)מ' what was the order of delivery of the oral law? Ber. 5ᵃ (ref. to Ex. XXIV, 12) תורה ... והמצוה זו מ' 'Torah' means the Pentateuch, 'Mitsvah', the oral law; a. fr.—Esp. *Mishnah, a collection of oral laws,* esp. that edited by R. Judah han-Nasi; also *a section of the Mishnah.* Esth. R. to I, 2, a. fr. ששה סדרי מ' the six Orders of the Mishnah; Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7ᵃ, sq. ערכי חמ', v. עֵרֶךְ. Ned. 91ᵃ ראשונה מ' the earliest collection, שנייה מ' the second edition. Y. Keth. V, 29ᵈ bot.; Y. Ter. VIII, beg. 45ᵃ, sq.; a. fr.—Y. Yeb. III, 4ᵈ, a. e. אבי חמ', v. חוֹשַׁעְיָא. Y. Hor. III, end, 48ᶜ וכ' מִשְׁנָתוֹ של the collection made by &c.—Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. ולא מ' עשיתי did I not follow the law of the Mishnah?; ib. וזו מִשְׁנַת החסידים but is this the *mishnah* of the pious (who must act kindlier than the strict law demands)?—Erub. 62ᵇ, a. fr. משנת ר' ... קב ונקי the opinions of R ... recorded in collections are merely a *kab* (few) but pure (incontestable); a. fr.—*Pl.* מִשְׁנָיוֹת. Y. Hor. l. c. גדולות מ' the large collections. Ib. רוב מ' ... שיקט Rabbi embodied (in his collection) most of the collections (of his predecessors); a. fr.

מִשְׁנֶה m. (preced.) *Mishnah-teacher.* Y. Maasr. III, 50ᵈ; v. סָפַר.

מִשְׁנִיּוֹתָא f. pl. (שְׁנַי) *different directions* of the axis of the eyes, *squinting, strabismus.* Bekh. 44ᵃ מ' מבעינו the disqualification from strabismus is derived from *b'ʿeno* (Lev. XXI, 20). Ib. משום משניותא (corr. acc.; Rashi: מִשְׁנַיְיתָא).

מִשְׁנָיוֹת, v. מִשְׁנָה.

משניותא, v. preced. art.

מִשְׁנִין, מִשְׁנָנִים m. pl. (= מִשְׁנִנִים, denom. of מִשְׁנָה) *teachers of Mishnah.* Lam. R. introd. (R. Abba 2); Y. Ḥag. I, 76ᶜ, a. e. סופרים ומ' teachers of Bible and of Mishnah. Ex. R. s. 47 שידהו חמ' יושבין וכ' that the teachers of Mishnah should hold sessions in the morning &c.; a. e.

מִשְׁעַמְמוּתָא, v. שִׁרְעַמְמוּתָא.

מִשְׁעֶנֶת f. (b. h.; שָׁעַן) *crutch.* Gitt. 72ᵇ, sq. חלך על מִשְׁעַנְתּוֹ when he walked on his crutch; a. e.

מַשְׁעֵר m. (denom. of שַׁעַר) *market-commissioner.* Gen. R. s. 98.

***מַשְׁפּוּ** f. (שפר) *wine-sample.* Gen. R. s. 38 (play on שפה, Gen. XI, 1) הא מ' דכולא בישא this sample (proves) that all the wine is bad, v. מִסְתָּיָא.

מִשְׁפָּחָה f. (b. h.; שפח, cmp. ספח) *family, kinship.* Tanh. ed. Bub., Noah 24 (play on שפה, Gen. XI, 1) מ' אחת one kinship (all equally bad, cmp. preced. w.). B. Bath. 109ᵇ מִשְׁפַּחַת אב קרויה מ' the father's kinship is called one's family (not the mother's). Eduy. VIII, 7; Kidd. 71ᵃ משפחת בית וכ' (not משפחות) a family named Beth &c.; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּחוֹת. Tosef. Naz. I, 3, a. e., v. גָּלָה; a. fr.

מִשְׁפָּט m. (b. h.; שָׁפַט) *sentence, judgment; justice, law.* Meg. 2ᵃ top; Snh. 11ᵇ מה מ' ביום וכ' as sentence can be passed in day-time only, &c. Eduy. II, 10 מִשְׁפַּט רשעים וכ' the judgment (punishment) of the wicked in Gehenna lasts twelve months. Tanh. Mishp. 1 בעל זרוע אינו רוצה לעשות דבריו במ' אלא מעביר על המ' a man of might does not care to act according to law, but ignores the law; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּטִים. Ex. R. s. 30 על ידי המ' שנתת להם וכ' through the laws which thou hast given to them, they, having a dispute with one another, go to law and make peace. Ib. נתנו המ' ... התורה בבקר ניתנה in the morning the Law (religious principles) was given, and in the evening the civil law (Ex. XXI, sq.). Midr. Till. to Ps. XXXVI אין קצבה למ' וכ' there is no limit to the judgments for the wicked; a. fr.—*Mishpatim,* name of a Scriptural lesson of a week (Ex. XXI, 1 to XXIV, 18).

מַשְׁפֵּךְ m. (שָׁפַךְ) *funnel.* Kel. III, 8. Tosef. Sabb. VIII (IX), 10; a. fr.—Ab. V, 15 מ' a scholar that learns and forgets easily, cmp. מְשַׁמֶּרֶת.—*Pl.* מַשְׁפְּכִין, מַשְׁפְּכִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 7.

מִשְׁפַּךְ m. ch. (preced.), מ' מַרְמָיְתָא *outpouring (of torrents) from the heights, ravines; slopes.* Targ. O. Deut. III, 17 (h. text אשדת). Targ. Josh. X, 40; a. fr.

מִשְׁפֶּלֶת f. (שָׁפַל, cmp. פָּשַׁל) *a wicker basket carried on a pole over the shoulder.* Kel. XIX, 10. Tosef. ib. B. Mets. VI, 9; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּלוֹת. Kel. XXIV, 9. Shebi. III, 2 מ' של לחך baskets (of foliage for dung) of a *lethekh* each. Ib. מוסיפין על המ' וכ' you may add to the number of baskets (to be put on the dunghills) &c. Y. ib. 34ᶜ top לא יפרוק את המ' he (the Israelite) must not unload the baskets. Cant. R. to VII, 3; a. fr.

מִשְׁרָה f. (b. h.; שָׁרָה) *infusion; steeping*; משרת ענבים *infusion of grapes.* Pes. 44ª תאר משרת וכ' this additional specification of *mishrath* (Num. VI, 3) &c.; a. e.—Tosef. Shebi. VI, 25, v. בְּבִרְסָח.—B. Kam. 102ª, a. e. לאכלה ולא למ' you may use the products of the Sabbatical year 'for eating' (Lev. XXV, 6), but not as substances for steeping, v. מְלוּגְמָא; a. fr.—Esp. *a pond for steeping flax* &c. B. Bath. II, 10 מרחיקין את חמ' וכ' you must keep your pond removed from your neighbor's vegetable garden &c. Ib. 18ᵇ ורקא מ' the legal distance between a pond and your neighbor's vegetable garden; a. e.

מַשְׁרֵוֵי, v. מַשְׁרֵי.

מַשְׁרְנְיָא pr. n. pl. *Mashrunia*, in Babylonia. B. Mets. 107ᵇ בני מ' (Ar. מְרוּשְׁנָ'; oth. Var., v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the community of M. (to which the adjacent forest belonged).

מַשְׁרוֹעָא m. (שְׁרַע) *slippery spot.*—*Pl.* מַשְׁרוֹעִין. Targ. Jer. XXIII, 12.

מַשְׁרוֹעִיתָא (preced.) pr. n. *Mashru'itha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text בּוֹצֵץ).

מִישָׁרֵי, מִ', מַשְׁרֵי m. (שְׁרֵי) *camp, resting place.* Targ. Y. Gen. XXXII, 9. Targ. Ps. XIX, 5 מַשְׁרֵוֵי (מְשָׁרְיָי; Ms. מֵישָׁרָא). Targ. Is. XIII, 22 מֵישְׁרֵי; a. fr.—*Pl.* מַשְׁרְנַיָּן, v. next w.

מַשְׁרְיָא, מַשְׁרְיָתָא, מִשְׁרִי, מִשְׁרְיָא f. same. Targ. O. Gen. XXXII, 9; a. fr.—Constr. מַשְׁרְיַת, מִשְׁרְיַת. Targ. Num. II, 9; a. fr.—*Pl.* מַשְׁרְיָתָא, מַשְׁרְיָן, מַשְׁרְנַיָּן, מַשְׁרִי. Targ. Gen. XXXII, 8; 11 (Y. מַשְׁרְנַיָּן, v. preced.). Targ. Num. XXIII, 10; a. fr.—Snh. 26ª, sq. באפי מַשְׁרְיָתַיִךְ in the face of his camps (soldiers); מַשְׁרְיָתָךְ היכא where are thy soldiers?

מִשְׁרְשְׁיָא, מִשְׁרְשִׁיחַ pr. n. m. *M'sharsh'ya*, an Amora. Snh. 63ᵇ. Ker. 6ª; a. fr.

מִשְׁרַת, v. מִסְרַת.

מַשְׁרַת f. (נָשַׁר) *a depilatory substance.* Naz. 42ª מפני חמ' because he might eventually use a depilatory earth.

מִשְׁרַת, v. מִסְרַת.

מְשָׁרֵת, m. (b. h.; שָׁרַת) *servant, attendant.* Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ מ' ר' מאיר וכ' I was the attendant of R. Meïr on both his flights; a. e.—[Ber. 63ᵇ תותיך מ', v. שָׁרַת.]—*Pl.* מְשָׁרְתִים. Snh. 63ᵇ מְשָׁרְתֵי עכ"ום idolatrous temple-servants.

מָשַׁשׁ (b. h.; v. מוּשׁ) *to feel, grope, search.*—*Palp.* מְשַׁמֵּשׁ q. v.

מַשַׁשׁ I ch., *Pa.* מַשֵּׁשׁ same. Targ. O. Gen. XXXI, 34; 37 (Y. פשפש).

מַשַׁשׁ II, מָשְׁשָׁא, מַשׁ' m. (preced.) *substance, essence; reality.* Targ. Lam. II, 14. Targ. Job XV, 3; a. e.—Ab. Zar. 55ª דע"ז לית בה מ' that there is no reality in idols. Pes. 4ᵇ אטו אמירה דהני מידי מ' אית ביה has their decla-

מִשְׁקַדֵי* m. pl. (שקד) *guards*; מ' חלזוני *snail-shells.* Ab. Zar. 28ᵇ ed. (Ms. M. a. Ar. משקרי).

מַשְׁקָה m. (b. h.; שָׁקָה) *drink, liquid.* Sifra Sh'mini ch. IX, Par. 8 זה היין מ' 'drink' (Lev. XI, 34) means wine. Ib. מ' סרוח spoiled liquid; Pes. 18ª; a. fr.—*Pl.* מַשְׁקִין, מַשְׁקִים. Ib. 17ᵇ מ' האורן מחמת ידים liquids which have become unclean through contact with unclean hands. Ib. שנטמאו מחמת מ' vessels which have become unclean through the liquids put into them; a. fr.—מַשְׁקֵה בית מטבחיא, v. מַדְבַּחַיְיא a. מִטְבָּחַיְיא.

מַשְׁקוֹוֵי, מַשְׁקְוֵי, v. מַשְׁקֵי.

מָשְׁקוֹל, v. מִשְׁקָל.

מַשְׁקוֹלֶת f. (b. h. מִשְׁקֹלֶת; מִשְׁקָל; sub. אבן) *plummet.* Kel. XXIX, 3. חוט המ' plumb-line. B. Bath. II, 13 כנגד המ' measure by the plummet (cutting off all branches as far as they hang over the border line); Tosef. ib. I, 15; cmp. מְטוֹטֶלֶת; a. e.—*Pl.* מַשְׁקוֹלוֹת. Kel. XII, 8 Talm. ed. חמטולטלות ויחמ' (Mish. ed., a. ed. Dehr. מַשְׁקָלוֹת) two kinds of plummets (R. S. *weights*, v. מִשְׁקָל).

מִשְׁקוֹלְתָא, מִשְׁקַלְתָא ch. same. Targ. Zech. IV, 10; a. fr.

מַשְׁקוֹף m. (b. h.; שקף) *cross-piece, lintel.* Ab. d'R. N. ch. XXVI, end מ' העלין the lintel, contrad. to אסקופה. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. Ex. 197 שלשה מזבחות . . . חמ' וכ' our ancestors in Egypt had three altars; the lintel and the two posts; a. e.

מַשְׁקוֹפִי, מַשְׁקוּפִי f. (שָׁקַף) *knock, bruise.* Targ. O. Ex. XXI, 25 (not פְּצִי . . .). Targ. Y. I ib. XV, 25.

מַשְׁקְיָא, מַשְׁקֵי m. ch. 1) = h. מַשְׁקֶה, *drink.* Targ. Lev. XI, 34; a. e.—Koh. R. to III, 9 וחד מַשְׁקוֹוֵי חמימי (some ed. מַשְׁקוֹי, oth. מַשְׁקֵי) one hot drink.—2) = h. מִשְׁתֶּה, *feast.* Targ. Esth. I, 3. Targ. II Esth. IX, 17, sq. מַשְׁקְיָא; a. fr.

מַשְׁקִיצָתָא f. pl. (שִׁקֵּץ) *abominations, idols.* Targ. Y. II Deut. XXIX, 16 מ'ש (corr. acc.).

מִשְׁקָל m. (b. h.; שָׁקַל) *weighing; weight.* Tosef. Ḥull. IX, 9 לקח חימנו במ' if he bought of him by the weight. B. Bath. V, 10 על כל מ' ומ' as often as he uses the weights; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII על כל מ' (corr. acc.). Ib. (ref. to Lev. XIX, 35), v. מִזְרְטָרְנִי. Ker. 5ª לא יניח מ' במ' וכ' he must not use one weighed species as a weight for the other; a. fr.—*Pl.* מִשְׁקָלוֹת. Sifra l. c.; B. Bath. l. c.; v. מָתָה. Tanḥ. Balak 12 מְעַוֵּל ומשקר במ' (not מעולה) committing wrong and fraud in weights; ib. משקר במ' using false weights; Yalk. Num. 765; a. fr.

מִשְׁקַלְתָא, מִשְׁקֶלֶת, v. מַשְׁקוֹלְתָא, מִשְׁקוֹלְתָא.

מִשְׁקַרֵי, v. מִשְׁקַדֵי.

מַשְׁרֵי, v. מִישַׁר.

מֵישָׁרָא I *garden-bed; plain*, v. מֵישָׁרָא.

מֵישָׁרָא II *camp*, v. מִשְׁרֵי.

ration any significance?—Yeb. 102b, v. חָלַץ. Sabb. 152b bot., v. מַמָּשָׁא; Yalk. Gen. 33 מַשָּׂאָה.

מְשַׁשְׁתָּן, part. *Hif.* of שׁוּשׁ q. v. Koh. R. to VII, 19.

מְשַׁתֵּאל m. (שְׁאֵל) *one inquiring of the oracle, augur, diviner.* Targ. Is. III, 2 (h. text קֹסֵם).

מִשְׁתֶּה m. (b. h.; שָׁתָה) *drink.* Keth. 8b כמשתה ראשונים וכ' as those before you drank (the cup of grief) &c.—Esp. *feast, wedding meal* &c. Gen. R. s. 53 מ' גדול מִשְׁתֶּה גדולים 'a great feast' (Gen. XXI, 8) a festive gathering of great men. Keth. 4a, a. fr. שבעת ימי המ' the wedding week. Sabb. 67b עשה מ' לבנו gave a feast in honor of his son. Keth. 8a נערים מ' נגינתם the voices of the youths singing at their banquets. Ber. I, 1, a. fr. בית המ' (the house of a) wedding. Deut. R. s. 1, end; a. fr.—*Pl.* מִשְׁתָּאוֹת, מִשְׁתָּיוֹת. B. Bath. 91a. Ruth R. to IV, 2; Y. Keth. I, 25a מכאן לבירת חוח שהממנים . . . בבירת מ' וכ' from here (Ruth l. c.) this house (of the Nasi) learned to ordain elders at its banquets. Nidd. 16b, v. רָגַל; a. fr.

מִשְׁתְּיִין m. pl. (v. מַשְׁתִּית) *foundations, supports*; trnsf. *faith.* Targ. Y. II XXX, 11, v. מַשְׁתִּירָא.

מִשְׁתּוֹקָא m. (שְׁתַק) *silence.* Targ. Y. Lev. X, 3.—Meg. 18a, a. e. מלה בסלע מ' בתרין a word is worth a Sela, silence is worth two. Ib.; Y. Ber. IX, beg. 12d סמא דכולא מ', v. סַמָּא II.

מִישׁ, מִשְׁתָּא f. ch.=h. מִשְׁתֶּה, *drinking; feast.* Lam. R. to I, 7 דמ' . . . מדכרא she remembers the seven days of her wedding feast. Gen. R. s. 3 . . כן וכן אנא מפקד . . דמִישְׁתּוֹתִי . . this is my order for my wedding feast. Y. Shebi. IV, end, 35c; Lev. R. s. 11, beg., v. פְּרוֹשְׁנַמְיָא. Koh. R. to III, 2 במִשְׁתּוֹהִי at his wedding. Y. Ber. VI, 10c bot. למִשְׁתִּיתְהִי וכ' to the wedding of &c.; a. e.—*Pl.* מִשְׁתָּוָתָא. Esth. R. to I, 9 מִשְׁתְּוָתֵיהוֹן, v. גְּבַר.

מַשְׁתּוּתָא f. ch.=h. מַשְׁתִּית, *foundation.* Esth. R. to I, 9 (play on גַּם a. שׁשתי) [read:] גם וגם מ' של ושתי חגיג וכ' level, level the foundation of Vashti, the time has come &c., v. גַּמְּם.

מַשְׁתֵּי *web*, v. מַשְׁתִּירָא.

מַשְׁתֵּי, מַשְׁתְּיָא, מַשְׁתִּי m. ch.=h. מִשְׁתֶּה. Targ. Is. III, 1. Targ. II Chr. IX, 20. Targ. I Sam. XXV, 36; a. fr.—Sabb. 152a מ' מעלי drinking is more effective. Pes. 103b עקר דעתיה מִמַּשְׁתְּיֵיהּ Ms. (ed. ממשתיא) he has discarded the thought of drinking; a. e.—[Yalk. Is. 289, v. next w.]

מַשְׁתֵּי* m. pl. (preced.) *horsemen watering their horses.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) (expl. שת שתו Is. XXII, 7) מ' אזלין מ' אתיין וכ' one troop watering their horses went, another came, so that they appeared to be very numerous; Yalk. Is. 289 משתי (corr. acc.).

מַשְׁתִּית f. (denom. of שְׁתִי, *pl.* שְׁתוֹת; שׁית) *foundation.* Gen. R. s. 71 (play on בָּגוֹד, Gen. XXX, 11) בא מי שעתיד לִגְדֹּד מַשְׁתִּירָן וכ' he is coming who is destined to cut down the foundation (idolatry) of the gentiles (Elijah the Gadite), v. מְשַׁתְּוִירִין; Midr. Till. to Ps. XC, 1 מַשְׁתִּירְתּוֹ של עכו"ם the foundation of idolatry. Gen. R. s. 75 (ref. to השתות, Ps. XI, 3) Jacob שהוא מַשְׁתִּירְתּוֹ ויסודו וכ' who is the foundation and basis of the world; (Yalk. Ps. 653 עֲתִידִית עולם, v. עָתִיד). Koh. R. to II, 5 מַשְׁתִּירְתָּהּ של ארץ the foundation (centre) of the earth. Ib. to II, 12. Midr. Sam. ch. XXVI.

מִשְׁתִּיתָא *drink*, v. מִשְׁתְּיָתָא.

מַשְׁתִּי, מַשְׁתֵּי, מַשְׁתִּיתָא f. (שְׁתִי II) *web.* Targ. Jud. XVI, 13, sq.—Nidd. 58a. Ex. R. s. 42, end משתי בישתא, v. מַסְכָּה II.

מִשְׁתַּמּוֹדַע m. (v. אִשְׁתְּמוֹדַע) *acquaintance, friend.* Targ. Ps. CXLII, 5.

משתמידה, prob. to be read: מַשְׁתִּירָמָה m. (שְׁתַם) *borer, siphon.*—Y. Erub. X, 26d top, expl. דְּיוֹבִיט.

מֵת m. (b. h.; מוּת) *dying, dead; corpse.* Ber. 3b בפני המת in the presence of a dead body; דברי של מת affairs concerning the dead. Ib. 18b, a. e. קשה רמה למת וכ' the gnawing of the worm is as painful to the buried corpse as a pin &c.; a. v. fr.—מת מצוה, v. מִצְוָה.—*Pl.* מֵתִים, constr. מֵתֵי. M. Kat. 20a מתי מצוה, v. מִצְוָה. Ber. 18b. Tosef. Sabb. VI (VII), 1 לבין המ' to the graveyard; a. v. fr.—Snh. 55a, a. fr. משמש מת coition with *membrum mortuum.*

מָתָא, v. מֵיתָא I a. II.

מָתָא f. (=מאתא; אֲתָא; cmp. מָקוֹם; Mand. מאתא; Assyr. mâtu, constr. mât *land*, v. Schr. KAT2, p. 510; 568) *home, place, town.* Men. 85a (prov.) למת ירקא שקול Ar. a. Ms. K. (Ms. M. לבית; ed. למתא ירקא) carry vegetables to the home of vegetables; Ex. R. s. 9 למתא ירקא; Yalk. Ex. 182 למ' דירקא. Sabb. 145b bot. (prov.) במ' שמאי שלא במ' וכ' Ms. M. (ed. בלא מ') at home my name (will give me my position), abroad, my dress. B. Kam. 113b בר מ' אבר מ' מיעבט one citizen may be levied upon for the delinquent taxes of a fellow citizen. Snh. 112a בני מ' citizens (taxpayers, after a residence of twelve months); ריצבי מ' residents (after thirty-days). Yeb. 17a מָאתַיִם, v. רַחֲפַנְיָא; a. v. fr.—*Pl.* (fr. מתוחא, v. P. Sm. 2246) מַתָּוָתָא *settlements.* Gitt. 7a מ' דארעא וכ' small Palestinian places. Erub. 21a מ' מבלעין וכ' (ruined) settlements within a distance of &c.—מתא מחסיא, v. מְחַסְיָא.

מַתַּאי pr. n. m. *Mattai* (abbr. of מַתִּתְיָהוּ), *Matthew*, a disciple of Jesus. Snh. 43a (in a passage omitted in most editions), חמשה תלמידים היה לו לישו מ' וכ' Jesus had five disciples; M. etc. Ib. (by way of play on מַתַּי, Ps. XLII, 3, a. XLI, 6) מַתַּי, v. בּוּגְיָי.—V. מַתְּנָא.

מַתְּאִים m. (תָּאַם) *twin-; esp. twin-leaf, the central rib of a branch of palm-leaves.* Y. Succ. III, beg. 53c; v. תְּרוּמָת.

מַתְּאִירְמוֹת *f., pl.* (preced.) *twin-teeth (bicuspids), molar teeth.* Bekh. VI, 4 חמ' Mish. (Talm. ed. 39a

I מַתּוֹן pr. n. *Mathun*, 1) name of an Amora. Y. M. Kat. III, 83[b] top. B. Kam. 96[a], sq.; Succ. 32[a] Ms. M. (ed. יוחנן).—2) name of a woman. Ber. 20[a], v. next w.

II מָתוֹן m., מְתוּנָה f. (מָתַן) *slow, careful, considerate, patient.* Hor. 14[a], v. מְקֻשָּׁה. Ber. 20[a] (a proverb cited, when a person was fined for attacking a Samaritan woman named מתון חירינו דאמרי אינשי מ' מ' ארבע וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) that is what people say, *mathun, mathun* (to be slow) is worth four hundred Zuz. Tosef. Sabb. VII (VIII), 24, sq.; a. e.—*Pl.* מְתוּנִין, מָתוּנִין; f. מְתוּנוֹת. Ab. I, 1 דנו מ' בדין be careful in judgment. Tosef. Makhsh. I, 8 טיפין מ' (R. S. to Makhsh. II, 4 תחוכות) slow (interrupted) drops, opp. טפה אחר טפה; a. e. [Chald. מָתוֹן, v. מְתִינָן.]

מָתוֹן* Y. Sot. I, beg. 16[b] ולא מתוך מ' אלא מתוך וכ', a corrupt., prob. arisen from a tautography of מתוך; read: ולא מתוך דבר של אימה (v. Maim. Sot. IV, 18, a. Num. R. s. 9; B'er hag-Golah to Shulh. Ar. Eben ha-Ezer 178 suggests מָדוֹן, corresp. to מריבה in Maim. l. c.).

מְתוּנָא c. (מְתַנָּא, v. מְתַנָּא) 1) *reeky, foul.* B. Bath. 19[b] במ' when the straw is foul.—2) (noun) מ', מְתוּנְתָּא f. *reeky, infiltrated earth.* Ib. 18[a] קשה וכ' מ' ground infiltrated (with urine &c.) is injurious to the wall. Ib. 19[a] חיזקא מ' the damage caused by &c. Pes. 47[b] במתונא Ar. a. Ms. M. 2 (ed. במיתונא; Ms. M. 1 במתינה) it means swampy earth (which cannot be crushed to powder).

מְתוּנָה v. מָתוֹן II.

מְתוּנְתָּא, v. מְתוּנָא.

I מָתוֹק m., מְתוּקָה f. (b. h.; מתק) *sweet, pleasant.* Cant. R. to V, 16, v. חֵרֵךְ; Num. R. s. 10, beg.; a. fr.—*Pl.* מָתוּקִין, מְתוּקִים; מְתוּקוֹת. Erub. 18[b]; a. fr.—Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים, v. מְתִיקָה.

II מָתוֹק m. *Bitter Apple* or *Cucumis* (v. מְתִיקָה 2). Shebi. III, 1; IX, 6 עד שירבש המ' until the *mathok* begins to dry up; [R. S. a. l. *the juice of the dung*].—Y. ib. III, beg. 34[c], expl. פְּקוּעָה.

מְתוּקָה, v. מָתוֹק I.

מְתוּקָן m. (חָקַן) *perfected, well-arranged, finished,* esp. *fruits properly tithed.* Dem. IV, 7 אינו מ' the tithes have not been given of it. Nidd. 15[b], a. fr. חזקה אין חבר מוציא . . . דבר שאינו מ' the presumption is that a *haber* will not let go out of his hands anything not perfected (according to law); a. fr.—*Pl.* מְתוּקָנִין, מְתוּקָנִים. Ib.; a. fr.—Yoma 71[a] וכ' . . . חיים a prolonged, blessed and perfect life.

מְתוּרְגְּמָן m. (תִּרְגֵּם) *interpreter.* Lam. R. to I, 13 (ref. to Esth. VII, 5) וכ' למ' . . ואמר ואמר King Ahasver spoke to the interpreter, and the interpreter to Esther; Yalk. Esth. 1058; (Meg. 16[a] תורגמן).—Esp. a) *translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. IV, 4 לא יקרא למ' וכ' one must not read

מְתוּשְׁלַח m. (מָשַׁךְ) *poet.*—*Pl.* מְתוּלָּאִים. Targ. Y. Num. XXI, 27; O. מְתַלָּאִים (ed. Berl. מָתַלָּאִים). Targ. I Sam. XXIV, 14 מְתַלָּאִים Bxt., v. מְתָלָא.

מְתוּשְׁלַח m. (מָשַׁךְ) *poet.*—*Pl.* מְתוּלָּאִים. Targ. Y. Num. XXI, 27; O. מְתַלָּאִים (ed. Berl. מָתַלָּאִים). Targ. I Sam. XXIV, 14 מְתַלָּאִים Bxt., v. מְתָלָא.

מְתוּתָא, v. מְתָא.

מְתוּתָא, v. מְתָא.

מְתוּתְיָא, מְתוּתִי m. (אֲתָא; cmp. מְתָיָא) *being carried, desire.* Targ. Y. Gen. III, 16 מְתוּתִיךְ (h. text תְּשׁוּקָתְךָ). Ib. IV, 7; a. e.

מְתוּתְיָא, v. מְתָיָא.

מְתוּתָא f. (אֲכַל I) *relish, preserve.* Pes. 43[a] קריבו לו מתכולתא Ms. M. (ed. קריבו לו מתכילתא) bring me something to go with the meat. Sabb. 77[b] (phonetic play) מ' מיתי תכלית דא Ar. (ed. מתכולתא מתי תכלה דא, Rashi a. Ms. O. מתוכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) *m.*, 'when will this end?'

מְתוּתָא, v. מְתָא.

מְתוּתָא, v. מְתָא.

מְתוּתְיָא, מְתוּתִי m. (אֲתָא; cmp. מְתָיָא) *being carried, desire.* Targ. Y. Gen. III, 16 מְתוּתִיךְ (h. text תְּשׁוּקָתְךָ). Ib. IV, 7; a. e.

מְתוּתְיָא, v. מְתָיָא.

מְתוּתָא f. (אֲכַל I) *relish, preserve.* Pes. 43[a] קריבו לו מתכילתא Ms. M. (ed. קריבו לו מתכולתא) bring me something to go with the meat. Sabb. 77[b] (phonetic play) מ' מיתי תכלית דא Ar. (ed. מתכולתא מתי תכלה דא, Rashi a. Ms. O. מתוכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) *m.*, 'when will this end?'

מְתוּתָא m. (b. h.; denom. of תֶּבֶן) *shed for straw* &c. Erub. VII, 5; Tosef. ib. IX (VI), 17; a. e.

מִתְבְּרָא m. ch.=h. מַשְׁבֵּר. Targ. II Kings XIX, 3; Targ. Is. XXXVII, 3. Targ. II Sam. XXII, 5 (h. text מִשְׁבְּרֵי); Targ. Ps. XVIII, 5 (h. text וחבלי). Targ. Ex. I, 16 (G. ed. Dien. מ'; h. text אבנים); a. e.

מִתְבְּרָא m., *pl.* מָתְבְּרִין (תְּבַר) =b. h. מִשְׁבָּרִים, *breakers, waves.* Targ. Ps. XLII, 8.

מְתַג (denom. of next w.) *to bridle.* Pesik. Zakh., p. 24[b] את מְמַתְּגוֹ, v. בָּלַם II; Yalk. Deut. 938; Tanḥ. ed. Bab., Ki Thetsé 6 שמתגו (corr. acc.)

מֶתֶג m. (b. h.) *bridle, reins.* Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to מתג האמה II Sam. VIII, 1) לקח אמה אחת מ' חמור וכ' he (Isaac) took one cubit's length of the reins of his ass, and gave it to him (Abimelech) as a sign of friendship (v. Targ. Y. Gen. XXVI, 31).

מִי, מְתָגָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 31 (v. preced.).—[Sabb. 51[b] bot., v. מְתָנָא.]

מְתַדְּמְרוּ f., v. דַּמַּר.

מְתוֹאָרָא, v. מִתְאָרָא.

מְתוֹבְתָא, מְתוֹבִיתָא f. (יְתַב) *seat.* Targ. Jud. V, 11 מְתוֹבְתַת ed. Lag. (oth. ed. מְתוֹבַת) constr.—V. מְתִיבְתָא.

מְתוֹוְיָא, v. מַתְוְיָא.

מְתוֹוָתָא, v. מְתָא.

מְתוֹר, מְתִיר m. (אֲתָא; cmp. מְתָיָא) *being carried, desire.* Targ. Y. Gen. III, 16 מַתְּרִיךְ (h. text תְּשׁוּקָתְךָ). Ib. IV, 7; a. e.

מְתוֹרָ, v. תָּוָךְ.

מְתוּכִילְתָא f. (אֲכַל I) *relish, preserve.* Pes. 43[a] קריבו לו מתכילתא Ms. M. (ed. קריבו לו מתכולתא) bring me something to go with the meat. Sabb. 77[b] (phonetic play) מ' מיתי תכלית דא Ar. (ed. מתכולתא מתי תכלה דא, Rashi a. Ms. O. מתוכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) *m.*, 'when will this end?'

for the translator more than one verse at a time. Ib. עד כדי שלא יפסוק הכתוב occupying no more time (in rolling the scroll) than the translator requires for interpreting the verse last read; a. e.—b)=אֲמוֹרָא q. v. Ḥull. 142ª ר' חוצפית חמ'. Ex. R. s. 3, end; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִים נין ... Koh. R. to VII, 5. Ib. to IX, 17. Pes. 50ᵇ; a. e.

מְתַרְ', מְתוּרְגְּמָנָא ch. same. Targ. Gen. XLII, 23.—Targ. Ex. IV, 16; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִין. Targ. II Chr. XXXII, 31.

מְתוּרְדִין, v. מִיתוֹרְדִין.

מְתוּשְׁע m. (denom. of תֵּשַׁע) *a group of nine.*—*Pl.* מְתוּשָּׁעִים. Y. Shebi. I, 38ᵇ חשבון מ' the aggregate quantity (of one cake of figs) for each nine trees; v. מְשׁוּפָּשׁ.

מְתַח (b. h.) *to extend, stretch* (cmp. מְשַׁךְ, משח). Kil. VI, 9 המותח זמורה וכ' if one trains a vine from one tree to another. Sabb. 75ª המותח חוט וכ' he who pulls the thread of a seam (bringing the ends closer together), v. infra. Gen. R. s. 3, a. e. שלא תאמר מיכאל הירה מותח וכ' lest you say, Michael stretched (the world) in the south &c., v. מָדַד; Midr. Till. to Ps. XXIV מְתָחָהּ. Y. Ber. I, 2ᵈ top אדם מותח אהל וכ' when one stretches a tent-cover, in course of time it becomes loose; Gen. R. s. 12, end; Yalk. Is. 314.—Gen. R. s. 10, end, v. *Nif.*—[Yalk. Prov. 961 סיפר לחיות מיתח v. מְתַכְּתֵּךְ.]—Part. pass. מְתוּחָה; f. מְתוּחָה; *pl.* מְתוּחִין, מְתוּחִים; מְתוּחוֹת *stretched, extended*; (of a bow) *bent*; trnsf. (of judgment) *ready to be discharged, aimed.* Kel. XXI, 3. Gen. R. s. 35 ... איזהו מדת הדין שהיתה מ' כנגד ומתוחה וכ' that very judgment which was aimed against Israel, did the Lord turn and aim against the Egyptians. Y. M. Kat. III, 83ᶜ top הדרן מ' כנגד וכ' judgment is ready against the whole family. Pesik. R. s. 38; a. fr.

Pi. מִיתַּח same, esp. *to straiten straps; to bring objects closer together.* M. Kat. I, 8 אם מְמַתְּחִין you may also straigten (bed-straps). Ib. 10ª מְמַתְּחוֹ .. ומיתחין שאם 'you may stretch', means when it (a strap) is lax, you may straiten it; Y. ib. I, 80ᵈ bot. Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 מחוסרין .. למתחן need ... stretching. Midr. Till. l. c., v. supra. —Y. Sabb. XIII, beg. 14ª המְמַתֵּחַ צדדין (ed. Krot. המתח צדדיו, corr. acc.) he who brings the ends of two pieces close together (by pulling the thread up and knotting it), v. supra; Y. Kil. IX, end, 32ᵈ המְמַתֵּחַ צדדין (or המַמְתִּיחַ צדדיו); a. e. *Hif.*; not

Nif. נִמְתַּח *to be stretched, spread, drawn.* Snh. 38ᵇ נמתחו אבריו his limbs were stretched (shaped); (Ab. d' R. N. ch. I נתקשרו); Yalk. Gen. 15. Ib. 16 חזרו ונמתחין והולכין (ib. also מותחין); Gen. R. s. 10, end (מותחין) they (the works of creation) continued to extend (develop). Y. Ber. I, 2ᶜ bot. ימתח הרקיע (or ימתח) let the firmament be stretched out. R. Hash. 22ᵇ ימתח על הכמוד shall be stretched on the pillory. Y. Hor. II, 46ᵈ נמתחה הקשת the bow was bent (euphem. for *erection*). Yalk. Ps. 796 נמתחה החרב the sword (of judgment) was drawn; (Tanḥ. B'midb. 7 נמשכה; ib. ed. Bub. 7 נשמטה).

Hithpa. חִתְמַתַּח same. Tanḥ. Ḥayé 3 והיו הולכין ומתמתחין they would have gone on spreading &c.

מְתַח ch. same. Targ. Ps. CIV, 2. Ib. LXIV, 4 Ms. (ed. משחו, v. מְשַׁח II).—Ib. L, 4; a. e.—Part. pass. מְתִיחָא, מְתִיחָה ('מיתו'). Ib. VII, 13; a. e.—Gen. R. s. 63, a. e., v. זְרָהָא.

Af. אַמְתַּח same. B. Mets. 107ᵇ משום אַמְתּוּחֵי אשלהון for pulling their ropes (to drag boats), v. אַתָּא. Ib. אי מַמְתְּחֵי וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) if they can pull their ropes all along the shore, they will walk there. Keth. 85ª, v. אֲשָׁלָא; a. e.

Ithpe. אִיתְמְתַח *to extend, spread.* Targ. Job XV, 29.

מְתָחָא m. (preced.) 1) *extension.* Targ. Ps. XIX, 5 מְתַח (constr.).—2) *tent-pin.*—*Pl.* מְתָחָתָא. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 20 (not מַתָּחָא); a. fr.—3) (with גִּירָא) *bow-string.* —*Pl.* constr. מְתָחֵי. Lev. R. s. 5 (expl. יתר, Ps. XI, 2) מ' גירא.

מַתְחָלָא m. (תְּחַל; cmp. חוּתְחָלָא) *the calyx surrounding the date in its early stage.* Keth. 77ᵇ.—*Pl.* מַתְחָלֵי. Pes. 52ᵇ; Ber. 36ᵇ, v. שׁוֹמֵר.

מַתְחָתָא f. (מַתַּח) *stretching*; מ' דמגילתא *the borders of stretched* parchment, distinguishable by their darker color. Gitt. 88ª דרדיעא ברית מ' דמ' when the borders of the document are distinguishable (evidence that nothing has been cut off).

מַתַּי pr. n. m., v. מַתַּאי.

מַתִּי, v. מוּת.

מָתַי (b. h.) *when?* Ber. I, 1 מְמָּ Ar. (ed. מֵאֵימָתַי). Midr. Till. to Ps. IV, 3; 5 עד מ' וכ' how long will you &c.? Succ. 56ᵇ; a. fr.

מַתְיָא f. Part. *Af.* of אֲתָא. Ned. 81ª מ' לידי וכ' leads to (may cause) &c.; a. fr.—[מַתַּיָּא, v. מֵיתָא.]

מַתְיָה, מַתַּיָּה pl. n. m. (abbrev. of מַתַּתְיָהוּ) *Mattia* (Matthew). Shek. V, 1 (Mish. ed. מַתַּתְיָה). Eduy. II, 5 (Ms. M. מתתי). Yoma VIII, 6; Ab. IV, 15, a. fr. מ' בן חרש.—Y. Orl. I, 60ᵈ top מ' מן דברתה ר'.

מַתִּיב, Targ. Y. I Gen. IV, 8 אפין מ', v. מְתִיבַ.

מְתִיבְתָא, מִתִּיבְתָא I f. (יְתִב; v. יְשִׁיבָה) 1) *seat, sitting,* esp. *school, academy; council.* Targ. I Chr. XI, 25. Ib. IV, 22 מִתִּיבְתַּ (constr.); a. e.—Ber. 18ᵇ אפס מ' דר' the college of R. E.—Ib. מ' דרקיעא the heavenly session (of the departed scholars). B. Mets. 86ª מ' דרקיעא וכ' וכולהו and all those participating in the heavenly session declared &c. Yeb. 105ᵇ; a. fr. 2) *the proceedings at college, subject of discussions.* B. Kam. 117ª מסיים מ' דיומא לרבנן he finished up (reviewed) the subject discussed that day before the scholars. Ib. לישייר מר במיתַ' דלמחר study carefully the subject of discussion for to-morrow; a. fr.—*Pl.* מְתִיבָאתָא, מִתִּיבָתָא. Gitt. 6ª כיון דאיכא מ' because there are colleges (in Babylonia). Ib. מ' בגירסייהו וכ' the colleges are engrossed in their theoretical studies.

מְתִיבְתָא II f. (תּוּב) *answer, argument.*—*Pl.* מְתִיבָתָא. Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top כל אילין מ' וכ' the same arguments which &c.

מַתְּיָה, v. מַתְיָא.

מַתְּיִן, v. מַתְנָן.

מַתִּיכְלָא f. (חכל, *Taf.* of פִּכְלַי or פִּכְלָא; cmp. מְשִׁיכְלָא) *apothecary's pot.* Targ. Job XLI, 23 מחתי ed. Lag. (ed. Wil. מְתַכִּי).

מַתִּיכְלָתָא f. (preced.) *basin.* Ḥull. 46b (Rashi מישיכלתא).

מַתִּין, מְתִּין, v. מְתַן.

מַתָּן, (מָתָן) m. ch.=h. מְתוֹן, *slow, careful.* Targ. Y. I Lev. XXIV, 12 (ed. Amst. מַתְּרַן; Y. II מְתוּן); Targ. Y. I Num. IX, 8 מַתָּן ed. Amst. (oth. מְתִין; Yr. II מתון).—*Pl.* מָתְרִין, (מְתוּי). Ib. Targ. Cant. V, 12. [The form מַתָּן, מַתְרַן fr. מתי=מתח.]

מַתְּנָא, v. מְתוּנָא.

מַתְּנָה f. (מָתַן) *deliberation, consideration.* Gen. R. s. 67 בא לו עשו במ׳ Esau planned against Jacob with deliberateness (taking his time for revenge); Yalk. ib. 115.

מַתְּנוּת f. (preced.) *slow motion,* opp. מְהִירוּת. Gen. R. s. 10.

מַתְּנְתָא f. (מְתַן) *that which is waited for, hope.* Targ. Job XVII, 15 מַתְּנָתִי.

מַתִּיק m., **מְתִיקָא** f. (מְתַק) *sweet.*—*Pl.* מְתִיקִין, מְתִיקֵי; מַתִּיקֵי, מְתִיקָן. Targ. Cant. II, 5 (ed. Amst. מַתִּיקָן).—Meg. 6a, v. כְּנָרָא I.

מַתִּיקָה f. (מְתַק) 1) *sweet taste.* Y. Ber. V, 9a top.—2) *seasoning, relish.* B. Mets. VII, 1.—3) מיני מ׳ *sweetmeats, delicacies; sweet drinks.* B. Kam. 85a. Y. Orl. II, 62b top. Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים. Y. Ned. VII, 40b bot. הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מ׳ he who vows abstinence from *tirosh,* is forbidden all kinds of sweet (unfermented) drinks; a. e.

מַתִּיר m. (נָתַר, *Hif.*) 1) part. Hif. of נָתַר q. v.—2) *that which makes an object permitted for enjoyment.* Zeb. II, 3 המ׳ *the blood* (the sprinkling of which makes the sacrifice fit for eating or for the altar); a. fr.—*Pl.* מַתִּירִים, מַתִּירִין. Ib. IV, 3; Meïl. II, 9 כל שיש לו מ׳ whatever may become permitted through a certain act, e. g. the meal-offering by taking a handful for the altar. Ib. מַתִּירֵיהֶן those things which cause it to be available. Ib. 10b דבר שיש לו מ׳ a thing (sacrificial object) which requires an act to make it permissible, is not subject to מְעִילָה, until the things by which it is made available have been offered on the altar.—Bets. 3b דבר שיש לו מ׳ a thing which may become permitted (being prohibited only for the day). B. Mets. 53a הוה ליה דבר שיש לו מ׳ it would be considered a thing which can be made fit (by redemption); a. fr.

מתירקנה, Y. Ab. Zar. I, 39c, v. מוֹתַרְנֵקִי.

מַתָּךְ m. (נָתַךְ) *cast metal; molten image.* Targ. I Kings VII, 16; 23 (h. text מצק). Targ. Is. XLVIII, 5.

מַתְּכָא f., constr. מַתְּכַת *same.* Targ. Ex. XXXII, 4. Targ. Jud. XVII, 3 (ed. Lag. מתכה). Targ. Is. XXX, 22; a. fr.—*Pl.* מַתְּכָתָא. Targ. O. Num. XXXIII, 52 (Y. מַתְּכְוֹת, fr. מַתְּכוּ).

מַתְּכוּלִיתָא, v. מְתוּכְלִיתָא.

מַתְּכוֹנֶת f. (b. h. תָּכַן; מְתֻכָּנֶת) *measure, required amount.* Tanḥ. Ki Thetsé 9 שהיה שמם חקוק עליהם במ׳ הלבנים (the lists) in which their names were recorded with their daily task of bricks. Yalk. Ex. 182 מתכונות הלבנים *pl.*—Ker. 6b בכל יום היה מחקן במתכונתה he might prepare every day the quantity of frankincense required for the occasion.

מַתְּכוֹת, v. מְתֻכָּת.

מַתְּכִילְתָא, v. מְתוּכְלִיתָא.

מַתֶּכֶת f. (נָתַךְ) [*molten*] *metal.* Kel. XIII, 6 עץ חמשמש את המ׳ the wooden part of a utensil which is subservient to the metallic part. Ib. 7 עשאו של מ׳ he replaced it by a metallic tooth; a. v. fr.—*Pl.* מַתָּכוֹת.—כְּלֵי מ׳ metallic vessels, utensils, tools &c. Ib. XIV, 1. Ḥull. I, 6; a. v. fr.

מָתַל I ch.=h. מָשַׁל II, 1) *to speak mataphorically, recite a mashal.* Targ. Ez. XII, 23; a. fr.—Pes. 114a מתלא מַתְלִין they have a saying (witticism) about it in the West. Y. Dem. I, 21d top; a. e.—2) *to banter, sneer.* Targ. Prov. XIV, 9 (h. text יָלִיץ).—3) *to place beside, to compare.* Y. Dem. l. c. (play on שְׁמֻרָה) שמר מרה מאן מ׳ ליך וכ׳ guarding bitterness—who classed thee among the spices? Ib. (play on כּוֹסְבָּרְתָּא) מאן מַתְלִיךְ וכ׳, v. כּוֹסְבָּרְתָּא.—Part. pass. מָתִיל; f. מְתִילָא; *pl.* מְתִילִין, מְתִילָן; מְתִילֵי *compared, comparable.* Targ. Koh. XII, 2; a. e.—Ḥull. 59b כאריא מ׳ is compared to a lion.—B. Mets. 83b לאו כחיותא מ׳ are they (robbers) not like wild beasts?—Ber. 53b, v. infra; a. fr.

Af. אַמְתֵּיל 1) *to recite a mashal.* Targ. Ez. XXI, 5.—2) *to propound a riddle.* Targ. II Esth. I, 3.

Ithpe. אִיתְמְתִיל, אִיתְמַתִּיל, אִיתְמַתַּל *to be compared, to be like.* Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XLIX, 13 (not אִמְתִּיל); a. e. —Snh. 95a כנסת . . ליונה אידמתילה the community of Israel is compared to a dove; Ber. 53b מְתִילָא Ms. M. (ed. מחליא, מחלירה, corr. acc.); Sabb. 49a אמתיל, read: אִמְתִּילָא; a. e.

מַתָּל II, מַתְלָא m. (preced.) 1)=h. מָשָׁל, *parable, witty saying, riddle, comparison; by-word.* Targ. Prov. I, 6 (some ed. מיתלאה, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37.—Targ. I Sam. XXIV, 14 (Bxt. מְתוֹלָא, v. מָתַל). Targ. Num. XXIII, 7; a. fr.—Y. Dem. I, 21d top. Pes. 114a, v. preced.—Gen. R. s. 48, end מ׳ אמר the proverb says; a. fr.—2) *plausible reason,* v. אַמְתֵּיל. Y. Yoma III, end, 41b מצאו מ׳ לדבריהן offered good reason for their doing so. Y. Keth. II, 26c bot.—*Pl.* מַתְלִין, מַתְלָיָא, מַתְלֵי. Targ. Y. Deut. I. c.—Targ. Prov. I, 1; a. fr.—Snh. 38b . . . ר׳ מאיר בפרקיה חוה דריש תילתא מ׳ R. M., when holding sessions, used to spend one third of the time on legal subjects, one third on homiletical preaching, and one third on parables (illustrating Biblical verses). Lev. R. s. 28 תלת מאון דמ׳ וכ׳ three hundred parables on the fox; a. fr.—Targ. II Chr. IX, 1 מוֹתְלָנָן.

מָתְלָא, v. מְתוֹלָא.

מִתְלַאת, v. מַתְלָא.

מָתְלַחֲם m., *pl.* מִיתְלַחֲמִים (b. h.; לֶחֶם, cmp. לָחַם) *professing attachment, flatterers, hypocritical sympathizers.* Sifré Num. 85 (ref. to Num. XI, 1 [read:] אין כמתאוננים אלא כמ' וכן הוא אומר ותרגנו וכ' *k'mithon'nim* means like those who pretend to sympathize (with their neighbors' troubles, v. אוֹנֶן), and even so we read (Deut. I, 27) *vatterag'nu* &c. מהו ותרגנו שהיו מדברים כמ' וכ' what does *vatterag'nu* mean? They were speaking like sympathizers (with ref. to Prov. XXVI, 22); Yalk. Num. 732. Sifré Deut. 24 (ref. to Deut. l. c.) מלמד שהיו יושבים ... ואומרים דברים כמ' ומתרגנים כמ' שנ' וכ' which intimates that they sat in their tents and spoke words like sympathizers and formed crowds like sympathizers, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. ib. 805. Ib. בוכין ומבכין כמ' (or כמתלחם, sing.; not כמת לחם) weeping and moving to tears like sympathizers.

מִתְמְחָא, מְתַמְחָא, v. מְחִי I.

מָתַן [*to stretch,*] (cmp. ארך) *to be long, slow; to wait*; esp. (of fruits taken off the tree) *to lie over for complete ripening.* Toh. IX, 5 שרמחונו שיהו וכ' that they (the olives) may lie over so that they be easy to crush; ib. שרמיתונו that they may lie over until they be ripe for salting; Tosef. ib. X, 10 שרמתירים ושרמלחם (*Hif.*) to let them lie over &c.

Hif. הַמְתִּין 1) (neut. verb) *to last, remain fresh, keep.* Makhsh. VI, 2 בשביל שרמתירנו (Maim. in comment. ed. Dehr. שרמיתונו) that they may remain fresh (Maim.). Sabb. XXIII, 5 (of a corpse) בשביל שירמתין (Ar. שִׁרְמָתַן, *Nif.*) that it may be preserved.—2) *to keep, to let* (*fruits*) *lie over.* Tosef. Makhsh. l. c., v. supra.—3) *to wait, tarry, postpone.* Ḥull. II, 4. Ib. 47b המתירנו לו עד וכ' postpone his circumcision until &c. Y. Pes. X, 37d אילו נמתין וכ' (not מיתין) if we were to wait (with the recital of the exodus) until &c. Gen. R. s. 18 (play on ויחבששו, Gen. II, 25) לא המתירנו בשלוהן וכ' they did not remain in their happiness for six hours; a. fr.—4) *to be slow, patient.* Ab. d'R. N. ch. I שיהא אדם מתין בדבריו ואל יהא מקפיד על דבריו that man should be slow and patient in giving his opinion, and not angrily insist on his words.

מְתַן ch. same, *to cause delay, to let wait.* Targ. Job XXXII, 4 (h. text חִכָּה).—Part. pass. מְתִיר *waiting, detained,* fr. which מְתִין, מְתִּין *to wait for, hope; to be slow.* Targ. Lam. II, 16. Targ. Esth. II, 12. Targ. Ps. LVI, 7. Ib. CXXX, 5 מְתוֹן נסיב וכ' Ms. (ed. אַמְתִּירֵנִית *Af.*); a. e.—Yeb. 63a be slow in taking a wife, opp. קפוץ.—V. מְתִין.

Af. אַמְתִּין *to tarry, remain; to wait.* Targ. Y. I Gen. II, 25 (v. Gen. R. s. 18, quot. in preced.). Ib. XXXI, 28 לא אַמְתַּנְתַנִי thou didst not wait for me (give me an opportunity, h. text נכשחני). Targ. I Chr. IV, 18; a. fr.—Yeb. 91b אירבעי לה לאַמְתּוּנֵי she ought to have waited.

מְתַן=מָאתָן, v. מָאָה. Targ. O. Num. XVI, 2; 17 ed. Berl.

מַתָּן m. (b. h.; נָתַן) *giving, gift.*—מַתַּן תורה giving of the Law, *revelation at Mount Sinai.* Ber. 58a bot. Gen. R. s. 34; a. fr.—שכר מ' *reward.* Ab. II, 16; a. fr.—מ' דמים *sprinkling* or *smearing the blood* (on the altar &c.). R. Hash. 28b; a. fr.—Zeb. VIII, 10 מַתַּן ארבע במ' ארבע blood requiring four applications mixed with &c.; R. Hash. l. c.; Y. Erub. X, end, 26d; Bab. ib. 100a. Ib. מ' ארבע במ' אחת (Zeb. l. c. במיחנה) blood requiring four applications mixed with blood requiring one application; a. fr.—מַתָּא ומַי, v. מַשָּׁא.

מַתְנָא, מַתָּנָא, v. מַתַּנְתָּא.

מַתְנָא, מַתָּנָא pr. n. m. (abbrev. of מתניה) *Matt'na,* an Amora. Ḥull. 42b. Y. Taan. III, 67a top; a. fr.

מָתְנָא c. (חָנַן) *steaming, reeking.* Pes. 111b bot. [read:] אדמ' כרעיה (v. Rashi a. l.; Rashb. אדמותנא, read אדמְתוּנָא; ed. אדמיתניה כרעיא; Ms. M. אדמיתִינָא כרעיה, Ithpe. of חנן) while his foot is still steaming (from bathing). V. מִיתְּנָא.

מַתְנָא, מַתְּ, מַתָּנָא m. (מְתַן; cmp. מְתִיחָא II. fr. מָשַׁח) *cord, strap.* B. Bath. 89a מיתנא Rashb. (ed. מְתָנָא, h. form) the cord of the scales. Men. 35b top (בריה) כל הוכר דכר מיתחלי במת' וכ' Rashi (ed. במו'; Ms. R. 2 במי') whenever it is lifted up by its strap and it (the capsule of the T'fillin) follows after it (the strap not breaking). Erub. 34a לַיתְּיהּ בכוותא ומ' let him bring it down through the window (of the tower) and with a string. Sabb. 51b סגי לה במי' בעלמא (Ms. M. במיתגא, incorr.) a mere string would have been sufficient for controlling the animal. B. Mets. 113b מאן דאסר מי' דכיתנא וכ' he who ties a rope of moist flax around his loins. Y. Ned. III., beg. 37d בו', v. חָגַר I; a. e.

מָתָנָה, v. preced.

מַתָּנָה, v. מַתַּנְתָּא.

מַתָּנָה f. (b. h.; נָתַן) 1) *gift, present, donation; grant, privilege.* Y. Peah III, 17d bot. איזו היא מ' .. מ' וכ' what is a *mattanah?* All my property be given to—as a gift from now, contrad. to דְּיֵאתֵיתִיקִי. B. Bath. 147a מניין למַתָּנַת שכיב וכ' how can it be proven that the donation of one expecting to die is legal by Biblical law (without formal possession)? Kidd. 6b, a. fr. מ' ע"מ להחזיר שמה מ' a present made with the condition that it must be returned, is legally a present (the recipient's property for the time being); a. v. fr.—*Pl.* מַתָּנוֹת. Ber. 5a; a. fr.—מַתְּנוֹת כהונה, v. פְּרִיוּנָה.—Tosef. Dem. II, 7 מ' גבולין the priestly privileges outside of the Temple. Ib. 8 יש לו במ' has a right to priestly gifts. Tosef. Peah II, 13 ארבע מ' בכרם there are four gifts for the poor connected with the vineyard; Ḥull. 131a מַתָּנוֹת עניים; a. fr.—2) (Lev. VIII, 15) *sprinkling or smearing the blood* (on the altar &c.). Zeb. V, 1 מ' אחת מהן וכ' one of those applications if omitted makes the sacrifice invalid. Ib. VIII, 10 הנתין מ' אחת וכ' blood of a sacrifice which requires only one application if mixed with blood &c., v. מַתָּן; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 3 ארבע מ' על וכ' four applications (with the finger dipped in the blood) at the four corners. Ib. 4 שתי מ' שהן ארבע two sprinklings appearing like four, i. e. towards two opposite corners of the altar; a. fr.

מַתְנֵי m. ch. (תְּנֵי)=h. מִשְׁנֶה, *teacher of the Mishnah.* Keth. 8b, contrad. to מִקְרֵי.—V. מַתְנִיתִין.

מַתַּנְיָה, מַתַּנְיָה (b.h.) pr.n.m. *Mattaniah*, 1) original name of Zedekiah, king of Judah. Pesik. R. s. 26; a. e.—2) name of an Amora. Y. Bets. I, 60c bot. Y. Keth. IV, 28d bot.; a. e.

מַתְנֵי m.=מַתְנִי. Y. Ḥag. I, 76c; Midr. Till. to Ps. CXXVII לא ספר ולא מ' neither a Bible teacher nor a Mishnah teacher.—*Pl.* מַתְנֵרְנִיָּא, מַתְנֵרְנִין ... Y. Ḥag. l.c.; Midr. Till. l.c. מַתְנִירִין (fr. מַתְנִי). Num. R. s. 12 מַתְנֵרְנִיָּה; Lam. R. to I, 3 מַתְנֵנְיָא.

מָתְנַיִם m. du. (b. h.; מָתְנָא, cmp. מָתְנָא) *loins*. Nidd. 13b Pirké d'R. El. ch. XXXI אזור מָתְנָיו וכ' the girdle of the loins of Elijah. Ib. ch. XXX בְּמָתְנֵיהּ, v. הַרְהוּר. Snh. IX, 2; a. e.

מַתְנִיתָא f. ch.=h. מִשְׁנָה, *Mishnah*, esp. (in Babli) *collection of Mishnahs not embodied in the Mishnah of R. Judah*, as Boraitha, Tosefta &c., contrad. to מַתְנִיתִין (abbr. 'מתני) *our Mishnah*, i. e. the Mishnah proper. Targ. Y. Ex. XXVI, 9.—Taan. 21a מתניתין ... אי איכא שאיל לי במ' דר' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.) if there be one that will ask me something from the Mishnah of R. Ḥiya or of R. Oshia which I cannot answer from our Mishnah. Y. M. Kat. II, beg. 81a מַתְנִיתָן צריכה לדר' חייא וכ' our Mishnah needs (for explanation) that of R. Ḥiya, and R. Ḥia's needs ours. Ib. מַתְנִיתָא דר' וכ' the collection of &c.; a. v. fr.—Trnsf. *school, college*. Pes. 101b במ' דבי וכ' at the school of the house of Rab Hinek &c. (where Mishnah was taught). Keth. 104a bot.; a. fr.—[Y. Ned. IV, 38c bot. מתניתין נסבין וכ', read: מַתְנִירִינִין.]—*Pl.* מַתְנִיָּתָא. Ber. 25b קשיין אהדדי מ' the two Boraithas quoted contradict each other!—Nidd. 33b ותני מ' (some ed. מתניתא) and he teaches Mishnahs.

מַתָּן, מַתָּנָן pr.n.=h. בָּשָׁן, *Bashan*, the country east of the Jordan, v. בּוּתָנָן. Targ. Num. XXI, 33. Targ. I Chr. V, 12 (ed. Lag. בו', Var. ed. Rahmer בבי מ'=בבמתנן); a. e.

מַתְנָא, *pl.* מַתְנָנְיָא, v. מַתְנָנִין.—[מַתְנָנְיָא *smoking*, v. תְּנַן.]

מַתָּנָא, מַתְנָא, מַתְּנָא f. ch.=h. מַתָּנָה, *gift, grant, donation*. Targ. Num. XVIII, 6, sq. Ib. 11; a. fr.—B. Bath. 153a ההיא מ' וכ' a deed of donation in which was written &c. Ib. 40b דגיטא ודמ' the protest against a letter of divorce or of donation. Ib. מ' כמירתא a deed of donation intended to be kept secret; a. fr.—*Pl.* מַתָּנָן, מַתְּנָתָא. Targ. Y. Num. XXV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 17; a. fr.—Sabb. 10b תרתי מ' דתורא the priestly portions from two oxen (Deut. XVIII, 3). Ḥull. 131b. Y. Snh. II, end, 20d כ"ד מ' the twenty four priestly gifts, v. כְּהוּנָּה; a. fr.

מְתַפְּנְקוּ, v. מְפַנְקוּ.

מָתַק (b. h.) 1) *to be sweet, palatable*. Ukts. III, 4 עד שתמתוקו until they are made palatable (by pressing). Gen. R. s. 85 יִמְתַּק לכם may it be sweet to (well agree with) you, v. בָּסַס.—2) *to partake with delight, smack, gnaw*. Yalk. Job 910 (ref. to Job XXIV, 20) שמתק רמה מהם the worm gnawed at them with delight; Gen. R. s. 33 שמיתקו רמה מהם (*Pi.*) the worms did &c.—Yalk. Prov. 962 סופו לתיות מותק עלוי shall finally feed on him; ib. 961 מותח (corr. acc.).

Pi. מִיתֵּק 1) *to partake with delight*, s. supra.—2) *to sweeten, season*. Tosef. Bets. III, 15 אין מְמַתְּקִין וכ' you must not (on the Holy Day) sweeten a mustard mixture by dipping a live coal into it; Sabb. 134a; Y. Bets. IV, 62c bot. Sabb. 90a למתק קדרה to season a dish. Ber. 5a מלח מְמַתֶּקֶת וכ' salt seasons the meat; a. fr.—Trnsf. *to pacify*. Y. Ab. Zar. II, 42a top והוא יודע למתק וכ' he knows how to calm the great Ocean. Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) תמר ... ובקשנו למַתְּקָהּ וכ' Tamar still endures in her bitterness (hostility), and we attempted to sweeten her (by bribery), 'but the melter has refined in vain' (Jer. VI, 29).—3) *to indulge*. Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמְמַתֵּק וכ' he who indulges his passion in his youth (v. מְנוֹן).—Taan. 9b, v. infra.

Hif. הִתְמְתִיק *to sweeten*. Cant. R. to V, 16 (play on ממתקים, ib.) ה' לחם וכ' he sweetened (softened) the word for them; Num. R. s. 10, beg.

Hithpa. הִתְמַתֵּק *to become sweet, to be quieted*. Y. Ab. Zar. l. c. מִתְמַתְּקִין ... בשעה שהמים when the waters praise their Creator, they grow calm. Gen. R. s. 13, a. e. מִיתַּמְּתְקִים הן בעבים (some ed. ממת, corr. acc.) the salt water becomes sweet in the clouds; Taan. 9b Ms. M. (ed. ממתקין, corr. acc.).

מְתַק ch. same, v. מִיתֵּק.

Pa. מַתֵּק *to taste, suck* (v. preced.). Ab. Zar. 18b טמש בהא ומ' בהא he dipped one finger (into it) and sucked the other.

Ithpa. אִתְמַתֵּק *to become sweet*. Targ. II Chr. XIII, 5.

מַתְקוֹלְתָא f. (תְּקַל I)=h. מִשְׁקוֹלֶת, *plummet*. Targ. Job XXXVIII, 5. Targ. II Kings XXI, 13.—[Pes. 50b, v. בַּתְקַלְתָּא.]

מַתְקָל m. (תְּקַל II) *stumbling, offense*. Targ. Is. VIII, 14 (ed. Wil. מַתְקֵל). Targ. Prov. XII, 13 (not 'מִתְּ; h. text מוקש).—[Targ. Ps. CV, 37, read: לְמַתְקָלָא, v. תְּקַל II.]

מַתְקָל, מַתְקָלָא m. (תְּקַל I)=h. מִשְׁקָל, *weight*. Targ. Ex. XXX, 34. Targ. Lev. XIX, 35; a. e.—Y. Sabb. XX, 17c bot. מ' זוזא the weight of a Zuz; a. e.—*Pl.* מַתְקָלִין, מַתְקָלֵי. Targ. Lev. XIX, 36 (some ed. קְנָן ...). Targ. Deut. XXV, 15; a. e.—Bekh. 50a עשרין מ' במתקל דינרא (not במתקלי) twenty times the weight of a (Tyrian) Denar.

מַתְקָלְתָא f. same, *selling by weight*. Pes. 50b שכרי אשתו מ' Ms. M. (ed. מתקול) 'the earnings of his wife' means when she goes around selling (wool) by weight (but does not refer to woven garments).—*Pl.* מַתְקָלָן, v. preced.

מַתְקָנְתָא f. (תְּקַן) *a firm, decided solution*. Yoma 70a לא משכחת לה מ' וכ' (Ms. M. 2 מתרצא) (from the words of the Mishnah) you cannot arrive at a decided answer, but you must adopt either &c.

מַתְרִיתָא f. (תְּרָא I)=h. מַשְׁרָה, *infusion*. Targ. O. Num. VI, 3 (ed. Berl. מַתְּ).

מתרין, Koh. R. to III, 9, v. שְׁרֵי *Af.*

מָת׳, מְתַרְכָּא f. (תְּרֵךְ)=h. גְּרוּשָׁה, *divorced woman.* Targ. O. Lev. XXI, 14. Ib. XXII, 13 (Y. מִיתַּרְכָּא, not מִית׳). Targ. O. Num. XXX, 10 (Y. מִתַּ׳); a. e.

מִתְרַמְרוּ, Targ. Prov. VI, 30, v. דַּמַּר a. רוּם I ch.

מִתְרַמְרְמִיזָתָא f. (רמרם, *Palp.* of רוּם) *subject for self-elevation, object of contempt.* Targ. Ps. XXII, 7 (h. text בּוּז, cmp. preced. w.).

מְתַרְצָא, v. next w. a. מְתַקְּנָתָא.

מָתַרְצָתָא f. (תֶּרֶץ) *sustained version, a tradition the objections to which have been met successfully,* opp. מַשְׁבֶּשְׁתָּא. Sabb. 121[b]; Pes. 99[b] bot.

נ

נ *Nun,* the fourteenth letter of the alphabet. It interchanges with מ q. v.; with ל, q. v.; with ר, cmp. זָרַח a. זָנַח; שָׁנַיִם a. תְּרֵין; with ר as preformative letter, cmp. רצב a. נצב.—נ frequently inserted, a) in place of Dagesh forte, e. g. מַדַּע=מַנְדַּע; מְדִרוֹן=מְנְדִרוֹן;—b) to avoid a hiatus, as נִיחָה, אֲרִיחוּ &c.—ָ_, ֵ_ן, ָא—afformative, e. g. גַּזְלָן, גַּזְלָנָא.—ן, Nûn emphaticum, as אוֹרְרִיתִי=אוֹרְרִיתִין; esp. epenthetic Nun between verb and suffix, e. g. בְּרָאנַן, Targ. Gen. V, 2; a. fr.

נ׳ as numeral letter, *fifty,* v. א׳.

נָא I, נָה=אֲנָא. Y. Ter. V, 43[c] bot. ואוף נא וכ׳ I, too, think so. Y. Ber. IV, beg. 7[a] וְנָא אמרית וכ׳ and I gave a reason for it; a. fr.—V. לֵינָא, דְּנָא.—*Pl.* נָן. Y. B. Kam. II, beg. 2[d] מה נן אמרין וכ׳ why do we say &c.; a. fr.

נָא II m. (also adverb) (b. h.; cmp. נע) 1) *hurried, half-done.* Pes. 41[a] bot. אכלו נא if he ate it (the Passover lamb) half-done. Ib[b] ישנו בבל תאכל נא is subject to the law (Ex. XII, 9) &c. Tosef. Macc. IV (III), 1, contrad. to חַי. Men. 78[b] מצה נא, v. דְּחַנָּא; a. fr.—2) *slender, fine, brittle.—Pl.* נָאִין f. נָאוֹת. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 [read with R. S. to Kel. III, 2:] חוסקו וחנאין (=ודק נאין) if the vessels were heated but turned out brittle. B. Bath, 97[b] (expl. פרנסות, ib. VI, 2) נאות ומגופרות thin, but lined with pitch; Tosef. ib. VI, 3.

נָא III (b. h.) *I pray, prithee.* Yoma IV, 2; a. fr.—Ber. 9[a], a. e. אין נא אלא וכ׳, v. בַּקָּשָׁה.

נאגא *soot* (?). Lam. R. to IV, 8 (ref. to שָׁחֹר, ib.) כהרא נ׳.

נָאגָא m. (נגא, corresp. to h. נקע, cmp. Syr. נגעא P. Sm. 2284) *small cleft, cavity.—Pl.* נָאגֵי. Kidd. 61[a]; B. Bath. 103[a] (some ed. נָגָנֵי; Ms. M. חַרְצֵי; Ms. H. נָגָנֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Arakh. 25[a] נגאני; Yalk. Lev. 677 מינגני (corr. acc.).—B. Kam. 61[b] top, v. בָּאגָא.

נאד, v. נוֹד.

נָאדֵי m. (נדי, v. נוּד) *flying off.* Sot. 45[b] רישא דנ׳ ונפיל it was the head (of the murdered man) that flew off and fell (at a distance from the body). Ned. 16[a] הוה נ׳ מן וכ׳ Rashi (ed. only נ׳) flew off from, i. e. rejected the reason given by A.

נָאֶה m., נָאָה f. (b. h.; =נאוה, v. אוּת) *suited, becoming; handsome.* Tanh. B'shall. 11 נ׳ שירה וכ׳ it is meet to sing unto the Lord. Sabb. 133[b]; Naz. 2[b] סוכה נ׳ a handsome Succah; a. fr.—Ib. I, 1, v. נָוֶה.—*Pl.* נָאִים, נָאוֹת. Sifra Aḥăré, end (ref. to Lev. XVIII, 26 ישמרתם אתם נ׳ אתם שומרים וכ׳ you are the proper persons to guard them (the laws of chastity), because you opened (were the first to observe) them. Tanh. Mas'é 4 הם נ׳ ולבושיהם נ׳ חם נ׳ לארץ וכ׳ they are handsome, and their garments are becoming, they are suited to the land, and the land to them. Ned. IX, 10 בנות ישראל נ׳ הן אלא וכ׳ the daughters of Israel are good-looking, but misery disfigures them. Sabb. l. c. Sifré Deut. 320 (ref. to Deut. XXXII, 19) מימה שהם נ׳ לו וכ׳ because they are pleasing to him (he calling them sons and daughters), they are bold before him. Tosef. Sot. II, 3 יולדת נ׳ she will bear handsome children; Y. ib. III, 18[d] bot. נָעִים; a. fr.—נָאוֹת f. pl. (noun) *beauties.* Lam. R. to II, 2 (ref. to נאות, ib.) כל נָאוֹתֶיהָ של יעקב all the beauties (excellent men) of Jacob. Yalk. Ex. 244 (ref. to ואנוהו, Ex. XV, 2) אגיד נאותיו ושבחו של וכ׳ I will tell the excellencies and praises of &c.; ib. אדבר בנאותיו ושבחיו; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 בנביאתו שבחו (corr. acc.); Yalk. Cant. 988 בנוריתיו ובשבחו, read: בנוֹרוֹתָיו, v. נוֹר. Treat. Sof'rim III, 13 הרבות בנאות שלו speak much of his excellencies. Lam. R. introd. end, v. קִינָה; a. fr.—נָאֶה (adv.) *becomingly, well.* Tosef. Yeb. VIII, 4, a. e. דידרש נ׳ preaches well, וכ׳ מקיים and acts in conformity (with his words).

נָאָה f. (b. h., v. preced.) *marked off, distinguished place.—Pl.* constr. נְאוֹת. Deut. R. s. 7 end בנ׳ דשאים של באר in the grass-covered oases around the well.

נָאָה *to be becoming* &c., v. נאי.

נָאוֶה m., נָאוָה f. (b. h.; preced. wds.) *beautiful.* Naz. I, 1 אהא נ׳ Y. ed. (Mish. ed. נָוֶה); Bab. ed. נְאֶה) I will be good-looking (let my hair grow; a substitute for נָזִיר, v. בִּינוּר). Cant. R. to I, 5 וכ׳ במעשה אבותי and I am beautiful (worthy) through the deeds of my fathers; וכ׳ בפני קונו beautiful in the sight of my Master; וכ׳ אני במדבר and I proved worthy in the desert; a. fr.

נְאוּסָא* pr. n. pl. *Nausa.* Erub. 83ª Bunios sent to Rabbi a modius דמן נ' (Var. נאסא, נסא, נאונסא, נאנסה, v. Rabb. D. L. a. l. note 50) copied from the standard measure of N., v. קונדסא.—[Perh. our w. is ναός *temple* where the standard measures were kept.]

נְאוּצָא, נְאוּץ, נְאוּף, v. sub נִיא.

נְאוֹת, v. אוֹת.

נאזאי, v. גִּירְזוּאֵי.

נָאָה, נאי (b. h.; cmp. אוֹת) *to be becoming, handsome.* *Pi.* נִיאָה *to beautify, decorate.* Succ. 10ª לְנָאוֹתָהּ to decorate it (the Succah); a. e.

Nif. נִיאָה, *Hithpa.* הִתְנָאָה 1) *to adorn one's self.* Naz. 2ᵇ (ref. to ואניהו, Ex. XV, 2) אֶתְנָאֶה לפניו וכ' I will adorn myself before him with good deeds; Sabb. 133ᵇ הִתְנָאֶה וכ' adorn thyself before him &c. R. Hash. 26ª חוטא בל יִתְנָאֶה a sinner must not adorn himself (when appearing before the Lord to ask forgiveness). Gen. R. s. 16 (play on שחם (נִינְוֵה) מִתְנָאוֹת מישראל (not מתגאות) they (the goverments) adorn themselves with what they take from Israel; a. e.—V. נָוָה I.—2) (cmp. הָנָה *Nif.*, a. אות) *to be pleased, to enjoy, make use.* R. Hash. 11ª beautiful trees לְהִתְנָאוֹת בהן בני אדם (Ms. M. לֵיהָנוֹת מהן) for men to enjoy their beauty. Snh. 21ᵇ שלא יתנאה בשל וכ' that he make no use of a copy that his fathers have written; (Tosef. ib. IV, 7 שלא יהא נהנה).

נָאִים, part. of נום.—[נָאִין, נָאִים pl. of נָאֶה, a. נָא II q. v.]

נְאָלָא I m. (אלי II, v. P. Sm. 2260) *lamenting, howling.* Snh. 59ᵇ ירוד נ' (Rashi ירוד נאלה; Yalk. Gen. 15 תנין שוטח), v. רָוַד.

נְאָלָא, נְאָלָה II m. (לְאֵי, v. P. Sm. 2260) 1) *fatigue, heavy load*; cmp. אִיבְצָנָא. Targ. Y. Deut. XXI, 3 דלא סליק דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא בני שעבוד דנור Ar., read: שעבוד דנור being a gloss interpreting נאלא); cmp. Targ. Y. Num. XIX, 2.—2) *incubus, asthma* believed to be caused by a demon בן נפלים. Bekh. 44ᵇ (ref. to רוח קצרה or קצרית, Mish. ib. VII, 5) מאי ניהו נאלה Ar. (Rashi נאלת or נאלה, read נאלה; missing in Talm. ed.) what is it? Nâla. [Prob. version: מאי ניהו נ' מאי נ' תנא רוח בן נפלים וכ'.]

נָאַם *to speak*, v. נום.

נֶאֱמָן m. (b. h.; אֱמֶן) *faithful, trustworthy.* Ber. 60ª, v. רוֹפֵא; a. fr.—Esp. *neĕman, one who can be relied upon in matters of tithes and T'rumah*; cmp. חָבֵר. Dem. II, 2; Tosef. ib. II, 2 המקבל עליו להיות נ' וכ' he who takes upon himself the obligations of a *neĕman*, must give tithes both of what he eats &c. Dem. IV, 6; a. fr.—*Pl.* נֶאֱמָנִין, נֶאֱמָנִים. Tanḥ. Vayesheb 5; a. fr.

נָאנָאי f. (a corrupt. from mamma, μάμμη; cmp. Syr. נגא, P. Sm. 2387) *mammy, aunty, old maid, slave.* Sot. 42ᵇ (ref. to איש הבנים, I Sam. XVII, 4 a. 23, with play on מערות ib., as if מאה ערות) בר מאה ספי וחדא נ' (Rashi פאפי . . . וחד נ'; Yalk. Sam. 125 וחד נאנאי; Ar. ed. Koh. s. v. כן: . . .) Goliath was the son of one hundred papae (fathers) and one old maid; [Rashi: וחד נ' and one, the *real parent*; Tosaf. a. Ar. וחד נ' and one *dog*; v. Ruth R. to I, 14, a. Midr. Sam. ch. XX].

נָאַף (b. h.) *to be unchaste, voluptuous*, esp. *to have illicit intercourse; to commit adultery.* Lev. R. s. 23 (ref. to Job XXIV, 15) [read:] שלא תאמר שכל מי שהוא נואף בגופו נקרא נואף אפי' בעיניו נקרא נואף do not say, he only who is unchaste with his body is called a *noëf*, but even he who is unchaste with his eye &c.; Pesik. R. s. 24 (corr. acc.); a. fr.—Esp. נוֹאֵף *adulterer, paramour*; f. נוֹאֶפֶת *adulteress.* Ib. Num. R. s. 9; Tanḥ. Naso 4; a. fr.

Pi. נִיאֵף same. Pes. 113ᵇ זקן מְנָאֵף a lewd old man. Nidd. 13ᵇ המנאפים ביד who commit masturbation. Ex. R. s. 31, end, a. e. (prov.) מְנָאֶפֶת בתפוחים וכ' she prostitutes herself for apples and distributes them among the sick, v. גּוּף I ch.—Sot. IX, 9 משרבו המְנָאֲפִים וכ' when the lewd men became numerous, the proceedings against the faithless woman (סוֹטָה) were abolished. Shebu. 47ᵇ עיקב אחר מנאף Ms. M. a. Rashi (ed. נואף) he who follows up the voluptuous (to procure prostitutes for him); a. fr. —(Ḥull. 63ª, v. אָנַף.]

Hif. הֵנְאִיף *to cause illicit intercourse; to bawd.* Shebu. l. c. ת"ל לא תנאף לא תַנְאִיף (Ms. M. only לא תנאף) it says (Ex. XX, 14) 'thou shalt not be lewd', (which implies) thou shalt not assist lewdness.

נַאַף ch., *Pa.* נָאֵף same. Targ. Is. LVII, 3.

נאפון, Y. Sabb. IX, 11ᵈ top וכאפין, read: וכאפין, as Y. Ab. Zar. III, 43ª bot.

נָאַץ (b. h.; cmp. אוץ) [*to press, stamp* in anger, v. Deut. XXXII, 19,] *to be indignant*; *to be bold*; (act. verb) *to reject, insult, blaspheme.*

Pi. נִיאֵץ 1) same. Keth. 8ᵇ (ref. to Deut. l. c.) [read:] דור שאבות מְנָאֲצִים לו הקב"ה וכ' a generation in which the parents insult him, the Lord will &c.; Yalk. Deut. 945 מְנָאֲצִים לפניו. . . .—Sifré Deut. 320 מנאצו, v. נָאַץ. Num. R. s. 7 כל מי שני' לאלהים נעשה זר whoever insults God becomes an outcast (leper). Ib. הם נְאָצוני איתי they insulted me. Ib. מי שמְנָאֵץ בדברי תורה who makes bold with the words of the Law (blasphemes); a. fr.—2) *to threaten.* Mekh. B'shall., Shir., s. 7 מנאץ וכ' . . . חמשה five things did Pharaoh threaten to do; Yalk. Ex. 249. Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 250 הרה עומד ומנ' אחר וכ' stood threatening at the palace &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנָאֵץ *to be insulted.* Midr. Till. to Ps. LXXIV, end עשה בשביל שמיתחרף ומִתְנָאֵץ בעולם . . do it for the sake of thy great and holy Name which is blasphemed and insulted in the world; a. e.

נָאַק, v. נָהַק.

נְאָקָה I f. (b. h.; cmp. אנק) *groaning.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 24) נַאֲקַת החללים the groaning of the wounded. Ib. s. 6; a. e.—Esp. *n'aḳah* (*prayer in distress*), one of the expressions for prayer. Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; a. e.

נְאָקָה II, נָקָא (אֲנָקָה) f. (v. preced.; cmp. ענק) [*longnecked,*] *camel.* Kel. XXIII, 2 (Ar. נקה); Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III נקה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ישרבת הנקה the seat (saddle) on the camel's back. Sabb. V, 1 (51b) נא' (Ms. M. אנ'; Y. ed. הנקה); Y. Bets. II, 61c bot. הנקה.

נָאקַר, Midr. Sam. ch. VII, v. נְקַר I.

נָאקָא, נָקָא ch.=h. נְאָקָה II. Sabb. 51b.—Lam. R. to I, 1 רבתי' (7 חד מאת') Ar. חדא נקא עוירא (ed. אֲנָקָא חדא) a blind camel.

נָאר, v. ניר I.

נָאתָא f. (אוּת) [*joint,*] *seam* of a wound, *cicatrix* (cmp. אַרוּכָה II). B. Kam. 85d, v. כַּרְבִיתָא (Ar. נַעְתָא; ed. נְאָתָא).

*נָבָא *eggs of lice*, Var. in Ar. for אֲנָבָא II.

נָבָא, נָבָא, v. נבי II.

נַבָּאדָא, v. נְבָרָא.

נָבַג, נָבוֹג, נָבִיג (cmp. בוג s. v. בָּאגָא) *to break forth, come to the surface.* Succ. 53b כרינן . . . ונבגי מיא Ar. (ed. וינפקר, v. Rabb. D. S. a.l. note 80; Tosaf. to Bekh. 44b ונבעי) we dig a little, and water bubbles forth. Snh. 82a קברה והדר נבוג he buried the skull, but it came up again; ib. 104a והדר נבג (Mss. F. a. K.); Yalk. Kings 249 נבוג.

נַבְגָא m. (preced.) *shoot, twig.* Pes. 74a נ' בר שרא (Ms. M. נִיבָ'); a twig (of the pomegranate tree) of this year's growth.

נַבְגָא m. (preced.; cmp. b. h. נַקְבּוּק) *a vessel, nabga,* a certain measure, v. אַנְבָּג. Ber. 51b כל תאי נ' וכ' the whole *nagba* is of the wine over which the blessing has been pronounced.

נבדקוס, v. נוּבְהִירְקוֹס.

נָבָה, v. נבי I.

נְבוֹ (b. h.) 1) pr. n. pl. *Nebo,* a town on the eastern side of the Jordan. Sot. 13b (identifying נ' with הר נבו). —2) הַר נ' *Mount Nebo* in Moab. Ib.; a. e.—3) *Nebo,* name of an Assyro-Babylonian deity. Snh. 63b; a. e.—[Tosef. Pes. II (III), 20 נ', הירו, נ' חיירן, v. בּוֹהַיְרִין.]

נְבוּאָה f. (b. h.; נבא) *prophecy, inspiration.* Y. Hor. III, 48b bot. (ref. to Zech. III, 8) אין מופת אלא נ' *mofeth* means prophetic gift. Cant. R. to III, 4; Gen. R. s. 44, v. חַטָּפָה. Koh. R. to I, 1 נתלה נבואתן בעצמן their prophecy went by their own names ('the words of—'). B. Bath. 12a from the day of the destruction of the Temple ניטלה נ' וכ' prophetic inspiration was taken away from the prophets and given to &c. Y. Macc. II, 31d bot.; Yalk. Ps. 702 שאלו לנ' וכ' prophecy was asked, what is the sinner's punishment?—Meg. 14a נתקיימה נבואתיך thy prophecy has come true. Ib. היכן נבואתיך where is thy prophecy? Ib. לדעת 'to know' (Ex. II, 4) to know what will be the end of her prophecy; a. v. fr.—*Pl.* נְבוּאוֹת.

Lev. R. s. 10, beg.; Yalk. Is. 307 נ' פשוטות plain words of prophecy, נ' כפולות repeated words &c. (as *naḥămu naḥămu,* Is. XL, 1); a. fr.—V. נְבִיאוּת.

נְבוּאָתָא, נְבִיאָתָא ch. same. Targ. O. Gen. XV, 1. Targ. Num. XI, 28. Ib. 29 (Y. נבואתיה=נְבוּאָתֵיהּ); a. fr.—B. Bath. 14b כתיב נְבוּאָתֵיהּ גבי וכ' his (Hosea's) prophecy is joined to Haggai &c. (belonging to the twelve Minor Prophets); a. e.—*Pl.* נְבִיאָן. Targ. Ez. XIII, 14, sq.

נְבִיאוּתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבִיאָתָא, v. נְבוּאָה ch.

נָבוּב m. (b. h.; נבב, cmp. בִּיב) *hollow;* trnsf. *hungry.* B. Bath. 12b (homiletic interpret. of Job XI, 12).

*נָבוֹז m. (בוז) *distributor* (of royal largesses), *chief.* Cant. R. to VII, 7 (ref. to נבזביתך, Dan. V, 17) נ' ראשה *naboz* means chief (officer); ib. [read: נְבוֹז בְּזָתָא . . . תמן הינון] (ed. נבוזו בואתך, some ed. נבוזבזתאך) there (in Rome) they name an eparch (a high officer) distributor of largesses (Comes Largitionum).

נבוזבזתאך, v. preced.

נְבוּזַרְאֲדָן (b. h.) pr. n. m. *Nebuzaradan,* a high officer of king Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 46. Gitt. 57b. Snh. 96b; a. e.

נָבוֹךְ m. (b. h.; בּוּךְ) *bewildered, confused, perplexed.* —*Pl.* נְבוּכִין, נְבוּכִים. Mekh. B'shall., s. 1, v. עֶרְבֵּב.

נְבוּכַדְנֶצַּר, נְבוּכַדְנֶאצַּר (also in two words נבו כ') (b. h.) *Nebuchadnezzar,* king of Babylonia. Ber. 57b ראה ביתו של נ' when one sees the ruined palace of N. Ib., a. fr. נ' הרשע. Ex. R. s. 8 (among the four kings that declared themselves gods); a. v. fr.

נְבוּל, v. נִיבּוּל.

נְבוּלָא m. (נָבָל) *mean person, scamp.*—*Pl.* נְבוּלִין. Y. Macc. I, end, 31b איית נ' סגין מאן וכ' there are plenty of mean persons who see their fellowmen taken out for execution (through false testimony) and say nothing (although they could save them).

נְבוּר (כְּפַר) נ' חַיִל, pr. n. pl. (*K'far*) *Nibbur Ḥayil,* v. next w.

כְּפַר נ', נִי, נְבוּרַיָּא, נִבּוּרַיָּא pr. n. pl. *K'far Nibburaya* (prob.=Nimrin, near Tiberias, v. Hildesh. Beitr. p. 60, note 444), mentioned as the home of one R. Judah and one R. Jacob. Meg. 18a איש כ' וא"ל איש נבוד חיל Ms. M. (ed. ג for נ) of K'far Nibburaya, and some say, of Nibbur Hayil; Keth. 65a נבוריא (corr. acc.). Gen. R. s. 7, beg. איש כפר נבוראי (corr. acc.); Koh. R. to VII, 23; Tanḥ. Ḥuck. 6; Pesik. R. s. 14 כ' נְבוּרִין; ib. יעקב ניבראי (read: נְבוּרָאֵי or נְבוּרָאָה); Pesik. Par., p. 35b גבורין (corr. acc.); Num. R. s. 19 ניב' ed. Wil.; Yalk. Gen. 11 כ' צפורי (corr. acc.); Y. Yeb. II, 4a top נְבוּרַיָּה; Y. Kidd. III, 64d bot.—Y. Ber. IX, beg. 12d; Midr. Till. to Ps. XIX, 1 נובריא ed.

Bub. (oth. ed. מבריא, corr. acc.). Y. Bicc. III, 65d top. יעקב איש כ' נ'; Midr. Sam. ch. VII (not בב').

נָבוֹת (b. h.) pr. n. m. *Naboth*, a citizen of Jezreel. Snh. 102b, a. e. (ref. to I Kings XXII, 22) רוחו של נ' the spirit of (the murdered) Naboth. Shebu. 35b בכ' וכ' ... כל שמות all the names (Elohim) mentioned in connection with Naboth (I Kings XXI, 10; 13) are sacred (meaning God).

נְבוּתָא, v. נְבוּאָה.

נְבְזְבָה, נְבְזָבָא f. (=נבזבז, v. בזבז) *present, largess.* Dan. II, 6; a. e.—*Pl.* נְבְזְבָן. Targ. Jer. XL, 5 (ed. Wil. נְבָזְבָן). —נְבְזְבָרְיָתָא (fr. נְבְזְבָרִית), constr. נְבְזְבָרִיַת. Targ. Y. Deut. XXIII, 24.—[Dan. V, 17, v. נְבוֹ.]

נְבַח (b. h.) *to bark.* Y. Yoma VIII, 45b top (of the mad dog) והכלבים נובחין בו and the dogs bark at him; ib. אף הוא נובח וכ' he barks, too, but his voice is not audible; Bab. ib. 83b. Ex. R. s. 20, end; a. e.

נְבַח ch. same. Targ. Ex. XI, 7 למינבח (ed. Berl. למייבח). Targ. Is. LVI, 10 למיבח ed. Lag. (oth. ed. למנ').—Pes. 113a do not live in a place דלא נ' בה כלבא where no dog barks. Erub. 86a, v. גּוּרְיָתָא; a. fr.

Pa. נַבֵּחַ 1) same. Gen. R. s. 59 end ושמע קל כלביא מְנַבְּחִין (not מנחחים) and hears the dogs bark; Yalk. ib. 107.—2) *to produce a dull sound.* Ber. 57a ונבוחי בה נְבוּחֵי v. I טַבְלָא.—Bets. 14a נבוחי מְנַבְּחִין וכ' the sound produced by pounding spices is a dull one, opp. צלול.

נְבָחָן (b. h.) *Nibḥan*, name of an idol. Snh. 63b, expl. *dog* (cmp. preced.).

נְבַט (b. h.; cmp. בטט, v. Friedr. Del. Proleg. p. 98) *to burst forth, to shine.*

Hif. הִבְּיט 1) *to illumine.* Targ. II Esth. I, 2 (in an enigma about nafta) נשפך כמים ומבריט לבירת it is poured out like water and illumines the house.—2) (cmp. הֲצִירִין fr. צִירִין) *to look.* Yalk. Gen. 76 (ref. to Gen. XV, 5) אין הַבָּט אין הסתכל (Gen. R. s. 44 הַבָּטָה q. v.). Pesik. R. s. 21 [read:] האיקונין מְבִּיטִין בה ... הזו a thousand people look at a portrait, every one says, it is looking at me. Ib. ולהַבִּיט בכל אחד ואחד וכ' and for the Lord to look at every one of the Israelites and say &c. Ib. מה לך מביט באלו why dost thou look up to those men?; a. fr.

Pi. נִיבֵּט same, *to have a vision.* Snh. 101b (play on נבט) שנ' ולא ראה he (Nebat) had a vision but did not see (interpret it properly); ib. שלשה נִבְּטוּ וכ'; Yalk. Kings 196.

נְבַט ch. (v. preced.) *to sprout, grow.* Taan. 4a כיון דנ' when it once has sprouted, it grows fast. M. Kat. 18b חדר נ' (the rumor after having died out) comes up again.

נְבָט I (b. h.) pl. n. m. *Nebat*, father of Joroboam I. Snh. 101b, v. נְבַט. Ber. 35b; a. fr.

נְבָט II *Nebat*, an Arabic settlement south-east of Palestine (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nebayoth). Targ. Is. LX, 7 (ed. Lag. a. oth. נביות). Targ. Y. Num. XI, 22. Targ. Ez. XXVII, 21 (h. text קֵדָר).

נְבָטְיָא m. (preced.) *Nabataean.* Y. Shebi. VI, 36b bot. (transl. הקדמני, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61d top נַבָּטָיָה; Gen. R. s. 44 end נְוָטָיָה; (B. Bath. 56a נַפְתּוּחָאָה, נַפְתּוּחָאָה, transl. הקיני, Gen. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 6).—V. נְפָתָיָא, נְוָטֵי.

נְבִי I, נָבָה (cmp. next w.), *Pi.* נִיבָּה *to blow ablaze.* Tosef. B. Kam. VI, 22; B. Kam. 60a, v. לָבָה.

נְבִי II, נָבָא (b. h.; cmp. נָבַע) *to burst forth, blow.*

Nif. נִיבָּא *to be inspired, to prophesy.* Snh. 39b ... יבא ויִנָּבֵא על וכ' let Obadiah come ... and prophesy against &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנַבֵּא, *Nithpa.* נִתְנַבֵּא same. Ex. R. s. 4 ... כמה שלא לִהְתְנַבְּאוֹת ונ' וכ' how much Jeremiah desired not to be a prophet, and yet he prophesied against his will. Sot. 12b נִתְנַבְּאָה שלא מדעתה she prophesied unwittingly. Ib. מִתְנַבְּאָה ואינה וכ' she prophesied but did not know what she prophesied. Meg. 14a ... נִתְנַבְּאוּ לחם וכ' ארבעים forty-eight prophets and seven prophetesses prophesied to Israel &c. B. Bath. 15b; a. fr.

נָבֵא, נָבֵי ch., *Ithpa.* אִיתְנַבֵּי, אִיתְנַבָּא same. Targ. Num. XI, 25, sq.; a. fr.—Meg. 14b ובמקום דקאי ירמיהו הכי מִיתְנַבְיָא אידך how could she (Huldah) dare to prophesy in the same place with Jeremiah? Snh. 96b דאינו לחו לישראל בחורבתא וכ' who had prophesied to Israel the destruction of the Temple. B. Bath. 15b אִינַבּוּר אינבי לאומות העולם (read. אִינַבּוּ; Ms. M. אִינַבְּיאוּ) they prophesied for the gentiles; הכא נמי אירוב אינבי אינבי לע"ג ib. so Job likewise prophesied for the gentiles. Ib. [read:] אטו כולהו נביאי מי לא אִינַבּוּ וכ' (Ms. M. אינביאי, v. Rabb. D. S. a. l. note) did not all prophets prophesy for the gentiles?

נְבִי, נְבֵי, constr. of נְבִיָא.

נְבִיָא m. (b. h.; preced. wds.) *prophet.* B. Bath. 12a אטו חכם לאו נ' וכ' was a scholar never a prophet? Ib. חכם עדיף מן a scholar is superior to a prophet. Meg. 15a; a. v. fr.—*Pl.* נְבִיאִין, נְבִיאִים. Sot. IX, 12 נ' הראשונים the early prophets (of the first Temple). Lev. R. s. 1, beg., v. בְּרֵית. Pes. 66a אם אין נ' הן בני נ' if they (the Israelites) are no prophets, yet they are sons of prophets (they will find what is right intuitively); Y. Sabb. XIX, 17a top. Lev. R. l. c.; Gen. R. s. 74 נְבִיאֵי ישראל Israelitish prophets; נ' אומות העולם heathen prophets; a. v. fr.—נְבִיא (sub. ספר) נְבִיאִים (sub. ספרי) *N'biim, Prophets*, the second division of the Scriptures. Tosef. Meg. IV (III), 18 אין מפטירין בנביא וכ' we read in the Prophets for the Haftarah no more than three verses at a time (to be interpreted). Meg. 21b ובנביא אחד וכ' and when reading from the Prophets (for the Haftarah), one reads and two may interpret. Ib. 27a על גבי נביאים וכתובים מניחין ... you may put ... parts of the Pentateuch on the Prophets or the Hagiographa, but not the Prophets &c. B. Bath. 14b סדרן של נ' the order of the books of Prophets; a. fr.—*Fem.* נְבִיאָה. Pes. 9b וכי חולדה נ' וכ' is the weasel (*huldah*) a prophetess to know &c.? Deut. R. s. 6; a. fr.—*Pl.* נְבִיאוֹת. Meg. 14a; a. e.

נְבִיָא, נְבִיָא ch. same; constr. נְבִי, נְבֵי. Targ. Jud.

VI, 8. Targ. Gen. XX, 7 (O. Ms. II נַבְיָא). Targ. Deut. XVIII, 20; a. v. fr.—Gitt. 57[b] נ' הוה בן וכ' there was a prophet among us who rebuked us &c.; Lam. R. to II, 2 נ' כהנא וכ' a prophet priest was ours &c.; a. e.—*Pl.* נְבִיאַיָּא, נְבִיאַיָּה; (נְבָרִין) נְבָיִן, נְבִיאָן. נְבִיאֵי. Targ. I Kings XVIII, 4. Targ. Num. XI, 29; a. fr.—Kidd. 49[a] נְבִיאֵי the Books of the Prophets, v. preced.—Fem. נְבִיאָתָא, נְבִיאָתָא. Targ. Ex. XV, 20. Targ. Jud. IV, 4; a. fr.

נְבִיאָה, v. נְבִיא.

נְבִיאוּת f. (denom. of נְבִיא) *prophecy, prophetic mission.* Meg. 15[a] בכ' וכ' כל (מקום) ששמו ... (v. Rabb. D. S. a. l. note) wherever the name of a person and that of his father are mentioned in connection with prophecy, it is sure that he was a prophet and the son of a prophet. Snh. 39[b] מפני מה זכה עובדיהו לנ' for what merit was Obadiah granted the gift of prophecy?—Bekh. 45[a] עשו דבריהם כדברי נ' they made their verdicts like those of prophecy, i. e. they gave no reasons for their opinions. B. Bath. 12[a]; Erub. 60[b] אין אלו אלא דברי נ' these are prophetic verdicts, i. e. obviously well-established traditions; a. e.

נְבִיוּתָא, נְבִיאוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIV, 31 ed. Berl. (oth. ed. נביאות, Y. נבואת). Targ. Prov. XXXI, 1. Targ. Y. II Num. XXIV, 15; 21 (Y. I נְבִיאוּתֵי); v. נְבוּאָתָא.—B. Bath. 15[b] עיקר נְבִיאוּתֵיהּ וכ' their main prophecy was directed to &c.; ib. נְבוּאוֹתֵיהּ. Meg. 15[a] בנְבוּאוֹתֵיהּ דמלאכי Ms. M. (ed. בנְבִיאוּתֵיהּ מ', v. Rabb. D. S. a. l. note) in the prophetic book of Malachi.

נְבִיאָתָא, נְבִיאָה, v. נְבִיא.

נְבִיג, v. נְבַג.

נְבִיָּה, v. נְבִיָּא.

נְבָיוֹת (b. h.) pr. n. *Nebayoth*, an Arabic settlement, v. נְבָט II. Targ. Is. LX, 7 (v. נְבָט II).—B. Kam. 92[a] אפי' הכי כל אילי נ' וכ' even if he offers all the rams of N., he will not be forgiven until &c.

נְבִיוּתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבִיָּא, v. נְבִיא.

נְבִיָּא, v. next w.

נְבִירָה, נְבִירִית f. (נָבָא) *sproutings, leaves and flowers.* Ab. Zar. III, 8 (48[b]) מפני שחנ' נושרת עליהן וכ' Y. a. Bab. ed. (Mish. חִנְמָרִית, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) because the foliage of the Asherah drops on them &c., v. נָבֵל. Ib. 48[b] מה שמשבירם בנ' וכ' the benefit conferred upon a plant by its foliage, is neutralized by the disadvantage of the shade. Meïl. III, 8 (14[a]) לא בשיפויי ולא בנ' Rashi (Bab. ed. נְבָרָא; Mish. נְגָרָה) neither by using the shavings nor by using the sproutings (twigs &c. of the dedicated tree); Tem. 31[b] שפויי ונ' Rashi (ed. נִיבָא); Tosef. Meïl. I, 25 נְמָרָא ed. Zuck. (Var. מְנוֹרִית, corr. acc.)

נְבִילְתָא, נְבֵילָתָא, v. sub נְבֵל.

נְבִירוּ, v. נְמִירוּ.

נָבַל (b. h.; cmp. פָּלָה) *to fade, shrivel, decay.* Y. R. Hash. I, 56[d] bot. הֲשָׁלָה נוֹבֶלֶת, v. בּוּל III. Erub. 54[a] חִלְּלוּ נוֹבְלִין, v. חָלָה. Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 7) ונ' ... יבש חצירו צירצו וכ' Abimelech's grass is dried up and his flower has faded, but &c.; a. e.—V. נוֹבֵלָה.

Pi. נִבֵּל 1) *to cause fading; to ruin, deface; to disgrace.* Y. Shebi. I, beg. 33[a] מיכן ואילך הוא מְנַבֵּל פרירותיו after that time (by ploughing an orchard field after the Feast of Weeks) he causes deterioration of his fruits. Ib. IV, 35[b] bot.; Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] אילן שהוא מנבל פרירותיו a tree which fails to mature its fruits; (Ḥull. 77[b]; Sabb. 67[a] שמַשְׁיר, v. נָשַׁר). Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. צואתו נַבְּלִירֵהוּ treat him (the idol) like excrements, make him abominable (change his name cacophemistically). Cant. R. to V, 16 מנבל את עצמו בטיט he begrimes himself by working in clay. Ib. אל תְּנַבְּלוּ וכ' do not degrade yourselves by any evil thing (ref. to Lev. XI, 43; XIX, 28); Num. R. s. 10, beg. Ib. (ed. Amst. p. 240[b]) המְנַבֶּלֶת עצמה who neglects her appearance, opp. מקשטת. Ber. 63[b] (ref. to Prov. XXX, 32 נְבָלָה) כל המנבל עצמו על וכ' he who lowers himself (exposes his ignorance) for the sake of learning, shall finally be raised; Midr. Prov. to ch. XXX אם נִבַּל וכ'; Gen. R. s. 81 אם נְבַלְתָּ עצמך; Ab. d'R. N. ch. XI אם מנבל אדם עצמו וכ' if a man makes himself look offensive (through privations) &c.—Midr. Prov. l. c. (ref. to Prov. l. c.) זו ירון שגזרו לנַבֵּל (not לבטל) נשותיהן וכ' that means the Greeks who decreed to disgrace Israel's women; a. fr.—נ' פיו to make one's mouth turpid; *to talk obscenely.* Sabb. 33[a]; Keth. 8[b]; a. e.—2) (denom. of נְבֵלָה) *to make an animal ritually forbidden by unskillful slaughtering.* Tosef. B. Kam. X, 10 ... המוסר וניבְּלָה if one entrusts his animal to a slaughterer, and he makes it unfit, v. infra.

Hithpa. הִתְנַבֵּל, *Nithpa.* נִתְנַבֵּל 1) *to be defaced, degraded, disgraced.* Y. Yeb. XII, end, 13[a] מי גרם לך להִתְנַבֵּל וכ' what was the cause of thy disgrace (exposure of thy ignorance) in the Law?; Gen. R. l. c. Y. Keth. IV, 28[d] top. וְיִתְנַבְּלוּ חן וכ' they and their offspring shall be disgraced; a. e. —2) *to become ritually forbidden* (נְבֵלָה) *by unskillful slaughtering.* Ḥull. VI, 2 חשוחט ונִתְנַבְּלָה בידו if one cuts an animal and it becomes unfit under his hand; ib. V, 3; Tosef. ib. V (VI), 3; a. e.

נָבַל ch. same, *to be soiled.* Y. Kil. IX, 32[a] bot. דלא יִתְנַבְּלוּן מאניו that his garments may not be soiled.

Pa. נַבֵּל *to disgrace, make vile.* Targ. Am. VI, 8. Targ. Nah. III, 6; a. e.

נָבָל I (b. h.) pr. n. m. *Nabal* the Carmelite. Gen. R. s. 85. Koh. R. to VII, 1, end; a. fr.

נָבָל II m. (נבל) *Nabal* (*Filth*), name of the genius of poverty. Pes. 111[b], v. אִיסְרָא II.

נֵבֶל, נְבַל m. (b. h.; cmp. b. h. נבב, a. אַבּוּב) 1) *leather bottle.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהרו פורטים ... אלא בנ' they opened their mouths with words of levity, saying, David recited his songs only with the bottle (wine).—2) *a hollow musical instrument, lyre* (with a leather body). Y. Succ. V, 55[c] bot. היא נ' היא כנור וכ' *nebel* and *kinnor*

(cithern) are the same, with the only difference of more strings (for the former). Ib. למה נקרא נֵבֶל שהוא מלבין וכ׳ v. לָבַן II on account of the untanned skin and the larger number of strings it shames &c. Arakh. II, 6 לא היו אומרים בני וכ׳ they (the Levite boys) sang without accompaniment of *nebel* or *kinnor*; ib. 13[b] למימרא דנ׳ לחוד וכ׳ does this intimate that *nebel* and *kinnor* are not the same?; a. e.—3) *a leather wind-instrument, a sort of bellows.* Ib. (ref. to Ps. XXXIII, 2 sq.) לעוה״ב אירדי דנפישי נימין דדידה נפיש קלידה כי נ׳ קרי לידה נ׳ because the *kinnor* of the future will have numerous strings (ten strings), and its sound will be loud like that of the *nebel*, it is called *nebel*.—*Pl.* נְבָלִים. Ib. II, 3. Kel. XV, 6 נְבָלֵי חשרה the instruments for secular music; נ׳ בני לוי those of the Levites (in the Temple). Ib. XXIV, 14, v. מְשַׁפְּחַת.

נֵבֶל, נְבָלָא I ch. same, 1) *lyre, nebel.* Targ. Is. V, 12. Targ. O. Gen. IV, 21; a. e.—*Pl.* נְבָלִין, נְבָלַיָּא, נֵבְלִי. Targ. I Sam. X, 5. Targ. Is. XXII, 24; a. e.—2) (from its shape, cmp. Sm. Dict. Ant. s. v. Tela, Amer. ed. 1858, p. 955, explaining pecten and jugum) *the upright loom.* Y. Kil. IX, 32[a] top דלא מוקמה נ׳ דכמר וכ׳ not to put up a loom for wool in front of a loom for linen, on account of the fringes (which may become mixed).

נֵבֶל, נְבָלָא II m. (נְבֵלָה)=h. נוֹבֵלָה, *an inferior variety of figs.* Targ. Jer. VIII, 13. Targ. Is. XXXIV, 4.—*Pl.* נְבָלֵי, נֵבְלֵי. Gen. R. s. 49 הלואי צדיקים דהא אינם אלא צדיקים נ׳ I wished, they were righteous, but they are only righteous men of an inferior quality (cmp. פַּגָּה); Yalk. ib. 83 (some ed. נִיבְלֵי).

נְבֵלָא, v. נְבֵלָתָא.

נְבֵלָה, נִבְרֵי f. (b. h.; נָבַל) *carrion, an animal that has died a natural death.* Gen. R. s. 81, end להוט אחר הנ׳ greedy for carrion. Ukts. III, 3 נְבֵלַת בהמה טמאה the carcass of an unclean animal; a. fr.—Esp. (ritual) *an animal not slaughtered according to the ritual rules* (v. הַגְרָמָה, דְּרָסָה, &c.). Ḥull. II, 4 כל שנפסלה בשחיטתה נ׳ whatever has become unfit through faulty slaughtering, is called *n'belah*, contrad. to טְרֵפָה. Ab. Zar. 67[b] sq. כל הראויה לגר קרויה נ׳ וכ׳ that which is fit for the stranger (Deut. XIV, 21) is called *n'belah* (the eating of which is a punishable offence), whatever is unfit for the stranger (putrefied &c.) is no longer called *n'belah.* Ker. 21[a] נְבֵילָתוֹ מנלן whence do we derive the prohibition to eat it when unlawfully slaughtered? Y. Shebi. IV, 35[a] bot. (in Chald. dict.) בשר דנ׳ forbidden meat; Ḥull. 95[a] בָּשָׂר נ׳, opp. בשר שחוטה. Ib. מותרות נ׳ משום they are permitted as far as *n'belah* is concerned, i. e. they do not make unclean (Lev. XI, 39); a. v. fr.—*Pl.* נְבֵלוֹת, נִבְרֵיוֹת. Ib.; Shek. VII, 3 אברים נ׳ if found cut in limbs, they are forbidden, opp. מותרות. Eduy. VIII, 1. Ib. V, 1; a. fr.

נְבָלָה f. (b. h.; נָבָל) 1) *meanness, obscenity.* Treat. Der. Er. ch. II מְדַבְּרֵי נ׳ those talking obscenely. Ib. הדר בנ׳ עם אשתו who lives with his wife in an obscene manner; a. e.—*Pl.* נְבָלוֹת. Ex. R. s. 24 (ref. to Deut. XXXII, 6) עם נבל שעשו נ׳ וכ׳ 'a disgraced people', for they did disgraceful things, as it is said (Ps. LXXIX, 2), they made 'the disgraced' of thy people food &c. (taking נְבָלָה as if from נָבָל).—2) *destruction.* Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62 (play on וְנָבָלָה, Gen. XI, 7) נ׳ משפתם (עמהם) אעשה through their own lips I shall bring destruction upon them.

נְבָלוּת f. (b. h.; preced. wds.) *obscenity, levity.* Sabb. 33[a] פה נ׳ obscene talk, v. נָבָל *Pi.*—Lev. R. s. 5 (play on חנבל, Am. VI, 5) דברי נ׳ words of levity, v. נָבֵל.

נִבְלָא, נְבֵלָא ch.=h. נִבְלָה. Targ. O. Deut. XXI, 23 נִבְלָתֵהּ ed. Berl. (oth. ed. נִבְלֵהּ; Y. נִבְלַת גושמיה) his corpse. Targ. Lev. XXII, 8 (some ed. נְבָרְלָא); a. fr.—B. Bath. 110[a]; Pes. 113[a] (prov.) פשוט נ׳ בשוקא וכ׳ (נשוש) flay a carcass in the street and earn a living, and say not, I am a noble priest.; a. fr.—*Pl.* נִבְלָתָא. Ib. חפוך בנ׳, v. חָפַךְ.—[Targ. Job V, 16 נבילתא ed. Lag., Ms. ניבלתא, read with ed. Wil. נְבָלְתָא.]

נָבַע (b. h.; cmp. נָבָא a. בעבע) 1) *to burst forth; to flow, gush.* Ned. 41[b] מעין חנובע, a bubbling spring, v. בּוּרְכָּם.—2) *to give forth, utter.* Midr. Till. to Ps. XVI וחרו נובעות וכ׳ and they (the kidneys) poured forth wisdom &c.; ib. to Ps. I; Gen. R. s. 61, beg.; Tanḥ. Vayigg. 11 וחרו נובעין וכ׳; a. e.

Hif. הַבְרִיעַ 1) *to cause bubbling, fermenting* (of ointment). Koh. R. to X, 1 אינו מבאיש ומַבְרִיעַ וכ׳ . . . זבוב one dead fly does not spoil and cause to ferment the ointment of the apothecary, but by a single sin which one commits &c. (ib. IX, 18).—2) *to utter* (speech). Ib. מַבְרִיעִים דברים they utter words (of praise).

נְבַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 21; a. e.—Part. נָבְרֵיעַ. Targ. Prov. XVIII, 4.—[Targ. Job VI, 10 וְאַבּוּעַ some ed., read: וְאַבּוּעַ, v. בּוּעַ a. בְּעַע.]

Af. אַבַּע as preced. *Hif.* Targ. Prov. I, 23. Ib. XV, 28; a. fr.—Taan. 25[b] (first time in Hebr. Dict.) אַבַּע מימיך (Ms. M. first time אַר) let thy waters spring forth. B. Bath. 151[b]; Keth. 91[a] מחינא לכו בסרולא דלא מַבַּע דמא we shall strike you with the thorn which makes no blood flow (i. e. excommunication). Sabb. 88[a] וקא מַבְּעָן אצבעתיה דמא blood burst forth from his fingers.

***נַבְעָה,** name of a *plant* (νᾶπυ?). Y. Ned. VII, beg., 40[b], [prob. to be read: נַנְעָה].

נָבַר (cmp. בָּרָה) *to dig*; (of the swine) *to turn the ground up* with the snout. Tosef. B. Kam. I, 8 נוֹבֵיר; B. Kam. 17[b] נוֹבֵר.

נבר ch., impf. יְנוֹבַר or יְנִיבַר (denom. of נִיבְרָא, Syr. נבורא P. Sm. 2273) same. Targ. Ps. LXXX, 14 יְנִיבְרִינָהּ (ed. יְנִיבְּרִנָּהּ. Wil. יְנִיבְּרִנָּהּ).

נְבָרָא, נָבְרָא m. (cmp. בַּר I; corresp. to h. סִרְבָּ) *covering, bast, bark* (Syr. נבורא fibrae palmarum, P. Sm. 2273). Sabb. 30[b] וְאַפְּלֵי מילתא נ׳ בר קורא and as to (something corresponding to) fine woolen garments, he showed him the bark of a young palm-shoot. Ib. 90[b] דיקלא דחד נ׳ (ed. נבארא) a palm which has only one covering; Erub. 58[a] (expl. דיקלא דחד נ׳ (נרגילא (a rope made of fibres of) a

palm &c.—Ḥull. 51[b] כ׳ חרישינן if an animal fell upon a pile of dried bark, we apprehend internal injury (v. ריסוק).

נברזא, v. נַבְרָזָא.

נַבְרֵכְתָּא f. (v. בְּרֵיכְתָּא) *wash-pond.* M. Kat. I, 6, expl. ib. 8[b] בְּקוֹרֵעַ, v. גִּירְתָּא; Y. ib. I, 80[d]. B. Bath. II, 1 כ׳ כובסין; a. fr.

נברקוס, v. נוּבְרִיקוֹס.

נְבַרְשָׁת f. (v. next w.) *lamp.* Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 3 נברשות ed. Zuck. (Var. שת . . .); expl. Y. ib. III, 41[a] top קוּנְדִּיטָא a. קִינַּבְרִיתָא.

נַבְּרַשְׁתָּא, נַבְּ׳ ch. (dial. for נְבַלְשׁ, fr. נְבַלְשׁ; cmp. Targ. Zeph. I, 12) same, *lamp, candle.* Targ. Zeph. I, 12.—Y. Yoma III, 41[a], v. לַמְפַּד.

נברתא, Yalk. Deut. 874, v. פַּבְּרִיתָא II.

נַגַּאנָא, v. נָגְנָא.

נֶגֶב m. (b. h.; v. next w.) 1) *dry soil.* Tosef. B. Kam. VIII, 19.—2) *south* (in Talm. דָּרוֹם).—3) pr. n. pl. *Negeb,* in the district of Ascalon. Tosef. Ohol. XVIII, 15 (Var. נגב).

נָגַב (cmp. גֵּב) [*to have a crust,*] *to be dry.* Ab. Zar. V, 3 (69[a]) וְיִגּוֹב . . . כדי שישתום as much time as would be required for a person to bore a hole (uncork), and close it up, and (for the sealing clay) to get dry; ib. כדי שיפתח ... ותיגוב (את החבית) to open the jug and close it up again, and (for the clay) to dry; a. e.—Part. pass. נָגוּב; f. נְגוּבָה; pl. נְגוּבִין, נְגוּבִים, נְגוּבוֹת *dry.* Ḥag. III, 3 כ׳ אוכלים dry eatables (which have not come in contact with liquids and are, therefore, insusceptible of levitical uncleanness, v. חֻשָּׁר); Tosef. ib. III, 11. Ib. 12 וכי יש נגובים לקדש are the exemptions in favor of dry objects applicable to sacred matter?; Ḥag. 24[b] וכי יש נגובה וכ׳ (Ms. M. נְגִירָה). Ib.[a], sq. יד כ׳ מכמאה וכ׳ one dry hand (which has become unclean) makes the other hand unclean; a. e.

Pi. נִיגֵּב *to dry, wipe, scour.* Ib. III, 1 (20[b]) מתיר ומְנַגֵּב ומטביל (Bab. ed. ומְנַגְּבִים, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Y. ed. מתיר ומטביל) he must open (the knots of the garment) and wipe it dry and smooth and then immerse. Lev. R. s. 28, beg. עד שלא יְנַגְּבֶנָּה before he gets it (the garment) dry and glossy; ib. ומְנַגֵּב את הארץ and makes the earth dry; Koh. R. to I, 3 ומכבסן ומבשלן ומְנַגְּבָן and washes them (the plants) and ripens and glosses them. Ab. Zar. V, 11 מְנַגְּבָהּ he scours it; ib. 74[b] במה מְנַגְּבָן וכ׳ wherewith does he scour them? . . . with ashes, . . . with water. Ib. 75[a]; a. fr.—*Part. pass.* מְנוּגָּב *dry, parched, sapless, bare of.* Tem. 16[a] (play on הנגב Josh. XV, 19) בית שמנ׳ מכל וכ׳ a household bare of all that is good; Yalk. Josh. 27 אדם המנ׳ וכ׳ a man bare &c.

Hif. הִנְגִּיב 1) same, v. supra.—2) (denom. of נֶגֶב) *to go south.* Erub. 53[b] (in an enigmatic speech) וה׳ למפרבשת and went south to the great scholar (v. מְפַרְבְּשֶׁת).

Nithpa. נִתְנַגֵּב *to be dried up.* Sifra B'ḥuck. ch. I ונתנגבה הארץ the ground was dried up; Lev. R. s. 35.

נָגִיב, נָגוּב, נָגֵב ch. same, *to be dry, to dry out.* Targ. Gen. VIII, 13; a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7[b] כדו נגיב אינון וכ׳ when it is dry, they name it Egyptian bean; Y. Kil. VIII, 31[c].—Y. Gitt. VII, end, 49[a] ונ׳ נהרא the canal dried up. Ib. דיִיגֵּב וכ׳ that the canal may dry up; a. e.

Pa. נַגֵּיב *to dry, wipe.* B. Mets. 24[a] ונ׳ בגלימא וכ׳ wiped (his hands) on his neighbor's cloak; a. e.—*Part. pass.* מְנַגֵּב; f. מְנַגְּבָא *parched.* Targ. Y. Num. XI, 6.

Ithpe. אִתְנַגִּיב, *Ithpa.* אִתְנַגַּב *to be dried up.* Targ. Y. Gen. I, 9. Targ. Ps. CVI, 9; a. e.

נָגַד (b. h.) *to draw* a line; denom. נֶגֶד.

Hif. הִנְגִּיד (denom. of נֶגֶד) *to show; to announce, tell; to testify.* Tanḥ. Tsav 13 והגידה לאהרן . . . ומשם from there Miriam learned it and told Aaron. Ib. מַגִּיד שהכל מודים וכ׳ this shows (intimates) that all agreed as to her beauty. Snh. IV, 5 להַגִּיד גדולתו וכ׳ to show the greatness &c. Ib. 44[b], a. e. (ref. to Lev. V, 1) כיון שה׳ שוב אינו חוזר ומַגִּיד after he has once testified, he cannot again testify, i. e. is not permitted to retract; a. v. fr.—[Pes. 87[a], v. אָגַד.]—V. מַגִּיד.

Hof. הוּגַּד *to be told, proclaimed.* Yalk. Koh. 989 שה׳ לה בסיני the word which has been proclaimed at Sinai; a. e.

Pi. נִגֵּד *to oppose.* Yeb. 63[a]; Yalk. Gen. 23 (ref. to כנגדו, Gen. II, 18) זכה כנגדו לא זכה מְנַגְּדָהוּ if he is favored, she will be corresponding to (in harmony with) him, if not, she will oppose him (Rashi: 'she will be a lash to him', v. נֶגֶד II); Pirke' d'R. El. ch. XII א״ת כנגדו אלא לנגדו אם זכה תהיה לו עזר ואם לאו לנַגְּדוֹ read not *k'negdo,* but *l'naggʼdo*; if he is favored, she will be a help to him, if not, 'to oppose him', to fight.

נָגִיד, נַגָּד ch. 1) (corresp. to h. נָטָה, מָשַׁךְ a. אָרַךְ) *to strétch; to draw, pull, spread.* Targ. Jud. XVI, 30. Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Jer. XLIII, 10.—Targ. Ps. LV, 4 יִנְגְּדוּן ed. Lag. (ed. Wil. יגרון; h. text ימיטו). Targ. Y. Deut. XVII, 20. Targ. Y. Ex. XII, 21 נגודו ידיכון וכ׳ withdraw your hands from (v. מָשָׁךְ); a. fr.—Succ. 4[b] גדר אסיק וכ׳ stretch and raise the partitions, i. e. adopt the legal fiction that the partitions around the stand are prolonged so as to reach the ceiling (v. חוֹקָן). Sabb. 101[a] גדר אחרית וכ׳ stretch and bring the partitions down, i. e. adopt the fiction that the walls are prolonged so as to reach the bottom. Erub. 4[b] לְגַגּוֹד, v. לָבַד. Gitt. 68[b] נְגִידוּ מינירה מיכלירה (Rashi: נְגוּדוּ) withdraw his food from him, reduce his rations. B. Mets. 74[a] למידש ולמְגַּד to tread the grapes and to conduct the wine into the pit. Ib. 84[b] נְגָדוּ מחותיה וכ׳ they drew from under him sixty &c., v. מְשִׁיכָה. B. Bath. 111[b] גוד ליה וכ׳ draw (take me away from here), this man does not want to learn. Pesik. B'shall., p. 90[a]; Koh. R. to X, 8 גוד חמר לי lead the way, show it to me. Bekh. 44[b] נגדו לה גלימא they spread for him (held up between him and the people) a cloak. Erub. 94[a] שקולו . . נְגִידוּ בה take a cloak and spread it (as a partition); a. v. fr.—Ab. I, 13 נָגַד שמא וכ׳ he who stretches his fame (is ambitious), will lose his name.—2) *to lash,* v. *Pa.*—3) *to guide, rule.* Targ. Ruth I, 1 (h. text שפט).—4) *to grow long; to be drawn, follow after; to flow.* Targ. Job XXI, 33 (h. text ימשך). Targ. Jer. VI, 4 (h. tex ינטו). Targ. Cant. I, 4 נְגַדְנָא וכ׳ we

are drawn after &c. Targ. Deut. XXXIII, 13; 22; a. fr. (v. נָגַר).—B. Bath. 91[b] וחוה נָגִיד חוטא וכ׳ a line of honey flowed over both his arms; Y. Peah VII, 20[a] bot. נ׳ מלא וכ׳ and honey flowed as much as my hands could hold; a. e.—Part. pass. נָגִיד *stretched, fainting* (v. *Ithpe.*). Targ. Ps. LXXXVIII, 16.—Sabb. 152[a], v. *Ithpe.*

Pa. נִגֵּד (denom. of נַגְדָּא II) *to lash, punish.* Targ. Cant. VII, 5 לְמִינְגַּד .. לְמִינְגַּדָא.—Keth. 33[b] נְגַדְתָּהּ, v. אִלְמָלֵא. Kidd. 12[b] נַגְּדִיהּ כְּרֵב punish him in accordance with Rab's practice. Pes. 52[a] וְלִינְגְּדֵיהּ מַר נַגְּדֵיהּ Ms. (ed. נגדיר, corr. acc.) why do you not order him to be lashed?; a. e.

Af. אַנְגִּיד *to declare liable to lashes.* Kidd. l. c.; Yeb. 52[a], a. e. רַב מַנְגִּיד (על) וכ׳ Rab decreed punishment for him who &c. Kidd. l. c. לא מינגיד רב (read: מנגיד, as) Yeb. l. c.

Ithpe. אִתְנַגַּד, אִתְנְגִיד, *Ithpa.* אִתְנַגַּד 1) *to be drawn, to extend; to run.* Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Gen. XLV, 19. Targ. Is. XLIV, 3; a. e.—2) *to spread, invade.* Targ. I Sam. XXVII, 10 (h. text פָּשַׁט); a. e.—3) *to be withdrawn.* Targ. Josh. IV, 18; a. e.—4) [*to stretch one's self,*] *to faint, fall away, die* (h. נָוַע). Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Pes. 50[a] חלש וא׳ כי וכ׳ was sick and fainted (seemed to be dead), and when he came to &c.; B. Bath. 10[b]. Snh. 39[a] א׳ ואתנח he became faint and sighed; Sabb. 152[a] נגיד ואתנח.—5) *to be lashed.* Macc. 11[a]; Pes. 113[b] מִינְגְּדִיר, v. זִינּוֹר.—[Kidd. 12[b] מינגיר, v. supra.]

נֶגֶד m. (b. h.; נָגַד) *line, direction*; prep. נֶ׳, mostly כְּנֶ׳ *towards, opposite, corresponding to.* Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 זה נ׳ זה .. וחלא כבר זיוג has not the Scripture, before this, paired the two rems, one to correspond with the other? Tam. II, 5 (29[a]) כנ׳ מערבית דרומית משוך וכ׳ (Mish. ed. מִכָּנֶ׳) in a line with the south-west corner of the altar continued northward to a distance of &c.; Zeb. 58[a]. Ib. אם שחטן כְּנֶגְדָּן בקרקע if he slaughtered them in the corresponding direction, but in the ground. Mekh. Yithro, Bahod, s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) כְּנֶגְדּוֹ *'alav* means in a certain direction opposite the altar (not on top of it). Ber. 10[a] חנחו .. כנ׳ מי אמרן with reference to whom did David compose these five psalms beginning with *bar'khi nafshi?* Ib. 26[b] כנ׳ תמידין corresponding to the daily offerings. Num. R. s. 18 חמחלוקת הזו אינה כְּנֶגְדֵּנוּ אלא כנ׳ וכ׳ this rebellion is not directed against us but against &c.; a. v. fr.—Yeb. 63[a] (ref. to Gen. II, 18) לא זכה כנגדו .. זכה if he is favored, she will be his help, if not, she will be against him; ib. כתיב כְּנֶגְדּוֹ וקרינן כְּנֶגְדּוֹ (missing in Yalk. Gen. 23) following the writing we may read *k'nagg'do* (opposing him, v. נָגַד), but the Massoretic reading is *k'negdo* (corresponding to him); Gen. R. s. 17 זכה עזר ואם לאו כנגדו; Pirke d'R. El. ch. XII, v. נָגַד.—מִנֶּ׳ *at a distance.* Num. R. s. 2 (ref. to Num. II, 2) מהו מנ׳ what distance is meant by *minneged?*. Ib. ילפינן מנ׳ מנ׳ וכ׳ we draw an analogy between *minneged* (Num. l. c.) and *minneged* (Gen. XXI, 16) &c.; Gen. R. s. 53 הא למדנו נגד מנגד.

נוּגָ׳, נַגָּ׳, נְגָדָא m. (נָגַד) 1) *prolongation, length, distance.* Targ. Ps. XXI, 5 (ed. Lag. נִיר׳ h. text אֹרֶךְ). Targ. Prov. III, 16 (ed. Lag. נוגדא q. v.); a. fr.—Gen. R. s. 11 לנ׳ את נגיד לי thou leadest me to a distant place; i. e. thy evidence is far off.—2) [*lead,*] *path, pass.*—*Pl.* נַגָּדִין, נַגִּ׳. Targ. Is. XLI, 18; a. e.—Targ. Y. Ex. XIV, 3 נַגְדּוֹי וכ׳ his narrows in the desert.—נ׳ דְּמַיִין (or sub. דמיין) *river-courses* (corresp. to b. h. יִבְלֵי מַיִם). Targ. Is. XLIV, 4. Ib. LIII, 2. Targ. Jer. IV, 11 (h. text שְׁפָיִם). Ib. XVII, 8 נִיגְדִין ed. Lag. (ed. Wil. נַגְרִין; h. text יִוָּבֵל). Targ. Ez. XXXI, 3 (ed. Lag. נִיגִ׳; h. text עֲבֹתִים).

נְגַדָּא I m. 1) (נָגַד; =b. h. מָשָׁךְ) *load, freight.* Targ. Ps. CXXVI, 6 (Ms. נג׳, ed. Lag. נִי׳). Targ. Job XXVIII, 18.—2) v. preced.

נְגַדָּא, נִי׳ II (נָגַד; cmp. מַשְׁכָּא) *leather-strap, lash*; trnsf. *lashing, punishment.* Yoma 23[a] פקיע נ׳ (Ms. M. מַכְּדָא) *p'ki'a* (Shek. V, 1) means lashing. Pes. 52[a] מינין (not מִכִּירִין; Rashi a. Ms. O. אנג׳; Ms. M. מִינּוּ אַנַּגְדָּא) וכ׳ אנג׳ a vote must be taken on the lashing of a scholar; ib. אנגדתא. Shebu. 41[a] עד דמטי זמן נְגַדְּיהּ until the time comes when he is to be lashed (for not heeding the excommunication).

נַגְדָּא pr. n. m. *N'gada (Long).* Lev. R. s. 25; (Gen. R. s. 46 מַקְרָא).

נַגָּדָא m. (נָגַד) 1) (v. נְגַדָּא 1) *one who tracks a vessel.*—*Pl.* נַגָּדֵי. B. Mets. 107[b], v. כַּחְפָּא. Sot. 48[a] זמרא דנ׳ the songs of the draggers. Snh. 106[a] bot., v. זְנֵי.—2) *leader*, v. נָגוֹדָא.

נַגַּדְתָּא f. 1) (collect. noun; v. נָגוֹדָא) *leaders* of the flock. Y. Kidd. I, 60[b] top; (Y. B. Kam. X, end, 7[c], a. e. תרישא רבא).—2) *lashing*, v. נְגַדָּא II.

נָגַהּ (b. h.) *to burst forth; to be bright, shine.* V. גִּיהַּ a. גִּרַּח.

Hif. הֵגִיהַּ 1) *to shed light.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Josh. 18 [read:] הזיתה אבני מַגִּיהָה את אורה its (the tribe's) jewel shed its light; a. e.—2) (cmp. *Hif.* of נָבַט) *to look over; to revise* a manuscript, *to correct, restore* (when faded). Ber. 13[a] בקורא לַהַגִּיהַּ when he reads for the sake of revising. Y. Sabb. VII, 10[b] bot. (in a misplaced passage) אם להגיה כדר׳ וכ׳ (להגות not) if (he carries ink) for the purpose of correcting, (he is guilty when carrying) enough to correct one letter. Keth. 106[a] מַגִּיהֵי ספרים וכ׳ the official revisers of Biblical manuscripts; Y. Shek. IV, 48[a] top מַגִּיהֵי ספר העזרה (Bab. ed. Var. עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the revisers of the Temple manuscript. M. Kat. III, 4 (18[b]) אין מַגִּיהִין אות אחת אפי׳ בספרי חזורה Ms. M. (ed. בספר עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) we dare not (during the festive week) correct (restore) one letter even in the Temple books (ed. in the manuscript named after Ezra). Meg. II, 2 הורה .. ומַגִּיהָהּ if he recited the Book of Esther while he was writing or teaching or correcting it; a. fr.—Part. pass. מוּגָּה *revised, correct.* Pes. 112[a] למדהו בספר מ׳ .. כשאתה when thou teachest thy son, teach him from a corrected book. Keth. 19[b] ספר שאינו מ׳ an unrevised Bible manuscript.

נָגַהּ ch. 1) same, *to be bright, shine.* Yoma 28[b] אי חכי נ׳ לירח טובא (Ms. M. נָגְהָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if that is so (that it was the time for working men to go to their labors), it must have been bright day-light (sunrise). M.

Kat. 16b לא נ׳ לך לישרי לי מר בתיגרי (or בתיגרי, not בתיגרית, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. נהגא a. differ. version; ed. Ven. נגרתא, v. נָגַח) is it (the case you have been thinking of) not yet clear to you? Attend, sir, now to my case (differ. interpret. in Rashi).—2) (denom. of נַגְהֵי) *to get dark, to be belated.* Taan. 24a נ׳ לחו וכ׳ night set in, and no food was brought to them. Ib. תאי דנגהנא (differ. in Ms. M.) the reason why I am late. Sabb. 10a נ׳ לצלויי the time for the evening prayer arrived (Rashi: he *delayed*).—[Y. Dem. II, 22c נגרהין, read: נְהֵירִין.]

Af. אַנְהָה *to dwell until late.* Nidd. 65b דמַנְהֵי ביה טפי וכ׳ Var. (v. גִּירַח) they protract their negotiations before they sign.

נְגְהָא, נַגְהָא m. (preced.) 1) *light, morning.* Dan. VI, 20.—*Pl.* נַגְהֵי. Pes. 2a קס״ד . . נ׳ ממש the first impression was that he who explained אור (Mish. I, 1) by *naghê* meant really light (morning).—2) (cmp. אור) *the breaking in of the night, the beginning of the calendar day, evening.* Ib. 3a קרו נ׳ וכ׳ באתריה . . in the home of R. H. they call the evening *naghê* ('night-break'), while in the home of R. J. they call it *lelê.* Ib. 4a באורתא דתליסר נ׳ וכ׳ on the evening closing the thirteenth (day of Nisan) which is the beginning of the fourteenth. Men. 68b.

נגהקיתו, v. נָגַח.

נְגוּב, v. נְגַב.

נְגוּבְתָּא f. (נָגַב) *law of levitical cleanness concerning dry objects.* Hag. 24b וכי יש נ׳ לקדש (Ms. M. נְגִירְבָּא) is there any distinction in favor of dry objects as regards &c.?, v. נָגַב.

נְגוּבְתָּא f. (נְגֵב) *dry, waste.* Targ. Ps. CII, 7.—V. נְגִירְבָא.

נְגוּד, v. נְגַד.

נְגִיד (נָגַד) m. (נָגַד) *leader.* Sifra Aḥărê, ch. XII, Par. 9 (ref. to Lev. XVIII, 4) לא תמשנה נ׳ וכ׳ (Rabad: נָגִיד) not the teaching is the guide, but the practice (precedent, v. מעשה רב, s. v. מַעֲשֶׂה).

נְגוֹדָא ch. same, esp. *ruler, judge.* Targ. I Chr. XXVII, 16. Targ. Jud. II, 18, sq. (ed. Wil. נְגִירָא); a. e.—B. Kam. 52a (prov.) עבריד לנ׳ סמיותא Ms. M. (ed. לִנְגָדָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.—*Pl.* נְגוֹדִין, נְגוֹי, נְגוֹדָיָא, נְגוֹדֵי. Targ. Jud. II, 16; 18 (ed. Wil. נְגִי׳). Targ. I Chr. XVII, 6; a. fr.

נַגּוּדָא m. *lashing,* v. נְגָדָא II.

נְגוּדָא I, נְגוֹדָא m. (נָגַד, v. נְגִיד I) *a vessel of beaten metal.*—*Pl.* נְגוּדֵי, נְגוֹדֵי. Targ. Prov. XXV, 11 (h. text מַשְׂכִּיּוֹת!).

נְגוּדָא II m., constr. נְגוּד (נָגַד) *duct, canal.* Targ. Job VI, 15 (some ed. נְגִיד); v. נְגָדָא.

נְגוּדָתָא, נְגוּרְתָא, נַגְדָּן f. pl. (נגו, cmp. נָאנָא; Assyr. *nagû, pl. nagê*; cmp. נַקְדָּנָא) *plains,* esp. *islands, sea-districts*; also *inhabitants, colonists.* Targ. O. Gen. XXV, 3 ולנ׳ (ed. Berl. לִינְגָוָן=לְאַנְגָּ׳; cmp. Nöld. Mand. Gramm. p. 166, note; h. text לאמים). Ib. X, 5 נְגוּרֵי ed. Berl. (oth. ed. נַגְוָרֵי; h. text אִיֵּי). Targ. Is. LXVI, 19; a. fr.

נְגוֹטָא* m. (prob. a Babylonian corrupt. of unguentum; cmp. נגוסטרי for אנגיסטור) *a spiced drink* (v. Sm. Ant. s. v. Vinum); [Ar. a *cup*]. Ab. Zar. 38b נ׳ דחלא a spiced drink of sour wine.

נְגוּן, v. נִגּוּן.

נגוסטרי, v. אנגיסטור.

נְגוּרְתָא, constr. נְגוּרַת, v. נְגוּדָתָא.

נִיגְ, נְגַל m. (נָזַל) *a complainant in a case of robbery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָגַח (b. h.) *to break forth* (v. גִּיחַ); *to gore, butt, fight.* B. Kam. V, 1 שור של נ׳ וכ׳ if an ox gored a cow, and her embryo is found (dead) by her side. Ib. אם עד שלא נָגְחָה וכ׳ whether she gave birth before he gored her. Tosef. ib. IV, 6 עד שיתכוין לְהַגִּיחַ unless he pushes intentionally. Ib. 10 יש בנוגֵחַ וכ׳ there are laws concerning the butter (that killed a person) which do not apply &c.; a. v. fr.—[Gen. R. s. 32, end נוגח דם some ed., read: גּוֹגֵחַ.]

Pi. נִגַּח same. Ḥull 51a זכרים המְנַגְּחִין וכ׳ rams that butt one another. Ex. R. s. 41, end אתמול מְנַגֵּחַ בהם וכ׳ yesterday he (Moses) pushed them (the angels of destruction) away, and now he is afraid of them. Tanḥ. Balak 3; Num. R. s. 20, beg. מה שור מנ׳ . . מְנַגְּחִים וכ׳ as the ox fights with his horns, so do the Israelites fight (their enemies) with their prayers. Ber. 56b שמְנַגְּחִין בתורה . . . נָגְחוֹ if (in his dream) an ox attacked him, he will have children who fight in (discussing) the Law; a. fr.—Part. pass. מְנֻגָּח Tosef. B. Kam. III, 6 אפי׳ זה מנ׳ even if the one is found gored.

Hif. הַגִּיחַ *to stir up to fighting.* B. Kam. IV, 4 כי הֵגִּיחַ שלא שיַגִּיחַתּוּהוּ 'if he butt' (Ex. XXI, 28), but not when they stir him up (in the arena).

Hithpa. הִתְנַגֵּחַ *to fight with one another.* Tanḥ. Vayigg. 4 שור וארי מִיתְנַגְּחִין וכ׳ ox and lion fighting with each other; a. e.

נָגַח ch. same. Targ. O. Ex. XXI, 28 (ed. Vien. יַגַּח) *Af.*).—B. Kam. 47a כי נְגָחָה at the time he gored her; a. e.—נ׳ קרבא *to wage war.* Targ. Y. Gen. XXI, 10 (v. גִּירַח).—Part. pass. נָגִיחַ *breaking through, flowing over.* B. Bath. 68b דנ׳ קאיהו לגיו Ms. M. (ed. קאיהי; Rashb. דנגח; Ms. F. a. R. דנגחקיריהו in one w., Ar. דנגחקי, corr. acc.) when their outlet runs inside of the township (v. קָאִיָּא, cmp. גִּיחָא).—Trnsf. *enough* (cmp. הַי). M. Kat. 16b בתיגרית לא . . . נָגִיחָא לך ed. Ven. (v. Rashi a. l.) have you not enough (that I escorted you thus far)? attend now to your business yourself; v. נָגַהּ.

Pa. נַגַּח same. Targ. Ps. XLIV, 6; a. e.—B. Kam. 21a; Sot. 48a מְנַגַּח כי תורא he butts like an ox.

Af. אַגַּח same. Tosef. Sot. XIII, 5, a. e. לאַגָּחָא קרבא to wage war. Nidd. 65b דמגַּחֵי וכ׳ Var., v. גִּירַח a. נָגַהּ.

נַגַּח m. (preced.) *wont to gore, a butter.* Targ. O. Ex. XXI, 29; 36 (some ed. נָגָח).

נַגְחָן m. h. same. B. Kam. 46ª; B. Bath. 92ª; Y. Shebi. V, 36ª נוֹגְחָן; a. e.—*Pl.* נַגְחָנִין. B. Kam. 39ª ג׳ אם חזקו if they are known as butters.—*Fem.* נַגְחָנִית. B. Mets. 80ª; Tosef. B. Bath. IV, 6.

נַגְחָא, נַגְחָנָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 36 (ib. 29 נגשן).—B. Kam. 24ᵇ, a. e. ג׳ אית תורא thou hast a butter in thy herd.—*Pl.* נַגְחָנִין. Targ. Ps. XXII, 13 Regia (ed. סגיארין).

נָגִיב, v. נָגֵב.

נָגִיבְתָּא, נָגִיבָא f. (preced.) *dry land.* Targ. Y. I Ex. XIV, 21. Targ. Y. Gen. I, 10.

נָגִיד I m. (b. h.; נָגַד) *leader, ruler.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9, v. נָגוֹד.—*Pl.* נְגִידִים. Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Gen. R. s. 91, a. e. (fr. Ben Sira) סלסליה ותרוממך ובין ג׳ תושיבך lift her (Wisdom) up, and she will raise thee and seat thee between princes.—[Yalk. Ps. 677, v. נָגַד h.]

נָגִיד II m. (a Chaldaism, v. נְגַד Part. pass., a. *Ithpe.*) *a frail animal.*—*Pl.* נְגִידִין, נְגִידִים. B. Kam. 67ᵇ חמשה .. רכול ג׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) you might think ...., he may pay as a fine five emaciated oxen.

נָגִיד m., נָגִידָא I c. (נְגַד) 1) *stretched.* Targ. Esth. VIII, 15 ג׳ בוּלָא (ed. Amst. a. Vien. נגיר) stretched for shade, *awning.*—2) (of metal) *beaten, beaten work.* Targ. Ex. XXV, 18 (h. text מקשה). Targ. O. Num. VIII, 4.—Targ. Jer. X, 5; a. e.—3) (with רוּחָא; interchanging with נָגִיר) *long-suffering, forbearing.* Targ. Prov. XIV, 29 (ed. Lag. רא ...). Ib. XXV, 28 נגירא ed. Lag. (oth. ed. מְצַעַר). Ib. XVI, 32 רוחא (אפי) נָגִיד (ed. Lag. נָגִיר).—4) *duct,* v. נְגִידָא II.—[Targ. Ruth I, 1 נגיד, inf. of נְגַד.]

נָגִיד, נָגִידָא II m. *leader,* v. נָגוֹדָא.

נָגִידָא III, (נָגִירָה, נָגִירָא) f. (נְגַד, נְגַר) *dragging out of the grave by necromancy.* Gitt. 56ᵇ אסקיה לטיטוס בג׳ (Ar. ed. Koh. רח ...; oth. ed. Ar. רא ...) he had Titus brought up out of his grave; ib. 57ª top אסקיה לישו בג׳ Ar. (ed. לפושע ישראל). Sabb. 152ᵇ בג׳ .. אובא כמיא how could the necromancer have brought Samuel up (if his soul was not in the grave)?

נָגִידוּתָא f. (v. נָגִיד I, 3) *prolongation,* with רוחא *forbearance.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. נגרות, Var. נגירות); cmp. אוֹרְגִידוּתָא.

נָגִיחָא, v. נָגַח.

נָגִיחָה f. (נָגַח) *goring.* B. Kam. 2ᵇ (ref. to Ex. XXI, 28) אין ג׳ אלא בקרן the root נגח refers to injury by the horn, contrad. to נגיפה collision of bodies. Ib. האי נגיפה ג׳ הוא that *nagaf* (Ex. ib. 35) means injury through goring. Y. ib. I, beg. 2ª. Mekh. Mishp., s. 12; a. fr.

נָגִיחוּתָא f. (preced.) *being pushed.* Ḥull. 51ᵇ תחוא .. קל נָגִיחוּתֵיהּ ... תורא an ox was thrown down for slaughtering, and the sound of his forced fall was heard; [Rashi: נְגִיחוּתֵיהּ his groaning, v. נְגַח].

נָגִינָה f. (b. h.; נָגַן) 1) *knocking, affliction, defeat.* Ex. R. s. 18 (ref. to נזכרתי אני השבריים נְגִינָתֵי, Ps. LXXVII, 7) אין נגינתי אלא לשון שבר I remember the defeats &c.; וכ׳ *n'ginathi* means breaking; a. e. v. נָשַׁבַר I.—2) *music.* Ib. (ref. to נגינתי, Ps. l. c.) נזכרת אני שירים וכ׳ I remember the songs &c.—[In later Hebrew: ג׳ *accent.*]

נגינר, v. נַגְנִיָּר.

נְגִינְתָא f., *pl.* נְגִינָתָא (v. נְגִינָה) *musical instruments.* Targ. Ps. VI, 1; a. fr.

נְגִיפָה f. (נָגַף) *striking, injury through collision, pushing* &c. Mekh. Mishp., s. 12 (ref. to Ex. XXI, 35) [read:] בכלל ג׳ נגיחה וכ׳ striking includes goring, pushing &c.; Yalk. Ex. 341. B. Kam. 2ᵇ; a. fr., v. נְגִיחָה.

נְגִירוּתָא, נְגִירָה, נְגִירָא, v. נְגִידוּתָא, נְגִידָה, נְגִידָא.

נְגִישָׁה f. (נָגַשׁ) *drawing near, addressing, use of the root* נָגַשׁ. Y. Sot. VIII, beg. 22ᵇ; v. הַגָּשָׁה.

נִיגְמִי, נוּגְמִי, נגמי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בּוּגְנִי.

נָגַן (b. h.; cmp. נגע) *to strike, knock,* v. נְגִינָה.

Pi. נִגֵּן (cmp. Lat. pulso) *to play on a musical instrument,* in gen. *to make music.* Ber. 63ᵇ חנניה ינגן בכנור let Hananiah play on the harp (act as a Levite). Midr. Till. to Ps. CXIII; Yalk. Ps. 872 והיית מְנַגֶּנֶת לך and I (Israel) was singing unto thee; a. fr.

נַגֵּן, נְגַן same. Targ. II Kings III, 15.

נגנגד, v. נַגְנְיָר.

נָגָנֵי, v. נְאַגְּנָא.—[Ab. Zar. 4ª בנגני, v. בְּנִיגְנֵי.]

נגנין, Ex. R. s. 18 some ed., v. מַנְגָּנוֹן.

נַגְנִינָר (?) pr. n. pl. *Nagninar,* home of R. Johanan b. Nuri. Y. Kil. I, 29ᵇ; Y. Erub. I, 19ᶜ top נגנגד; Y. Succ. I, 52ª נגנינר; (Tosef. Ter. VII, 14, a. e. בית שערים).

נָגַס *to break off; to bite off.* Ukts. II, 6 עד שיגוס until he has knocked off (a piece of the eggshell). T'bul Yom III, 6 שנגס מן האוכל וכ׳ (not שנגוס) who took a bite of some food, and something mixed with his saliva fell on his garments.

נָגַס ch. same, esp. *to break bread, eat.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot. מן דיחבון נַגְסִין ed. Lehm. (ed. אכלין) when they sat down to dine; Gen. R. s. 91; Yalk. ib. 148 נגשין. Lev. R. s. 34 ונָגֵיס, v. לְעֵי. Koh. R. to IV, 6 רשיחיה דמתקדי ליעי ונגיס it is his ambition to be called one who works for a living; a. e.—[Esth. R. to I, 8 מִיגַּס; Lev. R. s. 28 דיגסון, v. גַּסַּס, some of the citations in which may belong to our w.]

נָגַע (b. h.) 1) *to touch; to strike; to injure* (with ב of object). Sabb. 13ᵇ. Num. R. s. 14 אילו ג׳ באשת וכ׳ if he touched Potifar's wife. Ib. (ref. to Koh. VIII, 5) שלא ג׳ בי הדבר the thing (the speech of the chief butler) did not harm him, v. נְגָעָה. Y. Peah VIII, 21ª bot., a. e. נָגְעוּ

בה, v. מָצָה. Y. Yeb. I, end, 13b לא חיו ב״ש נוֹגְעִין בו the Shammaites would not take up the case; a. v. fr.—נוֹגֵעַ בעדות *an interested witness.* Snh. 34a דמיחזי כנ׳ בעדותו he has the appearance of an interested witness. B. Bath. 43a top אמאי נוֹגְעִין בעדותן הן why are they admitted to testify? Are they not interested witnesses? Kidd. 43b; a. fr.—2) (v. *Hif.*) *to arrive, to come to pass.* Gen. R. s. 84 שעתידין הדברים לִיגַּע for these things (which Joseph dreamt) shall come to pass; Yalk. ib. 141.

Hif. הִגִּיעַ 1) *to reach; to become the property of; to obtain; to cause to reach.* B. Mets. X, 5 הֲגִיעֲךָ they shall be thine. Arakh. VIII, 1; 3 (27a, sq.) הֲגִיעָתֶךָ it is thine (Bab. ed. הַנַּעְתִּיךָ I let thee have it), i. e. thy offer is accepted; Tosef. ib. IV, 20 הִגַּעְתָּהוּ thou hast acquired it. Tosef. B. Bath. VI, 7, a. e. הִגִּיעוֹ it is his, i. e. he must pay for it. Y. Erub. III, 21a bot., a. e. הִגִּיעוּךָ סוֹף thou hast been made to reach the final conclusion, i. e. thou must admit, v. חָזַר. Ber. IX, 3 (54a) שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן (Mish. ed. only שהחחינו) who hast granted us life and sustenance and suffered us to reach this period. Pes. X, 6 כן ... רַגִּיעֵנוּ וכ׳ so may He allow us to reach &c.; a. v. fr. הַגַּע עצמך put thyself in the position, i. e. *suppose.* Y. Gitt. III, 44d, v. זָגַג; a. fr.—2) *to arrive, to come to pass; to concern.* Gen. R. l. c. שתחיירת המתים מַגַּעַת בימיו that the resurrection of the dead will come to pass in his days. Ib. שהדברים מַגִּיעִים לבלהה וכ׳ that these things concern Bilhah. &c. Gitt. VIII, 3 כיון שה׳ לאויר וכ׳ as soon as the letter of divorce reaches the space over the roof. Ib. VII, 7 ה׳ לאנטיפטריס if he came as far as Antipatris. Num. R. s. 5 שלא יַגִּיעַ לכם כשם שה׳ וכ׳ that the same may not happen to you as happened to the sons of Aaron. Ned. VIII, 2 עד שיגיע until the time (Passover) comes, opp. עד שיצא until it is passed; a. fr.—[Tosef. Toh. VI, 14 ומשהגיע, v. נָגַע.]

**Hof.* הוּגְּעָה *to be brought to a condition.* Zeb. 88a, sq. הוּגְּעוּ למים Rashi (ed. במים, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) if they have come to such a condition as to need washing in water; הוגעו לנתר ואהל if they need cleansing with natron and aloes; (Yalk. Ex. 381 הוּגְּעָלוּ במים if they can be cleansed with &c., v. גָּעַל).

Pi. נִיגֵּעַ (denom. of נֶגַע) *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנוּגָּע; f. מְנוּגַּעַת; pl. מְנוּגָּעִים, מְנוּגָּעוֹת. Neg. XIII, 9 מי שנכנס לבית המ׳ he who enters a house which is unclean on account of leprosy in the walls. Erub. VIII, 2 חצייה לבית המנ׳ half the time (required for consuming it) is the measure for the stay in a leprous house. Tosef. Neg. VI, 1 בית המנ׳ לא הרה וכ׳ a case of a leprous house has never occurred &c. Ib. אבנים מנ׳ stones from a leprous house; Snh. 71a; a. e.

Nithpa. נִתְנַגַּע *to be afflicted with leprosy.* Ker. II, 3 מצורע שנ׳ נגעים הרבה a leper that had several attacks in succession (before being purified from the first); Tosef. Neg. IX, 7. Tosef. B. Mets. VIII, 30 ונתנ׳ .. המשכיר if one rented a house to his neighbor, and it became leprous; Arakh. 20b; a. fr.

נָגַע ch. same, *to touch.* Snh. 19a לא אתי למיתנגע he will not chance to touch (the corpse). Y. Keth. VII, end, 31d טולמיסין למגע dared to touch, v. טוֹלְמַיְסִין; a. fr.

Af. אַנְגַּע *to bring in contact.* Bekh. 28b דא׳ בחו שרץ he (the judge) made the disputed objects touch a reptile; Snh. 33b דאגעי וכ׳ (corr. acc.). Zeb. 88a דמַגַּע להו he brings the blood in immediate contact with the altar; a. e.

Pa. נִגַּע *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנֻגָּע. Hull. 60a they have a custom in Rome דכל דמנ׳ וכ׳ to give every one stricken with leprosy a reel &c., v. הַגְלָלָא; Yalk. Ps. 862 דמיתנגע.

Ithpa. אִיתְנַגַּע, אִיתַּנַּגַּע *to be stricken* with leprosy. Targ. Is. VI, 1.—Hull. l. c. אִירְנְגָּעָה she became a leper; Yalk. l. c. אִיתַּנְגָּעָה.

נֶגַע m. (b. h.; preced.) *plague*, esp. *suspected leprosy.* Neg. II, 4 כיצד ראירית הנ׳ what must be the patient's position when the priest is examining the plague (Lev. XIII, 3)? Tosef. ib. VI, 7 כיצד ראירית הנ׳ what are the proceedings at examining a plague in the wall?; a. fr.—*Pl.* נְגָעִים, constr. נִגְעֵי. Ib. 1, a. fr. מטמאה בנ׳ is subject to uncleanness from house plagues. Ib. 7 אין הנ׳ ... לה״ר plagues are the punishment for an evil tongue. Neg. II, 5 חוץ מנגעי עצמו .. כל הנ׳, a priest may examine all suspicious plagues except his own; a. v. fr.—נְגָעִים *the laws concerning plagues.* Y. M. Kat. II, end, 81b; Ḥag. 14a, v. אָהֳלוֹת.—*N'ga'im*, name of a treatise of the Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth, and of a section of Sifra (Thazri'a and M'tsor'a).

נְגִיעָה f. (preced. wds.) *hurt, detraction.* Num. R. s. 14 (ref. to Gen. XLI, 12) דבר .. בנְגִיעָה יוסף he said here three things ('lad', 'Hebrew', 'slave') meant to be derogatory to Joseph, v. נָגַע.

נגיעה, Y. Shebu. III, 34d, v. נְגִיעָה.

נָגַף (b. h.) *to strike, push; to injure.* Tosef. B. Kam. I, 9 נגח נ׳ וכ׳ if he gored, pushed, bit &c. Num. R. s. 5 הקב״ה שטר וכ׳ and the Lord struck those who made the golden calf; a. fr.—Part. pass. נָגוּף; *pl.* נְגוּפִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 23 כשיראו ... אינן אלו הנ׳ וכ׳ when the nations shall see Israel in prosperity, they shall say, these are not the stricken, these are not the rejected &c.

Nif. נִגַּף *to be stricken.* Yoma 19b.

Hithpa. הִתְנַגֵּף *to strike against.* Lam. R. introd. (R. Joh. 2) לכשיתנגפו רגליכם וכ׳ when your feet shall strike against the mountains &c. (fr. Jer. XIII, 16).

נָגַף ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 24. Targ. Ex. XXI, 35; a. e.

Pa. נַגֵּף same. *Part. pass.* מְנַגַּף *bruised, wounded.* Yoma 53a עד דמְנַגְּפָן כריתה וכ׳ (some ed. דמיְנַגְּפָן) *Ithpa.*; Ms. M. a. Ar. דהוה מנקפן, v. Rabb. D. S. a. l. note) until his feet were bruised (bleeding) &c.

Ithpa. אִיתְנַגַּף, אִיתַּנַּגַּף *to strike against, be bruised.* Targ. Jer. XIII, 16.—Yoma l. c., v. supra.

נֶגֶף m. (b. h.; preced.) *plague.* Ex. R. s. 15 מצרים ... לברוח מן הנ׳ וכ׳ the Egyptians went around seeking a way how to flee from the plague; a. e.

נָגַר (b. h.; cmp. גרר) *to carry along, roll*, v. *Nif.*—2) *to scrape, to saw*; v. נַגָּר.

Pi. נִגֵּר (denom. of נַגָּר) *to do carpenter's work.* Yalk. Josh. 7 (ref. to חרש, Josh. II, 1) כלי נגרות היו בידם מְנַגְּרִין

they had with them carpenter's tools, pretending to be carpenters; Ruth R. to I, 1 (Par. 2) מרגלים וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִגַּר (cmp. אֲגַר I, a. משך) (of water) *to be conducted in gutters; to be stored up.* Tosef. Par. IX (VIII), 8 חמים והנמשכין והנגררין Var. (read: והנִגְרָרִין; ed. Zuck. והנמרצין, v. מָרַץ) waters running in channels or stored up.—נִגָּרִים, נִגְרִין animals *in pens*, fish *in caufs* &c. Tosef. Bets. III, 1; Bab. ib. 24b; Y. ib. III, 62a top; Y. Sabb. XIII, 14a bot. מן הנ׳, opp. to מן המצודות those found in traps, nets &c.

נָגַר ch. same; 1) *to scrape, plane, saw.* Targ. Is. X, 16 (ed. Lag. נגד; corr. acc.).—2) interch. with נגד *to be prolonged, continue.* Targ. Prov. XXVIII, 16 נִיגְרוּן יומוי (ed. Wil. נגד); ib. 2 נגרון (ed. Wil. נגדון; h. text יאריך).—3) *to run along, flow.* Targ. Job XL, 23 (ed. Lag. a. oth. נגרד). Targ. Y. Ex. XVI, 21. Targ. Is. VIII, 6 Ar. (ed. נגד); a. e.; v. נְגַד.

Pa. נַגֵּר 1) *to saw.* Targ. Is. X, 15 נַגְּרִית ed. Wil. (v. supra).—2) (denom. of נַגָּרָא) *to bolt.* Targ. Jon. II, 7 נַגְּרַת (Bxt. נַגְּפַת; ed. Lag. a. oth. נגדת corr. acc.; h. text בָּרְחָה).

נְגַר II pr. n. m. *N'gar*, legendary name of one of the ancestors of Haman. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1 (נְפַר)—[Targ. Y. Ex. XXXV, 35, v. נַגָּרָא.]

נַגָּר m. (נָגַר) *carpenter, turner*; in gen. *artisan.* B. Kam. 32b; Tosef. ib. VI, 25 חנותו של נ׳ a carpenter's workshop. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. חוֹלְיָן; a. fr. *Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרִים. Lev. R. s. 5 מה נ׳ חם וכ׳ how *skillful* are the Israelites that know how &c.; Yalk. Ps. 677 נגרדים (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. XIX גבורים.

נַגָּרָא, נַגָּר ch. 1) same. Targ. Ex. XXXV, 35 (Y. נְגַר; h. text חָרָשׁ). Targ. Is. XL, 19; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8c top מבחתה בימור לנ׳ וכ׳ she is ashamed to tell the turner (of ivory), make me another tooth. B. Bath. 73b בר נ׳ a young carpenter; a. fr.—נַגָּר טוּרָא [the carpenter of the mountain,] *wood-cock.* Targ. Lev. XI, 19; Targ. Deut. XIV, 18 (h. text דוכיפת).—Gitt. 68b והדיני דמתרגמינן נ׳ ט׳ that is the reason why we translate (תרגולא ברא) *naggar ṭura.*—Trnsf. (cmp. חָרָשׁ) *artist, master.* Ab. Zar. 50b ולית נ׳ ולא בר נ׳ וכ׳ and there is no master nor son of master that can solve that; Y. Yeb. VIII, 9b bot.; Y. Kidd. IV, 66a bot. מילתא דנ׳ בר נגרין וכ׳ something which no master, son of masters, can solve.—*Pl.* נַגָּרֵי, נַגָּרָא, נַגָּרִין. Targ. II Sam. V, 11. Targ. Esth. V, 14; a. e.—Pes. 108a בשולא דנ׳ we mean artisans' apprentices.—Snh. 106a bot., v. זָנַי. Y. Yeb. l. c.; Y. Kidd. l. c., v. supra. Sabb. 123b, v. חֲצִינָא.—2) *carpenter's axe.*—*Pl.* נַגָּרֵי. Bets. 38b קתתא דנ׳ וחציני Ms. M. a. Ar. (ed. נרגי) helves of axes and adzes; Yoma 37b (v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. נַרְגָּא.

נֶגֶר m. (preced. wds.) [*trimmed chip,*] *door-bolt, pin* fitting into sockets top and bottom. Erub. X, 10, v. גְּלוֹסְקָא. Ib. 11, v. נָגַר. B. Bath. 101a (in Chald. dict.) דעבד לחו כמין נ׳ he made the sepulchral chambers like an upright bolt, i. e. placed the bodies in an upright position. Men. 33a עשאה כמין נ׳ if he fastened the door-post inscription (מזוזה) so as to look like a bolt shoved into a case, i. e. horizontally. Y. Meg. IV, end, 75c כמין .. בית מזוזתו נ׳ the case for the inscription in Rabbi's house was made like an upright bolt (reaching the top of the door). Num. R. s. 15; Yalk. Josh. 32 דרוחו חירתה נְגָרָה וכ׳ (not נגרא) Jericho was the bolt of Palestine; a. fr.

נַגָּרָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28.—Y. Erub. X, 26c top, v. infra.—*Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרֵא. Targ. Y. l. c. 26; 29. Targ. Job XXXVIII, 10 נְגָ׳ Ms. (ed. נְגִ׳). Targ. II Chr. V, 8, sq. (h. text בַּדִּים); a. e.—Y. Sabb. XVII, end, 16b נִיגְרַדְּרָא דר׳ אלעזר the bolts in the house of R. El.; Y. Erub. l. c. נגרא הדא ר׳ אלעזר (corr. acc.).—[נַגְרִין, Targ. Jer. XVII, 8, v. נַגְדָּא.]

נִגְרָא, v. preced., a. נִיגְרָא.

נַגָּרוּת f. (denom. of נַגָּר) *carpenter's trade*; נ׳ כלי *carpenter's tools.* Y. R. Hash. I, 57b top.—Ruth R. to I, 1 (Par. 2); Yalk. Josh. 7, v. נָגַר.

נַגָּרִיתָא ch. same, *carving.* Targ. Ex. XXXI, 5; a. e.

נָגַשׁ (b. h.) also *Nif.* נִגַּשׁ *to come in contact; to draw near.* Yalk. Ps. 842 (ref. to יגש, Ps. XCI, 7) אין אחד מהם נִגָּשׁ אלידך וכ׳ none of them comes to thee, none says, provide for me; Midr. Till. to Ps. XVII, 7 נוֹגֵשׁ אצלך ed. Bub. (oth. ed. נוֹגֵשׁ אותך, v. נָגֵשׁ).—Tanḥ. Vayigg. 5 (ref. to Gen. XLIV, 18) שנ׳ בתוכחות he came near (attacked him, v. next w.) with rebukes. Yalk. Gen. 150 (ref. to Gen. l. c.) אין וַיִּגַּשׁ אלא לשון שלום *vayyigash* has the meaning of (coming near in) peacefulness &c., v. הַגָּשָׁה.

Hif. הִגְרִישׁ *to bring near.* B. Kam. 46b (ref. to Ex. XXIV, 14) הַגְרֵישׁ ראיה אליהם (a claimant) must offer evidence &c.; יגיש דבריו וכ׳ must prefer his claims &c., is the first to be heard; a. e.

נָגַשׁ ch. same, *to attack, gore.* Targ. Y. Ex. XXI, 28. Ib. 32 (ed. Amst. a. oth. נגח).—[Yalk. Gen. 148, v. נְגַס.]—Part. נָגְרִישָׁא; f. נָגְרִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. (prov.) לית תורתא 'Rashi' (ed. ענישא; Ar. עגישא) no cow is a gorer until her calf is a kicker (the mother is judged by her daughter).

נַגֵּשׁ (b. h.; cmp. preced.) *to push on, drive, press.* Midr. Till. to Ps. XVII, 7 ואין אחד מהם נוֹגֵשׁ אותך וכ׳ none of them presses thee &c., v. נָגֵשׁ.—נוֹגֵשׁ *task-master.* Tanḥ. Sh'moth 9 אותו נ׳ עשוי וכ׳ that taskmaster was appointed over &c.; Ex. R. s. 1 נ׳ ממונה על עשרה שוטרים one (Egyptian) taskmaster was appointed over ten (Israelitish) officers. Lev. R. s. 32 (in Chald. dict.) קרין נ׳ גבר וכ׳ Ar. (ed. קדם) the taskmaster came early to the officer, saying, go and gather thy men &c.; a. fr.—*Pl.* נוֹגְשִׁין, נוֹגְשִׁים. Ib.; Ex. R. l. c. Pirké d'R. El. ch. XLVIII נוֹגְשֵׁי פרעה the taskmasters appointed by Pharaoh; a. fr.—Esp. *to exact a debt.* Macc. 3b (ref. to Deut. XV, 2) לא קרינן ביה לא יִגּוֹשׁ we do not apply to him (he does not violate the law) 'he shall not exact'; סוף אתי לידי יגוש he will finally (after the lapse of ten years) transgress &c.—Sifré Deut. 113 (ref. to Deut. XV, 3) ואת אחיך לא תָגוֹשׁ but thou must not exact of thy brother.

נַגָּשָׁן m. (נָגַשׁ)=נַגְרָן. Targ. Y. Ex. XXI, 29.

נֵד or **נֹד**, v. נוֹד.

נְדָא, v. נְדֵי.

נִדָּא, Ab. Zar. 28[b] דנ׳ אודדא, v. נָדָא.

נָדַב (b. h.) 1) *to make willing, to prompt.* Tanḥ. T'rum. 3 (ref. to Ex. XXV, 2) שאין לבו נודבו ... יצא this excludes the insane whom his heart (reason) cannot prompt; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 2 שאינו מתנדב בלבו).—2) (denom. of נְדָבָה) *to offer willingly, donate, consecrate,* contrad. to נָדַר (v. נְדָבָה). Ned. 9[b] (ref. to Mish. I, 1) תני נ׳ בנזיר וכ׳ read *nadab* (in place of *nadar*), he made a noble vow &c. Ib. 10[a] תני נודב וכ׳ read *nodeb* (in place of נודר), he dedicates the sacrifice and fulfills (offers it).

Nif. נִידַב, נִדַּב *to be donated, dedicated.* Meg. I, 10 כל שהוא נידר ונ׳ whatever sacrifice is dependent on vow or dedication; Zeb. 117[a] כל הנדר ונ׳ Ms. M.; Sifré Deut. 65; Tem. 14[b]. Ib. נזיר לאו נדר ונ׳ הוא the sacrifices of the Nazarite are not to be classified among the vowed or free-will offerings; a. e.

Hithpa. הִתְנַדֵּב *to be prompted; to vow a free-will offering; to donate.* Tosef. Ned. I, 1 אין הרשעים מִתְנַדְּבִים wicked men do not vow offerings. Ib. מתנדבים נזירות used to vow to be Nazarites. Men. XII, 3 לא ה׳ כדרך המתנדבים he did not make his vow in the ordinary way of vowing people. Ib. 4 מִתְנַדֵּב אדם וכ׳ a man may vow a meal offering of sixty &c. Tanḥ. ed. Bub. l. c. מתנדב בלבו is prompted by his heart, v. supra. Arakh. 6[b] עכו״ם שה׳ מנורה וכ׳ if a gentile donated a lamp to a synagogue. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 להתנדב בשעה שצוה .. when the Lord of the world ordered free-will donations for the sanctuary; שלא יִתְנַדֵּב אדם גזל וכ׳ that no man must donate what is forced out of him, i. e. no pressure may be used for contributions for a sacred purpose; Yalk. Lev. 515. Snh. 43[a] מִתְנַדְּבוֹת וכ׳ נשים .. worthy women .. volunteered their services and brought them (benumbing drinks for the culprits); a. fr.

נְדַב, ch. *Pa.* נַדֵּב, *Ithpa.* אִתְנַדֵּב same, *to donate; to be devoted to.* Targ. Is. XIII, 2 מְנַדְּבִין ed. Lag. (oth. ed. מְתַנֵּי; h. text נוֹרְאִים). Targ. Ps. CX, 3.—Pes. 50[a] .. מתעתדי ומִתְנַדְּבֵי Israelites will grow rich and offer donations. Arakh. 6[b] אינ׳ שרגא וכ׳ donated a lamp &c.

נְדָבָא, **נְדָבָה**, f. ch.=next w. Y. Pes. IV, 31[b] bot. צריכין רבנן נ׳ the Rabbis were in need of contributions.

נְדָבָה f. (b. h.; preced.) *free-will offering, donation.* Kinn. I, 1 איזהו נדר ... ואיזהו נ׳ וכ׳ a vow is called *neder*, when one says, I vow to dedicate a burnt-offering; *ni'dabah*, when one says, this animal is to be a burnt-offering. Ib. 3 בחובה ובנ׳ when an obligatory and a free-will sacrifice are mixed up. Men. I, 1 מנחת נ׳, opp. to מנחת חוטא. Ib. 2[a] ירא נ׳ it will be a free-will offering (and the vow itself is not yet fulfilled); opp. ירא נדר it will be the fulfillment of his vow; a. fr.—*Pl.* נְדָבוֹת. Kinn. I, 1. Ned. I, 1 כנדבותם like their (the good men's) free-will offerings or vows; a. fr.

נִדְבָּה, **נִדָּבָה** pr. n. m. *Nidbah.* Y. Meg. I, 71[c] (twice) אשיין בר נ׳; Men. 29[a] אשיאן בר נדבך (Ms. M. נדבר).

נִדְבוּתָא f. (נְדַב) *willingness, devotion.* Targ. Ps. LI, 14 Regia (ed. נבואה; h. text נדיבה).

נִדְבָּךְ m. (דוך=דבך; v. Del. Prol., p. 150) 1) *rammed wall* (pisé), *a mould filled with earth or rubble; a block of a certain size* (four handbreadths cubic measure), or *a course of bricks* &c., used as 'binder' (coagmentum); in gen. *a course of stones, layer.* Y. Shebi. III, 34[c] bot. זה שהוא מקבל נ׳ צריך וכ׳ he who contracts to build *nidbakh*, must build with blocks of four handbreadths as far as the space contracted for (v. infra). Sabb. 115[a] אמר לבנאי שקיעתו תחת הנ׳ he said to the builder, sink it (the translation of the Book of Job) under the rubble; Y. ib. XVI, 15[c] top. Ber. II, 4 mechanics at work may read the Sh'ma בראש הנ׳ while standing on top of a course of the wall. Sabb. 125[b] נ׳ של אבנים a mouldful of stones (v. מִרְדָּךְ); a. fr.—2) *a frame* carried to the building ground with tools and vessels above and under it. Tosef. Ohol. VII, 1 ארבעה שהיו נושאין את הנ׳ ואין וכ׳ if four persons carry a frame the poles of which have not the size of a plough-handle; Ohol. VI, 1 (ed. Dehr. נדוד; Ar. נרוד read: נְדָנָךְ, נִדְוָנָךְ; Maim. *a bier*). Zab. V, 2 אצבעו של זב תחת הנ׳ if the gonorrhœist has his finger under the frame (while it is carried).—*Pl.* נְדָבְכִין, נְדָבְכוֹת. Ohol. XIV, 1 שלשה נ׳ וכ׳ a distance of three courses of stones which is twelve handbreadths; Tosef. ib. XIV, 8; Y. Shebi. III, 34[d] top. Ib. שלשה נ׳ עשרה וכ׳ three courses of trimmed stones making ten handbreadths, v. סִרְתּוּת.

נְדָבָךְ I, **נִידָ׳** ch. same, *a course of stones, tier.* Ezra VI, 4 נְדָבְכָךְ.—Targ. Hag. II, 15 (h. text אבן). —*Pl.* נְדָבְכִין, נְדָבְכָיָא, נְדָ׳. Ezra l. c.—Targ. Zech. IV, 10. Targ. Ez. XLVI, 23 (h. text טור, טורי).

נְדָבַי II pr. n. m., v. נְדָבָה.

נְדָבָכָה (sub. בית) pr. n. *Nidbakhah*, name of an idolatrous temple (and market) in Baalbec (or in Acco). Ab. Zar. 11[b]. [Ib. א״ד נחברא some call it *Nithbara*, missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note.]

נָדַד (b. h.) 1) *to move, shake, chase.* Snh. 107[a] (ref. to Ps. XI, 1) צפור נָדְדָה .. שלא יאמרו lest they say, that mountain among you (David)—a bird has shaken it. Esth. R. to VI, 1 נָדְדוּ שמים כסאו וכ׳ the heavens shook the throne of &c. Sifré Deut. 38 ונודד שנה וכ׳ and chases away the sleep of his eyes (watches constantly) over it; a. e.—2) *to be restless, flee.* Meg. 15[b] (ref. to Esth. VI, 1) נָדְדָה שנת מלכו וכ׳ the sleep of the King of the world fled; ib. נדדו עליונים those on high were agitated; Pirké d'R. El. ch. L; a. e.—Tosef. B. Kam. IX, 27 ונדדה and the tooth was loosened.—Part. pass. נָדוּד; f. נְדוּדָה. Ib. הירוה .. שינו נ׳ וכ׳ (not נדדה) if his tooth had been loose, and he (the master) caused it to fall out; Kidd. 24[b]; a. e.

Pi. נִדֵּד *to make unsteady, chase.* B. Bath. 10[a] שמְנַדְּדִין שינה מעיניהם who chase the sleep from their eyes (study by night). Keth. 62[a] שמְנַדְּדוֹת וכ׳ who keep themselves awake (while their husbands are studying); a. e.—Lev. R. s. 18, v. נִדְנֵד.

Hithpa. הִתְנַדֵּד *to be shaken.* Yalk. Lev. 571 ובלבד שלא

תהא מִתְנַדֶּדֶת provided it (the bench) be not shaken (when they sit on it).

נָדַד ch. same, *to be restless, flee.* Targ. Job VII, 4. Targ. Ps. LV, 8. Targ. Esth. VI, 1 נְדַת; a. fr.

Pa. נַדֵּד 1) same. Targ. Job XV, 23 (some ed. מַנְדַּד part. pass. *Af. driven about*).—2) *to make (sleep) flee, to keep awake.* Targ. Esth. l. c. נְדִיד ed. Lag. (ed. Amst. נְדַד; oth. ed. נַדַּד; corr. acc.).—3) *to cause to be sleepless.* Targ. II Esth. l. c.

Ithpe. אִתְנַדַּד *to be restless, agitated.* Ib.

נְדָדָה, נִדְדֹת f. pl. *constr.*, נ׳ שינתא (preced.) *wakefulness.* Targ. Job VII, 4 (h. text נְדָדִים).

נָדָה, v. נדי.

נִדָּה f. (b. h.; נָדָה) 1) (v. נִידּוּי) *isolation, condition of uncleanness,* esp. *period of menstruation.* Sabb. 64ᵇ, a. e. (ref. to Lev. XV, 33) בְּנִדָּתָהּ תהא וכ׳ she shall remain in her isolation (from her husband) until &c. Ib. VI, 5 שהתקינה לנדתה which she has prepared for her menstruating time. Ib. II, 6 בנ׳ (=במצות נ׳) in the observance of the laws connected with menstruation; a. fr.—2) (sub. בעלת) *a woman during menstruation, menstruant.* Nidd. I, 7 חוץ מן הנ׳, expl. ib. 11ᵃ בתוך ימי נדתה during the days of actual menstruation. Treat. Kallah beg. נ׳ שלא טבלה a woman after menstruation before she has taken the ritual bath; נכ׳ is to be treated like a woman during menstruation; a. fr.—*Pl.* נִדּוֹת. Nidd. IV, 1 נ׳ are to be treated like menstruants; a. fr.—*Niddah,* name of a treatise, of the Order of Tohăroth, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi (fragmentary).—Ab. III, 18 פתחי נדה the laws treated in Arakh. II, 1 (8ᵃ), v. פָּתַח.

נִדּוּד, Neg. VI, 4 ed. Dehr., v. נרוד.—Ohol. VI, 1 Maim., v. נִדְבָּה.

נְדוּיָא, נִדּוּי, v. sub נִידּוּי.

נְדוֹ׳, נְהוֹנָא f. (נָדַד) [*migrant,*] name of a species of edible locusts. Targ. Y. Lev. XI, 22 (ed. Vien. נְהוֹנָא); v. נַדְדָּן.

נְדוּנְיָא, נְדוֹנְיָא m. (v. נָדַן) *a bride's outfit,* given by her father; *wedding equipment.* B. Mets. 74ᵇ זוזי נדוניא .. יהיב לנ׳ וכ׳ paid a stipulated amount for an outfit to be delivered at the house of his daughter's father-in-law; לסוף זל נ׳ in the meanwhile the value of the equipment was reduced (and the father-in-law refused to receive it for the value stipulated). Keth. 54ᵃ ... נ׳ לברת החוא a man in his dying bequest defined the nature of the equipment for his daughter. Taan. 24ᵃ; a. e.

נָדַח (b. h.) *to slip, move away.*

Nif. נִדַּח 1) (interch. with דחה) *to be banished, exiled.* Y. Snh. X, 29ᶜ top (ref. to Is. XXVII, 13) והנידחים .. זו דור וכ׳ 'those who were exiles in the land of Egypt' means the generation of the wilderness. Midr. Till. to Ps. CXLVII, 2 שנדחו (or שנדחו); a. e.—2) *to be made to slip, to be led away (to idolatry);* עיר הנדחת *the case of a place whose inhabitants were led astray, the condemned town* (Deut. XIII, 13 to 18). Snh. X, 4 אנשי עיר הנ׳ the inhabitants of a condemned city. Tosef. ib. XIV, 1, a. e. עיר הנ׳ לא חיתה וכ׳ a case of a condemned city never occurred nor ever will occur. Ib. ארץ עושין שלש עיירות נִדָּחוֹת וכ׳ three cities dare not be condemned (at a time) in Palestine; Yalk. Deut. 886 מְנוּדָּחוֹת (*Pu.*); a. fr.

Hif. הֵדִיחַ *to lead astray.* Snh. VII, 10 המדיח זה האומר וכ׳ a *maddiah* (amenable to the law Deut. l. c.) is he who says, let us go and worship &c.; contrad. to מסית; ib. 67ᵃ מַדִּיחֵי עיר הנדחת שנו כאן the seducers of a condemned city are meant here. Ib. נביא שדיח a prophet that led a town astray. Ib. X, 4 (111ᵇ) הֲדִיחוּהָ נשים if women led a town astray; היו מַדִּיחֶיהָ חוצה לה if the seducers were outsiders; עד שֶׁמַּדִּיחוּהָ אנשים unless the seducers are men; a. fr.

Hof. חוּדַּח 1) *to be led astray.* Ib. ה׳ מיעוטה if a minority of the town was led astray. Tosef. ib. XIV, 3 הוּדְּחוּ עמה they were led astray along with the inhabitants; a. e.—2) (interch. with הָדַח) *to be banished.* Yalk. Num. 739 הוּדַּחְתִּי מן האהל I have been banished from the Tabernacle.

נַדַּח ch. same, *to cause to slip.* Targ. Ps. LXII, 5 (some ed. לְמִנְדַּע, corr. acc.).

Ithpa. אִתְנַדַּח *to be banished.* Targ. Job VI, 13 אִתְנַדְּחַת Regia (ed. אתברחת; h. text נֶהְדָּפָה).

נָדָה, נדי (b. h.; cmp. preced.) *to be restless, flee.*

Pi. נִדָּה *to banish, excommunicate.* Ber. 19ᵃ את מי נִדּוּ whom did they (the scholars) excommunicate? Ib. ב״ד מְנַדִּין על כבוד הרב the court proclaims the ban to protect a teacher's authority. Pes. 52ᵃ מנדין על שני וכ׳ we excommunicate for disregarding the second Holy Day observed in the diaspora; a. v. fr.—[Yalk. Is. 287 נדוי עלי, v. נִדְנֵד.]—Part. pass. מְנֻדֶּה; *pl.* מְנֻדִּין. M. Kat. 15ᵃ מנ׳ לשמים one excommunicated by the Lord, i. e. a mourner. Ib. מנ׳ מהו בר״ת dare an excommunicated person study the Law? Ib. מנ׳ מהו בקריעה must an excommunicated person rend his garments? Ned. I, 1 מנ׳ אני לך I vow to be excommunicated towards thee, i. e. I vow not to receive any favors at thy hands. M. Kat. 17ᵃ מנ׳ לרב מנ׳ לתלמיד one excommunicated by a teacher must be treated as such by his disciple (the latter cannot raise the ban). Ib. מנ׳ לעירו one excommunicated by the authorities of his own city. Ib. 15ᵇ מנ׳ היו ... כל אותן שנים during all the years the Israelites were in the wilderness, they were excommunicated (by the Lord); a. v. fr.

Hithpa. הִתְנַדֶּה, *Nithpa.* נִתְנַדֶּה *to be excommunicated.* Eduy. V, 6 ח״ו שעקביא נ׳ God forbid (to say) that 'A. was excommunicated. Ib. כל המתנדה ומת וכ׳ he who dies while under excommunication has a stone placed on his coffin; a. fr.

נָדֵי I ch. same; *part. pass.* נָדֵי *isolated, excommunicated.* Ned. 7ᵃ נְדֵינָא ממך I will be isolated from thee (=h. מנודה אני לך, v. preced.).

נָדֵי II, **נָדָא** ch.=h. נָזָה 1) *to bespatter, asperse.* Kidd. 49ᵃ ואזלא נדיא (בי) גבי וכ׳ Ar., that she may go and asperse me before my neighbors.—2) (neut. verb) *to spatter, be sprinkled.* Targ. II Kings IX, 33.

Af. אַדֵּי 1) same. Targ. Lev. VI, 20, יַדֵּי (Ms. III דירדי).—2) *to sprinkle.* Ib. IV, 17; a. fr.—Targ. Ps. CXVIII, 27 ודהדון

ed. Lag. (some ed. יְתַחְזוּן, corr. acc.; ed. Wil. וְתַשְׁחוּן).—3) *to throw, pitch.* B. Kam. 98a, a. e. אַדְּרֵיהּ אַהְדְּרֵי, v. אַדַּר.

נְדִידַיָּא* m. pl. (נָדַד) *fugitives.* Y. Sabb. IV, 7a חרי נ׳ דאשקלון (ed. Krot. נדיר׳) is there not among thee the case of the fugitives of Ashkelon? (Koh. R. to I, 15 וחלא יורדי אשקלון שקעוה וכ׳;—the case cited is unknown).

נְדִיָּין m. (נָדָה) *nadyan,* a species of edible locusts, v. נַדּוֹנָא. Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V, expl. חגב (Lev. XI, 22); Ḥull. 65a גדיאן, read נְדָיָאן.

נְדִיר, נְדָיִר m. (v. נְדַר II) *wash-pond.* B. Bath. 19a חנד׳ (Ms. M. הניד׳, Ms. H. המדיאן, ed. Pes. הנידאן, v. Rabb. D. S. a. l. note 5), contrad. to מחמצן.

נְדִירִיָּא, v. נְדִידַיָּא.

נְדָל m. (v. Syr. נדנדא, דנדלא, P. Sm. 2290, 925) *polyp, centipede.* Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII, expl. מרבה רגלים (Lev. XI, 42); Ḥull. 67b.—Mikv. V, 3 מעין שהוא משוך כנ׳ a well the waters of which are conducted in channels radiating like the feet of a centipede. Erub. 8b, v. מְבוּר.

נַדַּל ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 42.—Y. Sabb. I, 3b bot. אחיבידּ נ׳ . . בר the skeleton of a fish changes into a centipede.

נְדַן (Assyr. nadanu, v. Fried. Del. Proleg. p. 139; v. נְדוּנְיָא) *to give; to place*; (neut. verb) *to be given.* Y. Snh. X, 29b bot. (ref. to לֹא יָדוֹן, Gen. VI, 3) שאיני נותן רוחי . . . לא יהון וכ׳ my spirit shall not be given to him, (which means) I shall not put my spirit into them &c. (at the time of the resurrection); Bab. ib. 108a; Gen. R. s. 26; v. next w.

נָדָן m. (b. h.; preced.) [*place where a thing is put,*] *sheath, case.* Snh. 108a (ref. to נָדוֹן, v. preced.) חזורת . . שלא לנדנה their souls shall not return to their cases (bodies); Y. ib. X, 29b bot.; Gen. R. s. 26.—*Pl.* נְדָנִים. Ib. . . . אינו מחזיר לנדניהן I shall not return their spirits to their cases.

נְדָנָא ch. same. Targ. Ez. XXI, 35 (ed. Lag. לדנ׳), v. לְדָנָא.

נְדְנֵד (*Pilp.* of נָדַד) 1) *to make restless, shake, weaken.* Lev. R. s. 18 (ref. to נֻד, Is. XVII, 11) נדנדתם עלירכם קצירן וכ׳ (or קצירין; Ar. נַדְנַדְתֻּם, fr. נָדַד) (through your willing acceptance of the Law) you had made powerless over you the harvest (harvests, destructive forces) of the governments &c.; Yalk. Is. 287 נדדת עלי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to be rocked.* Gen. R. s. 53 לא נדנדה עריסה וכ׳ never was a cradle rocked before it was rocked in the house of Abraham, i. e. never before was there such a festival at the weaning of a child.

Nithpa. נִתְנַדְנֵד *to be moved, stirred up.* Ex. R. s. 20, end נ׳ Joseph's coffin (sunk in the Nile) was stirred up (and came to the surface); Tanḥ. Ekeb 6 נודעזע; Tanḥ. B'shall. 2, a. e. צת). Cant. R. to VI, 10 (play on כנגלגלותו, ib.) כדור שנתגלגל like the generation (of Hezekiah) that was stirred up for its exile; ib. כדור שנ׳ לגלות ולא גילה (read: ולא יגלה . . . שיתנדנד) like the generation (of the Messiah) which shall be moved about as if to go into exile, but shall not go. Ib. מיתנדנדים ממסע וכ׳ moving from journey to journey; a. e.

נְדְנוּד נְ׳, m. (preced.) *moving about, exile.* Gen. R. s. 39 (expl. נָדַד, Ps. LV, 9) נ׳ טלטול וכ׳ *n'dod* means moving about, exile after exile.—2) (sub. ראש) *head-shaking*; נ׳ עבירה an act at which people shake their heads as being wrong. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b (Ar. נ׳ לעברה).

נְדַע, נִדַּע, נִדַּע, v. יָדַע.

נָדַף (b. h.; cmp. חָדַף) [*to drive, scatter,*] (neut. verb) *to spread* (of odors). Gen. R. s. 39, beg. חזרה ריחו נודף its perfume went forth. Ber. 51a נודף . . מי שאכל שום וריחו ירוח Ms. M., shall he who has eaten garlic so that his breath smells, eat again, that his breath may smell still more?, i. e. having done one wrong, shall one do another wrong?; a. fr.

נָדַף ch. same; part. נָדִיף. Targ. Cant. IV, 10. Targ. Y. Ex. XL, 5 (ed. Vien. נָדֵף).

**Ithpe.* אִיתְנְדִיף *it blows.* Ab. Zar. 55a כי מִתְנְדִיף בעלמא ולא אתי מיטרא Ms. M., when a wind blows in the world and no rain comes, (v. גזם).

נָדַר (b. h.; cmp. נָזַר) [*to keep off,*] *to vow* (abstinence). Ned. V, 1 שנדרו זה מזה who vowed not to receive benefits from one another. Ib. III, 6 הנודר מירודי הים he who vows to forbid himself benefits from seafarers. Ib. VI, 1 הנודר מן המבושל who vows to abstain from whatever is cooked. Ib. 77b כל הנודר אע״פ וכ׳ whoever vows, even if he fulfills his vow, is called a sinner. Ib. I, 1 . . נ׳ בנזיר ובקרבן his is a valid vow implying nazariteship and sacrifice. Naz. IV, 4 שנָדְרָה בנזיר who vowed to be a Nazarite; a. fr.—Imperative: הוֹר. Snh. III, 2 הוֹר לי בחיי ראשך vow (swear) to me by anything concerning thy person (and I will accept it as a legal oath). Kidd. 41a הוֹר הנאה ממנו renounce all benefit from him.—Ned. III, 4 נוֹדְרִין להתגרן וכ׳ (Tosef. ib. II, 2 תולין) you are not bound by a vow made to escape robbery by highway-men &c. Arakh. I, 1, a. e. נודרים may vow to dedicate the value of a certain person to the sanctuary, contrad. to עֵרֶךְ q. v.—*Part. pass.* נָדוּר *being under the obligation of a vow; being the legitimate subject of a vow.* Shebu. 20a והוא שנ׳ ובא מאותו היום provided he was bound by a vow to fast on that day; Ned. 12a והוא שנ׳ באותו היום (v. Rashi a. l.). Ib. שנ׳ ובא מאותו היום ואילך that he has vowed to fast regularly on that day (every week). Ib. 13a דבר הנ׳ a thing which can be made forbidden by a vow (not otherwise forbidden by law). Ib. 46a תני נ׳ והנאה וכ׳ interpret מודר as meaning, and he through his own vow is forbidden any benefit &c. Naz. 9b נ׳ ונזיר he is under the influence of a vow (of abstention from dried figs) and is also a Nazarite; a. e.

Nif. נִיתַּר 1) *to be made the subject of a vow; to have one's personal value dedicated to the sanctuary.* Arakh. I, 1 נודרים וניתרים are entitled to dedicate (v. supra) and to be dedicated. Ib. 3 לא נ׳ cannot be dedicated (has no value); a. fr.—2) *to be vowed for a sacrifice.* Meg. I, 10 כל שהוא נִיתָּר, v. נָתַב; a. e.

Hif. הֵדִיר *to put a person under the influence of a vow; to prohibit, forbid.* Keth. VII, 1 חִמֵּדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלֵּיהָנוֹת לוֹ if one vows that his wife shall derive no benefit from him. Ib. הַמּוּדָּר .. שֶׁלֹּא תִּטְעוֹם וכ׳ if a man (by confirming her vow) subjects his wife to a restriction from tasting &c. Y. ib. 31[b] וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמְּדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתְּרוּמִים (not חֲבֵירוֹ) can a man forbid his wife that which belongs to the necessaries of life? Ib. bot. הֲרֵי זֶה שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִיל וכ׳ if he, by means of a vow, forbade her to lend to her neighbors a winnow or a sieve. Ned. III, 3 הֲרֵי חֲבֵירוֹ מוּדָּר וכ׳ if his friend urged him under a vow to dine with him. Naz. IV, 6 מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בִּנְזִיר has power to make his (minor) son a Nazarite; a. fr.—Trnsf. *to make inaccessible.* B. Bath. 22[a] בְּמַדִּיר אֶת כֹּחוֹ, v. מָדַר.

Hof. הוּדַּר *to be forbidden by a vow; to be subjected to the influence of a vow.* Gitt. 35[b] נִדַּר שֶׁהוּא בְּרִבִּים a votary prohibition imposed on a person in public; ib. 36[a]; a. e. Ned. IV, 1 הַמּוּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ he who is forbidden, by his neighbor's vow, to derive any benefit &c. Ib. 46[a] הָיָה אֶחָד מֵהֶם מוּדָּר וכ׳ if one was forbidden &c., expl. 'forbidden through his own vow', v. supra. Ib. V, 4 חַמּוּדָּר אֲסוּר he against whom the vow was directed is forbidden (all benefits). Ib. I, 1 מוּדָּרַנִי מִמֵּךְ I will be (as if) subjected to a vow of thine forbidding me any benefit at thy hands. Ib. 5[a] מוּדָּר אֲנִי מִמֵּךְ לֹא מִשְׁתִּעִינָא וכ׳ 'I will be *muddar* (kept distant) from thee' may mean, I will not talk to thee; a. fr.

נֶדֶר I ch. same. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 22[a] אִילּוּ הוּא יוֹדַעַת .. מִי נֶדֶרֶת if thou hadst known .., wouldst thou have vowed? Ib.[b] נִדְרַת אִדְּעַת דְּהָכִי wouldst thou have made the vow, if thou hadst known this. Ib. לֹא נָדַרְתִּי I should not have vowed. Ib. 9[a] לֹא יְדִירְנָא I will not vow; a. v. fr.

Af. אַהֵר as preced. *Hif.* Ib. 21[b] דְּאַהֲרֶיהָ לִבְרִיתָהּ who forbade her daughter all benefits from her. Ib. 24[a] אַהֲרֶיהָ אַדְּרִיהּ the host urged the guest with a vow; אַדְּרִיהּ זְמִינָא וכ׳ the guest caused the host to invite him with a vow. Ib. 22[a] מִי אַדְּרַתְּ wouldst thou have forbidden her? Gitt. 36[a] דַּאֲהֲרֶיהָ רִ׳ אָחָא whom R. A. forbade to teach. Keth. 70[b] אַהַדְּרָתָן thou hast put me under restrictions; a fr.

נֶדֶר II (transpos. of נרד, cmp. מָדַר) *to run down* (v. Peshit. Mic. I, 4).

Pa. נַהֵר *to roll down.* Targ. O. Gen. XXIX, 3; a. e., v. גִּנְדַּר I.

Af. אַנְדַּר same. Targ. I Kings XIV, 10 Var. ed. Lag., v. גִּנְדַּר I.—V. מַדְרוֹן, מִדְרָא.

נֶדֶר m. (b. h.; נָדַר) *vow.* Kinn. I, 1, v. נְדָבָה. Ned. II, 3 יֵשׁ נֶדֶר בְּתוֹךְ נֶדֶר there is a vow within a vow, i. e. if one repeats the vow to be a Nazarite, it is a double vow. Ib. 8[a] נֶדֶר גָּדוֹל נָדַר וכ׳ (by saying so) he has made a great vow to the God of Israel; a. v. fr.—Y. Sabb. II, 5[b] bot. הוּתַּר הַנֶּדֶר the vow is annulled, i. e. the ban is rescinded.—*Pl.* נְדָרִים, constr. נִדְרֵי. Ned. I, 1, v. קִינּוּי. Ib. III, 1 אַרְבַּע נֶדָרִים four sorts of vows have the scholars declared not to be binding; נִדְרֵי זִרּוּזִין, v. זִרּוּז; חֲבָאי &c. Ib. XI, 1, a. fr. נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ vows referring to privation of the necessaries of life; a. fr.—*N'darim,* name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

נְדָרָא III, נִדְרָא, נִדְרָה ch. same. Targ. Jud. XI, 36. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 8[b], v. יָאלַי. Ib. רְבִינָא הוּה לֵהּ נִדְרָה the wife of R. had made a vow. Snh. 109[b] נִדְרִי וכ׳ I have vowed; a. fr.—*Pl.* נִדְרִין, נִדְרִין. Targ. Ps. LXXVI, 12. Targ. Num. XXX, 12; a. fr.

נָדְרָא m. (preced.) *he who vowed.* Targ. O. Lev. XXVII, 8 ed. Lisb. (ed. Berl. a. oth. נִדְרָא, corr. acc.; ed. Amst. נַדְרָא; Y. נוֹדִירָא).

נַדְרִית, v. next w.

נוֹדְרָן, נַדְרָן m. (preced. wds.) *one wont to make vows.* Yalk. Sam. 143; Midr. Sam. ch. XXVI נוֹ׳.—*Fem.* נַדְרָנִית. Keth. 71[a], a. e. אִי אִפְשִׁי בְּאִשָּׁה נ׳ I will not live with a woman in the habit of vowing; Y. ib. VII, 31[b] bot. נדרית (v. אֶפֶשׁ).

נַדְרִשִׁיר, v. נַהֲשִׁיר.

נָה, v. נָא I.

נָהָא, v. נְחֵי.

נָהַג (b. h.) [*to drive* an animal,] *to lead, conduct; to demean one's self; to be guided by, be wont to; to apply, be practiced.* Keth. 103[b] נָהוֹג, v. הָמִים. Ḥull. VII, 1 נוֹהֵג, v. גִּיד. Sifra Tsav, Par. 11, ch. XVIII שֶׁנִּיהֲגוּ הַדִּבּוּר לְדוֹרוֹת which intimates that this order should be preserved at all times. Pes. IV, 1 מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ וכ׳ where it is a local usage to &c. Meg. 6[b] כָּל מְצוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת בְּשֵׁנִי וכ׳ all laws that apply to the second (Adar) apply also to the first. Ib. 5[b], a. e. וְאוֹתָן דְּבָרִים .. נָהֲגוּ בָּהֶן אִיסּוּר things which are permitted, but which some treat as forbidden; a. v. fr.—כַּלְפּוּת, v. כְּבוֹד.—קְלוּת (ראש), v. כָּבוֹד.—Ab. Zar. 54[b] שְׁטוֹלֵם .. נוֹהֵג, v. מְנָיָן.—Yalk. Num. 764 נ׳ שְׁמָנִים וכ׳ he applied oils and baths.

Hif. הֲנְהִיג same, esp. 1) *to drive, direct; to take possession of an animal by driving.* Kil. VIII, 2 לְהַנְהִיג, v. מָשַׁךְ. Ib. 3 הַמַּנְהִיג the driver of heterogeneous animals. B. Mets. I, 2 אֶחָד רוֹכֵב וְאֶחָד מַנְהִיג one rode (the animal that was found), and the other directed it (by leading). Ib. 8[b] רוֹכֵב בְּמָקוֹם מַנְהִיג the rights of the driver as against those of the leader. Ib. בְּמַנְהִיג בְּרַגְלָיו when the rider drives by means of his heels. Ib. תְּרֵי גַּוְונֵי מַנְהִיג there are two ways of driving; a. fr.—B. Bath. V, 1 וְאֵת כָּל הַמַּנְהִיגִין אוֹתָהּ and all the implements needed for directing the ship; a. e., v. מַנְהִיג.—2) *to lead, conduct.* Ber. 35[b] הַנְהֵג בֶּהֱן דֶּרֶךְ אֶרֶץ combine with the study of the Law a secular occupation; Yalk. Deut. 863 תְּנַהֵג. Snh. 92[a] כָּל פַּרְנָס שֶׁמַּנְהִיג .. וּמַנְהִיגָם וכ׳ a manager that leads a community with gentleness, will be privileged to lead it in the days to come (of resurrection); a. fr.—Tosef. Bets. II, 15 הִ׳ אֶת בְּנֵי רוֹמִי וכ׳ made it a custom among the Jews in Rome &c.—הִ׳ עַצְמוֹ בְּרַבָּנוּת to assume airs of superiority. Sot. 13[b]; a. fr.

Hithpa. מִתְנַהֵג 1) *to conduct one's self.* Sifré Deut. 323 הִתְנַהֲגוּ זֶה אֶת זֶה וכ׳ conduct yourselves towards one another in charity; a. fr.—2) *to be conducted.* Y. B. Kam. VI, 5[c] top רוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ a wind by which the world

is maintained, i. e. an ordinary wind, opp. של אונסים a calamitous wind (Bab. ib. 60ª רוח מצויה, v. מָצָא).—3) *to move.* Gen. R. s. 66 מתנהג בה וכ׳ moves with her (Israel) from tent to tent.—V. נוֹהֵג.

נָהַג, ch. same. Targ. Lam. I, 8. Ruth IV, 7. Targ. Koh. X, 4.—Part. pass. נָהִיג; *pl.* נְהִירִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.—Ber. 22ª; Ḥull. 136ᵇ נָהוּג עלמא כהני וכ׳ the world follows in practice the opinion of these three elders &c. Gen. R. s. 33 שרי נָהֵיג ביה יקרא he began to do him honor (= h. נהג כבוד).—Part. pass. as ab. *accustomed.* Y. Pes. IV, 30ᶜ sq. איני מנהג ... נשייא דנהירנן (not דנהיגין) that custom of the women not to do . . ., is no binding custom; ib.ᵈ top דנַהֲגָן. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top חכין אתון ני גבירכון וכ׳ is that your custom, to annoy your superiors?; a. fr.

נָהוּג, v. נִיהוּג.

נַהֲוַנְד pr. n. pl. *Nahăwand,* a Median town south of Ecbatana (v. Neub. Géogr. p. 377, a. Sm. Dict. Geogr. II, 495ª s. v. Orontes). Kidd. 72ª 'the cities of Maday' (II Kings XVIII, 12) זו ני וחברותיה וכ׳ that means N. and her neighbors; . . . the forts of the Moschi &c.; Yeb. 17ª נירחי (corr. acc.). Kidd. l. c. חלזון נירחיונר, v. חֲלָיִן (v. Neub. Géogr. p. 372, sq.).—[Our art. מוֹשְׁפֵי needs correction; כרך מ׳ must be sought in Media.]

נָהוּם, constr. of נַהֲמָא.

נְהוֹרָא, נָהוֹרָא c. (נְהַר) *light; eye-sight.* Targ. Job. XVIII, 6. Targ. Prov. IV, 18. Ib. ed. Lag. נוֹהֲרֵיהּ (oth. ed. נַהֲרֵיהּ). Targ. Ps. XVIII, 29 (ed. Lag. נירהור). Targ. Prov. VI, 23 נוֹהָרָא; a. fr.—Pes. 2ª (expl. Gen. I, 5) קריה רחמנא לנ׳ וכ׳ the Lord called the light and appointed it over the service of the day. Ib. 7ᵇ דאבוקה נ׳ torch-light; נ׳ דשרגא candle-light; דנפיש נ׳ טובא whose light is very strong; דזוטר נ׳ טפי whose light is very small (of limited range). Ib. 8ª; Hor. 12ª משיך נְהוֹרֵיהּ, v. מְשַׁךְ I. Lam. R. to I, 1 זיתא נ׳ וכ׳ (1 חד כותי) רבתי the olive tree (in thy dream) means light &c. Ber. 52ᵇ אישא בגורא אכא נ׳ חדא fire contains only one sort of light. B. Kam. 83ᵇ דילמא נ׳ שקיל מיניה וכ׳ perhaps the law says (Ex. XXI, 24), he deprived him of his eye-sight, let him be deprived of his eye-sight?—Kidd. 24ᵇ בריא נ׳ good (normal) eye-sight, נ׳ כחישא defective sight; a. fr.—[Y. Orl. II, 62ᶜ top נהור אחית, v. נְהַר I.]—סגי נ׳ rich of light, euphem. for *blind.* Ber. 58ª. Lev. R. s. 34. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ, v. infra; a. e.—*Pl.* נְהוֹרִי, נְהוֹרֵיָא, נְהוֹרִין. Targ. Gen. I, 14; 16; a. fr.—Ber. l. c. אישא בגורא טובא נ׳ there is a combination of lights in fire, v. מָאוֹר. Pesik. R. s. 21 הא ברייתי לך תרין נְהוֹרִים וכ׳ I created two lights for thee, thy father and thy mother; a. fr.—נהוריא (א) סגי, v. supra. Y. Peah V, end, 19ª (ref. to Prov. XXIII, 10, quot. in Mish. ib. V, 6 עוֹלִים, Ms. M. a. Y. ed. עולם) אלו שירדו מנכסיהן .. סַגֵּיאָ נ׳ by 'those going up' are meant those who went down from their estates (reduced to poverty), as the blind are euphemistically called rich of light. Y. Keth. I, 25ª bot. [read:] כאינשי דצווחין לסמייה סגיא נ׳. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ חד מ׳ נ׳ one of the blind men (whom the charitable honored by inviting them to their tables).

נְהוֹרַאי, נָהוֹרַאי pr. n. m. *N'horay,* name or title of several persons. Sabb. 147ᵇ; Erub. 13ᵇ לא נ׳ שמו וכ׳ (ר׳) his name was not N., but. . . ., and he was named N., because he enlightened &c. Naz. IX, 5; a. fr.—[Y. Ber. III, 6ª bot. נ׳ אחתיה וכ׳ N., sister of &c., v. יְהוּדִינְרִי.]

נְהוֹרִיתָא I f. (נְהַר) *affection of the eye-sight occasioned by lightning,* prob. *Gutta Serena.* B. Mets. 78ᵇ, expl. הברייקא, v. בָּרַק (Rashi נחרייתא, Ms. R. 2 נַהֲרִיתָא).

נְהוֹרִיתָא II pr. n. f. *N'horitha,* legendary name of one of queen Esther's maids, attending on Wednesdays (v. Gen. I, 14). Targ. Esth. II, 9.

נְהֵי I (b. h. נָהָה; cmp. נחם) *to move; to be in commotion* (cmp. Syr. אתנהי, P. Sm. 2295).

Ithpe. אִתְנְהֵי *to follow eagerly.* Targ. I Sam. VII, 2. Targ. Jer. III, 17 ויתנהון; (some ed. ויתנהוון; h. text ונקוו). Ib. XXX, 21 (h. text וינגש). Targ. Hos. II, 18; ib. III, 3; a. e.—Targ. Is. LIII, 5 ובדנייתְהִי וכ׳ ed. Lag. (ed. Wil. וכד יְצִית) and when he pursues (is eager for) &c.

נְהִי II m. (b. h.; v. preced.) *commotion; lamentation, elegy.* Lam. R. to IV, 11, v. קִינָה. Y. Pes. VIII, 36ᵇ; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top, v. קִינָה; a. e.

נְהֵי or **נָהֵי** II (= נהוי; v. הֲוֵי) *let it be, granted, admitted.* Yoma 64ª נ׳ נמי ד׳ even if I admit that. B. Kam. 76ª נ׳ דסבר וכ׳ granted that R. S. holds &c.; a. fr.

נְהִילָא, v. נְחַל.

נְהִילַאי pl. n. m. *N'hilay.* Taan. 6ª (Ms. M. חֲנִילַאי; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְהִים, v. נָהַם.

נְהִימָה f. (נָהַם) *cooing, expression of love.* Pesik. R. s. 21 (play on מנחמכם, Is. LI, 12) תנ׳ שניחמתם [מאותה] לפני וכ׳ for the sake of that love to which you gave expression &c.; Yalk. Is. 336; Pesik. Anokhi, p. 140ª הנחמה שנחמתם (corr. acc.; v. Bub. a. l. note).

נְהִיקָא f. (נָהַק) *braying.* Targ. Y. Gen. XXX, 16.

נְהִיר, v. נָהַר I.

נְהִירָא pr. n. m. *N'hira* (*Light*), allegorical name of the Messiah. Lam. R. to I, 16 (ref. to Dan. II, 22).

נָהַל (b. h.), *Pi.* נִיחֵל *to quiet, support, lead* (v. Del. Proleg., p. 17 sq.). Num. R. s. 12 (interpret. Ex. XV, 13) נִיהֲלָם בזכות תורה וכ׳ he supported them for the sake of the Law which they accepted, until the sanctuary was erected.

נָהַל (Syr. נחל, P. Sm. 2336; cmp. נָחֵי I) *to shake, sift* (cmp. Am. IX, 9). Bets. 29ᵇ דביתהו .. נַהֲלָא וכ׳ the wife of R. J. sifted flour (on the Holy Day) on the back of &c., v. מְהוֹגְלָא I; a. e.—Part. pass. נָהִיל, נְהִילָא. Ḥull. 51ᵇ. קטמא נ׳ sifted ashes (which bake and harden when piled up). Ber. 6ª. Taan. 9ᵇ נ׳ (עיבא) 'a sifted cloud', a form of light and scattered clouds.

נָהַם (b. h.; v. נָהָה I) *to be agitated; to make a noise.* Ber. 32[a] אין ארי נוֹהֵם וכ׳ the lion does not get excited over a heap of straw but over a heap of flesh, i. e. plenty produces haughtiness. Yalk. Jer. 277 (play on בן הֵנֹם, Jer. XIX, 2) שקולו של תינוק נוֹהֵם וכ׳ for the voice of the child shrieked under the fire; a. fr.

Pi. נִיהֵם same, esp. *to coo* (in love, longing &c.). Ber. 3[a] מְנַהֶמֶת כיונה cooing (in mourning) like a dove. Pesik. R. s. 21, a. e., v. נְהִימָה.—Midr. Till. to Ps. CVI, 9 מְנַהֵם עליהם כנהמת ים (adapted fr. Is. V, 30) he roared over them &c.; Yalk. Ps. 864 וְנִיהֵם.

נְהֵים, נַהֵם ch. same. Targ. Prov. V, 11. Targ. Is. XXXVIII, 13. Ib. 14; a. e.—Ḥull. 59[b] נהים חד קלא (not נירחם) he roared once; Yalk. Am. 541.

נַהֲמָא m. (dialect. for לחמא) *bread.* Bets. 16[a] דאכלי נ׳ בני who eat bread with bread i. e. use farinaceous food to go with bread, instead of herbs &c.; (Ned. 49[b] לחמא בלחמא). Ber. 35[b] (Ms. F. לחמא); a. fr.—Constr. נְהוּם. B. Kam. 97[a]; Gitt. 12[a] נ׳ כרסיה (Ar. נַהֲם), v. כְּרֵסָא.—Trnsf. (with ref. to חלחם, Gen. XXXIX, 6; v. Gen. R. s. 86, end, quot. s. v. לָשׁוֹן) *marital intercourse.* Nidd. 17[a].

נַהֲמָה f. (b. h.; נָהַם) *excitement, shrieking, roaring.* Lam. R. to I, 19 נַהֲמַת בניהן the shrieking of their children (passed through the fire). Midr. Till. to Ps. CVI, 9; Yalk. Ps. 864, v. נָהַם. Yalk. Prov. 959 (ref. to Prov. XX, 2) נַהֲמָתוֹ של הקב״ה the roaring (anger) of the Lord.

נַהֲמוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXXII, 3 (h. text שאגה).

נַהְפְּכָנוּתָא f. (הֲפַךְ) *perversity.* Targ. Prov. I, 32 (ed. Lag. מחפ׳; Ms. תחפ׳).

נָהַק (b. h.; cmp. נָהַם) *to shout,* esp. *to bray.* Cant. R. to I, 1 חמור נוֹהֵק והוא וכ׳ when the ass brayed, he (Solomon) knew what his braying meant; Koh. R. to I, 1; Yalk. Kings 175.

נָהַק ch. same, *to cry, groan* (for hunger). Targ. Job XXIV, 12 (h. text נאק). Ib. XXX, 7 (Ms. נאק).

Pa. נַהֵק *to bray.* Y. Dem. I, 21[d] bot. שריית מְנַהֲקָה (the ass) began to bray.

נָהַר (b. h.; v. נוּר) *to break forth, shine* (v. אוֹר I).

Hif. הֵנְהִיר *to enlighten.* Erub. 13[b]; Sabb. 147[b] שמְּנָהֲירוּ וכ׳, he enlightened the eyes &c., v. נְהוֹרַאי.

נַהַר I ch. same, *to shine.* Targ. O. Gen. XLIV, 3 (Y. נְהִיר). Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Taan. 10[a] נְהוֹר ענני וכ׳ when the clouds are bright, their waters are little. Pesik. Ekha, p. 123[a] וְיַנְהֵר דינא וכ׳ let justice shine before thee like this lamp; Yalk. Is. 258 וְיַנְהֵר דיני וכ׳ let my case shine &c.; Sabb. 116[b] נְהוֹר נהורך וכ׳ let thy light (wisdom) shine (prob. to be read: ינחור); a. fr.—*Part. pass.* נְהִיר; f. נְהִירָא; pl. נְהִירִין, נְהִירָן; a) *bright, clear.* Lev. R. s. 19 אושלפני מה נ׳ באפי how my learning shines on my face (makes me look well); Yalk. Prov. 964 נהיר באפוי (corr. acc.). Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] אפוי נהירין (נהירן) his looks were bright.—Ber. 58[b] נ׳ לי שבילי וכ׳ the paths of the heavens (the courses of the heavenly bodies) are as clear (well-known) to me as the streets &c.; a. fr.—b) *knowing clearly, remembering.* Y. Taan. I, 64[a] bot. נ׳ את כד הוינן dost thou remember when we were standing &c.?; Y. Meg. III, 74[b] bot. Y. Keth. V, 30[a] top נ׳ דהוירתון וכ׳ (insert את) dost thou remember that thou &c.? Y. Orl. II, 62[c] top [read:] נ׳ את דאמריתון את וכ׳ dost thou remember that you, thyself and R. J., said &c. Y. Naz. V, end, 54[b] נ׳ הווינן וכ׳ we remember that an old man was here &c.; Y. Ber. VIII, 11[b] bot. נ׳ אנן; Gen. R. s. 91 נהרין אנן (corr. acc.); Koh. R. to VII, 11. Ḥull. 54[a] ולא נְהִירַת לה וכ׳ dost thou not remember (recognize) that student &c.? Ib. 93[a] נְהִירְנָא I remember. B. Bath. 91[b]; a. fr.—[R. Hash. 34[b] כי נהירנא לך, v. נְהַר].

Af. אַנְהַר, *Pa.* נַהֵר 1) *to give light, shine; to illumine, brighten, make shine.* Targ. O. Gen. I, 15 (Y. לְמַנְהָרָא). Targ. Num. VI, 25; a. fr.—Y. Yoma III, beg. 40[b] א׳ מְנַהֲרָא, v. בְּרֵךְ I; Y. R. Hash. II, beg. 57[d]. Y. Taan. III, 66[d] bot. שמעון ... והוא מְנַהֵרָה we hear that when he entered the Temple court, it used to shine; ואל ואַנְהֲרַת he entered, and it shone. Cant. R. to V, 11 הוה מנהרא לי וכ׳ it (the Law) brightened my countenance by night. Sot. 6[a] וא׳ לן עיינין וכ׳ and he enlightened our eyes (by evidence) from our Mishnah; a. fr.—2) *to recall to memory, remember.* Y. Peah III, 17[d] bot. וא׳ אימי וכ׳ whereupon R. I. recalled (that he had heard the same tradition), and rescinded his decision. Y. Kidd. I, 61[a] bot. וא׳ ונפיק וכ׳ it struck him (that he had forgotten to hear his grandson's lesson), and he left the bath house &c.; a. e.—Part. pass. מְנַהַר; pl. מְנַהֲרִין. Gen. R. s. 33 אתון .. מְנַהֲרִין אנא מְנַהַר ליה you do not remember that poor man, I will remember him.

Ithpe. אִתְנְהַר 1) *to be brightened, enlightened.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Ps. XXXIV, 6.—2) *to come forth.* Cant. R. to IV, 1 טורא דאִתְנַהַר תוון וכ׳, v. גְּלַשׁ.

נָהָר m. (b. h.; v. נָהַר) *river, stream, canal.* Ex. R. s. 15 נ׳ של אש נָהָר a river of fire (v. דִּינוּר). Gen. R. s. 16 עד מקום שהנ׳ מהלך וכ׳ as far as the river (Euphrates) goes, goes the border of the land of Israel. Shebi. VI, 1 מכזיב ועד הנ׳ from Kezib to the river (N'har Mitsrayim); a. fr.—*Pl.* נְהָרוֹת, נְהָרִים. Gen. R. l. c. (ref. to Gen. II, 10) והיה לארבעה נ׳ אין וכ׳ it does not say, 'and it divided into four rivers' but 'into four heads'. Ib. אוותנטין של נ׳, v. אֲוִוחְנְטִי. Bekh. 55[a] כל חנ׳ למטה וכ׳ all other rivers are lower than the three (mentioned Gen. II, 11, sq.), and these three are lower than the Euphrates; a. fr.—נְהַר in pr. n. of rivers, e. g. נ׳ פקוד, v. respective determinants.

נַהֲרָא II, **נַהֲרָה** I, **נַהֲרָן** ch. same. Targ. Jon. II, 4. Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Gen. R. s. 16 אעברת נ׳ בְּנָה build (me a house) on the (western) banks of the river. Gitt. 60[b] קא מחקיל לנַהֲרִין he spoils our portion of the canal. Ib. כפשטיה ליזיל נ׳ let the canal run its natural course (and those above have no right to dam it before those below have used it for irrigation). Ḥull. 18[b] (prov.) נ׳ ופשטיה every river has its own course, i. e. each place has its own usages; ib. 57[a]; a. fr.—*Pl.* נַהֲרַיָּא, נַהֲרִין. Targ. Gen. l. c. Targ. Ex. VIII, 1.—Y. Sabb. VII, 9[a] top, a. e., v.

בְּרֵי I; a. fr.—Fem. forms: נַהַרְוָן, נַהַרְוָתָא, נַהַרְוָתָן. Targ. Is. XLIII, 19. Targ. Ps. XXIV, 2; a. e.—Taan. 25ᵃ תלסרי נ׳ וכ׳ thirteen rivers of balsam oil; a. e.—נָהָר in pr. n. of canals or places, e. g. נ׳ אבא *N'har Abba*, Sabb. 140ᵇ; v. respective determinants (v. Berl. Beitr. Geogr. p. 47).

נַהֲרָא II, pr. n. *Nahăra* (v. preced.) 1) בַּב נ׳ *Bab Nahăra* (River Gate), name of a canal or bay containing salt water. Succ. 18ᵃ; Ab. Zar. 39ᵃ.—2) פּוּם נ׳ *Pum Nahăra* (River Mouth), name of a town. Kidd. 72ᵇ, a. e., v. חוּמַנְיָא. Yeb. 17ᵃ; a. fr.

נַהֲרָא III m. *brightness*, v. נְהוֹרָא.

נַהַרְבֵּיל pr. n. pl. *N'harbel*, in Babylonia (v. Neub. Géogr. p. 395). Ḥull. 87ᵇ; 136ᵃ (מנ׳ (יוסי) ר׳ אסי׳.—Denom.

נַהַרְבְּלָאֵי m. pl. *of N'harbel.* B. Mets. 104ᵇ. Snh. 17ᵇ נ׳ מתנו וכ׳ wherever it is said, 'those (scholars) of N'harbel taught', it alludes to &c. Bets. 8ᵇ.

נַהַרְדָּעָא pr. n. pl. *N'hard'a, Nehardea* (Wood-River), 1) a place in the Arabian desert. Targ. Y. Deut. II, 26.—2) a town in Babylonia, renowned as the seat of a college founded by Samuel. Ber. 58ᵇ. Snh. 17ᵇ דיינוי דנ׳ וכ׳ by 'the judges of N.' is meant &c.; אמוראי דנ׳ וכ׳ by 'the Amoraim of N.' is meant &c.; a. fr.—Denom.

נַהַרְדְּעָאִי, נַהַרְדְּעָי m. *of Nehardea.* Y. Pes. V, 32ᵃ bot.—*Pl.* נַהַרְדְּעָיִם. Bab. ib. 62ᵇ.—Chald. נְהַרְדְּעֵי. B. Mets. 104ᵇ (Ms. M. נַהַרְדְּעָאֵי); B. Bath. 70ᵇ; a. e.

נַהֲרָת, v. נַהֲרָא.

נו (=ניהוּ) *itself, it indeed.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ והתן נו נשוך (=והתנוּ) this, indeed, is 'interlaced' (v. נָשַׁךְ). Y. Naz. III, end, 52ᵈ, v. הַיְרִידְנוּ. Y. Yeb. X, 11ᵃ bot. והתן נו קל (not נוקל) is this the lighter case?

נוֹא I (b. h. נֹא) pr. n. pl. No (Thebes), in Egypt. Pesik. Vayhi, p. 63ᵇ נ׳ זה אלכסנדריא No is Alexandria; Pesik. R. s. 17 נוון אלכסנדרי (corr. acc.); v. Targ. Nahum III, 8.—V. אָמוֹן II.

נוֹא II, נוֹאי *beauty*, v. נוֹר.

נָוַאי pr. n. pl. *N'vay.* Tosef. Shebi. IV, 8 תחום נ׳ ed. Zuck. (Var. נְוַיי, גירוי) the district of N. in northern Palestine; Y. Dem. II, 22ᵈ top נכי (prob. נְבָי).—Sabb. 30ᵃ ר׳ תנחום דמן נָוַי (Ms. M. נגוה) R. Tanḥum of N. (?).

נוּב (b. h.; cmp. נבע) *to spring forth, flow.*—V. נִיב.

Hif. הֵנִיב *to cause to flow, be fluent.* Lev. R. s. 16, end (ref. to Is. LVII, 19) אם הֵנִיבוּ וכ׳ if one's lips are fluent in prayer &c. (Y. Ber. V, end, 9ᵈ תנובה . . . עשאו).

נוֹב I m. (preced.) *growth, bud.* Targ. Hos. VIII, 7; IX, 16.

נוֹב II (b. h. נֹב) pr. n. pl. *Nob*, 1) a town in Benjamin. Snh. 95ᵃ עֲוֹנָה של נ׳ the (unexpiated) sin committed at Nob (I Sam. XXII, 19). Ib. על ירך נהרג נ׳ וכ׳ on thy account were the inhabitants of Nob, the sacerdotal city, massacred; a. e.—2) a place in the district of Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 22, note 167). Y. Dem. II, 22ᵈ top.

נוּבְדִיקוֹס m. (Numidicus) *a Numidian ass.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ ניבר׳ Ar. (some ed. נִיבַר׳; corr. acc.); Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ לנדקס (corr. acc.); v. לִיבְּדִיקוֹס.

נוֹבְלַת f. (נָבַל) *unripe fruit*, esp. *date, fruit falling off unripe.* Y. Maasr. I, 48ᵈ bot. נ׳ חיא it is unripe fruit (and not yet subject to tithes).—*Pl.* נוֹבְלוֹת. Midr. Till. to Ps. XIV עתיד . . . לחשידו בנ׳ וכ׳ the Lord will cause him (Esau-Rome) to drop like unripe fruit which drops from the tree—Esp. *nob'loth* a) *an inferior quality of dates* (which generally fall off unripe). Dem. I, 1 נ׳ דהתמרה Ber. VI, 3, expl. ib. 40ᵇ בושלי כמרא (v. בּוּשְׁלָא), and תמרי דזיקא (v. זִיקָא I). Y. ib. VI, 10ᶜ top ראה נ׳ שנשרו וכ׳ when one sees *nob'loth* which fell off, one says, 'blessed be the faithful Judge'. Tosef. Dem. I, 1 הנ׳ . . דהתמרה the unripe dates which are sold with the palm; Y. ib. I, 21ᶜ bot. Tanḥ. B'midb. 15 מה התמרה הזו עושה תמרים ויפה נ׳ as the palm bears good dates and inferior ones &c.; Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובין ניקלווסין נ׳ (read נ׳); a. e.—b) (trnsf.) *an inferior variety.* Gen. R. s. 17 נ׳ מיתה וכ׳ a variety of death is sleep, of prophecy, dream &c.; ib. s. 44; Yalk. ib. 23; 77; Yalk. Sam. 139. Ib. נ׳ אורה של מעלה וכ׳ a variety of the upper (divine) light is the globe of the sun, of the upper wisdom, the Law.

נוֹבַר, v. נבר.

נוּגְבָא m. (נָגַב) *dryness.* Targ. Job XXX, 30. Targ. Y. Lev. XI, 37.

נוּגְדָא, v. נְגִדָא I, II, a. נוּגְרָא.

נוֹגַהּ m. (b. h. נֹגַהּ; נָגַהּ) *splendor, light*; esp. (sub. כּוֹכַב) *the planet Venus.* Num. R. s. 21; Tanḥ. Pinḥ. 14.—Pesik. R. s. 20 כוכב הנ׳.

נוֹגָהָא, נוּגְהָא ch. same, כוכב נ׳ *the planet Venus*; v. כּוֹכְבָא.

נוּגְחָן, v. נגח.

נוּגְרָא m. (נָגַר) *prolongation.* Targ. Prov. III, 2; 16 ed. Lag. (oth. ed. נוּגְדָא); v. נְגִדָא.

נוּגֵשׁ, v. נָגַשׁ.

נוּד (b. h.; cmp. נדד) *to move, be unsteady; to escape.* Sabb. 63ᵇ נָד; v. נָדַד.

Hof. הוּנַד *to be removed.* Part. מוּנָד. Yalk. Esth. 1059 (adapted from II Sam. XXIII, 6) נטלו קוץ מ׳ משם they took a chip (of a pillar) removed from there (the palace).

נוּד ch. same, 1) *to move, be unsteady.* Targ. Is. XXIV, 19; a. e.—Part. נָיֵיד, נָאֵיד; f. נָיְדָא; *pl.* נַיְדִין; נַיְדָן. Targ. I Kings XIV, 15. Targ. I Sam. I, 13.—Erub. 46ᵃ מיא . . מֵינַד נַיְדִי the waters in the cloud are constantly in motion. Keth. 15ᵃ הני ניידי these (the caravans) are unsteady, opp. קביעי stationary (v. דדר ch.). Zeb. 73ᵇ דניידי, v. infra.—Ber. 59ᵇ ודאי דניידי עיניירהו and the reason why

their eyes are unsteady. Kidd. 72a כי חזי ... חזיניה דובא ניידא when he saw a Persian on horseback, he said, this is a restless bear. B. Bath. 25b חזה ניידא אפדניה his cottage shook; a. e.—2) (with ל־) *to shake the head, sympathize.* Targ. Job II, 11. Ib. XLII, 11 וניידו.

Af. אֲנֵיד 1) *to scare.* Targ. O. Lev. XXVI, 6 מַנֵּיד (Y. מְנַיֵּיט); a. fr.—2) *to shake,* (with רישא or ברישא) *to shake the head; to nod.* Targ. Zeph. II, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Kings XIX, 21; a. e.—Snh. 95a ומנידו ברישיה and shook his head (in derision).

Ithpa. אִיתַּנַּיַּד *to be chased, scattered.* Zeb. 73b ניכבשינהו דתנדדו Rashi (Ms. M. דניניידן, ed. דניידי; corr. acc.) let us force them to scatter.

נוֹד c. (b. h. נאד; preced., v. Ges. Thes. s. v. נָאַד) *leather bottle, skin.* Ges. R. s. 53 (ref. to Ps. LVI, 9) כאותה בעלת נ׳ as (thou didst to) that woman carrying the water bottle (Hagar); Yalk. Ps. 774 נאד; Yalk. Gen. 94. Ḥull. 14b, v. בָּקַע. Lev. R. s. 6 אחמול היה חנ׳ הזה וכ׳ .... משבישין האדם they administer an oath to a person by the book of the Law and bring before him blown-up (empty) hides, to intimate, yesterday this hide was filled with sinews and bones and now it is empty, so will he who wantonly causes his neighbor to swear become empty &c. Mekh. B'shall., Shir, s. 6 (ref. to Ex. XV, 8) מה נד צרור וכ׳ as a tied-up skin stands and neither lets (air) escape nor receives any &c.; Yalk. Ex. 248 נוד; a. e.—*Pl.* נוֹדוֹת. Lev. R. l. c. נ׳ נפוחים, v. supra. Y. Taan. IV, 69b top נפוחות נ׳; Lam. R. to II, 2 נ׳ מנופחות blown-up bottles (having the appearance of being filled with water). Ab. Zar. II, 4; a. e.

נוֹדָא ch. same. Targ. I Sam. XIX, 13; 16 נ׳ דעיזא a cushion of kid-skin (h. text כְּבִיר הָעִזִּים).

נוֹדִיִּין m. pl. (perh. from their shape, v. preced.) *Nodiin,* name of a superior variety of *olives.* Y. Peah VII, 20a זיתי נ׳ (not זית). Ib. דרכן ליבחן בנ׳ (not כנ׳) they are usually examined to see whether there are Nodiin among them.

נוֹדִיָּא, (נוֹדִי) v. נָדָא.

נוֹדָן, v. נִדָּן.

נָוָה *to be pleasing,* v. נוי.

נָוֶה I m., (=נָאֶה) *becoming, handsome.* Arakh. III, 1 חנ׳ שבישראל Ar. (ed. חנָאֶה) the handsomest in Israel, v. נָאוֶה. Naz. I, 1 אחא נ׳ Mish. (Bab. ed. נאה; Y. ed. נָאוֶה) I will be handsome (like the Nazarite).

נָוֶה II m., נָוָה f. (b. h.; =נאיה, v. אָוָה II) *marked-off place, circle, dwelling.* Y. Ber. IX, 13c bot. (ref. to Jer. XXV, 30) בשביל נָוֵיהוּ on account of his (destroyed) dwelling (the Temple); Midr. Till. to Ps. XVIII. Mekh. B'shall., Shir., s. 3 (ref. to Ex. XV, 2) ואנוהו וכ׳ (not נאה) *naveh* means the Temple (ref. to Ps. LXXIX, 7, a. e.). Sot. 9a (ref. to Ps. XXXIII, 1) אל תקרי נאוה אלא נָוֶה תהלה read not *nâvah* (becoming) but *n'veh* of glory, i. e. a dwelling of glory is that of the righteous (which no human hand is permitted to destroy). Ib. 47b (ref. to Hab. II, 5) לא יָנָוֶה אפי׳ בנ׳ שלו he will not be pleasing (popular) even in his own household; B. Bath. 98a; Yalk. Hab. 562. Keth. XIII, 9 מוציאין מנ׳ הרעה נ׳ היפה וכ׳ a husband may compel his wife to move with him from a worse to a better house (and style of living). Ib. חנ׳ היפה בודק, v. בָּדַק. Ib. 110b לאיתויי .. לנ׳ הרע including even a change from a better to a worse household; Arakh. 3b.—Trnsf. *climate; health.* Gen. R. s. 64 [read:] .... שנָוָה מפני מה לא גזרו על חנ׳ why did they not forbid (as unclean) the air of Gerarikê? Because its climate is bad; Y. Shebi. VI, 36c bot. Ib. מפני מה לא גזרו על הרוח .. שנִּיווֹהָ וכ׳ but there is Gaza whose climate is healthy. Y. B. Bath. II, 13c top נִיאוֹ רע (prob. to be read: נִירוֹ) a tree makes the neighborhood unhealthy; v. נוֹר 2.

נָוֶה, נָוֵה III pr. n. pl. *Naveh,* east of Gadara in Galilee (v. Neub. Géogr. p. 245). Lev. R. s. 23, a. e., v. חֲלָמִישׁ.—Ruth R. to II, 19 ר׳ שילא דנווה ר׳; Lev. R. s. 34 ורנָוֶה.—Y. Shebi. VI, 36c bot. חוטא דנ׳ the line passing N. [prob. Neveh in Peraea].

נוֹהַג m. (נָהַג) *custom;* בנ׳ שבעולם according to the custom of the world, *ordinarily, naturally.* Y. Ber. I, 2d top, v. אֲנַנְקֵי. Gen. R. s. 70, end; a. fr.

נוֹהֲדָא, v. נְהוֹר.

נָוָה, נָוֵה, v. נָוֶה, נָוֵי.

נַוְטָא m. (nauta, ναύτης) *seaman, sailor.*—*Pl.* נַוְטִים, נַוְטִין. Gen. R. s. 12 ואח״כ הוא מצמיד עליה נ׳ and finally (when the ship is finished) he places sailors upon her; נוטיהם ונַוְטֵיהֶם *v'noṭehem* (Is. XLII, 5) allows the reading *v'navṭehem* (and their (the heavens') sailors); Yalk. Is. 314 חמוטי (corr. acc.).—Chald. *pl.* נַוְטַיָּא. Koh. R. to III, 6.

נַוְטִי m. (v. נַבָּטָיָא) *Nabatean.* Gen. R. s. 48; Yalk. ib. 82.—V. נִרְוָתִי.

נָוֵל m. (next w.) *contemptibility, degeneracy.* Tanḥ. Vayesheb 1 להודיע נִוּולָם (נִוְלָן) to make their meanness known.—*Pl.* נְוּולִים. Ib. להודיע לברייות עקריהן ונִוּולֵיהֶם to let people know their origins and their degeneration.

נָוַל, נָוֵל (cmp. נָבַל) *to be disfigured, look repulsive; to degenerate.* Tosef. Sot. XIV, 7 אזלה ונָוְלָה (Var. ונִבְלָה) becomes more and more corrupt.

Pi. נִוֵּל *to disfigure; to disgrace.* B. Bath. 154a אי .. לנַוּוֹלוֹ you are not permitted to disgrace him (to search a corpse for tokens of maturity). Sot. I, 6 מעבירים ממנה כדי לנַוְּלָהּ we divest her (of all jewelry) in order to disgrace her. Ned. 66a שהעניות מְנַוַּלְתָּן .. בנות ישראל Israel's daughters are handsome, it is only poverty that makes them appear homely. Sifré Deut. 240 (ref. to נבלה, Deut. XXII, 21) לא עצמה בלבד נִוְּלָה she has disgraced not only herself but all virgins of Israel; a. e.—Part. pass. מְנוּוָּל; f. מְנוּוָּלָת; *pl.* מְנוּוָּלִין, מְנוּוָּלוֹת. Y. Pes. VI, 33a, sq. זבח מ׳ (not מזבח) a repulsive (putrid) sacrifice (Sabb. 116b מוטלין כנבלה).

Naz. IV, 5, a. e., v. אֶפֵּשׁ. Tosef. Sot. II, 3 חרי היא בדוקה ומנ' she (by refusing to drink the searching waters) is already searched and disgraced, i. e. has admitted her guilt. Y. M. Kat. III, beg. 81c. שלא .. מנ' that they may not enter the Sabbath with neglected hair; a. e.—Kidd. 30b אם פגע בך מנ' זה וכ' if that ugly one (the tempter) meets thee, drag him to the house of learning, i. e. overcome evil inclinations by study.

נָוַל, נְוֵל I ch. same. Sot. 47b ומלכותא אזלא ונְוֵלָא, v. preced.

Pa. נַוֵּל as preced. *Pi.* Ib. 8b חשחא נַוְּלֵי מְנַוְּלִיל לח וכ' since the law requires her disgrace (by stripping her upper body), can there be any question as to these (jewels)? Ḥull. 11b נִינַוְּלִיה we may dishonor his body (by a post-mortem examination); a. e.

Ithpa. אִיתְנַוַּל *to be disfigured, disgraced.* Ib. הא קא מִיתְנַוַּל he would be disgraced (by autopsy, v. supra). B. Bath. 8b דאי קא מינוול וכ' the one (put to death by the sword) is disfigured &c. Ib. 154b לְיִתְנַוַּל ולינוול let him be disgraced (by autopsy, v. supra); a. e.—V. מְנַוַּלְתָּא.

נָוַל, נְוֵל II (denom. of next w.) *to weave.* Snh. 95a דהות נָוְלָא (Ms. M. קא מזיא; early ed. קא נוזלא; Ms. F. קא עזלא, v. Rabb. D. S. a. l. note) was weaving. Gitt. 34a יתבא ונָוְלָה she was sitting and weaving.

נָוֶל, נְוֵל, נַוְלָא, נַוְלָה III, I m. (v. בֵּל ch. 2) *loom,* also *the web on the loom.* Targ. Is. XXXVIII, 12 מינול גרדאין Var. ed. Lag. (read: מִכְּמָנְוָל; ed. נחל, corr. acc.; oth. ed. מִכְּנָל) as from the loom (as the web) of the weavers.—Y. B. Bath. II, 13b bot. מיתן חד נוול וכ' to place one loom in the space between two neighboring walls. Bab. ib. 13b ידעא פילכא ונ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) understands the spindle and the loom (spinning and weaving).—*Pl.* נַוְלַיָּה. Y. l. c. (ed. Krot. דנו ליה, corr. acc.), v. כְּסָמְרָא.

נַוְלָא II pr. n. f. *Navla.* B. Mets. 67a אח ונ' אחר (Rashi ונַוְלָה) thou and N. are relatives (and she will surely restore the field to thee whenever thou art able to redeem it). Ib. כל אח ונ' אחי סמכא דעתיה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) in every case when such an expression as 'thou and N. are relatives' is used, the seller relies on it &c. [Oth. opin. נ', a colloquial expression for 'a certain person', as our 'N. N.', both male and female; v. Koh. Ar. Compl. I, p. XXI].

נַוְלָה f. h. (a Chaldaism) = נַוְלָא I. Meïl. 18a שכן עושה לנ' for it (a small piece of cloth) may be used to tie around the weaver's frame (Rashi: to tie around the weaver's finger when he puts up the frame; Var. לטולא, v. טוֹלָא).

נוּן, Pesik. R. s. 17, v. נוֹא I.

נוּנָא, Gitt. 69b bot. צרמרא נ' some ed., read: גוונא, v. צִירְמָרָא.

נְוָנָה, נַוְנֵא, v. נוני.

נְוָסִין* m. pl. (ναῦς) *ships, ship-building.* Gen. R. s. 16 Ar., ed. בנימוסין, v. נִימוֹס II.

נוּרְתּוֹק, v. נַרְתִּיק.

נְוָתֵי, v. נִיוָתֵי.

נוּז (cmp. לוּז) *to twist, twine; to weave.* Part. pass. נוּז. Kil. IX, 8 (expl. שְׁעִטְנֵז) דבר שהוא שוֹעֶה טווי ונוּז a substance (of wool and linen) which is hackled and fulled, or spun, or twined (R. S. *woven*); Sifré Deut. 232; Yeb. 5b; a. e.—Nidd. 61b עד שיהא שוֹעֶה טווי ונ' until it is fulled *and* spun *and* twisted (or woven).—Y. Kil. IX, end, 32d הוון אמרינן הא לָנוּז מיתר we might have thought, but to twist (wool and linen) is permitted.

נִיז ch. same; part. pass. נִיז. Targ. Y. Deut. XXII, 11 (ed. Vien. גיז, corr, acc.).

נוֹזְלָא, Snh. 95a early ed., v. נָוַל II.

נוֹזָלִים, נוֹזָלַיָּא, v. נָזַל.

נוּחַ (b. h.) *to rest, lie; to be at ease, rest satisfied.*—Sabb. 7b זרק .. והלכה ונָחָה וכ' if one threw an object higher than ten handbreadths, and in its course it came to rest in a little hole. Ib. וזרק ונָח על גביו and he threw an object and it came to rest on it. Gen. R. s. 25 כיון שעמד נֹחַ נָחָה when Noah rose, they rested (submitted to man's rulership; Yalk. Chr. 1072 נִינּוֹחוּ; Yalk. Gen. 42 נָחֲמָן he appeased them); ib. וכיון שעמד נֹחַ נחו and when Noah rose, they remained undisturbed in their graves; Yalk. Chr. l. c. נינוחו.—Meg. 25b, a. fr. וכ' נָחוּ לו ברכות blessings rest upon his head. Sabb. 152b, a. e. שהנחת וכ' .. תְּנוּחַ let thy mind be at rest, for thou hast set my mind at rest; a. fr.—Part. נָח, נוֹחַ, f. נוֹחָה; *pl.* נוֹחִים, נוֹחִין; נוֹחוֹת; a) *resting.* Gen. R. s. 11 אתם נוחין you rest. Y. Erub. III, end, 21c, a. fr. נוֹחֵי נפש whose souls are at rest; a. fr.—b) *pleased.* Ab. III, 10 כל שרוח הבריות נ' הימנו וכ' in whom the mind of man finds pleasure, the mind of God finds pleasure. Shebi. X, 9; a. fr.—V. נוֹחַ.

Hif. הֵנִיחַ, הַנִּיחַ (fr. נָחַת) 1) *to set at rest; to set down, place.* Gen. R. l. c. (ref. to Gen. V, 29) או נח זה יְנִיחֵנוּ וכ' either let him be called Noah, then it ought to read, 'he shall set us at rest', or Naḥman &c. Sabb. l. c. שֶׁהֵנַחְתָּ, v. supra; (Snh. 30b שהתנחת, v. תָּנַח; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Ḥull. 91b עלי יְנִיחַ צדיק וכ' let this righteous man rest his head on me.—B. Kam. III, 1. B. Mets. VI, 6 הַנַּח לפני put it down before me (I will take charge of it). Sabb. 21b להניחה על פתח וכ' to place it over the entrance &c.; a. fr.—2) *to leave; to leave alone; to allow.* B. Bath. IX, 1 מי שמת והי בנים וכ' if a person died and left sons and daughters. Ib. 3 ראו מה שהי לנו וכ' see what our father left us. Snh. 30a מיעות שהי לו אביו money which his father had left him (without telling him where it was deposited). Pesik. R. s. 26; Yalk. Ps. 884 אבינו ירמיה הניר J., our father, wilt thou leave us there (in Babylonia, without a prophet)?—Bets. 30a, a. fr. הַנַּח להם לישראל leave Israel alone (let them do as they please). Yoma I, 4 לא היו מְנִיחִים אותו וכ' they did not let him eat much. Ab. Zar. 10b לא הי' זונה וכ' .. נִיחָא, v. נוֹמִי. Ib. 17a לא הי' שלא he did not forego a single prostitute &c. Ex. R. s. 30 לא הי' מצערו הית he allowed no opportunity to pass without

tormenting him; a. v. fr.—3) *to relieve, remit.* Ab. Zar. 13[a] יום שע״א מַנַּחַת בו וכ׳ a day on which the idol grants a remission of duties. Ib. וְנָנַיחַ . . וְנָנַיחַ . . כל מי . . . וכ׳ to him who will take a wreath and place it on his head (in honor of the deity), he will allow a remission &c.; a. fr.—4) *to wish rest* (to a deceased); *to bless the memory of.* Yalk. Ex. 411 מזכירין ומניחין there are those who are mentioned and blessed (opp. משחקין); Ex. R. s. 48 מדכירין ומניחין; (Tanḥ. Vayakh. 4 מזכירין ומשבחים;) [Midr. Sam. ch. I מדכרין ומניחין we mention and *let alone*, neither praising nor blaming by mentioning the ancestry].—5) *to give pleasure.* Gen. R. s. 16 לַהֲנִיחוֹ וכ׳ to give him pleasure, to protect him &c.

Hof. הוּנַּח *to be put down, rested.* Sabb. 4[a], a. fr. קלושה כמי שהונחה דמיא an object intercepted in the air (crossing an area, v. רְשׁוּת) is considered as having rested there, v. חַנָּחָה. B. Mets. III, 4, a. e. יהא מונח וכ׳, v. אֶלְיָדוֹ. Yoma 72[b] עיריין מונח הוא וכ׳ still lies (undisposed of), whosoever desires to obtain it &c. Kidd. 66[a] הרי כרוכה ומונַּחַת וכ׳ it (the Law) is wrapped up and lies in the corner, whosoever wishes to study &c.; a. fr.

Nif. נִינּוֹחַ *to be released; to be rested.* Cant. R. to VII, 5 והגליות באות וניניחות וכ׳ and the exiles will come and rest under it; (Yalk. Is. 334 ונוחות; Yalk. Zech. 575 וחנות). Y. Ber. V, end, 9[d] בטוח אני שנ׳ בני וכ׳ I am confident that the son of . . . will recover from his illness. Gen. R. s. 13 נִינּוֹחוּ they are relieved (out of danger). Yalk. Chr. 1072, v. supra; a. e.

נוּחַ ch. same. Targ. Gen. II, 2 וַנַּח. Targ. II Sam. XXI, 10 לְמָנָחָ; a. fr.—Part. נָיֵחַ, נָיְחָ. Targ. Y. Num. XXIII, 24. Targ. Job III, 25 נָיְחִית (Ms. נָחִית); a. fr.—B. Mets. 86[a] נַח זיקפא the storm subsided. Ib. כי הוה נָיְחָא נפשיה when his soul was at rest (when he was dead). Ib. תִּירְנַח נפשיה הדהוא יומא וכ׳ let me rather die, than be delivered &c. Ib. דנח נפשיה on the day when he died. Keth. 104[a], a. fr. נח נפשיה ד־—is dead. Yoma 20[b] נִיחַ מר leave it alone, sir (be no longer my interpreter). Sabb. 3[a] bot. גופו מֵינַח נָיְחָ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) his body had been resting (and he lifted it from the ground in moving). Ib. 5[b] מים מי עבידי דְנָיְחִי מים is it possible that water (running down an incline) is at rest at any time?; a. v. fr.

Af. אַנַּח, אַנְיַח, אַנְיֵח 1) *to give rest, to assuage.* Targ. O. Deut. III, 20 הֵינִיחַ (ed. Vien. וְהֵי יְנִיחַ); Y. הֵינְיַח. Targ. Ezek. XXIV, 13; a. fr. —Targ. II Chr. XV, 15; XX, 30 אַנְיָח (ed. Lag. אניח; fr. נָיְחָ, v. supra).—Ber. 28[b] לַאֲנוּחֵי דשתיה וכ׳ to quiet the mind of &c.—[Lev. R. s. 32, a. e. מדכרין ומניחין, v. preced.]—2) *to rest, put down; to leave alone.* Targ. Ex. XXXII, 10 אַנַּח (O. ed. Vien. חַנַּח; ed. Berl. אֶ׳). Targ. Jud. VI, 18; a. fr. —Sabb. 6[a] כי מַנַּח ליה when he sets it down. Keth. 47[b] אֲנוּחֵי נְנַחִינְהוּ he must let them lie (store them); a. fr.—Part. pass. מְנַּח; f. מְנָחָא; *pl.* מְנָחֵי. Hull. 46[a] bot. דמ׳ בירא וכ׳, v. וַרְדָּא. Keth. 84[b] דמנחי הכא where were they placed (at the time of death)?; a. fr.

Ithpa. אִתְנַיַּח *to be relieved, recover.* Targ. Y. Lev. XXVI, 35.

Ithpe. אִתַּנַּח 1) *to be laid down, placed.* B. Bath. 14[b] דמתנח ליה וכ׳ (Rashi דְמַנַּח, v. supra) it was placed by the side; a. e. —2) (v. נִיחָא) *to be satisfactory.* Kidd. 45[b] אִיתְנוּחֵי אִיתְנָחָא ליה it was agreeable to him. B. Bath. 129[a] אִיתְנַחַת לָן חדא Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. אנחתא, v. נַחַת) one of thy arguments has been satisfactorily disposed of for us.—Contr. אִירַנַּח, תִּירַנַּח (a dialectical term) *this might be right, acceptable, might do well.* Sabb. 5[a] תח׳ ברשות היחיד וכ׳ this might be acceptable with regard to a covered private ground, but &c. Ib. 132[b] ת׳ גדול וכ׳ this may apply to an adult, but &c.; a. fr.

נוֹחַ m. (b. h.; preced.) *rest; satisfaction.* Tosef. Sot. XIV, 10 ואין נ׳ בעולם לישראל and there is no rest in the world for Israel; Sot. 47[b] אין נ׳ בעולם there is no satisfaction (to the Lord) in the world.

נוֹחַ II m., **נוֹחָה** f. (preced. wds.) 1) *pleasing, kind.* Ab. III, 12 חוי קל לראש וכ׳ לתשחורת be quick (to serve) to thy superior, and kind to youth; Y. Taan. II, 65[b] bot. מפני מה האיש נ׳ לחתפתות וכ׳ why is man easily pacified, and woman not? Ab. V, 11 נ׳ לכעוס ונ׳ וכ׳ easily angered and easily reconciled, opp. קשה. Yalk. Deut. 845 נַח לקנות שונא וכ׳ it is easy to acquire an enemy, but hard to acquire a friend; נח לצלות לברימה וכ׳ it is easy to be brought up to the platform of the court, but hard to come down (be acquitted); a. fr.—*Pl.* נוֹחִים, נוֹחוֹת, נְחִ׳. Gen. R. s. 90 ונח׳; Yalk. ib. 148 ונוח׳, v. יָפֶה.—3) נ׳ לו *it is good (better) for.* Erub. 13[b] נ׳ לו לאדם שלא נברא יותר וכ׳ it would have been better for man not to have been born at all than &c. Sabb. 56[b] נ׳ לו לאותו . . . ואל וכ׳ it would have been better for that pious man, had he been a slave in an idolatrous temple, only that it might not be written about him &c.; a. fr.

נוֹחַ III pr. n. m., v. נַחַ.

נוֹחֲשׁ, pl. נוֹחֲשִׁים, v. נָחָשׁ.

נוֹט ch. (b. h.; cmp. מוּט a. נוּד) *to shake.*
Af. אָנֵיט *to scare.* Targ. Y. Lev. XXVI, 6, v. נוּד ch.

נוּטוּמִי, Y. Maas. Sh. II, 53[c] א״ר יונה וחן נוטי נ׳, a corruption, prob. a corrupt tautography of א״ר יונה והוא שלישקט מיכן ומיכן ib.

נוּטִי, v. preced.

נוּטִירִין, v. next w.

נוֹטָרִין m. pl. 1) (notaria) *indictments.* Ex. R. s. 31 כיון שקרא נ׳ שלו וכ׳ and when he read the indictments against him, he said, And he lives yet?—2) (notarius, -ii) *clerks.* Sot. 35[b] שיגרו נ׳ שלהם וכ׳ (not נוטרין) they sent their clerks who peeled off the lime and copied the inscription; Y. ib. VIII, 21[d] משלחין נוֹטָרִיקָן, Tosef. ib. VIII, 6 ושלחו נוטרין ed. Zuck. (Var. נטורין, corr. acc.).—[Sifré Num. 157 נוטרים, v. נָטַר].

נוֹטָרִיקוֹן m. (νοταρικόν, sub. μεθόδιον, S.) *stenographer's method, abbreviation.* Sabb. XII, 5 כתב אות אחת נ׳ if one wrote (on the Sabbath) one letter as an ab-

breviation (e. g. ק׳ for קרבן). Ib. 105ᵃ לשון נ׳ the acrostic method of speech (ref. to אֹב הַמִּדָּה, Gen. XVII, 5, אב, בחור, נאמן, וחריק, מלך, חביב). Ib. אנכי נ׳, v. אָנֹכִי; a. fr.—Trnsf. לשון נ׳ by a mere hint. Deut. R. s. 2, v. קִידּוּשׁ.

נָוָה, נוי I (b. h.) *to be becoming, pleasing.* Sot. 47ᵇ, a. e. נָוֶה, v. נָוָה II.

Hif. הִנְוָה 1) *to beautify, adorn.* Y. Peah I, 15ᵇ (ref. to Ex. XV, 2) וכי . . . לַנְוֹתוֹ את בוראו is it possible for man to beautify his Maker?; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 לנוותו וקונו; (Yalk. Ex. 244 להשוות לקונו, v. infra).—2) *to equal, adapt one's self to.* Sabb. 133ᵇ (expl. ואנוהו, Ex. l. c.) הוי דומה לו be like Him; Mekh. l. c. נדמה לו let us be like Him. Yalk. l. c. וכי .. להשוות לקונו is it possible for man to equal his Creator?

Nif. הִתְנַוָּה *to adorn one's self.* Mekh. l. c. אֶתְנַוֶּה לפניו, v. נָאָה.

Nithpa. נִתְנַוָּה *to make one's self handsome, to be vain.* Sot. I, 8 אבשלום נ׳ בשערו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 9ᵇ נתגאה) Absalom was vain of his hair.

Pi. נִיֵּיר *to beautify.* Mekh. l. c. (ref. to ואנוהו, v. supra) נַיֵּירֵנוּ וְנַשְׁבְּחוּ לְחב״ה וכ׳ beautify Him, and praise the Lord before all nations (Yalk. l. c. אגיד נאותיו וְשִׁבְחוֹ וכ׳, v. נָאָה).

נָוָה, נוי II, *Hithpa.* הִתְנַוָּה *to fall away,* v. נִוֶּנָה.

נוֹי, נוֹא m. (נָאָה, נָוָה) 1) *beauty, ornament.* Kel. XIV, 2 עשאן לנוי (ed. Dehr. לנוֹאי) he attached them for ornamentation. Yeb. 39ᵇ לשם נ׳ .. הכונס את יבמתו he who married his deceased brother's wife (v. יְבָמָה) for her beauty (not with the intention of perpetuating his brother's name). Y. Maasr. III, end, 51ᵃ לנוֹיָהּ של חצר to embellish the court. Zeb. 54ᵇ (play on בנויה, I Sam. XIX, 18) עוסקין בנוֹיוֹ של וכ׳ engaged in the embellishment of the world (consulting about building the Temple). Koh. R. to II, 12 והוא נוֹאוֹ and this (the nose) is man's beauty; Gen. R. s. 12 נאה (corr. acc.). Pesik. R. s. 31 בלשת נ׳ a handsome woman; a. fr.—*Pl.* נוֹיוֹת. Yalk. Cant. 988 בנוֹיוֹתיו (not בנויותיו), v. נָאָה.—2) נָוֶה or נָוִי (=נָוֶה II) *dwelling, climate.* B. Bath. 24ᵇ משום נויי העיר because of the health of the town (which suffers from trees; Rashi: because of *the beauty* of the town which requires an open space all around); Y. ib. II, 13ᶜ top שניאוּ ריח; Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. נָוֶה, v. נָוָה II.

נָוֵי, pr. n. pl., v. נְוָאי.

נָוָיָה, v. נְוָיָה.

נוֹף m. (נָפָה) *diminution, lesser portion.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III (expl. תְּחוּנָּה, Lev. XIV, 14) תוך נ׳ וכ׳ inside of the lesser helix, which is the anti-helix, v. גְּדֵרָא.

נוֹכְזְרָיָא, v. נַכְזָרָא.

נוֹכְרִיָּא, נוֹכְרִי, נוֹכְרָאָה, נוֹכְרָא m. ch. = h. נָכְרִי, *strange; stranger; gentile.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. O. Deut. XVII, 15; a. fr.—[Targ. Prov. XI, 17; XVII, 11 נוכריא some ed., v. נַכְזָרָא.]—Sabb. 65ᵇ נוכראה גופא another person's body, v. גּוּפָא.—*Pl.* נוֹכְרָאֵי. Targ. Lam. V, 2; a. e.—*Fem.* נוֹכְרָאָה, נוֹכְרָיָא, נוֹכְרִיתָא. Targ. Ex. II, 22. Targ. Job XIX, 17; a. e.—Esp. נוֹכְרִיתָא *a gentile woman.* Targ. Prov. V, 20; a. fr.—[Ib. XXVII, 4 נוכריתא Ms. *abomination* (Pesh. מְרַחֲקָתָא), ed. נְכָרְזְרִיתָא.]—*Pl.* נוֹכְרָנָן, נוֹכְרָיָתָא. Targ. Gen. XXXI, 15 (not נוֹכְרִיתָא).

נוֹכְרִיתָא, v. preced.

נוֹכְתָתָא f. (נֶכֶת)=h. נֶשֶׁךְ, *usury.* Targ. Prov. XXVIII, 8.

נָוָלָא, נָוָל, &c., v. sub נוּר.

נוֹלָד, v. יָלַד.

נָוָלִי, נָוָלוּ f. (נָוָל I) *offensiveness; dunghill, cesspool.* Ezra VI, 11. Dan. II, 5.

נוּם I (denom. of נָאוּם, as נָאַם, Jer. XXIII, 31) *to speak, say.* Cant. R. to I, 1 שְׁנָם, v. לְמוּאֵל. Tosef. Ohol. IV, 14 נם לי הן said he to me, Yes. Ib. נָמִיתִי said I; a. fr.—Part. נוֹמֶה (fr. נמה), fr. which (as in Chald.) נוֹמֵיתִי, נוֹמִינָא &c. Yeb. XVI, 7 (122ᵃ) ונומיתי לו (Y. ed. וְנֵימֵיתִי לו) *Pi.*) and I said to him. Ib. נוֹמֵית Bab. ed. (Y. ed. נוֹמָה; Mish. אמרה) said she. Gitt. VI, 7 נימינו לשליח (Ar. נְמִינָא) we said to the messenger; a. e.—Y. Yeb. XII, 12ᶜ top לי ונומה (ed. Krot. וְנִימָּה); Y. Naz. II, end, 51ᶜ נִימָא (fr. נמא); Tosef. ib. IV, 7 נם; Sifré Num. 22 נָאַם, נְאֻמֵּי.—Treat. Der. Er. ch. II המנמנין והמפפין בידיהם who make motions with their hands when speaking.—[Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי ed. Zuck., oth. ed. נמתי, read: נעניתי, v. II עָנָה.]

נוּם II (b. h.) *to slumber.*

Hithpalp. הִתְנַמְנֵם, *Nithpalp.* נִתְנַמְנֵם *to be drowsy; to nap.* Meg. II, 2 ומִתְנַמְנֵם or (he read the Book of Esther) while he was half asleep. Pes. X, 8 נִתְנַמְנְמוּ if they napped (at the table), opp. נרדמו. Ib. 120ᵇ; Meg. 18ᵇ הרכי דמי נתנמנם what condition is meant by *nithnamnem?*, v. נים. Yoma I, 7 בקש להתנמנם if he showed a disposition to fall asleep; a. fr.—Koh. R. to V, 11 (in Chald. dict.) נתני עבדא ודמך ליה the slave was overcome with drowsiness and fell asleep.

נוּם ch. same. Targ. Is. V, 27; a. e.—Part. נָאֵם, נָיֵם. Targ. Ps. CXXI, 3, sq. ינום Ms. (ed. נָיֵם, נאים).—Erub. 65ᵃ לא בעי מר מֵינַם פורתא would you not take a little nap? Ib. ונינום טובא השתא . . . soon will come the days which are long and yet short (of deeds), when we shall have a long sleep. Pes. 120ᵇ מינם קא נאים מר were you asleep?, v. infra. Yeb. 24ᵇ, a. fr. כי נירם ושכיב וכ׳ Rab must have said so when he was sleepy and going to bed; B. Kam. 47ᵇ; 65ᵃ (Ms. M. נאני, v. נְגִי). Snh. 7ᵃ הוא נָיְמָא דיקולָא, v. דִּיקוֹלָא.

Palp. נַמְנֵם *to be drowsy; to doze.* Pes. l. c. אין נַמְנוּמֵי קא מְנַמְנֵמְנָא Ms. O. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) no, I was dozing. Kidd. 17ᵇ, v. הֵינוּמָא.—Esp. *to be in a comatose condition, be dying.* M. Kat. 28ᵃ דחוה קא מְנַמְנֵם that he was dying. Kidd. 72ᵃ bot. כי חוה קא מנ׳ רבי Ar. (ed. ניחא נפשיה) when Rabbi was dying.

Ithpalp. אִרְתַּנְמַם, v. אִרְתַּנְמָא *to be drowsy.* Targ. Ps. LXXVI, 6. —Y. Yeb. I, 3ᵃ bot. שריין מִתְנַמְנְמִין they began to be drowsy. Y. Meg. II, 73ᵃ bot.; a. fr.

נוֹמָא, v. נוּמִי.

נוֹמָה, v. נוּם I.

נוֹמִירִין, v. נוּמְרִין.

נוֹמוֹס m. (νόμος) *law, custom.* Y.R.Hash. I, 57[a] bot., v. אַגְרָפּוֹס. Lev. R. s. 7, end נ׳ הוא וקילוסין הוא Ar.ed. Koh. (ed. נימוס קלוסים; corr. acc.) it is a law and a command.—Mostly נִימוֹס.

נוֹמִי f. (νομή, nome, *pl.* nomae) *corroding sore, ulcer.* Ab.Zar.10[b] מי שעלתה לו נ׳ וכ׳ Ar.ed.Koh. (ed. נימא .. שעלה, corr. acc.) if one has an ulcer on his foot, shall he have it cut and live, or let it go and die?—Gen. R. s. 46 עלתה נ׳ בבשרם וכ׳ (some ed. נמי) they have an ulcerating sore ..., and the physicians advice circumcision. Ib. (play on ונומלתם, Gen. XVII, 11) כנומי הוא תלוירה בגוף it (the prepuce) is like an eating sore hanging from the body. Sifré Deut. 45 הרי אתה מעלה נימי .. ואם (corr. acc.) but if thou removest it (the plaster), thou wilt cause ulceration; Kidd. 30[b]; a. e.

נוֹמִירִין, v. next w.

נוֹמִירָן, נוּמִירָן f. (numerus, νούμερος, -ον, S.) *a division of troops.* Mekh. B'shall., s. 1 שארן נ׳ אחת בטלה (not ואין) not one division (of the Roman empire) is unemployed; Yalk. Ex. 230 נומירון נומירין (corr. acc.).

נוֹמִיתָא, v. נוּמְתָא.

נוֹמָס, v. נוֹמוֹס.

נוֹמָתָא f. (נום II) *slumber.* Targ. Prov. VI, 10 (some ed. נוּמִיתָא).

נוּ״ן the letter *Nun.* Ned. 54[b], v. next w. Sabb. 104[a]; a. e.—Pl. נוּנִין. Ib. 103[b].

נוּנָא, נוּן m. (contr. of נענע, v. letter ו; cmp. זוזו=זיז) *fish.* Targ. Jon. II, 1; a. e.—Targ. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 שלי נונא, v. שַׁלַּיְנוּנָא.—Ned. 54[b] נו״ן סמ״ך ער״ק נ׳ סמא לעינים the succession of the letters *Nun, Samekh, ʿAyin* serves as an intimation, 'fish is a remedy for the eyes'. Gen. R. s. 11; a. fr.—Ab. Zar. 39[a] שפר נ׳ (καλλίχθος) *sh'far nuna*, name of a fish of the genus *anthias*; קדש נ׳ (ἱερὸς ἰχθύς) *K'dash nuna*, a name for *anthias*, called by some קבר נ׳ (Ar. קברנונא, in one w.) *K'bar nuna* (Grave-fish); [for corr. vers., v. Rabb. D. S. a. l. note 70, a. Tosaf. a. l.]. Ib. לשפרנונא (Ms. M. in two words).—*Pl.* נוּנַיָּא, נוּנַיָּה, נוּנֵי, נוּנֵיָא Targ. Deut. IV, 18; a. fr.—Y. Naz. IX, 57[d], v. צְלֵי I.—Y. Ned. IV, beg. 39[c], v. חל; a. fr.

נוּנַח, נוּנִי (=נוּנוּ=נענע, v. preced.; cmp. צְוִיצֵי, s. v. צִיצִין) *to be tender, delicate.*

Hithpalp. חִתְנַוְנַח, *Nithpa.* נִתְנַוְנַח *to become delicate, be failing, to fall away.* B. Kam. 91[a] אמדוהו והיה מִתְנַוְנַח מיתנוונח והולך (Ms. M. מִתְנַוְנַח; ed. Sonc. מִתְנַוָּח) if the experts declared his injuries as curable (and the court assessed the damages accordingly), but he continues to be falling away. Ḥull. 57[b] מִתְנַוְנַח והולכת (Tosef. ib. III, 9 מכחשת) if the animal loses flesh, opp. משבחת. Sot. III, 5; ib. 6[a] במתנונה דרך איברים when she is ailing all over the body (not suffering locally as predicted for the faithless woman, Num. V, 27); Y. ib. III, 19[a] bot. חִתְנַוְנַח.

נַוְנֵי ch., *Ithpalp.* אִתְנַוְנֵי same. Sot. 6[a] היא מִתְנַוְנָא she was falling away (before witnesses arose against her).

נוּס (b. h.) *to flee.* Ex. R. s. 3 למה נָס why did he flee (before the serpent)? Yalk. Ex. 237 בכל מקום שהיה מצרי נס וכ׳ withersoever an Egyptian fled, the sea ran against him; Mekh. B'shall. 6 מצרים נָסִים; a. fr.

נוֹס ch., v. נְסַב.

נוּעַ (b. h.) *to shake, move; to be tender.*

Pilp. נִיעֵי, נְיַעֵי 1) *to shake; to stir up, scare.* Tosef. Bets. I, 8 עד שֶׁיְּנַעֲנֵעַ unless he stirred the bird up (the day before, by which act he made it his property and designated it for slaughtering); Y. ib. I, 60[c] top. אלא אם כן נִיעֵי מבעוד יום. Succ. III, 1 כדי לְנַעֲנֵעַ בו large enough to (hold it in his hand and) shake. Ib. 9 ותיכן היו מְנַעֲנְעִים and at what passages of the Hallel did they shake (the Lulab)? Sabb. XX, 5 (141[a]) תקש .. לא יְנַעֲנֵעַ וכ׳ (Bab. a. Y. ed. יְנַעֲנֵעַ) must not stir up with his hand the straw &c.; a. fr.

2) *to* (*shake*) *bow the head.* Ber. 28[b] כיון שנ׳ ראשו (ב)ראש—נ׳ if he only bows his head (in prayer), it is sufficient. Yeb. 121[a] ... נִיעֲנַעְתִּי לו ראשי וכל גל and as each wave came, I dipped my head under (to let it pass over me). Ib. ... אם יְנַעֲנֵעַ לו ראשו if wicked people come over man, let him bow his head. Pesik. R. s. 37 ומנענעים בראשיהם and shook their heads (in derision, ref. to Ps. XXII, 8).—Yalk. Prov. 953 ומנענע בו בקולו and sings it with a tremulous voice; Snh. 101[a] מנענע בקולו Ms. K. (v Rabb. D. S. a. l. note 2); Tosef. ib. XII, 10 קולו מנ׳.—Part. pass. מְנוּעְנָע, *pl.* מְנוּעְנָעִין. Bets. 25[a] המקושרים והמ׳ the birds designated a day before the Holy Day by being tied or by being stirred up; ib. והמקושרין והמ׳ בכ״מ אסורין birds found anywhere tied or stirred up are forbidden to be taken up (because somebody has taken possession of them); Tosef. ib. I, 10 והמנוענין (Var. והמנענין, corr. acc.).—2) *to move in different directions, to introduce a surgical instrument.* Nidd. 25[b], v. סְכָסֵךְ I.

נוּעַ ch. same, *to totter.* Targ. Ps. CVII, 27.

Palp. נַעְנַע *to shake.* Gen. R. s. 75, beg. דְּמַנְעַנְעָה (=דמנענעה), v. נְעַר.

נוּעַרְן, נוּעְדָן, v. נְעַר.

נוּף (b. h.) *to move in the air, to soar.* [Yalk. Ps. 676 שהוא נפה, read: שהיא צפה, v. צוּף.]

Hif. הֵנִיף 1) *to swing, wave.* Men. 61[b] כהן מניח .. ומֵנִיף the priest places his hand under those of the owner of the offering and waves. Ib. אין העכ״ם מְנִיפִין gentiles are not permitted to wave their offerings; אין הנשים מְנִיפוֹת women are not permitted &c. Ib.[a] וכול הָנֵיף וחזור ויניף I might think that he must wave twice. Snh. VI, 1

מְנִיף בסודרין gave the signal by waving a cloth; Succ. 51b. Pesik. R. s. 41 (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) הניפה שהיא עתידה לְהָנִיף את וכ׳ the beautiful one (Israel) who is destined to swing (rule) the nations; Yalk. Ps. 755; Yalk. Ex. 417 שהיא מְנִיפָה לאו״ה (ref. to Is. XXX, 28); a. fr.—2) *to fan.* B. Mets. 86a חֲנִיפֵי עלי מְנִיפָא, v. מְנִיפָא. Y. Yoma I, 38c ומניפין לרבוניהם and fan their masters. Pesik. R. l. c.; Yalk. Ps. l. c. והכל מניפין עליה and all fan her (are subservient to her); a. e.

Pilp. נְפַנֵּף *to swing, fan.* Y. Ber. I, 2d ומְנַפְנֵף..וחיתה רוח בי and the northern wind blew and set the harp swinging. Yalk. Ps. l. c. שיוצא ומְנַפְנֵף את דגניה (not רגלירה) (the dew) which goes forth and makes her grain in the ear wave (bend with its weight); Pesik. R. l. c. מְנַפְנֵף את הדגנים. Ohol. VIII, 5 טלית המְנַפְנֶפֶת a sheet suspended as a banner (cmp. מַנָּפָה).

Hithpol. הִתְנוֹפֵף 1) *to be winnowed.* Yeb. 63a (addressing the ears in the field, in Chald. dict.) אִי במנפה תִּתְנוֹפְפִי Ar., eh! thou desirest to be winnowed with the fan; [oth. vers. in Ar.: כמנפה תתנופפי (not כמג׳) thou swingest thyself like a swing, v. infra]; ed. v. next w.—2) *to swing one's self; to soar; to be proud.* Ab. Zar. 24b הִתְנוֹפְפִי וכ׳ rise (O Ark) in the &c., v. הָדַר; Gen. R. s. 54. Yeb. l. c., v. supra.

נוּף ch. same; part. נָיֵיף. Yeb. 63a חזנהו דקא נָיְיפָן he saw them (the ears in the field) waving.

Af. אֲנִיף *to swing, wave, winnow.* Targ. Is. XIII, 2. Targ. Y. II Lev. VII, 30.—M. Kat. 16b מְנִיפָה, v. חוּשְׁלָא.

Ithpol. אִתְנוֹפַף, *Ithp.* אִתְנִיף *to swing one's self; to be proud.* Yeb. l. c. (addressing the standing grain) אִתְנִיפָא אִיתְנוֹפְפִי וכ׳ Ar. (not תניפא) swing thyself (be as proud as thou wilt): trading in business brings more profit than thou dost; ed. אי נַיְיפַת אִיתְנוֹפִי how thou wavest! swing thyself &c.; (Rashi אי תניפני אִיתְנוֹפוּ, read: אִיתְנִיפוּ or אִיתְנִיפוּ).

נוֹף I (b. h. נֹף) pr. n. pl. *Nof, Memphis* in Egypt. Pesik. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 63b, v. מְנֹפִיס.

נוֹף II m. (b. h.; נוּף) *boughs of a tree, swinging branches, summit.* Y. Ber. I, 2c bot. לא סוּף דבר נוֹפוֹ וכ׳ (not טפו) after all, not only its boughs in swinging, but even its main branches (extended over an area of &c.). Macc. II, 7 אילן ... ונופו נושה וכ׳ a tree which stands within the limits (of the place of refuge), but whose branches spread beyond &c. Ib.; Maasr. III, 10 הכל הולך אחר הנ׳ the location of the branches decides the nature of the territory; Tosef. Arakh. V, 14 חונק. Kidd. 40b; a. e.—*Pl.* נוֹפִים, נוֹפִין, נוֹפוֹת. Num. R. s. 20 מי שאינו בקי קוצץ את הנ׳ וכ׳ he who is no expert (in felling trees) lops off the branches, each branch separately, and gets tired. Yalk. Ps. 755 (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) [read:] יפה בנ׳ שלה בהקפתה וכ׳ she (Israel) is beautiful with her waving boughs when marching around the altar (on the Feast of Booths); Pesik. R. s. 41 יפה שלה (corr. acc.; Friedm. emends יָפָה נוף שלה).

נוֹפָא ch. 1) same. Targ. II Kings XIX, 30 (h. text פרי). Targ. Ez. XIX, 10; a. e.—2)=נִפְיָא, q. v.

נוֹפִי, Tanh. Ki Thissa 18, v. נִיפִי.

נוֹפֶךְ I *a jewel*, v. נֹפֶךְ.

נוֹפֶךְ II m. (חָפַךְ; cmp. אֲפוּכִי) *exchange, consideration.* B. Kam. 99b; Kidd. 48b אם הוסיף לה נ׳ משלו if he gave her in addition a consideration (a small coin) out of his own.

נוֹפַר, v. נִיפַּר.

נוֹפֶת f. (b. h. נֹפֶת; denom. of נָפָה) 1) *sifted flour, flour-dust;* 2) *the net-like honey, honey-comb.* Sot. IX, 12 בטל ... ונ׳ צופים the *shamir* ceased and the *nofeth tsufim*; ib. 48b מאי נ׳ צ׳ סולת שצפת ע״ג נפה what is meant by *n. ts.*? Fine flour which floats on (sticks to) the top of the sieve; (anoth. explan.) שתי כברות וכ׳ two loaves stuck to opposite walls of the oven, which rise so that they touch each other; (anoth. explan.) דבש הבא מן הצופים Rashi (ed. מן חצירא) honey which comes from Tzofim (v. צוֹפִים); Y. ib. IX, 24b bot. דבש הבא בצפירה, v. צִיפְּרָא.—Gen. R. s. 71 (play on נִפְתַּלִּי) נִפַּת עצמה לא שלי היא (not עצמו) is not mine the honey-comb itself? (allud. to Ps. XIX, 11); Yalk. ib. 127. Tanh. Ekeb 1 .... שאין בכל מיני שהיא צפה בנפה וכ׳ (not בפה) for among all kinds of grain flour there is none more precious than the fine wheat flour which sticks to the sieve, but the words of the Law are more precious than it, for we read (Ps. l. c.), 'sweeter than honey and flour-dust;' Yalk. Ps. 676.—[Gen. R. l. c. נופתי פיתיתי some ed., v. נָסַת.]

נוּץ h., v. נָצַץ.

נוּץ ch., v. נִיץ.

נוֹצָה f. (b. h.;=נוֹצָאָה; נָצָא) 1) [*growth,*] *feathers, down.* Hull. III, 4 אם נטלה הנ׳ if the down is lost, contrad. to פָּגָם; Tosef. ib. III (IV), 18 נוֹצָא. Ib. VI, 11. Zeb. VI, 5 וחסיר את המוראה ואת הנ׳ וכ׳ he must remove the crop and the down-covered skin with the entrails that go along with it; ib. 65a בנוצתה נוטל את הנ׳ עמה 'with its plumage' (Lev. I, 16), he must take the plumage that covers it with the crop; Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 וטלנה עם הנ׳; a. fr.—Sabb. 28b נ׳ של עזים *goats-hair.*—2) cmp. צוֹאָה) *maw containing the faeces* (=קורקבן). Zeb. l. c. (expl. בנוצתה, Lev. l. c.) נוכלה ונוטל וכ׳ he takes it (the crop) and takes the maw with it; Sifra l. c.

נוֹצְחִיא, v. נָצוֹחָא.

נוֹצָיָא, v. נָצָא II.

נוֹצְיִצְיָא* f. (v. נוֹצָה) *feathers, pinion.* Targ. Job XXXIX, 13 נוֹצְרִיצְרִיָּא (ed. Lag. נוֹצְצִיצְרִיָּא; Ms. נִיצוֹצְרָא); [ed. Wil. נוֹצִיצְרָא *pelican* (?)].

נוֹצְרִי m. *Nazarene, of Nazareth* (in southern Galilaea). —יֵשׁוּ הנ׳ Jesus of N. Snh. 43a Ms. M.; a. fr., v. יֵשׁוּ.—Ab. Zar. 7b יום נ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. יום א׳) the day of the Nazarene (Sunday).—*Pl.* נוֹצְרִים *Christians.* Taan. 27b מיני הנ׳ Ms. M. (ed. העכו״ם; in some ed. the

entire passage omitted) on account of (in order not to be identified with) the Christians (v. Treat. Sof'rim ch. XVII, 5).

נוֹצְרִין, Tosef. Toh. XI, 16, v. נֵצֶר III.

נוּקְבָא, נוֹקְבָא I *hole,* v. נְקַב.

נוּקְבְתָא, נוֹקְבְתָא II f. ch.=h. נְקֵבָה, *female.* Targ. Gen. I, 27. Targ. Lev. XXVII, 4; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª bot. Gen. R. s. 33, v. דְּכַר II; a. fr.—*Pl.* נוּקְבִין, נוּקְבָתָא, טוּקְבָתָא. Keth. IV, 11, v. פַּר II. Y. Kil. IX, 32ᵇ; Y. Keth. XII, 35ª bot.; Gen. R. l. c., v. דְּכַר II, a. e.

נוּקְבָּתָא pr. n. pl., v. נַקְדָּתָא.

נוֹקֵד m. (b. h. נֹקֵד; נָקַד I) [*marker, accountant,*] *shepherd.* Pesik. Shek., p. 12ᵇ; ib. Eth Korb., p. 60ª; Pesik. R. s. 16; Tanḥ. Ki Thissa 5 מהו נ׳ רועה what is *noked* (II Kings III, 4)? A shepherd.

נוּקְד m. (נָקַד I; cmp. Arab. *nakd* probus et justi ponderi nummus) *a stamped coin.* Par. I, 3 בן עזאי קורהו נ׳ וכ׳ Ben ʿAzzai called it (the sheep between one and two years of age, when it is neither כֶּבֶשׂ nor אַיִל) 'a distinct coin;' R. Yishm. called it 'counterfeit;' v. פַּרְכַּגְמָא.

נוֹקְדָנָא, נוּקְדָנָא, v. sub נַקְדָּנָא.

נוּקְל, Y. Yeb. X, 11ª bot., v. נוּ.

נוּקְנִיקָה m. (lucanica) a sort of *sausages.* Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. (Bab. ed. VII, 2 נקוניקה, Var. נקא כי קא, נקוניא כי קא, Ms. M. נקאני קא, read: נוּקָאנִיקָא).

נוֹקְרָן, v. נַקְרָן.

נוֹקְרָנָא, v. נַקְדָּנָא.

נוּקְשֵׁת m. (קָשָׁה) *old, spoiled,* esp. נ׳ (חמיץ) *a leavened substance unfit for food.* Pes. 43ª בעיניה נ׳ spoiled leavened substance in its natural condition, opp. ע״י תערובת in a mixture. Men. 54ª; a. fr.—[Ar.: נוּקְשָׁא.]

נוּר as a verb, v. נִיר I.

נוּרָא, נוּר m. (v. נָהַר; cmp. מוּגָל a. מָגַל) *fire.* Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Ḥag. 13ᵇ, a. e. דרנור, v. דִּרְנוֹר. M. Kat. 12ᵇ, v. מַדְבּוּרָא. Ned. 62ᵇ עבדא דנ׳ a fire-worshipper (gheber). Ib. בי נ׳ fire temple, gheber-service; a. fr.—[Lev. R. s. 27, a. e. בנור ובזפת, v. מַרְזוּבוֹת.]

נוֹרָאוֹת, נוֹרָא, v. יָרֵא.

נוּרָה, Tosef. B. Kam. VII, 8, some ed., v. גֻּרָה II.

נוּרִי pr. n. m. *Nuri,* father of R. Johanan. Erub. IV, 5; a. fr., v. רוֹחָנָן.

נוּרִיתָא f. (Syr. נורתא, Löw Pfl., p. 258) *Crow-foot* (Ranunculus). Ḥull. 59ª top Ar. (ed. מרידתא), v. מַרְדִּירְתָא.

נוּרְתָּק, נוּרְתּוֹק, v. נַרְתִּיק.

נוּשְׁקָא f. (נָשַׁק) *kiss.*—*Pl.* נוּשְׁקָאתָא. Targ. Prov. XXVII, 6 (ed. Wil. נִישְׁקָתָא).

נוֹתָר, v. יָתַר.

נִיזָ׳, נִזְבָּא m. *nizba,* supposed to be a *measure of length,* the height of a fist with the thumb. Men. 69ᵇ רום נ׳ חיטי Ms. M. (ed. כיזבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a layer of wheat of the height of a *nizba;* [for oth. vers., v. רוּזִינָקָא].

נָזָה, v. נזר.

נָזַח (Syr. נחז, P. Sm. 2295; cmp. זוּחַ II) *to be agitated; to roar, low* &c. Targ. Job VI, 5 רְנָזָה Ms. (Bxt. יַנְזֶה) *Af.*; ed. Lag. רגיח, ed. Wil. רגעי).

Pa. נַזֵּחַ *to chide, rebuke.* Sabb. 48ª נַזְּחֵיהּ רבא Ms. M. (ed. רבח) R. chid him.

נִיזָ׳, נִזְבָּא m. (preced.) *chiding off, stirring on, cry.* Pes. 112ᵇ נ׳ דהורא (Ms. M. נחום, corrected into נזבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the cry with which to chase an ox away (or goad him on); נ׳ דאריה the lion-hunter's cry; נ׳ דארבא the sailor's cry, v. חַיָּא.

נְזוּפָא, constr. נְזוּפַת m. (נְזַף) *rebuke.* Targ. Koh. VII, 5.

נָזַז* (cmp. זוּז I) *to be unsteady.* Lev. R. s. 10 שנ׳ לבו עליו Ar. (ed. נתנאה; Ex. R. s. 37, v. זוּחַ I) whose heart within him was unsteady (whose mind was unbalanced, who was wanton).

Hif. הֲזִיז *to make unsteady.* Part. pass. מְזִיזָן, *pl.* מְזִיזִין *staggering, reeling.* Pesik. Zutr. Haăz., ed. Bub. p. 115 (expl. מזי רעב, Deut. XXXII, 24) שירהו מ׳ ... מפני חרעב they shall be reeling and shall fall on the dunghill from hunger; Sifré Deut. 321 מאווים ברעב (or מאוזים, read: מְזֻנָּזִים) staggering in starvation; Yalk. ib. 945 מְזֻנָּזִין, v. נָזַח.

נָזַז ch. same. Part. נָזְזִין, *pl.* נְזִירֵי. Yoma 78ᵇ מאני נ׳ Ar. shaky vessels (that cannot stand, and are used as toys), v. גָּזַז.

נָזַח (b. h.; cmp. זוּחַ II) *to be unsteady, shift.* Yoma 72ª כדי שלא יזח that it (the breast plate) may not slip.

Hif. הֲזִיחַ *to move, loosen; to remove.* Ib. חֲמַזִּיחַ, v. חוֹשֶׁן. Keth. 10ᵇ מַזִּיחַ (or מְזִיחַ); Ḥull. 7ª מַזִּיחִין (or מְזִיחִין), v. זוּחַ II.—*Part. pass.* מְזֻנָּזָן, *pl.* מְזֻנָּזִין *unsteady, reeling.* Yalk. Deut. 945, v. נָזַז. [Ib. (ref. to וזחלי, Deut. XXXII, 24) שירהו מ׳ בעפר, read with Sifré ib. 321 מְזֻנָּזְלִין *dragged along* in the dust, v. זָחַל.]

נָזָה, נָזַי (b. h.; cmp. זוּעַ, a. נָדָה, נָדַר II) *to move, shake; to drip.*

Hif. הִזָּה *to sprinkle.* Yoma V, 3 וה׳ ממנו וכ׳ and sprinkled from it once upward &c. Ib. ולא היה מתכוין להזות and he did not aim at definite points in sprinkling. Tosef. Toh. VIII, 12 שבא להזות who comes asking to be sprinkled upon; אין מַזִּין עליו וכ׳ we do not sprinkle upon him &c. Par. XII, 8 לא יַזֶּה וכ׳ he must not sprinkle upon

the spindle and the whorl separately; a. fr.—Trnsf. *to have a cleansing influence.* Tosef. Dem. I, 14; Tosef. Makhsh. III, 15 טהור אחד מֵאָה על וכ׳ one clean person has a cleansing influence on one hundred unclean persons; Y. Dem. III, 23c bot.

Hof. הוּזֵה *to be sprinkled.* Par. I. c. ואם הוזה מוּזֶה but if he has sprinkled (on each separately), it is sprinkled (the lustration is valid).

נְזִיאָתָא, v. נְזִירְתָא.

נְזִיד m. (b. h.; זוד) *dish, pottage.* Toh. II, 3 נְזִיד הדמע a pottage containing T'rumah. Ib. 4 נְ׳ הקודש a pottage containing sacrificial matter.

נְזִיפוּתָא f. (נְזַף) *chiding, railing.* Snh. 41b מטיבותיה מִנְזִיפוּתֵיהּ וכ׳ . . . דמר אמרינן (v. Rabb. D. S. a.l. note; Ms. M. מנזיפותיה) as you speak kindly, we have said many things about it (which we will tell you), but when you rail at us &c.

נְזִירָה, Targ. Y. Num. V, 28, v. יִזְיָרָה.

נְזִירְתָא, v. נְזִירְתָא.

נְזִיתָא *naziah,* a substitute for נְזִיר (v. כִּינּוּי). Ned. I, 2.

נְזִיר m. pl. (v. next w.) *seeds to be pressed for their oil.* M. Kat. 12b חזר לנ׳ דאית בהו (Ms. M. נְזִירְתָא) they (the sesame plants) are fit (for immediate use) for the seeds which they contain.

נְזִירְתָא f. pl. (cmp. זוּעָ, a. זְיָתָא I, II) *beer in the process of brewing, brewage.* Ab. Zar. 31b. Pes. 20a נ׳ וסימנך and the mnemonical word (for remembering the order of the objects named) is the brewing process ('vessel', 'eatable' (dates), 'liquid'). Ib. 113a לבי נ׳ רחוש Ar. a. Ms. M. 2 (ed. סודנא) run to the brewery, v. חֲלוּף. Succ. 20b חזו לְנִזְיָאתָא נ׳ they (the mats) are fit for covering up the brewing vat. Keth. 6a, a. e., v. מְסוֹכְרָא. B. Kam. 35a לנ׳ פתקיה (פסקיה) (לבי נ׳=) וכ׳ he burst the vat open and drank the beer, and was cured.

נְזִיפָה f. (נְזַף) *anger, rebuke,* esp. *n'zifah,* a lower degree of excommunication; v. נִיהוּר. Snh. 68a גער בו נ׳ ויצא בנ׳ he frowned at him, and he (the son) went away feeling the rebuke. Sabb. 31a והוציאו בנ׳ and made him go out in anger. Ib. 97a החוא בנ׳ בעלנא this (בם, Num. XII, 9) refers only to the anger (of the Lord, not to leprosy). M. Kat. 16a אין נ׳ פחות וכ׳ the minor ban lasts no less than seven days. Ib.b דידהו נ׳ their (the Palestinian) *n'zifah*; דידן נ׳ our (the Babylonian) *n.*; a. fr.

נְזִיפְתָא ch. same. Targ. Koh. X, 12.—M. Kat. 16a נהג נ׳ בנפשיה וכ׳ he considered himself under the minor ban for thirty days. Ib.b; a. e.

נְזִיק *nazik,* a substitute for נְזִיר, v. כִּינּוּי. Ned. I, 2.

נְזִיקִין, v. נֶזֶק.

נְזִיר, v. נְזַר.

נָזִיר m. (b. h.; v. נָזַר) 1) *abstinent.* Naz. II, 3 הריני נ׳ ממנו I will abstain from this (cup); a. e.—*Pl.* נְזִירִים, נְזִירִין. Lev. R. s. 24, end, opp. שכורים.—Esp. *nazir, Nazarite,* one bound by a vow to be set apart for the service of God, and as such to abstain from grapes and all productions of the vine and from intoxicating drinks, and to let his hair grow (Num. VI, 1—21). Naz. I, 1, a. fr. הרי זה נ׳ he is a Nazarite (his words mean the vow of nazaritism). Ib. 2 נ׳ שמשון a Nazarite like Samson; נ׳ עולם a nazarite for life; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 5; a. fr.—Fem. נְזִירָה. Ib. III, 6. Ib. II, 2 אמר אמרה פרה זו חריני נ׳ וכ׳ if he said, this cow thinks I will be a *nazir,* if I stand up . . . he is a Nazarite by implication (it being his meaning that he will be a Nazarite if the cow gets up); a. fr.—2) *guarded.* Sifra B'har ch. I; Y. Shebi. VIII, 38b top. (expl. נזרך, Lev. XXV, 5) מן השמור בארץ וכ׳ of that which is guarded in the ground &c. (v. Rashi to Lev. l. c.), opp. מובקר.—*Nazir,* name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli and Y'rushalmi (in Tosefta *N'ziroth*).

נְזִיר, נָזְרָא I ch. *same,* 1) *Nazarite.* Targ. Num. VI, 18; a. fr.—Num. R. s. 10 (ref. to the precautions prescribed for the Nazarite, Num. VI, 3) מחלא אמר לך לך אמרין (ל)נ׳ סחורו׳ the proverb says, go, go, they say (to the) Nazarite, go all around that thou mayest not come near the vineyard; Sabb. 13a, a. fr. משום לך לך אמרי נ׳ וכ׳ as a measure of precaution; a. e.—*Pl.* נְזִירֵי, נְזִירְיָא. Y. Naz. V, end, 54b; Gen. R. s. 91; a. fr.—2) *crowned, nobleman. Pl.* as ab. Targ. Lam. IV, 7.

נְזִירָא, נְזִירָה II I pr. n. m. *N'zira.* Gen. R. s. 12 ר׳ לוי בשם ר׳ נ׳ (ib. s. 11 זצירא). Midr. Till. to Ps. XCII לוי בר מרא (ed. Bub. בשם ר׳ נזי׳); Pesik. R. s. 23 בשם בר נזירה; Y. Ber. VIII, 12b בשם ר׳ בזירה (corr. acc.); Yalk. Ps. 843; 888. Y. Ber. II, 4b bot. לוי בר נ׳; Y. Shek. II, end, 47a שמעון בן נ׳; Y. M. Kat. III, 8 בר טירא (corr. acc.); Yeb. 97a שמעון נ׳ (v. however, Bekh. 31b). Y. Sabb. II, 5a top ר״ש נ׳; Pesik. Dibré, p. 111a שמעון בן נזירה.

נְזִירָה II f., v. נָזִיר, a. נְזִירוּת.

נְזִירוּ, v. נְזִירוּתָא.

נְזִירָה, נְזִירוּת f. (denom. of נָזִיר or נָזַר) *abstinence,* esp. *the Nazarite's vow, nazariteship.* Sifra Emor, ch. III, Par. 4 (ref. to Lev. XXII, 2 וינזרו) אין נזירה אלא הפרשה the verb *nazar* means to abstain (guard); Num. R. s. 10 אין נזירות . . אלא פרישות; Yalk. Lev. 632; Sifra l. c. הא אדם קובע עליו נזירות בתוך וכ׳ אין נזירות. Num. R. s. 10 נְזִירָתוֹ a person may take the Nazarite's vow within the time of his vow. Naz. IV, 7 מגלח על נזירות אבירו may cut his hair (and sacrifice at the expiration of his vow) on the nazariteship of his (deceased) father, i. e. use his father's money set apart for the purpose. Ib. הפריש לנְזִירָתוֹ . . . (Rashi to ib. 30a; נְזִירוּת) he had set apart money for his nazaritic expenses without mentioning special items; Tosef. ib. III, 16; Tosef. Meïl. I, 9. Ned. 3b חל על חל׳ (sub. נֶדֶר) one nazaritic vow may take effect on top of another, i. e. a vow taken within the term of another, takes effect when the first expires, v. supra; a. fr.—*Pl.* (of נְזִירָה) נְזִירוֹת, (of נְזִירוּת) נְזִירְיוֹת. Ned. I, 1 נ׳ בנ׳ (כינויי) the substitutes for *nazir* are as effective

as the word *nazir* itself. Tosef. Naz. l. c. לשאר נְזִירוֹתָיו for his other nazaritic expenses. Naz. 14b שתי נ׳ two nazaritic vows. Y. ib. V, end, 54b נזירות ... וכולן and all of them must observe nine nazaritic vows in succession; a. fr.

נְזִירוּתָא, נְזִירוּתָה ch. same. Targ. O. Num. VI, 2 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. נזירא).—Naz. 14b חרא נ׳ one Nazarite vow. Ib. 3a למיעבר על נְזִירוּתֵיהּ to violate his vow; a. e.

נָזַל (b. h.; cmp. אזל) *to run, melt, be distilled.* Gen. R. s. 13 (ref. to Job XXXVI, 28) היכן הם נוֹזְלִין בשחקים where are they (the salty waters of the Ocean) distilled? In the clouds; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.); Koh. R. to I, 7 איכן הם נעשים נוֹזָלִים בשחקים where are they made into distilled (sweet) waters? In the clouds; Yalk. Koh. 967.—Esp. נוֹזְלִין *running waters.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6; a. e.

Pi. נִזֵּל, *Hif.* הַזִּיל *to cause to flow; to distill.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) אם כנסת ... לסוף שאתה מְנַזֵּל ומשקה וכ׳ if thou gatherest the words of the Law after the manner of those who collect rain water in the cistern, thou shalt finally be able to make them flow and give drink to others. B. Bath. 25a (ref. to Deut. l. c.) זה רוח צפונית שמַזֶּלֶת וכ׳ that is the nothern wind which makes the gold run (increases commerce; Rashi: *makes gold cheap*, v. זול). Cant. R. to IV, 15 (ref. to ונוזלים וכ׳ ib.) זה מַזִּיל מקצת דבר וזה מזיל וכ׳ the one lets flow (utters, cmp. נָבַע) one part of the argument, and the other another part, until the *halakhah* shines forth like the Lebanon.

נָזָל ch. same; *part.* (or *adj.*) *pl.* נָזְלָא, נוֹז׳ *running waters, rivers*; v. preced. Targ. Y. Ex. XV, 8 (O. אזלא). Targ. Ps. LXXVIII, 16; a. e.

נֶזֶם m. (b. h.; זָמַם II, cmp. זְמָמָא) *nose-ring, earring.* Kel. XI, 9; a. e.—*Pl.* נְזָמִים. Ib. 8 נ׳ earrings; נְזָמֵי חאף nose-rings. Sabb. VI, 1 בנ׳, expl. ib. 54b נזמי חאף. Ex. R. s. 48, end; a. fr.

נָזַף (cmp. זוּף II a. זעף) *to be angry, to rebuke, chide.* Gen. R. s. 12 שנ׳ בעבדו who rebuked his servant. Num. R. s. 13 נ׳ בו משה Moses reprimanded him; a. e.—Part. pass. נָזוּף, *pl.* נְזוּפִין, נָזוּפִים *reprimanded, placed under the ban* (v. נְזִירָפָה). Tanh. Ki Thissa 16 נ׳ הוא לפני וכ׳ he is banned in the sight of the Lord; Ex. R. s. 41 חרי זה נ׳ להקב״ה; Ab. VI נקרא נ׳; a. fr.—Sabb. 115a יוחנן הנ׳ Joh. the excommunicated; Tosef. ib. XIII (XIV), 2 בן הנ׳ (Var. נִיזָּף *Nif.*), v. חַגָּא. Taan. I, 7 כבני אדם הנ׳ למקום like men excommunicated in the sight of God. Yeb. 72a; a. e.

נְזִיף, נָזָף ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 10 (h. text גער). Targ. Ps. IX, 6. Targ. Num. XII, 14 מיזַף ed. Berl. (Y. מְנַזְּפִין, not מַ׳); a. fr.—Part. pass. נָזִיף. Ḥull. 133a רבא נ׳ הוה (Rashi נָזוּף) Raba was under the ban.

Ithpe. אִיתְנְזִיף *to be chid, chastised.* Ab. Zar. 55a מִיתְנַזְּפָא, v. גזף.

נָזַק *Hif.* הַזִּיק (denom. of נֶזֶק) *to hurt, injure, damage.* Ex. R. s. 20, beg. דלג ... ולא הִזִּיקוֹ stepped over the child and did not injure it. B. Kam. I, 1 לילך ולהַזִּיק to do injury in moving (be an active agency of damage); ib. וכשה׳ חב וכ׳ and when one of them caused damage, the offender (מַזִּיק) is responsible. Ib. III, 6 והזיקו זה וכ׳ and hurt one another (by collision); a. fr.—V. מַזִּיק.

Hof. הוּזַק *to be hurt, injured, damaged.* Ib. III, 1, sq. Ib. 31b שהוּזְקוּ כלים בכלים vessels (belonging to one person) were damaged by collision with (another person's) vessels; a. fr.

Nif. נִזַּק same. Ex. R. l. c. end שלא נִזָּקוּ that they be not hurt (by the wolves). Deut. R. s. 7 ולא תִּנָּזֵק צפורני rather than a nail of one of them be injured; a. e.—Usu. part. נִיזּוֹק, נִיזּוֹקִין; *pl.* נִיזּוֹקִים, נִיזּוֹקִין. Ber. 9b אינו נ׳ כל וכ׳ has no evil to fear for the entire day. Ib. 40a ואי אתה נ׳ and thou shalt not get sick; a. fr.—Ḥull. 142a; Pes. 8b, a. e. שלוחי מצוה אינן נ׳ those going on a religious mission will not meet with evil; a. e.—V. נִיזַק.

נָזַק ch. same. Targ. Ps. XCI, 7 יקרבון למִנְזָק (h. text ויגש); a. e.

Pa. נַזֵּק same. Targ. Jer. XII, 14 (h. text נגע); a. e.

Af. אַנְזֵק (הַנְזֵק), אַזֵּק same. Targ. O. Gen. XXVI, 11. Targ. Ex. XI, 7 לא יַנְזֵק ... בלישניה ed. Berl. (ed. Vien. לישניה, corr. acc.; Y. יְהַנֵּי); a. e.—B. Kam. 27b חוא דא׳ אנפשיה it is he who hurt himself (through his own action); ib. 28a א׳ נפשיה. Ib. 13b אַזְקֵיהּ תורא דמשאיל וכ׳ the ox of the lender injured that of the borrower. Ib. ed. (read with Ms. M. אזקיה). B. Mets. 117a אזלי ומַזְקֵי וכ׳ the water came down and damaged the property of those living below; a. fr.—Gitt. 53a לאזוקי קא מכוין (read: לְאַזּוּקֵיהּ or לְאַזְּזוּקֵיהּ, Rashi לצערה) he has the intention to harm him.

Ithpa. אִתְנַזַּק, *Ittaf.* אִיתַּנַּזַּק; *Ithpe.* אִיזְּדִיק, אִיתְנְזִיק *to be hurt, to meet with an accident.* Targ. II Chr. XXXII, 31. Targ. Job V, 24.—B. Kam. 13b אילו איתזק מעלמא if he had been hurt through any other cause. Ber. 9b ואִיתַּזְּקִי and I met with evil; במאי אִיתַּזַּקְתְּ what was the evil thou didst meet with?—Lev. R. s. 24 ולית אתון מִיתְנַזְּקִין and you have never been injured. Kidd. 29b חוו מִיתַּזְּקֵי they used to be hurt (by a demon, v. מַזִּיק); a. fr.

נֶזֶק m. (b. h.; denom. of זקק) [*junction, touch*; cmp. נגע, רע &c.,] *accident, evil, injury, damage*; תַּשְׁלוּמֵי נ׳ *indemnity.* Ab. Zar. I, 7 וכל דבר שיש בו נ׳ לרבים or anything through which the public may be injured. B. Kam. I, 1 ... חב לשלם תשלומי נ׳ וכ׳ the offender is bound to pay indemnity with the best of the land (out of his best lands, v. עִידִּית). Ib. 2 הכשרתיו במקצת נְזָקוֹ I have been partly instrumental in injuring him, v. הֶכְשֵׁר. Ib. II, 5, a. fr. חצי נ׳ indemnity up to half the damage, opp. נ׳ שלם full indemnity. Ib. VIII, 1 בנ׳ בצער וכ׳ (has to pay) damages (for the maimed limb), an indemnity for the pain inflicted &c.; a. fr.—*Pl.* נְזָקִים; constr. נִזְקֵי. Ib. 84a דנין נ׳ מנ׳ וכ׳ we may draw an analogy between different cases of mayhem, but not between mayhem and homicide. Ib. נ׳ שור בשור damages for an ox injured by an ox; a. fr.—נְזָקִין, נִזְקִין (fr. נְזִיק) *cases of damages, laws concerning injuries; damages.* Ib. I, 1, v. אָב II. Mekh. Mishp. s. 14; a. fr., v. נִיזָּקִין.—Esp. *N'zikin*, (*Seder N'zikin*) name of the fourth Order of the Mishnah, Tosefta and Talmud, also of a section of M'khilta Mishpaṭim. Sabb. 31a. Lev. R. s. 19 נ׳ לי פרקים *N.* which

contains thirty chapters; a. e.—B. Kam 102a כולה נ' חדא וכ' the entire *N'zikin* (*Baba Ḳamma, M'tsi'a and Bathra*) is one treatise.

נִיזָ', נִזְקָא, נָזֵק ch. same. Targ. O. Ex. XXIV, 11. Targ. Y. ib. XXX, 12 נ' דמוחא (h. text נגף). Ib. XXI, 19; a. e.—B. Kam. 84a לבר מנזקא Ms. M. (ed. מנזק) except indemnity for loss of limb. Ib. שמו לית ניזקיה assess the damages due him for the loss of his hand; a. fr.

נִזְקִין, v. נִיזָק.

נָזַר (b. h.; sec. r. of זור) 1) *to surround; to keep off; to set apart.* V. נְזִיר, נָזֵר.—2) (denom. of נָזִיר) *to vow to be a Nazarite; to dedicate one's self to nazariteship.* Naz. III, 2 שנ' שתי וכ' who vows to be a Nazarite for two terms. Ib. 5 מי שנ' והוא וכ' if one makes the vow while in a burial ground. Ib. 17a תיזנזר לא thou must not vow (while in a burial ground). Ib. I, 5 אחת גדולה נזרתי I meant by my vow one nazaritic term which I consider a long one. Ned. 3b נימא קרא לירזר the text (Num. VI, 2) ought to read *lizzor* (instead of *l'hazzir*). Y. Naz. I, beg. 51a במתכוין לירזר when he intended to vow nazariteship; a. fr.

Hif. הזיר 1) (sub. נפשו) *to abstain.* Ned. 4a עד שיזיר מכולן (Naz. 3b שיהזור) unless he vows abstinence from all of them (mentioned Num. VI, 3).—2) *to impose the vow of abstinence.* Sifré Num. 22 להזיר אם את אחרים *l'hazzir* (Num. VI, 2) includes also the imposition of nazariteship on others (one's son &c.). Ib. את עצמו מזיר וכ' himself he may obligate, but he cannot obligate others; Num. R. s. 10; a. e.—3) *to be a Nazarite.* Naz. 19a אע"פ שלא הביא ה' even if he did not bring the due sacrifice, he must resume his nazariteship. Ib. אזמתי ה' וכ' when can he resume &c.? After he brought the sacrifice (Num. VI, 12).

Nif. נִזַּר 1) (with ל) *to dedicate one's self to.* Sifré l. c. המצוה להזדזר לשם the merit of nazariteship consists in the dedication of one's self to the Lord (in the sacred motive).—2) (with מ) *to abstain from; to renounce.* Ib. 131 הזדזר מתורתו .. והוא נזור renounce the law of Moses, and he did renounce; Y. Snh. X, 28d הזדזר.

נָזַר, נְזַר ch. same, *to abstain; to vow, observe nazariteship.* Targ. O. Num. VI, 3 יזר (ed. Berl. יזר) *Af.*; Y. II *Ithpe.*). Targ. O. ib. 5 דנזור ed. Berl. (Var. הנזר, הזנזר, v. Berl. Targ. O. II, p. 40).

Af. אַזֵּר, אַזְּרֵי, אַנְזֵר same. Ib. 12; v. supra.

Ithpe. אִתְנְזַר *to abstain,* v. supra.

נֵזֶר m. (b. h.; preced.) 1) *crown,* esp. *the Nazarite's hair.* Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 7) קראו הכתוב עטרה לראשו the text calls it (his long hair which defaces him) a crown on his head. Ib. נזרו כקרבן his hair is as sacred as the sacrifice; a. fr.—2)=נְזִירוּת, *the Nazarite's vow.* Num. R. l. c.; Tosef. Naz. II, 6 (ref. to Num. VI, 21) ולא נ' על קרבנו but not the vow to follow the dedication of his sacrifice; Y. ib. II, 52b top שיקדום נזרו וכ' his vow must precede the dedication of his sacrifice &c. Ib. V, 54a גילגל בנזרו he turned around (trifled with) his vow. Ned. 90a נשאל על נזרו, v. שָׁאַל; a. fr.

נִי' ch. same, *crown; vow.* Targ. Num. VI, 19. Ib. 5; a. fr.—V. נְזִירוּ.

נֹחַ *easy,* v. נוֹחַ.

נֹחַ (b. h.) pr. n. m. *Noah.* Ab. V, 2. Snh. 108b; a. fr.—בְּנֵי נֹחַ *pl.* בָּנֵי נ' *Noahide, the human race;* נ' מצוות ב' laws obligatory upon all mankind, contrad. to such as bind Israelites alone, *universal laws.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 4 נצטוו בני נ' ... על the gentiles have been commanded seven laws, namely, concerning justice, idolatry &c.; Snh. 56a; a. e.—Ib.b בן נח וכ' ... כל האמור the gentile stands forewarned concerning all that is said in the section on sorcery (Deut. XVIII, 10-12); Tosef. l. c. 6. Snh. 59a כל מצוה שנאמרה לב' נ' וכ' whatever law has been published for the Noahides (prior to the Sinaitic legislation) and repeated at Sinai &c. Tosef. l. c. 8. Ab. Zar. 64b .. ב' נ' כל שקיבל (a gentile entitled to citizenship in Palestine) is he who obligates himself to observe the seven Noachidic laws, v. גֵּר; a. v. fr.

נַחְבִּי (b. h.) pr. n. m. *Nahbi,* one of the twelve spies. Sot. 34b; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Ib. Haăz. 7, v. חָבָא.

נַחְבָּל m. (חָבַל) *the complainant in a case of battery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָחָה I, v. נחי.

נָחָה* II f. (נוּחַ)=הֲנָחָה, *rest, relief.* Gen. R. s. 10, end כיון שנחו ... ניתן לחם נ' when the hands of their Maker left off from (extending) them, they were given rest (permanency); Yalk. ib. 16 חניירה.

נָחוּם, v. נִיחוּם.

נָחוּם (b. h.) pr. n. m. *Nahum,* 1) N. the prophet. Pesik. Nah., p. 127b; a. e.—2) N., name of several Tannaim a. Amoraim. Peah II, 6; Naz. 56b הלבלר נ'.—Sabb. II, 1, a. fr. המדי נ'.—Taan. 21a, a. fr. איש גם זו נ', v. גַּמְזוּ.—Y. Taan. I, 64b top נ'; (Y. Ber. IX, 14a top תנחום).—Ib. VIII, 12b bot., a. fr. סרמאי בר' נ'; (Pes. 104a; Ab. Zar. 50a סרמאי מנחם בר'); Y. Meg. I, 72b bot., a. fr. איש קדש קדשים נ'.—Y. Bets. V, 63b R. N. brother of R. Ila; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 116a.

נָחוּמָה, Y. Ber. III, 6a (ed. Krot. נְחֶמְיָה q. v.).

נְחוּנְיָה, נְחוּנְיָא pr. n. m. *N'ḥunia,* 1) son of one Joseph ben Pakhsas (Paskas). Sifra Emor, beg. (also חוניא); Y. Naz. I, beg. 55d; a. e.—2) name of several Tannaim. Eduy. VI, 2 בן אליטן נ'.—Ib. VII, 9 בן גודגדא נ' (Gitt. V, 5 יוחנן).—Ab. III, 5; Ber. IV, 2, a. fr. בן הקנה נ'; Meg. 28a. Ib. הגדול (Ms. M. חנינא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Y. Shek. V, 48d; B. Kam. 50a נ' חופר וכ' N. the well-digger. Cmp. חוֹנִי, חוֹנִיָּא.

נְחוּנְיוֹן pr. n. m. *N'ḥunion* (Onias, cmp. חוֹנִיו). Y. Ned. VI, end, 40a; Y. Snh. I, 19a top נִיחוּנְיוֹן.

נְחוּשׁ, v. נִיחוּשׁ.

נְחוֹשֶׁת, נְחֹשֶׁת f. (b. h.) 1) *copper.* Zeb. 22a (ref. to Ex. XXX, 18) לנ' הקשתיו וכ' I compared it (the foot of the laver with the laver itself) with regard to its being of copper, but not with regard to anything else. Pesik. Ekhah, p. 122b מטבעות של נ' וכ' silver-plated copper coins. Keth.

VII, 10, v. צַרְתַּ; a. fr.—2) *bronze*, v. next w.—3) *copper vessels*. Y. Keth. X, 33d bot. להדות גובין מן הנ׳ וכ׳ to seize (for the widowhood) copper vessels and dining plates.—4) *the* (*copper*) *bottom* or *rim*. Sabb. 41a מפני שנחושתה מחממתה because its double bottom gives out heat to warm the water (even after the removal of the coals). Kel. VIII, 3; IX, 1; 3 נ׳ של תנור the (copper) rim of the stove. [Yoma 38a, v. next w.]—5) *the polished, smooth side of skin* (חֲלָקָּא). Y. Meg. I, 71d top מקום נְחוּשְׁתּוֹ on its smooth side, opp. מקום שיער the hairy side.

נְחַשׁ׳, נְחוּשְׁתָּן I m. (preced.) *bronze*. Midd. II, 3; Tosef. Yoma II, 4; Y. ib. III, 41a מפני שנ׳ מצחיב because bronze has the appearance of gold; (Bab. ib. 38a מפני שנְחוּשְׁתָּן מצוחבת היתה (from נחושת, v. preced.) because the bronze of which they were made was goldlike). Tosef. l. c. נ׳ קלנטיא היתה (Var. נְחוּשְׁתָּא) it was Corinthian bronze; Yoma l. c. נחושת קלוניתא חירתה (Ms. M. קלניתא); Yalk. Cant. 985.

נְחַשׁ׳, נְחוּשְׁתָּן II m. (b. h.) *Nehushtan*, name of the copper serpent erected by Moses. Targ. II Kings XVIII, 4.

נְחוּתָה, נְחוּתָא, v. אַנְחוּתָה.

נָחוֹתָה, נָחוֹתָא m. (נָחַת) *one going* or *coming down*, esp. one coming from Palestine to Babylonia. Y. Shek. VIII, 51a, a. e. אבודמא נ׳ (not אבודמא) A. who had been in Babylonia. Y. Kil. IX, 32c bot. עולא נ׳ הוה Ulla had gone to Babylonia; Y. Keth. XII, 35b bot. (not עללא).—*Pl.* constr. נְחוֹתֵי. Targ. Ps. CXV, 17 ed. Lag. (ed. נְחָתֵי); a. fr.—נ׳ ימא *sea-farers*. Ib. CVII, 23. Targ. Is. XLII, 10 נְחָתֵי.—Sabb. 20b; 90a שאילתינהו לכל נ׳ ר׳, I inquired of all sea-farers. B. Mets. 85a (not נחיתי); a. fr.

נָחַת, נחי (b. h.; cmp. נוּחַ) *to bring to rest, to lead*. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 17) לא נָחָם ממצרים וכ׳ he did not lead them from Egypt to Palestine by the route of eleven journeys; Tanḥ. B'shall. 1 נחם נהגם *naḥam* means, he led them; v. נִיחוּם.

נָחִיל m. (חָגַל; cmp. נַחַל) 1) *basket* for catching fish. Y. Sabb. XIII, end, 14b [read:] ולהעלות נ׳ של דגים וכ׳ and to bring up a basket of fish with the child; (Men. 64a מצודה).—2) *bee-hive*, also *the bees of a hive, swarm*. Y. Sabb. IV, 7a top נ׳ של דבורין (Bab. ib. 43a כוורת); Y. Bets. V, beg. 62d; a. e.—B. Kam. X, 2 מכאן רצא נ׳ זה this swarm came from here. Tosef. Bets. III, 4. Tosef. M. Kat. I, 6 נחול דבורים שברח וכ׳ ed. Zuck. (Var. נחיל) a swarm of bees that flew away may be brought back (during the festive week); a. fr.—*Pl.* נְחִילִין, נְחִילִים. B. Bath. V, 3 פירות כוורת נוטל שלשה נ׳ וכ׳ he who buys the issue (bees) of a bee-hive takes three swarms of young bees &c., v. סָרַס.

נָחִיל ch. same, *swarm*. Targ. Y. Deut. XXI, 8 נ׳ דמורנין a swarm of worms, v. מוּרָנָא.

נְחִילָה f. (homilet. = נַחֲלָה) *inheritance*.—*Pl.* נְחִילוֹת. Midr. Till. to Ps. V, 1 (ref. to תנחילות ib.) על שתי הנ׳ שנחל דוד וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שני, corr. acc.) for the two inheritances, because David inherited royalty &c.; Yalk. ib. 629 על שני נְחָלוֹת. Midr. Till. l. c. בשתי נ׳ נחלנו וכ׳ two inheritances: we inherited thee and inherited the Torah.

נָחֻם, v. נָחַם.

נְחִיצָה f. (נָחַץ) *pressing, driving on*. Num. R. s. 10 (ref. to Jud. IV, 3) לפי שהיה מחרפם ומגדפם בנ׳ because he railed at them while driving them on to labor.

נָחִיר m., *pl.* נְחִירִין (b. h. נְחִירַיִם; נָחַר) *nostrils*; trnsf. *outlets*. Tosef. Mikv. V, 1.

נַחִירָא ch. same, *nostril*. Targ. Job XXXIX, 20; a. e.—Gitt. 69a לדמא דאתי מנ׳ for bleeding from the nose. Snh. 67b נפרץ ושרי ... מִנְחִירֵיהּ blew his nose and threw bands of silk out of his nose (Rashi: מִנְחִירָיו, v. preced.); a. fr.—*Pl.* נְחִירִי, נְחִירִין. Targ. Ps. CXV, 6; a. e.—Y. Yeb. XVI, beg. 15c על נְחִירֵיהוֹן ... יהבין put plasters on their noses (to disguise themselves); Y. Sot. IX, 23c bot.; v. סִרְפָּלְנִי.

נְחִירָה f. (נָחַר) 1) *stabbing*. Ḥull. 17a נ׳ שלהן וכ׳ the stabbing of them is named *sh'ḥiṭah*. Ib. בשר נ׳ flesh of an animal killed by stabbing (instead of ritual cutting). Ker. V, 1 דם נ׳ blood of a stabbed animal; a. e.—2) *the mucous discharge of a healing wound*. Nidd. 64b.

נָחֵית, v. נָחַת.

נְחֵיתְוָתָא, v. נְחָתָא.

נְחֵיתִי, נ׳ ימא, v. נָחוֹתָא.

נְחֵיתַת, v. נְחָתָא.

נַחַל m. (b. h.; חלל, חגל; cmp. מְחִילָה) *wady, river-bed, ravine, stream*. Sabb. 56b (ref. to I Sam. XV, 5) על עסקי נ׳ (he was discussing) the subject of *naḥal* (Deut. XXI, 4), i. e. the regard due to human lives. Cant. R. to I, 2 עד שנעשה כנ׳ גובע until he (through his erudition) becomes like a bubbling stream; a. e.—*Pl.* נְחָלִים, נְחָלִין. Ib. מה מים .. ונעשין נ׳ as waters come down in drops and grow to be torrents; Midr. Till. to Ps. I. Ber. 16a (ref. to Num. XXIV, 6) אם אהלים וכ׳ ... מה נ׳ as the waters of streams raise man from uncleanness to cleanness, so do the tents (of learning) &c.; a. fr.

נַחֲלָא, נַחֲל ch. same. Targ. Gen. XXVI, 19. Targ. Num. XIII, 24. Targ. Ps. LXXIV, 15; a. fr.—[Targ. Is. XXXVIII, 12 נָחֲלִי, נַחֲלָא, v. נָוִיל III.]—*Pl.* נַחֲלֵי. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Koh. I, 7. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text חוצות); a. e.

נָחַל (b. h.; denom. of נַחֲלָה, q. v.) *to inherit*. B. Bath. VIII, 1 יש נוֹחֲלִין ומַנְחִילִין there are such relations as inherit from and eventually transmit to one another (e. g. father and son); ויש נוחלין ולא מנחילין and some inherit, but (when they die) do not transmit their estate to those whose natural heirs they would have been (e. g. son and mother). Kidd. I, 10 ונוֹחֵל את הארץ and shall inherit the land (of life everlasting). Sifré Num. 133 שהבנות .. יודע נוֹחֲלוֹת Moses knew that daughters (in the absence of sons) are legal heirs. Midr. Till. to Ps. V, beg. (ref. to Num. XXI, 19) משנחלו ע״ז בא עליהם וכ׳ when they adopted idolatry, the angel of death came upon them. Ib. נחלו

לחק״בה לאלוה והוא נ׳ וכ׳ they adopted the Lord as God, and he adopted them as a people; ib. מיתתנה נָחֲלָתִי לאל through the gift (of the well in the desert) I adopted God; מתוך שנתן לי הקב״ה הבאר נחלתי אותו (ed. Bub.) because the Lord gave me the well as a gift, I adopted him; Erub. 54a וכיון שניתנה לו במתנה נָחֲלוֹ אל and since it (the Law) is given him as a gift, the Lord claims him as his own; a. fr.

Hif. הִנְחִיל *to transmit by legal succession; to give in possession.* B. Bath. l. c., v. supra. Tosef. B. Mets. XI, 32, a. fr. שעל מנת כן ה׳ וכ׳ for Joshua gave possession of the land with such provisions (restricting the rights of ownership). Ukts. III, 12 עתיד הקב״ה להַנְחִיל וכ׳ (Snh. 100a לירתן the Lord will in the hereafter give every righteous man possession of &c. B. Bath. 114b אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל וכ׳ a son in the grave does not succeed his mother so as to transmit his estate to his paternal brothers; a. fr.

נַחֲלָא, v. נַחַל ch.

נַחֲלָה f. (b. h.; חזל) [*turn, lot,*] *inheritance, right of succession.* B. Bath. VIII, 4 אחד הבן ואחד הבת בנ׳ the same law of succession applies to sons and (eventually) to daughters (v. ib. 122b). Bekh. VIII, 1, v. בְּכוֹר. Midr. Till. to Ps. V, 1 (play on נחילות ib.) על הנ׳ שנחלתם וכ׳ for the possession which you took from me, and for the possession which I took from you; a. fr.—Trnsf. *the central sanctuary at Shiloh* or *at Jerusalem.* Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119a, sq.; Meg. 10a, contrad. to מְנוּחָה. —*Pl.* נַחֲלוֹת. B. Bath. VIII, 2 סדר נ׳ וכ׳ the following is the order of succession (among relatives). Ib. 117a משונה נחלה זו מכל נ׳ this division of inheritance (after the conquest of Canaan) is different from all other successions; a. fr.—Yalk. Ps. 629, v. נָחִילָה.

נָחַם (b. h.; cmp. נוּחַ) *to be at ease.* Ex. R. s. 20 (homiletic interpret. of נָחָם, Ex. XIII, 17) אמר הקב״ה אינו מתנחם וכ׳ the Lord said, I shall not be contented, until &c., for we read ולא נָחַם (perhaps meant for נִחַם *Nif.*).

Pi. נִיחֵם *to comfort, console.* Pesik. Nah., p. 128a א״ל הקב״ה אני ואתם נלך ונְנַחֲמֵנָּה the Lord said to them (the prophets), Myself and you, let us go and comfort her (Jerusalem); ib. נַחֲמוּהָ עמי וכ׳ comfort her, O my people; comfort her, you on high (angels) &c. Ib. חקבה״ה שלחני אצלך לְנַחֲמֵךְ the Lord sent me to thee (Jerusalem) to comfort thee. Ib.b נַחֲמוּנִי נחמוני עמי comfort me, comfort me, O my people. Pesik. R. s. 30 ונכנסו חבריו לְנַחֲמוֹ and his friends came in to comfort him; אם על אשתו מְנַחֲמִים לו׳ וכ׳ if it is for the loss of his wife that they seek to console him, and he refuses to be consoled &c. Midd. II, 2 השוכן בבית הזה יְנַחֲמֵךְ may He who resides in this house console thee. Y. Gitt. V, 47c top; Y. Dem. IV, 24a bot. ומְנַחֲמִין אבילי וכ׳ and you must comfort the gentile mourners (of your place) as well as the Jewish mourners; Y. Ab. Zar. I, 39c bot. ניחמים (corr. acc.); Tosef. Gitt. V (III), 5; a. fr.—מְנַחֵם *the consoling friend of the mourner.* Yalk. Prov. 947 ... ויחיד לאבל בבית האבל בחול פריס מנ׳ וש״ל מנ׳ פריס מנ׳ וכ׳ in the house of the mourner, on week days, the comforter breaks the bread and gives it to the mourner, as it is written (Lam. I, 17), 'Zion breaks (the bread) with her own hands, she has no comforter', but if she had a comforter, the comforter would break it &c.—*Pl.* מְנַחֲמִין. M. Kat. 27a בית המנ׳ the room where the comforters meet. Ib.b כיון שניענע ... אין מנ׳ וכ׳ as soon as the mourner nods with his head (indicating that he accepts their consolations), the friends are no longer permitted to sit with him; a. fr.—Sabb. 152a מת שאין לו מנ׳ a deceased person that leaves no direct relations to be comforted.

Nif. נֶחָם, *Hithpa.* הִתְנַחֵם, *Nithpa.* נִתְנַחֵם 1) *to be comforted, accept consolation.* Pesik. l. c. מי צריך לְהִתְּנָחֵם which of them is in need of being comforted?; ib. לְהִתְנַחֵם. Snh. 19a תִּתְנַחֲמוּ be comforted. Ib. מִתְנַחֵם מאחרים receiving consolations from others. Pesik. R. l. c. ואינו מתנחם, v. supra. Gen. R. s. 84 מִתְנַחֲמִים על המתים וכ׳ people accept consolation for dead persons but not for living ones (that have disappeared); a. fr.—Ib. s. 27 (expl. וינחם, Gen. VI, 6) מיתנ׳ אני שבראתי וכ׳ I have that consolation that I created him (man) to live on earth below &c.—2) *to seek comfort; to be sorry, regret, reconsider.* Ib. מיתנ׳ אני שעשיתי וכ׳ I regret that I made him, and that he was placed on earth. Ex. R. s. 45, beg. ואני מיתנ׳ עליו and I am sorry for him (reconsider my judgment). Num. R. s. 23 (ref. to Num. XXIII, 19) לא בן עמרם עשה אותו לְהִתְּנָחֵם did not the son of Amram cause him (God) to reconsider (Ex. XXXII, 14); ib. לְהִתְנַחֵם; Y. Taan. I, 65b bot. שעשה לאל שיִּתְנֶחָם; a. fr.

נָחֵם, נָחֵים ch. same. [Targ. Y. II Gen. XXXV, 9 יְחִימַת some ed., read: נַחִימַת *Pa.*; v. גְּרַם II.]

Pa. נַחֵם, נַחֵים *to comfort.* Targ. Gen. L, 21 נָחֵם ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 18). Targ. Is. LXI, 2; a. fr.—Targ. Job II, 11 לְנַחֵמוּתֵיהּ to comfort him.—Part. מְנַחֵם, pl. מְנַחֲמִין, v. preced. Targ. II Sam. X, 3.—Keth. 8b אתא לְנַחוּמֵי צעורי וכ׳ he came to console, and he grieved him? Y. Shek. V, 48d bot., a. e. בעי מְנַחֵמֵיהּ desired to comfort him. Snh. 19a כי מְנַחֲמֵי אחריני וכ׳ when others comfort him; a. fr.

Ithpa. אִתְנַחֵם as preced. *Nif.* Targ. Job XLII, 6; a. fr.—Y. l. c. ולא קביל עלוי מִיתְנַחֲמָא and would not allow himself to be comforted; a. e.

נֶחָמָה f. (b. h.; preced.) *consolation, relief.* Taan. 11b אל יראה בנֶחָמַת צבור (Yalk. Ex. 264 בנחמות, *pl.*) shall not live to see the relief of the community. Pes. 54b (man does not know) יום הנ׳ what day his relief from trouble will come; a. fr.—Esp. הנ׳ *the comfort* (of Zion), *restoration of Israel.* Macc. 5b, a. fr. (a euphemistic affirmation) אראה בנ׳ לא וכ׳ may I not live to see the consolation, if &c.—*Pl.* נֶחָמוֹת. Y. Ber. V, beg. 8d the prophets שהיו חותמין .... ובדברי נ׳ who closed their books with words of praise and of consolation (predictions of relief; Bab. ib. 31a תנחומים); a. e.

נַחֲמוּתָא, infin. *Pa.* of נָחַם q. v.

נְחֶמְיָה (b. h.) *Nehemiah,* 1) N., son of Hacaliah, governor of Judea. Sabb. 123b. Snh. 93b; a. e.—2) name of several Tannaim and Amoraim. Yeb. XVI, 7 N. of Beth-Dŏli.—Ter. VIII, 6, a. fr. R. N.—Men. 68b Judah ben N.—Pes. 22b, a. fr. נ׳ העמסני.—Y. Ber. III, 6a (some ed.

נחומיה).—Y. Peah I, 16c bot. ר' נ' בר עוקבן; Y. Yeb. XIV, beg. 14b ר' נ' בר מר ע'.—Y. Shek. V, end, 49b; a. oth.—V. Fr. Darkhé p. 137; p. 176; M'bo p. 116b.

נַחְתֹם* m. (נְחָתַם; formed like נחתום) *attendant at hot baths, bather* (practicing medicine). Y. Ab. Zar. II, 40d top, opp. רופא אומן professional surgeon.

נַחֲתַן, *pl.* of נְחָתָא.

נַחְתָן pr. n. m. *Naḥăman.* Gen. R. s. 25, v. נוּחַ *Hif.*—Esp. name of several persons. Y. Dem. I, 22a; Y. Shek. V, 48d ר' שמואל בר נ'. Y. Meg. I, 70b top; a. oth.—V. Fr. M'bo, p. 116b, sq.—Esp. R. N., the renowned Babylonian Amora. Keth. 94a; a. fr.

נַחְתָנִי pr. n. m. *Naḥmani.* Pes. 23b, a. fr. שמואל בר נ'. Y. Sabb. I, 3d bot. נחמן ברידה דר' שמואל בר נ'; Y. Meg. I, 70b top נחמן ברידה דר' ש' בר נחמן; v. preced.—R. Hash. 34b, a. fr. רבה בר נ'.

נַחְתָתָא f. ch.=h. נֶחָמָה.—*Pl.* נַחְתָתַן, נֶחָמָתָא. Targ. Y. Gen. I, 21. Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Lag. נִיחָמָן); a. fr.—B. Kam. 38a מאי אית לי גבי נ' דבבלאי what do I care for the consolations of the Babylonians? B. Bath. 14b וסיפיה נ' and ends with consolations. Ib. נ' לנ'..סמכינן we join ... the consolations at the end of one book to those at the beginning of the next, v. חוּרְבָּנָא.—Y. Snh. X, 28b bot. וכל טבן ונ' וכ' and all the good times and consolations (predicted) in the world have come true in my own days.

נַחֲנָא, *pl.* of אֲנָא.

נָחַץ (cmp. חצץ I a. חוץ I) *to squeeze in, strap. Part. pass.* נָחִיץ *closely corded.* Y. Meg. III, 74c bot. (not נחת), v. קוּנְטְרָא.

נָחַר (sec. r. of חרר, חור) 1) *to perforate,* esp. *to kill by stabbing.* Ḥull. V, 3 הנּוֹחֵר if one stabs (instead of cutting according to ritual). Pes. 49b מוּתָּר לִנְחוֹרוֹ you may stab him.—[Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII שלא תנחור, read: תְּנַחֵשׁ, v. נָחַשׁ; Rabad תנקור, v. נָקַר II.]—2) (denom. of נְחִירַיִם) *to discharge mucus, run.* Nidd. 64b חֲרָת כל זמן שנוֹחֶרֶת as long as the healing wound discharges matter. V. נְחִירָה.

Pi. נִיחַר *to be stabbed.* Ḥull. 17a (ref. to ישחט, Num. XI, 22) יְנֻחַר לחם מיבעיא ליה (not ניחר) if no ritual cutting was prescribed for the people in the desert, the text ought to have read, 'shall be stabbed for them'.

Pi. נִיחֵר (denom. of נחירים) *to snort.* Snh. 94a (play on סְנַחְרִיב) שִׁסֵּחַ וְנִיחֵר וכ' he spoke and snorted forth words against heaven.

נָחַר ch. same, 1) *to stab.* Targ. Y. Num. XXII, 40.—Gitt. 69a ולִיחֲרוּ לכלבא וכ' and let them stab the dog in the pupil of his eye.—2) *to blow the nose, sneeze, to give a sign by means of a nasal sound.* Ib. 68a נ' ליה רב וכ' R. Ḥ. uttered a sound of warning behind him. Sabb. 152b נ' בהו וכ' R. A. (who was buried there) snorted at them (warned them off; Ag. Hatt. נחם). R. Hash. 34b כי נְחִירְנָא לך (ed. נחירנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) when I give thee a sign. Ber. 62b.

Pa. נַחֵר *to rebuke.* Kidd. 81b נַחֲרוּ ביה they rebuked him (for his misbehavior).

נַחֲרְתָא f. (preced.) *wrath.* Gen. R. s. 67 (ref. to Am. I, 11) עוברתיה ונַחֲרְתֵּיהּ וכ' his anger and his wrath do not cease &c.; Yalk. ib. 116 וזחרתיה (corr. acc.).

נָחַשׁ (b. h.; cmp. לחש) *to whisper.*

Pi. נִיחֵשׁ *to divine, to make action dependent on an omen, to augur.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 אירוחו מְנַחֵשׁ וכ' a diviner (under the law, Lev. XIX, 26) is he who says, 'my staff fell out of my hand' (it portends evil) &c.; Snh. 65b. Ib. 66a חִמְנַחֲשִׁים בחולדה וכ' כגון אלו like those who divine (evil or luck) from a weasel, birds &c. Y. Sabb. VI, end, 8d כל המנחש סיפו לבוא עליו if one believes in omens, what he fears will finally befall him (with ref. to לא נחש Num. XXIII, 23, changed into לו נחש); Ned. 32a כל המנחש לו נחש for him who believes in omens, the omen exists (will be realized). Ib. כל אדם שאינו מנ' he who rejects divination. Mekh. B'shall. s. 2 שמא יְנַחֲשׁוּ וירחזרו וכ' lest they consider it a bad omen and go back. Ib. וזקני מדין נִחֲשׁוּ וכ' and the Midianite elders considered (Balaam's death) a bad omen and went home; a. fr.—Sifra Vayikra, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) [read:] שלא תְנַחֵשׁ thou must not augur (v. however, נָקַר II).

נָחָשׁ I, *Pa.* נַחֵישׁ, נָ same. Targ. II Kings XXI, 6. Ib. XVII, 17 (ed. Wil. ונְחִישׁוּ *Pe.*); a. fr.—Ḥull. 95b דְּנָחֵישׁ because he had made his movements dependent on an omen. Yeb. 120b כיס . . נָחֲשֵׁי אינשי וכ' as to purse and bag people are superstitious and do not lend them; a. e.

נָחָשׁ II, *Af.* אַנְחֵשׁ, חָנְחֵשׁ (denom. of נְחָשׁ) *to use copper* and plate it with silver, *to plate.* Pesik. Ekhah, p. 122b חַנְחֵשׁ לית make it plated for him (in place of solid silver); Yalk. Is. 258 אכחיש, read: אַנְ'.

נַחַשׁ m. (b. h.; נָחָשׁ) *divination from omen, superstition.* Num. R. s. 20 בעל נ' a believer in omens. Ned. 32a, v. נָחָשׁ. Y. Sabb. VI, 8c bot. אע"פ שאין נ' יש סימן although you must not make them an omen, they are a sign (presage); Ḥull. 95b. Ib. נ' אינו .. כל נ' שאינו an omen which is not proposed in the manner of Eliezer ... (Gen. XXIV, 13, sq.) or of Jonathan (I Sam. XIV, 9, sq.) is not considered a divination (in the sense of Lev. XIX, 26); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Tanḥ. Balak 4 בעל נ', v. supra.

נָחָשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) 1) [*the hissing,*] *serpent.* Gen. R. s. 22 נ' הקדמוני the original serpent (the seducer of Eve). Ib. s. 20 נ' זה רשע בעל תשובות that serpent is wicked and skilled in arguments. Bekh. 8a נ' לשבע שנים וכ' a serpent's pregnancy lasts seven years, and for that wicked animal I find no parallel (in the vegetable kingdom). Gen. R. s. 54 נ' של בית the domestic serpent (harmless); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Ib. s. 84 נ' ועקרבים snakes and scorpions; a. fr.—2) *a pungent (poisonous) fluid* in the leaves or in the stems of onions kept for a long time in the ground. Erub. 29b.—3) *a disease of the eye,* v. חֶלְזוֹן. Bekh. VI, 2 חלזון נ' וכ', expl. ib. 38b as identical with חלזון; Tosef. ib. IV, 2; Sifra Emor ch. II, Par. 3.

נַחֲשָׁא, נַחֲשָׁ ch.=h. נְחֹשֶׁת. Targ. Y. II Num. XXIII, 23.—

Snh. 19a כ' קא רמי לחו (by saying to his comforters, 'be comforted') does he not cast an evil omen on them (that they would suffer bereavement)? Gen. R. s. 87, v. נָחָל; a. e.—*Pl.* נְחָשִׁים, נַחֲשֵׁיהֶם, נְחָתִים. Targ. Num. l. c. (O. ed. Berl. נַחֲשֵׁי). Targ. O. ib. XXIV, 1. Targ. Y. Lev. XIX, 26; a. fr.

נְחָשׁ, (נַחַשׁ) נְחָשָׁא m. ch.=h. נְחוֹשֶׁת. Targ. Jer. XV, 20. Targ. Num. XXI, 9; a. fr.—Y. Kidd. I, 58d כ' ריקר כ' זגיל copper rises and falls (silver being the standard), v. זָגִיל. Esth. R. to I, 22 (ר' עזריה) מה דחרסין קיתונא דנ' וכ' what purpose this copper vessels serves, an earthen vessel may serve as well; Lev. R. s. 12 (not נחשת); a. e.

נַחְשׁוֹל m. (נָחַל; Syr. מחשולא, P. Sm. 1404) *a crushing wind* (cmp. I Kings XIX, 11); esp. (שברים) כ' *gale on high sea*, also *Naḥshol*, a spirit. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38a (Y. ib. III, 41a סער גדול). Tosef. B. Mets. VII, 14; B. Kam. 116b; Y. B. Mets. VI, end, 11a ספינה שעמד עליה כ' וחיקל כ' a *naḥshol* in the sea stood up against him to drown him; Yalk. Koh. 972 כ' של ים.

נַחְשׁוֹלָא, נַחְשׁוֹל ch. same. Targ. Jon. I, 4. Ib. 15; a. e.—Lev. R. s. 22 מחא כ' בימא a *naḥshol* smote the sea; Gen. R. s. 10 מחאה נחשלא בימא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 מחא כ' גו ימא.

נַחְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Nahshon*, prince of the tribe of Judah. Num. R. s. 13, v. נָחְשׁוֹל h. Snh. 12a (in a secret letter) עמוסי ירכי כ' the burdened (the officers) of the offspring of N., i. e. of the Nasi of Palestine; a. fr.

נַחְשִׁיר, נַחְשִׁירָן (not נחשיד) m. (Pers., v. Nöld. Mand. Gramm. p. 63) *hunter; a shrewd man.* Targ. Gen. XXV, 27 (h. text ידע ציד; cmp. Gen. R. s. 63; Tanḥ. Tol'doth 8).

נחשלא, v. נָחְשׁוֹלָא.

נַחְשִׁירָן, v. נַחְשִׁיר.

נְחַשְׁתָּן, נְחֻשְׁתָּן, v. נְחוּשְׁתָּן.

נַחַת f. (b. h.; נוּחַ) 1) *rest, tray, stand* (v. אֲנָחוֹתָה). Ḥag. 26b; Men. 96b, a. e. כלי עץ הנשען לנ' a wooden utensil intended for resting things on it (table &c.). Gen. R. s. 25; s. 33 נקרא לשם נ' התיבה Noah was named from the resting of the ark (Gen. VIII, 4). Yeb. 103b סנדל של נ' ע"ז Ar. (in ed. our w. omitted) a sandal used as a rest for an idol.—2) *ease; gentleness; comfort.* Erub. 83b שלזה תשמישו בנ' which one neighbor can make use of with ease, opp. בקשה with difficulty. Ber. 56b בנ' at a slow trot, opp. בדהוק at full speed. Snh. 92a, v. נָהַג; a. fr.—נ' רוח *gratification, pleasure.* Keth. 95a עשיתי תימא נ' ר' לבעלי she may say, I did it only to gratify my husband (but did not mean to sell). Ḥag. 16b כדי לעשות נ' ר' לנשים to let the (offering) women have the satisfaction (of putting their hands on the sacrifices). Ber. 17a וכושה נ' ר' לוזכרו and acts so as to please his Creator; a. fr.

נָחַת (b. h.; sec. r. of נוּחַ) *to be put down, to go down.* *Nif.* נִחַת same, *to be humbled, bow.* Y. Ber. IV, beg. 7a (ref. to Mal. II, 5) כ' תוא .... קודם before he mentions the Name (in the benediction), he must bow.—V. חָתָא.

נְחֵית, נָחֵת ch. same, *to go down.* Impf. יְחוֹת, inf. מֵירְחוֹת, imper. חוֹת. Targ. Ex. XV, 5. Targ. Y. Gen. XLIV, 26; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 לִמְנָחֲתָא, some ed. read: לְמִנְחָתָא *Pa.*]—Sabb. 41a כי נָחֵית when one is going down (to bathe). Ib. כי קא נָחֲתֵי when they were going down. Meg. 25a החוא דנ' וכ' a man went down (to the praying desk) in the presence of &c. B. Kam. 39a כ' לשומק וכ' goes down to the depth of the law; a. fr.—B. Bath. 133a נָחֲתָא לדריקלא she seizes the palm-tree for her widowhood, v. יָרַד.

Pa. נַחֵית 1) *to put down.* Yoma 47a ונַחֲתִיה וכ' and let him put down the pan; v. חָתַי I.—2) *to lower, remove.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 (v. supra; Y. I לְמַחֲתָא *Af.*).

Af. אַנְחִית *to put down, rest; to let come down.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (h. text תַּצְנֵג). Targ. Y. I Gen. XLIX, 23, v. supra. Targ. O. ib. II, 5. Targ. Ez. XXIII, 15; a. fr.—*Part. pass.* מַנְחִית (מְחִית); f. מַנְחָתָא; *pl.* מַנְחִתִין; מְחָתָן *placed, resting, lying; inlaid.* Targ. O. Gen. VIII, 11 (ed. Vien. מְנָחִית; Y. מְחִית). Targ. Jer. XXIV, 1. Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Pesik. B'shall., p. 91a והוא מַנְחִית לכון and he will take bread down out of the oven (cmp. חָדָה II). Taan. 21b הוה מְחָתִית גברי וכ' used to place men apart &c. Sabb. 101a גוד אַחִית וכ', v. גָּוַד. Ned. 91b חוו מַחֲתָן תחלי וכ' cress was deposited there. B. Bath. 69a, a. fr.

Ithpe. אִיתְנְחַת, *Ithpa.* אִיתְחַת 1) *to be brought down.* Targ. Gen. XXXIX, 1. Targ. Ez. XXXI, 17; a. fr.—Y. Peah XIII, 21a bot. איתנחת בן ניכסוי became poor, v. יָרַד; Y. Keth XI, 34b bot.—2) (of an argument) *to be settled.* B. Bath. 129a אנַחֲתַת לן חוא, v. נוּחַ *Ithpe.*

נַחֲתָא f., constr. נַחֲתַת (preced.) *layer.* Targ. O. Ex. XVI, 13 (Var. נָחֲתַת, נָחִיתַת; h. text שכבת). Targ. Ps. CX, 3 (Bxt. נַחִיתוּת).

נַחְתּוֹם, נַחְתָּם m. (חָתַם; cmp. טַפְּחוּס) *baker of bread in moulds, professional baker.* Tosef. Ḥall. I, 7 כ' אחד מארבעים the professional baker has to give one forty-eighth portion of his dough to the priest, opp. בעל חבירת a private baker; Y. ib. II, end, 58d. Ḥall. II, 7 כ' שהוא עושה למכור בשוק the baker that makes bread for sale in the market. Y. Dem. V, 24d top כ' עושה טפוס אחד וכ' each baker makes his own peculiar form of bread, while the dealer (פלטר) deals with many bakers; ib. כ' עושה כמה טפוסין וכ' a baker makes several forms, while the dealer deals with one baker; a. fr.—ר' יהודה הנ' R. Judah, the baker, prob. identical with R. Judah ben Baba. Y. Ḥag. II, 77b bot. Tosef. Ohol. XVIII, 13; a. e.—*Pl.* נַחְתּוֹמִים, נַחְתּוֹמִין. Y. Ḥall. l. c. Kel. XV, 2, v. אַרוּבָּה I; a. fr.

נַחְתּוֹתָא, נַחְתּוֹמָא ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—*Pl.* נַחְתּוֹמַיָּא, נַחְתּוֹמָיֵי. Ib. 2. Y. ib. 1. Targ. Jer. XXXVII, 21; a. e.—B. Bath. 20b בנ' of the bakers' ovens.

נְחָתוֹמַר m. (preced.; cmp. חַלְיַסַר) *bread-shop-keeper.* Y. B. Bath. II, beg. 13b.

נַחְתֹּם, v. נַחְתּוֹם.

נָטָא, v. נְטַר.

בַּר נָ' נְטוֹזָא pr. n. m. *Bar Naṭoza.* Y. Ter. VIII, 45c bot.; Y. Ab. Zar. II, 41a.

נְטוּל m. (נְטַל) *heaviness, load.* Targ. Prov. XXVII, 3.

נָטוּל, v. נְטַל.

נְטוּלָא m. ch.=next w.—*Pl.* נְטוּלֵי. Ḥull. 54b דדמיא לנ' it may be classified with the cases of lost limbs.

נְטוּלָה f. (נְטַל) *the case of an animal in whose body an organ is found to be absent* or *destroyed.* Ḥull. 43a.—V. נְטַל.

נְטוֹפָא pr. n. pl., v. נְטוֹפָה.

נְטוֹפָא m. ch. (נְטַף)=h. נָטָף, *balm.* Targ. O. Ex. XXX, 34 (ed. Vien. נ'). Targ. I Chr. II, 54 (Var. ed. Rahmer נטופתי). Targ. Ruth IV, 20.—Gitt. 69b וניגבול בנְטָפָא let him knead it with balm.

נְטוֹפָה I pr. n. m. *Netofah.* Targ. Ruth IV, 20 (after I Chr. II, 54 נטופתי).

נְטוֹפָה II, **נְטוֹפָא** (b. h. נְטֹפָה) pr. n. pl. *Netofah,* near Bethlehem in Juda. Gen. R. s. 79 בקעתא דבירת נ' the valley of Beth N.; Yalk. Koh. 972; (Gen. R. s. 10 טרפא); v. שׁוֹפָח.—(ח)נ' זית name of a species of olives, *Netofah olive.* Peah VII, 1 an olive which bore at one time a special name כזית נ' בשעתו (אפי') Ms. M. (ed. חנ') (even if it be) like the N. olive; Tosef. ib. III, 9. Y. ib. VII, beg. 20a היו שניהן נ' חירחה if two of the trees were N. trees; כל שדהו נ' if all the trees of his field were N. Ib. (defining נוטף שמן (נ' one dripping oil, contrad. to שפכיני (pouring), yielding large quantities of oil. Ib. וחתנו נטיפה (corr. acc.).—Denom.:

נְטוֹפָתִי m. (b. h.) *of Netofa.* Taan. 28a סמלאי חנשפחה Ms. M. (ed. סלמאי הנְחוֹפָתִי, v. Rabb. D. S. a. l. note; cmp. I Chr. II, 54); Tosef. ib. IV (III), 8 סלמאי חנט' Var. (ed. Zuck. חנחוצתי); Y. ib. IV, 68b bot. סלמיי חנתיצתי (ed. Krot. דנ'; corr. acc.).

נְטוֹפָתָא, v. נִיטוֹפָתָא.

נְטוֹרָא m. (נְטַר) *watchman, observer.* Yalk. Koh. 989 מה רשו ... חציהם תאי נ' וכ' wherein lies the power of that sheep (Israel), that it can feed among seventy bears (nations)? Said he, strong is the watchman that guards it against all of them.—*Pl.* נְטוֹרֵיא, נְטוֹרַיָּא. Targ. Y. Deut. XVIII, 10 נְטוֹרֵי נחשין (ed. Amst. נַט') observers of omens (h. text מנחש). Targ. Y. Gen. XLII, 6 (not נְטוֹרֵי); a. e.—Y. Ḥag. I, 76c איתתון לן נְטוֹרֵי קרתא bring before us the guards of the town; Lam. R. introd. (R. Abba 2); Midr. Till. to Ps. CXXVII; Yalk. Ps. 881; ib. אילין נ' קרתא וכ' are these the guardians of the town? They are the destroyers &c. Lev. R. s. 12 צרי לי מן נ' I am afraid of the guards (to open the wine shop); Esth. R. to I, 22 (ר' עזריה); a. e.

נְטוֹרָא m. (preced.) [*that which is reserved,*] *reward.* —*Pl.* נְטוֹרִין. Gen. R. s. 11 דוגמא נ' some ed., v. הוּגְמַטְרִין.—[Tosef. Sot. VIII, 6 נטורים Var., v. נוֹטָרִין.]

נְטוּשׁ m. (נָטַשׁ) *a fugitive whose estate is abandoned.* Y. Keth. IV, 29a bot. נ' זה שיצא לדעת a *naṭush* is he who left of his own accord (not carried away by force); Y. Yeb. XV, 15a top.—*Pl.* נְטוּשִׁין, נְטוּשִׁים. Ib.; Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן נכסי נ' וכ' this is (in a legal sense) the abandoned estate of *n'ṭushin*: if the heir took possession without a report of the absentee's death having arrived, contrad. to רשושים; B. Mets. 38b. Ib. שמעתי שהנ' כשביריין I heard a tradition that the estate of fugitives is of the same legal category as that of captured persons. Ib., sq. מאי שנא חנך .. נ' וכ' why are these called *n'ṭushim,* and the others *r'ṭushim*? נ' דבצ"כ *n.* are those who emigrate against their will (fugitives from justice).

נָטָה, נְטֵי (b. h.) 1) (cmp. נָטַשׁ) *to stretch; to pitch* a tent. Yalk. Gen. 67 בתחלה נ' אהלה וכ' (Gen. R. s. 39 נטע) first he pitched Sarah's tent &c.—2) *to hang over, incline; to decline.* Macc. II, 7 ונופו נוֹטֶה, v. נוֹף II; Kidd. 40b. Ned. IV, 5, a, e. חנוטות overhanging fruit. Y. M. Kat. III, 82a בנוטות when one's mustache hangs over the mouth.—Snh. 6b להיכן הדרן נוטה which way the judgment will incline (in whose favor the verdict will be). Ib. 3b (ref. to Ex. XXIII, 2) עשה לך בית דין נוטה arrange for thyself a court which can lean towards one side, i. e. of uneven numbers. Gen. R. s. 96, a. fr. למות נ' one inclines towards dying, feels death approaching; a. v. fr.—3) *to bend, pervert judgment.* Mekh. Mishp. s. 20 שמא תאמר .. ואיני נוטה את הדין lest you say, I will take a bribe but will not pervert the law.—*Part. pass.* נָטוּי; f. נְטוּיָה; *pl.* נְטוּיִים, נְטוּיִין; נְטוּיוֹת a) *hanging over, threatening, inclining.* Snh. 109a קיר נ' a threatening wall; R. Hash. 16b; a. e.—Gen. R. s. 49 למות נ', v. supra.—b) *spread; pitched.* Ohol. VII, 2. Tosef. ib. VIII, 2; a. e.

Hif. הִטָּה 1) (neut. verb) *to incline.* B. Mets. 59b הטוו כותלי וכ' the walls of the school-house bowed (threatening to fall). Ib. ועדיין מַטִּין ועומדין and so they still stand bending over. Ber. 11a הַטֵּנִי, v. זָקַף. Keth. 84b; Erub. 46b מַטִּין one is inclined (in favor of R. Akiba's opinion), i. e. the presumption is in his favor, opp. הלכה definite decision for general practice. Y. Snh. I, 18a bot. (ref. to I Kings XXII, 19) אלו מטין לכף זכות וכ' these argued in favor, and those against. R. Hash. 17a ורב חסד מַטֶּה וכ' and He who is abundant in kindness inclines (the scales) towards the side of kindness; a. fr.—2) *to decline, move sideways.* Keth. 10a a man walking in the dark, ה' מצאו פתוח if he moves sideways (towards the door), he finds it open, if he does not (but strikes against the door) &c.—Trnsf. *to perform coition without violently tearing the hymen.* Ib.—3) (act. verb) *to bend*; ה' דין *to wrest judgment.* Mekh. l. c. שלא תאמר .. אַטֶּה עליו את הדין say not, because he is a wicked man, I will turn the verdict against him. Peah VIII, 9 כל דיין ... ומַטֶּה את חדין a judge that takes a bribe and

perverts judgment; a. fr.—4) (after Ex. XXIII, 2) *to decide by majority* (cmp. נָטָה). Snh. IV, 1 דיני ממונות מטין וכ׳ in civil law a majority of one decides in favor or against (the claimant), ודיני נפשות מטין וכ׳ in criminal law a majority of one decides in favor of the defendant, but for a verdict against the defendant a majority of two is required, v. הַטָּיָה. Mekh. l. c. הרוג על פי מטין put to death on a majority vote; אף מטין בשנים .. מה עדים as incriminating witnessess must be two, so must the majority be two.—*Part. pass.* מוּטֶה; f. מוּטָה *reclining, bending over.* M. Kat. 21ᵃ; Yeb. 103ᵃ בין מ׳ .. בין עומד standing, sitting or reclining. Kel. IV, 3; Tosef. ib. B. Kam. III, 10 הירתה מ׳ על צדה וכ׳ if the vessel was misshaped so as to bend sideways like a sedan chair. Ib.; ib. 5 מטָה על צדה.—V. מוּטָה.

נָטָה, נָטָא ch. same. Snh. 26ᵃ נְטָיָה .. דילמא דעתיה וכ׳ perhaps the opinion of the Lord inclines after the majority. Y. B. Bath. II, end, 13ᶜ חד אילן נטה גו וכ׳ a tree the branches of which hung over that Roman's ground. Ib. זיל קוץ מה דנטה גו דידיה go and cut off what hangs over his ground; a. e.

Af. אַטֵי *to bend.* Y. Ber. II, 4ᵇ top ליתי אפשר דלא רַטֵי מילה it is not possible that he should not turn the discussion (so as to mention the exodus from Egypt; v. Bab. ib. 13ᵇ).

נְטִיָּה, נָטְיָה f. (preced.) *spreading.* Ohol. VII, 2 כנטיית האוהל as a tent is spread; Tosef. ib. VIII, 2.

נָטִיל m. (נָטַל) *heavy.* Y. Snh. VI, 23ᵈ bot., v. קָלַל.

נָטִילָא, v. נְטָלָא.

נְטִילָה f. (נָטַל) 1) *taking; lifting up; carrying.* Zeb. 34ᵃ; Macc. 14ᵇ נְטִילַת נשמה death penalty. Y. Sabb. VII, 10ᶜ נ׳ נשמה taking life (destroying vitality); Bab. ib. 75ᵃ; a. fr.—Meg. II, 5 נטילת לולב taking up the festive wreath.—Pesik. R. s. 10 נטילת ראש lifting up the head (with the ambiguous meaning of 'taking off the head' or 'promotion'). Lev. R. s. 17; Y. Ber. II, 5ᶜ bot. נטילת רשות, v. רְשׁוּת.—Y. M. Kat. III, 82ᵃ top, a. e. נטילת צפורנים cutting the nails; a. fr.—2) נטילת ידים, or נ׳ *washing the hands* before and after meals &c. Ḥull. 106ᵃ, sq. Sot. 4ᵇ; a. fr.

נִטִּילָה, Targ. Ps. LV, 9, v. נָטַל.

נְטִילוּתָא ch. = h. נְטִילָה, esp. *washing the hands.* Ber. 22ᵃ בטלוה לנ׳ they abolished the washing of hands (before prayer or studying the Law).

נְטִיעָה f. (נָטַע) 1) *planting; plant.* Cant. R. to VI, 11 בשעת נְטִיעָתָן when you plant them. Ber. 35ᵃ/ב׳ that which belongs to the vegetable Kingdom. Snh. 68ᵃ נְטִיעַת קישואין planting of cucumbers; a. fr.—Esp. *young tree, shoot.* Bets. 25ᵇ נ׳ מקטע וכ׳ (עֲרֵלָה) the law concerning young trees cuts off the feet of the butchers (ought to teach them patience, so as not to use meat before flaying and dissecting). Shebi. I, 8 נ׳ כשמה by 'a young plant' (with reference to the Sabbatical year law) we understand what its name indicates (during the first year). Y. ib. 33ᵇ bot. נ׳ מעין עשר as to young shoots the proportion of ten to a field of a S'ah's size is required, v. infra; a. fr.—*Pl.* נְטִיעוֹת. Cant. R. l. c. כתן של נ׳ וכ׳ the endurance of young plants and the beauty &c., v. זִיו. Shebi. I, 6 עשר נ׳ מיפוזרות וכ׳ if ten young trees are scattered over a field of one S'ah's size, we may plough the entire field for their sake (on the eve of the Sabbatical year); Succ. 34ᵃ, a. e. עשר נ׳ the law concerning young trees in a field &c. Taan. 5ᵇ bot. יהי רצון שכל נ׳ שנוטעין וכ׳ may all shoots taken from thee be like thyself. Y. Yeb. I, 2ᵇ חמש נ׳ נטע he planted five shoots, had five sons; a. fr.—Ḥag. 14ᵇ, a. e. קיצץ בנ׳ he mutilated the shoots (of the garden of religion, v. פַּרְדֵּס), i. e. became irreligious, v. קָצַץ.—Mekh. B'shall., Shir. s. 10, v. נְתִיצָה.—2) *pitching a tent, putting up a temporary structure.* Meg. 5ᵇ, a. e., v. אַכְסַרְנָקָא, a. נָטַע.

נִטִּיפָה, v. נְטוּפָה II.

נְטִיר, v. נָטַר.

נָטִיר m. 1) part. pass. of נָטַר.—2) (נָטַר) *observance, worth observing.* Targ. O. Ex. XII, 42.—3) בְּנ׳ *in secret.* Targ. Job IV, 12.

נָטֵר, נָטִיר m. (preced.) 1) part. of נָטַר.—2) *guardsman.* Targ. Ps. CXXVII, 1. Ib. CXXI, 4; a. fr.

נְטִירָה f. (נָטַר) *guarding*, esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *bearing grudge.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV עד היכן כחה של נ׳ וכ׳ how far does the law forbidding to bear grudge extend? If you ask your neighbor for the loan of an axe, and he refuses, and the next day he asks thee ...., say not, I am not like thee; Yoma 23ᵃ.

נְטִירוּתָא ch. same, *watching, proper care.* B. Mets. 42ᵃ, v. פְּשִׁיעוּתָא. B. Kam. 48ᵃ קביל עליה נ׳ he assumed the duty of guarding. Ib. עליה דידיה רמי נ׳ the duty of guarding rests upon him. B. Bath. 7ᵇ, a. e. רבנן לא צריכי נ׳ scholars require no guard; a. fr.—Pesik. Haḥod., p. 56ᵃ, v. נַטְרוֹנָא.

נְטִישָׁה f. (נָטַשׁ) *renunciation, giving up.* Y. Peah VI, beg. 19ᵇ (ref. to Ex. XXIII, 11) יש לך נ׳ אחרת כזו there is another resignation like this (הֶפְקֵר). Ib. נ׳ מיעוט וכ׳ the superfluous ונטשתה (Ex. l. c.) intimates a limitation: *this* you must resign indiscriminately for the benefit of the poor or of the rich, but &c.

נָטַל (b. h.; cmp. שָׁטַל) 1) *to move, carry off; to receive, take.* B. Mets. I, 1 זה נוטל וכ׳ the one (of the claimants) gets three shares &c. Y. Sot. I, 16ᵈ bot., a. e. ומה שכר נָטַל על כך what reward did they get for it?—Sifra Sh'mini, beg. מסיני נטלו לחם they got (their punishment) from Sinai. Sabb. 151ᵇ טול מה וכ׳ take away what thou hast put into me. Arakh. 16ᵇ; B. Bath. 15ᵇ טול קיסם מבין שיניך (Ag. Hatt. שיניך) remove the chip from between thy eyes (teeth); טול קורה וכ׳ remove the beam from &c. Gitt. VI, 1 אף האומרת טול לי גט even if she says, get me my letter of divorce (instead of 'receive for me'). Ib. 78ᵃ טָלֵי גיטיך וכ׳ take up thy letter of divorce from the ground. Pesik. R. s. 26, end נָטַלְתִּי עיני I lifted up my eyes. Ber. II, 8 לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול Y. ed., not every one who desires to assume a name, may assume it, i. e. not

every one has a right to consider himself superior to the masses (v. יוֹחֲרָא); a. v. fr.—Part. pass. נָטוּל; f. נְטוּלָה *removed.* Ned. XI, 12 (if a woman says) נ׳ אני מן החרודים I will be removed from (keep no company with) Jews; ... יפר ואתא נ׳ וכ׳ the husband may forbid the vow as far as it concerns himself, and (for the rest) let her be isolated &c.—Snh. 21ᵇ נְטוּלֵי שחול persons who had their milt cut out (to make them fast runners).—V. נְטוּלָה.—2) (sub. מים) *to pour water over one's hands* for purification; נ׳ לידים, (ellipt.) נ׳ ידים, or only נ׳ *to wash the hands* before and after meals, before prayer &c. Tosef. Yad. I, 1 מי רביעית (נותנין) נוטלין לידים וכ׳ (Var. ed. Zuck., a. Mish. ib. I, 1 נוטלין) a quantity of one fourth of a Log of water may be used for pouring over the hands of one person &c. Ib. 13 חנטל לידים הנוטל מתכוין והנותן וכ׳ if a person had his hands washed, himself having the intention (of purification), while he who poured it had not. Ib. 2; Mish. ib. II, 3 נ׳ את הראשונים if he began to use the water for washing before the meal (v. מַיִם). Ḥull. 107ᵃ נוטלין ממנו לידים you may use it for washing the hands; Tosef. l. c. 6, Ber. VIII, 2. Ib. 51ᵃ אל תשול ידיך מימי וכ׳ have not water poured over thy hands by one who has not washed his hands &c. Ḥull. 105ᵃ בכלי .. נוטלין you must wash over a vessel (receiving the water); ע״ג קרקע on the floor; a. v. fr.

Nif. נִיטַל 1) *to be handled.* Sabb. XVII, 1 (122ᵇ) כל הכלים ניטלין בשבת all vessels (implements, utensils &c.) may be handled on the Sabbath. Ib. 43ᵃ, a. e. אין בכלי נ׳ אלא לדבר הנ׳ בשבת a utensil must not be handled on the Sabbath except for the protection of a thing which may be used on the Sabbath. Par. V, 9 וחן ויכולות לחנטל וכ׳ and they can be handled simultaneously; a. fr.—2) *to be removed, be gone.* Ḥull. III, 1; 2, v. פָּבַר III. Ohol. II, 3 כדי שינטל מן כ׳ as much of it as, if cut out from the skull of a living being, would cause death; a. fr.—3) *to be used for washing hands.* Tosef. Yad. II, 7 לא נטלו מן הכלי the water was not poured directly from the vessel; לא ניטלו מן החרבית not poured from a vessel containing one fourth of a Log; a. fr.

Hif. הִטְעִיל 1) *to throw; to put; to hang on, attach.* Gitt. V, 9 משהטעיל המים from the time she pours water on the flour. Yoma III, 2 המטעיל מים who urinates. Men. 40ᵇ ה׳ לבגדו וכ׳ if he attached the fringe (תְּכֵלֶת) to a three-cornered garment. Sabb. 42ᵇ להטעיל ביציתה to lay her eggs; a. fr.—2) (of plants) *to assume the shape of, to develop.* Maasr. I, 2 משטיטלו שאור, v. שְׂאוֹר; ib. משיטטילו גידין, v. גִּיד.

Hof. הוּטְעַל *to be thrown; to lie.* Part. מוּטָל, f. מוּטָלָה; *pl.* מוּטָלִין, מוּטָלוֹת; a) *lying.* Kidd. 82ᵇ מ׳ בריעב lies prostrated from starvation. Ber. III, 1 מי שמתו מ׳ לפניו he whose dead relative lies before him; ib. 18ᵃ כיון שמ׳ עליו לקוברו כמ׳ וכ׳ since the duty of burying rests upon him, it is the same as if the body were lying before him. Yeb. 37ᵇ, a. fr. מטון חמ׳ בספק, v. סָפֵק; a. fr.—b) מוּטָלֶת *a garment provided with show-fringes.* Men. l. c. הטיל למ׳ if he attached additional fringes to a garment provided &c.; a. fr.

נְטַל ch. same, 1) (corresp. to h. נָשָׂא) *to take, lift, move, carry.* Targ. Ex. X, 13. Targ. Ps. CXXXIV, 2 טוֹלוּ (imperat.); a. fr.—2) (corresp. to h. נָסַע) *to move.* Targ. Gen. XX, 1. Targ. Ps. LV, 9 נָטְלָא (Bxt. נטרלה; h. text סָעָה); a. fr.—3) *to wash the hands.* Y. Ber. VIII, 12ᵃ bot. נ׳ חוה ידיה is to be considered as if he had washed his hands.

Pa. נַטֵּל *to lift, carry.* Targ. O. Deut. XXXII, 11. Targ. Is. LXIII, 9; a. e.—*Part. pass.* מְנַטֵּל, מְנַטְּלָא; f. מְנַטֶּלֶת, מְנַטְּלָא; *pl.* מְנַטְּלִין, מְנַטְּלָתָא *exalted, high.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מאירסין). Targ. Y. I ib. IV, 7. Targ. Is. LVII, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Prov. XXX, 13. Targ. Y. Ex. XV, 1 (not מַנְטָל). Targ. Is. II, 14.

Af. אַנְטֵל, אַטֵּל 1) *to cause to move, to pass.* Targ. Ex. XV, 22. Targ. Ps. LXXVIII, 26. Targ. Y. Deut. XXVI, 9; a. fr.—2) *to throw;* נ׳ (ב)אבנין א׳ *to stone* to death. Targ. Y. Deut. XIII, 11 תַּאֲנַטְלוּן, תַּאֲטוּ (!); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIII, 22, v. בְּטַל.]

Ithpa. אִתְנַטַּל, אִיטַּל; *Ithpe.* אִתְנְטִיל, אִיטִיל 1) *to be lifted up; to be exalted.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. Y. Ex. XV, 1; a. e.—2) *to lift one's self up, be overbearing.* Targ. Y. Num. XVII, 5.—3) *to be taken away, removed.* Targ. Job IV, 21. Targ. Esth. VIII, 10; a. e.—[Snh. 91ᵃ (quot. fr. Meg. Taan. ch. III) אתנטרלו דרמוסנאי, v. דְּרְמוֹסְנָאֵי.]

נַטְלָא c. (preced.) 1) *a ladle* or *small vessel* used for taking liquid out of a larger vessel, esp. for pouring over the hands before and after meals, before prayer &c. Targ. Y. Ex. XL, 31; a. e.—Ib. XXX, 21 נְטִילָא f.—2) (as a measure) *one fourth of a Log.* Ḥull. 107ᵃ אתקין ... נ׳ בת וכ׳ R. J. ordered that a *naṭla* (to be used for washing hands) must contain one fourth of a Log; (Rashi: had a standard *naṭla* made, containing &c.). Gitt. 69ᵃ bot. נ׳ בת מחוזא a Moḥazean *naṭla.*—Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. [read:] הבא ע״י נ׳ והרא .. כלי שני get the hot water into the basin by means of a ladle, when it (the basin) becomes a 'secondary vessel' (v. שֵׁנִי; cmp. Bab. ib. 40ᵇ טול בכלי שני).—*Pl.* נַטְלֵי. Ber. 51ᵃ מעטר ליח בנ׳ surrounded the large cup (over which the benediction was said) with small cups (for distribution).

נטליתא, Targ. Prov. XIV, 30, v. מַלְטֵיתָא.

נָטַע (b. h.) [*to fix,*] 1)=נָטָה, *to pitch a tent; put up a temporary structure.* Meg. 5ᵇ נטיעה של שמחה נ׳ he put up a temporary structure for a festive religious occasion, v. אַבְרְנָקָא. Ib. היכי נ׳ נטיעה וכ׳ how dared he put up a temporary structure on Purim?—Snh. 111ᵃ בקש מקום לנטוע אהלו (Ex. R. s. 6 לְנָטוֹת) he wanted a place to put up his tent; a. fr.—2) *to insert, to plant,* contrad. to זרע. *Kil.* II, 4 זרועה ונמלך לנוטעה if a field was sown, and he resolves to plant trees in it, לא יאמר אֶטַּע וכ׳ he must not say, I will first plant and then &c., v. אֶפֵּן. Ib. I, 8 אין נוטעין you must not plant vegetables &c.; a. v. fr.—Part. pass. נָטוּעַ; f. נְטוּעָה; *pl.* נְטוּעִים, נְטוּעִין; נְטוּיוֹת. Ib. V, 1; 4; sq.; a. fr.—Trnsf. *to beget.* Y. Yeb. I, 2ᵇ, a. e., v. נְטִיעָה.

Nif. נִיטַּע נִטַּע *to be planted* with trees. B. Bath. 24ᵇ; Erub. 23ᵇ נ׳ רובו if the larger portion of it was planted with trees, opp. נזרע. Ohol. XVIII, 3 אינה נטעה כל נטע must not be planted with any kind of trees; Tosef. ib. XVII, 10; a. fr.

נֶטַע m. (b. h.; preced.) *plant, plantation.* Koh. R. to IV, 6 כמה בית נ׳ וכ׳ how much land fit for plantation is in it?—כ׳ רבעי *the fourth year's fruits of a young tree* (Lev. XIX, 24). Maas. Sh. V, 4; a. fr.; v. רְבָעִי.

נָטַף (b. h.; cmp. טִפְטֵף) *to drip, overflow.* Ker. 6ª שרף הנוטף וכ׳ the gum which exudes from balm-shrubs. Y. Peah VII, beg. 20ª, v. נְטוֹפָה II. Sabb. 30ᵇ, a. e. שפתותיו נוטפות וכ׳, v. מַר II; a. fr.—נוֹטְפִים, נוֹטְפִין *dripping water, collected rain water.* Mikv. V, 5, v. זָחַל; a. fr.—Trnsf. (cmp. נָבַע) *to speak, prophesy.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end (ref. to Joel IV, 18) אין יִטְּפוּ אלא נבואה *yiṭṭ'fu* alludes to prophecy; v. הִטְפָּה.—2) (cmp. טְפִי III) *to be too long, protrude, hang over.* Bekh. 43ᵇ חוטמו נוטף one whose nose overhangs his lips; Tosef. ib. V, 3.—[Y. Ber. I, 3ᶜ bot. שלא נטפו ed. Ven., v. הִטְפָּה.]

Pi. נִיטֵּף *to drop.* Taan. 19ª התחילו גשמים מְנַטְּפִין the rain began to come down drop-wise. Ohol. III, 5 מת שדמו מְנַטֵּף a slain body whose blood flows in drops, opp. שותת. Y. M. Kat. I, 80ᵇ top ועודה מְנַטֶּפֶת and when it is still overflowing; a. fr.

Nif. נִיטַּף, נִישַׁף 1) *to be fed by an overflow.* Tosef. M. Kat. I, 1 בריכה שניזטְּפָה משדה וכ׳ (Var. ed. Zuck. נִיטְּפָה, נִיזַּפָה) *Nithpa.* of נזף a pond formed by the overflow (of rain) from a field &c.—2) *to be inundated, to overflow.* Y. l. c. שדה . . שניזטפה לתוך וכ׳ a field dependent on irrigation which discharged its overflow (from rain) into another field (and there formed a pond).

Hif. הִטִּיף *to cause to flow; to drop.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top (ה)מַטִּיף וכתב לא 'and he shall write' (Deut. XXIV, 1) but not form letters by dropping; Y. Sabb. XII, end, 13ᵈ. Y. Pes. V, 32ᶜ bot. ישפך לא נַטִּיף 'it shall be poured out' (Deut. XII, 27), but he must not let it fall in drops. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9 צריך להַטִּיף וכ׳ he must cause a few drops of the blood of the covenant to flow; Gen. R. s. 46. Midr. Till to Ps. LXXIII, end; a. fr.

נָטֵף ch. same, 1) *to drip.* Part. נָטֵף, נָטֵיף. Targ. Prov. XXVII, 15. Targ. Ps. LXXII, 6 דְנָטֵיף (ed. Wil. דְנָטְפֵי).—B. Bath. 73ᵇ לא נָטְפָא ניטופתא וכ׳ not a drop fell to the ground.—נָטְפֵי (=h. נוֹטְפִים, v. preced.) *dripping rain water,* contrad. to שִׁפְכֵי rain water collected in spouts (v. מַרְזֵב). Ib. 6ª אחזיק לי וכ׳ if one has the right to let the dripping water from his roof run into his neighbor's yard, he may make spouts and gutters &c.—*2) (cmp. נטף) *to turn up, lift.* Keth. 60ª (to a woman who had her eyes cast down in order not to look at her child) נְטוֹף עיניך Rashi (ed. נטף) turn thy eyes up (look freely around).

Af. אַטֵּיף *to drop.* Targ. Ps. LXVIII, 9; a. e.—V. נטף.

נֶטֶף m. (נָטַף 2) *grapes hanging down directly from the trunk,* v. תֶּתֶם. Peah VII, 4; a. e.

נְטוֹפָא, v. נָטוֹפָא.

נָטְפָא, *pl.* נָטְפֵי, v. נָטַף.

***נַטְפִּיק** f. (transpos. of נפטיק, corresp. to Pers. נפתיק, Fl. to Levy Talm. Dict. s. v.) *naphtha-salve.* Gitt. 86ª נ׳ חיורא a salve of white naphtha.

נָטַר (b. h.; cmp. טוּר I) *to guard, observe.* Sifré Num. 157 (expl. טִרַּחְתֶּם, Num. XXXI, 10) מקום שהיו נוֹטְרִים ע״ז וכ׳ the place where they guarded their idols; Yalk. ib. 785 שהיו נוטרין בית וכ׳ their idolatrous temple. Yalk. Prov. 964 כשם שהתרנגול . . ונוֹטֵר לבני אדם as the cock crows by night and holds guard for men; a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *to reserve anger, bear grudge.* Gen. R. s. 55 כתבת בתורתך . . ואת נוקם ונוטר thou hast written in thy Law (Lev. l. c.) thou shalt not &c., and thou takest revenge and reservest wrath (Nah. I, 2)?; Koh. R. to VIII, 4 לא אֶנְטוֹר I will not reserve &c. Yoma 23ª; a. fr.—[Cant. R. to IV, 12 מנטרים, read: מנסכים, v. נָסַךְ.]

נְטַר, נָטַר ch. same, *to guard, wait; to observe; to reserve.* Targ. I Sam. XXX, 23, sq. Targ. Deut. V, 10. Targ. Ruth I, 13; a. fr.—Imper. טַר, *pl.* טְרוּ. Targ. O. Deut. V, 12. Ib. XXVII, 1 (Y. טוּרוּ); a. e.—Part. pass. נְטִיר, נְטִירָא f. נְטִירָן; pl. נְטִירִין. Targ. I Sam. IX, 24; a. fr.—Targ. Y. Deut. V, 10 נְטַר read: נְטַר.—B. Bath. 74ª נְטַר עד וכ׳ wait here until to-morrow. B. Mets. 63ᵇ; 65ª, v. אַגְרָא I.—Ḥag. 5ª, v. infra.

Pa. נַטֵּר same. Keth. 37ª נפשה מְנַטְּרָא (not מרגי׳) she guarded herself (her purity).—[Yalk. Job 898 קמנטר תאני read as Ḥag. l. c. מְנַטְּרִיש.]—Part. pass. מְנַטַּר f. מְנַטְּרָא, v. infra.

Ithpa. אִתְנַטַּר, *Ithpe.* אִתְנְטִיר, אִתְנְטַר (ארג׳) 1) *to be guarded; to be reserved.* Targ. Hos. XII, 14. Targ. Y. Ex. XXIV, 11; a. fr.—Bets. 15ª מִיתְנַטַּר מחמת כלבי ולא מיתנטר וכ׳ מְתְנַטַּר מחמת כלבי ולא מִיתְנַטַּר (or מִיתְנַטֵּר) Ms. M. (ed. מְנַטְּרָא) it is safe from dogs, but not from thieves.—*2) *to keep watch.* Targ. Prov. VI, 22 (perh. to be read תִּנָּטֵר *Pe.*).—3) *to be preserved.* Ḥag. 5ª חגי מִינַּטְּרָן וחגי לא מִינַּטְּרָן Ms. M. a. Rashi (ed. נטרן, corr. acc.) these (the unripe figs) can be kept, but those (the ripe) cannot; Yalk. Job 898 מינטרן.

נָטֵר, v. נָטַר.

נָטְרָא m. (preced.) *guard.* Targ. I Sam. XXVIII, 2.—*Pl.* נָטְרַיָּא, נָטְרַיָּן. Targ. Is. LXII, 6. Targ. Jer. LI, 12; a. fr.—[נָטְרָא f., part. of נָטַר.]

נִטְרוֹן m. (νίτρον) *nitrum,* (prob.) *native carbonate of soda* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Sabb. IX, end, 12ᵇ (expl. נֶתֶר, ib. IX, 5).

נַטְרוֹנָא, נִטְרוֹנָא m. (נָטַר) *Natrona* (*Avenger*), a symbolical name. Pesik. R. s. 15 מי פורע לכם . . נ׳ who will avenge you on Rome? Naṭrona; Yalk. Ex. 191; Pesik. Haḥod., p. 56ª נטרוניתא (corr. acc.).

נָטַשׁ I (b. h.; cmp. טוּשׁ I) *to polish, sharpen.* Snh. 95ᵇ מגלך נְטוּשָׁה (כלום) is thy sickle (of death) polished? Sabb. 67ª (in an incantation) חרב שלופה וקלע נטושה the sword is drawn and (the stones of) the sling sharpened.

***נַטַּשׁ** ch. same, esp. (cmp. מָרַק) *to dress* a dead animal. Snh. 100ᵇ לא תְּנַטְּשׁוּ וכ׳ (Ms. M. תשטוש), v. גְּלַדְנָא.—B. Bath. 110ª נְטַשׁ וכ׳ (Ms. M. פשוש; Ar. נשוש), v. גְּבַלְתָּא; (Pes. 118ª פשוט, Ar. נשוט).

נָטַשׁ II (b. h.; cmp. נטשׁ II) *to sink, drop* (cmp. Num. XI, 31); *to abandon, let alone*, v. infra. Gen. R. s. 75 אם רחקת ונטשתה וכ' if thou wert to reject and abandon Jacob &c.; Yalk. Ps. 653.

Pi. נִטֵּשׁ same. Snh. 6[b] (ref. to Prov. XVII, 14) לנטשו to drop it (the case, to compromise), v. נָטַל; Tanḥ. Mishp. 6; Y. Snh. I, 18[b] לִנְטוֹשׁוֹ.

Pu. נִטְשַׁשׁ, *Nif.* נִיטַּשׁ *to be torn loose, be released.* Pesik. Baḥod., p. 154[b] ני' מחורש וכ' (not מחודש) released from one thicket and caught &c.; ib. נו' וכ'; Yalk. Num. 782 נו' וכ'; (Y. Taan. II, 65[d] top ניחור, v. נָחַר I; Lev. R. s. 29, a. e. ניחש, v. נָחַשׁ).

נָטַשׁ ch. same. Targ. Ps. XCIV, 14.

Pa. נַטֵּשׁ same. Y. Shek. V, 48[d] top נטשנה דלא תימות Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 42), read: נַטְשׁוּנָהּ גבן נטשת .. let her go, that she may not die while with us; they did let her go (ed. אפקונה).

*נְטָשָׁא m. (preced.) *dropping, excrements.* Targ. Y. II Lev. I, 16 (h. text נֹצָה).

*נִיא m. *climate.* Y. B. Bath. II, 13[c] top, v. נָוֶה II a. נוֹי.

*נִיאוּב, נִיאֵב m. (נוּב) *trough.* Y. Naz. I, end, 51[c] ניאב (ed. Amst. שאוב); Num. R. s. 10 ניאוב; (Y. Ned. I, 36[d] bot. שאוב).

נִיאוּף m. (b. h. נְאָפִים; נָאַף) *lewdness, illicit intercourse.* Sifré Deut. 26 דבר נ' an unchastity; Deut. R. s. 2. Ned. 20[a]. Num. R. s. 9; a. fr.

נִיאוּץ m. (נָאַץ) *insult.* Gitt. 56[b] ניאוצו וגידופו וב' this man's (Titus') insult and blasphemy.—*Pl.* נִיאוּצִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) ניחומין .. נ' these consolations ... are insults; Pesik. R. s. 28; Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884 נִאוּצִים.

נִיאוּצָא ch. same. Targ. II Kings XIX, 3; a. e.

נִיאוּת, v. אוּת.

נִיאָקָא, v. נְיָקָא.

נִיאָר, *pl.* נִיאָרוֹת, v. נְיָר.

נִיאֶרֶת, Tosef. Kel. B. Kam. V, 8 ed. Zuck., v. כְּוֵורֶת.

נִיב *to flow*, v. נוּב.

נִיב m. (b. h.; preced.) *flow, overflow; that which hangs over.*—נ' שפתים (borrowed fr. Is. LVII, 19; cmp. next w.) *upper lip.* Ḥull. 128[b]. Gitt. 56[a].

נִיבָא I ch. same; (cmp. טפי, a. נוֹטֶפֶת s. v. נָטַף) *tusks, canine teeth;* also *pl.* נִיבֵי. Targ. Ps. LVIII, 7 (h. text מלתעות).—[Targ. Y. I Deut. XXXIV, 7 נ' לסחיה his *molar teeth*; (h. text לֶחִי!).]—B. Kam. 23[b]. Ḥull. 59[a] גמלא נ' איתי ליה a camel has canine teeth. Sabb. 63[b] שקילו ניביה his (the dog's) tusks are gone. Gen. R. s. 86, פכרון ניביה break its tusks out; Yalk. ib. 145 תברון ניביה. Ib. מסתכל בניביה, v. סָכַל I.—Trnsf. *the sinews connecting the hip-bone with its socket.* Ḥull. 54[b] איפסוק ניביה (some ed. אירפסיק) its sinews are severed.

נִיבָא II m. *sproutings*, v. נְבָרְיָה.

נִיבְדְקוֹס, v. נוּבְדִּרְקוֹס.

נִיבוּל, נִיבּ' m. (נָבַל) *disfigurement; disgrace, exposure.* Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot., v. נִיוּוּל. Ib. III, end, 43[c] נִיבּוּלָהּ רע (an idol worshipped by an Israelite) is bad even when disfigured, i. e. its material can never be used even after its worshipper has abandoned and disfigured it. Gen. R. s. 87; Cant. R. beg., v. זְבוּל.—פה נ' *lascivious talk*, v. נָבַל. Lev. R. s. 24.

נִיבּוֹרְיָא, v. נְבוּרְיָא.

נִיבְזִין m. pl. (בוז; cmp. נָבוֹז; Samar. נבזה) *lots.* Y. Snh. VI, beg. 23[b] אסקון נ' וכ' cast lots between you two, and one of you will at all events be caught.

נִיבְלָא, v. נְבָלָא.—[ניבלין, Targ. Is. LIII, 9 some ed., v. נְבָלָא.]

נִיבְלְתָא, Targ. Job V, 16 some ed., v. נִבְלָתָא.

נִיבְרִיוֹת, Y. Erub. V, end, 23[a] וחוצה לה ע"י נ', read: וחוצה לה אלפים אמה ע"י עירובי.

נִיבְרְקוֹס, v. נוּבְדִּרְקוֹס.

נִיגְדָא, v. נִגְדָּא.

נִיגּ', נִיגּוּן m. (נָגַן) 1) *playing on a musical instrument; use of the root* נגן. Pes. 117[a]; Y. Succ. III, 54[a] top; Y. Meg. I, 72[a] top; a. e.—2) *musical accent, melodiousness.* Cant. R. to IV, 11 בעינוגי ובניגונו, v. עִינּוּג.

נִיגּ', נִיגּוֹנָא ch. same, *music.* Targ. Is. XXXVIII, 20; a. e.

נִיגְמִי, v. נגמי.

נִיגְנִי, v. בְּנִינְגְנִי.

נִיגּ', נִיגָּרָא m. (נָגַר) 1) *gutter, dike.* B. Mets. 107[b] ד' גרמדרי דאגף לבני נ' Ar. (ed. ד' אמות .. דבני אנ') four cubits on the shores of a dyke belong to the owners of the dyke. Pes. 113[a] לא תשוור נ' leap not over a dyke (oth. opin., v. infra). B. Bath. 12[b] תרתי אחד נ' two fields dependent on one dyke for irrigation; a. e.—*Pl.* נִיגְּרֵי, נִיגֵּי. Ib.—[V. also נִגְדָּא.]—2) *track, step.* Pes. l. c. לא תשוור נ' do not leap in place of walking (v. supra).—*Pl.* as ab. B. Kam. 57[a] נקטי לחו נ' בריותא Rashi (ed. sing.) they adopted the habit of running out into the fields; ib. 118[b] אנקטה נ' (not אנקטר) וכ' he taught her the way out of the fold; B. Bath. 88[a] אנקטינהו ניגרא וכ' he taught them &c.—Sabb. 51[b] דחמרא שערי נ' the gait of the ass is (in accordance with) the barley (which he feeds on). Ib. 66[b] קל נ' the sound of steps. Pes. 111[a] שתין נ' sixty steps. Ber. 41[b] נ' דפרזלא iron run (unwearied walk).

נִידָא Targ. Cant. I, 12, v. נֵרְדָּ.

נִידָבָא, v. נְדָבָא.

נִידָּה, v. נְדָה.

נִידּוּי, נְדִ' m. (נְדָה) *banishment, isolation.* Num. R. s. 10 תחא בנ' (Sabb. 64b, a. e. בנדתה), v. נְדָה.—Esp. *excommunication*, of a higher degree than נְזִיפָה and lesser than חֵרֶם. M. Kat. 16a אין נ' פחות וכ' *niddui* lasts no less than thirty days. Ib. נְיִדּוּיוֹ נ' the excommunication pronounced by him is valid. Ber. 19a גוזרני עליך נ' I should have decreed the ban over; a. fr.

נִידּוּיָא ch. same. Ned. 7b (ref. to מנודת, v. נָדָה) לישנא דנ' חיא it has the meaning of excommunication (as if he had said נדינא, v. נָדִי I).

נָיָדָת*, pr. n. pl. *Nayah* (prob. to be read נוה, v. נָוָה III). Y. Snh. III, 21b רבנן דנ' the rabbis of N.

נִיהוּ m. = אִיהוּ (mostly after an open syllable to avoid a hiatus, or after ן) *he, himself; it, it is.* B. Kam. 114b דזלמא .. ואוא נ' קא מפיק שמא perhaps he sold them, and he himself spread the report (that they had been stolen). Ber. 58b לא ידענא מאי נ' I do not know what it is (its nature). Taan. 24a אנא נ' (differ. in Ms. M.) I am he (of whom you are speaking). Pes. 104a, a. e. מאן נ' בנן וכ' (Ms. M. נינהו, v. Rabb. D. S. a. l. note) who is (are) meant by 'the son of saints'?; a. fr.—*Fem.* נִיהִי. Ber. 44a.—*Pl.* נִינְהוּ, נִינָהוּ. Ḥull. 38a מאי נ' דברים וכ' what are the movements indicating the agony of death? Ib. 79a כולהו חדא מינא נ' they all belong to the same species. B. Mets. 24b רובה ישראל נינהו the majority are Jews; a. fr.—With suffixes: נִיהָלָי, נִיהָלָךְ, נִיהָלַיִיהּ, &c. (*to*) *myself, thyself, himself* &c. Ḥull. 59b בעינא דמחזיח ליה ניהלי (Rashi דמחזית ניהלירה) I want thee to show him to *me* (Rashi: to make him visible). Ib. 142a והדר לקנינהו נ' and then let him transfer them to thyself. Ber. 54b ברוך רחמנא דיהבך ניהלן וכ' blessed be the Merciful who returned thee to *us* and not to the dust. Ned. 41a; Erub. 10a, a. fr. את אמרת ניהלן וכ' thou didst cite it to ourselves &c. Keth. 92a מגבי להו ניהלירהו ארעא he will give land in payment to the very claimants, and then seize it from them; a. fr.

נִיהוּג, נְהוּג m. (נָהַג) *leading.* Mekh. B'shall. beg.; Yalk. Ex. 226, v. נִיחוּם.

נִיהַל-, v. נִיהוּ.

נִיהַר, Yeb. 17a, v. נַהֲרוֹנָךְ.

נִיוּל m. (נָוַל) *ugliness; disgrace.* M. Kat. I, 7 מפני שנ' הוא לה because it defaces her (for the time being); Y. Ab. Zar. I, 39b bot. נִיבּוּל. Snh. VII, 3 (52b) נ' הוא זה this (the Roman way of decapitation with the sword) is a repulsive disfigurement. Y. Sot. III, end, 19b אבל אשה על ידי שניוולה מרובה וכ' but a woman, because her disgrace (feeling of shame) is greater, must not be executed naked. Ib. 18d bot. תחת ניוולה .. המקום the Lord will indemnify her for her (unmerited) exposure. Yalk. Prov. 943 חיים של נוגל a hideous life (without enjoyment). Ned. 80a (in Chald. dict.) נ' דחד יומא לא שמיח נ' a neglected appearance for one day (by not bathing) is not considered self-neglect in the sense of the law; a. fr.

נִיוּל, **נִיוּלָא** ch. same. Targ. Lam. III, 51.—Ned. 80a איתי לה נ' it would make her repulsive.

נִיוּמַאי, v. נִירוֹמַאי.

נִיוּן, **נִיוָּה**, v. נוֹי.

נִיוָּנָא*, m. pl. (naeviana, sub. pira) *naeviana*, a species of *pears* (v. Sm. Ant. s. v. Pyrus). Y. Kil. I, 27a אתם הרוגיירי (corr. acc.).

נִיוָלִי pr. n. m. *Nivli.* Ḥull. 45b.

נִיוָמָא m. (נוּם) *slumber; idleness.* Targ. Prov. XXIII, 21.

נִיוָּמְתָא, **נִיוּ'** f. same. Targ. Prov. VI, 4 ed. Lag. (ed. נִירְמָתָא; ed. Wil. נִימָתָא). Targ. Ps. CXXXII, 4.—*Pl.* נִיוָּמָתָא. Targ. Job XXXIII, 15 Ms. (ed. sing.).

נִיוָתִי m. *Nabatean.* Sabb. 121b (Ms. M. כותי); Y. ib. XIV, beg. 14b נִפְתִּי.

נִיזָא, **נִיזְבָא**, v. sub נִזְ'.

נִיזָק, **נִיזָּק** m. (v. נָזַק) *one who claims damages; pl.* נִיזְקִין, נִזְ' *cases of damage claims.* Gitt. V, 1; v. עִידְּיִית. B. Kam. 83b; a. fr.; v. נָזַק.

נִיזָרָא, **נִיזְקָא**, v. sub נִזְ'.

נִיחַ, v. נוּחַ.

נִיחָא, v. נָיַח.

נִיחָא I m. (נוּחַ) *soft, gentle.* Targ. Job XXXVII, 13; Taan. 3b bot. מיטרא נ' a gentle rain, opp. רוזא. Ib. דאתא נ' when a gentle rain has fallen.—*Fem.* נִיחָא, נִיחָתָא. Targ. II Esth. VIII, 13.—Sabb. 7b תשמישתיה נ' it is convenient for use; a. fr.

נִיחָא II m. (preced.; v. נוּחַ) *ease, satisfaction.* Yeb. 118b נ' דגופא וכ' bodily comfort (even in an unhappy marriage) is preferable (to singleness). Snh. 45a, v. בֶּזְרוֹנָא. Sabb. 132a מעיקרא מאי קא נ' ליה וכ' what satisfactory reason had he at first (for his interpretation), and what was again the objection he attempted to meet?—נ' ל- *one likes, prefers.* Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—Meg. 28a אתייקורי .. לא נ' לי I do not want to be honored at the expense of thy disgrace. Ib. לא נ' לכו וכ' do you not want me to live? B. Bath. 172a מילתא דנ' ליה וכ' something which is satisfactory to the creditor and &c. Arakh. 30b נ' לאינש דלזבן וכ' it is better for man to sell his daughter than to borrow on interest. Erub. 32b; a. fr.—נ', חָנֵי (a dialectical term, v. נוּחַ *Ithpe.*) *it is right; it will do.* Y. Pes. I, 27b top נ' העליונים וכ' this is right as far as the uppermost and nethermost cavities are concerned. Y. Yoma III, 40c, sq. אין תימר מיד נ' של משה ... אין תימר מידי נ' וכ' if you say, sacred vessels are consecrated at once (as soon as finished), it is right; but if you say, they are not consecrated until they are used, it would be right as far as the Mosaic vessels are concerned, but &c.—Ḥull. 56a

חנ' למאן דאמר this would be right according to the opinion of &c.; a. fr.—Cant. R. to I, 6 נ' (an editorial gloss, as a punctuation mark) *as a positive assertion*, opp. אִתְּמָהָא.—V. נְיָרִיח.

נִיחָא III pr. n. m. *Niha*, name of an Amora. Y. Kil. IX, beg. 31^{d}; Y. Yeb. VIII, end, 9^{d}; a. e.

נִיחוֹחַ m. (b. h.; נוּחַ) *pleasing*. Koh. R. to IX, 7 כריח נ' like the pleasing flavor (of a sacrifice); a. e.

נִיחוּם, נֶחָ' m. (b. h.; נֶחָם) *comfort, consolation*. Mekh. B'shall., beg. (ref. to נחם, Ex. XIII, 17) אין נ' זה אלא נחוג this (*naḥam*) does not mean comforting but leading (i. e. the מ is not radical); Yalk. Ex. 226 אין ני' בכ"מ וכ' (corr. acc.), v. נָחַם a. נָחָה.—*Pl.* נִיחוּמִים, נִיחוּמִין, נֶחָ'. Pesik. Shim'u, p. 117^{b} דברי נ' comforting words, opp. קינטורין. Ib. Naḥămu, p. 124^{a} דברים טובים ונ' דברים טובים; Yalk. Is. 307 דברים טובים דברי נ'. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. נִיאוּץ; a. e.—V. תַּנְחוּמִים.

נִיחוּנְיוֹן, v. נְחוּנְיוֹן.

נִיחוּתָא f. (נוּחַ) 1) *mildness, gentleness*. Targ. Job XXXI, 18 (v. תּוּנַּחְתָּא).—Taan. 4^{a}, v. אַלַּח II. Arakh. 17^{a} לעניין תוקפא ונ' as regards ruling with rigor or with leniency. B. Bath. 25^{b} דאתיא מיטרא בנ' when the rain comes down gently, opp. בשפיכותא. Sabb. 34^{a}, a. e. צריך למימרינהו בנ' he must say them in a gentle way; a. e.—2) *submission, humility*. Gitt. 36^{b}, v. עוּלְבָּן.—3) *ease of mind, satisfaction*. Snh. 30^{b}; Pes. 32^{b} מאי נ' why this ease of mind (why does he say, Let thy mind be set at rest as thou didst mine)?

נִיחָתָא, v. נִיחָא I.

נִיטּוּף m. (נָטַף) *overflow*. Y. M. Kat. I, 80^{b} top.

נִיטּוֹפְתָא f. (נָטַף) *drop*. B. Bath. 73^{b}, v. נָטַף.—*Pl.* נִיטּוֹפֶיהָ. Gitt. 69^{b}.

נִימְלִיתָא, v. בַּלְטִיתָא.

נִיֵּיד, v. נוּד ch.

נִיָּיחַ, *Pi.* of נָוַח.

נִיָּיחַ I, v. נוּחַ ch.

נַיָּיחַ II m.=h. נוֹחַ II, *kind, gentle, pleasing*. Targ. Y. Deut. XVII, 18.—ל' נ' *it is good (better) for*. Koh. R. to X, 5 [read:] והוה נ' ליה דקבריתיה וכ' it would have been better for him that I should bury him than &c.; (Y. Sabb. XIV, 14^{d} bot. נוֹחַ היה ליה אילו חוה מיית). Koh. R. l. c. חוה דייתרים וכ' נ' it would have been better that his head were taken off than to do this; a. e.

נִיָּיחַ, נָיְחָא, נַיְחָא (נִיחָא) m.=h. נוֹחַ I, 1) *rest, satisfaction*. Targ. Ps. XCV, 11 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth. נִיָּחַ). Ib. CXVI, 7 Ms. נִיחַיְכִי (Regia נוחריכי; ed. מְנַחְיְכִי). Targ. Job XXXVI, 16. Targ. Lam. I, 3; a. fr.—Y. Taan. I, 64^{a} (transl. Is. XXX, 15) בשבתא ונ' וכ' through Sabbath rest and repose you will be redeemed. Gen. R. s. 87 (ref. to Ps. CXXV, 3) אין לו נ' וכ' (the evil spirit) has no satisfaction in the company of the righteous; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 880; a. e.—2) *gentleness*. Snh. 94^{b} בנ' gently.—V. נִיחָא, a. next w.

נִיחָח, נַיְחָא f. h. same. Gen. R. s. 30 (play on נח, Gen. VI, 9) נ' לו נ' וכ' (ed. Wil. נירחא) he was a comfort to himself, a comfort to the world &c.; Yalk. ib. 48; Yalk. Chr. 1072 נירחא. Gen. R. s. 25 (ref. to נח, Gen. V, 29, a. ינוח, Ex. XXIII, 12) נאמר כאן נ' . . . . נָיְחָה שור וכ' here ease is mentioned, and so there: as there appeasement of the ox is meant, so here (the ox submitting again to man's control, v. נוּחַ); ib. נייחת קבר rest in the grave; Yalk. Chr. l. c.

נִיֵּימְתָא, v. נִיחוּמְתָא.

נִיאַקָא, נַיְקָא pr. n.=אַנְיָאקָא; v. אַנְגָּרָא.

נְיָיר m. (נור) [*blank,*] *paper, parchment, papyrus* &c. Ab. IV, 20 דיו כתובה על נ' חדש ink on a new blank, opp. נ' palimpsest. Gitt. 9^{b} חלק נ' blank paper, v. קְלַף. Ib. 19^{b} נתן לה נ' חלק if he handed her a blank sheet. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 11; Kel. X, 4. Sifré Deut. 160 לא על נ' not on a loose sheet, opp. מגילה; a. fr.—*Pl.* נְיָירוֹת. Pes. 42^{b} סופרים . . . מדבקין בהו נְיָירוֹתַיְיהֶן scribes . . glue their parchments with it (Ms. M. נְיָירוֹתַיְירְהוּ ch. form). Kel. II, 5 כסוי . . . נ' (Var. (יהב) covers . . . made of papyrus; Tosef. ib. B. Kam. II, 5 ניארות ed. Zuck. (Var. ונרות, corr. acc.).

נִיכּוֹ', v. next w., end.

נְכּ', נִיכּוּשׁ m. (נָכַשׁ) *weeding; lopping (trees)*. Kel. XXIX, 7 קרדום של נכ' (perh. נְכוּשׁ; ed. Dehr. נָכָשׁ) the axe used for lopping trees (v. Maim. a. l. ed. Dehr.); Y. Meg. I, 71^{b} top ניכ'; Y. Ned. IV, beg. 38^{c} מכוש (corr. acc.). Tosef. B. Mets. VII, 6 גמר נִיכּוּשׁוֹ (ed. Zuck. נְכִישׁוֹ) if he finished the weeding for which he was hired. Gen. R. s. 39 ראה אותן עסוקין בנ' בשעת הנ' וכ' when he saw them engaged in weeding (lopping) at the proper season &c.; a. fr.—[Pesik. R. s. 31 קטה כמין נ', ed. Fr. ניכו, read: כווי קטנה, v. כַּוִּי; Fr. emends: כווי קטנה כמין צינור.]

נִיכְסָתָא, נִיכְסָא, נִיכָלָא, v. sub נְכָ'.

נִילוֹס pr. n. (Νῖλος) *the Nile*, also *the godhead Nilus*. Targ. Y. Gen. XLVII, 7; a. fr.—Sot. 13^{a}. Gen. R. s. 87; Pesik. R. s. 6, v. זִרְבּוּל; a. fr.

נִים *to slumber*, v. נוּם.

נִים m. (preced.) *slumber, sleep*. Pes. 120^{b}; Meg. 18^{b}, a. e. (expl. מתנמנם) נ' ולא נ' וכ' a sleep which is no sleep, a wakefulness which is no wakefulness.

נִימָא, *Pi.* of נמא, v. נוּם I.

נִימָא, v. אֲמָא II.

נִימָה, נִימְתָא f. (נמא, comp. נְמָיָה=נְבָרָה, also meanings of נִיב, נִיבָא) [*hanging over,*] 1) *fringe, cord, hair* (of the eye-brow); *bristle; fibre*. Bets. 14^{b} שמא תכרך נ' וכ' lest a

fringe (shred of the garment used as mattress) wind itself around his body; Y. Kil. IX, 32[a] bot. Nidd. 67[a], a. e. נ׳ אחת one single thread; Y. Sabb. VII, 7[d] top נמא (corr. acc.). Gen. R. s. 93 קשר חבל בחבל ונ׳ בנ׳ (Ar. נינייא) he tied rope to rope, string to string. Ib. נ׳ אחת היתה לו בלבו he had one bristle on his chest; Yalk. ib. 150. Gen. R. s. 65, end קשר בה נ׳ וכ׳ (Ar. נינייא) he tied a string to it ,..., and hanged himself. Tosef. Sot. I, 2 כדי שיקשור הגרדי נ׳ as much time as the weaver needs to knot a fringe; Y. ib. I, 16[c] bot.—B. Bath. 16[a] (ref. to סערה, Job XXXVIII, 1) ונ׳ וכל נ׳ וכ׳ for each hair (of the eye-brow) &c., v. גַּמָּא. Sabb. 30[a], a. fr. מלא נ׳ a thread's (or hair's) breadth. Erub. X, 13 קושרין נ׳ במקדש they were permitted to knot a broken string of a musical instrument in the Temple; ib. 102[b] נִימַת כינור; a. fr.—*Pl.* נִימִין. B. Bath. l. c. Shek. VIII, 5 ed. (Ms. M. נִירִין); a. fr.—2) (cmp. נִיר) *pl.* נִימִין *mustache.* Yoma 38[b] בין הנ׳ on the division line between the two parts of the mustache.—3) (cmp. בִּרְיָא III) *leech.* Ab. Zar. 12[b]. [Ib. 10[b], v. נוֹמֵי.].

נִימָא ch. same, *cord; string* &c. Targ. Ps. XI, 2 (h. text יתר); a. e.—*Pl.* נִימָתִין, נִימַיָּא. Targ. Koh. IV, 12. Targ. Y. Num. XV, 38. Targ. Ps. VI, 1; a. e.

נִימָאיִק, v. עִמְקִי.

נִימָה, v. נִימָא h.

נִימוֹל, v. מוּל II.—[נימולין, Y. Yeb. VIII, 9[b], v. נְמָלָה.]

נִימוּס, נִימוֹם, Tosef. Bekh. IV, 15; Tosef. Men. XIII, 6, read גַּמּוּם, v. גָּמַם.

נִימוֹס, v. מָסַס.

נִימוֹס I pr. n. m. *Nimos,* 1) נ׳ הגרדי, v. אַבְנִימוֹס.—2) N., brother of Joshua the grist-maker. Bekh. 10[b]; Tosef. Makhsh. III, 13 אונימיס ed. Zuck. (oth. ed. ארנ׳), read אַבְנִימוֹס, v. אַבְנִימוֹס.

נִימוֹס II m. (νόμος) *usage, law; religion* (v. נוֹמוֹס). Meg. 12[b] מוכחר בנימוסו, v. בָּחַר. Gitt. 65[b] עשו לה כנ׳ deal with her according to law. Ex. R. s. 15 בנ׳ המלכות in accordance with the royal usage of warfare; (Tanh. Bo 4, a. e. כְּמִשְׁפְּטֵי). Gitt. 43[b] נימוסו .. כירון שעשה Ar. (ed. נמוסי) as soon as the gentile did to him (the hypothecated slave) what the law requires (to take possession, v. נָשָׁקִי); Tosef. Ab. Zar. III (IV), 16 נימוסות (corr. acc.). Gitt. l. c. [read:] אע״פ שעשה לה נימוסָהּ although he (the Jew) did what the law requires in regard to the field; a. fr.—*Pl.* נִימוֹסִין, נִימוֹסוֹת. Num. R. s. 18 בדרכי הגוים יש נ׳ וכ׳ it is the way of the nations to have many religious observances (for various deities) and many priests. Gen. R. s. 16 בנ׳ .. בשלשה (Ar. בנַוָּסִין) in three things is Greece in advance of Rome: in codes &c., v. פַּנְיָקְטִין. Ib. s. 67. Num. R. s. 8 בנ׳ שלנו in our (Roman) law; a. e.—[Ex. R. s. 15 תוצרא הנמוסין read: חטומוסין, v. טוּמוֹס.]

נִימוּ׳, נִימוֹסָא ch. same. Targ. Ps. I, 2. Targ. I Sam. II, 13; a. fr.—Gen. R. s. 48 (prov.) עלת לקרתא חלק בנימוסָהּ when you come to a place, follow its customs.—*Pl.* נִימוֹסִין, נִימוֹסַיָּא. Targ. Ez. XX, 25; a. fr.—Y. Ber. V, 9[a] בנ׳ דבריה וכ׳ (ed. Lehm. sing.) he is engaged in studying the laws of his Creator.

נִימוֹק, v. עָמַק.

נִימוּק, נְמוּ׳ m. (contr. of עֲמִיקוּת; נעמוק) *depth, penetration.* Ab. d'R. N. ch. XVIII; Gitt. 67[a] ר׳ יוסי נִימוּקוֹ עמו R. Jose the surname, 'His depth is with him', i. e. he has deep reasons for whatever he says. Ib. אלמלא ראיתו נ׳ עמו if thou hadst seen him, (thou wouldst have seen) his depth was &c. Erub. 51[a]. Bekh. 37[a] מהו דתימא נ׳ עמו you might have thought, we must adopt R. Jose's opinion because he is known to have deep reasons.

נִימוֹרְתָּא* f. (מוּר; cmp. אֲמוּרְיָא) *a detachment of troops sent to take hostages* until a requisition be complied with. Y. Pes. IV, 31[b] bot., v. מַשְׁכּוֹנָא.

נִימָסִים* m. du. (מָסַס) *mashing mill.* Ab. d'R. N. ch. XXXI, end, contrad. to רֵיחַיִם grinding mills (v. Ber. 61[b] top).

נִימְפֵי, v. נִינְפֵי.

נִימְפִיוֹן, נְמְ׳ m. (νυμφεῖον, nympheum) *a fountain consecrated to the nymphs,* in gen. *fountain.* Tanh. Mishp. 8 (some ed. נמסינן, corr. acc.); Ex. R. s. 31 גיפיון (corr. acc.).

נִימְרִית, נִימְרִין, (נימרון), נִימְרָה, v. sub נְמַר׳.

נִין m. (b. h.; נִינוֹ) [*tender,*] *child, offspring.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 אם אניח נ׳ ונכד וכ׳ I will not leave over a son or son's son of Amalek; Yalk. Ex. 266).

נִינְגִי, v. בְּנִינְגֵי.

נִינְוָתוֹ, pl. of נִינְוֵה.

נִינְוֵה (b. h.) *Nineveh,* the capital of Assyria. Yoma 10[a]; Gen. R. s. 37. Sabb. 121[b]; Y. ib. XIV, beg 14[b] צירעה שבנ׳ the hornet of N.; a. e.

נִנְיָא*, נִנְיָא I m. (contr. of נענע, cmp. נוני) (*slender*) *hemp-cord, line* (v. P. Sm. 2362; 2387). Gen. R. s. 65; s. 93 Ar. (ed. נִינְיָא).—[Lev. R. s. 22, beg. נינייא, read: נִינְיָא, v. סִינָא.]

נִנְיָא, נִנְיָא II f. (v. preced.) *ammi, Bishop's-weed* (v. אַמִּיתָא). Ab. Zar. 29[a] (Rashi: *mint*). Sabb. 128[a]; 140[a] נינייא. Ib. תאי נ׳ מעלא *ninia* is good for seasoning cress. Gitt. 69[b] תלת ביעי נ׳ (Ar. בנ׳) three eggs' sizes of *n.*—V. נַעֲנָא.

נִינְפֵה, v. next w.

נִנְפֵי, נִנְיְפֵי f. (νύμφη) *bride.* Targ. Cant. IV, 8, sq.—R. Hash. 26[a] תיו קורין לכלה נ׳ I heard them call a bride *nin'fe.* Gen. R. s. 71 (play on נִפְחוֹלִי, Gen. XXX, 8) נ׳ דידה לי לעשות וכ׳ (not פה ...) I ought to have been made a bride before my sister; Yalk. Gen. 127 לינפה (corr. acc.). Ex. R. s. 36, beg. (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) לשון יוני .. נימפי (some ed. נמ׳) in Greek they call a bride

nymphe. Ib. s. 52, end (ref. to Ps. l. c.) קלי ניני ed. Const. (missing in ed.) καλὴ νύμφη, the beautiful bride; Pesik. R. s. 41 קלוניפו (corr. acc.); Tanḥ. Ki Thissa 18 (ref. to בַּת; Cant. IV, 11) כלה נופי; ed. Bub. ib. 9 קלונינפי, read קלי נ׳.— [Yoma 10ᵃ, v. נִיקָר.]

נֵיס, *pl.* נִיסִין, נִיסִים, v. נֵס.

נֵיסָא, v. נִסָּא.

נָסָא, נְיָסָא m. (an adapt. of νῆσος, as if fr. נסע=נסא *to emigrate,* or אנס *to subject*; cmp. אֲנִיסִין, Sam. עניסוסי, Gen. X, 32, Mand. נסיסיא, v. Nöld. Mand. Gr. p. XXX) *settlement, colony,* esp. *island* (v. נְגָוָן). Targ. Is. XX, 6 (ed. Wil. נסא). Targ. Jer. XXV, 22; a. e.—*Pl.* constr. נְיָסֵי, נְסֵי. Targ. Is. XXIV, 15. Ib. II, 16 (ed. Wil. נסי; h. text אניות). Targ. Am. IX, 3 (h. text קרקע). Targ. Y. II Gen. X, 18 נ׳ אומיא (belonging to ib. 5, as quoted in Ar.); a. e.—Hebr. form, *pl.* (of נִיסוֹס) נִיסִים, נִיסִין, נְסִין; v. אֲנִיסִין.— [Deut. R. s. 2 נס; Yalk. Is. 369; Yalk. Deut. 825 נָמַל.]

הַר נִיסָאי pr. n. (v. נֵס) *Mount Nissay* (Miracle), a substitute for Sinai, introduced for argument. Sabb. 89ᵃ (against one explaining הר סיני בו ניסים as הר שנעשו בו ניסים, the mount whereon miracles were wrought for Israel) הר נ׳ מיבעי ליה then its name ought to have been Har Nissay; v. סִימָנַאי.

נִיסָה f. (נוס) *flight.* Sot. VIII, 6 שתחלת נ׳ נפילה, corrected ib. 44ᵇ (as in Y. ed.) שתחלת נפילה נ׳ for the beginning of falling (in slaughter) is the rout; Y. ib. VIII, end, 23ᵃ; Sifré Deut. 198 שתחלת נ׳ נפילה for the beginning of flight means falling.

נָסַךְ, נִיסּוּךְ m. (נָסַךְ) 1) *libation.* Succ. IV, 1 נ׳ חמים שבעה the water libation (on the Succoth festival) is continued for seven days. Y. ib. 54ᵈ top; Tosef. ib. III, 15 נִיסּוּכוֹ בקדושה at its libation the laws of sanctity must be observed; (Tosef. Meil. I, 16 נְסִיכָתוֹ). Zeb. VI, 2. Snh. 62ᵃ נ׳ libation to idols; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּכִין, נִיסּוּכִים, נְסָכִים. Gen. R. s. 78, end כמה נ׳ ניסך יעקב how many libations Jacob performed. Taan. 2ᵇ, a. e. שני נ׳ two kinds of libations.—2) *the manipulation by an idolater* by which he causes wine to be forbidden to Jews as יֵין נֶסֶךְ (v. נָסַךְ). Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) נ׳ דרגל .. operating with the foot is not called a ritual manipulation (does not affect the wine); a. e.

נָסַךְ, נִיסּוּכָא, נִיסּוּךְ ch. same, *the act of libation*; (in Targ. Y. also) *the liquid used for libation.* Targ. Num. XXVIII, 7. Ib. IV, 7; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּכַיָּא, נִיסּוּכִין, נְסָכִים. Ib. O. some ed. Targ. Y. ib. XV, 13 (not נְסוּכַיָּא); a. fr.—V. נְסִיבָא I.

נִיסְחָנָא m.; *pl.* נִיסְחָנֵי, נְסָחִים (נָסַח, v. *Af.*) [*despaired of, given up,*] *palms which never mature their fruits, male palms*; דְּנִ׳ *fruits of nishané, stunted dates* which cease growing early in the spring (נִיסָן). Pes. 53ᵃ בדנ׳ קץ he selected for felling (in the Sabbatical year) palms whose fruits had reached their limited maturity. Erub. 28ᵇ תתם בדנ׳ there it means fruits of the *nishané* (which having reached their maturity are considered as food). Ib. לאו בנ׳ (read בדנ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) it does not mean fruits of the *n.*—[Ms. M. נְסָחֲנֵי, Var. נִיסָאנֵי, Ar. נִיסָנֵי, v. Rabb. D. S. to Erub. l. c.—The Var. ניסאני, dialect. for נוסח (cmp. נסא a. נסע) gave rise to etymological derivation from נִיסָן.]

נִיסִיתָא, נִיסְיוֹנָא, נְיָסוֹן, v. sub נס׳.

נִיסְיוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נִיסְכָּא, v. נִסְכָּא.

נִיסֵל or **נֵסֶל** m. (v. אַסְלָא II) *easy-chair, (royal) arm-chair.* Tosef. Snh. IV, 2 על נִיסְלוֹ ספסלו (strike out ספסלו, as a gloss; Var. כסאו); Y. ib. II, 20ᶜ bot. (Var. כסאו).

נִיסָן (b. h.; v. Fr. Del. Proleg., p. 138, note) *Nisan,* the first month of the Hebrew calendar, containing thirty days, varying between the sixteenth of March and the eighth of May. R. Hash. I, 1 באחד בנ׳ ראש וכ׳ on the first of Nisan begins the royal year. Ib. 2ᵇ מת בנ׳ .. בנ׳ וכ׳ if a king dies in N., and his successor ascends the throne in N., we count a year for the one, and one (the first year) for the other; a. v. fr.

נִיסָן ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8; 18; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ; Ber. 56ᵇ; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מתלמ׳), v. נְפָא.

נִיסָנֵי, v. נִיסְחָנָא.

נִיסָקָא m. (transpos. of ניקסא), v. נְקָצָא.

נִיסָרָא, v. נִסְרָא.

נִיסַרְדִי, v. מוּסַרְדֵי.

נִיסְרוּי, Targ. II Esth. III, 8 בנ׳ ed. Lag. a. oth., read: סְדָרָא, v. בְּנוֹ סַדְרוּי.

נִיסְרְפוּ, v. לקח.

נִיסְתָּא, v. נִסְיָתָא.

נִיעַ m. (נוּעַ) *the effort made to remove phlegm, hawking; the phlegm discharged by hawking,* contrad. to בְּרִיחַ. Nidd. VII, 1 חכ׳ והרוק the phlegm (of an unclean person) and the spittle. Ib. 55ᵇ וניעו; B. Kam. 3ᵇ, v. בְּרִיחַ; a. e.

נִיעָא, נְיָעָא m. (נוּעַ) [*something hanging,* cmp. Syr. נעא *lobe of the liver,* P. Sm. 2403,] 1) *fat-tail, rump.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (h. text אליה).—2) *breast of an animal.* Ib. VII, 30 (h. text חזה); [Ar. נָעָא, v. Koh. Ar. Compl. s. v.].—Midr. Sam. ch. XIV שוקה וניעה the shoulder and the breast.

נִיעָה, v. preced.

נִיעוּר m. (נָעַר) *shaking* of a garment. B. Mets. 29ᵇ.

נִיעוֹר, v. עור.

נִיעוֹת, v. עוה.

נִיעֲנֵעַ, נִיעֲנוּעַ, v. sub נְעָ׳.

נִיף, Tosef. Arakh. V, 14, v. נוֹף II.

נִיפּוּחַ m. (נָפַח) *blowing into.* B. Bath. 79ª (play on נפח, Num. XXI, 30) אש שאינה צריכה נ׳ a fire which needs no fanning (hell); Yalk. Num. 765.

נֵפֶל, נִיפּוּל m. (נָפַל) 1) *falling off,* esp. (with ref. to Lev. XI, 32) *of a limb detached from the body.* Ḥull. 74ª מיתה עושה נ׳ וכ׳ the natural death of an animal causes the hanging limb (דַּלְהוּגּל) to be considered as if detached (in life-time, so that it does not come under the law of נְבֵלָה), but slaughtering does not &c. (and the dangling limb is considered as a part of the slaughtered animal. Ib. 129ª אי מיתה עושה נ׳ לישמא וכ׳ if death causes the limb to be considered as detached, let it be susceptible of uncleanness as a limb cut off from a live animal, and if not &c.; a. fr.—*Pl.* נִיפּוּלִין פת נ׳ *bread which falls apart, spoiled bread.* Tosef. B. Kam X, 9; B. Kam. 99ᵇ; B. Bath. 93ᵇ. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI פת ניפולה (corr. acc.; Yalk. Lev. 675 נוֹפֶלֶת).—[V. נִיפּוֹלִין.]—2) *falling down* for prayer. Deut. R. s. 2, beg. (as one of the expressions for prayer, with ref. to Deut. IX, 25); Yalk. ib. 811; Sifré ib. 26.

נֵפֶל, נִיפּוּל m. (preced.) 1) *young birds found near their nests.* B. Bath. II, 6 (23ᵇ) נ׳ הנמצא וכ׳ (Ms. O. נְפָלִים; Ms. H. נֵפֶל, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) birds found within fifty cubits &c.—2) a species of *locusts, nippol.* Ḥull. 65ᵇ סלעם זה נ׳ (Ar. החרגל) *Sal'am* (Lev. XI, 22) is *nippol;* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חרגל זה נפול.

נִיפּוֹלָא, נִיפּוֹלָא ch. as preced. 2. Targ. Y. Lev. XI, 22 (Ar. נעלא, corr. acc.; h. text חרגל).

נִיפּוֹלָה, Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI, v. נִיפּוּל.

נִיפּוֹלִיחַ, v. next w.

נִיפּוֹלִין pr. n. pl. *Neapolis* on the site of the ancient Shechem. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ ניפולירה (corr. acc., or ניפולים); Deut. R. s. 3 נ׳ של כותיים. Num. R. s. 23 (expl. שכם, Josh. XX, 7) נְפִי׳.

נִיפָּחָא, v. נְפָחָא.

נִיפָּרָא, v. נִיפְרָא.

נִיפֶּרְלָה, v. נִיפְרָלָה.

נִיפָּל, נֶפִ׳ I m. (cmp. נְפִיל) [*giant,*] the constellation of *Orion* (h. כְּסִיל). Targ. Job IX, 9. Ib. XXXVIII, 31.—*Pl.* נִיפְלִין, נִיפְלֵי, constr. נִיפְלֵי Targ. Is. XIII, 10 (h. text וכסיליהם).—Snh. 96ᵇ בר נפלי *son of giants* (?), surname of the Messiah (with allus. to חנפלת, Am. IX, 11); Yalk. Am. 549 (some ed. נְפִילֵי).

נִיפָּל II m. *untimely birth,* v. נְפִילָא II.

נִיפָּקָא, v. נְפָקָא.

נִיפָּר pr. n. pl. (Assyr. Nipur, modern Niffer, v. Schr. KAT.², p. 572) *Nifar.* Yoma 10ª (identified with כלנה) נ׳ Ms. M. 2 (Ms. M. 1 נפגר for נפור, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. ניפר נרנפי, strike out the second w., as a corrupt gloss, induced by phonetic resemblance of כַּפְלָנֵה a. כַּפְלָה, v. נִירְנְפֵי).

***נִיפְרָא** m. (a mutilation of λυχνοφόρος, cmp. לוּפָּר) *torch-bearer.* Ab. Zar. 11ª נ׳ Ar. (ed. נִיפְרוֹרָא; Ag. Hatt. נִיפְּרָא; Yalk. Ex. 229 ed. Salon. אנפירא, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); v. פִּרְפּוֹרָא.

נִיפַּשׁ m. (נָפַשׁ)=h. רֶוַח, *vacant space.* Targ. Y. Gen. XXXII, 17.

נִיץ, נוּץ, נִיצָא (רָנַן) 1) *to sprout, blossom.* Targ. Ps. XC, 6 רְנִיץ. Ib. CXXIX, 6 רְנִיץ Ms. (ed. רְצִיץ).—Snh. 18ᵇ רְנִינָן; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top קְרִינָן, v. בְּכִיר; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. טְנִינָן (corr. acc.).—2) *to shine* (cmp. נָבַט). Targ. Ps. CXXXII, 18 (h. text ירוץ).

Af. אַנִּיץ, אַנִּיצָא *to bring forth blossoms.* Targ. Num. XVII, 23 (ed. Berl. אַצִּיץ).

נִיצָא, v. נִיץ.

נִיצְבָתָא, נִיצָבָא, v. sub נְצִ׳.

נִיצָח m. (נָצַח) *glory; use of the stem* נצח *for song.* Midr. Till. to Ps. IV (expl. למנצח) למי שנאוותו נצח נצחים to him whose glory is everlasting. Ib. בני׳ וכ׳ with glorification (use of נצח) &c.; Pes. 117ª, a. e. נִיגּוּן.

נִיצוֹחָא, v. נְצוֹחָא.

נִיצָ׳, נִיצּוּרִי m. pl. constr. (נְצִי) *strife, rivalry.* Meg. 24ᵇ top, v. נְצִי.

נִיצוֹלִית, v. next w.

נִיצָ׳, נִיצוֹלֶת f. (נְצָל) *remnants, refuse.* Gen. R. s. 67 (ref. to אצלת, Gen. XXVII, 36) מן הנ׳ ed. (Ar. התצולות) of the leavings (of the poorest kind). Ib. s. 74 (ref. to ויצל, Gen. XXXI, 9) כזה שהוא מצניל מן הנ׳ (Ar. התצולות) like one that saves things from among the refuse.—*Pl.* נִיצוֹלוֹת, נְצִ׳. Tosef. Ter. X, 3 חניצולות וכ׳ (corr. acc.; ed. Zuck. התצולות) the leavings and the rotten fruits &c.—V. נְצָל a. נְצוּלָה.

נִיצוֹץ c. (נְצַץ) 1) (b. h.) *spark, sparkling light.* Tanḥ. Vayesheb 1 נ׳ אחד וכ׳ one spark from thy smithy.—*Pl.* נִיצוֹצִין, נִיצוֹצִים, נִיצוֹצָרִין. Tosef. Yoma II, 3 חזו נ׳ יוצאות מטנה sparkling rays proceeded from it (the golden tablet); Yoma 37ᵇ נ׳ יוצאין; Y. ib. III, 41ª top חנ׳ מנחזין; Y. Sot. II, 18ª top הניצוצים וכ׳. Num. R. s. 5, beg. שני נ׳ של אש two sparks of fire &c. Ib. שנו נצ׳ מקדמין וכ׳ two sparks preceded them. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ (v. לִיבּוּן) צריך שיהא נ׳ וכ׳ it must be so heated that sparks burst forth from it. Tosef. Sabb. VI (VII), 2 נפלו חימנו נ׳ ואמר וכ׳ if snuff falls off the candle, and he says, we shall have guests &c. (v. אֲמוֹרִי). Sabb. III, 6 לקבל נ׳ to receive the snuff; a. fr.—*2) *shivers scattering from the broken sledge-hammer.* Sabb. 88ᵇ; Snh. 34ª (ref. to Jer. XXIII, 29) מה פטיש זה מתחלק לכמה נ׳ as the sledge-hammer (when shattered by

the harder rock) is divided into many shivers (differ. in commentaries).—3) *squirtings* (of boiling water &c.). Ab. Zar. 76[b] מה בולעו נ' וכ' as the rim of a caldron absorbs forbidden substances through squirtings, so does it emit them again through the squirtings (of the boiling cleansing water, v. נִיטוּל). Nidd. 13[a] נ' נחזרן וכ' drippings (of urine) squirt upon his feet. Yoma 29[b], sq.; a. e.—4) (cmp. Arab. *nuḍâḍah*) *residue.* Sabb. 139[b] תאירא נ' but there is the residue (the last drops percolating through the dregs in emptying liquid from vessel to vessel); נ' לבי ר' that residue was not cared about in the house of &c.

נִיצוֹצָא ch. same, נִיצּוֹץ נורא *spark.* Targ. Is. I, 31.

נִיצוֹצָיָא, v. נוֹצִיצָא.

נִיצוּק, v. נְצוּק.

נִיצוֹר בַּר נ', pr. n. m., v. נְצַר IV.

נִיצַחְנוּתָא, נִיצָחָנָא, נִיצָחוֹן, v. sub. נצח.

נִיצָיְיָא, נִיצָרָא, v. נְצָרָא.

נִיצֵל, v. נְצֵל.

נִיצָנָא m. (נצץ)=b. h. נֵצָן, *blossom.*—*Pl.* נִיצָנַיָּא, נִיצָ'. Targ. I Kings VI, 1; 37.

נִיצָצָא, v. נְצָצָא.

נִיצָרָא, v. נְצָרָא.

נִיקָבָא, v. נְקָבָא.

נִיקוּד m. (נָקַד I) 1) *dot, point.*—*Pl.* נִיקּוּדִין, נִיקּוּדִים, נִיקּ'. Tosef. Sabb. XI (XII), 13 הכותב שני נ' וכ' if one writes (on the Sabbath) two dots, and another person finishes them up &c., v. נְקוּדָה.—2) *pl.* (as ab.) *minute loaves, cakes* (of half the size of an egg). Ter. V, 1 (oth. opin. *crumbled pieces;* v. Josh. IX, 12); Bekh. 22[b]. Y. Ter. V, 43[c] top והדרן כ' כהדא חציי וכ' those *nikkadim* are half the size of eggs.—[Midr. Sam. ch. XXII ניקודים some ed., read: נִיקּוּרִים.]

נִיקּוּי m. (נָקָה) *cleansing, clearing* from sin. Gen. R. s. 82, beg. עולמים אין לו נ' will never be cleared (forgiven).

נִיקוֹלוֹגוֹס m. (νεικολόγος, not found in Greek Dict.) *pleader in a law-suit.* Pesik. Baḥod., p. 153[b] מנח לך ניקלגים וכ' (corr. acc.) retain for thyself such and such a man as pleader, and thou shalt be acquitted; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 ניקולוג' (corr. acc.); Lev. R. s. 29 נקול'; v. הֵירוֹקוֹלוֹגוֹס.

נִיקוֹמָכִי pr. n. m. (Νικομάχης) *Nicomaches,* an Amora. Y. M. Kat. I, 80[d] top; Y. Snh. II, 23[d] bot. (not נִיקוֹרְמִי).

נִיקוֹן* m. (Νίκων, v. Joseph. Bell. Jud. V, 7, 2) *an engine of war, iron ram.* Kel. XI, 8 (comment. *iron point of a javelin,* ref. to קִינוֹ II Sam. XXI, 16; R. Hai G. reads נקיון); [Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 גינין].

נָקִי I m. (נָקַק I) *knock, bruise.* Ḥull. 7[b] דם נ' וכ' the blood of a bruise atones &c. Ib. שני נ' a second bruise (before the first one is healed).

נָקִי II m. (נָקַק II) *crown, rim.*—זיתי נ' (cmp. פֵּאָה; v. Is. XVII, 6) *the olives left on the tree for the poor, the poor man's share, gleaning,* opp. to זיתי עָסִיק. Ḥall. III, 9. Peah VIII, 3. Yib. 20[d] bot. מקום שנהגו . . ז' נ' וכ' where the custom prevails to take down the gleanings (instead of leaving them on the trees), the poor man may say, this oil is from gleanings; a. e.—[Comment. זיתי נ' olives which are *knocked down,* v. preced.]

נִיקּוּר m. (נָקַר I) 1) *picking, biting; chiselling.*—נ' עינים *putting out the eyes.* Pesik. Aḥăré, p. 168[b]; Lev. R. s. 20; Tanh. Vaëthḥ. 1; Koh. R. to VIII, 17.—נ' אבנים *chiselling of stones.* Sot. 46[b].—Esp. *the picking* or *biting* done by birds, snakes &c., *traces of biting.* Ab. Zar. 35[a] (נחש) משום נ' because a serpent may have touched it. Y. Ter. VIII, 46[a] top דג נ' a fish showing traces of bites; a. fr.—*Pl.* נִיקּוּרִין, נִיקּוּדִים, נִיקּ'. Ter. VIII, 6 נִיקּוּרֵי תאנים וכ' figs &c. which appear to have been bitten at (possibly by snakes); Tosef. ib. VII, 16 נ' חבשיל וכ' a dish &c. showing traces of bites. Kidd. 80[a], sq. נמצאו נ' נ' וכ' the dough shows that it has been pecked at (by chickens); a. fr.—Esp. *nikkurin, laws concerning food suspected of having been touched by snakes.* Y. Ter. l. c.; v. אַפָּה; a. fr.—2) *pl. worm-eaten cloth, shreds.* Midr. Sam. ch. XXII (some ed. נִיקוּד, corr. acc.); Yalk. ib. 129, v. בְּרוּקְלֵי.

נִיקוּרָא ch. same.—*Pl.* נִיקּוּרֵי, נִיקּוּרִין. Ḥull. 59[a] לא חייש מר לנ' do you not apprehend that it may have been bitten by snakes?—Ab. Zar. 30[b] אי אית ביה נ' Ar. (ed. נְקִירֵי) if there are bites in it.—Ḥull. 57[a] צנא דנקורי Ar., v. אִינְקוֹרָא.

נָקִישׁ m. (נָקַשׁ) *knocking, rattling.* Targ. Jer. XLVI, 22. Targ. Nah. II, 11. Ib. III, 2; a. e.—V. נְקָשָׁא.

נִיקִיטְמוֹן m. (v. אֲנִיקִיטְמִין) *a musical instrument resembling a wooden leg.* Kel. XV, 6.

נִיקָיוֹן, v. נְקִיּוֹן.—[Kel. XV, 8, R. H. G., v. נִיקוֹן.]

נִיקְלְבָס, נִיקְלְבוֹס, נִיקְלָבִים, v. נִיקְלָוִוס.

נִיקְלוֹגוֹס, נִיקְלָגִיס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקְלָוִוס, נִיקְלָבָס m. (Νικόλαος, S.) *a variety of the date.* Ab. Zar. I, 5 (13[b]) נקליבם (Bab. ed. נקלב; Mish. Nap. ודנקלבס, v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Y. ed. נקלבים). Ib. 14[b] נקלס (Ms. M. נקלווס); Y. ib. I, 39[d] bot. נקלבי. Y. Sabb. XIV, 14[d] דניקלבס stones of *nicolaos* dates; Y. Ab. Zar. II, 40[d] דנִיקְלָבִיסִין (*pl.*)—*Pl.* נִיקְלָוִיסִין, נִיקְלָוִיסִיָא &c. Y. Ber. VI, 10[c] bot.—Num. R. s. 3, beg., v. נוֹבֶלֶת; Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין (corr. acc.).

נִיקְלַי, v. אוּנְקְלַי II.

נִיקְלִיטִין, v. נַקְלִיטִין.

נִיקָנוֹר נָקָ' pr. n. m. (Νικάνωρ) *Nicanor,* 1) a general

under Antioch Epiphanes and Demetrius I, defeated and slain by Judah Maccabi (I Macc. VII, 39; II Macc. XV, 30). Y. Taan. II, 66a top (Meg. Taan. XII) יום נ׳ Nicanor-Day (a half-festival); Y. Meg. I, 70c bot.—2) N., who imported Corinthian bronze doors for a Temple gate. Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 4; Y. ib. III, 41a; Bab. ib. 38a. Midd. II, 3, a. fr. שער נ׳ (שערי), v. נְחוּשְׁתָּן.

נִיקָא, נִיקָנְצָא, v. sub נִקְ׳.

נִיר I נוּר (b. h.; v. Del. Proleg., p. 98, sq.) [*to conquer,*] *to break ground, clear.* Tosef. Men. IX, 3 נָרָה שנה ראשונה ושניה חורשה וכ׳ he breaks the field the first year, the second year he ploughs it &c.; Men. 85a. Arakh. IX, 1 (29b) נָרָה if he broke it (without planting). Tosef. B. Mets. IX, 7 לא יחא נָר .. אלא נָאר וכ׳ (Var. נָר) he must not plough it over entirely one year and plant the next, but plough one half &c. Ib. 8 וחיה נָרָה וכ׳ and he ploughed all of it one year &c. Ib. 26 נאר (Var. נְיֵר, נָר); a. fr.—Part. pass. נִיר; f. נִירָה. Ib. 29 מניחה לפניו נ׳ when he surrenders the field to him cleared, opp. שָׁלֵם.—[Men. 85b ניר חצירה, Ms. M. נָר.]

Pilp. נִרְנֵר *to plough over repeatedly.* Part. pass. מְנוֹנָר (=מְנוּרְנָר; cmp. מְשׁוּלְשֶׁלֶת a. fr.); f. מְנוֹנֶרֶת, *pl.* מְנוֹנָרוֹת. Men. 85a שדות .. והמ׳ לכך (Ms. M. חנונרות לבד, corr. acc. or חִנּוּנָרוֹת *Nif.*) fields .. repeatedly ploughed over for that purpose; Tosef. ib. IX, 3 הגינירות, Var. חנישרות, read חִנּוּנָרוֹת or חִנּוּנָּרוֹת).

Nif. נִינַר, נִינּוֹר (cmp. נִרְהוֹן fr. הֵרֵן) *to be broken,* v. supra.

נִיר ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12 לְמֵינַר (ed. Wil. לְמִינַר).

נִיר II m. (b. h.; preced.) 1) *clearing, ploughing over.* Tosef. B. Mets. IX, 24 בשעת הנ׳ (read: בשנת) in the year during which he cleared the land.—2) *newly broken land.* Peah II, 1 הבור והנ׳ fallow land or newly broken land. Y. Naz. VII, 56b top; a. e.—*Pl.* נִירִין. Shebi IV, 3.

נִיר, נִירָא I ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12.

נִיר III, נִירָא II m. ch. (preced. wds.; Assyr. *nîru*) *yoke; servitude.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Num. XIX, 2.—Targ. Jer. XXVII, 8; a. fr.—Y. Sabb. V, end, 7c; Bab. ib. 54b, v. גִּימּוֹן.—*Pl.* נִירִין. Targ. Jer. XXVII, 2. Ib. XXVIII, 13.

נִיר IV m. (v. preced.; cmp. jugum a. ζυγόν, v. Sm. Ant. s. v. Tela) *cross-beam of the loom,* also *the cross-rod* under the cross-beam (liciatorium) to which the ends of the leashes are fastened; trnsf (mostly *pl.*) נִירִים, נִירִין *the leashes* or *thrums* to which the threads of the warp are fastened; also *the warp.* Gen. R. s. 94, v. פֻּתַּאל. B. Kam. 119b אין לוקחין .. ולא נ׳ you must not buy from the weaver remnants of woof or of warp threads. Kel. XXI, 1 חנוגע בנ׳ ... he who touches the upper beam ... or the rods, contrad. to קִירוֹס.—בית נ׳ that portion of the web produced by passing the spool with the woof across the warp, *mesh, slip.* Sabb. XIII, 2 (105a) העושה שני בתי נ׳ בניריים וכ׳ Ms. M. (ed. בניריז) he who starts a web by making two meshes, attaching them either to the cross-pieces or to the slips (קִירוֹס). Ib. 105a ברוחב ג׳ בתי נ׳ within a distance of three meshes; (Tosef. ib. XII (XIII), 1 על ג׳ בתים). Y. ib. VII, 10c בנ׳ אחד ... שני נ׳ בתים two sets of warp threads fastened to one old border web (licium) or two borders fastened to one set of warp threads. Shek. VIII, 5 על ע״ב נ׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. נימין; v. Rabb. D. S. a. l., p. לד, note) the curtain was woven on seventy-two leashes, and each twist of the warp (נִימָה) contained twenty four threads; Ḥull. 90b; Tam. 29b נימין; Num. R. s. 4 נימין; Tanḥ. Vayaḳh. 7 נימין; ed. Bub. 10 נירים.

נִירָא III ch. same; בת נ׳ the *cross-rod* (liciatorium). Sabb. 105a (expl. שני בתי נירין בניריז, v. preced.) תרתי בבת נ׳ וחדא בנ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. בבתי, early ed. בבני; v. Rabb. D. S. a. l. note) he passes a thread twice around the cross-rod and once around the cross-beam (jugum). Ib. 67a ברקא נ׳ a white twisted cord.—*Pl.* נִירַיָּא. Y. ib. XIII, beg. 14a (expl. בניריז, v. supra) נ׳ the two cross-rods (the liciatorium and the jugum).

נִירָדָא, v. נִרְדָּא.

נִירוֹן pr. n. m. *Nero,* the Roman emperor. Gitt. 56a נ׳ קיסר. Lam. R. to I, 5 מרת נ׳ (Gitt. 56b קיסר).

נִירוֹנִית f. (preced.) *a Neronian coin.* B. Mets. 25b; Tosef. ib. II, 10. Kel. XVII, 12 כסלע הנירו׳ ed. Dehr. (ed. חנור׳, corr. acc.) the size of the Neronian Sela; Bekh. 37b. Ib. 38a.

נִירוֹק, v. נָמַק.

נִישְׁבִּין, נַיְשְׁבִּים, נִישְׁבָּא, v. sub נְשַׁב׳.

נִישָׁדוּר, נָשׁ׳, m. (Pers. našâdur. v. Perl. Et. St. p. 48) *gum-ammoniac.* Gitt. 69a bot.

נִישׂוּאִין נָשׂ׳ m. pl. (נָשָׂא) *taking in marriage* (v. אֲרוּסִין); *married state.* Keth. I, 4 אלמנה ... מן הנ׳ a widow, a divorced woman ... after having been actually married, opp. to מן הארוסין. Ib. V, 1. Yeb. 23a (ref. to Deut. XXI, 15) אהובה בנישואיה וכ׳ beloved for her (blameless) marriage, hated for her (illicit) marriage. Ib. 64b ומלקיות נ׳ as to marrying (a third time), and as to the treatment of one twice lashed; a. fr.

נִישׂוּאִין ch. same. Targ. I Chr. VIII, 9 דאתחדתא בנישואה, read: דאתחדתא הלכה בנישואה for a novel interpretation of the law was established through her marriage; v. Y. Yeb. VIII, 9c top.

נִישׂוּתָא, v. נְשׂוּאָה.

נִישׁוּבִים, v. נִשְׁבִּים.

נִישׁוּבָה f. (נָשַׁב) *chaff.* B. Bath. 94a (Ms. M. נִישׁוּבוֹת *pl.*; Ms. R. נְשׁוּפוֹת).

נִישְׁרָא, נִישְׁפָּא, נִישְׁמָא, v. sub נְשַׁ׳.

נִישְׁתְּרוּפֵי m. pl. (denom. of שָׁרָף) *drippings;* קירא

דנ׳ *wax that runs through the beehive.* Sabb. 110ᵇ (Ms. M. נְשׁ).

נִיתְבְּרָא, v. נְדִבְּחָה.

נְתִ׳, נְיוּתוּחַ m. (נָתַח) *dissection.* Zeb. V, 4, v. הֶפְשֵׁט. Gen. R. s. 34; a. fr.

נִיתְרָא, נִיתְקָא, v. sub נִתִ׳.

נְכָא, v. נְכִי.

נַכַּאי, v. נַכְּבִי.

נָכְאָלָא m. (נָכַל) *deceiver, hypocrite.* Targ. Prov. XI, 9 Ms. (ed. נָכְלָא).

נֶכֶד m. (b. h.) *offspring, grandson.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2, v. נִין.

נָכָה, v. נכי.

נֶכֶה m. (b. h.; נָכָה) *crippled,* נֶכֶה רגלים *paralyzed, lame.* Yalk. Deut. 933. משל לנ׳ ר׳ וכ׳ like a lame person that disturbed the peace of &c., opp. שָׁלֵם.—*Pl.* נְכִים. Pesik. R. s. 13, v. צָלַע.

פַּרְעֹה נ׳, נְכֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh Necho* (II), King of Egypt. Sot. 9ᵃ; a. e.

נָכוֹן m. (b. h.; כּוּן) 1) *firm, ready.* Ber. 60ᵃ; a. e.—2) pr. n. גּוֹרָן נ׳, v. גּוֹרָן II.

נָכוֹסָה, נָכוֹסָא m. (נָכַס) *butcher.* Y. Yoma III, 40ᶜ top (expl. קרץ, Jer. XLVI, 20) חד אמר נ׳ one says, it means the butcher (with ref. to Yoma III, 4 קרצו).

נָכוּפוּשׁ, v. נִיכּוּפוּשׁ.

נָכוּשׁ m. (נָכַשׁ) *he who lops trees,* v. נִיכּוּפוּשׁ.

נַכְזָרְיָא m. (v. אַכְזָר) *cruel.* Targ. Prov. XI, 17 (ed. Lag. נוכרייא). Ib. XVII, 11 (ed. Wil. נוּכְזָ׳).

נַכְזָרְיוּתָא f. (preced.) *cruelty.* Targ. Prov. XII, 10 (ed. Wil. נָכְזָ׳). Ib. XXVII, 4 (v. נוּכְרָא).

נָכַח, נכי (b.h.) *to be lessened.*—[Lev. R. s. 33 אלא נכח, some ed., v. אָנַךְ.]

Pi. נִיכַּח, נְכָּה *to deduct.* Ḥull. X, 3 ואינו מְנַכֶּה לו וכ׳ and the seller is not bound to allow him a reduction for the priest's share. B. Bath. VII, 2, sq. יְנַכֶּה he must make an allowance for what there is less than specified in the contract. Num. R. s. 20 (ref. to נכה, ib. XXII, 6) כמי שמְנַכֶּה אחד מכ״ד לסאה as one (purchasing grain) is prepared for a deficiency of one twenty-fourth for each S'ah (allowance for chaff, v. טִירְנוֹפֶת); Tanḥ. Balak 4 (not לנאה); ed. Bub. 6; a. fr.—[Cant. R. to III, 4 שנכח מסנחריב some ed., read שנָּבַח, v. נְבִיחָה.]

Hif. הִיכָּה, חִיכָּה 1) *to injure, knock, strike.* B. Kam. VIII, 1 הֲכָהוּ חייב וכ׳ if he hit him (created a sore), he must pay for curing him. Ib. 3 הִכָּה את וכ׳ if a person strikes his father &c. Snh. IX, 2 נתכוין לְהַכּוֹתוֹ וכ׳ if he intended to hit him on his loins. Y. Peah I, 16ᵃ bot. (ref. to Ps. CXX, 3, sq.) כל כלי זיין מַכִּין וכ׳ all weapons strike in their place, but this (calumny) strikes at a distance; a. v. fr.—Part. pass. מוּכֶּה; f. מוּכָּה; *pl.* מוּכִּים, מוּכִּין; מְכוּכוֹת. Keth. VII, 10, a. fr. מוּכֶּה שחין afflicted with leprosy. Ib. I, 3, a. fr. מוּכַּת עץ one who lost her hymen through an accidental lesion. Par. VIII, 9; Mikv. I, 8, v. מַיִם.—2) (trnsf.) *to strike, produce sound, play.* Yoma I, 7 מַכִּין לפניו באצבע וכ׳ snap their middle-fingers. Arakh. II, 3, v. חָלִיל; a. fr.

נָכָא, נָכֵי ch. same.

Pa. נַכֵּי *to deduct.* Targ. Y. Lev. XXVII, 18.—Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. אנא מְנַכֵּי, v. הַנָּכָרָה. Sabb. 140ᵃ מְנַכּוּ, v. זְכִיתָא. B. Kam. 97ᵇ, sq. מְנַכְּרִינָן ... אי מחמית לית וכ׳ if provisions have become cheaper in consequence of the increased weight of the coin, we impose upon the creditor a corresponding reduction of the debt &c.; a. fr.

Ithpe. אִיתְנַכֵּי, אִיתְנְכֵי *to be injured, suffer.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top אשתון .. ואִתְנְכוּן the first drank and did not die, but were sick; ib. ולא מיתתין אינכון read ואִ׳; (Y. Ter. VIII, 45ᵈ bot. only מיתתין). Y. Dem. I, 22ᵃ top ולא אנכון and they suffered no more (from mice). Ib. יעבור ולא יִתְנַכֶּה let him cross, he shall not be injured. Y. Keth. XII, 35ᵇ top כל תן דתהוא מחו מִתְנַכֵּי wherever he be buried, what does he lose (what difference does it make to him)?; Y. Kil. IX, 32ᶜ top טנכי (corr. acc.).

Af. אַכֵּי *to harm.* Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. (in Hebr. dict.) ומַכֵּי הוא לה כלום can he harm her in any manner?; Y. Bets. II, 61ᶜ.

נַכַּאי, נַכֵּי m. (preced. wds.) *deduction.* B. Kam. 59ᵃ נכי חירה payment is made with a deduction of the expense for the midwife (which the husband now saves); נ׳ מזונות a deduction for nursing expenses (incident to a regular confinement). Y. ib. VIII, beg. 6ᵇ נותנין נכאי מזון the injured person must be fully indemnified, deducting what his ordinary alimentation would have cost; Tosef. ib. IX, 3 נכי מזון Var. (ed. Zuck. דמי נזק, oth. var. זכי, זבי, corr. acc.).

נַכֵּי m. (preced.) 1) *deduction; less.* Gitt. 15ᵇ; B. Bath. 57ᵃ נ׳ ריבעא (the whole) less a quarter, i. e. *three fourths* (cmp. חַד I).—2) *loss, harm.* Y. Kidd. IV, 66ᵇ bot. משום מה נַכֵּי because of 'what is his loss?', i. e. because it makes no difference in the law.

נַכְוִיתָא, נַכְוִיָּתָא f. (preced. wds.) *reduction of a debt against a landed security* (נְשַׁכְּנָתָא) *by deducting a stipulated amount every year for usufruct.* B. Mets. 67ᵇ top תאר משכנתא ... לא נזכול אלא בנ׳ where the usage prevails that a land pledge can be redeemed at any time, the creditor must not have the usufruct except for the consideration of a rent deductible from the debt, v. מַשְׁכַּנְתָּא. Ib. בלא נ׳ without paying any rent by deduction. Ib. 62ᵃ משכנתא בלא נכויתא (Rashi נכוי) in the case of usufruct from pledged land without consideration; a. fr.—Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. מה נ׳ ed. Lehm., v. הַנְכָּרָה.

נָכַל, נְכִיל *to be crafty; to contrive.* Targ. Ps. LXXXIII, 4.

Pa. נַכֵּיל same; (with accus.) *to deceive.* Targ. O. Num.

XXV, 18 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*). Targ. Ps. XII, 3 (ed. Wil. מנבל׳). Targ. I Chr. XII, 17.

נְכִיל m. (preced.) *craftiness, fraud.* Targ. Mal. I, 14 (ed. Lag. נכל).

נָכִיל, נְכִילָא, נְכִילְתָּא m., f. (preced.) *crafty, deceitful.* Targ. Ps. XLIII, 1. Targ. Jer. IX, 2. Targ. Ps. CXX, 2; a. e.—Targ. Hos. VII, 16 (ed. Lag. נִיכְלָא).

נְכִילוּתָא, נְכִילוּ f. = נְכִיל. Targ. Ex. XXI, 14; a. e.—Targ. Ps. X, 2 נכילו׳ Ms. (ed. נְכִלוּתָא; Regia נְכִילְתָא). Targ. Job V, 16 נְכִלְתָּא ed. Wil. (ed. Lag. נכילתא, h. text עלתה).

נְכִילְתָּא, v. נָכִיל, a. preced.

נְכִיס *to slaughter,* v. נָכַס.

נָכִיס m., **נְכִיסָא, נְכִיסְתָּא** f. (preced.) *slaughtered.* Targ. Lev. XIV, 6 (O. ed. Amst. נְכֵסְתָּא). Ib. 51 (O. ed. Vien. נְכִיסְתָּא); a. e.

נָכִישׁ m. = נִיכּוּשׁ q. v.

נְכִית, v. נְכַת.

נְכִיתָה f. (נְכַת) *bite*; trnsf. *booty.* Cant. R. to III, 4 (play on נכחה, II Kings XX, 13) נ׳ שנָּכַת וכ׳ (some ed. נְכָתָה) he showed him the bite which he had bitten off from Sennacherib, the booty &c.

נְכַל, v. נְכִיל.

נָכָל, נְכָלָא, נְכַל m. (נְכִיל) 1) = b. h. נֵכֶל *deceit.* Targ. Ps. XXIV, 4; a. fr.—*Pl.* נְכָלִין, נְכַל׳. Targ. Is. LIII, 9 (not נכ׳). Targ. Mic. VI, 12. Targ. O. Num. XXV, 18; a. e.—2) *deceitful; hypocrite,* v. נְכָאלָא, a. נָכִיל.—*Pl.* נְכָלֵי, נְכַל׳. Gen. R. s. 49; Yalk. ib. 83, v. נְכָלָא II.

נְכָלְתָּא, נְכִילוּתָא, v. נְכִילוּ.

נָכַס (cmp. נְכֵס) 1) *to cut; to slaughter.* Imper. כּוֹס. Pes. 61ª (expl. חכמו, Ex. XII, 4) לשון סורסי הוא ... כוס לי טלה זה it is an abbreviated form (v. סוּרְסִי), as one says to his neighbor, *kos* (for נְכוֹס) &c., cut this lamb for me; Y. ib. V, 32ª bot.; Mekh. Bo. s. 3.—Snh. 82ᵇ (play on נזבי, Num. XXV, 15) שאמרה לאבית כוס בי עם זה she said to her father, cut (ruin) this people through me. Ḥull. 37ᵇ בְּשַׂר כוס כוס meat of an animal about which one says, 'cut, cut', i. e. meat of an animal hurriedly cut, because it threatens to die; Treat. Kuthim (ed. Kirchh., p. 33, sq.) we must not sell to Samaritans כּוֹסְכוֹס (sub. בשר) meat of an animal on the point of death.—2) *to mark, count,* v. נְכָסִים.

נָכִיס, נְכַס ch. same; impf. יִכּוֹס. Targ. Gen. XXXI, 54. Ib. O. XXII, 10 למיכַּס ed. Berl. (oth. ed. a. Y. למֵיכַס); a. fr.—Snh. 25ᵇ bot. והאידנא נ׳ אבא וכ׳ and presently he will slaughter the father for the son and the son for the father (he will exercise extortions). Y. Shebi. V, end, 36ª מֵיכּוֹס תורא וכ׳ to slaughter an ox available for the plough; a. fr.

Ithpe. אִתְנְכִיס, אִיתְנְכִיס *to be slaughtered.* Targ. Lev. XIX, 6; a. fr.—Gen. R. s. 33 וכ׳ אזל למִתְנַכְסָה was going to be slaughtered, and it lowed, as if to say, save me; Y. Keth. XII, 35ª מִינְכִיס; Y. Kil. IX, 32ᵇ מִינְכַס taken to be slaughtered.

נְכָסָא, נְכָסְתָּא נ״ר f. (preced.) *slaughter; slaughtering* (according to the ritual, שְׁחִיטָה); *sacrifice, feast* (= h. זֶבַח). Targ. Is. XXXIV, 6 (h. text טבח).—Targ. Y. Deut. XIV, 21. Targ. Y. Lev. XVII, 13 (ed. Vien. נִיכְסְתִּידָה). Targ. Gen. XXXI, 45; a. fr.—Targ. Y. Gen. XLIII, 16 בית נ׳ the place for ritual cutting (בית השחיטה), *ritually cut throat.*—B. Bath. 92ª אי גברא דזבין לנ׳ if it is a man that sells cattle for food, the purchase was made for slaughtering (and not for work); B. Kam. 46ª (not לנכסותא; v. Rabb. D. S. a. l.); a. fr.—*Pl.* נְכָסָתָא, נְכָסָן; constr. נְכַסַּת, נ״ר; (also נְכָסִין, נ״ר). Targ. O. Ex. XXXII, 6 נ׳כסן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. נ׳כסין). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Targ. Ps. CVI, 28 נְכַסֵּי (Ms. נכסת).

נכסותא, v. preced.

נְכַסַּיָּא, v. נְכָסִין.

נְכָסִים m. pl. (b. h.; נֶכֶס or נְכַס) [*counted things,*] *account; property, business.* Ber. 46ª נְכָסָיו ויהיו נכסיו ויצלח מאד בכל וּנְכָסֵינוּ וכ׳ may he have great success in all his accounts (enterprises), and may his business and ours be successful and near a city. Ab. Zar. 19ᵇ, v. צָלַח. B. Bath. IX, 7, a. fr. חמחלק נכסיו וכ׳, v. אַחֲרָיוּת. Ib. נ׳ שיש לחן אחריות if a person disposes of his belongings by word of mouth. Yeb. IV, 3 נ׳ הנכנסים וכ׳ property which the wife brings in and takes out again (v. מָלוֹג). B. Kam. I, 2 נ׳ של בני בריות Jewish property; נ׳ חמיוחדין individual property; a. v. fr.

נְכָסִין, נְכַסֵּי, נְכַסַּיָּא נ״ר ch. same. Targ. Y. II Num. XXXII, 1 (h. text מקנה) *herds.* Targ. Josh. XXII, 8 (h. text נכסים). Targ. Deut. VIII, 17 (h. text חַיִל); a. fr.—B. Kam. 93ª (prov.) בתר מרא נ׳ וכ׳ behind a man of wealth chips are dragged along, i. e. in the company of a wealthy man you have an opportunity of making money. Bekh. 48ª Rashi (read: אשתעבד; ed. אשתעבדן) has not the estate been made responsible for the debt (before the father's death)? Ib. מכרי נ׳ דבר וכ׳ does not a person's property merely take the place of a guarantor? B. Bath. 58ª כל נְכַסַי לחד ברא all my property shall go to one son (of mine). Ib. כולהו נְכַסֵי דאבי all the property (of the father) goes to this (son).

נְכַסְתָּא, v. נְכָסָא.

נְכַפְּדָה, v. כָּפַד.

נָכַר (b. h.) *to be unknown, strange.*

Hif. הַכִּיר 1) *to recognize, know; to favor.* Ruth. R. to II, 10 (ref. to לְהַכִּירֵנִי כדרך וכ׳ ib.) נתנבאה .. לְהַכִּירָהּ she prophesied that he would know her in the way of all people (as his wife, cmp. יָדַע). Ber. 10ᵇ האשה מַכֶּרֶת באורחין וכ׳ woman recognizes the character of guests better than man. B. Hash. II, 1 אם אינן מַכִּירִין אותו if the court does not know him personally. Y. Yeb. IV, 6ᵇ כנסה ולא הִכִּירָהּ he married her but did not touch her (v. supra). Snh. 7ᵇ (ref. to Deut. I, 17) לֹא תַכִּירוּ thou shalt not

favor him (if he is thy friend); a. fr.—Num. R. s. 9 במקום שמכיר where he knows (the people), where he is acquainted; Sifré Num. 14 במקום שמכירין אותו.—2) *to make known, identify; to acknowledge, own.* R. Hash. l. c. מן המכירים on the declaration of those who identify (the witnesses; v. Rabb. D. S. a. l. note 2). Gen. R. s. 43 לא היה שמי ניכר .. והכרתני אותי וכ' my name was unknown .... and thou hast made me known among my creatures. Sifré Deut. 217; Kidd. 78b, a. e. (ref. to יכיר, Deut. XXI, 17) יכירנו לאחרים he may identify him before others (as his first born son). Sifré Deut. 312 שאהיה מכירו that I may make it known as mine. Ib. מהיכן המקום מכיר את חלקו beginning with whom does the Lord acknowledge his share (claim as his)? With Jacob; a. fr.

Hof. הוּכַּר *to be recognized; to be discernible.* Kidd. III, 5 ה' עוברה her pregnancy was certain, v. הֻכָּרָה; ib. 62b. B. Mets. 93b ה' הגנב the thief was found out; a. e.

Nif. נִיכַּר same. Part. נִיכָּר. Ber. 28a נ' אתה .. מכותלי by the walls of thy house, one sees that thou art a smith. Kidd. 31a מסוף דברך נ' וכ' from thy last words (the fifth and following commandments of the decalogue) it is seen that thy first one is true. Ib. מבין ריסי עיניך נ', v. רֵיס. Gitt. 53a שאינו נ' חֵיזֵק, v. Sabb. 91b מקומו נ' its location is discernible. Sot. 9b נִיכָּרִין דברי אמת words of truth are easily recognized. Gen. R. s. 43, v. supra; a. fr.

Pi. נִכֵּר *to treat as a stranger, ignore; to discriminate against.* Snh. l. c. (ref. to Deut. I, 17) לא תְנַכֵּרֵהוּ (if he is thy enemy) do not discriminate against him (v. supra). Sifré Deut. 322 מְנַכְּרִים וכ' בשעת ... when Israel is in trouble, the nations ignore them and act as though they did not know them; a. e.

נָכַר ch. same; *Af.* אַכַּר *to recognize, know.* Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25, sq.

Ithpa. אִיתְנַכַּר *to be distinguishable.* B. Kam. 5a דמיתנכרא, v. חֵיזֵק. Ib. 97a מיתנכר היזיקא its reduction in value is distinguishable.

Pa. נַכֵּר *to make strange, remove.* Sabb. 82b (ref. to תחזרם, Is. XXX, 22) נְכַרְתִּינְהוּ מינך כְּדָיָר (v. Rabb. D. S. a. l. note) remove them from thee like a strange (disgusting) thing.

נָכְרִי m. (b. h.; preced. wds.) *stranger, gentile.* [In editions published under the censor's supervision, our w. is frequently changed into עכו"ם, גּוֹי, כּוּתִי, כּוּשִׁי &c.] Ab. Zar. IV, 4 (51b; 52b; Mish. ed. עכו"ם). Sabb. 31a; a. v. fr.—*Pl.* נָכְרִים. Ḥull. 13b נ' שבחוצה לארץ לאו עובדי ע"ז וכ' gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue their fathers' customs. Gitt. 61a מפרנסין עניי נ' וכ' we must support the poor of the gentiles &c.; (Tosef. ib. V (III), 4 גוים). Gitt. V, 9 (61a) מספידין מתי נ' וכ' we must lament for the dead of the gentiles (Mish. ed. עכו"ם) &c.; a. v. fr.—Fem. נָכְרִית. Yeb. 17a. Ib. III, 7 שלשה אחים ... ואחד נשוי נ' in the case of three brothers, two of whom married two sisters, and one a stranger; a. fr.

נָכַשׁ (cmp. כשכש, קשקש) *to come in near contact.*

Pi. נִכֵּשׁ (denom. of מַכּוּשׁ I) *to weed; to lop.* Kil. II, 5 אין מחייבין אותו לְנַכֵּשׁ the law does not bind him to pluck out (the plants which grow among the fenugreec). Ib. ואם נְכָשׁ (Y. ed. ני) but if he did &c. Tosef. ib. I, 15 והמְנַכֵּשׁ and he who does the weeding (in a field of mixed seeds); M. Kat. 2b; a. fr. [B. Bath. 54a Ms. R., v. מַכּוּשׁ I.]

Hif. הִכְּרִישׁ 1) *to strike, wound, sting.* B. Mets. 30b; B. Bath. 88a הִכְּרִישָׁהּ if he struck the lost beast which he took in charge. Gen. R. s. 30, beg. הִכְּרִישׁוֹ ארי וכ' a lion struck and crippled him. B. Mets. 78a הִכְּרִישָׁהּ נחש a serpent bit her.—2) *to cause injury by contact.* B. Kam. 23b מַכְּרִישׁ (Ms. H. משיך) he who caused a neighbor's death by bringing the serpent's tooth in contact with his neighbor's body; Snh. 78a. Yalk. Deut. 944 שמַכְּרִישִׁין, v. קוּנטְרִינִים; Sifré Deut. 317 שמכירים (corr. acc.).—3) (denom. of מַכּוּשׁ I) *to insert the hoe* or *spade.* B. Bath. 54a, v. מַכּוּשׁ I.

Hithpa. הִתְנַכֵּשׁ, *Nif.* נִכּוּשׁ *to be hoed for.* Gen. R. s. 45 חקוצים ... לא מִתְנַכְּשִׁין ולא נזרעין וכ' for thorns there is neither hoeing (digging over) nor sowing, but they grow of themselves, while wheat &c.; Yalk. ib. 79 לא נִכּוּשִׁין ולא נחרשים וכ' neither digging, nor ploughing, nor sowing &c.

נָכַשׁ ch. same; *Pa.* נַכֵּישׁ *to bite.* Gen. R. s. 91 כן ... מְנַכְּשָׁא ואכלה וכ' .... so may this woman (I) take a bite of the flesh of this and eat; (Yalk. Gen. 148 only אכלה); v. נָכַשׁ.

Af. אַנְכִּישׁ *to weed.* B. Mets. 105a מַנְכִּישְׁנָא וכ' I shall weed as much as is required for thy share.

נַכָּשׁ m. (preced.) *he who lops trees*; v. נִיכּוּשׁ.

נָכַת (v. next w.) *to bite.* Cant. R. to III, 4; v. נְכִירָה.

נָכַת, נָכִית (cmp. כתת; v. נכש) *to wound, bite, injure.* Targ. Num. XXI, 9. Ib. 6 (ed. Berl. נַכִּיתוּ) *Pa.*); a. fr.—Gen. R. s. 98 חיויא דבעי למיכַּת וכ' the serpent that is to bite my son. Y. Peah I, 16a bot. [read:] ... אילולי דאתאמר נָכוֹת לא חוינא had I not been told from on high, 'bite', I should not bite. Koh. R. to VII, 1 מאן דנָכְתֵיהּ חמרא וכ' (קוּרְדִּיקוֹס) דנכתיה חמרא וכ', v. הָחֵיל. Gitt. 67b (expl. קוּרְדִּיקוֹס) young wine from the press has bitten him (made him delirious). B. Mets. 60b נשך איכא דקא נכית ליה וכ' it is *neshekh* (usury, v. נֶשֶׁךְ), for he bites (injures) him, by taking from him something which he (the creditor) had not given him; a. fr.

Pa. נַכֵּית 1) same. Targ. O. Num. XXI, 6, v. supra.—Ab. Zar. 35b הוה מְנַכֵּית ואכיל וכ' took a bite and ate of the bread (of a non-Jew) &c.—2) *to cause to bite.* Yeb. 76a מיתיתינן .. ומְנַכְּתִינַן ליה וכ' we get a big ant and let it bite (insert its head into the opening) and cut its head off.

Ithpe. אִיתְנְכִית, אִיתְנְכִיתּ *to be bitten, stung.* Targ. O. Num. XXI, 8. Targ. Y. II ib. 9.

נְכָתָה, v. נְכִירָה.

נְכָתְמָא m. (כתם) (*wooden*) *lid* of a water pitcher. Bets. 30a. B. Bath. 26a top כדנייד נ' וכ' as much as a lid on a pitcher shakes. Sabb. 105b. Pes. 112a.

נָם perf. of נוּם.

נָמָה, נָמָא, *Pi.* נִימָּה, נִימָּא, v. נוּם I.

נְמוֹרָיָה, v. נְמָרָה.

נָמוּךְ m., נְמוּכָה f. *low, lowly,* v. מוּךְ.—*Pl.* נְמוּכִים; נְמוּכוֹת. Num. R. s. 19 בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנ׳ with the highest of the high (the cedar) and the lowest of the low (the hyssop). Sot. 5ᵇ נְמוּכֵי הרוח the humble. Koh. R. to IX, 10 פניהם נ׳ with downcast countenances, opp. זקופות; a. fr.

נָמוֹס *law,* v. נִימוֹס.

נָמוֹס, v. מָסַס.—[Tosef. Bekh. IV, 16, read: נָמוּם, v. נָמַם.]

נָמוֹק, v. מָקַק.

נָמוּק, v. נִימּוּק.

נָמוֹר m. (נָמַר) *speckled.* Targ. Gen. XXX, 32, sq.—*Pl.* נְמוֹרִין; f. נְמוֹרְתָּא. Targ. O. ib. 39. Ib. 35 נְמוֹרְתָּא; Y. ib. נְמוֹרָתָא (corr. acc.).

נְמוֹרֵי pr. n. pl., v. נְמִירֵי.

נְמוֹרִין pr. n. pl., v. נְמִירִין.

נמורקין, v. גמורקין.

נַמְטָא f. (מוּט or מָטַט) *felt-mattress, felt-cloth.* Yoma 69ᵃ; Bets. 15ᵃ, v. גְּמַד.—*Pl.* נַמְטֵי. B. Mets. 84ᵇ, v. מוֹךְ ch. B. Kam. 119ᵇ מאי בגדים נ׳ what kind of garments is meant? Felt-spreadings; ib. 93ᵇ.

נִמְי, v. נוֹמִי.

נַמִּי adv. (=נָחֵי מִי; cmp. ויהי מה II Sam. XVIII, 23) *at all events, really, even, likewise.* Pes. 102ᵃ נימא ניחוי תיובתיה נ׳ מהא Ms. M. (ed. נימא מהא נ׳ תיחוי תיובתא) I mean to say, at all events (even if the previous objection could be met) he will stand refuted from this citation; Erub. 30ᵃ. Pes. 114ᵃ, a. fr. הכא נ׳ (abbrev. ה״נ), v. הָכָא. Yoma 64ᵃ נהי נ׳, v. נָהֵי II.—הכי נ׳ (abbrev. ה״נ) *it is really so; is it really so?* Ḥag. 11ᵇ ה״נ will you say, it is really so (that this subject must be taught only in the presence of three students)? Ḥull. 11ᵇ sq. ה״נ דלא וכ׳ (will you say) it is really so that he ate no meat?; וכי תימא ה״נ וכ׳ and if you will say, 'yes, it is so', what about sacred meat? Ib. 12ᵃ אפי׳ תרומה נ׳ then you must say 'yes' even with regard to T'rumah; אפי׳ שחיטה נ׳ לא then you must say 'no' even with regard to slaughtering. Ib. אי נ׳ שמע אינש אחרינא Rashi (ed. incorr.) even if another person did overhear it. Ib. 51ᵃ והאי נ׳ וכ׳ and this animal has really measured its strength. B. Mets. 98ᵃ, a. fr. אי נ׳ or indeed (which would be better).—R. Hash. 22ᵇ, a. fr. הכי נ׳ מסתברא so, indeed, it stands to reason. Ib., a. fr. חניא נ׳ so, indeed, it has been taught. Ber. 4ᵇ ... מה קימה הכי אף שכיבה נ׳ וכ׳ as on getting up you must recite ...., so on lying down likewise &c.; a. v. fr.

נָמְיָא, v. נָמֵי.

נְמִיגָה f. (denom. of נָמוֹג, Nif. of מוּג) *melting, loss of courage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 (ref. to נמגו, Ex. XV, 15) אין נ׳ אלא מסירה the root מוג is synonymous with מסס; Yalk. Ex. 251 אין נ׳ אלא מסירה.

נְמִיָּה, נַמְיָה f. (supposed to be) *marten.* Ḥull. 52ᵇ. B. Bath. II, 5. Y'lamd. to Gen. XVI, 5, v. חָמַס; a. fr.

נְמִירָה, נַמְיָרָה f. (נמר, dialect. corresp. to נבר; cmp. Arab. *namay*) *sproutings,* v. נְבָרָה.

נמירטרין, Yalk. Ps. 868, v. מִירְטָרִין.

נְמִירָה, v. נְמָרָה.

נְמִירָה, v. נְמִיָּה.

נְמִיל, v. נָמֵל.

נְמִיסָה f. (denom. of נָמַס, Nif. of מָסַס) *melting, loss of courage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9, v. נְמִיגָה.

נְמִירֵי pr. n. pl. *N'miré,* a twin-town of (Hash-)Shulami, separated from it by the Jordan. Tosef. Bekh. VII, 3 כגון חשולמי ונ׳ ed. Zuck. (Var. מנרי, corrupt.) like Hash-Sh. and N., being two autonomous places (v. אֲבָטוֹנְיוֹת); Bekh. 55ᵃ של נמר ונמורי (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14ᵃ top שלומי וגבירו.

נָמַךְ (v. מוּךְ, a. נָמוּךְ), *Hif.* הֵנְמִיךְ *to lower.* Sifré Num. 83 הגבוה מַנְמִיכוֹ וכ׳ every hilly place he lowered, and every depression he raised; Yalk. Ex. 228.—Ber. 45ᵃ רַנְמִיךְ Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. ירמץ) the reader must temper his voice.

נָמֵל m. (a popular corrupt. of נְמִירִין, q. v.) *haven, bay.* Erub. IV, 2, v. לְמַיִן. Tosef. Yoma II, 4 נְמֵלָה של יפו (Var. נְמִי׳) the harbor of Japho; Yoma 38ᵃ של עכו נ׳; a. e.

נְמָלָה f. (b. h.; perh. a contr. of נעמלה, fr. עָמֵל) *ant.* Hull. 63ᵃ (in Chald. dict.) כי הוה חזי נ׳ וכ׳ when he saw ants (at work), he used to say, 'thy righteousness &c. (Ps. XXXVI, 7). Deut. R. s. 5; Yalk. Prov. 938 הנ׳ שלשה בבית נ׳ וכ׳ in the house of the ant there are three stories. Ib. מעשה בנ׳ אחת וכ׳ once an ant dropped a grain of wheat &c.; a. e.—*Pl.* נְמָלִין, נְמָלִים. Peah IV, 11. Tosef. ib. I, 8; Men. 71ᵇ; a. fr.—Y. Yeb. VIII, 9ᵇ מביא נימולין, v. נָשַׁךְ.—[Chald. שׁוּמְשְׁמָנָא.]

נַמְנוּמָא m. (נַמְנֵם) *sleeping couch.* Y. Keth. II, 26ᵃ bot., v. חֵינוּמָא.—[נַמְנוּמֵי, inf. of נַמְנֵם.]

נַמְנֵם, נְמַנֵּם, v. נוּם II h. a. ch.

נָמַס m. (b. h.; מָסַס) *decayed.* Ex. R. s. 15 מי שהיה של נ׳ עץ חיה that (idol) of wood appeared rotten; a. e.—V. מָסַס.

נמסיאות, Tosef. Toh. VII, 11, read: הֵימוֹסְיָאוֹת or אֶסְטְוָונִיוֹת (v. Toh. VI, 10).

נמסינן, v. נִימְפּוֹן.

נְמָקִים m. pl. (נָמַק) *decaying sores.* Sabb. 62ᵇ.

נָמֵר m. (b. h.) *tiger* or *leopard*. Y. Yeb. VIII, 9c top, v. חוּשׁ II. Snh. I, 4; B. Kam. I, 4, v. בַּרְהֲלִיס; a. e.—*Pl.* נְמֵרִים. Gen. R. s. 34. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; a. e.—[From Sabb. 107b, ref. to Jer. XIII, 23, it would appear that נמר, in Talmudic days, meant *leopard*.]

נָמַר, *Pi.* נִמֵּר (denom. of preced.) *to give a checkered* or *striped appearance*, esp. נ' שדה *to take out* or *cut the ripe plants* of a field, leaving the unripe stand for later crops. Peah III, 2. Men. 71b בְּמַנְמֵר לקליות when he cuts portions of the grain field with the intention of using the ears for roasting; במנמר לאוצר when he cuts for storage.—*Part. pass.* מְנוּמָּר *striped, speckled*. B. Kam. 119b לוקחין מהן בגד מנומר you may buy from them (weavers) (even) a checkered web (for which they may have used remnants of other people's wool). Gitt. 54b משום דמיחזי כמנ' because (if he were to pass his pen over all the Divine Names in the scroll) the writing would look speckled; Men. 29b bot. משום דמיחזי כמנ' it would look speckled (if he were to insert omitted vowel letters). Y. Succ. III, 53d bot.; Y. Maasr. I, 49a חמ' a speckled Ethrog.

נְמַר, נִמְרָא, (נִמְרָה) נ' ch.=h. נָמֵר. Targ. Jer. V, 6; a. e.—Y. Peah III, 17c top (expl. חמנמר ib. III, 2) כהדין נימרה making the field look checkered like a tiger (or leopard), v. נִמְרִירָה.—*Pl.* נִמְרִין, נִמְרַיָּא, נ'. Targ. Cant. IV, 8 (ed. Vien. נִמְרִין). Targ. Hab. I, 8.—[בית נמרי, בית נמרא, נמרין, v. next w.]

בֵּית נ', נִמְרָה (b. h.) pr. n. pl. (*Beth*) *Nimrah*, modern *Nimrîn*, in Peraea. Tosef. Shebi. VII, 11; Y. ib. IX, 38d bot.; ib. (expl. בית נמרה, Josh. XIII, 27) בֵּית נִמְרִין.—Targ. O. Num. XXXII, 3 ed. Berl. (ed. Vien. כומרין דבית נִמְרִין, read with Y. מכוור ובית נ'); Targ. O. ib. 36; Y. בית נִמְרִין, נִמְרֵי.—Tosef. Shebi. IV, 11 נמרין מלי (Var. נמרים); Yalk. Deut. 874 נימרין מרליה; Sifré ib. 51 נימרון עליה (corr. acc.); Y. Shebi VI, 36c orrly נמרין.—[Sifré l. c. טרכונא דנימרא; Yalk. l. c. טרכונא דמתחם לבוצרא; Y. Shebi. l. c. טרנינ' דוימרה; Tosef. l. c. טרכונא דבתחום בצרה.] V. Hildesh. Geogr. p. 60.

נִמְרִידָה, v. נִמְרִירָה.

נִמְרִין, נִמְרֵי נ' pr. n. pl. *Nimrin*, 1)=בית נמרה, v. preced. art.—2) *Nimrin* in Syria, the last station of messengers proclaiming the new moon. Y. Keth. II, 26d top עד נ' .... עד מקום ששלותי as far as the messengers to announce the new moon go, as far as N. Y. R. Hash. I, 57b bot. אילין דאזלין לנִמְרִין those messengers who go to N.—Tosef. Yoma V (IV), 3 בכותבת הנימרין, v. נִמְרִירִית.

נִמְרִירָה f. (sub. שדה; v. נָמֵר) *a checkered field*. Y. Peah III, 17c top (in a corrupt and defective passing) מקום ... נ' קרוי לה (not נמרידה) the manured spots mature their plants earlier (and such a field) is called *nimrirah*.

נִמְרִירִית f. *of Nimrah* or *Beth Nimrah*. Y. Yoma VIII, 44d bot כותבת הנ'; Tosef. ib. V (IV), 3 הנימרין; v. כּוֹתֶבֶת.

נַן, *pl.* of נָא I.

נָנַאי, v. נָאנַאי.

נַנַי, נַנַּאי pr. n. m. (prob. abbrev. of חנניה) *Nannai*, a name frequent in Maḥoza. Yeb. 115b bot., v. חֲבִי.

נגני, v. בְּנִינְגֵי.

נגחא, Sabb. 140a Ar. ed. pr., v. נִינְיָא II.

נְגָדוֹ, *pl.* of נִידּוּי.

נַגּוֹסָא, נַגּוֹס, v. נַגָּסָא, נַגָּס.

נַגִּי, v. נַגַּאי.

נַגְיָא, נַגְיָה, v. נִינְיָא.

נַגִּיס, v. נַגָּסָא.

נַגָּס m. (νᾶνος, nanus, of Semitic origin, fr. נסס, cmp. ממל fr. מלל) *dwarf*; (adj.) *puny, stumped*. Nidd. 24b, opp. אָרוּךְ; Num. R. s. 9. Ber. 58b נ' one whose limbs are too small for his body, opp. כְּרִסְתָּא; Tosef. ib. VII (VI), 3 נגוס ed. Zuck. (Var. נגס); Y. ib. IX, 13b bot.; Tanḥ. ed. Bub., Pinḥas 1. Sifra Emor, Par. 3, ch. III; Bekh. VII, 6 (45b, of animals and of men). Cant. R. to II, 15; Gen. R. s. 65 נ' שבנגסים a puny dwarf. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Pesik. R. s. 31 הנ' that dwarf (Nebuchadnezzar); a. fr.—Ḥull. 63a וסימנך נגוס פסול and thy sign (to remember that the small species of שקיטנא is unclean) be, 'the dwarf is unfit' (for priesthood).—*Pl.* נַגָּסִים, נַגָּסִין. Cant. R. l. c.; Gen. R. l. c., v. supra. Ib. s. 37; Yalk. ib. 62 כפתורים נ' Caphtorites (Gen. X, 14) are dwarfs; a. fr.—Tam. III, 5; Midd. III, 5 עמודים נ' small columns. Ib. V, 2 הנ' (sub. עמודים).—*Fem.* נַגָּסְתָּא. Bekh. 45b. Par. II, 2; a. e.

נַגּוֹס, נַגָּסָא ch. same. Targ. Y. II Lev. XXI, 20 נגיס (h. text דק).—Pesik. Dibré, p. 112a sq. דבבל נ' (Ms. Parma נגוסא) the Babylonian dwarf (Nebuchadnezzar); Yalk. Dan. 1062 (ref. to Dan. IV, 14 שפל אנשים) זה נבוכדנצר נ' וכ' that means N. the dwarf &c. (v. 'Rashi' to Gen. R. s. 16, end).

נַגְעָה, נַגְעָא m. ch.=h. נֶתֶנֶ, *mint*. Y. Maasr. V, end, 52a וחא נ' וכ' (not וחיא) but there is mint (which has a quadrangular stem, whereas you say, there is nothing quadrangular in nature)? (Answ.) It is full of knots; Y. Ned. III, 37d bot. והוא כנעה (corr. acc.); Y. Shebu. III, 34d bot. והנגעה (corr. acc.).

נגקפ"י, a fictitious word made up of every second letter in מנא מנא תקל ופרסין, v. אאלר"ן.

נָס I m. (b. h.; נסס *to lift up*, cmp. נָסָה) 1) *flag*. B. Bath. V, 1, v. אַדְרָא II. Gen. R. s. 55, beg. (ref. to Ps. LX, 6) כנס הזה וכ' like the flag of a ship; ib. (ref. to נסה, Gen. XXII, 1) גדלו כנס וכ' he lifted Abraham up like &c.; Yalk. Ps. 777 כנסו של וכ' (read: כנס זה); a. e.—2) (cmp. אוֹת, מוֹפֵת) *sign, wonder, providential event*. Nidd. 31a בעל אפי' הנס אינו מכיר בנסו even he to whom the providential sign happens, does not recognize it. Yoma 21a כרובים כנס וכ' the cherubs (above the ark in the Solomonic Temple) stood by a miracle. Ib., a. e. נס גדול היה וכ' a

great miracle was connected with the show-bread which was as fresh at its removal &c. Sot. 47ª, a. fr. נס בתוך נס a double wonder. Ned. 41ª גדול נס שנעשה וכ׳ the wonder of recovery which the sick man experiences, is greater than that which happened to Hananiah, Mishael &c. Sabb. 23ª, a. e. אף הן היו באותו הנס the women, too, were concerned in that wonderful delivery. Ib. ונימעוט נס why not omit the benediction mentioning the wonder (שעשה נסים וכ׳)?; a. v. fr.—*Pl.* נְסִין, נְסִּין, נְיִ׳. Ber. IX, 1 תרואה מקום שנעשו בו נ׳ .. ברוך שעשה נ׳ וכ׳ he who sees a place where miracles happened to Israel, must say, Blessed be he who performed wonders &c. Ib. 60ª, a. fr. מעשה נ׳ (abbrev. מ״נ) a miraculous event, v. זָכַר. Yoma 29ª אסתר סוף כל הנ׳ the Book of Esther is the last record of miracles. Taan. 25ª; Snh. 109ª top, v. לָמַד; a. v. fr.

נֵס* II *island.* Deut. R. s. 2, v. גִּיסָא.—*Pl.* נִיסִים, נִיסִין, נִסִּין, v. נִיסָא.

נֵס, נָסָא, נִי׳ I m. ch.=h. נֵס I, 1) *flag, sign, miraculous event.* Targ. Y. Num. XXV, 8; a. fr.—Y. Pes. V, 32ᶜ bot. נסא הוה רב a great event (delivery from danger) had occurred; Y. Taan. III, end, 67ª ניסא. Ber. 54ª דרברים נ׳ a providential event which concerns the community, opp. נ׳ דיחיד. Meg. 3ᵇ משום פרסומי נ׳ because it is a duty to proclaim the wonderful event (in the Book of Esther); Sabb. 23ᵇ פרסומי נ׳ to proclaim the wonderful events (of the Maccabean days, by lighting the candles); a. v. fr.—*Pl.* נְסִין, נְסֵי, נְסֵּי, נְיִ׳. Targ. O. Ex. XVII, 15. Targ. Y. II Num. XXI, 14; a. fr.—Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ. Yoma 21ª נ׳ דגואי wonders which happened within the Temple; נ׳ דבראי outside of the Temple. Ib.ᵇ נ׳ דקביעי permanent, regularly recurring wonders; a. fr.—2) (=נִסָּיוֹן) *trial.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Ex. XV, 25.—Y. Maas. 8h. V, end, 55ᶜ (oneirocritical play on נִיסָן) וניסין ליתי את חמי and thou shalt experience no trials; (Lam. R. to I, 1 רבתי נְסִיוֹנִין (חד מתלמ׳); Ber. 56ᵇ ולא אתית לידי נסיון).

נָסָא II, **נָסָה, נִי׳,** pr. n. m. *Nissa,* an Amora. Y. Erub. II, 20ª bot. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ. Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; a. fr.

נָסָא, נָסָא, v. נסי.

נסאנסאי, v. נַסְיוֹטָאֵי.

נָסִיב, נָסַב (corresp. to h. נָשָׂא a. נָטַל) *to lift up; to take; to carry.* Targ. Gen. II, 21; a. fr.—נ׳ וירהב (=h. נשא ונתן) *to deal.* Targ. Zech. V, 6, sq.—(אינתתא) נ׳ *to take to wife, marry.* Targ. Gen. IV, 19; a. fr.—נ׳ אפין (=h. נשא פנים) *to be partial, favor.* Targ. O. Gen. XXXII, 21. Targ. Y. Ex. XXIII, 3.—Part. pass. נְסִיב; f. נְסִיבָא, נְסִיבְתָּא; *pl.* נְסִיבָן, נְסִיבָן. Targ. O. Gen. II, 23. Targ. Y. Num. V, 22 נסיבתא wedded.—נ׳ אפין *respected.* Targ. Is. III, 3 (not נְסַב); a. fr.—Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. וחוא נָסֵיב כולא וכ׳ and he takes everything (entrusted to him) and runs away. Gen. R. s. 84, beg. דיקַבֵּל מאה וכ׳ that he should receive one hundred lashes; Yalk. Job 904; Yalk. Gen. 140 דיהיב (corr. acc.). Lam. R. to I, 1 סַב מובלא וכ׳ take that load &c. Ib. סב לי מן טרימיתהון וכ׳ take their price at my hands and carry them &c. Y. Kidd. IV, 66ª נחות דרג וסב איתתא; Yeb. 63ª נָסִיב איתתא וכ׳, v. הָרַג. Macc. 11ª; Gen. R. s. 80, v. גָּזַר; a. v. fr.—Zeb. 11ᵇ הדא אַגְּרֵהּ נָסְבָהּ the redactor took this up (inserted it) by the way, v. גְּרָא II.—Cant. R. to II, 16 ואיתנסיב ורוחה and he took courage, felt better; ib. ואיתנסיב נפש read: והויית נסיב נפש and I felt better.—Y. Sabb. I, 3ª bot. לידוי נ׳ washed his hands (v. נָטַל). Y. Ber. VIII, 12ª bot. נְסָבִין ידיכון (not נסבין) wash your hands; ib. סב בריך wash thy hands and say grace.—[Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. והוון נסבין מיניה, perh. to be read: והוון נסבין, they took from him.]

Af. אַנְסִיב, אַסִּיב, אֲסִיב *to cause to take,* esp. *to give in marriage to, to allow to marry.* Targ. Zech. III, 5. Targ. Y. Gen. XXXVI, 3 דאַסִיבָה (not בא ...); a. e.—Yeb. 121ª ואַנְסָבָה רב .. לדבריתהי (not ואנסבי) and R. D. allowed his wife to marry again; ib. ואנסבוה (corr. acc.). Ib. 120ª top לאַנְסוּבֵי לצרה וכ׳ (Rashi: לְאַיְּנֵס, *Ithpe.*) to permit her rival to marry before her. Lev. R. s. 34 ואַסְּבוּן יהיה אינתא וכ׳ and they made him marry another wife; Yalk. Is. 352 אסבריהי, read: אַסַּב יהיה; a. fr.—[Sabb. 123ª אַסּוּבֵי ינוקא *to handle,* treat the infant; v., however, אָסַב.]

Pa. נַסֵּב same. B. Mets. 105ª קא מְנַסֵּבַת וכ׳ thou causest my land to bear a bad reputation. Yeb. l.c. מְנַסְּבִינָן לה לצרה we allow the rival to marry; a. fr.

Ithpa. אִתְנַסִּיב, *Ithpe.* אִיתְנְסִיב, אִיתְנַסִּיב *to be taken; to be taken away; to be married.* Targ. O. Num. XXXV, 17. Targ. Y. Gen. II, 23. Targ. Jud. XVII, 2; a. fr.—Snh. 51ª משום דאִיתְנְסִיבָא לחו לחני because she is married to one of those. Yeb. 120ª (repeatedly) אינסיב (read אינסיבא). Ib. 43ᵇ אִיתְנְסוּבֵי הוא דלא וכ׳ to marry she is not allowed, but to be betrothed &c.; a. fr.—Cant. R. to II, 16 אינתנסיב, v. supra.

נִסְבָּא f. (preced.) *selection, choice.* Targ. Ez. XVII, 5 גפן נ׳ ed. Lag. a choice vine (ed. נְצַבָּא; h. text צפצפה).

נִסְבְּתָא or **נְסָבְתָא** f. (preced.) *free-will offering.*—*Pl.* נִסְבָּתָא, נְסָבָתָא. Targ. Ps. CXIX, 108 (ed. Wil. נִסְכָּ׳, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XII, 17 (ed. Amst. a. oth. נסכ׳, corr. acc.); v. נִסְבָּא.

נַסּוֹחָא, נַסּוֹחָא m. (נָסַח) *one who removes, sweeper.* Y. Yoma III, 40ᶜ top, v. מִגְלַיְיָנָא.

נְסוֹרְתָּא f. (נָסַר) *chips, saw-dust.* Sabb. IV, 1 (49ª) נ׳ של חרשין וכ׳ (Talm. ed. נְסוֹרוֹת *pl.*) (fine) saw-dust of the carpenters; Y. ib. 6ᵈ bot. אנן תנינן נ׳ .. נעורת וכ׳ we read *n'soreth,* the teachers of the house of Rabbi read *n'oreth,* which shows that both mean the same. B. Kam. X, 10 (119ª) אף הנ׳ של בעה״ב Y. ed. (Mish. ed. הַנְּסָרוֹת, some Bab. ed. הַנְּסָרִים; v. Rabb. D. S. a. l. note 200; Ar. הנסורות) even the saw-dust belongs to the employer.

נְסוֹרְתָּא* f. (preced.) *saw-dust,* name of a certain *aromatic plant.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ.

נָסַח (נְשַׁח) (b. h.; cmp. נסע) *to remove.* Sot. 42ᵇ; Yoma 75ª (ref. to יְשַׁחֲנָה, Prov. XII, 25) יְנַסְּחָנָּה מדעתי (Ms. M. 2 יְסַיְּחֶנָּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) let him banish it from his mind; Yalk. Prov. 950; Snh. 100ᵇ יְנַשֵּׁיחֶנָּה; v. סוּחַ.

Hif. הַסִּיחַ (with דעת) *to divert the mind, to discard.*

Sabb. 82a יסיח דעתו מדברים אחרים, expl. נַסִּיחַ דַּעְתּוֹ he must discard from his mind everything else. Y. Ber. VI, end, 10d ה' דעתו (ed. Krot. חְסִיעַ) if he has abandoned the thought (of drinking more wine); a. e.—Snh. l. c.; Yoma l. c., v. supra.—V. הֶסִּיחַ.

נָסַח ch. same, 1) *to remove, take out.* Targ. Jud. XIV, 9 (h. text רדה).—Part. pass. נָסִיחַ. Ib.—Cant. R. to V, 14 אמו נָסְחָא וכ' his mother took the bread out of the oven, and he ate; Pesik. B'shall., p. 90b, sq. נשא (corr. acc.).—[2) *to lift, weigh.*—Denom. מְסָחָא, מְסָחֲתָא.]

Pa. נַסַּח *to remove, sweep out; to exile.* Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה, ib., with ref. to Jud. l. c.) נְסָחָהּ (not נסחא) he removed (exiled) her.—Part. pass. מְנַסַּח. Targ. Prov. XXIX, 21 (h. text ממנון!).

Ithpe. אִתְנְסַח *to be pulled out.* Targ. Esth. VII, 9 (fr. Ezra VI, 11).

Af. אַסַּח as preced. *Hif.* Zeb. 20b אַסּוּחֵי מַסַּח דעתיה he discards (the service) from his mind; לא מַסַּח he does not. Pes. 103b אַסְחִיתוּ דעתיכו you have abandoned the thought (of drinking). Gitt. 53b א' דעתיה he ceased to have his mind on it (as sacred matter that must be guarded); a. fr.

נָסָא, נְסִי *to lift up, take, carry,* v. נָשָׂא.

נָסַּח, נְסָח (cmp. preced.) *to lift up.*

Pi. נִסַּח 1) same; 2) (denom. of נֵס) *to put up a sign; to ask for a test* (cmp. Is. VII, 11, sq.); *to try, test.* Gen. R. s. 55, beg. (interpret. נָסַח, Gen. XXII, 1) .. בשביל לְנַסּוֹתָן לגדלן וכ' in order to lift them up (as a standard) for the world, to raise them &c., v. נֵס. Ib. (ref. to Gen. l. c.) R. J. says גדלו כנס וכ' he raised him &c.; R. A. says, נ' אותן בוודאי he really tried him, v. וַהֲאִי. Ib. אין הקב"ה מְנַסֶּה וכ' the Lord does not test the wicked, but only the righteous; ib. s. 32; s. 34. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 25) שם נסה לו (ל)גדולה there he raised him (Moses) to greatness; ... שם נסה המקום את ישראל there God tested Israel. Ib. Yithro, Bahod., s. 9 לבעבור נַסּוֹת אתכם בשביל לגדל אתכם (Ex. XX, 28) 'to lift you up', to raise you. Arakh. 15a עשר נסיונות נִיסּוּ וכ' ten times did our ancestors try the Lord; Ab. V, 4; a. fr.

Hithpa. הִתְנַסֶּה, *Nithpa.* נִתְנַסֶּה *to be tried.* Ib. 3. Yalk. Ps. 777 הראשונים מִתְנַסִּים ביד הקב"ה ... אבל האחרונים נִתְנַסּוּ וכ' the ancients were tried by the Lord ..., but the latter generations were tried by the nations; a. fr.

נָסָא, נְסִי (נָשָׂא) ch. same, 1) *to lift up.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 נְסִיאַת ed. Berl. (oth. ed. נַסְּיַת, Pa.); Y. נְסָרִית (h. text נְסָחָה). Targ. Ps. IV, 7 נְשָׂא (h. text נָסָה).—[Pesik. B'shall., p. 91a, v. נָסָא.]—2) *to take, receive, carry* (v. נְסַב). Lam. R. to II, 2 לא נְסָרָן להון they (the areas described) could not receive (would have no room for) them; Y. Taan. IV, 69b לא נְסִירָה. Y. Maas. Sh. IV, 54d נְסָתִירָה לקניא וכ' Bar Ḳ. took them. Lev. R. s. 6 נסאתיה he took the cane and knocked it down. Ib. s. 34, end וחמאי לידה וכ', read: נסא יתיה ואחמי וכ' he took him along and showed to him &c.; (Yalk. Is. 355 נסביה ואחמיתיה וכ'). Pesik. R. s. 22 נשא ואפקדיה וכ' he took (his money) and put it in trust with him. Ib. נְסָתָהּ ויהבה ליה she took it (the deposited money) and gave it to him; a. fr.

Pa. נַסֵּי 1) *to find out by sign, to divine.* Targ. O. Gen. XXX, 27.—2) *to try, test; to attempt.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56, v. supra.—Targ. Esth. V, 14 לְמִנְסְיָא צליבא to test the (strength of) the gallows. Targ. Ex. XVI, 4; a. fr.—Snh. 107a מְנַסְּיָנָא לך I will try thee. Ib. אמר מינסנא לך (corr. acc.). Ab. Zar. 15a ניסריה ניתלי, read: נְנַסְּיֵהּ let us try the animal for me; a. e.

Af. הַנְסֵי, אַנְסֵי same. Targ. Ps. LXXVIII, 56 (Ms. *Pa.*). Targ. Y. II Gen. XXII, 1.

Ithpa. אִינַּסֵּי, אִיתְנַסֵּי 1) *to be lifted up.* Targ. Ps. LX, 6.—2) *to be tried.* Targ. II Esth. V, 14.—Snh. l. c. אינהו מְיַנַּסּוּ לי .. מִיתְנַסְּיָת לי they have been tried (proved true) to me, thou hast not.

אתא נ', נסיא, v. חניס נ'—אֲתָאנַסְיָא, v. חֲנִיסְנַסְיָא.

נְסִיב, v. נְסַב.

נְסִיבָא I m. (preced.) *that which is taken, assessment, tax.* Targ. O. Num. XXXI, 28 (h. text מכס); ib. 39; a. fr.—Targ. O. Lev. XXVII, 23 (h. text מכסת).

נְסִיבְתָּא II, f. 1) same. Targ. Y. Num. XXXI, 37; 39; a. fr.—2) *that which is lifted up* (תרומה), *free-will offering.* Targ. Y. Lev. XXII, 23; 21; a. e.—[נְסִיבְתָּא *married,* v. נְסַב.]—V. נִסְבָּא.

נַסְיוּבֵי m. pl. (=נסיבבי; preced. wds.; cmp. פְּרַשׁ a. פְּרֵשׁ) [*that which is separated,*] נ' דחלבא, or נ' *whey.* Pes. 42a. B. Mets. 68b נ' ותותרי whey and refuse of wool. Ab. Zar. 35b ארכא נ' דלא קרימי there is the whey which does not curdle (and which may contain unclean milk).

נסיומאי, v. נַסְיוֹמַאי.

נְסִיוֹן, נָסְ' m. (נָסָה) 1) *lifting up.* Gen. R. s. 55, beg. נ' אחר נ' גידולין וכ' (ref. to Ps. LX, 6) a repeated elevation, dignity &c.—2) *trial, test; temptation.* Snh. 107a דוד ... חביא עצמו לידי נ' David ... placed himself in the power of trial (asked to be tried, Ps. XXVI, 2). Ber. 60b אל תביאני .. לידי נ' suffer me not to come within the power of sin, iniquity, or temptation. Sifré Deut. 21 נותן אתה לי נ' wilt thou let me have (the animal) for a trial?; a. fr.—*Pl.* נְסִיוֹנוֹת, נְסִיוֹנִין. Ab. V, 3 עשרה נ' נתנסה וכ' Abraham underwent ten trials and stood all of them. Arakh. 15a עשר נ' v. נָסָה. Num. R. s. 17 אחרים נ' additional trials; a. fr.

נִי', נְסִיוֹנָא, נָסְיוֹן ch. 1) same, *sign, test, trial.* Targ. Y. Num. XXVI, 10 (h. text נס). Targ. Y. II Gen. XXII, 1. Targ. Y. Ex. XV, 25; a. e.—Ib. XVII, 7, v. נְסָיֶתָא.—Ber. 56b, v. נָסָא I.—2) *wonder, providential escape, salvation.* Y. Ter. VIII, end, 46c לנ' הוא מיתחמי he appears as a messenger of salvation; (Gen. R. s. 63 נסין על נ'). —*Pl.* נְסִיוְנִין, נְסִיוְנֵי. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—Ab. Zar. 15a נ' משום on account of the trials (connected with the purchase of animals, and which the Jewish seller may be induced to attend on the Sabbath eve). Lam. R. to I, 1, v. נָסָא I; a. e.

נְסִיוֹתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נְסִיא, v. נסיא.

נְסִיךְ, v. נָסַךְ.

נָסִיךְ m. (b. h.; נָסַךְ) [*anointed,*] *viceroy, prince* (contradist. to מֶלֶךְ). Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 4) וחלא מתחלת נ' חירה וכ' but was he not originally a viceroy? ... But when Sihon was slain, they appointed him king in his place; Yalk. ib. 765.

נְסִיכָה f.=נִיסּוּךְ, q. v.

נְסִיס m. (נסס) *falling away, grief.* Tem. 16ᵃ (interpreting עצבי, I Chr. IV, 10) הרינני הולך בנְסִיסי לשאול (not לנסיסי) I shall go with my grief to the grave (cmp. Gen. XXXVII, 35; XLIV, 31; a. e.); Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יורד כבן סיסי (corr. acc.); Yalk. Josh. 27 (a. Ar. s. v. בר) ברסיסי (corr. acc.).

נְסִיס ch. 1) same, *evil, trouble.* Targ. II Esth. I, 3 נ' לנונין a trouble to the fish. [Targ. Koh. V, 16 בְּנִסִּים, ב radical, v. בְּנַס; perh. to be read: בְּנָסָא.]—*Pl.* נְסִיסִין. Koh. R. to II, 17 תלת נ' בישין three great evils.—2) adj. constr. *suffering, weak.* Targ. Y. Lev. XXII, 22 נ' עיני Ar. (ed. עינוי לקרין).

נסיע, or **נסיעה**, Koh. R. to I, 11 ענתה נ', read: אֶתְאַנְסָרָא.

נְסִיעָה f. (נָסַע) *moving, marching.* Y. Erub. V, 22ᶜ bot.; Men. 95ᵃ בְּנְסִיעָתוֹ when marching, opp. חֲנִיָּיה. Mekh. Yithro, Bahod., s. 1; a. e.

נִי', נִסָּא, נִסִּיתָא f. (נָסָה) *trial*; pr. n. pl. *Nissetha, Nistha.* Targ. O. Ex. XVII, 7 (Y. נְסִיוֹנָא); Targ. O. Deut. XXXIII, 8 (h. text מסה); a. e.

נָסַךְ (b. h.) *to pour, cast.* Y. Ber. I, 2ᵈ top, v. מָסַךְ II. *Pi.* נִסֵּךְ 1) *to offer a libation.* Succ. IV, 9 ולמנסכך אומרים לו וכ' and they said to him who offered the libation (of water), raise thy hand. Ib. שפעם אחת נ' אחר וכ' for once it happened, that a priest poured the libation out at his feet. Snh. 62ᵇ ונ' וכ' ... זרבח if one sacrificed, burnt incense, and offered a libation (to an idol) &c.; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 מֵאַן היו ישראל מנטרים כל וכ' (read: מְנַסְּכִים, v. Matt. K. a. l.) whence did the Israelites take wine for their festive gatherings during the forty years &c.?—2) *to make wine forbidden* (יַיִן נֶסֶךְ) *by the manipulation of a gentile suspected of dedicating it to idolatrous purposes.* Keth. 27ᵃ; Sabb. 41ᵃ אין פנאי לנַסֵּךְ they do not take the time to manipulate the wine. Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) והא קא מנסך בידיה but might he not dedicate it to idolatry by putting his hand into it?; והא קא מנסך ברגל might he not do it with his foot (while treading the wine)? Gitt. V, 4 המנסך he who does damage to his neighbor by touching his wine for idolatrous purposes (v. interpret. ib. 52ᵇ). Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot. מנסך כל החבור he causes all the wine in the pit to be forbidden; a. fr.

Nif. נִיסַּךְ *to be offered as libation, to be poured on the altar.* Pes. 22ᵃ כמים הניסָּכין like the water which is poured on the altar, opp. הנשפכין which is poured out at the foot of the altar.

Hithpa. הִתְנַסֵּךְ, *Nithpa.* נִתְנַסֵּךְ 1) same. Ib. הִמְתְּנַסְּכִים; a. fr.—2) *to be made forbidden (as dedicated to idolatry).* Y. Ab. Zar. I. c. נתנ' חבור וכ' if the wine in the pit has been manipulated and become forbidden, the jet of wine poured into the pit becomes forbidden (affecting the wine in the vessel).

נֶסֶךְ, נָסֶךְ ch. same, esp. *to offer a libation.* Targ. Cant. IV, 15; a. e.

Pa. נַסֵּךְ as preced. *Pi.* Targ. Ex. XXX, 9; a. fr.—Sabb. 41ᵃ לא מְנַסְּכֵי they will not take the time to manipulate &c., v. preced.

Ithpa. אִתְנַסֵּךְ, *Ithpe.* אִיתְנַסֵּךְ as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XXVIII, 7; a. e.—Ab. Zar. 71ᵇ קמא קמא אינ' ליה every drop as it comes out becomes forbidden.

נֶסֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *libation.* Ex. R. s. 15 יין נ' wine from which a libation has been poured on the altar.—*Pl.* נְסָכִים, נְסָכִין; constr. נְסָכֵי. Zeb. IX, 1 הנ' ירדו the libations brought on the altar illegally, may be taken down. Tosef. ib. V, 1; Men. 15ᵇ, a. e. נסכי בהמה the libations connected with an animal sacrifice. Ib. II, 4 ונְסָכָיו and the libations belonging thereto; a. v. fr.—2) יַיִן נ'; abbrev. יי"נ (ר"נ) *wine known* (or *suspected*) *to have been manipulated by an idolater, wine forbidden to Jews because of such* (*known or suspected*) *manipulation.* Ab. Zar. IV, 8 (55ᵃ) ואינו נעשה ר"נ וכ' (Bab. ed. עושה) it does not become (the gentile does not make it) forbidden wine until &c. Ib. V, 1 לעשות עמו ביין נ' to work with him in wine dedicated to an idol. Ib. 2 יין נ' שנפל וכ' if forbidden wine was poured over grapes. Ib. 74ᵃ bot. יין נ' really idolatrous wine, opp. יין סתם suspected; a. fr.

נִי', נְסָכָא I ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 40 (Y. נִיסּוּכָא); a. fr.—*Pl.* נִי'. Targ. Jer. XIX, 13; a. fr.

נִי', נְסָכָא II (preced. wds.) *cast metal.* Sabb. 59ᵇ, v. אֲנִיסְקָא.—Esp. *a piece of silver* or *gold, bar,* opp. to מטבע, coined metal. B. Kam. 96ᵇ האי מאן דגזיל נ' וכ' if one steals a piece of metal and makes it into coins. Ib. 98ᵃ שבח לענייו נ' he profits by the increased value of the metal. Keth. 110ᵇ ואימא נ' but may not 'silver' in the agreement mean metal (not coins)?; Men. 107ᵃ; a. e.—B. Bath. 33ᵇ הרינו נ' דר' אבא וכ' this is a case corresponding to that of a metal bar which R. Abba decided, the case being that one took by force a piece of metal &c.; Shebu. 32ᵇ; a. e.

נִי', נְסָכָא* III m. (סכך) *weaving manipulation.* Sabb. 96ᵇ בנ' בתרא (Ms. M. מְסָכָא) at the last manipulation (when the weaver throws the clue through the web for the last time).

נִיסַּל, v. נִיסַּל.

נָסַס (b. h. נָסָס) [*to pine away,*] *to be sick;* trnsf. *to be troubled.* Targ. Esth. IV, 17.

Pa. נִסֵּס *to trouble.* Targ. II Kings IV, 28 (h. text תשלה).

Ithpa. אִתְנַסֵּס, אִיתַּנַּס, אִיתַּנָּס, *Ithpe.* אִיתְנַסֵּיס *to be troubled; to grieve; to be weak.* Targ. Gen. XLV, 5. Ib.

XXXIV, 7 (O. ed. Berl. אִתְנַסְּרוּ; v. Berl. Mass., p. 77). Targ. II Chr. XVI, 10; a. e.—Sabb. 145b; Gitt. 56a; v. אִירְתְּנִיס. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִירְנַסּוּן or אִירְנְסוּן they became weak.

נָסַע (b. h.) *to move, march.* Tosef. Sot. VIII, 1 בכל יום נוֹסֵעַ אחר וכ' .. every day the ark moved behind two standards (divisions), ..., but on that day it moved in front; Sot. 33b. Num. R. s. 2 נוסעים .. לאחר שהיו נוסעים after these two standards had moved, the Levites marched (carrying) the Tabernacle. Yalk. ib. 686 מתקרבים לִיסַּע came together to make ready for the march. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 זו נסיעה לא נָסְעוּ וכ' this march they undertook by the order of Moses, but all other marches they made at the order of the Deity, a. fr.

Hif. הִסִּיעַ 1) *to remove, cause to depart, to separate, take apart.* Mekh. l. c. הִסִּיעָן בעל כרחן במקל he forced them to march, against their will, with the staff. Ib. ע"ז .. והסיעה משה וכ' עברה an idol went with the Israelites across the sea, and Moses removed it &c. Kel. V, 7 צריך להסיעו he must (not only divide, but) separate the parts of the stove entirely. Sot. 8a בית דין מַסִּיעִין את העדים וכ' the court orders the witnesses to change their places; Tosef. Snh. IX, 1 (ed. Zuck. מַשִּׂיאִין). Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) הסיעו עצמן מקדמונו וכ' they removed themselves from the Originator of the world; ib. s. 41 ה' עצמו וכ' he removed himself &c. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 גפן שהסַּעְתָּה ממצרים the vine (Israel) which thou didst transfer from Egypt (Ps. LXXX, 9); a. fr.—B. Bath. 8b להַסִּיעַ על קיצתן to remove (place outside of the protection of the law, Rashi) those who disregard the terms fixed by the authorities.—Erub. VIII, 5 (86a) הסיע מלבו (Ms. M. הסירה; ed. Sonc. הסיחה מדעתו, v. Rabb. D. S. a. l. note) he has removed from his mind (the thought of returning to his residence). Mekh. B'shall. s. 3 (ref. to ויסעו Ex. XIV, 15) מלבן (שהיו דוברים) הַסִּיעוּ דברים let them remove from their hearts the (evil) words which &c.; Ex. R. s. 21.—הסיח דעת=ה' דעת, v. נָסָה. Y. Ber. V, 9c bot.; a. fr.—[Y. Taan. IV, beg. 67b מפני מסיע, read: הַסִּיעַ.—Tosef. Shebi. II, 20 מסיעין, read נָסִיעִין.]—2) *to signalize*, v. נָשָׂא.

Hof. הוּסַע *to be removed.* Tosef. Yoma I, 4 ה' מן הכהונה was removed (deposed) from the high priesthood; Y. Hor. III, 47d top.

נָסַע ch. same. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) נַסְעוּ מן מדינחא וכ' they moved from the east to go further east.

Af. אַסֵּעַ *to remove.* Y. Meg. IV, 75c top אנא מסתכל ולא מַסֵּעַ דעתי I can look (at the priests) without diverting my attention (from my prayers); Y. Taan. IV, beg. 67b מַסְּעָה; v. הֶסֵּעַ.

נֶסַע* m. (preced.) *march.*—*Pl.* נְסָעִים. Num. R. s. 2 תחלה לנ' (Judah was) the first in marching in the desert, opp. חֲנִיּוֹת.

נָסַק (b. h. נשׂק) *to go up, ascend*; v. מָסַק.

Hif. הִסִּיק 1) *to impose a tax, to assess*, v. מַסִּיק II.—2) *to bring to a conclusion*, v. מַסִּיק I.—3) *to put on* wood, *to make the flame rise*; [cmp. עָלָה *Hif.*,] *to start a fire, to heat.* Bets. 32a, a. e. מַסִּיקִין בכלים וכ' you may, on the Holy Day, use wooden vessels for heating &c. Pes. 27b המַּסִּיק he who put the wood on. Ib. תנור שהסיקוֹ וכ' if one heated an oven with wood belonging to the sanctuary &c. Sabb. III, 1 כירה שהסיקוּהָ בקש וכ' a range which they heated with straw &c. Tosef. Yoma II, 5; Yoma 38a מַסִּיקִין מבפנים placed the fire deep into the stove. Sabb. 41a; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXVIII, v. infra.]

Nif. נִיסַּק, נִיסָּק; *Hof.* חוּסַּק *to be heated.* Y. Ber. IV, 8b top נְסוּקָה; ib. IX, 14b top נִיסּוּק, v. מֶרְחָץ.—Pes. 30b top הא ח' התנור but if the oven has been made glowing. Midr. Till. to Ps. XXVIII אם הוא נ' .. יהא נר' וכ' if it (the furnace) is usually heated with one bundle, let it now be heated with seven; ib. אם הוא מסיק בשבעה יהא מסיק וכ' (corr. acc.) if it is heated with seven bundles, let it be heated &c. Kel. V, 4. Tosef. Ḥull. I, 22 עד שלא הוּסְקוּ before they are hardened by heating; a. fr.

נָסַק ch. same, *to go up.* Impf. יִסַּק, יְיסַק; inf. מִיסַּק; imper. סַק, סוּק. Targ. II Sam. V, 22, sq. Targ. O. Num. XX, 19 נְיָסֵק ed. Berl. Targ. Gen. XLIV, 17; a. fr.—Kidd. 50a אדיעתא למיסק וכ' with the idea of going up to Palestine. Bets. 27a אזכי ואסק; M. Kat. 22a ואיסק (not ואסיק), a. e., v. זָכֵי; a. fr.

Af. אַסִּיק, אַסְיֵק 1) *to cause to rise, to bring up, offer.* Targ. Lev. II, 9, a. fr. (h. text הקטיר). Targ. II Sam. VI, 2 לַאֲסָקָא ed. Wil. Targ. Lev. XI, 3, sq.; a. fr.—Targ. Josh. XVII, 13 מַסְקֵי מסין *tributaries.*—Y. Keth. XI, 34b bot. והוה מַסִּיק לון מזונין וכ' and he offered them support as long as they lived. Gitt. 56b, a. fr. אַסְקֵיהּ וכ', v. גְּנִידָא III. Y. Peah I, 15c אַסְקוּנֵיהּ למאתים וכ' they raised the offer to two hundred, to one thousand; Y. Kidd. I, 61b top אַסְקִינְיָה. Y. Maas. Sh. IV, end, 55c מַסִּיק חסין will produce lettuce; a. fr.—2) (sub. בישרא) *to produce new flesh, to heal.* Gitt. 69a לאסוקי וכ' for healing let him take &c.—3) *to heat.* Targ. Koh. II, 6.—4) *to finish.* Succ. 39a אַסּוּקֵי מילתא the winding up of a proceeding; Yeb. 106b Ar. (ed. אספוקי).—5) (with בְּשֵׁמָא) *to name after, to adopt a name.* Yoma 38b לא מַסְקִינַן בשמיהו we do not name children after them. Gitt. 11b דלא שכיחי ישראל דמַסְקֵי בשמהתיהו names which Israelites are not in the habit of adopting. Shebu. 29a זוזי (שמא) ואסיק להו and named them coins; a. e.—6) (with זוזי, a. ב of person) *to produce a claim against.* Shebu. 41b דמַסְקִינָא בך .. הב לי give me the one hundred Zuz which I claim against thee (which thou owest me). Keth. 85a זוזי מַסְקֵי ברה וכ' דוזי, v. הוֹזֵאי. B. Kam. 97a אינשי דמסיק בהו זוזי persons against whom he had a claim; a. e.—7) (with אדיעתא) *to have in mind.* Shebu. 29a דמסקי אדיעתייהו וכ' they might have in mind an idol.

Ittaf. אִיתַּסַּק 1) *to be offered up.* Targ. O. Lev. II, 12 יְתַסְּקוּן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. יְתַסְּקוּן); a. e.—2) *to be kindled, burnt.* Targ. Ps. LXXVIII, 21; a. e.

נַסְקָא, v. נִקְצָא.

נָסַר (b. h. נשׂר, a. שׁוֹר; cmp. סער a. שׁער) [*to produce a rough, grating sound*; cmp. גָּרַר I,] *to saw, plane.* Gen. R. s. 6 כמסר הזה שהוא נוֹסֵר בעץ (the light of the sun pro-

duces a sound) like (that of) the plane which planes wood, opp. שָׁף to glide; Midr. Sam. ch. IX. Y. Ber. I, 2c bot. עד שהחמה נוסֶרֶת ברקיע וכ' while the sun passes in the sky a journey of &c. Gen. R. s. 8, beg.; Lev. R. s. 14, beg. נְסָרוֹ וכ' he sawed him apart &c., v. גַּב.

Pi. נִסֵּר same. Yoma 20b גלגל חמה שמְנַסֵּר ברקיע וכ' the globe of the sun which saws in the sky like a carpenter sawing cedars, v. supra. Gen. R. s. 65, end ... נתנו והיו מְנַסְּרִים בו they placed him on a sawing-jack (v. חֲמוֹר) and sawed his body; a. e.

Nif. נִסַּר *to be sawed.* B. Kam. X, 10 נִסָּרוֹת, נִסָּרִים, v. נְסוֹרֶת.

נֶסֶר ch. same. Targ. Y. I Ex. XIV, 25 (h. text וַיַּסַּר; cmp. I Chr. XX, 3).

Pa. נַסֵּר same, *to split.* Targ. Ps. XXIX, 7.—Yeb. 49b אתיוה לארזא ונַסְּרוּהָ they brought the cedar and sawed it through; Yalk. Is. 274. B. Bath. 75a מְנַסְּרֵי אבנים וכ' Ms. M. (ed. מינסרי, corr. acc.) who were cutting precious stones.—V. מְסַר II.

נֵסֶר m. 1) (preced.) (*planed*) *board.* Cant. R. to I, 11 שחיפה בין נ' לנ' he put gold on between one board and the other; Y. Shek. VI, 49d bot. Y. Ḥag. II, 78b bot.—*Pl.* נְסָרִין, נְסָרִים. B. Bath. IV, 6 נ' בית חנ' the room in which the boards are stored. Ib. 67b מכר את נ' sold (with the press) the boards, v. רְצִירִין. Kel. XXII, 10, v. שָׁנַם. Y. Sabb. III, 6a top להוציא מגלין את חנ' to remove the boards (which covered the bathing tank). Bab. ib. 40a; a. e.—[2) *wicker*, v. נֵצֶר III.]

נָ֫סְרָא, נָ֫ר' ch. 1) same, *board.*—*Pl.* נְסָרִין, נְסָ֫ר', נִיסָ֫ר'. Targ. I Kings VI, 15; a. fr.—Ib. VII, 30 נ' דנחש bronze plates (to cover the laver (?); h. text סְרָנֵי).—2) *veneer.* Sabb. 98b דנ' veneered boards, opp. שלמין solid.—Pl. constr. נִסְרֵי. Targ. Hos. VIII, 6 נ' לווחין gold foils for boards (h. text שְׁבָבִים; cmp. שִׁרְבָּא).

נַסְתַּ֫ר, v. נְסַר.

נַסְתָּא, v. נַסְתָּא.

נָעָא, v. נְעֵי.

נָעָא, v. נְעָעָא.

נָעָה m.=נָאָה; pl. נָעִים, v. נָאָה.

נַעֲוָא, נַעֲוָ֫א m. (עוי) [*hollowed out,*] *tank* of the press (h. יֶקֶב). Targ. Y. Ex. XXII, 28.—*Pl.* נַעֲוָיָא, נַעֲוָוֵי. Targ. Joel II, 24. Targ. O. Gen. XLIX, 12.—[Sachs, Beitr. II, 27: adaptation of Lat. *navia.*]

נַעֲוָה f. h. same. Ab. Zar. 74b נ' ארתחו (Ms. M. ארתיחי) as to a tank (used by gentiles), cleanse it with hot water.

נָעוֹר, v. עוּר.

נְעוּרִים m. pl. (b. h.; נַעַר) *youth.* Ex. R. s. 1 חופת נ' canopy of youth (bridal canopy).

נְעוּרִיתָא, v. נְשִׁירְתָא.

נְעוֹרָן, v. נַעֲרָן.

נְעוֹרֶת f. (b. h. נְעֹרֶת; נָעַר) [*light matter,*] *scraps, chips.* Y. Sabb. IV, 6d bot., v. נְסוֹרֶת.—Esp. (של פשתן) נ' *hatcheled flax.* Sabb. IV, 1 (49a) דקה של פ' נ' thoroughly beaten flax (cmp. נְקָתָא). Ib. 11a, a. e., v. אֵשׁ. Snh. 37a, v. חֲבַהַב; a. fr.

נְעוֹרְתָא ch. same; constr. נְעוֹרַת. Targ. Is. I, 31 (Regia נַעֲרַת).

נָעוֹת, v. עוּת.

נָעָא, נָעֵי=נְצָא, q. v. (cmp. נצץ).

נְעִילָה f. (נָעַל) 1) *closing, shutting.* Y. Erub. III, 21a קשירה היא קשירה היא נ' tying a door (the stem קשר) means the same as shutting (the stem נעל). Num. R. s. 14 (play on נעלי, Ps. LX, 10) בנְעִילַת גרונו by tying up his throat (strangulation).—נעילת שערים *the time of closing the Temple gates;* (sub. תְּפִלַּת) *the concluding prayer on the Day of Atonement, on public fasts and Maʿămadoth* (v. מַעֲמָד); *the prayer called Nᵉʿilah* (נְעִילָה). Taan. IV, 1 בשחרית ... בנ' ש' during the morning prayer, the Minḥah and the Nᵉʿilah. Y. Ber. IV, 7c top אימתי הוא נ' when is the time for the N.? בנעילת שערי שמים when the gates of heaven are closed (sunset); בנ' שערי היכל when the Temple gates are closed. Ib. דנצלי נ' שערים that we may offer the N. prayer. Ib. פוטרת וכ' נ'; Yoma 87b תפלת נ' וכ' the concluding prayer exempts from reading the evening prayer; a. fr.—Trnsf. *locking up, interruption of business.* Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) שתי נעלים נ' בפסח ונ' בחג two cessations of business, one shutting up on Passover, and one &c.—2) נעילת הסנדל (or נעילה) *putting on sandals, wearing shoes.* Yoma VIII, 1. Ib. 74a. M. Kat. 15b; a. fr.—Gen. R. s. 100 נ' רשות wearing shoes (by the mourner on the Sabbath) is a matter of choice, v. נח"ר.

נָעִים I m., נְעִימָה f. (b. h.; נְעֵם) *pleasing, lovely.* Ruth R. to II, 5 כיון שראה אותה נ' ומעשיה נאים when he saw that she was lovely and her conduct becoming.—*Pl.* נְעִימוֹת; נְעִימִים. Ib. מעשיה נאים ונ' her conduct is becoming and lovely. Midr. Till. to Ps. V כל מה שנתתה לנו טובים ונ' חם all the things which thou hast given us are good and pleasing. Gen. R. s. 23, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 כולכם נ' וחסידים וכ' all of you are welcome, all of you are pious &c.; a. e.

נָעִים ch. same. Targ. Y. Ex. XIX, 19.

נָעִים II pr. n. pl. *Naʿim* (*Nain*), in Isachar. Gen. R. s. 98.

נְעִימָה f. (preced.) 1) fem. of נָעִים.—2) *taste, disposition.* Ab. d'R. N. ch. IV, end (Snh. 38a דעת) שינה הקב"ה נ' בני אדם זה מזה the Lord made the dispositions of men different one from the other.—3) *tune, chant; trill.* Y. Shek. V, 48d bot. יתירה היה נ' יודע he knew an extraordinary way of singing; Yoma 38b כשהוא נותן קולו בנ' when he tuned his voice to a trill. Kidd. 71a הבליע שם בנְעִימָה וכ' he let the Divine Name (the Tetragrammaton which he pronounced) be drowned in the chant of his brother priests; Num. R. s. 11, end אמרו בתוך נעימה וכ' he pronounced it during the chant &c. Y. Shek. V, 55c bot. סורת את חנ', v. אַדְרַבְלִים.

Meg. 32ª הקורא בלא נ׳ he who recites Bible verses without chanting; Treat. Sof'rim III, 10. Cant. R. to VIII, 14 בנ׳ אחת in one accord; a. fr.

נְעִימְתָּא, נַעֲמָתָא ch. same, *sweetness, melody.* Targ. II Esth. I, 1 נְעִימַת constr. Targ. Y. Ex. XIX, 19 ונ׳ מַלְיָא and full melody.

נָעִיץ m. (נעץ) *a wedge-like ditch.—Pl.* נְעִיצִים, נְעִיצִין. B. Kam. V, 5 (50ᵇ). Mikv. V, 6; a. e.

נָעַל (b. h.) 1) *to tie* (the door), *to lock up, close.* B. Kam. VI, 1 נ׳ בפניה כראוי if he locked it in (secured the flock) properly. Tosef. B. Bath. II, 11, a. e. נ׳ וגדר וכ׳ if he fastened (something on the property), fenced in or tore down, it is possession (חֲזָקָה). Sabb. XIII, 6 ונ׳ אחד בפניו and one blocked it (by placing himself in the entrance). Ib. 7 לנוֹעֵל את ביתו וכ׳ it is like one locking up (sitting at the entrance of) his house to guard it. Mekh. Mishp. s. 18 שלא לְנָעוֹל בפני וכ׳ in order not to close the door to future proselytes (not to discourage them on account of advanced age). Snh. 32ª, a. fr. כדי שלא תְּנָעֵל וכ׳, v. הֵלֶךְ.—Y. Naz. VIII, 57ª bot., v. עַד. Tosef. Sot. V, 9 [read:] שנעל דלת וכ׳ who locked his wife up (to prevent her from going astray); Y. ib. I, 17ª bot.; Gitt. 90ª; Y. Kidd. IV, 66ª; a. fr.—Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) אתם נוֹעֲלִים לפני .. ואני נועל וכ׳ you lock up (interrupt business) for my sake on Passover ..., and I lock up (the rain) for your sake, v. נְעִילָה. Ib. שהיו ... מה חירה how great wa is the beauty of thy steps (pilgrimage to the Temple) which locked up (protected against) all troubles.—Part. pass. נָעוּל; f. נְעוּלָה; *pl.* נְעוּלִים, נְעוּלִין, נְעוּלוֹת; Midr. Till. to Ps. IV שערי תפלה ... נ׳ וכ׳ the gates of prayer are sometimes open, sometimes closed, but the gates of tears are never closed; a. e.—2) *to tie a sandal, to put shoes on.* Tosef. Sabb. IV (V), 8 לא יִנָּעֵל אדם וכ׳ one must not put on a nail-studded sandal &c. Y. M. Kat. III, 83ᶜ חורי .. לנעול בו ביום R. .. allowed (the people mourning for R. Yassa) to wear shoes on the same day. Tosef. Kidd. I, 5 נ׳ לו סנדלו וכ׳ if the slave tied his sandals for him (the new master) or untied them, it is possession (v. supra); B. Bath. 53ᵇ (Ms. M. הֶנְעִיל); a. fr.—Part. pass. as ab., *shod.* Yalk. Josh. 7 וכי במנעלים אתה נ׳ dost thou wear shoes and observest not mourning? וכ׳

Hif. הֶנְעִיל *to put shoes on a person.* B. Bath. l. c.; Kidd. 22ᵇ הלבישו הֶנְעִילוֹ וכ׳ if the slave helped him put on his clothes or his shoes or lifted him up (helped him into a conveyance), it is possession.

Nif. נִנְעַל *to be closed.* Ber. 32ᵇ מיום .. נִנְעֲלוּ שערי וכ׳ since the day the Temple was destroyed, the gates of prayer have been closed. Ib. שערי דמעה לא ננעלו; Midr. Till. to Ps. IV נִנְעָלִים, v. supra. B. Mets. 59ª כל השערים נִנְעָלִים חוץ וכ׳ all gates (of prayer) are (at times) closed, except the gates for the cry of oppression. Ib. חפרגוד ננעל, v. פַּרְגּוֹד. Erub. 6ᵇ, a. e. אילמלא דלתותיה נִנְעָלוֹת if its gates were not shut by night; a. fr.—Sabb. 67ª bot. (in an incantation for a swallowed fish-bone) נִנְעֲלָתְךָ כתריס (Ms. M. מנעלתה בתריס) thou art locked up as (within) a cuirass.

נַעַל ch. same, *to tie* a shoe. Part. pass. נָעִיל, נְעִיל. Targ. Y. Deut. XXV, 9 ויהא נ׳ וכ׳ and there shall be tied on the foot ... a sandal which &c.

Af. אַנְעֵל *to provide with shoes.* Targ. II Chr. XXVIII, 15. [Dan. II, 25, a. e. הַנְעֵל *to bring up,* fr. עֲלַל.]

נַעַל m. (b. h.; preced.) 1) (cmp. Gr. ὑπόδημα) [*tied under the foot,*] *shoe.* Yeb. 102ª נַעֲלוֹ ולא מנעלו התורה ... the Law (Deut. XXV, 9) says, what is tied to his foot, but not what covers his foot (a full shoe, v. מְנָעוֹל). Sifré Deut. 291 (ref. to Deut. l. c.) נעלו שלו his own shoe; a. e.—2) *lock, locking up.—Pl.* נְעָלִים. Cant. R. to VII, 2, v. נְעֵרָה.

נעלא, Targ. Y. Lev. XI, 22, Ar., v. נִיפּוֹלָא.

נָעֵם (b. h.) *to be pleasing, lovely.*

Hif. הֶנְעִים 1) same. Snh. 24ª (ref. to נֹעַם Zech. XI, 7) אלו .. שמַנְעִימִים זה לזה וכ׳ this refers to the scholars in Palestine who are polite to one another in discussion, opp. מחבלים.—2) *to sweeten* the voice; *to sing, accompany.* Y. Shek. V, 48ᵈ bot. הירה מַנְעִים את קולו וכ׳ he sweetened his voice when singing, v. נְעִימָה. Gen. R. s. 23 שהיתה מַנְעֶמֶת בתוף וכ׳ she sang to the timbrel in honor of idolatry, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 מי מנעים זמירותיהם וכ׳ who sweetens Israel's songs? David &c.; a. e.

נְעַמָּא, v. נַעֲמִיתָא.

נַעֲמָה (b. h.) pr. n. f. *Naamah,* 1) sister of Tubal-Cain. Gen. R. s. 23 (ref. to Gen. IV, 22) למה הרע קורין אותה נ׳ וכ׳ why was she (the wife of Noah) called N.? Because her doings were pleasing; ib. אחרת היתה נ׳ Tubal-Cain's sister was a different Naamah, and she was so named &c., v. נָעֵם Hif.; Yalk. ib. 38.—2) N., the Ammonite, mother of King Rehoboam. Gen. R. s. 41; Yeb. 77ª. Ib. 63ª; a. e.

נָעֳמִי (b. h.) pr. n. f. *Naomi,* the mother-in-law of Ruth. B. Bath. 91ª, v. חָזָה. Snh. 19ᵇ. Ruth R. to I, 2; a. e.

נַעֲמִית f. (נָעֵם; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 569 sq.) *ostrich.* Kel. XVII, 14 בריצת נ׳ חמצופה the glazed shell of an ostrich egg; Tosef. ib., B. Mets. VII, 6. Y. Sabb. I, 3ᵈ את בת היענה זו בריצת נ׳ 'the child of a *ya'ănah*' (Lev. XI, 16), this intimates that the egg of an ostrich (and of all other unclean birds) is forbidden; a. e.—*Pl.* נַעֲמִיּוֹת. Tosef. Sabb. XIV (XV), 8; Sabb. 128ª מפני שהוא מאכל לנ׳ because glass pieces are given to ostriches to swallow. Y. Yoma IV, 41ᵈ top. Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.

נַעֲמָא, נָעָא, נַעֲמִיתָא ch. (בת נ׳, ברת נ׳) same. Targ. Lev. XI, 16 (ed. Berl. נָעָא). Targ. Is. XXXIV, 13 בת נַעֲמָא ed. Wil. (ed. Lag. נעמרן; some ed. נעמנן, corr. acc.). Targ. Job XXX, 29.—Sabb. 110ᵇ בריצתא דנ׳ an ostrich egg. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. נ׳; Bab. ib. 26ª בת נ׳.

נַעֲמָן I (b. h.) *Naaman,* a Syrian general. Gitt. 57ᵇ נ׳ גר תושב היה N. was a convert &c., v. גֵּר. Ned. 40ª שיזדמנו לו רואים כנ׳ וכ׳ that he may meet with friends like those of N. who cured him of his leprosy. Deut. R. s. 2; a. fr.

נַעֲמָן II m. *Naaman,* name of a planet. Pirké d'R. El. ch. VI חלון נ׳ window of N. (a station of the sun).

נַעֲנָע, נְעַנְעָא m. (cmp. נִיעָנָא II) *mint.* Y. Sabb. VII, 10[a] נענע ed. Krot. (oth. נענא).

נַעֲנוּעַ, נְעָנוּעַ m. (נָעַנַע) *shaking* (the Lulab). Succ. 37[b].

נַעֲנַע, נְעָנַע, v. נוּעַ h. a. ch.

נַעְנַע, v. נַעְנָא.

נָעַץ (cmp. יָתַד, עוּץ) 1) *to prick, stick; to wedge in.* Men. 64[b] נ׳ צפרניו וכ׳ the swine pressed its nails against the wall; Sot. 49[b]; Y. Ber. IV, 7[b], a. e.—Y. Shek. V, 48[d] bot. כשחירה נוֹעֵץ גודלו וכ׳ when he inserted his thumb into his mouth. Sabb. 17[a] נָעֲצוּ חרב וכ׳ they stuck a sword into the floor of the college; a. fr.—Part. pass. נָעוּץ. Bets. 7[b], v. חֶרֶר. Erub. III, 3; a. e.—2) *to cut a wedge-like ditch* (נְעִיץ). Y. Sabb. V, 9[d] bot.; Y. Kil. VII, 31[b] bot., v. חָרַץ; a. e.

Nif. נִנְעָץ *to be fixed, stuck in.* Sabb. 67[a] bot. (in an incantation, v. נָעַל) נִנְעֲצָתָה כמחט ... (not תא) thou art stuck in like a pin.

נָעַץ (transp. נָצַע) ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 38 (O. דעע). Targ. Y. Deut. XV, 17; a. fr.—*Part. pass.* נְעִיץ; f. נְעִיצָא; *pl.* נְעִיצִין, נְעִיצָן *inserted; perforated.* Targ. O. Gen. XXVIII, 12. Targ. Cant. II, 2.—Y. Ter. VIII, 45[d] top; Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot. מְיַצַּע סכינא וכ׳ (ל) (or למַיעַץ) to stick a knife into a radish.

Pa. נַעֵץ (transp. נַצֵּע) same, *to plant.* Cant. R. to I, 16 וכדון אפי׳ את מְנַעֲצָה (not מצנעה) and now, even if you tried to stick into it sixty myriads of reeds &c., v. נָסַר; Y. Taan. IV, 69[b]; Y. Meg. I, 70[a] bot. מבצע (corr. acc.); Lam. R. to II, 2 כד את נַעֲצוֹתָן (not נצחון).

נַעֲצוּץ m. (b. h.; preced.) *thorn*; (homilet.) *a wicked person.* Meg. 10[b] (ref. to Is. LV, 13); Yalk. Is. 345.

נַעֲצוּצָא ch. same.—*Pl.* נַעֲצוּצַיָּא. Targ. Is. VII, 19.

נָעַר I (b. h.; cmp. next w.) [*to be excited, noisy,*] esp. (of the ass) *to bray.* Ber. 3[a]. Ib. 56[a] (in Chald. dict.) דקאי אאיסרן וגועי standing at the head of the bed and braying. B. Kam. 18[b]; Kidd. 24[b]; a. e.—[Cant. R. to IV, 8 בתחלה הוא נויר, read: נָעוּר, v. עוּר.]

נָעַר II (b. h.; cmp. עוּר, יָרַר) *to shake, stir.* Makhsh. I, 4 הנוֹעֵר אגודה וכ׳ he who shakes (the rain off) a bundle of vegetables. Ib. V, 7. Pesik. R. s. 26 לאיוב נָעַרְתִּי מן האשפה וכ׳ I shook Job (making him rise) from the dunghill, and concerning thee (Israel) it is written (Is. LII, 2), shake thyself &c.; a. e.

Pi. נִיעֵר 1) *to shake.* Pesik. Shek., p. 17[a] נַעֲרָה קפלה shake it (the garment), fold it; Lev. R. s. 2. B. Mets. II, 8 מצא כסות מְנַעֲרָה וכ׳ if one found a garment (and holds it in charge waiting for the owner to claim it), he must shake it once in thirty days. Sabb. 147[a] top; a. fr.—2) *to stir.* Ḥull. VIII, 3 נ׳ את הקדרה if he stirred (the meat in) the pot. Y. Ab. Zar. I, 39[d] top שמא נ׳ הגוי בקדרה the gentile might have stirred the pot; a. fr.—3) *to empty; to cause evacuation.* Toh. II, 1 מְנַעֲרָת את הקדרה she may empty (or *stir*) the dish. Kel. XXVIII, 2 לְנַעֵר בו וכ׳ used for (lifting and) emptying the pot. Tosef. ib. B. Mets. II, 10 שהחנוני מְנַעֵר וכ׳ which the shop-keeper uses when pouring out &c. (or through which he pours for straining), v. נַתִּיךְ; a. e.—נ׳ את הצאן *to use means by which to expedite the discharge of excrements of the flock on the spot to be manured* (v. הֵדֵר I, *Pi.*). Tosef. Shebi. II, 20; M. Kat. 12[a]; Y. Shebi. III, 34[c] bot. Ib. לְנַעֵר ... השוכר he who hires a flock (for manuring) is forbidden to use means &c.; expl. ib. מוליכה ממקום וכ׳ by driving it from place to place.—*Part. pass.* מְנוֹעָר; f. מְנוֹעֶרֶת; *pl.* מְנוֹעָרִין, מְנוֹעָרִים: מְנוֹעָרוֹת *empty, vacant.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (play on שְׁנָעַר) שהם מנ׳ מן המצות וכ׳ they (the Babylonians) are vacant of (cannot perform) certain religious observances &c.; Koh. R. to XII, 7; Gen. R. s. 37 שהיא מנ׳ וכ׳ she (Babylonia) is deprived &c. Ḥag. 14[a] (play on נערים, Is. III, 4) אלו בני אדם שמנ׳ וכ׳ that means persons empty of good deeds, opp. מְמולא; Yalk. Is. 261.—[B. Bath. 74[b] ור״י נויר some ed., v. עוּר I.—Ḥull. 51[b] נירערה, v. infra.]

Nif. נִנְעַר 1) *to be stirred up; to bestir one's self.* B. Bath. 74[b] ונ׳ ר״א and R. El. was stirred up (awoke). Sot. 5[a] אין עפרו נ׳ his dust will not be stirred up (for resurrection). Ex. R. s. 1 (play on חלאה ונערה, I Chr. IV, 5) חלתה ונִנְעֲרָה מחליה וכ׳ she (Miriam) was sick, but she bestirred herself (arose) from her sickness, and the Lord restored her to youth. Y. Ber. III, 6[d] top (play on מנערירו, Gen. VIII, 21) משעה שהוא נ׳ ויוצא וכ׳ from the moment the embryo bestirs itself to come out into the world; Gen. R. s. 34; Yalk. ib. 61. Ḥull. 51[b] נגערה לעמוד וכ׳ Rashi (ed. נִיעֲרָה) if the animal made an effort to get up, although it did not succeed; a. e.—2) (of flax) *to be hatched.* Y. Sabb. II, beg. 4[c] (expl. חוסן, ib. II, 1) פשהן שלא נגערה flax which has not yet been hatched.—3) *to be emptied, poured out.* Y. Ber. l. c. (play on שנער) ששם נִנְעֲרוּ וכ׳ for into that valley the dead of the generation of the flood were dumped; Gen. R. s. 37; Koh. R. l. c.—Snh. 92[a] נִינְעֶרֶת קשתו his bow will be empty (his sexual vitality broken).

Hif. הֵנְעִיר *to stir up, to keep awake.* Erub. 53[b] (play on נערה &c., v. אֲהָרוֹנִית) והֵנְעִירָתוּ and she kept him awake.

Hithpa. הִתְנַעֵר trnsf. *to be displaced.* Zeb. 116[a] (ref. to Cant. IV, 16) תִּתְנַעֵר אומה ... ותבא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) removed be the (Roman) nation whose sacrifices are slaughtered northward (Lev. I, 11, which is entitled only to burnt-offerings), and let the nation enter &c.

נָעַר ch. same, *to shake, stir.*—*Part. pass.* נְעִיר *waking.* Targ. Job XXI, 32 (Ms. נָעִיר; ed. Wil. נִיעִיר, v. עוּר).

Pa. נַעֵר *to shake; to empty.* Yalk. Zech. 570; Cant. R. to IV, 8 (ref. to Zech. II, 17) דמְנַעֲרָא וכ׳ (דמְנַעֲרָא), v. גּוּ ch.; Gen. R. s. 75. Sabb. 142[a] ולִינַעֲרִינְהוּ נַעוּרֵי let him shake the fruit out of the basket.

נַעַר m. (b. h.; preced., cmp. נְעוּרָה, a. meanings of דַּק, זָעִיר, דַּרְדְּקָא &c.) *tender, young; lad.* Tanḥ. Hayé 1 שיתכבד הזקן בפני that the old may be honored by the young. Ex. R. s. 1 ילד הוה ומנהגו כנ׳ he was a child, but his behavior was like that of a lad; a. fr.—*Pl.* נְעָרִים. Yoma 75[b] לנ׳ לחם וכ׳ the manna was bread to the young, oil to the old &c. Tanḥ. Sh'mini 11 אם נ׳ הם וכ׳ if they (the elders) are young &c., v. קָצִין. Ib. הבחורים והנ׳ the young men and the lads. Sot. 46[b] חיו ובזבוז וכ׳ they were young

men, but behaved contemptibly like children; a. fr.—*Fem.* נַעֲרָה *lass, maid,* esp. (law) *a girl between twelve and twelve and a half years of age,* v. בַּגְרוּת. Esth. R. to V, 1; a, fr.—Keth. III, 8, contrad. to בוגרת a. קטנה. Ib. IV, 1; a. fr.—*Pl.* נְעָרוֹת, constr. נַעֲרוֹת. Ib. III, 1 (29a). Esth. R. l. c. שתי נַעֲרוֹתֶיהָ her two maids; a. fr.

נַעֲרוּת f. (preced.) *youth; vitality; puerility.* Ex. R. s. 1, v. נָעַר II *Nif.*—Kidd. IV, 14 בנַעֲרוּתוֹ ... משמרתו the Law guards him from all evil while he is young. Deut. R. s. 8, end. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 2) שהיה עושה מעשה נ׳ he acted puerilely (was vain); a. fr.—Esp. *maidenhood, the age* or *the legal status of a* נַעֲרָה. Y. Yeb. I, 3a top, v. בַּגְרוּת; Kidd. 4a bot. סימני נ׳ the symptoms of maidenhood (puberty); a. fr.

נַעֲרִיתָא f. (v. נָעַר I) *roaring, camel's cry.* Yeb. 120b ולא אפסיקתיה לנַעֲרִיתֵיהּ Rashi (ed. אפסיקתיה) and this did not make the camel cease from crying (until life was entirely extinct).

נַעֲרָן (b. h.) *Naaran,* near Jericho. Lev. R. s. 23 (ref. to Lam. I, 17) ירידתו לנ׳ ... כנגן as hostile as Jericho to N.; Cant. R. to II, 2; Lam. R. to l. c. נועדן (corr. acc. or נוֹעָרָן).—Ḥull. 5a (ref. to נערה קטנה, II Kings V, 2) קטנה דמן נ׳ (ed. נְעוֹרָן) a little girl from N.; Sot. 46b נעורן.

נְעוֹרֶת, v. נְעוֹרָת.

נַעֲרַת, v. נְעוֹרָתָא.

נַעֲתָא, v. נָאתָא.

נָפָא, v. נְפֵי.

נָפָא, *pl.* נָפָן, v. נַפְיָא.

נָפַח I, *Pi.* נִיפַּח, v. נפי.

נָפָה II (b. h.; נוּף) *fan; winnow; sieve.* Men. VI, 7; X, 4, v. נפי. Y. Keth. VII, 31b bot., v. נָדַר. Ḥull. 45a נירקבת כנ׳ if the windpipe has perforations like a sieve. Sot. 48b; Y. ib. IX, 24b bot., v. נוֹפֶת. Tanḥ. Ekeb 1; Yalk. Ps. 676, v. נוֹפֶת; a. fr.—Ab. V, 15 נ׳ a scholar who retains the best teachings.—*Pl.* נְפוֹת. Men. 76b.

נַפְוָותָא, v. נַפְוָא, a. נַפְיָא.

נָפוֹל, נָפוּל, v. sub נפל.

נְפוּלָא, v. נְפִילָא II.

נְפוּלִין, v. נִיפּוֹלִין.

נָפוֹס (נָפוּץ) m. (פוס, נפץ) a kind of *radish,* resembling the carrot as to foliage, and the radish as to taste. Kil. I, 3; 5; Y. ed. a. Ms. M. ס ... (Mish. a. Bab. ed. ץ ...). Ukts. I, 2. [Lat. *napus* is a kind of *turnip.*]

נָפַח (b. h.; cmp. פּוּחַ) 1) *to blow, breathe.* Y. Sabb. VII, 10d הנופח כלי זכוכית he who shapes glass vessels by blowing (on the Sabbath); Bab. ib. 75b הממצח בכלי וכ׳ הנופח בעדשים וכ׳ he who breathes at lentils to ascertain their quality. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 נופח בחוטמו וכ׳ you blow into its nostrils and put the teat into its mouth; Sabb. 128b; Y. ib. XVIII, end, 16c מביא יין ונופח וכ׳ you take wine and squirt it &c. B. Mets. 60b אין נוֹפְחִין בקרביים it is not permitted to blow up entrails (for sale, to give them a delusive appearance); a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Tanḥ. K'dosh. 8 נָפַח פניו his face was swollen. Ib. עיניו נְפוּחוֹת his eyes swollen.

Nif. נִיפַּח same. Sabb. 75b, v. supra. Maasr. IV, 5 מְנֻפֶּחֶת .. ואם ני׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. ed. נפח .. מנפח; Ms. M. מנפירת; Mish. ed. נפח .. מנפה, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) he may blow out (the chaff of the wheat-ears) from hand to hand and eat, but if he blows and puts the grain in his lap, he is bound (to pay tithes); Bets. 13b. Ib. 14a. Ber. 19b; Nidd. 57a, a. e., v. פָּרַס; a. fr.—[Y. Peah VIII, 21b top חמנפח, read חמכפח, v. כָּפַח.]

Pu. נוּפַּח *to be blown, fanned.* Treat. S'maḥ. ch. VIII מוטב .. אש שנופָּחָה ולא אש שלא נופחה וכ׳ it is better that a fire consume me which has been blown (by man), than a fire that has not been fanned (Gehenna; Job XX, 26).

Nif. נִיפַּח *to be blown up, to swell.* Num. R. s. 7 תִּנָּפַח כרסי וכ׳ my belly may swell and burst.

נָפַח ch. same, 1) *to blow.* Targ. Gen. II, 7; a. fr.—Y. Bets. II, end, 62b מְנָפְחוֹ וכ׳ (ל) to blow meat up. Gitt. 69a bot. לֵינָפַח ליה חבריה וכ׳ let his neighbor blow white cress-seeds (into his throat) through a straw. Ḥull. 46b ונַפָּחֵינָא לה and we blow the lungs up; a. fr.—*Part. pass.* נְפִיחַ; f. נְפִיחָא; *pl.* נְפִיחִין נְפִיחָן; *blown, ignited; blown up, swollen.* Targ. Job XX, 26. Targ. O. Num. V, 21; a. fr.—Ḥull. 47b דמיא לאופיא (v. אוּפְיָא) as meaning lungs which look as if distended (white). Sabb. 33a נְפִיחֵי כפן, v. כַּפְנָא; a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Targ. O. Num. V, 27, v. *Ithpa.* (Y. וְתִינָפַח, prob. to be read: וְתִתְנָפַח).—Lev. R. s. 33; Cant. R. to II, 14, v. קוּלְתָא.

Pa. נַפַּח same, *to blow, cause swelling.* Targ. Y. Num. V, 22 (O. לְאַפָּחָא, *Af.*; ed. Amst. לְנַפָּחָא); a. e.—Part. pass. מְנַפַּח; f. מְנַפָּחָא; *pl.* מְנַפְּחָן מְנַפָּחִין. Targ. Y. ib. 21.—Lam. R. to I, 1 כל עמא מְנַפְּחָן לי וכ׳ (1 חד כות) רבתי (I dreamt) all the people were blowing at me with their full cheeks. Ib. דאינון מנפחין (it meant) that it (the wheat) was swollen (through rain drippings). Snh. 43a; B. Bath. 134b מְנַפַּח רב ששת וכ׳ R. Sh. blew into his hand (intimating that the question raised was scurrilous); a. e.

Af. אַפַּח, אֲפַח 1) *to blow, swell.* Targ. O. Num. V, 22, v. supra. Targ. Ps. XI, 6 מְפַחְיִין דאשתא (Ms. מפ׳ אש) blowers (winds) of fire (h. text פחים אש).—2) (with נפש) *to incite longing, to cause despair.* Targ. Job XXXI, 39. Targ. I Sam. II, 33 (h. text לאדיב).—V. מַפַּח.

Ittaf. אִתְאַפַּח, *Ithpa.* אִתְנַפַּח; אִיתַּ׳, *Ithpe.* אִיתְּ׳, אִתְנְפַח 1) *to be swollen.* Targ. Y. Num. V, 27 (v. supra; O. וְיִתְפַּחוּן, ed. Berl. וְיִתְפַּחוּן). Targ. Job XIX, 26 (ed. Wil. אִתְפָּח; h. text נקפו). Targ. Koh. XII, 5.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55c אִיתַּנְפָּחָן the wheat shall swell (v. supra).—2) *to be blown, ignited.* Sabb. 26a אינפח בה נורא she caught fire.

נֶפַח m. (preced.) *swelling; bulk, volume* (v. אַפּוּרְיָא). B. Mets. VI, 5 הנ׳ קשה למשאוי an increase of volume

makes the load harder for the animal (Bab. ed. 80[a] הנ' קשה כמשאוי an increase of size is as hard for the animal as an increase of weight), v. נִיפָּחָא. B. Kam. 47[a] נִיפָּחָה, v. נִפָּחָא.

נַפָּח m. (preced. wds.) *smith.* Gen. R. s. 84, beg. [read:] נ' שחירת מפוחו פתוח באמצע פלטרא ופתח בנו זהבי מפוח כנגדו a smith whose open shop was in the middle of the road, and whose son, a jeweler, opened a smithy opposite him; Tanḥ. Vayesheb 1; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58[b] top, a. e. בן הנ' the smith's son, i. e. R. Johanan, v. next w.—*Pl.* נַפָּחִין. Y. B. Bath. II, beg. 13[b] ולא של נ' nor dare an oven for smiths be put up (without the precautions mentioned in the Mishnah).

נַפְחָא, נַפָּחָא ch. same. Targ. Is. XLIV, 12.—Gitt. 69[b] בנורא דבי נ' Rashi (ed. only בי נ') by the fire of the smithy. Ib. מיא דבי נ' water used in the smithy. Sabb. 25[b], a. fr. ר' יצחק נ' R. Isaac, the smith. Ḥull. 77[a] יצחק בר נ' (corr. acc.)—בר נ' a) the smith's son, v. יוֹחָנָן. Snh. 96[a] טבא דנ' מדבר נ' better is what the smith (R. Isaac) said, than what the smith's son (R. Johanan) said. B. Mets. 85[b]; a. e.—b) name of *a bird.* Ḥull. 62[b].—*Pl.* נַפָּחִין. Targ. Jer. VI, 29. Targ. Jud. V, 26 נְפָחִין.

נַפְחָא, נַפָּחָא בָּר, ch.=h. נֶפַח. B. Mets. 80[a] (expl. קשה כמשאוי, v. נָפַח) נ' כי תקלא וכ' the volume of the load is like the weight, i. e. loads of the same volume are considered of the same weight as regards the stress on the animal, and if he added three Kab to the volume bargained for, he is responsible for any injury to the ass; ib. (expl. קשה למשאוי) תקלא .. וכ' הוי וכ' weight is weight, and the volume is an addition, i. e. if he changed the load for a more voluminous one although of the same weight, he is responsible for the additional volume. Tem. 30[b] ניחא ליה בניפָּחֵיהּ its fuller appearance is welcome to him; Ab. Zar. 34[b] בנפחיה. B. Kam. 47[a] מאי נ' (Ms. F. נִיפָּחָה) how about the gain in value from its fuller appearance?

נַפְחַיָּא pr. n. pl. *N'faḥaya.* Targ. Y. Num. XXI, 30 (h. text נֹפַח).

נָפַט, נְפַט, *Pi.* נִיפֵּט (cmp. נפץ) *to beat (cotton).* Sabb. 73[b] הדש חמנפץ והמְנַפֵּט וכ' threshing, beating flax and beating cotton are all one kind of labor (threshing). [Ar. s. v. פץ reads: וחמנפס, v. נָפַס.]

נֶפְט m. (prob. a transpos. of נטף, a readaptation of νάφθα) *naphtha.* Sabb. II, 2. Ib. 26[a] לבן ארן מדליקין בו' אלא נ' ... ומה ישנו and what shall the Cappadocians do who have .... only naphtha? white naphtha must not be used for lighting ... because it is explosive. Yoma 38[b], sq. Y. Snh. VII, 24[b] bot. (v. עֲרָפָה) בפתילה של נ' the Mishnah, describing capital punishment by burning, means a wick saturated with naphtha. Y. Sot. VII, beg. 22[b] אש כנגד נ' שלהן 'fire' (Ps. XVIII, 13) corresponds to the arrows of the human armies tipped in naphtha; Pesik. R. s. 17 רמה בהן נ' he (the besieger) throws naphtha &c. (βέλη πυροφόρα or πυροβόλα).

נַפְטָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XIV, 24. Targ. II Esth. I, 2.—Sabb. 46[a].

נַפְטָרָא m. (preced.) *dealer in naphtha.*—*Pl.* נַפְטָרֵי. Ned. 91[b].

נָפָה, נְפִי, *Pi.* נִיפָּה (denom. of נֶפַח) *to fan, winnow, sift.* Maasr. IV, 5, v. נָפַח. B. Bath. 94[a] אם בא לנַפּוֹת מְנַפֶּה וכ' if the buyer winnows (a sample of the wheat, and it is found to contain more than the legally allowed refuse), he winnows the entire quantity, and the seller has to indemnify him for the entire quantity lost by winnowing. Y. Maasr. IV, 51[b] bot. ובלבד שלא יְנַפֶּה וכ' (better יְנַפֵּחַ) but he must not blow the chaff out over a basket; a. e.—Part. pass. מְנוּפֶּה; f. מְנוּפָּה. Men. X, 4; VI, 7 מנ' בשלש עשרה נפה sifted thirteen times. Ib. סלת מנ' כל צרכה fine flour sufficiently sifted. Tanḥ. T'tsavveh 5, v. סָלַת; a. e.—Pesik. R. s. 3 (ref. to כברת, Gen. XLVIII, 7) בזמן שהארץ מנ' .. בכברה (not ככברה) at a season when the ground can be sifted and be shaken in the sieve.

נָפָא, נְפִי, *Pa.* נִפֵּי, same. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כר מְנַפְּיָא וכ' when she fans (blows the chaff out, on the Sabbath), she is guilty of an act coming under the category of winnowing. Ruth R. to III, 3 [read:] אזל נַפֵּיהּ וחיא וכ' go and winnow it (again), and it will yield the remainder; Yalk. ib. 604 זיל נַפֵּי תיבנא וכ' (not כפי).

נַפְיָא f. (preced.)=h. נָפָה, *fan, winnow, sieve.* Pes. 111[b] וחדר ביה כנ' (Ms. M. כינוּפָא) and he moves to and fro like a fan. B. Kam. 97[b] כי נ' אפי' (Ms. R. מנפיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) even if the new coin be of the size of a sieve?; Ḥull. 124[a] אפי' כנ' even if the flesh on the hide be of the size &c.?—Gitt. 69[a] bot. פארי דריש נ' the bran which comes up to the top of the sieve when shaken.—Ḥull. 45[a] וסרמניך נ' to remember the process required to ascertain the condition of the trachea perforated like a sieve, think of the construction of a sieve; a. e.—*Pl.* נַפְוָרְיָא, נַפְוָרְתָא. Sabb. 134[a], v. נַפָּא. B. Mets. 74[a] אי פשר בנ' the winnowing may be done with a fan (independently of the wind). Succ. 20[b] חזו לפרסי ונ' can be used for covers and sieves, v. פְּרָסָא.—Y. Sabb. VII, 10[c] top נָפָן (fr. נָפָא).—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27 נפיא, v. אַפְיָרִין.]

נַפְיוֹרָא, v. נִיפְרָא.

נְפִיחָה f. (נָפַח) *blowing, breath.* Y. Sabb. II, 5[a] bot. חבעיר וכיבה בנ' אחת if he ignited and extinguished in one continued act of blowing. Gen. R. s. 14, end בעולם הזה בנ' וכ' in this world the breath of life is put in by blowing (Gen. II, 7), ... but in the coming world by placing (Ez. XXXVII, 6). Ib. ומה אם זה שעשוי בנְפִיחָתוֹ של בשר ודם וכ' if this (glass) which is produced by the blowing of a human being, can be restored (when broken) &c.; a. e.—Y. Meg. III, 74[b] bot. בנ' אחת in one breath (v. נְשִׁירָמָה).—[Ruth R. to III, 3 אזל נפיחה, v. נְפִי.]

נָפִיל, נְפִילִים m., *pl.* נְפִילִ', נְפִילִים (b. h.; cmp. פלא) *giants.* Gen. R. s. 26 נ' שהפילו וכ' they are called *n'filim,* because they caused the downfall of the world; a. e.—בֶּן הַנֵּ' a) name of *a demon.* Bekh. 44[b] רוח בן נ' *nervous prostration,* v. נְאָלָא II.—b) name of a *species of lizards,* living in the water. Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127[a] (not כן). Ex. R. s. 15 בן הפילי' some ed. (corr. acc.).

נְפִיל m., **נְפִילָא** I f. ch. same, 1) *giant.* Ruth R. to II, 1 נסרס נ' לנ' when a giant marries a giantess.—2) *Orion.* —*Pl.* נְפִילִין, v. נִיפְלָא I.

נְפִיל, נְפִילָא II (**נְבָלָא**) m.=h. נֵפֶל, *untimely birth, not viable.* Targ. Y. I Lev. XXII, 27 דלא נְפִיל (ed. Vien. נְפִיל, ed. Amst. נְבֵיל) that it is not an untimely birth. Targ. Ps. LVIII, 9 Ms. (ed. נְפוּלָא). Targ. Job III, 16 נְפָלָא (Bxt. נְבֵילָא; Ms. נְפִילֵי).—*Pl.* נְפִילֵי, נְפִלֵי. B. Bath. 101b בדנ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 30, ed. בנ') it means a lot set aside for burying untimely births. Ib. 102b תרתי בנ' וכ' we do not presume two lots to be set aside for &c.

נְפִילָה f. (נָפַל) 1) *falling.* Sot. VIII, 6, a. e. v. נִיסָּה. B. Kam. V, 7 (54b) לנְפִילַת חבור as to the laws relating to an animal falling into a pit (Ex. XXI, 33 sq.). Y. Ber. I, 3d top שתסמכנו מנְפִילָתנו that thou mayest support us in our downfall.—*Pl.* נְפִילוֹת. Yalk. Esth. 1058 (ref. to Esth. VI, 13) שתי נ' חללו למה why this double use of *nafal?*—2) (v. מַפּוֹלֶת) *quantity of seed required for a field.* Peah V, 1 נותן לעניים (ב)כדי נ' (Y. ed. לעניים נְפָלָה) he must give to the poor as much as the field requires for seed (v. Maim. a. l.; oth. opin.: as much as is generally dropped at cutting); B. Mets. 105b. Ib. IX, 5 אם יש בה כדי נ' (Y. ed. נִיפְלָה) if the field yields as much as is required for seed, expl. Y. ib. 12a כדי חזרע הנופל בה; Y. Peah. V, 18d כדי נפילת (corr. acc.).—[Y. Orl. I, 60d top כדי נפילתה R. S. to Orl. I, 2, v. טְפִילָה.]

נְפִיצָה f. (נָפַץ) *shattering.* Y. Orl. I, 60d bot. [read:] נְתִיצָה (some ed. תיא עשייה תיא חקמה תיא שבירה תיא נ') 'making' an idol is the same as putting up, 'breaking' the same as shattering (v. Y. Ab. Zar. IV, 44a).

נָפִיק, v. נָפַק.

נָפִיק m. (preced.; cmp. Syr. נופקא, P. Sm. 2424) *quick, alert.* Targ. I Sam. XXIII, 22 ערים ונ' (h. text ערם יערים).

נפיקא, Lev. R. s. 26 מאנירין נ' (מאנוירין) some ed., oth. פְּנִיקָא, v. פְּנִיקָא.

נְפִישׁ (interch. with פּוּשׁ a. פְּשֵׁי, q. v.) 1) [*to be blown up,*] *to be large; to increase.* Targ. Ex. I, 7; a. e. Imper. פּוּשׁ. Targ. Gen. I, 28; a. e.—*2) [*to be blown away,*] *to be gone.* B. Bath. 121a; Ned. 78a אתא לנהרדעא .. נ' Ar. (ed. ולא אשכחיה) he came to N. to see R. S.; he was gone.

Af. אַפְשִׁישׁ (interch. with אַפְשֵׁי, a. אַפְשֵׁי) *to extend, enlarge.* Targ. Gen. XLVIII, 4 (some ed. מַפְשֵׁי). Targ. Y. Num. XIX, 6 אפושי; a. fr.—Men. 23b דא' לה תבלין שפי וכ' when he made the quantity of spices larger than &c. Bets. 7a לא מַפְשֵׁי .. אַפּוּשֵׁי (or אַפְשֵׁי) we must not extend the range of unclean things by rabbinical enactments. Sot. 26a לא לַיפַּשׁ .. אפושי we ought not to increase the number of illegitimate births (by allowing intermarriage between bastards). B. Bath. 12b בעינא דא' אריסי (Rashi נידחא לי לאפושי) I desire (it is an advantage to me) to have a large number of tenants around me (whom my neighbor must employ). Ib. אפושי לאו מילתא היא this plea about a large number &c., is no plea; a. e.—Y. Kil. IX, 32c top; Y. Keth. XII, 35b top נַפְרִישׁ לר' וכ' let us make room for R. H.

נְפִישׁ m., **נְפִישָׁא** c. (preced.) [*blown up,*] *large, numerous* (cmp. אַסֵּי). Targ. Y. Deut. XXV, 9.—B. Bath. 73b כמה נ' חילדיה וכ' how great is the strength of the tree. Keth. 66b דנ' זונא the management of which is a large concern, v. זוּנָא III.; a. fr.—*Pl.* נְפִישִׁין, נְפִישֵׁי; נְפִישָׁן. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Snh. 52a, v. הוֹגָנָא. Yeb. 74b חנך נ' those (laws relating to dedicated objects) are extensive. B. Bath. l. c. משום דנ' מיא because the water is deep; a. fr.

נָפֵישׁ, *pl.* נְפֵישִׁים, v. נָפֵשׁ.

נְפִיתָא, v. נְפִיתָא.

נֹ֫ף, נֹ֫פֶךְ m. (b. h.) name of *a jewel* in the high priest's breast plate, *emerald.* Ex. R. s. 38, end על נ' הרה כתוב וכ' on the *nofekh* the name of Judah was engraved.

נָפַל (b. h.) *to fall, lie down; to be dropped; to occur.* Sabb. XVI, 2 נָפְלָה דליקה if a conflagration takes place. Pes. II, 3, v. מַפּוֹלֶת. Y. Sot. VII, 21d top (ref. to יקים, Deut. XXVII, 26) וכי יש תורה נוֹפֶלֶת is there a falling law (to need erection)? Ned. 65b כל הנוֹפֵל אינו נופל לידי וכ' he who falls (becomes poor) does not immediately fall into the hands of (become dependent on) the charities (but his friends support him for a time). B. Kam. IX, 11, a. fr. רַפְלוּ דמיו לנדבה its equivalent must be surrendered as a donation to the Temple. B. Bath. IX, 4 שנ' אחד .. האחין מהן לאומנות נ' לאמצע if one of two partner brothers (heirs) has been summoned to public service, his salary goes into the common fund. Y. Shek. V, 49b top בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה וכ' since I heard that an inheritance has fallen to thy share at a distant place, take (this as a loan) &c.; a. v. fr.—Imperat. פּוֹל. Tosef. Dem. VI, 4 ופול תחתיי וכ' (Var. טול, some ed. עול) and surrender thyself to public service in my place (v. supra).

Hif. הַפִּיל *to cause to fall; to throw down.* Gen. R. s. 26, v. נָפַל. B. Kam. III, 10 ה' את שיניו struck out his tooth; Tosef. ib. IX, 23; a. fr.—Esp. *to miscarry.* Nidd. III, 1 המַפֶּלֶת וכ' if a woman loses a lump-shaped embryo; a. fr.

Hithpa. הִתְנַפֵּל *to prostrate one's self.* Deut. R. s. 2, v. נִיפּוּל.

Nif. הִנָּפַל (denom. of נִיפּוּל) *to fall apart, be spoiled.* Tosef. Sabb. VI (VII), 14 שלא תִינָּפֵל חפת, v. צְוִוחַ.

נְפַל ch. same. Targ. II Sam. I, 4. Targ. Koh. XI, 3 למִנְפַּל; a. v. fr.—Imperat. פּוֹל. Targ. Is. L, 11.—Part. נָפֵיל, part. pass. נְפִיל. Targ. Prov. XI, 5 (ed. Wil. נָפֵל). Targ. Ps. CXLV, 14; a. e.—Ḥull. 51a אי נְפוּל לארעא if they were thrown down (violently). Ib.b, v. נְגִירְחָתָא. Ned. 65b כל דמענ לאו עלי נפיל not every one that becomes poor, falls on me (for support). B. Mets. 105a בזרא דנ' נ' a seed (of weeds) once fallen, has fallen (cannot be destroyed by the plough). Meg. 15b נָפְלָה לירה מילתא בדעתיה something (a suspicion) had entered his mind; a. fr.

Af. אַפֵּיל, as preced. *Hif.* Targ. Ps. LXXVIII, 28. Targ. Y. Ex. XXI, 22; a. fr.—Ḥull. 42a top אַפּוּלֵי אפיל (read אַפְלָא)

she may have miscarried. Snh. 109b וּמַפָּלָא לֵיהּ and she miscarried through his fault; a. fr.

Ithpe. אִיתְנְפִיל *to be upset, fall in.* M. Kat. 2a דאתי לאינפולי a caving in (of the ground through which the water makes a road) might occur; ib.b; a. e.

נָפֶל, *pl.* **נְפָלִים**, v. נָפִיל.

נֶפֶל, **נֵר'**, m. (preced. wds.) 1) *capacity for seed*, v. נְפִילָה.—2) (b. h.) *abortion; premature, not viable birth.* Tosef. Ohol. XVI, 13; Pes. 9a, a. e.—Y. Yeb. XI, end, 12b אינו נ' is not considered a non-viable birth (for legal purposes); a. v. fr.—*Pl.* נְפָלִים. Gen. R. s. 26 (play on חַנְפָלִים, Gen. VI, 4) שמלאו את העולם נ' וכ' they filled the world with abortions by their lascivious life. Tosef. l. c.; a. fr.

נְפָלָא I (**נְפַלָּא**, **נִפְלָא**) ch. same, v. נְפִיל.

נְפָלָא II m. *giant*, v. נְפִיל ch., a. נִיפְלָא I.

נְפָלָא III m., **נְפָלָאָה** f., *pl.* **נְפָלָאוֹת** (פֶּלֶא) *miracles.* Midr. Till. to Ps. CVI; v. פֶּלֶא.

נֵר נְפָלַי, v. נְפִיל ch.

נִפְנֵף, v. נוּף h.

נִפְנָף, **נִפְנָפָא**, **נִפְנַס**, v. נפץ, נפצא.

נָפַע (cmp. פּוּעַ, פֻּעָה) *to blow, squirt into the mouth.* Ex. R. s. 1 (play on פּוּעָה, Ex. I, 15) שהיתה נופעת יין וכ' she squirted wine into the child's mouth after having given its mother to drink, v. נָפַח.

Hif. הִפְרִיעַ *to blow air into the lungs, to revive.* Ib. שהיתה מַפְרִיעָה את וכ' (or מַפְרִיעָה, fr. פּוּעַ) she revived the child when they said it was dead.

נָפַע (interch. with נָפַץ) *to shake.*

Pa. נִפַּע *to shatter.* Targ. Jer. XXIII, 29 ed. Lag. (ed. מפנע, מפגע, corr. acc.; Bxt. נפץ).

Ithpa. אִתְנַפַּע *to be shattered.* Targ. II Chr. XXXIII, 13 (ed. Wil. אתכ', corr. acc.).

נָפַף, *Pi.* נִפֵּף, v. נוּף h.

נַפַּף, *Pa.* נַפֵּף (preced.) *to fan, inspire.* Sabb. 134a, v. next w.

נַפָּפָא f. (preced.) *fan.* Sabb. 134a לינַפָּפָה בנ' Ms. M. (not לרב'; ed. בנְפָוְרָתָא *pl.*, Rashi בנים', v. נַפָּא) let one fan the child with a fan.

נַפְפִירְתָא f. (preced. wds.) *remnant of flour in the sieve.* Yeb. 114b ס"ד בהאי פורתא דנ' וכ' (Ar. דנפירתא) can it be imagined that he could live on that little remnant of flour which thou hast left to him?

נָפַץ (b. h.; cmp. פּוּץ) *to scatter, shake out, empty.* Bicc. I, 8 נוֹפֵץ וכ' he scatters them on the ground, and does not read. Tosef. B. Bath. IV, 2 נוֹפְצוֹ he shakes the bag out. Keth. 72a (the Mishnah means) שמְמַלֵּא ונוֹפֶצֶת that she should receive (the semen) and then discharge it (by violent movements); a. e.

Pi. נִפֵּץ 1) same. Kil. V, 7 יְנַפֵּץ he must shake the grain out of the ears; Y. ib. 30a bot. Deut. R. s. 3 וְנִנַּפֵּץ אבני וכ' and scatter the stones prepared for rebuilding the Temple. Lev. R. s. 10; s. 19 בשעה שאתה מְנַפְּצוֹ אין וכ' as soon as you shake it out (of its marrow), it is good for nothing. Midr. Till. to Ps. XVII אני מְנַפֵּץ ... כשם שאתה נְפַצְתָּ וכ' I will dash thy babes against the rock, as thou didst my babes; a. e.—2) (interch. with נסף) *to beat* flax, *to hatchel* wool. Sabb. XIII, 4 והמְנַפֵּץ (Y. ed. a. Ar. חמְנַפֵּס). Ib. VII, 2. Ib. 73b, v. נָפַט. Ber. 58a וּנְפַץ; Tosef. ib. VII (VI), 2 ונריפס, ed. Zuck. (Var. ונפץ); Y. ib. IX, 13c top וגריפס; a. fr.—3) *to spread.* Midr. Till. to Ps. XXII מְנַפֶּצֶת, v. נָצַץ.

נְפַץ ch. same, 1) *to scatter, shake out.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (ed. Berl. נְפַצַת). Targ. Jud. VI, 38 ed. Lag. (ed. נפק, incorr.).—Nidd. 31a (prov.) פּוּץ מלחא ושדי וכ' shake the salt off, and throw the meat to the dog (when life escapes, the body decays). Gen. R. s. 36 (ref. to נפצה, Gen. IX, 19) דנַפְצָה עוברה וכ' .. לדגה like a large fish that scatters its roe &c.; a. e.—Snh. 67b דנָפֵץ (Rashi מְנַפֵּץ) he scattered, i. e. *blew his nose.*—2) *to shatter, break.* Targ. Jud. VII, 19.—3) *to beat, hatchel.* Yoma 20b, v. אֲגַר II.—Part. pass. נָפוּץ. Ḥull. 51b, a. e. כיתנא דדיוק ולא נ' flax which has been pounded, but not carded (freed of hard substances).—4) *to snap* a chalked cord for marking. Targ. Is. XLIV, 13.

Pa. נַפֵּץ same. Targ. Jer. LI, 34.—Ib. XXIII, 29, v. נָפַע.—Targ. Esth. I, 11 ומְנַפְּסָן.—Part. pass. מְנַפֵּץ. Targ. Is. XXVII, 9.—B. Kam. 93b נְפַצְתִּיה נַפּוּצֵי, v. מְרַק II. Sabb. 147a מְנַפְּצֵי גלימיהו shaking their cloaks. Ib. נַפּוּצוֹ וכ' shake them in his face. Ḥull. 113a ומְנַפֵּץ ליה and shakes the salt off. Ib. 76b נַפְצֵיהּ וכ' he split it, and found two nerves; a. e.—[B. Bath. 45a מפצי; Keth. 91b, sq. מפצינא, v. פְּצָא.]

נַפָּסָא, **נַפָּצָא** m. (preced.) *flax-beater, carder.* Yeb. 118b; Keth. 75a דנ' גברא תיקריה וכ' though the husband be a carder, his wife will call him out to the threshold and sit down (proud of her husband); [Ar. נפסא: *a guardsman in the vegetable garden*, denom. of נְפוֹס.]

נַפְצָא f. (preced. wds.) *scattering.* Nidd. 30b סמא דנ' וכ' he made them drink a scattering drug (which destroys the semen in the womb).

נָפַק* (cmp. פּוּק) *to go out.* Cant. R. to III, 4 (play on פַּלְצוּת, Is. XXI, 4) על ידי שנפקו לדבר לצוּת because they went out for lascivious purposes.

נְפַק ch. (corresp. to h. יצא) same, 1) *to go out, come out; to result, end.* Targ. O. VIII, 7 מִיפַּק ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מֵיפַּק); a. v. fr.—Y. Ber. I, 2c top שרי מלכא נ' וכ' when the king begins to march out, even if he has not yet gone out, we say, he has gone out. Ib. 3c bot. הוינן נַפְקִין לתעניתא we went out for fast and prayer. Koh. R. to X, 8 מיְנָפַק לית (=מן נ') after he came out. Y. Taan. IV, 69a מְנַפְּקִין when they came out; Lam. R. to II, 2 מן דנְפַקוּן. Y. l. c. לא נפקון מבאות (Matt. K. to Lam. R. l. c. לא נְפָקַת לחון) they did not end well. Pesik. B'shall., p. 94a וגוש חלבאי נפקין וכ' and the men of Giscala went out after them with sticks &c.; Koh. R. to XI, 2 וגוש חלב אנפקין (corr. acc.); a. v. fr.—Imperat. פּוּק. Targ. Gen. VIII, 16; a. fr.—Erub. 14b, a. e. פְּ, v. חזי וכ' הַבְרִי. Sabb.

106[a], a.e. מ' חנני וכ', v. בַּר I ch.—Part. נָפֵיק. Targ. I Kings XV, 17; v. next w.; a. fr.—כד נפיק ביה (כנ')=h. כיוצא בו (v. יָצָא) *similar to, corresponding.* Targ. Y. II Gen. II, 18. Targ. Y. Deut. XIV, 8 (not נָפֵיק, נָפֵק).—Y. Ber. VI, 10[b] bot. נ' אנא ידי חובתי do I do my duty?, v. יָצָא. Succ. 36[b] ונ' בה and used it for doing his duty (for the ceremony of Ethrog).—Y. Sabb. VI, 8[a] top, a. e. מה נ' מן ביניהון what is the outcome from between them?, i. e. what is the difference between them in practice?—נפקא מינה וכ' the practical difference is &c. Bets. 6[b] למאי נ' מינה in regard to what practice is there a difference (whether or not eggs found in a chicken can be hatched)? למקח וממכר it makes a difference in trade (if one bought eggs for breeding). Keth. 72[a] מאי נ' לה מינה חיעביד what difference does it make to her? let her do it; a. v. fr.—Tem. 7[a] נ' ליה וכ' it is derived from the Biblical word &c. Ib. חֲרִיפוּק ליה זריקה וכ' let 'sprinkling' be derived from &c.—Gen. R. s. 52 וניפוק ידוי and do justice to it (to the verse to be explained), v. supra.—2) *to take out, exclude.* Sabb. 74[a] ולֵיפוק חדא וכ' let him take out one (of the enumerated categories) and insert another one. Ḥull. 43[a] לא תֵיפַק, v. infra.—[Targ. Am. IX, 13, v. infra.]

Af. אַפֵּיק, *Haf.* הַנְפֵּק 1) *to lead forth, carry forth; to bring forth, produce; to derive; to take out, exclude.* Targ. Ex. XVI, 3. Targ. Am. IX, 13 במפיק ed. Lag. (oth. ed. במפק, corr. acc.). Targ. Job XV, 13; a. fr.—Ber. 38[a] (ref. to חמוציא in the benediction over bread) דא' משמע דמפיק משמע it means 'who has brought forth'; משמע it means 'who brings forth'. Ib. אפיקו ליה ריפתא they brought out bread (and placed it) before him. Ib. (ref. to חמוציא, Ex. VI, 7) כד מפיקנא לכו ... דאפיקית וכ' when I lead you forth, I shall do for you a thing that you may know that it is I who led you forth. Sot. 16[b]; R. Hash. 13[a] לא תפיק נפשך וכ' do not let thyself go beyond the established rule. B. Bath. 60[a] דהוה מפיק וכ' which led to (opened towards) etc. Tem. 3[b] מפיק שם וכ' utters the name of the Lord in vain. Ib. 7[a] מפקינן לבמת יחיד we derive from it a rule for individual high-places.—Ḥull. 42[b] אפיק חדא וכ' take out one category and insert another. Ib. 43[a] top הנך דאפקת לא תפיק Tosaf. (ed. לא תיפק) the two which thou didst exclude, do not exclude; a. v. fr.—לְאַפּוּקֵי or לְאֲפוּקֵי *to the exclusion of,* v. אֲפֵק.—2) *to take out by legal decision; to collect; to claim.* Keth. 76[b] מיירתי אב ראיה ומפיק the father brings evidence and gets a verdict for collecting, opp. ומוקים for letting the money stand where it is. Y. Gitt. I, end, 43[d] ואפקוהו מינייהו and collected from him. Ib. בעון מיפקא (v. supra *Pe.* 2) they wanted to collect. Y. Shebu. VII, 38[a] top אתון ואפקון דלא וכ' they came and claimed that he had not given them anything; a. fr.

Ittaf. אִיתְפַּק, *Ithaf.* אִתְאַפַּק *to be carried forth.* Targ. Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—Y. Gitt. VI, 48[a] bot. אתא למקטלא was led out to be executed.

נָפֵק m., constr. נְפַק (preced.) *going out;* נ' בַּר *a male prostitute; fem.* נְפָקָא, constr. נְפַקְתָּ; נַפְקַת בָּרָא a) *a female prostitute.* Targ. Y. II Deut. XXIII, 18. Targ. Gen. XXIV, 35.—b) (sub בירה) *brothel, prostitution.* Targ. I Kings XIV, 24; a. fr.

נִ', נְפַקָּא m. (preced. wds.) 1)=h. צֹאָה, *excrements.* Gitt. 69[b] top.—2)=h. מוֹצָא, *outlet, opening*; [Ar.: *projection*].—*Pl.* נִ', נְפַקֵּי. Erub. 87[b].

נַפְקוּתָא f. (preced. wds.)=h. הוֹצָאָה, *expense.* Ned. 7[a] לנ' בעלמא for general expense (not charity). Tosef. B. Mets. IX, 13 (in a farming contract) ואנא בעמלי ובנַפְקוּת ידדי וכ' and I shall get one half for my labor and my outlay; B. Mets. 105[a].—[In Talmud. comment. and casuists: נ' *outcome, difference,* v. נְפַק.]—*Pl.* (fr. נפקתא) נְפָקָתָא. Pesik. R. s. 31, v. מְעַלָּתָא.

נַפְקַת, constr. of נַפְקָא, v. נְפַק.

נַפְקָתָא, v. נַפְקוּתָא.

נַפְרָא m. (an adapt. of λεόπαρδος) *leopard.* B. Kam. 16[a] (Ms. M. נפרא), v. אַפָּא.

נָפַשׁ m. (נְפַשׁ, b. h. *Nif.*) *breathing, resting.*—*Pl.* נְפָשִׁים, נְפָשִׁין, נְפָרִ'. Tanḥ. Vaëra 6 (expl. וישעו, Ex. V, 9) אל ידהו משתעשעין כלומר אל יחהו נ' (not ואל יהון) let them not play, that is, let them not rest (on the Sabbath); Ex. R. s. 5.

נְפַשׁ, v. נְפֵישׁ.

נֶפֶשׁ f. (b. h.; preced. wds.) 1) *resting place,* esp. *a structure next to* or *over a tomb.* Ohol. VII, 1 נ' אטומה a solid tomb-structure (to which there is no access). Shek. II, 5 מותר המת בונין לו נ' וכ' from what is left over of the appropriation for funeral expenses, we build a monument &c.; (Gen. R. s. 82 בֵּירַת).—Tosef. Erub. VI (V), 4, sq.; Erub. 55[b] (contrad. to קבר).—*Pl.* נְפָשׁוֹת. Ib. V, 1 נ' sepulchres (containing a place of shelter). Y. Shek. II, 47[a] top; Gen. R. l. c. אין עושין נ' וכ' no monuments need be put up for the righteous, v. זָכְרוֹן. Tosef. Ohol. XVII, 4 חזקת נ' שבא"י וכ' the presumption in the case of sepulchres in Palestine is that they are levitically clean, except those marked.—2) *soul, life; person; will, desire, disposition.* B. Mets. IV, 6 ריעה שאינו אלא נ' for it (the refusal of a coin on the ground of a slight abrasion) proves merely a malevolent soul (illiberality in dealing); ib. 52[b], v. קְחֵה. Gen. R. s. 14 (names of the soul) נ' רוח וכ' Ib. נ' זו הדם *nefesh* means blood (life). Ib. (ref. to Gen. II, 7, a. VII, 22) כאן הוא עושה נשמה here the text calls the soul (נשמה) *nefesh,* and there, *ruaḥ* (spirit); ib. s. 32.—Snh. IV, 5 נ' אחת one (person's) life. Y. Taan. III, beg. 66[b] מכיון שנתנו ב"ד נַפְשָׁן וכ' as soon as the court has declared its will to do a thing. Nidd. 65[b], a. fr. בעל נ' one who is master over his desire, *a conscientious man.*—Ber. 44[b] כל נ' משיב את וכל קרוב לנ' וכ' all life (animal food) restores life; הכ' and what is nearest life (the neck which contains the jugular vein) &c.—Y. Keth. V, 30[b] top דברים שהן קיום נ' things required for sustaining life. Yoma 74[b] אבידה נ', v. אֲבִידָה; a. v. fr.—דחה נ', v. דָּחָה.—Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 3, ch. VI ואם נַפְשָׁךְ לומר וכ' (ואיבעית אימא=) or if you prefer (another argument); Ḥull. 78[b] bot. Ib. מה ואם נפשך לומר why should you prefer another argument?, i. e. what objection can there be to the argu-

ment offered before?—מה נפשך (מ׳), v. מָה.—Hull. IV, 7 (77ᵃ) ר׳ חייפה *one not fastidious.*—B. Bath. 89ᵃ מאזנים ר׳ *the opening in which the tongue of scales rests* (agina).—*Pl.* as ab. דיני נ׳, v. דִּין II. Snh. l. c. עדי נ׳ witnesses in capital cases.—Yoma VIII, 6 ספק נ׳ the possibility of danger to human life; Sabb. 129ᵃ; a. fr.

נַפְשָׁא, נִפְשָׁא ch. same, 1) *monument.* Pesik. B'shall., p. 79ᵇ וטבדון לה נ׳ וכו׳ and they erected a monument to him (the dog that saved their lives), and to this day they call it דכלבא נ׳ the dog's monument. Y. Erub. V, 22ᵇ bot. דסיריקין נ׳, v. סִרְיָקִין; a. e.—2) *soul, will* &c. (v. preced.). Targ. Gen. I, 20. Ib. XXIII, 8; a. fr.—Cant. R. to II, 16, v. נָסַב. Sabb. 129ᵃ בשר נ׳ חלף נ׳ meat (is a necessary of life), life for life, v. preced.—נח נַפְשֵׁיה, v. נוּחַ ch. Pes. 68ᵇ נַפְשָׁאי חֲדֵי, v. חֲדֵי. Ib. אדעתא דנפשיה with the intention of benefiting himself. Sot. 16ᵇ, a. e. לא תפיק נַפְשָׁךְ, v. נְפַק; a. v. fr.—*Pl.* נִפְשָׁן, נַפְשָׁתָא. Targ. Jud. XVIII, 25 (ed. Lag. sing.). Targ. Gen. XIV, 21; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXVI, 15 נַפְשָׁתֵיכוֹן (sing.).]—Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ, v. סָכַן II.

נֹפֶת, v. נוֹפֶת.

נַפְתָּאי, v. נִפְתִּי.

נַפְתּוּחָא, נַפְתּוּחָאָה, נַפְתּוּחָא, v. נַבְטָיָא.

נִפְתִּי, נִפְתִּיר, נִפְתִּירָא, נִפְתִּירָה ר׳, ... יוֹחַ m. (preced.) *Nabataean.* Y. Sabb. XIV, beg. 14ᵇ, v. נִירוּחִי. Ib. XVI, end, 15ᵈ; Y. Yoma VIII, 45ᵇ. — *Pl.* נִפְתָּאֵי. Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ bot. Y. Suh. IX, end, 27ᵇ.

נֵץ I m. (b. h.; נָצַץ) 1) *sprouting, flower, blossom.* Ukts. II, 1 וחנץ שלה and the flower-like substance on cucumbers. Ib. 3 חנץ שלי the sproutings on the pomegranate; (Tosef. ib. I, 8 סיאר, שיער). Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ (ref. to נשיריצו, ib. IV, 10) לאי דו נץ שהוא וכו׳ what blossoming is meant? Such as promises one Rob'a of olives. Cant. R. to II, 3 נִירְצוּ קודם לעליו its blossoms come out before its leaves. Tosef. Par. XII (XI), 1 משישיר את ניצו when it has shed its blossoms; a. fr.—Gen. R. s. 28 נץ השדרה Ar. (ed. לוז q. v.).—נץ החלב, v. חֶלְבָּ.—2) נֵץ, חַנֵּץ name of *a coin* (Blossom)=7/8 of an As (v. דְּרוֹסְתָּ). Kidd. 12ᵃ; Tosef. B. Bath. V, 12 ed. Zuck. (Var. חינץ, some ed. חיצץ, corr. acc.).—*Pl.* חִינְצִין, נִיצְצִים. Y. Kidd. I, 58ᵈ; Bab. ib. l. c.; Tosef. l. c.; v. חַנֵּץ.

נִיצָא, נֵיץ, נֵץ ch. same, *blossom.* Targ. O. Gen. XL, 10. Targ. O. Num. XVII, 23 (ed. Berl. נֵץ). Targ. Job XIV, 2 (ed. Lag. צירצא). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 40 נִיצָה; a. e.—*Pl.* נִיצִין, נֵיצָן. Targ. Y. Num. l. c. Targ. Job XXXI, 8 נֵיצֵי (not נצרי); a. e.—נֵצָא *the blooming stage.* Y. Maass Sh. IV, 55ᵇ bot., v. חֲבָצָא; Lam. R. to I, 1 רבתי (²חד כותי) נצבא (corr. acc.).

נֵץ II m. (b. h.; prob. fr. its far-sightedness, cmp. צִיץ, *Hif.*) *hawk.* Hull. III, 1; Tosef. ib. III, 3; a. e.

נָצָא, נָצָה I ch. (mostly בר׳ נ׳) same. Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15. Targ. Job XXXIX, 26 (Ms. נֵיצָא).—*Pl.* נְצָן. Targ. II Esth. I, 2.

נָצָא II c. (נצי) 1) (adj.) *shrunk, withered.*—*Pl.* f. נָצָן. Targ. Gen. XLI, 23 (h. text צנמות).—2) *lean (low) ground.* M. Kat. 10ᵇ נצא (Ms. M. צנא, v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 54ᵃ, v. מוּלָא.

נָצָא *to quarrel*, v. נָצַי.

נָצָא III (or נְצָא) m. (preced.) *strife*; pr. n. m. *Natsa.* Sabb. 56ᵇ (transl. מריב, I Chr. VIII, 34, a. ref. to וירב, I Sam. XV, 5) בר נ׳ Strife (Mephibosheth), son of Strife (Saul), v. נַחַל.

נָצַב *to put up, place*, v. רָצַב.

Nif. **נִצַּב** *to stand (defiantly).* Num. R. s. 18, v. הַצָּבָה.

נְצַב, נְצֵב ch. same, *to put up, plant.* Targ. Gen. IX, 20 (h. text נטע). Targ. Y. Deut. XXXII, 50 (cmp. נְטַע); a. fr.—Lev. R. s. 25 למִנְצַב נציבין to plant (trees); Koh. R. to II, 20 למֵינְצַב. Y. Orl. I, 61ᵃ top ונ׳ לון בארץ and planted them in the land (Palestine); a. fr.—Part. pass. נְצִיב, נְצִיבָא. Lam. R. to I, 1 (רבתי) וכו׳ וחוה נ׳ .. חד גופנא we had a vine which was planted on our father's grave.

Af. **אַנְצַב** *to point, sharpen* (cmp. נצבתא, Dan. II, 41). Targ. I Sam. XIII, 21 לְאַנְצָבָא, (Ar. לאנצא, v. אַנַּץ; h. text להציב).

נְצִיבָא ר׳, **נְצִיבְתָּא** c., **נְצִיבָה** ר׳ f. (preced.) *plant, shoots.* Targ. Job XIV, 8, sq. (Ms. נְצִיב). Targ. Is. LVII, 3. Targ. Mic. I, 6 ed. Lag. (ed. מְצִבַת). [Targ. Ez. XVII, 5, v. נְסָבָא.]—*Pl.* נְצִיבִין, v. נְצִיבָא.

נָצָה, v. נצי.

נְצוּחַ, v. נִיצּוּחַ.

נְצוֹחָא m. (נְצַח) *victor.* Lev. R. s. 30 ולית .. מאן חוא נ׳ (some ed. נצח) and we do not know which is the victor; Yalk. Lev. 651 חד דין ניצוחיה (corr. acc.); (Pesik. Ul'kah., p. 180ᵃ הידין נצח). Lev. R. l. c. דהוא נצוחייא (corr. acc.)—*Pl.* נְצוֹחַיָּא. Ib. דישראל אינון נ׳ that the Israelites are the victors; Pesik. l. c., p. 180ᵇ. Ib. ניצוחייא (corr. acc.); Yalk. l. c. נוצח׳ (corr. acc.).

נְצוּחוֹת m. pl. (preced.) *illustrious men.* Cant. R. to II, 13 (play on הנצנים, ib. 11) חנ׳ נראו וכ׳ the illustrious appear in the land.

נְצוּלָה f. (נְצַל; v. נִיצּוֹלָה) *place for refuse, dumping ground, mire.* Ber. 9ᵇ כנ׳ שאין בה דגה Ar. (ed. כמצולה).

נִיצּוֹק, נְצוֹק m. (יָצַק) *uninterrupted flow* of a liquid poured from vessel to vessel. Toh. VIII, 9 הנ׳ ...אינן חבור וכ׳ an uninterrupted flow, a current on slanting ground and ...., are not considered a connection (of the two liquids) either for communicating uncleanness or for producing cleanness. Ab. Zar. 56ᵇ, a. fr. חִיבּוּר, v. חִיבּוּר; Yad. IV, 7. Naz. 50ᵇ יש נ׳ לאוכלין וכ׳ does, or does not, the law regarding a connected flow apply to eatable things (e. g. melted fat)?; a. fr.

נָצוֹר, v. נָצַר IV.

***נְצוֹרָא** m. (יצר) *joiner's frame, clasps* to keep glued objects in shape. Targ. Is. XLIV, 13 ed. Lag. (oth. ed. נְצוֹרִין) *pl.*; Var. ed. Lag. נצוריין; ed. Ven. I a. Levita Var. נְצַמְרִין; h. text מְחוּגָה).

נָצַח (b. h.; cmp. צָחַח) [*to be bright, pure,*] (cmp. זָכָה)

to be victorious, win, prevail. Y. Sabb. VII, 5[b] top אם לְהִינָּצֵחַ אם לְנָצוֹחַ whether to conquer or to be conquered. Pes. 119[a] (play on לְמִנַּצֵּחַ) זמרו למי שנוֹצְחָךְ אותו ושמח sing to him who rejoices when they conquer him (prevail over him to change his evil decrees); Midr. Till. to Ps. IV. Pesik. R. s. 40 נְצַחְתִּי לדור וכ׳ I conquered the generation of the flood and was the loser by it, because I destroyed &c. Ib. נְצַחַנִי משה וכ׳ Moses conquered me . . . ., and I gained all those masses; a. fr.—Part. pass. נָצוּחַ. Ib. בשעה שאני נוצח . . . ובשעה שאני נ׳ וכ׳ when I prevail, I lose, but when I am prevailed over, I gain; a. e.

Pi. נִצַּח 1) *to make illustrious, to glorify.* Midr. Till. l. c. (expl. לְמִנַּצֵּחַ) למי שהוא נאה לְנַצֵּחַ to him whom it is befitting to glorify.—2) *to conquer, prevail over.* Ib. מלך ב״ד מְנַצְּחִים אותו וכ׳ a human king is angry when people defeat him (in argument; cmp. זְכִי *Pa.*); Pes. l. c.—B. Mets. 59[b] נְצָחוּנִי בני (or נְצָחוּנִי) my children have won over me. Ib. תלמידי חכמים שמנצחים וכ׳ scholars who defeat one another in discussion. Snh. 91[a] אם נְצָחוּנִי . . נְצָחוּם if they defeat me, say to them, you have defeated an ignoramus among us; תורת משה נְצָחַתְכֶם . . . ואם אני אֲנַצֵּחַ and if I defeat them, say to them, the law of Moses has defeated you; a. fr.—Part. pass. מְנוּצָּח. Midr. Till. l. c. למי שמנ׳ וכ׳ to him who allows himself to be won over by his creatures (v. supra); a. e.

Nif. נִיצַּח *to be defeated.* Y. Sabb. II, 5[b] top v. supra.

נָצַח ch. same, 1) *to be glad, to sing.* Targ. II Esth. I, 2 והוה נָצַח it flew singing among &c.—2) *to succeed, thrive.* Targ. Koh. XI, 2.—3) *to be victorious.* Targ. O Ex. XXXII, 18, v. נְצָחָא; a. e.—Y. Sot. IX, 24[b] נָצְחוּ טליא the boys (John Hyrcan's sons) have won the battle; Bab. ib. 33[a]; Tosef. ib. XIII, 5. Tam. 32[a], v. סְטָנָא; a. e.

Pa. נַצַּח *to conquer, overpower.* Targ. Y. Num. XVI, 14; a. e.—Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה ib.) נַצְחָה (not נצחא) he conquered her.

Af. אַנְצַח *to cheer up, play.* Y. Ter. VIII, end, 46[c] ואנ׳ קדמיהון and played before them; (Gen. R. s. 63 מוזגה, v. מָזַג).

Ithpe. אִתְנְצַח 1) *to be bright, shine, excel.* Targ. Ez. XIX, 11. Ib. XXXI, 8; a. e.—2) *to be defeated.* Targ. Y. Ex. XXXII, 18.

נֶצַח m., נְצַחַת f. (b. h.; preced.) *successful, convincing, irrefutable.* Snh. 105[a] (ref. to Jer. VIII, 5) תשובה נ׳ השיבה כל קהלות ישראל וכ׳ the congregation of Israel defeated the prophets with an irrefutable argument.

נֶצַח m. (b. h.; preced.) *success, endurance*; (adv.) *forever.* Erub. 54[a] כל מקום שנאמר נ׳ וכ׳ wherever the Biblical text has the words *netsaḥ, selah,* or *va'ed,* it means &c., v. חֶפְסֵק.—*Pl.* נְצָחִים. Midr. Till. to Ps. IV, v. נִיצּוּחַ.

נְצָחָא m. (preced. wds.) *victor.*—*Pl.* נְצָחִין. Targ. II Esth. I, 2 כליל ריש דנ׳ the crown of the chief of victors. Targ. Ex. XXXII, 18 (O. ed. Berl. דְנָצְחִין, v. נָצַח).

נִי׳, נְצָחוֹן m. (preced. wds.) 1) *victory, strength.* Sot. VIII, 1 בניצחונו של וכ׳ (Y. ed. ב״ד, בנצחת ב״ד, corr. acc.) relying on the strength of &c.; a. e.—2) *praise, song.* Midr. Till. to Ps. LXXXIV; Yalk. Ps. 833 נותן עליה נ׳ . . . כל מי שרואה whoever sees that wine press (Is. LXIII, 1 sq.), gives forth songs over it.

נַצָּחָן m. (preced. wds.) *victorious, strong.* Targ. Job XXII, 8 Ms. (ed. v. next w.).

נִי׳, נְצָחָנָא, נְצָחָן m. ch.=h. נְצָחוֹן, *strength, victory.* Targ. Job XXII, 8 (h. text זְרוֹעַ; Ms., v. preced.). Targ. Jud. VII, 18. Targ. Ps. XXXV, 23; a. fr.—*Pl.* נִי׳, נְצָחָנִין; constr. נְצָחָנֵי, נִי׳. Targ. Jud. V, 28. Targ. Y. II Ex. XIV, 14; a. e.

נִצְחָנָת pr. n. pl. *Nitsḥana.* Koh. R. to II, 8.

נְצָחָנוּתָא f., constr. נְצָחָנוּת=נְצָחָנָא. Targ. Y. I Ex. XIV, 14; a. e.

נִצַּח, v. נצח.—[Sot. VIII, 1 (3), Y. ed. נצחת ב״ד, v. נִצְחוֹן.]

נָצַח, נצי *to press; Nif.* נָצָה (b. h.; cmp. חָבַל) *to wrangle, fight.*

Hithpa. הִתְנַצֵּח same. Tanḥ. Huck. ed. Bub. 1; Num. R. s. 18, end ראה שני צפרים מִתְנַצְּחִין וכ׳ saw two birds fight &c.

נָצָא, נָצֵי ch. same, 1) *to be pressed; to shrink, be lean,* v. נָצָא II.—2) *to wrangle.* Targ. Gen. XXVI, 20, sq.; a. fr.—Part. נָצֵי, נָאצֵי; f. נָצְיָא; *pl.* נָצָן. Targ. Prov. XXVI, 17 נא׳ ed. Lag. (ed. Wil. נָצֵי, corr. acc.). Ib. XXVII, 15. Targ. Ex. II, 13; a. e.—M. Kat. 16[a] דנְצִינָן וכ׳ that we (the court) must contend (with persons disregarding legal summonses) and curse &c.

Ithpa. אִתְנַצֵּי, *Ithpe.* אִיתְּ׳, אִתְנְצִי same. Targ. O. Lev. XXIV, 10. Targ. Gen. XLV, 24; a. fr.—B. Mets. 84[b] הוה קא מִינַּצְיָא וכ׳ his wife was quarrelling with &c. Kidd. 76[a] נשי דכי מִינַּצוּ בהדי הדדי בעריות הוא דמִינַּצוּ when women quarrel with one another, they will eventually reproach one another with unchaste conduct; גברי . . ביוחסין הוא דמינצו when men quarrel, they will reproach each other with spurious descent (if there is any rumor about it). Ib[b]. כיון דמְנַצוּ בהדי אינשי (or דמְנַצּוּ *Pa.*) because they (charity collectors) expose themselves to reproaches. Ib. והוה קא מְנַצֵּי אידהו וכ׳ (or מְנַצֵּי) he and Rab Bibi strove with each other, one saying, I want the town office &c. Meg. 24[a] משום דאתי לאינַצּוּיֵי because it may come to quarrels between them. Ib[b] אינצי אבוי ומינצי רבו Ms. M. (ed. נִיצּוּיֵי) his father may take up the quarrel for him, or his teacher. B. Kam. 117[a] מנצי, v. שׁוּחָא III; a. e.

Pa. נַצֵּי same. Targ. Koh. III, 7; a. e.—Meg. 24[a] קטן בר נַצּוּיֵי הוא will a minor quarrel (about precedence)? Ber. 56[a] מְנַצּוּ (Beth N. מִינְצֵי); a. e. (v. supra).

נְצָצָא, v. נֵץ ch.

נָצִיב, v. נָצַב.

נָצִיב m. (נָצַב; cmp. נְצִיבָא) *permanent resident,* opp. גֵּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) עשה שכומה גר . . חור נוטע חור זורע חור נ׳ make a settlement in the land of Israel, be a planter, be a sower, be a citizen.

נָצִיב m. (b. h.; נָצַב) *officer, post*; (in a secret letter) *month.* Snh. 12[a] לקבוע נ׳ אחד to establish one post (to intercalate one month).

נְצִיבָא, נְצִיב m. ch.=נְצָבָא, q. v. Targ. Job XIV, 8, sq. Ms.—*Pl.* נְצִיבִין. Targ. Ps. CXLIV, 12.—Lev. R. s. 25, v. נְצַב; a. e.—Targ. Y. Ex. XXVI, 15 כאורח נְצִיבֵיהוֹן the way they grow, v. I. גְּדִילָה.

***נְצִיוָא** m. (v. נָצָא II) *lean land.* Targ. Ps. LXV, 11 נְצִיצָתָא חבריך ed. Lag. (ed. Wil. צְמָחָא; h.text צִמְחָה). Ib. נְצִיצָנָא רוי Ms. (ed. מרבִיני צמחהא; h. text תלמיה).

נְצִיצָא, v. preced.

נְצִיץ, v. נָצַץ.

נְצִיר m. (b. h. Kethib; נצר) *guarded;* (homiletically interpreted=יצר) *that which is being formed, embryo, premature birth.*—*Pl.* נְצִירִים, constr. נְצִירֵי. Y. Shebi. IV, end, 35c אפילו נפלים וכ׳ even premature births will have a share in the resurrection, as we read (Is. XLIX, 6) &c.

נְצִירוּת, v. צוּת.

נָצַל (b. h.; cmp. אצל) *to remove, set aside.*

Pi. נִצֵּל *to empty, ransack.* Esth. R. to III, 9 עד שניצלו את so that they ransacked Egypt.

Nif. נִצַּל, נִיצַל, נִיצּוֹל *1) *to be fit for throwing away* (as נִבֵּל), *to be decayed.* Y. Naz. VII, 56b bot. בשר חמת שנצל Ar. (Ar. ed. Rome שנצול; ed. שנתוק), v. נָצַל.—2) (b. h.) *to be rescued, saved.* Midr. Till. to Ps. I לא נִצַּלְתִּי מידו I did not escape his power; Yalk. Num. 750 נוצלתי (read: נִיצַּי; ed. Liv. נִצּוֹלְתִּי). Yoma 86b וכ׳ חרמנה ..... כגון שבאת when an opportunity to sin offered itself to him once and again, and he escaped it; Kidd. 39b. Esth. R. to II, 7 שיתידין לִינָּצֵל וכ׳ are destined to be saved through me; שלש .. אין על ידיה be saved through her. B. Bath. 164b אדם ניצול מהן וכ׳ there are three sins which man cannot escape &c.; a. fr.

Hif. הַצִּיל *to save, rescue.* Num. R. s. 18 אשתו הִצִּילָתוֹ his wife saved him. Ib. משה .. הַצִּילֵנוּ O Moses . . ., save us! Sabb. XVI, 1 מַצִּילִין אותן וכ׳ we must save them from fire (on the Sabbath). Snh. VIII, 7 שמצילין אותן בנפשן whom we must save (prevent from committing a crime) even at the risk of their lives. Ib. 73a ניתן לְהַצִּילָהּ בנפשו it is a duty to save her (from rape) at the expense of the assailant's life; a. fr.—Trnsf. (in ritual and levitical law) *to protect.* Ḥull. 55b מַצִּיל בגלודה ... כל every part of the skin (which has remained unaffected) protects a flayed animal from being declared *ṭ'refah.* Ib. מהו שיַצִּיל וכ׳ does it form a protection from &c.? Ohol. V, 3 מַצָּלָה על הכל protects everything in it from uncleanness; a. v. fr.

Hof. הוּצַל *to be saved.* Esth. R. to V, 3 כבר הוּצְּלוּ חנניה וכ׳ Hananiah and his colleagues have long ere this been delivered from the furnace; a. e.

נַצַּל ch. same, *to save.* Taan. 9b רחמנא ליִיצַּלַן, v. כְּרִסְטָפָא; a. e.

Af. אַצִּיל same. Snh. 72b דלא מצי אַצּוּלֵי when he cannot save him. Sabb. 115a השתא אַצּוּלֵי מַצִּילֵן וכ׳ since we are bound to save them (on the Sabbath), is it necessary to say that they require burying (when defective)?; a. fr.

Ittaf. אִתַּצַּל *to be saved.* Ab. Zar. 18a bot. ומִתְּצַל and thou shalt be saved.

נֵ׳, נֵצֶל m. (preced. wds.) [*that which is thrown away,*] *decayed matter,* esp. (in levitical law) *liquid and coagulated portions of a corpse.* Ohol. II, 1; Naz. VII, 2. Y. ib. VII, 56b bot. איזהו נ׳ בשר המת שנתוק ומוהל וכ׳ (Ar. שנצל) what is *netsel* (in levitical law)? A corpse which is dissolving &c., v. מוֹהַל; Bab. ib. 50a איזהו נ׳ בשר המת שקרש ומוהל שהרתיח a secretion from a corpse which became coagulated, and a liquid secretion exposed to heat. Tosef. Ohol. III, 6; a. e.

נְצָמִין m. pl. (צמם) *clasps,* v. נָצוֹרָא.

נְצַנֵּץ, נְצַנֵּץ, v. נצץ.

נָצַע transpos. of נָעַץ q. v.

נְצִיף, נְצַף (cmp. צפצף) *to chirp, squeal.* Targ. Is. XXIX, 4; a. e.

Pa. נְצִיף same. Ib. XXXVIII, 14 (some ed. מְנַצִּיף *Af.*). Ib. XIII, 22; a. fr.

נְצָפָה f. *caper-bush.* Dem. I, 1 וכ׳; expl. Ber. 40b פִּרְחָהּ the flower of the caper-bush. Ib. 36a מינו נ׳ (identical with צָלָף) the various products of the caper-bush which are eatable; the leaves &c.—Y. Sabb. XV, end, 15b סוכה אחת של נ׳ one bush of &c.; Lev. R. s. 34, end אילן של נ׳; (Sabb. 150b צלף).

נָצַץ (נוץ) (b. h.; cmp. צוץ) *to sparkle, blossom.* Erub. 54a נוֹצְצִין, v. חָלָה.

Hif. חִנֵּץ 1) *to sparkle.* Y. Ber. I, 2c עד שֶׁחִנֵּץ החמה; Gen. R. s. 50, a. e. (Pes. 93b עד חנץ), v. חָנַן.—2) *to blossom, sprout.* Shebi. IV, 10 משרָנְצוּ; Pes. 53a משרָנְרְצוּ (or משרָנִירְצוּ) as soon as they blossom (expl. Y. Shebi. IV, end, 35c משהכניסו רובע, v. נִץ). B. Bath. 147a בשעה שניצוּ (Ms. M. שֶׁהֵנִירְצוּ) when they are in blossom. Koh. R. to XII, 5, v. צוּץ; a. fr.—2) *to cause to sprout.* Gen. R. s. 28 מְנַיֵּץ Ar. (ed. מצריץ), v. צוּץ.

Pilp. נְצַנֵּץ 1) *to sparkle, be enkindled.* Gen. R. s. 84 נִיצְנְצָה בו רוה״ק the spirit of prophecy was enkindled within him; Cant. R. to I, 12. Midr. Till. to Ps. XC, end, נ׳ עליו מזיו וכ׳ a ray of the Divine Glory shone upon him, v. זָהַר.—2) *to sprout, grow.* Cant. R. to VI, 10 מְנַצְנֶצֶת ובאה spreads wider and wider; (Midr. Till. to Ps. XXII מנפצת).

נָצַץ ch. same, *to sprout, grow forth, bloom.* Targ. Ps. XCII, 8. Ib. LXXII, 16 יְנִיצְץ Ms. (ed. *Pa.*).

Pa. נַצֵּץ 1) same, v. supra.—2) *to sparkle.* Targ. Ez. I, 7 Levita (ed. מְנַצְנְצָן *Palpel*).

נִיצָצָא, נְצָצָא m.=נֵץ, נֵ׳, *hawk.* Targ. Y. Lev. XI, 16; Targ. Y. Deut. XIV, 15 (נְצָצָא). Targ. Y. Lev. XX, 25 נְ׳.

נָצַר (b. h.; cmp. אצר, צרר) *to preserve, guard.* B. Bath. 91b (play on חיוצרים, I Chr. IV, 23) שנָצְרוּ וכ׳ who guarded their father's oath (of abstinence). Ber. 17a נְצוֹר תורתי וכ׳ keep my law in their heart. Ib. נצור לשוני מרע guard my tongue from evil. Tanḥ. B'midbar 13 עד היכן נָצָרָן up to what degree did He guard them?; Num. R. s. 2. Midr. Till. to Ps. CXL רצונך שאֶצָּרְךָ נצור וכ׳ if it is thy desire that I guard thee, guard thou my law; a. fr.

נְצַר (cmp. Arab. ṣarṣara, a. צַרְצוּר) *to chirp.* Lev. R. s. 33 end (play on נצר נביכד) נבח .. נ׳ כצרצרא bark like a dog ..., chirp like a cricket; מיד ... נ׳ וכ׳ presently he ... chirped &c.; Cant. R. to II, 14.

נֵצֶר I m. (preced.) *cricket.*—*Pl.* נְצָרִין. Tosef. Ḥull. III, 25 (Ḥull. 65ᵇ צרצור).

נֵצֶר II m. (b. h.; cmp. Arab. naḍara, a. נִצְרִין) *sprout, offshoot.* Tanḥ. Lekh, ed. Bub. 9 אם ניטלין נ׳ מהם וכ׳ if you take a shoot of them (the felled trees) and plant it &c.; Tanḥ. ib. 5 וניטעין מִנְצָרָה שלהן.

נְצַר III m. (cmp. נְצַר II) [*twist,*] *willow, wicker.* Erub. 58ᵃ (חבל) של נ׳ a wicker rope.—*Pl.* נְצָרִים. Ib. Kel. XX, 2 כלי נ׳ (ed. Dehr. נְסָרִים) vessels of wickerwork. Bicc. III, 8 סלי נ׳ (Ms. M. נס׳) wicker baskets; a. fr.—Tosef. Toh. XI, 16 נוֹצְרִין.

נְצַר IV pr. n. m. 1) *Netsar*, one of the alleged disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. ed. Ven. (omitted in later edit., v. בוּנִי).—2) בֶּן נ׳ *Ben-Netsar* (*son of Nassor*) name of a chief of robbers who became founder of a dynasty, i. e. *Odenathus* of Palmyra (v. Cyclop. Brit. s. v. Palmyra, Ersch u. Gruber II, Vol. 27, p. 185, Fürst Gloss., p. 145). Keth. 51ᵇ (opp. to מלכות אחשורוש the legitimate Persian dynasty). Gen. R. s. 76; Yalk. Dan. 1064 בן נָצוֹר. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. בר ניצור.

נִצְרָה, נִצְרָא, נִי׳ I, נִצָּרָה m. ch.=h. נֵצֶר III, *wicker-basket.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ אפי׳ נ׳ even an ordinary basket of figs, opp. to פַּלָּטָה.—*Pl.* נִי׳, נִצְרִין. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot.—[Targ. Job XXXI, 8 נצרי, read with ed. Lag. a. oth. נִצְרִי, v. נָץ ch.]

נִצְרָה II f. *shoot,* v. נֵצֶר II.

נִצְרָפֵי m. pl. (fr. צרף, a cacophemistic disguise of נוֹצְרַאֵי, v. נוֹצְרִי) בי נ׳ *a Christian place of worship,* contrad. to בֵּי אֱבִידָן. Sabb. 116ᵃ (Ms. O. נצרפו, v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

נָקָא, v. נְקִי.

נָקָא, v. נָאקָא.—[Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. נ׳ כי קא, v. נוּקְנִיקָה.]

נָקַאי, נָקַי pr. n. m. *Nacai* (*Lucas,* v. Neub. Stud. Bibl. I, p. 61); 1) נ׳ ספרא N. the scribe (or teacher). Gen. R. s. 79 שמע קלידה דנ׳ ס׳ he heard N. say; Koh. R. to X, 8 קלידה דנ׳ ס׳ דיני; Yalk. Gen. 133 דנקא׳; Pesik. B'shall., p. 90ᵒ דמינקי (corr. acc.).—2) N., one of the disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. early eds. (v. נֵצֶר IV).

נ׳ קא, נקאני, v. נוּקְנִיקָה.

נָקַב (b. h.; cmp. קבב s. v. קב) 1) *to bore, perforate.* Snh. 97ᵇ מקרא זה נוקב וכ׳ this verse bores and penetrates to the depth. Ib. 6ᵇ, a. e. יְקוֹב חדין וכ׳, v. דִּין II; a. e.—Part. pass. נָקוּב; f. נְקוּבָה; *pl.* נְקוּבִים, נְקוּבִין; נְקוּבוֹת. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top; (Gen. R. s. 100 נקופה), v. אֶרֶן. Cant. R. to VIII, 5 מצאתי חכמם נ׳ וכ׳ I found your palate perforated, unable to receive blessings.—Esp. נקובה *the case of an animal found to have a vital organ perforated.* Ḥull. III, 1 נְקוּבַת הושט, v. וֶשֶׁט. Ib. 43ᵃ; a. fr.—Esp. נְקוּבִים (נְקָבִים) *female parts.* Y. Meg. I, 71ᵈ bot. (reported as one of the changes adopted in the Greek translation of the Pentateuch, ref. to Gen. I, 27, a. V, 2) זכר ונְקוּבָיו בראם a male with corresponding female parts created he them; Gen. R. s. 8; Mekh. Bo, s. 14 (v. Gen. R. l. c., beg.).—[Y. Meg. I, 71ᶜ לנקובי, v. נֶקֶב.]—2) (cmp. אָרַר) *to curse, blaspheme.* Snh. 56ᵃ (ref. to Lev. XXIV, 16) מנין אתה אומר נוקב וכ׳ whence do you prove that this *nokeb* is used in the sense of blasphemy? .... perhaps it means *to perforate?* Ib. לומר נוקב וכ׳ to indicate that *nokeb* means curse.—3) *to point out, to pronounce.* Ib. אימא פרושי שמיה הוא I might say, *nokeb* means uttering His name (the Tetragrammaton)? Tanḥ. Emor 24 התחיל לְנַקּוֹב וכ׳ he began to pronounce the Name and curse Him.—[Midr. Till. to Ps. I ונקובות ירדים; ed. Bub. נקרבת ירק, read: קְנִיבָת יָרָק, v. קְנִיבָה.]

Nif. נִקַּב, נִיקַּב *to be perforated, punctured.* Ḥull. III, 1 הריאה שניקבה if a lung is found to be perforated. Ib. עד שתיגָּקֵב וכ׳ until the puncture reaches &c. Ib. 43ᵃ נ׳ זה בלא זה if only one of the two is perforated. Bekh. 44ᵇ אם נקבו זה וכ׳ if there is a perforation going from one channel to the other; a. fr.

נָקֵב ch. same, *to perforate.* Targ. II Kings XII, 10; a. fr.—Ḥull. 48ᵃ אי הואי נָקֵיב וכ׳ whether this lobe is perforated or the other; a. e.

Pa. נַקֵּיב same. Ib.ᵇ נקיבי ואתאי נַקֵּיב the needle perforated (the entrails) and came into the lungs.

Ithpe. אִיתְנַקֵּיב *to be perforated* Ib. Ib. 45ᵃ; a. e.

נֶקֶב m. (b. h.; preced.) *hole, perforation, incision.* Ḥull. 45ᵃ נ׳ אחד ארוך one lengthy incision; a. fr.—*Pl.* נְקָבִין, נְקָבִים. Ib. נ׳ שיש בהן חסרון perforations connected with loss of substance (holes); נ׳ שאין בהן חסרון mere punctures. Bekh. 44ᵇ שני נ׳ יש בו וכ׳ two channels are in the membrum. Gen. R. s. 1, beg.; a. fr.—Esp. *the organs of the extremities, urinary organ* &c. Tosef. Ber. II, 18 ויהא צריך לנְקֵבָיו when needing to ease himself; Ber. 23ᵃ; Y. Meg. I, 71ᶜ לנְקוּבָיו. Sabb. 152ᵃ; a. fr.

נוּ׳, נִי׳, נִקְבָּא ch. same. Lev. R. s. 12 חזא נ׳ בחרעא saw a hole in the door. Sabb. 90ᵃ בנ׳ דמרגניתא in the cavity wherein the pearl is seated; a. e.—*Pl.* נִיקְבִין, נָקְבִין, constr. נִי׳, נִקְבֵי. Targ. Ez. XXVIII, 13 נָקְ (ed. Lag. נִיקְ). Targ. II Chr. XXXIII, 11; a. e.—Nidd. 62ᵃ מרגניתא׳ נ׳, v. supra; a. e.

נָקֵי׳, נְקֵבָה f. (b. h.; preced. wds.) *female sex, female; female gender.* Nidd. III, 2, a. fr. תשב לנ׳ she must observe the laws of cleanness for the birth of a female child (Lev. XII, 5). Ib. 31ᵇ, v. נָקֵי I; a. v. fr.—לשון נ׳ feminine gender. Kidd. 2ᵇ, v. זָכָר; a. fr.—Y. Yeb. VIII, end, 9ᵈ ממקום נ׳, v. next w.—*Pl.* נָקֵי׳, נְקֵבוֹת. Kidd. 82ᵇ; a. v. fr.—Succ. 12ᵇ חצין נ׳, v. חֵץ.

נָקֵי׳, נְקֵבוּת f. (preced.) 1) *female genitals, female sex.* Snh. 82ᵇ; (Y. ib. X, 28ᵈ bot., a. e. קבה). Yeb. 83ᵇ בנ׳ שלו

at his (the hermaphrodite's) female organ; (Y. ib. VIII, end, 9d מקום נְקֵירָבְתָּהּ). Ib. צד נְקֵירְבוּתוֹ (ed. Krot. נְקֵירְבָתוֹ) inasmuch as he is a female, v. זְכָרוּת.—2) *the broadside of a double tool.* Bets. 31b, v. זְכָרוּת.

נְקַבְתָּא, נְקֵבְתָּא, v. נְקִיפְתָּא.

נָקַד I (cmp. קָדַר) *to sting, point, puncture, break through.* Y. Keth. II, 26b bot. לבי נוֹקְדִינִי my conscience stings me (I am afraid that I may have sinned); Y. Yeb. X, 11a top נוקרינני (corr. acc.). Gitt. 56a (play on נוֹקְרִימוֹן) שֶׁנָּקְדָה לוֹ חַמָּה בְּעַבּוּרוֹ for his sake did the sun break through again (after being obscured); Yalk. Deut. 809; Taan. 20a Ms. M. (ed. שנקדרה). Ib. אילו לא נ׳ החמה Ms. M. (ed. נקדרה). [Ib. שלשה נקדה Ms. M. (ed. נקדמה, read, as Ab. Zar. 25a: עמדה.]—2) (Massorah) *to dot, mark with diacritical points.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV, כבר נָקְדוּהוּ עליהן I (Ezra) have marked these words with dots.—Part. pass. נָקוּד. Ib. נ׳ על ר׳ שבירנין there is a dot over the Yod of *benekhah* (Gen. XVI, 6). Snh. 43b למה נ׳ על לנו וכ׳ why are there dots over *lanu* &c. (Deut. XXIX, 28)? Pes. IX, 2 לפיכך נ׳ על וכ׳ therefore the Hé (of רחקה, Num. IX, 10) is marked &c.; a. fr.

Nif. נִיקַּד *to be spotted.* Maasr. I, 3 החרובים משיִּנָּקְדוּ carobs are subject to tithes as soon as they get dark spots; Y. ib. 48d bot. משיִּנָּקְדוּ.

נָקַד II (dialect. interch. with נָקַר) *to be clean,* v. נָקַר II.

נָקַד ch. same, v. נְקַר.

נַקְדָּן m. (v. נוֹקֵד) *herder.* Lev. R. s. 1 אין גנאי .. נַקְדּוּתוֹ it is not beneath a king's dignity to speak with his herder (the Lord spoke to Noah).—Y. Ber. I, 3c bot. (ref. to I Kings VIII, 54) כגון הדיין נקדים היה עומד (Var. נקריס; corr. acc.) Solomon stood before the Lord like a herder (giving an account of the Temple expenses), expl. by R. El. bar A. ככפים הללו וכ׳.

נקדים, v. preced.

נַקְדִימוֹן pr. n. m. *Nakdimon* (Nicodemus) ben Gorion, a wealthy citizen of Jerusalem during the siege by Vespasian and Titus. Gitt. 56a. Taan. 20a (ed. Pes. נִיקוֹדִימוֹן); Ab. Zar. 25a; Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 21. Gen. R. s. 42. Lam. R. to I, 16; Pesik. R. s. 29—30—30.

נוֹקְדָן, נַקְדָּן m. (נָקַד I) *a punctilious person, caviller.* Der. Er. Zuta ch. VI נ׳.—*Pl.* נַקְדָנִין, נוֹקְדָן׳. Tosef. Ber. V, 18 והנוֹ׳ תופשין וכ׳ ed. Zuck. (Var. והנקר׳) the cavillers (overscrupulous) take him to task for it; Y. ib. VII, 11c top חנו׳ (ed. Lehm. חנוקרנין); Bab. ib. 50a נקד׳ (Ar. נקר׳), v. נַקְדָן.

נוֹקְדָנָא, נַקְדָּנָא ch. same. Y. Ber. VII, 11c top בגין דרצונוה ... נו׳ (ed. Lehm. נוקר׳) because R. .. called R. .... a caviller.—*Pl.* נַקְדָנֵי. Ned. 49b דהוצל הלין נ׳ those fastidious persons of Hutzal.

נָקָה I f., v. נְאָקָה II.

נָקָה II *to be clean,* v. נקי.

נָקוּב m., pl. נְקוּבִים, v. נָקַב a. נָקֵב.

נְקוּבָא m. ch. = h. נְקוּבָה, v. נָקַב.—*Pl.* נְקוּבֵי. Ḥull. 42b נ׳ תמניא הוו there are eight cases of perforations (which cause the animal so afflicted to be declared *ṭ'refah*). Ib. 54b.

נְקוּבָה f., 1) v. נָקַב.—2) בֵּית נ׳ *anus, buttock.* Pes. VII, 1 בית נְקוּבָתוֹ; a. e.

נְקִיבָתָא, v. נְקִיפְתָּא.

נָקִיד, v. נִיקּוּד.

נָקוֹד m. (b. h. נָקֹד; נָקַד I) *speckled.*—*Pl.* נְקוּדִים. Tanḥ. Vayetsé 11 הרי מתחפך עליו מן העקודים לנ׳ ומן חנ׳ וכ׳ he turned around (changing his wages) from the ring-streaked to the speckled and from the speckled to the ring-streaked; a. e.

נְקוּדָה f. (b. h. נְקֻדָּה; preced.) *point, dot, drop.* Y. Sabb. VII, 10d top יש שהוא כותב נ׳ אחת וכ׳ sometimes a man writes one dot (a touch of the pen by which a Daleth is changed into a Resh &c.). Y. Ḥag. II, 77c והוא מראה להן בנ׳ (של מעלן) וכ׳ and it (the letter Beth) points with its upper stroke (saying), He above (has created me); ib. נ׳ לאחריו the projecting point (of the Beth) beneath to the right side; Pesik. R. s. 21; (Gen. R. s. 1 עוקץ); a. fr.—*Pl.* נְקוּדוֹת. Y. Gitt. II, 44b top אפי׳ עירב נ׳ even if he connected the dots (which he had dropped to form letters, v. נָקַב); a. fr.—Esp. (Massorah) *mark by diacritical dots above letters.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV אעביר נ׳ (מעליהן (not אעבור) I will remove the dots from above them. Gen. R. s. 48, v. פָּתָח; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. l. c.; Treat. Sof'rim VI, 3 עשר נ׳ בתורה there are ten passages in the Torah marked with dots; a. fr.

נְקוֹטָאֵי m. pl. (נָקַט) (*laborers*) *gathered from different places.* B. Mets. 83b (Ms. H. לְקוֹטָאֵי).

נְקוֹי, v. נִיקּוּי.

נקוניקא, נקוניא, v. נוּקְנִיקָא.

נַקּוֹסָא, נְקוֹסָא pr. n. m. *Nakosa.* B. Kam. 81b ירחורה בן נ׳ Ms. M. (ed. קנוסא); Y. Ber. II, end, 5d ed. Lehm. (ed. פפוס). Koh. R. to I, 8; VII, 26 (some ed. נקרסא).

נְקוּף, v. נִיקּוּף.

נְקוֹפָא m. (נָקַף I) *striking against, bruise.* Targ. Ps. LVI, 14 (ed. Wil. נְקִיפָא).

נַקּוּרָא, נְקוּרָא, v. sub נִיקּוּר.

נָקוּרוֹת m. pl. (נָקַר I) *those sharpening the millstones, chisellers.* Tosef. Kidd. V, 14; Kidd. 82a.

נְקוּשָׁא, v. נִיקּוּשָׁא.

נָקַז (cmp. קָזַז a. נָקַד I) *to puncture.*
Hif. הִקִּיז (mostly with דָּם) *to let blood; to be bled.*

XXXIV, 7) מנקה חוא וכ׳ he clears the repentant sinners &c. Tem. 3b. Pesik. R. s. 42 כדי לנַקּוֹת את שרה in order to clear Sarah (from suspicion); a. fr.—Part. pass. מְנוּקֶה, *pl.* מְנוּקִין *clear, clean, bare.* Snh. 49a מנ׳ מגזל innocent of robbery. Sot. 28a. Snh. 36b, a. e. מנ׳ בצדק .. כשם שב״ד מנ׳ מכל מום as the judges must be clear (from suspicion) as to righteousness, so must they be clear of every blemish (of descent). Gitt. 86a מ׳ מכל מום free from all objectionable qualities; a. e.

Nif. נִיקָה, נִיקָה, *Hithpa.* הִתְנַקֶּה *to be cleared, vindicated.* Tosef. Sot. II, 3 שנ׳ ונקתה נִקְתָה מכל פורעניות וכ׳ (v. ed. Zuck. note) the text says (Num. V, 28) 'and she shall be cleared', she shall be cleared (released) from all the evils which might come upon her deservedly (because she gave rise to suspicion through her conduct). Ib. שניקללה ניוולה (Var. שניקל) read: שנירקתה בניוולה she is released from further visitation (being sufficiently punished) by her exposure to disgrace. Pesik. R. l. c. מיתנקה ... היאך by what severe means has Sarah been vindicated!

**Hif.* הֵנָקָה *to clear, remove.* Kidd. 62a (ref. to הֵנָקִי, Num. V, 19) הַנְקִי כתיב it may be read *hanki*, clear thy life out of thy body (die, if thou art guilty); v. הָנַק.

נָקָא, נָקֵי ch. same. [Targ. Prov. XVII, 3, v. בְּקָא.]

Pa. נַקֵּי *to cleanse, clear.* Targ. Is. I, 25.—Keth. 87a נַקֵּי נפשך בשבועתא clear thyself by means of an oath. Part. pass. מְנַקֵּי. Ib. מְנַקֵּית משבועתא thou art free from the obligation of an oath.

Ithpa. אִתְנַקֵּי, אִתְנַקָּא *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4; v. נְקַר II.

נָקִי I m. (b. h.; preced.) *clean, clear; bare.* Tosef. Toh. III, 8, opp. מלוכלך. Pes. 22b (ref. to Ex. XXI, 28) as one says to his neighbor יצא פלוני נ׳ מנכסיו that man went out of his possessions empty-handed; B. Kam. 41a. Ib.b נ׳ מחצי כופר free from paying the half-fine. Taan. 23a (ref. to Job XXII, 30) דור שלא חיה נ׳ וכ׳ thou hast saved with thy prayer a generation which was not clear from sin. Y. Meg. I, 71c; Y. Ber. II, 4d top (ref. to Koh. V, 17) שמור ... שתהא טהור וכ׳ guard thy foot, that thou be pure and guiltless when thou art called to the house of God; a. fr.—Erub. 62b, a. fr. קב ונ׳ only a Kab (little in quantity), but well-sifted (v. infra).—(Adv.) נָקִי נדר נ׳ שבועה without vow (as an oath), without oath; or: cleared by means of a vow &c. Keth. 87a.—*Pl.* נְקִיִּין, נְקִיִּים. Gen. R. s. 98, v. נְקִיּוֹן. Gitt. IX, 10 נְקִיֵּי הדעת the pure-minded; a. e.—*Fem.* נְקִיָּה, נְקִיתָא. Nidd. 31b נקבה נקיה באה a female comes into the world poor (without the means of making a livelihood). Y. Maasr. II, 49d דעתו נ׳ his mind is clear (he is wise). Y. Ḥag. II, 77b top אין דעתן נ׳ their minds are not clear enough (for esoteric wisdom). Num. R. s. 9 כדי שתהיי נ׳ לבעלך וכ׳ in order that thou be clean for thy husband through these waters. Y. Shek. V, 48d bot. פת נ׳ bread of fine (sifted) flour; Pes. 37a, v. הַדְרָאָה. Kidd. 82b אומנות נ׳ וקלה a cleanly and easy trade; Tosef. ib. V, 15; a. fr.

נָקִי II m. (preced.) *a young lamb* (v. Syr. נקיא, P. Sm. 2446). Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. כֶּבֶשׂ.

Bekh. V, 2 אין נַקִּיזִין לו דם you must not bleed it; נְקִיזִין one may &c. Sabb. 129a ח׳ דם ונצטנן if one feels chilly after having been bled. Ib.b ח׳ דם וצמד if one stands up after &c. Ab. Zar. 29a. Ned. 54b אין מקיזין על וכ׳ you must not be bled after having eaten &c. Sot. 22b (expl. פרוש קיזוי) הַמַּקִּיז דם לבחלים who bleeds himself by striking against the walls (walking with closed eyes from sanctimoniousness). Ber. 60a הנכנס להַקִּיז דם he who enters (the surgeon's office) to be bled; a. fr.

נָקַז ch., *Af.* אַקִּיז same. Y. Ber. III, 5c bot. [V. הָקַז.]

נָקַט (cmp. נָקַט) *to hold in hand, take, seize.* [נקשה Pesik. B'shall., p. 81b; Yalk. Ex. 225, v. קוּשׁ.]

Pi. נִיקֵּט *to cause to hold, to procure.* Ex. R. s. 1 ומְנַקֵּט לחם שני וכ׳ (some ed. ומלקט) and provided for them two balls (breast-shaped stones); (Sot. 11b ומלקט; Yalk. Ex. 164 ומלקט; Yalk. Ez. 354 וגותן).

נָקַט ch. same (corresp. to h. אָחַז). Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—Part. act. נָקֵיט, pass. נְקִיט *holding.* Ib. VIII, 15; a. fr.—Shebu. 38b נ׳ חפצא וכ׳ he held an object in his hand (on being sworn). Ab. Zar. 30a הוה נקיט חמרא בהדיה was carrying wine with him. Ib. סירכא דגברא נְקִיטָה she holds fast (clings to) the habit of her (deceased) husband. Sanh. 5a נְקִיטְנָא רשיוהא I hold a license (to teach). M. Kat. 28a, a. e. נְקוֹט לך מיהא וכ׳ hold at least half of it in thy hand, i. e. admit as certain &c.; Snh. 90b נְקוֹטוּ (not נקוטי); a. v. fr.—Ḥull. 53a, a. fr. נְקִיטִינָן, נְקִטִינָן we hold a tradition.—Sabb. 116b top נקיט שמא וכ׳ quoted in Levy Talm. Dict. (ed. שקיל) had the reputation that &c. Gitt. 56a נְקוֹט נפשך בקצירי have thyself counted among the sick, i. e. have the report spread that thou art sick. Ḥull. 87a נקוט לי זימנא וכ׳ keep time for me &c., i. e. allow me three days' time.—Trnsf. *to contract a habit.* B. Kam. 57a, v. נִיגְרָא.

Af. אַקִּיט, אַקִּיט, *Pa.* נַקֵּיט 1) *to cause to hold, to give, hand.* Targ. II Esth. IV, 16.—Pes. 110a מְנַקְּבָא ליה אימיה וכ׳ (not מנקיט, v. Rabb. D. S. a. l. note) his mother was ready to hand him two cups. Ib. מַנְקֵיט ליה וכ׳ (or מְנַקֵּיט) his servant was ready to hand him &c. B. Kam. 85b לאַנְקוֹטֵי׳ה גווניא דבישרי׳ה to make him regain the natural color of flesh; a. e.—B. Bath. 22a נַקֵּיט ליה שוקא make him take the market, i. e. give him the monopoly of sale.—2) *to pick up, gather.* Ned. 50a וכ׳ (read מְנַקְּבָא) חוה קא מנקיט (חוה .. she picked the straw out of his hair.—3) *to cause to contract a habit, train.* B. Kam. 118b; B. Bath. 88a וכ׳ אַנְקְטֵי׳נְהוּ, v. נִיגְרָא.—4) **to carry.* Targ. Y. Ex. XXI, 37 אַקְטֵי׳רַת בגבותי׳ה he carried it (on his shoulder) when he stole it.

Ithpe. אִתְנַקֵּיט *to receive.* Yeb. 42b מִתְנַקֵּיט ואזיל הלכתא וכ׳ received instruction from him while walking.

נַקְטֵמוֹן, v. נִיקְטֵ׳מוֹן.

נָקָה, נקי (b. h.) [*to be rubbed off, be white,*] *to be clean, clear* (cmp. זָכָה).

Pi. נִיקָּה 1) *to cleanse.* Ex. R. s. 1 ומְנַקָּה אותם and cleansed them (the new-born); Yalk. ib. 164; Yalk. Ez. 354; (Sot. 11b מנקיר). B. Kam. 93b פשתן ונִיקְּקָהוּ if he stole flax and cleansed (bleached) it; Tosef. ib. X, 2; a. e.—2) *to clear, let go unpunished.* Yoma 86a (ref. to Ex.

נָקַי, v. נָקַאי.

נְקִיבוּת, נְקֵבָה, v. sub נְקֵב׳.—[נקיבת ירק, Midr. Till. to Ps. I ed. Bub., v. קְנִיבָה.]

נָקִיד pr. n. (נָקַד II) *Nakid* (*Cleanliness*). Pes. 111ª, v. אִיסְרָא.

נְקִידָא c. (preced.) *pure, clear.* Gitt. 69ª bot. חמרא נ׳ clear (not dark) wine.—*Pl.* נְקִידֵי. Sabb. 110ᵇ מוניני נ׳ Ms. O. (Ar. דנקידי; ed. דנקידי) clear fish-brine, v. נְקִירָא.

נְקִידָה, v. נָקַד I.

נְקִיוֹן, נִי׳, נְקָן m. (b. h.; נָקָה) *purity, innocence; clearness.* Ruth R. to I, 1 (play on ולבן שנים וכ׳, Gen. XLIX, 12) שהיו סודרין ... בְּשִׁנַּיִם עד שחיו מוציאין אותה בנ׳ כחלב (the Sanhedrin) that used to discuss the points of law in couples (v. Snh. V, 5), until they brought them out with a clearness like that of milk; Gen. R. s. 98 שהיו .. בשינים עד שחן מוציאין אותן נְקִיִּים כחלב (read בְּשִׁנַּיִם).

נְקִיוּת f. (preced.) 1) *cleanliness.* Yeb. 46ᵇ ודילמא נ׳ בעלמא perhaps mere cleanliness of appearance is intended? (not levitical purification). Sot. IX, 15; Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Ab. Zar. 20ᵇ זרזוזת מביאה לידי נ׳ zeal leads to cleanliness, נ׳ מביאה וכ׳ cleanliness leads to levitical purity. Y. Pes. VII, 35ᵇ bot. אינה אלא נ׳ it is a mere matter of cleanliness.—2) *innocence, expiation.* Tem. 3ᵇ נ׳ ואימא .. כלל may I not say, it means that there is no expiation for him?; a. e.—3) *respectability, dignity.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV מיתפרנס בנ׳ he will make a decent living (not be dependent on charity). Gen. R. s. 99; a. e.

נַקְיוּתָא or נְקִיוּתָא ch. same, *cleanliness*; v. מְנַקְרוּתָא.

נָקִיט נְקִיטָה m., נְקִיטָה f. (קוּט) [*shrinking,*] *feeling aversion, disgusted.* Pesik. Dibré, p. 111ª ונפשו נ׳ עליו ממנה and he has a disgust for it; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 קנרטה (corr. acc.); v. קָנִיט.

נָקְטָא, נָקִיט, נָקִיט, v. נָקַט.

נָקְטָה, נָקִיטָא m. (read: נִיקֵי, νικᾶτα, Vocat. of νικήτης) *O, conqueror!* Lam. R. introd. (R. Josh. 2), v. נְרַבְּרִין; Lev. R. s. 22 נ׳ ברבריא.

נְקִיָּה, v. נָקִי I.

נְקִימָה f. (נָקַם) *revenge, retaliation; use of the root* נקם. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; Yoma 23ª (defining the difference between נ׳ and נְטִירָה). Snh. 52ᵇ נ׳ זו סייף *n'kimah* (Ex. XXI, 20) means putting to death by the sword; Y. ib. VI, 24ᵇ bot.

נְקִיפָא, v. נְקוֹפָא.

בֵּית נְ׳, נְקִיפִי pr. n. gent. *Beth N'kifé.* Y. Yeb. I, 3ª bot. קוֹפָאֵי; v. משפחת בית נ׳.

נְ׳ דְּעִיּוֹן, נְקִיפְתָּא pr. n. pl. *N'kifta* (*Hollow*) *of Iyon* (Merǧ Ayun), in the north of Palestine (v. Hildesh. Beitr., p. 37, sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 (Var. נְקוּבְ׳, נְקִירְ׳, נְקִבְתָּא); Sifré Deut. 51 נקבתה רעיון; Y. Shebi. VI, 36ᶜ נוקב׳ דעיון; Yalk. Deut. 874 נקיב׳ רעוין (corr. acc.).

נָקִיק m. (b. h.; cmp. נקע) *cleft.* Yalk. Cant. 986 ... לחינה ונכנסה לנ׳ הסלע like a dove that, fleeing before a hawk, entered the cleft of a rock.—*Pl.* נְקִיקִים, constr. נְקִיקֵי. Tosef. Zab. II, 9; Pes. 81ᵇ; a. e.

נָקִירָא m., pl. נְקִירֵי (נָקַר I) 1) name of *small birds* (*pickers*). Sabb. 110ᵇ מונינו דנ׳ brine of small birds; v. נְקִירָא.—2) *bite,* v. נְקִירָא.

נְקִירָה f. (preced.) *picking, bite.* Toh. III, 8 קִירַת תרנגולים (Ar. נְקַרַת) traces of hens' pickings.

נְקִירְתָּא f. (preced. wds.; cmp. b. h. נְקָרָה) *cave, underground passage.* Ab. Zar. 10ᵇ נְקִירְתָּא.—*Pl.* נְקִירָתָא. Targ. Job XXX, 6 (h. text חֹרֵי).—Ber. 54ᵇ top (Ms. M. נחורתא); Yalk. Num. 764.

נְקִישׁ, v. נָקַשׁ.

נְקִישָׁא, v. נְקָשָׁא.

נַקְלָבָס, v. sub נִיקְ׳.

נְקְלָה, v. אִינְקְלַי II.

נִקְלוֹגוֹס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נְקְלָוֹס, v. sub נִיקְ׳.

נַקְלָטִין m. pl. ch. = next w. Targ. Esth. I, 6.

נַקְלִיטִין m. pl. (קָלַט, cmp. נָזִיר fr. זוּר) [*retirement*] *the poles of the bedstead, connected by a cross-pole* over which a net is spread so as to form a slanting cover, *curtain-frame.* Kel. XII, 2. Ib. XVIII, 3 נַקְלִיטֵי הַמִּטָּה; Succ. I, 3; Y. ib. 52ᵇ bot. נִיקְלִיטֵי. Bab. ib. 10ᵇ נ׳ שנים וכ׳ *nakliṭin* means a frame with two poles (one on each side), *ḳinofoth,* one with four poles; a. fr.

נָקַם (b. h.; cmp. קוּם) 1) *to take revenge.* Sabb. 63ª נוקם ונוטר כנחש revengeful and grudge-bearing like a serpent. Yoma 23ª; a. fr.—2) *to be hostile, do evil.* Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 מה שנקמו, v. נְקָמָה.

נְקַם ch. same. Targ. Lev. XIX, 18.
Ithpa. אִתְנְקַם *to be punished.* Targ. Y. II Ex. XXI, 20.

נְקַמְתָּא, נְקָמָא f. (preced.) *revenge; judgment.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 43 (ed. Amst. נְקָמָא); Y. II (ed. Amst. נְקַמְתָּא). Targ. Y. II ib. 35.

נְקָמָה f. h. (b. h.) same. Ber. 33ª (ref. to Ps. XCIV, 1) גדולה נ׳ וכ׳ divine judgment is something great, for it is placed between two divine names. Ex. R. s. 20 עד שאנקום מֵקַיָּמָן וכ׳ until I execute judgment for the slaughter of the Ephraimites. Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 איזו דויא נ׳ ... מה שנקמו לישראל what revenge is meant here? ... the revenge for the evil they did to Israel. Ib. ולא נְקָמַת אדם nor will it be a revenge executed by man; a. fr.—*Pl.* נְקָמוֹת. Ib. כל הנ׳ האילו יש וכ׳ all these retaliations are reserved with the Lord for the wicked; a. e.—[Ber. l. c. שיתי נ

חללו וכ׳ why these two judgments (*n'kamah* in the plural)?; v., however, הוֹפָעָה.]

נַקְמָן m. (preced.) *revengeful.* Gen. R. s. 99, end כשם שנחש נ׳ וכ׳ as the serpent is revengeful, so was Samson.

נְקַמְתָּא, v. נְקָמָא.

נקסטן, v. פִּיקְסִינוֹן.

נַקָּע m. (cmp. נָקִיק) *cleft, cavity, ravine.* Kil. V, 4. Tosef. Erub. III (II), 3; a. e.—*Pl.* נְקָעִים. B. Bath. VII, 1. Ib. 103[a]; Kidd. 61[a] נ׳ מלאים מים ravines filled with water; v. נָאגָא.—Y. Sabb. VII, 10[a] top נ׳ שחחת הזחים cavities under olive trees; cmp. אוּגָּא.

נָקַף I (b. h.; cmp. גנף) *to bring in close contact; to knock, strike against, wound.* Ḥull. 7[b] אין אדם נוֹקֵף וכ׳ no one on earth bruises his finger, unless it is decreed &c. Ber. 7[b]; Meg. 6[b] מי שלבו נוֹקְפוֹ he whom his heart smites (who has no clear conscience). Nidd. 3[b], a. e. לבו נוקפו ופירש he may have scruples and separate himself entirely from his wife. Midr. Till. to Ps. IX, v. נָקַף.—Maas. Sh. V, 15; Sot. IX, 10 הנוֹקְפִים those who knocked the sacrifices on their heads; expl. ib. 48[a]; Y. ib. IX, 24[a] bot.—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה; *pl.* נְקוּפִין, נְקוּפִים; נְקוּפוֹת. Tosef. Ḥull. III, 24 ביצים נ׳ לקערה eggs cracked open into a dish (Ḥull. 64[a] טרופות).

Hif. הִקִּיף, חִנְקִיף 1) *to cause a knocking together.* Sot. 22[b] (expl. נקפי) המַנְקִיף את רגליו he who knocks his feet against each other (by his mincing walk; Rashi: who causes his feet to strike against objects on the road); cmp. נָקַשׁ.—2) *to bring closely together.* Bekh. VII, 6 שמַקִּיף, v. נָקַשׁ. Nidd. X, 7 ומַקֶּפֶת and brings the vessel which contains the Ḥallah near the dough; T'bul Yom IV, 3, sq. Bets. IV, 5 ואין מַקִּיפִין שתי וכ׳ and you must not move two wine vessels together to put upon them &c.—Esp. (ritual law, in examining an organic defect found in a slaughtered animal) *to create a defect similar and near to the one found,* in order to ascertain whether the latter was not the result of an accident after slaughtering; in gen. *to compare.* Ḥull. 50[a] מַקִּיפִים בבני מעים we may compare defects in entrails in which was found a perforation the origin of which is doubtful by making a hole next to it. Ib. מקיפין בקנה we may compare defects in windpipes; a. fr.—Kidd. 40[a] אין מקיפין בחילול השם no comparing (balancing of sins against good deeds) is granted when the Name of God is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף II).—*Part. pass.* מוּקָף *brought near.* Erub. 30[b]; Ḥull. 7[a]; a. fr. לתרום שלא מן המ׳ to take T'rumah out of a mass which is not in close neighborhood of those products which are to be redeemed; Bicc. II, 5; Ter. IV, 3; a. e.

נָקַף ch. same, *to strike, knock, push down.* Targ. Ps. CXL, 5. Targ. O. Ex. XXXIV, 20 ותיקְפִיר ed. Berl. (oth. ed., a Y. ותַנְקֵי; ed. Vien. ותַנְקֵי). *Af.*; h. text וערפתו). Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. ונקי, *Af.*); a. e.—Part. pass. נָקִיף; f. נְקִיפָא. Ib. 6 (O. ed. Vien. נְקִיפְתָּא).—Erub. 53[b] (enigmatic speech) עלת נָקְפָה בכד ידאון וכ׳ the ladle strikes against the jug, shall the eagles fly to their nests (the wine is gone, shall the students go home)?

Pa. נַקֵּף same. Targ. Ps. CXL, 12 (Ms. *Pe.*).—Part. pass. מְנַקָּף. Ber. 6[a] כרעי דמְנַקְּפֵי bruised feet; Yoma 53[a], v. נָגַף.

Af. אַנְקֵף, אַקֵּף 1) same; v. supra.—2) *to knock the feet against each other, to mince* (v. preced. *Hif.*). Targ. Is. III, 16 (h. text שָׂפַף).—2) *to compare defects* (v. preced. *Hif.*). Ḥull. 50[a] אַקְפִירְנְהוּ ולא וכ׳ they compared them, and they did not look alike.

Ithpa. אִתְנַקַּף *to knock against, to stumble.* Targ. II Esth. IV, 13.—Yoma l. c. מִיזְּנַקְּפִין Ar. ed. Koh., v. נָגַף.

נָקַף II (b. h.; cmp. קוּף a. נָקַב) *to circle; to bore.*—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה. Gen. R. s. 100, v. נָקַב.

Hif. הִקִּיף 1) *to surround.* Erub. I, 8 (15[b]) (ב)כלי והקיפוּהָ בחמה and they surrounded it (the camp) with utensils of travel (wagons, saddles &c.). Ib. 9 מַקִּיפִין שלשה וכ׳ you may surround the camp with three ropes &c. (for Sabbath purposes). Ib. 53[b] מצאתי שמקיפין אותה גנות וכ׳ I found that gardens and orchards surrounded the town (making it inaccessible); a. fr.—2) *to cause to go around.* Mekh. B'shall. s. 1 אַקִּיפֵם במדבר וכ׳ I shall make them go around in the desert forty years; ib. הריני מַקִּיפָן וכ׳ until he has grown hair around &c., v. זָקָן.—3) *to cut all around,* esp. (with ref. to Lev. XIX, 27) *to cut around the corners of the hair of the head.* Naz. 57[b] אחד המַקִּיף ואחד חניקף he who cuts and he whose hair is cut are alike guilty; a. fr.—4) *to sell on terms* (v. תַּקְפָּה), *to lend.* Ab. III, 16 החנוני מַקִּיף the shopkeeper allows credit (the Lord is long-suffering). B. Kam. 79[a] top גנב וה׳ if he stole an animal and sold it on credit (and has received no pay); a. fr.—Kidd. 40[a] אין מַקִּיפִין וכ׳ no loan on time is granted (no chance for repentance is allowed), when the Name of the Lord is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף I).

Hof. הוּקַף *to be surrounded.* Arakh. 33[b]; Meg. 3[b] שה׳ ולבסוף וכ׳ it was surrounded (a fort was built) and then settled; a. fr.—Part. מוּקָף; f. מוּקֶפֶת; *pl.* מוּקָפִין; מוּקָפוֹת. Ib. I, 1 חמ׳ חומה וכ׳ fortified since the days of Joshua. Ib. 2[b]. Ib. 4[b]. Gen. R. s. 39, v. פָּתִיל; a. fr.—Mekh. B'shall., s. 1 מוקפות *semicircular.*

Nif. נִיקַּף *to have one's hair cut all around.* Naz. l. c., v. supra. Ib. כל הרוצה דמ׳ מיחייב וכ׳ whenever he who has his hair cut &c. is punishable (is not a minor or a woman), the cutter is punishable; a. e.

Pi. נִקֵּף 1) *to collect fruit which remained in the crown of the tree* (v. נִיקּוּף II), *to glean olives* (corresp. to פֵּאָה, Deut. XXIV, 20). Gitt. V, 8 מה שתחתיו גזל . . . עני חמְנַקֵּף when the poor man does the gleaning on the top of the olive tree, what falls down under him is forbidden to any other person; Y. ed. חמנ׳ בראש חזית גזל (corr. acc.; v. ib. 47[c] top).—2) *to cut all around, trim.* B. Kam. 119[b]; Tosef. ib. XI, 18 מְנַקְּפֵי הירגין those who trim shrubs. Ib. השוכר . . . לנַקֵּף עמו וכ׳ if one hires a laborer to help him trim &c.

נְקַף ch. same.—*Af.* אַקֵּף as preced. *Hif.* Targ. Jud. XI, 18.—Targ. Lev. XIX, 27; a. fr. Part. pass. מַקֵּף (=h. מוּקָף, v. preced. *Hof.*). Ib. XXV, 31. Targ. Is. XXIX, 2; a. fr.—Snh. 69[a] מקמירה מלמקיף זקן before his hair around the genitals is grown.—Y. Ber. IX, 14[b] bot., a. e. (expl. נקפי) אמקיף לי וכ׳ (the Pharisee that says,) Lend me that I may do a certain pious work; a. fr.

נֶקֶף m. (נָקַף I) 1) *bruise.*—*Pl.* נְקָפִים. Sabb. 62^{b} (expl. נקפה, Is. III, 24); Yalk. Is. 264.—2) *beating* (of the heart), *scruples, doubt.* Midr. Till. to Ps. IX, 2 שלא יהא בלבי נ׳ that there be no struggle in my heart (ed. Bub., a. Yalk. ib. 642: שלא יהא לבי נוקף, v. נָקַף I).

נָקְפָתָא, v. נָקַף I.

נַקְפָּי, נַקָּפִי m. (נקף) *knocker,* or *borrower,* an opprobrious epithet for a sort of sanctimonious Pharisees. Sot. 22^{b}, v. נָקַף I; Y. ib. V, 20^{c} bot.; Y. Ber. IX, 14^{b} bot., v. נָקַף II.

נַקְצָא m. (קצץ) *piece, splinter.* Targ. Prov. XXVI, 8 נ׳ דטסא ed. (ed. Lag. a. oth. ניסקא, transp. of ניקסא, cmp. קִיסָא) a splinter of foil (*mica*; h. text צרור אבן).

נָקַר I (b. h.; cmp. קָרַר I) 1) *to dig, chisel,* esp. *to whet a millstone.* M. Kat. 10^{a} נוֹקְרִין ריחים וכ׳ you may roughen a millstone during the festive week. Sot. 46^{b} ולִנְקוֹר, v. infra.—2) *to bore, perforate; to put out.* Sabb. 130^{a} יְנַקְּרוּ את מוחו they shall perforate (or put out) his brain. Sot. I, 8 נָקְרוּ פלשתים וכ׳ (or נִקְּרוּ) the Philistines put out his eyes; a. e.—3) (of birds, mice, serpents &c.) *to pick, gnaw at.* Tosef. Ter. VII, 17. Y. ib. III, beg. 42^{a} בשראו אותו נוקר when they saw the bird pick; a. fr.—[Y. Yeb. X, 11^{a} top לבני נוקריני, v. נָקַד I.]—Part. pass. נָקוּר; *pl.* נְקוּרִין, נְקִירִים. Y. Ter. l. c. Tosef. l. c. חיו שבא נ׳ may be they were already picked at (by birds); a. e.

Pi. נִיקֵּר same. M. Kat. l. c. מְנַקְּרִין ריחים, v. supra. Sot. IX, 5 ולנַקֵּר שם וכ׳ (ib. 46^{b} ולנקור) and to chisel stones there.—Pes. 8^{b} תרנגולתך מְנַקֶּרֶת וכ׳ (not מנקר) thy hen shall be picking in the dunghill &c. Toh. IV, 3 חיו מְנַקְּרִין בחן וכ׳ if they have been picking them (the pieces of carrion) on the ground; a. e.

Nif. נִיקַּר *to be picked at.* Y. Ter. VIII, 45^{c} top תאנים שניקרו ... figs or grapes which have been picked at.

נָקַר ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35. Targ. I Sam. XI, 2 מֵיקַר (ed. Wil. מיקר); a. e.—Yalk. Prov. 963 דין נָקִיר וכ׳ the one (the raven) picks the eye out, and the other (the eagle) eats it; Midr. Sam. ch. VII נאקר.—Pesik. B'shall., p. 93^{b} one worm דשחירא דנָקְרָא וכ׳ which shall bite me behind the ear.—Y. Sabb. XII, beg. 13^{c} החן דנ׳ כיפין וכ׳ he who chisels stones, columns, millstones &c.; a. e.—Part. pass. נָקִיר. Kidd. 80^{b} אם אירחא דנ׳ וכ׳ if it had been picked at (by the hens after drinking of a red liquid), it would have been noticeable.

Pa. נַקֵּר same. Y. Ter. VIII, 45^{c} top חזה מְנַקְּרָא בתאניא a serpent had been biting at figs.—M. Kat. 10^{a} דקא מְנַקֵּר ריחיא (Ms. M. נָקַר) whetted millstones &c.

נָקַר II (interch. with נָקַד; cmp. נָקָה) *to be clean.* [Sifra Aḥărê, Par. 9, ch. XIII שלא תְּנַקְּרוּ 'Rabad', be not *foppish* in dress in order to attract the admiration of women; v., however, נָחַשׁ.]

Pi. נִקֵּר *to keep clean.* Ḥull. 41^{b} הרוצה לנַקֵּר וכ׳ (Ar. לְנַקֵּד) he who wishes to keep his court clean.

Hif. הִנְקִיר *to cleanse.* Sot. 11^{b} מִנְקִיר, v. נָקָה.

נָקַר ch. same; *Ithpa.* אִתְנַקַּר, *Ithpe.* אִיתְנְקַר *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4 ed. Lag. לְאִתְנַקָּרָא (Var. לְאִתְנַקְּרָא; ed. Wil. לאתנקאה; h. text למשעי).—B. Mets. 103^{b} בעינא דתיתְנָקֵד ארעאי (Ar. דתיתְנַקֵּד) I desire that my field be clear (of stubble).

נֶקֶר m. (נָקַר I) *bite, trace of a bite.* Tosef. Ter. VII, 16 נ׳ בתאנה וכ׳ if there was a bite to be seen in a fig, and it shrivelled (v. גָּרוֹגֶרֶת,—which is an indication that it was not a serpent's bite). Y. ib. VIII, 46^{a} top מקום הנ׳ אכלו they (the birds) ate from a spot which had been bitten at (by a serpent); a. e.—V. נִיקּוּר.

נִקְרָא, נַקְרָא m. (נָקַר I) 1) *cleft.*—*Pl.* נִקְרָיָא. Targ. Y. I Num. XXIV, 21 (Y. II בבקרות, read: בִּנְקָרָתָא, v. נִקְרָתָא).—2) *rag, lint.* Sabb. 134^{b} דאור נ׳ מסי Ms. O. a. Ar. (ed. הני כתיתין מסו) a compress of lint has a healing effect (and is not merely a protection).—3) *pickings, worms which hens pick.* Ab. Zar. 28^{a} נ׳ מקילקלתא (Ms. M. נִיקְרֵי *pl.*) worms from a dunghill.

נִקְרָה f. (נָקַר I) 1) *offal at chiselling, stone-dust.* Ḥull. 88^{b} נִקְרַת פסולין dust of chiselled millstones.—2) *bite.* Toh. III, 8 Ar., v. נִקְרָתָא.

נִקְרִיס, v. נַקְדוּד.

נוֹקְרָן, נַקְרָן m. (נָקַר I) [*picker,*] *carper, fault-finder.*—*Pl.* נַקְרָנִין, נַקְרָנִים, נ׳. Y. Snh. X, 28^{d} bot.; Num. R. s. 20, end; Sifré Num. 131 התקרנים (some ed. התיקר׳; corr. acc.); Yalk. ib. 771 נקדנין (some ed. נקרבין; corr. acc.).—V. נַקְרָן.

נַקְרְתָא, v. נִקְרָתָא.

נָקַשׁ (v. תְּקַשְׁקֵשׁ I) *to strike against; to touch closely.* Bekh. VII, 6 (45^{a}) (expl. עיקל) כל שמקיש ... נוקשות וכ׳ (Mish. ed. נושקות) he whose legs do not touch each other when he puts his feet together. Meg. 12^{b}, v. infra.

Hif. הִקְשִׁישׁ 1) *to cause striking against; to knock.* Bekh. l. c. (44^{b}) המַקְשִׁישׁ בקרסוליו וכ׳ he who knocks his ankle-bones against each other (in walking, because his legs are bent outward), or rubs his legs against each other (his feet being bent outward). Midr. Sam. ch. IX מַקְשֶׁשֶׁת ברגליה ומקשת בקרנית she knocks (creates a loud sound) with her feet and with her horns. Zab. IV, 1, sq. ה׳ על וכ׳ if he knocked against &c. Meg. 12^{b} (play on בן קיש, Esth. II, 5) שה׳ על וכ׳ (Ms. M. שנָקַשׁ) he (Mordecai) knocked at the gates of mercy &c.; a. fr.—Esp. (cmp. נָגַן, נָבָה) *to strike an instrument, play.* Tam. VII, 3. Gen. R. s. 18 (play on חפצם, Gen. II, 23) עתידה להַקְשִׁישׁ עלי כזוג ('Rashi': לקשקש) she is destined to be loud against me like a bell. Pesik. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. CXXXVII אני מבקש שתעמדו ותַקְשִׁישׁו ... כנרך שחייתם מַקְשִׁישִׁין וכ׳ I desire that you play on the cithern before me and the idol, as you played before your God. Ib. אנו עומדים להַקְשִׁישׁ וכ׳ shall we stand playing before this dwarf (Nebuchadnezzar) and this idol? Ib. to Ps. XCII, end (play on יקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מקישין בחוף לעכו״ם they struck the timbrel before idols; Yalk. Chr. 1073; Gen. R. s. 61 מקשין ביח׳ (corr. acc.).—2) (cmp. נָקַם) *to bring under the same category by juxtaposition, to compare.* Kidd. 5^{a}, a. fr. (ref. to ויצאה מקיש חויה וחיתה a. in the same verse, Deut. XXIV, 2) לויציאה, v. חָוְיָה. Snh. 60^{b} (ref. to Ex. XXII, 19 a. XXXIV, 14) זבוחה לתַקְשִׁישׁ אלוה ... בכלל slaughtering for the idol would have been included in worshipping, and why is it singled out? To compare all other idolatrous functions

with it: as slaughtering is a function performed inside &c. Zeb. 5[b] הִקִּישׁוֹ הכתוב וכ׳ the text (Lev. VII, 37) places it side by side with peace offerings; a. fr.

Hof. הוּקַּשׁ *to be placed side by side, to be compared.* Ker. 3[a] (ref. to Num. XV, 29, sq.) הוּקְּשָׁה כל התורה וכ׳ all the laws of the Torah are here placed on an equality with idolatry (as regards conditions of punishment). Ib. 2[b] הוּקְּשׁוּ כל העריות כולן וכ׳ all laws concerning incest are put on an equality with &c. (Lev. XVIII, 29); a. fr.—Part. מוּקָּשׁ. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) דבר שהוא מ׳ לי something comparable with me (with the Divine Glory); Yalk. ib. 61; v. קִישׁוּת II.

נָקַשׁ ch. same, *to strike against; to knock, drive in.* Targ. II Esth. VI, 10, sq. Targ. Jud. IV, 21 (ed. Wil. נקיש); a. e.—Snh. 25[b] אנא ריעינא למִנְקַשׁ וכ׳ Ar. (ed. לִנַקּוּשֵׁי, *Pa.*; Rashi בִּנְקָשָׁא) I know better how to clap (at the pigeon-race). B. Kam. 52[b] איבעי ליה למיזל ומִינְקַשׁ עליה it was his duty to go and knock upon it (to try the soundness of the board). B. Mets. 59[a] (prov.) כְּמַשְׁלָם . . . נָקְשׁוּ ואזיל תיגרא when the barley is gone out of the pitcher, quarrel knocks and comes in; a. e.

Pa. נַקֵּשׁ same, v. supra.

Af. אַקִּישׁ 1) same. Y. B. Bath. IV, end, 15[c]; Y. Gitt. III, end, 45[b] מַקִּישִׁין על גרבא וכ׳ they knock at the vessel outside and know what is in it. Lev. R. s. 6 נסתירה . . ואַקְּשֵׁיה לארעא he took the cane and knocked it against the floor; a. e.—2) *to compare.* Targ. Job XXX, 19 (sec. Vers.).—Zeb. 5[b] מאי חזית דאַקְּשַׁת . . . אַקְּשֵׁיהּ לחטאת (ed. אַקִּישׁ) why do you compare it with peace offerings? Compare it with sin offerings; Yalk. Lev. 470. Snh. 15[a] לאַקּוּשֵׁי וכ׳ to place on an equal footing &c.; a. e.

Ithpe. אִתְנְקַשׁ *to be knocked together.* Targ. Koh. XII, 3 (of the trembling hands of the age-stricken; h. text רתחעוּ).

Ittaf. אִיתְקַשׁ *to be set side by side, be compared.* Pes. 61[a] (ref. to Ex. XII, 4) א׳ אוכלין למנויין those who partake of the Passover lamb are placed on an equal footing with those who are entered as shareholders, i. e. it must be slaughtered in behalf only of those entered and of such among them as are able to partake. Snh. 15[a] עבד א׳ לקרקעות a slave is classed with landed estate. Ib. 63[a] אִיתַּקּוּשֵׁי אִיתַּקּוּשׁ they (the bowing and the sacrificing to the idol) are legally alike; a. fr.

נָקְשָׁא m. (preced.) *knocking, rattling.* Snh. 25[b] בנ׳ תלֵיא מילתא (Ar. בִּנְקִישָׁא) the winning of the race depends on the clapping, v. preced.—V. נִיקּוּשָׁא.

נקשנון, נקשונין, v. פִּיקְסִינוֹן.

נֵר c. (b. h.; v. נוּר) *light.* Sabb. 22[b]; Men. 86[b] נר מערבי שניתנין וכ׳ the westernmost light (on the candlestick in the Temple) into which as much oil was put as all the others together contained. Sabb. 22[a] מדליקין נר מנר you may light one Ḥanuckah light on the other; a. v. fr.—Ber. 28[b], a. e. נר ישראל light of Israel (great scholar).—Ex. R. s. 36 נֵרִי my (the Lord's) light (the Law), נֵרְךָ thy (man's) light (the soul); Lev. R. s. 31 נֵרִי (the Lord's light in the Temple).—*Pl.* נֵרוֹת. Tam. VI, 1 שנו נ׳ מזרחיים (Talm. ed. שתי נ׳ מיערביים, corr. acc.) the two easternmost lights. Ib. III, 9 (30[b]) שתי נ׳ מזרחיות (Talm ed. ב׳ נ׳ מערבית, read מיערביות or מערביים); a. fr.

נָרָא m. (v. preced.) *violet* (color), *violet* (flower). Gitt. 19[b] בדקינן ליה במיא דנ׳ we examine the sheet with a violet-colored liquid (to bring out any faded writing). Ab. Zar. 28[b] אודרא דנ׳ Ar. (ed. אודרא דנדא; Ms. M. דנורא) violet-dyed wool. [R. Ḥan.: מיא דנ׳ decoction of the bark of the *pomegranate-tree*, Pers. nâr, Perl. Et. St., p. 37, sq.]

נַרְגָּא c. (transpos. of נַגְרָא, v. נַגָּרָא) *axe.* Targ. Y. Num. XXI, 35.—Ber. 54[b] שקל נ׳ בר וכ׳ Moses took an axe measuring ten cubits. Keth. 10[b], v. הִקְלָא. R. Hash. 13[a] שדא ביה נ׳ he swung an axe at it, i. e. disproved the opinion; Succ. 12[a]; Snh. 30[b]; Pes. 32[b]; a. e.—*Pl.* נַרְגִּין, נַרְגֵּי, נַרְגָּיָא. Targ. II Esth. I, 2 (3). Targ. Job XLI, 21 (ed. Wil. נָר׳).—Yoma 37[b]; Bets. 33[b] קחתא דנ׳ וחצדיני (Ms. M. a. Ar. נגרי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the helves of axes and adzes. Snh. 96[b] תלת . . נ׳ וכ׳ (not נרגא) three hundred mule loads of axes of iron that has power over iron (steel).

נַרְגּוֹל, v. נַרְגַּל.

נַרְגָּז, v. רָגַז.

נרגזא, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. (oth. ed. נרגזין), read: בַּר בַּגְיָא or בַּר בַּגְיִין, v. בַּגְיָא.

נַרְגִּילָא m. (Pers. nârgil, Perl. Et. St. p. 38) *cocoanut, cocoanut-palm* the bast of which is used for making ropes. Erub. 58[a], v. נְבָרָא.

נַרְגַּל (b. h.) pr. n. *Nergal,* 1) a deity of the Cutheans (v. Schr. KAT[2], p. 282, sq.). Snh. 63[b] (quoting II Kings XVII, 30 נרגול), expl. תרנגול a cock; Y. Ab. Zar. III, 42[d] top ריגלית דיעקב וריגלית דיוסף וכ׳ Nergal has the meaning of *luck* in the sense in which the Scripture speaks of the luck of Jacob (Gen. XXX, 27 בגללך, for which לרגלי in verse 30) and the luck of Joseph (ib. XXXIX, 5 בגלל), v. רַגְלָא.—2) *N. Sarezzar,* one of the princes of Nebuchadnezzar. Targ. II Esth I, 2 (3).

נַרְגַּל, v. רָגַל.

נַרְגָּן, v. רָגַן.

נֵרְדְּ m. (b. h.) *Nard,* an aromatic herb, *Valerian.* Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d], v. שִׁיבּוֹלֶת.—B. Mets. 86[a] bot. כבריז דנ׳ וכ׳ talents' worth of N. [Cant. R. to I, 12 נרדי, expl. by R. M. סרירי my ill odor, v. next w.]

נַרְדָּא, נֵרִי, ch. same, believed to smell badly. Targ. Cant. I, 12 (ed. Lag. a. oth. נידא, corr. acc.).

נַרְדִּינוֹן m. (νάρδινον, sub. μῦρον) *nard-oil.* Cant. R. to IV, 14 (expl. נֵרְדְּ ib.).

נַרְדְּשִׁיר m. (Pers. a. Arab. *nard,* also *nardshir*) *Nardshir,* name of a game, *checkers.* Keth. 61[b] Ar. (ed. נדר׳).

נרווד, Neg. VII, 4 Ar. (ed. גרוד, ed. Dehr. נדוד) pr. n. pl., prob. a corrupt fragment of בְּרוּנְדִּיסִין *Brundisium*, v. בלדסין.—(Ohol. VI, 1 Ar., v. נִדְבָּךְ.]

נָרוֹס m. (naurûz, Koh. Ar. Compl. s. v.) *narus*, the Persian and Median *New-Year's Festival*, at the vernal equinox. Y. Ab. Zar. I, 39c.

נָרוֹק, v. רָקַק.

נרמקי, Yeb. 102b top זוגי נ׳ Ar., misreading of דמוקי (ed. זוזי מוקי).

נרקוס, נרקום, v. next w.

נַרְקֵס, נַרְקִיס m. (νάρκισσος) *narcissus*, prob. *White Daffodil*. Targ. Cant. II, 1 (some ed. ברקום, corr. acc.).—Ber. 43b נרקס דגנוניתא Ar. (ed. נרקום; Ms. M. נרכום) garden narcissus, דדברא wild n.

נָרֵשׁ pr. n. pl. *Narash* (*Ners*), *Narse* in Babylonia. B. Mets. 93b גמלא דנ׳ the crossing of N. (v. גְּמָלָא). Nidd. 67b. Erub. 56a; Ḥull. 127a, v. בֵּירַאי. Yoma 81b בירי דנ׳ Beray near N.; a. e. (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 54).—B. Kam. 115a bot. נַרְשָׁא.

נַרְשָׁאָה m. (preced.) *of Narash*. Ḥull. 127a נ׳ נשקיך וכ׳ if a Narashean kissed thee, count thy teeth. B. Kam. 115a נ׳ גנב וכ׳ a Narashean stole &c. Sabb. 60a; 140a נ׳ אדא Ada of N.; a. e.—*Pl.* נַרְשָׁאֵי. B. Mets. 68a חכירי נ׳ Narashean tenancies, i. e. the owner gives a field in pledge for a debt and takes it back in tenancy, v. מַשְׁכֵּן.

נַרְתֵּק, נַרְתִּיק m. (νάρθηξ) [*narthex*, a small umbelliferous plant with a hollow pithy stalk, which may be used as a receptacle; in gen.] *case, casket*. Y. Ber. V, 9b top נַרְתִּיקוֹ של רופא a physician's medicine chest. Y. R. Hash. I, 57b. [Lam. R. to I, 9 נורתוק Vers. in Ar. (corr. acc.), v. לַבְרָטוֹן.]—Y. Erub. I, 19b bot. נרתיקו (של קרן) the pithy hollow part of the horn, opp. זַכְרִיּוּת. Gen. R. s. 6 גלגל חמה יש לו נ׳ the globe of the sun has a sheath; ib. חקב"ה מערטלו מנרתיקו (Ar. מנושתקו) the Lord will denude it of its sheath; Koh. R. to I, 5 (v. נְשָׁתֵק); Ab. Zar. 3b bot., a. e.—[Y. Yoma IV, 41d top, v. נַשְׁתֵּק.]

נַרְתֵּקָא, נַרְתִּיקָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7 sq. נרתק יד *sleeve* (h. text נעל).—*Pl.* נַרְתִּיקִין. Targ. Y. I Deut. XXV, 13 (weight-chests).

נרתיקות, Cant. R. to IV, 4 נ׳, read: נְרָתָקוֹת, v. רָתַק.

נַרְתֵּקָא, נַרְתִּיקָא, v. נַרְתִּיקָא.

נָשׁ, נָשָׁא I m.=אֱנָשׁ, only in בַּר נ׳ *son of man, human being*. Targ. Job VII, 1; 20; a. fr.—Y. Dem. I, 22a top; a. v. fr.—*Pl.* נָשָׁא, בְּנֵי נָשׁ, בְּנֵי נָשֵׁי, also בְּנֵי נָשֵׁי. Targ. Ps. LXII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 60. Y. Shek. V, end, 49b; a. fr.

נָשָׁא I f. (preced.) *woman*. Targ. Y. Deut. XXII, 5.—*Pl.* נְשִׁין, נְשָׁיָא, נָשֵׁי. Targ. Ruth I, 4. Targ. Gen. VI, 2; a. fr.—Tam. 32a מחוזא דכוליה נ׳ a place inhabited by women only. Ber. 17a הני נשי מאי זכיין Ms. M. (ed. נשים) whereby can women acquire merits? M. Kat. 28b דשכנצריב נ׳ the lamenting women of &c.; a. v. fr.—בֵּי נ׳ a) *the wife's family, father-in-law* &c.—b) *the paternal house after the father's death*. B. Bath. 12b אמצרא דבי נָשֵׁי contiguous to the estate of his father-in-law (Rashi: of his deceased father). Sabb. 23b. Ib. 156a בי נשיה in the house of his deceased father (Ms. M. נשיאה, v. גַּבָּלָא). Yeb. 35a בי נְשֵׁיהוּ their (the women's) paternal home; a. e.

נָשָׁא II, **נְשָׁא** II *to forget*, v. נשי.

נָשָׁא III m. name of a *plant* the sap of which is used as a depilatory. B. Kam. 86a סכו נ׳ וכ׳ he smeared *nashá* over it so that the hair will not grow again. Macc. 20b. Naz. 40a.—V. נֶשֶׁם.

נָשָׂא (b. h.; cmp. נָסָה) 1) *to lift up, carry*. Sot. 35a נ׳ ארון את נושאיו the Ark carried its carriers. Ab. ch. VI נושא בעול וכ׳ helps his brother to bear his yoke. Ber. III, 1 נוֹשֵׂא חמטה, v. מַשָּׂה. Meg. 9a (one of the changes in translating the Bible into Greek) נוֹשֵׂא בני אדם a carrier of men (for חַמֹּר, Ex. IV, 20); a. v. fr.—Pesik. R. s. 6 אני מרומם ונושא I will raise and elevate their head; v. infra.—פנים—נ׳, v. כְּפָם.—נ׳ *to lift up the face, to respect, favor, spare, be partial*. Ḥag. 14a (expl. נשוא פנים, Is. III, 3) זה שנושאין פ׳ לדורו בעבורו he for whose sake his generation is favored in heaven. Sabb. 13b שלא נ׳ פ׳ לתורה who spared him not for the sake of his scholarship. Yoma 87a שנשאו לו פ׳ בעה"ז that indulgence was shown him (by the Lord) in this world. Num. R. s. 11 לא אֶשָּׂא פ׳ מפניך shall I not favor thee for thy own sake? Ib. כשם שהם נושאין לו׳ וכ׳ as they (the Israelites) honor me (by saying grace even after a scanty meal), so do I favor them; a. fr.—נ׳ נפש אל *to lift up the soul to, to long for*. Midr. Till. to Ps. XXV, 1 למה אתה נושא נפשך אלי why dost thou lift up thy soul to me (why dost thou depend on me)?; Yalk. ib. 701.—נ׳ קרבן *to offer up a sacrifice*. Ib. 702 אדם חוטא ונושא ק׳ if a man sinned, he offered &c.; Midr. Till. l. c. נושא ומביא ק׳ (corr. acc.)—Part. pass. נָשׂוּא, f. נְשׂוּאָה &c. Ib. עכשו חרר נפשנו נ׳ לך . . . now that we have no sacrifices, our soul is lifted up to thee.—2) *to lift, remove*. Pesik. R. l. c. (ref. to the double meaning of נ׳, *to raise* a. *to remove*) לכו שָׂאוּ את ראשו go and remove (or lift up) his head; a. fr.—נ׳ עון *to forgive*. Y. Snh. X, beg., 27c (ref. to Ex. XXXIV, 7) נושא עוונות אין וכ׳ the text does not say, 'removing iniquities', but 'removing iniquity', the Lord takes away (from the scales) one bond of man's sins, and the merits prevail &c.; Y. Peah I, 16b bot. (corr. acc.); Yalk. Ex. 400; v. שָׁטַר. Pesik. R. s. 45; a. e.—3) *to take*, esp. נ׳ ונתן *to take and give, to deal; to transact, argue*. Sabb. 31a נָשָׂאתָ ונתת באמונה hast thou (while on earth) been dealing honestly? B. Mets. 48a הנושא ונותן בדברים he who concludes a bargain verbally. Tanḥ. Sh'moth 18 כשם שנושאין ונותנין בהלכה וכ׳ as well as they debate on the law below, so do they above. Ib. שנושאין ונותנין בדין וכ׳ they argue in court, and the Lord argues with them; a. fr.—4) נ׳ אשה, or נ׳ *to take a wife into one's house, to marry*. Keth. II, 1 בתולה נָשָׂאתַנִי thou hast married me as a virgin; אלמנה נָשָׂאתָ I married thee as a widow. Yeb. 37b לא יִשָּׂא אדם וכ׳ one may not marry in one country and go away &c. M. Kat. I, 7 אין נושאין נשים וכ׳ no marriages may take place during the festive week; a. v. fr.—*Part. pass.* נָשׂוּי (followed by accus.) *having married*; f. נְשׂוּאָה (followed by ל) *being married to*; *pl.* אֵין נְשׂוּאִים...;

נְשׂוּאוֹת. Yeb. III, 6 נכרית ואחד נ׳ one of them has married a stranger. Ib. ומתו הנ׳ את האחיות and those brothers who had married two sisters died. Ib. I, 2 (2ᵇ) . . . חירחה נשואה לאחיו Y. ed. (Mish. ed. נשואת, corr. acc.; Bab. ed. נשואות) if his daughter or . . . was married to &c.; a. fr.—Tosef. ib. VI, 5 נָשׂוּאוֹי.

Nif. נִישָּׂא 1) *to be lifted up, removed* &c. Pesik. R. l. c. כבר . . שינָּשְׂאוּ את ראשם וכ׳ it had been decreed that their head should be lifted (v. supra): turn its meaning and elevate their head.—2) f. נִישֵּׂאת, נִישֵּׂת, נִישְׂאַת, נִישָּׂא *to be married.* Keth. I, 1 בתולה נ׳ וכ׳ a virgin's marriage takes place on the fourth day of the week. Ib. V, 2 הגיע . . ולא נִשְׂאוּ if the time set for marriage expired and they were not taken in marriage. Yeb. II, 10 מותרות לינָּשֵׂא להם they may marry them. Ib. 88ᵇ הרי זו לא תִּנָּשֵׂא ואם ניסת וכ׳ she must not marry again, and if she does &c.; Keth. 22ᵇ; a. v. fr.

Hif. הִשִּׂיא 1) *to lift up, to announce by signals* (the New Moon). R. Hash. II, 2, a. e. מַשִּׂיאִין, v. מַשִּׂיאָה. Y. ib. II, 58ᵃ top אין משיאין לילי זמנו we do not raise signals in the night of the regular New Moon (from the 29th to the 30th) &c.; a. fr.—Tosef. ib. II (I), 2 מַשִּׂיעִין את החדש ed. Zuck. (מסיא, משיא׳ על) we signalize the New Moon.—2) *to transfer.* Deut. R. s. 11 (ref. to ישא, Ps. LXXV, 5) יַשִּׂיא ברכה לאחרים he will bring blessing upon others.—3) *to move, remove, pass.* Bets. III, 7 מַשִּׂיאָה על גבי חברתה he may pass one knife over the other (to whet it). Tosef. Par. X (IX), 3 הִשִּׂיאוּ לדבר אחר he diverted his mind towards another subject; Ab. Zar. II, 5. Y. ib. II, 41ᶜ bot. הירח לו להַשִּׂיאָה, v. הֶחֱשִׂיאָה.—4) *to transfer, transcribe, translate.* Tosef. Sot. VIII, 6 הִשִּׂיאוּ את הכתב וכ׳ they transcribed the inscription on the stones in seventy languages; Sot. 35ᵇ; Y. ib. VII, 21ᵈ bot.—5) *to give away in marriage; to cause to marry.* Keth. 111ᵇ כל המַשִּׂיא בתו וכ׳ he who marries his daughter to a scholar. Ib. 67ᵇ top מַשִּׂיאִין את היתומה וכ׳ we must first help the fatherless maiden to marry, and then the fatherless lad. Kidd. 29ᵃ האב חייב . . ולהַשִּׂיאוֹ אשה a father is bound to . . ., and to provide a wife for him; a. fr.

Hithpa. הִתְנַשֵּׂא *to be raised; to exalt one's self, to boast.* Ab. Zar. 44ᵃ, v. הָלַם. Ber. 63ᵇ להִתְנַשֵּׂא, v. נָבַל; a. e.

נְשָׂא ch. same, 1) *to lift up,* v. נְסָא.—2) *to bring, offer.* Pesik. B'shall., p. 90ᵇ, sq. אימיה נשא (Ms. O. נְשָׂאָה) his mother was bringing (the bread); v., however, נְסָה.—3) (neut. verb) *to move, stir.* Taan. 24ᵃ; B. Mets. 85ᵇ, v. נְשַׁב.

נְשַׁב (b. h.) *to blow.* Ber. 3ᵇ ונושְׁבָת בו . . בא (Ms. M. ומְנַשֶּׁבֶת *Pi.*) the north wind came and blew at him. Ab. III, 17 אפילו . . ונושְׁבוֹת בו even if all the winds of the world came and blew at it (to uproot it) &c.; Taan. 20ᵃ; a. fr.

Pi. נְשַׁב 1) same. Cant. R. to IV, 16. Yoma 21ᵇ; a. fr.—2) *to cause to blow.* Keth. 111ᵇ חקב״ה . . ומְנַשְּׁבָהּ עלירח the Lord brings a wind . . . and lets it pass over it (the wheat).

Hif. הִשְׁיב same. מַשִּׁיב רוח ומוריד הגשם 'who causes the wind to blow and the rain to descend', a clause inserted in *G'buroth* (v. גְּבוּרוֹת) during the winter season. Taan. 3ᵇ אמר משיב הרוח ארן וכ׳ if he said in his prayers, 'Who causes the wind to blow' only. Ib. 24ᵃ אמר מ׳ הרוח וכ׳ as soon as he said, 'Who causes &c.', a wind arose; a. e.

נָשָׁב ch. same. Targ. Is. XL, 7; a. e.—Taan. 24ᵃ, sq. וכ׳ זיקא (ed. once ונשא, v. נָשָׂא), v. preced.; B. Mets. 85ᵇ ונַשָּׁבָה זיקא (Ms. M. נשא; Ms. R. נַשָּׂא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נִי׳, נִשְׁבָּא m. ch.=next w. Targ. Prov. VI, 5 (some ed. נשכא, corr. acc.). Ib. XXII, 5 (some ed. *pl.*).—*Pl.* נְשָׁבֵי, נִי׳. B. Mets. 85ᵇ גדילנא ני׳ וכ׳ I plaited nets and caught deer; Keth. 103ᵇ.

נִי׳, נִשְׁבִּין, נְשָׁבִים m. pl. (נשב; cmp. פַּח) *trap, snare, net.* Y. Sabb. XIII, 14ᵃ bot.; Y. Bets. III, 62ᵃ top מחוסר נ׳ that which must be caught by snares to be available. Sabb. 90ᵇ מצניעין אותן לנ׳ they (the horse's hairs) are laid aside to be used for bird snares. B. Kam. VII, 7 (79ᵇ) אין פורסין נשבים (Talm. ed. נישובים; Ms. M. נשבין; Rashi to Ḥull. 116ᵃ quotes רישבין) you must not spread gins for doves, unless &c.

נְשַׁהוּר, v. נִישְׁהוּר.

נָשׁ, v. נשי.

נָשׁ m. (b. h.; preced.) *movable*; גִּיד הַנָּ׳, v. גִּיד.

נָשׂוּא* m. (נָשָׂא) *burden, affairs* (v. מַשּׂוֹא). Num. R. s. 3 נשא נְשׂוּאָן של וכ׳ (some ed. נְשׂוּאִין, *pl.*) he administered the affairs of Israel.—V. נָשָׂא.

נְשׂוּאִין, v. נִישׂוּאִין.

נְשׂוּאָר, v. נִיחוּאִי.

נְשָׂרָא m. (collect. noun; שאר, *Pa.* שַׁיֵּר) *crumbs, leavings.* Pes. 111ᵇ בבריתא נ׳ וכ׳ to leave crumbs lie around in the house, is bad for poverty. Ḥull. 105ᵇ (not ראה . . .).

נשורתא, v. נְשׂוּאוּתָא.

נְשׂוּפוֹת, v. נִישׂוּבָת.

נָשַׁט (v. P. Sm. 2475) *to flay,* v. נָטַשׁ.

נשי, נָשָׁא, נָשַׁת (b. h.; cmp. נָשָׂא) 1) *to move, slip.* Ḥull. 91ᵃ it is called *gid hannasheh* (v. גִּיד), שנ׳ ממקומו וכ׳ because it slipped from its place and went up; Yalk. Gen. 133. Ib. שנשא את מקומו . . א״ר חנניא R. Ḥ. said, . . . because it left its place; Gen. R. s. 78 שנשה ממקומו; a. e.—2) *to discard, forget.* Ned. 50ᵇ אבותינו אמרו נָשָׁנוּ טובה וכ׳ our fathers said (Lam. III, 17), we have forgotten the good times: we have not even seen them &c. Snh. 102ᵇ (play on מנשה שנשה יה) he forgot Yah. Pesik. R. s. 45 (ref. to נָשׁוּי, Ps. XXXII, 1) אל תקרי . . ש״ין נָשׁוּי read it not with Samekh (*n'suy*), but with Shin, *n'shuy*, whose sin is forgotten; a. e.—3) (with ב, cmp. נָסַק) *Af.*) [*to raise, collect,*] *to have a claim against; to be a creditor of.* B. Mets. 75ᵇ נוֹשֶׁה בחבירו מנה he who has a claim &c., to whom his neighbor owes money. Men. 85ᵇ נושה בי וכ׳ I owe him &c.; a. e.

Hif. הִשִּׁיא 1) *to carry away; to incite, allure.* Gen. R. s. 19 (expl. השיאני, Gen. III, 13) הטעני he led me astray; v. גָּרַם.—2) *to make a loan to; to collect, distrain; to pledge.* Ib. (expl. השיאני) הירבני he made me a debtor (guilty, v. חוֹב). Cant. R. to II, 7 (ref. to אַשָּׁא, Ps. XXV, 1) אַשִּׁיא כתיב it may be read *ashshi*, I pledge (my soul); שהיו מַשִּׁיאִין נפשם על וכ׳ they (the martyrs) pledged their lives for the sanctification &c. (v. Midr. Till. to Ps. XXV שנתמשכנו

וכ׳); ib. מחם ... משיארן they (the torturers) take their lives as pledges; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. Ps. 667 משידרין (corr. acc.).—3) הִנְשָׁה *to cause to forget.* Snh. l. c. (play on מנשה) שהנשה את ישראל לאביהם וכ׳ he made Israel forget their Father in heaven; Yalk. Kings 245 שהִנְשִׁיא.

נָשָׁא, נְשָׁא ch. same, *to forget.* Targ. Deut. VIII, 19 (O. ed. Berl. *Ithpe.*).

Af. אַנְשִׁי 1) same. Targ. Ps. CXXXVII, 5; a. e.—Y. Dem. IV, 24[a] [read:] דילמא אִנְשִׁיתָה מתקנה perhaps thou didst forget to prepare it (by giving tithes)? Keth. 20[a] ומַנְשֵׁי חד וכ׳ and one of the witnesses has forgotten (that he knows of the case). Ḥull. 93[b] אַנְשִׁירוּהָ לדר׳ וכ׳ they have forgotten R. Judah's opinion. Gen. R. s. 77 דילמא אַנְשִׁינָן כלום perhaps we forgot something (left behind). Ib s. 78 אַנְשִׁית מאה I forgot one hundred (of the fables); a. fr.—2) *to cause to forget.* Targ. Lam. II, 6 (ed. Vien. אינשי, corr. acc.); a. e.

Ithpe. אִיתְנַשֵּׁי, אִתְנְשֵׁי *to forget.* Targ. O. Deut. VIII, 19 (v. supra); a. e.—Y. Shek. VII, 50[c] bot. ואִיתְנְשִׁיתָהּ and forgot to take it out; a. e.

נָשַׁח, v. נָסַח.

נַשָּׁיָא m. ch.=h. נָשִׂיא. Targ. Gen. XXXII, 33 גידא דנ׳.—Ḥull. 97[b] גִּידָא נ׳, v. גִּידָא.

נָשָׂיא m. (b. h.; נָשָׂא) 1) *prince, chief, ruler, officer.* Num. R. s. 1 לנ׳ שנכנס וכ׳ like unto a chief that entered a country. Ib. שלא מנה נ׳ לשבט וכ׳ he appointed no prince for the tribe of Levi. [Ib. נשיא שבטים, read נְשִׂיאֵי שבטים]. Hor. II, 6; a. v. fr.—*Pl.* נְשִׂיאִים. Num. R. s. 12 למה נזדרזו חנ׳ וכ׳ why were the princes so anxious to be the first &c.? Ib. s. 3; a. v. fr.—Esp. *Nasi,* the chief of the Great Sanhedrin in Jerusalem and of its successor in Palestinian places (v. אָב). Taan. II, 1. Pes. 66[a] מינוהו נ׳ עליהם they elected him as their Nasi; a. fr.—R. Judah the Nasi, v. רַבִּי.—*Pl.* as ab. Ḥag. II, 2; a. e.—2) *pl.* as ab. *clouds.* Kidd. 32[b] .. חק״ב מעלה נ׳ וכ׳ the Lord causes the wind to blow and brings up clouds and lets rain come down &c.

נְשִׂיאָה I נְשִׂיָּא, נְשִׂיִּית, נְסִ׳ ch. same, *prince, Nasi.* Ḥull. 98[a] a. fr. דבי נ׳ those of the Nasi's (R. Judah's) house. Ib. 124[a] חתניה דבי נ׳ the son-in-law of the Nasi's (the Resh Gelutha's) house. Y. Ḥag. II, 77[d] bot. אין אנא מתעביד נ׳ if I am made Nasi; a. fr.—Y. Erub. VII, end, 24[d] ר׳ יודן נסיא.

נְשִׂיאָה II f. (נָשָׂא) 1) *lifting up;* נְשִׂיאַת כפים *pronouncing the priestly benediction,* v. נָשָׂא, a. כַּף. Taan. 26[b]; a. fr.—2) *carrying, loading.* Ex. R. s. 4, v. עֲמִיסָה. Gen. R. s. 89 (ref. to Ps. LXXII, 3) נשאו הרים נְשִׂיאָתָן וכ׳ when the mountains bear their load (of fruits), there is peace for the people.—3) נְשִׂיאַת ראש *taking the sum, census.* Num. R. s. 6 (ref. to Num. IV, 2, sq.) למה התקדים ... לנ׳ ר׳ why does the Biblical text give Kehath the first place in taking the census?; v. next w.

נְשִׂיאוּת f. (נָשָׂא, v. preced.) 1) *lifting, carrying.* Num. R. s. 6 מאמר בהן נ׳ ראש the expression 'lifting up the head' (Num. IV, 1; 21; v. preced.) is used in connection with them. Ib. נ׳ ראש של בני קהת .. בנ׳ האחרון the taking the census of the sons of Kehath (v. preced.) is not made dependent on their genealogical descent but on their office of carrying the Ark. Ib. s. 16 (ref. to Ps. CVI, 26, a. Num. XIV, 1) נ׳ יד כנגד נ׳ קול lifting up the hand (for oath) against lifting up the voice (for murmuring).—נ׳ עון *carrying sin, responsibility.* Tosef. Shebu. III, 4 (ref. to Lev. V, 1) חלת הכתוב נ׳ ע׳ וכ׳ the text makes the responsibility dependent on the telling. Y. Ter. I, 40[c] bot. (ref. to Num. XVIII, 32) את שהוא בנ׳ ע׳ וכ׳ only he who is responsible can separate T'rumah; ib. II, end, 41[d] ממה שחוא בנ׳ ע׳ וכ׳ from the fact that he is made responsible, you learn that his act is valid. Y. Shebu. I, 33[a] bot.; a. e.—2) (denom. of נָשִׂיא) *elevation to office, dignity.* Num. R. s. 4 (ref. to Num. IV, 2) אינו אומר פקוד ... לשון נ׳ the text does not read *p'kod,* but *naso* .., which expresses elevation; קבלו נ׳ מחוץ וכ׳ they were given a superiority over the other sons of Levi.—Esp. *the office of the Nasi.* Keth. 103[b] נהוג נְשִׂיאוּתָהּ וכ׳, v. הֵמִים. Sabb. 15[a] נהגו נְשִׂיאוּתָן וכ׳ occupied their office &c.; a. e.

נָסִ׳, נְשִׂיאוּתָא, ch. same, *the office of the Nasi, the house of the Nasi.* Y. Pes. VI, 33[a] bot. דשרון גרמון מן נ׳ וכ׳ who resigned from the Nasiate and appointed him (Hillel) &c.; Y. Kil. IX, 32[b] מנשיאותיה (corr. acc.) Y. Sabb. XII, 93[c] bot. אתחתנון בנ׳ they married into the Nasi family. Y. Peah III, 21[a] bot. Y. Kil. IX, 32[a] bot. ברתא דנְשִׂיאוּתָא הוא משועבד הוא לנישיותה it is the Nasi's official residence, and is pledged to those who occupy the office (and the widow must leave); Y. Keth. XII, 35[a] top נשוותא (corr. acc.); Gen. R. s. 100. Y. Ab. Zar. III, 42[c] אילין דנַסְיָתָא those of the family of the Nasi. Y. Sot. IX, end, 24[c] ניסיותיה (corr. acc.), v. חַתַן.

נְשִׂיָּא, v. נְשִׂיאָה.

נְשִׂיָּא, pl. of נָשָׂא I.

נְשִׂיאוּתָא, v. נְשִׂיאוּת.

נְשִׁיכָה f. (נָשַׁךְ) *biting, bite.* Mekh. Mishp., N'zikin, s. 12; Y. B. Kam. I, beg. 2[a]. Bab. ib. 2[b] נ׳ תולדה דשן הוא is not biting a species of damage by the tooth? Ab. II, 10 נְשִׁיכָתָן נְשִׁיכַת וכ׳ their (the scholars') bite is the bite of a fox; a. e.—[Y. Ter. VI, end, 44[b] נשיכת פיאה, read נשירת, v. נְשִׁירָה.]

נְשִׁילָה f. (נָשַׁל) *falling off, chopping off; dropping.* Y. Macc. II, beg. 31[c] מה נ׳ שנ׳ להלן נשירה וכ׳ as the verb *nashal* there (Deut. XXVIII, 40) means dropping, so here it means (ib. XIX, 5) the slipping (of the iron from the helve). Ib. מה נ׳ שנ׳ להלן מכה וכ׳ as well as *nashal* there (Deut. VII, 1) means striking (diminishing), so here it means (Deut. XIX, 5) striking (the iron will cause a chip to fly off the wood). Koh. R. to IX, 12 בִּנְשִׁילַת אברים they died from decaying limbs; a. e.

נְשִׁימָה f. (נָשַׁם) *breath.* Meg. 16[b] צריך למימרינהו בנ׳ אחת you must recite them (the names of the sons of

Haman) in one breath; (Y. ib. III, 74[b] bot. בנפירחה). Gen. R. s. 14, end (ref. to כל הנשמה, Ps. CL, 6) על כל נ׳ ונ׳ שאדם נושם וכ׳ for every breath that one takes one must praise &c.; Deut. R. s. 2, end.—[Tanḥ. R'eh 9, v. next w.]

נְשִׁיפָה f. (נָשַׁף) *blowing.* Tanh., ed. Bub., R'eh 3 מתו בנ׳ אחת they died from one current of wind; Tanḥ. ib. 9 בנשימה (corr. acc.).

נְשִׁיק, v. נְשִׁיקָה.

נְשִׁיקָה, v. נָשַׁק.

נְשִׁיקָה f. (b. h.; נָשַׁק) 1) *kissing, kiss.* Gen. R. s. 70; Ex. R. s. 5, a. e. נ׳ של גדולה the kiss of homage; נ׳ של פרישות פרקים the kiss of meeting again; נ׳ של קריבות the kiss of parting; נ׳ של קריבות the kissing of relations. Deut. R. s. 11, end בנְשִׁיקַת פה .. ונטל and took his (Moses') soul with a kiss of the mouth. B. Bath. 17[a] מרים נמי בנ׳ מתה Miriam, likewise, died with a (divine) kiss (without agony); M. Kat. 28[a]. Ber. 8[a] נ׳ דמיא וכ׳ death without agony is like taking &c., v. בְּרִינָא II; a. fr.—*Pl.* נְשִׁיקוֹת. Ex. R. l. c. Cant. R. to I, 2 מה״ש אמרוהו יתן לנו מנ׳ וכ׳ the ministering angels said the verse, 'May he give us of those kisses which he gave to his sons' (at Mount Sinai). Ib. בסיני נאמרה יוציא לנו נ׳ מתוך פיהו at Mount Sinai the verse was said (by the Israelites), 'May he let kisses go forth to us out of his mouth'; a. e.—2) *contact of sexual membra.* Yeb. 55[b].

נְשִׁיקוּת f. (preced.) *attachment, love.* Cant. R. to I, 2 יוציא לי קול נ׳ וכ׳ may He issue forth unto me the voice of attachment.

נְשִׁיקְיָא pr. n. pl. (or district) *N'shikya* in Babylonia. Sabb. 121[a] Abin דמן נ׳ (Ms. M. מִנְּשִׁיקָאָה?) of N.

נְשִׁיקְתָּא, constr. נְשִׁיקַת ch.=h. נְשִׁיקָה. Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5.

נְשִׁירָה f. (נָשַׁר) *falling off, dropping* (of fruits). Y. Macc. II, beg. 31[c], v. נְשִׁילָה. Y. Peah II, 20[a] bot. פרט בנְשִׁירָתוֹ וכ׳ קדש the dropping grapes are dedicated (to charity, cease to be private property) at the moment of dropping (before they reach the ground). Ib. לקט בנשירתו וכ׳ if one intercepts the grapes in falling &c.; Y. Ter. VI, end, 44[b]. Ib. בנשיכת פיאה וכ׳, read: בִּנְשִׁירַת פרט it refers to grapes intercepted in falling. Tem. 25[a] אמר על הלקט עם נשירת רובו וכ׳ if he said concerning gleanings, As soon as the larger portion of them drops (before they reach the ground) they shall be free to all (הֶפְקֵר); a. e.

נְשִׁירְתָּא f. (v. נָשַׁר II) *birds of prey.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערוב ib.) נ׳ (some ed. נְשַׁרִיתָא; ed. Bub. נצוריתא, corr. acc.; Yalk. Ps. 820 פוריתא).

נַשְׁרָתָא, v. נְשׁוּרְתָא.

נָשַׁךְ (b. h.; cmp. נשק) 1) *to bite.* Gen. R. s. 74, beg. שאינן נוֹשְׁכִין ואוכלין וכ׳ they do not bite off and eat, but out &c.; Pesik. Par., p. 34[a]; Koh. R. to VII, 23. Pirké d'R. El. ch. XXXVII אל תהי קורא וישקהו אלא וַיִּשָּׁכֵהוּ read not, 'and he kissed him' (Gen. XXXIII, 4) but, 'and he bit him.' Tosef. B. Kam. I, 5 אינה מועדת .. . לִישׁוֹךְ is not considered as forewarned (v. מוּעָד) as regards .. .. biting; a. fr.—Part. pass. נָשׁוּךְ, f. נְשׁוּכָה &c. Num. R. s. 20 רופא בלשונו .. .. נָשׁוּךְ נחש a physician that comes to heal with his tongue (charm) one bitten by a serpent. Ter. VIII, 6 נְשׁוּכָה הנחש וכ׳ any food showing traces of being bitten at by a serpent is forbidden &c.; a. fr.—Trnsf. *to adhere to, be affixed.* Pes. 48[b] כגרות .. שנוֹשְׁכוֹת זו מזו Babylonian loaves which stick to one another; T'bul Yom I, 1 נושכות זו בזו; Ḥall. II, 4 עד שיִשָּׁכוּ (*Nif.*) until the pieces of dough have grown together in rising, contrad. to נגע. Sabb. 17[a] חנושכות clusters of grapes which stick together (and cannot be separated without squeezing some grapes open); a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57[b] בנ׳ if refers to pieces of dough sticking together, contrad. to בלול kneaded. Ib. III, 59[c] top עיסת הנ׳ dough made one lump by sticking; נ׳ מאליו sticking together of itself (by rising), opp. חִשְּׁיכוֹ בידו he pasted it together with his hand. Ib. 58[b] bot., sq. חַנָּ׳ תורה the liability to T'rumah, Ḥallah &c. of joined lumps of dough is Biblical law. Y. Kil. IX, end, 32[d] אין אסור אלא נ׳ בלבד the combination of heterogeneous materials (כִּלְאַיִם) is forbidden only when they are interlaced. Ib. והתן נו נ׳, v. נוּ.—2) (denom. of נֶשֶׁךְ) *to take interest.* B. Mets. V, 1; a. e.

Nif. נִישַּׁךְ same, *to bite.* Gen. R. s. 78 לנַשָּׁכוֹ to bite him. Tanḥ. Vayishl. 4 וינַשָּׁכֵהוּ and may bite him; a. e.—Part. pass. מְנוּשָּׁךְ. Tosef. B. Kam. III, 6 או מ׳ or he is found to have been bitten.

Hif. הִשִּׁיךְ 1) *to cause to bite.* Snh. IX, 1 ה׳ נחש וכ׳ he brought the serpent near him to bite him, contrad. to שרסה to set on. Ib. 78[a]; B. Kam. 23[b], v. נָבַשׁ. Y. Yeb. VIII, 9[b] top [read:] מביא נמלין ומַשִּׁירָן וקוצץ he gets ants and makes them bite (the open wound) and cuts their bodies off (and so the gap is filled), v. Bab. ib. 76[a].—Trnsf. *to paste or press together.* Y. Ḥall. III, 59[c] top, v. supra. Ib. מביא ארבע רובעין ומַשִּׁיךְ he takes four lumps of dough which joined contain four fourths of a Kab and presses them together into one lump; a. e.—2) *to pay interest.* B. Mets. 70[b] (ref. to Deut. XXIII, 21) מאי תשיך לאו תַּשִּׁיךְ לא what is meant by *tashshikh?* Does it not mean thou mayest (or must) take interest? No, it means, thou mayest (or must) pay him interest.

נֶשֶׁךְ m. (b. h.; preced.) [*bite*, trnsf., cmp. חִבּוּלָא] *usury, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו נ׳ המלוה וכ׳ what is *neshekh?* If one loans a Sela stipulating the debt at five Denars, contrad. to תַּרְבִּית. Ib. 60[b] נ׳ אריא דקא נכית וכ׳ in this case it is *neshekh*, for he bites (injures the debtor) by receiving what he had not given him; a. fr.

נַשְׁכָנִית f. (preced.) *an animal wont to bite, biter.* Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80[a].

נָשַׁל (b. h.; cmp. שָׁלָה) 1) *to strike off, chip.* Tosef. Macc. II, 6 נ׳ הברזל מן חציו המתבקע if the iron (axe) chipped a piece off the wood which was to be split (and the chip struck a person dead); v. נְשִׁילָה.—2) *to slip off, fall off.* Lev. R. s. 22 נָשְׁלוּ איבריו his limbs fell off (by decay; Gen.

R. s. 10 נְשָׁרוּ; Koh. R. to V, 8 נשרין, נשרן, ch.). Macc. 7[b] וְנָשַׁל קריינן, v. infra.

Pi. נִישֵׁל *to strike off, to cause chips to fly off.* Ib. וניישל כתיב *v'nashal* (Deut. XIX, 5) may be read *v'nishshel* (*Pi.*) and the iron chips off a part of the wood &c., v. supra; וְנָשַׁל קריינן the traditional reading is *v'nashal*, and the iron slips out of the helve (v. אֵם).

Nif. נִישַׁל, נִישּׁוֹל *to fall off, decay.* Lev. R. s. 37, end שהיה נ' ממנו אבר אבר וכ' limb after limb fell off his body and was buried each in a different place; ib. נ' אבר אבר; Koh. R. to X, 15; Gen. R. s. 60. Num. R. s. 9 יהא בשרה נ' her flesh (limbs) shall fall off; a. e.

Hif. הִשִּׁיל *to let fall, drop.* Bets. V, 1 מַשִּׁילִין פירות וכ' you may let down fruit (that was spread on the roof) through the aperture &c.; (versions ib. 35[b]: משחילין, מנשיריין, משחיריין).

נְשַׁל* ch., *Af.* אַשֵּׁיל *to send off.* Targ. Y. Deut. XXIV, 1 ed. pr. (oth. ed. וירַחֵיל; h. text ושלחה).

נָשַׁם (b. h.; cmp. נשב) *to breathe.* Gen. R. s. 14 end, v. נְשִׁימָה.

נְשַׁם ch. same.

Ithpe. אִתְנְשַׁם, אִיתְנְשַׁם, *Ithpa.* אִיתַּנְשַׁם 1) *to take breath, to rest.* Pesik. B'shall., p. 93[a] בעי את למיתְנְשָׁמָא וכ' wouldst thou rest a while?—2) *to recover, get well.* Y. Sabb. XIV, 14[d] bot.; Y. Ab. Zar. II, 40[d] וא' ... לחש he whispered ...., and the person recovered, v. יְשֵׁי. Lam. R. to II, 11 כחול .. ואת מִתְנַשְׁמָה use my eye-paint, and thou shalt get well. Y. Kil. IX, 32[b] bot. אִיתַּנְשַׁמַת it (the tooth) was cured; Y. Keth. XII, 35[a] bot.; Gen. R. s. 33 אִתְנַשְׁמַת (some ed. אִתְנַשְׁמִית I feel better). Lev. R. s. 9 רוקי .. ואנא מִיתְנַשְׁמִים spit in my face seven times, and I shall be cured.

Ittafel אִיתַּנַּשְׁתֵּם *to breathe, to give signs of life.* Sabb. 134[a] דלא מִיתַּנַּשְׁתֵּם תאי ... Rashi a. Ms. O. (ed. מנשתיה, מנשתיה; Rashi Ms. מְיַנְּשִׁים, v. Rabb. D. S. a. l, note 40; Ms. M. מנשתין) an infant which gives no signs of life.

נֶשֶׁם m. (cmp. נְשָׂא III) *neshem*, a medicine which produces depilation. Neg. X, 10 אכל נ' סך נ' if one ate *n.* or smeared *n.*; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. X.

נְשָׁמָא m. (נשם) *breath, respiration.*—*Pl.* נְשָׁמִי. Succ. 26[b]; Yalk. Prov. 938 שתין נ' sixty respirations.—נְשָׁמָא f., v. נְשָׁמְתָא.

נְשָׁמָה f. (b. h.; preced.) *breath, spirit, soul.* Gen. R. s. 14, end, v. נָפַשׁ. Snh. 52[a], a. e. שרפת נ' וגוף וכ' burning of the breath of life while the body remains intact. Y. Gitt. VII, beg. 48[c] בחזקת שהנ' תלויה בו under the presumption that he is still alive. Y. B. Kam. VII, end, 6[a] דבר שהנ' תלויה בו a part of an animal's body the removal of which results in death; a. fr.—*Pl.* נְשָׁמוֹת. Yeb. 62[a], a. e., v. גּוּף II. Sabb. 152[b] נְשָׁמוֹתָן של צדיקים (not נשמיתן) the souls of the righteous; a. fr.

נְשָׁמָא, נִשְׁמָא ch. same. Targ. Deut. XX, 16; a. fr.—*Pl.* נְשִׁמָתָא. Targ. Is. LVII, 16; a. e.

נָשַׁף (b. h.; cmp. נָשַׁב) *to blow, breathe.* Num. R. s. 20 וכי לא .. לְנָשׁוֹף וכ' could not the angel have blown at him, and he (Balaam) would have given up his spirit?; Tanḥ. Bal. 8. Yalk. Cant. 986 נוֹשֵׁף בה ... וחיה and a serpent blew (hissed) at it (the dove); a. e.—נ' עֲשָׂרָה (or עִיסָּה) *to make the leaven swell, to stir up passion, hatred.* Esth. R. introd. (ref. to Am. V, 19) the serpent, that is Haman שהיה נוֹשֵׁף עֲשָׂרָה כנחש who stirred up passion like the serpent (Gen. III, 13); Lev. R. s. 13 שנשף עיסה כנחש (not שמשך); ib. s. 15 end שנשף כנחש (insert עמה); Gen. R. s. 16 שהיה חמן שף עמה וכ' (fr. שׁוּף); Yalk. ib. 22 שף כנחש (corr. acc.).—[*Nif.* נִישּׁוֹף, נִישָׁף, v. שׁוּף II.]

נָשַׁף I ch. same. Ber. 3[b] (expl. נָשָׁף) נ' לילא וכ' the night blows (expires), and the day comes in; the day blows, and night sets in (Rashi: *retires*), v. נָשָׁף, נְשָׁפָא.

Ithpe. אִיתַּנְשַׁף *to be covered with breath, to become dim.* Men. 50[b] אִיתַּנְשָׁפָה לח (Ar. איג, Var. אית; some ed. Ar. אינשבא) the bread loses its glistening surface (when it gets stale).

נָשַׁף II (cmp. שׁוּף I ch.) *to slip, glide, move.* Meg. 3[a] לִינָּשׁוֹף מדוכתיה וכ' let him move (Rashi: *skip*) from his place four cubits.

Ittaf. אִיתַּנַּשְׁתַּח *to be made to slip.* B. Mets. 23[a] מִיתַּנַּשְׁתָּא it slips from its place (by people's stepping against it).

נֶשֶׁף m. (b. h.; נָשָׁף) [*zephyr,*] *early morning; sunset.* Keth. 111[b] קדמתי בנ' (fr. Ps. CXIX, 147) I got up early in the morning. Ber. 3[b] (ref. to Ps. l. c.) מבאי דתאי נ' אורתא וכ' how do we know that *neshef* means evening? (Answ. ref. to Prov. VII, 9). Ib. ונ' אירתא הוא נ' ורוכ' does *neshef* mean evening? does it not mean morning?—Lam. R. introd. (R. Joḥ. 2) חרי נ' the mountains of darkness. Lev. R. s. 23 אימתי נ' בא וכ' when will the dusk come, when the evening?; a. e.

נְשֶׁפָא, constr. נִשְׁפָּא, נָשְׁפָּא ch. same. Targ. Job III, 8. Ib. XXIV, 15 (ed. Wil. נְשָׁפָא).—*Pl.* נְשָׁפֵי. Ber. 3[b] תרי נ' there are two *neshef*, the night expires &c., v. נְשַׁף.

נָשַׁק (b. h.; cmp. נָשַׁךְ) 1) *to touch closely; to kiss.* Y. Yeb. XV, 14[d] (ref. to נשק, Ps. CXL, 8) ביום שהקיץ נוֹשֵׁק וכ' when the summer kisses the autumn (at the change of seasons, when disease is rife). Ib. ששני עולמות נוֹשְׁקִין וכ' when the two worlds touch eath other (the moment of death). Gen. R. s. 90, beg. (ref. to Gen. XLI, 40) שלא יהא אדם נוֹשְׁקֵנִי וכ' none shall kiss me (the kiss of homage) but thou. Ber. 8[b], a. e. כשנוֹשְׁקִין אין נושקין אלא וכ' when they (the Medians) kiss, they do so only on the hand. Yalk. Gen. 159 בדבר שהוא נוֹשְׁקוֹ על ערפו וכ' with a thing which one puts close to one's neck, that is the bow; a. fr.—*Part. pass.* נָשׁוּק (cmp. אָחוּז fr. אָחַז) *kissing.* Sot. 42[b] (ref. to Ruth I, 14) יבאו בני הנְּשׁוּקָה ... הדבוקה let the children of her that kissed (and parted) come and fall into the hands of the children of her who clung (to Naomi); Yalk. Sam. 156 חונְּשׁוּקָה .. הדְּבֻקָה.—2) (denom. of נֶשֶׁק) *to arm, equip.* Cant. R. to I, 2 (expl. ישקני, ib.) ישקהני ידבריקני may he arm me (ref. to I Chr. XII, 2), may he purify me (v. infra), may he attach me (ref. to Ezek. III, 13).

Pi. נִשֵּׁק 1) *to kiss.* Snh. VII, 6 חמְנַשֵּׁק he who kisses (an idol); a. fr.—2) *to arm, equip.* Part. pass. מְנוּשָּׁק; f.

מְנוּשָּׁקוֹת, *pl.* מְנוּשָּׁקֶת. Cant. R. l. c. אם עסקת .. ששפתיך מנ׳ וכ׳ if thou studiest the words of the Law so that thy lips be equipped (ready for contest), all shall kiss thee &c.

Hif. הִשִּׁיק 1) *to bring in close contact, to close* (lips). Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top יש דברים שמַשִּׁיקִין וכ׳ there are things on which you must seal your mouth (v. חָשַׁק).—2) (Levitical law) *to restore a liquid to cleanness by contact or levelling with a clean well.* Mikv. VI, 8 מביא ... ומושכו ומַשִּׁיקוֹ he takes a pipe ... and draws (the water from the clean pond) and makes it touch the surface of the unclean pond; Tosef. ib. V, 5. Cant. R. l. c. (expl. רשקני, may He cleanse me, v. supra) כאדם שהוא מַשִּׁיק וכ׳ as one brings in contact or levels &c., v. גָּבָא. Bets. II, 3 ושוין שמַשִּׁיקִין וכ׳ and they agree that you may (on the Holy Day) dip a vessel with an unclean liquid into a well so that the two surfaces are on a level, v. הֻשְׁקָה. Ḥull. 26ᵃ sq. עד שלא החמיץ מַשִּׁיקוֹ וכ׳ before it is sour, you may cleanse it by levelling &c.; a. e.

נָשִׁיק, נָשֵׁק ch. same. Targ. Gen. XXIX, 11; 13 (O. ed. Vien. נַשִּׁיק *Pa.*). Targ. Prov. XXIV, 26 נְנַשְּׁקוּ וכ׳ let them *close* the lips of &c. Targ. Job XXXI, 27; a. fr.—M. Kat. 25ᵇ נְשׁוּק, v. כְּרָעָא I. B. Bath. 74ᵃ חיכא דנַשְּׁקָא ארעא וכ׳ where earth and heaven meet. Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ bot. חמית נשקה וכ׳ .. I saw in my dream one of my eyes touch the other. Gitt. 57ᵇ bot. ואינַשְּׁקֵיה פורתא that I may kiss him a little (before he is put to death); a. fr.

Pa. נַשֵּׁק, נַשֵּׁק same. Targ. O. Gen. XXXI, 28; a. e.

נְשֶׁק m. (b. h.; preced.) [*hostile meeting*, cmp. זְוָג, מִלְחָמָה &c.,] *going to war*; כלי נ׳ (or sub. בלי) *weapon, armor.* Y. Yeb. XV, 14ᵈ (ref. to Ps. CXL, 8) נְשָׁקוֹ של גוג the day of war against Gog (v. זיזון); Yalk. Ps. 888.

נַשְׁקִי* f. (preced. wds.) *kiss* (of the foot), a form of *taking possession of a slave.* Gitt. 43ᵇ נ׳ ... מאי נמוסו what is meant by the gentile's doing to the slave his *nomos* (v. נימוס)? (Answer.) נ׳. Ib. שדה בת נ׳ הוא can a field be taken possession of by *nashki*?—[Ar. *armor*, Rashi *seal*, suspended from the slave's neck].

נָשַׁר (cmp. נָשַׁל) *to drop, fall off.* Peah VII, 3 איזהו פרט הנוֹשֵׁר וכ׳ by *pereṭ* (Lev. XIX, 10) is understood that which drops on cutting grapes. Bets. 2ᵇ פרורות הנוֹשְׁרִין fruit which drops from the tree (on the Holy Day). Y. ib. I, beg. 60ᵃ ספק מהיום נָשְׁרוּ וכ׳ where it is doubtful whether they fell off to-day (on the Holy-Day) &c. Gen. R. s. 10, v. נָשַׁל; a. fr.—Sabb. XXII, 4 (146ᵇ) מי שנשרו כליו בדרך (במים) if one's garments (cloak) fell into a puddle on the road.

Hif. הַנְשִׁיר (הֲנָשִׁיר) 1) *to let fall, drop.* Ib. 67ᵃ אילן שמַנְשִׁיר פירותיו a tree that drops its fruit prematurely. Naz. VI, 3 מפני שמַנְשֶׁרֶת וכ׳ because it causes falling out of the hair. Y. Peah VIII, 20ᵃ bot. מַנְשִׁיר (not משייר), v. מַנְחֶבוֹא. Midr. Till. to Ps. XIV עתיד .. להַנְשִׁירוֹ the Lord will cause him to drop, v. נוֹבֶלֶת. Keth. 6ᵇ אע״פ שמַנְשִׁיר צרורות although (by walking through the breach) he causes pebbles to break loose; Y. Ber. II, 5ᵇ top אפי׳ מַנְשֶׁרֶת צרורות even if the wall is so brittle as to drop &c.; a. fr.—Bets. 35ᵇ מַנְשִׁירִין, מַנְשִׁירִין (prob. to be read: מְנַשְּׁרִין as versions of מְשִׁילִין, v. נָשַׁל).—Esth. R. to I, 14 וּמַנְשִׁירָנָה, v. מַשִּׁילָן II.

Pi. נִשֵּׁר 1) *to drop, let drop*, v. supra.—2) (cmp. Assyr. našāru, Del. Assyr. Handw., p. 487) *to tear, lacerate.* Ab. Zar. 11ᵃ sq. חִמְנַשֵּׁר פרסותיה וכ׳ ... אידחו עיקור what mutilation of an animal's feet does not affect its vitality (v. עֲקָרָה)? Cutting the tendons of its hoofs beneath the ankle; ib. 13ᵃ. Pesik. R. s. 31 מְנַשְּׁרִים בשערו they pluck his hair.

נָשַׁר I ch. same, 1) *to fall off.* Koh. R. to V, 8 נְשַׁרְתָּן, נְשָׁרָן, v. נָשַׁל.—2) *to lacerate.* Ber. 8ᵃ [a gloss, v. Ar. ed. Koh. s. v. נשר 4] דלאחורי נַשָּׁרָא (Ar. נַשָּׁרַ) which tears backwards (when you attempt to pull it out), v. חִירְזָא I.

Af. אַשִּׁיר *to cause to fall off, drop.* Targ. I Chr. V, 23, v. סְרֵי II.

נֶשֶׁר I or נֵשֶׁר m. (preced.) *dropping, dropped fruit.* Succ. I, 3 מפני חנ׳ to intercept the droppings (from the branches covering the Succah). Pes. 56ᵃ להאכיל נ׳ לעניים וכ׳ to give the poor an opportunity to eat of the fallen fruit (on Sabbaths &c.) in years of famine; Men. 71ᵃ; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרִים, נְשָׁרִין. Tosef. Pes. II (III), 19. Y. Bets. I, bg. 60ᵃ; a. e.

נָשֶׁר II m. (v. נָשַׁר *Pi.*) *eagle.* Ḥag. 13ᵇ מלך שבעופות נ׳ the king of birds is the eagle. Ḥull. 60ᵇ sq. (ref. to Lev. XI, 13) נ׳ מה נ׳ וכ׳ the text specifies the eagle to intimate, as the eagle has no additional toe ...., so all birds like him are unclean. Y. Peah I, 15ᵈ top נ׳ שהוא רחמן the eagle who is kind (to his young ones); Yalk. Prov. 963. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2; a. fr.—Snh. 12ᵃ (in a secret letter) ורחפשו נ׳ and the eagle (Roman) caught them (the messengers, v. נְצִיב).—*Pl.* נְשָׁרִים. Ib. 92ᵇ עושה להם כנפים כנ׳ וכ׳ he shall give them (the righteous) wings like those of the eagles, and they shall soar &c.; a. e.

נְשַׁר, נְשַׁרְיָא II, נְרֵ׳, 1) same. Targ. Lev. XI, 13; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרַיָּא, נְשָׁרִין, נְרֵ׳. Targ. Ex. XIX, 4. Targ. II Sam. I, 23.—Erub. 53ᵇ, v. נָקַם I.—2) *Nishra*, name of an Arabian deity (Sabaean: *Nasr*). Ab. Zar. 11ᵇ.—[נשרא, Ber. 8ᵃ, v. נָשַׁר I.]—בֶּן נְשַׁרְדִּיא pr. n. pl., v. בֶּן ch.

נְשַׁרְיְתָא, v. נְשֻׁרְתָּא.

נשתי, Sabb. 134ᵃ, מנשתי, מנשתיה, v. נָשַׁם.

נַשְׁתִּיק, v. נַשְׁתַּק.

נַשְׁתָּם, v. נִשַּׁם.

נַשְׁתָּן (v. שָׁתַן) *to urinate.* Sabb. 134ᵃ מְנַשְׁתָּן Ms. M., v. נִשַּׁם.

נַשְׁתִּיק, נַשְׁתֵּיק m. (נָשַׁק, cmp. אינשתם, fr. נִשַּׁם) *attachment*, a contrivance to prevent the handle of a coal-pan from getting too hot. Tosef. Yoma III (II), 3 בכל יום לא היה לה נ׳ on any other day the priest's coal-pan had no damper &c.; Yoma 44ᵇ נְיַאשְׁתִּיק (Ms. M. נְיַאוּשְׁ׳; Rashi: 'a rattling ring'); Y. ib. IV, 41ᵈ top נרתיק. Koh. R. to I, 5 [read:] מערטלו מְנַשְׁתְּקוֹ or מְעַרְתְּקוֹ (v. השתק).

ג׳ they voted and passed a law in the upper chamber of the house of N.; Y. ib. III, 21[b] top; Yalk. Deut. 838; Y. Shebi. IV, 35[a] bot. לבזה. Kidd. 40[b]; (Sifré Deut. 41 ערוד).

נְתוּאֵי* (prob. to be read נְתָוְאֵר) pr. n. m. Erub. 59[a] (Ms. M. נְשָׁוְאֵר; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. נתזר, prob. for נְתָוְר).

נָתַח (b.h.), *Pi.* נִתֵּחַ 1) *to sever, dissect.* Zeb. 85[a] יפשיט ויְנַתֵּחַ וכ׳ he must flay and dissect it in its place (where he slaughtered it). Ḥull. 28[b] כיון שמְנַתְּחָהּ אבר אבר (not דמנ׳) since he cuts it into parts; a. fr.—2) *to distrain, take by force,* esp. *to seize* by waiting for the debtor to come out of the house with an object, opp. to מְשַׁכֵּן, to enter and seize. B. Mets. 113[a] אימא לא יְנַתְּחֶנּוּ וכ׳ read in the Mishnah (IX, 13), he must not seize his goods outside of his house except through the court messenger.

נָתַח ch., *Pa.* נַתַּח same, 1) as preced. 2. B. Mets. 113[a] נתוחי אין וכ׳ the court messenger may distrain out side of the house, but enter and seize he dare not?—2) *to tear, pull.* Bets. 10[b] גוזלות מְנַתְּחֵי מהדדי (not אהדדי; Ms. M. מנתקי) pigeons might pull against each other (and tear the bands); Gitt. 51[a].

נַתַּח m. (b. h.; preced.) *piece.*—*Pl.* נְתָחִים. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. V (ref. to Lev. I, 6) יכול ינתח נְתָחִיָּה לְנַתְּחֵיהֶם you might think, he may cut its parts into their parts again; Ḥull. 11[a] ולא נחתיה לנ׳ but he must not cut &c.; a. e.

נָתִיב m. (b. h.) *highway, road.* Keth. 8[b] נ׳ הוא משנת וכ׳ such is the road (the course of events) from the days of creation. Ex. R. s. 30 התורה אומרת באר זה נ׳ אני מחלכת the Torah says, what road do I follow?; a. e.—*Pl.* נְתִיבוֹת. Ib.

נְתִיבְתָא f. ch. same. Targ. Prov. I, 15 Ms. (ed. שְׁבִיל׳).

נַתִּיךְ m. (נָתַךְ I; cmp. יָצוּק) *cast, firm.* Targ. Job XLI, 16 Ms. (ed. אִתִּיךְ).

נָתִין m. (b. h.; נָתַן) [*donated, dedicated to the Temple service,*] *Nathin,* a descendant of the Gibeonites (Josh. IX, 27). Macc. III, 1; a. fr.—*Pl.* נְתִינִין, נְתִינִים. Yeb. 78[b] נ׳ דוד גזר עליהן as to N'thinim, David decreed concerning them (their exclusion from the Israelitish community with regard to intermarriages). Ib. VIII, 3 ממזרין וכ׳ אסורין bastards and N'thinim are forbidden (for intermarriage). Tosef. Kidd. V, 4; a. fr.—*Fem.* נְתִינָה. Macc. l. c.; a. e.

נְתִינָאָה ch. same.—*Pl.* נְתִינָאֵי. Targ. I Chr. IX, 2.—Kidd. 70[b] (play on דורנוניתא) דרא דנ׳ Rashi (ed. דראי נ׳) village of N'thinim.

נְתִינָה I, v. נָתִין.

נְתִינָה II pr. n. m. *N'thinah,* father of Dama, (v. דָּמָא). Kidd. 31[a]; Y. ib. I, 61[b] top; a. e.

נְתִינָה III f. (נָתַן) 1) *donation.* Pes. 21[b], a. e. (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי אלא לגר בנ׳ וכ׳ from this I would

נְתִיזָה pr. n. m. *Nithza.* Snh. 74[a] נמנו וגמרו בעליית ביח

נְתִיזָה, **נְתִיצָה**, **נְתִיצְתִי**, **נְתִיצָתִי**, **נְתִיקְתִי**, v. נְטִיפְתִי.

נָתַז, *Pi.* נִתֵּז (sec. verb of נָזָה, v. Kidd. 25[a]) 1) (neut. verb) *to squirt, fly off.* Kidd. 25[a] חרי ... מֻתָּה ונְתָזָה חוצה וכ׳ (perh. *Nif.*) if a person (priest) was sprinkling for purification, and the sprinkling flew upon his (the unclean person's) mouth. Y. Yoma III, 41[a] top, a. e. מְנַתְּזִין, v. נִיצוֹץ. B. Kam. II, 1 חיו ... מנ׳ וכ׳ if stones flew off from under the animal's feet; a. e.—2) (act. verb) *to cause to fly off.* Ib. 19[a] במקום .. אלא אם כן מְנַתְּזָן where the animal cannot help making stones fly off. Nidd. 61[a] ונְתָזוּ בקרדומותיהן they chopped with their axes.

Hif. הִתִּיז (b. h. הֵתִז) *to cause to fly off, to chop off; to squirt.* B. Kam. l. c. בעטה והְתִיזָה וכ׳ she kicked and made stones fly off and thus did damage. Ib. 17[b]. Snh. 102[a] כשתי מקלות שמְתִיזוֹת זו את זו like two sticks which splinter one another. Sabb. 62[b] ומַתִּיזוֹת עליהם and caused the balsam to squirt at them; a. fr.—Esp. (with ראש) *to decapitate.* Snh. VII, 3 היו מַתִּירִין את וכ׳ they decapitated him with a sword. Y. Ber. IX, 13[a] חייבו להַתִּיז וכ׳ he sentenced him to decapitation; Cant. R. to VII, 5; a. fr.—Trnsf. *to separate syllables* or *words distinctly, to articulate* (*sybillants*). Y. Ber. II, 4[d] צריך להתיז למען תזכרו (ed. Lehm. צריך לה׳ זי״ן וכ׳) you must articulate *tiz-k'ru* (emphasizing the *zayin,* Num. XV, 40). Ib. צריך לה׳ כי לעולם חסדו you must articulate *ḥas-do* (so as not to make it sound *ḥasto* or *ḥazdo.*—[Gitt. 70[a] מַתִּירִין גופו וכ׳ *scatter* the strength &c.; En Yaăk. מתישין.]

Hof. הוּתַז *to be made to fly off, be cut off.* Ḥull. 27[a]. Gen. R. s. 9, end יוּתַז ראשו בסייף his head shall be cut off with a sword.

Nif. נִיתַּז *to fly off; to splash.* Cant. R. l. c. .. נְתָזָה החרב והתיזוה the sword flew off the neck of Moses and struck &c. Nidd. 13[a] נְתָזִין, v. נִיצוֹץ. Tosef. Macc. II, 1 ניתזה בקעת וכ׳ if a chip flew off &c., v. נָשַׁל.—Ḥull. VI, 6 דם הנִּתָּז the blood which splashes forth at slaughtering; ib. 88[a] חנ׳. Zeb. XI, 3; a. fr.

נָתַז ch. same, *to gush forth, splash.* Targ. O. Deut. I, 44 נָתְזוּן (ed. Vien. נָתְזוּ, of bees). Targ. Job III, 23 (h. text נתך).—Sot. 48[b] (quot. fr. Targ. O. Deut. l. c.).

Af. אַתִּיז (with ריש) *to decapitate.* Targ. I Chr. X, 9 (h. text נשא).

Pa. נתִּיז *to cause to fly off.* B. Kam. 19[a] צרורות קא מְנַתְּזָא, v. preced.

נְתִיזָה pr. n. m. *Nithza.* Snh. 74[a] נמנו וגמרו בעליית ביח

conclude that it is permitted to give it to the sojourner as a gift &c., contrad. to מכירה; a. fr.—2) *delivery.* B. Mets. 19ª עד שעת נ׳ up to the time of the delivery (of the letter of divorce). Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot.; Cant. R. to I, 10 כנתיבתן מסיני, v. שְׁמֵחַ; a. fr.—3) *putting on,* opp. חליצה taking off. Y. Ber. III, beg. 5ᵈ הלכה . . בנ׳ the practice is in accordance with . . . as regards putting on (the shoes by mourners); Y. M. Kat. III, 82ᵇ; Gen. R. s. 100.

נְתִינוּת f. (נָתִין) *the legal status of the Nathin; the class of N'thinim.* Tosef. Kidd. V, 4 'I shall cleanse you' (Ez. XXXVI, 25) אפי׳ מן חנ׳ even from the class of *n'thinim* (i. e. they shall be restored to full Jewish citizenship). Ib. 2 כל שאין בה לא משום נ׳ וכ׳ a family which is not suspected of intermarriage with N'thinim; Keth. 14ª. Ibᵇ; a. e.

נָתִינִי m. (preced.) *one belonging to the class of N'thinim.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1; v. מַמְזֵרִי.

נְתִיצָה f. (נָתַץ) *cutting out, breaking up.* Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X את שיש לה נ׳ that which can be broken up (brick-work &c.). Y. Sabb. IX, 11ᵈ top נ׳ מבית חמנוגע the breaking up of idolatrous structures (Deut. XII, 3) is analogous to the breaking up of leprous buildings (Lev. XIV, 45). Y. Orl. III, 63ª bot. דכתיב נ׳ for the term נתץ is used for idolatry and for levitical purity (Lev. XI, 35). Tosef. Neg. VI, 10, contrad. to חליצה the removal of one affected stone. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 נטירה שאין נתיצה בה נ׳ a putting up not to be followed by a tearing down. Y. Orl. I, 60ᵈ bot., v. נְפִיצָה. Y. Ab. Zar. IV, 44ª; a. fr.

נְתִיקָה f. (נָתַק) 1) *breaking loose.* Pesik. Shub., p. 163ª (ref. to אתקנך, Jer. XXII, 24) ממקום נְתִיקָתוֹ תהא תקנתו from where he will be torn away will arise his regeneration (through repentance); Cant. R. to VIII, 6 ממקום שנְּתִיקָתָךְ שם וכ׳; Yalk. Jer. 303.—2) *forcing a door open.* Y. Snh. VII, 25ᵈ (in Chald. dict.) בנ׳ (חד) ירחיב ליה struck him by opening the door forcibly; v. מַרְתּוּקָא.

נָתַךְ (b. h.; cmp. נחת, נתק) *to cut, reduce, smelt.* [Tosef. Shebi. III, 19 יחוך, לחוך Var. ed. Zuck., v. נָתַק.]

Nif. נִיתַּךְ *to be smelted, reduced to slags.* Zeb. XII, 6 נ׳ חבשר if the flesh in the fire is burned to hard lumps; ib. 106ª, contrad. to נעשין אפר; v. חָרַךְ.

Hif. הִתִּיךְ *to smelt, cast, pour.* Ex. R. s. 15 . . . של כסף הִתִּיכָן וכ׳ the idols of silver . . ., he caused to melt and be shapeless as before they were cast. Y. Sabb. X, 10ᵇ bot. המתיך אבר he who casts lead (on the Sabbath). Naz. 50ᵇ והתיכו and he melted it (the fat); Tosef. Ohol. IV, 3 והיתכו, והתיכו (corr. acc.); Y. Naz. VII, 56ᵇ bot. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ; ib. IV, 44ᵇ top המתיך כוס לע״ז he who casts a cup for an idol.—[Pesik. R. s. 31 מנתכי׳ אחוריה, read: מכופתים לאחוריהם; v. ed. Fr. note 49.]

Hof. הוּתַךְ *to be molten; to be reduced to slags.* Meïl. II, 3 (9ª) עד שיותך חבשר (Talm. ed. שיתיך, corr. acc.) until the flesh is charred in small lumps; Zeb. 35ᵇ; 104ᵇ.—Part. מוּתָךְ. Sabb. 21ª, a. fr. חלב מ׳ Ar. (ed. מָהוּתָךְ, v. תהך) molten fat.

נָתַךְ I ch. same; *Af.* אַתִּיךְ *to melt, cast, pour.* Targ. Job X, 10 Ms. (ed. סנן). Targ. Ex. XXV, 12; a. fr.—Part. pass. מַתִּיךְ. Targ. II Chr. IV, 2, sq.—Midr. Till. to Ps. II, 6 (expl. נסכתי) אַתִּירְכַּתִּיהּ I cast him (made him strong, cmp. יָצַק *Hof.*); Yalk. ib. 620.

Pa. נַתֵּךְ same. Targ. II Chr. XXXII, 21.

נָתַךְ* II (v. P. Sm. 2480; cmp. נָתַח *Pi.* 2) *to distrain, fine.* Targ. Prov. XVII, 26 (h. text ענש).

נָתַל* (v. P. Sm. 2480) = נָתַן *to give answer, teach.* Targ. Prov. XXVI, 4; 7.

נָתָן (b. h.) pr. n. m. *Nathan,* 1) the prophet. Koh. R. to IV, 12. Midr. Till. to Ps. LI; a. fr.—2) N. the Babylonian, a Tannai. Ber. IX, 5. Tosef. Yeb. VIII, 4. B. Bath. 73ª; a. fr.—3) name of several Amoraim. Y. Erub. VI, 23ᶜ bot., v. דְּרוֹמָאָה; a. e.—Y. M. Kat. III, 82ª נ׳ בר אבא.—Y. Ter. VII, 44ᶜ נ׳ בר הושעיה.—Y. Ber. IV, 7ᵇ נ׳ בר טובי; a. fr.—4) N. d'Tsutsitha, a penitent. Sabb. 56ᵇ.—אבות דר׳ נ׳, v. אָב II.

נָתַן (b. h.) *to give; to place, put.* Gitt. I, 6 תֵּן גט וכ׳ give this letter of divorce to my wife. Ib. תְּנוּ גט וכ׳ give ye &c. Ib. לא יִתְּנוּ לאחר מיתה they must not deliver it after the man's death; a. v. fr.—נָשָׂא, v. נשא וכ׳.—נ׳ עיניו ל׳ (to put an eye upon) *to intend.* B. Mets. 19ª, a. e. כיון שנ׳ ע׳ לגרשה as soon as he has resolved to divorce her; a. fr.—נ׳ עיניו ב׳ (to have an eye on) *to desire, think of.* Ned. XI, 12 שלא תהא אשה נוֹתֶנֶת עיניה באחר lest the woman have a liking for another man. Ib. 20ᵇ שלא אֶתֵּן עיני וכ׳ lest I think of another woman. Ib. ויתן וכ׳ אל ישתה . . one must not drink of one cup (have connection with one woman) and think of another; a. fr.—Esp. נ׳ עיניו בו *to cast an angry eye at, to hurt by an angry look.* Ber. 58ª נ׳ ע׳ בו ונעשה וכ׳ he cast an eye at him and he was changed into &c., v. גַּל; Sabb. 34ª; a. e.—Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. fr. נותן תפלין puts on T'fillin.—נ׳ טעם, v. טַעַם.—הדרן נותן the conclusion *ad majus* gives it, it is a legitimate conclusion. Bekh. 59ᵇ, a. fr. הרא הנוֹתֶנֶת (on the contrary,) it is thus we should argue.—Gen. R. s. 33 והדרן נותן and it stands to reason.—Esp. נ׳ (sub. דם) *to put blood on the altar, sprinkle, smear.* Zeb. VIII, 4; a. fr.—[Tosef. Neg. VI, 10 נותן, v. נָתַץ.]

Nif. נִיתַּן *to be given, put* &c.; *to be intended.* Ned. 38ª לא ניתנה תורה אלא למשה וכ׳ the Law was given only to Moses and his descendants. Ib. וכולן נִתְּנוּ וכ׳ and all those (gates of understanding) were granted to Moses; a. fr.—Keth. 81ª לא ניתנה כתובה וכ׳ the K'thubah is not intended to be collected during life-time. R. Hash. 28ª נִיתְּנוּ . . מצות, v. נָתַן; a. fr.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 8 עד שינתן, v. נָתַץ.]—Esp. *to be put on the altar, sprinkled, smeared.* Zeb. VIII, 9 הנִּתָּנִין למטה . . . . בניתנין למעלה blood which must be put below (the red line) which has been mixed with blood that must be put above. Ib. 10 יִתָּנוּ במתן וכ׳ shall be applied four times, v. נַתָּנָה; a. fr.

Hof. הוּתַּן *to be put.* Makhsh. I, 1 בכי יותן (תרי זה) it comes under the law (Lev. XI, 38), i. e. it is a liquid which, if put on eatables, makes them susceptible of uncleanness. Ib. 2 אינן בכי יותן do not qualify for uncleanness; a. fr.

נָתָן ch. same. Targ. Deut. XV, 10; a. fr.—[Targ. Is. LIII, 5 ובדניתנהי some ed., read: ובדניתנהי, v. נְהִי I.]

נָתַץ (b. h.) *to chip off; to tear down.* Neg. XIII, 2 בזמן שהוא נותץ את שלו when he has to tear down (Lev. XIV, 45), he must chip off his part of the house, contrad. to נָתַץ; Tosef. ib. VI, 10. Ib. בנתיצה נותץ את וכ׳ (not נותן) when he has to tear down, he must chop those stones which are affected as well as those which are not; a. fr.

Nif. נִיתַּץ *to be torn down.* Ab. Zar. 53ᵇ עד שיתַּץ רובו until the largest part of it is torn down; Tosef. ib. V (VI), 8 שינתן (corr. acc.). Neg. XIII, 1; a. fr.

Hof. הותַּץ same. Ab. Zar. III, 9 אם חדש יותַּץ if the oven was new, it must be taken apart; Pes. 26ᵇ; a. fr.

נָתַק (b. h.; cmp. preced. a. נתך) 1) *to break loose; tear out.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. מקום שנהגו לקוץ יתוֹק לְתוֹק וכ׳ where it is customary to cut the reeds, let him pluck them; where it is customary to pluck them &c.; Tosef. ib. III, 19 Var. יתוֹדְ לְתוֹדְ. Cant. R. to VIII, 6 (ref. to Jer. XXII, 24) שהוא נותק מלכות וכ׳ that he will tear the Davidic kingdom out of his hand; ib. משם אני נותק וכ׳ from there I shall tear loose the kingdom &c.; Pesik. Shub., p. 163ᵃ. Bekh. 33ᵇ נותק he who tears loose (testicles and throws them away); נותק אחר כורת who removes them after one has cut them (tearing off the roots). Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5 אם נְתָקוֹ אדם if a man made it bald (נֶתֶק); (R. S. to Neg. III, 5 אם ניתקו בידי אדם, Nif.); a. e.—*Part. pass.* נָתוּק (b. h.) *an animal whose testicles have been forcibly removed*; [oth. opin.: *whose membrum has been mutilated by a violent severance*]. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII; Tosef. Yeb. X, 5.—2) *to cause oozing, to secrete.* Tosef. Ter. III, 13 ענבים רכות ונתקות .. ואינן נותקין וכ׳ grapes are soft and let their juice ooze out (when packed), but olives are hard and do not let their oil ooze out.; Y. ib. III, 42ᵇ top, v. הֵרֵחַ.

Pi. נִיתֵּק 1) *to tear loose.* Cant. R. l. c. (ref. to Jer. l. c.) אֲנַתֵּקְהּ .. אין it does not say *ănattekkha* (I shall tear thee loose), but (it may be read) *athakkenkha* (I shall restore thee, v. חָתַק); Yalk. Jer. 303 אַחֲתֵּקְהּ (*Hif.*); Pesik. l. c.—2) [*to tear, pull*] *to remonstrate, protest.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 התחיל הבן החוא מְנַתֵּק that son began to protest (against doing slave's work); התחילו ישראל מְנַתְּקִים the Israelites remonstrated (against the laws imposed upon them); v. infra.

Nif. נִיתַּק, נִיתּוֹק 1) *to be torn loose; to fall out.* Ḥull. 123ᵇ שומר העשוי לְנִתֵּק מאליו a protection (cover) which is likely to come off of itself. Nidd. 65ᵃ כיון שנִתְּקוּ שניו when a man's teeth are gone; a. e.—2) [*to tear one's self loose,*] *to remonstrate, be discontented.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII לוֹמַר .. לִיתֵּק בעריות it was known before the Lord that they would bear unwillingly the restrictive laws concerning sexual relations; נִיתְּקוּ בעריות they did remonstrate &c. (ref. to Num. XI, 10; v. Sabb. 130ᵃ; Yoma 75ᵃ); Yalk. Lev. 590.—3) *to be shifted, transformed, modified.* Zeb. 5ᵇ, a. fr. אשם שנ׳ לריעה an animal dedicated as a guilt-offering which (on account of its owner's death &c.) has been condemned to pasture until natural death (v. סָאַב).—Y. Naz. IV, end, 53ᶜ משנ׳ מלא תעשה לעשה since it (the cutting of the hair which is forbidden to the Nazarite) has gone over from a prohibition to a positive duty (Num. VI, 18).—לאו שנ׳ לעשה a prohibition transformed into a command, i. e. a prohibitive law the transgression of which must be repaired by a succeeding act, e. g. (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not rob', and (ib. V, 23) 'he shall make restitution.' Ḥull. 141ᵃ (for which ib. XII, 4 מצוה לא תעשה שיש בת קום עשה). Yoma 85ᵇ לא תעשה שנ׳ לעשה; a. fr.—4) (v. Kal 2) *to enter a stage of moist decomposition.* Y. Naz. VII, 56ᵇ, v. נִצֵּל.—5) (denom. of נֶתֶק) *to become hairless and blanched, to be afflicted with* נֶתֶק. Neg. X, 9 וכ׳ כל ראשו and his entire head became bald (v. קָרַחַת). Sifra Thazr. l. c. את שנ׳ נתק בתוך נתק a person that became afflicted with a bald spot within a patch of hair surrounded by baldness (Neg. X, 7 שני נְתָקִין זה לפנים מזה; a. fr.).

נָתַק ch. same; *Af.* אַתֵּיק *to pull, drag.* Targ. Jer. XII, 3 אַתְּקִינוּן or אַתְּקִינוּן (ed. אַתְקִנִי, ed. Lag. אַתְקִינִי, v. חָקַן; h. text התיקם).

Pa. נַתֵּק 1) *to tear, sever.* B. Kam. 9ᵇ שור דרכיה לנַתּוּקֵי an ox may be expected to tear (the rope). Bets. 10ᵇ מְנַתְּקֵי Ms. M., v. נָתַח.—2) *to snatch, take away.* Yoma 46ᵇ כיון דנַתְּקֵהּ נתקה having snatched it (the coal from the altar), he has snatched it (and it has its sacred character no longer).—3) *to shift, transform.* Macc. 15ᵃ החוא לנַתּוּקֵי לאוי וכ׳ Ms. M. (Rashi לאוויה, ed. לאו) this (positive command) has the function of modifying the prohibitory law (intimating the reparation in the event of its transgression); v. preced. *Nif.*

Ithpe. אִיתְנַתֵּק, אִיתְנְתֵּק 1) *to be severed, snatched.* Targ. Koh. IV, 12.—Yoma l. c. אִיתְּתִרְקָה לְמִצּוּתָהּ the taking it from the altar was done for an ordained use of it; a. e.—2) *to be set aside, be designated.* Erub. 13ᵃ כיון דא׳ לשום רחל תו לא הדרא מִיתַּנְתְּקָא וכ׳ having been originally designated (copied) for Rachel, it cannot again be converted and used for Leah; Sot. 20ᵇ. Zeb. 3ᵃ; a. e.

נֶתֶק m. (b. h.; preced.) [*torn out,*] *bald (blanched) spot* on the head or in the beard. Neg. X, 2; a. fr. *Pl.* נְתָקִים, נְתָקִין. Ib. 1; 7; a. fr.

נְתָקָא, נְתָקָא ch. same. Targ. Lev. XIII, 30; a. fr.

נת״ר, a mnemotechnical abbreviation for נְטִילַת הַסַּנְדָּל, הַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, a. רְחִיצַת יָדַיִם. M. Kat. 24ᵃ.

נָתַר I (b. h.; cmp. נתק) *to sever, loosen.*

Nif. נִיתַּר, נִיתּוֹר 1) *to be torn loose, be released.* Y. Taan. II, 65ᵈ top, v. נָשַׁשׁ II a. נָתוּשׁ.—Trnsf. *to be untied, released from an obligation; to become permitted.* Y. Yeb. IV, 6ᵇ bot. (ref. to Deut. XXV, 10) בית שהוא נִיתָּר וכ׳ a house (of several wives) which is released (from the leviratical marriage) by means of one *ḥălitsah* (performed on one of the wives). Y. Bicc. I, 64ᵇ top כל הביכורים שנראו לְיִתּוֹר וכ׳ אינן נִיתּוֹרִין .. all the first fruits which are to be released (become permitted by being brought to the Temple) in the land (of Palestine), can become so only by reciting the confession (Deut. XXVI, 5—10). Erub. 10ᵃ; 12ᵃ חצר נִיתְּרָה וכ׳ a court becomes permitted (for Sabbath purposes) by &c., v. פַּס. Ib. שהוא נִיתָּר וכ׳ that it is made available &c.; a. e.

Hif. הִתִּיר 1) *to loosen, untie, unscrew.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 שהתירו which one unscrewed; Sabb. XX, 5 מתירין, v. מְבַבֵּשׁ. Ib. 22[a] מבגד לבגד (צרצרת) מתירין you may untie show-fringes from one garment (and put them) on another garment. Gen. R. s. 5 מתירן ומוציא וכ׳ he unties them (opens the bags) and lets the air in them escape; a. fr.—[Tosef. Shebi. I, 7, v. נָתַר.]—2) *to permit, declare permitted,* opp. אָסַר. Sabb. 4[a] התירוהו לו וכ׳ would they (the scholars) permit him to take it out &c.? Ib. II, 4 ור׳ יהודה מתיר but R. Judah declares it permitted. Ib. 2 וחכמים מתירין; a. v. fr.—V. מַתִּיר.—3) *to free, surrender; to outlaw, proscribe.* Snh. 40[b] ה׳ עצמו למיתה did he surrender himself to death?, i. e. did he declare that he would commit the act in spite of the warning which defined it to be a deadly crime? Ib. 41[a] (ref. to Deut. XVII, 6) עד שיתיר וכ׳ until he declares himself ready to undergo capital punishment for his act. Ḥull. 41[a]. Y. Peah I, 16[a] להתיר דמן וכ׳ עילא .. they wanted a pretext to outlaw the rebels; a. fr.

Hof. חוּתַּר 1) *to be loosened, untied.* Lev. R. s. 28, beg., a. fr. חותרה הרצועה, v. רְצוּעָה. Sabb. XX, 5 אם חירה מותר וכ׳ if it (the clothes press) was (partly) unscrewed on the eve of the Sabbath, he may unscrew it entirely. B. Kam. 9[b] שור מותר an ox that is not tied, opp. קשור. Erub. II, 1 קשורות אבל לא מותרות closely tied together, but not tied in a loose way; a. e.—2) *to be permitted.* Y. Sabb. II, 5[b] bot. ח׳ הנדר, v. נֶדֶר; Snh. 68[a]. Ḥull. 17[a] בתחילה ח׳ לחן וכ׳ originally they were permitted to eat the flesh of an animal killed by stabbing (v. נְתִירָה). Ib. 9[a] נשחטה חותרת when the animal has been slaughtered according to the ritual, it is (absolutely) permitted. Ernb. 93[b] שבת כיון שהותרה חותרת as regards Sabbath laws what has been permitted at the entrance of the Sabbath remains permitted the entire day; ib. 70[b] כל שה׳ למקצת וכ׳ whatever is permitted for one part of the Sabbath &c.; a. v. fr.—Part. מוּתָּר; f. מוּתֶּרֶת; *pl.* מוּתָּרִין, מוּתָּרוֹת (*it is, they are*) *permitted* (of things and persons). Ter. X, 7. Yeb. I, 2 צרתה מ׳ her rival is permitted (to him as wife). Ib. III, 2 ומ׳ באחותה and he is permitted to marry her sister. Ib. II, 10 מותרות לינשא להן may be married to them; a. v. fr.—Pes. 48[a], a. e. (ref. to ממשקת ישראל, Ez. XLV, 15) מן המותר לישראל of what an Israelite is permitted to drink. Sabb. 108[a] (ref. to בפיך, Ex. XIII, 9) מדבר המותר בפיך the Torah must be written on the skin of an animal which is permitted in thy mouth (a clean animal).

נָתַר II, *Pi.* נִתֵּר (b. h.; cmp. נתק) [*to move.*] *to leap.* B. Kam. 38[a] (ref. to Hab. III, 6) מאי משמע דהאי ויתר לישנא דאגלויי הוא what evidence is there that this *vayyatter* has the meaning of sending into exile (causing to emigrate)? Answ. ref. to לְנַתֵּר (Lev. XI, 21). Lev. R. s. 20 (ref. to Job XXXVII, 1) מהו ויתר יקפץ וכ׳ what does *v'yittar* mean? It will leap, as we read (Lev. l. c.) &c.

Hif. הִתִּיר *to exile.* B. Kam. l. c., v. supra. Lev. R. s. 6, beg. ומתיר את הגנבים and condemned the thieves to exportation (v., however, גָּיַר).

נָתַר ch. = h. נָשַׁר, *to fall off, drop; to fall apart, decay; to become wearied, faint.* Targ. Is. XL, 7. Ib. LXIV, 5; a. fr.—B. Mets. 21[b] דנתרא that it (the fig) dropped (and was not taken off the tree). Ib. אע״ג דנתרין זיתי וכ׳ even when the olives have dropped &c. Sabb. 33[b] וקא נתרן דמיעת עיניה and the tears fell from his eyes; a. fr.

Af. אַתַּר *to drop, shed, let fall.* Targ. Ruth II, 16. Targ. Y. II Ex. IX, 32 (not יאתך).—Y. Kil. VII, beg. 30[d] דמתרן טרפיהן וכ׳ where trees shed their leaves even in midsummer. Naz. 42[a] אדמה דלא מתרא an earth which does not cause falling out of the hair; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15[d] אתרין, v. infra.

Pa. נַתֵּר 1) (neut. verb) *to crumble, fall in.* B. Kam. 9[b] בור דרכה לנתורי a pit is liable to fall in (and mere covering it up is not a sufficient precaution).—2) *to drop, shed.* Targ. Is. I, 30; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15[d] (if one says of a person) נתרי פלוני, 'I have dropped that man', you must not allow his wife to marry again (it does not necessarily mean that he saw him dead), for I may say, he means [read:] אתרי לפלוני מאכל I dropped that man something to eat.

נֶתֶר f. (b. h.; preced.; v. esp. Naz. 42[a] quot. in preced.) 1) (*nitron,*) *natron, native carbonate of soda* (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nitre, a. Sm. Ant. s. v. Nitron). Sabb. IX, 5; Nidd. IX, 6. Ib. 62[a]; Sabb. 90[a], v. אַלְכְּסַנְדְּרִי a. אֲנָשְׁפַּטְרִית; a. e.—2) כלי נ׳ *a vessel made of alum crystals.* Kel. II, 1. Ab. Zar. 33[b] (expl. כלי מחפורת וכ׳, v. מַחְפּוֹרֶת); a. fr. [v., however, Maim. to Kel. l. c.]

נְתָרָא I נְתַר׳, ch. same. Targ. Jer. II, 22. Targ. Prov. XXV, 20 (Ms. יתרא as in Pesh.).

נְתָרָא II נְתַר׳, ch. = h. נֶשֶׁר I, *dropping.* Targ. O. a. Y. I Lev. XIX, 10 (h. text פֶּרֶט).

נָתַשׁ (b. h.; cmp. נתץ) *to break loose, tear off.*

Nif. נִיתַּשׁ *to be torn loose, be released.* Lev. R. s. 29; Gen. R. s. 56, v. נָתַשׁ II a. נָתַר I.

Hif. הִתִּישׁ *to uproot.* Gen. R. s. 23, beg. (play on מתושאל, Gen. IV, 18) מתישן אני וכ׳ I shall tear them out of this world.—[תְּתִישׁ or חְתִישׁ *to weaken,* v. תָּשַׁשׁ.]

נְתַשׁ* h. same. Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אַתְּשִׁינוּן (ed. Lag. אַתּוֹשְׁשִׁינוּן; Regia a. Levita אָתּוֹשְׁשִׁי), v. תָּשַׁשׁ.

ס

ס *Samekh*, the fifteenth letter of the Alphabet. It interchanges with שׂ, e. g. פָּרַס a. פָּרַשׂ, נָסָא a. נָשָׂא; a. fr.; with ז, q. v.; with צ, as סַנְוֵר a. צַנְוֵר.—ס preformative for Safel forms, as in סרחב סקבל &c.

ס׳ as numeral, *sixty*, v. א׳.

סָאָא, v. סְאָה ch.

סָאַב [*to be rough, ugly,*] *to be filthy, unclean, repulsive.*

Pi. סִיאֵב *to soil, make unclean; to unfit for sacrifice* on account of repulsive appearance. Part. pass. מְסוֹאָב, f. מְסוֹאֶבֶת; *pl.* מְסוֹאָבִים, מְסוֹאָבִין.—מְסוֹאָבוֹת מס׳ *unwashed hands.* Ḥull. II, 2. Ḥull. II, 5; a. fr.—Tem. 8ª רִיעֲיו הוא מס׳ וקיימין ... (you say) 'let them go to pasture until they become unfit for sacrifice', but are they not already unfit (being blemished)?

Hithpa. הִסְתָּאֵב *to become filthy, repulsive, unfit for sacrifice.* Yeb. XI, 5 יהא רועה עד שיסתאב let it go to pasture, until it becomes unfit for sacrifice. Tem. l. c. עד שהסתאבו, v. supra. Ib. IV, 1 עד שהסתאב; a. fr.

סָאַב I ch. same.

Pa. סָאֵיב 1) *to soil, defile, make unclean, unfit for sacrifice.* Targ. Lev. XV, 31. Targ. Gen. XXXIV, 5; a. fr.—Taan. 11ª bot. החוא דסאיב נפשיה that is because he defiled himself (by touching a corpse &c.). Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top מְסָאֵב לה ופדי לה made the fruit unclean and also redeemed it. Y. Snh. I, 18ᵇ top חד בר נש ס׳ וכ׳ a man caused a priest to become unclean; a. e.—*Part. pass.* מְסָאָב, f. מְסָאֲבָא; *pl.* מְסָאֲבִין &c. Targ. Lev. XIV, 40. Ib. O. XII, 2. Ib. XI, 8; a. fr.—Tem. 22ª הא מְסָאֲבָה וקרינא it is not already unfit for sacrifice?, v. preced. Ab. Zar. 37ª; Eduy. VIII, 4 Ms. M., v. infra.—2) *to declare unclean.* Targ. Lev. XIII, 44; a. fr.

Ithpa. אִסְתָּאֵב *to be made unclean, be unclean.* Targ. Num. VI, 12 (Regia מסאב). Targ. Y. ib. 11. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. O. Deut. XXII, 9 (h. text תקדש); a. fr.—Eduy. VIII, 4 ודיקרב במיתא מִסְתָּאֵב (Ms. M. מְסָאֵב) only what is sure to have touched a corpse is unclean (v. Ab. Zar. 37ᵇ).

סָאֵב II or סָאֵב (cmp. preced.; v. סִיב I) [*to be hairy,*] *to be old.* Targ. Prov. XXII, 6 נסאב ed. Lag. (oth. ed. נְסוּב, נסאובא; Ms. נסאבא).—Y. Dem. III, 23ᶜ bot. כד תִּסְאֲבוּן וכ׳ when you are old (appointed elders, v. זָקֵן), I shall tell you.

סָאבָא m. (preced.) *old man*, v. סָב.

סְאָה f. (b. h.) *S'ah*, a measure of volume for dry objects and for liquids; in gen. *measure.* Men. XII, 4 בארבעים ס׳ וכ׳ in a reservoir containing forty S. he can bathe for purification, in forty less one drop &c. Mikv. I, 7; a. fr.—Sot. 9ª עד שתתמלא סְאָתוֹ ... אין the Lord does not exact payment (punishment) of a man until his measure is full. Ib. 8ᵇ; Tosef. ib. III, 1 (ref. to בסאסאה, Is. XXVII, 8) אין לי אלא שמדד בס׳ וכ׳ this would prove only that the Lord measures by the S'ah (repays only great sins, overlooking the small ones) &c.; Y. ib. I, 17ª.—בֵּית ס׳ (or sub. בית) *a field requiring one S'ah of seed*, (a square measure) *Beth S'ah.* Shebi. III, 2. B. Bath. VII, 2 רובע לס׳ one fourth of a Kab for each (Beth) S'ah; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 26 משקל ארבעים ס׳ forty S'ah in weight (weight of forty S'ah of wheat).—*Pl.* סְאִין, סָאִים, סָאִין. Y. l. c. (ref. to סאון, Is. IX, 4) רבבה כאן ס׳ תרבה the text intimates here a variety of measures (recompenses). Men. VII, 1 חמש ס׳ וכ׳ five Jerusalem S'ah which are equal to six Desert S'ah. Ib. 77ª; a. fr.—*Du.* סָאתַיִם. Ter. X, 8. Shebi. III, 4; a. fr.

סָאָא, סְאָא ch. same. Targ. II Kings VII, 1; 16; a. e.—*Pl.* סָאִין, סָאִוִין, סָאֵי, סָאוִין, סָאוָן, סָנִין, סָנִן. Targ. Gen. XVIII, 6. Targ. Y. Ex. XXIX, 4; a. fr.—Targ. Y. Deut. XXXIV, 12 (*a weight*, v. preced.).—Pes. 113ª סָאוֵי Ms. M. (ed. סָאָה). M. Kat. 12ª בר שית ס׳ וכ׳ a vessel containing six S'ah (of beer) but well closed, is better &c.; a. e.—*Du.* סָאתָן. Targ. II Kings l. c.—V. סָאתָא.

סָאוֹב m. (סָאַב I) *unclean object; uncleanness.* Targ. Y. Lev. XXI, 1. Targ. Y. Deut. VII, 26 ס׳ שקצא (ed. Amst. סָאִיב, not סָ) what has become unclean through an abomination.

סוֹבְתָא, סְאוֹבְתָא, סוֹאֲבְתָא f. (preced.) 1) *uncleanness*, esp. *menstruation.* Targ. Ez. XXIV, 11. Targ. Y. Gen. XVIII, 11 (ed. Vien. סוֹבְתָא). Targ. Lev. XV, 25; 31 (some ed. סְאוּבְתָא); a. fr.—2) cmp. (נִדָּה) *menstruant.* Targ. O. ib. 33 (Y. סִיאוּבְתָא; some ed. סִיאֲבָתָא); a. e.—*Pl.* סוֹאֲבָתָא. Targ. II Chr. XXIX, 16. Targ. O. Lev. XVI, 16; 19 סוֹאֲבַת constr. (Y. סוֹאֲבוֹת Hebraism); a. e.

סָאוֹר, v. שָׂאוֹר.

סָאוֹרָא, סְאוֹרָא, v. סִיאוּרָא.

סָאוּט, v. סוּט.

סָאִיב, סָאֵיב, v. סָאֵב I a. סְאוֹב.

סָאִים, v. סוּם I ch.

סָאִין, v. סָנָן. [*pl.* of סְאָה.]

סָאנָא *silver*, v. סִירָא I.

סָאן, v. סָנָן.

סָאנֵי, v. סָנֵי.

סאסא, סאניא Targ. Prov. XVI, 16; XVII, 3 some ed., v. סִירָא I.

סַאסָאָה, סָאסָא m. h. a. ch. (=סעסע, cmp. שׂער, סער; cmp. זָאזָא) *bristle, awn* or *beard of grain.* Sot. 5ª (Ar. סָסָא). Ḥull. 17ᵇ דמיא לס׳ (Ar. לססא) if the slaughtering knife is rough like a bristle of &c.—*Pl.* סָאסִין, constr. סָאסֵי. Koh. R. to IX, 11 שהיה ריץ על ס׳ שיבולין וכ׳ (not שירבוליא; some ed. שָׁאסֵי) he ran over the ears of standing grain, and they were not broken.

סָאפוֹן m. *soap, detergent,* v. צָפוֹן I.

סָאתָא I, סָאתָה f. ch.=h. סָאָה, *S'ah; measure.* Targ. Is. XXVII, 8. Targ. Job XX, 22; a. e.—Y. Ter. X, 47ᵇ top כמה ס׳ עברא וכ׳ how much does a S'ah contain? Twenty four Log. Lev. R. s. 36; Y. Snh. X, 27ᵈ וכ׳ ס׳ והא כאינש ... as if one says, here is the bag, here is the Sela, and here is the measure, rise and measure (said of one who asks immediate reward for a good deed); Ruth R. introd. (some ed. סאה); a. e.—*Pl.*, v. סָאָה ch.

סָאתָא II f.=סְחוֹתָא, *sweepings, refuse.* Lam. R. to I, 15 (expl. סלה, ib.) עבדי ס׳ וכ׳ (some ed. סָאתַי *pl.*) he made me like refuse before them. Ib. בבר גמזא צווחין לס׳ סרקי (read סלוחא; Ar. לסחוחא סולחא . . (בברגיא) in Bar Gamza they call sweepings *sallutha* (that which is thrown away); v. סְחִיתָא.

סַב, v. נְסַב.

סָבָא I, סָאבָא m. ch. (v. סָאַב II, סִיב)=h. שָׂב, *grey, old; elder; ancestor; scholar* (=h. זָקֵן). Targ. Is. III, 2. Targ. Gen. XXIV, 2; a. fr.—Targ. Y. II Lev. XXII, 27 סַבָּיָא.—Targ. II Esth. VII, 9 כאגג אבא סב (ed. Lag. אבא . טב, corr. acc.) like Agag my *grandfather.*—Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot., opp. טַלְיָתָא. Ḥull. 6ª אשכחיה חחוא ס׳ an old man (or scholar) met him; Sabb. 34ª. Gen. R. s. 74 (ref. to Ps. CXXIV, 1) ישראל ס׳ it means Israel the patriarch (not Israel the people); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Ned. X, end, 42ᵇ לסָבַי to my ancestor. Ib. ר׳ דוסתי ס׳ R. Dostay senior; a. fr.—[Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top, v. נפָא I.]—*Pl.* סָבִין, סָבֵיָא, סָבֵי. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Joel I, 14. Targ. Prov. XX, 29 (Ms. סֵיבֵי); a. fr.—Y. Peah VII, end, 21ᵇ אית חוו ס׳ וכ׳ there were (poor) old men in our days &c. Kidd. 33ª ר׳ ס׳ דארמאי ... R. J. used to rise before gentile old men. Snh. 17ᵇ דסורא ס׳ the scholars of Sura. B. Bath. 58ᵇ סאבי דיהודאי the Jewish scholars. Bekh. 8ᵇ, v. אַתְיָנָס; a. fr.—*Fem.* (סָבְתָא), סַבְתָא. Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top אמר לון חד סבא (read: אמרה לון הדא ס׳) said to them a certain matron (prob. wife of a scholar). Ib. מימר . . הדא סבתא that matron was of the opinion. B. Bath. 125ᵇ נכסי לס׳ I bequeathe my property to my grandmother. Ib. אי קדים ס׳ וכ׳ if that grandmother had sold the property bequeathed to her before the claim could be preferred, the sale would have been valid; a. fr.—*Pl.* סָבָן. Targ. Zech. l. c.; a. e.—[סָב *to be old,* v. סֵיב.]

סָבָא II 1) pr. n. m. *Saba.* Y. Yeb. IX, beg. 10ª ניחא בר ס׳; Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ סָבָא.—2) pr. n. pl. *K'far Saba,* in Samaria. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. (ed. Krot. כפרסבא, one word). Nidd. 61ª; Tosef. ib. VIII, 5 (v. Hildesh. Beitr., p. 10).

סָבָא III (b. h.; cmp. שָׂבַע) *to drink freely.*—Part. pass. סָבוּא, *pl.* סְבוּאִין, סָבוּאִים *soaked, satiated.* Nidd. 24ᵇ עצמותיו ס׳ Ar. (ed. סכווין) his bones are found satiated with moisture, i. e. *porous,* contrad. to משוחין oily, smooth.

סָבָא ch. same. Part. סָבֵי. Targ. O. Deut. XXI, 20.—[Targ. I Sam. XXX, 20 וסבא some ed., read וְשָׁבָא.].

Pa. סַבֵּי *to retail wine* in the shop or tavern. B. Bath. 98ª אדעתא לסַבּוּיֵיהּ with the intention to retail it.

Af. אַסְבָּא *to satiate, soak*; trnsf. (cmp. סָפַג) *to lash.* Keth. 10ª אַסְבּוּהוּ כופרי make him absorb (strike him with) palm switches. Ib. ומַסְבְּרִינָן לֵיהּ וכ׳ and we lash him nevertheless.

סָבַב (b. h.) *to go around, turn.* Num. R. s. 18 כשחיירתי וחולך וסוֹבֵב כל וכ׳ ... when I travelled ... and went around all the towns; חיירתי סיבב והולך מעיר וכ׳ I went around from town to town. Erub. 56ª וסובב אל צפון בלילה 'and turns northward' (Koh. I, 6) by night; a. e.

Nif. נִסַּב *to take a turn.* Num. R. s. 4 ונִסַּבָּה ורחבה למעלה it turned upward and became wider.

Pi. סִיבֵּב 1) *to surround.* Erub. l. c.; B. Bath. 25ᵇ (ref. to Koh. l. c.) פעמים מְסַבְּבָן ופעמים מהלכתן (Rashi סוֹבְבָן, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) at seasons the sun goes around them (making a circuitous route), and at seasons it passes straight through (from north-east to south-west). Erub. 23ᵇ; Num. R. s. 13 סַבֵּב tie around; a. e.—Trnsf. *to be around a person, to wait upon.* Deut. R. s. 1 (play on סב הרבה ס׳ עשו את הזרו וכ׳ את ההר, Deut. II, 3) a long while has Esau been around his parent &c.—ס׳ על הפתחים *to go around from door to door, to beg.* Tosef. Peah IV, 8 חמסַבֵּב על ... אין וכ׳ for the poor man that goes begging, the public charities are not bound to do anything. Y. ib. I, 15ᵈ top כבד . . אפי׳ את מסבב וכ׳ 'honor thy father and thy mother', even if thou have to go begging (thou must support them); Pesik. R. s. 23—24; a. e.—Ruth R. to I, 1 עכשיו . . מְסַבְּבִין פתחי וכ׳ now all Israel will surround my gate ..., waiting for distribution of food; Yalk. ib. 598 ירחו . . מְסוֹבְבִין.—2) *to carry around from place to place.* Kel. I, 7 ומְסַבְּבִין לתוכן וכ׳ and you may carry a corpse from one (of the fortified places) to another; Tosef. ib. B. Kam. I, 14 ומס׳ בתוכן.—3) *to place around.* Num. R. s. 2 ס׳ לכסאו וכ׳ he placed four angels around his throne.—Part. pass. מְסוֹבָּב, f. מְסוֹבֶּבֶת *surrounded, closed.* B. Bath. 25ᵇ, v. אַכְסַדְרָא.—*Pl.* מְסוֹבִּין, מְסוֹבְבִין *assembled, arranged around.* Ab. Zar. 18ª מס׳ לו׳ וכ׳ (Ms. M. מְסוֹבְבִין אותו) (his sins) are arranged around him on the day of judgment (as witnesses). Yalk. Ruth l. c., v. supra.—Esp. *reclining on the dining couch around the tables* (v. מְסוֹבָּה). Ex. R. s. 25 מס׳ ואוכלין וכ׳ lying on couches and eating and praising &c. Pes. 101ᵇ בני ... מס׳ לשתות the members of a party that were assembled for a feast; ib. 102ª. Tosef. ib. X, 12; a. fr.—[Tanḥ. Hayé 3 מסביב, read: מכתיב, v. כָּתַב.]

Hif. הֵסֵיב, חֵסֵיב, חֵסֵב 1) [*to surround the table,*] *to recline for dining in company.* Ber. VI, 6 (42ª) חסֵיבוּ אחד וכ׳ (Bab. ed. חָסְבוּ; Y. ed. הֵיסְבוּ) if they lie down for a meal, one says grace in behalf of all, opp. חזי יושבין. Tosef. ib. IV, 20 בעל הבית שהיה מֵיסֵב ואוכל וכ׳ if a host has been reclining in company and eating, and a neighbor called

him away to speak to him. Ib. V, 5; Y. Taan. IV, 68ª bot. בזמן שחן שתי ... ומיסב וכ׳ when there are two couches, the highest in rank goes up and reclines at the head of the uppermost couch &c., v. הֶסֵּב. Pes. X, 1 אפי׳ עני ... עד שיסב even the poorest man in Israel must not eat (on the Passover night) without reclining (to indicate that he is a free man); a. fr.—2) *to cause to recline, to invite.* Ex. R. s. 25 (ref. to ויסב, Ex. XIII, 18, a. שלחן, Ps. LXXVIII, 19) הסיבן תחת ענני וכ׳ he invited them to recline under the clouds of glory (v. סִרְנְמָטִין); a. e.—3) *to turn around.* Pesik. R. s. 14 עתיד אני להסיב על עולמי וכ׳ I shall turn again to my world in mercy.

Hof. הוּסַב *to be transferred* from tribe to tribe (Num. XXXVI, 7). B. Bath. 112ª כבר הוסבה the field had been transferred (before the division of the land); שכבר הוסבה לא אמרינן we do not adopt the argument that a transfer before the division made any difference (v. comment., a. Rabb. D. S. a. l. notes 4 a. 5 for Var. Lect.).

Polel סוֹבֵב *to surround.* Ab. Zar. 18ª, v. supra.

סְבַב ch. same; *Af.* אַסֵּב *to go around* (announcing). Y. R. Hash. II, 58ª top דחוון אילין מסבְּרִין יומא דין וכ׳ these went around (as messengers to announce the New-Moon) to-day, and others the day after. Ib. למה מהו דיסַבְּרוּן; v. צְפַר.

סָבְבָא m. (preced.; cmp. שֵׂיבָא) *neighbor, borderer.*—*Pl.* סָבְבַיָּא. Targ. Is. VII, 20 בס׳ ובמגריא בעברי וכ׳ (ed. Lag. בסיבכיא במגריא) read: בס׳ בעברי וכ׳ being a gloss to our w.) among the borderers on the sides of &c.

סְבָּה, v. סִיבָּה.

סבחיי, Targ. Prov. II, 7 ed. Lag., read שְׁבָחוֹר=סְבָחוֹר.

סַבְחַלּוֹם m.=h. יַהֲלֹם, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate, *diamond.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (some ed. ס׳); XXXIX, 11. Targ. Y. Num. II, 10.

סַבֵּי, v. v. סִיבּוּ.

סַבּוֹאָתָא, v. סַבּוֹתָא.

סבוי, Yalk. Num. 773, ס׳ סברוני, v. סִיכּוּיָא.

סַבּוֹתָא c. pl. (סָבָא) *wine-retailers.* Ab. Zar. 71ª (Ar. סַבּוֹאָתָא); ib. 72ᵇ סַבְּרָתָא.

סַבּוּךְ, v. סִיבּוּךְ.

סַבּוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

סַבּוֹלָאָת* m. (סָבַל) *load-carrier.* B. Mets. 93ᵇ בר אדא ס׳ (Ms. R. סַבּוֹלָא; Ms. H. סַפּוֹלָאָה, Ms. F. סַקּוֹלָא *of Saccola=Sacala* in Gedrosia?).

סַבּוֹלֶת, סַבּוּלִית, v. סִיבּוֹלֶת.

סבונה, Y. Sabb. VI, 8ª bot. ed. Zyt., v. סַבְנִי.

סַבּוּרָא, סְבוּר, v. sub. סִיבֵּר.

סָבוּרָא m. (סָבַר I) 1) *a reasoner* (opp. to learned, v. גְּמָרָא II). Y. Sabb. III, 6ª הדין ס׳ דלא ילפינן וכ׳ that reasoner who has neither studied nor attended scholars.—2) (adj.) *imaginative, fanciful.* Y. Kidd. III, 63ᵈ bot. דחגיי אינשא ס׳ חוא (not אינשי) for Ḥ. is a fanciful man (whose traditions cannot be relied upon).

סָבוֹרָא m. *hope,* v. סְבָרָא.

סַבּוּתָא, v. סִיבּוּתָא.

סַבְטָא pr. n. m. *Sabṭa.* Snh. 64ª ס׳ בן אלס (v. אָלָס, a. אַבְלַס); Y. ib. X, 28ᵈ סובתח; Sifré Num. 131, a. Yalk. ib. 771 סבטרא.

סַבְטַיָּא, v. preced.

סַבְּטַי, סַבְּתַי, סַנְבְּתַי pr. n., נְהַר ס׳ (Σαββατεῖον, Σαββατικός) *the river Sabbation,* said to rest on the seventh day (v. Plin. Hist. Nat. XXXI, 2; Jos. Bell. Jud. V, 5, 1; Neub. Géogr. p. 33). Snh. 65ᵇ נהר ס׳ יוכיח let the river S. prove (that the seventh day is the Sabbath); Yalk. Lev. 617 ס׳; Gen. R. s. 11 סמ׳; Tanḥ. Ki Thissa 33 סמ׳; Pesik. R. s. 23 סמ׳. Gen. R. s. 73 סמ׳ לפנים מנהר סמ׳ עשרת .. the ten tribes were exiled to within the confines of the river S., whereas Judah and Benjamin were scattered over all lands; Y. Snh. X, 29ᶜ bot. ס׳; Targ. Y. Ex. XXXIV, 10 מן לגיו לנהר סמ׳.

סַבְיָא m. 1) *old,* v. סָב.—2) *officer of the royal household.* Koh. R. to IX, 18 (expl. חמזכיר, II Kings XVIII, 18) ס׳ (some ed. סַבָּרָא).

סָבִיב (b. h.; סָבַב) *around.* Tanḥ. B'midb. 12 ס׳ למשכן around the Tabernacle; a. e.

סְבִיבָה f. (preced.) *neighborhood.*—*Pl.* סְבִיבוֹת. Num. R. s. 18 כיון שראו שנסתלקו מסְבִיבוֹתֵיהֶם when they saw that the Israelites had removed themselves from their neighborhood; a. e.

סְבִיכָא m. (סָבַךְ)=b. h. סָבָךְ, *thicket.* Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. II Chr. XX, 2 סְבִיכָה דיקליא (h. text חצצון חמר).

סְבִילָה f. (סָבַל) *carrying a burden, use of the stem* סָבַל. R. Hash. 11ᵇ אתיא ס׳ ס׳ Ms. M. (omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) there is an analogy between סבל (Ex. VI, 6) and סבל (Ps. LXXXI, 7); Yalk. Ex. 177; Yalk. Ps. 831.

סבין, Y. R. Hash. II, 59ᶜ top, v. סְבֵי.

סְבִינְתָא, v. סַבְנִיתָא.

סְבִיסְקִי m. pl. (v. Löw Pfl., p. 188 sq.) *mandrake flowers.* Snh. 99ᵇ (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס׳ (Var. סרבסוך, Ms. M. סבסוך; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְבִיעַ, v. שְׂבִיעַ.

סבירינות, Y. Keth. I, 25ᵇ top, v. סְבָרָא.

סַבְּיָתָא, v. סַבּוּיְתָא.

סָבַךְ (b. h.) *to interweave, interlace,* esp. *to make a hedge* or *dam* with twigs, stones &c. Shebi. III, 8 לֹא יְסָבֵּךְ Ms. M. a. R. S. a. l. (ed. יסמוך) he must not cover the dam with earth, opp. עושה חיריץ, v. חֲרִיץ.

Nif. נִסְבַּךְ *to be caught, entangled.* Lev. R. s. 29, a. e., v. נָמַשׁ II. Yalk. Num. 782, v. infra; a. e.

Hithpa. הִסְתַּבֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּבֵּךְ same. Gen. R. s. 56 מִסְתַּבְּכִין בצרות entangled in troubles. Ib. [read:] עתידין בניך לְהִסְתַּבֵּךְ במלכיות ונמשכין ממלכיות למלכות thy children will be entangled (come in conflict) with successive empires, and be drawn from empire to empire; Yalk. Num. 782 נִסְתַּבְּכִין. Gen. R. s. 65 וכ׳ בשיערו and the chaff stuck in his hair. Y. Sabb. VII, 10ª bot. נִסְתַּבְּכוּ בגדיו וכ׳ if his garments were caught in thorns; a. e.

Hof. הוּסְתַּבַּךְ same. Peah VII, 3 [read:] עקץ .. ח׳ בעלים ונפל לארץ וכ׳ if he cut a cluster off by its stalk, and it was intercepted by the foliage, and in falling to the ground single berries fell off.

Pi. כִּבֵּךְ *to entangle.* [Y. Kil. II, end, 28ᵇ מסבכין, some ed., v. סָבַךְ.]—Part. pass. מְסוּבָּךְ. Ḥull. 30ᵇ תחת צמר מ׳ if he put the slaughtering knife under the entangled wool (on the animal's neck). M. Kat. 6ª top בִּמְסוּבָּכִין when the trees in the field are irregularly scattered (not planted in rows). Sot. 48ª; Yalk. Is. 292 (ref. to ארזה, Zeph. II, 14) בית המסובך בארזים a house which lies in a thicket of cedars.

סֹבֶךְ ch. same. Part. pass. סְבִיךְ. Ḥull. 48ª דס׳ וחוא בבסרא provided the perforated lung is intergrown with the fleshy part of the ribs.

Pa. סַבֵּךְ *to weave a net.* Targ. Prov. XXX, 28 דְּמַסְבְּכָא ed. Lag. (Var. דְּמַסְכָּכָא).

סֶבֶךְ m. (preced.) *net-work, web.* Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 אם יש לזן ס׳ (ed. Zuck. a. oth. סכך) if the fringes form a web. Ib. ס׳ עולה וכ׳ a web of fringes is partly subject and partly not subject to the standard measure of &c.

סַבָּךְ* m. (preced.) *net-weaver.* Erub. 72ᵇ top ר׳ יהודה חס׳ R. Ḥan. a. Alfasi (ed. חסבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

סְ׳, סְבָכָא m. (preced. wds.) *net, head-dress.*—*Pl.* סְבָכֵי, סְבָכָיָא. Targ. Is. III, 18 (h. text שהרנים); v. next w.—[Ib. VII, 20 סיבכיא, ed. Lag., v. סְבָכָא.]

שְׁ׳, סְבָכָה f. (b. h. שְׂ׳) 1) same. Tosef. Sabb. IV (V), 11 ס׳ המווהבת (ed. Lag. סבכא, Var. ספכא, corr. acc.) a gold-embroidered hair net; Sabb. 57ᵇ. Y. ib. VI, 8ᵇ bot.; Neg. XI, 11, a. fr. ס׳ שבים של, v. שְׁבִיס; Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 שביס של ש׳. Sabb. l. c. כל שהוא למטה מן הש׳ whatever ornament is worn beneath the net; ib. 65ª חס׳; (Tosef. ib. IV (V), 7 חיפוי שלמטה משערה); a. fr.—2) *any net-work, mat* &c. Kel. XXVIII, 9 ס׳ של זקנה the old woman's net-work (mat to sit upon, v. Maim. a. l.). Ib. חלוק .. תעשוי כס׳ the public woman's shirt which is like net-work (gauze, v. חוּץ II). Y. Ter. VIII, 45ᵈ עומד כס׳ .. אורס the venom of the serpent remains on top (of liquids) as a net-like film; Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top דומה לש׳; Y. Sabb. I, 3ᵈ top עשוי כש׳; a. fr.—Ib. VI, 7ᵈ מבוסה, read שבכה, v. בָּבוּל II.—*Pl.* סְבָכוֹת, שְׁ׳. Kel. XXIV, 16; Tosef. ib. B. Bath. II, 10 שלש ס׳ הן וכ׳ there are three categories of nets with regard to levitical cleanness; a. e.

סִבְּכֵי, v. סִיבְּכֵי.

סַבְּכְתָּא f. ch.=h. סְבָכָה. B. Bath. 146ª (Ms. M. ספכ׳, oth. Mss. סבכא, ספחכא, סכבחא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. בִּרְיָא.

סָבַל (b. h.) *to carry* a load; *to sustain; to endure.* Lev. R. s. 4, end חנפש חזו סוֹבֶלֶת ... וחקב״ה סובל את עולמו the soul supports the body, and the Lord sustains his world; (Tanḥ. Ḥayé 3 משמרת ... משמרת). Pes. 113ᵇ ארבעה סוֹבְלָתָן ... ארץ there are four things which the mind (of man) cannot endure. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 13) לעליונים .. אתה סובל ולפשעי אין אתה סובל thou bearest those on high and those below, and my trespass thou wilt not bear? Y. R. Hash. II, end, 58ᵇ (ref. to Ps. CXLIV, 14 אלופינו בשעה שהגדולים סוֹבְלִין את וכ׳ (מסבלים when the great bear the small (take care of them), there is no breach &c.; ib. בשעה שהקטנים סובלין וכ׳ when the small bear the great (respect their superiority), there is &c.; Yalk. Ps. 888; Ruth R. introd (ושם). Ex. R. s. 5 סָבְלוּ מכות they endured maltreatment; a. fr.—Y. Peah I, 16ᵇ חפורק .. ואיני סוֹבְלָהּ he who throws off the yoke, that is, he who says, there is a law, but I will not bear it.

Pi. סִיבֵּל *to load.* Part. pass. מְסוּבָּל. Ber. 17ª (ref. to Ps. l. c.) מְסוּבָּלִים במצות laden with good deeds; מס׳ בריסורים laden with pains. Yalk. Deut. 963 (Deut. R. s. 11 חיו סובלים) carrying their silver and their gold; a. e.

סְבַל ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 11. Targ. Job XXI, 3. Targ. Y. II Deut. XXIV, 15; a. fr.—Cant. R. to V, 14 לְמֵיסְבַּל, v. סְבָנֵי. Gen. R. s. 38 דְּסָבְרִיל רוחא, v. רוּחָא; a. e.

Pa. סַבֵּל (v. סַבְּלוֹן) *to send presents of betrothal.* Kidd. 50ᵇ מְסַבְּלֵי והדר מקדשי where it is customary to send the presents before betrothal; a. e.

סַבָּל m. (b. h.; preced.) *load-carrier.* Y. B. Mets. X, end, 12ᶜ; (Bab. ib. 118ᵇ כַּתָּף). Kidd. 82ᵇ; Y. ib. IV, end, 66ᵈ; Tosef. ib. V, 15 (ed. Zuck. note). Tanḥ., ed. Bub., M'tsora 11 בריאים כסַבָּלוֹ של עולם as strong as he who carries the world; Yalk. Ps. 808.—*Pl.* סַבָּלִין. Kel. XXVIII, 9 כסת הס׳ the cushion which load-carriers wear on their heads.

סַבְלָה f. (b. h.; preced.) *load, burden.*—*Pl.* סַבְלוֹת. Lev. R. s. 37 סַבְלוֹתָם, v. שֶׁבֶר. Ex. R. s. 1 שהיה רואה בסבלותם וכ׳ he saw their burdens and wept. Ib. חזר חולך ומישב לזן סַבְלוֹתֵיהֶן he went and helped them to arrange their burdens; a. e.

סְ׳, סַבְלוֹן m. (preced. wds.) 1) *load.* Sifra introd. עשוי לְסַבְּלוֹן אחר made for the carrying of something else (than only persons).—2) *pl.* סַבְלוֹנוֹת, סִיבֵּי (emp. b. h. מַשָּׂא, מַשָּׂאת) *presents,* esp. *presents of betrothal* (donatio propter

סְבַר, v. סְבַב.

סְבַר (b. h. שָׂבַר *Pi.*; Saf. of ברר) [*to be bright,*] *to look for, be hopeful; to think, imagine. Part. pass.* סָבוּר; f. סְבוּרָה; *pl.* סְבוּרִין, סְבוּרִים; סְבוּרוֹת *hoping; thinking.* Ruth R. to I, 1 היו ... ס׳ עליו the citizens were relying on him; (Yalk. ib. 598 בשופתין).—Keth. VII, 10 ס׳ הייתי וכ׳ I was in hopes that I might be able to bear it. Gitt. 56b וכמ׳ חרג וכ׳ and he was like thinking (he imagined) that &c., v. חָרַג; a. fr.—Tanh. P'kudé 3 היו סוברים וכ׳ they thought that he (Adam) was their creator; Pirké d'R. El. ch. XI כסבורין.

Hif. הִסְבִּיר *to brighten, illustrate, make clear.* Koh. R. to X, 10 (ref. to Koh. l. c.) אם נקהה ... והוא אינו בא לידך להַסְבִּירוֹ בפניך וכ׳ if thy study has been dull to thee like iron (difficult), and he ... does not come to thy side to make it clear before thee, denounce him with all thy might.—Esp. ה׳ פנים *to show a bright face; to be friendly; to encourage.* Ib. ואין חרב מַסְבִּיר פ׳ לתלמיד and the teacher does not show the pupil a kind face (will not relent); ib. ואין הקב״ה ואין חרב מסביר לתלמיד (sub. פנים). Ib. מסביר פ׳ לדור and the Lord does not look favorably at the generation. Y. Yoma VI, beg. 43b שלא יהא הדיין מסביר פ׳ ... ומעיז וכ׳ that the judge must not be friendly towards the one and severe towards the other (of the litigants). Midr. Till. to Ps. CXXXVII ... וכיון אלהיהן שמַסְבִּירין לו פ׳ וכ׳ their God is merciful, and as soon as they show him a kind face, he takes pity &c.; Pesik. R. s. 28. Ber. 63b אני ואתה נַסְבִּיר פ׳ בהלכה let us cheer each other up in the *halakhah* (by discussion). Ib. כשם שאני הַסְבַּרְתִּי ... מַסְבִּיר פ׳ וכ׳ as I have been kind to thee, so be thou kind (forgiving) to &c.; a. fr.

סְבִיר, **סָבִיר** I ch. same, 1) (with אַפִּין) *to show a bright face, be pleasant; to favor* (with ב or ל). Targ. Y. Gen. IV, 4 sq. Targ. Job XXXII, 22 יְסוֹבַּר Ms. (ed. יְסוֹבֵר *Poël*; some ed. יְסַבֵּר *Pa.*).—*Part. pass.* סְבִיר אפין; סָבִיר *looked up to with favor, honored, popular.* Ib. XXII, 8.—2) *to be bright, intelligent.* Targ. O. Lev. XIX, 32 סָבַר (Y. ib. סְבִירִין).—3) *to look out for, hope; to speculate, plan; to imagine, believe.* Targ. Hos. XII, 7. Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. X, 11 סָבְרִין. Targ. Prov. XIV, 12; a. fr.—*Part. pass.* סָבִיר, סְבִיר *looking for, planning, thinking, believing.* Targ. O. Ex. X, 10. Targ. O. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Y. Ber. III, 6c top חמן סְבִירְתִּיה there I thought about it, v. סְבַר.—4) *to conclude, argue, understand; to have an idea.* Targ. II Sam. XII, 19; a. e.—B. Bath. 65b, a. fr. סְבִיר מינה וכ׳ they concluded from this that ..., but it is not so. Gitt. 56a סבור רבנן לקרוביה the scholars proposed to offer it up on the altar. Keth. 87b, a. fr. ס׳ ... למרמי וכ׳ R. .. had an idea to say &c. (but was refuted). Ber. 3a, a. fr. מאי קס׳ וכ׳ what is R. E.'s opinion? אי קס׳ שלש וכ׳ if he holds that the night contains three watches &c. Ib. 4b ר׳ יוחנן ס׳ R. J. argues (thus) &c. Ib. 27a מי סְבַרַת דהאי וכ׳ do

סִיב, **סְיָב**, **סָבָא** m. (preced.) *plenty.* Targ. O. Gen. XLI, 29; 30; 31 ed. Berl. (oth. ed. שׂוֹבְעָא, שׂוֹבַע). Targ. O. Deut. XXIII, 25 ed. Berl. (oth. ed. שָׂרֵב, שָׂבַע). Targ. Prov. III, 10 Ms. (ed. שׂוּבְעָא, שׂוּבָעָנָא).

סִיבְּכִין, v. סִיבֵּךְ.

סִיב, **סוּב**, **סָבָנִי** m. (cmp. Arab. *sabanu*, nomen oppidi ... a quo panni nomen acceperunt (Freytag); cmp. σάβανον, sabanum) *a cloth,* esp. *a head-cover which fell down over the shoulders, sibni.* Y. Sabb. VI, 8a bot. כריך סְבָנֵיהּ עליהון (ed. Zyt. סבונה, corr. acc.) he tied his *sibni* around them; Y. Yeb. XII, 12d top סְבָנָהּ. Gitt. 59a ס׳ (Ar. סוּ), v. חוֹסֶם. Cant. R. to V, 14 אפי׳ סבניה לא חזי יכיל למיסבל וכ׳ (he became so weak from studying that) he could not even carry his sibni (in his hand), but others had to take it off for him; v. next w.—*Pl.* סְבָנִין. Gen. R. s. 19 סכנין (corr. acc.) *a female head-cover,* corresp. to סדינין for males.

סְבִינְתָּא, **סָבְנִיתָא** f. same. Sabb. 147b סבנ׳ צריך וכ׳ Ar. (ed. סכ׳; Ms. O. סְבִינְיִרְתָּא Ms. סִירְבָנְיִרְתָּא, *pl.*) if one carries a *sabnitha* (to be used at bathing, on the Sabbath), he must tie its two ends (around his neck, so that it be a part of his wearing apparel). Pesik. B'shall., p. 93b סבניתיה וכ׳ Ms. O. (ed. סכינתיה, v. Bub. notes a. l.) even his *s.,* if another person did not take it off for him, he could not &c. (Ar. אפי׳ ס׳ לא יכיל טעון). Y. Shebu. VI, end, 37b אריס סבינתיה וכ׳ tore his *s.* off his head and said, this sheet (סדינא) shall not go out of my hands &c.—*Pl.* סַבְנָנֵי, סְבָנְיָתָא, סַבְנְיָתָא, סִירְבָנְיָתָא, סְבָנְיָן, סִירְבָנְיָן, סִירְבָנֵי. Sabb. l. c., v. supra.—Y. ib. VI, 8b bot. (expl. מטפחות, Is. III, 22) ס׳ רברבן large head-covers.

סַבַּסְטֵי pr. n. pl. (Σεβαστή) *Sebaste,* built by Herod on the site of the old Samaria (Shomron). Num. R. s. 10 (ref. to Am. VI, 1) that means the ten tribes שחיו יושבים לבטח בס׳ (not שיושבים) who dwelt safely in S.; Tanh. Sh'mini 5 בסַבַּסְטָיָא. Arakh. III, 2 (14a), v. חוֹלַת; Sifra B'huck. Par. 4, ch. X סַנְוֵסְטֵי; Tosef. Arakh. II, 8 ספוסטא (Var. ספרמטא, corr. acc.).

סַבַּסְטִין* m. pl. (σεβαστοί) *members of the imperial family, princes.* Tanh. B'midb. 2 [read:] חרבצתי אתכם כס׳ וכ׳ I caused you to recline on couches like princes; (ref. to ויסב, Ex. XIII, 8) כדרך שהמלכים מסובין וכ׳ just as kings recline; [Var. בסיגמדן, בסוג, taken fr. Num. R. s. 1, beg., v. סִיגְנָסְטִין].

סְבַע *to be satisfied,* v. שְׂבַע.

you think that &c.?—Yeb. 72b תניתיה .. וסָבְרָה וכ׳ he learned it by heart in three days, and reasoned it out (drew the logical conclusions from it) in three months. Sabb. 63a וְיִסְבַּר, v. גְּמַר II. Keth. 77a דקסָבְרָא וקבילא for she understood well (her husband's physical condition) and accepted it; ib. האי סָבִירָא וקבילא did she not understand and accept? B. Mets. 65a סָבַרְתְּ וקבילת thou didst understand and accept; a. fr.—ס׳ כ׳ to think like, *to agree with, adopt the opinion of.* Succ. 33b ס׳ לה כותיה בחדא ופלוג וכ׳ he agrees with him in one point, and differs in another point; a. fr.—ס׳ לְסָבִירָא ל׳ *is of the opinion, shares the opinion.* Ib.a אי ס׳ לן וכ׳ if we accept the opinion that &c. Ḥull. 48a ולית לא ס׳ לית (abbr. ס״ל) but he himself does not entertain that opinion; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 2 סָבְרֵי מרנן have the gentlemen formed an opinion?, i. e. how do you vote?—Ib. (introducing the benediction over wine) סברי מרנן have you agreed (to allow me to say the prayer)?, i. e. with your permission!—B. Kam. 32a ויְסָבְרָא how can you understand that?, i. e. is this not a contradiction?—Gen. R. s. 34; s. 38 הוה מַסְבַּר לית he explained to him, but he could not comprehend; מאי טעמא לית את סבר why is it that you do not comprehend?

Pa. סַבֵּר 1) *to look for, hope, trust.* Targ. O. Gen. XLIX, 18 סַבְּרִית (ed. Berl. סָבְרִית).—2) with אַפִּין *to favor.* Targ. Job XXXII, 22, v. supra.

Af. אַסְבַּר 1) *to trust.* Targ. Prov. XI, 28 מַסְבִּיר Ed. Lag. (oth. ed. מְסַבֵּר *Pa.*); a. e.—2) *to make confident.* Targ. Ps. XXII, 10.—3) (with אַפִּין) *to be kind to, cheer up.* Targ. Y. Num. VI, 26 וַיְסַבֵּר סָבֵר אפוי. Targ. I Chr. II, 55.—4) *to illustrate, explain.* Ḥull. 48a אַסְבְּרָהּ לי .. רבין Rabin .. made it clear to me. B. Mets. 33a דאַסְבְּרָן זוחמא וכ׳ who explained to us what *zomalistron* meant. Erub. 21b ואַסְבְּרָהּ במאי דדמי לית and illustrated it by a simile. Y. ib. X, beg. 26a אַסְבְּרֵי רב וכ׳ R. H. enlightened me (saying) &c. Gen. R. l. c., v. supra; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּבַּר 1) *to look for, hope; to plan, intend.* Targ. Ps. CVI, 13.—Targ. Y. II Gen. XLIX, 17.—2) *to be understood, be intelligible, evident*; to be *rational, logical.* R. Hash. 31b sq. אמר מלתא וא׳ טעמיה וכ׳ he said something, and his argument appeared reasonable, and his teacher instituted the usage in his (R. Joḥanan's) name. Y. Ab. Zar. I, 40a לא מִסְתַּבְּרָא כאחין סוברה וכ׳ it is not reasonable to follow this opinion that it is not forbidden. Ber. 36a כותך מסתברא it is reasonable to follow thy opinion, i. e. thou art obviously right. Sabb. 76a אדרבא כדמעיקרא מס׳ on the contrary, that which he first said stands to reason; a. fr.

Poël סוֹבֵר, v. supra.

Ithpoël אִסְתּוֹבַר (cmp. צְפַן) *provide one's self; to store up for one's self.* Targ. Ez. XXXIX, 9. V. תִּסְתְּבָרָא, טִסְתְּבָרָא.

סְבַר II, *Poël* סוֹבֵר (cmp. סבל) [*to encompass,*] *to carry; to bear, endure; to sustain.* Targ. Y. Gen. XXI, 15. Targ. Deut. I, 31.—Targ. Prov. XXX, 21 לִסְוָבְרָא Ms. (ed. לְמִסְבְּרָא, לְמַסְבְּרָא). Targ. Ps. XCVI, 8 אובילו וסוֹבְרוּ ed. Wil. (ed. Lag. חוברו ושׂוֹבְרוּ, corr. acc.). Targ. I Kings IV, 7 (h. text כלכל); a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b מְסוֹבֵר ולא הוה יכיל and could not carry it (and dropped it).

סְבַר III, *Poël* סוֹבֵר (*Saf.* of ברי; cmp. Arab. *sabar* exploravit vulnus &c., *misbâr* specillum vulnerarium) *to perforate, cut,* (only used in the sense of) *to let blood.* Part. pass. מְסוֹבַר. Pes. 112a top דמס׳ ולא משי וכ׳ Ms. M. (ed. מְסוֹבַר, v. סְבַר II) he who has been bled and has not washed his hands. Yeb. 72a לא מְסוֹבְרִינָן ברית Ar. (ed. מסוכ׳) and on it (that day) we must not be bled. Meïl. 20b דמס׳ ואכל וכ׳ (ed. דמסוכ׳; Ar. דסַבַּר, prob. clerical error, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) he who eats fowl after blood-letting. Ab. Zar. 28b דכאיב ליה עינא ודמ׳ Ag. Hatt. (v. Rabb. D. S. a. l. note 7) one having pain of the eye and one who has been bled.—V. סִיבּוּרָא II.

סַבַּר m. (סְבַר I) *reasoner, fine scholar.* Targ. O. Lev. XIX, 32 Ms. a. some ed., (ed. Berl. סָבַר, v. סְבַר I).—*Pl.* סַבָּרִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 10 (ed. Vien. סכ׳, corr. acc.; Y. I ספרין).

סֵבֶר m. (b. h. שֵׂבֶר; סְבַר) 1) *hope.* Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 1) אל תהי קורא יש שבר אלא יש ס׳ .. שסְּבָרוּ וכ׳ read not *yesh sheber* (there is corn) but *yesh seber* (there is hope) &c., v. אִסְתַּקְּלָרְיָא. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII ושמא תאמר אבד סְבָרִי ואבד סכויי ... אני סְבָרְךָ וכ׳ lest thou say, my hope is gone, my outlook is frustrated, therefore it reads, 'I am the Lord', I am thy hope &c. Yoma 72a אבד סְבָרָן ובטל סכויין their prospect of restoration is gone &c. Erub. 21b אבד סְבָרָם וכ׳ they are beyond hope (of return to God) &c. B. Mets. 33b פסק סברם ובטל סכוים there is no hope for them &c.; Yalk. Is. 371 שכרין .. שירויין .. (read שְׁבָרָן).—2) with פָּנִים, *brightness, friendly expression;* in gen. *countenance.* Ab. I, 15 הוי מקבל .. בס׳ פ׳ יפות receive every man with a countenance of friendliness. Cant. R. to II, 5; a. fr.—3) *understanding, plain sense.* Yalk. Sam. 158 כך הוא סְבָרוֹ של דבר this is the plain sense of the thing (the common opinion), opp. to עיקרו של דבר the root, the deeper cause; v. סְבָרָא.

סוֹבָרָא, סִי׳, סְבָרָא, IV סַבְרָא ch. same, 1) *hope.* Targ. Prov. XI, 7. Targ. Job V, 16. Targ. Prov. XIII, 12 סַבְרָא ed. Wil.—Targ. Ps. IX, 19 סוֹבְ׳ (Bxt. סבו׳); a. fr.—Gen. R. s. 68 סִבְרִי, v. בְּרִירָא. Ib. s. 53 את לא אובדית סִיבְרָךְ וכ׳ (some ed. סוֹבְרָךְ) as thou didst not give up thy hope, so will I not suffer thy hope to be frustrated. Midr. Sam. ch. V; Yalk. ib. 86 (ref. to אפסי, I Sam. II, 10) ... אילין דסוֹבְרֵיהוֹן פסיק מן בריריהון that means the nations whose hope is cut off from their Creator (who have no faith); a. e.—2) with אַפִּין, *countenance.* Targ. Gen. XXXI, 2; a. fr.—Gen. R. s. 35, v. אַפָּא. Lev. R. s. 5 מאן יכיל למיחמי ס׳ אפוי וכ׳ who can ever see the face of Abba Judan?; a. fr.—3) *opinion.* Y. Ab. Zar. I, 40a סִיבְרָהּ (ed. Krot. סוּ׳), v. סְבַר I, *Ithpa.*

סְבָרָא, סְבָרָא m. (preced.) 1) *brightness of mind, ingenuity.* Targ. Cant. V, 10.—2) *speculation, logical argument.* Meg. 18b, a. e. (expl. מתנמנם, v. נים) ולא ידע .. דקרו לאהדורי ס׳ you call him, and he answers but cannot recall an argument. Y. Ber. III, 6c top כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה any hard thinking I had to do, there I did it. Ib. כל חהוא סברא קשיא וכ׳ all that difficult subject of T'bul Yom I studied there.—Esp. *logical deduction, conclusion by reasoning,* opp. to גמרא verbal tradition. Yoma

33[a] bot. גמרא גמירנא ס' לא ידענא I know the final decision as a tradition, the argument I do not know. Gitt. 6[b] בשלמא מילתא דחלא בס' לחדי וכ' if it were a thing which depends on reason, you might be right, but this is a tradition. B. Bath. 77[a] גמרא או ס' is this a tradition or a logical inference? Ab. Zar. 34[b] ואב"א אימא ס' אירבעית קרא I may say, it is founded on reason, or I may say, it is intimated in the Scriptures; a. v. fr.—3) *common sense, ordinary conception*, opp. עיקר. Y. Ber. IX, 13[c] bot.; Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 כך הוא ס' דמילתא, v. סְבַר 3.

סְבִרוֹנָא m. (dimin. of סִבְרָא) *dear hope*, or *dear little face*. Pesik. B'shall., p. 83[a] סְבִרוֹנֵי, v. בְּרוֹנָא I; Yalk. Num. 773; Cant. R. to IV, 12.

סְבְרוֹסִי m. (prob. a. geogr. term; cmp. סְמָרָאֵי) *sibrosi*, name of a species of olive. Ber. 39[a] Ms. M. (ed. סְמָרוֹסִי), v. אַבְרוֹסִי.

סִיבְרָ', סַבְרָתָא, סַבְרוּתָא f.=סִבְרָא, *hope*. Targ. Ps. IX, 11 סַבְרוּתָךְ (Ms. סוֹבְ') the hope placed in thee. Targ. Job XI, 20 סִבְרְתְּהוֹן ed. Wil. (ed. Lag. סיבר'); a. e.

סַבְרִיקִין, סַבְרִיקִים, v. סְפַרְקִין.

סַבְרָתָא, v. סַבְרוּתָא.

סֶבְתָא, v. סִיבְתָא.—[Ab. Zar. 58[b] סבתא, v. סָכוּתָא II.]

סַג, v. סִיג.

סָגָא, v. סְגֵי.

סָגִיד, סָגִד, סָגַד (b. h. סָגַד) *to bend, bow; to worship*. Targ. Gen. XXIV, 26. Targ. O. ib. XXVII, 7; a. fr.—Part. סָגְדִין, *pl.* סָגְדִין. Targ. II Esth. III, 2; a. e.—Gen. R. s. 38, end ובעי למסגד לבר יומיה ... ווי ליה woe to that man who is sixty years old and wants to bow to an idol made to-day!; Yalk. ib. 62 למסגוד להדין דעביד יומא דין. Ib. נסגוד לנורא .. נסגוד וכ' let us worship the fire; said he to him, let us worship the water which extinguishes the fire. Cant. R. to II, 5 מְסַגְּדִי, v. פָּתְחָא; a. fr.—Hull. 62[b] סָגֵיד, v. זְגִיד.

סְ', סַגְדָא c. (preced.) *kneeling, worship*. Targ. O. Lev. XXVI, 1 סיגדא ed. Berl. (oth. ed. סַגְדָא; h. text משכית).—*Pl.* m. סְגְדִין, סְ'; f. סַגְדָתָא, סְ'. Targ. O. Num. XXXI, 10 בית סַגְדְּתְהוֹן; Y. בית סַגְדְּרְהוֹן (ed. Vien. סַגְ'; h. text שרתם).

סַגְדוּ, סַגִּידוּ f. (preced.) *idol-worship*; trnsf. m. *idol*. Targ. Y. I Gen. XI, 4; Y. II בית סגידו (strike out בית).

סַגְדוּם, v. זַגְדוּם.

סגדיות, read: סַגְדִירוּת; v. אֶכְסִרְטָרוֹן.

סגדיס, v. זַגְדוּם.

סֶגוּ, v. סִיגוּ.

סָגוּד, v. סְגַד.

סְגוּדָא, סִגּוּד m.=סַגְדָא, *idol-worship*. Targ. Y. Ex. XXIII, 24.

סְגוּדִינָא, v. סוּגְדִינָא.

סְגוּלָה, סְגוּלָא, סִגּוֹל m. (סְגַל)=h. אֶשְׁכֹּל, *cluster* of grapes. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Ib., sq. נחל סגולא Ar. (ed. לה ...). Targ. Y. II Deut. I, 24 נחלי סגולה.—Y. Peah VII, 20[b] top תחוא ס' וכ' that (much spoken of) cluster in the vineyard. Ib. חדין תורא דאת סבר הוא ס' that ox which you think you see (at a distance), is a cluster.—*Pl.* סְגוּלָיָא. Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. ib. 10.

סְגוּלָא m. (v. next w.) *acquisition, property*. Targ. Y. II Gen. XIV, 21 (not סגו לא; h. text רכש). Ib. XXXI, 18.—Hebr. form סְגֻלָּה (v. next art.). Targ. Y. II Deut. XXVI, 18.

סְגוֹלָה, v. סְגוּל.

סְגוּלָּה f. (b. h. סְגֻלָּה; סָגַל) *safe investment, heirloom, family relic, treasure*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) מה סְגוּלָּתוֹ של אדם וכ' as the heirloom a man possesses is dear to him, so &c.; Pesik. R. s. 11, end. B. Bath. 52[a] קבל מן הקטן יעשה לו ס' if one receives a trust from a minor, he must invest it safely (since he cannot return it to him until he is of age). Ib. מאי ס' וכ' what is a *s'gullah?* ... A scroll of the Law; ... a date-tree. B. Kam. 87[b]; Tosef. ib. IX, 8, sq.; a. e.

סגולה, Deut. R. s. 11 פגעה בו ס', read with Yalk. ib. 963: סרח בת אשר.

סְגוּלָרִין m. pl. (saeculares, sub. ludi) *the secular games of the Romans*. Y. Ab. Zar. I, 40[a] סגיל' (corr. acc.); Tosef. ib. II, 6 סגלריון (Var. סגילאדין, corr. acc.); Bab. ib. 18[b] סלגוריין (corr. acc.; v. Var. Lect. in Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Ps. 613 סגלרין.

סָגוֹס, סָגוּם m. (σάγος, sagus, sagum) *a coarse woolen blanket*, mostly mentioned as *a mattress* to sleep on. Sifré Deut. 277 ס' בלילה וכ' he must give him back the sagum for the night (B. Mets. IX, 13 את הפר). Sifré ib. 234 (ref. to Deut. XXII, 12, 'wherewith thou clothest thyself') פרט לס' this excludes the sagum. Kel. XXIX, 1. Ohol. XI, 3; a. fr.—*Pl.* סָגוֹסִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 (ed. Zuck. סגסגין, oth. ed. סגסין, corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXIX, 1). Ib. V, 11 חסנסין (corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXVIII, 8); ib. Neg. V, 14 סנסון (corr. acc.).—[Tanḥ. ed. Bub., Vayera 21 הוא מהלך בסגו Ms. R. (Ms. Parma בסגו, printed text בפגן; Gen. R. s. 50, a. e. בכפגן) read: מהלך בסָגוּן כפגן he travelled in a sagum like a commoner; (v. Sm. Ant. s. v. Sagum.]

סָגוּף, v. סָגַף.

סְגוּפָא, סָגוּפָא, v. sub סִיג.

סְגוֹרָא, m., constr. סְגוֹר (סגר) *lock, secret*. Targ. Job XXXVIII, 16.

סְגָא, סְגֵי I (b. h. שָׂגָא, שָׂגָה; Saf. of גאי; cmp. Job VIII, 11) 1) *to swell, rise, grow, spread, increase, thrive*.

Targ. Lev. XIII, 12. Targ. Ex. I, 20. Targ. Ps. XCII, 13; a. fr.—Part. סָגֵי; f. סַגְיָא. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. ed. Berl. (ed. Vienna, a. Y. סַגִּי). Targ. Lev. XIII, 42; a. fr.—Esth. R. introd. מן דסָגוֹ דיניי שיקרא סְגִין וכ׳ when faithless judges are numerous, false witnesses are frequent; מן דסגין סָגְיִן ממונהן וכ׳ ... when informers are numerous, the cases of people's properties being despoiled increase; Yalk. Esth. 1044 סְגִיאוּ ... מדסגין; Yalk. Job 920 מדסגין .. סְגִיאוּ. Sot. IX, 15 (49b) וְסַגְּיָא, v. חוּצְפָּא; a. fr.—2) (= h. רַב) *to be sufficient.* Snh. 6a יְסַגֵּי בחרי let it be enough with two judges.—[Targ. II Esth. III, 8 סגיחית, read וַיֶּחֱדַל, v. סוּג ch.]

Af. אַסְגֵּי *to enlarge, increase, make great; to have much, do m uch.* Targ. Gen. III, 16. Targ. Ps. XLIV, 13. Targ. Ex. XVI, 17. Targ. II Sam. XXII, 36; a. fr.—Yoma 88a סָגֵי וְאַסְגֵּי he will grow and multiply (his descendants will be numerous).

Pa. סַגֵּי same. Targ. O. Num. XIV, 17 סַגֵּי (imperative).

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be multiplied; to increase.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 16.

סָגָא, סְגָא II, *Pa.* סַגֵּי (preced.; cmp. meanings of עָבַר) *to progress, pass, walk.* Snh. 95a אורחא דבנא לסַגּוּדֵי סָגָא וכ׳ ... a distance which one would have required ten days to make, he made in one day. Taan. 24a ועד השתא הוא דסגָאי and I have been running until now. Sabb. 118b דלא סָגֵינָא וכ׳ that I never walk a distance of four cubits with my head uncovered. Keth. 62a לסַגּוּדֵי בחדיה, v. מְצִי I. B. Bath. 123a ומי שרי ... לסגויי ברמאותא are righteous men permitted to walk in the way of fraud (to deal fraudulently with a deceiver)? Erub. 18b הי זכר ס׳ מינירהו סָגֵי ברישא which of them went ahead?; וכ׳ the male (part of the double body) went ahead; Yalk. Ps. 887 סָגֵי .. מְסַתְּגֵי.

Af. אַסְגֵּי same. Targ. Jer. VIII, 6; XXIII, 10.—Sabb. 77b מַסְגֵּי עיזי מסָגְנָן ברישא goats take the lead. B. Kam. 60b מסגֵי חבורי ומסגי לחדיא passes openly, מחבי passes secretly; a. fr.

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be marched, be set in motion,* v. supra.—Esp. א׳ לירה *he moved on.* B. Bath. 74a ולא הוה מְסְתַּגֵּי לן and we did not start; לא מ׳ לירה he (the camel) will not start. B. Mets. 107b, sq. מ׳ לחו they will march along the river. Sabb. 7a לא מ׳ לחו בהדיא they do not pass there openly (with ease); a. e.

סַגֵּי, סַגְיָא III, **סַגְיָא** I m. (סְגִי I) *multitude, greatness.* Targ. Gen. XXXII, 13 (12) מְסָגֵי (O. ed. Vien. מְסַגֵּי; some ed. מלמסגי from being too numerous). Ib. XXX, 30 (O. ed. Vien. למסגי, v. מְסָגֵי). Targ. Y. II Ex. XXIII, 2 סַגְיָא *majority*; a. e.—V. next w.

סַגִּי, סַגְיָא m., **סַגִּיאָה** f. (preced.) 1) *spreading*, v. סְגֵי I.—2) *numerous, large, great.* Targ. Gen. XXVI, 14 (O. ed. Vien. סַגְיָא). Targ. Is. LXIII, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כות׳) נהור בנהור ס׳ light within a great light (many joys).—ס׳ נהור, v. נְהוֹר.—*Pl.* סַגִּיאֵי, סַגִּיאִין; f. סַגִּיאָן, סַגְיָן, סַגְיָנָן, סַגְיָנִין, סַגְיָנֵי. Targ. Ps. III, 2, sq. Targ. Jud. VIII, 30 סגיאן (not אין ...); a. fr.—B. Bath. 65a, a. fr. זמנין ס׳, v. זְמַן ch. B. Mets. 44b באתרא דס׳ פירא where money is plentiful, opp. דס׳ פירא where goods are plentiful; a. fr.—3) סַגְיָא, also סַגִּין *much, enough*; *greatly.* Targ. Num. XVI, 3. Targ. II Esth. VI, 10 סַגְיָא בארש (not סַגְיָא); a. fr.—Y. Ber. V, 9a bot., v. חֲגָא. Y. Shebu. VII, end, 38a אנן עבדין טבות ס׳ מנכון we will do much better than you did. Y. B. Mets. II, 8c bot. דהב ס׳ much gold. Y. Yoma IV, 41d top חסר ס׳ it loses much (v. בְּרָא); Num. R. s. 12 a. fr.—Y. B. Mets. l. c. סגוף .. אתון רחמרין you love gold very much; ib. סוגוף.—[Yalk. Prov. 935 סגרי סוגריא, read: סגרי סריגרן סריגא, v. סוּג I ch.]

סַגְיָא II m. (סַגִּי II, v. סוּגְיָא) *way*; לא ס׳ there is no way, *it is impossible.* Keth. 95b לא ס׳ דלא יהבו לה there is no way of not giving her, i. e. they *must* grant her alimentation. Tam. 32a לא ס׳ דלא אזלינא I must go; a. e.

סַגְיָא I, v. סְגֵי II, III.

סַגְיָא II m.=סְרָגָא, *fence.* Targ. Y. II Num. XXII, 24.

סַגְיָא III pr. n. *Sagia*, name of a canal in Babylonia. Kidd. 33a נהר ס׳ (Mss. M. a. R. פפא).

סַגְיוּתָא, סְגִיאוּתָא, סַגְיוּ׳ f. (סְגִי I) *multitude, greatness.* Targ. O. Gen. XXVII, 28. Targ. O. Lev. XI, 42. Ib. XXV, 16; a. fr.

סְגִיד, סָגֵיד, סְגֵידָא, v. סְגֵד, a. סְגָדָא.

סְגִידוּ, v. סְגִדוּ.

סַגְיוּ׳, סַגְיוּתָא, v. סְגִיאוּתָא.

סגין, Tanḥ. Ki Thissa 2 בשירהן ובס׳ read ובסנידן, v. סְנָה (Pesik. R. s. 10 בסרדים ובחוחים).

סְגִינָא, v. סוּגְדָנָא.

סְגִילָא, v. סִגְלָא.

סגילאדין, v. סְגוּלָדִין.

סַגְלַרְיָא, סְגִלְרִיָּא m.pl. (sigillaria) *Sigillaria, the Image Feast*, the last days of the Roman Saturnalia, on which little images were given and received as presents. Y. Ab. Zar. I, 40a סגילריה (missing or corrupted in Bab. ib. 18b; Ms. M. סגלרין; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Tosef. ib. II, 6 סגלריא; Yalk. Ps. 613 סגלרין (corr. acc.).

סגינים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סְרִינִים.

סְגִיעַ, v. סְגַע.

סַגְיָא c. (preced.)=סַגִּיא, *large, great, numerous.* Targ. Prov. XXII, 1.—*Pl.* סַגִּיאֵי, סַגִּיאִין; f. סַגְיָן. Targ. Ps. IV, 7 ed. Lag. Targ. Prov. XIX, 4. Ib. 21; a. e.

סַגְיעָא, סַגִיעוּתָא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. LI, 3. Ib. V, 11 סְגִיעָת Ms. (ed. סגיעא, סגיעא, read: סַגְעָת).

סְגִיעֵי m. pl., v. סוּגְיָא a.

סְגִיף, סַגִּיף, v. סְגַף.

סְגִירְתָּא, סְגִירָא, סְגִירַת m., סְגִירְתָּא, סְגִירָא, סְגִיר f. (סָגַר) [*locked up,*] *declared leprous after being locked up;* in gen. *leprous.* Targ. Lev. XIII, 44. Targ. O. ib. 45.—Targ. O. Num. XII, 10 סגירא ed. Berl. (ed. Vien. סְגִירְתָּ). Targ. Y. Ex. IV, 6; a. fr.—*Pl.* סְגִירִין; f. סְגִירָן, סְגִירָתָא. Targ. II Kings VII, 3.—Tosef. Neg. VI, 1 סְגִירָתָה; Snh. 71ª חִוְרְבָּא ..., v. II.

סְגִירָה f. (סָגַר) 1) *closing in, use of the root* סגר. Mekh. B'shall. s. 1.—2) *enclosure.* Num. R. s. 13 משלימים לסְגִירָה completing the enclosure of the Tabernacle on its sides and that of the court from all sides.

סְגִירוּתָא, סְגִירוּת, סְגִירוּ f. (סְגִיר) *leprosy.* Targ. Lev. XIII, 2, sq. Ib. 42; a. fr.

סְגִירְתָּא, סְגִירַת, v. סְגִיר.

סְגַל, *Pi.* סִיגֵּל (*Safel* of גלל) [*to heap up,*] *to lay by, save; to treasure* as a relic. Y. B. Bath. IX, 17ª top בן שנראה חלוק ... מה שס׳ לעצמו if a son appears to have kept a separate household during his father's lifetime: what he has saved (of what he took out for his private expenses), he has saved for himself (does not belong to the estate). Lam. R. to I, 17 עמד וס׳ וקנה וכ׳ he made an effort and economized and bought himself sheep. Tanḥ. Emor, ed. Bub., 30 מְסַגְּלִין עונות וכ׳ they accumulate sins during the whole year. Gen. R. s. 9 .. כלום אנו נְסַגֵּל מצות וכ׳ ... מסגלין the righteous live because they lay by good deeds, we shall likewise lay by good deeds (in order to live). Koh. R. to I, 3 סְסַגְּלוּת במצות וכ׳ provide for the future world by means of good deeds; (Lev. R. s. 28, beg. מגדלין במצות *heap up*; Yalk. Koh. 966 מגדלים במצות; Pesik. Haʾom., p. 69ª מתגדלין, corr. acc.); a. fr.—Pesik. R. s. 11 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) יכול כמו שהעבר מְסַגֵּל מאחר רבו וחבן ... כך אתם מְסוּגָּלִים לי וכ׳ ותאשה .. you might think, as a slave lays by something from what his master gives him, or a son from what his father gives him, or a wife from what her husband gives her, so have you been given me as a keepsake: therefore it is written, For mine is the whole earth; Yalk. Ex. 276 כשם שהאשה מְסֻגֶּלֶת ... כן אתם מסגלין לי מאחורי as a wife ..., so could you lay by something for my benefit from what I give you; Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 אתֶּם מסוגלין לי מאחרי (corr. acc.). Sifré Deut. 48 two brothers שהיו מסגלים ממון אחר אבריהם that saved what money their father gave them; Yalk. ib. 873.—*Part. pass.* מְסוּגָּל *given as a keepsake,* v. supra.

סַגַּל ch. *to be round,* v. next wds.—[Targ. Ps. XLI, 4 וסגל Ms., read as in ed. ויחגלי, v. Ned. 40ª.]

Pa. סַגֵּל *to lay by, save.* Midr. Till. to Ps. VII כל מה דאנא מְסַגֵּל את נסבא whatever I may save, thou shalt have; [read:] הן אינון כל מה דְסַגֵּלְתְּ where is all that I have saved?; Yalk. Gen. 56 (not דסגולות).

סגלגל, Targ. Y. Ex. XXVI, 28 מסגלגל some ed., read: מתגלגל.

סַגְלַגַּל m., סַגְלַגַּלְתָּא f. (preced. art.) *round.* Ned. 66ᵇ אמרו לו ס׳ they said to him, (her head is) round.—*Pl.* סַגְלַגַּלְתָּן; סַגְלַגַּלְתָּא. Sabb. 31ª ... ס׳ מפני מה ראשיהן (Ms. M. סגלגל ... ראשם, v. Rabb. D. S. a. l. note) why are the heads of the Babylonians round?

סַגַּלְגַּלָּא, סַגַּלְגַּל ch. 1) (adj.) same. Targ. I Kings VII, 23; a. fr.—*Pl.* סַגַּלְגַּלְתָּן; סַגַּלְגַּלָּתָא. Ib. 31. Targ. Ez. I, 7; a. e.—2) (noun) *door turning on pivots, folding door* (v. גְּלָלָּה).—*Pl.* סַגַּלְגַּלְתָּן. Targ. I Kings VI, 34 (h. text גלילים). Targ. Esth. I, 6, v. הַשָּׁא.

סַגְלָתָא, s. סְגוּלָּה.

סגמוס, Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar., read: סִירְגְּמָא; v. סִירְגְּמִשִׁין.

סָגָן m. (b. h. *pl.* סְגָנִים; v. סְגֵי I; cmp. רַב) *grandee, chief, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי ... אין לס׳ רשות וכ׳ the viceroy is not permitted to use a vessel which the king has used.—[Num. R. s. 15; Tanḥ. Bhaăl. 11 למחר ס׳, v. פְּגָן.]—Esp. סָגַן הכהנים or חס׳ *the chief of the priests, adjutant high priest.* Ab. III, 2. Yoma III, 9. Y. ib. III, 41ª top ... ער שנעשה ס׳ לא היה none could be appointed high priest, unless he was made a Sagan first. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 נעשה משה ס׳ חכ׳ לאהרן וכשם שנעשה לו ס׳ בחייו וכ׳ Moses was Aaron's aid; and as he was his aid in his life-time, so was he his aid in his dying hour; a. fr.—*Pl.* סָגָנִין, סָגְנִין, constr. סָגְנֵי, סָרֵי. Es. R. s. 1 מי שם הס׳ אלמים וכ׳ who made the chiefs (Pharaoh's counsellors) mute &c.?; Tanḥ. Sh'moth 10. Cant. R. to VI, 12 כשנעשו ... ונעשו ס׳ על וכ׳ when they were made free men and were redeemed and made the primates of all entering this world; Yalk. ib. 992 נעשו חורין וס׳ וכ׳ they were made nobles and primates &c. Num. R. s. 18 אחיו כ״ג ובניו סגני כהונה his brother is high priest and his sons the high priest's aids; a. fr.—[סגניו, Midr. Till. to Ps. XX, end, v. סִיגְנוֹן.—סְגָנִים, Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar., v. סִיגְנוֹן.]

סָגָן, סָגְנָא, סָרֵי I ch. same. Targ. Jer. LII, 24 ס׳ כהנא (h. text כהן המשנה), v. preced.—Targ. II Kings XXIII, 4 (h. text *pl.*); a. fr.—*Pl.* סָגְנִין, סָגְנָיָא, סָגְנֵיהָ, סָגְנֵי, סָרֵי. Targ. I Chr. XVIII, 16.—Snh. 110ª דכהנא ס׳ (Ms. M. סגני כהנים, v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 106ª, v. זְנֵי. Esth. R. to I, 3, v. טַעֲמָא.

סַגְנָא II, v. סוּגְדָּנָא.

סַגְנָא III, סַגְנַאי, v. סִירְגְּנָא II.

סַגְנוּן, סַגְנוֹם (סגנום), v. סִיגְנוֹן.

סַגְנִיוֹת f. pl. (v. סְגִי I, cmp. מִיזְרִיחִית) [*made of twigs, leaves,*] *loosely woven mats* used for covering up fruit. Kel. XVI, 5 ס׳ של עלין (R. S. סוּגִּ׳) mats made of leaves; ס׳ של נצר of wicker.—[סרגניות, Yalk. Ex. 232, v. סִרְגְּנוֹן.]

סַגְנִי, v. סִירְגְּנָא II.

סְגִיעַ, סְגֵי=סְגֵי I (with which our w. interchanges in mss. a. eds.). Targ. Ps. CXXXIX, 18. Targ. I Chr. XXIII, 17; a. fr.

סִיגָא, סַגְיָא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. V, 11, v. סְגִיעוּתָא.—*Pl.* m. סַגְיֵי, v. סוּגְיָא.

סָגַף (*Saf.* of נגף) *to plague, afflict* (corresp. to b. h. עָנָה). B. Mets. VII, 10 (93ᵇ) סְגָפָהּ if he maltreated (starved)

her (v. סָכַף).—Part. pass. סָגוּף; f. סְגוּפָה; *pl.* סְגוּפִין, סְגוּפִים, סְגוּפוֹת (usu. combined with דָּוֶה, v. דָּוֶה). Sifré Deut. 24; Yalk. ib. 805. Gen. R. s. 74; (ib. s. 60 שפיפין); a. e.; v. סָחַף a. סָכַף.

Pi. סִיגֵּף *to afflict.* Taan. 22[b] לסגף את עצמו בתעניות to afflict himself by fasting. Y. Dem. VII, 26[b] top .. לא ירדיב ולא יְסַגֵּף the hired laborer must not starve himself or undergo privations, because he lessens his employer's work; a. e.—[Yalk. Josh. 27 שלא יסגפני, v. שָׁגַב.]

Hithpa. הִסְתַּגֵּף *to feel privation; to suffer.* Gen. R. s. 60 (דוא) מִסְתַּגֵּף he suffers; Ex. R. s. 26; Mekh. B'shall., Vayassa, s. 6; a. e.

סָגַף ch. same. Part. pass. סָגִיף. Targ. Y. Deut. I, 27 (ed. Vien. סְגִיפִין).

Pa. סַגֵּיף *to afflict.* Targ. Y. Gen. XV, 13. Targ. Ps. XC, 13 תְּסַגְּפִינָךְ (incorr. תְּסַגְּפִים). Ib. 15. Targ. I Chr. XVII, 9 סַגְּפוּנוּן ed. Lag. (oth. ed. סְגֵיפוּנוּן). Targ. Job XXX, 11 סַגְּפָנִי (ed. Lag. סגפיני, read סְגֵיפָנִי); a. fr.—Part. pass. מְסַגְּפָנָא; f. מְסַגְּפָא. Targ. Is. LVIII, 10.

Ithpa. אִסְתַּגֵּיף, *Ithpe.* אִסְתְּגֵיף *to be afflicted, reduced; to suffer.* Targ. Ps. CII, 24. Ib. CVII, 17; a. fr.

סָגַר (b. h.) *to bar, bolt; to lock up, close.* Snh. 38[a] (ref. to מסגר, II Kings XXIV, 16) כיון שסוגרין חלכח וכ׳ after they had closed the discussion about a law (declared it obscure), there was none to open again; Gitt. 88[a]; Sifré Deut. 321 אחר שפותח אין סוגר after he has opened (explained), none can close (raise objection). Tanḥ. Sh'mini 9 עבר על כל בתי .... וסגר אותם he passed over all synagogues and schools and closed them. Mekh. B'shall., s. 3 חזרם סוגר ושונא רודפן וכ׳ the sea forming a bar, and the enemy pursuing &c.; Ex. R. s. 21 (not סגר). Mekh. Yithro, Amal., s. 1 שהיתה ... מתחלה סוגרת ומסוגרת וכ׳ formerly no slave could flee from Egypt, for it was shut up and barred (Josh. VI, 1); a. fr.—Cant. R. to III, 10 (expl. זהב סגור) שהיה סוגר בעד כל וכ׳ it locked up the shops of all workers in gold (ruined their trade); Y. Yoma IV, 41[d] top מכסיף (corr. acc.); Num. R. s. 12 (not סגור); Ex. R. s. 35 שהיה סגור כל וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִסְגַּר *to be locked up.* Yoma 45[a] כל החנויות נִסְגָּרוֹת all (gold) shops were closed (their business ruined, v. supra); a. e.

Hif. הִסְגִּיר *to lock up; to bind over, hand over, deliver.* Sifré Deut. 322 בקשו ישראל לברוח ... היו מַסְגִּירִים אותם when the Israelites attempted to flee northward, they blocked their way. Ib. 323 (ref. to Deut. XXXII, 30) אינו מַסְגִּיר אתכם ע״י עצמי וכ׳ I shall not deliver you (into the hands of the enemy) directly, but through others (who will betray you). Ib. מוכרני מיד ומַסְגִּירַנִי מיד I sell and immediately deliver you. Tanḥ. Sh'mini l. c. (ref. to חמסגר, v. supra) שהן מַסְגִּירִין לכל האומות ... שכל או״ח all nations go before them into enclosures and flee, for they cause all nations to lock themselves up; a. fr.—Esp. *to lock up the leper* pending the priest's observation (Lev. XIII, 4, a. e.). Neg. V, 1; a. fr.—Part. pass. מוּסְגָּר a leper under trial, opp. מוּחְלָט (v. חָלַט I). Meg. I, 7; a. fr.

Pu. סוּגַּר *to be closed, locked.* Part. מְסוּגָּר, f. מְסוּגֶּרֶת, v. supra.

סֻגַּר ch. same. Targ. Job XXXVIII, 8 Var. Ms. (ed. אגיח). Targ. Y. Deut. XXI, 5.—Part. pass. סְגִיר, סְגִירָא a) *fenced in, barred.* Targ. Cant. I, 9.—b) *leprous,* v. סְגֵיר.

Af. אַסְגֵּיר same. Targ. Lev. XIII, 4. Ib. XIV, 38; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּגַּר, *Ithpe.* אִסְתְּגַר 1) *to be locked up, closed.* Targ. Y. Gen. VIII, 2 (h. text ויסכרו). Targ. O. Num. XII, 14; a. fr.—Trnsf. *to be engrossed with; to be bewildered,* v. אִסְתַּגַּר.—2) (v. סְגִיר) *to become leprous.* Targ. II Chr. XXVI, 22.

סֻגָּר or סֻגָּר m. (preced.) *lock, bolt.* Tanḥ. Ḥayé 3 ונעל חס׳ לפניה and he shut the lock before her [perh. סְגוֹר].

סגרגר, Targ. Ps. I, 3 Var, corrupt. of מגרגר, v. גַּרְגַּר.

סְגָרוֹן, v. סִיגָּרוֹן.

אֲסָגְרוּת, v. אֲכְסִיגָרוֹן.

סגריס, v. זַגְרִיס.

סַגְרִיר m. (b. h.; *Saf.* of גֶּרֶר II, cmp. Jer. XXX, 23) *severe rain storm.* Y. Meg. I, 71[d]; Gen. R. s. 1 מעשה חרח ביום ס׳ וכ׳ it happened on a stormy day, when the teachers did not come to school &c. Y. Ḥag. II, 77[d] bot.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. Yeb. 63[b] כיום ס׳ ... קשה a bad wife is as hard to bear as a stormy day.

סַגְרִירָא ch. same. Targ. Prov. XXVII, 15.

סַד m. (b. h.; סדר *to join*; Arab. *sadda, to obstruct, block*) *block, torturing stock.*—*Pl.* סַדִּין. Tosef. Ab. Zar. II, 4 לא ס׳ וכ׳ (ed. Zuck. חסָדָן), v. פֶּבֶל.

סַדָּא ch. same. Pes. 28[a] (prov.) סַדָּאָה בסדיה יתיב וכ׳ Ms. M. 2 (ed. סַדָּנָא בסַדְנֵיה, not בסדני; early eds. נגרא) when the maker of the stocks (the carpenter) sits in his own stocks, he is paid &c., v. דְּיָיל; Yalk. Ex. 201 סדנא בסדניה.

סַדָּאָה m. (preced.) *carpenter,* v. preced.

סָדָה, v. שָׂדֶה.

סַדָּה *raft,* v. אַסְדָּא.

סְדוֹם (b. h.) pr. n. pl. *Sodom,* one of the cities in the plain of Jordan destroyed for their wickedness. Snh. X, 3 (108[a]) (ref. to Ps. I, 5) אלו אנשי ס׳ this alludes to the men of S. Ib. 109[b] ארבעה ... בס׳ וכ׳ four judges lived in S. &c., v. וָיַרְפִּי; a. fr.—מִדַּת ס׳ *Sodomitic rule, unfairness, selfishness.* Ab. V, 10 'mine is mine, and thine is thine', זו היא מ׳ ס׳ that is a Sodomitic principle (justice without charity). B. Bath. 12[b] כופין על מ׳ ס׳ the law may use force against unfairness (where one claims a privilege which causes the neighbor no loss); a. fr.—Ib. 114[b] יוסף בס׳ .. הלכתא Ar. (ed. בשדה) the law follows R. Joseph's opinion as to using force against unfairness.—ים דס׳ *the Lake of Sodom* (usu. ים המילחא). Sabb. 108[b], v. שָׁבַע I; a. e.

סוֹדָמִי, סְדוֹמִי m. (preced.) *Sodomite.* Gen. R. s. 41 כשאדם רע קורין אותו ס׳ when a man is bad, they call him

a Sodomite; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 24; a. fr.—*Pl.* סְדוֹמִים, סְדוֹמִין, סְדוֹמִיִּים, סוֹדְ׳. Gen. R. s. 26; Yalk. ib. 44; a. fr.—Y. B. Bath. II, 13ᶜ top סודמין כותל a wall of the Sodomites', i. e. a wall which may not have windows looking into the adjoining lot.

סְדוּרָא, סִדּוּר, סִדּוּק, v. sub סדר.

סַדְיָא f. (v. סַד a. אוסָדָא) *the head-board of a couch, head-side.* Keth. 61ᵃ אבר ס׳ by the head-side.—Esp. *pillow, bolster.* Ber. 56ᵃ. Sabb. 118ᵃ; a. e.—*Pl.* סַדְוָתָא. Ib. 124ᵇ הנהו בי ס׳ Ar. (ed. ההוא בי סדיותא; Ms. M. מסדרייתא, read: בי סַדְיָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—[Hebr. pl. סַדְיוֹת. Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10, quot. in Ar. פסדיות, read: בי ס׳ *cushions.*]

סדידין, Tosef. Kidd. V, 14 Var., v. סָדַד.

סדיין, Koh. R. to V, 8, v. סַדָּן ch.

סָדִין m. (b. h.) *sheet*, usually of fine linen (cmp. σινδών; v. Sm. Ant. s. v. Pallium). Yoma III, 4 פרשו ס׳ של בוץ וכ׳ they spread a sheet of linen (for the high priest to walk on) between him &c. Y. Kil. IX, 32ᵇ top אחד נקבר בס׳ רבי Rabbi was buried in one linen shroud (without any other garments); Y. Keth. XII, 35ᵃ top. Y. Yeb. I, 2ᵇ; Gen. R. s. 85 דרך ס׳ each wrapped in a sheet (preventing direct contact). Men. 37ᵇ, a. e. בציצית ס׳ a linen cloak with woollen show-fringes; a. fr.—*Pl.* סְדִינִים, סָדִינִין. Nidd. 61ᵃ. Kel. XXIV, 13 שלשה ס׳ הן there are three classes of sheets with regard to Levitical purity. Tosef. ib. B. Mets. I, 14 לצורות ס׳ canvas sheets for paintings; ס׳ היו לאוהלים sheets for awnings. Tosef. Bets. II, 13 פרוסין sheets (covering the floor of the dining room) were spread; Bab. ib. 22ᵇ; Y. ib. II, 61ᶜ bot.; a. fr.

סְדִינָא ch. 1) same. Targ. Ps. CIV, 2 (h. text שלמה).—Men. 40ᵇ לסדיניה . . . שרא R. Z. untied the show-fringes of his linen sheet. Ib. 41ᵃ מיכסי ס׳ he was wrapped in a linen sheet (without show-fringes); ס׳ בקריצא וכ׳ you wear a linen sheet in the summer, and a *sarb'la* in the winter (without show-fringes), what is to become of the law &c.?; a. fr.—*Pl.* סְדִינַיָּא, סָדִינִין. Targ. Lam. II, 20; 22.—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (interpret. סדינים, Is. III, 23).—*2) (cmp. סַדָּנָא) *a litter.* Y. Bets. I, 60ᶜ bot. חורי . . מיטעני בס׳ וכ׳ allowed Bar G., the physician, to be carried in a litter to visit the sick on the Sabbath.

סְדִיק, v. סדק.

סְדִיקָא, v. סִדְקָא.

סַדָּן m. (v. סַד) *block.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. I, 16) אין אבנים אלא ס׳ (gloss: שהוא דבר קשה) *obhnayim* means a block (which means a hard object); ס׳ . . . מה יוצר זה באמצע as the potter sits with one leg on each side of the block (mould); Sot. 11ᵇ. Gen. R. s. 10, end כזה שהוא . . . על חס׳ as one striking with the hammer on the block (anvil); Sabb. XII, 1. Snh. VII, 3 גניחין . . . על חס׳ they put his head on the (executioner's) block; a. fr.—Esp. ס׳ של שקמה (or sub. שקמה) *the trunk of the sycamore tree.* Kil. I, 8 בתוך ס׳ של ש׳ . . . אין you must not plant vegetables in a trunk &c. B. Bath. IV, 9; a. fr.—Pesik. R. s. 1 (ref. to Is. LXV, 22) [read:] זה עץ חס׳ שעושה וכ׳ that means the wood of the sycamore trunk, which endures in the ground for six hundred years; (Gen. R. s. 12 כשקמה חזו); a. e.—*Pl.* סַדָּנִים. Ib. s. 42 (expl. עמק השדים, Gen. XIV, 3) שהוא מגדל ס׳ which produces sycamore trees.

סְדָנָא, סַדָּנָא I, סַדָּן ch. 1) same. Targ. Jer. XVIII, 3 (h. text אבנים).—Hull. 16ᵃ דפחרא ס׳ Ar. (ed. סרנא) the potter's block (wheel turned by hand); ס׳ דמיא wheel turned by water. Pes. 94ᵇ כי ס׳ דריחתא Ms. M. 2 a. Ar. (ed. כבוצינא) like the movement of the block of the mill (millstone, the pivot remaining stationary, v. בּוּצִינָא). Ib. 28ᵃ, v. סַדָּא. Kidd. 27ᵇ דארעא חד הוא ס׳ the land (although consisting of disconnected fields) is one block (by taking symbolical possession of one field, you take possession of the whole complex contracted for); B. Kam. 12ᵇ (Ms. M. פרנא).—Lev. R. s. 22 והוה ביה חד ס׳ there was in the garden one sycamore trunk; Koh. R. to V, 8 סדיין (a. otherwise corrupted; corr. acc.).—[Pes. 113ᵃ בי סדנא Ar., v. סוּדָנָא.]—2) (perh. an adaptation of Latin *essedum*) *travelling carriage.*—*Pl.* סַדָּנֵי, סַדָּנַיָּא, סְדָנַיָּא. Targ. Y. Gen. XLV, 19; 21; 27 (ed. Amst. a. oth. סר׳, with ר).

סַדָּנָא II m. *block-maker, carpenter.* Pes. 28ᵃ, v. סַהֲדָא a. סַדָּא.

סדסים, Sifré Deut. 234, v. בְּרִסְיָן.

סָדַק (Saf. of רק) *to cleave, tear apart.* Part. pass. סָדוּק; f. סְדוּקָה; *pl.* סְדוּקִין, סָדוּקִים, סְדוּקוֹת. Hull. 59ᵃ אם פרכוזיתיה ס׳ if its hoofs are cloven. Cant. R. to VII, 3 מה חיטה ס׳ וכ׳ as the wheat grain is split (has an incision) &c. Nidd. 25ᵇ; a. e.

Pi. סִידֵּק 1) same. Cant. R. to III, 6 כרג סִידְּקָהּ he split it as a fish is split; Gen. R. s. 77; Yalk. ib. 132 (corr. acc.).—2) *to chip, chisel* (the surface of a stone). Cant. R. to I, 1 וסידקה וסתתה וכ׳ (ed. Wil. וסירקה, corr. acc.) he carved and chiselled and polished it; Yalk. Kings 182 וסתתה וסדקה; Yalk. Prov. 960 וסרקה (corr. acc.); (Koh. R. introd. ושבבה וסתתה ומירקה).

Nif. נִסְדַּק 1) *to be split, cut into.* Bekh. VI, 1 נִסְדְּקָה if there is a slit in the ear of the first-born animal, contrad. to נפגמה; a. e.—2) *to be chipped off*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to become unfit for use, to be abrogated.* B. Kam. IX, 2 גזל מטבע וכ׳ if a man stole a coin and it became 'chipped'; expl. ib. 97ᵃ נ׳ ממש chipped in its literal sense, i. e. the stamp was chipped off; [anoth. opin.] פסלתו מלכות נמי חיינו נ׳ if the government abrogated it, it is the same as chipped off; Y. ib. IX, beg. 6ᵈ.

סְדִיק, סָדֵק ch. same. Targ. I Kings XI, 30 סְדִיקָה (not סדיקא, ed. Lag. סַדְקָה; h. text קרע). Targ. II Kings II, 12.—Part. pass. סָדִיק; f. סְדִיקָא; *pl.* סְדִיקִין, סָדִיקָן *cloven.* Targ. Lev. XI, 7. Ib. 3. Ib. 4 מְסַדְּקֵי (O. ed. Vien. מַסְדֵּי). *Af.* Targ. Y. Deut. XIV, 7; a. fr.

Af. אַסְדֵּק *to have a cloven hoof.* Targ. Lev. XI, 5 sq. ed. Vien. (ed. Berl. סרוקא). Ib. 4, v. supra. Targ. O. Deut. XIV, 7 (ed. Berl. מְסַדְּקֵי).

Pa. סַדֵּיק *to split.* Targ. Ps. LX, 4 סַדֵּיקְ (some ed. סְדֵק; ed. Lag. סריק; corr. acc.; h. text פצמ).

סֶדֶק m. (preced.) 1) *split, slit.* Bekh. 37b ס' כל שהוא a slit in the ear disqualifies, even if it be of the minutest size. Koh. R. to I, 8 פתח של סדקו כמבין like looking through the crack of a door; a. e.—*Pl.* סְדָקִים, סְדָקִין Pes. 8a לחורין וסדקים into holes and fissures. Ib. III, 5 (48b) סיהוקא שנתערבו ס' into which סְדָקֵי (Bab. ed. סדקין) dough is called *sidduḳ*, when its cracks run into one another. Ib. 48b אין לך כל סדק וסדק ... כמה ס' for every crack on the surface there are several inside. Ib. III, 2 סְדָקֵי עריבה (Bab. ed. 45a סְדִיקֵי) the cracks in the kneading trough; a. fr.—2) *a strip* of a sheet. Tosef. Kil. V, 22 ed. Zuck., v. סָדִין II.

סְדָקָא, סִדְקָא ch. same, *split, slit; rent.* Targ. Y. Deut. XIV, 6.—*Pl.* סִדְקִין, סְדִי. Targ. I Kings XI, 30. Targ. II Kings II, 12 (ed. Wil. סְדִירִין); a. e.

סדקאריס, read: סִירִיקָאַרְיוֹס m. (sericarius, sub. textor) *silk-weaver.* Cant. R. to VIII, 11. V. סילקראוי.

סִדְקוּת, סִדְקִי, v. sub סִידְ.

סָדַר (Saf. of הוֹדַר) *to arrange, order* (corresp. to b. h. ערך). Pes. 54a סוֹדָנָן על הכוס he pronounces them (the benedictions) in successive order over the cup. Yoma 45b top שסודרן ע"ג המזבח that he must place them in order on the altar; שסודרן על החבש ... וסודרן that he must arrange them on the bridge or on the rim of the altar, until a large pile (of wood) is formed, when he must put them in order (on the altar); Tam. II, 1; a. fr.—Part. pass. סָדוּר; f. סְדוּרָה &c. Taan. 8a בשביל משניתו שאינה סדורה it is because his learning is not properly systematised in his mind. Ber. 57a עוונותיו ס' לו his sins are arranged before him; מאי ס'? לימחל what does this mean? It means that they are arranged (ready) to be forgiven; Yoma 88a. B. Bath. 69a אבנים ס' לגדר stones arranged for erecting a fence, contrad. to צבורות piled up (v. סָוַר); a. fr.

Pi. סִידֵּר 1) same Tam. II, 3 לסַדֵּר אש המערכה to arrange the pyre, v. מַעֲרָכָה. Num. R. s. 4 כיצד מְסַדְּרִין לחם וכ' how did they arrange the showbread? ib. also מַסְדִּירִין, מְסִדִּירִין (*Hif.*); a. fr.—2) ס' שבח (cmp. ערך, Ps. V, 4, a. e.) *to offer praise.* Ab. Zar. 7b; Ber. 32a לעולם יְסַדֵּר אדם וכ' one should always offer praise to the Lord first, and then pray (for what he needs). Ib. 34a ראשונות דומה לעבד שמְסַדֵּר וכ' in the first three benedictions of the T'fillah one is like a servant that offers praise to his master; a. fr.—Part. pass. מְסוּדָּר. Men. 95a במס' when everything in the Tabernacle was arranged, opp. במסולק when arrangements for moving were being made.—2) (corresp. to הערך, Lev. XXVII, 8) *to assess a person's value* with reference to the vower's ability to pay, whence: *to exempt from seizure* (bed, tools &c.; v. Arakh. VI, 3, sq.). B. Mets. 113b כדרך שמסדרין בערכין כך מסדרין בבעל חוב as well as we allow an exemption from seizure in cases of vows, so we allow it in cases of debt; [Rashi quotes a Var. משורדין, v. שָׁרַד]. Ned. 65b שמעת מינה אין מסדרין וכ' (Var. מְשִׁירִין) from this you may deduce that no exemption is granted the debtor; B. Mets. 114a מהו שיְסַדְּרוּ וכ' is a debtor allowed an exemption? Y. B. Kam. IX, 7a top על מנת שלא לסַדֵּר מה וכ' with the condition that what my wife or my child wears is not to be exempted from seizure. Ib. אין מסדרין לו מאותו החפץ this special object is not exempted; a. e.

Hif. הִסְדִּיר *to arrange, establish the order of.* Num. R. l. c., v. supra. Ber. 28b; Meg. 17b ... על הסדר וכ' ה' arranged the eighteen benedictions before Rabbi in the order in which they are to be recited. Sifra Tsav, Mill. כשם שה' משה וכ' as Moses arranged the service of the Tabernacle, so he arranged &c.; a. e.

סַדַּר ch. same. Targ. Y. II Ex. XL, 23 (Y. I a. O. סַדֵּר, some ed. סָדַר). Targ. Y. ib. XII, 39; a. e.—Part. pass. סְדִיר; f. סְדִירָא. Targ. Ps. VII, 13 *ranged.*

Pa. סַדֵּר 1) same. Targ. Gen. XXII, 9 (Y. ed. Vien. סָדַר). Ib. XIV, 8 (O. ed. Amst. סָדָרוּ). Targ. Job XIII, 18 (ed. Wil. סַדַּר); a. fr.—Targ. Ps. V, 4 (v. preced.).—Part. pass. מְסַדַּר. Targ. Y. Lev. XXIV, 6 (not מְסַדֵּר). Targ. Y. Ex. XXXIX, 18; 37.—Ber. 13a תחם נביא הוא דקא מְסַדֵּר לשבחיה וכ' there (Neh. IX, 7 where Abram is used instead of Abraham) the prophet praises the Lord by referring to the past. Yoma 38b דהוה מְסַדֵּר אגדתא קמיה who reviewed before him the homiletic sayings according to a certain system; a. fr.—Y. Ab. Zar. V, 44d נקרוץ נְסַדֵּר לאילין וכ' let us get up early and set in order those thorn-bushes (meaning, let us kill those men).—Shebu. 30b דמחזי כמאן דמְסַדַּר דיניה Ms. M. (ed. דמְסַדֵּר ליה לדיניה) he has the appearance of one whose case has been prearranged (with the judge; ed.: of one who has prearranged his case).—2) *to allow exemption from seizure* (v. preced.). B. Mets. 113b השתא .. מַהוּדֵּי מְסַדְּרִינַן ליה since we order his pledge (which consists of necessaries) to be sold for his debt, how can we allow him an exemption (so as to leave him a certain amount from the money realized by the sale)?

Ithpa. אִסְתַּדַּר *to be arranged,* (of prayers) *to be offered.* Targ. Job XXXVI, 19.

סַדָּר, v. סָדַד.

סֵדֶר m. (b. h. סְדָרִים *pl.*; סַדַּר) *row, pile, arrangement, order, succession.* Num. R. s. 4 ו' חלות לס' זה וכ' six cakes in one pile and six in the other. Yoma V, 7 כל .. האמור על הס' וכ' as to all the acts for the Day of Atonement here told in their consecutive order, if he advanced (changed the order) &c. Sifra Tsav, Mill. הסדיר את הקרבנות כסִדְרָן the text arranges the sacrificial functions in their proper succession. Yoma 73a sq. דוד שאל שלא כס' David did not put his questions (I Sam. XXIII, 11) in their natural order. Meg. III, 4 חוזרין לכִסְדָּרָן the regular reading (interrupted during the four distinguished Sabbaths, v. פָּרָשָׁה) is resumed. Ib. 30b לס' פרשיות הוא חוזר the regular order of the Pentateuch sections is resumed; לס' הפטרות וכ' the regular order of Haftaroth is resumed; a. v. fr.—ס' זרעים the Order of Seeds, the first Order of the Mishnah; ס' מועד the Order of Festivals, the second Order of the Mishnah &c. Sabb. 31a; a. fr.—Keth. 106a (ד)אלידוד ס', v. אֶלְיָדוּד.—Esth. R. to

I, 9 ראש חס' as the first words of a pericope (Lev. R. s. 3 ראש סדרא).—*Pl.* סִדְרִים, constr. סִדְרֵי, סִדְרֵי.—סדרי משנה, v. מִשְׁנָה.—Keth. 103[b] ס' חכמה orders (rules) of wisdom; ס' נשיאות rules for the conduct of the Nasi's office. Sabb. 53[b] ס' בראשית the order of nature; a. fr.—Esp. *regular homilies on the weekly portion.* Sot. 49[a] (ref. to Job X, 22) אם יש סדרים תופיע וכ' but if regular homilies are held, it (the earth) will come forth bright out of the dark.

סִי', סִדְרָה, סַדְרָא ch., constr. סִדְרֵי a. סַדְרָ, same, 1) *row, order.* Targ. Ex. XXVIII, 17, sq. (h. text טוּר). Targ. O. Lev. XXIII, 44 (Y. סִידּוּרֵי); a. fr.—*Pl.* סִדְרִין, סִדְרִין, סִדְרֵי, סִדְרַיָּא, סִדְרַיָּא, סִי', סִדְרֵי. Targ. Ex. l. c. (Y. ed. Vien. סִדְ'). Targ. O. Lev. XXIV, 6, sq. (Y. סִידּוּר').—Targ. Y. Deut. V, 28 ס' דלעיל the upper ranks (angels). Targ. Y. Gen. XIV, 8 ס' קרבא battle-lines. Targ. II Esth. III, 8 בגו סַדְרַיָּא (ed. Vien. בגו סדרי; ed. Lag. בניסריו, corr. acc.) when among his troops; a. fr.—2) *order* or *section* of the Scriptures, *the portion of the Pentateuch* to be read at public service on Sabbaths &c.; in gen. *Scripture lesson.* Sabb. 116[b] פסקי ס' בכתובים (not דכת') they closed the reading from the Pentateuch with a reading from the Hagiographa (v. הַפְטָרָה). Yoma 87[a] bot. הוה פסיק ס' וכ' was reading the Haftarah; a. fr.—Sot. 49[a] קדושא דס' v. קִדּוּשָׁא.—3) *order* or *part of the Mishnah.* Keth. 103[b] אתני סִדְרָךְ לחברך teach thy fellow student the Order which thou hast learned; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. [read:] מתנינא שיתא סדרי לשיתא ינוקי I taught six boys the six Orders of the Mishnah, one Order to each; a. e.—4) *colonnade,* esp. *the hall of studies* (cmp. אֲכְסַדְרָא). Y. Sabb. VII, 8[a] מן ס' רובא וכ' from the large colonnade to the store of &c.; Y. Snh. X, 28[a] bot. Y. Ber. III, 6[b] top כד חוו מסקין לידה לס' when they were carrying him to the hall; a. fr.—[סַדְרָא, סִדְרָא *net,* v. אֲדָרָא.]

סדרונגיא, v. סְרוֹנְגְיָא.

סַדְרוּתָא, v. סַדְרְהוּתָא.

סדריוט, v. סִדְרְיוֹט.

סַדְרִיתָא, v. סַדְרְהוּתָא.

סוֹדְרָן, סַדְרָן m. (סָדַר) *one who arranges traditions systematically, systematic scholar,* opp. פִּילְפְּלָן dialectician. Y. Hor. III, 48[c] top חסו' (Bab. ed. חסד'). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to II Kings XX, 20) 'he brought the water (of the Law) into the city', שהוא סו' because he (Ezekiah) was a collector, v. next w.

סוֹדְ', סַדְרָנָא, סַדְרָן ch. same. Midr. Till. to Ps. LXXXVII (v. preced.) חמי ס' טב וכ' when he (Ezekiah) saw a good systematiser, he made him come (to Jerusalem); Yalk. ib. 837 סוד'. Pes. 105[b] גמרנא וס' אנא (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) I am a teacher and systematiser of traditions.

סָהַד (v. next w.) *to be witness.*

Pi. סַהֵד *to provide witnesses for.* Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 הניחן גט לאשתו ולא סִיהֲדוּ (ed. Zuck. שָׁהֲדוּ) if a man gives his wife a letter of divorce without witnesses.

סָהֵיד, סָהֲדָא (v. עוד, a. וָדָה; Sam. סעד, סהד, v. Sam. Pent. Gen. XXXI, 52; cmp. also סעד = עֵד ib. VII, 16; for interch. of ע a. ו a. ה, v. letters ה a. ו) *to be sure, be present; to witness.*

Af. אַסְהֵיד (corresp. to b. h. הֶעִיד) 1) *to testify.* Targ. O. Ex. XX, 13; a. fr.—Keth. 21[a] אחתימוה v. א' אַחְתִּימוּהָא. Ib. לא צריך אידהו לאַסְהוּדֵי וכ' he would not need to identify his own signature; ואזל אידהו ואהאי ומְסַהֲדֵי וכ' (or וּמְסַהֲדֵי *Pa.*) and thus he and the other man might identify the signature of that man (the deceased); a. v. fr.—2) *to call to witness; to give warning.* Targ. Deut. IV, 26. Targ. Ps. LXXXI, 9. Targ. II Chr. XXXIII, 10; a. fr.

Pa. סַהֵד, שַׁהֵד same, 1) *to testify.* Targ. Y. Ex. XX, 13; a. e.—Keth. 21[a] מְסַהֲדֵי, v. supra. Y. Snh. I, 18[b] top אידא שַׁהֵד עלי come, testify in my behalf. Y. Shebu. VI, end, 37[b] כאינש . . . דלא יְשַׁהֵדון like one that ties up the mouth of witnesses that they may not testify; a. fr.—2) *to warn.* Targ. Y. Gen. XLIII, 3 מְסַהֲדָא אַסְהִיד; a. e.

Ittaf. אִיתַּסְהַד *warning has been given.* Targ. Ex. XXI, 29.

סָהֵד, v. סָהַד.

שׁ', סְ', סָהֲדָא, סָהֲדָת m. (preced.) 1) *witness.* Targ. O. Deut. XIX, 18. Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—B. Bath. 33[b]. Sabb. 65[b] רבה פרת . . ס' מטרא (the rise of) the Euphrates is a weighty witness (indication) that it rained in Palestine; a. fr.—*Pl.* סָהֲדִין, סַהֲדֵי, סַהֲדַיָּא, שׁ'. Targ. Ex. XXII, 12. Targ. O. ib. 2; a. fr.—B. Bath. l. c. Kidd. 65[b] לא אברו ס' אלא לשקרי witnesses are created only for liars, i. e. the institution of witnesses is not intended to legalise an act, but only as a guard against faithless persons who might deny the transaction. Y. Shebu. VI, end, 37[b] פומהון דש', v. preced. art. Ib. ייתי עלוי ש' let him produce witnesses to confirm it. Y. Snh. III, end, 21[d] ויקבלון לש' וכ' and they received (heard) the witnesses in the absence of &c.; a. fr.—Ber. 17[b], a. fr. אנן ס' we know certainly.—Fem. סָהֲדָא. Targ. O. Gen. XXXI, 52.—V. סָהִיד.—2) *pl.* סַהֲדֵין, constr. סַהֲדֵי *testimony.* Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Y. Deut. XIX, 18 סהדין שקרא; a. e.; v. next w.

שׁ', סַהֲדוּתָא, סַהֲדוּתָא f. (preced.) *testimony, evidence; warning.* Targ. Deut. V, 17. Targ. Is. VIII, 20; a. fr.—Y. Snh. III, end, 21[d] קבילו . . ס' דלא באפוי וכ' R. E. heard evidence in the absence of the party; a. fr.—ידע בס' to know evidence, to have something to testify to. Macc. 5[b]; a. fr. Y. Snh. I, 18[b] top ידע ש'; a. fr.—*Pl.* סָהֲדָוִן, סָהֲדָוָן, סָהִידִין, סָהִידִי; constr. סָהִידְוָת. Targ. Jer. XVIII, 18 סהדון (ed. Lag. סַהֲדִין, v. preced.). Targ. Y. Deut. XXII, 14 (not דָּוֹן . . .) *evidence of virginity.* Targ. Ps. CXIX, 14; a. fr.

סָהֵיד, v. סָהַד.

סָהִיד, סָהֲדָ m. (part. of preced.) *witness.* Targ. Prov. XII, 17 סָהֲד ed. Wil. (ed. Lag. סהדא). Targ. O. Deut. XIX, 15; 18; s. fr.—Fem. סָהִידָא. Targ. Y. Gen. XXXI, 52.—*Pl.,* v. סָהֲדָא.

סָהִידְוִתָא, סָהִידְוָן, סָהִידָן, v. סָהֲדוּתָא.

סַהַר c. (b. h.; cmp. סחר) 1) *an enclosed place,* esp. *the enclosure for cattle* near a dwelling; *stable.* Erub. II, 3 (18[a]; Mish. a. Ms. M. everywhere סַחַר). Ib. 22[a]; Y. ib. IV, 21[d] bot.; Tosef. ib. III (II), 9. Tosef. Sabb. X (XI), 1. Shebi. III, 4 עושה ס' וכ' may put up (in the field) an enclosure covering an area of &c.; Tosef. ib. II, 15. Ib. 16 שׂהר; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 2 (play on הסהר, Cant. VII, 3) הס' שדומה לסוחר וכ' (the meeting place of the Sanhedrin is called) *hassahar,* because it resembles a merchant's store.—2) (cmp. next w.) *moon.* Ib. ed. Bub. 1 אגן חס' כחצי חירח *ăgan hassahar* means, 'like a half-moon' (the semicircular seats of the Sanhedrin), v. פְּחַרוֹן I.—*Pl.* סְהָרִים, סְהָרִין. Tosef. Shebi. II, 19; Y. ib. III, 34[c] bot. סיהרין (corr. acc.).—Tosef. Dem. VI, 11 זה (ש)חביא שבלים וכ' if one brought (into the partnership) stores of ears of his own crop &c.; a. e.

סַהֲרָא, סַחֲרָא m. ch. (זחר = סחר) *light,* esp. *moonlight.* Cant. R. to VII, 3, v. זְהָרָא I. Ber. 53[a] דאיכא ס' (Ms. F. סיהרא) when there is moonshine.—V. סְיַהֲרָא.

סַהֲרוֹן m., *pl.* סַהֲרוֹנִים (b. h. שַׁחֲרוֹנִים; preced.; cmp. זְהוֹרִית) *crimson* (or *saffron*) *colored ribbons.* Y. Sot. IX, 24[c] top ומסַהֲרוֹנֵי זהב תלויין בהן with gold-embroidered ribbons hanging thereon (Tosef. ib. XV, 9 זהורית מווהבות); [oth. opin.: *moon-shaped* ornaments of gold].

סַהֲרָנָא, *pl.* סַהֲרָנַיָּא ch. same. Targ. Jud. VIII, 26 (Rashi: ענקיא as Targ. ib. 21).

סוֹא, v. סוּר.

סוֹאֲבָא m. (= סָאֵב; סְאָבָא) *unclean.* Targ. Y. II Deut. XXVI, 14 בס' while unclean.

סוֹאֲבוּתָא f. (preced.) *uncleanness.* Targ. Y. Gen. XXXV, 2. Targ. Lam. I, 9; a. e.

סוֹאַבְתָּא, v. סְאוֹבְתָּא.

סָוָר, סָוָאר, סַוְיָאר m. (dial. for צָבַר; סָיַר = צָבַר; v. Maim. to Ohol. III, 7 ed. Dehr.) *a pile* of joists, *frame.* Ohol. III, 7 ס' של קורות (ed. Dehr. צוואר, in comment. צָוִיר, Var. צָבֵר); Succ. 20[b] (Ms. M. סוואר); Y. Sabb. IV, 7[a] top צבר. Bets. 31[b] אין מבקעין עצים לא מן חס' וכ' we must not chop (on the Holy Day, for immediate use) wood from a pile of joists (intended for building purposes), v. בּוּקָן.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 ס' של נחתומין הפרוס וכ' (R. S. to Kel. XV, 2 סרוד) the baker's frame when it is plain (without rims) is unclean, because dough is cut and carried to the stove on it.—V. סָיַר.

סוּב (sec. r. of סבב), *Pa.* סַיֵּיב [*to go all around,*] *to finish up, trim.* Gen. R. s. 78 (a proverbial expression) שירצת סַיְּיבַת hast thou finished? hast thou trimmed (so as to be entitled to wages)?; Yalk. ib. 133 סיימת.

סוֹב, *pl.* סוּבִּין, v. סוּבִּין.

סוֹבֵב m. (סָבַב) *ring, hoop.* Kel. XI, 3, a. e. ס' של גלגל the iron hoop of a wheel.—Esp. ס' חס' *the Sobeb,* a sort of gallery around the altar for the priest to walk on. Midd. III, 1 זה חס' there (at five cubits from the bottom) the Sobeb was attached. Zeb. V, 3; a. fr.

סוֹבְבָא, סוֹבְיָא ch. same. Targ. O. Ex. XXVII, 5 סוֹבֵי (ed. Berl. סוֹבֵי, ed. Vien. סוֹבְבֵי, *pl.*; Y. סוֹבְבֵי; h. text כרכב). Ib. XXXVIII, 4 סוֹבְיָא (ed. Berl. סוֹבֵי; Y. סוֹבְבֵי).

סוֹבִיוֹת, v. סוֹכְיָה.

סוֹבִין m. pl. = סוֹבְבִין (סָבַב) *galleries.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 [read:] חס' והסטיווין שלהן (v. סְטֵיו) the galleries and colonnades on turrets (v. אֲקוּנְבִי).

סוּבִין m. pl. (preced.; cmp. חֲוָרְתָּא) *flour of the second course, bran-flour* (differ. fr. מוֹרָן). Keth. 112[a]; Y. Sot. I, 17[b], a. e.—B. Bath. 98[b] (from Ben Sira) חכל ... קל מס' וקל מס' וכ' I have weighed everything ..., and found nothing lighter than bran, but lighter (in mind) than bran is &c.; a. fr.—Sing. סוּב, with suffix סוּבָּן. Ḥall. II, 6. Sabb. VII, 4 (76[b]).

סוֹבָךְ m. (סָבַךְ) [*thicket,*] *the fleshy part of the leg, calf.* Ḥull. X, 4. Y. Yeb. XII, 12[c] bot.; Tosef. Yad. II, 1 ברגל עד חס' he must wash his feet up to where the calf begins.

סוֹבַלְתָּא, v. שׁוּבַלְתָּא.

סוֹבְנִי, v. סַבְּנִי.

סוֹבְעָא m. (סְבַע) *plenty.* Targ. Ps. XVI, 11. [סוּבְעָא, v. סַבְּעָא.]

סוֹבְרָא m. (סָבַר II) *carrying.* Y. Taan. IV, 68[b] ס' דקוסמא טרד (not סוכרא) the carrying of wood kept them busy.—[Ḥull. 18[b] מסוברא, v. סִיכְרָא II.]

סוֹבְרוּתָא, סוֹבְרָה, סוֹבָרָא, v. סִבְרָא a. סַבָּרוּתָא.

סוֹבְרִיקִין, v. סְפַרְקִין.

סוֹבְתָא, סוֹכְתָא, v. סְאוֹבְתָּא.

סוּג I (b. h.) [*to cut off, separate,*] *to fence in, mark off.* Y. Ab. Zar. IV, 43[c], sq. כל שהוא סָג וכ' any stone that is put up to mark the sea-shore or the roads. Y. M. Kat. I, 80[c] פירצה שהיא סָגָה וכ' a fence which, though broken, still bars the ground behind it (from falling out); Y. Shebi. III, end, 34[d]; a. e.—Trnsf. (v. סָיַג a. גָּדַר) *to guard against trespassing a law, to make a prohibition more restrictive; to exaggerate.* Ab. d'R. N. ch. I סייג שסָג ... לדבריו (v. ed. Schechter) the guard which Adam set to his words (by adding the prohibition to touch the tree of knowledge). Ib. אם סג אדם לדבריו וכ' if a person exaggerates his words, he cannot abide by them.

Pi. סִיֵּיג *to fence in.* Part. pass. מְסוּיָּג. Koh. R. to V, 14 וחיית מס' וכ' it (the vineyard) was fenced in on all sides.

Hif. הַסִּיג (with גְּבוּל) *to remove the landmark.* Sabb. 85[a] (ref. to Deut. XIX, 14) לא תַסִּיג ... גבול do not remove the landmark which those before thee (the Canaanites) have set.

סוּג ch. same. Targ. II Esth. III, 3 סָג יִתְיְהִיב (not סגיתיה).—Part. pass. סָגִיג, סָגֵג. Targ. Hos. II, 8 כמא דסָגִיגִין (missing in ed. Lag.).—Y. M. Kat. III, 83^{c} top וְסוּג תּוֹרְעָתֵךְ may the Lord fence in thy breach (guard thee from further trouble); Gen. R. s. 100. Y. Kidd. I, end, 61^{d}; Y. Shebu II, end, 33^{c}, a. e. סָגִיגִין סִירְיָגִין וּתְרִיעִין וכ׳ a fence is fenced around, and a breach broken into, i. e. the good are assisted by Providence in their good work, and the bad in their evil ways; וכיני סיריגין וכ׳ (not וכני) but is it right that the fence &c.?; Yalk. Prov. 935 סגרי סוגיריא (corr. acc.).

סוּג II m. (preced.) [*partition,*] *a large chest* or *basket* with partitions for various kinds of provision. Dem. V, 6 אפי׳ מאותו חס׳ וכ׳ even if he buys the second time from the same chest and of the same kind (quality). Y. B. Kam. II, 3^{a} ס׳ שנתון וכ׳ a dealer's chest which stands at the entrance of the shop; a. e.—*Pl.* סוּגִים, סוּגִין. Kel. XVI, 3 חס׳ הגדולים (R. S. a. l. Var. סוֹאִין; Tosef. ib. B. Mets. V, 3; 13 חסאין, v. סוֹי) the large provision chests; Sifra Sh'mini ch. VII, Par. 6 סוגים (corr. acc.). Y. Sabb. XVII, 16^{a} bot.; a. e.—[In later philosophical literature: סוּג *class, species.* —[Midr. Till. to Ps. CXIX, 119 עשה סוגים, v. סִיג I.]

סוּגָא I m. *Suga*, name of *a bird.* Ḥull. 62^{b}.

סוּגָא* II pr. n. m. *Suga.* B. Bath. 90^{b} Ms. M. (ed. פוגא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגָאֵי, סוּגָאָה, v. סוּגֵי.

סוּגָה f. (סוּג) *fence, enclosure.* Snh. 37^{a} (ref. to Cant. VII, 3) אפי׳ בס׳ של שושנים וכ׳ even in a fence of lilies they will make no breach (they will not trespass a law however slightly guarded). Ib. (second time) בס׳ בשושנים ed. (Ms. M. של ש׳; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגָּא, סוּגָּה *much, very,* v. סַגֵּי I.

סוּגְיָא, סוּגָאָה, סוּגָאֵי, סוּגֵי I m. (סָגֵי I) *multitude, largeness.* Targ. Prov. VII, 21 סוגי Ms. (ed. סוגיא). Ib. V, 23 סוגאי (Ms. סוגיא). Targ. Ps. LXIX, 14 Ms. (ed. סגיעי); a. fr.—V. סוּגְיָא.—Lam. R. to I, 1 סוּגְיֵיהוֹן בישרין (שורתי) their masses are bad; Gen. R. s. 50 סוּגְיָרָה בישרין the masses of the place are bad; Yalk. ib. 84 סוּגָיָא. Y. Ab. Zar. I, 39^{c} סוגירה שמריין (not סי׳; prob. to be read רומיין) most of the garrison are Samaritans (Romans).

סוּגְיָא, סוּגְיָה II m. (סָגֵי II) 1) *walk.* Sabb. 66^{b} top להחזיקו ס׳ הוא דעביד Ms. M. it (the cane) serves merely to direct the walk (not as a support).—2) (cmp. הֲלָכָה) *study, lesson, subject; practice, usage.* Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3, v. בָּזַז I, a. גָּזַז. Snh. 6^{a} סוגיין דעלמא (Ms. M. ס׳ דשמעתתא בעלמא) the general practice (as regards that subject).—[Yalk. Prov. 935 סגרי סוגיריא, v. סוּג ch.—Koh. R. to V, 8 סוגיא, v. סִינָא.]

סוּגְיָנָא m., *pl.* סוּגְיָנֵי (סָגֵי I, cmp. סַגְנִיוֹת) *twigs.* Erub. 29^{b} ס׳ דשרבתא (some ed. סָגוּדְיָנֵי; Ms. M. סוגריתני, corr. acc.; Ms. O. סַגְיֵי) twigs of a willow.

סוּגְנֵי m. pl., with suffix סוּגְנֵיהוֹן (סָגֵי I, v. סוּגוּ, סוּגְנוּן) *plenty of it.* Targ. Y. Gen. XXVII, 28.

סוּגְעָא, סִיגְעָא m. (סָגֵי) *plenty, largeness*; (adv.) *much, frequently.* Targ. Job XXXI, 25. Targ. Prov. X, 19 (ed. Lag. סוּגְאָה).—Targ. Ps. LI, 4. Targ. I Chr. XXII, 8; a. fr.—*Pl.* סוּגְעֵי. Targ. Ps. XXXIII, 16 Ms. (ed. סַגְיֵי). Ib. 17 (ed. סגעי; some ed. סָגִיעֵי); a. fr.

סוּגְעָתָא f. same. Constr. סוּגְעָת (adv.) *enough.* Targ. Ps. CXXIII, 4 (h. text רַבַּת).

סוֹגָר m. (b. h.; סָגַר) *collar* or *muzzle.* Sabb. 51^{b}. Y. ib. V, end, 7^{c}; Y. Bets. II, end, 61^{d}, v. חָכָה.

סוֹד m. (b. h.; cmp. סַד a. סָסַד) 1) *foundation.* Snh. 92^{b} סודו (Tanḥ. Noah 10 רסודו), v. עָקַק.—Trnsf. *principle.* R. Hash. 20^{b} ס׳ העיבור the Principle of Intercalation (title of a book). Ex. R. s. 15 ס׳ הלבנה the principle of the lunar calendar.—2) *intimate union, circle, council.* Y. R. Hash. II, 58^{b} (ref. to Ez. XIII, 9) זהו ס׳ העיבור that means the council (of the Sanhedrin) for intercalation; Keth. 112^{a}; Y. Snh. I, 18^{c} bot. זה עיבור (corr. acc.).—3) *deliberation, counsel.* Erub. 65^{a} (ref. to the numerical value of יַיִן and סוֹד) נכנס יין יצא ס׳ where the wine enters, counsel leaves; Snh. 38^{a}; Num. R. s. 10; s. 11. Ib. יצא יין נכנס ס׳ when the wine has left (where there is abstinence), deliberation enters. Ib. (ref. to Prov. III, 32) . . . הוא נוזר זוכה לס׳ החכמה he is abstinent . . ., therefore he is granted the counsel of divine wisdom. Ib. אנשי סודו the men of his (God's) counsel, i. e. his friends. Pes. 113^{a} (play on סוֹדְנָא) סוֹד נאה וכ׳ (beer-brewing is) a profitable device and a charity (requiring a very small capital); a. e.—4) *secret.* Ib. 49^{b} אין מגלין להן ס׳ we must not entrust a secret to them. Ḥag. 14^{a} הקב״ה מגלה להם ס׳ וכ׳ the Lord shall reveal a secret (solve mysteries) to them in the hereafter. Yeb. 63^{b} (fr. Ben Sira) גַּלֵּה ס׳ וכ׳ reveal a secret to one out of thousand; a. e.

סוּד [cmp. זוּד, *to boil,* fr. which סִיד *lime*; denom. סוּד or סִיד (b. h. שִׂיד),] *to plaster, whitewash.* Sot. VII, 5 סָדוּהוּ בסיד they whitewashed it (the altar) with lime. Ib. 35^{b}. Tosef. Sot. XV, 9 שלא יָסוּד אדם וכ׳ that a person must not plaster his rooms &c. Tosef. B. Bath. II, 17; B. Bath. 60^{b} סוֹד אדם וכ׳ a man may plaster all his rooms &c.; a. e.—Esp. *to paint the skin* with a depilatory (of lime or orpiment). Sabb. VIII, 4 כדי לָסוּד וכ׳ as much as may be required for painting a little girl; ib. 80^{b} כדי לסוד אצבע וכ׳ to paint the little finger &c.; Tosef. ib. VIII (IX), 20; a. e.

Pi. סִיֵּיד *to cover with plaster.* Tosef. Sot. VIII, 7 וסִיְּידוּהוּ, v. סִיד. Ab. Zar. III, 7; a. fr.—Part. pass. מְסוּיָּד; f. מְסוּיֶּדֶת. Tosef. B. Bath. I. c.; B. Bath. I. c.; a. e.—[Incorr. סִייֵר in some ed.]

סוּד ch. same. Targ. Am, II, 1. Targ. O. Deut. XXVII, 2 תְּסוּד (some ed. תְּסִיד).

סוֹדָמִי, v. סָדוֹמִי.

סוֹדְנָא m. (v. סוּד h.) *brewer*; [oth. opin. סוּדְנָא *beer*]. Pes. 113^{a} לבי ס׳ (Ar. סד׳) to the brewery, v. חַלּוּז. Ib. מאי ס׳ why is the brewer (beer) called ס׳?; v. סוֹד.

סוֹדָנִי I m. (preced.) *brewer.* Ber. 44^{b}; Men. 71^{a};

Nidd. 12[b] top (applied to R. Papa, the brewer). [Other opinion: סּ (denom. of סוֹד) *wise man*.]

סוּדָנִי II m. *Sidonian.*—*Pl.* סוּדָנִיִּים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (Var. צִידוֹנִים; R. S. to Kel. XXX, 3 צִידוֹנִים).

סוּדָר (mostly pl. form סוּדָרִין) f. (סָדַר; cmp. הוֹד II) *scarf wound around the head and hanging down over the neck, turban.* Sabb. 120[a] וסודר שבצווארו and a scarf hanging down over his neck (v. Rashi); Y. ib. XVI, end, 15[d] וסודרין שעל זרועותיו (not וסר׳) hanging down over his arms. Succ. 51[b] וחזן..והסודרין בידו and the superintendent of the synagogue stood there with a scarf (as a flag) in his hand; ומניח בסודר; Tosef. ib. IV, 6 בסודרין; Y. ib. V, 55[b] top בסודרין, v. נוּם; Snh. VI, 1. Ib. VII, 2 (52[b]) ונותנין סודר קשה לתוך הרכה (Y. ed. סודרין) they put a twisted scarf of coarse material within a soft one and wound it around his neck; a. fr.—[Lat. *sudarium* is a phonetic coincidence with our w., from which it differs in meaning.]

סוּדְרָא, סוּדָרָא ch. same. Targ. Ruth III, 15 (h. text מִטְפַּחַת). Targ. Y. Ex. XXXIV, 33, sq. (h. text מסוה). Targ. Y. Lev. XX, 10 שינוק ס׳ וכ׳ strangulation with a twisted scarf &c. (v. Snh. VII, 2 quot. in preced.); Targ. Y. Ex. XXI, 15; a. fr.—Ab. Zar. 4[a] רמו ליה ס׳ וכ׳ they twisted a scarf around his neck and tortured him. Ber. 51[a] (expl. פריס ס׳ וכ׳ (עיטום) spread the scarf over his head; a. e.—Esp. *turban.* Pes. 111[b] סדריה דמר כי וכ׳ your turban looks like that of a scholar, yet I am sure you do not know the benediction (on putting it on: עוטר ישראל בתפארה). Sabb. 77[b] (playful etymology) סוֹדוֹ ה׳ לִירֵאָיו 'the secret of the Lord is revealed to those that fear him' (the turban being the scholar's apparel); a. e.

סוּדָרִין, v. סוּדָר.—[Yalk. Prov. 947 מעלים לו ס׳, v. סְלָרִין.]

סוּדָרָן, v. סַדְרָן.

סוֹוָאר, v. סַוָּאר.

סוודא, v. סוּדָא.

סוחי, v. סַחְיָא.

סָוָון, v. סִיוָן.

סָוָוס m. name of a *bitter herb.* Pes. 39[a] וסורא ס׳ Ms. M. (ed. עסווס ושורא; Ms. O. סָוָאס; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סָוָוסְטֵי, v. סְבַסְטֵי.

סווסריתא, v. סַרְסָרָא.

סָוָור, v. סַוָּאר.

סָוָורִיקִין, v. סְפַרְקִין.

שׂוֹחַ, סוֹחַ (b. h. שׂוּחַ) [*to think,*] *to talk; to tell.* Shebu. VIII, 3; 6 איני יודע מה אתה סָח (Y. ed. שָׂח) I do not know what you are talking about. Ber. 51[a] סח לי told me. Sot. 44[b] שח בין תפילה וכ׳ if one talks between putting on the T'fillin of the arm and of the head; Men. 36[a] סח; a. fr.—Ḥull. 27[a], v. חָטָא I.—[Yalk. Ps. 755, read: שָׂח, v. שׂוּחַ.]

Hif. הֵסִיחַ, חִשֵּׂחַ same. Ber. 51[b] אין מְסִיחִין על כוס וכ׳ you must not converse while holding up the cup of benediction. Sabb. 13[b] והיתה מְסִיחָה וכ׳ and she told (me) all that happened to her. Y. Gitt. IX, end, 50[d] מסיחין, מש׳, v. סִיחָה. Pesik. R. s. 31 עומד ומְסִיחַ וכ׳ (the text, Is. XLIX, 8 sq.) stands and speaks (is a standing prophecy) of the king Messiah. Deut. R. s. 1 מי אתה מסיח עמי וכ׳ who art thou that art talking to me &c.?—Gen. R. s. 13, beg. (ref. to שיח, Gen. II, 5) כל ... כאילו מְשִׂיחִין אלו וכ׳ all trees speak to one another as it were; עם הברויות מש׳ speak to men; Yalk. ib. 20. Ex. R. s. 1 לְהָשִׂיחַ עלינו to talk against us. Tanḥ. T'rum. 9; Yalk. Mal. 587, v. קָבַע I; a. fr.—מסיח לפי תומו, v. תֹּם.—Yoma 75[a] (ref. to ישיחנה, Prov. XII, 25) חד אמר יְשִׂיחֶנָּה מדעתו וחד אמר יְשִׂיחֶנָּה לאחרים one says, let him dismiss it (fr. נָשָׂא=נָסַח; Ms. M. 2 יְסִירֶנָּה) from his mind; the other says, let him speak it out to others; Sot. 42[b]; Snh. 100[b]; Yalk. Prov. 950; v. נָסַח.

סוֹחַ ch. same. Ḥag. 5[b] שמיעה דסח וכ׳ heard him talk and laugh.—Part. סָיֵחַ. Lev. R. s. 26 יתה גחין וס׳ bending down and talking to her (rebuking her in a persuasive way; prob. to be read: ומפייס).

Af. אַסִּיחַ, אֲשִׂיחַ same. Targ. Job VII, 11. Targ. Y. I Num. XXI, 27 (not מְשִׂיחֵי). Ib. 28 (not מְשִׂיחִין); a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 אנא משיחין ed. Lag. (ed. Wil. מָשְׁחָא), fr. I. מָשַׁח.]

סוּחָא m. (נָסַח; cmp. b. h. סוּחָה, a. סְחִיתָא) *that which is thrown out, dirt, disgusting matter.* Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Compl. (ed. Lag. סוורא, Var. סְוִירָא; ed. Wil. שׁוּחָא; h. text שְׂחִי).

סוּחְיָתָא, v. סְחִיתָא.

סוֹחֵר m. (b. h. סֹחֵר; סָחַר) 1) *traveller, beggar.* Snh. 107[a] דומה לס׳ כותי like a Samaritan beggar (v. Midr. Till. to Ps. XIX, end, a Lev. R. s. 5; Rashi: a Samaritan *peddler* that offers his goods by degrees, from the worse to the better).—2) *travelling merchant,* in gen. *merchant.* Tanḥ. Ki Thissa 2, v. סָחַר; a. e.—*Pl.* סוֹחֲרִים, סוֹחֲרִין. Gen. R. s. 84 אחיו .. לס׳ וס׳ וכ׳ his brothers sold him (Joseph) to the Ishmaelites, the Ishmaelites to the merchants, and the merchants to the Midianites &c. Shek. VII, 2 סוֹחֲרֵי בהמה cattle merchants (in Jerusalem); a. fr.

סוֹחֲתָא, v. סְחִיתָא.

סוּט, (יָסַט) (b. h. שׂוּט) *to move about, be unsteady,* v. מָטָה.

Hif. הִסִּיט *to shake; to swing* (v. הֵיסֵּט), contrad. to נגע to touch directly. Zab. V, 1 המַּסִּיט את הזב או שהזב מַסִּיטוֹ he who moves a *zab* (v. זָב) (by shaking the board on which he stands) or whom the *zab* moves. Ḥull. 124[b] וחסיטן and shook them; a. fr.—[Ex. R. s. 23; Lev. R. s. 11; ib. s. 16 חסיטן, read הטירן, v. טוּס h.]

Nif. נִיסּוֹט *to be shaken, moved.* Tosef. Zab. IV, 6 אם היו ניסוטין if they moved (on account of his rapping, and did not merely vibrate). Tosef. Toh. X, 8 [read:] ובלבד

שלא יהו ניסוסין וכ׳ provided they are not shaken up by the vibrations of the partition.

סוּט (יָסַט) ch. same, 1) *to be unsteady, go astray.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Lag. סְטָא).—Snh. 67ᵃ (missing in some ed.) סָטָה, v. סַטְיָא.—2) *to move, swing.* Targ. Lam. II, 8 סָאט (h. text נטה).

Af. אוֹסִיט, אֵיסִיט *to shake.* Targ. Y. Lev. XV, 10; a. e.

Ithpe. אִיסְתַּיִיט (cmp. שָׂטָה); *to become wild*; *to shy.* Ned. 41ᵃ אסטוויט ed. (Ar. אסטדוט, cler. error ויס . . .).

סוּטָא, v. סַטְיָא.

סוֹטָה f. (סָטָה) *faithless wife, a woman suspected of faithlessness,* to whom the law, Num. V, 12-31, applies; *Sotah.* Sot. 2ᵃ, a. e. פרשת ס׳ the chapter concerning the Sotah (Num. l. c.). Ib. כל הרואה ס׳ בקילקולה וכ׳ whoever sees a Sotah in her disgrace, will vow abstinence from wine. Yeb. 85ᵇ ס׳ ודאי a convicted adulteress. Ib. מחזיר ספק סוטתו as to taking back his wife suspected of adultery; a. fr.—Y. Keth. VII, 31ᶜ אין שוטה היא וכ׳ if she is declared a Sotah, let her get out without dowry, and if she is not &c.—*Pl.* סוֹטוֹת. Sot. I, 5 ששם משקין את הס׳ there (in the Nicanor gate) they made the suspected women drink (the bitter water). Ib. 8ᵃ אין משקין שתי ס׳ כאחת two suspects must not be made to drink at the same time; a. fr.—*Soṭah,* a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוֹטָנָא, v. סָטָן II.

סומנחון, Targ. Is. XXI, 8 ed. Lag., v. סִיטוֹנָא.

סוּטַר* pr. n. m. *Suṭar.* Y. Ber. I, 2ᶜ top (for which Yalk. Ez. 340: סִירַסְאַי).

סוֹ׳, סוּטָרָא m. (Saf. of נטר, cmp. סַנְטָר) [*that which is reserved,* cmp. נְטוּרָא] *reward, wages.* Targ. Y. Ex. XXII, 30 בסוטריה as his reward (for not barking at the Israelites, v. Ex. R. s. 31). Targ. Y. Lev. XIX, 13. Targ. Y. Deut. XXIV, 14, sq. Targ. Job XIV, 6. Ib. VII, 2 סְטַר׳.

סוֹי m. (נסא=נשא; cmp. שׂוֹא, Ps. LXXXIX, 10) [*load,*] *large basket.* B. Kam. 20ᵃ ס׳ מקצתו וכ׳ (quot. by R. H. G. to Kel. XVI, 3; ed. מְשׂוֹר).—*Pl.* סוֹאִים, סוֹאִין. Kel. XVI, 3 R. H. G., a. R. S. a. l. Var. (ed. סוּגִים); Tosef. ib. B. Mets. V, 1; 13 (quot. by R. S. l. c.; ed. Zuck. וחסואין, read: וַהֲסֹאִין), v. סוּג II.

סְוֵי* (cmp. Syr. סוא a. סוה cupio, P. Sm. 2540; 2546, a. זוּחַ I) *to be bright, cheer up.* Keth. 62ᵇ . . ס׳ דל עינה לבה וכ׳ he lifted up her eye (attracted her attention), she saw him, her heart was overjoyed, her spirit fled (she fainted).

Af. אַסְוֵי *to look up with joy.* Ib. 60ᵃ חזה קא מַסְוֵי לאפה (not חזת) the child looked up to her with joy (showing that he recognised his mother).

סְוִירָא* m. (סור, cmp. Syr. סורא mucus nasi, P. Sm. 2584) *nasty secretion, vomit.* Targ. Prov. XXIII, 29 some ed. (Ms. Var. סְוָרָא; ed. Lag. סוּרָא, read סְוִירָא), v. סוּחָא.

סוּךְ (b. h.; cmp. נָסַךְ) *to pour* (*oil*), *to anoint; to oil.* Dem. I, 3 שמן לָסוּךְ בו וכ׳ oil for vessels. Ib. 4 שהגרדי סָךְ וכ׳ with which the weaver oils his fingers. Sabb. VIII, 1 כדי לסוך אבר קטן as much as required to rub one small limb. Tosef. Ter. X, 10 לא יָסוּךְ כהן שמן וכ׳ a priest must not pour oil of T'rumah on a marble plate &c. Ib. 11 ואין סָכִין בו מעל וכ׳ nor must you use it for oiling a shoe &c. Shebi. II, 5 סָכִין את הפגים וכ׳ you may pour oil on green figs and pierce them (to accelerate ripening); a. fr.—Part. pass. סוּךְ; f. סוּכָה; *pl.* סוּכִים, סוּכִין; סוּכוֹת. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. תאנים ס׳ וכ׳ figs which have been oiled and pierced.

Hif. הִסִיךְ same. Yalk. Ex. 165 הסלע . . כחיה שהיא . . מֵסִיכָה את בנה (not מִמְסֶכֶת) the rock by their side anointed them with oil like a confined woman that anoints her child; Pirké d'R. El. ch. XLII מניק . . מְנִיקָה (corr. acc.).

Nif. נִיסַּךְ *to be oiled, perfumed.* Tosef. Ter. X, 10 אין הזר . . . אע״פ שנ׳ ממנו the non-priest need not hesitate to rub it (on the priest's body), although he himself (his hand) is perfumed thereby.—[*Nithpol.* נְסְתּוֹכֵךְ, v. סָכַךְ II.]

סוּךְ ch. same. Targ. Ruth III, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 תְּסוּךְ (some ed. תְּסִיךְ; ed. Berl. תְּשׁוּחַ).

Ithpe. אִתְּסָךְ *to be poured., rubbed.* Targ. O. Ex. XXX, 32 ed. Berl. (ed. Vien. רִיתְנַסַּךְ).

שׁוֹךְ (סוֹךְ) m. (b. h. שוך; סבך=סוך) *bough, bush.* B. Kam. X, 2 (114ᵃ) לא יקוץ את סוכו וכ׳ (some ed. שׂ׳; Y. ed. חסוכה; v. Rabb. D. S. a. l. note 100) he must not cut off the bough of his neighbor's tree &c. Y. Keth. II, end, 27ᵃ בשוכו when the bees have settled on his neighbor's bough (or bush); a. e.—*Pl.* סוֹכִים, constr. סוֹכֵי. Succ. 13ᵇ; Tosef. Maasr. III, 5 ס׳ תאנים boughs of fig trees. Erub. 101ᵃ ס׳ קוצים וכ׳ boughs of thorn-bushes and bundles of twigs of which one made a movable hedge before a breach; Tosef. ib. XI (VIII), 11, חבילי וסיכה של קוצים ed. Zuck. (Var. סוכה); v. סוֹכָה.

סוֹכָא ch. same. Targ. II Sam. XVIII, 9 (h. text שׂוֹבֵךְ). Targ. Jud. IX, 49. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. a. oth. סוֹכָה); a. e.—V. סוֹכְתָא.

סוּכָא, pl. סוּבַּיָּא, v. סְבָא.

שׁ׳, סֻכָּה (b. h. שֻׂכָּה=סוֹךְ. Makhsh. I, 3. Y. Sabb. XV, end, 15ᵇ. B. Mets. 105ᵇ, v. חֲצָרוֹן II. Pesik. R. s. 15 ס׳ from bush to bush; Cant. R. to II, 9; Yalk. ib. 986. Ab. d'R. N. ch. XXXIX קוצו ס׳ וזו וכ׳ cut this limb off the tree. Pesik. R. s. 10, beg. חס׳ חזו של קוצים (not הזה) this thorn-bush. Tosef. Erub. XI (VIII), 11 (not סרכה), v. סוֹךְ. Lam. R. to V, 13 בש׳ אחת, v. חָרַז; a. e.—*Pl.* סוֹכוֹת. Y. Bets. IV, 62ᶜ top ס׳ תאנים, v. סוֹךְ.

סֻכָּה, סוּכָּה f. (b. h.; סָכַךְ) *cover* of twigs; *booth*; esp. *Succah, the booth* covered with twigs &c. *for the seven days of Succoth.* Maasr. III, 7 סוּכַּת גינוסר the lodge of Genezareth gardens (inhabited during vintage); ס׳ היוצרים

the potter's hut (the outer compartment serving as a workshop, the inner as a dwelling); סכת החג the festive booth. Num. R. s. 4 (ref. to וַיָּשֶׂם, Ex. XXV, 29) שהיו מעמידין .. כמין ס' they put the bread up in the shape of a hut; ס' וכ' ... שכל חלה each cake forming a roof over that below (tubes being placed between them to allow the air to strike). Succ. I, 1 ס' שהיא גבוהה וכ' a Succah which is higher than twenty cubits is unfit for ritual use. Ib. 2 העושה סוכתו וכ' he who put up his Succah under a tree; a. v. fr.—*Pl.* סוכות, סְכוֹת. Ib. 8[b] ס' של יוצרים שתי the two combined huts of the potters, v. supra; a. fr.—*Succah*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוכו (b. h. שוֹכוֹ a. שׂוֹכוֹ) pr. n. pl. *Soco, Sokho*, name of two towns in Judaea. Ab. I, 3, v. אַנְטִיגְנוֹס.

ס' בנות (סכות) סוכות (b. h.) *Succoth B'noth*, name of an idol. Sanh. 63[b] תרנגולת ... ב' ס' Succoth B'noth (covering the young) ... is a hen; Y. Ab. Zar. III, 42[c] sq. תרנגולתא ופרחיה a hen and her chickens.

סוכי, Tosef. Succ. III, 6, v. סָחוּ.

סוכיא, סוכייה m. (סוכו) *of Sokho.* Y. Yoma VIII, 45[b] bot. לוי ס'; Y. Erub. X, 26[a] bot. סוביא (not סר'); ib. 26[c] bot. סובייה (corr. acc.); Y. Pes. VI, 33[b] ר' סובייה (read: לוי סוכ'); Y. Shebu. I, 33[b] לוי שובדא (read: שׂוֹכָא).

סוכלא, v. סַכְלָא.

סוכלתא, סוכלתן ש', m. (סָכַל I) *intelligent; intelligent person.* Targ. Prov. I, 5. Ib. X, 5. Ib. 19 ש'; a. fr.—*Pl.* סוכלתנין. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—[Targ. Prov. XXI, 11, v. next w.]

סוכלתנותא, סוכלתנו f. (preced.) 1) *intelligence, intellect.* Targ. Ex. XXXI, 3. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—2) *reasoning.* Targ. Prov. XXI, 11 בסוכלתנותיה דחכימא (Ms. בסוכלתנותי, some ed. בסוכלתנויה, corr. acc.) when the wise man is reasoned with.

עין ס', סוכר pr. n. pl. *'En Sokher.* Sot. 49[b] בקעת ע' ס' the valley of 'E. S.—Y. Shek. V, 48[d]; Men. 64[b], v. next w.

סוכרא m. (סכר) 1) *bolt.* Targ. Prov. XVIII, 19.—Y. Shek. V, 48[d] (of a mute man that wanted to point out the place 'En Sokher, v. preced.) והוה יהיב ... וידיה על ס' he put one hand on his eye and the other on a bolt; Men. 64[b] סיכ' (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Yalk. Ezra 1067.—2) ס' דנהרא *dam, lock.* Y. Bets. III, 62[a] top דנהרא שרו it is permitted to catch fish (on a Holy Day) which are kept in the lock of a river, v. דטסים; Y. Sabb. III, 14[a] bot. סברא (corr. acc., or סְכָרָא).—[Y. Taan. IV, 68[b] סוברא, v. ס' דקרסא.

סוכתא f. ch. = h. סֻכָּה. Targ. Jud. IX, 48.

סול m. (v. סִיחוֹן I) *thorn, a wooden prick.* Y. Kidd. I, 59[d] top (ref. to Deut. XV, 17) מניין אפי' בס' וכ' whence do you prove that you may also use a prick, a thorn &c.?; Bekh. 37[b]; Shebu. 4[b]; a. e.—*Pl.* סוּלִּים, סוּלִּין. Num. R. s. 3, beg. עושה ס' .. מה התמר as the palm bears dates ... and also pricks (v. נוֹבֶלֶת); Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילין; ed. Bub. סילון (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. וחסולים (ed. Krot. וחסלים, corr. acc.), v. סָמַל.

סול ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.—*Pl.* סוּלַּיָּא. Targ. Ps. CXIX, 119 (ed. Lag. פסולי; h. text סִגִים).

סול, *Pol.* סוֹלֵל, v. סָלַל I.

סולא* pr. n. pl. *Sulla.* Cant. R. to II, 17 (ref. to הרי בתר ib.) כד תסב מלכותא בתר ס' when the (Roman) government will receive the payment for the massacre of S.

סולאנא m. (סָלַי) *offal; dross.* Targ. Prov. XXV, 4 (some ed. סולְאָנָא; h. text סִיגִים; v. סוג ch.).

סל, סולגיתא f. *bread-basket* (?). Gen. R. s. 65 לא דמי האי דחמי ס' וכ' you cannot compare him who sees an empty basket and is hungry, to him who sees it filled and is satisfied (even without eating); Koh. R. to V, 10 סַלָּגִיתֵיהּ his basket; Yalk. Gen. 114; Yalk. Koh. 972 סולני (?).

סולים, read:

סולויס m. (*solea*, accus. *pl.*) *sole, slipper* without heels. Yeb. 103[b], a. e. Ar., v. סְסוֹלָרִיס. Kel. XXVI, 4 (not סולים). Y. Sabb. I, 3[c] top (ref. to Ps. CXI, 10, a. Prov. XXII, 4) מה ... עשת ענוה עקב לסולריסה that (fear of the Lord) which Wisdom makes the crown of her head, Humility makes the imprint of her shoe; Yalk. Prov. 960 עשתה ענוה סוליתה לרגלה (corr. acc.) Humility makes the shoe of her foot.—Hebr. adapt.: סוֹלִיָּה (as if from סָלַל II). Tanh. B'resh. 1 סוליתה ענוה וכ' the Law,—her shoe (foot-print) is humility, her crown, fear.

סולויס ch. same. Y. Taan. I, 64[c] bot. לביש סולדיסיה wearing his slippers; Y. Yoma VIII, 44[d] bot. סוֹלְדִיסָה.

סולית, סולים, v. preced. h. a. ch.

סולם m. (b. h. סֻלָּם; סָלַל II) 1) *ascent, ladder.* B. Bath. III, 6, v. מִצְרִי II. Gen. R. s. 68 בו עולים ויורדים בס' *bo* (Gen. XXVIII, 12), that is, they went up and down the ladder. Ib. סלם זה סיני *sullam* (whose numerical value is 110) is Sinai; a. fr.—סולמה של צור *the Ladder of Tyre* (Scala Tyriorum), a promontory south of Tyre. Y. Ab. Zar. I, 40[a] bot.; a. e.—*Pl.* סוּלָּמוֹת. Gen. R. l. c. תקב"ה יושב ועושה ס' וכ' the Lord makes ladders, causing one to go down, the other to rise (on the social scale). Sabb. 26[a] מס' של צור וכ' from the Promontory of Tyre (along the sea-coast) to Haifa. Ruth R. to IV, 21 (play on שַׁלְמוֹן) עד כאן עשו ס' לנשיאים וכ' thus far they made ladders for princes (the genealogical tree of chiefs), from now (Salmon) they made ladders for kings; a. fr.—2) *a yoke* in the shape of a ladder, put on the ass to prevent him from scratching a sore. Sabb. V, 4 (54[b]), v. לוּטָא.—3) a sort of *hem, chain-stitch.* Y. M. Kat. III, 83[d], v. קְפַּשׁ.—*Pl.* as ab. Bab. ib. 26[b] מיתוך חס' הקורע ... he who rends his garment (in mourning) where it has been mended with chain-stitches after a previous rent.

סוּלְמָא, סוּלָּמָא ch. same, *ladder*. Targ. Gen. XXVII, 12. (O. ed. Vien. סָלְמָא; oth. ed. סוֹלְמָא).—Y. R. Hash. II, 58ª, v. חֲפַף. Y. M. Kat. I, end, 81ª איחבר עוקא דסוּלְמֵיהּ a round of his ladder broke; a. e.—Succ. 53ᵇ דפרת ס׳ (Rashi סוּלְמֵי *pl.*; Ms. M. 2 סולמות) the upper part (the source) of the Euphrates.—*Pl.* סוּלְמֵיָא, סוּלְמֵי, סוּלְמֵידָא. Targ. I Chr. II, 54 (v. Taan. 28ª).—Y. B. Kam. IV, 4ᵇ לא משון לס׳ דצור וכ׳ they (the Roman delegates) had not yet arrived at the promontory of Tyre (v. preced.), when they had forgotten everything. Bekh. 55ᵇ דפרת ס׳, v. supra.

סוּלְעָמוּתָא, v. סַלְעָמִיתָא.

סוּלְפִירִין, סוּלְפִירִים, v. סַלְפִּינְגָּס.

סוּלְקוֹס, v. סַלְיוּקוֹס.

סוּלְתָּא, סוֹלַת, סוֹלֶת, v. סֹלֶת.

סוּלְתָּא, Lam. R. to I, 15 Ar. ed. Koh., v. סַלְוָתָא.

סוּלְתִי, Sabb. 150ᵇ, v. סִילְתָּא.

סוּלְתִין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 ed. Zuck., v. סָלָּא.

סוּלְתָנוּת, (סוֹלְתָנוּת) f. (denom. of סוֹלֶת) [*fish fried with flour,*] *a small fish* believed to grow scales on reaching a certain age (cmp. אַפְּרִין). Ḥull. 66ª; Ab. Zar. 39ª אין לו ... כגון חס׳ וכ׳ one that has no scales now but will grow them after a time, as, for instance, the *sultanith* &c. Ib., expl. חַיְלֵת I. (Ar. סִלְתָּה).

סוּלְתָנִיתָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42ª (expl. חילק רב אמר ס׳ (Ar. סִלְתָּה).

סוּם I (v. שׂוּם) *to attach, place; to tie together.* Tosef. Shebi. I, 11 אין סָמְכִין את הגפנים וכ׳ Var. ed. Zuck. (text: אין סכין) אַף סימין; oth. ed. you must not bind the grapevines in the Sabbatical year.

Pi. סִיֵּים 1) same. Cant. R. to VII, 1 (ref. to שולמית ib., a. Num. VI, 26) אומה שמְסַיְּימִים לה שלום וכ׳ a nation to which peace is assigned every day; (Gen. R. s. 66 שהכהנים מְשַׁיְּימִין לה שלום וכ׳.—2) *to mark, name* (cmp. שׂוּם, שׂוּם); *to distinguish.* Y. Peah VII, beg. 20ª חדקל מְסַיְּימוֹ the neighboring palm-tree serves as a mark for it (that the owner did not forget it); זה מְסַיְּים וכ׳ they mark each other (cmp. Mish. ib. 1 שיש לו שם). Deut. R. s. 7 סַיְּימֵנִי בתוך המדינה וכ׳ give me some distinction in the country, (by which to show) that I am thy son. Y. Ber. V, end, 9ᵈ וסַיְּימוּ באותה וכ׳ and they noted (the time when he said it), at that very time he (the patient) asked for food. Y. Meg. I, 71ᵈ וסיימו אותן חכמים וכ׳ the scholars noted them (took their names &c., in order to be able to observe their career), and all of them turned out great men; Gen. R. s. 1. Y. Dem. V, 24ᶜ bot. סַיְּימֵיתְהִי ... וּמְסַיְּים and he makes a mark (on the pile), and says to the priest, so far I have marked (as tithe); a. fr.—[Gen. R. s. 42 end ומסיים את עצמך, v. סוּם II.]—Part. pass. מְסוּיָּם, מְסוּיָּמָא; f. מְסוּיֶּמֶת &c. Y. Peah I. c. הדה מס׳ בדעתו if it (the olive or the sheaf left behind) was noted in his mind (so that he could identify it), כאילו הוא מס׳ it is to be considered as if it were marked (by a special name, locality &c.). B. Bath. 54ª שדה חמס׳ במצריה a field definable by its boundaries. Y. Yeb. XV, 15ª אדם מס׳ a well-known man. Y. Shek. I, 46ᵇ top דבר המס׳ an object which bears the name of its owner. Gen. R. s. 44 מה אירם חללו מס׳ ברים וכ׳ as the islands are distinguishable in the sea, so were Abraham and Shem distinguished in the world; a. fr.—3) *to tie up; to finish, wind up,* opp. פתח. Arakh. 10ᵇ פתח בחליל ומסיים באבוב the Mishnah begins with *ḥalil* and ends with *abbub!* Ber. 10ª פתח בה באשרי וס׳ באשרי he began it (the psalm) with *ashrê* and closed it with *ashrê*; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Bets. I, beg. 60ª בהמה יולדת לחדשים מס׳ every animal gives birth after a certain number of complete months, opp. למקושטין counting a fraction of the last month as a whole month.

Nithpa. נִסְתַּיְּימִים 1) *to be marked, defined.* Y. Ter. III, 42ᵇ top מקום שנִסְתַּיְּימָה וכ׳ where the T'rumah of one pile was marked, there (in the corresponding place) the T'rumah of the other pile was meant to be dedicated. Y. Shebi. VIII, 38ª זה שהוא .. ונסתיימה לו וכ׳ if one used a basket for measuring and after using it two or three times knew exactly how much it contained; a. e.—2) *to be finished, concluded.* B. Bath. 125ᵇ דבר זה נפתח בגדולים וכ׳ this subject was opened by great men and has been concluded by small men.

סִים, סִים ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 תְּסִים ed. Berl. (oth. ed. תְּשִׂים); a. e.—Part. סָאֵם, סָאֵם, סָיֵם, סָיֵם. Targ. Prov. VI, 27. Ib. XXVI, 24. Ib. XI, 15.—V. שׂוּם.—Gitt. 56ᵇ הוה סיים חד וכ׳ he had tied (put on) one shoe. Taan. 22ª הוה סיים וכ׳ used to wear black shoes; a. e.

Pa. סַיֵּים 1) same, esp. *to put on shoes* (cmp. Ez. XXIV, 17). Gitt. l. c. בעא לְסַיְּימָא וכ׳ he wanted to put on the other shoe. Taan. 12ᵇ דמְסַיְּימֵי מסניהו וכ׳ that they wear their shoes and come to the fast-meeting. Ib. כי מסיימי וכ׳, v. אַפְּנָתָא; a. e.—2) *to mark, define.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. סַיְּימוּן וכן וכ׳ they marked (the time), and so it was.—Part. pass. מְסַיָּים. B. Bath. 100ª דמְסַיְּימָן מחיצתא when the partitions are distinctly defined; a. e.—3) *to finish.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 Tosefta (ed. מחסיל).—Meg. 25ª סַיַּימְתְּהִינָּהוּ לשבחיה וכ׳ hast thou exhausted all the praises of the Lord? Ber. 12ª פתח .. דשכרא וס׳ ברחמרא he began the benediction under the impression that it was beer, and closed with the benediction over wine. Ib. 17ª כי חוה מְסַיֵּים צלותיה וכ׳ when he closed his prayer, he said &c. B. Mets. 76ᵇ סַיְּימוּהָ קמיה they cited it (the Boraitha) before him to the end; a. fr.—Part. pass. as ab. Cant. R. to I, 11 מְסַיְּימָה, v. חָתַם.—[Targ. Y. I Deut. VIII, 9 מסימין, v. חָתַם.]

Ithpa. אִסְתַּיְּימִים 1) *to be marked, named.* Ab. Zar. 16ᵇ, a. e. מינאי ומינך הִסְתַּיְּימִים שמעתא this tradition will be named from myself and from thee.—2) *to be concluded, proved.* Sabb. 31ᵇ תסתיים דר׳ וכ׳ it can be conclusively proved that it was R. .. who said &c.; תסתיים it is proved.

סוּם II (or סָמַם) (preced.) [*to tie up the eye,*] *to blind; to be blind.*—V. סמי I.

Nif. נִיסּוֹם, נָסוֹם *to be blinded.* Taan. 21ª עיני .. נִיסּוֹמוּ (or נִיסּוֹמוּ) may my eyes .. become blind.—V. סָמָא.

סוּם ch. same; *Pa.* סַיֵּים *to blind.* Targ. Cant. V, 7.—V. סְמִי.

סוּמָא I m. (preced.) *blind, blind man.* Ḥag. I, 1. Ib. 2ª ס׳ משתי עיניו blind in one eye. Taan. 21ª ס׳ באחת מעיניו blind in both eyes. Ex. R. s. 36 פקח וס׳ שהיו וכ׳ a seeing and a blind man that were walking &c. B. Bath. 12ᵇ; Nidd. 20ᵇ כס׳ בארובה, v. אֲרוּבָּה; a. fr.—*Pl.* סוּמִין, סוּמִים. Gen. R. s. 53 הרבה ס׳ נתפתחו בשעה ... when Sarah was remembered, many childless women were remembered with her, ... many blind persons had their eyes opened. Ib. (ref. to Gen. XXI, 19) הכל בחזקת ס׳ עד וכ׳ all men are to be considered as blind, until the Lord opens their eyes. Snh. 34ᵇ בס׳ שלא cannot be performed by blind persons; a. fr.—*Fem.* סוּמָה, סוּמְיָא. Keth. 17ª דרר .. או ס׳ suppose the bride is lame or blind. Y. Sot. II, end, 18ᵇ הוא סומא הרא ס׳ whether he (the husband) be blind, or she, (the law is the same). Ḥull. 139ᵇ; a. fr.—[Ch. סוֹמָא, v. סַמָּא.]

סוּמָא II f. ch. (סוּם I, cmp. שׁוּמָא) *mark, spot.* Targ. Y. Lev. XIII, 10. Targ. Y. II ib. 2 some ed. (oth. שׁוּמָא). [Targ. O. Num. XXXII, 3 quot. as. Var. by Levita: ס׳ דבית קבורתא וכ׳ (or סִימָא) the mark of the burial place of Moses, h. text שבם ונבו; ed. Amst. and oth. סימת בית שירן וכית וכ׳ Y.I וכ׳; v. Berl. Mass. p. 60.]

סוּמְבַּק, v. סִיבַּק.

סוּמָה I, v. סוּמָא I.

סוּמָה II pr. n. m. *Sumah.* Num. R. s. 14 ס׳ בר כחבה.

סוּמוּקַן, v. סוּמַק.

סוּמוֹקְרִיי, v. סְמוֹקְרִי.

סוּמָךְ m. (סָמַךְ) *the pin for attaching the pole to the wagon,* Maim.; [*the ring* (ס) *suspended from the yoke and pulled over the front end of the pole,* R. Hai G. a. Ar.) Kel. XIV, 4.

סוּמְכָא m. (סָמַךְ) *thickness.* Targ. I Kings VII, 26; a. fr.—Ḥull. 55ᵇ בסוּמְכֵיהּ on the thick part of the milt, opp. קוּלְשָׁא. Sabb. 98ª ס׳ דקרש the thickness of each board. Succ. 53ᵇ ס׳ דארעא the thickness of the rind of the earth (beneath which there is water); a. e.

סוּמְכָנֵי, סוּמְכָנְיָתָא, סוּמְכָנוֹן f. pl. (סָמַךְ) 1) *approaches* (cmp. Ez. XXIV, 2), *works and troops of siege, forts.* Targ. Ez. XVII, 23. Ib. XXIX, 7 בית ס׳ *fortification.* Ib. XXIV, 5; a. e.—2) *auxiliaries.* Targ. I Kings X, 15; Targ. Jer. XXV, 20, a. e. (h. text הערב). Targ. Nah. III, 9 סוּמְכָנְיָתָהּ ed. Lag. (oth. ed. סוּמְכָתָהּ; h. text עצמה).

סוּמְכוֹס pr. n. m. *Sumkhos* (*Symmachos*), a Tannai, pupil of R. Meïr. Erub. 13ᵇ. Ib. III, 1. B. Bath. 73ª; a. fr.—(V. Fr. Darkhé, p. 198.)

סוּמְכָתָא, סוּמְכָתָה, v. סוּמְכָנוֹן.

סוּמָנָא m. (סוּם I; v. סִרְמָנָא) *mark, balk.*—*Pl.* סוּמָנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 (h. text נסמן).

סוּמְסְפוּנְיָא, סוּמְסְפוּנְיָתָא, v. סִרְמְסְפוּנְיָא.

סוּמַק *to be red, v.* סָמַק.

סוּמָק, סוּמְקָא, סוּמָקָא I m. (=סעמק, Saf. of עמק; cmp. עֲמוּק) [*dark,*] *red.* Targ. O. Lev. XIII, 30 (h. text צהב). Targ. O. Gen. XXV, 30 ed. Berl. (v. סִימוּקָא). Targ. Y. Lev. XIII, 24 סוּמְקָא (ed. Amst. סוֹמֵק) *red spot*; a. e.—Pes. 25ᵇ, a. e. מאי חזית דדמא דידך ס׳ טפי וכ׳ what reason hast thou to assume that thy blood is redder? may be thy neighbor's blood is redder, i. e. you dare not save your life at the expense of your fellowman's life. Sabb. 134ª האי ינוקא דס׳ an infant that looks red. Gitt. 67ᵇ ס׳ בישרא red meat. B. Mets. 58ᵇ, v. חִיוָּר; a. fr.—Yeb. 64ᵇ רצחק סומקא surname of R. Isaac ben Joseph.—*Pl.* סוּמָקִין, סוּמְקִין, סוּמְקֵי, סוּמְקֵי. Targ. II Kings III, 22; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot.; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top (not סימוקן). Ḥull. 93ᵇ שורדיקי ס׳ red veins. Sabb. 147ª חיורי וס׳ white or red garments; a. fr.—*Fem.* סוּמְקָא, סוּמְקָתָא. Targ. Y. Num. XIX, 2.—Ḥull. 46ᵇ, v. אַדִּינָא.

סוּמָקָא II m. (preced.) 1) *milt.*—*Pl.* סוּמְקֵי. Gitt. 69ª.—2) *inflammation of the eye.* Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ top; Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top, v. סַבָּנְתָּא.

סוּמְקִי pr. n. *Sumki,* a fictitious name in a charm formula. Gitt. 69ª.

סוּמְקִינוּ, Pesik. R. s. 29-30 beg., read וּמַקְרִיבוֹ.

סוּמְקָנוּתָא f. (סוּמָק) *redness.* Targ. Prov. XXIII, 29 סוּמְקָנוּת עֵינוֹר (ed. Lag. יורם קנצין, corr. acc., v. יורם).

סוּמְקָתָא, v. סוּמָק.

סַמַּ׳, סוּמַקְתָּא pr. n. חקל ס׳ *Red-Field.* Y. Snh. II, 20ᵇ bot.; a. e., v. חַקַל II.

סוּמַקְתִּי m. (preced. wds.) *red-painter.* B. Bath. 84ª האי שמשא ס׳ הוא the sun paints red.

סוּן, *Hithpol.* הִסְתּוֹנֵן, v. סָנַן.

סוּנְבָא, Pesik. R. s. 29-30 (Var. שינבא) quid?—perh. סוּקְבָא (v. סָקַב) *contusion.*

סוּנְדוּקְרוֹס, v. סַנְהֶדְרוֹס.

סוּנְטִימוֹס, v. סִינְטוֹמוֹס.

סוּנְמָא, Lev. R. s. 12, quot. in Ar., quid?—perh. סִיפוֹנָא (σίφων) *tube?*

סוּנְיָא f. (v. סָנֵא II) *evil habit,* (by way of angry antiphrasis) *practice, virtue.* Gen. R. s. 50 אוף הדא ס׳ בישא וכ׳ (Ar. ed. Koh. סניתא) wilt thou introduce also this bad practice (another of your noble virtues)?; Yalk. ib. 84 הדין סוינתא (corr. acc.). [Ar. refers to συνήθεια.]

סונקתדרוס, סונקליטיקוס, סונקליטוס, v. sub סנק׳.

סוס *to be bright, glad,* v. שוש׳.

סוס m. (b. h.; v. Nöld. Mand. Gr. p. 147) *horse.* Pes. 113b. Succ. 26b שינת חס׳ the (short) sleep of the horse, v. נְשָׁמָא. Cant. R. to VIII, 9 אם ראית ס׳ פרסי וכ׳ when thou seest the Persian horse (Parthian cavalry) tied &c. Snh. II, 5 על סוסו׳ on the king's horse; a. fr.—[Gen. R. s. 95, end חס׳ לקבלך (read: לקבלך) the horse is before thee (has been surrendered), v. בּוּצִינְא.]—*Pl.* סוסין, סוסים. Snh. II, 4. Ib. 21b הבטלנין ס׳, v. בַּטְלָן; a. fr.—Cant. R. to I, 9 נקבות ס׳ mares.—*Fem.* סוסָה. Ib. Pirké d'R. El. ch. XLII; סוסָיָא.—*Pl.* סוסָיות. Ex. R. s. 23, end נקבות ס׳, v. supra.

סוסָא ch. same, v. סוסָיָא.

סוסְבִיל m. a species of *locusts.* Ab. Zar. 37a, expl. איילל קמצא.

סוסָה, v. סוס.

סוסְיָא I b. h., *she-horse,* v. סוס.

סוסְיָא c. ch.=h. סוס. Targ. Ps. XXXII, 9 (Ms. סוסָא). Ib. XXXIII, 17 סוסא. Targ. O. Ex. XV, 1; a. fr.—Hag. 9b, v. בְּרְיָא II. Snh. 105b ס׳ לא רכבת (א) מ״ט why didst thou not come riding on horseback?; a. fr.—[Ab. Zar. 4a דאית ס׳ ליה, v. סִיסְיָא.]—*Pl.* סוסין, סוסָנָא, סוסָוָתָא, סוסָוָיו׳. Targ. Y. Ex. XV, 1. Targ. Gen. XLIX, 17. Targ. Is. XXX, 16 סוסוון ed. Lag. (ed. Wil. סוסותא; some ed. סוסָוָתָן *our horses*). Targ. Ex. XIV, 23 סוסָוָת constr.; a. fr.—Cant. R. to I, 9 (ref. to סוסיך Hab. III, 8) [read:] סוסון סגיון 'horses' in the plural.

***סוסְיָא** II m. (b. h. סוס or סיס) *swallow.* Targ. Is. XXXVIII, 14 כס׳ דאתיד (h. text ככוס עגור).—[Targ. Jer. VIII, 7 (h. text סוס ועגור) כורכיא וסנוניתא,—from which it would appear that our w. is meant for *horse.*]

סוסִיתָא, סוסִיתָה pr. n. pl. *Susitha (Hippos); district of Hippos* (Hippene, Jos. Bell. Jud. III, 3, 1). Tosef. Ohol. XVIII, 4 (gentile towns in Palestine) כגון ס׳ וחבירותיה (Var. סיסית) like S. and her sister towns. Tosef. Shebi. IV, 10 תחום סוסיתה Var. ed. Zuck. (ed. צוציתה, צוציתא) the district of S.; Y. Dem. II, 22d top ס׳. Y. Shebi. VI, 36c bot. ארץ טוב זו ס׳ 'the land of Tob' (Jud. XI, 3) that is the district of S. Ib. VIII, 38a מן ס׳ לטבריא from S. to Tiberias. Gen. R. s. 31; s. 32 כמן טבריא לסוסתא (ed. Leipz. לסיסטא; corr. acc.) as the distance (on the Lake of Tiberias) from T. to S. Lev. R. s. 23 ס׳ .. לט׳ כגון as hostile as S. to T.; Cant. R. to II, 2 סוסיתן (corr. acc.); Lam. R. to I, 17; a. e.

***סוסִינְיָתָא** f. (=׳סכסכ; cmp. סִינְיָא I a. סַכִּין) *a cutting pain in the bladder, stone.* Yeb. 64b (Ar. סססגוניתא).

סוסריתא, v. סִרְסָיָא.

סוסְרָנָא m. (σισύρνα) *a garment made of goat-skin with the hair on.*—*Pl.* סוסרנייה. Y. Ned. VII, end, 40c כגון אילין ס׳ (not סוסרנה) like those garments made of goat-skins (the hair of which is not used for clothing).—V. סִיסְרָנוֹן.

סוסתא, v. סוסיתָא.

סוּע, v. סִיעַ. [Targ. O. Lev. XIV, 42 ויסוע some ed., v. שׁוּע ch.]

סוֹעֲד m., v. סָעַד.

סוּעָרָה, סוּעָרָא, v. סְעוֹרָא.

סוֹעֲרָה f. (b. h.;=מסוערה, v. סָעַר II) *storm-beaten, restless.* Pesik. R. s. 32; Yalk. Is. 339 ס׳ מערערתא וכ׳ *so'ărah* (Is. LIV, 11) means *stirred up,* for the nations have stirred her (Israel) up (with ref. to Ps. CXXXVII, 7). [Pesik. R. l. c. ס׳ מן המצות, read, with Yalk. l. c., עֲנִיָּיה.]

סוֹעֲרָן, v. סְעוֹרָנָא.

סוּף I m. (b. h.; v. סוּף II) *reed, bulrush.*—ים ס׳ *the sea of Suf* (Red Sea). Sot. 12a sq. (ref. to בסוף, Ex. II, 3) ר״א אומר ים ס׳ וכ׳ R. E. says, that means the sea; R. S. says, it means *ăgam* (v. אֲגַם II, 2); Ex. R. s. 1. Ib. s. 22 קריעת ים ס׳ the splitting of the Red Sea (for the passage of the Israelites); Y. Ber. I, 3d bot.; a. fr.

סוּף ch. same, only with יַמָּא, יַם. Targ. Ex. XIII, 18. Targ. Jon. II, 6; a. fr.

סוּף II (b. h.) *to cut; to be cut off; to end.* Tanḥ. B'resh. 12 וסָפָה הטובים וכ׳ and destroys the good and the bad.

Pi. סִיֵּיף *to cut, diminish; to exterminate* (corresp. to b. h. כִּפֶּה). Gen. R. s. 100 מי יכול לסַיֵּיף וכ׳ who can annihilate the dust? ... the beasts of the field? &c. Ib. s. 42 מה אחה הולך ומסַיֵּיף את עצמך וכ׳ Var. in Yalk. ib. 73 for מסרס (ed. מסיים) why wilt thou reduce (weaken) thyself among thy enemies? (v. Tanḥ. Vayera 3).—*Part. pass.* מְסוּיָּיף (denom. of סוֹף); f. *pl.* מְסוּיָּיפוֹת *left to the end, ripening late;* opp. בְּכִירָה, בְּכוּרָה. Y. Dem. I, beg. 21c הבכירות וחמיס׳ (Tosef. ib. I, 3 חבכורות והסיריפות). Y. Shebi. IV, end, 35c; a. fr.

Nithpa. נִסְתַּיֵּיף *to be late in ripening, to be left on the tree beyond cutting time.* Y. Dem. I, beg., 21c וכ׳ נִסְתַּיְּיפוּ, v. סוֹף a. סוּפָה.

סוף ch. same, 1) *to finish; to destroy.* Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 תְּסַפְּדוּן (Y. I תְּסַסְּרוּן). Targ. Lam. IV, 11; a. e.—2) *to cease.* Targ. Is. XIV, 4. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. Prov. II, 22; a. fr.—Part. סָיֵיף. Ib. XI, 31; a. e.—Koh. R. to X, 15 מבריני .. סָפַת וכ׳ between the two (disputing) that unfortunate woman (Jephthah's daughter) perished; Lev. R. s. 37, end בין דין לדין ספת וכ׳ (some ed. נספת, corr. acc.).

Pa. סַיֵּיף *to finish; to consume, ruin.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 Ar. (ed. פסק). Targ. Y. Lev. XIX, 9. Ib. XXVI, 16; a. e.—Part. pass. מְסַיֵּיף. Targ. I Kings XIV, 10.—Yalk. Gen. 133 סַיְּיפַת, v. סוּב.

Af. אַסֵּיף, אָסֵיף same. Targ. O. Deut. XXXII, 22 (ed. Berl. אַסְּ; ed. Vien. אָסְּ; h. text אכלה). Ib. 23 (h. text אספה). Targ. Zeph. I, 3; a. fr.

סוֹף m. (b. h.; preced.) 1) *end.* Yeb. XVI, 4 (121ᵃ) מים .. שאין לחם ס׳ waters without end (the shores of which you cannot see from all sides). Ned. 62ᵃ וס׳ תכבוד לבא and honor will finally come of itself. Gen. R. s. 71, beg. (ref. to Ps. LXIX, 34) לא ראשו .. סופו ולא סופו ראשו the first clause of this verse does not correspond (in syntactical construction) to its final clause &c. Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 אם גנבת סופך לכחש וכ׳ if thou stealest, thou wilt finally deny &c. Kidd. 31ᵃ דברך מס׳, v. נָבַר. Meg. 7ᵃ בתחלה קבעוה בשושן ולבסוף וכ׳ at first they established it (the festival of Purim) in Shushan, and then for the whole (Jewish) world; a. v. fr.—לא ס׳ דבר אלא ... this is not the end of it ...., but. Gen. R. s. 38 (ref. to Prov. XVII, 13) לא ס׳ ד׳ משיב וכ׳ after all, not only he who requites evil for good, but even he who requites evil for evil &c. Y. Shebi. III, end, 34ᵈ; a. fr.—2) *remnant,* esp. *pl.* סופין *fruit remaining on the tree after harvest time, late fruit.* Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot. קידש בגיפו של ס׳ (prob. to be read בגופו) if one betrothed a woman, giving as a consideration a branch of a tree of his containing remainders (mostly worthless). Pes. 6ᵇ ומשמר וכ׳ ... סופי if there are in a man's field late figs, but he watches his field for the sake of the grapes; v. סוּף.—[Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 סופין ed. Zolk., read: סוּבִין.]

סוֹפָא, סוֹף ch. same. Targ. Job XXVIII, 3; a. fr.—Y. Snh. X, 29ᵃ bot. יהא סופיה וכ׳, v. חֲנַק. Ab. Zar. 41ᵃ מעיקרא ... ולבסוף וכ׳ at first ..., but finally &c.; a. fr.

סוּפְגָנִין, סוּפְגָנִים m. pl. (סְפוֹג) *cakes made of spongy dough,* a sort of *crackers.* Ḥall. I, 4, expl. Y. ib. 57ᵈ טָרִיקָא. Ḥall. l. c. 5 תחלתה עיסה וסופה ס׳ if his first intention was to make regular dough (for bread), and then it was changed for crackers. Y. l. c. ס׳ שנעשו באור crackers baked over fire, opp. בחמה baked in the sun. Kel. V, 8; a. fr.

סוֹפָדָא, v. סְפָדָא.

סוֹפִינוֹס, Y. Ber. IX, 13ᵃ bot. מן דס׳; Yalk. Joel 537 מן דפופירינוס אנא, read דאסְפַסְיָנוֹס, I am a follower of Vespasian; cmp. אִסְפַּסְיָאנִי.

סוֹ׳, סוֹפִינָא m. (v. סוֹף) *metal spike at the butt-end of the spear* (v. Sm. Ant. s. v. Hasta). Targ. II Sam. XXI, 16 (h. text קַיִן).—*Pl.* (in Hebr. dict.) *סוֹפִינֵי. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 תלוי זיני וס׳ ed. Zolk. (ed. Zuck. ספטני) the handles of weapons and spikes.

סוֹפִיסְטִיס, סוֹפִיסְטָא ..., טָא m. (σοφίστης, sophista) *sophist,* teacher of grammar, rhetoric, mathematics &c., esp. *arithmetician.* Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. Pesik. R. s. 21 עד מקום שאין ס׳ יכול לחשוב (not טוס ...; some ed. טופ׳, corr. acc.) up to where no arithmetician can count; Pesik. Bahod., p. 107ᵇ עד מקום שהספיסט וכ׳ (corr. acc.).—*Pl.* סוֹפִיסְטִין. Targ. I Chr. XII, 32.

סוֹפִיק, v. סְפַק II, a. סִיפּוּק ch.

סוֹפְלֵי m. pl. (סְפֵל, v. סְפָל) *scrapings,* esp. [*scraped*] *date-stones* used as *fodder* (eventually as fuel). Bets. 21ᵇ. B. Bath. 11ᵃ פירא דס׳ a pit where offal is deposited for fodder. Gitt. 69ᵇ bot. מיא דס׳ water in which date-stones have been soaked; a. e.—[Tosef. Sabb. XV (XVI), 3 סופלי של שמן, v. סְפָל.]

סוֹפְלָנִי, v. סִיפְלָנִי.

סוֹפָנִי, pr. n. יַמָּא דס׳, *Lake of Sof'ne.* Tosef. B. Kam. VIII, 18; Targ. Y. I Deut. XXXIII, 23 (h. text רם); v. סִיבְכַי.

סוֹפַפָתָה pr. n. pl. (?) *Sofafta.* Y. Snh. II, 20ᵃ bot. שמואל דס׳; (Y. Ber. III, 6ᵇ שמעון דחוספת׳).

סוֹפֵק, v. סְפַק II.

סוֹפָקָא m. (סְפַק II, cmp. אִסְפָּקָא) *large wine vessel.* Yalk. Esth. 1048 the Persians had a large goblet ... ומתקרי ס׳ quot. in Levy Talm. Dict. (ed. Frf. a. oth. ודהוא נקרא פּוּסְקָא) which was called *Sufḳa;* (Targ. II Esth. I, 8 פִּיתְקָא).

סוֹפָקָנָא m. (preced.) *sufficiency.* Targ. Prov. XXVII, 27. Ib. XXV, 16 סוּפָקָנָךְ (not חוּם׳).

סוֹפֵר m. (b. h.; סָפַר) 1) *scribe, writer of documents, copyist* of prayers &c. Gitt. VIII, 8 כתב ס׳ גט וכ׳ if the scribe wrote the letter of divorce for the husband and a receipt for the wife &c. Keth. 51ᵃ, a. e. טעות ס׳, v. אַחֲרָיוּת. B. Bath. 21ᵇ מתא ס׳ (Ms. M. ספר) town-scribe (libellarius); B. Mets. 109ᵇ top ספר; B. Bath. 21ᵃ מתא ס׳ (some ed. ספר), v. Tosaf. a. l.; (Rashi: *principal of a town-school keeping assistants,* v. infra); a. fr.—2) *a scholarly man,* opp. בּוּר illiterate. Ber. 45ᵇ אחד ס׳ וכ׳ if one is a scholar (knowing the prayers) and the other illiterate.—3) *school teacher, primary teacher.* B. Bath. l. c. ס׳ ירודי a Jewish teacher; ס׳ ארמאי a teacher of secular branches (oth. opin.: a gentile teacher). Ib. מתא ס׳, v. supra. Tosef. Meg. IV (III), 38 והס׳ מלמד כדרכו but the Bible teacher teaches (these passages) in his usual way; a. fr.—*Pl.* סוֹפְרִים, סוֹפְרִין. Gitt. 24ᵇ תעשויין וכ׳ ס׳, v. לָמַד. Y. Ḥag. I, 76ᶜ, a. e. ס׳ ומשנים, v. מִשְׁנִים. Ber. l. c. בשנויהם ס׳ when both of them are scholarly men (knowing the prayers); a. fr.—Kidd. IV, 13 לא ילמד ס׳ must not be a teacher of primary schools.—מסכת ס׳ *the Treatise Sof'rim,* one of the small treatises attached to the Talmud, containing rules for writing Torah copies; (in Septem Libri &c., ed. Kirchheim: מסכת ספר תורה).—Esp. *Sofer, pl. Sof'rim,* title of the scholars of the ante-Tannaic period, beginning with Ezra (v. Ezra VII, 11). Y. Shek. V, beg. 48ᶜ. Kidd. 30ᵃ לפירכך ... ס׳ שהיו סופרים וכ׳ the early scholars were called Sof'rim, because they counted all the letters in the Torah; a. fr.—דברי ס׳ *enactments or interpretations* dating from the Soferic period. Yeb. II, 4 מד׳ ס׳ belonging to the prohibitions ascribed to the Sof'rim. Snh. XI, 3 חומר בד׳ ס׳ וכ׳ disregard of Soferic enactments is more strictly dealt with &c., v. חוֹמֶר I. Ib. 88ᵇ דבר שעיקרו .. מד׳ ס׳ a law which is founded on the Torah, but the interpretation of which dates from the Soferic period. Tosef. Kidd. V, 21; a. fr.—תקון ס׳, v. תִּיקּוּן.

סוֹפְרָא, v. סָפַר.

סוֹפֶת f. (v. סוֹף) *late fruit.* Tosef. Maasr. III, 12 ס' תאנים וכ' (ed. Zuck. אסיפה) if there are figs left on the tree, but he guards his field &c.; v. סוֹף.

סוֹפַתָּקָא, v. סִיפְּתָקָא.

סוֹקְיוֹסִין, v. סִיקוֹסִים II.

סוּר I (b. h.) 1) *to go around; to turn*; with ל *to turn to, follow*; with מן, מ־, *to turn away*; in gen. [*to turn from the right path,*] *to go astray; to degenerate.* Snh. 21b (ref. to Deut. XVII, 17) אני ארבה ולא אָסוּר I (Solomon) will take many wives and yet not go astray. Ber. 19b, a. fr. לאו דלא תָּסוּר the prohibition inplied in the words, 'thou shalt not deviate' (from the decisions of the courts, the interpretations of the Rabbis, Deut. XVII, 11); a. fr.—2) *to pass away, cease.* Num. R, s. 9 (ref. to Am. VI, 7) אותה שעה תָּסוּר שמחת הסרוחים at that time shall the joy of the (corrupt) banqueters cease; a. e.

Hif. הֵסִיר 1) *to remove, take off.* Num. R. s. 14 (play on סיר, Ps. LX, 10) וְהֵסַרְתִּי הצרעת מעליו and I removed the leprosy from him; שהסרתי אותו מן הטביעה whom I removed (saved) from drowning, v. טְבִיעָה I; Num. R. s. 12 הָסֵר הטומאה וכ' remove the uncleanness out of thy house; a. e.—2) *to cause to deviate, to corrupt.* Snh. II, 4 (ref. to Deut. XVII, 17) ובלבד שלא יהו מְסִירוֹת את לבו provided they (the wives) do not corrupt his heart; אפי' אחת ומְסִירָה וכ' even one wife, if she might corrupt his heart, he must not marry. Kidd. 68b (ref. to Deut. VII, 4) לרבות כל המְסִירים this is to intimate the extension of the prohibition of intermarriage to all nations that might lead astray; Yeb. 23a; Ab. Zar. 36b הַמְסִירוֹת.

Hof. הוּסַר *to be removed.* Macc. 5a (ref. to סרה Deut. XIX, 16) עד שתּוּסַר גופה של עדות Ar. s. v. זמם (ed. שתסרה) until the testimony itself has been removed (an alibi has been proved).

סוּר ch. same, 1) *to turn*, esp. ס' סכינא (v. Ḥull. 17b, quot. s. v. טוּפְרָא) *to turn the slaughtering knife on all sides, to examine.* Erub. 63a רבינא סַר סכינא וכ' R. examined the slaughterer's knife (assumed the rabbinical function of superintending the slaughtering) in Babylonia. Ḥull. 18a דלא סר וכ' who failed to examine his knife before an authorised scholar.—2) *to go around, visit, superintend*, esp. ס' ניכסיה (or ארעיה) *to superintend one's estate, examine, watch laborers* &c.—Part. סָיֵיר. Ib. 105a באן דסיירי ניכסיה וכ' (Ar. סָאֵיר) he who goes around examining his property every day. Ib. אבא הוה ס' ... ואנא לא סָיֵירְנָא my father used to examine his estate twice a day, but I do it only once a day.

Pa. סַיֵּיר same. B. Mets. 76b, sq. [read:] סַיְּירָה לארעיה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) he visited his fields &c. Gitt. 38b דמְסַיְּירֵי וכ' Rashi (ed. דסָיְּירֵי) those who examine their property on the Sabbath; a. e.—V. סְעַר I.

סוּר II (b. h.) pr. n. שער הס' *the gate of Sur*, name of a Temple gate. Y. Erub. V, 22c.

סָיַר* (cmp. צבר, v. סְוָאר) *to pile, arrange.*—Part. pass. סָוּר; f. סְוּרָה; *pl.* סְוּרוֹת. Tosef. B. Bath. III, 6 . . העצים סוּר האבנים ס' וכ' ed. Zuck. (Var. סוררות, some ed. סירות, corr. acc.) wood or stones piled up whether for his untilled field (for building) or for his fence; v. סָדַר a. צָבַר.

סוֹר m. (=סְאוֹר, v. סָאַר) *fermentation, froth, leaven*; trnsf. (cmp. עִיסָּה, שְׂאוֹר a. חָמֵץ) *germ, original nature, character.* Snh. 92b סורו his haughty nature; [oth. opin.: its (the kiln's) froth], v. מָקַק a. מָרַק. Kidd. 82a כל שעסקיו סוּרוֹ רע . . . he who has a business which brings him in contact with women, has bad leaven in him (or else he would not have chosen such a trade). Hor. 13a מפני שסּוֹרָן רע because they (the mice) are of a mischievous nature. B. Mets. 59b the Torah cautions repeatedly against ill-treating the proselyte (גֵּר), מפני שסורו רע because his original character is bad (into which ill treatment might cause him to relapse). Kidd. 17b שמא יחזור לסורו lest he (the proselyte) relapse &c., v. קִילְקוּל. Gen. R. s. 70 הריה חוזר לסורו he (Aquila) might have gone back to his evil ways (to heathenism); v. סְיאוּר. Ib. s. 74, end (expl. למקומו, Gen. XXXII, 1) לסורו to his evil manners (sensual pleasures). Cant. R. to II, 5; a. e.—*Pl.* סוֹרִים *degenerate, bad people.* Num. R. s. 3 אפי' סוֹרֵיהֶן וכ' even the bad among them are charitable; (Midr. Till. to Ps. XCII בּוֹרִים שבהם).

סוֹרָא I (or סָרָא) m. name of *a bitter herb.* Pes. 39a, v. סָוִיס.

סוּרָא II pr. n. pl. *Sura*, 1) a town in Southern Babylonia between the canals, seat of the college founded by Rab. Erub. 8a. B. Mets. 67b, a. e. משכנתא דס', v. מַשְׁכַּנְתָּא. B. Bath. 89a רב יהודה מס' דפרת ס' *Sura on the Euphrates* (*Soura-Soura*, mod. Surie). M. Kat. 24b (v. Neub. Géogr. p. 343, sq.).—[Y. Shebi. VI, 36d בסורא, read: בכסוּרְיָא.—Midr. Till. to Ps. XII מס' ... למזבן ed. Bub. (oth. ed. מסורתא), prob. to be read: מסוּרְיָא.]

סוּרְאָה m. (preced.) *of Sura.* Keth. 39b בת אבא ס' the daughter of Abba of Sura (wife of R. Papa). Ib. 52b; a. e.

סוּרְבָּנָא, v. סַרְבָּנָא.

סוֹרֵג m. (סָרַג) *lattice-work, Soreg*, name of one of the approaches of the Temple fortification. Midd. II, 3; Yoma 16a.

סוֹרְרָבָן m. (סָרַר) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XXI, 18; 20.—*Pl.* fem. סוֹרְרָבָנָן. Targ. Y. Gen. XXVI, 35 (ed. Vien. a. oth. סַרְרָבִינִין, corr. acc.; Ar. סַרְבָּנִיָּתָא, v. סַרְבָּנָא).

סוֹרְרָבָנוּתָא f. (preced.) *rebelliousness.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סוֹרְחָא m. (סָרַח II) *overhanging part.* Targ. O. Ex. XXVI, 12 (some ed. סִיר', סָר').

סוֹרְחָן m. (סָרַח III) *corruption, sin, offense.* Yoma 86b יכתב סוֹרְחָנִי let my sin be recorded; Yalk. Ps. 718 סָרְחָנִי. Tanḥ. Ki Thissa 22 מה סרחני what is my sin?; a. e.—V. סִירְחוֹן.

סוּרְחָנָא, סוּרְחָן ch. same. Targ. Gen. XXXI, 36. Targ. Job XXXIV, 37; a. fr.—Lev. R. s. 27; a. e.—*Pl.* סוּרְחָנִין, סוּרְחָנֵי. Targ. Job II, 1 ed. Lag. (oth. ed. סִירִ׳, סָרִ׳).—Cant. R. to V, 16.

סוּרְחָנוּתָא, סוּרְחֲנָתָא f. same. Targ. Job XXII, 29 Ms. (ed. סורחנא). Ib. XXXVI, 14 Ms. (Var. Ms. a. ed. טלזיות). Targ. Y. Lev. X, 17 סַרְחָ׳. Targ. Y. Deut. IX, 21 סוּרְחֲנָתְ׳; a. e.

סוּרְיָא pr. n. (Συρία) *Syria*, name of several districts situated north-east of Palestine (v. Neub. Géogr. p. 292), sharing in many respects the sanctity of the Holy Land. Ab. Zar. I, 5 ובס׳ וכ׳ but in Syria &c., contrad. to א״י (Palestine) and to חוצה לארץ (v. אֶרֶץ). Ḥall. IV, 11. Shebi. VI, 2; 5, sq. Ohol. XVIII, 7; a. fr.

סוּרְיָאֵל pr. n. *Suriel*, name of an angel. Ber. 51ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 100).

סוּרְיָאתָא, v. סִירְיָתָא.

סוּרִיבְטִין, v. סוּרִיסְטִין.

סוּרִיגְתָּא, סוֹרִיגָא m. ch.=h. סוֹרֵג. Meg. Taan. ch. VIII אוסתתו׳ ס׳ the Soreg was broken up (v. Graetz Gesch. d. Jud. III², p. 420).

סוּרִיקָא, סוּרִיוֹקָא, v. שׁוּרִיקָא.

סוּרִיסְטִין (Συριστί) *in the Syrian language*; מישמע ס׳ (ἐπίστασθαι Σ.) to understand Syrian. Y. Ned. X, 42ª bot. (not סורב׳).

סוֹרִיקָא, v. סוּרִיקָא.

סוּרְכִיתָא, Targ. Y. Gen. XXX, 38, ed. Amst., read: בּוּרְכִיוָתָא.

סוּרְמָקִי pr. n. m. *Surmaḳi* (cmp. סומקי). Yoma 10ª (Ms. M. סיר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוֹרֶס m. *Sores* (?), name of a plant (?). Y. Ned. IV, 38ª top מי ס׳ וכ׳ מי a solution of S. &c., a spiced drink (perh. סוּרָא?).

סוּרְסִי m. (סָרַס) 1) (cmp. meanings of ἀπόκοπος a. ἀποκοπή) [*castrated*,] לשון ס׳ *aphæresis, dropping of a radical letter*. Mekh. Bo, s. 3; Pes. 61ª; Y. ib. V, 32ª bot. expl. תכסו (Ex. XII, 4)=תנכסו, v. נָכַס. Ex. R. s. 42, end לשון סרדיוטין (corr. acc.), v. סַפָּבָה III.—2) (a contemptuous perversion of סוּרְיָי׳ לשון ס׳ *Syrian*, in gen. *Aramæan language*. Sot. 49ᵇ; B. Kam. 82ᵇ sq. בא״י ל׳ ס׳ למה וכ׳ what has the Syrian tongue to do in Palestine? Speak either Hebrew or Greek. Y. Sot. VII, 21ᶜ top לא יהא ל׳ ס׳ קל וכ׳ do not despise the Syrian language, for it is employed in the Torah (Gen. XXXI, 47) &c.; Gen. R. s. 74 פרסי (corr. acc.); Yalk. Gen. 130 פרסי (corr. acc.); (Yalk. Jer. 286; Yalk. Dan. 1060 ארמי). Y. Sot. l. c.; Y. Meg. I, 71ᵇ bot., v. אִילְנָא; Esth. R. to I, 22 פרסי (corr. acc.).—*Pl.* סוּרְסִין *Syrian cakes*. Y. Pes. II, 29ᵇ bot.; v. סְרִיקִין.

סוּרְקִין, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 ed. Zuck., v. סִירְקוֹן.

סוּרְתָּא, Midr. Till. to Ps. XII, v. סוּרָא II.

סוּת* or **סָוֶת** f. (b. h.; סוה, v. מְסָוֶה) *dress, cloak*. Kel. XVI, 7 עשוה ס׳ ed. Dehr. (oth. ed. סְוָתוֹת or סוּתוֹת *pl.*), v. אַמּוּם. [Var. in Mish. ed. סראגוס, prob. meant for סָאגוֹס =סָגוֹס, as a gloss to our w.; R. S. to Kel. l. c. שראגות, Var. סבאות; Hai G. סאיכות, Var. סְרָאוֹת.]

סוּת or **סִית,** *Hif.* הֶסִית, v. נָסַת.

סוֹתָה f. (homilet. etymology fr. נָסָה) *being misled, error*. Tanḥ. Vayḥi 10 (ref. to סותה, Gen. XLIX, 11) אין ס׳ אלא טעות וכ׳ (not סותו) *suthah* means error, as we read כי יסיתך (Deut. XIII, 7): when an error in law is committed, it shall be washed clean in his (Judah's) borders (by the Sanhedrin); cmp. Gen. R. s. 98, quot. s. v. חָנַר.

סוֹתוֹרִיתָא, v. סִירְתּוֹרִיתָא.

סָחָא, סָחֵי, v. סְחֵי.

סָחוּ f. (b. h. שָׂחוּ; סָחָה) *swimming*. Tosef. Succ. III, 6 אבל יעבירנה בס׳ Var. ed. Zuck. סחוי; ed. Zuck. סוכי, corr. acc.) but one may be able to cross it by swimming.

סַחֲוָא ch. same. Targ. Ez. XLVII, 5.

סַחְוִי, v. סָחוּ.

סָחוֹס, with art. הַסָּ׳, contract. of חחסחוס, v. חַסְחוֹס.

סָחוֹר m. (סָחַר) *surrounding*; ס׳ ס׳ *all around*. Targ. O. Num. I, 53; a. fr. (v. חָזוֹר).—Sabb. 13ª, a. fr. ס׳ ס׳ לכרמא וכ׳, v. נְזִירָא I.

סְחוֹרְתָּא, סָחוֹרָא f. (preced.) 1) *going around, circuit* (cmp. סוּר I ch.). Targ. Jer. XIV, 18.—2) *circulation, exchange*. Targ. O. Gen. XXIII, 16 מתקבל ס׳ received as exchange.—3) *trade, traffic; goods*. Ib. XXXIV, 10. Ib. 21 (ed. Berl. סְחוֹרְתָּא).—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאתי) 8 אי ... בהדא ס׳ וכ׳ if I come to you with this ware (shoes), wilt thou sell it for me? Ib. זבין ס׳ דסנדליא he bought an assortment of shoes.

סָחוֹרָה f. h. (b. h.) same, *traffic; goods*. Pesik. R. s. 10 (play on סחר, Cant. VII, 3) בשעה ... חס׳ והשכר חרו בעולם when they (the Sanhedrin) were in session, there were traffic and profit in the world. Ab. II, 5 לא כל המרבה בס׳ מחכים not every one that has a large trade obtains wisdom. B. Mets. III, 2 כיצד חלח עושה ס׳ וכ׳ how (can this be)? Shall this man traffic with his neighbor's cow? Sifré Num. 23 שומע אני מסחורתו ומרפואתו I might understand, that the Nazarite must abstain from trading in wine or using it as external medicine; Num. R. s. 10. Ab. VI במיעוט ס׳ by contentment with small business; a. fr.

סְחוֹרְתָּא, סָחוֹרְתָּא, v. סָחוֹרָא.

סָחוֹתָא, v. סָחֵי.—[Y. Shek. VI, 50ª top, Bab. ed. Ms. M. סחותא, read: סַחְוָנָא, v. סַחְוָיָא.]

סָחַט (b. h. שָׁחַט) *to press out, wring, cause to flow.* Sabb. XXII, 1 אין סוֹחֲטִין וכ׳ you must not press fruits (on the Sabbath) for the sake of the juice. Ib. 144[b] היו סוחטין they squeezed pomegranates. Y. ib. X, 10[c] top ברימונים הסוֹחֵט והמכבס מלאכה וכ׳ wringing clothes and washing are in the same category of labor. Bets. 3[a] שמא יַסְחוֹט lest he may squeeze (fruit); a. fr.—Ḥull. 27[a] א״ת ושָׁחַט אלא וסָחַט וכ׳ read not (Lev. I, 5) *v'shaḥaṭ* (and he shall cut), but *v'saḥaṭ* (and he shall get the blood out) &c., v. חָטָא I.

סְחַט ch. same, *to absorb.* B. Mets. 114[b] ס׳ גלימא ריחא his cloak had absorbed the scent (of Paradise; Ms. F. סָחֲטָה לגלימיה he wrung his cloak out; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Lev. 675 ס׳ גלימיה ריחה.

סָחֵי, סַחְיָא 1) (b. h. שָׂחָה) *to swim.* Part. סָחֵי; f. סַחְיָא. Targ. Y. Gen. VII, 18.—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. ההן דְּסָ׳ וכ׳ swimming (on the Sabbath).—2) (=h. סָחָה, v. Ez. XXVI, 4) [*to scrape, sweep,*] *to wash, bathe.* Targ. Lev. XIV, 8; a. fr.—Y. l. c. צאל מְיַסְחֵי וכ׳ went bathing with &c. Bab. ib. 141[a] מאן דְּסָחֵי במיא וכ׳ he who bathes in the river &c. Y. Pes. X, beg. 37[b] סָחֲה וצחא had taken a bath and was thirsty. Y. Ter. VII, end, 46[c] סְחוֹן וכ׳ take ye a bath, for your Creator will help you &c. Ib. עד דאינון סַחְיָין until they shall have taken a bath. Ruth R. to II, 19 נחתין מְסַחֵי וכ׳ (not מסחו) they went down to bathe &c.; a. fr.

Pa. אַסְחֵי *to wash, cleanse, bathe.* Targ. Job IX, 30 (Ms. אשחזיג, v. שְׁזַג). Targ. Lev. XIV, 9 (not וישַׂחֵי); a. fr.—Ruth R. l. c. כי קיימין מַסְחָיְין יתירה (or מְסָחְיין) when they were washing his body. Lev. R. s. 28 עאל אַסְחְיֵיה (not אסחי) he went in and scoured him (Mordecai); a. e.

סְחִיטָה f. (סָחַט) *pressing, wringing.* Sabb. 144[a] בני ס׳ fruits designated to be pressed (for the juice). Y. ib. VII, 10[c] top עושים ס׳ מלאכה וכ׳ הצבעים .. the dyers in Jerusalem made the wringing (of dyed clothes) a special work; a. e.

סַחְיָא or **סַיְיחָא** m. (סְחֵי or סוּחַ) *swimmer.* Yoma 77[b] שכן קורין לשוייטא סַ׳ ed. (Ms. M. שַׂחְיָא; Ms. M. 2 סָחְיָא; Ar. סוחי) for the swimmer is called *s.*; Yalk. Ez. 381 שַׂחְיָא; Y. Shek. VI, 50[a] top שַׂחְיָנָא (Bab. ed. שַׂחְיָנָא; Ms. M. סחוחא, read: סַחְיָנָא).

סחינין, Y. Dem. I, 22[a], read: שְׁחִינִין.

סְחִיפָא m. (סְחַף II) *an inverted vessel,* opp. זְקִיפָא. Pes. 40[a] ס׳ שרי (ed. סחיפה; Ms. M. סְרִיפָא) if the grain is roasted in an inverted vessel &c., v. זְקִיפָא I.

סְחוֹפָא, סְחִיפָא f. (סְחִי 2)=b. h. סְחִי, *sweepings, refuse.* Targ. Zeph. I, 17 (ed. Wil. סְ׳; Ar. סִיחָתָא). Targ. Is. V, 25 (Regia סוּחֵי; some ed. סִיחַ; h. text סוחה).—Sabb. 121[b] הוה שדי ס׳ Ar. (ed. ריקא) threw refuse (disgusting matter, cmp. סְחָפָא, before the Resh G'lutha). Y. M. Kat. II, 81[d] top ורבייתא וכ׳ וחמת הדא אריחא ס׳ (not וחמת) a woman swept the refuse out of the house and threw it &c. Lam. R. to I, 15, v. סָאָה II.

סחן, Y. Snh. X, 29[b] top אסחין, v. חָסַן I.

סָחַף (b. h.; cmp. חָפַף II) *to rub, sweep.* Pirké d'R. El. ch. XIV בעצבון .. סוֹחֵף במעיו על הארץ in the pain of its growth, it (the serpent) shall sweep along (drag itself) with its belly on the ground.—*Part. pass.* סָחוּף, *pl.* סְחוּפִים, סְחִיפִין *swept away, driven about.* Tanḥ. P'kudé 3 like a dog שהוא ס׳ וכ׳ (some ed. חצוף, חשוף) that is pushed this way and that way. Yeb. 47[a] דווייים דחופים ס׳ ומטורפין broken down, pushed about, swept (from place to place) and tossed about; [Rashi: *covered* in mourning, v. חָפָה a. חָפַף I]. Yalk. Ps. 735, v. סָכַךְ.

Nithpa. נִסְתַּחֵף *to be swept, be inundated, ruined by a flood.* Keth. I, 6 (12[b]) נִסְתַּחֲפָה שדך (Y. a. Bab. ed. שדהו, euphemism) thy field has been ruined, i. e. it is thy misfortune, and I cannot be made to suffer for it. Ib. 2[a] נ׳ שדהו it is thy misfortune (that I was taken sick). Ib. VII, 8 האב ... ונ׳ שדהו the father has to bring evidence that these blemishes arose while she was betrothed and therefore it was his (the husband's) misfortune; a. e.

Nif. נִסְחַף *to be swept away, struck down*; (homilet. =נִסְפַּח) *to be smitten with leprosy* (v. סַפַּחַת). Tanḥ. Thazr. 11; Yalk. Kings 229; Zech. 586 (interpret. נסחף, Jer. XLVI, 15); Yalk. Lev. 555.

סָחַף I ch. same, *to sweep away; to reject, despise.* Targ. Prov. III, 34. Ib. X, 3 (h. text הדף).—*Part. pass.* סְחִיף *hurried.* Targ. Esth. VIII, 14 (h. text דחוף).

Ithpe. אִסְתְּחַף *to be swept away; to be inundated, ruined.* Targ. Prov. XIV, 32 (h. text ידחה). Targ. Y. I Gen. XLIX, 4.

סָחַף II (v. חפף I) *to put on as a cover, to tilt over, invert.* Snh. 104[a] אוכלא (אובלא) .. ס׳ אריטיה he inverted a fuller's trough over his head. Ned. 51[a] וסְחַפֵיה על רישיה and tilted it over &c. Sabb. 110[a] ולִיסְחוֹף דיקולא אירישיה (Ms. M. incorr. ולירחסוף) and let him put a basket over his head. Ib. 121[b]. Ḥull. 8[b] כפלי וכ׳ ... לא ליס׳ one must not cover up meat with groins; a. e.—Part. pass. סְחִיף; f. סְחִיפָא. Ab. Zar. 51[b], v. מְשִׁירְבְּלָא. Ḥag, 15[a] כתרי כסי דסְחִיפֵי אהדדי (Rashi דסחופין, read: דסחי׳) like two cups inverted one over the other.—V. סְחִיפָא.

סָחָק, v. שָׁחַק.

סָחַר (b. h.) *to go around*; esp. *to travel as a merchant.*—[Num. R. s. 13 אינה סוחרת, read, as Yalk. Lev. 554, a. Yalk. Prov. 959 סוֹרַחַת, v. סָרַח III.]—Denom. סוֹחֵר.

סְחַר ch. same, 1) *to go around, turn* (corresp. to h. סָבַב). Targ. Koh. XII, 5. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. *Af.*); a. fr. (V. *Af.*).—2) *to trade.* Gen. R. s. 52 אזלת .. סְחֵרת בה וכ׳ thou wentest to Egypt and tradedst with her (Sarah), thou hast come here and tradest with her.

Pa. סַחֵר *to go around.* Targ. Koh. l. c. Targ. Lam. I, 6.

Af. אַסְחַר 1) *to surround, enclose.* Targ. Josh. VI, 3; 11; 14 (interch. with Pe.); a. fr.—2) *to go about.* Targ. II Chr. XVII, 9.—3) *to lead about, to move.* Targ. O. Ex. XIII, 18. Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—4) (cmp. סָבַב *Hif.*) *to recline around the table, to dine.* Targ. Ex. XXXII, 6. Targ. I Sam. XX, 5; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּחַר, *Ithpe.* אִסְתְּחַר 1) *to turn around, turn to* or *from, to be carried around.* Targ. O. Gen. XLII, 24. Targ. O. Ex. X, 10 (v. Berl. Targ. O. II, p. 22). Targ. O. Num. XXXIV, 4, sq. (some ed. *Pe.*, others *Af.*). Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—2) *to be seated at the table.* Targ. Ps. I, 1. Targ. Gen. XXVII, 19.

סַחַר m. *enclosure,* v. סְחַר.

סַחֲרוֹנֵי, v. סְחֲרָנֵי.

סַחְרָן m. (סְחַר) *travelling merchant.* — *Pl.* סַחְרָנִים, סַחְרָנִין. Erub. 55[a]; Yalk. Deut. 940.

סַחְרָנִיתָא, סַחֲרָנִיתָא f. (סְחַר) *surrounding*; constr. סַחֲרָנוּתָא (adv.) *in the neighborhood of, round about.* Targ. O. Ex. VII, 24. Targ. Ez. XXXII, 22, sq. (some ed. סַחֲרָתְהוֹן).

סַחֲרָנֵי, סַחֲרוֹנֵי m. pl. constr. (preced.) *neighborhood, neighbors of.* Targ. Jer. XLVIII, 17. Ib. XXXIII, 13; a. fr.—Sabb. 152[a] סחרוני גלידן (Ms. M. סַחֲרָנֵיתְהִי; Ms. O. סַחֲרוֹנֵיתְהִי), v. גְּלַד.

סַחֲרָתָא f. *neighborhood,* v. סַחֲרָנִיתָא.—[Tosef. Shebi. IV, 11, v. מְחַרְתָּא.]

סַט m. (סוּט; cmp. הֶסֵּיט, a. the phrase נטה יד) 1) *handle, that part of a handle which is indispensable in using the tool.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 מְסַתָּה ולחוץ beyond the indispensable part of the handle, מס׳ ולפנים within that part.—2) *swinging the forefinger,* v. סִיט.

סָטָא, v. סְטֵי.

סַטְדָא, (סוֹטָא) pr. n. (prob. of Greek origin, cmp. pr. n. Σταδιεύς) *Saṭda*; בן ס׳ son of S., surname of Jesus of Nazareth. Sabb. 104[b]; Tosef. ib. XI (XII), 15; Y. ib. XII, end, 13[d] וחלא בן ס׳ לא חבריא וכ׳ but did not Ben S. bring sorcery from Egypt only in this way (by making incisions in his flesh)? Y. Snh. VII, 25[d] top כך עשו לבן סוט׳ וכ׳ so they did to Ben S. in Lydda, when they made two scholars lie in wait for him &c.; Y. Yeb. XVI, 15[d] bot. Sabb. l. c. (in editions not controlled by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) בעל ס׳ בועל her husband's name was S., her lover's, Pandera; (refuted and changed) אמו ס׳ וכ׳ his mother's name was S. . . . סָטַת דא וכ׳ this one deserted her husband; Snh. 67[a] סָטַת דא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְטוּמְתָא, v. סִיטוּמְתָא.

סְטוּתָא f. (סְטֵי) *aberration, madness.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Vien. סטוי).

סְטַטְיוֹנָר m. (stationarius) *station-master, police officer.* Gen. R. s. 26 חק״בה עושה . . . ס׳ שלחם the Lord will make the angel of death their (the nations') officer (in the place of tyrants like Pharaoh &c.); ['Rashi': מישטור, v. מִרְטָטוֹר;] Yalk. Is. 295 אִסְטַטְדוֹ׳. Ex. R. s. 51 ס׳ בראתיך וכ׳ I have created thee (the angel of death) a *stationarius* for &c.—*Pl.* סְטַטְדִינְרִין, אִיסְטַ׳. Cant. R. to VII, 1 (not . . .), v. אִיסְטַטְדִיוֹן.

סְטִימְטִירִין, סְטַטְדִירִין, v. לִיסְטַטְדִירִין.

סְטָה, סְטֵי (b. h. שָׂטָה; v. נָטָה) *to deviate, to turn to* or *from.* Koh. R. to I, 16 חלב סוֹטָה the heart deviates (turns to evil).—Esp. (of woman) *to be faithless.* Y. Sot. II, 18[b] top; Y. Kidd. I, 60[d] אמן שלא סָטִיתִי ארוסה וכ׳ 'Amen', that I have not been faithless as a betrothed, as a married woman &c.—V. סוֹטָה.

סְטֵי, סְטָא ch. 1) same (corresp. to b. h. נָטָה). Targ. Gen. XXXVIII, 1; 16 (h. text זיט); a. fr.—Esp. *to deviate from the right path, to go astray; to be faithless.* Targ. Num. V, 12 (h. text תשטה); a. fr.—Sabb. 104[b] סְטַיִת; Snh. 67[a] סְטַת, v. סְטָא.—2) (of the mind) *to wander, be mad* (cmp. h. שָׁטָה). Targ. Koh. II, 15 סטא ed. Lag. (ed. Vien. סט, v. סוּט).—*Part.* סָטֵי; f. סָטְיָא; *pl.* סָטַיִן, סָטְיָן a) (of the mind) *distracted.* Targ. I Kings XXI, 5 (h. text סרה).—b) *inclining.* Targ. Y. Ex. XXIII, 2 (h. text להטות).—c) *deviating from the right path, rebellious.* Targ. O. Deut. XXI, 18; 20 (h. text סורר). Targ. Jer. V, 23. Targ. Ps. CI, 3 Ms. (ed. שָׂטִין, ed. Wil. שׂ). Ib. CXXV, 5; a. fr.

Af. אַסְטֵי 1) *to turn (one's own way), to deviate.* Targ. Prov. XIV, 27 (h. text סור).—2) *to turn, direct.* Targ. O. Num. XXII, 23 (h. text להטות); a. fr.—Esp. א׳ דינא *to divert justice; to oppress.* Targ. Is. XXIX, 21; a. fr.—V. מַסְטֵי.

סְטָיָא f. (preced.) *deviation, revolt.* Targ. Deut. XIX, 16 (h. text סָרָה). Ib. XIII, 6; a. fr.

סְטִיבָס m. (στιβάς) *straw-mattress.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 15 לווחין של יסטיבס (Var. יסטבס, סקיבס) the boards on which the straw rests; Y. ib. XII, beg. 13[c] ספינה (corr. acc.); Bab. ib. 47[a] סקיבס (Ms. M. סקבין; Ms. O. סקיבוס; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 סטיכס (corr. acc.; R. S. to Kel. XVIII, 3 סקבס). [The phonetic corrupt. of ט into ק in the Babylonian Talmud has been reimported as Variant into Tosefta.—For the phonetic relationship between *t* and *k*, cmp. Lidd.-Scott. Gr. Dict. sub lit. K.]

סְטָיו m. = אוּסְטְיוּ, *colonnade.* Y. Succ. V, 55[a] bot.; Y. Taan. III. 66[d] bot. אסטיו לפנים מס׳ a colonnade within a colonnade; Pes. 13[b] ס׳ לפנים מס׳ = ס׳ כפול; ib. 52[b]; Succ. 45[a]; Tosef. ib. IV, 6. Tosef. Sabb. X (XI), 1 דרך ס׳ וכ׳ through a colonnade into the street. Tosef. M. Kat. II, 13 חנות פתוחה לס׳ a shop having an entrance from a colonnade; a. e.—*Pl.* סְטָיִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 וחסרשין ed. Zuck. (ed. Zolk. והסטיין, corr. acc.), v. סוֹבִין.—V. אוּסְטִיב, אוּסְטְבָא.

סְטָיו m. *mosaic pavement.* Targ. Esth. I, 6 (h. רִצְפָּה). Targ. Y. Lev. XXVI, 1 סַטְיוּ.

סְטִימְטִירִין, v. סְטַטְדִירִין.

סְטִיִין, v. סְטֵיו.

סָטִים, v. סָטַם.

סְטִיס, סָטִיס, v. אִיסְטְיס.

סְטִיפָה f. (סָטַם) *having a pustulate face.* Y. Sabb. IX, end, 12[b] אשה ס׳ (prob. to be read סְטִיפָה).

סְטִיתָא f. ch.=h. סוֹטָה q. v. Targ. Y. Num. VI, 2.

סְטַכְטוֹן m.=אֶסְטַכְטוֹן. Lev. R. s. 28, end וחוא עביד ס׳ Ar. (missing in ed.) and he was a manufacturer of *stakton.*

סְטַכְתָּא f. (preced.; a corrupt. of σταχτή) *oil of myrrh* or *cinnamon.* Pes. 43[a] (expl. שמן חמר, Esth. II, 12); Meg. 13[a]; Yalk. Esth. 1083.—Targ. Esth. II, 12 טכסת (corr. acc.).

סְטַלָּא, Y. Sabb. III, 6[a] bot. ס׳ תנח גו Ar. (Var. חבח גו ס׳, ed. הוח), ed. הבא גו נטלא, v. נְטָלָא.

סְטַם (v. טום, טמם) *to close, to seal.* Targ. Esth. VIII, 8 סְטַרְמוּ (imper.).

סְטַמְיָא, Pesik. Shek., p. 19[b], read סְכוֹמַיָּא, v. סְכוֹם ch.

שְׂטַן, שָׂ (b. h. שטן; cmp. שִׂטְנָה, שָׂטָן) *to be hostile to; to hinder, accuse.* Pesik. R. s. 13 אוחה הברכה אחת (על) שׂוֹטְנֶיךָ וכ׳ thou art hostile to me on account of that blessing; it is given to you. Ib. s. 12; a. e. (interch. with שׂטם).

Hif. הִסְטִין, הִשְׂ (with על) *to bring charges against, accuse.* Ib. s. 36 בואו ונַשְׂטִין על דורו וכ׳ come, let us bring charges against the Messianic generation, so that it may not be created. Ib. תיאך אתם מַסְטִינִים וכ׳ how dare you attack &c.

שְׂטַן, סְטַן I ch. same. Targ. Y. Num. XXII, 22 לְמִשְׂטַן (O. לְשָׂטָן; ed. Berl. לְסָטָן). Ib. 32 לְמִישְׂטַן (O. ed. Vien. לְמִסְטַן; ed. Berl. לְסָטָן). Targ. Ps. XXXVIII, 21 סָטָנַי Levita (ed. *Af.*). Ib. CIX, 4 סָטַנוּ (Ms. שׂטנו); a. e.

Af. אַסְטִין 1) same. Ib. XXXVIII, 21, v. supra.—2) (denom. of סָטָן) *to mislead.* Yoma 20[a] לית ליה רשותא לאַסְטוּיֵי (not לאוסי׳) has no permission to seduce to sin.

סְטַן II, סְטָנָא, סְטָנָא, סִ׳ m. (preced.)=h. שָׂטָן, 1) *hinderer, enemy.* [Targ. O. Num. XXII, 22; 32, v. preced.] Targ. I Kings V, 18; XI, 14 (interch. with שׂ).—*Pl.* סְטָנִין, סִׂ׳. Targ. Ps. CIX, 20 סָטָנַי (ed. Lag. סׂ׳). Ib. 29 (ed. Lag. סׂ׳).—2) *the accuser, seducer, Satan.* Targ. Job I, 6; a. fr.—Tam. 32[a] נצחוּ ס׳ Satan has been victorious, i. e. wrong has won against right.—Yalk. Gen. 23 סָטָן (in Hebrew dict.), v. סמ״ך.

סְטָנָה pr. n. ch.=h. שִׂטְנָה, *Sitnah* [*enmity,*] name of a well. Targ. O. Gen. XXVI, 21 ed. Berl. (oth. ed. שטנה; Y. שִׂטְנָא).

סְטַף, *Pi.* סִיטֵּף (*Saf.* of נ״טף) [*to cause dripping,*] *to scarify* sycamores &c.—Part. pass. f. *pl.* מְסוּטָפוֹת *fruit burst open* (naturally or through scarification). Dem I, 1 Y. ed. a. Ms. M. (ed. מוסטפות, corr. acc.).—V. סְטִירָפָה.

סְטַר (v. סָטַר II) 1) *to turn sideways.* Meg. 16[a] ובא מלאך וס׳ ידה וכ׳ and an angel came and turned her hand towards Haman.—2) *to strike sideways, slap.* B. Kam. VIII, 6 סְטָרוֹ if he slapped his neighbor, contrad. to תקע to strike with the fist, a. to לאחר יד with the back of the hand. Snh. 58[b] חסוֹטֵר, v. לוֹטֵעַ. Ex. R. s. 15 סְטָרוֹ, סְטָרָן; Tanḥ. Ḥayé 3, v. מְסָטֵר, מְסָטָר; a. fr.

Pi. סִיטֵּר same. Y. Peah I, 15[c] top היתה אמו מְסַטַּרְתּוֹ וכ׳ his mother slapped him (with her shoe) &c., v. בּוּלִי II; Y. Kidd. I, 61[b] top; Esth. R. to I, 16; Lev. R. s. 12 מסרטתו (some ed. מסורתתו; corr. acc.); Pesik. R. s. 23-24 מפרטתו (corr. acc.). Nidd. 25[b] שסיטר Ar. (ed. שסטר); a. e.

סְטַר I ch. same. [Targ. Prov. XV, 25 נסטר ed. Lag., v. סְתַר II.]

Af. אַסְטַר *to strike with the flat hand; to flatten.* Targ. Ps. CIV, 2 מַסְטַר Ms. (ed. מתח).

סְטַר II, סְטָרָא, סִ׳, צִ׳ m. (contract. of צרצר, √צר, *to be near*; cmp. forms like גיסטרא, כסוסטרא, זוטרא &c.; cmp. Samar. ארצר, ארצר, צטרא for our w.) *side, border.* [Dan. VII, 5 שְׂטַר.] Targ. O. Ex. XXV, 12 (Y. צִ׳). Targ. Y. Num. XIII, 17 צטרא. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.; a. fr.—Y. Snh. VII, 24[c] top דין מן דין ס׳ וכ׳ one stands on this side (of the culprit) and one on the other side (contrad. to מלפניו a. מלאחריו standing in front and behind). Sabb. 134[a] ליפניה לסיטריה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) let him turn its hem upwards (outside). Nidd. 56[b] בס׳ in the borders (folds) of the garment. Koh. R. to XI, 2 קמון ליסטר . . . the two serpents placed themselves by the side (of the cave); Pesik. B'shall., p. 94[a] לסיטרא; a. fr.—[Targ. Ps. LXXIV, 6; CXLIX, 6, v. רְיוּסָטַר.]—*Pl.* סְטָרִין, סְטָרָא, סִ׳, צִ׳. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II סכרה, corr. acc.). Targ. Ex. XXXVII, 7, sq. Ib. XXV, 14 (Y. צ׳); a. fr.—[סְטָרָא *wages*, v. סִיטְרָא.]

סְטָרָאָה m. (preced.) *coming from the side.*—*Pl.* סְטָרָאֵי, סִ׳ *money given in settlement of another case than the present transaction.* Shebu. 42[a].

סְטַרְנַלִּים, v. סַטַרְנַלְיָא.

סְטַרוֹמָטִין m. pl. (στρώματα) *covering for a couch, mattresses.* Koh. R. to III, 9 (not סטרמוסין).

סְטַרוֹנְיָא, v. סַטַרְנַלְיָא.

סְטַרְטִיגוֹס=אֶסְטְרָטִיגוֹס. Ex. R. s. 37.

סְטַרְטְיוֹט m.=אֶסְטְרָטְיוֹט, *soldier.*—*Pl.* סְטַרְטְיוֹטִין. Ex. R. s. 15 מכתיב לו ס׳ וכ׳ levies as soldiers strong and sound men &c.; Tanḥ. Ḥayé 3 מסביב לו סרדיוטין (read מכתיב).

סְטָרִיוֹת f. pl., בס׳=בְּאֶסְטְרִיוֹת (v. אֶסְטַרְיָא). Tanḥ. P'kudé 3 [read, as in ed. Warsaw:] עולם רביעי דומה לסוס שהוא מהלך בס׳ in his fourth stage man is like the horse that runs in races.

סְטַרְמוֹסִין, v. סְטָרוֹמָטִין.

סְטַרְנוּרָא, v. next w.

סְטַרְנַלְיָא, סְטַרְנַלְיוֹת f. (Saturnalia) *the Saturnalia,* a Roman festival beginning on the 17th of December and lasting several days. Ab. Zar. I, 3 Y. ed. (Mish. a.

Bab. ed. 8ª variously corrupted or perverted). Y. ib. 39ᶜ (cacophemistic etymology) שנאת טמונה שונא נוקם ונוטר hatred hidden (under the merriment of social equality and good will), he (the Roman) hates &c. Ib. ס׳ דבירישן the Saturnalian fair of Scythopolis (v. בֵּירָשָׁן). Ib. top אינה אסורה וכ׳ during the Saturnalia trading is forbidden only with those who worship thereon (celebrate it). Bab. ib. 8ª ס׳ שמונה ימים לפני וכ׳ the Saturnalia begin eight days before the solstice; Y. l. c. ס׳ לאחר וכ׳ (corr. acc.). Deut. R. s. 7 סטרנלים, סטרגלים (corr. acc.).

סִי (*sé*) *thee.* Pesik. R. s. 40 סי לעזולה (not חי), v. שֵׁי.

סִיאָה f. *Siah*, a plant classified with hyssop, *Satureia Thymbra* (*savory*). Maasr. III, 9. Shebi. VIII, 1. Tosef. Kil. III, 12. Sabb. 128ª, expl. צתרי; a. fr. — V. Löw Pfl., p. 135.

סִיאָה, Arakh. 18ª, v. סִיעָה.

סִיאוּר m. (שאר=סאר) *fermentation, leaven.* Ḥall. II, 6 Ar. (ed. וסיאוזן) the leaven required for them.—Trnsf. *original immoral condition; evil nature.* Y. Ab. Zar. II, 41ª top חזר לסיאורו he returned to his old condition (heathenism). Koh. R. to VII, 8 אילולי כן חזר הפרסי לסיאורו because but for it (Samuel's forbearance) that Persian would have gone back to heathenism; a. e.—V. סוֹר.

סִיאוּרָא ch. same. Targ. Ps. LXXXV, 9 (ed. Lag. סְאוּרָא; oth. ed. סבלא; h. text כסלה).

סַיָּאנָא, v. סַיָּנָא.

סִיאַנְקִי m. pl. *of Siân*, a Persian town. Keth. 67ᵇ (Ar. זְרִינְקִי, סַרִינְקִי) Sian (gold) Denars (v. Zuckerm. Talm. Münz., p. 33 note).

סִיאָר, Tosef. Ukts. I, 8, v. שִׂיעָר.

סִיב I m. (v. סָאַב II) *gray, old; elder, scholar.* Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ª bot. פוק חמי חד ס׳ go and look out for a scholar (observe his practice) and rely on him; Y. Yeb. XII, 12ᵈ top סב; a. fr.—*Pl.* סִיבֵי. Targ. Prov. XX, 29 (some ed. סָבֵי).

סִיב II, **סִיב** (preced.) *to be old.* Targ. I Sam. II, 22. Ib. XII, 2 סָבְרִית; ed. Lag. סִיבְרִית; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. זכה למיסב וכ׳ he was permitted to reach so high an age that &c.; a. fr.

Ithpe. **אִיתְסִיב** *to become old.* Targ. Job XIV, 8 מִיתְסִיב Ms. (ed. מִיתְסַב).

סִיב III m. (v. סָאַב) *fibrous substance*, esp. *bast* of the palm-tree. Ukts. I, 2 ס׳ שלו חס the fibrous root of the radish. Pes. 115ᵇ ס׳ כרכן בס׳ if he wrapped them up in bast. Y. Succ. I, 52ᵇ bot. חבלים של ס׳ ropes of bast; a. fr.—*Pl.* סִיבִּין, סִיבְרִין. Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. ס׳ לחבלים the bast of the palm-tree is used for making ropes; a. e.—[Yalk. Ps. 841 סיב קמלפי, v. סִיבֵּק.]

סִיבָא I ch. same. Lev. R. s. 22, beg. ס׳ למעבד חבלא (not סיכא), v. preced.; Koh. R. to V, 8 (ed. Wil. שִׂיבָא); Yalk. ib. 971 סיכא (corr. acc.).

סִיבָא II m. (סִיב I) *old age.* Targ. I Kings XIV, 4.

סִיבְבָא, v. סִבְבָא.

סִיבָּה, סִבָּה f. (סָבַב) *transfer of property from tribe to tribe* (interch. with הֶסֵּבָּה). B. Bath. 111ᵇ, a. fr. סִיבַּת הבעל, v. הֶסֵּבָּה II. Ib. 159ᵇ נאמרה ס׳ בבעל נאמרה (Ms. M. הסיבה) the transfer is spoken of (as forbidden) concerning the son succeeding his mother and the husband succeeding his wife; a. fr.—[Bibl. Hebr. סִבָּה: *arrangement, divine dispensation*; in later Hebr.: *turn, misfortune*; in philos. literature: *cause.*]

סֵב׳, סֵיבוּתָא, סִיבוּ f. (סִיב I) *gray head, old age.* Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Gen. XV, 15 (some ed. שֵׂיבוּ); a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 25 סָבוּ׳.—Cant. R. to VIII, 7 דלא שבקת לסיבותיך כלום that thou didst leave nothing for thyself in thy old age; Lev. R. s. 30; a. e.—Yeb. 65ᵇ מַסֵּיבוּ דילה (not בר ...)=מה ס׳ what about her (my) old age?—Trnsf. *old men, elders.* Tosef. Ḥull. II, 24 (in Hebr. dict.) אפשר שהס׳ הללו טועים וכ׳ is it possible that these elders &c., v. יְשִׁיבָה.

סִיבוֹא, Lev. R. s. 22, beg., v. סִינָא.

סִיבוּוִי, Cant. R. to IV, 12, v. סִיבּוּי.

סִיבּוּךְ, v. סִיפּוּךְ.

סִיבּוּלִית, סִיבּוּל, v. next w.

סֵב׳, סִיבּוּלֵת f. (סָבַל; cmp. סִבְלוֹנוּת) *sending provisions for a common meal, picnic.* Pes. 89ᵇ אפי׳ חמשה ועשו ס׳ (Ms. O. repeatedly סבלונות, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) even (in ordinary cases) when five persons sent articles of food for a picnic; Tosef. ib. VII, 10 (Var. סבול, סיבלות); Y. ib. VIII, 36ª סִינְבוּל (with anorg. נ). Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ אני אומר סיבולית וכ׳ I say (the inscriptions 'in behalf of—' intimate) that they have arranged a picnic among themselves (and each marked his contribution).

סֵב׳, סִיבּוּרָא, סִיבּוּר I m. (סָבַר I) *hope.* Targ. I Chr. XXIX, 15. Targ. Prov. XI, 23. Ib. 7; a. fr.

סֵב׳, סִיבּוּרָא II m. (סָבַר III) *blood-letting.* Ab. Zar. 29ª (interch. with סִיבּוּרֵי סֵב׳ *pl.*).—Keth. 39ᵇ תרפתא דסיבורי Ar. ed. Koh. (oth. ed. דסיכורי, a Var. to רבדא דכוסילתא, v. Rashi a. l.) the scar from blood-letting.

סֵיבוּת f. h.=סֵיבוּ, *grey color, grey hair.* Tosef. Neg. I, 4 מראה ס׳ שֵׂיבוּת ... נתמלא his entire head became grey.

סֵיבוֹתָא, v. סֵיבוּ.

סִיבְטָא, Snh. 112ª, v. סַבְטָא.

סִיבְכָא, v. סַבְכָא.

סִיבְכַי pr. n. רמה דס׳, רמא של ס׳ *the Lake of Sibkhay (Merom, Samachonitis).* B. Bath. 74[b] (Ms. M. סִיבְכֵּרִי); Midr. Till. to Ps. XXIV; Y. Kil. IX, 32[c] bot. דסמכוני; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דכובבו (corr. acc.). Y. B. Bath. V, 15[a] (ref. to Deut. XXXIII, 23) זה רמה של סמכו this means the Lake of S.—Targ. Y. I Deut. l. c. רמא דסוֹפְנֵי; Tosef. B. Kam. VIII, 18 רמה של סיפני.

סִבְנַי, v. סִבְּנַי.

סִבְנָא, v. סִבְּנָא.

סִיבָּק m. (sebaceus) *tallow-candle.* Midr. Till. to Ps. XC [read:] מה בוצין טב קומוי מה ס׳ טב קומוי וכ׳ (ed. סומבק, סימבק) of what good is a lamp before Him, of what good is a tallow-candle before Him?—Moses, a being of flesh and blood, dares to come before the Lord, who is all fire &c.; Yalk. Ps. 841 סיב קמלפני (corr. acc.).—*Pl.* סִיבְּקִין, סִבְּ׳. Ex. R. s. 36 קריונין וס׳ wax and tallow-candles.

סִיבְרָא, סִיבְרָה, v. סְבָרָא.

סִיבְרָתָא, v. סַבְּרוּתָא.

סִיבְתָא, סִיבְתָה f. 1)=סִיבּוּתָא. Targ. Gen. XLII, 38 (O. some ed. שִׂ׳). Targ. Job XV, 32 (ed. Wil. סִבְתָּ׳); a. fr.—2) *eldership, receiving the title of* סָבָא. Y. Bicc. III, 65[d] וכתב ליה מן סִיבְתֵּיהּ בגוה (not וזיהב) and he informed him therein of his (expected) appointment as elder.—*Pl.* סִיבָתָא, סִבָּ׳. Ib. בגין אילין ס׳ קום וכ׳ for the sake of those appointments (which will take place), rise, come to &c.

סִיג I m. (b. h.; סוג) [*that which is to be removed;* cmp. בְּדִיל.] *dross, base metal; refuse.* Bekh. 51[a] שלא יביא ס׳ לעזרה Ar. (ed. סִיגָּה) in order that one may not bring base metal to the Temple (therefore stamped silver coins had to be brought along; Rashi: סיגה וכסף סיגים base metal or non-purified silver).—*Pl.* סִיגִים, סִיגִין. Num. R. s. 14 (ref. to סוג לב, Prov. XIV, 14) אותו הלב שחוא מלא ס׳ וכ׳ the heart full of base things, will get sick of its own ways. Ib. s. 13 יחזוקאל קורא אותם ס׳ Ezekiel calls them base metal (ref. to Ez. XXII, 18). Midr. Till. to Ps. CXIX, 119) אכל חענבים נעשה ס׳ ed. Bub. (ed. עושה סוגים, corr. acc.) after he has eaten the grapes, it (the cluster) becomes refuse.

סִיג II m. (v. סָגֵי I; cmp. סוּגְרִינָא; for the apocopate form cmp. רַעַ a. רַעֲה) *growth, sproutings,* esp. *luxuriant growth* (in good or bad sense). Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) ס׳ של אשכלות the foliage covering the clusters of grapes, של רצפות the cobweb-like covering of fruits; Ukts. I, 2.—*Pl.* סִיגִים, סִגִּים. Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך ס׳ וכ׳ as the fruit of thy ground will be of luxuriant growth, so will be the fruit of thy womb (strong people). Num. R. s. 16; Tanḥ. Sh'laḥ 12 (ref. to Is. XVII, 11) ... (נ) עשיתם ס׳ ביום שאמר on the day that he intended to plant you in the land, you became a luxuriant growth (degenerated); Num. R. s. 7.—[Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6, v. סוג II.].

סִיגָא, סָיְגָא, v. סָגֵי, סָגֵיא.

סִיגָא m. (v. סִיג II, cmp. סוּגְרִינָא) *twig.*—*Pl.* סִיגַיָּא. Koh. R. to V, 8 [read:] ס׳ למיסך גיניא the twigs (of the palm tree) are useful for garden hedges; Lev. R. s. 22, beg. סיבוא וכ׳ (corr. acc.; Ar. סיגא למיסג גינין); Yalk. Koh. 971 סיכא למסמך ביה גופנין (corr. acc.).—[Y. Ab. Zar. I, 39[c] סיגיריה, v. סוּגִּי.]

סִיגְדָתָא, סִיגְדָא, v. סִגְדָא.

סִיגוּ, סִיגּוּ m. (constr. of סִיגְיָא; סָגֵי I) *plenty of, much; very.* Targ. Prov. XIII, 3. Ib. XV, 23 (ed. Wil. סַגּוּ).—*Pl.* סִיגּוּרֵי. Targ. Is. V, 13 סִיגּוּרֵיהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סַגְיָרֵיהוֹן, sing.) their multitudes (h. text הֲמוֹנוֹ).

סִיגּוּרֵי, pl. constr. סִיגּוּרֵי, v. preced.

סִיגוֹס, סִיגּוֹם, Sifra M'tsora, Zab., Par. 1, ch. II, read: סַגּוּם.

סִיגּוּף, סָגֵ׳ m. (סָגַף) *affliction, privation, ascetic practices.* Koh. R. to III, 18 על מדברות שחצדיקים מתַּעַנִּים בעוה״ז בס׳ וכ׳ concerning the conduct with which the righteous conduct themselves in this world in privation, fasts and sufferings.

סִיגּוּפָא, סִיגּוּפָה, סָגֵ׳ ch. same, *affliction, misery.* Targ. Is. VIII, 21. Ib. XLI, 17; a. fr.—*Pl.* סִיגּוּפִין, סָגֵ׳. Targ. Y. Gen. XLI, 52.

סִיגּוּרִין, Y. Meg. II, 73[a] bot., read: סִירוּגִין.

סִיגִים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִירִים.

סִיגְלָא m. *pl.* סִיגְלֵי (סְגַל, cmp. סִגּוּלָא) [*bunch of*] *violets* [Ar. s. v. עפר: *root of the Cyperus rotundus,* v. Löw Pfl.; p. 269]. Targ. Y. Num. XXI, 12.—Snh. 99[b] (expl. דודאים, Gen. XXX, 14). Sabb. 50[b], v. בַּרְזָא II. Ber. 43[b] (Ar. some ed. סגילי).

סִיגְמָטִין m. pl. (sigma, *pl.* sigmata) *semicircular couches for reclining at meals.* Num. R. s. 1, beg. (homiletic play on וייסב, Ex. XIII, 18, v. סָבַב) הרבצתי אתכם בס׳ I caused you to recline on *sigmata* (like noblemen); Tanḥ. B'midb. 2 Var. סיג׳ (some ed. סוג׳), v. סְבַסְטִין.—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כותב ע״ג סגמוס כמה מיסא (read: סִיגְמָא ... מיסין ...) writes on the *sigma* the number of courses.

סִיגְנָא I, v. סָגֵן.

סִיגְנָא, סִגֵ׳ II, כְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Signa* (cmp. סִכְנִין). Tosef. Ter. III, 18 בפרסגנא ed. Zuck. (Var. בכ׳ ס׳). Kel. V, 4 סִיגְנָה, (סִגֵ׳). Men. VIII, 6 (86[b]).—*Eduy.* VII, 8 בן סִיגְנַאי Ms. M. (ed. סִגְנַאי).

סִיגְנָא III, v. סוּגְרִינָא.

סִיגְנָאי, סִיגְנָה, v. preced. art.

סִיגְנוֹן, סִיגְנוֹם, סֵ׳, סִיגְנוֹן, סִיגְנוֹם m. (signum, σίγνον S.) 1) *sign, ensign, banner.* Gen. R. s. 6, end ספר משנה תורה תרה ס׳ לידהושע וכ׳ (Ar. ed. Koh. סגנם, read סגנום) the Book of Deuteronomy was to Joshua a (commander's) banner; ... he took it up and showed it to the sun &c.; Yalk.

(not סדורה) for this (the section of Amalek) is the order of the day.—[In later Hebr. ס' חפלה=ס, the order of prayers, *Prayerbook.*]—2) *piling up, putting in order*, esp. on the altar, the golden table &c., opp. סילוק, removal. Yoma 24[b] בזדכין ס' the putting (on the show-bread) of the frankincense from the vessels; אבריים ס' the offering of the sacrificial parts. Men. XI, 6 קנים ס' the arrangement of the tubes for the show-bread. Ib. 29[a], a. e. סילוקו כסידורו when it (the show-bread) was removed, it was as fresh as when it was put on; a. fr.—3) [*that which is arranged before a person,*] *offering, present.* Lev. R. s. 9 שלו סדורו take what he has brought as his tribute.—4) *the daily ration.*—*Pl.* סידורים. Ib. s. 5 ס' של דוב the portions (of honey) designated for the bear (in the vivarium).—5) (=ערך) *determination of a man's obligation (to the sanctuary &c.) based upon his financial ability* (v. סדר *Pi.* 2); *exemption from seizure.* B. Mets. 113[b] עיקר ס' בערכין כתיב the original exemption law is stated with reference to vows (Lev. XXVII, 8). Y. Naz. II, 51[d] bot. סידורו עלי וכ' if one said (pointing to a person), 'I vow his *siddur*' (instead of ערכו), he must pay his value according to his age.—*6) *net in the flour mill.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 ס' וחסדן וכ' the net and the block of the mill, if made of metal &c.—Sifra Metsor'a, Zabim, Par. 1, ch. II, v. סָרוּד.

סִידּוּר II pr. n. m. *Siddur*, an Amora. Y. Ḥall. II, 58[c] top. Y. Sabb. VII, 9[c] top (ed. Krot. סירור).

סִדְּ, סִידְּרָא ch.=h. סִידּוּר I, *arrangement, order, row.* Targ. Y. Num. XIX, 4, sq. (not סִדּוּ). Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Esth. II, 15 (h. text תּוֹר).—*Pl.* סִידְּרִין, סִידְּרַיָּא, סִדֵּ'. Targ. Y. Lev. XXIV, 6, sq. Targ. Y. Num. XIX, 3 (not סִדּוּ); a. fr.

סִידָּק, v. סַדָּק.

סִידָּקָא, v. סַדָּקָא.

סִידְּקִי (interch. with סִירְקִי) m. (v. סַדָּק) 1) *small dealer, retailer* in the market, *huckster*, contrad. to פלטר shop-keeper. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] (ref. to Deut. XXVIII, 66) ופחדת . . זה שהוא לוקח מן הס' וכ' 'and thou shalt be in fear day and night', that is, he who buys from the huckster (who cannot lay in stock for a year), 'and thou shalt have no assurance of thy life'—that is, he who buys from the shop-keeper; ib. III, 47[c] צירוקי (corr. acc.); Y. Sabb. VIII, 11[a] bot.; Esth. R. introd., beg.; a. fr.—2) (also fem., sub. שוק) *market-stand, provision market.* Y. Ned. XI, 42[c] bot. והיו שם צבורים בס' and there were provisions piled up in the market. Ruth R. to I, 1 יצאתה . . . ועמדה בס' (not מעילת) his maid servant went out and stood in the market (waiting for her turn to buy provision); Yalk. Ruth 598. Y. Dem. III, 23[c] ס' שהיתה מסתפקת וכ' a provision stand which was supplied with forbidden fruits one day; ib. II, 22[c] top כורכיא (corr. acc.); Y. Keth. I, 25[d] bot. סִידְּקִית (סִירָ') a. fr.—Y. Kil. II, beg. 27[c] (in Chald. dict.) בסירקי in the market-stand.

סְדְּ, סִידְּקִית f. 1) same, v. preced.—2) (adj.) *very fine.* Erub. 53[a] נקב מחט ס' the eye of a very fine needle.—

Josh. 22 שגנז יהושע (corr. acc.). Ex. R. s. 45 נטל סגנוס של וכ' (some ed. סגנם; corr. acc.) the commander (of the mutinous legion) took the royal ensign and fled.; Yalk. Ex. 394 סִירְגִּין (*pl.*); Tanḥ., ed. Bub., Ki Thissa 15; Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar. נטלו סָגְנִים וכ' they (the *singulares*, v. סָגְלָרִין) took the ensigns &c.—*Pl.* סִירְגִּינִין, סִירְגִּינִים, סִירְגִּין, סְגָ' (v. supra); סִירְגִּינִיוֹת, סְגָ'. Cant. R. to I, 9 נטל ס' שלהם וכ' the Lord took away their (the Egyptians') ensigns &c.; Yalk. Ex. 232; Tanḥ. B'shall. 23 סגוונות (some ed. סגנוניות, corr. acc.); Mekh. B'shall., s. 2 מגפיות (Var. מגניות, corr. acc.; v. מְגָפָה); Y. Sot. VIII, 22[b] bot. והפיל סיגנם שלהן (corr. acc., or סירגונם).—Midr. Till. to Ps. XX, end מכיר דגלו מתוך סגנין שלו ed. Bub., not סגנון; oth. ed. דגליו מכל סְגָנָיו, read: (דגלו מתוך ס' recognises his regiment by its colors; Yalk. Ps. 681 סרמנין.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 הסיגנין some ed., read with ed. Zuck. הטירְגָנִין.]—2) *watchword, signal.* Snh. 89[a] ס' אחד עולה . . . בס' אחד the same watchword (divine oracle) is passed to many prophets, but no two prophets prophesy under the same watchword (use the very same expressions).—3) *sign in the heavens, constellation; v.* אִסְטַגְנִין.

סִיגָנֵי, pl. constr. of סָגָן.

סִיגָנֵיו, v. סִירְגָּא II.

סִיגְנִין, סִירְגִּין I, *pl.* of סִירְגּוֹם.

סִיגְנִין II, *pl.* of סָגָן.

סִיגְנָם, Y. Sot. VIII, 22[b] bot., v. סִירְגּוֹם.

סִיגָּרוֹן I m. (סָגַר, *Pi. to surrender*, cmp. I Sam. XXVI, 8) *surrender.* Num. R. s. 8 כל מי שכותב את.עצמו ס' למלך וכ' he who signs himself (is enlisted) for surrender to the king, must renounce his father &c.; Pesik. R. s. 23—24 מכתיב עצמו שרגיון וכ' . . . (corr. acc.).

סִיגָּרוֹן II pr. n. (v. preced.) *Siggaron* (Guard), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b].

סִיד I, v. סוּד.

סִיד II m. (b. h. שִׂיד; סוּד) *lime, plaster.* Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2; Neg. I, 1 כס' התרכל (white color) like the plaster of the Temple walls (less intense than snow). Ib. 2; Sifra l. c. הפתוך שבס' וכ' the mixture of red and white colors (in plagues) resembles blood mixed with milk; a. fr.—Esp. *lime* or *orpiment* used as *a depilatory* and *a cosmetic.* Sabb. VIII, 4; a. fr.; v. סוּד and טָפַל.

סִידָא ch. same. Targ. O. Deut. XXVII, 2; a. e.

סִדְּ, סִידּוּק m. (סָדַק) *being cracked*; (sub. עיסת) *dough, the surface of which is cracked* in consequence of fermentation. Pes. III, 5 ס' ישרת dough in the stage of *sidduk* (during Passover) must be burnt; expl. נתערבו סדקיו, v. סָדַק; ib. 48[b]; Mekh. Bo s. 9; a. e.

סִדְּ, סִידּוּר I m. (סָדַר), corresp. to b. h. עֲרֵכָה, 1) *arrangement, order.* Gen. R. s. 32 סידורו של עולם the natural order, v. סִילּוֹן II. Y. Meg. IV, 75[a] bot. שהיא סדורו של יום

3) *small ware, tinsel.* Sot. 40ᵃ מוכר מיני ס׳ one who sells tinsel, opp. אבנים טובות ומרגליות.

סִרְדָּתָא, Pesik. Shek., p. 11ᵃ, read: סִרְדָּתָא.

סִרְוָאת* m. *of Siva.* Nidd. 20ᵃ כלבושא ס׳ (Ar. סיבא, Var. סיוהא, v. Ar. ed. Koh. s. v. סיבא a. סיגא) of the dark color of a Siva cloak; [oth. opin.: *dirty-dark*, v. Ar. l. c.].

סִירוּגָא f., constr. סִירוּגַת (סוג I) *fencing in, protection.* Targ. Mic. VII, 4.

סִירוּד m. (סוד) *a coat of whitewash.* B. Bath. 53ᵇ.

סִירוּמָא m. (v. סוט, *Ithpe.*) *fright.* B. Kam. 37ᵇ הך שופר קמא ס׳ בעלמא וכ׳ that first goring when the animal heard the sound of a trumpet, was merely due to the fright which seized it. Yoma 22ᵇ בחלמיה חזא ס׳ saw a panic in his dream (frightening demons, Rashi); Yalk. Sam. 117.

סִירוּם m. (סום I, *Pi.*) *conclusion, finishing.* Tanḥ. Haăz. 5 תחתימתו וכ׳ ס׳ the final letter of Moses' signature. Ib. כאדם . . . וחותם . . בס׳ ספרו like a man that finishes his book and signs his name (in an acrostic) at the end of his book.

סִירוּמָא ch. same. B. Bath. 22ᵃ משום דלא חוו בס׳ because they had not been present at the final lecture of Raba's course; [oth. opin.: at the final meeting when the election of the chief of the academy was held].

סִירָן m. (b. h.) *Sivan*, the third month of the Hebrew calendar, of thirty days, varying between the tenth of May and the eighth of July. Targ. Esth. VIII, 9. Targ. II Esth. III, 7; a. e.—Sabb. 87ᵇ. R. Hash. 7ᵇ ששה בס׳ וכ׳ the sixth of S. is the New Year for the two loaves (the wheat crop); a. e.

סִירוּעַ m. (סרע) *help, assistance.* Y. Sabb. XVIII, end, 16ᶜ (ref. to מסעדין, Mish. ib. 3) אי זהו הס׳ wherein does the assistance (rendered to travailing animals) consist? Lev. R. s. 24 ומה אם הרוחות . . . לשום ס׳ צריכין ס׳ אנו שנבראנו לס׳ וכ׳ when the spirits that are not made dependent on assistance, require assistance, how much more do we (human beings) who are made dependent on assistance &c. Ib. (ref. to עזרך . . יסעדך, Ps. XX, 3) עזרה וס׳ וכ׳ help and assistance come from Zion. Esth. R. to I, 1 וכי לסיועין של וכ׳ does the Lord need the assistance of the nations?—Ex. R. s. 43 עשו לך ס׳ they have given thee (the Lord) an assistant (in the golden calf); a. e.

סִירוּעָא, סִיוּעָא, סִירִ׳ ch. same. Targ. Job VI, 13. Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. e.

סִירוּפָא m. (סוף II) 1) *ending, failing.* Targ. Y. II Deut. XXVIII, 65 סירוף עיינין (not יסוף) failing of eye-sight.—2) *pl.* constr. סִירוּפֵי the *fruit left to the end, late fruit.* Targ. Am. VIII, 1, sq. (ed. Lag. סְרָיֵי, סָרְיֵי). Targ. Mic. VII, 1 (h. text אספי); v. סוֹף.

סִירְיָא, v. סְרִירָא.

סִירַח, v. סוּחַ.

סַיָּח, סַיָּחָא, v. סָיַח.

שִׂיחָה, סִיחָה f. (b. h. שִׂיחַ; סוּחַ) *talk, conversation.* B. Bath. 78ᵇ ואמאי קרי ליה סיח שמהלך אחר ס׳ נאה and why do they call a young ass *sayyaḥ*? Because it follows a persuasive talk (of its driver, whereas the old ass must be struck). Ib. (play on עיר סיחון, Num. XXI, 27) אם משים . . . פְּעֵירוֹ שמהלך אחר ס׳ נאה if a man makes himself like (is as obedient as) the young ass that follows &c. Ib. (play on ער ib. 28) זה המהלך אחר יצרו . . . ס׳ נאה that is he who follows his evil inclination as the young ass follows &c. Snh. 94ᵃ (play on סַנְהֵדְרֵי) שסיחתו רובב whose talk is strife. Kidd. 71ᵇ כל שסיחתו בבבל he whose conversation shows that he is a Babylonian. Ḥag. 5ᵇ (ref. to Am. IV, 13) אפי׳ ש׳ יחידית וכ׳ even superfluous talk between husband and wife is brought up against man in his hour of death; Lev. R. s. 26 אפי׳ ש׳ קלה שאדם משית וכ׳ even frivolous talk &c. Succ. 28ᵃ שִׂיחַת חולין profane (secular) talk. Yalk. Num. 764 שיחת כנענים the language of the Canaanites; a. fr.—*Pl.* סִיחוֹת, שִׂ׳. Y. Gitt. IX, end, 50ᵈ כבני אדם משיחין (ש׳) ס׳ when people talk what people say (i. e. when you can trace the rumor; v. Bab. ib. 89ᵃ); a. e.

סִיחוּי m. (סחה, v. סָחֵי) *swimming.* Yoma 77ᵇ יכול יעברנו בס׳ you might think one could cross the river by swimming; Yalk. Ez. 381 בשוחי (read: בשִׂחוּי).

סִיחוֹן (b. h.) pr. n. m. *Sihon*, King of the Amorites. Ḥull. 60ᵇ; Gitt. 38ᵃ עמון ומואב טהרו בס׳ the districts of Ammon and Moab became permitted (a legitimate conquest) to the Israelites through Sihon (who had conquered them from Ammon and Moab, and from whom Israel took them by the right of conquest). B. Bath. 78ᵇ, v. סִיחָה; a. fr.—[Gen. R. s. 12 כפר סיחון (some ed. סיחין; oth. שיחון), v. שִׂיחִין.]

סִיט m. (סוט; cmp. חֲסִיט), only with art. חַסִּיט (cmp. חַצַּץ) [*swinging the forefinger*, cmp. the expression נטה יד] *hassiṭ, the distance between the tip of the thumb and that of the index finger when held apart, or between the root of the thumb and the tip of the index finger, when the former is leaning against the latter* (כפות). [Commentators differ in the definition of our w.—Maim. to Kel. XIII, 4 distinguishes between מלא חס׳ a. מלא רחב חס׳.] Sabb. XIII, 4 כמלא רחב חס׳ כפול the double size of a *hassiṭ*; ib. 106ᵃ רב יוסף מחוי כפות R. J. showed the double measure (Ar. כפות, v. supra); רב חייא .. מחוי פשוט R. H. b. A. showed the single measure (Ar.: with the thumb stretched); Tosef. ib. IX (X), 3 מלא חס׳ כפול. Orl. III, 2; a. fr.—Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 מלא חס׳ יש בו וכ׳ within a distance of a *hassiṭ* (in the human head) there are several wells (seats of mucous secretions).

סִיטוֹמְתָא, סְמָ׳ f. (סְמָא) *seal, signet ring.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18. Targ. Esth. VIII, 2; a. e.—B. Mets. 74ᵃ תאני

ס׳ קניא putting the seal (mark) on the wine bought gives possession.

סִיטוֹן m. (σιτώνης) *corn-merchant*, in gen. *wholesale provision dealer*, contrad. to חנוני shop-keeper, and בעל חבית the producer. B. Bath. V, 10. Tosef. Dem. III, 13; a. fr.—*Pl.* סִיטוֹנוֹת Dem. II, 4 הס׳ ומוכרי וכ׳ the wholesale provision merchants and the corn dealers. Kel. XII, 1; a. e.—[Midr. Till. to Ps. XXIII הסיטנן, v. אִמְּרֵי נְשׁוֹן.]

סִיטוֹנָא ch. 1) same. Y. Maas. Sh. IV, 54^{d} לחטונא (read: לסִיטוֹנַיִס or לסיטונא).—2) (=frumentarius) *commissary of the army*.—*Pl.* סִיטוֹנִין Targ. Is. XXI, 8 בסיטונירהון (ed. Lag. בטוטנהון; v. Sm. Ant. s. v. Frumentarii).

סִיטַסְמָא, סִיטוֹסִימָה, read: סִיטַיסְטָא m. pl. (σιτιστά, v. Matth. XXII, 4) *fatlings*. Y'lamd. to Gen. XXXVII, quot. in Ar. אפי׳ יהו לי פטומות וס׳ וכ׳ even if I were to have crammed (fowls) and fatlings in foreign lands &c.

סִיטִין, Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. סָטָה II.

סִיטְמַנְיָא* m. pl. (סָתַם) *sealed-up things, hidden treasures*. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 19 ed. Vien., v. סְטָא II.

סִיטָנָא, v. סָטָן II.

סִימְנוּ, Tanḥ. Shof'ṭim 2; ed. Bub. 3 שימנו, read: שִׁישְׁרוּ, v. שָׁשַׁר.

סִיטָרָא, v. סְטַר II.

סַיְיבָ, v. סוּג.

סַיְיָרָא, v. סַיָּרָא.

סִיאָרָא, v. סִיעָרָא.

סִיבָא, v. סִיעָא.

סָיָג, סָיְיגָ m. (סוּג I) *fence, hedge*. Orl. I, 1 הנוטע לס׳ he that plants for the sake of forming a hedge (not for the fruit); a. fr.—Trnsf. (cmp. גָּדֵר) *guard, preventive measure, protection*. Nidd. 3^{b} . . . ומיחו עשה ס׳ לדבריך but at least set a guard to thy words (add a restriction), for wherein does this case differ from other Biblical laws around which we (the Rabbis) place a fence? Y. ib. I, beg. 48^{d}. Ab. d'R. N. ch. I, v. סוּג I. Ab. I, 1 עשו ס׳ לתורה make a fence around the Law. Ib. III, 13 מסורת ס׳ לחכמה וכ׳, v. מַעֲשֵׂר; מעשרות ס׳ לעושר tithe-giving is a preserver of wealth; נדרים ס׳ וכ׳ vows are a help to self-control; ס׳ לחכמה וכ׳ a protection of wisdom is silence; a. fr.

סָיָג, סָיְיגָא, סָיְיגָ ch. same. Targ. Mic. VII, 4. Targ. Y. Num. XXII, 25; a. e.—Y. Dem. III, 23^{b} bot. הא אזיל ס׳ דגוברא the man's fence would soon be gone.—Y. Kidd. I, end, 61^{d}, a. e. סייגין סָיְיגָה, v. סוּג I ch.; Yalk. Prov. 935 סגרי סוגירא (corr. acc.).—*Pl.* סָיְיגִין. Y. Ab. Zar. V, 44^{d} bot., v. בּוּבָא I.

סִיגוּד, סִיוּד, v. סוּד.

סַיָּד m. (preced.) *lime-burner, worker in lime, plasterer*. Koh. R. to IX, 8 הלך הס׳ לסידו the lime-burner went to his lime (workshop). [Tosef. B. Bath. II, 17 בסיד, read: בסִיד.]—*Pl.* סַיָּדִין. Sabb. 80^{b}, v. בַּם. Eduy. II, 8, a. e. סנדל של ס׳ the (wooden) sandal of the lime-burners; a. e.

סַיָּח, סַיּוּחַ m. *foal, young ass*. B. Bath. V, 3. Ib. 78^{b}, v. סִיחָה. R. Hash. 3^{a} סיחון שדומה לס׳ וכ׳ he was named Sihon, because he was (quick or untamed) as a foal in the desert. Pesik. Ekha, p. 123^{a}, v. פֶּרֶה; a. e.—*Pl.* סַיָּחִים, סַיָּחִין. Y. Taan. II, 65^{b} מבפנים ואימותיהן וכ׳ ס׳ foals (sucklings) within and their mothers without; (Bab. ib. 16^{a} והוולדות . . החבחמות). Y. B. Mets. II, 8^{c} bot. [read:] שלא יאכיל . . . סייח לס׳ he must not feed . . . foals with a foal (sell one of the animals in his keeping to feed the others). Tosef. ib. II, 20. Lev. R. s. 20, a. e. הרבה ס׳ מתו וכ׳ many foals died and their skins were spread on their mothers' backs (many old men survive the young); a. fr.—*Fem.* סַיָּחָה. Esth. R. to III, 1; Yalk. ib. 1053.

סַיָּחָא m. *swimmer*, v. סַחְיָא.

סַיָּחָה, v. סַיָּח.

סִיטָא, Targ. Y. Gen. XV, 11 Levita, read: טַיָּסָא.

סַיְיטָן m. (סוּט) *flighty*, v. טַיְיסָן.

סַיָּרָא, v. סַיָּנָא.

סַיְין, Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28, v. סְנַן.

סַיָּרָא m. (denom. of סָרָן) *trowel*, name of a *felt cap with a shade in front*. Sabb. 138^{b} Ms. M. (ed. סְיָאנָא); Erub. 102^{b}. Sabb. 119^{a} אותבה בסַיָּרְיָה he stuck the jewel on his cap; (Ms. M. בסדריה; Ms. O. בסַיָּאנְיָה דרישיה; ed. בסדיניה וא״ל סַיָּרָא; Yalk. Gen. 16, a. Is. 356 בסדיניה).—[Nidd. 20^{a} סיינא Ar. ed. Koh., v. סִירָאָה.]

סַיָּעָא m. (v. סִיּוּעָא) *help*. Targ. Lam. IV, 17.

סַיְיעָא, סַיּוּעָא f. 1) same. Targ. Ps. XLVI, 2 (ed. Wil. סַיְיעָתָא, read סַיּוּעָתָא).—סִיּוּעָא ס׳ מן שמיא *divine assistance, providential grant*. B. Bath. 55^{a}, v. אַנְדְּרִיסְקֵר. Meg. 6^{b} ס׳ מן ש׳ הוא success depends on divine grace (not on man's work alone); a. e.—2) *support* of an argument, *confirmation*, opp. תיובתא refutation. B. Mets. 48^{a} קרא לא ס׳ תיובתיה . . סַיְיעֵתֵיהּ (Ms. F. a. R. 2 תיובתא) ולא ס׳ no argument either against or in favor of his opinion could be derived from the text.

סַיִף, סַיְיפָא, (סִיפָא) ch. same. Targ. O. Gen. XXVII, 3 (ed. Berl. סִיפָּ). Targ. Y. Num. XIX, 16; a. fr.—B. Bath. 4^{a} אם סַיְיפָךְ עלך Ar. (ed. זיינך), v. זַיְינָא.—*Pl.* סַיְיפִין, סַיְיפֵי, סַיְיפֵּי. Targ. I Chr. V, 18. Targ. Is. II, 4; a. fr.—Taan. 21^{a} כי הוה שדי עפרא הוו ס׳ (not סיפיו) when he threw dust, it changed into swords (ref. to Is. XLI, 2).—V. סִרְפָּא.

סַיְיפָא m. (preced.) *sword-bearer, warrior*. Ab. Zar. 17^{b} אי ספרא לא ס׳ ואי ס׳ וכ׳ Ar. (ed. אי סַיְיפָּי לא וכ׳) if one is a scholar, he is no warrior (robber), and if a warrior &c.

סָיְפָא, *pl.* סָיְפֵי, v. סִיּוּפָא.

סָיְפוֹת f. *pl.* (v. סִיּוּפָא) *late* (*stunted*) *fruits.* Tosef. Dem. I, 3, v. סוּף II. Gen. R. s. 22 את חס׳ ... שהיה אוכל who ate the first fruits and presented the late fruits to the king; a. e.—Constr. (m.) סָיְפֵי, סָיְפֵי. Midr. Sam. ch. I סָיְפֵי סַיָּפַיִם (or סִיפֵי סִיפֵּי) the very poorest produces.

סַיְפִי, v. סַיְפָא.

סָיְר, incorr. for סַיֵּיר, v. סוּד.

סַיָּרָא, סַיְרָא m. (סוּר I ch.) *spy.* B. Bath 21ᵇ יהבי ס׳ (the fish) place spies (to look out for bait).

סִיוֹתָן, Tosef. Kil. III, 12 ed. Zuck., read: סִיעַרְתּוֹ, v. סָעַר II.

סִיבָּא, v. סְבָא.

סִיכָה, Tosef. Erub. XI (VIII), 11 ס׳ של קוצים, read: סוֹכָה.

סִיכָה f. (סוּךְ) *anointing, rubbing with oil.* Yoma VIII, 1. Y. Bicc. II, 64ᵈ, v. עֲשָׂהָה. Eduy. IV, 6 כדי סִיכָתָהּ, v. סוּךְ; a. fr.—*Pl.* סִיכוֹת. Tosef. Sabb. III (IV), 6 כל מיני ס׳ all sorts of applications of oil.

סִיכּוּי, סִכּוּי m. (סָכָה) *what is looked for, prospect, hope.* Erub. 21ᵇ בטל סִיכּוּיָם their prospect is frustrated. Sifra Aḥărê, Par. 9, ch. XIII סִיכּוּיְרִיךְ, v. סָבַר. Ib. אני סִכּוּיְרִיךְ I (the Lord) am thy hope. B. Mets. 33ᵇ סִיכּוּיָם; Yalk. Is. 371 שִׂיכּוּיָרָן; a. e.

סִיכּוּיָא, סִכּוּיָא ch. 1) same. Targ. Prov. XIX, 18 (ed. Wil. סְכִוְיָא, corr. acc.); a. fr.—2) *looks.* Cant. R. to IV, 12 סְכִוְיוּי (some ed. סִיכּוּוּי, corr. acc.); Yalk. Num. 773 סבוי (corr. acc.); (Pesik. B'shall., p. 83ᵃ סְכִרוֹנֵי); v. גְּרוֹנָא I.

סִיכּוּךְ, סִכּוּךְ m. (סָכַךְ) 1) *interlacing, training a creeper so as to be intertwined with another plant.* Tosef. Kil. I, 6 אסורה בס׳ וכ׳ (Var. לְסַכְּכָהּ) must not be trained over vegetables; Y. ib. II, end, 28ᵇ ס׳ שאמרו בנוגע (not סיבוך) the training spoken of (as forbidden) means real contact.—2) *the branches or reeds used for covering the festive booth* (סֻכָּה); *thatch-roof.* Succ. I, 9 הרחיק את חס׳ וכ׳ if he left a space of three handbreadths between the covering and the walls. Ib. 11 לס׳ if the reed-mat was intended for covering the Succah. Ib. 4 ואם חיה ס׳ וכ׳ but if the covering (fit for the Succah) is larger in quantity than they (the vines trained over the Succah); a. e.—3) *hedging in.* Gen. R. s. 41; Num. R. s. 3, beg. חרוחו לס׳ the dry twigs of the palm-tree are useful for hedges (about garden beds; cmp. Koh. R. to V, 8, quot. s. v. סִרְגָּא).

סִיכּוּלָא, סְכוּלָא m. (סָכַל I) *intelligence, deliberation.* Targ. Prov. XXI, 16. Ib. XXIII, 9 (some ed. שִׂיכּ׳).

סִיכּוּן, סְכוּן m. (סָכַן II, v. סַכָּנָה) *endangering*; ס׳ נפשות *risk of life.* Y. Peah I, 15ᵈ top; Y. Kidd. I, 61ᵇ bot.

סִיכּוּת, סְכוּת m. (סָכַךְ) *affliction.*—*Pl.* סִיכּוּפִין, סִיכּוּפִין, סְכ׳. Lam. R. introd. (R. Naḥm.) (expl. תאניח ואניח, Is. XXIX, 2) סְפוּפֵי ס׳ the worst of afflictions; Yalk. Is. 302 סכיפי סכופים (corr. acc.); Lam. R. to II, 5 (ref. to Lam. ib.) סכופים סכיפים (corr. acc.).

סִיכּוֹרֵי, v. סָבַר II.

סִיכּוּת, v. סִפּוּחַ.

סִיכְנִין, סִיכְנָא, v. sub סְכִי.

סִיכְסָא m. (=סיכסכא; v. סכסך I) *confusion, folly.* B. Bath. 74ᵃ כל בר בר ח׳ ס׳ the whole Bar Bar Ḥanah is (all his stories are) nonsense (Rashi: =סַכְסָן q. v.).

סִיכְסָן, v. סַכְסָן.

סִיכָּרָא, סִכָּרָא I m. (סָבַר II) *grave, burial place.* Keth. 17ᵃ; Meg. 29ᵃ, v. אִבּוּלָא.—*Pl.* סִיכָּרֵי, סִכָּרֵי. Sabb. 67ᵃ ד׳ עפרי ס׳ Ms. M. (ed. סנרי, Rashi סינרי; Ms. O. סוכרי דבבא) מז׳ ס׳; v. Rabb. D. S. a. l. note) seven specimens of earth from seven graves; [oth. opin. from under seven *door sockets*, v. סוֹכָרָא].—[Men. 64ᵇ, v. סוֹכָרָא.]

סִיכָּרָא II סִכָּרָא, סִיכְרָא pr. n. pl. *Sikhra*, near Maḥuza (v. Berl. Geogr., p. 56). Ab. Zar. 40ᵃ (R. N. סורא). Keth. 100ᵇ. Ḥull. 18ᵇ רב שמן מסוכרא (corr. acc.); Nidd. 36ᵃ מסכ׳. Ḥull. 94ᵇ. B. Mets. 42ᵃ; Pes. 31ᵇ רפרם מס׳. B. Mets. 83ᵃ.

סִיכְתָא, סִיכְתָא, v. סִפְתָא, סְכִי.

סִילְוִים, סִילְוִין, סִילְוָא, v. סִלְוָא.

סִילוֹן (correct סִילִין) m. (σελλίον, σέλλιν) *chair.* Lev. R. s. 25 ס׳ דדהבא a golden (or gilt) chair.

סִילּוֹן I m. (b. h. סְלַל I) *rod, thorn.* Koh. R. to VI, 6 כס׳ רשוב הפוך (not כסילין) like a green rod inverted (in the direction opposite to that of its knots, v. חִזְרָא I); Lev. R. s. 4 בסִילָּן.—[Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילון ed. Bub., v. סוֹל.]

סִילּוֹן II סִלָּא, סִילָּא m (cmp. סְתָם II; cmp. סְתָם) *path, gutter*, in gen. *duct, pipe, tube.* Kil. VII, 1 חבריכה בדלעת או בס׳ if in sinking a vine he conducted it through gourd shells or through a pipe (so that it could draw no nourishment from the ground which it passed); Y. Bicc. I, 63ᵈ top. Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ ס׳ של חרס an earthen pipe; ס׳ של אבר a leaden pipe. Sabb. III, 4 (38ᵇ) (Y. a. Bab. ed. סיל׳) הכיאו סל׳ של צונן וכ׳ they passed a duct of cold water through an arm of the hot springs. Tosef. Makhsh. II, 2 ס׳ של יוצר an earthen water pipe. Bekh. 44ᵇ, a. e. ס׳ החזור the urin in the urinary duct which is forced back. Num. R. s. 14 כמין ס׳ של אש like a duct of fire; a. fr.—B. Bath. 99ᵇ בית חס׳ comment., v. קִילּוֹן.—*Pl.* סִילּוֹנוֹת. Kel. II, 3; Tosef. ib. B. Kam. II, 3. Tosef. Erub. IX (VI), 18 ס׳ שבכרכין the culverts in large cities; Y. ib. VIII, end, 25ᵇ. Gen. R. s. 32 הם קלקלו ס׳ שלהן וכ׳ (not סילוניות) they abused their (seminal) ducts, therefore the Lord changed the order (of irrigation) of the world. Pirké d'R. El. ch. V ס׳ עולין וכ׳ (not ניח ...) ducts rise from the depth to irrigate &c.; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.).

סִילוֹנָה m. ch. same, *tube.* Y. Sabb. VI, 8[b] top מהו מיתניתיה בהחן ס' how about putting it (the amulet) into a tube (and wearing it on the Sabbath)?

סילונית, v. סִירוֹנִית II.—Yalk. Lev. 537, v. סִירוֹנִית.

סִילּוּק, סְלַל m. (סָלַק) *removal, taking up; being taken away.* Men. 29[a], a. e. סִילּוּקוֹ, v. סִירוּר. Ib. 95[a]; Zeb. 60[b] בשעת ס' מסעות at the time of packing up (the Tabernacle) for journeying. Yoma 24[a] עבודת ס' the function of removing (the ashes &c.). Nidd. 53[a] עם ס' ידיה at the moment she removed her hands. Lam. R. to I, 16 ס' דעת the loss of the senses; ס' שכינה the departure of the Divine Presence. Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עילויה ... סִילּוּקָהּ וכ' her (Israel's) elevation (to her priestly mission) dates from the desert, her removal (from divine grace) dates from the desert; a. fr.—Esp. (ס' מן העולם) *death.* Lam. R. to I, 15 סִילּוּקָן של בחורים the death of youths. Gen. R. s. 62, a. e. בשעת סילוקן וכ' when the righteous die &c. Pesik. R. s. 1 בשעת סילוקו מן העולם at the time of his death; a. fr.—*Pl.* סִילּוּקִים. Ex. R. s. 52 (ref. to נתוק, Ps. XXXI, 19) דברים של ס' words of removal ('go away'), i. e. harsh words.

סִילְיֵי or סִילְיֵי m. pl.=סִלְיָא, *thorns,* v. סִילְיָא.

סילין, Y. Maasr. V, end, 52[a] חס' זרע, read with Maim. to Maasr. V, 8 הַעֲלִיּוֹן; [R. S. to Maasr. l. c. quotes: סלולין].

סילן, Midr. Till. to Ps. XCII, 13, v. סוֹל.

סִילַקָּר, סִילִיקָאוּת f. (a denom. of סִירִי=סִירִי, sericarius, sub. textor) *silk-weaver's trade.* Pesik. R. s. 25; [Midr. Till. to Ps. VIII, ed. Bub. סריקה שירקורים (note: סריקה סירקוריוס) read: סִירִיקָרִיוּס, sub. אומנות; Yalk. Ps. 639 סירקי, read: סִירִיקָר].—V. סרקאריס.

סִילְיָתָא, v. סַלְיָתָא.

סִילְבָּא* pr. n. *Silka.* Lev. R. s. 5 מן בנוי דס' (not בנו); Y. Hor. III, 48[a] bot. מן אילין דבר סילני (prob. דבני ס').

סִילָּן, v. סִילּוֹן.

סילני, v. סִילְבָּא.

סִילְעָא, סִילֵסֵל, סִילְסוּל, v. sub סְלָע.

סילק, Yoma 10[a], v. סָלִיק.

סִילְקָא, v. סַלְקָא.

סילקוס, v. סַלְיוּקוֹס.

סילקי, Y. B. Mets. VI, 11[a] top בס', read: בְּסִילְקִי.

סִילְתָא, v. סַלָּא.

סִילְתָא m. (v. סָלַת) 1) *kindling chip.* B. Kam. 22[b], v. גַּוְוָזָא I.—*Pl.* סִילְתֵי. Sabb. 74[b] חאי מאן דסלית ס' he who cuts chips (on the Sabbath). Ib. 150[b] (ed. סולתי), v. סָלַת.

Ib. 20[b].—2) (cmp. בְּקַעַת, גַּוְוָזָא I) *log.* Nidd. 66[b]; [Rashi refers to סִילְתָא II].

סִילְתָא I f. (=סַל) *bread-basket.* B. Bath. 74[a] [read:] שקליחה לסילתאי וכ' I took off my basket with provision &c. Ab. Zar. 38[a]. Pes. 111[b] (prov.) תלא סילתיה מזונית (ed. תלא סרלתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he who suspends his bread-basket (in the air), suspends his sustenance (brings poverty into the house).

סִילְתָא II f. (cmp. סוֹל, סַלְיָא) *rod, thorny twig.*—*Pl.* סִילְתָּא. Yeb. 63[b], v. חֲבֶרְתָּא.

סִילְתָא *f. after-birth,* v. סַלְיָתָא.

סילתית, v. סַלָּא.

סִים, v. סום.

סִימָא I, סַאמָא m. (Pers. *saim*; v. however, next w.) *silver.* Targ. Ps. XII, 7. Ib. XV, 5 (ed. Lag. סְמֵירַת). Targ. Prov. X, 20. Ib. VIII, 19 ed. Lag. (ed. סגיא for סניא). Ib. XVI, 16; XVII, 3 (some ed. סאניא, סאסא; corr. acc.); a. fr.; v. גַּבְרָא I.

סִימָא II c., סִימְתָא, סְמִיתָא f. (סום, v. סְמִי) [*tied up, hidden,*] *treasure.* Targ. Gen. XLIII, 23 (O. ed. Berl. סִימָן; h. text מִשְׁמוֹן). Targ. Prov. XXI, 20 (h. text אוֹצָר); a. e.—Y. B. Mets. II, 8[c] bot. וס' ירחוי וכ' let the treasure (that has been found) belong to both of them. Ib. וס' עלת למלכא; Lev. R. s. 27 וס' סלקא לבי מלכא and the treasure goes to the king's treasury; Tanh. Emor 6; Yalk. Ps. 727; Pesik. Zakhor, p. 74[b] sq. Y. Shek. III, 47[c] top ס' אשכח .. R. A. must have found a treasure (because he looks so bright); Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] סִרְמָה; a. fr.—*Pl.* סִרְמָן, סִרְמָתָא, סִרְמָאתָא, סִרְמָאתָא. Targ. O. Gen. l. c. ed. Berl. (v. supra). Targ. O. Deut. XXXIII, 19 (ed. Vien. סרמא sing.; ed. Berl. סִרְמַן); Y. II סִרְמְנִיָּא; ed. Vien. סִרְמְנִיָּא). Targ. Is. XLV, 3 (ed. Wil. סְמַן); a. fr.—V. סִרְמָה.

סִימָא III f. (v. סוּמָא II) *mark, sign.* Targ. Y. Ex. XXXII, 20. Targ. O. Num. XXXII, 3, v. סוּמָא II.—Esp. *pl.* סִמְּנֵי, סִרְמָן, סִרְמָוָתָא, סִרְמָאתָא, סִרְמָוָן, סְמָן *military ensigns, standards.* Targ. Jer. IV, 21 (Bxt. סִרְמָן). Targ. Hab. I, 16; a. fr.—Meg. Taan. IX, beg. איתנשלו ס' וכ' the (foreign) insignia were removed from the Temple; expl. ib. as referring to Greek idolatrous emblems (סִימָאוֹת). [The peculiar application of our w. is caused by the adaptation of σῆμα a. *σημαία.*]

סימא, Pesik. Vattom., p. 133[b], ס, ר, v. סִימוֹן.

סִימַאי pr. n. m., v. סִרְמַיי.

סִימָדִי, v. סְמִידָא.

סִימָה f. h. (also סִרְמָא=סִימָא II, *treasure.* Cant. R. to IV, 12 (ed. Wil. a. oth. סרמא); Yalk. Ex. 225. Y. Ab. Zar. II, 41[d] top (play on תשים, Ex. XXI, 1) מה חס' חואת וכ' as a treasure is not revealed to every one &c.; Cant. R. to I, 2 שִׁימָה. Lev. R. s. 17; a. fr.—סִרְמָה ch., v. סִימָא II.

סִימָאוֹת f. pl. h. *ensigns,* v. סִרְמָא III.

סִימָן, m. (סוּם I, v. סוּמָא II) *mark, sign; omen; symptom; cipher, mnemotechnical note.* B. Mets. 22[b] ס׳ תעשור לידרס לא חזי ס׳ a mark (on a lost object) which is liable to be effaced by treading upon it, is no mark (by which one can claim it). Ib. 23[a] ס׳ חבא מאליו an accidental mark (not made purposely). Ib. 24[b] נתן בה ס׳ he told a sign (by which he identified it). Ib. 27[b] ס׳ מובחק a distinguished (specific) mark of identification.—Ber. 24[b] ס׳ יפה an auspicious omen. Taan. 30[b] אינו רואה סימן ברכה וכ׳ will never see a sign of blessing (will labor without success).—Kidd. 16[b] דברי הכל ס׳ all agree that it is a sign of puberty. Ḥull. 61[a] עוף הבא בס׳ אחד a bird which has one of the four marks of cleanness. Erub. 54[b] (ref. to שִׁימָה, Deut. XXXI, 19) א״ת שימה אלא סימנה read not *simah* (put it), but *simanah* (its mark, catchwords). Ib. 54[a], a. fr. (editorial gloss) ס׳ וכ׳ the catchwords for the subject following are &c.; a. v. fr.—Trnsf. *the organ, the cutting of which is an indication that the animal has been slaughtered according to the ritual, the windpipe* and *the gullet.* Ḥull. 27[b] הכשרו בס׳ אחד is made ritually fit for eating by the cutting of either of the organs; a. fr.—*Pl.* סִימָנִים, סִמָנִין. B. Mets. 27[a], a. fr. ס׳ דאורייתא וכ׳ is identification by marks a Biblical or a rabbinical institution? Ib. II, 5 שיש בה ס׳ which can be identified by signs. Ib. 7 אמר אבידה ולא אמר סימניה if he states the object he has lost, but cannot describe it.—Kidd. 4[a], a. fr. סִימָנֵי נערות evidences of puberty (v. נַעֲרוּת). Ib. 16[a] קונה את עצמה בס׳ acquires herself (becomes free) on showing evidences of puberty. Ib.[b] אין ס׳ באיש a man-servant does not go out free on reaching puberty. Ḥull. III, 6 סימני בהמה וכ׳ the distinguishing marks of cleanness in animals &c. Ib. 27[b] לחייבו בשני ס׳ to make it obligatory to cut both organs (the windpipe and the gullet). Ib. 44[a] עיקור ס׳ the case of the organs' being torn loose before cutting. Erub. 54[b] אין התורה ... בס׳ knowledge of the Law can be obtained only by means of signs (rubrication by catchwords). Ib. 21[b] סימני טעמים notes of accentuation (v. טַעַם); a. fr.

סִימָן, **סִימָנָא** I ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 39. Targ. Y. II Num. XVII, 3 (h. text אוֹת). —Targ. Y. Ex. VII, 17 (fem.); a. fr.—Targ. Jer. IV, 21, v. סְיָמָא III.—Ḥull. 96[a] פלניא דהאי סימניה וכ׳ that person whom I know by such and such a mark has killed a man; opp. סימניה דהאי טבריעותא, v. טַבְרִיעוּתָא. Ib. 95[b]. Ker. 6[a]; Hor. 12[a] ס׳ מילתא היא there is something in an omen. Y. Snh. I, 18[c] bot. מיעקר אם אהן ס׳ to abolish even this (last) distinction of Judæa.—Ḥull. 46[a] וסימניך וכ׳ and thy sign (the words by which to remember) be &c. Sabb. 66[a] וכ׳ סמך סמך and the mnemonical sign is Samekh Samekh (i. e.

סִימָן מִיסָּר׳, **סִימִיסִירִיקִין** m. pl. (semiserica) *half-silken garments.* Koh. R. to I, 7 (not קִין . . .)

סִימֵירוֹן (σήμερον=τήμερον) *to-day.* Y. Keth. II, 26[c] bot. שמירון (Ar. סמרון, corr. acc.), interch. with יום דין a. תיום.

סִימְלָק, **סִימְלוֹן**, v. sub סְמָ׳.

סִימְמִנִין, **סִימָנִים**, v. סְמָן.

סִימָן, **סִימָנָא** II (v. preced.; cmp. Lat. abscessus) *abscess, carbuncle.* Ab. Zar. 28[a] bot. Sabb. 67[a].

סִימְנוֹנָא, v. sub סְמָ׳.

סִימָנוֹת, v. סִימָנָא I.

סִימָא, Targ. Y. Lev. XIX, 14 ed. Vien., read: סַמָּיָא.

סִימַאי, **סִימַי** pr. n. m. *Simay*, 1) a Tannai. Kidd. 64[a]; Keth. 29[b]. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. XII, beg. 13[c]; a. e.—2) an Amora. Ib. VII, 9[c] top. Y. Maas. Sh. II, 53[b]; Yeb. 74[a] סְמָיָא.—Pesik. Vattom. p. 134[a] ר׳ ס׳ בר קוסי (v. Bub. a. l. note 81); Yalk. Is. 333 ר׳ סימון.

סִימִין, Tosef. Shebi. I, 11; v. סוּם I.

סִימָן, **סִימָנָא**, **סִמָּ׳**, **סִימוּקָא**, **סִימוּק** m. (סְמַק) 1) *reddish.* Targ. O. Gen. XXV, 25 (ed. Vien. סְמוּק). Targ. ib. 30 (O. ed. Vien. סְמוּ׳); a. e.—Y. Dem. II, beg. 22[b] ס׳ הוא (not ט׳) it is reddish (blighted), v. אַבְתַּר.—2) (noun) *red meat.* Y. Ter. I, 40[b] [read:] אכים גו ס׳ (they gave him) dark wine after red meat; Y. Gitt. VII, beg. 48[c] סְמִיק.—[Lam. R. to IV, 3 סימוקן (ed. Wil. סמקון), read: סַמְקָן, v. סַמְקָא.]—*Fem.* סִימוּקְתָּא. Targ. O. Num. XIX, 2 (ed. Vien. סְמוּקְתָּא); a. e.

סִימָן, **סִמָּ׳** I m. (סמט, Saf. of מוט, cmp. שמט; v. אִיסְמָטָא) *recess, alley* adjoining an open place to which merchants retire to transact business; *market-stand* under a colonnade. Keth. 84[b], opp. רשות הרבים. Pes. 50[b]; Tosef. Bicc. II, 16 תגרי ס׳ traders in market-stands. Sifra B'har, ch. VII, Par. 6, [read as:] Yalk. Lev. 667 (ref. to Lev. XXV, 42) לא יעשה ס׳ ויעמידם על וכ׳ one must not put up a stand and put them on the auction stone; a. e.—*Pl.* (h. form) סִימָטָאוֹת. Y. Sabb. I, 2[d] bot. שבין העמודים ס׳; (Bab. ib. 7[a] only בין העמודים) the stands between the columns.

סִימָן, **סִימָנָא** II סִמָּ׳ (v. preced.; cmp. Lat. abscessus) *abscess, carbuncle.* Ab. Zar. 28[a] bot. Sabb. 67[a].

סִימוֹנָא, v. sub סְמָ׳.

סִימָטָאוֹת, v. סִימָנָא I.

סִימָנָא II m. = סִיטָא II, *treasure.*—*Pl.* סִימָנֵיָא. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19, v. סִיטָא II.

דַּר סִימָנַאי pr. n. (v. preced. wds.) *Mount Simanay* (Sign), a substitute for Mount Sinai, introduced for argument. Sabb. 89ª (against one explaining הר סִינַי as הר שנעשה סימן טוב וכ׳ the mount which has become a good sign for Israel) הר סִימָנַאי מיבעי ליה then it ought to have been named Har Simanay; v. נִיסַאי.

סִימָן (סימנטו׳), סִימַנְטִירִין, סִימַנְטִיר m. (σημαντήρ, σημαντήριον) *seal, signet, stamp.* Pesik. B'shall., p. 82ᵇ חותמו ... וס׳ שלו her husband's signature (to the marriage contract) and his seal; Cant. R. to IV, 12. Y. Ber. I, 3ᵇ bot. סמנטרין; Cant. R. to I, 2 סימנט׳. Ex. R. s. 19 אם אין סִימַנְטִירִי וכ׳ (some ed. סינטרי, corr. acc.) unless the invited guests show my seal (on the invitation card) &c.; a. e.

סִימַנְטֵר, v. preced.

סימנטרא, Midr. Till. to Ps. XVIII, v. טִמְטְמָנְטִין.

סִימָנִית f. (v. סִימָן) *mark.*—*Pl.* סִימָנִיוֹת. Sabb. 115ᵇ (ref. to Num. X, 35-36) פרשה זו .... ס׳ וכ׳ for this section the Lord designated marks (an inverted נ) .... to indicate that it is not in its place; Yalk. Num. 729. R. Hash. 17ᵇ (ref. to Ps. CVII, 23-28) עשה לחם הקב״ה סי׳ Ms. M. (ed. עשה לחם סי׳, some ed. סמ׳) the Lord arranged for them marks. Sabb. XII, 3 (103ª) if one writes two letters משני סי׳ Y. ed. a. Ms. O. (sub. מיני; Bab. ed. משתי סמניות; Mish. ed. סמניות, v. Rabb. D. S. a. l. note) belonging to two different marks (abbreviated signatures, numerical signs &c.); Y. ib. 13ᶜ bot. סימונית or סימונות (corr. acc.).—V. סַמְנִית.

סִמָּ׳, סִימְפוֹן m. (=סִנְפוֹן; סָנַף) [*ramification, interweaving,*] 1) *ramified blood-vessel, artery; bronchiae.* Y. Meg. I, 71ᶜ bot. היה עשוי כמין ס׳ if the writing was done in the shape of arteries (furcated); cmp. חֲלִיטָה I.—Ḥull. 49ª (expl. בית הסימפונות, v. infra) ס׳ גדול the main branch (of the aorta); a. e.—*Pl.* סִימְפוֹנוֹת, סִמָּ׳. Ib. III, 1 עד שתינקב לבית הס׳ until the perforation of the lungs reaches the starting point of the ramified blood-vessels (v. supra), expl. ib. 45ᵇ לחיכא דשפכי ס׳ כולחו into which all the vessels discharge themselves.—2) [*cross-writing,*] *postscript to a document, codicil, conditions* or *modifications attached to a deed; receipt in full or in part.* Y. Gitt. VII, end, 49ª; Y. Kidd. III, 64ª top; Y. Erub III, 21ᵇ top סדר ס׳ כך הוא וכ׳ this is the formula of a *simpon* (of betrothal), I—betroth thee—, with the condition that I marry thee on a certain day, and if that day arrives and I fail to marry thee, I shall have no claim &c. Ib. ירדו לס׳ בשיטת וכ׳ they entered into a conditional agreement in accordance with the principle of R. M. &c. (i. e. stating both alternatives), v. תְּנַאי. Y. B. Mets. X, 17ᶜ ס׳ כתוב מלעיל וס׳ וכ׳ if one postscript is written at the top of the document, and one effaced at the bottom. B. Mets. I, 8 (20ª) אם יש עמהן ס׳ יעשה מה שבס׳ Y. ed. a. Ms. M. (Bab. a. Mish. ed. *pl.*) if a postscript is attached to the documents, you must be guided by the postscript. Ib. 20ᵇ ס׳ תיוצא וכ׳ a postscript (receipt to a note) produced by the creditor. Ib. 21ª ס׳ שיש עליו עדים a receipt signed by witnesses; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. I, 8, v. supra.—3) *an implicit condition the non-fulfillment of which annuls the agreement,* whence, *a bodily defect* (of a woman or a slave) *not stated in the contract.* Keth. 57ᵇ, a. fr. משום ס׳ because a bodily defect may be detected before marriage, which would annul the betrothal. Ib. ס׳ בעבדים ליכא a bodily defect detected in a slave does not affect the validity of the purchase. Kidd. 10ᵇ ולא חיישת לס׳ do you not take into consideration the possibility of finding a bodily defect by which the betrothal might be annulled?; a. fr.

סָמָּ׳, סִימְפוֹנָא ch. same, *artery, blood-vessel; bronchiae.* Ḥull. 48ᵇ בס׳ רבה דראה ... החוא a pin which was found in the large bronchus of the lungs. Ib. 49ª ס׳ רבא דכבדא the large blood-vessel of the liver; a. e.—*Pl.* סִימְפוֹנָיָא, סָמָּ׳. Ib. 47ᵇ וחוא דקיימי סמפונתא Ar. (ed. סמפונות) provided its bronchiae are unaffected.

סָמָּ׳, סִימְפוֹנְיָא, סִימְפוֹנְיָה, סִימְפוֹנָיָא f. (Dan. III, 5 סוּמְפֹנְיָה; 10 סִימְפֹנְיָה; Keth. 15 סומפניה; v. preced., a. cmp. שבכא, סבכא Dan. ll. cc.) [*air-passages,* cmp. meanings of σύριγξ,] *simponia* (Greek adapt. συμφωνία), *a wind instrument, double flute.* Kel. XI, 6 אם יש ס׳ בה בית קיבול כנפים if the *simp.* has a receptacle for the wings (i. e. a *bagpipe*); Tosef. ib. B. Mets. I, 7. Kel. XVI, 8 סמפ׳ Mish. ed. a. ed. Dehr. (Talm. ed. סַפּוֹנְיָא).—[Midr. Till. to Ps. XII, beg. עסוקים בהדי סימפוניא ed. Bub. (oth. ed. חוסתיא, עוסקים בהחיא סמפניא; Var. in Mss. עוסקים הוסמפניא &c., v. ed. Bub. note; Yalk. Ps. 656 עסוקים בהדיה ספסוני׳, a corrupt. in a spurious passage; perh. to be read: בהוֹרוֹסְקוֹפְיָא (ὡροσκοπία) engaged in *horoscopy.*]

סִימְפוֹרִין, v. סַמְפּוֹרִין.

סִימְפִית Tosef. Makhsh. II, 4 ed. Zuck. ובס׳, read: וּבְמֵעֶיהָ.

סִיָּן (סִין), סִינָן m. (סאן *to tread*) *clay, dirt.* Targ. Ps. XVIII, 43; Targ. II Sam. XXII, 43. Targ. Is. X, 6. Ib. LVII, 20. Targ. Mic. VII, 10; Targ. Zech. X, 5 סין ed. Lag. (ed. סִיָּן; Ar. סָוָן). Targ. Job XLI, 22; Targ. Ps. XL, 3, v. בְּסָן.

סִינָא m. (v. preced.) *shoe.* Targ. O. Deut. XXV, 9. Targ. Josh. V, 15 (ed. Wil. סִינָ׳). Targ. O. Ex. III, 5.—Yeb. 39ᵇ ושרת סִינֵיהּ וכ׳ and she has loosened his shoe &c.; Y. ib. XII, end, 13ª; Y. Snh. I, 19ª bot.

סִינָאתָא, סִינָאָא, v. sub סִנְיָ׳.

סִינְבוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

סִינְגוּרִים, v. סַנְגֶּלִרִין.

סִינְדִיקוֹס, v. next w.

סִינְדִּיקְנוֹס m. (a corrupt. of σύντεχνος, S.) *godfather, he who holds the male infant on his knees for circumcision.* Midr. Till. to Ps. XXXV, end, ed. Bub. (missing in oth. eds.) בברכיי אני נעשה ס׳ וכ׳ with my knees (I praise God)—when I am made the godfather of children that are circumcised on my knees; Yalk. Ps. 723 אני עושה סינדיקוס (some ed. סנדיקוס, corr. acc.).—[In ritual literature the godfather is called סנדק, *sandak*, and his function סַנְדָּקָאוּת.]

סִינְדָּיָא f. (συνοδία) *travelling company, escort.* Y'lamd. to Num. III, 40, quot. in Ar. אני ומלאכי נעשינו ס׳ שלך (Ar. ed. Koh. סינוריא; Tanḥ., ed. Bub., B'midb. 22 נצבים עליך, Var. in Mss. סנהיגוריא, סגגוריא, corrupt. of our w.; Yalk. Is. 316 פמליא) I and my angels were thy escort.

סִינְדָּתָא, v. סַנְדָּאתָא.

סִינוּפָא, v. סְנִיפָא.

סִינוֹקֶרֶת, סִינוֹקְרִית, סִינוּק, v. sub סְנַנ׳.

סִינוּרִיא, v. סִינְדָּיָא.

סִינְטוֹמוֹס, סִינְטוֹ׳ (συντόμως) *concisely, briefly.* Cant. R. to I, 12 כך אמר לי הקב״ה ס׳ וכ׳ the Lord has told me so concisely, No uncircumcised &c. (Ex. XII, 48); ib. to III, 7 סונטי׳; Num. R. s. 11 (some ed. סינטי׳).

סִינְטְרִי, Ex. R. s. 19 some ed., v. סִימְטְרִי.

סִינַי pr. n. (b. h.) ס׳ (הר) *Mount Sinai.* Sabb. 89ª, v. סִימָנַאי. Shebu. 47ª (expl. חזרת השבועה למקומה, ib. VII, 4) לס׳ .. חוזרת the oath (which ought to have been administered to one of the contestants) goes back to Sinai, i. e. the case is referred to Divine Justice that proclaimed from Sinai, 'thou shalt not rob', on which all Israelites are sworn. Ib. 22ᵇ, a. fr. מושבע ועומד מהר ס׳ הוא does he not stand sworn (not to eat it) from Mount Sinai? Macc. 22ª לא קא חלה ... מושבע ועומד מהר ס׳ הוא the oath (not to plough on the Holy Day) takes no effect, because he stands sworn &c. Ab. I, 1 משה קבל תורה מס׳ Moses received the Law from Sinai (by revelation); a. v. fr.—הלכה למשה, v. מס׳.—Sot. 21ª דרשיה ... בי ס׳ R. M. interpreted that verse (Cant. VIII, 7) like a revelation; Arakh. 30ᵇ.—Trnsf. *erudite scholar.* Hor. 14ª, opp. to עוקר הרים (v. הַר) dialectician; Ber. 64ª. M. Kat. 12ª אמר הלכה וכ׳ ס׳ Sinai (R. Joseph) has said &c. (and you dare to differ?).

סִינִים pr. n. (ref. to ס׳ ארץ Is. XLIX, 12) *Sinim*, homiletical name for *South.* Gen. R. s. 52 Var. (not סיגים, texts incorr. סנינים, סגינ׳, סגנ׳); Yalk. ib. 87.—[Gen. R. s. 94 דרח סינים, read: דנח פניים, v. Midr. Sam. ch. XXXII.]

סִינָן, סִינִים, v. סֵן.

סִינְפוֹן m.=סִימְפוֹן, *bronchial ramification.* Y. Peah VI, 19ᶜ bot. חיו עשויים כמין ס׳ if the berries were joined to one another in the way of bronchiae.

סִינְקְלִיטִיקוֹס, סִינְקְלִיטוֹס, (סינקליטק׳), סִינְקְתִידְרוֹס, v. sub סְנַנ׳.

סִינָר or סִינַר m. (סנר, secr. r. of סור, cmp. טִינָר, צִינוֹק, צְנוֹר &c.) [*surrounding, protecting,*] *a sort of petticoat* or *breech-cloth.* Sabb. X, 4 האשה החוגרת בס׳ בין מלפניה וכ׳ a woman that wears a *sinnar* (and attaches an object to it) whether in front &c. B. Kam. 82ª Ezra ordained שתהא אשה חוגרת בס׳ that woman must wear a *sinnar* (as a matter of chastity); Y. Meg. IV, 75ª. Y. Sot. I, 16ᶜ bot. לאחר התרת ס׳ after untying the *sinnar* (for immoral purposes). Sabb. 13ᵇ; a. e.

סְנַנָּא, סִינָּא m. (v. preced.)=צְנוֹרָא I, *door-socket.*—*Pl.* סִינָּרֵי. Sabb. 67ª שבעה ... שבעה seven specimens of earth from under seven door-sockets; v. סַיכְרָא I.

סִיס m. (סוס, cmp. צִירָץ) *tuft, tassel.*—*Pl.* סִיסִין. Men. 42ᵇ מן הס׳ ... עשאן if one made the show-fringes out of the tufts (cutting them into threads); Succ. 9ª.

סִיסָא ch. same. Men. 41ᵇ עבד ליה ס׳ rolled the show-fringes up so as to form a tuft.—*Pl.* סִיסַיָּא. Targ. Y. I Num. XV, 38 (not סִיסָיָא).

כְּפַר סִ׳, סִיסַאי pr. n. pl. *K'far Sisay,* a gentile place in Palestine, belonging to the district of Acco, although near Sepphoris. Gitt. 6ᵇ; Tosef. ib. I, 3 סָאסַאי (Var. סָסַי); Y. ib. I, 43ᶜ top סמרי (corr. acc.).

סִיסָאנָא, v. סִיסָנָא.

סִיסוֹן, v. סִיסִי.

סִיסְמָא, Gen. R. s. 32, v. סוּסְיָתָא.

סִיסְמִין, v. סִיסְרוֹן.

סִיסִי, Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 2 כבן ס׳, v. נָסִיס.

סִיסִי, סִיסַיי pr. n. m. *Sisi, Sisay,* name of several persons. Y. Maasr. I, 48ᵈ top סיסיי ר׳.—Y. Yeb. XII, end, 13ª לוי בר ס׳, v. לֵוִי; Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 964; Tanḥ. Tsav 5 סיסין; ed. Bub. 7 סיסון (corr. acc.).—Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. אינייני בר סיסי (Naḥmanides: חנינא בר סיסי); Y. Snh. II, 20ᶜ bot. חנ׳ בר סיסי; Y. Ber. VI, 10ᶜ bot. חנ׳ בר סיסיי.

סִיסָא f. (נסס; cmp. נָסִיס) *grief; bad humor; anger.* Ab. Zar. 4ª (ref. to Am. III, 2) מאן דאית ליה ס׳ ברחמיה וכ׳ (Ms. M. סוסיא, oth. vers. סוסיא בישא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if one is in bad humor, will he let it out on his friend?; Yalk. Am. 540. Tanḥ. Haăz. 7 (play on סוסי, Num. XIII, 11) השטיח .. והעלה ס׳ he spoke rebelliously against the Lord, and caused anger.

סִיסַי, v. סִיסִי.

סִיסִין I c. (cmp. סִיסָנָא) *Sisin,* name of a medicinal plant (expl. in Ar. a. Rashi *polio* or *poliol*) *poley.* Ber. 44ᵇ [read:] מי ס׳ רבש a decoction of dry *sisin*; ib. 57ᵇ ס׳ מי

יבש Ms. M. (ed. ס׳ יבשין); Ab. Zar. 29a מי ס׳ יבישה Gitt. 69b (Chald.) ס׳ רטיבא green *sisin.*

סִיסִין II pr. n. m. *Sisin.* B. Bath. 30a; 159b (נכסי) דבי (בר) ס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes) the estate of the family of (Bar) Sisin.—[Tanḥ. Tsav 5, v. סִיסִי.]

סִיסִין, Y. Shebi. VI, 36c bot. בעלי ס׳, read: מְעֲלֵי מִיסִין, v. מַס II.

סִיסִית, v. סוּסִיתָא.

***סִיסְמָא** m. (*pl.* of σύσσημον, v. LXX Jud. XX, 40 for h. מַשְׂאֵת) *fixed signals.* Midr. Sam. ch. IX, beg. אילולי שעשו ס׳ ביניהן unless they had agreed upon certain signals between themselves (by which they could find each other on the road).

סִיסָנָא f. (=סנסנא, v. סַנְסַן) 1) *thorn, twig.* Gitt. 69b אס׳ יבישא on a dry twig.—[Pes. 4a, v. אֲסִיסְנָא.]—2) *basket made of twigs.*—*Pl.* סִיסָנֵי. B. Mets. 67b. Sabb. 110a וסימניך סיסני Ms. M. (ed. סִיסָאנֵי) and thy mnemonical catchword be *sisânê* (i. e. יוסף סעדי R. Joseph mentioned (שערי) barley).

סִיסְרָא (b.h.) pr. n. m. *Sisera,* 1) captain of the army of Jabin king of Canaan. Ber. 58a (ref. to I Chr. XXIX, 11, a. Jud. V, 20) זו מלחמת ס׳ this refers to the warfare against S.—Num. R. s. 9; a. fr.—2) name of a gentile gardener. Y. Dem. II, 22c bot.

סִיסְרָטָא, v. next w.

סוֹסְ׳, סִיסְרָטַי, סִיסְרָטַיי, סִיסְרָטַאי pr. n. m. *Sisraṭai.* Yalk. Ez. 340, v. סוּטַר.—Y. Kil. III, beg. 28c סיסרטא (corr. acc.). Y. Sabb. III, 5d top. Y. B. Mets. IV, 9d top; a. e.—Taan. 14a סְטָרָאי (Yoḥăsin סיטראטי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200).

סִיסַרְטוֹן, v. סִיסָרְנוֹן.

סִיסְרָטַי, סִיסְרָטַיי, v. סִיסְרָטַאי.

סִיסָרְנוֹן m. (σισύρνον, usu. σίσυρνα) *a garment made of skin.* Gen. R. s. 20 end, Ar. (ed. סיסרטון, corr. acc., or סִיסַרְנִיוֹן σισύρνιον); Tanḥ. ed. Bub., Bresh. 24 סיסטין (corr. acc.).—V. סוּסַרְנָא.

סְיַג, *Pi.* סִיֵּיג (denom. of סִיָּג) [*to accompany, join a caravan, escort,*] *to aid, assist.* Sabb. 104a; Yoma 38b, a. e. מְסַיְּיעִים אותו, v. עָזַר. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II לא תְסַיֵּיעַ את העני do not assist one poor man (in gleaning, to the injury of another poor man). Bets. 22a אין מְסַיְּיעִין בו ממש assisting (the gentile in an operation on the Holy Day) is no real act; a. fr.—Trnsf. *to support an opinion of, to prove in favor of.* Snh. 91b ומקרא מְסַיְּיעוֹ and a Bible verse supports him. Y. ib. IV, beg. 22a ובא חברו וסִיְּיעוֹ and a fellow witness came and confirmed his evidence; a. fr.—[Tosef. Kil. III, 12 סייעתו ed. Zuck. Var, read: סיערתו, v. סָעַר II.]

סְיַג, *Pa.* סַיֵּיג, סַיֵּג ch. same. Targ. Koh. II, 9. Targ. Job XXVI, 2; a. fr.—Bets. 22a מר קא מְסַיֵּיעַ בהדיה וכ׳ you assist him in his operation by closing and opening your eyes; a. fr.—Ḥull. 4a תניא דמסייע לך there is a Boraitha supporting your opinion. Gitt. 48a bot. קרא .. מְסַיְּיעֵי ליה וכ׳ a Bible verse and a Boraitha support Resh. L. Snh. 71b נימא מְסַיְּיעָא ליה can we deduce from the following an argument in his favor?; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּיֵּיג 1) *to join in troops, meet.* Targ. Mic. IV, 14 (h. text תתגדדי). Targ. Jer. V, 7; a. fr.—2) *to be helped, supported; to succeed (by divine help).* Targ. I Chr. XI, 11. Targ. Koh. IX, 11; a. fr.—B. Mets. 85b לא הוה מִסְתַּיְּיעָא מילתא the attempt was not supported (it was not to be, the moment was not favorable); Ber. 25b לא הוה מסתייעא מילתא he could not consummate the marriage act. Ḥull. 7b לא מסתייע מילתיך thy sorcery shall not succeed. Ib. 5b היכא מסתייע מילתא וכ׳ how could it happen (to such a righteous man) to eat something forbidden? a. fr.

סִיעָא m. (v. סִיעָה) *travelling company, escort.* Y. Peah VIII, 21a אתא חד ס׳ וכ׳ one party of begging travellers came, and they ate &c.—[סִיעָא f., v. סִרְיָא.]

סְיָעָה, סִיעֲדָה f. (סָעַד) *support, strength.* Targ. O. Lev. XXVI, 37 (ed. Berl. תקומה; h. text תקומת).

סִיעָה f. (נָסַע; cmp. b. h. שְׂיָא fr. נָשָׂא) *travelling company, escort.* Y. Keth. I, 25d ס׳ של כהנים עוברת a troop of priests passed the place; Bab. ib. 15a ס׳ של כשרין ... a party of men of unblemished descent. Ib. רוב ס׳ the majority of transients. Shebu. 35a ראה ס׳ של וכ׳ if he saw a troop of people standing and his witnesses among them; Arakh. 18a סִיאָה; a. fr.—In gen. *company, followers.* Gitt. 76b ולא הודו לו כל סִיעָתוֹ none of his followers (disciples) agreed with him. Ber. 17b שלא תהא סִיעָתֵינוּ כסיעתו וכ׳ that our following be not like that of David; a. fr.—*Pl.* סִיעוֹת. Y. Dem. IV, end, 24b; a. e.

סִיעוֹר m.=שִׁיאוּר, q. v.

סִיעָרָא, v. סְעוֹרָא.

סִיעַת pr. n. pl. (v. next w.) *Si'ath.* Targ. Y. Num. XXXII, 3 (misplaced in Targ. O., v. Berl. Mass. p. 54; h. text שבם).

סִיעָא, סִרְיָא f. ch.=h. סִיעָה, *company, troop, band, party.* Targ. Josh. IX, 2 ס׳ חרא (h. text פה אחד). Targ. II Sam. II, 25 (h. text אגדה). Targ. Y. Gen. XI, 28; a. fr.—Targ. Prov. XXVII, 22 בגו ס׳ (ed. Wil. סַרְיָתָא) in the *public assembly* (v. אוּרְדָּא).—Gen. R. s. 64 (expl. אחזת מרעהו, Gen. XXVI, 26) סִיעַת מרחמוהי a suite of his friends (fr. Targ. O. a. l.).—*Pl.* סִרְיָן, סִיעָתָא. Targ. O. Num. XXIV, 24. Targ. Jer. XXXI, 3 (4) סִרְיָן משבחין (h. text מחול משחקים); ib. XXV, 10 סִרְיַת דמשבחין בנחור בוצין (h. text רחיים ואור נר). Ib. XLIX, 3 (h. text גדרות); ib. XLVIII, 37 (h. text ידים). Targ. II Chr. XV, 6; a. e.—[Targ. Ps. XLVI, 2 סִיעָתָא ed. Wil., v. סַיְּיעָתָא.]

סַיְּיעָתָא, v. סַיְּיעָתָא.

סְיָף or **סֵיף,** *pl.* constr. סְיָפֵי or סִיפֵי, v. סְרִיפוֹת.

סִיפָּא(סֵיפָא), סַיְפָא, v. סִירָפָא.

סֵיפָא m. (v. סוֹפָא) *end.* Y. Snh. X, 29ª bot. סֵירְפִיה (interch. with סוֹפִיה). B. Bath. 14ᵇ; a. e.—Esp. *the last (second) clause of a Biblical verse; the last section of a Mishnah* &c. Ber. 60ª מרישיה לסיפיה .. מסיפיה כל חיכי whatever way you interpret that verse, whether from the first to the second clause, it gives sense, or from the second to the first clause, it gives sense. Ḥull. 94ᵇ, a. fr. אימא ס׳ how will you understand the last (third) clause? Sabb. 86ª ס׳ כר׳ וכ׳ the last (second) clause agrees with &c.; a. v. fr.

סִיפָּא, (סֵיפָא, סִיפָא), v. סְפָא.

סִיפְגִים, סִיפְגִין, v. סִיפּוּג.

סִיפְדָּא, סַפְּ׳ m. (סְפַד) *mourning, lamentation.* Targ. II Esth. IV, 3. Ib. VI, 11 סְפִידָא (ed. Amst. סַפְּדָא).

סִיפּוּג, סַפְּ׳ m. (סָפַג) *absorption, drying* after a bath. Zab. I, 4 כדי טבילה וס׳ (not וסיפג) long enough to bathe and dry one's self; Tosef. ib. I, 9 (not סופג); 12, sq.; a. e.—*Pl.* סִיפּוּגִין, סִיפּוּגִים, סַפְּ׳. Zab. I, 5 שהי טבילות ושני ס׳ as much time as is required for twice bathing and getting dry. Tosef. ib. I, 10 סיפגים (corr. acc.).

סִיפְוָא m. (v. סִיפְתָּא) *lip; border.* Targ. Y. II Ex. XXVIII, 32 (ed. Vien. סִפְוָא).—*Pl.* fem. סִיפְוָן, סִיפְוָתָא, v. סִיפְתָּא.

סִיפְוָנִיּוֹת f. pl. (v. preced.; cmp. סִירְפּוֹת) *fruit (figs) remaining on the edges of trees, late fruits.* Tosef. Shebi. VII, 15 ed. Zuck. (Var. שִׁיפְנִיּוֹת, שִׁפְ׳; Shebi. IX, 4 סִיתְוָנִיּוֹת, סִתְ׳). Ber. 38ª סְפָנִיּוֹת (not ספינ׳; Ms. M. סתונ׳; Ter. XI, 2; Ḥull. 120ᵇ סרתו׳).

סִיפּוּסְקָא* m. (partial reduplic. of ספק) [*satiating nourishment,*] *bran mixed with flour, coarse meal* (cmp. קִרְבָּן). Gitt. 56ᵇ מיא דס׳ Ar. (ed. דסיפקא, Rashi דסיפוקא) coarse flour-water. Pes. 42ª bot. (a gloss to פת קיבר, missing in ed.) ריפתא ס׳ Ar. (Ms. M. ר׳ דסיפיקא; Ms. O. פת ספסוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סִיפּוּף m. (ספף, denom. of סוֹף; cmp. סִיפְוָנִיּוֹת) *late fruits, leavings.* Tanḥ. R'eh 8 (ref. to חסתופף, Ps. LXXXIV, 11) אפי׳ לא ... ס׳ של חרובין even if I had nothing but the leavings of carobs to eat in the land of Israel; Y'lamd. Vayesheb, quot. in Ar.—V. סִירְפּוּף.

סִיפּוּק I סַפְּ׳ m. (סָפַק I) 1) *clapping* of the hand on the hip. Y. Bets. V, 63ª, v. טִירְפּוּחַ.—2) *connection, affixed object, attachment.* Kil. VI, 9 תחת הס׳ under the place where the rope is attached to the vine. Orl. I, 5 ס׳ הגפנים the connection of grape-vines (by training and engrafting); ס׳ על גבי ס׳ engrafting on an engrafted branch; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 ס׳ על ס׳; Yalk. Lev. 615.

סִיפּוּק II סַפְּ׳ m. (סָפַק II) *sufficiency, adequate power; supply.* Mekh. B'shall., Vayassa, s. 3 אין ס׳ בידו וכ׳ (ed. Fr. סָפָק; Yalk. Ex. 259 ספיקא) he has not enough power to give it to us. Tanḥ. Lekh 5 ס׳ הרבה לתם וכ׳ a large supply of bread and meat.

סִיפּוּק, סִיפּוּקָא, סַפְּ׳, ch. 1) same, *sufficiency, supply.* Targ. Jer. XXXI, 1 (2) ס׳ צרכיהון (ed. Lag. סופיק, corr. acc.) a supply of their wants. Targ. Job XXXVI, 18 ס׳ הרבה Ms. Var. (ed. מיסָה; h. text שפק).—2) *bran mixed with flour,* v. סִירְפּוּסְקָא.

סִיפּוּר, סַפְּ׳ m. (סָפַר *Pi.*) *narration.* Gen. R. s. 78 הוא מספר the text (Neh. IX, 7) mentions a fact.—[Naz. VII, 3 ספורו Y. ed., v. סָפַר.]

סִיפּוֹרִין, v. סַמְפּוֹרִין.

סִיפְוָתָא, v. סִירְפָּא.

סִיפְטָא, סַפְּ׳ m. (mostly as collect. noun; cmp. צבט, צבתא) *luggage, bag, bags.* B. Mets. 73ᵇ; Yeb. 46ª Ar. (ed. סַפְּטָא). Taan. 21ª מלא ס׳ דאבנים וכ׳ (omitted in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a load of precious stones &c. Ib. שקלינהו לסיפטיהו (Ms. M. שקלו כל מה דהוה בסיפטידהו) they took out (the contents of) his bags and filled them with earth. Ib. שרינהו לס׳ (Ms. M. לסרפטאי׳הו; Ms. M. 2 everywhere טפס) they untied his bags; Snh. 109ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Is. 312 (Ms. ספת, v. Rabb. D. S. to Taan. l. c. note). Snh. 82ª אותביה בס׳ he put it (the skull) into a bag; ib. 104ª בסִיפְתָּא.

סִיפִּין, סִיפִּים, v. סַף.

סִיפְלָא, v. סִפְלָא.

סִיפְלִינִי, v. next w.

סִיפְלָנִי f. (v. אִסְפְּלָנִית) *rag, compress, plaster.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ, v. בַּרְטוּט. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. יהב ... מאן סופ׳ וכ׳ let him who wishes not to be recognized put a plaster on his nose &c. Ib. סיפלינ׳ וכ׳ הוון (corr. acc.) they put plasters &c.; (Y. Yeb. XVI, beg. 15ᶜ אסיפלני).

סִיפָּנִים or סִיפָנִים m. pl., v. סְרִיפוֹת.

סִיפְסוּפָא m. (סִיפּוּף; cmp. סְפָסֵת) *late fruits, leavings.* Y. Peah VII, 20ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ top; ib. IX, 24ᵇ bot.

סִיפְסָלָא, v. סַפְסָלָא.

סִיפְסָף, v. סְפָסֵת.

סִיפָּק m., v. סְפֵיקָה I.

סִיפְקָא, v. סִירְפּוּסְקָא.

סִיפְרָא, v. סִפְרָא.

סִיפְתָּא, שְׂ׳, סַפְּ׳, f.=h. שָׂפָה 1) *border, hem.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; 10 ed. Berl. (oth. eds. שְׂ׳). Ib. XXVIII, 26; a. fr.—2) *lip.* Targ. Ps. LXXXI, 6 (some ed. סְפָוְתָא *pl.*; Ms. שִׂפְתָא). Ib. CXX, 2 Ms. (ed. סְפָוְתָא). Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—*Pl.* סִיפְוָן, סִיפְוָתָא, סַפְּ׳, שְׂ׳. Targ. II Esth. VII, 9 (10) סִירְפָוָתַי. Targ. Job XI, 2. Targ. Lev. V, 4. Targ. Prov. XIV, 23; a. fr.—[Ib. XXIV, 22 ספוותא, v. שַׂפְוָנָא.]

סִיפְתָּא m. *luggage,* v. סִירְפָּא.

סִיפְתָּקָא* m. (Pers. *sefta, seftakh*, Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 726[1]) *strong, very sour.* B. Bath. 96[a] (Ms. M. סופְּ).

סִיצִילִיא, v. סְלִיקָא.

סְכָךְ, סִיכּוֹסִין, סִיכּוֹסִים I m. pl. (also used as sing.) (σηκός, corresp. to Lat. saeptum, saepta) [*pen, enclosure,*] 1) *flood-gate.* Lam. R. to II, 11 ניתן לעין ס׳ a flood-gate has been made for (the tears of) the eye.—2) *limitation.* Gen. R. s. 10, beg. (ref. to Ps. CXIX, 96) לכל יש ס׳ וכ׳ everything has its limitations ... except one thing which has none, that is the Law (ref. to Job XI, 9); Yalk. Ps. 878. Ex. R. s. 25 (ref. to Gen. XXVIII, 14) ס׳ נתן הקב״ה וכ׳ the Lord has set limits (to his words) to Jacob, thy seed shall become (as low) as the dust of the earth, but when thy children have reached that condition, then shalt thou spread &c. Lev. R. s. 12 לקרבנות נתתי ס׳ ולך איני נותן ס׳ for the offerings (to me) I have set limits (ref. to Num. XXVIII, 14), but for thee I set no limits (God's gifts to man are unlimited).

סְכָךְ, סִיכּוֹסִין, סִיכּוֹסִים II m. pl. (fr. סיכוסיס, σύκωσις, v. also Gr. Dict. s. vv. σῦκον a. συκῆ) *excrescences* (on trees), *lumps.* Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Ps. XCII, 13) לא עומקין ולא ס׳ .... מה תחמרה Ar. ('Rashi' פקוסין, Var. ס׳; ed. עקומין for עומקין) as the palm and the cedar have neither cavities (curves) nor excrescences, so the righteous have not (in their character) either &c.; Yalk. Ps. 845 סוּקְרִיסִין.

סִיקוּף, v. סְקוּף.

סִיקוֹרָא, סִיקוּרְיָא m. (securis) *hatchet.* Targ. Y. I, II Deut. XIX, 5.

סִיקְרִי, סִיקוּרְתָּא* m. (Siculus, Σίκελος) *Sicilian*, esp. *Sicilian cook* (v. Sm. Ant. Engl. ed.[3] s. v. Cena, I, p. 394[b]) *sausage-maker.* Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. בגומא. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. הכהן ס׳ כד מבחר וכ׳ (not מכחר) when the sausage-maker selects from the scraped meat, from the garlic &c. (v. בָּחַר).—*Pl.* סִיקְרִיגֵיא, סִיקְרִי׳. Y. Shek., Bab. ed. VII, 2 יחכמון ס׳ וכ׳ (Ms. M. סִיקוּרֵי, Var. in eds. סילוקוס, סילויוקיס; Y. ed. 50[c] bot. סיקיריריא) let the sausage-makers identify their product (whether the sausage found was or was not of their make), v. נוּקְנִיקָא.

סִיקוּרְיָא, v. סִיקוֹרָא.

סִיקְיָא* m. pl. [prob. to be read: שִׁיקְיָא (v. שִׁיקָא)] *wooden troughs.* Targ. Y. II Ex. VII, 19 (h. text עֲצִים).

סִיקוּרְתָּא, v. סִיקְרִי.

סִיקְלָא Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 Var. ed. Zuck., v. סקילא.

סִיקְלִי* m. pl. (Syr. סקל *to polish*; cmp. סְקַר II) *polishers.* B. Mets. 84[a] a silver cup מבי ס׳ Ar. (ed. סלקי; Rashi סילקי; Ms. M. ניקלי; Ms. H. סְקוֹלָאֵי) directly from the polishers' workshop.

סִיקְרָא I m. (v. סָקַר I) *leaping.* B. Kam. 22[a] כלבא בס׳ וכ׳ Ar. (v. Ar. Compl. ed. Koh. s. v. סקר 3; ed. בזקירא) if (contrary to their habits) the dog did damage by leaping or the kid by climbing.

סִיקְרָא II, **סְכָךְ׳** m. (v. סָקַר II, a. P. Sm. p. 2722) *rock-lichen* (fucus); *red paint.* Gitt. II, 3, expl. ib. 19[a] סקרתא. Bekh. IX, 7, v. סָקַר II; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35[b] bot. סִיקָרָה.

סִיקְרָא III, **סְכָךְ׳** pr. n. m., אבא ס׳ *Abba Sikra* (cmp. סִיקָרִין). Gitt. 56[a], v. בְּרִיוֹנָא.

סִיקָרָה, v. סִיקְרָא II.

סִיקָרִין m. pl. (sicarii) *murderers, robbers.* Makhsh. I, 6 מפני חס׳ ... מעשה it happened in Jerusalem that they hid their fig-cakes in water to save them from the robbers (ref. to the terrorists during the last siege of Jerusalem, cmp. סִיקְרָא III); [Var. lect. סָרִיקִין; R. Hai G. reads: סיקריקין, v. next w.] Ab. d'R. N. II, ch. VII (ed. Schechter, p. 20) עמדו כל חס׳ וכ׳ all the terrorists arose and burnt all the provision stores in Jerusalem; (Ab. d'R. N. I, ch. VII קנאים).

סִיקָרִיקוֹן m. (a disguise of χαισαρίκιον) *property confiscated by the Roman government*; (sub. דין) *the law concerning the purchase of confiscated property*; (sub. בעל) *the possessor of confiscated property.* Gitt. V, 6 לא הירה ס׳ ביהודה וכ׳, (expl. ib. 55[b] לא דנו בה דין ס׳) in Judæa the law concerning the purchase of confiscated property was not applied to the estate of those killed in the war. Ib. מהרוגי .... יש בה ס׳ after that period the law was applicable to Judæa. Ib. לקח מס׳ וחזר וכ׳ if one bought from the holder of confiscated property (the fiscus or whoever took possession of it) and then bought from the original owner, the purchase is invalid (as being obtained under pressure). Ib. (later enactment) הלוקח מס׳ נותן וכ׳ he who buys from the holder of confiscated property, must give the original owner one fourth (of the land or of the purchasing price), provided the original owner is unable to repurchase the entire land &c. Ib. אם שהתה בפני ס׳ וכ׳ if it has been in the hands of the holder twelve months, whoever is the first to buy, gets the title, but he must give one fourth &c. Ib. 58[b] אין בו משום ס׳ the *sicaricon* law does not apply in this case. Ib. אם כן עשית ס׳ if you decide thus, you create a *sicaricon* law (for Babylonia); Y. ib. V, 47[b] top [read:] ודיתה הארץ חלוטה בידך ס׳ ונמנעו מליקח and the land was entirely in the hands of the government (or whoever took unlawful possession of it), and they (Jews) refrained from buying it; Tosef. ib. V (III), 1 sq. Bicc. I, 2 חס׳ וחגזלן וכ׳ (some ed. סְקָרִיקִין *pl.*) the holder of confiscated property or of illegally acquired land is not permitted to offer the first fruits in the Temple; a. fr.

סִיקְרִין, v. סְקָרִין.

סִיר m. (b. h.; cmp. סַחַר) *pot.* Num. R. s. 14 (ref. to Ps. LX, 10) מה הבשר מתעכל בס׳ וכ׳ as the flesh is consumed in the pot, so were they (David's parents and

kindred) consumed there (in Moab).—[סִיר *thorn*, v. סִירָה I.]

סִירָא I m. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail*. Targ. Y. Ex. XXVIII, 32 (Y. I שרירא; h. text תחרא).

סִירָא II m. (v. סִירָה I) *thorn*. Midr. Sam. ch. II, v. שַׁעֲרָא.—*Pl.* סִירִין. Targ. Is. XXXIV, 13.—[Hebr. סִירָא, v. סִירָה I, II).

סִירָא III pr. n. m. *Sira*; בן ס׳ (בר) Jesus son of Sira (Sirach), author of the Hebrew original of Ecclesiasticus. Snh. 100b. Gen. R. s. 73, end. Ib. s. 8; Y. Ḥag. II, 77c top בר סִירָה; a. fr.

סַרְ, סִירְגּוּל m. (סַרְגֵּל) *drawing lines, ruling*. Gen. R. s. 24, end אפי׳ סִירְגּוּלוֹ של ספר even the way of ruling the parchment for the Book (the Pentateuch). Cant. R. to I, 11 'the silver dots' זה ס׳ (some ed. הסַרְגֵּל) that means the ruling for sacred scriptures. Lev. R. s. 19, beg.; a. e.

סִירָא, סִירָה I f. (b. h. סִיר; סוּר, v. סרי) 1) [*degenerate growth,*] *thorn, thorn-bush*. Bekh. 37b; Shebu. 4b, a. e. חסוֹל וחס׳ a prick or a thorn, v. סוֹל. Ker. III, 8 (15b) תוחבו בס׳ pins it with a thorn (to a stationary object). Lev. R. s. 26; Y. Peah I, 16a bot.; Midr. Till. to Ps. VII, a. e., v. עָרָה I. Snh. 49a בור וס׳ גרמו וכ׳ well and thorn were the cause of Abner's death (i. e. when David had taken Saul's pitcher and spear, Abner said that the lads had left them at the well, and when the lap of Saul's cloak was shown in David's hand, Abner said, it was caught in a thornbush); a. fr.—*Pl.* סִירָאוֹת, סִירוֹת. Midr. Till. l. c. Ex. R. s. 30; a. e.—2) *refuse, foul matter*.—*Pl.* סִירוֹת. Midr. Till. to Ps. II, beg. מה הים הזה כל סִירוֹתָיו על פיו כך סִירוֹתֵיהֶם וכ׳ as all the refuse of the sea is on its mouth (shore), so the foulness of the wicked is in their mouths; Yalk. Is. 350. Yalk. Num. 771 מה הנהר שוטף את הס׳ וכ׳ as the river carries off the refuse, so does the Day of Atonement &c.

סִירָא, סִירָה II f. (cmp. זְרָה, a. סַהֲרָא a. b. h. סַהַר) *surrounded place, court, prison*. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז .. והס׳ באמצע וכ׳ as the nut has four store-houses (v. מְגוּרָה) and a court (vacant space) in the centre &c. Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Bekh. VI, 2 (expl. תבלל, Lev. XXI, 20) לבן הפוסק בס׳ וכ׳ the white of the eye breaking through the ring and entering the black; ib. 38b הפוסק את הס׳. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end אברהם חוץ לס׳ ואני נתונה בתוך הס׳ (Sarah says) Abraham is outside of the prison and I am placed within it (at Pharaoh's court). Ib. s. 42 נתנו אותו בס׳ וכ׳ they put him (Lot) into an enclosure and took him with them.

סִירָא m. (סְרִי II) *ill-smell, nuisance*; trnsf. *quarrelsome person*.—Pl. סִירְיֵי. Koh. R. to IX, 10, v. טִילְיָא.

סַרְ, סִירוּב m. (סָרַב) *declining an office*. Y. Ber. V, 9c bot.; Bab. ib. 34a Ar. (ed. סִרְבָּנוּת).

סַרְ, סֵירוּג m. (סָרַג) *plaiting, strapping*. Y. M. Kat. I, 80d bot. (expl. מסרגין, ib. I, 8) ס׳ שתי וערב strapping a bedstead means length- and breadthwise; (anoth. opin.) ס׳ או שתי או ערב strapping means either lengthwise &c. Bab. ib. 27a סִירוּגוֹ מתוכו has the strapping inside (through slits in the frame); סִירוּגָהּ על גבה the strapping over the frame.—*Pl.* סִירוּגִים, סִירוּגִין, סַרְ׳ (adv., with or without prepos.) *strapwise, in intervals, with interruption*. Meg. II, 2 קראה ס׳ if one read the M'gillah in intervals (pausing between passages). Tosef. R. Hash. IV (II), 9 אפי׳ בס׳ וכ׳ (ed. Zuck. בסריגין, corr. acc.) even if one heard the notes of the Shofar at intervals extending even over the entire day. Y. Meg. II, beg. 73a ס׳ קיטועין *serugin* means in sections. Ib. (Rabbi's handmaid speaking Hebrew) למה אתם נכנסין ס׳ ס׳ (not סירגורין) why do you enter in a broken line?; Y. Shebi. IX, beg. 38c; Meg. 18a; R. Hash. 26b. Gitt. 60a; Yoma 38a top בס׳ (the oath for the suspected woman on the tablet) was written by sections, i. e. the headings of sections were written out, and the rest intimated by initial letters. B. Bath. 62b top מדוּ בס׳ how is it, if he defined the borders of a field by the neighbors' alternate names (omitting one name on every side where there were two neighbors)? B. Kam. 37a לס׳ for every alternate case of goring. Nidd. 68b מונה בס׳ he counts (the dags of cleanness) with interruptions; (Tosef. ib. IX, 13 מסורגין); a. e.—V. סִירוּס.

סַרְ׳, סֵירוּחַ m. (סָרַח III) *stench, nauseous substances*.—*Pl.* סִירוּחִין, סַרְ׳. Lev. R. s. 14.

סִירְוָוֹת, v. סִרְוָתָא.

סִירוֹן* (σῆρον, imper. aor. of σαίρω) *sweep!* Lam. R. to IV, 15 (play on סורו, ib.) לשון יוני הוא ס׳ ס׳ it is Greek, (they call) *sweep, sweep!* (remove the blood-stains); Lev. R. s. 16.

סִירוֹנִית, סִירוֹנִי f. (סוּר, an adapt. of Σειρήν) *Siren*, one of the mythical sea-damsels that entice the sailors with their songs. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3; Yalk. Lev. 537 הסירונית (corr. acc.).

סַרְ׳, סֵירוּס m. (סָרַס) 1) *castration, mutilation*. Kidd. 25a אם חס׳ castration of a slave also entitles him to his liberty. Sabb. 110b; a. fr.—2) *breaking the line, irregularity*. B. Bath. 80a (expl. ומסרס, Mish. ib. V, 3), נוטל ג׳ נחילין בס׳ he takes three broods of bees not in immediate succession of their birth, i. e. the first, the third and the fifth brood.—*Pl.* סִירוּסִים, סַרְ׳, סִירוּסִין, סַרְ׳ (adv.) *out of order, irregularly*. Meg. 18a, sq.; Y. ib. II, beg. 73a ס׳ קראה if one read the M'gillah in deranged order (=לְמִפְרַעַ); cmp. סֵירוּג.

סִירְחָא I, v. סוּרְחָא.

סִירְחָא II, **סַרְ׳** m. (סָרַח III) *stench, decay*. Succ. 26a משום ס׳ דגרגישתא on account of the bad odor of the clay (on the floor of the Succah). B. Kam. 82b (Rashi סִירְחוֹן), v. next w.

סַרְ׳, סִירְחוֹן m. h. same. B. Kam. 82b (v. preced.) משום ס׳ on account of the bad odor of decaying matter in gardens. Pes. 35a שאין בארן לידי חימוץ אלא לידי ס׳

which do not ferment (v. חִימּוּץ) but decay; Y. Ḥall. I, beg. 57a.—Trnsf. *offense, mischief, fault.* Gen. R. s. 73, הס' ניחלה בה whatever mischief is done in the house is put upon her. Ib. s. 84 ואין הס' נתלה אלא בי none will be blamed but myself. Num. R. s. 20, end עי"ר ס' הם נמנים they were counted whenever they had sinned (and had been punished with pestilence). Pesik. R. s. 44 מי שאין לו חטא ולא ס' he who is without sin or fault; a. fr.—V. סוֹרְתָן.

סִירְחַן, v. סוּרְחָן.

סִירְטָא m. (סְרַט) *incision, scratch.* Tosef. Ter. VII, 14 בזמן שיש בו ס' when he has a scratch (on the skin, whereby the poison might be communicated to the blood); Ab. Zar. 30b מקום ס' שיש; Y. Ter. VIII, 45d top מקום ס' Ib. פניו כס' חם a man's face is as susceptible of poison as a scratched spot.

סִירְטוּט m. (סרטט, v. סְרַט) *ruling.* Y. Meg. I, 70a top; cmp. סִרְגֵּל.—Mostly שִׁירְטוּט.

סִירְיוֹ, v. סְרֵב.

סִירָיוּת, v. סֵרִיוּת.

סִירְיִי, v. סֵרִי.

סִירְיָנָא, סִירְיָנָא, v. שִׁרְיָן.

בִּירַת סִירִיקָא, סִירִיקָה pr. n. pl. *Birath Sirika* in Samaria. Ab. Zar. 31a סרוקא ed. (Ms. M. סירקי, corr. acc.); Y. ib. V, 44d.

סִירִיקוֹן m. (σηρικόν, sericum) *silk-stuff, silken garment.*—Pl. סִירִיקִין. Sabb. 20b הסירקון an inferior silk, (contrad. to שיראים); Men. 39b סרקין (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. סירקין. Ḥag. 16b לבושים ס' dressed in silk. Kidd. 31a סירקון של זהב a gold-embroidered silk dress. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 סורקין (R. S. to Kel. XXVIII, 8 סיריקון, read סִירִיקִין) silk cloaks.

סִירְיָקִין or סִירִיקִין *Syrians*, v. סִרְיָקִין.

סִירְכָא, v. סִרְכָא.

סִירְנוּקָא, v. סַרְנוּקָא.

סִירְסוּר, v. סִרְסוּר.

סִירְפָּא, v. סַרְפָּא.

סִירְקָאי, סִירְקָאָה, v. סַרְקִיי.

סִירָקִית, סִירְקִית, frequ. for סִרְדְּקִי, סִרְדְּקִית; [v. also סַרְקִי].

סִירְתָּא f.=h. סִירָה I, *thorn.* Targ. Y. Num. XIX, 2.—Pesik. Shek., p. 11a (ref. to Prov. XV, 19) דהוא ... ס' וכ' (not סרד) he (Esau-Rome) is like a thornbush, you extricate yourself here and get caught there; Yalk. Prov. 953; (Yalk. Ex. 386 סיכתא).—*Pl.* סִירְיָתָא, סִרְ'. Koh. R. to VII, 6 חלין ס' וכ' those thorns when burning crackle saying, we, too, are wood; Yalk. ib. 973. Koh. R. to IV, 14 סִרְיָאתָא; Midr. Till. to Ps. IX סוריאתא, v. כַּשְׁכֵּשׁ; Yalk. Koh. 971 סִירְתָּא.

סִית, *Hif.* הֵסִית, v. נָסַת.

סִיטָא, v. שִׁיטָא.

סִיתָן, סִיתָנִי, סִיתָנִית, סִיתָוָא, סִיתָא, v. sub סִתְוָ'.

סִיתּוּרְיָיתָא f. pl. (סְתַר II) *used for tearing down; sapping instruments.* Lam. R. to II, 1 (not סתי') מאני ס'.

סִתִּי, סִיתּוּת m. (סָתַת) 1) *chiselling, cutting.* Y. Shebi. III, end, 34d צא חצי טפח לס' וכ' deduct half a handbreadth for chiselling on one side &c. Y. Sabb. IX, 11d bot. סִיתּוּתָן של אבנים וכ' the chiselling (smoothing) of stones is the finishing touch on them; Y. Ab. Zar. III, 43b top סתיתן (read סתי'). Ib. IV, 43d bot. על כל ס' וס' at every stroke by which he breaks the stone loose in the quarry; a. e.—2) *chip.* Y. B. Mets. X, end, 12c והזוק בין בס' וכ' and a person was hurt either by a chip or by the stone itself. Ib. [read:] אחר שמסרה הסתת לסבל והזוק בס' וכ' if a person was hurt after the stone-cutter had delivered it to the carrier, if by a chip, the cutter is responsible &c.

סִיתְקִית, v. סִתְקִית.

סִיתָקָא f. (סְתַק) *split.* Targ. Y. Deut. XIV, 6 Ar. (ed. סַדְקָא); Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar.

סִיתְרָא, סִיתֶר, v. סִתְרָא.

סַךְ m. (v. סְכִי *Af.* 2)=h. חֶשְׁבּוֹן, *amount, number.* B. Bath. 21a סך מקרי וכ' the number of pupils for a teacher in the primary class is twenty-five. [In later Hebr. סך הכל *the sum total.*]

סַךְ, Ab. Zar. 11b סך קירי פלסטר (Ms. M. בר), an alleged proclamation, made in Rome on the occasion of a sort of secular game, and intended as a satire of Esau (Rome) on his brother Jacob (Judaism). The interpretations of commentaries (סך *number* of years predicted for the coming of the Messiah, or סך *brother*) are unsatisfactory.

סָכָא, v. סְכִי.

סִיכָא, סַכָּא m. (סָכַךְ) [*anything interlaced* or *inserted,*] 1) *thorn; pin, nail,* v. סַכְתָּא.—[Yalk. Koh. 971 ס' למיכבר חבלא, read: סִירָא; ib. ס' למסמך בירה גופנין, v. סִירָא.—Lev. R. s. 22, beg. סיכא some ed., read סִירָא.]—*Pl.* סִכַּיָּא, סַכֵּי, סִכֵּי. Targ. Esth. V, 14. Targ. O. Ex. XXXVIII, 20; a. fr.—Y. Taan. II, 65b (ref. to Mic. VII, 4) ישרא דבחון כאילנא ס' (ed. Krot. סוכי) the upright among them is like those thorns. Sabb. 67a סיכי ד'; a. e., v. סַכְתָּא.—2) ס' דפדן (or סַכִּין) (or ס' only) *coulter of the plough* (v. Sm. Ant. s. v. Culter). Num. R. s. 8 יהב בירה סכין דפ' (some ed. סכן, corr. acc.) he (the Caesar) has a coulter put into him (orders him to be stabbed); Pesik. R. s. 23-24 מכה דפ' (corr. acc.).—*Pl.* as ab. Targ. Mic. IV, 3; Targ. Is. II, 4 (ed. Lag. סַכִּינִין).—3) *a sort of spade,* v. סַכְתָּא.

סָבָה, v. סבי.

סְבָה, v. סוּבָּה.—[Cant. R. to II, 9 מסכה לסכה, some ed., v. סוֹכָה.]

סַכְוָו', סַכְוָאָה m. (סְכִי II) *watchman; seer, prophet.* Targ. II Sam. XIII, 34. Targ. I Chr. XXVI, 28; a. fr.—*Pl.* סַכְוָו', סַכְוָאִין, סַכְוָאֵי. Targ. Is. XXI, 5. Targ. I Sam. XIV, 16; a. fr.

סְכִי, סַכְוִיָּא, סַכְוָוָא, v. שְׁכִי.

סְכִיךְ, סְכִיָּא, סְכִיוָא, v. sub. סִיךְ.

סְכוּכִית I f. = זְכוּכִית. Tosef. Sabb. VIII (IX), 21 ed. Zuck. (Var. ז'). Sabb. VIII, 6 (81[a]) Ms. M. (ed. ז').—*Pl.* סְכוּכִיּוֹת. Tosef. B. Kam. II, 6 ed. Zuck. (Var. ז').

סְכוּכִית II f. (סָכַךְ I), *something overhanging, shade* (v. סְכָכָה). Naz. 53[a] אבן חס' a rock shading a grave.

סְכוּלָא, v. סִיפּוּלָא.

סְכוֹלוֹסְמִיקָא, סְכוֹלַסְמִיקָא, v. אִיסְכּוֹלַסְמִיקָא.

סְכוֹם m. (סָכַם; cmp. חֶשְׁבּוֹן) *fixed number, amount, sum total.* Ex. R. s. 1 חס' שלהן their fixed number (daily rate of bricks). Ib. אין אתם משלימין חס' וכ' you will be unable to finish your task. Yalk. Gen. 130 (expl. נקבה, Gen. XXX, 28) קבוע פרוש ס' define a fixed amount (v. סָכַם). Tosef. Bets. III, 7 ס' מנין the sum total of the amount of things (received on credit); ס' ממכר the total amount of the value of his purchases; Bets. 29[b] מדה ס'; ס' מקח (v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

סְכוֹמָא, סְכוּמָא ch. same. Targ. Ps. CXLVII, 4 (h. text מספר). Targ. II Chr. V, 6. Targ. Y. Ex. XII, 4 (h. text מכסת); a. fr.—*Pl.* סְכוֹמָא. Targ. I Chr. XII, 23; a. fr.—Pesik. Shek., p. 19[b] (expl. Ex. XXX, 13) כל דעבר על ס' (not סטמיא; cmp. Targ. Y. II Ex. XXX, 12) all those who pass when the numbers are taken (census); Tanḥ. Ki Thissa 9, end.

סְכוּן, v. סִיכּוּן.

סְכוּס, Ned. 55[b] Ar., Var. for סָגוּס.

סְכוּף, v. סִיכּוּף.

סְכוּת m. (b. h.) *Siccuth*, name of an idol. Targ. Am. V, 26 (ed. Lag. סִיךְ).

סְ' בְּנוֹת, סְכוֹת, v. סוּכּוֹת.

סְ' סְכוּתָא I f. (סָכִי) 1) *outlook, watchpost.* Targ. O. Num. XXIII, 14 (h. text צפים). Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21 סְכוֹת עיינין (h. text עינים); a. fr.—2) *hope.* Targ. Lam. IV, 17.

סְ' סָכוּתָא II (v. preced.) pr. n. pl. *Sakhutha* (corresp. to h. מִצְפָּה). Targ. Gen. XXXI, 49 (not סִכּוֹי).—Yalk. Deut. 874; Sifré Deut. 51 מכותא (corr. acc.; v. Hildesh. Beitr., p. 58); Tosef. Shebi IV, 11 סרכ' ed. Zuck. (Var. סהדותא).—Y. M. Kat. I, 80[b] bot. כהדא דבני ס' (not דס') as in the case of the men of S.; Bab. ib. 4[b] (prob. the same place).—Ab. Zar. 58[b] Ms. M. (ed. סבתא).

סָכָה, סְכִי (cmp. m. a. סְכוּכִית I) [*to be clear*; cmp. סָבַר,] *to look, see, foresee.* Meg. 14[a] (play on רסכה, Gen. XI, 29) שסָכְתָה ברוה"ק she looked into the future in holy inspiration. Ib. שהכל סוכין ביפיה Ms. M. (ed. סכין, incorr.) all looked at her beauty. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to שׁוֹכִי = סוֹכִי, I Chr. IV, 18) the father of prophets שסוכים ברוה"ק who see &c.—*Part. pass.* סָכוּי *clear, transparent.* Nidd. 24[b] עצמותיו סכוירין his bones are transparent (v., however, סָבָא III).

סָכָא, סְכָא ch. same, *to look out; to hope.* Targ. I Kings XVIII, 43. Targ. O. Gen. XXXI, 49 וְיִסְכֵּךְ ed. Berl. (oth. ed. וְיִסְכֵּי, וְיִסְכֵּי; Y. וְיִסְחֵכְי *Ithpe*; h. text ויצפ). Targ. Y. ib. XLV, 28. Targ. Prov. XX, 22; a. fr. (interch. with סבר).—Lev. R. s. 34 סְכִי בי אסתכל בי (the poor man says) look at me, observe me; סכי כי מה הורינא וכ' look at me (think) what I was, and observe what I am. Y. Taan. IV, 68[b] סְכוֹן מיטול וכ' look out (be on your guard) that you come in while it is yet day-time; Y. R. Hash. IV, 59[c] top סבין משול ומיטול (corr. acc.).

Pa. סַכֵּי, *Af.* אַסְכֵּי 1) same. Targ. Hab. II, 1 מְסַכֵּינָא (some ed. אֲסַכֵּינָא, incorr.). Targ. Is. XLVII, 13; a. fr.—Keth. 62[b] חוות מְסַכְיָא וכ' his wife was looking out (for him, saying,) now he is coming &c. Midr. Till. to Ps. CV, 38 [read]: חמרא מסכי .. מיני ואידחו מסכי וכ' the ass was looking (hoping), when will he get down off me?, and he was looking, when shall I get down &c.; a. e.—2) (cmp. חָשַׁב) *to calculate, count, sum up.* B. Bath. 166[b] sq. אֲסוֹכֵי מַסְכֵּי וכ' Rashi (ed. מסכן, read: מְסַכְּנִי; v. Rabb. D. S. a. l. note) he (they) would count them (the P'rutahs) and state their amount in Zuzé.

Ithpe. אִסְתַּכֵּי, *Ithpa.* אִסְתַּכְּיָא same, *to look, face; to hope, wait.* Targ. O. Gen. XV, 5 (Y. אסתכל; h. text חבט). Targ. O. Num. XXI, 20 מִסְתַּכְיָא (ed. Berl. מִסְתַּכְיָא). Targ. Ps. XXXVII, 32; a. fr.—Snh. 97[b] אִסְתַּכֵּי לֵיה .. עד תכא לא תִסְתַּכֵּי לֵיה until that time do not hope for him (the Messiah), after that hope for him; a. e.

סָכֵי m. (preced.) סָכֵי שמש *looking to the sun*, euphem. for *squinting, cross-eyed.* Tosef. Bekh. V, 3, expl. שרואה את החדר וכ' who takes in the room and the ceiling in one glance; Bekh. VII, 3, changed by R. Jose. ib. 44[a]: סני שמש one who hates the sun, *blinkard.*

סַכְיָא m. (preced.) *seer, prophet; guardsman.* Lev. R. s. 1 (ref. to I Chr. IV, 18, v. סָכָה) ס' בערביא קורין לנביא in Arabia they call a prophet *sakhia* (seer).—[Koh. R. to IX, 18 (expl. המזכיר, II Kings XVIII, 37) ס' watchkeeper (some ed. סַכְיָא); v. סִקְרִיפְּטוֹר.]

סַכְיוָנָא m. (preced. wds.) *looks* or *hope.* Pesik. B'shall., p. 83[a], v. סִרְכּוּיָא.

סְכִין, v. סָכַן.

סַכִּין f. (b. h. שַׁפִּין, v. סְכָא) *knife* (inserted in a handle), mostly *slaughtering knife.* Ḥull. I, 2. Ib. 8[a]; a. v. fr.—*Pl.* סַכִּינִין. Ib.[b]; a. e.

סַכִּינָא, סָכִינָא ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 6; a. e.—Keth. 77[b] א"ל חב לי סַכִּינָךְ he said to him (the angel of death), give me thy knife. Ib. חב לי סַכִּינַאי give me my knife back. Ḥull. 8[a]; a. fr.—B. Bath. 111[b], a. e. ס' חרִיפָא; Ḥull. 77[a]; Yeb. 122[a] ס' דחרִיף, v. חָרִיף.—*Pl.* סַכִּינֵי, סָכִינִין. Taan. 9[b] מלא צנא דס' וכ' (not דסכינא) a basketful of knives (pain-producing dates) for a Zuz. Ib. 24[b] מרשם פוריידה בס' כסכינא his bed was marked with cuts made with knives; a. e.—2) ס' דפדן, v. סַבָּא.

סכינתא, Pesik. B'shall., p. 93[b], v. סַבְּנִיתָא.

סַכִּיס, v. סַבָּסָן.

סכיפי, סכיפים, v. סִירְפּוּף.

סָכַךְ I (b. h.) *to interlace, entangle; to be entangled, ramified.*—Denom. סֹכֶךְ.

Hif. הֵסִיךְ 1) *to weave.* Sabb. VII, 2 והמֵיסֵךְ and the work of the weaver. Y. ib. VII, 10[c] top מֵיסֵךְ משום his act coming under the category of weaving; מֵיסֶכֶת משום her act coming &c. Tosef. ib. VIII (IX), 2 המסיך שלשה וכ' ed. Zuck. (corr. acc.) he who weaves three threads (on the Sabbath); a. fr.—2) (denom. of סֹכֶךְ) *to hang over, shade.* Ohol. VIII, 2; M. Kat. 5[b] אילן המֵיסֵךְ על הארץ a tree (with a seat of uncleanness on one of its boughs) throwing a shadow (forming a tent, cmp. אֹהֶל) over the ground; a. e.; v. סְכָכָה.—3) ה' רגליו *to cross one's feet,* euphem. for: *to ease one's self.* Yoma III, 2. Y. Ber. IX, 14[b] bot.; a. e.

Pi. סִכֵּךְ, סִיכֵּךְ 1) *to cover with boughs* &c., esp. *to cover the festive booth* (*Succah*). Ber. 62[b] (ref. to לחסך את רגליו, I Sam. XXIV, 4, v. supra) מלמד שס' עצמו כסוכה this intimates that he shaded himself (retired in a chaste manner) as in a booth. Succ. I, 4 הדלה ... וס' על גבה if he trained a vine over the booth and put twigs over it. Ib. אין מְסַכְּכִין בו you must not use it for covering. Ib. 14[b] סִיכַּכְנוּ על וכ' we covered a stable with them. Lam. R. to I, 17 (ref. to בסך, Ps. XLII, 5) ואילנות מְסַכְּכוֹת וכ' לשעבר .. formerly I went up (to Jerusalem) with trees forming shades over my head; a. fr.—Part. pass. מְסוּכֶּכֶת; f. מְסוּכֶּכֶת. Succ. 8[b] ובלבד שתהא מס' וכ' provided the Succah is covered according to law. Gen. R. s. 42 (ref. to עמק סכות, Ps. LX, 8) עמק שהוא מס' וכ' the valley which is shaded with trees. B. Bath. 25[b] Ms. M., v. אֲסַכְּדָא.—2) *to weave; to intertwine plants; to train a creeper over another plant.* Men. 97[a] (expl. יָסָךְ, Ex. XXV, 29) the tubes שמְסַכְּכִין בהן וכ' with which they interweave the show bread (which they lay crosswise between the loaves, to allow the air to pass through). Tosef. Kil. I, 6, v. סִירְכוּךְ. Y. ib. II, end, 28[b] (not מסבכין). Lev. R. s. 14, end (ref. to Job X, 11 תְּסַכְּכֵנִי) it does not say, Thou *hast* woven me, but, Thou shalt weave me (in the future world).—3) *to form shade, to creep, intergrow.* Y. Kil. l. c. דלעת מצריית שהיא מְסַכָּכֶת the Egyptian gourd which creeps. Ib. שאין כולן מְסַכְּכִין וכ' not all of them creep like the Egyptian gourd.

סַכֵּךְ ch. same, esp. *to hedge in.* Koh. R. to V, 8 למיסַכֵּךְ גינוא (not למסיך); Lev. R. s. 22, beg. (גניא) למסוך גינוא (corr. acc.); v. סִירָא.

Pa. סַכֵּךְ 1) *to weave.* Targ. Prov. XXX, 28, v. סָבַךְ.—*2) *to fence in.* Yoma 84[b] מְסַכְּכִי סְכוּכֵי Ms. L. (ed., v. מְסַכְּכֵי) he forms a fence (by placing vessels filled with water to check the fire).

סוֹךְ II or **סָכַךְ** (sec. r. of סָבָה; cmp. סְכוּכִית I), *Nithpo.* נִסְתּוֹכֵךְ *to be enlightened.* Tanḥ. Vayakh. 8 (play on שׂוֹבָתִים, I Chr. II, 55) שנִסְתּוֹכְכוּ ברוח הקודש they (the men of the Great Assembly) were enlightened by holy inspiration.

סֹכֶךְ m. (סָכַךְ I) 1) *overhanging boughs* or *twigs.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 3 חותך בה את הס' he cuts the twigs (trims the trees) with it. Tosef. Nidd. IX, 13 יושב על גבי ס' sitting on boughs (in which there is a seat of uncleanness), v. סְכָכָה.—2) *ceiling of twigs* or *matting,* esp. *the cover of the festive booth.* Succ. 17[a] סְכָכָן ס' כשר הוא their cover is a proper one (such as is prescribed for the Succah); סְכָכָה ס' פסול הוא its cover is an unfit one; a. fr.—Y. Maasr. V, 51[d] bot. זרע בבית והעביר הס' if he planted in a covered space and (after the seed reached a certain stage) removed the ceiling; [strike out the following וסיכך על גביו].—*Pl.* סְכָכִין. Y. Succ. I, 52[b].

סְכָכָא m. ch. = next w. Snh. 4[b] ס' לא בעי קרא that the Succah must be covered requires no special intimation in the Biblical text (it being self-explanatory).

סְכָכָה f. (preced. wds.) 1) *covering the Succah.* Succ. 6[b] ס' בעיא קרא that the Succah must be covered does require a special intimation, v. preced.; Zeb. 38[a] וחד לס' (Rashi: לְסֹכֶךְ) and one 'succoth' in the text is needed for intimating that the Succah must be covered.—2) *pl.* סְכָכוֹת (v. סָכַךְ) the case of *overhanging boughs* in one of which there is a seat of uncleanness. Ohol. VIII, 2, expl. אילן חמיסך וכ', v. סָכַךְ; Tosef. ib. IX, 3; Naz. VII, 3; ib. 54[b], a. e. Nidd. 68[b] נזיר שהילך (ע"ג) ס' וכ' a Nazarite that passed over unclean boughs or protruding stones; Tosef. ib. IX, 13, יושב ע"ג סכך (v. סָכַךְ); a. fr.

סָכַל I (b. h. שָׂכַל; cmp. סָכָה) *to be bright.*

Hithpa. הִסְתַּכֵּל, *Nithpa.* נִסְתַּכֵּל *to look at, observe; to reflect, keep in mind.* Snh. 92[a] המסתכל בערוה he who looks at his nakedness; (oth. opin.: who allows his obscene thoughts to dwell on a woman forbidden to him). Ber. 10[a] נ' בכוכבים וכ' he looked at the stars and planets and recited a song. Ib. נ' ביום המיתה he speculated on the day of death. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to Prov. XV, 24) מי שהוא מסתכל למעלה he who looks on high (prays to God); בניו .. שנִסְתַּכְּלוּ וכ' the sons of Korah who looked on high escaped. Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XLI, 2) אשרי נותן ... תור מסתכל בו וכ' it does not say, 'blessed who gives to the poor', but, 'blessed who looks at the poor', speculates how to do him good; a. fr.—V. שָׂכַל.

סְכַל ch. same, *to see clearly, be sensible.* Targ. Ps. XXXVI, 4 Ms. (ed. לְמִשְׂכַּל). Targ. Prov. VIII, 5 נִסְכְּלוּן Ms. (ed. נִסְתַּכְּלוּ).

Af. אַסְכֵּל 1) *to become wise.* Targ. Ps. XCIV, 8 Ms. (ed. תַּשְׂכִּילוּ).—2) *to explain, give to understand.* Targ. Job VI, 24.

Ithpa. אִסְתַּכֵּל *to look at, reflect; to become wise.* Targ. Prov. l. c., v. supra. Targ. Is. I, 3. Targ. O. Ex. III, 6 (Y. מִסְתַּכְּלִי); a. fr.—Gen. R. s. 86, end [read:] .. מִסְתַּכְּלִין אתון ואנא מִסְתַּכֵּל בניביה של אותה דובה you look at that which is on her back, but I look at that bear's tusks; Yalk. ib. 145. Pes. 113b [read:] אינהי מִסְתַּכְּלָן בהו ואינהו ... לאִסְתַּכּוּלֵי בהו (v. Rabb. D. S. a. l.) they looked at them (the shoemakers), but the latter did not lift up their eyes to look at them. Y. Keth. XII, 35b top תלא עינוי מִסְתַּכְּלָא he lifted up his eyes in order to observe; Y. Kil. IX, 32c top מִסְתַּכְּלָה; a. fr.

סְכַל II (b. h.; cmp. סָכַךְ I), *Hithpa.* חִסְתַּכֵּל *to become confused.* Meg. 2a הואיל ומִסְתַּכְּלִין וכ׳ because (if the M'gillah were read on any other day) they might be confused by it (in their calculations as to Passover), therefore they must read it on its proper day; [oth. explan., v. Rashi and Alfasi a. l. — Var. ומסתכנין, v. סָכַן II]; Tosef. ib. I, 3 Var. הואיל ומסתכלין בה אין מתכנסין אלא בזמנה (ed. Zuck. ומיתכנסין, read with Var. ומסתכנין).

סְכַל ch. same, *to be confused, to be foolish.*

Af. אַסְכֵּל *to act foolishly.* Targ. Gen. XXXI, 28.

Ithpa. אִסְתַּכֵּל *to be confused, foolish.* Targ. II Sam. XXIV, 10. Targ. I Sam. XXVI, 21.

שׂוּ׳, שׂ׳, סוּכְ׳, סִכְלָא m. (סְכַל I) *reason, sense.* Targ. Ps. CXI, 10 (Ms. סו׳). Targ. Prov. I, 2 Ms. (ed. ביונתא). Ib. 3 שׂוּ׳. Ib. III, 4 שׂ׳ (Ms. שׂו׳). Targ. Ps. XXXII, 1. Targ. II Chr. XXX, 22; a. fr.

סַכְלָא (not סׂ׳) m. (סְכַל II) *foolish, fool.* Targ. Prov. X, 1. Ib. XVII, 10. Ib. 24 (Ms. סָכְאלָא); a. fr.—B. Bath. 126b, v. בּוּכְרָא I.—*Pl.* סַכְלֵי. Targ. Prov. I, 22; a. fr.—*Fem.* סַכְלְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. סַכְלְתָּא; oth. סָכְלְתָּא).

סָכְלְנוּתָא f. = סוּכְלָתָנוּתָא. Koh. R. to II, 3 (expl. סכלות, ib.) ולאחזו בס׳ (some ed. סכלתנותא) to hold fast to wisdom.

סָכְלָ׳, סַכְלְתָּא, סַכְלָ׳, v. סַכְלָא.

סָכְלְתָּנוּתָא, v. סָכְלָנוּתָא.

סְכַם (cmp. סָכָה) *to look to, take in view.* Macc. III, 10 (22a) (ref. to במספר Deut. XXV, 3, combined with ארבעים of next verse) מנין שהוא סוֹכֵם את הארבעים Ms. M. (ed. שהוא סמוך לארב׳) a number which faces (is matched in counting with) forty, (i. e. thirty nine); ib. 22b; Yalk. Deut. 937 סמוך את וכ׳; Yalk. Zech. 581 סוכם; Sifré Deut. 286 סמוך לארב׳.

Hif. הִסְכִּים 1) *to contemplate, plan.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 7 (ref. to משכיות, ib.) יש שהיה מַסְכִּים וכ׳ (ed. Bub. מַשְׁכִּים) one planned to become a centurio, and thou madest him a general &c.; על כל מה שהיו מַסְכִּימים העברת וכ׳ thou didst carry them beyond all they ever contemplated (to become).—2) (cmp. שָׁוֶה, חָשַׁב) *to harmonize; to agree.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 ואתה דורש ומַסְכִּים לשמועה and thou interpretest the text and harmonizest it with the traditional law; Yalk. Lev. 440 ומסכים הלכה and harmonizest the tradition (with the text). Yeb. 62a והִסְכִּימָה דעתו לדעת וכ׳ and his (Moses') opinion (the result of his deliberations) turned out to be in agreement with the Lord's; Sabb. 87a והִ׳ הקב״ה עמו the Lord agreed with him; ib. הִ׳ הקב״ה על ידו the Lord approved his doing; a. fr.

סְכַם ch. same, 1) *to count, muster.* Targ. Y. Num. XXVI, 63; a. fr.—2) *to agree.* Targ. I Chr. IV, 23. Targ. Job XV, 10 סכמו בנא Ms. (ed. Lag. סמכו, missing in oth. eds.). Targ. Y. Num. XXVII, 5 .. על דעתיה וכ׳ ס׳ he decided them in the sense of (his decision was approved by) the Lord.

Af. אַסְכִּים *to agree, approve.* Targ. Cant. VIII, 13.—Gitt. 6b דאִ׳ מריה על דדיה whose opinion the Lord approved. Y. Dem. I, 22a top דלית הוא מַסְכֵּמָה עימיה that he did not share his opinion; a. e.—Part. pass. מַסְכַּם; f. מַסְכְּמָא. Lam. R. to I, 2 הא חסילה והא מ׳ ע״י וכ׳ it is made final and confirmed by Jeremiah.

Ithpe. אִסְתְּכַם *to be agreed upon, to be decreed.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text יָפָקֹד).

סְכֻמְיְתָא f. (preced.) *approved sentence, final decree.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text פקדת), v. preced.

סְכַן I (b. h.; *Saf.* of כון, כנן; cmp. Targ. Y. Num. XXII, 30) *to arrange, manage.*—Denom. (b. h.) סֹכֵן מַסְכֵּן q. v.

Pi. סִכֵּן *to supply* (rations to the poor); *to give niggardly.*—Part. pass. מְסוּכָּן. Midr. Prov. ch. XXII, v. מְסֻכָּן I.

סְכַן ch. same; *Af.* אַסְכֵּן *to arrange.* Targ. Ps. CXXXIX, 3 (h. text תסכנת).

Ithpa. אִסְתַּכֵּן *to be trained, prepared.* Targ. Job XXXIV, 9 (h. text יסכן).

סְכַן II (b. h.; cmp. סָכַל II), *Pi.* סִכֵּן *to be perplexed; to despair; to be in danger.* Ber. I, 3 וסִכַּנְתִּי בעצמי וכ׳ and I despaired of my life on account of robbers (whom I met there); Y. ib. 3b bot. וסִיכֵּן. Men. 64b בזוב סִיכְּנָה, v. זוֹב; בעינה ס׳ she was in danger of losing her eye-sight; בים ס׳ she was in danger of drowning in the sea.—Part. pass. מְסוּכָּן; f. מְסוּכֶּנֶת q. v.

Hithpa. הִסְתַּכֵּן 1) *to become confused, to be misled;* 2) *to be exposed to danger.* Tosef. Meg. I, 3; Meg. 2a Var. במקום שנכנסין וכ׳ הואיל ומִסְתַּכְּנִין בה, v. סְכַל II; Y. ib. I, 70d (read: שמסתכנין, or שנִּסְכָּנִין, *Nif.*) where people might be misled, they must read the M'gillah on the fourteenth; ר׳ יוסי בעי אם במקום שנכנסין אל יקראו וכ׳ (correct as above) R. José (taking מסתכנין in the sense of being in danger) objected, if danger to life is connected with reading the M'gillah, let them not read it at all.

סִכִּין, סַכִּין ch. same. Y. Shebi. IV, 35b top וסכין וסכין and got himself into trouble. Y. Ab. Zar. II, 40d bot. רחם ... וס׳ fell in love with a woman ..., and became dangerously ill.; Y. Sabb. XIV, 14d bot. Y. Ab. Zar. l. c. ומשתי ולא יִסְכַּן and let him drink it, that he may not get ill. Y. Shek. V, 48d בעינה סַכְּנַת she was in danger of losing her eye-sight; בימה ס׳ she was in danger of drowning &c.

v. preced. Y. Ab. Zar. III, 42c וסַכָּנָן נפשתא (not וסכנתן) human lives were in danger; a. fr.

Pa. סַכֵּן *to expose to danger; to hurt; to mislead, bring into trouble.* Ber. 25b סַכַּנְתָּחוּן לברי you might have brought my son into trouble (by causing him to sin unawares). Sabb. 116a בעו לסַכּוֹנֵיהּ they tried to give him trouble; a. fr.—Part. pass. מְסַכָּן; f. מְסַכָּנָא. Targ. II Sam. XXII, 5.—Y. Peah VIII, 21a top עד דהוא מצמית לון הוא מס׳ until he gets them together for a meeting, he might be in danger (of starving).

Ithpa. אִסְתַּכֵּן *to be exposed to danger, be hurt; to be in trouble.* Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. Ps. CXIX, 109.—Pes. 112b ואי לא ליה and he might be injured; ib. ומִסְתַּכֵּן. Keth. 61a אי לאו .. אִסְתַּכַּנְנָא if he had not given it to me, I should have become seriously ill; a. e.

סְכָנָא, סְרֵי pr. n. m. *Sikhna.* Koh. R. to IV, 17 שמעון ס׳ (prob. to be read: סְכָנָאָה, v. סְכָנִין).

סַכָּנָה f. (סָכַן II) *trouble, persecution, danger.* Keth. 3b ומס׳ ואילך and since the days of danger (the Hadrianic persecution when the Romans enforced the jus primae noctis). Ib. האי ס׳ אינס הוא you call that risk of life (for religion's sake)? This is rather assault (which no woman is bound to sacrifice her life in resisting). Ib. משום דאיכא צנועות ... ואתיין לידי ס׳ because there are chaste women who would rather suffer death, and their lives might be endangered. Succ. 14b; Sabb. 21b, a. fr. בשעת הס׳ in times of religious persecution. Y. Shebi. I, 52d top מעות של ס׳ coins of the revolution (confiscated coins). Bets. 22a סַכָּנַת נפשות risk of life (serious illness). Ib. דבר שיש בו ס׳ a case of serious sickness; Succ. 26a חולה שיש בו ס׳. Y. Ab. Zar. II, 40c top אופיון ס׳, v. אוּפְיוֹן. Ib., a. e. אחן סומקא ס׳ an inflammation of the eye is a case of serious illness (with regard to breaking the Sabbath laws); a. v. fr.

סְכָנִי, v. סְכָנִין.

סְכַנְיָא or סְכַנְיָא pr. n. pl. (v. next w.) כפר ס׳ *K'far Sikhnaya* (or *S'khania*), the home of one Jacob, a disciple of Jesus. Ab. Zar. 27b (Ms. M. סכני, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Mic. 551 סכנריא; (Tosef. Ḥull. II, 22 סמא; Y. Sabb. XIV, 14d bot. סמא; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. סמא; Tosef. l. c. 24 סְכָנִין).—Gitt. 57a כפר ס׳ של מצרים (?).

סְכָנִי, סְכַנִי, סְרֵי, סְכַנִין pr. n. pl. (Σωγάνη, Jos. Vita 51) *Sikhnin* (*Sukhnin*), north of Jotapata in Galilee, seat of R. Hănania b. T'radyon, and home of R. Joshua. Taan. 16b סיכני. Snh. 32b לס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—Y. Ber. IV, 7b bot., a. fr. ר׳ יהושע דס׳ Lev. R. s. 5 (ref. to הסכן, Is. XXII, 15) מן הדא ס׳ הוה he came from Sikhnin.—Tosef. Nidd. III, 11 בקעת סכני the Valley of S.—Cmp. סִיגְנָא II.

סכנין, Gen. R. s. 19, v. סְבָנִי.

סכניתא, Sabb. 147b, v. סַבְנִיתָא.

סַכְנָתָא f.=h. סַכָּנָה. Constr. סַכְנַת. Targ. I Chr. XI, 19. Targ. Lam. V, 9 Levita a. some ed.—Ḥull. 9b מי קא מדמית איסורא לס׳ how can you compare what is forbidden ritually with what is forbidden on account of possible risk to health? Ib. 10a חמירא ס׳ וכ׳, v. חֲמִירִי I. Koh. R. to VII, 11 דימא ס׳ for bathing in the sea is dangerous; a. fr.

סְכָסָא, v. סִיכְסָא.

סכסיתא, v. כְּסִיתָא.

סָכְסֵךְ I (b. h.; Pilp. of סָכַךְ I) 1) *to be caught; to stick.* Nidd. 25b אם מְסָכְסֵךְ וכ׳ מביא ... one takes a chip with a smooth head and introduces it at the place of the genitals (of a miscarried foetus), and if it gets caught (that it can proceed no farther), it is sure to be a male foetus.—2) *to entangle, snare.* Gen. R. s. 67 ועופות ומְסַכְסְכָן וכ׳ and (he hunted) birds and ensnared them, but an angel came and freed them; Yalk. Prov. 950.—Part. f. מְסַכְסֶכֶת (sub. סַכִּין) *a slaughtering knife having an indentation which catches the nail passing in one direction,* contrad. to אוגרת which catches the nail in either direction. Ḥull. 17b Ar. (ed. מְסוּכְסֶכֶת *part. pass.*).

סְכְסֵךְ II (transpos. of כְּסַכֵּס; cmp. גְּעְגֵּעַ; v. כָּסַס) *to chew, nibble*; (of fire, cmp. לָחַךְ) *to graze, singe, make brittle.* Sabb. 21a האור מְסַכְסֶכֶת בחן the flame nibbles at them (producing sputtering sparks). B. Kam. 6a top סְכָסְכָה אבניו the lapping fire attacked his neighbor's stones; (Y. ib. II, 5c top סיפספה). Tosef. ib. VI, 23 אם חיתה מְסַכְסֶכֶת וחולכת if the fire went on lapping, opp. קפצה it skipped. Hag. 15b ירדה אש וסכסכה וכ׳ (Ms. M. 2 סבבה; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) fire came down and lapped Rabbi's chair.

סַכְסָן m. (=סכסכן, v. סָכְסֵךְ I a. סְכָסֵךְ I) *of confused mind; fool.* Snh. 100b (cit. fr. Ben Sira) עבדקן ס׳ (Ms. M. סַכְּיס; Rashi to B. Bath. 74a סִיכְּסָן) a thick-bearded person has a confused mind, opp. קורטמן.

סָכַךְ (*Saf.* of כפף; cmp. Del. Assyr. Handwört. s. v. סכך) *to bend, knock down, maltreat; to discourage.* B. Mets. VII, 10 (93b) סְכָפָהּ Y. ed. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9), v. סָגַף.—Part. pass. סָכוּף; *pl.* סְכוּפִין, סְכוּפִים. Gen. R. s. 88, beg. דווים וס׳ (Yalk. ib. 146 שחופים; Yalk. Ps. 735 סחופין, v. סָחַף), v. סָגַף; v. infra.

Hif. הִסְכִּיף *to bend* (a person's courage), *to cause defeat,* opp. סעד. Lam. R. to II, 2 לא תסעוד ולא תַסְכִּיף (some ed. תְּסַכּוֹף *Kal*; Ar. לא תסעדינן ולא תַסְכִּפִינָן Chald.) neither raise up nor bend down (neither assist, nor discourage us); Y. Taan. IV, 68d bot. תכסוף (corr. acc.); ib. 69a (in the third person) לא יסעוד ולא יסמוך (read: יַסְכִּיף or יְסַכּוֹף).

סְכַךְ ch. same. Lam. R. to II, 2 לא נְסָעוֹד ולא נְסַכּוֹף let him neither help nor discourage; v. preced.

סָכַר (b. h.; cmp. סָכַךְ I) *to bar, dam in; to stop, choke*; v. אַסְכָּרָה.

Nif. נִסְכַּר *to be choked, stopped.* Tanḥ. P'kudé 2 נִסְכְּרוּ פיהם של וכ׳ let the mouth of the nations be stopped.

**Hithpa.* הִסְתַּכֵּר *to be dammed in*; trnsf. (cmp. Is. XIX, 4) *to be hindered, curbed.* Y. Hor. III, 48c top לְהוֹסְתַּכְּרוֹ ... צפה (Var. לַהֲרוֹסְתַּכְּרוֹ) במלכיות וכ׳ Moses divined that the Israelites

would be curbed (oppressed) by foreign governments, and their chiefs would stand by them (protect them).

סְכַר I ch. same. Gitt. 60[b] במיסְכַּר ואשקויי as to damming (the canal) and using the water for irrigation. Ib. סְכַר מיסכר ואשקי וכ׳ dam thou the canal, but &c., v. חַגְוָדָא.

Pa. סַכֵּר same. Targ. Prov. XXI, 13. Ib. XXVIII, 9 דמְסַכֵּר Ms. (ed. מַסְכִּיר *Af.*).—Sabb. 109[b] נְסַכְּרִינְהוּ וכ׳ let them stop up his orifices (ears and nose).

Ithpa. אִסְתַּכַּר, *Ithpe.* אִיסְתְּכַר, אִיסְתַּכַּר *to be dammed in, closed.* Targ. O. Gen. VIII, 2 (Y. אסתגר).—B. Mets. 106[b] אִיתְּכַר נהר מלכא סבא the Old King's Canal became obstructed (and the waters took a different direction). Ib. לא עביד דמִסְתַּכַּר Ms. F. a. oth. (ed. דמְיִסְכַּר) it is unusual (for this canal) to be obstructed.

סְכַר II, *Pa.* סַכֵּר a. *Po.* סוֹכַר (cmp. סְכַר III a. כְּרֵי) [*to bore, dig,*] *to let blood.* Gitt. 67[b] לשימשא ... בת תרי יומי סַכּוּרֵי for sunstroke ... on the second day blood-letting is indicated (some ed. סִיכּוּרֵי *pl.* noun). Pes. 112[a], a. e. מְסוֹכַר (interch. with סְבַר III).

סַכָּר m. (סָכַר) *maker of water-locks* for fishing purposes, *fisherman.*—*Pl.* סַכָּרִין. Kel. XXIII, 5 מצודות הס׳ the skeins of the fishermen.

סְכָרָא, סִכְרָא, v. סוֹכָרָא a. סִיכְרָא.

סִי׳, סְיָתָא f. (v. סְיָא), (corresp. to h. יָתֵד) 1) *thorn, peg, nail* (of the tent). Targ. Jud. IV, 21, sq.; a. e.—Gitt. 32[a] אפי׳ ס׳ וכ׳ even the peg in the wooden partition becomes loose (from the heat). Snh. 112[a] תלי בס׳ Ms. M. (ed. סיבטא) it hangs on a peg; Arakh. 7[b]. Erub. 53[a] ואנן כי ס׳ וכ׳ for us (the labor of impressing traditions on our memory is) like driving a peg into the wall. Ab. Zar. 38[a] דשדי ס׳ לאתונא who threw a tent pin (or a coulter, v. infra) in the stove (to let it dry); Sabb. 74[b].—Y. Dem. I, 22[a] בס׳ איתעריית she remained hanging on a projecting peg (in the well). Yalk. Ex. 386, v. סִירְתָּא; a. e.—*Pl.* סְפֵי, סִיבֵּי m. (from סִיבָּא). Sabb. 67[a] top ז׳ ס׳ וכ׳ seven pegs from seven bridges, v. גְּשָׁרָא. B. Bath. 69[a] דנקידי בס׳ when the door frames are fastened with pegs (easily removable); a. e.—Yeb. 80[b] ס׳ דיקנא הוה ליה he had single prickly hairs in his beard.—2) *a sort of spade.* Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Amst. סִירָא; Y. סִיבָּא (not סִיבָּא).—3)=סִבָּא דפרזן, *coulter.* Targ. I Sam. XIII, 20 סִיבַּת, constr. (not סִיבַּת).—Lam. R. introd., end תקן ידיה אסיבתיה he pressed his hand on his coulter.—*Pl.* סִיבֵּי, סִיבַּי; constr. סִיבַּת. Targ. I Sam. XIII, 21.

סִיכְּ, סְכָתָא f. (סְכִי II; cmp. b. h. מִשְׂכִּית) *face, stamp of a coin.* B. Kam. 99[b] טבעו בס׳ חדתא דהדיא שעתא נפק מתותי ס׳ they (the experts having declared a coin cancelled) made a mistake in not noticing the new stamp (by which it was reinstated), for it just had come from the stamping process.

סְל, v. סוֹל.

סַל m. (b. h.; סָלַל I; cmp. סַלְסֶלֶת) *basket.* Shebi. I, 2 וסַלּוֹ with his basket, v. אָרָה. Y. Kil. VI, beg., 30[b] [read:] מלא בוצר וסלו room for the grape-cutter and his basket; ib. אמה בוצר ואמה סלו one cubit for the cutter and one for his basket; a. v. fr.—Yoma 74[b], a. e. אינו דומה מי שיש לו פת בסלו וכ׳ you cannot compare one who has bread in his basket with one who has none, i. e. the craving of him who lacks the opportunity of gratifying it, is much more intense than that of him who has the opportunity.—*Pl.* סַלִּים. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.

סַלָּא I ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—Y. Meg. IV, 74[d] bot., v. חֲזַר; Y. Bicc. III, end, 65[d] רי אמר כלה read: ויאמר ס׳; a. fr.—*Pl.* סַלָּיָא, סַלַּיִן. Targ. l. c., 16; 18; a. e.

סַלָּא II pr. n. m. *Sallā*, name of an Amora. Ber. 29[b]; a. e.

סלא, סְלָא, חֲסְלָא, וַסְלָא=וַאסְלָא, וְאסְלָא, v. אֶסְלָא II.

סְלָא, סָלָא, v. סלי.

סְלַבּוֹנְיָא* m. pl. (סלב, dialect. for שלב) *braided bands* worn in the hair. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. שבסים, Is. III, 18) ס׳ Ar. (or Mus. s. v.; ed. שלטוניה, read שְׁלַבּוֹנֵי; Ar. s. v. שרטיא: שביס).

סַלְגִיתָא, v. סוּלְגִיתָא.

סלגורין, v. סְגוּלְרִין.

סָלַד (b. h.; cmp. סְלַל I, סלח) *to bound, rebound, shrink.* Makhsh. V, 9 מפני שהוא סוֹלֶדֶת לאחוריה because the jet of a viscous mass, when poured out and stopped, bounds backward (and the connection with the mass in the unclean vessel is not suddenly severed, v. נִיצּוֹק). Gitt. 57[a] לובן ביצה סוֹלֵד מן האור a stain on bed-clothes made by the white of an egg contracts (and hardens) when heated, opp. דיהה gets faint. Sabb. 40[b] יד סולדת בו when the hand put into it is spontaneously withdrawn (feeling the scald); Ḥull. 105[b] top, Pesik. B'shall., p. 103[a] ונפשו סולדת לאחוריה his soul starts backward (he shrinks back in disgust of the smell); Gen. R. s. 51 ונפשו ס׳ עליו; Midr. Till. to Ps. XI ed. Bub. (oth. ed. מסוללת); Yalk. Gen. 85; (Yalk. Ps. 655 קצה).—Sifra Emor ch. II, Par. 3; Bekh. 43[b] חוטמו סולד one whose nose is turned up (snub-nosed).

Pi. סַלֵּד *to spring, sport* (euphem. for unnatural sexual gratification). Y. Gitt. VIII, 49[c] bot., v. סָלַל I.

סלדית, v. סָלְדִין.

סֶלָה (b. h.) *selah* (supposed to be a musical direction); *forever.* Erub. 54[a], v. עֲצָה.

סלוא, v. סלוני.

סְלָא, סַלְוָא s׳, סַלְוָא m. (סלל=סלי, v. סוֹל) *rod,* esp. *prick, thorn.* Targ. Job XL, 26. Targ. II Chr. XXV, 18.—Ab. Zar. 28[b] דחרזיה ס׳ who was stung by a thorn. Ib. חמימי לס׳ hot water is good for a thorn sting; a. fr.—Keth. 91[a] בס׳ דלא מבע דמא v. נְבַע; B. Bath. 151[b].—*Pl.* סַלְוַיָּא, סַלְוִין, סַלְוֵי, סְלָוִין, סְלָוִי, סְלָוִי׳. Targ. Cant. II, 2. Targ. Job XXXI, 40.—Sabb. 67[a] top שבעה ס׳ וכ׳ seven prickles from seven

palm-trees.—Yoma 75[b] (in Hebr. dict.) (ref. to כתב שְׁלָו) שליו וקרינן סְלָיו ... צדיקים אוכלין אותו בשַׁלְוָה ... ורומז לתן כסילְוִין it is written with ש (and may be read *sh'lav*), and we read *s'lav*; ... the righteous ate it (the quail) in safety, but the wicked ate it, and it appeared to them like thorns; Yalk. Ex. 260 כסילְוִים; Yalk. Num. 738 אוכלין אותו בסילוא (corr. acc.); v. סְלָיו.

סַלְוַוכְיָא, סַלְוַוקְיָא pr. n. pl. (Σελευκία) *Salvakhia* (*Seleucia*), in north-eastern Palestine (an anachronistic adaptation of סְלָבָה). Targ. Y. Deut. III, 10; Targ. I Chr. V. 11 (Ar. סלוקא).

סַלְוִי, סַלְוִין, v. סְלָיו ch.

סַלְוַוקְיָא, v. סַלְוַוכְיָא.

סָלוּל m. 1) (dial. for צָלוּל) *clear water.* Tosef. Mikv. III, 4 חס׳ בשיט וכ׳ (some ed. הסלול, corr. acc.) the clear water within the mud on the sides (of a pond) &c.—2) v. סָלַל.

סְלוּלָה, v. סְלִילָה.

סְלוֹן, v. סִילוֹן.

סלונדקי, v. סַלְקוּנְדְּרִי.

בֵּית ס׳ סַלוּנִי pr. n. *Beth Salluni* (the family of Sallu). Gen. R. s. 63 חד מן אילין דב׳ ס׳ one of those of B. S. (Ba'al 'Aḳeda: לר׳ מאיר בבית סָלוּא R. M. at Beth Sallu; Yalk. Gen. 110 (את ר׳ גמליאל).

סְלוּפְתָּא, v. סַלְפְּתָא.

סָלוּק, v. סִילוּק.

סלוקנרית, v. סַלְקוּנְדְּרִית.

סלוקתי, v. סַלְקוּנְדְּרִי.

סְלוּתָא f. (סָלַי) *that which is thrown away, refuse.* Lam. R. to I, 15 (ed. סָרְקִי, סדקי, corr. acc.; Ar. s.v. סחותא: סולתא, corr. acc.), v. סָאתָא II.

סָלַח (b. h.; cmp. סָלַל) [Assyr. *to sprinkle,*] *to forgive.* Y. Yoma VIII, end, 45[c] וכ׳ על וְתִסְלַח לי and forgive me all my sins. Num. R. s. 16, end בשבילך אֶסְלַח להם for thy sake I will pardon them. Tanḥ. Ki Thissa 27 וְסָלַחְתִּי כדבריך and I pardoned (Israel) according to thy word; a. fr.

Nif. נִסְלַח *to be forgiven.* Yalk. Ps. 755 וכ׳ לו (Midr. Till. to Ps. XLVIII ומתכפר) and he is forgiven.

סַלַּח ch. same. Targ. Ex. XXXIV, 7; a. e.

Pa. סַלַּח 1) same. Targ. Is. LV, 7.—2) *to effect forgiveness.* Targ. O. Num. XVIII, 1.

*סַלְטָא m. [*sprinkler* (?),] *a small vessel with two or more apertures.* Y. Ter. VIII, 45[d] bot.

סָלַח, סָלָא, סָלַח (b. h.) *to swing.*

Hif. הִסְלִיא, *Pi.* סִילֵּא 1) [*to make rise,*] *to balance, outweigh.* Snh. 82[b] (play on סלוא, Num. XXV, 14) על שהֵ׳ וכ׳ because he outweighed the sins of his family; [oth. opin.: he caused the sins of his family to rise, i. e. become notorious]; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772; Num. R. s. 21 בן שסילא וכ׳.—2) *to throw away, reject.* Snh. 104[b], v. סָסַל.

סָלֵי, סָלָא ch. same. [Targ. Job XXVII, 23 וישלי Ms., read וישלי, v. שָׁלַי II.]

Af. אַסְלֵי, אַסְלָא *to throw away, despise, reject.* Targ. Prov. III, 11. Ib. V, 12 ed. Lag. (oth. ed. אַשְׁלֵי); a. fr.—V. מְסַלְּיָא.

סָלְיוֹ f. (b. h. שָׂלָו, שְׂלָו) *quail* (collect. noun). Yoma 75[b] ד׳ מינו ס׳ הן there are four kinds of *s'lav* (*fat birds*). Ib. כתיב שליו וקרינן ס׳, v. סְלָוְא; [En Yaăk. ed. pr.: כתיב שלו it is written without Yod (which allows the reading שְׂלֵו) &c.]. Ib. שְׂלָיו. Cant. R. to II, 5 וחש׳ מצוי להם and they had quails; a. e.

סְלָיו ch. same. Targ. O. Ex. XVI, 13; Num. XI, 32, sq., ed. Berl. (oth. ed. vary between ס׳ a. ש׳).—*Pl.* סְלָוֵי. Targ. Y. Num. l. c. (ed. Vien. שְׂ׳).—Targ. Y. II ib. 26 סַלְוָון (used as sing. m.).

סלווקא, v. סַלְוַוכְיָא.

סַלְיוּקוֹס pr. n. m. *Seleucus* I, king of Syria. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סליוק׳ (oth. ed. סקילוס, corr. acc.); Yalk. Ps. 642 סולקוס, סילֵ׳ (corr. acc.), v. סְלֵיקָא.

סְלִיחָא, constr. סְלִיחַת, v. סְלִיחְתָּא.

סְלִיחָה f. (b. h.; סָלַח) 1) *sprinkling.* Ker. 24[b] (ref. to Lev. V, 18) ודיעה בשעת ס׳ והא לא ... and he (who got knowledge of his innocence after the blood was sprinkled) had no knowledge of it at the time of the sprinkling.—2) *forgiveness.* Taan. 30[b]; B. Bath. 121[a]. Tosef. Naz. III, 14; Naz. 23[a]. Ex. R. s. 42 אין ס׳ there is no forgiveness (for Israel); a. fr.—*Pl.* סְלִיחוֹת. Midr. Till. to Ps. XXV ... חקב״ה ס׳ הרבה וכ׳ the Lord liberally granted us many pardons out of his own (treasury); a. e.—[סְלִיחוֹת: a) (in liturgy) *penitential prayers.*—b) name of *a Piska* in Pesikta (p. 166[a], sq.).]

סְלִיחְתָּא ch. same. Targ. Jer. VIII, 15. Ib. XIV, 19 (some ed. סְלִיחָתָא).

סליוקוס, v. סַלְיוּקוֹס.

סליל, Tosef. Mikv. III, 4 some ed., v. סָלוּל.

סְלִיל m. (dimin. of סַל) *shuttle containing the spool.* Neg. XI, 9.

סְלִילוּ, סְלִילָה f. (denom. of סַל) *the shopkeeper's basket stand.* Ab. Zar. II, 7 (39[b]) Y. ed. a. Ar. (Bab. ed. a. Mish. חסלו), v. הָפַתַּח; Tosef. ib. IV (V), 12 ed. Zuck. (oth. ed. לא ...).—[Bab. ib. 40[b] מן חס׳ (twice), read חספרינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.]

סְלִיף, סַלִּיף, v. סְלַף.

סְלֵיק, v. סְלֵק.

סְלֵיקָא, סַלִּיק pr. n. pl. (Σελεύκια) *Seleucia* (*Assyriae* or *Parthorum*), on the confines of Assyria and Babylonia.

Yoma 10ª אשור זה ס׳ Ms. M. (ed. סילק, v. Rabb. D. S. a. l. note); Keth. 10ᵇ סלוקא.

סְלִיקוֹס pr. n. pl. (preced.) *Seleucia.* Macc. 10ª there were two Kadesh ... כגון ס׳ ואקרא דס׳ just as S. and the Fort of S. are two different places.

סְלִיקוֹסְתָא f. (Pales of סָלַק, by false etymology of מִגְמָר q. v.) *a fragrant plant* used after meals in place of burnt spices. Sabb. 50ᵇ ed. (Ms. M. סְלִיקוֹתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. Var. חַלִּיקוֹסְתָא, v. next w.).

סְלִיקוֹסְתָא II f. (Pales of סָלַק) *refuse of boiled dates after brewing.* B. Kam. 31ª top (Ms. F. סְלִיקוֹתָא; Ms. H. a. Ar. חַלִּיקוֹסְתָא, חַלִּיקוֹתָא, fr. חלק, v. etymology of שָׁלַק).

סְלִיקוֹתָא, v. preced. wds.

סְלִיקְיָא pr. n. pl. (v. סָלִיק) *Seleucia,* the great city and fortress of Syria founded by Seleucus Nicator. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סלייקוס בנה ס׳ Seleucus built Seleucia; Yalk. ib. 642 סולקוס בנה ס׳ (not סלוקוא); [Midr. Till. ed. Bub. l. c. סקילוס בנה סקיליא, a corrupt Var. lect. of our wds.; oth. ed. contain only the corrupt version, some having סרצילייא].

סְלִיקְתָא, v. סָלַק.

סְלִירָא* f. (a corrupt. of sellula) *a little chair* or *stool.* Lev. R. s. 9 (mixed dict.) יהבו (ליה) לו ס׳ וישב עליה give him a stool that he may seat himself on it; Yalk. ib. 493 יהבו ליה סלריא ויתיב עליה (corr. acc.).

סְלִירָא, Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter p. 66), v. סָלָרִין.

סְלִית, v. סָלַת.

סְלִיתָא, (סִילְתָא) f.=h. שִׁלְיָה, *after-birth.* Sabb. 134ª (Ms. O. שליית׳א, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Ber. 6ª סִילְתָא Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סילחא; ed. שליית׳א).

סָלַל I (b. h.; cmp. סָלַע) *to swing, be light; to bound.* Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. לב) אם יעלה ... תיא סוֹלֶלֶת אחריה if you take an animal to the top of a roof, it will start backward (be afraid).—*Part. pass.* סָלוּל; *pl.* סְלוּלִין *swinging, high.* Y. Maasr. V, end, 52ª (expl. זרע הס׳ של לוח העליון, ib. V, 8) זרע הס׳ של לוח R. S. to Maasr. l. c. (ed. הסילון) the seed in the swinging tops of *lof* (Maim. הַעֲלִיּוֹן).

Nif. נִסְלַל *to rebound.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. עָגַל.

Pi. סִלֵּל, *Polel* סוֹלֵל (fr. סוּל) *to sport*; (euphem.) *to commit lewdness.* Tosef. Sot. V, 7 הִסְסַלֶּלֶת בבנה קטן (ed. Zuck. הִסְסַלְסֶלֶת, Var. הִסְסוֹלֵס) a woman that commits lewdness with her little son; Snh. 69ᵇ הִסְסוֹלְלֶת (Ms. K. הִסְסַלְסֶלֶת; v. Rabb. D. S. a. l. note 300); Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. הִסְסַלְּדֶת. Yeb. 76ª נשים הִסְסוֹלְלוֹת זו בזו women that commit lewdness with one another; Sabb. 65ª; Y. l. c. הִסְסַלְּדוֹת.—V. סְלַסֵּל.

סָלַל II (b. h.) *to tread, press*; (cmp. פָּבַשׁ) *to make a path, pave.*—Denom. הִסְסַלָּה, מְסִלָּה, סִילּוֹן II.

סַלְמָא, סַלָּם, v. sub סוּלָּם.

סַלְמַאי, סַלְמַיי pr. n. m. *Salmai.* Taan. 28ª (Ms. M. סמלאי); Tosef. ib. IV (III), 8; Y. ib. IV, 68ᵇ bot.; v. נְטוֹפָתִי.

סַלְמִינְטִין, v. סַלְמִנְטוֹן.

סַלְמַנְדְּרָא c. (σαλαμάνδρα) *salamander,* a reptile believed to be engendered in fire. Targ. Y. Lev. XI, 29 Ar. (ed. עכברא); ib. 30 ed. (h. text תנשמת).—Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127ª (classified under צָב).—Ḥag. 27ª ס׳ .. חסך מדמה וכ׳ he who oints himself with the blood of the salamander becomes fire-proof; Yalk. Ex. 373; Tanḥ. Vayesheb 3.

סַלְמַנְטוֹן m. (a corrupt. of salsamentum) *salted food, preserve.* Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 22) ישן לא מלמטן (corr. acc., or סלסמן salsamen) 'old produces' (in natural condition,) not preserved; Yalk. Lev. 661 ולא סלמינטין (read: סַלְמִינְטוֹן); B. Bath. 91ᵇ בלא ס׳ without need of preserving; v. רְצִינְתָא.

סִילְ, סַלְסוּל m. (next w.) 1) *loftiness, distinction, dignity.* Y. Bicc. I, 64ª בעצמן ס׳ נהגו וכהנים but the priests decided to guard their dignity (by abstaining from marrying one both of whose parents were proselytes); Kidd. 78ᵇ. Bekh. 30ᵇ ס׳ ... שארן וכ׳ נהגו the priests guarding their dignity decided not to entrust matters of levitical cleanness to everybody.—Y. Shek. IV, 48ª bot. ס׳ הוא בפרה ... מעלה prominence was to be given, solemnity was to be given to the ceremonies connected with the preparation of the ashes of the red cow; Y. Ab. Zar. II, beg. 40ᶜ; Pesik. Par., p. 40ª; Pesik. R. s. 14 פרה משום ס׳ in order to lend solemnity to &c.—2) *curling the hair.* Naz. 3ª (ref. to מסלסל, ib. I, 1) ממאי דהדרן ס׳ שערא הוא how do we know that this *m'salsel* means the curling of the hair?, v. next w.

סִלְסֵל (b. h.; v. סָלַל I) 1) *to swing, lift up*; trnsf. *to hold in high esteem.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Y. Naz. V, end, 54ᵇ; Gen. R. s. 91, a. e. it is written in the Book of Ben Sira סַלְסְלֶיהָ ותרוממך ובין וכ׳ hold her (the Torah) high, and she will uplift thee and seat thee between princes (v. Prov. IV, 8). Pesik. R. s. 20 להרכיבה ... ולסַלְסָלָה בכל וכ׳ to let her ride on an elephant .... and raise her among all the nobles of the kingdom; a. e.—*Part. pass.* מְסוּלְסָל (v. סֻלָּם) *select, sublime.* Cant. R. to I, 1 חמעולה שבשירים חמס׳ שבשירים the loftiest, the sublimest of songs.—2) (cmp. שלשל) *to turn, to plait,* esp. *to curl the hair.* Pesik. R. s. 26 הרי מְסַלְסֵל קווצותיו behold, he (Elijah) curls his locks! Meg. 18ª; R. Hash. 26ᵇ (ref. to Prov. IV, 8) the Rabbis did not know what *sals'leha* meant, until they heard Rabbi's handmaid say to one twirling his hair, עד מתי אתה מסלסל בשיערך how long wilt thou curl thy hair (from which they deduced that *sals'leha* meant, 'turn the law in all directions'); Naz. 3ª. Ib. I, 1 if one vowing uses the expression הרי׳ני מסלסל וכ׳ 'I will be a hair-curler', he is a Nazarite; Y. ib. I, 51ᵇ top הִסְסַלְסְלִין הרי׳ני מן כאומר it is as if saying, I will be one of those wearing curled locks. Ib. אֲסַלְסֵל I will curl my hair. Midr. Till. to Ps. LXXX (expl. פתואל) שהיה מסלסל בשיערו וכ׳ he curled his hair like

a maiden (v. סָחַל); a. e.—[3) *to commit lewdness,* v. סָלַל I.]—[Yalk. Kings 232 מסלסלת, v. צִלְצֵל.]

סַלְסֶלָה f. (preced.) [*curling,*] *a cloth of very fine texture.* Gitt. 59a.

סַלְסָלָה f. (b. h.; v. סַל) *a small basket.* Tanḥ. K'dosh. 8 (contrad. to סל גדול).

סַלְסְלִין m. pl. ch. same, *the grape-cutter's small baskets* for the gleanings. Targ. Jer. VI, 9.

סֶלַע m. (b. h.; Arab. *sal'a, to cleave*) 1) *rock, clod, boulder.* Tosef. B. Bath. I, 1 בס' הבא בידים if there is (between the two pits) a clod which crumbles under one's hands; B. Bath. 17b; 19a. Orl. I, 3 אילן שנעקר והס' עמו if a tree has been uprooted with the clod on its roots; a. fr.—*Pl.* סְלָעִים, סְלָעִין. B. Bath. II, 1 את הס' ... מרחיקין וכ' deposits of stones (or earth) must be kept off the neighbor's wall &c.; Y. Sabb. IV, 6d bot. לא שהס' מרתיחין וכ' not because they generate heat, but because they generate mould and ruin the wall. B. Bath. l. c. תנא הכא ס' והוא הדין לחול the Mishnah mentions stones and implies sand. Tanḥ. Ḥuck. 20 כמין שדרים ס' rocks protruding like breasts; a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the bodies of serpents. Tanḥ. M'tsor'a 2 חס' שהן על הנחש וכ' the scales on the serpent's back are its leprosy.—3) *Sela, a weight* and *a coin* equal to one sacred or two common Shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz., pp. 9; 24). Kel. XII, 7 ס' שנפסלה וכ' a Sela which has been unfitted (as a coin) and which has been fitted up for use as a weight. Bekh. 50a ס' של קדש וכ' the sacred S. contains 48 dupondia. Ib. כל נסף האמור בתורה סתם ס' every silver piece mentioned in the Pentateuch without any qualification means a S. Ib.b (ref. to B. Kam. VIII, 6) ולא תימא ס' ארבע זוזי וכ' think not that the Mishnah means a S. of four Zuz, but it means half a Zuz, for people call half a Zuz a Sela (split, cmp. בָּקַע); B. Kam. 36b ס' צורי a Tyrian S.; ס' מדינה a country S. (one eighth of a Tyrian S., half a Zuz; v. supra); a. v. fr.—In gen. *coin.* Sabb. VI, 6 ס' שעל הציניה a coin placed on a sore of the foot. Ab. Zar. 54b ס' שלי my (the Lord's) coin (divine image of man), v. פּוּמְבִּי.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. l. c. תיפתר בס' של כסף it means *s'la'im* (coins) of silver; בשל זהב וכ' golden, copper *s'la'im.* Keth. V, 9 משקל חמשה ס' שתי וכ' warp of the weight of five S. in Judæa which is equal to ten S. in Galilee &c. Y. Kidd. I, 59d bot., a. e. כל שקלים ... ס' all Shekels mentioned in the Pentateuch mean S., v. supra; a. fr.—[Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) ס' של שבלים, v. מַצָּע.]

סְלָע, סִלְעָא ch. same, 1) *Sela.* Targ. Ex. XXX, 13 (h. text שקל); a. fr.—Y. Kidd. I, 58d bot. ס' ד' דינרין one Sela has four Denars; a. fr.—*Pl.* סַלָּעִין, סַלְעָא, סְלָעִי. Targ. Gen. XX, 16. Targ. Ex. l. c.; a. fr.—B. Bath. X, 2 (165b; v. Rabb. D. S. a. l. notes 6; 7); a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the serpent. Gen. R. s. 20 חלין ס' דביה וכ' (not חדרין) those scales on the serpent are leprosy (v. preced.); Ex. R. s. 3; Yalk. Gen. 30 (not רבית).

סַלְעֵם (Saf. of לעם; cmp. לעט, לעס) *to swallow; to ruin* (corresp. to h. בלע). Targ. Job X, 8; a. fr.—Part. pass. מְסַלְעֲמָא. f. מְסַלְעֲמָא. Targ. Nah. III, 11. Targ. Is. IX, 15 מְסַלְעֲמִין (Hebraism).

Ithpa. אִסְתַּלְעֵם *to be swallowed up, ruined.* Ib. XXVIII, 7; a. fr.

סֶלְעָם m. (b. h.; preced.) name of a *species of locusts.* Ḥull. 65a, sq.; Yalk. Lev. 537 (defined ניפול or רשון). Yoma 77b קרני ס' Ar., a. Mss. O. a. L. (ed. חגבים).

סַלְעֲמִיתָא f. (preced. wds.) *destruction, ruin.* Targ. Ps. LII, 6 (Ms. סוּלְעֲמוּתָא).

סָלַף (b. h.; cmp. סָלַל) *to twist, pervert.*

Pi. סִלֵּף same. Tanḥ. Noah 19 לא תְסַלֵּפוּ הדרך do not pervert the way (deviate from the right path).

סָלֵף ch. same. Part. pass. סְלִיף. Targ. Prov. X, 10 Ms. (ed. סַלֵּיף adj.).—[Targ. Job XXXIV, 29 ויסלף ed. Lag., read ויסלק, v. סָלַק.]

Ithpe. אִסְתְּלִיף *to be distorted.* Targ. II Esth. VI, 10.

סַלְפִּידָן, סַלְפִּידִין, סַלְפִּירִים m. pl. (σαλπίδες, accus. -δας, a form otherwise unknown; cmp., however, σαλπίζω, fut. σαλπίσω &c.) *trumpets,* v. next w.

סַלְפִּינְגָּס m. pl. (accus. *pl.* of σάλπιξ) *trumpets.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) להרים קול בתרועה ס' Ar. Var. (סלפידס Ar.; ed. סרפינוס, סרפיגס, corr. acc.) 'to lift up the voice in shouting' (Ez. XXI, 27), that means the trumpet signals; Koh. R. to XII, 7 בסרפינסם (corr. acc.) Gen. R. s. 99 סולפירין (סלפירי, סילפירי, read ד for ר, v. preced.). Pesik. R. s. 5 סלפיררין (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 152a כמה קרנות ... וכמה סלפירים וכ' how many horns have they (the gentiles) .... how many trumpets!; Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ספק ידים (ed. Bub. ספלירין; corr. acc.); Yalk. Lev. 645 סנפירים (corr. acc.); a. e. (variously corrupted).

סַלְפִּיתָא* f. *salpitha,* name of a species of fish. Y. Ab. Zar. II, end, 42a אחוי ליה הדא ס' he showed him the eggs of a *salpitha*; [Var. קַלִּיפְתָּא, קְלִיפְתָּא, v. Tosaf. to Bab. ib. 40a; Asheri to Ab. Zar. II, end סַלּוּפְתָּא].

סָלַק 1) *to go up, go away.*—[2) *to pile up.* Tam. II, 1 סוּלְקִין Talm. ed., v. סָנַק.]

Pi. סִלֵּק 1) *to remove; to cause cessation, suspend.* Sabb. XX, 4 גורפין ... ומְסַלְּקִין לצדדין you may rake ... and remove to the corners. Nidd. IV, 7, a. e. מְסַלֶּקֶת suspends, v. חֲדָדָה. Ex. R. s. 3 סִלַּקְתָּ אותו thou hast discarded him (omitted to mention him in connection with the Lord); a. fr.—Part. pass. מְסוּלָּק; f. מְסוּלֶּקֶת; *pl.* מְסוּלָּקִין, מְסוּלָּקוֹת. Nidd. 68b דמירת מס' her menstruation is suspended. Y. Keth. IX, beg. 32d if one uses the expression ידיי מס' וכ' my hands are removed, my feet are removed from this field, he has said nothing (has not thereby renounced his rights); a. e.—2) *to lift up, raise,* esp. *to tuck up the trail of a garment.* Zeb. 18b מרושלין שסִילְקָן ... כשרין trailing (priestly) garments when tucked up by the belt, are fit for service; a. e.—*Part. pass.* as ab. *lifted up, too short.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18a, sq., v. רָשַׁל.

Hithpa. הִסְתַּלֵּק, *Nithpa.* נִסְתַּלֵּק *to be dismissed, removed; to rise.* Erub. 54[b] נ׳ אהרן וכ׳ Aaron was dismissed (got up) and took his seat to the left of Moses; נִסְתַּלְּקוּ בניו גורם .. שהסתלק when his sons were dismissed. Yeb. 64[a] מישראל causes the Divine Presence to withdraw from Israel. Lev. R. s. 34 וראשון ראשון מִסְתַּלֵּק and one after the other rose (from the meal). Ab. I, 16 עשה לך רב והסתלק מן הספק get thyself a teacher so as to be removed from (to escape) doubt; a. fr.—Esp. (with or without מן העולם) *to be called away* from this world, *to die.* Tosef. Ḥag. II, 5. Gen. R. s. 62 הקב״ה יודע .. להסתלק העולם ומסלקן the Lord knows when it is time for the righteous to be called away .., and he does call them away. Ex. R. s. 52 חזה מִסְתַּלֵּק וכ׳ was about to die; a. fr.

סְלִיק, ch. same, (corresp. to h. עָלָה) 1) *to rise, go up; to go away.* Targ. Gen. XIX, 28 (Y. ed. Amst. סַלֵּיק). Ib. XXXII, 27 (Y. ed. Amst. סַלֵּיק). Targ. Ex. XIII, 18; a. fr.—Bets. 38[a], a. fr. כי ס׳ ר׳ וכ׳ when R. A. went up (from Babylonia to Palestine); ib. כי ס׳ להתם Ms. M. when he arrived there; a. fr.—2) *to occur.* Taan. 21[a] כל מילתא דהוה ס׳ ביה (Ms. M. כל דהוה סָלְקָא ליה הוה אמר וכ׳ whatever happened to him, he said, this, too, is for good; Snh. 108[b] bot.; a. fr.—3) (interch. with *Pa.*) *to stop, hush, keep silence.* Targ. Jud. III, 19; Targ. Am. VI, 10; VIII, 3 (h. text חס).—4) *to turn out, result,* (with אליבא) *to agree with.* Targ. I Chr. XI, 11.—B. Kam. 92[a] bot. לא הוה סלקא ליה שמעתא וכ׳ Ms. H. (ed. סליק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) whatever tradition he reported turned out not to be in agreement with the *halakha.*—5) with על ליבא, דעתא &c. (=h. עלה על לב) *to occur to the mind; to desire; to entertain an opinion.* Targ. II Chr. VII, 11.—In Talm. סלקא דעתא =סלק אדע׳, v. דַּעְתָּא.—Hull. 64[b], a. fr. לא ס״ד that cannot rise in your mind, no idea of it.—6) (cmp. עלתה ארוכה, v. אֲרוּכָה II) *to grow, heal up.* Sabb. 134[b], a. e., v. חַיָּיא.

Pa. סַלֵּיק 1) *to remove.* Targ. Ez. XLV, 9 (not סַלֵּי׳). Targ. Job XXXIV, 29 (not וירסלם). Targ. Ps. CII, 25; a. fr.—Nidd. 51[b] בתר דסלקוה וכ׳ after they have taken off their phylacteries. Gitt. 52[b] ואיסלקיניה and I shall remove him (from office). Ib. מְסַלְּקִינָן ליה we (the court) must discharge him; a. fr.—2) (with or without בזוזא) *to dismiss with payment; to settle, satisfy.* B. Mets. 68[a] מצי מְסַלֵּק ליה he has a right to settle with him (satisfy the mortgage). Ib. 67[a], v. מְשַׁכְּנָתָא; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּלֵּיק, *Ithpe.* אִיסְתַּלֵּיק 1) *to remove one's self, rise, go away; to be removed, taken away; to die.* Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Chr. V, 1 (ed. Lag. a. oth. אשתקלת); a. fr.—Targ. Y. Ex. XII, 43 דא׳ who deserted the Jewish faith (O. ed. Berl. דאשתמד; oth. ed. דאסתלק; h. text בן נכר).—Keth. 106[a] כיון דעבד הכי א׳ after he had done this, he (Elijah) stayed away (ceased to appear to him); a. fr.—2) *to be accounted.* R. Hash. 27[a] תִּיסְתַּלֵּק לה בתרתי let it be accounted as two notes.—[Ber. 56[b] אסתלוק Ms. M., v. צְלַק.]

סְלַק (=שְׁלַק) *to boil down.* Gitt. 68[b], sq. Ar. (ed. ש׳).—Part. pass. סְלִיק; f. סְלִיקְתָּא, סְלִיקָא; *pl.* סְלִיקָתָא. Pes. 34[a] top בס׳ ומאיסתא Ar. (ed. Koh. סְלָקְתָא; Ms. M. 2 סלקיתא ed. שליקתא) when the wheat has been boiled (in the brewery) and become repulsive; v. סְלִיקוּסְתָּא II.

סִלְקָא I סִי׳, m. (v. next w.) *beet.* Ber. 35[b] bot., v. אֲנִיגָרוֹן. Erub. 28[b], sq. חזיא ... ס׳ חזיא raw (not sufficiently boiled) beets kill a healthy man; a. fr.

סִלְקָא II סִי׳, m. (סְלַק) *well-boiled vegetable.*—*Pl.* סִלְקֵי, סִי׳. Ber. 35[b] sq. מיא דסלקתו ס׳ Ar. (ed. ש׳), v. אֲנִיגָרוֹן.

סַלְקוֹנְדְּרִי* m. pl. (siliginarii or siliquiarii) *bakers* of wheat flour (v. Sm. Ant.[3] s. v. Pistor). Ab. Zar. 39[b] (Ar. סלונדקי, סלוסתקי, סלוקתי), v. next w.

סַלְקוֹנָרִית, סַלְקוֹנְדְּרִית f. (preced.) מלח ס׳ *lumpy salt* (used by bakers), for which, it was believed, entrails of unclean animals were used as a condiment or to polish its surface. Ab. Zar. II, 6 (35[b]) מלח ס׳ Ms. M. (Mish. ed. סלקונטית; Bab. ed. שלקונדית; Y. ed. סלוקנריה; Alf. מלח סלקונתית שחורה). Tosef. ib. IV (V), 12 ed. Zuck. (Var. של קינטית, oth. ed. סלקונט) black Salkundre salt (prepared by pouring saline water over piles of burning wood, v. Lübker Reallex. s. v. Salinae); לבנה ... white Salk. salt; Y. ib. IV, end, 42[a]; Bab. ib. 39[b]. Ib. מאי מלח ס׳ מלח שכל סלקונדרי רומי אוכלין אותה (Ar. סלוקתי ... בה) what is Salk. salt? A salt which all Roman *siliginarii* use at their meals (R. Niss. to Alf.: which all Roman nobles eat, i. e. those using fine bakery or confections).

סַלְקוֹנְתִית, סַלְקוֹנְטִית (ט or ת arisen from ר׳), v. preced.

סַלָּקִיתָא f. (סְלַק; cmp. Arab. šallâḳ) *beggar's bag containing victuals.* Y. Ter. VIII, 45[d] bot.

סַלְקִטִירִין, v. כּוֹלֶקְטָר.

סַלְקִיתָא, v. סְלַק.

סַלְקַנְרִית, סַלְקַנְדִּית, v. סַלְקוֹנְדְּרִית.

סַלָּקָא, v. סְלַק.

סַלְרִיָּא, Yalk. Lev. 493, v. סְלִירָא.

סַלָּרְיָא f., v. next w.

סָלָרִין m. (salarium) *pay, pension, salary.* Lev. R. s. 34 והן מעלין לו ס׳ Ar. (ed. מזונות) they grant him a salary (for his services); Yalk. Prov. 946 סודרין (corr. acc.); Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. 66) חמלכות מעלה לו סלירא וכ׳ (corr. acc., or סַלָּרְיָא) the government grants him an annual pension. Ib. ch. XVIII (p. 38) שהיתה לו סלירא בכל יום וכ׳ (corr. acc.) that he (Joiachin) had an annual grant.

סָלַת, *Pi.* סִירַת (denom. of סֹלֶת) *to sift, select, produce fine flour.* Ter. XI, 5 המְסַלֵּת קב וכ׳ he who gets one or two Kab out of one S'ah of wheat. Y. ib. 47[d] bot. מסלת

בחטים וכ׳ the priest may sift out of the (flour of) wheat (of T'rumah) as much as he wants (and abandon the rest). Tanḥ. T'tsavveh 5 וסַלֵּית לִי מתוכה וכ׳ and get me out of it flour for one loaf (v. גְּלוּסְקָא) fine and well sifted.—Part. pass. מְסוּלֶּתֶת, *pl.* מְסוּלָּתִים. Sifré Deut. 21 נתן .. מן המס׳ שבכם out of the chosen, out of the select among you, v. בָּרוּר.

סַלַּת, *Pa.* סִלֵּית (denom. of סִילְתָּא II) *to cut chips, trim.* Sabb. 74[b], v. סִילְתָּא. Ib. 150[b] ומְסַלְּתִינָן סילתי Rashi (ed. ומסלתית, corr. acc.; Ms. M. וסַלְּתִינָן) and we chopped kindling wood. Bets. 19[b] חשתא סַלּוּתֵי מסלתינן וכ׳ since we are permitted to chop kindling wood (during the festive week), can there be a question about offering &c.? B. Kam. 113[b] זבין דיקלא ... לסַלּוּתֵי Ar. (ed. לצלחא) bought a palm-tree ... to cut it for fuel.

סוֹלֶת, סַלָּת m. (סָלַת) *flour-sifter, fancy-baker* (siliquarius).—*Pl.* סְרֵי, סַלָּתִין, סַלָּתִים. Kel. XV, 3 ים נפה של סילֵ׳ the bakers' frame for the reception of sifted flour, opp. של בעל הבית. Ib. 4 נפה של סל׳ (Talm. ed. סלתית, corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. V, 5 (ed. Zuck. סלתין, סולתין, corr. acc.).

סוֹלֶת, סֹלֶת f. (b. h.; סָלַל I, v. סְלָלָה) 1) *sifted fine flour.* Men. XII, 3 קמח יביא ס׳ if one vows an offering of flour, he must bring fine flour. Sifré Deut. 315 ונושרות סוֹלְתָן וכ׳ and drop their flour on the ground. Cant R. to I, 1 לא ס׳ ... כל is not all of Solomon's wisdom fine flour (choice)?; a. fr.—Kidd. 69[b]; 71[b] Ezra did not leave Babylonia, עד שעשאה כס׳ נקיה until he made her (the Jews in Babylonia) like the purest sifted flour, i. e. established the purity of descent of their families by careful investigation (cmp. עִיסָה).—*Pl.* סְלָתוֹת. Shek. IV, 3. Ab. Zar. 37[b] bot. Esth. R. to I, 14, v. מָרַס; a. fr.—2) *a dish made of fine flour, pudding.* Ber. 37[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Y. ib. VI, 10[b]; a. e.

סוֹלְתָּא, סֹלְתָּא, סוּלְתָּא, סַלְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 2. Targ. O. Gen. XVIII, 6 (ed. Vien. סָלְ׳); a. fr.—Y. Ber. VI, 10[c] bot. סלת (ed. Krot. a. oth. סַלְתִּית), a. סולתא *flour-dish,* v. preced.

סַלְתָּא, סִלְתָּא, v. sub סיל׳.

סַלְתִּית, v. סַלֶּת.

סַלְתָּנִיתָא, סִלְתָּנִיתָא, v. סוּלְתָנִית.

סַם m. (b. h. סַמִּים *pl.*; סמם, cmp. Arab. *samma, to penetrate*) *drug* (healing or deleterious); *medicine; poison; paint.* Sabb. XII, 4 כתב בדיו בסם וכ׳ if one wrote (on the Sabbath) with ink, with a paint (orpiment or sandaracha) &c. Lam. R. to II, 11, v. דְּמָעָה. Ḥull. III, 5 אכלה סם חמות if the animal is known to have swallowed a deadly poison; ib. 58[b] סם חמות דבהמה what is deadly to animals, דאדם what is deadly to man. B. Kam. 85[a] כמה ... ברן סריף לסם how much a person condemned by the government to have his hand cut off would pay for the difference (in pain) between the plain operation with the sword and that performed under the influence of a drug (mandrake, v. Plin. H. N. XXV, 150). Yoma 72[b] (play on שָׂם, Deut. IV, 44) זכה ... סם חיים וכ׳ if he applies his learning rightly, it becomes to him a medicine of life, if not, a deadly poison. Kidd. 30[b] (play on ושמחם, Deut. XI, 18) סם חם an unfailing remedy; Sifré Deut. 45; a. fr.—*Pl.* סַמִּים. Gen. R. s. 10 (fr. Ben Sira) אלוה העלה ס׳ וכ׳ God made drugs come forth out of the earth, with them the physician heals .., and out of them the druggist produces poisonous drugs. Ker. 6[b]; a. e.

סַמָּא I ch. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 33; a. e.—Nidd. 30[b], v. נִפְצָא. Ib. איכא גופא דלא מקבל ס׳ sometimes a body is not susceptible to the effects of a drug. Ḥull. 54[a], v. בְּדַר. Sabb. 104[b] (expl. סם, ib. XII, 4) ס׳ *orpiment,* v. preced. Yoma 72[b] דחיר ס׳, v. preced.; Sabb. 88[b]; a. fr.—[Targ. Prov. XXV, 20 ס׳ למנא some ed., read: סָמָא.—Y. Bets. III, 61[c] top דקיסא ס׳, v. סַמָּא I a. סָמָא.]

סַמָּא II m. (סמם, *to tie up, close*; cmp. תסחירים s. v. סוּם ch.) [*that which includes everything,*] *essence, sum.* Y. Ber. IX, beg. 12[d]; Meg. 18[a], a. e. (ref. to Ps. LXV, 2) ס׳ דכולא משתוקא the sum (the highest) of all (praise) is silence. Y. Snh. XI, 30[b] כל ס׳ דמילתא וכ׳ to conclude the matter, it is not this, but &c. Y. Taan. IV, 69[a] כל ס׳ דמילתא ניתי וכ׳ to end the matter, let us bring &c.; Lam. R. to II, 2. Koh. R. to V, 12.

סַמָּא III 1) pr. n. m. *Samma,* name of several Amoraim (v. Yoḥăsin sub lit. ס) Ab. Zar. 50[b]; a. fr.—2) כְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Samma,* the home of one Jacob, a disciple of Jesus of Nazareth. Tosef. Ḥull. II, 22; Y. Ab. Zar. II, 40[d] bot.; a. e.; v., however, סְכָנְיָא.

סָמָא, pl. סַמְּנֵי, v. סִרְמָא II.

סְמָא, סָמָא, v. סמי.

סַמָּאֵל pr. n. *Sammael,* name of an accuser and angel of death. Targ. Y. Gen. III, 6. Targ. Job XXVIII, 7 second vers.—Sot. 10[b]. Deut. R. s. 11 מלאך ס׳ הרשע ראש וכ׳ the angel S., the wicked, the chief of all Satans; a. fr.

סְמָאלָא, v. סְמָלָא.

סַמְבַּטְיוֹן, v. סַבַּטְיוֹן.

סמדאי, v. סַמְרָאֵי.

סְמָדַר m. (b. h.) (*berry*) *in the budding stage.* Gitt. III, 8 בהוצאת ס׳ at budding time. Orl. I, 7 והס׳ ... העלים Ms. M. the leaves, the sprouts, the sap of vines and the budding berries are permitted in the third year; ib. הס׳ אסור וכ׳ the buds are forbidden, because they are fruits; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 מִי ס׳. Ber. 36[b] (contrad. to בּוֹסֶר). B. Kam. 58[b] המבכיר כרם .. ס׳ he who cuts (the berries of) his neighbor's vineyard in the budding stage. Ib. 59[a]; a. e.

סַמְדָּר ch. same. Targ. Is. XVIII, 5 (h. text גמל).

סַמַּדְרְקוֹס m. (transpos. of σαμάρδακος) *buffoon, quack.* Ex. R. s. 46 בן ארכיאטרוס שפגע בס׳ וכ׳ the son of

a chief physician who met a quack and addressed him Lord, master, father.

סַמָּה, Y. Keth. VII, end, 31[d] בס׳ דמטרונא Matt. K. to Gen. R. s. 41 בפוסנא (some ed. בפסונא), read: בסִירָנָה, v. סִירָנָא; v. מְסָאנָא.

סָמָּה, v. סמי.

סַמְוָרְתָּא f. (סָמֵי) *blindness*; (sub. בעיל) *blind person.* B. Kam. 31[b] כחוטרא דס׳ Ms. R. (ed. דסמיותא) barring the road in the position of a blind man's groping staff. Ib. 52[a] כד רגיז ... לנגדא ס׳ Ms. R. (ed. סַמְוָתָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.

סַמּוּר, v. סָמָּה.

סְמוּר, v. סִימּוּר.

סַמּוּכָא, סָמוּךְ, v. סָמַךְ, סָמַךְ.

סָמוֹכוֹת m. pl. (סָמַךְ) 1) *supports, pillars.* Gen. R. s. 38.—2) (with or without רגלים or ידים) *cushions tied to the cripple's feet* or *hands.* Sabb. VI, 8 ס׳ שלו his foot-cushions. Ib. כסא וס׳ שלו his stool and his hand-cushions. Yeb. 103[a] ס׳ חרגלים. Ib. ס׳ הידים Rashi (ed. סמיכת). Ib. 102[b] סמיכת הרגלים.

סַמּוּמִית, v. סָמָּמִית.

סַמּוּק, (סָמּוּק), סַמּוּקָא, v. sub סִימֵּק.

סַמּוֹקָא, סַמּוֹקָח pr. n. m. *Sammoḳa* (*dyer of red?*), surname of R. Ṭayfa, v. טַיְיפָּה.

אַבָּא ס׳, סַמּוּקְיָד pr. n. m. *Abba Simmuḳyad* (Red-hand). Num. R. s. 3.

סַמּוֹקְרִי, סַמּוֹ׳ m. (סָמַק) *reddish, reddy.* Targ. Y. Lev. XIII, 42 (ed. Vien. סַמּוּחְרֵי; h. text אדמדם). Targ. Y. I Gen. XXV, 25 סוּמּוֹקְרֵיי (ed. Vien. סוּמּוּקְרֵיי); II סַמְקְרֵיי (h. text אדמוני).

סַמּוּקָתָא, v. סִימּוּק, a. סַמְקָתָא.

סַמְוָתָא, v. סַמְוָתָא.

סַמְטִיא, v. next w.

סַמַּטְרְיָת pr. n. (transpos. of Sarmatia) *Sarmatia*, the country extending from the Vistula to the Rha (Volga). Cant. R. to II, 8; Pesik. Haḥod., p. 48[a] סמטיא (corr. acc.), v. בַּרְבַּרְיָא.

סָמָּה, סָמָא, סָמֵי (v. סום II) *to tie up, close; to make blind.*—Part. pass. סָמוּי; f. סְמוּיָה, סְמִיָּה; *pl.* סְמוּיִים, סְמוּיִין; סְמִיּוֹת *a) tied up, hidden* (cmp. סִירָה). Taan. 8[b] (ref. to אסמיך, Deut. XXVIII, 8) דבר חס׳ טן חעין that which is hidden from sight (the exact quantity of which you do not know); B. Mets. 42[a]; a. e.—*b) blinded, blind.* Kidd. 24[b] חרי שהיתה עינו ס׳ וכ׳ if the slave's eye was blind, and he (the master) cut it out. Keth. 105[a] כמה ס׳ עיניהם וכ׳ how blind are the eyes of (how short-sighted are) those who receive bribes!

Pi. סִימֵּא 1) *to blind, make blind.* Kidd. l. c. ס׳ עובר וכ׳ he injured the eye of the embryo (while operating on the mother). Ib. וסִמְּאָהּ ... הרי שהיתה suppose the slave's eye was dim, and he (the master) made it entirely blind. Y. Kil. VIII, 31[c] top וסִירְּמָהּ; B. Kam. 91[a] וסִימְּאוֹ (Ms. M. וסימאה) and he made him blind. Ib. VIII, 7 האומר סַמֵּא וכ׳ if one says (to his neighbor), blind my eye, the neighbor is responsible. Gen. R. s. 75, end שלח לו ... לסַמּוֹת וכ׳ he sent him a present in order to blind his eyes (with ref. to Deut. XVI, 19). Sabb. 109[a] top רד מְסַמֵּאת an unwashed hand put on the eye makes blind. Gen. R. s. 42 (ref. to ענין משפט, Gen. XIV, 7 עין .. לסַמּוֹתָהּ they wanted to blind the eye (of him) that established the rule of justice in the world; a. fr.—2) *to tie up one's own eyes; to simulate blindness.* Tosef. Peah IV, 14; Y. ib. VIII, 21[b] top; Keth. 68[a] חמסַמֵּא את עינו (a beggar) who ties his eye up.

Nif. נִסְמָא, נִסְמָה *to be blinded; to become blind.* Num. R. s. 7, beg. Bekh. V, 5 (36[b]) שנִסְמְתָה עינו (Talm. ed. שנִסְמְרָה) that became blind on one eye; Keth. 77[a] נִיסְמֵית; a. fr.

Hithpa. הִסְתַּמֵּא, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּא same. Arakh. 17[b], sq. פְּתָחָהּ וכ׳ if he was open-eyed and became blind; B. Bath. 128[a]. Num. R. s. 18 מיד היה מִסְתַּמֵּא (not הירתה) he would get blind at once; a. e.

סָמֵי, סָמֵא ch. same.—V. סָמֵי.

Pa. סַמֵּי 1) *to close the eyes of; to blind.* Targ. Y. Ex. XXIII, 8. Ib. XXI, 26; a. e.—Y. Ber. II, 4[b] עבור קומוי וסַמֵּי עיניה (euphem. for עיניך) pass it (the idol) and blind thy eye (ignore it); Y. Shek. II, 47[a] top; Y. M. Kat. III, 83[c] bot. סמי עיניה דדין (*Af.*). R. Hash. 24[b] ואַסְמֵי put its eye out (destroy the form of the figure); a. e.—Trnsf. (cmp. גָּנַז) *to declare apocryphal, repudiate, cancel.* B. Bath. 77[b] אַיסַמְּיָהּ shall I cancel it (the Boraitha)?; ib. 78[b] (not ארסמיא); Yeb. 40[a] אֲסַמְּיָהּ; B. Kam. 91[b]; a. e.—Sabb. 52[a] מ׳ חזית דמְסַמֵּית הא מקמי הא סמי הא קמי הא what reason dost thou see to repudiate this opinion rather than the other? repudiate rather the other.—2) *to bind, to act as an astringent.* Y. Shek. V, 48[d] (Bab. ed. to V, 1) סמי למעיין ... הירדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; ed. סמס, מימסמס) which wine is good for the bowels and which binds the bowels.

Ithpe. אִסְתְּמֵי *to become closed, get blind.* Targ. Koh. XII, 2.—Y. Peah VIII, end, 21[b] יִסְתְּמֵיין ... עיניה may the eyes of him who saw thee and gave thee nothing, become blind; Y. Shek. V, end, 49[b]. Lev. R. s. 22 ואִיסְתַּמְיַת and she became blind. Ib. דין דהוה פתיח א׳ he who was open-eyed got blind; a. fr.

סַמְיָא, סַמְיָה m. (preced.) *blind.* Targ. Y. Lev. XXI, 18. Ib. XIX, 14 (ed. Vien. סִימְיָא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 68[b] top חזא ס׳ וכ׳ (not חזיא) he saw a blind man that had lost his way, and led him back &c. Lev. R. l. c.; a. fr.—*Pl.* סָמְיִין, סָמַיָּא. Targ. Zeph. I, 17. Targ. Is. XXIX, 18 (some ed. סוֹמְיִין). Ib. XXXV, 5 (some ed. סוֹמְיִין); a. fr.—Gen. R. s. 30 בשוק ס׳ צווחין לעווירא וכ׳ in the market

place of those whose eyes are closed, they call a blind man rich of light. Y. Peah IV, end, 19[a], v. נְחוֹרָא; a. fr.

סְמִיָא pr. n. m. *Simya*, v. סִימַיי.

סְמִידָא m. (emp. סָמְדָר, a. σεμίδαλις) *finest flour* (in Targ. Y. corresp. to סֹלֶת in Targ. O.). Targ. Y. Ex. XXIX, 2; a. fr.—Targ. Y. Gen. XVIII, 6 ס׳ דסולתא (h. text קמח סלת).—Gitt. 56[a] (contrad. to חִיוָּרִיתָא a. גּוּשְׁקָרָא).—Pes. 74[b] בס׳ דמיפרך Ms. M. (ed. בסְמִידְרִי דמפרר; Ms. M. 2 בדסְרָמְדִי) in the case of a paste of the finest flour, which is brittle. Ib. ס׳ דס׳ a paste of &c. M. Kat. 28[a] לחמא דס׳ לכלבי וכ׳ Ms. M. (ed. ס׳ only) bread of finest flour was given to the dogs and was not wanted (i. e. there was great affluence). Pes. 42[a] sq. פת נקיה דס׳ 'pure bread' means bread of fine flour. Yalk. Koh. 989 איתי צמידא וכ׳ bring me bread of fine flour and good wine &c.; a. fr.—Denom. סְרִמְדִי, סָמְדִי, v. supra.

סְמִידְתָא f. (preced.) *pollen.* Gitt. 69[a] ס׳ דכשותא Ar. (ed. חוּמַדְתָּא) pollen of cuscuta.

סְמוֹךְ, סְמוּךְ m. (v. next w.) *rope* of a yoke.—*Pl.* סְמוֹנִין, סְמוּנִין, v. סְמָלוֹן.

***סְמוֹנָא, סְמוּנָא** m. (סָמָה) *bond, shackle, fetter.*—*Pl.* constr. סְמוֹנֵי, סְמוּנֵי. Targ. Job XIII, 27 (h. text שורשי). [Ib. XXI, 29 סמוניהון Ms.; ed. Lag. סמוני, read: סְרָמָנֵי].

סְמוֹנוֹת, סְמוּנוֹת, v. סְרָמָנִית.

סְמִיוּת f. (סָמָא) *being tied up, obstructed.* Keth. 105[a] ס׳ חלב obstruction of the mind, *dullness.*—Esp. ס׳ עינים *blindness.* Gen. R. s. 93, v. חֲשָׁמָה; Yalk. ib. 150. B. Mets. 71[a].

סַמְיוּתָא, v. סַמָּוָותָא.

סְמִיי ס׳, כפר ס׳, v. סִיסַאי.

סָמִיךְ, סָמִיךְ, v. סָמַךְ.

סְמִיכָה f. (סָמַךְ) 1) *proximity, close neighborhood.* Y. Kil. III, 28[d] bot. מה ברניהון ס׳ they differ as to planting (the gourd) near (the onions, without intervening space).—2) (=סמכת יד, v. Lev. I, 4) *putting hands upon the head of the sacrifice.* Men. IX, 8 (93[a]) ס׳ שירי מצוה laying hands on the sacrifice is a dispensable act, v. שְׁיָיר. Ib. תכף לס׳ שחיטה the laying on of hands must immediately precede the slaughtering. Tosef. Ḥag. II, 8 ס׳ על הס׳ [אלא] except on the question of laying hands &c. (on the Holy Days, v. Ḥag. II, 2). Tem. 16[a] top דופי של ס׳ the taint which attached to them on account of their disputes concerning the *s'mikhah* (on the Holy Days). Snh. I, 3 סְמִיכַת זקנים the laying on of hands by the elders (Lev. IV, 15); Tosef. ib. I, 1, v. next w. Y. ib. I, 19[a] bot., v. next w.; a. fr.—*Pl.* סְמִיכוֹת. Kidd. I, 8. Men. 88[a], a. e. שתי ס׳ בצבור in two cases of communal offerings is laying on of hands required (Lev. l. c., a. XVI, 21).—3) *laying hands on the scholar*, in gen. *ordination.* Snh. 14[a] אין ס׳ בח״ל ordination cannot take place outside of Palestine. Ib. ס׳ אלא *zaken* (I Sam. II, 32) can only refer to ordination as an elder; a. fr.—Ib. 13[b] סְמִיכַת זקנים, v. next w.—4) *leaning against, support.* Keth. 111[a] sq. ישיבה שאין בה ס׳ sitting without a back to lean against; ס׳ עמידה שאין בה standing without something to lean against; a. e.—5) *cripple's cushion*, v. סְמוֹכוֹת.—[Y. Yoma III, 40[b] bot., read: סְמִיכָה.]

סְמִיכוּת f. (preced.) *ordination.* Tosef. Snh. I, 1 סמיכה וס׳ זקנים וכ׳ the laying of hands (on the head of a communal sacrifice) and the ordination of elders require the presence of three; Snh. 13[b] סמיכה וסְמִיכַת זקנים (v. סָמַךְ I); Y. ib. I, 19[a] bot. חס׳ בשלשה, expl. ס׳ לא סמיכה הוא *s'mikhah* is not the same as *s'mikhuth*, v. מִינּוּי.—[In later grammatical writings: ס׳ *status constructus.*]

סְמִיכְתָא ch. same, *ordination.* Y. Snh. I, 19[a] bot., v. מִיפְּרָא.

סְמִיכְתָא f. (סָמַךְ) *solid, thick.* Ber. 25[b] דדמי כארעא ס׳ which is legally to be considered like solid earth. B. Bath. 20[a] בס׳ when the material of the rag is very thick. Taan. 9[b] עיבא ס׳ a heavy cloud, opp. קלישא.

סָמִיךְ, v. סָמַךְ.

סמ״ך *Samekh*, name of the fifteenth letter of the Alphabet. Gen. R. s. 17; Yalk. ib. 23 מהתחלת חספר ועד כאן אין כתיב סמ״ך ... נברא סטן from the beginning to this verse (Gen. II, 21) there is no Samekh; when Eve was created Satan (temptation) was created (Gen. R. l. c. שטן). Meg. 2[b]; Y. ib. I, 71[c] top ס׳ מעשה נרסים the letter S. (on the tablets of the Ten Commandments) was suspended by a miracle. Sabb. 66[a], v. סְרָמָא I; a. fr.—*Pl.* סַמְכִין. Ib. 103[b], v. מ״ם.

סָמַךְ (b. h.) [*to close, join,*] 1) *to pack, make close, stamp.* Shebi. III, 8 לא יְסַמּוֹךְ בעפר one should not support the dam by packing earth upon it, v. סָבַךְ. Gen. R. s. 5 סָמְכָן he crowded them between &c. (Lev. R. s. 10 עֲשָׂמָן וכ׳); a. e.—2) *to support, stem.* Midr. Till. to Ps. CXXXVI, עוג הרים ... וסוֹמְכוֹ Og broke a mountain loose and threw it on the Israelites ..., Moses took a pebble and mentioned the Holy Name over it and stemmed its fall; הרדים שכך סוֹמְכוֹת the hands which thus stem (the mountain); Deut. R. s. 1, end; a. e.—3) *to bring close, to join.* Y. Sabb. III, 5[d] bot. אפי׳ לְסָמוֹךְ לו even to place a vessel close to it (to be warmed); Bab. ib. 38[b]. Y. Kil. II, 27[d] סוֹמְכִין עומרין וכ׳ you may put packed sheaves by the side of &c. Kil. II, 7 לסמוך לו וכ׳ to plant closely adjoining to it &c. Ib. 8; a. fr.—Esp. (sub. יד) a) *to press hands on the head of a sacrifice* (to indicate ownership). Men. IX, 8 הכל סוֹמְכִין וכ׳ all persons are entitled to lay hands on their sacrifices, except &c. Ḥag. II, 2 שלא לסמוך that the laying on of hands must not be done on the Holy Days. Ib. 3 ואין סומכין עליהם but hands must not be laid on them; a. fr.—b) *to lay hands on the head of a scholar*, in gen. *to ordain.* Snh. 14[a] the government decreed שכל הסומך יהרג וכ׳ that whosoever ordained a scholar should be put to death, and whosoever be ordained should be put to death, ועיר שסומכין וכ׳ and the town wherein the ordination takes place &c. Ib. וס׳ שם חמשה וכ׳ and he ordained there five elders. Ib. ר״מ לא סָמַךְ ר״ע that R. Akiba never ordained R. M.—Ib. סומכין בארץ ונסמכין וכ׳ if those ordaining stand on Palestinean ground, and

those to be ordained outside of Palestine; a. fr.—4) *to lean, to rely.* Ber. 9[a], a. fr., v. כְּדַיי. Erub. 65[b] נְסָמוֹךְ עַל וכ׳ let us rely on the opinion of &c.; a. fr.—Trnsf. a) *to support; to find support for an opinion* or *a rule,* (v. אַסְמַכְתָּא). Y. Shebi. X, 39[c] bot. (ref. to Deut. XV, 3) מיכן סָמְכוּ לפרוזבול וכ׳ here they found a support for the *prosbol* as a Biblical institution, expl. בשהתקין הלל סָמְכוּהוּ וכ׳ when Hillel had instituted it, they supported it by reference to &c.—b) (with ענין) *to bring under the same rule laws which are joined in the Biblical text.* Yeb. 4[a] (ref. to Ex. XXII, 17 a. 18) סמכו עניין לו וכ׳ they brought the subject (verse 17) close to it (verse 18) (to intimate) as the punishment for the one is stoning, so is it for the other. Ib. וכי מפני שסמכו וכ׳ can we put a person to death on an intimation suggested merely by the neighborhood of two subjects? (v. סְמוּכִים, infra).—*Part. pass.* סָמוּךְ; f. סְמוּכָה; *pl.* סְמוּכִים, סְמוּכִין; סְמוּכוֹת; a) *near, close by.* Meg. 3[b] וכל חס׳ לו and all (the inhabited area) adjoining it. Men. 98[a], a. e. על בס׳ the preposition *ʿal* means *immediately on.* Sifré Num. 131 חרבה פרשיות ס׳ וכ׳ many sections (in the Torah) adjoin one another, and yet are (mentally) as far from one another &c. Sabb. I, 2 למנחה ס׳ near Minḥah time; a. v. fr.—Esp. סְמוּכִין, סְמוּכִים *the interpretation founded on the fact of local junction of texts* (v. supra). Yeb. l. c. מן התורה מנין ס׳ where is it intimated that Biblical texts are to be interpreted on the basis of proximity? Answ. (ref. to Ps. CXI, 8): they are arranged &c. Ib. מאן דלא דריש ס׳ he who does not adopt the interpretation based on textual proximity. Ber. 10[a]; a. fr.—b) *strong, hardened.* Num. R. s. 9 לבה ס׳ עליהם her heart is hardened towards them (and their presence will prevent her from confessing her guilt); cmp. גּוּס I.

Nif. נִסְמַךְ 1) *to be adjoined.* Ber. l. c. למה נִסְמְכָה וכ׳ why has the section referring to Absalom (Ps. III) been joined to that relating to Gog and Magog (Ps. II)? Tanḥ. Ḥuck. 20 ול׳ להר וכ׳ and is close to the mountain opposite. M. Kat. 28[a]; a. fr.—2) *to be ordained.* Snh. l. c., v. supra. Yoma 87[a] שראויין לִסָּמֵךְ who are worthy to be ordained; a. fr.

Pi. סִמֵּךְ *to support, prop.* Y. Maasr. II, 50[a] top חִמְּסָמֵךְ בגפנים he who props vines. Yalk. Ex. 244 עוזר ומסמך אתה וכ׳ thou art a helper and supporter to all &c.; a. e.—Part. pass. מְסוּמָּךְ, *pl.* מְסוּמָּכִין. Kel. II, 2 יושבין שלא מ׳ (vessels or fragments of vessels) resting without the need of a support.

Hif. הִסְמִיךְ *to pack, tread.* Y. Maasr. I, c. ברגליו מַסְמִיךְ working with his feet is he who packs (sheaves &c.; Y. B. Mets. VII, beg. 11[b] (מקמץ).

Hithpa. הִסְתַּמֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּךְ *to lean one's self.* Gen. R. s. 45, end הירחה מְסַתַּמֶּכֶת על וכ׳ was leaning on her handmaid. Sifré Num. 131 וכ׳ והיה מְסַתַּמֵּךְ and he went off leaning on his stick; a. e.

סָמִיךְ I, ch. same, 1) *to press, lay hands on, lean on.* Targ. Am. V, 19. Targ. Ex. XXIX, 10; a. fr.—2) *to support, uphold.* Targ. Ps. LI, 14; a. e.—3) *to rest on; to rely, feel safe.* Targ. II Sam. I, 6. Targ. Ps. LXXXVIII, 8. Ib. LXXI, 6; a. fr.—Ḥag. 20[b] מִיסְמַךְ דעתייהו סָמְכָא their mind is at rest (they feel safe that they cannot be seen). Ab. Zar. 71[b] סמכא דעתיה he feels sure (of his bargain); a. fr.—4) *to bring close, join.* Y. Sabb. III, 5[d] bot., v. אַדְרָא. Yeb. 119[a] סְמוֹךְ מיעוטא וכ׳ bring close, i. e. add &c., v. מִיעוּטָא; Kidd. 80[a]; a. e.—Esp. *to ordain* (v. preced., a. Targ. Deut. XXXIV, 9). Snh. 13[b] (expl. סמיכת זקנים, v. סְמִיכוּת) סְמִיכָתָן של זקנים ordaining of elders. Ib. בירא ממש סָמְכִין לֵיהּ Ms. M. must they ordain him by actually putting a hand on him, or merely by calling his name? Ib. וחד לא סָמִיךְ and one alone cannot ordain? Ib. 14[a] ור״מ . . . סָמְכֵיהּ was it R. J. ben B. that ordained R. Meir? Ib. הוה מיטמר מלמיסמכיה Ms. M. was on his guard not to be ordained. Ib. סְמוֹכוּ לָנוּ appoint for us as teachers, v. חֲמִיסִין; a. fr.—*Part. pass.* סָמִיךְ, סָמִיךְ: a) *ordained.* Pes. 49[a] תרי בני סָמְכֵי two sons both of whom were ordained teachers. — b) *near, adjoining.* Targ. Y. I Num. XXI, 14. Ib. II, 5; 12, a. e. (interch. with סְמוּכִין). Targ. Y. Deut. VI, 7.—Snh. 7[b] וס׳ ליה וכ׳ and next to it follows &c.; ib. 107[a]; a. fr.

Pa. סִמֵּךְ 1) *to press, stamp, make a thick mass.* Pes. 116[a] וצריך לְסַמּוּכֵיהּ וכ׳ and you must make it a thick mass so as to be emblematical of clay (v. חֲרוֹסֶת).—2) *to secure,* esp. *to refer to a depositary for payment; to draw an order for.* Y. Kidd. III, 64[a] top סְמָכֵיהּ גבי לוי he referred him to Levy (as his depositary). Ib. גבי זבונה . . . סַמְּכוּן they secured the teacher by a deposit with a merchant. Y. Shebu. VII, 38[a] top, בַּסְתָּמָא. Y. B. Mets. IV, beg. 9[c]; a. e.

Af. אַסְמֵךְ 1) *to give an order to.* Ib. אנא בעיר . . . דאַסְמֵיכְתַּנִי I want to collect the money for which thou hast given me an order (at the banker's).—2) *to lean on; to find support; to give support.* Y. Ber. II, 4[c] מַסְמְכִין . . . כל מילה לה מן וכ׳ whenever a proposition is not evident, they try to support it by a large number of Biblical passages; Pesik. R. s. 22 מַסְמְכִינָן, v. אַתַּי. M. Kat. 5[a] אַסְמְכָהּ אקרא gave it support by reference to a Biblical verse. Ber. 19[b] כל מילי . . אַסְמְכִינְהוּ על וכ׳ they lean all rules of the Rabbis on the law, 'Thou shalt not deviate', v. סוּר I; a. e.—3) *to make substantial, put a thick layer on.* M. Kat. 13[b] מעברין אַסְמוּכֵי *m'ʿabbin* (Mish. II, 5) means covering with a heavy layer, opp. אַקְלוּשֵׁי, v. קְלַשׁ.

Ithpe. אִסְתַּמִּיךְ *to lean; to rely.* Targ. Jud. XVI, 26. Targ. Is. L, 10; a. fr.—Yeb. 42[b] מִסְתַּמִּיךְ ואזיל וכ׳ R. Ą. walked leaning on the shoulder of &c. Y. Ber. II, 4[b]; Y. M. Kat. III, 83[c] bot. ר׳ יוחנן הוה מיסתמיך וכ׳ R. J. was (walking) leaning on &c.; a. fr.

סָמְךְ II m. (preced.) *support, help.* Targ. O. Gen. II, 18 (ed. Vien. סָמְכָא; Y. סָמִיךְ). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 7 סמיך (Y. II סָמְכָא); a. e.

סַמְכָּא c. (preced.) 1) *socket, base.* Targ. O. Ex. XXXVIII, 27. Targ. Ez. XXXIX, 11 סְ׳ (h. text חמשת); a. e.—*Pl.* סַמְכֵּי, סַמְכָּיָא. Targ. O. Ex. l. c. Ib. XXVI, 19. Targ. Job XXXVIII, 6; a. fr.—2) [*reclining,*] *banquet.* Targ. II Esth. I, 4.—3) *reliance;* בר ס׳ *trustworthy* in reporting traditions. Kidd. 44[a] אבין בר ס׳ הוא can Abin be relied upon?; Yeb. 64[b] אבין דס׳ (corr. acc.) A. is a trustworthy authority, Isaac . . is not.—*Pl.* בְּנֵי סַמְכֵי. Kidd. 31[b] חמשה ב׳ ס׳ וכ׳ Abimi had five sons who were authorities in traditional law during the life-time of his own father.

סַמְכוּ, v. סִיבְּכִי.

סֶמֶל m. (b. h.; Saf. of מוּל II; cmp. אִיזְמֶל) [*carving,*] *carved image.* Gen. R. s. 68 (ref. to סלם, Gen. XXVIII, 12) זה צלמו . . . הוא סלם הוא ס׳ וכ׳ that means the image of Nebuchadnezzar, *sullam* is *semel*, the letters being the same.

סַמְל (or סַמֶל) m. (v. preced.; cmp. γλύφανον, γλυφεῖον) *cutting tool.*—*Pl.* סַמְלַיִם, (or סַמָּ׳). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. [read:] חסל וחסולים והס׳ וכ׳ figures on a signet ring with emblems representing a basket, palm-pricks or shears are indications of common (commercial) use (opp. ornaments with idolatrous emblems), v. בְּזָיוֹן.

סְמָאלָא, סְמַלָּא m. ch.=h. שְׂמֹאל, *left side.* Targ. O. Num. XXII, 26 סמל׳ ed. Berl. (oth. ed. סְמָא; ed. Vien. שְׂ׳; Y. שְׂ׳); a. fr. (interch. in editions with שְׂמָא).—*Pl.* סְמָלִין. Targ. II Esth. VI, 11.

סְמַלּוֹן, סִ׳ m., *pl.* סְמַלּוֹנִים, סְמַלּוֹנִין, סְמַלְוָנִין, סִ׳ (v. סָמַל; cmp. γλυφαί, Sm. Ant. s. v. Jugum) *the carved ends of a yoke.* Sifra B'ḥuck., Par. 1, ch. III קצץ את חס׳ Rabad a. Ar. (ed. סְמַרְוָנִין, סִימְרִי, v. סָמְרוֹן) he cut off the carved ends. Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 [read as:] Sabb. 59ᵇ bot. בטל חלך אחר סְמַלּוֹנָיו as regards the susceptibility of a yoke to levitical uncleanness, go by its carved ends (if they are broken off, the susceptibility ceases); Y. ib. VI, 8ᵇ ונעזל אחר סמניריו (corr. acc.).

סְמַלְיוֹן pr. n. m. *S'malyon,* a scholar. Sifré Deut. 357; Yalk. ib. 963; Sot. 13ᵇ ס׳ אמר וכ׳ S. says, (the voice called out,) And Moses died &c.

סַמְלָנִית f. a species of *wild beasts* (?). Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. Var. of כמלנית (expl. עֶרֶב ib.).

סִ׳, סְמַלָּק m. *jasmine.* Ber. 43ᵇ top (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

סָמַם, v. סוּם II.

סַמְמִית f. (b. h. שְׁ׳; v. סַם) [*poisonous*] *spider.* Sabb. 77ᵇ ס׳ לעקרב (Ms. O. שׁ׳) a (crushed) spider is a remedy for a scorpion's bite; Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. Sabb. l. c. אימת ס׳ על וכ׳ the fear which the scorpion has of the spider; Yalk. Am. 544 שׁ׳. Snh. 103ᵇ העלה ס׳ ע״ג וכ׳ Ar. (ed. שׁ׳) caused spider-web to cover the altar.—*Pl.* סַמְמִיּוֹת. Sifré Deut. 354 ס׳ מכישות אותו וכ׳ (not סמומ׳) spiders bite him, and he dies &c.; Yalk. ib. 961.—[LXX a. Vulg. translate שממית *spotted lizard,* v. next w.]

סַמְמִיתָא ch. (v. preced.) [*poisonous animal,*] 1) *spotted lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (ed. שְׂ׳; h. text חלמאה).—2) *spider.* Y. Sabb. I, 3ᵇ ודמיניא שָׁמְמִי and the mite in garments is changed into a spider.

סַמָּן, סַמְמָן c. (v. סַם) *drug,* 1) *ingredient of frankincense.* Y. Yoma IV, 41ᵈ bot. (expl. חצר כל ס׳ וס׳ (חצירים) a fraction of each ingredient.—*Pl.* סַמָּנִים, סַמָּנִין, סַמָּנֵי. Ib. 41ᵈ; Ker. 6ᵃ סַמְמָנֵיהּ, v. חָסַר. Ib. אחד מסממני הקטרת one of the ingredients of the frankincense; a. fr.—Y. Sabb. XII, 13ᶜ bot. ליטע סִרְמָנִין to plant the spices for the frankincense.—2) *pl.* as above: *paint, dye, colors*; in gen. *artist's material.* Gen. R. s. 1 צייר . . . . שמצא ס׳ וכ׳ your god is a great artist, but he found good material which helped him. Num. R. s. 12; Ex. R. s. 35, a. e. אתה בסַמָּנֶיךָ וכ׳ thou (paint it) with thy materials, but I appear in my glory myself; Yalk. Ex. 369 בסַמָּנֶיךָ; Pesik. Vayhi, p. 5ᵃ בסימנך (corr. acc.). B. Kam. 101ᵃ שבח ס׳ the value of the dye (additional to that of the wool); a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 סמנין, v. סְמָלוֹן.]

סַמָּנָא, סַמְמָנָא ch. same.—*Pl.* סַמָּנִין, סַמְמָנַיָּא, סַמָּנֵי, סַמָּנֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 20. Targ. Jer. XLVI, 11 (h. text רפאות). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text ששר); a. e.—B. Kam. 101ᵃ חב לי סַמָּנַאי give me back my dyes. B. Mets. 85ᵇ bot. [read:] חזה מותיב ליה גוברא דס׳ וכ׳ (Ms. M. סַמָּנֵאי) he placed the tube containing the medicine under his cushion.

סַמָּנִית f. (preced.), *pl.* סַמָּנִיּוֹת, סַמָּנֵי *writing colors, inks.* Sabb. XII, 3 (103ᵃ) משתי ס׳ with two inks, v. סִרְמָנִית.

סָמַן (b. h. *Nif.*), *Pi.* סִרְמֵן (denom. of סִרְמָן) *to mark.* Koh. R. to XII, 10, [read:] שלש סימנים סִרְמַנְתִּי לך בקבורתו וסיימתי לך (being a gloss) three signs did I mark out for thee with regard to the grave of Moses; Midr. Till. to Ps. IX (not סירמנתין).—Part. pass. מְסוּמָּן; pl. מְסוּמָּנִים, מְסֻמָּנִין. B. Bath. X, 7 (172ᵃ) אם חיו מ׳ (Y. ed. אם חיו בסימנין; Ms. M. אם חיו סימנין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if the two persons of the same name bear also the same marks.

סָמַן, *Pa.* סַמֵּן סִימֵן, *be superstitious.* B. Mets. 27ᵇ כיס וארנקי משום דמְסַמְּנֵי people are not likely to lend a money bag or purse, because they are superstitious about it.—*Part. pass.* מְסֻמָּן; f. מְסֻמָּנָא *auspicious.* Kidd. 59ᵃ ולא מס׳ מילתא and it is inauspicious (to sell the first field one has acquired).

Ithpa. אִסְתַּמַּן *to be marked.* Targ. Y. Num. II, 2 אתוון דמִסְתַּמְּנִין וכ׳ emblems which are marked out on &c.

סַמָּנָא, סַמְמָנָא, v. סַמָּן, סַמְמָנָא.

סָמְנוֹן, v. אֶמְנָה II.

סַמָּנִיּוֹת, v. סַמָּנִית.

סמנין, סמניירין, v. סְמָלוֹן.

סָמְנִים, v. אֶמְנָה II.

סמס, Y. Shek. V, 48ᵈ, v. סמי.—Yalk. Is. 263 שמסמסין, v. מְסַמֵּס II.

סמפולינא, v. סַמְפּוֹרִינָא.

סַמְפּוֹנְיָא, סְמַפּוֹנָא, סַמְפּוֹן, סַמְפּוֹנְיָא׳, v. sub סִרְמְפּ׳.

סַמְפּוֹרִינָא m. (v. next wds., a. b. h. סַפִּיר) *lapis*

lazuli, a jewel in the high priest's breastplate. Targ. Y. II XXVIII, 18 (some ed. סמפול׳).

סִימִ׳, סַמְפּוֹרִין m. pl. (ספר ; cmp. צִפּוֹרֶן) *nails, points.* Targ. Is. XLI, 15. Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. סִיפּוֹרִין).

סַמְפִּירוֹנִין, v. next w.

סַנְפִּיר׳, סַמְפִּיר׳, סַנְפִּי׳, סַמְפִּירִינוֹן m. (σαπφείρινος) *sapphir-like*; in gen. (=lapis sapphirinus) *sapphire, lapislazuli* (v. Sm. Ant. s. v. Sapphir). Tanḥ. KiThissa 26 ושל סמ׳ היו וכ׳ and they (the tablets) were lapislazuli, and yet they were like a light object in his hands; Cant. R. to V, 14 [read:] מעשה נסים היו של סנ׳ היו וכ׳ they were a miraculous work: they were of sapphire, and yet could be rolled up. Tanḥ. B'shall. 21 חמטה של סמפר׳ היה the staff (of Moses) was of sapphire; Ex. R. s. 8. Pesik. ʿĂniya, p. 135[b] נאה כסנ׳ חזה beautiful like sapphire. Ib. סמפ יהרו (corr. acc.); Pesik. R. s. 32; (Lam. R. to IV, 7 סַפִּיר); a. fr.—*Chald.* Targ. Y. Deut. IV, 13. Ib. XXXIV, 12.

סְמִיק, סַמֵּק (v. סוּמַק) *to be red* (interch. with *Pa.* in Targ. editions). Targ. Y. Num. XXXI, 18. Targ. Gen. XLIX, 12 (Ms. וְסוּמְקָן); a. fr.—B. Bath. 84[a] דקא סָמְקָא וכ׳ for it (the sun) is red in the morning and in the evening; a. e.

Pa. סַמֵּיק 1) same, v. supra.—2) *to redden.* Targ. Y. Gen. XLIX, 11.—Lev. R. s. 12 (expl. כי יחאדם, Prov. XXIII, 31) ודאי מְסַמֵּיק ליה (or מַסְמִיק *Hif.*) the wine will surely make him red (excite him). Y. Ḥag. II, 77[d] bot.; Y. Snh. VI, 23[c] בגין דלא מְסַמְקָא אפוי (not מסמקי) in order not to make his face red (put him to shame); a. e.—*Part. pass.* מְסַמָּק; *pl.* מְסַמְּקִין. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Nah. II, 4; a. e.

Af. אַסְמֵיק 1) *to become* or *be dark red.* Ḥull. 93[b]; Pes. 74[b] אומצא דא׳ a piece of meat which is dark red (from congested blood). Ib. בין א׳ בין לא א׳ whether the fluid looks red; a. e.—2) *to make red*, v. supra.

סַמְקָא c. (preced.) *reddish.* Targ. Y. Lev. XIII, 43.—*Pl.* סַמְקָן; f. סַמְקָן. Targ. O. Lev. XIV, 37 (Y. סומקן).—Lam. R. to IV, 3 דלא .. סמקין וכ׳ (not סמקון; some ed. סימוקן, corr. acc.) lest they see their young red-colored and eat them up.—Yalk. Prov. 960 סמקן דעיניהן inflammation of the eyes (Lev. R. s. 12 שמשמין).

סַמְקִי pr. n. pl. *Samḳi.* Yeb. 121[a] אנמא דס׳ the swamp of S.

סַ׳, סָמָקָן m. (preced. wds.) name of a *red jewel, carnelian.* Targ. O. Ex. XXVIII, 17. Targ. Ez. XXVIII, 13; a. e.

סַמְקָרִיו, v. סְמוֹקְדִי.

סְמֵקָתָא, v. סִימוּק.

סַמְקָתָא f.=סָמָקָן. Targ. Y. II Ex. XXVIII, 17 (not סְמוּקְתָא; Y. I סְמוּקָתָא).

סָמַר [(b. h.) *to stand erect, bristle.*—Denom. מַסְמֵר; whence סַמָּר] *to nail, fasten.* Y. Meg. IV, 75[c] bot. זְמָרוֹ he nailed it (against the door, in an inappropriate place).

Pi. סִימֵּר *to stud with nails.* Kel. XIV, 2.—Part. pass. מְסוּמָּר. Sabb. VI, 2, a. fr. סנדל חמס׳ a nail-studded shoe.

סָמַר I ch., *Pa.* סַמֵּר same.—Part. pass. מְסַמְּרָא. Y. Ḥag. III, beg. 78[d] עד כיפא מ׳ ... to this day it is called the nail-studded rock.

סְמַר II (=h. שָׁמַר), *Ithpa.* אִסְתַּמַּר, אִסְתְּמַר׳ *to take heed, beware.* Targ. O. Ex. XXIII, 21. Targ. Josh. VI, 18 (some ed. אסט׳). Targ. Job XXXVI, 21 (Ms. אסט׳); a. fr.—[Ib. XXXIV, 17, v. סַמְתֵּר.]

סַמְרָאֵי, or **סַמְרָאֵי** m. pl. *S'maraë* or *Samraë*, name of a Cushite tribe, prob. named from *Sabrata* (Abrotonum), in northern Africa; cmp. זִינְגְּאֵי. Targ. Y. Gen. X, 7 סַמְרָ׳; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Rahmer סמד׳; h. text סבתה).

סַמְרוֹן, v. סִימְרוֹן.

סַמְרוֹסִי, v. סַבְרוֹסִי.

סַמְרְטוּט m. (Saf. of מרט; cmp. מַרְטוּט) 1) *rag, lint.* Sabb. XIX, 2. Ib. XXI, 2.—*Pl.* סַמְרְטוּטִין. Shebu. 31[a] אחד לבוש ס׳ one (of the contestants) clad in rags. Tosef. Bets. II, 11 לא יקרע לה ס׳ he must not tear rags (to dress the wound after circumcision). Tosef. Sabb. II, 1; a. fr.—2) (adj.) *ragged.*—*Pl.* as ab. Cant. R. to I, 5; Yalk. ib. 982.

סַמְרְטוּטָא ch. same.—*Pl.* סַמְרְטוּטֵי. Ber. 51[b], v. כַּלְמָתָא.

סַמְרְטִין m. pl. (v. סַמַּטְרָה) *Sarmatians.* Y'lamd. to Num. III, 45 (or VIII, 6) quot. in Ar. אפי׳ ס׳ אפי׳ ברבריים (ed. Koh. סמרטין) even Sarmatians, even Barbarians; [perh. Samaritans, v. next w.].

סַמְרְטִיקִי f. (Σαμαρειτική, sub. χώρα) *the Samaritan district.* Y. Ab. Zar. V, 44[d] bot.

סַמְרִיטִין, v. סַמְרְטִין.

סַמְרְמוֹרוֹת m. pl. (סָמַר) *shudder.* Nidd. IX, 8 (63[a]) Ar. [Var. in Ar. צַמְרְמוֹרוֹת; Mish. ed. צמרמורת; Bab. ed. צמרמורות).

סַמְתָּרָא, סַמְתָּרָא m. (comp. of סם a. תּוֹרָא, v. תְּרָא I; cmp. P. Sm. 2653 סם תרין) *an emollient*, esp. *cosmetics.* סַמְתַּר משחא ס׳ רבותא *cosmetic ointments* (v. מְשָׁחָא I a. רַבּוּתָא). Targ. Esth. II, 3; 9.—*Pl.* constr. סַמְתּוֹרֵי. Ib. 12.

סַמְתִּירָא m. (preced.) *an emollient* put on a sore, *plaster.* Targ. Job V, 18 מְעַל ס׳ (Bxt. סַמְתָּרָא; h. text חבש).—V. סַמְתְּרֵי.

סַמְתַּר, v. סַמְתּוֹרָא.

סַמְתֵּר (preced. wds.) *to apply an emollient, to heal.* Targ. Job XXXIV, 17 יְסַמְתֵּר ed. Lag. (ed. יסחמר, Ms. יסטמר; corr. acc.; h. text יחבוש; cmp. סַמְתִּירָא). [As regards

formation of a verb from a compound noun, cmp. ברנש, P. Sm. 582.]

סַמְתְּרֵי m. pl. (v. preced. wds.) *a vulnerary preparation; dragon's-blood.* B. Mets. 107[b] תוו עבדי ליה ס׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. ed. Koh. (ed. סַמְּנָא; Ar. ed. סמתר) they might prepare *samtré*, and he might recover; Yalk. Deut. 849; Yeb. 114[b] (Rashi סַמְתְּרֵרֵי). B. Bath. 74[b] החוא עישבא ס׳ הוה (Ar. חנך עישבי ס׳ הוו, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) that plant was s.—Ḥull. 54[a] quot. in Rashbam to B. Bath. l. c. עבדי לה ס׳ (ed. בדרי לה סמא).

סַמְתַּרְתָּא f., v. סַמְתִּירָא.

סֶן (סנן, cmp. שֶׁנָּה a. שֵׁן) *tenon.*—*Pl.* סִינִּין, סִירִּין. Kel. X, 6 עשאן בס׳ (Mish. ed. סינן, corr. acc.) if he joined the boards by means of tenons, Maim. (R. S.: by placing between them *fine chips of thornwood*, v. סְנֶה).

סָנָא, v. סַנְיָא.

סְנָא, סָנֵא *to hate*, v. סני.

סְנָא, סָנָא m. (preced.) *hatred.* Targ. Y. Ex. XXIII, 5. Targ. Y. Num. XXXV, 20 בסִנָּא. Targ. Y. Gen. XXVII, 41; a. e.

סַנָּאב, v. סְנָאָה.

סְנָאָה f. = סָנָא. Targ. O. Num. XXXV, 20 ed. Berl. (ed. Amst. סׄ, corr. acc.).—V. סִנְאָתָא.

סַנָּאָה m. (preced.) *hater, enemy.* Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Y. Ber. II, 5[a] top סַנָּאֵיהוֹן דישראל the enemy of Israel. Ḥull. 43[b] (euphem.) כלפי סַנָּאֵיהּ דרבא (not סנאוה) against (the enemy of) Raba.—*Pl.* סַנָּאֵי, סַנָּאֵא, סַנָּאֵי. Targ. Ps. XXXV, 19 (ed. Wil. סָנָאֵי). Targ. Ex. I, 10. Targ. Ps. CXXIX, 5 (Ms. סָנָאֵי; some ed. סַנֵּי). Ib. XLV, 6 (some ed. שׂ׳); a. e.—Y. Taan. IV, 68[d] שַׁנָּאנָיָא.—V. שַׁנְאָתָא.

סָנָאָה pr. n. m. *S'naah.* Taan. IV, 5 (26[a]) בני ס׳ (Ms. M. שַׁנָּאָב; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. IV, 68[b] bot.; Tosef. ib. IV (III), 6 ed. Zuck. (Var. סנאה); Bab. ib. 12[a] סְנָאָב (Ms. M. שׂ׳); Erub. 41[a] סנאב (Ms. O. סנאה).

סְנֵאי, v. סְנֵי.

סְנָאִין, סְנָאִים, v. סְנֵה.

סְנָאתָא f. = סְנָאָה. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. סְנִיאָתָא). Targ. Ps. CIX, 5 (ed. Lag. סְנִיתָא). Ib. 3 סְנִיאָתָא. Targ. Prov. XXVI, 26 סְנוּאָתָא (ed. Lag. סְנַיאָתָא; Ms. סִירְנָוָתָא).

סַנְבּוּטִין, v. סַרְבִּיטִין.

סִנְבּוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

סַנְבָּטִיוֹן, v. סַמְבָּטִיוֹן.

סִנְבְּרַאי, צִינְבְּרִי, צִנְבְּרִי, סַנְבְּרַאי pr. n. pl. *Sennabris*, near the lake of Tiberias. Gen. R. s. 98; Y. Meg. I, 70[a] צִנְבְּרִי; v. חֶרֶת. Ib. III, 74[a] top Ursicinus burnt אוריסיתא דצנבראי the Torah scroll (of the synagogue) of S.—Denom. סַנְבְּרָא, צַנְבֵּר, צִנְבֵּר. Y. Shebi. VI, 36[d]; ib. IX, 39[a]; Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] לוי צ׳.

סַנְגְּדָא, v. סַנְיְגוֹרָא.

סַנְגְּדוּדִין, v. סַנְגְּלָרִין.

סַנְגּוּרְיָא, v. סִרוּנְגְּרָא.

סַנְגּוּרִין, v. next w.

סַנְגְּלָרִין m. pl. (variously corrupted) *singulares, orderlies in the army*; (under the later Roman emperors) *imperial clerks in the provinces.* Yalk. Num. 771 גזרה בהן חס׳ he set the singulares on them, and they crushed their heads with clubs (v. Sm. Ant. s. v. Fustuarium); Sifré Num. 131 סנגדודים, סנגרורים; Y. Snh. X, 28[d] bot. סניגורים (corr. acc.).—Y'lamd. to Num. X, 2 quot. in Ar. s. v. סגנם: מה עשו הסניגורים (corr. acc., or סַנְגִּירִירִים signiferi?).

סַנְגְּרָא, v. סַנְיְגוֹרָא.

סנגרין, סנגרורין, corruptions of סַנְגְּלָרִין.

סנדיות, read: סַנְדְּרִיוֹת.

סַנְדִּיקְנוֹס, סנדיקות, סַנְדִּיקוֹס, v. סִינְדִּיקְנוֹס.

סַנְדָּל c. (σάνδαλον, prob. from Pers. *sandal* = calceus) *sandal*, 1) *a sole with straps, shoe*, contrad. to מַנְעָל a. נַעַל. Sabb. VI, 2, v. סָמַר. Yoma VIII, 1. Yeb. 102[a]; a. fr.—ס׳ של בהמה a sort of shoe for animals (v. Sm. Ant., 3rd Engl. ed., s. v. Solea). Sabb. 59[a] ס׳ של וכ׳ a metal shoe for animals is liable to levitical uncleanness (expl. 'because it may be used as a drinking vessel in war' &c.); Kel. XIV, 5 סַנְדָּלֵי בהמה (*pl.*). Par. II, 3 עשה לה ס׳ וכ׳ if one made a shoe for her (the red cow), that she might not slip.—ס׳ של עריסה *a sort of shoe for the legs of a bedstead;* [Ar.: *a board placed under a short leg*]. Ohol. XII, 4; Tosef. ib. XIII, 4.—Yeb. 103[b] ס׳ של נחת ע״ז Ar. (ed. ס׳ של ע״ז) the shoe for the rest of an idol.—*Pl.* סַנְדָּלִין. B. Bath. 58[a] 'the bed of a scholar' is כל שאין ... ס׳ וכ׳ that under which nothing is placed except the sandals in summer and shoes in winter time. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—2) *a flat fish* like *the sole* or *turbot*; trnsf. *a flat, fish-shaped abortion.* Nidd. III, 4 המפלת ס׳ וכ׳ a woman who discharges a sandal-like foetus or a placenta. Tosef. ib. IV, 7 שאמרו דומה לס׳ דג שבים the sandal abortion of which they speak means a foetus resembling the sea-fish called sandal; [oth. opin.] דומה ללשון של שור resembling the fish called 'ox-tongue' (βούγλοσσος, lingulaca); Y. ib. III, 50[d] bot.; Bab. ib. 25[b]; a. e. [Snh. 59[b] סנדלין Ms. M., v. סַנְדְּלָכוֹנִים.]

סַנְדָּלָא, סַנְדָּלְיָא ch. same. Targ. Y. I Gen. XIV, 23 סַנְדָּלְתָּא רצועא a sandal provided with straps; Y. II רצועה דס׳ a shoe-strap. Targ. Ps. CVIII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 44; Yalk. Jer. 285 עד דסַנְדָּלֵךְ וכ׳, v. פּוּבָּא I. Yeb. 102[a], v. עַזְיָא. Snh. 7[b] אפיקו לי מאני חנותאי ... וס׳ get me my shop-tools (the judge's implements): a stick, a strap, a trumpet (with

which to proclaim excommunication) and a sandal (for חֲלִיצָה); a. fr.—*Pl.* סַנְדַלְיָא, סַנְדַלְיָן. Targ. Is. XI, 15. Targ. Y. Gen. XXXVII, 28 (cmp. Am. II, 6); a. e.—Y. Sabb. VI, 8[a] top תרין ס׳ two pairs of shoes. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳ 8); a. e.

סנדלבין, סנדלבונין, v. next wds.

סַנְדַלְכוֹן m. (a corrupt. of σαρδόνυξ, σαρδόνυχος) *sardonyx*. Targ. Job XXVIII, 18 (h. text ראמות).

סַנְדַלְכוֹנִין, סַנְדַלְכוֹנִים m. pl. h. same, in gen. *gems*. Snh. 59[b] סנדלב׳ טובים ed. (ed. Cracow סַנְדַלְבָּנִין; Ms. M. סנדלין; Ms. C. סנדלנין; corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Gen. 15 סנדלפונין; Ab. d'R. N., ed. Schechter, ch. I סנדלכים. Ib. ch. XXXVIII פה שמוציא סנדלפונין טובות the mouth which uttered beautiful gems.

סַנְדַלְכִּנִין, סַנְדַלְכִּין, v. preced.

סַנְדַלְפוֹן pr. n. *Sandalfon*, name of an angel. Ḥag. 13[b]. Pesik. R. s. 20 אשו של ס׳ the fire of S.

סנדלפונין, v. סַנְדַלְכוֹנִים.

סַנְדָּלָר m. (sandalarius) *sandal-maker*, surname of R. Johanan; [oth. opin.: ס׳=אלכסנדרי, *the Alexandrian*; v. Y. Ḥag. III, beg. 78[d] ר׳ י׳ חס׳ אלכסנדרי וכ׳ R. J. the Sand'lar is a true Alexandrian]. Ab. IV, 11; a. v. fr.

סנדלריאות, Yalk. Gen. 79, read: בַּנְדְרִיאוֹת, v. בַּנְדְרִיוֹת.

סַנְדַלָּה, v. כַּנְדְּלָא.

סַנְדְּרִיאוֹס, סַנְדְּרוֹס, abbrev. of אֶלֶכְסַנְדְּרוֹס. Ex. R. s. 15, v. אִידְלִיאוֹס.

סַנְדְּרִי, סַנְדְּרִיוֹת, סַנְדְּרָאוֹת, סַנְדְּרִיוֹתָא, v. סַנְהֶדְרִין h. a. ch.—[סנדריות, Sifra B'har, Par. 2, ch. III, v. אִכְסִרְגְּרוֹן.]

סַנְדְּרִיוֹתָא, v. סַנְהֶדְרִין ch.

סנדרנא, Cant. R. to IV, 4 ע״י ס׳, a corrupt dittography of ע״י שני שדיך.

סְנָה m. (b. h.) *prick, thorn, thorn-bush*. Ex. R. s. 2; Tanḥ. Sh'moth 14 (expl. בלבת, Ex. III, 2) משני חלקיו של ס׳ (from the heart of) from upward of two thirds of the height of the thorn-bush. Ib. הם ... אף אני בס׳ וכ׳ they (the Israelites) are in anguish, I (the Lord) also appear in the thorn-bush, out of a narrow place. Ex. R. l. c. מה הסנה שפל וכ׳ as the thorn-bush is the lowest of the trees, so are the Israelites &c.; a. fr.—*Pl.* סְנָאִין, סְנָיִן, סְנָיִם, סְנָיִין. Kil. VIII, 5, a. e. חוּלְדַּת הס׳, v. חוּלְדָּה I. Tanḥ. Ki Thissa 2 סניין (corr. acc.). B. Mets. 117[a] (expl. תקרה) קינים ס׳ ושיגא Ar. (ed. קינים וס׳) he must furnish reeds, thorns and clay (for the ceiling).—Y. Meg. I, 72[d] top בסנאיו של יוסף, v. סַנְּאָה.]

סנדריוט, v. סַנְדְּרִיוֹט.

סַנְהֶדְרִין, סַנְהֶדְרֵי f. (also *pl.*) (συνέδριον) *Sanhedrin*, the supreme council of the Jews; גדולה ס׳ *the Great S.*, consisting of seventy-one members; קטנה ס׳ *the Small S.*, a judicial court of twenty-three. Snh. I, 6. Ib. ס׳ ניהגת לס׳ ראויה fit to be a seat of the S. Macc. I, 10 בארץ וכ׳ the S. may exercise its functions in Palestine and outside. Ib. ס׳ החורגת וכ׳ a S. that executes capital punishment (more than) once in seven years. Ib. 9 (ref. to Deut. XVII, 6) שלא תהא ס׳ שומעת וכ׳ this intimates that the S. must not hear the testimony from the mouth of an interpreter. Snh. 63[a] לס׳ שהרגו וכ׳ that a S. which puts a person to death must not taste food during the entire day of execution; a. v. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרָאוֹת, סַנְהֶדְרָיוֹת, סַנְדְּרָאוֹת. Ib. I, 5 אין עושין ס׳ לשבטים וכ׳ supreme courts for tribes (provincial courts, Small Sanhedrin) can be instituted only by decree of the court of seventy-one; Sifra K'dosh. ch. VIII, Par. 10 סנדריות של ישראל; Yalk. Lev. 619 סנהד׳ של שבטים, opp. ס׳ גדולה. Snh. 16[b] סנדראית (also in Chald. diction); a. fr.—*Sanhedrin*, name of a treatise, of the Order of N'ziḳin, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli a. Y'rushalmi.

סַנְהֶדְרִי, סַנְהֶדְרִין, סַנְדְּרִי ch. same. Targ. Y. II Num. XXV, 4. Targ. Y. I ib. 7. Targ. I Chr. XVIII, 17; a. fr.—Snh. 16[a]; a. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרְיָא, סַנְהֶדְרְיָתָא. Targ. Y. I Lev. XXIV, 12. Targ. Y. I Num. IX, 8; a. fr.

סַנָּא, סְנוֹא m. (קְנָא a. כְּנָא=שְׂנָא; cmp. סָנְיָא) *hater*.—*Pl.* סַנָּאִין, סְנוֹאִין. Zeb. 118[b] (ref. to Deut. XXXIII, 16, play on עין ... מן חס׳ שלו (סָנֶה Ms. M. (ed. בין השנואין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the eye (of Joseph) which refused to enjoy that which was not its own, shall be permitted to feast on that which belongs to his haters (the brother tribes); Yalk. Josh. 29; Y. Meg. I, 72[d] top ששרת שכינה בסַנָּאָיו של יוסף the Divine Presence dwelt among Joseph's haters.

סַנְוַארְתָּא, v. סַנְוֵרְתָּא.

שְׂ, סְנוּאָה, סְנִיאָה f. (סָנֵי 1) *the hated wife*. Targ. O. Deut. XXI, 15 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׂנוּאָ, a. שְׂנִיאָ; Y. סְנוּאָה, a. סְנִיאָה). Targ. O. Gen. XXIX, 33 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׂ; Y. שְׂנִיאָה). Targ. Prov. XXX, 23 שנוא׳ (ed. Lag. שְׂנִי׳, a. e.—2) *hatred*, v. סְנָאָה.

סַנְוֵר (Saf. of נור; cmp. תְּיוּרְוָיָא) *to dazzle, blind*. Targ. Y. Num. XVI, 14.

סַנְוַארְתָּא, סַנְוֵרְתָּא f. (preced.; cmp. Syr. סנורא, lorica, P. Sm. 2680) *polished metal helmet*. Sabb. 62[a], expl. קסדא (Ms. M. סנירתא, read סנור; v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. lect.).

סַנְוְרְתָּאָה m. (v. סַנְפָּתָא) *of S'navta*. Sabb. 17[b] (Ms. M. נחוואה, v. Rabb. D. S. a. l. note); (Ab. Zar. 36[a] נְוָתָאָה, early eds. נִרְוָתָ׳; v. נִרְוָתִי).

סְנוּנִית f. (סָנַן) [*the glistening,*] *swallow*. Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חס׳; Ḥull. 62[a] לבנה ס׳ the white-bellied swallow. Tosef. ib. III (IV), 23 אוכלין את ס׳ לבנה וכ׳ used to eat the white-bellied swallow, because &c. Sabb. 77[b] אימת ס׳ על הנשר the fear which the eagle has of the swallow; a. e.

סְנוּנִיתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 7 (h. text עָגוּר).

סִי׳, סְנוּק m. (סנק) *pressure, exhaustion.* Sabb. 67[a], v. גַּדָּא.

סִינ׳, סְנוֹקֶרֶת f. (סָמַר II, with anorg. נ) [*reddening,*] *a severe* or *insulting blow in the face (with the fist*; oth. opin.: *with the back of the hand*; Rashi: *with the saddle of an ass*). B. Kam. 27[b] (Ms. M. סִינוֹקְרִית; Ms. F. סינוקרת; ed. Sonc. סטקרת, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. VIII, end, 6[c] סקלונקיות.

סְנֵוְרִים m. pl. (b. h.; v. סַנְוֵר) *blindness, dimness,* Yalk. Esth. 1056 שהיה הס׳ על עיניו his eye-sight was veiled.

סְנוָתָא, v. סִנְאָתָא.

סְנוּתָא, v. סִנְוּאָתָא.

סָנַט (cmp. Syr. סנט, P. Sm. 2676, a. Arab. sanuṭ) [*to scrape,* cmp. חָסַד II] *to sneer, scoff, malign.* Gen. R. s. 71, beg. הרו הכל סוֹנְטִין בה all sneered at her; ib. אם הגיתיות סוֹנְטוֹת בה ... (not סונטין), v. גְּחִית; Yalk. ib. 125. Gen. R. s. 68 סוֹנְטִים 'Rashi' (ed. Leipz. סונטומוס, corr. acc.; ed. Wil. שׂוֹנְאִים; some ed. שוטנים, corr. acc.).

סַנְטוֹרָא, v. סַנְטוּרָאי.—סנטוראי, v. next w.

סַנְטוּרַיָּא, סַנְטוּרְיָא m. pl. (סנטר; cmp. נָטַר) *grudge, hidden hatred, vindictiveness.* Gen. R. s. 67 .. עד סנטוריי דרומי Ar. (ed. סנטרי, סנטרוי, corr. acc.) to this day people exclaim, 'the vindictiveness of Rome' (with play on *senatores*); Yalk. ib. 115 סנטוראי דרומאי (סנטירא; corr. acc.). Y. Ab. Zar. I, 39[c] (play on Saturnalia, v. בְּרוּמִי סַטוּרְנַלְיָא) צווחין לית סַנְטוֹרְנְיָא דעשו in Rome they (the Jews) call it (that festival of apparent good-will) the hidden hatred of Esau (Rome).

סנטורתא, v. סַנְטְרוּתָא.

סַנְטִיר, סְנַטִּיר, סַנְטִירָא, v. סְנַטֵּר, סְנֵטֵר, סַנְטֵרָא.

סנטיראי, v. סַנְטוּרַאי.

סְנַטֵּר (Saf. of נָטַר) *to guard,* esp. *to watch jealously; to bear grudge.* Gen. R. s. 67 (ref. to וישׂטם, Gen. XXVII, 41) סְנַטְּרוֹ ונעשה לו שונא נוקם ונוטר (better סִירְנְטָרוֹ; Ar. a. Yalk. Gen. 115 omit our w.) he watched him grudgingly, and became to him a vindictive and grudge-bearing enemy; v. סַנְטוּרַאי.

סַנְטִיר, סְנַטִּיר m. (preced.) 1) *guardsman, bailiff.* B. Bath. IV, 7 המוכר ... מכר את הס׳ if one sells a township, he sells with it the *sanṭer* (a slave, v. אִרְקוֹנוֹמוֹס); expl. ib. 68[a] בר מחווניתא, v. מְחַוְנִיתָא; [oth. opin. ib. באגי *the fields around the town*]; Tosef. ib. III, 5. Snh. 98[b] פגע בו ס׳ a bailiff meets him (trying to contest his title to the field). Y. B. Mets. V, 10[c] ס׳ או ... ישראל שמינה an Israelite who appointed a gentile his manager or guardsman. Gitt. 80[b] לשם ס׳ שבעיר ... אפי׳ even if he dates a letter of divorce from the rule of a bailiff of the town. Tanḥ. B'rakhah 6 כס׳ הזה וכ׳ like the guardsman that speaks before the king; a. e.—2) *the guarded land outside of a township.* B. Bath. l. c., v. supra.—3) (cmp. meanings of לֶחִי, and phrases like שמר פתחי פיך, Mic. VII, 5) [*fence,*] *jaw, jaw-bone, chin.* Ber. 24[b] מניח ידו על סַנְטְרוֹ ... וכשהוא (Ms. M. סַנְטֵרוֹ) and when he yawned, he put his hand on his chin (to cover his mouth).—4) a sort of *cloak, sanṭer* (cmp. גְּוִנְדָּא II). Treat. Der. Er. ch. XI סַנְטְרוֹ לצדדין וקובעי׳ וכ׳ he who walks with his *sanṭer* hanging sideways and his cap turned back ..., belongs to the haughty.

סַנְטֵרָא, סַנְטֵרִי׳, (סַנְטְרוֹ) ch. same, 1) *guardsman, bailiff* &c. Koh. R. to IV, 8 דבבל׳ בלשאצר Belshazzar, governor of Babylon. Lev. R. s. 34 אתנסיבת לס׳ דקרתא she married the guardsman of the town; Yalk. Is. 352; Gen. R. s. 17 סנטרין (corr. acc.); Y. Keth. XI, 34[b] bot. לסטורא (corr. acc.). Pesik. Ha'om., p. 69[b] (ref. to Jer. V, 24 סַנְטָרָךְ אנא וכ׳ (ישמר לנו I (the Lord) am thy guardsman (guarding thy crops), and wilt thou not give me my guard's pay (tithes)?; Pesik. R. s. 18; Koh. R. to I, 3 סנטורך; Lev. R. s. 28. Pesik. Ekhah, p. 120[b] ריש מטרתא וס׳ the chief of the town guard and the bailiff; Lam. R. introd. (R. Abba 2); a. e.—*Pl.* סַנְטְרַיָּא, סַנְטְרִין, סַנְטֵי׳, (סַנְטוֹ׳). Y. Shebi. IV, 35[b] top המוניה ס׳ וכ׳ the field watchmen saw him (eat of the fruit) and began to strike him. Y. Ḥag. I, 76[c] ריש סַנְטוֹרֵי קרתא the guardsmen of the town (Pesik. l. c. ריש מטרתא וסנטרא, v. supra); a. e.—2) (only in *pl.*) *upper garments, outer clothing, walking dress.* Gen. R. s. 100 .. סַנְטְרוֹי נפיק came forth to meet him dressed in his upper garments (although a mourner); מאי סנטרוי מאנין וכ׳ what do you mean by 'his *sanṭerin*'? Garments which showed no rents; Y. M. Kat. III, 83[c] top סַנְטֵרַיָּא לבוש, expl. מאנין דלא חפיתין, v. חָפַת.—[Gen. R. s. 67 סנטרי׳, סנטרוי, v. סַנְטוּרֵי.]

סַנְטֵרוּתָא f. (preced.) *watchman's pay, watchman's charge.* Pesik. Ha'om. p. 69[b] סַנְטֵרוּתִי (not סנטורתי), v. preced.; Pesik. R. s. 18; Lev. R. s. 28 דסנטרותי of that which I have guarded; Koh. R. to I, 3 מִסַּנְטְרוּתִי.

סַנְטְרִיוָתָא, v. preced.

סַנֵּי, *pl.* of סַנְיָא.

סַנֵּי, v. סַנְיָא IV.

סְנָא, סָנָה, *to hate,* v. שְׂנָא.

סְנָא, סְנֵי ch. same, 1) *to hate.* Targ. O. Deut. XXII, 16 (Y. ed. Amst. סַנְיָא). Ib. 13. Targ. Ps. XXXI, 7 Ms. (ed. שׂ); a. fr. (interch. with שָׂ).—Part. סָנֵי, (סָאנֵי); f. סָנְיָא; *pl.* סָנְיָן, סָנָן. Targ. Prov. VI, 16. Ib. XXVI, 28 (some ed. שׂ). Ib. VIII, 13 (Bxt. סָנְיָא). Ib. I, 22. Targ. Mic. III, 2; a. fr.—Yoma 9[b] באלהא דסָנְיָנָא לכו Ms. M. (אלהא ס׳) by God, we hate you (Babylonians). Keth. 105[b] לא לירון ... דס׳ לית one must not act as judge in the case of one he loves, or of one he hates. Ib. מיניהו סָנוּ לי some of them hate me. Ib. אי סָנְיֵי כולהו סנו לי (not מסנו) if there is hating (among them), they all hate me. Sabb. 153[a] דסני לית כולהו וכ׳ (Rashi דסנו) whom all the people of Pumbeditha hate. Ib. 26[a] דחוות סניא לכלתה Ms. M. (ed. סְנִיאָה לה לכלתה) who hated her daughter-in-law. Pes. 113[b] ומי שׂרירא למְסַנְיֵיה (some ed. לְמִסְנְיֵיה) is it permitted to hate a fellowman?

Ib. מהו למימרא . . . למיסניה, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) is it permitted to denounce him to his teacher that he may hate him? Ib. מיסנא סני ליה Ms. M. (ed. מיסני סני) they should hate him. M. Kat. 17ª דחזו סני שומעניה whose reputation people disliked (who was ill-reputed, v. infra); a. fr.—*Part. pass.* סָנֵי, סָנִי; f. סַנְיָא *hated, hateful; ungainly, unsavory.* Targ. Prov. XIV, 20 (ed. Lag. סאני; h. text רָשׁ). Sabb. 31ª דעלך סני וכ', v. חַכְיָא. Meg. 25ᵇ האי מאן דסני שומעניה Ms. M. (ed. דסָנְאָה, v. supra) one whose reputation is bad, v. בְּזִי I. Ib. 14ᵇ סַנְיָן שמייהו (Ms. M. סני; Ms. Halberst. שׂוֹנְאָן; Ms. O. אִישְׁתַּנַּי; v. Rabb. D. S. a. l. note) they are ungainly of name; (Ms. M. their names are ungainly).—2) (fr. part. pass.) *to be ugly.* Taan. 7ᵇ top אי הוו סָנוּ וכ' if they had been ugly, they would have been greater scholars.

סַנְיָא I f., v. preced.

סַנְיָא II m. (preced.) 1) *badness, inferiority.* B. Bath. 122ª לשופרא וס' to equalize the distribution of land with regard to the better or inferior quality.—2) *evil nature*; (by way of antiphrasis for טִיב) *nature.*—ביש סַנְיֵיהּ one whose nature is bad, *ill-natured.* Koh. R. to XI, 9 (some ed. ביש סָנְיָא).—V. סוּנְיָא.

סַנְיָא III, **סָנְיָא** m.=h. סְנֵה. Targ. Y. Ex. III, 4, sq.—Cant. R. to I, 1 (prov.) נן ס' נפיק וורדא (some ed. נפקא וורדא) from a thorn-bush comes forth a rose (good children of a bad father); Yalk. Sam. 134 ס' דאפיק וכ' (not סכיא) a thorn which produced a rose.—*Pl.* סַנְיָא, סָנְיָא. Targ. Y. Deut. XXXIII, 16 (prob. to be read סָנְיָא sing.).—[Targ. Prov. VIII, 19 סניא for סגיא, v. גְּבָרָא I.]

סַנְיָא IV, or **סַנְיָ** m. (סנן) *sieve*; ס' דיבי *mucal sieve*, name of a certain *part of the intestines*; [oth. opin.: *disliked by wolves*, v. סָנֵי]. Hull. 50ᵇ.—Koh. R. to VII, 19 (some ed. סני); Lev. R. s. 3 *the ileum*; v. כַּנְיָא.

סָנְיָאס, Targ. Y. I Num. XXXIV, 11, read פַּנְיָאס.

סְנִיאָתָא, v. סְנוּאָתָא, a. סִנְאָתָא.

סַנְיגוֹר m. (συνήγορος) *advocate, attorney*, opp. קטיגור prosecutor. R. Hash. 26ª אין קטיגור נעשה ס' the accuser (gold reminding of the golden calf) must not be made an advocate (therefore must the high priest on the Day of Atonement not enter the Holy of Holies in gold-embroidered garments); Ber. 59ª. Ḥag. 13ᵇ קטיגור יעשה ס' shall the accuser (the ox or calf) become an advocate? Lev. R. s. 30 אוי . . סַנֵּיגוֹרוֹ וכ' woe to this man, his advocate has turned prosecutor!; Y. Succ. III, beg. 53ᶜ שניגורו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סַנֵּיגוֹרִין, סְנֵיגוֹרִין. Y. R. Hash. I, 57ᵇ top; a. fr. —Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 7) שלא יעמיד אצלו ס' וכ' that he (the judge) must not allow advocates to stand by his side (in place of the parties themselves), for it is said, 'before the judge the words of both of them must come' (ib. XXII, 8); [Shebu. 30ᵇ שלא יעשה סניגרון לרבריו (Ms. M. יעשה דבריו סגיגון; Yalk. Ex. 352 שלא יעשה סניגירין לדבריו) that he must not appoint advocates for what he has to say (in defense of his decision, if a point of law is raised against it); the entire passage seems to require emendation in accordance with Mekh. l. c.]

בַּר סַנִּיגוֹרָא pr. n. m. *Bar-Sannigora.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 8 כרכוי דבר ס' the towns of Bar-S. (on the border between Syria and Palestine); [for טבריא ib., read with Y. II אנטוכיא]; Sifré Deut. 51 כרכא דבר סנגרא (not דכר); Yalk. ib. 874 (not כרבא); Tosef. Shebi. IV, 11 כפרא דבר סנגרא (read כרכא; Var. סינגורא); Y. Shebi. VI, 36ᶜ ברכה רבה ובר סנגרא (corr. acc., or ס' כרכה רבה דבר the large town of &c.).

סְנִיגוֹרְיָא f. (συνηγορία) *defence, speaking in behalf of.*—לְמֵיד ס' עַל *to speak in defence of.* Y. Taan. II, 65ᵈ top. Ex. R. s. 15, end. Lev. R. s. 6, beg. [read:] הדא רו"ח ס' הדא מלמדת לכאן וכ' זכות being a gloss to our w.) that holy spirit speaks in defence of both sides; a. fr.

סְנִיגְרוֹן, a corrupt. of סִירָגוֹן(אָךְ). Tosef. Shebi. VI, 3; Tosef. Ter. IX, 10; v. אָכְסִירָגוֹן.

סניגרון, Shebu. 30ᵇ, read: סָנֵיגוֹרִין; v. סָנֵיגוֹר.

סַנְיָה, v. סַנְיָא II.

סַנְיוּתָא f. (סָנֵי) *dislike, displeasure.* Ned. 62ª קסבר משום סַנְיוּת מילתא וכ' he thought that man spoke so from a dislike of the thing (spoke ironically because he was angry). Yalk. Dan. 1060, v. שַׂנְאוּתָא.

סָנִין, v. סְנַן.

סָנִיף m. (סָנַף) *attachment, wedge; key-stone.* Midr. Till. to Ps. XCI; Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 120 באדם שהוא נותן ס' לכיפה as one inserts a key-stone in an arch. Ber. 47ᵇ; Y. ib. VI, 11ᵇ top עושין אותו ס' לעשרה we wedge him in among the ten, i. e. we count him in so as to make up the requisite number; a. fr.—*Pl.* סְנִיפִים. Tosef. Snh. VII, 9 עושין אותן ס' . . בבית at a wedding feast we place them among (the adults); Hor. 13ᵇ. Taan. 25ª ארבע ס' היו . . . ס' עשאום they made them (the beams) in links, i. e. joined mortised pieces to them. Tosef. Men. XI, 6 וס' מיעמידין וכ' and these attachments supported the loaves; Num. R. s. 4; a. fr.—Kel. XXI, 3 ס' *the side-pieces of a saw which hold the blade, and the wedge with which the cord is twisted.*

סְנִיפָא ch. same.—*Pl.* constr. סְנִיפֵי (סִינּוּפֵי) *the barbed tops of a fence* or *wall.* B. Bath. 4ᵇ, v. דְּיוֹכֵי.

סְנִיפְתָא, v. סְנַפְתָא.

סנירתא, v. סַנְוֵרְתָא.

סְנִיתָא, סַנְיָתָא, v. סְנַאתָא a. סְנִיאָתָא.

סָנַן [*to sting*, cmp. סְנֵה; of color:] *to be bright, shine.* V. סְנַנְיָרִית.—Part. pass. סָנוּן; *pl.* סְנוּנִין. Num. R. s. 4 (expl. בִּיפּוּז, II Sam. VI, 16) היה לבוש בגדי זהב ס' וכ' he was dressed in glistening, gold-embroidered garments shining like fine gold.

Pi. סִינֵּן *to clear, filter*; (of metals) *to smelt, refine.* Sabb. XX, 2 מְסַנְּנִין אֶת הַיַּיִן וכ׳ you may (on the Sabbath) filter wine through a cloth &c. Ḥull. 67ª רִבְחוּשִׁין שֶׁסִּינְּנָן gnats in liquids which one has passed through a filter; a. e.—*Part. pass.* מְסוּנָּן *refined, bright.* Num. R. l. c. (expl. מִפּוּז, v. supra) הַזָּהָב הַמְסוּנָּן . . . פּוּזוֹ the refined gold which he wore made a rustling noise.

Nithpa. נִסְתַּנֵּן, *Hithpol.* הִסְתּוֹנֵן *to be refined.* Ib. s. 7, beg. נִסְתַּנְּנוּ הַפְּסוֹלוֹת מִמֶּנּוּ וכ׳ when the base metals are removed from it (the silver) by refining, it shows at once &c. Pesik. R. s. 14 (ref. to Ps. XII, 7) [read:] כֵּשֵׁם שֶׁהַכֶּסֶף . . . וּמִצְטָרֵף וּמִסְתּוֹנֵן וכ׳ as the silver to be smelted enters the crucible and is smelted and refined etc.; כָּךְ הָרִיא הַתּוֹרָה מְסֻתּוֹנֶנֶת וכ׳ so is the Law refined and smelted (through study) in forty-nine ways.

סְנִין, סְנַן ch. same; (act. verb) *to filter, clear, refine* (interch. with *Pa.*). Targ. Ps. CV, 19 (Ms. סַנֵּין). Ib. XVII, 3; a. fr.—Part. pass. סְנִין; f. סְנִינָא. Ib. XII, 7. Ib. LXVIII, 14. Targ. Job XI, 15; a. fr.

Pa. סַנֵּן same, v. supra. Ib. XXVIII, 1; a. e. [Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 דְּסַיְּין (some ed. דְּמַיְּין; h. text עֵרֶף) prob. to be read: דְּמַסְנְּנִין וכ׳ (= דְּמִסְנְּגִין) which let filter down dews &c.

סְנִסִין, סְנְסוֹן, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11; Tosef. Neg. V, 14, read: סָגוֹס, v. סָגוֹס.

סַנְסָן I pr. n. m. *Sansan.* Gen. R. s. 19 חִנִּינָא בַּר סַ׳ (cmp. סִיסִי; Yalk. Esth. 1056 פַּפָּא).

סַנְסָן II f. (b. h. סַנְסִנִּים *pl.*; v. סָנַן) [*prick,*] *the pointed ribbed leaf of the palm tree.* Snh. 93ª (ref. to Cant. VII, 9) לֹא עֲלָתָה בִידִי אֶלָּא סַ׳ אֶחָת (v. Rashi) I can claim as mine only one leaf (of the palm Israel) that of Hanania &c.; Yalk. Cant. 992 סַנְסָנָה.—*Pl.* סַנְסָנִים. Num. R. s. 3, beg.; Gen. R. s. 41, beg.; Yalk. Ps. 845 סַ׳ לִכְבָרָה (not לִכְבֹּר) the leaves (of the palm tree) are used for sieves.

סַנְסָנָא ch. same.—*Pl.* סַנְסָנַיָּיא. Cant. R. to VII, 9, v. אֶלְבָּנָא.

סְנִסָּנָה, v. סַנְסָן II.

סְנַף (Saf. of ענף; v. סִרְפּוֹן) *to interlace; to insert.* Tosef. Keth. VII, 10 הִיחַ בָּהּ מוּם אַחֵר וְסִנְּפוֹ בֵּין הַמּוּמִין if she had another blemish, and he in his enumeration had inserted it among the blemishes (which she really did not have, so as to make believe that she was also free from that blemish); Tosef. B. Bath. IV, 5, sq.; B. Mets. 80ª (אחד for אחר). V. סָנִיף.

סנף, Koh. R. to XI, 9 אִיסְתַּנְפְּנִיר, read: אִיסְתַּפְּנִין, v. סְפַן.

סְנַפִּיר f. (b. h.; = סְנַפִּיר; ספר with anorganic נ; cmp. סְמַפּוֹרִין, סַפִּיר &c.) *fins.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9 כֹּל . . יֵשׁ לוֹ סְ׳ every fish that has scales has also fins; וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְ׳ וְכ׳ but some have fins but no scales. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 אֲפִי׳ אֵין לוֹ אֶלָּא סְ׳ אַחַת even if it has only one set of fins; a. e.—*Pl.* סְנַפִּירִין, סְנַפִּירִין, סְנַפִּיר׳, סְנַפִּר׳. Ib. הַמַּרְבֶּה . . וְכ׳ one that has more than one coat of scales and one set of fins. Ib. (ref. to Job XLI, 22) *ḥaddudê ḥares* אִלּוּ סְ׳ שֶׁלּוֹ refers to its (the Leviathan's) fins. Ḥull. l. c. וְסִ׳ הַפּוּרְחָה בָּהֶן by *s'nappirin* is meant that organ with which it speeds its movements.—[Yalk. Lev. 645 סנפירים, v. סַלְפִּינְגָּס.]

סַנְפִּירִינוֹן, v. סַמְפִּיר.

סְנַפָּר, v. סְנַפִּיר.

סְנַפְּתָא, סְנַפְתָּה pr. n. pl. *S'nafta,* a border town. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 סְנִיפְתָּ׳ ed. Zuck. (Var. סנפ׳); Sifré Deut. 51, a. Yalk. ib. 874 ספנתא.

סְנַק (Saf. of ענק, אנק; cmp. Assyr. סנק, Del. Assyr. Handw.) *to press, stuff.* Tam. II, 1 סוֹנְקִין אֵיתָן וכ׳ (Talm. ed. סוֹלְקִין) they press them against the sides of the altar.

Pi. סִינֵּק same. Mikv. II, 6 הַמְסַנֵּק אֶת הַטִּיט וכ׳ if one presses the mud against the sides of the pool.

סְנַק ch., *Pa.* סַנֵּק same, esp. *to stuff*; [oth. opin.: *to choke, cause loss of breath*].—Part. pass. מְסֻנָּק, (with ו emphat.) מְסֻנָּקָן. Pes. 3ᵇ מ׳ כגדי . . . שויתינן you made that subject to us (as savory) as a stuffed kid; כדבר אחר מ׳ as a stuffed swine; [Ar. a. Rashi: this lesson made us (as tired) as a breathless kid, swine].

סנקדרין, Yalk. Esth. 1057, read: סַנְקֶדְרִין.

סנקוסס, v. סִנְקְלִיטוֹס.

סנקנירקים, סנקירקים, Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 סרקני דקין, corruptions; prob. to be read: סַנְקְלִיטִיקִים, v. סַנְקְלִיטִיקוֹס; [Pesik. Zutr. Haăz., ed. Bub. p. 113 has סנקליטין].

סנקלוס, סנקלטורי, סְנַקְלִיט, סַנְקְלִיטוֹן, v. next wds.

סוּנִי, סִינִי, סַנְקְלִיטוֹס m. (σύγκλητος) 1) (= סנקליטיקוס) *senator, councilor, counselor.* Ex. R. s. 46.—*Pl.* סַנְקְלִיטִין, סַנְקְלִיטִים. Pesik. Zutr. Haăz. (ed. Bub. p. 113) (ref. to עתודים, Deut. XXXII, 14) אֵלּוּ סִ׳ שֶׁלָּהֶם that means their (the Roman) senators (sent to the provinces); (Sifré Deut. 317 סנקנירקים, Var. סנקירקים; Yalk. ib. 944 סרקני דקין). Y. Ber. IX, 13ᵈ חִילֵּף אֶת כָּל סִ׳ שֶׁלּוֹ he changed all his councilors; Y. Snh. XI, 30ᶜ top (some ed. סנקלטון, v. infra). Lev. R. s. 13 גָּחִין וְאָמַר לְסַנְקְלִיטָיו וכ׳ he bent down and said to his assessors, these three things (for which I put to death three persons) did I do in one night; Midr. Till. to Ps. LXXX לְסַנְקְלִיט שֶׁלּוֹ (sing.; ed. Bub. סנקוסט, oth. ed. סנקלוס, טוקלוס; corr. acc.). Gen. R. s. 8 מֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי סִ׳ וכ׳ a king that had two counselors, without whose consent he did nothing; Yalk. ib. 13; a. fr.—2) mostly סַנְקְלִיטוֹן (ἡ σύγκλητος, accus.) *senate, assembly.* Y. Snh. l. c.; Y. Ber. l. c., v. supra. Deut. R. s. 6 תִּיקְרֵי אוּמָן שֶׁל סַנְקְלִיטוֹר (read: אִידָּן שֶׁל סַנְקְלִיטוֹן) let her be called the mother of the senate.—[Pirké d'R. El. ch. XLVIII, סנקלטורי פרעה, סנקליט, read with Yalk. Ex. 169 ספקלטורי, v. סְפַקְלָטוֹר.]

סנקליטור, v. preced.

סִינִי, סַנְקְלִיטִיקוֹס m. (συγκλητικός) *one of senatorial rank, senator.* Ex. R. s. 28 קְרָא לִפְלוֹנִי סִ׳ וכ׳ call such and such a senator that he may come with you.

Num. R. s. 18.—*Pl.* סַנְקְלִיטִיקִים, סַנְקְלִיטִיקִין, סִינ׳, סְנַקְלִיטִיקִים. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944, v. preced art.

סוּנְקְ, סִינ׳, סְנַקְתְּדְרוֹן, v. next w.

סוּנְקְ, סִינְקְ, סְנַקְתְּדְרוֹס m. (συγκάθεδρος) *assessor, associate.* Gen. R. s. 49 מלך שהיה לו ס׳ אחד (not ים ...; יס ...; Ar. רון ...) a king who had an associate; עשיתי ס׳ שלי ... I have appointed him my associate. Ib. s. 78 רון .... Ex. R. s. 43, beg. סוּנְקְתְּדְרוֹ his associate regent. Tanh. Mishp. 5 סנקדוס; ed. Bub. 3 סונדוקוס (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סִינְקְ, סִינ׳, סְנַקְתְּדְרִין. Yalk. Gen. 13 מלך שהיו לו ס׳ ... חוץ מדעתן a king who had associates without whose consent he did nothing; Gen. R. s. 8 סנקתדרון .. סנקדרין (some ed. מדעתם, corr. acc.). Yalk. Esth. 1057 (corr. acc.).

סְנָרָא, v. סִינְרָא.

סנריות, v. אֶכְסִינְרוֹן.

סְס m. (b. h.) *moth, worm.* Yoma 9ᵇ ארז מגור מן הסס Ms. L. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) a cedar sawed out by the worm, v. סַסְנְגּוֹר.

סַסָּא ch. 1) same. Targ. Prov. XXV, 20 (some ed. סרמא, corr. acc.).—Y. Bets. II, 61ᶜ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top; Y. Ḥag. II, 78ᵃ bot. ס׳ דקיסא מיניה וביה (vers. of Meïri to Bets. 20ᵇ) the worm of the wood comes out of itself (the wood); v. סָאסָא I.—[2) = סָאסָא q. v.]

סַסְגּוֹנָא, סַסְגּוֹר, m. (comp. of סס, v. סוּס a. שׁוּשׁ, a. גְּוָנָא) [*of glistening color,*] *sasgona, sasg'vana* (Chald. rendition of תַּחַשׁ) 1) name of an animal the skin of which was used for covering the Tabernacle. Targ. Ex. XXV, 5. Ib. XXVI, 14 (Y. סמגוי); a. e.—Sabb. 28ᵃ היינו דמתרגמינן ס׳ שסָּס בגוונין הרבה Ar. (ed. שׁשׁ) that is the reason why we translate (*tashash*) with *sasgona*, because it glistened with many colors.—2) name of a *color, scarlet* (v. P. Sm. 2682). Targ. Cant. VII, 2 סנדלין דס׳ (not דססוגונא) scarlet shoes (cmp. Ez. XVI, 10).

סַסְגּוֹנִיתָא f. (preced.) *uratic stone* (from its color; Ar. *colored spots on the skin*). Yeb. 64ᵇ Ar. (ed. סוסכרינתא).

***סַסְמָגּוֹר** m. (supposed to be a comp. of סָס a. מגר, cmp. מְגֵרָה) [*a sawing worm,*] name of a species of *cedar* subject to decay. Yoma 9ᵇ [read:] מאי ארז שהרקב שולט בו ס׳ ... what is the cedar over which decay has power?... Sasmagor (Ms. L. omits our w., and has only the explanation of it: ארז מגור מן הסס, v. סָס; v. Rabb. D. S. a. l. note 200). [To the following מאי ס׳ what is S.?, the reply ארז מגור מן הסס has obviously fallen out, whereas the subsequent אמר ר׳ אבא בת קול resumes the discussion interrupted by מאי ארז וכ׳;—different in comment.]

סָעַד (b. h.; Saf. of עוד, cmp. סָהַד) 1) *to support, strengthen.* Lam. R. to II, 2; Y. Taan. IV, 68ᵈ bot. לא תִסְעוֹד, v. סָמַךְ. Midr. Till. to Ps. XLI, 3 אני סוֹעֲדוֹ ומעמידו I will strengthen and raise him (from his sick-bed); a. fr.—2) (with or without לֶחֶם) *to satisfy the appetite, to satiate.* Ib. to Ps. CIV, 15 חלחם סועד (ed. Bub. לבב) bread satiates, v. מְזוֹנִיתָא. Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 26) לרבות כל סוֹעֲדֵי לחם (fr. a noun סוֹעָד) this include all supports by bread (all substitutes of food); Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מְסָעֲדֵי or מְסַעֲדֵי.—3) (denom. of סְעוּדָה) *to dine.* Hull. 7ᵇ רצונך סְעוֹד אצלי please dine with me. Erub. 53ᵇ מדוע אינך סוֹעֵד why dost thou not eat?; כבר סָעַדְתִּי וכ׳ I have had my meal in daytime; a. fr.—Sabb. 62ᵇ במה סָעַדְתָּ היום what did you dine on to-day? (a lascivious metaphor).—[Ib. 12ᵇ ששכינה סועד, v. סָעַר I.]

Pi. סִיעֵד *to support, assist.* Yalk. Num. 760 לְסַעֲדָהּ in order to keep her (the cow) steady (on the ship). Sabb. XVIII, 3 אבל מְסַעֲדִין but you may assist (an animal in child-birth); expl. ib. 128ᵇ. Ib. (quot. fr. Tosef. ib. XV (XVI), 2) כיצד מסעדין אוחזין וכ׳ (Tosef. l. c. מסריעין).

סַעַד, סַעוֹד, סַעִיד ch. same, 1) *to assist, help.* Targ. I Sam. VII, 12 (ed. Wil. *Pa.*).—Targ. Gen. XXVII, 37 (h. text סמך); a. fr.—Lam. R. to II, 2 לא נָסְעוֹד וכ׳, v. סָבַךְ.—2) (with or without לֶחֶם) *to dine, eat.* Targ. Jud. XIX, 5. Targ. Ps. XIV, 4.—Gitt. 67ᵇ מאי טעמא לא סָעֵיד מר גבן why will you not dine with us?—3) *to satiate,* contrad. to זון and to גרר. Ber. 35ᵇ חמרא סָעֵיד wine satisfies; נחמא מְסַעֵד סעיד וכ׳ bread satisfies but does not exhilarate; a. e.

Pa. סַעֵיד *to support, help.* Targ. II Chr. XXVIII, 23. Targ. Y. Ex. XVII, 12.

Ithpa. אִסְתָּעֵד *to be supported.* Targ. Is. V, 6.

סַעַד m. (preced.) *support, auxiliary.* Tosef. Snh. II, 4 עושין איתן ס׳ לשנה we consider each of these circumstances an auxiliary reason for intercalation; Snh. 11ᵃ; Y. ib. I, 18ᵈ top (corr. acc.).

סַעֲדָא, סַעַד I ch. 1) same, *support, assistance.* Targ. I Kings X, 12 סעד Bxt. (ed. סָעֵיד). Targ. Gen. XXI, 20; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בריא בסַעֲדֵיכוֹן מן אלין the Lord help you against these (Romans); (Y. Taan. IV, 69ᵃ בריכון סָעֲדִיכוֹן).—*Pl.* סַעֲדֵי, constr. סְעוֹדֵי (סְעוֹדוֹגִי). Targ. Y. Lev. XXVI, 26 (v. סַעַד).—2) *food.* Targ. Ruth II, 14.—*3) סַעֲדִין *root of the Cyperus Rotundus.* Gen. R. s. 72 (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס׳ Ar. (ed. שעורין).

סַעֲדָא, סָעָדָא II m. (preced.) *assistant, helper, follower.*—*Pl.* סָ׳ סַעֲדַיָּא. Targ. O. Lev. XX, 5 סָעֲדוֹהִי ed. Berl. (not with ר; oth. ed. ס; h. text משפחה).

סַעֲדָתָא f. (preced. wds.) *sustenance, comfort.* Gen. R. s. 48 quot. in Rashi to Gen. XVIII, 5 (ed. מְזוֹנִיתָא).

סָעוֹד, v. סָעַד.

סָעוֹד m. = סְעוּדָה. Y. Ber. II, 5ᵃ bot. אם היו עושין עמו בְּסָעוֹדָן if they work for him for their meals (the meals included in the wages).

סְעוּדָא f., v. סְעוּדָתָא.

סְעוּדָה f. (סָעַד) *meal, dinner; feast.* Yoma 75ᵇ (ref. to Ex. XVI, 12) קבע להן זמן ס׳ he (Moses) introduced for them fixed meal-times. Succ. 26ᵃ סְעוּדַת קבע a regular full meal, v. עָרַאי. Tosef. Ber. IV, 10 מוסרין ס׳ לטבח they put the banquet in charge of the cook; נתקלקל דבר בס׳ if anything is wrong in the banquet; B. Bath. 93ᵇ. Tosef.

l. c. 8 סדר הס׳ ed. Zuck. (Var. חַפִּירָבָה); a. v. fr.—סיגודת ארוסין, ס׳ נישואין &c., v. respective determinants.—Ab. III, 16 הכל מתוקן לס׳ everything is prepared for the feast (the hereafter). Pesik. R. s. 41, end, v. זָמַן.—*Pl.* סְעוּדוֹת. Sabb. XVI, 2. Ib. 117b; a. fr.

סְעוֹדְנָא, סְעוֹדְיָא m. (סְעַד) *assistance, help*; trnsf. *helper*. Y. Taan. IV, 69a, v. סַעֲדָא I.

סְעוּדְתָא, סְעוּדָא f. ch.=h. סְעוּדָה. Targ. II Esth. VI, 11. Targ. II Sam. XI, 8.—Yoma 74b; 75b מאן דאית ליה ס׳ וכ׳ he who has only one meal, let him eat it in daytime. Keth. 61b; a. fr.—*Pl.* סְעוּדָתָא. Gitt. 38b אחת קבעת ס׳ וכ׳ one family had their regular dining parties on the Sabbath &c. Ib. סְעִידְתַיְיהוּ their entertainments; a. e.

סְעוֹרָא f. (סְעַר I) *visitation*. Targ. O. Num. XVI, 29 ed. Berl. (oth. ed. סְעָרָא; Var. סְעָרָא, סוּעָרָה, סַ׳). Targ. Mic. VII, 4 סְעוּרַת (constr.).

סְעוֹרִים, סְעוֹרָם pr. n. m. *S'orim, S'oram*. B. Mets. 73b רב סעורם; M. Kat. 28a רב שְׁעוֹרִים (Ms. M. סְעוֹרִים).

סְעוֹרִין *barley*, v. סַעֲרָתָא.

סְעוֹרָנָא m.=סְעוֹרָא. Targ. Hos. IX, 7. Targ. Jer. XI, 23. Ib. XXIII, 12 (ed. Lag. סוֹעֲרָן).

***סְעוּתָא** f. (נסע; cmp. נסח a. נסע)=סְחוּתָא, *sweepings*. Pesik. Asser, p. 95b מן סְעוּתֵיהּ דביתך וכ׳ Ar. (ed. Bub. פחותיה) out of the sweepings of thy house thou mightest give me so much; [Tanḥ. R'eh 10 סחורה; ed. Bub. 4 סחורתא (read: סחותא); Var. in a gloss חֲרָוָתָא; Var. in Ar. s. v. סעותא: חֲרָוָתֵיהּ, חֲרָוָתֵיהּ, v. חֲרִי.]

***סעל,** a word in an enigmatic speech, Koh. R. to I, 8 ס׳ לרפאתו, perh. to be read: סַעַד *help*; [Matt. K. suggests תַּעַל].

***סָעַר** I (cmp. סוּר) *to go around; to visit*. Sabb. 12b מנין שהקב״ה סועד את החולה Ms. M. (Ar. סר; ed. שהשכינה סועד) whence is it proven that the Lord visits the sick?—Answ. ref. to וסעדנו (Ps. XLI, 4), [to which is added in Ar.: קרי ביה וְיִסְעָרֵנּוּ read it *yis'arennu* 'shall visit him].

סַעַר ch. same, (corresp. to h. פקד) *to visit, examine*. Targ. I Kings IX, 12 (ed. Lag. למחזי). Targ. I Sam. XIV, 17.—Esp. ס׳ (ל)שלם *to inquire after a person's health*. Ib. XVII, 18 (ed. Wil. תְּסַ׳ *Af.*). Targ. II Kings X, 13 (ed. Wil. למסעד, corr. acc.; v. Koh. Ar. Compl. s. v. סער).

Af. אַסְעַר 1) same, v. supra.—2) (with על of person) *to visit upon*. Targ. Job XXXIV, 29. Ib. XXXVI, 23 אַסְעַר Ms. (ed. יְסַ׳, read יַסַּ׳). Targ. O. Lev. XXVI, 16; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּעַר *to be visited; to be inflicted upon*. Targ. O. Num. XVI, 29 (some ed. וְיִסְתַּ׳, *Ithpe.*).

סָעַר II (b. h.; cmp. ערר) *to be rough; to be in commotion*.

Pi. סִיעֵר *to stir up, to blow*. Kil. V, 7 וסִיעֲרָתוּ הרוח לאחריו and the wind drove the seed backward; Tosef. ib. III, 12 סייעתו, סייעתו, הסעירתו ed. Zuck. (corr. acc., v. infra).

B. Bath. 25a (ref. to שעירים, Deut. XXXII, 2) זו ... שמְסָעֶרֶת וכ׳ that is the east wind which stirs up the whole world like a *sa'ir* (demon); [Sifré Deut. 306 שמשחיר וכ׳; Yalk. ib. 942 שמשחרת which makes the sky black like goats.

Hif. הִסְעִיר same. Tosef. l. c. והסעירתו, read: יהסְעִירָתוּ, v. supra. Num. B. s. 9 (play on עֵירִים, Num. V, 15) והִסְעִירָם הב״ה וכ׳ (not והסעידה) and the Lord scattered them among the nations (with ref. to Zech. VII, 14).

סְעַר ch. same; *Ithpa.* אִסְתְּעַר *to be excited, troubled*. Targ. II Kings VI, 11.

סַעַר *hair*, v. שַׂעַר.

סַעֲרָא, סַעַר, סְעָר I m. (preced. art.; cmp. זוּקְתָּא II a. זִיקְתָּא) *hair*. Targ. O. Gen. XXV, 25 ed. Berl.; a. fr. [Mostly with שׁ, v. שַׂעֲרָא.]—Y. Naz. IX, end, 58a סַעֲרָה, v. שַׂעֲרָא.—*Pl.* סַעֲרָן f. Targ. Ps. LXIX, 5 (Ms. סַעֲרִין).

סַעֲרָא II, **סָעֳרָא** f. *visitation*, v. סְעוֹרָא.

סַעֲרָת, v. סְעָר.

סַעֲרָת I f. (b. h.; סַעַר II) *storm-wind*; (hypostatised) *the wind-bag*. Ḥag. 12b רוח בס׳ the wind rests on the storm, for we read (Ps. CXLVIII, 8) as to the wind (*ruaḥ*), storm does its bidding; וס׳ תלויה וכ׳ (not תלוי) and the storm depend son the arm of the Lord; Yalk. Am. 543; Yalk. Ps. 883; Y. Ḥag. II, beg. 77a חרוח תלויה בס׳ the *ruaḥ* depends on the *s'arah*; וס׳ עשאה הקב״ה כמין וכ׳ and the Lord has made the *s'arah* a sort of charm and suspended it on his arm; a. e.

סַעֲרָת II (v. סְעָר)=שַׂעֲרָה, *hair*. B. Bath. 16a (ref. to שערה, Job IX, 17, a. סערה ib. XXXVIII, 1) איוב בס׳ חירף ובס׳ חשיבוהו .. Job when blaspheming used the word *s'arah* (storm, anger), .. and he was answered with *s'arah*, for we read, And the Lord answered Job (by argument) from the *s'arah* (the hair of man), v. נִיטָה; Nidd. 52a בשְׂעָרָה חירתם בס׳ וכ׳.

סְעָרִין, סְעָרֵי, סְעָרַיָּא m. pl. *barley*, v. סַעֲרָתָא.

סַעֲרָן m. (סַעֲרָא I) *hairy*. Targ. O. Gen. XXVII, 11 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שׂ׳).—*Pl.* fem. סַעֲרָנִיָּן. Ib. 23, ed. Berl. (oth. ed. שְׂעִירָן; Y. שערניין).

סערניא, Targ. O. Ex. IX, 31 ed. Vien., v. next w.

סַעֲרָתָא f. (collect. noun)=h. שְׂעֹרָה, *barley*. Targ. Y. Ex. IX, 31 סַרְתָּא (contr. of סַעֲרָתָא). Targ. Job XXXI, 40 (some ed. סַעֲרָתָא *pl.*).—*Pl.* סְעָרִין, סָעֲרֵי, סָעֲרַיָּא, סְעוֹרִין, סָעֲרָנִין. Targ. O. Ex. I, c. (ed. Vien. סַעֲרֵי; סערניא, corr. acc.). Targ. O. Num. V, 15 ed. Berl. (oth. ed. שׂ׳). Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ruth III, 15; 17; a. e.—Y. M. Kat. I, beg. 80a ס׳ דהוות זריעה (not דהוון) which was planted with barley. Pes. 42b דשדי ביה שערי they put barley into it (the grape vinegar); a. e.

סָף, סַף part. a. perf. of סוּף.

סַף m. (b. h.; ספף, v. סוּף, *to cut, hollow out*; also *to put ends together, join*) 1) *door-sill*; 2) *bowl*. Mekh. Bo, s. 6

(ref. to Ex. XII, 22) מגיד הכתוב ... ואין סַף אלא אסקופה the text intimates that he loosens and digs a hole on the side of the threshold and slaughters over it, for *saf* means (a cavity made in) the threshold. Ib. אין סַף אלא כלי *saf* means a vessel; Y. Pes. IX, 36[d] bot., sq.—3) *pl.* סַפִּין, סַפִּים, סְרִי [*cut stones,* cmp. גָּזִית,] *paving-blocks, stone-pavement.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וחס׳ נבקעין וכ׳ and the blocks burst before them (the frogs). Ib. to Ps. CV, 30 בחי חס׳ houses which had stone pavements; (Yalk. ib. 820 פספסין; Ex. R. s. 10 פסיפס).

סַפָּא, סִיפָּא (סַרְ׳, סִירָא) ch. same. 1) *door-sill, door-post*; also (v. סְיָפָא) *border, bank.* Targ. Ez. XL, 6, sq. Targ. I Sam. I, 9. Targ. II Kings X, 21; ib. XXI, 16 (סְיָפָא; h. text פַּח; v. Pesh. Josh. III, 15); a. fr.—Gitt. 68[b] bot. בסרי דבבא at the door-post.—*Pl.* סַפְּיָן, סַפְּיָא, סַפֵּי, סַרְ׳. Targ. Ex. XII, 7 (some ed. סִירֵי). Targ. Deut. VI, 9; XI, 20 (some ed. סִירֵי, סַרְ׳). Targ. Prov. VIII, 34 ספי (Ms. a. some ed. סִפְכִי, corr. acc.); a. e.—2) (v. preced. 3) *block, a course of blocks, layer* (v. גִּנְדָּא). B. Bath. 5[b] כל ס׳ וס׳ זמניה הוא Ar. (ed. שפא) every time he finishes a layer, it is his time (to get paid); ib. 6[a] (ed. שפה). Ib. 4[a] אפיק ס׳ ועייל ס׳ (some ed. שפה) he let one block protrude (beyond the line) and one block recede; Yalk. Deut. 913 שפא.—*Pl.* סַפְּיָרִין (h. form, as if from סַפֵּי, v. סַפָּה). Y. Sabb. VII, 10[d] top דעבר ס׳ who lays a course of blocks; ib. XII, beg. 13[c].

סַפָּא, v. סַפֵּי.

סַפָּאוֹת, (סְפָאוֹת), v. סְפֵי.

סַפֵּג (denom. of סְפוֹג) 1) *to swallow, absorb.* Cant. R. to VII, 3 מה חטה זו סוֹפֶגֶת .. סוֹפְגִין וכ׳ as the wheat (flour) absorbs (water), so Israel absorbs &c. Ab. V, 15, v. סְפוֹג; a. e.—Trnsf. (cmp. בָּלַע, לָקָה) *to receive lashes, be punished.* Tem. I, 1, a. fr. סוֹפֵג את הארבעים receives forty (thirty-nine) lashes. Naz. IV, 3 תְּסַפֵּג .. אם אינה סופגת if she cannot receive the Biblical punishment, let her receive the punishment for rebellion; a. fr.—2) *to use a* סְפוֹג, *to wipe, dry.* Sabb. XXII, 1 לא יְסַפֵּג (Ar. יְסַפֵּג *Pi.*) he must not put down a sponge (to absorb the spilt wine). Zeb. VI, 5 סְפָגוֹ במלח he dried the dripping head of the sacrifice by rubbing salt on it. Tosef. ib. VII, 10 מלח ולא ס׳ וכ׳ if he put salt on but did not dry it, or if he dried it without putting salt on; a. e.—Sabb. 145[a] לסוּפְגָן Ar. (ed. לסופתן, v. סְפַת).—[Tosef. Zab. I, 9 וסופג, read: וספוג.—Yalk. Deut. 840 סופגין, read: סופנין, v. סְפַן.]

Pi. סִיפֵּג same; v. supra, a. infra.

Hif. הִסְפִּיג 1) *to wipe, dry.* Men. 7[b] ונבל ולא מַסְפִּיג (Rashi: מְסַפֵּג *Pi.*) he must dip (Lev. IV, 6) but not wipe, i. e. there must be blood enough in the vessel to dip the finger into it; Yalk. Lev. 469; Zeb. 93[b] מְסַפֵּג. Num. R. s. 17 נטלו והִסְפִּיגוֹ he took it (the flayed ram) and wiped it (with salt, v. supra); a. e.—2) *to receive drippings, collect.* Gen. R. s. 94 עד שמַסְפִּיגִין אותו ... כשרף חוזה like resin which scarcely begins to ooze out, when arrangements are made to collect it; Tanh. B'midb. 16 (not השבט); ed. Bub. ib. 19; Yalk. Ezra 1067.

Hithpa. הִסְתַּפֵּג, *Nithpa.* נִסְתַּפֵּג *to be wiped off, dried.* Num. R. l. c. כאילו רצחק נִסְתַּפֵּג לפניך as if Isaac's blood had been wiped off. Sabb. XXII, 5 ר׳ י׳ ... הרוחץ if one bathed ... and dried himself &c. Ib. מִסְתַּפְּגִין וכ׳ wipe themselves with one sheet. Yoma III, 4. Tosef. Zab. I, 9 כדי ... יסתפג time enough for a person to bathe, come up and dry himself; a. fr.

סַפָּג m. (preced.) *drying, wiping.* Kil. IX, 3 מטפחות חס׳ (Ar. הסְפוּג) towels.

סָפַד (b. h.) [*to strike, beat;* cmp. Lat. plango,] *to lament, mourn.* Gitt. 57[a] סוֹפְדוּ לזה mourn for this man. Snh. 47[a], a. e. אל תִּסְפְּדוּנִי וכ׳ do not hold services for me in the towns; a. fr.

Hif. הִסְפִּיד *to arrange funeral* or *memorial services for; to lament, eulogise.* M. Kat. I, 5 ולא יַסְפִּידוּנוּ קודם וכ׳ and must not engage a *safdan* (eulogist) for him thirty days before a festival. Meg. 28[b] אין מַסְפִּידִין בהן וכ׳ no funeral services for an individual must be held in them (the synagogues); ומספידין ... רבים but you may use them for funeral services in cases of public mourning (for a distinguished person). Treat. S'mah. III, 4 מספידין לעניים וכ׳ mourning services are held for children of poor men at the age of three, for those of rich men at the age of four years. M. Kat. 21[b] והִסְפִּידוּם הספד גדול and they arranged a great lamentation over them (the sons of R. 'Akiba); a. fr.

Nif. נִסְפַּד *to be mourned for, be eulogised.* Snh. 47[a] מת לא נ׳ וכ׳ a dead not mourned for and not buried. Yeb. 78[b] שלא נ׳ כהלכה no appropriate lamentations were held over his remains; a. e.

סְפַד ch. same. Targ. Gen. XXIII, 2; a. fr.—Yeb. 116[b] סְפַד בעלך observe mourning for thy husband. M. Kat. 28[b] דיסְפְּדוּנֵיהּ for him who has mourned for others, others will mourn; Keth. 72[a] דְּסַ׳; Tosef. ib. VII, 6 סְפוֹד דיִסְפְּדוּנָךְ mourn, in order that people may mourn for thee; Y. ib. VII, 31[b] bot. (corr. acc.). Meg. Taan. ch. I; Sabb. 21[b], a. fr. דלא לִסְפֵּד when no lamentations may be held; a. fr.

Af. אַסְפֵּד 1) as preced. *Hif.* Targ. Lam. I, 18.—M. Kat. 25[b] ההוא יומא לא אתו לְאַסְפּוּדֵיהּ that day (when he died), they did not come to mourn for him. Meg. 28[b] אַסְפְּדָהּ לכלתהּ וכ׳ held funeral services for his daughter-in-law in the synagogue; a. fr.—2) *to beat the hip in mourning.* Koh. R. to XII, 7 הוה מַסְפֵּיד בחדא ידא וכ׳ made the motion of mourning with one hand and of praising (Nebuchadnezzar) with the other; Yalk Ez. 364 ומַסְפְּדִין וכ׳ חוון..

סַפְדָּא m. (preced.) *mourner, wailer.*—*Pl.* סַפְדֵּי. Targ. Koh. XII, 5 (some ed. סוֹפְרָיָא). Targ. Y. Lev. XIII, 45 ועל ס׳ יחוי מהלך (not ספריא) and he shall go around to the wailers (v. M. Kat. 5[a]).

סַפְדָּא, v. סוֹפְדָּא.

סַפְדָּן m. (preced. wds.) *hired mourner, speaker at funerals* or *memorial services.* M. Kat. 8[a] בא ס׳ וכ׳ a wailer came and placed himself at the door (offering his services). —*Pl.* סַפְדָנִים, סַפְדָנִין. Ber. 62[a] כשם ... מן חס׳ וכ׳ as the dead are called to account (for their deeds), so the wailers and those who respond after them will be made responsible (for their eulogies).

סַפְדָנָא ch. same. M. Kat. 8ª כר הדר ס' וכ' whenever, in Palestine, a wailer comes around, they say, let all those who are of a bitter heart (mourning for a relative) weep with him (engage him for wailing). Ib. 25ᵇ פתח עליה החוא ס' the wailer on the occasion began thus; Ḥag. 15ᵇ; a. fr.—*Pl.* סַפְדָנֵי, סַפְדָנַיָּא. Taan. 5ᵇ וכי בכרי בכו בכריא וכו' Ms. M., was it for nought that the weepers wept, and the wailers wailed &c.? Yeb. 121ᵇ חוו כן וכן ס' כן וכן ס' such and such wailers officiated there.

סַפָּח f., *pl.* סְפוֹת (b. h.; v. סָפָה) *bowls, moulds* of glassware. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 7 משינשלו מן חס' שלהן as soon as they are taken out of their moulds.

סְפּוּג, v. סִרְפּוּג.

סְפוֹג m. (ספג, cmp. ספח) *a porous luxuriant growth, mushroom; sponge, any sponge-like material; wiper.* Y. Sabb. VII, 10ª (in Chald. dict.) החתן דגזז ס' וכ' he who cuts mushrooms etc. (on the Sabbath) is guilty of the acts of harvesting and of planting (the cutting being the means of advancing the growth). B. Kam. 115ᵇ; Succ. 50ª; Yalk. Mal. 587 ארס .. דומה לס' וכ' the venom of the serpent (on top of liquids) resembles a fungus (Ar.: a veil-like growth on the head of a certain sea-fish) and remains floating &c.; (Y. Ter. VII, 45ᵈ bot. עומד כסבכה, v. סְבָכָה). Kel. IX, 4 ס' שבלע וכ' a mushroom which has absorbed unclean liquids, though it is dry on the outside etc. Sabb. XXI, 3 ס' אם יש לו עור וכ' a sponge (used for sucking up liquids), if it has leather handles etc. Tosef. ib. V (VI), 3 ס' שעג"ג המכה an absorbent substance (wool) put on a wound. Y. ib. XVII, 15ᶜ top ונתן עליה ס' ריבש and he put on it a dry sucker (compress); Lev. R. s. 15; Lam. R. to IV, 20; a. fr.—Ab. V, 15 ס' שהוא סוגג וכ' (a scholar indiscriminately cramming his mind is called) a sponge, because he absorbs every thing.—*Pl.* סְפוֹגִין, סְפוֹגָרִין. Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top רצו לחתוך ס' (divers) wanted to cut sponges. Sabb. 129ᵇ ס' של צמר וכ' (Tosef. ib. XV (XVI), 3 כסות). Ab. Zar. 18ª ס' של צמר וכ' הבריאו they took tufts of wool, soaked them with water, and put them on his heart; a. e.—[Σπόγγος, σφόγγος seems to be of Semitic origin.]

סְפוֹגָא ch. (preced.) *a spongy cake.*—*Pl.* סְפִיגִין. Targ. Y. Lev. II, 4 (ed. Vien. ספוג'); v. אַסְפּוֹג.

סְפוֹגִית f. (preced.) *sponge-like.* Ukts. II, 8 ס' פת spongy bread.

סְפוּ, סְפָוָא, v. סִרְפָּוָא.

סְפָוָקָא, סְפָוָן, v. סִרְפָּחָא.

סְפוֹן m. *soap,* v. צְפוֹן I.

סַפּוֹנָא, v. סַפָּנָא.

סְפוֹנָאוֹת, Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17, v. סְפִי a. אַסְטַנְיוֹת.

סִפּוֹנְיָא, v. סִרְפּוֹנְיָא.

סְפוֹנְיוֹת, v. סִרְפָּוָנְיוֹת.

סְפוֹסְמָא, v. סְבָסְטִי.

סְפוּקָא, סְפוּק, v. סִרְפָּקָא.

סְפוּקָה, v. סְפֵיקָה I.

סְפוּקְלְטָרָא, סְפוֹקְלְטוֹרָא, v. אִיסְפַּקְלַטוֹרָא.

סְפוּר, v. סִרְפּוּר.

סְפוּר m. (סָפַר), pl. סְפוּרִין, סְפוּרִים *the days which have to be counted* (Lev. XV, 28), *legal calculation.* Nidd. 30ª בעינן ס' שלימו לה ס' דידה her account is completed. Ib. בפנינו we (the judges) require the count before us, i. e. we count from the first day of her appearance before the ritual court; ib. 69ª.

סַפּוּרָא m. (סְפַר *Pa.*) *hair-cutting;* מאני ס' *barber's tools.* Lev. R. s. 28, end אפיק מאני סַפּוּרֵיהּ he took out his barber tools; ib. ואילין אונון מאניא ספוריה (read: מאני) and these are his (thy father's) tools; Yalk. Esth. 1058 ואילין אינון סַפְרַיָּא דידך and these are thy scissors; Esth. R. to VI, 10 ואשכחת מאני סַפָּרָא דידיה and thou shalt find his tools.

סְפוּרָה f. (b. h. סְפָרָה; סָפַר) *number.*—Pl. סְפוּרוֹת. Y. Shek. V, beg. 48ᶜ (ref. to I Chr. II, 55 they are named Sofrim, שעשו את התורה ס' ס' because they arranged the Law by numbers (as in Ter. I, 1; Sabb. VII, 2 etc.); Yalk. Chr. 1074 סְפִירוֹת.

כְּפַר ס', סְפוּרַיָּא pr. n. pl. *K'far Sippuraya* (Es-Safiriye), near Lydda (Neub. Géogr. p. 81). Y. Kidd. III, 64ᵈ bot. [read:] הווי בכ' ס'.

סָפַח (b. h.) *to grow, swell, be added to.*

Pi. סִפֵּחַ 1) *to add,* esp. (of a river) *to cast out alluvial soil, make new land* Gen. R. s. 13 על חנהר שמְסַפֵּחַ למדינה וכ' when a river ameliorates the soil of a district, we say the blessing etc.; Y. Ber. IX, 14ª מספרק (corr. acc.).—2) *to join, conspire.* Tanḥ. Thazr. 11 (play on ספחת, Lev. XIII, 2) שהיתה המן מספח עם וכ' Haman conspired with Ahasver to destroy etc.—3) (v. סַפַּחַת) *to smite with sores.* Pesik. Vattom., p. 133ª (ref. to ושפח, Is. III, 17) ואין ספח אלא צרעת *sippaḥ* means striking with leprosy; Tanḥ. l. c. אין ושפח וכ'; Lev. R. s. 16 הלקן בצרעת.

Nithpa. נִסְתַּפֵּחַ *to attach one's self, become a citizen.* Ruth R. to I, 1 end שהניחו ישראל ונסתפחו וכ' they left Israel and became citizens in the fields of Moab.

סֶפַח, v. סָפִיחַ.

סְפָחוֹת, Y. Shek. IV, 48ª top, v. סָפִיחַ.

סַפַּחַת f. (b. h.; סָפַח) *rising on the skin, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I (ref. to Lev. XIII, 2) ס' שני לשאת (not לבהרת) *sappaḥath* is secondary to (is a species of) *s'eth.* Ib.; Shebu. 6ᵇ אין ס' אלא טפרלה the word *sappaḥath* itself intimates an attachment to something (ref. to I Sam. II, 36). Yeb. 47ᵇ; 109ᵇ, a. e. קשים גרים לישראל כס' בעור proselytes are as bad to Israel as a sore on the skin (ref. to ונספחו, Is. XIV, 1).

סְפַטָא, v. סִיפַּטָא.

***סְפַטָנִי** f. pl. (spatulæ) *small and broad swords.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 (ed. Zolk. סוֹפִּינִי).

סְפִי, סְפָה (b. h.; cmp. סוּף) 1) *to cut,* esp. *to cut a slice, to give a portion; to have a share in a meal.* Pes. 3[b] מִי סְפוּ לִי מֵאַלְיָה give me a piece of the fat-tail. Midr. Till. to Ps. IV, 7 ed. Bub. מִי יִתֵּן (לְנוּ) לְסַפּוֹת עִמְּכֶם וכו׳ (differ. in ed., v. ed. Bub. note) oh, that we could share with you in the good of the hereafter; Yalk. ib. 627 לִסְפּוֹר (corr. acc.).—2) *to consume, destroy.* Tanh. Vayera 8 (ref. to Gen. XVIII, 23) בְּשַׂר וָדָם תֹּאכַל סוֹפָה אוֹתוֹ וכו׳ as regards a human being, anger consumes him (carries him away), is it so with thee? Wilt thou consume the righteous with the wicked?

Nif. נִסְפֶּה *to be destroyed, ruined.* Gen. R. s. 49 (ref. to Prov. XIII, 23) וְנִמְצָא נִ׳ בְּלֹא מִשְׁפָּט מִקּוּמוֹ and thus he was ruined (by the tax-gatherers) not in accordance with the judgment of his place (which had been released from the tax in the meanwhile).

סְפָא, סְפֵי ch. same, 1) *to cut, apportion, give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18 (ed. Vien. וְסָפֵי) *Af.*).—Pes. 3[b] מִי לָא סָפוּ לָךְ מֵאַלְיָה have they given you a piece &c.? v. preced. Hull. 107[b] לָא סְפֵינָא לָךְ I should not have given thee to eat. Ib. סָפִית לִבְרָאי וכו׳ thou didst feed my son, and didst not wash thy hands (v. מְשֵׁי). Ib. 95[b] אֵירְכּוּ הַשְׁתָּא סְפֵירְתּוּ וכו׳ how near you came giving the sons of B. forbidden food to eat. Ib.[a] top מִי לָא סָפֵי לָךְ וכו׳ (Ar. סְפָאי) should I not have given thee a portion of the fat ox? Ib. דְּזַבְנַן..וכו׳ such and such a gentile bought of it, and he gave me of it. B. Bath. 21[a] עַד שִׁית....קְבִיל וְסָפֵי לֵיהּ וכו׳ Ar. (ed. אַסְפֵּי *Af.*) until six years of age take no pupils, from six and upward take (the child) and feed him (with knowledge) as you feed an ox; a. fr.—2) *to scrape together, collect.* Targ. O. Ex. XXVII, 3.—Cant. R. to I, 6 סְ׳ חַלָּא וכו׳ he grabbed up sand and put it in his mouth. B. Mets. 114[b] סָפֵי סְפָא שְׁקַל וכו׳ grab and take of these leaves (of Eden); סְפָא שְׁקַל he grabbed and carried them off.

Af. אַסְפֵּי same, *to give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18, v. supra.—B. Bath. 21[a], v. supra.—[Lam. R. to I, 7 כַּד תִּסְפּוֹן כַּלָּה וכו׳, a corruption, prob. to be read: כַּד מַסְפֵּין כַּלָּה 'when they give a bride to eat', some words like 'coarse food' being omitted.]

Ithpa. אִסְתַּפֵּי [*to be withdrawn,* cmp. *Nif.* of אָסַף II Sam. XVII, 13; Jer. IV, 5, a. e.,] *to shrink, be afraid.* Targ. Job XXXII, 6 אִסְתַּפֵּיתִי (h. text זָחַלְתִּי). Targ. Y. Gen. XXI, 17 תְּסְתַּפְּיָן (not תִּסְתַּיְּפִין). Ib. XLII, 4; a. fr.—Ber. 20[a] לָא אַתְּ מִסְתַּפֵּי מִיצְרָא דְּמָרַיְתְּ are you not afraid of temptation? Ib. 62[a] בִּיהָאי לָא תִּסְתַּפֵּי are ye not afraid? Snh. 94[b] bot. לָא תִּסְתַּפֵּי אֶלָּא אִיסְתַּפֵּי וכו׳ be not afraid of this one, but be afraid of &c.; a. fr.

סְפִי, Yalk. Gen. 133 ס׳ קוֹלָא, read: סְפִיקוֹלָא.

סְפֵי m. (סְפָה = b. h. שְׂפָה) *rim.*—*Pl.* סְפֵיוֹת, סְפָאוֹת. Y. Ab. Zar. II, end, 42[a]; Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 (not סְפוֹנָאוֹ), v. אֶסְכַּרְיוֹת; Kel. VIII, 9 שְׂפָיוֹת. Ib. IV, 4 סְפִירוֹת Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סְפָאוֹת, סְפָאִירוֹת; ed. שְׂפָיוֹת).—סְפֵירִין, Y. Sabb. VII, 10[d] top, v. סְפָא.

סְפָיָא, v. מִסְפָּיָא.

סַפִּידָא, סְפִידָא, v. סִיפְּדָא.

סְפִיחַ (סְפַח) m. (b. h. סְפִיחַ; סָפַח) *spontaneous growth, after-growth.*—*Pl.* סְפִיחִין, סְפִיחִים (סָפָּ). Shebi. IX, 1 כָּל חַסְ׳ מוּתָּרִין חוּץ מִסְּפִיחֵי כְרוּב (Y. ed. חַסְפִּתִּים..סְפִיחֵי) all spontaneous growths (of the Sabbatical year, dating from the sixth year) are permitted, except the after-growth of cabbage; Pes. 51[b] כָּל חַסְ׳ אֲסוּרִין וכו׳ (v. comment.). Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XXV, 5) מִכָּאן סָמְכוּ..חַסְ׳ וכו׳ from here the scholars found a support for the prohibition of the after-growth. Shek. IV, 1 שׁוֹמְרֵי סְ׳ בִּשְׁבִיעִית וכו׳ those appointed to watch the after-growth (of barley for the 'Omer) in the Sabbatical year receive their wages &c. Y. ib. 48[a] top סִפְחִית (corr. acc.); a. fr.

סְפִימָס, סְפִימְטָס, v. סוֹפִיסְטָא.

סַפְיָא, v. מִסְפְּיָא.

סָפְיִין, Y. Sabb. VII, 10[d] top, v. סְפָא.

סְפִימְטָא, v. סַבְסְטִי.

סְפִינָא, v. סְפִינְתָּא.

סְפִינְתָּא f. (b. h.; v. סְפָן 2) [*storage,*] *freight-ship.* Taan. III, 7, v. בָּרַךְ. B. Bath. 91[b] top (on the death of Abraham) אוֹי לָהּ לִסְ׳ וכו׳ woe to the ship whose captain is gone; a. fr. —*Pl.* סְפִינוֹת. Ex. R. s. 17, end סְ׳ שֶׁל פִּירַטִּין pirate ships; a. e.

סְפִינָא, סְפִינְתָּא ch. same. Targ. I Kings IX, 26, sq. סְפִינָא Bxt. (ed. סְפִינְתָּא collect. noun; ed. Wil. סְפִינָתָא, *pl.*). Ib. X, 22.—Taan. 21[a] דְּאַסְכַּרְיָא, v. אַסְכָּרְיָא. Ned. 50[a], v. אִירְלָא; a. e.—*Pl.* סְפִינָן, סְפִינָתָא, constr. סְפִינֵי, סְפִינַת. Targ. O. Deut. XXVIII, 68. Targ. I Kings XXII, 49. Targ. Is. XXIII, 1; a. fr.

סְפִיק, v. סְפֵק. [Pesik. B'shall., p. 89[a], ס׳ לְהוּ, read: סְפִיקוּלָא.]

סְפִיק, v. סְפֵק.

סְפִיקָא, v. סְפֵקָא, a. סְפֵיקָה.

סַפִּיקָא f. (סְפֵק) *sufficiency, opportunity, possibility.* Targ. Y. Gen. XXXI, 29.—V. next w.

סְפֵיקָה I f. h. same (frequ. Chald. form סַפִּיקָא (v. preced.) or סְפֵיקָא). Y. Peah I, 15[c] sq. הָאִישׁ סְ׳ בִּידוֹ וכ׳ the man has the power (possesses the means, to honor his parents) but the married woman not; Y. Kidd. I, 61[a] bot.; Bab. ib. 30[b] סָרְפָּק; ib. 35[a]; Tosef. ib. I, 11 סָפֵק. Yalk. Ex. 259 אֵין סְפֵיקָא בִּידִי וכ׳ I am unable to give it to you; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 סְפֵק. Koh. R. to I, 15 שֶׁהִרְהָה סְפֵיקָא בִּידוֹ וכ׳ thou didst have an opportunity to repent. Midr. Till. to Ps. LXXXVI, 1 וְסָפוּקָה בִּידוֹ וכ׳ ed. Bub. (corr. acc.; oth ed. וְסָפֵק) while he has the power to prevent it. Ker. 5[a] אֵינִי סְ׳ עִיקָּר, אֵינִי סָרְפָּק; a. fr.

סְפֵיקָה II f. *doubt;* pl. סְפֵיקוֹת, v. סָפֵק.

סְפִיקוּלָא I, סְפִיקוּלָה, (סְפַקוּלָ׳) m. (spiculum) *dart, javelin;* נתן ס׳ [*to put up the javelin,*] *to call for judgment; to sentence* (v. Sm. Ant. a. Luebker Reallex. s. v. Hasta), opp. דִּימּוֹס II. Y. Ber. IX, 14[b] וכשהוא נותן ס׳ הכל וכ׳ but when he orders judgment, all murmur against him; Lev. R. s. 24, beg. ספיקלא.—Gen. R. s. 79 וכד׳ ׳׳ ס׳ וכ׳ and when he heard the divine voice say 'judgment', the bird was caught; Koh. R. to X, 8 ספיקלא (correct the passage as in Gen. R. l. c.); a. e.—Ex. R. s. 15 prepare the swords (v. אַסְפַּהְתָּר), שאם ימרדו ישמעו אספיקולא that, in case they rebel, they may hear the call for judgment ('spicula'). Midr. Till. to Ps. XCII ישב בדין לספק לו ישב עלמו לס׳ (בדין, a gloss) he sat down to pronounce judgment upon him.

סְפִיקְלָה I, סְפִיקְלָא f. (specula) *watch-tower.* Y. Sabb. I, 3[b] bot.

סְפִיקְטוּרִין, v. סְקִיפְּטוּרִין.

סְפִיקְלָא, סְפִיקְלָה, v. סְפִיקוּלָא.

סְפִיקְלָטוֹר, v. סְפֶקְלָאטוֹר.

סְפִיקְרִיא, סְפִיקְלִיא*, Y. Ber. VIII, 13[c] bot. בבית ס׳; Asheri to Ber. 59[a] בכספיקלריא, Ma'ăd. Yomt. a. l. בבית ספיקלרי, prob. to be read: בבית סְפִיקְלָרְיָא (v. סְפֶקְלָרְיָא) *in the mirror-room,* i. e. *toilet-room.*

סַפִּיר, m. (b. h.; סָפַר) 1) *sapphire.* Ex. R. s. 38, end על ס׳ היה וכ׳ on the sapphire (in the high priest's breastplate) the name of Issachar was engraven. Pesik. 'Ăniya, p. 135[b] וחס׳ לא חסר נבקע... the anvil was split, the hammer was broken in two, but the sapphire remained intact. Lam. R. to IV, 7, v. גְּזָרָה; a. e.—V. סַכְּפִירִינוֹן.—2) *sappir,* name of a species of beans. Kil. I, 1, expl. Y. ib. 27[a] top פוישונה (R. S. to Kil. l. c. פְּוִישׁוֹנָא).

סְפִיר־, v. סָפַר.

סְפִירָא, f. *goat's hair,* v. צְפִירָא II.

סְפִירָה, סְפֵירָא f. (σφαῖρα) *ball.* Pesik. R. s. 3; Num. R. s. 14 כהדא ס׳ וכ׳ like the ball with which girls play &c., v. כַּדּוּר.

סְפִירָה f. (b. h.; סָפַר) 1) *counting.* Nidd. 73[a] ראוי לס׳ fit to begin with it the count (of the seven days of purification); ib. לִסְפִירַת או כי תזוב for the count required in the case described Lev. XV, 26, sq. Sifra Emor, Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. XXIII, 16) כל סְפִירָתָם לא וכ׳ all they have to count (from Passover to the Feast of Weeks) shall be no more than fifty days. Ib. ס׳ שהיא תלויה בב״ד וכ׳ a count which depends on the court (deciding on the New Moons), to exempt the weekly Sabbath, שסְּפִירָתָהּ בכל אדם which everybody counts; Men. 65[b]; a. fr.—*Pl.* סְפִירוֹת. Ib. כל ס׳ שאתה סופר וכ׳ all the counted days together shall be no more than fifty (v. supra); a. e.—Yalk. Chr. 1075, v. סְפוֹרָה.—2) *writing, recording.* Gitt. 21[b]; Succ. 24[b] (ref. to ספר, Deut. XXIV, 1) לִסְפִירַת דברים וכ׳ (the word *sefer* refers not to the writing material but) merely to the act of writing the words (formula of divorce). Yalk. Deut. 936; Erub. 15[b] לספירות.

סְפִירוּת f., v. preced.

סַכְּפִירִינוֹן, v. סַמְפִּירִינוֹן.

סָפָל m. (ספל *to scrape, cut out*) 1) (b. h.; cmp. סַף) *bowl, basin.* Kidd. 31[a] השל לתן מים בס׳ וכ׳ pour water into a bowl for them (to drink from) &c., v. קִנְקֵנָא I. Nidd. 27[a]; Y. ib. III, 51[a] במוציא את הס׳ וכ׳ when he carries away the basin (with the after-birth) &c. Cant. R. to I, 1; Koh. R. to I, 1 (ref. to יקח, Prov. XXX, 1) כס׳ הזה שנתמלא בשיעתו וכ׳ like a bowl which is filled in due time and emptied in due time, so did &c.; Num. R. s. 10; a. e.—*Pl.* סְפָלִין. Sabb. 129[b] the rich keep the after-birth בס׳ של שמן in basins filled with oil; Tosef. Ib. XV (XVI), 3 בסופלי (corr. acc.). Ber. 44[a] סְפָלֵי טרית basinfuls of salted fish. Zeb. 91[b] לס׳ for the bowls (for *libations*); a. e.—2) *a frame stool* or *bench;* also *night-stool,* interch. with סַפְסָל. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 חיה..וישב על הס׳ וכ׳ (ed. Bub. ספסל) the Philistine (to save himself from the attack of the mice) seated himself on a stool of bronze; והיה הס׳ נבקע וכ׳ and the stool burst of itself, and the mouse came up &c.; Midr. Sam. ch. X; Yalk. Sam. 102; Yalk. Kings 222 ספסל; Yalk. Ex. 183 ספסל; a. e.—*Pl.* as ab. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 3 הס׳ והקתידראות ed. Zuck. (Var. חַסַפְסָלִין) stools and chairs. Midr. Sam. l. c.; Yalk. Sam. l. c.; a. e.

סִיפָּ׳, סַפְלָא ch. same, *bowl.*—*Pl.* סַפְלֵי. סִי׳. Targ. Y. Num. XV, 7.—[Targ. Y. Ex. XXIV, 6 ספלים Ar.; ed. מזרקיא; h. text אגנות).

סַפְלָנִי, v. סִיפָּלָנִי.

סָפָם, סַפְמָא, v. שָׂפָם.

סַפַּמְיָא, v. אִסְפַּמְיָא.

סָפַן (cmp. צָפָה, צָפַן) [*to look up to, look out for,*] 1) *to respect; to care for, mind* Y. Snh. X, beg. 27[c] והו שאומר ואיני סוֹפְנָה... that is he who says, there is a Torah, but I do not mind its authority; Y. Peah I, 16[b] סובלה (corr. acc.). Tosef. Sot. III, 14 ולא סָפְנוּהוּ וכ׳ (Var. סנפוהו, corr. acc.) they minded him not, because he was merely a common soldier (גּוֹלְיָר). Sifré Deut. 33 (ref. to חיום, Deut. VI, 6) שאין אדם סופנה שלא ירהו... Rashi ed. Berl. a. l. (ed. סופרה, corr. acc.; Ms. 3 צוֹפָנָה, v. ed. Fr. note) that they be not in thy eyes like an antiquated ordinance which nobody minds; Yalk. Deut. 840 שאין הכל סוֹפְנִין אותה (not סיפגין). Tosef. Keth. VII, 5 תחא מוטלת ואין כל בריה סופנה (not בריא) she will lie dead and none will care for her (to bury her); Keth. 72[a] סופנה...סופרה ואון.. (R. Hillel quoted in Sifré l. c., ed. Fr. note צופנה) and none will mourn for her, and some say *sof'nah*; (Y. ib. VII, 31[b] bot. משגחת).—Part. pass. סָפוּן; *pl.* סְפוּנִין, סְפוּנִים. Ex. R. s. 20 והייתי ס׳ בעיניו (some ed. בעיניו) and I enjoyed his respect. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 וכי מה אנו ס׳ שאתם וכ׳ what is our distinction, that you murmur against us?; Yalk. Ex. 258. Tanh. Vayesh. 3 אתה עושה...כאלו הוא ס׳ thou wouldst treat the idolater as if he (his idolatry) was respected. Ib. אינן ס׳ לכלום are regarded as nothing (before God); a. e.—[2) (b. h.) *to provide, lay up;* v. next w.]

סְפַךְ ch. same, 1) *to brighten, scour*; v. *Ithpe.*— 2) *to regard.* Targ. II Esth. I, 12. Ib. VII, 9 (10).—3) *to look out for, provide, store*; (of a bird's ovary) *to be fructified.* Bets. 7[a] בויצי דסַפְנָא מארעא eggs laid by a hen that was fecundated by friction in the dust, v. הִכְרָא. Ḥull. 58[a] ברסִפְנָא מארעא if the hen was fructified by friction &c.

Ithpe. 1) *to be brightened, scoured.* Targ. Y. Lev. VI, 21 (cmp. Tosef. Nidd. VIII, 11 חצפירנין, quot. s. v. צִפּוֹן I).—2) *to be provided, laid in.* Koh. R. to XI, 9 [read:] עד דאיסתַּפְנוּן פרישור until the money which he owes is hatched (brought together); (Pesik. Shub., p. 164[b] מיתפשר, v. פְּשַׁר).

סַפָּן m. (denom. of סְפִינָה) *sailor, captain* of a freight ship. Shebi. VIII, 5, v. בַּיָּיר. Tosef. B. Mets. IX, 14, a. e.—*Pl.* סַפָּנִין. Sabb. XV, 1, sq. קשר חס׳, expl. ib. 111[b], v. אוּסְקַרְיָא. Kidd. IV, 14 חס׳ רובן וכ׳ sailors are mostly pious men. Y. M. Kat. III, 82[b] bot. איכרין וסַפָּנין וכ׳ (not אירכיו) his farm-hands, and the sailors and camel drivers in his employment.

סַפְנָא, סַפּוֹנָא ch. same. Bekh. 8[b] bot. א״ל לספו׳ וכ׳ he said to the captain, untie thy ship.—*Pl.* סַפָּנֵי, סַפָּנַיָּא, סַפּוֹנָאֵי. Targ. I Kings IX, 27. Targ. Jon. I, 5. Ib. 6 (not סְפִינָה); a. e.—B. Mets. 84[b] ספונאי; Yalk. Prov. 964 סַפָּנַאי. Ned. 50[a], sq.

סַפְנָא m. (סָפַן; cmp. סְפִינָה) *store-room, hold.* Snh. 108[b] ס׳ דתיבותא the hold of the ark.

סְפַסוֹנְיָא, Yalk. Ps. 656, v. סִימְפוֹנְיָא.

סַפְסוּפָא, סַפְסִיפָא m. (= אספס׳; אסַפְסָא) *riotous gathering*, or *indiscriminate capture* of people during a riot. Y. Ter. VIII, 46[b] bot. איתצייד בס׳ was caught in a riot.

סַפְסִיל, v. סַפְסָל.

סַפְסִירָא c. (סָפַר; cmp. σαμψῆρα Jos. Ant. XX, 2, 2) *sword.* Targ. Prov. XII, 18. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—B. Bath. 21[b] שקל ס׳ למיקטליה he took up a sword to kill him. Y. Ter. VIII, 46[b] bot. עיין חד סַפְסֵר carrying a sword; בהדא ס׳ וכ׳ with this sword did Bar N. kill his brother. Snh. 7[a] כי רחימתין עזיוא אפותיא דס׳ וכ׳ when our love was strong, we found room to sleep on the broadside of a sword &.; a. e.—*Pl.* סַפְסִירֵי. Targ. Prov. XXX, 14 Ms. (ed. סַפְסֵרֵי).

סַפְסִירָא m. = h. סַפְסָר, *accountant, middleman, broker.* B. Mets. 42[b] ס׳ דזבין וכ׳ a middleman who buys here and sells there (immediately). Ib. 63[b] והא בעי למיהב זוזי לס׳ but would he not have had to pay the broker?, i. e. has he not the advantage of saving the broker's fee?

סַפְסִירוּתָא f. (preced.) *broker's work, agency.* B. Mets. 63[b] סַפְסִירוּתַיה...וזוזי a man's money does the brokerage for him, i. e. dealers come to the capitalist directly.

סַפְסָל m. (v. סֶפֶל 2) *frame, bench, stool.* Kidd. 70[a] ס׳ דאבוי רבנן וכ׳ call it *safsal* (Hebrew) as the scholars do, or &c. (v. אִיסְטַבָּא 2). Kel. XXII, 3 ס׳ שניטל וכ׳ a bench (long board) which has lost one of its ends (supports). Tosef. ib. B. Bath. I, 12 ס׳ שנתפרק a frame which has fallen apart. Mikv. V, 2; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִין. Y. Ber. IV, 7[d] top שמנים ס׳ היו שם של וכ׳ eighty benches (forms) of students were there. Tosef. l. c. 11 חס׳ שבפונדקאות the (movable) benches in inns; חס׳ של מלמדי וכ׳ the school teachers' benches (open frames serving as foot-rests for those behind). Kel. XXII, 10 ס׳ שבמרחץ (used as singular) the (marble) board-frame (with wooden supports). B. Bath. IV, 6 לא מכר...חס׳ (Babli ed. 67[b] הסַפְסָלִין) has not sold (with the bath-house) the boards of the seats. Ib. 67[b] ביתא חס׳ Ms. H. a. R. (ed. הספלים) the room where the seats are kept. Pes. 51[a] סַפְסָלֵי נכרים the frames on which gentiles spread their goods. Snh. 104[b] לחכה אש בסַפְסָרֵיהֶן (some ed. בסַפְסָלֵיהֶם) fire lapped their benches; a. fr.

סִיף, סַפְסָלָא, סַפְסָלְתָּא ch. same. Sabb. 29[b] גרר ס׳ dragged in a form (for the students to sit on). Y. ib. XV, beg. 15[a] חן דמקפל על ס׳ he who folds a garment over a frame; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִין, סַפְסַלַּיָּא, סַפְסָלַיָּיה, סַפְסָלֵי. Targ. Y. II Gen. XV, 17.—Ber. 28[a], v. רְסַק. Y. Sot. I, 16[d] bot., v. מַרְצָעָא; a. e.

סִיף, סָפַסְתָּ (denom. of סוֹף) *to cut the ends of, trim; to graze.* Naz. VI, 3 (39[a]) או שסי׳ כל שהוא (Bart. ששִׁיפְשֵׁשׁ, cmp. עָשָׂה) or trimmed his hair ever so little. Ib. 39[b]. Y. ib. VI, 55[a] bot. לרבות את המְסַפְסֵף to include (in the prohibition) him who trims his hair. Y. B. Kam. VI, 5[c] top סִיפְסְפָה אבניו if the fire grazed his stones. Ib. מְסַפְסֵף או וחולך וכ׳ or it went on grazing (objects) even to a mile's distance; v. סָבַךְ II.—Y. Bets. IV, 62[c] bot. אין מְסַפְסְפִין אותה באור you must not trim the ends of a wick by burning it (Bab. ib. 32[b] מהבהבין); v. פִּסֵּף II.

סַפְסָר m. (reduplic. of סָפַר) *accountant, expert in prices, speculator.* B. Mets. 51[a] בחגר ס׳ וכ׳ it means a speculating trader...he knows well what his goods is worth &c.—V. סַפְסִירָא.

סַפְסֵר, v. סַפְסִירָא.

סָפַק I (b. h.; cmp. סָפַר), *Pi.* סִיפֵּק 1) *to strike, clap*, esp. *to clap the hands against the hips to a certain tune* in mourning or in rejoicing; cmp. מָחָא I. Bets. V, 2 (36[b]) ולא תְסַפְּקוּן you must not clap or dance (on the Sabbath or Holy Day). Tosef. Sabb. VI (VII), 2 המְסַפֵּק וכ׳ he who strikes the hip, claps hands or dances by a flame (a superstitious practice); a. e.—V. סִיפּוּק I.—2) (cmp. נָקַשׁ, נָקַק) *to join closely; to attach; to engraft* Y. Sabb. V, beg. 7[b] במְסַפֵּק חבל על חבל when he ties a rope to a rope (of the halter). Kil. VI, 9 סְפָקָהּ בחבל וכ׳ if, in training the vine, he attached to it a rope or a reed (with which he fastened it to a plant). Par. XII, 1 האזוב...מְסַפְּקוֹ וכ׳ if the hyssop is too short, he ties it to a thread &c. Y. Orl. I, 61[a] bot. ילדה שסְפָקָהּ a young plant (subject to 'Orlah) which one engrafted on an old tree; a. fr.—V. סִיפּוּק I.

סְפִיק, סָפֵק ch. same, *to strike, knock.* Targ. Job XXXIV, 26 סְפִיקִינוּן ed. Lag. (ed. Wil. סָפְקִי *Pa.*).—Esp. *to clap hands.* Targ. Lam. II, 15 (ed. Lag. a. oth. שָׂ); a. e.—[Targ. Koh. IV, 16 לאסתפקא, read with ed. Lag. לאִסְתַּקְפָא, v. סְקַף I.]

סָפַק II (b. h. שָׁפַק) *to divide, distribute; to supply;*

to suffice. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 ולא סָפְקוּ אלא וכ' and they supplied water for only seventy date trees; כיון וספקו להם ושנו וכ' ... when the Israelites came and six hundred thousand men encamped around them, they supplied them (with drinking water), and this a second and a third time.

Pi. סִיפֵּק to *supply, furnish.* Ib. s. 6 אם מְסַפֵּק לנו צרכנו וכ' (ed. Weiss מַסְפִּיק, *Hif.*) if he supplies our wants, we shall serve him &c. B. Mets. IX, 1 (103b) שניהם מְסַפְּקִין את הקנים the two together have to furnish the needed poles. Sot. 11b חיו מְסַפְּקוֹת להם מים ומזון they supplied them with water and food; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XCII לספק לו, v. סְפִיקוּלָא I.]—V. סִיפּוּק II.

Hif. הִסְפִּיק 1) *to distribute, supply.* Lev. R. s. 4 (ref. to יספוק, Job XXXIV, 37) אתה מַסְפִּיק בנינו וכ' thou distributest thy sins among us, i. e. we have to suffer for thy sins; Yalk. Job 920 משתיק (corr. acc.; Var. מְשַׁפִּיק). Mekh. l. c., v. supra; a. e.—2) (with ביד) *to give sufficient time* or *power; to allow* an opportunity. Ab. V, 18 אין מַסְפִּיקִין...ס' אין וכ' it is uncertain whether it will be accepted from him or not. Ab. Zar. 41a חזר ס' וכ', v. וַהַאי. Y. Bets. I, 60b bot. סְפֵקָה, סְפֵקָה where there is a doubt about it, v. וַהַאי. Ib. מאי ס' יש שם what is the doubt there? i. fr. what difference does it make in practice?—Yeb. 37b, a. fr. ממון המוטל בס', v. מָמוֹן. Ker. VI, 3 (25a) המתן עד שתכנס לס' (Var. in Talm. ed. לביתך חס') wait until you arrive at a condition of doubt, i. e. until you are in doubt as to having committed a sin requiring a sacrifice. Ib. 2 כְּפָרָה סְפֵקָה וכ' the heifer has atoned for the doubt for which it has been put to death, and is gone (i. e. at the time of its being thrown down the murderer was unknown); ib. 25a עדיין לא כיפרה סְפֵקָה it had not yet atoned for the doubt for which it was to be put to death; a. v. fr.—*Pl.* סְפֵקוֹת, סְפֵקִי (*fem.*). Kidd. IV, 3 ואלו הן ס' and these are the cases of uncertain parentage. B. Mets. 83b ס' שלכם cases in which you act on doubts (mere suspicion), v. וַהַאי. Y. Keth. I, beg. 24d שתי ס' a double doubt, v. next w.; a. e.—2) *dilemma, difficulty.* Cant. R. to VII, 8 למה באו ישראל בס' וכ' why did the Israelites get into trouble in the days of Haman?

סְפֵי, סְפֵקָא ch. same. Targ. Y. Lev. VIII, 15 סְפֵיק (סְפֵק) constr.—Ber. 3b מי איכא ס' קמי וכ' is there a doubt before God?; Gitt. 6b. Ker. 21a, a. e. כוי ס' הוא the Koy is a doubtful animal (as to classification), v. כּוֹי. Ib. אצטריך ס' does it need a special intimation in the Biblical text to forbid the blood of an animal of doubtful classification?; Yoma 74b אצטריך קרא לרבויי ס' does it need an intimation in order to include an animal of doubtful classification (i. e. is it doubtful with God who revealed the Law)?; a. v. fr.—סְפֵיק ס' (סְפֵק) the doubt of a doubt, *double doubt.* Ab. Zar. 70a bot. חזר ליה ס' ס' it is a doubly doubtful case (first, whether a Jew or a gentile opened the cask, and secondly, if a gentile, whether he touched the wine). Keth. 9a; a. fr.—*Pl.* סְפֵקֵי, סְפֵקֵי. Hull. 18b דאפילו ס' דגברי גריס who records even the doubts as to the authorities of a Halakhah. Ib. 95b חלישר גמלי ס' וכ' thirteen camel loads of questionable cases of *t'refah*; a. e.

סְפֵקָה, *pl.* סְפֵקוֹת, v. סָפֵק.

סְפֵקָה m. (preced.) *sufficiency,* v. סְפֵקָה I, a. סִיפּוּק II.—[Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ס' ירים, v. סַלְפִּינְגֵּס.]

סָפֵק m. (preced. wds.) 1) *division, doubt,* opp. וַדַּאי. Ker. IV, 1 ס' אכל ס' לא אכל if there is a doubt whether or not he has eaten forbidden fat; ס' יש בו וכ' if there is a doubt whether it was the legally required quantity. B. Bath. 10a ס' מקבלין...ס' אין וכ' it is uncertain whether it will be accepted from him or not. Ab. Zar. 41a חזר ס' וכ', v. וַהַאי. Y. Bets. I, 60b bot. סְפֵקָה, סְפֵקָה where there is a doubt about it, v. וַהַאי. Ib. מאי ס' יש שם what is the doubt there? i. fr. what difference does it make in practice?—Yeb. 37b, a. fr. ממון המוטל בס', v. מָמוֹן. Ker. VI, 3 (25a) המתן עד שתכנס לס' (Var. in Talm. ed. לביתך חס') wait until you arrive at a condition of doubt, i. e. until you are in doubt as to having committed a sin requiring a sacrifice. Ib. 2 כְּפָרָה סְפֵקָה וכ' the heifer has atoned for the doubt for which it has been put to death, and is gone (i. e. at the time of its being thrown down the murderer was unknown); ib. 25a עדיין לא כיפרה סְפֵקָה it had not yet atoned for the doubt for which it was to be put to death; a. v. fr.—*Pl.* סְפֵקוֹת, סְפֵקִי (*fem.*). Kidd. IV, 3 ואלו הן ס' and these are the cases of uncertain parentage. B. Mets. 83b ס' שלכם cases in which you act on doubts (mere suspicion), v. וַהַאי. Y. Keth. I, beg. 24d שתי ס' a double doubt, v. next w.; a. e.—2) *dilemma, difficulty.* Cant. R. to VII, 8 למה באו ישראל בס' וכ' why did the Israelites get into trouble in the days of Haman?

סְפֵי, סְפֵקָא ch. same. Targ. Y. Lev. VIII, 15 סְפֵיק (סְפֵק) constr.—Ber. 3b מי איכא ס' קמי וכ' is there a doubt before God?; Gitt. 6b. Ker. 21a, a. e. כוי ס' הוא the Koy is a doubtful animal (as to classification), v. כּוֹי. Ib. אצטריך ס' does it need a special intimation in the Biblical text to forbid the blood of an animal of doubtful classification?; Yoma 74b אצטריך קרא לרבויי ס' does it need an intimation in order to include an animal of doubtful classification (i. e. is it doubtful with God who revealed the Law)?; a. v. fr.—סְפֵיק ס' (סְפֵק) the doubt of a doubt, *double doubt.* Ab. Zar. 70a bot. חזר ליה ס' ס' it is a doubly doubtful case (first, whether a Jew or a gentile opened the cask, and secondly, if a gentile, whether he touched the wine). Keth. 9a; a. fr.—*Pl.* סְפֵקֵי, סְפֵקֵי. Hull. 18b דאפילו ס' דגברי גריס who records even the doubts as to the authorities of a Halakhah. Ib. 95b חלישר גמלי ס' וכ' thirteen camel loads of questionable cases of *t'refah*; a. e.

סְפֵקָה, *pl.* סְפֵקוֹת, v. סָפֵק.

סְפֵקָה m. (preced.) *sufficiency,* v. סְפֵקָה I, a. סִיפּוּק II.—[Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ס' ירים, v. סַלְפִּינְגֵּס.]

סָפֵק m. (preced. wds.) 1) *division, doubt,* opp. וַדַּאי. Ker. IV, 1 ס' אכל ס' לא אכל if there is a doubt whether or not he has eaten forbidden fat; ס' יש בו וכ' if there is a doubt whether it was the legally required quantity. B. Bath. 10a ס' מקבלין...ס' אין וכ' it is uncertain whether it will be accepted from him or not. Ab. Zar. 41a חזר ס' וכ', v. וַהַאי. Y. Bets. I, 60b bot. סְפֵקָה, סְפֵקָה where there is a doubt about it, v. וַהַאי. Ib. מאי ס' יש שם what is the doubt there? i. fr. what difference does it make in practice?—Yeb. 37b, a. fr. ממון המוטל בס', v. מָמוֹן. Ker. VI, 3 (25a) המתן עד שתכנס לס' (Var. in Talm. ed. לביתך חס') wait until you arrive at a condition of doubt, i. e. until you are in doubt as to having committed a sin requiring a sacrifice. Ib. 2 כְּפָרָה סְפֵקָה וכ' the heifer has atoned for the doubt for which it has been put to death, and is gone (i. e. at the time of its being thrown down the murderer was unknown); ib. 25a עדיין לא כיפרה סְפֵקָה it had not yet atoned for the doubt for which it was to be put to death; a. v. fr.—*Pl.* סְפֵקוֹת, סְפֵקִי (*fem.*). Kidd. IV, 3 ואלו הן ס' and these are the cases of uncertain parentage. B. Mets. 83b ס' שלכם cases in which you act on doubts (mere suspicion), v. וַהַאי. Y. Keth. I, beg. 24d שתי ס' a double doubt, v. next w.; a. e.—2) *dilemma, difficulty.* Cant. R. to VII, 8 למה באו ישראל בס' וכ' why did the Israelites get into trouble in the days of Haman?

סְפֵי, סְפֵקָא ch. same. Targ. Y. Lev. VIII, 15 סְפֵיק (סְפֵק) constr.—Ber. 3b מי איכא ס' קמי וכ' is there a doubt before God?; Gitt. 6b. Ker. 21a, a. e. כוי ס' הוא the Koy is a doubtful animal (as to classification), v. כּוֹי. Ib. אצטריך ס' does it need a special intimation in the Biblical text to forbid the blood of an animal of doubtful classification?; Yoma 74b אצטריך קרא לרבויי ס' does it need an intimation in order to include an animal of doubtful classification (i. e. is it doubtful with God who revealed the Law)?; a. v. fr.—סְפֵיק ס' (סְפֵק) the doubt of a doubt, *double doubt.* Ab. Zar. 70a bot. חזר ליה ס' ס' it is a doubly doubtful case (first, whether a Jew or a gentile opened the cask, and secondly, if a gentile, whether he touched the wine). Keth. 9a; a. fr.—*Pl.* סְפֵקֵי, סְפֵקֵי. Hull. 18b דאפילו ס' דגברי גריס who records even the doubts as to the authorities of a Halakhah. Ib. 95b חלישר גמלי ס' וכ' thirteen camel loads of questionable cases of *t'refah*; a. e.

סְפֵקָה, *pl.* סְפֵקוֹת, v. סָפֵק.

to suffice. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 ולא סָפְקוּ אלא וכ' and they supplied water for only seventy date trees; כיון וספקו להם ושנו וכ' ... when the Israelites came and six hundred thousand men encamped around them, they supplied them (with drinking water), and this a second and a third time.

Pi. סִיפֵּק to *supply, furnish.* Ib. s. 6 אם מְסַפֵּק לנו צרכנו וכ' (ed. Weiss מַסְפִּיק, *Hif.*) if he supplies our wants, we shall serve him &c. B. Mets. IX, 1 (103b) שניהם מְסַפְּקִין את הקנים the two together have to furnish the needed poles. Sot. 11b חיו מְסַפְּקוֹת להם מים ומזון they supplied them with water and food; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XCII לספק לו, v. סְפִיקוּלָא I.]—V. סִיפּוּק II.

Hif. הִסְפִּיק 1) *to distribute, supply.* Lev. R. s. 4 (ref. to יספוק, Job XXXIV, 37) אתה מַסְפִּיק בנינו וכ' thou distributest thy sins among us, i. e. we have to suffer for thy sins; Yalk. Job 920 משתיק (corr. acc.; Var. מְשַׁפִּיק). Mekh. l. c., v. supra; a. e.—2) (with ביד) *to give sufficient time* or *power; to allow* an opportunity. Ab. V, 18 אין מַסְפִּיקִין no time (or opportunity) will be given him to do repentance; Yoma 87a; Tosef. ib. V (IV), 11. Ib. 10 אין מספיקין בידו וכ' he will be given no opportunity (temptation) to sin; a. fr.—3) *to have sufficient time, power* &c.; *to succeed, finish.* Taan. 21a לא הִסְפַּקְתִּי לפרוק וכ' I had not yet finished unloading when &c. Y. Ber. IX, 14b bot. לא ח' לומר עד וכ' he had not yet finished saying Sh'm'a, when he expired; a. fr.—[Ib. 14a מספיק למדינה, v. סָפַק.]

Hitpa. הִסְתַּפֵּק *Nithpa.* נִסְתַּפֵּק 1) *to be supplied, to supply one's self.* Pes. 8a במְסְתַּפֵּק when it is a store-room from which supplies are taken for the table; ib.b. Y. Ab. Zar. V, 44d bot. אבותיכם היו מִסְתַּפְּקִין משלנו וכ' (not בשלנו) your fathers used to buy supplies (of wine) of our fathers, why do you not buy of us? Y. Dem. III, 23c, a. e. מְסְתַּפֵּק, v. סִידְרִי. Erub. 88a אדם עשוי להִסְתַּפֵּק סאתים וכ' a person usually consumes two S'ah of water a day (from the supply in the cistern &c.); a. fr.—Der. Er. ch. VII ונִסְתַּפְּקוּ they ate and were amply supplied (enjoyed their meal).—2) (cmp. סָפֵק) *to be doubtful* Y. Yeb. XI, end, 12b לו ני he was in doubt.

סְפֵיק, סָפֵק ch. same, 1) *to supply, furnish; to give an opportunity.* Targ. Y. II Num. XXIV, 6. Targ. Y. II Deut. XXVIII, 32.—2) *to be sufficient; to have enough; to have done.* Targ. I Kings XX, 10. Targ. I Chr. XXVII, 24. Targ. O. Gen. XXIV, 19 דיסָפְקוּן ed. Berl. (oth. דרסָפְקוּן, *Pa.*; Y. סְפָקוּן; דר סְפָקוּן); a. fr.—[Targ. Lam. II, 11 ספקו בדמעין וכ' my eyes have done shedding tears; prob. to be read: פסקו; h. text כלו.]

Pa. סַפֵּיק 1) *to distribute, supply.* Targ. O. Deut. II, 7 סַפֵּק (ed. Berl. סוֹפֵיק *Poël*; Y. ed. Vien. סוּפֵּק, read: סוֹ'). Targ. Hos. II, 7; a. fr.—2) *to be sufficient.* Targ. Jud. XXI, 14. Targ. Num. XI, 22; a. e.—Esp. (with יד; interch. with *Pe.*) *to be able, afford,* Targ. Y. Lev. XIV, 21, sq.; 30, sq.—V. מְסַפְּקָא.—3) *to divide.*—Part. pass. מְסַפֵּק, מְסֻפָּק *divided* in opinion, *doubtful, questionable.* Targ. Lam. V, 3 מס' ר' אסי סָפוּקִי מס' לרה Bets. 4b R. A. was undecided in his opinion. Pes. 117a אלמא מס' ליה which proves that he was undecided; a. fr.—Hence: 4) *to create a doubt, make doubtful, treat as doubtful.* Kidd. 39a (ref. to doubtful 'Orlah fruit outside of Palestine) סַפֵּק לי וכ' make them doubtful for me (pluck them in my absence), and I shall eat them. Ib. מְסַפְּקִי להדדי they made (the fruit) doubtful to one another (by exchanging fruit cut by the one in the absence of the other). Bekh. 49a מְסַפְּקִינָן ליה we treat it as doubtful.

Poël סוֹפֵק *to supply.* Targ. Hos. XIII, 5. Targ. Deut. II, 7, v. supra.

Af. אַסְפֵּיק 1) same, *to supply; to be sufficient.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20. Targ. Josh. XVII, 16; a. e.—2) *to divide, distribute.* Targ. Job XXXIV, 37 (v. Lev. R. s. 4, quot. in preced.).

סְפַקְלָא, סְפַקְלָה..., v. סְפִיקוּלָא.

סְפַקְלָאטוֹר, סְפַקְלָטוֹר masc. (speculator, v. אוּסְפַקְלָטוֹר) *executioner.* Sifré Num. 91. Lev. R. s. 26 נעשה ס' לכל וכ' (the serpent) has become the executioner for all who break down fences (of customs, with ref. to Koh. X, 8). Lam. R. to II, 1; a. fr.—*Pl.* סְפַקְלָטוֹרִין, סְפַקְלָטוֹרִים. Ib. introd. (R. Josh. 2) סספקלטרים..לפתח 'to open the mouth for murder' (Ezek. XXI, 27) refers to the executioners. Pirké d'R. El. ch. XLVIII סְפַקְלָטוֹרֵי פרעה (not סנקלטורי) Pharaoh's executioners; a. e.

סספקלטרים, v. preced.

***סספקלי,** Koh. R. to IX, 18 (expl. על הבירה II Kings XVIII, 37), a corruption, prob. to be read פילקס (φύλαξ) *chief of the guard* (excubitor).—V. סְקְרִיפְּטוֹר.

סְפַקְלָרְיָא f. (specularia) *window-panes; mirror.* Y. Ber. VIII, 12^{b} bot. ס' נר..בתוך a light in one's lap, in a lantern, or seen in a mirror. Kel. XXX, 2 תמחוי שעשאו ס' ed. Dehr., v. אִסְפַּקְלַרְיָא. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מלבן של ס' a frame with glass, i. e. a glass window; a. e.

סָפַר (b. h.) [*to cut; to mark,*] 1) *to write; to count.* Y. Kil. VII, end, 31^{a} וְסִפֵּר he (who is in possession of property bought from an oppressor, v. אָנַס) must count (settle with the original owner according to rules, v. גּוֹרְדִּינִי), opp. יחזיר he must return the property; ib. יְסַפֵּר (or יְסַפֵּר *Pi.*). Kidd. 30^{a} שהיו סוֹפְרִים, v. סוֹפֵר. Nidd. 69^{a} סוֹפְרָתָן לה למנין וכ' she counts them in with the requisite number of seven days. Ib. 31^{a} יושב וסוֹפֵר וכ' sits and records the copulations &c. Men. 65^{b}, v. סְפִירָה; a. v. fr.—[Sifré Deut. 33 סופרה; read: סופנה, v. סָפַן.]—Part. pass. סָפוּר, q. v.—2) *to cut, shear,* v. infra.

Nif. נִסְפַּר *to be counted.* Bekh. 45^{a} שנִסְפֶּרֶת ע"ג היד when the additional finger is counted (is in a line) with the others; Yalk. Sam. 156.

Pi. סִיפֵּר 1) *to cut, shear.* Sot. 49^{b}, a. fr. מְסַפֵּר קומי, v. קוֹמִי I. Ib. התירו (לו) לסַפֵּר וכ' they allowed him to cut his hair in gentile fashion, because of his connections with royalty. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII תְּסַפְּרוּ, v. קוֹמִי I. Tosef. Bets. III, 19 אין מְסַפְּרִין הירק וכ' you must not no trim vegetables with the clipper (on the Holy Day) &c.; a. fr.—2) *to tell, speak, count.* Y. Kil. l. c., v. supra. Gen. R. s. 78 (ref. to אברם in place of אבְרָהָם, Neh. IX, 7) סיפור הוא מְסַפֵּר וכ' he states a historical fact, saying &c. Y. Ber. IX, beg. 12^{d} אם בא אדם לסַפֵּר וכ' if one were to undertake to count the mighty deeds of the Lord, he would be ruined (ref. to Job XXXVII, 20); המספר בשבחו וכ' he who tells the praise of the Lord more than is beconing. Ib. מכאן..אסור לסַפֵּר וכ' beyond that (which has been adopted in ritual prayers) one must not tell &c. Arakh. 16^{a} לעולם אל יְסַפֵּר אדם בטובתו וכ' man should not count up his neighbor's good qualities, for he may be induced to speak of his shortcomings; B. Bath. 164^{b}. Sot. 42^{a} מְסַפְּרֵי לשון הרע gossipers. Snh. 38^{b} בלשון ארמי סי' spoke Aramæan; a. v. fr.—Ib. 52^{b} סי' הימנו if he (the scholar) holds conversation with him.

Hithpa. הִסְתַּפֵּר *to have one's hair cut.* Ab. Zar. II, 2 אין מְסְתַּפְּרִין מהן וכ' you must not have your hair cut by them in any place (on account of danger to life). Tosef. ib. III, 5 ישראל המְסְתַּפֵּר וכ' if an Israelite has his hair cut by a gentile, he must look into the mirror; Ab. Zar. 29^{a}; a. fr.

סַפָּר ch. same, 1) *to count, mark, write,* v. סְפָרָא I.—2) *to shear,* v. infra.

Pa. סַפַּר *to cut, shear, shave.* Targ. Job I, 20 (Ms. סְפַר *Pe.*). Targ. Y. Lev. XIII, 33 (not יְסַפַּר); ib. XIV, 8, sq. (h. text גלח); a. fr.—Lev. R. s. 28, end יתיב ומְסַפַּר ליה (Haman) sat down and cut his hair; ib. (מן) מן דחסל מְסַפְּרָא ליה when he had done cutting his hair; a. fr.—Part. pass. מְסַפַּר. Ib. אית בר נש...ולא מ' is there a man who putts the royal crown on his head without having his hair cut?; Esth. R. to VI, 10.

סַפָּר m. (preced. wds.) 1) (v. סַפַּר) *Bible teacher.* Y. Maasr. III, 50^{d} בית...טובלין לס' ולמַשְׁנֶה (not ולא למש') school houses for Bible and Talmud make fruits *ṭebel* for the Bible teacher and for the Talmud teacher. [Perh. to be read: סָפַר Chald. form.]—2) *hair-cutter, barber.* Sabb. I, 2 לא ישב אדם לפני הס' וכ' one must not sit down for the hair-cutter near Minḥah time before saying the prayer. Shebi. VIII, 5; a. e.—*Pl.* סַפָּרִים, סַפָּרִין. Kel. XIII, 1 זוג של ס' the barbers' scissors. Sabb. 9^{b}. v. מַעֲפוֹרֶת; a. e.

סַפָּר, סַפָּרָא ch. same, *hair-cutter.* Targ. II Esth. VI, 12.—Lev. R. s. 28, end; Esth. R. to VI, 10. Lev. R. s. 14, end ליח ס' דמספר לגרמיה no hair-cutter can cut his own hair (i. e. the female sperm begets the male embryo and vice versa); a. e.

סְפַר m. (סָפַר) [*mark, march,*] *boundary, border district.* Yeb. 48^{b} עיר הסמוכה לס' a town near the boundary. Sot. 42^{a} פעמים מדבר עמו אחת בס' וכ' the priest addressed the people twice, once on the border line (before entering the enemy's land) and once before the battle. Tosef. Erub. IV (III), 5 באו...הסמוכות לס' if the enemy invades towns near the boundary (of Palestine); Y. ib. IV, 21^{d} bot.; Bab. ib. 45^{a}. Ib. ובבל כעיר הסמוכה לס' וכ' and Babylonia is (as regards the duty of defence) like a town near the boundary, which was interpreted to mean Neharde'a. Num. R. s. 16 מה ראה לישב לו על ס' וכ' what reason had he (Amalek) to settle on the border, on the way of the entrance of the Israelites into the land?; a. e.—*Pl.* סְפָרִים, constr. סִפְרֵי. Y. Ḥall. II, 58^{b} bot. ס' א"י Palestinian districts, ס' חוצה לארץ foreign districts (conquered by Israelites).

סְפַר ch., constr. סְפַר, same; ס' יַמָּא *sea-district.* Targ. O. Gen. XLIX, 13 (h. text חוֹף); a. fr.—*Pl.* סְפָרָא, constr. סְפָרֵי. Targ. Y. ib.—[Targ. Y. Lev. XIII, 45 ספריא, some ed., v. סְפָרָא.]

סִפְּר m. (preced. wds.) = סְפִירָה, *counting.* Naz. VII, 3 (54^{a}) ימי סִפְרוֹ (comment. סְפִירוֹ; Y. ed. ספורו) the days which the cured leper has to count (Lev. XIV, 8); Y. ib. 56^{c} bot. ספירו.

סֵפֶר m. (b. h.; preced. wds.) *letter, document, book.* Erub. 15^{b}; Gitt. 21^{b}; Succ. 24^{b}, v. סְפִירָה. Eduy. I, 12, a. fr. ס' כתובה the formula of a *Kethubah.* Y. Sot. IX, end, 24^{c} משמת ר"א נגנז ס' חכמה with the death of R. El. a book

of wisdom disappeared; Bab. ib. 49b נגנז ס׳ תורה; Tosef. ib. XV, 3 בטל ס׳ תורה. Gen. R. s. 24 סָפְרוֹ של אה״ר the book of Adam (the destinies of humanity); Ex. R. s. 40; Lev. R. s. 15 beg.; a. fr.—Esp. a *Biblical book*. B. Bath. 15a ירמיה כתב ספרו וס׳ מלכים וכ׳ Jeremiah wrote his book (the prophecies of Jerem.) and the Book of Kings and the Lamentations. Ib. 14b משה כתב ספרו וכ׳ Moses wrote his own book, and the Section of Balaam (the chapters on B., Num. XXII, 2—XXIV, 25) and Job; Y. Sot. V, end, 20d; a. v. fr.—ס׳ תורה (abbrev. ס״ת) (or ס׳ only) *the Pentateuch* in a scroll. Ab. Zar. 18a כרכוהו בס״ת וכ׳ they wrapped him up in the scroll &c. Sabb. 116a ס״ת שנמחק a scroll of the Pentateuch the writing of which is effaced; Yad. III, 5 ס׳ שנמחק; a. v. fr.—Kel. XV, 6, a. e. ס׳ חעזרה the Pentateuch kept in the Temple court, v. עֲזָרָה.—ס׳ היא ס׳ זעטוטים &c., v. respective determinants.—בֵּית סֵ׳ בֵּית הַסֵּ׳ the school in which the Bible is taught, secondary school, contrad. to בית תלמוד Talmud school. Y. Maasr. III, 50d, v. סָפַר 1. Midr. Till. to XCII, 16 שתולים...אלו התינוקות שבבית הס׳ 'planted in the house of the Lord' (ib. 14), that means the children at school; a. fr.—*Pl.* סְפָרִים, constr. סִפְרֵי, סִיפְ׳. Ex. R. s. 41 זרוז בכ״ד ס׳ well-versed in the twenty-four books of the Scripture. Sabb. 116a ס׳ מינים (ס׳ צדוקים) heretical books, v. מִין III. Snh. 68a שתי...כשני ס׳ תורה שתי וכ׳ my two arms which are like two rolled up scrolls of the Torah, a. v. fr.—Ch. סְפָרָא, constr. סִפְרָ׳.

סַפָּר, סָפְרָא I m. = h. סוֹפֵר, 1) *scribe, writer of documents; copyist.* Targ. Jer. XXXVI, 20, sq.; a. fr.—Ab. Zar. 9a, v. בַּצְּרָא. Ib. 10a, v. בַּוְנָקָא. Hull. 64b, sq. פסיק להו ס׳ וכ׳ the copyist (of the Scriptures) divides them into two words. Y. Succ. II, 53a top סָפְרָה דגופתא the scribe of Gufta; a. fr.—2) *scholar, teacher.* Targ. Is. III, 2 (h. text נביא); ib. IX, 14. Targ. O. Gen. XLIX, 10 (h. text מחקק); a. fr.—Gen. R. s. 70, end אית ס׳ דלית וכ׳ is there a teacher that has no pupils?, i. e. I (Laban) learned trickery from you (Jacob).—Esp. *Bible teacher.* Y. Hag. I, 76c, a. e., v. מַתְנְיָן; a. fr.—ס׳ מתא, v. סוֹפֵר.—*Pl.* סַפְרַיָּא, סַפְרִין, סַפְרֵי, סַפְרֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. I Sam. X, 15 (h. text נביאים); a. fr.—Sot. IX, 5 (49a), v. תִּקֵּן. Midr. Till to Ps. XCI, 6 מפקיד לס׳ וכ׳ ordered the school teachers to let the children go free (during the summer) from the fourth to the ninth hour of the day; Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 לסַפְרֵיהָ; a. fr.

סַפְרָא II pr. n. m. *Safra*, an Amora. Pes. 52b. Ḥull. 110b; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 119a.

סַפְרָא, v. סַפָּר ch.

סִי׳, סַפְרָא, ch., constr. סַפַּר, סַפָּר, 1) = h. סֵפֶר. Targ. Is. XXIX, 11, sq. Targ. Ex. XVII, 14. Targ. II Chr. XXXIV, 15; a. fr.—B. Mets. 85b bot. ס׳ דאדה״ר the book of Adam, v. סֵפֶר. Ber. 23a ס׳ דאגדתא a homiletical book, v. אַגָּדְתָא; a. fr.—Esp. *Biblical book; Pentateuch.* Snh. 93b מאי טעמא לא איקרי ס׳ על שמיה why was the book (of Ezra) not named from him (Nehemiah)? Meg. 22a בס׳ קרא he read from the Law. B. Kam. 82a בס׳ דשכיחי דאתו למקרא...דינין court is held on Mondays and Thursdays, because they (the villagers) are accustomed to come (to town) for the reading of the Law; a. fr.—*Pl.* סַפְרַיָּא, סִפְרֵי, סִפְרֵי, סִ׳. Targ. Koh. XII, 9; 12.—Y. Maasr. III, end, 51a ס׳ קוסמי וצוות להון called them (the books of Agadah) books of sorcery; a. fr.—2) ספרא דבי רב, or ס׳ *Sifra* (*of the school*), also called תּוֹרַת כֹּהֲנִים, a halakhic commentary on Leviticus. Targ. I Chr. XI, 22.—Ber. 18b. Ib. 11b; a. fr.—*Pl.* סִפְרֵי *Sifré* (*d'Be Rab*), a halakhic commentary on Numbers and Deuteronomy. Snh. 86a סתם סיפרא....ס׳ וכ׳ an anonymous tradition in Sifra belongs to R. Judah, in Sifré, to R. S.—Yoma 74a בשאר ס׳ דבי רב in a fragment of the books of Be Rab (ref. to Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV).

סַפְרְגוֹס, read:

סַפְרָגִיס f. (σφραγίς) *seal.* Gen. R. s. 32 נתן ס׳ שלו עליו he put his seal on it (the prison door); ib. s. 49; Yalk. Gen. 34 איספרגוס. Midr. Till. to Ps. XVII, beg. שמו של הקב״ה חקוק...כמין איסטרטיגוס (ed. Bub. איסטרטיגוס; corr. acc.) the name of the Lord is impressed upon the hearts of the angels like a seal.

סַפְרָה, v. סִפְרָא.

סִפְרוּוֹת, v. ברפוונה.

סַפְרוּתָא, סַפְרִיתָא f. (denom. of סַפְרָא) *teacher's office.* Y. Meg. IV, 75b bot. שרון לידה מן סַפְרוּתָהּ they discharged him from the teacher's office.

סַפְרִינוֹן, v. סַטָּפְרִינוֹן.

סַפְרִיקִין, v. סַפְרַקִּין.

סִפְרִכִיתָא, Targ. Prov. II, 12 (ed. Wil. מִפ׳), read with ed. Lag. הֲפִיכְתָא or הֲפִיכְתָא Ms.; v. הֲפָכָא.

סַפְרָנָא m. = סִפְרָא, *scribe, secretary.* Targ. Esth. V, 11.

סַפְרְקִין m. pl. (*Saf.* of פרק; cmp. אַוּרְקַסִין) a sort of *trousers.* Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d סַבְּרִיקִין (ברק = פרק; cmp. בקר = פקר). Kel. XXIX, 2 סוּבְּרִיקִין (Var. סַוְּרִיקִין; סַבְּרִיקִין); Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V. סַבְּרִיקִים.

סָפַת (cmp. סָפֵי) *to cut, chip, slice; to take a chip, a slice.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 2 לא יִסְפּוֹת הימנה וכ׳ one must not take a chip of it (the broken cask) as a support to &c.; Sabb. 124b ולא יספות ממנה שבר וכ׳ he must not trim a fragment of it (break off its projecting points, Rashi) to cover with it &c. Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 ס׳ לה צואה הימנו if he cut a piece off it. Ab. Zar. 80b ס׳ לה צואה if he offered to it (the idol) excrements (in the place of cakes, flesh &c.); a. e.—Esp. (with or without במלח) *to cut slices (of melons) and salt them; to make an incision in olives and salt them.* Sabb. 145a לסוֹפָן במלח.....חמיפצע (Ar. לסופגן) if one bursts olives open...with the intention of salting them. Maasr. II, 6 סוֹפֵת ואוכל (Var. כופת) he slices (and salts) and eats. Tosef. ib. II, 14 לא יספית במלח וכ׳ the laborer must not cut and salt (the fruits on which he works) and eat, unless the employer has given him permission. Y. Mass. Sh. II, 50a top אבטיח שס׳ בו וכ׳ a melon in which he made a cut, however small &c.—[Midr. Till. to Ps. IV, ed. Bub. לספות, v. סָפָה.]

סְפָתָא, v. סִרְפָתָא.

סַק I imper. of נְסַק.

סַק II m. = שַׂק, *sack, sackcloth.*—*Pl.* סַקִּין, סְקִין. Tosef. Sabb. V (VI), 13 (Sabb. 62ª שְׂקִין).—V. שַׂק.—[Sifré Num. 89 סְקוּטְלָא, v. סְקוּטְלָא.]

סַקָּא, סַקָּא ch. same. Targ. Am. VIII, 10. Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. O. Gen. XLII, 25 (Y. שׂ׳); a. e.—Lev. R. s. 36; Ruth R. to I, 1, v. סָאתָא I; (Y. Snh. X, 27ᵈ שׂ׳). Sabb. 152ª שרי שַׂקָּיךְ וכ׳ untie thy bag (open thy mouth) and put in food; a. fr.—*Pl.* סַקִּין, סַקָּיָא, שׂ׳ Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Berl. שׂ׳; Y. דיסקי). Targ. Joel I, 13; a. e.

סַקָּאָה m. ch. = h. סַקִּי II. Targ. O. Deut. XXVIII, 42; quot. B. Kam. 116ᵇ.

סַקָּאי, v. סַקִּי.

סָקַב, *Pa.* סַקֵּיב (Saf. of נ״קב; cmp. נגח I a. נקח) *to make sore.* B. Mets. 27ᵇ [read:] לא שאילי אינשי אוכפא משום דמְסַקֵּיב ליה לחמרא people do not borrow a saddle, because it makes sore the ass' back (which it does not fit; Ms. M. דמְסַקֵּיב לחו לחמריהו .. לא שיילי people do not lend . . ., for it makes their asses' backs sore, after having been worn by a strange ass; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yeb. 120ᵇ לא שיולי . . . דמסקיב וכ׳ (read שיילי).

סַקְבָא m. (preced.) *sore spot.* Kidd. 81ª ס׳ דשתא רגלא the sorest spot of the year (the time of the greatest danger to chastity) is the festive season (when people of all sorts congregate).

סַקָּבָא, v. סְקָבָא.

סַקְבְּטֵרִין, Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăré, p. 175ᵃᵇ Ar., v. אֲגַסְטֵרִין.

סָקַבֵּל (*Saf.* of קבל), *Ittaf.* אִסְתַּקְבֵּל *to come to meet.* Targ. Prov. XII, 27 (h. text יחרך; v. Pesh.).

סַקְבָּנָא m. (סְקַב) *sufferer from sores.*—*Pl.* סַקְבָּנֵי. Snh. 98ª יחיב ביני ס׳ דרומאי Ar. ed. Koh. (some ed. סַקָּבֵי; Talm. ed. עניי סיבלי חלאים . . .) he (the Messiah) is seated among the sore-stricken of the Romans.

סַקְבַּס Ar., v. סְקִיבָּס.

סָקַד, *Pa.* סַקֵּיד (*Saf.* of נ״קד I; interch. with סָקַר, cmp. נקר I) *to sting, goad; to drive, train.* Targ. Y. Deut. VIII, 5 (some ed. מְסַקֵּר; incorr. מְסַקֵּר; h. text יסר).—Pesik. Baḥod. p. 153ª (ref. to מלמדך, Is. XLVIII, 17; cmp. מַלְמֵד) [read:] מְסַקֵּידְ לך כמא דהדין מאלפא מסקיד לחדא פרתא who trains thee (through sufferings) as the goad trains the cow; [Ar. s. v. מסקיד: מְסַקֵּידְנָא I train thee &c.]; Lev. R. s. 29; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 מְסַקֵּר.

סַקְוִיטָרִיס, סַקְוִיטְרִיס, v. אֲגַסְטֵרִין.

סַקְוָסְתָּן, v. סְקִוסְתָּן.

סְקוּטְלָא f. (scutella, σκοῦτλον) = אַסְקוּטְלָא II, *salver, tray.* Sifré Num. 89 כגלידו . . . ונעשה לארץ כעין ס׳ וכ׳ (not סק בקוטלא) first (the dew) came down like a frozen mass, and on the ground became like a tray, upon which the mannah then fell; Yalk. Num. 735 כמין אסקוטלא.

סַקוּטְרָאק, Treat. Sof'rim ch. XIII, 6 ס׳ נטרייא, a corruption, v. קוּנְטְרָא.

סָקוּל m. (*Saf.* of קלל) *mishap, accident.* Targ. Y. I Lev. X, 19. Targ. Y. Gen. XLII, 4; 38 סְקַל Ar. (ed. מוחא; Sam. אסקל; h. text אסון).

סָקוּנְדְּרֵי, v. אִיסְקוּנְדְּרֵי.

סַקוּסִין, סַקוּסִים, v. sub סִיק׳.

סָקוֹף, (סָקוּף) m. (v. next w.) *lintel, threshold.* Targ. Y. Num. IX, 10 (ed. Vien. סְקִיף); ib. 13 (ed. Vien. סִיקוּף). Targ. Ez. IX, 3 Kimḥi (ed. סְקוֹפָא); a. e.—*Pl.* סְקוֹפֵיא. Targ. II Chr. III, 7. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—V. סָקוּפְתָּא, a. שַׁקְפָא.

סְקוּפְתָּא f. h. (סקף, v. שָׁקַף I, a. אַסְקוּפָה) same. Lev. R. s. 34 כמין ס׳ התחתונה like the lowest door-sill.

סַקוּפוֹטִי, Pesik. Baḥod., p. 103ª, v. אִסְקַפַּסְטֵי.

סַקוּפְתָּא = h. סְקִיפָה. Targ. I Sam. V, 4 (ed. Lag. אִיסְק׳). Ib. 5 סַקוּפְתָּ constr. (ed. Lag. אוסק׳). Targ. Ez. IX, 3 (v. סְקוֹף). Ib. XLI, 25 (h. text עב); a. fr.—*Pl.* סָקוּפָתָא Ib. 36 (ed. Lag. סַקִּיפָתָא; some ed. סַקִּיפָתָא, corr. acc.; h. text עברים).

סַקוּרְדִקִין, Gen. R. s. 45 Ar., v. קוֹרְדִקִין.

סְקוֹרְטֵיָה, סְקוֹרְטֵירָא f. (scortea, sub. vestis; v. אִיסְקוֹרְטְיָא) *leather coat;* also *leather apron.* Kel. XVI, 4 (Maim. *leather table-cover,* v. צִיצָה). Ib. XXVI, 5 (6) עור ס׳ the skin intended for a *scortea.* Ohol. VIII, 1 ס׳ *a leather bed-sheet.* Tosef. Sabb. V (VI), 14. Ned. 55ᵇ, [read as:] Y. ib. VII, end, 40ᶜ; Tosef. ib. IV, 3 אוסק׳; a. e. [Ned. l. c. מאי אוסק׳ כיתונא דצלא *scortea* is a leather coat.]

סָקוֹת* f. pl. (נָסַק) *fire-brands.* Tanḥ. Mishp. 18 חזו כמו ס׳ מכבשן האש . . . their faces became black like brands out of a furnace.

סַקָּר I m. (denom. of סַק) *sack-maker; sack-carrier.*—*Pl.* סַקָּארִין, סַקָּרִין. Kel. XIII, 5 של ס׳ (מחט) the sack-makers' needle. Tosef. ib. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22ª כפרוקה גדולה של ס׳ of the size of a large stopper (seal) of the sack-carriers; a. e.

סַקָּר II m. (preced.) name of a *locust* or a *beetle* (*sack-carrier*), supposed to be the *cricket.* Sifré Deut. 42 מעלה ס׳ (some ed. סַקָּאי) (the late rain) brings the cricket.—*Pl.* סַקָּארִין, סַקָּרִין. Taan. 6ª; Yalk. Deut. 863.

סְקִירָבָס m., v. סְטִירָבָס.

סְקִיווִי, Koh. R. to IX, 18 ס׳ פטרייר ed., Mus. סְקִרִיפְּטוֹר q. v.

סִיקְלָא, סִקְלָא, read סָקָלָא (scala) *a ship's ladder.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 עשה ס׳ וירד בו (read בָּהּ) a

gentile made (threw out) a ladder and went down on it; [ed. Zuck. כבש; v. Sabb. XVI, 8].

סְקִילָה f. (סָקַל) *stoning, execution by stoning.* Snh. VII, 1. Ib. 9 בס' (sub. נידון) is to be put to death by stoning. Ib. IX, 3 נידונין בס' חמורה Ib. חס' stoning is the severer punishment; a. v. fr.—בית הס' the place of stoning, a scaffolding from which the culprit was thrown down. Ib. VI, 1. Ib. 4 בית חס' היה וכ' the scaffolding was two (men's) statures high; a. e.

סקילוס, v. סְלִיקָא.

***סְקִינְמוֹן** m. (a corrupt. of *xenium*) *a host's* or *king's gift, donation indefinite as to time and amount.* Taan. 19[b] מיום שחרב...נעשו הגשמים ס' וכ' Ar. (ed. צרמוקין; Ms. M. צומוקין, Rashi ed. Pes. צומוקיון, substitutes for the unintelligible ס') since the destruction of the Temple the rains have become irregular and arbitrary gifts, in some years rains are abundant, in others, scanty; in some years rains are in season &c. [Compare the simile: לעבד שנתן לו רבו פרנסתו.]

סקיסאות, Yalk. Num. 713, read: סְקִיפַסְטָאוֹת, v. אַסְקִיפַסְטִי.

סָקִיסְתָן pr. n. (Σακαστηνή) *Sakistan* (Segestan), a district of Drangiana in the Persian empire, occupied by the Sacæ or Scythians. Yoma 10[a] (ref. to סבתא..וסבתכא Gen. X, 7) Ms. M. 2 סְגִירְסָתָאן וס' גוירתא וס' ברירתא וכ' v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ar. (סְקָוִוסְתָן) the inner S. and the outer S., with one hundred parasangæ between &c.

סְקִיף, v. סְקוֹף.

סְקִיפְמְטוֹרִין m. pl. (exceptores) *short-hand writers, clerks in court.* Pesik. Haḥod., p. 53[b] sq. [read:] תצמידו סניגורין ויעמדו ס' summon the advocates and let the clerks be ready; ib. ויעברו...העבירו ס' dismiss the advocates and let the clerks go; Yalk. Ex. 190 ספיקטורין ס'; Yalk. Ps. 831 ספיקטרין ס', ספיקטו (corr. acc.); (Y. R. Hash. I, 57[b] top קטגורין).

סקיפמיות, v. אַסְקִיפַסְטִי.

סקיפנטום, v. next w.

סְקִיפַנְטְיָא f. (συκοφαντία) *false accusation.* Sifré Deut. 349 (ref. to תריבחו, Deut. XXXIII, 8) ס' נסתקפה לו וכ' (ed. Fr.) false denunciation turned against him (Aaron); if Moses said ...., what have Aaron and Miriam done?; (oth. ed. סקיפנטום נסתקפה, read: סְקִיפַנְטֵיס (συκοφάντης) *an informer,* v. סָקַק); [Yalk. Deut. 954 תסקופים נסתקפה (ed. Lemb. תשק); Naḥm. to Deut. l. c. סקופים נסתקפו לו, v. סָקַק a. תַּסְקוֹפִים].

שְׁקִיפַס, שִׁקְרִי m. (denom. of סְקִיף or שְׁקוֹף) *one whose occiput has the shape of a lintel* (having an angular projection). Bekh. VII, 1 (43[a]) (Mish. a. Ar. ש'). Ib. 43[b] ס' s'*kifas* refers to the hinder part of the head, as people say שְׁקִיל פִּיסָא, a piece is taken off.

סְקִיפַסְטִי, v. אַסְקִיפַסְטִי.

סַקִּיפְתָּא, v. סְקוֹפְתָּא.

סְקִירְתָּא f. (סָקַר II) *look, glance.* R. Hash. 18[a], v. סָקַר II.

סָקַל (b. h.) *to stone, put to death by stoning.* Snh. VI, 1 (42[b]); מוציאין אותו לסוקלו (Mish. ed. לסָקְלוֹ) they take him out (from the court) to execute him. Ib. 46[a] וסָקְלוּהוּ and they condemned him to be stoned; a. fr.—Tosef. Sabb. VI (VII), 5 האומר סָקְלוּ תרנגול זה וכ' (not תרנגולת) ed. Zuck. (Var. שחטו) if one says, stone this cock, for he crowed at evening,—that is a superstitious practice (v. אָמוּר).

Nif. נִסְקַל *to be stoned, be condemned to death by stoning.* Snh. 43[a] אבן שנ' בה the stone with which the culprit is to be put to death. Ib. VI, 1 יוצא לִיסָּקֵל is taken out to be stoned. Ib. 3 האיש נ' ערום ואין האשה נִסְקֶלֶת וכ' the male convict is put to death undressed, but not so the woman. Ib. 4 הנִּסְקָלִין נתלין כל those executed by stoning are afterwards hanged; a. fr.—שור הנִּסְקָל the ox that is to be, or has been put to death by stoning, having killed a human being (Ex. XXI, 28). Ib. I, 4 שור הנ' וכ' the case of an ox to be stoned is argued before a court of twenty-three. Mekh. Misp., Nziḳin, s. 10; a. fr.

Pi. סִיקֵּל *to clear of stones.* Shebi. II, 3 מְסַקְּלִין עד וכ' you may clear fields of stones (in the sixth year) up to the beginning of the Sabbatical year. Tosef. B. Kam. II, 12 בדרך...לא יְסַקֵּל ואם סי' וכ' as one has no right to put dung on the public road, so one must not clear his field and deposit the stones on the road, and if he does clear it, he must carry the things to &c. Ib. 13 (to one who deposited stones on the road) מפני מה אתה מְסַקֵּל מתוך וכ' why dost thou remove the stones from a place which is not thine to a place which is thine?; a. fr.

סָקַל I ch. same. B. Kam. 41[a] הרוכא דסַקְלֵיה מְסַקֵּל after one has stoned him (the ox).

סִקַּל II m., v. סִקּוּל.

***סַקְלוּנְקִית** f. (=סקלוקית, reduplic. of סקל) *a hard blow with the fist.* Y. B. Kam. VIII, end, 6[c], v. סְנוֹקֶרֶת.

***סקלימין,** Midr. Hashkem, Vayaḳhel, quot. in Ar. and expl. as *court* or *palace,* prob. meant for סִיקְרִיסִין (secretum) *secluded place*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.

סקנדרוס, v. סַנְקְתַּדְרוֹס.

סַקְסָנָאָה m. of *Sacassana* (Σακασσήνη), a province of Armenia. Nidd. 65[a] מנימין ס' Miniamin of S., v. גְּנִזַּבְרַיָּה.

סָקַק (Saf. of נ־קק, v. נָקַק II) *to go around.*

Hithpa. הִסְתַּקְּקָה, *Nithpa.* נִסְתַּקְּקָה 1) *to come in turn; to be arranged; to happen* (cmp. סָבָה); 2) (of persons) *to turn around;* (=נהפך) *to change.* Sifré Deut. 349 ed. Fr. נִסְתַּקְּקָה, v. סַקְרִיפַנְטָיָא; ed. Radwill a. oth. סקפנטרס נסתקקתה לו (not ...טום) thou hast turned informer against him; Yalk. Deut. 954 תסקופים נסתקפה לו (some ed. תשק, read נִסְתַּקְּקוּ), v. תַּסְקוֹפִים.

סְקַק I ch. same.

Pa. סִפֵּק *to turn over, transfer.* Targ. I Chr. X, 14 (h. text ויסב).

Ithpa. אִסְתַּפֵּק, *Ithpe.* אִסְתְּפֵק 1) *to be turned; to pass over.* Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתסתפק (read תִּיסְתַּפֵּק; h. text תִּסֹּב, v. supra).—2) *to be brought about; to happen.* Targ. Y. Gen. XLV, 8. Targ. Y. Num. V, 15. Targ. Esth. VII, 7; a. e.—3) *to be visited with.* Targ. O. Num. XI, 1 כד מְסְתַּפְּקִין ביש as though an evil (mourning) had befallen them (h. text מתאננים, v. אוֹנֵן).—4) *to be the cause of.* Targ. Y. ib. IV, 18. Targ. Koh. IV, 12. Ib. 16 ed. Lag. (oth. ed. לאסתפקא, corr. acc.); a. e.—5) *to turn against, seek occasion* (v. עִילָּה). Targ. Lam. I, 22 (h. text עולל). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (h. text התגולל; v. עִגֵּל).

סְפַק II, (שְׁפַק) (*Saf.* of נ־פ־ק, v. נְפַק I) *to bring close together, knock, clap.* Targ. O. Num. XXIV, 10 ed. Lsb. (ed. Berl. a. oth. שקפ; Ms. I שפק).

Pa. סִפֵּק same. Targ. Job XXVII, 23 Ms. (ed. ישקוק; ed. Lag. a. oth. ישפיק).—V. שְׁפַק.

סִקְפְּטוֹרִין, v. סִדְפְּטוֹרִין.

סָקַר I (v. זָקַר) *to thrust.*

Nif. נִסְקַר *to stagger.* Cant. R. to III, 6 נסקרין וכ', v. בַּת II.—[R. Hash. 18[a], v. next w.]

סָקַר II (b. h. שָׂקַר) [*to blink, shine*; denom. סִיקְרָא] 1) *to look, gaze.* Y. Nidd. III, 50[c] bot. סוקרין לפניהן כאדם they look forward (have their eyes in front of the head) like human beings (v. Bab. ib. 23[a]).—2) (denom. of סִיקְרָא) *to paint red, mark with sikra.* Bekh. IX, 7 (58[b]) היוצא ·· סוקרו בסיקרא (Talm. ed. סוֹקֵר) he marks every tenth lamb that goes forth; ib. לא סקרו וכ' (Talm. ed. סוקרו) if he failed to mark it. Sabb. 67[a] סוקרו בסיקרא (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Ḥull. 77[b]; a. e.

Pi. סִיקֵּר *to paint* (the eyes). Pesik. Vattom. p. 132[a] (ref. to Is. III, 16) שחיו מְסַקְּרוֹת וכ' Ar. (ed. סוֹקְרוֹת) they painted their eyes with *sikra*; Lam. R. to IV, 15 מְשַׂקְּרוֹת; Lev. R. s. 16; Yalk. Lam. 1030 מְשַׂקֶּרֶת עיניה וכ' (not משקרות) she painted her eyes &c.

Nif. נִסְקַר *to be overlooked, reviewed.* R. Hash. 18[a] בולן נִסְקָרִין בסקירה אחת they are all reviewed with one glance; v. זָקַר.

סָקַר I ch. same, *to look at.* Targ. Job XX, 9; XXVIII, 7 (h. text שׁוּפָתוֹ).—(With ב) Lev. R. s. 22 ס' בההוא חויא he looked at the (dead) serpent; Gen. R. s. 10 קם למסקר וכ'. Koh. R. to XI, 9 לחבושי ליה את ס', v. חֲבוּשָׁא.

סָקַר II, *Pa.* סַקֵּר *to sting, goad,* v. סְקַד.

סִקְרָא, v. סִיקְרָא.

סִקְרִדִין, v. סַקְרִירִין.

*סִקְרִיפְטוֹר m. (scriptor) *scribe, secretary.* Koh. R. to IX, 18 (ref. to חספר, II Kings XVIII, 37) ס' Mus. (ed. סקרווי פטרוי). [The entire passage seems to be a corrupt gloss; v. ספקלי, a. סַכְּיָא.]

סִקְרִירִין, סִקְרִידִין, v. סַקְרִירִין.

סַקְרָנִית f. (סָקַר II) *looking around, coquettish.* Gen. R. s. 18 Eve was not made of Adam's eye ס' שלא תהא (Ar. סו') that she might not be a coquette; ס' והרי היא and yet she (woman) is coquettish; Yalk. ib. 24 (not נוח..., ניות..); Yalk. Is. 265; Tanḥ. Vayesh. 6.

סַקְרָרִין m. (sacrarium) *shrine* in a temple or in a house. Gen. R. s. 89 שכך מוכתב בס' וכ' (ed. סקריירין, סקריידין) for thus is it recorded in the *aerarium* of the Pharaoh that a slave cannot obtain an office &c. (v. Sm. Ant. s. v. Aerarium); Yalk. ib. 147 בסיקררין שלהם; (Tanḥ. Mick. 3 בספריו).

סָקַרְתָּא f. (v. סָקַר II) *red paint.* Gitt. 19[a] (expl. סיקרא) ס' שמה its name is *s'karta.*—Esp. *marking with sikra.* Bekh. 58[a] אי אפשר...משום ס' you cannot tithe sheep on the Holy Day on account of the required marking with paint; Ḥag. 8[a]. Naz. 39[a] תא שמע מס' וכ' come, learn it (that the hair grows from the root) from the mark on sheep, where you can see that the wool beneath is loose (while that on top is matted).

סַר = עֲסַר, *ten,* v. חֲדָסַר.

סָר m. (b. h. סַר, sub רוּחַ; סוּר) *one whom courage has left, low-spirited* (v. I Kings XXI, 5). Ex. R. s. 2 (ref. to סָר, Ex. III, 4) סר וזעם הוא זה וכ' low-spirited and indignant is this man, seeing the trouble &c.

סָר אָפִיס, סָר, pr. n., v. אָפִיס.

סָרָא, v. סְרֵי II.

סָרַב, *Pi.* סִירֵב (*Saf.* of רָב) 1) *to assume importance, to allow one's self to be coaxed; to decline an office.* Pes. 86[b] מְסָרְבִין לקטן וכ' you may decline an offer from an inferior person than yourself, but not &c. Ber. 4[a] ...העובר צריך לְסָרֵב he who is asked to say the prayers, must first decline (wait to be asked again); ואם אינו מְסָרֵב וכ' and if he does not decline, he is like a dish without salt; ואם מסרב ויותר מדאי וכ' but if he allows himself to be coaxed more than proper &c. Ib. פעם ראשונה וְסָרֵב וכ' when asked for the first time, he must decline, the second time &c., v. חָבַב; Y. ib. V, 9[c] bot. בתחלה מסרב וכ'.—2) (with ב; v. סָרַהַב) [*to be imperious,*] *to press, urge.* Y. Dem. IV, 24[a] bot. לא יְסָרֵב וכ' one must not urge his neighbor to be his guest, when he knows that he will not accept; Tosef. B. Kam. VII, 8 המְסָרֵב בחבירו וכ' he who urges his neighbor to be his guest, when in his heart he does not mean to invite him; Y. Ab. Zar. I, 39[c] bot.; Tosef. B. Bath. VI, 14; Treat. Der. Er. ch. VIII; (Ḥull. 94[a] יסרהב). Tosef. Ned. IV, 8[a]; Ned. 21; a. e.—3) (=מָרָה) *to rebel.* Koh. R. to I, 16 חלב מסרב וכ' the heart is rebellious, as we read (Jer. V, 23). Midr, Till. to Ps. V, 11 (expl. מרו, ib.) שסָרְבוּ כנגדך ed. Bub. (oth. ed. שרבו, corr. acc.) they rebelled against thee; Yalk. ib. 632; a. e.

סָרַב I, *Pa.* סָרֵיב ch. same, 1) *to decline, refuse* (corresp. to b. h. מָאֵן). Targ. Gen. XXXVII, 35; a. fr.—2) (with עַל) *to rebel.* Targ. Deut. I, 26. Targ. O. Gen. XXVI, 35. Targ. Ez. II, 6; a. fr.—V. מְסָרְבָן.

סְרַב II, *Pa.* סְרֵיב (*Saf.* of ארב, ערב) [*to interlace,*] *to confound* (cmp. סרך). Targ. Lam. III, 9 ed. Lag. (Var. סראו; ed. Amst. סרך; h. text עוה). Ib. 11 ed. Lag. (oth. ed. סרך; h. text סורר). Ib. 36 ed. Lag. (ed. oth. לסרכא; h. text לְעַוֵּת).—*Part. pass. Peil* סְרִיב, סְרִיבָא; f. pl. סְרִיבָן. Targ. Koh. I, 15 ed. Ven. (oth. ed. סְרִיתָן; h. text מְעֻוָּת).

סַרְבִּיטִין m. pl. (סבט, *Saf.* of בטש, with ר inserted; cmp. שַׁרְבִּיט) [*blossoms,*] *a head-dress* hanging down the cheeks, *garland.* Sabb. VI, 1 (57ᵃ) Talm. ed. (Mish. a. Y. ed. סַנְבּוּטִין). Ib. 5 (64ᵇ); a. e.

סַרְבֵּל (cmp. אַרְבֵּל II, a. סְרַב II) *to interlace.* *Part. pass.* מְסוֹרְבָּלִין; *pl.* מְסוֹרְבָּלִין (with, or sub. בשר, בבשר) *interwoven with flesh, fat, thick.* Sabb. 137ᵇ קטן המס׳ בבשר a child whose membrum is overgrown with flesh (so that the sign of the covenant is invisible); Tosef. ib. XV (XVI), 9. Ab. Zar. 2ᵇ כדוב (בשר) ומס׳ fleshy like a bear; Meg. 11ᵃ; Kidd. 72ᵃ; Yalk. Is. 316.

סַרְבֵּל ch. 1) same. Part. pass. מְסַרְבְּלָא; f. מְסַרְבְּלָא; *pl.* מְסַרְבְּלִין; constr. מְסַרְבְּלֵי. Targ. Y. I Num. XI, 8 (O. לֵישׁ). Targ. Ez. XVI, 26.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ רגלי...חמיה מסרבלא (ed. Krot. מסרבלא, corr. acc.) I saw in my dream, that my foot was thick.—2) (denom. of next w.) *to wrap up, cloak.* Part. pass. as ab. Targ. Nah. II, 4.

סַרְבָּל m. (preced. wds.) *a thick, shaggy web, cloak.* [*σαράβαρα,* Pers. *trousers.*] Sabb. 101ᵇ חיט הס׳ a thread of a *sarbal*; Ḥull. 76ᵇ.

סַרְבָּלָא, סַרְבְּלָא, סַרְבַּלָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 15.—B. Mets. 81ᵇ גוצא מיכסי ס׳ the little man was covered with a cloak. Ib. 60ᵇ למרמא תומי לס׳ to put fringes on a cloak (so as to make it appear more woolly); a. e.—*Pl.* סַרְבָּלֵי, סַרְבְּלֵי. Gen. R. s. 36, a. e. (expl. Dan. III, 21), v. מוּקְסָן. B. Mets. 116ᵃ bot. Ms. M. (ed. sing.), v. זָוָא I. Sabb. 58ᵃ ס׳ תחתימי scholars' cloaks to which seals (knots) were attached (emblems of allegiance to the Resh Galutha); a. e.

סָרְבָּן m. (v. next wds.) *stubbornness.* Pesik. R. s. 38 חרי הוא בסָרְבָּנוּ he remains stubborn (refuses to forgive me).

סַרְבָּן m. (סָרַב) 1) *one who waits to be coaxed, declining.* Ber. V, 3 ולא ירהא ס׳ וכ׳ in such a case one must not decline (when asked to say prayers).—2) *persistent.* Sot. 13ᵇ חרב...ותלמיד כמה ס׳ how rigorous the teacher, and how persistent the scholar!—3) *rebellious, stubborn.*—*Pl.* סַרְבָּנִים, סַרְבָּנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; Yalk. Ex. 178; a. e.

סַרְבָּן, סַרְבָּנָא ch. same, *obstinate, rebellious.* Targ. O. Num. XVII, 25 (ed. Berl. סָרְבָּ). Targ. Ez. II, 8; a. fr.—*Pl.* סַרְבָּנַיָּא. Targ. Y. Num. l. c. Targ. O. Num. XX, 10 (ed. Berl. סָרְבָּ; Y. סוּרְבָּ, סוֹרְבָּ). Targ. Ez. II, 3 סורב ed. Lag. (ed. Wil. סרניא, corr. acc.); a. e.—*Fem. pl.* סַרְבַּנָן, v. סַרְבָּנִיתָא.

סַרְבָּנוּת f., v. סִירוּב.

סַרְבָּנוּתָא f. (preced. wds.) 1) *rebelliousness, obstinacy.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth., v. next w.). Targ. O. Deut. XXXI, 27 (Y. סורהבנ׳).—2) *assumption,* v. סָרְהוּתָא.

סַרְבָּנִיתָא f. (preced.) *rebellious woman.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Wil. a. oth. (v. preced.).—*Pl.* סַרְבַּנָן. Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 Ar. (ed. סורהב׳), v. סוּרְהַבָּן.

סַרְבֵּק (transpos. of סברק, *Saf.* of ברק) *to blink, cast eyes about.* Targ. Is. III, 16 (h. text שקר).

סָרַג (b. h. שָׂרַג; *Saf.* of אָרַג), *Pi.* סִירֵג [*to interlace, plait,*] 1) *to strap* (in zig-zag); *to girth.* Kel. XVI, 1 משׁוֹרֵג בה וכ׳ from the time he made three meshes of girthing. Tosef. ib. B. Bath. I, 12 סֵירְגוֹ במשיחיה וכ׳ if he strapped it (the disjointed frame) with cords &c. Ib. B. Mets. IX, 4 [read:] שהוא מְסָרֵג בו את המטה with which one girths the bedstead. M. Kat. I, 8 ומְסָרְגִין את המטות you may girth the bedsteads (during the festive week). Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. e. כל שמסרגין על וכ׳ a bedstead on which the girths are drawn on top is called *miṭṭah,* when drawn beneath, *dargesh*; Ned. 56ᵇ (v. אִבְקָתָא); a. fr.—Trnsf. a) *to unite, combine.* Gen. R. s. 85 (ref. to the chronological disorder in the Book of Daniel, in going from Belshazzar (ch. V) to Darius (ch. VI), again to the first year of B. (ch. VII), and to the third year of B. (ch. VIII)) unite כדי לְסָרֵג על וכ׳ in order to combine the entire section as one written in the spirit of holiness; Yalk. ib. 144; Yalk. Dan. 1063 לְסָרִיג (perh. to be read לְסָרֵיג).—b) *to make a partition by means of net-work,* like lattices &c. Tosef. Men. X, 23 ומסרגין שם בנגד וכ׳ and there they fence in an area of about three S'ah.—Part. pass. מְסוֹרָג. Ber. 57ᵇ, v. next w.—2) *to do a thing in a manner in which straps are drawn in bedsteads* &c., i. e. *in zig-zag; to skip.* Tosef. Nidd. IX, 3 סֵירְגָה לה וכ׳ if she skipped four days (beyond the ordinary period of menstruation); Nidd. 64ᵃ סירגה ליום וכ׳ if she skipped (from the twenty-first) to the twenty-fourth day. Y. Gitt. VII, 48ᶜ bot. ובלבד במְסָרְגִין לו provided they put cross-questions to him alternately (one question to which a positive, and one to which a negative answer are expected, so as to test his sanity).—Part. pass. מְסוֹרָג; f. מְסוֹרֶגֶת; *pl.* מְסוֹרָגִין, מְסוֹרָגִין; מְסוֹרָגוֹת. Mekh. Yithro, Baḥod. s. 6 [read as:] Yalk. Ex. 292 (ref. to Ex. XX, 5) בזמן שהן אינן מסורגין או בזמן שהן מס׳ (not מסרגין) are the sins of the fathers visited upon the children when the succession is uninterrupted, or even when interrupted (by a good generation)? Y. Snh. I, 19ᶜ bot. מס׳ עלו the differently marked ballots came up alternately. Tosef. Nidd. IX, 13, v. סִירוּג.—Trnsf. a) *to write in broken lines* (leaving a vacant space in the middle of the line); *to spread.* Treat. Sof'rim I, 11 מְסָרְגוֹ וכ׳ he spreads the writing so as to make a small column of it.—Part. pass. as ab. Ib. 10 רצוק שעשאו מס׳ או מס׳ וכ׳ if he wrote in broken lines what is to be written in continuous lines or vice versa; או שעשה המס׳ שלא כהלכתו or if he did the spreading not in accordance with the rule.—b) *to trace cross-lines on stone, to carve designs.* Pesik. ʿÂniya, p. 137ᵃ מְסָרְגִין בו carving it; Yalk. Is. 339 (omitted in Pesik. R. s. 32); v. סְתַת.—V. סִירוּג.

Hithpa. הִסְתָּרְגוּ *to be provided with girths, be strapped.* Ned. 56ᵇ אי מטה מִסְתָּרֶגֶת עַל גַּבֶּהּ if it be, that *mittah* is a couch, the straps of which are drawn over the frame &c.

סַרְג, *Pa.* סָרֵיג ch. same, *to strap, saddle, harness.*—Part. pass. מְסָרָג. Ber. 57ᵇ דא דמס׳ (Ar. דמסורג, h. form) in the one case the elephant was seen saddled. B. Bath. 73ᵃ הוה מְסָרְגָאן לֵיהּ וכ׳ (Ms. R. a. Rashb. סְרִיגָן, Ms. O. שְׁרִיגָן, Part. pass. *Pe.*) two mules were saddled for him.—[Targ. Job XIV, 5, v. סְרִיג.]

סָרָג m. (preced. wds.) *weaver, net-plaiter.*—*Pl.* סָרָגִין. Kel. XXIV, 8 ס׳ של מטה ... the frame of the net-makers [oth. opin. *harness-makers*].

סַרְגוֹל, v. סִירְגוֹל.

סַרְגִּיד m. (סרג, with format. ד) [*formed in zig-zag,*] *key-ward.* Y. Sabb. VIII, 11ᵇ bot., v. חָקָה.

סָרְגֵל (*Saf.* of רגל) [*to lead the writer,*] *to rule, draw lines.* Y. Meg. I, 71ᵈ top מְסָרְגְּלִין בקנה (for writing T'fillin) you must draw lines with a reed; Treat. Sof'rim I, 1 הלכה .. שמסרגלין בקנה it is a Sinaitic tradition that we must rule with a reed (in writing sacred books).—Part. pass. מְסוּרְגֶּלֶת; f. מְסוּרְגֶּלֶת. Ib. (quot. in Tosaf. to Gitt. 6ᵇ ירושה שאינה מס׳ וכ׳ a sheet (in a scroll) which is not ruled is unlawful.

סַרְגֵּל ch. 1) same, esp. *to trace outlines on hides for cutting.* Y. Sabb. VI, 10ᶜ bot. מהו משרטטין (לון) מְסָרְגְּלִין לון what is *m'sharṭ'tin?* They traced on them.—2) *to level with a strickle. Part. pass.* מְסָרְגָּל *level.* Targ. Y. Ex. XVI, 14 (h. text מחספס).

סַרְגֵּל m., v. סִירְגוֹל.

סַרְגְּלָא f. (v. preced. wds.) [*runner,* Lat. currus,] *chariot.* Ex. R. s. 15; Tanḥ. Ḥayá 3 מלך בשר ודם עושה ס׳ שלו סַרְגְּלָא הקב״ה וכ׳ a human king makes his chariot strong &c.; ib. עושה ס׳ שלו עבים but the Lord makes clouds his chariot. —*Pl.* סַרְגְּלִין Ex. R. l. c.

סַרְגָּתָא, v. סִירְגָּתָא.

סָרָד m. (v. next w.) *net-maker.* Yoma 85ᵃ לוד חס׳ Ar. (Ms. O. חסַרְדִי; ed. חסָרָר); Mekh. Ki Thissa, a. Yalk. Ex. 327 הסרר.—*Pl.* סָרָדִין. Tosef. Kidd. V, 14 (ed. Zuck. חסַרְדִין; Var. הסרידין, הסרירין).

סָרָדָא m. (transpos. of סרא, v. סדר; cmp. מִדְרוֹן, מִדְרָא fr. ירד) [*arrangement,*] 1) *net-work, grate.* Targ. O. Ex. XXVII, 4 (ed. Amst. סְדָרָא; h. text מכבר); ib. XXXVIII, 4 (ed. Amst. סָדָרָא); a. e.—2) *web with wide meshes, sail, hanging.*—*Pl.* סָרָדִין. Ib. XXVII, 9 (h. text קלעים). Ib. XXXV, 17 (ed. Amst. סְדָרֵי); ib. XXXVIII, 9; 14 (ed. Amst. סָדָרֵי); a. fr.—[Cmp. Syr. סדרא, P. Sm. 2533.]—[Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 סרדא דחוה ליה במטרדא Ar., read: סְדָרָא, v. מִטְרָדָה.]

סַרְדָּה, Gen. R. s. 49, v. חַלַּת II.

סַרְדוּנָא f. (preced. art.) 1) *hunter's net.* Targ. I Chr. I, 50; Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (ed. Amst. סַדְרֵי), v. סַרְדָּה.—2) *sail* (cmp. אִסְטָרִידָא).—*Pl.* סַרְדְּוָתָא. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ הוה מפתר סַרְדְּוָתֵיהּ steeped his sails in water (to improve their appearance).

סָרְדְּיוֹט m. (a corrupt. of στρατιώτης, v. אִסְטְרַטְיוֹט) *Roman* or *Greek officer, captain.* Tosef. Succ. IV, 28; Y. ib. V, end, 55ᵈ; Bab. ib. 56ᵇ. Sabb. 32ᵃ כבני שנמסר לס׳ as if given in charge of an officer (to be brought before court). Num. R. s. 15 למחר קומיס ולמחר ס׳ the next day one is a comes, the next day he may be (degraded to be) captain; a. fr.—*Pl.* סָרְדְּיוֹטוֹת. B. Kam. 38ᵃ שלחה מלכות הרשעה שני ס׳ Ms. M. (not סרדיושט; Ar. סָרְדְּיוֹטָאוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government sent two commissioners &c. (to study the Jewish law); Yalk. Ex. 341 סנהדריוטי (read: סָרְדְּיוֹטִין); Sifré Deut. 344 סרדיטאות (corr. acc.); (Y. B. Kam. IV, 4ᵇ אִיסְטְרַטְיוֹטוֹת).—[Cant. R. to IV, 8 להביא אותה סרדיוטות, read: אותם הוֹרְיוֹת or הוֹרְיוֹת.]

סרדיוטין, Ex. R. s. 42 לשון ס׳, read: סוּרְסִי; v. מַסָּכָה III.

סָרָה I, v. סרר.

סָרָה II (b. h.; סור) *deviation, sin, transgression.* Sifré Deut. 189 (ref. to Deut. XIX, 16) אין ס׳ אלא עבירה *sarah* means transgression; Yalk. ib. 922; v. סרי.

סָרַח, v. סָרֵי II.

סָרְחֵב (*Saf.* of רחב; cmp. סָרַב) [*to be imperious,*] *to order, urge, press.* B. Kam. 32ᵇ כשרבו מְסָרְחֲבִין בו לצאת (Ms. M. מְסָרְחֲבִין) when his master (the smith) had strictly ordered him to leave the smithy. Ḥull. 94ᵃ אל יְסָרְחֵב אדם (not לחבירו בחבירו), v. סָרַב.

סַרְחֵב ch. same, 1) *to press, hurry*; (neut. v.) *to hasten, be quick.* Targ. Esth. VII, 7 (h. text עורה). Targ. II Chr. XXVI, 20 (h. text מהר). Targ. Ps. VIII, 8; a. fr.—Ber. 47ᵃ הוה קמְסַרְחֵב ואכיל he hastened his meal (in order to say grace with them). Sabb. 10ᵇ הוה קא מסרחב ר׳ ר׳ R. J. hurried (his teacher to adjourn). Ḥull. 7ᵇ מְיִסְרְחִיבְנָא I am in a hurry; a. e.—2) *to be rebellious.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סַרְחֲבָנִין, סַרְחֲבִינִין, v. סִירְחֲבָן.

סַרְחוֹבָא I m. (preced. wds.) *anxious, quick.*—*Pl.* סַרְחוֹבִין. Targ. Ps. CIV, 4.

סַרְחוֹבָא II f. = next w. Targ. Ps. CXLVII, 15 (h. text מהרה).

סַרְחוֹבְיָא, סַרְחוֹבְיָא f. (preced. wds.) *anxiety, hurry.* Targ. Ps. LV, 15 (h. text רגש).—Esp. בס׳ (adv.) *quickly, soon* (= h. מחרה). Targ. Ps. XXXI, 3 (Ms. בסרהובא, v. preced.). Ib. XXXVII, 2; a. fr.

סָרִיד m. (v. סָרְדָא) [*arrangement,*] *stand with shelves, frame.* Kel. XV, 2 ס׳ של נחתומין (Ar. סריר) the bakers' frame; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II חס׳ (Rabad הסיור); Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 הסָיוּר, v. סָיַר. Ib. 5, v. צַפְּרָה II. Ib. X, 5 ס׳ של חייטין ed. Zuck, (oth. ed. סריר) the frame of the tailors. Y. Sabb. X, 12ᶜ top; a. fr.

סְרוּדוֹת, סְרוּדָה, v. סְרֵידָה.

סְרוּחַ, v. סְרִיחַ.

סְרוּחָא v. סְרוּתָא.

סרומגין, read: סְרוּנְגִין.

סְרְוָיָא m. *of Sirva*(?). Sabb. 45^{b} קרויא וא"ל ס׳ (missing in Ms. M.) of Ḳirva, and some say, of S.

סְרוֹךְ m. (סָרַךְ I) *perversion, wrong.* Targ. Lam. III, 59.

סְרוּנְגְיָא, v. next w.

סְרוּנְגִין, סְרוּנְגַיָּיא pr. n. pl. *S'rungaya, S'rungin* (Serǧûnieh), near Tiberias (v. Hildesh. Beitr. p. 39, note 270). Y. Kil. IX, 32^{d} top דס׳ כגישתא...the old synagogue of S.; Y. Keth. XII, 35^{b} bot. דיסרוטגין (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 דסְרוּנְגְיָא.—Denom. סְרוּנְגְיָא m. *of S'rungin.* Gen. R. s. 1 ר׳ אבא ס׳ ר׳ ביבא סנגוריא. Ib. to I, 13 ר׳ ביבא מרנגיא (מרגינא; corr. acc.). Tanḥ. Maṭṭ. 6 ר׳ אבא סנגוריא (Ms. סרהונגיא; v. Tanḥ. ed. Bub. ib. 9 note 44); Num. R. s. 22 מרומניא (corr. acc.); (Yalk. Num. 786 ר׳ אבא only; Yalk. Sam. 85 ר׳ אבין; Yalk. Ps. 812 ר׳ אבא). Num. R. s. 14 סדרונגיא (corr. acc.); Pesik. R. s. 3 סרונגלא (corr. acc.).

סְרוּנְבָא, v. סַרְנוּקָא (a. next w.).

סְרוּנְבִי f. (סרב II, with נ inserted) [*interception, sticking,*] *choking, suffocation.* Yoma 84^{a} מקיזין דם לס׳ בשבת you may let blood on the Sabbath in a case of asphyxia. Snh. 37^{b}; Keth. 30^{b}; Sot. 8^{b}; Num. R. s. 14 מת בס׳ will die from suffocation.—Cmp. סרנק.

סָרוּק m. *hatchelled wool* or *flax,* v. סָרַק.

סָרוֹק m. (preced.) *hatcheller, dealer in hatchelled wool* or *flax.* Dem. I, 4 Ar. (ed. סוֹרֵק).—*Pl.* סָרוֹקוֹת. Kel. XII, 2; Tosef. ib. B. Mets. II, 4 סריקות (corr. acc.). Tosef. Kidd. V, 14 הסרוקה ed. Zuck. (Var. הסריקות; corr. acc.); Kidd. 82^{a} הסְרוֹקִין Ar. (ed. הסריקים, corr. acc.) the carders of women's garments.

סרוקן, Y. Pes. II, 29^{b} bot., read: סְרִיקִין.

סרוקתא, Ned. 50^{a} דמן דס׳, missing in En Yaăkob and unnoticed in comment., obviously a corrupt dittography of ומן משרוניתא.

סרוקת, Tosef. Kidd. V, 14, v. סָרוֹק.

סרוריא, Targ. Y. I Gen. XIX, 11 Ar. s. v. סרר; a corrupt. of חִירְוָרְדָּא.

סְרוּתָא f. (סְרֵי II) *stench, decay.* Targ. Am. IV, 10 סְרוּת constr. (ed. Wil. סְרוּחַ; ed. Lag. סִירְוָות, cmp. סִירְוָא). Targ. Y. Num. XI, 20 סַרְיוּתָא.

סָרַח I (*Saf.* of ארח; cmp. סרג, סרך) *to entangle, intercept.* Y. Succ. V, 55^{c} bot. מפני שהוא סוֹרֵחַ את הנערמה because it (the sound of the organ) intercepts (confounds) the melody of the song; (Arakh. 10^{b} מיערבב)—E·p. (of a rough-edged surface) *to catch* (cmp. סָבַךְ); *to lacerate.* Kel. XXX, 4 סוֹרַחַת את היד it (the flask whose mouth is broken off) catches the hand (when you attempt to get the aromatic unguent out). Tosef. ib. B. Bath. VII, 10 סוֹרְחִין את השפה the rough edges lacerate the lips (R. S. to Kel. XXX, 3 סורקים, read סוֹרְחִים).

Hif. הִסְרִיחַ same, *to lacerate.* Keth. 61^{b} שפשתן מַסְרִיחַ את השפה the flax (which the spinner moistens with saliva) makes the mouth sore; Y. ib. V, 30^{a} bot. מַסְרַחַת, v. שִׁלְבֵּק.

Pi. סִירַח *to clutch, grasp.* Erub. 54^{a} (ref. to Ps. LXVIII, 11) אם אדם משים...שמְסָרֵחַ ואוכלת וכ׳ if one makes himself like a beast of prey which seizes (with its claws) and eats (differ. in comment.), his learning will stay with him, i. e. only he who is plain in his living will become a scholar; Yalk. Ps. 795.

סָרַח ch. same; *Af.* אַסְרַח *to clutch.* Targ. Prov. XXVIII, 15 מַסְרִיחַ Ms. (ed. מַצְרִיחַ; h. text שקק).

סָרַח II (b. h.; *Saf.* of רוח, cmp. רָוַח; cmp. Arab. *saraḥa*) *to be* or *to make wide; to extend.*—*Part. pass.* סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִין, סְרוּחִים; סְרוּחוֹת a) *overhanging, flapping.* Yoma 83^{b} ואזניו ס׳ and his (the mad dog's) ears flap.—b) (v. Am. VI, 4; 7) *stretched indolently* on the couch, *banqueting.* M. Kat. 28^{b}; Keth. 69^{b}; Yalk. Am. 545 נעשה שר לס׳ v. מר II. Num. R. s. 9, v. סגר I.—c) *emasculated, impotent.* Gen. R. s. 32 (ref. to Gen. VII, 16) פרש לס׳ ומחוסרי וכ׳ (ed. Leipz. סרוסים, corr. acc.) to the exclusion of emasculated animals (impotent from old age; 'Rashi': animals having overhanging, double, limbs) and mutilated ones. Deut. R. s. 3 (expl. עקר וכ׳, ib. VII, 14) ס׳ ואילוניות (some ed. סריסין) impotent men or barren women.

סָרַח ch. same, *to hang over.* Targ. O. Ex. XXVI, 12. Part. סָרִיחַ. Ib. 13.

Pa. סָרַח *to cause to hang over.* Part. pass. מְסָרַח. B. Kam. 117^{a} ומְסָרְחֵי וכ׳ גְּבִרְנָא, v. I.

סָרַח III (v. precd.; cmp. רִיחַ) *to evaporate, be decomposed; to decay; to smell badly.*—Part. pass. סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִין, סְרוּחִים; סְרוּחוֹת. Ter. III, 1; a. fr.—Trnsf. a) (cmp. חָמַץ) *to sin, offend.* Snh. 71^{b}; Keth. 45^{a} סָרְחָה ולבסוף בגרה if she sinned (had intercourse) and afterwards became of age. Num. R. s. 13 אם אינה סוֹרַחַת..ואם סורחת מלקה (not סוחרת) is she (the ass whom he rides) is not mischievous, he does not strike her, but if she is, he strikes her; Yalk. Lev. 554; Yalk. Prov. 959. Ib. שאם יִסְרַח יהא וכ׳ to chastise him with them in case he should offend. Yoma 75^{a} הוא ס׳ עלי he (my husband) acted offensively towards me; היא סרחה וכ׳ she acted offensively &c. Ib. 77^{a} סרחה אומיתך thy people has degenerated. Midr. Till. to Ps. VI סרחה עליו מדינתו one of his provinces rebelled against him. Ex. R. s. 43 סָרַחְתָּ כל הסרחון הזה וכ׳ thou hast done all that mischief, and thou criest? Ib. s. 42 לא היה לכם לְסָרוֹחַ וכ׳ you ought not to have sinned either on the second or the third day, but must you sin on the very first day?; a. fr.—b) *to become senseless* (cmp. שָׁכַם); *to be stupid.* Sot. IX, 15 (49^{b}) וחכמות סיפרים תִּסְרַח (or תִּסָּרַח *Nif.*) and the wisdom of the scholars shall become

vapid (v. Jer. XLIX, 7); Snh. 97a; Cant. R. to II, 13; Yalk. Am. 549.—Part. pass. as ab. Cant. R. to IV, 8 דרכה ס׳ וכ׳ that senseless fool &c., v. הָעָה. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 9 (ref. to the peculiar expression in Num. XXII, 29) אע״פ לשונו ס׳.... even when speaking the sacred tongue, the gentile's speech is tasteless (or obscene).

Nif. נִסְרַח *to become vapid, be stupid.* Ḥag. 5b (ref. to Jer. l. c.) כיון שאבדה...נִסְרְחַת וכ׳ when counsel was gone from the children (of Israel), the wisdom of the nations became vapid.

Hif. הִסְרִיחַ 1) *to make offensive.* Sabb. 62b (ref. to סרחים, Am. VI, 4) מַסְרִיחִין וכ׳ make their beds offensive with effusion &c.; Kidd. 71b. Tanḥ. Vaëra 14 הִסְרִיחוּ מצרים they made Egypt stink; a. e.—2) *to become vapid, putrid; to smell badly.* Cant. R. to II, 13 חיין מַסְרִיחַ the wine will become vapid (Sot. l. c., a. e. הֵרִיחַ ביוקר). Gen. R. s. 34 הוא מַסְרִיחַ it becomes putrid; ואינה מַסְרַחַת without decaying. Tanḥ. l. c. וְהִסְרִיחוּ במצרים and spread stench in Egypt. Yalk. Ex. 391 מסרחת..חלבנה galbanum gives only an offensive smell; a. fr.

סָרַח ch. same, *to decay.* Part. pass. סְרִיחָא. Targ. Job XLI, 19 Ms. (ed. בּוּלְטְרִיחָא).—Esp. *to sin.* Targ. Y. Num. XV, 28. Targ. II Sam. VII, 14; a. fr.

Af. אַסְרַח *to make offensive.* Targ. Y. Ex. V, 21 דַאַסְרַחְתּוּן (not דאס׳).

סֶרַח (b. h. שֶׂרַח) pr. n. f. *Serah,* daughter of Asher, a legendary prophetess, a survivor of the Egyptian immigrants to the period of the exodus. Sot. 13a. Gen. R. s. 94 (some ed. שׂ׳). Deut. R. s. 11 פגעה בו סגולה (read: ס׳ בת אשר). Koh. R. to IX, 18; a. e.

סָרְחָא, v. סִירְחָא a. סוּרְחָא.

סָרְחוֹן, v. סִירְחוֹן.

סַרְחָן m. (סרח III) *sinner.*—*Pl.* סַרְחָנִין. Tanḥ. Vayera 13.

סָרְחָן, v. סוֹרְחָן.

סַרְחָנוּתָא, סָרְחָנָא, v. sub סוּרְחָן.

סָרַט (b. h. שָׂרַט; contr. of סחרט, *Saf.* of חָרַט) *to make an incision; to mark.* Tosef. Sabb. XI (XII), 6 הסוֹרֵט סריטה וכ׳ he who draws one mark over two boards at the same time; (Sabb. 103b שָׂרַט שריטה). Gen. R. s. 33, end יסרוט לו סריטה וכ׳ let him make a mark on the wall (indicating the standing of the sun) &c. Ex. R. s. 12, beg. ס׳ לו סריטה וכ׳ (Tanḥ. Vaëra 16 ש׳ לו שריטה) he drew a mark for him on the wall &c. Lam. R. introd. (Zabdi 2); ib. to IV, 12 (ref. to Is. X, 19) להיות שׂוֹרֵט...ששה שכן שריטה six were left over, for that is a child's way to make a stroke (resembling ו = six); (Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; v. ed. Bub. note 21); a. fr.—Esp. *to wound the body in mourning,* v. שָׂרַט.

Pi. סִירֵט same. Sabb. XII, 4 המְסָרֵט על בשרו he who makes a mark on his body by scratching, contrad. to חכותב. Sot. 48a (expl. נוקפין) שהיו מְסָרְטִין לעגל וכ׳ they used to make a scratch between the calf's horns, that the blood might run over its eyes; (Tosef. Sot. XIII, 10 שמכין, ed. Zuck. שמושכין). Ex. R. s. 24 ... שאילולי היה וְמְשָׁרְטָת אותו if a man were to eat (and swallow) a piece of bread in its natural condition (not softened by the moisture of saliva), it would enter his entrails and wound him; a. e.—[Tosef. B. Mets. III, 29 משרבטין ומסרטין, strike out ומסרטין as a corrupt dittography of משרבטין; v. ed. Zuck.]—V. שָׂרַט.

Nif. נִסְרַט, *Hithpa.* הִסְתָּרֵט *to be scratched, wounded.* Sabb. 53b כדי שלא יִסָּרְטוּ דדיהן that their udders may not be scratched (when passing between bushes). Ex. R. s. 2 וכשהוא מוציאה מִסְתָּרֶטֶת but when he takes his hand out, it will be wounded.

סָרַט, *Pa.* סָרֵיט same. Targ. I Sam. XXI, 14 וּמְסָרֵיט (Levita יְסָרֵט; Kimchi וּמָשֵׂךְ) making marks (scribbling; h. text ויתו).

סֶרֶט m. (preced.) 1) (= b. h. שֶׂרֶט) *incision,* v. שֶׂרֶט.—2) [*that which is marked out for cutting,*] *stripe, strip of a sheet.* Kil. IX, 9 (Ms. M. סֶרֶךְ); [Tosef. ib. V, 22 סֶדֶן ed. Zuck.; oth. ed. סרק].

סַרְטָא, v. סִירְטָא

סַרְטָאוֹת, סַרְטְאוֹת, v. סִרְטָא.

סַרְטָבָא pl. n. pl. *Sarṭaba* (Karn Sarṭabe), a signal station for the proclamation of the New Moon. R. Hash. II, 4 מהר המשחה לס׳ ומס׳ וכ׳ from Mount Olives to S., and from S. to Agrippina; Tosef. ib. II (I), 2 (ed. Zuck. סרטכא; corr. acc.).

סַרְטוּט, v. סִירְטוּט.

סַרְטוֹן, v. שַׂרְטוֹן.

סַרְטָן, v. סִרְטָן.

סַרְטָיָא f. (= אַסְטַרְטָיָא I) *camp, station.* Sabb. 6a ס׳ ופלטדא וכ׳ a camp and a large highway. (Ib. 151a אסרטיא). Erub. 22b חיקן להם דרכים וס׳ (Ms. M. אַסְטַרְטָיָאוֹת; ed. Sonc. סרטיות) (Joshua) made for them roads with stations.—*Pl.* סַרְטָיוֹת, סְרַטְיָאוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 5 העולה לסרטאיות של גוים (ed. Zuck. לתרטאי; corr. acc.) he who visits gentile camps (for entertainments). Ib. 7 ...העולה לתרטיראות היה צוירו וכ׳ ed. Zuck. (corr. לסרט׳, and strike out היה; oth. ed. לסרטאות..אם צווה, corr. acc.) he who enters Roman camps (joins the Romans in besieging a Jewish city), if they undertake the siege for the benefit of the country &c., v. חָשַׁב (v. Ab. Zar. 18b ולכרקום מוחר); Y. ib. I, 40b העולה לתיאטרון וצווה (read: לס׳ וצייר).

סַרְטָיָא ch. same.—*Pl.* סַרְטָיָתָא. Targ. Y. Gen. XLII, 6.

סַרְטָן m. (סָרַט) [*scratcher, scraper,*] *crab; Cancer,* the fourth sign of the Zodiac, corresp. to the Hebrew month of Tammuz. Pesik. R. s. 20 ואחריו מה אתה בורא ס׳ and after that, what wilt thou create? Cancer; ...מפני כס׳ because man (in childhood) grabs out of holes and cracks like a crab; Tanḥ. Haăz. 1 תחלתו חלש כס׳ at first

man is weak like a crab. Pesik. R. s. 27-28 ... הס׳ הזה המים (some ed. הסַרְטוֹן) the crab lives only on what it finds in the water. Yalk. Ex. 418.

סַרְטָנָא, סַרְטָנָה, Y'lamd. to Num. XX, 8, quot. in Ar. —, prob. misread in place of סִיטָנָא, סִיטָנָה (= שִׂטְנָה) *enmity, quarrel.*

סְרֵי I c. = עֲסַרֵי *ten*, only in compounds. Ned. 50ᵃ תרתי ס׳ twelve. Ber. 29ᵃ תמני ס׳ eighteen; a. fr.—V. חַדְסֵרֵי.

סָרֵי, סְרֵי (v. next w.) *to become offensive, vitiated; to decay.*

Hif. הִסְרֵי *to cause to decay; to vitiate.* Macc. 5ᵃ (ref. to לְעִנּוּת בּוֹ סִרְתָּה Deut. XIX, 16) עַד שֶׁהִסְרֵי גּוּפוֹ שֶׁל עֵדוּת until thou vitiatest the testimony itself (by proving an alibi of the witness himself).

סְרֵי II, **סָרָא** (dialect. for סָרַח; cmp. פְּתִי = פָּתַח) 1) (cmp. סָרַח II) *to become lax, feeble.* Snh. 22ᵃ (vers. in Ar.) חַד ס׳ וְלָא גָּנַב וכ׳ when one is weak and steals no longer &c.; v. גַּנָּבָא.—2) (cmp. סָרַח III) *to decay, be spoiled; to smell offensively.* Targ. Ex. VII, 18; 21 (h. text בָּאַשׁ); a. fr. —Targ. Cant. I, 12. Targ. Prov. XI, 22 וְסָרֵי טַעְמָא (read: טַעֲמָהּ) her sense is vapid (h. text סָרַת טַעַם; Pesh. סָרְרַת; cmp. דְּעָה סְרוּחָה, s. v. סָרַח III).—Succ. 12ᵇ sq. כֵּיוָן דְּסָרֵי רֵיחַיְיהוּ because their odor becomes offensive (when they wither). Ab. Zar. 38ᵇ מִיסְּרֵי סָרֵי ed. (Ms. M. מִיסַּ׳ סָרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the honey) would be spoiled (become running through an admixture). Bekh. 8ᵇ מִילְּתָא כִּי ס׳ וכ׳ when salt has lost its savor, wherewith can it be salted? Ned. 50ᵇ וס׳ אֲזָלַת.. she went and put the wine into gold and silver vessels, and it became stale; Taan. 7ᵃ תְּקוֹף וְאִיסְּרֵי Ms. M. (read: וְאִיסְּרֵי, *Ithpe.*; ed. only וְתִקְּוֹף) it became sour and stale.

Af. אַסְרֵי *to make offensive, unsavory; to corrupt.* Targ. Ps. XXIX, 6 טוּר מַסְרֵי פֵּרוּרוֹי 'the mount which produces tasteless fruits' (h. text שִׂרְיוֹן); Targ. Y. I Deut. III, 9 (Y. II טוּרָא read אַרְעָא); Targ. I Chr. V, 23 מִסְרֵי פֵּרוּרוֹי (in one w.) ed. Rahmer (Var. מִישְׁרֵי פְּרוּזִי; ed. Lag. מִישַׁר פְּרוּזִי, read: מַשִּׁיר פֵּרוֹי that drops its fruit; h. text שָׁנִיר). Targ. Cant. I, 12 אַסְרָאוּ עוֹבְדֵיהוֹן they made their deeds unsavory. Targ. Koh. X, 1 מַסְרֵי חַכִּימָא makes the wise man vapid (stupid, v. סָרַח III).

Ithpe. אִסְתְּרֵי (אִסְתְּרִיהַ) 1) *to be spoiled; to become mischievous.* B. Kam. 97ᵃ דְּלָא נִסְתְּרֵי עֲבִידָה Ms. R. (ed. דְּלָא לִסְתְּרִיהַ; Rashi נִסְתְּרִיהַ) that his slave may not become mischievous (through idleness); B. Mets. 65ᵃ top נִסְתְּרֵי.—2) *to become a nuisance, a cause of corruption.* Sot. 5ᵇ דְּלָא לִיסְתְּרִיהּ לְבֵיתֵיהּ (Tosaf. לִיסְתְּרֵי, Rashi תִּיסְתְּרֵי) that she may not become a cause of decay to his house; ib. דְּלָא תִּסְתְּרֵי.

סְרֵי m. (preced. wds.) *stench; offense, sin.* Cant. R. to I, 12 (expl. נֵרְדִּי) סְרֵירֵי נָתַן רֵיחוֹ my offense (the making of the golden calf) gave forth its odor. Yalk. Ex. 391 (ref. to Cant. l. c.) הַיְתָה לוֹ לוֹמַר נֵרְדִּי נָתַן סְרֵירוֹ (not שֶׁנּ׳) it ought to have read, 'my nard gave forth its stench'.

סַרְיָא m. ch. (preced.) *offensive, putrid.* Gitt. 56ᵃ אֵירְתֵי מִידֵּי ס׳ וכ׳ get some putrid substance and have it placed by thy side (in the coffin). B. Bath. 19ᵇ בְּס׳ if the straw is decaying.—Trnsf. (of persons) *ill-reputed, rogue.* B. Mets. 93ᵇ bot. גַּנָּבָא ס׳ contemptible thief that thou art. Y. Snh. VII, end, 25ᵈ לְסַרְיָה קָרָא וכ׳ (ed. Krot. לְסַרְחָה) he called some rogue, and he stole &c., v. בַּקְרוּתָא I.

סְרָיָאתָא, v. סִירָתָא.

סָרִיג m. (סָרַג; b. h. שָׂרִיג *vine-branch*) *grate, lattice.* —*Pl.* סָרְגֵי חַלּוֹנוֹת Tosef. Ohol. IX, 4 סְרִיגִין חַלּוֹנוֹת window lattices; Ohol. VIII, 4 חִסְרִיגִית שֶׁבְּחַלּוֹנוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 סְרִיגִין שֶׁל חַלּוֹנוֹת (Var. מְרִינִין, טְרִיסִין, corruptions). Ib. X (VII), 12.—V. סָרִיגִית.

סָרִיגָא, סָרִיג m. ch. (preced.) 1) *hedged in, besieged, cut off.*—*Pl.* סְרִיגִין. Targ. Job XIV, 5 (h. text חֲרוּצִים).—2) *net, checker-work.* Ib. XIX, 6 (h. text מְצוּד). Targ. I Kings VII, 17 (ed. Lag. סְרִיגוּ; h. text שְׂבָכָה).—*Pl.* סְרִיגִין. Ib. B. t. (oth. ed. סְרִיגָן), v. סְרִיגָתָא.

סְרִיגָה, *pl.* סְרִיגוֹת, v. סָרִיג.

סְרִיגוּ f. *checker-work*, v. סָרִיג.

סְרִיגוֹת f. (preced. wds.) *in a broken line, in alternate order* (v. סְרִיגִין). Lam. R. to I, 14 (expl. יְשִׁיתִנִי, ib.) עֲשָׂאָן עֲלֵי ס׳ ס׳ וכ׳ he put them (the conquerors) over me in broken lines (at intervals); he brought them over me in couples: Babylonia and Chaldaea, Media and Persia; עֲשָׂאָן עֲלֵי ס׳ וכ׳ he put them over me in alternate order (as to severity): Babylonia was rigorous, Media mild &c.

סַרְגָּא, סְרִיגָתָא f. (v. סְרִיגָא) *net, net-work.* Targ. Job XVIII, 8 (h. text שְׂבָכָה). Targ. I Kings VII, 18; 20; a. fr. —*Pl.* סַרְגֵּי, סְרִיגָתָא. Ib. 41, sq. Ib. 17; a. fr.

סָרִיד, v. סָרוּד.

סְרִידָה f. (v. סְרִידוּתָא) [*net-work,*] *coarse web* or *matting*, esp. *stuffed matting used for stoppers of stoves, bag.* Kel. VIII, 3 (some ed. סְדוּרָה); ib. IX, 7. Ib. X, 7; a. e.—*Pl.* סְרִידוֹת. Tanh. B'shall. 18 חִבָּא...וּמִלְאוּ ס׳ תִּבֵּן (some ed. סְדִירוֹת) get ten strong men and let them stuff bags with straw; ed. Bub. 17 סְרוּדוֹת; v. אֲדַר I.

סַרְיָא, v. סַרְיָא.

סִרְיוֹן pr. n. *Siryon*, name of a mount. Targ. O. Deut. III, 9 (h. text שִׂרְיוֹן; v. סְרֵי).

סֵי׳, סֵרָיוּת f. (סרי) *offal, garbage, offensive matter; stench.* Y. Ḥag. II, 77ᶜ bot.; Gen. R. s. 1 מָקוֹם ס׳ a place where garbage is deposited. Ib. s. 28 . . . וּמִלְאוּ they filled the whole city with stench. Ib. s. 63 וּתְצָא סֵרִיחוֹ עִמּוֹ (not סְרִיחוֹ) let the offensive matter (surrounding the embryo) go out with him; Yalk. ib. 110. Pesik. B'shall. p. 81ᵇ; Yalk. Ex. 225 סֵי׳ putrid fish. Ex. R. s. 42 (ref. to Ex. XXXII, 8, cmp. סָרָה I סִירָה) נַעֲשׂוּ כְּיָבִים (not כְּזַבִּים) they have become refuse, they have become thorns. Y. Kidd. III, end, 65ᵃ מוּלִיכִין...וְס׳ אֲצָל ס׳ מוּלִיכִין mud is

carried to mud, and refuse to refuse (v. טִינָּא, a. correct quot. s. v.).—V. סִירָה I, 2.

סַרְיוּתָא ch. same, v. סָרוּתָא.

סַרְיוֹחָא, סָרְיוֹחָא, v. סָרַח.—[Y. Snh. VII, end, 25[d], לסריח, v. סָרָיָא.]

סָרְיָנָא, סָרְיוֹנָא, v. שִׁרְיוֹן.

סָרְיָתָא, v. סִירָתָא.

סריותו, Gen. R. s. 63, v. סָרִיוּת.

סָרִיךְ, v. סָרַךְ.

סָרְיָנָא f. (סָרַךְ II) *climbing.* B. Kam. 22[a] (Ar. סִירָנָא), v. סִיקָנָא I.

סרימיסין, v. טְרִימִיסָא.

סָרְיָנָא, v. טְרִינָא.

סָרִיס m. 1) (b. h.; סָרַס I, cmp. עָקַר) *impotent, castrate; eunuch.* Yeb. VIII, 4 סָרִיס אדם one emasculated by man, a castrate, opp. to סְ׳ חמה, v. חַמָּה. Ib. 80[a] והוא...וביאו ראיה הס׳ they shall bring evidence that he is twenty years old (without showing the symptoms of maturity), and this is the legal *saris.* Ib. נעשה ס׳ לפנים he is considered as having been a *saris* at the time of the deed (and legally responsible), opp. קטן. Ib. סימני ס׳ וכ׳ persons with the symptoms of impotency . . . are not legally proceeded against (as responsible persons) until they are twenty years of age; a. v. fr.—*Pl.* סָרִיסִים, סָרִיסִין. Snh. 93[b] ס׳ ממש real castrates (סריס in the real sense). Deut. R. s. 3, v. סָרַח II; a. e.—[2) (homilet., v. סָרַס II) *mediator, manager.* Num. R. s. 11; Cant. R. to III, 7, v. מוּפְלָא.]

סָרִיסָא I ch. same, *castrate.* Targ. Is. LVI, 3.—*Pl.* סָרִיסַיָּא. Ib. 4.

סָרִיסָא II pr. n. m. *Sarisa,* surname of one Levi (on account of a simile drawn from a castrate which he used). Y. Sabb. III, 6[a] bot.; Y. Bets. II, 61[c]. Y. Gitt. VI, 48[a] bot. לוי פריסא (corr. acc.).

סָרִיק m., *pl.* סְרִיקִים, סָרִיקִין (Saf. of רֵק, v. סָרַק I) *idlers, vagabonds.* Tanh. Ki Thetsé 1 שסיפו...עם הס׳ וכ׳ for he (the rebellious son) will finally waste his father's fortune with the vagabonds with whom he eats &c. Snh. 70[b] חבורה שכולה ס׳ a company all of whose are vagabonds.—Makhsh. I, 6 מפני הס׳ Var. lect., v. סִיקָרִין.—[Kidd. 82[a] הסריקים, v. סְרוֹק.]—[V. סְרִיקִין.]

סָרִיק, סָרֵיק m., **סְרִיקָא** I c. ch. same, 1) *empty; hungry.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 24 (h. text רֵק).—Targ. Ps. CVII, 9 (h. text שוקקה *longing*).—Yeb. 87[a] sq. גופא ס׳ an empty body, opp. מלא pregnant.—*Pl.* סְרִיקִין, סְרִיקָא; f. סְרִיקָן. Ab. Zar. 37[b] ס׳ בוקי, v. בּוּקָא.—2) *vain.*—*Pl.* as ab. Targ. Ps. CXIX, 113 דחשבין מחשבן סריקן (ed. Wil. סריקין; h. text סֹעֲפִים).—3) *idler, reckless person, robber.*—*Pl.* as ab. Targ. Jud. IX, 4; XI, 3 (h. text רִיקִים). Targ. Ps. XXV, 3 בוזזין וס׳ (h. text הַבֹּגְדִים רֵיקָם!); a. e.—[סריקא, סריקין, part. pass. of סָרַק q. v.]

סָרְיָקָא II m. *hatcheller,* v. סַרָּקָא.

בֵּירַת ס׳ סָרְיָקָא, v. סִירְיָקָא.

סָרְיָקָה f. (סָרַק II) *hatchelling, carding.* Sot. 46[b] סריקת פשתן hatchelling of flax.

סריקוסתא, v. next art.

סריקות, v. סְרוֹק.

סָרְיָקוֹתָא I f. (סָרַק II) *comb.* Nidd. 20[b] (Ar. ed. pr. סריקוסתא).

סָרְיָקוֹתָא II f. (v. סָרִיק) *idleness; vanity; recklessness.* Targ. Ps. II, 1 (h. text רִיק). Ib. LXXIII, 13; a. e.—Targ. Hos. VII, 3 סָרְיָקוֹתְהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סָרְיָקָתָן).

סָרְיָקָן m. pl. (Syriaci, Σύριοι) 1) *Syrians.* Y. Erub. V, beg. 22[b] נפשה דס׳ (דסָרְיָקָן) the monument of the Syrians (near Tiberias).—2) (cmp. סוּרְסִי) *Syrian cakes.* Tosef. Pes. I (II), 31 אין יוצאין בס׳ you do not comply with the law (commanding to eat unleavened 'bread of misery' on the first night of Passover) by eating Syrian cakes; ס׳ מצוירין Syrian cakes shaped in figures; Y. ib. II, 29[b] bot. סרוקין (corr. acc.); Bab. ib. 37[a]. Ib. סָרְיָקֵי בירתוס the Syrian cakes in the house of Boëthos; a. e.

סָרְיָקָתָא, constr. סָרְיָקַת, v. סָרְיָקוֹתָא.

סָרַךְ I, סָרֵיךְ (*Saf.* of אָרַךְ, cmp. סרג) *to interweave, twist*; trnsf. (corresp. to h. עָוַת) *to confound*; *to wrong.* Targ. Lam. III, 59; a. e. (interchanging with סָרַב II, q. v.).—Pes. 51[a], v. next w.—*Part. pass.* סָרִיךְ, f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סָרְכָן *intricate, perverted.* Targ. Koh. X, 3. Ib. I, 15.

Pa. סָרֵיךְ 1) *to subvert, wrong.* Targ. Lam. III, 36 לסָרְכָא (ed. Vien. לְסַרְכָא; ed. Lag. לסרבא; h. text לְעַוֵּת).—2) *to confound,* v. next w.

סָרַךְ II (preced.; cmp. סָרַח I) 1) *to clutch, hold fast, hang to.* B. Bath. 86[b] שאני בחמת דסָרְכָא (Ms. R. דְּסָרְכָא *Pa.*, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it is different with taking possession of an animal, because it clutches (the ground). Ḥull. 51[a] איית לה מידי למיסרך the animal has something to clutch (when falling, so as to break the shock); והאר לית..למ׳ while this (kid) had nothing to cling to. Ib. top ליכא מידי למיסרך there is no object for the blood to hang to (around which to coagulate); ביון דאיכא מחט..מיסרך חזה סָרִיךְ since a needle has been found there, if the perforation had taken place before slaughtering, blood would have clung round it; a. e.—Part. pass. סָרִיךְ; f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סָרְכָן. Gitt. 68[b] שוטה בחדא מילתא לא ס׳ an insane person does not cling to one fiction (he will betray his insanity in some other way than merely by repeating the same thing). Ḥull. 46[b] חנר...דס׳ להדדי two lobes of the lungs which adhere to each other (by a membrane). Ned. 50[b] ואם איית כיבא ס׳ עלה if there be a sore

in the bowels, it will cling to it (v. טְרוֹמִיטָא); a. e.—2) *to confound*, v. infra.

Pa. סָרֵיךְ same, 1) *to clutch*; (cmp. עָפַס) *to climb*. Bets. 11ª סָרוּכֵי סָרוּךְ וסלקו they clutched and climbed up. B. Kam. 20ª סריך סליק וכ׳ it climbed, came up and ate &c. Ib. לסרוכי ולמסלק (not לסרוכיה; Ms. F. למיסרך, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) to climb up; a. e.—2) *to cling to, adhere*. Hull. 111ª חלב סָרוּכֵי מְסָרֵיךְ (not סרוכיה) milk adheres (and penetrates), opp. מישרשׁ שריך glides off. Ab. Zar. 22ᵇ מְסָרֵיךְ אבתרה (Ms. M. מְסָרֵךְ סָרֵיךְ) he clings to her (runs after her).—3) (v. preced.) *to confound*. Pes. 51ª משום דְמְסָרְבֵי מילתא (Ms. M. דסריכי; Ms. O. דמסרבי מילתא במילתא, v. סָרַב II) because they confound one thing with another (if you permit them one thing, they will allow themselves another); הנך אינשׁי נמי סָרְבֵי מילתא (Ms. M. סָרִיבֵי, Ms. O. מסרבי מילתא במילתא) those people (ignorant Jews) will likewise confound &c.; a. e.

Ithpe. אִיסְתָּרִיךְ *to cling to*. Ab. Zar. l. c. כרון דמיסתריך Rashi (ed. דמיגרי), v. גָּרַר.

סָרֵךְ m. (preced.) *clinging to, following the example of; habit*. Nidd. 67ᵇ משום ס׳ בתה because her daughter might follow her example (and make the mother's exceptional act a rule for all occasions). Hull. 106ª נטילת משום ס׳ תרומה... the washing of hands before a meal on secular food was introduced for the sake of uniformity with T'rumah (to make it a habit). Y. Yoma III, 40ᵇ bot., sq. שבילת ס׳ an immersion required merely for the sake of uniformity; Bab. ib. 30ª ס׳ טבילה. Y. Bicc. III, 64ᵈ bot.; Y. Ḥag. II, 78ʰ נטילת ס׳ washing of hands (before meals) for the sake of uniformity (v. supra).

סִירְ׳, סָרָא ch. same, 1) *adhesion, cohesion*. Bets. 40ª משום ס׳ דמשכא on account of the adhesion of the skin (because the hide is hard to flay unless the animal is watered before slaughtering).—[In ritual: ס׳ *an adhesion* of lobes of the lungs to each other or to the chest.]—2) *climbing*, v. סְרִירָא.—3) *habit*. Ab. Zar. 30ª ס׳ דגברא נקיטה she is supposed to have adopted her husband's habits. Snh. 51ᵇ ס׳ בעלמא נקט (v. Rabb. D. S. a. l.) he merely used the customary phraseology. Ber. 16ª סָרְכֵיהּ נקט, v. דַּיְוָקָא.—*4) (cmp. b. h. שָׂרִיג) *branch, scion* of a figtree. Cant. R. to I, 1 (prov.) דאקים תאינתא ס׳ a scion which confirms (the reputation of) the fig tree, i. e. a good son of a good father; (Yalk. Sam. 134 בְּרָבָּא תניתא (some ed. ברכה), prob. to be read: ברכא דמקים תינתא).—[סרכי, Yalk. Gen. 116, v. שָׂרָבָא].

סָרְכָא m. (סרך, *Saf.* of ערך, אורך; cmp. אַרְכָן I, a. אָרִיכָא) *manager, commander*. Targ. Prov. VI, 7 (h. text שׁוֹטֵר).—*Pl.* סָרְכִין, סָרְכַיָּא, סָךְ. Targ. Deut. I, 15. Ib. XX, 5; a. fr.

סַרְכוּנָא, v. טַרְכְּנוּתָא.

סַרְכָן m. (v. סָרְכָא) *leader, officer* (corresp. to h. נָגִיד). Targ. Y. Gen. XLI, 41. Targ. I Chr. XI, 2 (two versions, with ארכון a. ס׳, combined); a. fr.—Targ. Y. Ex. XXIV, 1 מיכאל סַרְכַן חכמתא Michael, the prince (angel) of wisdom.

סַרְמִיסִין, סַרְמִיטִין, v. חַמִּיסִין.

סַרְנִיָּא, סַרְנִי, סַרְנָא, v. סָגָן ch.

סַרְנוֹקָא m. (v. next w.) *choking, suffocation*. Targ. Ps. LXVIII, 21 (Ms. סַרְנִיקָתָא; v. Ber. 8ª). Targ. Job VII, 15 סִירְנוּקָא Ms. (Ar. סְרוּנְקָא; ed. שִׁרְיָר שִׁרְנוּקָא).

סָרָנָק, סָרְנִיק (= סָגִיר, v. סגנ) *to close, stop*. Targ Ps. LXIII, 12 (h. text יִסָּכֵר).

סַרְנִיקְתָּא f., v. סַרְנוֹקָא.

סָרַס I, *Pi.* סִירֵס (cmp. הָרַס, הָרֵס) *to destroy, uproot; to mutilate*, esp. *to make impotent*. Tosef. B. Bath. IV, 7 חלות דבש אינו רשאי לְסָרֵס וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. לירש) if the honey-combs of a bee-hive are sold, the purchaser must not uproot (tear out) all of them at the same time, but must leave the outermost cakes &c. Sot. 36ª סִירְסָהָן מלמטה it (the wasp צִרְעָה) mutilated them at their lower extremities. Cant. R. to I, 1 סִירְסוֹ made him impotent. Kidd. 25ª עבד שסָרְסוֹ וכ׳ a slave whom his master mutilated by injury to his testicles. Sabb. 110ᵇ הרוצה שיְסָרֵס וכ׳ if one desires to emasculate a cock, let him take off his comb, and he will thereby be emasculated (without an operation). Ib. 111ª בְּמְסָרֵס אחר מסרס if one adds to the mutilation caused by another person; a. fr.—B. Bath. V, 3 נוטל ג׳ נחלין ומסרס the buyer takes three broods, after which the owner may make the bees impotent of propagation; ib. 80ª במה מְסָרְסָן וכ׳ by what means does one make them impotent?... By feeding them with mustard. Ib. לא חרדל מסרסן וכ׳ mustard does not make them impotent &c.—Trnsf. *to disarrange, upset; to transpose*. Ib. (another interpret. of ומסרס, Mish. l. c.) בסירוס.. נוטל, v. סִירוּס. Ib. 119ᵇ (ref. to Num. XXVII, 2) סָרַס המקרא ודרשהו invert the order in which the persons are mentioned in that verse, and interpret it. Lev. R. s. 27, beg. (ref. to Ps. XXXVI, 7) סרס המקרא וכ׳ transpose the verse, and explain it: 'thy kindness is as far above thy judgments, as the mountains are above the great deep'. Ex. R. s. 5 (ref. to מי, Ex. V, 2) סרס אותו מי ים וכ׳ transpose *mi* and read *yam*, the sea made thee know the Lord; a. fr.—[Lev. R. s. 12 מסרסתו, read: מְסַסַּרְתּוֹ, v. סְסַר.]—*Part. pass.* מְסוֹרָס *upside down, transposed* &c. Nidd. III, 5 מס׳.. יצא if the embryo came out with its feet foremost. Num. R. s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) זה מקרא מס׳ וכ׳ this verse must be interpreted by transposition, wherever I shall come and bless thee, there I shall allow my Name (the Tetragrammaton) to be pronounced. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXVIII, 22) מְסוֹרָסֶת היא הפרשה the accounts of the section are not in chronological order, opp. על הסדר וכ׳; a. e.

Hithpa. הִסְתָּרֵס, *Nithpa.* נִסְתָּרֵס 1) *to be emasculated*. Sabb. 110ᵇ והוא מִסְתָּרֵס וכ׳, v. supra. Gen. R. s. 86; a. e.—2) (cmp. עָקַר) *to be uprooted, removed*. Snh. 93ᵇ נִסְתָּרְסָה ע״ז וכ׳ idolatry was uprooted in their days (in the days of Hanania, Mishael &c.). Mekh. Mishp. s. 20 [read:] שלא תִּסְתָּרֵס שבת בראשית ממקומה to intimate that the weekly Sabbath is not to be removed from its place, i. e. that it must be observed also in the Sabbatical year; Yalk. Ex. 354. Mekh. l. c. שלא יִסְתָּרְסוּ שלש וכ׳ that the three festivals

must not be removed from their place; Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו וכ' (corr. acc.).

סָרַס, *Pa.* סָרֵיס ch. same, 1) *to emasculate.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.—Ḥag. 14[b] מהו לסָרוּסֵי וכ' is it permitted to castrate a dog?—2) *to disarrange, transpose, reverse.* Lev. R. s. 22 הוה מְסָרֵס קריא וכ' Resh Lakish interpreted the verse (Is. LXVI, 3) by transposition (making the subject the predicate &c.), 'he who kilis a man (thinks of it as lightly as if he) had slaughtered an ox' &c. Y. R. Hash. II, end, 58[b] [read:] ר"ש בן ל' מסרס הדין קריא אלופינו מְסַבְּלִים R. S. b. L. interprets this verse just in a reverse way (to R. Johanan's interpretation), it is not written, 'our teachers bear', but 'our teachers are borne with', when the small bear with (the shortcomings of) the great, then there is no breach &c.—Trnsf. *to plague, torment, weary into submission.* Gen. R. s. 58 (ref. to ופגעו, Gen. XXIII, 8) [read as:] Yalk. ib. 102 פגעוניה לי סָרְסוּנְיֵהּ לי וכ' plague him for me, bore him for me, and if this has no effect, pray for him in my favor (that God may turn his heart to yield to my wishes).

סָרַס II, *Pi.* סִירֵס (*Saf.* of ארס, cmp. אֲרִיס) *to manage*; trnsf. *to argue.* Y. Snh. I, 18[c] top; Cant. R. to III, 7 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) שמְסָרֵס את ההלכה he manages the decision (argues the point of law); Gen. R. s. 70 (ed. Leipz. מִפְרֵד, corr. acc.), v. מוּפְלָא.

סָרְסָא (סָרְסָיָא) m. (preced.) *agent, manager on shares*, esp. *foreman of the brewery.* Bekh. 31[b] ר' אידי סָרְסֵיהּ דר' וכ' Rashi (ed. סרסיא) R. J. was R. Shesheth's steward. B. Mets. 42[b] אמר ליה לסרסיה וכ' (Ms. F. a. R. לסרסיא) he said to his brewer, take from this pile. Kidd. 52[b] התוא סרסיא (corresp. to התוא אריסא, ib.).

סִירְסוּר, סִרְסוּרָא, סִרְסוּר m. (reduplic. of סור; cmp. Arab. *sursûr*) *going around, examination*; (sub. בעל) *expert, middleman, broker* (cmp. סַפְסָרָא, סַפְסָר). B. Bath. V, 8 אם הרה ס' בנידון . . . לס' if a middleman is between them, and the cask is broken (before delivery to the purchaser), the middleman has to suffer the loss; ib. 87[a] במדת ס' when the vessel belonged to the middleman; Deut. R. s. 3 נשברה החביות נשברה לס'; Tanḥ. Ekeb 11 (corr. acc.). Gen. R. s. 8 עשה לו סחורה ע"י ס' had business done through a commissioner. Koh. R. to X, 16 הדיין יושב..והס' מכריע וכ' the judge is seated, the parties stand, and the mediator tries to compromise between them. Y. Meg. IV, 74[d] top כשם שנתנה ע"י ס' וכ' as the Law was given through an agent (Moses), so it must be taught through an agent (the Amora, v. אָמוֹרָא). Pesik. Haḥod., p. 45[a] הס' the agent (Moses); Pesik. R. s. 15 פני הס' השליט (strike out השליח or השליח, as a gloss to הס'). Lam. R. to I, 18 פיהו ופיו סִירְסְרוּ against his commandment and that of his agent (the prophet); a. fr.—Y. Ber. III, 6[a] top; Y. M. Kat. III, 83[a] top הס' the agent of sin, v. פָּפָּא.—*Pl.* סִירִין, סִרְסוּרִין. Num. R. s. 17, end (ref. to Num. XV, 39) הלב..ס' לגוף the heart and the eyes are the body's agents (panders); Tanḥ. Sh'laḥ 15; a. fr.

סִירִ', סִרְסוּרָא, סִרְסוּר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot., v. סַרְסַר.—*Pl.* סִרְסוּרֵי, סִרְסוּרִין, סִ'. Y. Ber. I, 3[c] top ליבא..ס' דחטאה the heart and the eye are the two agents of sin, v. preced.; Num. R. s. 10.

סָרְסָא, v. סָרְטָא.

סַרְסָיָא* f. (סָרַס; cmp. סוּרְסִי) *mutilated* or *reduced coin.* Bekh. 49[b] אסתירא ס' וכ' (Rashi סוסריתא, סוסריתא; Tosaf. סטיוריא, prob. meant for סוּרְסָיָא or סוּרְסִיתָא) a battered or reduced Istira, eight of which sell for a Denar.

סָרְסַר (v. סִרְסוּר) *to negotiate, be agent.* Deut. R. s. 3 כשסִרְסַרְתָּ לישראל וכ' (not כשסדרת) when thou wast the agent for Israel (conveying the Law to them), I gave thee as a reward &c. Tanḥ. Vayikra 6 היו מְסַרְסְרִין זה לזה וכ' they were the agents (pimped) for one another in sins; Yalk. Jer. 309.

סַרְסָר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[c] sq. ברא..לסרסור קנס דמְסָרְסֵר לארמאי he fined the broker (for selling a camel to a gentile), and they called him a man that serves as a Roman agent. Pesik. Shub. p. 165[a] והוה דין מסרסר לדין וכ' and thus they pimped for one another.

סַרְסָרוּת f. (preced.) *agency, broker's fee.* Gen. R. s. 72 סַרְסָרוּתָן של דודאים the brokership (conciliation) through the *dudaim* (Gen. XXX, 16).

סַרְעַפִּים, v. שַׂרְעַפִּים.

סָרַף, *Pi.* סִירֵף *to cover with resin*, v. שָׂרַף III.

סַרְפָּיָא m. pl. = h. שְׂרָפִים, *Seraphim, ministering angels.* Targ. Ez. I, 8. Targ. Zech. III, 7 (ed. Wil. שֵׂ'; ed. Lag. סִרְפַּיָּא).

סַרְפִּינוֹס, סַרְפִּינוּס, סַרְפִּיגוֹס, v. סַלְפִּינְגָּס.

סָרְפִּיס, v. אָפִיס. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 סרפס (corr. acc.).

סָרַק I (*Saf.* of רַק) *to empty.*—*Part. pass.* סָרוּק, *pl.* סְרוּקִין *empty, barren; idle.* Snh. 70[b] Ar. ed. R., v. סֵרֵיק.—Denom. קָרַק.

סַרַק ch. same. Taan. 21[a] סַרְקִינְהוּ לספטי Ar. (ed. שקלינהו לסיפטיה) they emptied the chests.

סָרַק II (cmp. preced.) [*to cleanse,*] *to comb, card, hatchel* (cmp. b. h. שְׁרִיקוֹת, Is. XIX, 9). Sot. IX, 5 מותר לְסָרוֹק שם וכ' it is permitted to hatchel flax thereon. Naz. VI, 3 אבל לא סוֹרֶקֶת but must not comb his hair. Y. Pes. I, 27[b] top סוֹרֶקֶת must comb her hair (before bathing). Ber. 61[b] חיו סוֹרְקִין את בשרו וכ' they flayed his flesh with iron combs; a. fr.—Dem. I, 4 הסוֹרֵק, v. קָרוֹק. [Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 סורקים, R. S. to Kel. XXX, 3, v. סָרַק I.)—*Part. pass.* סָרוּק; *pl.* סְרוּקִים. Kel. XXVI, 5 עור הסרוק the skin on which the carded wool is placed for sale; עור הסורק the skin which the carder uses as an apron. Yalk. Zech. 574 (play on שרקים, Zech. I, 8) סרוקים כד"א וכ' 'hatchelled material' as the root *sarak* is used (Is. XIX, 9) in the sense of flax; this refers to the sons of Gershon whose burdens consisted mostly of linen garments.

סָרַק ch., *Pa.* סָרֵיק same. B. Kam. 93b דְסָרְקֵיהּ סָרוּקֵי נפוצי נפוצה he carded the wool with a comb, opp. שְׁצָרָהּ he hatchelled it by beating. Lev. R. s. 5, end ס' שעריה he combs his hair. M. Kat. 10b לְסָרוּקֵי סוסיא to curry a horse. Lam. R. to II, 2; Gitt. 57b, a.e. מְסָרְקְנָא וכ' I shall flay your flesh with iron combs; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) סְרִיקְנָא; a. e.

סָרַק III, *Pi.* סִירֵק (*Saf.* of ירק; cmp. מרק) *to stain* wood; *to paint.* Kel. XV, 2 סִירְקָן; XXII, 9 סִירְקוֹ, v. כְּרִכֵּם. —[Cant. R. to I, 1; Yalk. Prov. 960, v. סָרַס.]

סָרָק m. (preced.) *paint.* Snh. 14a; Keth. 17a Ar. (ed. שָׂרָק), v. בּוֹחֵל. M. Kat. 9b מעבירה ס' על פניה ed. (Ms. M. a. Ar. מעברת ש') she may pass paint over her face (during the festive week). [Ib. מיבעת ס'.. של מטה, read with Ms. M. a. Rashi: סַפַּיִן.] Sabb. 95a אשה לא תעביר ס' וכ' (Ms. O. a. Ar. ש') a woman must not pass paint over her face (on the Sabbath), because this comes under the category of coloring; Tosef. ib. IX (X), 13 לא תקנח . . . שיש בו ש' a woman must not rub her face with a cloth on which there is paint.

*סָרֵק m. (preced. wds.) [*that which is marked out with paint for cutting,*] *a strip* of a sheet. Kil. IX, 9 Ms. M.; Tosef. ib. V, 22 (ed. Zuck. סדק); v. סָרֵט 2.

סְ' אֲנִי, סרק, v. חֲרַקְלִיאוֹפוֹלִיס.

סָרָק m. (סָרַק I) *barrenness, desert.*—אילן ס' *a tree which bears no fruit; shade-tree, wild-tree.* Kil. VI, 5 (ref. to ib. 3) אילן ס' כל שאינו וכ' what tree is meant by *illan s'raḳ*? Any tree which bears no fruit; (oth. opin.) הכל א' ס' חוץ מן הזית וכ' all trees are *s'raḳ*, except olive and fig trees; (oth. opin.) כל שאין...הרי זה א' ס' whatever trees you do not plant in orchards, are called *illan s'raḳ*. B. Kam. 91b (ref. to Deut. XX, 20) כי לא עץ...זה א' ס' 'that it is not a fruit tree', that means a tree which bears no edible fruit; (sub. אילן) להקדים ס' למאכל to prefer (for cutting down) the barren tree to one that has edible fruit; Sifré Deut. 204. Gen. R. s. 16 אומרים לאילני ס' וכ' they ask the fruitless trees, why are you so noisy? Ib. אבל אילני ס' וכ' but the shade-trees are loud, because they are not burdened with fruit; a. fr.

סַרְקָא m. (סָרַק II) *hatcheller, carder.*—*Pl.* סַרְקִין. Targ. Is. XIX, 9 כיתנא דס' ed. Lag. (ed. סָרִיקִין) flax of the hatchellers (h. text שריקות).—[Lam. R. to I, 15 סרקי, סרקא a corrupt., v. סָאתָא II.]

סַרְקַאי, סַרְקָאָה, v. סַרְקָנָא.

סִירְקִי, v. סִירְדִי.

סַרְקִי m. (v. סָרַק) [*desert-dweller,*] pr.n. *Sarḳi* (Saracenus), a nomadic trading tribe (v. Sm. Dict. Rom. a. Greek Geogr. s. v. Saraceni). Gen. R. s. 48 אחד נדמה לו בדמות ס' וכ' Ar. (ed. סדקי, corr. acc.) one of the angels appeared to him as a Sarḳi, one as a Nabatæan &c.; Yalk. ib. 82 סִירְקִי.—*Pl.* סַרְקִין, סַרְקִיִּין. Y'lamd. to Num. XXIV, 6; Yalk. Num. 771 (ref. to אָהָלִים, Num. l. c.) בקש לעשותן כאהלים של ס' וכ' he (Balaam) wanted to make them like the tents of the Saracens which are removed from place to place. Y. Yoma VI, 43c bot. הס' אוכלין אותו the desert dwellers ate it (the scape-goat that escaped death).

סִיר', סַרְקָאי, סַרְקָאָה, סַרְקָיי, סַרְקָנָא ch. same. Y. Bets. V, end, 63b, v. יָקַר. Y. Dem. I, 22a top מרגלי מן דמלכא סרקיא (prob. to be read דסַרְקָאי) one of the jewels belonging to a chief of the Saracens. Y. B. Mets. II, 8c top מחד סיר' . . . ובנין ליה they bought for him (R. Simon ben Sheṭaḥ) the ass of a Saracen; (Deut. R. s. 3, in Hebr. dict.: ישמעאלי); a. fr.—*Pl.* סַרְקָאֵי, סַרְקָאִין, סַרְקִין. Targ. Y. I Gen. XXXVII, 25 (ed. Amst. ערביין; Y. II סָרְקִירִין). Ib. XXXIX, 1 Ar. (ed. ערבאי).

סרקין, Men. 39b, v. סִירִיקוֹן.

*סָרָקִין (or סָרָקִין) m. pl. (v. סָרַס ch.) *unlawfully acquired.* Y. Taan. I, 64b bot. שמעית עליהון דאינון ס' I heard that they (the coins deposited with you by my father) were ill-gotten.

סָרַר (b. h.) [*to be strong,*] *to lord it, rebel* (cmp. מָרָה). —Part. סוֹרֵר, esp. (בן) ס' ומורה a rebellious son; v. מָרָה. Snh. VIII, 1; a. fr.

סררת, Y. Ber. IV, 8a ס' סלקית לס', read: לסַדְרָה.—Y. Sabb. XII, 13d top בס' . . . אמר, read בסִדְרָה; v. סִדְרָא.

סְרָרָה f. (v. סָרַר) = שְׁרָרָה, *office, command.*—*Pl.* סְרָרוֹת. Tanḥ. Kor. 9 הם אבדו ולא סְרָרוֹתָן וכ' (or סְרָרוּתָן) they perished, but not so their offices, but others in their stead were appointed; Num. R. s. 18 פחדותן (corr. acc., or פְּקוּדָתָן).—V. שְׁרָרָה.

סַרְרוּתָא ch. 1) same. Kidd. 76b דמתא אנא עבידנא ס' I want to be the officer of the town.—2) *lordliness, presumption.* Pes. 104b רבריבותיה דמר וסַרְרוּתֵיהּ דמר (Ms. O. סַרְבָּנוּתֵיהּ; Ms. O. 2 סַרְבָּנוּתֵיהּ) your pride and your presumption.

סַרְתָּא = סַעֲרָתָא, q. v.

סְתָו, סָתָיו m. (b. h.) *winter.* Pesik. Haḥod., p. 50a; Pesik. R. s. 15; Cant. R. to II, 11 ולא הוא הגשם ולא הוא ס' are not rain and winter the same?; Yalk. ib. 986 ששה וכ' the winter lasts six months, but the real trouble about them is the rainy season; a. e.

סְתָו, סְתָוָא, סְתָוְיָא, סְתָוָה ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (h. text חֹרֶף). Targ. Is. XVIII, 6 יעברון ס' (h. text תחרף); a. e.—B. Bath. 3b סתרי..ס' ובי ס' וכ' they tore down and built the summer house (of worship) in winter, and the winter house in summer. Men. 41a, v. סְתָוְיָא; a. fr.—Y. Taan. II, 65b top מן עפר קיטא לס' out of the summer's dust the winter's mud is made, i. e. your doing during the year is passed in review at its end.

סִיתָ, סְתָוְנִי, סְתָוְנִית f., *pl.* סְתָוְנִיּוֹת, סִיתָ, סְתָוְנִי (preced.) *winter-fruits, late fruits* (remaining on the tree until winter-time). Shebi. IX, 4. Ter. XI, 2 חומץ ס' vinegar made of late grapes; a. fr.—V. סִתְוָנִיּוֹת.

סְתוֹם (or סְתוּם) m. (סָתַם) *closing up, pasting over.* Ab. Zar. 69ᵇ סְתוּמוֹ ניכר (or סְתוּמוֹ; Ms. M. שתמו) its paste will tell (that the cask has been tampered with); v. שְׁתָם.

סְתוּמָה, v. סְתִימָה, a. סָתְמָא.

סְתוּמְתָּאָה, v. סְתִימְתָּאָה.

סְתָוֹנִית, v. סְתָוְונִית.

סְתוֹר (b. h.) pr. n. m. *Sethor*, one of the twelve spies. Sot. 34ᵇ; Gen. R. s. 71; a. e.; v. סְתוֹרִים.—[Tosef. Men. IX, 14 סְתִירָה II.].

סְתוֹרָא m. (סָתַר II) *destroyer.*—*Pl.* סְתוֹרֵי. Yoma 10ᵃ, v. בָּלוֹרָא.

סְתוֹרִין, סְתוֹרִים m. pl. (preced.) *confusion, mischief.* Gen. R. s. 71 (play on סָתוֹר q. v.) בן ס׳ (not בין) a doer of mischief; (Yalk. ib. 126 בר מסתורין, v. מְסָתוֹרִין).

סְתוּת, v. סִיתוּת.

סְתִי, Lam. R. to I, 15 some ed., v. סָאתָא II.

סְתִירָאוֹת f. pl. (*Hithpa.* noun of סָדַר, as שְׁתַחְוָיָה for הִשְׁתַּחֲוָיָה; cmp. אִסְתְּדִירָא) *riggings, sail-yards.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ס׳ בעולם ס׳ באדם וכ׳ there are sail-yards in the world, and so there are sail-yards in the structure of man, that is, his two arms.

סְתָיו, v. סְתָו.

סְתִימָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִימָה f. (סָתַם) *closing, closure, cover.* Snh. 47ᵇ, a. e. סְתִימַת הגולל, v. גּוֹלֶל. Kel. VIII, 8 מן חס׳ ולפנים (ed. Dehr. הסתומה) from where the covering of the vessel begins and farther inside (not the rim surrounding the lid); Tosef. ib. B. Kam. VI, 15 סְתוּמָה.

סְתִימְתָּא f. (preced.) *that which is closed up, secret.*—*Pl.* סְתִימָתָאתָא. Targ. II Esth. IX, 14 (ed. Lag. סְתִירָאתָא).

סְתִימְתָּאָה m. (v. סָתַם) *an unnamed authority.* Bekh. 30ᵃ; Meg. 2ᵃ ס׳ דברי ר״ע זו those are the words of R. Akiba whose opinion has been adopted without naming him. Ib. 26ᵃ סְתוּמָה׳. Keth. 101ᵇ; a. fr.

סְתִירָה I f. (סָתַר I) *hiding, retirement,* esp. (with ref. to Num. V, 13) *a married woman's retirement with a man under suspicious circumstances.* Sot. 2ᵃ קינוי וס׳ the husband's jealousy (warning) and the wife's retirement. Ib.ᵇ a. fr.

סְתִירָה II f. (סָתַר II) *tearing down, destruction.* Meg. 31ᵇ ס׳ סְתִירַת זקנים...ס׳ the tearing down of the old is building, the building of the young is tearing down; Ned. 40ᵃ; Tosef. Ab. Zar. I, 19. Tosef. Men. IX, 14 ושל ס׳ מכל מקום and wood of any kind taken from a torn-down building (or a broken vessel; v. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Men. 22ᵃ עצים..שלא נשתמש בהן חדרוט).—Trnsf. *discontinuance; cancelling.* Y. Naz. II, end, 52ᵇ סתירת תער כס׳ ממש the interruption of a Nazarite's vow brought about by cutting his hair, is like a real annulment (so that he has to begin his nazariteship anew). Ib. V, 55ᵇ top לס׳ שלש for cancelling the nazariteship (the obligation to begin it over again), the cutting of at least three hairs is required; v. סָתַר II.

סְתִירָתָא f., *pl.* סְתִירָאתָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִית, v. סִיחוּת.

סָתַם (b. h.; = סתתם, *Saf.* of תחם) 1) *to stop up, close, shut.* Ab. Zar. V, 3 כדי שישתום ויסתום ויגוב, v. גָּנַב. B. Mets. VII, 5 שלא יהא..ויהא סותם את הפתח וכ׳ that he (the laborer) must not be greedy so as to shut the door before himself (make himself objectionable to employers). Ḥull. 43ᵃ, a. e. מרה שניקבה וכבר סותמתה if the bladder of the gall is perforated, and the liver (adhering to the perforated spot) closes it up. Ib. 49ᵇ חלב בדחור סיתם clean fat (such as it is permitted to eat) forms a stopper (to an adjacent organ, and makes the animal so affected permitted). Pes. IV, 9 (56ᵃ) ס׳ מי גיחון וכ׳ he stopped up the water of the upper Gihon (II Chr. XXXII, 3); a. fr.—Part. pass. סָתוּם; f. סְתוּמָה; *pl.* סְתוּמִים, סְתוּמִין; סְתוּמוֹת. Yeb. 71ᵇ; Nidd. 30ᵇ; Lev. R. s. 14 נפתח הס׳ ונסתם וכ׳ the organ which (in the embryonic stage) was closed, opens, and that which was open, closes itself. Bets. IV, 3 ס׳...בית a room filled with fruit which was closed up (with bricks). Y. ib. 62ᶜ bot. לפסים ס׳ pots with their lids on (not yet cut apart); Tosef. ib. III, 13; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13. Snh. 94ᵃ (ref. to לברבה, Is. IX, 6) מפני מה כל מ״ם...וזה ס׳ why is every Mem in the middle of a word open, and this one is closed (final Mem). Meg. 3ᵃ פתוחין...וס׳ בסוף וכ׳ open in the middle of words and closed at the end (v. מנצפ״ך); a. fr.—Esp. פרשה סתומה *a paragraph in the Torah separated from the preceding by a vacant space in the middle of the line,* opp. to פתוחה a section beginning a new indented line. Gen. R. s. 96, beg., v. infra. Treat. Sof'rim I, 14 אירווחו ס׳ כל שהניח וכ׳ what is a closed paragraph? When space is left &c.; והתנא נקראת ס׳....וכמה יניח and how much space must be left ..., in order that the paragraph may be called closed?; a. fr.—2) *to conceal.* Gen. R. l. c. (ref. to the section beginning with Gen. XLVII, 28) that paragraph is closed, שס׳ ממני וכ׳ because the Lord concealed from his vision all (coming) troubles; (Yalk. ib. 154 שנסתמו ממני, v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *concealed, not explicitly stated,* opp. בפירוש. Zeb. 53ᵃ מן הַלָּמֵד ס׳ let that which is not explicitly stated in a law be derived (by analogy) from what is explicitly stated; Sifra Aḥărê, beg. לַלָּמֵד פתוח על הס׳ let the explicit statement throw light on the implicit. Meg. 15ᵃ כל...אבותיו ס׳ a person (mentioned in the Bible) whose deeds and the deeds of whose ancestors are not stated; a. fr.—Y. Bets. I. c. (in Chald. dict.) סתומה *the anonymous opinion,* v. סְתָמָא.

Nif. נִסְתַּם, *Hithpa.* הִסְתַּתֵּם, *Nithpa.* נִסְתַּתֵּם *to be closed; to be concealed; to be silenced.* Gen. R. l. c. בקש..ונ׳ ממנו

Jacob wanted to reveal the end of the captivity, and it was closed before him; Yalk. ib. l. c. נִסְתַּמּוּ מִמֶּנּוּ, v. supra. Cant. R. to I, 4 הֵיךְ אוֹמֵר . . וּמִסְתַּתְּמִין he said a word (of charm) over them, and they became silent (dumb). Snh. 31b לְעוֹלָם...עַד שֶׁיִּסְתַּתֵּם טַעֲנוֹתָיו (Alf. שֶׁיִּסְתְּמוּם; Asheri שֶׁיִּסְתַּתֵּם) he may continually bring evidence and refute, until he declares himself closed as to his pleas, i. e., until he declares that he has no more evidence to offer. Yeb. 76a; Tosef. ib. X, 4, a. e. כְּשֵׁר ג׳ if the perforation in the membrum has closed itself again, he is considered unblemished. Kel. XIV, 8 נִסְתַּתְּמוּ נִקְבֵיהֶן if the holes have been stopped up. Snh. 94a לְכָךְ נ׳ therefore the Mem was closed (the final מ was written). Sot. 13b נִסְתַּתְּמוּ מִמֶּנּוּ שַׁעֲרֵי וכ׳ the gates of wisdom were closed before him (he lost his judicial judgment); a. e.

Pi. סִתֵּם *to close.* Y. Snh. X, 28c bot. חִיוּ . . מְסַתְּמִין וכ׳ the ministering angels closed the windows (of heaven) that the prayer of Manasseh might not rise; Deut. R. s. 2; (Pesik. Shub., p. 162b סוֹתְמִין).

סָתַם ch. same. Targ. II Chr. XXXII, 3. Targ. II Esth. I, 2 (3) ס׳ נפשיה (the gate) closed itself; a. fr.—Part. pass. סָתִים; f. סְתִימָא; *pl.* סְתִימִין, סְתִימַיָּא, סְתִימָן. Targ. Ez. XLI, 16. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1; a. e.—Hull. 49b חד סָתִים one of them stops up a perforation (by close adhesion, v. preced.). Ib. sq. וּלְדִידְהוּ מְסָתְּמִי נְמֵי לָא ס׳ . . אֲנַן אֲכִילְנָא they eat (that kind of fat), and for us was it not even to have the effect of closing up the perforation (that the animal in the case be permitted)?; a. fr.—Esp. *to conceal an authority; to state a law without naming the author.* Bets. 2a (ref. to Sabb. XXIV, 4) דס׳ לן תנא כר״ש where the editor of the Mishnah states the law anonymously, in agreement with R. S.'s opinion. Ib.b (ref. to Bets. IV, 3) דס׳ לן תנא כר״י where the editor gives R. Judah's opinion anonymously; a. fr.

Pa. סִתֵּם same. Gitt. 68a וְסִתְּמִינְהוּ בְּגַבֵּי וכ׳ and stopped the waters up with wool.—Part. pass. מְסַתֵּם; f. מְסַתְּמָא; *pl.* מְסַתְּמָן. Meg. 3a in the Prophets . . . אֵיכָא מִילֵּי דמ׳ (Ms. O. דְּסִתִּימָן) some things are clearly stated, others obscurely.

Ithpa. אִסְתַּתֵּם; *Ithpe.* אִסְתְּתֵם *to be closed, stopped up, sealed.* Targ. Esth. VIII, 10. Ib. V, 14 (some ed. אִסְתַּמִּי, incorr.); a. fr.—Targ. Y. Lev. XV, 3 אִיתְּסְתֵם (v. חֲתֵם).—Keth. 106a אִיסְתְּתֵם טַעֲנָתֵיהּ (v. preced.) he declared he had nothing to say (was intimidated). Shebu. 30b מִסְתַּתְּמָן טַעֲנָתֵיהּ דְּבַעַל וכ׳ (Ms. M. קָמְסַתְּמָא) the opponent will be intimidated; Yalk. Deut. 922 מִיסְתְּמָא טַעֲנָתֵיהּ וכ׳; a. e.

סָתָם m. (preced.) 1) *closing up.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14; Ab. Zar. 69b, v. סְתוֹם, a. סָתֵם.—2) *something unknown, undefined.* Ib. 74a bot. סָתָם יֵינָן Ms. M. a. Rashi (ed. יַיִן) wine of gentiles of which it is not known that it has been dedicated to an idol, opp. יַיִן נֶסֶךְ; Hull. 4b. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. בְּס׳ חלוקין they differ with regard to a tree (Asherah) of which it is not known that is has been worshipped. Ib. סָתָם עוֹבְדִין וכ׳ those of them (the gentiles) not otherwise known worship an image but not a tree. Macc. 3b הַמְלִיהּ אֶת חֲבֵירוֹ ס׳ he who makes a loan to his neighbor without terms, cannot claim payment before thirty days. Snh. 25b גַּבַּאי כָּשֵׁר ס׳ a tax collector, unless known to be dishonest, is admissible as witness; רוֹעֶה פָּסוּל ס׳ a shepherd, unless known to guard his flock from illicit pasture, is disqualified. B. Mets. 69a (in Chald. dict.) אֲרִיסָא ס׳ the presumption is that a tenant obligates himself, etc. R. Hash. 7b כִּי אָגַר וכ׳ ס׳ as a rule, when one rents a house etc.; a. v. fr.—3) *an opinion stated without an authority, anonymous opinion.* Yeb. 42b, a. fr. מְחֻלּוֹקֶת וְאַחַ״כ ס׳ הֲלָכָה כְּס׳ where differing opinions are quoted and followed by an anonymous opinion ('the scholars say'), the latter is the practice. Ḥull. 43a, a. e. הֲלָכָה כְּס׳ the practice follows the anonymous opinion in the Mishnah. Snh. 86a, a. e. ס׳ מַתְנִי׳ ר׳ מֵאִיר וכ׳ wherever an anonymous opinion is stated in the Mishnah, it is R. Meïr's; in the Tosefta, etc.; a. fr.—Y. Sot. I, 17b bot. כְּתוּב לוֹ ס׳ write the order for two men without specified names.

סְתָמָא ch. same. B. Bath. 61b אִי אָמַר לֵיהּ אִיעְתָּא ס׳ if he said to him, fields (I sell thee), without any further qualification. B. Mets. 81b הַנַּח ס׳ 'put it down' without anything else (instead of הַנַּח לִפְנֶיךָ or הַנַּח); הָא ס׳ דְּמִילְּתָא from which we deduce that if he said merely, 'put it down', he has said nothing. Ib. 15a, a. fr. ס׳ כְּדִמְיָא ordinarily. B. Bath. 4a הָא ס׳ אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ but where there is no distinct usage in that respect, we do not force him; a. fr.—Yeb. 42b ס׳ דְּמַתְנִיתִין וּמְחֻלּוֹקֶת וכ׳ if the Mishnah states an opinion anonymously (as undisputed), and the Boraitha records differences; ס׳ בְּבְרַיְיתָא וכ׳ where the Boraitha states an undisputed opinion; a. v. fr.—Sabb. 157a ר״י ס׳ אַחֲרִינָא אִשְׁכַּח R. J. found another ruling opinion of R. S. without having his name attached to it.—Y. Bets. IV, 62c bot. סְתוּמָה, v. סָתָם.

***סָתַק** (dial. for סדק) *to split.*—Part. pass. סְתִיק; f. סְתִיקָא. Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar. (ed. סדי׳).—V. סִירְתָּקָא.

סְתִקוּת f. (preced.) = סְדָקִית. Sot. 40a Ar. (ed. סִידְקִית).

סָתַר I (b. h.) *to cover, hide.*

Pi. סִתֵּר *to conceal.* Meg. 13a (play on שהיתה (אסתר מְסַתֶּרֶת דבריה she used her words with discretion (ref. to Esth. II, 20); Yalk. Esth. 1053 (not שסתרת).—Part. pass. מְסוּתָּר; *pl.* מְסוּתָּרִים. Ab. d'R. N. ch. VI דברים המס׳ מבני אדם תוציאם וכ׳ things which are concealed to men, R. 'Akiba brought forth to the light.

Hif. הִסְתִּיר *to hide.* Yalk. Deut. 941 אע״פ שהֶסְתַּרְתִּי פָנַי וכ׳ although I hide my face before them, I will speak to him in a dream.

נִסְתַּר, *Hithpa.* הִסְתַּתֵּר *to be hidden, protected; to hide one's self.* Midr. Till. to Ps. XIX, 7 לע״ל מִי נִסְתָּר מֵחֲמָתוֹ וכ׳ in the future who will be protected from his heat?—Esp. *to retire under suspicious circumstances* (Num. V, 13). Sot. 3a קִינְּא לָהּ וְנִסְתְּרָה he was jealous of her (forewarned her), and she retired (with the man). Y. ib. I, 16b bot. מַה טִּיבָהּ לְהִיסָּתֵר what business had she to retire? Bab. ib. 5b אַל תִּסָּתְרִי do not hide thyself (with that man); ib. 2b (in Chald. dict.) לָא תִיסָּתְרִי וכ׳ do not hide thyself with that man. Ber. 31b אֵלֵךְ וְאֶסָּתֵר וכ׳ I will go and seclude myself (with a man) before my husband. Ib.

אם כן ילכו . . . וְיִסְתַּתְּרוּ if this be so, all childless women would go and hide themselves; a. fr.—נִסְתָּרוֹת *f. pl.* a) *secret things, mysteries.* Ḥag. 13ᵃ (fr. Ben Sira) אין לך עסק בנ׳ thou must have nothing to do with (must not speculate on) mysteries; Gen. R. s. 8; a. e.—b) *secret sins* for which the whole community is made responsible. Snh. 43ᵇ לא ענש על חנ׳ וכ׳ the Lord did not punish (Israel) for secret sins until &c. Y. Sot. VII, end, 22ᵃ אין לכם עסק בנ׳ you will no more be made responsible for undetected sins.

סְתַר ch., *Pa.* סִתֵּר same, *to hide.*—Part. pass. מְסַתַּר. Targ. Is. LXV, 16. Targ. Jer. XVI, 17 (ed. Wil. מְסַתָּנָן, corr. acc.).

Ithpa. אִסְתַּתַּר, *Ithpe.* אִיסְתַּר *to hide one's self; to find shelter.* Targ. Koh. VII, 12.—*Targ. Y. I Deut. XXIX, 5 מְסְתְּרָא finding shelter in your schools.—Ber. 31ᵇ כיון דְּמִסְתַּתַּרְנָא when I closet myself (with a stranger), v. preced. Sot. 2ᵇ זמנין דלא אִיסְתַּתְּרָא ואמר אִיסְתְּתַרְא (not אִיסְתְּתַר) it may happen that she did not closet herself with a man, but he (the husband) says that she did &c. Ib. ומִסְתַּתְּרָא ולִיכא וכ׳ Rashi (ed. ומיסתתרה) and she may closet herself, and we have in our days no waters . . . to test her &c.; a. e.

סְתַר II (= סתתר, Saf. of תתר; cmp. Arab. *šatar*) [*to dig under,*] 1) *to upset, tear down.* Meg. 31ᵇ אם אמרו לך זקנים סְתוֹר if the old tell thee, tear down, and the young, build, tear down and build not, v. סְתִירָה II; Ned. 40ᵃ. Sabb. VII, 2 חבונה והסוֹתֵר he who builds (on the Sabbath) or who tears down. Yoma 10ᵃ שיפלו בונין בירד סוֹתְרִין that the builders (of the Temple, the Persians) should fall through the hands of the destroyers (the Romans), v. סָתוֹרָא. Ab. d'R. N. ch. VI סָתְרוֹ ועקרו וכ׳ he dug under it (the rock) and broke it loose &c. Koh. R. to VII, 26 כותל קשה . . . וסוֹתְרוֹ a wall is strong, but man has more power and tears it down; a. fr.—2) [*to stir up,*] *to loosen, unravel.* Sot. I, 5 סותר את שערה the priest loosens her hair (Num. V, 18 ופרע); אם . . . לא היה סוֹתְרוֹ if her hair was beautiful, he did not loosen it. Treat. S'maḥ. ch. VIII סוֹתְרִים שערות וכ׳ you may untie the hair of dead brides; a. e.—3) *to dissolve, decompose.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina 1) (ref. to Prov. XXV, 20) כזה . . וסוֹתְרוֹ כך היו סוֹתְרִים וכ׳ as one pours vinegar on natron and decomposes it, so they decomposed (counteracted) the words of the Law; v. infra.—4) *to undo, reverse, invalidate.* Snh. III, 8 כל זמן . . . סותר את הדין whenever he offers new evidence, he reverses the decision, i. e. the court has to try his case again; לאחר שלשים יום אינו סותר after thirty days, the judgment cannot be disturbed.—Esp. *to make void the days of a Nazarite's vow which have been observed, to begin anew.* Naz. II, 10 סותר שבעים he must count seventy days again. Ib. III, 3 ס׳ את הכל he must count over the whole period (of days); אינו ס׳ אלא שבעה he has to count only seven days over. Tosef. ib. II, 13 יש לו לְסַתּוֹר סותר וכ׳ if there is a portion of the period left to undo, i. e., if the period of his vow has not yet expired, he must count thirty days again; כל . . ואין לו לסתור סותר וכ׳ whenever he becomes unclean on a day on which it is improper to offer a sacrifice, and he has nothing left to undo, i. e. his term has expired, and he lacks only a sacrifice to be released: he must count seven days; a. fr.—5 (logics) *to contradict, disprove.* Succ. 26ᵇ, a. fr. מעשה לסתור, v. מַעֲשֶׂה. Sabb. 13ᵇ שהיו דבריו סוֹתְרִין וכ׳ . . שאלמלא but for him, the Book of Ezekiel would have been expunged from the canon, because its words seemed to contradict the words of the Law. Ib. 30ᵃ לא דיין שדבריך סותרין וכ׳ not only do thy words contradict those of David, but they contradict one another; a. fr.—Num. R. s. 13 לא אחד מהן סותר על חבירו neither of them conflicts with the other.—[Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו, v. סָרַס I *Ithpa.*]

Ithpa. תִּסְתַּתַּר *to be disarranged, be undone.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ; Y. Sabb. XIII, beg. 14ᵃ מִיסְתַּתֵּר הוא the web will go apart again, opp. מתקיים.

סְתַר ch. same, 1) *to tear down, destroy.* Targ. Y. Deut. VII, 5. Targ. Jer. I, 19; a. fr.—Taan. 20ᵇ . . כל אשיתא חזוה ס׳ לה every threatening wall he ordered to be torn down. B. Bath. 3ᵇ לא לְיסְתּוֹר וכ׳ one must not tear down a synagogue before having built another one. Ib. סָתְרֵי ובנו, v. סְתָנָא; a. fr.—2) *to unravel, wind up.* Ḥull. 60ᵃ, v. דַּוְלָלָא.

Pa. סַתֵּר same. Targ. Prov. XV, 25 (Var. ed. Lag. נסטר, corr. acc.). Targ. II Kings XI, 18; a. e.—Yeb. 116ᵇ קרע סַתְּרִי מזריך . . rend thy garments, disarrange thy hair (in mourning). Ned. 50ᵇ עד דְּמְסַתְּרִין וכ׳ until the people of his household disarranged their hair for him (in sympathy with his pain).

Ithpa. אִסְתַּתַּר *to be torn down.* Meg. Taan. ch. VIII, v. סוֹרְיָא.

סֵתֶר m. (b. h.; סָתַר I) *secrecy.* Sot. I, 2 (2ᵃ) נכנסה עמו לבית הס׳ (not בס׳) if she went with him to a closeted place, v. סְתִירָה. Gen. R. s. 45 סִיתְרָהּ, v. גְּלוּי.—בַּסֵּתֶר *in secret.* B. Bath. 9ᵇ גדול העושה צדקה בס׳ וכ׳ he that dispenses charity in secret, is greater than Moses. Ḥag. 16ᵃ העובר עבירה בס׳ וכ׳ he who selects a secret place for committing a sin, is considered as though he pushed away the feet of the Divine Presence (denying the omniscience of God). Ab. IV, 4; a. fr.—*Pl.* סְתָרִים, constr. סִתְרֵי, סְ׳. Mikv. IX, 3; Lev. R. s. 15, a. fr. בית הס׳ covered parts of the body, posteriors &c. Meg. 3ᵃ גוי הוא זה שגילה סְתָרַי לבריות וכ׳ who is he that revealed my secrets to men? Ib. אני סִתְרֵיךְ . . . I did reveal thy secrets. Ḥag. 11ᵇ סתרי ערוות the secrets of the laws of incest, i. e. the laws not explicitly stated (cmp. סָתוּם). Y. Keth. V, 29ᵈ bot. סיתרי תורה the secrets of the Law, i. e. logical deductions; a. fr.

סְתָרָא, סִתְרָה, סְ׳ ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 7. Targ. Jud. III, 19; a. e.—*Pl.* סִתְרִין, סְ׳. Targ. II Esth. I, 2; a. e.

סִתְרָה f. (b. h. *cover*) same. Pesik. R. s. 1 אין אנו אומרים סִ׳ וכ׳ we do not talk secrets (obscure language) &c.

סִתְרִיאֵל pr. n. m. *Sithriel.* Bekh. 57ᵇ.

סָתַת (= סחתת, *Saf.* of חתת), *Pi.* סִיתֵּת *to chip, chisel; to polish.* Sabb. XII, 1 הַמְסַתֵּת he who chisels (on the Sabbath). B. Kam. 93ᵇ גזל . . . אבנים וסִיתְּתָן if one stole

rough stones and chiselled them. Pesik. ʻĂniya, p. 137[b] מְסַתְּתִין בו וכ׳ chiselling it, shaping it, carving it (v. סָרַג). Ib. Shub., p. 165[a] סַתְּתוּ קימעה וכ׳ chip off little by little &c. Ab. d'R. N. ch. VI הרה מסתת והולך וכ׳ he went on chipping, until he came to a big rock; a. fr.

סַתָּת m. (preced.) *stone-cutter, chiseller.* Y. B. Mets. X, end, 12[c], v. סִתְּתוּת; Bab. ib. 118[b], חַצָּב; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 6 כלי הס׳ R. S. to Kel. XXI, 2 (ed. חשתת) the stone-cutter's implements.—*Pl.* סַתָּתִים, סַתָּתִין. Kel. XXIX, 7. Y. Shek. IV, 48[a] top; a. e.

ע

ע ʻ*Ayin*, the sixteenth letter of the Alphabet. It interchanges with א, and ח, v. letters א a. ח; also with ו, v. letter ו; dialectically with צ, e. g. צאן and עָאן; with ק, e. g. אַרְעָא a. אַרְקָא.—ע elided, e. g. טוּעֲנָא = טוּאנָא; מַהֲנַיִם = מַאנַיִם.—V. עי״ן.

ע׳ as a numeral letter, *seventy*, v. א׳.

עָא, sometimes for אָעָא. Targ. O. Num. XXXI, 20 ed. Vien. (ed. Berl. אָע); a. e.

עָאל, עֵיאל, v. עול.

עָאן f.=h. צאן, *small cattle, sheep.* Targ. Job I, 3 (ed. Wil. עָן). Ib. XLII, 12; a. fr.—V. עָן.—Cant. R. to III, 6 ע׳ אוחרי more sheep; v. עָן.

***עָאס** = עֲסִי *to press.* Targ. Job XVI, 9 Ms. Var. (ed. Lag. עמס; ed. Wil. עַסִּי).

עָאתָא, עָאתָא f. (= עַוְתָא; עֲוִי) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. XII, 21 דע׳ (not זע׳). Ib. XV, 16. Ib. IV, 24 (ed. Lag. עָתָא, Ms. עַוְתָא); a. fr.

עָב I m., **עָבָה** f. (עָבַב) *thick, dense, large.* Men. III, 2, v. בְּלִילָה. Pes. 36[b] sq.; Bets. 22[b] וכ׳ אין אופין פת ע׳ you must not bake thick bread on the Passover; וכמה פת ע׳ טפח and how high must it be to be called thick bread? One handbreadth; ib. (Rabbi's interpret.) פת מרובה a large batch; a. fr.—*Pl.* עָבִים, עָבִין; עֲבוֹת. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 אלו הן חע׳ these are the thick (heavy) garments; Kel. XXVIII, 8; Y. Sabb. II, 4[d] bot. חע׳ הרכים the thick but soft garments. Mikv. VIII, 3 טפין ע׳ thick (turbid) drops; a. fr.—[Y. Kil. V, beg. 29[d] חיו עבות, ed. Krot. העבות, R. S. to Kil. V, 1 חיו עבים, read: חֶעֱבוּ, v. עָבָה.]

עָב II m. (b. h.; preced.) [*thick,*] *dark cloud.* Gen. R. s. 13 עב שהוא מעבב וכ׳ the cloud is called ʻ*ab*, because it makes the sky look thick (dark); Yalk. ib. 20; Y. Taan. III, 66[c] שהוא מעבה את חרקיע; a. e.—*Pl.* עָבִים. Taan. 3[b] חע׳ ותרוחות שניות למטר the clouded sky and the winds are (as blessings) secondary only to the rain. Ib. 20[a] נתקשרו שמים בע׳ the sky became covered with clouds. Ib. נתפזרו חע׳ the clouds dispersed; a. e.

עַב, v. עוב.

עָבָא, v. עִיבָּא.

עָבַב *to be thick, dark.*

Pi. עִיבֵּב *to thicken, darken.* Gen. R. s. 13, a. e. מְעַבֵּב, v. עָב II.—V. עָבָה.

עַבְבִית, v. אַבְאָבִית.

עָבַד (b. h.) [*to work*] 1) *to serve, work for.* Gitt. IV, 5 עובד את רבו וכ׳ works one day for his master, and one for himself; a. fr. Esp. *to do priestly service.* Hull. 24[b] אחיו הכהנים . . . לַעֲבוֹד וכ׳ his brother priests allow him not to serve, until he is twenty years of age.—2) *to prepare; to till the ground; to dress* (hides). Gen. R. s. 22 קין עובד אדמה Cain the tiller of the ground. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. גוי עוֹבְדָן; Tosef. ib. IV (V), 10 עוֹבְדוֹ, v. הָבַב I; (Bab. ib. 33[a] עיבדן). Y. Sabb. I, 4[b] top ונתן כלים . . . ומצאו עובד בו וכ׳ if one gave a gentile garments to wash, and found him working at them on the Sabbath; a. fr.—*Part. pass.* עָבוּד, *pl.* עֲבִידִין *dressed,* v. infra.—3) (v. עֲבוֹדָה) *to use* esp. *for idolatrous purposes; to worship.* Tem. VI, 1, v. infra. Ab. Zar. III, 7 (defining אשרה) כל שעוֹבְדִין אותה a tree which is itself worshipped (not one at which idolatrous rites are performed). Ib. הן עובדין הואיל . . since they worship merely the image (under the tree). Snh. VII, 6 העובד ע״ז אחד העובד וכ׳ he who worships an idol, whether he goes through the regular forms of that particular worship (v. ib. 60[b]), or sacrifices &c. Ab. Zar. III, 5 וכ׳ העכו״ם העובדין as to idolaters that worship mountains and hills (as deities), they (the territories) may be used, but what is on them is forbidden. Ib. 45[b] אילן . . ולבסוף עֲבָדוֹ if one planted a tree and afterwards made it a subject of worship. Ib. 46[a] ומובדיהן בסייף . . . אילמלי לא and those (Jews) who worship them are put to death by the sword; Tosef. ib. VI (VII), 8. Sabb. 56[b] ולא עָבְדוּ ישראל ע״א had David not listened to evil gossip (against Mephibosheth), . . . Israel would not have worshipped idols (under Jeroboam). Ib. 105[b] עד שיאמר לו עֲבוֹד ע״ז until he (the tempter) finally tells him, worship idols; Tosef. B. Kam. IX, 31. Hull. 13[b] נכרים שבח״ל לאו עוֹבְדֵי ע״א הן gentiles outside of Palestine must not be considered as idolaters; a. v. fr.

Nif. נֶעֱבַד 1) *to be prepared, dressed.* Tosef. B. Kam. I, c. עורות שאינן נֶעֱבָדִין ed. Zuck. (oth. ed. עֲבוּדִין) undressed hides; a. e.—2) *to be used,* esp. for illicit purposes; *to be worshipped.* Tem. I, c. חמוקצה והנ׳ the animal designated for idolatrous purposes and the one used; expl. כל שעובדין אותו whatever they may use it for ((e. g. yoking the ox, shearing the sheep for the benefit of idolatrous temples). Ib. 28[a] נעבדה בהן עבירה an illicit act has been done with them (by coupling them); ib. לא נֶעֱבַדָה בה עבירה no sinful act has been done with it

(by which to unfit it for the altar). Ab. Zar. 46[b] יש במחובר אצל גבוה נ׳ does the law forbidding the use in divine worship of objects which have been used for idolatrous purposes include things fixed in the ground? Ib. יש שינוי בנ׳ does change of form restore to legitimate use objects otherwise forbidden on account of their use in connection with idolatry? a. fr.

Nithpa. נִתְעַבֵּד same, v. supra.

Hif. הֶעֱבִיד *to enslave, oppress.* Yalk. Ex. 162 הֶעֱבִידוֹ בכל וכ׳ he (Esau) oppressed him with all sorts of troubles.

Pi. עִיבֵּד *to prepare,* esp. *to dress hides.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) והמְעַבֵּד את עורו dressing the hide of the deer (to fit it for parchment). Ib. 75[b] חייב משום מעבד is guilty of a Sabbath offence coming under the category of tanning. Gitt. 54[b] גוילין .. לא עִיבַּדְתִּין לשמן I did not prepare the parchment sheets with the proper intention; a. fr.

עָבַד, עָבִיד I ch. same (corresp. to h. עָשָׂה) 1) *to do, labor; to make; to act.* Targ. Gen. I, 7. Ib. XXXI, 26; a. v. fr.—Ber. 60[b] כל דעביד רחמנא לטב ... לעולם Ms. M. (ed. לטב עביד); v. Rabb. D. S. a. l. note 3) man should train himself always to say, Whatever the Merciful One does, is for good; Yalk. Job 893 כל. לטב עביד. Tem. 4[b] חֲנִי, v. אי עביד מהני Yeb. 37[a] מי עָבְדוּ רבנן תקנתא וכ׳ (not עביד) have the Rabbis adopted special measures for priests &c.? Ib. עָבְדִינָן כרבנן we act (decide) in accordance with the opinion of the Rabbis. Keth. 60[b] לא עָבְדִי נשי דחנקן וכ׳ women will not do such a thing as strangling their children. Kidd. 50[a] לא ע׳ אינש דמשוי וכ׳ a man will not declare himself a wrongdoer; a. v. fr.—2) *to do, fare, prosper.* Lev. R. s. 5, end מה את עָבִיד how art thou?; מה תורין ומה ארצא עָבְדָא and how does the field fare?; מה עַבְדִין how are the oxen? Ib. ע׳ לב טב he assumes cheerfulness. Gen. R. s. 13 עַבְדָּה ארעא .. כל שיחתן all the talk of people turns on the land (material prosperity): 'the land is doing well' (crops promise to be good); 'the land is not doing well'; a. fr.—3) *to spend time.* Y. Shebi. VIII, 38[b] top עביד טמירא במערתא וכ׳ he remained hidden in a cave &c.; ib. IX, 38[d]. Y. Shek. V, 48[d] top עַבְדַת טמירא וכ׳ she (the ass) remained hidden with them &c.; Gen. R. s. 60 עבדת גבון; a. fr.—*Part. pass.* עָבִיד; f. עֲבִידְתָא *made, liable to, likely, used to.* Y. Peah III, 17[d] bot. חיך ע׳ how did it happen (i. e. in what case would it make a practical difference for the slave)? R. Hash. 22[b], a. e. מילתא דע׳ לאיגלויי, v. גְּלִי; Shebu. 46[a], v. גְּזֵם; a. fr.

Af. אַעֲבִיד, *Pa.* עַבֵּיד 1) *to make, produce.* Targ. O. Ex. XXXII, 10 אַעֲבֵיד ed. Berl. (oth. אֶעְבֵּד; Y. אֶעְבַּד). Ib. XXX, 37; a. fr.—Lev. R. s. 28, end, v. infra.—2) *to cause to prosper.* Gen. R. s. 13 מרי חַעֲבִיד ארעא .. כל תפלתן all the prayers of men turn on the earth (mundane affairs): Lord, make the land (crop) thrive, make the land prosper; a. e.—3) *to work through.* Part. pass. מְעַבַּד, מְעַבְּדָא. B. Mets. 116[b] טינא דמע׳ thoroughly kneaded clay.

Ithpe. אִיתְעֲבִיד, אִיתְעֲבֵיד *to be done; to be made, become.* Targ. Gen. XXIX, 26. Targ. Koh. VIII, 4. Targ. Ps. LXII, 4; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בעית לְאִיתַעֲבָדָא וכ׳ (not לאיבדא, לעיבדא) dost thou want to be made a senator? Lev. R. s. 28, end מאן דעַבְּדֵי .. אתכ׳ וכ׳ he who made the comes ..., is now to become a bather &c.; Esth. R. to VI, 10 תאי גברא מְעַבְּדִי .. עביד בלן (corr. acc.); a. fr. [Zeb. 75[b] ראיעבד, read: ראיערוב, v. עָרַב I.]—V. הֵיעֵבַד.

עֶבֶד m. (b. h.; preced. wds.) *slave, servant.* Kidd. 20[a] הקונה ע׳ עברי וכ׳ he who buys a Hebrew slave, has, so to say, bought a master over himself. Sabb. 89[a] כלום יש ע׳ שנוהג וכ׳ dare a servant salute his master (first)? Snh. 58[b] (ref. to Prov. XII, 11) אם .. כע׳ לאדמה וכ׳ if a man makes himself a slave to the soil, he will be satisfied with bread &c. Kidd. I, 3 כנעני נקנה וכ׳ ע׳ a Canaanite (gentile) slave is acquired by money, by deed &c. Ib. III, 13 .. ממזר הולד ע׳ if a bastard marries a slave, the child is a slave; הרי זה ע׳ ממזר the child is a bastard slave (subject to the disabilities of both). Shebu. 47[b] ע׳ מלך כמלך a king's officer is like a king (the inferior person is raised by association with a superior); a. v. fr.—*Pl.* עֲבָדִים. Kidd. 22[b] (ref. to Lev. XXV, 55) כי לי .. ולא ע׳ לע׳ 'the children of Israel are my servants', but they must not make themselves servants of servants (of human beings). Ab. I, 3 אל תהיו כע׳ וכ׳ be not like the servants that wait upon their master for the sake of getting their fare (reward), v. פְּרָס; a. fr.

עֲבָדָא, עָבִיד, עָבֵד, עֶבֶד II ch. 1) same. Targ. Gen. IX, 25 (O. ed. Berl. עֲבַד; ed. Vien. עֶבֶד). Ib. 26; a. fr.—Gen. R. s. 86 ע׳ לחרויחון ... ע׳ זברין a slave (Potiphar) buys, the son of a handmaid (the Ishmaelite) sells, and the free man (Joseph) is the slave of both; Koh. R. to X, 7. Gitt. 13[a], a. e. ע׳ בהפקרא וכ׳, v. חֻפְקָרָא; a. fr.—[Y. Ber. IV, 7[c] נפק ע׳, read: עוּבְדָא.]—*Pl.* עֲבָדִין, עֲבָדְיָא. Targ. Gen. XXIV, 25. Targ. Is. LIV, 17. Targ. Prov. XII, 9; a. fr.—B. Kam. 97[a] דאינשי וכ׳ הוה תקיף ע׳ used to seize slaves of men against whom he had a claim &c. Kidd. 70[a] רגיל דקרי אינשי ע׳ he is in the habit of calling people slaves; a. fr.—2) *worshipper.* Ned. 62[b] דנורא ע׳ fire-worshipper (Geber); a. e.

עַבְדוּ, v. עַבְדוּתָא.

עַבְדוּת f. (preced. wds.) *slavery, servitude; status of a slave.* Y. Kidd. I, 59[d] אחת בסוף שש עד שהוא בעַבְדוּתוֹ (not בעבודתו) one declaration at the end of the sixth year, while he is still a slave by law. Pes. X, 5 (in the Passover night service) הוציאנו מע׳ לחרות he led us forth from slavery to freedom; Kidd. 22[b]. Hor. 10[a] כמדומין אתם ששררה .. ע׳ וכ׳ you seem to believe that I place a rulership upon you (by appointing you to office), I place servitude upon you (ref. to I Kings XII, 7); a. fr.

עַבְדוּ, עַבְדוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIII, 3; a. fr.—Gitt. 86[a] (in a deed of sale) עבדא דנן מוצדק לעבדו this slave is lawfully a slave.

עַבְדָן m. (עָבַד *Pi.*) *hide-dresser, tanner.* Kel. XXVI, 8 עבדן (עורות) של ע׳ hides in the tanner's possession (intended for sale to mechanics). Sabb. I, 8; a. e.—*Pl.* עַבְדָנִין. Kel. XV, 1 עריבת חע׳ (ed. Dehr. העוּבְדָן) a trough used by tanners.

עַבְהֵקָן m. (comp. of עַב a. דְּקַן; cmp. זַלְהֵקָן) *thick-bearded.* Snh. 100[b] (Mss. F. a. K. עב דקן), v. סַבְסֵן.

עָבָה I, f. of עָב.

עָבָה II, v. עבי.

עבד, Bekh. VI, 6 (40a) Ms. M., v. אָכוּז.

עִבּוּד, v. עִיבּוּד.

עֲבוֹדָה f. (b. h. עֲבַד) *work, labor, service, attendance,* esp. 1) (in agric.) *space required for attending to a plant.* Kil. VI, 1, a. e. נותנין לו את עֲבוֹדָתוֹ (כדי ע׳) we must allow it (the vine) its space (within which no other seed should be planted). Ib. וכמה הוא עֲבוֹדַת הגפן and how large is the space for the vine? B. Bath. 83a כדי עבודת הכרם as much space as is required for attending to the vineyard. Tosef. Kil. II, 7 עבודת ירק בירק אחר the space to be left between one vegetable and another; a. fr.—2) *service, agricultural implements, working cattle* &c. Gen. R. s. 42 (ref. to אֲבָלָם, Gen. XIV, 11) זו ע׳ this means their agricultural service.—3) *manual labor; servitude, service.* Men. 109b, v. שֵׁירוּת. R. Hash. 11a בר״ח בטלה ע׳ מאבותינו וכ׳ on the New Year's Day (prior to going out of Egypt) our ancestors in Egypt were freed from servitude; a. e.—4) *divine service, priest's service; worship.* Y. Kidd. I, 59d top וירפסל מן הע׳ and he (the priest) will be made unfit for service. Tosef. Shek. III, 26; Ḥull. 24a כ״ח ללמוד ושלשים לע׳ twenty-five years is the age for apprenticeship, and thirty years for practical service. Ib. הע׳ בכתף the service of carrying the Tabernacle on the shoulder. Men. l. c. אלמדך סדר ע׳ I will teach thee the order of the priestly service. Yoma 32a חמשנה מע׳ לע׳ he who goes from one function of the Temple service to another. Ib. עבודת היום בגדי וכ׳ the special service of the Day of Atonement is performed in white garments. Ib. 39b חגרלה לאו ע׳ היא casting lots is no special function. Ib. III, 3 אין אדם נכנס לעזרה לע׳ וכ׳ no one must enter the Temple court for worship, unless &c. Snh. VII, 6 (60b) זו היא עֲבוֹדָתוֹ (not עבידתה) this is the form of worshipping that deity; a. fr.—Trnsf. *the emoluments of the officiating priest.* B. Kam. 109b, sq. עֲבוֹדָתָהּ (not עבודתו) ועורה וכ׳ the gifts for officiating at its offering and its hide belong to &c.—In gen. *divine worship, prayer.* Ab. I, 2. Taan. 2a (ref. to Deut. XI, 13) איזו היא ע׳ שבלב . . . זו תפלה what is meant by the service of the heart? Prayer. Arakh. 11a (ref. to Deut. XXVIII, 47) איזו היא ע׳ . . זה שירה what is the service in joy and cheerfulness of the heart? It is song. Ib. (ref. to Num. IV, 47) איזו היא ע׳ שצריכה ע׳ וכ׳ what service is that which requires (accompanies) sacrificial service? It is song; a. fr.—חָבֵי ע׳ *by the worship!,* for 'by God!' Yeb. 32b. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; a. fr.—Esp. *'Ăbodah, the first of the last three sections of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), containing *the prayer for the restoration of the Temple service.* Ber. 29b חוזר לע׳ . . בע׳ טעה if he failed to insert the prayer for the New Moon Day in the 'Ăbodah, he must begin the 'Ă. anew; נזכר בהודאה חוזר לע׳ if he recalls the omission while reading the Hodaah (the second of the last three sections), he must begin &c. Y. ib. IV, 8a bot. כל דבר שהוא לָבָא אומרה בע׳ whatever prayer refers to the future is inserted in the 'A.—Meg. 18a כיון שבאת תפלה באת ע׳ when you speak of prayer (praying that your prayer be acceptable), comes the prayer for the restoration of the Temple service. Ib. 'Äb. and Hodaah are one thing (belong together); a. fr.—5) ע׳ זָרָה (abbrev. ע״ז) *idolatry,* mostly used for *idol, heathen deity,* interch. in editions with עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת (abbrev. ע״א) and עֲבוֹדַת אֱלִילִים (abbrev. עכו״ם, עכו״ז). B. Bath. 110a תעשה כהן לע״א thou (Jonathan, grandson of Moses) to be a priest of idolatry?; כך מקובלני . . . ישכיר אדם עצמו לע״ז וכ׳ I have a tradition from my grandfather, a man should rather hire himself out for 'strange service', than be dependent on man; הוא סבר לע״ז ממש . . . אלא ע׳ שזרה לו he thought it meant real strange service (idolatry), but it means 'for labor strange to him' (beneath his station). Snh. V, 1 (40a) העובד עכ״ם את מי עבד וכ׳ (Mish. ed. הטיבר כיכבים וכ׳) in the case of one accused of idolatry, (the witnesses are asked,) whom (what special deity) did he worship? and in what manner did he worship? Ab. Zar. 11b בתי ע״א idolatrous temples (and fairs connected therewith); a. v. fr.—*'Ăbodah Zarah,* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'zikin.—*Pl.* עֲבוֹדוֹת. Sifra Sh'mini, Milluim בשעה קלח למדו שבעה ע׳ וכ׳ in a short moment they iearned seven sacrificial functions: the slaughtering &c. Yoma 47b זו היא מע׳ קשות וכ׳ this is one of the difficult services (manipulations) in sacrificial rites. Ib. 32a וחמש ע׳ הן וכ׳ and there were five rites (on the Day of Atonement): the daily morning sacrifice &c.; a. fr.

עִבּוּז, v. אֲבוּז, a. אָכוּז.

עָבוֹט m. (b. h.; עָבַט; cmp. עָבַת s. v. עֲבוֹת) [*fastening;* cmp. חֲזָקָה,] 1) *pledge, security.* B. Mets. 114b (expl. Deut. XXIV, 12) לא תשכב ועבוטו אצלך thou must not go to bed with his pledge with thee.—2) = עֲבִיט *saddle, saddle-bag.* [Tosef. Maasr. III, 13, v. עֲבִיט.]—*Pl.* עֲבוֹטוֹת *saddle cushions, rugs* &c., *baggage.* Tanḥ. Emor, ed. Bub. 26, note 188 אתה יודע שאין לי זהב א״ל ותן לי ע׳ נתן לו טפיטוס וכ׳ thou knowest that I have no gold. Said he to him, then give me the baggage, and he gave him a rug and other garments that he had robbed him of; ib. תן לי איתן ע׳ שנטלת ממני give me that baggage which thou hast taken from me; נתן לו אותו זהב ואותן ע׳ מקצת he gave him that gold (of which he had robbed him) and the baggage, but only a part thereof; Tanḥ. Emor 18 עֲבִיטוֹת.

עָבוֹף m. (עבף, cmp. עבב) *densely covered, thick with leaves.* Targ. O. Deut. XII, 2 (not עגוף); Targ. Jer. III, 13 (h. text רענן); a. fr.

עֲבוּפָיָא f. (preced.) *thick foliage.* Targ. Job XV, 32 (h. text רענה).

עִבּוּרָא, עִבּוּר, v. sub עיב׳.

עֲבוּר (b. h.; עָבַר), בַּע׳ *for the sake of.* Taan. 20a נקודרת חמה בַּעֲבוּרוֹ the sun was made to break forth for his sake. Ib. בַּעֲבוּרָן for their sake; a. fr.—[Pesik. Haḥod., p. 45a sq. הרגיש בעבורה, read. בעֲבִירָה.]

עֲבוֹרָא m. (עֲבַר) *passer-by, traveller.* Y. Taan. IV, 69ª bot. דלא הוו מקבלין לע׳ they would receive no stranger (Lam. R. to II, 2 אכסניא).—*Pl.* עֲבוֹרַיָּא. Targ. Y. Gen. XVIII, 3 (ed. Vien. עיבורַיָּא, corr. acc.).

עַבּוֹרָא m. (עֲבַר) *one who hands over.*—*Pl.* constr. עַבּוֹרֵי. B. Bath. 133ᵇ, v. אַחְסָנָא.

עָבוֹת f. (b. h. עָבֹת; עָבַת *to twist, plait*) *network, matting; ע׳ עץ a tree screened by a network of foliage.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (expl. Lev. XXIII, 40) את שענף עצו דומה לקליעה the tree the ramification around whose trunk resembles plaiting; Y. Succ. III, 53ᶜ bot. עץ שענפיו קליעה...חופין a tree the branches of which cover its larger portion and which rises in the shape of a plaiting; Bab. ib. 32ᵇ שענפיו חופין את עצו whose branches cover up its trunk. Ib. הדיכי דמי ע׳ וכ׳ what is *'aboth* like (when is a tree called *'aboth*)? When three leaves are on each stem. Ib. ובלבד שתהא עבותו קיימת provided its network (three leaves on each stem) remains; a. e.

עָבוֹת m. (b. h.; preced.) *chain, rope* for fastening the yoke of the animal to the plough (Maim.); [*the pole tied to the yoke* by means of a knotted rope (R. S.)]. Kel. XXI, 2. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII.—Snh. 99ᵇ (ref. to Is. V, 18) לע׳ חטאה בתחלה..at first the evil inclination resembles a thread of cobweb, and at the end it is like a wagon rope; Yalk. Gen. 129.—*Pl.* עֲבוֹתוֹת. Succ. 52ª; Yalk. Is. 270 (not עבותי).—V. עֲבִית.

עֲבֵט, v. עָבִיט.

עַבֵּט (denom. of עֲבִיטָא, v. עָבוֹט) *to seize a pledge.*

Ithpe. אִיתְעַבֵּט *to have one's goods seized.* B. Kam. 113ᵇ בר מתא אבד מתא מיתעבט the goods of one resident may be seized for the delinquent taxes of a fellow resident (v. תָּפַס).

עָבָה, עֲבִי (b. h.; cmp. עָבַב) *to be thick, dense, dark.*

Nif. נֶעֱבָה *to become thick, swell.* Tanḥ. Vaëra 3 ובלען ולא נ׳ יותר וכ׳... Aaron's staff swallowed them up and yet was not thicker than before.

Hif. הֶעֱבָה same. Tosef. Kil. III, 4 הֶעֱבוּ ונעשו מכוונות (not התעבן) if the plants on growing denser appeared to form a straight line; Y. ib. V, beg. 29ᵈ העבות (R. S. to Kil. V, 1 חרו עבים; corr. acc.).

Pi. עִיבָּה *to make thick; to condense, darken; to facilitate growth.* Y. Taan. III, 66ᶜ מְעַבֶּה, v. עָב II. M. Kat. II, 5 מְחַפִּין...אֵם מְעַבְּרִין (during the festive week) you may cover up the cut figs with straw;...you may even &c.; expl. ib. 13ᵇ מחפין אקלושי מעברין אסמוכי by *m'ḥappin* is meant a loose covering, by *m''abbin* a dense, packed covering; (anoth. opin.) מחפין..מע׳..כמין כרי *m'ḥappin* means a loose or a dense covering, *m''abbin* means bringing the figs close together so as to form a pile. Y. Peah III, 17ᶜ בשעה׳ על מנת להדל if he set the plants close together with the intention of thinning them afterwards. Ib. VII, 20ᵇ מתוך שהוא מְעַבֵּן וכ׳ because he strengthens the remaining plants (by thinning the field), they produce more fruit the next year (and thus he benefits also the poor). Y. Shebi. I, beg. 33ª מעבה את הכורת he advances the growth of the ramification, opp. מחיש כוחה. Y. Bets. IV, 62ᶜ top בשלא נתכוין לעביתה when (in putting wood on the booth) he had not had the intention to cover it more densely; a. e. —Tosef. Peah IV, 14 חמעבה את שוקיו (ed. Zuck. המקפח) he who contracts his shoulders (simulating a hump), v. קָפַח.—Part. pass. מְעוּבֶּה, q. v.

עֲבִי ch. same, *to be thick, rough, strong.* Ḥull. 38ª, v. עֲבֵי.

עָבִי m. (preced.) *thick, rough.* Ḥull. 79ª ע׳ קליה וכ׳ if the voice of a mule is rough, its dam is an ass, if shrill (צנית), a horse.

עֲבִי, v. עוֹבִי.

***עֲבִיא** m. (עבי) *cover, concealment.* Targ. Y. II Ex. XIX, 9 (Y. I a. O. עֲרָבָא; h. text עָב).—Y. Taan. II, 65ᵇ top (expl. ויעבחוה Mic. VII, 3) עבדוה ע׳ עבדוה קליה וכ׳ they make it (their speech) a cover, they make it a screen for their guilty acts (cmp. עָוֹן).

עֲבִיד, עֲבִיד, v. עֲבַד I, II.

עֲבִידְתָּא, עֲבִידָא, v. sub עִיבִּיד.

עֲבִיט m. (עבט, v. עָבוֹט; cmp. חֲבָט I) [*fastening, pressing,*] 1) (של גמל) *sumpter-saddle* consisting of a pair of panniers tied across the animal's back (Lat. clitellae, Gr. καναθήλια); also *the cushion on the camel's back* (Arab. ġabiṭ). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 2, ch. III; Kel. XXIII, 2; a. e.—*Pl.* עֲבִיטִין. Tosef. Erub. III (II), 1; Erub. 16ª top; Y. ib. I, 19ᵇ bot.—Tanḥ. Emor 18 עבידטות. v. עָבוֹט.—2) ע׳ של ענבים (cmp. καναθήλια) *a large basket, strapped on the carrier's back, in which grapes are carried during the vintage.* B. Mets. V, 7 (72ᵇ); Tosef. ib. VI, 2. Tosef. Maasr. III, 13 (ed. Zuck. עבוט, corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 11; Y. ib. VI, 25ᶜ bot. עֲבָט. Y. Bets. V, beg. 62ᵈ התעבט. Toh. X, 4, sq. התעביט ed. Dehr. (ed. התעבט; Ar. מעבט). Y. M. Kat. II, beg. 81ª דורכין את עבטו you may press, for the mourner, the grapes in the basket (to prevent ruin by delay); a. e. —3) ע׳ של מיתי רגלים *a large vessel for the collection of urine* (for manufacturing purposes). Ber. 25ᵇ גרתם של רעי ועי׳ וכ׳ a vessel for the collection of excrements, and a tub for urine; Tosef. ib. II, 16 Var. B. Bath. 89ᵇ.—Keth. 82ᵇ, read with Tosaf.: ע׳ של נחושת a bronze tub.

עֲבִיטָא ch. same, *sumpter-saddle.* Targ. Gen. XXXI, 34 (h. text כַּר).—Gen. R. s. 74.—Trnsf. *burden, obligation.* Y. B. Kam. X, end 7ᶜ רבילו מימר לירה את שרי עֲבִיטָךְ מיני he (who has been forced to pay his neighbor's arrear taxes) can say to him, take thy saddle off me, i. e. pay me the amount you would have had to pay the government. Bab. ib. 115ª זיל שרי עביטך...א״ל he said to that man (whose stolen goods had been bought in good faith), go, untie thy saddle, i. e. redeem thy goods by indemnifying the buyer.

עִבִּין, Y. Taan. I, 64ᵇ bot. חמר ע׳, read: חמש עבירן, v. עֲבִירְתָּא.

***עֲבִיצָא** m. = חֲבִיצָא 1.—*Pl.* עֲבִיצִין. Y. Ḥall. I, 58ª top.

עֲבִירָא, v. עֲבֵירְתָּא.

עֲבִירָה f. (עָבַר) *passing by.* Y. Erub. I, 19ᵃ top כדי עֲבִירַת אדם as much space as is required for a person to pass.

עֲבֵרָה, עֲבִירָה f. (preced.) *transgression, sin.* Sot. 3ᵃ (play on עבר *Hif.*, with ref. to וַיַּעֲבִירוּ, Ex. XXXVI, 6) אדם עובר ע׳ בסתר והקב״ה מכריז וכ׳ man commits a sin in secret, and the Lord causes his exposure in public; ואין ע׳ אלא לשון הכרזה וכ׳ and the word *'ăberah* (cmp. preced.) has the meaning of publication (passing forth) &c. Ib. אין אדם עובר ע׳ אלא אם כן וכ׳ a man does not sin, unless a spirit of insanity has entered into him. Tem. 20ᵇ אין אדם...בדבר הבא בע׳ a person cannot obtain atonement by means of a thing which is connected with an offense, v. מְצוָה; a. v. fr.—Esp. (cmp. אֲרִיסוּתָא) *sexual immorality.* Gen. R. s. 90. Snh. 70ᵃ top שהכל מצויין אצלה בע׳ for all people will finally associate with her in an immoral way; a. v. fr.—*Pl.* עֲבֵרוֹת, עֲבֵירוֹת. Yoma VIII, 8 ע׳ קלות light transgressions. Ib. 9 ע׳ שבין אדם למקום sins affecting the relation of man to God; ע׳..לחבירו sins affecting the relation of man to his fellowman; a. fr.

עֲבִירִין, עֲבִירִים, v. עֲבֵירִים.

עֲבַר, עֲבִירְתָּא f. = h. עֲבֵירָה. Targ. Prov. X, 23 עביר (not עביד עבירא). Ib. XXI, 27. Targ. O. Deut. XXIII, 15; XXIV, 1 עֲבִירַת פּוּגָם (h. text עֶרְוַת דָּבָר); a. fr.—*Pl.* עֲבִירָן, עֲבִירָתָא. Targ. Job IV, 4 Ms. (ed. Lag. עבירה *sing.*, hebraism; ed. Wil. עֲבֵירָא; oth. ed. עבירתא, incorr.). Targ. Y. Num. XXXV, 25; a. e.—Y. Taan. I, 64ᵇ bot. [read:] א״ל חמש עבירין האי גוברא עביד בכל יום he said to him, five sins does this man (I) commit every day.

***עֲבִית** f., *pl.* עֲבִיוֹת (עֲבַת; cmp. עֲבוֹת) *engines for hurling missiles by means of twisted fibres, ropes &c.* (Lat. tormenta). Lam. R. to IV, 19, v. דָּלַק.

עַבְעָבִית, v. אַבְאָבִית.

***עֲבַץ** I (v. next w.) *to become white, be put to shame.* Targ. Ps. XXXIV, 6 עֲבָצוּ Ar. a. Levita (ed. עֲצָבוּ; h. text הֹפִירוּ).

עָבָץ II, **עָבָצָא** m. (transpos. of בעצץ = בצבץ; cmp. סָכַס = פָּסָכַס, transpos. of סכסך) *tin.* Targ. Ez. XXVII, 12 (ed. Lag. בעיץ). Targ. O. Num. XXXI, 22 ed. Berl. (oth. ed. אבצא).

עָבַר (b. h.) 1) *to be thick, swell; to run over.* Par. VI, 4 כדי שיַעַבְרוּ המים וכ׳ that the water may overflow into a vessel; a. e.—Ex. R. s. 15 שאני עוֹבֵר, v. עִבְּרָה.—2) (cmp. סָגֵי I a. II) *to pass, to cross.* Tosef. Sot. VIII, 1; Sot. 33ᵇ כיצד עָבְרוּ ישראל את וכ׳ in what manner did the Israelites cross the Jordan? Cant. R. to V, 13 עוֹבֵר הוא וחוזר וכ׳ he goes over his studies once and again &c.; a. fr.—ע׳ את הדין *to cross the line of justice, to be too severe.* Midd. II, 2 כאילו עברו עליו וכ׳ as if they had treated him too severely (arbitrarily). Ex. R. s. 30 כשם שאני יכול לַעֲבוֹר..ואני איני מַעֲבִיר וכ׳ as I (the Lord) have power to treat the nations with rigor, but refrain from doing so, so shall you not go beyond the line of justice. Ib. עִיבְּרָה את הדין (*Pi.*); a. e.—3) (with על) *to pass over* (a sin); *to forgive.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עובר, ib.) מר עובר ע׳ על מרירי the bitterness passes away, he (the Lord) passes over my bitterness (sin). R. Hash. 17ᵃ (ref. to Mic. VII, 18) למי נושא עון למי שעובר על פשע whose iniquity does he pardon? the iniquity of him who forgives (his neighbor's) transgression; a. e.—4) *to transgress, sin.* Yoma 86ᵇ, a. e. כיון שע׳ אדם עבירה ושנה וכ׳ as soon as a man has committed a sin and repeated it, it becomes to him a permitted act. Ib.ᵃ, a. e. כשע׳ על עשה when one has transgressed a positive law (committed a sin of omission). Ib. כשע׳ על כריתות וכ׳ when one has committed sins punishable with extinction or death by a court. Erub. 100ᵃ, a. fr. העוֹבֶרֶת על דת וכ׳, v. בַּל. Keth. VII, 6 if a wife offends against Mosaic or Jewish customs, v. דַּת; Y. ib. VII, 31ᶜ top נשים המְעַבְּרוֹת על הדת (*Pi.*); a. v. fr.—5) *to pass, overtake, precede.* Pes. 7ᵇ כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן in the performance of all religious ceremonies one must say the benediction over them before doing them; מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא what evidence is there that this *'ober* has the meaning of precedence? Answ. by ref. to וַיַּעֲבֹר (II Sam. XVIII, 23) 'and he arrived before the Cushite'.—6) *to pass by, go away, be removed.* Pes. III, 1 אלו עוֹבְרִין בפסח the following things must pass away (their use must be suspended) during Passover. Bets. 26ᵃ, a. fr. מום עובר a transitory blemish, opp. קבוע. Ber. 26ᵃ ע׳ יומו בטל קרבנו when its day is passed, the sacrifice of the day is void. Pes. II, 2 חמץ...שע׳ עליו הפסח leavened matter...over which Passover has passed (which had been in the house during Passover). Ber. IX, 3 הצועק לַשֶּׁעָבַר וכ׳ praying for what is passed (decided) is a vain prayer, e. g. if one's wife is with child, and one prays, may it be the will of God that my wife bear a male child; Y. Taan. II, 65ᶜ bot. נותן הודייה לשעבר וצועק וכ׳ one gives thanks for what is passed, and prays for what is to come. Gitt. VII, 7 כל זמן שאֶעֱבוֹר מכנגד פניך וכ׳ as soon as I shall have been out of thy sight for thirty days; Tosef. ib. VII (V), 10. Keth. 17ᵃ ע׳ מלפני כלה he passed aside to make room for a bridal procession. Yoma 66ᵃ, a. e. חטאת שעָבְרָה שנתה a sin-offering whose year is passed (that is older than one year); Tem. 22ᵃ שעִיבְּרָה שנתה (Pi.) whose year is completed (v. infra). Ib. 21ᵇ בכור שעברה שנתו a first-born animal older than one year; R. Hash. 5ᵇ; Zeb. 29ᵃ bot. שעיברה; Tosef. Snh. III, 6 בכור שעיברה זמנו ed. Zuck. (read with Var.: שעבר). Keth. 87ᵃ עָבָר as regards the past, v. עַתִּיד; a. v. fr.—לַשָּׁעָבָר *in former days.* Gen. R. s. 47, opp. עַכְשָׁיו; a. fr.

Hif. הֶעֱבִיר 1) *to lead past, stroke gently.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 23 [read:] מַעֲבִירִין על גבי העין בשבת you are permitted to stroke a sore eye on the Sabbath; Y. ib. XIV, 14ᶜ bot. מעבירין על העין. Ib. הֶעֱבִירוּ עליו כלים they passed garments over it.—2) *to cause to pass; to remove, displace.* Keth. 17ᵃ מַעֲבִירִין את המת מלפני כלה וכ׳ a funeral procession is made to make way for a bridal procession, and both of them for the king, v. supra. Gitt. 57ᵇ שאין אנו מעבירין אותו באל אחר that we shall never displace him for another god; שאין מַעֲבִיר אותנו וכ׳ that

he will never displace us for another nation. Ex. R. s. 30 כאילו היא מעביר אירקונין וכ' as if he removed (defaced) the king's portrait; a. fr.—3) *to go beyond.* Ib. אירי מעביר וכ', v. supra. Ib. הברויות מעבירין על הדין וכ' men go beyond the line of justice (are treacherous, cruel), and they are punished; a. e.—4) *to skip over; to forego, postpone.*—ה' על מדותיו מְעַבֵּר, v. מִדָּה.—Yoma 33ª; 58ᵇ, a. fr. אין מעבירין על המצות you must not forego the occasion for performing a religious act. Erub. 64ᵇ אין מעבירין על האוכלין you must not pass by eatables (and let them lie in the street); B. Mets. 23ª; a. fr.—5) *to forego, overlook, pardon.* R. Hash. 17ª (ref. to Mic. VII, 18) מעביר ראשון ראשון וכך הוא המדה (Ms. M. על ראשון וכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) he pardons one sin after the other (before they are put on the scale), and such is the divine dealing. Ib. מעבירין לו על כל פשעיו all his transgressions are pardoned; a. fr.—6) *to cause to forego* or *disregard.* Erub. 41ᵇ שלשה דברים מעבירין...על וכ' three things make a man disregard his own sense (of right) and the sense of his Maker; a. e.

Pi. עִיבֵּר 1) *to be completed, full.* Tem. 22ª, a. e., v. supra.—2) *to transgress repeatedly.* Y. Keth. VII, 31ᶜ top, v. supra.—3) *to go beyond.* Ex. R. l. c. עיברה את הדין, v. supra. [Tosef. B. Kam. VI, 22 שעיברה הרלוקח עד, read with Y. ib. VII, 5ᶜ. את ... שעיברה.]—4) (v. עֻבָּר) *to carry, be with young.* Kidd. 31ᵇ כי עִיְּבָרַתּוּ אמו וכ' while his mother was pregnant with him, his father died. Tosef. B. Kam. X, 1 (וְנִתְעַבְּרָה) ועִיבְּרָה אצלו (B. Kam. IX, 1 and the cow became pregnant while she was in his possession. Hull. 58ª; a. fr.—*Part. pass.* f. מְעוּבֶּרֶת; *pl.* מְעוּבָּרוֹת *pregnant.* Yeb. XVI, 1. Ib. 36ᵇ, a. e. מע' חבירו a woman who is with child of another man (divorced or widowed during pregnancy). Gen. R. s. 85 מלכים אני מע' גואלים אני מע' I am pregnant with kings, with redeemers (kings and redeemers are destined to be of my offspring). Yeb. III, 10; a. fr.—4) (v. עִיבּוּר) *to extend the city limits,* for the purpose of defining Sabbath distances, in cases of buildings projecting beyond the city lines (outskirts). Erub. V, 1 כיצד מְעַבְּרִין וכ' (v. אָבַר), defined ib. 53ª; Y. ib. V, beg. 22ᵇ; Y. Ber. VII, 12ᶜ top כאשה עוברה like a pregnant woman; Tosef. ib. VI (V), 1; a. e.—6) *to complement, add to,* esp. *to intercalate a month,* (second Adar); *proclaim a leap year; to complement a month* (v. מָלֵא) *by assigning to it an additional day* (thirty days). Tosef. Snh. II, 1 שנים אומרים צריכה לְעַבֵּר if two judges say, it is necessary to intercalate a month. Ib. 2 על שלשה סימנים מעברין וכ' on three indications the intercalation is decided; על שנים מעברין וכ' when two of them exist, the intercalation is decreed. Ib. ואם עִיְּבְּרוּהָ הרי זו מעוברת but if they proclaimed it a leap-year, it remains a leap-year; a. fr.—Part. pass. מְעוּבָּר; f. מְעוּבֶּרֶת. R. Hash. 19ᵇ אלול מע' an Elul of thirty days. Snh. 11ᵇ אינה מע' the year is not a leap-year (the declared intercalation is invalid); a. fr.

Hithpa. חִתְעַבֵּר, *Nithpa.* נִתְעַבֵּר 1) *to swell* (with anger), *to become wroth.* Sifré Num. 135 (expl. ויתעבר, Deut. III, 26) כאדם שאומר לי בי פלוני נתמלא וכ' as a man says, that man (became full) got wroth with me, meaning, he was filled with wrath against me; Yalk. Deut. 818; Sifré Deut. 29 כאשה שאינה יכולה לשוח מפני עוברה (*swelled,*) like a woman that cannot bend down on account of the child she is pregnant with; v. עֻבָּרָה.—2) *to become pregnant.* Gen. R. s. 45 מביאה..וְנִתְעַבְּרָה she conceived on her first intercourse; אין אשה מִתְעַבֶּרֶת וכ' no woman conceives on &c.; Yeb. 34ª. Ib.ᵇ כדי שלא תִּתְעַבֵּר וכ' that she may not become with child, and her beauty &c., v. יָהַשׁ. B. Kam. IX, 1 ונתעברה אצלו, v. supra; a. fr.—3) *to be extended, to be consolidated into one township.* Y. Erub. V, 22ᵇ bot. יכול אני ... בית מעון מתעברת וכ' I can cause Beth Ma'on and Tiberias to be considered one township (as regards Sabbath distances).—4) *to be added to, to be proclaimed a full month* (of thirty days), *a leap-year* (of thirteen months). Y. R. Hash. III, beg. 58ᶜ ניסן לא נ' מימיו Nisan was never made a full month (by decree of the court); Y. Shebi. X, beg. 39ᵇ; a. e.—Snh. 12ª ראויה ... שתִּתְעַבֵּר that year ought to have been a leap-year. B. Mets. 104ª אם נִתְעַבְּרָה השנה נתנ' לשוכר if the year was made a leap-year, the tenant (that rented by the year) reaps the benefit of the intercalation. R. Hash. 19ᵇ; a. fr.

Nif. נֶעֱבַר (with עֻבָּרָה) *to be committed.* Tosef. B. Kam. X, 3 בהמה ונֶעֱבְרָה בה עבירה if one stole a beast, and some sinful act was committed on it (by which it became forbidden for any benefit); (B. Kam. IX, 2, a. fr. נעבדה ... עבירה).

עֲבַר, עָבַר ch. same, *to pass, cross, step over, forgive* &c. (v. preced.). Impf. יְעִבַּר; infin. מֵיעְבַּר. Targ. Gen. XXXII, 17. Ib. XII, 6. Targ. O. Deut. XVII, 2 מֵיעְבַּר ed. Berl. (oth. ed. מֶעְבַּר, מֵיעְבַּר; Y. מֵיעִיבַר). Targ. Ps. CXXIV, 4; a. v. fr.—Sabb. 40ª האי מאן דע' אדרבנן he who disregards Rabbinical enactments. Y. ib. VII, 9ª top; Y. Yeb. VIII, 9ᶜ עֲבָרַת בירך וכ', v. בְּרִי I. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ bot. מהו נֵיעְבּוֹר קומוי how about passing it by?; ...עבור וכמי עיניה pass it and ignore it, v. כְּמֵי; Y. Ber. II, 4ᵇ מהו מיעְבּוֹר (not מירהו); Y. Shek. II, 47ª top; a. fr.

Af. אַעֲבַר, אַעֲבַר as preced. *Hif.* Targ. O. Lev. XVIII, 21 לאַעֲבָרָא ed. Berl. (oth. ed. לְאַעֲבָ', לְאַעֲבָ'). Targ. Gen. XLVII, 21. Targ. Ex. XXXVI, 6.—Targ. II Sam. XII, 13.—Targ. Mic. VII, 18; a. v. fr.—Esp. (b. h. עִבֵּר) *to pass through; to bar.* Targ. I Kings VI, 21. Targ. O. Ex. XXXVI, 33. —*Part. pass.* מַעְבַּר *passed through, barring.* Ib. XXVI, 28.—Hag. 5ª אעבירי במילתיה = h. אֶעֱבִיר בִּמְלוּלַתִּי, v. preced. a. מִדָּה.

Pa. עַבַּר 1) *to be with child, to conceive.* Targ. Ps. LI, 7 עִבְּרַת (ed. Lag. עבריה, Bxt. עִבְּרַת, corr. acc.). Targ. Y. Num. XI, 12 (ed. Vien. עִבְּרִית, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. f. מְעַבְּרָא, מְעַבְּרָא; מְעַבְּרָתָא; *pl.* מְעַבְּרָתָא. Targ. Y. Gen. XVI, 11. Ib. XXXVIII, 24; a. e.—B. Kam. 47ª פרה מע' a pregnant cow. Hull. 59ᵇ אַפִּילּוּ כל מע' all pregnant women miscarried; a. e.—2) as preced. *Hif., to cause to pass; to remove, displace; to cover up.* Ab. Zar. 65ᵇ מְעַבֵּר להו עִבּוּרֵי מיברא he passed them over the ford. Yoma 33ᵇ דרעא וכ', v. דְּרָעָא. Erub. 65ª, v. פּוּגָּם. Hull. 18ª שמחיה ועַבְּרֵיה he excommunicated him and removed him (from his office). Ib. מְעַבְּרִינָן לִיה וכ' we remove him and declare his meat *t'refah.* Ber. 27ᵇ ונְעַבְּרֵיה תא come, let us displace him. Ib. 39ª לעבורי זוהמא to carry off foul matter. Y. Ber. II, 4ᶜ bot. הוה מעבר וכ' covered it with a sheet, v. פַּלְיוֹם; a. fr.—Yeb. 63ᵇ עבורי, v. infra.—3) *to declare a full month, a leap year.* Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Cant.

VII, 5; a.e.—Snh. 11[b] בחר דעִבְּרוּהָ after they had declared it a leap year. R. Hash. 20[a] עִבְּרוּהָ לאלול they have declared Elul a full month; a. e.—Part. pass. מְעֻבָּר; f. מְעֻבֶּרֶת. Snh. 12[b] שתא מע' a leap year; a. e.

Ithpa. אִיתְעַבַּר, אִתְעַבַּר 1) *to become pregnant.* Targ. Y. Gen. XIX, 36, sq.; a. e.—Yeb. 45[a] אִיעַבְּרָא מכותי was with child by a Samaritan.—2) *to get over it, to be appeased.* Yeb. 63[b] מיחקים ... ועִבּוּרֵי איעברא במילא she is irascible, but is easily appeased with a word.—3) *to be waded through, be crossed.* Targ. Ez. XLVII, 5.

עֵבֶר I (b. h.) pr. n. m. *Eber*, a descendant of Shem, believed to have maintained schools (oracles) in connection with Shem. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) למדרשו של שם ועֵ' to the school of Shem and Eber. Ib. s. 37 נביא גדול היה ע' וכ' E. was a great prophet, for he gave names alluding to coming events. Ib. s. 42 (expl. העברי, Gen. XIV, 13) שהוא מבני בניו של ע' because he is a descendant of Eber; a. fr.

עֵבֶר II m. (b. h.; עָבַר) *border, bank, side.* Gen. R. s. 42 (expl. העברי, v. preced.) כל העולם כולו מֵע' אחד וכ' the whole world was on one side (idolaters), and he (Abraham) on the other side; שהוא מע' הנהר וכ' because he came from the banks of the river (Euphrates), and spoke the Hebrew language (v. עִבְרִי).—לים מע' *beyond the sea.* Erub. 55[a] (ref. to Deut. XXX, 12) אם מע' לים .. לעבור אחריה if the Law be beyond the sea, thou must go over to learn it.

עֶבְרָא, עִבְרָא, עֵבֶר, עֵבֶר, עֵ', עֶבְרָה v. עִיבֵּר II, a. next w.

עַבְרָא m. (עֶבֶר *Pa.*) *bar, bolt.* Targ. O. Ex. XXVI, 28 (ed. Berl. עִבְרָא). Targ. Jud. XVI, 3 (ed. Wil. עִבְרָא).—Erub. 102[a], a. fr. עִיבְרָא דדשא the door bolt.—*Pl.* עַבְרֵי, עַבְרִין Targ. O. Ex. XXVI, 26, sq.; a. e.

עַבְרַאי, עִבְרָאָה v. עִבְרִי.

עַבְרָאִי, עֶבְרָאִי v. עִבְרִי end.

עֲבֵרָה v. עֲבִירָה.

עֲבֶרָה v. עִבּוּרָה.

עֶבְרָה f. (עָבַר) 1) = חֲבָרָה q. v.—2) *passing by*; ע' מ־ *passing from one act to another, ceasing.* Y. B. Kam. II, 3[a] top בשעת עֶבְרָתָן while they were passing by. Nidd. I, 7 בשעת עברתן מלאכול וכ' when they cease to eat T'rumah.

עֶבְרָה f. (b. h.; עָבַר 1) [*swelling, running over,*] *anger, indignation.* Ex. R. s. 15 שהע' שאני עובר קשה היא severe is the anger with which I am filled. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נתמלא הקב"ה בע' עליו the Lord was filled with anger at him (with ref. to Deut. III, 26). Yalk. Deut. 820 (expl. ויתעבר, Deut. l. c.) נתמלא עלי ע'. Gen. R. s. 13 שהיא אוספת את הע' it calls in the wrath (i. e. it is a sign of forgiveness, with ref. to Ps. LXXXV, 4); a. fr.

עִבְרִי m., **עִבְרִית, עִבְרִיָּה** f. (b. h.) *Hebrew*; ע' (לשון) *Hebrew language*; ע' (כתב) *Hebrew character, type.* Kidd. I, 2 עבד ע' a Hebrew slave; אמה ע' a Hebrew handmaid. Gen. R. s. 42 ומשרת בלשון ע', v. עֶבֶר II. Gitt. IX, 6 כת אחד עברי וכ' if one witness signed in Hebrew type, and the other in Greek, and again one in Hebrew &c. Ib. 8 גט שכתבו עברית וכ' if a letter of divorce was written in Hebrew, and its witnesses signed in Greek. Y. Meg. I, 71[b] bot.; Esth. R. to I, 22, a. e. לדרבור ע' the Hebrew language is adapted for oratory; a. fr.—Meg. 18[a] קראה עבריות ... if he read the Megillah in a trans-Euphratean (Aramaic) translation.—*Pl.* עִבְרִים, עִבְרִיִּים; f. עִבְרִיּוֹת. Ib. עברית לע' an Aramaic translation read before Aramæan Jews. Ex. R. s. 3 למה קורא אותם ע' על שם שעברו רים why does he call them *'Ibriim* (Ex. III, 18)? Because they passed the sea (on going to Egypt). Ib. s. 1. Pesik. R. s. 23; a. fr.

עִי, עִבְרָאָה, עִבְרַאי, עִבְרֵי ch. same. Targ. Gen. XIV, 13 (Y. ed. Vien. עִיבְרָא, corr. acc.). Ib. XXXIX, 14; 17 (not עִבְרָאִי); a. fr.—*Pl.* עִי', עִבְרָאֵי. Ib. XL, 15; a. fr.—[Targ. Num. XXVII, 12; Targ. Deut. XXXII, 49 טורא דע' ed. Berl. (ed. Vien. עִבְרָאֵי, עֲבָרָאֵי; h. text הָרֵי הָעֲבָרִים.]—Pesik. Vayhi, p. 65[a]; Pesik. R. s. 17; a. fr.

עֲבַרְיָן m. (עָבַר, v. עֲבֵירָה) *renegade.* Nidd. 13[b] נקרא ע' may be called a renegade (to idolatry).

עֲבַרְיָנָא ch. same. Sabb. 40[a] bot. שרי למקרי ליה ע' it is permitted to call him an apostate.

עִבַּרְתָּא v. עוּבַּרְתָּא.

עַגָּא v. עוּגָּא.

עַגְבָּאֵי, עַגְבָּאֵי* m. pl. *'Agbeans, 'Ăgebeans*, a tribe in Ituræa, cmp. אַרְגּוֹב. Targ. Ez. XLVII, 16 ברוכת ע' (ed. Lag. עגי) the pond of the 'Agebeans (h. text חצר התירכון).

עֶגְבָּה f., *pl.* עֶגְבוֹת (עגב *to be round*) *rump, buttocks* (cmp. עֲקֵבָה). Snh. 38[b] עִגְבוֹתֶיהָ .. מאקרא וכ' (not עגבותיו) the earth for Adam's rump was taken from Akra &c.; Yalk. Ps. 888. Nidd. 30[b] עגבותיו על ב' וב' עקביו על ב' and its (the foetus') two heels lie against the two sides of its rump; Lev. R. s. 14; Yalk. ib. 547. Ber. 24[a] משום ערוה ע' .. the contact of posteriors (of two persons lying in one bed) does not come under the class of indecency (as regards prayer). Sabb. 152[a] (expl. החגב, Koh. XII, 5) אלו ע' that means the rump; (comment. *the genitals*; Lev. R. s. 18 לוז של שדרה; Koh. R. to XII, 5 קרסולין).

עִגַּג (or **עִוֵּג**) (cmp. עגל) [*to round, roll, press*; denom. עוּגָּה, fr. which] 1) *to draw* (cmp. חגג). Taan. III, 8 (19[a]); 23[a] עג עוגה he drew a circle.—[2) *to make a cake.* Ez. IV, 12.]

עָגָה v. אָגָא.

עָגָה, עֻגָּה v. עוּגָּה.

עָגוֹל pr. n. m. *'Agul.* Y. Yeb. VI, 7[c] bot. ר' חנינה בר ע', v. עָגַל.

עָגוֹל m., **עֲגוֹלָה** f. (b. h. עָגֹל, עֲגָלָה; עָגַל) *round.* Nidd. VIII, 4 (58[b]) ע' a round blood-stain, opp. משוך lengthy. Y. Pes. VIII, 36[a] bot. ע' גל a round heap of debris, opp.

ארוך. Snh. IV, 3; Ex. R. s. 5 גורן ע׳, v. גֹּרֶן. Y. Erub. II, 20ᵃ; a. fr.

עָגוֹל m. (preced.; v. עִיגֵּל) *round cake, loaf.* Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (h. text ככר).—*Pl.* עֲגוּלִין. Ib. XL, 4.

עִגּוּלָא, עִגּוּלָה, v. sub. עִיג׳.

עִגּוּלְגֹּלֶת, עֲגוּלְגֹּלֶת f. (preced. wds.) *round, rolling.* Hull. 64ᵃ; Ab. Zar. 40ᵃ, v. כְּדַר; Tosef. Ḥull. III (IV), 23 (not לית ...).

עָגִיל m. (preced. wds.) *circle.* Tosef. Neg. VI, 3, v. עִיגּוּל.

עֲגִילָא, עֲגִירָא m. (preced. wds.) *round shield.* Targ. Ps. XXXV, 2 (h. text צנה). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—*Pl.* עֲגִילְיָא; עֲגִירְיָא. Ib. Targ. Ez. XXIII, 24. Targ. II Chr. XXIII, 9; a. e.—Targ. Ps. XLVI, 10, v. עֲגַלְתָּא I.

עָגַל *to be round; to roll; to circle.* Sabb. 85ᵇ וצוֹגֵל בה חמשה and inscribes in it a circle of five in diameter.

Nif. נֶעְגַּל *to be rounded.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ הוא נסלל ונע׳ the cut in the skin of an animal (whose heart has been taken out while alive) rebounds and becomes rounded.

Pi. עִגֵּל 1) *to draw a circle.* Part. מְעַגֵּל, v. חוֹנִי. Taan. III, 8; a. e.—2) *to roll, press, make even.* Maasr. I, 8 חמגורה משרעגל when the figs are stored in a bin, they are subject to tithes when he has pressed them. Ib. הרח ...דש ומיעגל וכ׳ if after treading figs in a vessel or pressing in a bin &c. Macc. II, 1 חיה מיעגל במיגלה if he was levelling the roof with a roller, v. מְעַגֶּלֶת; Y. ib. II, beg. 31ᶜ (also מְעַגֵּיל, *Hif.*).—3) *to roll on an oiled surface, to smooth a person's skin.* Tosef. Ter. X, 10 ומְעַגְּלוֹ על גבירו and oints it (the child) by rolling it on his own body; Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top ומיעגלו ע״ג מיעירו.—4) *to round off, form a round body,* v. infra.

Hif. הֶעֱגִיל 1) *to round off, form a round body.* Ohol. VII, 4 עד שיעגילו ראש כפיקה; Tosef. ib. VIII, 8 שיעגלו וכ׳ (v. R. S. to Ohol. l. c.), v. פִּיקָא I.—2) *to roll,* v. supra.

Hithpa. הִתְעַגֵּל 1) *to form globules.* Nidd. 56ᵃ מה רוק שמתעגל ויוצא וכ׳ as the secretion in the mouth is formed in globules on being discharged &c.; ib. 19ᵇ.—2) *to roll one's self on an oiled surface, to smooth one's skin.* Tosef. Ter. l. c. על טבלה של שייש להתעגל עליה on a marble plate to anoint himself upon it. Ib. 11; Tosef. Sabb. III (IV), 17; a. e.

עַגַל I ch. same, *to be round.* Y. Erub. II, 20ᵃ בהן דעגלין in the case of those stones which are round (forming a fence).

Pa. עַגֵּיל 1) *to round off.* Men. 94ᵇ דעגיל להו מיעגל he rounded them off.—2) *to twine around.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ [read:] נסב פסקיא דעמר ועגלה וכ׳ (v. פְּסִיקָא) he took a woolen band and wound it around both of them.

עֵגֶל m. (b. h.) *calf.* Sabb. V, 4. Tosef. Bekh. VI, 13; Kidd. 8ᵃ (Ar. עגול). Pes. 112ᵃ, v. רֶבֶץ; a. fr.—Esp. תּוֹ the golden calf which the Israelites made in the desert. Tosef. Sabb. I, 17 שאותו בו היו׳ שעשוי בו היו׳ that day was as ominous to Israel as the day whereon they made the golden calf; Sabb. 17ᵃ. Sot. 14ᵃ שכיפר על מעשה תו׳ he made atonement for the sin of the golden calf; a. v. fr.—[Tosef. Neg. VI, 3 ברית חו׳ Var., v. עִיגּוּל.]—*Pl.* עֲגָלִים. Snh. 63ᵇ; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. VI, end מביארין תו׳ read: תוקבולים, v. עִיגּוּל.]—*Fem.* עֶגְלָה *heifer.* Sot. VII, 2 פרשת ע׳ ערופה the verses to be read at the ceremony of breaking the heifer's neck (Deut. XXI, 7 sq.). Ib. IX, 7 (47ᵇ) אם נערפה תו׳ וכ׳ if the murderer was found after the heifer's neck was broken. Gen. R. s. 44 הראה לו...ע׳ ערופה the Lord showed Abraham the ceremony of &c. Sot. 45ᵃ מדידת ע׳ the measuring which is done for the ceremony of &c. (to ascertain the nearest town). Par. I, 1 ע׳ בת שנתה וכ׳ *heifer* (mentioned in the Law) means one not yet one year old, and *cow* means one two years old; a. fr.

עֶגֶל II, **עֶגַל** ch. same, v. עֶרֶגֶל.

עַגָּל III, **עַגָּלָא** m. (עָגַל) [*rolling,*] *swiftness;* לע׳, בע׳ *very soon, swiftly, suddenly.* Targ. Job XX, 5. Targ. Prov. XXIX, 1. Targ. II Esth. VI, 10 בע׳ בע׳ make haste.—Ber. 18ᵇ דלע׳ קא אתית because thou shalt soon come (to us, the dead). Snh. 52ᵃ כי היכי דלישרוק לע׳ in order that he may be burnt to death so much sooner; Pes. 75ᵃ בר היכי דתירמוס בע׳ (Ms. O. לעגל) that she may die the sooner; Yalk. Lev. 630; a. e.

עֶגְלָא I f. *heifer,* v. עֶגְלְתָא.

עֶגְלָא II f. *wagon,* v. עֶגְלְתָא I.

עִגְלָה pr. n., בְּרֵכַת ע׳ *the Pond of 'Igla.* Targ. Jer. XXXI, 38 (ed. Lag. עיגלא; h. text הָעָה).

עֶגְלָה f. *heifer,* v. עֶגֶל.

עַגָּלָה f. (b. h.; עָגַל) [*roller,*] *wagon.* Bets. II, 10 ע׳ בע׳ שחחת וכ׳ children's wagon. Sabb. V, 4 של קטן with the little wagon under the tail (to protect the latter from friction, v. חֻמָּט II); a. e.—*Pl.* עֲגָלוֹת. Kel. XXIV, 2 שלש ע׳ הן וכ׳ there are three classes of wagons (with regard to levitical cleanness), one shaped like a *cathedra;* like a couch ..., and one for stones (loads). Gen. R. s. 95; a. e.—Esp. עֲגָלָה *the constellation called Charles' Wain* (Ursa Major). Pes. 94ᵇ.

עֲגַלְתָּא I, **עֶגְלָא** (**עֶגְלְתָא**) ch. same. Targ. O. Num. VII, 3 עֲגַל׳ ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶגְלָתָא, עֶגְ׳; Ms. II עֶגְלָא). Targ. Is. XXVIII, 27 (ed. Lag. עגלה); ib. 28; a. e.—Esp. *Charles' Wain.* Ber. 58ᵇ bot. רישא דע׳ the head-star of the Wain; [Rashi: the head of *the Ox* (Taurus)].—*Pl.* עֲגָלָן, עֲגָלְתָא, ע׳. Targ. O. Gen. XLV, 21. Ib. 27 (ed. Vien. עֲגָלַי). Targ. Ps. XLVI, 10 Ms. (ed. תריסיא עגילין round shields).

עֲגַלְתָּא II f. = h. עֻגָל, *basin.* Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. מיחן .... גו ע׳ to put the bottle of oil into a basin (of hot water), v. נְעָלָא.

עֶגְלָא, עִיג׳, עֵג׳, עֲגַלְתָּא (**עֲגַלְתָּא** III) f. = h. עֶגְלָה. Targ. Y. Gen. XV, 9. Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. עֶגְלְתָא). Targ. O. ib. 3 עֶגְלַת (ed. Berl. עֶגְלָת; Y. עִיגְלָת). Targ. Hos. X, 11; a. e.—V. עֶרֶגֶל.

עָגַם (b. h.; cmp. אָגַם) 1) *to be bent, weighed down.*

Part. pass. עָנוּם; f. עֲנוּמָה; (cmp. כָּפַת, כָּפֵת) a) *pressed down, tied.* Num. R. s. 10 לשונו ע׳ his (the drunken man's) tongue is tied.—Trnsf. (of a woman) עֲנוּמָה *tied to an absent husband, prevented from marrying* (cmp. עָגַן). Y. Snh. VI, 23c ע׳ מיתי .. ואני יושבת ע׳ בביתי how long yet shall my husband dwell with thee (Alexandria), and I (Jerusalem) sit a living widow in my house; Y. Ḥag. II, 77d ע׳ עליו ... tied (lonely) for his sake.—b) *bent down, grieving.* Lev. R. s. 1 הירתה נפשו של משה ע׳ עליו Moses' soul within him grieved. Ib. s. 34 שנפשן ע׳ עלידן who are in grief. Ber. 55b הרואה חלום ונפשו ע׳ he who has had a dream and is worried about it; a. e.

עָנַם ch. same. Targ. Job XXX, 25.—Part. pass. עָנֵם; f. עֲנִימָא, עַנִּימָא; *pl.* עֲנִימָן. Targ. Ruth I, 13 (h. text תֵּעָגֵנָה). —Y. Meg. III, 74a top מן גו דנפשהון ע׳ וכ׳ since they will grieve (because they are deprived of the reading of the Law), they will go and buy another scroll.

עַנְמָה f. (preced.) *grief,* v. אַנְמָה.

עָנַן (b. h.; v. עָנַם) *to bend; to tie.*—V. עוֹנֵן.—Part. pass. f. עֲגוּנָה *tied to an absent husband, deserted wife.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תהא יושבת ע׳ that she may not remain a deserted wife (prevented from marrying again); a. fr.—*Pl.* עֲגוּנוֹת. Ruth R. to I, 13 (ref. to תֵּעָגֵנָה, ib.) יכולות יושבות ע׳ לבלתי וכ׳ ... can you afford to sit tied, so as not to get married? Gitt. 33a, a. fr. מפני תקנת ע׳ as a measure in favor of deserted wives (that they may be enabled to marry again). Lev. R. s. 20 הרבה נשים היו יושבות ע׳ ממתינות להם many women (to whom they had made love) remained unmarried, waiting for them (to propose); Tanḥ. Aḥărê 6; a. e.—Trnsf. (of animals in the stable) *left lonely.* Tosef. B. Kam. VIII, 12 מחו לגדל בחמה ... מקיימין את הע׳ שלשים יום how about rearing (for consumption, v. B. Kam. 80a) small cattle in Palestine? ... That which remains last (after the others have been disposed of) should be kept (no more than) thirty days; B. Kam. 80a ובלבד שלא ישהה הע׳ שבהן שלשים יום (Tosef. l. c. האחרונה) provided he do not keep the last of them over thirty days.

**Pi.* עִנֵּן *to press against; to smooth.* Tosef. Ter. X, 4 Var. ed. Zuck. מְעַנֶּגֶת שערה בשערה (ed. Zuck. מְעַנֶּנֶת, v. עָנַג; oth. ed. מְעַגֶּלֶת, v. עָגַל) she may smooth her own hair by rubbing it against her (the priest's daughter's) hair.

עָנַן ch. same, *to press, tie; to seclude, imprison.* Targ. Is. XXIV, 22 וירעגנונון וכ׳ and they shall press them into the prison house (ed. Lag. וריגנונון, ed. Ven. וירגונון, contr. of וירעגינון) *Af.* (?); Ar. וִיעַנְּנוּן *Ithpa.*; h. text וְסֻגְּרוּ).—Part. pass. עָנִין; *pl.* עֲנִינִין. Ib. XLII, 7. Ib. 22, v. next w. Ib. XLIX, 9.

Pa. עִנֵּן *to make lonely, desert* (a wife). Gitt. 26b ומְעַנְּנָן ומותיב לה he might desert her.

Ithpa. אִתְעַנְּנָן, אִרְעַנְּנָן *to be secluded, tied up;* (of a woman) *to be prevented from marrying, be an* עֲגוּנָה. B. Mets. 19a משום דלא תִּתְעַנְּנָן ותתיב הוא Ms. M. (ed. תיעגין, corr. acc.) it was done in order that she might not remain a widow in life.

עַנְנָא m. (preced.) *solitude, prison.* Targ. Is. XXIV, 22 לְבֵית ע׳, v. preced. Ib. XLII, 22 עַנְגֵיהוֹן Ar. (Regia עַנְגֵירְהוֹן *pl.*; ed. Lag. עִיגּוּנְהוֹן; ed. Wil. עֲגִינִין, v. preced.).

עַנְעַג *to roll,* v. גַּעְגַּע.

עַנְרוֹן m. (אֲנַר = עָנַר) = אִגְּרוֹ, *apt for storage, superior (wheat).* Tosef. Dem. IV, 23 (ed. Zuck. אַגְּרֵי, v. אֲגוֹרֵי); Y. Naz. V, 54a אגרון.

עָנַשׁ (dial. for נָגַשׁ; cmp. Pesh. Ex. XXI, 29; 36) *to attack, gore.* Part. f. עָנִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. Ar., v. נָגַשׁ.

עַד m. (b. h.; עוד) *turn, continuation;* (prep.) *up to, until, during, while; in place of.* B. Mets. 87a; Snh. 107b עד אברהם up to Abraham's time, v. זְקֵנָה. B. Kam. 55a עד שאתה שואלני וכ׳ during the time that &c., instead of asking me &c. Gen. R. s. 58 עד שלא ישקיע וכ׳ before yet the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes that of another to rise. Kidd. 29b עד כ׳ שנה until a person is twenty years old. Ib. 31a עד היכן כיבוד וכ׳ how far does the duty of honoring parents go?; a. v. fr.—Ber. 26b (ref. to ib. IV, 1 'up to four hours') עד ועד בכלל וכ׳ does it mean 'up to', and that 'up to' included, i. e. including the whole fourth hour of the day, or excluding the fourth hour? Nidd. 58b לרמא בעד ועד בכלל קמיפלגי shall we say, their difference turns on the question whether 'until' is meant to include or to exclude the terminus? Ib. אריא עד ועד בכלל ואירא עד ולא עד בכלל sometimes 'until' means *inclusive of,* and sometimes *exclusive of.* Ib. קמיפלגי בעד ועד דהכא they differ as to the meaning of the word 'until' in this case (in the Mishnah); a. fr.—בְּעַד, בַּעַד (cmp. עִבּוּר) *in behalf of, for, about.* Midr. Till. to Ps. IV הפונדק בַּעֲדִינוּ וכו׳ ... (our w. missing in ed. Bub.) has that innkeeper opened his shop for the first time today, for our benefit? Ib. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ׳ he inquired about him, where is he?; a. e.—וָעַד, v. עוֹלָם.

עַד ch. same. Targ. Gen. II, 5. Ib. XIV, 14; a. v. fr.—B. Bath. 21a עד שיח תקביל up to six years of age admit no child to school. Gen. R. s. 44a, a. e. עד דכנדלך, v. כְּהָנָא I. Lam. R. to III, 20 עד דשמיא וכ׳, v. חֲשִׁיכָה II; a. fr.

עֹד v. עוֹד.

עֵד, Targ. O. Lev. XI, 13 ed. Amst., v. עֵר.

עֵד m. (b. h.; עוד) [*present, confirming,*] (cmp. סָהֵד) *witness, evidence.* Ḥull. 10b, a. e. עד אחד נאמן וכ׳ in matters of ritual the statement of one witness is sufficient. Bekh. 36a, a. e. עד מפי עד a witness testifying to what he has heard from an eye-witness. R. Hash. 26, a. e. אין עד נעשה דיין a witness in the case cannot act as judge. Keth. 21b עד נעשה דיין a witness may act as judge; a. v. fr.—*Pl.* עֵדִים. Ib. דיינים המכירין חתימות ידי ע׳ if the judges know (can identify) the signatures of the witnesses to a document. Ib. II, 3 הע׳ שאמרו וכ׳ if witnesses declare, this is our signature, but we have been forced &c. Ib. 5 אם יש ע׳ וכ׳ if there is evidence that she was a married woman.—Kidd. 48a, a. fr. עידי חתימה, ע׳ מסירה, v. כְּתַב;

a. v. fr.—Trnsf. *evidence, proof.* Sabb. 81ª אם יש עליה עד (euphem.) if there is an evidence (stain of excrements) on it. B. Kam. 11ª top (ref. to Ex. XXII, 12) יביא עד עורה Ar. (ed. עדודה, v. אָדַר) he shall offer in evidence its hide.—Esp. *a piece of cloth used by women for ascertaining their condition of cleanness or uncleanness.* Nidd. VIII, 4 עד שהוא ניתון וכ׳ if an examining rag (after use) has been put under the cushion &c. Ib. 14ᵇ; 12ª משל לשמש ועד וכ׳ to speak allegorically (euphemistically), the servant and the examiner stand by the side of the threshold &c. (v. שָׁמַשׁ). Ib. זהו עֵדָן של צניעות (Ar. עִידָן) this (special) rag is that of the chaste women; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 7. Ib. II, 1; a. fr.

עֵדָא, v. עִידָא.

עֲדָא, v. עֲדַר.

עֵדָא I or **עֵדָא** f. = אֵדָא I. Bekh. 45ᵇ ע׳ אמרה this proves. Pes. 58ᵇ ע׳ תהא let it be this (I admit).—V. עֲדֵי I.

עֵדָא II m. (עֲדֵי II) *plunderer.*—*Pl.* עֵדָיָא. Targ. Jer. XXX, 16.

עֵדָאָה m. (preced.) *booty, spoil.* Targ. O. Num. XXXI, 11, sq. Targ. I Sam. XXX, 16; a. fr.

עִי׳, עִ׳, עֵדְוָא, עִדְבָא m. (עדו, עדב; cmp. עִדְבַּהּ) [*rolling*; cmp. גּוֹרָל] *lot, share.* Targ. O. Gen. XLIX, 21. Targ. Deut. XXXII, 9. Targ. Esth. IX, 24 עדווא ed. Lag. Targ. Cant. VIII, 11 עידבית (Var. עִירְוִיָּה).—*Pl.* עִדְבָיָא. Targ. I Sam. XIV, 42. Targ. Y. Num. XVIII, 7; a. e.

***עֵדֵד** (cmp. עֲדַר) *to cut, strip.* Part. pass. עֲדִיד; f. עֲדִידָה. B. Kam. 11ª, v. אֲדַר.—[Tosef. Makhsh. I, 3 מועדד, v. עוד. מעודדים.]

עֵדָה I f. (b. h.; עָדָה) [*appointed meeting,*] *assembly, congregation; court; prayer meeting.* Tosef. Snh. XII, 3 (ref. to Ex. XXI, 18) מה אגרוף הידוע לע׳ ולעדים וכ׳ as the fist (of the slayer) is ascertained before court and witnesses, so must the stone (weapon) be &c.; B. Kam. 90ᵇ; ib. 91ª. Snh. I, 6 (ref. to Num. XXXV, 24, sq.) ע׳ שופטת וע׳ מצלת there must be a possibility of an incriminating assembly (of ten persons), and of a saving assembly, which makes twenty persons; ומנין לע׳ שהיא וכ׳ and where do we find an intimation that an *'edah* consists of ten?; Y. Ber. IV, 11ᶜ top; a. fr.—Y. Maas. Sh. II, end, 53ᵈ; Koh. R. to IX, 9; Yalk. ib. 989 ע׳ קדושה the holy brotherhood.

***עֵדָה** II f. = עֵדוּת, *testimony.* Tosef. Bekh. III, 8 שכר עֵדָתוֹ ed. Zuck. (oth. ed. עדותו) pay for his testimony.—*Pl.* עֵדוֹת. Bekh. IV, 6 (29ª) עֵדוֹתָיו בטילין *masc.* (Var. in Mish. ed. עדותו בטילה) his testimonies are void; (Kidd. 58ᵇ עדותו בטילה).

עִדְ׳, עַדְוָא, עַדְוָא, v. עַדְבָא.

עֵדוּר, עֵדוֹן, עִדּוּן, עִדּוּר, v. sub עִידּוּר.

עֵדוּת f. (b. h.; v. עֵד) *testimony, evidence.* Ber. 14ᵇ כאילו מעיד ע׳ וכ׳ as if offering evidence of falsehood against himself. Succ. 29ª מעידי ע׳ שקר those who give false witness. Sabb. 22ᵇ (ref. to Lev. XXIV, 3) ע׳ היא לבאי עולם וכ׳ it (the light in the Temple) is an evidence to mankind that the Divine Presence dwells in Israel; Men. 86ᵇ. Ib. מאי עֵדוּתָהּ how did it give evidence (of the Divine Presence)?; Sabb. l. c. מאי עדות (corr. acc., as Ms. M.). Macc. 5ª גיפה של ע׳ (not עדיות) the testimony to the fact itself, v. עָרָה. Ib. I, 7 אם מתקיימת הע׳ בשנים וכ׳ if an evidence is legally established by two witnesses, why does the Scripture mention three? Ib. 8 .. מה שנים עֵדוּתָן בטלה וכ׳ as in the case of two witnesses, if one of them is found out to be a relative or a disqualified witness, their testimony is void, so in the case of three &c. —Ex. R. s. 41 מה כלה...כל מי שיודע לי ע׳ וכ׳ as the bride ...on entering her chamber (in procession) uncovers her face, as if saying, whoever knows any evidence against me, let him come..., so must the scholar &c.; Yalk. ib. 391; Cant. R. to IV, 11 וזו עֵדוּתִי מעידה עלי and this (procession) is my testimonial testifying for me; a. v. fr.—Trnsf. (v. סָהֲדוּ) *tokens of virginity.* Gen. R. s. 60 ממקום עֵדוּתָן Ar. (ed. ערותן) at the seat of virginity. Ib. s. 45; s. 51 הוציאו עדותן Ar. (ed.; Yalk. ib. 79 ערותן).—*Pl.* עֵדְוִיּוֹת. Macc. I, 9 חרי אלו שתי ע׳ these are two testimonies (two independent sets of witnesses); a. fr.—*'Eduyoth*, name of a treatise, of the Order of N'zikin, of the Mishnah and Tosefta, containing statements of traditional deliveries and rules. Ber. 28ª בו ביום נשנית ע׳ on that day *'Eduyoth* was taught.

עֵדָה, עִדֵּי I (b. h.; cmp. עוּד) [*to turn, pass*; cmp. סוּר and חוֹל,] *to pass by; to pass away*, v. next w.

Hof. הוּעְדָּה *to be passed, be caught in passing.* Lev. R. s. 26 (ref. to I Sam. XXIV, 11, a. XXVI, 14) בנתק אמרת בסרה ה׳ ... בסרה הוּעְדָּה as to the skirt (of Saul's cloak) thou saidst, it was caught in a bush: have the spear and the cruise also been caught in the bush?; Num. R. s. 19 הוּעְדַּת (read the second time הוּעְדוּ); Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. Sam. 133, a. e.; (Y. Peah I, 16ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ הושרת, השרת, הושרו v. עָרָה).

עֲדָא, עֲדֵי ch. same, 1) (corresp. to h. עָבַר) *to pass by, between* &c. Targ. O. Gen. XV, 17 עֲדָא ed. Berl. (ed. Vien. דִי עֲדָא; ed. Amst. עברא). Targ. Is. XLV, 14 יֶעְהוֹן (ed. Lag. ויעדון). Targ. II Kings IV, 8 מֵיעֵידוֹהִי ed. Lag. (oth. ed. מֵיעְדוֹהִי; fr. עוד); a. fr.—Part. עָדֵי, עָדֵי, *pl.* עָדָן. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Jer. IX, 11 ed. Lag. (oth. ed. יהיב, corr. acc.). Targ. Ez. XXXIX, 14, sq.; a. fr.—Kidd. 33ª כמה עֲדוּ עליהו וכ׳.. how many vicissitudes have passed over these (old men); R. Hash. 16ª, v. הֲרָפַתָּא.—2) (corresp. to h. סוּר מִן) *to pass away, cease.* Targ. O. Gen. XLIX, 10. Targ. II Chr. XXXV, 15. Targ. O. Deut. IV, 9 וְיֶעְדוֹן ed. Berl. (oth. וְיֵעִידוּן); a. fr.—Yoma 53ᵇ לא עֲדֵי וכ׳ (fr. Gen. XLIX, 10).—3) *to carry, become pregnant*, v. infra. Gen. R. s. 23 (play on עדה, Gen. IV, 19) דעֲדָה מיניה because she was with child of him.

Pa. עַדֵּי 1) *to remove.* Bets. 32ᵇ עַדּוּנֵי חושבא, v. מְחַת.—2) (cmp. עָבַר *Pi.*) *to carry, be pregnant, conceive.* Targ. O. Gen. IV, 1 (Y. *Af.*). Targ. O. Lev. XII, 2 (ed. Ber. תַּעֲדֵי *Af.*; ed. Vien. תְּעַדֵּי; Y. תְּעַדֵּי, corr. acc.); a. fr.—*Part. pass.* f. מְעַדְּרָא; *pl.* מְעַדְּרָאתָא, מְעַדְּרִיתָא [*made to carry,*] *pregnant.*

Targ. O. Gen. XVI, 11. Targ. Jer. IV, 31. Targ. Am. I, 13. Targ. Lam. I, 16; a. fr.

Ithpa. אִתַּעְדָּא, *Ittaf.* אִתַּעְדִּי (corresp. to h. הוסר) *to be removed.* Targ. O. Lev. IV, 31 (Y. אִתְעֲדָא). Ib. 35 (Y. אִתְעֲדָא; ed. Amst. אִתְעֵדָא). Targ. Is. XVII, 1. Targ. II Esth. I, 1, beg.; a. e.

עָדָה, עֲדִי II (b. h.; cmp. עָדַר) *to strip.*

Hif. הֶעְדָּה same, *to take off.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) יום..ה׳ מחן וכ׳ on the day Nebuchadnezzar came in conflict with Israel, he deprived them of two garments, the garment of priesthood and the garment of royalty.

עֲדָא, עֲדֵי ch. same, *to strip, tear; to make spoil.* Targ. Is. X, 6. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.

עֲדִי I m. (preced.) *spoil.* Targ. Is. XXXIII, 23 (ed. Wil. עֲדֵי). Targ. Josh. XI, 14 (ed. Wil. עֲדֵי constr.); a. e.—V. עֲדָאָה, עֲדָיְתָא.—[V. עֲדִי II.]

עֲדִי II m. (b. h.; עָדָה I) *that which is carried* or *put on, cloak, ornament.* Meg. 12ᵇ bot., v. כָּתֵר. Esth. R. to V, 1 ע׳ תפארתה her cloak of state. Ib. סומכת עֲדָיָהּ supporting her cloak (trail); a. e.—*Pl.* עֲדָיִים. Ab. Zar. 24ᵇ מפוארת בעדי ע׳ adorned with the choicest ornaments.

עֲדִי pr. n. m. *'Adi.* Ab. Zar. 33ª; Men. 69ᵇ, v. עֲדִינָא.

עֲדֵי I (v. עֲדָא I) *here is, here are.* Ber. 42ª כפנא ע׳ this is (what we call) hunger. Gitt. 45ª, v. גּוּבְרָא. Men. 34ª ע׳ פצימין Ms. M. (ed. פצימו, read: פצימיו) here (these extremities of the wall) are its posts.

עֲדֵי II m. (עֲרֵי I), sub נהורא, *passing light, flash.* Targ. Zech. XIV, 6 (some ed. עֲדֵי; h. text רקרות, v. Rashi a. l.; Pesh. ערירא *cold*, P. Sm. 2977).—V. עֲדֵי I.]

עֲדַיְתָא (עֲדִיתָא) עֲדִיתָא m., ע׳ עֲדָיָא f. (preced.) *a passing eruption, rash, scurf.* Targ. O. Lev. XIII, 2, a. e. (h. text ספחת). Ib. 6, a. e. (h. text מספחת).—[Targ. Y. II Deut. XIV, 12 ed. Amst. עדיא, v. עֲרָיָא.]

עֲדִיִּין, Targ. Y. II Gen. VI, 6 some ed., read: אִירַיִּין, v. הֵין I ch.

עֲדִיִּין = אֲרִיִּין. Sabb. 88ᵇ; Gitt. 36ᵇ, v. חֲבִיבוּתָא; Yalk. Cant. 983 עֲרַיָּן. Cant. R. to II, 5, v. זִיו; a. fr.

***עֲדִירָתָא** f. (עֲדָה I) [*crossing,*] *board to cover a pit* (?). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II.

עֲדִילֵרִין, v. עֲרַדִּילִין.

עֲדַיִן, v. עֲדַיִין.

עֲדִינִין, v. עֲדִיִּין.

עֲדִיף m. (עֲדַף) 1) *ample, liberal.* Yalk. Ps. 876 טובך ע׳ על כל באי עולם רַבְּהוֹם וכ׳ thy goodness is ample towards all those entering the world, let thy goodness be ample towards me, and teach me thy law.—2) *better, preferable,* v. next w.

עֲדִיף, עֲדִיפָא m., עֲדִיפָא f. ch. (preced.) *more, better, preferable.* Targ. Ps. XLV, 3.—Meg. 3ᵇ מקרא מגילה ע׳ the reading of the M'gillah takes precedence; מת מצוה ע׳ the burial of a dead person without relatives (v. מְצִיעָה) takes precedence. Yeb. 39ª חליצת גדול ע׳ the discharge of the Y'bamah (v. חֲלִיצָה) by the elder brother is preferable; ביאת קטן ע׳ the marriage of the Y'bamah to the younger brother is preferable; a. fr.—*Pl.* עֲדִיפֵי. Meg. 3ª אינהו ע׳ מינייהו they (Haggai, Zechariah and Malachi) rank higher than he (Daniel); a. fr.—With personal pron. *to be better* &c. B. Mets. 101ᵇ לא עֲדִיפַת מינאי thou hast no more rights than I have. Keth. 103ᵇ לא עֲדִיפְנָא ממשה וכ׳ I am not more than Moses our teacher; a. fr.

עֲדִירָה f. (עָדַר) *hoeing.*—*Pl.* עֲדִירוֹת. Koh. R. to II, 23 עדור לי שתי ע׳ do for me the hoeing of two fields; Gen. R. s. 27 עֲדָרֵיוֹת (fr. עֲדָרָה).

עֲדִירִין, Y. Keth. VI, 30ᵈ top אשכחינון ע׳ ed. Krot., read עֲיִירִין, v. עֲיַר I.

עֲדִישָׁא pr. n. f. *'Ădisha* (Khadija), legendary wife of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXI, 21.

עֲדִיתָא, עֲדִיָּתָא I f., v. עֲדָיָא.

עֲדִיתָא, עֲדִיָּתָא II f. (v. עֲדָאָה) 1) *booty, spoil.* Targ. Y. Num. XXXI, 11, sq. (ed. Amst. ער׳, corr. acc.). Targ. Prov. XVI, 19.—Lam. R. to II, 13 (ref. to אעירך, ib.), v. בִּירְוָא II.—2) *choice dwelling,* v. עִדִּיתָא.

עֲדָל, v. אֲדָל.

עִדָּן, v. עִדָּן.

עָדַן (b. h.) [*to turn,* v. עוד,] *to be round, smooth, pliant.* *Pi.* עִדֵּן 1) *to make pliant; to bend.* M. Kat. 16ᵇ (play on עדנו, II Sam. XXIII, 8) חזה מְעַדֵּן עצמו וכ׳ כשהוא יושב ועוסק בתורה when sitting and studying the Law, he made himself pliant like a worm, opp. מקשה עצמו stiffening one's self. —2) *to smooth, lubricate, to improve* (the complexion); *to refresh, invigorate.* Cant. R. to I, 2 מה שמן מְעַדֵּן..כך דברי תורה מְעַדְּנִים וכ׳ as oil brightens the appearance of the head and the body, so the words of the Law &c. Pes. 43ª ומיעדן את הבשר משיר..ומיעדן את הבשר makes the hair fall out and improves the complexion. Y. Ber. VI, 10ᵇ top מעדנים..אשר ליעדן בהן וכ׳ who created all sorts of delicacies to refresh therewith the soul &c. Gen. R. s. 16 עִדְּנוֹ מכל אילני וכ׳ he nursed him (with fruits) of all the trees of the garden of Eden; ib. לעדנו וכ׳ he had intended to nurse him &c. Sabb. 33ᵇ מרחצאות לעַדֵּן בהן עצמן (Ms. M. בהן לְעַדֵּן; Yalk. Ms. לְהִתְעַדֵּן, v. Rabb. D. S. a. l. note) (the Romans have erected baths) for their own enjoyment (not for the benefit of the people); Ab. Zar. 2ᵇ; Yalk. Is. 316. Sifré Deut. 306 כל זמן....חיז מערבים ומעדנים ומפנקים וכ׳ as long as my son does my will, humor him, nurse him and indulge him and give him to eat and to drink; Yalk. Deut. 942 מה רביבים...ומעדנים וכ׳ חיו מְעַדְּנִין וכ׳ Sifré l. c. as the rains come down on the plants and brighten them and embellish them &c.; Yalk. l. c.; a. fr.—*Part. pass.* מְעוּדָּן a) *well-nursed, graceful.* Y. Ned. IX, end, 41ᶜ (ref. to

II Sam. I, 24) אין תכשיט...גוף מע׳ ornamentation becomes only a well-nursed (graceful) body.—b) *indulged, used to luxuries.* Mekh. Mishp. s. 8 אם היה מרוכך מע׳ מפונק if the wounded man was delicately reared, used to comfort and luxuries; Yalk. Ex. 339.

Hif. הֶעֱדִין *to surround, bind, connect.* Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31 כימה מַעֲדַנְּתָ וכ׳ (מעדנות וכ׳) the Kimah binds (gives substance and shape to) the fruits; cmp. מָזַר.

Hithpa. הִתְעַדֵּן, *Nithpa.* נִתְעַדֵּן *to be made smooth, pliable; to be rejuvenated; to be nursed, recover strength.* B. Bath. 120ᵃ נ׳ חבשר ונתפשטו וכ׳ the body was again made smooth, the wrinkles of age were straightened out, and beauty returned &c.; Yalk. Ex. 165. Sabb. 33ᵇ, v. supra. Ned. 8ᵇ מִתְעַדְּנִין בה the righteous will be rejuvenated by it (by basking in the sun). Pesik. Hahod., p. 102ᵃ יִתְעַדֵּן בני וכ׳ let my son be nursed with food and drink for two or three months; יִתְעַדְּנוּ בני וכ׳ let my children be nursed &c.; Cant. R. to II, 5; Koh. R. to III, 11; a. fr.

עֵדֶן m. (b. h.; preced.) *refreshment, pleasure*; esp. ע׳ or גַּן עֵ׳ (abbrev. ג״ע) *the garden of Eden; paradise (of the hereafter).* Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 8) גן גדול מע׳ the garden was larger than Eden, v. גַּן. Ib. s. 16 מכל אילני ג״ע, v. preced. Ber. 34ᵇ גן לחוד וע׳ לחוד the garden and Eden are two distinct things. Pes. 54ᵃ שבעה דברים וג״ע וכ׳... seven things were created before the world was made: the Law, repentance, paradise, Gehenna, &c. Ber. l. c. (ref. to Is. LXIV, 3) זה ע׳ שלא וכ׳ that is Eden which no living creature's eye has ever seen; Snh. 99ᵃ. Pes. 94ᵃ; a. fr.

עֵדֶן ch. same. Targ. Gen. II, 8. Targ. Job XXXVIII, 18; a. fr.

עדן Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot., v. מושחן.

עֶדְנָה f. (b. h.; עֲדַן) [*rejuvenation,*] (in homilet.) 1) (v. עֲדִי II) *ornaments.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 12) היתה לי ע׳ תכשיטים נאים וכ׳ 'I should have 'ednah' (= עדי נאה), beautiful finery (to make me attractive) (ref. to Ez. XVI, 11).—2) *period, menses.* Ib., v. עִידּוֹן.

עָדַף (b. h.) [*to be lax, hang over,*] *to be abundant; to be larger, more, better.* Sifra K'dosh. beg. יכול שכבוד האב עודף וכ׳ you might think that honoring the father was more important than &c. Yalk. Ps. 876 יַעְדִּיף, v. עָדִיף h. Midd. IV, 7 האולם עודף עליו וכ׳ the hall extended beyond it (the Hekhal) fifteen cubits to the north &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top [read:] אילו אמר בעיבור הייתי אומר....שהחמה עודפת וכ׳ if he had said *b'ibbur* (by intercalation), I might have said, this refers to the eleven days by which the solar year is larger than the lunar year. Erub. 83ᵃ סאה של ירושלמית עודפת וכ׳ Ms. M. (ed. יתירה) the Jerusalem S'ah is larger than &c.; a. e.

Hif. הֶעְדִּיף *to do more (than enough); to be liberal.* Kidd. 63ᵃ, a. e. שמא תַּעְדִּיף יתר וכ׳ she might do more work for him than is due to him. Tosef. B. Mets. IV, 14 אע״פ שמַּעְדִּירִין זה על זה although one of the partners does more business than the other (they are liberal towards one another). Y. Dem. V, 24ᶜ המַּעְדִּיף על מעשרותיו he who adds to his tithes (gives more than one-tenth; Tosef. ib. VIII, 13 המרבה במעשרות); a. e.

עֲדַף, v. עָדִיף ch.

עָדַק (v. אָדַק) *to be fastened, stick to.* Part. pass. עָדִיק. Gitt. 78ᵃ דע׳ ליה בחרציה וכ׳ Mus. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. עוק; Ar. עוק, עיק, corr. acc.; ed. דערק לה וכ׳, v. infra) when it (the letter of divorce) sticks in his belt, and she takes it out.

Pa. עִדֵּק, עַדֵּק 1) *to bring close to.* Ib. דע׳ לה חרציה וכ׳ (ed. דערק, corr. acc.) when he pressed his loins (the belt in which the letter of divorce was sticking) close to her, and she took the letter out.—2) *to seize, overtake.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 45 (ed. Vien. ויערק׳, corr. acc.), v. אֲדַק.

**Af.* אַעְדִּיק *to squeeze out, push away.* Targ. Prov. XVI, 28 Var., v. עֲרַק.

עֶדֶק I m. *a perforated vessel,* v. אֶרֶק.

עֶדֶק II m. (עדק; cmp. חֲדַק, a. preced. wds.) *something squeezed together, compress.* Sabb. 54ᵇ טומנין לה ע׳ וכ׳ Ar. (ed. עֲדָק; Ms. O. עֲרָק, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) we dip a compress in oil for her and put it &c.—*Pl.* עֲדָקִין. Ib. שני ע׳ בשמן (not של שמן; ed. עֲקָדִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).—[עדקין, Targ. Ezek. XXVII, 19 some ed., v. עַרְקָא.—Snh. 11ᵇ, v. הַעֲדַק.]

עָדַר (b. h.; cmp. גָּדַר a. עָדַר) 1) *to strip.*—Part. pass. עָדוּר; f. עֲדוּרָה, v. אֲדַר.—2) *to pluck, clear* (of weeds); *to hoe; to pick* (figs, cmp. אָרַח); [b. h. also: *to sift* an army, *to discharge the unfit* &c., *to muster out,* v. I Chr. XII, 34; 39]. Neg. II, 4; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כעודר in the position of one hoeing; כעודר בבית הסתרים the position of one hoeing is required for the examination of the posteriors. Tosef. Maasr. II, 14 פועלים שהיו עודרין בתאנים laborers engaged in picking figs; B. Mets. 89ᵇ (Ar. אורר, v. אָרַח). Ib. לַעֲדוֹר ולקשקש וכ׳ Rashi (ed. לעשר, *Pi.*) to hoe and to cover up the roots of olive trees. B. Kam. 119ᵇ עודרי ירקות engaged in thinning vegetables (cmp. הָדַל); a. fr.

Pi. עִדֵּר same. Tosef. Maasr. II, 13 מְעַדְּרִין בשדה engaged in hoeing a field. Gen. R. s. 82 better is he who rents one field ומזבלה ומְעַדְּרָהּ וכ׳ and manures and hoes it &c. Y. Maasr. III, end, 51ᵃ רובה והוא שיע׳ provided he broke the ground of the larger portion of the court; a. fr. —[Tosef. Makhsh. I, 3 מיעודר, ed. Zuck. מיעורען, v. עוּד.]

Nif. נֶעְדַּר, נֵעָדַר 1) *to be hoed, to be prepared for tillage.* Y. l. c. והיא שהחא נעדרת provided the ground of the court has been broken (before sowing). Ib. 50ᵈ bot. חצר שהיא נעדרת ונורעת R. S. to Maasr. III, 9 (ed. only נעדרת) a court which has been hoed up and planted with seeds; a. e.—2) *to be cast out, rejected, banished.* Sot. IX, 15 (49ᵇ) ואמת תהא נעדרת and Truth shall be banished (fr. Is. LIX, 15); Snh. 97ᵃ; Cant. R. to II, 13; v. עֲדַר.—3) *to withdraw one's self, fail.* Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. Zeph. III, 5), v. פָּסַח.

עֲדַר I ch. same, *to hoe*; (of chickens) *to pick.* Lev.

R. s. 25 זיל עֲדוֹר וכ׳ go and pick in thy own dunghill; Yalk. Job 925.

Pa. עִדֵּר same. Lev. R. l. c. ומְעַדְּרָה קדמיתון (not ומעדרנה) and she (the mother) picks for them; Yalk. l. c. (not ומיערה).

עֲדַר II = h. עָזַר, *to help.* Targ. Prov. XIII, 12 דמשרי לְמֶעְדַּרְיָה (ed. Lag. a. oth. דמשרי) who begins to help himself (v. Pesh. a. LXX).

Ithpe. אִתְעֲדַר *to be helped.* Ib. XVIII, 19 דְּמִתְעַדַּר (oth. ed. דמתיצר; v. Pesh. a. LXX).

עֶדֶר m. (b. h.; עָדַר; cmp. גְּדֵרָה s. v. גּוֹדְרוֹת) *enclosure, pen, fold; herd, flock.* Ohol. VIII, 1 ע׳ בהמה וכ׳ clean or unclean beasts closely penned; Tosef. ib. IX, 1; [Ar. s. v. אדר, ed. Koh. s. v. אדורה, I, p. 39ª, explains our w.: *hide*, v. עָדַר 1, a. עָדַר]. Yoma 34ᵇ; 70ᵇ; Meg. 28ª אחד מיוחד שבעֶדְרוֹ 'one' (Num. XXVIII, 4) means one singled out (the best) of its fold. Bekh. 24ª הנכנס לתוך עדרו וכ׳ if one enters his pen at night. Naz. V, 3 תצא ותרעה בע׳ let it go and be fed in the fold (as a profane animal). Yoma 61ᵇ, sq. וכי עדרו משלח .. וכי עדרו שורף shall one send off his whole flock (of goats)? .. shall one burn &c.?; a. fr.—*Pl.* עֲדָרִים, עֲדָרִין. Ex. R. s. 1 באין ע׳ ע׳ וכ׳ they came to their homes in flocks; א״ת עדי עדיים אלא עֲדָרֵי ע׳ read not (Ez. XVI, 7) *'ădi 'ădayim* (choice attractions) but *'edrê 'ădarim* (flocks after flocks). Cant. R. to II, 13 (ref. to Is. LIX, 5) לחיכן הולכת .. ויושבת ע׳ במדבר whither does banished Truth go (v. עָדַר)? She goes and sits down in groups (of eremites) in the desert; Snh. 97ª; Yalk. Is. 357; a. fr.—Tosef. Eduy. III, 2 נוחרין היו עֲדָרוֹת וכ׳ they stabbed entire herds in the camp. (v., however, עָרוֹד).—מִגְדַּל עֵדֶר (b. h.) pr. n. pl. *Migdal Eder* (Fold Tower), between Bethlehem and Jerusalem. Shek. VII, 4; Kidd. 55ª.

עֲדָרָא עֲ׳ ch. same, *fold, pen; herd, flock.* Targ. Gen. XXXII, 17; a. fr.—Targ. Ps. L, 9 עֲדָרָךְ (ed. Wil. עֲדָרָךְ; Ms. עדראך; h. text מכלאתי).—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top תור באדר בעֲדָרֵיהּ ימות (not בעדרייה) when in Adar the ox dies in his pen (from cold); Y. Snh. I, 18ᶜ bot. בעריה (corr. acc.; v. Bab. ib. 18ᵇ).

עֲדָרוֹת, v. עֲדָרָה.

עד״ש, v. דצ״ך.

עֲדָשׁ m., v. next w.

עֲדָשָׁה f. (b. h. *pl.* עֲדָשִׁים) 1) *lentil.* Neg. VI, 6, v. מוּבְאָת. Kel. XVII, 8 כע׳ שאמרו וכ׳ wherever lentil is spoken of as a standard size, it means ... the Egyptian lentil. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 34); B. Bath. 16ᵇ עדש Ms. M., v. גַּלְגַּל h.; a. fr.—*Pl.* עֲדָשִׁין, עֲדָשׁוֹת, עֲדָשִׁים. Neg. VI, 1 תשע ע׳ space of nine lentils. B. Kam. 60ᵇ. Maasr. V, 8 חמ׳ חמצריות Egyptian lentils; Tosef. ib. III, 14 אלו הן ע׳ חמצריים וכ׳; Y. ib. V, end, 52ª, v. גַּלְגַּל h.; a. fr. —2) (cmp. φακός) *a flattish warming vessel.* Tosef. Sabb. III (IV), 7; Gen. R. s. 80 'Rashi' (ed. ערייבה).—3) (v. סְלוֹפְקָא) *a trough* in the wine or oil press. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ. —*Pl.* as ab. Bab. ib. 75ª; Tosef. ib. VIII (IX), 3; Tosef. Toh. XI, 16.—4) *dish of the steel-yard, scales.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 בע׳ אחר המסמר in the levitical law concerning (wooden) scales, the material of the nails (with which they are studded) decides; Sabb. 60ª בע׳ הלך אחר שלשלותיו Ms. M. a. O. (ed. בערסא; Rashi ed. Sonc. בעדשא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the material of the chains decides. Tosef. Erub. XI (VIII), 21; Y. ib. X, 26ᵈ top אין נמלין בע׳ וכ׳ you must not draw water, on the Sabbath, by means of an *'ădasha* (using it as a lever).

עוּב, v. עִיב.

עֹב, עוֹב m. (עבב, cmp. חבב) 1) (b. h.) [*junction,*] *beam.* —*Pl.* עוּבִּים, עוּבִּין. B. Kam. 67ª (ref. to Ez. XLI, 26) תצוּבים אלו חמריות *'ubbim* means joists.—[Y. B. Bath. V, beg. 15ª וחצובין, prob. to be read: וחעוּבין.]—2) (cmp. Arab. *'aybah*, עֵבָא, and חוֹב II) *bag.* Kel. XXVI, 6 עֹב כסות the bag for a garment, contrad. to חכריך.—*Pl.* עוּבִּים, constr. כּוּבֵּי. Tosef. ib. B. Bath. IV, 9. Ib. 10 ע׳ הצמר (not הצור) woolen material for carpet bags. Ḥull. 49ª ע׳ בירת חכוסות the pockets (folds) of &c., v. כּוֹס I.

עוּבָּא (not עוּבָא) ch. (preced.; cmp. חוּבָּא I) 1) *bosom, lap.* Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעוּבָּךְ (not בעידך). Targ. Prov. V, 20 (ed. Lag. עוּבָּהּ; Var. ח׳). Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. Job XXXI, 33 Ms. (ed. עטפי; h. text חָבִּי); a. fr.—2) (v. חוֹב II) *the full ramification of a tree.* Ib. XV, 32 (ed. Wil. עוֹב; h. text כַּפָּה).

עוּבְדָּה, עוּבְדָא, עוֹבָדָא m. (עֲבַד), corresp. to h. מַעֲשֶׂה, *deed, work; occurrence, event, fact, case, precedent.* Targ. Gen. XLIV, 15. Targ. Ex. XXVIII, 32 עוֹבַד constr.; a. v. fr.—Yoma 71ᵇ דעבדין ע׳ דאהרן who act like Aaron. Kidd. 79ᵇ עבד ע׳ כותיה דרב decided a case in agreement with Rab's opinion. Y. Ber. I, 3ª top, v. כְּוָת. Y. Naz. V, 54ª top נפק ע׳ כר׳ וכ׳ the case went forth (was decided) in agreement with the opinion of &c. Keth. 60ᵇ בדידי הוה ע׳ it was my case (that came up for decision). Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. ר׳ יוסי .. אהן ע׳ R. J. told the following story; ע׳ היה איתא חדא וכ׳ it happened that a certain woman loved to do charity &c.; Y. Ter. VIII, 45ᶜ bot. Ib. (mid-page) לע׳ for practice. Ib. ע׳ מרי, v. עָרָא I. Y. M. Kat. III, 82ᵈ top הוה ליה ע׳ had a case (euphem. for, mourning befell him). B. Mets. 70ª .. גופא דע׳ וכ׳ אימא tell me now, what was the real case (from which you derived your report of Samuel's opinion)?; a. v. fr.—*Pl.* עוֹבָדִין, עוֹבְדֵי, עוֹבָדֵי. Targ. Koh. IX, 10. Targ. Num. XVI, 28. Targ. Y. Lev. XXI, 4 (v. Sifra Emor, Par. 1); a. fr.—Y. M. Kat. l. c. תרין ע׳ two cases of mourning. Y. Taan. IV, 68ᵈ חוה ע׳ ... דריש בבריע׳ וכ׳ cited in his lectures twenty-four cases to which he applied the text *bill'a* &c. (Lam. II, 2); (Lam. R. to l. c. אַפִּין). Lam. R. to III, 58 מה אילין עובדי וכ׳ what deeds are those that thou doest?; a. fr.

עוֹבָדְתָּא f. 1) same, *work.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ חוה ע׳ עביד וכ׳ did work for &c.; Y. Sabb. II, 4ᵈ top עובידתוה ed. Krot. (read: עוֹבִידְתֵּהּ or עִיבִּידְתֵּהּ) his work, v. עִיבִּידְתָּא.—2) *service, animals and their attendants, live stock.* Targ. O. Gen. XXXIII, 14 (Y. עִיבִּידְתָּא; h. text מלאכה).—[Targ. Y. Gen. XLIX, 22 עוֹבְדְתָתָא ed. Amst., v. עוֹבַדְתָּא.]

עוּבְטִין, Tosef. Ter. VII, 13, v. עוֹבֶשׁ.

עֲבִי, עוֹבִי m. (b. h.; עָבָה) *thickness, diameter.* Y. Ber. I, 2c bot. עוֹבְיוֹ שֶׁל רָקִיעַ וְכוּ' the thickness (diameter) of the heavens is equal to a journey of 500 years; עוֹבְיָהּ שֶׁל אֶרֶץ the diameter of the earth; Gen. R. s. 4; Pes. 94a. Gen. R. s. 42 בַּעַל קוֹרָה טְעוֹן בְּעוֹבְיָהּ the owner of the beam must put his shoulder to the thickest part of it; Ber. 64a בְּעָבְיָהּ וְכוּ', v. כַּאן. Tanḥ. Sh'moth 3 נוֹתֵן עֲבִיָּה שֶׁל תִּקְרָה זוֹ בְּצַד רֹאשָׁהּ וְכוּ' he places the thick side (trunk) of one beam by the side of the top (the thinner part) of the other beam; Ex. R. s. 1. Ohol. XVI, 1 בע' חַמְרָדִי measured by the diameter of the handle of a plough; Sabb. 17a מַרְדֵּעַ שֶׁאֵין בְּעָבְיוֹ וְכוּ' the handle of which they speak is less than a handbreadth in diameter, but is a handbreadth in circumference; a. e.

עוֹבִי, עוּבְיָא, עוּבְיָה ch. same, *thick mass; thick part.* Targ. I Kings VII, 46 עוֹבֵי constr. (ed. Wil. עוֹבִי; h. text מַעֲבֵה); Targ. II Chr. IV, 17 (h. text עָבְיָ).—Y. Sot. VII, 21d עַ' דַּחֵק גַּבֵּי קוּטְנָה וְכוּ' you place the thick part of one beam by the side of the thin part &c., v. preced. Y. Shebi. I, end, 33c לַע' increasing the size (of the fruits; v. however, R. S. to Shebi. I, 8); [Y. Orl. I, 61a bot., v. מַרְבִּיתָא].

עוּבְיְדָתָא, v. עִיבְּדָתָא.

עוֹבֵר m. (עָבַר) *passer-by, transient.* עַ' מִן הַ', v. עָבַר. Snh. 70a דָּרַשׁ עַ' גְּלִילָאָה a Galilean travelling lecturer preached; Ḥull. 27b; (Sabb. 88a הַהוּא גְּלִילָאָה).—Mostly עַ' *traveller.*—*Pl.* עוֹבְרִין, עוֹבְרַיָּא. Y. Shebi. III, beg. לֹא חָשׁוּ לַע' וְשָׁבִין וְכוּ' they cared not for eventual travellers (who might misconstrue the act); a. fr.—Snh. 103b מִפְּנֵי שֶׁפִּיתּוֹ בְּצוּרָה לְעוֹבְרֵי דְרָכִים because his bread was ready for travellers, i. e. he was hospitable. Ib. 109a לְמָה לִנוּ עוֹבְרֵי דְרָכִים וְכוּ' why should we admit those travelling merchants who come only to take away our money?; Tanḥ. B'shall. 12; a. fr.

עוּבָּר m. (עָבַר *Pi.*) *embryo.* Ḥull. IV, 1 הוֹצִיא חַ' אֶת יָדוֹ if the embryo put forth its forefoot. Ib. 58a, a. e. עַ' יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא the embryo is a thigh (part) of its mother, i. e. comes under the same law. Yeb. 37a עוּבָּרָהּ נִיכָּר לִשְׁלִישׁ יְמֵי her embryo (pregnancy) is felt when she has arrived at the third portion of her days of pregnancy (three months). Sifré Deut. 29, v. עָבַר *Hithpa*; a. fr.—Ab. Zar. 40a קִירְבֵי דָגִים וְעוּבָּרָן, v. infra.—*Pl.* עוּבָּרִים, עוּבָּרִין. Snh. 57b אַף עַל הַ' the law (Gen. IX, 6) applies also to killing embryos; Gen. R. s. 34 ע"י עַ' (read: עַל עַ'). Tem. I, 3. Sot. 30b; a. fr.—Ḥull. 64a top; Ab. Zar. l. c. עוּבְּרֵי דָגִים fish-roe. Ib. (וְעוּבְּרִין) קִירְבֵי דָגִים וְשִׁבְּרִין the entrails of fish and their roe.

עוּבְרָא ch. (1) same. Targ. Cant. VII, 3.—*Pl.* עוּבְרַיָּא, עוּבָּי. Targ. Ps. LXVIII, 27. Targ. Y. Gen. XXX, 21.—2) v. עִיבְּרָא.

עוֹבָרָא f., v. עוֹבַרְתָּא.

עוּבָּרָת, עוּבֶּרֶת f. (= מְעוּבֶּרֶת; עָבַר *Pi.*) *pregnant woman.* Erub. 53a, a. e., v. עָבַר *Pi.* Ber. 29b, v. עִיבּוּר. Gitt. 23b; Tem. 25a אִם הִיְתָה עַ' זְכָתָה לוֹ if she (the slave) was with child (at the time of the emancipation of herself and her eventual issue), she can accept the privilege for it. Yoma 82b (in Chald. dict.) הַחְרִיא עַ' וְכוּ', v. רִירֵי ch. Tosef. Yoma V (IV), 4 עֲבָרָה ed. Zuck., v. רִירֵי h.; a. fr.—*Pl.* עוּבָּרוֹת. Y. Keth. XII, 35a bot.; Y. Kil. IX, 32b bot. Nidd. 60b; a. e.

עוֹבָרָא, עוּבְרָתָא f. (עֲבַר; cmp. חֲלִיפִּים) *shoot, sprout, branch.* Targ. Num. XIII, 23 (24); Y. II עוּבְרָא. Targ. Ps. LXXX, 16 (h. text נְטָעָה). Targ. Ez. XVII, 3. Ib. 22 Ar.; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXIII, 14 some ed., read: עוֹבְרָתָא.]—*Pl.* עוֹבְרָן, עוּבְרָתָא. Targ. Ez. XVII, 6 (Bxt. עוֹבְרִין m.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (ed. Amst. עוּבַּר, corr. acc.).

עוּבְרָתָא f. = h. עֶבְרָה, *wrath.* Gen. R. s. 67 עוּבְרָתֵיהּ; Yalk. ib. 116, v. נַחֲרָתָא.

עוֹבֶשׁ m. = חוֹבֶשׁ (v. חָבוּשׁ), *quince.* Tosef. Kil. II, 15 (ed. Zuck. עוּגֹס).—*Pl.* עוּבְשִׁין. Tosef. Ter. VII, 13 עוּבְטִין Var. (corr. acc., v. חָבוּשׁ). [Tosef. Ukts. I, 5 שׁוּרְשֵׁי חַ' ed. Zuck., read with ed. עוּקְצֵי הָאוּבְשִׁין].

עוֹג (b. h.) pr. n. m. *Og*, king of Bashan. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 13) הוּא עַ' פְּלִיט Og is the one that escaped; Tanḥ. Ḥuck. 25. Ber. 54a אֶבֶן..לְזָרְקָהּ עַ' וְכוּ' the stone which Og king of Bashan wanted to cast upon Israel. Ib.b, a. fr.

עוּג, v. עָגַג.

עוּגָא m. (v. next w.) 1) cake.—*Pl.* עוּגִין. Targ. Y. II Num. XI, 8 (some ed. עוּגִין; Y. I חַרְרִין, v. next w.).—2) *cavity*, v. next w.

עוּגָה, (עוּגָּה) f. (b. h. עֻגָּה, עֻגָּה; עָגַג) 1) *circle.* Taan. II, 8; 23a, v. עָגַל; a. e.—2) *cake* baked on coals. Tanḥ. Bo 9 וְאֵין עַ' אֶלָּא לְשׁוֹן חֲרָרָה *'uggah* has the meaning of *ḥărarah* (v. חֲרָרָה).—*Pl.* עוּגוֹת. Ib. לֹא הִסְפִּיקוּ לַאֲפוֹת עַ' they had no time to bake cakes. Yalk. Ex. 209. Gen. R. s. 48 שָׁלֹשׁ לַע' (not לְעוּגוֹת) three S'ah of flour were used for cakes. Ib. s. 42 (play on עוֹג) שְׁחִיטָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּמִצְוֹת עַ' he (Abraham) was engaged in the ceremony of preparing unleavened cakes; Yalk. ib. 72; Deut. R. s. 1, end בְּמִצְוֹת (read: בְּמִצְוַת עַ' וְכוּ'); Yalk. Ps. 883 בע' הַפֶּסַח. Yoma 75a; a. fr.—3) *cavity*; עַ' שֶׁל מַיִם *pool.* Ḥull. II, 9 (41a); Mish. ed. עוּגָא; Ar. ed. Koh. אוּגָן; oth. ed. עוּגָן; Ar. s. v. עגל: עוּגָל). Tosef. M. Kat. I, 2 עוּגָתוֹ שֶׁל מַיִם (ed. Zuck. עוּנָתוֹ, corr. acc.).

עוּגָיָה, עוּגְיָא f. (אוּגְיָה, v. עגי) *cavity dug around a tree.*—*Pl.* עוּגְיָאוֹת. M. Kat. I, 1. Ib. 3a; ib. 4b expl. בְּנָקְבֵי or בְּרִירִין; Y. ib. I, 80b top; Tosef. ib. I, 2; Tosef. Shebi. I, 7. Ib. III, 7 וְכוֹשְׁרִין עַ' מִזֶּה לָזֶה and you may make ruts from one tree to another (Var. וְעוֹשִׂין עַ' לְגַפְנִים מִזּוֹ וְעוֹשִׂין עַ' לְגַפְנִים מִזּוֹ לָזוֹ); Sifra B'har, Par. 1 עוּגְיוֹת בֵּין אִילָן לְאִילָן חַבִּירוֹ. Y. Sabb. VII, 10a top; a. e.

עוֹגֵן m. (עָגַן) *anchor, ballast.* B. Bath. V, 1 (Y. ed. הוֹגֵן); Yalk. Ez. 367. Tosef. Sabb. XIV (XV), 1, v. הוֹגֵן. [*Pl.* עִיגְּנִין, v. עִיגְּנוֹן.]

עוּגְרְתָּא ch. = h. עוּגָה, *rut, bed.*—*Pl.* עוּגָרָתָא, constr. עוּגְרָתָת, עוּגְרָתַי. Targ. Ez. XVII, 7; 10 (ed. Ven. עוּגִית, sing.; h. text ערוגות).

עוֹגָל m. (עָגַל; cmp. עוּגָה) *pond, reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 10 ארבעים סאה ע' a reservoir containing forty S'ah. Ḥull. II, 8, v. עוּגָה.—Cmp. אֲגַלַּיִם.

עוֹגֵס v. אֲגַס.

עוד (b. h.; cmp. עָדָה) *to turn, return, occur; to continue, endure, exist* (v. Ges. Thes. s. v.).—Denom. עֹוד, עוֹד, עֵד &c.

Polel עוֹדֵד *to straighten, erect, help up.* Midr. Till. to Ps. CXLVI, 9 מְעוֹדֵד .... וכי כל does the Lord uphold all widows and orphans?—*Part. pass. מְעוֹדָד; *pl.* מְעוֹדָדִים, מְעוֹדָדִין. Tosef. Makhsh. I, 3 שק אחד מע' (ed. Zuck. מעודר, Var. מועדר; R. S. to Makhsh. I, 4 מעורר; Makhsh. l. c. בלא פירות) one bag standing upright (closely packed); ib. שני שקין מע' (ed. Zuck. מעודרון, Var. מעידדי, R. S. מעוררין).

Hif. הֵעִיד (denom. of עֵד) 1) *to declare one's presence at a certain occurrence,* esp. *to establish a law from a witnessed precedent* or *traditional knowledge.* Eduy. II, 1 ר' חנינא ... ר' ḤḤ. ... related four things which he knew by tradition. Ib. 3 אף הוא ח' על וכ' he also reported as a precedent the case of a small village &c.; a fr.—2) *to testify before court.* Ib. IV, 11 מי שהיו .. מְעִידוֹת אותו he concerning whom there were two sets of witnesses testifying; אלו מְעִידִים וכ' the ones testifying that &c. Macc. I, 1 מעידין אנו באיש...שגירש וכ' (Bab. ed. 3ª את... איש) we testify about this man that he divorced &c. Ib. 2, sq.; a. v. fr.—Ḥag. 5ª ומהר לְהָעִידוֹ and is quick to testify against him; Yalk. Mal. 589 ומַעֲיִד בו.—3) *to call upon as witness.* Lev. R. s. 2 מְעִידְנֵי עלי וכ' I call upon heaven and earth as my witnesses &c.; Arakh. 16ᵇ מעיד אני וכ'; a. fr.—4) *to forewarn, exhort.* Lev. R. l. c. שבעה נביאים .. וחן מיעידין וכ' seven prophets stood up for the nations exhorting them; לא הֵעִידוּ בנו they have not warned us; גירי חדור מעידין בדור the proselytes of every generation are an exhortation to their respective generation; a. e. —Esp. *to forewarn the owner of a noxious animal; to declare an animal noxious* (v. מוּעָד). B. Kam. II, 4 כל שהֵעִידוּ בו וכ', v. מוּעָד. Ib. 24ª עד שיעידו בו וכ' unless he be declared noxious (testimony be deposited stating the facts on which the declaration is based) in the presence of the owner and in court. Ib. הֵעִידוּהוּ שנים וכ' if the first case has been ascertained by two witnesses &c.; a. fr. —Part. pass. מוּעָד q. v.

עוֹד m. (b. h.; preced.) *existence, strength;* (adv.) *still, yet, more.* Pirké d'R. El. ch. XXXII עד שאני בעוֹדי אברכך while I am yet in my strength (of mind, able to dispose), I will bless thee. Ib. עד שהוא בעוֹדו.—Y. Kil. IX, 32ᶜ top ואין ע' and none more (shall be buried here). Y. Erub. VI, 23ᶜ ע' הוא דברית שמאי this is still in agreement with the opinion of Beth Sh. Y. Peah III, 17ᵈ bot. ולא ע' הוא ברוא when he is no longer well; ולא עוֹדָהוּ וכ' when he is no longer ill. Tosef. Mikv. V, 12 עודהו הראשון וכ' (not עודירהו) while the first bather is yet in the water; .. עוֹדֵירְהוּ רגלו [במים] while the first is still with one foot in the water; Ḥag. 19ª. Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 מפני שעודירהו כלי וכ' (not שענדירהו) because it is still a utensil, the girls sitting therein &c. Sabb. 151ᵇ ועוֹדְךָ בידך (Ms. M. ועדיין) and while thou art yet in thy own power (while thou canst still dispose of thyself, s. supra). Ib. 43ª בעוֹדָן עליו when they are yet on it; שאין עודן עליו when they are no longer on it; a. fr.—ולא ע' אלא and no more? But (also this), *and not only this, but even more.* Ber. 4ª. Ib. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ; a. fr.—מִבְּעוֹד *while there is yet, during.* Sabb. I, 5 כדי שישורו מ' יום in time to be soaked through during day-time (before sunset). Ib. 6. Yoma 81ᵇ מיתחיל ומתענה מִבְּעוֹד מ' יום he must begin the fast in day-time; a. fr.—[Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעוּרְךָ, read: בעוֹדְךָ, v. עוּבָּא.]

עוֹדְרָא, עִידְרָא m. (עדר, עדר) = אוּדְרָא, *tow-cotton, wool.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ sq. נפל עוֹדְרֵיהּ דאוניה the cotton in his ear fell out.

*עוֹדָר f. (עוד, cmp. עִדְרָנֵי Ps. CXIX, 61) [*convolution, coil,*] *bundle.* Sot. 46ª; Ab. Zar. 23ª ע' של שקין a bundle of (empty) bags; [oth. opin. in Rashi Ab. Zar. l. c.: *the pin used for knitting sack-cloth.*]

עודת, Y. Yeb. II, beg. 3ᶜ, read: עירת, v. עָרָה II.

עוֹדֶף m. (עָדַף) *surplus.* Y. Dem. V, 24ᶜ מעשר שני שבע' that portion of the surplus (over the exact tithe) which lawfully belongs to the second tithe. [Sifré Num. 126 פתיל זה ע', read עוֹדֶף, v. פָּתִיל.]

עוּדְפָא ch. 1) same. Erub. 83ª ואילו ע' שתין ותלת whereas the surplus (of the one measure as against the other) is sixty three egg-shells; [Ms. M. a. Rashi עוֹדֶף f. h.].—2) *greater importance, gravity.*—*Pl.* עוּדְפַיָּיא. B. Bath. 88ᵇ מאי עוּדְפַיְיהוּ wherein does their greater gravity consist?

עוּדְרָא, v. עוּדָּא.

עָוָה, v. עוי.

עָוָא pr. n. m., v. עָוְיָא II.

עֲוִירָא, v. עֲוֵירָא I.

עַוּלָא, עִוּלָה, עַוְלָא, עִוְלָא, v. sub עול (with one ו).

עָוֹן, v. עָוֹן.

עוֹן, pr. n. pl., v. עִיּוֹן.

עוּנְיָא, Y. Yeb. I, 3ᵇ top, v. שׁוּנְיָא.

עָוֹק, *pl.* עֲוֹקִין, עֲוָקִים, v. עָוֹק.

עָוּת, v. עִוֵּת.

עוּז, *Hif.* הֵעִיז, v. עָזַז.

עוֹז I, עֹז m. (b. h.; עָזַז) *fortitude, strength, majesty.* Ber. 6ª התפלין ע' הם לישראל T'fillin are a sign of strength to Israel. Ex. R. s. 8 לבושו של הקב"ה ע' the garment of

the Lord is strength (with ref. to Ps. XCIII, 1). Midr. Till. to Ps. VIII, 3 אין ע׳ אלא תורה וכ׳ 'strength' means the Law, as we read (Ps. XXIX, 11) &c.; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 אין עֹז ׳my strength׳ וכ׳ (Ex. XV, 2) means &c. Ber. 16b תתכסה בעזך clothe thyself in thy majesty; a. fr.

עוֹז II m. name of *a bird*, prob. *black eagle* (b. h. עזניה). Kel. XVII, 14; Tosef. ib. B. Mets. VII, 5.—V. עוזא.

עוזא I, **עֻזָּא** m. (cmp. preced.) name of *a bird of prey*, prob. *sea-eagle*. Targ. Y. Lev. XI, 13; Targ. Y. I Deut. XIV, 12 (h. text פרס).—V. עוזָא, a. עַז.

עוזא II, **עֻזָּא, עֻזָּח**, (b. h.) pr. n. m. *Uzza*, 1) one of the brothers that accompanied the Ark to Gibeah. Sot. 35a; Num. R. s. 4. Ib. s. 21; a. e.—2) name of a fallen angel. Yoma 67b מעשה ע׳ ועזאל the deed of U. and Azael (who came down and had connection with the daughters of man, v. Targ. Y. Gen. VI, 4). Pesik. R. s. 34 ומה עזא ועזאל when U. a. Azael.... sinned on coming down &c. Deut. R. s. 11, end עזה ועזאל.—[Yalk. Gen. 44 שמחזי ועזאל; Targ. Y. Gen. VI, 4 שמחזי ועזזיאל.]

עוזָא m. (v. עוז II) name of *a bird of prey*, prob. *black eagle*. Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Vien. עזָא); Deut. XIV, 12 (ed. Amst. עֻזָּא; ed. Vien. עַז; h. text עזניה); v. אֻזָּא.

עֻזִּיאֵל, (b. h.) pr. n. m. *Uzziel*, 1) the father of Jonathan the translator. B. Bath. 133b, a. fr., v. יוֹנָתָן.—2) name of two Amoraim. M. Kat. 5a בר בריה דר׳ ע׳ ר׳ ע׳ בר בריה דר׳ רבה R. U. grandson of R. U. the elder; Y. ib. I, 80b bot. ר׳ ע׳ בריה דר׳ חוניה Y. Bets. III, 62a top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 119b.—3) name of a fallen angel, v. עֻזָּאֵל, a. עוזָא II.

עֻזִּיָּהוּ, עֻזִּיָּה, (b. h.) pr. n. m. *Uzziah*, king of Judah. M. Kat. 7b יותם לא היה לו לע׳ וכ׳ Jotham was begotten by U. after the latter was declared a leper; Tosef. Neg. VIII, 6. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 35. Num. R. s. 4 שעל ידו נצטרע ע׳ on account of it (the offering of frankincense) U. became a leper. Ib. s. 7 זה ע׳ שבקש לתכנס בתחום וכ׳ that is U. who attempted to encroach on the domain of priesthood; a. e.

עוזָרד (עוזָרר) I m. (v. חִזָּרָד; popularly conceived as a transposed reduplic. of זער) [*small and shrunk,*] *medlar, crab-apple; sorb-apple.* [Tosef. Kil. I, 3 אוזָרד, v. חִזָּרָד.]—*Pl.* עוזָרִין, עוזָרִים, (כּוּזָרָד). Kil. I, 4 (Y. ed. עֻזָּרִים) sorb-apples (Maim.). Maasr. I, 3 (Ms. M. חזוררין, Y. ed. חזודין). Dem I, 1 (Y. ed. עז); Ber. 40b, expl. טִפְלֵשִׁי; a. e.

עוזָרד (עוזָרר) II m. (preced.) *shrunk, hardened* (reed).—*Pl.* עוזָרִין, (עוזָרָד). Erub. 34b עוזרר Ms. M. (or עודררין; ed. עוזדדין). [Ib. ע׳ אטרין והרגין Rashi, v. זָרַד II.]

עָוַת, עִוֵּר, (b. h.) [*to be curved, bent, crooked; to curve* &c.,] *to pervert, do wrong.* Yoma III, 8 עָוַיְתִּי פשעתי וכ׳ I have done wrong, I have transgressed &c. Ib. VI, 2 עָוּוּ thy people Israel has done wrong &c.; a. fr.

Pi. עִיֵּת 1) *to subvert, lay waste* (cmp. חִפֵּךְ). Ḥull. 60b (play on עִוִּים, Deut. II, 23) שעיוותו את מקומן Ar. a. Rashi (ed. שעיתותו) they laid waste their home (deserted it); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22 שעוותו.—*2) *to curve one's self* (like a serpent, v. עִוְיָא), *wriggle.* Ib. שיעוו לאליהות הרבה Ar. they wriggled before many deities (ed. שאיוו, v. אָוָה I).

עָוַר I ch. same, *to curve.* *Targ. Ps. LIX, 5 עד לא עִוְּרָן ed. Lag. (oth. ed. על לא עִוְּרָן) without making a curve (deviation) (Ms. עִוְיָא).

Af. אַעְוַר *to be wrong.* Ib. CVI, 6 (ed. Lag. עותנא, v. עָוַת).

Ithpe. אִתְעַוַּר *to be wronged.* Targ. Prov. XVIII, 19 (v., however, עָרַר II).

עָוַר II, *Pa.* עִוֵּר (cmp. עָוַת) *to cry*; Yoma 77a ע׳ ע׳ ולירא דאשגח ביה (missing in later eds.; v. Rabb. D. S. a. l.) he cried and cried, and none minded him. Yeb. 71b הינוקא דלא מְעַוֵּר if the infant (on putting its head forth the first time) did not cry. Sabb. 134a האי ינוקא דלא מעוי if an infant does not cry (breathe). Sot. 12a כי הינוקא . . ומעוי בהרייהו in order that it should hear them and cry with them; a. e.—Ḥull. 53a אידו קא מְעַוַּאי when he (the lion) roars.

עָוֶר, עִוְרָא, עִוְרָה, f. (עִוֵּר I) = h. עָוֹן *curve; wrong, iniquity.* Targ. Ps. LIX, 5 Ms. (v. עִוֵּר I). Targ. Ex. XXVIII 38 עִוְרַת (עִוְרִית) constr. (ed. Berl. עִוְרָת) *pl.*). Targ. Ps. LI, 7 (ed. Wil. עִוְרָא, עִוְרָתָא, עִוְרִין, עִוְרִי). Ib. CXXX, 3 (ed. Wil. עִוְרָן). Targ. Lev. XVI, 21; a. fr.

עִוְרָא, עִוְרִיָּא I m. (v. עִוְיָה) = חִוְיָא, *serpent.* Gen. R. s. 26 (play on עִוִּים, v. עִוְיָה) ע׳ בגלילא . . ע׳ Ar. (ed. אירָא) in Galilee they call a serpent *'ivya* (for *ḥirya*).

עִוְרָא II pr. n. m. *'Ivya*, an Amora. B. Bath. 129b; 133a, sq. (Ms. M. עִוָּא; Ms. R. עִוְרָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes).

עִוְרְלָא, עִוֵּילָא m. 1) = b. h. עִוֵּיל, *boy.* Gen. R. s. 36 (ref. to Job XXI, 11) ע׳ . . . בערביא in Arabia they call a child *'ăvila*; Lev. R. s. 5, beg.; Yalk. Job 908.—2) *wrong-doer*, v. עַוָּלָא.

עִוְרָן, v. עִוֹן ch.

עִוֵּר m., **עִוְרָא** I c., **עִוֵּר, עִוְרָא**, = h. עִוֵּר, *blind.* Targ. O. Lev. XXI, 18. Targ. O. Ex. IV, 11; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד באתי), v. נָאקָתָא. Gitt. 69a וכ׳ וגרמא ליה ע׳ and let the blind man say to him &c. B. Kam. 85a עינא ע׳, v. אֲסֵי. Gen. R. s. 30, v. סַמֵּי; a. fr.—Sabb. 151b תרתי תיכלא ועיורא shall I be both, childless and blind? (v. next w.)—*Pl.* עִוְרִין. Targ. Lam. IV, 14.

עִוְרָא II f. (preced.) *blindness.* Ned. 81a, v. עִוְרְבִּירָא.—Sabb. 151b תרתי תיכלא ועיורא (Rashi) shall I suffer both, bereavement and blindness?

עִוְרָא III pr. n. m. *'Ăvira*, an Amora. Ḥull. 42b; 55b; a. fr.—V. עִוְרָא II.

עִוֵּת, *Pa.* of עוּת.

עִוְיָה f. (עָוָה) *convulsion.* Ḥull. 60b (play on עִוִּים, v. עָוָה) שכל חרואה איתם אוחזתו ע׳ whoever saw them was

seized with convulsions (from fright); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22. Gitt. 70a. Tosef. Sabb. VII (VIII), 21, v. פְּרָקָה II. Koh. R. to I, 18 ראית מימיך חמור ע' עליו וכ' hast thou ever seen an ass in spasms, a camel in spasms?; v. אֲבָאבְרִית.

עוּכְבָנִין* m. (v. עַכְבְּרִית) *a dish of thistles* (Cynara Syriaca), the eating of which generates an evil smell of the body (v. Löw Pfl. p. 292, quot. fr. Dioscorides). Lam. R. to IV, 9 הוו מתים מריח ע' they died from the smell of the thistles (which they ate during the siege).

עוּכְלָא m. (עכל, cmp. אִיכְלָא II a. כָּלָה) *'Ukhla*, a small measure of capacity (also a weight). B. Bath. 89b. Ib. 90a מחמשה ברביע (ed. אחד משמונה ברובע) וכמה היא ע' v. Rabb. D. S. a. l. to 89b note 400) and how much is an 'Ukhla? One-eighth (fifth) of a fourth of a Kab. Sot. 8b; Tosef. ib. III, 1 (missing in ed. Zuck.; Y. ib. I, 17a (אוכלא); Num. R. s. 9. Erub. 29a תבלין ע' an 'U. of spices (v. כָּלָה).—*Pl.* עוּכְלֵי. B. Bath. 85b מחו לה מאה ע' עוכלא they struck (defeated) that opinion with a hundred measures against one (a hundred arguments against for one in favor of it; Rashi: with a hundred strokes with a lash to which the weight of an 'Ukhla was attached); Keth. 53a דאמינא במאן דקא מחו וכ' for I may adopt the opinion of him who said, they struck &c.

עוּל, עֽוֹל imperat. of עָלַל.

עוּל (interch. with עַלַל) 1) *to come, come in.* Perf. עָאַל, עָל; part. עָל, עָאֵל, עָיֵיל. Targ. O. Ex. VII, 23 על; Targ. Y. עאל (ed. Amst. אָעֵל). Targ. Y. ib. XXXIII, 9 עאיל (ed. Amst. אָעֵיל). Targ. O. Gen. XXIII, 10 עָאלֵי (ed. Berl. a. oth. עָלֵי; Y. עֲלֵי). Targ. Prov. XVII, 10 עָאלָא ed. Lag. (oth. ed. עָלָא); a. fr.—Y. Kidd. II, 63a top דחק סומכוס ועאל S. pressed on and went in. Yoma 51b ניעול וכ' (Ms. M. נעביד) let him make his entrance in the way prescribed by R. J. Ib. 52a ניעול בין מנורה וכ' let him make his entrance between the candlestick and the wall. Pes. 112a; B. Bath. 21a שבשתא כיון דעל על a mistake once entered (into the mind) remains therein. Sabb. 98b תאי עָיֵיל ותאי נפיק one will go in (recede), the other go out (protrude, i. e. form an uneven surface); a. v. fr.—*2) *to bring in.* Targ. Y. Gen. VI, 19 תְּעוּל ed. Vien. (v. עַלַל).—Gen. R. s. 67 (ref. to ועל חרבך וכ' Gen. XXVII, 40) עול חרבך וכ' bring thy sword home (into its sheath), and thou shalt live; (Yalk. ib. 115 חטוגל, read: תְּעוּגֵל).

Pa. עַיֵּיל 1) *to come in habitually.* Inf. מַעֲיֵל, v. מַעֲלָא.—2) *to bring in, insert.* Ḥull. 42b ועייל..אפיק, v. נָפַק. Erub. 44b בעי עַיְּילִינְהוּ בעי wanted to bring them in. Sabb. 96b מה לי אפוקי ומה לי עייולי what is the difference between carrying out and bringing in? Erub. 38b ר' רב חסדא וכ' R. Ḥ. brought (the subject) in, in order to show a contradiction &c. Keth. 61a עַיְּילַת וכ', v. חֲרֵרָא. Ib. 101a עַיְּילָא ליה גלימא if she brought him a cloak (as dowry). Yoma 47a נְעַיֵּיל והדר נעייל shall he bring in (one portion) and again bring in (another portion)?; a. fr.—3) *to produce, develop, ripen.* R. Hash. 13a ודילמא לא ע' כלל perhaps it means when it (the growing vegetation) had not yet begun to ripen at all? Ib. ר' ברד נכרי the barley of which the 'Omer was brought had ripened while in the possession of a gentile (a Canaanite). Ib. ר' ריבעא if it has developped one fourth of the full size; a. e.

Ithpa. אִתְעַיֵּיל *to insert one's self; to get in.* Yoma 51b ולא מִיתְעַיֵּיל ליה he could not get himself in (between the table and the wall).

Af. אַעֵיל; *Ittaf.* אִיתְּעַל, *Ithpe.* אִתְעַל, v. עֲלַל.

עוֹל m. (b. h. עֹל; עָלַל) *yoke*; also *pole* of a wagon. Kil. II, 6 מלא תע' חשרוני the width of the yoke (the team) used in the plain of Sharon. Kel. XIV, 4 תע' של מתכות a metal pole (v. Maim. a. l.); ib. 5 תע' המצופה the metal-tipped pole. Sifré Num. 123 בע' שלא לעבודה וכ' the text speaks of a yoke not put on for working. Sot. 46a ע' פוסל בין בשיתא וכ' the bearing of a yoke disqualifies the animal for the ceremony, whether it was put on at working time &c.; a. fr.—Trnsf. *obligation, dependence.* Ab. III, 5 כל המקבל עליו ע' תורה...ע' מלכות וע' דרך ארץ whosoever takes upon himself the yoke (obligations) of the Law, from him shall be removed the yoke of government (oppression) and the yoke of worldly affairs; וכל הפורק ממנו ע' תורה וכ' but he who throws off the yoke of the Law, will be made to feel the yoke of &c. Ber. II, 2 כדי שיקבל עליו ע' מלכות שמים..ע' מצות in order that he may acknowledge his dependence on divine government first (by reciting Deut. VI, 4 sq., v. שְׁמַע) and then his subjection to religious duties (by reciting Deut. XI, 13 sq.); a. fr.—*Pl.* עוֹלִין. Tanḥ. V'zoth 5 שני ע' וכ' thou puttest two yokes upon thy children; Yalk. Deut. 952.

עָוַל (b. h.), *Pi.* עִוֵּל (denom. of עָוֶל) *to act perversely; to do wrong, cheat.* Tosef. B. Kam. VII, 8 המְעַוֵּל במידות והמשקר וכ' he who cheats in measuring, and is false in weighing; Mekh. Mishp. s. 13. Yalk. Num. 765 מה אתה מועל ומשקר וכ' (read: מְעַוֵּל) why dost thou cheat and give false weights?; Tanḥ. Balak 12 מה אתה עושה מעולה ומשקר וכ' (corr. acc.); ib. ed. Bab. 16; a. e.

עָוֶל m. (b. h.; עוּל; cmp. עָוָה) *perversion, fault.* Yalk. Lam. 999 לא מצא בי ע' found no fault with me. Ib. מצאתם בי ע' you found fault with me; a. e.

עַוְלָא, עַוְלָה ch. same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 4 (O. עַוָּלָה). Targ. Prov. XIII, 11.—*Pl.* עַוְלֵי, עַוְלַי. Ib. XXXI, 8, v. next w.—V. עַוְלְתָא.

עַוָּל, עַוָּלָא m. (preced.) *pervert; wrong-doer.* Targ. Prov. XXIX, 27 (ed. Wil. עָנָן; some ed. עילה). Targ. Job XVIII, 21 (ed. Lag. עַוָּלָא).—*Pl.* עַוָּלֵי, עַוָּלַי, עַוְלָאֵי. Targ. Zeph. III, 5 (not עַוְלֵי). Targ. Prov. XXXI, 8 (ed. Wil. עַוְלֵי; h. text חֲלוֹף). Ib. XXIX, 18 בסוגא דעולאי (h. text בארץ חזון!). [Ib. XIV, 22 ed. Lag. (ed. Wil. חָלָא; h. text וְחָלוֹא.]

עוּלָא I m. (b. h. עוֹל; עוּל) [*that which is carried,*] *infant, nursling, child* (v. עוֹלָל). B. Bath. 9a sq. ע' משגש ארחתיה דאימיה (Ms. H. אולא; Ms. F. עילא; ed. Ven. עיולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the suckling that confounded its mother's way (a surname of R. Aḥadboy, or of R. Shesheth, v. Rashi a. Tosaf. a. l.)—[*Pl.* עוּלִין *foals*, v. עֵירָא I.]

עוּלָא II pr. n. m. *'Ula* (or *'Ulla*), name of several

Amoraim. Y. Shek. I, beg. 45^{d}; a. fr.—Y. Ber. II, beg. 4^{a} עילא.—Y. Meg. II, 73^{b} עולה ביריח; Y. M. Kat. III, 83^{b} bot. ע׳ בירא; Bab. ib. 26^{a} ע׳ בירתא, v. בִּירָאָה.—Y. Pes. III, 30^{a} ע׳ דקיסרין; Y. Nidd. II, 50^{a} bot.—Esp. known: '*U. bar Yishmael*, in Bab. only '*Ula*. Y. Succ. IV, 54^{c}. Y. Gitt. V, 47^{b} top; Bab. ib. 55^{a}. Hor. 4^{a}; (Y. ib. I, 46^{a} top חילא). Y. Maasr. V, 51^{d}, a. e. עילא, עילה; a. fr.—Y. Kil. IX, 32^{c} bot. ע׳ נחותא; Y. Keth. XII, 35^{b} עלא (corr. acc.), v. נָחוּתָא.—V. Fr. M'bo, p. 119^{b}, sq.

עוּלְבָּנָא, עוּלְבָּן m. (עָלַב) 1) = h. עֶלְבּוֹן, *humiliation, insult.* Targ. Zeph. III, 12 מיקבל ע׳ submitting to humiliation (h. text דל). Targ. Y. Ex. III, 16. Targ. Is. XXXIV, 8; a. fr.—2) *assumption of superiority, arrogance.* Gitt. 36^{b} הא פרוסבלא ע׳ דדייני הוא that institution of Prosbol (v. פְּרוֹסְבּוּל) is an '*ulbana* of the judges. Ib. תאי ע׳ לישנא דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא this '*ulbana*, does it mean assumption of power, or does it mean submission (i. e. submission to a law which they at heart disapprove)? [Rashi explains ניחותא *convenience*, i. e. an assumption of authority not from arrogance but from a desire to relieve the judges from overwork].

עַוָּלָה f. (b. h; v. עָוֶל) *wrong.* Keth. 19^{b} כיון דע׳ הוא since it (the holding of a bill of indebtedness on trust, v. אֲמָנָה) is a wrong, (a violation of the rule, 'harbor no wrong in thy tent', Job XI, 14), they would not have lent their signature to a wrong act; a. e.

עַוָּלָה ch., v. עַוְלָא.

עוֹלָה I pr. n. m., v. עוּלָא II.

עוֹלָה II f. *girl*, v. עוּלָה.

עוֹלָה f. (b. h. עֹלָה; עָלָה) [*rising,*] *burnt-offering.* Ḥag. 6^{a} עולת תמיד הואי ע׳ . . . the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 5) was the daily offering; עולת ראייה הואי was the Temple visitors' offering; Yeb. 5^{b}. Zeb. 7^{b}, v. הוֹרוֹן II. Ib. אחריתי ע׳ another burnt-offering. Ib. V, 4; a. v. fr.—*Pl.* עוֹלוֹת. Ḥag. l. c. שריבה . . יותר מבע׳ for the Biblical text ordains, in connection with the princes, more peace-offerings than burnt-offerings. Ib. I, 3; 5; a. fr.

עוּלָּא, עוּלָּם, עוּלְמָא m. (עֻלָּם) 1) *strong, powerful.* Y. Ber. II, 5^{c} כהנא חוה ע׳ סגין Kahăna was very powerful (in mysteries).—2) *young, young man;* (cmp. נַעַר) *servant.* Targ. II Chr. XXXV, 27 (contrad. to טלי). Targ. O. Gen. XLI, 12 (Y. טלייא). Targ. I Sam. XVII, 55. Ib. II, 13; a. fr.—Keth. 72^{b} ע׳ אייתי וכ׳ boy, get me the spindle; Snh. 95^{a} עֻלָּם (Ms. F. עולימא); a. e.—*Pl.* עוּלַּמִּין, עוּלַּמֵּי, עוּלְמֵי, עוּלְמַיָּא. Targ. I Sam. II, 33. Ib. XVI, 11. Targ. Esth. II, 2 (not עוּלְמֵי); a. fr.—Gen. R. s. 79 (play on אלמתיו, Ps. CXXVI, 6) אתא טעין ע׳ ועולמיתא he (Jacob) came laden with young men (sons) and a girl (daughter); Midr. Till. to Ps. l. c. עולמי ועולמין ועולמיתא ed. Bub. (oth. ed. עולמי ועולמיתי, corr. acc.); Yalk. Ps. 881 עולמי ועולמות (read: ועולמיות); Yalk. Gen. 133 עולמי ועולמי . . .—*Fem.* עוּלְמָא, עוּלַּמִּיתָא, עוּלְמִי, עוּלְמִיתָא. Targ. O. Gen. XXIV, 14 (ed. Amst. עולימתא); a. fr.—Gen. R. l. c., a. e., v. supra.—*Pl.* עוּלַּמָּן, עוּלְמָתָא, עוּלְמָן. Targ. Zech. VIII, 5. Targ. Esth. II, 9. Ib. 2 (ed. Vien. עַלְמָן); Targ. II ib. עַלַּיְמָן; a. fr.—Y. M. Kat. III, 83^{b} bot., v. עֲלַמּוּת.—V. next wds.

עוּלַּיְמָא *youth*, v. עוּלַּמָּא.

עוּלַּמְּ, עוּלַּמּוּתָא, עוּלַּמּוּ f. (preced.) 1) *strength.* Targ. I Kings XII, 10; Targ. II Chr. X, 10 (ed. Lag. גבורתא).—2) *youth.* Targ. Is. LIV, 4. Targ. O. Gen. XVIII, 12. Targ. O. Num. XI, 28 ed. Berl. (oth. ed. מיטוּעַלַּיְמוּתֵי, v. next w.). Targ. Joel I, 8 עוּלַּמּוּתָהָא ed. Lag. (ed. Wil. עוּלְמָתָהָא; oth. ed. עוּלַּמְתָהָא *pl.*); a. fr.—[עולמות, עולמותי, v. עוּלַּם.]

עוּלַּיְמִין, עוּלַּמַּיָּא m. pl. same. Targ. Is. LIV, 6 (ed. Ven. עַלּוּמִין). Targ. Ps. CXXVII, 4 Ms. (ed. עולימא). Ib. LXXXIX, 46 עוּלַּמּוֹי Ms. (ed. עַלְמוֹי). Targ. O. Num. XI, 28, v. preced.; a. e.

עוּלְמָתָא, עוּלְמְ, עוּלַּמָּתָא, עוּלְמִית, v. עוּלַּם, a. עוּלַּמּוּ.

עוּלְיָתָא, v. עוּלְתִין.

עוֹלָל m. (b. h.; dimin. of עוֹל) *nursling, child.* Sot. 30^{b} ע׳ מוטל וכ׳ an infant lying on its mother's knees; ע׳ הגבירה וכ׳ the infant raised its neck, the suckling dropped the breast . . ., and they said, This is my God &c.; Y. ib. V, 20^{c} top; a. e.—*Pl.* עוֹלָלִים. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 (ref. to Ps. VIII, 3) ע׳ אלו ע׳ שבחוץ '*ol'lim* means the children playing in the street (with ref. to Jer. IX, 20); Midr. Till. to Ps. l. c. ע׳ אלו שבחוץ '*ol'lin* means infants outside (of the womb, by ref. to Lam. IV, 4); (oth. opin.) ע׳ אלו שבפנים '*ol'lim* refers to those yet unborn (by ref. to Job III, 16); Mekh. l. c.; Yalk. Ps. 640 ע׳ אלו שבמעי אמן; ib. ע׳ חזרו לטבורן the infants returned to their navel (womb); Yalk. Lam. 1043. Midr. Till. to Ps. IX (ref. הטלם, Koh. III, 11) גם אהבת הע׳ נתן וכ׳ even the love of the little ones has he put into the heart of their parents. Ib. to Ps. CXXI אני מנפץ את עוֹלָלַיִךְ . . את עוֹלָלַי I myself will shatter thy babes, as thou didst mine; a. e.—*Fem.* עוֹלָלָה *girl.* Esth. R. to I, 9 (ref. to לעולליהם, Ps. XVII, 14) ע׳ אחת וכ׳ (some ed. עוֹלָה) one babe was left &c.; (Yalk. Ps. 671 יחומה).

עוֹלָלָא f., *pl.* עוֹלְלָן, עוֹלְלָתָא = h. עוֹלֵלוֹת (v. עוֹלָלָה) *gleanings, single bunches.* Targ. Jer. XLIX, 9; Targ. Obad. 5. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Wil. עוֹלְלִין m.).—Lam. R. to I, 22 (ref. to קטים עוֹלָלָתֵיהוֹן כמה דקטפת עוֹלָלָתַי ib.) וועול cut their last bunches as thou hast done to mine; v. עוֹלֵלָה.

עוּלָּתָא *girl*, v. עוּלָּא.

עוֹלָלָה, עוּלָּלָה f. (b. h. עוֹלָלוֹת *pl.*, = מְעוֹי; עָלַל) [*that which is searched after,*] *gleaning reserved for the poor;* in gen. *small single bunch* (on a single branch, or hanging down directly from the trunk), opp. to אֲשׁכּוֹל. Peah VII, 4 בָּחַם, v. אִיזְחוֹ ע׳. Ib. ע׳ בארכובה a bunch on the knee of a vine. Ib. ע׳ . . . גרגר יחידי (Mish. ed. עוֹלָלוֹת *pl.*) single berries...are considered gleanings (belong to the poor); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; a. fr.—Gen. R. s. 29 ראה עולה אחת וכ׳ saw a single bunch (that was ripe), and said a blessing over it; כדאי הע׳ וכ׳ this single bunch is worth

saying a blessing over it. Lam. R. to I, 12 (ref. to עולל ib.) קטַח עוֹלָלָתִי he cut my last bunch (destroyed me entirely), v. עוֹלָלָא.—*Pl.* עוֹלֵלוֹת. Sifra l. c.; Peah VII, 7 כרם שכולו ע' a vineyard in which all grapes grow in small separate bunches. Ib. 8 חמקדיש...בו הע' וכ' if one consecrates his vineyards before the bunches (which would have been the poor man's share) were distinguishable on it, they do not belong to the poor. Midr. Till. to Ps. CXXI אלקוט עוֹלְלוֹתֶיהָ של גפן (not עלילותי) I will pluck the very gleanings of the vines; ואת לקחת עד הע' (read לקטת) but thou hast plucked the last grapes. Esth. R. to I, 9 (ref. to Is. III, 12, and Lev. IX, 10) מקטפין עוֹלְלוֹתֵיהֶן they (the officers) cut their gleanings (rob the people of their last belongings); a. fr.

עוֹלָלָתָא, v. עוֹלָלָא.

עוֹלָם m. (b. h.; עֶלֶם I) [*strength, endurance,*] *nature, existence, world;* (b. h.) *life-time, eternity.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (ref. to עד עולם, I Sam. I, 22) והלא אין עוֹלָמוֹ של לוי וכ' but the life-time (active service) of the Levite is only up to fifty years. Kidd. 15[a] (ref. to Ex. XXI, 6 לְעֹלָם) הוה אמינא לע' ממש I might have thought, that it meant really for ever (for life); קמשמע לן לע' לעולמו של יובל it is intimated (by ושבתם וכ', Lev. XXV, 10) that *l'olam* means up to the period of the jubilee. Ber. 17[a] עוֹלָמֵךְ תראה בתירך וכ' mayest thou see (enjoy) thy existence during thy life-time, and thy future (reward be reserved) for the life of the world to come. Arakh. 16[b] bot. קיבל עולמו כל חוחמי... מן הע' (Bab. ed. 54[a] עד הע', v. Rabb. D. S. a. l. note 20) in all conclusions of benedictions in the Temple they used to say, (Blessed is the Lord....) from everlasting; משקלקלו ...אין ע' אלא אחד וכ' when the heretics (or Sadducees) degenerated and said, there is only one world, they ordained the formula, From everlasting to everlasting. Pes. 56[a]; Tosef. ib. II (III), 19 they did not say ברוך שם כבוד מלכותו לע' ועֶד blessed be the name of His glorious kingdom for ever and ever. Gen. R. s. 30, a. fr. חדש ראה ע' has seen a new world (a great change). Cant. R. to I, 3, a. e. ע' שאין בו מוח, v. אַנְתַנָסְיָא; a. fr.—Y. Ned. XI, 42[c] bot. פירות הע' the fruits of the world, i. e. coming from some other place, opp. צבורים בסירקי ע' חזה.—(abbrev. ע"ז) this world, *mundane existence*; ע' הבא (abbrev. עה"ב) the world to come, *the hereafter*, also *the Messianic days; the days of resurrection.* Pes. 50[a] לא בעה"ז עה"ב not as in this world (the present), will it be in the Messianic days. Ber. 51[a] זוכה ונוחל שני עולמים חעה"ז והעה"ב will be permitted to inherit two worlds, this world and the hereafter. Ab. IV, 16, v. פַּרְנוּסָה. Suh. X, 1, a. fr. חלק לעה"ב a share in the world to come (resurrection); a. v. fr.—אומות הע' (abbrev. א"ה, אוה"ע), v. אוּמָה.—בית ע' (euphem.) *cemetery.* Lev. R. s. 12, beg. (interch. with עֶלֶם q. v.).—*Pl.* עוֹלָמִים, עוֹלָמוֹת. Ber. l. c., v. supra. Snh. 100[a] שלש מאות שלש ועשרה three hundred and ten worlds (existences of beatitude). Gen. R. s. 3, a. e. הרס בורא ע' ומחריבן he created worlds and destroyed them again; a. fr.—בית ע' the permanent house, *the Jerusalem Temple*, opp. משכן the Tabernacle. Succ. 5[b]; a. fr.—לְעוֹלָם a) *forever, always, under all circumstances.* Y. Ber. V, 9[a] bot. חיים לע' a life for ever (not ceasing). Keth. IV, 5 לע' הרא ברשות וכ' she (the betrothed) continues to be under the father's jurisdiction (sharing his legal status), until she is wedded. B. Mets. 59[a] לע'...בכבוד אשתו under all conditions a man must guard the honor of his wife. Yeb. 46[a], a. e. לע' אין גר עד וכ' a person is not considered a proselyte, until he has been circumcised and immersed; a. v. fr.—b) (dialectic term) *at all events, in spite of your argument, still.* Ḥull. 101[a] לע' קסבר וכ' Rab may still be of the opinion that &c.; Ber. 3[a]. Ib.[b] לע' בחד וכ' I may still say, it refers to one person and to recent debris; a. fr.—מֵע' *never.* Yoma 49[a] מע' לא שאלני וכ' never (in my life) did a person consult me about &c.; (Ḥull. 7[b] מימי). Sabb. 108[b] מע' לא טבע גברא וכ' never yet has a person been drowned in the Dead Sea; a. fr.

עוֹלַמַיָּא, עוּלְמוּתָא, עוּלְמָא, עוּלָם, עוֹלְמִין, v. sub עוֹלָמִי.

עוֹלָמִית adv. (v. עוֹלָם) *for ever, absolutely.* Tosef. Dem. II, 9 אין מקבלין אותן ע' they must never (under no conditions) be received (as *ḥaberim*, v. חָבֵר). Y. Sabb. IX, end, 12[b] אין לו תקנה ע' can never be remedied; a. fr.

עוּלְמָתָא, עוּלֶמְתָא, עוּלֵמִית, v. עוּלָמִי, טוּלְמִי.

עוּלְשִׁין m. pl. *endives* (v. Löw Pfl., p. 255). Kil. I, 2 ע' ושוקשי שדה (garden) endives and field endives; Y. ib. 27[a] top ע' טרוקסימון ע' *'ulshin* are endives that are eaten raw, ע' שדה עולתין field *'ulshin* are known as *'ulthin* (Chald.). Pes. II, 6; a. e.

עוּלְשִׁין ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8 (h. text מררים); Targ. Cant. II, 9.

עוּלְשָׁתָא pr. n. pl. *'Ulshatha.* Tosef. Shebi. IV, 11 (missing in ed. Zuck., Var. עולשתא, עול שתא; v. Hildesh. Beitr., p. 34, a. p. 80 note).

עַוְלָא, עִוְרָא f. (v. עִוְלָא) *perversion, wrong.* Targ. Ps. XCII, 16. Targ. Job XV, 16 Ms. (ed. עילתא).

עוּלְתָן m. pl. ch. = h. עוּלְשִׁין. Y. Kil. I, 27[a] top, v. עוּלְשִׁין.—Lam. R. to III, 42 עולתא Ar. (ed. כרנבי), v. בְּסַרְנָא.

עוּמָא, Tosef. Kel. B. Bath. I, 6, = עִרְמָא.

עוּמָד m. = אוּמָד, *estimate, guess, medical prognosis.* Tam. II, 5 בע' חמש וכ' as much wood as would by estimate yield five S'ah of coal. Y. Snh. IX, 27[a] bot. ע' של טעות an erroneous prognosis. Y. Naz. IX, end, 58[a] ע' האמצעי, v. אוּמָד. Ib. a. עֲמָדָה.—*Pl.* עוּמָדִין. Ib. שני ע' two subsequent medical opinions.

עוֹמֵד, v. עָמַד.

עוּמְדָה*, Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot., v. עֲמִידָה I.

עוֹמְדוֹת f. pl. (עָמַד) *standing at meetings, attendance while standing*, opp. יְשִׁירָבוֹת. Y. Sabb. X, 12[c] bot., a. e., v. יְשִׁירָבָה.

עוֹמְדִין, עוֹמְדִים m. pl. (preced.) 1) *upright loom.* Neg. II, 4 באורגת בע' in the position of one weaving at an

upright loom; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV (not בעומר); Lev. R. s. 15 בעמרים (corr. acc.); Yalk. ib. 551 (corr. acc.). —2) *side-pieces of a ladder.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 אחר הע' the material of the side-pieces decides (v. עֲדָשָׁה 4).

עוּמָּה f. (b. h. עֻמָּה; עָמַם, cmp. עֹם) *junction*; לְעוּמַּת *corresponding, against.* Keth. V, 8 פוסק לְעוּמָּתָן וכ' must give her other products of the same nutritious quality.

עוֹמֶס m. (עמס) *pack*; מלא עומסו *as much as one can pack into one's hand.* Snh. 100ª; Yalk. Ps. 797.

עֹמֶק, עוֹמֶק m. (b. h.; עָמַק) *depth, profoundness.* Pes. 54ᵇ (among the things hidden to man) ע' חדרן the profundity of divine judgment; [oth. opin.: the intricacy of human law]; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5. Meg. 3ᵇ top (ref. to Josh. VIII, 9, a. 13, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) שהלך ולן בעומקה וכ' Tosef. (ed. שלן only) he went and spent the night in the depth (of study) of the Law; Erub. 63ᵇ שהלך בעומקה וכ' he entered into the depth &c.; a. fr. —Meg. 6ª הרוגי ע' those who died in the valley (Babylonia), v. רָקַת.—*Pl.* עוֹמָקִין. Gen. R. s. 41 beg. Ar.; Yalk. Ps. 845, v. סִיקוֹסִים II.

עוּמְקָא I ch. same, 1) *depth, foundation; the soil under a building.* B. Bath. IV, 2 לא את הבור..אע"פ שכתב לו ע' ורומא (in selling a building, one has not implicitly sold) the well or the subterranean store-room, although he wrote in the contract 'depth and height' (ground under the building and space above the roof); ib. 61ª עומקה ורומה (corr. acc.). Ib. 63ᵇ ורומא בסתמא לא קני ע' depth and height, unless explicitly stated, are not sold with the house (and the seller has a right to dig under and to build on top of the house); אחני ע' ורומא למיקני ע' ורומא the specification of 'depth and height' in the contract, has the effect to give possession of the ground beneath and the space above. Ib. ואי ס"ד בסתמא קני ע' ורומא ליחני ע' but if we were to assume that depth and height are implied in the sale, let the specification of 'depth and height' have the effect to give possession of the well &c. Ib. 64ª; a. fr.—Gen. R. s. 50 וסדום בע' הוא now, Sodom was situated in a depression, therefore he said, and I cannot escape to the mountain; שרי בע' וכ' he dwelt in a valley, and they say to him, go out to the mountain (which has a healthier climate), and yet he speaks in that manner? B. Mets. 117ᵇ נחית לע' דדינא; B. Kam. 53ª; ib. 39ª לעומקיה וכ', v. נָחַת; a. e.—*Pl.* עוּמְקָא, עוּמְקִין. Targ. Ps. CXXX, 1. Targ. Ez. XXVII, 34; a. e.—V. עִמְקָא.—2) (trnsf., cmp. חָלָל III) *intricacy, cunning, reservation.* Targ. Y. I Gen. XXII, 14 (Y. II פַּלְגּוּ).

עוּמְקָא II, **עוֹ'** f., constr. עוֹמֶק, עוֹמַק; *pl.* עוּמְקָן, עוּמְקָיִן, v. עָמְקָא.

עוֹמְקָן m. (v. עוּמְקָא I, 2) *reserved person, trickster.* Der. Er. Zuta ch. VI.

עוּמְקָנָא ch. same, *tricky.* Targ. Ps. CI, 4 ed. Ven. (oth. ed. עוקמנא).

עֹמֶר, עוֹמֶר m. (b. h.; עָמַר) 1) *sheaf.* Peah IV, 3 ע' השכחה the forgotten sheaf (Deut. XXIV, 19); a. fr.—*Pl.* עֳמָרִין, עוֹמְרִין, עֳמָרִים. Ib. VI, 5 שני ע' שכחה two sheaves left in the field are considered as forgotten (belong to the poor). Ib. 6 שני ע' ובהם סאתים two sheaves containing two S'ah between them (the ordinary size of a sheaf being one S'ah). Ib. וכי מרוב הע' וכ' is the privilege of the owner strengthened or infringed by the quantity of the sheaves (irrespective of their sizes)? Ib. V, 1; a. fr. [Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551, v. עוֹמְרִים.]—2) [*the quantity of grain in a sheaf,*] *Omer,* a dry measure, esp. *the Omer of barley offered on the sixteenth day of Nisan* (Lev. XXIII, 10—14). Men. X, 1 הע' הירה בא בשבת וכ' the Omer, when offered on the Sabbath, was prepared by cutting three S'ah-fuls of barley (sifted down to one Omer). Tosef. Dem. I, 28 מותר ע' that which is left over when preparing the Omer. Men. X, 6 הע' הירה מתיר וכ' the offering of the Omer had the effect of allowing the use of the new crop in the country. Ib. 7 קודם לע' before the Omer was to be offered (before the sixteenth of Nisan); a. fr.

עֶמְרָא, עוּמְרָא ch. same, 1) *sheaf.* Targ. Deut. XXIV, 19. (O. ed. Vien. עָמְ'.)—2) *Omer.* Targ. Ex. XVI, 36 (Y. ed. Vien. עֶמֶרָא; O. ed. Vien. עָמְ'). Ib. 33. Targ. Lev. XXIII, 10; a. fr.—Targ. Hos. III, 2 עומר ארמותא (עוֹמֶר) the Omer of the wave-offering (h. text חֹמֶר).—*Pl.* עֳמָרִין, עוּמְרִין. Targ. Ex. XVI, 22.

עָוֹן m. (b. h.; עָוָה) 1) *perversion, wrong.* Deut. R. s. 3 לא חטא ולא ע' no sin or wrong. Sabb. 30ª אותו ע' that sin (of David's, against Uriah and Bathsheba); Snh. 107ª מחול לי על אותו ע' כולו pardon me for that sin entirely. Sabb. 88ᵇ עָוֹן גדר, v. כָּרַם. Snh. 44ᵇ אם יש בי ע' זה if I am guilty of that crime (for which I am to be put to death); a. fr.—ע' גלוין, v. אָנַן.—*Pl.* עֲוֹנוֹת, עֲוֹנוֹת.. Ib. תהא עוונותי may my death be an atonement for all my wrong-doings. Ber. 5ᵇ מוחלין לו כל עֲוֹנוֹתָיו is forgiven all his sins. Yoma III, 8. Ib. 39ᵇ עֲוֹנוֹתֵיהֶן של ישראל the sins of Israel; a. v. fr.—2) (sub. עוֹנֶשׁ) *penalty.* Yeb. 47ª מודיעין אותו עון לקט וכ' we acquaint him (the proselyte) with the consequences of a neglect of the laws concerning the share of the poor &c., v. עוֹנֶשׁ.—בַּע' as *a punishment for, in consequence of.* Sabb. 32ᵇ בע' נדרים (sub. ביטול) as a punishment for the neglect of vows; בע' מזוזה for neglecting the law concerning the door-post inscription; בע' ביטול תורה for neglecting the study of the Law; בע' גילוי עריות for unchastity; a. fr.

עֵן *to be round, curved;* denom. עַיִן.

Pi. עִיֵּן (denom. of עַיִן) 1) *to look in, read.* Tanḥ. Ki Thissa 34 אסור לעיין בתורה וכ'..לעיין בתורה the interpreter must not look into the Torah (Hebrew text) and translate; (Pesik. R. s. 5 לירתן עיניו).—2) *to look carefully; to search, investigate* (cmp. הִקְקֵק a.). B. Bath. 115ª (ref. ובן אין לו, Num. XXVII, 8) עיין עלוי (Ar. אַיֵּן) investigate his case (whether he has really no male issue); Yeb. 22ᵇ. Kidd. 4ª (ref. to Lev. XXII, 13 עיין לה (וזרע אין לה; Yeb. 70ª עיין עלה (Chald.).—3) *to speculate, contemplate.* Ber. 55ª המאריך בתפלתו ומעיין בה he who stays long in prayer and speculates on it (expecting its fulfillment as a reward for his lengthy prayer); Yalk. Prov. 950; Ber. 32ᵇ; a. e.—4) [*to measure with the eye*] *to balance exactly,* opp. הכריע (v.

(פרע). B. Bath. 89ª במקום שמעירין.....אין מְעַיְרִינִין where it is customary to give overweight, you dare not sell by exact weight, and *vice versa*; a. e.—*Part. pass.* מְעוּיָּרִין *a*) (adv.) *weighed exactly, even-balanced.* Num. R. s. 16, end (ref. to עין בעין, Num. XIV, 14) הרי מאזנים מע' אתה וכ' behold the scales are evenly balanced, thou sayest ..., and I say &c.; Deut. R. s. 5 הרי מדת חדין בכף מאזנים מע' judgment lies on evenly balanced scales. Tanḥ. Ki Thissa 34; Pesik. R. s. 5, beg. מאזנים מע' the claims on both sides are equal. Y. Snh. X, beg. 27ᶜ הרת מע' if it (his sins and his merits) be even; Y. Peah I, 16ᵇ bot.; Y. Kidd. I, end, 61ᵈ מחצירין (corr. acc.); Yalk. Ps. 784 [הרת] בם מאזנים מע'; a. e.—*b*) *having eyes* (*rings*) or *colors.* Y. Kil. I, 27ª, v. לְעוּנִים.

Polel עוֹנֵן (b.h.) [*to contemplate; to augur;*] *to produce apparitions, to conjure.* Snh. 65ᵇ, a. e. (interpret. מעונן, Deut. XVIII, 10) על תעין ... תמעביר, v. זְכוּרוּ. Ib. (oth. interpret.) תאוחז את העינים, v. אָחַז. Ib. (oth. interpret.; cmp. *Pi.*) המחשב עתים ושעות וכ' who calculates what times and hours are auspicious &c.; [Comment. on המחשב עתים explain עונן as denomin. of עוֹנָה I]; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 נוחני עתים וכ'.

עִין ch., *Pa.* עַיֵּן same, 1) *to watch, guard.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 עַיְרִנֵי (*Paeli*).—B. Kam. 32ᵇ ארבעי לית עיונך (עיונרה) he ought to have been on his guard; Macc. 8ª לעיוניה.—2) *to look out for, select.* Targ. Job VIII, 17 יְעַיֵּין ed. Lag. (oth. ed. יְעִיּוּן).—3) *to look into, meditate, study, speculate.* M. Kat. 14ᵇ לעיוני בדיניה to study his case (not to decide it). Ib. אתו מצפרא ומְעַיְּרִינַן בדיניה וכ' they meet in the morning and consider his case ..., and then they come again at sunset &c. Ber. 25ª עַיֵּין אי וכ' examine and see whether &c. Ib. 58ª עד דמעירני ביה בדינא while they were arguing about him in court. Snh. 18ᵇ ומְעַיְּרִינָא וכ' and we argue on his case. Meg. 30ᵇ מְעַיְּרִינַן במילי דמתא we look into the affairs (the moral condition) of the town. Gitt. 60ª; Tem. 14ᵇ מְעַיְּרִינַן בספרא וכ' used to study the book of &c. R. Hash. 16ª בחינה עיוני בעלמא הוא 'to probe' (בחן) means merely to investigate (without decreeing). Ber. 55ª דמְעַיֵּין בה when he thinks of his prayer (expecting its fulfilment), v. preced; a. fr.—[*Pol.* עוֹנֵן, v. עֲנַן.]

עוֹנֶג m. (b. h. עֹנֶג; עָנַג) *pleasure, enjoyment.* Sabb. 118ᵇ (ref. to והתענג Ps. XXXVII, 4) ע' זה אינו יודע ... ע' שבת I should not have known what this 'delight' means, but when it is said (Is. LVIII, 13), thou callest the Sabbath a delight, I learn that this *'oneg* means the enjoyment of the Sabbath; a. e.

עוֹנָה I f. (עָנָה I) [*turn, circle, period,*] 1) *moment,* esp. *'Onah, the twenty-fourth part of an hour.* Yalk. Deut. 942 אפי' ע' של כלום ... ואין להרהר and you must not criticise God's dealings with man even for a moment of the least duration; Sifré Deut. 307 (some ed. שנה, emended in ed. Fr. עולה; corr. acc.). Tosef. Ber. I, 3 בשעה ... ע' an 'Onah is the twenty-fourth part of an hour, and an 'Eth the twenty-fourth part of an 'Onah, and a Reg'a the twenty-fourth part of an 'Eth; Y. ib. I, 2ᵈ top; Lam. R. to II, 18 (corr. acc.).—2) *'Onah, a period of twelve astronomical hours, one half of the natural day and of the natural night,* or (at solstice) *natural day,* or *natural night.* Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ; Bab. ib. 75ª; Nidd. 65ᵇ. Y. Ab. Zar. l. c. כדי ע' מלא ע' for the term of an 'Onah; Ab. Zar. l. c. וכמה ע' how long? An 'Onah. Yeb. 62ᵇ; Nidd. 63ᵇ ע' ... וכמה and how long before? ... An 'Onah. Ib. ע' אחריתי an additional 'O. (day or eventually night). Ib. 65ª ע' שלמה a complete 'O., expl. ib. לילה וחצי יום, expl. ib.ᵇ אי לילה וכ' either the space of one night at solstice, or half a day and half a night &c., in midsummer or midwinter; a. fr. —*Pl.* עוֹנוֹת. Mikv. VIII, 3; Tosef. ib. VI, 6; Sabb. 86ª. Ib.ᵇ; Y. ib. IX, 12ª top ע' שלמות full 'Onahs (not counting fractions); a. fr.—4) *due season, period, stage.* Peah IV, 8 עד שלא באו לעוֹנַת חמשרות before the harvested products have arrived at the stage when they are subject to tithes; Maasr. V, 5. Y. M. Kat. III, 83ª top עוֹנַת קריאת שמע the time of the day for reading the Sh'm'a. Y. Shek. I, beg. 45ᵈ כדי שיביאו...בעוֹנָתן so that the Israelites might deliver their Shekels in due time. Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ אם עונת הגשמים היא if it is during the rainy season; Y. Kil. IX, 32ª. Y. Ber. II, 5ᵉ top עוֹנָתָהּ וכ' ....בעל תחאנה the owner of the fig tree knows when it is time for the figs to be picked; עוֹנָתָן של וכ' ...כך הקב"ה so does the Lord know when it is time for the righteous to be called away; Cant. R. to VI, 2. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. עונת אשה marriageable age, v. עִפֵּר; a. v. fr.—Esp. (b. h. עֹנָה) *the duty of marital visits at certain intervals, marital duty.* Keth. V, 6 הע' האמורה בתורה וכ' the time for marital duties intimated in the Law (Ex. XXI, 10) is: for men of leisure &c.; Gen. R. s. 76; Yalk. ib. 131. Sabb. 118ᵇ למימרא...מצות ע' לא קיים does this mean that R. J. neglected the regulations concerning the marital duty? Keth. 62ᵇ; a. fr.—Mekh. Mishp., s. 3 (ref. to Ex. l. c.) ועוֹנָתָהּ זו דרך ארץ *her 'onah* refers to marital visits; [oth. opin.: ועונתה לא יהן וכ' *her 'onah* means, he must not give her summer apparel in winter &c., but כל אחד ואחד בעונתה each in its due season; anoth. opin.: עונתה זו מזונה *her 'onah* means her sustenance (with ref. to ויענך Deut. VIII, 3; v. next w.); Keth. 47ᵇ; Y. ib. V, 30ᵇ top.]

עוֹנָה II f. (עָנָה II; cmp. עִנּוּי) *trouble, suffering.* Sifra B'huck., Par. 2, ch. VIII (play on ירון ובריח, Lev. XXVI, 43) ע' של מדבר (Yalk. Lev. 675 עונות) the privations in the desert; ע' של בעל פעור (Yalk. l. c. של פעור) the suffering attendant upon the worship of Baal (Num. XXV, 3, Ps. CVI, 28, sq.); ע' של מלכי האמורי the suffering from the Emorite kings (Jud. II, sq.).—*Pl.* עוֹנוֹת. Lev. R. s. 17 (play on הָרַחַר, Ps. LXXIII, 4, v. הֲרֹצוֹת) ולא צבריתים בע' I did not make them swell from sufferings; ib. אין להם צבירים של ע' וכ' they (the wicked) have no swellings (accumulations) of sufferings with which they die (so as to atone for their sins) &c.; Yalk. Ps. 808.

עוֹנָה III f. (denom. of עַיִן) 1) *sight* or *affliction of the eye.* Men. 64ᵇ, v. next w.—2) *shade of color, pattern* (in weaving, v. Sm. Ant. s. v. Tela).—*Pl.* עוֹנוֹת. Lev. R. s. 17 [read:] אלו לצבעים ולע' (v. Ar. s. v. אספרוטין, where our w. reads: ולעצונות) these (the coarse threads) are used for tassels and for producing (raised) patterns; Yalk. Ps. 808 לצביתים ולעונות.

עוֹנָה IV f. (denom. of עַיִן; cmp. Arab. *'âna* manare) *welling, flux.* Men. 64[b] a woman said, I am offering a sacrifice לעוֹנָתִי after my recovery from flux, .. סבור מינה לעוֹנָתָהּ ממש (v. Rabb. D. S. a. l.) which they understood to mean really for her flux, when the suggestion was offered, שמא בעינה סרכנה (v. preced.) perhaps she was in danger of losing her eye-sight; Y. Shek. V, 48[d] לעֵינָתִי, interpreted שופעת כמעיין, v. שָׁפַע.—[Rashi, ignoring Y. Shek. l. c., takes our w. in the sense of *due season* for a sacrifice, v. עוֹנָה.]—[Tosef. M. Kat. I, 2 עונתו של מים, v. עוּגָה.]

עוֹנִי I, **עֹנִי** m. (b. h.; עָנָה II, v. עוֹנָה II) *misery, poverty, privation.* Ab. IV, 9 כל המקיים ...מע' וכ' he who fulfills the Law in spite of poverty, shall finally do so in wealth; סופו לבטלה ...וכל המבטל סופו למע' and he who neglects the Law on account of his wealth, shall finally neglect it from poverty. M. Kat. 17[b], a. e. כל מקום ...או מירתה או ע' wherever the scholars put their eyes (upon a person, i. e. decreed the ban), there follows either death or poverty. Midr. Till. to Ps. V (ref. to I Chr. XXII, 13) בעָנְיִי בצער וכ' what does 'in my misery' mean? In the pain which I suffered about it. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) למה נקרא לחם ע' על שם עינוי וכ' why is it called bread of misery? For the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—[Pes. 36[b] באוני ..תיפוק לי' מלחם ע' derive it (that you dare not use second tithes for unleavened bread to be eaten with the Passover lamb) from the expression 'bread of misery', which intimates 'that which it is permitted to eat in mourning (to the exclusion of second tithes, v. Deut. XXVI, 14); ib.[a] לחם ע' מה שנאכל באנינות. Ib., a. e. לחם ע' לחם שעונין עליו וכ' 'bread of recitation', bread over which they recite many words (the Hagadah, Hallel &c.).]

עוֹנִי ch., v. עֲנִי.

עוֹנִי* II pr. n. pl. *'Oni.* Tosef. Ohol. XVI, 12 תחום ע' (R. S. to Ohol. XVI, 5 עכו); cmp. אוֹנִי II.

עוניתא, Lam. R. to IV, 18 עוניתיה, read: אוֹנְיָתָא.

עונן, Y. Snh. VII, 24[c] top והניחוש וחע', read: והעִינּוּן.

עוֹנֵן, v. עָנַן.

עוֹנָנָא, v. אוּנָא I, a. עָנָא I.

עוֹנָקָא, v. אוּנְקָלָא.

עוֹנָקָא f. = עוּנָקָא (v. אוּנָקָא I) *neck.* Y. Ber. II, 5[c] bot. עד כדון עונקתיה..רפיא this man's neck is yet loose?; ib. דהדין עונקא ע' דהוות וכ' this neck which was loose is now laced (thou art going to be hanged).

עוֹנֶשׁ, עוֹנֵשׁ m. (b. h.; עָנַשׁ) 1) *punishment, penalty; responsibility.* Snh. 89[b] כך עונשו וכ', v. בְּהַאי; Ab. d'R. N. ch. XXX. Snh. 54[b] top, a. fr. שמענו אזהרה מנין ע' we learn here the penalty, whence do we learn the prohibition? Yeb. 3[b], v. אַזְהָרָה. Ib. 47[a] ומודיעין אותו עונשן של מצות and we acquaint him (the proselyte) with the penalty attending the neglect of the duties (of an Israelite), v. עוֹן. Sabb. 87[a] בתחלה פירש עונשה וכ' first he explained the penalty for trespassing the Law, .. and then the reward for observing it. B. Bath. 88[b] עונשן של מדות the responsibility connected with measures (the punishment for giving wrong measures); Yeb. 21[a] עונשין (corr. acc.); a. fr. —2) *punishable act, sin.* Sabb. 115[b] גדול ע' האחרון וכ' the sinfulness of the latter act is greater than &c. B. Kam. 105[b] ע' ממון (Rashi ע' כפירה) the crime of denying an obligation; ע' שבועה the crime of false swearing; a. fr.—*Pl.* עוֹנְשִׁין. Snh. 43[b] ע' שבגלוי sins committed publicly; a. e.

עוֹ' עוֹנָתָא, v. עֲנָתָא.

עוֹנָתָא f. pl. (v. עוֹנָה III) [*eyes,*] *rings* of a yoke (κρίκος). Targ. Hos. X, 10 (Rashi: עֵינוֹתַי; h. text עינתם, K'ri עונותם). Cmp. עַיִן 2.

עוֹסָקָן v. עָסַק.

עוּף I *to be bent, doubled; to be wearied.* Ḥull. II, 3 ויעֻפּוּ, v. שָׁחַז. Midr. Sam. ch. XXIII, beg. מרי"ב עינות ...עֲפָפִים ומתעלפים on account of the multitude of my sins are the righteous in me wearied and faint.—Denom. עוֹף, עֵיפָה.

עוּף ch., v. עִיף.

עוּף II (b. h.; denom. of עוֹף) *to fly.* Sabb. 26[a] מפני שהוא עָף because it is volatile (explosive). [Sot. 45[a] עפר, עפה Ar., v. צוּף.]

Pol. עוֹפֵף same. Ber. 63[a] פרנסתו מעוֹפֶפֶת לו כעוף his sustenance comes flying to him like a bird. Ḥull. XII, 3 תרתה מיעופפת if the mother bird was flying about the nest; Tosef. ib. X, 10. Pirké d'R. El. ch. IV וכ' ובשתים מְעוֹפְפִים and with two wings they fly, and they sanctify &c.; Yalk. Is. 271; a. e.

עוּף ch. same. Targ. O. Deut. IV, 17 דפרח דחיזוק ed. Lisb. (ed. only דפרח; דחיזוק being a gloss).

עוֹף m. (b. h.; עוּף I) [*bend, wing*; cmp. כָּנָף,] *bird, fowl.* B. Kam. 92[b] (quoted fr. כתובים) כל ע' למינו ישכון ובן אדם לדומה לו (נסמ' ובני נסמ' Tosaf. ע' כנסם) every bird nests according to (with) its kind, and man with one like himself; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Ḥull. 27[b], a. fr. אין שחיטה לע' מן התורה the ritual slaughtering of birds is not indicated in the Torah. Sabb. 130[a], a. e. במקומו ... בשר ע' בחלב in the native town of R. J. the Galilean they ate poultry prepared with milk; a. v. fr.—*Pl.* עוֹפוֹת. Ḥull. l. c. Gen. R. s. 67, v. סָכַךְ I; a. fr.

עוֹפָא, עוֹף I ch. same. Targ. Y. Lev. V, 10. Targ. Gen. I, 20; a. fr.—*Pl.* עוֹפַיָּא, עוֹפָן. Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. sing.). Ib. XXIII, 5 ed. Lag. Targ. Y. Gen. XXV, 27.

עוֹפָא* II pr. n. *'Ofa,* name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (h. text משנה, v. עוֹף I; Kimḥi reads: עָפְלָא, v. עוֹפֶל).

עופא, Targ. Job XXVIII, 3 some ed., read: סוֹפָא.

עוֹפֶל (b. h. עָפַל; עָפֵל) [*swelling,*] pr. n. *Ophel,* an elevation of the Temple mount (v. II Chr. XXXIII, 14). Y. Taan. III, 67[a] top קרן הע' the summit of O.; v. אָפֶל II.

עוֹפֶר m. (b. h. עָפַר; עפר *to be thick, strong*; cmp.

preced., a. אַבִּיר) *young animal*; trnsf. *youth, strong man.* Gen. R. s. 14 (play on עפר, Gen. II, 7) ע' עולם על מלואתו נברא the conqueror of the world was created in his fulness (completely developed).—*Pl.* עֲפָרִים. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. (play on עֲפַר, Num. l. c.) מי מנה ע' וכ' who will count the youths among them that have reached the age of marriage &c.?; Yalk. Num. 766 כמה ע' רש וכ' how many are the youths in Israel that study the Law &c.! (Tanna d'bé El. ch. XXI עפר, corr. acc.).

עוֹפֶרֶת f. (b. h. עֹפֶת; v. preced.; cmp. אֲבַר) *lead.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5; Yalk. Ex. 246.

עוץ (cmp. אוץ) [*to press, urge,*] *to encourage, advise.* —Part. עָיֵיץ. Targ. Y. II Num. XXIV, 14. Targ. II Esth. I, 15; a. e.—Kidd. 80ᵇ ועייץ לו עצות וכ' and is likely to give him bad advice. Yeb. 107ᵃ עָיְיצֵי לה וכ' her relatives may advise her (put her up to it) and take the property away from me.

עִיצָבָא I m. (עַצַב) *grief.* Ber. 56ᵃ ולא אחני ... מע' thou wilt find no pleasure in eating on account of the grief of thy heart.

עִיצָבָא II, **עִיצְבָּה** f. (עָצַב, v. אֲבַרְוִין) *fur trimmed* (or *to be trimmed*) *of its ends, robe, cover.* Kel. XXVI, 7; B. Kam. 66ᵇ Ms. M. (ed. עיצ'). Ib. ע' אינה צריכה קיצוץ an '*utsba* requires no trimming (in order to be considered a finished object of use). Zeb. 94ᵃ ע' שחשב עליה לקצצה Ms. M. (ed. ליה, corr. acc.) a fur which the owner had intended to trim; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 עוצבה R. S. to Kel. l. c. (ed. אצבע, corr. acc.); Zeb. l. c. ע' דחשיב עלה וכ'.

עוֹצַר or **עוֹצֵר**, v. אוֹצַר a. אָצַר.

עוּק (b. h.; cmp. חוּק) 1) *to circle, round.*—Denom. עָנָק.—2) (cmp. עוּג) *to hollow out.*—Denom. עוּקָה.—3) *to press.* —Denom. עָקָה.

[*Hif.* הֶעִיק (b. h.) *to press, make a rut* (in the ground).]

עוּק ch. (= h. צוּק) *to be narrow, pressed.*—Perf. עָק; part. עָק, עָיֵיק, עִיק (עִיק). Targ. Is. XLIX, 20.—Trnsf. *to feel pain, disgust; to be sick of.* Targ. Jud. XVI, 16 (h. text קצר). Targ. O. Gen. XXVII, 46 (Y. *Ithpe.*; h. text קצתי); a. fr.—V. עִיקָא.—ע' ל'=(h. צר ל-) *to be in distress, fear, anxiety.* Targ. Ps. XXXI, 10, a. e. עיק Ms. (ed. עִיק, עָיֵק noun); v. עָיֵק. Targ. II Sam. XXII, 7 עייקא ed. Lag. (ed. Wil. עָקָא); Targ. Ps. XVIII, 7 עָקָא Ms. (ed. עָיְקָא, עָיְרִי). Targ. O. Deut. IV, 30 יֵיעוֹק (ed. Berl. a. Y. תיעוק). Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. אתיעקי, v. יְעַק); a. fr.—[Gitt. 78ᵃ עייק, עויק Ar., v. עָקַק.]

Af. אָעִיק *to press, trouble, annoy, distress.* Targ. Ex. XXIII, 9 (h. text לחץ). Ib. 22 (h. text צרר). Targ. Jud. XVI, 16; a. fr.—Y. Kil. IX, 32ᵇ; Y. Keth. XII, 35ᵃ bot. חד שינא מעיקא לי one tooth annoys me. Gen. R. s. 14 [read:] עקתיה אלא דאחית לאעקא ליה ... לא has this man (I) not enough trouble that thou camest to trouble him?; Midr. Till. to Ps. II אלא אם את אתי לאעקא ליה (read: אחית); Yalk. ib. 621 אלא דאת מעיקא ליה (read: מְעִיקְנָא). Y. Ber. II, 4ᵈ top ואינון מְעִיקְנִין לון למחר .. to-morrow they will be with us, and they trouble us (by treading upon our graves); a. e.—*Part. pass.* מְעִיק *troubled, feeling dread.* Targ. Is. VII, 16 (h. text קץ). Targ. I Sam. XXII, 2 (not מְעִיק).

Ithpe. אִיתְעַק *to be distressed, sick.* Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (v. supra).—Targ. Job XXXVI, 16 יִתְעַק, v. יְתַק.]

Ithpa. אִתְעַוֵּיק *to be narrowed in.* Targ. Job XVIII, 7, v. יְצַק.

עָוּק, עָוָק m. (עוּק h.) *rundle of a ladder.*—*Pl.* עָוָקִים, עָוָקִין, עָוָוִי. Tanḥ. Vayetse 2; Pesik. Baḥod., p. 151ᵃ; Lev. R. s. 29, a. e., v. חָוָוק. Y. B. Bath. III, end, 14ᵇ עד ג' ע' כבסא (not כבסא) a ladder of three or less rundles is considered a stool; Y. Sabb. III, end, 6ᶜ עד ג' ככסא (corr. acc.).

עוּקְבָא I, Snh. 96ᵃ Ar., v. עֲקוּבָה.

עוּקְבָא II, **עוּקְבָן, עוּקְבָה** pr. n. m. *'Uḳba, 'Uḳban,* (*Mar 'U.*), name of several Amoraim and of one Resh Galutha (or two), commonly named Mar 'U. Snh. 31ᵇ. Pes. 115ᵇ רבנא ע'. M. Kat. 16ᵇ.—Y. Ber. I, 3ᵃ bot. מר ע'.—Sabb. 56ᵇ עוקבן בר נחמיה וכ' 'U. son of N., the Resh Galutha; a. e.—Erub. 34ᵇ ע' בר חמא Ms. M. (ed. בר אבא, corr. acc.). B. Mets. 65ᵃ. Ber. 44ᵃ מר ע' בר ח' (Ms. F. רב ע'). Zeb. 55ᵇ רב ע' Ms. M. (ed. מר); a. fr.—Y. Erub. I, 18ᵈ bot. רבר ע'. Y. Ḥag. II, 78ᵇ top ר' עוקבה. Y. Meg. I, 71ᵃ top מר ע'; a. fr.—Lev. R. s. 28; Pesik. Ha'omer, p. 70ᵇ רב חמא בר ע'. —V. Fr. M'bo p. 120ᵇ, a. Koh. Ar. Compl. s. v.

עוּקָה f. (עוּק; cmp. עוּגָה) 1) *cavity, trough, pit.* Y. Maasr. II, 50ᵃ top וחשמן משרדר לע' oil (is subject to tithes), when it drips down into the trough; Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ (insert וחשמן). Erub. VIII, 9 ע' מחוקת וכ' a pit (in the court for receiving waste water) containing two S'ah. Ib. 88ᵇ ע' מחוזק וכ' (*masc.*). Tosef. ib. IX (VI), 18. Mikv. VI, 1 עוקת המערה a pit adjoining a grotto (filled with water); a. v.—2) עוקת נפש *distress,* v. עָקָה a. חֲלוּקָה.

עוּקַל, v. עָקַל.

עוּקְמָא m. (עָקַם) *insidious, tricky.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (h. text עקש).

עוּקְמִין, Yalk. Jer. 332, v. עִנְקְמוֹן.

עַקְ, עוּקְמָן m. (עָקַם) *trickster.* Gen. R. s. 33, v. כְּמָנוֹן. —*Pl.* עוּקְמָנִין, עוּקְמָנִים, עַקְ'. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942. Y. Yoma VII, 44ᵇ bot. (not עיק); Lev. R. s. 10 שבלב ע'; Cant. R. to IV, 4.

עוּקְמָנָא ch. same, *tricky, trickster.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 5 (h. text עקש, v. עוּקָמָא). Targ. Ps. CI, 4 (Levita עוקמתא, incorr.).—*Pl.* עוּקְמָנֵי. Targ. Job V, 13.

עַקְ, עוּקְמָנוּתָא f. (preced.) *trickery, insincerity.* Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. Ps. CXXV, 5 (Ms. עוקמתי). —V. עַקְרִמוּתָא.

עוּקְמָתָא same; v. preced.—[Targ. Ps. CI, 4 Levita, v. עוּקְמָנָא.]

עוּקְסָא, v. עוּקְצָא.

עוּקָּץ m. (עָקַץ) [*tail, end,*] 1) (= קוֹץ) *thorn, point, prick, sting.* Y. Sabb. XIV, 14[d] top עוּקָּץ עקרב Scorpion's Tail (name of a plant); Y. Ab. Zar. II, 40[d] top. Gen. R. s. 12 ושלו למעלה וחזי' the pointed stroke of the letter *He* is directed upwards. Kel. XIII, 5; Sabb. 52[b] מחט..שעוקצה a needle whose point is broken off (v. חוֹר I); a. e.—Esp. *the peduncle of fruits.* Succ. III, 6 נטל עוקצו if its (the Ethrog's) peduncle is off. Ukts. I, 6; a. fr.—*Pl.* עוּקָּצִים, עוּקְצִין. Lev. R. s. 30 תמרה יש בה אוכל ויש בה ע' on the palm there is eatable fruit and there are prickles. Ukts. l. c. עוקצי תאנים the peduncles of figs; a. fr.—*'Uktsim,* *'Uktsin,* name of a treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Toharoth. Hor. 13[b] ניתי מר וניחני בע' come, sir, lecture on 'Uktsin. Ib. גלי עֻקְצִים explain 'U. —2) (=b. h. עֻצָּה) [*spine,*] *haunch (with tail).* Tam. III, 1. Ib. IV, 3. Hull. 93[a]; a. e.—3) (= קָצָה) *corner, recess.* Y. Dem. V, 24[c] bot. בתחלת כל ע' וע' (not בתחלה) at the beginning of each corner (in which fruits are piled up).

עוּקְצָא ch. same, 1) *sting, tail, spine.* Num. R. s. 20 לא מן דובשיך לא מן עוקציך I want neither thy honey nor thy sting; Midr. Till. to Ps. I, 5 מעוקצך... Y. Náz. IX, 57[d] like fish that are fried, רישיה דהן גבי עוקצה דהן the head of one by the side of the other's tail. Ber. 58[b] ע' דעקרבא (Ar. עקוסא) the prick (tail) of the Scorpio. Erub. 100[b] דאית ליה עוקצי; Ms. M. (ed. דאית לחו ע' Ar. a. Ms. O. עוקסא) when they (the shoes) have spurs (pegs in the sole); a. e. —*Pl.* עוּקְצֵי, v. supra.—2) *corner, recess.*—*Pl.* as ab. Sabb. 106[b] כל היכא דלריכא ע' ע' וכו' (Ms. O. אוקסי) a vivarium which is not divided off in recesses is called a small vivarium; Bets. 24[a] (Ar. אוקסי עוקסי; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

עוּר I (b. h.) [*to be stirred up,* v. עָרַר,] *to wake* (act. a. neut.). [Y. B. Bath. III, 14[a] וצריך לעוורו, read לעוררו, v. infra.]—Part. עֵר; f. עָרָה; *pl.* עֵרִים; עֵרוֹת, עֵי. B. Kam. II, 5 בין ער בין ישן whether awake or asleep. Nidd. 12[a]. Sabb. 55[b]; Snh. 82[a] (ref. to Mal. II, 12) שלא יהיה לו ער..ועונה he shall have none awakening (teaching) among the teachers and none responding among the scholars. Cant. R. to V, 2 אני ישנה מן המצות ולבי ער לגמילות חסדים I am asleep (negligent) in ceremonies, but my heart is awake for charity; אני ישנה מן הצדקות ולבי ער לעשותן I am asleep (careless) about righteous deeds, but my heart awakens me (stirs me up) to do them; ib. ולבו של הקב"ה ער לגאלני but the heart of the Lord, is awake (anxious) to redeem me; Pesik. Haḥod. p. 46[b]; Pesik. R. s. 15 ולבי ער להקב"ה לגאלני but my heart is awake (waiting) for the Lord to redeem me; Yalk. Cant. 988; Tanḥ. ed. Bub., Tol'doth 18. Der. Er. Zuta ch. V בין חער' לא יהא אדם ער..בין חער' one must not be awake among those sleeping, nor asleep among those awake. Nidd. l. c. בין ישנות בין ע' whether they are asleep or awake; a. fr.

Nif. נֵעוֹר, נֵי' *to be awake, wake up; to be stirred up, become active.* B. Bath. 74[b] והיה ר"א ישן ור"י נעור (not נייר) R. E. was asleep, and R. J. awake. Gitt. VIII, 2 (78[a]) נֵעוֹרָה קוראה וכו' (נֵי') when she woke up, she read and found it was her letter of divorce. Ab. III, 4 הנ' בלילה כדי שיעורו he who is awake by night. Sifré Deut. 314 שיעירו (not שיעידו) בניו that his young brood may wake up; Yalk. ib. 944. Cant. R. to IV, 8 (read:) בתחלה הוא נעור וכ' (or נִנְעַר, v. נָעַר II) first he bestirs himself (and proceeds) from the Temple &c.; a. fr.—Ab. Zar. 73[a], a. fr. מצא מין את מינו וניעור kind found its kind and was stirred up, i. e. the two equal elements in the mixture join to become working agents.—V. נָעַר II.

Hif. הֵעִיר *to wake up; to stir up, instigate.* Gen. R. s. 43 מי הוא זה שהעיר לבם של מזרחיים וכ' who was he that stirred up the heart of the eastsrn nations that they should come and fall &c.?; Yalk. Is. 311 בלבם של שה' ישנים...ומי העירן לבא וכ' (corr. acc.). Ib. אזרחיים the nations were too indifferent to come under the wings of the Lord, and who waked them up to come under his wings? Snh. 25[b] (expl. מפריחי יונים, ib. III, 3) אלו שמעירין וכ' Ms. M. (ed. שממרין) those who stir up the pigeons (on which they bet), v. מָרָה II.

Hof. הוּעַר *to be stirred up, be removed.* Gen. R. s. 85 שה' מן העולם, v. עֵר II; Yalk. ib. 145.

Polel עוֹרֵר 1) *to wake up.* Y. Ber. I, 2[d] (ref. to Ps. LVII, 9) דרכן ... להיות השחר מעוֹרְרָן the dawn wakes them up; Tanḥ. B'ha'ăl. 10 דרך השחר מְעוֹרֵר ..מעורר וכ' usually the dawn wakes the sons of man, but I wake the dawn up. Y. Ber. IX, 13[d] bot. הוא..חיודע יְעוֹרֵר אחכם he that knows your numbers wake you (from death); a. fr.—Y. Ter. V, end, 43[d] מעורר את מינו ליאסר stirs up its kind (makes it an agent) to become forbidden, v. supra.—Maas. Sh. V, 15 בטל את המְעוֹרְרִים abolished the wakers; Sot. IX, 10, expl. ib. 48[a]; Tosef. ib. XIII, 9 מעוררין אילו חלויים וכ' the wakers are the Levites, who ... sang, Awake &c. (Ps. XLIV, 24). Lev. R. s. 7, beg. שנאה...הוא עוֹרְרָה עליהן דיני דינין hatred .... stirred up against them judgment upon judgment; a. fr.—2) *to excite to lamentation, arrange a memorial service, engage a travelling wailer.* M. Kat. I, 5 לא יְעוֹרֵר וכ' one must not arrange a memorial service &c., v. סַפְּדָנָא; ib. 8[a] לא יערער, v. עַרְעֵר.—Maas. Sh. V, 15 בטל את המְעוֹרְרִים abolished the wakers; Sot. IX, 10, expl. ib. 48[a]; Tosef. ib. XIII, 9 מעוררין אילו חלויים וכ' the wakers are the Levites, who ... sang, Awake &c. (Ps. XLIV, 24). Lev. R. s. 7, beg. שנאה...הוא עוֹרְרָה עליהן דיני דינין hatred .... stirred up against them judgment upon judgment; a. fr.—2) *to excite to lamentation, arrange a memorial service, engage a travelling wailer.* M. Kat. I, 5 לא יְעוֹרֵר וכ' one must not arrange a memorial service &c., v. סַפְּדָנָא; ib. 8[a] לא יערער, v. עַרְעֵר.—3) *to raise an objection; to contest the legality of.* Y. B. Bath. III, 14[a] (interch. with עָרַר) צריך..מכיון שיעיר לעוֹרֵר עליו since he contested the right of possession in three successive years, he need no longer contest. Ib. צריך לעוורו (corr. acc.); v. עָרַר a. עֲרֵעֵר.

Hithpol. הִתְעוֹרֵר, *Nithpol.* נִתְעוֹרֵר 1) *to be waked up; to bestir one's self.* Lev. R. l. c. עד שנה שנתעוררה עליהן up to the year when it (hatred) was stirred up against them &c. Ib. s. 9 (ref. to Cant. IV, 16) לכשיתעוררו הגלויות when the exiled colonies in the north are waked up (to be redeemed), they will come &c.; ib. לכשיתעורר גוג when Gog bestirs himself (to war) &c. Ib. דבר שהוא ישן ונתע' a thing (the daily offering) which was asleep (during the captivity) and has been reawakened (reinstated); a. e.—2) *to be lively; to enjoy one's self.* Midr. Till. to Ps. CXLIX התעוררו עלי וכ' enjoy yourselves with me at your pleasure.

עוּר ch. same, *to stir up, awaken; to awake.* Targ. Job XLI, 2 יְעוֹרֵי (ed. Lag. a. oth. יְעֵר *Af.*).—Taan. 4[a] עוּרוּ, v. עוֹרֵר.—Part. עָיֵר, עָיֵיר; f. עָיְרָא, עָיְרָא. Targ. Cant. V, 2.—

Part. pass. עִיר, *pl.* עִירֵי עִירִין *awake.* Y. Ber. I, 2[d] עד כדון ברירתא ע' until then (the end of the first night-watch) men are awake. Snh. 29[b] ושכבי ליהוי וכ' ע' shall those awake and those asleep be witnesses against thee (i. e. wouldst thou say so within the hearing of &c.)?

Af. אַעִיר, אָעַר 1) *to stir up, awaken.* Targ. Is. XIV, 9 (ed. Lag. אִעֲרַת, read אָעֲרַת). Targ. Zech. IV, 1.—2) *to wake, watch; to wake up.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 11 (not מְעִיד); a. e.—Midr. Till. to Ps. XXII (ref. to ib. LVII, 9) אַעִיר יקרי וכ' wake up, my dignity (soul), before the dignity of my Maker (v. infra).

Polel עוֹרֵר *to stir up, awaken.* Targ. Ps. LXXX, 3. Targ. Y. I Deut. l. c.—Y. Ber. I, 2[d] (ref. to Ps. LVII, 9) אנא חוינא מְעוֹרֵר שחרת וכ' I am wont to wake up the dawn, the dawn never wakes me up; Pesik. Vayhi, p. 63[a]; Pesik. R. s. 17 ושחרת לא עוֹרַרְתָּנִי; Midr. Till. l. c.; Lam. R. to II, 18; a. e.

Ithpe. אִתְעִיר, *Ittaf.* אִתְעַר *to be stirred up; to awake; to bestir one's self.* Targ. Job XIV, 12. Targ. Gen. XLI, 4. Targ. Hab. II, 19; a. e.—Y. Ber. l. c. אִתְעִיר יקרי wake up, my dignity (v. supra); Pesik. l. c. אִיתְעַר; Pesik. R. l. c.; Lam. R. l. c.; Yalk. Ps. 776 רַתְעַר יקרי וכ' let my dignity wake up. Ber. 4[a] לאִתְעוּדְרֵי משנתיה (Ms. M. לאִתְעוּרֵי) for the purpose of (his) being waked up from his sleep; Yalk. Ex. 186. Lev. R. s. 12, beg. א' משנתיה וכ' when he woke up from his sleep, he saw &c.; a. fr.—Koh. R. to I, 8 כיון דא' בך חמרא וכ' since that wicked man's ass has been stirred up against thee (as it will be a constant reproach to thee that that man has caused thee to ride on the Sabbath), thou canst no longer stay &c.; [Matt. K.: since that wicked man's ass has *brayed* at thee, as if from נער, v. נָעַר I.]

עוּר II m. ch. (v. next w.) *husk, chaff.* Y. Sabb. XIV, 14[d], v. אוּר II.

עוֹר m. (b. h.; עור; cmp. עָרָה I) *skin, hide.* Bets. I, 5, v. הוֹרָסָן. Kel. XXVI, 5 (6), v. חַמָּר II. Ib. ע' הרופא the surgeon's leather apron; ע' הערסה the leather sheet in the cradle; a. v. fr.—*Pl.* עוֹרוֹת. Ib. 8 ע' בעל חבית the skins in the possession of a private man, opp. ע' של עבדן, v. עַבְּדָן. Ab. Zar. II, 3, v. לָבַב; a. v. fr.

עִוֵּר I m. (b. h.; עור; cmp. חַוַּרְוָר, חָוַר) [*white, blank,*] *blind.* Bekh. 44[a] (ref. to Lev. XXI, 18) ע' בין סומא וכ' *iwer* means both blind of one eye as well as of both; a. e.—B. Mets. V, 11, a. fr. משום ולפני ע' וכ' it comes under the category of the law (Lev. XIX, 14), 'place no stumbling block before the blind' (cause no man to sin).—*Pl.* עִוְרִים. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 8 ומי הן הע' הדורות ... כע' who are the blind? These latter generations that walk in the Law like blind men; a. e.—[Usually סוּמָא].—Denom.

עִוֵּר II (b. h.) *to blind; to cause perversion of judgment.* Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 19) כי השוחד יְעַוֵּר שאומר על וכ' 'bribe blindeth', that means, that (in old age) he will declare unclean what is clean &c.; Yalk. ib. 907; Keth. 105[a] (v. Peah VIII, 9); Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) יעור עיני חכמים בתורה blinds the judgment of scholars of the Law.

Nithpa. נִתְעַוֵּר *to be blinded.* Tanḥ. Aḥăré 1 נִתְעַוְּרוּ עיניו his eyes were put out.

עַוָּר ch. same. Targ. II Kings XXV, 7. Targ. O. Ex. XXIII, 8 מְעַוַּר (ed. Berl. מְעַוֵּר); a. e.

Ithpa. אִתְעַוַּר *to get blind.* Sabb. 77[b] מִיתְעַוַּרְא would get blind.

עוֹרֵב m. (b. h. עֹרֵב) *raven, crow.* Ḥull. 65[a], a. e. אצל ע', v. זַרְזִיר II. Ib. 63[a] אוכמא ע' the black *'oreb* (raven); ע' העמקי חיוורא the *'oreb* of the valley, the white spotted *'oreb*; ע' הבא בראשי יונים the *'oreb* (crow) that moves in advance of the doves. Snh. 108[b] לנח ע' ... תשובה the raven brought a convincing argument against Noah; Yalk. Gen. 58; ib. רק ע' the raven was punished inasmuch as he spits (semen from his mouth, Rashi). Pirké d'R. El. ch. XXIII. Tosef. Sabb. VI (VII), 6; Sabb. 67[b] (v. עוֹרְבָתָא); a. fr.—*Pl.* עוֹרְבִים. Ḥull. 5[a] (ref. to I Kings XVII, 6) ע' דילמא ... שמיריהו ע' might it not mean two men by the family name of 'Oreb (as Jud. VII, 25); Gen. R. s. 33; a. fr.

עוֹרְבָא, עוּרְבָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 7 (ed. Vien. O. עָרְבָא); a. e.—Bets. 21[a]; Ḥull. 124[b] פרח א"ל ע' said he to him, a raven flew by (an evasive answer). Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 20) (Jacob through his pious speech came near frustrating his device) לע' דאיירתי וכ' like a raven that carries fire to his nest (to warm his brood). Keth. 49[b] בע' בעי בניה וכ' the raven wants (and cares for his) children, and this man wants none; a. e.—*Pl.* עוֹרְבִין, עוֹרְבֵי, עוֹרְבַיָּא. Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. I Kings XVII, 4; 6.—Ber. 56[b] חזאי ע' וכ' I saw in my dream ravens which flew around my bed.

עוֹרְבִי m. *an inhabitant of a place called 'Oreb* (v. עַרְבּוּ).—*Pl.* עוֹרְבִים, עוֹרְבִיִּים. Ḥull. 5[a] (ref. to חֲרֹרְבִים, I Kings XVII, 6) ודילמא על שם מקומן might it not have been men called 'Or'bim after their place? אם כן עורבירים מרבעי ליה if it were so, it ought to read 'Or'biyim.

עוֹרַבְתָּא f. (v. עוֹרְבָא) *she-raven.* Sabb. 67[b] (in Hebr. dict.) תאומר לעורב ... ולע' וכ' if one says to a raven, croak, and to a she-raven, shriek and turn thy tail towards me (a superstitious practice); differ. in Tosef. ib. VI (VII), 6.

בֵּי ע', עוֹרַבְתִּי pr. n. *Be-'Orabti,* name of a family. Kidd. 70[b].

עוּרְדַּעְנָא, עוּרְדָּעָן m. (h. equivalent צְפַרְדֵּעַ) 1) *frog.* Gen. R. s. 10 חמי חד ע' וכ' saw a frog carry a scorpion &c.; Yalk. Koh. 972; (Koh. R. to V, 8; Lev. R. s. 22, v. אוּרְדָּעָה).—*Pl.* עוּרְדָּעָנָא. Targ. Ex. VII, 27, sq. (ed. Vien. O. עָרָךְ); a. e.—2) f. *a disease of the tongue* (*rana*). Y. Ab. Zar. II, 40[d] top, v. אוּרְדַּעְנָה.

עִוָּרוֹן m. (b. h.; עִוֵּר) *blindness.* Midr. Till. to Ps. CXLVI אין צער גדול כעִוָּרוֹן עינים .... there is no trouble so great ... as blindness.

עוּרְזָלָא, v. אוּרְזָלָא.

עָרְ', עוּרְלָתָא, עוּרְלָא f. = h. עָרְלָה, *prepuce.* Targ. Gen. XXXIV, 14 (O. ed. Berl. עוּרְלָה). Ib. XVII, 11; a. fr. —Ab. Zar. 10[b] עוּרְלָתֵיהּ (v. vers. of Ms. M., Rabb. D. S. a. l. note). Erub. 19[a] עָרְלָתֵיהּ Ms. M. (ed. עַרְלָתוֹ, h. form); a. e.

—*Pl.* עוּרְלָתָא, עָךְ. Targ. Josh. V, 3 עוֹר ed. Lag. (oth. ed. עָךְ, עָךְ). Targ. I Sam. XVIII, 25 עָרְלַת constr. (ed. Lag. שׁוּרְלוֹת, corr. acc.).

עוֹרְלָה, v. עָרְלָה.—עוּרְלָה, v. preced.

עוּרְמָא f. (עֲרַם) *heap, pile.*—*Pl.* עוּרְמָן. Targ. Y. Ex. XV, 8, v. עֲרֵימָה.

עוֹרֶף m. (b. h. עֹרֶף; עָרַף) 1) *hind part of the head with the neck, neck.* Ḥull. I, 4 השׁוחט מן הצ' if one cuts the animal from the neck (frontward); ib. 19b מאי ע' what is meant by עוֹרֶף? אילימא ע' ממש shall I say, the real *'oref* (occiput)? Ib. מוּל הרואה את הצ', v. מוּל I. Ib. (ref. to Jer. II, 27) מכלל דע' לחדר פנים from this we conclude that *'oref* is the part opposite the face. Ab. Zar. 25a (ref. to Gen. XLIX, 8) איזוהי מלחמה שצריכה יד כנגד ע' וכ' what kind of warfare requires the hand against (opposite) the neck? The bow; a. fr.—B. Bath. 25a (ref. to Deut. XXXII, 2 שבאה מיוֹרְפּוֹ של עולם (ישרת ...זו that is (the rain coming with) the western wind which comes from the hinder part (cmp. אחור, Is. IX, 11) of the world; Sifré Deut. 306 שהוא עֹרֶף של עולם. Ib. Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פָּתִיל. —2) *separation, division.* Ḥag. 15a in the heavens above there is לא ישׁיבה..ולא ע' ולא עיפוי no sitting down (for deliberation), no conflict, no division and no junction (Maim. to Snh. ch. X; Rashi: no *back*, i. e. everything is in sight, nor *weariness*).

עוֹרְפִּילָא m. (dimin. of עֹרֶף, v. Deut. XXXII, 2; XXXIII, 28; v. עָרַם) *fine rain, drizzle.* Taan. 4a top ע' אפילו וכ' (Ms. M. עי) the drizzling rain is good even for the seeds under a hard clod. Ib. (phonetic etym.) מאי ע' עורו פילי wake up, ye cracks (of the soil).

עורקומא, v. next w.

עוֹרְקָמָא (עַרְקָמָא) m. (ערקם, *Parel* of עקם) 1) *knee* (cmp. בִּרְכָּה) ע' דמיא *a pool.* Yoma 78a עור' (Ms. M. 2 ערק'; ed. once עורקומא). Meg. 28b (Ms. O. ערקו'); Kidd. 71b.—2) *hough* of an animal's hindleg. Ḥull. 76a ערקו'.—Cmp. עַרְקוּב.

עוֹרֶרֶת, v. עִירֵר.

עוּשׁ (cmp. חוּשׁ) *to take care, come to help.* B. Bath. 9a עושׁו אהדדי Ms. M. (ed. בהדי הדדי) take care of one another.

עושינא, Targ. Ps. XXX, 8 ed. Lag., v. עַשְׁיָן.

עוֹ', עוּשְׁנָא, v. עָשְׁנָא.

עֹשֶׁף, עוֹשֶׁף m. (cmp. חסם, a. b. h. חָשַׁף) *the curved blade of a double-edged axe, that part which is used for paring or chipping, adze,* contrad. to בּוּת בקוע that part which is used for splitting, v. בִּיקּוּעַ. Kel. XIII, 3 עוֹשְׁפוֹ (Ar. עָשְׁפוֹ; R. S. a. l. reads: אָשְׁפּוֹ). Tosef. ib. B. Mets. I, 3 קרדום..ועשפו מן הטהור (ed. Zuck. ועשהו, R. S. to Kel. XI, 4 ועשאי, corr. acc.) an axe which one made of unclean material, but the adze-shaped part of it is of clean material.

עוּשְׁפָּא ch. same, *adze.* Targ. I Sam. XIII, 20 (h. text מַחֲרֵשָׁה).—*Pl.* עוּשְׁפַיָּא. Ib. 21.

עֹשֶׁק, עוֹשֶׁק m. (b. h.; עָשַׁק) *withholding what is due to one's neighbor, oppression.* Sifra K'dosh., ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 13) אם ע' דבר של ממון *'oshek* likewise (like גזל) refers to money matters (not to personal injury). B. Mets. 111a (interch. with עשׁק) זחו ושוב..לך ע' וכ' saying, go and come again (for thy wages &c.), that is *'oshek*; I have what is due to thee, but I will not give it thee, that is *gazel* (robbery). Ib. אידחו ע' שחייבה וכ' what withholding is it for which the Law requires a sacrifice (Lev. V, 21 sq.)? דכפר ליה מגונא when one denies owing money. Ib. זחו ע' זחו גזל *'oshek* and *gazel* are the same; Yalk. Lev. 605. B. Mets. 48a יחד לו כלי לעשקו he assigned to him an object (as security) for the wages withheld from him; Yalk. Lev. 479 לעושקו; a. fr.

עו', עוּשְׁקָא ch. same. Targ. O. Lev. V, 23. Targ. Is. LIV, 14; a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 מזבנין בע' they sell with oppression, i. e. overreach (cmp. הוֹנָאָה), opp. בשוויאו at value.—*Pl.* עוּשְׁקָנָא. Targ. Prov. XXVIII, 16 עוּשְׁקוֹי (ed. Wil. עו').

עֹשֶׁר, עוֹשַׁר m. (b. h.; עָשַׁר) *plenty, wealth, riches.* Ab. IV, 9, v. עָנִי. B. Bath. 9b בעלי ע' wealthy men; a. e.—Gen. R. s. 63 (play on ויעתר, Gen. XXV, 21; cmp. עִתָּרָא) שפך תפלות בע' he poured out prayers plentifully; Yalk. ib. 110 כעתר (corr. acc., or בְּעָתָר, a Hebr. adapt. of עוֹתָר).

עוּת (v. אוּת I), *Nif.* נֶעְוַת *to be gratified, enjoy.* Y. Ab. Zar. I, 39c top, a. e. Samuel reads נֶעוֹתוּ (with ref. to לָעוּת, Is. L, 4).

***עוּת** ch., *Pa.* עַיֵּת (preced.) *to make suitable, adjust.* Lam. R. to III, 9 Ar., v. צְמַד.

עוּת, pr. n. m., v. עָנָת.

עָוַת (b. h.; v. עָוָה) *to be curved, crooked.*

Pi. עִוֵּת, עִוֵּת 1) *to pervert, wrest; to corrupt.* Num. R. s. 10 מתוך כך ... ומְעַוְּתִין את הדין in consequence (of drinking) they cause the Law to be forgotten, and they pervert judgment. Nidd. 10b מפני שמְעַוְּתוֹת ... אין בודקות they (the women) must not examine them (the young girls) with the fingers, because they may corrupt them (teach them unnatural gratification; Rashi: they may *wound* them).—Koh. R. to I, 15 (ref. to מעוות) אם אין אדם מְעַוֵּת דברי תורה וכ' as long as a person (though doing wrong) does not pervert himself through wilful misinterpretation of the Law, there is a remedy for him; משאדם מעוות וכ' but as soon as a person perverts himself &c.; a. fr.—Nidd. 12b (adapting Koh. l. c.) הן עִוְּתָה הן תקנה they make her crooked (the evidence on the cloths will make her unfit for marital intercourse), and they make her straight (if the evidence is favorable).—2) *to offend, excite displeasure; wound the feelings of.* Snh. 97a יְעַוְּתוּ; Der. Er. Zut. ch. X יְעַוְּתוּ shall be offensive, v. אָמַר II. Midr. Till. to Ps. CXIX, 78 ..אע"פ מְעַוְּתִים אותי וכ' although the wicked insult me, I do not abandon the Law.—3) *to render offensive, loathsome.* Sifré Deut. 1; Yalk. ib. 792 למה אתה מְעַוֵּת עלינו וכ' why dost thou make the Scriptures loathsome to us (by absurd

interpretations)?—*Part. pass.* מְעֻוָּת, מְעֻוָּתָה f. מְעֻוָּתֶת; *pl.* מְעֻוָּתִים, מְעֻוָּתוֹת, מְעֻוָּתָן; מְעֻוָּתִין *crooked, perverted, perverse.* Koh. R. l. c. בעולם הזה מי שהוא מע׳ וכ׳ in this world, he who is crooked may be straightened again (a sinner may amend his ways) &c. Ex. R. s. 2, beg. (ref. to עלילות, Ps. CIII, 7, in contrast to Deut. XXII, 14) [read:] בשר ודם עלילותיו מע׳ וכ׳ the ʿăliloth (machinations) of man are perverse ..., but the ʿăliloth (dispositions) of the Lord are merciful; a. e.

Nithpa. נִתְעַוָּת *to be curved, wrested; to be perverted; to deteriorate.* Koh. R. l. c. ... אין קורין מעוות וכ׳ we do not call a thing perverted, unless it was at a time straight (right), and it became curved. Ib. משנתעוותו המים וכ׳ when the waters dating from creation became deteriorated. Sot. 41ᵇ נתעוותו הדורין (or חִדְּדָנִין, v. Rashi a. l.) the courts became depraved. Ib. 47ᵇ נתעוותו הדינין justice became corrupt; (Tosef. ib. XIV, 3 נתקלקל הדין).

עָוֹת, עָוַת ch. same.

Pa. עִוֵּת, עִוַּת 1) *to offend, oppress.* Targ. Ps. CXIX, 78. Targ. II Esth. I, 1 מלכא מְעַוְּתָא a tyrannous king.—2) *to do a thing wrong.* Ber. 14ᵇ שלוחא חוא דע׳ the servant did the wrong thing. Keth. 85ᵃ, a. fr. לתקוני שדרתיך ולא לְעַוּוּתֵי I deputed thee to do the right thing (to benefit me), but not to do it wrong (impair my cause); Ned. 36ᵃ.

עִוָּר, עִוְרָא I f. (עִוְרָא, v. עִוְרָא) 1) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. IV, 24 Ms. (ed. Lag. עותא; ed. Wil. עואתא). Ib. X, 29; a. e.—2) pr. n. pl. *Avtha* (*Wrong*). Targ. Y. II Gen. XIV, 15 (h. text חוֹבָה).

עִוָּר, עִוְרָא II m. (עִוֵּר) *perverse person.* Targ. Prov. III, 32 (h. text נלוז).

עִוְתָּק, עוּתָּק m. (v. עָתִיק) *old (wine)*; שתי ע׳ drank old wine, i. e. has clear eye-sight. Y. Nidd. II, end, 50ᵇ ר״ח שתי ע׳ R. Ḥ. is an expert in examining colors; ר״י לא שתי ע׳ is R. J. no expert? ר״ח שתי ע׳ דע׳ R. Ḥ. is a great expert.

כְּפַר ע׳, עַוָּר׳, עַוְתָּנִי, עַוְתָּנַאי pr. n. pl. *K'far Avthanai*, in Galilee. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4. Ib. VII (V), 9; Y. B. Mets. VII, end, 11ᶜ.

עִוְתָּק, v. עִוְתָּק.

עוּתָּקָא m. (preced.) *old age.* B. Bath. 91ᵇ לכל מילי מעלי עתיקא; ed. לכל מילי מעלי עתיקא; Ms. H. (Ms. M. כל מילי מעלי ע׳ מעלי וכ׳ (עתיקא מעליא) for all things age is an advantage, except &c.

עָתָר, עוּתְרָא, עוֹתָר m. (עָתַר)=h. עֹשֶׁר, *wealth, plenty.* Targ. I Sam. XVII, 25. Targ. Prov. XXII, 1; a. fr.—M. Kat. 28ᵃ עוּתְרֵיה דרב וכ׳ R. Ḥisda's fortune; a. e.

עַז m. (b. h.; עָזַז) *strong, firm; vehement, rough*; (of colors) *bright, intense*; (of smell and taste) *pungent, acrid.* Yoma 67ᵇ (expl. עזאזל) שירא עז וקשה the mountain must be rough and hard (rocky). Yalk. Ps. 852 (ref. to Ps. XCIX, 4) you will find, מי שהוא עז וכ׳ he who is powerful does not care to abide by the law; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Bub. עוז (corr. acc.). Ab. V, 20 הוי עז כנמר וכ׳ be strong (energetic) like a tiger ... to do the will of thy Father in heaven; a. fr.—עז פנים *insolent, impudent.* Ab. l. c.; a. e.—*Fem.* עַזָּה. Neg. I, 1, a. fr., v. בַּהֶרֶת. Ker. 6ᵃ כדי שתהא ע׳ that it may have a pungent flavor.—*Pl.* עַזִּים, עַזִּין; עַזּוֹת. Bets. 25ᵇ מפני מה ... מפני שהם ע׳ why was the Law given to Israel? Because they are impetuous (and the Law was to discipline them). Ib. שלשה ע׳ הן וכ׳ three (creatures) are of a vehement temper, Israel among the nations, the dog among the beasts &c.; a. fr.—Sabb. 30ᵇ; Ber. 16ᵇ עַזֵּי פנים insolent people, v. עַזּוּת. Taan. 7ᵇ; a. e.

עֹז, v. עוֹז.

עֵז c. (b. h.; עָזַז) *goat.* Bets. 25ᵇ אם עז וכ׳ (among the aggressive creatures, v. עֵז) also the goat among the small cattle. Bekh. III, 1 עז בת שנתה וכ׳ that born of a goat in her first year belongs surely to the priest (as first-born); a. fr.—*Pl.* עִזִּים. Ḥull. 113ᵇ; a. fr.—V. עִזָּה.

עִזָּא, עֵז ch., v. עִיז.

עֲזָא, v. עֲזָזָא.

עֲזָאי pr. n. m. *ʿAzzai*; שמעון בן ע׳ or בן ע׳ (*Simon*) *Ben Azzai*, a Tannai, disciple and colleague of R. ʿĂḳiba. Y. Shek. III, beg. 47ᵇ; Y. B. Bath. IX, end, 17ᵇ; Bab. ib. 158ᵇ, a. e., v. חֲבֵר. Ab. IV, 2. Tosef. Maas. Sh. II, 5. Sot. IX, 15. Yeb. 63ᵇ; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 135 sq.

עֲזָאֵל pr. n. *ʿAzael*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4 עזזיראל.—Yoma 67ᵇ, a. e., v. עִזָּא II.

עֲזָאזֵל m. (b. h.) *Azazel*, (*Fort,*), *a rough and rocky mountain.* Yoma 67ᵇ קשה שבהרים ע׳ Az. means the hardest of the mountains. Ib. ע׳ עז וקשה, v. עַז; a. e.

עָזַב (b. h.) [*to cut off,*] 1) *to relieve an animal broken down under its load* (v. פָּרַק), *help to unload.* Mekh. Mishp. s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 5) פעמים שאתה חדל ופעמים שאתה עוֹזֵב at times you may abstain, at times you must help. Ib. פריקה מנין ת״ל עָזוֹב וכ׳ whence do we derive the duty of unloading? It says (Ex. l. c.), thou must release with him; B. Mets. 32ᵃ. Tanḥ. Mishp. 1 עָזוֹב קמיעה מכאן וכ׳ loosen (the load) here a little, raise there &c.—2) *to leave, abandon.* Sot. 12ᵃ; Ex. R. s. 1 (ref. to עזובה, I Chr. II, 18) שהכל עָזְבוּהָ ... עזובה Azubah is Miriam ... for all (young men) left her alone (ignored her on account of her sickliness). Midr. Till. to Ps. X וציון אמרה עֲזָבַנִי וכ׳ and Zion said, he has forsaken and forgotten me. Ib. to Ps. XCII מי שמודה ... ועוֹזֵב וכ׳ he who confesses his sins and forsakes (them, Prov. XXVIII, 13); a. fr.

Hif. הֶעֱזִיב *to untie, release; to effect a divorce.* Gitt. 32ᵇ גט זה ... לא יַעֲזִיב this letter shall have no effect, shall not untie, shall not release, contrad. to אינו מַעֲזִיב does not release, v. רָצַל.

Pi. עִזֵּב *to make worth abandoning, make abominable.* Yalk. Hos. 527 (ref. to Is. I, 4) אל תיקרי עזבו אלא עִזְּבוּ read not, 'they have forsaken', but, 'they have made (me) worth abandoning (caused me to be cruel); Tanḥ. B'huck. 2

עזובי אותי (read עיזבי אותי). Pesik. R. s. 31 (ref. to עזבני, Is. XLIX, 14) עיזבני he has made me contemptible.

Nif. נֶעֱזַב *to be forsaken.* Lev. R. s. 35 (ref. to Ps. XXXVII, 25) נ׳ מיראתו וכ׳ forsaken of his fear of the Lord.

Hithpa. הִתְעַזֵּב *to be abandoned, neglected, hated.* Gen. R. s. 45 ומתעבת, v. עָבַר; Cant. R. to II, 14 ומתעבת, ed. Wil. מתעובת (corr. acc., or read: מִתְעַבֶּבֶת, v. תָּעַב). Pesik. R. l. c. ומתעבות בפניהם ... והיו and they became abominable and hateful in their sight.

עֲזַב ch. same, *to forsake.*—Part. pass. עָזִיב. Y. Kidd. I, 61ª מצורע ע׳ 'leper' (II Sam. III, 29) means abandoned (lonely).—V. שְׁזֵיב.

עַ׳, עֲזַד m.=אִיזַּד. Targ. Y. Gen. XXXI, 4 (some ed. אַ׳). Ib. XLIX, 21. Targ. Y. Num. XIII, 4, sq., a. e.—*Pl.* עַ׳, עֲזַדְרִין, עֲזַדְרָיָא. Ib. XXI, 21. Targ. Y. Gen. XXXII, 7 (ed. Vien. אַ׳); a. e.

עַזָּה I f., v. עַז.

עַזָּה II (b. h.) pr. n. pl. *Gaza*, one of the chief cities of the Philistines. Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top ירד ע׳; Bab. ib. 11ᵇ, v. עִסְקְלוֹז. Tosef. Neg. VI, 1; Snh. 71ª תחום ע׳ the district of Gaza. Num. R. s. 9, a. e., v. קִרְקְלוֹז; Tosef. Sot. III, 15 עַזָּתָה.

עִזָּה, v. עִזָּתָה.

עֲזָה, v. עִזְּתָה.

עֲזוּבָה (b. h.) pr. n. f. *Azubah.* Sot. 12ª, a. e., v. עֲזַב.—[Ned. 22ª Ar., v. עִזְיָבָה].

עָזוּז m. (b. h.; עָזַז) *majestic.* Ber. 33ᵇ; Midr. Till. to Ps. XIX.

עַזּוּת f. (v. עַז) 1) with פנים or מצח, *insolence, effrontery.* Kidd. 70ᵇ כל כהן שיש לו ע׳ פ׳ וכ׳ (not בו) any priest that is insolent is surely one of them (the slaves of Pashḥur). Ib. אם ראית כהן בע׳ מ׳ וכ׳ if thou seest an insolent priest, do not criticise him, for it is said (Hos. IV, 4) &c. Sabb. 30ᵇ; Ber. 16ᵇ שתצילני מעזי פנים ומע׳ פ׳ save us from contact with insolent men and from being insolent; (Rashi: from giving reason for the imputation of spurious descent, a sign of which is insolence). Taan. 7ᵇ כל אדם שיש לו ע׳ פ׳ (Ms. M. עזות only), v. supra. Kidd. 49ᵇ עשרה קבים ע׳ וכ׳ ten measures of insolence have come down into the world, nine of them Meshan took &c.; a. e.—2) *harshness.* Deut. R. s. 2 ענה אותו ע׳ gave him a harsh answer.

עָזַז (b. h.; cmp. חזז, s. v. חֲזָזִית) [*to sting, be pointed, flinty*;] *to be hard, strong,* v. עַז.

Hif. הַעֲזָה 1) (of color) *to be bright, intense.* Sifra Thazr., Neg., Par. 2, ch. II, v. כְּהָה.—2) ח׳ פנים *to set one's face against; to dare, be insolent.* B. Bath. 131ª והתעזתי פני, v. הִלְהִיט. Ber. 62ª עד כאן התעזת פניך ברבך hast thou dared so much against thy teacher (as to enter into his private rooms)? Zeb. 102ª חָעֲזִי פניך בי *defy him.*—3) *to strengthen, encourage.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 7 תָּעֲזִיזוּ לבבכם (or תְּעַזְּזוּ, fr. עזז) strengthen your hearts, take courage.

Hithpa. הִתְעַזֵּז *to become strong; to be daring, defiant.* Midr. Till. to IX, 20 (ref. to יָעֹז, ib.) אל יתעזזון במלכותן ואל יתעזזון בשלוטן let them not be defiant on account of their royal power, or on account of their prosperity; (ed. Bub., Chald. לא יתע׳ במלכותיהן ובלישניהן let them not be daring with their power or their tongues); Yalk. Ps. 645.

עַזַּז ch., *Ithpa.* אִתְעַזַּז same, v. preced.

עֲזַזְאֵל m. ch.=עֲזָאזֵל. Targ. O. Lev. XVI, 8; 10 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֲזָאזֵל).

עַזָּא, עַזָּה, עֲזָא, v. עִזְּתָא.

עֲזִיחָא, עֲזִיחָה, v. עִזְּתָה.

עֲזִיבָה f. (עָזַב) 1) *abandoning, giving up, renouncing* (in favor of the poor, Lev. XIX, 10). Ḥull. 131ᵇ ... וכולן מ״ט ע׳ כתיב בהו and from all of them the owner must not derive the benefit of putting a person under obligation (v. טוֹבָה), because 'abandoning' (עזב) is written about them (Lev. l. c.). Y. Peah IV, end, 19ª שהן בע׳ they must be abandoned. Ib. V, beg. 19ᵇ (ref. to תעזב אתם, Lev. l. c.) יש לך ע׳ אחרת כזו (it intimates that) there is another abandonment like this (renouncing one's property in favor of the poor, v. הֶפְקֵר). Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. מעשר עני ניתן בזכירה ואלו בע׳ the tithe of the poor is given to the poor by way of a transfer (to a certain person), but these (gifts) are abandoned (the owner having no right of disposal).—2) *forsaking.* Lam. R. to V, 20 ... ארבעה דברים מאיסה וגעילה ע׳ ושכיחה Jeremiah used four expressions: rejection, loathing, forsaking, and forgetting. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 15) אין ע׳ אלא פרנסה forsaking refers to sustenance (with ref. to Ps. XXXVII, 25); Lev. R. s. 35; a. e.—3) *shunning, unworthiness.* Ned. 22ª (in Chald. dict.) מלין דעזיבה things which must be shunned (indecencies); (Ar. מלין דעזובה things worthy of an abandoned woman).

עַזִּיז m., עַזִּיזָא I f. (עָזַז) *strong, intense.* Snh. 7ª, v. סַפְסִירָא.—*Pl.* עַזִּידִין, עֲזִי; constr. עֲזִידֵי. Targ. Is. VII, 18.

עַזִּיזָא II f. (preced.) *sting, insult.* Targ. Prov. XV, 1 (h. text עֶצֶב).

עֲזִיזוּתָא f. (preced.) *hardihood*; עֲזִיזוּת לבא *obduracy.* Lam. R. to III, 65 (expl. מגנת לב ib.).

עֲזִיל, v. עֲזַל.

עֲזִיל m. (עָזַל) *yarn, web.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ דיזבון ליה ע׳ קטן מן וכ׳ that he should buy him some small web at the fair of the Saturnalia of Beshan. Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, v. מִקְטוֹרָא.

עֲזִיקָה, v. עֲזָקָה.

עֲזִיל, עֲזַל (v. אזל II, a. זול II) *to wind* the yarn; *to spin.* Targ. Ex. XXXV, 25 (O. ed. Vien. מְעַזְּלָא *Pa.*). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—Part. pass. עָזִיל. Targ. Ex. l. c. (Ms. עַזְעִיל, read: עָזַעַל, part. pass. *Pa.*). Targ. Y. Deut. XXII, 11.—Koh. R. to VII, 9, v. מַעֲזַרְיָא.

עִזְלָא, עִזְלָא m. (preced.) *web.* Targ. Ps. LVII, 3.—V. אִזְלָא.

עִזַם, v. חִזַם.

עָזַק (b. h. *Pi.*; cmp. חָזַק) [*to press,*] 1) *to break clods and level the ground; to break ground; to till.* Men. 85b חיה עוזק תחת זיתיו (cmp. בָּצַשׁ; Yalk. Deut. 962 עוסק; Yalk. Prov. 950 מוסק) was hacking and levelling the ground under his olive trees. Ohol. XVIII, 5 העזוק בית הפרס he who breaks a field suspected of containing human bones (v. פָּרַס). Tosef. ib. XVII, 9 עָזַקוֹ אין לך בדיקה וכ׳ if he broke the ground, there is no better way of examining than this. Y. R. Hash. II, 58a top (ref. to בית רעזק, v. רָעַזַק) ששם חיו עוזקין את ההלכה for there they cultivated (levelled) the law; a. e.—2) *to hold fast.* Ḥull. 94a עזוק אחת בפיו וכ׳ holding one piece in his mouth and two in his hands.

עָזָק m. (preced.) 1) *compress,* v. עֲדָק II.—2) v. עֲזָקָה.

עִזְקָא, עִזְקָא I m. (preced. wds.) *fetter, handcuff.*—*Pl.* עִזְקֵי, עִזְקַיָּא. Targ. Jer XL, 1 (h. text אזקים).

עִזְקָא, עִזְקָא II m., עִזְקָא, עִזְקָתָא f. (preced.; cmp. חִזְקָא) *clasp, ring, signet-ring.* Targ. Ex. XXVIII, 11 (O. ed. Vien. עזקן *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 18; a. fr.—Gitt. 68a ע׳ דחקיק עלה שם a ring on which the divine name was engraven; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45. Y. Ab. Zar. IV, 44a top חד ע׳ צר a ring on which was a figure (Bub. ib. 43a טבעת ועלירה צורת דרקון); a. fr.—[Lev. R. s. 13 כעזקתא סומקתא, read: כעַרְקָתָא.]—Trnsf. (v. עַטַת) *anus, end of the rectum.* Koh. R., to VII, 19; Yalk. ib. 976.—*Pl.* עִזְקֵי, עִזְקַיָּא; עִזְקָתֵי, עִזְקָתָא; עִזְקָן, עִזְקָתָא; עִזְקִין. Targ. Ex. XXV, 12; 14; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. וטבעת Num. XXXI, 50).

עִזְקָה, עֲזִיקָה f. (עָזַק 1) *a newly broken field.* Tosef. Dem. V, 2 (a gentile vender praising his goods) פירות ע׳ הם ed. Zuck. (oth. ed. עֲזָק) they are fruits of a new land (in which case they would be forbidden as ʿOrlah); Yeb. 122a.

עִזְקָתָא, v. עִזְקָא II.

עָזַר (b. h.; cmp. a. אזר גדר) [*to surround,*] *to help, protect.* Yalk. Num. 759 (play on אל אלעזר, Num. XIX, 3) אל אל עזרי (give her, i. e. Rome, over) to the helping God (omitted in Pesik. Par., p. 41a; Pesik. R. s. 14). Yeb. 63a זכה עוזרתו וכ׳ if he deserves well, she is a help to him &c., v. next w.—Midr. Till. to Ps. CXXI אתם יודעים מי עזר אתכם עושה וכ׳ do you know who is your helper? The maker of heaven and earth. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 2 שבשבילו רדפתי מלכים (דמשק אליעזר עד דמשק וְיַעֲזָרַנִי האל for his (Lot's) sake I pursued the kings as far as Damascus, and God helped me; a. e.

עֵזֶר m. (b. h.; preced.) *help*; trnsf. (after Gen. II, 20) *helpmate.* Pirké d'R. El. ch. XII ועשאה ע׳ וכ׳ (not ועשתה) and he made her a help and placed her opposite him. Ib. משבנה לו ע׳ אשה when he had built for him a helpmate named *ishshah.* Ib. אם זכה תהיה לו ע׳ וכ׳ if he deserves well, she will be to him a help, if not, an opposition; Gen. R. s. 17, a. e., v. נֶגֶד. Yalk. Gen. 62 לאדם ולעֶזְרוֹ for Adam and his wife; Pirké d'R. El. ch. XX. Ib. ch. XXI אדם ועוזרו (corr. acc.); a. e.

עֶזְרָא (b. h.) pr. n. m. *Ezra,* 1) the priest and scribe. Succ. 20a כשנשתכחה ... עלה ע׳ מבבל ויסדה when the Law was forgotten in Israel, Ezra came from Babylonia and re-established it. Ber. 27b; Men. 53a לע׳ עשרה a descendant of Ezra in the tenth generation. Meg. 15a מלאכי זה ע׳ Malachi is Ezra; a. v. fr.—ע׳ (ספר) the Book of Ezra (and Nehemiah). B. Bath. 14b.—[M. Kat. III, 4 (18b) ספר ע׳, v. עֶזְרָה.]—2) name of several Amoraim. Men. l. c.—Y. Erub. II, beg. 19d. Y. Taan. IV, 68c top עֶזְרָה; a. fr.

עֶזְרָד, v. עִזְרָד.

עֶזְרָה I pr. n. m., v. עֶזְרָא.

עֶזְרָה II f. (b. h.; עֵזֶר) *help.* Taan. III, 7 (19a) לע׳ ולא לצעקה (you may blow the alarm on the Sabbath to summon people) for help, but not for prayer. Kidd. 6a עֶזְרָתֵי מהו (if one says to a woman) 'be my help', how is it (is she betrothed)?, v. עֵזֶר.

עֶזְרָה f. (b. h.; עָזַר; cmp. גְּזֵרָה) *enclosure,* esp. *Temple court.* Midd. I, 4 שבעה שערים היו בע׳ the Temple court had seven gates. Ib. II, 5 עֶזְרַת הנשים the women's compartment in the Temple court; עזרת ישראל the men's compartment (for non-priests). Ib. 6 כל הע׳ וכ׳ the whole ʿĂzarah was one hundred and seventy five cubits long &c.; a. v. fr.—ספר הע׳ the copy of the Torah used in the Temple court. M. Kat. III, 4 (18b) ספר הע׳ (Var. עזרא the copy deposited by Ezra). B. Bath. 14b top. Kel. XV, 6; a. fr.

עֲזַרְיָה (b. h.) pr. n. m. *Azariah,* 1) A. ben Oded, the prophet. Lev. R. s. 19.—2) one of the Jewish exiles at the Babylonian court, v. חֲנַנְיָא. Sabb. 67a; a. v. fr.—3) brother of Simon. Zeb. I, 2 שמעון אחי ע׳; Toh. VIII, 7.—Lev. R. s. 25 ע׳ עסק בפרקמטיא ונתן וכ׳ A. was engaged in trade, and supported his brother Simon. Sot. 21a.—4) father of R. Elazar, v. אֶלְעָזָר.—5) name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2d top. Y. Sabb. VII, 9b (prob. identical with R. Ezra). Lev. R. s. 10, beg. Pesik. R. s. 14; Pesik. Par., p. 39a.—Pesik. R. s. 16 ר׳ ע׳ דכפר חטיריה; Pesik. Eth. Korb., p. 61a; Lev. R. s. 7; a. fr.

עֲזָרְתָא f. = h. עֲזָרָה, *court.* Targ. Is. X, 32 (ed. Wil. עֲזָרְתָא, *pl.*). Targ. I Sam. III, 3 עֲזָרַת constr.; a. e.—*Pl.* עֲזָרָתָא. Targ. Is. I, 12 עֲזָרָתַי (not תי . . .).

עַזָּת* pr. n. m. (?) *ʿAzzath.* Snh. 19a Yoḥăsin (ed. עוז; Ms. M. אילת; Ms. F. עזה; Ms. K. עזא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַזָּתָה, v. עַזָּה II.

עִיט, עֵיט m. ch. (= b. h. עַיִט; עטט, cmp. חטט) *style, pencil.* Targ. Jer. XVII, 1.

עֵיטָא, v. עֵיטָא.

עָטָה, עָטָא, v. עטי.

עָטוֹף, *pl.* עֲטוֹפִין, v. עָטַף.

עָטוּשׁ, עָטוּר, עָטוּף, v. sub. עטש.

עֲטוּשָׁיָא, עֲטוּשָׁרְיָא m. *of 'Aṭṭush*, surname of one R. Yitsḥak. Y. Sot. III, beg. 18c. Y. Peah VIII, 20d bot. (ed. Krot. עטירש). Y. M. Kat. III, 82b top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 106b.

עָטָה, עָטִי (b. h.) *to wrap up; to cover one's self.* Cant. R. to I, 7 ועִ' את בגדו וכ' and rolled up his cloak and went off. Ib. כאבל הזה שהוא עוֹטֶה על שפמו וכ' like the mourner that wraps himself up to his lip and weeps. Ned. 49b ברוך שעטַנִי מעיל blessed be he who wrapped me in a cloak; a. e.

עָטָא, עָטֵי ch. same. Targ. Ps. CIX, 29 Ms. (ed. ויעטף).

עָטִי m. (עטה *to press on*; cmp. יצע, יצט; v. I Sam. XV, 19) *urging, instigation.* Sabb. 55b בת מי שמת בעָטְיוֹ the daughter of him who died (for the sin committed) through the instigation of the serpent, i. e. for no sin of his own; B. Bath. 17a (cmp. Targ. Ruth IV, 22). Ib. ארבעה מתו בעטיו של נחש four persons died through no sin of their own.—V. עֵיטָא.

עָטִילָא, v. עַטָלָא.

עֲטִינִין, עָטִינִים m. pl. (עָטַן) *packed olives*, beginning to drip. Y. M. Kat. II, beg. 81a מתניתין בע' the Mishnah (II, 1) speaks of packed olives, opp. גרגרים loose berries.

עָטְנִין, עִטְנִין m. pl. (transpos. of נטע), v. אִטְרִינִין.

עָטִיף m. (עָטַף II) *wrap, cloak.*—*Pl.* עֲטִיפִין. Y. Peah VII, 21b top (ed. Krot. עֲטוֹפִין); Ruth R. to III, 3 עֲטוּפִים (some ed. עֲטָפִין).

עֲטִיפָא, עֲטִיף *bosom, lap,* v. עִיטְפָא.

עֲטִיפָה I f. (עָטַף I) *fainting, exhaustion.* Midr. Till. to Ps. CII, 1 ed. Bub. (ref. to עֲטָפִים, Gen. XXX, 42) אותם שקנה בעֲטִיפת תפלה those he obtained by exhaustion in prayer. Ib. אין ע' אלא תפלה, v. עָטַף I.

עֲטִיפָה II f. (עָטַף) 1) *wrapping one's self up* in mourning. M. Kat. 24a כל ע' שאינה כעֲטִיפַת וכ' a covering which is not like the covering of the Ishmaelites (up to the lip) is not a mourner's covering.—2) *putting on a cloak, upper garment.* Y. Peah VIII, 21b top כעֲטִיפָתָנוּ בחול וכ' as we dress on week days, so do we on the Sabbath (we have no change of cloaks); Ruth R. to III, 3. Gen. R. s. 11, beg. ברכו בע' he blessed it (the Sabbath) with the distinction of a special cloak; Yalk. ib. 16. Gen. R. s. 82 שינו עֲטִיפָתָן וכ' changed their (Jewish) cloaks in days of persecution; Yalk. ib. 136; Yalk. Is. 263. Cant. R. to V, 9 מלך בשר ודם מעֲטִיפָתוֹ ניכר a human king is distinguished by his cloak. Treat. Der. Er. Zuta ch. V ובעטיפתן ... בארבעה by four things are scholars recognized ... by their cloaks; a. e.

עֲטִיר m. (עָטַר III) *smoking.* Targ. Y. II Ex. XX, 15.

עָטִיר, v. עָטַר.

עֲטִישׁ, v. עָטַשׁ.

עֲטִישָׁה f. (b. h. *pl.*; עָטַשׁ) *sneezing.* Pirké d'R. El. ch. LII חייב אדם לומר בעֲטִישָׁתוֹ חַיִּים on sneezing man must say, Life! (ref. to Job XLI, 10), v. עָטַשׁ.

עֲטִישָׁיָא, v. עֲטוּשָׁיָא.

עֲטִירָא v. עִיטָא.

עָטָל pr. n. m. *'Aṭal.* Esth. R. to I, 5 חנינא בר ע' (Y. Yeb. VI, 7c bot. בר עגול).

עַטְלָא m. = h. עָצֵל, *lazy, laggard.* Targ. Prov. X, 26. Ib. XXII, 13 (Ms. עַטְרָלָא); a. fr.—*Pl.* עַטְלֵי. Ib. XV, 19.

עִטְלוּז, v. עַטְלֵז.

עַטְלוּתָא f. (preced. art.) *idleness, laziness.* Targ. Prov. XIX, 15.

עַטְלֵז m. = אַטְלִיז, *bazaar, fair.* Ab. Zar. 11b עַטְלֵזָהּ של עזה Ar. (ed. עטלוז, עטלוזה; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) the bazaar of Gaza (outside of the town).

עַטְלֵיפָא, v. עַטַלְפָא.

עַטַלֵּף m. (b. h.; supposed to be comp. of עטל a. עוף, v. Ges. Thes., a. Ges. H. Dict.10 s. v.) *bat.* Snh. 98b לו אמר תרנגול לע' וכ' the cock said to the bat, I look out for the light, because the light is mine (I see it), but &c. Bekh. 7b, v. לָקַט. B. Kam. 16a, v. עֵרֶב.

עַטַלְפָא, עֲטַלֵּי, ch. same. Targ. O. Lev. XI, 19; Deut. XIV, 18.

עִיטְ', עִטְמָא, עִטָּם m. = אִטְמָא, *flank.* Targ. II Esth. I, 2 ed. Lag. (oth. ed. אירטמיה).—Y. Meg. I, 70d עִיטְמִירָה חד ע' (not חתא) one flank; (Bab. ib. 7a bot. אטמא דשגלא).

עָטַן (cmp. טנן; v. Targ. Job XXI, 24 for עטיניו, a. meanings of Arab. *'aṭana*) [*to moisten, cause dripping,*] *to pack olives in a vat* preparatory to crushing. Men. VIII, 4 (86a) חזרת השלישי עוֹטְנוֹ בתוך הבית וכ' (Ms. M. בבית, Bab. ed. בבית הבד) the third crop of olives (which are hard) he packs in the house, until they begin to rot &c. Tosef. Toh. X, 4 חעוֹטֵן ... זיתיו בין שני בדין (R. S. to Toh. IX, 3 בשני בתים) if a man divides his olives and packs them in two separate pits (houses); a. fr.—Part. pass. עָטוּן; *pl.* עֲטוּנִים, עֲטִינִין. Y. Dem. VI, 25c bot. דרך ... לאכול זיתיהן ע' ע"י עילא (strike out אלא) it is customary for people for some cause to use their packed olives for eating.—V. עֲטִינִים.

עִטְנִין, v. עַטְנִין.

עִטְעִמָּה, v. מַטְעֲמָה.

עָטַף I (b. h.; cmp. עדף, a. meanings of Arab. *'aṭafa*, a. *'aṭaba*) *to be lax, hang down;* trnsf. *to droop, faint;*

to lag behind, be slow. Midr. Till. to Ps. LXI, 8 עד היכן עד שיעטוף לבו (עד שיע׳ לבו) ... how long must a man remain in prayer? Until he (his heart) is faint. Ib. to Ps. LXXIII, 6 ואין יעטוף אלא לשון לידה ed. Bub. (oth. ed. אלא ילוד) *yaʿăṭof* (ib.) has the meaning of (drooping) giving birth (by homiletical ref. to Gen. XXX, 42). Ib. to Ps. CII, 1 ואין יעטוף אלא תפלה *yaʿăṭof* (ib.) means (exhaustion from) prayer (differ. in ed. Bub., v. עָטַף I. Gen. R. s. 24 (ref. to Is. LVII, 16) מחו יעטוף משלחי לוה what does *yaʿăṭof* mean? It (the wind) becomes wearied; Yalk. Kings 219; Y. Ber. IX, 13ᵈ top; a. e.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף *to faint.* Tanḥ. Hăaz. 8 נתע׳ רוח האב his father's spirit fainted.

עָטַף II (b. h.; v. preced.) [*to let hang over,*] *to wrap one's self up, to put on an upper garment.* Y. Ned. III, 38ᵃ bot. עתיד ... לַעֲטוֹף טליתו וכ׳ wicked Esau (Rome) shall put on his cloak (for prayer, v. עַטְלִית) and sit down among the righteous &c.—Part. pass. עָטוּף; *pl.* עֲטוּפִים, עֲטוּפִין. Num. R. s. 20 נראין ע׳ לשלום they appeared cloaked for peace, opp. מזויינין למלחמה in armor for war. Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ bot. ויושבין ע׳ wrapped (in the judge's cloak) and seated.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף same. Sabb. 10ᵃ משהתעטפו הדיינין when the judges put their cloaks on. Ib. 31ᵃ נ׳ ויצא וכ׳ he (Hillel) wrapped himself up and came out to meet him. Keth 66ᵇ נתעטפה בשערה she covered herself with her hair. Ber. 16ᵇ ותתעטף בחסידותיך clothe thyself in thy kindness; a. fr.

עָטַף I ch. same. Targ. Jer. XLIII, 12 וַיְעַטֵּף Bxt. (ed. ויורוקין). Targ. Ps. LXXXIV, 7 (Ms. *Pa.*). Ib. CIX, 29, v. עֲטָי.—Part. pass. עָטִיף, עֲטִיפִים; *pl.* עֲטִיפָן, עֲטִיפִין. Targ. I Sam. XXVIII, 14. Targ. II Esth. I, 3.—M. Kat. 28ᵇ (in a funeral dirge) עטופים וכסו טורי וכ׳ wrap and cover yourselves (in festive garments); ye mountains, for he (the deceased) is &c.

Pa. עַטֵּף *to put on, cover.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Ps. LXXXIX, 46 עטיפתָ (ed. Wil. עַטְפְּתָ *Pe.*). Ib. LXXXIV, 7 (v. supra); a. e.—Part. pass. מְעַטֵּף. Targ. Y. Lev. XIII, 45 (ed. Vien. מְכַסֶּה).

Ithpa. אִתְעַטֵּף, אִיתְעַטֵּף *to cover one's self.* Targ. O. Lev. l. c. Targ. Y. I Gen. XXIV, 65. Ib. XXXVIII, 14 (ed. Vien. אַתְעַטְּפַת *Af.*, incorr.). Targ. Ps. CIV, 2; a. fr.—Sabb. 10ᵃ לביש ומיכסי ומיתעטף וכ׳ dressed and put an upper garment on and covered his head with it and prayed. Ib. 119ᵃ מיעטף וקאי וכ׳ (Rashi מיתע׳) was wrapped (in his festive cloak) and stood (ready to receive the Sabbath); B. Kam. 32ᵇ top; a. fr.

*עָטַף II (cmp. נטף) *to float.* Succ. 53ᵃ, v. infra.

Pa. עַטֵּף *to cause to float; to drown.* Ib. דעטפת עטפוך ודעטפוך יעטפון Ms. M. (ed. דאטרפת אטפוך וכ׳), v. טוף.

עֲטָף; *pl.* עֲטָפִין, v. עֲטִיף.

עִטְפָא, עִטְפָּא, v. עִיטְפָא.

עָטַר (b. h.; cmp. חטר) [*to cut off, surround,*] *to wreathe, adorn.*—Part. pass. עָטוּר. Pesik. R. s. 9, beg. כוס ... שירחא מורח ושירחא ע׳ וכ׳ the goblet of benediction must be cleansed (shining), wreathed and full; Y. Ber. VII, end, 11ᵈ מלא ע׳ ומידח (not עיטור), v. infra.

Pi. עִיטֵּר 1) same. Ber. 51ᵃ ר׳ מְעַטְּרָהּ בתלמידים R. J. wreathed it (the goblet of benediction) by placing scholars around it (v. supra). Bicc. III, 9 מְעַטְּרִין את וכ׳ the first fruits must be decorated with plants not belonging to the seven kinds of fruits. Y. ib. 65ᶜ חיה מְעַטְּרָן תאנים decorated them with figs. Y. Taan. IV, 68ᵇ bot. Bets. 5ᵃ כדי לעטר שוקי וכ׳ in order to have the markets of Jerusalem decorated with fruits; a. fr.—Part. pass. מְעוּטָּר; f. מְעוּטֶּרֶת; חנויות מע׳ Ab. Zar. I, 4 (12ᵇ). מְעוּטָּרִין, מְעוּטָּרִים; מְעוּטָּרוֹת *pl.* wreathed shops (in honor of the deity of the bazaar). Y. ib. I, 39ᵈ במה מע׳ wherewith are they wreathed (in order to be recognized as dedicated to a deity)?; a. e.—2) *to crown, offer a crown.* Tanḥ. Vaëra 5 ומעטרין אותו ... ויהי and all the chiefs came and crowned him (Pharaoh); Ex. R. s. 5 מעטירין (*Hif.*). Ib. משעטרו אותו after they had crowned him. Ib. s. 42 מדינה ... לעטר למלך a country that sent a delegate to offer the king a crown (of fealty); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּר, *Nithpa.* נִתְעַטֵּר 1) *to be surrounded, protected, saved.* Tanḥ. Tol'doth 4 (ref. to Prov. XVII, 6) חצדיקים מתעטרין בבני בניהם ובניהם מתעטרין באבותם the righteous are saved for the sake of their grandchildren, and their children for the sake of their fathers; אברהם נתע׳ בזכות וכ׳ Abraham was saved (from the furnace) for the sake of Jacob &c. Ib. יצחק נתע׳ וכ׳ Isaac was protected through Abraham, and Abraham through Isaac. Gen. R. s. 47, beg. (ref. to Prov. XII, 4, as applied to Sarah) בעלה נתע׳ בה וחזא לא נתעטרה בבעלה her husband was protected through her, but she was not protected through him; a. e.—2) *to be crowned, adorned, distinguished.* Y. Snh. II, 20ᵇ top (ref. to I Chr. II, 24; 26) הוא ירחמאל קדמוי גורה להתעטר בה ... it is the Jerahmeel mentioned before, only that he married a gentile woman (named עטרה) to be ennobled through her; Ruth R. end. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. איתה עטרה ... לחתעטר בה the Lord has left to him this crown to be crowned with it (this distinction to become renowned by it), v. גָּדַר; a. e.

עֲטַר I same. Targ. Ps. LXXIII, 6 עֲטַרְתָּנוּתָן וכ׳ pride adorns them (some ed. עטרתהון, v. עֲטַרְתָּא).—*Part. pass.* עָטִיר *a) surrounded, guarded.* Gitt. 86ᵃ, v. חָרְוִרִי (v., however, next w.).—*b) distinguished.* Y. Nidd. II, end, 50ᵇ [read:] חמיתיה ע׳ מני dost thou see him (Rab)?—He is more distinguished than I am, i. e. let him decide.

Pa. עִטֵּר same, *to wreathe, decorate.* Targ. Y. I Deut. XXVI, 3. Targ. I Chr. II, 54. Targ. Y. I Gen. L, 26 וְעִטְּרוּן they decorated his body. Targ. Y. Ex. III, 22 ותעטרון על וכ׳ and put them as ornaments on your children.—Ber. 51ᵃ מְעַטֵּר, v. נַטָּלָא. Sot. 5ᵃ ומעטרא לה וכ׳ and it (a little pride) adorns (or protects) man as the awn protects the ear.

Ithpa. אִתְעַטַּר *to be wreathed* (with flowers). Targ. Joel II, 22 (h. text דשאו).

עֲטַר II (v. preced.; cmp. בָּלַל a. בְּלִילָא) *to be gone, to*

עִטַּשׁ 1) *to sneeze*; 2) (euphem.) *to break wind.* Pirḳé d'R. El. ch. LII; Yalk. Job 927 לא נמצא אדם עוֹטֵשׁ וחוזר וכ׳ (up to Jacob's days) it had never occurred that a man sneezed and recovered from his sickness. Y'lamd. to Gen. XXVII, quot. in Ar. אדם עיטש אומר לו וכ׳ when a person sneezes, one says to him, Good life!—Y. Ber. III, 6ᵈ bot.; a. fr.

Pi. עִיטֵּשׁ same. Ib. אני ... מפחק ומְעַטֵּשׁ I saw him yawn and sneeze. Nidd. IX, 8 מפחקת ומְעַטֶּשֶׁת she yawns and sneezes (or feels inflated; symptoms of approaching menstruation); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַטֵּשׁ same. Yalk. Job l. c. לפיכך ... כשמִתְעַטֵּשׁ therefore one must offer thanks when one sneezes. Ber. 24ᵃ bot. Num. R. s. 9 חתא מִתְעַטֶּשֶׁת וכ׳ she will feel inflated and languid. Y. Succ. V, 55ᵇ bot. היו מִתְעַטְּשׁוֹת מריח וכ׳ used to sneeze on account of the smell of the frankincense (offered at the Temple); a. fr.

עַטּוּשׁ, עַטּוּשׁ ch. same. Y. Ber. VI, 10ᵈ top אהן דע׳ גי מיכלא וכ׳ he who sneezes at a meal must not say &c., v. זט. Y. Yoma III, 40ᵈ bot.; Koh. R. to III, 11.

עִיב (cmp. עָבָה) *to be thick, heavy.*

Pa. עִיֵּב *to press, seize;* trnsf. *to declare guilty, convict.* Lam. R. to II, 1 (expl. עָיִב, ib.) אריך ע׳ וכ׳ Ar. (ed. חויב), v. חוּב ch.—V. עִיבָא, עִיָּבָא.

עִיבָא, (עָבָא) m. (preced.)=h. עָב, *thickness, darkness, cloud.* Targ. Ex. XIX, 9 (Y. some ed. עִיבָא). Targ. Job XXX, 15 (ed. Lag. a. oth. עבא). Targ. Is. XLIV, 22; a. fr.—Ber. 59ᵃ דאתא בע׳ Ms. M. (ed. דקטר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when it (the morning) comes with a heavy cloud, opp. ענגא. Taan. 3ᵇ ע׳ דבתר מיטרא כמיטרא a covered sky after the rain is as beneficial as the rain itself. Ib. 20ᵇ כל יומא דע׳ on every cloudy day (when heavy rains were threatening). Yoma 28ᵇ יומא דע׳ כוליה שמשא on a cloudy day the sun is felt all over; a. fr.

עִיבָא, v. עִיָּבָא.

עִיבּוּד m. (עָבַד) *dressing hides, working in leather.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ bot., v. שְׁרָטָא. Bab. ib. 75ᵇ אין ע׳ באוכלין the prohibition of dressing (by means of salting) does not apply to eatables (meat &c.); a. e.

עִיבּוּר, עִבּוּר m. (עָבַר) 1) *passing, crossing.*—פָּרַשׁ דע׳ *cross-road;* trnsf. *crisis.* Ber. IV, 4 (in a short prayer prescribed for one passing an unsafe road) ... בכל פ׳ דע׳ let their needs be before thee at every critical period, expl. ib. 29ᵇ עִבּוּרָה כאשה עוברת וכ׳ ... even at a moment when thou art full of swelling anger at them, like a woman big with child &c.; (anoth. explan.) ... אפי׳ עוברים על דברי תורה even at a moment when they trespass the words of the Law; Y. ib. IV, 8ᵇ top כל מה ששי״ץ עובר וכ׳ whatever the messenger of the congregation passing before the ark may ask of thee &c.—2) דִּין ע׳ *passing beyond justice* or *law, rigor, tyranny.* Ex. R. s. 30 ע׳ הדין שעיבר על אחרים the rigorous judgment which he passed on others.—3) (b. h. עָבוּר) *growth,* esp. *grain, breadstuff.* Gen.

cease entirely. Targ. I Sam. IX, 7 עַטְרִי מִנָּנָא (h. text אזל מכלינו); (ed. Wil. עֲדַן עַטְרִי מִנָּנָא, corr. acc.; v. עַדַּר I). Targ. I Kings XV, 14 (h. text סור); a. fr.—*Part. pass.* עָטִיר *removed.* Gitt. 86ᵃ Rashi (v. preced.).

Pa. עַטֵּר *to abolish entirely.* Targ. II Chr. XXX, 14 (h. text חסיר). Targ. Y. Gen. XXXV, 2; a. fr.

עַטַּר III (preced. wds., cmp. קטר) [*to whirl around,*] *to smoke.* Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—V. עַטֵּר.

עִטְרָא, v. עִיטְרָא.

עֲטָרָה f. (b. h.; עָטַר) 1) *protection.* Gen. R. s. 63, beg. (ref. to Prov. XVII, 6) תאבות ע׳ לבנים והבנים ע׳ וכ׳ the fathers are a protection to their children (who are saved for their parents' sake), and the children are a protection to their fathers; v. עָטַר *Hithpa.*—2) *wreath, crown, decoration.* Ex. R. s. 5 לא חיה יודע לשלח לי ע׳ did (your God) not have sense enough to send me a crown? Y. Sot. IX, 24ᵇ bot. של זית ע׳ a wreath of olive leaves; Lam. R. to V, 16 עֲטֶרֶת זית. Tosef. Sot. XV, 3 בשלה עטרת חכמים שעטרת חכמים עושרם the crown (or protection) of the scholars ceased, for the crown of the scholars is their wealth (independence, Prov. XIV, 24); Sot. 49ᵇ בטלו עֲטָרוֹת וכ׳ Y. Dem. II, 22ᶜ bot., v. עָטַר *Hithpa.*—Yoma 69ᵇ החזירו ע׳ ליושנה they restored the crown (the praise of the Lord) to its original condition (by re-introducing the phrase האל הגדול והגבור והנורא; Y. Ber. VII, 11ᶜ הַגְּדוּלָּה). Ned. 62ᵃ; Ab. IV, 5 אל תעשם ע׳ וכ׳, v. גָּדַל. Meg. 15ᵇ; Snh. 111ᵇ עתיד חקב״ח להחזיר ע׳ וכ׳ the Lord, in the time to come, shall be a crown on the head of every righteous man (ref. to Is. XXVIII, 5); a. fr.—*Pl.* עֲטָרוֹת. Ab. Zar. IV, 2 של שבלים ע׳ wreaths of ears (used for idolatrous purposes); Y. ib. IV, 43ᵈ עֲטָרוֹת גזרו על ע׳ של וורד Ib. שיבולים rose garlands. Sot. IX, 14 ע׳ כלות they forbade bridegrooms' garlands; ע׳ חתנים brides' crowns. Ib. 49ᵇ איזהו ע׳ כלות עיר וכ׳ what brides' crowns were forbidden? A golden representation of the city (of Jerusalem); a. fr.—Sabb. 87ᵇ אותי יום נטל עשר ע׳ that day carried off ten distinctions.—3) *a) brickwork of an oven.* Kel. V, 3 עטרת כירה, v. טִירָה.—*b) moulding, sill, cornice.*—*Pl.* as ab. Ohol. XIV, 1. Midd. III, 8.—*c) corona of the membrum virile.* Yeb. 55ᵇ, a. e., v. חֲטָנָה.—*d) the ring around the teat* of a woman, as a symptom of puberty. Nidd. 47ᵃ; 52ᵇ עד שתקיף הע׳ until a ring is formed around &c.; Tosef. ib. VI, 4 משתקיף חע׳ (not משיקיף); ib. 5; a. e.

עֲטָרוֹת pr. n. pl. ע׳ דְּבוֹרָה *Ăṭaroth Deborah.* Targ. Jud. IV, 5 (h. text חמר דבורה; cmp. חָמַר a. עָטַר III).

עִטְרָן, עִיטְרָן m. (cmp. עָטַר III, a. Samaritan איטרן, Gen. XXXVII, 25 for h. נְטָף) *'iṭran, a sort of resin* used for lighting in place of oil. Sabb. II, 2 (24ᵇ). Ib. 26ᵃ; Tosef. ib. II, 4. Y. ib. II, 4ᵈ בין כבה בין דלק וכ׳ ע׳ *'iṭran* smells badly whether extinguished or burning.

עִטְרָנָא, עִיטְרָנָא ch. same. Sabb. 20ᵇ ע׳ פסולתא דזיפתא *'iṭrana* is the oily residue of pitch.

עַטְרָתָא f.=h. עֲטָרָה. Targ. Ps. LXXIII, 6, v. עָטַר I.

R. s. 94 (ref. to Gen. XLV, 23) בר ע' *bâr* means breadstuff. Keth. 112ª ממנה ע' וכ' from this field I have my breadstuff, from it my peas &c.—4) *pregnancy, conception.* Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 16) עצבונך זה צער הע' 'thy pain' refers to the suffering attending upon conception, v. עִיבּוּר; Erub. 100ᵇ והרונך זה צער הע' 'and thy pregnancy' refers to &c.; Ab. d'R. N. ch. I. Gen. R. s. 51, end (play on עברתו, Jer. XLVIII, 30) מתחילת עיבורו וכ' from the time when Moab was first conceived. Ib. s. 38, end שנה לעיבורה של וכ' deduct one year for the pregnancy with Milkah &c. Ib. s. 45, beg. (expl. מכרה, Prov. XXXI, 10) עיבורה her going with child (with allusion to מכרתיך, Ez. XVI, 3); a. fr.—5) *extension of city limits* for Sabbath movements, *outskirts.* Erub. V, 7 ... חנותן בעיבורה של עיר he who places his 'Erub within the outskirts of a city. Y. ib. 22ᵇ bot. מהו ליתן ע' לע' may an outskirt be added to an outskirt (to be considered part of the township)?; a. fr.—6) *intercalation;* ע' החדש *proclaiming the month just past one of thirty days;* ע' השנה *proclaiming a leap-year, inserting a second Adar.* Snh. I, 1 ע' החדש בשלשה the proclamation of a full month (i. e. the postponement of the New Moon Day) must take place in a court of three. Ib. 11ª ע' השנה שלשים יום the intercalated month consists of thirty days. Ib. 12ª כנגד חדש הע' corresponding to the thirteenth month. B. Mets. VIII, 8 יחלוקו את חדש הע' let them (the landlord and the tenant) divide the rent for the additional month; a. fr.—*Pl.* עִיבּוּרִין, עִיבּוּרִים, עִבּ'. R. Hash. 7ª ... ולע' באחד בניסן the first of Nisan is the New Year's day for the months and for intercalations; expl. ib. להפסקת ע' for interrupting the intercalation, i. e. after the month of Nisan has been proclaimed, no intercalation can take place for that year. Gen. R. s. 72 (expl. לעתים, I Chr. XII, 33) לע' 'for seasons' means for intercalations; a. fr.—Trnsf. *calculations of the time of redemption* (v. קֵץ); *epochs.* Cant. R. to II, 8 מדלג על החשבונות the Lord skips over (human) calculations and (speculations on) ends and epochs; Pesik. R. s. 15; Yalk. Cant. 986. Lev. R. s. 19 אנו ... כמה קצים וכמה ע' we who have been separated from the house of our life and from the house of our holiness and glory these many days and years, these many terms and epochs; Yalk. ib. 571 כמה יובלות וכמה ע' (v. עָבַר *Pu.*) ע' צורה—7) *disfiguration, decay.* Pes. 34ª, a. fr.

עִבּ', עִיבּוּרָא, עִיבּוּר ch. same, 1) (Targ. O. ed. Berl. a. oth. עִיב, without Dagesh) *grain, breadstuff.* Targ. Gen. XXVII, 28; 37 (h. text דָּגָן). Targ. Is. LXII, 8. Targ. Gen. XLI, 35, sq. (h. text אֹכֶל); a. fr.—Y. Dem. I, 22ª top עיבורן our grain. Y. Ned. VII, 40ᶜ top דגנה מעבורה (perh. to be read מַעֲבוּרָה) by *d'ganah* we understand, of its (Palestine's) breadstuff (and not Egyptian beans), v. דְּגָנָא.—*Pl.* עִיבּוּרַיָּא. [Targ. Y. Gen. XVIII, 3 ed. Amst., v. עֲבוֹרָא.]—Y. Dem. l. c. מהו ע' עבידין how are the crops?; Y. Taan. III, 66ᶜ top.—2) *pregnancy, conception.* Targ. Job III, 2 על ע' לילא (not ולילא). Targ. Y. Gen. XXV, 24.—Nidd. 40ª בחד ע' כנגן וכ' two confinements of one pregnancy, as was the case with Judah and Hizkiah (who were born three months apart from one another).—*Pl.* עִיבּוּרֵי, עִבּ'. Ib. בתרי ע' two confinements of two conceptions (one being a miscarriage).—3) *intercalation, proclamation of a full month; proclamation of a leap-year.* Targ. I. Sam. XX, 27; 34 יום ע' ירחא חנינא the second New Moon Day which is observed in consequence of the proclamation of a full month. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. IX, 29; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot. קמירה ... ואבאל מינירה לע' (not מנירן) R. Jacob bar A. was before him admitted to the meeting for the proclamation of a leap-year; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; a. fr.

עִבְדָּא, עִיבְדְּתָא, עִבְּד' f. (עבד) 1) *labor, work, trade, occupation.* Targ. Lev. XVI, 29. Targ. Ex. XXXI, 5; a. fr.—B. Mets. 91ª בעבדתיה טריד his attention is absorbed by his business. Y. Taan. IV, 69ᵇ bot. מיעבד עיבדתיה to follow his pursuit (as a washer). Y. Sabb. II, 4ᵈ top, v. עוֹבְדָתָא; a. fr.—2) *beasts of labor,* v. עוֹבְדָתָא.

עֵיבָל (b. h.) pr. n., הר ע' *Mount Ebal,* near Shechem. Sot. VII, 5; Tosef. ib. VIII, 9; 11; a. e.

עִיבַּר I m. (עבר), אורחא ע' *traveller.* Targ. Job XXXI, 32 Ms. Var. (ed. אכסניי).—V. עִבּוֹרָא.

עִיבַּר II, **עִבְּ', עִיבְּרָא** m.=h. עֵבֶר, *border, bank, side.* Targ. Ez. XLVI, 19 (ed. Wil. עִבַּר; h. text כָּתֵף). Ib. XL, 18 (ed. Wil. עִבְּרָא). Targ. II Chr. XXIII, 10. Targ. O. Gen. L, 10; (Y. ed. Amst. עִיבְּרָא); a. fr.—B. Bath. 40ᵇ בעיבר ימינה on the right bank. Ib. 91ª ע' זערא דכותי זהו וכ' the small side of Kuthi is Ur Kasdim; [comment.: *ʿIbra Zʳera,* pr. n. pl.]; a. e.—*Pl.* עִיבְּרַיָּא, עִבְּ'. Targ. O. Ex. XXXII, 15. Targ. Jer. XLIX, 32; a. e.

עִגּ', עִיגּוּל m. (עגל) 1) *circle.* Succ. 8ª כמה מרובע יותר על הע' by how much is a square larger than a tangent circle within it? One fourth; Ohol. XII, 6. Naz. 8ᵇ בֵּית ע' Ar. (ed. בית עגול) a circular building; Tosef. Neg. VI, 3 בית חעגיל ed. Zuck. (Var. חזגל).—2) *a round mould in which figs or grapes are pressed, cake of pressed figs; cake, loaf.* B. Mets. II, 1 (21ª) מצא ע' ובתוכו וכ' if one finds a cake of figs within which was a piece of earthen ware (as a mark). Maasr. I, 8, v. חֲלַק. Sabb. 93ª top (expl. כבר, ib. X, 5) בע' של דבילה a cake of figs (too large for one to carry); a. fr.—*Pl.* עִגְּ', עִיגְּלִין, עִיגּוּלִין. Ter. IV, 8, v. מַלְבֵּן. Y. Ḥall. I, 57ᵈ bot. Toh. X, 8 בין הע' לזוגין the space between the moulds and the deposit of grape shells (Maim.; v. infra).—Ab. d'R. N. ch. VI, end חזו מביאין את הע' וכ' (not חעגלים, v. ed. Schechter note) they took the loaves of bread and sawed them apart and soiled them with mud.—3) עִגְּ', עִיגּוּלֵי הגת *weights* (*clay cylinders*) *put on the wine press.* Sabb. I, 9 ... ע' הגת טוענין you may put on (the press) the beams of the oil press or the cylinders of the wine press; Tosef. ib. I, 29 ותולין בע' הגת (Var. ע' חגת) and suspend the weights &c. Toh. l. c. בין ע' לזוגין between the cylinders &c. (R. S.; v. supra).—4) in gen. *ball, lump.*—*Pl.* as ab. Sot. 11ᵇ, a. e., v. נָקַט. Tosef. Mikv. V, 8 עגולי שלג lumps of snow; a. fr.

עִגּ', עִיגּוּלָא, עִיגּוֹל ch. same, 1) *circle.* Succ. 8ª ע' ריבועא דנפיק מגו ריבועא a tangent circle within a square; ריבועא דנפיק מגו ע' a tangent square within a circle; a. e.—2) (v. עִגֻּל) *cake, loaf.* Y. Shebu. VI, 37ª bot. ואיערכו גו ע' v. עָרַךְ.

Ib.[b] top קצון חד עיגל וכ׳ (corr. acc.) they cut one loaf and found &c.; Lev. R. s. 6 עגולה (corr. acc.). Gen. R. s. 49 חד ע׳ דפיתא בעיגול (Ar. ed. Koh. דרפתא בעשר פולרין, corr. acc.) one loaf of bread for ten follera. Y. Bicc. III, 65[d] ולא הוה ליה ע׳ מיכליה and had not a loaf of bread to eat; a. fr.—*Pl.* עִיגּוּלִין. Lev. R. l. c. Lam. R. to III, 16 תמנין ע׳ Ar. (ed. פטילקין); a. e.

עִיגּוּן, עִגֵּן m. (עִגֵּן) *tying, holding fast.*—*Pl.* עִיגּוּנִין [*means of tying,*] *anchor, ballast.* B. Bath. 73[a] (expl. עיגון ib. V, 1) אלו ע׳ שלה Ms. H. a. F. (ed. עוגינין; Rashb. עִיגּוּנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) that is the means of her (the ship's) detention (with ref. to Ruth I, 13); Yalk. Ez. 367 (not עיגוני).—[In later Hebr. literature: עיגון *status of a deserted wife.*]

עִיגּוּנָא ch. same, 1) *anchor*, v. preced.—2) *condition of a deserted wife, disability to remarry*, v. עֻגַּן. Gitt. 3[a]; Yeb. 88[a] משום ע׳ אקילו וכ׳ in order to prevent the eventuality of 'widowhood in life', the Rabbis have made lenient rules for her (as regards testimony to her husband's death); a. e.

עֵגֶל, עֵגָא, עִיגְלָא, עֶיגָּל m. = h. עֵגֶל, *calf.* Targ. Lev. IX, 2, sq. (ed. Lsb. עֶגֶל). Targ. Ex. XXXII, 24; a. fr.—Y. Snh. VII, end, 25[d] נחת ואתעביד חד עגל (the pebble) fell down and turned into a calf. Y. Kil. IX, 32[b] חמא חד ע׳ מנכס saw a calf which was going to be slaughtered. Snh. 65[b]; 67[b], v. בְּרָא I; a. fr.—[Y. Shebu. VI, 37[b] top חד עיגל, read: עֵין ע׳—עִיגּוּל *calf's eye*, name of a jewel. Targ. Ex. XXVIII, 19; XXXIX, 12 (h. text אחלמה). Targ. Y. Num. II, 18 עִיגְלַיְגַל.—*Pl.* עִיגְלִין, עִיגְלִין, עֻגְלִין, עֻגְלָיָא. Targ. II Kings XVII, 16. Targ. I Kings XII, 32; a. e.—[Targ. Jer. XXXI, 39 ed. Lag., v. גִּיגְלָא.]

עִיד, v. עֵד.

עִיד m. (עוּד) = אִיד, *anniversary, (idolatrous) festival.*—*Pl.* אִידִין, עִידִים. Ab. Zar. 2[a]; Y. ib. I, 39[c] top; Y. Erub. V, beg. 22[a], v. אִיד. Tosef. Ab. Zar. I, 1 עִידֵיהֶן (Var. אִי׳).

עִידָּא ch. same, יומא דע׳ (cmp. יכד) *appointed day.* Targ. Prov. VII, 20 (ed. Wil. דְּעִדָּא; h. text פֶּסַח).

עִידְבָא, v. עִדְבָא.

עִידְּוִי, עִידּוּי m. (v. עִדֵּי I, *Pa.*) *carrying, going with child.* Gen. R. s. 20 חרונך זה צער הע׳ *heronekh* (Gen. III, 16) means the inconveniences during pregnancy, v. עִיבּוּר. Yalk. ib. 82 (ref. to עדנה, Gen. XVIII, 12) ע׳ ולדות ... האשה as long as a woman is young, there is for her a possibility of bearing children; a. e.—*Pl.* עִידְּוִיִּין. Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) האשה הזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה עידויין וכ׳ as long as a woman is young, there is for her a possibility &c., and I, after I am grown old, should have *'ednah?*—V. עִידּוֹן.

עִידְּוִיא, עִידְּוִי, עִידְּוִיָּא ch. same. Targ. Ruth IV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 12 (Y. I עִידְּוִיִּין *pl.*; ed. Amst. עִידְּוִיָּין; h. text עדנה, v. preced.).—*Pl.* עִידְּוִיִּין (עִידְּוִיִּין fem.). Targ. O. Gen. III, 16 (Y. sing.). Targ. Y. I ib. XVIII, 12, v. supra.

עִידּוֹן m. (עָדַן), *pl.* עִידּוּנִים, עִידּוּנִין *delicacies, indulgence in delicacies*; הנהיג ע׳ בעצמו *to indulge one's self.* Taan. 20[b] שכח ... ולא רנהג ע׳ וכ׳ if he forgot himself and ate and drank (on a day observed as a fast day in the place), he must not show himself before the public, nor must he indulge himself with delicacies; Yalk. Gen. 148.

עִדָּה, עִדָּן m. (v. עִידָּן) *period*; *pl.* עִדִּין, עִדִּינִין, עִדּוֹנִים *menses.* Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) האשה הזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה ווסתות ואני ... עדנה ע׳ as long as she is young, a woman has her periods, and I, 'after I am grown old' (Gen. XVIII, 12) should have *'ednah*, that is menses?; [Yalk. ib. 82 ד״א עדנה עֲדָנִין ווסתנית, v. וֶוסְתָנִית].

עִידְּוָנָא, v. עִדְּנָא.

עִידּוּר m. (עָדַר) *hoeing.* M. Kat. 3[a]. Gen. R. s. 39 בע׳ בשעת הע׳ engaged in hoeing at the proper time, v. נִיכּוּשׁ.

עִידִּית f. (עֵדָה II, cmp. עֵדֶר) [*booty, lion's share,*] *choice land*, v. זִיבּוּרִית. Gitt. V, 1 חניזקין שמין להן בע׳ in cases of damage we assess (and collect from) the choice land of the defendant; Tosef. Keth. XII, 2; Tosef. B. Kam. I, 1 שמין להם מן חע׳; a. fr.—[Tosef. Shebi. V, 17 חעידית, v. עִירִית.]

עִידִּיתָא, constr. עִידִּית same, esp. *choice dwellings.* Targ. Lam. II, 2 (Bxt. עֲדִירָה, ed. Vien. עִידִּית; v. Koh. Ar. Compl. s. v., end; h. text נאות). Targ. Ps. LXXXIII, 13 (Ms. דירוות; ed. Wil. עִידִּית).

עִידָּן, עִדָּן c. (v. next w.) *period, time.*—*Pl.* עִדָּנִים, עִדָּנִין, עִדָּךְ Yalk. Gen. 82, v. עִדּוֹן.

עִדָּךְ, עִידָּנָא, עִידָּן, עִידָּנָא ch. (עוד) same. Targ. Koh. III, 1, sq. (ed. Vien. עִידָּךְ). Targ. Ps. LXXI, 9 (ed. Wil. עֲדָךְ); a. fr.—עד העידנא *until now* (v. אִידָּנָא). Ib. 17.—Targ. O. Gen. XXIV, 55 עידן בעירן (h. text ימים).—Meg. 16[b] (prov.) תעלא בעִידְנֵיהּ וכ׳ when the fox has his time, bow to him. Ber. 15[a] בעִידָּנָן צלותא when it is time for prayer; a. fr.—Esp. *the time appointed for the study of the Law, lesson.* Ib. 43[b] דלא קביע ליה ע׳ when he has no fixed time for study; ... דלעידניה קא אזיל אבל קביע ליה ע׳ but if his time is fixed (by his teacher), he will be known to go to his appointment (and not be suspected of going wrong). Gitt. 60[b] לותבן מר בע׳ let me sit (to study with you) at the hour of your studies; אית לי ע׳ לדידי that hour is mine (for my own studies). Ḥull. 133[a] אנסיה ליה עידניה his teaching engagements prevented him (from officiating as priest); a. fr.—*Pl.* עִידָּנִין, עִידָּנַיָּא, עִדָּךְ. Targ. Esth. I, 14. Targ. Job XXIV, 1. Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Ps. XLVI, 6 עִידָּנֵי ed. Lag. (oth. ed. עִדָּנֵי); a. fr.

עִוָּות, עִיוּוּת m. (עָוָה) *perversion*; חדין ע׳ *perversion of justice.* Ab. V, 8; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33[a], contrad. to עינוי. Tanḥ. Thazr. 7 שמא עיוות הדין וכ׳ (corr. acc.) is there perversion of justice in heaven?; v. פִּילוּנִיקָא.

עִיּוּן m. (עוּן) *speculation, meditation, deliberation*; ע׳ תפלה *a) calculation of the effects of prayer, expectation of the granting of one's prayer as a due claim* (v. עוּן *Pi.*). Ber. 55[a] שלשה דברים ... וע׳ ח׳ וכ׳ three things cause a

man's record of sins to be called up: a threatening wall, calculation on prayer &c., v. דִּין II. B. Bath. 164b שלש עברות . . . וע' ת' וכ' three sins man cannot escape every day: impure thought, calculation on prayer &c.; [oth. opin. *the lack of devotion* in prayer, v. Tosaf. a. l.].—*b) devotion.* Sabb. 127a. Ib. 118b קרימית ע' ת' I fulfilled (guarded the duty of) devotion in my prayers. B. Bath. l. c., v. supra.

עִיּוֹן (b. h.) pr. n. pl. *ʿIyon* (*Ayûn*), a town in the north of Palestine. Y. Dem. II, 22d top. Tosef. Shebi. IV, 11; a. e., v. נָקִיפְתָּא.

עִיּוּק m. (עוּק) *pressure, distress.* Targ. Is. XXX, 6.

עִיֵּיר, v. עִיַּר.

עִיֵּירָא, v. עִיָּרָא I, II.

עִיז, עִיזָא, עִיזָא c. = h. עֵז, *goat.* Targ. O. Lev. XXII, 27 (ed. Berl. עֵז). Targ. Y. ib. III, 12; a. fr.—Meg. 3a . . . ע' מינאי the goat in the butcher's house is fatter than I am (a charm). B. Bath. 74a דימא ע' the sea-goat (a fabulous animal); a. fr.—Ab. Zar. 24b; Men. 22a, a. e. ע' דקורקסא, v. קוּרְקָסָא.—*Pl.* עִיזִין, עִיזֵי, עִיזֵּי, עִזֵּי. Targ. O. Gen. XV, 9. Targ. ib. XXVII, 9. Targ. Y. Lev. XXII, 27; a. fr.—B. Kam. 23b דבי תרבו ע' goats of the house of Tarbu. Ib. דשוקא ע' goats intended for slaughter on market day; a. fr.

עִיזָה f. (v. עֵז) *she-goat.* Y. Bicc. II, end, 65b (expl. כוי) צבי שעלה ע"ג ע' a hybrid of deer and goat.

עִיזּוּז, v. עִזּוּז.

עִיזְקָא, עִיזָקָא, עִיזָלָא, v. sub עִזְקָא.

עִיט, v. עֵט.

עַיִט I m. (b. h.; עוט *to swing*) *bird of prey.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII. ואין חע' אלא בן דוד שנמשל לע' the *ʿayit* (Gen. XV, 11) is typical of the son of David who is compared to a bird of prey. Ib. כדי שלא ימשול בהם חע' וכ' that the bird of prey might not have control of them until evening; Yalk. Gen. 76; a. e.

עַיִט II, v. עַיָּט.

עֵיטָא, עִיטָא f. (יָעַץ) = h. עֵצָה, *counsel, advice, order.* Targ. Koh. XI, 3 (h. text הצע ו). Targ. Y. Gen. XXXVII, 14. Targ. Esth. I, 1 (ed. Amst. עֲטָרָא, cmp. עֲטַר); a. fr.—Targ. Ruth IV, 22 *masc.*—*Pl.* עֵיטָנִין, עִיטָנִין. Targ. Y. Deut. XXXII, 28 (Y. II עֵיצָן).

עִיטְדָא, v. עִיטָרָא.

עִיטָה, v. עִיטָם.

עִיטּוּף m. (עָטַף II) *putting a cloak on, covering the head* (at prayer). Ber. 51a (the cup of benediction requires) עיטור וע' crowning (the cup) and covering the head (of those reciting).

עִיטּוּר, עִיטּוּר m. (עָטַר) 1) *crowning, wreathing.* Ber. 51a, v. preced.—[Y. ib. VII, end, 11d, read: עִטּוּר, v. עָטַר.]—Bicc. III, 10 ע' הבכורים מין וכ' the basket of first-fruits must be wreathed with plants different from those offered. Y. Ab. Zar. I, 39d משם עיתור (corr. acc.) as a decoration in honor of an idolatrous deity, v. פְּרַקְסִים.—*Pl.* עִישׁוּרִין. Y. Succ. I, 51d bot. ותולה בה ע' וכ' and he suspended from the ceiling of the Succah wreaths (decorations) of material which may be used for covering. Y. Bets. I, 60b top עִיטּוּרֵי סוכה the decorations of the Succah; Y. Sabb. III, 6b bot.—2) (cmp. עִיטָרָא) *cutting off*; ע' סופרים *separation of words* (by omitting the conjunctive Vav) *as established by the Scribes.* Ned. 37b (ref. to אחר for ואחר, Gen. XVIII, 5; ib. XXIV, 55; Num. XII, 14; Ps. LXVIII, 26, a. to משפטיך for ומשפ', ib. XXXVI, 7).

עִיטּוּרִין, Tosef. Shebi. V, 11 ed. Zuck., read עֲטָדִין or אֲטָדִין, v. אֲטָד.

עִיטַיִן 1) *pl.* of עִיטָא; 2) בר ע' pr. n. m. *Bar ʿEtyan* (*counsellor*). Y. B. Bath. VI, end, 15c.

עִיטָם (b. h.) pr. n. pl. *Etam* (v. Neub. Géogr. p. 132). Yeb. XII, 6 כפר ע' (Y. ed. אבום).—Zeb. 54b ערן ע' (Ms. R. 1 ארשם); Yalk. Deut. 910 עיטה (corr. acc.); Yalk. Josh. 24.

עִיטָמָא, v. עֲטָם.

עִיטָן, עִיטָפָא m. (v. עֲטַף I) *bosom, lap* (corresp. to h. חֵק). Targ. O. Ex. IV, 6, sq. Targ. Lam. II, 12 (עֲטִיפָה) constr. Targ. Koh. VII, 9 עֲטַף; a. e.—*Pl.* עִיטְפִין, עִיטָן. Targ. Y. Deut. I, 27.

עִיטָרָא m. (v. עִישׁוּר 2) *separation, deed of partition* between partners or heirs. B. Bath. 29b ולא אמרן אלא דלא כיחוב ע' אבל כיחוב ע' וכ' Ms. M. a. early eds. (א) this (that two partners, having arranged between themselves that their common slave should serve one of them alternately each year, cannot rest their claim of ownership on the ground of undisturbed possession for three consecutive years) has been said only, when they have not written an agreement of partition, but if they have &c. B. Mets. 39b דלא עבידי ע' Ms. R. 2 (Ms. M. אישטרא; ed. עיטדא, corr. acc.) when no partition of the inherited estate has been made.

עִיטְרָנָא, עִיטָרָן, v. sub עִטְרָא.

עִיטָתָא, v. עִיטָא.

עִיָּיא pr. n. m. *ʿIyya*, dialectic pronunciation of חִיָּיא. M. Kat. 16b אמר ליה ע' וכ' he (Rabbi, being angry with R. Hiyyah) said to him, Iyya, who calls thee outside? Ker. 8a צריכין לרברי ע' they still need the interpretation of Iyya (of whom you spoke so contemptuously as 'the Babylonian').

עַיָּבָא m. (עיב) *guilty.* Lam. R. to II, 1, v. חוּב ch.

עַיְּבָא m. (עיב) *heaviness, pain.* Lam. R. to II, 1, v. כִּיבָּא.

עִיט* m. (עטט *to twist*, cmp. צטר) *tassel, fringe.* Tosef. Kil. V, 20 מותר ... ע' של צמר (Var. עִטּוּ; צִיפּוּי) a woollen tassel attached to a linen garment is permitted (Kil. IX, 9 פרק ... אסיר).

עִיִּם*, Y. Yeb. IV, end, 6c חן דעימך רגלך, read as Y. Kidd. III, 64d top: חן דעימך מגליך וכ' he who is with thee (I, thy friend) exiles thee (advises thee to emigrate), before Samuel comes and disfranchises thee.

עִירְמָא*, Y. Ab. Zar. II, 40d אהן ע' דעינא, read: אהן עיימא (עיינא) דעינא being a corrupt Var. lect. for עינא; v. Y. Sabb. XIV, 14d וההן דעיינה) that decision about the sore eye.

עי"ן, עִיִּין, *the letter ʿAyin.* Cant. R. to III, 4 ע' תלויה a suspended ʿAyin, v. יָאוֹר. Y. Meg. I, 71c top ע' מעשה נסים the ʿAyin on the tablets was a miracle, v. רָצַץ; a. e.—*Pl.* עִיִּינִין. Y. Ber. II, 4d bot., v. אל"ם. Sabb. 103b one must not write אלפין ע' וכ' the Alephs so as to look like ʿAyins &c.

עִיִּן, עִיֵּן, v. עִוֵּן.

עִינָה, עַיְנָא, עַיִן, v. עֵין, עֵינָא.

עֵינוֹשׁ pr. n. pl. *ʿAynosh*, a northern border town of Palestine. Y. Dem. II, 22d top; (Tosef. Shebi. IV, 10 עיני שת, Var. עינישת).

עֵינוּתָא; v. עֵינוּתָא; a. עֵינָא.

ע' טַב, עֵינֵי, pr. n. pl., v. טַב III.

עָיֵף, v. עָיֵם, a. עִיף II.

עָיֵק, v. עוּק.

עִיקָא, v. עִיקָא.

עֵירוֹת, *pl.* of עִיר.

עֵירְתָא, v. קוֹבְעָנָא.

עֵירְתְלוּ pr. n. pl. *ʿAyathlu.* Y. Nidd. I, beg. 48d; ib. 49b bot. (Bab. ib. 9b חִירְתְּלוּ).

עִכּוּב, m. (עכב) *keeping back, hinderance, prevention.* Tem. 32a sq. אין בה אלא ע' גיזברין בלבד there is nothing to prevent the offering of the Sacrifice, except that we must await the appearance of the Temple treasurers (as representatives of the owners).—Esp. *hinderance, a circumstance which makes a religious act invalid, indispensable condition, absolute necessity.* Y. Pes. VII, 34b top (ref. to כי אם צלי אש, Ex. XII, 9) שינה עליו הכתוב לע' the text has an extraordinary (emphatic) expression about it to intimate that the roasting of the Passover sacrifice over fire is indispensable. Ib. II, 29b bot. לע' תאמרת the rule that the unleavened bread to be eaten on the Passover night must not contain any fruit juice has been laid down as an indispensable condition, opp. למצוה, v. מִצְוָה; a. e.

עִכּוּבָא, עִיכּוּבָא ch. same, 1) *delay.* Targ. Y. Deut. XXIII, 22.—2) *indispensable condition.* Yoma 5a bot. ככה ע' הוא the emphatic expression 'thus' (Ex. XXIX, 35) intimates the indispensableness of any of the prescribed forms. Ib b ושמרתם ... ע' the emphatic expression, 'and ye shall guard' (Lev. VIII, 35) intimates &c.

עִכּוֹל, עִיכּוֹל m. (עָכַל); *pl.* עִכּוֹלִין, עִיכּוֹלִין *things attacked by fire, half-burned pieces* which bounded off the altar. Zeb. 83b עיכולי עולה pieces of a burnt-offering; עיכולי קטורת of frankincense; Yoma 45b. Ḥull. 90a בשר ע' pieces of flesh; גידים ועצמות ע' of sinews and bones.

כַּפַּר ע', עִיכּוּם pr. n. pl., v. אֲפוּם a. עַכּוֹ.

עִיכְלוּת*, Y. Ab. Zar. I, 39c bot.; Y. Dem. IV, 24a bot. פילכית, read with Matt. K. to Lam. IV, 2: פירבלית, v. פַּרְוְוָלָא.

עֵילָא, עֵיל (עִי) m. (עול)=h. עָל, *height, heaven.* Targ. Job XXXVII, 9 עילא ע' מן, ע' מן, v. עֵילָא.—*above, over.* [Dan. VI, 3 עֵלָּא.] Targ. Y. Gen. I, 7. Targ. Gen. XXII, 9. Targ. Num. I, 3 (O. ed. Vien. לעלא); a. v. fr.—מֵעֵיל *from on high, above.* Targ. Ps. L, 4. Targ. I Chr. XI, 11; a. fr.—B. Bath. 45a דסלקין לע' ודנחתין לתתא (for) those who go up (to Palestine) and those who come down (to Babylonia). Y. ib. VI, end, 15c חדא מלע' וכ' one (grave) above and one below. Sabb. 30a שאול ... לע' מר' חנחום they asked this question over (the head of) R. Tanḥum, i. e. those standing by him when he was teaching (v. אֲמוֹרָא). Ḥull. 51a לע' מרבי רבה with the great Rabbi when he was teaching; a. fr.—עִילּוֹי *upon him.* Targ. Y. Gen. XXVIII, 13; a. e.—Y. Ber. II, 4c bot. כד הוירין תפילוי ע' when he had his T'fillin on. Ib. ולא סמכין ע' but we do not rely upon him, a. e.—[Usu. עִילַּוְיָה, v. עִילָּוֵי, or עֲלוֹי, v. עַל ch.]

עִילָא, עִיל I m. (cmp. עוּלָא I a. עוֹלָל) *foal.* Targ. Zech. IX, 9 ed. Lag. (oth. ed. עֵיר). Targ. Job XI, 12 (ed. Wil. עֵירָא).—*Pl.* עִילֵי, עִילִין. Targ. Jud. X, 4 (ed. Wil. עוּלִין; some ed. עֵירִין). Targ. Is. XXX, 6. Targ. O. Gen. XXXII, 16; a. e.—Sabb. 155a בע' זוטרי when feeding very young foals.—[B. Bath. 9a עילא משגש וכ' Ms. F., v. עוּלָא I.]

עִילָא II c. ch. (v. עִילָה) [*going around,*] 1) *circumvention, intrigue, falsehood.* Targ. Ruth IV, 22; [Dan. VI, 5, sq. עִלָּה]. Targ. Ps. XLI, 7 ed. Lag. (oth. ed. עַוְלָא; h. text אָוֶן). Ib. LVIII, 3 (some ed. עילאה, corr. acc.; h. text עוֹלוֹת). Ib. LXXI, 4. Targ. Job XIII, 7 Ms. (ed. שקר).—2) *pretext* Y. Keth. XII, 35a bot. את בעי ע' you want a pretext; Y. Kil. IX, 32c top עִילְתָה (*fem.*).—*Pl.* עִילִין. Targ. Ps. LXIV, 7 (h. text עוֹלוֹת).—[עִילָא f. h., v. עִילָה.]

עִילָא III, **עִילָה** pr. n. m., v. עוּלָא II.

עִלַּאי, עִילָּאָה m. (v. עִילָא) *high, uppermost; Most High.* Targ. Ps. LVII, 3. Targ. Is. XIV, 14 (ed. Wil. עִלָּאֵי, corr. acc.; ed. Lag. עִילַּי); a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56c top גלילא ע' Upper Galilee; Snh. 11b (not גלילאה). Sot. 40a יתקלס ע' the Most High will be praised. Pes. 76a, a. e. עִלָּבַר, v. גְּבַר I; a. fr.—[Targ. Ps. LVIII, 3 some ed., v. עִלָּא II.—Targ. Y. Gen. II, 22 עלאה, ed. Amst., v. עִלָּא.]—*Pl.* עִלָּאֵי, עִילָּיֵיא, עִלְּ Targ. Y. Gen. I, 6 (I ed. Vien. עִלָּ).

$2.50

Targ. Ps. CIV, 13 (ed. Wil. עלאי sing., ref. to בית); a. e.—B. Mets. 107b קוצו ע' וכ' cut down the trees on the upper and on the lower river banks, then I shall cut mine. Ib. 108a תחאי מסייעי ע' those below must assist those above (in felling the trees). Lam. R. to I, 16; IV, 19; Y. Succ. V, 55b, v. אַרְעָא. Y. Kil. IX, 32d top דְּלָא שלח ע' לא שלח for if he does not take off the upper socks, he cannot take off the lower ones (hence they are considered as if sewed together); a. fr.—*Fem.* עִילְתָּא; *pl.* עִילְתָּתָא, עִילָתָא. B. Mets. 116b עִילְתָּא אתבר (Ms. M. עִילָתָא אתיבר, corr. acc.) the uppermost bricks were broken, v. חֲבָטָא.

עילבו, Yalk. Deut. 940 גנבין ליה ע' v. גְּנָבָא.

עוֹלָא, עִילָא f. (בָּלַל; cmp. בִּרְלָה fr. בָּלַל) [*going about, bringing about*; cmp. סִיבָּה end,] 1) *circumstance, cause; pretext.* Keth. 20b מצאו וטהרו וכ' ע' they found some (paltry) reason to declare clean a spot in the land of Israel; Naz. 65b עילא; [Rashi: עילעא=עילא] *rib* of a human body]. Y. Keth. III, end, 28a מצאתי ע' לשחררו I have found an opportunity to set him free. Y. Ter. X, 47b; Y. Ab. Zar. II, 42a (in Chald. dict.) על ידי ע', v. זְבִינְתָּא. Gen. R. s. 20; s. 45; s. 63 ואם היא על ידי ע' and even this in a round-about way (indirectly); a. e.—2) *crookedness, insidiousness, falsehood.* Eduy. V, 7 שמא ע' מצאת בי (Mish. ed. עַוְלָה; Ms. M. עָוֶל) hast thou found any falsehood in me? Pesik. R. s. 28 נפלו עלויהם בע' they turned against them with insidiousness.—V. עַוְלָה.

עַל, עִילַוֵי, עִילַוֵי pl. constr. (v. עִיל) *above, upon, around.* Targ. Ps. LV, 11. Targ. O. Gen. XXVIII, 13 עִילְוֹהִי (ed. Vien. עִלְּ; ed. Berl. עִילְ; Y. עִילוי). Targ. Y. II Num. XXIV, 16 מֵעִילַּוֵי. Targ. I Sam. XIII, 11 מֵעִילַּוֵי (not וי ...); a. fr.—Ḥull. 8b; 111a בישרא ע' on top of meat. Keth. 99a דלויפשו שטרי עילַּואי that many notes should circulate against me; a. fr.

עַל, עִילּוּי m. (עָלָה) 1) *going up; elevation.* Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עילויהּ מהמדבר her (Israel's) rise dates from the desert; (Tanḥ. Sh'moth 14 עלויה). Tanḥ. B'ḥuck. 3 (ref. to ויקח, Gen. II, 15) אין ויקח אלא לשון ע' 'he took' has the meaning of elevation (with ref. to Gen. XII, 15), v. עָלָה *Pi.*; a. e.—2) *valuation, value.* Y. Naz. II, 51d bot. אמר לאדם עילויו עלי (not עילויין) if one says pointing at a man, I vow his value (instead of ערכי, v. סַהֲדוּת I). Arakh. VIII, 7; Tem. VII, 3 הקדש ע', v. הֶקְדֵּישׁ. Ib. 32a הקדש ע' מוסיפין ... על עילויו של זה consecration of value to be applied to the repair of the Temple. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. X אין we do not demand an addition of one-fifth over this man's valuation (offer); Yalk. Lev. 677 עילוי (corr. acc.).

עַל, עִילּוּיָא ch. same, 1) *rise, improved stage.* Ber. 36a אית ליה ע' אחרינא בפת (flour) is capable of a still higher stage by being made into bread; ליה ע' אחרינא (oil) has no higher stage. Ib. 35b לע' דאשתני (wine) which has changed (from grapes) to a higher stage. Y. Ab. Zar. V, 44d, v. קַיָּר ch.—2) *valuation.* Targ. Job XXVIII, 13. Targ. Y. Lev. XXVII, 2 (ed. Vien. עילוי); ib. 3 (ed. Vien. עֲלוּיָה; ib. 4, sq. עִילּוּיָה, corr. acc.).—B. Bath. 12b מעלינן ליה ע' וכ' (Ms. M. מעלינן עליה וכ') we value it as high as &c. Kidd. 42b פלוג בע' they divided the estate according to value, opp. במשחתא by measure (irrespective of value).—3) *the best thing.* Keth. 50b עילוריא דאב, v. עֲלָיָה.

עִילוֹרְיָא, עִילוֹרִי, v. preced.

עִילַי, v. עִילָּאָה.

עילון, Yalk. Lev. 677, v. עִילּוּי.

עִילַוֵּיא, *pl.* of עִילָּאָה.

עִילָן, עִילָנִין, *pl.* of עִילִיתָא II.

עִילוּשׁ pr. n. m. *'Ilish.* B. Bath. 133b. Gitt. 45a.

עִילִיתָא I f. (v. עִילָּא II) *falsehood, wrong.* Targ. Job XXIV, 20 ed. Lag. (ed. Wil. עִילְתָּא; h. text עַוְלָה). Ib. XV, 16, v. עַוְלָתָא.

עִילִיתָא II, **עִלִּי, עִלְיָתָא** f. (עָלָה) 1) = h. עֲלִיָּה, *upper chamber, loft; upper story.* Targ. Jud. III, 23, sq.; a. fr.—Constr. עִלִּית, עִלַּית, עִלְּיַת, עִלְיַת. Ib. 20. Targ. II Kings XXIII, 12. Targ. II Sam. XIX, 1; a. e.—B. Mets. 14a זבין ע' וכ' Ms. M. (ed. עלי) bought an upper story of his sister. Gen. R. s. 99 קרירתא ע' the summer chamber (Jud. III, 20). Pes. 114a, v. קַקּוּלָא; a. fr.—Constr. דדינרי ע' *a roomful of Denars, a certain amount of money.* B. Bath. 133b.—*Pl.* עִילָּן, עִלְיָתָא, עִילְיָתָא. Targ. Jer. XXII, 14. Targ. II Chr. III, 9; a. e.—B. Bath. l. c. תלתסר עִלְיָיאתא דדינרי thirteen roomfuls of Denars; Sabb. 119a עִילְיָתָא.—2) v. עִילָּאָה.

עִילֵּם m. *strong,* v. עֵלֶּם.

עִילָם (b. h.) pr. n. *Elam* (Susiana), south of Assyria (v. Schr. KAT², p. 111). Gen. R. s. 42 זה מדי ע' Elam (Gen. XIV, 1) is Media. Snh. 89a; a. e.—Denom. עֵילָמִי f. עילָמִית *Elamite, Elamitic.* Meg. 18a ... קראה ע' if he read the Book of Esther in Elamitic.—*Pl.* m. עֵילָמִים. Ib. עילמית לע' (if he read the Book of Esther) in Elamitic to Elamites.

עִילְעֵל, עִילְעוֹל, עִילָּעָא, v. sub עִלְּ.

עִילְתָא, v. עִילִיתָא.

עִילְתָּח f. *pretext,* v. עִילָּא II.

עִימָא, v. אִמָּה II.

עִימָאוּם, v. עִימָעוּם II.

עִימָּח, v. אִמָּה II.

עִימּוּם, v. עִימָעוּם I.

עִמּ, עִימּוּר I m. (denom. of התעמר, Deut. XXIV, 7, v. עָמַר) *using as a slave, deriving benefit from a stolen person, service.* Snh. 85b (ref. to Mish. ib. XI, 1) ותנא קמא לא בעי ע' does the first named authority not require that, in order to be guilty, the kidnapper must have imposed a slave's service upon the stolen person? Ib. יש דרך ע' בכך וכ' is this a sort of service or not? Ib. ותיפוק ליה ליבא ע' כלל but this would be no service at all.

עִימּוּר II m. (עָמַר) *heaping up, carrying sheaves*

עַיִן f. (b. h.; עוּז) 1) *eye, sight, look.* Kidd. 24ᵃ בשן ועי, v. יָצָא. Ib.ᵇ הכהו על עינו וכ' if the master struck him on his eye and made it blind. B. Kam. 83ᵇ (ref. to Ex. XXI, 24) אימא ע' ממש may not the text mean that he who injures a person's eye must really suffer the same injury? Sabb. 108ᵇ bot. יד לע' וכ' an unwashed hand (in the morning) touching the eye deserves to be cut off. Taan. 8ᵇ סמוי מן הע', v. סָמָא. Ib. דבר שאין הע' שולטת בו something which the eye cannot look at (being stored away), v. infra; a. v. fr.—[Y. Ned. IX, end, 41ᶜ עשה לה ע' של זהב, a corrupt dittography of עשה לה שן של זהב.]—ע' טובה (also יפה) a benevolent eye, *good will, liberality*, opp. ע' רעה or עַיִן הָרָע (abbr. עה"ר), also צרה ע' *ill-will, selfishness, envy.* Ab. II, 9. Sabb. 74ᵃ משום ע' יפה וכ' he intended to show his good will. Tosef. Hall. I, 7 שעינו יפה בעיסתו he is liberal with his dough (is glad to give the priest's portion), opp. עינו צרה. Esth. R. to I, 4 חיתה עינו צרה בממונו he was jealous of his wealth (unwilling to leave it to his heirs to be enjoyed by them). Ab. V, 13 עינו רעה בשל אחרים he is illiberal with regard to other people's money (begrudges them the privilege of giving charity), ע' רעה בשלו he is illiberal with his own money (is too greedy to afford himself the pleasure of giving charity). Ib. II, 11, v. רֵיצָר; a. fr.—צַר ע' (= רַע ע') *selfish*, opp. טוב ע' *liberal, selfless.* Sabb. 108ᵇ שדורי ... צר ע' אתא I send you (the salve), lest you say that I am selfish. Sot. 38ᵇ אפי' הטיפות מכירין בצרי ע' even birds recognize selfish men. Ib. כל הנהנה מצרי ע' וכ' he who accepts benefits from self-seeking men, transgresses a law (ref. to Prov. XXIII, 6). Ib. אין לטוב ... ע' the cup of benediction must be handed to none but an unselfish person (with ref. to Prov. XXII, 9); a. e.—Esp. עַיִן הָרָע, ע' רעה (abbrev. עה"ר), or only עַיִן, *the evil eye, an envious glance that brings harm to the person looked at, bewitchment.* B. Mets. 107ᵇ (ref. to Deut. VII, 15) זו ע' that means the effect of an evil eye. Ib. בע' ... תשעים ninety-nine persons die of an evil eye against one in the natural course. Gen. R. s. 91 שלא תשלוט בכם עה"ר that the evil eye may have no power over you. Ib. לא הייתם ... מפני הע' were you not afraid of the evil eye? Ber. 20ᵃ אין עה"ר שולטת בו ... שלא ע' no evil eye can affect him whose eye refused to feed on what was not his (to look at the charms of a married woman); a. fr.—שקל ע' בע' *to balance the scales exactly, to allow no overweight* (v. שׁוֹן, a. עָרַע). B. Bath. V, 11; a. fr.—בע' *visible to the eye, discernible; in natural form.* Y. Ber. VI, 10ᵃ אע"פ ששחוקין בעיינן הן although they are ground, they are still discernible. Ib. אם בעיינן הן if they are in their natural form (not mashed); a. fr.—כְּעֵין *like the appearance of, similar to, a sort of* (cmp. גַּוֹן). Ib.ᵇ כל שהוא כע' סולת וכ' whatever resembles a pudding or dumpling. Ber. 58ᵃ (in Chald. dict.) מלכותא דארעא כע' וכ' the government on earth is like the government in heaven (inspires reverence); a. fr.—מֵעֵין *a reflection of, of the nature of; an abstract of.* Snh. 105ᵇ (ref. to the preposition מ in I Kings I, 47) מע' קאמר ליה he means, 'as a reflection' (of thy name, thy throne). Ib. (ref. to Jud. V, 24) מע' קאמר it means 'similar to' (the blessings of Sarah &c.). Ber. IV, 3 מע' ר"ח an abstract of the eighteen benedictions. Y. ib. 8ᵃ bot. שבע מע' ר"ח seven benedictions embodying the eighteen. Ib. VI, 10ᵇ ברכה אחת מע' שלש one benediction embodying the three. Gen. R. s. 11, a. e., v. דּוּגְמַטְרִין.—*Du.* עֵינַיִם, עֵינַיִם. Bekh. VII, 4 עֵינָיו גדולות וכ' if his (the priest's) eyes are as large as those of a calf. Ib. 3. Ber. 58ᵃ, a. e. נתן עיניו בו וכ' he put his eyes on him, and he was turned into a heap of bones. Y. Hor. III, end, 48ᶜ נתנו עֵינֵיהֶן בשמואל וכ' they directed their attention to Samuel &c.; a. fr.—אחז את הע', v. אָחַז.—2) *anything resembling the eye, hole, ring* &c. Kel. VIII, 7 ע' של תנור the 'eye' of an oven (the fire-place under the oven, Maim.; the opening for the escape of the smoke, which may be closed to retain the heat, R. S.). Ib. IX, 8 תנור שניקב מעינו an oven in the eye of which is a defect. Ib. XXI, 2 ע' *the ring-shaped pad* around an animal's neck (a halter of soft material). Ib. ע' של מתכת a metal *hame* (cmp. עוֹנָתָא). Tosef. ib. B. Bath. I, 7 העיין שבמציעד the ring attached to an adze; a. fr.—3) *spring, well.* Keth. I, 10; a. fr.—[Frequ. עֵין in pr. n. pl., as סִכַּר ע', טַב ע'; v. respective determinants].

עַיְנָא, עִינָא, עֵינָא ch. same, 1) *eye, sight* &c. Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. Ex. XXII, 2. Ib. X, 5; a. fr.—Hull. 96ᵃ, a. fr. טְבִירוּת ע', v. טָבַר.—בע' (v. preced.) *discernible, in natural form.* Pes. 75ᵃ top בְּעֵינֵיהּ, v. קְיוּמָא.—מֵעֵין, בְּעֵין, v. preced. Targ. Deut. XXXIII, 28. Targ. Josh. XXIV, 27; a. e.—ע' בישא (or only ע') *evil eye.* Targ. Y. Gen. XLII, 5.—Ber. 20ᵃ. Pes. 50ᵇ שלטא בחו ע' the eye controls them (they cannot be hidden from sight; v. Taan. 8ᵇ, quot. in preced.). B. Mets. 30ᵃ משום ע' (Ms. M. ע' בישא) because it attracts the (evil) eye; a. v. fr.—Ned. 50ᵃ the

עִימְסוֹנִי, v. עִמְסוֹנִי.

עִימְעִים, עִמְעוּם I m. (עִמְעֵם) *obscuring* or *suppressing the law, irregular measure passed in an emergency.* Y. Shebi. VIII, 38ᵃ bot.; Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ, a. e. מהלכות של ע' one of the regulations passed in an emergency contrary to the real law. Ib. ויש ע' לאיסור dare you pass a prohibitory measure contrary to law?; Y. Sabb. I, 3ᶜ bot. (also עִימּוּם).

עִימְעוּם, עִמְעוּם II pr. n. pl. *Im'um* (Emmaus, v. אַמָּאוּס). Ker. III, 7 (15ᵃ) איטליס של ע' Bab. ed. (Mish. אמאום) the bazaar of I.; Macc. 14ᵃ. איטליז של עימאום (early eds. עימעום, v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

עִימֵּעַם, v. עַמַּם.

עִימְקָן, עִימֵּק, v. עֶמְקָא.

עִימְקוּתָא, v. עֶמְקוּתָא.

עִי"ן, v. עִירָ"ן.

ram (figure-head, v. אֵילָא) דכל ספינתא עבדין ליה מן ע׳ which all ships have attached (as a protection) from the evil eye (and which the losers paid a high price for redeeming; cmp. Sm. Ant. s. v. Insigne) [comment. explain differently].—*Pl.* עֲיָינִין, עֵיָינִין. Targ. Gen. III, 6; a. fr.—2) *ring, collar; hole.* M. Kat. 10ᵃ בת עינא (he cuts out) the hole for the hopper, v. כְּבַשׁ.—*Pl.* as ab. Targ. Hos. X, 10, v. עוֹנָתָא.—3) [*guide,*] *guide-post on cross-roads* (only in *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות ע׳; ib. 21 ע׳ (ed. Berl. עֲיַנַיִם, as pr. n. pl.; Y. סכות ע׳).—4) *spring, well.* Targ. Gen. XVI, 7; a. fr.—Targ. Y. I Ex. XV, 27 ענוא (some ed. עינא, read: עֵינָא or עֲיָינָא).—*Pl.* עֲיָינִין, עֵיָינִין, עֵינָנִין, עֵינָתָא, עֵינָתָה, עֵירִינָתָא. Targ. Y. I, II ib. Targ. II Chr. XXXII, 3. Ib. 4 עֵירִינָתָא. Targ. Y. I Num. XXXIV, 9, sq. (טירת) עֵינָוָתָא pr. n. pl. *Ṭirath ʿEnwatha* (h. text חצר ענן); Targ. Y. II ib. (דירת) עֵירִינָתָא, v. עֵירִינוֹתָא.—Bekh. 55ᵃ sq. והאיכא עינתא מידלירין but are there not springs higher than the Euphrates?

עִינְבָא, עִיטְבָא, v. עִנְבָא, עִטְבָא.

עִינְבוֹל, עִיטְבוֹל pr. n. pl. *ʿEn-Bul.* Hull. 57ᵇ מעשה בעינבו׳; Tosef. Ohol. II, 6 בעין בול. Bekh. 39ᵇ מעשה בעינבול באחד וכ׳ (not בעיבל אחד) it happened at ʿEn Bul with one &c.; (Tosef. ib. IV, 6 מעשה באחד). Tosef. Nidd. V, 14.

עִינְבָל, עִיטְבָל, עִינְבָל׳, עִיטְבָל׳ m. (dimin. of עִנְבָא; v. אִינְבּוֹל) *clapper of a bell.* Kel. XIV, 4 עינבול ed. Dehr. (ed. עינבל). Sabb. 58ᵇ עינבל; a. fr.—*Pl.* עִינְבָלִין, עִיטְבָלִין, עִינְבָלֵי, עִיטְבָלֵי. Ib. נישלו עִינְבָלֵיהֶן if their clappers are gone; (Tosef. Kel. B. Mets. I, 13 אנבילידהן, v. אִינְבּוֹל).—[Bekh. 39ᵇ, v. preced.]

עִינַבְתָּא, v. עִנַּבְתָּא.

עִינָה f. (v. עַיִן) 1) *affection of the eye;* 2) *well, flux,* v. עוֹנָה III, IV.

עִינּוּג, עִיטּוּג m. (עָנַג) *pleasure, sweetness.* Cant. R. to IV, 11 חקורא מקרא בעיניגוג ובניגונו he who reads a Bible verse so as to bring out its sweetness and its melodious sound. Koh. R. to II, 8 אלו האגדות שהן ענוגו של מקרא (some ed. ענוגי, read. עֲנוּגֵיהֶן *pl.*) that means the *ăgadoth* (v. אַגָּדָה) which are the delightful part of Biblical interpretation. Ib. עינוגן של ישראל the enjoyment of Israel (in the Holy Land; Yalk. ib. 968 תענוגה של ארץ ישראל).—*Pl.* עִינּוּגִין, עִיטּוּגִין, v. supra.

עִינָּן, pl. of עֵינָא.

עִינְוָותָנוּתָא, עִינְוָתָן, עִינָּוֹן, v. sub עני.

עִינּוּי I m. (עָנָה I) *chorus of lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 (ref. to מְעַנּוֹת ib.) ארזחו ע׳ וכ׳ when is a lamentation called *ʿinnuy?* When all begin at once, contrad. to קינה, when one speaks and the chorus responds.

עִינּוּי II m. (עָנָה II) 1) *delay, postponement.* Ab. V, 8 ע׳ הדין delay in executing judgment, contrad. to עיות; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33ᵃ.—2) *affliction, oppression; suffering.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to ענה תענה Ex. XXII, 22) אחד ע׳ מרובה וכ׳ whether a great oppression (effecting a great loss), or a small oppression; Yalk. Ex. 349. Yoma 74ᵇ ע׳ בידי שמים a divine affliction; ע׳ בידי אדם an affliction at the hands of men. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) it is called 'bread of misery' with reference to the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—Esp. (with or without נפש) *self-affliction, mortification of the flesh.* Yoma l. c. (ref. to Lev. XVI, 31) ע׳ שיש בו אבירת נפש an affliction with which a loss of vitality is connected (v. אֲבִירָה). Ib. (ref. to Deut. VIII, 3) מה להלן ע׳ רעבון וכ׳ as there affliction means suffering through lack of food, so here &c. Ib. 77ᵃ רחיצה דאקרי ע׳ that abstention from bathing is called a privation. Ned. XI, 1 נדרי ע׳ נפש, v. נֶדֶר; a. fr.—*Pl.* עִינּוּיִין, עִיטּוּיִין, עִנּוּיִין. Yoma 76ᵃ חני חמשה ע׳ וכ׳ those five deprivations (on the Day of Atonement)—what do they correspond to? כנגד חמשה ע׳ שבתורה to the five afflictions (fivefold use of ענה) in the Biblical text; Y. ib. VIII, 44ᵈ top כנגד ששה ע׳ וכ׳ corresponding to the six afflictions &c.; a. e.

עִינּוּיָא, עִנּוּיָא I ch. = עִינּוּי I. Targ. Jer. IX, 19 (h. text קינה). Targ. Mic. II, 4 עִינּוּיָרָה (not עינוויא, ed. Lag.; oth. ed. עִינּוּיְתֵיהּ).

עִינּוּיָא, עִנּוּיָא II ch. = עִינּוּי II. Targ. Lam. III, 19.

עִינּוּן m. (denom. of עִנְגָּן, v. עִנּוּן) *conjuring.* Y. Sabb. VII, 9ᶜ bot.; Y. Snh. VII, 24ᶜ top חעינון (corr. acc.).

עִינָּן, v. עֲנָנָן.

עִינָּן, v. עֵינָא.

עֵינִיתָא, עֲיָינִיתָא f. (v. עֵינָא) *well, spring.* Targ. Y. II Num. XXXIV, 11 (Y. I עֲיָינָוָתָא). Targ. Y. ib. 15; a. e.—*Pl.* עֵינָוָתָא, עֲיָינָוָתָא, עֵינָנִין, עֲיָינָנִין, עֵינָנָן, v. עֵינָא.

עִינְוִיתָא* f. (v. עֵינָא 3) *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8 Var. ed. Lag. a. oth. ed. (ed. Lag. פְּרִינְיָתָה; ed. Wil. פְּנָיָתָה; h. text פִּנָּה).

עִינְוָתָנוּתָא, עִינְוָתָן, v. sub עני.

עִינְמַב, v. טַב III.

עִינָּנָא, v. עֲנָנָא.

עִינָּנָא, עִינָּרָא, עִינָּרִין, v. sub עֵנֶר.

עִינְיָתָא, v. עִינּוּיָא I.—[Lam. R. to IV, 18 עינויתיה some ed., v. עינויתא.]

עִינָּן pr. n. pl. *ʿEnan* (*Springs*). Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 (Y. II עינותא; h. text עֵין).

עִינְקָא, v. עֲנָקָא.

עִינְתָא, v. עֲנָתָא.

עִיסְבָא, v. עִסְבָא.

עִיסָה f. (עסס) *started dough* (contrad. to בצק risen dough), *quantity of flour used for one person's meal.*

Erub. 83b כמה עיסת המדבר how much is the *ʿisah* of the desert? Makhsh. II, 8 פת ע׳ bread made of started dough (of pure flour), opp. פת קיבר. Tosef. Ḥall. I, 4 העישה ע׳ לאוכלה בבצק if one starts dough with the intention to eat it as dough when it is risen. Y. ib. II, end, 58d דרך ע׳ the way dough is made (of pure flour). Ib. עיסתו מרובה his (the baker's) dough is a large quantity. Ib. עינה יפה בעיסתה, v. עִין; a. v. fr.—*Pl.* עִיסּוֹת. Erub. l. c. (ref. to Num. XV, 20) כדי עיסותיכם a quantity large enough for your dough (for immediate use); וכמה עיסותיכם וכו׳ and how large is that quantity? As much as the *ʿisa* of the desert. Ab. Zar. 68a. Sot. 30a; a. fr.—Trnsf. *a) the human body, sensuality.* Lev. R. s. 13, v. עָשָׂה. Ber. 17a גלוי ... ומי מעכב שאור שבע׳ it is revealed and known to thee, that it is our will to do thy will, and what prevents it? The leaven in the dough (the fermenting passion). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלובה היא ע׳ שנתחומה וכו׳ it is poor dough which the baker (that sells it) declares to be bad; a. e.—*b) a mixed family, a family suspected of containing an alien admixture,* ʿ*isah,* (opp. סולת נקיה, v. סֹלֶת). Y. Keth. I, 25d top; Tosef. Kidd. V, 2 אזוהי ע׳ (כשירה) כל וכו׳ what *ʿisah* is it the issue of which is admitted to priesthood? In which there is no suspicion of an admixture of *nʾthinim* &c.; Keth. 14a אזוהי אלמנת ע׳ (strike out אלמנת, v. Tosaf. a. l.). Tosef. l. c. מפני מה אמרו ע׳ פסולה וכו׳ why, then, has it been declared that a woman of an *ʿisah* family is prohibited from marrying into priesthood? Because suspected *ḥălalim* (v. חָלָל II) are mixed up with it. Eduy. VIII, 3, a. fr. אלמנת ע׳ כשירה לטמא וכו׳ the widow of one belonging to an *ʿisah* family. Ib. ע׳ a member of an *ʿisah* family may serve (through intermarriage) to make clean as well as to make unclean, v. מְטַוֶּה; a. fr.—Yalk. Deut. 808 ועמדו ... וערבו את הע׳ (not ועירכו) the daughters of Lot arose and mixed the dough (had incestuous intercourse).

עִיסּוּק, עִסּוּק m. (עָסַק) *doing, management.* Lev. R. s. 13 אברהם ראה ... בעיסוקן Abraham (in his vision, Gen. XV, 9 sq.) beheld the empires typically represented by their doings (policy). Y. Ber. IV, 7b bot. צא שעה אחת לעיסוקו deduct one hour for the work of preparing the sacrifice; Y. Pes. V, 31c, sq. Y. Sabb. V, end, 7c שור שעיסוקו רע an ox hard to manage. Y. Sot. IX, 23c bot. מצות ע׳ מדידה the law demanding the act of measuring (even if there be no doubt as to the nearest place, Deut. XXI, 2); (Bab. ib. 45a; Snh. 14b לעסוק במדידה).

עִישׂוּר, עִיסָּר, עִיסּוּרִיתָא f. pl. (עָשַׂר) 1) *divisions of ten.* Targ. O. Deut. I, 15; Ex. XVIII, 21 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עִישּׂוּר).—2) *arrangement of tenth portions in succession.* Ned. 39b בעיש׳ דבי רבי like the arrangement in the house of Rabbi (that the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of the remainder and so on).—3) (of coins) *decades, groups of tens.* B. Mets. 64a top בע׳ ותומשייתא (a reasonable mistake is) a mistake in decades or in fives (where you count by tens or fives).

עִיסָּרוֹת, v. עֲסָרוֹת.

עִיסְקָא, constr. עִיסַּק, v. עִסְקָא.

עִיסְרִיתָא, v. עִיסּוּרִין.

עָיֵף, עָיֵף m. (b. h.; פּוֹעֵם I) 1) *fainting, wearied; exhausted.* Pesik. Zakhor, p. 28a (ref. to Deut. XXV, 18) ע׳ בצמא faint from thirst; Tanḥ. Ki Thetse 10; a. e.—*Pl.* עֲיֵפִין, עֲיֵפִים. Ex. R. s. 19 מפני שהיו ע׳ מן הריח because they were fainting from the smell (of the Passover sacrifice).—2) (=יָגֵעַ) *hard-working, industrious.* Snh. 94b (ref. to Is. VIII, 23) אין נמסר עם ע׳ ביהודה ביד מי המציק לו the people (of Judah) that studies the Law with painstaking shall not be delivered into the hands of him who distresses it.

עִיף I m. (v. preced.) *weariness.* Targ. Job VII, 11 Ms. (ed. עקת).

עִיף II, עוּף *to bend, double.* Targ. Ex. XXVI, 9 וְתָעוּף Ms. I (Ms. II וְתָעִיף; O. ed. Berl. a. Y. וְתֵיעוֹף; oth. ed. וְתָעֵיף *Af.*).—Part. pass. עִיף (עָיִף). Ib. XXVIII, 16; XXXIX, 9 (Y. ed. Vien. עָיִף).—Ber. 56a, v. אָסָא I. Ḥull. 51b עִיפִים מֵיצַעַם Ar. (Alf. עָיֵף מיצעם; ed. עוּף ומיצופף) if the cloak is well folded.

Pa. עִיֵּיף *to double, fold.* Keth. 67b עִיפְּיִנְהוּ וכו׳ he doubled them (his gifts) and sent them to him. Sabb. 134a ולעַפְּיֵיף ליה לירלאו (not ועירם; Rashi ולעַפְּיֵיף; Ms. Rashi ולויכריפיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) let him bend the border upward. Erub. 96b ... עיפינהו אדעיבא he doubled them with the intention of making borders to a cloak. Men. 42a; a. e.

Af. אָעִיף same, v. supra.

Pol. עוֹפֵף, v. עָפַף.

עֵיפָא I m. (preced.) *cover, veil.* Targ. O. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף); a. e.

עֵיפָא II pr. n. m. *ʿEfa,* v. חֵיפָא III.

עִיפּוּי, עִפּוּי m. (עפה=עיף, v. עָפֵי I) *junction, combination*; [oth. opin. *weariness*]. Ḥag. 15a, v. עוֹרֶף.

עִיפּוּשָׁא m. (עָפַשׁ) *mouldering.* Pes. 40a אכיל נחמא דע׳ he eats mouldy bread.

עִיץ, v. עוּץ.

עִיצָה, עֵיצָא, v. עֲצָה, עֵצָא.

עִיצְבָּא, v. עוּצְבָּא II.

עֵצִי, עִיצּוּם m. (עֶצֶם) 1) *strength.* Lam. R. to III, 4 (expl. עצמותי, ib.) [read:] עֵיצּוּמַי בָּנַי שהיו כבני הצומים (he broke) my strength, that is, my sons who were like the sons of the mighty.—2) *essence, self.* Sabb. 86b; Yalk. Ex. 278 (ref. to זכור את וכו׳, Ex. XIII, 3, a. XX, 8) מה להלן בעיצומו של יום וכו׳ as there the word was delivered on the selfsame day (of the exodus), so it was here on the selfsame day (on a Sabbath day). Yoma 81a (ref. to בעצם, Lev. XXIII, 30) על עיצומו של יום וכו׳ labor on the day itself is punished with extinction (contrad. to תוספת). Men. 68b, a. e.—3) pl. עֵיצּוּמִין, עִיצּוּמִים, עֵצִי (cmp. אֲסֻמַּכְתָּא) *surety, a promise made with the condition of a forfeit in case*

of failure to fulfill it. Y. B. Bath. X, 17c bot. ... ע׳ גבי R. A. decided a promise of forfeit to be collectible. Y. Gitt. V, 47b, [read as:] Y. B. Bath. l. c. אע״ג דלית לר׳ יוסי גבי ע׳ ... דאינון גברי וכ׳ although R. J. declares *ʿitsumim* not to be collectible, he admits that they are collectible in the case of those who indenture their sons to a trade, because the livelihood of men requires such a measure.

עִיצּוּר m. (עָצַר) *closing up* (of the womb), *obstruction of orifices.* Gen. R. s. 41; Yalk. ib. 69.—V. עֲצִירָה.

עִיצּוּר, עִיצּוּרָא, עִיצּ׳, עִיצּוֹרָא m. ch. (עָצַר) 1) *wine pressing.* Targ. Is. XVI, 10 (h. text חִירָד).—2) *grapes to be pressed.*—*Pl.* עִיצּוּרִין, עִיצּ׳. Ib. ed. Lag. (oth. ed. עֲצוֹרָא, v. עֲצוֹרָא). Targ. Jer. XLVIII, 33.—3) *pl.* as ab. *grape-shells.* Targ. O. Num. VI, 4 (h. text זג).

עִיצְעָא m. = h. עֶצֶה, *backbone.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (ed. Vien. עִיצְעָא).

עִיצְתָא, v. עֲצָה.

עִיק, עָיֵק, v. עוּק.

עֵיק m. (עוּק) *narrowness, anguish.* Targ. O. Ex. VI, 9 עֵיק רוּחָא (ed. Berl. עִיק; ed. Vien. מְעִיק). Targ. Ps. XXXI, 10 (ed. Wil. עִיק), v. עוּק ch.

עֵיקָא I f. (preced.), constr. עֵיקַת, *narrow, sorrowful.* Targ. I Sam. I, 15 (ed. Lag. a. oth. עֲקַת). Targ. Is. LIV, 6.

עֵיר, עֵירָא II m. (preced.) *oppressor, enemy.*—*Pl.* עֵירִי, עֵירָאן. Targ. Y. Num. XXV, 18 (ed. Vien. עֲרֵי).

עִיקְבָא, v. עִקְּבָא.

עִיקָּה f. (עוּק) *depression*; עִיקַּת נֶפֶשׁ *mourning.* Gen. R. s. 94, a. e., v. חֲלוּקָּה.—Tosef. Toh. X, 3, v. עִקֵּל.

עִיקּוּל, v. עִקֵּל.

עִיקּוֹלָא m., *pl.* עִיקּוּלֵי, עִק׳ (עָקַל) *curves, small bays.* Keth. 97a אירגלאי ... בע׳ חוו קיימו it turned out that the ship (carrying provisions) was waiting in the bays (until the high water would subside, and it could go to harbor). Ab. Zar. 34b תחם ע׳ ופשורי איכא there (along the coast from Tyre to Accho) are bays (formed by protruding rocks) and shallow waters caused by melting snows.

עִיקּוֹם m. (עָקַם) *curve.*—*Pl.* עִיקּוּמִים, עִק׳. Gen. R. s. 41, beg., v. סִיקּוֹסִים II.

עִיקּוּמָא ch. same, *crookedness, perverseness.* Targ. Prov. IV, 24. Ib. VIII, 8.

עִיקּוּר m. (עָקַר) 1) *uprooting, tearing loose.* Y. Shebi. V, 35b bot., v. דִּיכּוּן. Ib. כעיקר (corr. acc.).—Esp. ע׳ סִימָנִים, or ע׳ *tearing loose the windpipe and gullet before cutting, looseness of* &c. (v. סִימָן). Hull. 44a. Ib. 9a; 27a; a. fr.—3) *mutilation, hamstringing; unfitting.* Ab. Zar. 11a ע׳ שיש בו טריפה a mutilation which affects the vitality of the animal; ואיזהו ע׳ שאין וכ׳ and what mutilation does not affect &c.?, v. עָשָׂר; ib. 13a; Tosef. Sabb. VII (VIII), 20; a. fr.—Bekh. 53a; Yoma 66a, a. e. (ref. to בהמה תיעקר, ib.) ואי זה הוא ע׳ נועל וכ׳ what kind of *ʿiḳḳur* is meant? He locks the door before the animal and lets it die of itself.—*Pl.* עִיקּוּרִין, עִיקּוּרוֹת, עִק׳ *plucking, harvest* (of leguminous plants). Snh. 65b עִיקּוּרֵי קיטניות לימודי ... מיהות רעות (Rashi עִקְּרֵי) it is usual in ante-Sabbatical years ... for the harvests of leguminous plants (of peas &c.) not to be bad (v. לִימּוּד); Yalk. Deut. 918 עוקרי קוטניות מיחות (corr. acc.); Sifré Deut. 171 עֲקִירוֹת קטנות להיות רעות for the small harvests to be bad; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 ed. Zuck. (Var. עקידות, קטנות); Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI עקורות קטניות.

עִיקֵּל m. (עָקַל) *bandy-legged.* Bekh. VII, 6 (45a), v. נָקַשׁ; Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עִיקְּלָן; Tosef. Bekh. V, 9 עִקְּלוֹ.

עִיקֵּל, עִיקֵּל, v. עִקֵּל.

עִיקְלָא, v. עִקְּלָא.

עִיקְלָן, v. עִיקֵּל.

עִיקְמִנִין, v. עוּקְמָן.

עִיקָּר, עִיקָּר m. (עָקַר) 1) *root.* Kil. VII, 1 הע׳ השני the second root (that of the slip, v. אַרְכּוּבָה); a. fr.—*Pl.* עִיקָּרִים, עִק׳, עִיקָּרִין. Ib. 2 ועִקָּרֵיהֶם נראין and the roots of the sets are visible. Sabb. XIV, 3 כוס ע׳ root-drink (a medicine for gonorrhœa). Tosef. Yeb. VIII, 4 האיש ... כוס ע׳ שלא יולד a man must not take a root-drink for the purpose of becoming impotent. Sabb. l. c. שמן ע׳ oil in which roots have been soaked. Y. Shek. VI, beg. 49c שבו שולקין את הע׳ (oil) in which they boiled the roots (for frankincense); Hor. 11b; Kerith. 5a משלק בו הע׳ Ib. ולא לסוך אע׳ אירני סיפק but there was not even oil enough to oint the roots (much less to soak them). Pesik. Par., p. 40b; Tanḥ. Ḥuck. 8, a. e. מבראין ע׳ ומעשנין וכ׳ they get certain roots (and kindle them), and let the smoke rise under him; a. e.—Trnsf. *origin.* Keth. 77a מעיקרו from its origin (shaft), v. חֲתָךְ.—2) *essence, reality, main object, chief.* Y. R. Hash. III, end, 59a עיקרו לא נחש הוא (not עיקרה) is not its (the *saraf's*) real name *naḥash*? Snh. 87a דבר שעיקרי מדברי וכ׳ a thing (law) which in its main aspect is found in the Torah, but the details of which are based on Soferic tradition (v. סוֹפֵר). Y. Sot. VI, 21a top ע׳ עדותו the main testimony in the case. Ber. 12b (ref. to Jer. XXIII, 7, sq.) לא שתעקר ... אלא שתהא שעבוד מלכיות ע׳ וכ׳ not that the memory of the exodus from Egypt will be entirely effaced, but the delivery from servitude to the empires will be the chief event commemorated, and the exodus from Egypt subordinate to it (v. פָּסַל). Ib. 13a ישראל ע׳ Israel will be the chief name. Ruth R. to IV, 11, a. e., v. מְסוּבָּה. Ib. (play on עקרה, Gen. XXIX, 31) ורחל היתה עיקרו ... ורחל עֲקָרָה עִיקָּרָה Rachel was his (Jacob's) main wife, for we read, 'and Rachel was *ʿăḳarah* which means *ʿiḳḳarah* (the chief); Gen. R. s. 71 רחל היתה עיקרו של בית Rachel was the chief person of the household. Num. R. s. 14

(play on קערת, Num. VII, 61) ... אל תקרי קערת אלא עִקָּרַת read not עִקָּרַת הבית היא חיתה עיקר ביתו וכ' *ḳa'ărath*, but *'iḳḳereth*, typical of Rachel who was the chief of the house: she was the chief person &c. Succ. 50b ע' שירה בכלי the chief element in the Temple music is instrumental music; ע' שירה בפה the song is the essential element; a. v. fr.—טעם כע', v. כְּפַר בע'.—לא ע' כל ע' *not at all.* Snh. 22a לא נשתנה כל ע' has not at all been changed. Ex. R. s. 16 אסור לגעת בה כל ע' must not touch her at all; a. fr.—[In later Hebr. literature: עִיקָּרִים, עִקָּר *principles of faith.*]

עִקָּר, עִיקָּרָא, עִקְּרָא ch. 1) same. Targ. Job XXIX, 19. Ib. XXVIII, 9 עִיקְּרָהוֹן Ms. (ed. עִקְּרֵיהוֹן, *pl.*). Ib. XIX, 28. Targ. Ps. XII, 5 כפרין בע' (v. כפר); a. fr.—Gen. R. s. 53, end, a. e. עַל עִיקְּרֵיהּ v. זְבַק. B. Mets. 103b כל עִיקַּר בלמא v. בְּלָמָא; a. fr.—מֵעִיקָּרָא *originally, at first.* Ab. Zar. 3b ומע' מאן וכ' and originally (ere this) who taught them? Ib. 41a ... סבור מע' at first they thought..., but finally &c.; a. v. fr.—*Pl.* עִקָּר, עִיקָּרִין, עִיקָּרֵי, עִקָּרֵי. Targ. Mic. VI, 2. Targ. Job XXXVI, 30; a. e.—2) *a castrated animal.* Sabb. 152a, v. אִיקָּא.

עִיקָּרָה, עִיקָּרְתָּא f., v. עִיקָּר h.

עִיקֵּשׁ, v. עָקוֹשׁ II.

עִיקָּתָא I f. (v. עִיקְּתָה) *distress, misfortune.* Targ. Y. Ex. XXI, 13. Targ. Ps. XVI, 3; a. e.—[Mostly עַקְתָּא.]

עִיקָּתָא II m. (עקת, sec. r. of עוק), *pl.* עִיקָּתִין *narrows.* Targ. Ps. CXVI, 3 (h. text מצרי).

***עִיר** m. ch. (= h. עַיִר; v. עוּר; cmp. נַעַר) *foal.* Targ. Zech. IX, 9.—*Pl.* עֲיָרִין. Targ. Jud. X, 4; v. עִיל.

עִיר I m. (עור) *guardian, angel.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 8 ולא ירד עמו לא ע' ולא שרת וכ' ed. Bub. (oth. ed. לא ע' ולא קדוש, borrowed from Dan. IV, 10) nor went down with him (Abraham) a guardian, or Seraph, or angel. Ib. to Ps. I (play on עיר, Gen. XI, 4) ואין ע' אלא אלוה *'ir* means a deity (ref. to Dan. l. c.).—*Pl.* עִירִין. Pes. 33a (quot. fr. Dan. IV, 14) בגזרת ע' וכ' by the decree of the guardians (scholars) the word (is established) &c., i. e. they have so decided at college.—[עִיר *awake*, v. עוּר ch.]

עִיר II f. (b. h.; עוּר) [*watch-tower, fort,*] *town, city.* B. Kam. 80b חלוקח ע' בארץ וכ' he who buys a township in Palestine, is bound by law to buy also the accesses to it on four sides. Snh. 17b כל ע' שאין בה עשרה וכ' in a town in which there are not the following ten things (institutions), a scholar is not permitted to live. Snh. I, 6 וכמה יהא בע' וכ' and how large must the population of a town be, to be fit as a seat for a Sanhedrin? Yoma 20b חֶנְ' (Ms. M. רומי) the City of Rome; Pes. 119a בָּנְ' (Ms. M. ברומי) in Rome; a. v. fr.—*Pl.* עֲיָרִים, עֲיָרוֹת. Tosef. Macc. III (II), 1; Macc. 9b שלש ע' הבדיל וכ' Moses set apart three towns (of refuge). Ib. II, 4, a. fr. עָרֵי מקלט, v. מִקְלָט. Meg. I, 1, sq.; a. fr.

עִירָאִין, Kel. XXI, 2 ed. Dehr., v. עֲרָיוֹן.

עִירְבּוּבְיָא, עִירְבּוּב, עִירְבָּב, עִירְבָּא, עֵירָבוֹן, עִירְבּוּיִין, עִירְבּוֹבְיָתָא, v. sub ערב.

עִירַבְרוּבִין, עֵירַבְרְבִין m. pl. (reduplic. of עֵרֶב I) *mixed multitudes.* Targ. O. Num. XI, 4 עירברב' ed. Berl. (oth. ed. עֵר', עָר'). Targ. Cant. I, 12 ערברו' ed. Lag. (oth. ed. עֵר').

עִירָה f. (עָרָה II) *thread on the shuttle used for the woof, bobbin.* Kel. XXI, 1 שאינו מתדר וכ' ע' a bobbin which the weaver does not intend to shoot back again. Tosef. ib. B. Bath. I, 4 אֵירָה.—*Pl.* עִירִין. B. Kam. 119b Ar. (ed. אִירִין, v. Rashi a. l.).—V. אִירָא.

עִירִי, v. עִירִי.

עֵר', עֵירוּב m. (עָרַב I) 1) *interweaving, mixture, conjunction.* Kinn. I, 4 שתי נשים שלקחו בע' ... two women that bought their birds for sacrifices in common (not designating which of them belonged to the one and which to the other). Mikv. VI, 7 מקיאות ע' in the case of two bathing reservoirs joined (a connection having formed between them); Ḥag. 21b; Yeb. 15a. Y. Pes. III, beg. 29d על עירובו for eating leavened matter in a mixture, opp. חמץ ברור; Bab. ib. 43a; a. e.—*Pl.* עֵירוּבִין, עֵר'. Y. Orl. II, 61d bot. Y. Bicc. II, 65a top ... עירוביהן אין הבכורין וכ' first-fruits have no prohibitive effect on mixtures or on what has grown of them as to eating them in Jerusalem. Ib. עירובי בכורים mixtures of first-fruits with common ones; ע' מעשר mixtures of tithes with secular fruit.—עירוב פרשיות *an interweaving of biblical sections, clauses of one section taken over, for interpretative purposes, to a succeeding section; misplacement.* B. Kam. 107a (ref. to the clause אשר יאנסם ... שניתם, Ex. XXII, 8) ע' פ' כתוב כאן וכ' here is a misplacement, and the words *Ki hu zeh* (which intimate that an oath can be administered only when the defendant admits a part of the claim) refer to the subject of loans (Ex. l. c. 24 sq.). Snh. 2b אי קסבר ע' פ' ... ליבעי נמי מומחין if he adopts the opinion that here is a misplaced clause (and *ki hu zeh* refers to loans), let him also require authorized, learned judges (אלהים)!—2) *'Erub, a symbolical act by which the legal fiction of community* or *continuity is established*, e. g. *a)* with ref. to Sabbath limits (תחומין): a person deposits, before the Sabbath (or the Holy Day), certain eatables to remain in their place over the next day, by which act he transfers his abode to that place, and his movements on the Sabbath are measured from it as the centre; *b)* with ref. to buildings with a common court (חצירות): the inmates contribute their share towards a dish which is deposited in one of the dwellings, by which act all the dwellings are considered as common to all (one רְשׁוּת), and the carrying of objects on the Sabbath from one to the other and across the court is permitted; *c)* with ref. to preparing meals (תבשילין) for the Sabbath on a Holy Day occurring on a Friday: a person prepares a dish on Thursday and lets it lie over until the end of the Sabbath, by which fiction all the cooking for the Sabbath which he does on the Holy Day (Friday) is merely a conti-

nuation of the preparation begun on Thursday. Erub. III, 2 חשולת עֵרוּבוֹ . . . בידך מי שאינו מודה בע׳ if a person sends his 'Erub (the eatables to be deposited) through a deaf mute or through one who does not believe in the Erub (e. g. a Samaritan), אינו ע׳ it is not a legal 'Erub. Ib. 3 אין עירובו ע׳ his Erub is not legal. Ib. 5 מתנה אדם על עירובו ע׳ עֵרוּבֵי וכ׳ . . . a person may make his Sabbath centre conditional (by laying two 'Erubs on two opposite points) and say, if gentile troops should invade from the east, my Sabbath centre shall be on the western side &c. Ib. VI, 10 נתנו עֵרוּבָן במקום וכ׳ if the inmates of a court placed their 'Erub (common dish) at a certain place, but one, of the inner or of the outer court, had forgotten to contribute his share. Ib. VII, 9 בתחלת ע׳ when the common dish is in its original state; בשירי ע׳ when there are merely remnants left over. Bets. 15b מי שהיה לו להניח עירובו וכ׳ he who had the means to prepare and leave a dish on Thursday and does not do it; a. fr.—*Pl.* as ab. Erub. 21b בשעה שהתקין שלמה ע׳ when Solomon introduced the 'Erub. Ib. VII, 11 עֵרוּבֵי תחזומין 'Erubs for the purpose of regulating Sabbath limits; ע׳ חצירות for the purpose of regulating the Sabbath movements of inmates of common courts. Yoma 28b קיים...אפי׳ עירובי תבשילין Abraham observed even the regulations concerning preparations for the Sabbath on a Holy Day preceding it. Bets. l. c. מי שלא היה לו להניח ע׳ תבשילין he who had not the means to prepare a dish on Thursday &c. (v. supra). Gen. R. s. 49 אפי׳ הילכות עירובי חצירות וכ׳ Abraham knew even the laws regulating Sabbath movements among inmates of a court by means of 'Erub; a. fr.—*'Erubin*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

עֵר׳, עֵירוּבָא I ch. same, 1) *mixture of seeds*, or *copulation of heterogeneous animals* (כִּלְאַיִם). Sabb. 139a כשותא בכרמא ע׳ Ms. M. (ed. עירבובא), v. פְּשׁוּחָא.—*Pl.* עֵירוּבִין, עֵר׳. Targ. Deut. XXII, 9. Targ. O. Lev. XIX, 19 (Y. עירבובין). Targ. Y. ib. XVI, 3; 5 דלא ע׳ that are no hybrids; a. e.—[Targ. Y. Ex. XXIX, 2 ע׳ דלחים, read: עֵרוּבִין, v. עֲרִיבָה.]—2) (v. preced.) *'Erub.* Ber. 39b ריפתא דע׳ bread which had been used as an 'Erub among the dwellers of a court. 'Erub. 60b לא מטי לעירובייהו may not go to the place where he laid his 'Erub; a. e.

עֵר׳, עֵירוּבָא II, *pl.* constr. עֵירוּבֵי, עֵר׳ (עֲרַב II) *darkening*. Targ. Ps. CIV, 23 ע׳ שמשא Ms. (ed. רמשא).

עֵירוּר m. (עָרָה II) *pouring from vessel to vessel, emptying*. Y. Maasr. I, end, 49b ע׳ כבכלי ראשון הוא a boiling liquid poured from a vessel is considered like a boiling liquid in the original vessel; Y. Sabb. III, 6 top. Y. Ab. Zar. V, 45a כל הע׳ מיחמת הגוי the emptying of the wine is done entirely by the effort of the gentile; a. e.

עִירָנִי, עִירוֹנִי m. (denom. of עִיר II) *inhabitant of a country town, provincial*. Gen. R. s. 50, end אחד ע׳ ואחד בן המדינה one from a country town and another from a capital. Y. Ned. VII, end, 40c בע׳ . . . נראין R. Meïr's opinion seems acceptable in the case of a provincial (who uses בַּיִת in the sense of the *lower rooms*, contrad. to עלייה). Lev. R. s. 4 משל לע׳ שהיה נשוי לב׳ like a provincial (commoner) that married a princess; Yalk. Prov. 963 לעירני; a. e.—*Pl.* עִירוֹנִין, עֵירָן. Y. Snh. V, 22d bot. הע׳ הללו those provincials (who do not know the exact date).—*Fem.* עִירוֹנִית. Lam. R. to IV, 2 ירושלמי שנשא ע׳ when a Jerusalemite married a provincial woman.—*Pl.* עִירוֹנִיּוֹת, עֵירָן. Sabb. 80a בע׳ in the case of provincial women (who may paint both eyes without being indecent).—[Bets. 32a, v. עִירְנִית I.]

עֵירוּעַ m. (עֲרַע I) *accident*. Targ. I Sam. VI, 9. Ib. XX, 26 (h. text מקרה).

עֵירוּקָא m. (עָרַק) *flight*. Yeb. 37a עירוקיה מסתיים his flight is enough for him (proving that he will not marry his betrothed before the due time after her first husband's death).

עֵירוּר m. (עור *Polel*) *exciting to lamentation, memorial service*. Y. M. Kat. I, 80d top (ref. to לא ניעורר, ib. I, 5) מה שקורין אירוחו ע׳ וכ׳ what is called *erur?* She (the wailer) mentions him among the other dead (whom she was invited to lament).

עִירוּ, עִירִי, Y. Yeb. VIII, 9d top, v. מושהן.

עִירְיָתָא, עִירְיָא, עִירְיָא, v. עִירְיָתָא.

עִירִיסִיּוֹת, v. עֲרִיסִיּוֹת.

עִירִית f. (cmp. אִירָא, a. עִירְנִית) *a plant with woolly leaves, mullein* (Lat. verbascum, v. Sm. Ant., a. Lydd. et Scott Gr. Dict. s. v. φλόμος). Tosef. Shebi. V, 17 (Var. עִירִית, cmp. אִירָא, a. אִירָן).

עֵר׳, עִירְיָא, עִירְיָא, עִירְיָא, עִירְיָתָא f. = h. עֶרְוָה, *nakedness, shame*. Targ. Ex. XXVIII, 42. Targ. O. Gen. IX, 22, sq. עִירְיָ׳ ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרְיָ׳). Targ. O. Lev. XVIII, 7 עִירְיָתַ׳ ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרְיָ׳); a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75c (expl. המכנה בערוות, Mish. ib. IV, 9) בעריר׳ דאבוי ובע׳ דאימיה he who modifies the text speaking of the nakedness of one's father or mother (Lev. XVIII, 7, by translating 'weakness' or 'disgrace'; v. Bab. ib. 25a), v. פָּנָה.

עִירָנִי, v. עֵירוֹנִי.

עִירְנִית, v. next w.

עִירְנִית I f. (v. אִירָא) 1) = אִירוֹנִית, *vessel of white clay*. Y. B. Bath. IX, 16d bot. אפי׳ ע׳ (ed. Krot. עירונית, corr. acc.) even if the adult heirs added a clay vessel to the estate, the minors have a share in it.—*Pl.* עִירְנִיּוֹת. Bets. 32a Ms. M. (ed. ערניות), v. אִירוֹנִית.—2) (in enigmatic speech) *light-complexioned, handsome*. Erub. 53b (play on words) נעורה אחרונית ע׳ והנעירתו, v. אַחֲרוֹנִית, a. נָעַר II; [Rashi, fr. עור: *wide awake, bright*].

עִירְנִית II, *pl.* עִירְנִיּוֹת, v. עִירוֹנִי.

עִירְנִיתָא f. (v. עִירְיָתָא) *leaves of mullein* used for lamp

wicks (φλόμος λυχνῖτις, v. Sm. Ant. s. v. Ellychnium). Y. Sabb. II, beg. 4c (expl. אִירָן); v. עִמְרָנִיתָא.

עִיר, עִירָה m. (עור) [*waker,*] a sort of *clepsydra* used in sick rooms. Y. Erub. X, end, 26d (expl. עֵדֶל). V. קוֹקְנִיחָה.

עַיִשׁ f. ch. (=b. h.) *Ursa Major* (?). Targ. Job XXXVIII, 32 Ms. Var. for זִגְתָּא, q. v.

עִישׁוּן m. (עָשַׁן) *raising smoke, burning spices.* Y. Ab. Zar. I, 39c bot. מיתה שיש בה ע' ושריפה heathen obsequies with which spice-burning and cremation (of clothes &c.) are connected.

עִשׁ, עִישׁוֹנָא m. (עָשַׁן) 1)=עֲשָׁנָא, *strength.* Targ. Ps. XXIX, 1 ed. Lag., v. עָשָׁנָא.—2) *fort, stronghold.* Targ. Prov. XXIV, 5 (ed. Lag. a. Wil. עֲשִׁירָנָא). Targ. Ps. LXI, 4 קוסטל דע' ed. Wil. (ed. Lag. בקושטא ע'; Ms. קושקא עֲשִׁינָא); a. e.—3) (cmp. חוּסְנָא) *store-house.*—*Pl.* עִישִׁינֵי, עִשִׁ'. Targ. Prov. VIII, 24 ע' דמריא store-houses of water (h. text נִכְבְּדֵי).

עִשּׂוֹר, עִישׁוּר m. (עֶשֶׂר) *one tenth*; (=מַעֲשֵׂר) *tithe, giving tithes.* Keth. 68a ראשונה נוטלת ע' נכסים וכ' the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of what is left &c. Bicc. II, 6 בשעת לקיטתו עִשּׂוּרוֹ the giving of tithes is regulated by the time it (the Ethrog) is plucked, expl. Y. ib. 65a bot. בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשבויעית this regulation refers to tithes as well as to the Sabbatical year (the time of plucking decides to which year the fruit belongs). Maas. Sh. V, 9; a. fr.—Trnsf. *dedication, sanctification.* Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך צריכים ע' . . . צריכים ע' וכ' as the fruit of thy soil requires sanctification by tithes, so the fruit of thy womb requires sanctification, which is circumcision.—*Pl.* עִישִׁירִין, עִישִׁירִין, עִשִׂ'. R. Hash. 14a נהג בו שני ע' he subjected it to two tithes (that of the second and that of the third year). Tosef. Dem. VIII, 18 תשעים ושלשה חסר שני ע' ninety-three parts less two-tenths. Ib. 15 שתי תאנים ושני ע' ועישוריו של עישור two figs (as Trumah), and two tithes (first and second), and tithe of the tithes (=מעשר מן המעשר); Y. ib. I, end, 22b ועישורין של עישור (corr. acc.).

עִישּׂוּרָא ch. same. Keth. 50a וחא לא דמי ע' בחרא על ע' but the second tithe (one-tenth of nine-tenths left) is not equal to the first tithe (both together do not amount to one fifth)!

עִישּׂוּרִיתָא, עִישּׂוּרְדָּתָא, v. עִיסּוּרְדָּתָא.

עִישְׁרֵי, עִישְׁרֵתִי, v. עֲשַׂרְתִּי.

עִישְׁתּוֹנָא, v. עֲשָׁתּוֹנָא.

עִית, v. עֵת.

***עִיתָּה, עִיתָּא** f.=h. עֵת, *time.* Gen. R. s. 47, end בהחיא ע' on that occasion; (Yalk. ib. 82 עונת, read: עוֹנָתָא).—V. עֲנָתָא.

עִיתָא, v. קוֹבְעָא.

עִיתּוּר, Y. Ab. Zar. I, 39d, read: עִישּׂוּר.

עִיתִּים, עִיתּוֹת, v. עֵת.

עָכַב (cmp. עָקַב) *to be curved; hooked.*

Pi. עִיכֵּב 1) *to detain, prevent.* Mekh. B'shall. s. 1 ואל תְּעַכֵּב את גאולתנו ומי and delay not our redemption. Ber. 7a מַעֲכֵב, v. עִיסָּה; a. fr.—Esp. *to invalidate an'act by an omission; to be indispensable* (v. עִיכּוּב). Zeb. V, 1 מתנה אחת מהן מְעַכֶּבֶת the omission of one of these manipulations (v. מַתָּנָה) makes the whole act illegal. Ib. אם לא נתן לא ע' if he did not pour the blood into the *y'sod* (יְסוֹד), it does not invalidate the act. Ib. 48a לעכב מנין whence do we prove that it is indispensable? (opp. למצוה). Men. IV, 1 החכלת אינה מעכבת את הלבן the absence of the blue thread in the show fringes does not hinder the white thread, i. e. in the absence of the one, the other may do for the ceremony. Ib. הסולת ותשמן אינם מְעַכְּבִין . . . ולא היין מְעַכְּבָן the flour and oil (of the Minḥah) are no hinderance to offering the wine, nor does the wine form a hinderance to them, i. e. the order in which they are offered is immaterial. Ib. אינן מְעַכְּבוֹת זו את זו . . . המתנות the sprinklings upon the outer altar are no hinderance to one another, i. e. one of them is enough to make the ceremony legal. Ber. 2a בראת שמשו מְעַכְּבָתוֹ מלאכול וכ' the sunset of his last day of levitical uncleanness is indispensable for allowing him to eat T'rumah, but the offering of his sacrifice is not; a. v. fr.—Part. pass. מְעוּכָּב; f. מְעוּכֶּבֶת; *pl.* מְעוּכָּבִים, מְעוּכָּבִין. Y. Sot. II, beg. 17d ומכיון שהוא מע' מלשמוח וכ' since he is prevented from rejoicing with her (at the sacrifice), it is as if he prevented her from partaking of the sacrifice (by failing to provide for her offering of sanctification). Ib. והוא מעכב מלשמוח (read מְעוּכָּב). Mekh. l. c. כי בגללך אנו מע' for we are detained on thy account; a. e.—2) *to detain one's self; to tarry; to wait for.* Ex. R. s. 3 סבור אתה שהיה משה מעכב וכ' do you think that Moses hesitated (was unwilling) to go? Gen. R. s. 55 על מנת שנאמר לך . . ולא תְעַכֵּב even if I tell thee to sacrifice thy son to me, thou wilt not hesitate. Ib. ולא יְעַכֵּב he will not hesitate. Ib. הלואי . . . ולא אֶעַכֵּב O! that the Lord would appear to me and tell me that I should cut off one of my limbs! I would not hesitate. Tanḥ. Ekeb 6 השכינה מעכבת ישראל וענני כבוד מְעַכְּבִין לך the Divine Presence is waiting, Israel and the clouds of glory are waiting for thee; ib. B'shall. 2; a. fr.

Hithpa. הִתְעַכֵּב, *Nithpa.* נִתְעַכֵּב *to be prevented; to be delayed.* Y. Pes. VI, 33b bot. מִתְעַכֵּב מן המצות he is precluded from religious acts. Koh. R. to II, 2 מה טיבו שבני מתעכב what is the cause of my son's tarrying? Num. R. s. 14 ל' לה תענן the cloud of glory tarried for her (Miriam's) sake; Sot. I, 9 נִתְעַכְּבוּ לה ישראל וכ' Israel tarried for her sake seven days; a. fr.

עָכַב, *Pa.* עַכֵּיב ch. same, *to detain, prevent, delay; to hesitate; to withhold.* Targ. Y. Gen. XXII, 12 (ed. Vien. עֲכִיבְתָּ *Pe.*). Ib. 10 דנכס לא מְעַכֵּב he who is to slaughter tarries not. Targ. I Kings V, 7 (h. text עדר). Targ. Y. Ex. IV, 25 ע' עלוי prevented him. Targ. Y. Lev. XIX, 13 לְמֵעְכְּבָא to retain; a. fr.—B. Bath. 12b עַכְּבִיה גבירה he detained it

(the couple) with him. Zeb. 52ª מְעַכְּבֵי are indispensable. Ber. 2ª כפרה לא מְעַכְּבָא the offering of the sacrifice is no hinderance (to being permitted to eat T'rumah); a. e.

Ithpa. אִתְעַכַּב, אִיעַכַּב *to be detained; to tarry.* Targ. O. Gen. XIX, 16. Targ. O. Num. XI, 23. Targ. Is. XL, 26 (h. text נעדר); a. fr.—B. Bath. 4ª ולִיעַכַּב שתא וכ' ... שדר send a messenger (to Rome), and he will be going one year, and be detained one year &c.

עַכָּבָה f. (preced.) *hinderance, prevention, delay.* Yeb. XIII, 3 כל ע' שהיא מן האיש any delay (in remarrying) of which the husband is the cause (v. ib. 108ª). Meg. 21ª אין ישיבה אלא לשון ע' *yashab* has the meaning of tarrying.—עַכָּבַת יין retention of wine, *drops of wine remaining on the rim.* Ab. Zar. V, 7 (72ª) עכ' (Ar., a. Y. ed. עֲקָבַת); Mishn. Nap. עֲקָרַת *sediment*; v. Rabb. D. S. a. l. note 10); ib. 71ᵇ; a. e.—Y. ib. V, 45ª top מהו עקבת יין וכ' v. לַעֲלָךְ.

עַכְבוֹנִית, v. עִצְבוֹנִית.

עַכְבּוּרֵי, עַכְבּוּרָא, v. עַכְבְּרֵי.

עַכְבִּית f., pl. עַכְבִּיוֹת (עַכַב) a species of edible *thistles, cardoon* (v. Löw, Pfl. p. 292). Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 18) קוץ אלו ע' *kots* is cardoon; (oth. opin.) דרדר זו ע' *dardar* is cardoon; Yalk. ib. 32 עַכּוּבִית. Bets. 34ª; Tosef. ib. III, 19. Ukts. III, 2.

עַכְבִּיטָא, v. עַכּוּבִיטָא.

עַכְבָּר m. (b. h.) *mouse.* Ḥull. IX, 6 ע' שחציו בשר וכ' a mouse which is half flesh and half earth (it being believed that there is a species of mice developing from earth, v. Maim. a. l.). Ib. 126ᵇ ע' שבים sea-mouse (name of a fish). Hor. 13ª האוכל ממה שע' אוכל וכ' he who eats what a mouse has been gnawing at, will lose his memory; a. fr.—*Pl.* עַכְבָּרִים, עַכְבָּרִין. Ib. Sabb. 151ᵇ. Pes. 10ᵇ; a. e.

עַכְבָּרָא, עַכְבַּר ch. same. Targ. Lev. XI, 29; a. e.—Ab. Zar. 68ᵇ. Y. Ter. X, 47ᵇ חזרי ... בע' חד לאלף R. J. decided in the case of a mouse that a proportion of one to one thousand was required to neutralize it in an intermixture. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. ע' דטורא the mountain mouse. Bab. ib. 121ᵇ החיא עכבר; Bets. 36ᵇ החוא עכברא Ms. M. (ed. החוא עכברתא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Pes. 10ᵇ; a. e.—Snh. 29ᵇ ע' דשכיב אדינורי a mouse lying on denars, a *miser.*—*Pl.* עַכְבָּרַיָּא. Y. B. Mets. III, end, 9ᵇ.

עַכְבְּרִין, עַכְבְּרַיָּא, עַכְבְּרֵי pr. n. pl. *'Akhbré, 'Akhb'raya, 'Akhb'rin* in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 226). B. Mets. 84ᵇ בני עכברא (Ms. M. עכבורא; Ms. H. עכבורי). Koh. R. to II, 8 מן עכברין (pheasants) from 'A. Y. Erub. VIII, 25ª bot. עכברי. Y. Ter. IX, end, 48ᵇ; Y. Sabb. II, 4ᵈ top ר' חנניא בר ע'.

עַכְבְּרָתָא, v. עַכְבָּרָא.

עַכָּה, Mekh. Yithro, Baḥod., s. 4 ומעכה; read: וּמַכֶּהָ, v. כָּהָה a. עָכָה.

עַכּוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Acco, Accho (Ptolemais)*, a town and harbor on the Phœnician shores. Ex. R. s. 9 כלום מבריאין ... דגים לע' do people carry ... fish to Acco? Gen. R. s. 5 דג העולה מע' fish from A. Tosef. Shebi. V, 2; a. fr.—כְּפַר ע' *K'far Acco*, v. אֲכוּם. Tosef. Kil. I, 12; Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יהודה איש כ' ע'. Ib., Baḥod., s. 7 ר' שמעון בן יהודה איש כ' ע'; Gen. R. s. 11; Tosef. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. אירכום); Pesik. R. s. 23 כ' ענים (corr. acc.); a. fr.

עַכּוּבָא, עַכּוּב, v. sub עִיכּ'.

עַכּוּבִית, v. עַכְבִּית.

עַכּוּבִיטָא I = h. עַכְבִּית. Targ. Jer. XVII, 6 (h. text ערער).—Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. טב לעַכְּבִיטָא good for a thistle sting [or a *spider's bite*, v. next w.]; (Bab. ib. 67ª לזִירְדָּא).

עַכּוּבִיטָא II f. (= b. h. עַכָּבִישׁ a. עַכְשׁוּב) *spider.* Targ. Is. LIX, 5, sq. Targ. Ps. LVII, 3 (ed. Lag. עַכְּבִיטָא). Ib. CXL, 4 (h. text עכשוב).—V. עַכְשׁוּב.

עָכָז, עָכוּז, v. אָכוּז.

עָכוֹל, v. עִיכּוֹל.

עכ"ום *'akkum*, abbrev. for עבודת כוכבים ומזלות *idolatry*; for עובד כוכבים ומזלות, or עוֹבֶדֶת, or עוֹבְדֵי *idolater, idolatress, idolaters* (interchanging in editions respectively with ע"ז, ע"ז, ע"ז &c.) Zeb. 40ᵇ שעירי ע' goats offered to atone for idolatry. Snh. 59ª/ᵇ אפי' ע' עוסק בתורה וכ' even an idolater (gentile) studying the Law is the equal of the high priest; (Ab. Zar. 3ª נכרי); B. Kam. 38ª; a. fr.

עָכוּר* m. (עָכַר) *stirring up, making turbid.* Gen. R. s. 71 אין ... ע' לחם אלא חפות לחם (some eds. עבוד) the names of the sons of Jacob are not meant to stir up (their shortcomings), but to cover them up; Yalk. ib. 126; [prob. to be read: בְּעִיגּוּר, v. בִּיעוּר].

עַכָּיוּת m. (denom. of עַכּוֹ) *of Acco.* Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top חזקיה ע'; (Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ חזקיה only).

עָכִין, עָכְנָא, v. עֲכָנָא.

עֲכִירָה f. (עָכַר) *stirring up.* Nidd. 20ª במאי ע' wherewith shall the stirring be done (with the hand or with a tool)?—[Ex. R. s. 22 חפלתו בע' some ed., read: בְּעֲבֵירָה.]

עֲכִירִין, עֲכִירִים* m. pl. (preced.) [*stirrers,*] *implement connected with the wine* or *oil press* for stirring up the pulp, *loadstones* (?), *screws* (?). B. Bath. IV, 5 (67ᵇ) העכ' (Bab. ed. העבירין; Y. ed. הכירים; Ms. M. העמודין; Ms. O. העבירים a. העמודים, v. Rabb. D. S. a. l. note 6, sq.); expl. ib. 67ᵇ כְּבָשִׁי. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12, quot. by Hai G. to Kel. XII, 8 (ed. Zuck. חעתידין, oth. ed. עמידים) של זכוכית ... ע' (?).

עָכַל, *Pi.* עִכֵּל (v. אָכַל) *to consume.*—Part. pass. מְעוּכָּל; f. מְעוּכֶּלֶת; *pl.* מְעוּכָּלוֹת מְעוּכָּלִים. Tam. I, 4, v. אָכַל.

Hithpa. הִתְעַכֵּל, *Nithpa.* נִתְעַכֵּל *to be consumed.* Ber. VIII, 7, v. אָכַל. Snh. VI, 6, v. אָכַל. Num. R. s. 14 (ref. to

Ps. CVIII, 10) מה הבשר מתעבל בסיר כך נתעבלו שם as flesh is consumed (boiled to a pulp) in the pot, so they (David's family) were consumed there (in Moab; v. Yalk. Sam. 147; Tanḥ., ed. Bub., Vayera 25).

עֲבַל ch., *Pa.* עבל same. Targ. Job XX, 18 Ms.

Ithpa. אִיתְעַבַּל *to be consumed, burnt.* Shebu. 17b אי דלא התפיך ביה לא מיתעבל (v. Ms. M. in D. S. a. l. note) if without turning it, the sacrifice had not been consumed. Ib. אי לא חפיך בהו מיתעבלי ... מיתעבל בהדי שיתא if he had not turned them (the pieces), they would have been consumed in two hours, and now all of it was consumed in one hour.

עַבְמַאי 1) pr. n. m. *ʿAkhmai.* Y. Ter. XI, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top, v. רוֹנָתָן.—2) בֶּן עַ׳ pr. n. pl. (?). Yeb. 15b משפחת בית עניבי; Y. ib. 3a bot. משפחת בית צבועים מבן ע׳ מבית צבועים.

עָבַן (cmp. עבב) *to be curved, curled.*

Pi. עִיבֵּן (cmp. סִירְבָּה, עִירְלָה end) *to bring about, to cause.* Snh. 44b (play on עָכָן, Josh. VII, 24) זמרי ... שיבר עיוותיהם וכ׳ his name was Zimri (I Chr. II, 6), but he was named ʿAkhan (Circle), because he caused the punishment of Israel's sins.

עָכָן (b. h.) pr. n. m. *Akhan*, who secreted a portion of the spoils of Jericho. Snh. 44b, v. preced. Num. R. s. 23. Lev. R. s. 9; a. fr.

עֲכָנָה (עֲכָנָן) **עֶכְנָן** m., **עַכְנָה** f. (חֲכִינָא; cmp. עַבְנָן) *annulated snake.* [Lam. R. to I, 3 אמר עכן בירח, read, as Num. R. s. 12 אמרו אעפ״כ מת].—Lev. R. s. 16 (play on תעכסנה, Is. III, 16, v. עֶכֶס) וחזרה אוחו הרוח ... בארס של ע׳ and the scent (of the balsam) permeated them like the venom of a snake; Sabb. 62b כארס של ע׳ Ms. O. (ed. בכעוס, v. כָּעוּס); Yalk. Lam. 1031 ונצרר עכנה בהם (a misplaced corrupt. of כארס של ע׳).—*Pl.* עֲכָנִין, עֲכָנִים. Sifré Deut. 321 (ref. to וחלו עפר, Deut. XXXII, 24) אלו ע׳ וכ׳ (not עשנים, Var. חכינים, read: חֲכִינִים) that means the snakes whose rulership is in the dust; Yalk. ib. 945 עֲכִינִין.

עֲכִינָא, עַכְנָא c. ch. (also in H. dict.) same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. pr. עכי׳).—B. Mets. 84b אשכחוה לע׳ דהדרירא לה למערתא they found a snake encircling the cave; ע׳ ע׳ פתחי פיך וכ׳ snake, snake, open thy mouth (drop the tail out of thy mouth), and let the son enter &c.; ib. 85a פתחי דלת Ms. M. (ed. פרך); B. Kam. 117b פתח דלת ע׳ ע׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פתח פומיך). Deut. R. s. 6 עכי׳ m., עכנא f. (contrad. to דרקון). Ber. 19a; B. Mets. 59b, v. next w.—*Pl.* עֲכִינִין, עֲכָנִין, v. preced.

עֲכִינַאי, עַכְנַאי pr. n. m. *ʿAkhnai* (*ʿĂkhinai*). Kel. V, 10 תנורו של ע׳ the oven of ʿA. (consisting of tiles cemented with sand); Ber. 19a. Ib. מהו ע׳ ... שהקיפוהו חלכות כעכנא זה (not כעכנאי) why is it called the oven of A.? ... It intimates that they encircled it with discussions as the snake (winds itself around an object; v. Rabb. D. S. a. l. note 7); B. Mets. 59b כעכנא זו.

עַכְנָה, v. עָכָן.

עֶכֶס m. (cmp. עכן; b. h. *chain, clasp*) *adder, viper* (believed to kill a flying bird by looking at its shadow). Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (expl. אפעה, Is. XXX, 6); Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Jer. 266.

עַכְסָה (b. h.) pr. n. f. *Achsa*, daughter of Caleb. Tem. 16a, v. כָּעַס.

עכסילון*, Gen. R. s. 98 במזל קשת ... זו ע׳, a corrupt gloss, prob. to be read: זה חדש כסלו וכ׳; v. Yalk. R'ubeni, B'resh., to Gen. I, 3 קשת מזל כסלו.

עָכַר (b. h.) *to stir up, disturb; to trouble, make turbid; to sadden.* Sot. 5a עוכרהו ... כל אדם if a man has swelling of wind (haughtiness) in him, the slightest breeze will trouble him (the slightest adversity will upset him); מה ים ... עוכרתו וכ׳ ... if the sea ... is stirred up by the slightest breeze &c. Y. Keth. I, 25b bot. לעוכר את העין וכ׳ (not לעובר) like one troubling the eye, which becomes clear again. Ber. 25b עוכרן ברגלו he must stir them up with his foot. Gen. R. s. 80, end (ref. to עכרתם, Gen. XXXIV, 30) צלולה היתה התבית ועכרתם אותה the wine in the cask was clear, and you have troubled it; Yalk. ib. 135 ועכרתוה. Nidd. 20a צללו חוזר ועיכרן if the mixture became clear (the earth settled), he must stir it again; a. fr.—Part. pass. עָכוּר; f. עֲכוּרָה; *pl.* עֲכוּרִין, עֲכוּרִים; עֲכוּרוֹת. Ib. אין ... צלולין אלא ע׳ you must not examine the mixture when it is clear, but when it is turbid; Tosef. ib. III, 11. Gen. R. l. c. ע׳ היתה וצללנו אותה ... the wine was turbid, and we cleared it (we redeemed our honor). Snh. 44b; Lev. R. s. 9 (ref. to Josh. VII, 25) הרום הזה אתה ע׳ ואי אתה ע׳ וכ׳ thou art troubled (punished) this day, but thou shalt not be troubled in the hereafter. Sifré Deut. 48 שתה ממים של בוראך ... מים ע׳ וכ׳ drink of the water of thy Creator's well, and drink not muddy water, nor be attracted by the words of the heretics; Yalk. Prov. 937; a. fr.—Ex. R. s. 22 (ref. to Job XVI, 17) וכי יש תפלה ע׳ is there also a turbid prayer? Ib. מניין ... שתפלתו ע׳ where is it intimated that the prayer of him in whose hand is robbery, is turbid (rejected)?

Nif. נֶעְכַּר *to be stirred up; to become turbid, dreggy, foul.* Nidd. 9a דם נ׳ ונעשה חלב the blood (of a pregnant animal) is disturbed (decomposed), and turns into milk. Y. Sot. IV, 19c bot. אין החלב נ׳ וכ׳ the milk (of a nursing woman) becomes turbid only after three months (after conception). Y. Nidd. II, end, 50b רצללו ולא יֵעָכְרוּ the water mixed with earth must settle and not be stirred up again; a. fr.—Men. IX, 5 (90a) חלת נ׳ היבש אינו נ׳ (Bab. ed. נעקר; Ms. M. נעבר, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) liquid emptied from a large measure into a smaller one is stirred up (and what remains in the large measure partakes of the sacred character of the liquid in the smaller, sacred vessels), whereas dry objects are not stirred up.

עָבַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.—Nidd. 20a ולישערינחו אבל במא כי ע׳ וכ׳ ... דלא לרמיה that he must not throw the earth in with his hands to make the water turbid, but when the earth is in the vessel, and he stirs

with his hands, it is right. Y. ib. II, end, 50[b] ע' ר' ... R. H. stirred the mixture up (in order to examine the color); a. e.—Part. pass. עֲכִיר; f. עֲכִירָא; *pl.* עֲכִירֵי, עֲכִירָן. Ḥull. 55[b]. Men. 53[a] דהוה ע' דעתיה (Ms. M. בדתא) that his mind was troubled; Yalk. Ex. 166; Yalk. Ps. 667 (not עבידא; v. Rabb. D. S. to Men. l. c. note 50).

Ithpe. אִיתְעֲכַר *to be disturbed, spoiled.* Targ. Prov. XV, 6.

עַכְשׁוּבָא f. (v. עַכְשׁוּב) name of *a disease*, prob. *wound from a spider's bite.* Y. Ab. Zar. II, 40[d]; Y. Sabb. XIV, 14[d] עַכְשְׁמוֹנִיתָא.

עַכָּשָׁו, v. עַכְשָׁיו.

עַכְשׁוּב m. (b. h.) a species of *spider.* Tosef. Par. IX (VIII), 6.

עַכְשָׁיו (perh. a contraction of עַתָּה כְּמוֹ שֶׁהוּא) *presently, now.* Ab. I, 14 אם לא ע' אימתי if not now (I provide for my soul), when? Gitt. VII, 3 זה גמך ... מע' אם מיתי this is thy letter of divorce ... to take effect from now in the event of my dying from this disease. Ab. Zar. 37[a], a. fr. כאילו אמר מע' דמי ע' חמלוונים, v. עַתָּה. Gen. R. s. 12 now (in that case) the upper creatures would outnumber &c.; a. v. fr.

עַכְשְׁמוֹנִיתָא, v. עַכְשְׁבּוֹנִיתָא.

עַל, v. עוֹל.

עַל m. (b. h.; עָלָה) *height*; (prepos.) *upon, above; about* &c.—With suff. (*pl.*) עָלַי, עָלֶיךָ &c. Ab. I, 2 על שלשה וכ' the world stands on three things. Sabb. II, 6 על שלש וכ' for three sins &c. Snh. 20[a], a. fr. אמרו עָלָיו על וכ' they relate about &c. Nidd. 23[b] מי שלבו דוה עליו whose heart within him &c., v. דָּוָה; a. v. fr.—על ידי, v. יָד; על מנת, v. מָנָת, &c.—Ab. Zar. 30[a], a. e. עָלַי ועל צווארי, v. צַוָּאר.

עַל ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffix (*pl.*) עָלָךְ, עָלַיִךְ, עָלוֹהִי &c. Ib. XXVII, 12; a. v. fr.—Ab. II, 6 על דאטפת, v. טוֹפַח.—ייתי עָלַי, v. אֲתָא; a. v. fr.

עַל, עָל verb, v. עוֹל, עָלַל.

***עַל** f. (cmp. עִירָא II) *plan.* Pesik. Vattom., p. 133[a] (ref. to Is. V, 19) [read:] ונדע על דמאן חיא קיימא על דידן וכ' and let us know, whose plan will stand (be executed), our plan or his plan. Ib. הא קמת על דידהון לא קמת (not היא) now their plan stands, shall mine not stand?; Yalk. Lam. 1033; 1034.

עַל, עַלָּא, עַל, v. עִיל.

עֲלָא m. = h. עָלָה, *leaf.*—*Pl.* עֲלֵי, עֲלַיָּא, עֲלָיֵי. Y. Shebi. V, 35[d] bot. [read:] שיתין יומין שיתא ע' שיתא יומין שיתין ע' the first sixty days bring forth six leaves, the next six days, sixty leaves. Ḥull. 92[a], v. אִיתְכָּא. Y. Shek. VI, 50[a] bot., v. תַּרְפִּיוֹן.

עִלְאָה, v. עִילָּאָה.

עִלְאָה *rib,* v. עִלַּע.

עָלַב *to press upon; to arrogate superiority; to humiliate, insult.* Gitt. 36[b]; Yoma 23[a] הנעלבין ואינן עולבין וכ' those who are insulted, and do not insult, hear themselves reviled &c., v. חֶרְפָּה; Sabb. 88[b] עלובין וכ' (Ms. M. הנעלבין).—V. עָלוּב.

Nif. נֶעֱלַב *to be insulted, submit to humiliation,* v. supra.

עֵלַב ch. same.

Ithpa. אִתְעֲלַב, *Ithpe.* אִתְעֵלַב 1) *to humble one's self, submit.* Targ. I Kings XII, 7 (h. text תהיה עבד).—2) (v. עִילְּבָן) *to raise one's self above; to jest, sneer at* (= h. התעלל). Targ. Jud. XIX, 25 ed. Lag., v. לְעֵב. Targ. I Sam. XXXI, 4 ed. Lag. (oth. ed. יתלעב) Targ. Jer. XXXVIII, 19 ed. Lag. (oth. ed. יתלעב).—[Targ. II Chr. XXX, 10; XXXVI, 16 מתעלב ed. Bxt. (oth. ed. מתלעב).]

עֶלְבּוֹן m. (preced.) *arrogance, humiliation, insult.* Gen. R. s. 45, end (ref. to Gen. XVI, 13) אתה הוא הרואה בע' של עלובים thou seest the humiliation of the humbled. Ib. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 62) הלך לחביא ... ראה בעֶלְבּוֹנִי he went to bring back Hagar, her who sat by the well and said to the Ever-living, behold my humiliation. Ab. Zar. 18[a] מי שמבקש עֶלְבּוֹנָהּ של תורה וכ' (not ס"ת של) he who will resent the insult offered to the Law, shall also resent the insult offered to me. Ex. R. s. 41; Ab. ch. VI אוי להם לבריות מעלבונה של תורה woe to men for the disregard of the Law; a. e.

עֶלְבָּא, v. עֲלִיבָא.

עִלְּג, Num. R. s. 16 השלגיו some ed., read: חלעיגו, v. לָעַג.

עֲלָה m. (b. h.; עָלָה) [*cover,*] *foliage, leaf.* Gen. R. s. 19 (play on עֲלֵי תאנה, Gen. III, 7) ע' שהביאו תואנה וכ' the leaves which brought grief into the world; Yalk. ib. 27 ע' שהביא וכ'. Shebi. VII, 1 עֲלַת חלום השוטה, v. חוֹלֶם; a. fr.—*Pl.* עֲלִין; constr. עֲלֵי. Y. ib. V, 35[d] bot. מהוצאת ע' ועד וכ' from the sprouting of leaves to the coming forth of buds of fruits there is an interval of fifty days. Ib. עלי בצלים leaves of onions. Ḥull. 92[a] ע' שבה וכ' the leaves thereon (on the vine Israel) are the untutored, v. אֲשָׁפּוֹל; a. fr.

עִלָּה, v. עִירָא.

עָלָה, v. עלי.

עִלָּוֹן, עַלְוָן, עַלְוָאִין, v. אִלְוִין.

עָלוּב m., **עֲלוּבָה** f. (עָלַב) 1) *insulted, humbled, submissive, lowly; ill-fated, poor.* Meg. 29[a] ע' ואינו ע' מי נדחה מפני מי if one is submissive, and the other is not, which will yield?; Taan. 16[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Yalk. Jonah 551. Pesik. R. s. 40 הא ע' בן של ע' O, thou hapless one, son of a hapless mother!; Tanḥ. Vayera 22; ed. Bub. 46; (Gen. R. s. 56 ברא דעלובתא). Sifré Deut. 306; Yalk. Prov. 938 (ref. to Prov. VI, 6) ע' הוה האדם הזה שצריך ללמוד ... ע' הוה וכ' (ע' הוא) it was a (sufficient) humiliation for man that he had to learn from the ant; had he learned and acted (accordingly), he would have been sufficiently humbled, but he was to have learned, and did not. Gen. R. s. 34, v. עִרְסָה.—*Pl.* עֲלוּבִין, עֲלוּבִים. Sabb. 88[b], v. עֲלַב. Gen. R. s. 45, end, v. עֶלְבּוֹן;

a. e.—2) (cmp. עֲלַב *Ithpe.* 2) *arrogant, insolent.* Sabb. l. c. ע' כלת מזנה impudent is &c., v. זָנָה; Cant. R. to VIII, 5; Gitt. 36[b] (quoted to prove the meaning of חוצפא=עוּלְבָּנָא).

עֲלוּבָה, עֲלוּבָא ch., v. עֲלַבָּא.

עֲלוּבָה f. h., v. עָלוּב.

עֲלוּבְתָּא, v. עֲלַבָּא.

עֲלָל, עָלָוֹן, v. עָלַן.

עֲלַלַּיִו, v. עִילּוּי.

עֲלֵלוּ, v. עַל ch.

עֲלוֹרָא, עִלּוֹרָא, עִלּוֹר, v. עִילּוֹרָא.

עֲלוּרִין, עֲלָוִרִין, v. אִלָּוָאִין.

עֲלוּלֵי m. pl. (עֲלַל; cmp. עֲלִילָה) *pretext, claim.* Gitt. 86[a], v. עֲרוּרֵי.

עֲלָלֵי, *pl.* of עֲלָלָא.

עֲלַלָּא, עֲלוּקָא f.=next w. Targ. Ps. XII, 9 (Ar. עלקא).—Targ. Prov. XXX, 15 (ed. Lag. עֲלוּקָה), [perh. pr. n. of a person].—Bekh. 44[b] ותיפוק לי משום עלקא (Ar. ערקא) but may I not assume that the swelling of his belly arose from swallowing a leech?; Yalk. Deut. 848 עֲלוּקָה.

עֲלוּקָה f. (b. h.(?); cmp. חלק, a. Arab. *'alik*) *leech.* Ab. Zar. 12[b] ע' (סכנת) (Ms. M. עֲלָקָה; Ar. עַלָּקָא) the danger of swallowing a leech in drinking.—Y. Ber. IX, 13[c] bot. (in Hebr. dict.) פשפש לעֲלוּקָתָהּ a bed-bug is a remedy for a (swallowed) leech, (supposed to mean that a potion mixed with bed-bugs will cause the removal of the leech by causing vomiting).

עֲלוּקָתָה, v. preced.

עֲלָוָה, v. עֲלִיזָה.

עֲלָטָה f. (b. h.; עלט *to wrap up*) *darkness, mist.* Erub. 53[b] מגורדי בע' זָהַב, v. אֲמִירְטָא. Gen. R. s. 44, v. עֲלָטָה.

עָלָה, עלי (b. h.) *to go up, rise; to come up, arrive.* Pes. VIII, 3 מי שֶׁיַּעֲלֶה מכם וכ' whichever of you shall first arrive at Jerusalem (for the Passover), v. infra. Snh. X, 3 אינה עתידה לַעֲלוֹת shall not rise (from the grave at the time of resurrection). Y. Peah V, end, 19[a] (ref. to גבול עולם, Prov. XXII, 28) זו עולי מצרים this refers to those who came up from Egypt; Hag. 3[b]. Ib. עולי בבל those who came back from Babylonia. Ber. 20[a], a. e. (ref. to Gen. XLIX, 22) אל"ח עֲלֵי עין אלא עוֹלֵי עין read not *'ălē 'ayin*, but *'ole 'ayin*, those rising above the (evil) eye (whom the evil eye cannot affect). Snh. 111[a] למרום כשע' משה when Moses came up to heaven. Keth. 61[a] עוֹלָה עמו וכ' she rises with him, but does not go down with him, i. e. the wife rises to the husband's social position and can claim its comforts, if it be a higher one than her own, &c.; a. v. fr.—Hull. 17[b] עוֹלֶה וירוד בסכין a going up and down in a slaughtering knife, i. e. a curved blade.—קרבן עולה וירוד, v. יָרַד.—עלה על דעת, v. דַּעַת.—Esp. *to be put on the altar, be offered.* Zeb. IX, 1 אם עָלָתָה לא תרד if it has been offered, it must not be taken down again. Ib. 2. Meu. 22[b] מכאן לעוֹלִין שאינן מבטלין וכ' this proves that things which are offered up (e. g. blood of several sacrifices that has become mixed up) do not neutralize one another. Ib. 23[a] חיבורי עולין that which is attached to things which go on the altar; a. fr.—Idiomatic uses: *a*) (sub. לחשבון) *to be counted in; to be accounted as.* M. Kat. III, 5 שבת עולה ואינה וכ' the Sabbath counts as one of the seven days of mourning, and does not discontinue the mourning, i. e. the mourning continues after the Sabbath; רגלים מפסיקין ואינן עולין festivals discontinue (the mourning begun before), but do not count, i. e. if the burial took place on a festive day, the mourning days begin after the festival. Ab. IV, 13 עוֹלָה זרוע, v. זָרוֹעַ. Zeb. I, 3 לא עָלוּ לבעלים משום חובה the owners of the sacrifices are not credited with them as a compliance with their obligation; a. fr.—*b*) *to rise in value; to be esteemed.* Ab. l. c. וכתר שם טוב עוֹלֶה על גביהן the crown of a good name is worth more than all of them; a. e.—*c*) [*to rise on the scale, be outweighed,*] *to be void, be neutralized* (cmp. בָּטֵל). Ter. IV, 7 תרומה עולה באחד ומאה Trumah (mixed up in secular matter) is neutralized in one hundred and one (i. e. one against one hundred). Ib. 11 חֲצָלָה באחד ומאה is neutralized in &c.; לא תעלה is not neutralized. Ib. 13; a. fr.—*d*) ע' לרגל, or ע' *to go up* (to Jerusalem and the Temple) *for the festival.* Yoma 21 בשעה שישראל עולין לרגל when the Israelites were in the Temple on the festivals. Hag. I, 1. Ib. 4[a] שאינן ראויין לעלות who are not fit for the pilgrimage. Pes. 8[b], a. e. עוֹלֵי רגלים pilgrims; a. fr.—*e*) ע' בידו *to obtain, achieve.* Ber. 35[b] עָלָתָה בידן they were successful. Naz. 23[a] מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר וע' בידו בשר טלה he who intended to obtain flesh of the swine, and happened to obtain mutton; a. fr.

Pi. עִלָּה 1) *to elevate, exalt, praise.* Sabb. 33[b] יהודה שעי' רִחֲצָלָה Judah who elevated (praised the Roman government), shall be elevated (to high office). Y. Snh. X, 29[c] top שעִילּוּי אותי וכ' who exalted me &c., v. זָבַח. Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 8) וישם עי' אותו God raised him (made him a dignitary, by analogy to Deut. XVII, 15); a. fr.—2) *to prize, to acquire at the highest price, bid for.* Ib. s. 16 (ref. to ויקח Gen. II, 15) עי' אותו he acquired him (by analogy to Is. XIV, 2; v. infra *Hithpa.*); Yalk. ib. 22. Gen. R. s. 40 (ref. to ויעלו Jer. XXXVIII, 13) מְעַלִּין אותו (or מַעֲלִין, *Hif.*) they bade for him.

Hif. הַעֲלָה 1) *to raise, bring up.* Makhsh. VI, 1 המַעֲלֶה פֵּרוֹתיו וכ' if one carries his fruits up to the roof, v. פֵּרוֹת; Tosef. ib. III, 1. Pesik. R. s. 26 ובכושי הֶעֱלוּהוּ and with hard work they brought him up (out of the pit); a. v. fr.—Esp. *to offer on the altar.* Zeb. XIV, 3 המַעֲלֶה מבשר וכ' he who offers parts of the flesh of a sin offering &c. Ib. XIII, 1 שחט בפנים וה' בחוץ if he slaughtered a sacrifice within the Temple precincts, and offered it without; a. v. fr.—2) *to raise, promote to a higher dignity.* Yoma 20[b], a. fr. מַעֲלִין בקדש ולא מורידין we may promote (a person or thing) to a higher grade of sanctity, but must not degrade. Tosef. Ned. VI, 5 שמעלה ... מטומאתן which raises (relieves) the unclean from their uncleanness; Ned. 75[b]; Y. ib. X, 42[a]; a. fr.—לא מעלה ולא מוריד, v. יָרַד.—Idiomatic uses: *a*) *to cause to go up from the reader's place* (which was low, v. חִיבּוּר); *to remove, discharge.* Ber. 29[a] ולא הֶעֱלוּהוּ

and they did not remove him. Ib. מיעלין אותו ... טעה if a reader makes a mistake in the twelfth section of the T'fillah (v. מִין III), he must be removed; a. fr.—*b*) (v. Kal, c) *to neutralize.* Ter. IV, 8 תאנים שחורות מעלות וכ' black figs help to neutralize in conjunction with white ones, i. e. the black and the white secular figs are counted together against the admixture of figs of T'rumah whether black or white; a. fr.—*c*) (v. Kal, a) *to account, credit* or *charge.* B. Mets. 69[b] אני אעלה לך סלע וכ' I will give thee credit for one Sela each month (as a compensation for the use of the cow). Ab. II, 2 מעלה אני עליכם וכ' I (the Lord) shall credit you with a large reward, just as if you had accomplished (the good you had intended to do). Ib. III, 7, sq. מעלה עליו הכתוב כאילו וכ' the Bible text (the Lord) charges him as if he had endangered his life (v. חוב). Yoma 81[b] מעלה עליו הכתוב כאילו וכ' it is accounted to his credit, as if he had fasted on the ninth and the tenth; a. fr.—*d*) (v. Kal, e) *to succeed, profit.* Snh. 90[b] חֲשֵׁבְתֶּם לְהַעֲלוֹתָם בידכם, v. יָעַל.—*f*) ה' חן *to effect grace; to find favor.* Gen. R. s. 9 חלואי תחא מַעֲלַת חן לפני ... כשם שהֶעֱלֵית וכ' Oh, that thou wouldst find favor before me (please me) at all times, as thou dost now; a. e.—*g*) ה' חֲמָה [*to let anger rise,*] *to become angry.* Ib. s. 93 בשעה שהיה יהודה מעלה וכ' whenever Judah got angry, the hair &c.; a. e.—*h*) (with or sub. ארוכה) *to heal up.* Ḥull. 77[a], v. אֲרוּכָה II. Shebi. IV, 6 לא שיעלה, v. פָּשַׁח; a. fr.

Nif. נֶעֱלָה *to be removed, withdraw.* Tosef. Yoma I, 12 בעון ... שכינה נֶעֱלֵית through the sin of bloodshed has the Divine Presence withdrawn (Sifré Num. 161 מסתלקת).

Hithpa. הִתְעַלָּה, *Nithpa.* נִתְעַלָּה 1) *to be raised, exalted.* Sabb. 33[b], v. supra; a. e.—2) *to be raised in price, to be bargained for at auction.* Gen. R. s. 40, end (ref. to וַתִּתַּקַּח, Gen. XII, 15) מִתְעַלָּה והולכת חד וכ' higher and higher prices were offered for her; one said, I give &c.; Esth. R. to II, 16 (ref. to ותלקח, ib.) מתעלה בליקוחין.

עֲלָא, עֲלֵי ch. same. Targ. Koh. III, 11 עילי רגלאין (h. form) pilgrims to Jerusalem, v. preced.

Af. אַעְלֵי (v. preced. *Hif.* c) *to balance; to estimate, value* (corresp. to h. עָרַךְ). Targ. Job XXVIII, 17; 19. Targ. Y. Lev. XXVII, 8; a. fr.—Part. pass. מַעְלֵי, v. infra.

Ithpa. אִתְעֲלָא, אִתְעֲלֵי, *Ithpe.* אִתְעֲלָא 1) *to be elevated, exalted.* Targ. Ps. XLVII, 10; a. e.—2) *to be lifted up, be relieved of a burden.* Targ. Prov. XIX, 19 כבא דמתעלי וכ' (ed. Lag. מֵעֲלֵי, Pesh. מעלא) the more he is relieved, the more he adds to his burden (i. e. the more you attempt to quiet him, the angrier he gets; h. text כִּי אִם תַּצִּיל). —[*Ithpe.* אִתְעֲלֵי *to be carried in,* v. עָלַל.]

עֵלִי m. (b. h.; עָלָה) *pestle.* Y. Peah I, 17[a] top [read:] כותש כעלי במכתש, v. פָּתַשׁ. Bets. I, 5; ib. 10[a]; Sabb. 123[a].

עֵלוּב, עֶלְבָּא m. = h. עָלוּב, *humble, poor.* Targ. Prov. XIV, 31 (h. text אֶבְיוֹן).—Y. Taan. III, 66[c] top ומה יעביד ע' what should the poor fellow do? Y. Kidd. III, 64[b] top ולינאי ע' את וכ' and you consult poor Jannai (me) in matters of betrothal?—*Pl.* עֵלוּבִי, עֶלְבֵי, עֶלְבָּיָא. Targ. Prov. XXX, 14.—Lev. R. s. 32, end ואילין ע' מאי אית כפת להון why should these luckless ones suffer (for their parents' sins)?, v. אֲכַפַּת. Yalk. Esth. 1056 בויא ... בויא על עלוי woe to the king that brings woe upon the unfortunate!; a. e.—*Fem.* (h. form) עֶלוּבָה, עֶלְבְּתָא. Y. Ber. IX, 13[b], v. אַכְסַנְיָא. Lev. R. s. 37, end; Koh. R. to X, 15, v. סוּךְ II ch.; Tanḥ. B'ḥuck. 5 עֶלְבְּתָא. Gen. R. s. 60, v. חִוְּרְתָא II. Ib. s. 56 ברא דעלוי, v. עָלוּב. Y. Shek. V, 48[d] top הדא ע' this poor (animal). Lev. R. s. 5 היא מדינתא וכ' ע, v. הִיאֵירְקְטָא; a. fr.

עֲלִיָּה, עֶלְיָה f. (עָלָה) 1) (b. h.) *upper chamber, upper story.* B. Mets. X, 1 חבירת והע' של שנים the house (lower compartment) and the upper story belonging severally to two persons. Ib. 2 חבירת והע' נפחתה הע' (not של שנים) if there is a lower story (in which the owner lives) and an upper story (inhabited by a tenant), and the upper story is out of repair. Ib. 3. B. Bath. III, 7. Ned. VII, 4 הנודר מן חבירת מותר בע' he who vows abstinence from 'house', is permitted to use an upper story (v. עִירוּנִי). Sabb. I, 4 העֲלִיָּית חנניה וכ' in the upper chamber of Hananiah &c. Keth. 50[b] דברים טובים שנאמרו בע' the good things (in favor of females) that were said at the meeting in an upper chamber; a. v. fr.—בני ע' *sons of heaven, those enjoying the Divine Presence in the hereafter.* Succ. 45[b]; Snh. 97[b].—*Pl.* עֲלִיּוֹת, עֲלִיּוֹת. B. Mets. 117[a] שתי ע' זו וכ' two upper stories, one above the other; a. e.—2) *going up, rising,* opp. יְרִידָה; also *flight of stairs.* Ib. (in Chald. dict.) קברלי עלאי ע' וירידה וכ' when I rented the upper story, I was prepared to go up, but to go up and go down again I was not prepared. Ib. חדא ע' קבירלית עלי שתי עליות וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) I was prepared for one flight of stairs but not for two flights; a. fr.—Esp. *going up to Jerusalem, pilgrimage.* Pes. 8[b] שלא ע' לשמה a pilgrimage not for its own sake; a. e.—*Pl.* as ab. B. Mets. l. c., v. supra.—3) *elevation* (to a higher dignity), *promotion.* Y. Hor. III, beg. 47[a] עֲלִיָּתוֹ וכ' יְרִידָה, v. יְרִידָה II. Gen. R. s. 68 תהא להם ע' they shall rise (to power). Keth. 61[a] (play on בעלת בעל, Gen. XX, 3) בעליותיו של בעל וכ' the wife partakes of the comforts of the husband's higher position, but is not bound to share the restrictions of his lower position, v. עֲלָה; a. fr.—4) *carrying up,* esp. *putting on the altar, offering.* Zeb. XIII, 1 חייב על הע' is punishable for the offering (outside of the Temple precincts). Ib. 3; a. fr.—5) (v. עֲלָה, c) *neutralization, loss of identity.* Y. Bicc. II, 65[a] top מעשר אין לו ע' tithes (mixed up with secular food) are not neutralized.—6) *the most valuable property* (cmp. עִירִית). B. Kam. I, 4, v. מְעוּלֶּה. Ib. 91[a] יורדא מעלייא ע' דמרה הוא the compensation for damages which is won by using the noxious ox for ploughing, is equal to a collection from the owner's best possessions, (opp. to מגופו) the indemnity collected from a sale of the animal). Ned. 56[a] if one says, מראהו ע' בית בביתי ... I sell thee a room in my house, he may show (assign) to him an upper chamber (v. supra); modified: מאי ע' מעילא וכ' ʿăliya means here (he must assign to him) the best room; Men. 108[b]. Keth. l. c. 50[b] ומאי ע' מעלוייא דאב and does ʿăliya mean 'of the father's best things'?; a. e.

עֶלְיוֹן m. (b. h.; עָלָה) *uppermost, highest; most high.* B. Mets. X, 2 הע' the owner of the upper story, v. מַעֲזִיבָה. Y. Bicc. II, 64[d] bot. (ref. to חקודש, Deut. XXVI, 13) חקודש הע' it refers to the sacred matter mentioned above (first-fruits, ib. 2, sq.). Maasr. V, 8 זרע לוקח הע' the seed-

capsules on the tops of *lof* (v. לוֹף), expl. Y. ib. 52ᵃ bot., v. סַלָּל I; a. fr.—*Fem.* עֲלָוְנָה. Tanḥ. Tsav 1 (play on עוֹלָה) שהרא ע' וכ' it is the highest of all sacrifices. B. Bath. 64ᵃ דרוטא הע' the upper story. B. Mets. 77ᵇ רד לוקח על הע' the buyer is at an advantage, has the choice between annulling and insisting on the bargain, opp. על התחתונה, v. יָד.—Lev. R. s. 24, beg. (ref. to Ps. XCII, 9) לעולם ירך בע' thy power is always uppermost, i. e. is always submitted to, whether thou blessest or punishest; Yalk. Ps. 843 על חט'; Y. Ber. IX, 14ᵇ לע', על הע'; a. fr.—*Pl.* עֲלָוִנִין, עֲלָוִנִים; f. עֲלָוִנוֹת. Ib. 14ᵃ top חמים הע' the waters from above the earth; a. fr.—Esp. עלוונים *heavenly creatures, angels.* Lev. R. s. 9 בראשון ברא מן הע' וכ' on the first he created heavenly and earthly things &c.; בראו מן הע' וכ' he created man so as to make him partake of the nature of the upper creatures and of that of the lower; a. fr.

עֲלִיוְתָא f. (עֲלִי) *height, heaven.* Lev. R. s. 26 מתאמר לי מן ע' I am so ordered from on high; Num. R. s. 19; Tanḥ. Ḥuck. 4.

עַלִּיז m., עַלִּיזָה f. (b. h.; עָלַז) *frolicsome, wanton.* Mekh. B'shall. 4 מלכות הע' the wanton (Roman) government; Yalk. Jer. 300.

עֲלִיזָה f. (preced.) *rejoicing, use of the root* עלז. Pesik. Ronni, p. 141ᵇ; Ab. d'R. N. ch. XXXIV, end; Cant. R. to I, 4 עֲלָזָה; Yalk. Is. 338 עֲלִיצָה.

עֲלִיוָתָא, v. עִלְּוִיתָא II.

עֲלִיזָה, v. עֲלָזָה.

עֲלִיתָא, v. עִלְּוִיתָא II, a. עִלָּאָה.

עֲלִיל, v. עָלַל.

עֲלִיל m. (b. h.; עָלַל) 1) *entrance.* Sot. 45ᵃ; Y. ib. IX, 23ᶜ bot. נמצא בע' לעיר if the slain was found at the entrance to a town (where there can be no doubt as to the nearest place); Tosef. ib. IX, 1 בע' העיר (Var. בחלול של עיר).—2) (cmp. עֲלִילוּת) *reality*; בע' *really, undoubtedly.* R. Hash. I, 5 נראה בע' if the crescent is clearly visible; ib. 21ᵇ מאי בע', משמע דהאי ע' לישנא דמיגלי הוא, v. גָּלָה; Sabb. 133ᵇ; Men. 64ᵃ.

עֲלִילָה f. (b. h.; preced.) 1) [*bringing about, causation,*] *dealing, government, disposition.*—*Pl.* עֲלִילוֹת. Ex. R. s. 2, v. עָוֹן.—2) (v. עִלֵּל) [*round about way,*] *circumvention, perverseness, insidiousness; pretext, false charge.* Snh. 101ᵇ שלשה באו בע' three men (Biblical personages) came with indirectness (instead of praying in a straightforward manner). Gen. R. s. 93 מתחלה באת עלינו בע' from the start thou camest against us with insidiousness (trying to find charges against us); Tanḥ. Vayigg. 5; Yalk. Gen. 151. Esth. R. to III, 9 המן . . . בע' גדולה וכ' Haman, the wicked, came with great trickery against Israel (tempting them to sin). Ib. באו בע' וכ' they (the Israelites) came with a pretext, saying, let us go to sacrifice (Ex. V, 3). Pesik. R. s. 26 ראה היאך חמצא לו ע' וכ' see how thou canst find a charge against Jeremiah and be revenged on him; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. l. c., v. עָוֹן. Num. R. s. 20 שלא ליתן לו ע' (not יהן) so as not to allow him any excuses.

עֲלִילוּת f. (preced., v. עֲלִיל 2) *reality.* Gen. R. s. 23 ולמה בחלום הוא לך בע' and why in a dream? here it is for thee in reality.

עֲלִילוּתָא f. = h. עֲלִילָה, 1) *doing, disposition.* Yalk. Ps. 859 חזי בר נשא . . . עֲלִילוּתֵיהּ וכ' (not ירחוי) O man, how the Merciful deals with thee!—2) *indirectness, perverseness.* Sabb. 88ᵇ דסגין בע' those who walk perverse ways, opp. בשלימותא.

עֲלִים, v. עֲלַם.

עֲלִים, עִלִּים m. (preced.) *strong, powerful.* Targ. Job IX, 19.—*Pl.* עֲלֵימִין, עֲלִי'. Targ. Ps. LIV, 5 (ed. Wil. עֲלֵי'; h. text עריצים).

עֲלִימוּת f. (v. preced.) *strength, vigor.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. עלמות בע' עלמות בזריזות כאילין עולימתא 'almuth (Ps. XLVIII, 15) means with strength, . . . with quickness, . . . like those maidens; Y. Meg. II, 73ᵇ; Lev. R. s. 11, end בעַלְמוּת (not בעולמות); Cant. R. to I, 3; Yalk. Ps. 757 בעלמות.

עֲלֵימָן, *pl.* of עוּלֵימָא.

עֲלִיסָה f. (עָלַס) *rejoicing, use of the root* עלס. Pesik. Ronni, p. 141ᵇ; Cant. R. to I, 4 עלצה; Yalk. Is. 338; Ab. d'R. N. ch. XXXIV, end עלצה; v. עֲלִיזָה.

עֲלִיצָה f. (עָלַץ) same, v. preced.

עֲלִיתָא, v. אֲפִיתָא.

עֲלִיתָא, עֲלִי', עִלְּוִיתָא, v. עִלְּוִיתָא.

עָלַל (b. h. עוֹלֵל *Pol. to bring about*) *to go about,* 1) (cmp. סוּר I ch.) *to superintend, be busy.* Koh. R. to VI, 10 . . . מלך ומסרו לאריס לְעַלּוֹל בו a King that had a vineyard and gave it in charge of a tenant to attend to it (ed. Wil. לעמול).—*Part. pass.* עָלוּל; f. עֲלוּלָה, עֲלוּלִין, *pl.* עֲלוּלוֹת [*brought about,*] *liable, likely* (cmp. רָגִיל). Nidd. 7ᵇ לקבל טומאה ע' likely to catch uncleanness; Tosef. Makhsh. II, 11.—2) (with לְ-; cmp. סוּר I) *to ascend, land, enter.* Koh. R. to VI, 5 למה לא עָלַלְתָּ למדינה why didst thou not visit the city?; ואת שירדת ועָלַלְתָּ and thou who didst go down (leave the ship) and visit; (Yalk. ib. 972 עלת, עאל, עיילת, v. עול, a. next w.). Ab. Zar. 71ᵃ עול תחתי לעוצר go for me to the collector (settle with him).

Hithpa. הִתְעַלֵּל (b. h.), *Nithpa.* נִתְעַלֵּל [*to busy one's self,*] *to sport, abuse.* Gitt. 58ᵃ; Yalk. Jer. 276; a. e.

עֲלַל I ch. same, esp. (corresp. to h. בּוֹא) *to enter a town, a house* &c.; *to come in* (interch. with עוּל). Targ. Prov. XI, 2; a. fr.—Y. Taan. I, 64ᵇ bot. מד ע' when he was going home. Ib.ᶜ top כד דאנא עָלֵיל וכ' when I was coming home from the hill. Ib. כד דאתירת לְמֵיעוֹל when thou wert about to go home. Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. בר קפרא אִיעַלַּל . . . מד ע' וכ' B. K. was trying to enter a town; when he

entered it &c. Y. Erub V, beg. 22b תלת ... עבר עָלֵיל קומי וכ' thirteen years he spent going in and out before his teacher without need (of his instruction). Koh. R. to I, 3 עָלְלִין ונפקין are brought in and taken out again; a. e.—2) (with שמשא) *to set.* Targ. O. Gen. XV, 12; a. fr.—3) *to be busy, have to do with,* (euphem.) *to sport.* Esth. R. to II, 16 אנא יהיב ... ועלילי עמה I would give one hundred denars to sport with her; Yalk. Gen. 67; (Gen. R. s. 40 ואיעלל *Ithpa.*).

Pa. עַלֵּיל *to go around searching; to glean.* Targ. O. Lev. XIX, 10 (ed. Berl. תְּעַלֵּיל; ed. Amst. תְּעַלֵּיל); Deut. XXIV, 21 תְּעַלֵּיל ed. Berl. (ed. Amst. a. Y. תְּעַלֵּיל).

Af. אַעֲיֵל (fr. עול), אַעִיל' *to cause to go in; to carry in, bring in.* Targ. Gen. VI, 19 (Y. ed. Vien. תְּעִיל). Targ. Ps. LXVI, 11. Targ. O. Gen. XLVII, 24 אַעִילֵי ed. Berl. (oth. ed. אַעִילֵי, verbal noun). Targ. Hag. I, 9; a. fr.

Ittaf. אִיתְּעַל, אִיתַּעַל *to be carried in.* Targ. Job X, 19 אֶתְּעַל. Ib. XXI, 32 יִתְּעַל ed. Wil. (oth. ed. יִתְעַל). Ib. 30 יִתְּעַלוּן (some ed. יִתְעַלוּן) *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (Y. מִתְּעַל', ed. Vien. מִתְּעַ'); a. fr.

Ithpe. אִיתְעַלַּל, אִתְעַלַּל 1) same, v. supra.—2) *to attempt entrance.* Y. Sabb. I. c., v. supra.—3) *to busy one's self, to sport.* Gen. R. l. c., v. supra.

עַלָּא II, עִלָּא m., עִלָּתָא, עִ' f. (preced.) [*that which is brought in*; cmp. תְּבוּאָה,] *harvest, provision; income.* Targ. Job XL, 20 (h. text כול). Targ. Is. XXX, 23. Targ. Lev. XXV, 21; a. fr.—Hag. 5a, v. זוּזָא I. Ned. 55a פקיד ... מן דנחר פנריא ע' left in his will that they should give Raba thirteen thousand Zuz out of the *'ălalta* (income) of N'har Pania; חיכי מיקריא ע' what is understood by *'ălalta*? Ib. ע' כל מילי משמע ... חבואה by *t'buah* (=חבואת שדה) we understand only the five kinds of grain, by *'ălalta*, anything (income). Ib. כיון דפחחן לאו ע' הוא וכ' how about the rent from houses or ships? Shall we say, because their value is diminishing by wear and tear, it cannot be called *'ălalta* (income), or is it to be called *'ălalta*, because the diminution is not noticeable?; a. e.—*Pl.* עַלָּלָא, עִלָּלָא. Targ. Y. II Deut. XIV, 22. Targ. O. Gen. XLVII, 24 עִלְלָתָא ed. Lsb. (ed. Berl. עַלָּלְתָא; oth. ed. עִלְלָתָא; *sing.*); a. e.

עָלַם I (v. אַלַם) 1) *to surround, tie up.*—2) *to be strong.*

Pi. עִילֵּם *to tie up.* Yalk. Prov. 946 quot. fr. Y'lamd. (ref. to וחושך, Prov. X, 19) לא אמרתי שתְעַלֵּם פיך וכ' I did not say that thou must tie up thy mouth and sit in silence, but restrain thy lips from &c.; Yalk. Num. 738 שתְאַלֵּים. Num. R. s. 14 (ref. to Gen. XLIX, 22) שעי' עינו מאשת וכ' he closed his eye not to look at the wife &c. (v. עָלַם II, *Hif.*).

עֲלִים, עֲלֵים ch. same, *to be strong.* Targ. Ps. XXXVIII, 20. Targ. Josh. I, 6; a. e.—Denom. עִילֵּם, fr. which imperat. עִילַּם, עִילְּמוּ. Targ. O. Deut. XXXI, 6; 7; 23 ed. Berl. (Regia עֲלֵים, עֲלֵרמוּ, v. Berl. Targ. O. II, p. 59). Targ. I Chr. XXII, 12 (13); a. e., v. אֲלַם.

Pa. עַלֵּים 1) same (denom. of עִלְּמִים), v. supra.—2) *to strengthen.* Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. XIV, 27 (h. text וינער, v. Mekh. B'shall., s. 6).

Ithpa. אִתְעַלֵּים, *Ithpe.* אִתְעֲלֵים 1) *to be strengthened.* Targ. Ps. XXXI, 25.—2) *to be tied, to join, conspire.* Targ. II Chr. XIII, 7 (h. text ויתאמצו).

עָלַם II (b. h.; v. preced.) [*to surround, tie up,*] *to conceal.* Yalk. Cant. 981, v. infra.—Part. pass. עָלוּם; f. עֲלוּמָה; *pl.* עֲלוּמִין, עֲלוּמִים, עֲלוּמוֹת. Ab. Zar. 35b (play on עֲלוּמוֹת, Cant. I, 3) קרי ביה עלומות read it *'ălumoth* (secret things).

Pi. עִילֵּם same. Part. pass. מְעוּלָּם; f. מְעוּלָּמָת; *pl.* מְעוּלָּמִים, מְעוּלָּמוֹת; מְעוּלָּמִין. Midr. Till. to Ps. XLVI, 1 (play on עלמות, ib.) מע' הן הדברים וכ' the things we saw are hidden, we know not what we saw.

Nef. נֶעְלַם, *Hithpa.* הִתְעַלֵּם, *Nithpa.* נִתְעַלֵּם *to be concealed, to escape; to hide one's self.* Num. R. s. 20 אין כל דבר נ' nothing is unknown to thee. Y. Pes. VI, beg. 33a נֶעֱלָמָה הלכה ממנו the law escaped his memory; Bab. ib. 66a נִתְעַלַּמָה. Y. Yoma III, 40d bot. מִתְעַלַּם ... לא they did not move from there before it (the pronunciation of the Tetragrammaton) escaped their memory again. Y. Ab. Zar. IV, 44b top עד שיתְעַלַּם מעיניהם until he is left out of their sight. Y. Ber. IV, 8a ואל תִּתְעַלַּם מתחינתנו do not hide thyself (turn away) from our prayer; a. fr.

Hif. הֶעֱלִים 1) *to conceal.* Ex. R. s. 1 (ref. to העלמה Ex. II, 8) שהֶעֱלִימָה וכ' she kept her own secret. Cant. R. to I, 3 (play on עלמות, ib.) על שהֶעֱלַמְתָּ מהם יום וכ' because thou hast concealed from them the day of death and the day of consolation, they love thee; על שהעלמת מהן וכ' because thou hast concealed from them the reward of the righteous &c.; Yalk. ib. 981 שעָלַמְתָּ (Kal); Midr. Till. to Ps. IX; a. fr.—2) (v. עָלַם I) הע' עיניהם *to close the eyes, to lose sight of.* Y. Ab. Zar. IV, 44a bot. Sot. 10b ואל תַּעֲלֵם עיניך ממני do not avert thy eyes from me. Tosef. Peah IV, 20; B. Bath. 10a, a. e. מן הצדקה ... המעלים who closes his eyes to charity; a. fr.

Hof. הוּעְלַם *to be concealed.* Koh. R. to III, 11 (play on הָעֲלָם ib.) ה' מהם שם וכ' the pronunciation of the Tetragrammaton was concealed from them.

עֶלֶם I m. (preced.) 1) *secret.* Y. Yoma III, 40d bot.; Pes. 50a (ref. to לעלם, Ex. II, 15) כתיב לע' it is so written that you may read *l'elem* (this is my name for secrecy).—*Pl.* עֲלָמוֹת. Midr. Till. to Ps. IX, 1 (play on עלמות, ib.) על הע' שחבן עושה וכ' on the secret sins which the child (of God) commits and which the Day of Atonement comes to atone for &c.—2) *forgetfulness,* v. הֶעְלֵם.

עֶלֶם II m. (b. h.; עֶלֶם I) [*vigorous,*] *lad.* Yeb. 76b (ref. to I Sam. XVII, 55, sq.) התם קרי ליה נער והכא קרי ליה ע' there he calls him young man, and here, lad! He thus said to him, הלכה נתעלמה ממך thou hast forgotten the law (v. preced.). Snh. 95a (in Chald. dict.) ע' אירתי לי וכ', v. פְּלָגָא.—*Fem.* עַלְמָה. Ex. R. s. 1, v. עֶלֶם II.—*Pl.* עֲלָמוֹת. Cant. R. to I, 3 חלים לפניו כע' they dance before him like maidens; Koh. R. to I, 11. Y. Meg. II, 73b (in Chald. dict.) עֲלַרמוּת, v. באילין ע'; a. e.

עָלַם III, עָלְמָא, עַלְמָא, עַל' m.=h. עוֹלָם, *eternity, world* &c. Targ. Gen. IX, 16. Targ. O. Ex. XXI, 6. Targ. Ps. LXI, 7; a. v. fr.—R. Hash. 31a שרתא אלפי שני תוהי ע' וכ' the world shall last six thousand years, and one thousand years it will be waste. Gitt. 56b, v. חָשַׁב; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 דשקר ע' the world of false-

hood (this world); Lev. R. s. 26 (some ed. עילם, h. form); ע' דקושטא the world of truth (the hereafter). Sot. 10[b], a. fr. ע' דאתי the world to come (=h. עולם הבא).—בית ע' the house of eternity (euphem. for 'the house of death') *burial ground, cemetery.* Lam. R. to I, 5. Lev. R. s. 12, beg.; a. e.—Kidd. 80[b] אינשי דע' common people (opp. to scholars).—בולי ע', כל ע' (abbrev. כ"ע), v. פּוּקָא. Ber. 36[b] כ"ע לא פליגי all the authorities mentioned agree; a. v. fr.—בְּעַלְמָא *in a general way, merely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 24; 28.—Sabb. 103[b], v. בגלטורי. Ib. 9[b] להזדע בע' merely to sweat (not to bathe); לעיוני בע' merely to examine (not to do any labor); a. v. fr.—*Pl.* עָלְמִין, עָלְמַיָּא; constr. עָלְמֵי. Targ. Ps. IX, 8. Targ. O. Ex. XV, 18; a. fr.—Targ. Is. XLII, 11 בתי עלמיהון *their graves* (v. supra).

עַלְמָה, v. עֶלֶם II.

עַלְמוּת, v. עַלְמוּת.

עָלְמָא, *pl.* עָלְמִין, v. עוֹלָם.

עַלְמִין pr. n. pl. *'Almin* (Elymais, Neub. Géogr. p. 381). Snh. 94[a] כי מטו ע' אמרי כי עלמין when they (the exiles) came to 'Almin, they said, it is like our world (Jerusalem; Rashi: like the house of *eternities*, the Temple).

עַלְמַת pr. n. pl. *'Almath* (Youth). Targ. II Sam. III, 16 (ed. Wil. עַלְמָת); ib. XVI, 5 (h. text בחורים, בחרים).

עַלַע, v. עלע II.

עַל׳, עַלְעָא, עַלַע f.=h. צֵלַע, *side, rib.* Targ. O. Gen. II, 22 (Y. ed. Vien. עִילָאָה; ib. 21 עִלָּאָה).—Trnsf. *beam, board.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 ע' מן בית אבא a board of my father's house (a member of the family &c.).—*Pl.* עִיל׳, עַלְעִין. Targ. Gen. III, 21.

עַר׳, עַלְעוֹל c. (עלעל I) *whirlwind, hurricane.* Cant. R. to III, 4 (ref. to כסיפות, Is. XXI, 1) אין לך ע' קשה יותר מן הע' הזה ... ומכסיף וכ' there is no wind more vehement than that which comes from the north and rises and makes pale the creatures in the south.—*Pl.* עִיר׳, עַלְעוֹלִין. Koh. R. to VII, 1 [read:] כמה ע' היא מזדווגת how many storms the ship may encounter.

עַלְעוֹלָא, עַלְעוֹל ch. same. Targ. Is. XXIX, 6 (h. text ריכם). Targ. Job IV, 15 (h. text שערת!); a. fr.—Trnsf. *misfortune, trouble.* Targ. Y. I Num. XXI, 14 ע' דסגריותא the misfortune of leprosy (h. text סופה; v. Ber. 54[a] bot.). Targ. Job XXXVIII, 1 ע' דצערא; ib. XL, 6 עַלְעוֹלִיתָא (ed. Lag. עַלְעוֹלְתָא).—*Pl.* עַלְעוֹלִין. Targ. Jer. IV, 13. Targ. Ez. XIII, 11; a. e.—Y. Ber. II, 5[a] אתון רוחין וע' וכ' (ed. Krot. עַלְעוֹלֵי) winds and storms (demons) came and tore him away from me; Lam. R. to I, 16.

עַלְעוֹלְתָא, עַלְעוֹלִיתָא f., v. preced.

עַלְעִיתָא f. (=עלעלתא, v. עַלַל, a. עִילָה) *pretext, opportunity.* Targ. II Esth. I, 16.

עִיל׳, עַלְעֵל I (reduplic. of עָלַל) *to drive about, hurl.* Kil. VII, 7 הרוח שעלעלה וכ' if a wind cast grape vines over standing grain.

עַלְעֵל ch. same. Targ. Job XXVII, 21.

עִיר׳, עִלְעֵל II (transpos. of לעלע, reduplic. of לוּשׁ; cmp. געגע) *to sip.* Hull. 22[b] משרעלעלו Ar. (ed. משרעלעו) when they are old enough to sip (expl. ib. by ref. to רעלעו, Job XXXIX, 30; misinterpreted by Abayi, as if fr. עלע, *to bleed from the side*, when the wing is severed); Tosef. ib. I, 15 משלעלעו ed. Zuck., read with Var. משרעלעלו.

עָלַף I (b. h.; cmp. עָלַם I, II), *Pi.* עִילֵּף *to enclose, encase* (cmp. Arab. *ǵalaf*).—Part. pass. מְעוּלָּף; f. מְעוּלֶּפֶת. Gen. R. s. 54 חמע' מבין שני וכ' thou (Ark) encased between the two Cherubs; (Midr. Sam. ch. XII חמפוארה בשני כיובים; Ab. Zar. 24[b] מפוארת בעדי עדיים).

עָלַף II (b. h.; cmp. חלף) *to turn, change.*

Hithpa. הִתְעַלֵּף, *Nithpa.* נִתְעַלֵּף (interch. with הִתְעַלֵּף, formed fr. a noun עלפה, v. Ez. XXXI, 15) 1) *to change off, take turns.* Tosef. Taan. I, 8 ולא היו מִתְעַלְּפִין עליה וכ' they did not change off (in watching) over it, but one sat &c.—2) *to be overcome, faint, swoon.* Ḥull. 3[b] שחט לפנינו ... ולא נ' when he cut in our (the judges') presence, without being overcome (his hand not trembling); ib. שמא יִתְעַלֵּף (Ar. יִתְעַלֶּפֶת) lest his hand tremble; ib. ברי לי שלא נִתְעַלֵּף I am sure that my hand did not tremble. Sabb. 9[b] שמא יתעלף he may swoon (in the vapor bath). Nidd. 69[b] שמא יתעלף he may be in a swoon (and not really dead). Midr. Sam. ch. XXIII ומִתְעַלְּפִים, v. עוּק I; a. e.

Pa. עִילֵּף same. Part. מְעוּלָּף; f. מְעוּלֶּפֶת; *pl.* מְעוּלָּפִים, מְעוּלָּפוֹת. Mekh. B'shall. Shir., s. 6 לא מוציאין ולא מכניסין מע' מרירת הים neither inhaling nor exhaling, being overcome by the smell of the sea; Yalk. Ex. 248; Yalk. Job 927.—Cant. R. to V, 14 (ref. to מעלפת, ib.) כחן מעולם וכ' (through the study of the Law) the strength of man is broken, though it had been as hard as sapphires; [prob. to be read: מְעַלֶּפֶת (*Pi.*) it makes faint &c.].

עַלַף ch. same; *Pa.* עַלֵּף *to be overcome with weakness.* Ḥull. 3[b] לעלופי לא חיישינן we do not apprehend a sudden weakness of hands in slaughtering.

עִלְּפָה v. עֶלֶם II.

עָלַץ (b. h.) *to rejoice.* Erub. 53[b].

עַלְצָה, v. עֲלִיצָה.

עַלְקָה, עַלְקָא, v. עֲלוּקָה.

עַלָּה f. (עלל) [*turning about,*] *ladle.* Erub. 53[b] (in enigmatic speech) ע' נקפה וכ' נָקַף I. Ib. [read:] יצרי ... ותיקפי ע' בכד וכ' כתר (v. Rabb. D. S. a. l. note) shall the crown (stopper) of another (jug) be removed, that the ladle may float like a ship &c.?

עֹלָא, עָלְתָּא f.=h. עוֹלָה, *burnt offering.* Targ. Gen. XXII, 2; a. fr.—Targ. O. Num. XXVIII, 10, a. e. עָלָּת constr., ed. Berl. (oth. ed. עֲלַת; Y. עוֹלַת); Targ. Y. ib. 6 עָלְתָּא.—*Pl.* עָלָוָן. עָלְוָן, עָלַי, עָלֵי. Targ. Ps. LXVI, 13 (not עֲלָוָן). Ib. 15; a. fr.

עִם (b. h.; v. עַם) *junction*; (prep.) *with, near*. Sabb. I, 8 עם השמש with the sun, i. e. as long as the sun shines, before sunset. Ib. II, 7 עם חשיכה v. חֲשֵׁיכָה. Ber. 7[a] ותהנהג עם בניך וכ' and deal with thy children mercifully. Snh. 23[a] מי חותם עִמָּהֶן who is to sign as witness with them; a. fr.

עִים, עִם ch. same. Targ. O. Gen. XXV, 11. Targ. Ps. LIV, 2 עִימָנָא Ms. (ed. עֲבָן). Targ. Job XXXII, 6 עִימְּכוֹן Ms. (ed. וְתָכוֹן); a. fr.

עַם m. (b. h.; עמם *to press, crowd, join*) *gathering, crowd, people*. Snh. 94[b], v. עָתָם. Men. 53[b] רבא זה ... לעם זו let 'this one' (Moses) come and receive 'this' (the Law) ... for 'this people' (Israel); a. fr.—עם הארץ, v. אֶרֶץ.—*Pl.* עַמִּים *gentiles*. Sabb. 14[b], a. fr. על ארץ ח' concerning (importations from) heathen countries. Y. Shebi. VI, 36[b] bot.; a. fr.—V. עַמָּם.

עַם, עַמָּא ch. same. Targ. Gen. XII, 2. Targ. Ez. XLV, 16. Targ. Cant. VI, 5; a. v. fr.—Erub. 14[b], a. e. מאי ע' דבר v. דְּבַר. Y. Kil. V, 29[d] bot. כל ע'; Y. Yeb. XIII, beg. 13[b] כל עַמָּה, a. fr., v. כּוֹל. Sot. IX, 15 עם הארץ=ע' דארעא, ignorant people; a. fr.—Pl., v. עַמַּי II.

עַמָּא, v. עַמִּי.

עַמָּה, עַמְּתָא f. = אוּתָא, *leaven*; trnsf. *passion*. Esth. R. introd.; Gen. R. s. 16, v. נָשַׁת.

עַמָּאוּס (עַמְּאוּס), v. עִימְעוּם.

עמאיק, עמאוקו, v. עִמְקִי.

עָמַד I = אָמַד, *to estimate*. Y. Naz. IX, end, 58[a]; Y. Snh. IX, 27[a] bot., עָמַד־וּחוּ, v. אָמַד.

עָמַד II (b. h.) 1) *to stand, stand up, rise; to remain, endure; to be ready*. Ber. V, 1 אין עוֹמְדִין להתפלל וכ' you must not stand up (make ready) for prayer, &c., v. כּוֹבֵד. Ib. I, 2 שכן דרך ... לַעֲמוֹד וכ' for princes generally rise at three hours. Ib. 3 (expl. ובקומך, Deut. VI, 7) בשעה שבני אדם עוֹמְדִין at the time when people get up (in the morning). Kidd. 71[a] עומד בחצי ימיו a middle-aged man. Y. Snh. VIII, 26[b] בדין ע' stood before court. B. Mets. 47[b] מי שאינו עומד בדיבורו who does not stand by (keep) his promise. Kil. IV, 4 העומד that part of the fence which is unimpaired, opp. פרוץ. Neg. I, 3, sq. העומד the leprous spot which remained in its place (Lev. XIII, 28). B. Bath. 60[b] רכולין לעמוד בה v. גְּזֵרָה. Ex. R. s. 2 בקש משה שיַעַמְדוּ וכו' Moses prayed that from him should rise priests and kings; a. v. fr.—Esp. uses: ע' על *a) to understand*. Y. Shek. I, 45[d], v. אוֹפֶן; a. e.—*b) to insist upon*. Meg. 28[a] לא עָמַדְתִּי על מדותי v. מָדָה. Kidd. l. c. מְעַמֵּד על מדותיו *Pi.* (Rashi מַעֲמִיד *Hif.*).—*c) to be reduced to*. Y. Ber. II, 5[c] ע' על חמשים it came down to fifty; a. fr.—2) (of liquids) *to settle, become consistent*. Ab. Zar. 35[b] חלב טהור עומד milk of a clean animal curdles (can be made into cheese or butter).—3) (of blades) *to become dull* (without being notched). Bets. 28[b] סכין שעָמְדָה מותר וכ' a slaughtering knife which has become dull may be sharpened on the Holy Day.—4) עומד ל־ *standing ready, designated for*. Pes. 13[b], a. fr. כל הצומד לזרוק וכ' whatever is ready to be sprinkled, is considered as if it had been sprinkled. Keth. 51[a] top; a. fr.—5) ע' ב־ *to resist*. Cant. R. to VII, 8 לעמיד בזנות ... כל he who can resister the temptation of lust; כאילו עומד בשתיהן as if he resisted both; a. e.

Hif. הֶעֱמִיד *to cause to stand, to place; to restore, preserve; to beget, produce*. Y. R. Hash. I, 57[b] top הַעֲמִידוּ בימה put the dais up (to hold court). Tam. V, 6 היה מַעֲמִיד made the unclean priests stand in the eastern gate. Yeb. 62[b] הם הם הֶעֱמִידוּ תורה וכ' it was they who preserved the law (tradition) in those days. Ab. I, 1 הַעֲמִידוּ תלמידים הרבה rear many scholars. Num. R. s. 14 ה' בנים begot children. Koh. R. to I, 4 מה היא עומדת מַעֲמֶדֶת what does *'omadeth* (ib.) mean? She (the earth) preserves, v. תַּפְקִיד. Gen. R. s. 90 שכל ארץ וארץ מעמדת פרותיה each ground preserves its own fruits (when put into the ground). Ib. דברים שהן מַעֲמִידִין substances which conserve, v. קְטָמִית; a. fr.—2) *to change the standing of; to enlarge; to reduce*. Meg. 15[b] שתי אמות היה והֶעֱמִידוֹ על וכ' it was two cubits long, and he extended it to twelve. Macc. 24[a] (of the 613 laws of the Torah) בא דוד והֶעֱמִידָן על וכ' David came and brought them down to eleven (Ps. XV); בא עמוס והעמידן על אחת Amos came and reduced them to one (Am. V, 4).—3) ה' (על) עצמו *to contain, check one's self*. Snh. 72[a] אין אדם מעמיד עצמו על ממונו no one will restrain himself from defending his property. Ib. 93[b] מַעֲמִידִין על עצמם בשעה וכ' they restrained themselves when they had a human need.—4) (of liquids) *to make consistent, curdle*. Ab. Zar. II, 5 מעמידין אותן בקיבת נבלה they make the cheese by putting into the milk rennet from an animal not ritually slaughtered. Orl. I, 7 המעמיד בשרף חערלה if one curdles milk by means of a resinous substance (an acid) from an 'uncircumcised' tree (v. עֲרֵלָה); a. e.—5) ה' על חזקתו *to let a thing stand on the basis of its presumptive condition, to assume that the ordinary condition has not changed*. Nidd. 2[a] הַעֲמֵד אשה על חזקתה assume that the woman has not changed her presumptive condition (of cleanness); העמד דבר על חזקתו assume everything to remain unchanged (until a change is proven). Keth. 75[b]; a. fr.—6) ה' על מדותיו (sub. עצמו), v. supra.

Pi. עִמֵּד 1) (sub. עצמו) *to insist*. Kidd. 71[a], v. supra.—2) *to place*; part. pass. מְעוּמָּד, q. v.

***עָמַד** ch. same, *to stay, dwell*, v. עָמַר II.

Pa. עַמֵּד *to place*; part. pass. מְעַמַּד. Targ. Y. Gen. XXVIII, 13, v. עַתַּד.

עוֹ', עָמֵד m. (b. h.; preced.) *stand*. Tanḥ. Vayikra 8 עמוד במקום עומדך stay where thou standest.

עָמָד I m. (v. עָמַד II, 2) *urin-soaked dung*. Gen. R. s. 39 הָרְחֹן, v. בירת הע'.

עֶמֶד or **עָמֶד** II m., **עֲמָדָה** I f., v. עוּמָד.

עֲמָדָה II f. = חֲמָדָה, q. v.

עמדה, Y. Sabb. IX, 11[d], v. עֲמִידָה I, a. עֲמִירָא.

עָמָה, v. עָמָא.

עָמָה, v. עָמָא.

עָמָה, v. עמי.

עַמּוּד m. (b. h.; עָמַד II) 1) *column, stand.* Ex. R. s. 1 אדם . . . ועומד ע' חשן an ivory column. Y. Ber. IX, 13[a] אחורי הע' וכ' a man enters a synagogue and stands behind a stand praying silently, and the Lord listens. Bab. ib. 28[b] (of R. Joḥănan) הימיני ע' thou right-hand pillar (cmp. I Kings VII, 21). Ex. R. s. 2, end (ref. to חנני, Ex. III, 5) במקום עמודו של עולם וכ' thou standest in the place of the pillar of the world; Abraham said, here am I, and so dost thou; Tanh. Sh'moth 19; a. fr.—Trnsf. (v. מְעֻמָּד) *the group of people belonging to the ma'ămad.* Y. Taan. IV, 67[d] bot.; Y. Pes. IV, beg. 30[c].—2) *cylinder around which a scroll is rolled, handle.* Yad. III, 4 אינו . . . עד שיעשה לו ע' does not make the hands unclean, until he fastens a handle to it. B. Bath. 13[b] כדי לגלול ע' blank margin wide enough to roll around the cylinder. Ib. 14[a] ספר תורה . . . ועושה לו ע' ואילך ואילך a scroll of the Law is rolled (on both sides) towards the middle of it, therefore it must have a handle on each side; Y. Meg. I, 71[d]; a. fr.—*Pl.* עַמּוּדִין, עַמּוּדֵי. Ib.[c] top; Snh. 22[a], v. וא"ו; a. e.—3) ע' השחר *the morning dawn.* Ber. I, 1; a. fr.—4) *the fecal mass in the rectum;* also *the jet of urine when being discharged.* Ber. 62[b]; 25[a] החזוד וכ' ע' a suppressed discharge produces dropsy. Ib. כנגד ע' בלבד only in the sight of urine at its discharge; a. e.—5) (bot.) *the central stalk of onions* &c., *the scape.* Ukts. I, 2 הע' שהוא מכוון וכ' the scape as far as it is surrounded by the edible part, the scape within the bulb; ib. 3 הע' שאינו מכוון וכ' that part of the scape which protrudes above the bulb.—[B. Bath. IV, 5 עמודין, v. עֲכִירִים.]

עַמּוּדָא, עַמּוּדָה I ch. same, 1) *column, stand.* Targ. Y. Gen. XIX, 26. Targ. Ex. XIII, 22; a. fr.—עמוד קריצתא =h. עמוד השחר, v. preced. Targ. Y. Gen. XXXII, 25.—Keth. 17[a] אישפיכ ע' דנורא וכ' a column of fire was interposed between him and the rest of the world; ib. 77[b]; a. fr.—*Pl.* עַמּוּדֵי, עַמּוּדְיָא, עַמּוּדְרָא. Targ. Ez. XLII, 6. Targ. Y. Gen. XLVI, 28; a. fr.—Ber. 8[a] לא מצלו אלא ביני ע' וכ' they prayed only between the columns (or stands, of the building) where they used to study; ib. 30[b]. Gen. R. s. 34, end; Yalk. ib. 61, v. מַזְגָּא II; a. fr.—2) *continuous flow, jet.* Ab. Zar. 73[a] צירצור קטן דלא נפיש עמודיה a small bottle the jet from which is not large; חבית דנפיש עמודה (not עמודיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a jug whose jet is large.

עַמּוּדָא II pr. n. pl. *'Ammuda (Stand),* near Cæsaræa. Y. Dem. II, 22[c] bot. פונדקא דע' the inn of 'Ammuda.

בְּנֵי עַ', עַמּוֹן m. (b. h.) pr. n. gent. *Ammon,* a people descended from Ben Ammi, the son of Lot; mentioned chiefly in connection with Moab. Pes. 119[a] בני ע' Yad. IV, 3 ומואב מעשרין וכ' Jewish inhabitants of the land of A. a. M. must give the poor man's tithes in the Sabbatical years; Yeb. 16[a]; Ḥag. 3[b]. Gitt. 38[a]; Ḥull. 60[b], v. סִיחוֹן; a. fr.

עַמּוֹנִי m., **עַמּוֹנִית** f. (b. h.; preced.) *Ammonite.* Y. Snh. X, 28[d] top חירין הע' שהוא קשה Ammonite wine which is strong; Bab. ib. 106[a]. Yeb. VIII, 3. Ib. 69[a], a. e. עמוני ולא עמונית a converted male Ammonite is excluded from intermarriage, but not a female, v. מוֹאָבִי; a. fr.

עִמּוּם, v. עִיתְעֻתִים I.

עָמוּס, v. עָמַס.

עָמוֹס (b. h.) pr. n. m. *Amos,* the prophet. Macc. 24[a], v. עָמַד. Lev. R. s. 10, beg. שלחתי את ע' וכ' I sent Amos, and they named him Psellos (stammerer), v. עָמַס; Koh. R. to I, 1; Pesik. Naḥ., p. 125[b]; Yalk. Is. 307. Ned. 38[a]; a. e.

עֲמוּקָה, עֲמֻקָּה m., **עֲמוּקָה, עֲמֻקָּה** f. (b. h. עָמַק) *deep, low;* (of color) *light-shaded* (which in the perspective looks lower, while the darker shade appears to protrude). Sifra Thazr., Neg., ch. I מה לשון עמוק עמוקה כמראה החמה שהם עמוקים מן הצל what does 'deep' (Lev. XIII, 2, sq.) mean? A depression, like the sun-lit spots (in a painting &c.), which have the semblance of being deeper than the shaded spots (which appear to be raised); Ḥull. 63[a] כמראה חמה העמוקה מן הצל ; Tosef. Neg. I, 5 מראה ע' שבהן כמראה חמה בצל the lower shade among them is like the reflection of light on a shaded spot. Y. Succ. III, 53[d] (expl. אדמדם שבאדומים) מרחשת ע' זהורית ע' 'low' (light) crimson. Men. V, 8, a. e. *marḥesheth* is a deep pan, v. מַחֲבַת; a. fr.—*Pl.* עֲמוּקִים, עֲמוּקִין, עֲמוּקוֹת. Sifra l. c.; a. e.—עֲמוּקָה f. (as a noun) *depression.* Ib.

עַמּוּר, v. עִירְמוּר.

עַמּוּרָא, Y. Sabb. IX, 11[d] some ed., v. עַמִּירָא.

עַמּוֹרָאָה m. (denom. of עַמְרָא) *wool-dealer.*—*Pl.* עַמּוֹרָאֵי. B. Bath. 22[a] (Ms. H. עַמְרוּרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

עָמַהּ, עמי (cmp. עמם) *to be dark, dim, faint.* Tanḥ. Yithro 13 קולו ע' וכהה the sound he produces becomes fainter and duller (the longer he blows); Yalk. Ex. 284 קולו ע', opp. מגביה.

Hif. הֶעֱמָה *to become faint.* Tanḥ. Haăz. 7 (play on העמה כחו . . . ונגמל בן גמלי, Num. XIII, 12) his strength failed him, because he said . . ., and he brought it upon himself that he did not enter Palestine.

עָמָא, עֲמִי ch. same, *to be dim;* trnsf. *to be faint, grieved.* Targ. Lam. IV, 1 (ed. Amst. עַמָּא). Targ. O. Lev. XIII, 6; 56 עָמָא ed. Berl. (oth. ed. עַמָּרָא; Y. עַמָּא). Ib. 26 עַמְרָא ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עַמָּרָא).—Targ. Is. LXI, 3. Targ. Ez. XXI, 12 וְתֶעְמֵי ed. Wil. (ed. Lag. וְתֵיעֵמֵי, read וְתֵרְעֵמֵי; Ar. וְיִתְעַמֵּי, *Ithpe.*).—Targ. Is. LIX, 11 עֲמִינָא (ed. Lag. עַמְנָא; ed. Wil. עַסְרִינָא; h. text נֶהֱמֶה).—Lam. R. to IV, 1 איך עמא וכ' how has the gold become dim (transl. יזעם ib.). Ber. 53[b] דעמרא ואזלא when the flame is growing dimmer and dimmer.—Hull. 38[a] קלה ע' her voice is getting fainter, opp. עבי is strong.

Ithpe. אִיתְעַמֵּי, אִתְעַמֵּי *to become faint,* v. supra.

עַמְרָא f. (preced.) *dimness, twilight.* Ruth R. to I, 17 לעידן ע' (קטן וגדול) at twilight time; (Koh. R. to IX, 4 לעידן רמשא).

עֲמִירָה, עַמִּידָא I f. (עָמַד *Hif.*) [*concrete,*] *urine-soaked dung.* Gen. R. s. 39, end, v. דָּהוֹן; Yalk. Josh. 17

עמידה (corr. acc.); Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. (corr. acc. to Yalk. l. c.).—[Ἄμις, ἴδα, which is referred to by Mus. in Ar. corresponds neither in form nor in meaning to our word.]

עֲמִידָה II f. (עָמַד) 1) *standing, standing up.* Y. Keth. IV, 28[b] ב"ד עֲמִידַת appearing before court (institution of proceedings). Shebu. 30[b] בע' ... בעדים as to witnesses before court, all agree that they must stand. Ib. בעלי דינין בע' the parties must stand. Y. Bicc. III, 65[c] bot; Y. R. Hash. I, 57[b] top (ref. to Lev. XIX, 32) ... אני הוא עמידת זקן תחלה I (the Lord) was the first to observe the standing up before an old man (by ref. to Gen. XVIII, 22, emended instead of,'And the Lord was yet standing before Abraham', v. תִּקּוּן); Lev. R. s. 35. Keth. 111[a] אל תרבה בע' וכ' do not stand too much, for standing is injurious to the heart. Ib.[b], v. סְמִיכָה; a. fr.; v. יְשִׁיבָה.—*Pl.* עֲמִידוֹת. Y. Erub. V, beg. 22[b] כל ע' שעמד וכ' as often as he stood before Ahiya his teacher, he considered himself as if standing before the Divine Presence.—2) *putting up, erection.* Num. R. s. 12 חמשכן נתקדש בע' ובפירוק וכ' the Tabernacle was consecrated by putting up and taking apart and by anointing. Yeb. 106[a] עֲמִידָתָהּ, v. יְשִׁיבָה.—*Pl.* as ab. Y. Yoma I, 38[b] bot. חזרה שם שבע ע' וכ' seven times was the Tabernacle (at its consecration) put up, and six times taken apart; a. e.—3) *endurance, existence.* Num. R. s. 2 אם אין ... בסיד אין לו ע' וכ' unless thou puttest sand into the cement, it will not last; so the nations cannot exist without Israel; a. e.—4) *that part of the daily prayers which must be read standing,* usually called תְּפִלָּה. Treat. Sof'rim XVI, 12, v. קָדוֹשׁ.

עֲמִירְתָא, v. אֲמִירְתָא.

עָמִיל m. (עָמַל; v. עֲמִילָה) *well-worked dough*; עֲמִילָן של טבחים *dough which cooks use to place over the pot.* Pes. III, 1, defined ib. 42[b] פת תבואה וכ' bread made of grain not yet one-third ripe, which is put over the pot to absorb the froth; Y. ib. III, 29[d] מביא מלילות וכ' one takes ears not yet one-third full &c. B. Mets. 86[b] חללו לע' של ט' (these quantities of flour) were used for the cooks' dough only.—[Ἄμυλον, which is referred to by Mus. to Ar., corresponds to our word neither in form nor in meaning (v. Sachs Beitr. I, 148), besides this etymology is contradicted by פת עֲמִילָה.]

עַמְלָא, עֲמִילָא m. (עָמַל) *hard worker.* Gen. R. s. 39, end תמן ... לפועלא טבא ע' (not עמידה) there (at a certain) place they call a good working man *ʿāmela*; Yalk. Josh. 17; Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. (corr. acc.); v. עַמְלָא, a. עֲמִירָה I.—[B. Mets. 15[a] ועמילי־הון, v. עַמְלָא.]

עֲמִילָה f. (עָמַל; v. עָמִיל) *well-worked*; פת ע' *well-kneaded bread.* Pes. 37[a].—Sabb. 62[b] (in lascivious language) פת ע' an old prostitute, v. סָעַד.

עֲמִיסָה f. (עָמַס) *loading.* Ex. R. s. 4, beg. (ref. to נשאתי, Num. XVI, 15) אין נשיאה אלא לשון ע' the verb *nasa* means loading (i. e. Moses did not make any one's ass carry his load).

עָמִיק, עַמִּיק I m.=h. עָמֹק, *deep,* (of color) *faint, light-shaded.* Targ. Lev. XIII, 3; a. fr.—Trnsf. *obscure, indistinct; profound.* Targ. O. Ex. IV, 10 (h. text כבד). Targ. Is. XXXIII, 19.—*Pl.* עֲמִיקֵי, עֲמִיקִין. Targ. Prov. XVIII, 4. Ib. XXV, 1. Targ. Ps. XCII, 6. Targ. Ez. III, 5 ed. Lag. (ed. Wil. עֲמִיקֵי); a. e.—*Fem.* עֲמִיקְתָא, עֲמִיקָא. Targ. Prov. XXV, 3. Ib. XXII, 14 (ed. Wil. עֲמִיקָ'); a. e.—Taan. 23[b] [read:] בדוכתא ע' צניעא (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) in a depressed, retired place. Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 מילתא ע' הוא דין this (that the name Israel includes Abraham) is a deep word (because it explains Ex. XII, 40; v. אִיסּוֹפּוֹלִיטָא).

עַמִּיק, עַמִּיקְתָא II m., עַמִּיקְתָא f. (preced.; cmp. עָמוֹק) *dark inflamed spot, rising, swelling.* Targ. O. Lev. XIII, 43; ib. 10 (h. text שאת), v. עֲמָקָא.

כְּפַר ע', עַמִּיקוּן עַמִּיקוּ, v. עִמְקִי.

עַמִּיקְתָא, עַמִּיקָתָא, v. עַמִּיק I, II.

עָמִיר m. (b. h.; עָמַר) *tuft, spike,* esp. *ear of grain*; (mostly collective) *sheaves.* Sabb. VII, 4 חמוצרא ... ע' וכ' he who carries out ears (fit for fodder) as much as a lamb's mouthful. Tosef. Dem. I, 17. Sifra K'doshim, Par. 1, ch. III leave for the poor תלתן בע' fenugrec in the spikes; Y. Peah IV, beg. 18[a]. Tosef. Shebi. II, 13 פול המצרי שזרעו לע' Egyptian beans which one planted for the sake of the spikes (as fodder). Y. B. Bath. V, beg. 15[a] בשזרעו לע' (not משזרען) when he planted the fenugrec for the spikes, opp. לזרע. Tosef. Succ. I, 4, v. פִּקְרֵעַ I; a. fr.

עִ', עֲמִירָא ch. same. Targ. Am. II, 13. Targ. Mic. IV, 12; a. e.—Targ. Prov. XXVII, 25 (h. text חצִיר; v. Syr. עמיר, P. Sm. 2921).

עֲמִירָה, Yalk. Josh. 17, v. עֲמִידָה I.

עַמִּית f. (b. h.; =עממית, v. עָם) *nationality, community*; (sub. איש) m. *country-man, associate, fellow.* Shebu. 30[a] (expl. עמיתך, Lev. XIX, 15) עַם שֶׁאִתָּךְ וכ' the people joined to thee in the Law and in duties. Ib. עולא חבירנו ע' וכ' ʿUla, our friend, fellowman in the Law &c.

עָמַל I (b. h.) *to labor, take pains; to be wearied.* Deut. R. s. 11 זו היא שלום ... שעמלתי וכ' is this the payment for the service of forty years during which I worked hard, until they became a holy and faithful people? Yalk. Prov. 950 מדבר בעוסקי תורה it refers to those studying the Law industriously; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 2 בעמלי תורה; a. fr.—Part. or adj. עָמֵל; f. עֲמֵלָה; *pl.* עֲמֵלִים, עֲמֵלִין; עֲמֵלוֹת. Cant. R. to I, 2 כל מי שהוא ע' בתן וכ' מה המים ... as water raises plants, so the words of the Law raise him who works at (studies) them sufficiently. Deut. R. l. c. ולא אמר בעשירה ... בעמלה and he (Moses) did not say (in his blessing, blessed be who delights) in those laboring to study it, or in those who meditate on it, but in those who do it. Ber. 28[b] אני ע' והם ע' I wear myself out (in study), and they wear themselves out (in vanities). Ab. II, 2 כל תע' עם הצבור יהיו ע' וכ' (Var. עוסקים ...) all those who are engaged in public affairs must do their work for the sake of heaven (disinterestedly); a. fr.

Pi. עִמֵּל *to work through, knead,* esp. *to stimulate and heat the body* (v. *Hithpa.*). Sabb. 147[b] מפני שמעמלת ומרפא (read with Alf.: ומרפאת, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) because it (the mud of Dimsith) exercises the body and loosens (the bowels).

Hithpa. הִתְעַמֵּל 1) *to be kneaded, have massage.* Ib. XXII, 6 אבל לא מתעמלים וכ׳ ... סכין you may have yourself ointed and rubbed on the Sabbath, but not kneaded or scraped.—2) *to wear one's self out,* esp. *to exercise* (*and heat*) *the body.* Tosef. Peah IV, 10 Hillel bought for a poor man of good breeding סוס שהיה מתעמל בו a horse on which to take exercise; Y. ib. VIII, 21[a] bot. להתעמל בו; (Keth. 67[b] לרכיב עליו). Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22 אין רצין בשבת כדי להתעמל וכ׳ you must not run on the Sabbath for the sake of exercise, but you may walk in an ordinary way the entire day.

עָמֵל I ch. same. Targ. Jon. IV, 13.

עָמֵל II m., v. עֵמֶל I.

עָמָל m. (b. h.; preced. wds.) *toil, trouble; fruit of labor, achievement.* Midr. Till. to Ps. XC, 10 אפי׳ מלכותו ע׳ ואין even man's rulership is toil and vanity; Yalk. ib. 841. Ber. 17[a] ועמלו בתורה ... אשרי מי blessed he that has been reared in the Law, and whose toil is in the Law. Gen. R. s. 31 בעמלו של רשע ... שהיתה a curse rested on the wicked man's labor. Ex. R. s. 22 שלא היה בעמלו גזל in whose acquired property there was no robbery; a. fr.—Gen. R. s. 39 בית הע׳, v. דָּחוֹן.

עַמְלָא II, **עַמְלָא** ch. same. Targ. Gen. III, 17 (h. text עִצָּבוֹן). Targ. O. Deut. XXVI, 7. Targ. Ps. VII, 17 Ms. (ed. לעותא); a. e.—Esp. *acquisition, income, rent.* B. Bath. 67[a] מגבינן אפי׳ מע׳ דבתי we used to collect (the daughter's share, v. עִשָּׂרוֹן) even from house rents; Keth. 69[a] (not דבירתי; Rashi: דבריחה).—*Pl.* עַמְלִין. B. Mets. 15[a] אינון ועמלידהון (I vouch for) themselves (the lands), and the income from them and eventual improvements; [Ar. a. Tosaf. עמלידהון *the cost of acquisition, original value*].

עַמְלָא, v. עַמִּילָא.

עַמְלָת, v. עֵמֶל I.

עָמַם (b. h.; v. אָמַם) 1) [*to be pressed,*] *to be dim.* Tosef. Sabb. III, 2 גחלים שעממו coals which have become dim (ceased to flame). Pes. 75[b]; a. e.—Ib.; Sabb. 77[b], a. e. עוממות, v. אָמַם.—2) *to press, quench.* Part. pass. עָמוּם; f. עָמוּמָה, *pl.* עמומות. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 2). ששה ... גחלים ע׳ for six years these coals were kept quenched in Gabriel's hand.

Pu. עוּמַּם *to become dim.* Y. Orl. III, 63[a] bot. גחלי ערלה שעוממו וכ׳ (not עירמו ... גידולי) embers of Orlah wood are permitted for use.

Pilp. עִמְעֵם 1) (with על) *to cover up, supress a case; to disregard the law, act irregularly* (*in an emergency*). Y. Sot. IX, 23[d] bot. ועימעמנו על דינו ... ולא and that having seen the murderer we have not let him go, or quashed his case. Num. R. s. 9; Tanḥ. Naso 7; Sifré Num. 7 (ref. to ונעלם, Num. V, 13) ומעמים ... שלא not that her husband saw (her improper conduct) and covered it up (connived at it). Y. R. Hash. III, beg. 58[c] מעמעמין על הנראה לעברו ואין we may act irregularly (ignore the testimony), when the new moon has been seen (on the night of the twenty-ninth to the thirtieth day), if it is necessary to intercalate a day, but we must not ignore the law, when the new moon has not been seen in due time, in order to proclaim the New Moon Day (on the thirtieth day). Y. Shebi. VIII, 38[a] bot.; Y. Sabb. I, 3[c] bot., a. e. עימעמו עליה והתירוה they disregarded the law, and permitted it (the bread); עמעמו עליה ואסרוה they ignored the law (that permitted it), and forbade it.—2) (cmp. הִתְחַב) *to be like embers*; trnsf. *a) to be undecided.* Y. Snh. V, end, 23[a] שלא יראה דין זה יוצא מעמעם that the verdict in this case should not appear to go forth undecided (because the jury could not arrive at a majority of two against the defendant; Bab. ib. 42[a] מיבית דין מיעורבבין כדי שלא ירצאו).—*b) to nod consent without showing anxiety.* Y. Ber. V, 9[c] bot., v. הִתְחַב.

עַמֵּם I ch. same, *to be dim,* v. עֲמֵי.

Ithpe. אִתְעַמֵּם *to be made* or *become dim.* Targ. Koh. XII, 2, sq.

**Palp.* עַמְעֵם *to make dim.* Targ. Is. VI, 10 (ed. Lag. עַמֵּם), v. עָמַם.

עַמָּם m. = עַם, *people.*—*Pl.* עַמָּמִים, עַמָּמִין *gentiles,* esp. the seven nations of Canaan. Gen. R. s. 41, v. אֱמוֹרִי; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 25 ואין לך בכל הע׳ מתון וכ׳ of all the (seven) nations none is so patient as the Emorite. Y. Shebi. VII, 36[b] bot. אבוחיך ירשו ארץ של שבעה ע׳ וכ׳ thy ancestors inherited a land of seven nations, and thou shalt conquer a land of ten nations. Y. Sot. I, 17[b] top בשבעה ... לאסור שבעה ע׳ in seven passages it is said, 'thou shalt not make marriages with them', ... to prohibit the seven Canaanitish nations; Num. R. s. 9; a. fr.

עַמָּם II ch. same, esp. (= גּוֹי) *gentile.* Lam. R. to I, 1 גמלא ע׳ (7 חד מאה) רבתי the camel driver is a gentile.—*Pl.* עַמְמַיָּא, עַמְמַיִן, עַמְמֵי. Targ. Deut. XXXII, 8 (Y. II אימיא). Ib. XIV, 2 (ed. Berl. עַמְמִין, without Dagesh). Targ. Ps. LXIX, 9 עממין (ed. Lag. a. oth. עַמִּין). Targ. I Kings VIII, 41; 43; a. fr.—Yoma 71[b] (alluding to Sh'maya and Abtalion who were said to be descendants of Sennacherib) יהון בני ע׳ לשלם may the sons of gentiles go in peace; a. e.

עַמְמָאִיתָא f. (preced.) *gentile woman.* Targ. II Esth. II, 9.

עַמְמִי m. (preced.) *gentile.* R. Hash. 20[a] אפשר בע׳ it may be done through a gentile.—*Pl.* עַמְמִיִּין, עַמְמִים. Bets. 6[a]; 22[a]; Sabb. 139[b] יתעסקו בו ע׳ let gentiles attend to his burial. Ib. (Chald.) יתעסקון ביה עממין.

עָמַס (b. h.) [*to press, be pressed,*] *to carry a load.* Cant. R. to VIII, 6 עומסי גרנות those who carry the crops to the granaries.—*Part. pass.* עָמוּס *a) laden, heavy;* ע׳ בלשונו *of heavy tongue.* Lev. R. s. 10, beg. למה נקרא שמו עמוס שהיה ע׳ בלשונו he was named Amos, because he was a stammerer; Yalk. Is. 307; (Pesik. Nah., p. 125[b] שהיה

וכ׳ פסילוס).—*b*) (in a secret letter) *officer*. Snh. 12ª עֲמוּסֵי וכ׳, v. נָחְשׁוֹן.

Pi. עִמֵּס *to load*.—Part. pass. מְעוּמָּס. Tanh. P'kudé 3 והוא מע׳ מן בנים וכ׳ and he is laden (with troubles) on account of sons and daughters (depending upon him).

*עָמַס ch. *to press* (*the teeth together*). Targ. Job XVI, 9 ed. Lag. a. oth. (Ms. Var. עצא; ed. Wil. עסי); v. עָסַי.

עִי׳, עָמְסוֹנִי m. (perh. fr. Amasia, in Pontus) *'Imsoni*, surname of two Tannaim, Simon and Nahemia. Pes. 22ᵇ; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot.

עִמְסוֹנְיָא ch. same, surname of R. Jacob, an Amora. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ.

עִמְעוּם, v. עִרְעוּם.

עִמְעֵם, עִמְעֵם, v. עָמַם, עָמֵם I.

עָמַץ (v. אָמַץ; cmp. עָמַס) *to press*.

Pi. עִימֵּץ *to close* the eyes. Sabb. XXIII, 5 אין מְעַצְּמִין וכ׳ Mish. ed. (Y. ed. מאצ׳; Bab. ed. 151ᵇ מְצַצְּמִין, Ms. M. מע׳; v. Rabb. D. S. a. l. notes) you must not close the eyes of a deceased on the Sabbath וכ׳ והמְעַמֵּץ עם יציאת וכ׳ (Y. ed. מא׳; Bab. ed. המעצים) and he who closes the eyes of a dying person &c. Ib. (in Gemarah) חמיצין (Ms. M. המאמץ). Ib. 77ᵇ, v. אָמַץ.

Hithpa. הִתְעַמֵּץ *to be closed, to close itself*. Ib. 181ᵇ הרוצה שיתעמצו עיניו וכ׳ Ms. O. a. early eds. (Ms. M. שתאמץ, incorr.; ed. שיתעצמו) he who wants to have the eyes of a deceased closed &c.; Tosef. ib. XVII, (XVIII), 19 הרוצה לעַמֵּץ. Ib. והן מתאמצות וכ׳; Sabb. l. c. והן מִתְעַמְּצִין וכ׳ Ms. M. (ed. מיתעצמין) and they will close themselves, v. אָמַץ.

עָמַץ, *Pa.* עִמֵּץ same. Bets. 22ª דקא ע׳ ופתח for you closed and opened your eyes, v. סָרַע ch. Snh. 110ª top כל ע׳ עיניו ואזדל דחזר לה . . . Ar. (differ. in ed.) whoever saw her . . . closed his eyes and went off.

עָמַק (b. h.) *to be depressed, deep*.

Hif. הֶעֱמִיק 1) *to deepen*. Ex. R. s. 1 חֶעֱמִיקוּ עצה וכ׳ they laid deep plans that the Lord etc.—2) *to grow deeper*. Yalk. Is. 302 (play on תפתה, Is. XXX, 33) . . . אף היא מתפתה ומרחבת ומַעֲמֶקֶת it (Gehenna) likewise extends every day and becomes wider and deeper.—[Cant. R. to IV, 4 והיה מעמיקו some ed., v. עָקַם.]

עָמֹק ch. same.

Af. אַעְמִיק *to grow deeper*. Targ. Is. XXX, 33 לַאֲעָמְקָא ed. Lag. (ed. Wil. לְאַעְמְקָא=לַאֲעָ׳; oth. ed. לְעַמְּקָא, *Pa.*), v. preced.—[Targ. Prov. XXVIII, 6 דמעמיק מן Var. ed. Lag., v. עָקַם.]

עֹמֶק, v. עוֹמֶק.

עֵמֶק m. (b. h.; preced. wds.) 1) *valley*. Shebi. IX, 2 גליל העליון . . . וחצ׳ Upper Galilee, Lower Galilee, and the (Galilean) valley; תחום טבריא חצ׳ the district of Tiberias is the valley (of Galilee). Tosef. ib. VII, 10 ההר והצ׳ והשפלה the mountain land, the valley, and the lowland. Ib. אוכלין מבחר על שבע׳ (in the Sabbatical year) you may eat the mountain fruits as long as the same kind is still to be had in the valleys. Ib. הר וחורו ע׳ ועֶמְקוֹ וכ׳ mountain land and an elevation on it, a valley and a depression in it, lowland and a lower plain in it (are respectively subject to the same laws); Y. ib. X, 38ᵈ bot. (corr. acc.). Ib. מלוד עד הים ע׳ from Lydda to the sea is the valley (of Judæa), v. שְׁפֵלָה; a. fr.—*Pl.* עֲמָקִים. Ib. סימן לע׳ תמרים the presence of palms indicates valleys; Tosef. l. c. סימן לע׳ דקלים.—2) pr. n. pl. *'Emek*, in the district of Tyre. Tosef. Shebi. IV, 9 (Y. Dem. II, 22ᵈ top אמון).

עֶמְקָא ch. same, 1) *valley*.—*Pl.* עֲמָקָא. Targ. I Chr. XXVII, 29 ed. Lag. (ed. Rahmer עֲמָקַאי, ed. Wil. עֲמָקָאֵיתָה, dwellers in valleys).—2) *depth*.—*Pl.* constr. עִמְקֵי. Targ. Ps. LXIX, 3 (ed. Wil. צָמְקֵי), v. עוֹמְקָא I.—[Targ. Ez. III, 5 עָמְקָר, v. עָמִיק I.]

עָמְקָא f. (v. עָמִיק II) *dark* (*inflamed*) *spot, rising, swelling* (h. שְׂאֵת). Targ. O. Lev. XIII, 2; 10; 19; XIV, 56.—Constr. עִמְקַת. Ib. XIII, 28 (Mss. עוֹמַק, עֻמַּק).—*Pl.* עֲמָקָוָן *stains*. Targ. Am. VI, 4 (ed. Lag. צִימְקָוָן, Ar. עומקיין, עמקיין; ed. Wil. עוּמְקָוָן; h. text סרוחים; v. Sabb. 62ᵇ ומסריחין ערסותם (בשכבת זרע וכ׳).

עִמְקָאָה m. = h. עִמְקִי.—*Pl.* עֲמָקָאֵי, עֲמָקָאֵיָּה, v. עֶמְקָא.

עִימְקָא, עֲמִיקוּתָא f. (cmp. עוֹמְקָנָא) *trickery, insidiousness*. Targ. Hos. VII, 16 (Regia עֲקִימוּת; h. text זעם).

עֶמְקִי m. (עֵמֶק) 1) *belonging to the valley*. Kel. XXVI, 1 סנדל ע׳ sandals worn in valleys, Maim. (others: made in K'far Imki, v. infra). Ḥull. 63ª עירב הצ׳, v. עוֹרֵב.—2) כְּפַר ע׳ pr. n. pl. *K'far Imki*. Taan. 21ª Ar. (ed. עמיקו, Var. עמיקון; v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Tosef. B. Kam. VIII, 10 כ׳ עמאוקי ed. Zuck. (Var. עמאיק, נימאיק); B. Kam. 79ᵇ כפר עמיקון Ms. M. (ed. כפר עכו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

עֲמַקְתָּא, v. עִמֵּק I.

עָמַר (b. h.; cmp. אָמַר II) 1) *to be thick, tufty*.—Denom. עִמֵּר.—2) (cmp. חָמַר I) *to heap up, pile*. Ukts. II, 5 והבצלים שעֲמָרָן, Var. for שחמרן.—Denom. עוֹמֶר.

Pi. עִימֵּר (denom. of עוֹמֶר) *to bind and pile sheaves; to harvest*. Peah V, 8 חִמְּצָה וכ׳, v. כִּיבְּצָה, a. חֲרָרָה. Y. Ber. IX, 13ᶜ top חרש זרע . . . קצר ע׳ וכ׳ he ploughed, he sowed . . ., he cut, piled up, threshed &c.; Bab. ib. 58ª עמר. Sabb. VII, 2. Y. Peah IV, 18ᵈ bot. בקוצר שורה ומעמר שורה when he cuts a row and puts it up in sheaves at a time; a. fr.

Hithpa. הִתְעַמֵּר (b. h.) (with ב) *to make one's self the master of; to make use of a person as a servant*. Snh. XI, 1 (85ᵇ) (expl. Deut. XXIV, 7) אינו חייב עד שיכנסנו לרשותו he is not guilty of abduction, unless he brought the person to his own grounds; (oth. opin.) עד . . . וישתמש בו unless he brought the person to his own grounds and made use of him; Sifré Deut. 273.

עֲמַר I, *Pa.* עִמֵּר ch. as preced. *Pi.* Targ. Ps. CXXIX, 7.

עָמַר II (Syr. עמר P. Sm. 2918; Arab. *'amar*; cmp. עמד) *to stay, dwell*. Targ. Prov. XXX, 28 עָמְרָא (ed. Lag. a. oth. עמדא). Ib. XXV, 24 מיעמר ed. Lag. (ed. Wil. מֵיעָמֵד).

עֹמֶר, *pl.* עֳמָרִים, v. עוֹמֶר.

עֲמַרָא III, עַמְרָא m. (עמר I, cmp. עֲמִיר a. אֲמַר) = h. צֶמֶר, *wool*. Targ. Ps. XXXIX, 12, v. גַּרְדֹּם. Targ. Deut. XXII, 11. Targ. Lev. XIII, 48; a. fr.—Hag. 15[b], v. יוֹרָה II. B. Bath. 74[a], a. e. גִּבְבָא דע', v. גְּבָבָא. Yoma 71[b]; Zeb. 18[b]; a. fr.—גופנא ע' (ד) *cotton*, v. גּוּפְנָא.

עַמְרָא, v. עִימְרָא.

עַמְרוֹיֵי, v. עֲמוֹרָאֵי.

עַמְרָם (b. h.) pr. n. pl. *Amram*, 1) father of Moses. Sabb. 55[b]. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) A., an Amora. Y. Macc. I, beg. 31[a] רב ע'; Y. Shebi. X, 39[c] (insert רב).

עַמְרָנִיתָא f. (עַמְרָא) *woolly, tufty substance*. Sabb. 20[b] בע' דאית ביה שׁוּפְתָּא it means the woolly substance in it, v. אֶרֶז, ib. II, 1) ע' דבירי בירני the woolly bast between (the bark and the wood of the willow); v. עִירָנִיתָא.

עַמְּתּוּ pr. n. pl. *'Amm'thu* (*'Ammete*, v. Hildesh. Beitr., p. 48, note 335; Neub. Géogr. p. 249). Y. Shebi. IX, 38[d] bot. צפון ע' the Biblical Zaphon (Josh. XIII, 27) is 'A.

עַמְּתָן pr. n. pl. *'Amm'than* (prob. same as preced.). Y. M. Kat. III, 82[a].

עָנָא, עָנָא f. (v. עָאן) *small cattle, sheep*; (mostly collect.) *flock, fold*. Targ. Gen. XXX, 31, sq. Targ. I Sam. XVII, 28; a. fr.—Lam. R. to I, 9, v. בַּקְרוֹנָא I.—*Pl.* עָנָן, עָנָא. Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 (ed. Vien. עגון, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXI, 43; a. e.—Cant. R. to III, 6 [read:] והוה אבונן יעקב מעבר ע' דמלאכא מעבר וחוזר וכ' and our father Jacob transferred the angel's sheep, again and again, and always found one more to take across (v. Gen. R. s. 77).

עָנָא, v. עֲנִי.

עָנַב (cmp. ענם) *to intertwine, fasten by means of a loop*, contrad. to קָשַׁר. Sabb. 113[a] עונבו אלא עונבו לא יהא קושרו he must not knot (the broken rope) but loop it; Tosef. ib. XII (XIII), 16 עונבן אותו ובלבד שלא יענבנו provided he does not fasten it with a loop. Sabb. l. c. ובלבד שלא יענבנו Tosef. Erub. XI (VIII), 19; Y. ib. X, 26[c] bot. משלשל מלמטלן ועונב וכ' he pulls the cord down and makes the loop at the bottom; Bab. ib. 102[b] עוֹנְבָהּ; a. fr.—Part. pass. עָנוּב; f. עֲנוּבָה; *pl.* עֲנוּבִים &c. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 ע' קשור וע' if the handle is tied to the vessel with a knot or loop. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3 חרי אתם קשורים ע' תפוסים you are now tied, looped, held fast (by the covenant); a. e.

עַנַב ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 28 Ar. (ed. ויטכס; h. text ויירכסו).—Erub. 97[a] לירענבינהו מיענב let him fasten them with a loop. Succ. 33[b] לירענבינהו מיענב let him tie it (the Lulab) &c. Men. 38[b] לענבן כולהו בהרדי (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) to make a loop of all of them together; a. e.

Ithpe. אירענב *to be looped*. Ib. אלימי דלא מירענבי ואי הוו קטיני מיענבי if the threads are too thick to allow a loop, but long enough to be looped if they were thinner; a. e.

עֲנָב c. (b. h.; preced.) 1) *grapes with the tendrils*, also *berry*. Y. Ned. XI, 42[d] קונם תאנה ... ועוד ע' I swear that I will not taste figs and furthermore (after thirty days) grapes.—*Pl.* עֲנָבִים, עֲנָבִין; const. עִנְּבֵי, עִנְּבֵי. Ib. Gen. R. s. 19 סחטה ע' וכ' she (Eve) pressed grapes and gave him the juice to drink. Pes. 49[a] משל לע' הנפן בע' הנפן (a marriage between a scholar and a scholar's daughter is) like bunches of grapes combined with bunches of grapes; לע' הנפן בע' הסנה (a scholar married to an ignorant man's daughter is) like a bunch of grapes with berries of thorns. Snh. 99[a] יין המשומר בעֲנָבָיו משמת וכ' wine preserved in its grapes from the six days of creation (future reward of scholars); Ber. 34[b].—Succ. III, 2 ענבי מרובות מעליו if the berries on the myrtle exceed its leaves; a. fr.—2) (cmp. σταφύλωμα) *a growth on the eye*. Bekh. VI, 2 וְעֵינָב (Ar. וענב; Bab. ed. 38[a] עצב, corr. acc.); ib.[b] עצב (corr. acc.); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עֵינָיו (Rab. ענב); v. אֵינָב.

עִנְּבָא, עִי', עִנְבָא ch. same, 1) *cluster, grape*. Targ. Y. Deut. XXXII, 14 (ed. Vien. עִנְבָא).—*Pl.* עִנְבִין, עִנְבַיָּא, עִנְבֵי, עִנְבֵּי, עִי'. Targ. Gen. XL, 10; a. fr. [O. ed. Berl. עִנְּבָּ with Dagesh, oth. ed. a. Y. עִנְבְּ, also עִנְבְּ, a. עִנְבֵּ.]—Targ. Y. ib. XXVII, 25 חמרא דמיצמנע בעִנְבֵּוהִי (not בעינבויי) = יין המשומר בענביו, v. preced.—Naz. 34[b]; (38[a]); B. Mets. 106[b], v. קָרוּם ch.—2) (cmp. next w.) *standing corn, fruits on the trees* &c. Ned. 62[a] הוו גנבי ליה עִינְּבְיֵה (some ed. עֲנִיבְיֵה) they used to steal his crops; Yalk. Deut. 940 עילבי (corr. acc.).

עֲנָבָה f. (preced.) 1) *stalk of grapes*. Keth. 111[b] מביא ע' אחת וכ' will bring in one stalk on a wagon or a ship ... and will use its wood for cooking; ואין לך כל ע' וע' שאין וכ' and there will not be a stalk yielding less than thirty kegs of wine. Y. Naz. VI, 55[a] bot.; a. fr.—*Pl.* עֲנָבוֹת. Ib.; a. e.—2) [*ramified plants,*] *standing corn, fruit on the tree, crop*. Y. Snh. II, 20[b] bot. (ref. to II Sam. XXIII, 11, a. I Chr. XI, 13) עדשים היו אלא שהיתה ע' שלחן יפה כשל שעורין it was a field of lentils, but their growth was as fine as that of barley; Ruth R. to II, 9 (Par. 5 beg.) עֲנָבוּתָן הומה לשעורין (ed. Wil. דומין, corr. acc.); (Midr. Sam. ch. XX שלמים, read: שְׁבוּלֹתָם, v. שִׁבּוֹלֶת; Yalk. Sam. 165 הרי גבוהים (כשעורים).—Peah. I, 2 לפי רוב הע' (Var. in Maim.) according to the quantity of the standing crop; [ed. חֲעֲנָוָה, Ms. M. חֲעֲנָיָה]. Ib. VI, 7 כאילו היא ע' של שעורים Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ענוה, Ms. M. עניה) as if it were a crop of barley; v. עֲנָוָה I.

עִנְבָּל, עִנְבֹּל, עִנְבּוֹל, v. sub עִיר, עֵירְ.

עִנְבּוּת, v. עֲנָבָה 2).

עִי', עֲנָבְתָּא f. = h. עֲנָב 1) *berry*; 2) *a berrylike excrescence*. Ab. Zar. 28[a] ההיא ע' פרוונקא וכ' an *enabta* (carbuncle?) is a forerunner of the angel of death. Ib. (as a remedy) ליתי ע' בת מינא וכ' let one get a berry of the same kind (in size and color), and roll it over &c.

עָנַג (b. h.) *to be pliable, soft, tender*.—[B. Kam. 80[a] העגונה Ar. s. v. ענג 2, mistaken reading for העגינה, v. עָגַן.]—Denom. עוֹנֶג.

Pi. עִנֵּג 1) *to soften*. Tosef. Maas. Sh. II, 1; Tosef. Ter. X, 4 מְעַנֶּגֶת שערה וכ' (Var. מעגנת, מענגת; v. עָגַל, עָגַן) she

may soften her hair by pressing it against her (the priest's daughter's) hair.—2) (denom. of עֹנֶג, with ref. to Is. LVIII, 13, 'and callest the Sabbath a delight') *to celebrate pleasurably, to enjoy.* Sabb. 118b כל המְעַנֵּג את השבת וכ' to him who observes the Sabbath with enjoyments, his heart's desires are granted. Ib. במה מְעַנְּגוֹ wherewith does one make it enjoyable? Tanḥ. B'resh. 2 עֲנֻגֶּהָ enjoy it (the Sabbath). Pesik. R. s. 23, end ובשבת הם באים ומְתַעֲנְּגִים (prob. to be read: ומִתְעַנְּגִים) and on the Sabbath they come and enjoy themselves.

Hithpa. הִתְעַנֵּג *to enjoy one's self; to indulge in luxuries.* Ib. כל שהיא מִתְעַנֵּג בשבת שואל וכ' whoever enjoys the Sabbath may ask, and the Lord will grant (v. supra). Midr. Till. to Ps. CXLIX הצדיקים מִתְעַנְּגִים ... בא come and see how the righteous enjoy luxuries (in the hereafter). Ib. והם מתענגים ואומרים וכ' and they act like persons used to comforts, saying, it is impossible to sleep in this bed &c.; a. e.—[Deut. R. s. 7, end הרו מתענגים וכ' they enjoyed themselves by rolling in the flavored grass; prob. to be read: מִתְעַנְּגִים fr. עגג, v. גִּיעֲגֵעַ.]

עַנֵּג ch. same; *Pa.* עַנֵּיג 1) *to soften the skin* by ointment, bathing &c.; *to feel comfortable.* Taan. 25a ירחבנא דמְעַנַּגַת בהון לך ... I shall give thee, in the world to come, thirteen rivers of balsam oil clear as Euphrates and Tigris in which thou shalt find pleasure.—2) *to celebrate merrily.* Tanḥ. B'resh. 2 לעַנגיה במאכל וכ' to celebrate it (the Sabbath) joyfully with eating &c.

עִנֵּג, v. עוֹנֵג.

עִנֵּד, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 שענידיהו כלי, read: שעוֹדֵידוּ, v. עוֹד.

עֲנָה, עֲנָה, v. עני h. a. ch.

עָנָה, v. עָנִיו h.

***עַנְוָא, עַנְוָה** f., constr. עַנְוַת (v. עֲנָוָה I) *a divine grant, supply.* Targ. Y. Ex. XVI, 13 Ar. (ed. אענחות).—[Targ. Y. I ib. XV, 27 ענווא (some ed. אנגיא), read: עַנְיָא or עַנְיָנָא.]

עַנְוָבָא, עַנוּבָא m. (עָנַב) *loop, noose.*—*Pl.* עַנְוָבַיָּא, עַנוּבַיָּא, עַנְוָבִין, עַנוּבִין. Targ. Ex. XXVI, 4, sq. (ed. Berl. עַנְוָב, Y. ed. עַנּוּב, also עַנּוּבָא); a. e.

עַנְוְבִי, v. עַכְמַאי.

עַנּוּג, v. עִינּוּג.

עֲנוּדָה I, (עֲנִידָה) f. (עָנָה I) *divine response to prayer, yield, fertility*; (Maim. refers to Hos. II, 23, sq.). Peah I, 2; ib. VI, 7, v. עֲנָבָה 2; a. e.

עֲנוּדָה II f. (b. h.; עָנָה II) *humility, lowliness, meekness, kindness.* Sot. IX, 15 (49a) משמת רבי בטלה ע' וכ' with Rabbi's death ceased humility and fear of sin. Ib. 49b לא תירתני ע' דאיכא אנא do not read (in the Mishnah) 'humility', for there am I (striving after it). Arakh. 16b ע' שלא לשמה humility not for its own sake (e. g. you forbear to rebuke a friend, making yourself believe that you are unworthy to do so, whereas in fact you only fear to incur your friend's ill will). Y. Shek. II, end, 47c קדושה מביאה לידי ע' ע' מביאה לידי יראת חטא holiness leads to meekness, meekness leads to fear of sin; Ab. Zar. 20b. Ib. ע' גדולה מכולן humility is the greatest virtue of all. Ab. d'R. N. ch. VII למד בני ביתך ע' (not למוד) train the members of thy household to be kind (to strangers). Der. Er. Zutta, ch. V הדר חכמה ע' הדר ע' יראה the beauty of wisdom is modesty, the beauty of modesty is fear of sin. Tanḥ. Bresh. 1; Y. Sabb. I, 3c top, a. e., v. סוּלָּרִיס; a. fr.

עֲנָוְתָנוּת, עֲנָוְתָן, עֲנָוְתָנָא, עֲנָוְתָנוּתָא, v. sub ענו (with one Vav).

עֲנוּן, עֲנוּנְיָא, עֲנוּנָא, v. sub עִינּוּי.

עֲנָן, עֲנָנָא, עֲנָנָן m. = h. עָנָיו. Targ. Prov. XV, 33. Ib. XVI, 19; a. e.—Y. Kil. IX, 32b ר' חוה ע' סגין Rabbi was extremely meek; Y. Keth. XII, 35a ענוון; (Gen. R. s. 33 ענותן). Y. Snh. VI, 23c bot. ע' הוא סגי וכ' he is very kind and will believe thee; ib. X, 28c; a. fr.—*Pl.* עֲנָנֵי. Targ. Prov. III, 34.

עֲנָנוּת, v. עֲנָוָה.

עֲנוֹתָאי, v. עֲנוּתָא.

עָנִי, עֲנִיו, עֲנָוָן m. (formed fr. עֲנָוָה) = עֲנָיו, *humble, forbearing, kind.* Snh. 88b ע' ושפל ברך forbearing and low-kneed (polite). Sabb. 30b bot. לעולם יהא אדם ע' וכ' one should always be meek (patient) like Hillel, opp. קפדן impatient; (Ab. d'R. N. ch. XV עֲנָו). Sabb. 31a הלל ע' ינוחו וכ' O thou forbearing Hillel, blessings rest upon thy head; a. fr.—*Pl.* עֲנָוִין, עֲנָוָתָנִין, עֲנִיִּין, עֲנִיִּים. B. Mets. 84b bot. שלשה ע' הן three persons are known for their humility. Ab. d'R. N. ch. VII בזמן ... ענוותן ובני ביתו ע' וכ' when a man is kind (to strangers), and his household kind &c.; a. e.

עִינְיָן, עִנְיָן, עִנְיְתָנָא, עִנְוְתָן ch. same. Targ. Num. XII, 3. Targ. Zeph. III, 12 (h. text ענני); a. e.—*Pl.* עִנְיָנִין, עֲנָוָתָנִין, עִנְוָתָנֵי, עִנְוָתָנֵיָא, עֲנָוְתָנֵיָא, עִנְוִין, עֲנָוִין, עִינְיָנִין, עִנְיָנִין. Targ. Ps. IX, 13. Ib. 19. Ib. LXIX, 33; a. fr.—Snh. 11a sq. תא חזי מאי איכא בין תקיפי ע' לע' בתראי ... (Ms. M. לעניותאי) come and see the difference between the rigorous rulers of former days and the mild of these latter days.

עִינְיָן, עִנְיָן, עִנְיְתָנוּת f. (preced.) *humility, patience, condescension.* Meg. 31a כל מקום שאתה מוצא גדולתו ... אתה מוצא עֲנָוְתָנוּתוֹ wherever (in the Scriptures) you find a description of the greatness of the Lord, you also find a description of his condescension (towards the lowly). Sabb. 31a ענוותנותו של וכ' Hillel's patience brought us under the wings of the Divine Presence (caused us to embrace the Jewish religion); Ab. d'R. N. ch. XV עֲנִיְתָנוּתְךָ תבריאני וכ' (read: תבראני) thy patience brought me &c. Gen. R. s. 74; Pesik. Shim'u, p. 116b, a. e. ולא ... קפדנותן עֲנוְתָנוּתָן של בנים rather the angry mood of the fathers (Jacob) than the patience of the sons (David); a. fr.—Snh. 19b, sq., v. תּוֹקֶף.

עִיב, עִנּוּד, עַנְוְתָנוּתָא ch. same. Targ. Prov. XVIII, 12 (Ms. עִירְ). Targ. Ps. XLV, 5; a. fr.—Sot. 40ª מאי עִינְוְיָתְנוּתְהּ; Sot. 40ª what is known about R. Abbahu's forbearance? M. Kat. 28ª; a. fr.

עֲנַטַב = עֲטַב, עִין, v. עַב III.

עָנָה, עני I (b. h.) [*to turn, come out in turn,*] *to begin to speak; to respond; to speak* or *sing in chorus; to answer.* Tem. 16ª עתניאל שֶׁעָנָאוֹ אֵל he was surnamed Othniel, because God answered his prayer (ref. to I Chr. IV, 10). Y. Sot. V, 20ᶜ top והן עונין אחריו על כל דבר ודבר and they (the class) repeat each sentence after him; והן ... משה עונין אחריו Moses said, I will sing &c., and they repeated in chorus, I will sing &c. Ib. משה אמר עזי והן עונין Moses said, My strength &c., and they responded, I will sing &c. Tosef. ib. VI, 2 ועונין על כל ענין וענין and they (the class) repeat each sentence. Ib. 3 וענין אחרי ענין and they (the people) always repeated the first sentence (as refrain). Succ. 38ᵇ מצוה לַעֲנוֹת הללויה it is proper to say in response Halleluiah. M. Kat. III, 9 כולן עונות באתת all start the dirge at once; אחת מדברת וכולן עונות אחריה one speaks, and all repeat in chorus after her, v. עִינּוּי I. Ber. 47ª עד שיכלה אמן מפי הטוענים until the Amen of the responding company is finished. Pes. 36ª לחם שעינין וכ׳ v. עוֹנִי. Y. Succ. III, 54ª top אם בירכך גוי עָנֵה אחריו אמן if a gentile blesses thee, say after him Amen; a. fr.

Nif. נֶעֱנָה 1) *to be answered, to have one's prayer granted.* Sabb. 30ª וכשאמר זכור ... מיד נ׳ but when he said, Remember &c. (Ex. XXXII, 13), his prayer was at once granted. R. Hash. 18ª זה מתפלל ונ׳ וכ׳ one prays and is heard, another prays and is not heard; Koh. R. to IX, 11, v. פָּנָע. Gen. R. s. 60 [read:] שלשה הם שנֶעֶנוּ במעגה פיהם three persons (mentioned in the Scriptures) were answered as soon as they had uttered their prayer; Yalk. ib. 108; a. fr.—2) *to be called upon to speak; to answer, to deliver an opinion.* Kidd. 40ᵇ ר״ט ונ׳ R. Ṭ. (being asked his opinion) answered saying &c.; נֶעֱנוּ כולם ואמרו וכ׳ all of them in turn answered saying &c.; Sifré Deut. 41. M. Kat. 28ᵇ (at a mourner's house); a. fr.—3) [*to be made to respond Amen,*] *to be sworn; to promise allegiance.* Y. Dem. II, 23ª top הוא נ׳ לחבורה ... נֶעֱנֶה לו he (the head of the house) promises allegiance to the order (v. חֲבֵרוּת), and the members of his house make the promise to him.

Pi. עִנָּה *to speak* or *sing in chorus,* esp. *to lament.* M. Kat. III, 9, מְעַנּוֹת, v. עִינּוּי I.

עָנָה (עֲנָא), עֲנִי ch. same. Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings XII, 7.—Targ. Ps. XXXIV, 5 (Ms. עֲנָיְנִי). Ib. CII, 3; a. fr.—Y. Succ. III, 54ª top מה נַעֲנֵי what shall we say in response? Ib. ר׳ יונה ע׳ תכרן והכרן R. J. responded, so be it, and so be it. Ab. Zar. 18ª bot. אימא אלהא דמאיר עֲנֵנִי say, O God of Meïr, hear me; a. fr.—[Men. 17ª עני מרי, v. עֲנִי II.]

Pa. עַנֵּי *to speak* or *sing in chorus; to respond.* Targ. O. Ex. XV, 21. Targ. II Esth. VI, 11.

Ithpa. אִתְעֲנֵי, *Ithpe.* אִיתְעֲנֵי 1) *to be answered.* Targ. O. Ex. XIX, 19. Targ. Prov. XXI, 13 נתעני ed. Wil. (ed. Lag. נֶעֱנֶה will answer him; h. text יֵעָנֶה).—*2) (euphem.) *to be gratified, be eased.* Y. Shebi. III, 34ᶜ bot. דהן דאזיל ולא מִתְעַנֵּי ... he who went out to ease his bowels without success; [perhaps to be read מתפני, v. פְּנֵי?]

עָנָה, עני II (b. h.; cmp. אָנָה) *to press, be pressed; to be detained.*

Pi. עִנָּה 1) *to detain, postpone,* esp. ע׳ דין *to delay execution of capital judgment* (which should take place on the day of sentence). Snh. XI, 4 (89ª) אין מְעַנִּין את דינו של וכ׳ we must not put off his execution (opp. to the opinion משמרין אותו). Ib. 35ª נמצא אתה מְעַנֶּה ... ולמחר אתה הורגו את דינו shall we pass sentence on Friday and put him to death on Sunday? In such a case you would postpone his execution (against the law); v. עִינּוּי II.—2) *to cause privation; to cause to fast.* Yoma 77ᵇ (ref. to וענית, Gen. XXXIV, 2) תחם שעִנָּה מבריאות וכ׳ this may be interpreted, that he deprived her of other connections. Ib. VIII, 4 תחניקות אין מענין אותן וכ׳ we must not let children fast on the Day of Atonement, v. חָנַק; a. e.—*Part. pass.* מְעוּנֶּה *fasting.* Tosef. Taan. II, 7; Erub. 41ª כדי שלא ינכס לשבת כשהוא מע׳ that he may not begin the Sabbath fasting; Tanḥ. B'resh. 2.—3) *to afflict, oppress, wrong.* Mekh. Mishp., s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) עד שֶׁעִנָּה וישנה until he practices oppression repeatedly; a. e.—Part. pass. מְעוּנֶּה; *pl.* מְעוּנִּין. Yeb. 48ᵇ מפני מה גרים בזמן הזה מע׳ וכ׳ why are the proselytes of our days afflicted and subject to suffering?—4) *to violate, outrage.* Num. R. s. 9 (ref. to Mic. II, 9) שחיו מְעַנִּים נשי וכ׳ they violated married women and caused them to be forbidden to their husbands. Lev. R. s. 19; a. fr.—Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 349 אם כשלא תְעַנּוּן את הדין וכ׳ if your wives will be spared from widowhood and your children from bereavement, because you do not violate justice, how much more, when you execute justice.

Nif. נֶעֱנָה 1) *to be afflicted, oppressed.* Mekh. l. c. אלמנה ... שדרכן לֵיעָנוֹת בהן וכ׳ widows and orphans who are liable to be oppressed,—of them the text speaks (Ex. XXII, 21); Yalk. l. c. שדרכן לֵיעָנוֹת (not שדרכו׳).—2) *to humble one's self; to submit to a person's discretion, beg pardon.* Ber. 28ª נֶעֱנֵיתִי לך מחול לי I submit myself to thee, forgive me. Pesik. R. s. 38 נעניתי לו I beg his pardon. Yoma 22ᵇ נעניתי לכם עצמות וכ׳ I beg your pardon, bones of Saul!; Yalk. Sam. 117 נעניתי לך שאול וכ׳. Keth. 67ᵇ נעניתי לך קום אכול I beg of thee, get up and eat. Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי לכם עצמות וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. נמתי, read נעניתי) I beg your pardon, bones of &c.

Hithpa. הִתְעַנָּה, *Nithpa.* נִתְעַנָּה 1) *to be afflicted, suffer.* Sifré Deut. 130 שנתעַנּוּ, v. עִינּוּי II.—2) *to afflict one's self, to fast.* Ber. 8ᵇ (ref. to Lev. XXIII, 32) וכי בתשעה מִתְעַנִּין do men fast on the ninth (of Tishri)? R. Hash. 18ᵇ אין גזרת ... רצו מתענין when there is no political persecution, but no peace, those who wish may fast &c. Erub. 41ª והִתְעַנִּינוּ בו ולא וכ׳ we fasted, but not to the end of the day; a. fr.

Hif. הֶעֱנִי (denom. of עָנִי) *to become poor.* Keth. VI, 6. Ber. 33ª חזרו והֶעֱנוּ when they (the Jews) became poor again. Meïl. 17ª מי שיש לו אויב יַעֲנִי או יעשיר if one has an enemy, does one wish him to be poor or rich?; a. e.

עֲנָא, עַנִּי ch. same.

Pa. עַנֵּי 1) *to tarry, be detained, late.* Y. Sot. I, 16[d] bot. חד זמן ע׳ דדיש once he (R. Meïr) was long in preaching (preached to a late hour, or came late); Num. R. s. 9 אִיעַנֵּי דרשה (*Ithpa.*, read דְּרוֹשָׁה or דְּרָשָׁא); Lev. R. s. 9 תנחא מדרשא (corr. acc.). Y. Bicc. III, 65[c] bot. חד זמן ע׳ מיסק (not מיסרי) once he was late in coming; (Keth. 62[b] משכתיה שמיעתא); a. e.—עַנִּי מרי be slow, my lord (a respectful form of interrupting and introducing an objection or correction). Men. 17[a] ע׳ מ׳ משמיה דרב וכ׳ beg pardon, sir; (do you mean to say) 'in the name of Rab?' Said he, yes. Ib. 81[a] ע׳ מ׳ ארבעין וכ׳ beg pardon, he deserves forty lashes (for exchanging sacrifices), and yet his act is legal?; Snh. 26[b] ע׳ מ׳ ארבעין . . . וכשר he deserves forty lashes, and yet his testimony is admissible? B. Kam. 49[b] ע׳; מורי וכ׳ [Rashi interprets: *give answer*, my lord, v. עֲנֵי I].—2) *to afflict, oppress.* Targ. O. Ex. XXII, 21, sq. Ib. I, 12 מְעַנַּן (Y. מְעַנְּיִין); a. e.—Part. pass. מְעַנֵּי; *pl.* מְעַנַּן. Targ. Is. LIII, 4.—3) *to violate.* Targ. O. Deut. XXII, 24 (ed. Amst. עַנֵּי, corr. acc.); a. fr.—4) (with, or sub. נפשא) *to afflict one's self, fast.* Targ. Lam. III, 33 (ed. Amst. עַנֵּי). Targ. Lev. XVI, 31; a. fr.—Part. pass. as ab. Tanḥ. B'resh. 2 בשבת גופא לא מע׳ he does not fast on the Sabbath itself.

Ithpa. אִיתְעַנֵּי, אִיעַנֵּי 1) *to be delayed.* Num. R. s. 9, v. supra.—2) *to be afflicted, suffer; to fast.* Targ. I Kings II, 26. Targ. Zech. VII, 5; a. e.—Y. Ber. III, 6[b] top; Y. Naz. VII, 56[a] bot. בעי מזקפוניה ואשכחוניה אית׳ they wanted to help him up, but found that he was suffering; Koh. R. to VII. 2 (not אית׳ בדבורא).—4) *to be violated.* Targ. Lam. V, 11.

Ithpe. אִיתְעֲנִי *to become poor.* Taan. 23[b] אמר לֵיתְעֲנוּ ואִיתְעֲנוּ he said, let them become poor, and they became poor.

עָנִי m., v. עוֹנִי.

עֲנִי ch. = h. עֹנִי. Targ. O. Deut. XVI, 3 ed. Berl. (oth. ed. עָנִי, עֲנִי, עָנוֹי).

עָנִי m. (b. h.; עָנָה II) [*afflicted, humble,*] *poor.* Sabb. I, 1, sq., v. בְּרִיחַ, מעשר ע׳.—מַעֲשַׂר, v.—Ned. 64[b], a. e. ארבעה ע׳ סומא וכ׳ . . . four classes of people are as if dead, the poor man, the blind &c. Ib. 41[a] אין ע׳ אלא בדיעה only he is poor who lacks knowledge. Keth. 68[a] ע׳ בדעת poor in disposition, illiberal, niggardly. Pes. 118[a] (expl. Ps. CXVIII, 1) עשיר בשורו ואת ע׳ בשורו שגובה . . . he collects the debt of man out of the good bestowed upon him, taking from the rich man his ox, from the poor man his lamb. Lev. R. s. 34, v. רַעַן. Y. Ber. IX, 13[b] ואם הירה ע׳ כופר בו but if his relative is poor, he disowns him; a. v. fr.—*Pl.* עֲנִיִּים. Ex. R. s. 31 (ref. to Ex. XXII, 24) אמרו . . . ומי הם עמך אמר להם ת׳ Israel asked the Lord, and who are thy people? Said he to them, the poor. Ab. I, 5 והיו ע׳ בני ביתך let the poor be members of thy household. B. Mets. 71[a] (ref. to Ex. l. c.) עֲנִיֶּיךָ וְעָנְיֵי עירך וכ׳ as between thy own poor (relatives) and the poor of thy town, thy own poor have the first claim &c. Keth. 106[b] אם לא בשל ע׳ neither may you trade with funds designed for the poor. Peah I, 2 לפי רוב הע׳ according to the number of poor (dependent on the field corners, פְּאָה); a. v. fr.—*Fem.* עֲנִיָּה. Keth. 62[b] ע׳ זו לשוא שימרה this poor woman has been waiting (for her husband) in vain. Y. ib. IX, 33[a] top מה נעשה באותה הע׳ what has been done in that poor woman's case? Gen. R. s. 60 פתחו לאותה הע׳ open the gate for the poor animal; a. fr.

עֲנִיָּא, עַנְיָא ch. same. Targ. Ex. XXII, 24. Targ. Ps. X, 2 (Ms. עַנְיָה). Targ. Y. Deut. XVI, 3 לחמא ע׳ poor bread (h. text עֹנִי); a. fr.—Sabb. 155[b] לית דע׳ מכלבא וכ׳ none is poorer than the dog, none richer than the swine. B. Kam. 92[a], a. e. (prov.) בתר ע׳ אזלא עניותא poverty follows the poor, i. e. the poor man is always under a disadvantage. Keth. 106[b] (managers must not trade with the poor fund) דילמא מתרמי לדהו ע׳ וכ׳ lest the case of a poor man come up before them, and they have no cash to give him; a. fr.—*Pl.* עֲנִיֵּי. Targ. Ps. XII, 6. Ib. X, 12 Ms. (ed. עַנְוָתָנֵי). Targ. Prov. XXXI, 5; a. fr.—[Targ. Ps. XLI, 2 לעניי, v. עִנְיָנָא.]—[עניא, Targ. Y. I Ex. XV, 27 some ed., read: עִירָא.]

עֲנִיבָא, v. עִנְבָּא.

עַנְיָבָה I f. (עָנַב) *fastening with a loop,* opp. קשירה with a knot. Pes. 11[a]; Sabb. 113[a]; Succ. 33[b]; a. e.

עַנְיָבָה II m. ch. = עִנְבָּא, *berry*; ע׳ דפילא *elephant's berry*, name of a plant the stalk of which is quadrangular. Y. Shebu. III, 34[d] bot.; Y. Maasr. V, end, 52[a] אביבא דע׳ (read: אֲנִיבָא); Y. Ned. III, 37[d] bot. ארכובה דיעלא (prob. to be read: דפילא) *elephant's foot* (elephantopos).

עֲנִיָּה, עֲנָיָה, v. עֲנָוָה I.

עֲנִיָּה I, עֲנִיָּת, fem. of עָנִי.

עֲנִיָּה II, ע׳ עֲנָתוֹת pr. n. pl. *ʿĂniya Anathoth.* Targ. Is. X, 30.

עָנָו, עֲנָו m. (b. h.; עָנָה II) *submissive, meek, kind, patient.* Ber. 6[b] אי ע׳ אי חסיד וכ׳ woe for the loss of the meek, . . . of the pious man, the disciple of Abraham!; Sot. 48[b]. Kidd. 71[a] אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע וע׳ we do not communicate it (the Divine Name) except to one who is chaste and meek; a. fr.—*Pl.* עֲנָוִים. Y. Taan. III, 66[c] ענן שהוא עושה ברירות ע׳ אלו לאלו the cloud is named *ʿanan*, because it (the rainfall) makes men kind to one another; Gen. R. s. 13; Yalk. Gen. 20; Yalk. Ps. 883 ענוים (Var. עניים). Succ. 29[b]; a. fr.—V. עֲנָוָתָן.

עֲנִיּוּת f. (denom. of עָנִי) *misery, poverty; stint.* Sabb. 33[a]; Kidd. 49[b] סימן לגסות (חרוח) ע׳ poverty is a symptom of haughtiness (haughtiness will be followed by poverty). Ib. מאי ע׳ ע׳ דתורה the poverty (of the Babylonians) means poverty of the Law (ignorance). Sabb. 102[b]; Keth. 106[b], a. e. אין ע׳ במקום עשירות there must be no stint where there is wealth, i. e. you must not be small in large affairs. Ex. R. s. 31 אלו נתקבצו . . . והע׳ לצד אחד הע׳ וכ׳ if all suffering were gathered on one side, and poverty on the other, poverty would outweigh all. Ib. עֲנִיּוּתוֹ . . . אמר הקב״ה וכ׳ the Lord says (to the usurer), is not this man's poverty enough, that thou &c.?; a. fr.—Esth. R. introd. (play on

באניות, Deut. XXVIII, 68) בע׳ מיעשים טובים in thy want of good deeds.—Y. Kidd. III, 64[b] top בעֲנִיוּתֵינוּ צרוכה וכ׳ according to our poverty (of mind), she requires a letter of divorce from him.

עֲנִיוּתָא, עֲנִיוּתָא ch. same. Targ. Ps. LXXXVIII, 10 ed. Lag. (ed. Wil. עֲנִיתָא; oth. עֲנִיתָא). Targ. Job XXX, 16.—B. Kam. 92[a], a. e. אזלא ע׳, v. עֲנָיָא. Ḥull. 105[b] משום דקשור לע׳ because it is bad, for (it begets) poverty. Ib. שרא דע׳ the genius of poverty; Pes. 111[b], v. אִיסְקָא II. Sabb. 140[b] בעֲנִיוּתִי when I was poor; a. fr.

עֲנִיחָה, v. עֲנִיָּה.

עֲנִיָּה, v. עֲנִיָּה.

עֲנִינִי, עֲנִינָא, עֲנִין, v. sub עֲנָנִי (with one י).

***עֲנִיתָא** f. (עֲנִי I) *turn, chance.* Y. Sot. I, 16[d] bot. הא עֲנִיתִיךְ תיעלון וכ׳ here is thy chance by which thou mayest be enabled to come to thy house again; (Num. R. s. 9 ענתיך).

ענים, כפר ע׳, Pesik. R. s. 23, v. עַפְעִי.

עִי׳, עֲנָיִן, עִנְיָן m. (b. h.; עָנָה I) [*answer, corresponding affair,*] *correspondence, relation; subject, object, affair, idea.* Sifra introd. שהוא כענינו in keeping with the general subject to which it is related, v. עָנַן I; שלא כענינו out of relation to the general subject. Kidd. 6[a] והוא שעסוקין באותו ע׳ provided they are engaged in conversation on that subject (of marriage). Ib. מע׳ לע׳ באותו ע׳ when their conversation changed from one point to another all, however, having relation to that subject (of marriage, e. g. about dowry, about the man's financial condition). B. Bath. 114[a] כל זמן שעוסקין באותו ע׳ so long as the judges are engaged in that case (of donation), opp. כל זמן שיושבין so long as they are in session. Kidd. 43[a] אם אינו ע׳ לגופו תנהו ע׳ לכל וכ׳ if it (that word ההוא in the text) has no bearing on the subject itself (because a previous ההוא has already intimated the exclusion of a messenger), make it bear on all laws of the Torah (that you cannot authorize a deputy for an unlawful act). Tosef. Meg. IV (III), 5 [read:] בבית הוועד שואלין לעִנְיַן הפסח וכ׳ in the school house the subject of Passover laws is discussed thirty days (before the festival). Tosef. Sot. VI, 2, v. עָנָה I. Cant. R. to I, 10 (ref. to Num. XXVII, 1-11, a. 12-23) וכי מה ע׳ זה לזה what relation is there between these two subjects?; a. v. fr.—*Pl.* עִנְיָנוֹת, עִנְיָנִי, עִי׳. Tosef. Meg. l. c. מדלגין מע׳ הפסח Var. ed. Zuck. חכתובין בתורה (ed. בעניין, corr. acc.) they skip (make selections) from the Scriptural passages relating to Passover. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4 ברכות אע״פ ... וע׳ הרבה שבתורה וכ׳ benedictions (prayers), even if there be in them some of the letters of the Divine Name and many selections from the Torah, should not be saved from fire (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15[c]; Treat. Sof'rim XV, 4. Y. Maas. Sh. IV, 55[a] bot. מה פלוגין כשהפליגו דשתן לע׳ אחרים in what case do they differ? When they had turned their mind to other points, opp. עסוקין באותו ענין (v. supra); Y. Gitt. VI, 47[d] bot. (corr. acc.).

עִי׳, עֲנִיָּי, עֲנִינָא ch. same. Targ. Ps. XIX, 5 מחח (ed. Lag. עֲנָנֵיחוֹן, *pl.*) the extension of their purpose.—Ned. 51[a] אמר ליה כי ע׳ קדמאה he said to him something similar to the first proposition ('let thy wife offer me a measure of wine'); עבוד כי ע׳ קדמאה do according to the first proposition. B. Bath. 9[a] עבדו ע׳ בהדי הדדי וכ׳ made an arrangement between themselves that &c. Ib. 114[a] sq. דיסלקו מע׳ לע׳ they turned from one affair to another; a. fr.—*Pl.* עֲנָנִין, עֲנָנֵי, עִי׳. Targ. Cant. I, 11 סכום ע׳ וכ׳ the sum of their various interpretations is forty-nine. Targ. Ps. XLI, 2 לעִנְיָנֵי מסכנא Ms. (ed. לעניי, corr. acc.) to the affairs (needs) of the poor (cmp. Lev. R. s. 34, quot. s. v. זָכָה).

עֲנָנִי pr. n. m. *ʿInyani.* Koh. R. to III, 11 ע׳ בר נחשון; (Y. Yoma III, 40[d] bot. אינייני בר סוסי).

עָנִיץ, v. אָנִיץ.

עַנְיָי׳, עַנְיָתָא, v. עֲנִיוּתָא.

עָנַן (b. h.), *Pi.* עִנֵּן *to make cloudy.* Part. pass. מְעוּנָּן; יום המע׳ a cloudy day. Neg. II, 2. Yoma 28[b]; a. fr.—[*Polel* עוֹנֵן, v. עון.]

עָנַן I ch. (preced.) *to gather clouds.* Targ. O. Gen. IX, 14 בעֲנָנוּתִי.

Pa. עִנֵּן *to augur from clouds.* Targ. II Kings XXI, 6. Targ. O. Lev. XIX, 26 תְּעַנְנוּן ed. Berl. (oth. ed. תְּעַנְּנוּן, contr. of תְּחַעְנְנוּן; Ms. II תְּעוֹנְנוּן, *Pol.* of עון).—V. מְעַנְיָן, a. עֲנָנָא.

עָנָן I pr. n. m. *ʿAnaṇ,* an Amora, disciple of Samuel. Y. Sabb. III, beg. 5[c]. Keth. 69[a]; a. fr.

עָנָן II m. (b. h.) *cloud,* frequently used in the sense of *cover, protection.* Gen. R. s. 60 כל זמן ... היה ע׳ קשור וכ׳ as long as Sarah lived, a cloud was tied over the entrance of her tent; וכיון שמתה פסק אותו ע׳ and when she was dead, that cloud ceased. Cant. R. to II, 6 וימינו זה עָנָן שכינה וכ׳ ... 'and his right hand embraces me', that means the cloud of the Divine Presence in the future world (with ref. to Is. LX, 19). Y. Taan. III, 66[c], v. עָנִי; a. fr.—*Pl.* עֲנָנִים. Taan. 9[b] (ref. to Gen. II, 6) מלמד שהע׳ מתגברים וכ׳ this teaches that the clouds (like a hose) swell and rise to the sky, and there open their mouth like a hose and receive the rain water; Gen. R. s. 13. Ib. אין ע׳ אלא מלמעלה clouds (like a hose to receive the waters) come from above (ref. to Dan. VII, 13); אין ע׳ אלא מלמטה the clouds come from below (ref. to Ps. CXXXV, 7); Y. Succ. I, 52[b] bot.; Yalk. Ps. 883. R. Hash. 3[a] (ref. to Num. XXI, 1) שמע ... ונסתלקו עֲנָנֵי כבוד he heard that Aaron was dead, and the clouds of glory were removed. Tanḥ. R'eh 16 משיב רוחות ומעלה ע׳ ומוריד וכ׳ causes the winds to blow, and the clouds to rise, and the rains to come down; a. fr.

עֲנָנָא II, **עֲנָנָא** ch. same. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Job VII, 9 Ms. (ed. חננא). Targ. O. Lev. XXIII, 43 כַּעֲנָנֵי ed. Berl. (oth. ed. ענניו); a. fr.—Ber. 59[a] דקטר בע׳ when the sky is covered with a light cloud, opp. עֲרָבָא. Ib. כך הקב״ה ... אייתי ברקיע ע׳ I. Gen. R. s. 13 דברוך בע׳ so the Lord says to the earth, bring thy cloud (hose, v. preced.) and receive the rain; Yalk. Ps. 883; a. fr.—*Pl.* עֲנָנֵי, עֲנָנֶיָּא, עֲנָנִין. Targ. II Sam. XXII, 12.

Targ. Is. XLV, 8. Targ. Y. II Num. XXI, 1 ענני (= כבוד, v. preced.); a. fr.—Ber. l. c. (expl. רעמים, ib. IX, 2) ע׳ בגלגלא clouds (rolling) in the sphere; (oth. opin.) ע׳ דשפכי מיא clouds (bottles, v. preced.) that empty the waters from one to the other; ib. ע׳ חלחולי וכ׳, v. חֲלָחֵל; בריק ברקא ומנהמי ע׳ וכ׳ the lightning flashes and the clouds rumble, and then comes the rain. Taan. 25ª שמעינהו לע׳ דאמרי נשדי מיטרא וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) overheard the clouds say, let us cast rain on Ammon &c. Cant. R. to IV, 8 כד אינון נקרין מן ע׳ (some ed. עֲנָנָן, f.) when the heavens are cloudless; a. fr.

עֲנָנָא m. (עֲנַן I) *interpreter of clouds, augur.*—*Pl.* עֲנָנִין. Targ. Is. II, 6. Targ. Jer. XXVII, 9 עֲנָנֵיכוֹן ed. Lag. (oth. ed. עוֹנָנֵי׳).

עַנְנוּתָא, v. עֲנַן I.

עָנָף c. (b. h.; cmp. ענב) *ramification, branch, foliage; locks.* Men. 42ª אין ציצית אלא ע׳ *tsitsith* (Num. XV, 38, sq.) means locks (fringes), as we read (Ez. VIII, 3) &c. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (ref. to עֵץ עבת, Lev. XXIII, 40) את שענפם עצו דומה וכ׳ (not עָצֹת), v. עָבוֹת; Pesik. Ul'kaḥ., p. 183ᵇ עץ שע׳ עצו (corr. acc.).—*Pl.* עֲנָפִים. Succ. 32ᵇ שענפיו חופות וכ׳ its (the Zargunah's) foliage covers the largest portion of it, but forms no veil; a. e.

עֲנָפָא, **עֲנָף** ch. same. Targ. Ez. XVII, 8. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. צנפא; h. text אָמִיר).

עָנַק (b. h.; cmp. אנק, חנק) 1) *to be narrow, elongated*; denom. עֲנָק, עוּנָקָא &c.—2) *to press, force, rule.* Gen. R. s. 26 (expl. עֲנָקִים גלגל חמה ואומרים שהיו עוֹנְקִים חורד וכ׳ they seized the globe of the sun and said, Send us rain down; Yalk. ib. 47. Num. R. s. 16 (ref. to ילידי הענק, Num. XIII, 28) שראוהו שהיה עוֹנֵק את השמש they (the spies) saw him force the sun (to give rain); Tanḥ. Shlaḥ 7.

Hif. הֶעְעִיק 1) same. Yoma 10ª (ref. to Num. l. c.) שמעניקין החמה בקומתן they lorded it over the sun by virtue of their height; Sot. 34ᵇ (Rashi: they had the appearance of *squeezing* their heads *into* the sun).—2) [*to suspend around the neck, load,*] *to outfit the emancipated slave with gifts* (Deut. XV, 14). Y. Kidd. I, 59ᶜ bot. אילו שמעניקין לחן וכ׳ the following are those who must be sent away with gifts; Bab. ib. 16ᵇ. Ib. יכול לא יהיו מעניקים וכ׳ you might think that only he who is discharged after the expiration of six years of servitude, must be outfitted. Sifré Deut. 119 תעניק לו וכ׳ . . . שאם תענקנו that when thou hast outfitted him once, thou must do it again &c. Kidd. l. c. כמה מעניקים לו how much must he be given?; a. fr.

עֲנָק m. (preced.) *an emancipated slave's outfit.* Kidd. 16ᵇ ע׳ עבד עברי לעצמו וע׳ אמה וכ׳ the outfit of a Hebrew slave belongs to himself, and that of a Hebrew handmaid to herself; ע׳ אמה העבריה ומציאתה וכ׳ the outfit of a Hebrew handmaid and what she finds belong to her father; a. e.

עֲנָק I m. (b. h.; עָנָק) *giant.* Num. R. s. 16, a. e., v. עָנָק.—*Pl.* עֲנָקִים. Gen. R. s. 26 (ref. to Gen. VI, 4) שבע שמות . . . ע׳ וכ׳ they (of that race) are called by seven names: Emim, . . . ʿAnaḳim; Yalk. ib. 47, v. עָנָק.

עֲנָק II m. (b. h.; עָנַק) [*neck,*] *necklace, chain.* Erub. 54ª (ref. to Prov. I, 9) אם כיע׳ זה שרקם על וכ׳ if a man trains himself to be like a necklace which is loose around the neck, and is (sometimes) seen and (sometimes) not seen (i. e. is yielding and modest), his learning will be established &c.; Yalk. Prov. 929 שיפה לצואר (read: שרפה). Yalk. Ps. 675 the Law is לצואר ע׳ a chain for the neck (Lev. R. s. 12 מונירק). B. Bath. 75ª לא זכה עושין לו ע׳ if he is not worthy, they will make a chain for him. [Ib. זכה עושין לו ע׳ if he is worthy, they will make a necklace for him; omitted in Ms. R.; v. Rabb. D. S. a. l. note 9.]—*Pl.* עֲנָקִים. Gen. R. s. 26 (they are called ʿAnaḳim) שהיו מרבים ע׳ ע״ג עֲנָקִים they increased the chains around the necks (subjugated many people); Yalk. ib. 47.

עֹנֶק m. (preced.) *neck.*—*Pl.* עֲנָקִים, v. preced.

עוֹ׳, **עִי׳**, **עֲנָקָא** ch. (preced. wds.) 1) *neck, throat.* Targ. Ps. LXIX, 4 עִינְקָר (ed. Wil. עֲנָי׳; Ms. עוּנָ׳). Ib. CXV, 7. Ib. CXLIX, 6; a. e.—Ber. 44ᵇ; Sabb. 140ᵇ, v. אוּנָקָא I.—2) *necklace, chain.*—*Pl.* עִי׳, עֲנָקָא, עוּ׳. Targ. Jud. VIII, 21. Ib. 26 (ed. Wil. עֲנָק׳). Targ. Is. III, 19 (h. text הַנְטִפוֹת).—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. השתרנים, Is. III, 18) שהִנְקֵיָה.

עֲנָקוֹקְלוֹת f. pl. (= ענקלקלות; ענקל, dimin. of עֲנָק; cmp. עוּנְקָלָא) *little beads* (of a neclace), a name for *undeveloped grapes.* Orl. I, 8; expl. Y. ib. 61ᶜ top ענבים שלקו עד וכ׳ grapes which were smitten before they had grown to one-third of the normal size; (oth. opin.) אפי׳ לקו משהביאו וכ׳ even if they were smitten after having reached one-third of the normal size; ib. (as an abbreviation, ענבין דלקו תלתיהון (נוטריקון grapes smitten in the first of their three stages. Sifra K'dosh., ch. V, Par. 3.

עֲנָקְלִין, v. אוּנְקָלָא.

עֲנָקְמוֹן m. (denom. of עֲנָקִים; עֲנָק I) *a troop of tall men* (v. אַסְפַּרְיָא), *body-guard.* Gen. R. s. 65 מדינה שהיתה מכתבת ע׳ למלך a province that was levying a body-guard (of tall men) for the King; Yalk. ib. 114 כתבת ענקמין (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 עוקמין (corr. acc.).

עָנֵר (b. h.) pr. n. m. *Aner,* one of Abraham's allies. Gen. R. s. 42; Tanḥ. Vayera 3; a. e.

עָנַשׁ (b. h.; cmp. אָנַס) [*to press,*] *to punish, fine.* Zeb. 106ᵇ, a. e., v. זָהַר. Snh. 54ª, a. fr. אין עוֹנְשִׁין מן הדין, v. דִּין II.—Ib. 43ᵇ לא ע׳ על הנסתרות the Lord did not punish undiscovered transgressions (committed in Israel's camps). Ib. 54ᵇ והוזהיר ע׳ the text defines the penalty, and forbids the act; a. fr.—*Part. pass.* עָנוּשׁ *punishable.* Yeb. 47ª כרת ע׳ doomed to extinction; סקילה ע׳ doomed to death by stoning; a. e.

Nif. נֶעֱנַשׁ *to be punished; to suffer.* Sabb. 56ª; Kidd. 43ª (ref. to II Sam. XII, 9) אין אתה נ׳ עליו וכ׳ . . . מה חרב as well as thou art not to be punished for the use of the sword against the sons of Ammon, so shalt thou not be

punished for the death of Uriah the Hittite. Sabb. 149[b] כל שחבירו נ׳ על ידו וכ׳ he through whose instrumentality a fellowman was punished (who was instrumental in causing a fellowman to sin), will not be entered within the precincts of the Lord. Yoma 22[b] מפני מה נ׳ שאול for what sin was Saul made to suffer? R. Hash. 16[b]; B. Kam. 93[a], a. e. הוא נ׳ תחלה ... חמוסר he who appeals to the Lord for judgment against his neighbor, will himself be the first to be punished. Snh. 8[a] על דבר זה נ׳ משה for saying this ('you shall bring to *me*', Deut. I, 17) Moses had to suffer (by being compelled to admit his own incapability, Num. XXVII, 5); a. fr.

עָנַשׁ ch. same. Men. 41[a] עַנְּשִׁיתוּ אעשה do you (in heaven) punish a sin of omission? בזמן דאיכא ריתחא עַנְּשִׁינָן when there is a time of divine anger, we do punish.

Ithpa. אִיתְעַנַּשׁ, *Ithpe.* אִיתְעֲנִישׁ *to be punished.* Erub. 63[a] ואי׳ רבי וכ׳ and R. Elazar ... was punished (came to grief). Ib. bot. אפ״ה אי׳ nevertheless he came to grief (was degraded). Succ. 51[b] מ״ט אִיתְעַנְּשׁוּ why were they punished (to suffer execution under Hadrian)? Snh. 43[b] ועד השתא מ״ט לא אִיתְעַנְּשׁוּ and up to that time why were they (the Israelites) not punished (for Achan's misdeeds)? Ib. 44[a] top עכן מ״ט איתענוש (supply עליה) why were they punished for Achan's (undiscovered) sin?; Yalk. Josh. 18 עכן מ״ט אינש why was Achan's sin visited (upon the people)? Bets. 16[a] לא לִיתְעַנְּשׁוּ וכ׳ (not לע׳) let gentiles not be punished for neglecting it; a. fr.

עֲנָשׁ, v. עוֹנֶשׁ.

עָנָשׁ m. constr. = h. עוֹנֶשׁ, *fine, confiscation.* Ezra VII, 26, quot. M. Kat. 16[a].

עֲנָת pr. n. pl. *ʿĂnath* (prob. identical with עֲנָחוֹת). Yoma 10[a]; Sot. 34[b] אחימן בנה ע׳ Ahiman (Num. XIII, 22) built ʿĂnath.

עִדָּנָא, עִדָּן, עִדְנָא f. = h. עוֹנָה I, 1) *marital duty.* Targ. O. Ex. XXI, 10 עִנָּתָהּ ed. Berl. (oth. eds. עִדָּנָהּ, עִדָּהּ).—2) *time.* Y. Ber. II, 5[a] bot. דצלותא ע׳ the time for prayer. Ib. III, 6[a] bot. דמיכלא ע׳ the time for meals. Gen. R. s. 33 מן עד׳ דיהבת from the moment thou didst put thy hand on it' וכ׳ R. to IV, 4 בהדיא ע׳ נשתתק וכ׳ in that moment (then) the Samaritan was silenced. Num. R. s. 9 הא עִנָּתִיךְ this is thy opportunity, v. עִנֵּירְתָּא. Koh. R. to XI, 2 הא ע׳ מריחון יתיה this is the opportunity to bring him. Ib. ענתה דמלעי the time for studying; a. fr.

***עַנְתָּא** m. (ענת, cmp. ענש, a. עֲנֵי II, 2, v. P. Sm. 2935) *oppressor, wrong-doer.* Targ. Prov. XVI, 33 ד׳ Pesh. (ed. דעצתא).

עַנְתּוֹדְרָיָא, v. עַנְחוֹדְרָיָא.

עַנָּתָה, v. עַנְתָּא.

ענתה, Koh. R. to I, 11 ע׳ נסיע, ע׳ נסיע, read: אֲתָאנַסְיָא.

עַנְתּוֹנְדִ׳, עַנְתּוֹדְרָיָא m. *of En-Todros* (?). Y. Shek. VI, 49[d] top ר׳ יודן ענתונ׳ (Bab. ed. Ms. M. יודן אנא תחדויה; ed. אבא חיתחויזה, prob. corrupt. of תיודוזיא Theodosia, equivalent of תודרא). Y. Ber. IV, 7[c] top ענתודריא. Ib. 8[a] top ענתוריא; Y. Taan. II, 65[c] top ענתונד׳. Y. Sabb. IX, 12[a] bot. ענתדריא; a. e.

עַנְתָּנִיָּה, ... יָא, עַנְתָּנְיָא m. *of En Tuna* (?). Y. Sabb. VII, 10[b] ע׳ חנינא. Y. Peah I, 16[b] ע׳ חנניא. Y. Ber. VI, 10[c] bot. ענחניה. Y. Orl. II, 62[c] top. Y. Ter. II, beg. 41[b] ענתוני.—Y. Ber. V, 9[a] top רוחנן ענתניתא (?).—Cmp. עין תאנה, s. v. תְּאֵנָה.—[Gen. R. s. 29 חנינא אינניתא, Ar. אין תתיה, prob. to be read: עין תוניה.]

עַנְתּוֹרִיא, עַנְתּוֹרְדִיא, v. עַנְחוֹדְרָיָא.

עַנְתּוֹתָא, v. next w.

עֲנָתוֹתָא m. *of Anathoth.* Yalk. Is. 284 (ref. to Is. X, 30) תא ירמיה ע׳ וכ׳ Jeremiah of A. will come and prophesy reproofs against thee; Lam. R. introd., beg. ענתותא וכ׳ (corr. acc., or עֲנָתוֹתָאָה).

עַנְתּוֹתִים, v. next w.

עֲנָתִיִּים m. pl. (dial. for גּוֹיִם) *Goths.* Midr. Till. to Ps. XXV, end אם עשו שונא ... אבל ברבריים וע׳ ושאריה העמים מה עשיתי להם ed. Bub. (oth. ed. ולענתותים מה עשה לב׳) if Esau (Rome) hates Jacob, it is because he took away his birthright, but what have I (has he, Jacob) done to the Barbarians (Germans), or to the Goths and the rest of nations?; ib. to Ps. CIX, end לברבריא ולשחותיא מה עשה (missing in ed. Bub.); Ms. 3: לברבריים ולכותיים, Ms. 8 ולערביים, v. ed. Bub. note 2; read: ולגוֹתִיים or ולענתיים); Yalk. Ps. 702 לטבריים מה עשה לגוֹתִיים מה עשה (read לברב׳), v. גּוֹתִי.

עַנְתָּנִיתָא, עֲנָתָנְיָה, עֲנָתָנְיָא, v. עֲנָחוֹנְיָא.

עִי׳, עִסְבָּא m. = h. עֵשֶׂב, *herb, plants.* Targ. Gen. I, 29. Targ. Ps. XXXVII, 2. Ib. XC, 5 (some ed. עִשְׂבָּא); a. e.—*Pl.* עִסְבִּין. Targ. Y. Gen. I, 30; a. e.—V. עֵשֶׂב.

עָסָה, v. עסי.

עַסָּוָס, v. סָוִיס.

עָסוֹק, v. עָסַק.

עִסּוֹק, v. עִיסּוּק.

עִיסּוֹת, עִסּוֹת f. (denom. of עִיסָּה), *pl.* עִסִּיּוֹת, עִיסִּיּוֹת, *leaven.* Maas. Sh. II, 4 יחחלקו לעסות (Ms. M. לעסיות; Y. ed. לעיסיות) let them be divided into small portions to be used for leaven. Y. Ḥall. I, 57[b] עירס ראשי עיסיות if a person worked up (in the trough) morsels of dough for leaven. Ib. bot. חמש עי׳ five morsels &c.; a. e.

עִסָּה, עִסֵּי, *Pi.* עִיסָּה, v. עָשָׂה.

עֲסֵי, *Pa.* עסי *to press, tread.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Job XXX, 17 דמיעסן (not דמיעסן).—Esp. *to press the teeth together, gnash the teeth.* Ib. XVI, 9 (v. עָצַם). Targ. Lam.

II, 16 (ed. Vien. עַסְיָאוּ *Pe.*). Targ. Ps. CXII, 10; a. e.—[Targ. Is. LIX, 11 עַסְיָנָא, v. עָסַס.]

עַסְיָא pr. n. pl., v. אַסְיָא 2.—[Weinstein, Beitr. zur Gesch. der Essäer, identifies our w. with Callirhoe and surroundings, hot springs on the east side of Jordan, near the Dead Sea.]

עָסִיס m. (b. h.; v. עָסַס) *must, young wine.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end הַשָּׁמַיִם מַטִּיפִין לָהֶן עָסִיס the heavens shall drop wine for them.

עָסִיס ch. same. Targ. Esth. I, 7 חֲמַר עָ׳ (some ed. עָ׳) young wine.

עֲסִיסָא, Meg. 16ª Ms. O., v. אֲצִיצָא.

עֲסִיסִית, v. עֲסָסִית.

עֲסִיקִין, *pl.* of עֵסֶק.

עֲסִירִיתָא, עֲסִירָאָה, v. sub עֲשָׂרָה.

***עָסַס** (v. P. Sm. 2936 s. v. עס) *to be agitated.* Targ. Is. LIX, 11 עַסְיָנָא ed. Wil., v. עָמַם.

עֲסָסִיּוֹת pr. n. pl. *'Ăsasiyoth*, twin towns in Palestine. Gitt. 4ᵇ.

עֲסִיסִית, עֲסִיסִית f. (עָסַס *to stamp*), *pl.* עֲסָסִיּוֹת, עֲסִיסִיּוֹת, *pounded wheat* or *peas.* Tosef. Bets. I, 23 מִפְּנֵי שֶׁהֵן מֵאֲכַל עַ׳ (ed. Zuck. מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱכַל עַ׳) because wheat may be eaten as a dish &c.; Y. ib. I, end, 61ª; (Bab. ib. 14ᵇ לְזוּדִית). Sabb. 18ᵇ; Tosef. ib. III (IV), 1; Y. ib. III, 5ᵈ עסי׳; Y. Ter. II, 41ᶜ bot.

עָסַק (cmp. b. h. עָשַׂק) (with ב) *to work at, be engaged in.* Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4 וְעוֹסֵק בּוֹ; Yalk. Lev. 619 וּסְעָסַקְנִי בּוֹ and busy myself with him (to punish him), v. עָסַק II. Ber. 11ª (ref. to Deut. VI, 7, 'when thou sittest in thy house') פָּרַט לְעוֹסֵק בְּמִצְוָה this exempts (from reading the Sh'ma) him who is engaged in a religious work; Succ. 25ª. Ib. וְתַשְׁוֵי עוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה מֵהֵיכָא נַפְקָא לַן וכ׳ is it from here (Deut. l. c.) that we derive the rule, that he who is engaged in a religious act is exempt from other religious duties? Ib. 26ª. Pes. 50ᵇ לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בַּתּוֹרָה וכ׳ let man by all means be engaged in the study of the Law and the pursuit of religious work, even if not for their own sake &c., v. שֵׁם. Ib. וְכָל הָעוֹסְקִין בִּמְלֶאכֶת שָׁמַיִם and all those who make a living of religious work (deal in objects used for religious ceremonies &c.); ib. וְאִם עוֹסְקִין לִשְׁמָהּ וכ׳ but if they do so from a religious motive &c.; a. fr.—Part. pass. עָסוּק; *pl.* עֲסוּקִין. Keth. 103ᵇ ר׳ חִייָא עָ׳ בְּמִצְוֹת הוּה R. Ḥ. was always engaged in some good work (charity). Tosef. Bicc. II, 15 וְכָל הָעֲסוּקִין לְגַבּוֹהּ all whose business is connected with religion, v. supra. Ib. אֵם הָיוּ עָ׳ לְשׁוּם שָׁמַיִם, v. supra. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 19) כָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ עָ׳ בְּכֶסֶף וכ׳ while all Israel were busy taking along silver and gold, Moses was busy getting the bones of Joseph; a. fr.

Hif. הֶעֱסִיק *to engage, keep interested, entertain.* Yoma I, 7 וּמַעֲסִיקִין אוֹתוֹ and they entertain him (to keep him awake); ib. 19ᵇ הָיוּ מַעֲסִיקִין אוֹתוֹ וכ׳ לֹא they did not entertain him with music, but with their mouth (speech); Tosef. ib. I, 9. Ib. לְעַסְקוֹ בְּהַבְרָה (not בְּהַבְרָא, *Pi.*) to keep him awake with noise (recitations). Midr. Till. to Ps. VII הָיוּ מַעֲסִיקוֹת אוֹתוֹ עַד שֶׁבָּא שְׁמוּאֵל they kept him engaged (in talk) until Samuel came; a. e.

Pi. עִיסֵּק same, v. supra.

Hithpa. הִתְעַסֵּק, *Nithpa.* נִתְעַסֵּק 1) *to occupy one's self; to attend.* Sot. I, 9 מִי לָנוּ גָּדוֹל מִיּוֹסֵף שֶׁלֹּא נִ׳ בּוֹ אֶלָּא מֹשֶׁה who is greater than Joseph, to whose body none attended but Moses himself? (v. supra); מִי גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה שֶׁלֹּא נִ׳ בּוֹ וכ׳ who is greater than Moses in whose burial none but the Lord himself was engaged? Lev. R. s. 25 לֹא . . . מִתְחִלַּת בְּרִיּוֹתוֹ נִ׳ וכ׳ soon after the creation the Lord was first of all engaged in planting (Gen. II, 8), אַף אַתֶּם לֹא תִתְעַסְּקוּ וכ׳ even so, when you enter the land, you shall apply yourselves first of all to planting (Lev. XIX, 23). Y. Ḥag. II, 77ᵇ וְיִשְׁבוּ וְנִתְעַסְּקוּ, v. next w. Tanḥ. Vaëra 5 (play on הֶעָשָׁק, Koh. VII, 7) עִסְקוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה . . . הִטְעָהוּ (not הִטְעוּהוּ) the occupation with vain things in which Solomon engaged, led him astray; ib. כְּשֶׁהֶחָכָם מִתְעַסֵּק בְּדִבָּרִים הַרְבֵּה מְעָרְבִּין וכ׳ when a scholar engages in too many affairs, they confound him so that he loses his wisdom; ib. חָכָם חֲמִתְעַסֵּק בְּצָרְכֵי צִבּוּר מְשַׁכְּחִין וכ׳ if a scholar busies himself with public affairs, they cause him to forget his learning; a. fr.—Tosef. Arakh. IV, 27 מִתְעַסֵּק בִּירָק בְּקִדְרָה בְּכָל יוֹם may arrange to have vegetables in the pot every day; מִתְעַסֵּק יָרָק בְּקִדְרָה (read: בִּירָק) וְאֵלְפַּס וכ׳ may have vegetables in the pot and stew &c.—2) *to do a thing without a direct practical purpose; to practice, experiment.* Sabb. 157ᵇ מִתְעַסֵּק בְּעַלְמָא אֲנָא I was merely playing (without the intention of measuring). R. Hash. IV, 8 (32ᵇ) אֲבָל מִתְעַסְּקִין בְּהֶם כְּדֵי שִׁילְמְדוּ Ms. M. (ed. מִתְעַ׳ עִמָּהֶם עַד) but you may practice with them that they may learn (to blow the Shofar); וְהַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא and he who merely blows for practice, has not done his duty. Ib. 33ª מִתְעַ׳ בָּהֶן עַד שִׁילְמְדוּ וכ׳ (Tosef. ib. IV (II), 10 מִתְלַמְּדִין לְתַקּוּעַ) you may practice with them . . ., even on the Sabbath; a. e.—3) *to do one thing while intending to do another thing; to miss one's purpose, choose the wrong thing.* Snh. 62ᵇ הַמִּתְעַסֵּק בַּחֲלָבִים וכ׳ he that misses his purpose in selecting forbidden fat to eat (intending to reach out for a permitted piece), or in consanguineous connection (by mistaking the person) is bound to bring a sin offering; הַמִּתְעַ׳ בְּשַׁבָּת who does a forbidden act by mistake on the Sabbath (meaning to do a different though forbidden act); Kerith. 19ᵇ. Ib. IV, 3 (19ª) (ref. to אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ, Lev. IV, 23) פָּרַט לְמִתְעַסֵּק this is to exempt him who sinned by doing the thing which he had not intended to do. Ib. 19ᵇ מִתְעַסֵּק דְּמַאי to what kind of a mistaken act does this refer? Ib. מִתְעַ׳ בְּדָבָר דְּלָאו מִצְוָה if by mistake he did an act which was not commanded (for that day). Ib. מִתְעַ׳ בַּחֲבוּרָה making a wound (on the Sabbath) by mistake (circumcising the wrong child), opp. מִקַּלְקֵל בַּחֲבוּרָה doing harm by making a wound; a. fr.—4) *to dispute, argue.* Gen. R. s. 8 עַד שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְדַיְּנִין . . . וּמִתְעַסְּקִין אֵלּוּ עִם אֵלּוּ וכ׳ while the ministering angels were arguing with one another, disputing with one another, God created him (Adam); a. e.

עֲסַק ch. same, 1) *to take pains, take trouble.* Targ. II Kings IV, 13. Targ. I Chr. XII, 34 (33; h. text לעדר).—2) (with ב) *to be occupied with.* Targ. Y. Lev. XX, 3; 5 (v. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, s. v. עָסַק II). Targ. Koh. VI, 8. Targ. Prov. VII, 18 ונעסק חד לחד וכ' and let us be engaged in dalliances in private (h. text נתעלסה וכ'); a. fr.—Part. pass. עָסִיק; f. עָסְקָא; *pl.* עָסִיקִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 4. Targ. Cant. I, 15. Ib. IV, 15; a. fr.—Y. Ḥag. II, 77[b] עד דאינון עסיקין בדידהון נעסוק וכ' (not עסוקין) while they are occupied with their doings (songs &c.), let us be occupied with our business (study); so they sat down and engaged in discussing words of the Law. Sot. 21[a] בעידנא דעסיק בה while he is engaged in it. B. Mets. 12[b], a. fr. במאי עסקינן אילימא וכ' (במאי עסקינן) what are we engaged in?, i. e. what is the case before us? Is it that the debtor admits &c. Ib., a. fr. הכא במאי עסקינן במגורשת וכ' (abbr. ח"ב) what is treated of here (in the Mishnah) is the case of a doubtful divorce. Ib. הכא בעבד עסקינן . . . the slave meant in this connection is one who perforates pearls (a skillful laborer); a. fr.

Ithpa. אִיתְעַסַּק, אִיעַסַּק 1) *to occupy one's self, be busy.* Targ. Ps. L, 5. Targ. Ex. V, 9. Targ. II Chr. XXXV, 14; a. fr.—Ber. 25[b] רב אחאי איעסק ליה לבריה Rab A. busied himself with preparations for his son's wedding. B. Mets. 104[b] ירחיבנא לך לאיעסוקי ביה (Ms. M. לעסוקי *Pa.*) I gave it to thee to do business with (but not to spend thy share for personal use); a. fr.—2) *to dispute, quarrel.* Targ. Gen. XXVI, 20.

עֵסֶק I pr. n. *Esek* (*Dispute*), name of a well. Targ. Gen. XXVI, 20 (h. text עֵשֶׂק).

עֵסֶק II m. (עסק) *business, worldly occupation; affair, concern.* Ḥag. 13[a], a. e. אין לך ע' וכ' thou hast no concern with, v. סָחַר I. Ab. IV, 10, v. עָצַב. M. Kat. 22[a] bot. רצה ממעט בעסקו if he desires, he may do less business (as a sign of mourning). Treat. S'maḥ. ch. IX ואינו מרבה בעסקו and he need not make elaborate preparations for his funeral; a. fr.—Trnsf. *affair, display.* Men. X, 3 (65[a]) כדי שיהא נקצר בע' גדיל that the cutting of the 'Omer may take place with great display (in the presence of many people); Koh. R. to I, 3.—*Pl.* עֲסָקִים, עֲסָקִין, constr. עִסְקֵי, עִסְקֵי. Yoma 75[a]; Sabb. 130[a] (ref. to Num. XI, 10) על ע' משפחותיו (the people wept) over their family affairs (the prohibition of consanguineous marriages); Yalk. Num. 735. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4 (ref. to פני, Lev. XX, 5) פונה אני מכל עסקי וכ' I shall leave all my affairs, and busy myself &c., v. עָסַק; ib. Aḥăré, ch. X, Par. 8; Yalk. Lev. 619; a. fr.—2) *controversy, dispute, cause.* B. Mets. 97[b] כגון שיש ע' שבועה ביניהן when there is a dispute between them in which an oath is involved (i. e. when the oath that would have been required, cannot be administered).—*Pl.* as ab. Shebu. 31[a] שדה שיש עליה ע' Ar. (ed. עסיקין) a field the title of which is disputed. Keth. 92[b] sq. ריצאו עליו ע' (ed. עסי) protests against the title were issued; B. Mets. 14[a] bot. עסי.

עִסְקָא, עִיסְקָא ch. same, *occupation, painstaking; affair, business; merchandise.* Targ. Koh. X, 18 עיסק אוריירתא וכ' the occupation with the Law and the commandments. Targ. II Kings IV, 13. Targ. Koh. III, 6 למשדר ע' וכ' to throw merchandise into the sea; a. fr.—עַל עִסְקָא *on account of, for the sake of.* Targ. Gen. XX, 18. Ib. XXI, 11; a. fr.—Sot. 21[a] שבנא עבד ע' Shebna engaged in business. Taan. 21[a] ניזיל ונעביד ע' let us go into business. Keth. 66[b] רבה ע' a large investment, v. זְוִוגָא III. Hor. 12[a] מאן דבעי למיעבד ע' וכ' (not בע') he who wants to enter upon a certain enterprise and desires to know whether he will succeed or not; Kerith. 5[b] מאן דבעי נעביד עיסקי (*pl.*); a. fr.—Esp. *'iṣḳa, giving a person goods to trade with on shares* (usually two shares of the profit going to the investor and one to the trader). B. Mets. 104[b] האי ע' פלגא וכ' in the case of an *'iṣḳa*, half of the sum involved is a loan (at the risk of the trader), and the other half is a trust. Ib. להכא קרי ליה ע' וכ' it is therefore called *'iṣḳa* (business), because he has a right to say to him, I have given it to thee to trade with, v. עָסַק. Ib. חד ע' ותרי שטרי (not חדא) if one *'iṣḳa* was agreed upon, and two instruments (each for half the amount) were made out. Ib. 105[a] האי מאן דקביל ע' מחבריה וכ' if one took merchandise on shares from his neighbor and suffered loss, but afterwards took pains and recovered the loss. Ib. הני בי תרי בהדי הדדי ע' . . . if two entered a partnership with each other (one furnishing the capital). Bets. 32[b] בעא מניידהו ע' he asked them to give him goods on shares; a. e.—*Pl.* עִסְקֵי, עִסְקֵי, עִי'. Targ. II Kings IV, 13. Targ. Y. Gen. II, 2 עשרתי ע' ten things.—B. Mets. l. c. תרי ע' וחד שטרא (Rashi *sing.*) two *'iṣḳas* and one document made out on both together. Ker. l. c., v. supra; a. e.

עַסְקָן m. (preced. wds.) 1) *experimenter, observer of nature.* Ḥull. 57[b] בדברים חירה וכ' ע' he used to make experiments, and he made one to disprove R. Judah's theory. Ib. מאי ע' בדברים why was he called an experimenter? Lev. R. s. 19 (in Chald. dict.) ר' אסי הוה ע' R. A. used to experiment. Ib. s. 22 ר"ש הוה ע' בדברים; Koh. R. to V, 8 עוסקן.—2) *busy, moving automatically.*—*Fem.* עַסְקָנִית; *pl.* עַסְקָנִיּוֹת. Succ. 26[b] ידים ע' הן hands are busy, i. e. touch things automatically.

עֶסְרוֹנָא, עֲסַר v. עֲשַׂר.

עֶפּוּי, עִפּוּשָׁא v. sub עִיפּ'.

עֲפָרִיִּים, v. עֲפָרִי.

עֲפִי (=עיף; v. עוּף I) [*to be bent,*] *to toil.* Targ. Prov. XXI, 25 עָפְיִין ed. Lag. (some ed. a. Levita עפיין, corr. acc.; Bxt. a. ed. Wil. צָבְיִין).

Af. אַעְפֵּי *to spread, be doubled, thick-branched.* Part. מַעְפֵּי; f. מַעְפָּא. Targ. Hos. IV, 13. Targ. Ez. VI, 13 (h. text עֲבֹתָה, v. עָבוֹת).

עָפְיָא, עָפֵי m. (preced.) *sprouting, foliage, branches.* Targ. Cant. I, 16 (fr. Dan. IV, 18. Targ. Ez. XXXI, 3 עָפַיָּיה Regia (ed. נוֹפַיָּה).—*Pl.* עָפְיִין. Targ. Cant. II, 2 עֲפַרְנָא.—V. אוּפֵי.

עָפְיִין, עָפְיָאן v. אַפְיָן.

עפיץ, v. עֻפַּי.

עפץ, Ab. Zar. 39ª, read: עִפְרִין.

עָפַל (b. h.) *to swell, rise.*—V. עוֹפֵל.

Hif. הֶעְפִּיל *to act rashly, be foolhardy.* Sabb. 97ª מן המעפילים הוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a.l. note; ed. מן המעפילו) he was one of the foolhardy (Num. XIV, 44); Yalk. Num. 749 המעפילין.

עֹפֶל, v. עוֹפֵל.

עָפְלָא pr. n. *'Ofla*, name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (v. עוֹפֶל); v. עוֹפָא II.

עַפְעַפִּים m. *Du.* (b. h.; עפעף, Pilp. of עפף or עוף) [*wings,*] *eye-lids.* Sabb. 95ª מרבה שיער בע׳ . . . פוך eye-paint advances the growth of the eye-lashes; Pesik. 'Ănîya, p. 135ª. Ber. 60ᵇ עַפְעַפַּי, v. תְּנוּמָה.

עָפַף (reduplic. of עוּף II) *to fly around.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 אל תקרי אפפוני אלא עפפוני חצרות טסות וכ׳ read not *ăfafuní* (with א) but *'ăfafuní* (with ע), troubles come flying over me like birds; Yalk. Sam. 157.

עָפַף (v. עוּף I) *to double, bend, curve.* Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3 וְיַעְפּוֹפוּן (Levita וירעפוף, *Pol.* of עוּף; h. text כתת).—Sabb. 134ª לַעֲפָפִירָה, Rashi, v. עִיר II.

Pa. עַפֵּף *to double, roll up.* Part. pass. מְעַפָּף; f. מְעַפְּפָא. Targ. I Kings XIX, 6 חרא מ״ע a rolled up cake (h. text עגת רצפים).—Ḥull. 51ᵇ עוף ומעפף (not ומעופף), v. עִיר II.

עָפַץ, v. אֲפַץ.

עֻפָּץ m. (v. אֲפָצָא) *gall-nut.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top דיוש אין בו ע׳ untanned ink, v. מִילָּא I.

עִפְצָא, v. אֲפָצָא.

עֹפֶר, *pl.* עֲפָרִים, v. עוֹפֶר.

עָפַר, *Pi.* עִיפֵּר (b. h.; denom. of עָפָר) *to cast dust, cover with mud.*

Hithpa. הִתְעַפֵּר *to be soiled.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 6) והם ישנים . . . ומתעפרים בעפר they sleep on the bare earth and become soiled with dust; ib. to III, 13.

עָפָר (b. h.; עפר *to be thick,* cmp. אָבָק; v. עוֹפֶר) *dust, mud, sand, mortar.* Gen. R. s. 14 (ref. to Gen. II, 7) ע׳ זכר אדמה נקבה היוצר מבריא ע׳ זכר וכ׳ *'afar* represents the male element, *ădamah,* the female; the potter takes male dust (coarse sand) and female earth (soft clay), in order that the vessels be strong. Sot. II, 2 ניטל ע׳ מתחתיה he (the priest) takes earth from under it (the marble slab). Ib. 16ª מצינו אפר שקרוי ע׳ we find that ashes are likewise called *'afar*; Ḥull. 88ᵇ; Gen. R. s. 49ᵇ. Ib. עפר סוטה the dust used in preparing the Water of Jealousy; ע׳ כירסוי the earth or ashes used for covering up the blood at slaughtering (Lev. XVII, 13); Num. R. s. 9. Ib. זכתה . . . ואנכי ע׳ ואפר לא זכתה תחזור לעפרה if she is worthy (innocent), let a son descend from her like Abraham, of whom it is written, 'And I am dust and ashes' (Gen. XVIII, 27); if she is unworthy, let her return to her native dust. Ib. עֲ׳ זהב העגל the gold dust of the calf. Y. B. Mets. VIII, end, 11ᵈ ע׳ שחור black potter's earth; a. fr.—Gen. R. s. 94 עֲפָרוֹ של יצחק (ed. Wil. אֲפָרוֹ), v. אֲפַר.—*Pl.* עֲפָרוֹת, constr. עַפְרוֹת. Num. R. l. c. (ref. to זהו ע׳ הזהב אשר נתן [read:] ומן הטפר, Num. V, 17) this refers to the gold dust which he (Moses) made by grinding (Deut. IX, 21). Gen. R. s. 26 שהיו בקיאים בע׳ וכ׳ they were experts on the qualities of soil like serpents; a. e.

עַפְרָא ch. same. Targ. Lev. XIV, 45. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text עפרות); a. fr.—B. Bath. 73ᵇ הוה שקיל ע׳ ומורח וכ׳ he took up dust and smelt of it and said, this is the road &c. Ib. 16ª לפומיה דאיוב ע׳ earth into Job's mouth (stop him)! Ib. 171ᵇ מאן יהיב לן מעפרי׳ דרב וכ׳ O, that some one would give us some of the dust of Rab and Samuel, and we should put it into our eyes! (i. e. we surely revere the memory of Rab and Samuel, yet we differ with them); Ab. Zar. 53ᵇ; Ḥull. 68ᵇ. Snh. 108ᵇ והוה ע׳ והוו חרבי . . . we threw dust and it turned into swords; a. fr.

עַפְרוּרִין m. pl. (preced.) ע׳ דדהבא *gold-dust.* Targ. Job XXVIII, 6 (ed. Lag. עפרותין, corr. acc.).

עַפְרוּרִית f. (preced.) *sandy matter* in grain. B. Bath. 93ᵇ וע׳ לא but sand (as an admixture) need he not accept? Ib. 94ª לפאה ע׳ רובע . . . עדשים the purchaser of lentils must accept one fourth of a Kab of sand for each S'ah; a. e.

עפרותין, v. עַפְרוּרִין.

עֲפָרָיָא pr. n. pl. (v. next w.) *'Ăfaraya.* Y. Bicc. III, 65ᵈ שמעון דמ״ע וכ׳ Simeon, a native of 'A. (a Palestinian) has not been appointed!

עֲפָרַיִם, ח׳, (b. h. חֲפָרַיִם Josh. XIX, 19) pr. n. pl. *'Ăfarayim, Hăfarayim* (*Hafaraim*). Men. VIII, 1 (83ᵇ) ע׳ Bab. ed. (some ed. עפור; Ms. M. הפריים; Mish. ed. ח׳; v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 85ª חבן אתה מכניס לע׳ (Ms. M. לח׳) wouldst thou carry straw to 'A.?; Gen. R. s. 86, end לַעֲפָרַיִם; Ex. R. s. 9.

עפרן, Targ. Cant. V, 14 ברקן וע׳, read with ed. Lag. זַעֲפָרָנָא (v. זַעֲפָרָן) *saffron-colored smaragd.*

עֶפְרָתַיִם pr. n. pl. *'Efrathayim.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. ר׳ חוניא יעקב מע׳ R. Hunia Jacob of 'E. (perh. עֲפָרַיִם?).

עָפַשׁ, *Pi.* עִיפֵּשׁ *to grow mouldy, decay.* Pes. 15ᵇ; 45ᵇ חפת שעיפשה וכ׳ bread that is spoiled so as to be unfit for man to eat &c. Tosef. ib. II (III), 4 שעיפשו או שיבשו which have become mouldy or dried up. Tosef. Ter. IX, 10 פת שעיפרשה (ed. Zuck.). Tanḥ. Mick. 7 . . . פת עפשה the bread in our vessels has become mouldy. Y. Yoma III, 41ª bot. לא מיתעפשת היתה מעפשת it never grew mouldy; Bab. ib. 38ª; Tosef. ib. II, 5; Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מתע׳; a. e.

Hithpa. הִתְעַפֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַפֵּשׁ same, v. supra. Gen. R. s. 31 שלא ירקבו ולא יתעפשו וכ׳ that they (the fruits in the ark) should not rot, or mould, or be disfigured.

עֲפַשׁ ch., *Ithpa.* אִיתְעַפַּשׁ same. Men. 23ᵇ לכי מיעפשא when the bread is spoilt.

עֵץ m. (b. h.; v. עֲצֵי 2) *tree, pole; wood.* Esth. R. to V, 12 לאחר ששמש הציץ after having made the gallows. Tam. II, 3, a. fr. עץ שמן pine-wood. Gen. R. s. 15 אילן שעֵצוֹ נאכל a tree whose wood is as fit to eat as its fruit. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, v. עֵנָב; a. v. fr.—Pes. 30[b] עץ פרור wooden pot-ladle.—*Pl.* עֵצִים; constr. עֲצֵי. Tam. l. c. כל העצים כשרין וכו׳ all kinds of wood are fit for the altar pile. Ib. 5 עצי תאנה wood of a fig-tree. R. Hash. II, 3 עצי שמן, v. supra; a. v. fr.

עִי, עִיצְתָא, עֲצָא *f.*=h. עֵצָה II. Targ. O. Deut. XXXII, 28 (some ed. עִצָּה). Targ. Num. XXXI, 16. Targ. Y. II Num. XXIV, 14 עצה; a. e.—*Pl.* עִיִּין, עִיצָתָא, עֲצִין. Targ. Prov. XXII, 20 (ed. Wil. עֲצָתָא sing.). Targ. Y. II Deut. l. c. (v. עִיטָא).—Esth. R. to I, 3 בני עיצתא דלילה (not עצתיא) his counsellors; a. e.

עָצָא, v. עָצַר.

עָצַב (b. h.) 1) *to cut, form, shape.*—2) (cmp. יָגָה a. רָגוֹז) *to cut, grieve, pain.*

Pi. עִצֵּב *to shape, handle,* esp. *to straighten an infant's body by manipulation.* Sabb. XXII, 6 אין מְעַצְּבִין את התינוק you must not manipulate a child (on the Sabbath), expl. ib. 147[b] בתומרי שדרה straightening the vertebra (v. לְפַפָּהּ). Tosef. Kel. B. Mets. II, 9 שהוא מְעַצֵּב עליה וכו׳ because he (the surgeon) manipulates children thereon.

Hif. הֶעֱצִיב *to grieve.* Gen. R. s. 44 (ref. to Ps. CXXXIX, 24) אם עתיד . . . (י)להַעֲצִיבְךָ וכו׳ if it be my destiny to rear children who are to grieve thee, it is better that thou shouldst lead me in the way of the world (death); (Yalk. Ps. 888 ולהכעיסך).

Hithpa. הִתְעַצֵּב, *Nithpa.* נֶעֱצַב *to be grieved, mourn.* Snh. 38[b] שמח בתורתו ונ׳ במיתתו he rejoiced over his (R. ʿĂkiba's) learning, and mourned over his death (predestined martyrdom).

עָצַב ch. same; (intr.) *to be grieved.* Targ. Ps. XXXIV, 6 (v. חָסַד II).—*Part. pass.* עָצִיב, עָצִיבָא; f. עָצִיבְתָּא; *pl.* עָצִיבֵי *grieved, sad.* Targ. Esth. IV, 1; Targ. Y. Ex. XII, 31 קל ע׳ the voice of a mourner.—Bets. 16[b] חזירה דהוה ע׳ he saw that he looked down-hearted; אמאי עָצִיבְתָּ why art thou grieved? Taan. 25[a]. Ib. 22[a] מבדחינן ע׳, v. בָּדוֹחָא; a. fr.

Ithpe. אִיתְּעֲצִיב *to be grieved.* Ber. 31[a] ואיתעציבו and they grew sad; Yalk. Ps. 881 ואיתע׳.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצָב 1) *form,* esp. *idol.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Sifra K'dosh., beg. ע׳ על שם שנעשו פרקים פרקים idols are called 'forms', because they are made limb by limb; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.—Snh. 63[b] ויעשיון דמות עצבים (not עֲצַבֵּיהֶם, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they made an image of their (the rich men's) figures; Yalk. Hos. 529.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצָב 2) *trouble, toil; that which is acquired through toil.*—*Pl.* עֲצָבִים. Num. R. s. 9 (ref. to ויעצבך, Prov. V, 10) עֲצֵיבָה וכו׳ אין עֲצֵיבָךְ אלא בנים (ed. Wil. עֲצִיבָה) 'thy toils' means thy children (with ref. to Gen. III, 16); ע׳ זו יגיעת הארץ 'thy toils' means painful labor in the field (with ref. to ib. 17).

עָצֵב m., עֶצְבָּה f. (b. h.; preced.) *sad, grief-stricken.* Pes. 119[a] מלך בו״ד מנצחין אותו וע׳ וכ׳ a human King grieves when he is defeated, but the Lord &c.; (Midr. Till. to Ps. IV כועס), v. עָצַב. Ber. 5[a] ולוקח שמח מוכר ע׳ the seller grieves (because he has to part with a dear possession), and the buyer is glad; a. e.—*Pl.* עֲצֵבִין, עֲצַבִּים, עֲצֵבוֹת, עֲצֵרֹ, עֲצַבִּין. Yoma 21[b]. Ib. 67[a]; a. e.—Trnsf. (of the fingers of the hand) *pressed together, narrow,* opp. שׂוֹחֵק. Erub. 3[b], a. e., v. אַמָּה.

עֶצֶב ch., v. עֲצַב.

עִצָּבוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *grief, pain, toil.* Num. R. s. 9 (ref. to Prov. V, 10, v. עֶצֶב) לומר שיאכלו בע׳ וכ׳ intimating that they shall eat with toil whatever they may eat (with ref. to Gen. III, 17). Pirké d'R. El. ch. XIV בעִצָּבוֹן גדולו, v. סָחַק; a. e.—*Pl.* עִצָּבוֹנוֹת. Midr. Till. to Ps. XVI, 4 הרבית ע׳ לבני אדם ed. Bub. (missing in oth. ed.) thou didst decree many pains unto man (ref. to Gen. III, 16, sq.); ib. הרבית ע׳ לאבות העולם thou didst decree many troubles unto the patriarchs; הרבית ע׳ לדורו של שמד thou didst decree . . . upon the generation of (the Hadrianic) persecution; Yalk. ib. 667.—[V. next w.].

עִצְּבוֹנִית f. (preced.) [*a stinging plant,*] prob. *wild rose-bush.* Gen. R. s. 63 משל להדס וע׳ וכ׳ (Matt. K. עִיצְּבוֹנוֹת; some ed. עכבנית, corr. acc.) this is like a myrtle and a rose-bush growing side by side; Yalk. ib. 110; Tanḥ. Ki Thetsé 4 עֲצֻמּוֹנֵי.

עֲצִיבוּת, עֲצֵבוּת f. (preced. wds.) *grief, sorrow.* Ber. 31[a] אין . . . לא מתוך ע׳ וכ׳ you must not rise for prayer in a mood of grief or in languor . . . but in religious joy. Pes. 117[a] אין השכינה . . . מתוך ע׳ וכ׳ the Divine Presence (holy inspiration) does not rest upon man in moments of languor or sadness &c. Ḥag. 5[b] אין עצ׳ לפני וכ׳ there is no sadness before the Lord, for it is written (I Chr. XVI, 27) &c.; Yalk. Jer. 292.

עֵצָה I f. (b. h.; v. עֵץ) 1) *trees, plantation.* Y. Sabb. III, 6[a]; Y. Succ. I, end, 52[c] התיר ע׳ שבים allowed the carrying of things on the Sabbath from trees in the water (on an island) to the water and vice versa (cmp. Erub. 67[b] סלע שבים); Y. Erub. VIII, end, 25[b].—2) *pea-stalks.* Sabb. VII, 4, expl. ib. 76[a] תבן של מיני קיטניות. Ohol. XVIII, 2, contrad. to קש.

עֵצָה II f. (b. h.; יָעַץ) *counsel, advice, plan, consultation, council.* Gen. R. s. 74 נוטלין ע׳ they hold council, v. רָוִיחַ. Sot. 11[a] (ref. to Ex. I, 10) הוא התחיל בע׳ תחלה he was the first to propose (the destruction of Israel). Ib. שלשה היו באותה ע׳ three men took part in that consultation. Meg. 12[b] ניטלה ע׳ ממנו counsel (legal wisdom) has been taken away from us. Sot. 11[b] שפנה מעֵצַת מרגלים he turned away from the council of the spies. Gitt. 58[a], a. e. אם אתה שומע לעֵצָתי if thou wouldst listen to my advice. Tanḥ. Haăz. 8 ובעצתי אל וכ׳ and if you follow my advice, do not risk your life for her. B. Bath. 118[a], a. fr. ע׳ טובה קמשמע לן good advice is meant by it (not a law); a. fr.—*Pl.* עֲצוֹת. Kidd. 80[b] (in Chald. dict.), v. עוּץ. Midr. Till. to Ps. I, 3 שהיה יועץ ע׳ ומתקיימות וכ׳ who suggested plans which were executed, and which turned out well; a. e.

עֲצָה ch., v. עֲצָא.

עָצָה m. (b. h.; v. עָצַי) *backbone, spine.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 14, ch. XIX (ref. to Lev. IV, 9) רכנס לפנים מן העי׳ he must go inside of the backbone, i. e. cut off a portion of the spine; Yalk. Lev. 462.

עָצָה, v. עָצַי.

עֲצָוְתָא = אֲצָוְיָתָא. Targ. Y. Num. XV, 20, sq.; a. e. (interch. with אֲ).

עָצוּם m. (b h.; עָצַם) *strong, mighty.* Pl. עֲצוּמִים. Lam. R. to III, 4, v. עִיצּוּם.

עָצוּם, v. עִיצּוּם.

עֲצוּמָה f. (עָצַם) *possession.*—Pl. עֲצוּמוֹת. Yalk. Gen. 111, v. עָצַם.

עֲצוּצָא, v. אֲצִיצָא.

עָצוֹרָא, עָצוֹר m. (עָצַר) *wine-* or *oil-presser.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 11 (not עֲצוֹר, עַי׳).—Pl. עָצוֹרֵי, עָצוֹרִין. Targ. Is. XVI, 10 (v. עֲצוּרָא).—B. Bath. 25b הנך ע׳ those pressers (of poppy-oil).

עָצוּרָא, עָצוּר, v. sub עֲצִי.

עֲצִירֵי, עֲצוּרֵי.

עֲצִירָא, v. אֲצִיצָא.

עָצַר, עָצָא, עָצֵי 1) *to press, squeeze; to oppress,* esp. (=h. עָשַׁק) *to withhold what is due to a neighbor.* Targ. Y. Lev. V, 23. Targ. Y. II ib. 21 עֲצָה some ed. (not עֲ׳). Targ. Y. II Deut. XXIV, 14; a. e.—Part. pass. עָצֵי, pl. עָצְרִין. Targ. Y. ib. XXVIII, 29.—2) *to be hard, dry; sapless.* Part. pl. עָצְרִין. Targ. Y. II Num. XIII, 20 (21).

עֲצָא m. (preced.) *withholding, that which is withheld* (h. עֹשֶׁק). Targ. Y. Lev. V, 23 (not עֲצָא).

עֲצָבָה f. (עָצַב) *sadness, use of the root* עצב. Gen. R. s. 27; s. 32 אין ע׳ אלא אבלות the root עצב (Gen. VI, 6) means mourning. Num. R. s. 9, v. עָצַב.

עֲצִיבוּת, v. עֲצָבוּת.

עֲצִילֵי, v. עָצַל.

עָצִיץ m. (עצץ, v. אֲצִיצָא) *a common earthen vessel* (used for refuse). Keth. III, 4 האונס שוחה בעציצו the ravisher must drink out of the offensive vessel he has chosen, expl. ib. 5 אפי׳ הרא חיגרת וכ׳ he must marry the woman, even if she be lame &c.—Esp. *flower-pot.* Dem. V, 10 ע׳ נקוב וכ׳ that which grows in a perforated pot (placed in the ground) is legally like that which grows in the ground itself. Men. 70a ע׳ שאינו נקוב a pot without a hole. Kil. VII, 8; a. fr.—Pl. עֲצִיצִים. Y. ib. end, 31a.

עֲצִיצָא, עֲצִיצָה ch. same. Y. Snh. X, 29a bot. אשכח חד ע׳ he found a pot (Midr. Sam. ch. XXVI חרש); v. אֲצִיצָא.

עֲצִירָה f. (עָצַר) 1) *closing up, obstruction of orifices,* v. עִיצּוּר. Gen. R. s. 52 end (ref. to Gen. XX, 18) נאמר ע׳ בפה the root עצר applies to closure of the mouth, of the throat &c.—עֲצִירַת גשמים (v. Deut. XI, 17) closing up the heavens so as to withhold the rain, *drought.* Sifré Deut. 43; Yalk. ib. 867.—2) *locking up, detention.* Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) אין ע׳ אלא כניסה the root עצר has the meaning of detention (by ref. to Jer. XXXVI, 5).

עָצַל, *Hithpa.* הִתְעַצֵּל, *Nithpa.* נִתְעַצֵּל (b. h. *Nif.*; v. עָצֵל; cmp. b. h. אצל) *to withdraw one's self, shirk the trouble of; to be careless, slothful; to consider one's self exempt.* Tam. II, 2 מימיו לא נ׳ חכהן מלהוציא וכ׳ never did a priest shirk the labor of carrying out the ashes. Lev. R. s. 19 (ref. to בעצלתים, Koh. X, 18) ע״ר שהאדם הזה מִתְעַצֵּל מלכסות וכ׳ because that man considers himself exempt from covering his head as it is proper to do, he contracts rheumatism; ע״ר שהאשה הזו מִתְעַצֶּלֶת וכ׳ because that woman is too careless (of chastity) to cover herself &c. Ib. ע״ר שנִתְעַצְּלוּ ... מלחנות וכ׳ because the Israelites shrank from encamping in discord. Y. B. Kam. IX, end, 7a נתעצלו ולא הקריבוהו they were slothful and failed to offer it up; a. fr.

עָצַל, ch., *Ithpa.* אִיתְעַצַּל same. Pes. 85a דאחר לאִתְעַצּוֹלֵי ברה (not לעיצולי) one might be slothful about it (and fail to use the sacrifice up in due time).

עָצֵל m. (b. h.; cmp. אצל) [*standing aside,*] *slow; sluggard; lazy.* Deut. R. s. 5 מה ראה ... ללמד לע׳ וכ׳ what reason had Solomon to make the sluggard learn from the ant (Prov. VI, 6)?; a. e.—Pl. עֲצֵלִים, עֲצֵלִין, עֲצֵרֵי. Pes. 85a עֲצֵלֵי כהונה the negligent among the priests (opp. זְרִיזֵי); a. e.—Fem. עֲצֵלָה; pl. עֲצֵלוֹת, עֲצֵרֵי. Y. ib. I, 27c bot. הנשים ע׳ הן women are slow (opp. זריז).

עַצְלוּת f. (b. h.; preced.) *laziness, indolence.* Yalk. Num. 720; Pes. 66a מי גרם ... ע׳ שחיתה בכם וכ׳ what is the cause that I had to come from Babylonia and be appointed your chief? Your indolence, which prevented you from waiting upon the two greatest men of the generation. Ib. 117a; Ber. 31a, v. עֲצֵבוּת; a. fr.—Y. Kil. VIII, 31c (of an animal tied by the side of a harnessed animal) זה נושא עַצְלוּתוֹ של זה וכ׳ this one carries the sluggishness of the other, i. e. when one is sluggish, the other has to carry the heavier load.

עַצְלָן m. (preced.) *laggard.*—Pl. עַצְלָנִין. Succ. 27b מבשת אני את הע׳ וכ׳ (for once) I praise the laggards, because they do not leave their homes on a festive day. Tosef. Pes. III (IV), 11 כת ע׳ (Var. עֲצַלָּן) the group of laggards (coming late for the Passover sacrifice).—Fem. עַצְלָנִית. Pes. 65a כת ע׳, v. supra.—Pl. עַצְלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6.

עָצַם (b. h.) 1) *to press; to close* (the eyes). Yalk. Is. 304 זה העוֹצֵם עיניו כשעומדות וכ׳ he who closes his eyes when (he sees) Israelitish girls stand washing. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VII וַיַּעֲצֹם, v. infra.—2) [*to be compressed, hard,*] *to be strong,* v. עָצוּם a. עֶצֶם.—3) (denom. of עֶצֶם) *to acquire, possess.* Gen. R. s. 64 שעָצַמְתָּ, v. עֶצֶם.

Hif. הֶעֱצִים *to close* (the eyes). Kidd. 32b יכול יַעֲצִים עיניו וכ׳ perhaps a man might think, he will close his eyes

and pretend not to see him (the old man); Yalk. Lev. 617; Sifra l. c. יעצום. Sabb. XXIII, 5 מֵעֲצִים, v. עָצַץ.

Pi. עִיצֵּם *to close* (a dead body's eyes), v. עָצַץ.

Hithpa. הִתְעַצֵּם, *Nithpa.* נִתְעַצֵּם 1) *to be closed*, v. עָצַץ.—2) *to be headstrong towards one another.* Snh. 31b שנים שנתעצמו בדין וכ׳ if both parties to a law-suit are stubborn, one saying, let us go to law here, and the other saying, let us go to the circuit court.—3) v. עֲצִים 3) *to fortify each other*, i. e. *to enter an agreement with the condition of forfeiture.* Tosef. B. Mets. I, 16 שנים שנתעצמו זה בזה ואמר וכ׳ if two made an agreement wherein one said, if I do not come &c.

עֶצֶם m. (b. h.; preced.) [*strength,*] 1) *bone.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 21 עמד ע׳ בגרונו if a bone sticks in one's throat; Sabb. 67a. Pes. VII, 11 השובר את העצ׳ וכ׳ he who breaks a bone of the Passover sacrifice. Ib. 12 שאין בו משום שבירת העצ׳ because the prohibition to break a bone does not apply to it; a. v. fr.—*Pl.* עֲצָמוֹת. Ib. 10. Ib. VIII, 8 והמלקט לו ע׳ he who has the bones (of a parent) collected, v. לָקַט; a. v. fr.—2) *substance, essence, self* (v. עִיצּוּם). Ab. I, 14 וכשאני לעצמי וכ׳ and if I am (I care) for myself only, what am I? Ib. II, 13 אל תהי רשע בפני עצמך be not a wicked man in thine own sight (despair not of thyself). Ber. 43a; Tosef. ib. IV, 8 כל אחד ואחד מברך לעצמו each says the blessing for himself. Zeb. VIII, 10 כשהוא בעצמו when it (the addition to, or the diminution from the prescribed action) stands by itself (is clearly visible); R. Hash. 28b; Erub. 100a. Sifré Deut. 19 לא מעצמי אני וכ׳ I did not say that of my own accord (as my idea), but at the command of God. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 13 בקש לילך לעצמו וכ׳ he wanted to go to himself (go home); a. v. fr.—*Pl.* constr. עַצְמֵי. Sifré Deut. 16 עצמיכם ... לשעבר in the past you were your own masters, now you are servants and subjects of the community; a. fr.—3) *substance, wealth*, esp. *live stock.* Yalk. Gen. 111 (ref. to וְעֶבְדָה, Gen. XXVI, 14) כתיב אם אין אדם נעשה כעבד לעצמו וכ׳ it may be read 'and he shall serve it', unless a man become like a slave to his stock, he does not own it; Gen. R. s. 64 כמו עבד לעבדו (read לעצמו; cmp. Snh. 58b).—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c. (ref. to עצמת ממני, Gen. XXVI, 16) כל אותן ע׳ שעצמת ממנו היה לך all these possessions (herds and flocks) which thou hast obtained, are they not from us?; Yalk. l. c. עֲצוּמוֹת.

עַצְמוֹנִי* m. (עֶצֶם) [*bony.*] name of *a thorny plant*, v. עֲצַבּוֹנִית.

עָצַר (b. h.; cmp. אָצַר) [*to press,*] *to close up; to detain; to ward off; to gather, store away.* Succ. 38a עוֹצֶרֶת רוחות וכ׳ wards off evil winds and dews (v. infra). Num. R. s. 19 ועצרו ... היאך יכול how could the angel of death strike a man that had stood up against the angel of death and warded him off? (ref. to Num. XVII, 13). Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) עֲצָרוֹ תכתוב מלצאת the Scripture keeps him (the pilgrim) from leaving (Jerusalem, on the eighth day). Pesik. R. (ed. Fr.) addit. s. 4; Pesik. Bayom, p. 193b הק״בה עוֹצֵר וכ׳ the Lord locks his Presence up with them, v. infra. Ab. Zar. 71a עול תחתי לעוצרי, v. עֻלָּא; a. fr.—Part. pass. עָצוּר; f. עֲצוּרָה; *pl.* עֲצוּרִים, עֲצוּרוֹת; עֲצוּרִין. Sifré l. c. מה זה ע׳ מלצאת אף זה ע׳ וכ׳ as on this (the eighth day) one is prohibited to leave, so is one on this (the first day). Sifré Deut. 135 (ref. to עצרת, Deut. XVI, 8) יכול יהא אדם ע׳ כל וכ׳ from this you might infer that one must be confined the whole day in the schoolhouse (for religious exercises). Ib. מה שביעי ע׳ אף ששי ע׳ as the seventh day is under restrictions (as to week-day labor), so is the sixth day (i. e. the days intervening between the first and the seventh day); אי מה שביעי ע׳ מכל מלאכה וכ׳ you might infer from this that as the seventh day is under restriction as regards all sorts of labor (even work of necessity), so is the sixth; Ḥag. 18a השביעי ע׳ בכל מלאכה ... ימים ע׳ וכ׳ the seventh day is under a general restriction, but the six days are not; Yalk. Deut. 904; ib. 907. Ḥull. 67a שהן ע׳ ככלים ... בורות wells, pits and caves, the waters of which are restrained as in vessels; Yalk. Lev. 537 עצירים ... בכלים (corr. acc.); a. fr.

Nif. נֶעֱצַר *to be detained; to be gathered together.* Pesik. R. l. c. כל זמן שישראל נֶעֱצָרִין וכ׳ as long as Israel holds festive gatherings in synagogues and schoolhouses, the Lord locks up &c. (v. supra); Pesik. l. c.a יִעָּצְרוּן (*Pi.*). Yalk. Num. 782 (ref. to עצרת, v. supra) למה נֶעֱצְרוּ יום אחד why are they detained one more day? Taan. 7b הגשמים נעצרין the rains are withheld. Ib. 8a השמים נעצרין מלהוריד וכ׳ the heavens are locked up so as not to let down rain &c.; a. fr.

Pi. עִצֵּר 1) *to hold festive gatherings.* Pesik. l. c., v. supra.—2) *to detain, keep off.* Succ. 37b כדי לְעַצֵּר רוחות וכ׳ in order to keep off evil winds &c. (v. supra).

עֲצַר ch. 1) *to press, squeeze.* Targ. Jud. VI, 38. Targ. Gen. XL, 11 (O. ed. Vien. עֲצָרִית, *Pa.*); a. fr.—Y. Sabb. XVII, 16b top; Y. Bets. I, 60b bot., v. זְדָרָא.—2) *to keep back, save.* Y. Taan. III, 66d top וכ׳ עֲצוֹר, v. גּוֹלָתָא.

עֲצַר m.=עָצוֹר. Targ. Am. IX, 13 ע׳ ענבין (not עֲצַר, עָצָר).

עַצָּרָא m. (preced. wds.) *wine-press, vat.*—*Pl.* עַצָּרֵי. B. Mets. 86b זגיא ... ביני ע׳ a black hen ... that moves about among the vats. B. Kam. 27b קרנא דע׳ (not דעצרא) a corner near the wine-presses.

עִצְרָא m. (preced. wds.) *juice.* Gitt. 69b Ar., v. אִיצְטָא.

עַצָּרֵי pr. n. m. *'Atsri.* B. Bath. 174b (Ms. M. עצורי); Arakh. 23a משה בר ע׳.

עֲצֶרֶת f. (b. h.; עָצַר) *detention, gathering,* esp. *a festive gathering for the conclusion of a festive season, concluding feast*; ע׳ של חג the concluding feast of the Succoth festival (Num. XXIX, 35); ע׳ של פסח the concluding feast of the Passover festival i. e. *the Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. Bayom, p. 193a ראויה היתה ע׳ של חג ... כשם שע׳ של פסח וכ׳ by right the concluding feast of the Succoth Festival was to have been fifty days after (the first day of Succoth) as the concluding feast of Passover is &c.; Cant. R. to VII, 2; a. e.—In gen. ע׳ f., (sub. יום) m. *Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. l. c., p. 190b בסיון ע׳ in the month of Sivan is the Feast of Weeks. Ḥag. II, 4 ע׳ שחל להיות וכ׳ if the Feast of Weeks occurs on a Friday. Ib. שלא לקיים ... ע׳ אחר השבת to oppose those who say that the Feast of Weeks must be observed on the day after the Sabbath (after seven complete weeks from

Passover, beginning with the first Sunday); Men. 65a. Ib.b; a. v. fr.

עֲצַרְתָּא I ch. same, *Feast of Weeks.* Targ. O. Num. XXVIII, 26 בעֲצַרְתֵּכוֹן (ed. Vien. בעֲצַרְתֵּי; Y. בעֲצַרְתֵּי; h. text בשבעיתיכם). Targ. II Esth. III, 8 יומא דע׳.—Pes. 42b; Sabb. 110a, v. דְּבָתָא. Pes. 68b; a. fr.

עֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר) *vat.* Targ. Esth. I, 10.

עֲצָתָא, v. עֲצָא.

***עָצָתָא** m. (v. עֲצַי) *oppressor.* Targ. Prov. XVI, 33, v. עַנָתָא.

עָקָא f. (עוּק) *trouble, distress.* Targ. Is. XXX, 6. Targ. Prov. XXIII, 27. Targ. Y. II Num. XII, 12 חוֹת עמנא בעקָנָא she was with us in (shared) our trouble; a. e.—Snh. 26a דא ע׳ that is the trouble (that thou callest them wicked).—*Pl.* עָקָן. Targ. O. Lev. X, 19 ... וערעין ע׳ (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).—Snh. 11a וע׳ סגיאן עתידן וכ׳ and great troubles are destined to come over the world; Tosef. Sot. XIII, 4 ע׳ סגיאין (corr. acc.; Var. רברבן ע׳); Cant. R. to VIII, 9; a. e.—V. עַקָתָא.—Y. B. Kam. X, 7c top בר נש דעָקָן (masc. form) a man of troubles (a very poor man). Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 עָקָנָא (ed. Bub. עקתא), v. פְּנַי II.

עָקָא, v. עֲקַר.

עָקַב (b. h.; denom. of עֲקֵב) 1) *to trace, follow.* Shebu. 47b עוֹקֵב אחר ניאוף, v. נָאַף. Macc. 10a (expl. עקבה, Hos. VI, 8) שחרו עוֹקְבִין לחרוג וכ׳ they followed up (their victims) to commit murder; Yalk. Hos. 523; Yalk. Josh. 30; Yalk. Num. 787.—2) *to go beyond, supersede*; (b. h. *to supplant*). Sot. 16a בשלשה מקימות הלכה עוֹקֶבֶת מקרא in three instances the practice goes beyond the Biblical text (Ar. Var. עוֹקֶפֶת). Ib. כי קא חשיב עוקבת ועוקרת וכ׳ he (R. Joh.) counts such cases only where the practice goes beyond and overthrows (the text), whereas in this case עוקבת ומוסיפת the practice goes beyond and adds to (the text).

עָקַב ch., *Pa.* עַקֵּב *to trace, espy.* Targ. Prov. XXIII, 30 מְעַקְּבִין ed. Lag. (ed. Wil. מְעַקְּבֵי; oth. ed. מעקבא, corr. acc.).

עָקֵב (b. h.; עקב, cmp. עכב, *to be curved*) 1) *heel.* Y. Ber. I, 2c top; Sabb. 62b, v. גּוּדָל. Deut. R. s. 3 אני דורך ... בעָקֵב גיחתי I shall tread Edom's vat with the heel of my foot (v. Is. LXIII, 1 sq.). Yeb. XII, 1 סנדל שיש לו ע׳ a sandal which has a sole with a covering for the heel. Gen. R. s. 22 מתלא בעַקְבוֹ swinging his heel (dandy-like); Yalk. Prov. 961 מתלה בעָקְבֵיהוּ (*pl.*). Zeb. VI, 3 (63b) יורדין על ע׳ (Mish. ed. חוזרים לע׳), v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Succ. 48b חוזרין על ע׳ they turn around on their heels, i. e. go back the same way. Yalk. Jer. 272 דשו בע׳ trod with the heel, i. e. ignored it wilfully. Midr. Till. to Ps. IV, 7, שׁוֹק II. Ib. to Ps. XCII, v. שׁוֹק I; a. fr.—2) (cmp. עַגְבָה) *haunch with thigh, posteriors.* Ned. 20a המסתכל במקום הטנופת שהוא מכוון כנגד בעַקְבָהּ של אשה, expl. ib. (במקום התורפה) ע׳ (Ar. במקום התורפה) he who gazes at the posteriors which correspond (in shape and position) to the heel. Naz. 51a רקב חבא מן הע׳ decayed matter that seems to come from the posteriors, Rashi (Tosaf.: the heel).—3) *rear-guard.* Sot. VIII, 6 (44a) עקבו של עם (Y. a. Bab. ed. עקיבו) the rear of the people.—*Pl.* עֲקֵבִים, עֲקֵבִין. Snh. 108b הוא מביא לכם מבין עֲקֵבֵי רגליכם he will bring you (the flood) from under your heels. Tanh. Ekeb 1 מצות ... ומשליכין אותן תחת עֲקֵבֵיהֶן minor laws which people disregard and throw under their heels. Naz. 22b הריני נזירה בעיקְבֵיךְ I will be a Nazarite following thy heels (example); הריני בעיקביך I will follow thy example; a. e.—עִקְבוֹת *foot-steps.* Sot. IX, 15 (49b) (in Chald. dict.) בע׳ משיחא (borrowed fr. Ps. LXXXIX, 52) in the footsteps of (events paving the way to) the Messiah.—[Snh. l. c. ויעקב שמי, v. עָקוֹב].

עֵקֶב m. (b. h.; preced.) *rear, consequence*; (conj.) *in consequence of*; (homilet.) *end, future world.* Deut. R. s. 3 (play on עקב, Deut. VII, 12) אבל שכרן בע׳ אני וכ׳ (not שכרו) but their full reward I shall give you in the end (after death); Yalk. ib. 847 שכר חקרן בע׳ וכ׳. Deut. R. l. c. אני מייסר אתכם עד הע׳ I shall try you to the end (of your lives); עד שתשמרו ... עד הע׳ until you shall observe my commandments to the end.

עֶקֶב ch., v. next w.

עִר, עִקְבָא ch. = 1) = h. עָקֵב, *heel; curve.* Targ. Y. Gen. XLIX, 17; a. fr.—Cant. R. to V, 16 כר אתא מיתלי ע׳ מן ארעא when he (Abraham) began to lift his heel from the ground (from the time he attempted to walk).—*Pl.* עִקְבִין, עִקְבֵי, עִרֵי. Targ. Y. I Gen. III, 15. Targ. Is. X, 32.—Hull. 52a ע׳ דגפי the curved ends of the wings (where they are attached to the body).—2) (v. preced.) *end, future.* Targ. Y. I Gen. l. c.; Targ. Y. II ib. עֵקֶב (constr.).

עִקְבָא m. (preced.) = h. עֵקֶב, *consequence.* Targ. Prov. XXII, 4 (Ms. עֲקִבָא).

עֲקַר, עֲקָר m. 1) v. preced.—2) (preced. wds.) *last, late.*—*Pl.* עֲקַרִּי, עֲקָרִין. Lev. R. s. 12 אילין דעללין לחנותא ... זה, incorr.) those who enter the wine shop the first and leave it the last. Ar. (ed. קרמאין ונפקין ע׳ ונפיק בתראי

עֲקָרָה f. (preced. wds.) *remnant*; עֲקַרִּי יין, עֲקַרִּי *sediment*; v. עֲכָרָה.

עֲקַבְיָא pr. n. m. *ʿĂḳabia*, name of a Tannai. Ber. 19a. Eduy. V, 6; a. fr.

עָקַד (b. h.) [*to bend*; cmp. כָּפַת.] 1) *to tie* hand to foot, contrad. to כפת (v. infra). Gen. R. s. 56 כל מה שהיה אברהם אבינו עוֹקֵד ... חקב"ה כופת וכ׳ as Abraham was tying his son here below, so the Lord bound &c. Lev. R. s. 2; a. fr.—Part. pass. עָקוּד. Sabb. V, 3 לא ע׳ ולא רגול, expl. ib. 54a ע׳ עקידת יד ורגל כיצחק וכ׳ *ʿakud* refers to tying foreleg to hindleg like the tying of Isaac &c., *ragul* refers to bending the forefoot upward and tying it to the foreleg; Y. ib. V, 7b bot. ע׳ בידו אחת; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. ed. Zuck.); a. e.—2) (denom. of עֲקֵדָה) *to sacrifice.* R. Hash. 16a כאילו עֲקַדְתֶּם וכ׳ as if you offered yourselves, v. עֲקֵדָה. Lev. R. s. 30 (play on כפת, Lev. XXIII, 40) זה יצחק שהיה כפות ועָקוּד וכ׳ this typifies Isaac, who was tied and offered up on the altar; a. e.—Gitt. 57b אתה עָקַדְתָּ

מזבח אחד ואני עקדתי וכ׳ thou (Abraham) hast *put up* one altar, but I have put up seven altars (offered seven martyred sons).

Nif. נֶעְקַד *to be tied; to be put on the altar.* Gen. R. l. c. זה נֶעְקַד וזה לֵיעָקֵד the one (ready) to sacrifice, the other to be sacrificed. Pirké d'R. El. ch. XXXI; Yalk. Gen. 101 האב מעקיד בכל לב ובהבן נ׳ וכ׳ the father offering with a whole heart, and the son offering himself with a whole heart. Ib. רחם ... שהוא אדם ובן אדם נ׳ וכ׳ have pity on Isaac who is a human being, son of a human being, and is being offered before thee like a dumb beast; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיד 1) *to tie* (foreleg to hindleg). Tam. IV, 1 (30[b]) לא חיו כיפתין ... אלא מעקדין אותו (Mish. ed. מְעַקְּדִין *Pi.*) they did not bind the lamb (all feet together), but tied it, expl. ib. 31[b] ריד ורגל כעקידת וכ׳, v. supra.—2) *to put on the altar.* Pesik. Aḥăré, p. 170[b] והעקידו ע״ג המזבח and laid him tied on the altar; a. e.

Pi. עִקֵּד same, v. supra.

עָקַד ch. 1) same, *to tie; to offer.* Targ. O. Gen. XXII, 9. Targ. Y. II Lev. XXII, 27. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—*2) *to bend, bow.* Targ. Y. II Ex. IV, 31. Ib. XXXIV, 8 (ed. Vien. אקד). Targ. Y. Gen. XXIV, 48 ועקדית Ar. (ed. וגחנית).

Ithpe. אִתְעֲקַד *to be tied; to be put on the altar.* Targ. Mic. VII, 20. Targ. Y. I Lev. l. c. (Y. II עקד גרמיה). Targ. II Esth. l. c.; a. e.

עֲקֵדָה, עֲקֵדְתָּא, v. sub עֲקִידָה.

עָקָה f. (עיק) *depression, pressure*; עָקַת נפש *mourning.* Yalk. Gen. 152, v. חֲלוּקָה.

עָקֹב, עֵקֶב m. (עָקַב) [*crooked, tricky,*] *akob,* a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108[b] ריש לגו ... Ar. (ed. ועיקב) we have something, its name is ʿA.; Yalk. Job 906 ועיקב; v. עָקוֹשׁ. Cmp. אֲלַיתָא.

עֲקֹבָה m. ch. (v. עָקַב) *haunch, posteriors.* Snh. 96[a] אשתני אפיה כע׳ דכלבא Ar. s. v. בן דכבד אב: כעוקבא; ed. ויהוה כי כלב) his face changed so as to look like the posteriors of a dog.

עָקוֹד m. (b. h. עָקֹד; עָקַד) *ring-streaked.*—*Pl.* עֲקוּדִים. Tanh. Vayetsé 11, v. נָקוֹד; a. e.

עִקּוּלָא, *pl.* עִקּוּגֵי, v. עִיקּוּלָא.

עָקוֹם m. (עָקַם) *curved, winding.* Succ. 32[a], v. מַגָּל. Erub. 6[a] מבוי ע׳ a winding alley; Y. ib. I, 18[c] bot. ע׳ ומפולש winding but open on both sides. Y. Dem. II, beg. 22[b] ע׳ הוא the cumin of Cyprus is crooked; a. e.—*Fem.* עֲקוֹמָה. Succ. 4[a], v. הוֹפֶן. Erub. I, 5; a. e.—Y. Taan. IV, beg. 67[b] (in Chald. dict.) הות אצבעתיה ע׳ had a crooked finger; Y. Meg. IV, 75[b] bot. עֲקוֹמָה.—*Pl.* עֲקוּמוֹת. Bab. ib. 24[b] (ידיו) ע׳ עקושות לא וכ׳ if his hands (fingers) are curved (inward) or bent (sideways), he must not pronounce the priestly benediction.

עִקּוּמָא, עִקּוּם, v. sub עִיקּ׳.

עֲקוּמָה, v. עָקוֹם.

עֲקוּצָא, עֲקוֹצָא, v. עוּקְצָא.

עִקּוּר, v. עִיקּוּר.

עָקוֹשׁ* I, (עֲקִישׁ), בֶּן ע׳ pr. n. m. *Ben ʿAḳosh,* (*ʿAḳish*). Koh. R. to II, 9 (perhaps to be read שאול בן קיש).

עָקוֹשׁ II m. (עָקַשׁ) [*crooked, crafty,*] *ʿaḳosh,* a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108[b] ואמרי לה ע׳ שמו Ar. (ed. עקש; Ms. F. עיקש, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) and some say, its name is *ʿa.*, v. עָקֹב; Yalk. Job 906 עקש.

עֲקוּשָׁה f. (preced.) *crooked, bent.*—*Pl.* עֲקוּשׁוֹת. Meg. 24[b], v. עָקוֹם.

עָקַי (v. עוּק) *to press, narrow in, embarrass.* Gen. R. s. 49 מן דחזיה חמי׳ דהוה עקי ליה עקר (not מאן) when he saw the dilemma in which he (Abraham) had placed him.

עֲקִיבָה, v. עֲקֵבָה.

עֲקִיבָא m. 1) *last, late,* v. עֲקֵבָא.—2) *consequence,* v. עֲקֵבָא.—3) v. next w.

עֲקֵבָא I m. ch. = עֲקֵבָא, *heel.* Targ. Y. Deut. XXV, 9 (some ed. עֲקִיבָא).—*Pl.* עֲקִיבַיָּא. Cant. R. to VII, 2 מה יאיין עֲקִיבַיִךְ וכ׳ how beautiful are thy heels (steps) in shoes, daughter of my friend!

עֲקִיבָא II, עֲקִיבָה pr. n. m. *ʿĂḳiba,* a renowned Tannai who began to study at an advanced age, and who, after taking part in the insurrection of Bar Kokhba, died a martyr. Yeb. 16[a] אתה הוא ע׳ בן יוסף וכ׳ art thou that ʿĂ. ben Joseph whose fame goes from one end of the world to the other? Ab. Zar. 5[a] כיון שהגיע לדורו של ר׳ ע׳ when he (Adam, in the revelations he received) came to the days of R. A., he rejoiced &c.; v. עָצַב. Ber. 61[b] (the story of his martyrdom). Sot. V, 1. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—V. Fr. Darkhé Mish., p. 111 sq.

עֲקֵדָה, עֲקִידָה f. (עָקַד) *tying* the sacrifice before slaughtering. Tam. IV, 1 וכך היתה עקידתו and in this wise it was tied (and laid down); a. e.—Esp. עֲקֵדַת יצחק, or ע׳ *the attempted offering up of Isaac.* R. Hash. 16[a] ... תקעו לפני בע׳ יצחק וכ׳ blow before me on a ram's horn, that I may remember to you the offering of Isaac ..., and I account it to you, as if you had offered yourselves before me. Y. Taan. II, 65[d] top ויר׳ יראה את נזכר להם עקידתו של וכ׳ 'the Lord shall see' (Gen. XXII, 14), thou wilt remember to them the offering of Isaac, their ancestor, &c.; Pesik. Baḥod., p. 154[b] עקדת יצחק; Gen. R. s. 56 תחא נזכר להם אותה העקדה; Yalk. ib. 101 העבודה הזאת (corr. acc.); a. fr.

עֲקַד, עֲקֵדָה, עֲקִידָתָא ch. same. Targ. I Chr. XXI, 15. Targ. Cant. I, 13 עֲקֵדַת, constr. Targ. Mic. VII, 20; a. fr.

עֲקִילַס pr. n. m. *ʿĂḳilas, Aquila,* the alleged translator of the Bible into Greek, frequ. surnamed הַגֵּר, the proselyte, and identified with אונקלוס. Y. Meg. I, 71[c] top ע׳ תירגם הגר וכ׳ A. the proselyte interpreted the Torah before R. El. and &c., v. יְפִיפָה (Bab. ib. 3[a] תרגים של תורה

אונקלוס הגר אמרו מפי וכ' תרגם ע' Y. Kidd. I, 59ᵃ top A. the proselyte interpreted (the verse Lev. XIX, 20) before R. ʿĂḳiba. Targ. Cant. I, 3, v. אֲתָאנַסְיָא; a. fr.

עֲקִים, v. עָקַם.

עָקִים m., **עֲקִימְתָּא**, **עֲקִימְתָּא** f. (preced.) *crooked, perverse.* Targ. Prov. XVII, 20 (ed. Wil. עֲקִים, *Pa.* of עָקַם). Ib. XXII, 5 (not עֲקִימְתָּא).—Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. עֲקִימְתָּא, v. עָקוֹם.—*Pl.* עֲקִימְתִּין; f. עֲקִימְתָּא. Targ. Prov. XI, 20.

עֲקִימָה I, v. preced.

עֲקִימָה II f. (עָקַם) 1) *curvature, crookedness.* Y. Kil. IV, 29ᵇ top (in Chald. dict.) ע"י ע' תרתין וכ' owing to the curvature (of the garden bed) two rows of vines disappear (become indiscernible).—2) עֲקִימַת פה or ע' שפתים curving the mouth (the lips), *speaking sulkily, mumbling,* in gen. *talk,* opp. to מעשה action. Meïl. 17ᵇ מֵע' שפתיך וכ' from the argument thou didst utter in an undertone one can tell that thou art a scholar. Keth. 45ᵇ ע' שפתיו גרמה לו (not גרמו) his talk (casting suspicion on his wife) brought it (the punishment) upon him. Snh. 65ᵃ ע' שפתיו הרי מעשה talk (e. g. blasphemy, false testimony) is considered an action (can be punished). Ib.ᵇ; B. Mets. 90ᵇ (in reference to guiding an animal by means of a human voice).

עֲקִימוּתָא f. ch. (v. preced.) *crookedness, perverseness, insincerity.* Targ. Prov. VI, 12 (h. text עִקְּשׁוּת). Targ. Hos. VII, 16 Regia (Bxt. עֲקִמּוּת), v. עִקְּמוּתָא.

עֲקִימְתָּא, v. עָקִים.

עֲקִיסָה, v. עֲקִיצָה.

עֲקִיפִין, **עֲקִיפִים** m. pl. (עָקַם *1) *circuit.* Sifré Deut. 26 יהיו מחזירים אותו בע' they shall lead him around in a circuit (expose him to public disgrace; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 810 בקוּפְסוֹן).—2) *circumvention, lawyer's trick.* B. Kam. 113ᵃ באין עלינו בע' we bewilder him by subtle arguments; אין באין עליו בע' וכ' you must not do it, because you must sanctify the name of the Lord (by your integrity in dealing with a gentile).

עֲקִיצָה f. (עָקַץ) 1) *sting.* Ab. II, 10 עֲקִיצָתָן עֲקִיצַת עקרב (Ar. עֲקִיסָתָן) their sting (the scholars' ban) is a scorpion's sting; Num. R. s. 3, beg.—2) *cutting fruit by the stalk.* Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ top שכר ע' remuneration for cutting, contrad. to לקרטה.

***עֲקִיק** m. ʿaḳiḳ, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate. Targ. Cant. V, 14 (Targ. Ex. XXVIII, 17 ירקן, ורקתא).

עֲקִירָא m. (part. pass. of עֲקַר) *castrate.* Sabb. 152ᵃ, v. אִיקָּא.

עֲקִירָה f. (עָקַר) 1) *tearing loose, plucking.* Snh. 68ᵃ למדני עֲקִירָתָן teach me, how to tear them out.—*Pl.* עֲקִירוֹת. Sifré Deut. 171, v. עֲקוּר.—2) *removal from place, lifting up.* Sabb. 2ᵇ כל עֲקִירָה וכ', v. הוֹצָאָה. Ib. 3ᵃ עקירת גופו כעקירת חפץ וכ' is moving one's body (starting to walk) like lifting an object from its place?; a. fr.—3) *uprooting, undoing.* Y. Hor. I, 46ᵃ עקירת חגוגה a decision which abrogates a Biblical law entirely; Y. Yeb. X, 10ᵈ bot.—4) *making childless, extinction.* Pesik. R. s. 47 (ref. to Deut. IX, 20) עקירת בנים ובנות לחשבידו extinction of sons and daughters (v. בִּילּוּי).

עָקִישׁ, v. עָקוּשׁ I.

עָקַל (b. h.; cmp. עגל a. עקב) *to be curved, round, twisted.* *Pi.* עִקֵּל *to curve.* Part. pass. מְעוּקָּל. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942 מ' בקל ע' a crooked staff.

עֲקַל ch., *Pa.* עֲקֵל same, *to curve,* v. עֲקַם.

עֶקֶל (or עֻקָּל) m. (preced.) 1) *a bale of loose texture containing the olive pulp to be pressed.* Maasr. I, 7; Tosef. ib. I, 7 (Var. עיקל). Toh. X, 8; Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ הע' מוחל היוצא מע' בית חבד של נצרים, v. infra. Sabb. 144ᵇ Ar. (ed. מיעיקול) the watery fluid which oozes out of the bale made up for the press; (Tosef. Toh. X, 3 מעיקת; R. S. to Toh. IX, 1 מן שוקת, corr. acc.). Tosef. l. c. כינסו ועשאו עיקל (R. S. l. c. שוקת) if he collected the fluid and put it back into the bale. Snh. 26ᵃ יכול לומר לע' בית הבד וכ' he (who trims vines in the Sabbatical year) may say, I need the twigs to make a bale for the press. Ib. (proverbial expression) הלב יודע אם לע' אם לעקלקלות the heart knows whether it is done for *ʿekel* (a legitimate purpose) or out of *ʿăḳalḳaloth* (perverseness); Y. Shebi. IV, 35ᵃ; Lam. R. to I, 5; a. e.—*Pl.* עֲקָלִין, עֲקָלִים (or עֻקִּין). Y. Shebi. l. c. (in Chald. dict.) לע' אנא בעי I need the twigs for &c., v. supra. Ab. Zar. 75ᵃ; Tosef. ib. VIII (IX), 3 הע' של נצרין וכ' bales made of wicker or hemp &c.; Tosef. Toh. XI, 16 הע' של זיתים ע' של נוצרין olive pulp.—Ex. R. s. 15 (from its shape) *a mass of iron* used for *ballast.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 1. Makhsh. V, 7 חמים הצולים ... ובע' וכ' (ed. Dehr. ובעיקל) water that comes up (and settles) in the hull, on the ballast or on the rudders; [Maim.: in the cavity in the hull made for the reception of drippings from the deck; cmp. עוּקָה].

עִי', **עֲקָלָא** m. ch. (preced.; cmp. Lat. torques) *band, clasp.*—*Pl.* עִי', עֲקָלַיָּא. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (h. text עגיל).

עקלגסים, v. קַלְגָּס.

עֲקָלָן, v. עִיקֵּל.

עֲקַלְקְלוֹת f. pl. (b. h.; עָקַל) *tortuous ways, perverseness.* Snh. 26ᵃ; Y. Shebi. IV, 35ᵃ, a. e., v. עֶקֶל.

עַקְלָתוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *tortuousness;* דרך ע' *in a round about way, indirectly.* Y. Dem. IV, 24ᵃ top מהו שישאלני דרך ע' may one ask him indirectly (so as to give him an opportunity to confess his omission without compromising himself)?

עָקַם (cmp. עקב) 1) *to curve, wind.* Y. Erub. II, 20[a] bot. כל מה שהפרה פושטת . . . הגמל עוקם וכ' whereas the cow stretches her neck out straight, the camel turns his neck. Lev. R. s. 10, v. infra. Lam. R. to II, 8 עיקם את חוטמו turns up his nose (at the bad odor).—Meil. 17[b] ע' פיו ר' אליעזר וכ' R. El. . . . curved his mouth (pouted speaking in an undertone, v. עֲקִימָה).—2) *to circumvent, supersede,* v. עָקַב.

Pi. עִקֵּם *to curve, wind; to make a circuit.* Y. Yoma VI, 44[b] bot. ע' שלשים . . . והיה מְעַקְּמוֹ וכ' the priest's belt was thirty-two cubits long, and he wound it this way and that; Lev. R. s. 10 ועיקמו לפניו ולאחוריו (read: וְעִקְּמוֹ); Cant. R. to IV, 4 (not מעמקי). Gen. R. s. 50 (ref. to סורו אפי' איני כדאי עַקְּמוּ עלי את הדרך though I be not worthy (of your visit), go out of your way on my account; ib. עקמו עלי את הדרך כדי שלא תהיו נראים וכ' take a circuitous route in coming to me, that you may not be seen going to me. Ib. s. 32 ע' הקב"ה שתים וכ' the Lord (Bible text) uses a circumlocution of two or three words (writes two or three words where one would have been sufficient) in order to avoid the word 'unclean'; Pes. 3[a]; Lev. R. s. 26, beg.; a. e.—*Part. pass.* מְעוּקָּם; f. מְעוּקֶּמֶת *tortuous; tricky.* Y. Erub. V, 22[d] top היה הנחל מע' if the wady meandered. Tanḥ. Vaëra 4 מה הנחש הולך מע' אף המלכות מְעַקֶּמֶת דרכיה as the serpent moves in tortuous lines, so the government winds its ways; כשם שהנחש מע' אף פרעה מע' as the serpent is cunning, so is Pharaoh cunning; Ex. R. s. 9; a. e.

Hithpa. הִתְעַקֵּם *to wind one's self, be artful.* Ib. כשיבוא להתעקם וכ' if he (Pharaoh) tries his tricks, gó and say to Aaron &c.; Tanḥ. l. c.

עֲקַם, ch. same. Y. Taan. IV, 68[a]; Koh. R. to VII, 7 חוינא עֲקִים וכ' אסטרגא.—Part. pass. עָקִים, q. v., fr. which עַקְמִית. Targ. Ps. XXXVIII, 7 (h. text נעויתי).

Pa. עַקֵּם *to curve, wind.* Targ. Is. LIX, 8 (ed. Wil. עֲקִי' *Pe.*; h. text עקשו). Targ. Prov. X, 9 דמְעַקֵּם Regia (ed. דמְעַקְמֵן, v. infra; Bxt. דמְעַקֵּל). Targ. Mic. III, 9; a. e.—Part. pass. מְעַקֵּם; f. מְעַקֶּמָא *pl.* מְעַקְּמָן Targ. Prov. II, 15. Ib. X, 9 (ed. Ven. דמעקם מן, corr. acc.), v. supra.

עַקְמִיתָא f. (preced. wds.) 1) *curve.* Erub. 14[a] עַקְמוּמִיתָהּ חוץ למבוי if the curved portion (of the beam placed over the entrance) is outside the alley. Ib. כל שאילו חינטל עקמומיתה וכ' Ms. M. if, after the curved portion is taken off, there remains a gap of less than &c. Y. ib. I, 19[a] bot. ע' מן חצד והוא שתהא ע' provided the curve is sideways; שהיא מעכבת וכ' a curve which obstructs the alley. Y. Ab. Zar. I, 40[a] bot. דרך ע' היתה it was a tortuous road (on which he met her); Y. Ber. IX, 13[c] top עקמומיתה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* עַקְמוּמִיּוֹת. Y. Erub. I, 18[c] bot. אלו ע' דרך וכ' . . . those living on this side of the alley make use of the curves (on this side of the wall), and those living on the other side make use of the curves (on the other side) &c.—2) *ambush, hiding place* (by the wayside).—*Pl.* as ab. Sifré Deut. 20 אין לך דרך שאין בה ע' there is no highway without ambushes; Yalk. ib. 804 (*sing.*). 3) *crookedness of the heart, insidiousness.* Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתומי ולא כעַקְמִימוּתִי according to my simplicity, but not according to my insidiousness (sin).—4) (v. next w.) *hump*; trnsf. *haughtiness.* Ber. 59[a] לא נבראו רעמים אלא לפשוט ע' שבלב (Ms. F. לפסוק עקמומיות), *pl.*; v. Rabb. R. S. a. l. note 400) the thunders were created to level (to cut off) the protuberance (protuberances) of the heart (to break man's pride).

עַקְמוּמִיתָא ch. same, *hump, protuberance*; trnsf. *haughtiness.* Targ. Lam. II, 19 שדיראי...עקמומיתת לביך throw out like water the protuberance of thy heart (humble thyself); Targ. Y. Ex. XL, 7.—Snh. 91[a] (speaking to a hunchback, v. גִּבְיָא) ופשיטנא לעַקְמוּמֵיתָךְ מינך ... בעיטנא Ms. K. (Ms. M. לְעַקְמִימוּתָךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לְעִקְמוּתָךְ) I shall kick thee and level thy hump from off thee (drive out thy conceit).

עַקְמוֹן m. (preced. wds.) *craft, trap.* Koh. R. to IX, 14, v. פְּמָנוֹן.

עַקְמִימוּתָא, v. עַקְמוּמִיתָא.

עַקְמוּתָא f. (preced. wds.) 1) *crookedness, insincerity.* Targ. Hos. VII, 16 Bxt., v. עֲקִימוּתָא.—2) *protuberance,* v. עַקְמוּמִיתָא.

עַקְמָן, v. עוֹקְמָן.

עַקְמָנוּת f. (preced.) *indirectness, reserve,* opp. תמימית frankness. Lev. R. s. 11 בא בע' spoke with reserve; Midr. Till. to Ps. XVIII, 27; Yalk. Sam. 161.

עַקְמָנוּתָא, v. שׁוּקְמָנוּתָא.

עַקְנָא *our trouble,* v. עָקָא.

עַקְס, v. עַכְּס.

עָקַף (cmp. עָקַב) [*to bend, go around,*] 1) *to circumvent; to seek occasion against.* Y. Gitt. V, 46[c] bot. . . . ומלוה ויעוקף ונוטלה ממנו he will lend him money and seek an opportunity to take it (the coveted field) from him; (Tosef. Keth. XII, 2 וקיפץ, v. Gitt. 49[b]).—2) *to go beyond, supersede.* Y. Kidd. I, 59[d] top בשלשה מקומות ההלכה עוקפת למקרא וכ' (not תחורה) on three occasions the practice supersedes the Biblical text, and on one the legitimate interpretation of the text (ignoring the rules of interpretation); Sot. 16[a], v. עָקַב.

עֲקַף ch. same.

Ithpe. אִתְעֲקַף *to seek occasion against.* Targ. Y. Gen. XLIII, 18 לְאִתְעֲקָפָא (*infin.*; O. לאסתקפא, v. סְקַף I).

עָקַץ (cmp. עקב, a. Arab. ʿaḳas) [*to bend, twist*; denom. עוּקָץ *tail, point, peduncle* &c.] 1) *to cut fruit by the stalks.* Peah VII, 3 ע' את כל האשכול Ms. M. if he cut an entire cluster. Snh. 41[a] תאנה ע' he cut figs. B. Kam. 70[b] עֲקוֹץ לך תאינה מתאיניתו וכ' cut figs (to the value of the stolen object) in my fig plantation, and take possession for me of the stolen object which thou holdest; a. e.—2) *to sting, prick.* Y. Ber. VIII, 12[b] שעָקָצוֹ חברבר והיה that a lizard stung him, and he recovered. Cant. R. to I, 12 אפי' פורטענא

לא ע' בם not even a flea stung them; ib. to V, 3 עָקְצָה. Ib. to II, 15 ויעוקצין אותם and they pricked them (with a pin); a. fr.—Esth. R. to I, 12 (proverbial expression) רמז זתו ולא נרמז עָקְצתו ולא נעקץ she gave him a hint, and he did not heed it, she pricked him, and he did not feel the sting.

Nif. נֶעֱקַץ *to be stung, feel the sting*, v. supra.

עָקַץ ch. same, *to sting*. Targ. Y. Deut. VIII, 15.—Bekh. 3i[b] מאן דעקץ תעקציה וכ' (Rashi: מאן דעקץ לירעקציה וכ'; Ar. מאן דעקס עקסתיה) let a scorpion sting him who stings (stung), i. e. he who ignored me deserves to be excommunicated.

עָקַר (b. h.; cmp. יקב) [*to be curved, bent*; denom. עִיקָּר *root*,] 1) *to uproot, tear loose, detach, remove; to eradicate, undo, abolish, abrogate.* Hor. 14[a] עוקר הרים; Snh. 24[a] עוקר חרורי הרים, v. חֵר. Ab. III, 17 חרוח באה ועוקרתו וכ' a wind comes and uproots it and turns it &c. Pesik. Ekha, p. 123[a] כל מקום שנאמר ארון עוקר דיורין ומכניס וכ' wherever *Adon* (Master) is mentioned in the Bible, it means (the landlord) that displaces tenants and imports tenants; ib. עוקר כנענים וכ' who drives out the Canaanites and brings in the Israelites. Y. Yeb. I, 2[d]; ib. XIII, beg. 13[b] ... מאמנת לָעֲקוֹר she may (on arriving at majority) refuse the *Yabam*, which has the effect of annulling her relation to her deceased husband. Ib. כל עמה מודיי שהיא עוֹקֶרֶת all agree that by doing so she annuls her marriage to her deceased husband. Pes. 101[b] עָקְרוּ רגליהן לצאת ע' ממקומו וכ' when they detached their feet, in order to go. Sabb. 5[a] (sub. רגליו) he moved from his place and received it. Y. Bets. V, 63[a] bot., v. קִיפּוּץ. Meg. 5[b] בקש לעקור תשעה וכ' wanted to abolish the fast of the Ninth of Ab. Pes. 115[b] אין עוֹקְרין את השלחן we do not remove the table (v. comment.); a. v. fr.—*Part. pass.* עָקוּר; f. עֲקוּרָה; *pl.* עֲקוּרִים, עֲקוּרִין; עֲקוּרוֹת *a) uprooted, torn out.* Peah VI, 9 תבואה ע' loose (cut) grain, שאינה ע' still in the ground.—*b)* = עָקָר [*rootless,*] *barren, impotent.* Yeb. 64[a] ויצחק אבינו ע' היה Isaac was impotent; שניהם ע' both of them (Isaac and Rebecca) were impotent. Ib. מפני מה היו אבותינו ע' wherefore were our ancestors childless (until they prayed)?; a. fr.—Bekh. 44[b] (ref. to Deut. VII, 14 ועקרה) שלא תהא תפלתך ע' that thy prayer shall not be fruitless before the Lord; Yalk. Deut. 884 שלא ... ע' מלפני המקום that thy prayer shall not be removed from before the Lord; שלא יהא בריך עקור מן התלמידים (not עקורה) that thy house shall not be deprived of scholars.—2) *to mutilate, hamstring; to make barren*, v. infra.

Nif. נֶעְקַר *to be uprooted; to be removed, eradicated, destroyed.* Y. Kil. III, 28[c] bot. נֶעֱקְרוּ הראשונים if the first seeds have been taken out. Ber. IX, 1 ... מקום הרואה שנֶעֱקְרָה וכ' he who sees ... a place from which an idol has been removed (by destruction). Ib. 12[b] לא שתֶּעֱקַר ממקומה וכ'... not that the memory of the going out from Egypt will be removed from its place (entirely extinct) &c., v. עֵזֶר. Ib.[b] לא שיֶּעֱקַר יעקב וכ' not that the name of Jacob will entirely fall into disuse; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיר (עָקָר). Cant. R. to II, 14 מפני מה הֶעֱקַרְתִּי אתכן why did I decree that you be childless? Because I desired to hear your prayer; Gen. R. s. 45 עקרתי *Pi.* (or עֲקַרְתִּי Kal).

Pi. עִיקֵּר 1) *to uproot; to tear loose* &c. Ib. s. 42 עִיקְּרוּ tried to uproot the vines (destroy the entire nation); Lev. R. s. 11. Ib. המן ... לעקר וכ' Haman ... undertook to destroy the vines; Gen. R. l. c. ביקש לעקור הגפן כלה. Ḥull. V, 3 המעקר he who tears loose the organs to be cut at slaughtering (v. סִירָן); a. fr.—2) *to unfit, mutilate, hamstring; to make barren.* Treat. S'maḥ. ch. VIII שורפין ומעקרין לפני מלכים you may burn (clothes &c.) and hamstring horses at a king's death; Ab. Zar. 11[a] עוקרין; Tosef. Sabb. VII (VIII), 19 עוקרין; v. עִיקּוּר. Gen. R. s. 45, v. supra; a. e.

Nithpa. נִתְעַקֵּר *to be made barren.* Ib. לבה נתעקרו האמהות וכ' why were the Mothers allowed to be childless? Because the Lord desired to hear their prayers; Cant. R. l. c.; a. e.

עֵקֶר I ch. same, *to uproot* &c. Targ. II Kings III, 25. Targ. Jer. I, 10. Targ. Lam. III, 5; a. fr.

Pa. עֲקַר *to uproot, destroy; to mutilate, hamstring.* Targ. II Sam. XVII, 13; a. e.—Ib. VIII, 4 (ed. Wil. עֲקַר *Pe.*). Targ. Josh. XI, 6; a. e.—Pes. 115[b] קא מְעַקְּרֵי חכא וכ' they want to remove the tray before us. Ib. 113[a] לא תְּעַקֵּר ככא, v. פַּכָּא; a. e.

Ithpa. אִתְעֲקַר, *Ithpe.* אִיתְעֲקַר 1) *to be uprooted, detached, removed.* Targ. Prov. II, 22. Ib. XXIV, 31. Targ. Ps. LXXVI, 7; a. fr.—Sabb. 63[b], v. יָלַד. Pes. 101[a] ואיתעקרא ליה שרגא his lamp was upset. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. ואיתעקרון and they were ruined (their trade became extinct), opp. קמון they remained in the trade. Sabb. 147[b] אתעקר תלמודיה his learning was uprooted; i. e. he forgot what he had learned; a. e.—2) *to become impotent.* Yeb. 64[b] אתעקר מפרקיה דרב וכ' became impotent through sitting at the lectures of R. H. (by suppressing his needs). Keth. 62[b] אתעקרא דביתהו his wife had lost the faculty of conceiving; a. e.

עֲקַר, v. עִיקָּר.

עָקָר m., **עֲקָרָה** f. (b. h.; preced. wds.) [*rootless,*] *sterile, impotent, barren.* Bekh. 44[b] נמצא ע' he becomes impotent. Ib. (ref. to Deut. VII, 14) [read:] לא יהיה בך ע' שלא יהיה בריתך ע' מן התלמידים 'there shall be no barren one among thee', means that thy house shall never be barren of scholars (v. Yalk. Deut. 848); Deut. R. s. 3 עקר ועקרה מן חשובה impotent to give a proper answer (to heretics). Ib. לא היית אומר אברם פרדה ע' וכ' didst thou not say, Abram is a barren mule &c.?; B. Bath. 91[a] (in Chald. dict.) כודנא עקרה, v. כּוּדְנָא; a. fr.—Num. R. s. 14 (play on עקרת, Num. VII, 55) קיצרת אלא עֲקֶרֶת כנגד יעקב וכ' read not *ḳa'ărath* (disb), but *'ăḳereth* (uprooted), corresponding to Jacob who wrested the birthright from Reuben and gave it to Joseph.—*Pl.* עֲקָרִים; f. עֲקָרוֹת. Gen. R. s. 39 ... על הע' וכ' אברהם Abraham prayed for the childless women, and they were visited. Ib. s. 53 הרבה ע' נפקדו עמה many childless ones were visited at the same time with her (Sarah); a. fr.

עֲקָרָא II **עַקְרָא** m., **עַקְרְתָא** f. same. Targ. O. Deut. VII, 14. Targ. Ps. CXIII, 9; a. fr.—Sabb. 152[a] עקר Ag. Hatt. (ed. עיקרא), v. אִיקָּא. Gen. R. s. 47, beg. וצוותין דא ע'; ib. s. 53, v. יָרֵי I. Yeb 65[b] סבא דע' a drug which

causes barrenness; a. fr.—*Pl.* עֲקָרִין; f. עֲקָרָן. Targ. Y. Deut. l. c. (ed. Vien. נשין עקרין, corr. acc.).

עָקָרָא, v. sub עִיקָּר.

עַקְרָב c. (b. h.; prob. fr. עקב, with anorg. ר; cmp. עֲקָרוֹב) 1) *scorpion.* Ab. V, 5 ולא הזיק נחש ועקרב וכ' nor did ever a serpent or a scorpion harm anybody in Jerusalem. Ib. II, 10, v. עֲקוּצָה. Sabb. 121[b] שבחדייב ע' the scorpion of Adiabene; Y. ib. XIV, beg. 14[b]. Num. R. s. 10 חירן משול בע' (some ed. כע') wine is compared to a scorpion; מה ע' מכה בעוקצו ... סופו as the scorpion wounds with its tail, so wine wounds at the end. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II עקצתו ע' if a scorpion stung him; a. fr.—*Pl.* עַקְרַבִּין, עֲקַרְבִּים. Sabb. l. c. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) מים אין בו אבל נחשים ועקרבים וכ' water was not, but serpents and scorpion were therein; a. fr.—2) *the constellation Scorpio.* Pesik. R. s. 20. Num. R. l. c. כל שעה ... אין ע' וכ' as long as Kimah (v. כִּימָה) is visible, Scorpio is invisible; a. fr.—3) *bit of a bridle.* Kel. XI, 5.—4) עַקְרַב בית חבד *the iron-shod part of the pressbeam.* Ib. XII, 3.

עַקְרְבָא ch. same, *scorpion.* Keth. 50[a] דטרקא ליה ע' whom a scorpion stung. Ned. 41[a] חזדיה להדיא ע' וכ' (not להחוא קרוקיתא דע', v. אַקְרוֹקְתָא. Ḥag. 5[a], v. זִיבּוֹרָא; a. fr.—*Pl.* עַקְרְבֵי. Targ. Deut. VIII, 15; a. e.—Snh. 67[b] שדא ... חוו ע' he poured out a little (of the water), and scorpions appeared.

עַקְרְבָּא, עַקְרַבָּא, v. עַקְרַבָּת.

עַקְרַבִּין pr. n. pl., מסקנא דע' *the ascent of ʿAḳrabbin.* Targ. O. Num. XXXIV, 4 (ed. Vien. עַקְרַבִּים; Y. עַקְרַבִּית); Targ. Josh. XV, 3; Targ. Jud. I, 36 עקרבים (h. text מעלה עקרבים).

עִיקְרְבִּין, עִיקְרְבִלִּין, v. עִיקְבָּא.

עַקְרַבַּת pr. n. pl. *ʿAḳrabbath*, a place at a day's distance north of Jerusalem. Maas. Sh. V, 2 Ms. M. (ed. עַקְרַבָּה; v. Rabb. D. S. a. l. note); Bets. 5[a] עקרבת Ms. M. (ed. עקרבא, עקרבה).

עַקָּרָה, v. עָקָר.

עִקָּרָת, v. עִיקָּר.

עֲקָרֶת, v. עָקָר.

עִקֵּשׁ I, v. עָקוֹשׁ II.

עִקֵּשׁ II pr. n. m. *ʿIḳḳesh.* Bekh. 38[a] חזקיה אבי ע'.

עִקְּשָׁן m. (v. עַקּוּשָׁה) *crooked-legged,* v. קִרְשָׁן.

עַקְתָא, עַקָּתָא, עַקְתָּא I f. (עוק) *anguish, trouble, distress.* Targ. Ex. XVIII, 8 (ed. Berl. עָ). Targ. O. Gen. XLII, 21 עַקַּת constr. (ed. Berl. עָקַת); a. fr.—Gen. R. s. 81 (prov.) בשעת ע' נדרא וכ' in the hour of trouble—a vow, in time of release—forgetting; Tanḥ. Vayishl. 8; Yalk. Gen. 135 בשעת עקת נדר (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* עָקָן (v. עָקָא), עֲקָתָא. Targ. Ps. XXV, 22.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 ed. Bub., v. פְּנֵי II.

עָקְתָא II m. (עקת, v. עִיקְתָא II), *pl.* עָקְתִין *narrows*; trnsf. *distress.* Targ. Ps. XXV, 17.

עָר m. (b. h.; עור or עָרַר) [*stirring up,*] *hater.* Gen. R. s. 37; Y. Ber. IV, 7[b] bot. שְׁנְעֹר שׁוֹנֵא וּעֹרֵר וכ' Babylonia is called Shinar, because she reared an enemy and hater of the Lord (Nebuchadnezzar); Yalk. Gen. 62 (not וצר); Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—[Midr. Till. to Ps. CII, 18 שהיה ער, ed. Bub., v. עַרְעָר.]

עָרָא, עָר ch. same. Lev. R. s. 26 [read:] הירא ליגבי שנאך הֵירָא (v. הֵידָא) הידא ליגבי עָרָךְ why dost thou call on thy enemy, why on thy adversary?; Midr. Sam. ch. XXIV הידא ליה גבי ערך הידא ליה גבי חברך (corr. acc.).

עֵר I *awake,* v. עוּר I.

עֵר II (b. h.) pr. n. m. *Er,* son of Judah and Tamar. Gen. R. s. 85 ער שהושר מן העולם his name was Er, because he was removed out of the world (died young); Yalk. ib. 145. Yeb. 34[b]; a. e.

עַר m. (cmp. עֵר) *ʿar,* name of a bird of prey, perh. *Lammergeyer.* Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Amst. עֵר; Targ. Y. עוזא; h. text פרס); Targ. O. Deut. XIV, 12 (ed. Berl. עָרָ; Y. II עַרְעָא; ed. Amst. עֵדָ).

עָרָא I, v. עָר ch.

עָרָא II m. 1) *bay-tree.* Gitt. 69[b] טרפא דע' Ar. (ed. אטרפא דטרא'; Rashi דארצא, expl. עלה של עץ ארא) bay-leaves (v. Löw, Pfl., p. 299).—2) a species of *cedar, pine.*—*Pl.* עָרֵי. B. Bath. 81[a]; R. Hash. 23[a] ארונים ע' (ערונים) *ăronim* (v. אֳרֵן) is (in Ch.) *ʿarê* (Rashi: laurel tree); (Yalk. Is. 314 ארמונים ערובי').

עֲרָאָה, v. preced.

עַרַּי, עַרַּאי m. (= עַרְעַי, v. עָרַע a. אָרַע) 1) *evil, misfortune.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V (ref. to קרי, Lev. XXVI, 23, sq.) אתם עשיתם ... ערייי בעולם אף אני ... ע' וכ' you made my laws of justice a misfortune in the world, so I shall make you a misfortune in the world; ib. ch. VIII; Yalk. Lev. 675 עראי.—2) *accident, chance, improvisation,* opp. קבע. Succ. 2[a] צא מדירת קבע ושב בדירת ע' leave the permanent, and live in a temporary dwelling. Ib. II, 9 כל ... סוכתו קבע ודירתו ע' Ms. M. (ed. ובדירתו) during the seven days (of the Feast of Booths) man must make his booth the permanent and his dwelling the incidental residence. Ib. 26[a] אכילת ע' an incidental meal, luncheon, opp. to אכילת קבע a regular meal. Maasr. I, 5 אוכל מהם ע' וכ' (sub אכילת) he may make of them an irregular meal until &c.; Tosef. ib. I, 11, a. e. אַרַּעַי ed. Wil., oth. עראי. Succ. l. c. שינת ע' irregular sleep, a nap; a. fr.

עָרַב I (b. h.; cmp. אָרַב) [*to insert, press into, interweave,*] 1) *to mix, confuse.* Yalk. Deut. 808 עָרְבוּ את העיסה (or עָרְבוּ *Pi.*; not ערכו), v. עִיסָּה.—2) [*to substitute, put in place of,*] *to vouch for.* Cant. R. to I, 4 אבותינו עורבים אותנו let our ancestors be our surety (for our observance of the Law); Yalk. Cant. 982. Deut. R. s. 3 מבקשים אתם שנעָרוֹב אתכם וכ' do you want us to guarantee to you that, if you separate your tithes properly, the mice will not attack

your grain any more? Ib. ע' אותן והלכו he did guarantee to them, and the mice went &c. Tanḥ. Vayigg. 5 מפני מה לא ערבתָ את וכ' why didst thou not pledge thyself for thy brother &c?; a. fr.

Pi. עֵרֵב 1) *to mix.* Gitt. 52b שמואל אמר מְעָרֵב Samuel explains (המנסך) ib. V, 4, v. נָסַךְ), he who mixes forbidden wine with his neighbor's permitted wine. Koh. R. to IX, 13, a. e. המערב מים ביין וכ' who puts water into wine &c., v. גְּבַלְקִיָּא. M. Kat. 8b אין מְעָרְבִין שמחה בשמחה you must not mix one rejoicing with another (e. g. celebrate a wedding during the Festive Week); Gen. R. s. 70. Y. Ber. II, 4d top; Y. Meg. I, 71c את האותיות ע' if one made the letters of a word of uneven sizes (so that they are not in a line). Gen. R. s. 15 שלא לעָרֵב את האותיות he said המוציא in order not to confound the letters (by saying השלם מוציא); Y. Ber. VI, 10a bot. ראשי אותיות; a. fr.—Part. pass. מְעוּרָב; f. מְעוּרֶבֶת; *pl.* מְעוּרָבִין, מְעוּרָבִים; Yalk. Deut. 808 מְעוּרָבוֹת. and saw that the bread was mixed with coarse flour. Erub. 27a בשקרבי דגים מע' בהן when entrails of fish are mixed up with the brine; a. e.—Lev. R. s. 20 (in Chald. dict.) מעורב, v. עַרְבָּב.—2) (denom. of עירוב 2) *to lay an ʿErub, to create a symbolical community of residence* or *continuity of action.* Erub. III, 1 מערבין לנזיר ביין you may use wine for an ʿErub for the benefit of a Nazarite. Ib. 84b; 87b עד שיְעָרְבוּ until they connect them symbolically by an ʿErub; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. XVI, 3 חצר המע' a court which has been made available for Sabbath movements by means of an ʿErub; a. e.—3) *to pledge.* Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 1 (ref. to בני התערבות, II Chr. XXV, 24) שהיו מְעוּרְבוֹתֵיהֶן של אבותיהן they were the hostages for their fathers.

Hithpa. הִתְעָרֵב, *Nithpa.* נִתְעָרֵב *to be mixed.* Ḥull. VI, 5 דם שנ' במים (which requires covering up, v. כִּיסּוּי) has been mixed with water. Tosef. Ter. V, 15 ... פרוסות שנִתְעָרְבוּ וכ' if pieces of show-bread have become mixed up with a hundred times as many pieces of secular bread; Yeb. 81b שנִתְעָרְבָה וכ' ... פרוסה; Y. Orl. II, 61d bot. Cant. R. to I, 3 מה השמן הזה אין מִתְעָרֵב ... אין מִתְעָרְבִים וכ' as oil cannot be mixed with other liquids, so Israel should not be mixed with the nations of the world; a. fr.

עֲרִיב, עָרַב ch. same, 1) *to vouch for, be surety for.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. Job XVII, 3; a. e.—Y. Dem. I, 22a top אמרו ליה עוֹרְבָן ועָרְבוֹן וכ' they said to him, pledge thyself to us (that the mice will not attack our produces, if we separate the tithes properly, v. preced.), and he did pledge himself to them, and they suffered no longer (v. נְגִי'). Y. Kil. IX, 32c bot ערבוניה למיקמתיה וכ' ... ריגלוי (not ערבתיה) man's feet are pledged to place him where he is wanted (to die); Succ. 53a אינון עָרְבִין ביה וכ' ... רגלותי. Bekh. 48b מכרי נכסותי ... ערבין ביה is a man's property pledged for his personal debts (that you can seize it, even if it is sold)?; B. Bath. 174a ניכסי ... ערבין ביה Ms. M. (ed. מערבין יתיה) a man's property is pledged for him (you can attach it without previous summons); a. e.—2) *to mix*, v. infra, a. עֲרִיב.—3) *to combine.* B. Kam. 65b עֲרֵבֵיהּ, v. פְּסַק *Af.*

Pa. עֵרֵב 1) *to mix; to mix up, confound.* Targ. O. Gen. XXX, 40 (Bxt. עָ' *Pe.*; Y. עַרְבֵּב *Pe.*). Targ. Y. I Deut. VII, 23 (ed. Vien. עִירְבֵב *Pe.*; Y. II ויערבב); a. e.—Ḥull. 6a כמאן דעִ' בירדים דמי it is as if he had mixed it (added leaven and spices) with his own hands. Ab. Zar. 39b דילמא מירתי ומְעָרֵב ביה lest he bring (unclean milk) and mix it with the clean milk; a. e.—Part. pass. מְעֹרָב, מְעֹרָבָא; pl. מְעֹרָבִין, מְעֹרָבֵי. Targ. Y. Lev. XVI, 18 (not מְעֹרָב, מֵ'). Targ. Ex. XXX, 35 (ed. Vien. מְעֹרָב *Af.*) *well-mixed, seasoned* (h. text מְמֻזָּג). Targ. Is. I, 22 (ed. Wil. מְעֹרָב *Af.*); a. e.—Sabb. 85b מיתְעָרְבי בהדדי, v. infra. Ms. M. (ed. והא קא מערבי להדי הדדי *Ithpa.*) but will not the leaves of the seeds grow into each other?—2) *to lay an ʿErub* (v. preced. Pi. 2). Targ. Y. Ex. XVI, 5 ויעֵ' (ed. Vien. ויע, corr. acc.).—Y. Bets. I, 61b top אנשיהן מְעָרְבָה we forgot to make ʿErub Tabshilin (v. עֵרוּב); a. e.—3) *to vouch, be surety.* Part. pass. as ab. Targ. O. Gen. XLIV, 32 מְעָרַב (not מְעָרַב).

Ithpa. אִיתְעָרֵב, *Ithpe.* אִיתְעֲרֵיב 1) *to be mixed.* Targ. Josh. XXIII, 7. Targ. Y. II Deut. VII, 3 (h. text תתחתן); a. e.—Sabb. l. c., v. supra.—Ab. Zar. l. c. אי משום אִיתְעָרוּבֵי shall we apprehend an admixture (of wine in the honey)? Zeb. 76a סוף סוף אירעובי מִיתְעָרַב at the end it is mixed up. Ib. דאיע' when it became mixed; ib. 75b דאִיתְעָרוּב Ms. M. (ed. דאיתעבד) when things have become mixed; a. e.—[Ab. Zar. l. c. ולא מיתרב, read מִיתְעָרַב.]

עָרַב II (b. h.; v. preced.; cmp. Assyr. ʿerêbu *to go in*, Del. Assyr. Handw., p. 126) *to go in*, (cmp. בוֹא) *to set.*—Denom. עֵרֶב.

Hif. הֶעֱרִיב 1) same. Neg. XIV, 3 ה' שמשו when his (the leper's seventh day's) sun has set; Yeb. 74b; Pes. 35a; a. e.—V. הַעֲרַב.—2) (denom. of עֵרֶב) *to be late, to do late in the day.* Lev. R. s. 19, beg. (play on שחרות כעורב, Cant. V, 11) מי שמשחיר ומַעֲרִיב בהן who works at them (studies the words of the Law) early and late; ע"י שחשחיר והע' בתורה because he was engaged in the Law early and late; Cant. R. to l. c.; Midr. Sam. ch. V; a. e.—V. הַעֲרָבָה.—3) *to cause the evening to come.* Ber. 12a, a. e. מַעֲרִיב עֲרָבִים ('blessed be thou, O Lord,) who causest the evenings to advance', name of one of the benedictions preceding the recitation of the evening Sh'mʿa.

עָרַב ch., *Ithpe.* אִיתְעֲרַב *to set.* Ber. 2b אי' שמשא וכ' when the sun is set, the day is gone (v. דָּכֵי). Ib. וכי תימא מכי אי' שמשא וכ' Ms. M. (ed. עַרְבָא שמשא) and if you say, when the sun sets, we call it night &c.; Meg. 20b מכי ערבא וכ' (missing in Ms. M.).

עָרַב I (b. h.; cmp. עָרֵב I) [*to be well-mixed, seasoned*, cmp. esp. Targ. Ex. XXX, 35,] *to be sweet, pleasant.* Bam. R, to I, 9 יֶעֱרַב לָךְ, v. פֶּסֶם. Deut. R. s. 8 יערב עליכם much good may it do you; a. fr.

Pi. עֵרֵב *to sweeten; to gladden, humor.* Sifré Deut. 306 וכ' מְעוֹרְבִים, v. עָרַן.—Part. pass. מְעוֹרָב; f. מְעוֹרֶבֶת. Keth. 17a לעולם תהא דעתו של אדם מע' עם הבריות at all times man's disposition should be sweet in associating with men, i. e. sympathize with their feelings; Treat. Der. Er. ch. VI.

Hif. הֶעֱרִיב *to cause to be sweet, pleasing.* Ber. 11b הַעֲרֶב נא וכ' let, I pray thee, the words of thy Law be sweet in our mouths &c.

עָרֵב II m. (b. h.; preced.) *spiced, sweet; pleasing.* Dem.

I, 3 שמן ע׳ spiced (perfumed) oil; Tosef. Shebi. VI, 8. Cant. R. to IV, 4 שקולו ע׳ because his voice is sweet; a. fr.—*Pl.* עֲרֵי, עֲרֵבִין, עֲרֵבִים. Gen. R. s. 50 בשעה ... ע׳ לחם היו אומרים לו גש הלאה וכ׳ when he spoke to them words that pleased them, they said, come near &c. Ab. Zar. 35ª (ref. to Cant. I, 2) ע׳ עלי דברי דודיך וכ׳ the words of thy friends (the scholars) are sweeter to me than the wine of the Law; a. fr.—*Fem.* עֲרֵבָה, עֲרֵי. Cant. R. to I, 2 [read:] מה מים ... אינן ערבין במופי כך תורה ... אינה ע׳ בגופו as water does not taste well, if one is not thirsty, so it is with the Law, unless a man wearies himself in studying it, he does not get the taste of it; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבוֹת, עֲרֵי. Ib. to V, 11 (play on כעֵרב, ib.) חן עלי ע׳ they are pleasing to me.

עָרֵב ch., v. עָרִיב.

עָרָב III m. (עָרַב I, 2) *bondsman, surety.* Cant. R. to I, 4 חבא לי ע׳ וכ׳ bring me one to go security, and I shall lend thee. Ib. חלא הא׳ ... כשאין if he has nothing to pay with, who is seized but the surety? Midr. Till. to Ps. VIII (ref. to Prov. VI, 1) בשעה שהזקן ... עד שלא נתמנית לא חיית ע׳ על וכ׳ when a man is appointed an elder, the Lord says to him, before thou wast appointed, thou wast not responsible for the community, now that thou hast been appointed &c. B. Bath. X, 7 חמלוה ... על ידי ע׳ לא יפרע מן הע׳ he who loans money to his neighbor through a surety, cannot collect from the surety (before having sued the debtor). Ib. 8 אי׳ שהוא חייב וכ׳ what guarantor is responsible? He who says, 'lend him, and I shall pay thee' (i. e. who guaranteed before the loan was consummated); a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִין, עֲרַבִים. עֲרֵי. Cant. R. l. c. בשעה שעמדו ... חביאו לי ע׳ טובים וכ׳ when the Israelites were standing before mount Sinai to receive the Law, the Lord said ... bring me good sureties (to vouch for you) that you will guard it; ib. אבותיכם צריכין ע׳ your ancestors need sureties themselves; ib. הא ודאי ע׳ וכ׳ these (your children) are certainly good sureties, and on their account I will give you the Law; Midr. Till. l. c. Ib. אתם על אבותיכם ע׳ שאם וכ׳ will you vouch for your fathers, so that you be seized, if they do not observe the Law? Ib. שהיו ע׳ זה לזה they made themselves responsible for one another. Snh. 27ᵇ bot. (ref. to Lev. XXVI, 37) מלמד שכל ישראל ע׳ זה בזה Ms. M. (ed. שכולן) this intimates that all Israelites are responsible for one another (bound to prevent wrongdoing); Shebu. 39ª bot.; a. fr.

עֵרֵב, v. עוֹרֵב.

עֶרֶב m. (b. h.; עָרַב II) 1) *sunset, evening.* Ber. I, 3, sq. בָּעֶ in the evening (at prayer); a. v. fr.—Trnsf. *decline.* Gen. R. s. 50 בָּעֶרֶב בָּא עֲרָבָה של סדום *ba'ereb* (Gen. XIX, 1), the evening of Sodom has come. Esth. R. introd. מי יתן ערבה v. בֹּקֶר; a. fr.—2) *entrance, the day preceding a certain day, the year preceding a certain period, eve.* Sabb. II, 7 ע׳ שבת (abbrev. ע״ש) on Friday. Pes. 99ᵇ הפסח ע׳ the eve of the Passover. Taan. IV, 7 תשעה באב ע׳ the day preceding the ninth of Ab. Shebi. I, 1 שביעית ע׳ the year preceding the Sabbatical year; a. v. fr.—*Du.* עֲרָבַיִם. Ber. 26ᵇ, a. fr. בין הע׳ the time between the beginning of the decline of the sun and sunset (v. מִנְחָה), *afternoon.*—*Pl.* עֲרָבִים, constr. עַרְבֵי. Ber. 12ª, v. עָרַב II. [עַרְבִית, v. עַרְבִית.]—Pes. X, 1 ערבי פסחים (Bab. ed. 99ᵇ ערב, Ms. M. וערבי). Ib. 99ᵇ ע׳ שבתות וימים טובים the eves of Sabbaths and Festivals; a. v. fr.

עֵרָב I ch. (b. h.) 1) pr. n. m. *ʿĂrab*, son of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXV, 13 (h. text קדר).—2) *Arabia.* Targ. Jer. XXV, 24.

עֵרָב II pr. n. pl. *ʿĂrab*, near Sepphoris in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 204). Sabb. XVI, 7. Y. ib. XVI, end, 15ᵈ שמונה ... יתיב בהדא ע׳ וכ׳ (not יהיב) eighteen years he (R. Joh. ben Zaccai) dwelled in that place ʿArab, and only those two cases came before him. Y. Taan. IV, 67ᶜ bot. Tosef. B. Kam. VI, 22; Y. ib. VI, 5ᶜ.

עֶרֶב m. (b. h.; עָרַב I) 1) *woof*, opp. שתי warp. Kel. I, 5 חוט ע׳ a thread of the woof (thicker than that of the warp). Nidd. 25ᵇ כשל ע׳ as thick as a thread of the woof; a. fr.—Trnsf. *the latitudinal direction*, opp. to שתי longitudinal direction. Sabb. 85ᵇ אם היו זרועין שתי זרעין ע׳ if the beds (in a square) were planted lengthwise, he must plant (on the interspaces) crosswise. Hull. 109ᵇ קורעי שתי ועי׳ he tears it (the udder) lengthwise and crosswise. Y. Ter. III, 42ª bot. משהילכו בהן שתי ועי׳ as soon as they trod on them (the grapes) once lengthwise and crosswise; a. fr.—[In later Hebrew שתי ועי׳ *cross*, emblem of Christianity.]—2) *mixture*; ע׳ רב (=ערבוב) *mixed multitude.* Tanḥ. Ki Thissa 30. Bets. 32ᵇ הני מע׳ רב וכ׳ they are descendants of the mixed multitude (that came from Egypt); a. e., v. עֵרַבְרַבִּין.

עַרְבָא I, **עַרְבָּא**, **עֵרְבָּא**, **עֶרְבָּא**, **עִרְבָּא** ch. same, *woof.* Targ. Lev. XIII, 48, sq. (O. ed. Berl. עֵרֶב).—Ab. Zar. 17ᵇ הני דשתיא ואלין דע׳ which coil is for the warp, and which for the woof?; a. e.

עַרְבָא II m.=h. עֵרֶב III, *bondsman, surety.* B. Bath. 173ᵇ בתר ע׳ אזלי they (the Persian courts) go for the surety (without suing the debtor at all). Ib. 174ª דיתמי ע׳ a bondsman for heirs, i. e. one who had gone security for the decedent. Sot. 37ᵇ ע׳ ופ׳ דע׳ אי׳ ברישיהו the difference between the two opinions lies in the question whether each bondsman (for the entire people at the covenant of Sinai) was also a bondsman for the bondsman, i. e. responsible for those failing to prevent wrongdoing. Gitt. 28ᵇ (proverbial expression) עַרְבָךְ ע׳ צריך thy bondsman requires a bondsman, i. e. he on whom you rely for vigilance might be neglectful himself; Succ. 26ª ערבך ע׳ צריך thy watchman might likewise fall asleep. Sabb. 140ᵇ ואנא ע׳ and I vouch for it; a. fr.

עַרְבָא, **עַרְבָה** (**עַרְבָא**) III f.=h. עֲרָבָה, *willow.*—*Pl.* עַרְבִין, (עַרְבִי). Targ. Lev. XXIII, 40. Targ. Job XL, 22.—V. עַרְבָתָא.

עָרְבָא *raven*, v. עוֹרְבָא.

עַרְבַאי, **עַרְבָאָה**, v. עַרְבִי ch.

עִרְבֵּב, **עֵרְבֵּב** (reduplic. of עָרַב I) *to mix up, confound, disturb.* Y. R. Hash. III, end 59ª ע׳ את המזלות he (Moses) confounded the order of the planets. Cant. R. to I, 9 הרי מְעַרְבְּבִין אותם they (the lightnings) confused their ranks; ib.; Mekh. B'shall. s. 5 המטן עֵרְבְּבָן, v. חָמַם. Tanḥ. Vaëra 5 (ref. to יהולל, Koh. VII, 7) מערבבין אותו, v. עָסַק. Lev. R.

s. 20 אם אני ... הריני מערבב שמחת וכ' if I put him to death now, I shall disturb my daughter's wedding feast. Koh. R. to II, 2 [read:] ועירבבתים I confounded them, v. חול. R. Hash. 16b כדי לערבב השטן in order to confound (silence) the accuser; a. fr.—Part. pass. מְעוֹרְבָּב; f. מְעוֹרְבָּבֶת; *pl.* מְעוֹרְבָּבִין, מְעוֹרְבָּבוֹת. Tanḥ. Aḥăré 1 (ref. to Koh. II, 2) מה מע' how confounded (mad) is the laughter of the gentiles in their theatres and circuses! Ib. מה מע' שחוק של וכ' how the laughter was confounded which Divine Justice laughed over the generation of the flood, i. e. how the divine indulgence towards the sinful generation was abused! Ib. מה מע' ... עם אלישבע וכ' how the rejoicing was disturbed which Divine Justice allowed Elisheba &c.; Pesik. Aḥăré, p. 170a מה מעורבב הוא השמחה (corr. acc.); Koh. R. l. c. Mekh. B'shall. s. 1 אין נבוכים אלא מע' *n'bokhim* (Ex. XIV, 3) means perplexed. Snh. 42a מע' ... כדי שלא that they should not leave the court in perplexity (v. עָמַם). Ex. R. s. 11 חיות ועיפות מע' various kinds of beasts and birds, v. עָרוֹב; a. e.

עַרְבֵּב ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 40. Targ. Y. II Deut. VII, 23 (v. עָרַב I). Targ. Y. Ex. XXIII, 8; a. fr.—Pesik. Aḥăré, p. 170a (expl. לְהוֹלְלִים, Ps. LXXV, 5) לְמְעַרְבְּבָא to those creating confusion; Lev. R. s. 20, v. חַלְחוֹלִית; ib. s. 17 (expl. בהוללים, Ps. LXXIII, 3) במערבא אמרי, read: במערבביא. Part. pass. מְעֻרְבָּב, מְעַרְבְּבָא. Koh. R. to II, 2, v. דְּחוּבָא; Pesik. Aḥăré, p. 169b מעורבב; Lev. R. s. 20 מעורב.

עֲרָבָה I f. (b. h. עֲרָבִים *pl.*; עָרַב I, v. אַרְבְּתָא) *willow, willow-branch,* esp. *the boughs of the willow attached to the Lulab,* and *the willow branch used in the Temple in procession around the altar during the Succoth festival.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, a. e. (ref. to Lev. XXIII, 40) ערבי נחל שתים ע' ללולב וע' למקדש 'willows of the brook' alludes to two, one willow for the Lulab, and one for the Temple procession. Succ. 34a עשר נטיעות ע' ניסוך וכ' the law concerning ten young trees (Shebi. I, 6), the custom of the procession with the willow branch, and that of the water libation are Sinaitic traditions (v. הֲלָכָה). Ib. ע' קנה שלה the willow (fit for the religious ceremony) has a red stem, its leaves are elongated, and their outlines plain (not curved or serried). Ib. IV, 1 לולב וע' וכ' for the ceremony of the Lulab and of the willow branch there are six or eventually seven days. Ib. 3 יום שביעי של ע' the seventh day of Succoth which is the special day for the ʿĂrabah (=יום חושענא, v. חוֹשַׁעְנָא); a. fr.—*Pl.* עֲרָבוֹת. Ib. III, 4 שלשה חדסים ושתי ע' in the Lulab there must be three myrtle boughs and two willow boughs; a. e.

עֲרָבָה II f. (b. h.; עָרַב I) [*confusion,*] *deserts.* Sifré Deut. 20 אם כשחייתם בארץ ע' ושוחה וכ' you wanted no spies when you were in the land of deserts and pits, and now that you enter a good and open land ..., you ask for spies?

עֲרָבָה III = חֲרָבָה. Lev. R. s. 19, beg. some ed.

עֲרָבָה, v. עֲרָרָה.

עַרְבִי pr. n. pl. *ʿArbu.* Gen. R. s. 33 (ref. to חצרבים I Kings XVII, 6) עיר היא ... ושמה ע' (ed. Wil. עַרְבִי) there is a town in the district of Bethshean whose (Chaldaic) name is ʿArbu (ʿArbi, so that *ʿor'bim* may refer to the inhabitants of that place, v. Ḥull. 5a).

עֵרְבּוּב, עֵי', עֲרָבּוּב m. (עָרַב) *mixture, fusion; confusion.* Sabb. 85b בא ע' וברטל וכ' the interlacing (of the plants overgrowing the ditch between them) undoes the ditch (as a separation); ib. אין ע' מבטל Ms. M. (ed. עירובו, corr. acc.); Gen. R. s. 4 לעֵרְבּוּבוֹ, v. מַחֲלוֹקֶת; a. e.—*Pl.* עֲרָבּוּבִים, עֵי'. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 25) עירבובי שאילות יש כאן there is a fusion of questions in this sentence (an interchange of queries between Abraham and God); Yalk. ib. 83.

עֵר, עֵי', עֲרָבּוּבָא, עֵרְבּוּב ch. same, *mixture, motley crowd; confusion.* Targ. Y. Ex. VIII, 17, sq. ע' חיות ברא (h. text עָרֹב).—Targ. Y. Deut. VII, 23; XXVIII, 20 (h. text מְהוּמָה).—*Pl.* עֲרָבּוּבִין, עֵי'. Targ. Ps. LXXVIII, 45 עֲרָבּוּבֵי חיות ברא, v. supra. Ib. CV, 31 (some ed. צירבויין, corr. acc.).—Targ. Y. Ex. XII, 20 (v. Pes. 43a).—Targ. Y. II ib. 38 (h. text ערב רב). Targ. Y. Lev. XIX, 19.

עֵירֻב, עֵר', עֲרָבּוּבָא m. (preced.) *mixture, confusion, tumult, motley crowd.* Targ. Y. Deut. I, 22.—Sifré Deut. 20 (ref. to Deut. l. c.) בע' ילדים וכ' in a motley crowd, children pushing old men &c. Num. R. s. 12 (ref. to Ex. XXXV, 22) שהיו ... ובאו אנשים ונשים בע' they pushed one another, and men and women came in a mixed crowd. Cant. R. to IV, 4 כל מלחמת ... מלחמת עי' היא a battle in which more than sixty thousand are engaged is a tumultuous battle. Ḥull. 60a אם רצונו של הקב"ה בע' וכ' if the Lord wanted a motley growth, why did he say, 'after its kind' with regard to trees? Yalk. Esth. 1056 (ref. to נביכה, Esth. III, 15) חפיל הקב"ה בכיה וע' וכ' the Lord cast weeping and confusion into Susan; a. e.—(Adv.) *irregularly.* Kil. V, 1 כרם שהוא נטוע ע' a vineyard which is planted irregularly. Lev. R. s. 36 (ref. to Ps. LXXX, 9) מה הגפן הזו אין נוטעין אותה ע' וכ' as vines are not planted at random, but in rows, so Israel &c.

עֵי', עֲרָבּוּבְיָתָא f. (preced.) *entanglement, tangles and scabs formed through uncleanliness.* Ned. 81a ע' דרישא מיתיא (Ar. תרפיפיתא) tangles of the head cause blindness; ע' דמאני scabs arising from neglected clothes; ע' דגופא from neglect of the body. Ib. ע' צערא דנ' (Yalk. Num. 787 דחיפופיתא) the suffering caused by scabs &c.—*Pl.* עֲרָבּוּבְיָתָא. Ib. הזהרו בע' be on your guard against the consequences of uncleanliness.

עַרְבּוּיִין, v. עֲרָבּוּבָא.

עֵי', עֲרָבּוֹן I m. (עָרַב I) *mingling, suit of followers.* Ab. Zar. 39a מפני שערבונה עולה עמה (Rashi to 35b a. v. שעירבונה: והחילק) because its following goes with it (borrowed fr. Ex. XII, 38), i. e. because all the small fish resembling the *ḥillek* are packed with it when offered for sale.

עֵי', עֲרָבּוֹן m. (b. h.; עָרַב I) 1) *pledge, earnest-money.* B. Mets. 48b הנותן ע' ... ערבוני מחול לך והלה ... אכפול לך עֲרֻבוֹנְךָ if a man gives an earnest to his neighbor and says, if I retract, my earnest shall be forfeit to thee; and the neighbor says, if I retract, I shall double thy

earnest to thee; Tosef. ib. I, 17, sq. Esth. R. to III, 10 מנהגו של עולם דרכו של לוקח ליתן ע' וכ' ordinarily it is the purchaser that gives an earnest to the seller, but here the seller (Ahasuerus) gives a pledge (his ring); Ruth R. to IV, 8. Pes. 118b (ref. to Jud. V, 21) אמר הקב"ה ... צא והשלם ערבונך the Lord said to the brook Kishon, go and surrender thy pledge (Sisera's men bathing in the brook). Ab. III, 16 הכל נתון בע' every thing is given against a pledge, i. e. life and possession are a loan for which you are pledged to the Lord; a. fr.—2) *going security.*—*Pl.* עֲרֻבִיּוֹת. Yeb. 109a ... ומן הע' ויתרחק (Rashi ערבון) and should keep aloof from cases of protest (v. מִיאוֹן), from trusts, and from going security (Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ערבות וכ').

עַרְבוֹנָא ch. same. Sabb. 105b ע' שקלי מיניה do they (in heaven) take a pledge of him (take his children in order that he may at some future time mourn over the death of worthies)?; M. Kat. 25a.

עֲרֻבּוּת f. (preced. wds.) *security, pledge.* B. Bath. 174a כולן לשון ע' הן all these expressions mean only guaranty, opp. to קבלנות an unconditional agreement to pay a neighbor's debt. Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ע' בין אדם לחבירו from going security in transactions between a man and his neighbor (v. עָרַב II); Yalk. ib. 150. Midr. Till. to Ps. CXIX, 121 עשינו ערבותיך עשה וכ' we have done what we were pledged to do, do thou now thy duty. Ex. R. s. 27 תכנסת עצמך לע' זו לי׳עשות ראש (not זה) thou hast made thyself enter this pledge, that thou mayest become the head (victor in the contest). Ib. ומה היתה ערבונתן and what was their pledge? (Answ. ref. to Ex. XXIV, 7). Ib. ואם לאו תענשו בע' but if you will not guard the Law, you will be fined by that pledge (forfeit your children's life). Tanh. Vayigg. 5; a. e.

עֲרָבוֹת I f. pl. (b. h., Ps. LXVIII, 5) a poetical name for *heaven,* (in Talm.) ע' m. ʿ*Ăraboth,* name of the seventh heaven. Hag. 12b ע' שבו צדק וכ' ʿÂ. in which dwell Righteousness, Justice &c. [Ib. שיכן עליהם בע'; omit בע'; v. Rabb. D. S. a. l. note 7).—Targ. Ps. LXVIII, 5.

עֲרָבוֹת II pr. n. pl. ʿ*Araboth* (*Steppes*), in Babylonia. Naz. 43b פקתא דע' the valley of ʿÂ. (dangerous on account of robbers); Ber. 54a. Ib. כי מטא לע' when he came again to ʿA.

עַרְבוּתָא f. = h. עֲרֵבוּת. Targ. Prov. XVII, 18 (Ms. עִרוּבְתָא; h. text עֲרֻבָּה).

עַרְבֵי pr. n. pl., v. עַרְבִי.

עַרְבִי or עַרְבִי m. (b. h.) *Arab; Arabian.* Yeb. 71a לאיתויי ע' מחול to include a circumcised Arab (as forbidden to partake of the Passover meal); a. fr.—*Pl.* עַרְבִיִּים, עַרְבִיִּין. Ohol. XVIII, 10 אהלי הע' the tents of the (nomadic) Arabs. Kel. XXIV, 1, v. דְּיָצָה; a. fr.—*Fem.* עַרְבִית or עַרְבִיָּת; *pl.* עַרְבִיּוֹת. Sabb. VI, 6 יוצאות וכ' ע' (Jewish) Arabian women may go out (on the Sabbath) veiled.

עַרְבָאָה, עַרְבִי ch. same. Targ. Is. XIII, 20 (ed. Lag. עַרְבָאִי). Targ. I Chr. XXVII, 30 (h. text וישמעאלי).—B. Bath. 56a, v. next w.—*Pl.* עַרְבָאֵי, עַרְבָיָא, עַרְבָיִן. Targ. Gen. XXXVII, 25. Targ. Jer. III, 2. Ib. XXV, 24 (h. text חשֵׂרֶב); a. fr.—B. Bath. 168b חנהו ע' דאתו וכ' Arabs came to Pumb'ditha and seized land by force.

עַרְבְיָא, עַרְבָיָא pr. n. *Arabia.* Y. Taan. IV, 69b top, v. מַשְׁגּוּל III. Y. Shebi. VI, beg. 36b (transl. חקיני, Gen. XV, 19) ע'; Gen. R. s. 44, end עַרְבֵיָה (some ed.); B. Bath. 56a עַרְבָאָה (transl. of חקנזי). R. Hash. 26a; a. fr.

עַרְבִית or עַרְבִית f. *Arabian woman,* v. עַרְבִי h.

עַרְבִית f. (עֶרֶב) *evening time;* (sub. תפלת) *evening prayer.* Ber. I, 1 (Y. a. Bab. ed. בְּעַרְבִין). Ib. 9b גאולה של ע' the section on redemption in the evening prayer; ע' של תפלה the Prayer of Benedictions in the evening prayer; a. v. fr.—(Adv.) *at evening.* Sabb. 118a קערות שאכל בהן ע' dishes which have been used at the (Sabbath) evening meal; a. fr.—*Pl.* עַרְבִיּוֹת (v. עֶרֶב) *the eves* of Sabbaths, Holy Days &c. Erub. 41a משלימין בו ע' we fast the entire day preceding.

עַרְבֵּל (Palel of ערב, v. עָרְבֵב) *to confound, disturb.* Targ. Esth. I, 10.—Part. pass. מְעַרְבַּל, *pl.* מְעַרְבְּלִין. Targ. O. Ex. XIV, 3 (h. text נבכים).

עַרְבְּלָא, v. אַרְבְּלָא.

עַרְבְּלָאִין m. pl. (עַרְבֵּל) *mixed multitude, rabble.* Targ. Cant. I, 9; v. עִירַבְרְבִין.

עַרְבְּנוּתָא f. = h. עֲרֻבּוּת, *security, guaranty.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Y. I Ex. XXII, 24.

עֵירַבְרְבִין, עֲרַבְרְבִין, v. עִירַבְרְבִין.

עַרְבְּתָא f. = h. עֲרָבָה I, *willow,* esp. *the willow branches carried in procession on the seventh day of Succoth* (v. הוֹשַׁעְנָא); ע' דיומא דע' (sub. יום) *the seventh day of Succoth.* Succ. 34a, v. חַלְפְּתָא. Erub. 29b, v. סוּגְרִינָא.—Y. Succ. IV, beg. 54b לא תשבתון ... ולא ע' בשבתא that you do not appoint the blowing of the Shofar (the first day of Tishri) on a Sabbath, nor the day of the ʿÂrabta on a Sabbath. Ib. ולא תצבדין ע' omit the procession with the willow-branches. Ib. ערובתא דיומא שביעיא, v. מַשְׁעוּשִׁיתָא; Y. Ab. Zar. IV, 43d top ערוב; Y. Shebi. I, 33b bot. ערב.—*Pl.* עַרְבָתָא. Sabb. 20b Ms. M. (ed. ארבתא), v. אֲרַבְתָּא.

עָרַג (b. h.; onomatop.) *to groan* (of the deer), *pant.* Midr. Till. to Ps. XLII מה האילת ... ועורגת להקב"ה וכ' as the hind when travailing feels pain and cries to the Lord, and he answers her &c.; ib. כשם שהאילת עירגת וכ' (Yalk. ib. 741 צויותי).

עִרְגּוּת, v. עֲרוּגָה.

עַרְגֵּל (*Parel* of עגל) *to roll.* Targ. Prov. XXVI, 27 מְעַרְגֵּל (ed. Lag. מְעַרְגֵּיל; h. text גלל).

עָרַד (cmp. עָרַר) *to stir up; to drive.* Gen. R. s. 23, beg. (play on עוֹרְדָן, Gen. IV, 18) עוֹרְדָן אני חטולם I shall drive them out of the world (by the flood); ib. s. 24, end; Yalk. ib. 38 עורדן (corr. acc.).

עֲרוּבְתָּא II f. *pledge*, v. עַרְבוּתָא.

עֲרוּבָא III, עֵרוּבָא f. (v. עָרֵב) *eve*, ע' דשבתא, ע', or ע' *eve of the Sabbath, Friday.* Pesik. R. s. 23 חדא ע' ראית (read דאמרי ערובא צומא or עֲרוּבַת צומא) (ע' דצומא) one Sabbath eve, and some say, it was the eve of the Great Fast (Day of Atonement), he went to market &c.; Gen. R. s. 11 עוברא היו בערובת צומא וכ' (not בערובות). Y. Taan. II, 66[a] bot. ציים כל ערובת ריש שתא fasted on the eve of every New Year; כל ע' שיבא every Friday. Y. Ter. VIII, 45[c] bot בערוב' צומא רבא, v. supra. Ruth R. to I, 17 (sect. 3) ערובת פיסחא the eve of Passover; a. fr.

עֲרוּג = אֲרוּג *web.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 ed. Zuck. (interch. with אֲרוּג).

עֲרוּגָה f. (b. h.; ערג, cmp. ארג, חרג) *incision, groove.* Ḥull. 50[a] מע' לע' between one groove (of a lobe of the lungs) and another.—Esp. (cmp. עִגְּנָתָא) *garden bed.* Kil. III, 1, sq. Sabb. IX, 2. Ib. 85[a] בתורבה שנינו ע' the Mishnah speaks of a garden bed in a fallow field (isolated bed); a. fr.—*Pl.* עֲרוּגוֹת. Ib.[b] ערוגה בין הע' שנינו the Mishnah speaks of a bed among other beds. Tosef. Kil. II, 5 ע' קטנות (some ed. ערוגיות, ערגיות, corr. acc., or עִגְּרוֹת); a. fr.

עָרוֹד I pr. n. m. *ʿArod.* Sifré Deut. 41 ברית ע', v. אֲרִים.

עָרוֹד II m. (b. h.; עָרַד; cmp. עַרְוָדָא) 1) *wild ass.* Kil. VIII, 6 ע' מין חיה the *ʿarod* belongs to the class of beasts of chase (v. חַיָּה I). R. Hash. 3[a] (play on ערד, Num. XXI, 1) שדומה לע' במדבר for he (Sihon) was like a wild ass in the desert; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדוֹת. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] ע' חיו נוחרין (לאריות) וכ' (v. Rabb. D. S. a. l., p. 67[a], note 70) in the royal arena in Jerusalem they stabbed wild asses (for the lions), and the pilgrims waded in blood; Men. 103[b] עֲרוֹדְיָאוֹת (Ms. M. עדראות; Ms. C. ערדאות; Tosef. Eduy. III, 2 עֲדָרוֹת, v. עֲדָר).—2) a species of *lizard.* Ḥull. 127[a]; Ber. 33[a], v. חֲבַרְבַּר.

עֵרְד, עֵרוֹדָא, עֲרוֹד ch. same, *wild ass.* Targ. Y. Gen. XVI, 12. Targ. Hos. VIII, 9; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדִין, עֲרָדִין, עֲרוֹדֵי. Targ. Ps. CIV, 11.—Ab. Zar. 16[b] טחני רחיים בע' they employed wild asses to turn the millstones.—*Fem.* עֲרוֹדָא. Targ. Jer. II, 24 (ed. Lag. עֲרָדָא).

עֶרְוָה f. (b. h.; עָרָה I) *nakedness, shame; unchastity, lewdness, obscenity.* Cant. R. to I, 2 מה מים מכסים עֶרְוָתוֹ ... עֶרְוָתָן as water covers the nakedness of the sea, ... so (study of) the Law covers up the nakedness (atones for the sins) of Israel. Ber. 24[b] לבו רואה את הע' his heart sees the nakedness, i. e. there is no garment (girdle &c.) separating the upper part of the body from the lower. Ib. 24[a] משום ע', v. עָגְבָה. Ib. קול באשה ע' hearing a woman's voice is indecency (you must not read the Sh'ma while a woman is singing within your hearing); שער באשה ע' the sight of woman's hair is an impropriety (with regard to reading the Sh'ma). Gitt. IX, 10 לא יגרש ... דבר ע' a man must not divorce his wife, unless he have found in her something improper (v. Deut. XXIV, 1). Ib. 90[a] (interpret. Deut. l. c.) אם נאמר ערות ... חייתי אומר משום ערות דבר

עֲרוּפְתָּא f. (v. עֲרַף) *willow, willow-day*, v. עֲרַבְתָּא I.

עֲרוּקָה, עֲרוּקָא, עֲרוּקָתָא, v. עֲרוֹק ch.—[Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17, v. עֲיַר II.]

עַרְדָּא, *pl.* עַרְדֵי *mushroom*, v. אַרְדָּא I.

ערדבלין, corrupt. of אִרְדַּבְלָא (v. אִרְדַּבְלָא). Gen. R. s. 23; s. 50 Ar. s. v. הדרולים.

ערדילו, Y. Pes. X, end, 37[d], read: עַרְדֵי לוּ, or עַרְדְּבֵלֵי, v. אַרְדָּא I.

עַרְדִּילִין, עַרְדִּילִין m. pl. (prob. from their shape and softness, v. אַרְדִּילָא) *felt-soles with heels.* Bets. 15[a] ערדי' Ms. M. (ed. ערדל'; Ar. ערדילין; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּיסָקָא, v. sub עַרְדַּסְקִ'.

עַרְדִּלִין, v. עַרְדִּילִין.

עַרְדַּסְקָא, עַרְדַּסְיָא, v. next w.

עַרְדַּסְקוֹס, עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדַּסְקוֹס ... קוֹס pr. n. pl. *ʿArdascus, ʿArdiscus* (*ʿArdiscis*), prob. a Persian name for *Damascus* (v. אַרְמַסְק, a. corr. acc.). B. Bath. 56[a] ערדיסקיס (Ar. ערדסיא; Ms. R. ערדסקס; Ms. H. ארסקס; Ms. O. אדרסקא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6), v. דַּרְמַסְקוֹס. Erub. 29[a] שבת ר"מ בערדסקיס Ms. M. (ed. בערדיסקא; ed. Sonc. בעדרסקוס, v. Rabb. D. S. a. l. note) R. M. rested over the Sabbath in ʿA.; Tosef. ib. IX (VI), 4 בערדסקס (Var. בערדסקוס, בערדסקין); Y. ib. III, beg. 20[c] בארדקסם (read: ארדסקס).—[Erub. l. c. לערבעין, missing in Tosef. a. Y. l. c.,—if correct, refers to a place near Ardascus, not to *Tibʿin* near Tiberias.]—Denom. עַרְדַּסְקָאוֹת f. pl. (v. דַּרְמַסְקִינָא) *Damascene plums*; ע' של ברזל plum-shaped, perforated iron balls. Bets. 22[b] מביאין ע' של ברזל וכ' (Ms. M. עַרְדַּסְקָאוֹת) they used to bring in iron balls and fill them with the smoke of spices ... and stop their holes up; (Tosef. ib. II, 14 פרטסקאות (Var. עדרסק', עדרסק; Y. ib. II, 61[c] bot. פרדיסקוס, v. פַּרְדַּסְקִין).—[Tosef. Ter. III, 4 בעַרְדַּסְקוֹת ed. Zuck. *concerning Damascene plums* (?); Var. בערדסקוס, בערדסקו in ʿArd.]

עַרְדְּנָן, v. עוּרְדָּנָן.

עָרָה, v. עֲרִי.

עָרוֹב, v. עֲרוּב.

עָרוֹב m. (b. h. עָרֹב; עָרַב I) *various kinds of wild beasts.* Ex. R. s. 11 (interch. with חיות מעורבבות); Tanḥ. Vaëra 14; a. e.—[LXX עָרֹב *gadfly.*]—V. עֲרֹבּוֹב ch.

עָרוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. VIII, 17 ed. Berl. (oth. ed. עֲ'); a. e.

עֲרוֹבָא, v. עֲרוּבְתָּא III.

עֵרוֹבָא, v. עֵרוּבָא.

ערובות, Gen. R. s. 11, v. עֲרוּבְתָּא III.

ערובין, Yalk. Is. 314, read: עֲרוֹנִין, v. אֹרֶן.

עַרוּבְתָּא I f. *willow, willow-day*, v. עַרְבְתָּא.

Tosef. Keth. VI, 7 ... שיעמד ע' וירלבישנה פסק (not וירלבשנו) if he agreed with his son-in-law that he will go naked (deprive himself, if necessary) and dress her, אין אומ' יעמד ע' וירלבישנה (not וירלבישנו) we do not say, let him become destitute, and he must dress her (make the outfit for her), but he (her father) must cover her as is proper for her; Y. ib. VI, 30d. Sot. 21b (play on ערמה, Prov. VIII, 12) ... אלא במי שמעמיד עצמו ע' עליהן אין the words of the Law remain only with him who makes himself destitute for their sake (who sacrifices comforts for them); (Var. quot. in Rashi: שמשים עצמו ערום עליה who makes himself cunning about it, i. e. goes to work deliberately, studies systematically); a. fr.—*Pl.* עֲרוּמִים, עֲרוּמִין. Snh. 90b כשהן עומדין ע' וכ' when they (the dead) rise, will they rise naked or dressed? Yeb. 63b בשוק ... שמהלכין ע' those Arabians ... who walk naked in the street; Sifré Deut. 320; a. fr.—*Fem.* עֲרוּמָּה. Keth. 111b; Snh. l. c. ומה חיטה שנקברה ע' וכ' if the wheat-grain, which is buried naked, comes forth wrapped in many dresses, how much more will the righteous dead rise &c. Ib. VI, 3 אין האשה נסקלת ע' a woman convict must not be stoned (executed) undressed. Meg. 12b ובלבד שתהא ע' provided she (Vashti) will appear undressed. Snh. 75a רמות ולא תעמוד לפניו ע' let him (the love-sick man) die, but she must not stand undressed before him. Keth. VI, 5 פסק להכניסה ע' if the father made an agreement that he (the bridegroom) will take her to his house without the customary outfit; a. fr.—*Pl.* עֲרוּמּוֹת. Meg. l. c. מפשיטתן ע' (not מפשרתן) she forced them to appear undressed; a. e.

עֲרוּמַאי, v. עָרוּם.

עֲרוּמָּה, v. עָרוּם.

עֲרוּמְתָּא, v. עָרוּם.

עֲרוֹנִים, v. אֹרֶן.

עֲרוּעָא, עֲרוּקָא, v. sub עִיר.

עֲרוֹקָא or עֲרוֹקָאָה m., (עָרַק) *runaway, fugitive.*—*Pl.* עֲרוֹקָאֵי. Ḥull. 46a.—V. עֲרִיק.

עֲרוּר, v. עִירוּר.

עֲרוּרֵי m. pl. (עָרַר) *protests, claims.* Gitt. 86a (in a formula of sale of a slave) מן ע' מלבא וכ' Rashi (Tosaf. מן עלולי ומן ע' ed. עַלוּלֵי) against any claims of king or queen (government), v. חֲרוּרֵי.

עַרְטוּל־, v. next wds.

עַרְטֵל, עַרְטִילַאי, עַרְטִילָאָה, עַרְטִילָא, עַרְטִיל (עַרְטוּ) m. (עָרְטֵל) 1) *stripped, naked, poorly dressed.* Targ. Gen. III, 10 (Y. ed. Vien. עַרְטוּ, not לָאֵי ...); 11. Targ. Job I, 21; a. fr.—B. Mets. 46a, v. כְּפַל. Sot. 8b (prov.) שלית ע' וסיים מסאני stripped to nakedness, but shoes he has on (there is more disgrace in a disharmonious toilet than in a uniformly poor one); Keth. 65b top (ref. to the disproportion between the obligatory outfit of garments and that of shoes, ib. V, 8) חאי תנא שלית ע' וכ' would that if the text had עֶרְוַת ע' תצא משום דבר לא תצא *ervath* (meaning *ervah*) without *dabar*, I might have thought, for scandalous conduct she is to be dismissed, for 'something' (any other cause) she must not be dismissed. Ib. לא מצא בה לא ע' ולא דבר if he found in her neither indecency nor any other fault. Ib. 64a a. fr. אין דבר שבע' פתוח משנים any act in which purity of sexual life is concerned (marriage, divorce &c.) requires no less than two witnesses. Ab. III, 13 מרגילין (את האדם) לע' שחוק ... merriment and light-mindedness make man familiar with licentiousness; a. v. fr.—Esp. *incest*, trnsf. *ervah, a woman forbidden to a man (and vice versa) on account of consanguinity.* Yeb. 3b מה אחות אשה מיוחדת שהיא ע' ... אף כל שהיא ע' וכ' as the sister of a man's (living) wife who is singled out (Lev. XVIII, 18) as an *ervah*, with the punishment of extinction in case of wilfulness, and of a sin-offering in case of mistake, may not be taken in a levirate marriage, so no woman that is a forbidden relation ... may be taken &c. Ib. 13a צרות ע' the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity; a. v. fr.—*Pl.* עֲרָיוֹת (fr. עֲרָיָה). Keth. 13b, v. אֲפַרְטְרוֹפּוֹס.—גִּילּוּי ע', v. גִּילּוּי. Yeb. I, 2 חיתה בחו או אחת מכל הע' האלו וכ' if a man's daughter or any other of those (above mentioned) relations was married to his brother. Ib. 3b האמורות בתורה כל הע' all forbidden relations named in the Torah. Ib. I, 3 שש ע' חמורות מאלו six relations more rigorously forbidden than these. Meg. IV, 9, v. כָּנָה; a. fr.

עֲרוּרִי, v. עִירוּר.

עֲרוֹךְ, *pl.* עֲרוּכִין, v. עָרַךְ.

עֲרוּכָה *f.* (עָרַךְ) *prepared*; trnsf. (by ref. to Is. XXX, 33) *hell.* Ex. R. s. 50, end אני מצילך אתכם מן הע' ואערוך וכ' I will save you from hell, and prepare for you a table &c.

עָרוּם m. (b. h.; עָרַם II) [*rubbed, bright*, cmp. Lat. tritus,] *prudent, deliberate, wise*; (in an evil sense) *subtle, cunning.* Ber. 17a לעולם ירא אדם ע' ביראה man should always be deliberate in the fear of the Lord (consider in what manner he can best serve the Lord). Sot. III, 4 רשע ע' a wicked man that is subtle, expl. ib. 21b זה המשערם וכ', v. נָעַם; Tanḥ. Mishp. 6. Sot. l. c. במי שמשרם עצמו ע' Var. in Rashi, v. next w.; a. fr.—Pesik. Shimʿu, p. 118b, sq. (in Chald. dict.) ליה עיסקא דע' מהלך עם שטיא the sane has no business to walk with the fool; (Yalk. Jer. 265 דשָׁרִים).—*Pl.* עֲרוּמִים, עֲרוּמִין. Ḥull. 5b (ref. to Ps. XXXVI, 7) אלו בני אדם שחן ע' בדעת וכ' that means those men who are clever in knowledge and yet conduct themselves humbly like a domestic animal; a. e.

עָרוֹם m. (b. h.; v. preced.; cmp. עָרָה) *stripped, naked, bare.* Dem. I, 4 מפרישין אותו ע' ובין וכ' Y. ed. a. Ms. M. (ed. בין, incorr.) you may separate the priest's gift there from without being dressed (because it requires no benediction), and at twilight (on the eve of the Sabbath); Sabb. 23a. Ib. 14a האוחז ס"ת ע' נקבר ע' he who handles a naked scroll of the Law (touches it directly with his bare hand), will be buried naked, expl. בלא אותה מצוה ע' bare of the merit of that act (of studying or of rolling and dressing it).

teacher have applied to her the proverb, stripped to nakedness &c.? Y. ib. VI, 30[d] אורחא ... דני לי מיקום ערטילויי וכ' it is usual for a man to say (to his father-in-law), I will rather go naked (deprive myself &c., v. עָרוֹם), if only my wife be covered (but by saying this he does not mean to release him from the obligation of giving his daughter an appropriate outfit). Koh. R. to V, 12, v. כְּפִין; a. fr.—*Pl.* עַרְטִילָאֵי, עַרְטִלָּאֵי. Targ. Job XXII, 6. Ib. XXIV, 7 לָאֵי ... Ms. (ed. לַיי ... לַי ..., adv.). Ib. 10 לאי ... ed. (ed. Wil. לַי ...); a. fr. —*Fem.* עַרְטִילָּא, עַרְטִלָּא. Targ. Esth. I, 11.—Y. Peah VIII, 21[b] top (ref. to Ruth III, 3) ערטילא חזות was she (Ruth) undressed?—*Pl.* עַרְטִילָּאן. Targ. Esth. l. c.—Trnsf. (cmp. γυμνήτης) *light-armed.*—*Pl.* עַרְטִילֵי. Targ. II Esth. VIII, 10 ע' בני רמכיא (Targ. I Esth. ib. ערטולייני רמכין, corr. acc.; h. text האחשתרנים).

עַרְטִילוּתָא, עַרְטִילָיוּתָא f. (preced.) *nakedness.* Targ. Deut. XXVIII, 48 (O. ed. Amst. עַרְטִלָּתָא, ed. Vien. לְעַרְטָא . . ., corr. acc.).

עַרְטֵל (*Parel* of עטל; cmp. Arab. ʿaṭal, a. עָטַר II) *to strip, denude.* Gen. R. s. 6 עֲרַטְלוֹ, v. נַרְתֵּק; Koh. R. to I, 5, v. חשחק.

Hithpa. הִתְעַרְטֵל, *Nithpa.* נִתְעַרְטֵל *to be stripped; to denude one's self.* Gen. R. s. 19 (ref. to עירמם, Gen. III, 7) נִתְעַרְטְלוּ הירמנה ... אפי' מצוה they had stripped themselves even of the merit of obeying the only command given them. [Yalk. Job 913 וחיו רגליו מִתְעַרְטְלוֹת his feet were stripped of their skin (by scalding), v., however, עִרְבֵּל.]

עַרְטֵל ch. same. Targ. I Chr. X, 8 (h. text פשט).

Ithpa. אִתְעַרְטֵל *to be stripped; to uncover one's self.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Y. Ex. VII, 9 כד איתע' when it (the serpent) was stripped (of its limbs, v. Targ. Y. Gen. III, 14, Gen. R. s. 20). Targ. Hab. II, 16 (h. text חשרל).—[Yalk. Sam. 162 (ref. to II Sam. XXII, 37) לא ירחבון ולא ירחפון ולא יִתְעַרְטָלוּן they (my joints) did not widen (become loose), did not slip, nor did they become sore; Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 ולא יתשרפלון nor did they *swell* (?); perh. to be read: יתערסלון, v. עִרְסֵל.]

עַרְטַל-, עַרְטִל-, v. עַרְטִיל.

עָרָה, עֲרִי I (b. h.; cmp. אָרָה) *to uncover.* Gen. R. s. 83, end שהוא עתיד לְעַרוֹת וכ' 'Rashi' he will uncover treasures &c., v. עָרַם I.—Denom. עֲרָיָה, עֶרְוָה.

עָרָה, עֲרִי II (b. h.; cmp. עור I) *to stir up.*

Hif. הֶעֱרָה 1) *to stimulate,* esp. *to excite the sexual organ by contact* (as the first stage of sexual connection), v. הַעֲרָאָה. Ker. II, 4 כל העריות עשה בהן את המעֲרֶה כגומר in all illicit connections the text makes him who passes through the first stage as punishable as him that finishes. Y. Keth. III, 27[d] הֶעֱרוּ בה כשרה וכ' if ten persons came in carnal contact with her, and one of them consummated. Sot. 42[b] (play on מערות, I Sam. XVII, 23) שהכל העֲרו באמו all the world had taken liberties with his mother; a. fr.—2) *to intermix.* Y. Yoma V, 42[d] top זקוק להעֲרות (צריך) he must mix (the blood of the bull with that of the goat), v. *Pi.*

Hof. הוּעֲרָה *to be interwoven, entangled, caught.* Y. Peah I, 16[a] bot. בסירה הועֲרַת it (the skirt) was caught &c., v. עָדָה I; ib. הוּעֲרוּ; Y. Sot. I, 17[b] (also הָעֲרַת).

Pi. עֵירָה *to intermix* (of liquids), *pour; to interweave, intertwine.* Yoma V, 4 ע' דם חפר לתוך וכ' he poured the blood of the bullock to that of the goat, and put the full bowl in the empty one; expl. ib. 58[a] ע' מזרק מלא וכ' he poured the contents of the filled bowl into the empty bowl . . . in order to mix them thoroughly. Y. ib. V, 42[d] top (interch. with בָּלַל a. עָרַב). Y. Maasr. I, end, 49[b] לערות וכ' to pour into &c. (interch. with לְהַעֲרוֹת, *Hif.*); Y. Sabb. III, 6[b]. Nidd. X, 6 היתה מְעָרָה מים לפסח was permitted to pour water from vessel to vessel for Passover purposes (to wash the Passover meat without touching the water). Ab. Zar. V, 7 חמְעָרָה מכלי אל כלי if a Jew pours wine from one vessel into another (held by a gentile), את שער' ממנו מותר the wine remaining in the vessel from which he poured is permitted; a. fr.—Sifra K'dosh., Par. 2, ch. V ע' כל הפרשה כולה לכי וכ' the writer intended to join the whole paragraph (concerning emancipation) to 'for she has not been set free' (Lev. XIX, 20), to intimate that emancipation is consummated by a document only; (Gitt. 39[b] אוֹרָיְתָא וכ' (fr. אָרַע I) the whole paragraph has been joined &c. B. Bath. 113[b] להורות דרן ... אורעה, v. אָרַע II, a. corr. acc.) Y. Kidd. I, 58[d] bot. (ref. to Deut. XXV, 5) ת"ל וירבמה ע' הפרשה כולה ליבום וכ' the text says, *v'yibb'mah* ('and thus he shall be her levir'); the whole paragraph is connected with *yibbum* (the word וירבמה), intimating that marital connection only consummates the levirate marriage; Y. Yeb. II, beg. 3[c] עודה (Rabad to Sifra l. c. quotes עורה, corr. acc.). Y. Snh. VII, 24[d] עֶרָה את כל וכ' the whole paragraph depends on the word *mother.*—*Part. pass.* מְעוּרֶה; f. מְעוּרָה; *pl.* מְעוּרִין, מְעוּרִים; מְעוּרוֹת *intertwined, interwoven; mixed up.* T'bul Yom III, 1 אוכל שנפרס ומע' מקצת if an eatable part of a fruit is broken off but partly hangs on (is not entirely severed). Ukts. III, 8 יחור של ... ומע' בקליפה a shoot of a fig tree which is torn off but is still attached to the tree by the rind; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13. Yoma 54[a] הכרובים שהיו מע' זה בזה the cherubs (in the Temple) whose bodies were intertwisted with one another. Ib. sq. (expl. כמער איש ולידה, I Kings VII, 36) כאיש המע' בלויה שלו like a man embracing his companion (wife). Hull. 127[b] בחוט השערה ומע' attached by a hair's breadth. Bets. 7[a]; a. fr.

Hithpa. הִתְעָרֶה, *Nithpa.* נִתְעָרֶה *to be intertwined, come into intimate contact.* Ruth R. to I, 14 (ref. to מערות, v. supra) נִתְעָרוּ בה וכ' ... מאה on one hundred ... that were in contact with her the whole night (interch. with נתערבו).

עָרָא, עֲרֵי ch. same.

Af. אַעֲרֵי *to pour out.* Targ. Koh. XI, 3.

Ithpe. אִתְעֲרֵי *to be intertwined, attach one's self.* Pesik. Shek., p. 11[a] והוא מִתְעָרֶה (Ms. O. מתעריא) and it sticks (catches thee), v. סְחָא. Y. Dem. I, 22[a] אִתְעֲרִיַת, v. סְחָא.

עֲרָיָא, v. עֵר.

עֲרִיל, v. sub ערל.

עֲרִים, v. עֵרֶם.

עֲרִימָא, עֲרִים m.=h. עָרוּם. Targ. O. Gen. III, 1 (some ed. עֲ; ed. Vien. חכים). Targ. Prov. XII, 23. Ib. XIV, 15 (ed. Lag. ערומתא, corr. acc.); a. fr.—Yalk. Jer. 265, v. עָרוּם.—*Pl.* עֲרִימַאי. Targ. Prov. XIV, 18 (some ed. ערומאי).

עֲרֵימָה, עֲרֵמָה f. (b. h.; עָרַם I) *pile, heap, stack.* Maasr. I, 5, sq. משיצמיד ע' (are subject to tithes) from the time he piles up the fruit. Tosef. Ter. III, 17 תורמין מן ע' תע' על הכרי לא מן הכרי על תע' (ed. Zuck. מן התוץ) you may separate T'rumah from a stack for the pile (of threshed grain), but not from a pile for the stack. Ib. IV, 16 ע' מזרחת a finished pile. Ex. R. s. 31 כשם שה' הואת עומדת . . . כך עשה הק"בה את העולם ע' וכ' as the stack stands ready, and the priest goes in and takes T'rumah of it, so the Lord has made the world a stack and taken Israel as his T'rumah (with ref. to Jer. II, 3); a. fr.—*Pl.* עֲרֵמוֹת, עֲרֵימוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (expl. נערמו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ע' he made the waves stand like stacks; Yalk. Ex. 248. Ter. II, 1; a. fr.

עֲרִימוּתָא f.=h. עָרְמָה, *experience, wisdom; subtlety.* Targ. Prov. I, 4; a. e.—V. עַרְמוּתָא.

עֲרֵימָתָא f.=h. עֲרֵמָה. Targ. Ruth III, 7. Targ. Hag. II, 16.—*Pl.* עֲרֵימָתָא, constr. עֲרֵימָת. Targ. Jer. L, 26 (some ed. עֲרֵימת).

עֲרִיס I m. (עָרַס) *arbor, espalier* (of grape vines). Kil. VI, 1 איזהו ע' הנוטע וכ' what is an *'aris* (in a legal sense)? A row of (at least) five vines along a fence. Ib. 2 ע' היוצא מן המדרגה an espalier that hangs over an embankment. Ib. 6 (expl. פסקו ע' שחרב וכ') ע' an espalier which was destroyed in the middle, while five vines remained on each side; Tosef. ib. IV, 8 חריס ed. Zuck. (oth. ed. חרין; corr. acc.); Y. ib. VI, end, 30c (also עֶרֶס). Kil. VI, 8 הקנים היוצאים מן הע' poles which stand out from an espalier; a. fr.—*Pl.* עֲרִיסִין. Tosef. Peah III, 16.

עֲרִיס ch., v. עֶרֶס ch.

עֲרִיס II m.=אָרִיס II, *tenant.* B. Bath. 46b, sq. Ms. M. (ed. א').—*Pl.* עֲרִיסִים, עֲרִיסִין. Ib. Ms. M. (ed. א'). Sifré Deut. 312 (ed. Fr. א').

עֲרִיסָא, v. next w.

עֲרִיסָה f. (עָרַס) 1) (b. h.; cmp. עֲרֵיבָה) *kneading-trough, dough of one trough, batch.* Men. 67a עֲרִיסַת גרי ע' הקדש; Ms. M. (ed. עֲרִיסַת).—*Pl.* עֲרִיסוֹת. Ḥull. 135b (ref. to Num. XV, 20) כדי עֲרִיסוֹתֵיכֶם of the size of your batches (in the desert); Men. l. c. Ms. M. (ed. עִרְסוֹת; Erub. 83b עִרְס).—2) (cmp. עֶרֶס) *cradle.* Kel. XVI, 1 המטה וחע' a couch or a cradle; Y. Ber. III, 5d bot. חמיטה חערסה (corr. acc.). Kel. XXVI, 5 עור חע'; Tosef. ib. B. Bath. IV, 8 ועור האריסה ed. Zuck. (omitted in oth. ed.), v. עוֹר. Ib. VII, 12 עֲרִיסָא של זכוכית ed. Zuck. (oth. ed. עריסה) a glass cradle (?). Nidd. IV, 1

עֲרִיעָא, עֲרִיָּא=h. עֲרָרָה, v. עִירְיָא.

עֲרִיף, v. עֲרַב.

עָרִיב m. 1)=h. עֵרֶב II, *sweet, pleasing.* Targ. Prov. XX, 17 (ed. Wil. ע'). Targ. Cant. II, 14 (ed. Vien. עֲרֵב).—2) (part. pass. of עָרַב I) *mixed.*—*Pl.* עֲרִיבֵי. Erub. 86a.

עֲרִיב־, v. עָרַב.

עֲרֵיבָה, עֲרִיבָה f. (עָרַב I; cmp. אֲרֻבָּא) [*joined* or *plaited,*] 1) *trough, tub, kneading trough.* Pes. III, 2, v. סֶלֶק. Kel. XV, 1 עֲרֵיבַת העבדנין the tanners' trough; ע' בעה"ב the domestic trough (for kneading). Ib. XX, 2 עריבת פיסונית the trough for mixing mortar. Yad. IV, 1 עריבת הרגלים the tub for foot-baths; a. fr.—2) *boat, skiff.* Y. Sabb. IV, end, 7a עריבת חירדן, v. יַרְדֵּן; Koh. R. to I, 15. Ab. Zar. 40a ע' מלאה חביות a boat-load of vessels (containing fish-brine). Erub. 88b; Tosef. ib. IX (VI), 18; a. e.—*Pl.* עֲרֵיבוֹת, עֲרֻבּוֹת. Kel. XXIV, 3. Ib. IV, 1; a. e.

עריבתא, Yalk. Kings 247 חוה ע' ישעיה, read with Y. Snh. X, 28c חוה פרי חורי ישעיה.

עֲרָיָה f. (b. h.; v. עֲרָיָה) *genitals.* Bekh. VI, 5 ע' של נקבה the genitals of a female animal.—*Pl.* עֲרָיוֹת, v. עֲרָיָה.

עֲרִיר, v. עֲרַי.

עֲרִיָּא, v. עֲרָיָא.

עֲרִיּוּת=הַעֲרָיָיה. Y. Keth. I, 25b bot. Y. Snh. VII, 24c (interch. with הערייה).

עֵירָאִין גֵּי, עֲרָיִין m. pl. (עָרָה II) [*stirrers,*] *iron-tipped ploughshare.* Kel. XXI, 2; [Maim. ed. Dehr. = Arab. *'alâḳath* lorum, *goad?*]. Tosef. ib. B. Mets. IV, 6 עֲרָעִין (R. S. to Kel. l. c. ערערין).

עֵי, עֵרוּךְ, עֲרִיךְ m. (עָרַךְ) *thin sacrificial cake* (h. רָקִיק). Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (ed. Vien. עָ). Targ. Y. Num. VI, 19 (ed. Vien. עָרוּךְ); a. e.—*Pl.* עֲרוּכִין, עֲרִיכִין. Targ. Y. Lev. VII, 12. Targ. Y. II ib. II, 4. Targ. Y. Ex. XXIX, 2 עירובין (corr. acc.).

עֲרִיכָה (f. (עָרַךְ) *arranging, ranging; rolling* (*bread*); *use of the stem* ערך. Y. Yoma II, end, 40a נאמר כאן ע' וכ' the verb *'arakh* is used here (Lev. I, 7) &c. Y. Snh. X, 29a top עֲרָכָתוֹ the forming of the show-bread. Y. Sabb. VII, 10b bot. על לישתה ועל עֲרִיכָתָהּ וכ' for kneading it, for forming it and for baking it; a. fr.—Tanḥ. Bḥuk. 6 עֲרִיכַת גיהנם (prob. to be read: עֲרוּכַת, v. עֲרוּכָה) the pile of the fire of Gehenna (ref. to עָרוּךְ, Is. XXX, 33).—Yalk. Ps. 662 פת עריכה, v. עָרַךְ.

עֲרִיכוּת f. (preced.) *arrangement*; ע' שפתים (cmp. סֶדֶר) arrangement (of the words) of the lips, *prayer.* Gen. R. s. 49 (ref. to Job XLI, 4 (תחן ערכו) חן ניתן בע' שפתיו וכ' (not שפתים) grace was granted for the prayer of his (Abraham's) lips, when he prayed for mercy &c.; Yalk. ib. 83.

מֵעֲרִיסָתָן from their cradle (earliest childhood). Gen. R. s. 53, v. נִדְנַד. Y. Macc. II, beg. 31c ישב לו ע' ג' ביום ודרך התינוק ע' ג' ביום וכ' if he sat down on a cradle in day time (and caused a child's death): where it is customary to place a child in the cradle in day time, he does not go into exile (to the city of refuge, because his act is one of criminal neglect); a. fr.

עֲרִיסוּת f.=אֲרִיסוּת. Tosef. Ḥall. II, 5 פוטר את ע' בסוריא ed. (ed. Zuck. האריסין, Var. עריסיו, read הערישין) declared tenancy (tenants) in Syria exempt from priestly gifts.—*Pl.* עֲרִיסָיוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 8 עיריס' ed. Zuck. (corr. acc.; Var. אריס').

עֲרִיפָה f. (עָרַף) *breaking the neck* (of the heifer, Deut. XXI, 4), *use of the stem* ערף. Meg. II, 5 לעֲרִיפַת העגלה for the ceremony of &c. Y. Sot. IX, 23c בע' as regards the ceremony of &c. Ib.d bot. מקום עֲרִיפָתָהּ וכ' the place where a heifer has been killed; a. fr.—Sifré Deut. 306 (ref. to יערף, Deut. XXXII, 2) אין ע' אלא הריגה the verb *'araf* means to kill; Yalk. ib. 942.

עָרִיץ m. (b. h.; עָרַץ *to frighten*) *powerful, violent man.*—*Pl.* עָרִיצִים. Y. Ber. IV, 8a, v. רָמַס. Y. Meg. IV, 74d bot. הגואלך והמושיעך מכף עריצים who redeems thee and saves thee from the hand of thy oppressors; Treat. Sof'rim XIV, 5.

עֲרִיק m. (עָרַק) *fugitive, hunted.* Targ. Is. X, 18 (h. text נֹסֵס).

עֲרִירִי m. (b. h.; ערר, cmp. עָרָה I) [*stripped,*] *lonely, childless.* Gen. R. s. 44. Yeb. 55a (ref. to Lev. XX, 20 a. 21) יש לו בנים קוברן ... הולך ע' if he had children (at the time he committed the sin), he will bury them; if he had none, he will remain childless. Y. Snh. VII, 24c לצורך יצאת לידון בע' it is specified (in Lev. XX, 20) for a purpose, namely for the punishment of *'ărirî* (death without leaving issue).—*Pl.* עֲרִירִים. Ib. כל אתר דתימר ע' יהוו ... ע' wherever the text says, 'they shall be lonely', it means, they shall be without children, where it says, 'they shall die lonely', it means they shall bury their children (v. supra); a. e.—[עריריין, Y. Keth. VI, 30d אשכתינון ע', v. עָרַר I.]

עָרַךְ (b. h.) [*to connect, join,*] 1) (b. h.) *to range, arrange, place in order.* Y. Yoma II, end, 40a (ref. to Lev. I, 8, a. 12) כהן אחד עורך וכ' one priest places two limbs on the altar &c.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI. Gen. R. s. 78 יש בי כח לערוך תפלה (Yalk. ib. 133 לסדר) I have strength to offer prayer; יש בי כח לערוך מלחמה I have strength to give battle. Yalk. l. c. ויע' מלחמה כנגדו he gave him battle. Tanḥ. B'ḥuck. 6 ואֶעֱרוֹךְ לפניכם שלחן I will set a table before you (in the hereafter), v. infra. Ned. 20b עָרַכְתִּי לו שלחן והפכו I prepared a table for him, but he upset it (euphem. for unnatural gratification); a. e. [In Talm. mostly סדר.]—עוֹרְכֵי דִין (= עורכי דין) those who arrange arguments before the judges, *pleaders, advocates,* who advise their clients what to say or not to say before court. Ab. I, 8 אל תעש עצמך כע' הד' do not make thyself to be like legal advisers, i. e. be careful as judge not to suggest an advice to one of the litigants; Y. B. Bath. IX, 17a top כעֹרְכֶיךָ; Y. Keth. IV, 29a bot. אל תעש עצמך כע' הד' שלא לגלות וכ' do not make thyself to be like &c., that is, you must not reveal to an individual his case (how to argue). Bab. ib. 52b; 86a עשינו עצמינו כע' ד' we have made ourselves to be like &c. (I ought not to have suggested an advice).—Part. pass. עָרוּךְ; f. עְרוּכָה &c. Sabb. 119b וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ע' וכ' when he comes home and finds the lamp lighted, the table set and the couch spread, the good angel says &c.; a. e.—2) (cmp. Syr. ערך, P. Sm. 2990) *to work dough* (contrad. to לוּשׁ); *to roll, shape* &c. Pes. III, 4 אחת לשה ואחת עוֹרֶכֶת וכ' one woman kneads, another works and shapes the dough, and a third one bakes. Ab. Zar. IV, 9 לא לשין ולא עוֹרְכִין עמו you must not knead nor work and shape dough with him. Neg. II, 4 כעוֹרֶכֶת in the position of a woman working dough; a. fr.—Part. pass. as ab. Erub. 54a (ref. to ערוכה וכ', II Sam. XXIII, 5) אם ע' ... משתמרת וכ' if the Law is worked into thy two hundred and forty-eight limbs, it will be preserved &c. Midr. Till. to Ps. XIV [read:] פת לושה ופת ע' kneaded (common) bread and well-worked bread; Yalk. ib. 662 עריכה (corr. acc.).

Hif. הֶעֱרִיךְ [*to place side by side*; cmp. נָקַשׁ *Hif.*] *to compare; to value*; esp. (v. Lev. XXVII, 2-13) *to dedicate the value of a person or of an animal unfit for the altar.* Arakh. I, 1 הכל מַעֲרִיכִין וְנֶעֱרָכִין all persons are fit to dedicate or to be the subjects of dedication. Ib. נֶעֱרָךְ אבל לא מַעֲרִיךְ may be the subject of dedication, but cannot dedicate (his vow is invalid). Ib. VI, 5 המעריך את עצמו he who dedicates his own value. Tanḥ. l. c. [read:] אתם מעריכין ... מעריכת גיהנם לפני את נפשותיכם you value before me your lives, and I shall save you from the range of Gehenna (v. עֲרֵכָה), and set &c. (v. supra); a. fr.

Nif. נֶעֱרַךְ *to be the subject of valuation, to be valued.* Arakh. I, 1, a. fr., v. supra. Ib. II, 1 אין נערכין Var., v. עֻרְכִּין.

עֵרֶךְ, עֲרַךְ ch. same, *to work, knead.* Targ. Is. XLI, 25 דעֲרִיךְ (h. text ירמס).—Men. 56a ד' הוא ואפה הוא when he himself kneaded and baked; דערך חבריה וכ' when his neighbor kneaded and gave it to him, and he baked. Y. Shebu. VI, 37a bot. אזלת מֵיעַרוֹךְ גבי חבירתה she went to knead her bread at her neighbor's.—Part. pass. עָרִיךְ, *pl.* עֲרִיכִין Ib.b top ... ע' גו עיגולא אשכחון they found the two denars (that were missed) worked into the cake.

Ithpe. אִיתַּעֲרִיךְ *to be worked in.* Ib.a bot. איתעריכו גו עיגולא, v. supra.

עֵרֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *order, arrangement.* Ned. 22b שערכה של ארץ ישראל הוא because it (the Book of Joshua) contains the arrangement of the Land of Israel.—*Pl.* עֲרָכִים, constr. עַרְכֵי. Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7a sq. שש ע' המשנה, v. מִשְׁנָה.—המלחמה ע' *order of battle, arrangements proclaimed before the battle* (v. מַעֲרָכִים). Y. Sot. VIII, beg. 22b (ref. to Mish. ib. 6) אבל בע' חמ' מספקין וכ' but in connection with the proclamation of the regulations of battle (the Mishnah says only), 'they have to supply water &c.' Ib. אף בע' חמ' כן the same is the case with ordinances of battle (they must

be proclaimed in Hebrew). Bab. ib. 43b אין חוזרין עליו מע' חמ' they are not entitled to leave the army on that account. Ib. 44b; Men. 36a; a. e.—2) *valuation, assessment, value of a person or animal dedicated to the sanctuary; vow of value.* Arakh. 7b ואמר עֲרָכַי עלי if he says, I vow my own value. Ib. IV, 1 הע' בזמן הע' the valuation is regulated by the time of the vow (irrespective of the value at the time of paying the vow); ib. 4 נותן כזמן הע' he pays according to the value at the time of the vow. Ib. נותן ע' זקן he pays the value of an old man (Lev. XXVII, 7); ע' ילד the value of a child (ib. 6); a. fr.—*Pl.* עֲרָכִין, עֲרָכִים. Ib. II, 1 אין בע' וכ' (Var. עֲעֲרָכִין, v. עֲרַךְ) in vows of value nothing is valued at less than a Sel'a &c.; ib. 7b כל ע' שאתה מעריך וכ' all values which you assess shall be no less than &c. Ib. IV, 1 והע' בנערך the vows of value are regulated by the condition of the person whose value is vowed. Ib. III, 1 יש בע' להקל וכ' in the laws regulating the dedication of values there is a lenient and a rigorous side. Ib. 2a, a. e. כל שישנו בדמים ישנו בע' ... אינו בע' he whose person has a value, can vow the value of a person or an animal, but he whose person has no value cannot. Kerith. 13b דמין וע', v. דָּמִים. Tanḥ. B'ḥuck. 6 פרשת ע' the section treating of vows of value. Ib. בזכות הע' אני מצילך וכ' as a reward for your offerings of values, I will save you &c.; a. fr.—*'Ărakhin,* name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli, of the Order of Kodashim.—[ערכין, Gitt. 44a Ar., v. עֲרָכִי.]

*עַרְכָּאָה f. (v. עֲרָכִי) *registration of legitimacy, citizens' list.* Targ. I Chr. II, 17 למסריעא רת דוד בע' to assist David in establishing his legitimacy of citizenship (in spite of his descent from a Moabitish woman; v. Y. Yeb. VII, 9c; Midr. Till. to Ps. IX, 9).

עַרְכָאוֹת, v. next art.

עַרְכוּב, v. עֲרִיכוּב.

עַרְכִי f. (עָרַךְ; an adapt. of ἀρχή, ἀρχεῖον) *recorder's office* for pedigree, deeds of sale &c. Kidd. IV, 5 בע' כותב ומעלה בע' וכ' חישנה, v. אַרְכִי I.—*Pl.* עַרְכָאוֹת. Gitt. 44a (Ar. בערכין) he writes (a deed of sale) and has it recorded in the office of gentiles (Romans); Ab. Zar. 13a בע' שלהן; Tosef. ib. I, 8 בעַרְכָאִים; Tosef. M. Kat. II, (I), 1 בעַרְכִים. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4 שטרות השולים בע' וכ' (Var. בעַרְכָיוֹת) deeds entered in gentile offices. Tosef. B. Bath. VIII, 2 כתב והעלה להם בערכאים זכה להם הערכיים if he wrote (a deed of donation for ten persons) and had it recorded for them in the office, the office took possession in their behalf; ib. 3 עַרְכָאין ... עַרְכָיין; a. e.

*עָרְבַּל (omp. ערקל) *to curve, twist.*

Hithpa. הִתְעַרְבַּל *to be entangled, caught.* Gen. R. s. 31 הירה בא לרכנס ... מִתְעַרְבְּלוֹת when one (of the giants) attempted to enter the ark, his feet became entangled (in the mud of the deep); [Matt. K. following 'Rashi': were *scalded* in the hot water of the flood, v. זְרִיבָה, taking ערכל as *Parel* of עַבַל]; (Yalk. Gen. 55 מתעסלות, Ar. s. v. ערסל: מתערסלות במים, v. עַרְסַל; Yalk. Job 913 מתערטלות, v. עָרְטַל).

עָרַל (denom. of עָרְלָה) *to sheathe, cover.* Y. Orl. III, beg. 62d (ref. to Lev. XIX, 23) אית תנוי תני בעוֹרַל את פריו one Tannai explains that it refers to that which covers the fruit (peel, shell &c.); דבר שהוא עורל את פריו ופריו עוֹרְלוֹ that which covers the fruit (peel), and that which the fruit covers (kernel); Y. Maasr. IV, end, 51c דבר שעורל את פריו.—[In b. h. עָרַל *to treat as 'Orlah, to remove.*]

עָרֵל m. (b. h.; v. עָרְלָה) [*covered,*] *uncircumcised; gentile.* Mekh. Bo s. 15 (ref. to Ex. XII, 43) אבל ישראל ע' שומע וכ' I might deduce from this that an uncircumcised Israelite may partake of the Passover lamb; Pes. 96a אבל ע' דלבו לשמים but an uncircumcised Israelite whose heart is directed towards heaven (and who remained uncircumcised, because his older brothers had died from circumcision). Yeb. VIII, 1 הע' וכל וכ' an uncircumcised priest, and all unclean persons must not eat T'rumah. Tosef. Ḥull. I, 1 אפי' ע' even an uncircumcised Israelite; Ḥull. 5a חאי ע' חיכי וכ' what is meant by this *'arel?* Do you mean an Israelite whose brothers died from circumcision? Pes. 92a ע' נכרי an uncircumcised gentile (a proselyte that was circumcised on the eve of Passover); ע' ישראל an Israelite that was circumcised on the eve of Passover; a. fr.—[Y. Shebi. VII, end, 37c חוץ מן הערל, read: הָעֵרֶל.]—*Pl.* עֲרֵלִים. Mekh. l. c. עבדים ע' (not ויע') uncircumcised slaves. Ned. III, 11 קונם ... לע' מותר בעַרְלֵי ישראל he who vows that he will not receive any benefits from uncircumcised persons, is permitted benefits from uncircumcised Israelites, and forbidden benefits from circumcised gentiles (the word *'ărelim* being meant only for non-Jews; v. עָרְלָה); a. fr.

עַרְלַאי, עַרְלָאָה, עָרְלָא, עַרְלָא, עָרֵל, עֵרֶל ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 43 (h. text חגר). Targ. Ex. XII, 48 (Y. עַרְלַאי, read: עַרְלַאי); a. fr.—*Pl.* עַרְלִין, עָרְלִין, עַרְלָאִין, עַרְלָיָא. Targ. Josh. V, 7 (ed. Lag. עֲרֵרֵל). Targ. Jer. IX, 24, sq. Targ. Esth. I, 5; a. e.

עָרְלָא f., v. עוּרְלָא.

עָרְלָה f. (b. h.; ערל *to hang over,* v. Ges. Thes. s. v. ערל) [*sheath,*] *prepuce; the uncircumcised membrum.* Gen. R. s. 46 עָרְלַת הגוף the foreskin of the membrum. Sabb. 134b, sq. עָרְלָתוֹ ודאי דוחה את השבת the cutting of his prepuce, where there is no doubt (about the condition of the infant), supersedes the Sabbath. Ib. כָּבַשׁ ע', v. כְּבוּשׁ. Pes. 92a הפורש מן הע' וכ' he who separates himself from the prepuce (a gentile converted and circumcised) is like one that separates himself from a grave (has to undergo the lustrations of one that has been in contact with a corpse). Ned. III, 11 שאין הע' קרויה אלא לשמם for *'orlah* (the word *'ărelim*) is used only as a general name for gentiles, v. עָרֵל. Ib. שנתגנו וכ' (הוא ה)ע' uncircumcision is detestable, for it is applied to the wicked as a reproach (with ref. to Jer. IX, 25); a. fr.—*Pl.* עָרְלוֹת, constr. עָרְלוֹת. Yeb. 72a; Sabb. 135b מי שיש לו שתי ע' if one has two prepuces; (oth. opin. two membra to be circumcised). Gen. G. s. 46, a. e. ארבע ע' חן וכ' the term

ʿorlah (uncircumcision) is applied in four ways; a. fr.—Trnsf. (v. Lev. XIX, 23) [*that which is to be rejected,*] *the fruit of trees of the first three years.* Orl. I, 2 חייב בע׳ is subject to the law of *ʿorlah.* Ib. 6 נטיעה של ע׳ a young tree subject to the law of *ʿorlah.* Ib. 7 שרף הע׳ resin of a young tree; a. fr.—Tosef. Ter. V, 9, a. fr. עוֹרְלָה.—*ʿOrlah,* name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'raʿim.

עַרְלוּת f. (preced.) *uncircumcision, the condition of one not circumcised.* Yeb. 71ᵃ ע׳ שלא בזמנה הויא ע׳ want of circumcision on account of untimeliness (the infant before its eighth day) creates the legal condition of the uncircumcised (with regard to the Passover meal, T'rumah &c.). Ib. 70ᵇ דגופיה ע׳ one's own want of circumcision; דאחריני ע׳ omission to circumcise others. Ḥull. 4ᵇ, sq. מומר לע׳, v. מוּמָר; a. e.

עָרְלָא, v. עוּרְלָא.

עָרַם I (b. h.; v. Ex. XV, 8; cmp. עָרַב I, a. עָרַךְ) *to heap up, pile.* Gen. R. s. 83, end (play on עֹרֶם, Gen. XXXVI, 43) שהוא עתיד לַעֲרוֹם וכ׳ he is destined to heap up treasures for the king Messiah; ('Rashi': לַעֲרוֹת, v. עָרָה I).—Denom. עֲרֵימָה.

עָרַם II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to peel off, strip; to make white, bright;* v. עָרוֹם, עָרוּם.

Hif. הֶעֱרִים 1) *to enlighten, inform.* Y. Snh. V, beg. 22ᶜ, sq. (ref. to בערמה, Ex. XXI, 14) שיעערימוהו באיזו מיתה מת they (the forewarning witnesses) must keep him informed as to what kind of death penalty is expecting him; (Bab. ib. 80ᵇ שיודיעוהו).—2) *to plan, act deliberately.* Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to בערמה, v. supra) שאינן ... להוציא מעעריממין this is to exclude the deaf and dumb, the insane and the minor (who do not act with premeditation; אינן מעריממין ... לחוציא מרפא to exclude the surgeon ..., for although they acted with wilfulness (criminal negligence), they did not plan; Yalk. Ex. 325.—3) *to act with subtlety, to get around a law by an artifice.* Sabb. 65ᵇ מערימין בדליקה in case of a conflagration on the Sabbath (when the rabbinical law allows the rescue of a certain number of clothes by putting them on) we may use an artifice (by laying off the clothes saved and going in again to save others); (oth. opin.) אין מערימין בדליקה you dare not &c. Ib. מהו שתַּעֲרִים וכ׳ dare a woman use an artifice &c., v. פָּרַח. Tosef. Bets. III, 2. Gen. R. s. 49 מה אחה מַעֲרִים על חשבועה מבול וכ׳ why wilt thou cunningly evade thy own oath? destruction by water thou wilt not bring, but destruction by fire thou wilt? Yalk. ib. 83; a. fr.

עָרַם, עָרִים ch. same.

Ithpe. אִתְעָרִים, אִיעָרִים; (also *Af.* אַעֲרִים) 1) *to become prudent.* Targ. Prov. XIX, 25.—2) *to be subtle, to deceive, pretend.* Macc. 23ᵇ ודילמא אִיעָרוּמֵי מִיעָרְמָא (not איערומא) might she not have been subtle enough (to discover Solomon's motive)? Snh. 25ᵃ מַעֲרִים קא דילמא איערומי perhaps he merely pretends (to be repentant)? B. Mets. 90ᵇ חערמת...אַעֲרִימוּ עליהו ויזדבנון a trick has been employed regarding them, use a trick against them (that did it), and let the oxen be sold (and not be used for ploughing).

Af. אַעֲרִים *to use an artifice,* v. supra.

עָרְמָה f. (b. h.; preced.) *prudence, deliberation; subtlety.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to נערמו, Ex. XV, 8, v. Targ. O. a. l.) הם אמרו חבה נתחכמה ... נחת ע׳ למים they had said, Come, let us deal wisely with them (Ex. I, 10), thou, too, didst place wisdom in the water; (Yalk. Ex. 248 עַרְמוּמִית). Midr. Sam. ch. VII [read:] לפי מה שחיתה עָרְמָתוֹ של נחש כך היתה מכתו in accordance with the serpent's subtlety was its punishment. Midr. Prov. ch. I. פתי הייתי ונתן בי חקב״ה ע׳ I was simple, and the Lord placed wisdom in me. Ib. מכמה שנים ואילך ... להיות בו ע׳ from what age and onward is man expected to be deliberate?; Yalk. ib. 929; a. e.

עֵרֶמָה, v. עֲרֵימָה.

עַרְמוּמִית f. (v. preced. art.) *shrewdness, subtlety.* Yalk. Ex. 248, v. עָרְמָה. Sot. 21ᵇ (ref. to Prov. VIII, 12) כיון שנכנסה תכמה ... נכנסה עמה ע׳ (not עצה) when wisdom enters into man, subtlety enters along with it; Yalk. Prov. 940 נכנסה בו ע׳.

עַרְמוֹן m. (b. h.; v. עֶרֶם II) *platanus, the Oriental plane.*—*Pl.* עַרְמוֹנִים. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ; a. e.; v. אַרְמוֹן III.

עַרְמוֹנָא* m. (v. עֶרֶם; cmp. Gen. III, 1) *a venomous serpent.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 17 Ar. (ed. חוּרְמָנָא).

עַרְמוּתָא f. = h. עָרְמָה, *subtlety; premeditation.* Targ. I Kings II, 5.

עַרְמִית f. (preced.) = חַעֲרָמָה. Tosef. B. Mets. IV, 3 ערמית רבית (ed. Zuck. חַעֲרָמַת, Var. עָרְמַת), v. חַעֲרָמָה.

עֲרֵימָתָא, v. עֲרֵימָה.

עָרַס (cmp. אָרַס) *to connect, intwine, braid* &c.—Denom. עָרִיס, עֲרִיסָה, עֶרֶס &c.

Pi. עִרֵס, עִרֵס 1) (denom. of עֲרִיס) *to form an arbor.* Kil. IV, 7 אם עִרְסָן מלמעלה if he connected them (the two rows of vines) above so as to form an arbor.—2) (denom. of עֲרִיסָה) *to start dough,* contrad. to לוש. Y. Pes. III, 30ᵃ; Y. Bets. I, 60ᵈ top לא אמר אלא לש וכ׳ ע׳ the Boraitha does not say, 'if one started dough', but, 'if one kneaded'; but if one started (on the eve of a Holy Day), this prohibition does not apply.—In gen. *to knead, work in* (cmp. עָרַךְ). Ber. 37ᵇ בשעִרְסָן when he worked the crumbs again into a compact mass; Men. 75ᵇ בשעירסן. Y. Ḥall. I, 57ᵇ, v. עִסּוּי.—Part. pass. מְעוֹרָס. Ib. והתן נשוך לאו כמע׳ הוא (not כמעירס) and that lump of dough made by pressing several pieces together (v. עָשָׂךְ),—is that not the same as if worked together?

Nif. נֶעֱרַס, *Hithpa.* חִתְעָרֵס *to become connected, compact.* Sifré Num. 110 (ref. to ערסתכם, Num. XV, 20, sq.) משתעָרֵס (it is subject to Ḥallah) from the time it has become a compact mass; Yalk. ib. 748 משתַּעֲרֵס.

עֶרֶס I *arbor*, v. עֲרִיס I.

עֶרֶס II c. (b. h. עֶרֶשׂ; preced. art.) [*joined frame*; cmp. פְּלִיבְּדָא,] *bed, bier.*—*Pl.* עֲרָסוֹת, constr. עַרְסוֹת. Sabb. 62ᵇ (ref. to Am. VI, 6) מסריתין עַרְסוֹתֵיהֶם וכ׳ Ms. M. (ed. עַרְסוֹתָם), v. סָרַח III; Kidd. 71ᵇ.

עַרְסָא, עֶרֶסָא ch. 1) same. Targ. O. Deut. III, 11. Targ. O. Ex. VII, 28. Targ. Y. II ib. XXI, 18; a. fr.—ע׳ (ד) חשמיש *sexual connection.* Targ. Y. II ib. XIX, 15 (Y. I דעריס). Targ. Y. Num. V, 13 דעריס; a. e.—Targ. II Sam. III, 31 *bier.*—Snh. 20ᵃ; Ned. 56ᵇ דגדא ע׳, v. גַּדָּא. Ib. ע׳ דצלא a bed with a leather mattress. Lam. R. to I, 1 (ריבתי) ע׳ פתיחא a broken bedstead. B. Bath. 22ᵃ לעַרְסַיָּה וכ׳ waiting for the bier of R. A. Y. Kil. IX, 32ᶜ bot.; Y. Keth. XII, 35ᵇ יהבון עַרְסֵי וכ׳ place my bier (coffin) at the sea-shore; a. fr.—*Pl.* עַרְסָתָא, עַרְסָן, עַרְסִין. Targ. Am. VI, 4 עַרְסָתְהוֹן ed. Lag. (oth. ed. עַרְסֵיהוֹן). Lam. R. l. c. עַרְסָאתָא ... אתקין he prepared for them four beds. Lev. R. s. 5 (transl. מטות שן Am. l. c.) ע׳ דפיל ivory bedsteads. Y. Ber. III, 6ᵃ top ע׳ קיסריתא וכ׳ Cæsarean bedsteads which have holes for the girths; a. e.—2) (cmp. עֲרִיס I) *arcade along a row of buildings, sidewalk.* Gitt. 6ᵃ מצריך מע׳ לע׳ required identification of signatures on documents brought from one side of the street to the other. Y. Bets. I, 60ᶜ bot. מע׳ לע׳ from one side of the street to the other (or from one couch to the other, v. עַטָּן II).—*Pl.* עַרְסָתָא. Erub. 26ᵃ מערב ... ע׳ Ar. (Ms. M. ערסא ערסא; ed. עַרְסַיָּתָא, fr. עַרְסִיתָא) provided the whole town of M. with ʿErubs (v. עֵרוּב), one for each row of connected houses.—3) *dish of the steel-yard, scales.* Sabb. 60ᵃ, v. עֲדָשָׁה.

עַרְסָה, v. עֲרִיסָה.

עַרְסִי m., *pl.* עַרְסִיִּין (preced. art.) *belonging to a bedstead*; ע׳ (מלין) *strapping, girthing.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ top חן דעבד מ׳ ע׳ וכ׳ (Or Zar. Sabb. 64 דעבד ערסמו, read ערסיין) he who does girthing work (on the Sabbath), if lengthwise &c.

עַרְסִיתָא *f., pl.* עַרְסַיָּתָא, v. עַרְסָא 2.

***עִרְסֵל** (v. next w.) *to swing* (like a hammock).

Hithpa. הִתְעַרְסֵל *to be swung; to waddle, stagger.* Gen. R. s. 31 דוב בא ליכנס והיו רגליו מִתְעַרְסְלוֹת quot. in Rashi to Ez. XIV, 14 (missing in ed.) when a bear wanted to force his entrance into the ark, his feet tottered; ib. (with ref. to giants) מהתערסלות במים Ar.; Yalk. Gen. 55 מיתערסלות; v. עִרְגֵּל.

עַרְסָלָא, עַרְסַל m. (v. עַרְסָא) *hammock, v.* אַרְזָלָא.

עַרַע, v. עִרְעֵר III.

עָרַע I (apocop. of ערער, transpos. of רערע; cmp. כָּסָךְ a. כַּסְכַּס) *to come in contact with; to join, meet.* Targ. Jer. XLI, 6 (h. text פגש). Targ. O. Gen. XXXII, 2 (h. text פגע). Targ. O. Ex. I, 10; a. fr.; v. אַרַע I.

Pa. עָרַע (ערער) *to join, be added to.* Koh. R. to VII, 27 חדא מְעָרַעָא חדא וכ׳ (ed. מְעַרְעָא) one (sin) is added to another &c., v. אַרַע I.

Ithpa. 1) *to be met; to happen; to come before.* Targ. II Sam. I, 6. Ib. XX, 1. Targ. Hos. XI, 7. Ib. 8. Targ. Jer. IV, 20; a. e.—[2) *to be added, increased.* Y. Ḥall. II, 58ᵈ top אִתְעָרְעִנּוּן (ed. אזדרעון), v. קַבָּא.]

עָרַע II (preced.; v. אַרַע II), *Pa.* עָרַע *to call, proclaim, summon.* Targ. Zeph. I, 7 (h. text הקדיש). Targ. O. Lev. XXIII, 2; a. fr.; v. אַרַע II.

עִרְעוּר, v. עִרְעֵר.

עִרְעִין, v. עִרְיוֹן.

עַרְעִיתָא I f. (עָרַע I) *accident.* Targ. Koh. IX, 11 (h. text פגע).

עָרְעִיתָא, עַרְעִיתָא II f.=h. צִרְעָה, *wasp, hornet.* Targ. O. Ex. XXIII, 28 עָרְ׳ ed. Berl. (oth. ed. עָרָ׳). Targ. Josh. XXIV, 12; a. e.—Sabb. 80ᵇ ונפקא ע׳ מן וכ׳ a wasp came out of the wall and stung him &c., v. אַגְּדִירְפָּא.—V. אוּרְעִיתָא.

עִיר, עֵירֵר I (Pilp. of עוּר) 1) *to stir up, excite to lamentation.* M. Kat. 8ᵃ לא יְעַיֵּר וכ׳, v. עוּר *Polel.*—2) [*to stir up strife, disturb,*] *to contest the legality of an action, the legitimacy of a person, his fitness as judge, witness* &c. Y. Snh. III, 21ᵈ top אם בא ועי׳ עֲרֵרוֹ קיים if he comes and protests (against the judgment given in his absence), his protest is valid. Y. Ned. V, end, 39ᵇ כל מי שיבוא ויְעַיֵּר וכ׳ whosoever may at some future time contest this donation (having a claim against the property); a. e.—[Meg. 25ᵇ המְעַיְּרִים those inclined to argue,—a censorial change from המומרים or חמירים; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.]—3) *to stir on by chiding, to scold.* Sot. III, 3 מְעִירָעִים אותה וכ׳ they (the court) chide her and make her drink by force; [Rashi seems to take our w. in the sense of *encouraging*]; Tosef. ib. II, 3 מְעִירְעִין ed. Zuck. (Var. מעירין). Ib. בצבת של ברזל ed. Zuck. (Var. מעירין, read ומע׳) מדדין וכ׳ they opened her mouth ... and urged her on and forced her to drink; Sot. 19ᵇ. Y. ib. III, 18ᵈ bot. מעירים אותה עד וכ׳ we urge her on to drink by chiding her until her face becomes pale; Num. R. s. 9; Yalk. ib. 708 מכין אותה ומע׳ וכ׳ ... they strike her with the broadside of a sword and urge her &c.; a. e.

Hithpa. הִתְעַיֵּר *to be stirred up*, v. עָרַר.

עִרְעֵר II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to lay bare, strip, denude; to make lonely.* Pesik. ʿĂniya, p. 134ᵇ (expl. סערה, Is. LIV, 11) מערערתא שערערוּהָ וכ׳ 'the stripped' (or lonely) one whom the nations have denuded (with ref. to ערו, Ps. CXXXVII, 7); Yalk. s. 339 שיער ערוה (read: שעירערוּהָ). Yalk. Num. 708 (play on חמים חמאררים למרים, Num. V, 24) שממררין את הגוף ומְעַרְעֲרִין את הטוף (not שממרין) because they make the body bitter (sick), and lay the sin bare; Sifré Num. 11 ומרעדים את הצין (corr. acc.); Num. R. s. 9 שמאררים את הגוף ומבעררין וכ׳ (corr. acc.; v., also, בָּרַר).

Nithpalp. נִתְעָרְעֵר *to be stripped, bare.* Midr. Till. to Ps. CII, 18 (ref. to ערער, ib.) זה מנשה שנתע׳ ממעשים טובים (some ed. שערער, corr. acc.; ed. Bub. שחיה ער, read וְעָרְעָר)

for a murder the author of which is unknown (Deut. XXI, 1-9); *to perform the ceremony of atonement.* Sot. IX, 2 לא חזו עוֹרְפִין they did not perform the ceremony. Ib. 45b; a. fr.—Ib. IX, 5 ועורפין אותה בקופיץ וכ׳ and (if the ground is not hard and rough) they cut her head from behind with a hatchet.—Part. pass. עָרוּפָה; f. עֲרוּפָּה.—עֶגְלָה ע׳, v. עֶגְלָה.—4) (cmp. אַחַר) (of copulations of animals) *to cover (from behind).* Ib. 42b (play on עָרְפָּה) שהכל עורפין וכ׳ all covered her from behind.

Nif. נֶעֱרַף, *Nithpa.* נִתְעָרֵף *to have the neck broken.* Ib. IX, 7 (47a) נמצא ... עד שלא נֶעֱרְפָה וכ׳ (Y. ed. עד שלא תֵּרֵעָרֵף) if the murderer was discovered before the heifer was put to death; משנֶעֱרְפָה חצגלה Mish. (Y. a. Bab. ed. משנערפה) after the ceremony had taken place. Ib. 46a רבוא דבר ... ויֵעָרֵף וכ׳ ... let there be brought a thing which has not yet produced fruit (a heifer) and be broken in a place which produces no fruit, and atone for the murder of him who was prevented from producing fruit (good deeds on earth). Ex. R. s. 42, end (play on קשה ערף, Ex. XXXII, 9) ראויים הם להֵעָרֵף they deserve to have their necks broken; a. e.

עָרַף ch. same, *to break the neck of the heifer.* Sot. 46a הכי נמי דלא עַרְפִינַן is it really so that we do not perform the ceremony (in such a case)?

עֲרַף, *pl.* עֲרָפִין, substitute for עֲרָבָה, v. עֲרָבָה. Y. Ned. I, beg. 36c ע׳ ערצין וערקין ... ואילו תנינן but if we were to teach (substitutes for ʿărakhin), what would we teach? *ʿArafin, ʿăratsin, ʿăraḳin.*

עֵרֶף, v. עוֹרֶף.

עֲרָפָא m. = h. עוֹרֶף. *Pl.* עֲרָפִין (in singular sense). Yalk. Lev. 665 חמי ע׳ חמי קדרון (read: קדלין) look at the (fat) neck, look at the back; [obviously one a gloss to the other; differ. in Lev. R. s. 34, a. Koh. R. to V, 13].

עַרְפָּד m. *ʿarpad*, a species of *bats.* B. Kam. 16a עטלף ... נעשה ע׳ וכ׳ ... the bat after seven years changes into an *ʿarpad*, the *ʿarpad* &c., v. קִרְמוּשׁ.

עַרְפָּדָא, עַרְפִּידָא ch. same, *bat* (h. עטלף). Targ. Y. I Deut. XIV, 18 (Y. II הרפתא); Targ. Y. Lev. XI, 19 טרפירא (corr. acc.).

עָרְפָּה (b. h.) pr. n. f. *Orpah*, wife of Chilion, son of Naomi, in legend identified with Harafah (II Sam. XXI, 22). Sot. 42b בשכר ארבע דמיעות שהורידה ע׳ וכ׳ as a reward for four tears which O. shed, when parting with her mother-in-law she was privileged to rear four mighty men (II Sam. l. c.). Ib. ע׳ שמה וכ׳ her real name was O., and why was she called Harafah?, v. חֲרִיפוֹת. Ib. ע׳ ... הרפה שמה he real name was Harafah, and why was she called O.?, v. עָרַף. Snh. 95a חזירה לע׳ וכ׳ he (Abishai) saw O., his (Jishbi's) mother, spinning. Ruth R. to I, 14; a. e.

עַרְפִּלָא, v. צַרְפִּלָא.

*עָרְפֵּל (Parel of עפל), *Hithpa.* הִתְעָרְפֵּל *to swell* (?). Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 ויתערפלון, v. עַרְטֵל.

this refers to Manasseh who was bare of good deeds.—V. עַרְעָר.

עָרְעֵר I ch. same, *to strip, make lonely.* Part. pass. מְעֻרְעָרְתָּא; f. מְעֻרְעֶרֶת. Pesik. ʿĂniya, p. 134b, a. e., v. preced.

עָרְעֵר III (v. עָרַע I) [*to bring into contact,*] 1) *to keep a liquid in the throat for the sake of lubrication.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 10 if one has a sore throat, לא יְעָרְעֵרֶנּוּ בשמן וכ׳ he must not lubricate it with oil (on the Sabbath); Ber. 36a לא יְעָרְעֵנּוּ (*Pi.* of עָרַע; Ar. יערער); Tosef. Ter. IX, 12 יערענו (ed. Zuck. יורדנו?); Y. Shebi. VIII, 38a top ויערער׳.—2) *to cause to meet.* Koh. R. to IX, 11 (ref. to וקרה, ib.; cmp. עֲרָעֵיתָא I) עת היא שפוגעת האדם ומְעָרְעֶרֶת בו וכ׳ it is time that strikes man and causes all these things (vicissitudes) to meet him.

עָרְעֵר II ch. same, *to join, meet.* Koh. R. to VII, 27 מְעָרְעָרָא, v. עָרַע I.

עָרְעֵר III (transpos. of רערע, v. רָעַע) *to make shaky, loosen.*—Part. pass. מְעֻרְעָרָה; f. מְעֻרְעֶרֶת. Lam. R. introd. (R. Ḥănina 2) (ref. to רֵעָה, Prov. XXV, 19) שן מע׳ a shaky tooth, v. מַטְמֵט.

עָרְעָר m. (b. h.; עָרְעֵר II) *stripped, lonely.* Lev. R. s. 30; Yalk. Ps 855 שהיה ע׳ ממעשים וכ׳, v. עָרְעֵר.—*Pl.* עֲרָעָרִים. Ib.; Midr. Till. to Ps. CII, 18.

עֲרַעַר, (עֲרָעוּר) m. (עָרְעֵר I) *protest; evidence of illegitimacy* or *disqualification.* Keth. 21b וקרא ע׳ על אחד מהן and the qualification of one of the judges was contested; ib. sq. ע׳ דמאי of what nature was that alleged disqualification?; ע׳ דגזלנותא a disqualification based on the charge of robbery; ע׳ דפגם משפחה based on alleged family blemish (descent from slaves). B. Bath. 31b, sq. ע׳ חד אוכא וכ׳ they differ as to acting on the evidence of disqualification proffered by one witness; ר׳ אלעזר סבר שהיה ע׳ ממעשים וכ׳ R. El. is of the opinion that evidence of disqualification by one witness is sufficient; ת״ר ע׳ it requires two witnesses; Keth. 26a. Ib., a. fr. אין ע׳ פחות משנים in charges of disqualification no less than two witnesses are required. Y. Bicc. I, 64a ... שהיו קורין עליה ע׳ משפחה a family ... whose qualification for marriage with priests was disputed; Y. Yeb. VIII, 9b bot.; Bab. ib. 60b. Y. Keth. II, 26b bot. שטר שנקרא עליו ע׳ a document against which an informality was charged; a. fr.

עֲרַעֲרִין, v. עֲרָרִין.

עָרַף (b. h.) 1) *to divide, cut.* Sifré Deut. 306 (ref. to יערף, Deut. XXXII, 2) אין יַעֲרֹף ... אלא עָרוֹף לי ... פרוט וכ׳ *yaʿărof* is a Phoenician (mercantile) term, e. g. one does not say to one's neighbor, *p'roṭ* (break into small change) this Sel'a for me, but *ʿărof* for me &c.—Denom. עוֹרֶף.—2) (cmp. קָמַט) a. קָמַף *to drop, distill.* Taan. 7a (ref. to Deut. l. c.) אם ת״ח ... ואם לאו עוֹרְפִידוּ כמטר if a scholar is worthy, he is like dew; if unworthy, drop him like rain; Yalk. Deut. 942 עָרְפָחוּ.—3) (denom. of עֹרֶף) *to break the neck of;* esp. *to break the neck of a heifer to atone*

עֲרָפֶל m. (b. h.; v. עָרַף 2) *cloud; spray; mist;* ʿ*Ărafel*, the lower sky. Ḥag. 12ᵇ חשך ענן וע׳ וכ׳ darkness, cloud, and mist surround him. Tanḥ. Vayera 23 פתח השמים את הרקיע ואת הע׳ the Lord opened the sky and the ʿ*ărafel*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to בעב הענן, Ex. XIX, 9) בענן עבה ואיזה זה ע׳ in a thick cloud; and what is this? This is ʿ*ărafel*; a. e.

עֲרַפְּלָא, עֲרַפְלָא ch. same. Targ. II Sam. XXII, 12; Targ. Ps. XVIII, 12. Targ. II Esth. III, 3.—*Pl.* constr. עַרְפְּלֵי. Gen. R. s. 99, v. טוּחָא II.

עָרַץ (b. h.) *to be strong; to frighten.*

Hif. הֶעֱרִיץ *to proclaim the power of, praise.* Pirké d'R. El. ch. IV מַעֲרִיצִים ומְקַדְּשִׁים וכ׳ they praise and sanctify his great name; Yalk. Is. 271; a. e.

עֲרֵי, *pl.* עָרָיִן, substitute for עָרְכִין, v. עֵרֶךְ.

עַרְצוּבְיָא f. (cmp. אַרְזְבוֹנִית) a species of *locusts* (cmp. ἐρυσίβη, LXX Joel I, 4; II, 25 for חָסִיל; Deut. XXVIII, 42 for צְלָצַל). Ḥull. 65ᵃ; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V (differ. from ארזבונית).

עָרַק (b. h.; cmp. חרק) [*to pass, squeeze through,*] (denom. of עֲרָקָא) *to strap.* Tanḥ. Mishp. 1 עָרוֹק מכאן ... עזוב loosen a little on this side, lift ..., strap on that side.

עָרַק ch. (preced.; cmp. ברח) *to flee, run.* Targ. Gen. XIV, 10; a. fr.—B. Mets. 84ᵃ ואת עֲרִיק ללודקיא אבוך ע׳ ... thy father fled (from persecution) to A., flee thou to Laodicea; Y. Maasr. III, 50ᵈ bot. עד דעָרְקַת וכ׳ (I shall call thee so,) until thou runnest away and goest &c. Gen. R. s. 31 עֲרָקִין הוינן מן קומי וכ׳ (עָרְקִין) we were fugitives from a (Roman) troop, and living in &c., v. בְּטַרְיָא; Y. Pes. I, beg. 27ᵃ כד הוינן ערקין וכ׳. Ab. Zar. 16ᵃ מֵעֵת עֲרָקֵי ... דכי שלים for when their weapons (missiles) are spent, they run away (and do not attack with their shields). Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ ונורא פריס ... עֲרָקָא מינה he spread his cloak ..., and the fire fled from it (v. גְּרִיעָא); a. fr.—[Gitt. 78ᵃ, v. עֲרַק.]

Pa. עָרֵק, עֲרַק, 1) *to put to flight, chase.* Targ. Deut. XXXII, 30 יְעָרְקוּן (not יְעֵרֵר, יְעֵרֵר). Targ. Prov. XIX, 26 מְעָרֵיק (ed. Wil. מְעָרֵר; some ed. מַעֲרִיק *Af.*); a. e.—2) *to save.* Targ. Jud. VI, 11 לְעָרָקָא (ed. Wil. לַעֲרָר *Af.*).

Af. אַעֲרִיק same. Targ. Job XLI, 20 יַעֲרִיכִי (ed. יַעֲרִיק *Pa.*). Targ. Prov. XVI, 28 מַעֲרִיק וכ׳ causes his friend to flee (him) (Var. מידיק, v. עֲרַק); a. e., v. supra.

עֲרֵי, *pl.* עָרָיִן, substitute for עָרְכִין, v. עֵרֶךְ.

עָרָק (עֲרָק) m. (v. next w.) 1) *a long and flat vessel made of rush,* Maim.; [oth. opin. *sieve*; cmp. אֲרָק a. עֲדָק I]. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13.—2) *bandage, compress.* Sabb. 54ᵇ Ms. O., v. עֲדָק II.

עַרְקָא m. (עֲרַק) 1) *strap, band.* Tanḥ. B'resh. 7 חדין ע׳ וכ׳, v. מְשַׁךְ II.—*Pl.* עַרְקִין. Targ. Ez. XXVII, 19 (some ed. עדקין, corr. acc.).—2) *sedge, rush.* Targ. Job VIII, 11 (h. text אָחוּ). Ib. XL, 21 (h. text בָּצָה).—3) *leech*, v. עֲלוּקָא.—[עִרְקָא f., v. עִרְקָתָא.]

עַרְקַבְנִין, עַרַקְבְּלִין m. pl. (prob. fr. עקב; cmp. next w.) *prickly creepers* on palm-trees, *palm-ivy* (v. חַרְחֲבִינָא). Erub. II, 6 (23ᵃ) עקרבנין Mish. (Y. ed. ערקבי; Bab. ed. ערקבל); ib. 26ᵇ ערקבלין, expl. אצווחא חרוזיאתא, v. אַצְוָוא; Pes. 39ᵃ ערקבל׳. Shebi. VII, 2 ערקבני (Y. ed. ערקבל׳).

עַרְקוּב m. (עָקַב, *Par.*) [*curve,*] *hough, ham, the inner part of the knee; the inner angle of the joint which unites the thigh and the leg of an animal.* Bekh. VI, 11 זנב הנגל לע׳ ... if the tail of a (first-born) calf does not reach the ʿ*arḳub*; לאיזה ע׳ אמרו which ʿ*arḳub* (curve) is meant? לע׳ שבאמצע הירך the ʿ*arḳub* in the thigh, expl. ib. 41ᵃ קפיץ העליונה וכ׳ the upper joint (the inner part of the knee), not the lower joint (knuckle); Tosef. ib. IV, 14. Tam. IV, 2 (31ᵃ) ניקבו מחוך עַרְקוּבּוֹ וכ׳ Bab. ed. (Mish. עַרְכּוּבּוֹ) he makes a hole through its ham and suspends it.

עַרְקוּמָא, v. עוּרְקָמָא.

עַרְקִי, Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., ריסי ע׳, v. ריסי.

עַרְקִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 19, v. טַרְקָא.

עַרְקֵל, (Parel of עַקֵּל; v. P. Sm. 2964) *to confuse, perplex.* Part. pass. מְעַרְקְלָן, *pl.* מְעַרְקְלִין. Targ. Prov. XXIX, 20 דמ׳ מילוי (Levita דמערקלא, incorr.) he whose words are confused (blurted; h. text אץ בדבריו).

עֵ׳ לִבְנָה, עַרַקַת pr. n. pl. ʿ*Arḳath Libnah.* Bekh. 57ᵇ (Rashi ע׳ לבינה), v. אַרְקָא II.

עַרְקָא, עֲרָקָא f. (v. עֲרָקָא) *strap.*—ע׳ עַרְקַת מסנא *shoe-strap.* Targ. O. Gen. XIV, 23; a. e.—Lev. R. s. 35; Cant. R. to I, 4 כע׳ סומקא וכ׳ as a red strap &c., v. מְסַכְּנוּתָא; Pesik. Shim'u, p. 117ᵃ כתרך ע׳ סמיקא בקדליה וכ׳ (not בדקליה); Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256; Lev. R. s. 13 כעזקתא (corr. acc.). Snh. 74ᵇ top אפי׳ לשנויי ע׳ דמסאנא (in days of religious persecution you must resist) even to changing the shoe-strap. B. Bath. 21ᵃ, v. מְחָא II. Y. Yeb. XV, 15ᵃ, v. יָקַד; a. e.

עָרַר *Pi.* עִרְעֵר (v. עִרְעֵר) I) [*to stir up,*] *to protest, contest, object.* Y. Gitt. I, 43ᶜ top אם בא ועי׳ עררו בטל if the husband comes and contests (the validity of his letter of divorce), his objection is null and void. Ib. הוא עירר משנישאת הוא ע׳ וכ׳ it is all the same whether he objects after she has remarried or before it. Y. Keth. II, beg. 26ᵃ נתאלמנה מי עוֹרֵר וכ׳ if she is a widow, who objects (opposes the woman's claim)? Gitt. I, 3 אם יש עליו עוֹרְרִים if there are contestants against it (the letter of divorce); a. fr.

Hithpa. הִתְעָרֵר *to be stirred up.* Tosef. Sot. II, 2 אפי׳ חמים היה מִתְעָרְרִין ... Var. (ed. Zuck. מִתְעָרְעִין, read: חמים מיתר or מִיתְעָרְרִין) even if she goes astray twenty years afterwards, the waters will be stirred up (work injury) in her body.

עָרַר I ch. same, *to object.* Y. Keth. VII, 31ᶜ top הויין קריבתיה עָרְרִין ואמרין וכ׳ the relatives objected (to the verdict)

and said &c. Ib. VI, 30[d] top אשכחינון עֲרִירִין he found them disputing (about the amount to be allowed for the wife's toilet).

Pa. עָרֵיר *to stir up, incite.* Targ. Is. IX, 10.

עֲרָר m.=עַרְעָר, *protest, objection, claim.* Y. Gitt. I, 43[c] top כל ע' שיש לי עֲרָרוֹ בטל בשדה זו whatever claim I may have on this field. Y. R. Hash. III, 58[d] top קרא ע' על וכ' if objection was raised against the signature &c. Y. Gitt. I, 43[c] bot שבגיפו ע' an objection based on an alleged informality of the document itself; שחוץ לגיפו ע' an objection not concerning the document itself (e. g. that the letter of divorce was given conditionally).

עָרַר II ch. same. Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17 (not עֵרֶד; h. text עלילת).—[עָרָר, Targ. Y. II Gen. XX, 2 (ed. Vien. ערד), read: גְּרָר.]

עֶרֶשׂ m. (b. h.; v. עֶרֶס) *bed.* Midr. Till. to Ps. XLI, 4 וכי יש ע' של דוי is there a bed of despair?; Yalk. ib. 741.

עָשׁ I m. (b. h.) the constellation called the *Great Bear.* Ber. 58[b], expl. יותא, v. אָתָא III.

עָשׁ ch. same. Targ. Job IX, 9.

עָשׁ II m. (b. h.) *moth.* Deut. R. s. 2, beg., v. עָסַס.

עָשָׂא ch. same. Targ. Is. L, 9.

עֲשָׁאשִׁיתָא, v. עֲשָׁשִׁיתָא.

עֵשֶׂב m. (b. h.) *herb, plant, grass.* Gen. R. s. 10, v. בַּעַל. Cant. R. to IV, 11 ע' חבאר the plants surrounding the well, v. גְּעָגֵעַ; a. fr.—*Pl.* עֲשָׂבִים. Kil. V, 7 אם ע' יופך if the dropped seeds have not grown beyond the stage of herbage, he must turn the soil over (v. אָפַךְ). Lev. R. s. 27, beg. ההרים מעלין ע' וכ' the mountains produce herbs, and the righteous, good deeds. Erub. 54[a] בני האדם דומין לעִשְׂבֵי השדה וכ' men are like the plants of the field, these blossom &c., v. הָלָה. Y. Taan. IV, 68[d] bot., a. e., v. לָחִי; a. fr.

עִי, עִשְׂבָּא, עֲשַׂבָּא ch. same. Targ. Gen. I, 29 some ed.; a. fr.; v. עִסְבָּא.—Lev. R. s. 22 חמא חד עשב וכ' saw a certain plant and picked it up, and made of it a wreath for his head. Ib. חמא החוא ע' saw that same plant. B. Bath. 74[b], v. סַמְתְּרֵי; a. fr.—*Pl.* עִי, עִשְׂבֵי. Ib. ואנחנא אעי' and we rested on the herbs. Sot. 48[b] טוריא ע' mountain herbs, v. שׁוּט I ch.; a. fr.

עֲשֵׂה, עֲשָׂה, v. עשי.

עֵשָׂו (b. h.) pr. n. m. *Esau*, son of Isaac; (gent. noun) *Esau (Edom)*, frequ. a disguise for *Rome.* Yoma 38[b] רשיע דר' זה ע' ... a wicked man that dwelt between two righteous men without adopting their doings, that is Esau. Gitt. 57[b] (ref. to Gen. XXVII, 22) אין לך ... מזרעו של ע' there is no successful war in which descendants of Esau have no part. Gen. R. s. 2 ויהי ערב ערבו של ע' 'and it was evening' (Gen. I, 5), the evening (decline) of Esau (Rome). Koh. R. to V, 7 אם ראית ע' בכרך הגדול של רומי עושק וכ' when thou seest Esau in the large city of Rome oppressing the poor and robbing the indigent &c.; a. fr.

עֲשׁוּי m. (עָשָׂה) *force, pressure.* Keth. 53[a] מעלאי דידר חיינו ע' Tosaf. to ib. 50[a] (Rashi עֲשׁוּרֵי; ed. עשיריה) my coming in with you would be equal to forcing (undue influence); v. עֲשַׁי.

עֲשׁוּנָא, עֲשׁוּנָה, v. sub עִישׁ.

עֲשׁוֹנִית f. (v. עֲשַׁשׁ, a. עָשָׂה) *hard and level ground.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5) וכי תהומות יש שם והלא ע' הרא are any abysses there?, is not it (the bottom of the Red Sea) even and hard?; וכי מצולות יש שם והלא ע' היתה (read הרא) are any whirlpools there? &c.; Yalk. Ex. 246; Tanḥ. B'shall. 14 עשוניות (some ed. עשיניות; corr. acc.).

עֲשׁוּרָא, עֲשׁוּרָה, v. sub עִישׁ.

עֲשׁוֹת, Yalk. Cant. 991 some ed., v. עָשָׂה.

עֲשׁוֹרְיָתָא, v. עִיסְרְיָתָא.

עָשָׂה, עָשׁ (b. h.; cmp. עסי) 1) *to do, work, prepare* (corresp. in variety of meanings to עָבַד). Shebi. VIII, 6 אין עוֹשִׂין זתים וכ' (in the Sabbatical year) you must not prepare (press, cmp. עֲסָיָה) olives in the press &c. Tosef. ib. VI, 29 אין עושין אותן גרוגרות you must not prepare them as dried figs. Ib. 8 אין עושין את היין וכ' you must not make *ăluntith* wine (v. אַלּוּנְטִית II). Sabb. 118[a], a. e. עֲשֵׂה שבתך חול וכ' make thy Sabbath a week-day (as to expense), and be independent of men. Ib. 56[a] שביקש לַעֲשׂוֹת ולא ע' he wanted to do (evil), but did not do it. Ber. 17[a] (ref. to Ps. CXI, 10) לעוֹשִׂים לשמה ועושים וכ' to those who do good for its own sake, but not to those who do it from impure motives; וכל העוֹשֶׂה שלא לשמה וכ' whoever does good from impure motives, had better not have been born; a. v. fr.—עֲשֵׂה (*do*), or מִצְוַת עֲשֵׂה *positive law*; לֹא תַעֲשֶׂה (*do not*) *prohibitory law*, v. לֹא, לַאו, a. מִצְוָה. Keth. 30[a], a. e. חייבי ע' מצרי ואדומי those guilty of transgressing the law implied in the positive law (limitation) concerning intermarriages with descendants of Egyptian or Edomite converts (Deut. XXIII, 8 sq.).—לאו הבא מכלל ע', v. לַאו.—ע' דמים, or ע' (sub. דמים) *to value, assess.* B. Mets. 69[b] לא עָשָׂאַה דמים he did not estimate her (the cow's) value; ולא עשאה but did he not estimate her value (when he said, thy cow is worth to me thirty denars)? לא עשאה ד' מחיים וכ' he did not estimate her value as alive, but as dead (how much he would have to pay, if the cow died while in his use). Ib. 62[b] צא ועֲשֵׂה עלי כשער וכ' go and give me credit for it in accordance with the present market price, and I will furnish it &c. Ib. ברמי חרטיך שעָשִׂיתָ עלי בשלשים וכ' as an equivalent for thy wheat for which thou hast charged me with thirty denars, I hold wine for thee; a. fr.—Part. pass. עָשׂוּי; f. עֲשׂוּיָה; *pl.* עֲשׂוּיִים, עֲשׂוּרִין; עֲשׂוּיוֹת. Ib. חרי חיטיך ע' עלי וכ' thy wheat is worth to me &c. Tosef. ib. VI, 6 חרי קמה זו ע' עליך וכ' this quantity of standing grain is charged to thee (I sell thee &c.) at one hundred &c.; ib. חרי גיזיהן של אלו ע' וכ' I sell thee the wool on these sheep for &c.; a. fr.—

Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 ע׳ שלא תהא that thou mayest not be *forced* (v. *Pi.*) to take an office, v. פָּנָרַס.—2) *to spend time, tarry.* Midr. Till. to Ps. XVII, 14 ... ר׳ שמעון ע׳ במערה וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מטין) R. S. ben Y. who lived in a cave, ... thirteen years. Gen. R. s. 91 (ref. to רדו, Gen. XLII, 2) בישרם שהן עתידין לעשות שם ר״ש שנה מנין רד״ו he announced to them that they were to live there two hundred and ten years, the numerical value of *r'du*; Num. R. s. 13. Gen. R. s. 22 עשה ... קיים וכ׳ עשה Abel lived from &c.; a. fr.—Tanḥ. Sh'mini 1 ולא ע׳ אלא אמר וכ׳ and he did not tarry but said &c., i. e. at once he said; a. fr.

Nif. נַעֲשָׂה *to be done, made; to become.* Ber. 35ᵇ מלאכתן נַעֲשֵׂית ע״י אחרים their work is done through others. B. Mets. 46ᵃ, a. e. מטבע נ׳ חליפין, v. חֲלִיפִים. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. L, 5) לא נַעֲשֵׂיתי אחור לנבואה I was not behind (any one) in prophecy; a. v. fr.—נ׳ דמים *to be valued, priced.* B. Mets. l. c.; Kidd. I, 6 כל חנ׳ ד׳ באחר an object upon which a valuation has been set for the purpose of exchange with another object; expl. ib. 28ᵃ כל חנישום וכ׳ the value of which is estimated &c.; a. e.—נעשה כ־ *it is to be considered as if, it is as if.* Ḥull. 19ᵇ נ׳ כמי ששחט וכ׳ the case is the same as when a gentile begins the slaughtering and an Israelite finishes it. Y. B. Mets. V, 10ᶜ top נ׳ כמשכיר וכ׳ it is to be considered as if he had rented the field to him at a high price; a. fr.

Hif. הֶעֱשָׂה *to cause to do; to order.* B. Bath. 9ᵃ, a. e. גדול המַעֲשֶׂה יותר מן העושה greater is he who causes others to do good than he who does good. Ex. R. s. 35 ליתן שכר למעשה כעושה to reward him who causes a good deed like him who does it. Num. R. s. 7 (ref. to Num. V, 4) מיכאן לא הוצרכו שנַעֲשׂוּ אומ׳ משה וכ׳ 'so did they' of their own accord, it did not become necessary for Moses and Aaron to make them do it. Tosef. Pes. VIII, 5 שה׳ את הצבור לעשות וכ׳ (ed. Zuck. שעִישָׂה, *Pi.*) he ordered the congregation to celebrate the Second Passover; Tosef. Snh. II, 11 שהֶעֱשׂוּ את הצבור (ed. Zuck. שהֶעֱשׂוּ) they ordered &c. Y. Yoma VI, 43ᵈ top ראו היך הֶעֱשׂוּהו את ישראל לעבודה זרה see how he became the cause for Israelites to commit idolatry (to erect a Temple in Egypt); a. e.

Pi. עִשָּׂה same, esp. *to force; to enforce.* Pesik. R. s. 33 השופט דן ... מְעַשֶּׂה את הדין the judge decides the law, and the officer (*shoṭer*) enforces the law. Y. Snh. I, 18ᵈ bot. ע׳ יחזקיהו לצייבור לעשות וכ׳ Hezekiah ordered the congregation to celebrate &c.; Tosef. Pes. l. c., v. supra. R. Hash. 6ᵃ ועשית אזהרה לבית דין שיְעַשְּׂנוּ 'and thou shalt do' (Deut. XXIII, 24), this is an instruction to the authorities to make thee do it; Y. ib. I, 56ᶜ bot. Keth. 77ᵃ; Y. Gitt. IX, end, 50ᵈ אין מְעַשְּׂין אלא וכ׳ we do not force (a man to divorce his wife) except &c. Ib. ישראל שיְעַשְּׂוהו כמעשה גוים if an Israelitish authority forced (divorce) in the way the gentiles do; גוים שיעסו וכ׳ if gentile authorities forced (divorce) in the way Israelites do; a. fr.—Part. pass. מְעֻשֶּׂה. Gitt. IX, 8 גט מע׳ וכ׳ a letter of divorce given under force, if forced by an Israelitish authority, is valid. Ib. 88ᵇ; a. fr.

עֲשֵׂי ch., *Pa.* עַשֵּׂי same, *to force.* Gitt. 88ᵇ בני עַשְׁוֵיי lawfully qualified to force (a divorce). Keth. 50ᵃ עַשְׁוֵיתינהו לזוניה (read: לזוניה) I caused them (persuaded them, v. Tosaf. a. l.) to support him. Ib. אי אמרת ... משום הכי עַשְׁוֵיתינהו וכ׳ if the law is that they are not bound to support him, then he had to persuade them; but if the law requires them to do it, what necessity was there to persuade them? Ib. 53ᵃ לעַשְׁוֵויי נמי is it also permitted to influence him? Ib. מר ... טול ועַשְׁוֵיה טול ולא תַּעֲשֵׂיה וכ׳ did I say to thee, go in and influence him? I said, go, but do not influence him. Ib. תיקנו עשייה (read: עַשְׁוֵיה), v. עֲשׂוֹי; a. e.

עֲשִׂיָּה, עֲשִׂיָּא f. (preced.) *doing, action.* Y. Pes. IX, 36ᵈ top (ref. to וחדל לעשות, Num. IX, 13) החדל בשעת ע׳ he who fails (to sacrifice, without being prevented) at the time when the Passover sacrifice is to be done. Ib. חוץ לַעֲשִׂיָּתוֹ out of the time of doing it. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ (ref. to Lev. XXVI, 1) ע׳ בהחלה קימה וכ׳ 'ye shall not make' refers to the original making and putting up, 'ye shall not put up' means that you must not erect it when it has fallen down. Meg. 17ᵃ, a. e. ע׳ celebrating (Purim, Esth. IX, 27), contrad. to זְכִירָה. Sifré Deut. 212 (ref. to Deut. XXI, 12) נאמר כאן ע׳ ונאמרה ע׳ וכ׳ here is an action mentioned concerning the head, and a *doing* is named concerning the nails מה ע׳ האמורה וכ׳ as the action concerning the head means removing (the hair), so &c.; Yeb. 48ᵃ; a. fr.—*Pl.* עֲשִׂיּוֹת. Yoma 55ᵃ (ref. to Lev. XVI, 15) שירהיו כל עֲשִׂיּוֹתָיו שוות that all his actions (sprinklings) should be alike. Ib. 71ᵇ, sq.; a. e.—[עשיית, Keth. 53ᵃ, v. עֲשֵׂי.]

עֲשָׁן, v. עָשָׁן.

עַשְׁיָן (עָשְׁיָן), עַשְׁיָא, עַשְׁיָנָא m. (עָשַׁן) *strong.* Targ. Ps. XXIV, 8. Targ. Prov. XXIV, 5 (some ed. עִשְׁוָנָא). Targ. Ps. LXXV, 9 (ed. Wil. עָשְׁיָן); a. fr.—*Pl.* עַשְׁיָנִין, עַשְׁיָנַיָּא. Ib. XVIII, 18. Ib. XXX, 8 (ed. Wil. עָשְׁיָ; ed. Lag. עטשינא, read: עִישׁוֹנָא); a. e.—*Fem.* עַשְׁיָנְתָא. Targ. Prov. XVIII, 19 (ed. Wil. עִשְׁנָתָא); a. e.—*Pl.* עַשְׁיָ, עַשְׁיָנָתָא. Ib. IX, 3. Ib. XVIII, 23 hard words (h. text עִוּוֹת).

עשינות, v. עִשְׁוֹנִיָּה.

עָשׁוּק* I m. (עָשַׁק; v. P. Sm. 3006 s. v. עשק) *perverse, tricky.* Targ. Prov. XIV, 2 (Var. ed. Lag. עשיר; h. text נִלְוֶז).

עָשִׁיק II m. (עָשַׁק; cmp. יקר) *very dear, expensive, rare.* B. Mets. 52ᵃ (prov.) ע׳ לגביך ושוי וכ׳ for thy body (clothes) buy even what is dear, but for thy stomach, what is reasonable. Ib. 74ᵃ עפרא ע׳ Rashi (ed. עָשָׁק; Ms. M. לא שביח) earth (for pottery) was scarce. Ber. 56ᵃ, v. רוּפְנָא.

עָשִׁיר m. (b. h.; עָשַׁר) *substantial, wealthy; rich man.* Sabb. 25ᵇ אי׳ זהו ע׳ כל שיש לו נחת רוח בעשרו who is rich? He who finds satisfaction in his wealth; Ab. IV, 1; Tam. 32ᵃ. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XVIII, 23) עָשִׁירוֹ של עולם the rich One (Owner) of the world. Ib. אדם אם ירא לו קרוב ע׳ וכ׳ if a man's relative is rich, he owns him, and if poor, he disowns him. Pes. 113ᵃ ע׳ המעשר וכ׳ a rich man who gives away the tenth portion of his income in secret. Ib.ᵇ (four are unbearable) דל גאה וע׳ מכחש

וכ׳ a poor man that is proud, a rich man that flatters &c.; a. v. fr.—*Pl.* עֲשִׁירִים, עֲשִׁירִין. Erub. 86ª רבי מכבד ע׳ Rabbi paid honor to the rich (for the sake of their charitable mission, ref. to Ps. LXI, 8, v. עָשַׁב). Yoma 35ᵇ מחייב את הע׳ ... רבי the example of R. El. b. Ḥarsum condemns the rich (who neglect the law on account of their business occupations). Men. 86ª, a. e. וסרמניך ע׳ מקמצין and thy mnemonical sign (v. סִימָן) be: the rich are economical (Rabbi favored the economical practice); a. fr.—*Fem.* עֲשִׁירָה. Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Tosef. ib. II, 4; a. e.—*Pl.* עֲשִׁירוֹת. Tanḥ. Toldôth 9 ע׳ הן נאות וכ׳ they are rich, they are handsome &c.

עשיר, Targ. Prov. XIV, 2 Var., v. עָשִׁיר I.

עַשְׂרָאָה, **עַסְ׳**, **עֲשִׂירָאָה** m.=h. עֲשִׂירִי, *the tenth.* Targ. O. Gen. VIII, 5 (Y. ed. Vien. עֲשִׂירִי). Targ. O. a. Y. II Lev. XXVII, 32 (Y. I עֲשִׂירָיָה); a. fr.—Ber. 5ᵇ, a. e., v. בִּיר.—*Fem.* עֲשִׂירְיָתָא, עַסְ׳. Targ. Ez. XXIX, 1 (not עֲשִׂירְיָתָא); a. e.

עֲשִׂירוּת f. (עָשִׁיר) *wealth.* Keth. 106ᵇ, a. e. ע׳ במקום, v. עֲנִיּוּת. Y. Peah IV, 18ª sq. (ref. to I Chr. XXII, 13 בעניי) שארן ע׳ לפני מי וכ׳ none can claim to be rich before Him who spoke and the world arose. Gitt. 30ᵇ לע׳ ... מאי שנא why is it that they made provision for the debtor's death, and none for the event of his becoming rich? מיתה שכיחא ע׳ וכ׳ death is an ordinary occurrence, becoming rich is not; a. fr.

עֲשִׂירִי m. (b. h.; עֶשֶׂר) *the tenth.* Ber. 8ᵇ חשיעי וע׳ the ninth and the tenth (of Tishri). Bekh. IX, 7 והרוצא ע׳ and the lamb which comes out the tenth. Ib. 8; a. fr.—*Fem.* עֲשִׂירִית. Yalk. Ex. 261 וכמה הוא ע׳ האיפה and how much is the tenth of an Efah?; a. e.

עֲשִׂירְיָה, v. עֲשִׂירָאָה.

עֲשִׂירְיָתָא, **עֲשִׂירִית**, v. עֲשִׂירָאָה, עֲשִׂירִי.

עָשָׁן m. (b. h.; v. עָשַׁן) [*thick*, cmp. עָב, אָבַךְ &c.,] *smoke, soot.* Ker. 6ª ע׳ מעלה smoke-raiser (name of a plant). Yoma 21ᵇ עָשָׁן חמערכה the smoke rising from the pyre in the Temple; B. Bath. 147ª; a. fr.—*Pl.* עֲשָׁנִים. Sabb. 23ª כל חע׳ יפין וכ׳ all soots are good for making ink, but that produced by burning olive oil is the best.

עָשַׁן (b. h.; denom. of preced.) *to smoke.*

Pi. עִשֵּׁן *to generate smoke; to fumigate; to burn incense.* Sabb. 23ª (ref. to the use of oil for ink) לגבל או לעַשֵּׁן do you mean for kneading it with soot, or for making soot by burning it? Pesik. R. s. 12 והיו מְעַשְּׁנוֹת לפני עכו״ם they burnt incense before idols; Tanḥ. Tol'doth 8 מעשנות ומקטרות וכ׳ raised smoke and burnt perfumes &c. Yeb. 115ª עִישְׁנוּ עלינו בית וכ׳ (Ar. עִרְשְׁנוּ) they (robbers) filled our house with smoke, filled a cave in which we dwelt with smoke &c. Y. Ber. VI, 12ᵇ bot. במְעַשֵּׁן לפני וכ׳ (not במעשרו) when he burns spices in front of his shop; a. e.—Esp. *to fumigate plants.* Shebi. II, 2 מְעַשְּׁנִין עד וכ׳ you may fumigate until New Year (of the Sabbatical year). Y. Sabb. VII, 10ª top הִמְעַשֵּׁן he who fumigates plants (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מְעוּשָּׁן; *f.* מְעוּשָּׁנָה; *pl.* מְעוּשָּׁנִים, מְעֻשָּׁנִין, מְעֻשָּׁנוֹת. Men. VIII, 6 אין מביאין ... מע׳ you must not use for libations sweet wine or smoked wine (of fumigated grapes). Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. ענבים מאובקות ומע׳ וכ׳ (not מאוכ׳) powdered (v. אָבַק) or smoked grapes should not be offered as first-fruits. Ḥull. III, 5 המע׳ an animal that has inhaled smoke; a. e.

Hithpa. הִתְעַשֵּׁן *to be affected by smoke, taste of smoke.* Zeb. 64ª שמא יִתְעַשְּׁנוּ lest the wine for libations may catch smoke (when carried past the altar pyre).

עֲשִׁין, **עֲשִׁן** (cmp. אשן) *to be substantial, strong* (corresp. to h. עָזַז, v. עַז). Targ. Ps. LII, 9 עֲשַׁן Ms. (ed. עֲשִׁין). Ib. LXXXIX, 14 (ed. Wil. תַּעְשֻׁן *Af.*); a. e.

Af. אַעְשֵׁן *to strengthen, make substantial.* Targ. Prov. VIII, 28 (ed. Wil. אַעְשִׁין, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִתְעַשַּׁן, *Ithpe.* אִתְעֲשַׁן 1) *to become strong.* Targ. Y. Num. XXV, 8.—2) *to exhibit one's strength.* Targ. Ps. LXVIII, 29 (h. text עוז).—3) *to boast of one's strength, be impudent.* Ib. IX, 20.

עוּשׁ, **עֻשׁ**, **עֻשְׁנָא** m. (preced.) =h. עֹז, *strength.* Targ. Ps. XXI, 2 בְּעֻשְׁנָךְ (Ms. בעושׁ׳). Ib. VIII, 3. Ib. XXIX, 1 Ms. (ed. עִשְׁוּנָא; ed. Wil. עֻשְׁנָא). Targ. Prov. X, 15; a. fr.

עַשְׁנָתָא, v. עַשְׁתָּן.

עֻשְׁתָּא, v. עוּשְׁתָּא.

עָשַׁק (b. h.) [*to press, twist,*] *to wrong*, esp. *to withhold what is due to a fellowman; to deny a debt.* B. Mets. 111ª (ref. to Lev. V, 21) או עשק כתיב שעָשַׁקוֹ כבר we read, 'or if he *have* withheld', which means that he had wronged him ere this (when he denied his indebtedness). Koh. R. to IV, 6 טוב ... גוזל וחומס ועוֹשֵׁק ועושה וכ׳ better is he who does a little good with what is his own, than he who robs and does violence and oppresses, and does much good with what belongs to others. Succ. 29ᵇ עוֹשְׁקֵי שכר שכיר those who withhold the hired man's wages, different from כובשי וכ׳ (v. כָּבַשׁ) who defer paying &c.; a. e.

עֲשַׁק ch. 1) same. Targ. O. Lev. V, 21 עשק ed. Berl. (oth. ed. אנס).—2) *to pervert*, v. עָשַׁק I.—3) (cmp. רקר) *to be outrageously dear*, v. עָשַׁק II.

עֲשָׁקָא, **עֲשָׁק**, v. עוּשְׁקָא, עוּשָׁק.

עָשַׁר (cmp. עֲשַׁן) *to be strong, substantial, wealthy.*

Hif. הֶעְשִׁיר 1) (denom. of עָשִׁיר) *to become wealthy.* B. Bath. 25ᵇ ושהַעְשִׁיר and he who desires to become rich. Ber. 33ª הֶעֱשִׁירוּ קבעוה וכ׳ when they became wealthy, they made it a custom to recite the Habdalah over a cup. Meïl. 17ª, v. עָנָה II, *Hif.* Ned. 38ª לא ה׳ משה וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. fr.—2) *to make rich.* Keth. 48ª לאו כל הימנו שיעשיר וכ׳ he is not permitted to enrich his children and throw himself on the charities. Ḥull. 84ᵇ (expl. עשתרת, Deut. VII, 13) שמַעֲשִׁירוֹת Ar. (ed. שמְעַשְּׁרוֹת, *Pi.*) for they make their owners rich; Yalk. Deut. 848 שמעשרות. Cant. R. to VII, 11 (ref. to תעשרנה, Ps. LXV, 10) אם זכיתם תַּעֲשִׁירֶנָּה ואם לאו תְּעַשְּׂרֶנָּה וכ׳ if you deserve well (it reads:) 'thou makest her rich', if not, 'thou reducest her to one-tenth', that she yield you only one-tenth; a. e.

Pi. עִשֵּׂר same; v. supra. B. Bath. l. c., v. infra.

Hithpa. הִתְעַשֵּׂר, *Nithpa.* נִתְעַשֵּׂר 1) *to become rich.* Sabb. 119[a]; Taan. 9[a] (play on עשר תעשר, Deut. XIV, 22) עַשֵּׂר בשביל שתתעשר give tithes in order that thou become rich. B. Bath. l. c. מתוך שמחכים מִתְעַשֵּׂר for when he grows wise, he will also grow rich; (Ms. M. חכמתו מעשרתו) his wisdom makes him rich). Pes. 50[b] עשרים ... שלא יִתְעַשְּׁרוּ the men of the Great Assembly held twenty-four fasts to pray that the copyists of sacred books &c. might not become rich, for if they grew rich, they would not write; a. fr.—[2) (b. h.) *to pretend to be rich, to pass for a rich man.* Men. 85[b]. Midr. Till. to Ps. XXIV.]

עֲשַׂר ch. same (mostly עֲתַר).

Ithpa. אִתְעַשַּׂר *to become rich.* Gitt. 30[b], v. אֲשַׂר.

עֶשֶׂר, v. עוֹשֶׁר.

עֶשֶׂר f., עֲשָׂרָה m. (b. h.) *ten.* Ab. V, 1, v. מַאֲמָר. Ex. R. s. 15, a. fr. עשר מכות (not עשרה) the ten Egyptian plagues. Ib. ע׳ אנשים ten men; a. v. fr.—In compounds ע׳, as עֲשָׂרָה, עֶשֶׂר אַחַד ע׳ *eleven,* שְׁנֵים ע׳ *twelve* &c. R. Hash. I, 1 בחמשה ע׳ בו on the fifteenth day of it (the month of Shebat). Pes. I, 1 אור לארבעה ע׳ אוֹר, v. אוֹר II; a. v. fr.—*Pl.* עֶשְׂרִים *twenty.* B. Bath. 107[a] ואחד אומר בע׳ and one of the experts says, it is worth twenty (Selaim). Ab. V, 21 בן ע׳ לרדוף at the age of twenty years it is time to hunt (for a living); a. v. fr.

עַשַּׂר I f., עַשְׂרָה, עֶשְׂרָא m. (also עִסְרָא; עֲסַר) ch. same. Targ. Gen. XLV, 23 (Y. also עֶשֶׂר; O. ed. Berl. עש, oth. ed. עס); a. fr.—חַד עֲשַׂר, חַד עֲסַר (contr. חַדְסַר) *eleven;* תרתי סרי *twelve* &c.—*Pl.* עַסְרִין, עַשְׂרִין, עֲ׳. Targ. Gen. XXXI, 38. Targ. Num. X, 11 בע׳ on the twentieth; a. fr.—B. Bath. 106[b] הזרא ע׳ גרוזי it contains twenty *g'rivas* (v. גְּרִיבָא); a. fr.

עַשַּׂר, *Pi.* עִשֵּׂר (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) 1) *to give one-tenth, separate tithes.* Sabb. 119[a] עַשַּׂר וכ׳, v. עָשַׂר. Maasr. IV, 2 ושכחו לְעַשְּׂרָן but had forgotten to pay the tithe of them. Sabb. II, 7 עִשַּׂרְתֶּם have you set aside tithes (of what you intend to use for the Sabbath)? Ib. אין ... ספק מְעַשְּׂרִין את הודאי if it is doubtful whether or not night has set in, you must not separate the tithes of what is sure to be subject to tithes (v. וַדַּאי); a. v. fr.—Part. pass. מְעוּשָּׂר; f. מְעוּשֶּׂרֶת; *pl.* מְעוּשָּׂרִין, מְעוּשָּׂרִים; מְעוּשָּׂרוֹת. Bekh. IX, 7 (קפץ אחד) מן המע׳ לתוכן if one of those (lambs) which have been set aside as tithe, leaped among the flock. Ib. הרי אלו מע׳ they (the flock) are considered as tithed; a. fr.—2) *to reduce to one-tenth.* Cant. R. to VII, 11, v. עָשַׂר.

Nif. נֶעְשַׂר, *Hithpa.* הִתְעַשֵּׂר, *Nithpa.* נִתְעַשֵּׂר *to be tithed.* Maasr. l. c. עד שיתעשרו (Ms. M. שיתעשרו) until they are tithed. Ib. 5 מִתְעַשֶּׂרֶת זרע וכ׳ must be tithed as seed, as vegetables (if the leaves are used) &c. Bekh. IX, 1 ואינן מִתְעַשְּׂרִים מזה על זה and they (large cattle and small cattle) cannot be tithed one for the other. Ib. 53[b] אין דין שיתעשרו זה מזה should we not conclude that they may be tithed one for the other?; a. fr.

עֲשַׂר II ch., *Pa.* עַשַּׂר, עַסַּר same, *to tithe.* Targ. Deut. XIV, 22. Ib. XXVI, 12 (Y. II לַמַּעְשָׂרָא *Af.*).—Yeb. 93[a] ע׳ מפירי דביתיה עילויהו he set aside as tithes from the produces in his house on behalf of those (that were to come in). Ib. לעשורי ומיכל as regards tithing and eating; a. e.

עִשְׂרָה, עֶשְׂרָא, v. עֲשַׂר I.

עֶשְׂרָה, עֲשָׂרָה, v. עֶשֶׂר.

עִשָּׂרוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *one-tenth* of an Ephah, *'issaron.* Men. XIII, 1 הרי עלי ע׳ וכ׳ if a person says, 'I vow an *'issaron,* he must offer one *minḥah.* Ib. 2 מנחה של ששים ע׳ a meal offering of sixty *'issarons*; a. fr.—*Pl.* עֶשְׂרוֹנִים, עֲשָׂרוֹנוֹת. Ib. 1 ע׳ יביא וכ׳ (Bab. ed. 104[b] עשרונות) if a person says, 'I vow *'esronim,* he must offer two *minḥahs.* Ib. יביא מנחות של ע׳ מאחד ועד ששים he must bring (sixty) offerings of *'esronim,* beginning with one *'issaron* and progressing up to sixty; a. e.

עֲ׳, עָסָ׳, עֲשָׂרוֹנָא ch. same. Targ. Num. XXVIII, 13; a. fr.—Pl. עֲשָׂרוֹנִין, עָסָ׳, עֲ׳. Ib. 12; a. fr.

עִשְׂרָיָה, v. עֲשָׂרָאָה.

עֶשְׂרִית, עַשְׂרִיתָא, v. עֲשִׂירִי, עֲשִׂירָאָה.

עֲשָׂרֶת f. constr. (b. h.; עֶשֶׂר) *group of ten.* Sabb. 86[b] ע׳ הדברות the ten words (commandments); a. fr.—*Pl.* עֲשָׂרוֹת, עֶשְׂרִיּוֹת. Snh. 18[a] שרי ע׳ ששת רביא the number of the chiefs of ten (Ex. XVIII, 21) was sixty thousand; Mekh. Yithro, *'Ămal.*, s. 2; Tanḥ. Mishp. 6. Tanḥ. Emor 24 (Chald. dict.) זיל כנוש עֲשָׂרְיוֹתָיךְ go and gather thy divisions of ten.

עַשְׂרְתָּא ch., constr. עֲשָׂרְתֵּי same. Targ. Esth. III, 9; a. e.—Pesik. R. s. 18 נצחון ע׳ מניכון לע׳ אלפין וכ׳ (not מיניכון) your ten *manahs'* worth (of a barley offering) will overcome my ten thousand (talents of silver); a. e.

עִישְׂרָתֵי, עֲשָׂרְתֵי same. Targ. Esth. IX, 10; 12. Targ. Y. Gen. II, 2 (ed. Vien. עִישְׂרָתֵי). Targ. Y. Deut. IV, 13 עִישְׂרָתֵי; a. e.

*עֲשָׁשׁ (v. אֲשַׁשׁ) *to be strong.*

Ithpa. אִתְעַשָּׁשׁ *to exercise one's strength.* Midr. Till. to Ps. XIX, 1 (בה) וכ׳ מאבנא דהוא מִתְעַשָּׁשׁ by the stone with which he practices you can tell his strength; [ed. Bub., a. Yalk. Ps. 672 מִתְגּוֹשֵׁשׁ, h. form, v. גָּשַׁשׁ].

עֶשֶׁשִׁית f. (v. אֶשֶׁת a. עֶשֶׁת) 1) ע׳ של ברזל *wrought iron, bar, ball.*—*Pl.* עֲשָׁשִׁיּוֹת. Yoma 34[b] ע׳ של ברזל וכ׳ lumps of wrought iron were heated for the high priest on the eve of the Day of Atonement; Tosef. ib. I, 20 (Var. עששית); Y. ib. III, 40[c] עֲשָׁשִׁיּוֹת. Ab. Zar. 16[a] אין מוכרין להם ע׳ וכ׳ we must not sell them (the Romans) iron bars, ... because they forge arms out of them (expl. פרזלא הינדואה, v. הִינְדָּוָא). Snh. 108[b] יש לנו ע׳ וכ׳ we have iron plates with which we can pave the ground (to prevent water coming up).—2) (v. אֶשֶׁת) *glass ball, crystal, reflector, lantern.* Ber. 25[b] בע׳ covered with a translucent substance. Ib. 53[a] ע׳ שהיתה דולקת וכ׳ a lantern which has been burning the

whole day (of the Sabbath); Y. ib. VI, 12[b] bot. R. Hash. 24[a] ראינוהו בע׳ we have seen the reflection of the moon in a crystal, v. אֶשֶׁשׁ; a. e.—*Pl.* as ab. Sabb. 154[b] היתה בהמתו . . . וע׳ if his beast is laden with . . . glass lumps, expl. ib. בבולסא, v. בּוּלְסָא.

עַשְׁשִׁיתָא, עֶשְׁשִׁית ch. same, *crystal, glass ball.* Targ. Cant. V, 14.—Tanh. Vaëra 14 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) כחדרן ע׳ דמיא וכ׳ (=קנדילא דע׳) like (the light in) the glass in which water and oil are mixed together, and the light burns within; Ex. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 להדא עַשְׁשִׁיתָא דקנדילא; Num. R. s. 12 כהדא שַׁאשִׁיתָא וכ׳; Pesik. Vayhi, p. 3[b] שאשתא (Ar. עַשְׁשִׁיתָא). Y. Sabb. II, beg. 4[c]. ששיתא.

עֵשֶׁת (cmp. עשש) *to make strong, harden, forge.*—[Dan. VI, 4 עֵשֶׁת *firmly determined.*]

Ithpa. אִתְעֲשַׁת, *Ithpe.* אִתְעֲשַׁת (denom. of תעשת=next w.) *to forge*; trnsf. (cmp. חָרַשׁ) *to plan, devise.* Targ. Is. XXXII, 6. Ib. XXXIII, 11. Targ. Jer. V, 26. Targ. II Sam. XX, 15.

עֶשֶׁת f. (b. h.; עשש, v. עֲשָׁשִׁית) *wrought metal, bar; polished block.* Kel. XI, 3, opp. to חֲרָדָה. Tosef. Ḥull. I, 18; Tosef. Men. IX, 18 אלא מן הע׳ . . . מגורה the candlestick in the Temple is not fit unless made out of a (gold) bar, opp. גְּרוּטָאוֹת; Men. 28[a] מן הע׳ ומן הזהב out of a bar and out of gold; Yalk. Ex. 369 מן הע׳ מן הזהב. Ib.; Men. l. c. הצוצרות מן הע׳ מן הכסף the trumpets were made out of silver bars; Tosef. l. c. 19 [read:] אלא מן הע׳ מן הכסף, contrad. to גוש raw ore. Cant. R. to V, 14 מה ע׳ שן זו עושין ממנה . . . לע׳ שן וכ׳ אלו ספרי תורה (some ed. לעשות, corr. acc.) this refers to the scrolls of the Law which resemble a *column* of marble which is adorned with sapphires.—*Pl.* עֲשָׁתוֹת. Sifré Num. 160 השליך עליו ע׳ if he threw at him metal balls or lumps, opp. to כלי; Yalk. ib. 787.

עִישׁ, עֲשִׁישָׁא m. (preced. wds.; b. h. עֲשִׁישׁוֹת *pl.*) *forge;* trnsf. *plan, device.*—*Pl.* עִישִׁין, עֲשִׁישִׁין. Targ. Is. XXXIII, 11 (ed. Lag. עיש). Ib. XLI, 29 (ed. Lag. עיש; h. text נסכ׳). Ib. LV, 7 (ed. Lag. עיש); a. fr.

בַּר עַ, עַשְׁתּוֹר pr. n. m. *Bar ʿAshtor*, the progenitor of a family of converts. Y. Bicc. I, 64[a] top אילין דבר ע׳ וכ׳ those of the family of B. A. who are converts, sons of converts. Ib. קיימה בנימין בר ע׳ וכ׳ one Benjamin B. A. stood before us (was admitted as witness) in the case of &c.; ib. בר אשתור. Y. Dem. VI, 25[b] top.

עַ׳ קַרְנַיִם, עַשְׁתָּרוֹת (b. h.) pr. n. *Ashteroth Ḳarnayim*, name of a glen whither the sun cannot penetrate. Succ. 2[a].

עֵת f. (b. h.; contr. of עדת, v. עוּד; or of ענת, v. עוֹנָה I) [*duration, turn,*] 1) ʿ*Eth*, the twenty-fourth part of an ʿ*onah*. Tosef. Ber. I, 1; a. e., v. עוֹנָה I.—2) *time.* Pes. 109[a]; מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד וכ׳ never in his life did he (R. ʿAḳiba) say, it is time to rise from (leave) the house of study, except &c.; Succ. 28[a]. Ber. 8[a] (ref. to Ps. LXIX, 14) אימתי עת רצון בשעה וכ׳ when is the time of favor? When the congregation is at prayer. Taan. 24[b] שמע מינה עת רצון הוא I learn from this (dream) that this is an auspicious time for prayer. Yeb. 72[a] אית רצון מילתא הוא there is something in the idea of a time of favor for prayer; a. fr.—מֵעֵת (abbrev. מע״ע) *the time of twenty-four astronomical hours.* Nidd. I, 1 מע״ע ממעטת עליר מפקידה לפקידה וכ׳ the term of twenty-four hours (of retrospective uncleanness) reduces the term of the interval from one examination to the other &c., i. e. we go by the shorter term whichever it may be. Ḥull. 51[b]; Zeb. 74[b] צריכה מע״ע requires the intervening of twenty-four hours (before it may be slaughtered); a. fr.—*Pl.* עִתִּים, עִתּוֹת, עִתֵּי. R. Hash. 28[a] ע׳ חלים ע׳ שוטה (Tosef. Ter. I, 3 פעמים), v. חָלַם I. Tam. I, 2 לא כל הע׳ שוות the time (for the appearance of the superintendent) was not always the same. Y. Ber. IX, end, 14[d] (ref. to Ps. CXIX, 126) העושה תורתו ע׳ . . . מיפר ברית he who makes the study of the Law a matter of time, destroys the covenant. Sabb. 31[a] בשעה נשאת ונתת באמונה קבעת ע׳ לתורה . . . when man is brought up for judgment, he is asked, hast thou been dealing with integrity? hast thou had regular times for the study of the Law? Snh. 65[b] ע׳, ושעות ע׳, v. עוֹן; a. e.—לְעִתּוֹתֵי עֶרֶב *at the evening appointments* (when labor is stopped, the work reviewed, wages paid &c.), in gen. *towards evening.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10; Bab. ib. 65[a]. Y. Ber. II, 5[c] top. Y. Succ. IV, beg. 54[b]. Y. Yeb. XVI, 15[d] top לצריכתי, Var. לצריתותי (read: לעיתותי); a. e.

עֲתָא, v. עִיתָא.

עָתָא, v. אֲתָא.

עִתְּאוֹרִיתְחָן, עִתְּאוֹרִיתְחָן (Levita עִתְּאוּד), Targ. Job III, 7, read: אִתְעֲרוּתָא, v. אִתְעֲרוּתָא.

עָתַד (b. h.) *to endure, stand, be ready.*

Pi. עִתֵּד *to make ready, designate.*—Part. pass. מְעוּתָּד, *pl.* מְעוּתָּדִין, מְעֻתָּדִים. Num. R. s. 18 (ref. to Job XV, 28) ולמי הן מע׳ וכ׳ and for whom were they (the treasures) designated? For those who were to emigrate (from Egypt) &c. Yalk. Ex. 264; Mekh. B'shall., ʿĂmal., s. 1 (ref. to נצב, Ex. XVII, 9) מחר נהא מע׳ ועומדים וכ׳ (not מעתד) to-morrow let us be ready (for battle), and stand on the top of the hill; נגזור תענית ונהא מע׳ על מעשה אבות let us appoint a fast and be ready (for prayer and meditation) on the merits of the fathers.

עֲתַד ch. same.

Pa. עַתֵּד 1)=h. הצריב, *to put up, place, fix.* Targ. Lam. III, 12. Targ. Prov. IX, 1 (h. text חצבה!). Ib. XV, 25. Targ. Job XVII, 6 (Var. ed. Lag. עתד, some ed. עתד; corr. acc.).—Part. pass. מְעַתַּד (=b. h. נִצַּב, cmp. מְעוּפָּד fr. עָמַד). Targ. O. Gen. XXVIII, 13 (Y. מְעַמַּד). Targ. Ps. XLV, 10; a. e.—2) *to hold ready; to designate.* Ib. L, 10. Targ. Prov. XXIV, 27 עַתְּדָהּ (some ed. עַתִּידָהּ, corr. acc.).—Part. pass. מְעַתַּד; f. מְעַתְּדָא. Targ. Job XV, 23 (ed. Lag. מְעַתַּד *Ithpa.*). Targ. Y. I Deut. XXXII, 35; a. e.—Y. B. Bath. II, beg. 13[b] ע׳ ליה תכריכין held shrouds ready for him. Gen. R. s. 45 Mus. (ed. עבריר), v. פּוּרְבִּי. Y. Keth. XII, 35[a] top. עַתִּיד לך וכ׳

אין אתא משיחא ואנא מְעַתַּד that I be ready, when the Messiah comes; Y. Kil. IX, 32[b] top; (Gen. R. s. 100 אירמוס). Y. Sabb. V, 7[b] bot. (expl. שוזות) מְעַתָּדָן prepared (for copulation, v. Bab. ib. 53[b] bot.); a. e.

Ithpa. אִיעַתַּד, אִתְעַתַּד 1) *to be ready, designated*, v. supra.—2) *to endure*, v. עֲתַד.

עַתָּה (b. h.; v. עֵת) *now, this time.* Ber. 46[a] מע׳ ועד עולם from now and forever. Tanḥ. Mishp. 18 וע׳ באתי and now I have come again; a. fr. [In Talm. mostly עכשיו.]—As a dialectic term: מֵע׳ from now, i. e. *as a consequence; if this were so, then.*—Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot. מע׳ חטין אל תמכור וכ׳ according to this he ought not to sell him wheat &c.; a. fr.—Mostly: אֶלָּא מע׳. Succ. 2[a] א׳ מ׳ השושה סוכתו וכ׳ but according to this, if a man put up his Succah in Ashteroth Karnayim (v. עַשְׁתָּרוֹת), would you also say that it is no legitimate Succah? B. Kam. 17[b]; a. fr.—אֱמוֹר מע׳ say from now, i. e. *learn from this, therefore.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 2. Sifré Deut. 334; a. fr.

עַתּוּד m. (b. h.; עָתַד) [*leader of the flock,*] *ram.*—*Pl.* עַתּוּדִים. Num. R. s. 13 ואין ע׳ אלא לשון עמידה ʿ*attudim* has the meaning of standing (readiness). Y. Ab. Zar. II, 41[d] top (ref. to Prov. XXVII, 26) הגדילו ונעשו כע׳ וכ׳ when the pupils have grown and become (strong) like rams, then reveal to them the secrets of the Law. Ḥull. 84[a] (ref. to Prov. l. c.) ויקח ע׳ וכ׳ לעולם ... at all times a man may sell a field and buy rams (flocks), but he should not sell flocks to buy a field; a. e.

עָתִיד m. **עֲתִידָה** f. (b. h.; עָתַד) *standing* (cmp. עָמַד); *ready, designated; in future.* Meg. 15[b]; Snh. 111[b] ע׳ חקב״ה להיות וכ׳ at a future time the Lord shall be a crown on the head of every righteous man. Sabb. 138[b] ע׳ תורה שתשתכח וכ׳ a time will come when the Law will be forgotten in Israel; a. fr.—חָעָתִיד (or חָעָ׳) *the future.* Keth. 87[a] משבריעין אותה על חע׳ לבא we administer an oath to her in regard to her conduct in the future, opp. על שעבר; a. fr.—Esp. לֶעָתִיד לָבֹא (abbrev. לע״ל) *in the Messianic future; in the hereafter* (v. עוֹלָם). Ab. Zar. 3[b] לע״ל באין אומות וכ׳ in the Messianic days the nations of the world will come and ask to be converted. Ib. אין גהינום לע״ל there is no Gehenna (hell) in the hereafter, but the Lord leads the sun forth &c. Ab. II, 16 לע״ל ... ודע שמתן but remember that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—*Pl.* עֲתִידִין, עֲתִידִים; עֲתִידוֹת. Ber. 43[b] ע׳ בחורי ישראל וכ׳ the time will come when the youths of Israel shall give forth a flavor &c. Sabb. 152[b] ע׳ צדיקים דהוו עפרא (even) the righteous are destined to turn to dust. Yeb. 63[a] ע׳ כל בעלי ... שיעמדו וכ׳ time will be when all tradesmen will turn to agriculture; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 12 עתידין, v. עֲבִירִים.]

עֲתִיד, עֲתִידָא m., **עֲתִידָה, עֲתִידָא** f. ch. same, *ready, destined; future.* Targ. O. Deut. XXXII, 35. Targ. Hab. II, 1 קאים ע׳ (h. text נצב). Targ. Cant. VIII, 5; a. fr.—Taan. 10[a] עתידה בבל דחצדא וכ׳ Ms. M. a time will come when Babylonia &c., v. חָצַד I.—*Pl.* עֲתִידִין, עֲתִידֵי; עֲתִידָן. Targ. Cant. l. c.; a. e.—Taan. 25[a] חזאי בחלמא ע׳ צדיקי וכ׳ (differ. vers. in Ms. M.) I saw in a dream that the righteous are destined to eat at a golden table. Sabb. 152[b] ע׳ צדיקי דהוו עפרא, v. preced.; a. e.

עַתִּיק m. 1) (b. h.; עָתַק II) *old, ancient.* Yalk. Chr. 1074 (ref. to I Chr. IV, 22) הדברים הללו מֵעַתִּיקוֹ של עולם these words come from the Ancient One of the world (v. next w.); v. עָתַק I *Hif.*—[2) (עָתַק I) *remote.*—*Pl.* עַתִּיקִים. Ib. (anoth. explan. of I Chr. l. c.) הדברים האלו סחומרין כאן (אמוררין not) וכ׳ these words are obscure here, but explained elsewhere; Ruth R. to I, 1 (s. 2).]

עַתִּיק, עַתִּיקָא, עַתִּיקָא, עַתִּיקְתָּא I m., f. ch. (preced.) *enduring, strong, old.* Targ. Num. VI, 3. Targ. O. Lev. XIII, 11 (Y. עתיקותא, read: עַתִּיקְתָּא); a. fr.—Pes. 119[a] (ref. to ולמכסה עתיק, Is. XXIII, 18) דברים שכיסה ע׳ יומין the things which the Ancient of days (Dan. VII, 22) has hidden. B. Bath. 91[b] (ref. to I Chr. IV, 22, v. preced.) דברים הללו ע׳ יומיא אמרן the Ancient of days has said these things; Yalk. Ruth 600. B. Kam. 96[b] גזלנא ע׳ an inveterate robber. Pes. 42[b] (expl. יין ישן) ע׳ very old wine. Yoma 29[a] מיגמר בע׳ וכ׳, v. גְּמַר II; as. e.—[B. Bath. 91[b] bot., v. עִתְקָא.]—*Pl.* עַתִּיקִין, עַתִּיקֵי, עַתִּיקֵיא, עַתִּיקֵי. Targ. I Kings VIII, 2 (h. text האתנים).—Y. Shek. II, beg. 46[c] תקלין ע׳ old Shekels. Pes. l. c., v. supra; a. e.

עַתִּיקָא II m. (b. h. אַתִּיק) [*support?*] *a kind of peristyle.*—*Pl.* עַתִּיקָא. Targ. Ez. XLI, 16.

עֲתִיקָא, עֲתִיקְתָּא, v. עַתִּיק ch.

עֲתִירָא, עִתִּיר m. (עֲתַר) = h. עָשִׁיר. Targ. II Sam. XII, 1, sq.; a. fr.—B. Bath. 145[b], v. עָמַם. Y. Shebu. VII, 37[d] (איתי) ע׳ גו שוקא ומסכן גו ביתא ע׳ וכ׳ a man may appear rich in the street and be poor at home, be rich at home and appear poor in the street. Sabb. 113[b]; B. Bath. 85[a] ע׳ משבור וכ׳ richer than king Shabur; a. fr.—*Pl.* עֲתִירִין, עֲתִירֵי. Targ. Zech. XI, 16. Targ. Ps. XLV, 13; a. fr.—Gitt. 56[a] הוו בה הנהו תלתא ע׳ there (in Jerusalem) were these three men. Bets. 32[b] ע׳ בבל יורדי וכ׳ the rich in Babylonia are bound to go down to Gehenna; a. fr.—Fem. עֲתִירָה, עֲתִירְתָּא. Targ. II Esth. I, 16.—Gitt. l. c. מרתא ... ע׳ דירושלם הויא Martha ... was the richest woman of Jerusalem. Taan. 10[a] עתירה בבל, v. חָצַד I; a. e.

עֲתִירָה I f. (עתר = חָתַר, *to dig*) *opening made by digging, breach.* Ruth R. to II, 14, v. חֲתִירָה.

עֲתִירָה II f. (עָתַר *to dig, stir;* trnsf. *to entreat, beseech*; cmp. פָּצַר, פָּגַע) *entreaty, being entreated, use of the root* עתר. Pesik. R. s. 11 (ref. to Gen. XXV, 21; a. II Sam. XXI, 14) מה ע׳ שנאמר להלן תאומים אם ע׳ וכ׳ as 'being entreated' there refers to the grant of twins, so it does here &c. (double fertility). Y. Ber. II, 4[d] bot. שמע עֲתִירָתֵינוּ hear our prayer; a. e.

עֲתִירָה, v. עֲתִיר.

עֲתִירוּתָא f. (עַתִּיר) *being wealthy.* Sabb. 140[b] בעֲתִירוּתִי when I was rich, opp. בעניותי.

עֲתִירְתָּא f. = h. עֲתִירָה I. Gen. R. s. 63; Lev. R. s. 30, v. חֲתִירְתָּא; Y. Snh. X, 28[c] bot. עֲתִירָתָא.

עֲתִירְתָּא, v. עַתִּיר.

עָתַק I (b. h.) *to move.* Gen. R. s. 52, beg. (expl. יעתק, Job XIV, 18) פנה ממקומו he (Abraham) moved from where he was; Yalk. ib. 87; Yalk. Job 906.

Hif. **הֶעְתִּיק** *to remove, transfer.* Y. Ḥag. II, 77^{c} top (ref. to Ps. XXXI, 19 עתק ... הדוברות על צדיקי של עולם (הדוברות דברים שה' מבריותיו who speak concerning the Righteous One of the world words which he has withheld from his creatures (esoteric philosophy); Yalk. Ps. 715; Gen. R. s. 1 שה' בבריותיו (corr. acc., v. 'Rashi' a. l.). Ruth R. to I, 1 (ref. to I Chr. IV, 22) דברים הללו נאמרו מפי המעתיק של עולם וכ' these words were spoken by Him who moves the world (by ref. to ויעתק, Gen. XII, 8); (Yalk. Chr. 1074 דברים הללו מעתיקו, v. עַתִּיק). Yalk. Prov. 961 (ref. to הועתיקו, Prov. XXV, 1) *h'etiku* (they removed), this shows that they were suppressed (v. גָּנַז). Ib. דבר אחר אין הועתיקו אלא פירשו וכ' another interpretation is, *h'etiku* means 'they set aside' (ref. to Gen. XII, 8), i. e. translated, interpreted (v. פָּרַשׁ, a. cmp. the later use of הועתיק *to edit, to translate*); Ab. d'R. N. ch. I, 2nd Vers. (ed. Schechter, p. 3) אין הועתיקו אלא שפירשו; ib. 1st Vers. לא שהמתינו אלא שפירשו, v. next w.

Hof. **הוּעְתַּק** *to be removed.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) ואני הוּעְתַּקְתִּי לכאן להחיש מחיה and I have come here to accelerate the growth (of hair).

Nif. **נֶעְתַּק**, *Nithpa.* **נִתְעַתֵּק** *to be removed, transferred.* Esth. R. to I, 1 חנינסין קרינסין, v. קִרְנְסִין. Yalk. Chr. 1076 (ref. to I Chr. I. c.) שנתעתקו מהם החזירם אפי' ... even things which had been removed from them (esoteric thoughts) did he bring back; Ruth R. l. c. (not שנתעסקו).

עָתַק II *to be substantial, strong*; (cmp. רָשִׁישׁ) *to be old.*—Denom. עַתִּיק.

Hif. **הֶעְתִּיק** (denom. of עַתִּיק; cmp. זָקַן *Nithpa.*) *to be long in deliberating, mature.* Ab. d'R. N. ch. I (expl. הועתיקו, Prov. XXV, 1) ולא שהעתיקו אלא שהמתינו and *h'etiku* means, 'which they considered maturely'; אבא שאול אומר לא שהמתינו אלא שפירשו Abba S. says, it does not mean 'which they considered maturely', but 'which they set aside', v. preced.

עָתַק ch. same, *to be old, worn out.* Targ. Lam. III, 4 (h. text בלה).

Ithpa. **אִיתְעַתַּק**, אִתְעַתַּק 1) *to remain long, be settled permanently.* Targ. Deut. IV, 25 (h. text וְנוֹשַׁנְתֶּם). Targ. Ez. XXXIV, 25 (h. text וְיָרְשׁוּ!).—2) *to grow old.* Targ. Y. Lev. XXVI, 10 דמיעתק (ed. Vien. דמיעתק Part. pass. *Pa.*).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 59 דמיתעתקין (inveterate, chronic).

עָתַר (**עָתַר**, **יַעְתֵּר**)=h. עָשַׁר 1) *to be rich, grow rich.* Targ. Deut. XXXII, 15 עתר ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עַתַּר). Targ. Ez. XXVII, 25. Targ. Zech. XI, 5 ed. Lag. (ed. Wil. *Af.*). Targ. Prov. XXI, 17; a. e.—2) *to make rich*, v. infra.

Pa. עַתֵּר 1) *to make rich.* Targ. Gen. XIV, 23 (ed. Berl. עַתַּ', oth. ed. עַתָּ'; Y. I אַצְתָּרִית *Af.*). Targ. I Sam. II, 7; a. fr.—Yoma 25^{b} מְעַתְּרָא it (offering frankincense) makes rich.—2) *to proclaim rich.* Targ. Prov. XIII, 7 (some ed. *Af.*).—[Gen. R. s. 45 עיתר לך Ar. (ed. עבריד), read: עַתַּד, v. עַתַּד.]

Af. אַעְתַּר 1) *to make rich*, v. supra.—2) *to become rich.* Targ. Ps. XLIX, 17 רַעְתִּיר Ms. (ed. *Ithpa.*). Targ. Zech. XI, 5 (v. supra); a. e.

Ithpa. אִיעְתַּעַר, אִתְעַתַּר 1) *to become rich.* Targ. Ps. l. c.—B. Mets. 59^{a} דתתעתרו, v. יָקַר *Af.*; Yalk. Gen. 68. Hor. 10^{b} אעתערית פורתא have you acquired a little wealth? Ned. 50^{a}; a. e.—*2) *to endure, prosper.* Targ. Job XV, 29 יִתְעַתַּר ed. Lag. (oth. ed. יתיעתד, v. עַתַּד).

עֵתֶר m. (עתר, v. עַתִּירָה) *shovel* or *pitchfork.* Tosef. Ukts. I, 5 מפני שהופכה בע' because he is used to turn it up with the shovel; Succ. 14^{a} מפני שראויות להופכן בע'. Ib.; Yeb. 64^{a} זה מהפך וכ' כע' מה ע' ... למה why is the prayer of the righteous symbolized by a shovel (the root עתר being used for praying, v. עַתִּירָה II)? As the shovel turns the grain from place to place, so the prayer of the righteous turns the dispensations of the Lord from anger to mercy; Num. R. s. 10 (with ref. to ויעתר, Jud. XIII, 8).

עַתְרָא I ch. same. Gen. R. s. 63, v. אַתַּר.

עַתְרָא II, **עָתְרָא**, **עָ**, v. עוּתְרָא.

עַתִּירְתָּה, v. עֲתִירְתָּא.

פ

פ *Pé*, the seventeenth letter of the Alphabet. It interchanges with ב, ו, and מ; v. letter ב.

פ', as numeral letter, *eighty*, v. א'.

פ"א the letter *Pe*, v. פ"ה.

פִּיאָבִי, **פָּאבִי** pr. n. f. (Φοίβη) *Pabi, Piabi*, mother of a priest Ishmael. Tosef. Yoma I, 21 (ed. Zuck. פואבי, Var. פא', (פיא'); Y. ib. III, 40^{d} top פי"א; Bab. ib. 35^{b} פא' (Ms. M. (פיא'); a. e.; v. רִשְׁמַשִׁאֵל.

פָּאג, v. פּוּג ch.

בֵּית פָּ', **פַּגֵּי**, **פָּאגֵי** pr. n. pl. *Beth Pagé* (Βηθφαγή), a fortified suburb of Jerusalem. Pes. 91^{a} (Ms. M. 2 פגים, v. Rabb. D. S. a. l. note 5). Ib. 63^{b} (Ms. M. 2 (פגים); Men. 78^{b}. Sot. 45^{a}; Snh. 14^{b} בית פאגי (Ms. M. (בית הפאגי).

פֵּאָה, **פֵּ'**, f. (b. h.; פאה *to split, divide*; v. Ges. H. Dict.^{12} s. v.) *section, segment, corner.*—*Pl.* פְּאוֹת, פֵּ'. Erub. 51^{a} (ref. to Num. XXXV, 5) כתיבן פ' the text speaks of corners (angular additions); ib. לזה אתה נותן פ' אין אתה נותן פ' וכ' for this purpose (the definition of suburbs) you allow corners to be included (i. e. square measurements), but you must not allow corners to those appointing a Sabbath center (שְׁבִיתָה), i. e. you must allow them to walk only within a circle the radius of which is two thousand cubits. Ib. 11^{a} בארבע פ' השדה Ar. (ed. (פינות

in the four corners of the field; a. e.—Esp. 1) פְּאַת ראש *the hair on the temples*; פאת זקן *the hair on the chin.* Macc. III, 5 המקיף פ׳ ראשו והמשחית פ׳ זקנו (v. Lev. XIX, 27) he who cuts off (shaves) the hair of his temples and destroys the hair of his chins; expl. ib. 20^{b} פאת ראשו סוף זקנו וכ׳ the *peah* of his head means cutting the tail-end of the hair of his head . . . making his temples as smooth as the spot behind the ear and as the forehead; פאת זקנו סוף זקנו וכ׳ the *peah* of his chin means the pointed ends of his chin &c., v. שִׁרְפּוֹלֶת; Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI; a. e.—In gen. *curls*; פ׳ נכרית strange (false) curls, *wig.* Sabb. VI, 5. Naz. 28^{b}; a. e.—2) (פאת שדה) *the corner of the field*, the *portion of the harvest left for the poor*, *peah* (Lev. XIX, 9 sq.) Sifra K'dosh., Par. 1, ch. I פטור מן הלקט . . . והפ׳ is exempt from the duty of leaving for the poor the gleanings, the forgotten sheaf, and the corner. Ib. חייבים בפ׳ are subject to *peah*. Ib. אין פ׳ אלא מחמת הכילוי וכ׳ the title of *peah* comes only through the finishing (of the cutting of the field, i. e. if one left a plot uncut in the middle of a field, the poor cannot take it, before the field is entirely cut), and only when it has a name (has been designated by the owner as the poor man's share), and the real *peah* is only that which is left at the end (i. e. he who has left a plot in the middle, must also leave a corner); ib. נתן בתחילה הרי זו פ׳ if he left a portion on beginning to cut or in the middle, it is *peah* (belongs to the poor, and is exempt from tithes &c.); Peah I, 3; a. v. fr.—3) (transf.) *braid, vines plaited together so as to form a cover or a partition.* Tosef. Kil. IV, 5 אם היו קנים מדוקרנין עשה אותן פ׳ מלמעלה ומותר if forked reeds were standing there, he forms a plait above, and it is permitted (it forms a partition with regard to mixed seeds); Erub. 11^{b}. Y. Kil. IV, 29^{b} מצריל משום פ׳ it saves (makes the place marked off by reeds a partitioned field) the same as a garland of vines. Ib. הדא פ׳ מה את וכ׳ what do you mean by that *peah?* do you mean overhead, or on the side? Ib. bot. חס׳ אינה וכ׳ the 'plait' does not save (is not considered a partition), unless it is solidly joined on four sides. Ib. מהו שתצריל בסוכה פ׳ do intertwined vines form a partition with regard to Succah (to be considered a wall)?; Y. Succ. I, 52^{a} bot. Erub. l. c. top פ׳ מיתרת לענין כלאים וכ׳ (Ms. M. פ׳ קליעית), קליעית being a gloss to פ׳; v. Rabb. D. S. a. l. note) 'braids' form a partition with regard to mixed seeds, but not with regard to Sabbath laws; a. fr.—*Peah*, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'ra'im.

פְּאוֹטוֹת, v. פְּעוֹטוֹת.

פְּאוֹרוֹת, v. פְּאֵר *pl.*

פְּאחָא, v. פְּחָא.

פְּאחִים, v. פְּחִים.

פְּאטִי (?) pr. n. m. *Pâṭi*, v. פְּנָטִי.

פאטן, Pesik. Zakhor, p. 26^{a} read פאנין, v. פָּנִי I.

פְּאיִס, v. פַּיָּס.

פאמא, Midr. Till. to Ps. XXII, 9 ed. Bub., v. פּוּמָא.

פאנקין, פְּאנִיקִין, v. פּוּנְקָלִין.

פְּאנָס, v. פָּנָס.

פאנקן, v. פְּאנִיקִין.

פאפאי, v. פָּאפֵי.

פְּאפוּנְיָא, v. פַּפּוּנְיָא.

פָּאפֵי, פָּפֵי m. pl. (papae, v. P. Sm. 3203) *fathers.* Sot. 42^{b}; a. e.; v. נָאנָאי.

פָּאפֵי pr. n. m. *Pâfi.* B. Bath. 25^{b} פ׳ יונאה (Ms. M. פפי יובא׳; Ms. O. פפי יוכאה; Ms. H. פפי יוכנאה; v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פַּפִּי.

פְּאפִילְיוֹן, v. פַּפִּרְיוֹן.

פְּאֵר m. (b. h.; פאר *to cut off; to distinguish*) *ornament, crown, bonnet of distinction.* Y. M. Kat. III, 82^{d} top (ref. to פְּאֵרְךָ, Ez. XXIV, 17) איית דבעי מימר אילו תחפלין some say, this refers to the T'fillin (which ordinarily a mourner must not put on); איית דבעי מימר זה הגיהוץ some say, this refers to glossy linen (festive dress, v. גִּיהוּץ); Ber. 11^{a} אבל חייב . . . שחרי נאמר בהם פ׳ a mourner is bound to observe all ceremonial laws . . ., except that of T'fillin, which are called an ornament; ib. 16^{b}; a. e.—**Pl.* פְּאֵרוֹת *head-ornaments, pearls, trinkets* (strung on chains or cords). Ab. Zar. 47^{a} בני מיעיה מהו לפ׳ may its small intestines be used for pearl-strings? [Ms. M. לכנורות, v. כִּנּוֹר; ed. Pes. a. oth. פְּאוֹרוֹת; cmp. b. h. פְּאֵרָה, פְּאֵרֹת].

פָּאַר (b. h.), *Pi.* פֵּאֵר (denom. of preced.) 1) *to cut the crown off.* Hull. 131^{a}, sq. (ref. to תְּפָאֵר, Deut. XXIV, 20) שלא תכרת תפארתו ממנו thou must not cut the crown off it (the last berries).—2) *to crown, glorify.* Lev. R. s. 2 כל מה . . . לגדלן ולפארן פאר . . . להתפאר בהם as much as thou canst praise Israel, praise, as much as thou canst raise and glorify them, glorify, for I am to be glorified through them; Tanḥ. Ki Thissa 8; Pesik. Shek., p. 17^{b} לפארו פארו; a. e.—Part. pass. מְפוֹאָר; f. מְפוֹאֶרֶת, מְפוּאֶרֶת. Taan. 7^{a} (to R. Joshua) אי חכמה מפ׳ בכלי מכוער O for that glorious wisdom in an ugly vessel! Ab. Zar. 24^{b}, v. עֲדִי II.

Hithpa. הִתְפָּאֵר 1) *to lord it, rule.* Sifré Deut. 284 (ref. to תפאר, v. supra) לא תתפאר לעני do not make thyself the master of the poor man (i. e. do not decide who shall and who shall not get the gleanings &c.); Yalk. ib. 937.—2) *to be adorned, glorified.* Lev. R. l. c., a. e., v. supra. Esth. R. to III, 6, v. פּוּרְפִּירָא; a. e.

פְּאֵרָא m., *pl.* פְּאֵרֵי (v. פְּאֵר *pl.*) beads, *trinkets strung on chains or cords.* Sabb. 59^{b}, v. מְנַקְטָא.

פאַרדוכסוס, v. פּרדוכוס.

פָּארוּר* pr. n. pl. *Parur.* Ab. Zar. 31[a] Ms. M. (ed. פרוד). [Perh. פַּרְוָאר?]

פְּאֵרוֹת, v. פְּאֵר.

פָּארֵי I m. pl. (=פְּרָרִי; פָּרַר) *coarse bran.* Gitt. 56[b] אשקוהו מיא דפ׳ they gave him bran water to drink. Ib. 69[a], v. נַפָּא. B. Bath. 92[b] (prov.) מן מרי רשותך פ׳ אופרע from a debtor of thine accept (even) bran in payment; B. Kam. 46[b]; B. Mets. 118[a]. Pes. 111[b] פ׳ בביתא קשי לעניותא bran scattered in the house is bad for (brings) poverty. Bekh. 8[b] (in a facetious conversation, v. אפשילו) לי חבלי מפ׳ וכ׳ twist me ropes of bran, and &c.

פָּארֵי II, part. of פָּרֵי, q. v.

פָּאתָא I, **פָּתָא** f. = h. פְּאָה. Targ. O. Lev. XIX, 9. Ib. 27. Ib. XXIII, 22 (ed. Berl. פתא). Ib. XXI, 5 (ed. Berl. פתא). Targ. Is. III, 16 בְּפָאֲתָן מקפן they cut their locks (v. infra). Ib. 24. Targ. Jer. IX, 25; XXV, 23.—*Pl.* פָּוָתָא, פָּוָתָא. Targ. Is. III, 16 בְּפָיְתֵיהֶן ed. Ven. I (v. supra).

פָּאתָא II m. (פתח = פתי) *door, entrance.*—*Pl.* constr. פָּאתֵי. Targ. Job III, 9 (10) (ed. Lag. פרתי), v. הַלָּתָא.

פַּאתֵי m. (preced.) *wide*, v. פָּתֵי I.

פַּאתֵי *to persuade*, v. פְּתֵי I.

פַּאתֵי, v. פַּחתי.

פַּג m. (פגג; cmp. Syr. פכא P. Sm. 3124) *jaw.*—*Du.* פַּגַּיִם; בית פ׳ *halter.* B. Mets. 9[a] חמור ובית פַּגְּיָתָן (Ms. M. ובי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the ass with the halter.

פַּגָּא I ch. same. Pes. 112[a] ידא אפ׳ Ms. M., v. אַוָּסֵי.—*Pl.* פַּגֵּי (בי פ׳ =) *bit.* Sabb. 51[b] (expl. פרומביא) פ׳ דפרזלא iron bit.

פַּגָּא II f. (preced.; v. פַּגָּה) kernel of grapes.—*Pl.* פַּגִּין. Targ. Y. Num. VI, 4 Ar. s. v. פגן (ed. זגין; h. text זג).

פָּגָאנִים, v. פָּגָן.

פָּגַג *to be hard; to break*, v. preced. a following articles.—[*Ithpol.* אִתְפּוֹגַג, v. פוג ch.]

פַּגָּה f. (preced.) *hard, undeveloped berry, fig, date* &c. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 10 שכמנה בתבן פ׳ unripe fruit which one has put in straw; Y. Pes. II, 29[b] top; Y. Kil. I, 27[b] (not בטבל); a. e.—Snh. 107[a] אכלה פ׳ he enjoyed her as an unripe fruit (did not wait until she was his legitimate wife). Tanh. Vayera 5 איוב בלעה פ׳ Job spoke rashly, opp. בשילה, v. בָּשַׁל; Gen. R. s. 49 אמר פ׳ (corr. acc.).—Trnsf. *undeveloped puberty, childhood.* Nidd. V, 7, v. בּוּחַל.—*Pl.* פַּגִּים. פַּגִּין. Lev. R. s. 31; Sifré Num. 137. Ib. פַּגֵּי שבידית bad figs of the Sabbatical year. Pes. 53[a]; a. fr.—בית פגים, v. פָּאגֵי.

פַּגּוֹז m. (פגז, cmp. פגש) *battering projectile.*—*Pl.* פַּגּוֹזוֹת; בית חפ׳ *catapult.* Kel. XVI, 8 ed. Dehr. (ed. פגושות).

פַּגּוֹנָא ch. same.—*Pl.* פגוזין. Targ. Ez. XXVI, 9 פַּגּוֹזוֹהִי (Maim. to Kel. XVI, 8 quotes פַּגּוֹשׁוֹהִי; ed, Dehr. פגוז).

פַּגּוּטָה (or פַּנ׳) pr. n. pl. *Paguṭiah* (or *Panuṭiah*), near Bethshan. Y. Dem. II, 22[d] top נפשה דפ׳ the monument of P.

פְּגוּלָא, v. sub פְּגִיל.

פַּגִּים I m. (פַּגַּם; cmp. פַּגְּמָה) *semicircular turret, niche in a city wall;* also *independent turret open on one side.* Erub. V, 1 how do you define city limits (v. עָבַר)? בית . . . פ׳ נכנס פ׳ יוצא if (in a row of joined dwellings) one house stands outside the line and one inside, one turret (of the wall) is projected and one recedes. Ib. 55[a] הרה בית אחד יוצא כמין פ׳ if one house projects in the way of a turret (in a semicircle). Y. ib. V, 22[b] bot. [read:] מן גו פ׳ measuring from the inside of the turret. Ib. נותנין פ׳ לפ׳ we may allow an outer turret to a turret, i. e. we count the city limits from a turret which serves as a defence to a turret; a. e.—*Pl.* פַּגְּמִים. Erub. l. c.—Ch. פְּרִגְמָא.—V. פִּגְמִין.

פָּגִים II m. 1) part. pass. of פָּגַם, q. v.—2) (adj.) *defective*, esp. (of legal status) *inferior.* Kidd. III, 12 כל מקום שיש . . . הולד הולך אחר הפ׳ wherever a betrothal is legally recognized, but a sin is connected with it, the issue follows the status of the inferior, e. g. if a high priest marries a widow &c. Ib. 67[a] הלך אחר הפ׳ שבשנידהם (in assigning the legal status of the issue) follow the inferior of the two parents; a. e.

פְּגוֹר, v. פִּרְגוֹר.

פְּגוֹשָׁא, **פְּגוֹשׁ**, v. פָּגוֹז, פָּגוֹזָא.

פְּגִיחַ, **פָּגַח**, v. פָּגַע I.

פגמי, Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. לפ׳, v. אַפְּנְטֵי.

פְּגִי, v. פּוּג ch.—*Ithpe.* אִתְפְּגֵי, v. פּוּג *Ithpol.*

פְּגִי (בֵּי) בֵית פַּגֵּי, pr. n. pl., v. פָּאגֵי.

פגי, Cant. R. to III, 4, read: פּוֹרְנֵי; v. באמר.

פִּיגָ׳, **פִּגְיוֹן** m. (corrupt. of pugio) *dagger.* Kel. XIII, 1; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 הפגש (corr. acc.). B. Mets. 84[a] הפיג׳. Bekh. V, 3 (35[a]) נטל פי׳ וצרם וכ׳ (Bab. ed. פיגום, corr. acc.) he (the Roman) took a dagger and cut into its ear.

פְּגִיחַ, v. פָּגַח.

פגיין, Cant. R. to I, 9, read: סגיין; v. סוּסְיָא I ch.

פְּגִימָא, **פְּגִימְתָא** m., **פְּגִימְתָא** f., v. פָּגַם.

פְּגִימָא f. (v. next w.) *violation, assault* (*of a woman*). Snh. 73[b] אפ׳ קפיד רחמנא Ms. M. (ed. אפרגמה) the Biblical law (Deut. XXII, 25 sq.) cares for (wishes to protect from) violation.

פְּגִימָה f. (פֹּגֶם) [*incision, cavity,*] 1) *notch.* Ḥull. 17[b] ושארן בה אלא פ׳ אחת but a knife which has only one notch (v. אָנַר II); Tosef. ib. I, 7. Ḥull. l. c. פְּגִימַת עצם בפסח a cut in the bone of a Passover lamb (forbidden in Ex. XII, 46); פ׳ אוזן בבכור a cut in the ear of a first-born animal (by which it is rendered unfit as a sacrifice, and may be eaten by the priest outside of the seat of the sanctuary); פ׳ מום בקדשים the blemish, created by a cut, of a consecrated (female) sacrifice; וכולן פְּגִימָתָן כרי פ׳ המזבח and all of these incisions are measured by the standard of an indentation in the altar; ib. 18[a] וכמה פ׳ המזבח and how large is the indentation which unfits the altar?; v. חָגַר II; a. fr. — *Pl.* פְּגִימוֹת Ib. 17[b]; a. fr. — 2) *concavity of an arch, crescent,* &c. R. Hash. 23[b] (expl. לפני החמה פְּגִימָתָהּ לפני החמה וכ׳ ib. II, 6) was the concave side of the crescent directed towards the sun or away from the sun? Ib. פגימתה של לבנה ולא פגימתה של קשת מעולם ... the sun never faces the concave of the crescent or the concave of a rainbow; Y. ib. II, 58[a] פְּרִיגְמָתָהּ; a. e. — 3) *violation (of virginity).* Snh. 73[b] במקפדת על פגימתה וכ׳ Ms. M. (ed. פְּרִיגְמָתָהּ) when she is excited over her violation, and says &c. — [Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פגימת, read: פְּגוּמָתָהּ, v. פָּגַם.]

פְּגִימִין, פְּגִימִן פי׳ m. pl. (an adaptation of *pegma,* as if fr. פָּגַם) [*the things which impair a Jew's civic qualifications,*] *a wooden structure for spectacles* (v. Sm. Ant. s. v. Pegma). Y. R. Hash. I, 57[c] top; Y. Shebu. VII, 37[d] bot. אין מקבלין אותו עד שישבר פְּגִימָיו וכ׳ (the exhibitor of pigeon-races or beast-fights) is not declared free from disqualifications, until he breaks up his scenery, and he is examined and found to have really repented; Tosef. Snh. V, 2 פגימיו ed. Zuck. (Var. פְּרִיגְמָיו); Bab. ib. 25[b] משישברו את פְּגִימֵיהֶן.

פַּגִּין m., **פַּגִּינָא** f. (denom. of פַּגָּא II) *hard, unripe.* — *Pl.* פַּגִּינָן; f. פַּגִּינָן. Lev. R. s. 25 [read:] דחוון בשילן ולא פ׳ that they (the figs) were ripe (and soft) and not hard; Koh. R. to II, 20.

פְּגִינְתָּא, פְּגִינָתָא f. (פָּגַן) *cry for help, prayer.* Targ. Ps. XVII, 1 פְּגִינָתִי Ms. (ed. פְּגִינְצִי; ed. Lag. פְּגִינְצָתִי). Ib. CII, 2 פגינתי ed. Lag. (oth. ed. פְּגִינוּתִי).

פְּגִיעַ, v. פָּגַע.

פְּגִיעָא m. (v. next w.) *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פְּגִיעָה f. (פָּגַע) 1) *meeting, contact, striking against.* Y. B. Mets. II, end, 8[d] (ref. to Ex. XXIII, 4) יכול פ׳ ממש you might think, it means literally 'striking against' (and not merely seeing); Bab. ib. 33[a]. Ib. ואיזו היא ראירה שיש בה פ׳ and what is a 'seeing' which may be called 'meeting'?; Yalk. Ex. 352. B. Kam. VIII, 4 ... פְּגִיעָתָן רעה וכ׳ העבד coming in (hostile) contact with a slave or a woman is bad, for he who injures them is made responsible, whereas if they injure you, they cannot be made responsible (having no property of their own). — 2) *entreaty, prayer.* Y. Ber. IV, 7[b] top (ref. to ויפגע, Gen. XXVIII, 11) אין פ׳ אלא תפלה the expression *pag'a* means prayer (with ref. to Jer. XXVII, 18; VII, 16); Gen. R. s. 68; Sot. 14[a]; a. fr.

פְּגִינְתָּא ch. same, *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פָּגַל (cmp. פָּגַם) *to mutilate; to make rejectable, loathsome; to unfit.* — Denom. פִּגּוּל.

Pi. פִּגֵּל (denom. of פִּגּוּל) *to make a sacrifice rejectable through improper mental disposal* (Lev. XIX, 7); *to be the cause of becoming piggul.* Zeb. 13[b] מבילת אצבע מְפַגֶּלֶת בחטאת the act of dipping the finger in the blood of the sin-offering (with an inappropriate mental disposal, e. g. with the intention of offering the limbs the next day) unfits the sacrifice. Men. II, 3[b] אינו מְפַגֵּל את התודה ... את התודה an inappropriate intention connected with the thank-offering unfits also the bread (that goes with the thank-offering), but an inappropriate intention with regard to the bread does not affect the thank-offering. Ib. הכבשים מְפַגְּלִין וכ׳ improper intentions connected with the offering of the lambs affect &c. Ib. 13[b] אין מתיר מפגל את המתיר one act which fits the sacrifice for eating (v. מַתִּיר) cannot unfit another act of the same nature, e. g. if the priest on offering a handful of flour had in mind an unlawful application of the frankincense, the latter is not hereby made rejectable. Ib. עד שיְפַגֵּל בשתיהן וכ׳ until he had in his mind an improper application of both of them to the extent of the size of an olive. Ib. 17[a] הקטרה מפגלת הקטרה one offering burnt on the altar (if connected with an improper intention) may cause the unfitness of another offering. Ib. אין מפגלין בחצי מתיר you cannot create *piggul* with one portion of the *mattir* (s. supra); a. fr. — Part. pass. מְפֻגָּל; f. מְפֻגֶּלֶת; *pl.* מְפֻגָּלִים, מְפֻגָּלִין; מְפֻגָּלוֹת. Ib. II, 3, sq. Tosef. ib. V, 5; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּגֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּל *to be made rejectable, to become* פִּגּוּל. Men. 13[b] ... לא נ׳ של שמאל פירגל בירך if he had an improper intention with regard to the right side of the offering, the left did not become *piggul* (the priest eating thereof is not guilty). Zeb. 28[b] מה שלמים מפגלין וכ׳ מִתְפַּגְּלִין וכ׳ as in the peace-offerings there are parts which create *piggul* (e. g. the sprinkling of the blood with a wrong intention concerning the limbs or the flesh) and again parts liable to become *piggul,* there must be parts which make, and parts which become *piggul*; a. fr.

פַּגֵּל, *Pa.* פַּגֵּל ch. same. Men. 13[b] מְפַגְּלִי אהדדי each may make the other *piggul.* Ib. 16[a] מיהדר פַּגְּלֵי בשלישית (not פרגולי) why is the making *piggul* in the third act again mentioned?; a. fr.

Ithpa. אִיתְפַּגֵּל *to be made piggul.* Ib. 14[a] אילימא לאיתפגולי דם מי מְיַתְפַּגֵּל do you mean that the blood is to become *piggul?* Can blood become *piggul?*; לאיפגולי בשר that the flesh is to become *piggul.* Ḥull. 58[b] לענין איפגולי as regards becoming *piggul*; a. fr.

פִּגְלוּגְלָה, v. פַּלְגּוּגְלָה.

פִּגְלַיָּא, v. פְּגַר III.

פִּגְלִין, Targ. Ez. XVII, 8 some ed., read: לְגֶפֶן.

פִּגָּם *rue,* v. פִּיגָם.

פָּגַם (cmp. פָּגַל) *to cut, mutilate; to damage, lessen*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to disqualify, unfit.* Num. R. s. 21 כל הפּוֹגם את עצמו פיגם וכ׳ he who tarnishes his reputation discredits his family at the same time; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772. Y. Snh. II, 20[b] הכתוב פָּגְמָהּ the Bible text curtailed her name (אביגל for אביגיל, I Sam. XXV, 32). Arakh. 16[b], v. אַכְסַנַאי. Gen. R. s. 6 חזור ופוגם אותה (not אותם) the text reduces her (the moon) again (calling her 'the small light'). Pes. 105[b] טעמו פָּגְמוֹ as soon as he tasted it (the wine in the cup), he rendered it unfit (for a cup of benediction); a. fr.—Part. pass. פָּגוּם; f. פְּגוּמָה &c. Sifré Deut. 320 בזוי ופ׳ contemptible and detested (Yeb. 63[b] משוקץ ומחוסר). Keth. 40[b] בעל פ׳ if he had connection with an impaired woman (opp. שלימה). Y. Sabb. VI, 8[a] bot. כרי שלא ... פ׳ (not פגימה) that it should not appear as if the right shoe were defective; a. e.—Esp. (law) *to impair the legal value of a document by admitting a receipt on account* (cmp. שׁוֹבֵר). Keth. IX, 7 הפּוֹגמת כתובתה a woman that impairs her marriage contract. expl. ib. 8. Ib. 87[b] פוגמת כתובתה בעדים if she states that she has received partial payment in the presence of witnesses. Ib. פירותיה חיריני פיגמת ... if a woman lessens the amount in her marriage contract (declaring that it has been made out for a larger amount than had been agreed upon) ..., is it the same as admitting partial payment or not? Y. ib. IX, 33[b] יורש שפ׳ אביו שטר חובו an heir whose father had admitted partial payment on a note of indebtedness in his possession; Tosef. Shebu. VI, 5. Gitt. 18[a] עד שתִּפָּגוֹם וכ׳, v. זָקֵן; Y. Shebi. IX, beg. 39[b]; a. fr.

Nif. נִפְגַּם, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּם *to be mutilated, diminished, impaired; to become defective, cracked, get out of order; to be discredited.* Arakh. 16[b], v. אַכְסַנַאי. Bekh. VI, 1 נִפְגְּמָה אזנו if the ear of the first-born animal has become defective (lopped, bored through). Ib. 4 שנִּפְגְּמוּ, v. גָּמַם. Arakh. 10[b] והיה קולו ערב ונפ׳ and the sound of the flute was sweet, but it became impaired. Ib. ... ונִתְפַּגְּמוּ וכ׳ אלו שני כלים those were the two implements that had remained from the first Temple, but they became defective and could not be mended; a. fr.

פְּגַם ch. same. [Targ. Job XXV, 5 סיהרא פָּגְמָא, v. פְּגָנָא.]—Y. Ber. IX, beg. 12[d] ... פְּגַם למרגלית דלית it is like a jewel of inestimable value, however high a price one may set upon it, one undervalues it. Keth. 41[a] דלא קא פָּגֵים לה when he does not damage her (in the public esteem); a. e.—Part. pass. פָּגִים, פָּגִיעָא; f. פְּגִימְתָּא. Pes. 106[a] כסא פ׳ a defective cup of wine (not full); חביתא פ׳ a defective cask; a. e.

Ithpa. אִיתְפַּגַּם, *Ithpe.* אִיתְפְּגַם as preced. *Nif.* B. Mets. 116[a] כיון דמִיתְפַּגְּמָא because it is easily damaged (battered); a. e.

פְּגַם m. (preced. wds.) 1) *injury, deterioration; blemish, discredit.* Tanḥ. Vayishl. 5 פ׳ הוא לאשה it is discreditable to a woman (to be showy). Y. B. Kam. VIII, end, 6[c]; Bab. ib. 93[a] משום פְּגַם משפחה because it is a discredit to the entire family. Gitt. 59[b] משום פְּגַמוֹ של ראשון because it might cast a reflection on his predecessor (making it appear as if he were not a legitimate priest); משום פ׳ שניהם because it reflects on both of them. Sot. 41[a] משום פגמו של ראשון because it discredits the scroll first used (as if it had been found unfit for reading in it). Sifré Num. 92 דברי פ׳ criticising words, opp. דברי שבח. Yalk. Ps. 846 ע״א קרויה לשם פְּגָמָהּ וכ׳ a heathen deity is named with an opprobrious epithet, as *ḥerem, shekets* &c., opp. לשם שבח; a. fr.—נותן טעם לפ׳, v. טַעַם. Cant. R. to VII, 8 (in Chald. dict.) אנן בעינן נתן ביה פ׳ וכ׳ we desire to discredit him (the idol), by being there and not bowing to him &c.—Snh. 73[b] פִּרְנָמָה (from פָּגַם), v. פְּגִימָה.—2) *indemnity for deterioration* in value or social standing, to be paid to a seduced or outraged girl. Keth. III, 4 המפתה נותן בושת ופ׳ וקנס the seducer must pay an indemnity for exposure to shame and for loss of value, and a fine besides. Ib. 7 פ׳ רואין אותה וכ׳ as to indemnity for loss of value, we estimate her as if she were a handmaid to be sold &c.—3) (v. פְּגִימָה) *the decrease of the moon*; trnsf. *decline.* Pesik. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כהדין סיהרא ... אתם מונין לְפָגְמוֹ like the moon: if you do good, you shall count by its fulness (by referring to your political ascendancy); if not, you shall count by its decrease (by the symptoms of decline); Pesik. Haḥod., p. 53[a] לְפָגְמָהּ; v. next w.

פִּיגְמָא, פְּגָמָא ch. same, 1) *blemish, discredit.* Sot. 41[a] ומי חיישינן לפ׳ do we take into consideration that a scroll may be discredited by reading from a second one in the same service? Ib. ... בחרי סיפרי ... ליכא פ׳ תלתא when three persons read successively from three scrolls, there is no discredit, but when one person reads from two scrolls, there is discredit (it has the appearance as if the first scroll had been found defective); Yoma 70[a]; a. e.—2) *the decrease of the moon, wane.* Targ. Job XXV, 5 עד דפָגְמָא סיהרא וכ׳ Ms. (ed. דפָגְמָא סיהרא, read: דס׳) until the wane of the moon is in the east, the sun does not shine (simultaneously with the moon, v. פְּגִימָה). Pesik. Haḥod., p. 53[a]; Pesik. R. s. 15 ... על מליוא דחבעם ... אברהם Abraham, Isaac, ... Solomon—that is the moon in its growth to fulness; Rehoboam ... Zedekiah—that is the moon on the wane; v. preced.—3) *semicircular turret*, v. פִּרְנָא.

פִּגְמִין m. *pl.*, v. פִּגְרִמִין.

פָּגַן (cmp. פָּגַע); *Hif.* הִפְגִּין *to entreat, cry for help.* B. Kam. 114[b] (Ar. החבגין). Taan. 18[a] עמדו והַפְגִּינוּ בלילה rise and cry by night; הלכו והִפְגִּינוּ וכ׳ (Ar. וחב׳) they went and cried &c.

פָּגַן ch. same. Targ. Koh. I, 12. Targ. Y. Gen. XXII, 20. Targ. Koh. IX, 17 דפָגְנִין (not דפָגִין); a. e.

Af. אַפְגִּין *to intercede.* Targ. Y. Ex. XXXII, 10.

פָּגָן m. (paganus) *villager, commoner, civilian.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar. פולח פ׳ וכ׳ a soldier and a civilian who provoked the king to anger (Tanḥ. Vayikra 6 קרחני ובן פלטרין). Tanḥ., ed. Bub., Vayera 21; Gen. R. s. 50, a. e., v. סָגוּם. Num. R. s. 15; Tanḥ. Bha'ălʼl. 11; ed. Bub. 20 היום איפרכוס למחר קומוס למחר סרדיוט (not סגן) (under the Roman government) one is to-day a consul, to-morrow a civilian &c., v. סַרְדִּיוֹט; a. e.—*Pl.* פָּגָנִים, פָּגָנִין. Ex. R. s. 15 (Matt. K. פָּגָנִין).

פְּגָנָא ch. same.—*Pl.* פְּגָנֵי, פְּגָנְיָא. Y. Hor. III, end, 48[c];

Y. Sabb. XII, 13c bot. תרין זרעין ... בילוטיריא ופ׳ there were two families in Sepphoris, a senatorial family and a family of commoners (v. בּוּלְבֵּטַס).

פַּגְנוּת* f. (פָּגָן) *entreaty.*—*Pl.* פַּגְנִיּוֹת. Pirké d'R. El. ch. XXXV (ref. to Koh. VII, 8) ואומר כל דברי ... שבכל יום פ׳ (not פנגיות) who was long-suffering every day and spoke all possible words of entreaty.

פַּגְנִיקָא m. pl. (paganica, sub. indumenta); מאניך פ׳ *garments of a commoner.* Midr. Sam. ch. XXIV (ref. to I Sam. XXVIII, 8) מ׳ פ׳ he put on a commoner's garments; Lev. R. s. 26 מאניהון נפרקא (corr. acc.).

פָּגַע (b. h.) 1) *to strike against, come in contact with, meet;* (in a hostile sense) *to attack, strike.* Tanḥ. Vayishl. 4 פ׳ בלובשי כיון שפ׳ בעשו when he met Esau. Gen. R. s. 75 ברזל פ׳ בך מגויל זה he met those clad in iron armor. Succ. 52b, a. e. אם ולמה לא פָּגַעְתָּה בו (not בירה) why didst thou not connect thyself with him? Num. R. s. 5 כדי שלא תִּפָּגַע בכולם מדת הדין וכ׳ (not רפגע) in order that divine justice might not strike all of them, he took half of his name (the letter ה) &c. Ex. R. s. 5, end לְפָגְעוֹ במשה ... בקשה divine justice wanted to strike Moses. Koh. R. to IX, 11 עת תרא שפּוֹגַעַת באדם וכ׳ (not האדם), v. עָרַע III.—2) *to beseech, entreat.* Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) וַיִּפָּגַע במקום ... מפני מה וכ׳ 'and he entreated the Lord' ... why is the Lord surnamed *maḳom*? (v. מָקוֹם). Ib. מדוּ ויפגע במקום צלי וכ׳ what does *vayifg'a bammaḳom* mean? He prayed on the site of the Temple; a. e.—*Part. pass.* פָּגוּעַ; *pl.* פְּגוּעִין *stricken, afflicted* (with insanity). Y. Sabb. VI, 8b top, v. פָּגַע.

Nif. נִפְגַּע *to be stricken; to suffer.* Ib. משנ׳ after one has been stricken; Y. Erub. X, 26c bot. Ḥag. 14b; Tosef. ib. II, 3 הציץ וכ׳ he looked (into the divine secrets, v. פַּרְדֵּס) and became demented; Y. ib. II, 77b top. Sabb. 13b ארן שוטה נ׳ a maniac cannot be stricken with dementia (one overladen with sorrows becomes indifferent to new afflictions); a. e.

Hif. הִפְגִּיעַ 1) *to cause suffering, afflict,* v. מַפְגִּיעַ.—2) *to suffer.* Koh. R. l. c. עת ... והוא מַפְגִּיעַ time strikes man ..., and he suffers, v. עָרַע III.—3) *to entreat.* Ib. פעמים שאדם מפגיע וכ׳ at times man prays and is answered &c.

פָּגַע I, פָּגִיעַ ch. same, 1) *to meet.* Targ. Prov. XVII, 12 (h. text פגוש). Ib. XXIX, 13 (Var. מפגיחו); a. e.—Gen. R. s. 36, beg. פ׳ ביה שידא וכ׳ the demon Sh'madon met him; Yalk. ib. 61; Lev. R. s. 5 פ׳ ליה וכ׳ (corr. acc.). B. Kam. 99b גברא ... פָּגְעוּ ביה R. K. and R. A. met that man. Ber. 58b. Y. Kidd. III, 64d bot. יאות עביד דלא פ׳ ביה he did right not to connect himself with that man. Ib. top דלא תִּפָּגַע בהון, v. פָּסוּלָא I; a. fr.—2) *to plague.* Gen. R. s. 58; Yalk. ib. 102 פָּגְעוּנֵיהּ, v. סְרַס.

Af. אַפְגִּיעַ *to intercede, pray.* Targ. Esth. IV, 14.

Ithpe. אִתְפְּגַע *to happen.* Y. Ber. II, 5c bot. ומתפגע ביה and it happened to him (he died).

פֶּגַע m. (b. h.; preced.) *contact, accident, (evil) occurence; affliction, plague.* Ber. 17a ותצילני מפ׳ רע and save me from meeting with evil; a. e.—*Pl.* פְּגָעִים, פְּגָעִין *evil spirits.* Shebu. 15b (expl. בשיר, Mish. ib. II, 2) the song of thanksgiving (Ps. XXX) ושיר של פ׳ וכ׳ and the song referring to evil spirits (Ps. XCI, 1—9), and some call it song of *n'ga'im* (plagues, with ref. to נגע, ib. 10); Y. Erub. X, 26c bot. אומרין היו שיר של פ׳ וכ׳ they used to recite the 'song of demons' in Jerusalem (in the Temple, when one was threatened with insanity); Y. Sabb. VI, 8b top שיר פגועין, the song for the stricken. Midr. Till. to Ps. XCI שיר של פ׳ היה אומר משה וכ׳ Moses recited the ninety-first psalm on ascending the heavens, when he said &c.

פְּגַע II, פְּגָעָא ch. same, 1) *evil occurrence, plague.* Targ. I Kings V, 18.—*Pl.* פְּגָעִין. Ruth R. to I, 16 (ref. to אל תפגעי בי, as if it were תַּהְפְּגָעִי) לא תחטא עלי לא תסבין פ׳ מיני (not פגעיך) do not commit a sin through me, do not suffer afflictions on my account (by dissuading me from embracing the Jewish faith).—2) *pl. evil spirits.* Targ. II Esth. I, 2.

פְּגָעִין m. pl. (cmp. פִּרְקָעִין) *plums.* Sabb. 144b (Rashi in early eds. פְּרִיגְעִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פָּגַר, *Pi.* פִּיגֵּר (cmp. פגם, בגר; פסר) *to split, break up, destroy.* Midr. Till. to Ps. XI, 3 ... אם הצדיקים שהשתיחו ופִּגְּרוּ אותם וכ׳ when the wicked come and destroy the righteous that have established thy world &c.; Yalk. ib. 653 אם השיתין ... עמדו רשעים ופִּגְּרום וכ׳ if the wicked have risen and destroyed the foundations (of the Temple) which face the deep (v. שְׁתִי). Midr. Till. to Ps. LXXIX והצדיקים ... ופיגרו את בניך (ed. Bub. ויהרגו). Ib. to Ps. X ופגרו אותן and the righteous in whom thou didst find pleasure, the enemies haven risen and destroyed them; a. e.

פָּגַר I ch., *Pa.* פַּגֵּר same, *to break up, destroy; to break through.* Targ. Is. XIV, 17. Targ. O. Ex. XXIII, 24.—Ib. XIX, 21; 24; a. fr.—Part. pass. מְפַגְּרָא f. מְפַגְּרִין; *pl.* מְפַגְּרֵי; מְפַגְּרָתָא. Targ. I Kings XVIII, 30. Targ. Ez. XXXVI, 35.—Pesik. Zakhor, p. 26a (expl. ערו, Ps. CXXXVII, 7) פַּגְּרוּ destroy, destroy ye!; ib. ʿĂniya, p. 135a פַּגָּארוּ; פַּגְּארוּ (Pesik. R. s. 32 תברו); Midr. Till. to Ps. l. c.; Lam. R. to V, 1.—Lev. R. s. 19 (expl. נמהרי לב) מפגרי לבא those crushed at heart (with ref. to רמהרו, Nah. II, 6).

Af. אַפְגַּר מַפְגְּרָא לֵיהּ, v. בָּגַר.

Ithpa. אִתְפַּגַּר *to be destroyed, broken.* Targ. Lam. II, 8 (h. text אמללו). Targ. Ez. XXX, 4; a. fr.

פָּגַר II (b. h. *Pi.*) *to be lax, faint* (cmp. פּוּג).

Pa. פַּגֵּר 1) *to relax, take vacation, be idle.* Sabb. 129b יומא דמְפַגְּרֵי ביה רבנן a day on which the teachers took a hotiday.—2) *to cause to relax.* Keth. 103b ור׳ סבר לא אֲפַגְּרֵיהּ and Rabbi thought, I will not cause him to relax (in his charitable work, by appointing him a member of the college; or 'I will not wear him out', overburden him).

Ithpa. אִיפַּגַּר *to take vacation, absent one's self.* Ib. 111b אי׳ ... ולא אתא he (the teacher) took a three days' vacation and did not come (to school). Ib. אמאי אִיפַּגַּרְתְּ why did you absent yourself?

Af. אַפְגַּר *to be indifferent, neglectful.* Gen. R. s. 94 מאי טעמא א' מר why have you become indifferent (towards me)?

פַּגָּר m. (פַּגַּר; cmp. Syr. בגר repagulum, P. Sm. 448) *bit.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 (some ed. פרומבריא).

פֶּגֶר m. (b. h.; v. פִּגֵּר II) *lax, decaying, corpse.*—*Pl.* פְּגָרִים. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 11) לכשיעשו בניך פ' בלא וכ' when thy children are lax bodies, without sinews and bones (bare of good deeds and character), thy merit shall stand by them. Y. Sot. V, 20c top ראו פִּיגְרֵי ... וכולם פ' מתים וכ' ... they saw the bodies of sinful men ..., and all of them were dead bodies cast out at the shore; a. e.

פִּגֵּר III, פִּגְּרָא, (פִּי') ch. same. Targ. Is. XIV, 19; a. e.—Trnsf. (contemptuously) *body.* Targ. Prov. X, 13 (h. text גֵּו).—*Pl.* פִּגְּרִין, פִּגְּרַיָּא. Targ. Lev. XXVI, 30 (O. ed. Berl. פַּגְּרַיָּא; v. Berl. Targ. O. II, p. 39). Targ. O. Gen. XV, 11 ed. Bon. (ed. Berl. a. oth. פַּלְגְּיָא; Ms. II פִּגְלָיָא, ed. Vien. פַּגְלֵי, v. פגל). Targ. Y. II Deut. I, 1 פִּרְגֵּי; a. e.

פִּגְרָא m. (פִּגַּר I) *damage* (to a ship); *indemnity for shipwreck.* B. Mets. 69b ספינתא ... אגרא ופ' when hiring a ship ... you must pay rent and indemnity for damage, v. אִגְּרָא I. Ib. 70a ופ' בשעת שבירת אגרא ... the rent must be paid at the time of taking possession, and the indemnity, when the ship is wrecked.

פָּגַשׁ (b. h.; cmp. פָּגַע) *to strike against, meet,* v. infra.

Nif. נִפְגַּשׁ *to meet; to wrestle, fight.* Deut. R. s. 11 נִפְגַּשְׁתִּי עם המלאך וכ' I wrestled with the angel and defeated him; אתה נִפְגַּשְׁתָּ וכ' thou didst meet the angel in thy territory; Yalk. ib. 951 פְּגַשְׁתָּ, פְּגַשְׁתִּי.

Hithpa. הִתְפַּגֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּשׁ same. Deut. R. s. 9; Yalk. Ps. 840. Y'lamd. to Gen. XLVIII, 1, quot. in Ar. מִתְפַּגֵּשׁ.

***פַּגַּשׁ** ch. same, *to strike, kick.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 15, quot. in Ar. פַּגְּשׁוּ (as corresp. to כשית, v. Ibn Ezra a. l.).

כְּפַר פַּגָּשׁ, pr. n. pl. *K'far Paggash.* Y. Ab. Zar. V, 44d. Tosef. ib. VI (VII), 8 כפר פַּגָּשָׁה.

פַּגֵּשׁ, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1, v. פְּגִיוֹן.

פַּגָּשָׁה, v. פַּגֵּשׁ.

פְּדָא, Ab. Zar. 40a Ar., v. ארא.—Y. Keth. VII, 31c top מן חם' פרנון, v. פְּרָאפִּירְנוֹן.

פַּדָּא (פַּנְדָּא) m. (=פרזא; פָּדַע; cmp. פָּדוֹעָא) 1) פ' דמרא *blade of the hoe* (v. Sm. Ant. s. v. Ascia); [comment. *the club, handle of the hoe*].—2) *blow, wound.* B. Kam. 27b שקל פ' דמ' וכ' Ar. a. Ms. H. (ed. פנ') he took a hoe and struck him.—*Pl.* פַּדֵּי (פַּנְדֵּי). Ib. מאה פ' בפרא וכ' he ought to have given him a hundred blows with the hoe.

פָּדָא I, v. פדי.

פָּדָא II (abbrev. of פְּדָיָה) pr. n. m. בר פ' *Bar-Pada,* an Amora. Naz. 5a; Tem. 10a. Meil. 4b בר פדת (corr. acc.; v. Tosaf. to Tem. l. c.). Macc. 2a; (Y. ib. I, beg. 31a בר פדייה); a. fr.—[Treat. Sof'rim XII, 3, v. פְּנָטֵר.]

***פַּדָּאמֵי** m. pl. (Pers.-Arab. *fadâm,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 225b) *pieces of cloth with which the face is covered,* a sort of *masks, bandages.* Sabb. 66b (expl. אנקטמין, לוקטמין) פ' Ar. (ed. פרמי; Ms. O. a. Alf. פראמי), v. פּוּרְמָא.

פְּדָגוֹג, פִּידָךְ, m. (παιδάγωγος) *pedagogue, tutor, a youth's governor.* Gen. R. s. 1 (expl. אבון, Prov. VIII, 30). Ib. s. 28 למלך שמסר את בנו לפ' וכ' like the case of a king that gave his son in charge of a governor, who led him to excesses. Pesik. Bahod., p. 101b אמר פִּידָגוֹגוֹ וכ' said his tutor, let him go to school; a. fr.—*Pl.* פִּדְגוֹגִין, פִּירָךְ. Num. R. s. 1, beg. ולא חצמדתי לכם שלשה פ' וכ' (not להם) and did I not assign to you three governors: Moses, Aaron, and Miriam? (Lev. R. s. 27 שלוחין). Deut. R. s. 2; a. e.

פַּדְגּוֹ, פְּדַגְוָא, ch. same. Targ. Y. Num. XI, 12.—*Fem.* פַּדְגּוּגְתָּא, פִּידְגּוֹגְתָּא *nurse.* Targ. Y. I Gen. XXXV, 8 (h. text מינקת). Ib. XXIV, 59 פרגוותה, read: פַּדְגּוּגְתָּהּ.

פַּדַּגְרָא, v. פּוּרַגְרָא.

פָּדָה, v. פדי.

פדת, Y. Sabb. I, 3b חד אפר' פ' (פרה), a corrupt., v. חוֹתָא.

פָּדוֹעָא m. (פָּדַע) *stone mason's adze* or *hammer* (ascia). Targ. Prov. XXV, 18 ed. Lag. (Levita פדריא, ed. פרר', corr. acc.)

פדורילי, v. פְּרִיזְלָא.

פְּדוּת f. (b. h.; פָּדָה) *redemption, delivery.* Esth. R. to V (VII), 15; a. e.

פַּדְחָה *f. front, forehead.* Yeb. 120a ... פ' ולא פרצוף ולא פ' וכ' an identification by the forehead without the face, or by the face without the forehead is illegal; Bekh. 46b. Ib.; Nidd. III, 5 איזהו רוב ראשו משתצא פַּדְחָתוֹ (not משוצא) what is 'the larger part of its (the infant's) head'? when its forehead comes forth. Macc. 20b ולפדחתו, v. פָּאָה; a. e.

פַּדַּחְתָּא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38 פ' דביח אפוי (h. text מצח).

פָּדָה, פדי, (b. h.) [*to cut loose,*] *to liberate, redeem.* Ab. Zar. 4a אם יש להם זכות אֶפְדֵּם if they have any merits, I will liberate them. Ib. (ref. to Hos. VII, 13) אני אמרתי אפדם בממונם וכ' I thought, I will ransom them by taking their money (impoverishing them) in this world, that they be admitted to the world to come. Deut. R. s. 2 ופודה למי שרוצה he could acquit whomever he wanted to, opp. חָבַשׁ. Y. Yeb. XVI, 15c bot. הצלוב ... ופְּדָאוּהוּ as regards him whom witnesses have seen impaled, I may say, an influential woman passed by and liberated him. Gitt. IV, 4 עבר שנשבה ופְּדָאוּהוּ if a slave has been captured, and they (Jews) redeemed him. Ib. 6 אין פּוֹדִין את השבויין וכ' we must not redeem captured persons for more

than their value, this is a measure of public benefit (v. תִּיקּוּן). Ib. 58ª עד שאֶפְדֶּנּוּ בכל וכ׳ until I redeem him at any price they may ask. Maas. Sh. IV, 7 הפודה מעשר שני he that redeems second tithes (Deut. XIV, 26). Ib. 1 פּוֹדֶה כשער מקומו he redeems the fruit at the market price of his own place. Ib. V, 4 כיצד פודין נטע רבעי how is fruit of the fourth year (Lev. XIX, 24) redeemed? מניח ... כמה אדם רוצה לָפְדּוֹת לו בסלע וכ׳ he puts the basket down in the presence of three persons and says, how many basketfuls will a person buy for a Sela, to collect at his own expense?; a. v. fr.—Esp. *a) to redeem the first-born* (Ex. XIII, 12 sq.). Bekh. 49ᵇ הפודה את בנו וכ׳ if a man redeems his son before he is thirty days old. Ib. VIII, 6 הוא לפדות ובנו לפדות וכ׳ if he (the father) is to be redeemed (the parents having failed to redeem him), and the son is to be redeemed; Kidd. 29ª. Ib. מצווה לפדות את עצמו is bound to redeem himself; a. fr.—*b) to redeem an object dedicated to the sanctuary* (Lev. XXVII, 13; 27, a. e.). Ib. פָּדָאוֹ במאתים וכ׳ if he bought an object back for two hundred Zuz, and before taking possession it went down &c.; a. fr.—Part. pass. פָּדוּי; f. פְּדוּיָה; *pl.* פְּדוּיִין, פְּדוּיִים; פְּדוּיוֹת. Ib. מה שפדה פ׳ what he bought is bought (his transaction is final). Bekh. 49ᵇ בנו פ׳ his son stands redeemed; a. e.

Nif. נִפְדֶּה *to be redeemed.* Bekh. VIII, 6 בחזקת שלא נ׳ שנ׳... the presumption is that he has not been redeemed, until evidence is offered that he has been. Ib. 7 וכולם נִפְדִּין בכסף וכ׳ and all of them are redeemed with money or money's worth. Kidd. 29ª תפדה תִּיפָּדֶה כל שמצווה וכ׳ 'thou shalt redeem' (Num. XVIII, 15), thou shalt be redeemed (redeem thyself): whosoever is (eventually) bound to redeem himself, is bound to redeem his son (but the mother is not bound to redeem her first-born son); a. fr.

פְּדֵי ch., v. פְּדָא I.

פְּדִיָּה, פְּדָיָה f. (preced.) *redemption.* Bekh. 12ᵇ (ref. to Num. XVIII, 15) לפ׳ תקשיתיו וכ׳ (the text) put it (the first-born ass) on an equal footing (with the first-born son) with regard to the duty of redemption, but to nothing else (any details of the law). Ib. I, 7 מצות פ׳ the duty of redeeming; a. fr.—*Pl.* פְּדִיּוֹת, פְּדָיוֹת. Ber. 55ᵇ פ׳ שלש three Biblical verses in which פדה occurs.

פְּדָיָה, פְּדָיָת (b. h.) pr. n. m. *P'dayah*; בר פ׳ *Bar-P'dayah*, an Amora. Y. Macc. I, beg. 31ª, v. פָּדָא II. Y. Peah IV, 18ᵇ bot.; Y. Ḥall. III, 59ª bot. רבי פ׳ (corr. acc.). Pesik. Par., p. 37ᵇ; Pesik. R. s. 14 בר פדיון (corr. acc.); Koh. R. to VIII, 1; Yalk. ib. 977. Y. Sabb. I, 3ª bot.; Y. Shek. II, end, 47ª בר פתייא (corr. acc.); a. e.—V. Fr. M'bo, p. 70ᵇ.

פִּדְיוֹן m. (b. h.; פָּדָה) *delivery; redemption, ransom.* Snh. 106ª אוי לה לאומה... עושה פ׳ לבניו woe to the nation that is found (to interfere), when the Lord prepares delivery for his children. Bekh. I, 6 פ׳ פטר חמור the animal designated as ransom for the first-born of an ass (Ex. XIII, 13). Ib. פ׳ מעשר שני the redemption money for the second tithes. Ib. II, 1 פ׳ הבן the redemption of the first-born son. Ib. 2 לאחר פִּדְיוֹנָן after they have been redeemed. Ḥull. 7ª שבויין פ׳ the ransom of captives; a. fr.—[בת פִּדְיוֹן, v. פְּדָיָה.]

פְּדִיוֹא, Y. Gitt. V, 47ᵇ some ed., read: פְּרַיְיָא, v. פָּרָא I.

פְּדִיוּת, v. פְּדָיָה.

פְּדִיָּת, v. פְּדָיָה.

פְּדִיסִין, v. פְּרִשְׁוֹז.

פְּדִיעָא, v. פְּדוֹעָא.

***פְּדִיפַּטֵּי** m. pl. (κακοπαιδευτοί) *ill-bred, degenerate.* Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ bot. כרון אתון ק׳ פ׳ now you show that you are ill-bred, give me back what I gave you, opp. בנוי דהנירה, v. חֲנָנָיָה ch.

פְּדִמּוֹעָה, v. פַּרְמוֹעָה.

פַּדָּנָא, פַּדָּן m. (פדד *to cut*) 1) *ploughshare, plough.* Targ. I Sam. XIII, 20.—Num. R. s. 8; Pesik. R. s. 23-24, v. סַכָּא. Lam. R. to I, 16 שרי תורך ושרי פַּדָּנָךְ untie thy oxen, and untie (take apart) thy plough (Y. Ber. II, 5ª top קנקנך); a. e.—*Pl.* פַּדָּנַיָּא. Targ. I Sam. XIII, 21.—2) (with תורי, or sub. תורי) *yoke of (plough-)oxen, pair* (corresp. to h. צמד). Targ. Hos. X, 10; a. fr.—B. Kam. 96ᵇ.—*Pl.* as ab. Targ. Job I, 3; a. fr.—3) פַּדָּן אֲרָם (b. h.) pr. n. pl. *Paddan-Aram.* Targ. Gen. XXV, 20; a. e.

פְּדַע (b. h.)=פָּרָה, *to redeem.* Y. Kidd. I, end, 61ᵈ (ref. to Job XXXIII, 24) פְּדָעֵהוּ ביסורין redeem him (let him expiate his sins) by sufferings (cmp. next w.).

פְּדַע I ch. (cmp. פדד, s. v. פְּדָן) *to split; to wound.* Targ. I Kings XX, 37 (h. text פצע).—Snh. 109ᵇ דפ׳ ליה לחבריה וכ׳ (in Sodom) when a person wounded his neighbor, they told him, pay him for bleeding thee. Ib. פָּדְעֵיהּ Ms. M. one (of them) struck him; ed. פַּדְיוּהִי (fr. פדי) they struck him. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) מחיונירה ופַדְעוּנֵירה they struck him and wounded him; a. e.

פְּדַע II **פְּדָא, פְּדָעָא, פְּדָעָה, פְּדִי׳** m. (preced.) *blow, wound.* Targ. O. Ex. XXI, 25 (Y. פּוּ׳). Targ. Y. I ib. XV, 25 פְּדָעָא.—Koh. R. to VI, 11 או חד פדעה or he receives a blow (from a noxious animal, v. אמכותי).—*Pl.* פְּדָעִין or פְּדָעִין. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) פ׳ דמגן (transl. of פצעים חנם, Prov. XXIII, 29) wounds unrequited. V. פִּדְעָתָא.

פִּדְעָתָא f. (preced.) *an open (lacerated) wound, sabre-cut.* Ab. Zar. 28ª (Ms. M. פַּרְעָתָא).—V. פִּדְעָתָא.

פְּדַר m. (b. h.) *fat.* Tam. IV, 2. Ḥull. 27ª, sq.; Yoma 26ª; a. fr.—*Pl.* פְּדָרִין, פְּדָרִים. Gen. R. s. 68 כנגד אברים ופ׳ וכ׳ the time for the evening prayer corresponds to the time of the consumption of the limbs and fat-pieces on the altar. Y. Yoma IV, 41ᵈ bot.; Ber. 26ᵇ; a. fr.

פַּדְרָא, פִּי׳ ch. same, esp. (cmp. דֶּשֶׁן) *dung, manure.* Nidd. 28ª, v. אַפְּדְרָא.

פַּדְרְגִימְטָא, v. פַּרְדְּגִימְטָא.

פִּדְרָנִית, v. פַּרְדְּנִית.

פִּדְרַת, Ar., v. פָּרַת I.

פְּדָת pr.n.m. *P'dath*, 1) father of R. Elazar. Erub. 54b; a. fr.—2) son of R. Elazar, an Amora. Y. Meg. IV, 75c top; a. fr.—[Meil. 4b, v. פָּדָא II.]

פֶּה c. (b. h.) [*opening,*] *orifice, mouth; speech.* Ḥull. 142a, v. לָחַךְ. Pes. 113b המדבר אחד בפה ואחד בלב he who speaks one way with his mouth, and another way in his heart. Ex. R. s. 1 (play on בפרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech; Sot. 11b. Tanh. Kor. 9 עד שהביאתו לפי הארץ וכ' until it (the fire) brought him to the opening of the earth, among those that were swallowed up; Yalk. Num. 752. Sabb. 140b, sq. בהמה שפיה יפה a beast whose mouth is clean (that does not drop saliva when eating; oth. opin.: that is fastidious about its food), opp. שפיה רעה; a. v. fr.—Keth. I, 6, a. e. לא מפיה וכ', v. חָיָה. Shebu. IV, 1 מפי עצמו (an oath) out of his own mouth ('I swear that I know no testimony in thy case'), מפי אחרים administered by others.—בְּפִי or על פה *by word of mouth.* Gitt. 72b top אי אמר ר' יוסי בעל פה whether R. Yose had the same opinion in the case of a verbal condition. Ib. 60b תורה רוב בכתב ומיעוט על פה of the interpretations of the Law, the larger portion rests on the written text, the smaller on oral tradition. Ib. דברים שבכתב . . . על פה written things (Biblical passages) must not be recited from memory, verbally transmitted words must not be recited from writing.—תורה שבעל פה (abbrev. שבע"פ) *oral law.* Yoma 28b, a. fr., v. כָּתַב.—לְפִי *a) according to, in proportion to.* B. Bath. 11b לפי בני אדם in proportion to the number of inhabitants of a house; לפי פתחים in proportion to the number of entrances (of a building); a. fr.—*b) because.* Snh. VII, 4 לפי שבאת לפיכך וכ' . . . because a human being has gone to ruin through it, therefore &c.; a. fr., v. לְפִיכָךְ.—Trnsf. *any orifice.* Ab. V, 6 פי הארץ the opening of the earth (that swallowed Korah); פי חבאר the opening for the well (Num. XXI, 16).—Nidd. 16b רוק בחוך הפה spittle in the mouth, euphem. for blood in the *orifice of the matrix.* Snh. 100a (play on תַּרְפֶּינָה, Ez. XLVII, 12) להתיר פה של מטה to open the lower orifice (the womb of the childless), opp. פה של מעלה the mouth; ib. להתיר פה עקרות; Men. 98a; a. fr.—*Pl. a)* פִּיּוֹת. Deut. R. s. 2 (ref. to Zech. XIII, 8) הפ' שאומרים שתי וכ' those mouths that say, there are two powers (good and evil). Cant. R. to IV, 4 (play on חלפיות, ib.) ספר שאמרוהו פ' הרבה the book (תְּהִלִּים, Psalms) which many mouths have indited (the book of many authors). Ib. תל שמתפללין בו כל פ' the mound (Temple ruins) towards which all mouths are directed in prayer; Ber. 30a. Ib. 5a (expl. פיפיות, Ps. CXLIX, 6) חרב של שתי פ' a two-edged sword; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXVIII שתי פ' *two faces,* v. פָּנֶה.—*b)* פִּיפִּיּוֹת. Num. R. s. 18 באותה . . . פ' הרבה at that moment many mouths of the earth were opened (Yalk. ib. 752 פיות).—*c)* (Chald. *pl.*) פּוּמִין *open vessels; topmost layer in open vessels.* Tosef. Ter. V, 11 אם יש [שם] מאה פ' וכ' if a hundred open vessels are there (in one of which an upper layer of T'rumah has been put) &c.; הפ' אסורין the upper layers are forbidden; Y. ib. IV, 43a bot.

פ"י, פ"א, פ"ה the letter *Pé.* Sabb. 104a [read:] פ"ה כפיפה פ"ה פשוטה פה פתוח פה סתום the curved Pé and the straight Pé (פ and ף) intimate: an open mouth (in due time), a closed mouth (in due time). Snh. 104b מפני מה הקדים פ"ה לע"ן why has Pé been placed before 'Ayin (Lam. II, 16-17)? Gen. R. s. 84 (ref. to פַּסִּים) פ"א פיטרפי וכ' Pé intimates Potifar &c.; a. fr.—*Pl.* פֵּרְפִּין. Sabb. 103b שיתין פ' בדיתין one must be careful not to write Teths looking like Pés &c.

פָּה m. *pah,* name of a worm in figs. Sabb. 90a פה דתאני וכ' the *pah* in figs . . . is dangerous. Ib. קטלתיה פ"ה לדין (not קטלה) the *pah* has killed that man.

פֹּה, Y. Snh. I, 18c bot., v. פּוֹהּ ch.

פְּהָא, v. פְּהֵי.

פְּהוֹק, v. פִּיהוֹק.

פְּהָא, פְּהֵי (v. P. Sm. 3040) *to be hollow, empty, idle; to run about, wander.* Part. פָּהֵי. Targ. Prov. XVIII, 2 (ed. Wil. פחי, corr. acc.; h. text תחגלות).

פה"י, פְּהֵי, v. פִּיהֵי.

פָּהְיָא m. (preced. art.) *vagrant, restless man.* Targ. Prov. XVIII, 1 (ed. Wil. פָּהְיָה; ed. Ven. פָּהְ, corr. acc.; h. text נפרד).

פָּהַק, *Pi.* פִּיהֵק *to open the mouth, yawn.* Ber. 24a bot. Ib.b כשהוא מְפַהֵק וכ' v. סַנְטֵר. Nidd. IX, 8 מְפַהֶקֶת, v. עָטַשׁ; a. fr.

פַּהְתָּא, v. פּוּתָא I.

פּוּאָה f. *puah, Rubia Tinctorum, dyer's madder* (v. Löw Pfl. p. 311). Shebi. V, 4 פ' של עירית the *puah* growing on choice land; פ' של צלעות growing on sides (of rocks); Y. ib. 36a top פ' של צילעות פיטרה (not פוטרה). Sabb. IX, 5. Ib. 66b (expl. קשורים, Mish. VI, 9) קשורי פ' garlands of *puah* (a prophylactic); a. fr.

פּוּג (b. h.; cmp. פוּח) *to evaporate, become faint; to escape.* Tosef. Sabb. III (IV), 5 שתפוג צינתן sufficient time for the cold in them to escape; Sabb. 40b שתפוג Ms. M. (ed. שתָּפֵג); Y. ib. III, 6b top שתפיג. Yoma 34b שתפוג Ms. M. (ed. שתפיג). Ker. 6b כדי שלא תפוג ריחה that its fragrance may not escape. Y. Bets. I, 60d top שטעמן פָּג their flavor would escape; a. fr.

Hif. הַפִּיג 1) same, v. supra. Erub. 64b עד שהפיג רינוני until the wine we drank has escaped (the effect of the wine is overcome).—2) *to lose taste, intensity; to cause to escape; to cool off; to mitigate.* Pes. 41a מים שאין מפיגין טעמן water, which does not give up its taste (to the substance boiled in it) שאר משקין שמפיגין וכ' other liquids, which do communicate their taste. Bets. 14a כל התבלין מפיגין טעמן . . . מְפִיגָה וכ' all spices lose their taste (when pounded a day before), but salt does not &c. Midr. Till. to Ps. LXXIX ה' את חמתו וכ' let out his anger on wood

and stone. Snh. 22b מפיגין את היין ... דרך a walk of a mile, or a little sleep cause the wine to escape (counteract the effect of the wine); Erub. l. c. Ib. שדרך מפיגה וכ׳ that walking counteracts &c. B. Bath. 10a יין מְפִיגוֹ, v. פַּחַד.—Yoma I, 7 והפֵּג אחת וכ׳ and drive out (thy drowsiness, cool thy feet) &c., v. אֶחָד. Ib. 75b מן מְפִיגָן ... דברים the manna counteracted the effect of such food as traders sold them; a. e.

פּוֹג ch. same, 1) *to evaporate, faint* &c. Targ. Ps. XXXVIII, 9 פָּגִית (ed. Lag. פְּגִירת, fr. פגי; h. text נפוגתי). Targ. Esth. II, 1 פג ed. Lag. (Var. פח). Targ. Hab. I, 4 פָּגַת (Levita פָּרְגַת, read: פָּרְגַת); a. e.—Part. פָּיֵיג, פָּיְיגָא; f. פָּרְגָא, פָּרְגַת; *pl.* פָּרְגָן. Targ. O. Gen. XLV, 26.—Y. Pes. III, 30a top מן דטלא פייגא מנהון after the dew upon them has evaporated. Meg. 25b דלמא פייגא דעתיידהו וכ׳ lest the minds of the congregation be fainting (lose courage, on hearing the curses); a. e.—2) *to weaken, mitigate.* Part. פָּאֵיג. Targ. Lam. III, 49.

Pa. פַּיֵּיג *to cause relaxation; to slacken.* Ib. II, 18. Targ. Prov. XIV, 30 מפייג ed. Lag. (oth. ed. מפליג).

Af. אַפֵּיג *to let (the wine) escape.* Targ. I Sam. I, 14.

Ithpo. אִתְפּוֹגַג *to seek relaxation from anger, trouble* &c., *seek diversion, sport.* Lev. R. s. 27 לא אתא אלא לאתפוגגה וכ׳ he came only to sport with his children (not to argue with them seriously); ib. לא אתא אלא מתפגג׳ (read: מִתְפּוֹגְגָא); Yalk. Mic. 554 למתפונגא (corr. acc.); Num. R. s. 10; Cant. R. to V, 16 (not לתתפ׳); Tanḥ. Emor 10. Ib. [read:] לא אתת דא אלא למִתְפַּגְיָא עם ברה this woman has come to court merely to have some sport with her son.

פּוּגָא I pr. n. m. *Puga.* B. Bath. 90b, v. סוּגָא II.

פּוּגָה, פּוּגָא II I pr. n. river, v. פִּיגָא.

פּוּגָה II f. (b. h. פּוּגה; פּוּג), פּוּגַת נפש *relaxation, recreation.* Pirké d'R. El. ch. XXXIII ויצא לפ׳ נ׳ וכ׳ he went out to look at the harvesters as a recreation.

פ״וגחמ״ט, substitute for ופרסין (Dan. V, 25) by permutation of letters called א״ת ב״ש q. v. Snh. 22a; Cant. R. to III, 4; a. e.

פּוּגְלָא m. *radish, the soft tuber of the radish.* Ber. 36a; Erub. 28b אדעתא דפ׳ צנון ... the radish is planted for the sake of the tuber (to be eaten before it is hard and woody). Ḥag. 15a עקר פ׳ מישרא וכ׳ (Elisha ben Ăbuya) tore a radish out of the ground on the Sabbath. Ab. Zar. 10a. Y. ib. II, 41a bot.; Y. Ter. VIII, 45d top, v. נְעָץ; a. e.—*Pl.* פּוּגְלִין. Y. B. Bath. IX, 17a; Y. Peah VII, 20b top פּוּגְלִין. Gen. R. s. 67 שרי עקר פ׳ רבריבין וכ׳ he (Rabbi) began to tear out the large radishes and plant small ones (intimating to Antoninus the necessity of removing the old officers and appointing new ones); Yalk. ib. 115; a. e.

פּוּגְנִי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בּוּגְנִי.

פּוּגָע, Yalk. Ps. 697, v. פִּיגָא.

פּוֹדַגְרָא, פּוֹדַגְרָה c. (ποδάγρα) *gout in the feet,* in gen. *sore foot.* Y. Sabb. VI, 8c top (expl. צרינית, Mish. VI, 6) פ׳ (Bab. ib. 65a בת ארעא, v. אַרְעָא) a sore on the sole of the foot. Sot. 10a (ref. to I Kings XV, 23) אחזתו פד׳ he was seized with gout; Snh. 48b (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Num. R. s. 23 פלאגרא (corr. acc.); Tanḥ. Mas'é 12; Yalk. Kings 172.—[Y. Maasr. I, 49a bot. פודגרה, פִּידְ׳, v. פּוּרְגָּדָה.]

פּוֹדַגְרוֹס m. (ποδαγρός) *suffering with gout, gouty, lame.* Yalk. Lev. 469; Lev. R. s. 5 (not פודגריס; Ar. s. v. פטגריטוס: דיאיקיטא, corr. acc.), v. עלב. [Koh. R. to V, 12 דגלוס פטרוגוס, read: פּוֹדַלָּגוֹס or פּוּדַגְרוֹס, v. דגלום.]—*Pl.* פּוֹדַגְרִין. Yalk. Sam. 161 מה היו עושין התשושין והפ׳ שבהם what did the feeble and the lame among them do? (Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 only התשושין).

פּוֹדוֹפַסִילָא m. pl. (ποδόψελλα) *anklets.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. אצערה, Num. XXXI, 50) פד׳ Ar. (ed. כדופסלא, כרו׳, corr. acc., or כִּירוֹפ׳, χειροψελλα(?); LXX ψέλλιον). Ib. (expl. צערות, Is. III, 20) פדופסלה, פד׳ (corr. acc.).

פּוֹדָעָא, v. פִּדְעָא.

פּוֹדַעְתָּא f. (פַּדַּע) *wound, bruise.*—*Pl.* פּוּדָעָתָא. Targ. Prov. XXIII, 29 (ed. Wil. *sing.*; ed. Lag. בועתא). Ib. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. פועתא). Ib. XXVII, 6 (ed. Lag. פועתת׳); a. e.

פּוּי, פּוּה, Part. pass. *Pi.* מפויה, Tosef. Ter. VII, 16, Var. מ׳פוריית, v. פּוּחַ h.

פִּוּלָא, v. פִּילָא.

פּוּלוֹן, פּוּלוֹנוֹ Yalk. Gen. 82, v. פִּילוֹן.

פְּוּסָרוֹס pr. n. (Πευσαρος?) *Peusarus*(?), name of a tortuous street, prob. in Tiberias. Y. Ber. IX, 13c top דרך ... כגון אתן פ׳ (ed. Lehm. פוסרס, ed. Krot. פוספדס) it was a tortuous road (where he met her, v. עַקְמוּמִית), like the P.; Y. Ab. Zar. I, 40a bot. פסוורוס. Y. Erub. VIII, 25b top אתן פיר׳ זרק מתוכה וכ׳ if one throws an object (on the Sabbath) from the P. into an open public road or *vice versa,* v. פַּלַּשׁ I. Y. Shek. VII, 50c bot. נשכח מן פיוסרוס ולגיו (not פלגיו; Bab. ed. פיוסא, Ms. M. פוסרס) I wish I might find it somewhere towards the interior of the P.

פְּוָתָא, v. פִּיוּתָא.

פּוּזְמִיקִין, פּוּזְמִיקוֹן, v. פּוּזְמַקִי.

פַּז׳, פּוּזְמַקִי m. pl. (Pers. pa'eng, v. Perles Et. St. p. 3, note) 1) *gaiters* of red leather, *fine shoes.* Sabb. 10a רבא ... רמי פ׳ ומצלי וכ׳ (Ms. M. מינקיט פרזמקי, corrected רמי) R. ... put on fine gaiters for prayer, saying, prepare thyself to meet thy God (Am. IV, 12); Yalk. Am. 542 מנקט פוזמקי (corr. acc.). Shebu. 31a (to people that came to court in rich dress) שלופו פַּזְמַקֵירכּ וכ׳ (late ed. פוזמקירכו; Ms. M. פומקיירכו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) take off your fine shoes, and come down for judg-

ment.—2) *soldiers' leggins, greaves.* Sabb. 62ᵃ (expl. מגפיים, Mish. VI, 2) פּוּזְקְמִי.

פּוּזְקְמִי, v. preced.

פּוּחַ (b. h.) *to blow, blow up*; פ׳ נפש *to blow the soul out, to dishearten.* Num. R. s. 20 מה אני הולך אצלו לְפַּוֵּחַ את נפשו why should I go to him (Balak) to dishearten him?; Tanh. Balak 13.—[Y. Ter. VIII, 46ᵃ top שתפות הכרית, read: שתפרת, v. כְּרִית.]

Hif. הֶפְחַח 1) same, esp. *to break wind.* Sabb. 49ᵃ; 130ᵃ שלא יַפְרִיחַ בהן that he will not desecrate the T'fillin by passing winds. Ab. Zar. 17ᵃ הִפְרִיחָה she broke &c.; a. e.—2) *to stir up.* Midr. Till. to Ps. III אל תַּפְרִיחוּ את הישן do not stir up that which slumbers (do not disturb the accepted order of the psalms); Yalk. ib. 624 (not תפרחו).

Pi. פִּיֵּחַ (denom. of פִּיחַ) [*to use powdered colors,*] *to paint.* B. Bath. 60ᵇ וארן מְפַיְּחִין, v. כִּיר; Tosef. ib. II, 17.—Part. pass. מְפוּיֶּחֶת; f. מְפוּיֶּחֶת. Ib. Tosef. Ter. VII, 16 מפויחה ed. Zuck. (Var. מצוייר; מפוייח) read מְפוּיֶּחֶת or מְפוּיָּחַת.

פּוּחַ ch. same, 1) *to blow.* Y. Snh. I, 18ᶜ bot. פַּח (ed. Krot. פה, corr. acc.); Y. R. Hash. I, 58ᵇ top פּוֹחַ blow, breathe!, v. נְפַח.—2) *to evaporate,* (with נפשא) *to despair.* Targ. Y. Num. XXI, 30 עד דְּיָפְחַת נפשיהון until they are in despair (h. text עד נפח).—3) *to cool off, be sobered.* Targ. Esth. II, 1 (ed. Lag. פג).

פּוּחָא m., **פּוּחְתָּא** f. (preced.) *breath, wind.* Targ. Job XXX, 22 (ed. Lag. רוחא). Ib. XX, 3 (ed. Lag. פרחא, corr. acc., or ברוחא). Targ. Prov. XI, 29 פוחתא Bxt. (ed. Lag. פחתא, ed. Wil. פחתא, corr. acc.).

פּוֹחָא (פּוּחָא) *trap,* v. פָּחָא.

פּוֹחֲחַ, v. פָּחַח.

פּוֹחְלִין, v. פָּחָלִין.

פּוֹחֵר m. (v. פַּחַר) *potter.* Tanh. Vayikra 4 יש פ׳ מתאוה לכלי חרס does a potter want earthen vessels?

פּוֹחֶת m. (פָּחַת) *a scraping tool, chisel* (?). Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3 יד חפ׳ ובן הפ׳ quot. in R. S. to Kel. XXIX, 8 (ed. Zuck. יד הפחות ובין הפחות) the handle of a large or of a small scraper.

פּוּחָתָא, v. פּוּחָא.

***פּוּט** m., v. פַּטְפּוּט.

***פּוֹטָא** m. (φῶς, *pl.* φῶτα) *lights.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. פוטיאל שהאיר במעשים טובים (כמו) שאת (ed. Koh. פוטרא) אומר ביונית פ׳ Hobab is surnamed Putiel (Ex. VI, 25), because he shone through good deeds, as you say in Greek *phota.*

פּוּטְטִין, v. פִּיטָטָא.

פּוּטִי pr. n. m. *Puti,* a disparaging abbreviation of *Putiel.* Snh. 82ᵇ, a. e., v. פָּטָם.

פּוֹטְיָא f. (φωτία) *brightness,* v. פּוֹטָא.

פּוֹטִיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Putiel,* the father-in-law of Elazar, son of Aaron, in Agadah identified with Jethro (and also with Joseph). Mekh. Yithro, 'Ămal., s. 1 פּוֹטִי שנִפְטַר מע״ז Jethro was surnamed Putiel, because he withdrew from idolatry. B. Bath. 109ᵇ, a. e., v. פָּטָם a. פּוֹטָא.

פּוֹטְיוֹלִין (variously corrupted) pr. n. pl. *Puteoli,* a great sea-town of Italy. Macc. 24ᵃ שמעו קול המונה של רומי מפ׳ ברחוק מאה וכ׳ (ed. בבל מפלטרה, margin. vers. מפטילוס; Ms. M. מפלטוס, v. Rabb. D. S. a. l. note) they heard the din of the city of Rome (on travelling) from P., at a distance of one hundred and seventy miles; Lam. R. to V, 18 פוטליולוס; Sifré Deut. 43 של מפטרולן (v. חֲמֵנְיָה); Yalk. Is. 278 מפנוליאוס. [The termination יס in the above forms corresponds to the accus. -ους, -os.]

פּוֹטִינוֹן, v. next w.

פּוֹטִינוֹס m. (φωτεινός) *bright, splendid.* Tanh. ed. Bub., Vayesheb 16 פּוֹטִיפַר שנכנס לביתו של פרעה ונעשה ביתו פּוֹטִינוֹס וכ׳ his name was Potifar (φωτοφόρος), because he entered the house of Pharaoh, and his house became bright, for he brightened up the house of Pharaoh; Gen. R. s. 86 (differ. paronomasia) שתיה פּוֹרֵעַ ... כיון שירד הפַּר לשם נעשה פּוֹטִינוֹן Ar. (ed. פוטנון) he used to uncover himself before the idol, but when the bullock (Joseph, Deut. XXXIII, 17) came there, he (Potifar) became enlightened; Yalk. ib. 145 וכיון שירד יוסף ... פ׳ [glossator explains עשיר *rich,* v. Gen. XXXIX, 5].

פּוֹטִירִין m. (ποτήριον) *poterion,* name of a shrub (Astragalus Poterium), a species of tragacanth, yielding a gum which was used for spicing wines; פרילי פ׳ *a vial of poterion,* a medicinal drink taken after bathing. Gen. R. s. 51 (ref. to מנת כוסם, Ps. XI, 6) כפ׳ פ׳ לאחר חמרחץ (not פוטרין) like the vial of poterion after a bath; Y. Pes. X, 37ᶜ top דיפלי פ׳ כדריפלי פ׳ וכ׳ (corr. acc.); Yalk. Ps. 655 (not פוטרין). Gen. R. s. 10 כיון שיצא חביאו פ׳ פ׳ של יין לשתותו when he (Titus) came out of the bath, they handed him a vial of poterion wine to drink; Koh. R. to V, 8 כוס זבוב נמצא בתוך פ׳ פ׳ של יין (not פוטרין). Gen. R. s. 88 פ׳ שלו a fly was found in his (Pharaoh's) vial &c.; Yalk. ib. 146 סילי פושרין (corr. acc.).

פּוּטִיתָא f. *puṭitha,* name of a small fish or reptile. Macc. 16ᵇ; Pes. 24ᵃ; Erub. 28ᵃ.

פּוּטְלִיוֹלוֹס, v. פּוּטִיוֹלִין.

פּוֹטַנָּא, פּוֹטַנְגָּא, v. פּוּתַנָּא.

פּוֹטָסוֹת, v. פִּיטוּס.

פּוֹטְרָת, Y. Shebi. V, 36ᵃ top, read: פַּר (πέτρα), *rock* v. פּוּאָה.

פּוֹטְרִין, v. פּוּטְרִין.

פּוֹטְרִיתָא, v. פִּיטְרָא II.

פּוּי, Tosef. Ter. VIII, 16 מפויית, v. פּוּחַ h.

פּוּיְטָנָא, פּוּיְטָן, v. פַּיְטָן.

פּוּךְ m. (b. h.) *stibium, eye-paint.* Sabb. 109ª מעבירר' פ' וכ' stibium removes (cures) the King's Daughter (v. מֶלֶךְ), stops the tears, and advances the growth of the eyelashes. B. Bath. 16ᵇ (expl. קרן הפוך, Job XLII, 14), v. רָשַׁשׁ.

פּוּכְיָא, Targ. I Sam. XIV, 16, some ed., read: סַכְוָאָא, v. סַכְוָאָא.

פּוּכְלְתְּרִין, Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22), read: פְּרִיבוֹלְשׁוֹרִין, v. חבלשרים.

פּוּל, imperat. of נָפַל.

פּוֹל m. (b. h.; פלל or פול *to split*) *bean.* Kil. I, 1 פ' הלבן the white bean. Ib. 2 פ' מצרי the Egyptian bean (Colocasia); a. fr.—*Pl.* פּוֹלִין. Tosef. ib. II, 8, v. גַּמְלוֹן. Tosef. T'bul Yom I, 1; a. fr.

***פּוֹל** m. (פָּלַל; cmp. פֶּלֶא) *decision, search*; בעל חפ' a superintendent of the Temple, *guardsman.* Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 (R. S. to Kel. I, 9 הפיל).

פּוֹלָא ch., *pl.* פּוּלִין (v. preced.) *detectives, scouts; agents.* Targ. Y. Ex. IX, 7; 27.

פּוֹלָא m. = h. פּוֹל. Targ. Ez. IV, 9. Targ. II Sam. XVII, 28 (ed. Wil. 'פּוּ; ed. Lag. פּוּלִין, *pl.*).—Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ, a. e. מיצרייא פ' v. לוּבְיָא.—Y. Kil. I, 27ª top (expl. פּוֹל, Mish. I, 1) פּוּלָא R. S. to Kil. l. c. (ed. פּילה, read 'פּו).—*Pl.* פּוֹלִין, פּוֹלַי. Targ. Y. Deut. XIV, 19. Targ. II Sam. l. c., v. supra.

פּוֹלְגָא = פַּלְגָא.

פּוֹלְגָן, v. פַּלְגוּ.

פּוֹלוֹנְיָה pr. n. m. *Poloyah.* Ex. R. s. 42 end יהודה בן פּ', prob. to be read: פּוֹרְיָה; Pesik. R. s. 40 יהודה בר פּנוי ed. Fr. (ed. Prag פּלוי, v. Friedm. note 48); Yalk. Cant. 988 פּוֹרְיָה.

פּוֹלוֹסוֹטוּת, v. פּוֹלִיסוֹטוּת.

פּוֹלוֹסִיפוּת, Tosef. Shebu. III, 6, read: פִּילוֹסוֹפוּס.

פּוֹלוֹסִיקָא, Yalk. Sam. 151, read: פִּלוּמַכְיָא.

פּוֹלוֹסְמוֹסְטוּס, Yalk. Prov. 950 some ed., read: אֶפִּרְכּוֹלִיטִיס.

פּוֹלָח m. (פָּלַח) *soldier, officer.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar., v. פְּגַן.—*Pl.* פּוֹלְחִין. Ib. to Deut. VII, 17, quot. in Ar. דרכן של פ' לובשין וכ' it is the custom of soldiers to wear nail-studded shoes. Ib. to Deut. XIX, 1, quot. in Ar. שני פ' וכ' מנסרין ... they give each Israelite two soldiers to guard him.

פּוֹלְחָן, Yalk. Num. 762, prob. to be read: פּוֹתְחִין or פּוֹחְלִין; [glossator to Yalk.: = פֶּלֶךְ].

פּוֹלְחָנָא, פּוּלְחָנָא m. (sometimes f.) (פָּלַח) *servitude, service.* Targ. Ez. XXIX, 18. Targ. Deut. XXVI, 6 (O. ed. Vien. פָּלַח); a. fr.—Esp. *priestly service, Temple service, worship.* Targ. Y. Ex. XXIV, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. XXIII, 1, a. e. עבודה זרה = h. נוכראה פ', idolatry.—Y. Ber. IV, beg. 7ª (ref. to פלח. Dan. VI, 17) (in Hebr. dict.) וכי יש פ' בבבל וכ' was there Temple service in Babylonia? But. . . . it means prayer.

פּוּלְחָנְתָּא f. (preced.) *work, tilling.* Targ. Koh. V, 8 (7).

פּוּלְטָרִיוֹת, Gen. R. s. 69; Yalk. Is. 337 פלט, v. II. פַּלַטְיָא.

פּוּלִי, Y. Sabb. VI, 8ª bot. פ' מטון, read: לפילי.

פּוּלְיָא, Midr. Till. to Ps. IX פילוס בנה פ' (some ed. פילוס); Yalk. ib. 642 פילוש בנה פ', read: פילופוס בנה פילפא Philippus built *Philippa* (abbrev. of פילופופולים *Philippopolis*).

פּוּלְיוֹס, Nidd. VIII, 1, Bab. ed. 57ᵇ, read: פַּלְיוּם, v. אַפַּלְיוֹן.

פּוּלְיְטוֹן, v. פּוֹלְיְטוֹן.

***פּוֹלִיטִיקִין** m. pl. (πολιτικοί) *city-people.* Ter. II, 5 מפני שהוא מאכל פ' (Ms. M. פילוטוקוס, read: פּוֹלִיטִי' sing.) because it (the wild onion) is the food of city-people (as health-preserving, v. Ned. 66ª, quot. s. v. כּוּפְרִי).

פּוֹלִימְרִיכוֹן (not כּוֹן ...) m. (πολύτριχον) *Polytrichon, Maiden-hair.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ, v. יוֹשְׁבֵי.

פּוֹלִיוֹנִיוֹת, Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V, read: פַּלְיוֹם, v. פַּלְיוֹם.

פּוֹלְיְיטוֹן m. (foliatum, φουλιᾶτον S.) *an ointment* or *oil prepared from leaves of spikenard.* Cant. R. to I, 3 לצלוחית של פ' like a flask of foliatum; Snh. 108ª פַּלְיְיטוֹן; (Gen. R. s. 39 אפופלסמון); Ab. Zar. 35ᵇ פלישין (Ms. M. פּילישין, corr. acc.). Tosef. Dem. I, 26 שמן של פי' spikenard oil; Y. ib. I, end, 22ᵇ. Yalk. Num. 771 (ref. to כאהלים, Num. XXIV, 6) כפלוטין (corr. acc.) like foliatum. Ib. אתה מכנה אותן בבצלים . . . מכנה אותן בפליטין thou (Balaam) comparest them to onions whose smell is offensive, but I (the Lord) compare them to spikenard oil. Tosef. Sot. XV, 9 אף על פי גזר וכ' Ben Baba forbade also the use of foliatum (after the destruction of the Temple), but &c.; a. e.

פּוֹלִימַרְכָא, v. next w.

פּוֹלְמִי, פּוֹלִימַרכוֹס (variously corrupted) m. (πολέμαρχος) *polemarch, general.* Sifré Num. 131 שלח המלך לפ' וכ' the king sent a general out and ordered (him) to devastate it (the province); Pesik. Shub., p. 160ª פרומלוכוס (corr. acc.); Yalk. Hos. 532; 517; Yalk. Ex. 178; a. fr.—[Yalk. Lev. 631 שימש פ' v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.]—*Pl.* פּוֹלִימַרכִין, פּוֹלִימַרכִים, פּוֹלְמֵי. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) (expl. לשום כרים, Ez. XXI, 27) פ' Ar. (ed. פלימרכים, כוס ...), v. כלירכין.—Ch. form: פּוֹלְמֵי, פּוֹלְמַרְכָא. Targ. Ps. IX, 1 Ms. a. ed. Genua (missing in eds.).—*Pl.* פּוֹלִימַרְכִין, פּוֹלְמֵי. Targ. II Esth. VIII, 7; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXII, 7; XXXIII, 1 פולמורכ', read: פּוּלְמוֹסִין.]

פּוּלִין, Lev. R. s. 18 some ed., read: פִּילוֹן.

פּוֹלִיס f. (πόλις) *city.* Pesik. Vayhi, p. 63[b]; Pesik. R. s. 17, v. אֵילְיוֹפּוֹלִיס.

פּוּלוֹסְטוֹת, פּוּלִיסְטוֹת, Y. Bets. V, beg. 62[d] חפ׳, read: חפי לסוטות, v. חָפַשׂ.

פּוֹלִיפּוּס m. (πολύπους) *polypus, a morbid growth in the nose.* Keth. VII, 7 ואלו שכופין ... ובעל פ׳ וכ׳ the following persons are forced to divorce their wives: one stricken with a skin disease, with a polypus &c.; expl. ib. 77[a] ריח חחוטם whose nose is ill-smelling; ריח חפה whose mouth is &c.; Tosef. ib. VII, 11. Sabb. 109[a] יד מעלה פ׳ an unwashed hand (touching the nose) generates a polypus. Midr. Till. to Ps. VII, 10 ... רשע והוא חוטא וחוטמה מעלה פ׳ a violent man and sinner (against God) is like an ungainly woman who has a polypus besides; a. e.—*Pl.* פּוֹלְפָּסִין (sub. בעלי) *afflicted with polypus.* Y. Ḥag. I, 76[a] bot.

פּוֹלֶמוֹס m. (πόλεμος) *war,* esp. *war with the Romans.* Sot. IX, 14 בפ׳ של אספסיינוס during the Vespasian war; בפ׳ האחרון during the Titus war; בפ׳ during the last war (Hadrianic revolution); Tosef. ib. XV, 8 (missing in ed. Zuck.). Y. Ab. Zar. I, 39[c] top עד מתי אנו הורגין בפ׳ וכ׳ how long yet shall we slay one another in war?; a. fr.—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27, read: פֶּרְלָמוֹס, v. אפונס.]—*Pl.* פּוֹלְמָסִיוֹת, פּוֹלְמָאוֹת, פּוֹלְמָסְיוֹת. Par. VIII, 9 המכוברים בפ׳ (מים) waters which are known to have failed in wars. Y. Erub. I, end, 19[d] הרוגי פל׳ slain in battle (during a revolution). Y. Yoma V, 42[d] bot. Lam. R. to II, 2 כמה פ׳ עשה וכ׳ how many wars did Hadrian wage?; a. e.

פּוֹלְמוֹסָא ch. *army.* Ber. 30[b] דאתא פ׳ דמלכא וכ׳ when a royal army came to the city (of Nehardea); Ab. Zar. 70[b] ההוא פ׳ וכ׳ an army came &c. (Rashi: *a commander*). Ib. רובא דאתי בהדי פ׳ וכ׳ the majority of those that came in that army (or with that commander) were Jews. Ḥull. 46[a]; a. e.—*Pl.* פּוֹלְמוֹסִין *soldiers.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 15. Ib. 1; XXXII, 7 (not פולמרכין, פולמורכי).

פּוּלְמוֹסְטוֹס, v. אֶפִּימֶלִיטִיס.

פּוּלְמוֹרְכִין, v. פּוֹלְמוֹסָא.

פּוּלְמַרְכוֹס, פּוֹלְמַרְכָּא, v. פּוֹלְמַרְכִּי.

פּוֹלָס m. (פֶּלֶס; cmp. b. h. פֶּלֶס) *circular plate* or *ring* used as weight and as uncoined money (v. פִּילֵס). B. Mets. 47[b] (expl. אסרמון, ib. IV, 1) פ׳ (Ar. פִּילָסָא) uncoined metal. Sabb. 65[a] ליעבד לה פ׳ let him use any circular plate for it (instead of a coin, סלע).—*Pl.* פּוֹלָסִי, פּוֹלְסִין. Lev. R. s. 37 יהבת ליה אנתיתיה עשרה פ׳ וכ׳ (not יהבי) his wife gave him ten *pulsin,* saying, buy something &c.—פ׳ דנורא heated disks or rings strung on a lash. B. Mets. 85[b] מחיוה שתין פ׳ דנ׳ they (in heaven) punished him with sixty fiery lashes; Yoma 77[a] (omitted in eds.; v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. פּוֹלְסִים h. form); Ḥag. 15[a]. B. Mets. 47[a] הוה מפיק פ׳ דנ׳ (Rashi פולסא) he would have brought out before thee (shown thee) fiery disks (i. e. would have threatened thee with excommunication).

פּוֹלְסָא, Ab. Zar. 39[a] Ms. M., v. פִּילוּסָא.

פּוֹלְפָּסִין, v. פּוֹלִיפּוּס.

פּוּלְקְמוֹן, Cant. R. to IV, 11, sq., Ar., read: פִּירְקִילְטָא, v. אַפִּירְקִילְטָא.

פּוֹלֶר m. (φολλερόν=φόλλις, S., v. בּוֹלְרִין) *folleron, a small debased coin.* Y. Peah I, 15[d] bot. מילה דטבא חד פ׳ a thing which is worth one folleron; Gen. R. s. 35, end; Yalk. Prov. 934 מילתא אחד פלן (corr. acc.).—*Pl.* פּוֹלְרִין, פּוֹלֵרֵי. Gen. R. s. 70 אי ... בר׳ פ׳ יתיב ליה חמשה when labor was worth ten follera, he (Laban) gave him five; ואם ... בר׳ פ׳ הוה יהיב ליה בר׳ פ׳ and if the load he brought in was worth six follera, he (Jacob) gave it to him for three. Ib. s. 49, v. עִיגּוּלָא.

פּוּמָא, פּוּם m.=h. פֶּה. Targ. Ex. IV, 11. Targ. Y. ib. 10, v. חִגְרָא. Targ. O. Gen. XXIX, 2, sq.; (Y. פָּם); a. fr.—Targ. II Sam. XXIII, 8 בפ׳ קלא with the voice of command(?).—Sabb. 67[b] לפ׳ רבנן to the mouth of our teachers, v. חֲוִיר. Ib. 141[a] אפומיה דלחריא on the top of the pole. Ib. בפ׳ דשישא into the orifice of a bottle, v. אֲשִׁישָׁא. Ber. 62[a] דמי פומיה דאבא וכ׳ Abba's mouth is like that of one that has never before sipped of a dish (he acts as if he touched a woman for the first time). Y. Ned. VII, end, 40[c] ליה אורחא ... בפ׳ בעי מימר וכ׳ is it not a man's way (of speaking), when he sees a person at the entrance (of the town), to say, I saw him in Tiberias?; a. v. fr.—כְּפוּם, לְפוּם=h. לְפִי, כְּפִי, *according to; because.* Targ. Lev. XXV, 52. Ib. 51. Targ. Prov. XII, 8 לפ׳ ed. Lag. (ed. בפ׳, (corr. acc.). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—לפ׳ כן=h. לְפִיכָךְ, *therefore.* Ib.; a. fr.—Ab. V, 22 לפ׳ צערא אגרא according to the pain (in studying) is the reward. Y. Ber. I, 3[c] bot. לפ׳ כן צריך וכ׳ therefore was it necessary to say &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּמֵי, פּוּמַיָּא. Targ. Prov. V, 4; a. e.—Y. Ber. I, 3[b] top חרין פ׳ ... אילו הוינא had I been standing at the foot of Mount Sinai, I should have prayed that two mouths should be created for man, one for studying the Law &c.; Y. Sabb. I, 3[a] sq.; a. e.—[Hebr. plur. פּוּמִין, v. פֶּה.]—פּוּם נהרא, v. נַהֲרָא, &c.

פּוּמְאָרִים, פּוּמָאריָה, v. פּוּרְמָא.

פּוּם בְּדִיתָא, פּוּמְבְּדִיתָא pr. n. pl. *Pumb'ditha* (*Mouth of B'ditha,* v. בְּדִיתָא), seat of a great Jewish academy in Babylonia. Snh. 17[b], a. e. סבי דפ׳ the elders (scholars) of P. (Jehudah and Ḥua); חריפי דפ׳, v. חָרִיף; a. v. fr.—Denom. פּוּמְבְּדִיתָאֵי m. *Pumb'dithean.* Ḥull. 127[a] לוויידך וכ׳ פ׳ (not פומבדיתאי) if a Pumb'dithean joins thee (on the road), change thy inn (lest he rob thee).—*Pl.* פּוּמְבְּדִיתָאֵי. Sabb. 153[a].

פּוּמְבִי, פּוּמְבוֹן, פּוּמְבָּה, v. פּוּמְפֵי.

פּוּמְבְּדִינֵי m. pl. (comp. of פּוּם a. בְּרִין; cmp. בֵּין a. בֵּרַיְנִין) *the seam between a garment and its border.* Kidd. 32a.

פּוּמְט, v. פָּמוֹט.

פּוּמִילוּס, Sifré Deut. 355, read: אֶפִּירְמַלְיַטְס.

פּוּמְעִים (פּוּמְעִיס), Lam. R. to I, 17, prob. a corrupt. of עִימְעִים or אִמְאוּס, v. אִמְאוּס.

פּוֹמְפִי, פּוֹמְבִי f. (πομπή, pompa) *solemn procession, pomp, solemnity, ostentation.* Y. Shek. I, beg. 45d כדי לעשות פומבי לדבר (Ms. M. פוספי, read פומפי) in order to give greater publicity to the act; Y. Yoma II, 39d top; ib. II, end, 40a; a. fr.—Pesik. R. s. 12 לפי שלא נעשית לה פ' כאמהות because she had not been given a public funeral as was given to the other Mothers. Ib. חדית נעשה להם פ' (masc.). Ib. s. 5 עשה להם פומבה גדולה made a great demonstration for them. B. Bath. 145b עשה עמו בפ' וכ' if a man acted as a friend's best man at a public wedding, and now asks his friend to be his best man at a private wedding. Ib. עתיר נכסין עתיר פ' וכ' rich in goods, rich in pomp (popular ovations)—that is the preacher of *hagadah* (v. אַגָּדָה); a. fr.—Trnsf. (v. Sophocles s. v. πομπή) *disgrace, reproach.* Ab. Zar. 54b לא דיין ... שעושין סלע שלי פ' וכ' it is not enough for the wicked that they have made my coin (divine image of man) a public disgrace, but &c.—Gen. R. s. 86, beg. בני בכורי הוא ואני מורידו פומפי Ar. (read: פומפי = πομπῇ) he (Jacob) is my firstborn son, and shall I let him go down to Egypt in disgrace?—Ed. ... בני בזיון ואם ליתן בלבו של פרעה אימי מורידו פומבי אלא וכ' (corr. after 'Rashi' ואם אתן בלבו ... להורידו אימי מורידו פ') he is my firstborn son, and shall I make him go down in contempt? and if I put it into Pharaoh's heart to bring him down, do I not bring him down in disgrace? ('Rashi' אני מורידו פיפילא, corr. acc.).

פּוּמְפִּיָּא m. pl. (reduplic. of פּוּם) *graters.* Y. M. Kat. II, 81b top חורי באילין פ' וכ' decided concerning grating tools that it was permitted to make them during the festive week for use on the festival.

פּוֹן (פְּנֵי) [*turn,*] a particle indicating the subjunctive mood, *would, might.* Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. Num. XI, 29. Targ. Is. XLVIII, 18, sq.; a. fr.

פּוּנָא* m. (preced.) *change.*—*Pl.* פּוּנִין (adv.) *alternately.* Targ. Job IV, 16 Ms. (ed. סיגיעין).

פּוּנְדָּא, פּוּנְדָּה f. (funda) *money-bag, hollow belt.* Kel. XXIX, 1. Sabb. 120a. Ib. X, 3 בפוּנְדָּתוֹ ופירה למטה (if he carries an object) in his belt with its opening downward. Ib. בין פונדתו לחלוקו between his belt and his undergarment; a. fr.—Tosef. B. Mets. VIII, 14 בפי פ' וכ' (not בפרפינדא) if he placed the object of trust in the mouth of his money-bag (whence it could easily be taken out or lost) or on the edge of his roof &c.—*Pl.* פּוּנְדָּיוֹת. Zab. IV, 4.

פּוּנְדָּא, פּוּנְדוֹקָא, v. פּוּנְדָּקָא.

פּוּנְדִּיוֹן m. (popular abridgment of Dupondium or Dipondium) *Dupondium,* a Roman coin equal to two Asses. Maas. Sh. IV, 8 הוא יוצא בפ' והלך ... and he went to another place where the Isar (As) is worth a Dupondium. Kel. XVII, 11, a. e., v. כָּבָר. Y. Maas. Sh. IV, 55b top שני איסרין פ' two Isars are one Dupondium. Ib. III, beg. 54a (not פונדרין); a. fr.—Bekh. 50a פּוּנְדְּרִין.—*Pl.* פּוּנְדְּרִינִין, פּוּנְדְּרִיוֹנוֹת. Y. Kidd. I, 58d; Tosef. B. Bath. V, 12, a. e., v. מֶעָה. Tosef. Maas. Sh. IV, 13. Ib. III, 6; a. fr.—Bekh. l. c. פּוּנְדִּרִינִין.

פּוּנְדָּיוֹת, v. פּוּנְדָּא.

פּוּנְדִּין, v. פּוּנְדִּיוֹן.

פּוּנְדִּיקָא, פּוּנְדִּיק, v. next wds.

פּוּנְדָּק m. (πανδοκεῖον) *inn, tavern, lodging place.* B. Mets. 26a שעשאו פ' לשלשה בני אדם (not ישראל; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) when he made his house a lodging place for three persons (at the same time). Sot. 10a (expl. אשל, Gen. XXI, 33) חד אמר פרדס וחד אמר פ' one says, it means, Abraham planted an orchard, and one says, he put up an inn (for the reception of travellers); Gen. R. s. 54 (with play on פונדיק שְׁאַל מה תשאל וכ' (אשל) an inn, (where they say,) ask what you may desire, cake, meat, &c. Macc. 10b חקב"ה מזמינן לפונדיק אחד the Lord causes them to meet at the same inn. Yeb. XVI, 7 (122a) והבריאוהו בפונדוק (Y. ed. בפינדק) and they brought him (the sick man) to an inn; a. fr.—[Y. B. Mets. V, 10c bot. אבל בפ', read: בפיסוק.]—*Pl.* פּוּנְדָּקוֹת. Men. 32b בפוּנְדָּקוֹתֵיהֶן at the door of their lodgings.

פּוּנְדָּקָא ch. same, *inn, public house.* Y. Ber. III, 6d top הוו יתבין קומי פ' ברמשא (or פּוּנְדְּרָקָא, not פונדקיא) sat in front of an inn in the evening. Ib. VI, 10b bot. פונדיקא דברכתא the inn of B'rakhta; a. e.—[Yalk. Gen. 150, v. פּוּנְדַּקִי.]—*Pl.* פּוּנְדָּקִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 14. Targ. Y. II Ex. XIV, 2; Targ. Y. II Num. XXXIII, 7 פּוּנְדָּקֵי (h. text פי החירת) (ד)חירתא; Targ. Y. ib. 8 פורוקי (corr. acc.). Targ. I Chr. I, 20 פּוּנְהוֹקִין.

פּוּנְדָּקָאָה, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדָּקָאן, v. פּוּנְדָּקִיתָא.

פּוּנְדָּקִי f. (corrupt. of ποντική = κάρυον ποντικόν) *filbert.*—*Pl.* פּוּנְדָּקָאוֹת, פּוּנְדָּקִין. Y. Naz. I, end, 51c פונדקרין (corr. acc.; Ar. פּוּנְדְּקִין). Y. Gitt. VII, 48d bot. פונדקאות עצמן if he ate the filberts themselves (with their burrs in their green state).

פּוּנְדָּקִי m. (denom. of פּוּנְדָּק = πανδοκεύς) *innkeeper, host.* Gitt. VIII, 9; Eduy. IV, 7; Tosef. Yeb. I, 10; Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 לנח עמו בפ' she staid over night with him (her divorced husband) as her host. Lev. R. s. 1 אין גנאי ... עם פ' שלו it is not beneath a king's dignity to speak to his host (so did the Lord speak to Abraham, ref. to Gen. XVIII, 1); a. e.

פּוּנְדָּקָאָה, פּוּנְדָּקִי ch. same. Gen. R. s. 92 [read:]

עובדא הוה בדרומא דהוה תמן חד פ' וכ' it happened in Darom that a certain innkeeper was there &c.; ib. ההוא פונדקאה (some ed. קא ..., קה ..., corr. acc.); Yalk. ib. 150 פונדקא (corr. acc.); a. e.

פונדקיא, Y. Ber. III, 6d top, v. פּוּנְדָּקָא.

פוּנְדָּקִית f. (preced. art.) *hostess, innkeeper.* Dem. III, 5; Ḥull. 6b תניתן לפ' שלו if one gives to his hostess (provisions to prepare). Yeb. XVI, 7 ובחזרתן אמרו לפ' וכ' and when they came back, they asked the (gentile) innkeeper. Ib. ולא תהא כחנת כפ' should a priest's wife not be as good (an evidence) as that innkeeper? לכשתהא כפ' when she will be (offering such evidence) as that innkeeper; Tosef. Yeb. end לכשתהא פ' (corr. acc.). Esth. R. to I, 9 (proverbial expression) לא תהא כחנת כפ' should the priest's wife &c., i. e. should the Lord not be at least as much revered as the idols?; Lam. R. introd. (R. Yitsḥ. 3); a. e.

פּוּנְדְּקִיתָא ch. same, esp. *keeper of a public house, harlot.* Targ. Josh. II, 1 (h. text זונה). Targ. Ez. XXIII, 44.—*Pl.* פּוּנְדָּקָן, פּוּנְדְּקָן. Targ. I Kings III, 16 קאן ... ed. Lag. (oth. ed. קן ...).

פונדקין, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדַּקְתָּא f.=פּוּנְדָּקָא; בתי פ' *brothels.* Targ. Y. Gen. XLII, 6 (perh. פּוּנְדָּקָתָא, *pl.*).

פונה, v. פְּנָה.

פּוֹנְטוֹס pr. n. (Pontus, Πόντος) *Pontus*, the country bordering on the Pontus Euxinus. Targ. Y. Gen. X, 10 (h. text שנער (!); ib. XIV, 1 (some ed. בוגט, בונט).—Sifra B'har, Par. 1, ch. 1 מה שחוציא עקילס לעבדיו לפונטוס (corr. acc.) what Aquila exported (from Palestine) for his slaves to Pontus; Yalk. Lev. 659 לפנחוס (corr. acc.).

פונטיגון, v. פַּנְטִיגוֹן.

פוניה, Y. Sabb. VII, 8c bot. עאל לפ' read: לפַנְיֵיהּ, v. פְּנֵי.

פונין, Y. Shebi. IX, end, 39a מיבלא בפ' read: מיבלא כופנין, v. פָּפְנִיתָא.

פונין, v. פּוּנָא.

פונסא, v. סמח.

פונקין, v. next w.

פּוּנְקָלִין m. pl. (πανούκλιον, Hesych. s. v. πήνιον; πανοῦλχος quot. in Sm. Ant. s. v. Tela; Lat. panuncula) *threads wound around the bobbin.* B. Kam. 119b ארן לוקחין (פונקין, Ms. H. פונקרן) you dare not buy from the weaver ... threads of the bobbin (v. נִיר IV); ולא פ' ... (Ms. M. פאניקנין, Ms. H. סנאקנין) Tosef. ib. XI, 11 (Var. פאנקין; anoth. var. corr. acc.).

פּוּנְרְיוּת* f. (πονηρία) *baseness.* Y. Snh. X, 28a top שלשה כפרו בנבואתן מפני פ' three prophets disowned their prophetic mission on account of the baseness (with which they were treated; cmp. Midr. Prov. ch. XI עמד מנשה בבעס וכ').

פונשוס, v. פּוֹנְטוֹס.

פוס, v. פִּיס.

פּוֹסָא f. (fossa) *ditch.* Tosef. Ohol. XVI, 12 הרוגים ... פ' a ditch into which they throw the slain in battle (Ohol. XVI, 5 בור).

פוסטמוס, פוסטמוס, v. אַפּוֹסְטוֹמוֹס.

פוסיוני, פוסיאני, v. פְּסִיוֹנִי.

פוסימים, פוסימים, v. פִּיסְטִים.

פוסלין, v. פסלין.

פּוּסְקָא m. (פָּסַק) [*decree,*] *puska*, name of a huge cup which every guest at a banquet must empty. Yalk. Esth. 1048 (fr. Abba Gorion) כך היה תכסיס ... והוא נקרא פ' וכ' such was the order of things with the Persians: they had a large cup ... which was called *puska* &c.; v. פִּרְתָּקָא.

פוסקינוס, v. פִּרְסְקִינוֹת.

פּוֹסְקָתָא m. (Pers. *pûst*, Perles Et. St., p. 16) [*skin, rind on which writing is done,*] *sheet, page* (cmp. דַּף, יְרִיעָה). Gitt. 58a, v. אִרְנְדָּד.

פּוּץ (cmp. פּוּחַ) *to blow*, v. פָּעָה.

Hif. הַפְרִיץ *to make breathe, revive.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. I, 15) פויה שהריחה מְפִרְיָה את התינוק וכ' she revived the infant (blew air into it), when people said, it is dead. —[Deut. R. s. 1 מפיץ את מלכותי some ed., read: מוֹפִיעַ, fr. יָפַע.]

פּוּץ ch., v. פָּעַע.

פּוּעָה I (b. h.) pr. n. f. *Puah*, one of the midwives in Egypt. Ex. R. s. 1, v. פּוּעַ h. Sot. 11b, v. פָּעָה. Koh. R. to VII, 1, v. יָפַע; a. e.

פּוּעָה II f. (פָּעָה) *cry*, v. פְּעָיָה.

פּוֹעִירָת pr. n. m. *Po'irah.* Kidd. 66a אלעזר בן פ' a counsellor of king Yoḥanan (Jannai).

פּוֹעַל I m. (b. h. פָּעַל; פָּעַל) *work, achievement.* Midr. Till. to Ps. XLIV ed. Bub. שפעלת שיצאו וכ' פ' the work which thou didst accomplish, that they went forth from Egypt; Yalk. ib. 746. Ned. 62a עשה דברים לשם פָּעֳלָם do things for the sake of their effect (for the good which is achieved through them (Treat. Der. Er. Zutta ch. II לשום פְּעוּלָּתָן); [Rashi: לשם פּוֹעֲלָם in the name of their *Maker*].

פּוֹעֵל m. (preced.) *laborer, hired man, employee.* B. Mets. II, 9 (30b) היה בטל מסלע ... כפ' (בטל) if by taking charge of a lost animal he neglected his usual work to

the extent of losing one Sela, he cannot say, give me one Sela, but he (the owner) pays him as he would pay an (idle) laborer, expl. ib. 31b כפ' בטל של אותה מלאכה וכ' like an idle laborer at the kind of work in which he was interrupted, i. e. as much as a laborer in that line would ask for stopping work for which he was engaged (which would be less than he would earn by working); [oth. opin.: as much as a laborer out of work would take rather than be idle]; ib. V, 4. Ib. 77a יד פ' על העלירונה the laborer is at an advantage (v. יָד); יד פ' על התחתונה the laborer is at a disadvantage. Ib. 83b top בכניסתו משלו פ' the time needed for the laborer to go home from his work is part of his free time, i. e. must not be deducted from the hours belonging to the employer (v. הוֹצָאָה); Gen. R. s. 72; a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלִים, פּוֹעֲלִין. B. Mets. VII, 1. Ib. 89b; a. fr.—Ab. II, 15 היום ... חפ' עצלים the day (of life) is short, the work large, and the workingmen (of the Lord) are lazy.—Pirké d'R. El. ch. XIX (ref. to Ps. XCII, 8) והצירצי כל פּוֹעֲלֵי צורת וכ' and all workers of similitudes of sun and moon shall see that they and their work are vanity.—[Ned. 62b, v. preced. w.]

פּוֹעֲלָא II, **פֹּעֵל** I, **פֹּעֵי** ch. 1) same. Targ. Y. Deut. XXIII, 25, sq. (ed. Amst. פָּעֲל, פּוֹעֵל).—Gen. G. s. 39, end, a. e. טבא פ' a good workingman, v. דָּחוֹן. B. Mets. 83b אגריתו לי כפ' דאורייתא you have hired me as a laborer in the Biblical sense (Ps. CIV, 23; you have no right to demand additional hours); a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלַיָּא, פֹּעֲיֵי. Y. Taan. III, 66d bot. נפק לטורא לגבי פָּעֲלוֹי (not פעלויי) went to the mountain to look after his laborers; a. fr.—2) *employer*. Gen. R. s. 15; Yalk. ib. 20; v. פָּעַל I.

פּוֹעֲלָא II c.=h. פּוֹעַל, *work; earning*. Gen. R. s. 70 אי חות פ' Ar. (ed. אין הוה פּוֹעֲלָה), v. פּוֹלָן. Ib. s. 68 סב פ' דאבוך Ar. (ed. פּוֹעֲלָא *pl.*; Var. Ar. מדלא) take thy father's earnings.

***פּוֹעֲתָא** f. pl. (פּוּעָה ch.) *wounds, bruises*. Targ. Prov. XX, 30; XXVII, 6, a. e.; v. פּוּדְעָתָא.

פּוֹפִי, Mus., v. אֵיפּוֹפִי.

פּוֹפִידְתָא, Erub. 60a בר פ' מפומבדיתא, read: בבראי דפומב' (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) in the outskirts of Pumb'ditha.

פּוֹפִיינוֹס, Yalk. Joel 537, v. סוֹפִיינוֹס.

פּוֹפִילָא, v. פּוּמְפִי.

פּוֹפְסָדס, v. פּוּסְטָס.

פּוּץ (b. h.) *to break through*.

Hif. הֵפִיץ *to break through, spread*. Y. Snh. I, 19b sq. [read:] חד אמר ... וחרנה אין עושין כל עיקר שמא יָפִיצוּ גוים ויבואו לארץ ישראל ואית דבעי מימר שמא יְפַרְצוּ אויבים ויבואו לידי קרחה one says (in the case of border towns condemned for idolatry, v. נָדָח), if there are two of them, we do not condemn them to be destroyed, if only one, we do; and another says, if there are several border towns near one another (of which one is to be condemned), we proceed (against the one, because the protection remains unimpaired), but if they are scattered, we do not; and a third one says, we must not destroy a border town under any circumstances, lest ravaging troops break forth and invade Palestine; but some would say (instead), lest a regular enemy invade and find an open country (v. Bab. ib. 16b; Tosef. ib. XIV, 1).

Pol. פּוֹצֵץ *to shatter, shiver, spread*. Part. pass. מְפוֹצָץ; f. מְפוֹצֶצֶת. Lev. R. s. 27 ...ואומרת מפ' עיתידה בת קול להיות (not ואומר) וכ' in days to come a divine voice will be scattered in all directions (cmp. נְיִצּוֹץ) on the top of mountains and proclaim &c.

Hithpol. הִתְפּוֹצֵץ *to be shattered*. Kidd. 30b אם ברזל הוא מִתְפּוֹצֵץ if he (the tempter in man's heart) is of iron, he will be shattered (by the study of God's word, with ref. to Jer. XXIII, 29).

פּוּץ ch., v. פְּצַץ a. נְפַץ.

***פּוֹצָם** m. (preced. art.) *stone-breaking, quarry*. Ruth R. introd. זה עוסק בשדהו ... וזה עוסק בפוצמו one was busy in his field, another in his vineyard ... and another was working in his quarry; Yalk. Josh. 35 בפחמו, Var. בחחומו; Koh. R. to VII, 1 בפחמו; Midr. Sam. ch. XXIII בתחומו).

פּוּק (b. h.; cmp. נפק) *to go forth*.—[לפיק, Kel. XXVIII, 2; Y. Erub. III, end, 25b, v. פָּקַק.]

Hif. הַפִּיק 1) *to give forth, utter*; 2) *to let pass, forego*. Kidd. 39b; Hull. 142a, v. לָחַךְ.—Erub. 65a (play on Job XLI, 7) כל המַפְּיק מגן בשעת גאוה he who foregoes the Prayer of Benedictions (v. מָגֵן) in the moment of haughtiness (who being in wine has enough reverence left to him to feel his unworthiness to stand up in prayer); מאי משמע דהאי אפיק לישנא דעבורי הוא (Ms. O. מפיק) what authority is there for using the root פוק in the sense of passing? (Answ.: ref. to Job VI, 15). Ib. ר"י אומר כל שאינו מפיק אירמר R. J. says, the relation is 'he who does not utter' (prayer in a state of drunkenness); מאי משמע דהחוא פוק לישנא דגלויי הוא where is the authority for using פוק in the sense of revealing? (Answ.: ref. to Ps. XVIII, 16); Yalk. Job 927.

פּוֹק imperat. of נְפַק.

פּוּקְדוֹן, v. פִּקָּדוֹן.

פּוּקְדָנָא m. (פִּקֵּד) 1) *commandment*. Targ. Prov. II, 1. Ib. VI, 23; a. fr.—2) *safe-keeping, trust*. Targ. O. Lev. V, 21; 23 (ed. Bon. a. Y. פִּקְדוֹנָא).

פּוּקָה f. (פּוּק) 1) (b. h.) *sinking*, v. פִּיקָה II.—2) (homilet., v. פָּקַק) *stopper, gag*. Midr. Till. to Ps. LIII, v. פָּקַק.

פּוּקְמֵי, a corrupt., for פּוּנִיקִי (Punica, φοινικική=φοινικική, sub. λαμπάς; v. Sm. Ant. s. v. Laterna). *Punic lantern*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 6 פ' שיש בה בית קבול שמן a lantern which contains a receptacle for oil, contrad. to שיש בה בית קבול נר which has a receptacle for a candlestick.

פּוּקֵי m. pl., v. אֲפוּקֵי.

פּוּקְיָתָא f.=h. פּוּקָה, *vacillation, weakness*. Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to פּוּקָה, I Sam. XXV, 31) [read:] אמרה ליה

אזדהר מינך פ' דנפשא she said to him (David), be on thy guard against (bringing on thee) weakness of soul (loss of courage when thou wilt have to pronounce judgment on others).

פּוּקְלָא m. (פקל) *pod* or *capsule of a plant, boll* (of flax).—*Pl.* פּוּקְלִין. Targ. Y. I Ex. IX, 31 (h. text גבעול).—[Nidd. 17ª, v. פְּקוֹלִין.]

פוקסמין, Ab. Zar. 33ᵇ Ms. M., v. פְּקִיסְמָא.

פּוּקְעִין, v. פָּקַע.

פּוּקְרֵי m. pl. (פָּקַר), בֵּי פ' (euphem.) *anus.* Yeb. 76ª.—[Yalk. Gen. 132, v. פּוֹקְרִין.]

בְּנֵי פ', פּוּקְרִים, v. בְּנֵי פִּיקְרִין.

פּוֹקְרִין m. (ποχάριον) *lock* or *tuft* of wool (used as lint on a wound). Tosef. Sabb. V (VI), 2; Sabb. 50ª בפוק' Ms. M. (ed. בפקו'; Ms. O. בפיקור; corr. acc.). Gen. R. s. 77 נטל . . . פ' וכ' Jacob . . . took a tuft of wool and stuck it in his throat; Yalk. ib. 132 פוקרי (corr. acc.); Cant. R. to III, 6 נטל פרקדין וכרכו וכ' (corr. acc.) he took (a rope of) wool and wound it around his neck. Koh. R. to X, 16 אילו הייתי שם פ' וכ' (not פי') had I been there, I should have tied a rope of wool around his (Solomon's) neck; Yalk. Kings 175 פקרין (corr. acc.). Y. Erub. X, beg. 26ª כמין פ' היו בידו (not פירקין) the T'fillin were in his hand (bundled up) like a tuft of wool (put on a wound). Tosef. Kil. V, 23 הפקריות והצריפה וכ' (corr. acc.) lint (for wounds) and wool tufts are not subject to the law concerning mixture of wool and flax (כלאים).

פּוּר m. (b. h.; פָּרַר; cmp. פִּירָא, פִּיסָא; v. Halévy, Revue des Et. Juives XIV, p. 289 sq.) [*piece, division,*] *lot.* Sabb. 149ᵇ (ref. to חולש, Is. XIV, 12) שהיה מטיל פ' וכ' he used to cast lots on the nobles of his kingdom to find out &c. Esth. R. to III, 7 בתחלה הפיל פ' בימים first he cast the lot on days (of the week); הפיל פ' ביום אחד בשבת he cast the lot as to the first day of the week; a. e.—Ber. 16ᵇ ידי רצון שתשכן בפוריינו וכ' (some ed. שתשכון) may it be thy will to cause to dwell in our lot (that in our lot may dwell) love and brotherhood &c.; (Ms. M. בפוריני, v. Rabb. D. S. a. l.); Y. ib. IV, 7ᵈ bot. שתשכן בפוריינו (from פּוּרְיָא).—*Pl.* פּוּרִין. Yalk. Num. 785 they did not come spontaneously, אלא פ' שהטילו עליהן but lots were cast for them; a. e.—Esp. *Purim*, the festival commemorating the delivery of the Jews of the Persian empire from the massacre with which they were threatened through the machinations of Haman. Ab. Zar. 17ᵇ, v. מָעָה. Meg. 7ᵇ סעודת פ' the festive meal of Purim. B. Mets. 106ᵇ, a. e. מגבת פ', v. מָגְבָּה; a. fr.

פּוּרָא ch. same. Targ. Esth. III, 7 (ed. Lag. מילתא).—Sabb. 149ᵇ לישנא דפ', v. חֶלֶשׁ.—*Pl.* פּוּרָיָא, esp. *the festival of Purim*, v. preced. Targ. Esth. IX, 26; 28; a. e.—Meg. 7ᵇ מיחייב אינש לבסומי בפ' וכ' man is bound to make himself cheerful with wine on Purim, until he knows no more the difference &c. Ib. 5ᵇ; a. e.

פּוֹרָא m. = פֵּירָא, *fruit.*—*Pl.* פּוֹרָיָא, פּוֹרִין, פּוֹרֵי. Ruth R. introd. (ref. to תפיל, Prov. XIX, 15) כמד"א נפל שעריהן כמו שאתה אומר דפ' as you say, the price of fruits has fallen (meaning, fruits are plentiful). Y. Taan. III, 66ᵈ top איחזון חמון פ' דשמש come and see the fruits of the sun (of a hot and dry year). Gen. R. s. 71 (ref. to עיניו Job XXXVI, 7) כאדם שאומר עיניהן של פירות (not עינוחר) as a man says, the eyes (prospects) of the fruits (hopes of success; Midr. Sam. ch. XXVIII עיניהן קפודיהן, v. קָפַד). Y. B. Mets. II, end, 8ᵈ בריך רחמנא דחמי לי פ' עד וכ' blessed be the Merciful who made me see fruits (success of my pupil), while I am alive; a. e.

פּוראגון, v. פָּרְגוֹל.

פּוֹרְבִי* f. (φορβεία) *halter.* Gen. R. s. 45 (prov.) אם אמר Mus. (ed. עבריד לך פרוכי) עתיד לך פ' . . . if one tells thee, thou hast the ears of an ass, mind it not; if two, order a halter for thyself; (Yalk. ib. 79 פְּרוּמֵי, v. פְּרוּמָא).

פּוּרְגָּדָה m. (redupl. of פַּרְגּ) *a sprouting bulb, seed-onion.* Y. Peah III, 17ᶜ (expl. אמדוחת של בצלים, Mish. III, 4) רב אמר פ' Rab says, it is what we call *purgarah* (R. S. a. l. פרגד, read: פַּרְגַּר). Y. Maasr. I, 49ª bot. (expl. משרפקל, Mish. I, 6) מן דו יירים פ' (not פיד', פוד') when the seed-onion is separated from the onions, v. פָּקַל.

פּוּרָה* m. (פרר; cmp. פּוּרְיָא) *frame of laths, portable stand for the display of goods.* Y. B. Kam. II, end, 3ª חד פלגירה בפ' . . . a man put his wares out on a frame (to exhibit them in the street).

פּוּרוּפִי, v. פּוּמְפִי.

פּוּרְזְמָא, פּוּרְזִימָא, v. פַּרְזוּמָא.

פּוּרְזָלָא, v. פַּרְזְלָא.

פּוּרְזִימָא, v. פּוּרְזְמָא.

פּוּרְחָנוֹת f. pl. (פָּרַח) *eruptions*, name of a certain form of clouds. Taan. 9ᵇ, v. חָזִיז.

פּוּרְטָיְתָא, v. פִּירְטָא.

פּוּרְיָא *Purim*, v. פּוּרָא.

פּוֹרְיָא, פּוֹרְיָה *fruits*, v. פּוֹרָא.

פּוּרְיָא I m. = פּוּר, *lot.* Y. Ber. IV, 7ᵈ bot., v. פּוּר.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same. Targ. Cant. I, 16 את משרי בפוריינא חיבתא ed. Lag. (ed. Amst. חביבתא, corr. acc.) thou causest love to dwell in our lot (v. פּוּר).

פּוּרְיָא II c. (פרר, sec. r. of פרר; v. אַפַּרְיוֹן) [*frame,*] *couch*, esp. *the bride's litter.* Pesik. R. s. 43 חושיבה עמרם מה כלה זו יושבת בפוריה בפ' וכ' Amram caused to sit (as a bride is seated in her litter (is carried in procession, as if) saying, behold, I am pure &c. Cant. R. to IV, 11 אַפַּרְיוֹן.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same, *bed.* Sabb. 118ª (expl. פרנסת פ' ובי סריא) a bedstead and a cushion; B. Bath. 9ª. M. Kat. 11ª ולא לישתון פ' כוורא . . . after fish, cresses and milk, let the body be laden but not the bed (walk but do

not lie down). Keth. 10ᵇ (etymol.) פ' שפרין וכ' the bed is called *puria*, because on it men multiply and increase; a. fr.—Yalk. Gen. 70 חוה לחו פ' דהוו מגנו אורחי עלה they (in Sodom) had a bed on which they let strangers sleep; Snh. 109ᵇ חויא לחו פּוּרְיָיתָא (Ms. M. כורסייתא; Yalk. ed. Salon. ביסדיא, read: בי סדיא).—*Pl.* פּוּרְיָיתָא. Sabb. 121ᵃ sq. לרב ... אייתו לחו פ' (Ms. O. פוריא) for R. J. and R. J. ... they brought couches in.

פּוּרְיוֹמָא, פֻּרְיָא m.=h. פְּרִיּוֹם, *litter*. Y. Keth. II, beg. 26ᵃ (expl. הינומא, Mish. I, 1) פ' ... רבנן the Palestinian scholars call it *puryoma*, v. דְּרִינוֹמָא. Cant. R. to III, 10 אפריון זה הארון ומה הוא אפריון פר' *appiryon* (Cant. III, 9) refers to the holy ark, and what does *appiryon* mean? A litter.

פּוּרְיוֹן m. (cmp. פְּרִיּוֹם=פְּרִיּוֹן) same, *litter*. Mekh. Mishp. s. 1, v. לְקִטְרָקָא.—[Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10 Mus., v. פְּרִיּוֹם.] [Φορεῖον is a phonetic coincidence with our w.]

פּוּרְיָיא, v. פּוּרְיָא.

פּוּרְיְיוָנָא m. (v. preced. wds.) *canopy on a frame, bridal bed*. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—[Targ. Cant. I, 16, v. פּוּרְיָא I.]

פּוּרְיְיתָא I f. *bed*, v. פּוּרְיָא II ch.

פּוּרְיְיתָא II f. (preced.) [*frame,*] *lid with rims, close-fitting cover* (corresp. to קֻפָּה, v. Sifré Num. 126, quot. s. v. פָּתִיל). Targ. Y. II Num. XIX, 15 פ' משגא pasted-on lid (h. text צמיד פתיל; Y. I מגופתא).

פּוּרְיָנָא, v. פּוּרְיָנָא.

פּוֹרְיָחָת* f. (פָּרַח) *birds of prey*. Yalk. Ps. 820, v. נְשִׁירָתָא.

פּוּרְכָתָא f. (פָּרַךְ II) *sheaf*. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7.—*Pl.* פּוּרְכָתָא. Ib. (ed. Amst. פּוּרְכֵי).—V. פֵּירוּכָא II.

פֻּרְמָא, פּוּרְמָא m. (פָּרַם) *piece of cloth, rag* used as a mask, *bandage* over the eyes. Tanḥ. Mishp. 19 פ' בפניהם כגון חמורים וכ' they (the demons) have a mask over their faces like the millers' asses; וכשהעונות גורמין הפ' נגלת וכ' and when man's sins bring it about, the mask is removed, and man becomes insane; Yalk. Ps. 772 פרמא ... וכל אחד every one of them has a bandage over his eyes; Midr. Till. to Ps. XVII פָּרָאמָא נתון לפני עיניהן וכ' (read: בפני ע') and every one of them has a bandage over his eyes; Yalk. Ps. 670 פרואמה, פרואמי (ed. Bub. נתונה); (a confusion of פורמא and פראמא); Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. פורמא ed. Koh. (oth. ed. פומאריה, פומארים, corr. acc.).—*Pl.* פּוּרְמֵי, פּוּרְמַיָּא, פָּרָמֵי. Sabb. 66ᵇ, v. פָּרָאמֵי. Yalk. Gen. 79 עתיד לך פרומי get thyself bandages (as for an ass in the tread-mill); v. פּוּרְבִי.

פּוֹרֵן m. (פָּרַר; cmp. *Hif.* הֵפֵר) *one who breaks his promise, perfidious*.—*Pl.* פּוֹרְנִים. Sifré Deut. 320 (synonymous with הַמַּפְקִיד); Yalk. ib. 945 פרדנין (some ed. מרדנין, corr. acc.).

פּוּרְנָא, פּוֹרְנָא I m. *endowment*, v. פָּרַן.

פּוּרְנָא II, **פּוֹרְנָה** f. *oven*, v. פּוּרְנִי.

פֻּרְנָה, פּוּרְנָא, Kel. XI, 4, v. פּוּרְנִי 2.

פּוּרְנוֹן, v. פָּרַן.

פּוּרְנִי f. (πόρνη) 1) *harlot*. Lev. R. s. 33 פ' פילא, v. בְּלִי I; Yalk. Dan. 1061. Cant. R. to III, 4 פגי (corr. acc.), v. באמי.—*2) (cmp. Lat. adultera, adulterina, sub. clavis; v. Sm. Ant. s. v. Clavis) *skeleton-key*. Kel. XI, 4 הפורני Ar. ed. Koh. (ed. חפורנה).

פּוּרְנִי f. (an adaptation of furnus, φοῦρνος, as if from פָּרַן [*the supplier,*] *a stationary, large baking oven*, contrad. to תנור. Tosef. Bets. III, 20; Bets. 34ᵃ. Pes. 31ᵇ פת פ' bread baked in the *purni* (large loaves). Ab. Zar. 35ᵇ פת פ' מאפה מאה bread of an oven of a batch of a S'ah of flour; a. fr.—Kel. VIII, 9 פּוּרְנָה an earthen oven; Tosef. ib. B. Kam. VI, 17 פּוּרְנָא.

פּוּרְנִיוֹת, v. next art.

פּוּרְנִין, v. פָּרַן.

פּוֹרְנִית f. (preced. art.) *supply of bread, sustenance* (cmp. פַּרְנָסָה). Gen. R. s. 67 [read:] פּוֹרְנִיתָךְ אפויה וכ' thy sustenance is baked for thee everywhere, v. אָפָה; Yalk. ib. 115 פורניותו אפוי (corr. acc.).

פּוּרְנָס, Gen. R. s. 68 some ed.; Yalk. Gen. 119, read: טוּרוֹס; v. פְּלוּגְתָּא.

פּוּרְסָא m. (פָּרַס I) *division, arrangement, order, proper time* (cmp. קֵץ). Sabb. 129ᵇ פ' דדמא כל וכ' the order (proper period) for blood-letting is every thirty days; פ' דדמא חד וכ' the order (proper day) for blood-letting is the first day of the week &c. Gitt. 37ᵃ (explaining פ' פרוסבול) דמילתא the arrangement (institution) of a measure.

פּוּרְסָא m. (preced.) [*distributor*, cmp. Lat. dispensator,] *manager, purser*.—*Pl.* פּוּרְסֵי. Yoma 9ᵃ פ' מאי פרהדרין what does *parhedrin* mean? Managers (v. פַּרְהֶדְרִין). Yeb. 45ᵇ מנייה בפ' דבבל appointed him one of the collectors of Babylonia; Sabb. 154ᵃ בפוּרְסָיָה דבבל; (Rashi בפירסי; Tosaf. אפוסרסיה, אַפּוֹרְסַיָּה over the collectors of &c.).—[Gitt. 28ᵇ, v. next w.]

פּוּרְסִישְׁנַמְגּ (פּוּרְסִישְׁמַנְגּ) m. (Pers. pursiš nâmeh, Perl. Et. St., p. 36) *investigation paper, verdict*. Gitt. 28ᵇ מקמי דלתחום פ' (ed. פורסי שנמג, read: פורסיש נמג) before the verdict is signed.

פּוּרְסָנָא, פּוּרְסָן m. (פָּרַס I, cmp. פּוּרְסָא) *distribution, arrangement, assessment, valuation* (h. עֶרֶךְ). Targ. O. Lev. XXVII, 2, sq. Ib. V, 15; a. fr.—[Denom. אִיפְּרְסַן q. v.]

פּוּרְסָנִית, v. פַּרְסָנִית.

פּוּרְעָנָא, פּוּרְעָן I m. (פָּרַע) *payment*. Targ. Y. Ex. XXI, 7 (ed. pr. פורקן).—*Pl.* פּוּרְעָנְיָן, v. פּוּרְעָנוּתָא.

פּוּרְעָנָא, פּוּרְעָן II m. (preced.) [*payer,*] *avenger, executor.* Targ. Nah. I, 2 (h. text נֹקֵם). Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנִין. Targ. O. Deut. XVI, 18 (ed. Vien. פָּרְ׳; h. text שֹׁטְרִים). Targ. II Chr. XXXIV, 13.

פּוּרְעָנוּתָא, v. פּוּרְעָנוּתָא.

פּוּרְעָנוּת f. (preced. wds.) *retribution, reward*; esp. *punishment, divine visitation; evil dispensation, reverses.* Yoma 76ᵃ; Snh. 100ᵇ, a. e. מידה טובה מרובה ממידת פ׳ the measure of divine goodness is larger than that of evil dispensation. Ib. 102ᵃ עת הרא מזומנת לפ׳ (not מזומן) there is a time designated for visitation (of man's sins); מקום ... לפ׳ there is a place designated for &c. Ab. I, 7, v. יָאַשׁ; a. v. fr.—B. Bath. 14ᵇ, v. next w.—*Pl.* פּוּרְעָנֻיּוֹת. Ab. V, 8 שבעה מיני פ׳ וכ׳ (some ed. *sing.*) seven kinds of visitations come upon the world. Taan. 14ᵃ ושאר כל מיני פ׳ וכ׳ and all other calamities that threaten &c.; B. Kam. 80ᵇ. R. Hash. 18ᵇ אני מונה לסדר פ׳ I count (the fast-days) according to the chronological order of the sad events (which they commemorate); a. fr.

פּוּרְעָנוּתָא, פּוּרְעָנוּ ch. same, 1) *repayment, reciprocation.* Targ. Prov. XIX, 17.—M. Kat. 22ᵇ Ms. M. (ed. פּוּרְעָנָתָא), v. אֲרִישְׁתָּא.—2) *punishment, evil dispensation.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 24. Targ. Jer. XIV, 19; a. fr.—B. Bath. 14ᵇ אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not begin with evil events (not place the Book of Job at the head of the Hagiographa); ib. 108ᵃ (ref. to Mish. VIII, 1) אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not place the case of evil (of parents surviving their children) first. Ib. 14ᵇ רות נמי פ׳ הוא (והא) Ms. O. a. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) but does not the Book of Ruth likewise contain a tale of evil dispensations? (Answ.) פורענות דאית ליה אחריתי Ms. H. (ed. פ׳ הוא) it is a tale of misfortune which ends well; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנִין, פּוּרְעָנֵן. Targ. Ez. XXV, 17. Ib. XIV, 21 ed. Lag. (oth. ed. פּוּרְעָנִין).

פּוּרְעָנָתָא, v. preced.

פּוּרְפָּא, פּוּרְפָּא m. (v. פָּרַח) *hook.*—*Pl.* פּוּרְפָּיִן, פּוּרְפָּא, פּוּרְפֵּי׳. Targ. Ex. XXVI, 6; 11 (h. text קְרָסִים); a. fr.

פּוּרְפּוּרָא, פּוּרְפּוּרָה, פּוּרְפֵּי׳ c. (φορφύρα, purpura) *purple,* esp. *purple cloak, royal garment.* Cant. R. to IV, 12 (expl. רקמה, Ez. XVI, 10) פ׳ purple garments; Pesik. B'shall., p. 84ᵇ פורפירון; Lam. R. beg. (some ed. פורפריא). Ib. מבזע פ׳ שלו he rends his purple cloak (in mourning); ib. to II, 17 בזע פּוּרְפִּירַיהּ (some ed. פורפירון, corr. acc.), v. בָּזַע. Ex. R. s. 30 גינו בפ׳ שהוא לבוש (not בפורפרא) they criticised the cloak he wore. Deut. R. s. 7 לְבוּשׁ פ׳ שלי put on my royal cloak. Esth. R. to III, 6 פ׳ דמלכא מודבנא וכ׳ the royal purple is sold, woe to him who sells, woe to him who buys it; כך ישראל הן פ׳ שחק״בה (some ed. פירפריא) מתפאר בהן so Israel is the purple cloak, for the Lord is glorified through them; a. v. fr.—*Pl.* פּוּרְפּוּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10, v. פּוּרְפּוּרָיָא.

פּוּרְפּוּרוֹן, פּוּרְפֵּי׳, read: פּוּרְפּוּרִין.

פּוּרְפַּרְיָא (פּוּרְפֵּי׳, פּוּרְפּוּרְיָא) f. same. Gen. R. s. 85, end בבליא פ׳ a Babylonian purple cloak; (Yalk. Josh. 18 פורפירא בבליקון). Lam. R. beg., v. preced. Midr. Till. to Ps. IX, 13 כותבו בפ׳ שלו marks it (with blood) on his purple; Yalk. ib. 645 בפורפירא (some ed. בפורפיר); v. next w.—*Pl.* פּוּרְפַּרְיָאוֹת, interch. with פּוּרְפּוּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10; a. e.

פּוּרְפֵּי׳, פּוּרְפּוּרִין, פּוּרְפּוּרְיוֹן m. (πορφύριον) same. Yalk. Ps. 869 (quot. fr. Y'lamd.) ... כבריכול נוטל ופ׳ שלו ... וטובל the Lord, as it were, takés of every (martyr's) life-blood, and dips his purple in it ..., and when the day of judgment comes ..., he puts on that purple and shows the body of every righteous man marked on it &c.; Yalk. Num. 785. Gen. R. s. 74 והעבירו פ׳ מעליו וכ׳ (not פירפורין) took off the purple cloak and the crown &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּרְפִּירִין, פּוּרְפֵּי׳, פּוּרְפֵּרִין, פּוּרְפַּרְיָאוֹת. Tanḥ. Ki Thissa 8; Lev. R. s. 2; Pesik. Shek. 16ᵇ (not רון ...); a. e.

פּוּרְפִּירָא, v. פַּרְפִּירָא.

פּוּרְפֵּי׳, v. preced. art.

פּוּרְצְמָא m. (v. next w.; sub. יין) *wine made of kernels.* B. Bath. 95ᵇ (Rashb.) פּוּרְצְמִין *pl.*; Ar. פַּרְצוּמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.

פּוּרְצָנָא m., *pl.* פּוּרְצָנִין, פּוּרְצָנֵי (פצץ, with anorg. ר; cmp. פַּרְצִידָא) *kernels of grapes, a pomace of kernels.* Targ. O. Num. VI, 5 (ed. Vien. פּוּרְצִי); quot. Naz. 39ᵃ.—Ab. Zar. 34ᵇ פ׳ דארמאי kernels sold by gentiles. Pes. 42ᵇ בדפ׳ when the drink (חֲמַד) is made of kernels. Ber. 38ᵃ קאמרת או דפ׳ or do you mean (by *trimma*) a drink made of kernels? Ḥull. 110ᵃ בפ׳ over a fire made with kernels (cmp. סוּפְלֵי).

פּוּרְקֶדֶל m. (denomin. of פרקד) *a blow on the back.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

פּוּרְקְדָן m. a species of *peas.* Kil. I, 1 (Ms. M. פרקדן), expl. Y. ib. 27ᵃ top גּוּלְבִּרְנָה.

פּוּרְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פּוּרְקָנָא, פּוּרְקָן, פֵּרֵ׳ m. (פָּרַק) *redemption money, redemption; delivery.* Targ. O. Num. III, 46; 48, sq. Targ. Ps. XXXIII, 17. Ib. XCVI, 2. Ib. XCV, 1 פּוּרְקָנֵיהּ ed. Lag. (oth. ed. פורקנא, corr. acc.); a. fr.—Y. Meg. I, 70ᶜ bot. והוה פ׳ וכ׳; Meg. Taan. ch. XII לבית ישראל והוה פו׳ there came release to the house of Israel; a. e.—V. פִּרְקוֹנָא.

פּוּרְקָנוּתָא, פּוּרְקָנוּתָה f. same. Targ. Ps. XLIV, 5. Ib. XXVIII, 8; a. e.

פּוּרְקָס, v. פַּרְקָס.

פּוּרְקָתָא, v. פִּרְקָתָא.

פּוּרְתָּא f. (פָּרַר, v. פּוּרְיָא) *evil fate* (cmp. תַּבְרָא). Targ. II Esth. IX, 26 (ed. Frf. פריסא).

פּוּרְתָּא f. (preced.) 1) *fragment, portion.* Y. Ber. II, 5ᵃ bot. קטר פּוּרְתֵּיהּ לפורתיה he tied his (R. Jacob's) portion to his own. Gitt. 34ᵇ ... ופ׳ שרה קרו they called her Miriam, but a portion (some few people) called her Sarah; a. e.—2) *a little.* Kidd. 70ᵃ, v. גּוּנְדְּרִיתָא. Gitt. 56ᵇ,

v. חֲצָלָה. Ib. עד דרווח מיעיה פ' פ' until his (shrunken) bowels gradually extended. B. Mets. 118a; a. fr.

פּוּשׁ (cmp. נָפַשׁ) *to breathe; to rest one's self.* Sabb. 5b עמד לפּוּשׁ he stood still in order to rest, opp. לכחֵף to adjust his load; B. Kam. 31a; a. e.

פְּשִׁי, פּוּשׁ ch. (preced.; b. h. פּוּשׁ) [*to be blown up,*] *to expand, grow larger, increase; to remain over.* Targ. O. Gen. XXVI, 22 (ed. Berl. וירַשְׁינָנָא, v. infra).—Part. פָּשֵׁ, פָּשֵׁי; *pl.* פָּשְׁן, פָּשֵׁישׁ. Targ. Cant. VI, 11. Ib. I, 16.—Keth. 106a הוו פָּשֵׁישׁ וכ' there remained with him &c. Taan. 20b דהוה פָּשֵׁישׁ וכ', v. גִּינָּאָה. Sabb. 89b פָּשׁוּ לחו חמשין וכ' there remain fifty; a. fr.—Lam. R. to II, 2 אם אינון לא פָּשׁוּ לחון טב with them, too, it did not prosper well, i. e. they did not end well (Y. Taan. IV, 69a לא נפקון טבאות).

Af. אַפְשִׁי, אַפְשֵׁי *to enlarge, increase.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. Job XXXVI, 24 תְּפַשֵּׁי (not תְּתַפְשֵׁי). Targ. Y. (a. O. ed. Berl.) Gen l.c. רַפְשִׁינָנָא he will increase us (h. text ויפרינו); a. e.—Sabb. 32a תְּפַשֵּׁי תירפוש וכ' (Ar. תֵּרְפּוּשׁ *Pe.*), v. מַחְטָרָא; Yalk. Gen. 31; a. e.—V. נְפִישׁ.

פּוּשׁוֹנָה, v. פְּרִישׁוֹנָא.

פּוּשְׁחָא, v. next w.

פְּשָׁכָא, פְּשָׁךְ, פּוּשְׁכָא m. (פשך, cmp. פשח *to split, part*) [*spread fingers,*] *hand-breadth, palm* (cmp. פַּרְסָה II). Targ. Ex. XXV, 25 (Y. II טוּפַּח). Ib. XXXVII, 12 (not פְּשָׁךְ). Targ. Ez. XL, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42 (ed. Diehrenf. פּוּשְׁחָא); a. fr.—Gen. R. s. 16 Ar., v. קוֹרְטָא.—*Pl.* פּוּשְׁכִין, פּוּשְׁכֵי. Targ. I Kings VII, 9 (*projections, eaves*; h. text נטפות). Targ. Y. Lev. l. c. (ed. Diehrenfurt פּוּשְׁחֵי); a. e.—Y. Succ. III, beg. 53c רבריבין פ' large (wide) handbreadths; דקיקין פ' small (narrow) handbreadths (v. פָּשַׁח, a. עָצַב). Bab. ib. 5b; a. e.

פּוּשַׁע, v. פָּשַׁע.

פּוּשְׁקָא m. = פּוּשְׁכָא. Yalk. Dan. 1062 נביוכדנצר נגסא קטיעא פ' (some ed. פר') Neb. the dwarf, the stump, as big as the palm of the hand (prob. to be read פּוּשְׁקָאָה, cmp. אֶצְבְּעִי, v. קוֹרְטָא).

פּוּשְׁקַנְצָא, פּוּשְׁקַנְצָא m. (prob. = פּוּשׁ קְנָצָא *large tail*) *raven.* B. Bath. 73b אתא פ' ובלעיה וכ' (Ms. M. פישקצא ובלעיה) a raven came and swallowed the snake.

פּוּשַׁר m., *pl.* פּוּשְׁרִים, פּוּשְׁרִין *tepid (water)*, v. פָּשַׁר.

פּוּשְׁרָא, *pl.* פּוּשְׁרִי, פּוּשְׁרִין, v. פְּשׁוּרָא.

פּוּשְׁרָנָא m. (פָּשַׁר) = h. פִּתָּרוֹן, *solution, interpretation.* Targ. Gen. XL, 5. Ib. 8 פושרן חלמיא Y. a. O. ed. Berl. (some ed. פושרן only, corr. acc.); a. fr.

פּוּשְׁתַּבְנָא pr. n. m. *Pushtabna*, name of a tall man. Num. R. s. 9 (ed. Leipz. פושתכ'); Nidd. 25a top פרשתבינא (read: פושתיכנא; Ar. פשתיכנא). [Tosaf. to Nidd. l. c. *an official title.*]

פּוּת, Tosef. Ter. VII, 16 מפויית Var. ed. Zuck., v. פּוּחַ h.

פּוֹת f. (= חַפּוֹת, cmp. חָהוֹת = הוֹת; חָפַת II) *scraper, strigil.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 הַפּוֹת של וכ' ed. Zuck. (Var. ספות, R. S. to Kel. XII, 6 חברת, read: חפות) the metal scraper in private houses, contrad. to מגררות של אולירין.

פּוֹתָא f. = h. פּוּאָה. Sabb. 66b (ref. to the use of *puah* as a prophylactic) נפל פ' בבירא the *puah* has fallen into a pit (it has fallen into desuetude).

פּוֹתָח f. (b. h. פֹּתוֹת *pl.*; v. פָּתַח) *socket of the door-pin.* Kel. XI, 2 שחתת הציר פ' ed. Dehr. (oth. ed. פּוֹתֵחַ) the hole under the hinge; Num. R. s. 12 (expl. פתות. I Kings VII, 50) זה פותח וכ' (some ed. פותת) this is (what the Mishnah Kel. l. c. calls) &c.—*Pl.* פּוֹתוֹת. Pesik. R. s. 6.

פּוֹתֵחַ m. (פָּתַח) *opening, aperture*; טפח פ' an aperture a hand-breadth wide. Ohol. III, 6 בפ' ט' the aperture required in the case is a hand-breadth wide. Ib. 7 יש בו פ' ט' ויש ביציאתו פ' ט' if it (the gutter) is a hand-breadth wide, and its outer end is of the same size &c. Ib. XIII, 2 שעורה בפ' ט' the standard measure is the width of &c.; a. fr.—Tosef. ib. X, 2, a. fr. פּוֹתְחֵי טפח (fr. פָּתַח) *width.*

פּוֹתַחַת f. (פָּתַח) 1) *lock.* B. Bath. VI, 5 זה עושה לו פ' וכ' this one (the owner of the well) has the right to put on a lock, and so that one (the owner of the house) has. Kel. XIII, 6, v. חָתָ; a. fr.—*Pl.* פּוֹתְחוֹת. Tam. III, 7. Mekh. B'shall. s. 1 ועינים היו להם לפ' and they (the rocky forms) had eyes in place of locks (?).—2) *pl.* פּוֹתְחוֹת *hinges, socket and pivot.* Num. R. s. 12 (expl. פתות, I Kings VII, 50) אלו פ' it means the hinges (sockets and pivots); Cant. R. to III, 10 חפי־פות read: חפי פ', v. חָתָ; Pesik. R. s. 6 הבלוטין שבפ' the pegs (pivots) of the hinges.

פּוֹתִי m. (פָּתַח) *width.* פ' כפת, v. פּוֹתֵחַ. Tanḥ. Bo 14 [read] ופּוֹתְיָהּ של רצועה the width of the strap.

פּוֹתְיָא, פּוֹתְיָה ch. same, 1) *width.* Targ. Ex. XXVI, 8; a. fr.—Yeb. 63a לפ' Rashi (ed. לפוֹתְיָהּ) widthwise (of the field); a. e.—2) *enlargement, delivery.* Targ. Ps. CXVIII, 5 Ms. (ed. Wil. פַּתְיָא; ed. Lag. פָּתְאָנָא).—3) שור פ' *the wide, open road, proper conduct.* Y. Keth. VII, 31c ולא תיצבי בשור פ' and not choose the open road (behave with propriety).

פּוֹתָנָק m. (v. Löw, Pfl., p. 315) *pennyroyal* (*Mentha pulegium*). Sabb. 109b (expl. יוּעזר, ib. XIV, 3) פות' (Ms. M. פּוּטְנָג, Ar. פּוּטְנַג, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. רוֹעֲזָר.

פּוֹתָח, v. פּוֹתָה.

פּוֹתָא m. = פִּתָּא, *a piece of bread.* Y. Ab. Zar. III, 41a bot., v. פִּתָּא.

פָּז m. (b. h.; פָּזַז) [*glistening,*] 1) *fine gold*; 2) name of *a jewel.* Yoma 44b sq. (expl. ביזפָּז, I Kings X, 18) שדומה לַפָּז because it resembles the *paz.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 127 לפי שאיני עומד . . . וחפז ליום הדין because money and gold and fine gold cannot stand up (as defense) on the day of judgment. Gitt. 58a, v. גָּנָּה. Ex. R. s. 8; Tanḥ. Vaëra 8 כתם פז fine gold; a. e.

פְּזוּזָא, פְּזוֹזָא m. (preced.) *made of fine gold.*—*Pl.* פְּזוּזָאֵי, פְּזוֹזָאֵי. Targ. Job XXVIII, 18 פְּזִי (ed. Lag. פִּרְזִי).

פְּזוּמְקִי, v. פּוּזְמָקִי.

פְּזוּר, v. פִּרְזוּר.

פָּזַז (b. h.) [*to move to and fro,*] 1) *to be bright, glisten,* v. פָּז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 קולו פּוֹזֵז, v. סָנַן.—3) *to be rash.* Sabb. 55ᵇ פָּזָחָה (fr. פּוּז), v. זוּל h.

Hof. part. מוּפָּז *made of fine gold; glistening.* Yoma 44ᵇ sq., v. פָּז. Y. ib. IV, 41ᵈ top; Cant. R. to III, 10; Num. R. s. 12, v. יָצַת.

Pi. פִּזֵּז 1) *to dance, sport,* v. אָפַז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 (ref. to II Sam. VI, 16) מהו מְפַזֵּז what does *m'fazzez* mean?, v. סָנַן.

פַּזִּי (**פַּזְיָא**) pr. n. m. *Pazzi,* (*Pazia*). Y. Hor. III, end, 48ᶜ; Y. Sabb. XII, 13ᶜ bot. אילין דבר פ׳ members of the family of Bar Pazzi; Y. Sot. IX, end, 24ᶜ דבי פ׳.—Pesik. Par., p. 33ᵃ חנין בר פ׳; Tanḥ. Ḥuck. 5 חנין בן פ׳; Yalk. Num. 759 חנן בר פפי (corr. acc.); Pesik. R. s. 14 יוחנן בן פ׳; Yalk. Ps. 658 שמעון בן פ׳. Pesik. R. s. 15 חנן בן פ׳. Y. Meg. IV, 75ᵃ bot. חנניה בן פ׳; a. e.

פְּזִיזָא m. 1) (v. פָּזַז 3) *rash, overhasty, impetuous.* Keth. 112ᵃ עמא פ׳ דקדמיתו פימיכי וכ׳ rash people that you were when you permitted your mouths to anticipate your ears (promised to obey before you heard, Ex. XXIV, 7), you still persist in your impetuousness (risk your lives for your religion); Sabb. 88ᵃ (Ms. O. פחזיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Yalk. Ex. 277.—[2) (v. פְּזוּזָא) *gilded,* or *glazed.*—*Pl.* פְּזִיזֵי. Yoma 78ᵇ מאני פ׳ וכ׳ Ms. M. 1 gilded or glazed earthen vessels, v. גְּוַז.]

פְּזִיזוּתָא f. (preced.) *rashness, impetuousness.* Keth. 112ᵃ בְּפָזִיזוּתַיְרוּכוּ, v. preced.; Sabb. 88ᵃ בפחזותיכו (Ms. M. בפיזיזיכו, corr. acc.); Yalk. Ex. 277 בפחזותיכו.

פָּזִיחַ *paziaḥ,* a substitute for *nazir* (v. כִּינּוּי). Naz. I, 1; Y. ib. 51ᵃ פָּזִיק.

***פָּזַל** (cmp. פָּזַז) *to turn, twist* (the head). Pesik. R. s. 14 [read:] עלה עליה עול עיניה מתחלפות והיא פּוֹזֶלֶת ומסתכלת בעול once she has had a yoke on, her eyes change (she squints), and she turns her head and attempts to look at the yoke (Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 עיניה מפלבלות).

Nif. נִפְזַל *to be twisted.* Pesik. R. l. c. ועוד עינים מן העול שנפלו (not שנפלו) and they had another evidence from the yoke (that had just been taken off her) the rope of which appeared twisted.

***פָּזַם**, *Pa.* פִּזֵּם (cmp. פָּזַז) [*to leap,*] *to speak* or *sing in one's turn* (corresp. to h. עָנָה). Targ. Job III, 2 ופ׳ איוב (v. Perles Beitr. z. Gesch. d. hebr. u. aram. Studien, Munich 1884, p. 67 sq.). Targ. Ex. XV, 21 ופַזְּמַת Ar. Hakk. Ms. Regensb. (v. Perles l. c.).—[In liturgy פִּזְמוֹן a poem with a refrain for congregational response.]

פִּיזְמָא, פִּיזְנָא c. (preced.) *leaping, haste.* Pesik. Haḥod. p. 101ᵇ (ref. to Ps. XVIII, 20) 'he released me, because he had delight in me', פ׳ דידיה היא סליקת ביה למיתן לי אוריתא (not הוא) it was his haste (anxiety) that rose in him, to give me the Law (cmp. Cant. R. to II, 8, quot. s. v. צִיצִית); Yalk. Ex. 272 פ׳ דידי סלקת וכ׳ (corr. acc.); Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. XXII, 9 פ׳ דידיה סליק (not דידי; ed. Bub. פאמא דילי סליק, corr. acc.) his anxiety (to save me) arose; Yalk. ib. 686 פ׳ דידי סליקו (corr. acc.).

פִּזְמָקִי, v. פּוּזְמָקִי.

פִּזְמְרִיקוֹן, פִּיז׳, Midr. Till. to Ps. XVIII, 41; Yalk. Gen. 162 פיזמיקון, פּוּזְמִיקוֹן; Yalk. Sam. 163 פיזמקון, read as Gen. R. s. 98 פִּטְרִיקוֹן, v. פִּטְרִיקוֹן.—[The corrupt. may have risen from a fusion of φυσικόν and its synonym πατρικόν.]

פָּזַר (b. h.; cmp. בָּזַר) *to scatter, disperse.* Part. pass. פָּזוּר; f. פְּזוּרָה; *pl.* פְּזוּרִים, פְּזוּרִין; פְּזוּרוֹת. Num. R. s. 7, end וכשהן פ׳ שכינה עמהם and when they (the Israelites) are scattered, the Divine Presence is with them; a. e.—Ex. R. s. 15 חזו פזורין, read: חזודין, v. Tanḥ. Ḥayé 3.]

Pi. פִּיזַּר same. Tosef. Ber. VII (VI), 24 בשעת ... פִּזַּר מעותיו לעניים וכ׳ בשעת חמפזרין וכ׳, v. כָּנַס. B. Bath. 10ᵇ יְפַזֵּר let him scatter his money (give liberally) among the poor. Pes. 87ᵇ (ref. to צדקת פרזונו, Jud. V, 11) צדקה ... שפִּזָּרָן וכ׳ (or שפִּזְּרָן *Kal*) the Lord has done kindness to Israel in scattering it among the nations. B. Bath. 10ᵃ רוח מְפַזַּרְתָּן the wind disperses them (the clouds). Midr. Sam. ch. XXV אם מְפַזֵּר הוא דברים whether he would spread abroad (divulge) the affairs, v. קוֹסְדְּרִיוֹת; a. e.—Part. pass. מְפוּזָּר; f. מְפוּזֶּרֶת; *pl.* מְפוּזָּרִים, מְפוּזָּרִין; מְפוּזָּרוֹת. Neg. IV, 3 במ׳ מְפוּזָּר when the hairs on the leprous spot are wide apart, opp. מכונס, v. כָּנַס. Meg. 13ᵇ הן בין העמים מ׳ they are scattered among the nations (of the kingdom), v. פָּרַר. T'bul Yom II, 3 אם הירה מ׳ וכ׳ if the garlic was scattered in the mortar; a. fr.

Nif. נִפְזַר, *Hithpa.* הִתְפַּזֵּר, *Nithpa.* נִתְפַּזֵּר *to be scattered, dispersed.* Tosef. Sot. II, 3 מנחתה נִפְזֶרֶת אבית וכ׳ ed. Zuck. (Var. מְתְפַּזֶּרֶת בבית) her meal-offering is strewn on the ashes; Y. ib. III, 18ᵈ; Sifré Num. 17. Sabb. 16ᵇ ונִתְפַּזְּרוּ וכ׳ and the clouds were dispersed and then gathered again. Gen. R. s. 36; a. fr.

פַּזַּר, *Pa.* פַּזֵּר same. Targ. Prov. XX, 8 (usually בדר).

פ׳ קש״ב, פז״ר, a mnemonical acrostic for פְּרִיס, בְּרֵכָה, שִׁיר, קִרְבָן, רֶגֶל, זְמַן. Yoma 3ᵃ; a. fr.

פַּזְרָא, פִּי׳ m. (פּוּז) *a whip* or *stick* with which to drive off intruders. B. Kam. 28ᵃ ולניקוט פ׳ ולהתיב (Ms. H. פזרא) let him take up a whip and sit (guarding); B. Bath. 99ᵇ.

פַּח I m. (b. h.; v. פָּחַח) *hole, trap, snare.* Midr. Till. to Ps. XCI, 3 (expl. פח יקוש) מצידתא דציידא the hunter's snare; Tanḥ. Naso 23.

פַּח II m. (b. h.; נָפַח, cmp. פָּחָם) *coal.*—*Pl.* פַּחִים. Gen. R. s. 51 (expl. פחים, Ps. XI, 6) גמרין ומצדין coals and snares (v. preced.); Yalk. ib 85.

פַּח III m. (נָפַח) *blowing.*—*Pl.* פַּחִים (only in connection with צנים), v. צָנַן III.—[For פחי נפש, v. פָּחַי.]

פָּחָא, פָּחָה, פּוּ' ch.=פַּח I. Targ.Ps. CXIX, 110 (Ms. פּוּ'). Ib. CXLI, 9 (ed. Wil. פָּ'). Targ. Prov. VI, 5 פּוּ'; a. e.—Arakh. 19ª (prov.) סכא בביתא פָּאחָא בבירתא וכ' (Var. in Rashi פָּחָתָא) an old man in the house is a snare (an obstacle) in the house, an old woman in the house is a treasure in the house.—*Pl.* פּוּ'. Targ. Job XXII, 10 (ed. Wil. פּוּ'). Targ. Ps. CXXIV, 7 (ed. Wil. פָּ'); a. e.

פָּחָא m., *pl.* פַּחִין (נפח or פית) [*puffing at,*] *despising* (cmp. Ps. X, 5); בר פ' *a contemptible person, scamp.* Y. Ber. II, 5ᶜ. Ib. IX, 13ᵈ; Y. Snh. XI, 30ᶜ top; Cant. R. to II, 5. Koh. R. to XI, 9. Ib. to II, 20; Lev. R. s. 25 ברת פ' a worthless woman.

פָּחָא, v. פָּחַי.

פָּחַד (b. h.) [*to breathe, pant,*] *to fear; to be anxious.* Esth. R. to V, 1 למה תְּפָחֲדִי why art thou afraid? Midr. Till. to Ps. XIV שלא פָּחֲדוּ מן וכ' that they were not afraid of the Lord; a. e.

Nif. נִפְחַד *to be frightened, excited.* Esth. R. to IV, 15 היתה אסתר נִפְחֶדֶת מאוד וכ' Esther was greatly excited on account of the evil &c. Cant. R. to III, 8 מיתיראין ומזדעזעין ונִפְחָדִין afraid, trembling, and excited; a. e.

Hif. הִפְחִיד *to frighten.* Num. R. s. 16 כשמבקשין להַפְחִידוֹ when they want to frighten the child, v. רָצוּפָה; a. e.

Pi. פִּיחֵד same. Part. pass. מְפוּחָד; *pl.* מְפוּחָדִים. Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 19) לא מפוזרים ולא מפ' neither scattered, nor frightened.

Hithpa. הִתְפַּחֵד, *Nithpa.* נִתְפַּחֵד *to be afraid; to be joyously excited; to await with anxiety.* Pesik. R. s. 15 ולא היו מתיראים ולא מִתְפַּחֲדִים and they were neither afraid, nor excited; Yalk. Ps. 795. Deut. R. s. 1, end מתיראין ומִתְפַּחֲדִין מכם trembled and were afraid of you. Ab. d'R. N. ch. IX שיהא לבו של־אדם מִתְפַּחֵד וכ' that a man's heart should be afraid (of an evil occurrence) every day. Gen. R. s. 48 זה מִתְפַּחֵד לומר איזו פרוקופי וכ' the one is excited thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me; וזה מתפ' ואומר איזה דין וכ' and the other is excited thinking what the judgment will be &c.; Yalk. Is. 304. Tanḥ. Lekh 15 אתם מתפחדין על חטוב וכ' you will be excited with joy over the good which is reserved for you (ref. to ופחדו, Hos. III, 5). Cant. R. l. c.; a. fr.

פָּחַד ch. same. Part. pass. פָּחִיד. Targ. O. Deut. XXVIII, 66 (ed. Berl. a. oth. הוה).

Pa. פַּחִיד same. Ber. 60ª חזייה דקא מְפַחֵיד (Ms. F. פָּחִיד) he saw that he was in fear; ib. מ"ט קא מְפַחֵדַת Ms. M. (differ. in ed.) why art thou afraid?; Yalk. Job 897; Yalk. Is. l. c. מְפַחַד (Part. pass.). Pes. 111ᵇ, sq. מיפחיד will be in fear (without knowing why); a. e.

פַּחַד m. (b. h.; preced.) *fear.* Esth. R. to IV, 6 ורעד פ' fear and trembling. Yalk. Ex. 181 נפל פַּחְדָּם עלירחם the dread of them fell upon them. Gitt. 70ª ... שלשה דברים פ' דרך ויין three things break a man's energies, they are, fear, travel, and sin. B. Bath. 10ª גוף קשה פ' שוברו a body is strong, fear breaks it; קשה יין מפיגו פ' fear is strong, wine drives it out; a. e.

פַּחְדָּא, פַּחֲדָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 17; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XIV, 50 דפחר ed. Amst., v. פָּחַר.]—Sot. 20ᵇ, v. בִּיעֵיזוּקָא. Snh. 95ᵇ bot. הדהוא גברא בההוא פ' נמי יתיב this man, too, lives in that fear, i. e. that is the very thing that troubles me. B. Mets. 66ᵇ דילמא לפכוחי פַּחֲדֵיה קא perhaps he drinks to break his fear (to get courage)?; Taan. 13ᵇ פחודיה some ed. (corr. acc.).—[V. פַּחֲדֵין.]

פַּחְדָּת f. (b. h.) same. Koh. R. to III, 11 (ref. to חעלם ib. 'the unknown') פַּחְדָּתוֹ של מלאך וכ' the fear of the angel of death has he (the Lord) put into their hearts; Midr. Till. to Ps. IX, 1 (ed. Bub. פסידתו; Yalk. ib. 642 פסידתו, corr. acc.).

פחדות, Num. R. s. 18 פחדותן, v. סַרָּה.

פַּחְדִין, פַּחֲדִין m. pl. (פחד, cmp. פַּחְלִין) [*blown up, balls*] *testicles.* Targ. O. Lev. XXI, 20 (ed. Berl. פַּחֲתִין); Y. דפַּחְדוֹי. Targ. Job XL, 17 (Ar. s. v. וחן ed. Koh. פחדותי, some ed. פחתותי).

פַּחַת, פַּחָה m. (b. h.; =בעל פ', v. Del. Assyr. Handw. p. 519; פחה *to be large,* cmp. סָגָן; cmp. פּוּשׁ a. פָּשִׁישׁ) *grandee, high officer, governor.* Y. Bets. IV, 62ᶜ (R. Ḥiya addressing Rab) בן פ' אחריתם son of nobility, follow them (the example of thy kindred)!—*Pl.* פַּחוֹת. Bicc. III, 3 חפ' חסגנים וכ' the grandees, the chiefs, and the treasurers (of the Temple) went out to meet them. Num. R. s. 14; a. e.

פַּחְוָתָא, *pl.* פַּחְוָתָא ch. same. Targ. II Chr. IX, 14 ed. Beck (oth. ed. שלטוני).

פַּחוֹזִים, v. פָּחַז.

פַּחוֹרָת pr. n. m. *Paḥorah* (Potter). Y. Sot. IX, 24ª bot.; Y. Maas. Sh. V, end, 56ᵈ אלעור בן פ'.

פַּחוֹרְתָא pr. n. pl. *P'ḥorta* (Pottery), a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22ᵇ bot.

פָּחוֹת m. (פָּחַת) [*diminished,*] 1) *a small quantity.* Y. Dem. I, 21ᵈ bot. פָּחוֹת מאכל (not מאוכל) a small quantity of food (corresp. to ib. I, 2 מיעוטו).—2) (adj. a. adv.) *lesser, less.* Men. XI, 9 אין פ' משנים no less than two days (after being baked); ib. אין פ' מתשעה ולא יתר וכ' no less than nine days, nor more than eleven; Pes. 47ª לא פ' ולא יותר no less (than nine), nor more (than eleven). Meg. 21ᵇ אין משיירין בפרשה פ' וכ' in distributing the readings of a Scriptural portion we must leave for the last reader no less than three verses; a. v. fr.—*Fem.* פְּחוֹתָה. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 1 ערבה שהיא פ' וכ' a kneading trough which contains less than &c.; a. fr.—*Pl.* פְּחוֹתוֹת. Keth. I, 2 פ' מבנות שלש וכ' when they were less than three years and one day old; a. fr.—3) *inferior.* Tanḥ. T'rum. 7 נחשת ... שהיא פ' מכולם כנגד 'copper' (Ex. XXV, 3) corresponding to the Greek (Syrian) empire, which was the meanest of all of them; a. fr.

פְּחוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3, v. פּוֹחַת.

פְּחוּתָא* m. (פָּחַת; cmp. פַּחַת h. 3) *broken ware.* Pesik. ʿAsser, p. 95[b] פְּחוּתֵי דביתך מן out of the rubbish of thy house, v. סְעִיתָא; [prob. to be read: סְחוּתֵי].

פח"ז *paḥaz*, a mnemonical word, for פְּרִיעַת הראש, חֲזִירַת קרע לאחוריו, and זְקִיפַת המטה. M. Kat. 24[a], v. Gen. R. s. 100.

פָּחַז (b. h.) [*to be blown up,*] *to swell, rise; to be haughty, elated, heedless.* Ned. 9[b] פ׳ עלי יצרי my evil inclination rose within me (in pride of my beauty); Sifré Num. 22 פ׳ לבי עלי. Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 98; s. 99 (ref. to פָּחַזְתָּ, Gen. XLIX, 4) חטאת זנית thou wast overweening, didst sin, didst fornicate.

פָּחוֹז, פָּחָז m. (preced.; cmp. אַרְכִיסְטִיס as expl. of רִיק; v. Jud. IX, 4) *heedless person, dancer, jumper.*—*Pl.* פָּחוּזִין, פָּחָזִים. Yalk. Gen. 157 (ref. to פחז, Gen. XLIX, 4) נדמיתה לפ׳ המקפיצים thou becamest like the dancers that jump; Gen. R. s. 98 [read:] נעשית כפ׳ שנשתברו שוקיהן; כמים רבנן וכ׳ thou becamest like acrobats whose legs are broken (by falling); [כמים belonging to the succeeding sentence as text word].

פַּחַז m. (b. h.; preced. wds.) *recklessness, overweening.* Pesik. Ekha, p. 121[b] אחד ראה אותה בשלותה ואחד ראה אותה בפַּחְזָה וכ׳ one saw her in her happiness, one in her recklessness (sin), and one in her disgrace. Ib. ישעיה ראה איתן בפַּחְזָן Isaiah saw them (Israel) in their wantonness (ref. to Is. I, 21). Y. Succ. V, 55[b] bot. (in Chald. dict.), v. פּוּשֶׁר.

פַּחֲזוּת f. same. Lam. R. beg. בפַּחֲזוּתָהּ; בפַּחֲזוּתָם; v. preced.

פָּחַח *to have holes in one's garments; to be clad in rags, be exposed.* Part. פּוֹחֵחַ. Meg. IV, 6 (24[a]); Tosef. ib. IV (III), 27 פ׳ פירס וכ׳ one whose limbs are exposed may recite the Sh'maʿa (v. פָּרַס) &c. Meg. 24[b] קטן פ׳ a minor who is poorly dressed. Treat. Sof'rim XIV, 15 פ׳ הזרועים כרעיו וכ׳ a *poḥeaḥ* is he whose knees are exposed, whose garments are torn, or whose head is uncovered.

פָּחָח m.=h. פּוֹחֵחַ (v. preced.). Targ. Is. XX, 2, sq. (ed. Wil., פַּחִיתַ, פַּחִיתָ; h. text עירום).—*Pl.* פָּחָחִין. Ib. 4 (ed. Wil. פַּחִיתִין).

פַּחֲחָא m. (preced.) *nakedness, poverty.* Arakh. 19[a] Var. in Rashi, v. פָּחָא.

פַּחַי m. (פחה, cmp. פּוּחַ) *blowing out, expiration;* פ׳ נפש (cmp. פָּחָח) *despair, disappointment.* Sabb. 127[b] חלך כדי שלא לבריתו בפ׳ נ׳ went home in despair. R. Hash. II, 6 יצאו בפ׳ נ׳ that they (the witnesses) might not leave in disappointment (and be discouraged from coming again); a. fr.—[Levy Talm. Dict. reads פַּחֵי, as constr. pl. of פַּח III.]

פָּחָא, פָּחֵי (cmp. פחי, פעי) *to open the mouth,* v. next w.—[Targ. Prov. XVIII, 2 פחר ed. Wil., v. פָּחֵי. Ib. VIII, 11 some ed., v. פָּחִים.]—[Ned. 51[a] פחיריה כופרא Ar., read חפיריה he covered it with pitch.]—[Y. Snh. II, 20[b] top אפחין במילין, read: אפרחון, v. פְּרַח.]

פַּחְיָא f. (preced.) *cackling hen.* Bets. 7[a], v. בֵּיעָא.

פָּחִיחַ, פְּחִיחַ, v. פָּחַח.

פָּחִים m. (פחם *to paint,* Syr. *to compare,* cmp. פָּגַן a. כָּגוֹן) *equal.* Targ. Prov. III, 15. Ib. VIII, 11 (Ms. פָּאחִים, some ed. incorr. פחי).

פְּחִימָא f. (preced.) *something equal, appropriate answer.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Amst. פָּחֵימִי).

פְּחִית m. *pit,* v. פַּחַת ch.

פְּחִית m., **פְּחִיתָא** f.=h. פָּחוּת, 1) *less.* Snh. 97[b]; Succ. 45[b] לא פ׳ מלמא וכ׳ (ed. פחות) the world has never less than thirty-six righteous men worthy to face the Shekhinah, in every generation.—2) *defective, broken.* Lam. R. to III, 16 after having eaten all his food נס׳׳ב חד פת פ׳ וכ׳ he took a broken loaf and put ashes on it. Ib. to I, 1 (רבתי) הדא מנהון פ׳ וסמיכא וכ׳ one of them (beds) was broken and leaning against another bed; a. e.—3) *mean, wretched.* Cant. R. to II, 5 [read:] להדא פ׳ ... ואת בעי and thou wouldst forsake thy God and bow to his wretched (idol)?

פְּחִיתָה f. (פָּחַת) *carving, digging out.* Bets. 32[a] פְּחִיתַת נר וכ׳ the mere carving out of a lump of clay for the purpose of using it as a candlestick makes it a vessel.

פַּחַל pr. n. pl. *P'ḥal* (*Pella*). Y. Shebi. VI, 36[c] bot., v. חַמְּתָא.

פַּחְלִין or **פֻּחְלִין** m. pl. (פחל, cmp. פַּחְדִין a. Syr. פחלא testiculus, P. Sm. 3081) *ball, bale;* פ׳ של גמלים *a bale,* made of a net of ropes with wide meshes, containing the freight *of camels.* Kel. XXIV, 9 פוחלין (corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. VI, 6 הסל והפ׳ של ג׳ ... שששאן וכ׳ a basket or a bale ... the meshes of which had originally been made narrow enough to hold pomegranates. Y. Shebu. III, 34[d] (Chald. dict.) איתתן פ׳ דגמלין ומלון וכ׳ they brought bales and stuffed them with straw; Y. Ned. III, beg. 37[d] bot. פחלין (corr. acc.).—Yalk. Num. 762 פילחן (prob. to be read: פיחלין).

פָּחַם (denom. of פֶּחָם) *to be black,* v. infra.

Pi. **פִּיחֵם** *to blacken.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d]; Tosef. ib. V, 13 ביח ע״ז מְפַחֲמִין אותו בפיחמין the site of an idolatrous temple is marked by blackening it (its debris) with coal. Y. Pes. VI, 33[a] bot. [read:] מה ... ומפציע ומְפַחֵם כך אני יורד בו as a kettle (thrown at a person) scalds and wounds and blackens, so will I come down at him; a. e.—Part. pass. מְפוּחָם; מְפוּחָמִין, מְפוּחָמִים; f. מְפוּחֲמָת; *pl.* מְפוּחָמוֹת. Gen. R. s. 36, v. כָּבֵד; Y. Taan. I, end, 64[d] חם יצא מפ׳ Ham came out (of the ark) black. Y. Sot. II, 17[d] bot. לא במפ׳ not in a sooty vessel. Cant. R. to I, 6 ידיה מפ׳ her hands were blackened. Ib. את שכולך מפ׳ thou (negress) who art black all over; a. e.

Nif. נִפְחַם, *Hithpa.* הִתְפַּחֵם, *Nithpa.* נִתְפַּחֵם to be *blackened.* Yalk. Num. 764; Yalk. Cant. 982 נפ׳ בשמש became black through exposure to the sun, v. כִּרְכֵּם. Gen. R. s. 18

נִתְפַּחֲמוּ פְּנֵי הַנָּשִׁים מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ the faces of the (Jewish) women had become black &c. Ib. s. 19, beg. ... כִּכְלֵי פִשְׁתָּן מִתְפַּחֲמִין קִימְעָא וכ׳ (a scholar's reputation is) like the fine linen clothes from Bethshan, if they are in the least stained, they are ruined; Koh. R. to I, 18 אִם נִתְפַּחֲמוּ וכ׳. Ib. אִם פָּחֲמוּ (*Kal*). Deut. R. s. 1 וְנִתְפַּחְמוּ יְדֵיהֶם and her hands were soiled with soot; מִתְפַּחֶמֶת ... אִם מְקַנַּחַת if she wipes her hands on the wall, the wall will be soiled; a. fr.

פֶּחָם, v. פַּחִים.

פַּחָם, פֶּחָם m. (b. h.; נָפַח or פּוּחַ) *that which is used for kindling, charcoal.* Sabb. II, 5 מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פ׳ because (by extinguishing the light) he makes kindling material, i. e. prepares the wick for easier lighting (v. הִבְהֵב). Ib. 31b. Koh. R. to IX, 8 נַפָּח לְפַחֲמוֹ the smith (the charcoal-burner) turns to his coal. Ib. to VII, 1; Yalk. Josh. 35, v. פּוּצָם; a. fr.—*Pl.* פְּחָמִין, פֻּחִין. Tosef. Maas. Sh. V, 13; Y. ib. V, beg. 55d, v. פַּחָם. Tosef. Bets. III, 14 אֵין עוֹשִׂין פ׳ וכ׳ you must not make charcoal (prepare kindling material) even for immediate use (on the Holy Day). Mikv. IX, 2 לֹא יִטְבּוֹל ... בְּפ׳ וכ׳ one must not immerse a kettle with remnants of coal in it (which had been put there to be extinguished in water), unless one washes it again, Maim.; [oth. opin.: with the soot on it, but he must scrape it off]. Koh. R. to I, 8 מִלְּאָה ... הָאִישׁ וְעַל אוֹתָהּ הַחֵמָת לְכוּ ... go ye and pray for this man (me), and for this bag formerly filled with precious stones and pearls, and now with pieces of coal; a. e.

פַּחְמִי m. (preced.) *charcoal-burner*, also *smith.* Ber. 28a, v. נַבָּר; (Y. ib. IV, 7d top עָבִיד מִחְטִין making needles).

פָּחַס (cmp. פָּחַת) [*to drive into,*] 1) *to batter, beat out of shape.* Ab. Zar. IV, 5 פָּחְסָה אַע״פ שֶׁלֹּא חִיסְּרָהּ if he smashed the face of the idol, although he did not lessen its substance. Ib. 42a. Lev. R. s. 7, beg. שְׁחִיתָה אַהֲרֹן נִיטֵּל קוּרְנָס וּפִיחֲסוֹ בְּפָנֶיהָ (not קִרְבְּנָם) Aaron took a hammer and smashed it (the golden calf) in their presence; Yalk. ib. 479 שְׁחִיתָה הַקְּבָ״ה ... וּפִיתָּהּ (corr. acc.); Yalk. Prov. 946 הַקְּבָ״ה ... אֶת הַמְּנַקֵּס וּפִיחָתוֹ (corr. acc., or וּפִיחֲתוֹ); a. e.—2) (of liquids) *to dash into, to cause commotion, stir up.* Ab. Zar. 72b פָּחֲסָתוּ צְלוֹחִיתוֹ his bowl, which was filled to the brim through a syphon, pressed the wine back into the tube and thus stirred the whole mass up; ib. 56b (I may also say) פַּחְסָתוּ בּוּרוֹ the vat into which the net (גַּרְגּוּתְנִי) was thrown set the wine in commotion.—Chald. v. פְּחַשׁ.

פַּחְרָא, פֻּחָרָא m. (פחר *to hollow out, scrape*)=חֶסֶף II, 1) *clay*; מָאן דְּפ׳, מִן פ׳ an earthen vessel. Targ. I Chr. XIV, 11. Targ. Y. Ex. XII, 22 (not דְּא ...). Targ. Y. Lev. XIV, 50 (not דְּפַחַר); a. fr.—2) *a fragment of a clay vessel, potsherd.* Targ. Job II, 8. Targ. Ps. XXII, 16; a. e.

פַּחָרָא, פֶּחָרָא m. (preced.) *potter.* Targ. Is. XXIX, 16. Ib. XXX, 14 (not פַּחֲרָא); a. e.

פַּחַשׁ=h. פָּחַשׁ. Part. pass. פָּחִישׁ *flat-nosed.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. לְקִי בְּחוֹטְמִיהּ; h. text חָרֵם).—Gen. R. s. 53 אֵין ... אֲנָא פָּחִישׁ לֵיהּ if I put my finger on him, I smash him; Yalk. Deut. 810 פַּחֵי׳ אֲנָא יְהֵיבְנָא.

פָּחַת 1) *to hollow out, dig.* Bets. IV, 4 (32a) אֵין פּוֹחֲתִין אֶת הַנֵּר (Mish. פִּיחְתִין, corr. acc.) you must not hollow out a lump of clay to make it a candlestick (on the Holy Day). Ib. 3 פּוֹחֵת לְכִתְחִלָּה he may start to dig out (take out closely packed fruit), v. infra. Mikv. IV, 5 פָּחֲתוּהָ they hollowed it out (widened the aperture in the rock through which the water came forth); Y. Yeb. I, end, 3b (Bab. ib. 15a הִרְחִיבוּהָ). Mikv. l. c. עַד שֶׁרֻּבָּהּ רוֹבַע (ed. Dehr. a. Mish. ed. צַד שֶׁיְּפָחֲתוּ) until the larger portion of the aperture is chiselled out; Y. Yeb. l. c. שֶׁיְּפַחֵת אֶת רוֹבַע; Bab. ib. l. c. שֶׁתִּיפָּחֵת בְּרוֹבַע; a. e.—2) *to diminish, lessen, decrease*, opp. הוֹסִיף. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 שֶׁלֹּא תִפָּחֵת וְלֹא תוֹסִיף from which you must not diminish, and to which you must not add. Sabb. 21b פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ one kindles one light less every night. Meg. IV, 1, sq. אֵין פּוֹחֲתִין וכ׳ we call up no less (than the number named) nor more. Y. Yeb. IV, 6a bot. חֲמִרְתָּה (ה) פּוֹחֶתֶת אֵינָהּ פּוֹחֶתֶת וכ׳ a sheass, if short (whose period of pregnance is the shortest possible) gives birth not earlier than a lunar year from conception, if long, not later than a solar year; Y. Nidd. I, 49b top. Pes. X, 1 וְלֹא יְפַחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבַּע וכ׳ and they must give him (the poor man) no less than four cupfuls of wine. B. Kam. 85b שֶׁבַּת הַפּוֹחֶתֶת בִּדְמֵיהֶם (not חִפְּתָה) if the idleness enforced by being wounded has also the effect of lessening his value (if he were to be sold as a slave). Shek. V, 4 אִם פָּחֲתוּ פְּחָתוּ לוֹ Y. ed. (differ. in Mishn. ed.) if money is missing, the loss is his. Tanḥ. R'eh 10 פ׳ הוּא עֲשִׂירָה וְפָחֲתָה הֲרֵי הִיא וכ׳ he gave ten measures less as tithe, and it (the field) yielded one hundred less; Yalk. Deut. 892; a. v. fr.—[Tanḥ. l. c. מִי פָּחַת, v. next w.]—V. פְּחוּתָה.

Pi. פִּיחַת same, 1) *to diminish, lessen.* Ter. IV, 4 פִּי׳ עֲשִׂירָה וכ׳ (Y. ed. פָּחַת) if he set aside as T'rumah ten fractions less (than 1/50, i. e. 1/60), or ten fractions more (i. e. 1/40), Maim.; [R. S. if he reduced the divisor by ten (i. e. set aside 1/40), or increased the divisor by ten (i. e. set aside 1/60); Y. ib. 42d bot. הִפְּחִיתַ אֶחָד מֵעֲשָׂרָה.—2) *to be diminished, lose.* Lev. R. s. 2 כְּלוּם פִּי׳ כְּבוֹדִי וכ׳ has my glory or my majesty lost anything &c.?

Nif. נִפְחַת 1) *to be hollowed out, broken through.* Yeb. 15a שֶׁתִּיפָּחֵת, v. supra. Ḥull. 45a נִפְחֲתָה כְּדֶלֶת if a piece of the windpipe is broken through in the shape of a door (split on three sides and attached by the fourth side). Bets. IV, 3 בַּיִת ... וְנִ׳ a room which was packed with fruits and closed up (with bricks), and which was burst open (the bricks giving way to the pressure), v. supra.—2) *to be reduced* in size, numbers &c.; *to be lowered.* Succ. 18a בַּיִת שֶׁנִּ׳ a building which has been reduced (the walls of which have given way partly). Sot. 5a bot. כָּל אָדָם ... לְבַסּוֹף נִ׳ every man in whom there is haughtiness, will finally be lowered; a. e.

Hif. הִפְחִית 1) *to lessen, wear out, damage.* Y. B. Mets. II, 8d top כְּלֵי נְחֹשֶׁת ... מִפְּנֵי שֶׁמַּפְחִיתָן if one found copper vessels (keeping them until the owner be found), he may use them for hot water, but not over fire, because he wears them out; (Bab. ib. 30a שֶׁמִּשְׁתַּרְכָּן); a. e.—2) (denom.

of פְּחוּת) *to become less, be damaged.* Succ. 18b ה' דופן אמצעי if the middle wall (of a Succah) became reduced (fell in, v. supra); a. e.

פְּחַת ch. same, 1) *to diminish.* Pes. 114a פְּחוֹת מזיכלך וכ' diminish from (spend less for) thy eating and drinking, and add to thy dwelling.—Part. pass. פָּחִית. Targ. Ps. XIX, 3 (Var. ed. Lag. a. ed. פחית).—V. פְּחֵית.—2) *to become defective, be broken.* Y. Dem. I, 22a פ' פיטורא קומוי (prob. to be read: אפחת) the table before him broke down.

Ithpe. אִיתְּפְּחַת, אִיפְּחַת, אִיפְּחִית 1) *to become defective, be broken, damaged.* Y. M. Kat. I, 80b bot., v. אֲרָרָא. Keth. 62a אפ' בי בנא וכ' the floor of the bath-house under him gave way. Ib. אִיפְּחָתָא דרגא וכ' the ladder under him broke down; a. e.—2) *to grow less.* Yalk. Deut. 892 אי' לזה שנה מן שנה שנה עלוי עידנא (not לה) his crop grew less from year to year; time changed for him (nature changed on his account); Tanḥ. R'eh 10 מי פחת וכ' (corr. acc.).

פַּחַת c. (b. h.; preced. wds.) 1) *cavity, pit.*—*Pl.* פְּחָתִים, פְּחָתִין. Sot. 21a מיתירא מן חקוצין ומן חפ' וכ' is afraid of the thorns, the pits and the thistles (on the road); a. e.—2) *defective spot, breach.* Bets. IV, 3 נוטל מיקום חפ' he may take out the fruits where they burst through the partition.—3) *broken vessel, fragment.*—*Pl.* as ab. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 שולי חפ' the sides of fragments of vessels (v. מַחַץ).—4) *diminution, depreciation, loss.* Y. Ter. IV, 42d bot. שאין חפ' והחיספא שוין for the reduction and the addition are not of like proportions, i. e. the difference between 1/40 and 1/50 is not the same as that between 1/50 and 1/60 (v. פָּחַת *Pi.*). B. Kam. 10b לפ' נבלה for the eventual depreciation of the carcass during the time intervening between the accident and the decision of the court. Ib. פ' נבלה תנאי הוא there is a difference of opinion among Tannaim as regards the liability for the depreciation of the carcass. Y. ib. I, 2b bot. ישלם פַּחָתָהּ he must indemnify the owner for its depreciation, i. e. he must pay the difference between the value of the living and that of the dead animal. Esth. R. to III, 8 שהן מכניסין פ' בממונו של עולם they (through their idleness) cause a diminution of the wealth of the world; a. e.

פַּחַת, פַּחֲתָא I ch. same, 1) *cavity, pit.* Targ. Jer. XVIII, 20; 22 (ed. Lag. a. oth. פְּחִית).—*Pl.* פַּחֲתִין. Targ. O. Lev. XIV, 37 ed. Berl. (oth. ed. פַּחֲתָן; h. text שקעורות).—2) *depreciation, decrease, loss.* B. Mets. 70a שקיל אגרא ושקיל פ' he charged a compensation for the use of the vessel, and an indemnity for the loss (by wear and tear). Ib. אי אגרא לא פ' ואי פ' לא אגרא if you take payment for the use of the vessel, you must not charge for wear and tear &c. Y. Ned. IX, end, 41c תחא פַּחֲתָה בה let a decrease come over it (may his wealth be reduced). Koh. R. to XI, 9 אידזל לפ' go to ruin!—3) (trnsf.) *degraded person.* Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 18 אבוי דפ' (אבי כנען the father of the degraded. Ib. s. 99 (ref. to Gen. XLIX, 5) אחים דפ' 'brothers' of the degraded (Dinah, with ref. to Gen. XXXIV, 25) ..., but no brothers to Joseph.

פַּחֲתָא II *f. breath,* v. פּוּחָא I.

פַּחֲתָה, v. פַּחֲתָא I.

פַּחֲתֵי m. pl. (v. פַּחַת) *noblemen.* Sabb. 3b; Ber. 13b, פ. fr. בר פ' (R. Hiya addressing Rab) son of great ancestors (Var. in Ar. פַּאֲתֵי; Y. Bets, IV, 62c בן פַּרְחָה).

פַּחֲתִין *testicles,* v. פַּחֲרִין.

בַּר פַּטָּא, pr. n. *Bar Paṭṭa,* name of a family. Y. M. Kat. III, 81d bot.

פַּטְגְּרִימוֹס, v. פּוֹרְגְּרוֹס.

פִּטְדָה m. (b. h.) *piṭdah,* name of a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end. Num. R. s. 2.

פִּטּוֹרוֹת f. pl. (=פִּטְרָא; v. פָּטַר) *stems of figs.* Ab. Zar. I, 5 (13b) בנוח שוח ופִּטּוֹרוֹתֵיהֶן (Y. ed. בפ'; Bab. ed. ופִּטְרוֹתֵיהֶן, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) white figs on their stems; ib. 14a.

פִּטוֹלְיָא, v. פְּטֻלְיָא.

פִּטוּמָא, v. sub פִּיט.

פִּטוּמָא, v. פִּיטְמָא I.

פִּטּוּמֶת or **פִּטּוֹמֶת**, v. פִּיטּוּם.

פִּטּוּר, v. פָּטַר.

פְּטוֹר m. (פָּטַר) *discharge, exemption,* opp. חִיּוּב. Sabb. 2b, v. חִיּוּב. Y. Peah II, beg. 16d בפ' פיאה ... ומה דמר and what R. Johanan said was meant in reference to being exempt from Peah. Y. Ḥall. III, 59a, v. חִיּוּב. Cant. R. to IV, 4 בין פ' לחיוב between exemption and conviction; a. fr.

פְּטוֹרָא ch. same.—*Pl.* פְּטוֹרֵי. Sabb. 2b; Shebu. 5a חיובי ופ' the cases of conviction and those of exemption (from punishment); a. e.

פִּטְמָא, פִּטּוּרִין, פִּטּוּרֵי, פִּטּוּרָה, v. sub פִּיט.

פַּטְפָּטָא f. (פטט *a*) *to break*; *b*) cmp. בלל, *to talk*; v. פַּטְפֵּט) *talkative, flippant.* Lev. R. s. 32 (play on שלמית, Lev. XXIV, 11) דהוות פ' בשלמא שלם לך וכ' she was flippant (pert) in greeting men, 'peace to thee, peace to you'; Yalk. ib. 657 פַּטְפָּטָה.

פַּטְפָּטָה f. h. same, *gossip.*—*Pl.* פַּטְפָּטוֹת. Deut. R. s. 6 (v. הִבְרִיחַ).

פִּטְרַכְתָּא, פִּטְטַרְכָא m. (=פִּטְרָא, with formative כ) [*the discharger,*] *rectum.* Lev. R. s. 3 ומפ' לברא and from the rectum it is discharged; Koh. R. to VII, 19 ומפטרכתא לעזקתא, v. עִזְקָא II; Yalk. ib. 976 פִּרְטַרְכָא.

פָּטַי, *Pa.* פַּטֵּי (cmp. פצי, פטר) 1) *to break, burst.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 22 פַּטְיָת (Y. I תברת).—2) *to relieve.* Sabb. 140b דמפטיא ליה וכ' when it will relieve him (from buying a new shirt) for a whole year (v. Rashi a. l.; Ms. O. כי תיכי דמכטיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פַּטִּיט m. (v. פְּטָטָא) *babbler.* Arakh. 16[b] הוא עושה מעשה פ׳ . . . קרבן פ׳ he (the leper) does the work of a babbler (speaks evil of men), therefore the Torah said, let him offer a babbler (a chirping bird) as a sacrifice; Yalk. Lev. 559. Gen. R. s. 93 אני שפ׳ אתה יש באחיך פ׳ וכ׳ I see, thou (Jadah) art the talker; is there among thy brothers a talker like thee?; Tanḥ. Vayigg. 5 אני רואה . . . ואתה פ׳ I see in my cup that there are older men among thy brothers, and yet thou art the talker?—V. הַבַּרְן.

פטיות, Yalk. Jon. 550 אמר פ׳, read: אוֹפְסָרְיוֹת, v. אכסיפיריות.

פטיית, Y. Snh. X, 27[d] top בפ׳ של מלכים, read: בְּאִיפַּטָא.

פטילוס, v. פּוּטִילִין.

פְּטִילְיָה, פְּטִילְיָא, v. פַּטַלְיָא.

פְּטִילִיקוֹן, פְּטִילִיקִי* m., **פְּטִילִיקִי** f. (a denom. of πάτελλα, patella, otherwise not recorded) *a dish, course.* Lam. R. to III, 16 פ׳ דאת מייתי וכ׳ a course that you offer us once, you must not offer again. Ib. אכל מכל פ׳ חד פת (Ar. פס) he ate of every course a piece. Ib. מהדא פטילקי . . . חדא פתיתא of each dish you took one little piece. Gen. R. s. 74 פטילקון טב הוא נסיב ליה Ar. ed. Koh. (ed. פטיקלין) when we had a good dish, he (Laban) took it; Yalk. ib. 130 פטליקון.—*Pl.* פְּטִילִיקִין. Lam. R. l. c. (Ar. עיגולין).

פטים, Tosef. Keth. IX, 2 שטר פ׳ ed. Zuck., v. פִּרְסָדִיס.—Yalk. Deut. 944 מן הפ׳ v. פִּרְסוֹס.

פַּטִּים, פַּטִּימָא I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened, stout*; (noun) *fatling.* Targ. Jud. III, 17 (h. text בריא). Targ. II Sam. VI, 13. Targ. I Sam. XXVIII, 24; a. fr.—*Pl.* פַּטִּימִין, פַּטִּימַיָּא. Targ. I Kings V, 3 עופיא פ׳ (ed. Lag. *sing.*). Targ. Ez. XLV, 15 Kimḥi (ed. Lag. פטימא; ed. Wil. פַּטְמָא); a. fr.—Y. Peah I, 15[c] bot. תרנגולין פ׳ fattened chickens; Y. Kidd. I, 61[b] פַּטִּימָן (*fem.*). Y. Meg. IV, 74[d] bot. מחזר פ׳ (ו)בני תורין ordered a translator (of תתרים וכ׳, Lev. I, 14) who read 'fatlings and young doves' to take it back (and correct); a. e.—*Fem.* פַּטִּימְתָּא, פַּטִּימְתָּה. Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—Lam. R. to I, 1 תרנגולא פ׳ (רבתי) a fattened hen; a. e.—*Pl.* פַּטִּימָתָא, פַּטִּימָתָה. Targ. O. Gen. XLI, 2 (Y. פַּטְּ). Ib. 5; a. fr.—Y. Kidd. l. c., v. supra.—2) *perfumed.* Esth. R. to I, 3 (in Hebr. diction) שמא לא ריצאת ידי קנדלה פ׳ did you perhaps fail to provide perfumed (good) oil for the lamps?, opp. פקטים.

פַּטִּימָא II f. (v. פָּטַם) *extension, length.*—*Pl.* פַּטִּימָן. Targ. II Esth. III, 8 (corresp. to חבלים, II Sam. VIII, 2).

פַּטִּימָא III pr. n. f. *Paṭṭima* (*Fatima*), name of Ishmael's second wife. Targ. Y. Gen. XXI, 21; v. עַדְרִישָׁא.

פַּטִּיס f. = h. פִּיטּוּם, *wine jar.* Lam. R. to III, 16 ומחדא פ׳ וכ׳ and of each jar you drank one cup.

פְּטִיקָא, v. פִּיטְקָא.

פטיקלין, v. פְּטִילִיקוֹן.

פַּטִּיר, פַּטִּירָא, m., **פַּטִּירְתָּא** f. (פְּטַר) [*free from admixture,*] 1) *pure, plain, clear.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. טין פ׳ דלא תבן (h. text חפל).—Gitt. 86[a], v. חַרְדַּר.—2) *unleavened; unleavened bread.* Targ. Ex. XXIX, 2. Ib. XII, 8. Ib. 15. Targ. Lev. VIII, 26; a. fr.—*Pl.* פַּטִּירִין, פַּטִּירַיָּא, פַּטִּירֵי; פַּטִּירָן, פַּטִּירָתָא. Ib. Targ. O. Ex. XII, 17 Ms. (ed. פטירא; Y. פַּטִּירֵי). Ib. XXIX, 2; a. fr.—Y. Meg. IV, 74[d] bot., v. גְּרוֹקָנָא; Y. Bicc. III, end, 65[d].

פְּטִירָה f. (פְּטַר) *departure, dismissal.* Bets. 15[b] בשעת פְּטִירָתָן when he dismissed them.—Esp. *departure from the world, death.* Y. Keth. XII, beg. 34[d]; Y. Kil. IX, 32[a] bot. שלשה . . . בשעת פְּטִירָתוֹ וכ׳ Rabbi ordained three things when he departed this world. Deut. R. s. 11 (ref. to Mic. VII, 8) כי נפלתי מפטירתו של משה וכ׳ though I fell when Moses died, I arose again under Joshua's administration. Ab. VI בשעת פטירתו של אדם וכ׳ when man leaves this world, neither silver nor gold nor jewels escort him &c.; a. fr.

פטיריקון, פטיריקן, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטִּירְתָּא, v. פַּטִּיר.

פַּטִּירְתָּא f. (פְּטַר) *belonging to a first-born animal.* Gitt. 69[a], v. כַּנְתָּא.

פַּטִּישׁ m. (b. h.; פטש *to shatter, crush*) *hammer.* Kel. XXIX, 7 יד בן חפ׳ the handle of a small hammer; של חפ׳ of the sledge-hammer. Maas. Sh. V, 15; M. Kat. 11[a], a. e. עד ימיו היה פ׳ מכה בירושלם up to his day the striking of the hammer was heard in Jerusalem (during the festive week). Cant. R. to V, 14, a. e. נחלק חפ׳ the sledge-hammer (striking on the sapphire) was shivered to pieces. Snh. 34[a]; Sabb. 88[b], v. נִיצוֹץ; a. fr.—Ib. VII, 2 המכה בפ׳ he who gives the finishing stroke with the hammer; ib. 75[b] כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפ׳ any act of finishing up a work comes under the category of striking with the hammer; a. fr.—Trnsf. *great character.* Ber. 28[b] נר ישראל . . . פ׳ החזק thou light of Israel, right-hand pillar, powerful hammer!

פַּטִּישׁ, פַּטִּישָׁא, פַּטִּשׁ' m. (פטש, v. preced.; cmp. פִּיתָּן a. פְּתוֹנָא) [*linen,*] *undergarment, breeches.* Lam. R. to I, 1 חזי . . . דלא חזה ברגלי פ׳ (חד מיתלמידוי רבהי) (Ar. פשוש) I saw in my dream that I had no breeches on my legs.—*Pl.* פַּטִּישִׁין, פַּטִּישִׁי, פַּטְשִׁ'. Dan. III, 21, v. אַבְרְקִין.

פַּטִּישָׁא m. = h. פַּטִּישׁ. Targ. Is. XLI, 7. Targ. Jer. XXIII, 29.

פַּטַל m. (פטל *to break, peel,* cmp. פטט, a. פצל) *a piece, a bite.* Y. Dem. I, 22[a] top . . . ציבחר פ׳ וכ׳ ליה would you not care to eat a little bite with us to-day?; Y. Taan. III, 66[c] top צבחר פ׳.

פְּטִיל, פַּטַלְיָא, פְּטִילְיָה, פְּטִילְיָא f. (פטל, v. preced.) *wickerwork,* esp. *a sort of bale* for packing dates, figs &c. Tosef. Sabb. XII (XIII), 15 פ׳ של גרוגרות מקרע וכ׳ you may cut open a bale of figs (on the Sabbath) and eat; Y. ib. XV,

beg. 15[a] פטליא. Kel. XVI, 5 פַּטְלִירָה ed. Dehr. (ed. פטליריה). Y. Maas. Sh. I, 52[d] פטוליא של תמרים a bale of dates, contrad. fr. חוֹתָל; a. e.—*Pl.* פַּטְלָיָאוֹת. Tosef. ib. I, 10 פ׳ ודרוסות של תמרה ed. Zuck. (ed. omit פ׳) dates packed in bales, and date pomaces.

פִּטְלִיוֹן, Targ. Lam. IV, 1 Levita, v. פִּיטָלוֹן.

פִּטְלִיקִין, v. פְּטִילִיק.

פַּטֵּם (cmp. פטל, a. פטש s. v. פַּטֵּשׁ) 1) *to crush, pound,* v. infra.—2) *to expand, make large, fatten.*—Part. pass. פָּטוּם; f. פְּטוּמָה; *pl.* פְּטוּמִים, פְּטוּמִין; פְּטוּמוֹת. Keth. 67[b] תרנגולת פ׳ a fat chicken. Y. Kidd. I, 61[b] פטומות crammed birds; Y. Peah I, 15[c] bot. Y'lamd. to Gen. XXXVII quot. in Ar., v. סיטוסימה; a. e.

Pi. פִּטֵּם 1) *to pound spices; to manufacture perfumed oil; to compound incense.* Y. Succ. V, 55[c] bot. תיקנוה ולא חיתה מְפַטֶּמֶת וכ׳ they mended the mortar, but it did not mix the drugs as well as before; Arakh. 10[b]. Ker. I, 1 הַמְפַטֵּם את השמן he that manufactures perfumed oil (in the same manner as prescribed for the Temple, Ex. XXX, 23 sq.); חמפ׳ את הקטרת who mixes incense (as prescribed ib. 34 sq.). Y. Yoma IV, 41[d] bot. פִּיטְּמָהּ חצירים if he compounded it by taking only parts of the quantities prescribed; Ker. 5[a] מפטם לחצירין, v. חָצֵר. Ib. קטרת שפִּטְּמָהּ וכ׳ incense which one compounded in reduced quantities; שמן שפִּטְּמוֹ וכ׳ oil which one manufactured &c. Sifré Deut. 306 ומפטמים אותם ... מה רבבים as the rains coming down on plants ... perfume them; כך הוי מפטם בדברי תורה וכ׳ so pound thou the words of the Law, once and a second, and a third, and a fourth time &c.; Yalk. ib. 942; a. fr.—Part. pass. מְפוּטָּם; f. מְפוּטֶּמֶת; *pl.* מְפוּטָּמִים; מְפוּטָּמִין; מְפוּטָּמוֹת. Cant. R. to VIII, 2 (ref. to יין חרוקח, ib.) זה התלמוד שמפ׳ במשניות כרוקח that is the Talmud which is mixed with Mishnayoth like an apothecary's preparation. —2) *to fatten, cram.* Gen. R. s. 86 (play on שחיה פּוֹטִיפַר) מפטם עגלים לע״ז he fattened calves (פָּרִים) for idolatrous purposes. Snh. 82[b] ראיתם בן פּוֹטִי זה שפיטם אבי אמו וכ׳ do you see that son of Puti (=Putiel) whose grandfather (Yethro) fattened calves &c.?; B. Bath. 109[b]; Sot. 43[a] (v. פּוּטִיאֵל) a. fr. Esth. R. to III, 1 (ref. to כריקר כרים, Ps. XXXVII, 20) 'like the heavy lambs', שאין מפטמין אותן וכ׳ which are fattened not for their own benefit but for slaughter; a. fr.—Part. pass. as ab. Pesik. R. s. 16 (expl. בריאים, I Kings V, 3) מפ׳ (not אפ׳) fattened, opp. מן המרעה; Yalk. Kings 176. Ruth R. to II, 14 עגלות מפ׳ fattened calves; a. fr.

Nif. נִפְטַם *to be fattened.* Gen. R. s. 32 ומה אם לחסנר ... להִפָּטֵם וכ׳ ... if to be locked up ... the beasts came of their own accord, how much more will they come to fatten on the flesh of the mighty (Ez. XXXIX, 4); Yalk. Ez. 380.

פַּטֵּם ch., *Pa.* פַּטֵּם same, 1) *to pound, mix spices.* Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35 מְפַטֵּם Ar. (ed. v. מְזַג; h. text רקח).—2) *to fatten.*—Part. pass. מְפַטַּם; *pl.* מְפַטְּמֵי, מְפַטְּמָן. Targ. Is. XXX, 24 (Kimḥi פַּטִּים). Targ. Prov. XV, 17.—Pes. 76[b] מפטמי מהדדי they are fattened (or *flavored*) with one another.—3) *to flavor one's words* (cmp. בְּסַם), *to console, cheer up.* B. Mets. 66[a] פַּטְּמֵי מילי בעלמא הוא it was merely meant to cheer up (the neighbor, not as a binding promise).

פִּטֵּם, *pl.* פִּטְּמִין, פִּטָּמִים, v. פִּישׁוּם.

פַּטָּם m. (preced. wds.). 1) *druggist, apothecary.*—*Pl.* פַּטָּמִים, פַּטָּמִין. Y. Yoma IV, 41[d] bot. חפ׳ שבירושלם the druggists of Jerusalem. Y. Sot. VIII, 22[c] top כדרך שחפ׳ עושין as the apothecaries are in the habit of doing. Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 21, v. בְּדוֹלַח; a. e.—2) *one who fattens animals for sale, dealer in fattened animals,* opp. to רועה. Bets. 29[b]; Tosef. ib. III, 6 חולך ... אצל חפ׳ וכ׳ a person may go (on the Holy Day) to a dealer whose regular customer he is, and say, give me a dove &c. Bets. 38[a] שור של פ׳ an ox at the dealer's stall, contrad. to של רועה. Pesik. Baḥod., p. 104[b] פטומות ... אצל חפ׳ he took her to the crammer, and filled her lap with crammed birds; Yalk. Ex. 273; a. e.—*Pl.* as ab. Erub. X, 9 (101[a]) שוק של פ׳ the crammers' market. Tosef. Shebi. V, 8; a. e.—3) (sub. שור של) *mast-ox.* Sabb. XX, 4; Y. ib. 17[c] bot., v. רְעִי I.

פַּטְמָא, v. פִּיטְמָא.

פַּטְנִיתָא f. (supposed to mean) *fattened* (fr. פטן=פטם); v., however, בָּטְנִיתָא.

פִּיט׳, פִּטְפּוּט m. (פטט, cmp. פתח) [*something minute, tender,*] *one of the clay pins forming a sort of tripod for the support of a pot, peg.* Sabb. VIII, 4 כדי לעשות פ׳ a quantity of clay large enough for a peg.—[Yalk. Num. 785 פּוּט של מנורה the peg for a candlestick v., however, quot. fr. Sifré Zuṭṭa in R. S. to Kel. XI, 2.]—*Pl.* פְּטָפּוּטִים, עני עושה פִּיטְפּוּטֵי כירה קטנה וכ׳ a poor man makes pegs for a small stove to put on it a small pot (which is also called building). Kel. V, 11 עשה לה פ׳ if he made legs for the stove (so that it no longer rests immediately on the ground); Tosef. ib. B. Kam. IV, 20. Ib. V, 1 שלשה ... פטפט׳ שנתנן וכ׳ three pegs, three pins or three legs stuck in the ground and joined with clay to put a pot on them; Kel. VI, 1. Tosef. l. c. 7 ארבעה פטפוטי כירה וכ׳ (read טין ...). Ib. 8. Ib. 9 פטפוטי four legs of a stove &c.; a. e.

פִּיט׳, פִּטְפֵּט (v. preced., a. פַּטְפֵּט) 1) *to talk, babble.* Men. 65[a] חוץ מזקן אחד שהיה מְפַטְפֵּט כנגדו except one old man who talked (childishly) against him.—2) פ׳ ביצרו *to talk or argue with one's own passion, to conquer one's self.* B. Bath. 109[b] (play on בנות פּוּטִיאֵל, Ex. VI, 25) דאתי מיוסף שפ׳ ביצרו Elazar was a descendant of Joseph, who (is surnamed Putiel, because he) conquered his passion; Ex. R. s. 7, end שפִּיטֵּם ... שהיתה אשתו וכ׳ his wife was a descendant of two families, being on one side of the tribe of Joseph who conquered his passion, and on the other of the family of Jethro who fattened &., v. פַּטֵּם; Sot. 43[a].

פַּטְפֵּט ch. same, *to talk.* Gen. R. s. 98 (ref. to Jud. XV, 16 a. 18) דמְפַטְפֵּט צחי he who talks gets thirsty.

פִּטְפְּטָא, v. פְּטָא.

פִּטְפִּטִין, v. פַּטְפּוּט.

פִּטְקָא, v. פִּיטְקָא.

פְּטַר (b. h.) 1) *to break through, open.* Bekh. VIII, 1 (46a) (ref. to Ex. XIII, 2) עֶר שֶׁיְּפַטְּרוּ רֶחֶם מִישְׂרָאֵל (not שֶׁיִּפְטְרוּהָ) provided they open the womb when the mother is an Israelite (although she conceived before her conversion); ib. 47a.—2) *to send off, discharge, dismiss.* Keth. XIII, 5, a. fr. אוֹ כְנוֹס אוֹ פָּטוֹר (the betrothed has a right to say) either marry or release (me by divorce). Gitt. VI, 5 לֹא אָמַר כְּלוּם ... פָּטְרוּהָ if one says to friends, 'release her' ... he has said nothing (they are not authorized to write a letter of divorce, as it might mean, release her of her debts &c.); ib. 65b ר' נתן אומר פָּטְרוּהָ דִּבְרֵיהֶן קִיְּמִין פִּיטְרוּהָ לֹא אָמַר כְּלוּם R. N. says, if he said *paṭṭ'ruha* (*Pi.*), his words stand (a divorce is meant), but if he says *piṭruha* (*Kal*) &c. Ib. ר' נתן דְּבַבְלָאָה ... בֵּין פִּיטְרוּהָ לְפִטְרוּהָ וְכוּ' R. N. who is a Babylonian, draws a distinction between *piṭruha* and *paṭṭ'ruha*; our Tannai (in the Mishnah) being a Palestinian does not &c. Ib. VIII, 4. בְּגַת יִשֵּׂן ... פּוֹטֵר a man may divorce his wife with an old letter of divorce (having been closeted with her after he had written it); Tosef. ib. VIII (VI), 3 אֵינוֹ פּוֹטֵר וְכוּ' he must not divorce with an old letter, in order that the letter of divorce may not date farther back than (the conception of) her child; a. fr.—3) *to dismiss, give leave, let go.* Sot. IX, 6 וּפְטַרְנוּהוּ בְּלֹא מָזוֹן and we let him (the stranger) go without provision. Midr. Till. to Ps. XCI מִי גָּדוֹל הַפּוֹטֵר אוֹ הַנִּפְטָר which is the superior of the two? he who gives leave, or he who takes leave? Ib. (ref. to Gen. XXXII, 27) הֲרֵי יַעֲקֹב פּוֹטֵר לַמַּלְאָךְ behold, Jacob gives leave to the angel; a. fr.—4) (law) *to discharge, acquit*; (ritual) *to exempt from obligation, to declare free* from punishment, eventually from sacrificial atonement, opp. חִיֵּיב. Erub. 65a יָכוֹל אֲנִי לְפַטּוֹר וְכוּ' I can (by my plea) release from judgment the whole world (all Israelites) from the destruction of the Temple to the present time, for we read (Is. LI, 21), Hear now this, thou afflicted and drunken &c. (a drunken person is irresponsible); ib. מֵאי יְכוֹלְנִי לְפַטּוֹר נְמִי מִדִּין תְּפִלָּה this 'I can release' means also from responsibility for neglect of prayer (the drunken not being permitted to pray). Succ. 45b. Sabb. II, 5 ר' יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֹלָן וְכוּ' R. J. declares (him that did it) free from punishment or eventual sacrifice in all those cases, except &c. Ker. IV, 2 ר' יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר R. J. absolves him from bringing a sin-offering, opp. מְחַיֵּיב חַטָּאת. Snh. V, 5 אִם מְצָאוּ לוֹ זְכוּת פְּטָרוּהוּ if they found evidence in his favor, they (the court) acquitted him; a. v. fr.—Trnsf. *to cause exemption; to cover, include.* Ber. VI, 5 בָּרַךְ עַל הַיַּיִן ... פָּטַר אֶת הַיַּיִן וְכוּ' if he recited the blessing over wine before the meal, he has therewith exempted the wine offered after the meal (from an additional blessing). Ib. 7 מְבָרֵךְ עַל הַתַּבְשִׁיל וּפוֹטֵר אֶת הַטַּפְלָח he says the blessing over the chief dish, and with this he covers that which goes with it (v. טַפְלָה). Yeb. I, 1 פּוֹטְרוֹת צָרוֹתֵיהֶן ... חָמֵשׁ fifteen women (of various kinship with the *yabam*, by which he is prevented from marrying any of them) cover their rivals (making them free from dependence on the *yabam* for marriage or discharge); a. fr.—Part. pass. פָּטוּר; f. פְּטוּרָה; *pl.* פְּטוּרִים, פְּטוּרוֹת; פָּטוּרִין (*is, are*) *exempt, free,* opp. חַיָּיב. Peah I, 6 וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת וְכוּ' and he need not give the tithes, until &c. B. Mets. VIII, 1 פָּטוּר (sub. מִלְּשַׁלֵּם) he is free from indemnity. Ib. VII, 10 מַתָּנָה ... לְהִיוֹת פָּטוּר מִשְּׁבוּעָה may have an agreement to be eventually exempt from making oath; לְהִיוֹת פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם to be exempt from responsibility. Kidd. I, 7 כָּל מִצְוֹת הַבֵּן עַל הָאָב ... וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת to all paternal duties men are bound, but women (mothers) are exempt from them. Yeb. I, 2 כְּשֵׁם שֶׁבִּתּוֹ פָּטוּר כָּךְ צָרָתָהּ פְּטוּרָה as well as his (the *yabam*'s) daughter is exempt (from the law of levirate marriage, because the *yabam* cannot marry her), so her rival is exempt; a. v. fr.

Pi. פִּטֵּר *to dismiss; to divorce.* Gitt. 65b, v. supra. Kidd. 31b פַּטְרוּנִי dismiss (escort) me; a. e.

Nif. נִפְטַר, *Hithpa.* הִתְפַּטֵּר 1) *to be exempted, freed.* Bekh. II, 1 לֹא נִפְטְרוּ מִבְּכוֹר וְכוּ' they (the Levites) have not been exempted from consecrating the firstborn of clean animals, but only from redeeming their firstborn sons and the firstborn of asses; a. e.—2) *to be dismissed, take leave, depart.* Yoma I, 5 נִפְטְרוּ וְהָלְכוּ לָהֶם they took leave and went. Sot. IX, 5. Ber. 64a הַנִּ' מֵחֲבֵירוֹ וְכוּ' he who leaves his friend (after escorting him a distance) must not say, 'go in peace', but, 'go to peace'; הַנִּ' מִן הַמֵּת וְכוּ' he who takes leave of the dead (after burial) &c. Ib. 31a; Erub. 64a לֹא יְפַטֵּר אָדָם וְכוּ' one must not leave a friend otherwise than with a word of tradition (on legal or religious subjects), by which he may remember him; a. fr.—Esp. *to depart this world, to die.* Ber. 17a גָּדַל בְּשֵׁם טוֹב וְנִ' בְּשֵׁם טוֹב מִן הָעוֹלָם who grew (lived) with a good name, and left the world with a good name. Tem. 16a בְּשָׁעָה שֶׁנִּ' מֹשֶׁה רַבֵּינוּ לְגַן עֵדֶן when Moses our teacher was to depart for paradise. Gen. R. s. 96; a. fr.—Yalk. Koh. 989 בְּשָׁעָה ... מִתְפַּטְּרִים וְכוּ' when the children are dismissed from school.

Hif. הִפְטִיר 1) *to discard*; בשפה ה' *to discard with the lip, to spurn.* Pesik. R. s. 37 מִחַרְקִין...וּמַפְטִירִים בִּשְׂפָתוֹתֵיהֶם gnashed their teeth ... and spurned with their lips (ref. to Ps. XXII, 8). Treat. Der. Er. ch. II מַפְטִירֵי שְׂפָה (=מְפַטְּרִין בִּשְׂפָה).—2) *to dismiss, adjourn a meeting.* Y. Ber. IV, 7d top הַפְטִיר אֶת הָעָם dismiss the people (adjourn the meeting). M. Kat. 5b, v. בָּבָה. Hull. 51a מַפְטִיר כְּנֶסֶת one who dismisses the assemblies, janitor, v. כְּנֶסֶת.—Pes. X, 8, v. אֲפִיקוֹמָן; a. e.—3) [*to recite before dismissal,*] *to conclude the reading from the Law by reading a portion of the Prophets, to read the Haftarah* (v. הַפְטָרָה). Meg. IV, 1 בְּשֵׁנִי ... וְאֵין מַפְטִירִין בִּנְבִיא on Mondays, Thursdays and Saturday afternoons three persons read from the Law ..., and we do not close with a lesson from the Prophets. Ib. 5 הִמְפְטִיר בִּנְבִיא הוּא וְכוּ' he who concludes with the prophetic lesson (being the last of those called up) has the privilege of &c., v. פָּרַס; a. fr.

פְּטַר ch. same, *to free, dismiss, let go; to divorce.* Targ. Gen. XLIII, 14. Targ. Y. Num. V, 2, sq. Targ. O. Deut. XXIV, 1; a. fr.—Bekh. 4a אֵינָהוּ פְּטָרֵי אָדָם אֶלָּא בְּהֵמָה they (the Levites) released (the firstborn Israelites) by substituting man for man, but the firstborn beasts were redeemed through their beasts.—V. פְּטִיר.

Pa. פַּטֵּר same, esp. *to divorce.* Targ. Koh. VII, 26 דְּפַטֵּר

(ed. Vien. פַּטֵּיר *Af.*).—Gitt. 85[b] חיך פלני ... פַּטַּר ותריך וכ' (or פַּטַּר) how N. N. divorced and sent away N. N. his wife &c.

Af. אַפְטַר 1) *to dismiss.* Targ. Koh. l. c., v. supra.—Num. R. s. 12 דרחמון מַפְטְרִין טליא וכ' that they should dismiss the school children at the fourth hour of the day (during the summer heat); Lam. R. to I, 3 מפטרין רב טלאי (corr. acc.).—2) *to deliver a funeral address.* Y. Ber. II, 5[c] top על' ... וא' עילוי וכ' R. Z. came in, and spoke of him (as follows) &c. Ib.[b] bot. ואיפטר (corr. acc.). Koh. R. to V, 11 טול ואַפְטוֹר עלוי go and deliver the address over him. Ib. עלוי הדין פסוקא א' he started his address with this verse &c.; a. fr.—3) *to take leave.* Tanh. B'resh. 13 אַפְטְרוּ מינית באורתא they took leave of him in the evening; בצפרא אתו וקא מַפְטְרֵי מינית in the morning they came and again took leave of him; מר לא אַפְטְרִיתוּ קמאי מאתמל did you not take leave of me last night? Erub. 64[a] (Ms. M. מיפַּטְרֵי *Ithpe.*) were taking leave of one another; a. fr.—4) *to read the Haftarah.* Meg. 31[b] מאי מַפְטִירִינַן what do we read as Haftarah?; ib.[a] אַפְטוֹרֵי מאי מפטרינן (not מפטרין). Ib. 30[b] קרו ומַפְטְרֵי (not קרא) they read from the Law and recited the Haftarah; a. fr.—Ber. 53[b] מפטרייהו, v. מְפַטְּרָא.

Ithpa. אִתְפַּטַּר, *Ithpe.* אִיפְּטַר, אִיפְּטַר, אִפְּ' 1) *to escape* (a thrust), *slip away.* Targ. I Sam. XIX, 10.—2) *to be divorced,* v. מְפַטְּרָא.—3) *to be sent off, be escorted.* Targ. Gen. XLIV, 3.—Esp. *to be escorted to the burying place, be buried.* Targ. Koh. VII, 1.—Lam. R. to I, 1 (רבתי) נח נפשיה ואִ' לבית עלמין he died and was carried to the burying place; a. e.—4) *to take leave, part.* Erub. l. c., v. supra.—5) *to be exempted.* Bekh. 4[a] אפי' מבכור בהמה נמי נִיפַּטַּרוּ let them also be exempt from consecrating the firstborn of cattle; a. e.

פֶּטֶר m. (b. h.; preced. wds.) [*opening of the womb,*] *firstborn, firstbirth.* Bekh. I, 6, v. פְּדִיוֹן. Ib. II, 1; a. v. fr.—*Pl.* פְּטָרִים, constr. פִּטְרֵי. Ib. 6[a] פ' סוסים וגמלים the firstbirths of horses or camels. Ib. 11[a] פ' חמורות; a. e.

פטר, Y. Kidd. I, 61[b] top פ' בולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פִּטְרָא, v. פִּירְכָא.

פטרבולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פטרגוס, v. דגלים.

פַּטְרוֹבּוּלִי m. pl. (πατρόβουλοι) *chief senators,* a title given to local magistrates (variously corrupted). Y. Peah I, 15[c] top דמה ... ראש פטרבולי חיה Dama ... was the chief of the *patrobuloi*; Y. Kidd. I, 61[b] top פטר בולי (corr. acc.); Pesik. R. s. 23—24 פטרכולי. Pesik. Ul'kah., p. 182[b] יצאו פטרופילי וקילסו אותו (Ar. פרטילי), the magistrates came out and praised him; Yalk. Lev. 651 פטרופלי המדינה; Lev. R. s. 30 Ar. (ed. גדולי המדינה) פרטוטי.

פַּטְרוֹנָא m. (*Palez* of פטר) *a prematurely born animal, a puny lamb.* Bekh. 11[a] אפי' פ' בר דנקא even a puny lamb worth no more than a Danka. Zeb. 48[a] פ' בר דנקא Ar. (ed. אשם בר ד', חטאת בת ד').

פִּטְרוֹכָא, v. פְּטַטְרָכָא.

פַּטְרוֹן m. (πάτρων = patronus) *patron, protector.* Y. Ber. IX, 13[a] bot. בא ועמד לו על פתחו של פַּטְרוֹנוֹ וכ' he comes and stands at the gate of his patron and calls for his slave &c. Ib.[b] top ב"ד יש לו פ' שולט וכ' (not מלך ב"ד) a human being has a patron who may have power in one province &c.; Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. פטרין (corr. acc.). Tanh. Vayesheb 8 אתה הוא בטחוני אתה הוא פַּטְרוֹנִי thou (God) art my trust, thou art my patron; a. fr.—*Pl.* פַּטְרוֹנִין, פַּטְרוֹנוֹת. Ex. R. s. 14 שהיו פושעים ... שהיו להם פ' וכ' there were sinners in Israel who had Egyptian patrons and lived in affluence and honor, and were unwilling to leave. Cant. R. to V, 9 מה פטרון הוא מפ' ... מה דודך מדוד 'what is thy friend more than any other friend', what god is he to be different from any other god, what patron to be different from other patrons? Esth. R. introd. אתם יש לכם פ' ומה הן וכ' you have patrons, and who are they? These are the words of the covenant (Deut. XXVIII, 69). Gen. R. s. 50, end למדינה שהיו לה שני פ' וכ' (not פרט) like a province that had two patrons, one a provincial &c.; a. e.

פְּטְרוֹס, v. פְּטְרוֹס.—[Tosef. Dem. I, 11, v. פטריס.]

פטרופלי, פטרופולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פַּטְרִיקִי, פַּטְרִיקִי p. n. m. *Patroki, Patriki* (Patricius), name of an Amora. Y. Yoma IV, 41[d] top; Cant. R. to III, 10; Ex. R. s. 35; a. e.

פטרוקון, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטְרִיּוֹת f. pl. (פַּטְרָה) *truffles.* Y. Maasr. I, 48[d] top, v. כְּמֵהוֹת. Ned. 55[b]. Ukts. III, 2; a. fr.

פטרון, v. פַּטְרוֹן.

פטרוס, פטריס, Tosef. Dem. I, 11, read: אַנְטִיפַּטְרִיס.

פַּטְרִיקָא f., v. next w.

פַּטְרִיקוֹן m. (πάτριος, patricus, -a, -um) *something hereditary, heirloom, patrimony.* Y'lamd. to Num. XXI, 1, quot. in Ar. יודעין אנו שיש לָהֶן מאבותיהן פטריקא וכ' we know that they (Israel) have a legacy from their ancestors who said to them, 'the voice is Jacob's voice' (i. e. prayer); I, too, rely on my patrimony, as it is said (Gen. XXVII, 40), 'by thy sword thou shalt live'; Yalk. Num. 764. Gen. R. s. 49 אילו מפ' שלו וכ' if I asked (permission to cut some trees down) on his patrimony, he would not refuse me. Ib. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 8, a. II Sam. XXII, 41) שהיה פ' שלו וכ' (not שהיו פטרירקין) it was his (Judah's) hereditary privilege (paternal blessing, to lay hands on the enemy's neck); Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 פזמריקון; Yalk. Gen. 162 פזמיקון; Yalk. Sam. 163 פיזמיקון (corr. acc.).—*Pl.* פַּטְרִיקִין. Yalk. Num. 766 שתי פ' של ברכות וכ' they have two paternal blessings from Aram.

פַּטְרִיקִי, v. פַּטְרִיקִי.

פטרכולי, v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פִּטְרָתָא, v. פִּירְכָא II.

פַּטְשָׁא, v. פְּטַשׁ.—[Yalk. Prov. 960 למאן פטשין, v. פִּיטְשָׁא.—Yalk. Kings 230; Tanh. Thazr. 9 עשו פטשין, v. פַּסְטוֹן.]

פִּי constr. of פֶּה. [For compounds see respective determinants].

פִּיאָה, v. פֵּאָה.

פִּיאָלִי, v. פִּידָלִי I.

פִּיאַס, v. פִּיָּס.

פִּיבְלִיח, v. פִּירוּלָא.

פִּיגָה, פִּיגָא pr. n. *Piga*, 1) name of a river in Palestine. Par. VIII, 10 (Mish. ed. פוגה); Snh. 5[b] (Ms. M. 'פי'). B. Bath. 74[b] (Ms. M. 'פו'; v. Rabb. D. S. a. l. note); Midr. Till. to Ps. XXIV; Yalk. Ps. 697 פיגע (corr. acc.).—2) name of a place. Tosef. Ter. I, 15 ed. Zuck. (Var. פינא).—Tosef. Yeb. VI, 8 מעשה ברופא בפ' אחד ed. Zuck. (oth. ed. מעשה בחופה באחד), read מ' בחיפא באחד, or מעשה בפ' באחד).

פִּיגוּל, פִּגּוּל m. (b. h.; פָּגַל) [*abomination, unfitness,*] *a sacrifice rejectable in consequence of an improper intention in the mind of the officiating priest.* Zeb. 28[a] פ' זהו חוץ למקומו *piggul* (Lev. VII, 18; XIX, 7) refers to the intended disposal beyond the legal limits of space (for eating the sacrifice). Ib. II, 3 חוץ למקומו פסול ... חוץ לזמנו the intention of disposal at an improper place makes the sacrifice unfit, but the eating of it is not punishable with extinction, whereas the intention of disposal at the improper time makes it *piggul*, and the eating of it is punished with extinction; a. fr.—*Pl.* פִּיגּוּלִים, פִּיגּוּלִין, פִּגּ'. Sifra Aḥăré, Par. 5, ch. VII. Cant. R. to V, 14, כמה פ' many laws concerning *piggul*; a. e.

פִּיגּוּל, פִּגּוּלָא, פִּגּ' ch. same, *abomination*. Targ. Is. LXV, 4. Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 Bxt. (ed. פִּיגּוּר, q. v.). Targ. I Sam. XVII, 46 (ed. Lag. פגר).—Esp. *piggul*, v. preced. Men. 94[a] (a mnemonical formula) שכן ציבורא חובה טמיא for the show-bread is, like the ʿOmer, a congregational offering, an obligatory offering, is offered when the congregation is unclean, is eaten by the priests, is subject to becoming *piggul*, and is offered on the Sabbath; ib.[b].

פִּיגּוּם, Tosef. B. Bath. VI, 2 טרנופת פ' לסאה, read with ed. Zuck.: טרנופת פיגום being a misplaced gloss, corrupted from פיטם, as a Var. of פיטמות ib. 3.—Bekh. V, 3 (35[a]) נטל פ' Bab. ed., v. פִּגּוֹן.

פִּיגּוּר, פִּגּ' m. constr. 1) (פָּגַר I) *breaking, destruction*. Targ. Is. XXIV, 12.—2) (פָּגַר II, v. פֶּגֶר) *decay*, only in connection with טשויותא (rendering h. גלולים). Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 (Bxt. פיגול). Targ. O. Lev. XXVI, 30 ed. Berl. (oth. ed. פְּגָרֵי).

פִּיגִי f. (πηγή) *spring*. Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 10) כפ' שהיא נתונה וכ' like a spring in a garden which waters the garden.—**Pl.* פִּירְגִין. Targ. Y. Ex. XV, 27 Ar. (ed. עירנון).

פִּיגִּיוֹן, v. פְּגִיוֹן.

פִּיגָם, פִּגָּם m. (פָּגַם; cmp. פְּגִים I, a. Gen. R. s. 20, quoted bel.; πήγανον would seem to be of Semitic origin) the herb *rue*. Gen. R. s. 20 שהם דומים לפ' וכ' resembling the leaves of rue, wide below and narrow on top, v. אוֹר II, 3. Kil. I, 8 אין מרכיבין פ' ע"ג קדה וכ' you must not graft rue on wild cassia, because it would be a combination of an herb with a tree; Erub. 34[b] פגם (some ed. 'פי', v. Rabb. D. S. a. l. note 200). Ukts. I, 2. Sabb. 128[a]. [פִּרְגָמָה, Snh. 73[b], v. פַּרְגָמָה 3].

פִּיגְמָא, פִּיגְמָה m. 1) = פְּגָמָא q. v.—2) = h. פִּגּוּם I *semicircular turret, Pigma*, a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22[b] bot. אין חמשה פ' וכ' if you measure (for Sabbath limits) from the Turret &c.

פִּיגְמָה f. = פְּגִימָה 2.

פִּיגְמָא, Pesik. R. s. 21, read: פְּרַגְמַטְיָא.

פִּיגְמִין m. pl., v. פְּגִימִין.

פִּיגְעִין, פִּיגְעָא, v. sub פִּגּ'.

פִּיגְרָא, v. פִּגְרָא.

פִּיד m. (פדד; cmp. פְּדַע) 1) *picking* of chickens. Ab. Zar. 4[a] (ref. to פידו, Job XXX, 24) אני נפרע מהן כפ' של תרנגולת I will collect from them (punish them) as the chicken picks (in small instalments); ib. אפי' ארץ ישראל ... מעט כפ' של תרנגולין וכ' even if Israel do but small good deeds, as the picking of chickens in the dunghill, I will combine them into one large sum; Yalk. Job 918.—2) (b. h.) (= שֶׁבֶר) *misfortune*. Pesik. Naḥămu, p. 126[b] (ref. to Job l. c.) אין הקב"ה מכה ... אלא מביא פ' לזו וכ' the Lord does not strike a nation and let her sit in despair, but brings misfortune on one and consoles her with another &c.; Yalk. Job l. c.

פִּידְגִיגְתָּא, פִּידָגוֹג, v. פרג'.

פִּידְגֶרֶת, v. פּוּרְגָּרָה.

פִּידְעָא, v. פְּדַע II.

פִּידְחוּק m. (פָּהַק) *yawning*. Ber. 24[b] top גיהוק ופ' Ms, M. (ed. ביגהק ומפהק).

פִּידְחִי, פִּיחִי m. pl. (פָּחַי) *wandering about, idleness*; בשיהי פ' in standing still and sauntering about, *in idleness*. Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13[b] Ms. M. (ed. בשה"י פה"י, expl. in Rashi as an acrostic abbreviation: שבת הרום, פסח הרום to-day is Sabbath, to-day is Passover); Yalk. Esth. 1054 בשהי פהי.

פִּיו, v. פֶּה.—[Kil. IX, 9 פיו של צמר, v. פִּיתָּ.]

פִּיוּלָא f. (fibula = pallium fibulatum, cmp. περόνημα a. πόρπαμα) *clasp; a cloak fastened with clasps* or *buckles*. Tanḥ., ed. Bub., Noah 21 נתן ... טלית לשם ולירפת פ' the Lord rewarded them, giving Shem the *ṭallith* (v. טַלִּית), and Japhet the pallium fibulatum; Gen. R. s. 36 וירפת לפַּיוּלָא and Japheth was granted the pallium; Yalk. ib. 61 לפלוניא (corrupt. of לפִּיבּוּלָא; some ed. פלמניא, corr. acc.).—Y. Ab. Zar. I, 39[c] bot. היה הופך עיכלית דימיגא וכ' (Matt. K. to

Lam. R. to IV, 2 פִּיבְּלִיה) he changed the buckle from his right to left shoulder; Y. Dem. IV, 24[a] bot. פילכיה דשמלא לימנא (read: פיבליה; Lam. R. l. c. יד אונקלי).

פִּיוּט m. (פטט, v. פִּטְפֵּט) *talk, story-telling.*—*Pl.* פִּיּוּטִין. Gen. R. s. 85 (ref. to the disregard of chronological order in the Book of Daniel) שלא יאמרו דברי פ' הם כדי וכ' that people should not say, they are merely historical annals; in order that all should know that he (Daniel) told it by holy inspiration; Yalk. ib. 144 שלא יאמר פ' הוא (corr. acc.); Yalk. Dan. 1063.—[In liturgy פיוט: *hymn,* esp. applied *to alphabetical acrostics*; v. פִּיְּטָן.]

פִּיּוֹטוֹת פִּיּוֹר, m. pl. (preced.) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Y. Erub. VII, 24[c] bot. (ref. to Gitt. V, 7), v. פָּעוּטוֹת a. אִפְּיוֹטוֹת.

פִּיּוּלִי, v. פְּיָלִי.

פִּיוּנְטִירִית, Y. Snh. XI, end, 30[c] ור"ש יבין ליה פ' a corruption in a passage which otherwise requires emendation; read: שע"ז בין שנתכוון ... בין שלא נתכוון ... דברי ר"ש חונקין אותו ודברי חכמים סוקלין אותו אבל בשאר כל המצוות אם לא נתכוון לעקור את כל הגוף דברי חכמים סוקלין אותו ודברי ר"ש פוטרין אותו; v. Tosef. ib. XIV, 13, a. Bab. ib. 90[a].

פִּיּוּס m. (פִּיֵּס) *conciliation, persuasion, comfort.* Nidd. 31[b] מפני מה האיש מקבל פ' וכ' why does man easily accept conciliatory words, and woman does not? (Answ.) This one partakes of the nature of the material of which he was created (earth being easily crushed) &c. Y. Taan. II, 65[b] bot. ואני מקבל פִּיּוּסָן and I shall accept their apology. Gen. R. s. 93 חגשה לפ', v. חָגַשׁ. Ib. היה ... כל הדברים בהם פ' ליוסף וכ' all the words ... (Gen. XLIV, 18—34) contained conciliatory argument for Joseph, for his brothers, and for Benjamin. Koh. R. to VII, 2 מדת שיש בה פ' a social act with which consolation is connected; a. fr.—*Pl.* פִּיּוּסִין, פִּיּוּסִרן. Gen. R. s. 74 (ref. to Gen. XXXI, 36) דא את סבור ... דברי פ' וכ' here you might think there would be blows and wounds, but (his anger found vent only in) words of persuasion &c.; a. e.—[Lev. R. s. 26 בפיוסין, read: בפִּיסְטִין.]

פִּיּוּסָא, פִּיּוּר, ch. same. Gen. R. s. 94 דילמא אגב פ' שבירק צירבתר perhaps in consequence of conciliation (by presents) he may remit some (of the imposed penalty). Y. Peah VIII, end, 21[b] דחמא ... יקבל פִּיּוּסָךְ may he who sees and cannot be seen, accept thy apology (as I accept it).—*Pl.* פִּיּוּסִין, פִּיּוּרִין. Targ. Y. Gen. XXXIV, 3.—[Y. Shek. VII, 2 Bab. ed., v. פִּוְּוסָרוֹס.]

פִּיְּסָרוֹס, v. פִּוְּוסָרוֹס.

פִּיּוֹת, v. פֵּאָה.

פַּיּוּתָא f. (יפי; cmp. Syr. פּאיוּת, P. Sm. 3017) *beauty.* Targ. Job VIII, 12 ed. Lag. (Ms. פָּוָּה; ed. גְּוִיָּה; h. text אבו).

פִּיָּוָא m. = h. פָּז. Gitt. 58[a] תורתי מתלי אירסתירא פ' וכ' all the fine gold of the world weighs two Istiras, one half of it is in Rome, and the other in the rest of the world. Ib. מיחפי בפ' covered with fine gold. Ab. Zar. 11[b] מיתקל ד' זוזי דפ' (not ר', ed. מיתקל זוזא דפ'; Ms. M. פרוא, corr. acc.; Ar. ed. Koh. פִּיגֵּר *gold pieces*) fine gold of the weight of four Zuz. Keth. 77[b] תכשיטי פ', v. תַּכְשִׁיט; a. e.

פִּיּוֹזָא, v. פְּזוֹזָא.

פִּיזּוּר m. (פָּזַר) *scattering, dispersion.* T'bul Yom II, 3 מפני שהוא רוצה בפיזורו because the scattering (of the garlic in the mortar) is welcome to him. Sabb. 16[b] בשעת פ' עבים when the clouds were dispersing. Sifra M'tsor'a, Par. 2, ch. II פ' שיער (מקום) isolated hairs. Snh. VIII, 5 פ' לרשעים וכ' dispersion (separation) of the wicked is a profit to them and to the world; a. e.

פִּיזְמְרִיקוֹן, v. sub פזמ'.

פִּיחַ m. (b. h.; פּוּחַ or נָפַח) *powder, dust*; כבשן פ' *soot.* Ex. R. s. 11. Tanḥ. Vaëra 14; a. e.

פִּיחָא, **פִּיחָה** ch. same. Targ. O. Ex. IX, 8; a. e.

פִּיחָה f. (preced.) 1) *wind, flatus.* Ab. Zar. 17[a].—2) [*blowing away,*] *reduction, diminution.* Ex. R. s. 43 (ref. to יפרחו, Prov. XXIX, 8) אלו ישראל שנתנו פ' בעולם וכ' this means the Israelites who brought diminution into the world by the calf which they made, for ... there is not a generation that suffers not at least a particle of punishment &c. (v. אוּנְקְיָא). Cant. R. to II, 17 (play on שיפוח, ib.) עד שאכניס פ' בלילך של מלכיות until I allow a reduction to enter into the sufferings (v. לַיִל) from foreign governments, i. e. shorten the term of the exile. Ib. כבר הכנסתי פ' וכ' I did once before shorten the exile in Egypt.

פִּיחָה, v. פָּחָה.

פִּיחָם, v. פֶּחָם.

פִּיטְ, **פִּיטוּם** m. (פָּטַם) *compounding, manufacturing; ingredients.* Ker. 6[a] תקטרת וכ' פ' the ingredients of frankincense are &c. Y. Shek. IV, 48[a] bot. שהיו בקיאין בפ' וכ' who were experts in the preparation of frankincense. Y. Sot. VIII, 22[c] top שמן המשחה פ' the ingredients of the oil of anointment; a. fr.—[B. Mets. IV, 12 (60[a]), a. e., v. פִּישׁוּם.]—*Pl.* פִּיטוּמִים, פִּיטוּמִין, פִּרְטְ, פִּרְטִין *spices.* Ter. XI, 2 כמוני פ' R. S. (ed. פִּטָּמִים; Ms. M. בשמים) like those who count spices (and add some in the bargain).—[Tanḥ., ed. Bub., Shof'ṭim 8 פרוטמין, v. פְּרוּטְמִי.]

פִּיטְ, **פִּיטוּמָא** I ch. same. Targ. Y. Ex. XXV, 6.—*Pl.* פִּיטוּמִין. Ker. 3[a] בעי לסיתנא פ' בהדי הדדי the redactor of the Mishnah wanted to place together the laws concerning the compoundings (of frankincense and of oil).

פִּיטְ, **פִּיטוּמָא** II m. (פטם *to break,* cmp. Arab. *faṭas* mortuus fuit) *slain body, corpse.* Y. Taan. IV, 69[a] top חמר לי פטומיה show me his (Bar Kokhba's) body; Yalk. Deut. 946 אייתון לי גופיה פטומיא (read: אייתון לי פטומיה, גופיה being a gloss to פ').—*Pl.* פִּטְ, פִּיטוּמִין. Lam. R. to II, 2 זיל אייתי לי פִּיטוּמַיְיהוּ go and bring me their bodies

פִּיטֹּמֶת f. (פָּטַם) [*mortar and pestle,*] trnsf. 1) m. (sub. קצה) *the oblate part of the breast around the nipple.* Nidd. V, 8 משישחיר חפ' (Bab. ed. 47[a] הפיטומות, corr. acc.) when the surroundings of the nipple begin to grow dark.—2) *the upper part (blossom end) of the onion.* Y. Ter. IX, 46[d] top; X, beg. 47[a] חצבּיר פִּטוּמָתוֹ וכ' if the upper part of it has been removed, it is considered as if cut in pieces.—V. פִּיטָמָה.

פִּיטֵּם, פִּיטֵּס (freq. פִּישֵּׁט, פִּישֵּׁם) c. (פטס *to expand,* cmp. פָּשַׁם 2) 1) *a large cylindrical vessel, cask* or *tub* of earthen material (corresp. to πίθος, a. to dolium; v. Sm. Ant.[3] Engl. ed., s. v. Dolium). B. Mets. IV, 12 (60[a]) חגגר פיטם אחר ... (Bab. ed. פישט; Y. ed. Ven. a. Mish. ed. Nap. פיטס; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a merchant may buy wine from several presses and put it into one cask. Keth. 111[b] in the days to come מביא ענבה ... כפ' גדול one will bring in one cluster of grapes on a wagon or in a boat and place it in a corner of his house, and take his supply of wine from it, as if it were a large jar; Sifré Deut. 317 וכשותה מן חפיטם ומסתפק והולך מן חפיטם Yalk. ib. 944 (read כמן חפ'); Yalk. Gen. 160 בפ' גדול (corr. acc.). R. Hash. III, 7 (27[b]) חפיטם (Bab. ed. חפיטס; Ms. M. חפיטם, v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Ohol. X, 3 שהוא עומד וכ' פ' *a pittus (pithos)* standing in a room and reaching from the floor to the ceiling. Tosef. Kel. B. Kam. IV, 16 פיטים שקירדו וכ' (corr. acc.) a large tub to which one made a cover to use it as a stove, and which he plastered over with clay. Y. Bets. III, 62[a] top צר הוא בפיטס he may catch an animal (on the Holy Day) by chasing it into a tub; Y. Sabb. III, 14[a] bot. בפיחם (read ס . . .). Tosef. T'bul Yom II, 3 פִּיחוֹס.—*Pl.* פִּיטָסִין, פִּיטָסִין. Kel. III, 6 שטופלין בח חפ' (Ar. הפריסין) wherewith they line the tubs. Bets. 15[b] חללי בעלי פ' those (the first to leave the lecture room) are owners of tubs of wine, contrad. to חבית &c.—2) *a vessel made of brittle clay and requiring lining.*—*Pl.* פִּיטָסוֹת. B. Bath. VI, 2 (93[b]) קנקנים בשרון ... פיטסות למאה (Ms. H. a. R. פּוּטָסוֹת; Mish. ed. פִּיטָסָאוֹת, Y. ed. פִּיטָסָאוֹת) if a man buys jugs (קנקנים) in Sharon, he must accept ten thin jugs for every hundred; ib. 97[b], expl. נאוח ומגופרות, v. נָא II; Tosef. ib. VI, 3, sq. פיטסות ed. Zuck. (oth. ed. פינוסות, פינוסות, corr. acc.).

פִּיטוֹרֶת*, פִּיטוֹרָה, פִּטּ' f. (v. next w.) *weir, canal-bed.* Y. Kil. I, 27[b] bot. בזורע ע"ג חרס ע"ג פ' וכ' if one sows in a lake, in a canal-bed &c.

פִּיטוֹרִין, פִּיטוֹרֵי, פִּטּ' I m. pl. (פָּטַר; cmp. Prov. XVII, 14) *water rushing through bars.* Ber. 8[a] death from croup is כפיטורי בפי ושט like the gushing water at the entrance of a canal (when the sluice-bars are raised); [Ms. B. N. כפרוקי פטורי בפי ושט; Ms. M. marg. Var. כפיטוני לפי ושט, v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Rashi ref. to פטורי צציים, I Kings VI, 18, Targ. אטונין: like *ropes* pulled through loop-holes in the boards of a ship]. M. Kat. 28[b], sq. the departure of the soul from the body is כצפורי בפי (ה)וושט ר' י אמר כפטורי בפי וושט as the whirling waters rushing into the entrance of the channel; R. J. says, as the water rushing through &c.; [Rashi: as the knots of ropes with which two ships are tied together; for Var. Lect. v. Rabb. D. S. a. l. note 60]; Lev. R. s. 4 כפיטורין היוצאין מן הווושט as the rushing waters leaving the channel; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 15 כפיטורי היוצאת בפי ושט (Ms. Parma כפיטורין; Ms. R. כקפיטורין); Tanḥ. ib. 10 כקפיטורין היוצאה מתוך הושט; Koh. R. to VI, 7 כקפיטורין מתוך הושט.

פִּיטוּרִין, פִּטּ' II m. pl. (פָּטַר) *discharge, divorce.* Targ. O. Deut. XXIV, 3 (ed. Berl. פִּיט', without Dagesh). Targ. Y. Ex. XXI, 11 פִּטּ'; a. e.—Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) גט פ' (absent in Y. ed.); Ned. 5[b].

פִּיטְטָא, פִּטּ' m. (v. פַּטְפְּטָא) *talk, discussion.*—*Pl.* כל פ' בישין ופ' פִּיטָטָא, פִּיטָטִין, פִּטּ'. Y. Ber. IX, end, 14[d] כל פ' בישין וכ' all discussions are bad, only those about the Law are good. Lev. R. s. 12 (transl. למי שיח, Prov. XXIII, 29) למאן פ' who has disputes?; Yalk. Prov. 960 (not פנטשין); Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה).—[Gen. R. s. 44 חד פטטיא Ar., read מְלָלֵי, v. חדין פ'.]

פִּיטִרִיד m. pl. [*Petræan?*] name of a species of *figs.* Y. Shebi. V, beg. 35[d] (expl. בניח שוח, ib. V, 1) פיטי (R. S. to Shebi. I. c. פִּיטְרָיָה).

פִּיטָלוֹן m. (πέταλον) *a leaf of metal, gold-foil* (corresp. to h. כתם). Targ. Job XXVIII, 16 ed. Lag. (ed. פַּטָלוֹן, Levita פיטלין, corr. acc.). Ib. 19. Ib. XXXI, 24. Targ. Lam. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. פלטין, corr. acc.).

פִּיטָם m. *jar,* v. פִּישׁוֹם.

פִּיטָם, פִּיטָמָא, פִּטּ' I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened animal.* Targ. I Kings V, 3 (ed. Lag. פטימא). Targ. Ez. XLV, 15, v. פַּטִּים.—B. Kam. 47[a] פ' לבעל פרה (Rashi פטומא) the additional value on account of fatness goes to the credit of the owner of the cow.—2) f. = h. פִּטוּמָה, *crammed bird.* Ex. R. s. 25 (in Hebr. dict.) if one said, אילולי היה לי פ' אחת ... טעם פ' I wish I had a crammed bird to eat, it (the mannah in his mouth) had the taste of a crammed bird; Midr. Till. to Ps. XXIII ייעשה פטומא ed. Bub. (oth. ed. עשה שמן פטומיה, strike out שמן); Yalk. Ps. 690 פִּטוּמִין *pl.*

פִּיטָמָא, פִּיטָמָה, פִּטּ' II f. (פָּטַם 1) [*pestle, mortar*] *a protuberance on the blossom-end of fruits* having the appearance of a pestle seated in a mortar (cmp. בּוּכְנָה); *the upper portion of a fruit,* v. פִּיטוֹמֶת. Succ. III, 6 נטלה פִּטָמָתוֹ if the pestlelike protuberance of an Ethrog is taken out; expl. Y. ib. III, 53[d] תמן אמרין שושנתו there (in Babylonia) they say, 'its lily'; Bab. ib. 35[b], v. בּוּכְנָה (v. Rashi a. l.). Y. Kil. I, 27[a] top פיטמה של אבטיח (v. עִיטָה) the upper portion of a melon (containing the carpels). Ukts. II, 3 חפיטמא של רמון (ed. Dehr. חפטמה) the top-piece of a pomegranate.

פִּיטָס, v. פִּישׁוֹס.—[Midr. Till. to Ps. XIX, 2 ed. Bub. בפיטסין, read: בפִּיסְטִין.—Tanḥ., ed. Bub. Thazr. 12 פיטסים, v. פִּסְטוֹן.]

פִּיטְפֵּט, פִּיטְפּוּט, פִּטּ' v. sub פִּטְפֵּט.

פִּיטַּק m. (פתק=פטק) [*ball, stone*; cmp. פַּתִּיק] *lot, ballot.*

—*Pl.* פִּיטָקִין. Cant. R. to VIII, 11, v. דָּדָה. Y. Snh. I, 19c bot. נטל ... פ' וכ' Moses took twenty two thousand ballots and wrote on them &c.; בואו ושלו פיטקיכן come and draw your ballots.—V. פִּתֵּק.

פִּיטָקָא, פִּטְ', (פִּטְוָקָא) ch. same 1) *ballot, lot; fate, decree.* Koh. R. to III, 2 חייך דאת מחמי לי פִּטְקִי by thy life, thou must show me my fate.—*Pl.* פִּיטָקָיָא, פִּטְ', פִּיטְקִין, פִּטְרַקְיָא. Targ. Y. I Num. XI, 26 (v. Y. Snh. I, 19c bot.).—Koh. R. l. c. חיך מה דלית ... את שליט על פִּיטָקָכָן וכ' as thou hast no power over our (the scholars') fate &c.—2) *tablet, official letter* (corresp. to h. ספר or אגרת; cmp. פִּתָּגָם). Targ. Esth. IX, 32. Targ. Job XXXI, 35; a. e.—*Pl.* as ab. Targ. Esth. I, 22; a. fr.—V. פִּרְקָא.

פִּיטָרָא I m. (cmp. פִּטְרָיוּת) *fungus.* Sabb. 107b sq. האי מאן דתלש פ' וכ' he who plucks a fungus from the handle of a pitcher.

פִּיטָרָא II m. (פְּטַר) *farewell.* Snh. 96b בבריחיה שרא פ' Ms. M. (read שדא פ' לבריחיה; ed. Crac. פיטרתא, Rashi ed. Crac. פטרתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he sent a farewell letter (disposal of his property) to his house; (ed. פּוּרְטָתָא, v. פּוּרְטָא).

פִּיטָרָא III, **פִּטְ', פִּיטְרָה** f. (πέτρα) *rock.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar.; Yalk. Num. 766 ... חפר וחזיה מוצא למטה פ' he dug in one place and found a rock below; ib. חרי מצאתי פ' לבנות וכ' I have found a rock (Abraham) on which to build and establish the world. Y. Shebi. V, 36a top פוטרה, v. פּוּאָה.—[Y. Kil. I, 27b bot., פיטרה emend. in Levy Talm. Dict., v. פִּיטוּרָה.—Ib. 27a bot. פטר פיטרה סולינון, v. פִּיטְרוֹסִילִינוֹן.]

פיטרון Ex. R. s. 15, read with Tanḥ. Ḥayé 3 תיאטרון.—פיטרונין, Gen. R. s. 50, end, v. פַּטְרוֹן.

פִּיטְרָס, פִּיטְרָס, פִּטְ' pr. n. m. (Πέτρος) *Petros, Peter.* Y. M. Kat. III, 82d bot. ר' יוסי בר פ'; Y. Ab. Zar. III, 42c; Gen. R. s. 92; Ex. R. s. 52; a. e.

פִּיטְרוֹסִילִינוֹן m. (πετροσέλινον) *rock-parsley.* Y. Shebi. IX, beg. 38c (expl. כרפס שבנהרות, Mish. IX, 1). Y. Kil. I, 27a bot. פטר פיטרה סולינון (corr. acc.); v. שׁוּפְּרָא.

פִּיטְרוֹפִין, Y. Pes. VIII, 35d הפ' = תיאפיטרופין, v. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס.

פיטרין, v. פּוֹטִירוֹן.

פִּיטַרְנָא, v. פִּטַרְנָא.

פִּיטָרָס, v. פִּיטְרוֹס.

פיטרתא, Cant. R. to III, 11, v. פִּרְטָא II.

פִּיוּטוֹת, v. פִּיּוּטוֹת.

פִּיוְטָן, פִּיּוְטָנָא, פַּיְוְטָנָה m. (פּוּט, v. פִּיּוּט) *speaker,* esp. (by adaptation to ποιήτης) *composer of alphabetical acrostics, poet.* Lev. R. s. 30 דרשן ... פ' דהוה he was teacher of Bible and of Mishnah, speaker (poet) and preacher; Pesik. U'kaḥ., p. 179a (Ar. ed. Koh. פּוּרְיָטָן, oth. ed. פּוּרְטָס, פּוּרְטָס, corr. acc.); Cant. R. to III, 6 פּוּרְיָטוּרִי (corr. acc.). Ib. to I, 1 חדרן פ' כד עביד וכ' when a poet writes &c., v. אלפ"א; Koh. R. to I, 13 פּוּרְיָטָנָא.—*Pl.* (h.) פַּיְוְטָנִים. Yalk. Cant. 983 (ref. to חרוזים, Cant. I, 10) אלו הפ' this refers to the poets (in Israel).

פִּילָא, v. פִּילִי I.

פִּילְדָה, a corrupt., perh. for פִּילוֹרָא m. (πυλωρός) *janitor.* Koh. R. to III, 9 (some ed. פירלן); [Ar. thinking of פִּירְלִי: *potter*].

פִּילָא I, **פִּילָא** f. (φιάλη, fiala) *a broad, flat bowl.* Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. I Num. VII, 13 פִּילוֹלֵי (Y. II פִּירְלֵי; h. text קערה). Targ. Is. LI, 17; 22 פ' כסא (ed. Wil. פִּילֵי; h. text קבעת כוס); a. fr.—Tanḥ. Naso 1 פִּילָאלֵי של חרש an earthen bowl; Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. 1 פ' של חרס; Sot. II, 2 (15b; Bab. ed. פִּילָלֵי); a. fr.—Gen. R. s. 10, a. fr. פ' קדום, קודם, read: פִּילֵי.]—[Sabb. 90b פילי ביירר Rashi, v. פִּילָא.]—*Pl.* (ch.) פִּילָלָוָן, פִּירְלָוָתָא, פִּירְלָן, פִּילָן (פִּירְלָן). Targ. Am. VI, 6 (ed. Lag. פִּלָלָוָן). Targ. Y. Num. IV, 7 (ed. Vien. פִּירְלָוָי); a. e.—(Masc. form) פִּילֵלֵי, פִּירְלֵי, פִּירְלָא, פִּלְלָ'. Targ. II Chr. IV, 8; 11; a. e.

פִּילִי II, **בַּר פ'** pr. n. m. *Bar-Piali.* Ḥull. 96a Ar. (ed. פִּילוֹלֵי).

פיולוח, Gen. R. s. 94, end ופ', read: ופיסוחו, v. פִּיס.

פיולן, v. פיולדה.

פִּיוֹלָתָא, פִּיְלָתָא f.—פִּילִי I. Targ. Y. II Num. VII, 13. Targ. Y. ib. 85.—*Pl.* with suffix: פִּיְלָתְהוֹן. Targ. Y. Ex. XXV, 29.—[פִּלְיַת חיוא, v. פִּלְיָא.]

פַּיּוֹס (פַּאיוֹס) m. (פִּיס) *brittle stone.* Sabb. 81a פיוס Ms. O. (ed. פאיור; Ms. M. פָּיְאָס; v. Rabb. D. S. a. l. note), expl. כרישינא בבלייתא, v. פַּרְשִׁינָא I.

פַּיּוֹס m. (פּוּס) *division,* (cmp. פּוּר, a. בָּצַע) *compromise, arbitration,* esp. by counting out a certain number on the raised fingers of those among whom a decision is to be made (v. צָבַע *Hif.*), *allotment.* Yoma II, 2 ... התקינו אלא בפ' it was ordained that the cleansing of the altar should not be done (by whosoever was the first to reach it) but according to arbitration by counting &c. Ib. וזה הפ' תראשון and this was the first arbitration (on the Day of Atonement). Ib. 3 חשני מי וכ' הפ' the second count was to decide who was to slaughter &c.; a. fr.—*Pl.* פַּיְסוֹת. Ib. 2 ארבע פ' חיו שם four times arbitration took place there (on the Day of Atonement). Y. Pes. VI, 33b מפני קילקול פ' because it disturbs the arrangement of the various services allotted severally to the priests; a. e.

פִּיסָא (פַּיְסָא), פִּיְסָא ch. same, 1) *compromise, peace.* Nidd. 37a עבדו רבנן פ' the Rabbis have made peace (have been reconciled).—2) *lot, balloting.* Targ. II Esth. III, 7 פ', a. דערבין פ'. Targ. I, II Esth. IX, 24. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Yoma 22a תקינו לה ... פ' the scholars ar-

ranged balloting (by counting fingers, v. preced.). Ib. 23[a]; a. e.

פַּיְיסוֹנָא* m.=h. פַּרְסוֹן, *mason*. Y. Yeb. XII, end, 13[a] הדרן פ' דפַּיְיסַנְתָּךְ (ed. Krot. פייסרנא) is this (R. Levy whom you recommended) a mason of thy mason's guild (a pupil of thy school)?

פַּיְיסַנְתָּא f. (preced.) *masonry, mason's guild*, v. preced.

פַּיְישׁוֹנָא* m. (cmp. פַּרְיָס) [*pebble,*] name of a species of *beans* (cmp. פַּרְשִׁינָא I a. III), called in Hebrew *sappir*. Y. Kil. I, 27[a] top, R. S. to Kil. I, 1 (ed. פישונה), v. סַפִּיר.

פִּיל imper. of נְפַל.

פִּיל I m., בעל חפ', v. פּוּל.

פִּיל II m. (אפ, cmp. נְפִיל) *elephant*. Kil. VIII, 6. Men. 69[a]; B. Bath. 22[a]. Lev. R. s. 6; a. e.—*Pl.* פִּילִין, פִּילִים. Gen. R. s. 31, end., v. זְמוֹרָה. Y. Sabb. XVIII, 16[c]; Tosef. ib. XIV (XV), 8; a. e.—Gen. R. s. 15, end בן הפילים some ed., v. נְפִיל.

פִּילָא, פִּיל I ch. same; פ' דש, or פ' (sub. שן) *ivory*. Targ. I Kings X, 22. Ib. XXII, 39; a. e.—Y. Shebu. III, 34[d] bot., a. e., v. עֲנִיבָה II. Ber. 55[b] bot. ... דלא מחוו ליה ולא פ' דעיול וכ' man is never shown in a dream a golden palm tree or an elephant passing through a needle's eye (man dreams only of what he thinks of when awake). B. Mets. 38[b] ... דמשיילין פ' דילמא art thou perhaps of Pumb'ditha where they make an elephant pass through a needle's eye (are subtle)? Num. R. s. 10; Lev. R. s. 5, v. עֲרָסָא; a. e.—*Pl.* פִּילֵי, פִּילַיָּא, constr. פִּילֵי. Targ. Cant. VI, 8. Targ. Nah. II, 4 (h. text פלדות!).

פִּיל III m., פִּילָא II f. (part. pass. of פּוּל or פלל; cmp. בְּלִיל; cmp. פִּילֵי) *permeated, soaked*. Targ. O. Lev. XIV, 21 (h. text בלול). Ib. VII, 10; a. fr.—*Pl.* פִּילַן. Ib. 12; a. e.

פִּילָא III m. (cmp. preced.) *split, crack, furrow*.—*Pl.* פִּילֵי. Pes. 76[a] bot. אית ביה פ' if there are splits (in the crusty surface of the roast); Hull. 112[a]. Sabb. 33[b] הוו ביה פ' בגופיה had cuts in his skin (from living in a cave). M. Kat. 3[a]; Succ. 44[b] סתומי פ' to close up fissures in the soil which covers the roots. B. Bath. 54[a] top. Taan. 4[a], v. עִזְקְפִילָא; a. e.

פִּילָא IV m. *pila*, name of an *aromatic plant* (Rashi: *polion*, v. Sm. Ant. s. v. Polion). Keth. 77[b].

פִּילַאי, פִּילָא, Lev. R. s. 33; Cant. R. to III, 4, v. פַּלָּיָא.

פִּילָאוֹת, *pl.* of פִּילִי q. v.

פִּילַגּוֹס, פִּילַגּוֹס m. (πέλαγος) *high sea*. Targ. Ps. XLVI, 3 פ' דימא (ed. Wil. פַּלָּגוּס; h. text לב ים). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Lev. R. s. 12, beg. בפ' דימא v. אִילְפָא I; Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה); Yalk. Prov. 960 בפ' (without ימא). Koh. R. to III, 6 [read:] כד עלין אנן לפ' אנן וכ' when we get out on the high sea, we shall kill him.

פִּילַגְס, v. פִּרְנוֹלָס.

פִּילַגֶּשׁ, v. פִּלֶגֶשׁ.

פִּילַח, Y. Kil. I, 27[a] top, v. פּוֹלָא.—Y. Ber. IX, 14[b] יודן בן פ', v. פִּילָא.

פִּילוּג m. (פָּלַג) *division, separation*. Y. Ber. I, 2[c] bot. וכל פ' מי בראשית מתפלגין מתחתיו whatever be the divisions into which the waters of creation parted, they started from under it (the tree of life); (Gen. R. s. 15, a. e. וכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו).

פִּילוּג, פִּילוּגָא, פִּילוּגָא ch. same. 1) *distribution*. Targ. Y. Num. X, 32.—2) *decision, decree*; פילוג דינא *judgment*. Targ. O. Gen. XIV, 7 (h. text עין משפט); v. Targ. Y. ib.) Targ. Joel IV, 2 (h. text ויחושפט); a. e.—3) *part*, v. פַּלַג II.

פִּילָל, פִּילָלָא, פִּילָלוֹן, v. פְּרִילִי I.

פִּילוֹסְטִימָא f. (φιλοτιμία, S.) *display, public show*, esp. *gladiatorial exhibition, combats of beasts* &c. (v. Sachs Beitr. I, p. 120). Ex. R. s. 30 שמע שפ' נעשית (not פלוסמיא) he heard that a show is coming up; פ' ... שאל he asked a gladiator (לוּדָר), when will the show take place?; שאל לאותו שעושה פ' he asked him who was to give the show ('editor').

פִּילִיל, פִּלֵּל m. (פָּלַל) *pleading, pillul*, one of the terms for prayer. Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 811. Yalk. Ex. 260 עלה פ' תפלתן וכ' (not תכלתן) the pleading of the prayer of the patriarchs arose &c.; (Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 עלתה תפלתן).

פִּילוּמָא* m. (πήλωμα, S.) *mud, clay ground*. Sabb. XXII, 6 (147[a]) אין יורדין לפ' Y. ed., a. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Bab. ed. a. Mish. קוּרְדִּימָא, v. קִירוֹמָא) you must not go down to the clay ground (of the brickyard, on the Sabbath).

פִּילוֹן, פִּילוֹן m. (πυλών, πυλεών) *gateway*. Lev. R. s. 30, beg. (ref. to Ps. XVI, 11) חודיעני אירוח פ' מפולש וכ' Ar. (ed. חודיעני באירוה) let me know which is the open gate leading to life everlasting. Gen. R. s. 59, [read as:] Yalk. ib. 103 (ref. to Gen. XXIV, 1) בא בפ' מפולש וכ' he had entered on the gateway leading &c. Gen. R. s. 66, end פִּילוֹנוֹ של וכ' (not פּוֹ) Isaac's gateway was open from both sides, so that the one came in from one side, and the other from the other side; [ib. s. 48 פלן של אברהם וכ'; Yalk. ib. 82 פּוּלוֹנוֹ (corr. acc., or פָּפִילוֹנוֹ, v. פָּפִילוֹן]. Lev. R. s. 18 הכל נכנסין בפ' אחד (not בפילין) all enter town by the same gateway [or read: בפילי אחת, v. פִּילִי]; Koh. R. to XII, 5 בפילין אגון אחת (בפילי) (corr. acc.). Ib. כד אתין לפילין (ed. Wil. לפילן, corr. acc.) when they arrived at the gateway (of the Sepphorean's residence); a. e.—[Yalk. Ex. 178 פלומי פ', v. פְּלוּמוֹקִילוֹן.]

פִּילוֹן m. (φύλλον, sub. Ἰνδικόν; folium) *aromatic leaves* (Malabathrum). Sifra Vayikra, Hoba, Par. 12, ch. XXII חמערב . . . עלי גפנים בפ' who adulterates phyllon with vine leaves; Tosef. B. Bath. V, 6 בפילון (corr. acc.); Koh. R. to IX, 13 בפלפלין (corr. acc.); ib. to VI, 1 בפליון (corr. acc.); Yalk. Lev. 479. Sabb. 62ª; Gitt. 69ᵇ, v. חוּמְרָתָא.

פִּילוֹנִיקְיָא f. (φιλονικεία) *love of strife, contentiousness.* Tanḥ. Vaëra 11 (ref. to Is. XLVI, 10ᵇ) כל הקורא פסוק זה סבור שמא פ' וכ' (not פלוניקיא) he who reads this verse will think, is there a contest of opinions above (in heaven)?; ib. ed. Bub. 11 פקלוניא (corr. acc.); Ex. R. s. 9, beg. פלינקריא, פלינקריא (corr. acc.); (Tanḥ. Thazr. 7 עיות הדרן, ed. Bub. 9 עיבור הדרן).

פִּילוֹנֵס, v. פִּירוֹנֵס.

פִּילוֹס, Midr. Till. to Ps. IX; Yalk. ib. 642 פילוש, read פִּילִיפּוֹס, v. פּוּלְיָא.

פִּילוּסָא pr. n. pl. *Pilusa* (Pelusium). Ab. Zar. 39ª Mus. (ed. פלוסא, Ms. M. פולסא; ed. Pes. a. oth. פלמוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פִּילוּסִין.

פִּילוּסָאָה m. (preced.) *Pelusian. Pl.* פִּילוּסָאֵי. Targ. Y. II Gen. X, 14 (h. text פתרסים).

פִּילוֹסוֹפוֹס m. (φιλόσοφος) *philosopher, one living a life of speculation and self-denial, monk* (v. Gr. Dict. s. v.). Y. Sabb. III, 6ª bot. חד פ' שאל וכ' (not פיוס . . .) a certain philosopher (Christian?) asked &c.; Y. Bets. II, 61ᶜ. Treat. Der. Er. ch. V (v. Brüll, Jahrb. 1879, p. 41). Gen. R. s. 1 פ' אחד שאל וכ' (ed. Wil. פילסופי, corr. acc.) a philosopher asked R. G.; Ab. Zar. 54ᵇ פלוספוס; a. fr.—*Pl.* פִּילוֹסוֹפִין, פִּילוֹסוֹפִים, (פְּלוֹי'). Ib.; Tosef. ib. VI (VII), 7. Gen. R. s. 65 לא עמדו פ' בעולם וכ' no philosophers ever arose as wise as Balaam &c. Ib. s. 61 וחשבו פ' ישבו (סופיסטיס=) accountants sat down and calculated; a. fr.

פִּילוּסִים, v. פִּילוּסִין II.

פִּילוּסִין I pr. n. pl. (Πηλούσιον) *Pelusium*, a town in Lower Egypt. Targ. Y. I Gen. XLVII, 11 ארעא דפ' (Y. II יפילוסים, corr. acc.; h. text ארץ רעמסס). Targ. Y. Ex. I, 11 פְּלוּסִין ed. Vien. (II תין . . ., corr. acc.); a. fr.

פִּילוּסִין, פִּילוּסִים II m. pl. (preced.) *Pelusian linen.* Yoma III, 7 (34ᵇ) הית לובש פי' וכ' Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. פל') he wore garments of Pelusian linen of the value of &c. Y. ib. III, 40ᵈ top שני של פ' second class Pelusian linen; a. e.

פִּילוּסְפָּא* m. = h. פִּילוֹסוֹפוֹס. Sabb. 116ª bot. חוה חאי פ' בשירבוחיה וכ' (Ms. M. פלנספא קבא, prob. for פלוספא סבא; Ms. O. פילאספא; Var. in Tosaf. פילא סבא, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) there was a philosopher (a Christian judge) in his (R. G.'s) neighborhood who had the reputation of incorruptibility.

פִּילוֹסְפוֹס, Ab. Zar. III, 4, v. פְּלוֹסְלוֹס II.

פִּילְחָא, v. פְּלָחָא.

פִּילְטָא, read: פּוֹלְטָא = פְּלָטָא. Cant. R. to IV, 14 (expl. אהלות).

פִּילְלִי, v. פְּלִילִי.

פִּילֵי f. (πύλαι) *gate* of a town, *entrance.* Targ. Y. II Gen. XIX, 1.—Y. Yeb. XII, 12ᵈ top; Y. Sabb. VI, 8ª bot. מן דמשון (ל)פ' (not פו') when they arrived at the gates. Lam. R. to I, 1 (רבתי) בתרע פ' דהתיא וכ' at the gate of the entrance to that city. Gen. R. s. 63 פ' דפניאס the gate of Paneas; a. fr.—Ib., a. e. פירלי (corr. acc.).—Tanḥ., ed. Bub., Mikḳ. 10 בפולי אחר (read: בפי' אחת).—*Pl.* ch. פִּילָוָתָא. Targ. Y. I Deut. XX, 11 פִּילְוָתָהּ (Y. II פְּלָוָתָא, corr. acc.).—Hebr. *pl.* פִּילָאוֹת. Tanḥ. l. c. הושיב שומרים על פתחו פ' (not פתח) he placed guards at all entrances.

פִּילְיָא, פִּלְי' pr. n. m. *Pilia.* Lev. R. s. 24 יודן בר פ'; Y. Ber. IX, 14ᵇ בן פילה; Midr. Till. to Ps. CI פִּלְיָא ed. Bub. (oth. ed. שילא, corr. acc.). Y. Shebi. V, beg. 35ᵈ פליא Fr. M'bo, p. 95ᵇ (ed. Krot. פריא).

פִּילְיָא, פִּ' בְּיארֵי, v. פַּלְיָא.

פִּילְיוֹן I m. (pilleum, πιλίον) *felt-cap.* Kel. XXIX, 1, v. אַפִּילְיוֹן III.—[Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top ופי', read: וּפִלְיוֹן, v. אַפִּלְיוֹן.]

פִּילוֹן II m. (πυλεών), v. פִּרְיוֹן.

פִּילוּס, Y. Ber. II, 4ᶜ bot. בפ', read: בְּפַלְיוּם.

פִּילִין, v. פִּילוֹן.

פִּילִינִין, פִּילִינוֹן, Lam. R. to II, 2 Ar., read: פִּרְלִינִין, v. פִּרְנֵס.

פִּילִיסְמוֹסְמִיט, Yalk. Prov. 950 some ed., corrupt. of אֲפַרְמַלְשֵׁרְס.

פִּילִיפָּא, v. פְּלִיטָא.

פִּילְכָא, פִּלְכִי, v. פֶּלֶךְ.

פִּילְכִית, Y. Dem. IV, 24ª bot., v. פְּרוּלָא.

פִּילַס, פִּילֵס m. (פָּלַס; cmp. פּוּלְטָא) *a circular disk, plate*, used as a weight. Targ. I Sam. XXX, 12 (h. text פלח). Targ. Ez. IV, 10 (h. text שקל).—B. Mets. 47ᵇ פִּרְלָטָא, Ar., v. פּוּלְטָא.

פִּילְסוֹנוֹ, Gen. R. s. 60 הוא פ' Ar., ed. הוא ופלסונו; Yalk. ib. 109 הוא ופלסטינו, a corruption;—perh. to be read: הוא וּפָלָטִינוֹ (palatinus) he and his *chamberlain* (the guardian angel accompanying him).

פִּילְפּוֹלָא, פִּילְפּוּל, v. sub פִּלְפֵּל.

פִּילְפֵי, v. פִּלְפָּא.

פִּילְפֶּלֶת, פִּילְפָּלָן, פִּילְפָּלָא, פִּילְפָּל, פִּילַפֶּל, v. sub פִּלְפֵּל.

פַּלְ, פִּילָקִי f. (φυλακή) *prison.* Pesik. U'lkaḥ., p. 182ª אתחייהב בפ' was put in prison; Lev. R. s. 30 אתחבש בפ'. Ex. R. s. 15 נתנה בפ' he put her in prison. Ib. s. 30, v. בָּעַט II; a. fr.—Lev. R. s. 34 חבשתינון בסלקי (corr. acc.).—*Pl.* פִּילָקִיוֹת, פִּילָקְיוֹת. Pesik. Vayhi, p. 67ª; Pesik. R. s. 17. Ib. s. 42 (ref. to Esth. II, 18, והנחה) פיתח הפ' he opened the prisons.

פִּילְקִיס, פִּילְקִין m. (πέλεκυς) *axe.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 47 כפ' תיה יורד חברד וכ' (not בפ') the hail came down like an axe (or *axes, pl.*) and cut all the trees; Ex. R. s. 12; Midr. Till. to Ps. CV, 33 כפילקיס הזה; Tanḥ. Vaëra 14 בפלכין; Yalk. Ps. 820 בפיקלין (corr. acc.).

פִּילַקְתָּא, v. פַּפַלְקְתָּא.

פִּילרוס, v. פִּלְהֵרִיס.

פִּימוסְקָא, v. פַּרְמוּסְקָא.

פִּימלִיאוֹת, פִּימלָאוֹת, v. פִּינוֹלֵס.

פִּימלַנְיָה, v. פִּמְלַנְיָא.

פִּין, Kel. XI, 4 חפין, v. חָפַ end.

פִּינָה, פִּינָּה f. (b. h.; פָּנָה) 1) *turn, movement.*—*Pl.* פִּינוֹת (פּוֹנוֹת). Yoma 58ᵇ כל פי' שאתה פונה וכ' (Ms. M. 2 פנות; Ms. O. פו') all the turns you make (in the Temple) must be towards the right; ib. 15ᵇ (Ms. M. פו'); Zeb. 62ᵇ (Ms. M. פי'); Sot. 15ᵇ פו'; Yalk. Lev. 446 פָּנִיּוֹת; a. e.—[With the exception of Sot. l. c. our editions read פינות].—2) *corner.* Ex. R. s. 37, beg. (ref. to Zech. X, 4) ממנו פ' זה וכ' 'from him (Israel) the cornerstone is taken', this refers to King David (with ref. to Ps. XVIII, 22). Ab. d'R. N. ch. XXVIII אבן פ' וכ' ... שלש מידות there are three qualities of scholars, a hewn stone (seated in the wall), a corner stone &c.; אבן פ' שיש לו שתי פיות וכ' (one versed in Midrash and Halakhah) is a corner stone which has two faces only.—*Pl.* as ab. Midd. I, 1 על ארבע פינותיו (פִּינוֹתֶיהָ) in its four corners. Erub. 11ª, v. פֵּאָה.

פִּינוּי, פִּנּוּי m. (פָּנָה) *emptying, clearing.* Neg. XII, 5; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5 (ref. to Lev. XIV, 36) עסק הוא לפ' is the clearing of the house such important business?; Yalk. Lev. 566. Ib. בכהן הצווי ופ' בכל אדם the order must be issued by the priest, but the clearing may be done by anybody; a. e.

פִּנּוּי, פִּינוּיָא m. (פָּנַה) *driving, speeding.* Targ. Jud. V, 22.

פִּינוֹלֵס, פִּילוֹנֵס m. (φαινόλης, φαιλόνης S. = pænula) *a travelling cloak, pænula.* Treat. Tsitsith (ed. Kirchh. p. 22) פילגס (corr. acc.; Sifré Deut. 234 תיכלא; Yalk. ib. 933 תירכלא, prob. to be read: פִּינוֹלָא). Y. Ned. X, end, 42ᵇ מהו לחתירי בפלונס (not ם ...) is it permitted to act as judge in absolving from vows wrapped in a pænula (in place of a Tallith)?; Y. Ḥag. I, 76ᵈ top פלנים (corr. acc.).—*Pl.* פִּילוֹנִין, פִּינוֹלִין. Lam. R. to II, 2 מוכרי פילינין Ar. (ed. Koh. פילינון, corr. acc.; ed. מוכרי טהרות) sellers of pænulæ; Y. Taan. IV, 69ª bot. אורגי פלגס (corr. acc.) weavers of material for pænulæ.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 פמליאות, פימ' (R. S. to Kel. XXVIII, 8 פמילאות) read: פִּינוֹלָאוֹת.

פִּינוֹן m. (πῖλος, pilleum; נ for ל, cmp. לוּמָא) *felt*; מנעלות הפ' felt-shoes. Kil. IX, 7.

פִּינוסוֹת, Tosef. B. Bath. VI, 3, sq., v. פִּישׁוֹס.

פִּינוסִין, Midr. Till. to Ps. IX, 2 בפ', ed. Bub. בפיטסין, read: בפִּיסָטִין.

פִּינוּקָא, פִּנְ' m. (פָּנַק) *treating too tenderly, spoiling.* Targ. Prov. XIX, 10 (h. text תענוג).

פִּינְחָס, v. פִּנְחָס.

פִּינְטִיגוֹן, v. פֶּנְטִיגוֹן.

פִּינְתָּא, פִּנְ', פִּינְיָא f.=h. פִּנָּה, *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8, v. עֵינִיתָא. Ib. 12.

פִּינָכָא, פִּינָךְ m. (πίναξ) *dish, plate.* Y. Snh. XI, 30ᶜ top פ' דסולת a dish of fine flour. Y. Sabb. III, 6ᵇ top. Ḥull. 111ᵇ (Ar. ed. pr. פִּינָקָא). Taan. 24ᵇ (Ar. פינקא); a. e.—*Pl.* פִּינָכֵי. Pes. 49ª מלחיך פ' (Ar. Var. פִּינָקֵי), v. לָחַךְ.

פִּינָס m. (a corrupt. of פִּינוֹלֵס q. v.) *travelling cloak.* Gen. R. s. 84 (ref. to וירפשיטו, Gen. XXXVII, 23) זה חמ' this refers to his cloak; Yalk. ib. 142. Ib. 133 עד שמכר פ' this when he was compelled to sell his travelling cloak; (Yalk. Gen. s. 73 חסוס שלו).

פִּינסִיר, פִּינסוֹר* Tanḥ. Shof'tim 10 והיה הפ' שלח עומד וכ', a corrupt., read: הקוסטוֹס or הקוסטוֹד (custos, -odis) the *guard* of the fort stood at the entrance, and when he entered and saw them &c.; v. קוּסטוֹדָא.

פִּינָקָא, v. פִּינָכָא.

פִּינְקַאי, פִּנְ' pr. n. m. *Pinkay.* Ker. 28ª; Pes. 57ª פנ' (Ms. M. 2 פני'; Ms. O. פִּינְקִי), v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

פִּינקטִין, v. פַּנִּיקְטִין.

פִּינָקָס, פִּינְקָס c. (πίναξ) *board, tablet,* esp. (πίναξες) the folded *writing tablets; register, list.* Sabb. XII, 4, v. לוּחַ II. Ib. 5 על שני דפי פ' on two boards of a pinax (Rashi: two columns on one tablet). Nidd. 30ᵇ the embryo in the womb דומה לפ' שמקופל resembles in position a folded pinax. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 13) קפלה כפ' ונתנה וכ' he (the Lord) folded it (the land) like a pinax and placed it under his (Jacob's) head; a. fr.—Esp. *the merchant's accounts, book.* Ab. III, 16 חפ' פתוח והיד וכ' the book of (God's) accounts lies open, and the hand writes, and whosoever wishes to borrow may come and borrow &c. Shebu. VII, 1 החתוני על פִּינַקְסוֹ Y. ed. (Mish.

a. Bab. ed. (פנ'), v. חֲנָוָנִי. Ib. כתוב בפִּינַקְסִי וכ' Y. ed. (Mish. a. Bab. על פנ') it is written in my book that thou owest me &c. Y. Ned. I, 36[d] פינקסו נפתחת his account book is open (his sins will be visited); ib. פינקסתו (corr. acc.). Gen. R. s. 81, v. בָּקַר; a. fr.—*Pl.* פִּינַקְסִין, פִּינַקְסָאוֹת, פִּינַקְסִיוֹת, פִּינַקְסֵי. Kel. XXIV, 7, v. אֶפּוֹדָן. Gen. R. s. 1 דיפתראות ופ' יש לו he (the builder) has before him rolls and tablets (plans and descriptions). Y. R. Hash. I, 57[a] bot. שלש פ' וכ' there are three books (before the Lord), one for the perfectly righteous &c. (Bab. ib. 16[b] ספרים); a. e.

פִּינַקְסָא, פִּינַקְסָה, פִּינַקְסָא, פִּנַּי, ch. same. Targ. Ez. IX, 2, sq. (h. text קסת). Targ. II Esth. IV, 1 ופינקסירה; a. e.—Y. Sabb. V, end, 7[c], v. גִּימוֹן. Ib. XII, end, 13[d] מאן דאמר חוקק כגון החן פ' he who says the term כתב applies also to engraving, means engraving like that on the wax-covered tablet, opp. בולט. Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. I saw in my dream (דהוינא) לביש חד פ' וכ' that I was covered with a pinax of twelve tablets; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כותי) דהוינא טעין חד פ' וכ' that I was carrying a pinax &c. Y. Maasr. II, 49[d] bot. אשכחון כתיב בפִּינַקְסֵיהו וכ' (not כתב) they found written in a memorandum of &c.; a. e.—*Pl.* פִּינַקְסִין, constr. פִּינְקְסֵי, פִּנֵּי. Targ. Y. Gen. XXXIX, 11.

פִּינְקְסָתוֹ, v. פִּינְקֵס h.

פַּיִס or **פִּיס** m. (v. פַּיֵּס), v. פִּיסְטִין. —[*Pl.* פִּיסִים, פִּיסִין q. v.]

פִּיס (cmp. פָּסַס) *to split, divide, distribute.*

Hif. הֵפִיס 1) *to penetrate,* (cmp. בָּרַק); *to cause abdominal trouble.* Pes. 107[a] מֵיסָרָן ומַפִּיס this drink is a tempter and then gives pain (Ms. M. ומֵיפִיס; Ms. O. מייסרן ומיפיס, v. פָּסַס; ed. ומפייס, v. infra).—[מפיס מורסא, v. פָּסַס.]—2) *to break a person's anger* or *will, to pacify, persuade, comfort.* Shebu. 45[a] כדי לְהָפִיס דעתו וכ' in order to satisfy the mind of the employer (to convince him that he was mistaken). Y. ib. VIII, 38[d] top; Y. Snh. III, 21[c] bot. מצוה לְהַפִּיסוֹ it is proper to give him (the owner of the lost animal) satisfaction (by stating the cause of the loss); v. *Pi.*—Ab. Zar. 71[a] צא והַפֵּס עלי מנת המלך go and satisfy for me the royal taxes (settle for me as best you can), v. מְנָה.—3) *to arbitrate, decide* (cmp. פָּסַק). Sabb. 33[a] מי מְפִיס who will decide (as to the cause of my disease)? Ib. 54[a] מי מפיס וכ' who will decide which udders are tied up for the purpose of drying them up and which for the purpose of preserving the milk?—Esp. *to decide by chance, by drawing lots, counting a certain number* &c. (v. פַּיִס). Tam. I, 2 מי שטבל ירבוא ויָפִיס let those who have bathed, come and take part in the count of chance; הֵפִיסוּ זכה וכ' after they have drawn, he who has won, he has won (no appeal is permitted). Yoma 24[b] למה מְפִיסִין וחוזרין וכ' why did they draw once and again (why not at once for all the functions to be distributed)? Ib. במה מפיסין (Rashi: מפייסין) what garments do they wear when drawing? Gen. R. s. 84 (play on פסים, Gen. XXXVII, 23) שהפיסו עליה וכ' they drew lots about it (the coat) as to who should carry it to his father &c. Sabb. XXIII, 2 (148[b]) מפיס (אדם) עם וכ' a man may decide by lot (on the Sabbath) the shares of honor at the table &c.; ib. 149[b]; a. e.

Pi. פִּיֵּס *to pacify, conciliate, persuade.* Pes. l. c. מְיַסְּרָן (that drink) chastises us (gives us pain), and yet is so persuasive (tempting). Ber. 28[b] אני יכול לְפַיְּסוֹ בדברים וכ' I might appease him with words or bribe him with money. B. Bath. 9[b] והְמַפְּיְסוֹ בדברים וכ' . . . כל הנותן he who gives a poor man a coin will be blessed with six blessings, but he who speaks kindly to him, will be blessed with eleven blessings. Gen. R. s. 93, end כשם שלא פ' . . . אלא וכ' as Joseph pacified his brothers only by weeping &c. Y. Snh. l. c. מצוה להפיסו . . . ואינו מְפַיְּסוֹ it is right to satisfy his mind by stating the truth, but one must not do so by a falsehood; Y. Shebu. l. c. מפייסו . . . אינו מפייסו וכ' Lev. R. s. 19, end נלך ונְפַיֵּיס על שקר it is right to satisfy him (make him a present) &c. Y. Shebu. l. c. ואינו מְפַיְּסוֹ . . . ואינו מצוה להפיסו on account of a false oath; a. fr.—Gen. R. s. 94, end ופייליה, read: ופַיְּיסֵיהּ and they appeased him (Nebuchadnezzar).—Part. pass. מְפוּיָּס. Ex. R. s. 51 הרויני מפ' שמחלת וכ' I am convinced that thou hast forgiven Israel.

Hithpa. הִתְפַּיֵּס, *Nithpa.* נִתְפַּיֵּס *to be appeased, satisfied, persuaded.* Ib. אותה שעה נִתְפַּיְּסוּ . . . על וכ' now all Israelites were satisfied with regard to the work of the Tabernacle (that everything was correct). Ber. 33[a] נתפ' אותו השר that prince's anger was appeased. Pesik. R. s. 10 הרי הגורן בא והכל מִתְפַּיְּסִים בשביל וכ' when harvesting time comes, all (that now are disputing) will be convinced for whose sake the field has been sown. Yoma 86[b] ספק מִתְפַּיֵּיס הימנו וכ' it is doubtful whether he will or will not accept his apology; ספק מתפייס בדברים וכ' it is doubtful whether he will be appeased by mere words (without demanding a fine or public satisfaction) &c.; a. fr.

פִּיס (**פִּסֵּי**) ch. same, 1) *to distribute,* v. פָּסַס.—2) *to break, desecrate,* v. infra.

Af. אַפֵּיס, (אַפֵּיי) *to break, weaken; to desecrate.* Targ. Y. II Num. XV, 31 (h. text הפר). Targ. Hos. IV, 9 (ed. Wil. אַפֵּיס *Pe.*). Ib. לַאֲפָסָא. Targ. Y. Lev. XIX, 8 (h. text חלל). Ib. XXI, 8 חַפְסִינֵיהּ (fr. פסי). Ib. 6 יַפְסוּן (ed. Vien., a. Y. II יְפַסְּנוּן, *Pe.*). Targ. Job XV, 4 תְּפֵישׁ (ed. Wil. תָּפֵישׁ, corr. acc.; h. text תפר). Targ. Y. Num. XXV, 1 לאוֹפָסָא (cmp. אוֹקִים fr. קום). Targ. Ps. LIII, 1 יַפְסִין (some ed. יְפַסְּיוּן *Pa.*, fr. פסי); a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 תַּפְסוֹן ed. Amst. (ed. Vien. תספון, corr. acc.).—Part. pass. f. מְפֻסָּה. Targ. Y. II Lev. XXI, 7 (h. text חללה).—V. פָּסַס.

Pa. פִּיֵּיס 1) (with בְּ) [*to split, drive into,* v. פָּצַר,] *to press, urge.* Targ. Y. Gen. XIX, 3 (h. text וירפצר).—2) *to break a man's vehemence; to quiet, appease, reconcile, persuade, pray.* Targ. Esth. VIII, 3 ופִיְּיסַת לֵיהּ (h. text ותתחנן). Targ. Y. Gen. XLII, 21; a. e.—Ḥull. 95[a] top אי חזית פַּיְּיסַת מיניאי וכ' if thou hadst asked my pardon (made peace with me) &c. Ib. 94[a] [read:] פַּיְּיסֵיהּ למבורין secure the good will of our ferryman (make him a present); פריסיה ואיקפד he offered him a present, and he (the ferryman) became angry. Yoma 87[a] איזיל אנא לְפַיּוּסֵי לֵיהּ I will go and make peace with him. Y. Snh. XI, 30[c] top; Y. Ber. IX, 13[d] top פיריסיה עלי make him (the idol) favorably disposed towards me. Taan. 24[a] וְאֲפַיְּיסְנָא לֵיהּ וכ' Ms. M. (ed. וְאֲפַיְּיסִינְן) and I persuade him (the pupil), until he comes and reads. Meg. 12[a] מפייס לֵיהּ . . . דבני בי אתריה for, as to the residents of his own place, he can win their favor, whenever he wants; a. fr.—Part. pass. מְפֻיָּס; f.

מְפַיְּיסָא; *pl.* מְפַיְּיסָן; מְפַיְּיסָן. Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. ישכח אפין מפייסא (not מפיסא) he may find a friendly face (a well-disposed judge).

Ithpe. אִיתְפַּס, אִיתְפֵּיס 1) *to be broken, degraded.* Targ. Job XV, 20 מִתְפֵּיס (ed. Lag. מתפס; ed. Wil. מְתַפַּס, *Ithpa.* of פסס or of פְּסַס II; h. text מתחולל).—[Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 יִתְפַּס ed. Amst., v. פְּסַס II.]—2) *to be appeased; to yield.* Targ. Prov. VI, 35 (h. text יאבה).

Ithpa. אִיתְפַּיַּס, אִיפַּיַּס same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 15 (h. text נאוה). Ib. 22; a. e. (v. בְּפַס).—Yoma 23[a] דמפייסו לירח ומיפַּיַּיס when they ask his pardon, and he is appeased (forgives). Num. R. s. 5, end מאן פייסך דאיפַּיַּיסת who asked thy pardon, that thou wast appeased?; Sot. 35[b]; a. fr.

פִּיסָא m. (preced.) 1)=h. פַּיָּס *lump of brittle stone.* Snh. 64[a] שקל פ' שדא ביה he took up a lump and threw it at it (the idolatrous statue). Macc. 8[a]; a. e.—2) = h. פַּרְיָסָא, v. פַּרְסָא.

פִּיסָא, v. פַּס II ch.

פִּיסָגָא, v. פְּסָגָא.

פִּיסָּה, constr. פִּיסַּת, v. פַּס II h.

פִּיסוּגָא, v. פְּסוּגָא.

פִּיסוֹל, פִּסֵּי m. (פְּסַל) *cutting off* dry twigs, *trimming.* Shebi. II, 3 כפיסולה של חמישית the trimming as it is done in the fifth year, contrad. to זירוד. Ib. כל זמן ... רשאי אני בפסולו as long as I am permitted to do what is necessary to cultivate the tree, I am also permitted to trim it; Y. ib. 33[d] אני רשאי בפיסולו עד התצרת 'I am permitted to trim it', that means up to the festival of Shabuoth.—*Pl.* פִּיסוֹלִין, פִּיסוּלִין, פִּסֵּי *chiselled* (millstones). Ḥull. 88[b], v. גְּלָרָה.

פִּיסוּלָא m.=h. פְּסוּל, *disqualification, blemish; disqualified, unworthy person.* Targ. Y. Gen. XXXV, 22; a. e.—*Pl.* פִּיסוּלַיָּא. Targ. Y. Lev. XXI, 14.

פִּיסוֹן m. (פִּיס, v. פִּיסָא) *mortar-maker, mason.*—*Pl.* פִּיסוֹנוֹת. Kel. XX, 2.

פִּיסוּק, פִּסֵּי m. (פְּסַק) 1) *separation, interruption, pause.* Zeb. 53[b] פ' ארבע מתנות Rashi a. Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. וארבע) four separate manipulations (with pauses between them), v. מַתָּנָה; Yalk. Lev. 441.—2) פ' טַעֲמִים (or sub. טעמים; v. טַעַם) *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Ned. 37[a] (ט') שכר פ' remuneration for teaching the values of punctuation signs or accents, v. פְּסַק.—3) *setting a price on fruits before they are harvested.* Y. B. Mets. V, 10[c] bot. בפ' אירפלגון they differ as to permission to fix the price &c., opp. to מלוה. Ib. אבל בפיגדן (corr. acc.).—4) פ' רַגְלַיִם *spreading the feet.* Keth. 39[b] צער של פ' הר' the pain caused by forcing her feet apart (ref. to Ez. XVI, 25 ותפשקי).

פִּיסְחָא, v. פִּסְחָא.

פִּיסְטִיס, פִּסֵּי f. (πίστις) *trust.*[*] Yalk. Ps. 672 ניטלין ... ופורעין בפ' they borrow from one another in trust (without witnesses or note) and pay in trust; Midr. Till. to Ps. XIX בפינוסין, ed. Bub. בפנטסין (corr. acc.).—Esp. שטר פ' *a deed of trust,* an instrument by which property is conveyed to a person in trust (fideicommissum) to use it in a certain way; *a feigned sale* or *donation* (for the purpose of eluding creditors &c.). Y. Keth. II, 26[b] bot. נאמנין ... ושטר פ' הוא (not פיסיטים, פוסיטים) witnesses (signed on an instrument) are credited when they say, it was a deed of trust (v. אֲמָנָה), or it was a feigned transfer. Ib. (ref. to Job XI, 14) 'if there be wrong in thy house, remove it', this means a deed &c.; Bab. ib. 19[b] פסים, (read with Ar. פָּסִיס q. v.). Ib. 79[a] כותבת שטר הרוצה ... פסים לאחרים if a woman desires to withhold her property from her husband's control, she may write out a deed of trust (a feigned transfer) to a third person (prior to her marriage); Tosef. ib. IX, 2 כותבן שטר פטים לאחר ed. Zuck. (Var. כותבתן בטפוס, בטפיח, corr. acc.). B. Bath. 154[b] אם אמר שטר פסים הוא זה (Ms. H. פיס) if he says, it was a feigned sale (you persuaded me to a nominal sale in order to make people believe that you are a man of means).

פִּיסְטִירִין, v. פִּסְטוֹר.

פִּיסְטַלְיוֹת f. pl. (an adapt. of ἐπιστύλια, as if a reduplic. of פַּסַל) *lintels on the top of a pillar, epistyles.* Y. Succ. I, 52[a] bot. [read:] ארבעה עמודים ועליהם ארבע פ' (Mus. אפיס) four columns and on top of them four epistyles (extending beyond the columns); Y. Erub. I, 19[c] פְּצַצַלְיוֹת.

פִּיסְטָקִין m. pl. (πιστάκια) *pistachio-nuts.* Y. Kil. I, 27[a] bot. (Ar. פסתקין), v. בּוּטְנָא. Y. Maasr. I, 48[d] bot. אי פסט' (v. אַפְּסָטָקִין; Tosef. ib. I, 1 הפרסקין (corr. acc.).—V. פִּיסְתָּקָא.

פִּיסִיאו, v. פיספיסאי.

פִּיסִינִי, פִּיסִיוֹנָא, פִּיסִיוֹן, פִּיסָּוֹן, v. sub פַּס.

פִּיסִיטוֹס, פִּיסִיטִים, v. פִּיסְטִיס.

פִּיסִין, פִּיסִים, פִּסֵּי m. pl. (פְּסַס, v. פַּס II) [*distributions,* cmp. Lat. tributum,] *taxes,* esp. *pissim, pissin,* name of a *Roman tax* laid on the community and distributed by the latter according to assessments (v. Sm. Ant. s. v. Vectigalia). Y. Peah I, 15[b] bot. (ref. to Prov. III, 26) אם נתת ... משמרך מן הפ' וכ' if thou givest charity out of thy pocket (voluntarily), the Lord will guard thee from tributes, fines &c.; Gen. R. s. 1. Y. Ab. Zar. IV, 44[b]; Y. Shebi. IV, 35[b] אתם מגלגלין עלינו פ' וזימוזות וכ' ... בפ' משתעבדין you impose upon us tributes and fines &c. Yalk. Jer. 312 ובהוניות וכ' are oppressed by tributes, confiscations &c.; Pesik. Baḥod. p. 151[a] במסים (corr. acc.); a. fr.

פִּיסְעָא, פִּסֵּי f. (פְּסַע) *step.* Targ. I Sam. XX, 3 (h. text פשע).—V. פִּסִּיעָא.

פִּיסְפִּיסְאי*, Pesik. Vattom., p. 131[a] פ' פיסיאו (Ms. O. פיספיאי, Ms. Parma פיספין), a corrupt. of a Greek sentence, prob. ὅπως ποιοῦσι ποιήσω, as they act, so will I act, expl. in Chald. איזין עבדין ואנא עבדית.

פִּיסְפֵּס, v. פִּסְפֵּס.

פִּיסְפָּס, v. פִּסְפָּס.

פִּיסָּק m. (פָּסַק) 1) *interruption.*—*Pl.* פִּיסָּקִין. Y. Shek. III, 47[b] bot. לשתותן בפ' to drink them (the four cups) at intervals, v. פָּסַק.—2) *slope* or *embankment by the road-side.*—*Pl.* as ab. Tosef. Erub. X (VII), 2 החרים וחפ' וכ' ed. Zuck. (oth. ed. החרים וחפסקן; El. Wil. emends (פסקנין) hills, slopes, or a ship by the side of a public road (v. Tosef. Sabb. X (XI), 4).

פִּיסְקָא, v. פִּסְקָא.

פִּיסְקוֹן pr. n. (פָּסַק) *Piskon* (*Arguer*), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b], v. פָּסַק.—*Fem.* פִּסְקוֹנִית. Ib. רוח פ' (Rashi: פִּסְקָנִית) the arguing spirit (Gabriel). Tanḥ. V'zoth 6.

פִּיסְקָא, v. פִּסְקָא.

פִּיסְקִינוֹת f. pl. (piscina) *fish-ponds,* in gen. *ponds, reservoirs.* Koh. R. to II, 6 (expl. ברכות מים ib.) פי' (not פי סקינוס); Yalk. ib. 967 פיסקניות (corr. acc.).—[V., however, פִּסְקָה.]

פִּיסְקִינוּת, v. preced.

פִּיסְקָתָא f. (פָּסַק) *a small share, portion.* B. Bath. 151[a] פ' דפרדיסא (Ms. F. פִּסְקָתָא) a small portion of an orchard.

פִּיסְתָּא, פִּיסְתָּה, פַּס', פַּס f. (פָּסָא, 1) פִּישְׁתָּא ידא *the hand up to the wrist*; פ' כף רגלא *the foot up to the ankle.* Targ. I Kings XVIII, 44; a. e.—Yeb. 115[a] פ' דידא וכ' (see) the hand that lies here (of the remains of the burned husband); a. e.—*Pl.* פִּיסָתָא, constr. פִּיסַּת, פִּסַּת. Targ. I Sam. V, 4. Targ. Esth. VIII, 10.—2) *piece,* esp. *bread* (v. פִּתָּא). Y. Ber. VI, 10[b] bot. בגין דאנא אכל פִּיסְתִּי . . . דלחדין פסא וכ' when I eat my bread and, not knowing how to say grace, I say, blessed be he who has created this piece &c. (Bab. ib. 40[b] מריה דהאי פיתא). Y. Sabb. VII, end, 10[d] קופדה פ' משלים לפ' וכ' meat may serve as a complement to bread (to complete the legal size), but bread cannot serve as a complement to meat. Tanḥ. Ekeb 7, v. לְפִתְּוָתָא.—*Pl.* פִּיסָתָא *crumbs.* Y. Pes. VI, 33[c] צריך מבערה פ' must remove the crumbs.

פִּיסְתָּקָא, פַּס' m. (v. פִּיסְטָקִין) *pistachio-nut.* Gitt. 59[a] כפ' ופלגית דפ' (not ופלגי) compressed to the size respectively of a pistachio-nut and half a pistachio-nut (Rashi: *acorn*). *Pl.* פִּיסְתָּקָנֵי, פִּיסְתָּקִין, פַּס'. Y. Kil. I, 27[a] bot. Ar., v. פִּיסְטָקִין. Ib. 27[b] חזיה משקי פ' בשביל למתקן (not פרסתקי' למתקה . . .) put pistachio-nuts in boiled wine to sweeten them.

פְּעוֹר, פִּיעוֹר m. (פָּעַר) *uncovering one's self,* obscene worship of the idol Peor. Snh. 106[a]; Yalk. Num. 771 פעור. V. פְּעֵרָה.

פִּיעְפּוּעָא, v. פַּעְפּוּעָא.

פִּיף m. (apocop. reduplic. of פֵּאָה; cmp. פִּירְפִּיוֹת) *fringe,* knotted to the border. Kil. IX, 9 פ' של צמר וכ' (Mish. ed. פיו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) it is forbidden to attach woolen and linen fringes (to a garment), because they may be mixed up with the web; Y. ib. 32[d].—Trnsf. *knots surrounding the anus.* Tosef. Mikv. VII (VIII), 10 בפ' או ביציאה ed. Zuck. (oth. ed. בסוף או בצואה, read בפיף).

פִּיפָּה ch. same. Y. Kil. IX, 32[a] top, v. גֶּבֶל ch.

פִּיפּוֹס, v. פִּפּוֹס.

פִּיפּוּר m. (= פִּרְפּוּר; פָּרַר; cmp. אַפִּיפָּיְרוֹת) *trellis.* Y. Kil. VI, 30[c] לפסע בין פ' לפ' וכ' . . . אם if he is in the habit of stepping from one trellis to the other (in one step), they are considered (for purposes of mixed seeds, כִּלְאַיִם) as one espalier; [Levy quotes פִּרְפּוּר.]—*Pl.* f. פִּיפָּרוֹת. Ib. (Levy quotes פִּרְפָּרוֹת).

פִּיפּוּרָא ch. (preced.) *decorative frame.*—*Pl.* פִּיפּוּרַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVI, 3 (not רַיָּא . . .).

פִּיפּוּרִין, Gen. R. s. 74, end והעביר פ' מעליו, read: פִּרְפּוּרִין; (Yalk. Sam. 147 פִּרְפִּירָא; some ed. פורפריא).

פִּיפְיָאוֹרוֹת, Tosef. Kel. B. Mets. VI, 6 ed. Zuck., read: אַפִּיפָּיְרוֹת, v. פִּרְפָּיָארוֹת.

פִּיפְיָאוֹרוֹת, v. פִּרְפָּיָארוֹת.

פִּיפּוֹר, v. פִּרְפּוּר.

פִּיפּוֹרָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָא) *royal litter.* Ab. Zar. 11[a] [read:] גירפרא נקיט נורא קמי פ' אפיפיורא לדוכסא דוכסא וכ' the torchbearer carries the light in front of the litter, the chief *lecticarius* (behind the litter, carries the light) for the *dux,* the *dux* for the *hegemon, the hegemon* for the *comes*; does the *comes* carry the light before the people (that follow the procession)?—[V. Sachs Beitr. II, p. 111 on the custom of carrying fire.]

פִּיפּוּת, v. פֵּאָה.

פִּיפְיָיר, פִּיפְיָיאוֹת, פִּיפְיָיאוֹרוֹת, v. אַפִּיפָּיְרוֹת.

פִּיפִּילוֹן, v. פָּפִּילוֹן.

פִּיפָּנִי pr. n. pl. (Ἐπιφάνεια) *Epiphania,* a city of Syria. Gen. R. s. 37 (expl. החמתי, Gen. X, 18; Targ. Y. I, II a. l. אנטכואי).

פִּיפְקִין, Ruth R. s. 3 נטל פ', v. פָּפִּילוֹן.

פִּיץ, v. פִּצַּץ.

פִּיצוּלְיָא, פִּיצִּי m. pl. (פָּצַל) *shrivelled fruit,* esp. *grapes which fell in an unripe state and were put in the sun to ripen* (cmp. פַּצָּעִילִין). Y. Bets. IV, 62[b] bot. באילין פ' הוה באילין פצולי אילין הוה וכ' עובדא the question turned on the sun-dried grapes; Y. Maasr. I, end, 49[b] (corr. acc.).

פִּיצְטְלִין, v. פַּסְטְלִין.

פִּצְ', פִּיצְעָא m.=h. פֶּצַע, *wound.*—*Pl.* פִּיצְעִין, פִּצְ'. Koh. R. to I, 8 עד דאיתמלאון פִּיצְעֵי פ' until their heads were full of wounds.

פִּצְתָא, פִּיצְתָא f. (פְּצַץ or פּוּץ *to split, break*; cmp. פִּיסָא) *arbitration, lot, share.* Targ. Y. Deut. XXXII, 8, sq. (not צירפתא). Ib. IV, 34. Targ. Prov. XVIII, 18 (ed. Wil. פְּצָתָא). Targ. Ps. CXXV, 3; a. fr.

פִּיקָה, פִּיקָא I f. (פקק; cmp. פְּקַעַת) *lump, ball, swelling,* esp. 1) *protruding cartilage.* Ḥull. X, 4 (134[b]) פ' של גרגרת thyroid cartilage; Neg. X, 9. Ib. 10 פ' של צואר the protruding cartilage of the neck; Tosef. ib. IV, 12 פ' של פירקא. Bekh. VII, 6 (45[a]) פ' יוצאה מגודלו (not יצא) one that has a lump on his thumb; a. fr.—2) *a protuberance on the blossom end of fruits,* v. פִּיטָמָא. II. Y. Succ. III, 53[d] פיקא.—3) *spinner's coil.* Ohol. VII, 4 עד שיגלו ראש כפ' until the embryos (on leaving the vagina) form a round head like a coil; expl. Bekh. 22[a] כפ' של צמר like a coil of wool. Ib.; Tosef. Ohol. VIII, 8 פ' של שתי the coil containing the warp; פ' נראית פ' מתוך פ' של ערב it has the appearance of a coil coming forth out of a coil, v. טְפִיפִית.—4) (של כיש) פ' *whorl.* Kel. XI, 6. Par. XII, 8; a. e.—5) *coil* or *tuft* used as *a stopper* (v. פָּקַק). Kel. XVII, 12.—*Pl.* פִּיקִין; פִּיקוֹת. Bekh. 45[a] בעל חפיקין (not חקיפין) one afflicted with lumps; (Ar. Var. חפיקס; Ar. s. v. כסת: חִפִּיקָן; Mish. ib. VII, 6 בעל פיקה; Talm. ed. 45[a] חפיקום, Rashi: חפיקין). Ib. 22[a] שלש פ' שמעתי וכ' I learned of three sizes of coils, one of the warp, one of the woof, and one large coil, that of the sack-weavers; Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1, v. סַקָּר I. Lev. R. s. 14 פ' coils upon coils (in the abdomen). Tosef. Ohol. XIII, 5, v. לָבַשׁ; a. e.

פִּיקָה, פִּיקָא II f. (פוק)=b. h. פּוּקָה, *gliding, sinking.* Sabb. 147[b] נישום פ' on account of sinking in the clay-soil (פִּילוּמָא, which makes walking a labor; Rashi: he might stain his garments when sinking in the muddy soil, and then wring them out).—Tosef. ib. VII (VIII), 21 מבעיחין לעוית ולפ' וכ' (Var. ולפיקה) you may shock a person in convulsions, or in an attack of vertigo, and it is not forbidden as a superstitious practice, v. אֱמוֹרִי.—Yalk. Esth. 1054 מכניסין פ' בממונו וכ' they (the Jews) cause a sinking (decline) in the wealth of the world (Esth. R. to III, 8 פַּחַת).—Snh. 111[b] (ref. to פקו, Is. XXVIII, 7) אין פיקה אלא גהינם (Ms. K. פקו) 'sinking' means going to Gehenna.

פִּיקָה, פִּיקָא III, בר פ' pr. n. m. *Bar-Pika.* Y. Naz. IX, 57[d].

פִּיקְדוֹנָא, פִּיקְדוֹן, v. sub פְּקִיד.

פִּיקָה, v. פִּיקָא.

פִּקְ', פִּיקּוּד m. (b. h.; פָּקַד) 1) *charge, trust.* Num. R. s. 1, end לא נמצא נאמן בפיקודו (not נאה) was not found true to his charge.—2) *count, muster.*—*Pl.* פִּקְ', פִּיקּוּדִים. Sot. 36[b]; Yoma VII, 1, a. e. חומש חפ' the Book of Numbers, v. חוֹמֶשׁ.

פִּקְ', פִּיקּוּדָא f. ch. same, 1) *command.* Targ. Ps. XIX, 9. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. e.—*Pl.* (*masc.*) פִּיקּוּדַיָּיא, פִּיקִ'. Targ. Ps. l. c. Targ. Deut. XXVIII, 1; a. fr.—2) *muster, count.*—*Pl.* as ab. Y. Shek. I, 46[b] (ref. to Ex. XXX, 14) כל דעבר על פ' יתן all those who passed the mustering (Num. I) shall give (half a Shekel, exempting the tribe of Levi, acc. to Num. I, 47).

פִּיקּוּחַ m. (פָּקַח) *removing debris*; פ' נפש *removing a person from under debris,* in gen. *saving an endangered life.* Keth. 5[a] מפקחין פ' נפש בשבת you must remove debris to save a life on the Sabbath. Ib. 15[b] אין הולכין בפ' נ' אחר הרוב as to saving life (on the Sabbath), we do not judge by the majority of the residents of a place (whether the person in the ruins is or is not presumably a Jew); Yoma 84[b]. Ib. 85[a] מנין לפ' נ' שדוחה וכ' whence is it proven that the duty of saving life supersedes the Sabbath laws? Keth. 19[a] אין לך דבר שעומד בפני פ' נ' וכ' there is nothing (no religious law) that stands before (must not yield to) the duty of saving life, except three things: idolatry, incest and bloodshed (which you dare not commit even to save your life); Yoma 82[a]; a. fr.

***פִּיקּוּם** m. (denom. of פִּיקָה I) *formation of lumps* on the body; v. פִּיקָה I.

פִּיקּוּסָא m., *pl.* פִּיקּוּסִין, פִּיקּוּסַיָּא (v. פָּקַס II) *removing the coils on the blossom end of gourds.* B. Mets. 88[b] עד דגמר לפִּיקּוּסָיהּ (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) until he has finished the entire work of removing &c.; מדמתחלן פיקוסייהו Ms. M. (ed. מבי אתחולי) when the removing work has been started.

פִּיקוּרִין, v. פּוּקָרִין.

פִּיקַחַת, פִּיקֵחַ, v. פִּקֵּחַ.

פִּיקְטִין, פִּיקְטִים, v. פִּקְטִים.

***פִּיקְטָנִי** f. (a corrupt. of fictile) *earthen (wine) vessel.* Tosef. B. Bath. V, 4 חמוכר בפ' he who sells wine by the vessel, opp. בקטלוזן.

פִּיקִי, v. next w.

***פִּיקְרִילִין** m. (facialis, φακιόλιον S.) *turban.* Y. Bets. V, 63[a] אפרח רוחא פִּיקְרִילֵיהּ וכ' (not פיקי ליה) the wind made his turban fly off R. Meir's neck.

פִּיקִין, פִּיקִים, v. פִּיקָה I, a. פִּיקָס.

פִּיקְלִין, Yalk. Ps. 820, v. פִּילְקִין

פִּיקָן m. (denom. of פִּיקָה I) *afflicted with lumps,* v. פִּיקָה I.

פִּיקָס, פִּיקָס or פִּיקָס (cmp. פִּיקָה I; φῦκος, fucus, of Semitic origin) [*coil,*] 1) *sea-weed* or *rock-lichen* used as a dye; *red color, rouge.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 1 (ref. to שני, Lev. XIV, 4) יכול פ' ת"ל תולעת שני from שני you might infer that

you may use the dye from *fucus*, therefore *tola'ath* is added (to indicate that it must be won from a worm, the snail); Yalk. Lev. 559 פִּיקִים.—2) *the dried up blossoms of gourds.* B. Mets. 88[b] (expl. משיפקסו, Maasr. I, 5) משינטל פ׳ שלהן (Rashi to Bets. 13[b] פֻּקָּם) as soon as their blossoms are removed.—3) *lump.* Bekh. 45[a] Var. Ar., v. פִּיקָה I.

פִּיקְסִינוֹן, פִּיקְסִינוּן, פִּיקְסִינָה, פִּיקְסִינָא, פִּיקְסִינָא m. (πύξινον=πύξος) *box-tree, box-wood.* Y. Keth. VII, end, 31[d] (expl. תאשור, Is. XLI, 19) פיקסינה; Gen. R. s. 15 פקסינון; Tanḥ. T'rum. 9 פקטנין; ed. Bub. נקשנון, Var. נקשונין, נקסטן (corr. acc.). Y. Yoma III, 41[a] top (expl. אשכרוע) פסקינין (corr. acc.).

פִּיקְעָא m. (פָּקַע) *split*, esp. *slits in the rectum.* Ab. Zar. 28[a] sq. חש בפ׳ suffered from slits. Ib. ולינח ... ליתי פ׳ לחדי פ׳ let him get the kernel of a bramble fruit and place its split (wedge-shaped) side against the slit. Ib. פ׳ עילאה slits in the upper part of the rectum, פ׳ תיתאה in the lower part.

פִּיקְעִין, פִּיקְעִין m. pl.=h. פַּקּוּעוֹת, *Coloquintidas, Bitter-Apples* (v. Löw, Pfl., p. 332, sq.). Targ. II Kings IV, 39.

פִּיקְפֵק, פִּיקְפִיק, v. sub פָּקַק.

פִּיקְקוֹ, v. פָּקַק.

פַּיְקָר* m. (Pers. paigâr, Koh. in Ar. Compl. s. v.) *dissension, dispute.* Taan. 24[b] לא ליהוי פ׳ וכ׳ Ar. (ed. לך עסק דבריהם ...) have no quarrel with those Jews.

פִּיקְרִין, v. פּוּקָרִין.

פִּיקַרְסוּת f. (v. אִפְּקַרְסִין) *underwear.* Nidd. 48[b] בפיקרסותן Ar. (ed. באפקריסותן).

פִּיקַרְסִין m. pl. same. Kel. XXIX, 1 R. S. (ed. אפקרסין).

פִּיר m. (פָּרַר) *rubble, loose ground; quarry* (cmp. German *Bruch*). Ned. 81[b]; Keth. 71[b] לא מצינו שועל שמת בעפר פ׳ it does not occur that a fox dies in the dust of rubble, i. e. you do not feel the absence of comforts to which you are not used; Y. ib. VII, 31[b] אין שועל עפר פרין מת (read: מת בעפר פֵּרִין; *pl.* of פִּר). Bab. ib. 79[b] פ׳ של גפרית a sulphur quarry.

פִּירָא I ch. same, *ditch, pit, cavity.* Taan. 24[a], v. כַּוּרָא. Kidd. 72[a], v. קָפַץ. Erub. 26[a] דבי חורי פ׳ a pit (dumping ground) where offal of dates is deposited on which cattle feeds; ib. 60[a]. B. Bath. 11[a], v. סוּפְלַי. Keth. 79[a], v. next w.—*Pl.* פֵּירֵי. Gitt. 60[b] לא ישער פֵּירֵין our ditches will dry out.

פִּירָא II, פֵּרָא m.=h. פְּרִי, *fruit, crop.* B. Bath 36[b] רבא פ׳ the large crop (of grain); זוטא פ׳ the small crop (of vegetables &c.). Succ. 31[b] לא גמר פ׳ the fruit (Ethrog) is not ripe. Ber. 39[a] עדיף פ׳ fruit (vegetable) has the preference (over meat, for the purposes of benediction); a. fr.—Trnsf. *fruition, usufruct.* Keth. 79[a] אמרי לה ... זרדתא some say the right of felling service-trees or fishing in a pond comes under the category of usufruct, opp. קרנא property (which the heir may sell). Ib.[b] פ׳ תקינו ... פ׳ דפ׳ וכ׳ the Rabbis allowed the husband the usufruct (the births of the animals belonging to his wife), but not the fruition of the usufruct (e. g. the fine which the thief has to pay for stealing the calf). Ib. עיילא ליה גלימא פ׳ חזי וכ׳ if she brought in a cloak, he has the use of it, he may cover himself with it, until it is worn out; a. fr.—*Pl.* פֵּירֵי, פֵּירִין, פֵּרֵי. Targ. Gen. I, 11, sq. Targ. Prov. VIII, 19 פֵּרְיֵי; a. fr.—Shebu. 48[a] עבידי דמרקבי פ׳ fruits are liable to rot; a. fr.

פִּירְבּוּרִין, v. פְּרִיכּוּרִין.

פִּירְדָּה, v. פָּרַד II.

פִּירָה, Y. Maas. Sh. I, end, 53[a] בי פ׳, or כי פ׳, a corruption; perh. to be read: ר׳ יוסי בר חנינה אמר פּוֹרָה.

פִּירוּג I, פֵּרוּג m. (פָּרַג) *exchange, price.* Targ. Y. Deut. XXIII, 19 (h. text מחיר). Targ. Job XV, 31 (h. text תמורה); a. e.—*Pl.* פֵּר׳, פֵּירוּגִין. Ib. XVII, 2 (ed. Wil. פרוג׳, corr. acc.; h. text התמרות). Targ. Ps. XLIV, 13 (ed. Wil. פרוג׳, corr. acc.).

פִּירוּג II pr. n. m. (preced.) *Perug.* Targ. I Chr. IV, 11 (h. text מחיר).

פִּירוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פִּירוּז 1) name of a *bird*, v. אַנְדְּרַפְטָא.—2) *Peruz*, name of a (wicked) man. Ḥull. 62[b].

פִּירוּזָג m. (Pers. fayrûzah, Arab. fayruzaǵ, Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574[b]) *turquois.* Targ. Cant. V, 14 ed. Lag. (oth. ed. פְּרוֹזָג).

פִּירוּי m. (פָּרָה) *fruitfulness, plenty.* Esth. R. end.

פֵּר׳, פֵּרוּכָא I c. (פָּרַךְ I) *broken corn, grist* (h. גרש). Targ. O. Lev. II, 16 (ed. Berl. גירס׳); a. e.—*Pl.* פֵּירוּכִין, פֵּירוּכָן, פֵּירוּכַיָּיא. Targ. O. a. Y. ib. 14. Targ. Y. ib. 16 פֵּירוּכָיָּה (ed. Amst. פֵּירוּכַיָּיה; ed. Vien. פֵּירוּכַיָּיא).

פֵּר׳, פֵּירוּכָא II m. (פָּרַךְ II, v. next w.) [*dried ears,*] *sheaf.*—*Pl.* פֵּירוּכִין. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7, v. כְּרִיכָא II.

פֵּר׳, פֵּירוּכַיָּיא f. 1)=פֵּירוּכָא I. Targ. Y. Lev. II, 16, v. פֵּירוּכָא I.—2) (=h. מלילות) *dry ears.*—*Pl.* פֵּירוּכְיִין, פֵּר׳. Targ. Y. Deut. XXIII, 26.—Denom. פָּרַךְ II.

פִּירוּלִין=בִּירוּלִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 9 Mus. (ed. בולא, כולא, read: בוּרְלָא).

פִּירוּעַ, v. פָּרוּעַ.

פִּירוּצִין, v. בִּירוּגִין a. בִּירוּצִין.

פֵּר׳, פִּירוּק m. (פָּרַק) *taking apart* (of the Tabernacle), *breaking up.* Num. R. s. 4 פֵּרוּקָן בשעת וכ׳ the taking apart on moving the articles of the Tabernacle took place in the same order as they were put up. Ib. s. 12, v. עֲמִידָה; a. e.—*Pl.* פֵּר׳, פֵּירוּקִין. Ib. Y. Yoma I, 38[b], sq.; a. e.

פֵּר׳, פֵּירוּקָא m. (פְּרַק) *solution* of a problem, *reply, argument*, opp. קושיא. B. Kam. 117a האי קושיא ... האי פ׳ such and such a problem and such and such a solution. Ab. Zar. 30a פ׳ לסכנתא (Rashi פֵּירוּקֵי *pl.*) you offer argument where danger to life is concerned? a. e.—*Pl.* פֵּר׳, פֵּירוּקֵי. B. Mets. 84a פ׳ ... ומפריקנא לה and I gave him twenty-four answers. Hor. 13b כתבי פ׳ ושדי they wrote down answers and cast them (into the schoolhouse); a. e.

פֵּר׳, פֵּירוּר m. (פָּרַר) 1) *crumbling.* Pes. 28a (in Chald. dict.) בער פ׳ must be crumbled (before being thrown into the river).—2) *crumb.*—*Pl.* פֵּר׳, פֵּירוּרִים, פֵּירוּרִין. Sabb. XXI, 3 (143a). Men. 75b (ref. to Lev. II, 6) יכול יעשינה פ׳ וכו׳ you might think, he must break it up into crumbs &c., v. פִּיתָּה; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXXIII עד שיעשה ... לא לפנינו פ׳ (ed. Schechter שנעשה) we shall not cross the sea until it is broken into solid pieces before us; Tanḥ. B'shall. 10 ונעשו חמים פר׳ (with ref. to פוררת, Ps. LXXIV, 13).—3) = פַּרְפֶּרֶת, *nibblings, desert, delicacies.* Y. Ber. VI, end, 10d, v. פִּיתָּא.

פֵּר׳, פֵּירוּרָא ch. (preced.) *mush* (made of crumbs), *paste.* Pes. 42b פר׳ דאושכפי (Rashi: פרר׳) shoemaker's paste.

פֵּר׳, פֵּירוּשׁ m. (פָּרַשׁ) *distinct expression, directness; explanation; commentary.* B. Bath. 52a יעשה ... וכולן כפירושן ואם לאו יעשה פ׳ לפירושן and as to all of them (a woman, a slave, or a minor), if they declared before dying, 'these things belong to—', he (the trustee) may do according to their explicit declaration, or else (having reasons to distrust their statements) he must make a commentary to their statement (explain the motive they may have had for telling a falsehood). Ib. אי ... כפירושה וכו׳ if you believe her to be trustworthy, do according to her explicit statement, if not, make a commentary &c. (find out the real state of affairs). Y. Gitt. V, end, 47c; Y. Shebi. V, end, 36a וסתמו לאו כפירושו הוא is the silent lending of a untensil not equal to an explicit statement of the use to be made of it? Snh. 87a, v. עִיקָּר; a. fr.—בפ׳ (also in Chald. dict.) *distinctly, explicitly, directly.* Ḥull. 95a, a. fr. בפ׳ איתמר, v. כְּלָלָא. Snh. VII, 5 אמור מה ששמעת בפ׳ tell plainly now what thou hast heard (the blasphemer say, i. e. repeat without euphemistic disguise, v. כִּינּוּי). Pes. 13a בפ׳ אמרת לן you told us plainly. Sabb. 39b בפ׳ שמיע לך וכו׳ did you hear that tradition directly or only by implication?; a. fr.—[In commentaries and glosses: פירוש, abbrev. פ׳, *this means.*]

פֵּר׳, פֵּירוּשָׁא, פֵּירוּשׁ ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 2. Targ. O. Num. XXX, 7 (Y. פֵּירוּשֵׁי *pl.*; h. text מִבְטָא); ib. 9. Targ. Ps. XXI, 3 (h. אִמְרָה). Targ. Cant. V, 11. Targ. Esth. X, 2 (h. text פרשת).—Y. Gitt. V, end, 47c לא בפ׳ הא but if the purpose be explicitly stated, you must not lend it (v. preced.; Y. Shebi. V, end, 36a במפרש). Y. B. Bath. IV, beg. 14c כל הדין פ׳ תפרש וכו׳ (read אפרש) did R. Ḥ. ... enter into such details (in explaining the Mishnah) to you? Ab. Zar. 4a פ׳ דהאי פסוקא ... ולא ידע and he did not know how to explain that verse to us; a. e.—*Pl.* פֵּירוּשִׁין, constr. פֵּירוּשֵׁי, ר׳, v. supra.

פִּירוֹת, v. פֵּרִי.

פִּירְזוּמְטָא, v. פִּרְזוּמְטָא.

פִּירְחָא, v. פִּרְחָא.

פִּירְטָא m., **פֵּר׳, פִּירְטָתָא** f. (פְּרַט) *detailed statement, inventory.* Gitt. 57b שדא פירטא בביתיה וכ׳ Ar. (ed. שדר שטר פרטא, Rashi פיר׳) he sent a document containing the inventory and disposal of his property to his house, and became a proselyte; v. פִּרְטָא II; Snh. 96b שדר פורטיתא לביתיה.

פִּירָטִיס, פִּירָטָא m. (πειρατής, pirata) *pirate.*—*Pl.* פִּירָטִין. Ex. R. s. 17, end ספינות של פ׳ (not טון ...) pirate ships. Lev. R. s. 25 beg. [read:] ובים מפני הפ׳ ... מתיירא אני I am afraid of robbers on the high-way, and on sea of the pirates; Yalk. ib. 615 וביום מפני אפרטין (corr. acc.).

פִּירְטָא I, v. פִּירְטָא.

פִּירְטָא II, v. פַּרְטָא II.

פִּירֵי, פֵּירֵי, v. פֵּרִי, פֵּרָא.—[B. Mets. VI, 1 (75b) פירי אפרין; Ms. R. 1, v. פִּרְיָפִרִין.]

פִּירְיוֹפִרִין, v. פִּרְיָפִרִין.

פֵּר׳, פִּירְכָא m. (פֶּרֶךְ I) *refutation, objection.* Gitt. 83a כולהו איתי לחו פ׳ ... דליתי ליה פ׳ to all of them objections may be raised, except the opinion of R. E. which is unobjectionable. Men. 66a חזי ליה פ׳ saw an objection to it. B. Bath. 130b כי אתא ... וחזיתו ביה פ׳ if a legal decision of mine comes before you, and you see in it something objectionable; a. fr.—*Pl.* פֵּר׳, פִּירְכֵי. Ḥull. 76b הדורי אפי׳; (Nidd. 65b אפי׳כא), v. חָדַר.

פִּירְקוֹס I, פֵּר׳, פִּירְקוּס m. (פָּרְכֵּס I) *painting, dyeing the hair*; trnsf. *giving a fraudulent appearance, deception.* B. Mets. 60b פ׳ דאדם מאי היא what is (in a legal sense) deception in selling a human being? (Answ. dyeing a slave's hair). Y. ib. IV, end, 9d יש פירק׳ בכלים (not באוכלין) giving a deceptive appearance to garments is forbidden Keth. 17a לא פ׳ there is no paint (deception), v. כּוֹחָל; Snh. 14a פירכס (corr. acc.).

פִּירְכוֹס II, פֵּר׳ m. (פָּרְכֵּס II) *jerking motion, struggling, spasmodic movement*, as a symptom of vitality. Ḥull. 38a חרי זה פ׳ these are symptoms of vitality (proving that the slaughtered animal was not on the point of dying a natural death). Ib. שאמרו בהחלת שחיטה פ׳ the symptoms of vitality of which they speak refer to the beginning of the slaughtering act. Ab. Zar. 16a בהמת דקת ... חיה לפ׳ a large beast of chase is like a small domestic animal as regards the symptoms of vitality required at slaughtering; a. e.

פֵּר׳, פִּירְכוּסָא ch. same.—*Pl.* פֵּר׳, פִּירְכוּסֵי. B. Bath. 142b פרכס תלתא פ׳ it (the embryo in coming to light) made three spasmodic motions (and expired).

פִּירְכוֹרִין, v. פִּרְיכוֹרִין.

פִּירְכֵּס, v. פִּרְכֵּס.—[Snh. 14ª, v. פִּירְכּוּס I.]

פִּירְמָא m. (פָּרַם) *piece, slice; hash, mush.* Ḥull. 120ª (expl. קִרְפָּה, Mish. IX, 1) פ׳ the particles of boiled meat which form a mush. Gitt. 69ª פ׳ דסילקא hashed beets.—*Pl.* פִּירְמֵי. Ber. 39ª רבבי פ׳ Ar. (ed. פִּירְמָא רבא); Ms. M. (פִּרְמֵי רבבי), v. פָּרַם.

פִּירָן* m. (פָּרָה) *breeding establishment, stables.* Bekh. 40ª מעשה בפ׳ של בית מנחם it happened in the stables of the house of Menaḥem (Rashi: at *Peran of the house* &c., name of a village); Tosef. ib. IV, 8 בפרה.

פִּירְנֵס, פִּירְנוּס, פִּירְנוּס, v. sub פְּרַן.

פירנס, Gen. R. s. 68 some ed., v. פורנס.

פִּירְסוּמֵי פֶּרֶ׳, פִּירְסֵם m. pl. (פָּרְסֵם) 1) *uncovering.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6.—2) *divulging, betraying.* Targ. Y. Gen. XIX, 26 בפ׳ ענויא (ed. Amst. בפִּירְסוּמֵי, corr. acc.) by betraying the presence of a poor man in her house (v. Gen. R. s. 51).—פירסומי ניסא, v. פַּרְסֵם.

פִּירְסָקָא, פִּירְסֵם, פִּירְסִיקָא, v. sub פְּרַן.

פִּירָעוֹן פֶּרַ׳, פֵּרַע m. (פָּרַע) *paying a debt, payment.* Shebu. 41ᵇ (in Chald. dict.) פ׳ מעלייא חוי it was a real payment of a debt (and not a mere deposit). M. Kat. 9ᵇ; Ab. Zar. 6ᵇ עכ״ום לענין פ׳ לעולם מיצר the gentile will always grieve over the payment of a debt (whereas the Jew is glad to have rid himself of an obligation). B. Mets. 13ᵇ, a. fr. חיישינן לפ׳ (in the case of a note of indebtedness being found) we apprehend that payment may have been made (and therefore it must not be returned to the creditor). Y. Keth. X, end, 34ª אל יהא לך פ׳ אלא מזה you shall be paid only from this (only this portion of my property is pledged). Koh. R. to VII, 2 מדת שיש בה פ׳; מדת פ׳ an act of benevolence with which a divine reward is connected. Yalk. Ex. 180 קבל פ׳ מהקב״ה he received payment (was punished) at the hands of God; a. fr.

פִּירְפֵּר, v. פִּרְפֵּר.

פִּירְצָא פֶּרַ׳, פֵּרַץ m. (פָּרַץ) *break, gap, perforation.*—*Pl.* פִּירְצֵי. Sabb. 108ª כיון דאית ביה פ׳ because it (the skin of the plucked bird) is full of holes.—[פִּירְצִין, v. פִּרְיָצָא.]

פִּירְצָה, v. פִּרְצָה.

פִּירְקֵי, פִּירְקוֹנָא, פִּירְקוֹן, פִּירְקָא, v. sub פֶּרֶ׳.

פִּירְקוּס, v. פִּירְכּוּס I.

פִּירְקָא פּוּר׳ f. (פָּרַק) *joint,* esp. פִּירְקַת צַוָּארָא *neck.* Targ. Y. a. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (oth. ed. פִּירְקֵי, פִּירְקַת; h. text במותימו). Targ. Ps. LX, 10 ed. Lag. פו׳ (ed. Wil. פֶּרֶ׳; Regia פִּרְיקַת). Targ. Lam. V, 5 (Levita פרי׳). Targ. Y. Gen. XLV, 14 (ed. Vien. פרי׳).

פִּירְשָׁא פַּר׳, פֻּרְשָׁא m.=h. פֶּרֶשׁ, *secretion.* Ḥull. 116ᵇ חלב פ׳ בעלמא הוא ... the milk in the stomach of a suckling animal is considered a mere secretion (no longer real milk). Bekh. 7ᵇ בעלמא הוא פ׳ it is a mere secretion (a false membrane, no real skin); a. e.—*Pl.* פִּרְשַׁיָּיא, פַּר׳. Zeb. 85ª ניקרבינהו בפִּרְשַׁיְיהוּ shall the entrails be offered with the excrements in them?

פִּירְשָׁע פַּר׳, פֻּרְשָׁע m. *ebony* or *box-wood.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 (Kel. XII, 8 אשכרוע).

פִּישׁ פֻּשׁ׳, פִּישׁוּט m. (פָּשַׁט) *spreading, stretching forth.* Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ בתוך פ׳ ידים within reach of the hands; חוץ לפ׳ ידים beyond reach. Ib. כשם שנחנו פ׳ ידים לטהרות וכ׳ as proximity within reach of the hands is made a criterion for levitical uncleanness (Toh. VII, 2), so it is made for wine (suspected of having been touched by an idolater, v. נֶסֶךְ); a. e.—פ׳ ידים ורגלים *prostration accompanied by stretching of hands and feet.* Ber. 34ᵇ; Meg. 22ᵇ; Shebu. 16ᵇ, v. הִשְׁתַּחֲוָאָה; a. fr.—[Mekh. B'shall. beg. בפישוטה, read: בְּפִשּׁוּטָהּ, v. פָּשׁוּט.]

פִּישׁוֹן I pr. n. m. *Pishon.* Yeb. 107ᵇ הגמל פ׳ Pishon the camel-driver, v. כַּבָּשׁ.

פִּישׁוֹן II pr. n. (b. h.) *Pishon,* name of a river. Gen. R. s. 16 (ref. to Gen. II, 11) פישון שהוא מגדל פשתן ומימיו מהלכין בשופי its name was Pishon, because it raises flax (on its shores), and its waters run gently; Yalk. ib. 21.

פִּישׁוֹנָא, v. פֵּרִישׁוֹנָא.

פִּישׁן, read: פ״י ש״ין *Pe' Shin.* Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ פ״י ש״ין if a vessel is found inscribed Pé Shin, the contents are second tithes (פירקון שני), v. Tosef. ib. V, 1.

פִּישְׁפֵּשׁ, פִּישְׁפָּשׁ, פִּישְׁפִּישׁ, פִּישְׁפּוּשׁ, v. sub פָּשַׁשׁ.

פִּישְׁפָּשְׁתָּא pr. n. m. *Pishpashah.* Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot.

פִּישְׁקָא, v. פּוּשְׁקָא.

פִּישְׁרָא פֻּשׁ׳, פִּישְׁרָא m. (פָּשַׁר) 1) *solution, interpretation.* Targ. Jud. VII, 15. Constr. פִּשַׁר׳. Targ. Koh. VIII, 1.—V. פּוּשְׁרָנָא.—2) *dissolved food, cud.* Targ. Lev. XI, 3, sq. (h. text גרה); a. e.—3) *thawing snow.*—*Pl.* פִּישְׁרֵי, פֻּשׁ׳. Targ. II Esth. III, 8, v. חַצְבָּא.—Kidd. 73ᵇ, v. פְּשׁוּרָא.

פִּיתָּא פִּית׳, פִּיתְּא m.=h. פַּת, *piece, bread.* Targ. O. Gen. XVIII, 5. Targ. Y. I ib. XL, 16; a. fr.—Ber. 40ᵇ בריך רחמנא מריה דהאי פ׳ blessed be the Merciful One, the owner of this bread. Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. אָרַסְקִינָא. Y. Ter. VIII, 45ᵈ top פ׳ תחות וכ׳ (you must not put) a piece of bread under the arm-pit (a superstitious practice); Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. פותתא. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ופירור פ׳ when there is before you bread and some delicacy; a. fr.—*Pl.* פִּיתִּין, פִּתִּין. Targ. I Sam. X, 3 (h. text ככרות).

פִּיתְגָּמָא, v. פִּתְגָּם.

פִּיתּוּחַ פִּית׳, פִּתּוּחַ m. (b. h.; פָּתַח *Pi.*) *incision, engraving, engraved design.* Y. Nidd. III, 50ᵈ פ׳ ידים ורגלים וכ׳ it

(the embryo) has no incisions indicating the outlines of hands and of feet. Y. Ab. Zar. III, 43[b] bot. תומר היא בפ׳ the law is stricter in the case of an engraving made on a tree (Asherah).—*Pl.* פִּיתּוּחִים, פִּיתּוּחִין, פִּתֵּי. Ib. התכויר את חפ׳ if he effaced the engraving. Ohol. XIV, 1 העטרות וחפ׳ the wreaths and engravings (mouldings above the entrance); Tosef. ib. XIV, 10 חפתורין.

פִּיתּוּחָא, פִּתֵּי, ch. same, *engraving, moulding.* Targ. Zeph. II, 14 פִּרְתּוּחֵי תריעא (Levita פִּרְתּוּחֵי *pl.*; h. text כפתר׳).

פִּתּוּי, פִּתֵּי m. (פְּתָה) 1) *persuasion, enticing.* Tanḥ. Sh'moth 19; Ex. R. s. 3 ובפ׳ באתי אליך וכ׳ I came to thee with persuasiveness (making thee believe that thou didst hear thy father's voice), that thou be not afraid. Ib. בתחלה פ׳ פיתיתי אותך וכ׳ at first I spoke persuasively to thee, now I will speak to thee words of truth (earnest admonition). Ib. אין פתוי אלא לשון פ׳ *pethi* (Prov. XIV, 15) has the meaning of 'persuasion' (one easily persuaded); a. fr.—Esp. *enticing a virgin, claims of the seduced* (Ex. XXII, 15). Keth. 35[b] אין לה לא קנס ולא פ׳ she has no claim either of fine (for outrage) or of indemnity for seduction. Ib. 36[a]; a. fr.—2) dialect. for פִּיתּוּחַ (cmp. פּוֹתִי a. פּוֹתֵחַ) *engraving, moulding.*—*Pl.* פִּתֵּי, פִּיתּוּדִין. Tosef. Ohol. XIV, 10 (R. S. to Ohol. XIV, 1 פִּרְתּוּחַ), v. פִּרְתּוּחַ.

פִּתּוּלָא, פִּתֵּי m. (פְּתַל) [*twisting,*] 1) *perverseness.* Targ. Prov. VIII, 8.—2) *turn of events, vicissitudes.* Yalk. Gen. 127 (play on נפתולי, Gen. XXX, 8) פִּיתּוּלַיהּ לא דידי הוה וכ׳ were not his vicissitudes mine? did not Jacob come to Laban for my sake (I being predestined to become his wife)?; Gen. R. s. 71 פִּיתּוּלַיהּ לא דידי חויין (*pl.*).

פִּיתוֹם I (b. h. פִּתֹם) pr. n. pl. *Pithom,* a storage city of Egypt. Sot. 11[a] ולמה נקרא שמה פ׳ שראשון ראשון פִּי תְּהוֹמוֹת בולעני why was Raameses named Pithom? Because the mouth of the deep swallowed every foundation as it was laid; Ex. R. s. 1. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to פי התירה, Ex. XIV, 2) לשעבר היתה נקראת פ׳ formerly its name was Pithom; a. e.

פִּיתוֹם II or **פִּיתּוּם** m. (פָּתָה, adapt. of πύθων) [*seducer,*] *necromancer, conjurer, ventriloquist.* Snh. VII, 7 בעל אוב זה פ׳ המדבר משחיו *ba'al ob* is the *pithom* that makes the dead speak from his armpit; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VII; ib. Par. 4, ch. XI; Tosef. Snh. X, 6 פ׳ המדבר בין פרקיו וכ׳ that talks between his joints and from between his armpits; a. e.

פִּיתַנְיָא, v. פֶּתֶן ch.

פִּיתוֹס, v. פִּרְטוֹס.

פִּיתּוּתָא m. (פָּתַת) *bread to be broken.* Y. Dem. I, 22[a] יתיב אכיל נפל פ׳ מיניה sat down to a meal, and the bread fell out of his hand when he was about to break it.

פִּקֵּחַ, פִּקֵּי m. (פָּקַח) *open-eyed, seeing.* Arakh. 17[b]; B. Bath. 128[a], v. סַמָּא.

פִּיקַּח, v. פָּקַח.

פִּיתְחוֹן, פִּיתָּחָא, v. sub פָּתַח.

פִּיתָּם, Y. Sabb. XIV, 14[a] bot., v. פִּרְטוּם.

פִּיתָּנָא, v. פֶּתֶן ch.

פִּתָּק, פִּיתָּק m. (פָּתַק; v. פִּיתֵּק) *ball, stone, tablet, ballot; lot, decree.* Tanḥ. B'ha'al. 12 כל מי שהיה עולה בידו פ׳ כתוב וכ׳ he who drew a ballot on which 'elder' was written. Tanḥ. B'midb. 21 אם עלה בידו פ׳ כתוב וכ׳ if he drew a ballot on which 'Levi' was written, he knew that a Levite had redeemed him. Num. R. s. 4 [read:] מי אומר לך שאם היה שם פ׳ של לוי שלא וכ׳ who tells thee that I should not have drawn it, had there been a ballot inscribed 'Levi' in the box? Ib. פ׳ כתב וכ׳ (read כתוב) a ballot inscribed &c. Sot. 12[a] לא היו בפִּתָּקָה של חוה they were not included in the decree pronounced on Eve (Gen. III, 16). Snh. 102[a] (ref. to I Kings XI, 29) יצא מפיתקה של ירושלים (Rashi מִפִּתָּקָהּ) he went out of the destiny of Jerusalem (i. e. was to have no share in the welfare of Jerusalem); a. fr.—*Pl.* פִּתָּקִין, פִּתָּקִן (Chald. form) פִּיתָּקִין. Esth. R. to I, 2; v. דָּדָה. Gen. R. s. 91 לערב הביאו לו את הפ׳ in the evening they brought him the tablets (on which every traveller had written his name). Num. R. l. c. כתב על פ׳ לוי לוי ... he (Moses) wrote on each of twenty-two thousand ballots, Levi &c. (v. פִּיתֵּק). Tanḥ. l. c. Snh. 17[a] טלו פִּיתְקֵיכֶם draw your ballots; a. fr.

פִּתָּק, פִּיתָּקָא, פִּתָּ׳, פִּיתָּ׳ ch. same. Targ. Job XIX, 23 (Ms. פיטקא; h. text ספר). Targ. II Esth. I, 8 כסא ... שמירת פ׳ a large goblet ... which was named *Pithḳa* (Decree, v. פִּיסְקָא).—Y. Sot. I, 17[b] bot. כתוב חד פיתק דתרין וכ׳ write out one edict (order) for two men whom I may take with me; Num. R. s. 9. Kidd. 73[b] חלי פ׳ if the infant wears a tablet (with an inscription). Y. Bicc. III, 65[d] חזר בפ׳ ... אוף R. J. was likewise on the list (of those to be appointed). Hor. 13[b] חזו כתבי קושיירתא בפ׳ וכ׳ (some ed. בפסקא) wrote out questions on a tablet and threw them into the school-house. Kidd. 70[a], v. חַזְמָנָא; a. fr.—[Ḥull. 31[a] דכולה פתקא, v. פִּקָּא.]—*Pl.* פִּתָּ׳, פִּיתָּקִין. Gen. R. s. 91 ומקבל פ׳ והוה ... and Manasseh stood there (at the gates) receiving the tablets (with the names of the arrivals, v. preced.).

***פִּיתְקוֹנָא** m. (preced.) *decree.* Targ. II Chr. XXXI, 5 ed. Beck (oth. ed. פתגמא).

פִּיתָּרָא, v. פִּתֵּר II.

פִּתָּ׳, פִּיתָּא f. (פָּתַת) *piece (of bread).* Targ. Prov. XXVIII, 21.—Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot., v. פִּתָּא.

פַּךְ m. (b. h.; פָּכַךְ) *flask, jar* with a narrow neck, v. טָפַי. Y. Hor. III, 47[c] bot. נמשחו מן הפך were anointed out of a flask, opp. קרן; Meg. 14[a]. Ib. (ref. to I Sam. II, 1) רמה קרני ולא רמה פַּכַּי 'my horn is high', but not 'my flask is high.' Tosef. Succ. III, 10 כמין פי הפך as if coming forth through the mouth of a flask, v. פָּכַךְ. Neg. XII, 5 חסה התורה ... ועל פַּכּוֹ the Torah has regard ... even for a man's flask; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5. Gen. R.

s. 69, end כמילא פי חפך ... שופע the oil was poured down for him from heaven in large drops as if coming out of a flask; Yalk. ib. 120; a. fr.—*Pl.* פַּכִּים, פַּכִּין. Sabb. 84[b] פ׳ קטנים small flasks (into which you cannot dip your finger); B. Kam. 25[b]. Ḥull. 91[a] (ref. to Gen. XXXII, 25) נשתייר על פ׳ קטנים he remained behind for the sake of some small jars. Kel. II, 2; a. fr.

פַּכָּה, v. פכי.

פַּכָּרָא m. (פָּכַר) *breaker, destroyer.* Gen. R. s. 67, beg. פ׳ תרעיא חדך תרעך פכור וכ׳ thou, breaker of gates, how is thy gate broken into and ruined!

פַּכּוֹרָת* pr. n. m. *Pakhora.* Y. Sot. IX, 24[a] bot. יהודה בן פ׳; (Y. Maas. Sh. V, end, 56[d] פתורה).

פָּכַח (cmp. פָּכַךְ) [*to break through,*] *to ooze out, evaporate.*

Pi. פִּכַּח *to cause evaporation, to counteract the effect of.* B. Bath 10[a] יין קשה שינה מְפַכְּחוֹ, Ms. R. מפקחתו, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) wine is strong (overpowering man), sleep makes it evaporate.

פְּכַח ch. same. Meg. 12[b] למחר פ׳ ליה חמרילה Ms. M. (Ms. O. a. L. פקע; ed. פסיק; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. מפכה) by to-morrow his wine will have evaporated (his intoxication will be gone).

Pa. as preced. *Pi.* Ber. 55[a] מְפַכְּחָא, v. בְּרִיחוּתָא. Taan. 13[b]; B. Mets. 66[b] לפכוחי, v. פְּחָקָא.—Part. pass. מְפַכָּח. Nidd. 20[b] (פכוחי הוא דפכח ואזיל ומפכח הוא דקמפכח ואזיל (Ar. it (the blood-stain in drying up) becomes constantly fainter.

פַּכְחוּתָא f. (preced.) *that which evaporates, fluid,* opp. חריותא sediment. Nidd. 20[a] פ׳ דדיותא the fluid portion of the ink.

פָּכַח, פְּכִי (b. h.; cmp. preced. wds.) *to break through, penetrate.*—*Pi.* פִּכַּח *to ooze, drop.* Yalk. Ez. 383 ... מי תהאר ומְפַכְּחִין ונובעין וכ׳ well-water shall in future days rise from under the threshold of the Temple, and shall ooze and bubble and go forth in three parts; Pirké d'R. El. ch. LI ומפרין (corr. acc.). Tosef. Succ. III, 3, v. פִּכְפֵּךְ.

פְּכִי, Targ. Prov. VIII, 34 פַּכֵּי some ed., read: סְכֵּי.—Ib. VII, 15 דמפכיא, דמיפכא, read with ed. Lag. דִּמְסַכְיָא, v. סְכֵי.

פָּכַךְ (v. פָּכַח) *to ooze, drop.*—Denom. פֵּךְ.

פְּכַךְ, Targ. Prov. V, 22 נחפכיך some ed., v. פְּכַר.

פַּכְסְמִין m. pl. (παξαμᾶς) *biscuits.* Num. R. s. 7.

פַּכְסַס pr. n. m. *Pakhsas.* Y. Naz. VII, beg. 55[d] יוסי בן פ׳; Sifra Emor beg. יוסה בן פ׳.

פִּכְפֵּךְ (v. פָּכַךְ) *to ooze, drip.* Tosef. Succ. III, 3 [read:] ר׳ אליעזר אומר והנה מים מפכים מלמד שמים מְפַכְפְּכִין ר׳ אליעזר אומר והנה מים מפכים מלמד שמים ועולין כמין פי חפך וכ׳ R. El. ... says, 'And behold waters dripping' (Ez. XLVII, 2), this intimates that in the days to come water oozing out and rising, as if coming out of a flask, will come forth from under the threshold &c., v. פָּכָה. Ib. 11 כך היתה חבאר ... מְפַכְפֶּכֶת ועולה וכ׳ (Var. מפרפר) so the well that travelled with Israel in the desert, resembling a rock of the size of a k'barah (פְּכָרָה), bubbled forth and rose, travelling with them up mountains and down &c.

פָּכַר, *Pi.* פִּיכֵּר (v. next w.) *to split, break.* Gen. R. s. 23 פְּכָרָה רוח ... ופִּכְּרוֹ (or פִּכְּרָה, ופִכְּרוֹ) the wind split (knocked down) one tree, and it fell on its neighbor and knocked it down; (Yalk. ib. 39 ... ופֵּירְכוֹ פֵּרְכָה).—Part. pass. פָּכוּר, v. next w.

פְּכַר (cmp. פָּכַח) 1) *to insert, interlace, clasp.* Sabb. 10[a] פ׳ ידיה ומצלי he clasped his hands (in reverence) and prayed; Yalk. Am. 542.—Part. pass. פְּכִיר; *pl.* פְּכִירִין. Targ. Esth. VIII, 15.—2) *to split, break open.* Part. pass. פְּכִיר. Gen. R. s. 67 Ar. (ed. פָּכוּר h. form), v. פָּכוֹרָא.

Pa. פַּכֵּר 1) *to split, break in, demolish.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 6 (ed. Vien. פָּכְרוּ *Pe.*). Targ. Y. Num. XXI, 35 (ed. Vien. פ׳); a. e.—Targ. Koh. III, 3 לפַכְּרָא ed. Lag. (Ar. a. Levita לפכורא, read: לפַכְּרֵי; ed. לכפרא, corr. acc.; h. text לפרוץ).—Gen. R. s. 86 end פַּכְרוּן (not פרכ׳), v. נִיבָא I. Lam. R. to V, 1 (transl. ערו, Ps. CXXXVII, 7 פַּכְּרוּ Ar. (ed. פגרו, v. פְּגַר I).—2) *to entangle, confound.* Targ. Y. Lev. XXVI, 30 (ed. Vien. אַפְּכַר *Af.*).

Ithpe. אִתְפְּכַר *to be entangled, caught.* Targ. Prov. V, 22 נִתְפְּכַיר ed. Lag. (Ar. וִיתְפְּכַר; some ed. נתפכיך, corr. acc.; h. text יתמך).

פְּלָא, פָּלָא, v. פלי.

פֶּלֶא m. (b. h.; preced.) *strange thing, wonder, miracle.* Mekh. B'shall., Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 11) עשה עמנו פ׳ וכ׳ he has done wonders for us, and he will do &c.; a. e.—*Pl.* פְּלָאִים, פְּלָאִין, פְּלָאוֹת. Midr. Till. to Ps. CVI, beg. (ref. to Ps. CXXXVI, 4; 13; 25) מה הפרנסה ... בלא נרסין ובלא פ׳ as the world cannot exist without sustenance (which the Lord provides), so it cannot exist without (daily) signs and wonders. Ib. ואינו יודע כמה פ׳ עשה וכ׳ ed. Bub. (ed. מה פלאי, corr. acc.) and man knows not how many miraculous salvations the Lord works for him. Gen. R. s. 20 (ref. to Ps. CXXXVI, 24 sq.) מה גאולה פ׳ אף פרנסה פ׳ as the redemption was miraculous, so man's sustenance is miraculous. Ex. R. s. 12, end (expl. אפילת, Ex. IX, 32) פ׳ עשה הק״בה בהם the Lord showed wonders by them. Snh. 109[b] (play on פלת, Num. XVI, 1) שנעשו לו פ׳ wonderful things (delivery from destruction with Korah) happened to him (On); Num. R. s. 18; (Tanḥ. Kor. 10 נפלאות). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 פ׳ היא התורה the Law is full of strange (obscure) things. Ib. 129; a. fr.—[Yalk. Gen. 47 ומקרע בפלאות, read: בִּכְלָאוֹת, v. כִּלָּה.]

פְּלָא ch. same.—*Pl.* פְּלָאִין, פְּלָאִין. Targ. Y. Ex. VIII, 18. Targ. Y. II ib. XV, 18.

פְּלָאנִי, v. פְּלוֹגִי.

פְּלָאגְרָה, v. פּוֹדַגְרָא.

פְּלָאטְנוֹס, פְּלָאטִינִי, פְּלָאטְוֹנִי, v. פַּלָּטִינוֹס.

פְּלַאי (b. h.) pr. n. *Peli (unknown).* Num. R. s. 10 (ref. to Jud. XIII, 18) שם שמו המלאך פ׳ וכ׳ there (on that occasion) his name was 'the angel Peli', corresponding to his mission, as he came to recommend a vow of abstinence (with ref. to נִפְלָא, Num. VI, 2).

פְּלָאתָא f. (פלא) *dark saying, allegory.* Targ. Prov. I, 6 (h. text מליצה).

פְּלַבֵּל* (prob. to be read: פִּלְפֵּל, v. פַּלְפֵּל II) *to roll.* Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 3 ראו עיניה מְפַלְבְּלוֹת they saw the eyes of the cow roll (squint to look at the yoke, v. פָּזַל). Ib. מפלבלות עיניה . . . כשהן באין (prob. to be read: הירתה מְפַלְפֶּלֶת) when they came to put a yoke on her, she rolled her eyes.

פָּלַג (b. h.) *to separate, split.*

Hif. הִפְלִיג 1) *to part, go away.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. ומצאו שה׳ אף הוא ה׳ (not צוד) and finding that he (the friend that had knocked at the door) had withdrawn, he withdrew likewise.—Esp. *to go to sea* (cmp. פָּרַגּוֹס). Erub. IV, 1 הפליגה ספינתם בים their ship went out on the open sea. Sabb. 19ᵃ אין מַפְלִיגִין בספינה וכ׳ you must not start on a sea-voyage less than three days before the Sabbath; Num. R. s. 16, beg. אין מפליגין בספינה בים הגדול (contrad. to פָּרַשׂ along the sea coast).—2) ה׳ מלאכה (or sub. מלאכה) *to rest from work; to pause.* Lev. R. s. 30 לכשיפליג, v. לָקַשׁ. Tosef. Ber. IV, 21 הפליגו צריכין וכ׳ (not צריך) when the laborers take a recess, they must say the benediction for what they have been eating while at work. Y. Yoma III, 40ᵇ bot. להפליג, v. הִפְלָג.—3) *to divert, put off; to discard.* Bab. ib. 66ᵇ לא מיפני שהִפְלִיגָן ברברים וכ׳ (he made an evasive reply) not because he desired to divert their minds with words (counterquestions), but because he never said anything that he had not heard from his teacher; Tosef. Yeb. III, 4; Succ. 27ᵇ. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. אם שאלו . . . יַפְלִיגֶנּוּ כשם שה׳ וכ׳ if he asks him whither he is going, let him put him off (state a distant destination), as did Jacob to Esau; Tosef. ib. III, 4 מַפְלִיגוֹ. Tosef. Gitt. VII (V), 8 כל תנאי שאי אפשר . . . לא ניתכוון זה להַפְלָגָה אלא whenever an impossibility is made the condition of a letter of divorce, he (the husband) has had only the intention to divert her mind; Y. B. Mets. VII, end, 11ᶜ (corr. acc.). Y. Ber. IX, end, 14ᵈ כיון שה׳ דעתו ממנה when he turns his attentions from her (makes her feel that he does not intend to marry her). Gen. R. s. 17 ראה . . . והִפְלִיגָהּ ממנו when he saw her full of mucus and blood, he kept her away from him; a. fr.—4) *to reject, disregard, discard.* Pesik. R. s. 31 . . . הירתה פושעת ומַפְלֶגֶת את גזירותיו she was careless about his honor and disregarded his decrees. Ib. s. 3 [read:] הוא . . . כל זמן מַפְלִיג וכ׳ as long as his teacher is alive, he (the pupil) is careless, (saying) whenever it be needed, here is my teacher &c. Ab. IV, 3 אל תהי מפליג לכל דבר discard nothing (saying, this will never happen). Gen. R. s. 8 ה׳ דרכן של רשעים וכ׳ he removed the way of the wicked out of his sight (disregarded the evil doings of the future man); Midr. Till. to Ps. I ed. Bub. (oth. ed. פָּרַג *Pi.*); a. e.—5) *to decline from the road.* Gen. R. s. 48 אם אני רואה אותן שהִפְלִיגוּ את דרכם וכ׳ when I see that they wend their way hither &c.; וכיון שראה אותם שהפליגו and when he saw that they were declining; Yalk. ib. 82.—Trnsf. *to be mistaken.* Bekh. 43ᵇ bot. הִיפְלַגְתָּ thou art mistaken (Rashi: thou hast gone too far, v. infra); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 הִפְלַגְתָּה.—Koh. R. to XI, 9 אל תַּפְלִיג עצמך בדברי תורה do not go thy own way in the interpretation of the Law (cling to tradition).—6) ה׳ עצמו [*to withdraw one's self,*] *to be reserved, speak in indefinite and general terms,* opp. פרסם עצמו to reveal one's self, speak in definite terms. Midr. Sam. ch. XIV (ref. to I Sam. IX, 15, sq.) לעשבר לא אלא עד שלא הגיע חקץ חקב״ה מפליג עצמו . . . מיפרסם עצמו did the Lord never before reveal anything to Samuel? But before the proper time has come, the Lord speaks reservedly, when the time has come, he reveals himself clearly ('to-morrow' &c.)—7) *to differ.* Yalk. Jer. 320 מי שמפליג על דבריו של אל who opposes the words of God. Y. Pes. V, 32ᶜ bot. ומה מַפְלִיגִין and wherein do they differ?; a. e.—8) *to go too far.* Y. Nidd. I, beg. 48ᵈ, v. פָּרַז. Bekh. 43ᵇ bot.; Sifra Emor l. c., v. supra.—*Part. pass.* מוּפְלָג *a) removed; far.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 5, ch. VIII מ׳ מנידתה some time after her menstruation, opp. סמוך; Nidd. 73ᵃ מ׳ לנרתה Gen. R. s. 44, v. אַחַר; a. e.—*b) distinguished, special expert.* Tosef. Ḥag. II, 9, v. מוּפְלָא.—Erub. 63ᵃ דמופלג, v. next w.

Pi. פִּלֵּג *to remove, disregard.* Midr. Till. to Ps. I, v. supra.

Hithpa. הִתְפַּלֵּג *to be divided, go apart.* Gen. R. s. 15 וכל מימי בראשית מִתְפַּלְּגִין מתחתיו and all the waters of creation started from under it; Midr. Till. to Ps. I; Y. Ber. I, 2ᶜ bot., v. פָּרַגּוֹד.

פֶּלֶג I, פְּלַג ch. same, 1) *to divide, share.* Targ. Ex. XXI, 35 (O. ed. Vien. פַּלֵּג *Pa.*). Targ. Prov. XXIX, 24. Ib. 23 (h. text יחמיך); a. fr.—*Part. pass.* פָּלִיג; f. פָּלְגָא; *pl.* פְּלִיגֵי, פְּלִיגָן; *a) divided (at heart), undecided.* Targ. Hos. XI, 7. Targ. I Kings XVIII, 37. Ib. 21; a. e.—[Targ. Ps. XLIV, 19, v. infra.]—*b)* (with על) *differing in opinion.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 1.—B. Mets. 5ᵃ, a. fr. תנא הוא ופ׳ he is a Tannai, and (as such) he differs (from the Mishnah). Y. Kil. IX, 32ᵃ top, a. fr. מתניתא פ׳ על וכ׳ the Boraitha differs from Rab. Ḥull. 92ᵇ הא מְפַלְגִי פליגי here are there not differing opinions about it? Ber. 23ᵇ ופליגא דר׳ חייא and R. Ḥia's opinion differs (from what has just been said). Ib. 33ᵇ מכלל דפליגי this implies that scholars differ about it; ולא פ׳ and do they not differ?; a. v. fr.—*c) distinguished, rare,* v. infra.

Pa. פַּלֵּג 1) *to divide; to distribute, assign a share.* Targ. O. Ex. XXI, 35, v. supra. Targ. O. Gen. XV, 10. Targ. Ps. XLIV, 19 (not פָּלַג), v. זְוַהּ. Targ. Job XXXIX, 17. Targ. Ps. LXVIII, 14. Ib. 13 Ms. (ed. מַפְלְגָא *Af.*). Targ. I Chr. XXVI, 5; a. fr.—B. Bath. 119ᵇ דפ׳ ליה רביה יקרא when his teacher did him honor. Y. Shek. II, end, 47ᵃ מה את פַּלֵּג ליה וכ׳ why wilt thou do him (the idol) honor?; Y. Ber. II, 4ᵇ איתפליג (corr. acc.). Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. כד מְפַלֵּג when he divides (the flax stalks). Lev. R. s. 3, beg. ומְפַלְּגָא לברישא, v. גּוּף I ch.; Koh. R. to IV, 6; a. e.—[Y. Kidd. IV,

65c top פלגין, v. פְּלַג II.]—2) *to divert the mind.* Targ. Y. Deut. IV, 19. Ib. XXII, 1.—3) *to speak differently from what one thinks, flatter.* Targ. Prov. XXVIII, 23 Ms. (ed. *Af.*).

Af. אַפְלַג 1) *to separate.* Targ. Y. Gen. XLIX, 7; a. e.—2) *to divert.* Targ. Y. II Gen. XLV, 26 לִיבֵּיהּ (Y. I יְפַלֵּיג, ed. Vien. וּפְלִיג) he turned his mind off it (gave up hope, would not believe; h. text וַיִּפַּג). Targ. Prov. XIV, 30 דְמַפְלֵיג חֵמְתָא וכ' who diverts the anger of his heart; a. e.

Ithpa. אִתְפַּלַּג, *Ithpe.* אִתְפְּלֵיג, אִתְפַּלְיָג, אִתְּפַ׳ 1) *to be divided, dispersed.* Targ. Num. XXVI, 53; 55. Targ. Gen. XIV, 15; a. fr.—B. Bath. 121b א״ר לשבטים ניתחלקה או דילמא קרקע גברא אית׳ פלגא Ms. M. was the land of Israel divided according to tribes (in equal shares for each tribe), or according to the number of heads?; ed. . . . א״ר לשבטים אִיפַּלּוגֵי אירפלוג (sub. נחלות) were the shares of the land of Israel divided &c.?—2) *to be different from the rest, rare, distinguished.* Ib. 120a דמְפַלֵּיג בחכמה (Ms. R. דפליג) of rare wisdom, דמפ׳ בזקנה extremely old. Gitt. 28a כיון דאיפ׳ אפ׳ having reached a rare old age, he may as well be presumed to be more distinguished (and be still alive). Erub. 63a שאני ... דמיפַּלַג (Ar. a. Ms. O. דמיפְּלַג h. form) it is different with R. . . ., for he was very distinguished (for age and learning); a. e.—3) (cmp. גזר) *to be decreed.* Targ. Y. Gen. XIV, 7 (v. פַּרְלוּגָא).—4) *to secede; to differ.* Targ. O. Num. XVI, 1 (h. text ויקח). Targ. II Kings XVII, 21; a. fr.—Y. Taan. IV, 67d top ואפי׳ עלה לא הוה צריך מִתְפַּלְגָה even about this it was unnecessary to assume a difference of opinion. Gen. R. s. 21 אִיתְפַּלְגִין ר׳ וכ׳ R. A. and R. H. differ (in their interpretations). Ber. 22b bot. בהא קמיפַּלְגֵי (popular pronunciation קְמִיפְּלְגֵי) on this principle their difference rests. Ib. 23a; a. v. fr.

פֶּלֶג m. (b. h.; preced.) *part, share.* Tanḥ. Mishp. 7 (ref. to Prov. XXVIII, 23) כל המוכיח ... זוכה לפ׳ של הקב״ח he who reproves his neighbor for the sake of heaven, will be granted a share of divine grace; (Tam. 28a לחלקן).—*Pl.* פְּלָגוֹת. Gitt. 89b (borrowing the phrase from Jud. V, 16) עדיין לא הגיע לפ׳ ראובן he (that minor, although physically developed beyond his age) has not yet obtained 'the parts of Reuben' (mental maturity, and none will consider him an adult).

פֶּלֶג m. (preced.) *part, middle.* Ber. IV, 1, a. e. פלג חמנחה, v. מִנְחָה.

פַּלְגָא II, **פַּלַג** ch. same, 1) *part, half.* Targ. O. Gen. XV, 10 (ed. Berl. פַּלַג; ed. Vien. פַּלְגוּ). Targ. Ex. XXV, 10 (Y. also פּוּלְגָא); a. fr.—[Targ. I Chr. XVI, 3, v. פְּלוּגָה.]—B. Bath. 62b דאית לי בארעא פ׳ פ׳ if the deed reads, 'the half share which is mine in that field', he has sold half the field (his entire share); פ׳ בארעא דאית לי רובעא but if it reads, 'half of that field which is mine', he has sold him one fourth of the field (or half his share). Ib. מצר ארעא דמינה פ׳ פ׳ (Ms. M. פַּלְגָא) if he writes, 'these are the borders of the field of which I sell a portion', it means *half*, contrad. to פְּסִיקָא; ib. 63a. Sabb. 89b דל תרתי סרי ופ׳ וכ׳ deduct (from the years of life) twelve years and a half for prayer, eating &c. Ib. פ׳ עלי ופ׳ עלך let me bear the failings of half the remaining years, and bear thou the other half. Pes. 79b ופ׳ פ׳ equal numbers on both sides. Y. Kidd. IV, 65c top דבחדין פַּלְגוּן בין פלגון (not מן פלג) one half of them is afraid of the other half of them; Num. R. s. 8 פלגין מן פלגין (corr. acc.); a. v. fr.—*Pl.* פַּלְגֵי, פַּלְגֵיָא. Targ. O. Gen. XV, 10. Ib. 17 (h. text הגזרים). Ib. 11 ed. Berl. (v. סַגְרָא); a. e.—Yoma 83b, v. פְּלַגּוּ.—2) רוח פלגא *the demon Palga, a disease* (paralysis?). Pes. 111a.

פַּלְגָא, v. next w.

פַּלְגָאָה m. (פְּלַג I) *disputer, controversialist.* Erub. 61b פ׳ thou disputer (Mar Judah)! Kidd. 58a פַּלְגָא אוקמיתינכי that disputer (Mar Judah) has put you up to it. Gitt. 31b מיקמי פ׳ ניקום shall we rise for that querulous man (G'nibah)?

פַּלְגָה f. = הַפְלָגָה *separation* (of languages), *scattering.* Yalk. Gen. 62 (quot. fr. Seder ʿOlam).

פַּלְגוּתָא, פַּלְגִיתָא f. (preced. wds.) 1) *half; middle.* Targ. Lev. VI, 13. Targ. O. Ex. XI, 4; a. fr.—B. Kam. 15a, a. e. פלגי נזקא Ms. H. a. Ar. (Ms. M. פַּלְגֵי; ed. פלגא) indemnity amounting to half the damage. Y. Keth. VII, 31c פַּלְגוּתָא פרן (פַּלְגִית) half the dowry. Y. Pes. V, 32c bot. בפלגות פומך with half thy mouth, i. e. thou art not the original author of that opinion; a. e.—Snh. 98b פלגי קיסר (פלגי) *Vice-Caesar, governor.*—2) *division* (h. מחלקת).—*Pl.* פַּלְגָוָן, פַּלְגְוָואתָא. Targ. Zech. XI, 7 (ed. Lag. פּוּלְגָוָן). Targ. I Chr. XXVI, 1; 12 פלגויא ed. Wil. (oth. ed. פַּלְגוּתָא, פַּלְגוּת, read: פַּלְגְוָת, פַּלְגְוָתָא); a. e.—Y. Erub. IX, beg. 25c ארבע פלגון four divisions (of opinions).—3) *division of heart, half-heartedness.* Targ. Y. II Gen. XXII, 14.—4) *contest.* Targ. II Sam. XXII, 44 ed. Wil., v. פְּלוּגְתָא I.

פַּלְגוּגִין, פַּלְגוּגוֹן, a corrupt. for פְּרַגּוֹגוֹן m. (παιδαγωγῶν) *teaching, training.* Y'lamd. to Deut. V, 6 sq., quot. in Ar. אלפיים שנה חירת חקב״ח פ׳ בה וכ׳ two thousand years (two days of the Lord's, before the creation of the world) the Lord used her (the Torah) as a pedagogue (disciplining the forces of Nature, with ref. to יום יום, Prov. VIII, 30); cmp. Gen. R. s. 1, beg.

פַּלְגוֹס, v. פִּירְגוֹס.

פַּלְגוֹת, v. פֶּלֶג.

פַּלְגִי, פַּלְגִיתָא, v. פַּלְגוּתָא.

פַּלְגִיסָא m. (Pales of פַּלַג; cmp. אִסְפְּרִיסָא) [*that which is to be split,*] *target for projectiles* (cmp. קורת חצים Lam. R. to III, 12). Targ. I Sam. XX, 20. Targ. Job XVI, 12 (ed. Lag. פַּלְגֵיסָא). Targ. Lam. III, 12 (ed. Lag. a. oth. פלגליסא).

פַּלְגִיסִין, v. פַּלְגֵס.

פַּלְגִיתָא, v. פַּלְגוּתָא.

פַּלְגְלִיסָא, v. פַּלְגִיסָא.

פַּלְגַס, Y. Taan. IV, 69a bot., v. פִּרְגוֹלַס.

פַּלְגַּס m. (πάλλαξ, πάλλη, prob. of Semitic origin; cmp. פְּלַגְּסָא, a. פַּגְּשׁ) *a youth in the intermediate stage between boyhood and maturity*; trnsf. *a sheep beyond the age of* אַיִל (v. נִיקּוּד) *and below that of* כֶּבֶשׂ. Par. I, 3 רבי טרפון קורחו פ׳ R. T. named such a sheep of thirteen months a *pallax*. Ḥull. 23ᵃ. Tosef. ib. I, 14 חפ׳ בזה ובזה פסול the *pallax* is unfit for sacrifice either as כבש or as איל.—*Pl.* ch. פַּלְגִּיסִין. Targ. Ps. XXXVII, 20 (h. text כרים).

פַּלַגְסָא, v. פַּלְגִּיסָא.

פִּילֶגֶשׁ, פִּלֶגֶשׁ f. (b. h.; פלג, v. Delitzsch Genesis⁴ 360) *concubine*. Y. Keth. V, 29ᵈ top אשה יש לה כתובה פ׳ אין וכ׳ the wife has a marriage contract securing a settlement for her (כְּתוּבָּה), the concubine has none; (oth. opin.) אשה יש לה כתובה ותנאי כתובה פ׳ וכ׳ the wife has a marriage contract containing besides the settlement all conditions of a marriage contract (alimentation &c.), the concubine has the contract but without the conditions; a. fr.—פ׳ בגבעה, v. גִּבְעָה.—*Pl.* פִּילַגְשִׁים, פַּלַגְשִׁים, פִּילֵי׳. Snh. 21ᵃ. Num. R. s. 9 (ref. to Cant. VI, 8) שמונים ... ונקראו פ׳ שהפ׳ חשודות there are eighty families (of nations) that know their mothers but not their fathers, and they are called 'concubines', for the concubines are suspected (of faithlessness).

פִּלֶגְתָּא, v. פְּלוּגְתָּא.

פלדוס, read:

פַּלְדֵּיס m. (v. בַּרְדְּסִין) *Brundisian cloak, travelling cloak*. Tosef. Meg. IV (III), 30 ed. Zuck. (Var. פילרוס, corr. acc.).

פִּילְדִּי, פִּלְדִּסִין, פִּלְדֵּיסִין ch. pl. same. Targ. Jud. XIV, 12, sq. (ed. Lag. פילדי׳). Targ. II Kings V, 23. Targ. II Chr. IX, 24 פ׳ דכין (ed. Wil. פ׳ דבוץ; h. text שמלות).

פָּלָה, v. פלי.

פַּלְהֲדְרִין, v. פַּרְהֲדְרִין.

פַּלּוּג m. (פָּלַג) *a portion* (of meat). Targ. II Sam. VI, 19; Targ. I Chr. XVI, 3 (ed. Lag. פלג; h. text אשפר).—*Pl.* פַּלּוּגֵי. Meg. 7ᵇ אכלי בחו שתין פ׳ I ate sixty portions of them. Yoma 83ᵇ אהדרוהו פ׳ וצעי Ms. M. 2 a. Ar. (Ms. M. 1 פְּלָאנֵי) they placed fine portions and dishes around him (v., however, לוּגָּא).

פִּלּוּגָא, פְּלוּגָא, v. sub פִּיל׳.

פְּלוּגְתָּא f. (פָּלַג) *division, dispute*. Cant. R. to VIII, 13 פ׳ דברים verbal disputes.

פֶּלֶג, פְּלוּגְתָּא ch. same, 1)=חֲפָלְגָה *separation* (of races). Targ. Y. Gen. X, 11.—2) (*priestly*) *division*.—*Pl.* פְּלוּגְוָתָא, פְּלוּגְיָתָא. Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. VIII, 14. Ib. XXXV, 4, sq.; a. e.—3) *contest, dissension*. Targ. Ps. XVIII, 44 פ׳ דעמיא Ms. (ed. פְּלוּגַת constr.; ed. Wil. פְּלָגַת; h. text ריבי); Targ. II Sam. XXII, 44 (ed. Wil. פְּלֻגוּת). Targ. Is. XXII, 9. Targ. Deut. XVII, 8; a. e.—Tanḥ. Kor. 10 מה ליך בהדי פ׳ (not בהדין) what hast thou to do with that contest (between Moses and Korah)?; Num. R. s. 18 (ed. Wil. בהדי פְּלוּגְתֵּיהּ with his (Korah's) quarrel).—Esp. *difference of opinion, scholarly contest*. Yoma 4ᵇ ... במאי קא מיפלגי בפ׳ דהני תנאי וכ׳ what is the basis of the difference ...? The principle on which those Tannaim differ &c. Sabb. 15ᵃ הכא דליכא פ׳ דרבוותא בהדייהו on a subject on which no conflicting opinions of great teachers besides them (Hillel and Shammai) are on record; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Y. Pes. III, 30ᵃ bot. אתיין אילין פ׳ כאילין פ׳ וכ׳ (not פלוגתא) the differences in this case are based on the same principles as the differences in the following case &c.; Y. Taan. IV, 67ᵈ top; Y. Ned. V, 39ᵇ top; a. e.—V. תַּפְלוּגְתָּא.

פְּלוּגְתָּה II pr. n. pl. *P'lugta*, near Tiberias. Num. R. s. 9 כגון הדה בית מעון שיורדים לה מפ׳ וכ׳ like Beth-Ma'on to which they go down when coming from P., and up from Tiberias; (Gen. R. s. 85 כפר שובחי; Y. Sot. I, 17ᵃ bot. פלטתה). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 6) they got their wine מפלוגתא שעל יינם נתפזרו וגלו וכ׳ from P., for on account of their wine the ten tribes were led astray, and had to go into exile (v. פְּזוּגְתָּא); Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545. Sabb. 147ᵇ חמרא דפרוגייתא (דפרוגתא).

פלוטין, Tosef. Yoma I, 1 ed. Zuck. (Var. בלוטין), read: בּוּלְוִיטִין.

פִּלְוָן, *pl.* of פָּרִילִי.

פלוטומיא, v. פִּילוּטַרְמְיָא.

פלוטומנין, Num. R. s. 13 (פול׳); Pesik. R. s. 7 פולטומין, read פַּלָּטִינִין.

פְּלוּטִית, v. פַּלָּטִית.

פלוטמיא, v. פִּילוּטַרְמְיָא.

פָּלוֹל, v. פִּילּוּל.

פלולויה, Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ, v. מסרולה.

פלולינא, read:

פְּלוּלִינָיָא m. pl. (פלל, cmp. פלפלא; cmp. Syr. פלילתא *fœnum græcum*, P. Sm. 3130) *a preserve* or *sauce of fenugrec*, containing an admixture of fermenting matter. Y. Pes. III, 30ᵃ.

פְּלוּמָּה, פְּלוּמָּא* f. (pluma) *down, down-pillow*. Cant. R. to I, 17 כמטה וכפ׳ ... אבנים the stones on which Jacob slept, became under him as (soft as) a bed and as a pillow; [Gen. R. s. 68 וכפרנוס, some ed. וכפרנס; Yalk. ib. 119 וכפירנס, corr. acc., or read: וכטורוס.]

פְּלוּמְפִּילוֹן m. (corrupt. of primipilum, v. Perl. Beitr., p. 11) *the office of the chief Centurio of the troop called Triarii, primipilate*. Sifré Num. 131 שימש לקיטרון ... פ׳ שלו וכ׳ like a Centurio who had served his term but failed to enter his primipilate (to which he would have been promoted in due time), but fled &c.; Yalk. Lev. 631 פולמי פילון (corr. acc.); Yalk. Ex. 178 פולמי פילון (corr. acc.).

פְּלוּמְטַר, v. next w.

פְּלוּמַטְרִין m. (privatarium) (*private*) *money chest, jewelry box.* Pesik. R. s. 10 למלך שהיו לו חסבריות ... פ׳ like a king who had many (public) treasures and cared not to count them, but he had one small private chest filled with gold &c. Y. Bets. I, 60c bot. ומפתחא דפלמטרין בידיה with the key of his money chest in his hand. Y. Taan. II, 65d מפתח של פלמטרין קטנה (En Ya'aḳob פלטרין) a small key of a jewelry box. Ex. R. s. 20, beg. חד׳, דיפלומטר, read: הפלומטר.

פ׳ פילון, פלומי, v. פְּלוּמִיפִּילוֹן.

פְּלוּמַקְיָא m. pl. (plumacia) *down-pillows.* Midr. Till. to Ps. III ed. Bub. (expl. משכב, II Sam. XVII, 28) [read:] אלו פ׳ ומצעות (not פליקמיא, v. Bub. note a. l.) that means down-pillows and mattresses; (ed. כרים וכסתות); Yalk. Sam. 151 פילוסיקא (corr. acc.).

פְּלֹנִי, פַּלְנִי m. (b. h.; פָּלָא) *a specified person* or *thing, such and such, name 'blank'* (abbrev. 'פלו). Gitt. VI, 3 במקום פ׳ in such and such a place. Y. ib. VIII, end, 49d (in a document) אני פ׳ בן פ׳ I—, son of—. Kidd. 65a קידשתיך בפני פ׳ ופ׳ I betrothed thee unto me in the presence of—and—, and they have left &c. Tosef. Yeb. III, 4 ופ׳ מהו לעה״ב and will such and such a man have a share in the hereafter?; דומה שלא שאלתם אלא על פ׳ it seems to me that you inquired about such and such (naming some one else); Yoma 66b; a. fr.—Koh. R. to I, 8, v. יָשׁוּ.—*Fem.* פְּלֹנִית, פַּלְנִית. Kidd. III, 1 צא וקדש לי אשה פ׳ go and betroth for me that certain woman. Y. Sot. VI, 21a top כהנת וכ׳ such and such is a priest's daughter, and she has prostituted herself &c.; a. fr.—Ch. פְּלָנִי.

פלוניא, Yalk. Gen. 61, v. פְּרוּזְלָא.

פלוניקיא, פלוסופא, פלוסיפוס, v. sub פִּילוֹסוֹפוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס I, v. פִּלְסְלוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס II pr. n. m. *P'loslos.* Ab. Zar. III, 4 בן פ׳ Y. ed. a. Mish. Nap. (Mish. ed. פ׳-לוסיפוס, Bab. ed. 44b פלוסספיס; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Yalk. Deut. 888 פלוסס׳.

פלוסקא, v. פִּילוֹסָפָא.

פלוספיס, v. פְּלוֹסְלוֹס II.

פלוקמיא, v. פְּלוּמַקְיָא.

פָּלַח (b. h.) *to split; to dig, till; to cut out.* Ex. R. s. 27 על מנת לפולחה will you take this field with the condition that you will till it?; a. e.—2) *to work for, serve,* v. פּוֹלֵחַ.—3) *to worship.* Tosef. Ab. Zar. I, 4 אינו אסור אלא לפולחן בלבד it is forbidden to deal with those only who worship (on the Calendæ), contrad. to עושין who observe it as a holiday; (Ab. Zar. 8a לעבודה; Y. ib. I, 39c top לפלחן בה, Chald.).

פָּלַח ch. same, 1) *to till, work.* Targ. Ex. XX, 9 (Y. ed. Vien. *Pa.*). Targ. Prov. X, 5 (h. text אגר). Targ. Gen. IV, 12; a. fr.—3) *to serve* (*man* or *deity*); *to worship.* Ib. XIV, 4. Ib. XVII, 1 (h. text התהלך); a. fr.—Y. Ab. Zar. I, 39c top לפלחין בה, v. preced. Ib. נשי דפלחין כפלחין the wives of those who worship (on the Roman festivals) are to be treated like those who worship. Ib. כפלחין הוא (not כפלחון), v. שָׁמְרִין. Bab. ib. 11a פָּלְחֵי בה לכ״א they worship the idol on it (the anniversary of death). Ib. 22b אם אירא דפלחית וכ׳ if he had worshipped it, he would not sell it. Snh. 102b מ״ט פָּלְחִיתוּ לכ״א why do you worship idols? Gitt. 57b פ׳ בך worship (bow down) to &c.!; a. fr.—4) [*to work with,*] *to compel to serve* or *work, to subject.* Targ. Lev. XXV, 39. Targ. O. ib. 43. Targ. O. Gen. XV, 14; a. fr.—5) *to split, distribute.* Ab. Zar. 18a bot. פלגא פָּלַח ופלגא וכ׳ one half distribute (as bribe), and one half be thine.

Pa. פַּלַּח same, *to dig, till, work.* Targ. Y. Ex. XX, 9 (v. supra). Targ. Ps. CXLI, 7. Targ. Is. XXXII, 17; a. e.

Af. אַפְלַח *to make work, to subject, rule.* Targ. O. Ex. I, 13. Targ. I Kings V, 4; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּלַּח, *Ithpe.* אִיתְפְּלַח 1) *to be worked, tilled*; (with ב) *to be worked with.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. O. ib. 4. Targ. Ez. XXXVI, 9; a. e.—2) *to break through, be born.* Targ. Job XXXIX, 3.

פֶּלַח c. (b. h.; preced. wds.) *segment, slice*; (sub. רכב) *millstone.* Yalk. Num. 787 הכהו בגוש ... או בפ׳ של דבילה if he killed a man with a lump of salt or a slice of a fig-cake.—Pl. פְּלָחוֹת, constr. פִּלְחֵי. Dem. V, 5 פ׳ דבלה slices of &c. Yalk. l. c. ובפ׳ ... שיכו אותו that they may kill him (the murderer) with stones, arrows or millstones.—V. פִּלְחָה.

פ׳, פִּלְחָא ch. same, 1) *millstone.* Targ. Job XLI, 16.—Y. M. Kat. I, 80d bot. אית לן פ׳ דמועדא have we a special millstone for the festive week (dare we grind during the festive week)?—2) *slice, portion.* Y. Taan. I, 64c top דלא חזה גביר אלא פָּלְחִי וכ׳ I had with me only my own portion (luncheon); why should I have spoken to you (invited you to eat) with insincerity? Lev. R. s. 12 (vers. in Ar.) אם שתי פִּלְחִית חמר when he drinks his regular portion of wine; יתר מן פלחית more than his wonted quantity.

פ׳, פָּלְחָא I m. (preced. wds.) *worker; servant; worshipper.*—*Pl.* פָּלְחִין, פָּלְחֵי, פ׳. Targ. Is. XIX, 9. Targ. Ps. XLIX, 15 פ׳ אוריתא workers (students) of the Law (Ms. פלחן בהון).—Y. Ab. Zar. I, 39c top, v. פָּלַח.

פ׳, פָּלְחָא II m. (v. פָּלַח *Ithpa.*) *breaking through, birth.*—*Pl.* constr. פָּלְחֵי, פ׳, פָּלְחֵי; קדמוי פ׳ וולדא *first-born.* Targ. Y. II Ex. XXXIV, 19.

פָּלְחָנִיתָא, פָּלְחָנָא, פָּלְחָן, v. sub פּוּלְחָן.

פָּלַט (b. h.) [*to break through,*] 1) *to discharge, vomit, give out.* Y. B. Kam. I, 2b top [read:] חיתה מחלכת ופולטת על עשבים if the animal walked and discharged on plants. Ter. X, 11; Ḥull. 110b, v. בָּלַע. Ber. III, 6 שפלטה שכבת וכ׳ who discharged the (conceived) semen virile. Pes. 118b פלוט אותן ליבשה throw their bodies out on the dry land;

a. fr.—2) *to escape, be spared.* Nidd. 61ª (ref. to חפלים, Gen. XIV, 13) זה עוג שפ׳ מדור וכ׳ that was Og who escaped the fate of the generation of the flood. Num. R. s. 9 לא פָּלְטוּ did not escape (punishment); a. fr.—V. פָּלַט.—3) *to save.* Pirké d'R. El. ch. XXVII ופָּלְטוֹ הק״בה מידו and the Lord saved him from his (Samael's) power. Snh. 19ᵇ (ref. to פלטיאל, II Sam. III, 15) שפלטו אל מן וכ׳ for God saved him from sin; a. e.—4) *to tear off, detach.* Ḥull. 121ª בשר שפָּלָטוּ סכין flesh which the knife has taken off, i. e. which came off in flaying, v. מוּדְדָקָא; ib. מקצתו פלטתו חייה an animal tore one portion of the flesh off; ib. 124ª; a. e.

Nif. נִפְלַט, *Hithpa.* הִתְפַּלַּט *to be saved.* Tanḥ. Sh'moth 17 וניתפלט ממנו וכ׳ and Noah and his children shall be saved from it (the flood).

פְּלַט ch. same, 1) *to discharge, vomit.* Targ. Jon. II, 11. Targ. Job XX, 15 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.—Ned. 49ᵇ; Tam. 27ᵇ כל מילי לא תיפלוט וכ׳ thou must not spit out anything in the presence of thy teacher (thou must suppress vomiting), except &c. Ḥull. 112ᵇ אגב דוחקא דסכינא פָּלֵיט through the pressure of the knife it (the flesh) gives out (blood). Ib. קדמי ופלטי are the first to give out (their serum); בתר פְּלֵישֵׁי עופות וכ׳ . . . after the fish cease to discharge, the fowl (lying in salt with them) discharge, and they (the fish) absorb; a. fr.—2) *to escape.* Targ. Prov. XII, 13; a. e.—Yeb. 114ᵇ הוא פליט is it likely that he will escape? Keth. 112ª פָּלַטְתִּי לי מחדא I have escaped one (evil destiny). Y. Ber. III, 6ª חדא מתרתי לא פָּלַטְתָּ לכון one of two (mistakes) did not fail you, i. e. of the two things you did, one must be wrong; a. e.—3) *to detach, take off.* Targ. Job XIII, 4, v. מוּדְדָקָא.

Pa. פַּלֵּט same, *to give out, discharge.* Ib. XX, 15, v. supra.—Y. Taan. I, 63ᵈ top (transl. וארץ רפאים תפיל, Is. XXVI, 19) וארעא תפקידה תְּפַלֵּט the earth shall give forth her trust (the dead); Y. Ber. V, 9ᵇ top; Yalk. Kings 207.

פָּלִיט, פְּלֵיט m. (preced.) *escaping, spared.* Hor. 8ª פ׳ מימונן their property is spared (from destruction); Yeb. 9ª, Tanḥ. Kor. 5 שכולן אובדין ואחד פ׳ that all will perish and one will escape; Num. R. s. 18; a. e.—*Pl.* פָּלִיטִים, פְּלֵיטִין, פְּלֵיטֵי, פְּלֵיטֵין. Ib. s. 19; Yalk. ib. 765, v. פָּרִיץ. Cant. R. to VII, 8. Snh. 108ª שבחוצה לה פ׳ the property outside of the city is spared; a. e.—*Fem.* פְּלֵיטָה, פְּלֵיטָא; *pl.* פְּלֵיטוֹת, פְּלֵי׳. Tosef. Maasr. I, 6 שיבלים חפ׳ מן וכ׳ (Var. חפולטות) ears which escaped the storage.

פַּלְטָא pr. n. m. *Palṭa.* Y. Ter. X, 47ᵇ bot. לוי בר פ׳ (Lev. R. s. 23 פרטא).

פַּלְטָאָה, v. פַּלְטָא.

פַּלְטָה, v. פָּלַט, a. פְּלֵיטָה.

פַּלְטוֹם, Sifré Deut. 80; Yalk. ib. 885 פלטים; prob. a corrupt. of פּוּטְרוֹלִין.

פלטוני, read: פַּלְטִינִי, v. פַּלְטִינוֹס.

פַּלַּי, פָּלַל m. (πωλητήρ) *market officer.*—*Pl.* פַּלַּי. Targ. Ez. XXIII, 40.—V. פַּלְטָרָא.

פַּלְטוֹרִין, פַּלְטוֹרָת, v. פַּלְטֵרִין.

פַּלְטִיאֵל, פַּלְטִי (b. h.) pr. n. m. *Palti, Paltiël,* to whom Michal the daughter of Saul was given as wife, but who, according to tradition, did not live with her because of her betrothal to David. Snh. 19ᵇ; v. פָּלַט; Lev. R. s. 23; a. e.

פַּלְטֵיָא f. (πολιτεία) *citizenship.* Pesik. R. s. 15 Ar., v. אִיסּוֹפּוֹלִיטֵיָא.

פַּלְטֵיָא I pr. n. m. (b. h. פלטיה) *Platia.* Koh. R. to I, 4.

פַּלַּטְיָא II, **פַּלַּטְיָה, פַּלַּטְיָי,** f. (πλατεῖα, sub. ὁδός, platea) *wide street, highway; open place* (corresp. to h. רחוב). Sabb. 6ª המוציא מחנות לפ׳ he that carries an object from the shop to the street (or open place). Ib. פ׳ גדולה a large thoroughfare. Lam. R. to I, 1 (חצר) וכל פ׳ ופ׳ עשרין וכ׳ and each open place in Jerusalem had twenty-four alleys. Gen. R. s. 41, end (ref. to Is. LI, 23 מה פ׳ (וכתוץ) זו מבלה וכ׳ as the highway wears out the passers-by, but itself remains, so shall thy children &c.; Yalk. Is. 337; Gen. R. s. 69 פלכרה (corr. acc.). Yalk. Sam. 161; Tanḥ. T'tsav 3 ed. Bub. רמז לכבשן ונעשה פ׳ the Lord motioned to the furnace (in a depression), and it became a level surface; Tanḥ. ib. פלגיר׳ (corr. acc.; Yalk. Koh. 978 חציף וחשוחו לארץ וכ׳ . . .; v. Snh. 92ᵇ). Y. Sabb. I, 2ᵇ bot. פתוחין לפ׳ אחת (not לפלטית) opening to the same open place or street; a. fr.—[Cant. R. to I, 6 חוץ לפ׳, read: לפלטיר, v. פַּלְטֵר II.—Macc. 24ª, v. פּוּטְרוֹלִין.]—*Pl.* פַּלַּטְיוֹת, פַּלַּטְיָי, פַּלַּטְיָאוֹת. Y. Sabb. l. c. פתוחים לשתי פ׳ opening each to a different street. Lam. R. l. c. Gen. R. s. 41; s. 69; Yalk. Is. l. c. מרבדין אותן בפלטריות וכ׳ (בפולטר׳, read ר׳ for ר) they laid them down (like paving stones) in the streets and passed rammers over them. Gen. R. s. 31; Yalk. ib. 53 פלטריאות *aisles,* v. supra.

פַּלַּטְיָא, פַּלַּטְיָה ch. same, constr. פַּלַּטְיַת. Targ. Job XXIX, 7 Ms. (ed. פתאה). Targ. Y. Deut. XIII, 17 פלטירתא (read פַּלַּטְיַתָּה); a. e.—*Pl.* פַּלַּטְיָתָא, פַּלַּטְיָתָה, פַּלַּטְיָתָא, פַּלַּטְרָנֵי (incorr. פַּלַּטְרִיוֹת). Targ. Y. II Gen. XIX, 2 פלטיות קרתא (h. text רחוב). Targ. I Chr. I, 48 (h. text רחובות). Targ. Ps. LV, 12 פַּלַּטְיָתָהּ ed. Lag. (ed. Wil. פלטרותא; Ms. פַּלַּטְרָיָתָא; h. text רְחֹבָהּ). Targ. Job XXX, 14 פַּלַּטְרָיַת ed. Lag. (ed. Wil. פלטיות). Targ. Y. Gen. XLII, 6. Ib. X, 11 פַּלַּטְרָאת קרתא (not פלית׳; Y. II פ׳ דקרתא, h. text רחבת עיר). Targ. Y. Num. XXII, 39 פלטיון קרתא (h. text קריית חצות); a. fr.—Y. Ber. III, 6ª באילין פלטיותא וכ׳ in the streets of Sepphoris.

פַּלַּטְיָאוֹת, *pl.* of פַּלַּטְיָא II.—[Yalk. Gen. 128, v. פַּלַּטְרִין end.]

פלטיואני, פלטיואני, v. פַּלַּטְינוֹס.

פַּלַּטְיָה, v. פַּלַּטְיָא.

פַּלַּטְיוֹת (פַּלַּטְיוֹתָא), פַּלַּטְיוֹת, v. פַּלַּטְיָא ch.

פְּלַטְיִיאתָא, פְּלַטְיוֹאוֹת, פְּלַטְיָיוֹת, פְּלַטְיָא, v. פָּלְטָיָא h. a. ch.

פלטיואני, v. פַּלָּטִינוֹס.

פלטים, v. פלטום.

פַּלְטִין, פַּלְטִין c. (palatium, παλάτιον) *palace.* [Targ. Lam. IV, 1, read with ed. Lag. פִּיטָלוֹן.] Targ. Y. II Gen. XII, 15 (Ar. פָּלְטוֹרִין). Targ. II Esth. I, 9; a. fr.—Gen. R. s. 12 לפ' גדולה וכ' like a large palace with many entrances. Y. Sabb. X, 12c ארן גדולה בפ' של מלך in the king's palace (the Temple) no rank is recognized (all are alike); a. v. fr.—*Pl.* same. Targ. Y. Gen. XLVII, 27.—V. פָּלְטִרִין.

פַּלָּאטִי, פַּלָּאטִינוֹס m. (palatinus, παλατῖνος) 1) (sub. mons) *the Palatine Hill*, a name given to royal residences in general (v. Dio Cassius LIII, 16); esp. *Palatinus*, a name given by the Samaritans to Mount Gerizim. Gen. R. s. 32 עבר בהדין פלאטנוס (Var. ניס ..., נים ...; corr. acc.) passed that Palatinus (on his way to Jerusalem); ib. s. 81 פלטנוס (not ת ...); Cant. R. to IV, 4 חד פלאטנוס (corr. acc.); Yalk. Gen. 57 פלטניס (corr. acc.); (Deut. R. s. 3 חד גדיזים).—2) *courtier, palace-guard, nobleman.*—*Pl.* פַּלָּטִינִין; (Lat. form) פַּלָּאִי, פַּלָּטִינִי. Num. R. s. 1 שבטו של לוי פ' חד the tribe of Levi was the palace-guard (royal body-guard in the Temple). Ib. s. 5 אע"פ שהיתה משפחת קהת פ' וכ' although the Kehath family vere palatini, when carrying the Ark they carried it like slaves (on their shoulders, no rank being recognized before God, v. פַּלְטִין). Ruth R. to I, 2 (expl. אפרתים, ib.) פלטיאני (corr. acc.); Midr. Sam. ch. I פלאטוני (corr. acc.); Lev. R. s. 2 (ref. to אפרים, Jer. XXXI, 19) פלטיאני (corr. acc.). Pirké d'R. El. ch. XLV (ref. to אפרת I Chr. II, 19) פלטיני בת מלכים וכ' (παλατίνη) a *palatina*, a daughter of nobles; ib. בן פלטוני בן מלכים וכ' (corr. acc.) a son of noblemen, a son of kings &c. Num. R. s. 13 בן פלוטוטין, פוליט; Pesik. R. s. 7 פולטומין (corr. acc.).

פַּלְטִירִין, פַּלְטִירָא, v. פַּלְטֵר.

פלטירה, Gen. R. s. 69, read: פַּלָּטְרִיָּה.

פלטית, Y. Sabb. I, 2b bot., read: פַּלַּטְרָה.

פלטנות, פלטנוס, v. פַּלָּטִינוֹס.

פלטנטירין, Yalk. Num. 695, v. פַּלְמַנְטָר.

פַּלְטֵר I, v. פַּלָּטְרִין.

פַּלְטֵר II m. (πωλητήρ, πωλητήριον) *shop-keeper*, esp. *seller of bakers' ware; shop*, esp. *bakery-shop.* Ab. Zar. IV, 9 (55b) מוליכין עמו פת לפ' you may carry your own bread with his (the non-observant baker's) to the shop-keeper. Dem. V, 4 חלוקח מן חפ' וכ' he who buys bread at the shop (which contains bread of different batches) must give tithes of each form separately, contrad. to מנפול. Y. Shek. VII, beg. 51a, a. e. לוקח מן חפ', v. סִידְקִי. Y. Shebi. VII, 37c top ובלבד שלא יעשה פלטר (not ויעשו; R. S. to ib. VII, 3 פלטר) provided he is not made (their regular) shop-keeper (selling at the same place, at all times). Cant. R. to I, 6 שנמכרת חוץ לפ' (not לפלטיא), v. קִיבָּר; a. fr.

פַּלְטֵרָא, פַּלְטֵרָה ch. same. Y. Sabb. VIII, 11a bot. (לפ' not) ואנא סמיך על פ' but I have to rely (for my supply) on the shop-keeper; Y. Shek. VIII, beg. 51a לטלפירא (corr. acc.). Gen. R. s. 22 אזל ויתיב קמי פ' (the dog) sits down in front of the shop (or stand); ib. מרי פ' the shop-keeper; Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840; [Ar. reads פַּרָטֵירָא (πρατήριον) *market*]. Y. B. Kam. II, end, 3a פַּלַּטְרָה the goods of his shop, v. סְחֹרָה; a. e.—*Pl.* פַּלָּטְרִין, פַּלַּטֵי *goods for sale.* Y. B. Mets. III, end, 9b בר נש דיהב לחבריה פלטרין בשוקא וכ' (פּוֹלְטֵירִין corr. acc., or פלטורין) if a man put goods (on a stand) in the market in charge of his neighbor, and he left them in charge of his minor son or daughter, and they were stolen or lost, he is not bound to pay; שאני אומר לא על דעת פ' בשוק (a defective sentence, perhaps מסרן לו is to be supplied) for I may say, has he not given them as goods on exhibit in the market? (hence he was not bound to lock them up).

פלטרים, v. next w.

פַּלְטֵר, פַּלְטוֹ, פַּלְטֵי, פַּלְטִרִין m. (πραιτώριον, prætorium) *headquarters; palace, residence; country-seat.* Snh. II, 3 (20a) אינו יוצא מפתח פ' שלו (Y. ed. פלטר, Ar. פלטין) must not leave his royal residence (to escort the dead). Num. R. s. 1 end ועושה אותן בני פַּלְטֵרִי ... so I will bring them near me and make them sons of my palace (= פַּלָּטִינִי); [Yalk. Num. 695 פלטנטרין; Tanḥ. B'midb. 26 פלמנטרין, v. פַּלְמַנְטָר]. Num. R. s. 13 כשתכנס לפ' שלך ... when thou enterest thy province and comest to thy headquarters. Ib. וחיו בני המדינה עומדים על פתח פ' ... יכנס חמלך לפלטרו (not לפלטר) the citizens stood at the entrance of the palace and cried, let the king enter his palace. Pirké d'R. El. ch. III שחוא רוצה לבנות פלטרים (corr. פלטרין) who wishes to build his palace; a. fr.—*Pl.* פַּלְטֵירִין, פַּלְטוֹרִין. Esth. R. to I, 2 כל אחד ואחד חיו לו שני פ' וכ' each had two residences, one for the summer &c.; a. e.—Fem. form: פַּלָּטוֹרָה, פַּלָּטִירָה. Sifré Deut. 309 פלטו אחת; Yalk. ib. 942 פלטי, v. infra.—*Pl.* פַּלָּטִירִיאוֹת, פַּלָּטִרִיאוֹת. Ib. מי שהורישו אביו עשר פ' ועמד ונקנה פלטירה אחת וכ' one to whom his father left ten country-seats, but he rose and bought one with his own money, and this he loved מכל פ' שהנחילו אביו (not רת ...) more than all the residences that his father had left him. Sifré Deut. 353; Yalk. ib. 959. Koh. R. to VI, 3 שחי פַּלַּטְרִיוֹת, v. supra. Gen. R. s. 71 ירש אשר פ' מת וכ' (ירש גבחי not) Asher possessed more residences (abroad) than Judah possessed districts; Yalk. ib. 128 פלטראות (corr. acc.).—[פלטריות Gen. R. s. 41, a. e., v. פָּלְטָיָא.]

פַּלַּטָה pr. n. f., v. פְּלֵיטִית.

פַּלַּטְתָּא f. pl. = h. פְּלֵטָה, *escaped, remnants.* Yalk. Jer. 265 לא מן פ' דעמא דסדום אתון are you not of the escaped of the people of Sodom?; Pesik. Shim'u, p. 117b פלטאתא.

פלטתח, Y. Sot. I, 17a bot., v. פְּלוּגְתָּא II.

*פָּלֵי (πόλυ) *much.* Y. Shebu. III, 34d bot., v. בריכסון.

פָּלָא, פלי (b. h.) *to split, separate; to remove; to search*; v. פְּלֵאָה, פֶּלֶא.

Nif. נִפְלָא *to be remote, hidden, obscure.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 אינה נִפְלֵאת וכ׳ it (the Law) is not hidden, as it is said (Deut. XXX, 11) &c.; לא נִפְלֵאת אלא ממך וכ׳ it is hidden from thee only (through thy own fault), who didst not take pains to study it. V. נִפְלָא III.

Hif. הִפְלִיא (cmp. פרש) 1) *to distinguish, speak distinctly, clearly*; esp. (sub. נֶדֶר) *to utter a distinct vow* (with ref. to Num. VI, 2). Naz. 62[a]; Num. R. s. 10 יודע להַפְלוֹת לַהֲפָלוֹת (from פֶּלֶא) who knows how to express a vow (is conscious of its bearings); Sifré Num. 22.—2) (denom. of פֶּלֶא) *to do strange, wonderful things.* Ber. 60[b] מַפְלִיא לעשות who does wonderful things.—[Tosef. Ab. Zar. III (IV), 19 מפליא ויצא ed. Zuck., missing in ed., a corrupt gloss for מפליא ליצניותא, v. לֵיצָנוּתָא.]—3) *to search, question.* Midr. Till. to Ps. III ואין מי שיַפְלִיא אחריהן and none questions the correctness of their decision; Yalk. Sam. 151.—4) *to be too difficult to decide.* Num. R. s. 21 יה׳ ממני and he (Moses) could not decide it. Ib. שה׳ מן משה שיש צדיקים וכ׳ Moses was unable to decide, because many a righteous man prides himself ..., and the Lord weakens his power (as a punishment).—Part. pass. מוּפְלָא q. v.

Pi. פִּלֵּא *to search,* v. next w.

פָּלָה, פלי (b. h.; preced.; cmp. בָּדַק) *to search*; (euphem.) *to search one's garment for vermin.* Sabb. 12[a] אין פּוֹלִין לאור חנר you must not search by lamp light (on the Sabbath); a. e.

Pi. פִּלָּה same. Ib. I, 3 לא יְפַלֶּה את כליו וכ׳ (Y. ed. יְפַפֶּא) one must not examine one's garments &c. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 המְפַלֶּה (ed. Zuck. והמְפַפֵּא); Y. ib. II, 3[b] המפלא; a. fr.—[Y. Maasr. II, 49[d] לפלה ed. Zyt. (ed. Krot. לפנט) read: לְפַנּוֹת, v. פָּנָה.]

Hif. הִפְלָה 1) *to distinguish, speak distinctly,* v. preced.—2) *to mystify,* v. next w.

פָּלָא, פלי ch. (v. preced. wds.) *to split, cut open.* B. Bath. 160[b]; 164[b] פְּלָיֵיהּ וחוירה he ripped open the tied-up document and saw it (that the signature was in the folds). Hull. 11[a] דילמא דמ׳ ליה וכ׳ may it not be that he (the priest) opened the skull and examined it? Yoma 87[a] חזה יתיב וקא פָּלֵי רישא was sitting and chopping (an animal's) head. Snh. 108[b] כד קא פָּאֲלֵי וכ׳ was opening pomegranates; a. e.

Pa. פַּלֵּי 1) *to search* (garments). Y. M. Kat. III, 82[a] top מְפַלֵּא מאניו searching his garments.—2) *to search after, glean; to remove.* Targ. O. Deut. XXIV, 20 (h. text תפאר). Ib. XXVI, 13 (h. text בערתי). Targ. I Kings XVI, 3. Targ. Zeph. III, 15 (h. text פנה); a. fr.—[Targ. I Sam. II, 25, v. infra.]

Af. אַפְלֵי 1) *to do strange, wonderful things; to go to the extreme of.* Targ. Is. IX, 5 מַפְלֵי ed. Lag. (ed. Wil. מַפְלָא; oth. ed. מַפְלִיא Hebraism).—Ab. Zar. 44[a] מַפְלָא, v. לֵיצָנוּתָא.—2) *to decide, arbitrate.* Targ. I Sam. II, 25 (Bxt. וְיַפְלֵי, *Pa.*; h. text פלל).—3) (with ב; cmp. Is. XXIX, 14) *to mystify, perplex, outwit, fool.* Lam. R. to I, 1 רבתי חד ... והוה מַפְלֵי ... סגי (8 חד מאת) an Athenian used to come to Jerusalem and outwit the Jerusalemites frequently. Ib. מכאן ילחבא לא תַּפְלֵי וכ׳ henceforth thou shalt not again attempt to outwit &c. Gen. R. s. 42, v. מָרַי. Ib. s. 91 למה אַפְלֵירת בי why didst thou mystify (deceive) me?; לא אַפְלֵירת בך I did not deceive thee; Koh. R. to VII, 11 אַפְלִית, אַפְלֵירת; Y. Naz. V, end, 54[b] אַפְלֵירְתָּה, אַפְלֵירְתֵּי; Y. Ber. VII, 11[b] bot.; Yalk. Gen. 148. Ib. 62 מה את מְפַלֵּי בי (Gen. R. s. 38 מה את מַפְלֶה בי) why wilt thou fool me? Y. Shebi. IX, 38[d], v. לֵי; a. e.

פַּלְיָא pr. n. m., v. פִּילְיָא.

פַּלְיָא, פַּלְיָא בְּיַעֲרֵי (?) m. (perh. = פ׳ בֵּי יַעֲרֵי = פ׳ יַעֲרֵי, v. preced. art., a. יַעֲרָא) [*searcher in forests*] name of a *locust* on palm-trees (h. צפירת כרמים). Sabb. 90[b] (Ms. M. צפורתא דפילי ביירי; Ms. O. פילא בייארי; Rashi: פיילי ביירי). Cmp. פַּלְיָרִית.

פַּלְיָא, פַּלְיָאָה *old,* v. פַּלְיָרִיא.

פְּלִיאָה f. (b. h.; fem. of פֶּלֶא) *hidden thing, secret; miracle.* Y. Ḥag. III, 77[c] top (fr. Ben Sira) פ׳ ממך מה תדרש why wilt thou attempt to know what is hidden from thee? (v. מִפִּפְלָא). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 (ref. to Ps. CXXXIX, 6) פ׳ זו תורה 'the secret', that means the Law. Num. R. s. 10 (ref. to פלאי, Jud. XIII, 18) לפי פ׳ ופ׳ וכ׳ according to each miracle that he (the Lord) performs through us (angels), he names us.

פַּלִּיג, פְּלִיג, v. פְּלַג I.

פְּלִיגָא I f. (פְּלַג) 1) *division, discord.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 1) אין ויקח אלא לשון פ׳ 'and he took away' has the meaning of division.—2) *portion,* v. פַּלְגָּא.

פְּלִיגָא, טוּרָא פ׳ II pr. n. *Mount P'liga (Division).* Targ. Josh. XI, 17 (h. text החר החלק).

פַּלְיוֹם, פַּלְיוֹן m. (pallium, πάλλιον) *sheet, blanket; mantle.* Nidd. VIII, 1, v. אַפַּלְיוֹן. Y. Sabb. XVI, 15[d] top פרלין (corr. acc.); Bab. ib. 120[a] אפרילית (corr. acc., v. אַפַּלְיוֹן). Y. Ber. II, 4[c] bot. מעבר לית בפרלוס (corr. acc.) put a sheet over it; a. e.—*Pl.* פַּלְיוֹנוֹת. Sifra M'tsor͑a, Neg., Par. 7, ch. V Rabad (ed. פוליוניות, corr. acc.) אפי הוא לבוש ... ושטוח עשרה פ׳ even if he is clothed ..., and wrapped in ten pallia.

פַּלְיוֹן, Koh. R. to VI, 1, v. פִּרְיוֹן.

פַּלְיָזָא m. (cmp. Arab. *falaz*) *bronzed* or *gilt.* B. Kam. 113[b] זבין לקנא ... במר דר׳ פ׳ Ms. M. (Ar. בכלל דפ׳; ed. דפרזלא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) bought a flask of solid gold for plated ware.

פָּלִיט, v. פָּלַט.

פָּלִיט m. (b. h.; פָּלַט) *one that escaped, survivor.* Snh. 105[b] הוא עוג שריד ופ׳ remnant or survivor. Gen. R. s. 42 הוא פ׳ Og and 'he that had escaped' (Gen. XIV, 13) are the same person; a. e.—*Pl.* פָּלִיטִים, פְּלֵיטִים, v. פָּלַט.

פְּלִיטָה, Y. Taan. IV, 68[b] top, v. פְּלִיגָא.

פְּלֵיטָה, פְּלֵיטָה f. (b. h.; פָּלַט) *escape, safety; remnant.* Gen. R. s. 76 [read:] אע״פ שנשארו לפ׳ חיו מתענין עליהן וכ׳

(v. Yalk. ib. 131) although they (in the diaspora) have been allowed to escape (from the persecutions in Palestine), yet fast (and pray) for them &c. Ib. s. 38 נשתיירה מהן פ' a remnant of them was left; a. e.

פְּלֵיטוֹן, v. פּוֹלְיִיטוֹן.

פְּלֵיטוּרִין, v. פַּלְטֵרָא.

פְּלֵיטוּרַיאת, v. פַּלְטֵרָא ch.

פְּלֵיטִין, v. פּוֹלְיִיטוֹן.

פְּלֵיטִית pr. n. f. *P'leṭith*, name of a Sodomite woman who, according to a legend, was put to death for feeding a poor family (v. Gen. R. s. 49). Targ. Y. I Gen. XVIII, 21; Pirké d'R. El. ch. XXV פלוטית וכ' P. daughter of Lot; Yalk. Gen. 83 פְּלַטַּת.

פְּלֵיטַר, v. פְּלֵטֶר II.

פְּלֵיָיאָה, פְּלֵיָיא f. (παλαιά) *old.* Lev. R. s. 33 (not פיל; Ar. פליאה), v. בְּלֵי I; Yalk. Dan. 1061 פליא. Cant. R. to III, 4 פילאי (corr. acc.), v. באמי.

פְּלֵיתַ f. constr. (פְּלֵי) *searcher*; פ' חֵיוָא *hedgehog.* Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (Var. פַּרְיֵלַת, fr. פגל; ed. מינקת (חויא), v. יְלָא. Y'lamd. to Num. XXII, 29, quot. in Ar. (Tanḥ. Balak 9 אנקה).

פְּלִיל m., *pl.* פְּלִילִים (b. h.; פָּלַל) *arbitration; arbiters, judges.* Mekh. Mishp., s. 8 אין פ' אלא דיינין *p'lilim* (Ex. XXI, 22) means judges.

פְּלִילָה f. (b. h.; preced.) *argument, plea; decision, judgment.* Snh. 111^{b} (ref. to פלילה, Is. XXVIII, 7) אין פ' אלא דיינים *p'lilah* means the verdict of judges; Yalk. Is. 302; Meg. 15^{b}, v. next w.—*Pl.* פְּלִילוֹת. Snh. 44^{a} (ref. to ורפלל, Ps. CVI, 30) עשה פ' עם קונו he pleaded with his Maker; ib. 82^{b}; Yalk. Ps. 865; a. e.

פְּלִילִיָּה f. (b. h.) same. Meg. 15^{b} אין פ' אלא משפט (ed. אין פ' אלא דיינין; some ed. פלילה, v. preced.) *p'liliyyah* means verdict.

פְּלִימוֹ pr. n. m. *P'limo*, name of a Tannai. Pes. 8^{b}. Men. 37^{a}. Sot. 4^{a}, v. פְּנִימוֹן.

פְּלִינִיא, Ned. 55^{b}, v. פְּמַלְיָא.

פְּלִינְקְרִיא, פְּלִינְקְרָא, v. פִּילוֹנִיקְיָא.

פְּלִיסוֹפוֹס, Sifré Deut. 307; Yalk. Deut. 942 פילוסוף, name of a Roman officer who condemned R. Ḥanania to be burnt with the book of the Law.

פְּלִיסְפוֹס, v. פִּילוֹסוֹפוֹס.

פִּילִפִּי, פִּילִיפִּי, פִּילִיפָּה, פִּילִיפָּא pr. n. m. (Philippus, Philippi) *Plippa, Pilippi, Pilpi*, name of an Amora. Y. Taan. IV, 68^{b} top (ed. Krot. פלירה, corr. acc.). Y. Meg. IV, 75^{a} bot. פילפי.—Gen. R. s. 71 פלפי; Yalk. Kings 208 פפי.

פְּלִירְכוֹס, פְּלִירִיכוֹס, Yalk. Deut. 813, a corrupt., v. קְלִירִיקוֹס.

פֶּלֶךְ m. (b. h.; פלך *to cut out, round*; cmp. פֶּלַח) [*circle,*] 1) *district.* B. Bath. 21^{a} תתקינו ... בכל פ' וי' they ordained that teachers must be appointed, one for each district. Macc. 7^{a}. Ib. 12^{b} לפלכו פלך קילט ... גולה מפ' לפ' ... בן לוי a Levite (native of a place of refuge) who has killed a person accidentally flees from one district to another, but if he flees to his own native (juridical) district, his district protects him; Zeb. 117^{a}; Yalk. Ex. 323; a. fr.—*Pl.* פְּלָכִים, פְּלָכִין. Tosef. Bicc. II, 8 לא ... יחידים אלא פ' פ' they did not go up (to Jerusalem, with the first-fruits) singly, but by districts.—2) [*ball of tow, wool* &c.,] *distaff* or *spindle.* Keth. IX, 4 (86^{b}) על פילכה ועל עיסתה a husband may administer an oath to his wife on her distaff (on what she spins or weaves) and on her dough. Yoma 66^{b} (in answer to a woman's question) אין חכמה לאשה אלא בפ' there is no wisdom for woman except at the distaff. Gen. R. s. 56, end ומן ... לאשה שנתעשרה מפלכה (Ar. מפלחה ... הפלח) הפ' הזה וכ' like a woman that became rich through her distaff (or spindle, spinning or weaving), and she says, since I have become rich through this distaff (spindle), it shall not part from &c.; a. fr.—Trnsf. *vocation, duty.* Gen. R. s. 71, v. חוֹרְאָה; ib. רחל תפסה פ' שתיקה Rachel made silence her duty (not to betray her sister when she was substituted for her); Midr. Sam. ch. XXVIII; a. e.—מחזיק בפ' holding the distaff, *being like a woman, forced to stay home, lame.* Tanḥ. Mas'é 12 (expl. מחזיק בפ' II Sam. III, 29, among the curses that fell back on the house of David) שנעשה כאשה שאחזתו פודגרה he (Asa) became like a woman, for podagra seized him; Snh. 48^{b}; Y. Kidd. I, 61^{a} bot. ומחזיק בפ' זה יואש 'and holding a distaff', that means Joash (who was abused like a woman); a. e.

פַּי', פִּלְכָא, פֶּלֶךְ ch. same, 1) *district.* Targ. Deut. III, 4 constr. פְּלָךְ (O. ed. Berl. פַּלַךְ, ed. Vien. פָּלְךָ). Targ. Esth. I, 22; a. fr.—*Pl.* פִּלְכִין, פִּלְכַיָּא, פִּי'. Ib. פִּילְכֵי מלכא ed. Lag. (ed. Vien. פַּלְחֵי, corr. acc.). Targ. Josh. XVII, 11 (ed. Wil. פַּלְ). Targ. Koh. I, 12. Targ. Cant. III, 11; a. fr.—2) *distaff, spindle.* Keth. 72^{b} קא שדיא פילכה ושווה וכ' casting the spindle and spinning &c. (v. וָרַד); פסיקתיה לפילכה וכ' she broke (the thread of) her spindle and threw it away (as if it had accidentally slipped); אמרה עולם חב לי פִּילְכָאי Ar. (ed. פלך) she said, young man, hand me my spindle; Snh. 95^{a}; Yalk. Sam. 155; a. e.—Meg. 14^{b} (prov.) איתתא בהדי שוחא פילכא (sub. שדיא) a woman handles the shuttle while she talks, i. e. pursues two aims at a time; [Ar. s. v. שוחא: פַּלְכָה *spins.*]

פָּלַךְ (denom. of preced.) *to spin*, v. preced.

פְּלָכָא, v. פֶּלֶךְ ch.

פִּילְקִין, Tanḥ. Vaëra 14 בפ', v. פִּירְקִין.

פָּלַל (b. h.) *to separate, divide.*

Pi. פִּילֵּל *to arbitrate, intercede*; trnsf. *to pray.* Sabb. 55^{b} (ref. to פִּלַּלְתָּה תְּהִלָּתוֹ זֹרְחָה וכ' Gen. XLIX, 4) פִּלַּלְתָּה תחלתה זרחה וכ' thou didst plead, thou didst pray, thy prayer rose &c.

Hithpa. הִתְפַּלֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּל (denom. of תְּפִלָּה) *to pray.* Ber. V, 1 לְהִתְפַּלֵּל, v. כּוֹבֵר. Ib. ומְהַתְפַּלְּלִים ... הרו שוהים used to tarry a while (in meditation) and then say the prayers. Ib. IV, 3 יְהִתְפַּלֵּל שמונה עשרה should pray the eighteen benedictions. Ib. 4 מְהַתְפַּלֵּל תפלה קצרה says a short prayer. Y. ib. 8[b] top ספק נתפ' ספק לא נ' if he is in doubt whether he has or has not said his prayers; a. v. fr.

פַּלֵּל ch. same, *to argue, debate* (v. פלפל). Y. Shebi. VIII, 38[b] top מאן גרם לך דלא פַּלֵּתָה עם חבירך what brought it on thee (that thou couldst not solve that problem)? That thou didst not hold debates with thy fellow students; Y. Ned. XI, 42[c] bot. ילפתה (corr. acc.).

פַּלְגּוֹלְתָּא f. (reduplic. of פַּלְגָּא; cmp. pallacana) *dwarf-onion.* Y. Kil. I, 27[a], expl. בְּצַלְצוּל q. v.

פָּלַם *to be round, smooth* (cmp. Arab. *tafailam* pinguis fuit); only in part. *Pu.* מְפוּלָּם *smooth, viscous.*—*Pl.* מְפוּלָּמִין, מְפוּלָּמוֹת. Bets. 24[b] דגים המפ' moist fish (fresh-caught). Zeb. 54[a] אבנים מפ' smooth stones (fresh from the ground). Ḥag. 12[a] (expl. בחו Gen. I, 2) אלו אבנים המפ' וכ' that means the smooth (chaotic) stones which are sunk in the deep &c. (with ref. to אבני בחו, Is. XXXIV, 11); Yalk. Gen. 4.—Targ. Job XXVIII, 3 אבנין מפולמין וכ' (Ms. ed. Wil. מְפוּלָּטָן) smooth (chaotic) stones out of which darkness proceeds (h. text אבן אפל).

פְּלַם ch. same. *Part. pass.* (h form) מְפוּלָּם, v. preced.

פְּלַמוֹס, v. פּוֹלְמוֹס.

פלמטרין, Y. Ber. I, 3[b] bot., v. פַּלְמָטָר.

פלמיא, Tosef. Ned. IV, 3 ed. Zuck. (Var. פמליא), v. פְּמַלְיָא.

פלמיטיס, פלמימוס, v. אֶפִימֶלִיטִיס.

פַּלְמָטָר m. (frumentarius) *military purveyor, commissary, imperial agent* (v. Sm. Ant. s. v. Frumentarius). Y'lamd. to Deut. III, 23 sq., quot. in Ar. משה חיה פַּלְמָטָרוֹ וכ' Moses was the Lord's special agent (v. Num. XII, 7). Yalk. Lam. 1001 פלמנסר של מלך (corr. acc.).—*Pl.* פַּלְמָטָרִין. Y. Ber. I, 3[b] bot. למלך ששלח שני פ' וכ' Ar. a. ed. Lehm. (ed. פלמטרין, corr. acc.) like a king who sent out two frumentarii (negotiators); with regard to one he wrote, give him no credit unless he shows my signature and seal &c.; Cant. R. to I, 2; Y. Ab. Zar. II, 41[c] bot. סימנטרירין (corr. acc.). Tanḥ. B'midb. 26 [read:] אף אני מקרבן ושושם פ' שלי וכ' I, too, shall bring them near, and make them my special agents, and entrust my house and my sanctity to none but them; Yalk. Num. 695 פלכנטרירין (corr. acc.); v. פַּלְטָרִין.—[Y. Taan. II, 65[d]; Y. Bets. I, 60[c] bot. פלמנטרין, v. פְּלוּמַטָרִין.]

פלמניא, v. פְּמַלְיָא.

פלמנסר, v. פַּלְמָטָר.

פלמרכין, פלמרכוס, v. פּוֹלִימַרְכוֹס.

פַּלָּן, פַּלָּנִי, פַּלָּנְיָא, (פְּלוֹנִי) m. = h. פְּלוֹנִי. Y. Kidd. III, 63[d] top ליך אנת פלניה בת פ'... מיקמת פ' וכ' אנא פ' בר פ'... I—son of—betroth thee—daughter of—, with the condition that I give thee an estate bearing the name of—, and to marry thee on the day—&c. Y. Yeb. IV, 6[a] bot. ביום פ' on such and such a day (naming the date). Gen. R. s. 21, beg. (ref. to לפלמוני Dan. VIII, 13) לפלניא (some ed. לְפַלָּנִיָּרָה) to a certain defined person; Yalk. Dan. 1066. Koh. R. to X, 5 פסוק פ' בתר פ' I recited that certain verse, and then that. Gitt. 69[b] (in an incantation) פלוני בר פלוניתא thou—, son of—; a. v. fr.—Fem. פַּלָּנִיתָא, פַּלָּנִיתָא, (פְּלוֹנִיתָא). Y. Keth. VIII, 31[c] אין הדא פ' תסבי לחדרין פלוני בעלה וכ' if that woman—be married to that man—, her betrothed husband, and &c. Pes. 112[a]; a. v. fr.

פַּלָּן, Gen. R. s. 48 פ' של אבינו אברהם, v. פִּילוֹן.

פַּלַנְדְּרִסִין, פַּלַנְדִּיסִין, v. בַּלַנְדְּרִסִין.

פַּלָּנִי, פְּלוֹנִי, v. פַּלָּן, a. פְּלוֹנִי.

פלניא, Nidd. 13[b] bot. Ar., v. פְּמַלְיָא.

פַּלַנְיָה, פַּלַנְיָא, v. פַּלָּן.

פלנים, Y. Ḥag. I, 76[d] top, v. פִּרְנוֹלֵס.

פלנים, Cant. R. to VII, 8 emend. by Mus., v. טלנס.

פַּלָּנִיתָא, פַּלָּנִית, פְּלוֹנִי, a. v. פַּלָּן.

פלנקריא, פלנקוריא, v. פִּילוֹנִיקָא.

פַּלָּנְתָּא, v. פַּלָּן.

פַּלַס (cmp. פָּשַׁשׁ I) *to split, pick to pieces.* B. Kam. 19[b] ההוא חמרא ... ופַּלְסִיה לסלא an ass ate (a neighbor's) bread and picked the basket to pieces. Ib. אכיל וחדר פָּלֵיס he eats first and then picks to pieces.

Pa. פַּלֵּיס same. Ib. אורחיה נמי לְפַלּוֹסֵי סלא it is also his habit to demolish a basket.

*פלסגר, Tosef. Ter. VII, 16 ובמ' ed. Zuck. (Var. ובאלפסנה, missing in oth. eds.) a corrupt. of פלאסגה, פלסגה = φλάσγα, *flask*, a gloss to לגין, put in the text through misunderstanding.

פַּלַסְטוֹן m. (πλαστόν) *fabricated, a fraud.* Num. R. s. 8 the nations said תורתן של אלו פ' הוא that people's Law is a fraud (they do not observe it themselves); Midr. Sam. ch. XXVIII פלסתר. Y. B. Mets. V, end, 10[d] שעושרן תהורה פלסטרן ואת משה טפש (corr. acc.) they (the usurers), declare the Law (forbidding usury) a fraud, and Moses a fool; Tosef. ib. VI, 17 פלסטר; (Bab. ib. 75[b] משה חכם ותורתו אמת, euphem.). Y'lamd. to Num. XVI, quot. in Ar. תורת משה פ' הוא the law of Moses is a fraud. Yalk. Jer. 321 מיה שאנו רואים ... פלסטרו הוא (corr. acc.) as far as we can judge your Law, it is a fraud (its predictions are not inspired); ib. אין דבר בתורה פלסטרון ולא וכ' not a word in the Law is a fabrication or a falsehood. Tanḥ. ed. Bub. Lekh 10 פלסטין הוא (corr. acc.) the document is forged.

פלסטים, פלסטוני, v. פְּלִשְׁתִּי.

פלסטין, v. פְּלִשְׁתִּין.

פלסטינו, Yalk. Gen. 109, v. פילסונו.

פְּלַסְטִינִי pr. n. (Παλαιστίνη) *Palestine* (*Philistæa*). Gen. R. s. 90 end (ref. to Gen. XLI, 54) בשלש ארצות בפניקיא ובפ׳ ... in the three countries, Phœnicia, Arabia and Palestine; Yalk. ib. 148 ובפלסטים ... בקפוטיקי (corr. acc.). Lev. R. s. 5 (ref. to גת פלשתים Am. VI, 2) אלין תולוליא דפ׳ that means the mounds of Philistia; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 דפלסתני (corr. acc.). Lam. R. to I, 5 דוכוס דפ׳ the dux (commander) of Palestine.

פְּלַסְטֵר, פְּלַסְטִיר (פלסתר) m. 1) (πλάστηρ = πλάστης) *forger*. [This meaning of πλάστης is not recorded elsewhere.] Ab. Zar. 11ᵇ בר קרירי פ׳ Ms. M. (ed. סך קרירי פלסתר) (supposed to mean) אחוה דמרנא דזיפנא the brother of our lord, the forger.—2) (πλαστήριον) *fraud, forgery, illegal document* [not recorded in this sense]. Tosef. B. Mets. VI, 17, v. פְּלַסְטוֹן. Lev. R. s. 19 (the Book of Deuteronomy complained) עיקרני ... ועשאני פ׳ וכ׳ Solomon has uprooted me and made me a forgery, for a document of which two or three points are void, is null and void in its entirety. Ber. 31ᵇ ואי אתה עושה תורתך פ׳ and thou wilt not make thy Law a fraud (by not fulfilling what is predicted, Num. V, 28). Succ. 29ᵃ כותבי פלסתר forgers of documents or signatures; Tosef. ib. II, 5 פלסטיר Var. (ed. Zuck. פלסתר).

פלסטרון, פלסטרו read: פְּלַסְטֵרִין (πλαστήριον), v. preced., or read פְּלַסְטוֹן.

פְּלוֹסְלוֹס, פְּלֹסְלוֹס m. (reduplic. of פלס; cmp. פּוּלְסָא) *p'loslos*, a sort of *lupine*, homogeneous with תורמוס. Kil. I, 3 (Ms. M. סלוסלות, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 2; expl. Y. ib. 27ᵃ פרמוצה.

פַּלְסָמָן, פַּלְסָמוֹן m. = בַּלְסָמוֹן. Gen. R. s. 33; (Lev. R. s. 31 ב׳). Num. R. s. 13; a. e.

פלסתני, פְּלַסְתֵּר, v. sub פְּלַסְטֵר.

פִּילְפוּל, פְּלָפוּל m. (פָּלְפֵל) *discussion, debate*. B. Bath. 145ᵇ בעל פ׳ master in dialectics. Ab. VI פ׳ התלמידים the debates among scholars. Tem. 16ᵃ ... מתוך פִּילְפּוּלוֹ החזירן Othniel ... restored them (the lost interpretations of the Law) through his reasoning; a. e.

פִּילְפוּלָא, פְּלָפוּלָא ch. same. Ned. 38ᵃ בעלמא פ׳ only deductions by argument (were given to Moses exclusively, and he communicated them to the people). Y. Ter. IV, 42ᵈ מפילפולו חבריריא שמעית הא I learned this from the students' arguments. Erub. 67ᵃ ... מפילפוליה רב ששת מרתע וכ׳ R. Sh. trembled all over his body, when R. H. argued. Keth. 103ᵇ אם ... מהדרני ליה מפילפולי if, God forefend, the Law should be forgotten in Israel, I could restore it by my argumentation; B. Mets. 85ᵇ; a. e.

פלפילין, v. פִּלְפֵּל.

פִּלְפֵּל (v. פָּלַל a. פּוּל) 1) *to search*. Tanḥ. Vayesheb 1 הוצרך ... לפַלְפֵּל בעפר וכ׳ (some ed. לפַשְׁפֵּשׁ) the king had need of searching in the dust and among the pebbles to find the pearl. Tosef. B. Bath. VII, 5 כל דבר שלא פִּלְפְּלוּ בו יחומין וכ׳ the first-born gets a double share of whatever the heirs had no need of searching for (being ready on hand at the father's death). Sabb. 31ᵃ (among the questions which the dead are asked on appearing before the seat of judgment) פִּלְפַּלְתָּה בחכמה hast thou been a searcher after wisdom?—2) *to argue, debate*. B. Mets. 85ᵇ Ms. R. (ed. תורה) לא פִּלְפַּלְתִּי בתורה כמותו did I not argue on the Law like him? תורה כמותו פִּלְפַּלְתָּ וכ׳ thou didst argue ... like him, but thou didst not spread learning like him; a. e.

פִּלְפֵּל I ch. same, *to argue, reason*. Targ. Job XI, 12 sec. vers. (first vers. חרוץ; h. text נבוב).

פִּלְפֵּל II [*to be round*, v. next w.,] *to roll in, cover with* (cmp. פָּשַׁשׁ II; Syr. פלפל inquinavit, P. Sm. 3130). Targ. Job XVI, 15 (h. text עלל). —Part. pass. מְפַלְפֵּל. Targ. II Esth. IV, 16.

Ithpalp. אִתְפַּלְפֵּל *to roll one's self*. Ib. 1.

פִּילְ, פִּלְפֶּלֶת, פִּלְפָּל m., f. (פלל *to be round, roll*) *ball, grain*, esp. *pepper*. Sabb. VI, 5 (64ᵇ) בפ׳ ובגרגיר with a grain of pepper (Rashi: a bit of 'long pepper') or a grain of salt (in the mouth); ib. 65ᵃ לריח הפה פ׳ pepper (is put in the mouth) to dispel the bad odor &c. Ib. IX, 6 (90ᵃ) פלפלת כל שהו any quantity of (long) pepper; a. e.—*Pl.* פִּילְ, פִּלְפְּלִין. Ber. 36ᵇ חייבין בערלה הפ׳ pepper-trees are subject to the law of ʿOrlah. Bets. II, 9 תרחים של פ׳ pepper-mill. Treat. Sof'rim XV, 8 והמשנה ... נמשלה כפ׳ the Torah is compared to salt, the Mishnah to pepper. Y. Hor. III, 48ᶜ top מלח בזול פ׳ ביוקר salt is cheap, pepper is dear; אי אפשר לעולם ... בלא פ׳ וכ׳ (not פלפילין) the world can live without pepper, but not without salt; a. fr.—[Koh. R. to IX, 13, v. פִּילוֹן.]

פִּילְ, פְּלָפְלָא, פִּלְפְּלָא ch. same. Keth. 75ᵃ אפשר דנקיט פ׳ וכ׳ he may take a grain (or a bit) of pepper in his mouth (to dispel the bad smell) and perform his priestly function. Meg. 7ᵃ חד פ׳ חריפתא one grain of sharp pepper, v. חָרִיף; a. fr.—*Pl.* פִּלְפְּלִין, פִּלְפְּלֵי, פִּילְ. Sabb. 141ᵃ הני פ׳ וכ׳ (Ar. פרפלי) grains of pepper one may crush singly (on the Sabbath). Yoma 81ᵇ, a. e. כתש פ׳, v. כָּתַשׁ. Pes. 42ᵇ פ׳ אֲרִיכָתָא (Ms. M. פילפלא אריכתא) long pepper; Gitt. 69ᵇ; a. fr.

פִּילְ, פָּלְפָּן m. (פָּלְפֵּל, with play on פָּלְפָּל) *one skilled in arguing, debater*. Y. Hor. III, 48ᶜ top חסורן קודם לפיל׳ (Bab. ed. לפל׳ ... סדרן, not לין ...) the systematic collector of traditions is preferable to the dialectician. Ib. (Bab. ed.) מאי את בעי מר׳ אימי דהוא סדרן והוא פ׳ (not חס׳) what do you want of R. I., who is both a systematizer and a debater?; Y. ed. מיתבעי מר׳ אימי הוא חס׳ (corr. acc.).

פְּלַפְלְתָּא, פְּלַפֶּלְתָּא, v. פִּלְפֵּל, פִּלְפְּלָא.

פָּלַץ (b. h.) *to split, shatter.*

Nithpa. נִתְפַּלֵּץ *to be split, cracked.* Midr. Till. to Ps. LX, ed. Bub. בשעה שאמר לו יואב הדברים האלו רעשה הארץ נִתְפַּלֶּצֶת עליהם ונתקפלה תחתיו ונמצא עומד דוד להכותו when Joab said to him (Moab) these words, the earth quaked; it was split around them, and folded itself under his feet, and presently David stood there to smite him (Moab).

פַּלְצוּר* m. a kind of *snare* (Arab. *wahak*). Kel. XXIII, 5. Yalk. Num. 762 (gloss: עגיל חקרון *wheel*; Syr. פלצורא, פלסורא *press*, P. Sm. 3161, sq.).

פָּלַק* *to split, create a gaping wound.* Gitt. 69ª הדרי עילויה ופַלְקוּ ליה Ar. (ed. only הדרי עילויה) they (the demons) will come back and wound him.

פַּלָּקָא m. (preced.) *fissure, wound.* Koh. R. to VI, 11 או חד פ׳ וכ׳ he receives either a wound &c., v. פְּדָעָא.

פִּלְקָא, פִּלְקָתָא, פִּילַ׳, f.=h. פֶּלֶג. Targ. Y. Gen. XXXVI, 12. Ib. XXII, 24. Targ. I Chr. I, 32 (some ed. פַּלְגָתָא); a. e.—*Pl.* פִּילַקְתִּין, פִּילַ׳. Ib. III, 9. Targ. Y. Gen. XXV, 6 (ed. Vien. פִּלְגֵ׳); a. e.

פָּלַשׁ I *to divide, go through.*

Pi. פִּילֵּשׁ 1) *to penetrate, go from end to end, perforate,* v. infra.—2) *to search.* Num. R. s. 14; Y. Snh. X, 29ᵇ bot. (play on עלי פלשת החרועני, Ps. LX, 10) עלי לפַלֵּשׁ להם מעשים טובים לעשותן ריעים וכ׳ it is for me to search for their good deeds and make them friendly to wards one another.—3) (with אחר) [*to dig after,*] *to go to extremes.* Lam. R. to I, 1 (הירחה) חם לא פִּלְּשׁוּ אחר מדת הדין והיא לא פִּלְּשָׁה אחריהם (Ar. פִּירֵ׳) they (the Israelites) did not go to the extreme of rebellion against Justice, and she (Justice) did not go to the extreme in punishing them; (Var. in Ar. חִיפְּשָׂה, חִיפְּשׁוּ); ib. to II, 4; 5; Yalk. Hos. 521.

Pu. פּוּלַּשׁ *to be perforated.* Y. Succ. III, 53ᵈ ניקב ולא פ׳ מבפנים (not פילש) if the Ethrog is punctured but not perforated within (all through the skin).—Part. מְפוּלָּשׁ; f. מְפוּלֶּשֶׁת; *pl.* מְפוּלָּשִׁים, מְפוּלָּשִׁין, מְפוּלָּשׁוֹת. Bab. ib. 36ª נקב מפ׳ a puncture going through (into the flesh). Sabb. XVI, 1 מפ׳ (מבוי) an open alley, expl. ib. 117ª an alley opening into a street, not closed by a legally required fictitious partition, v. לְחִי. Erub. IX, 4, a. e. גשרים המפ׳, v. גֶּשֶׁר. Y. ib. VIII, 25ᵇ top (ref. to פְּיוֹסְרוֹס ... לעולם אין מפ׳ מסתם העולם וכ׳ we never call a road a public area (v. רְשׁוּת), unless it is cut through from one end of the world to the other, i. e. runs in a straight line. Tosef. Kil. II, 1 תלמים שלשה מפ׳ וכ׳ three furrows running from one end of the field to the other. Gen. R. s. 70; Yalk. ib. 124 (play on בנות, Gen. XXIX, 16=בנויות) כשתי קורות המפ׳ וכ׳ like two joists extending from one end of the world to the other, the one reared princes &c. Gen. R. s. 44 (ref. to ומאצילידה, Is. XLI, 9) ממפ׳ שבה וכ׳ from the parts of the world that have been gone through (explored) have I called thee; a. fr.

פָּלַשׁ II (b. h.; cmp. פַּלְשֵׁל II, a. פּוּלְטָא) *to roll in, cover with.*

Hithpa. הִתְפַּלֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּשׁ *to roll one's self, cover one's self.* Gitt. 58ª קרעתו ונִתְפַּלְּשָׁה באפר (not קרעתה) she rent it (the shirt) and rolled herself in the dust; Yalk. Jer. 276.

פְּלַשׁ ch. *Ithpa.* אִתְפְּלַשׁ same. Targ. Mic. I, 10.

פְּלִשְׁתָּאָה m. ch.=next w. Targ. I Sam. XVII, 23; a. fr.—*Pl.* פְּלִשְׁתָּאֵי. Ib.; a. fr.—Num. R. s. 14 (fr. Targ. Is. XI, 14) לבמחי ית פ׳ to beat the Philistines.

פְּלִשְׁתִּי m. (b. h.) *Philistine.*—*Pl.* פְּלִשְׁתִּים. Sot. VIII, 1 פ׳ באו וכ׳ the Philistines came with boastful reliance on &c., v. נְצָחוֹן. Midr. Till. to Ps. LX. Num. R. s. 14 ארץ פ׳ Philistia; a. fr.

פְּלָתָא* f. pl. (פול or פלל *to split*) *fins.* Pesik. Par. p. 35ª פ׳ דנוני Vers. in Ar., v. חַרְסְפִּיתִין.

פלתה, Y. Shebi. VIII, 38ᵇ top, v. פַּלַּל.

פְּלֶתִי m. (b. h.) gent. n. *P'lethi, Pelethi*; (collect.) *the body-guard of David*; (homilet.) *the Urim and Tummim*; (oth. opin.) *the Sanhedrin.* Ber. 4ª; Snh. 16ᵇ, v. מוּפְלָא.

פלתנים, Yalk. Deut. 942, v. פַּתְלָן.

פם, v. פּוּם.

פָּמוֹט m. *a shaft with a receptacle for a lamp, a plain candlestick* Men. 28ª הההוא פ׳ מקרי such a candlestick without branches is named *pamoṭ* (and not *m'norah*); Yalk. Ex. 369 פסוק (corr. acc.). Sabb. 44ª פ׳ שהרלוקו עליו באותה שבת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) a lampholder on which a lamp has been burnt on that (the present) Sabbath day. Y. ib. III, 6ᶜ top (also פימט), contrad. to נר.—*Pl.* פָּמוֹטוֹת. Bab. ib. 121ᵇ.

פמולניא, v. פְּמַלְנָא.

פמיאס, פָּמְיָס, v. פַּנְיָס.

פמילאות, v. פמליאות.

פְּמַל׳, פַּמְלָא, פְּמִילְיָא f. (familia) *the slaves in a household, family servants*; frequ. *divine agencies, ministers.* Targ. Cant. I, 15.—Y. Sot. V, 20ᶜ bot. ... איוב ומגדולי פמיליא וכ׳ Job was one of Pharaoh's servants and of the grandees of his household. Ḥull. 7ᵇ; Snh. 67ᵇ פ׳ של מעלה the heavenly household, v. פָּשַׁח. Ber. 16ᵇ sq. שחשים שלום בפ׳ של מעלה ובפ׳ של מטה let peace reign in the heavenly household and in the household here below (thy servants on earth). Num. R. s. 4, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 13) ראה המלך ופ׳ שלו וכ׳ he saw the King, and his attendants stood by him to guard him. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. חָקָה; a. fr.

פמיס, v. פַּנְיָס.

פַּמַ', פַּמַלְיָא, v. פַּמִּילְיָא.

פַּמַלְלִיא, v. next w.

פַּמְלַנְיָא f. (corrupt. of *feminalia*) *bandages, knee-breeches.* Ned.55[b] פלינייא (Ar. פלניא; corr. acc.). Nidd.13[b] כמין פ׳ של פרשים (Vers. in Ar. פלניא) like the *feminalia* of horsemen. Gen.R. s. 84 (ref. to אשר עלו, Gen.XXXVII, 23) זו פ׳ שלו this refers to his breeches; Yalk. ib. 142 פלמניא. Kel.XXVII, 6 פמולינייא (ed. Dehr. פרימלנירה). Gen. R. s. 99 לובשי פמלליא ... אלו these (the priests) wear trousers, and those (the Greeks) wear *feminalia.* Num. R. s. 4 עטוף פעלונין (read: פַּמְלוֹנִין) he was wrapped in feminalia.

פַּן, Targ. Jon. I, 8 some ed. ומפן, read ומנן, v. מְנָן.

פֶּן (b. h.; פֶּנָּה, cmp. פֹּה) [*eventually,*] *lest.* Zeb. 106[a] כל מקום שנאמר השמר פן ואל וכ׳ wherever the Scripture has 'be guarded, lest', or *al,* it introduces a prohibitory law (v. עָשָׂה); Sot. 5[a], a. fr. Sifré Deut. 70, quot. in Yalk. ib. 882 השמר בלא תעשה פן בלא תעשה 'be guarded' means a prohibitory law, and so does 'lest'.

פָּנָא, v. פָּנַי.

פַּנַאי, פְּנַי m. (פָּנָה) 1) *emptiness, vacancy.* Num. R. s. 14 (play on אל תבהל מפניו, Koh. VIII, 3) לא נתבהל מפ׳ חבירת he (Joseph) was not bewildered by the emptiness of the house (his being alone with Potiphar's wife).—2) *vacation, leisure, time, opportunity.* Ab. Zar. V, 6 לפי שאין פ׳ לנסך because the invaders do not take time to offer a libation (so as to make the wine forbidden, v. נָסַךְ). Ib. 71[a] לנסך אין פ׳ לבעול יש פ׳ for libation they do not take time, but for outrage they do. Y. ib. V, 45[a] top אין פ׳ לחטיל אורס the snake (being pursued) finds no opportunity to shed venom; a. fr.

פַּנַג, Targ. Y. Gen. XXII, 20 ופנגת, some ed., read: וּפַגְּנַת.

פַּנְגָּס, פִּנְגּוֹס m. (transp. of pignus) *pledge* deposited with the creditor, the usufruct of which remained the debtor's (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 1 (ref. to Is. XLV, 19) [read:] לא אמרתי לזרע יעקב לאלו אני נותנה ולא תהו בקשוני לא נתתיה פ׳ וכ׳ I did not say, 'to the seed of Jacob', to them only will I give the Law (and not to other nations), nor (did I say,) 'seek me for naught', I have not given it as a pledge (of which you cannot have the usufruct), ... long before I gave you the commands, have I advanced to you the reward for them &c.; Yalk. Ex. 275; Yalk. Is. 325 (omitting לאלו אני נותנה ולא).

פַּנְגִּירוֹת, Pirké d'R. El. ch. XXV, read: פגניות, v. פַּגְנִית.

פִּנְגֵּס, v. פַּנְגָּס.

פַּנְגַר pr. n. m. (an adaptation of πανεγυρίστης) *Pangar* (*Encomiast*), name of one of the generals (duces) before Jerusalem under Vespasian. Lam. R. to I, 5 חד אמר קילוס שמיה וחד אמר פ׳ שמיה one says, the name of that dux was Ḳillus (Praise), and one says, his name was Pangar.

פַּנְדָּא I, v. פַּדָּא.

פַּנְדָּא* II pr. n. m. *Panda,* 1) name of an Amora (?). Ber. 55[b] (Ms. M. פבנא a. פרנא; En Yaăk. ed. pr., a. Yoḥăsin פרנך, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) בר שיריקא פ׳ name of a demon. Sabb. 67[a] (Rashi פנדאי; Ms. M. פנריא).

פַּנְדוּדָה, v. פַּנְדּוּרָה.

פַּנְדּוּר, read:

פַּנְדּוּרָה f. (πανδοῦρα, v. Hesych. s. v.) *pandean pipe* (*syrinx*), *the shepherd's pipe.* Y. B. Bath. VII, end, 15[d] נותן לו כמין פ׳ he must give him a portion of his field in the shape of a syrinx (a quadrangle one side of which is half as long as its opposite). Ib. III, beg. 13[d] (expl. איתי דמרין פ׳ מַשְׁפּוֹרְיָתָא (ed. Krot. פנדודה, corr. acc.) some say, the deliverance of the shepherd's pipe (as symbolical possession); Y. B. Kam. X, end, 7[c] (expl. ברתא), v. שַׁרְקוּקְיָתָא.

פַּנְטֵירִי, פַּנְטֵרָא, פַּנְדֵּרָא, פַּנְדִּירָא (פַּנְטִירִי) pr. n. m. *Pandera, (Panṭera, Panṭeri),* surname of Joseph the father of Jesus of Nazareth. Koh. R. to X, 5 חד מן אילין דבר פ׳ one of the followers of the son of P.—Tosef. Ḥull. II, 22; 24; a. fr.; v. יֹשֵׁף.

פַּנְדָּר, Gen. R. s. 50, v. קְלָאפְנְדָּר.

פַּנְדְּרָא, v. פַּנְדִּירָא.

פָּנָה, v. פני.

פָּנֶה, v. פָּנִים.

פִּנָּה, v. פִּנָּה.

פִּנּוּטָה, v. פָּגּוּטָה.

פְּנוּי, v. פִּנּוּי.

פָּנוּי m., פְּנוּיָה f. (פָּנָה) 1) *vacant, empty; free; superfluous,* Erub. 16[b] בית סאתים פ׳ ... ובלבד provided there is not an area of two S'ah unoccupied; expl. ib. 17[a] פ׳ מכלים unoccupied by travelling implements, contrad. to פ׳ מאדם superfluous as regards the number of travellers (to each of whom an area of two S'ah is assigned). Ex. R. s. 5; Tanḥ. Vaëra 6 שבטו ... פ׳ היה מעבודת פרך the tribe of Levi was exempt from hard labor; ed. Bub. ib. 4; Yalk. Ex. 176 פָּנוּי וכ׳ לטרגיה, v. Sabb. 23[a] שלא יראה בעל חבירת שתא פ׳ וכ׳ that the owner may not look out for a free moment (when there are no poor about), and say to his poor relative, here is the corner (פֵּאָה); Y. Peah IV, 18[b] קנויה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּנוּיִים, פְּנוּיִין; פְּנוּיוֹת. Tanḥ. l. c. בשביל שאתם פ׳ וכ׳ because you are idle, you say &c.; Ex. R. l. c. פְּנוּיִים; a. e.—2) *single, unmarried.* Sifra Emor, Par. 1, ch. I חפ׳ חבא על חפ׳ שלא וכ׳ if an

unmarried man has connection with an unmarried woman without the intention of thereby making her his wife; Yeb. 61b; a. fr.—*Pl.* as ab. Num. R. s. 3 (ref. to מעין חתום, Cant. IV, 12) אלו הפנויות this refers to the unmarried (men and women in Egypt). Tanḥ. Vayesheb 8 השתא הם׳ שלכם אסורות לנו וכ׳ even the unmarried of your people are forbidden to us, how much more thou who art a man's wife; a. fr.

פְּנוּיְיָתָא, v. פְּנִיוּתָא.

פְּנוּקָא, פִּנּוּקָא, v. sub פִּינֵּק.

פַּנּוּקְטִין, v. פַּנִּיקְטִין.

פְּנָחָא, פַּנָּחָא m. (supposed to be fr. Pers. *pânah*) *protection, safeguard.* B. Kam. 103a ופ׳ הוא . . . מידע (Ms. M. פנחיה) דקבעינא you know very well that I bought the field for myself, and that (in buying it in behalf of a third, influential person) I had in view only protection (against legal disputes). Yeb. 115b לפ׳ שבקיה he left the letters that were to mark the contents as sacred on the vessel merely for protection (that it might be spared by thievish servants).

פְּנַחְרִין, v. פַּנָּחִירִי.

פַּנְטוֹן, Esth. R. to VI, 10, a. e., read: פְּרִיבָּטוֹן, v. דומין, a. קוּמְיִס.

פַּנְטוֹס (πάντως) *at all events, by all means.* Y. Snh. VI, beg. 23b, v. זְרִיזִין.

פַּנְטִי, v. אַפַּנְטִי.

פַּנְטִי* pr. n. m. *Panṭi.* Koh. R. to VIII, 3 לוי בן פ׳ (בוטא Ms. M. בר בוטי); Treat. Sof'rim XII, 3 בר פרא; Y. Meg. III, 74b bot. פאטי (ed. Krot. פסטי; ed. Crac. פכטי); Yalk. Prov. 932 בוטא.

פּוּנְטִיגוֹן, פֶּנְטִיגוֹן, פִּינְטִיגוֹן m. 1) (πεντάγωνος) *pentagonal.* Naz. 8b; B. Bath. 164b פ׳ (בית) a pentagonal building; Tosef. Neg. VI, 3 פנטיגין ed. Zuck. (oth. ed. פנטנין, corr. acc.).—2) (πεντάγονος) *for the fifth time.* Naz. l. c.; B. Bath. l. c., v. דִּיגוֹן.—3) *fivefold.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 49 פ׳ היה (not היא; ed. Bub. טטראגון הוא, corr. acc.) each Egyptian plague was fivefold.

פַּנְטִירִי, פַּנְטֵירָא I, v. פַּנְדִּירָא.

פַּנְטִירִי II, v. פַּנְחִירִי.

פַּנְטִיתָא, v. פַּנְטִינָא.

פַּנְטִינִין, v. פִּינְטִיגוֹן.

פַּנְטַסְכִינָאֵי, פַּנְטַסְכֶנָאֵי nom. gent. pl. (denom. of πεντάσχοινος) *inhabitants of Pentaschoinos*, an Egyptian district [prob. meant for *Dodekaschoinos*, by confusion with next w.]. Targ. I Chr. I, 11 (ed. Rahmer פנטסכיניי); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text נפתחים); Targ. Y. II ib. 14 (ed. Amst. פַּנְטַכְנָאֵי; h. text בסלחים).

פַּנְטַפּוֹלוּטִי, v. next w.

פַּנְטַפּוֹלִיטַאי nom. gent. pl. (πενταπολῖται) *inhabitants of Pentapolis*, an Egyptian district (also called *Cyrenaica*). Targ. I Chr. I, 12 (h. text פתרסים); Targ. Y. I Gen. X, 14 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלוֹטַי; h. text כסלחים). [Targ. Y. II ib. 13 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלַטָּי; h. text ענמים or לחבים), prob. misplaced; v. preced. art.]

פַּנְטָקָקָה pr. n. m. *Penṭaḳakah*, surname of one who was said to have committed five sins (πέντα κακά) every day. Y. Taan. I, 64b bot.

פַּנְטֵרָא, פַּנְטִירִי I, v. פַּנְדִּירָא.

פַּנְטִירִי II, v. פַּנְחִירִי.

פָּנָה, פְּנִי (b. h.) 1) *to turn* (one's face). Yoma 17b, a. e. שאתה פונה, v. פְּרִיעָה. Y. Ab. Zar. III, 42b sq. (ref. to Lev. XIX, 4) אל תִּפְנָה לעובדן do not turn thy face to them to worship them; אל תפנה לראותן ממש it is meant literally, do not turn thy face to look at them; Sifra K'dosh. beg. אל תפנה לראותם. Ib. תחלתם אלילים הם אם פּוֹנָה את אחריהן וכ׳ at first they are 'nothings', but if thou turnest after them, thou wilt make them (thy) gods; Yalk. Lev. 604. Ib.; Sabb. 149a (ref. to Lev. l. c.) אל תִּפְנִי אֶל מדעתכם turn not to the creation of your fancy (Rashi; anoth. interpret., v. infra); a. v. fr.—2) *to turn around, go away.* Lam. R. to I, 1 רבתי (מעשה) כיון ששתה יי׳ לילך when he had drunk and turned to go away. Gen. R. s. 68 יצא משם פ׳ זיוה when he (the righteous) goes away from a place, its splendor is gone, its glory is gone; Ruth R. to I, 7. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, a. e. (ref. to ונתתי את פני, Lev. XX, 6; cmp. פָּנֵאי אני מכל וכ׳, v. עֶסֶק. Midr. Prov. to XVI, 11 לְפָנוֹת היום when the day was going away (towards evening); a. v. fr.—3) (act. verb) *to turn, pervert.* Cant. R. to VII, 9 (play on אִשְׁתַּרְפַּנְיָא, Dan. III, 2) אלו ארכיונות שהן נשתרפין ופונין דין וכ׳ (not נחשדין) those are the officers that are bribed and turn justice in any direction; ib. שמשתרפין פנים ופונין דין who respect persons and pervert justice; a. fr.—4) *to turn aside, go out,* (euphem.) *to ease one's self.* Y. Sot. I, 16d אם רָפְנָה אחד מהן לצורכו if one of them goes out for a human need. Toh. X, 2 ופוֹנִים (Ber. 62a וְנִפְנִין, *Nif.*).—5) *to vacate* (v. infra); *to free, release.* Pesik. R. s. 42 הספינה . . . ולא תשרית עליה לְפַנּוֹתָהּ (not תשריה) thy friend's ship has been seized (for public service), and wilt thou not take pains to release it? ועכשיו של אחרים הוא פּוֹנֶה ושלו אינה נפנית and now he releases other men's ships, and shall not his be released.?—*Part. pass.* פָּנוּי; f. פְּנוּיָה *vacant, empty, free.* Ber. 43a אין ביה׳ הבליעה פ׳ his œsophagus is not free (which makes speaking dangerous). Y. Kil. III, beg. 28c נקב אחד פ׳ וכ׳ . . . אי אפשר it is not possible that there should not be one cavity free for planting &c.; Y. Sabb. IX, 11d bot. פנוי . . . אפשר (corr. acc.). Num. R. s. 14 ודירה הבירת פ׳ and the house was empty (none at home); a. fr.—V. פָּנוּי.

Pi. פִּנָּה 1) *to empty, remove, transfer.* Sabb. III, 5, המרחם שפִּנָּהוּ וכ׳ in the kettle which one has emptied (or: which one has removed from the oven) &c.; ib. 41a

המיחם שפ׳ ממנו מים וכ׳ in the kettle out of which one has removed the hot water. Ib. XVIII, 1 מְפַנֶּיךָ אפי׳ וכ׳ you may clear away (on the Sabbath) even four or five piles . . . to make room for guests. Y. Gitt. VIII, 49d top אם איש מְפַנֶּה . . . if the court belongs to the wife, the husband (after divorce) must vacate it, ושל איש אשה מְפַנָּה and if it belongs to the husband, the wife must vacate it; מי מפנה מפני מי which of them must vacate it for the other? Taan. 21a בקשו תלמידיו לְפַנּוֹת את וכ׳ his disciples wanted to move his bed first and then his furniture; פַּנּוּ את הכלים וכ׳ move the furniture first. Ab. III, 4 מפנה לבו לבטלה empties his heart (of serious thoughts to make room) for frivolous subjects. Sabb. 149a (ref. to Lev. XIX, 4, v. supra) אל תְּפַנּוּ אֶל מדעתכם do not remove God from your minds (to make room for idols). B. Kam. 81b מְפַנֶּיהָ לשדה וכ׳ he must remove the corpse to &c. Y. Maasr. II, 49d רוצה אדם לפנות עסקיו וכ׳ (ed. Krot. רוצה הוא אדם לפנע; ed. Zyt. לפלה, corr. acc.) a man is anxious to dispose of his goods in the first place he strikes &c.; a. fr.—2) *to free, acquit.* Tanḥ. Vayikra 6 פ׳ לקרתני ולבן פלטרין וכ׳ he acquitted the commoner, but convicted the courtier. Ib. לקרתני פְּנֵיתִי וכ׳ I acquitted the commoner, because he knows not the royal customs; a. fr.

Nif. נִפְנֵיתִי 1) *to turn.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 נִפְנֵיתִי לכאן וכ׳ I turned in all directions, and there is no redeemer but thee; Yalk. Sam. 157; a. e.—2) *to be removed, to die.* Gen. R. s. 98 שהיה נ׳ מן הטולם who was going to die. Tosef. Par. III (II), 8 נ׳ בנו my son is dead (v. infra); a. e.—3) *to be free, at leisure.* Ib. לכשאֶפָּנֶה לך when I shall have leisure for thee, i. e. I shall take revenge on thee, when opportunity offers; אמר לו כשתִּפָּנֶה said he to him, when thou shalt be at leisure (or when thou shalt be dead, v. supra); ib. (Vers. of R. S. to Par. III, 8) לא נ׳ בני שהעריב שמשי my son has found no leisure (to take revenge), for his sun has set (he is dead). Ab. II, 4 אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה say not, when I shall be at leisure, I will study; may be thou wilt never find leisure; a. fr.—4) *to ease one's self.* Sabb. 82a הנצרך לְפַנּוֹת ואינו יכול לפנות (Alf. לְהִתְפַּנּוֹת) נפנה he who feels the want of easing himself, and is not relieved; ib. הנצרך לפנות ואינו יכול לפנות. Ber. 62a ונִפְנָיִן, v. supra; a. fr.—5) *to be released.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hif. הִפְנָה *to vacate.*—*Part. pass.* מוּפְנֶה *a) free, disengaged, single.* Yeb. III, 5 שלשה אחין . . . ואחד מ׳ three brothers two of whom were married to two sisters, and one is free (unmarried or married to one who is a stranger to his brothers' wives); Y. ib. III, 4d top; a. e.—*b)* (dialectical exegesis) *free for interpretation, unnecessary for the plain sense or context.* Nidd. 22b ויצר מ׳ משיני צדדין מ׳ . . . וכ׳ גבר בהמה *vayitser* is free for interpretation on both sides, it is free with regard to man (Gen. II, 7, because man's creation is mentioned in ויברא, ib. I, 27), and free with regard to beasts (ib. II, 19, their creation being stated in ויצר, ib. I, 25). Ib. כל גזירה שוה שאינה מופנה כל עיקר וכ׳ analogous words which are not entirely free (in both texts) cannot be made the basis for interpretation as *g'zerah shavah* (v. גְּזֵרָה). Ib. מ׳ מצד אחד free in one of the texts; Sabb. 64a; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּנָּה 1) *to be vacated, cleared, removed.* Y. Naz. IX, 57d bot. כל הקברות מִתְפַּנִּין וכ׳ all graves may be vacated (transferred), except &c.; Treat. S'maḥ. ch. XIV.—2) *to be released.* Pesik. R. l. c. תִּיתְפַּנֶּה (ש) כדי הוא he deserves it to have his ship released (ed. Prag כדי הוא שיִתְפַּנֶּה he deserves to be released).

פָּנָא I, פְּנֵי ch. same, 1) *to turn to* or *from; to go.* Targ. Y. Gen. XXIV, 49 (O. *Ithpe.*). Targ. O. Deut. XXIX, 17 (Y. I *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 63 לְמִפְנֵי רמשא (ed. Amst. לְמִפְנֵי *Ithpa.*) towards evening; a. fr.—Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30 כְּמִפְנֵי רמשא at the turn (approach) of the evening. Gen. R. s. 63 מְפְנֵי רמשא דערובתא . . . שלח sent letters to Tiberias (to reach the elders) towards the evening of Friday; (Y. Ter. VIII, 46b bot. בערובתא עם מטמעי שמשא); a. fr.—2) *to remove, empty,* v. infra.—3) *to ease one's self.* Ber. 62a דבעינא למִפְנֵי (Ms. F. לְאַפְנוּיֵי *Af.*).

Pa. פַּנֵּי 1) *to clear, empty, remove.* Targ. Y. Gen. XXIV, 20 Ar. (ed. ורוקינת; h. text ותצר). Targ. Ps. LXXX, 10 (ed. Wil. פָּנֵי *Pe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 31 (Y. *Pe.*). Targ. Is. XL, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְפַנֶּא *clear, levelled.* Targ. Gen. XIV, 17 (O. ed. Vien. מַפְנָא *Af.*).—Ber. l. c. פַּנּוּ לי דוכתא Ms. M. (ed. פַּנֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note) clear a place for me. Taan. 20b בעי לְפַנּוּיֵי wanted to remove it (the wine); משכיה בשמעתא עד דפַנְּיֵיה he kept him engaged in discussion on a tradition until he had removed it. Lam. R. to V, 1 (expl. ערי, Ps. CXXXVII, 7) פַּנּוּן פנון clear, clear (the place, with ref. to ותצר, Gen. XXIV, 20, v. supra), contrad. to פגר; Pesik. Zakhor, p. 26a פאנון (read פַּאנוּן); ib. ʿĂniya, p. 135a; Pesik. R. s. 32; a. fr.—2) *to free, acquit.* Y. Ber. IX, 13a sq. פַּנְיָנָן יתיה, v. הֵיוּ. Y. Taan. I, 64b bot. מה מיעבד ומְפַנְיָיה what to do in order to release him (from prison); הא לך פַּנְיָי בעלך here is money for thee, release thy husband; a. e.—3) *to ease one's self.* Y. Sabb. VI, 8c bot. יאל לְפַנּוּיֵי (not לפנוריה) went to ease himself (v. infra).

Af. אַפְנֵי 1) *to turn, direct; to take aside.* Targ. II Sam. III, 27. Ib. VI, 10. Targ. Josh. XXIV, 23; a. fr.—2) *to vacate, free* (one's mind); *to take time.* Targ. Nah. II, 9 לית דמַפְנֵי וכ׳ none take time to stand still.—Esp. *to make a text free for interpretation, to use as* מוּפְנֶה (v. preced.). Nidd. 22b ויברא לגופיה וייצר לאַפְנוּיֵי *vayibra* (Gen. I, 27) is needed for its own sake (to state the fact), *vayitser* (ib. II, 7) is to be used for interpretation. Sabb. 64a בגד ועור . . . שמע מינה לאפנויי . . . what need was there to mention 'garment and skin' again in connection with creeping things? Learn from it, that it is to be used for exegetical purposes. Ib.; Snh. 40b לאי אפנויי וכ׳, v. לַאי; a. fr.—Part. pass. מַפְנֵי. Sabb. l. c. מ׳ דאי לא מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. ומופנה דאי לאו מופנה) it is free for exegesis, for if it were not free (but needed for its own sake) &c. Ib. דמת נמי אפנויי מ׳ ed. Sonc. a. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. מופנה) 'garment and skin' in connection with corpses is likewise (unnecessary, and) free for exegesis; a. fr.—3) *to ease one's self.* Ib. 140b לא תיפנון היכא דמַפְנֵי וכ׳ do not go out to the same place that your men use &c. Ber. 62a, v. supra.

Ithpe. אִתְפְּנֵי, אִתְפַּנֵּי *to turn; to go away.* Targ. Ex. III, 3 sq. Targ. Jud. XIX, 8; a. fr.—Kidd. 65a עד דמיתְפַּנֵי פיסחא (prob. to be read: עד מ׳) until Passover is past.

לְפַנֵי, כְּפַנֵי, v. פָּנִים.

פָּנֶה II, פָּנֵי m., (פַּנְיָא) פַּנְיָה I c.=h. פָּנוּי 1) *free* (from service). Targ. Deut. XXIV, 5 (O. ed. Berl. פְּ; h. text נקי).—2) *empty*. Gen. R. s. 65, v. סַנְגְּרִיטָא; Koh. R. to V, 10; Yalk. Gen. 115; a. e.—3) *turning around, restless*. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 (expl. אספוני ib.) פניא אנא מן עקיא (ed. Bub. פניא מן עקתא אנא) I am restless on account of troubles.

פַּנְיָא, פַּנְיָא II m. (פְּנֵי; sub דרמשא or דשמשא) *afternoon, sunset, evening; first part of the night*. Targ. O. Gen. XLIX, 27. Targ. Y. Lev. VII, 16. Targ. Y. Deut. VI, 7; a. e.—B. Mets. 49ª אפ׳ דמעלי שבתא חויה it was on a Friday towards evening. Yoma 14ᵇ ולפ׳ מדו ליה and towards evening they sprinkle upon him; ib. 19ª לבהדי פ׳, להדר פ׳; a. e.

פַּנְיָא III pr. n. נְהַר פ׳ *N'har* (*Canal of*) *Pania* in Babylonia. Gitt. 65ᵇ bot.

פַּנְיָאס, v. פַּנְיָס.

פַּנְיוּתָא, פַּנְיוֹתָא f. (פְּנֵי; cmp. פְּנַאי) *turning away from everything, special business*. Targ. Y. Lev. XX, 6 (cmp. פָּנָה); ib. 3 (פְּנוּיָר); 5; a. e.

פְּנֵי, v. פְּנַאי. [Y. Sabb. IX, 11ᵈ bot., read: פָּנוּי, v. פָּנָה]—לְפְנֵי, v. פָּנִים.

פַּמְיַס, פַּנְיָאס, פַּנְיָס pr. n. pl. *Paneas* (Cæsaræa Philippi, modern Bânias), a city in the north of Palestine. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 מערת פנאס (not סניאס); (Y. II אפמים, אפמיס; ib. 10 אפמיאה, אפמיאס, v. אַפַּמְיָא). Targ. Cant. V, 4 פָּמְיַאס (some ed. פָּמְיַס). Targ. I Chr. XXI, 2 (h. text דן).—Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. דיקלי־טינוס אעיק לבני פנ׳ Diocletian oppressed the inhabitants of P. Y. Dem. II, 22ᵈ top. Gen. R. s. 63 בהדא פנ׳ ... נחת (Var. פמ׳) he (Diocletian) came down and made his stay at P. Meg. 6ª; Bekh. 55ª לשם זו פמ׳ Leshem is P.; Tanḥ. Ki Thissa 14 לישׁ זו פ׳ Layish is P.; Pirké d'R. El. ch. XXVII דן הוא פ׳ Dan is P.; Midr. Sam. ch. XXXII (ref. to דנה, II Sam. XXIV, 6) דנה פ׳ Gen. R. s. 33 מערת פ׳ ... מעיין the spring ... of the cavern of P.; Bekh. l. c. ירדן יוצא ממערת פ׳ the Jordan issues from the cavern of P.; B. Bath. 74ᵇ.—Yalk. Deut. 820 (Moses prays) אכנס לה במחילה ... מחחת לפמיס let me enter Palestine by the cave of Cæsarion, which is below P.; Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 2 לפניי ולפנים (corr. acc.); a. fr.—Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 (ref. to Num. VI, 24) יברכך ... וישמרך שלא תהא עשוי במדינת פ׳ וכ׳ the Lord bless thee with wealth, and guard thee, that thou be not forced (to take office) in the city (or district) of P., and no *zimia* (v. זִימְיָא) be decreed over the city, and they say to thee, give gold (a reference to Roman extortions, v. supra).

פָּנִים c. pl. (b. h.; פָּנֶה) *front, face; countenance, person*. Pesik. Baḥod., p. 110ª, a. e. פ׳ זועפות (פ׳ זוטפות), v. זָעַף. Mekh. B'shall., Vayassaʿ, s. 2; Yalk. Ex. 258, v. חָשׁוּךְ. Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLI, 56) אין פְּנֵי הארץ אלא בזמן עשירים 'the face of the earth' means the wealthy; שאדם עשיר יש לו פ׳ שמחים וכ׳ when a man is rich, he has a countenance which is glad to see his friend, but when he is poor אין לו פ׳ לראות וכ׳ he has not the face to see (his friend), because he is ashamed &c. Keth. 7ᵇ והוא שבאו פ׳ חדשות provided a new face appears, i. e., a person that has not attended the wedding festivities before this. Ib. 8ª אי איכא פ׳ חדשות if there is a new guest.—B. Kam. 96ᵇ פ׳ חדשות באו לכאן things have assumed a new face, i. e. the object after its transmutation is no longer the same as the one stolen; a. v. fr.—נשא פ׳; גלה פ׳ &c., v. נָשָׂא, גָּלָה &c.—Cant. R. to VII, 9 מהדרין פ׳, v. פָּנָה.—לחם הפ׳, v. לֶחֶם.—Euphem. פ׳ של מטה, or פ׳ *pudenda*. Sabb. 41ª. Ber. 24ª יכולה לכסות פָּנֶיהָ וכ׳ she can cover her nakedness &c. Nidd. 14ᵇ; a. fr.—Trnsf. *aspect, manner, way of interpretation*. Cant. R. to II, 4 חתורה שנדרשת מ״ט פ׳ טחור ומ״ט פ׳ טמא the Torah on the laws of which arguments are held, forty-nine in favor of 'clean' (permitted), and forty nine in favor of 'unclean' (forbidden); Num. R. s. 2 חתורה שהיא נדרשת מ״ט פ׳ the Torah which is interpreted in forty-nine ways; a. fr.—לְפָנִים *a) for appearance sake, formally*. Meg. 12ª הם לא עשו אלא לפ׳ ... אלא לפ׳ they (in bowing to the idol) acted merely for show (yielding to force), so the Lord dealt with them merely formally (not in full earnest, ref. to Lam. III, 33).—*b) in front*; (of time) *before this, in the past*. Ḥag. II, 1 מה לפ׳ ומה לאחור what was before (creation), and what will be in the future (when the world will be no more; Gen. R. s. 1 ופתוח מִלְּפָנָיו וכ׳ ... מה בי״ת זה סתום as the letter ב (of בראשית, Gen. I, 1) is closed on all sides and open in front, so art thou not permitted to ask what is above and what is below, what was before and what will be hereafter; [oth. opin. מה לפ׳ ומה לאחור what is in the extreme east beyond the sphere, and what in the west; v., however, Rashi to Ḥag. l. c. (11ᵇ), a. ib. 16ª].—Ber. 5ᵇ לפני מטתי in front of my bed, expl. סמוך למיטתי immediately after rising. Ib. 7ª, a. fr. יהי רצון מִלְּפָנֶיךָ (abbrev. מ״ר) may it be thy will. Ib. יהי רצון מִלְּפָנַי may it be my will. Ib. שלשה דברים בקש משה מִלְּפָנֵי וכ׳ for three things Moses prayed before the Lord. Ib. I, 4 שתים לְפָנֶיהָ two benedictions preceding it (the reading of the Sh'mʿa); a. v. fr.—Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 13, ch. XXIII אמש וְשִׁלְפָנָיו וְשִׁלְפָנֵי פָנָיו yesterday and the day before yesterday, and the day before that.—לִפְנֵי עִוֵּר (also לפני only, v. עִוֵּר I) *the law prohibiting an act which may lead a person to sin* (Lev. XIX, 14). Ab. Zar. 14ª אל׳ מפקדינן אנ׳ ולרחוש ... דל׳ לא וכ׳ (Ms. M. אל׳ עיר) but should we not apprehend, that he might sell (the incense) to others, who will burn it for idols? Said A., we are commanded to guard against an act directly leading to sin, but not against one that may indirectly cause sin; ib. 21ª.—מִפְּנֵי *for the sake of, on account of*; מפני ש־ *because*. Sabb. II, 5 מ׳ שהוא מחרירא because he is afraid of invaders, or of an evil wind. Ber. I, 3 מ׳ וסכנתי בעצמי וכ׳, v. סָכַן II. Ib. 3ª מ׳ מה נכנסת וכ׳ why didst thou enter these ruins? Ib. מ׳ שלשה דברים for three reasons; מ׳ חשר because you give cause to suspicion; מ׳ חמפולת because debris may fall on you; מ׳ המזיקין on account of demons; a. v. fr.—בְּפָנֵי *in the presence of*. Ib.ᵇ ב׳ המת in the presence of a dead person. Ib. 31ᵇ חמורה הלכה ב׳ רבי he who gives a decision in his teacher's presence; a. v. fr.—Kidd. 64ᵇ הנודר עד לִפְנֵי הפסח וכ׳; Ned. VIII, 2 הנודר עד פְּנֵי פסח וכ׳

if one says in his vow, 'until *p'nê* (*lifnê*) Passover', R. M. says, he is bound until Passover begins; R. J. says, until it is passed; Kidd. 65[a], v. פָּנֵי I.

פְּנִים m. (b. h., v. I Kings VI, 29; preced., cmp. ἐνώπιον) [*that which is in front of you when you enter,*] *inside, interior*; לְ(וְ)לִפְנֵי *the innermost.* Tosef. Yom. II, 5 הרו מסיקין מבחוץ והיה נאפה ונרדה מבפ׳ they heated the oven towards the outside (placed the fuel in front), and it (the show-bread) was baked and shoveled out from the interior; Yoma 38[a], v. נָסַק. B. Mets. 16[a] זו אינה צריכה לפ׳ this (question) need not be brought inside (the college); צריכה לפ׳ ולפנים לפ׳ it must be brought inside and even to the innermost. Y. Kil. IX, 32[b] bot. לפ׳ . . . יכנס let R. Ḥ. the elder go into the interior (to the front benches); לפ׳ ממני . . . לפני לפ׳ ור׳ ישמעאל . . . לפ׳ ור׳ in front of me?; R. Ḥ. . . . to the interior, R. I. . . . to the innermost (the very first); Y. Keth. XII, 35[a] bot. לפנים ולפ׳. Y. Yeb. VI, 7[c] אחותו (מ)בפ׳ וכ׳ לעולם היא a priest's sister is always inside (a member of the priestly family), until she steps outside (by marriage). Sabb. I, 1; a. v. fr.—לפ׳ משורת הדין, v. דִּין II.—Esp. *the Temple precincts, the Temple and the priests' court*; לפנים ולפ׳ *the innermost, Holy of Holies.* Ab. Zar. 50[a] בעינא כעין פ׳ (for a gift to an idol to be permanently forbidden for use, even after cancellation,) it is required that it be like the offerings in the interior Temple (sacrifices, incense &c., to the exclusion of votive gifts like candles, jewels &c.). Men. 9[a] לא בעיא בפ׳ must not necessarily be done within the Temple precincts, opp. חוץ לחומת העזרה. Ib. נחי . . . פ׳ מיחת בעזרא although it may be done by a non-priest, it must at least be done within &c. Y. Yoma V, 42[b] bot. כלפי לפ׳ towards the interior; a. fr.—Ib.; Y. Kil. VIII, 31[c] bot. מהו מבפ׳ (מהו) מבחוץ does it belong inside (to the Holy of Holies) or outside (to the Holy)?, v. טְרַקְסִין.

פְּנִימוֹן pr. n. m. *P'nimon.* Y. Ter. III, end, 42[b] אבא פ׳ Abba P.—Num. R. s. 9 (Tosef. Sot. I, 1 Var. ed. Zuck.; Sot. 4[a] פלימו, Y. ib. I, 16[c] bot. מינירימין).

פְּנִימִי m., **פְּנִימִית** f. (b. h.; denom. of פְּנִים) *inner, interior, innermost, central.* Erub. 65[b] ישראל ונכרי בפ׳ וכ׳ if an Israelite and a gentile live in the inner court, and an Israelite in the outer court. Ib. פ׳ במקומו מהו dare the resident of the inner court move things within its precincts? Tanḥ. Naso 5 פתח את הפ׳ וכ׳ he opened the central door and went to the outer room. Zeb. 51[a], a. fr. מזבח הפ׳ the inner altar (in the Holy); a. v. fr.—Gen. R. s. 21 (ref. to פלמוני, Dan. VIII, 13) תרגם עקילס לפ׳ . . . מלאכי וכ׳ Aquila translated it 'to him who was inside', which means Adam whose partitioned seat was in front of the ministering angels (v. פָּנִים); Yalk. Dan. 1066.—*Pl.* פְּנִימִיִּים; f. פְּנִימִיּוֹת. Zeb. 52[b] דמים הפ׳ blood to be sprinkled in the Holy; שיריים הפ׳ the remnants of blood sprinkled in the Holy. Tam. I, 4; Y. Yoma II, 39[c], v. אָבַל; a. fr.

פניקא, Lev. R. s. 26 some ed., v. פָּנְיָקָא.

פַּנִיקְטִין m. pl. (παννύχιοι=παννύχιοι, S.) *all-night watches* (*pervigilia*), in gen. *camps.* Targ. Ps. LXVIII, 30 מפניקטיהון Ar. a. Ms. (ed. מִפַּנְקְטֵי, ed. Wil. מִפְּ׳, corr. acc.).—Lev. R. s. 1 מחוץ . . . חיו אומות העולם (some ed. פַּנּוּק׳) the nations were in danger of hearing the voice of divine revelation and being frightened out of their camps (Tanḥ. T'rum. 9 לתוך אהליהם), v. תָּרַז.—Gen. R. s. 16 in three things Greece was in advance of Rome, בגימוסין ובפניקטין וכ׳ Ar. (Ms. Paris בפנקיטין, ed. בפנקיסין, corr. acc.) in laws, in the arrangements of camp vigils &c.

פַּנְקָ, פְּנִיקָא pr. n. (Phœnicia) *Phœnicia.* Gen. R. s. 90 end, v. פְּלַסְטִינִי.

פְּנַךְ, *Pa.* פַּנֵּיךְ *to drive on, speed.* Targ. Jud. V, 22.—Part. pass. מְפַנְּכִין, *pl.* מְפַנְּכִין. Targ. Nah. III, 2. Targ. Jer. LI, 27.

פָּנָס m. (φανός) *torch; lantern.* Kel. II, 4 פ׳ שיש בו וכ׳ a lantern which contains a receptacle for oil; Tosef. ib. B. Bath. VII, 11 פ׳ של זכוכית וכ׳ a glass lantern &c. (v. פּוּקְטוֹ). Tosef. Ber. VI (V), 7 פָּאנָס ed. Zuck. (Var. פנוס); Ber. 53[b]; Y. ib. VIII, 12[b] bot. Ex. R. s. 15 חיה ניטל הפ׳ וכ׳ he (the Lord) took the torch and carried light before them (ref. to Ex. XIII, 21). Ib. s. 25 בשר ודם תלמוד טיעון פ׳ וכ׳ among human beings, the pupil carries the light before his teacher; not so the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* פָּנָסִין. Gen. R. s. 3, beg. הדליק נרות ופ׳ lighted lamps and torches. Ib. s. 68 כבו את הנרות כבו הפ׳ put out the lamps, put out the torches. Koh. R. to XII, 7 הדליק נרות ופ׳ לשמה וכ׳ he lighted lamps and torches in the name of Rome (as an augury for a war against Rome), and they would not burn; a. e.

פנסטה, Y. B. Bath. VIII, 16[a] בעי מימר פ׳, read: פְּשָׁשְׁטָה, v. פְּשַׁט.

פנע, Y. Maasr. II, 49[d] לפנע ed. Krot., v. פָּנָה *Pi.*—Targ. Jer. XXIII, 29, v. נְפַע.

פָּנַק (b. h.; cmp. פוּק) [*to go out,*] *to be a freeman; to live in luxury* (cmp. חָנָא I).

Pi. פִּנֵּק 1) *to treat as a freeman, to indulge, spoil by indulgence.* Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) שפיפנק וכ׳, v. עָנוֹן; Yalk. Prov. 962 (ib. 961 ממתק).—2) *to treat tenderly; to cultivate, improve, embellish.* Sifré Deut. 306 מְפַנְּקִים; Yalk. ib. 942, v. עָרַן; a. e.—*Part. pass.* מְפוּנָּק *delicately reared.* Mekh. Mishp. s. 8, v. עָרַן; Yalk. Ex. 339. Lev. R. s. 19 חיה מפ׳ ומת ברזם he was delicate (unused to hardship), and died under their hands.

פְּנַק ch., *Pa.* פַּנֵּיק same. Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Esth. II, 9. Ib. 12; a. fr.—Part. pass. מְפַנַּק q. v.—V. אִסְתְּפְנִיקָא.

Ithpa. אִתְפַּנַּק, *Ithpe.* אִתְפְּנִיק 1) *to delight one's self.* Targ. Ps. XXXVII, 4; 11; a. fr.—2) *to play the nobleman, be imperious.* Targ. Prov. XXIX, 21 מִתְפַּנֵּיק מן וכ׳ he who plays the gentleman in his youth, will become a servant and finally be driven out (h. text מְפַנֵּק).

פְּנָקָא, v. פִּינְקָאי.

פנקיסין, פַּנְקִיטִין, v. פַּנִיקְטִין.

פִּנְקָסָא, פְּנַקְסָא, פִּנְקָס, v. sub פִּרְנֵי.

פַּנְקְרִיסִין, פַּנְקְרִיסִין m. pl. (πάγχρυσος) [*all-gold,*] name of *a fruit,* prob. *apricots.* Y. Sot. I, 17[b] top יפה מפ׳ וכ׳ . . . better were the late fruits . . . than the apricots &c.; ib. IX, 24[b] bot.; (Y. Peah VII, 20[a] bot. מפרסקין). Y. Sabb. III, 5[d] וטעמן יפה כפ׳ and their taste was as delicious as that of apricots; Y. Ter. II, 41[c] bot. (corr. acc.).—Y. Ab. Zar. II, 41[d] שלהן . . . פ׳ apricots pressed by gentiles (prob. to be read, as Bab. ib. 38[b]; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפְרִיסִין).

פַּנְרְתָּא, Targ. II Esth. I, 2, v. פַּרְוָתָא.

פַּנָּתָא, v. אַפַּנָּתָא.

פַּנְתָּר, פַּנְתִּיר m. (πάνθηρ) *panther* or *leopard.*—*Pl.* פַּנְתָּרִין, פַּנְתִּירִין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערב וכ׳ (not ויהביאו) מין חיה הוא ושמה פ׳ ויהביאן ib.) it is a species of wild beasts named leopards, and the Lord sent them &c.; Yalk. ib. 820.

פַּנְתִּירִי m. (preced.) [*spotted stone,*] name of a *jewel* (corresp. to h. ישפה). Targ. O. Ex. XXVIII, 20 ed. Berl. (ed. פַּנְטִירִי; Y. אַפַּנְטוּרִין, ed. Vien. אפנטורי, corr. acc.); ib. XXXIX, 13 (ed. Vien. פַּנְתְּרִי, corr. acc.). Targ. Ez. XXVIII, 13 פַּנְתִּירִין.

פַּנְתִּירִין, פַּנְתִּרִי, פַּנְתָּר, v. preced. wds.

פַּס pr. n. m.=אֲפַס, *Pas,* name of two Amoraim. Y. Taan. IV, 68[a]. Y. Yoma V, 43[a] bot.—Y. Kidd. III, 64[a] bot. (v. Fr. M'bo, p. 122[a]).

פַּס I, v. פְּסַס.

פַּס II m. (b. h.; פָּסַס) 1) *strip, stripe.*—*Pl.* פַּסִּים, פַּסִּין. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 3 sq., a. Ps. LXVI, 5 sq.; v. עֲלִילָה) why 'did they hate him'? That (in the course of events it should come about that) שיקרע הים לפניהם פ׳ פ׳ the sea be rent before them in strips (ed. Wil. פַּסִּים פַּסִּים *passim* alludes to 'strip of the sea').—Esp. (cmp. פֶּרֶק) פס יד, *palm, the hand from the wrist to the tip of the finger*; פס רגל *the foot to the ankle,* interch. with פַּסָּה, פִּיסָּה (constr. of פָּסָּה). Ib. (expl. פסים, Gen. l. c.) שהיתה מגעת עד פס ידו the coat reached with its sleeves to his wrist; בפס ידו . . . שהיתה it was very fine and light, and could be (compressed and) hidden in his hand (cmp. מַלְמָלָה). Meg. IV, 8 (24[b]) על פס ידו . . . נתנה if he placed the T'fillin on his forehead or on his palm. Yoma 87[a] (play on תְּחַרְפֵּס, Prov. VI, 3) [read:] אם ממון יש לו בידך תחר לו פסת יד וכ׳ (whom thou hast wronged) money, untie thy hand to him (pay him), if not (if thou hast otherwise wronged him), get several friends around him (to ask his pardon in their presence); B. Mets. 115[a]; B. Bath. 173[b]; Yalk. Prov. 938. Gen. R. s. 78 (play on מְחַרְפֵּס בִּיצִּי, Ps. LXIV, 31) מחיר את הפס ומחרצה בכסף he (Edom-Rome) opens his hand (for bribery), and is appeased with silver; Ex. R. s. 35 מחירת את הפס וכ׳ she (Rome) opens &c.; Yalk. Ps. 800 ואין עושין רצון וכ׳ . . . שפושטין פסת יד they stretch forth their hand to accept silver, and then do not what the givers desire; Pes. 118[b] שפושטין פסת יד וכ׳ Ms. M. (ed. שפושטין יד). Yoma 47[a] על פ׳ ידו up to his wrist, v. חָפָה; Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 חופה את פס ידו וכ׳ he bends his hand (grabbing) in the pan &c. Ohol. I, 8 שלשים בפס הרגל thirty joints in the foot. Yalk. Sam. 143 חלילה . . . פ׳ יד ופ׳ רגל ועקב מגולין never were their wrists or their feet or their heels seen uncovered; Midr. Sam. ch. XXV (corr. acc.); a. fr.—2) *partition, board, barrier.* Erub. 5[a] אם יש שם פס ארבעה if a bar of four handbreadths is left or placed above the breach. Ib. 10[b] עושה פס גבוה עשרה וכ׳ he cuts a board ten handbreadths high and four cubits long &c.; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. II, 1 עושין פ׳ לביראות וכ׳ you must place partitions around watering stations in the shape of four corner-pieces &c., v. הֵידוֹמַד. Ib. 11[a] פַּסֵּי ביראות the partitions of watering stations; a. fr.—[Maasr. I, 7, v. פַּיָּן.]—3) *pl.* (v. פִּיסִים) *taxe*; פַּסֵּי העיר town tax (used for maintaining the safety of the town). Tosef. Peah IV, 9 לפ׳ העיר לשנים וכ׳ ed. Zuck. (ed. לעניי, corr. acc.) in order to be assessed for the town tax one must have been a resident for twelve months; B. Bath. 8[a]; Y. Peah VIII, 21[a] bot. לפסין ולצדקות for the town tax and for the charities, expl. for the salaries of public school teachers; Y. B. Bath. I, beg. 12[d] לפסים ולזומיות for town tax and town fines.

פַּס, פַּסָּא, פִּסָּא, פִּי׳, ch. same, 1) *strip, stripe.*—*Pl.* פַּסֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 3; 23 (ed. Berl. פַּסֵּי, פַּסֵּי). Targ. II Sam. XIII, 18 (ed. Wil. פַּסֵּי).—2) פ׳ יד׳ *palm*; פס רגלא *foot,* v. פִּיסָּא.—3) *piece, portion; bread.* Bekh. 43[b], v. סְקִרְפַּס. Lam. R. to III, 16 Ar., v. פְּטִילִיק.—Y. Ber. VI, 10[b] bot., v. פִּיסָּא.—4) (from its shape, cmp. כַּף) *spade* or *shovel.* Lev. R. s. 24; s. 25 Ar., v. מַכּוּשָׁא II.—*5) פ׳ דבירי (v. preced.) *watering station.* Targ. Y. I Deut. XXXIII, 3 ושריין כמין פ׳ דב׳ (not דְּבָר) and they rest as it were at a watering station; (Y. II על פום דבירוי).

פַּסָּא, v. פְּסֵי.

פַּסאני, v. פְּסִיוֹנִי.

פַּסָאקָא pr. n. *P'saḳa,* surname of one R. Yitsḥaḳ. Lam. R. to I, 9 ר׳ יצחק פ׳ (Yalk. Is. 302 יצחק פסיקתא); cmp. פַּסְקָה.

פָּסַג, *Pi.* פִּסֵּג 1) *to divide, branch off*; denom. פְּסִיגָה. Par. XI, 9 מְפַסְּגוֹ ואוגדו he severs the stalks of hyssop and ties them; פְּסָגוֹ ולא אגדו if he severed, but failed to tie them.—2) (denom. of פְּסִירָה) *to cut off sprays, to thin.* B. Kam. 119[b] מְפַסְּגֵי אילנות ומפסגי גפנים (Ms. F. ומפסיקי; Ar. ומפסקי) those hired to thin trees or vines; (Tosef. ib. XI, 18 מפסקי גפנים only). M. Kat. 3[a] אין מְפַסְּגִין באילן you must not thin trees (during the festive week; Rashi: *support the branches*); a. e.—Tosef. B. Mets. II, 28, v. infra.

Hif. הִפְסִיג *to cut one's way through branches, pass through woods, vineyards* &c., *trespass; to lead through thickets* &c. B. Kam. 81[b] מַפְסִיג ויורד מפסיג . . . התווה if one loses his way in vineyards, he may cut his way through up and down &c.; ויעלה וכ׳ הרואה . . . מפסיג וכ׳ he who sees a fellowman lost in vineyards, may make a way for him . . . until he brings him &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 מְפַסְּגוֹ בשדות וכ׳ may lead him through fields and

vineyards. Ib. מפסיג וכ׳ ... הוא עצמו ed. Zuck. (ed. מפסג) he who is lost himself may make his way &c.

פְּסַג ch. same, 1) *to divide, cut apart.* Targ. Y. Gen. XV, 10 (O. פלג, h. text בתר). Ib. XXVI, 31. Targ. Y. Lev. I, 6; a. e.—Part. pass. פָּסִיג. Gen. R. s. 100 תְּרָעָךְ פ׳ may thy ill-luck be broken (no more evil befall thee,—which allowing the meaning 'may thy gate (תַּרְעָא) be broken', is corrected to סוגג תורעך, v. סוג ch.).—2) *to break through a snare, escape.* Gen. R. s. 79 כד שמע ... פַּסְנָא when R. S. heard the heavenly voice say *demos* (v. דימוס II), it (the bird) escaped; Yalk. ib. 133 פשגא (Ar. הוה פשגה).—B. Kam. 81ᵇ דניפסוג that he may be permitted to break through (the vineyard), v. preced.

Pa. פַּסֵּיג, *Af.* אַפְסֵיג *to divide.* Targ. Y. Lev. I, 12 וַיְפַסֵּיג (some ed. וַיְפַסֵּיג; ed. Vien. וְפָרְסֵג, corr. acc.). Targ. Y. I. Ex. XXIX, 17 תַּפְסֵיג (Y. II תְּפַסֵּג; ed. Vien. תְּפַסֵּק).—Lam. R. to V, 5 פְּפַסֵּג ליה וכ׳ (ed. Wil. מפסל, corr. acc.) he cut him up limb by limb.

פְּסַג׳, פַּס׳, פַּסְנָא c. (preced.) *piece, part.* Targ. Y. Gen. XXVI, 31. Ib. XV, 10.—*Pl.* פַּסְגִּין, פַּסָּ׳, פַּסְנָ׳, פַּסְגָּ׳. Ib. Targ. Y. Ex. XXIX, 17; a. e.—*Fem. pl.* פַּסְגָּתָא, פַּסְגָּ׳. Y. Ned. IV, 38ᵈ top (expl. תמחוי החזוזר) פ׳ cut portions on the plate.

פִּסְגָּה f. (preced. wds., v. פְּסִיגָה) 1) *branch, bough,* opp. to אשכול the trunk with the grape clusters.—2) (b. h.) pr. n. *Pisgah,* the summit of Mount Nebo. Sifré Deut. 357 (ref. to XXXIV, 1) מה פ׳ זו מופרשת מן האשכול ואינה מופרשת וכ׳ as the branch is separate from the trunk, yet not detached, so was Moses' grave &c., v. קַאם; Yalk. ib. 963.

פָּסַד *to cut, diminish*; פְּסַד (cmp. פגם, פסל) *to lose in value, deteriorate.* Y. Maasr. V, beg. 51ᶜ שהן פְּסִידִין because they spoil; חטין אינן פ׳ wheat does not spoil.

Hif. הִפְסִיד 1) *to suffer loss, to lose, be at a disadvantage.* B. Mets. III, 4, sq. אם כן מה ה׳ הרמאי if this is the law, what does the dishonest man lose (what risk does he run to prevent him from claiming more than his due)? Ber. I, 2 לא ה׳ הקורא ... he who reads the Sh'm'a after this, loses nothing; expl. ib. 10ᵇ ברכות לא ה׳ he does not lose the benedictions (he may recite the benedictions preceding and following the Sh'm'a as usual). Y. ib. I, 2ᵇ top אין תפלה מַפְסֶדֶת a prayer never loses its value. Gen. R. s. 70 נדרו והִפְסִידוּ vowed and suffered thereby. Keth. XIII, 3 אדמון אומר ... חֶפְסֵדְתִּי upon which Admon said, shall I be at a disadvantage, because I am a male heir?; a. fr.—2) *to injure, cause loss to.* Tosef. Bets. II, 6 שמא יַפְסִידוּ lest they do harm to the inhabitants; a. e.—[Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. והפסיד אלא, read: והפשיר עמו, v. עָשַׂר.]

Nif. נִפְסַד *to lose.* Pes. 50ᵇ יש זרוז ונ׳, v. זָרַז; Tosef. Yeb. IV, 8 ומַפְסִיד (*Hif.*).

פְּסַד ch. same, 1) *to be diminished, scarce.* Targ. Y. Gen. XLVII, 16 (h. text) אפס).—2) *to diminish, destroy.* Targ. Ps. XLIV, 3 (ed. Lag. שלח).—3) *to ruin, spoil.* Pes. 55ᵇ פְּסָדָא לה ביעי לגמרי she (the hatching hen) has spoiled the eggs entirely (made them unfit to be eaten).—Part. pass. פָּסִיד. Ib. אכתי לא פְּסִידֵי ביעי וכ׳ (Ms. M. פסיד לה ביעא; Ms. K. לא פְּסִידָה לה) the eggs are not yet entirely spoiled.

Af. אַפְסַד, אַפְסִיד *to injure; to spoil, ruin.* Keth. 56ᵃ אירחו הוא דא׳ אנפשיה he brought the loss upon himself. B. Bath. 139ᵇ אינהו אַפְסִידוּ אנפשייהו they brought the loss &c. Sabb. 108ᵇ מַפְסִידְנָא ליה אַפְסִידְנָא קא (by salting the radish) I vitiate it. Keth. 61ᵇ אַפְסַדְתָּ לסעודתא וכ׳ (Rashi: אַפְסַדְתָּא) thou hast spoiled the king's meal. B. Mets. 117ᵇ כמה מַפְסִידָה עליית בבית Ar. (ed. מפסיד, corr. acc.) by how much does the upper story impair (the durability of) the lower story?; a. fr.

פְּסָדָא, v. פְּסִידָא.

פִּסְדוּת, Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10 sq., quot. in Ar., read: בֵּי סַדְרוֹת, v. סַדְרָא.

פְּסָה, constr. פְּסֵי, v. פַּס II.

פִּסָּה, v. פסי.

פִּסְגָּא m. (פְּסַג) *piece.*—*Pl.* פִּסְגָּ׳. Targ. Y. Ex. XII, 40; Targ. I Chr. VII, 21 בינ׳ פ׳ at the covenant between the pieces, v. בְּתָרִים; Targ. Y. I. Lev. XXVI, 42 פִּיסְגָּ׳.

פְּסוּרוּס, v. פְּוִיסָרוֹס.

פְּסוֹל ch. (denom. of פָּסוּל) *to be* or *become disqualified, unfit.* Men. 100ᵃ לפסל ליקדוש וליפְּסוֹל (strike out לפסל, v. Rabb. D. S. a. l. note) let it become sacred (by being put in a sacred vessel) and subsequently become unfit (when it becomes overdue); ib.ᵇ; Yoma 29ᵇ תקדוש ותִפְּסוֹל; a. e.—V. פָּסַל.

פְּסוֹל, v. פִּיסְגּוֹל.

פָּסוּל m., **פְּסוּלָה** f. (פָּסַל; cmp. פגם) *defective, blemished, unfit, disqualified,* opp. כשר. Zeb. II, 1 נשפך ואספו פ׳ ... if the blood was spilt over the pavement, and one collects it again, it is unfit for sprinkling. Ib. 3, v. פִּיגּוּל. Hull. I, 4 שחיטתו פ׳ his slaughtering act is illegitimate (the animal so slaughtered is forbidden to be eaten). Ib. כשר בשחיטתה פ׳ במליקה וכ׳ what is right in slaughtering, is illegal in pinching (the neck) &c. Zeb. III, 2 קבל הכשר ונתן לפ׳ if a person qualified for the service received the blood and handed it to one disqualified. Gen. R. s. 70 אליעזר פְּסוּל חבירת הירח וכ׳ Eliezer was the disqualified (servant) of the house, and yet it is written &c. Kidd. IV, 6 מן הכהונה לעולם פ׳ is forever unfit for priesthood (his female descendants are forbidden to priests); בתו פ׳ לכהונה his daughter cannot marry a priest; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלוֹת; פְּסוּלִין. Snh. III, 3 אלו הן הפ׳ the following are disqualified (for judges or witnesses). Gitt. IX, 4 שלשה גטין פ׳ three kinds of letters of divorce are invalid. Zeb. III, 1 כל הפ׳ ששחטו וכ׳ if any of those unfit for priestly service did the slaughtering, his act is legal. Kidd. 77ᵃ כל שנולדה מן הפ׳ born of disqualified parents; מאי פ׳ אילימא פ׳ לו what do you mean by 'disqualified'? Do you mean disqualified (forbidden in marriage) to him (the father)? Ib. פְּסוּלֵי כהונה persons disqualified for the priesthood (degraded priests). Y. ib. III, 64ᶜ כשרין חוזהרו על הפ׳ וכ׳ qualified persons are cautioned (in the Law) not

to marry disqualified women, ... but qualified women are not forbidden to marry disqualified men. Shek. VII, 7 תקרבין חפ׳ consecrated birds that became disqualified (or unavailable) for sacrificial purposes. Bekh. V, 1, a. fr. פסולי המוקדשים dedicated objects which became unfit for the purpose to which they were dedicated; a. v. fr.

פְּסוּל m. (preced.) *blemish, disqualification.* Yoma I, 1 שמא יארע בו פ׳ because something might happen that would disqualify him for the service of the day. Pes. 56a פ׳ יש במיטתי ... שמא is there perhaps, which God forbid, a blemish in my couch (an unworthy person among my descendants)? Tosef. Mikv. I, 19, a. e. מקוה פְּסוּלוֹ בעצמו a bath (that has become unfit for ritual purposes) has its unfitness in itself; שפסולו ... בן גרושה whereas the son of a divorced woman (married to a priest) owes his disqualification to others (his parents). Ib. פסולו ביחיד his (its) unfitness is caused by a single person; פסולו בבית דין by a court; Mikv. III, 1 לעולם הוא בפסולו וכ׳ it remains in its condition of unfitness until &c. Zeb. VIII, 3 אין מביאין קדשים לבית חפ׳ we must not wittingly cause sacred meat to be brought to the place where the unfit things are burnt. Ib. X, 7 שלא יביא ... לידי פ׳ for one must not cause T'rumah to become unfit; a. v. fr.

פְּסוֹלָא I m. same. Targ. Y. I Gen. XXII, 10 (ed. Vien. פְּסוּלָה). Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. II Sam. XXII, 27, v. פְּסִילָא; a. e.—Keth. 62b חס ושלום פ׳ אינא is there, which God forbid, a blemish in the family?—*Pl.* פְּסוֹלַיָּיא. Y. Kidd. III, 64d top הב דעתך דאית תמן מן אינון פ׳ וכ׳ be careful, for disqualifications (persons disqualified for intermarriage) are there, that thou connect not thyself with them.

פְּסוֹלָא II f. (פָּסַל) 1) *chip, block.* Targ. Is. LI, 1.—2) (v. next art.) *worthless matter, dross.* Ib. I, 22 (h. text סיגים). Targ. Ez. XXII, 18 פְּסוֹלַת constr.; a. e.—*Pl.* m. פְּסוֹלַיָּיא. Targ. Ps. CXIX, 119 ed. Lag. (ed. Wil. סוֹלָא; h. text סגים).

פִּסּוֹלָא, v. פִּרְסוֹלָא.

פְּסוֹלֶת, v. פְּסוֹלָא, a. פְּסוֹלָא I.

פְּסוֹלֶת f. (פָּסַל) 1) *chips, stone-dust.* Y. Shek. V, 49a bot. פסל לך שתהא חפ׳ שלך 'hew for thyself' (Ex. XXXIV, 1) that the chips be thine; Ned. 38a פְּסוֹלְתָן שלך their chips be thine. Ib.; Y. Shek. I. c. מפ׳ של לוחות השניה וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. e.—2) *refuse, base metal, worthless matter.* Sabb. 138a ניטל אוכל ומניח את הפ׳ he takes up what is eatable, and leaves the refuse. Ib. פ׳ למעלה וכ׳ (when you sift,) the refuse is on the surface, and the eatable peas are at the bottom. Num. R. s. 16 שהפ׳ שלה משובח וכ׳ the inferior soil of Palestine was much superior to the best of &c. Ib. שכן התגרין מראין את הפ׳ וכ׳ so the merchants show the inferior goods first &c. Y. Gitt. I, 43d top (ref. to מקצות, I Kings XII, 31) מן הקוצים שבעם ומן חפ׳ וכ׳ of the thorns among the people, the refuse &c. Sifré Deut. 312 יצא ממנו פ׳ (sub. זרע) unworthy offspring came from him; Gen. R. s. 68; a. fr.—*Pl.* פְּסוֹלוֹת. Num. R. s. 7, beg., v. פָּסַן.

פְּסוּק, v. פִּרְסוּק.

פְּסוּק m. (פָּסַק) [*division, interval,*] *Biblical verse.* Yeb. 16b פ׳ זה שר וכ׳ this verse (Ps. XXXVII, 25) has been said by the archangel of the world. Snh. 99a אפי׳ אמר ... חוץ מפ׳ זה even if one says, the whole Torah is from heaven, except this one verse; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּקִים, פְּסוּקִין. Taan. 27b משלשה פ׳ ... הקורא בתורה he who reads from the Law, must read no less than three verses. Meg. 22a פ׳ ... אין מתחילין בפרשה in reading from a section of the Torah you must not begin with less than three verses, i. e. you must begin with at least the fourth verse from the beginning of the section. Kidd. 30a פ׳ הוו פְּסוּקֵי ספר תורה וכ׳ חמשת the number of verses of the Book of the Law (Pentateuch) is 5888; ib. ותחגלח (חצירין) של פ׳ the verse beginning with *v'hithgallaḥ* (Lev. XIII, 33) marks the middle of the verses of the Pentateuch; Yalk. Deut. 855 (needs emend.). Lev. R. s. 6 באריי לא נתנבא אלא שני פ׳ וכ׳ Beeri prophesied no more than two verses, ... and they were attached to the book of Isaiah; a. v. fr.—[Sifré Num. 131 מתחת פסוקין, v. פְּסִיקְיָא.]

פְּסוּקָא ch. same. Taan. 27b כל פ׳ דלא פסקיה וכ׳ you must not divide a verse which Moses has not divided, i. e. in reading you must not stop in the middle of a verse; Meg. 22a. Ib. 25a דאמר פ׳ פ׳ וכ׳ (Ms. M. פ׳ only) when he recites each verse (of the Sh'm'a) and repeats it; Ber. 33b פְּסוּקָא. Ḥag. 15a sq. אמר ליה פסוק לי פְּסוּקָךְ he said to a child, tell me thy verse; a. fr.—*Pl.* פְּסוּקֵי, פְּסוּקַיָּא, פְּסוּקֵיהּ. Y. M. Kat. III, 83b bot. (expl. רלחות, Jer. XXXVI, 23) חלת ארבע פ׳ (ed. Krot. פְּסִיקָן) three or four verses. Kidd. 30a פ׳ נמידא ליתו וכ׳ let us bring up the Torah and count the verses; בפ׳ נמי לא בקיאינן we (Babylonians) know not even the division of verses. Ib. במערבא פסקי ליה ... חלתא פ׳ in Palestine they divided this verse (Ex. XIX, 9) into three verses; a. fr.

פְּסוּקָה m., v. preced.

פְּסוּקָה f., constr. פְּסוּקַת, v. פָּסַק.

פָּסַח (b. h.) *to leap over; to spare.* Ex. R. s. 15 שאני פוסח עליכם ומגין וכ׳ I (the Lord) will pass over and protect you. Pes. X, 5 פסח על שום שפ׳ המקום וכ׳ the Passover lamb is symbolical of the fact that the Lord passed over the houses &c.

Nif. נִפְסַח (denom. of פִּסֵּחַ) *to become lame.* Y. Ber. I, 3c bot. ונתרפא ו׳ and became lame, but was cured; Gen. R. s. 39; a. e.

פְּסַח, Targ. Is. XXXIII, 12 מפסחין, v. פָּסַס.

פִּסֵּחַ, פִּסֵּחַ m. (b. h.; preced. art.) *limping, lame.* Sifra Emor ch. II, Par. 3 פ׳ בין חגר וכ׳ 'lame' (Lev. XXI, 18), whether lame on both feet or on one. Sifré Deut. 126; a. e.—*Pl.* פִּסֵּחִים, פִּסֵּחִין. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to II Sam. V, 6) העורים והפ׳ אלו חצלמים 'the blind and the

lame' means the idols; Yalk. Gen. 82 (with ref. to Ps. CXV, 5-7).

פֶּסַח m. (b. h.; preced. wds.) *Passover festival*; (sub. זבח) *Passover sacrifice, Passover meal.* Pes. V, 1 (58a) חל ערב פ' וכ' (Mish. ed. ערבי פסחים; Y. ed. ערב פסחים) if the eve of Passover occurred on a Friday. Ib. 2 חס' ששחטו וכ' if they slaughtered a Passover lamb not as such. Ib. IX, 9 חבורה שאברה פִּסְחָהּ a party that lost its dedicated Passover lamb. Ib. 5, a. fr. ס' דורות, ס' מצרים, v. הוֹר. Ib. 3, a. fr. פ' ראשון the first Passover, i. e. that celebrated on the fifteenth of Nisan; פ' שני the second (vicarious) Passover, on the eve of the fifteenth of Iyar (Num. IX, 10 sq.); a. v. fr.—*Pl.* פְּסָחִים. Ib. 10 שתי ... שנתערבו פִּסְחֵיהֶן two parties whose Passover sacrifices were mixed up. Ib. X, 6 ונאכל שם ... ומן הפ' וכ' that there we may partake of the offerings and the Passover sacrifices &c.; a. fr.—ערבי פ' (ערב), v. supra. Ib. 1; a. fr.—*P'sahim*, name of a treatise, of the Order of Moëd, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

פְּסָחָא, פִּי ch. same. Targ. O. Ex. XII, 11. Targ. II Chr. XXX, 18; a. fr.—Y. Sabb. VIII, beg. 11a שתי ארבעתי כסוי דלילי פ' drank the four cups of wine customary at the celebration of the Passover night. Ḥull. 129b פ' זעירא the minor Passover (=פסח שני, v. preced.), the fifteenth of Iyar; פ' רבה the great Passover, the fifteenth of Nisan. Pes. 69b קום מחול ועבוד פ' go and get circumcised, and partake of the Passover lamb; a. fr.—*Pl.* פְּסַחֲיָא, פִּי'. Targ. I Sam. XV, 4 באמרי פ' by Passover lambs (h. text בטלאים).

פסטולים, v. פְּסַטִילוֹס.

פְּסַטוּמוֹס, v. אַפּוֹסְטוֹמוֹס.

פְּסָטוֹן m. (fossatum, φοσσᾶτον) *ditch.* Gen. R. s. 46; Yalk. ib. 82 [read with Ar.) עשו לו סיעה פ' a band made a ditch for him (as a trap).—*Pl.* פְּסָטִין. Yalk. Kings 230, quot. fr. Tanḥ. Thazr. 9 ... יפלו לתוך הפטשין (corr. acc.) they dug ditches, saying, when the Israelites come to make war, they will fall into the ditches (Tanḥ. l. c. בורות, Var. פטשין; ed. Bub. 12 פרטסים, Mss. פוטיסין, פוטסין, read פּוֹסָטִין).—Cmp. פּוֹסָא.

פסטמא, v. פסטמא.

פְּסָטֵי (?) pr. n. m., v. פַּנְטֵי.

פְּסָטֵילוֹס m. (pistillus) *pestle, pounder.* Yalk. Sam. 102 (ref. to הדקו Dan. VI, 25) כהדין פ' as with a pounder; Midr. Sam. ch. XI כאילין פסטילם (corr. acc., or פְּסָטֵילִין, *pl.*); Yalk. Dan. 1064 פסטולים (corr. acc.).

פְּסָטִיס, פְּסָטִין, v. פִּיסְטִין.

פסטירין, v. מְסָטוֹר.

פַּסְטִלִין m. pl. (adapt. of pastilli, as if from פסל or פצל) *lozenges, sugar pills.* Yalk. Cant. 981; Ex. R. s. 41 פְּרִיצְטָלִין; cmp. אִיפְּסְטָלִין.

פסטמא, Lev. R. s. 9, some ed. פסטטא; Yalk. ib. 493 פשטמא, a corrupt., read פְּרַגְמָטָא.

פְּסַטְקִין, פְּסַטָקָא, v. פִּיסְטָקִין, פִּיסְטָקָא.

פְּסִי, פָּסָה, פָּסַשׂ (b. h. פָּשָׂה) *to spread, be extended.* Y. Yoma III, beg. 40b מאור החמה פוסה וכ' the light of the sun (dawn) spreads over the whole eastern horizon, opp. מחמר ועולה. Ib. 41a bot. חיתה מתמרת ... של בית ופוסה ויורדת וכ' ... the frankincense of Beth Abtinas rose straight in a column and then spread and came down &c.; Y. Shek. V, 49a top; Cant. R. to I, 14; III, 6. Ib. to IV, 14 (ref. to ואהלות ib.) [read:] שהוא פוסה כאהל (עץ) a tree which spreads like a tent. Gen. R. s. 15 (ref. to עץ החיים, Gen. II, 9) עץ שהוא פוסה על פני וכ' a tree which spread over all living things. Neg. IV, 8, a. fr. ופָשְׂתָה וכ' and the spot spread &c.; Y. M. Kat. I, 80c bot. וְפָסְתָה; a. fr.

פְּסָא, פְּסִי I ch. 1) same; denom. פְּסִיוֹנָא.—2) *to split, break; to desecrate*, v. פְּרִיס ch.

פְּסָא, פְּסִי II (=פסח, פסע) *to step.* B. Mets. 86b דלא מציא פְּסָיָא קניא (Ms. H. יכלה למיפסע, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) which cannot step over a reed (from fatness).—[פסי איית, v. next w.]

פְּסָאִית, פְּסָיְאִית adv. (פְּסֵי I, cmp. פְּרִיס *Pa.*) *in a persuasive manner.* Targ. Prov. XXV, 11 (some ed. פסי איית, corr. acc.).

פְּסָאנִי, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסִיגָה, פְּסִינָא f. (פְּסַג; v. פְּסִיגָה) *branch, sprig.* Ukts. I, 5 פ' של אשכול שריקנא (Talm. ed. פסיגא) a sprig of a vine when stripped of its grapes.—*Pl.* פְּסִיגִין. Tosef. Peah III, 11 (expl. כתם) פ' המחוברות וכ' (ed. Zuck. בסיגין, Var. סיגין) sprigs which are joined to the trunk one above the other; Y. ib. VII, 20a bot. פ' זו על גבי זו.

פְּסִיד, *pl.* פְּסִידִין, v. פָּסַד.

פְּסָדָא, פְּסִי', פְּסִידָא m. (פְּסַד) *loss, disadvantage.* Targ. Y. Ex. XXII, 14.—B. Mets. 3a מאי פ' אית ליה דלודי what loss can he suffer (through his false claim) that should induce him to confess the truth? (v. פְּסַד). M. Kat. 2a, sq. פ' במקום where there is a loss involved (by the delay); Keth. 60a; a. fr.

פסידתו, Midr. Till. to IX, 1 ed. Bub.; Yalk. ib. 642, v. פְּחָדָה.

פְּסִין, פְּסָשׂ, פְּסִי' m. (פָּסָה) *spreading, extension*, esp. *spreading of a leprous spot* (Lev. XIII, 7, a. e.). Neg. I, 3; 5; ṣ (פ' a. פש interchanging). Ib. III, 4; a. fr.

פְּסִינָא I *pheasant*, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסִינָא, פְּסִי' II m.=h. פְּשִׁיוֹן. Targ. Y. Lev. XIII, 5, sq.; a. fr.—Fem. form: פְּסִינְתָּא. Ib. 28 (ed. Vien. פְּסִירְנְתָּא).

פְּסִיוֹנִי, פְּסִי' m. (φασιανός, sub. ὄρνις) [*bird from the river Phasis in Colchis,*] *pheasant* (Phasianus Colchicus).

Num. R. s. 7 מי שחיה מתאוה תרנגול או פסיון וכ' whoever desired to eat chicken or pheasant, found the taste of it in the manna. Tosef. Kil. I, 8 תרנגול ... ופ' וכ' ed. Zuck. (Var. פסאני, פַּסָאנִי) chicken, peacock and pheasant, although resembling one another, are heterogeneous birds; Y. ib. I, 27ᵃ bot. הפיסיונר; Y. B. Kam. V, end, 5ᵃ פר'; Bab. ib. 55ᵃ (Rashi: *partridge*). Yoma 75ᵇ (as a species of quail, v. סָלָיו). Kidd. 31ᵃ. Midr. Till. to Ps. IV; a. e.—*Pl.* פְּסִיוֹנִין, פְּסִיוֹנִים, פִּיר'. Ib. ואשי פטומות פ' pheasants and choice of fattened birds; a. e.

פְּסִיוֹנִי, פִּי' ch. same. Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ top, v. טַוָּסָא.—Pl. פְּסִיוֹנִין, פִּיר'. Gen. R. s. 70 כמה ... כמה טווסין פ' איתי לי (some ed. פוסריני) how many peacocks, how many pheasants have I!; Koh. R. to VII, 8. Ib. to II, 8 פּוּסַרְנִין.

פְּסִיחָה f. (פָּסַח) *stepping over, use of the root* פסח. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. ib. 200, v. חָסִיחָה II.

פְּסִיעָתָא, v. פְּסִיעָה II.

פְּסִיכְתָרָא v. פְּסַכְתָּרָא.

פְּסִיל m. (b. h.; פָּסַל) 1) *hewn image.*—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ber. IV, 8ᵃ ויחללוה עובדי פ' and which idolaters have desecrated. Pirké d'R. El. ch. XXX חמ' של בית וכ' the images of the house of Pharaoh her father; a. e.—2) *chisel,* v. פְּסִילָה.—[Y. Ned. I, 37ᵃ top; Y. Naz. I, beg. 51ᵃ נזיר פסילים, v. פְּסִילוֹס.]

פְּסִילָא ch. 1) as preced. 1.—*Pl.* פְּסִילַיָּא. Targ. Ps. LXXVIII, 58, v. פְּסָלָא.—Gen. R. s. 38, end ותבריהון לכלהון (not פסילא פ') and broke all the idols.—2)=פְּסוּלָא I. Targ. Ps. XVIII, 27 (Ms. פְּסִילָן *f. pl.*); Targ. II Sam. XXII, 27 פְּסוּלָא.—*Pl.* as ab. Lam. R. to III, 45 מאסיריא פ' (some ed. פְּסִילָאַיָּא), v. מְאִיס.—[V. פְּסִילָא.]

פְּסִילָה f. (פָּסַל) *chisel* or *gimlet.* Y. Kidd. I, 59ᵈ (expl. מרצע, Ex. XXI, 6) זה הפ' (some ed. חפָּסִיל), contrad. to מקדח.—[Koh. R. to IX, 11; X, 20 פסילתן, some ed., v. פְּסוֹלֶת.]

פְּסִילוֹס m. (ψελλός) *one unable to pronounce certain letters, stammerer.* Lev. R. s. 10, beg. ויהי קורין אותו פ' and they called him (Amos) the stammerer; Yalk. Is. 307, v. עָמַס. Pesik. Naḥămu, p. 125ᵇ his name was Amos שהיה פ' בלשונו (not שהיו) because he hesitated in his speech.—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ned. I, 37ᵃ top במקום שקוראין לנזיר נזדק ... נזיר פ' וכ' in a place where people say *nazik* for *nazir* (owing to a dialectical peculiarity), I say so: shall a Nazarite among stammerers not be a Nazarite?; Y. Naz. I, beg. 51ᵃ.

פְּסִילוֹסָא ch. same. Pesik. Naḥămu, p. 125ᵇ; Yalk. Is. 307 על הדרן פ' על הדרן קטיר לרשנא ... הניח did the Lord pass the whole world and let his inspiration rest on this stammerer, this tongueless man?; Koh. R. beg. על הדרן קטיר לרשנא פ'; Lev. R. s. 10, beg. Ar. (missing in ed.).

פְּסִילוֹתָא, v. פְּסִילְתָּא.

פְּסִילְוִיחַ, פְּסִילְוָא m. (v. next art.) an inferior kind of *beans* (cmp. פְּרִישׁוֹנָא). Ab. Zar. 38ᵇ הוא חמטליא הוא פ' וכ' Ar. (Ms. M. פסליא; ed. פשליא) the same law applies to gentile preparations of *hemṭalia, psilia* and *sh'itha,* v. הַמְטַלְיָא a. שְׁעִיתָא. Y. Bets. I, 60ᵈ bot. תורמוסין ופ' lupines and *psilia* (inferior beans); Y. Sabb. VII, 10ᵇ ופְּסִילְיָין and the inferior beans among them (v. Bab. ib. 74ᵃ bot.).

פְּסִילִיח, Tosef. Dem. I, 9 Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פסליא, absent in oth. eds.), v. פַּסְלָקָאוֹת.

פְּסִילְיָח, v. preced. art.

פְּסִילְתָּא f. (פָּסַל) [*refuse,*] name of a *bean* (h. שעועית). Y. Kil. I, 27ᵃ top Ar. s. v. פול (R. S. to Kil. I, 1 פְּסִילוּתָא, פשילו; ed. פתילו, corr. acc.).

פְּסִים, v. פַּצִּים.

פְּסִים, פְּסִין, פְּסִים, v. פַּס, a. פְּסִיסִים.—שטר פסים, v. פְּסִיס.

פסינתטיון, פסינתטון, read:

פְּסִינְתִּיטוֹן m. (absinthiatum, sub. vinum) *wormwood-wine.* Tanḥ. Vayesheb 8, contrad. to קונדיטון. Y. Ab. Zar. II, 41ᵃ top חמר פ' 'bitter wine' is absinthiatum; Y. Ter. VIII, 45ᶜ פסתיגון (corr. acc.).

פְּסִיס m. (פְּרִיס or פָּסַס) 1) *persuasion, good-will, accommodation;* שטר פ' (not פסים) *a deed of sale for accommodation, a feigned transfer* (a Hebrew adaptation of πίστις), v. פִּרְסְטִיס.—2) *peg. Pl.* פְּסִיסִין. B. Bath. 2ᵇ Ms. M., v. פְּסִיפָס; cmp. פְּסִיסִית.

פְּסִיסָא pr. n. m. *P'sisa.* Snh. 91ᵃ, v. גְּבִיעָא.

פְּסִיסִית f. (פָּסַס, cmp. פַּס II a. פְּסִיפָס I) *a partition between courts marked off by pegs.*—*Ps.* פְּסִיסִיוֹת. Y. Erub. IX, beg. 25ᶜ חרי שהיתה החצר חלוקה בפ' if the court (common to two parties) is marked off by pegs.

פְּסִיסְפָּס m. same. Y. Ned. V, beg. 39ᵃ [read:] אם היתה החצר חלוקה בפ' (Ab. Zar. 70ᵇ בְּמִסְפָּס), v. preced.

פְּסִיעַ m. (פָּסַע) *bandy-legged, waddling.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. מישחמיט ירכיה; h. text שרוע).

פְּסִיעָא, v. פְּסִיעָתָא.

פְּסִיעָה f. (פָּסַע) *step, walk.* Ber. 6ᵇ, a. fr. פ', v. גְּמָה III. Gen. R. s. 39 לתתן שכר על כל פ' ופ' to reward him for every step. Koh. R. to VII, 2 'and the living shall take it to heart' (ib.) זה חי העולמים ... על כל פ' ופ' וכ' that means the Everliving who rewards man for every step he takes for deeds of charity. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. LI, 14) מן אדם שהוא ממהר בפְּסִיעָתוֹ בשביל להיפתח וכ' art thou afraid of man who hastens his step to have an opening ... and runs with hasty step, that he may not miss his bread?; Yalk. Is. 336; a. fr.—*Pl.* פְּסִיעוֹת.

Yoma 53b המתפלל צריך שיפסיע שלש פ' לאחוריו וכ' he who is in prayer (when a person enters), must pass three steps backward (when he ends his prayer), and then turn around to salute. Ib. דפסעי לחו שלש פ' בכריצה אחת they made the three steps backward with one bow. Snh. 22a (he who loses his wife) פְּסִיעוֹתָיו מתקצרות has his steps shortened (his energies broken, with ref. to Job XVIII, 7). Sabb. 63b שהיו פְּסִיעוֹתֵיהֶם גסות who used to make wide steps. Num. R. s. 4; a. fr.

פְּסִיעָא, פְּסִיעֲתָא ch. same. Targ. Ps. XVIII, 37; II Sam. XXII, 37; a. e.—*Pl.* פְּסִיעָן, פְּסִיעָתָא. Targ. Job XIV, 16 (not פְּסִיעוֹתַי). Ib. XXXI, 4; a. fr.—Y. Snh. VIII, 26b bot. בגין דהליך תרתין פ' הוא מפסיד shall he be at a disadvantage, because he walked two steps (into the court room)?; Y. Shebu. VII, 38a (corr. acc.); Y. Keth. IX, 33b bot.

פְּסִיפִין, פִּסְפִּסִין, Pesik. Vattom., p. 131a Ar., v. פִּיסְפִּיסָאי.—Lam. R. to II, 1 Mus., v. next w.

פִּיסְ, פִּסְפָּס, פִּסְפָּסָא m. (פָּסַס, cmp. פְּסִיסִית) 1) *cut and polished stone block,* used for paving floors, *stone pavement, mosaic.* Ab. d'R. N. ch. XXVIII אבן פסי' שיש וכ' ed. Schechter (ed. פירספס) a paving block which has four polished sides (a metaphor for a many-sided scholar). Y. Sabb. VII, 10b top בשאין שם פ' where there is no stone pavement. Ib. XII, beg. 13c (Chald. dict.) מקטע פ' he who trims a paving stone (or die, v. infra). Ex. R. s. 10 בתיהם . . . בשיש בפ' של גדולים the houses of the nobles which were paved with marble or blocks; Yalk. Sam. 102 בתי בתי השיש ובתי חפ' השיש והפְּסָפָסִים (*pl.*); Yalk. Ps. 820 בתי הסיפים (Midr. Till. to Ps. CV בתי, v. סַף). Deut. R. s. 1 ואם בפ' חפ' וכ' and if (she wipes her hands) on the pavement, the pavement will be blackened, but her hands will not be clean; a. e.—*Pl.* פְּסִיפְּסִין, פְּסִפְּסִין, פְּסָפְּסִין, פִּיסִ'. Yalk. Sam. l. c.; Yalk. Ps. l. c., v. supra. Midd. I, 6 ראשי פסי' וכ' Var. in Ar. s. v. פשפש (Mish. ed. פספ'; Talm. ed. פישפשין) the ends of the flag-stones in the pavement indicated the mark between the sacred and the secular grounds; [comment.: blocks on the ceiling]; ib. II, 6; a. e.—[Tosef. Zeb. VII, 1 פסיפסין, Var. פסיפיסין, v. פְּשָׁפֵשׁ I.]—2) *cube, die.*—*Pl.* as ab. Y. R. Hash. I, 57c top (expl. המשחק בקוביא) המשחק בפיסי' he who plays with dice; Snh. 25b, a. e. בפיסי' (Rashi: blocks of wood); Y. l. c. משישבור את פְּסִיפְּסָיו (he is not reinstated from his civil disabilities,) until he breaks his dice; Snh. l. c. משישברו את פִּיסְפְּסֵיהֶן; Y. Shebu. VII, 37d bot. פִּיסְפְּסָיו; Y. Snh. III, beg., 21a (also פְּשִׁישְׁפֵשִׁין). Midr. Till. to Ps. XXVI, 10 אלו המשחקין בפסי' וכ' that means those who play with dice, who calculate (throw) with the left hand and press with the right hand, and rob and wrong one another; a. e.—3) *check* (in garments), *square,* or *stripe* (cmp. פַּס). Neg. XI, 7 והרי הוא פסי' יחידי ed. Dehr. (ed. פספס) suppose there is only one (white) stripe in the whole garment?—*Pl.* as ab. Ib. קיטא שיש בה פ' צבועים וכ' a pieced sheet in which there are checkers colored and white; Tosef. ib. V, 10. Yalk. Job 927 פספסין הרוחות שלו מכחות וכ' (or החוחות, not פספסי הרוחות) the faintest checkers (or stripes) of the Leviathan's skin outshine the sun (v. Yalk. Lev. 653).—4) *voting tablet, verdict.* Lam. R. to II, 1, v. חִירְחוּר.—[The contact between the Hebrew and Greek languages influenced the form פסיפס and the coincidence of some meanings of our word with ψῆφος *pebble.*]

פְּסִיפַס* ch. same. Targ. I Kings V, 31 אבן פ' Ar. (ed. אבנין פסילן; h. text גזרת).—Y. Sabb. XII, beg. 13c מקטע פסיפס, v. preced.

פְּסִיק, פְּסֵיק, v. פָּסַק.

פְּסִיקָא I f. (פָּסַק) 1) *part, fraction.* B. Bath. 62b, sq., contrad. to פלגא.—2) *subscription for charity, collection.* Lev. R. s. 32, end ואנן עבדין לך פ' בצבורא and we shall arrange a collection for you in the assembly; עבדון ליה פ' they made up a purse for him. Ib. s. 5 עביד פְּסִיקָא למיתן (not למיתן) arranged a subscription for a charity in the college of Tiberias.—3) = פָּסוּקָא, *verse.*—*Pl.* פְּסִיקָן, v. פָּסוּקָא.

פְּסִיקָא II *fillet,* v. פְּסִירָא.

פְּסִיקָה f. (פָּסַק) 1) *cutting apart.* Succ. 11a פְּסִיקְתָּן זו היא עשייתן cutting the threads apart is the making of them (the show fringes).—2) *separated thread.* Neg. XI, 8 אפי' פ' אחת וכ' even if only one separate thread was on the coil, and he knotted it.—*Pl.* פְּסִיקוֹת. Ib. היתה פ' if the coil consisted of separate threads.

פְּסִיקְתָא ch., v. פְּסִיקָא.

פְּסֵיקָה f. (פָּסַק, v. *Hif.* 4) *water collected behind a dam, reservoir, pool.*—*Pl.* פְּסֵיקוֹת. M. Kat. 4a חפ' והבריכות וכ' pools and ponds which were filled with water on the eve of a Holy Day.

פְּסִיקוֹלִיח, Y. Peah I, 15d בפ' אחרייא, read: כדפסיקו לית לאחרייא, v. פָּסַק.

פְּסַק, פְּסִיקְיָא, פְּסִיקָא f. (an adapt. of fascia, as if from פסק) *band* or *fillet* worn by women over the breast; *girdle; bandage round the legs and feet.* Targ. Is. III, 24 פְּסִיקָיָא (*pl.* form).—Y. Snh. X, 28d bot. נתן את חברזל תחת פ' שלו he put the iron point of his spear under his *fascia.* Sabb. XV, 2 (111b) ישל פסי' (Bab. ed. פסקיא) and the cords of the breast bandage. Ib. (113a) קושרין דלי בפ' וכ' (Bab. ed. בפסק' you may (on the Sabbath) tie up (the broken rope of) a bucket with a *fascia,* but not with a rope. Ib. 113a כורך עליו פונדא או פ' (Ms. M. פסיקא) he may wind a *funda* or a *fascia* around it; Pes. 11a פיסקיא (Ms. M. פסיקיא; early ed. פסקי, v. Rabb. D. S. a. l. note). Y. Kil. IX, end, 32d פיסקי (corr. acc.), v. עֲנַל I; a. e.—*Pl.* form פְּסִיקִין. Sifré Num. 131 מתחת פ' שלה . . . והיא מוציאה (not פסוקין) she took an impression of Peor from under her breast band (Snh. 106a חיקה).

פְּסַק, פְּסִיקְתָא I (פָּסַק) 1) *apportionment, agreement to pay,* esp. *dowry.* M. Kat. 18b שטרי פ' agreements stating the amounts which the parents promise to their respective son or daughter; Kidd. 9b; Keth. 102b; a. fr.—2) *section,*

esp. *P'sikta*, name of several Midrashim, *a) P. d'R. Kahăna* (or only *P'sikta*) (edited by S. Buber).—*b) P. Rabbathi* (*Large P.*).—*c)* (of late origin) *P. Zuṭarta* or *Zuṭrathi* (Small P.) (edited by S. Buber).—[3] *a small share*, v. פְּסִיסְתָּא.]

פְּסִיקְתָּא II pr. n. m., v. פְּסָאקָא.

***פָּסַךְ**, *Pa.* פִּסֵּךְ *to cut, clear* (of thorns).—Part. pass. מְפֻסָּכִין; pl. מְפֻסְּכִין. Targ. Is. XXXIII, 12 (ed. Wil. מפסחין, corr. acc.). [Prob. to be read: מְפֻסְּחִין.]

פְּסַכְתֵּירָא, פִּסַכְתֵּירָא, v. next wds.

פִּסַכְתֵּר m. (corresp. to ψυχθηρ = ψυκτήρ) [*wine-cooler,*] *a large pot.* Y. Hag. III, 79[a]; Tam. V, 5 כופה ... פ' (,Ar. everywhere פסק), v. כָּפָה; ib. ופ' היה כלי וכ' the *psykter* was a large vessel, holding &c. Sifré Tsav, Par. 1, ch. II; Y. Yoma IV, end, 42[a]; Num. R. s. 4. Erub. X, 15; a. e.

פְּסַכְתֵּרָא ch. same.—*Pl.* פְּסַכְתֵּרָוָתָא. Targ. O. Ex. XXXVIII, 3 (ed. Berl. פְּסַכְתֵּירָך, some ed. פְּסַכְתֵּירָך; h. text סירות). Ib. XXVII, 3.

פָּסַל (b. h.) 1) *to cut, chip, hew, trim.* Tanh. ʿEḳeb 9 (ref. to Koh. III, 5) עת היה לְפָסוֹל שני וכ' the time came to hew other two tablets (in place of the broken). Ib. מתחת כסא הכבוד פָּסָלָן he hewed them from under the throne of glory. Ab. Zar. 52[a] (ref. to Deut. VII, 25) משפָּסָלוֹ נעשה אלוה as soon as a gentile has done chiselling on it, it becomes a deity (an idol forbidden to Jews for any use); ib. פסלו לאלוה לא וכ' when the gentile has hewed it for a god, thou shalt not covet it; פסלו מאלילה ולקחת לך when he chips it so as to unfit it as an idol (v. infra), thou mayest take it unto thyself; a. e.—*Part. pass.* פָּסוּל; f. פְּסוּלָה; *pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלוֹת. *a) chiselled, chipped.* Lev. R. s. 22 אבנים פ' chipped stones (unfit for the altar); a. e.—*b)* (cmp. פָּגַם) *defective, unfit, disqualified*, v. פְּסוּל.—2) (denom. of פְּסוּל) *to disqualify, to be the cause of disqualification of; to declare unfit.* Ḥull. III, 12 פּוֹסְלִין, v. פָּשַׁר I. Ab. Zar. l. c. מנין לנכרי שפּוֹסֵל אלוהו how will you prove that a gentile can cancel his deity (by disfiguring it)? Kidd. 70[a] אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם וכ' woe to him who causes his descendants to be disqualified and his family to be tarnished. Ib. כל הפוסל פסול he who tarnishes (casts suspicion on the purity of a family) is himself tarnished (of spurious descent); במומו פוסל he charges others with his own defect. Ex. R. s. 1 החזירתו ... ופ' את כלן she (Pharaoh's daughter) took him (the infant Moses) around to all Egyptian women to give him suck, but he rejected all of them (refused to take their breasts); ולמה פָּסָלָן and why did he reject them? Snh. III, 1 זה פּוֹסֵל דיינו של זה וכ' each has a right to reject the judge chosen by the other; ... אם היו כשרים אינו יכול לפוסלן if they are fit (not legally disqualified) or authorized, he cannot reject them. Ib. זה פוסל עדיו וכ' every witness in a case may help by his testimony to disqualify the opposing party's witnesses. R. Hash. I, 7 קבלו ... ופָּסְלוּ וכ' they accepted as witnesses himself and his son, and rejected his slave. Mikv. II, 4 פּוֹסְלִין את המקוה are sufficient to make the pond unfit for ritual immersion. Ib. VII, 5 לא פָּסָלוּהוּ they do not make the blood unfit. Zeb. I, 4 המחשבה פּוֹסֶלֶת the improper intention makes the sacrifice unfit. Succ. II, 7, a. e. ביה שמאי פוסלין the school of Sh. declares such a Succah to be ritually unfit; a. v. fr.—Trnsf. *to cancel, abrogate.* B. Kam. 97[a] פָּסְלָתוּ מלכות the government cancelled the coin; פסלתו מדינה the inhabitants of the district refused to pass it.—Gen. R. s. 30, beg. כל מקום שנאמר אלה פ' את הראשונים וכ' wherever the Biblical text has 'these', it is meant to cancel (exclude) the preceding; wherever it has 'and these', it is to add to the preceding; Ex. R. s. 1 אלה תולדות ... פ' וכ' 'these are the origins of heaven and earth' (Gen. II, 4), this excludes the time of chaos; a. fr.

Nif. נִפְסַל 1) *to be hewn, sculptured.* Sifra K'dosh. beg. פסל על שהם נִפְסָלִין idols are named *pesel*, because they are sculptured; (Yalk. Lev. 604 פסולין).—2) *to be disqualified, made unfit, declared unfit.* Zeb. I, 4 הזבח ד' ארבעה וכ' a sacrifice may become unfit by improper actions in four stages, at the slaughtering &c. Pes. 15[b]; 45[b] ... חפת וְנִפְסָלָה מלאכול if bread becomes mouldy and unfit for man to eat. Toh. VIII, 6 עד שֶׁנִּפְסָל מאוכל הכלב until it becomes unfit for a dog to eat; Y. Ḥall. IV, 60[a] top עד שֶׁתִּפָּסֵל. [Men. 100[a], v. פָּסוֹל.] Num. R. s. 6 end לא היו נִפְסָלִים אלא בקול they (the Levites) became unfit for service only when they lost their voice for song. B. Kam. IX, 2 נִפְסָלָה מעל גבי המזבח became unfit for the altar; a. fr.—Trnsf. *to be cancelled, abrogated.* B. Kam. l. c. משבע ונ' (גזל) if one stole a coin, and it was invalidated (before he made the restitution). Snh. 104[b] (expl. סָלָה, Lam. I, 15) כאדם שאומר לחברו נפסלה משבע זו as one says to his neighbor, this coin is worthless; v. סָלָא; a. e.

Pi. פִּסֵּל *to cut off dry twigs, to trim.* Shebi. II, 3 מְפַסְּלִין עד וכ' (in the ante-Sabbatical year) you may trim trees up to New Year, v. פִּירְסוּל. Mikv. IX, 7 מְפַסְּלֵי אילנות trimmers of trees. Y. Sabb. VII, 10[a] top; a. e.—Yalk. Deut. 942 מְפַסֵּל במעצד he chips it (the crooked staff) with the adze; Sifré ib. 308 מפיחלו (corr. acc.).

Hif. הִתְפַּסֵּל *to find fault, to speak contemptuously.* Koh. R. to XI, 9 שהיה מְתַפְּסֵל בנשים וכ' who used to find fault with women (considering none good enough for him as wife), and was a profligate.—[Part. pass. מְתוּפָּסָל, v. next w.]

פַּסֵּל ch. same, 1) *to cut, hew, dig.* Targ. Ex. XXXIV, 1. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—Part. pass. פְּסִיל; f. פְּסִילָא; *pl.* פְּסִילִין, פְּסִילָן, פְּסֵל. Ib.; a. e.—2) *to make* or *declare unfit; to reject.* Snh. 23[a] בתר דפַּסְלֵי להו וכ' after they (the parties) rejected them, shall they (the rejected judges) go and select another court? Ib. רחמנא פַּסְלֵיה it is the Law that declared him unfit. Ib. כל כמיניה דפַּסֵּיל דיינוי is it in his power to reject judges?; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Y. II Gen. XXII, 10. Targ. Y. I Lev. VII, 18 (Y. II פָּסוּל h. form; h. text פגול); a. e.—[Targ. Ps. XVIII, 27, v. פְּסִילָא.]—Keth. 61[b] מאן דעבד הכי פ' למאכל וכ' he who does a thing like this is unfit to prepare food for the king. Ib. 105[b] האי דיינא ... פ' למירדן דינא (some ed. פסול) a judge that is in the habit of borrowing (things from his neighbors) is unfit to judge cases. Ib. פְּסִילְנָא לך לדיינא I am unfit to

be a judge in thy case (because I have been offered a gift); a. fr.—V. פְּסוֹל.

Ithpe. אִתְפַּסֵּל, אִיתְפְּסֵיל 1) *to be engraven.* Targ. Job XIX, 24.—2) *to be hewn out.* Targ. Is. LI, 1.—3) *to be disqualified, unfit, rejected.* Targ. Ps. LXVIII, 16. [Targ. Y. Num. VIII, 24 מִיתְפְּסָלִין h. *Hof.*]—Y. Kil. VII, 31ª top [read:] א״ל טבא הוא ואִיתְפְּסַלַת he said to him, it is a good coin, whereas it had been cancelled. Men. 102ᵇ לאִיתְפְּסוּלֵי דגופיה (Ms. M. לפסולא) to become unfit for itself (but not for making unclean); Pes. 20ª לאִיתְפְּסוּלֵי גופיה; a. fr.

Af. אַפְסֵל *to make unfit.* Hull. 36ª לְאַפְסוּלֵי גופיה to cause the object itself to be forbidden (ib. 37ª לפסולא דגופיה), v. supra.

Pa. פַּסֵּל *to cut (stones).* Targ. II Chr. XXIV, 12 מְפַסְּלִין stone-cutters.

פַּסֶל m. (preced.) *mattock.* Sifré Deut. 38; Yalk. ib. 857 אם אינו עמל בה בפ׳ וקורדום . . . ארץ the soil of Egypt cannot be planted, unless one first works it with mattock and axe. Ber. 57ᵇ; B. Mets. 82ᵇ, v. מָרָא II.

פֶּסֶל m. (b. h.; preced.) 1) *sculptured* or *carved image.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 שהיה דגון פָּסְלוֹ וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. אלוהו) his idol Dagon was engraven on his heart. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. פָּסַל; Mekh. Mishp. s. 20. Snh. 103ᵇ v. מִיכָה I; a. e.—*Pl.* פְּסָלִים, v. פְּסִיל.—2) *chip, lath,* contrad. to נסר. Succ. 18ª נסר וכ׳ וכ׳ a board alternating with a lath (as the covering of a Succah). Tosef. ib. II, 3; Succ. 19ª חיוצא מן הסוכה פ׳ a lath roof prolonged beyond the walls of the Succah; expl. ib. קנים היוצאים וכ׳ reeds or staves which &c.—*Pl.* פְּסָלִים. Ib. 18ª.

פְּסַלָּא פְּרִי, ch. same, 1) *image.* Targ. Ps. XCVII, 7. Targ. Cant. II, 15; a. fr.—2) *lath, lintel,* esp. *a lintel placed across a street* or *a court.* Sabb. 80ª; B. Bath. 56ª. Gitt. 77ᵇ נפל בפ׳ (the letter of divorce) fell on a cross-board (in the court).

פְּסוֹלֶת f. (denom. of פָּסוּל) *condition of unfitness, disqualification,* opp. כשרות. B. Bath. 128ª כל שתחילתו או סופו בפ׳ וכ׳ testimony for which the witness was disqualified at the beginning (when the fact to be attested occurred), or is disqualified at the end (when the evidence is taken) is illegal. Koh. R. to IX, 7 שמא פ׳ היה בבני there was perhaps a defect in my son which made him rejectable as an offering.

פְּסִילָא, v. פְּסִילָא.

פסליא, Tosef. Dem. I, 9 ed. Zuck., v. פְּסֶלְקָאוֹת.

פסליון, Yalk. Ps. 650, v. פְּפִילְיוֹן.

פסלין, prob. to be read: פְּסָלוֹן m. (פָּסַל) *a rough stone.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 פ׳ שהוא כותב עליו וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. פוסלין, read פוסלון) a rough stone on which a charm is written (v. Sm. Ant. s. v. Amuletum).

בְּקַעַת פַּ׳, פַּסְלָן* pr. n. *Valley of Paslan,* near the valley of Jezreel. Gen. R. s. 98.

פַּסְלָקָאוֹת f. pl. (βασίλικα, sub. κάρυα, basilicæ, sub. nuces) *basilicæ,* the best kind of *nuts.* Tosef. Dem. I, 9 [read:] האגוזין והורמסקיות וכ׳ (Var. והפסדקאות) ופסליא ed. Zuck., Var. ופסלירה, standing for βασιλεια, a dittography of our w.) nuts, plums, and walnuts.

פַּסְנְטוֹר* m. (corrupt. of obsonator, οψωνάτωρ) *caterer, purveyor.* Koh. R. to I, 3 פַּסְנְטוֹרְךָ אנא ולית את מטעים וכ׳ I am thy caterer, and thou wilt not let me taste thy dish, that I may know what it may need?; Lev. R. s. 28 Ar. (ed., a. Yalk. Jer. 276, a. e. מגרסך, v. מָגִירוֹס).

פַּסְנִין* pr. n. pl. (?) *Pasnin.* Tosef. Ohol. XVIII, 2.

פָּסַס 1) (b. h.) *to be cut off, be gone.* Tanh. Haăz. 7 (play on נחבי בן ופסי, Num. XIII, 14) החביא האמת ופָּסָה האמונה מפיו he hid the truth, and faith was gone from his mouth.—2) *to cut into stripes, divide,* v. פַּס.—3) *to distribute* (*with the shovel,* v. פַּס ch. 4). Tosef. Ukts. I, 5 תבואה שפִּסְּסָהּ בגורן (Var. ed. Zuck. שנִּפְסְסָהּ) grain which one distributed in the barn (forming separate piles). Ukts. I, 5 שפָּסְסָן Ar. s. v. פספס (v. בָּסַס).—Gen. R. s. 31 [read:] והיה פוסְסָן מן הצד and he shovelled them (the excrements) sideways (out into the water); Yalk. ib. 54 והיה פותחין (corr. acc.), v. קָטַרְקְטִין.

Nif. נִפְסַס *to be spread, shovelled,* v. supra.

Hif. הֵחִפִּיס 1) *to distribute, spread*; ד׳ מורסא *to distribute an ulcer by manipulation, to pass over with the hand* (פַּס). Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8 המְחַפִּיס מורסא וכ׳ he who manipulates an abscess on the Sabbath, if for the purpose (of peeling or) of making a head to it as the physicians do &c.; Sabb. 107ᵇ; a. e.—2) (v. פְּרִיס) *to break, weaken.* Pes. 107ª, v. פְּרִיס.

פְּסַס ch. same, *to distribute.* Targ. Hos. IV, 8 כהנא פַּסוּ וכ׳ the priests distribute (the sacrifices among themselves) &c.—Gen. R. s. 17 אנן פַּסְיִן לה פירקא וכ׳ Ar. (read פורנא) we shall apportion (among ourselves, pay each his share towards) her dowry, and you divorce her (ed. יהבינן לה פורנא); Lev. R. s. 34 אנן פסקינן, v. פְּסַק).

Af. אַפְסֵס *to break, weaken; to desecrate,* v. פְּרִיס.

Ithpa. אִתְפַּסָּס *to be weakened, be degraded.* Targ. Job XV, 20, v. פְּרִיס, a. תְּפַס II.

פָּסַע (b. h. פָּשַׁע; cmp. a. פְּסַח) [*to spread the feet,*] *to step out, walk.* Meg. 27ᵇ לא פָּסַעְתִּי על ראשי וכ׳ I never strode over the heads of the holy people (never forced my way through the students seated on the floor to reach my chair); Snh. 7ᵇ מניין לדיין שלא יִפְסַע וכ׳ where is it intimated that a judge must not force his way &c. (Answ. by ref. to Ex. XX, 26, sq.); Yeb. 105ᵇ יִפְסַע . . . מי שצריך וכ׳ he of whom the holy people are in need, may step over the heads &c. Sot. 13ᵇ ופָּסָען משה בפסיעה . . . שתים אחת twelve steps were there, and Moses passed over them with one step. Gen. R. s. 99 (play on פָּשׁוֹ, Gen. XLIX, 4) פָּסַעְתָּ על דת חִלַּלְתָּ . . . זֹר thou didst overstep (transgress) the law, desecrate thy birthright (priesthood), and hast become a commoner. Mekh. Bo 7 (ref. to Ex. XII, 13) א״ת

read not, and I will pass, but I ופסחתי אלא ופסעתי וכ׳ will step over (leap, skip), the Lord skipped over &c.; a. e.

Pi. פִּסֵּעַ same. Y. Kil. VI, 30c לפַסֵּעַ, v. פֵּירפּוּר. Yeb. I. c. מי הוא זה שמְפַסֵּעַ על ראשי וכ׳ who is he that forces his way over the heads &c.?, v. supra; a. e.

Hif. הִפְסִיעַ 1) same. Hor. 13b בזמן שרבים ... מַפְסִיעִין על וכ׳ when the public need their services, they may force their way &c. Taan. 10b, אל תַּפְסִיעוּ פסיעה גסה וכ׳ never march with hasty steps, and bring the sun into town (enter before sunset); a. e.—2) *to make cross-stitches.* M. Kat. 10a; Y. ib. I, 80d bot., v. כָּלַב.

פָּסַע ch. same, *to walk with legs wide apart, waddle.* Targ. II Sam. XX, 8 (h. text ויחפל), v. פָּסִיעַ.—Pes. 111b האי מאן דפ׳ אדריקלא (Ms. M. דמִפַּסַּע *Ithpe.*) he who steps over a (young) date palm.—V. פְּצִי.

Pa. פַּסַּע *to step heavily, pompously.* Yeb. 105b אגב יוקריה הוה מְפַסַּע ואזיל on account of his heavy build he stepped in and walked (through the assembled students, making the impression of haughtiness), v. preced.—Y. Ber. II, 4c bot. מְפַסַּע וכ׳ ... והוה and R. J. stepped upon the graves.

פְּסָעָא, v. פִּיסְעָא.

פְּסַף, *Pa.* פַּסְפֵּס, v. פַּסְפֵּס II.

פְּסְפֵּס I (v. פסס) *to separate, part, tear (into stripes, shreds).* Midr. Till. to Ps. VII, 3 ומְפַסְפֵּסוֹ ... מה האריה כך ... לפַסְפְּסָנִי (Var. in Ms. מפצפצ׳, v. ed. Bub. note) as the lion sits over his prey and tears it, so Doeg and Ahithophel sit over me to tear me; Yalk. Ps. 637; Midr. Till. to Ps. XXII, 17. Sabb. XXIV, 2 מְפַסְפְּסִים את חכיריהם you may (untie and) spread the bundles (of fodder), v. כִּירָה. Ib. 155a לא לפַסְפֵּס ולא לחתיר neither to spread nor even to untie. Tosef. ib. III (IV), 18 מפספסין את הכפין ובלבד וכ׳ (Var. ומפרכסין, incorr.) you may part the bundles, provided you do not pluck them apart. Naz. VI, 3 נזיר חופף ומְפַסְפֵּס (חָפַף) and part it (with his fingers), but must not use a comb. Y. ib. IV, 55b top מפספסין בקליקין you may part the tangles in the Nazarite's hair; Y. Bets. IV, 62c. Y. Shek. III, 47c הגיזברין היו מפספסין בקילקין the Temple treasurers had the entangled hair (of those engaged in counting) straightened (to avoid the suspicion that they had coins concealed); a. e.

פַּסְפֵּס ch. same. Sabb. 155a מַפְסִיסֵי לא ... מתירין you may untie ..., but not spread; פספוסי נמי מְפַסְפְּסִינָן we may also spread.

פְּסְפֵּס II (transpos. of סְפַסְּפָה; cmp. גִּיעֲגֵעַ) *to cut the ends, trim by singeing.* Tosef. Pes. V, 10 אין ... אבל מְפַסְפְּסִין אותן באור you dare not scald the head and feet (of the Passover lamb) ..., but you may trim them by holding them over the fire; Tosef. Bets. III, 19 (Var. מיספסין; Bets. 34a מהבחבין). Y. ib. IV, 62c bot. אין מפספסין quot. in Levy (ed. Krot. מספסף), v. סְפַסְּפָה.

פַּסְפֵּס ch. (apocop. פַּסֵּף; cmp. פְּסֵכֵּס a. כְּפַכֵּס) same. Y. Sabb. II, 5a (expl. מיחתכין לין) מְפַסְפְּסִין (ed. Krot. מְפַסְפְּפִין) they trim them (the wicks, by burning).

פְּסַפֵּס, v. פְּסִיפָס.

פָּסַק (b. h. פָּשַׁט) [*to separate, part, distribute,*] 1) *to divide, split, interrupt.* Taan. 27b; Meg. 22a פּוֹסֵק the reader divides (one verse), i. e. the first reads two verses and a half, leaving the other half to be read by his successor. Ib. לא התיר לי לְפַסּוֹק וכ׳ he permitted me to cut a verse in two only in teaching the school children. Ib. 31b במשנה תורה פוסק the chapter in Deuteronomy containing the curses (Deut. XXVIII, 15—69) may be divided (to be read by two or more); a. fr.—[Gen. R. s. 10 כיון שפסקה; Yalk. ib. 16 שפוסקה, v. פָּתַח.]—Part. pass. פָּסוּק; f. פְּסוּקָה. Hull. III, 3 פְּסוּקֹת הגרגרת, v. גַּרְגֶּרֶת.—2) (denom. of פָּסוּק) *to recite a verse.* Hag. 15a, sq. פָּסוֹק לי פְּסוּקֵךְ (interch. with Chald. פסוק לי פסוקיך) recite to me thy Bible verse (recently learned).—3) (cmp. גָּזַר, חָתַךְ) *to apportion, assign; to provide; to promise, agree.* Keth. 65a אין פּוֹסְקִין ירנות לאשה in decreeing alimentation for a woman we do not provide for wine. Ib. כך תִּפְסְקוּ לבניתיכם so much (and no more) may ye grant to your daughters. Ib. 107a פוסקין מזונות לאשת איש the court assigns alimentation (from the estate) to a deserted wife. Ib. V, 8 לא פ׳ ... אלא וכ׳ only R. Y. decreed barley as a part of alimentation, because he lived near Edom. Ib. פוסק לעימתן וכ׳ he must give her &c., v. עוּמְדָּה. Ib. VI, 2 הפוסק מעית לחתנו if a man agrees to pay a certain amount to his intended son-in-law (on the date of marriage). Ib. 3 פָּסְקָה לחכניס ... הוא פוסק וכ׳ if she promises to bring to him one thousand Denars, he must assign to her (as settlement in the K'thubah) fifteen Manehs. Tosef. ib. XIII (XII), 1 אם פָּסְקוּ לה ... מה שפסקו פסקו if the court has granted her (alimentation), what they have granted, is granted. Ib. פסקה הרי לעצמה (not על עצמה) if she herself has promised (to bring her husband a certain sum, and now her father refuses to give it). Ib. אבא פ׳ עלי וכ׳ my father has promised for me; what can I do (if he retracts)?; Keth. XIII, 5. Y. Kidd. IV, 65c top פּוֹסְקֵי צדקה those who subscribe to a charity in public and refuse to pay; Taan. 8b; a. v. fr.—4) *to fix a price; to buy on time.* Gitt. 58a אפדנו בכל מכון שפוסקין עליו I will redeem him for any price that they may set on him. B. Mets. V, 7 עד שיצא השער ... אין פוסקין you dare not fix a price on crops (buy on time), until the market price has been published. Ib. יצא השער פוסקין ואע״פ שאין לזה יש לזה (missing in Y. ed.) when the market price is out, you may buy, for although he (the seller) has no goods as yet, others have. Ib. פוסק עמו על הגדיש, v. גָּדִישׁ; a. v. fr.—5) פ׳ דברים [*to split words,*] *to argue.* Snh. 44b פרסקון שפוסק דברים כלפי מעלה Gabriel is surnamed Pisḳon, because he argues with the Lord.—6) (neut. verb) *to be cut off; to cease, be stopped.* Sot. IX, 9 פסקו חמים ... משרבו חמרים ... הפסיקן when the faithless men became frequent, the application of the waters of jealousy ceased, and it was R. J. ben Z. that abolished them. Ib. 12 פסקו אנשי אמונה the men of faith ceased to exist. Tanh. Sh'moth 16 אין אותה מצוה פוסקת מביתו that good deed shall never cease from (being practiced in) his house. Gen. R. s. 52 פסקו חעוברים והשבים travellers ceased to pass by; a. v. fr.

Nif. נִפְסַק *to be split, cut in two, broken.* Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119[b] חנ' במגירה chips at planing, v. גָּרַר I. Ḥull. III, 1 נשברה השדרה ונ' החוט שלה if the spinal column is broken and the spinal cord severed. Sabb. 112[a] סנדל שנִפְסְקוּ שתי אזניו a sandal, both ears (loops) of which are torn off; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5 שנִתְפַּסְקוּ; Kel. XXVI, 4; a. fr.—[Tosef. Mikv. III, 5, sq. ונפסקו, v. פָּסַק.]

Hif. הִפְסִיק 1) *to separate, sever connection; to form a partition.* Sot. 38[b] אפי' מחיצה ... אינה מַפְסֶקֶת בין ח' וכ' not even an iron wall forms a partition between Israel and his father in heaven (worshippers form a congregation even if separated by a partition); Pes. 85[b]. Peah. I, 2 ואלו מַפְסִיקִין לפאה the following things form a division of fields with regard to Peah: a brook &c. Ab. Zar. 52[a] את ה' העניו the word *eth* (before *ĕlohekhem* Deut. XII, 2) divides the subject (so as not to allow an analogy between idolatrous utensils and the idols themselves), v. next w.; a. fr.—2) *to interrupt; to cause to cease; to leave off; to pause.* Ber. II, 2 בין ויאמר לאמת ויציב לא הַפְסִיק between the last portion of the Sh'm'a (Num. XV, 37-41) and 'Ĕmeth V'yatsib' one must not pause (interrupt the prayer to greet a person &c.). Ib. 14[a] במגילה מהו שיפסיק may one interrupt one's self during the reading of the M'gillah? [Ib. also פּוֹסֵק *Kal.*] Ib. V, 1. Ex. R. s. 2 עם כל הנביאים ח' מלדבר ... לא ח' מימיו with all other prophets the Lord ceased from speaking at times, but with Moses he never ceased. Taan. 30[a] סעודה המַפְסֶקֶת בה the meal with which one ceases (the last meal before beginning to fast, called סעודה המַפְסֶקֶת). Y. Nidd. I, 49[c] והִפְסִיקָה שלש עוניות and ceased (to have menstruation) for three periods. Meg. III, 6 אין מַפְסִיקִין בקללות וכ' in reading the curses (Lev. XXVI, 14-44; Deut. XXVIII, 15-69) you must not break off, but one person must read the whole &c. Ib. 31[b] מקום שמפסיקין בשבת וכ' where they leave off reading on Sabbath morning, there they continue in the afternoon &c. Sot. IX, 9, v. supra. Gen. R. s. 52, beg. מה אני מפסיק צדקה מביתי shall I allow charity to cease in my house (to fall into desuetude from want of opportunity)?; a. fr.—3) *to cut sprays off, trim,* v. פָּסַג.—4) *to dam.* Tosef. Par. V (IV), 9 מפסיק ומנגב he makes a dam (cuts off the influx) and lays the cavity dry.

Pi. פִּיסֵּק 1) *to trim.* Tosef. B. Kam. XI, 18, v. פָּסַג.—2) *to interrupt.*—Part. pass. מְפוּסָּקִין; *pl.* מְפוּסָּקִין. Y. Pes. X, 37[c]; Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] מהו לשתותן מפ' how about drinking them (the four cups of the Passover evening) in pauses (sipping)?, v. פִּיסֵּק.—3) *to cut down, ruin; to cut to pieces.* Pesik. Naḥ., p. 128[a] קרצוהו ופִיסְּקוּהוּ they cut it down and ruined it (the vineyard). Lam. R. to IV, 15 ועלִיחן ומְפַסְּקָתָן והיתה ... the carriage passed over them and dismembered them; Pesik. Vattom., p. 133[b] ומפסקתה (corr. acc.); Yalk. Is. 266 עלִיה ומְפַסְּקָתָהּ ... והיתה; a. e.

Hithpa. הִתְפַּסֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּסֵּק 1) *to be severed.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5, v. supra.—*2) (sub. בעינים, cmp. קרץ, Prov. X, 10; VI, 13) *to blink.* Deut. R. s. 5 עשה עצמו מִתְפַּסֵּק he pretended to be blinking (Y. Sot. I, 16[d] bot., a. e. עבד גרמיה חשש בעיניה).

פְּסִיק, פִּסֵּק ch. same, 1) *to cut, split, sever.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. II Sam. X, 4; I Chr. XIX, 4; a. fr.—Part. pass. פְּסִיק, פְּסִיק. Targ. O. Deut. XXIII, 2 (h. text כרות שפכה); Y. ib. גידא (h. text פצוע דכה). Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text חרוץ).—Ḥull. 8[b], v. גַּוְזָא I. B. Bath. 21[b] קא פַסְקַת וכ' thou cuttest off (interferest with), v. חֲזִיתָא. Lev. R. s. 32, end פסקת חייוי דהאי גברא thou cuttest off (shortenest) this man's (my) life (by divulging my spurious descent); a. fr.—פסיק רישיה ולא ימות 'let his head be cut off, but let him not die', a dialectic term for *an unavoidable result of an act.* Sabb. 75[a] מודה ר"ש בפ' ר' וכ' R. S. (who ordinarily permits, on the Sabbath, an act which may have as a result a violation of the Sabbath law, if the latter is not intended) admits that such an act is forbidden, if the result is inevitable.—2) *to separate, divide.* Targ. Hos. II, 8 (ed. Lag. *Af.*).—Pes. 111[a] פַּסְקִינְהוּ רשות הרבים (פַּסְקְתִינְהוּ Rashb.) the public road divides them (the two palms); a. e.—Meg. 2[b]; B. Kam. 65[b], v. infra *Af.*—3) *to be interrupted; to cease.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 (h. text כָּלָה). Targ. II Esth. III, 7. Targ. Deut. V, 19; a. fr.—Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. לא נעדר, Zeph. III, 5) לא פַסְקִין they never fail. M. Kat. 4[a] עבידא דפַסְקָא מיא water which never fails. Ib. עבידא דפַסְקָא it often fails. Ib. 18[b] קלא דלא פָסֵיק a continuous rumor; וכמה קלא דלא פ' how long must a rumor last to be called a continuous rumor? Ib. דלא פ' ביני ביני if it has not ceased at intervals. Gitt. 69[a] כי היכי דפסקי ... ליפְסוֹק as this water ceases to run, so may the blood of—stop flowing. Sabb. 30[b] גִּירְסָא, v. פּוּמְרָה I; a. fr.—4) *to apportion, assign, bargain, agree, subscribe.* Y. Hor. III, 48[a] bot. חזה חמי ... פ' והוא פסיק לקיבליה he waited to see how much the whole assembly subscribed, and he subscribed an amount equal to the entire subscription; Lev. R. s. 5 כד חזון פַּסְקִין וכ' when all people had subscribed, he &c. Ib. פ' חד ליטרא וכ' subscribed one pound of gold. Keth. 65[a] פְּסוֹק לי מזוני give me an order for my food; פ' לה he did so. Ib. 63[a] פסקו ליה וכ' they made arrangements for him for six years (to remain at college). Lev. R. s. 34 אנן פַּסְקִינָן פרנה we shall make up the dowry by subscription (v. פַּסָּס); Yalk. ib. 665; a. fr.—5) *to decide, adjudge.* Targ. I Kings XX, 40. Targ. Job XXXVIII, 10; a. e.—Succ. 29[b], a. e. קא פסיק ותני לא שנא וכ' the editor of the Mishnah decides and teaches; i. e. speaks absolutely, drawing no distinction whether &c. Gitt. 86[b] לא פְּסִיקָא ליה it was not decided with him, i. e. he could not state it absolutely; a. fr.—6) *to close*; פ' סידרא *to close the reading from the Pentateuch, read the Haftarah.* Yoma 87[a]; a. e., v. סִדְרָא.—7) (denom. of פְּסוּקָא) *to recite a verse,* v. preced. a. פְּסוּקָא.

Af. אַפְסִיק 1) *to sever, break, burst.* Targ. Nah. I, 13; a. e.—2) *to separate, interpose, divide off.* Targ. Hos. II, 8; a. e.—Meg. 2[b] אתא את ואַפְסְקֵיה וכ' Ms. M. (ed. ופסק, ופסיק) the *eth* (את, Esth. IX, 21) comes to divide the sentence (giving it the meaning) that some celebrate the fourteenth and others the fifteenth of Adar. B. Kam. 65[b] את פַּסְקֵיה קרא with *eth* (את, Lev. V, 25) the text separates the clause from the preceding, opp. ערבה combines it; Yalk. Lev. 479 את אַפְסְקֵיה *eth* separates it; ib. לאַפְסוּקֵי בין ממון וכ' (not לאפסוקיה) to draw the line between sacred property and &c. Sot. 38[b] לא מַפְסְקֵי ... אריכי tall persons in front of short ones do not form a par-

tition (to intercept the priestly benediction pronounced upon the congregation); תיבה לא נִיפְסְקָא nor does the Tebah (v. תֵּבָה) between the priests and the people form a partition. Pes. 111a אַפְסְקִינְהוּ בעפרא he dammed it (the waste water poured out in the street) with dust (spread dust over it); a. fr.—Keth. 77b; 17a, v. infra.]—3) *to cut off, cause to cease.* Targ. I Sam. II, 33; a. e.—4) *to take the last meal before beginning the fast.* Keth. 63a לא מר א' ולא מר א' Ar. (ed. אִיפְּסִיק *Ithpe.*) neither father nor son partook of the last meal (before the Day of Atonement).

Ithpe. אִיתְפְּסַק, אִיפְּסִיק 1) *to be cut, severed, broken off.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. Is. LII, 2; a. fr.—Sabb. 112a איפסיק ליה רצועה (read: אִיפְּסְקָא) a strap of his shoe broke. Y. ib. VI, 8a bot. אי' סנדליה וכ' R. Aḥa's sandal fell off (the strap was broken). Ḥull. 51a; a. fr.—2) *to be interposed, to divide off.* Keth. 17a עמודא דנורא וכ' a column of fire was interposed between the bier of &c.; וגמירי דלא אפסיק וכ' (read: מִיפְּסִיק) and there is a tradition that such a phenomenon occurs only for one person in a generation &c.; ib. 77b מִיפְּסִיק, אִיפְּסִיק.—3) *to take the last meal,* v. supra.

פֶּסֶק m. (preced.) *detached piece, remainder.*—*Pl.* פְּסָקִים, constr. פִּסְקֵי. פִּי'. Kil. VI, 6 עֲרִיס פ', v. עֲרִיס I; Tosef. ib. IV, 8; Y. ib. VI, end, 30c; a. e.—2) *disjunction,* esp. *pesek* (Chald. *p'sik*), a disjunctive sign (׀) between two words. Ex. R. s. 2 אתה מוצא באברהם אברהם יש בו פ' you will find in 'Abraham Abraham' (Gen. XXII, 11) there is a *pesek*; in 'Jacob Jacob' (ib. XLVI, 2) there is a *pesek*; in 'Samuel Samuel' (I Sam. III, 10) &c.; משה משה אין בו פ' but in 'Moses Moses' (Ex. III, 4) there is no *pesek.*—*Pl.* as ab. פסקי טעמים *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Meg. 3a (ref. to Neh. VIII, 8) ויבינו במקרא אלו פ' ט' 'and they taught how to understand the Scripture', this refers to the division of clauses &c.; Ned. 37b פִּיסּוּק.—V. פְּרָשׁ.

פְּסָקָא, פִּסְקָא ch. same, 1) *cut.* Ḥull. 112a גרייר לבי פִּסְקֵיהּ בְּפִסְקֵיהּ וכ' he may scrape off the place where it was cut, and eat it. B. Mets. 23b אית ליה סימנא בפִסְקֵיהּ Ms. F. (ed. דאיכא בפסקא ..., v. Rabb. D. S. a.l. note 5) when he can identify it by his way of chopping.—[Ḥull. 51a מחיי אפסקיה, v. פִּסְקֵיתִי.]—*Pl.* פִּסְקֵי, פִּי'. Erub. 3a דארוא פ' (cmp. בְּקַעַת) cedar *logs.*—[Y. Kil. IX, end, 32d פירסקי דעמר, v. פְּסִירְקָא.]—2) *interruption, broken line; space indicating a new section, paragraph.*—*Pl.* פִּסְקֵי, פִּי'. R. Hash. 26b; Meg. 18a והוו עיילי פ' פ' they came to Rabbi's house in broken lines (Y. ib. II, beg. 73a קטעין קטעין), v. סֵרוּג.—Y. Sabb. I, 3b bot. (expl. ראשי פרקים) פ' the places in the scroll where the portions, into which the Sabbath reading is divided, begin.—3) *detached part.*—*Pl.* as ab. B. Bath. 68b פירסקי בגי, v. בִּיזְלֵי.—4) *decision, decree.* Ib. 130b פ' דדיינא (Ms. R. פִּסְקָא דינא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) legal decision, v. פִּירְכָא. Kidd. 70a, v. הַזְמָנָה; a. e.; v. פִּיתְקָא.—5) *an absolute, unqualified opinion* or *statement.* Keth. 76b, a. fr. ומאי פ' how can you say this without any qualification?—6) *last meal before beginning to fast.* Y. Ḥall. I, 57c top; Y. R. Hash. I, 57b bot. אפסק כרובא, v. כְּרוּבָא.—7) *donation, collection,* v. פְּסָקָה.—[פסקא, פי' (abbrev. פרס) *section, a*) heading in Talm. Y., subordinate to מתני'.—*b*) headings of sections in P'sikta.]

פְּסָקָאוֹת, v. פְּסָקִיוֹת.—[פסקאות Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. אִסְתְּפַסְטֵי.]

פְּסָקָה f. (פָּסַק) 1) *subscription, collection.* Deut. R. s. 4 עשה שם ר"ל פ' וכ' (some ed. פסקא) Resh Lakish arranged there a subscription, and he (Abin) gave as much as the entire assembly.—2) *division,* esp. *hemistich, halfverse.* Num. R. s. 13 (ref. to Ps. XIX, 8-10) [read:] שלשה פסוקים ... והן מן שתים שתים פְּסָקוֹת וכל פ' ופ' מן וכ' three verses ... each consisting of two hemistichs, and each hemistich containing five words.—*Pl.* פְּסָקוֹת. Ib.

פסקה pr. n. pl., v. פְּסָקָה.

פְּסָקוֹנִית, פִּסְקוֹנִית, v. פִּיסְקוֹן.

פַּסַכְתֵּר, v. פַּסְכְּתֵר.

פְּסַקְיָא, v. פְּסִיקְיָא.

פְּסָקָיוֹת f. pl. (פָּסַק) *divisions, parties.* Lev. R. s. 33 כשחייתם ... נעשים פ' פ' לע"ז (Ar. פְּסָקָאוֹת) when you lived in your own land, you formed parties for the various idols (with play on וחפשקי, Ez. XVI, 25); Yalk. Dan. 1061.

פסקינון, פסקינין, Y. Yoma III, 41a top, v. פִּרְקְסִינָה.

פְּסָקִית adv. (פָּסַק) *in the way of chopping, across.* Ḥull. 51a אי מחייה פ' Ar. (Ms. M. אַפְּסָקִית; ed. מחיי אפסקיה, corr. acc.) if he struck her with the stick across her back.

פסקנין, פסקנין, v. פִּיסָּק.

פִּסְקָנִית, v. פִּיסְקוֹן.

פַּסְקַת pr. n. pl. *Paskath* (*Failing*; transl. of b. h. כָּזִיב, v. כָּזַב). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 5 והוה בפ' (Y. II והיה כזיב פ' (שם מקום) (some ed. דפסקא, corr. acc.); Gen. R. s. 85 Kezib is P. (name of a place); Yalk. ib. 144.—Cmp. פְּסָאקָא.

פִּסְקְתֵּר, v. פַּסְכְּתֵר.

פִּסְקָתָא, v. פִּיסְקָתָא.

פסתינון, פסתיגון, v. פִּסְתִּיגוֹן.

פסתיין, read פְּסִיתִין m. pl. (ψίαθος, ψίεθος; v. P. Sm. 3199) *mats, mattresses.* Koh. R. to III, 9.

פסתינון, v. פִּסְתִּיגוֹן.

פִּסְתָּקִין, פִּסְתָּקָא, v. פִּיסְטָקִין, פִּיסְחָקָא.

פְּעָא, פָּעָה, v. פער.

פְּעוֹטוֹת m. pl. (פעט=פוט, v. פִּיוּט) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Gitt. V, 7 (59a) מקחן ומכרן בפ' the purchases or sales of movables by minors are valid; Tosef. ib. V (III) 3 (Var. פְּאוֹטוֹת); Y. ib. V, 47c top, v. שִׁירָה III; Y. Erub. VII, 24c bot. פְּיוּטוֹת.

פְּעוּלָּה f. (b. h. פָּעַל; פְּעָלָה) *work; hire; wages; working stock* (cattle, tools &c.). Mekh. B'shall., Shir., s. 10 כיון

שבא ... כביכול פ' לפניו when the Lord came to erect the Temple, it was, as it were, work to him (by ref. to Ex. XV, 17). Num. R. s. 4 (play on פעלתי, I Chr. XXVI, 5) על שפעל פ' גדולה בתורה because he did a work which the Law considers great; מה פ' גדולה פעל what was the great work he did?—Ex. R. s. 41; Tanḥ. Ki Thissa 14 נותן חזרע והפ' he (the tenant) furnishes the seed and the labor (working stock). Tosef. Kidd. III, 2 בפ' שאעשה עימיך in consideration of the work that I shall do for thee. Ib. על מנת שאעשה עימיך בפ' with the condition that I shall work for thee for wages. Midr. Till. to XI, 3 צדיק העולם מה פ' חניתו לך בעולמך what work, O Righteous One of the world, have they (the wicked) left for thee in thy world? Ib. מה פ' פעלת לפיעלי מצות where is the reward thou hast wrought for the workers of good deeds? Ib. to Ps. XLIV ראשונים פעלת פ' גדולה ... in olden times, in the days of Abraham, thou didst a great work (miracle); Yalk. ib. 746. Treat. Der. Er. Zuṭṭa, ch. II, v. פּוֹעֵל I. B. Mets. IX, 12, a. e. יש בו משום לא תלין פְּעֻלַּת וכ' the law forbidding the withholding of wages over night (Lev. XIX, 13) applies to it. Midr. Till. to Ps. CIV, 23 ויצאו ישראל לקבל פְּעוּלָתָן Israel shall go forth to receive their reward; a. fr.—*Pl.* פְּעוּלוֹת. Gen. R. s. 44 (ref. to Prov. XI, 18) זה נמרוד שהיו פְּעוּלּוֹתָיו this refers to Nimrod, whose works were in vain. Lev. R. s. 27 כל פ' טובות ונחמות וכ' all the good rewards and comforts which the Lord will bestow upon Israel &c., v. פְּעָיָה; Tanḥ. Emor 11; Yalk. Is. 314; a. fr.

פְּעוּלְתָּא ch. same, esp. *hired man's work.* Y. Taan. I, 64[b] sq. הוינא בְּפְעוּלְתִי מה הוינא מסיע דעתי מן פעולתי (not פעלותי) I was engaged in my work (as a hired man); what right had I to divert my mind from my work?

פְּעוּר, v. פִּיעוּר.

בַּעַל פְּעוֹר pr. n. *Peor, Baal Peor,* a Moabite deity. Snh. VII, 6. Ab. Zar. 51[b]; a. fr.; v. פְּעַר, a. פְּעַר.

פְּעָה, פְּעִי (b. h.) *to open the mouth; to blow; to cry.* Sot. 11[b] (ref. to פּוֹעָה, Ex. I, 15) שהיתה פּוֹעָה ומוציאה את תוולד (Ar. לוולד) she blew (a charm into the mother's ear) and brought the child forth; Koh. R. to VII, 1 שהיתה פּוֹעָה באשה וכ' she cried out and wept for her brother &c. Ib. שפְּעָת בפני פרעה וכ' she cried out before Pharaoh, saying &c. Sot. l. c. שהיתה פּוֹעָה ברוח וכ' she cried in holy inspiration and said, my mother is destined to bear a son who will save Israel. Lev. R. s. 27; Tanḥ. Emor 11, v. פְּעָיָה. Midr. Sam. ch. XXII פָּעֲתָה כעגלה she lowed like a heifer; a. fr.

Hif. הִפְעָה same, esp. *to bleat.* Gen. R. s. 22; Yalk. ib. 38 הוא מַפְעֶה אחריך it (the stolen lamb) is bleating behind thee.

פְּעָא, פְּעִי ch. same, *to cry, bleat, low.* Targ. II Esth. I, 2 (3) אימרין פְּעִירין the lambs bleated.—Hull. 43[a] וושט אכלא בירה ופְעָיָא בירה the œsophagus which is affected when the animal eats and also when it lows (or breathes, Rashi). Bekh. 35[a] פְּעִי ומיחזי if the animal has a defect in its mouth which is seen, when it opens its mouth; a. e.—Esp. *to be noisy, protest.* Ḥull. 133[b] סתם כותי מְפָעֵא the gentile partner usually makes himself heard (when the Jewish partner is selling). Arakh. 6[b] עכו"ם הוא דפעי the gentile will protest (when the object which he dedicated is diverted from its use). Erub. 75[b] אי אירא דאוגר מיפעא פעי if he had rented it out, he would have talked of it; a. e.

פְּעִיָּה, פְּעָיָה f. (preced.) *cry, exclamation, proclamation.* Tanḥ. Emor 11 (play on מאפע, Is. XLI, 24) כל הפעולות ... בשכר פ' אחת שפעו ישראל בסיני all the good rewards &c. (v. פְּעֻלָּה), will be bestowed for the sake of the one exclamation which Israel raised at Sinai (Ex. XXIV, 7); Lev. R. s. 27 בשביל פּוֹעָה שפעיתם וכ' for the sake of the cry which you uttered &c.; a. e.—*Pl.* פְּעִיּוֹת. Ib.; Tanḥ. l. c. מאה פ' שהאשה פועה וכ' the one hundred cries which the travailing woman utters; Yalk. Is. 314.

פְּעִירָה f. (פָּעַר) *uncovering, committing a nuisance.* Y. Ab. Zar. III, 42[d] bot. Baal Peor שאין עבודתו אלא בפ' whose worship consists in uncovering one's self.

פַּעֲיָתָא f. (פָּעֵי) *noisy, quarrelsome woman.* Succ. 31[a].

פָּעַל I (b. h.) [*to split,* cmp. פלח,] *to work.* Y. Sabb. II, end, 8[d]; Tanḥ. Emor 7; Lev. R. s. 27 (ref. to Num. XXIII, 23) כל מי שפ' עם אל וכ' let whosoever worked with God come and take his reward. Ib. s. 4 כל מה שיִפְעַל אדם עם נפשו וכ' however much man may do for his soul, he has not done his full duty. Gen. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXIV, 12) ראו פועלא טבא שהתקין ... עמדתי לְפָעֵל see the good employer, for the Lord has prepared my wages (the garden of Eden), before yet I arose to work; Yalk. ib. 20. Midr. Till. to Ps. XCII בששת ... פָּעַלְתִּי את העולם ובשבת נחתי in the six working days I worked and made the world, and on the Sabbath I rested; a. fr.—Esp. *to deal.* Lam. R. to III, 33 [read:] בשני מקומות פָּעֲלוּ ישראל עם הקב"ה באחד פעלו בפיהם ולא בלבם ובאחד פעלו בלבם ולא בפיהם in two places Israelites dealt with God, in one they dealt with their mouth (professed faith), but not with their heart, and in the other, they dealt with their heart (were loyal at heart), but not with their mouth; בסיני פעלו בפיהם וכ' at Sinai they dealt with their mouth but not with their heart (ref. to Ps. LXXVIII, 36); בבבל פעלו בלבם וכ' in Babylonia they dealt with their heart, but not with their mouth (ref. to Lam. l. c.); Cant. R. to VII, 8.

פָּעַל II m. ch. *laborer,* v. פּוֹעֵל II.

פעלותא, v. פְּעוּלְתָּא.

פעלוינין, v. פַּעֲלָנְיָא.

פָּעַם (b. h.) *to beat, knock.*

Pi. פִּיעֵם *to beat, perturb.* Gen. R. s. 18 (play on הפעם, Gen. II, 23) זו היא שהיתה מְפַעֲמַתְנִי וכ' this is she who perturbed me the whole night; Yalk. ib. 24 (corr. acc.).

Nif. נִפְעַם, *Hithpa.* הִתְפַּעֵם *to be perturbed, troubled.* Gen. R. s. 89; Tanḥ. Mikk. 2 (distinction between וַתִּפָּעֶם (Gen. XLI, 8) and וַתִּתְפָּעֶם (Dan. II, 1); Yalk. Dan. 1060; Yalk. Gen. 147. Midr. Till. to Ps. LXXVII אני מִתְפַּעֶמֶת והולכת I am constantly perturbed (sleepless); a. e.

פַּעַם c. (b. h.; preced.) 1) *beat, step.*—*Pl.* פְּעָמִים, פְּעָמוֹת. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ כיון שהרגיש בקול פַּעֲמָטָיו וכ' when he perceived the sound of R. Yishmael's footsteps. Cant. R. to VII, 2 אינו מדבר אלא בפַּעֲמֵי רגלים the verse speaks of the steps of the festive pilgrimages; ib. ומה היה יפיין ומה היה לפַּעֲמֶיךָ וכ' and what was the beauty of 'thy footsteps?' That they locked the door for all troubles (no troubles arose in the homes of the pilgrims during their absence). Lam. R. introd. (R. Naḥm.) ולא היו עולין לפעמי רגלים they have not gone up on festive pilgrimages; Yalk. Is. 302; a. e.—2) *time.* Sabb. 12ᵇ פ' אחת קרא וכ' once it happened that he read &c. Pes. X, 4 (116ᵃ) שבכל הלילות אין אנו מטבילין אלא פ' אחת וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) all other nights we dip (eatables) only once, and this night twice. Gen. R. s. 18 וחזר ובראה לו פ' שניה and he created her a second time; הדא היא דכתיב זאת הפ' זאת היא של אותו הפ' therefore it is written (Gen. II, 23) 'this the time', this is (the creation) of this time; a. v. fr.—*Pl.* פְּעָמִים. Pes. l. c. Yoma I, 6 פ' הרבה וכ' many a time I read to him from Daniel; a. fr.—ש' פ' *at times, sometimes.* Men. 99ᵃ sq., v. בִּישְׁגּוּל. Lev. R. s. 35, end פ' שעושה בזכות וכ' sometimes he makes (rain) for the sake of one man &c.; Y. Taan. III, 66ᶜ top. Cant. R. l. c. פעמים הללו פ' מכוסין פ' those steps (of the travellers) are at times covered, at times uncovered; a. fr.—*Du.* פַּעֲמַיִם *twice.* Sot. 42ᵃ פ' מדבר עמם וכ' he addresses them twice, once &c. Cant. R. to II, 16 ואני ... בכל יום פ' וכ' and I declare the unity of his name twice every day (saying), Hear, O Israel, &c.; a. fr.

פָּעַע (cmp. נָפַע) *to crush.* Targ. Jud. V, 26 פָּצַח ed. Lag. (ed. פצעת).

פַּעְפּוּעָא I m. (פָּעְפַּע I) *breaking, beating.*—*Pl.* constr. פַּעְפּוּעֵי. Sabb. 109ᵃ פ' ביעי וכ' (some ed. פיעפועי) to make 'hashed eggs' (of roasted eggs) is forbidden (on the Sabbath).

פַּעְפּוּעָא II f. (פָּעְפַּע II) *cover, darkness.* Targ. Job XI, 17 (Ms. פִּיעְפּוּעָא; h. text תִּשְׁפָּה).

פַּעְפּוּעִין m. pl. name of an *herb*, prob. (καρδαμίνη) a kind of *cress.* Y. Peah VIII, 21ᵃ top (expl. by קַקּוּלִין, q. v.); Y. Erub. III, 20ᵈ top; Bab. ib. 28ᵃ.

פָּעְפַּע (v. פָּצַע) 1) *to crush, crumble.* Y. Yoma I, 38ᶜ bot. אנו פָּעְפַּעְנוּ את הכחלים we (through our sins) have smashed the walls (with ref. to Ps. CXXXVII, 7); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Sabb. VII, 9ᵈ sq. המְפַעְפֵּעַ גושים he that crushes clods.—2) *to spread; to pierce, penetrate.* Y. Orl. I, 61ᵃ השרשים מְפַעְפְּעִין אותו the roots pierce it (the pot). B. Bath. 10ᵃ ברזל קשה אור מְפַעְפְּעוֹ iron is hard, fire penetrates it; Koh. R. to VII, 26 ודאש מְפַעְפְּעָתוֹ. Ḥull. 105ᵃ החמין מפעפעין את הידים וכ' hot water enters into the skin of the hands, but does not wash away the fatty substance. Lam. R. to IV, 9 היה אותו הריח מפעפע בהם וכ' the flavor permeated them (creating a morbid appetite), and they died. Lev. R. s. 16, v. עֻכָּן. Y. Snh. X, 28ᵈ top והיה ריחו מפעפע and the flavor of wine spread. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot.; Ruth R. to III, 13; Koh. R. to VII, 8, v. כָּרֵס; a. e.

פַּעְפֵּעַ I ch. same, *to hash*; v. פְּעַפּוּעָא I.

פַּעְפֵּעַ II (transpos. of עפעף, v. עָפַף; cmp. גְּעַגֵּעַ) *to bend, cover, darken.* Part. pass. מְפַעְפָּע; f. מְפַעְפָּעָא. Targ. Job X, 22 (h. text חפע).—V. פַּעְפּוּעָא II.

פָּעַר (b. h.) 1) *to open wide.* Pesik. R. s. 4, end פָּעֲרָה החריבית עצמה וכ' a carob tree opened itself and swallowed him. Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 פָּעַרְתִּי פי לתורתך I open my mouth for thy Law; כשם שפּוֹעֲרִים ... למלקוש as people open their mouth for the late rain (to inhale it); a. e.—2) *to uncover (one's self)*, esp. *to commit a nuisance before the idol Peor.* Snh. VII, 6 הפּוֹעֵר עצמו לבעל פעור וכ' he who uncovers himself before Baal Peor (is guilty, for) this is the mode of worshipping him. Yalk. Hos. 526 אלא שתִּפָּעֵר עצמך לו ... כלום they ask of thee only that thou uncover thyself before him. Snh. 64ᵃ פ' בפניו he eased himself before him; a. fr.

Pi. פִּיעֵר same. Sifré Num. 131 המְפַעֵר עצמו לבעל פעור וכ', v. supra. Ab. Zar. 44ᵇ שמְפַעֲרִין לפניו וכ' before whom they commit a nuisance every day.

פְּעַר ch. same, *to uncover.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.

Pa. פַּעַר same. Ab. Zar. 51ᵇ השתא פַּעֲרִין מְפַעֲרִין קמיה since they commit nuisances before him (Peor) as a mode of worship, should not offering salt and water be considered as worship?

פַּפָּא (tradit. pronunc. פָּפָּא) pr. n. m. *Pappa* (*Papa*), name of several Amoraim. Snh. 49ᵇ, a. fr. רב פ' סבא the elder R. Papa. Taan. 6ᵇ; Ber. 59ᵃ. B. Bath. 90ᵇ, v. הוֹן; a. fr.

פַּפָּא II, **נְהַר פ'** pr. n. *N'har Pappa*, name of a canal and of a place in Babylonia. B. Mets. 86ᵃ Yoma 77ᵇ (Ms. O. פקוד; Ar. a. Ms. Alf. פרת, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).—Denom. f. *pl.* פַּפְרָתָא (נְהַר) belonging to N. P. Erub. 82ᵇ תרתי ריפתא ג' פ' (Ms. M. פַּפָּאתָא; ed. Sonc. לריפתאה פפירתאה, v. Rabb. D. S. a. l. note) two loaves of the size baked in N. P.

פַּפָּח, v. ספי.

פַּפּוּלְסְמוֹן m. = אַפּוֹבַלְסָמוֹן. Gen. R. s. 34. Ib. s. 33 Ar. (ed. פלסמ'). Ib. s. 39, beg. Ar. (ed. אפוס).

פַּפּוּנָא m. (denom. of next w.) *of Paphunia.* B. Kam. 115ᵃ זבניה לפ' he sold it to a Paphunian.—*Pl.* פַּפּוּנָאֵי. Ib. 54ᵇ פ' ידעי טעמא וכ' the Paphunians know a reason for that (alluding to R. Aḥa b. Jacob of Paphunia); Kidd. 35ᵃ. Ḥull. 139ᵇ; a. e.—B. Mets. 68ᵃ נרשו פ' sales customary at Paphunia, v. נַרְשָׁא.

פַּפּוּנָא, פַּאפּוּנָא pr. n. pl. *Paphunia* (supposed to be *Epiphania* on the Euphrates; v. Neub. Géogr., p. 360; v., however, פַּפָּא II). B. Bath. 16ᵃ; Yalk. Sam. 77; Yalk. Job 893. Pes. 42ᵃ. Nidd. 67ᵇ.

פַּפּוּס pr. n. m. (Πάππος) *Pappus*, 1) P. b. Judah, the alleged husband of the mother of Jesus of Nazareth.

Sabb. 104b (missing in editions under censorial supervision). Tosef. Sot. V, 9 כגון פ׳ בן ר׳ שהיה נועל וכ׳ (not שנועל) like P. b. J. who locked the door before his wife (refused to live with her on account of a suspicion); Y. ib. I, 17a bot.; Y. Kidd. IV, 66a והודה בן פ׳ בן ר׳.—2) *Pappus* (*ben Judah*), mentioned in connection with לוליינוס, q.v. Sifra B'huck., Par. 2, ch. V; Y. Taan. II, 66a top פיפוס (corr. acc.); a. fr.—3) *Pappus*, father of R. Judah, a contemporary of R. Joshua. Y. B. Bath. V, 15a bot.; Y. Ber. II, end, 5d.—[Gen. R. s. 21 ר׳ פ׳; Eduy. VII, 5 פפוס Ms. M., v. פַּפְּרִיס]

פפוסיא *a certain ingredient put in colors* (?). Midr. Sam. ch. V. [The entire passage shows evidences of corruption.]

***פְּפָה, פְּפִי,** *Pi.* פִּפָּה (cmp. פִּרֵּהּ) *to mouth, talk in a proud manner.* Treat. Der. Er. ch. II המנמין והמְפַפְּין בדיהם those who speak and mouth (gesticulating) with their hands.

פַּפִּי pr. n. m. *Pappi*, 1) name of an Amora, son-in-law of R. Yitshak Napp'ha. Hull. 110a; a. fr.—2) an otherwise unknown person. B. Bath. 48b Rashi a. Mss. (ed. פאפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 60).—3) a fictitious name in an incantation formula. Gitt. 69a.—V. פָּאפִי.

פָּפִי, v. פָּאפִי.

פַּפִּיאס, v. פַּפְּרִיס.

פַּפִּיאתָא, v. פַּפָּא II.

פַּפְּיָאס, פַּפְּיָס, פַּפְּיָס pr. n. m. (Παπίας) *Papias*, name of a Tannai. Eduy. VII, 5, sq. (Ms. M. פפוס, corr. acc.); R. Hash. 6a (v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Tem. III, 1. Shek. IV, 7 (early eds. פפיס; Ms. O. פפיאס, v. Rabb. D. S. a. l., p. 32, note 90). Yalk. Gen. 34; Gen. R. s. 21 פפוס (corr. acc.); Cant. R. to I, 9 פפיס. Mekh. Yithro, ʿĂmal., s. 1 פפיס.

פַּפְּיוּר m. (cmp. πάπυρος) *papyrus, linen made of papyrus.* Gen. R. s. 37, end כלי פ׳ garments made of papyrus; Yalk. ib. 62; Yalk. Chr. 1073.

פַּפִּילְיוֹן m. (papilio) *pavilion, tent, curtain.* Pesik. Vayhi, p. 2a עשו לה פ׳ בתוך פ׳ ... Ar. (ed. פַּאפִּילְיוֹן) make a tent for her (my daughter), and I shall speak to her in the tent; Cant. R. to III, 9 פַּפְּלְיוֹן; Yalk. Ex. 365 אפולין (corr. acc.; Yalk. Cant. 986 קִיטוֹן). Yalk. Ps. 735 נשל פרפילון ופירש עליו (corr. acc.) he took a curtain and spread it over him (David's body); Ruth R. s. 3, beg. פיפקין (corr. acc.). Yalk. Ps. 650 (ref. to Ps. X, 11, a. Job XXII, 14) חדיין חזזה משהן נותנין פסליון לפניו וכ׳ (read: מוחתין פפ׳) when they spread the curtain before him, the judge no longer sees what is going on; Midr. Till. ed. Bub. to Ps. l. c. נותנין פלירטין (corr. acc.; Gen. R. s. 36, beg. מוחתין כרילה; Lev. R. s. 5, beg. חוילון).—*Pl.* פַּפִּילְיוֹנִין (f.), פַּפִּילְיוֹנוֹת. Y. Erub. VI, 23c bot. פ׳ מגיעות עד הקורות curtains reaching to the ceiling. Y'lamd. to Num. XI, 16 quot. in Ar. אנו עושין לך פ׳ וכ׳ we will make thee curtains, and none shall see thee.

פַּפְּיָס, v. פַּפְּרִיס.

פַּפְּיָתָא, v. פַּפָּא II.

פַּפְּלְיוֹן, v. פַּפִּילְיוֹן.

פַּפְּתָה, Y. Kil. IX, 32b top, לגו פ׳, v. גּוּבְרָתָא.

פַּץ m. (פצץ, *to split*) *board.*—*Pl.* פַּצִּים, פַּצִּין. Maasr. I, 7 מבין הפ׳ Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. הַפַּסִּים; Ms. M. הפצ׳) oil from between boards of the press. Men. 33b חניחה בפצין (Rashi בפצים) if he placed the inscription in the boards of the door frame; v. פַּצִּים.

פַּצָּא ch. same, *board*; (cmp. דַּף) *column* or *page* (of writing).—*Pl.* פַּצִּין. Targ. Jer. XXXVI, 23 (Ar. a. Levita פַּצִּים h. pl.; Levita emends פצימין; h. text דלתות).

פָּצָא, v. פָּצַי.

פָּצוּחַ, v. פָּצַח.

פְּצוּלַיָּא, v. פְּרִיצוּלַיָּא.

פָּצַח 1) (=b. h. פָּצַח) *to burst, open*, v. פָּצִיחַ.—2) (cmp. פָּצַע *Hif.*; v. Syr. פצח P. Sm. 3208) [*to spread,*] *to sparkle, be bright*, v. פְּצִיחַ.

Pa. פִּצֵּחַ (with עינא) *to brighten the eye-sight.* Ab. Zar. 28b פַּצּוּחֵי עינא to apply a paint (on the Sabbath) for the sake of brightening the eye-sight.

פַּצָּחָא m. (preced.) *open, unwalled place.*—*Pl.* פַּצְחִין, פַּצְחַיָּא. Targ. O. Lev. XXV, 31 (some ed. פְּצָ׳). [Targ. Ps. LXXXIX, 41 Ms., v. פָּצִיחַ.]

פְּצָחָה f. (פצח) *breaking forth, joy.* Pesik. Ronni, p. 141b (one of ten expressions for joy); Yalk. Is. 338.

פָּצָי, פְּצָא (b. h. פָּצָה) [*to split*] 1) *to open* (the mouth). Targ. Job XXXV, 6 (Ms. פְּאַצֵּי).—2) (cmp. פָּרָה a. פָּרַע) *to rescue, save.* Ib. XXXVI, 16 פְּצָאֲרִינָךְ (h. text הסיתך). Targ. Ps. XXII, 9; a. fr.—3) (cmp. פָּצַע) *to branch off.* Ab. Zar. 17a חד פָּצֵי לע״ז וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) one road branched off towards an idolatrous temple, and another to a house of prostitution.—*4) *to pass between.* Pes. 111a ואי פ׳ Ar. (Ms. O. 2 פְּצֵיא; Ms. O. 2 אִיפְּסַע ed. ממציין) and if one (she) passes.

Pa. פַּצֵּי, *Af.* אַפְצֵי *to deliver, save.* Targ. Ps. LXX, 2. Targ. Prov. XIV, 25 (ed. Wil. *Af.*).—B. Bath. 45a דינא הוא דמְפַצֵּי ליה מינה (or דמְפַצֵּי) the law is that he (who sold the ass) must rescue it from him (the gentile that took it by force; i. e. must restore the ass to the buyer or indemnify him). Keth. 91b לא מְפַצֵּינָא לך (or מְפַצֵּינָא) I shall not be bound to restore it to thee. Ib. 92a; a. e.

Ithpe. אִתְפְּצֵי *to be delivered.* Targ. Prov. II, 12; 16.

פְּצִיד, פְּצִידָא, פְּצִיד m. (פצץ, פצר, with format. ד; v. preced.) 1) *cut, trench, rivulet.* Targ. Is. XXX, 14.—*Pl.* פְּצִיר׳, פְּצִידַיָּא, פְּצִידִין. Targ. II Kings III, 16. Targ. Job XIV, 11 Ms. (ed. פְּרִיצִיד׳).—2) [*that which is cut*

out; cmp. בְּקַעַת.] *lump of ore.*—*Pl.* as ab. Ib. XL, 18.—3) (cmp. פָּרִיץ, אֶפֶר) *strong, violent man.*—*Pl.* as ab. Ib. XLI, 7.—V. פַּרְצִידָא.

פְּצִירָה I m. (פְּצַר) 1) *open, an unwalled place*, v. פְּצָתָא.—*Pl.* פְּצִירָתָא, פְּצִירְחָיָא. Targ. Y. Num. XIII, 19 כרכין פ׳ (ed. Vien. פְּצִירְיָא; h. text מחנים). Targ. Esth. IX, 19. Ib. 27 (ed. Vien. פְּצִירַי). Targ. Josh. XIII, 23; 28 (ed. Lag. a. oth. פְּצִירַי; h. text חצר־). Targ. Ps. LXXXIX, 41 פְּצִירְוֹהִי (ed. Wil. פְּצִירְוֹהִי, Ms. פְּצִירְוֹתִי; h. text מבצר־!); a. fr.—2) *bright; checkered*, v. פְּצִירַי.

פְּצִירָה II pr. n. pl. *P'tsiah* (*Open Town*). Targ. O. Deut. II, 23 ed. Lsb. (oth. ed. רפיח, דפיח, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; h. text חצרים).

פְּצִירָה m. (פְּצַר) 1) *bright, sparkling.* Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Wil. פְּצוֹחַ).—2) *checkered.*—*Pl.* פְּצִירְחִין. Targ. O. Gen. XXXI, 10; 12 ed. Berl. (ed. Amst. פְּ). Targ. Zech. VI, 3; 6.—3) *open place*, v. פְּצִירָה I.

פְּצִירְחָאֵי m. pl. (preced.) *inhabitants of unwalled places.* Targ. Esth. IX, 19.

פְּצִים m. (פצם) *board.* Sabb. VIII, 7 כדי ליתן בין פ׳ לחבירו as much as is required between one board and another (when they are piled up).—[Maasr. I, 7 חפצים, v. פֶּץ.]—Esp. *the board nailed against the wall to form a door-frame, door-post.* Men. 34ᵃ אחד פ׳ בית שאין לו אלא a room which has only one door-post (the corner wall serving for the other post). Ib. 33ᵇ הניחה בפצים Rashi, v. פֶּץ.—*Pl.* פְּצִירִין. Ib. לפי שאין לה פ׳ because it (the exedra) has no door-frame. Ib. עדי פצימו ed. (Ms. M. פצירין, read: פְּצֵרֵי), v. עֲרֵי I. Erub. 93ᵃ פְּצִירֶיהָ, v. שָׁוָה. B. Bath. 12ᵃ פרץ את פְּצִירָיו if he broke open its door-frame (opened again a walled up entrance). Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ מפרק את פצימיו he takes out its door-posts; a. e.

פְּצִירָא, פְּצִים ch. same. [Targ. Jer. XXXVI, 23 פצים some ed., v. פְּצָא.]—*Pl.* פְּצִירַיָּא, פְּצִירֵי, פְּצִירַי. Men. 33ᵇ דאית להו פ׳ ולית להו מזוזתא that have door-posts, and yet have no inscriptions; a. e.—Trnsf. *column, page* (of writing). *Pl.* as ab. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Jer. l. c., v. פְּצָא.

פָּצִיעַ m. (פָּצַע) *mashed*; constr. פְּצִיעַ, v. פָּצַע.

פְּצִיעָה f. (פָּצַע) 1) *splitting, cracking.* Sabb. 75ᵃ פ׳ בכלל דישה opening the purple snail (squeezing the fluid out) is an act coming under the category of threshing.—2) *an open wound.*—*Pl.* פְּצִיעוֹת. Snh. 37ᵇ; Tanh. B'resh. 9, a. e. פ׳ ד׳ several wounds, contrad. to חבורות. Y. Kil. IX, end, 32ᵈ היו בראשו פ׳ (not בראשי פצעות) if one has several wounds on his head.

פָּצַל (b. h.; cmp. בצל) *to split, peel.*

Pi. פִּצֵּל *to split, divide, branch off; to peel, lay bare.* Bekh. VI, 5, v. infra.—Part. pass. מְפוּצָּל; f. מְפוּצֶּלֶת; *pl.* מְפוּצָּלִים, מְפוּצָּלִין; מְפוּצָּלוֹת. Men. XI, 6 (96ᵃ) מ׳ מראשירן (Mish. ed. מְפוּצָּלִין) forked at the top; Tosef. ib. XI, 7; Yalk. Ex. 369. Ḥull. 59ᵇ מ׳ (קרנים) forked horns (antlers). Yalk. Ps. 685, v. infra.

Hif. הִפְצִיל 1) *to split, divide.* Bekh. VI, 5 (39ᵇ) ... חיה מַפְצִיל Mish. (Bab. ed. מְפַצֵּל) if the top end (root) of the tail divides the bone (i. e. if the backbone is branched at the place where the tail begins; Rashi מפציל את העצם peels the backbone, i. e. if the end of the backbone is bare of skin and flesh).—2) *to form branches, branch off.* Yoma 29ᵃ מה אילה זו קרניה מַפְצִילוֹת לכאן ולכאן אף שחר זה מפציע וכ׳ as the antlers of the hind branch off this way and that way, so the light of dawn spreads &c.; (Yalk. Ps. 685 מְפַצֵּל וכ׳ ...מפוצלות). Yoma l. c. כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות as long as it grows, its antlers form additional branches every year; Yalk. l. c.—3) *to form streaks, to wrinkle.* Nidd. 47ᵃ (expl. משיַּפְצִיל ראש החומס (משכיסתו (Ar. מְשַׁיַּפְצֵל) when the skin of the central circle of the oblate part of the breast appears wrinkled.

Nif. נִפְצַל *to be peeled, streaked*, v. supra.

פְּצַל ch. same, *to peel, skim.* Y. Bets. V, 63ᵃ, v. אָבָא.

Ithpa. אִיפַּצֵּל, *Ithpe.* אִיפְּצִיל *to be split, branch off.* Yoma 71ᵇ, a. e. עמרא אִיפַּצּוּלֵי מִיפַּצְלָא wool (on the sheep) splits off (does not grow like stalks); כיתנא נמי אִיפְּצוּלֵי מִפְּצִיל but flax also splits!; v. כִּיתָּן. Ḥull. 59ᵇ חזכא דמַפַּצְלָא when the horn is branched, there is no question (that the animal belongs to the beasts of chase, חַיָּה).—Erub. 29ᵇ, v. בְּצַל.

פָּצַם (b. h. פָּצַם; cmp. פצי, a. preced.) *to split, break.*

Pa. פִּצֵּם *to break open, frame an aperture.* Targ. Jer. XXII, 14 (h. text קרע).—V. פְּצִים.

פָּצַע (b. h.; cmp. preced.) 1) *to split, crack* or *squeeze open; to wound.* B. Kam. 93ᵃ הכני פְּצָעֵנִי על מנת לפטור פטור (if one said to one's neighbor) strike me, wound me, with the condition that thou be free (from indemnity): he is free. Ib. הכני פצעני על מנת לפטור וכ׳ (if he said) 'strike me, wound me', (and he is aked,) with the condition that I shall be free?, and he answers, yes. Sabb. VII, 2 המפוצע שני חוטין he who divides off two threads (on the loom). Tosef. ib. VIII (IX), 21 כדי לְפַצּוֹעַ וכ׳ large enough to divide with it two threads (on each side) at a time. Yalk. Gen. 38 פְּצָצָתְהוּ, v. פָּצַע. Sabb. 75ᵃ הצד חלזון והפוֹצְעוֹ he who catches a snail and breaks it open (squeezes it out); Tosef. ib. VIII (IX), 2 לפצעו (corr. acc.). Sabb. l. c. שפְּצָעוֹ מת when he squeezed it out after it was dead. Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ לְפַצּוֹעַ בו אגוזים to open nuts with it. Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 פּוֹצְעִין את מוחו וכ׳ (not מפצעין), v. גָּזַר; a. fr.—Part. pass. פָּצוּעַ; *pl.* פְּצוּעִים. Teb. Yom III, 6 זיתים פ׳ burst olives. Ter. X, 7 פְּצוּעֵי תרומה burst olives set aside for priests' gifts; a. e.—Esp. פָּצוּעַ דַּכָּא (פ׳ דַּכָּה) *one whose testicles are crushed* (forbidden to marry, Deut. XXIII, 2). Yeb. VIII, 1. Ib. 2 כל אילו פ׳ ד׳ what is meant by *p'tsu'a dakka*? One whose testicles, one or both, are crushed. Ib. 75ᵇ פ׳ ד׳ בידי שמים one whose testicles are crushed from a natural cause

(not through human action) is permitted to marry. Ib. (ref. to Deut. l. c.) הירנו דקרינן פָּצוּעַ ולא קרינן פָּצִיעַ Ar. it is therefore (to indicate human action) that the text has *p'tsu'a*, (one that has been mashed) and not p'tsi'a (one who is mashed); [ed. הַפָּצוּעַ ... פצוע ..., v. Rashi]. Ib. בכולן ' פ the expression 'mashed' refers to all parts of the genitals.—*2) *to divide the ends of a web, fringe.* Men. 40b כיון שפָּצָעוּ בה שלשה (Ms. M. שצבעו, Mss. R. a. K. שבצעי, v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as they had fringed three fingers' lengths of it.

Pi. פִּצֵּץ same. Y. Maasr. I, end, 49b זרת שפִּצְּצוּ וכ' olives which they opened with unclean hands; Tosef. Toh. X, 11 שפצעו; Sabb. 145a הִתְפַּצֵּץ בזתים וכ'; a. e.; v. infra *Hif.*

Nif. נִפְצַע, *Nithpa.* נִתְפַּצֵּץ *to be split, squeezed open, crushed; to be wounded.* Y. Taan. I, 63d top בנו נ' his son was wounded (or had a fracture). Yeb. l. c.; a. e.—Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXIII, 29) זו הזונה ... נִפְצַעַת וכ' that is the adulteress who is wounded with wounds of love, 'for naught', without any wound through her husband. Orl. III, 8 נִתְפַּצְּעוּ האגוזים if the nuts (in the mixture) were cracked; Tosef. Ter. V, 10.

Hif. הִפְצִיעַ 1) *to split.* Y. Shek. VI, beg. 49c מַפְצִיעַ עצים splitting wood. Snh. IX, 6 מַפְצִיעִין את מוחו וכ'; Y. ib. X, 28d bot. ומַפְצִיעִין וכ', v. נָזַר; a. e.—2) *to branch off, spread, scatter.* Yoma 28b מַפְצִיעַ לכאן ולכאן תימור של חמה the light-column of the dawn irradiates in all directions, opp. to מחמר ועולה כמקל, v. תָּמַר. Ib. 38a מפציע של הללו and the latter (was found living and) lived twenty years thereafter; a. fr.—2) (of the Lord) *to visit, remember, decree upon.* Tanh. Vayera 14 אני פוֹקְדָךְ ... בלשון with the same expression ... I will remember thee (bless thee with issue). Ib. הריני פוֹקֵד לאברהם וכ' I will remember Abraham (relieve him from impotence) at the same time with Abimelech (ref. to Gen. XX, 17-XXI, 1). Pesik. R. s. 43 כשבא לפקוד את חנה when the Lord came to visit Hannah; a. v. fr.—Part. pass. פָּקוּד; f. פְּקוּדָה; *pl.* פְּקוּדִים, פְּקוּדִין; פְּקוּדוֹת. Snh. 97a עד שראשונה פ' שניה וכ' while the first calamity is remembered (by the Lord for delivery), the second quickly comes.—3) *to count, muster*; v. פָּקוּד, פְּקוּדָה, פְּקוּדִים.—4) (denom. of פָּקִיד, interch. with *Hif.*) *to give in charge, entrust, deposit.* Pesik. R. l. c. פוֹקֵד ... בעל פקדונות אני אצלי אני נותן לו I (the Lord) am a trustee, whatever a man deposits with me, I give back to him. Ib. נפשות פְּקַדְתֶּם אצלי וכ' you (Abraham and Sarah) deposited souls with me (converted souls to the belief in me), I will pay you back in souls (ref. to Gen. XXI, 1); a. fr.—5) (denom. of פָּקִיד) *to command, order.* Ib. s. 42 פָּקַדְתִּי לאדם וכ' I gave Adam a command, and he did not do it; פקדתי למלאך וכ' I commissioned the angel of death, and he did (what I commanded him). Shebu. VII, 7 (45a) שבויעה שלא פָּקְדָנוּ אבא we swear that our father has not left us any order (concerning this case); Y. Keth. VII, 33b פִּקְּדָנוּ. Shebu. 48b מה לי שלא פקדני אבא ושלא פקדני אחי what is the difference between the oath of an heir 'that my

פִּצְעוֹת, v. פְּצִיעָה.

פַּצְעִילִין m. pl. (פָּצַע, with format. ל) *burst fruits, fruits that fell off in an unripe state and were placed in the sun to ripen.* Sabb. 45b top פַּצְעִילֵי תמרה dates lying on the roof to ripen; Bets. 40a; cmp. פִּרְצוּלָא.

פָּצַץ* *to split; to be split, branched.* Targ. Koh. XII, 5 וְתָפֵיץ וכ' (ed. Vien. ותפיץ; Var. וחציץ) and the end of thy spine looks split like an almond from leanness.—V. פָּצָא, פָּצַח.

פָּצַר* (b. h. פָּצַר) [*to split, drive into,*] *to press, urge.* Targ. I Sam. XV, 23 דפ' ומוסיף וכ' (ed. Lag. דבסר) who presses on (is impetuous) and adds to the prophet's words (h. text הפצר).

פְּצָתָא, v. פִּרְצָתָא.

פֶּקַע pr. n. *Peka*, name of a cave. Koh. R. to X, 8 מערתא דפ' (ed. Wil. דפֶקַע); Pesik. B'shall., p. 88b דבֶקַע.

פָּקַד (b. h.) [*to search, examine*] 1) *to visit*; (euphem.) *to have marital connection with.* Yeb. 62b ואינו פּוֹקְדָהּ and does not visit her (in due time, v. עוֹנָה I). Ib. חייב אדם לְפָקוֹד וכו' a man is bound to visit his wife before going on a journey.—Treat. S'mah. ch. VIII ויוצאין ... ופוֹקְדִין על המתים וכ' you may go out to the burial ground and call upon the dead until three days (after being placed in the sepulchral chamber), and there is no superstitious practice in that; מעשה שפָּקְדוֹ אחד וכ' it occurred that one visited an entombed person, and the latter (was found living and) lived twenty years thereafter; a. fr.—2) (of the Lord) *to visit, remember, decree upon.* Tanh. Vayera 14 אני פוֹקְדָךְ ... בלשון with the same expression ... I will remember thee (bless thee with issue). Ib. הריני פוֹקֵד לאברהם וכ' I will remember Abraham (relieve him from impotence) at the same time with Abimelech (ref. to Gen. XX, 17-XXI, 1). Pesik. R. s. 43 כשבא לפקוד את חנה when the Lord came to visit Hannah; a. v. fr.—Part. pass. פָּקוּד; f. פְּקוּדָה; *pl.* פְּקוּדִים, פְּקוּדִין; פְּקוּדוֹת. Snh. 97a עד שראשונה פ' שניה וכ' while the first calamity is remembered (by the Lord for delivery), the second quickly comes.—3) *to count, muster*; v. פָּקוּד, פְּקוּדָה, פְּקוּדִים.—4) (denom. of פָּקִיד, interch. with *Hif.*) *to give in charge, entrust, deposit.* Pesik. R. l. c. פוֹקֵד ... בעל פקדונות אני אצלי אני נותן לו I (the Lord) am a trustee, whatever a man deposits with me, I give back to him. Ib. נפשות פְּקַדְתֶּם אצלי וכ' you (Abraham and Sarah) deposited souls with me (converted souls to the belief in me), I will pay you back in souls (ref. to Gen. XXI, 1); a. fr.—5) (denom. of פָּקִיד) *to command, order.* Ib. s. 42 פָּקַדְתִּי לאדם וכ' I gave Adam a command, and he did not do it; פקדתי למלאך וכ' I commissioned the angel of death, and he did (what I commanded him). Shebu. VII, 7 (45a) שבויעה שלא פָּקְדָנוּ אבא we swear that our father has not left us any order (concerning this case); Y. Keth. VII, 33b פִּקְּדָנוּ. Shebu. 48b מה לי שלא פקדני אבא ושלא פקדני אחי what is the difference between the oath of an heir 'that my

father has not left me an order', and 'that my brother &c.'?; a. fr.

Pi. פִּקֵּד same, v. supra.

Nif. נִפְקַד, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּד, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּד 1) *to be visited, remembered, decreed upon.* Gen. R. s. 53 בשעה שנִּפְקְדָה ... נִפְקְדוּ עמה when Sarah was visited &c., v. עֲקָרָה. Ib. אינו דין שתִּפָּקֵד is it not right that she should be remembered? Tanḥ. Vayera 13 תהי נִפְקֶדֶת she shall be remembered. R. Hash. 11a. Pesik. R. s. 42 בדין הוא שיִּפָּקֵד אברהם it is right that Abraham be visited. Ib. שתִּתְפַּקֵּד אף היא that she be likewise visited. Lev. R. s. 29; Pesik. Baḥod., p. 150b (quot. from Rab's New Year's prayer) וברוּת בו יִפָּקְדוּ לחזכירם וכ׳ and creatures are passed upon on that day to record them for life or for death; a. fr.—2) *to be commanded, commissioned.* Pesik. R. l. c. יש שנתפ׳ ולא עשה וכ׳ some are commanded and do not (what they are ordered to) &c. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 עשו מה שנִּתְפַּקְּדוּ they did what they were commanded to do; a. e.

Hif. הִפְקִיד 1) *to give in charge, deposit.* B. Mets. III, 1 המַּפְקִיד אצל וכ׳ if a man deposits for safe-keeping with his neighbor &c. Ib. 36a sq. כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד he who deposits with his neighbor, does so with the presumptive condition that the latter's wife and children be also trustees (and it was no breach of trust to leave the deposit in their charge). Gen. R. s. 53 עמלק ה׳ אצלי וכ׳ Amalek deposited with me bundles of thorns (wrong-doings) &c.; שרה הִפְקִירָה אצלי וכ׳ Sarah deposited with me virtues and good deeds &c. Pesik. R. s. 43; a. fr.—B. Mets. 35a ופרקין המפקיד הזה and our subject at college was *hammafkid* (the Mishnah B. Mets. l. c. and the discussions concerning it).—Part. pass. מוּפְקָד; f. מוּפְקֶדֶת &c. B. Kam. 105a כגון שהיתה ... מופ׳ ביד אחרים when his father's bag was left in trust with other people; a. e.—2) *to take charge of.* Yalk. Deut. 847 הַפְקֵד לי חפקדון הזה take this object in charge for me.

פַּקֵּד ch. same, 1) *to command.* Targ. O. Lev. VIII, 31 Mss. (oth. ed. *Ithpa.*; ed. Berl. *Pa.*, v. infra).—2) [*to give in charge,*] *to store up.*—Part. pass. פָּקִיד; *pl.* פְּקִידֵי. Keth. 5b מיפקד פקיד, v. חֲבֵר. Pes. 33b משקין מיפקד פקידי (Rashi: מִיפָּקִיד) liquids (in grapes) are stored up (the shell being merely a vessel), opp. מיבלע בליעי.

Pa. פִּקֵּיד *to command, commission.* Targ. Gen. VII, 5; 9 (ed. Berl. פַּק, without Dagesh). Ib. XLIX, 33. Targ. Ps. LXVIII, 29. Targ. Am. IX, 3, sq. (ed. Wil. אַפְקִיד *Af.*); a. v. fr.—Pesik. Baḥod., p. 155b רבי ... הוה מַפְקֵד לחבריה וכ׳ R. Z. commanded the students (saying), go and hear R. L. preach; Y. R. Hash. IV, beg. 59b. Y. Ber. IV, 7c bot.; ib. דרבי מיפקד (corr. acc.). Koh. R. to III, 2 הוה מפקד גו ביתיה gave orders in his house (made his will); a. fr.—Part. pass. מְפַקֵּד, v. infra.

Af. אַפְקִיד 1) same, v. supra.—2) *to give in charge, deposit.* B. Mets. 36a הוו מַפְקְדֵי מקרדיהו וכ׳ used to leave their hoes in charge of a certain old woman; יומא חד אפקדינהו one day they left them with &c.; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּקֵּד, *Ithpe.* אִיתְפְּקִיד 1) *to be commanded.* Targ. O. Lev. VIII, 31, v. supra. Ib. 35. Targ. Ex. XXXIV, 34; a. fr.—Ab. Zar. 14a; 21a מִיתְפַּקְדִינָן Rashi (ed. מִיתַּפְקְדִינָן, Part. pass. *Pa.*), v. פְּנִים.—2) *to be given in charge, be deposited.* Targ. Lev. V, 23 (O. ed. Lsb. אַתְפַּקֵּד).—Keth. 5b; Pes. 33b, v. supra.

פִּיקָּדוֹן, פִּקָּדוֹן m. (b. h.; preced.) *thing given in charge, deposit.* Gen. R. s. 93, beg. לית שמיה פקדון אלא פוק הוֹן (some ed. פּוּקְדוֹן in one word) it ought not to be called *pikkadon*, but *puk don* (go out of this, avoid it; דון for דין). Shebu. V, 1 שבועת הפ׳ the oath concerning a deposit. Ib. 2 תן לי פִּקְדוֹנִי give me my deposit back. Ib. VI, 7 מי שהפ׳ אצלו the trustee. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12 ומעלה בו מעל, a. Lev. V, 21) לפי שהיא כופרת בפ׳ because she betrays a trust; מה ממון הקל כל הכופר בפ׳ ... בְּפִקָּדוֹן גוזם וכ׳ if in money matters which are of slighter import, he who denies a deposit is considered like denying the Lord, how much more so is one who denies the deposit of a body (purity of the family)! Tanḥ. Shof'ṭim 12 פ׳ אחד ... חן לו פִּקְדוֹנוֹ וכ׳ one deposit has he (the Lord) with thee, give it back to him and make thyself a god; ומה פקדוני וכ׳ and what is his deposit? Said she, the soul within thee; a. v. fr.—*Pl.* פִּקָּדוֹנוֹת, פִּיקָּדוֹנוֹת. Gen. R. l. c. ברח בעל פ׳ *trustee.* Gen. R. s. 53; Pesik. R. s. 43, v. פָּקַד; a. e.

פִּיקָּדוֹנָא, פִּקָּדוֹנָא ch. same. Targ. Lev. V, 21; 23, v. פִּקָּדוֹנָא.

פִּקָּדְתָּא f. (preced. wds.) *order, last will.* Gitt. 50b בשטר פ׳ it means the order of dispositions in the written will.

פָּקוּד m., *pl.* פְּקוּדִים (b. h. פְּקֻדִים; פָּקַד) *mustered, included in the census.* B. Bath. 121b (ref. to Num. XIV, 29) מי שפְּקוּדָיו מבן עשרים ... שפקודיו וכ׳ every tribe whose members are mustered from twenty years and upward, to the exclusion of the tribe of Levi whose members are enlisted from thirty years.

פְּקוּדָא, פִּקּוּדָא v. sub פִּיקּ׳.

פְּקוּדָאֵי m. pl. *inhabitants of Pekod.* Targ. Ez. XXIII, 23.

פְּקוּדָּה f. (b. h. פְּקֻדָּה; פָּקַד) *watch, guard.* Neg. V, 3 שער הפ׳ hair of a leprous spot which remains after the inflammation has partly receded.—[פְּקוּדָּה, Snh. 97a, v. פְּקִידָה.—Num. R. s. 4, v. פְּקִידָה.]

פִּקּוּחַ v. פִּיקּוּחַ.

חַפְּ׳, פַּקּוֹלִי pr. n. m. *P'koli* (*Cotton Dealer* (?), v. next w.), surname of Simon, a Tannai. Ber. 28b; Meg. 17b.

פְּקוֹלִין m. pl. (פָּקַל; cmp. פּוּקְלָא) *cotton tufts.* Nidd. 17a בפ׳ או בצמר וכ׳ (some ed. בפוקלין) with cotton tufts or with wool clean and soft. Ib. (Chald.) מאן בעי פ׳ דנחמא Ar. (ed. פְּקוֹלֵי בני) who wants cotton tufts for the bed (v. נַהֲמָא)?

פִּקּוֹס pr. n. *Pikkus*, name of a tower. Targ. Jer. XXXI, 37 (ed. Wil. פְּקוֹם); Targ. Zech. XIV, 10 (ed. Wil. פְּקוֹם; h. text חנגאל).

פְּקוּסָא, v. פִּיקוּסָא.

פְּקוּסִים m. pl. nom. gent. *P'ḳosim.* Gen. R. s. 37 (expl. כסלחים, Gen. X, 14). ['Rashi' translates our w. by קונטרירי"ש (?).]

פְּקוּסִין, פִּקּוּסִים* m. pl. (פְּקַס II, v. פִּיקֵס) *coils, excrescences.* Gen. R. s. 41 'Rashi', v. סִיקוֹסִים II.

פְּקוּסְנָא, v. פִּקְרִסְנָא.

פְּקוּעָא, פַּקּוּעָא, פַּקּוּעָה m. ch.=next w. Y. Shebi. III, beg. 34c (expl. מחוק, Shebi III, 1) פקוע R. S. to Shebi. l. c. (ed. פקועה). Ib. חהן פקועא דבקעתא R. S. (ed. ...עה) that means the *pakḳu'a* of the valley. [R. S. *cracks* in the soil of the valley, v. מָחוֹק II.]

פַּקּוּעָה f., pl. פַּקּוּעוֹת (b. h. פקעת; v. פִּיקְעִין) *Colocquintida, Bitter-Apple,* a gourd. Sabb. II, 2 שמן פ' gourd-oil. Kel. XVII, 17 (שפיפרת) של פ' the hollow stem of &c.

פְּקוּעָה part. pass. of פָּקַע.

פְּקוּקְלֹת f., *pl.* פְּקוּקְלוֹת (reduplic. of פָּקַל) *ramification of sinews.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14 (ref. to חחלב, Lev. III, 10) זה החלב שבין חפ' ... על הכסלים that means the fat between the sinews (in the loins); Tosef. Ḥull. IX, 14 פְּקוּקְרוֹת; Yalk. Lev. 462 חפקוקרות (or הפְּקוּקֶרֶת). Sifra l. c., ch. XIX (ref. to Lev. III, 9) להבריא את החלב חסמוך ... בין חפ' this includes the fat near the tail, which is the fat between the sinews.

פְּקוּקַלְתָּא ch. same. Gen. R. s. 78 תא פ' דגידא שרי the ramification of the nervus ischiadicus is permitted; Yalk. ib. 133 חדרן פ' דגידא שריא (read: הדא).

פְּקוּקֶלֶת, v. פְּקוּקְלֹת.

פְּקוּרִין, v. פּוּקְרִין.

פְּקוּתָא, v. אֲפַקּוֹתָא.

פָּקַח (b. h.) *to break through, open.*

Pi. פִּרְקַח 1) *to open.* B. Bath. 12b ... יין מְפַקְּחוֹ אפילו even if his heart be closed like a virgin (his mind be dull), wine will open it (make it bright).—Esp. (with גַּל) *to open a heap of debris; to attempt to rescue a person supposed to be buried in debris.* Ohol. XVI, 4 המְפַקֵּחַ בגל he who digs among debris (not knowing certainly that a corpse is buried there). Pes. VIII, 6. Keth. 15b לְפַקֵּחַ עליו את חגל as regards digging for his sake (on the Sabbath). Ib. 5a מְפַקְּחִין פירקוח נפש, v. פִּירְקוּחַ; a. fr.—2) [*to have the eyes open,*] *to guard, watch, care.* Ib. לפקח על ... הולכין עסקי רבים וכ' we may assemble in synagogues and school houses (in theatres and circuses) in order to watch over public affairs, on the Sabbath. Sabb. 150b לפקח על עסקי כלה וכ' to make arrangements for the reception of a bride &c.; Y. Ber. III, beg. 5d; a. fr.

Nif. נִפְקַח, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּחַ (v. פְּקַח) 1) *to recover the faculty of hearing* (*and speech*). Gitt. II, 6. Yeb. 113a. Gen. R. s. 53; a. e.—2) *to recover the faculty of speech.* Pesik. R. s. 42 נפקח וכל אלם and every mute was made speaking.

Hif. הִפְקִיחַ *to cause to escape.* B. Bath. 10a שינה מַפְקַחְתּוֹ, v. פָּקַח.

פְּקַח I ch. same, *to open (the eye)*; (with על) *to guard, care.* Targ. Job XIV, 3. Ib. XXVII, 19. Targ. Ps. (XLVI, 8; a. fr.

Pa. פַּקֵּחַ 1) *to remove debris.* Targ. Koh. III, 5.—2) *to make open-minded, bright.* Hor. 13b; Snh. 70a; Yoma 76b רִיחָנָא פַּקְחִין (=פקחני) made me open-minded, v. אִתְפַּקַּח *to awaken, become sober.* Targ. Ps. LXXVIII, 65 (h. text מתרונן).

פְּקַח II m. (preced.) *brightness, prudence.* Targ. Prov. XXVI, 12 פ' סכלא וכ' Ms. (ed. only סכלא, v. Pesh.) the cunning of a fool is better than his (h. text תקוה).

פִּיקַ', פְּקַחַ' m., **פִּיקָ', פְּקַחַת'** f. (b. h.; preced. wds.) [*open,*] 1) (opp. to חֵרֵשׁ) *hearing.* Yeb. XIV, 1 חרש שנשא פ' ופ' וכ' if a deaf mute married one hearing, or a hearing person married &c.; שנשא פ' ונתחרשה פ' if one hearing married one hearing, and she became deaf (and dumb); a. fr.—2) (opp. to סוּמָא or עִוֵּר) *seeing.* Ex. R. s. 36 משל לפ' וסומא וכ' like a seeing and a blind man walking together &c. Ib. s. 3 (ref. to Ex. IV, 11) פ' לראייה לשמיעה *pikkeah* refers both to sight and to hearing; a. e.—3) (opp. to טִפְּשׁ) *bright, smart, prudent.* Keth. 88a (in Chald. dict.) אי פ' הוא וכ' if he (the husband) be prudent, he may cause her to have an oath administered to her according to Biblical law. Y. Meg. II, end, 73c חוי פ' ושתוק be prudent and keep silence; Yoma 7a. Y. Sabb. II, end, 5c אשה פ' a wise woman; a. fr.—*Pl.* פִּקְחִין, פִּקְחוֹת; פִּי', פִּקְחִין, פִּי'. Yeb. XIV, 3, sq. Sabb. 153a. Y. Kidd. IV, 66c; Treat. Sof'rim XV, 10 ריבן ... פ' most bastards are bright; a. fr.

פִּקְטָא, v. פִּקְטָיָא

פִּקְטִין, v. פַּקְטִין.

פִּקְטַיָּא m. pl.=next w. Targ. Ps. LXXV, 9 דורדייהא ופקטייהא (ed. Wil. וּפִקְטָיָהָא; h. text שמרית).—B. Mets. 40b פִּקְטָךְ מאי איעביד לחו (sing. form) it is thy froth (of the oil which thou hast deposited with me), what has been done with it? (it is not my fault; Ms. O. מאי אעביד לך what can I do for thee?).

פִּי', פִּקְטִין, פִּקְטִים m. pl. (פקט *to burst forth, ferment*) *froth, foam* (of wine or oil). B. Mets. 40b ... לוקח שמרים בלא פ' a purchaser of oil must accept a Log and a half of lees (to the barrel), but no froth. Ib. אחד הלוקח ואחד המפקיד לפ' the laws concerning foam are the same for the purchaser as for the depositor. Sifré Deut. 324 (ref. to Is. XXV, 6) שמרים שאין בהם כלום דבר אלא פ' lees in which there is nothing but froth (foul matter). Esth. R. to I, 3 שמא יחנו שמן פ' וכ' lest they put frothy (rancid) oil in the lamps, opp. פטים.

פַּקְטִין (preced.) *to issue froth, to drop semen.* Targ.

Job XXI, 10 יִפְקְטָן ed. Lag. (Ar. יַפְקְטוּז; ed. Wil. יפלט; h. text יגעיל).

פקטנין, Tanḥ. T'rum. 9, v. פִּרְקְסִינָה.

פָּקֵי m. pl. (פּוּק; v. אֲפוּקֵי) *exit, end.* Y. B. Bath. IX, 17ᵃ פ' שמיטתא the end of the Sabbatical year (the beginning of the new Sabbatical period).

פָּקִיד m. (b. h.; פָּקַד) *appointed to examine, officer, commissioner.*—*Pl.* פְּקִידִים. Pesik. R. s. 42 [read:] הרבה פ' יש יש שנתפקד וכ' there are various kinds of commissioners (of the Lord), some are appointed &c., v. פָּקַד. Num. R. s. 14 וכבשים כנגד פ' and lambs were offered (Num. VII, 83) in behalf of the officers; a. e.

פְּקִידָה f. (preced.) 1) *examination.* Nidd. I, 1; Eduy. I, 1 מפ' לפ' (her uncleanness dates back) from the present examination to the last one. Ib. הרי זו כפ' this is as good as an examination; a. fr.—2) *divine visitation* (for good or for evil), *remembrance, decree; use of the verb* פָּקַד. Snh. 91ᵇ משעת פ' from the moment when it is decreed (what the embryonic germ should grow to be). Pesik. R. s. 42 אברכה יש פ' there is a visitation (use of פקד) for blessing; יש פ' של גאולה וכ' there is a visitation for redemption &c.; Num. R. s. 4, beg. (interch. with פְּקוּדָה). R. Hash. 11ᵃ אתיא פ' פ' there is an analogy between *paḳad* (I Sam. II, 21) and *paḳad* (Gen. XXI, 1). Ex. R. s. 5 סימן הפ' the password *paḳad* (Ex. III, 16, ref. to Gen. L, 24); שמעי הפ' they heard the announcement of remembrance (Ex. IV, 31); ויקדו על הפ' they bowed in gratitude for the announcement of remembrance; a. e.

פְּקִיסָנָא* m., מאני דפ' *vessels made of clay and ordure* (Rashi). Ab. Zar. 33ᵇ (some ed. פקוסנא; Ms. M. פיקסמין; R. Ḥan., thinking of פרקסינון: *of box-wood*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

פְּקִיעַ I m. (פָּקַע) 1) *strip; shreds of garments ravelled into threads for wicks.* Shek. V, 1 בן בבי (מטונה) על הפ' בן Ben Bebai was appointed to superintend the preparation of wicks from the shreds of priestly garments; Y. Peah VIII, 21ᵃ (interch. with הפחילה).—2) *a strip of leather, a strap* used as a *whip.* Yoma 23ᵃ בפ' ... לוקה he is smitt en by the overseer with a strap (expl. מַדְרָא, מַסְרָקָא). Ib. (ref. to Shek. l. c.) אמינא מאי פ' נגדא I would now say, *p'kiᵃ* means *strap* (appointed to execute punishment).—Eduy. III, 5 ביח הפ' (Rabad הִפְקִיעָה) *that end of the bow from which the thong is snapped.*—3) [*that which is to be stripped* or *ravelled,*] *bundle, bunch.* B. Kam. 117ᵃ הושט לי פ' זה Ar. (ed. פ' עמיר) hand me this bunch (of sheaves). Tosef. B. Mets. VIII, 4; a. e.—*Pl.* פְּקִיעִים, פְּקִיעִין. Sabb. XXIV, 2 מיתיירין פְּקִיעֵי עמיר וכ' you may untie bundles of sheaves for the cattle &c. Ib. 155ᵃ הן הן כיפין הן הן פ' *p'kiin* and *kippin* mean the same things. Ib. תרי פ' bunches are called *p'kiin*, when tied with two bands, v. כִּיפָּה. Tosef. Succ. I, 4; a. e.—4) *that which has been chipped off, piece.*—*Pl.* as ab., v. פָּקַע.

פְּקִיעַ II ch. m. (פָּקַע) 1) *spread, well-known.* Yeb. 37ᵇ דפ' שמייהו their names are well-known (v. פָּקַע *Af.* 2).—2)=בָּקִיעַ, *expert.* B. Bath. 164ᵇ ומי פ' רבי וכ' Ar. a. Ms. F. (Ms. M. בָּקִי; ed. בְּקִיעַ) is Rabbi an expert in &c.?; a. e.—*Pl.* בְּקִיעֵי. Shebu. 42ᵃ Ms. F.; v. בְּקִיעַ II.

פְּקִיעָה, v. פְּקַעַת.

פְּקִיעוּת, v. פְּקַעַת.

כְּפַר פְּ', פְּקִיעִין pr. n. pl., v. כְּפַר.

פָּקַל *to split, peel.*

Pi. פִּיקֵּל same, esp. *to strip onions.* Maasr. I, 6 הבצלים משיקפלו (Y. ed. משיפקילו; Ms. M. משיפקל) משיפקלו ואם אינו מפקל וכ' onions are subject to tithes when one begins to strip them (for storage), and if one does not want to strip &c., v. עֲרִימָה; Y. ib. 49ᵃ bot. משיפקלו, expl. מן דו התחיל ... לְפַקֵּל בבצלים, v. פּוּרְעָנָה, ירדים וכ' Ukts. II, 5 when one has begun the stripping &c.; (Tosef. ib. II, 13 לקלף).

פקלוניא, v. פִּילוֹנִיקָא.

פָּקַם *to split, perforate* (cmp. פצם), esp. *to prick an animal's mouth with the bit; to govern.* Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXIII, 16) 'he put a thing in his mouth' כאדם שניתן ... ופוֹקְמָהּ להיכן שירצה as a man puts a bit in the mouth of a beast and makes it go in what direction he desires; כך הקב"ה פוֹקֵם את פיו so the Lord pricked his (Balaam's) mouth (making him 'go back' to Balak); Tanḥ. Balak 13; Y'lamd. to Num. l. c., quot. in Ar. הדה פיקם ... ופיקמה (ed. Koh. ופיקקה, corr. acc.).

Pi. פִּיקֵּם same, *to prick, perforate.* Num. R. l. c. (ref. to Num. l. c. 5) שעיקם פיו ופִיקְּמוֹ וכ' he (the Lord) curved his mouth (as with a bit) and pierced it as a man drives a nail into a board; Yalk. ib. 765 עיקם את פיו ועקמו (corr. acc.).

פָּקַס I (cmp. preced.) *to tear open, open forcibly.* Sabb. 155ᵇ מרביצה ופוֹקֵס את פיה וכ' (expl. חַמְרָא) (Ms. M. ופוקק) he makes the animal lie down, and opens its mouth wide, and makes it swallow &c.; Tosef. ib. XVIII, 2 ופיקס את צואריו.

פָּקַס II (denom. of פֻּקָּס) 1) *to paint the face with rouge* (cmp. φυκόω). Sabb. X, 6 וכן הפוקסת and the same is the case with her who rouges (on the Sabbath); Y. ib. X, end, 12ᵈ הפוקסת חייבת משום צובעת rouging comes under the category of dyeing. Bab. ib. 64ᵇ שלא תכחול ולא תִּפָּקוֹס that she (the menstruant) must not paint (her eyes) nor rouge. M. Kat. 20ᵇ ולחייות ... אינו רשאי לכוס פיקסת dare not force his wife (mourning for a parent) to paint or rouge; a. fr.—2) *to make small curls pasted on the forehead.* Sabb. 94ᵇ (ref. to Sabb. X, 6) פיקסת משום טווה curling comes under the category of spinning; ib. 95ᵃ גודלת ופיקסת משום בונה plaiting the hair and curling comes under the category of building.

Pi. פִּיקֵּס *to remove the coils of blossoms on gourds.* Maasr. I, 5 משיפַקְּסוּ ואם אינו מפקס וכ' are subject to tithes when they are trimmed, and if one does not want to trim &c.; B. Mets. 88ᵇ, expl. מישינטל פיקס שלהן, v. פִּיקֵּס.

Y. Maasr. I, 49[a] חיה מפקס ראשון וכ' (not חוה) if one trims one by one (just when he needs them) and boils &c.; עד שיפקוס כל צורכו until he has trimmed as many as he wants for immediate use; Tosef. ib. I, 5 חיה מפקיץ ראשון וכ' ed. Zuck. Var. Ib. 6 פיקץ . . . אע"פ שלא תורמין ed. Zuck. (Var. פקס) one must give T'rumah of gourds, even if one did not trim them. Y. ib. l. c. פיקס ושילק וכ' if he trimmed and boiled &c.; a. e.

Nif. נִפְקַס *to be trimmed*, v. supra.

פִּקַּס ch. same, *to rouge*. Targ. Y. Gen. VI, 2 וּפַקְּסָן (not וּפִקְּסָן).

פִּקֵּס, v. פִּיקֵּס.

פַּקְסוֹסֵיהּ m. pl. (v. פִּיקֵּס a. פִּיקוּסָא) *the coils on the blossom ends of gourds*. Y. Maasr. I, 49[a] (expl. משיפקסו, Maasr. I, 5) מן דו יריס פ' when one removes the coils.

פִּקְסִינוֹן, פִּקְסִינָה, v. sub פִּיקֵּס.

פָּקַע (cmp. בקע) *to split; to burst; to break forth, escape*. Gen. R. s. 32 אינו מספיק . . . עד שהיא פוקעת he scarcely beats it (the bad flax) once, when it bursts; ib. s. 34; Yalk. Is. 350. Gen. R. l. c. שאינו מקיש עליהם אחת עד שהיא פוקעת he knocks at them (the bad earthen vessels) scarcely once, and one is cracked (ib. s. 32 עד שהוא שיברם). Y. Maasr. III, 50[d] top פעמים שהיא פוקעת sometimes it (the fig) bursts under the wheel. Zeb. IX, 6 גחלת שפָּקְעָה מעל וכ' a coal that sprang from the altar; אברים שפָּקְעוּ וכ' chips of limbs that sprang off the altar. Tosef. Par. III (II), 11 פ' מעורה וכ' if a part of her skin . . . (in burning the red cow) leaped off beyond the pit. Ib. 12. Yalk. Num. 761 את הפּוֹקְעִין the portions which spring off, v. פָּקַע; a. fr.—Pesik. R. s. 11 או שמא תִּפָּקַע האוזן וכ' (or תִּפָּקֵעַ *Nif.*) or (I would venture to say it, were I not afraid,) lest the ear of the hearer burst, i. e. it is almost blasphemous to say it; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 כדי שתבקע אוזן it is enough for an ear to burst). Y. Yeb. I, 2[c] bot. פקעו ממנה קידושין (not ופקעו) the betrothal rebounds from her, i. e. has no legal effect, opp. חלו עליה.—*Part. pass.* פָּקוּעַ, f. פְּקוּעָה *an animal which is ripped open*; בן (ה) פ' an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb. Ḥull. 69[a]; a. fr.

Pi. פִּקַּע *to cause splitting*. Y. Pes. VII, 35[b] top שלא לפַקֵּעַ תחת הבשר in order not to cause a splitting of the bone under the flesh, v. פָּקַע.

Hif. הִפְקִיעַ 1) *to split, break open*. Sabb. III, 3 (38[b]) לא יפַקִּיעֶנָּה בסודרין he must not break it (the egg) over a hot cloth, Rashi (oth. interpret.: he must not cause it to crack by wrapping it in a hot cloth and rolling it; v. Tosaf. Yom Tob a. l.).—2) *to strip, pluck, ravel out*. Bets. 31[b] מתיר ומַפְקִיעַ וחוזר may untie (the knot, v. חוֹתֶם), or ravel out or cut through; Sabb. 146[a]; Y. ib. XV, beg. 15[a], a. e. ומַפְקִיעִין, v. פָּקְפֵּק. Succ. V, 3 מהן היו מַפְקִיעִין they stripped them (the worn-out belts of priests) and used them for wicks; Sabb. 21[a] . . . בגדי מפקיעין אותן ומהן היו עושין פתילות וכ' they ravelled out priestly garments and made of them wicks &c.; expl. Y. Succ. V, 55[b] bot. מפשילים, v. פָּשַׁל. Esth. R. to I, 6 הכל מפקיעין בחבלי וכ' all make straps (for their couches) of woolen or flax ropes, and this wicked man uses byssus and purple; a. fr.—2) [*to cause breaking loose,*] *to release, cancel an obligation*. Yeb. 66[b] sq., a. fr. מפקיעין . . . הקדש consecration (of a pledged object), leavened matter (on the entrance of Passover), and liberation (of a pledged slave) cause a release from mortgage (cancel the mortgage contract). Bekh. 5[a] אין בכור מפקיע בכור a first-born Levite could not serve as ransom for a first-born Israelite; דיו לבכור שפִּקְּעָה וכ' it was enough for the firstborn Levite that he released his own consecration (that he needed no priest to be substituted for him); a. fr.—3) ה' השער *to break up, unsettle the market, to raise prices arbitrarily, create a panic*. Taan. II, 9 שלא להַפְקִיעַ השערים in order not to cause a sudden rise of market prices (by creating the impression of impending scarcity). Meg. 17[b] כנגד מַפְקִיעֵי שערים a prayer against those who raise prices (speculating on a coming scarcity).

פְּקַע ch. same, *to burst, break, escape*. Pes. 85[b] פ' ארזא the roof burst, v. זִיתָא I. B. Mets. 20[b] ארגרא וכ' the cedar pillar of the school was cracked, v. לָתָא. Ab. Zar. 33[b] פָּקְעוּ they (the vessels) burst. Ib. 28[b] פָּקְעָא עינא her eye burst (fell out). Y. M. Kat. I, beg. 80[a] דלא יִפְקְעֵן וכ' lest the grain burst (sprout) and go to ruin.—Ḥull. 89[b] פ' ליה איסור גיד מיניה has the prohibition resting on the nervus ischiadicus gone from it (ceased to affect it)? Ib. 139[a] פָּקְעָה קדושתיהו מיניהו their sacred character has ceased; Y. Keth. VIII, 22[b] top פָּקְעַת מיניהו קדושתן; a. fr.

Pa. פִּקֵּעַ *to break*; מ' פ' *to hinder*. Gitt. 44[a] לית מְפַקֵּעַ ממצות (by leaving his slave in the hands of a gentile) he prevents him from living up to the obligations (resting on the Noachidæ, v. נֹחַ); Bekh. 3[a].

Af. אַפְקַע 1) as preced. *Hif., to cancel, cause a release*. Shebu. 48[b] אתיא שביעית אַפְקְעֵיהּ the Sabbatical year comes and causes the cancellation of the debt. Gitt. 36[b] אלימי לאַפְקוּעֵי ממונא they have the power to declare a debt cancelled. Keth. 3[a], a. fr. ואַפְקְעִינְהוּ . . . כל דמקדש whoever betroths a woman, does so in the sense of the rabbinical law (v. הֵיתֵא), and for an eventuality like this the Rabbis have annulled his betrothal retroactively (so that no divorce would be necessary at all); a. fr.—2) *to let go forth, issue, make known*. Gitt. 36[a] (ref. to בקיאין סימניהדו their pictorial signatures on documents are well known) מיקרא במאי אַפְקְעִינְהוּ on what kind of writs did they originally issue their signatures (so as to make the public familiar with them)?, v. פִּקְרֵעַ II.

Ithpe. אִתְפַּקַּע *to be broken into*. Targ. II Esth. III, 7 (ref. to ויתבקע, II Kings XXV, 4).

פֶּקַע I m. (preced.) *split, crack; that which bounds off, splinter, piece*. Gen. R. s. 94 לא נמצא . . . לא קשר ולא פ' there was not in the timber either a knot or a crack; Cant. R. to I, 12. Pes. 84[b] משום פ' because by exposure to the coal fire the bone might crack. Ib. 85[a] משום פ' by striking at the uncovered part of the bone a split may be created in the covered portion; a. e.—*Pl.* פְּקָעִין, פְּקָעִים.

Sifré Num. 124 (ref. to Num. XIX, 5) לחבריא את הפ' R. S. to Par. III, 9 (ed. הפַּקְרִיעִים; Yalk. Num. 761 הפּוֹקְעִין, v. פָּקַע) this is to include the fragments that jumped off (that they must be brought back and burned).

פָּקַע II, v. פָּקָא.

פִּקְעָא, פִּקְעָיִן, v. sub פִּיקָּא.

פִּקְעַת f. (פָּקַע) [*that which is to be unravelled*; cmp. בְּקִיעַת] *coil, clue of thread, of rope* &c. Kel. X, 4 פ' של גמי נטל a coil of rope made of reed grass. Gen. R. s. 12, beg. פ' של גמי . . . ונכנס דרך הפ' וכ' he took a clue of rope and tied one end of it to the entrance, and he went in along the unwound rope, and came out along the rope; Koh. R. to II, 12 פִּקְרִיצַת גמי; Cant. R. to I, 1; a. e.—*Pl.* פְּקַעְיוֹת. Kel. XVII, 2 שעורה בפ' של שתי is measured by the ordinary size of warp clues. Ḥag. 12ª היה מרחיב והולך כשתי פ' וכ' was extending farther and farther (in two directions) like two unwound clues &c. Gen. R. s. 10, beg. נטל חקב"ה שתי פ' וכ' (some ed. פקיעיות, corr. acc.) the Lord took two coils, one of snow and one of fire, and worked them into each other. B. Kam. 119ᵇ שירי פ' Ms. M. (ed. שיורי פְּקִיעוֹת; Ms. R. 2 פְּקָעוֹת) remnants of coils (given to the weaver); a. e.

פִּקְעָתָא f. (פָּקַע) *hindrance, enforced idleness.* Keth. 47ª שכר פִּקְעָתָה indemnity for being taken away from her work.

פִּיק, פִּקְפּוּק m. (פָּקְפֵּק) *shaking, battering.*—*Pl.* פִּקְפּוּקִין, פִּיקֵּי. Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פּוּקָה, I Sam. XXV, 31) פִּיקְפּוּקֵי דברים היה שם there was a battering attack with words (to demolish David's arguments).

פִּקְפּוּקְתָּא f. (preced.) *breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פּוּקָה, v. preced.) [read:] אמרה ליה כד תירפוק פִּקְפּוּקְתָּךְ she (Abigail) said to him, when thou openest thy breach (offerest a weak point), they will say of thee that thou art a murderer.

פָּקְפֵּק (v. פָּקַק) 1) *to drive a wedge in; to loosen, shake.* Midr. Till. to Ps. LIII, v. infra. Succ. I, 7 (15ª) מְפַקְפֵּק ונוטל וכ' he loosens (the boards of the ceiling) and takes one board out. Y. Sabb. XV, beg. 15ª מפקפקין ומפקיעין וכ' מְפַקְפְּקִין (not בו) you may loosen the knot, or ravel it out, or untie &c., v. פָּקַע; מפקפקין ולא מפקיעין you may loosen the knot, but not ravel it out; ib. XX, end, 17ᵈ; Y. Meg. I, 71ª; Y. Bets. V, 63ᵇ top (not מפקרין).—Part. pass. מְפוּקְפָּק; f. מְפוּקְפֶּקֶת; *pl.* מְפוּקְפָּקִין, מְפוּקְפָּקִים; מְפוּקְפָּקוֹת. Gen. R. s. 78 חזו הברכות מפ' וכ' the blessings were as yet shaky (uncertain) in his hands, opp. נתאוששו, v. אוּשׁ; ib. s. 67.—Trnsf. [*to shake the foundations of,*] *to contest the validity of, make light of.* Eduy. V, 6 בטהרת ידים פ' he contested the rabbinical regulations concerning cleanness of hands; Ber. 19ª. Ab. Zar. 35ª ואין מְפַקְפְּקִין בה גזירה . . . it is a recent enactment, and you must not shake it (discuss its reason before a year is past); a. e.—2) (sub. פיו, or דבר) *to insert a wedge or coil in one's mouth, be gagged, estopped from speaking.* Midr. Till. to Ps. LIII (ref. to פּוּקָה, I Sam. XXV, 31) [read as in ed. Bub.] אם חן באין אצלך לדין מה אתה עושה ואתה מְפַקְפֵּק בדבר ואין אתה יכול להוציאו וכ' if men will come to thee for judgment, what wilt thou do? Thou wilt gag (thy mouth) with a word and be unable to bring it out, when they will say, has he not done so unto Nabal? Thus the text (I Sam. l. c.) reads, 'and let this not be unto thee a stopper', אל תְּהִי מְפַקְפֵּק בפיך וכ' do not put a gag in thy mouth (do not make thyself unable to give judgment boldly), nor say &c.; Yalk. Sam. 134.

Hithpa. הִתְפַּקְפֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ man must bow at prayer עד שיִּתְפַּקְפְּקוּ כל וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. שירתפקפקו, v. R. D. S. a. l. note 400) until all the vertebrae of the spine seem to be loosened.—2) (v. פָּקַק) *to be stopped off.* Yeb. 63ᵇ עונותיו מִתְפַּקְפְּקִין Ar. (ed. מתפקקין) his sins are stopped off (cannot come forth to accuse him).

פַּקְפֵּק ch. same, *to shake, make light of.* Succ. 43ᵇ אתי לפַקְפּוּקֵי בלולב one may be induced to make light of the ceremony of Lulab.

Ithpa. אִתְפַּקְפֵּק *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְפְּקִין ed. (Ms. a. ed. Lag. מתפקקין מיני), v. פָּקַק.

פָּקֵץ, *Pi.* פִּיקֵּץ, v. פָּקַס II.

פָּקַק 1) *to split, drive into, force open.* Sabb. 155ᵇ ופוֹקֵק Ms. M., v. פָּקַס I.—Denom. פָּקֵק.—2) (denom. of פָּקָק; cmp. חָדֵק a. חֲדֵק) *to insert a stop-gap; to stop.* Kel. III, 8 משפך . . . שפָּקְקוֹ וכ' (not שפקקה) a funnel of wood or clay stopped off with pitch. Ib. XXVIII, 2 שהתקינו לְפוֹק בו את המרחץ (ed. Dehr. לפַקֵּק) (a shred) with which it was intended to fill up a gap in the bath. Y. Erub. III, end, 25ᵇ צריך לפוק he must stop it off. Tosef. ib. XI (VII), 10 פּוֹקְקִין את חביב וכ' you may stop off a gutter with a cloth. Y. Sabb. XVII, 16ᵇ top קנה שהתקינו להיות פּוֹקֵק בו התלון a pole (with a coil or a board attached) which has been prepared to close the sky light with it; (Tosef. ib. XIV (XV), 3 להיות פוחת ונויצל בו), v. פָּקֵק. Bab. ib. 64ᵇ פּוקק לה זוג בצווארה וכ' he may muffle the bell on an animal's neck (that it should not ring), and walk with it &c.; a. fr.—Part. pass. פָּקוּק; *pl.* פְּקוּקִין. Ib. אע"פ שפ' nor should the animal be led out with a bell, even if it is muffled. Y. Ter. VIII, 45ᵈ מכוסה ואינו פ' if the bottle is covered but not stopped; Tosef. ib. VII, 16 [read:] מבוסין ואינן פקוקין (and correct the entire passage in conformity with Y. l. c.), v. פָּקֵק.

Pi. פִּיקֵּק same, v. supra.—[Tosef. Maasr. I, 5 מפקק ed. Zuck., v. פָּקַס II.]

Hithpa. הִתְפַּקֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ שיתפקקו, v. פָּקַק. Tanḥ. Aḥăré 8 בשעה שנִתְפַּקְּקָה הכהונה וכ' when the priesthood in the hands of Aaron became shaky (was disputed); v. פִּקֵּק.—2) *to be stopped.* Yeb. 63ᵇ מִתְפַּקְּקִין, v. פָּקַק.

פַּקֵּק ch. same, 1) *to split, make a breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ כד תִּירְפּוֹק (not כל), v. פִּקְפּוּקְתָּא.—2) *to stop.* Targ. II Chr. XXXII, 30.—Y. Ter. VIII, 45ᵈ פָּקֵק לה ומכסי לה stops the bottle and covers it.

Ithpe. אִתְפַּקֵּק 1) *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְּקִין מיני ed. Lag. are chipped off me (h. text נקר), v. פַּקֵּק.—2) *to be stopped.* Targ. Ps. XXXI, 19.

פֶּקֶק m. (preced.) 1) *anything used to fill up a gap* (cmp. חֻדֶּק), *stop-gap, stopper.* Sabb. XVII, 7 פ׳ החלון the stopper of the sky-light (compluvium), v. פָּקַק. Tosef. Erub. XI (VIII), 9 נוטל את הפ׳ וכ׳ he may take out the stopper between the two reservoirs &c. Y. Ter. VIII, 45[d] אם היה הפ׳ חזק (not חזק) if the stopper (of the bottle) is tight; Tosef. ib. VII, 16 (correct version in agreement with Y. l. c., v. פָּקַק). Y. l. c. כדי שינטל בפִּרְקוֹ so that the bottle can be lifted by its stopper; a. fr.—2) *the place where a shoot is joined to the trunk or to a branch of the grape vine, knot.* B. Kam. 81[a] מן הפ׳ ולמעלה (you are permitted to take a shoot from a neighbor's vine) from the knot and above it.

פָּקַר (cmp. בָּקַר, a preced. wds.) [*to break through;* cmp. פָּרַץ,] 1) *to be free, licentious, irreverent, sceptical.* Meg. 25[b] פָּקְרוּ המינים מתוך תשובה... Ms. M. (ed. המעיינים) from the answer which Aaron gave to Moses (Ex. XXXII, 24) the heretics derived their heresy (to assert the reality of idolatrous witchcraft). Snh. 38[b] כל מקום שפקרו המינין Ms. M. (ed. הצדוקים) וכ׳ wherever in a Biblical passage the heretics seem to find a support for their scepticism (belief in a plurality of divine beings), their refutation is always near by; Y. Ber. IX, 12[d] bot. (not שפרקו); a. e.—2) (with עַצְמוֹ) *to make free with one's self;* (of a woman) *to propose marriage to a man.* Y. Snh. II, 20[b] (ref. to I Sam. XXV, 31 מלמד שפָּקְרָה עצמה (וזכרת את אמתך this shows that she intimated eventual marriage to David; a. e.

Hif. הִפְקִיר *to declare free, to renounce ownership, declare a property ownerless.* Gitt. 38[a], a. e. המַפְקִיר עבדו ריצא לחירות if one declares his slave ownerless, he goes out free (and needs no letter of emancipation); ib. 39[a] המפקיר . . . וצריך וכ׳ he is entitled to his liberty, but requires a letter of emancipation. Yalk. Kings 224 ח׳ כל אשר לו (not הפקיד) he gave up all he possessed. Tanḥ. Pinḥas 2 בת מלך הָפְקִירוּ לקלון they offered a king's daughter to prostitution; ח׳ בתו מי לא היה מפקיר he (the king) offered his daughter, who would not do the same?; a. fr.

Hof. חוּפְקַר *to be declared free.* Peah VI, 1 עד שיוּפְקַר וכ׳ (Ms. M. שיבקר, read as Eduy. IV, 3 שיובקר) until it is declared free also for rich men; a. e.—Part. pass. מוּפְקָר; f. מוּפְקֶרֶת; *pl.* מוּפְקָרִין, מוּפְקָרִים; מוּפְקָרוֹת. Snh. 49[a] מה מדבר מ׳ לכל אף ביתו . . . מ׳ לכל as the desert is free to all, so was Joab's house free to all (that craved his hospitality). Tanḥ. Vayakhel 8 למה . . . מה חמדבר מ׳ . . . תחורה מ׳ וכ׳ why was the Law given in the desert? To intimate that as the desert is free to all, so are the words of the Law free to every one &c. Gen. R. s. 72 דבר שהוא מן המ׳ something which is free (ownerless); a. fr.—V. הֶפְקֵר.

פִּקַּר ch. same, 1) *to break into*; 2) *to declare free*; v. infra.—3) *to be irreverent, sceptical.* Snh. 38[b] אבל אפיקורוס . . . דע׳ נפי but with a Jewish sceptic you surely not argue, for he will become only bolder by it. Ib. 60[a] מי פָּקְרֵי כולי האי are they (Jews) so bold (as to blaspheme God)?; a. e.

Af. אַפְקַר 1) *to break into, trespass.* Targ. Y. Ex. XXII, 4 (ed. Amst. רִפְקַר; ed. Vien. יִפְקַר, corr. acc.; h. text יבער).—2) *to declare free.* Ib. XXIII, 11 (ed. Amst. *Pe.*; ed. Vien. ותפקד, corr. acc.; h. text ונטש).—Succ. 44[b] אַפְקַר זיתיא וכ׳ declare thy olives free for the benefit of the poor. Ber. 47[a], a. fr. אי בעי מַפְקַר וכ׳ if he chooses, he may renounce ownership of his property, and be a poor man &c. B. Mets. 30[b] לכולי עלמא אַפְקַרְנָהוּ וכ׳ I declared them free for all people but not for thee, (v. infra). Ib. לכ״ע אַפְקְרִינְהוּ he declared them indeed free for all. Ib. 68[b] אַפְקְרֵי מַפְקַר ליהו presumably he has renounced ownership of them. M. Kat. 16[a] מַפְקְרִינָן נכסיה we (the court) declare his property ownerless; a. fr.—Ḥull. 13[b] אשתו לא מַפְקַר his own wife will he (the Samaritan) not give up to prostitution, v. infra.—Part. pass. מַפְקַר. B. Mets. 30[b] לכ״ע מ׳ וכ׳ Ms. M. (Ms. F. מִיפְקַר *Ithpe.*) it is made free to all, but not &c.

Ithpe. אִיתְפַּקַּר, אִיפְתַּקַּר 1) *to behave irreverently, disrespectfully.* M. Kat. l. c. אי מִיתְפַּקַּר בשליחא וכ׳ if he treats the messenger of the court with disrespect. Ib. החוא טבחא דאיתי׳ וכ׳ a butcher behaved irreverently towards R. &c.—2) *to prostitute one's self.* Snh. 82[a] נשייהו ודאי לא מִיפַּקְרֵי their (the Samaritans') wives will surely not prostitute themselves; v. supra.

פקריסין, פקרוס, Pesik. Haḥod., p. 104[b] Ar., v. פרקדיסין, פרקדוס.

פקרין, v. פּוּקְרִין.

פַּקְרִיסִין *underwear*, v. פַּקְרֵס.

פקריות, Tosef. Kil. V, 23, v. פּוּקְרִין.

פַּקְרֵס m., *pl.* פַּקְרֵסִים, פְּקַרְסִין, פַּקְרִיסִין (פָּקַר, with format. ס; v. אַפְקַרְסִין) *underwear, shirt.* Yalk. Lev. 433; Pesik. Shek., p. 15[b] Ar.; a. e.—V. אַפְקַרְסִין.

פַּקְתָּא f. (נָפַק) *going out, retiring* (for a human need; cmp. רִיצְאָה). Esth. R. to I, 8 אין אונס בפ׳ וכ׳ 'there was no compulsion', no restraint as to going out, because they drank immoderately &c.

פַּקְתָּא, פַּר׳ f.=בָּקְתָא, *valley.* Ber. 34[b] bot. Ar. (ed. ב׳). Ib. 54[a]; Naz. 43[b] פ׳ דערבות v. עֲרָבוֹת II.—Ḥull. 31[a] דכולה פתקא (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l.) of the entire valley.

פַּר, פָּר m. (b. h.) *bullock.* Taan. 23[a] פַּר חודאה the sacrificial bullock on which the owner placing his hand makes confession and prayer. Yoma III, 8 בא לו אצל פָּרוֹ he (the high priest) now stepped towards the bullock selected for his sacrifice. Gen. R. s. 44 פר יוה״כ the bullock offered on the Day of Atonement; פר הבא על כל המצות the bullock which is offered by the high priest for every transgression of a command (Lev. IV, 2 sq.). Ib. s. 55; a. fr.—*Pl.* פָּרִים. Ib. s. 44 חראה לו שלשה מיני פ׳ the Lord showed Abraham three kinds of bovine sacrifices. Par. I, 2 פ׳ בני שתים by *parim* (as sacrifices) are meant beeves of two years of age; a. fr.—*Fem.* פָּרָה *cow.* Ib. 1 פ׳ בת שתים by *parah* is meant a heifer two years old, contrad. to עגלה.—Esp. פָּרַת חַטָּאת, or פרה *the red cow* whose ashes were used for lustration (Num. XIX). Ib. II, 1. Ib. 2 פ׳ שקרניה וכ׳ a red cow whose horns or hoofs are black.

Ib. III, 1 כהן המשורף את הפ׳ the priest designated to burn the red cow; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹת. Gen. R. s. 55 ... לבעל שתי פ׳ וכ׳ like a husbandman that has two cows, one strong &c.; a. fr.—*Parah*, name of a treatise, of the Order of Kodashim, of Mishnah and Tosefta.

פְּרָא, Ab. Zar. 40ª Ar., v. ארא.

פְּרָא *to run*, v. פָּרַר.

פֶּרֶא m. (b. h.; preced.) 1) *wild ass.* Deut. R. s. 5 (ref. to Jer. II, 24) כשם שחפ׳ גדל וכ׳ (some ed. שהעֵרֹד) as the wild ass is raised in the desert and is without fear of man, so did I intend that no fear of governments should rest upon you; (Yalk. Jer. 266 עָרוֹד).—2) *savage, cruel.* Gen. R. s. 45 (ref. to Gen. XVI, 12) פ׳ אדם וודאי וכ׳ 'a savage among men' in its literal sense, for all other plunder goods, but he (Edom-Rome) captures souls.

פָּרָא I m., *pl.* פָּרְוָיֵא (פָּרָא) [*runners,*] *children of six or seven years of age.* Y. Gitt. V, 47ᵇ bot., v. אֲפִיּוֹטוֹת.

פָּרָא II m. (פָּחַר; cmp. נַפְרָא) *less.* Gen. R. s. 20, end לפום חילך אכול ופ׳ מן מה דאת לביש וכ׳ spend according to thy means on eating, but less on clothing, and more on dwelling. Y. Ab. Zar. IV, 43ᵈ bot. חבר כולהון פ׳ חד he broke all of them save one. Y. Erub. II, 20ᵇ חמשא אלפין פ׳ מאה (read מאה) five thousand minus one hundred. Y. Keth. VI, 30ᵈ bot. תרין תולקין פ׳ ציבחד a little less than two thirds. Ruth R. to III, 3 [read:] זרעה ואעל ויעבדת פ׳ מיאה אמר מרי דהריא עבד׳ מיאה כורין א״ל אין א״ל זרעית ואעלת ויעבדת פ׳ מיאה אמר לו הן וכ׳ he sowed and harvested, and it brought less than one hundred *kor*. Said he to him, did you not say it brought one hundred *kor*? Said he, yes. Said he to him, I sowed and harvested, and it brought less than one hundred &c.; [perh. to be read פָּרֵי מיאה]. Y. Meg. II, beg. 73ª (expl. סירוסים) חד פָּרֵה חד (he reads) one verse less one, i. e. every other verse.

פָּרָא III (παρά) *with, for.* Y. R. Hash. I, 57ª bot., v. אַגְרִפּוֹס.—[פרא in compounds often separated, as פ׳ כורין, פָּרָאפוֹרְנוֹן, פ׳ פורנין v. פָּרָאכוֹרִין &c.]

פְּרָאגַר, Tosef. Ter. III, 16, v. פֶּרֶד I.

פְּרָאדוֹרִין, פְּרָאדוֹרִין, read פָּרָאדְרוֹן m. (πάρεδρος, S., accus. form, or παρεδρεύων) *familiar, regular visitor.* Ex. R. s. 33 ... הוא הווה פ׳ לבית חמיו משנשאה כל זמן ... אצלה so long as he has not married his betrothed, he is a visitor at the house of his father-in-law; after he has married her, her father comes to her.

פְּרָאוָאטָא, v. פְּרָוָטָא.

פְּרָאוָטְרוֹט, v. פְּרוֹטְרוֹט.

פְּרָאוּרְתִין, פְּרָאִידְתִין, Y. Yoma I, 38ᶜ bot., read: פְּרָאִידְרִין, a gloss to פְּלַהְדְרִין, v. פְּרַהְדְרִין.

פָּרָאכוֹרִין m. (παραχώριον) [*neighborhood,*] *district.* Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. (expl. מדינה אחת, Misch. IX, 2) פרא כורין (combine; Mus. פָּרָכוֹרִין); v. פְּרִיכוֹרִין.

פָּרָאלַוְקִין* m. (παραλευκός, -όν) [*whitish,*] name of a *gem* in the high priest's breastplate (corresp. to שֹׁהַם). Ex. R. s. 38, end [perh. a corrupt. of בירולין βηρύλλιον, v. LXX, Ex. XXVIII, 20].

פְּרָאמָא, v. פּוּרְמָא.

פְּרוֹסוֹפָא, פְּרָאסוֹפָא* pr. n. *Parasopha, Prosopha* (*Prosopa*), supposed to be the name of a place near, or of a building in Tiberias. Gen. R. s. 65 the arms of Jacob were as thick כתרין צמודין דיפרא סופא (combine; Ar. דפרוסופא; ed. Koh. דפרסופא) as the two columns of P.; Yalk. ib. 115 דפרספא; (Tanḥ. Vayḥi 6 כשני עמודים שבתוך דמוסין שבטבריא).

פְּרָאפוּרְנוֹן, read:

פָּרָאפוֹרְנוֹן m. (παράφερνον) *that which a bride brings over and above her dower;* also (v. מוֹהַר) *the wife's additional settlement above the usual one* (תוספת כתובה). Gen. R. s. 80 (ref. to Gen. XXIV, 12) מיהר פרנון מתן פ׳ *mohar* is the endowment, *mattan* the addition; Yalk. ib. 134 פרא פ׳ (combine). Gen. R. s. 65 הבא לי מפ׳ שלי וכ׳ (not נתן ...) take it from my additional dower, for thus he has written in my contract &c.; Yalk. ib. 114 מפורנין (corr. acc.). Y. Keth. V, 30ᵇ פרנון פרא. Ib. VII, 31ᶜ top חפרא פ׳ (corr. acc.). Y. Gitt. V, 47ᵇ נכסים שהכניסה לו פרה פרנין property which she brought him above the dower, opp. בכתובתה corresponding to the amount of her settlement. Y. Naz. V, 54ª top פרה פ׳. Y. B. Bath. V, end, 17ᵈ; a. e.

פְּרַבְטָא, v. פָּרְכִיטָא.

פַּרְבַּר m. (late b. h.; v. Ges. Hebr. Dict.¹⁰ s. v.) *outworks, Parbar*, name of a Temple precinct. Zeb. 55ᵇ (quot. 1 Chr. XXVI, 18) לפר בר (Ms. R. 2 לפרבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); expl. כמאן דאמר כלפר בר as one says, running towards the outside (v. פָּרָא); Tam. 27ª לפרבר.—V. פַּרְוָר.

פָּרַג (cmp. פרח) *to break through, sprout.*

Hif. הִפְרִיג (sub. זרע) *to sprout, germinate, produce withered growth.* Num. R. s. 7 (ref. to תפריחי, Is. XVII, 11) בבקר ... ומצא אותה שהפריגה in the morning he went to look at it (the garden planted with cabbage) and found that it (its growth) had germinated (and the cabbage was ruined); בערב היית ... תרי הַפְרַגְתְּ in the evening thou wast fine and excellent, and in the morning, behold, thou art ruined; (Lev. R. s. 18 שהוריקה, v. יָרַק).

פָּרַג I ch. (v. preced.) *to bloom, be glad.*

Ithpa. אִתְפָּרַג *to delight one's self.* Targ. Ps. CXIX, 16 Ar. (ed. אתפרנק; h. text אשתעשע).

פָּרַג II *to break, divide*; (cmp. פרט, פרק, a. פָּרַח) *to exchange.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 (h. text שכל). Targ. Ps. XV, 4 Ms. (ed. ישלחה; h. text ימיר). Ib. CVI, 20; Targ. Y. Ex. XXXII, 5; a. e.

Pa. פָּרֵג same, *to redeem.* Lev. R. s. 25 רחמא ... ומפרגא בדינרין he loves figs and exchanges for denars (pays a denar for each fig); Koh. R. to II, 20 מְפָרְגָה.

פרגה, פרגא, Lam. R. to I, 1 רבתי (7 חד מאת') עוירא בחדא פ', read עינא or עינה, as further on.

פַּרְגַּד, v. next w.

פַּרְגּוֹד m. (paragauda, παραγώδης of Semitic origin; פרג *to divide*, cmp. פָּרוֹכֶת) 1) *curtain.* Kel. XXIX, 1 Maim. (R. S. *tunic*, v. infra).—Esp. (cmp. וִילוֹן) *the curtain of heaven.* Ḥag. 15[a] כבר שמעתי מאחורי הפ' וכ' I have already heard from behind the Curtain, 'Return, ye wayward children, all except Aḥer.' Yoma 77[a] Ms. M. (omitted in later editions; v. Rabb. D. S. a. l. note 3). B. Mets. 59[a] שלשה אין הפ' ננעל בפניהם there are three wrongs for which the Curtain is never closed (the outcries over them will not be unheeded).—Trnsf. *the court, royal attendants.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 לא דומה שומע מפי פ' וכ' it is not the same to hear from the lips of attendants as to hear from the lips of the king himself; Yalk. Ex. 276.—2) *a certain garment, tunic.* Gen. R. s. 84 (expl. כתנת הפסים, Gen. XXXVII, 23). Shek. III, 2, v. חֲפַת; a. e.—3) (cmp. אַוּרְכָּסִין) a sort of *breeches.* Sabb. 120[a] שני פרגוד Ms. M. (ed. פרגד; Ar. פַּרְגּוֹדִין) two (a pair of) breeches; (Y. ib. XVI, 15[d] אבריקין).

פַּרְגּוֹד, פַּרְגּוֹדָא ch. same, 1) *curtain.* Targ. Job XXVI, 9. Targ. Y. Ex. XXVI, 31 (h. text פרכת); a. fr.—2) *tunic.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 3; 23; v. preced.

פַּרְגּוֹל, פַּרְגֶּל m. (adaptation of flagellum, φραγέλλιον; cmp. פַּרְכִּיל) *whip, scourge; young vine shoot.* Lev. R. s. 32, beg. (ref. to Zech. XIII, 6) מה לך לוקה בפ' וכ' why art thou whipped with the scourge? Because I made a Succah; Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 מה לך לוקה מאה פ' (not מאפ') why art thou to get a hundred lashes?; Yalk. Ex. 292; Yalk. Zech. 581; Midr. Till. to Ps. XII, end מה לך יוצא לידקר בפורגונן (ed. Bub. מה לך לוקה בפרוגרן, corr. acc.). Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 פ' שעשה בראשו וכ' a whip to the top of which a knob is attached to strike with it. Y. B. Bath. V, beg. 15[a] אם היה עשוי כמין פ' (not טרגיל) if the young shoot of the olive tree has the shape of a vine shoot (hanging down and knotted).

***פַּרְגּוֹל, פַּרְגֶּל** m. (περίγρα) *a pair of compasses.* Kel. XXIX, 5 comment. [prob. *whip*, v. preced.].

פַּרְגּוֹס m., *pl.* פַּרְגּוֹסִין (πύργος) *towers.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (Gen. R. s. 38 סמוכות).

פַּרְגְּזִיּוֹת f. pl. (cmp. פַּרְגּוֹד) *tunics.* Gen. R. s. 56 אם כן כל אותן הפ' וכ' if so, shall all those fine tunics which thy mother has made be for Ishmael?; Yalk. ib. 101 פרוגיאות (read: פַּרְגְּזִיאוֹת; Levy Talm. Dict. quotes פרגיות; the glossator has אונאות דברים, prob. thinking of πράξις).

פַּרְגַּזְתָּא f. ch. same, *a woman's dress, tunic.* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] [read:] חורי לאילין דבית בר בון מיתן טליתה דמרגליתא על פ' permitted those (women) of the house of Bar Bun to put drops of pearls (beads) over the tunic.

***פַּרְגָּנָא** f. (v. פָּרַג) *sprouting.* Y. Taan. III, 66[d] top מתריעין על פ' של פשתן we sound the Shofar (for prayer) when the flax in the field is threatened with ruin through sprouting (ref. to Jer. V, 30) (v. Mish. ib. 5).

פַּרְגִּין, פַּרְגִּינָן, v. פִּרְיָא.

פַּרְגּוֹלִין, v. פַּרְכְּלִימִין.

פַּרְגִּינָן, v. פַּרְנָגִן.

פַּרְגִּית f., *pl.* פַּרְגִּיּוֹת (פָּרַג; cmp. פרח) *young poultry.* Ber. 39[a]. B. Mets. 24[b] שחוטות אשכח פ' found ritually killed poultry; a. e.

פַּרְגִּיתָא, v. פִּרְיָא.

פַּרְגָּל, פַּרְגּוֹל, v. פַּרְגּוֹל, פַּרְגֶּל.

פַּרְגַּלִּינִין, v. פַּרְכְּלִימִין.

פַּרְגְּמָטָא f. (πράγματα) *affairs, business.* Lev. R. s. 9 תהא פ' דידן טבא וכ' (ed. פסטמא, corr. acc.) let thy trade be straight, and thou hast nothing to fear; Yalk. ib. 493 פשטמא (corr. acc.).

פַּרְגְּמַטְוְטוֹס, פַּרְגְּמַטְוְטָא, v. next w.

פַּרְגְּמָטִי, פַּרְגְּמָטִין, פַּרְגְּמָטְוְטִיס m. (πραγματευτής) *trader*, esp. *travelling merchant.* Ex. R. s. 19 ראו חפ' וכ' behold, that trader (that lodged with me) got up by night and took all my belongings with him. Koh. R. to XI, 1 פרגמטוטיס, פרגמטוטיס (corr. acc.). Lev. R. s. 3, beg. רעותיה דמחקרי פ' it is his ambition to be called a man of business; Yalk. Koh. 971 בר פרגמיטורא (corr. acc., or בר פְּרַגְמָטָא); Koh. R. to IV, 6 (some ed. פרגמטוטא); a. fr.—*Pl.* פְּרַגְמָטִין, פְּרַגְמָטְוְטִין (פְּרַגְמָטָתִין, פְּרַגְמָטָא . . .). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to לְשָׁרִים, Ps. XLV, 17, as though it were read לְשַׁיָּרָה) יכול פרגמיט (corr. acc.) you may think this means travelling merchants; Yalk. Ex. 276 פרגמטיטין Gen. R. s. 76 מה אומנתכון פ' what is your trade? (We are) merchants. Pesik. Bayom, p. 195[a]. Pesik. R. s. 15 רמז לפרגמטין וכ' this is a hint to travelling merchants and seafarers to remember and come home quickly; a. fr.

פַּרְגְּמָטְיָא, פַּרְקְ' f. (πραγματεία) *business; ware, goods.* B. Mets. 42[a] שליש בקרקע שליש בפ' וכ' (invest) one third in land, one third in business, and (retain) one third in ready money. Cant. R. to III, 6 חוו עסקין בפ' והוין נסבין וכ' engaged in business and dealt in silk; Gen. R. s. 77. Cant. R. l. c. כל פ' שישראל עושין וכ' in whatever business Israelites are engaged and meet with success, they owe it to that dust which Jacob raised (when wrestling with the angel). Tanḥ. Mishp. 9 וכ' . . . ותעשה פ' טול ממני take from me a loan of one hundred thousand (zuz), and

do business with it, and assign as security to me &c. Ib. 5 כל פ׳ שאתה רואה וכ׳ whatever goods you find to be low and lying in the ground (despised), engage in it, for it will rise in the end. Ib. הפסידה פ׳ שלך thy goods have gone down; a. fr.

פַּרְגְּמִיט׳, פַּרְגְּמַטְיוֹטִיס, פַּרְגְּמַטְיוָטָא, פַּרְגְּמִיטוּרָא, v. פַּרְגְּמַטְיוֹטִיס.

פַּרְגְּרִיטָא pr. n. *Parg'riṭa*, surname of one R. Samuel. Deut. R. s. 2.

פָּרַד (b. h.) 1) [*to break through, run*, v. פָּרֵד II]—2) *to break apart; to separate.* Ukts. II, 6 הרמון שפָּרְדוֹ a pomegranate which one has cut in two (leaving the seeds in their sheathes; Maim.: שפָּרְדוֹ, *Pi.*, the grains of which one *loosened* by drying).—Part. pass. פָּרוּד; f. פְּרוּדָה; *pl.* פְּרוּדִים, פְּרוּדִין; פְּרוּדוֹת. Succ. 32ᵃ אם הירה פ׳ וכ׳ כָּפַת, v. supra; Lev. R. s. 30. Toh. VIII, 8 אוכל פ׳ אינו וכ׳ eatables divided into pieces are not counted together (to make up the required size for levitical cleanness). Ib. IX, 9 נמצא על גבי פ׳ (Maim. פְּרִידִים) if the creeping thing is found on broken olives. Ib. פ׳ על גבי פ׳ pieces on top of pieces; a. fr.

Nif. נִפְרַד *to be separated, spread.* Succ. III, 1 נִפְרְדוּ עליו if its leaves are spread, opp. to נפרצו. Hor. 10ᵇ (ref. to Prov. XVIII, 1) זה לוט שנ׳ וכ׳ that means Lot, who separated himself from Abraham; a. fr.

Pi. פִּרֵד *to separate, loosen.* Ukts. II, 6, v. supra. Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְדִין (ed. Zuck. a. oth. מְפָרְרִין), v. פָּרֵד I. Y. B. Mets. II, 11ᵇ bot. המְפָרֵד בגרוגרות who separates dried figs; a. e.

Hif. הִפְרִיד 1) *to separate, estrange.* Gen. R. s. 20 (ref. to Prov. XVI, 28) שהִ׳ אלופו של עולם he (the serpent) caused the friend of the world (the Divine Presence) to withdraw; [Matt. K.; estranged the prince of the world (Adam, from God)].—2) (neut. verb) *to branch off.* Ib. s. 16 מפריד 'Rashi'; Yalk. Deut. 801, v. פָּרַח.

Hithpa. הִתְפָּרֵד, *Nithpa.* נִתְפָּרֵד 1) *to separate one's self; to be scattered.* Midr. Till. to Ps. XCII, 10 יִתְפָּרְדוּ כמוץ וכ׳ let them be scattered like chaff before the wind; a. e.—2) (of pomegranates) *to be cut apart.* Orl. III, 8 נִתְפָּרְדוּ וכ׳ if the pomegranates are cut; Tosef. Ter. V, 10.

פְּרַד ch. same, *to separate, scatter.* Targ. Prov. XI, 24 (ed. Wil. פָּרַר, corr. acc.; h. text מפזר). Targ. Is. LVIII, 6.—*Part. pass.* פְּרִיד; f. פְּרִידָא *driven off.* Targ. Prov. IV, 16.—V. פְּרִידְתָּא.

Pa. פַּרַּד same. *Part. pass.* מְפָרַד *driven off, chased.* Targ. Is. XIII, 14.

Af. אַפְרֵד *to make unsteady, bewilder.* Targ. Prov. VII, 10.

Ithpe. אִיתְפְּרַד, אִיתְפְּרִיד 1) *to be chased off; to flee.* Targ. Y. Gen. XXXI, 40.—Men. 43ᵃ איפרד חזותיה (read אִיתְפְּרָדָא) its color fled (faded).—2) *to be scattered, spread.* Targ. Job XLI, 9 (Ms. מיחפרש).—Succ. 32ᵃ (expl. נפרדו, v. preced.) דאִיתְפְּרוּד אִיתְפְּרִידוּ the leaves are spread.

פֶּרֶד I m. (preced.) *a part*, esp. (collect. noun) *split and dried pomegranates.* Maasr. I, 6 הפ׳ והצימוקין וכ׳ dried pomegranates and raisins &c. Tosef. Shebi. VI, 29 מפרדין ריסונים לעשותן פ׳ (ed. Zuck. פָּרֵד ... מְפָרְרִין; Var. פרך; some ed. פריך, corr. acc.) you may (in the Sabbatical year) cut pomegranates to make them *pered.* Tosef. Ter. III, 16 רימונים ועתיד לעשותן פ׳ Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פראגר; oth. ed. כרי, corr. acc.) if one gives T'rumah of pomegranates (intended for sale), with the intention eventually to cut and store them as *pered*; a. e.

פֶּרֶד II m. (b. h.; preced. wds.) [*runner, wild*; v. Del. Proleg. p. 94] *mule.* Pes. 54ᵃ אף האור והפ׳ also fire and the mule (were created on the sixth day at twilight). Ib. הביא שתי ... ויצא מהן פ׳ Adam took two (heterogeneous) animals ... and from them came forth a mule. Tosef. Kil. V, 5 לא יקשור סוס לפ׳ ופ׳ וכ׳ one must not tie a horse to a mule or a mule to an ass; a. e.—*Fem.* פִּרְדָּה, פִּ׳ (also for the male). Y. Ber. VIII, 12ᵇ ויצא מהן פ׳, v. supra; Gen. R. s. 82 end ויצאת ... פ׳ לבנה. Ib. a white mule. Tosef. Kil. V, 6 אסור לרכוב ע״ג פ׳ it is forbidden to ride on the back of a mule. Meg. 13ᵇ (play on מפרד, Esth. III, 8) כפְּרִידָה וכ׳ (the Jews are) like the mule that is unproductive. Gen. R. s. 41 (play on הפרד, Gen. XIII, 9) מה הפ׳ הזו אינה קולטת זרע וכ׳ as the mule does not breed the semen she receives, so it is impossible for this man (Lot) to mix with the seed of Abraham. Ib. אברהם פ׳ כל הפ׳ עקרה, v. עָקָר; a. e.—*Pl.* פְּרִידוֹת, פְּרִיד׳. Tosef. Kil. V, 5 כולן וכ׳ all mules (whether the sire be a horse or an ass) are considered one genus (may be harnessed together); Ḥull. 79ᵃ. Gen. R. s. 64; a. e.

פַּרְדוּכוֹס, פַּרְדוּכְסוֹס, read: פְּרִידֶכְסִיוֹס m. (περιδέξιος) *dexterous, clever.* Gen. R. s. 60 פרדוכוס (Ar. פרדוכסוס); Ruth R. to II, 1 פרדכ׳; Yalk. Gen. 109 פרדיכוס; Midr. Sam. ch. I פאפרדוכסי׳; v. אפדכסיס.

פַּרְדִּיגְמָא m. (παράδειγμα, ατος) *an example, exposure to public shame.* Tanḥ., ed. Bub., Lekh 7 (ref. to II Sam. X, 4) ועשה אותם פ׳ and made them a public disgrace; Yalk. Ps. 730 פרדגימט (corr. acc.). Yalk. Kings 249 החזיר אותו בכל ערי בפרדיגמא ... וקרע את החמור וכ׳ (some ed. בפרדימס, corr. acc.) he carried him around all cities of Israel as a public shame, and then put him to death, and took the ass and tore it open and buried &c.; Lev. R. s. 19 וישב עליו בפרדים׳.

פַּרְדִּימָא, v. preced.

פַּרְדִּיסָא, פַּרְדֵּיסָא, v. פַּרְדֵּס.

פַּרְדִּיסוּת, פַּרְדִּיסָאוּת, v. פְּרוּזְדָאוּת.

פַּרְדִּיסְקִי I m. pl. (a corrupt. of παρατάξις, v. Ducange Gloss. Gr. 1531) *soldiers, police.* Gen. R. s. 94, end שדר פ׳ בתריה he (the royal officer) sent the police after him to arrest him.—V. פַּרְדִּשְׁבָּא.

פַּרְדִּיסְקִי II m. pl. (v. next w.) *casks.* Ab. Zar. 65ᵇ נקיטי בהדייהו פ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיירחו פריסדקי וכ׳) they had brought casks with them (instead of leather bottles; Rashi: besides the leather bottles, in reserve for eventual mishaps to the latter).

פַּרְדִּיסְקִים m. pl. (a corrupt. of πυργίσκος, v. פַּרְדִּסְקִין) *casks.* Y. Bets. II, 61ᶜ bot. פ׳ היו מעשנין וכ׳ (not קיס ...)

they filled casks with smoke of spices on the day before the Holy Day, and when the guests came, they opened them; Tosef. ib. II, 14 פַּרְטַסְקָאוֹת (Var. עַרְדִּס, עַרְדִּס, v. עַרְדַּסְקוֹס).

פַּרְהִדִישָׁנָא, v. פַּרְהַשָׁנָא.

פַּרְדוּכְסוֹס, v. פַּרְדוּכְסוֹס.

פַּרְהַכְשָׁא, v. פַּרְהַשְׁפָּא.

פַּרְהַכְתָּא m. (Pers. pardâkhta, Perl. Et. St. p. 18) *idle, man of leisure, one exempt from state taxes.* B. Bath. 55ª פ׳ מסריג מחא *a pardakht* is bound to contribute towards the maintenance of the local institutions.

פַּרְהַלִּיס Var. in Ar. for בַּרְהַלִּיס.

פַּרְהֶדְנִית f. (פָּרַר; cmp. פָּרֶד II) *a woman that goes out alone, run-about.* Tanh. Vayesheb 6 לא מן הרגל שלא תהא פרהדנית (transpos. of פרהד) the Lord did not create woman out of Adam's foot, that she might no be inclined to run about; (Gen. R. s. 18, a. e. פַּרְסָנִית). Tanh. Vayishl. 5 בשביל שהיתה רגילה פרהד׳ וכ׳ because she was in the habit of going out alone, she brought disgrace upon herself. Y'lamd. to Gen. XXXIV, 1, quot. in Ar. פרדנית, as Var. of פרסנית q. v.

פַּרְהֵדֵס m. (b.h.; v. Ges. Hebr. Dict.[10] s. v.) *enclosure, park, pleasure garden.* Tosef. Bets. I, 10 החיה שקיננה בפ׳ game which nests in a park. Sot. 10ª (ref. to אשל, Gen. XXI, 33) עשה פ׳ ונטע וכ׳ he made a garden and planted therein &c.; Gen. R. s. 54; a. e.—Trnsf. *enclosure in heaven, esoteric philosophy.* Ḥag. 14ᵇ ארבעה נכנסו לפ׳ וכ׳ four men entered the enclosure (engaged in esoteric philosophy), one cast a look and died &c.; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, 77ᵇ top.—*Pl.* פַּרְהֲדֵי, פַּרְהֲדֵסוֹת. Arakh. III, 2 (14ª) פ׳ סבסטי the pleasure gardens of Sebaste, v. חוֹלַת; Tosef. ib. II, 8. Pes. 56ª פורצין בפרהדסיהן...(some ed. ובפרדסיהן) made openings in their gardens and orchards; Men. 71ª; Tosef. Pes. II (III), 21; a. e.

פַּרְהֵדֵיסָא, פַּרְדֵּיסָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XXI, 33 (h. text אשל, v. preced.).—B. Mets. 103ª if a person says, lend me thy hoe פ׳ . . . החוא פ׳ למירפק ביה חאי פ׳ to dig up this garden with it, he is allowed to use it for that garden only; פ׳ . . . כל פ׳ וכ׳ if he says, 'a garden', he may use it for any garden he chooses.—*Pl.* פַּרְהֲסָיָא, פַּרְדֵּסָיָא, פַּרְהֲדֵסֵי, פַּרְדֵּסֵי. Targ. Jud. IV, 5. Targ. Y. Gen. XIV, 10 (h. text הַשִּׁדִּים). Targ. Koh. II, 5; a. e.—B. Mets. l. c. פ׳ רפיק ואזיל כל פ׳ וכ׳ if he says, 'to dig up gardens', he may use it for all the gardens he has.

פַּרְדְּסִיּוֹת, פַּרְדְּסִיאוֹת, v. פְּרוּזְדָּאוֹת.

פַּרְהֲסִקִין (פַּרְסְתָּק, פַּרְסְטָקִין) m. (a corrupt. of πυργίσκος=armarium, v. Fränkel, Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 8) *a chest in the wall, closet.* Tosef. Ohol. VII, 13 תיבה שעשאה פ׳ R. S. to Ohol. VI, 7 (ed. Zuck. פרסטק, פרסתק׳) a chest which one put up in the wall as a closet. Ib. 14 פ׳ שהוא פתוח וכ׳ a closet standing open in a locked room. Ib. 15; Ohol. VI, 7 רואין את הפ׳ כאילו הוא וכ׳ (ed. Dehr. כאילו הם וכ׳) we consider the closet as if it were a solid wall.—*Pl.* פַּרְהֲסָקִין. Ib.—V. פַּרְהִדִיסָקִים.

פַּרְהַדְכְּשָׁא, פַּרְהַכְשָׁא m. (a further corrupt. of פַּרְהִדִיסָקִי I, v. Perl. Et. St. p. 132) *officer, policeman.* Meg. 12ᵇ (ref. to Esth. I, 22) פשיטא אפי׳ קרחה בביתיה פ׳ ליהוי (Ar. פרדכ׳; Ms. M. פרדנ׳, read כ for נ; v. Rabb. D. S. a. l. note) is it not a matter of course? Even a weaver—in his house he must be the police; Yalk. Esth. 1051. Sabb. 94ª (Ms. M. פרשדכא) החוא פ׳ דרתח וכ׳ a certain officer with whom the king was wroth.—[Yalk. Esth. 1053 פרדשכי, v. next w.]

פַּרְהִדִישׁ, פַּרְהַדִישָׁנָא m. (פרד, enlargement of פרד) *gift on parting, dismissal; farewell present.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) שדר פ׳ לביתיה he sent a souvenir to his house (v. פַּרְוָרָא II). Snh. 94ᵇ לאחאי פ׳, v. הַשָׁנָא; Yalk. Kings 235 פרדיש׳.—*Pl.* פַּרְהִדִישֵׁי, פַּרְהַדִישָׁנֵי. Meg. 13ª גלוא ליה ולא גלוא שדר פ׳ he (Ahasverus) sent farewell gifts (for Esther's friends), but she did not reveal to him (her kindred); Yalk. Esth. 1053 פרדשכי (corr. acc.). Ab. Zar. 71ª הני פרסאי משדרי פ׳ those Persians send one another farewell gifts, and never reclaim them (considering possession by lifting (מָשַׁכְתָּ) final; oth. defin.: send *samples* &c., considering acceptance of samples final purchase).

פַּרְהַדְתָּא, v. פְּרוּזְדָּא.

פָּרָה I *cow*, v. פַּר.

פָּרָה II, **פָּרֵה** *to be fruitful*, v. פרי.

פָּרָה III, v. פָּרָא II.

פַּרְחָבָא* m. (prob. a geogr. term) מילא פ׳ *parhăba wool* (white and soft). Nidd. 17ª.

פַּרְהַגְנָא, פַּרְהַגְבָּנָא m. (a Babylonian corrupt. of parangaria, v. פַּרְהַגְנָרָא) *the office of public service*, sub. בעל *the suprintendent of public labors*, in gen. *tax collector*. B. Kam. 117ª מסרה לפרהגב׳ דמלכא Ms. M. (ed. פַּרְהַגְנָא; Ms. H. פרהגמוניא; Ms. R. פַּרְהַגְנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he surrendered it (the object of litigation) to the royal office (or officer, for confiscation). Erub. 36ᵇ הא בפ׳ וכ׳ (ed. Sonc. בפרח גבאני דמלכא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; Rashi בפרהגבני) in the one case the officer of public service is meant (by נגרים), in the other, the town officers. B. Mets. 83ᵇ אשכח להחוא פ׳ דמלכא וכ׳ Ms. M. (ed. פרהגונא only) he met the royal officer who was seizing thieves (persons without regular occupations) for the public service; cmp. אַנְגַרְבָּשׁ.—*Pl.* פַּרְהַגְבָנֵי, v. supra.

פַּרְחִ׳, פַּרְחַדִיא, Ber. 56ª בפ׳ דדהבא Ar. a. Ms. Beth N.; Ms. F. פרח (differ. vers. in ed.; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a clerical error for בְּרִיחָא, as in Ms. M.

פַּרְהֶדְרִין m. pl. (πάρεδροι) *assessors, counsellors.* Yoma I, 1 (2ª) לשכת פ׳ (Mish. ed. פַּלְ׳, Y. ed. פַּר׳) the counsellors' cell, name of an apartment in the Temple precincts. Ib. 8ᵇ כפ׳ הללו וכ׳ . . . בתחלה formerly it was called

the senators' cell (בולווטר), but when they began to pay money for (the higher offices of) the priesthood, and they were changed from year to year like the *parhedroi* who are appointed for one year, they named it &c.; Y. ib. I, 38c עכשיו קורין אותה לשכת פלהדרין פראידרין (read: פראידרין, a gloss) now they call it the cell of the *palhedrin* (*paredrin*). Bab. ib. 9a מתוך שפ׳ חללו חובטין וכ׳ because those assessors (market commissioners) strike them (the bakers) and say, sell cheap &c. Ib. מאי פ׳ וכ׳, v. פּוֹרְסָא.

פַּרְחַנְגָּא, פַּרְחַנְגָּא, v. next w., a. פַּרְחַנְגָּנָא.

פַּרְחַנְגָּרְיָא f. (parangaria, v. אַנְגָּרְיָא) *a public service over and above that which one is bound to render, extra service* (which is paid for). Gitt. 44a המוכר עבדו לפרחנגריא Ar. (ed. נכרי, read: לפרחנגוריא) if a man sells (rents out) his slave for extra service, he becomes a freedman (after he is dismissed from the service). Ib. בפ׳ שאינה חוזרת it means the service in an expedition that does not come back to the same place (so that the owner lets the slave go out of his control).

פַּרְחֶסְיָא f. (παῤῥησία) *free speech, frankness.* Deut. R. s. 2, end הן אומרים איתו בפ׳ וכ׳ ... אבל ביוה״כ but on the Day of Atonement ... they say it openly (in a loud voice), Blessed be the name of his glorious kingdom, (opp. בלחישה (v. חַשְׁאוּ).—Esp. בפ׳ *publicly*, opp. בצינעה. Ib. אל תתקשטי בה בפ׳ וכ׳ do not adorn thyself with it in public, but only in the house. Snh. 74a אבל בפ׳ אפי׳ מצוה but if a Jew is forced to transgress a religious law in public, he must surrender his life even for a minor law; ib.b וכמה פ׳ and the presence of how many is required to call it a public act? Ib. אין פ׳ פחותה וכ׳ a public is no less than ten persons. Ib. והא אסתר פ׳ הואי but was not Esther's act (when she was forced to marry king Ahasverus) a public one? Ḥag. 5a (ref. to Koh. XII, 14) זה הנותן צדקה לעני בפ׳ this refers to one who gives charity to a poor man in public (the Lord judges whether this be a good or a bad deed).

פַּרְחַפּוּרְנוֹן, פַּרְחַפְרָ׳, v. פְּרַאפּוּרְנוֹן.

פַּרְוָא, פַּרְוָא m. *parvâ*, name of an unclean bird. Ḥull. 62b וסימניך פ׳ אמגושא ... פ׳ *p.* is forbidden, and thy mnemonical sign be, Parva is the name of a magian; v. פַּרְוָה.

פַּרְוַאמִי, פַּרְוַאמִי, Yalk. Ps. 670, v. פּוּרְמָא.

פַּרְוָאר, v. פַּרְוָור.

פַּרְוְגוּרוֹן, Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. פרוגינון, פרי׳; Yalk. Gen. 111 פריגורון, corruptions of פְּרִיזַרְגִּרוֹן, v. פְּרִיסוֹ.

פַּרְוַבְטוּי, פַּרְוַבְטוּי, v. next w.

פַּרְוַבְטָוָא f. (προβατεία) *flock of sheep.* Pesik. Shek., p. 13a; Eth. Korb., p. 60a (expl. אילים צמר, II Kings III, 4) פ׳ (Ar. פרובטא, corr. acc.); Pesik. R. s. 16 פרומשוי or פרובטוי, (corr. acc., or פְּרוֹבַטְוֵי׳); Yalk. Kings 227 פרובטא (corr. acc.).

פַּרְוַבְטָה, פַּרְוַבְטָה, פַּרְוַבְטִיָּה, פַּרְוַזְבָּטָה, v. פְּרִיבָטָא.

פַּרְוַבִּי, פַּרְוַבִּי, v. פְּרִיבִי.

פַּרְוַג, פַּרְוַג, v. פְּרִיוּג.

פַּרְוַגְיוֹאוֹת, Yalk. Gen. 101, v. פְּרַגְזוֹת.

פַּרְוַגְיָתָא, פַּרְוַגְיָתָא, v. פְּרוּגְיָתָא.

פַּרְוַגִּין, Midr. Till. to Ps. XII, end, ed. Bub., v. צַיְגוֹל.

פַּרְוַגִּינוֹן, v. פְּרוּבְגִּירוֹן.

פְּרוּגְיָתָא pr. n. pl. *Pr'ugitha*, a place in northern Palestine known for its wine. Sabb. 147b (late ed. פרוגרייתא); cmp. פְּלוּגְתָא II.

פַּרְוָד, פַּרְוָד, v. פַּרְוָור.

פְּרוּד pr. n. pl., v. פָּארוּר.

פְּרוּדָא, פְּרוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פְּרוּדִי׳, Y. Naz. VI, 54d, v. פְּרִידָה.

פְּרוּתְקִינִן, פְּרוּדְתְּקִין, Targ. II Esth. VI, 10, a corrupt. for פְּרוֹסַטַקְסִין (πρόσταξις) *ordinances.*

פַּרְוָה, פַּרְוָה pr. n. m. *Parva*, name of a Persian builder and magian, from whom a compartment in the Temple was supposed to have been named: לִשְׁכַּת הַפַּ׳ or בֵּית הַפַּ׳. Midd. V, 3. Yoma III, 3; 6; Tosef. ib. I, 20. Yoma 35a, v. אַמְגּוּשָׁא; Ḥull. 62b, v. פַּרְוָא. [Our w. is perh. identical with פַּרְוָור.]

פַּרְוָא, פַּרְוָא, v. פַּרְוָא.

פַּרְוָאָה pr. n. *Parvaah*, surname of R. Ḥiya. Ab. Zar. 38b.

פַּרְוַבְטָה, v. פְּרִיבָטָא.

פַּרְוָד, פַּרְוָד, v. פַּרְוָור.

פַּרְוָה, פַּרְוָה, v. פַּרְוָה.

פַּרְוִוטִי׳, Yalk. Am. 545, v. פְּרוּזְבּוּי.

פַּרְוִויטוֹת n. gent. pl. (?) *Parviṭoth.* Gen. R. s. 37 (expl. פתרסים, Gen. X, 14).

פַּרְוִויטָא, פַּרְוִויטָא, v. פַּרְוָור.

פַּרְוָן, פַּרְוָן f. pl. (v. פּוּרְיָא II) *litters.* Targ. Is. XLIX, 22 (h. text כתף).

פַּרְוַנְקָא, פַּרְוַנְקָא m. (Pers. parwânak) *letter-carrier, forerunner, messenger.* Succ. 48b יומא חד שבקוך ושוייך פ׳ (Ms. M. שבקתך, v. Rabb. D. S. a. l. note) one day they will send thee off (from heaven) and make thee a runner (to show the way). Snh. 38b אפי׳ בפ׳ נמי לא קבילניה אפי׳ בפ׳ even as a guide we refused to accept him. Ab. Zar. 28a, v. עַנָּבָא. Snh. 82a, a. fr. (a proverbial expression) קריינא דאגרתא איתיה ליהוי פ׳ let him who dictates the letter be the carrier, i. e. let him who gives the advice be its executor.

פַּרְוָר, פַּרְוָר m. (b. h.; v. Ges. H. Dict.[10] s. v. פַּרְבָּר; cmp., however, פַּרְוָתָא, פַּרְוָן, a. meanings of פרר a.) [*open place,*] *outwork, court, market.* Ḥall. IV, 11 הקונה בסוריא כקונה בפ׳ שבירושלים Mish. ed. (Bab. ed. בְּפַרְוָרוֹ); Y. ed. בְּפַרְוָרוֹ ירוש׳; Ms. M. (בְּפַרְוָרֵי) he who owns land in Syria is under the same obligations as if he owned land in the outskirts of Jerusalem; Gitt. 8[b] (בְּפַרְוָאֵרֵי); Tosef. Ter. II, 10 פרואר ed. Zuck. (Var. פרוארי, פרוד; פרוזדר, corr. acc.). Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10 פרואר שישראל וכ׳ ed. Zuck. (Var. פרזר, פרוא, corr. acc.) a market to which an Israelite and a gentile bring wine; Y. ib. IV, end, 44[b] פרכדי׳ של עיר עולים ... ויושב ודן ויוצאין בפרוזד ומוצאים אותו ישן (some ed. בְּפַרְוָד; Ar. בפרוור read: פַּרְבָּרָה, or פַּרְוָרָה). Gen. R. s. 68 a. with differ. version) they go up to the forum and find him (the king) sitting in judgment; they come out to the outskirts (his country seat) and find him asleep; a. e.—*Pl.* פַּרְוָרִים, constr. פַּרְוָרֵי, פַּרְוָאֵרֵי, v. supra.

פַּרְוָר׳, פַּרְוָרְתָּא, פַּרְוָרָא ch. same. Y. Meg. III, 74[a] bot. החן פ׳ מהו וכ׳ is it permitted to cross the court (of a synagogue, to use it as a shortcut)? Ib. [read:] עבר פ׳ דבי מדרשא crossed the court of a school house.—*Pl.* פַּרְוָרֵי, פַּרְוָרַיָּא. Targ. Ez. XXVII, 28 (h. text מגרשות). Ib. XXVI, 15 (h. text אירים); ib. 18. Targ. Y. Lev. XXV, 34 Ar. (ed. פַּרְוִילֵי).—Keth. 54[a] בבל וכל פַּרְוִירְתָא Ar. (ed. פַּרְוִידְתָא) Babylonia and all her dependencies (the places following her usages); Ar. נהרדעא וכל פרוורתא (ed. פַּרְוָדְתָא) Nehardea and all her dependencies.

פַּרְוָתָא, פַּרְוָתָא f. (v. preced. wds.) *outworks; port, market place.* Targ. II Esth. I, 2, end פ׳ בריראתא וכ׳ Var. (ed. Lag. פורטתא; oth. ed. פנדתא, Var. פדוי, corr. acc.) the outer precincts &c.—B. Mets. 73[b] פ׳ דוולשפט the market of &c., v. בְּלַשְׁפָּט; B. Bath. 98[a]. Ḥull. 95[b] פ׳ דגוים הוואי it was a market attended mostly by gentiles. R. Hash. 23[a]; Yoma 77[a], v. מְשַׁמְּהִיג.—*Pl.* פַּרְוָתָא. R. Hash. l. c.

פָּרוּז m. (פרז) = b. h. פָּרְזִי, *one residing in an open place,* opp. מוקף. Meg. 19[a] בן יומו קרוי פ׳ one living in an open place for that one day (Purim) is called a *paruz* (bound to celebrate the fourteenth day of Adar, Esth. IX, 19); Y. ib. II, 73[b] top פ׳ הוא באותה שעה (not חייב) he is a *paruz* for the time being.

פְּרוּזְבוּטוֹ, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטֵי m. pl. (πρεσβευταῖ) *ambassadors.* Ex. R. s. 5 יום פ׳ של פרעה וכ׳ it was Pharaoh's day of reception of ambassadors &c.; Tanḥ. Vaëra 5 פרוזבטרא (corr. acc.). Meg. 15[a] sq. זה בא בפרוזבולי ווה בא בפ׳ (Ms. M. בפריס בולי) ... בפריס בוטי the one (Haman) had come to court as a member of the boulé (senate, πρὸς βουλήν), and the other (Mordecai) as one of the legates (to plead for the building of the Temple); Yalk. Esth. 1045 ומשם ירדו פ׳ וכ׳ (not ירד פרוזבי׳) and from there they (Mordecai and Haman) went down (to Shushan) as legates &c.; אמרו ישראל ... לפיכך יֵרֵד פְּרוּזְבּוּטָן כנגדו (not פרוזבוטו) the Israelites said, Mordecai is . . ., therefore let him go as our legate against him (Haman); Yalk. Am. 545 פרווטי׳ (corr. acc.); v. next art.

פְּרוּזְבּוּטִים, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטִיס m. (πρεσβευτής, v. preced.) *ambassador, legate.* Ex. R. s. 42 מדינה ששלחה פ׳ לעטר וכ׳ (not טים ...) a province that sent a legate to offer a crown to the king. Tanḥ. Vayigg. 6 שלח יהודה פרוזבטים אצלו (corr. acc.) he (Jacob) sent Judah as an ambassador to him (Joseph). Yalk. Esth. 1058 שונאי הוא שירדתי עמו בפ׳ he (Mordecai) is my enemy, since I came down with him (from Palestine) as a legate (to plead against the building of the Temple, v. preced.).—*Pl.* פְּרוּזְבּוּטִין. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. פרוזבטין, v. פְּרוּזְבִּיטְרוֹן.—Greek *pl.* פְּרוּזְבּוּטֵי q. v.

פְּרוּסְבּוּל, פְּרוּזְבּוּל m. (an abbrev. of πρὸς βουλὴ βουλευτῶν, v. בּוּלְבּוּטִיס) *prosbul, a declaration made in court, before the execution of a loan, to the effect that the law of limitation by the entrance of the Sabbatical year shall not apply to the loan to be transacted.* Shebi. X, 4; Gitt. 36[a] זהו גופו של פ׳ מוסרני לכם וכ׳ this is the body (formula) of a *prosbol,* 'I declare before you—, judges in the place—, that I shall collect any debt that I may have outstanding with—, whenever I desire,' and this is attested by the judges or witnesses. Shebi. X, 3 פ׳ אינו משמט the *prosbol* has the effect of preventing limitation; כשראה ... התקין הלל פ׳ when he observed that people refused to loan to one another and thus violated what is written in the Law (Deut. XV, 9), Hillel introduced the *prosbol.* Gitt. 36[b] כי התקין הלל פ׳ לדורות וכ׳ when Hillel instituted the *prosbol,* did he ordain it for his time only or for all time to come? Shebi. X, 5 פ׳ חמוקדם כשר וכ׳ a *prosbol* written out before the loan is legal, if after the loan, it is illegal. Tosef. ib. VIII, 10; a. fr.—*Pl.* פְּרוּזְבְּלִין, פְּרוּזְבְּלִין, פְּרוֹסְ׳. Tosef. B. Bath. XI, 7. Tosef. B. Mets. I, 9.

פְּרוּסְבְּלָא, פְּרוּזְבּוּלָא ch. same. Y. Keth. IX, end, 33[a] אשכח פ׳ ... והוה פרי מיתן ליה found the *prosbol* of R. J. and ran to hand it to him. Gitt. 36[b], v. עוּלְבָּן.

פְּרוּזְבּוּלֵי, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פְּרוּזְבְּטָה, Num. R. s. 11, v. פְּרִיבָטָא.

פְּרוּזְבְּטִיא, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פְּרוּזְבְּטִים, v. פְּרוּזְבּוּטִים.

פְּרוּזְבִּיזוֹן* (corr. פְּרוּזְבְּזִין) adv. (πρὸς βίαν, or βίαιον) *by force, against one's will.* Cant. R. to I, 2 חֲטָשָׂה את פ׳ שלוח וכ׳ thou must be the messenger (to go) between us and the Lord (ref. to Ex. XX, 19).

פְּרוּזְבִּיטְרוֹן* m. (πρεσβευτέριον = πρεσβεία, formed like πρεσβυτέριον) *embassy.* Tanḥ., ed. Bub., D'barim, supplem. 1 שאם יבוא פ׳ ... מדברים עמו בלשונו that when an embassy from another place comes, they may speak to it in its own language; Y'lamd. to Deut. I, quot. in Ar. שאם יבאו פרוזבטין של מלך משיחין עמו בלשונו (read: שאם יבאו פְּרוּזְבּוּטֵי ... עמן בלשונן) that if ambassadors of a king come, they may converse with them in their language.

פְּרוּזְבִּין m. pl. (πρέσβις, later form for πρεσβεύτης) *ambassadors.* Gen. R. s. 74, end נטל . . . ושלח פ' לפניו he took some of each party of angels and sent an embassy before him; Yalk. ib. 130.

פְּרוּזְבִּין, Targ. Ruth IV, 20, v. פְּרַזְדְּוָן.

פְּרוּזָג, v. פְּרִיזָג.

פְּרוּזְדָּאוֹת, פְּרוּסְדָּאוֹת . . . דְּיוֹת f. pl. (an adapt. of praesidia) *posts, guards.* Taan. 28ª חושיבו פ' על הדרכים וכ' (Ms. M. פרדסייא; Ms. M. 2 פַּרְסְדָּיָאוֹת), v. Rabb. D. S. a. l. notes 7, 9) they placed guards on the roads as Joroboam had done to prevent pilgrims &c.; Tosef. ib. IV (III), 7 פרדסיאות, פרדסאות (Var. פרסדיאות); Y. ib. IV, 68ᵇ bot. פרסדאות; Yalk. Prov. 946 פרדסיא. Taan. 30ᵇ יום שבירבל . . . פרוסדיות (Ms. M. פרדסיריאות) on the day that Hosea . . . removed the guards which Joroboam &c.; B. Bath. 121ᵇ פרדסאות (Ms. R. פרדסיאות, פרדסיות); Gitt. 88ª פרדסיאות. M. Kat. 28ᵇ פרדסאות.

פְּרוּזְדְּגְמָא, פְּרוּזְדְּגְמָא, פְּרוּזְדְּגְיָא, פְּרוּזְדְּגְיָא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּזְדוֹר (פְּרוֹסְדוֹר) m. (πρόθυρον; θ rendered by ז) *verandah, vestibule.* Targ. I Kings VII, 7 פרוסדא (ed. Lag. פורסדא; corr. acc.).—Ab. IV, 16 העולם הזה דומה לפ' וכ' (Ar. לפרוס) this world is like a vestibule to the world to come; prepare thyself in the vestibule &c. Cant. R. to IV, 12 בא וישב עליה בפ' he (the king) came and sat down in judgment over it on the verandah (in the sight of all people).—Trnsf. *the forepart of female genitals, the lower end of the vagina* or *uterus.* Nidd. II, 5. Tosef. ib. III, 9 פרסדיר ed. Zuck. (Var. פרוזדור). Y. ib. II, 50ª; a. e.

פְּרוּזְדְּגְמָא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּזְדְּקִי, פְּרוּזְדָּק pr. n. m. (Πρόδικος) *P'rozdiḳi, P'rozdaḳ.* Yalk. Ps. 842; Num. R. s. 12, beg.

פְּרוּזְטוּגְמָא, Yalk. Ps. 663, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּזְמָא, v. פְּרוֹזְמָא a. פְּרוֹזְקָא.

פְּרוּזְמִיתְמִיָּא, v. פְּרוֹזְמִיתְמִיָּא.

פְּרוּחָא m. (פְּרִיחָה) 1) *mosquito* or *gnat.*—*Pl.* פְּרוּחֵי. Nidd. 17ª, v. בְּאֵלֵי.—2) *flying hair, curl.*—*Pl.* as ab. Sabb. 57ᵇ, v. בְּזִזוּנָא I.

פְּרוּמְגְמִיָּא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּטָה f. (פָּרַט) 1) *small change,* in gen. *money.* Snh. 97ª (the Messiah will not come) עד שתכלה פ' מן הכיס until the money is gone from the bag (general poverty will prevail). Pesik. Baḥod., p. 101ᵇ; Yalk. Ex. 271 בראשונה שהיתה פ' מצויה וכ' (not בראשון) formerly when money was plentiful, people were anxious to hear a word of the Mishnah &c. (legal discussions), ועכשיו שאין פ' מצויה וכ' but now when money is scarce (Israel is poor) ..., people want to hear a word of the Bible &c. (cheering the soul); a. fr.—Esp. *p'ruṭah,* a small coin, one eighth of the *as* (אִיסָר). Kidd. I, 1. Shebu. VI, 1; B. Mets. IV, 7 שוה פ' the value of a P'ruṭah; a. v. fr.—Ned. 33ᵇ קא מהני ליה פ' דרב יוסף he gains the poor man's penny of R. Joseph (who considers the keeper of a lost object a paid guardian, because, while engaged in one religious work, he is exempt from every other religious duty that may arise).—*Pl.* פְּרוּטוֹת. Y. Kidd. I, 58ᵈ bot. B. Mets. l. c. חמש פ' הן there are five cases in which the value of a P'ruṭah is legally recognized. Ib. 55ª אין אונאה לפ' there is no redress in cases of overreaching where the claim is only P'ruṭahs (less than one *as*). Ib. 46ª Ar. (ed. פְּרוֹטָטוֹת). Pes. 50ᵇ ארבעה פ' אין בהן וכ' in four pennies (ways of earning a livelihood) there is never a sign of blessing &c.; a. fr.—2) *drop.*—*Pl.* as ab. Kel. II, 6 מוציא פ' a vessel letting liquid out in drops, *dropping-bottle.*—[Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., v. פְּרוּטִיּוֹת].

פְּרוֹטַגְ', פְּרוֹטַגְמְיָא f. (πρωτογάμια, cmp. πρωτόγαμος) 1) *being just married.* שבת של פ' *the first Sabbath after a wedding.* Y. Dem. IV, 24ª top.—2) (by confusion with προγάμια) *sacrifice before the wedding,* in gen. *wedding preliminaries*; trnsf. *preliminary events.* Midr. Till. to Ps. XIV, end וקבעו פ' ביום פלוני (not פרוסט') and they appointed a certain day for the *progamia*; ומי מעכב פ' and what is the cause of the delay (of the wedding)? The *progamia*; Yalk. ib. 663 פרוזטוגמא (corr. acc.). Lev. R. s. 11, beg. (ref. to Ez. XXXIX, 9) ואיזהן שבע שנים הן הן פ' (not פרטגמיא) and these seven years (preceding the advent of the Messiah) are the *progamia* of the righteous in the days to come; וסימנך דעבריד פ' אכיל משתותא and thy mnemonical sign be, he who prepares (takes part in) the *progamia* will have a share in the wedding festival; Yalk. Prov. 944 פרוטיגמא (corr. acc.); דאכל פ' וכ' he who eats of the *progamia* &c.; Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ.

פְּרוּמוּמוֹ, read:

פְּרוֹטוֹמִי f. (προτομή) *bust,* esp. *the imperial bust* of the Roman standards, to which divine honors were paid (v. Sm. Ant. s. v. Signa, a. Joseph. B. J. II, 9; 2). Ex. R. s. 15 [read:] שלח המלך פ' שלו למדינה וכ' the king sent his bust to a province that they should put up his images (copies of that bust) &c.; אין אנו כורעין לפניו אלא בשביל פ' וכ' we do not bow before it (the wood) for its own sake, but for the sake of the king's bust which is portrayed on it.—*Pl.* פְּרוֹטוֹטִין. Tanh. Shof'tim 9 (read as ed. Bub. 8) בשעה שהקב"ה דיין את אומות העולם תופשן לדין הן ואלהיהן ומעמיד להם פ' וכ' (ed. פרטומין, some ed. פרמוטין, ed. Bub. פיטומין, corr. acc.) when the Lord shall judge the nations of the world, he will arrest them and their gods, and put up their busts, and bring in the tablets with the ten commandments, and ask them, did they (the nations) ever care for you? &c.

פְּרוֹטָטוֹת f. pl. (v. פְּרוּטָה) [*drops,*] *uncoined pieces of metal used for change.* B. Mets. 46ª (Ar. פרוטות).

פְּרוֹטִי f. (πρωτή) *first (class).* Y. Yoma III, 40ᵈ top ואין שני שבפרלוסין . . . משם מילה דשמיעה פ' is not second class Pelusium linen better than first class Indian? but

(the latter is preferred) because of the thing which is named 'first.' Ib. (as regards oil, ref. to Men. VIII, 5).

פרוטיגמא, v. פְּרוֹטוֹגְמָיָא.

פְּרוּטָיוֹת c. pl. a sort of *hybrids, mules of which it is unknown whether their sires were horses and their mothers asses or the reverse* Kil. VIII, 5; Y. ib. 31^{c} bot. הפרוטות (corr. acc.).

פרומיקאטור, read:

פְּרוֹטִיקְטוֹר m. (protector) *one of the royal life-guard.* Ex. R. s. 37 Mus.

פְּרוֹטָרוֹט m. (פְּרַט) *units, odd sum, detail number.* Midr. Till. to Ps. XXIII חמשה עשר אלף ופ׳ fifteen thousand and an odd sum (less than one thousand); [read:] וכמה הוא פ׳ שבע מאות ושמונים ותשע and how much was that odd sum (over fifteen thousand)? Seven hundred and eighty-nine. Y. Taan. IV, end, 64^{c} ופ׳... היו מוצאין עצמן (not עצמו) they found that they had lost upwards of fifteen thousand; Midr. Sam. ch. XXXII, end ט״ו אלף בפ׳ (corr. acc.); Lam. R. introd. (R. Z^{x}era) (corr. acc.). Y. Naz. V, beg. 53^{d}; Y. Shek. II, 46^{c}, sq. במכנס פ׳ (not פרוטרות) when he piles up the coins one by one. Bekh. 5^{a} לא מנאן הכתוב אלא בפ׳ the Scripture counts them only by single Manehs (not by Kikkars); Y. Snh. I, end, 19^{d} ואתעביד לית פ׳ it is counted by single Manehs. Tosef. B. Mets. IV, 17 if he says, הילך מנה ואינו רכול לעמוד על הפ׳ 'here is a Maneh for thee (as thy share in the profits)', but is unable to give a detailed account; Y. ib. V, 10^{b} כפ׳... שאינו (corr. acc.). Tosef. Maas. Sh. II, 10 אלא אם כן יש עמו פראטרוט ed. Zuck. (Var. פרוטרט; corr. acc.) unless he has with him an itemized account (of the ready money and of the value of the products).

פְּרוּי, v. פֵּירוּי.

פַּרְוַיִים, v. פַּרְוִים.

פַּרְוָוי, פַּרְוָולָא m. = פַּרְוָונָא.—*Pl.* פַּרְוִילֵי, פַּרְוִילִין, פַּרְוָוי׳. Targ. Y. I, II Num. XXXV, 2-5 (ed. Amst. פרז׳, בדורל׳, פרוורילי, פרורל׳, corr. acc.; h. text מגרש׳). Targ. Y. Lev. XXV, 34 (Ar. פרווריי). Targ. I Chr. VI, 40; a. fr.

פַּרְוַיִם pr. n. (b. h.) *Parvayim*, name of a district or place known for its gold mines. Num. R. s. 11 מהו פ׳ שהיה עושה פירות why is it named gold of P.? Because the trees made of it in the Temple bore fruit (v. Yoma 21^{b}). Ib. s. 12; Cant. R. to III, 10 אדום (ו)דומה לדם הפר׳ it was red and looked like the blood of a bullock. Snh. 103^{b} יש לנו זהב פרווים וכ׳ we have Parvayim gold ..., let him take away his light; a. e.—[Num. R. s. 12 מן פ׳, עשו לה פרוים, read: פַּרְיִים.]

פְּרוּבָא, v. פֵּירוּבָא.

פרוכי, v. פּוּרְכִּי.

פְּרוּכְיָא, v. פֵּירוּכְיָא.

פרוכימטוס, Y'lamd. to Num. XXIII, 7 quot. in Ar., a corrupt. prob. for פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פְּרוּכְתָּא, v. פָּרוֹכֶת.

פרוכסין, v. פְּרַכְסִין.

פָּרֹכֶת, פָּרוֹכֶת f. (b. h.; פָּרַךְ) *curtain*, (also collect. noun) *curtains.* Yoma V, 1 לא היתה שם אלא פ׳ אחת only one curtain was there (in the Second Temple, between the Holy and the Holy of Holies). Ib. עם הפ׳ ... מהלך he walked to the left alongside the curtain. Ib. 4; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכוֹת, פָּרֻכוֹת, פָּרֻכֹת. Ib. 1 (51^{b}) שתי הפ׳ המבדילות וכ׳ (Talm. ed. הפרוכת, Ms. L. הפרכות) the two curtains which formed the partition between ..., and between which was a space of one cubit (v. פַּרְכְּסִין). Shek. V, 1 על הפרכות (Y. ed. הפרוכת) superintendent over the manufacture of the Temple curtains; Y. ib. 49^{a} מימונה על אורגי פ׳. Keth. 106^{a} ר״ג פרכות היו וכ׳ there were thirteen curtains in the (Second) Temple; Yoma 54^{a} פרוכת. Ib. פ׳ דבבי the curtains at the Temple gates; a. fr.—Pirké d'R. El. ch. XLI פָּרְכֵיוֹת שחורות black curtains.

פָּרְכִּי, פָּרוּכְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXVI, 31; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכָתָא. Targ. II Sam. XXI, 19 Kimḥi (ed. Lag. פָּרוֹכְתָּא, constr.; ed. Wil. פָּרוֹכְתָּא, read פָּרֻכְתָּא).

***פְּרוּמָא** m. (פְּרַם) *p'ruma*, a small liquid measure. Kidd. 52^{b}, v. פְּרוּזְמָא.

פְּרוּמָאָה m. (פְּרַם) *house-breaker, burglar.*—*Pl.* פְּרוּמָאֵי. B. Mets. 42^{a} והאידנא דשכיחי פ׳ and nowadays when burglars are frequent (who split joists to hunt for money hidden in them).

פְּרוּמְבָיָא f. h. a. ch. (φορβεία) *halter.* Sabb. V, 1, v פַּגְּיָא I. Y. ib. V, end, 7^{c}; a. e.—Targ. Ps. XXXII, 9 (h. text רסן). Targ. Job XLI, 5 פְּרוּמְבְּרֵיהּ (Var. in Ms. ריסניה).

פרומטוי, v. פְּרוֹמַטְיָא.

פרומלוכוס, v. פּוֹלֵימַרְכוֹס.

פְּרָן, v. פְּרוֹן.

פרונא, Y. Keth. IX, end 33^{c}, v. פְּרָן.

פַּרְוַנְקָא, v. פְּרוּנְקָא.

פְּרוּנְקָא m. (פְּרַק, with anorg. נ) [*torn off,*] 2) *rag* used to cover wine casks &c. Ab. Zar. 30^{a} צרונתי בפ׳ they tied a shred around it. Sabb. 48^{a} מאי שנא מפ׳ wherein is this different from covering the cask with a rag? Ib. 139^{b} תאי פ׳ אפלגא וכ׳ to spread a shred over a part of a cask is permitted. [Ar. reads פַּרְנָקָא.]

פְּרוֹס (πρός) prepos. *before, with*; (in ed. mostly combined with the noun). Gitt. 36^{b} bot. פ׳ בולי ובוטי Ar. (ed. פרוסבולי), v. בּוּלְבּוֹטִיס. Meg. 15^{a} Ms. M., v. פְּרוּזְבּוּזֵי.

פְּרוֹס, v. פָּרַס.

פְּרוּס m. (פָּרַס) *broken piece, part, half.* Men. VII, 2 (77[b]) (ref. to Lev. VII, 14) שלא יטול פ׳ this indicates that he shall not take a piece of a cake; a. fr.—Shek. III, 1 בפרוס הפסח וכ׳ (Y. ed. בְּפָרַס) at half the period of preparation for the Passover &c. (during which the laws of the respective festival are expounded); v. Y. ib. III, beg. 47[b] פלגא בשלשים יום half of the thirty days.

פְּרוּס, Bekh. 40[a], v. פָּרַס I.

פְּרוֹסְבּוּל, פְּרוֹסְבּוּטִיס, פְּרוֹסְבּוּטִי, v. sub פְּרוֹזְבּוּל.

פְּרוֹסְבִּיטוֹס, Ex. R. s. 15, read: פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פְּרוֹסְבָּלָא, v. פְּרוֹזְבּוּלָא.

פְּרוֹסְדָא, Targ. I Kings VII, 7 (ed. Lag. פּוּרְסָא), v. פְּרוֹזְדוֹר.

פְּרוֹסְדָאוֹת, v. פְּרוֹזְדָאוֹת.

פְּרוֹסְדוֹגְמָא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוֹסְדוֹר, v. פְּרוֹזְדוֹר.

פְּרוֹסְדָיוֹת, v. פְּרוֹזְדָאוֹת.

פְּרוּסָה f. (פָּרַס) *piece*, esp. *piece of bread, bread.* R. Hash. 29[b], v. פָּרַס. Tosef. Peah IV, 10 עני שנותן פרוסה לקופה אומר פ׳ לך מנה וכ׳ (not סוטוט ...) he says to the præpositus, go and count all legions except &c. Ex. R. s. 15 נכנס פרוסביטוס וכ׳ (corr. acc.) the præpositus with his suite went in &c. Ib. הפרופסיטין (corr. acc.).—*Pl.* פְּרוֹסוֹסְטִין. Num. R. s. 7 ב״ד יש להן פרופסיטין וכ׳ (read: פְּרִיפּוֹ׳) a human king has præpositi (to muster the army), and so the Lord has (ref. to Num. I, 2). Y'lamd. to Num. X, 1, quot. in Ar. וזהו הפ׳ באין תחלה וכ׳ the præpositi came first (to the headquarters), and then the legions.

(ed. Zuck. פרוסה לתמחוי ופרוסה לקופה, corr. acc.) ופ׳ לתמחוי a poor man that contributes a P'ruṭah to the charity fund or a piece of bread to the public crib. Ḥull. 7[b], v. בָּצַע. Pesik. R. s. 33 הפ׳ the bread (livelihood, v. פַּרְנָסָה); a. fr.—*Pl.* פְּרוֹסוֹת. Dem. V, 5 פת פ׳ pieces of bread. Tosef. Ter. V, 14; a. e.—Esth. R. to I, 3 (play on פָּרָס) שקיבלה את המלכות פ׳ וכ׳ she (Persia) obtained rulership piecewise, once in the days of T'radah (Xerxes?), and once in the days of Artaban (the Parthian empire).

פְּרוֹסוֹפָא, v. פָּרָאסוֹפָא.

פְּרוֹסְטַגְמָא, פְּרוֹזְדַגְמָא (variously corrupted) f. (πρόσταγμα) *ordinance, proclamation.* Tanḥ. Ekeb 11 פרוזדוגיריא (corr. acc.), v. דְּוָאר I. Pesik. Shor, p. 77[a]; Tanḥ. Emor 10 למלך ששלח פ׳ שלו וכ׳ like a king that sent his proclamation to a province &c.; חדא קריית שמע פ׳ שלי וכ׳ this reading of the Sh'm'a (Deut. VI, 4) is my (God's) proclamation &c.; Lev. R. s. 27. Gen. R. s. 42 פרסטגמא. Pesik. Baḥod., p. 102[a] שלא יהו דברי תורה בעיניך כפ׳ וכ׳ that the words of the Law be not in thy eyes like an old proclamation, but like a new one, which all run to read; Yalk. Prov. 960. Pesik. R. s. 33 [read:] פ׳ שלו פרושה בחדש הראשון בשלשה עשר יום בו his (Haman's) decree was promulgated in the first month &c. (Esth. III, 12); Yalk. Is. 336 (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* פְּרוֹסְטַגְמָאוֹת, פְּרוֹזְדַגְמֵי. Lev. R. s. 17 שלש פ׳ שלח וכ׳ Joshua sent three proclamations to the Canaanites: whoever wishes to emigrate &c.; Y. Shebi. VI, 36[c] bot. פרסטיגיות (corr. acc.). V. דְּיָאסְטַגְמָא.

פְּרוֹסְטַגְמְיָא, Midr. Till. to Ps. XIV, v. פְּרוֹטוֹגְמְיָא.

פְּרוֹסְטוֹמָא, Pesik. R. s. 33, read פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוֹסְטוֹקְמוֹלִין, Y. Sabb. VI, 7[d] bot. Ar., v. טוֹק.

פְּרוֹסְטִיָא, Deut. R. s. 5, quid?

פְּרוֹסְטוֹקוֹסִרִין, v. פְּרוֹקוֹיְסְטוֹרִין.

פְּרוֹסְפִיָא, read: פְּרוֹסוֹפָא m. pl. (πρόσωπα) *faces.* Y'lamd. to Deut. IV, 4, quot. in Ar. (ref. to וקלע כרובים, I Kings VI, 35) פ׳ he carved the faces of the cherubim.

פְּרוֹסְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּעַ m. (פָּרַע) *uncovering.* Keth. 72[a] bot. (ref. to Num. V, 18) אזהרה ... שלא יצאו בפ׳ ראש this implies a warning for the daughters of Israel not to go out bareheaded. Ib.[b] אין בו משום פ׳ ראש is does not come under the category of bareheadedness. Ber. 62[a] את פרועו ... כל זמן so that his neighbor may not see him uncover himself.

פֵּיר׳, פְּרִיעַ m. ch. (preced.) = h. פֶּרַע, *wild, neglected growth of the hair*; (adv.) *in a wild, neglected condition.* Targ. Ez. XLIV, 20. Targ. Lev. X, 6 (not פָּ׳); a. fr.—[Lam. R. to I, 16 ונסב פרועיך, read: פְּרִיטָיךְ, v. פְּרִיטָא.]

פְּרוֹפָּס׳, פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס m. (præpositus, πραιπόστος) *præpositus*, a title of several imperial officers, esp. (= magister militum) *chief of the army.* Num. R. s. 1, end אומר פ׳ לך מנה וכ׳ (not סוטוט ...) he says to the præpositus, go and count all legions except &c. Ex. R. s. 15 נכנס פרוסביטוס וכ׳ (corr. acc.) the præpositus with his suite went in &c. Ib. הפרופסיטין (corr. acc.).—*Pl.* פְּרוֹסוֹסְטִין. Num. R. s. 7 ב״ד יש להן פרופסיטין וכ׳ (read: פְּרִיפּוֹ׳) a human king has præpositi (to muster the army), and so the Lord has (ref. to Num. I, 2). Y'lamd. to Num. X, 1, quot. in Ar. וזהו הפ׳ באין תחלה וכ׳ the præpositi came first (to the headquarters), and then the legions.

פְּרוּפַסְלָה, v. פּוֹדוֹפְּסִילָא.

פְּרוּפְקַפְיָא, פְּרוּפְקַפּוֹא, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּקָא, פֵּרוּקָא, v. sub פֵּיר׳.

פְּרוֹקָה, פָּרוֹקָא m. (פָּרַק) *redeemer.* Targ. Ruth IV, 3. Targ. Y. Ex. XV, 18; a. fr.—Lev. R. s. 32, end, a. e., v. גּוֹאֵל. Lam. R. to I, 16 דאתילידו פָּרוֹקֵהוֹן דיהודאי (some ed. פָּרִיקָ׳) the redeemer of the Jews was born; a. e.—*Pl.* פָּרוֹקִין. Targ. Y. Gen. L, 25; a. e.

פְּרוֹקוֹיְסְטוֹרִין m. pl. (proquæstores) *proquæstors, magistrates associated with the procurator in the administration of a province.* Midr. Till. to Ps. XVII שמא אם משלח להם פ׳ וכ׳ (not פרוסטקוסרין; ed. Bub. ארכון) but if a king sends proquæstors to a province to collect from them one hundred litras of gold..., are they empowered to allow a reduction?

פְּרוֹקוֹפִי f. (προκοπή) *promotion, preferment.* Gen. R. s. 12, end הואיל ולגיון ... ניתן לו פ׳ שלא תזוז וכ׳ (not פרוקפי) because this legion was the first to proclaim

me king, I will give it a preferment (rank) which shall not be taken from it; הרי אני נותן לה פ׳ וכ׳ I will give her (the earth) a position from which she shall never be moved (ref. to Ps. CIV, 5); Midr. Till. to Ps. XCIII; Yalk. ib. 847 פרוסקופי (corr. acc.). Gen. R. s. 48 כל מי שתופשו אני נותן פ׳ whoever will seize him (the chief robber), him will I promote; ib. אִיזוּי פ׳, v. פָּתַר; Yalk. Is. 304. Gen. R. s. 90 [read:] שלא יהא אדם נוטל פ׳ וכ׳ that none shall receive preferment except through thee; Yalk. ib. 148 (not פורק). Lev. R. s. 18. Ruth R. to I, 12 פרופקפויא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּרוֹקָפָאוֹת. Tanḥ. Vayḥi 8 התחיל מחלק להן פ׳ he undertook to distribute promotions among them.

פרוקטו, prob. a corrupt. for טְרוֹפִיקִי f. (τροπική, sub. ἡμέρα) *the day of the midwinter solstice.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ ראשה של תקופה פ׳ the festival of *tropiké* marks the beginning of the solstice period.

פְּרוּקְלָא pr. n. m. *P'rukla* (Proclus), a Roman general. Y. Snh. III, 21ᵇ כד יצאל פ׳ וכ׳ when P. (with his army) came to Sepphoris.

פְּרוּקְלוֹס pr. n. m. (preced.) *Proclus*, a gentile. Ab. Zar. III, 4 (44ᵇ) פ׳ בן פילוסופוס (Ms. M. פרקולוס; Y. ed. a. Mish. Nap. פרקלוס); Yalk. Deut. 888 פרק׳.

פְּרוֹקְפִי, פְּרוֹקְפָאוֹת, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פָּרוּר m. (b. h.; = פארור; פאר) [*round,*] *pot.* Bets. I, 7 (14ᵃ) עץ הפ׳ a wooden pot ladle.

פְּרוּרָא, פָּרוּר, v. פְּרִוְרָא.

פְּרוּרָא, פְּרוּר, v. sub פְּרִר׳.

פְּרוּרִי pr. n. m., v. פְּרִידָא II.

פָּרוּשׁ m. (פָּרַשׁ) 1) *seceder.*—*Pl.* פְּרוּשִׁים, פְּרוּשִׁין. Pes. 70ᵇ ואנן טעמא דפ׳ וכ׳ must we follow up the argument of seceders (that left the college and established a school of their own)?, v. פָּרַשׁ. [Tosef. Ber. III, 25 כולל של מינים בשל פ׳ combines the prayer against the heretics with that against the renegades; Y. ib. II, 5ᵃ top רשעים.]—2) *discreet, abstemious, saintly, pure.* Lev. R. s. 24 (ref. to Lev. XIX, 2) כשם שאני פ׳ כך תהיו פרושים וכ׳ as I (the Lord) am pure, so be you pure; as I am holy, so be you holy.—*Pl.* as ab. Sifra K'dosh. beg. (expl. קדשים, Lev. l. c.) פ׳ היו be self-restraining. Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60ᵇ כשחרב ... רבי פ׳ וכ׳ after the destruction of the Temple the abstemious in Israel who refused to eat meat increased &c.—Esp. *Parush, Pharisee,* a strict observer of the Mosaic Law and the Rabbinical regulations. Tosef. Sabb. I, 15; Sabb. 13ᵃ לא יאכל זב פ׳ עם זב עם הארץ an observant gonorrhœist should not dine with an ignorant gonorrhœist (who is suspected of disregarding the laws concerning tithes, levitical cleanness &c., v. חָבֵר). Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. (speaking of the various kinds of Pharisees) פְּרוּשׁ אהבה ... אין לך כאברהם of all of them none is beloved except the Pharisee from love (of God) like Abraham; Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Bab. ib. 22ᵇ פ׳ מאהבה a Pharisee from love (of reward, Rashi); פ׳ מיראה (מ)יראה a Pharisee from fear (of punishment); פ׳ שיכמי נוקפי, פ׳ נוקפי &c., v. respective determinants.—*Pl.* as ab. Ib. אל תתיראי מן הפ׳ וכ׳ be not afraid of the Pharisees or of the non-Pharisees, but of the painted (the hypocrites) &c.—פ׳ מכת, v. מַכָּה.—Kidd. 66ᵃ לבם של פ׳ עליך the Pharisees are opposed to thee in their hearts; a. fr.—Fem. פְּרוּשָׁה. Sot. III, 4 אשה פ׳ *a sactimonious woman,* expl. ib. 22ᵃ כגון יוחני וכ׳, v. יוֹחָנָן 2.

פְּרוּשָׁא, פְּרוּשָׁה, v. sub פְּרִר׳.

פְּרוּשָׁה, v. פָּרוּשׁ.

פְּרוֹת, v. פְּרִי.

פְּרוָתָא, v. פְּרִוְתָא.

פְּרוֹתְזְמִיָּא, פְּרוֹתְזְמִיָּאת f. (προθεσμία, sub. ἡμέρα) *appointed day, fixed term.* Mekh. B'shall. s. 1 הגיעה פ׳ שלכם וכ׳ (not פרוזתזו׳) your time for the return to Egypt has come; Yalk. Ex. 230 פרטגמ׳ (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 103ᵇ sq. למלך שקידש ... וקבע לה פ׳ וכיון שהגיעה פ׳ וכ׳ (not פרוזתרמייא) like a king who betrothed a lady to himself and appointed for her a term (when to marry her), and when the time came, he said &c. (v. פְּרוּסְטַגְמָא).

פָּרַז *to break through, open,* v. פָּרוּז.

Hif. הִפְרִיז 1) *to break through, go beyond.* Nidd. 4ᵇ ה׳ על מדותיו went beyond his measures, i. e. extended the restrictions of the law too far. Ned. 32ᵃ ה׳ על מדותיו של הקב״ה he went too far in testing the attributes (goodness) of the Lord, i. e. presumed on God's kindness by asking for a sign (Gen. XV, 8); Yalk. Gen. 74. Koh. R. to VIII, 8 מַפְרִיזִין באצבעותיהן וכ׳ pointed with their fingers towards a distance, saying, the vision which he sees &c. (Ez. XII, 27); (Lam. R. introd. (R. Han. 1) ומורין, v. יָרָה).—2) *to offer a higher rent than originally stipulated* in consideration of a loan to be used to improve the property. B. Mets. V, 5 ומַפְרִיז על שדהו וכ׳ (Var. ומַפְרִין; Ms. M. ומפרי; Y. ed. ומפרין) and a tenant may offer higher rent for his field in consideration of a loan for improvements, and need not regard the appearance of usury. Ib. 69ᵇ אין מפריז לא על חנות וכ׳ (Ms. M. everywhere מפרין) you dare not offer higher rent for a shop or a ship in consideration of a loan (to be invested in the business); Y. ib. V, 10ᶜ top מפרין; v. פָּרָה a. פָּרַן.

פַּרְזְדָנִין, פִּרְזְדָאנִין f. pl. = h. פְּרוּזְדָאוֹת. Targ. Koh. III, 11; Targ. Ruth IV, 20 ed. Lag. (oth. ed. פרוזבין, corr. acc.).

פִּיר׳, פִּרְזָמָא m. h. a. ch. (περίζωμα) *girdle, apron*; (also collect.) *aprons.* Succ. 11ᵃ לפ׳ דאינשי ביתיה רמא ... (Ms. M. פרזמא; Ms. M. 2 פרזמא) attached show-fringes to the aprons (of the women) of his household; Men. 43ᵃ (Ms. M. פרזי; Ms. K. פירזי).—Pl. (Hebr.) פְּרִזְמָאוֹת, פְּרִזְמָיוֹת. Sabb. 125ᵃ פרזמי early eds. (Ms. M. פרזמ׳, later ed. פרוזמ׳, Ar. פרוזמא).—V. פְּרִיזְמָא.

פִּירָ׳, פִּרְזוּמָא m. (פָּרַז) *juice, brewage,* 1) *beer* of figs, thorns &c. Pes. 107ᵃ ומה פ׳ דבעאי וכ׳ Ar. (ed. פיר; Ms. M. פורזימא, Ms. M. 2 פורזמא; the words in ed. a. Mss. between פ׳ a. דבעאי, are a gloss to פ׳, read as in Ms. O. שכר תאיני ואסיני) since I asked . . . even with regard to *pirzuma* (which is superior to barley beer) &c.—2) פ׳ דשיכרא *the second run of barley beer.* Kidd. 52ᵇ Ar. (Rashi פרוזמא; ed. a. Var. Ar. פְּרוּמָא q. v.).

פַּרְזִילִין, v. פַּרְוִילָא.

פַּרְזֵל (*Parel* of פזל) *to turn, twist.*

Ithpar. אִיתְפַּרְזֵל *to twist one's self, to struggle.* Gitt. 68ᵃ הוה קא מִיתְפַּרְזֵל he struggled (to get rid of the chain).

פַּרְזְלָא, פַּרְזֶלָא I, פּוּרָ׳ m.=h. בַּרְזֶל. Targ. Esth. V, 14. Targ. Deut. VIII, 9 (O. ed. Berl. בר׳); a. fr.—*Pl.* פַּרְזַלַּיָּיא, פַּרְזְלָיָתָא *iron tools.* Lev. R. s. 24 יחון מקשין בפ׳ וכ׳ (ed. Wil. מקשירין בפריזלא, corr. acc.) let them rattle with the iron tools and say &c.; חיון מקשין בפ׳ (ed. Wil. בפרזלא, corr. acc.) they rattled with &c. Y. Nidd. II, end, 50ᵇ פַּרְזְלוֹי חריפין his tools are sharp (he is an ingenious scholar, and does not need consultation with others, v. חָדַד).

פַּרְזְלָא, טַוּוּר פ׳ II pr. n. pl. *Tavvar Parz'la* (Iron Mount), name for Kadesh. Targ. Y. Num. XXXIII, 36, v. רְקֶם.

פַּרְזֵם (*Parel* of פזם, cmp. פָּצַם) *to burst open, press.* Gitt. 69ᵃ (?) אֲפַרְזְמִינְהוּ למריא מיניה Ar. (not found in ed.) I shall press the juice out of it.—V. פִּרְזוּמָא.

פַּרְזָק pr. n. m. *Parzak.* B. Mets. 49ᵇ דבי . . . דקא בעי רופילא פ׳ that one of the men of lieutenant P. intended to take it by force.

פָּרַח (b. h.) [*to break through,*] 1) *to bloom, sprout.* Ber. 47ᵇ, sq. קטן פּוֹרֵחַ a boy developing signs of puberty (before the usual age). Num. R. s. 18, end ומיעצמו פ׳ and it (the staff) blossomed of itself (without being planted); a. fr.—Esp. (with ref. to Lev. XIII, 12) *to become white, spread all over.* Neg. VIII, 1 חפורת מן חטמא טהור a leprosy that 'blossoms' after the person has been declared unclean, is clean. Ib. 2 פָּרְחָה בכילו if it spread over the entire body. Ib. VII, 5 עד שתִּפָּרַח בכולו until it spreads over &c.; a. fr.—2) *to fly, fly off; to swim.* Kinn. II, 1, sq. B. Mets. I, 4 גוזלות שלא פרחו unfledged pigeons. Ḥull. III, 7, v. סְנַפִּיר. Y. Taan. IV, 68ᶜ top הלוחות היו מבקשין לָפְרוֹחַ the tablets wanted to fly (off Moses' hands); הכתב עצמו פ׳ only the letters flew off; כיון שפ׳ הכתב וכ׳ when the letters had flown off, the tablets became too heavy for Moses' hands. Ab. Zar. 18ᵃ (of a martyr dying on the pyre) פּוֹרְחוֹת . . . גוילין I see the sheets of the book of the Law burn, and the letters fly off. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ מגדל הפורח באויר, v. מִגְדָּל. Ḥag. I, 8 פָּרְחָה, v. חִיתָּר; a. fr.—Gen. R. s. 93, a. e. פָּרְחָה נשמתן their soul fled, i. e. they were shocked by surprise, fear &c.

Hif. הִפְרִיחַ 1) *to bloom, blossom.* Num. R. l. c. והי׳ בו בלילה וכ׳ the same night it blossomed and brought forth fruit; Tanḥ. Aḥărê 8 הִפְרִיחוּ ועשו פירות. Lev. R. s. 23; Cant. R. to II, 2 מַפְרִיחַת, v. כַּמֹּשׁ; a. fr.—2) *to cause sprouting, produce.* Gen. R. s. 37 אתמול מַפְרִיחַ מצות וכ׳ yesterday producing meritorious and noble deeds, and to-day so selfish!, v. כָּנַן; Yalk. ib. 62; Yalk. Ps. 832.—3) *to be able to fly, be fledged.* Ḥull. XII, 3 (140ᵇ) אפריחים מַפְרִיחִין full-fledged birds; ib. 141ᵃ. B. Mets. l. c.; a. fr.—4) *to cause to fly; to chase.* Snh. III, 3 מַפְרִיחֵי יונים, v. יוֹנָה II. Gen. R. s. 67; Yalk. Prov. 950 ומַפְרִיחָן and let them fly off, v. סִכְסֵךְ I. Y. Yoma II, 39ᶜ top הִפְרִיחָתוּ הרוח the wind drove it off (the altar). Y. Erub. I, 19ᵇ bot. ובאת הרוח והִפְרִיחָתָהּ and a wind came and carried it (the Succah) off; a. fr.—5) *to place beyond due limits, to cause to protrude.* B. Kam. 29ᵇ, sq. לא שנו אלא (ב)מַפְרִיחַ this has been taught (that he is responsible for damage) only when he places the thorns on his ground so that they protrude into the public road, opp. מצמצם when he puts them exactly where his limits end. Tosef. ib. II, 5 המפריח גדריו . . . לרשות הרבים he who causes his fence of thorns or stones to protrude into the public road.

פָּרַח I ch. same, 1) *to bloom.* [Targ. Y. Gen. XXX, 37 דְּפָרַח לבן, prob. name of a tree; h. text לבנה; cmp. פָּרֶה.]—2) *to move swiftly, fly, swim, run.* Targ. O. Gen. I, 21. Targ. Y. Deut. XIV, 9 (ed. Amst. לְמִפַּ׳, *Af.*). Ib. 19; a. fr.—Yalk. Deut. 938, a. e., v. זַחֲלָא. Keth. 105ᵇ, v. עַדְפָא. Gen. R. s. 22 דין אמר חלוץ ודין אמר פרח the one (Abel) said, take thy dress off (the wool is mine), and the other (Cain) said, fly in the air (the earth is mine). Koh. R. to I, 8 וחוה פ׳ ואינון פָּרְחִין בחדיה he ran, and they ran after him; a. fr.—3) *to palpitate.* Gitt. 69ᵇ כל שכן דפ׳ ליביה his heart will palpitate still more.—4) *to cause to flee, keep off.* Pes. 111ᵇ פְּרִיחִי נפשיך וכ׳ keep thyself off the service-tree.

Pa. פָּרַח *to cause to fly, carry off.* Ib. 110ᵇ top (in an incantation) פָּרְחֵיהּ זיקא וכ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. פרח) let the wind carry off &c.; ib.ᵃ bot. פרחייכי, v. פ׳, פְּרָחָא.

Af. אַפְרַח 1) *to produce blossoms, to bloom.* Targ. Gen. XL, 10. Targ. Y. II Num. XVII, 23; a. e.—2) *to fly,* v. supra.—3) *to cause to fly, carry; to chase off.* Targ. O. Gen. XV, 11 (ed. Berl. וְאָרֵיב, v. Berl. Targ. O. II, p. 6). Targ. Num. XI, 31 (not וְיַגֵּיף; h. text וַיִּגֹּז). Targ. Is. XXVIII, 28. Targ. Prov. VII, 23 (h. text יִפְלַח); a. fr.—Midr. Sam. ch. XXIII (expl. וַיִּיעַט, I Sam. XXV, 14) אַפְרְחִין בטילין he chased them off with (harsh) words; Y. Snh. II, 20ᵇ top אפחין (corr. acc.). Shebu. 30ᵇ אַפְרַח עלי בר וכ׳ let a duck fly over me; a. e.—Y. Sot. III, beg. 18ᶜ [read:] חמי חיך אַפְרְחִית חדרן דידך see how I make this thy argument fly off (I refute it).

פֶּרַח m. (b. h.; preced.) 1) *blossom, flower, an ornament in the shape of a flower.* Gen. R. s. 91, end, v. כַּפְתּוֹר. Kel. XI, 7 הפ׳ והבסיס the calyx of a candlestick and the shaft. Esth. R. to I, 6 אני ישנתי על פַּרְחוֹ של וכ׳ I slept on the flower (capital) of one of those columns, and there was room for a body at full length, with outstretched hands and feet. Men. 28ᵇ; a. fr.—*Pl.* פְּרָחִים. Ib. פְּרָחֶיהָ . . . כמין what did the flowers of the candlestick look like? פְּרָחֶיהָ וכ׳ Like the blossoms on the capitals of columns; a. e.—2) פ׳ לבן *White Blossom,* name of *an aromatic shrub.* Deut.

R. s. 6, beg. פ׳ לבן הוא שכרו וכ׳ this is a White Blossom, the wages for working at it are half a goldpiece. Y. Shebi. VII, beg. 37[b]; Tosef. ib. V, 7 פ׳ לבין ed. Zuck. (Var. פרחבלין, פרחבינ׳, פרחבינ׳, corr. acc.).—3) *youth.*—*Pl.* as ab. Midd. I, 8, a. fr. פְּרָחֵי כהונה, v. כְּהוּנָּה.—4) *young chicken.*—*Pl.* as ab. Keth. 59[b] Ar. (ed. אפרוחים). Y. Ab. Zar. III, 42[d] top (expl. סכות בנות, II Kings XVII, 30) תרנגולתא ופָרָחֶיהָ a hen with her chickens.

פֶּרַח II, פִּרְחָא, פִּרְחָה, פִּיר׳ ch. same, 1) *flower.* Targ. Y. Gen. XXX, 37 (v. פְּרַח I). [Targ. Job XX, 3, v. פּוּחָא.]—Esp. *caper-blossom*, also *caper-tree.* Ber. 40[b] (expl. נצפה פרחה) (Ms. F. פירחא). Ib. 36[a] אדעתא דפ׳ for the sake of the caper. Ib.[b], v. בּוּטִירָא; a. e.—*Pl.* פְּרָחֵי. Pes. 111[b] טולי בי פ׳ רוחי (the demons dwelling in) the shade of caper-trees are named *ruḥé.*—2) a species of *locusts.* Targ. Joel I, 4 (h. text ילק).—3) *palpitation of the heart.* Gitt. 69[b].—4) **that which is blown off, particle, crumb.*—*Pl.* פְּרָחַיָּא. Pes. 110[a] bot. (in an incantation) פרח פְּרָחַיְרָא let the wind carry off your crumbs (with which you conjure; v., however, Rashi a. l.).

פְּרָחָא m. (preced.) *fast-running, flying.* Macc. 5[a]; Yeb. 116[a], v. גַּמְלָא I.—*Pl.* פָּרְחֵי. Keth. 61[a] אורחי ופ׳ guests and transient visitors.—*Fem. pl.* פָּרַחְיָין. Koh. R. to IV, 6 טבא מן מאה פ׳ ... better one bird tied than one hundred flying.

פַּרְחַבִּינ׳, פַּרְחַבִּיל׳, פַּרְחַבְלִין, v. פְּרַח.

פִּרְחָה, v. פְּרַח II.

פַּרְחִינוֹן, Y. Meg. II, beg. 73[a], v. פַּרְחָרִינָא.

פְּרָחְתָּא f. (פְּרַח) *bird.* Targ. Prov. I, 17. Ib. XXVI, 2.

פָּרַט (b. h.) 1) *to split, open.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פּוֹרְטִים פיהם וכ׳ they opened their mouths wide with cynical speech. Maasr. II, 6 אוכל פּוֹרֵט he splits (the pomegranate) and eats (a slice). Ib. III, 9.—2) (cmp. עָרַךְ) *to break into small change, to change money.* Maas. Sh. II, 8, sq. חפורט סלע וכ׳ he who breaks (changes at the banker's) a Sela of second-tithes money. B. Bath. 8[b] גבאי צדקה ... פּוֹרְטִין וכ׳ charity treasurers that have no poor among whom to distribute, may exchange for others (at a fee for the benefit of the fund), but not for themselves. Ex. R. s. 35 יש אדם פורט זהוב וכ׳ a man changes one gold piece, and covers with it many expenses; a. fr.—3) *to single out, specify.* Mekh. Mishp., s. 5 עד ... משמע שניהם כאחת שֶׁפָּרַט לך הכתוב יחדו the Vav conjunctive may mean both together (*and*), or each separately (*or*), unless the text explicitly states 'together' (as Deut. XXII, 10, sq.); Snh. 85[b], a. e. שֶׁפָּרַט (*Pi.*). Pes. 21[b] עד שיפרוט כל מקום ... לך הכתוב כדרך שפ׳ וכ׳ wherever the Law says, ye shall not eat &c., it implies the prohibition of both eating and using, unless the text explicitly permits the use as it does with reference to carcasses (Deut. XIV, 21). Mekh. Bo, s. 5 פרסמו ופָרְטוֹ וכ׳ (or ופרטו *Pi.*) the Scripture publishes and specifies him (by name); a. fr.

Nif. נִפְרַט 1) *to be split, separated.* Peah VII, 3 נפל לארץ וכ׳ if a cluster fell to the ground and was separated into single grapes (פְּרָט); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III.—2) *to be specified, examined singly.* Taan. 11[a] ... בשעת פטירתו (not נפטרין, Ms. M. נכתבין) נִפְרָטִין לפניו וכ׳ when man departs to his eternal home, all his deeds are called up before him one by one, and they say to him &c.

Pi. פֵּירֵט *to divide, specify* &c., v. supra.—Part. pass. מְפוֹרָט. Tosef. Kel. B. Bath. V, 10 במ׳ ed. Zuck. (Var. במפורש) that part which is torn off (and attached only at one point; prob. to be read: במְפוֹרָם, v. פָּרַם).—[Pesik. R. s. 23-24 מפרטתו read: מסטרתו, v. סָטַר.]

פָּרַט ch. same, 1) *to break, divide.* Ned. 91[b] פְּרִיטֵיה וכ׳, v. חוּצָא I.—Part. pass. פָּרִיט; f. פְּרִיטָא; *pl.* פְּרִיטָן. B. Kam. 117[a] bot. דפרישן שפוותיה וכ׳ Ms. R. a. Ar. (Ms. M. דפריט; ed. Sonc. דְּפָרִיטָה; ed. דפרטיה, corr. acc.) he saw that his (R. Kahana's) lips were parted, and thought he was laughing at him.—2) *to specify.* M. Kat. 16[a] דפָרַטְתָּנָן חטאיה וכ׳ that we must specify his offence in a public proclamation.—3) *to belittle, talk against, sneer at.* Lam. R. to II, 10 Ar., v. פְּרַח.

פֶּרֶט m. (b. h.; preced.) *single grapes*, esp. *pereṭ, grapes fallen off during cutting, poor man's share* (Lev. XIX, 10). Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; Peah VII, 3 איזהו פ׳ הנושר שני גרגרים פ׳ וכ׳ *pereṭ* is that which drops &c. Ib. VI, 5 two berries fallen at a time are *pereṭ* (belong to the poor), three are not *pereṭ* (may be picked up by the owner); a. fr.

פָּרֶט ch. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 10.

פְּרָט m. (preced. wds.) 1) *that which is singled out, specification, explicit statement*, opp. כְּלָל. Sifra introd., v. כְּלָל. B. Kam. 54[b] (ref. to Deut. V, 14) מה חפ׳ מפורש בעלי חיים וכ׳ as the explicit specification (thy ox and thy ass) mentions animated beings, so the general expression (and all thy *b'hemah*) refers to all kinds of animals (including birds). B. Bath. 123[a] בְּפָרָט in the detailed account of them, v. כְּלָל. Gen. R. s. 94 (ref. to I Chr. XXV, 3) חמשה בפ׳ ובכללן ששה in the specification there are five (sons of Jeduthun), and in the summing up it says 'six'; Midr. Sam. ch. XXXII בְּפָרָטִים חמשה ובכלל ששה; a. v. fr.—*Pl.* פְּרָטוֹת, פְּרָטִים. Sot. 37[b] כללות ... ופ׳ באוהל מועד general principles were proclaimed at Sinai, and detailed laws in the Tabernacle; Ḥag. 6[a] sq. Ex. R. s. 32, beg. Midr. Sam. l. c.; a. fr.—2) פ׳ לי- [*this is especially mentioned as against*], *to the exclusion of.* Arakh. 30[b]; Snh. 86[a], v. מָצָא. B. Kam. 64[b] פ׳ למרשיע את עצמו this excludes (exempts from the fine) him who accuses himself; a. v. fr.

פְּרָטָא I ch. same. B. Kam. 54[b] א״כ נכתוב רחמנא חד פ׳ if this were so, the text (Deut. V, 14) ought to have stated only one specified object (either ox or ass); ib. 65[a] (ref. to Ex. XXII, 8); a. fr.—*Pl.* פְּרָטֵי. Ib. נכתוב ... להני פ׳ גבי האיך the text ought to have made these specifications ('money or vessels', Ex. XXII, 6) in connection with this (verse 8). Ib. כל חני פ׳ למה לי what are all these specifications for (what do they exclude)? Ḥull. 66[a] תנא ... בכללי ופ׳ כי תאי גוונא וכ׳ generalizations and specifications of such a nature the Tanna ... makes use of for interpretation; B. Kam. 64[a]; a. fr.

פְּרָטָא II pr. n. m. *P'raṭa*, father of R. Eleazar. Gitt. III, 4. Ab. Zar. 17[b]; a. e.—[Lev. R. s. 23 לוי בן פ׳, v. פַּלְטָא.]

פְּרִי, ch. same, 1) *to increase, grow.* B. Bath. 18[b] הדר פָּארֵי it will grow again; ib. 19[a] top.—2) (cmp. פרח) *to run.* Lam. R. to III, 7 ערקת תורתיה ופרא בתרה Ar. (ed. נפק) his cow ran off, and he ran after her. Y. Sabb. VI, 8[c] bot. חויא פָּרֵי בתרך a serpent is running after thee. Y. Maas. Sh. V, 56[a] top חוות פָּרְיָא וחוה פרי וכ' she (the cow) ran, and he ran after her &c.; a. fr.

פֵּרִי, פֶּרִי, פֵּירִי, m. (b. h.; preced. wds.) *fruit, produce; fruition, usufruct; profit, interest.* Ber. VI, 1 (35[a]) על פירות פ' בורא ... over fruits of trees you must say, (blessed be thou &c.) who hast created the fruit of the tree; על פירות הארץ ... בורא פ' האדמה over growths from the ground you must say; ... who hast created the products of the soil. Y. Sabb. VII, 10[a] הפירי, v. בָּחַל II. Ḥull. 79[a] עם האם פ' the copulation of a hybrid issue with its mother; a. v. fr.—*Pl.* פֵּרוֹת, פֵּירֵי. Ber. I. c., v. supra. Gitt. 47[b], a. e. חמוכר שדהו לפ' if a man sells his field for the usufruct (for a number of years). Ib. קנין פ' כקנין הגוף possession of the usufruct is like ownership of a field (for the time being). Keth. IX, 1 חרי זה אוכל פ' בחייה he has the usufruct (of her property) during her lifetime. Ib. פֵּירֵי (פֵּרֵי) פֵּירֵי פ' the usufruct of the produce of the produce, i. e. of the income invested. Peah I, 1 אלו דברים שאדם אוכל פֵּירוֹתֵיהֶן וכ' these are the things of which a man enjoys the interest (for which man is rewarded) in this world, whereas the principal remains for the hereafter. Tosef. ib. I, 2 וכות יש לה קרן ויש לה פ' a good deed yields a principal (for the hereafter), and bears interest (in this world); ib. 3 עבירה יש לה קרן ואין לה פ' sin creates a capital, but bears no interest; עבירה שעושה פ' יש לה a sin which bears fruit (influences other people for bad) bears fruit (is punished in this world); Kidd. 40[a]; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. IV פָּרְיָן שלו its fruits.

פְּרִיבָּטְיָא, פְּרִיבָּטָה, פְּרִיבָּטָא, m. pl. (privata, sub. balnea) *private baths.* Y. Shebi. VIII, 38[b] bot. Cant. R. to III, 7 (ref. to Koh. II, 8 תענוגות בני האדם פריבטייה (read פרי׳) this means the private baths; Num. R. s. 11 פרווּבטה (corr. acc.).—*Hebr. pl.* פְּרִיבָּטָאוֹת. Gen. R. s. 1. Ib. s. 8; Yalk. Gen. 13 פרדכסיות, read: פְּרִיבָּטָאוֹת; a. e.

פְּרִיגְיָא, c., **פַּרְגִּיתָא** f. (v. פַּרְגִּית) *young bird, chicken.* Lam. R. to I, 1 יהיב פ' בין וכ' (רבתי) he divided a chicken between his host and his wife. Y. Ber. VI, 10[c] top וברוך על פ' וכ' and said the blessing over the chicken, saying &c.; a. e.—*Pl.* פַּרְגִּירִין, פַּרְגִּירָן, פַּרְגִּירַיָּא. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352. Lam. R. l. c.; a. e.

פְּרִיגּוֹרִי, pr. n. m. *P'rigori*, an Amora. Y. Ter. XI, 47[d].

פְּרִידָא I, c. (פָּרַד) [*broken loose, brittle,*] 1) (collect. noun) *pebbles, coarse sand.* Targ. Lam. V, 5.—*Pl.* פְּרִידִין, פְּרִידָן, פְּרִידַיָּא. Ib. III, 16. Targ. Job XXXVIII, 10 ed. Lag. (oth. ed. פְּרִירַיָּא). Targ. Is. XLVIII, 19 כפרודוהי Kimḥi (ed. Lag. כְּפִרִידוֹהִי; ed. Wil. כפרידוהי).—2) *single berry.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. Lev. XXV, 5 רדופריכון, read: פְּרוּדְרִיכוֹן.—3) *jujube berry.* Gitt. 69[a] (oth. opin. *lazarwort*; Rashi פרידה).

פְּרִיטָא, v. פִּירְטָא.

פְּרִימְזְמִיאָה, v. פְּרוֹתִימְזְמִיאָה.

פְּרִימוּמִי, Lev. R. s. 30 Ar., v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פְּרִימוּם m. (פָּרַם) *a fraction, a small portion.* Sifré Deut. 353 פ' זה קצץ ... וכי כמה ארצות has Joshua conquered so many lands? Did he not conquer only this small portion (of the earth)?; Yalk. ib. 959 (not פרטוס).—[Tanḥ. Shof'tim 9 פרשומין, v. פְּרוּטוֹמִי.]

פְּרִימוֹרְיוֹנִי m. pl. (prætoriani, sub. milites) *prætorians, imperial body-guard.* Esth. R. to I, 3 Mus. (ed. פרקוּרְיָאנִי).

פְּרִימָטָא, פְּרִמָאטָא, פְּרָמָאטָא, m. (an abbrev.: Pr. T. T.) *pro titulo* or *titulis, whatever be the title.* Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 פלן פ' such and such a name followed by the title.

פְּרִמִי, Lev. R. s. 28 פ' לחון, a corrupt., v. אַנְבְּטֵי.

פְּרִמְיָרָא, v. פַּלְטְרָא.

פְּרִמְלִיס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 Var. (ed. Zuck. טראפלים), prob. a corrupt. for טְטַרַפְּלִיוֹת, v. טִיטַרַפְּלִיוֹת, a. טִיטַרַפְּלוֹן.

פְּרִמְסְקָאוֹת, v. פְּרִדִיסְקִים, a. עֲרֵהַסְקוֹס.

פְּרִמְרָא, v. פַּלְטְרָא.

פִּרְמְתָא I, v. פִּירְטָא.

פִּרְמְתָא II, **פִּירְ׳** f. (פָּרַט) *split*; פ' דרמונא (=h. פלח רמון) *a split* (i. e. fully ripened) *pomegranate.* Tanḥ. Vaëra 14 כפ' דר' וכ' like the split pomegranate whose seeds are visible from without (v. Löw, Pfl., p. 364), v. חַרְצָנִיתָא; Pesik. Vayhi, p. 3[b]; Ex. R. s. 12 פרנותא (corr. acc.); Cant. R. to III, 11 פיטרתא (corr. acc.); Yalk. Ex. 186; Yalk. Job 912 כחדרן פרצידא.—[Cant. R. l. c. דכל חדא פיטרתא, read: חַרְצָנִיתָא.]

פְּרִי, פְּרָה (פָּרָה) (b. h.; cmp. פָּרַח) [*to break through,*] *to grow, increase, be fruitful.* Gitt. 57[a] כלומר פְּרוּ ורבו וכ' intimating, 'multiply and increase like chickens'. Num. R. s. 11 את פְּרֵה ורבה לגוי גדול be thou fruitful and grow to be a great nation. Ib. חיה פָּרָה ורבה ... כל מה whatever existed in the Temple grew and increased (v. פָּרָיִם). Ḥag. 16[a] פָּרִין ורבין כבני אדם they increase by propagation like human beings. Ḥull. 92[a] (ref. to כפרחת, Gen. XL, 10) הגיע לְפָרוֹת ולרבות ... the time has come for Israel to grow and increase (as a nation); a. fr.

Hif. הִפְרָה 1) *to cause to grow, make fruitful.* Ber. 40[a] דגים קטנים מַפְרִין ומרבין כל גופו וכ' (Ms. M. מפרין) small fish make fruitful (increase the sexual vigor) and strengthen the whole body of man; ib. 57[b] מפרין (ומרבין גופו וכ' (Ms. M. מפרין ומרבין); Ab. Zar. 29[a] מפרין ומרבין (read: ומַרְבִּין); a. e.—[2] *to increase the rent above the original stipulation* in consideration of a loan, v. פָּרָה. B. Mets. V, 5 (69[b]) מפרין על שדהו ואין חוששין וכ' Ar. (Y. ed. ואין חושש—which indicates that מפרין is singular, fr. פָּרָן q. v.).

פְּרִידָא II pr. n. m. *P'rida*, an Amora. Snh. 82ª; 104ª; Yalk. Kings 249.—Y. B. Bath. IX, 17ª פְּרִידָא ר׳; Y. Peah VII, 20ᵇ top פְּרִידִי (ed. Krot. פְּרוּדִי).

פְּרִידָה f. (פָּרַד) 1) *one of a pair of pigeons, single pigeon*, opp. to קֵן. Kinn. III, 6 אחת פ׳ . . . צריכה she is bound to offer a single pigeon in addition; Zeb. 67ᵇ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65ª אפי׳ פ׳ אחת וכ׳ he may offer even one single pigeon; a. fr.—*Pl.* פְּרִידִין (m.), פְּרִידוֹת. Kinn. l. c. דין . . . Bab. ed. (Mish. ed. דות . . .). Sifra l. c.; a. fr.—Trnsf. *a dear person.* B. Mets. 84ᵇ פ׳ אחת יש לי . . . ואי אתם וכ׳ one pigeon (my son's body) is among you, and you will not let him come to me (be buried by my side)? Ib. פ׳ . . . ואתם וכ׳ I have a dear son among you, and you want to deprive me of him (expose him to the evil eye by showing him too much honor)?—*Pl.* פְּרִידוֹת. B. Kam. 38ᵇ שתי פ׳ טובות וכ׳ two fine pigeons (precious proselytes) do I expect to bring forth from among you (v. בָּרַךְ *Hif.*).—2) *a single berry; a slice* of a pomegranate. Y. Ber. VI, 10ª top פ׳ אחת של ענב one grape berry; פ׳ אחת של רמון one slice of a pomegranate. Y. Naz. VI, 54ᵈ [read:] שחלקה בפיו ואכלה . . . פ׳ של רמון a piece of a pomegranate of 'Orlah (v. עָרְלָה) which one cut off with his mouth and ate. Y. Maasr. I, 48ᵈ; a. e.—3) *pebble, particle.* Nidd. 27ª, sq. פ׳ אחת של רקב to one particle of decayed matter; פ׳ אחת של עפר to one particle of earth. Y. Yoma II, 39ᶜ top ברוב כל פ׳ ופ׳ (the fire must have seized) the larger portion of every particle, opp. רובו של קומץ the larger portion of the handful (of the meal offering); a. e.—*Pl.* פְּרִידוֹת. Nidd. l. c.—[פרידות ch., v. פְּרִידָא I.]

פְּרַד׳, פְּרִידְתָּא f. = h. פְּרֵדָנִית. Targ. Prov. VII, 11 (h. text סְרֻרַת). Ib. IX, 13 (h. text הֲמִיָּה).

פְּרִיד, Ruth R. to III, 3 מאה פ׳, v. פָּרָא II.

פְּרִידָה f. (פָּרָה) *increase*; פ׳ ורביה (with ref. to פרו ורבו, Gen. I, 28) *the duty of propagating the human race, the duty of marrying; marital duty.* M. Kat. 8ᵇ מפני בישול פ׳ וור׳ because it might cause a diminution of marriages (as people might defer marriages for the festive season as most convenient). Gen. R. s. 8 האיש מצווה על פ׳ וור׳ וכ׳ the duty of marrying has been put on man, but not on woman; Tanḥ. Noah 12. Yeb. 62ª קיים פ׳ וור׳ he has complied with the duty of propagation (and need not marry again). Ib. דמעיקרא נמי בני פ׳ ור׳ נינהו for they were subject to the duty of propagation before they became Jews (it being one of the Noachidian laws, Gen. IX, 7); a. fr.

פְּרִיוֹם m. (פרר, v. פּוּרְיָא II) *a curtained litter.* Cant. R. to III, 10 עשו לה פ׳ . . . מתוך חפ׳ וכ׳ make a litter for her; it is better that her beauty be seen through the curtains of the litter; Num. R. s. 12 פרוים (corr. acc.).

פְּרִיוֹמָא, v. פּוּרְיוֹמָא.

פְּרִיוֹנָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָנָא) *litter, wedding couch.* Targ. Job VIII, 16 פְּרִיוֹנֵיהּ (h. text גַּנָּתוֹ, v. גִּנָּה).

***פְּרִיוֹת** pr. n. pl. *Paryoth.* Targ. Y. I Gen. X, 11 (h. text כלח); v. תַּרְשִׁישׁ.

פְּרִיזוֹמָטָא m. pl. (περιζώματα) *aprons.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. המחלצות Is. III, 22) פירזו׳ (corr. acc.).

פְּרִיזְלָא, v. פְּרִזֶל.

פְּרִיחָה f. (פָּרַח) 1) *flight, flying off.* Y. Yoma II, 39ᶜ top בפ׳ האחרונה נתכפרו וכ׳ with the last piece blown off the altar the owner obtains forgiveness (as if it had been burnt).—2) *eruption*, esp. *the white eruption which causes the leper to be declared clean* (Lev. XIII, 12, v. פָּרַח). Neg. VIII, 4 [read:] כל פְּרִיחוֹת ראשי אבריים שבפְּרִיחָתָן טהורין as regards the eruptions on the main limbs, on the ground of which they declared the unclean clean, whenever they resume their natural color, he is unclean again. Ib. 5 מעכב את הפ׳ prevents the person from being declared clean on account of the white eruption. Tosef. ib. III, 9 פְּרִיחַת הירחלט (not פריחה) the eruption which appears after the person has been declared definitely unclean; פריחת הסגר after he has been locked up for probation; a. fr.—*Pl.* פְּרִיחוֹת. Y. Meg. I, 71ᵇ. Neg. VIII, 4, v. supra; a. e.

פְּרִיטָא m. = h. פְּרוּטָה, *small change; money.*—*Pl.* פְּרִיטֵי, פְּרִיטַיָּא, פְּרִיטִין. Targ. Y. Deut. XIV, 25.—B. Bath. 165ᵇ דדחבא לא וכ׳ פ׳ דכספא small silver coins. Ib. 166ª people do not use gold for small change. Y. Kidd. I, 61ª top [read:] סמיכא גבי הדין פ׳ למחר למחר וכ׳ relying on it that he will collect the money (for the cow) the next day; but the next day &c.; בעאי אינון פ׳ (not בעא) I want that money. Y. Ber. II, 5ª top ליה לי פ׳ I have no money; Lam. R. to I, 16 end ולבתר . . . ונסב פְּרִיעָיךְ (not פריעיך, פרויצך) after a time I shall come and get my money (for the clothes). Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. אסור למיתן פ׳ וכ׳ you must not put coins in your mouth; a. v. fr.—Koh. R. to XI, 9 פריוטי, read: פְּרִיטָוֵי, v. סָפַן; Pesik. Shub., p. 164ᵇ, v. פְּשַׁר. Pesik. R. s. 23-24 דילמא הוא בעי פ׳ יתר (not פריטות) maybe he wants more money.

פְּרִיטוֹת, v. preced.

פְּרִיָּין, v. פְּרִי.

***פְּרִיוָפְּרִין** m. pl. (φορειαφόροι) *carriers of the (bridal) litter.* B. Mets. VI, 1 (75ᵇ) השוכר . . . להביא פ׳ וכ׳ (Ms. M. ריירפרין, corr. acc.; Ms. H. אפירפרין; Y. ed. פריא פרין, Ms. R. פירי אפרין, read: פְּרִיָּיאפְּרִין; Ms. F. a. Mish. Nap. פרירייפרין; Alf. פְּרִיפְּרִין, v. פִּרְפֵּר) if one hires an ass-driver or a wagoner to bring litter-carriers and pipers &c. [In Y. ed. a. Mish. Nap. להביא is omitted.]

פְּרִיכָא, פְּרִיךְ, v. פָּרַךְ I.

פְּרִיכָה f. (פָּרַךְ) *crushing; rigorous tyranny.* Sot. 11ᵇ; Ex. R. s. 1 (expl. בפ׳, Ex. I, 13) בפ׳ it means 'with rigor' (opp. to בפה רך with persuasion); Yalk. ib. 163.

פְּרִיכוֹרִין m. pl. (περίχωρα, τὰ; v. LXX Deut. III, 4) *district.* Deut. R. s. 11 אתה נפגשת . . . בפ׳ שלך וכ׳ (not בפירב׳, בפירכ׳) thou (Jacob) didst meet the angel in thine own territory (on earth), but I (Moses) went up to the angels into their territory; (Yalk. Deut. 951 באפרכיא); v. פָּרָאכוֹרִין.

פְּרִימָא, v. פְּרִימָא.

פְּרִימָה f. (פָּרַם) *tearing, rending of garments.* Meg. I, 7 אין בין ... אלא פריעה ופ' בלבד there is no legal difference between the locked up and the definite leper, except with regard to letting the hair grow wild and tearing the garments (Lev. XIII, 45). Sifra Thazr., Par. 5, ch. IX וטהר מן החפריעה ומן חפ' וכ' 'he is clean' (Lev. XIII, 34), that is, he is free from the duty of &c. Hor. 12b (ref. to Lev. XXI, 10) שאינו בפריעה ופ' כל עיקר that he must not let his hair grow wild or tear his garments at all; a. e.

פְּרִימִיתָן, Y. Keth. IX, end, 33c, read: פרי מיתן, v. פְּרוֹזְבּוּלָא.

פְּרִינָקָא, v. פַּרְנִיקָא.

פְּרִיסָא *curtain*, v. פָּרָסָא. —[Y. Gitt. VI, 48a bot. לוי פריסא, v. פָּרִיסָא II.]

פְּרִיסְדְּקִי, v. פְּרִידִיסְקֵי II.

פְּרִיסִיתָא f. (פָּרַס) *spreading, cover, layer*; פ' דתחבא the layer of fat which is spread over the cut throat of the sacrifice (v. Ḥull. 27b). Targ. Y. Lev. I, 8; III, 3; 14.

פְּרִיסְתָוָתָא f. pl. (denom. of פריסא, cmp. Lat. velarius; Syr. פרסטיותא, פרסתנתא, P. Sm. 3281; 3283) *curtain-guards, chambermaids.* Targ. Jud. V, 29 (h. text שרות; Pesh. עלימתא).

פְּרִיסְתָקָא m. (v. פְּרִידִיסְקֵי I) *soldier, orderly, policeman.* Gitt. 56b אתא פ' עלית מרומי a courier came for his sake from Rome and said, Rise, for they have elected thee Cæsar (Ar. a *message*). Ber. 58a שדר עלית פ' he (the king) sent an orderly for him (summoning him to appear; Ms. M. שדר קיסר קריית). B. Mets. 86a שדרו פ' דמלכא בתריה (Ms. M. פ' only) they sent a policeman after him (to arrest him). Keth. 62a ולא חלתם פ' דמלכא וכ' and a royal officer never passed his door (to molest him with execution &c.; Ar. דְּרוּקָא). — *Pl.* פְּרִיסְתָקֵי. Meg. 7a דילמא פ' שדור (Ms. O. פ' דמלכא) perhaps they sent word through orderlies; Yalk. Esth. 1059 (sing.).—Hebr. form פְּרַסְתְּקִין. Gen. R. s. 41 ילך וידבר לו שני פ' מן וכ' let him go and bring in two soldiers (common men) from the street and make them his heirs; Yalk. ib. 70.

פְּרִיעַ I (formed fr. part. pass. of פָּרַע I) *to be uncovered, deprived of; to forfeit.* Targ. Y. I Ex. XXXII, 25 ... פְּרִיעוּ יח וכ' (Y. II פָּרְעוּ, incorr.) they had forfeited the crown &c.

פְּרִיעַ II m. (פָּרַע II) *speed*; בפ' *quickly.* Num. R. s. 19 (transl. סרו מהר, Ex. XXXII, 8) סגו בפ' Y. Kidd. I, 59a bot. אמאי לא תיתי בפ' why dost thou not come quickly?

פְּרִיעָא, Targ. Prov. XXV, 18, v. פְּדוּעָא.—[Lam. R. to I, 16, end פריעיך, read: פריטיך, v. פְּרִיטָא.]

פְּרִיעָה f. (פָּרַע) 1) *letting the hair grow in neglect.* Meg. I, 7, a. e., v. פְּרִימָה. M. Kat. 15a אין פ' אלא וכ' *p'ri'ah* (Lev. XIII, 45) means, to let the hair grow (opp. to the opinion that *par'a* means, *to uncover, remove the headdress*, v. infra).—2) *uncovering, removing the mourner's wrap* (v. עֲבִירָה). Ib. 24a פְּרִיעַת הראש taking off the mourner's wrap (on the Sabbath); Gen. R. s. 100.—3) *uncovering the corona at circumcision, splitting the membrane and pulling it down.* Yeb. 71b ניתנה פְּרִיעַת מילה וכ' לא Abraham was not commanded to tear &c. Deut. R. s. 6, beg. (ref. to למילות, Ex. IV, 26) מכאן למילה ומכאן לפ' from this we derive circumcision and also uncovering. Ib. (ref. to המול ימול Gen. XVII, 13) שתי מילות מילה ופ' two operations, circumcision and uncovering; a. e.—4) *paying a debt.* B. Bath. 174a, a. e. פריעת בעל חוב מצוה וכ' paying a creditor is a religious obligation, and minors (the debtor's children) are not subject to religious obligations (therefore the guarantor who paid for them must wait until they are of age).

פְּרִיפוֹסִיטִין, v. פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פָּרִיץ m. (b. h.; פָּרַץ) 1) [*he that breaks through*, cmp. בָּרְחָא,] *leader, prince, conqueror.*—*Pl.* פָּרִיצִין, פְּרִיצֵי. Gen. R. s. 85; Yalk. ib. 145, v. רָבָּה *Pl.*—2) *unbridled, licentious, impudent.*—*Pl.* as ab. Y. Ber. I, 4b bot. פְּרִיצֵי הדור the impudent (scorners) of that generation. Kidd. 71a משרבו הפ' הרו וכ' when the bold (indiscreet) became numerous, the secret of the Divine Name of twelve letters was entrusted only to the discreet &c.; a. fr.—Ukts. III, 6 פְּרִיצֵי וזהו חפסולת שלהם כפ' זתים, v. זַיִת; Num. R. s. 19 זתים הפלטים וכ' and this (Og who escaped when the Refaïm were beaten) was the refuse among them, like the hard olives that escape being mashed &c.; Yalk. ib. 765.

פְּרִיצָא I ch. same, 1) *unbridled, licentious.*—*Pl.* פְּרִיצֵי. Ber. 3b, opp. כשרי.—2) *wild, vicious.* Ib. 54a גמלא פ' (some ed. פרצא; Ms. M. פריקא).

פְּרִיצָא II m. (פָּרַץ) *breach.*—*Pl.* פְּרִיצִין. Targ. II Esth. III, 8 (ed. Lag. פְּרִיצִין).

פְּרִיצוּתָא f. (v. פְּרִיצָא I) *licentiousness, obscenity.* Sot. 48a זמרי גברי ... פ' when men sing, and women respond, it is licentiousness. Ib. 26b בעלמא הוא ופ' וכ' this is merely an act of obscenity (not real adultery), and has the Law forbidden a wife to her husband because of an act of obscenity?; Yeb. 55b. B. Mets. 91a ואפי' משום פ' ליכא and it is not even considered an obscenity; a. e.—Trnsf. *a bold, licentious woman.* Meg. 12b מכדי פ' הואי וכ' she (Vashti) being a licentious woman ... why did she refuse to appear?; Yalk. Esth. 1049 (not פ' הוא).

פְּרִיקָא, פְּרִיקָא I m. (פָּרַק) 1) *redeemer.* Targ. Num. V, 8. Targ. Ruth III, 12. Ib. IV, 1; a. fr.—Lam. R. to I, 16, v. פְּרוֹקָא.—*Pl.* פְּרִיקְוָיָא. Targ. Y. Ex. VI, 16.—2) (part. pass.) *redeemed*, v. פָּרַק.

פְּרִיקָא II c. (פָּרַק) *broken, loose, remote.* Targ. Prov. XIII, 19 פ' מן ירדעתא (h. text סור מרע! v. LXX a. Pesh.).—Ber. 54a גמלא פ' Ms. M., v. פְּרִיצָא.

פְּרִיקָה f. (פָּרַק) *taking apart, breaking up; untying.* Num. R. s. 4 בשעת פְּרִיקָתָן וכ' at the taking apart of the

tabernacle and its furniture &c., v. פִּירוּק. Sabb. 73[b] אין דרך פ' בכך this is not a way of disjointing.—Esp. *untying and relieving a broken-down animal, unloading*, opp. טְעִינָה. B. Mets. 32[a] בחנם פ' for unloading you must ask no remuneration; ib. 31[a]; a. fr.

פְּרִיקָא, פְּרִיקְתָא, פְּרִיקֵי v. פִּירוּקָא.

פְּרִירָא I *pebble*, v. פְּרִידָא I.

פְּרִירֵי II, **פְּרִירָא** pr. n. m., v. פְּרִידָא II.

פָּרִישׁ I m. name of *a fruit, quince*. Tosef. Succ. II, 9; Succ. 31[a].—*Pl.* פְּרִישִׁין. Kil. I, 4 (=חֲבוּשִׁין Maim.); Y. ib. I, 27[a], expl. אִסְפַּרְגֵּל, v. אַסְפַּרְגֵּל. Ib. ולמה ... פ' שאין לך מין אילן פריש לקדרה וכ' why are they called *p'rishin* (*set aside, excellent*)? Because there is no species of fruit so well adapted for cooking as this.

פָּרִישׁ II m. (פָּרַשׁ) *set aside, excellent*. Y. Kil. I, 27[a] (R. S. to Kil. I, 4 פָּרוּשׁ), v. preced.

פָּרִישׁ, פָּרֵישׁ, פָּרִישָׁא m., c. ch. same, *separated, set aside*, 1) *lonely*. Targ. Jer. XV, 17 (h. text בדד).—2) *different*. Targ. Job XII, 3 (h. text נִפְלָא = נִפְלָא!).—3) *remote, extraordinary, wonderful, distinguished*. Ib. XXXI, 11; 28 (h. text פְּלִילִי, פְּלִילִים). Targ. O. Gen. XLIX, 26 (h. text נזיר). Targ. Ps. CXVIII, 23 (h. text נִפְלָאת); a. e.—Ib. CXXXIX, 14 פְּרִישַׁיִת (h. text נִפְלֵיתִי).—*Pl.* פְּרִישַׁיִן; f. פְּרִישָׁן. Targ. Ez. I, 11 (h. text פְּרֻדוֹת). Targ. Ps. CXXXI, 1; a. e.—V. next w.

פְּ, פָּרִישָׁא f. (preced.) *wonderful deed, wonder*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁן. Targ. Ps. CXXXIX, 14. Targ. Ex. XXXIII, 16 (not פְּרִישׁוֹן). Targ. Y. ib. XIII, 8 (ed. Vien. פְּרִישִׁין masc.). Ib. XXVI, 28. Targ. Job XXXVII, 14, a. e. פרישתא Ms. (ed. פְּרִישׁוּתָא q. v.). Targ. Y. Deut. IV, 35 (not פְּרִישָׁתָא); a. fr.—[Targ. Job XXXVI, 29, v. פְּרִישָׁתָא.]

פְּרִישָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, retirement, preparation*. Yoma 8[b] שזה פְּרִישָׁתוֹ לקדושה וכ' this one (the high priest) is isolated for sanctification (to prepare himself for the functions of the Day of Atonement), and this one (the priest designated to burn the red cow) is isolated for the sake of levitical cleanness. Ḥull. 72[b] משעת פְּרִישָׁתָן מאבריהן at the moment when they are cut loose from the main body (the garment); פרישתן מאבר when a piece of the embryo is cut loose from the limb to which it belongs; a. e. —2) *withdrawal, abstinence*. Pes. 22[b] כשם שקבלתי שכר על הדרישה . . . הפ' as I am rewarded for explaining (every את in the Scripture), so I shall be rewarded for abstaining (from interpreting the את in Deut. VI, 13); Kidd. 57[a]. Sabb. 87[a] בארבעה עבוד פ' the fourth day of Sivan they began to observe abstinence (Ex. XIX, 15); a. e.

פְּרִישָׁה II pr. n. f. (?) *P'rishah*. Sot. IX, 9 (47[a]) תחינה בן פ' name of a reputed assassin.

פְּרִישׁוּת f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, parting*. Gen. R. s. 70, a. e., v. נְשִׁיקָה.—2) (v. פָּרוּשׁ) *abstinence, restriction, self-restraint, piety*. Yoma 74[b] דרך ארץ פ' the enforced abstinence from marital connection. Num. R. s. 10, a. e., v. זִיזִרוּת. Sot. IX, 15 משמת ... טהרה ופ' with the death of ... ceased the dignity of the Law, and levitical purity and abstinence died out. Ib. טהרה מביאה לידי פ' ופ' וכ' levitical cleanness leads to self-control, and self-control to sanctity; a. e.

פְּרִישׁוּתָא f. (v. פָּרְשָׁא) *wonderful deed, wonder*. Targ. Job XXXVII, 14 (Ms. פְּרִישָׁתָא); a. fr.—*Pl.* פְּרִישְׁוָתָא, פְּרִישָׁתָא. Targ. Y. Ex. III, 20 (O. פְּרִשָׁוָתַי, read חַי ...; ed. Bérl. פְּרִישָׁתַי, read חַי ...; v. Berl. Targ. O. II. p. 20). Targ. Ps. LXXVII, 12; a. fr.

פְּרִישְׁנָא pr. n. pl., v. פַּרְשׁוּנָא.

פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁתָא, *pl.* v. פְּרִישָׁא.

פְּרִישְׁתָא f. (פָּרַשׁ, v. פָּרַס) *spread, curtain*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא. Targ. Job XXXVI, 29 Ms. (ed. פְּרִישָׁתָא; h. text מִפְּרִשֵׂי).

פָּרַךְ 1) *to split, divide off*. Denom. (cmp. מְחִיצָה) פָּרוֹכֶת.—2) *to split* (grist &c.); *to crush, rub, grind*. Ber. 37[b] פּוֹרְכָן באחרונה אדם פּוֹרְכוֹ בידו וכ' at last (when silver has been worked over several times) one may crumble it in one's hand, and it is no longer fit for any work. B. Mets. 89[b] יִפְרוֹךְ Ms. R., v. infra; a. e.—Part. pass. פָּרוּךְ; *pl.* פְּרוּכִים, פְּרוּכִין. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10-13 (ref. to אמילם ib., v. מָלַל) והמה פ' and they were (shall be) crushed.

Pi. פִּרֵךְ, פֵּר 1) *to split, demolish*. Yalk. Gen. 39, v. פָּבַר.—2) *to crush, grind; to crack; to husk*. Men. 75[b] מְפָרְכָן עד (Ber. 37[b] פּוֹרְכָן) וכ' he crushes them until he has reduced them to the fineness of the flour of which they had been made. Bets. 12[b] מְפָרְכִין קטניות וכ' you may husk peas on the Holy Day. Sabb. 53[b] סכין ומפרכין לאדם וכ' Ar. a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70; ed. a. Mss. מפרכסין, v. פִּרְכֵּס I) you may oint a sore and scrape the scab off for a human being (on the Sabbath), but not for a beast; a. e.—[Ib. 155[b] מפרכין חבן, v. פָּרַךְ II.]

Hif. הִפְרִיךְ same, *to smash, crack* &c. B. Mets. 89[b] לא יַפְרִיךְ ... כַּפְרִיךְ וכ' (Ms. R. יִפְרוֹךְ) the laborer must not smash fruits against a rock and eat them, but he may smash them one by one (with his hand) and eat; a. e.—[Yalk. Gen. 130 מפריכין, read: מפרירין, v. פָּרַר.]

Nif. נִפְרַךְ *to be crumbled; to be cracked; to be scraped, peeled*. Bekh. 37[b] יבישה כדי שתהא נִפְרֶכֶת a sore is called dry, when it can be scraped. Ḥull. 46[b] כדי שתִּפָּרֵךְ וכ' that it can be scraped off with the nail. Ber. 25[a] כל זמן שזורקה ואינה נפרכת when he throws it down, and it is not crumbled. Pesik. R. s. 11 שניפָּרַךְ, v. פָּרַךְ; a. e.

Hithpa. הִתְפָּרַךְ *to be crumbled, threshed*. Y. B. Mets. X, end, 12[c] כדי שיִּתְפָּרֵךְ ברגלו וכ' in order that it (the dung) be trodden down by the feet of men and beasts; (Bab. ib. 118[b] שירמה נישוף; Tosef. ib. XI, 8 שירשוף).

פָּרַךְ I ch. same, *to break, smash, crumble*.—*Part. pass.* פָּרִיךְ, פְּרִיכָא *crushed; peeling, brittle*. Targ. Lam. IV, 8 (h. text יִבַשׁ, v. Bekh. 37[b], quot. in preced.).—Lev. R. s. 8, beg., v. אַצִּיל. Pes. 68[b] יבשה מַפְרִיךְ פ' a dry wart is scraped

off (and not cut). B. Mets. 70ª דחבא פ׳ broken gold-ware (gold dust); B. Bath. 166ª; a. fr.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* B. Kam. 5ᵇ, a. fr. דאיכא למיפרך וכ׳ it may be objected (against this analogy) &c.; v. infra.

Pa. פָּרֵךְ, פָּרֵיךְ same. [Targ. Koh. III, 3. v. פְּכַר.) Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 תְּפָרְכִין (not תחפ׳).—Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מְפָרֵךְ בירישויא when he husks the heads of garlic. Bets. 12ᵇ מהו לְפָרוּכֵי וכ׳ dare one husk by rubbing and eat the seeds?; a. e.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* Kidd. 13ª, a. fr. פ׳ רב אחא וכ׳ Rab A. objected &c. Ned. 51ª כל ... פָּרְכָה וכ׳ whatever interpretation of *to'ebah* Rabbi offered, Bar Ḳ. refuted it. Sot. 7ª ופָרְכוּהָ Rashi a. Tosaf. (ed. ופירכוּהָ Hebr. form) and he refuted it. Pes. 69ª; a. fr.

Ithpa. אִתְפָּרַךְ, *Ithpe.* אִיתְפָּרַךְ, אִיפְּרַךְ, אִיתְּפָרַךְ *to be crushed; to be dry, parched, easily peeled.* Targ. Is. XXIV, 7 (h. text אֻמְלַל׳). Targ. Ps. XC, 5. Ib. LXXX, 17 מִיפַּרְכָא Ms. (ed. מופרכא, corr. acc.; ed. Wil. מָפָרְכָא Part. pass. *Pa.*; h. text כסוחה).—[Targ. Y. II Num. XXXIII, 52, v. supra.]—Sabb. 20ᵇ אִיפְּרוּכֵי מִפְּרָכָן (or מְפָרְכָן) they are brittle (unfit to be twisted into wicks). Pes. 68ᵇ, v. supra; a. e.—Trnsf. *to be refuted.* Hor. 14ª כל דאמר מילתא ולא מְפָרֵךְ וכ׳ whoever will say something and not be refuted, let him be the chief; דכולהו אִיפְּרִיךְ וכ׳ what every one of them said was refuted, what A. said was not; a. e.

פָּרַךְ II (v. פִּירוּכְיָא), *Pa.* פָּרֵיךְ 1) *to tie dry ears; to bind sheaves.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 7 (v. פְּרִיכָא II).—*2) *to untie sheaves* or *bundles.* Sabb. 155ᵇ מְפָרְכִינָן תבן וכ׳ (Ms. M. מפרכין; Ms. O. מפספסין) we may untie bundles of straw and of clover and mix them.

Ithpe. אִתְפָּרַךְ *to be tied up.* Y. Ḥag. II, 77ᶜ (ref. to תאלמנה, Ps. XXXI, 19) יִתְפָּרְכָן let them (their lips) be tied up (with ref. to מאלמים Gen. XXXVII, 7, v. supra); [v. חֲרַשׁ, a. correct *tied* for *crushed*]; Gen. R. s. 1 אִתְפְּרִכָן.

פֶּרֶךְ m. (פָּרַךְ) 1) (b. h.) *tyranny, rigor,* v. פְּרִיכָה. Y. Sot. V, 20ᶜ top שהיו משעבדין בהן בפ׳ וכ׳ who had made them serve with rigor and hard labor. Ex. R. s. 5, a. e., v. פָּנוּי; a. e.—2) *that which is easily crushed, brittle shell, husk.* Orl. III, 7, a. fr. אגוזי פ׳ *nuts with brittle shells, crack-nuts.* Pesik. R. s. 11 האגוז יש בו ג׳ מינים אגוזי פ׳ וכ׳ there are three kinds of nuts: soft-shell nuts, middling nuts &c.; של פ׳ שניפרד מעצמו the *perekh* nut which bursts open of itself; כך הוא ישראל ... מעצמם אלו של פ׳ so are the Israelites: those among them who do good of their own accord are the crack-nuts; Yalk. Cant. 992.—*Pl.* פְּרָכִים, פְּרָכִין. R. Hash. 13ᵇ עשויין פ׳ they (the peas) are husked as you need them.—3) *pl.* as ab. [*crushers,*] *bars of a grate* (through which the poking is done). Kel. XII, 3; Tosef. ib. B. Mets. II, 10.

פִּרְכָא, v. פִּירְכָא.

פַּרְכַּדְגְּמָא, v. פָּרְכַּגְמָא.

פַּרְכְּוָאֵי, v. next w.

פַּרְכָּוִי, פַּרְכְּוִי pr. n. (cmp. Pers. Varkani, Bact. Vehrkâna for Hyrcania, a. Βαρκάνιοι = Ὑρκάνιοι, Kiepert Atl. d. Alt. Welt 1860, p. 4) *Park'vi,* name of a country in Northern Ariana. Targ. Y. II Gen. X, 3 (ed. Vien. פַּרְכָנַן); Targ. I Chr. I, 6 (not פרס׳; h. text ריפת).—Denom. פַּרְכְּוָאֵי m. pl. *inhabitants of P.* Targ. Lam. IV, 21.

פַּרְכוּטַס m. (παραχύτης) *bathing master* (who also kept a restaurant; v. Becker-Göll Gallus I, 157, III, 156), *tavern-keeper.* Lam. R. to III, 16 דוליכה ... אצל חד פ׳ וכ׳ (Ar. אצל המגרוס, v. מַגְּרוֹס) she took her son to a tavern-keeper, and said to him, teach my son the trade &c.; Koh. R. to I, 8 פרכוניס (ed. Leipz. פרקוניס; corr. acc.).

פַּרְכָן, פִּרְכָּן, v. פַּרְכְּוִי.

פַּרְכוֹנִיס, v. פַּרְכוּטַס.

פַּרְכּוֹסָא, פִּרְכּוֹסָא, v. sub פִּירְ׳.

פַּרְכִּוּת, v. פִּרּוּכֶת.

פַּרְכִיטָא m. = פַּרְכוּטַס, *bathing master.* Gen. R. s. 63 כחדרין פ׳ שהוא משתם וכ׳ Ar. (ed. פרב׳, corr. acc.) like the bathing master that first scours the bath &c.; Yalk. ib. 110 פרבי׳, פריב׳, (corr. acc.).

פַּרְכִּיר׳, Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ, v. פַּרְוָר.

פִּרְכִיל m. (פֶּרֶךְ; cmp. פָּרָק) [*limb,*] *twig with grapes.* Ukts. I, 3 יד הפ׳ the handle (stem) of a vine. Ex. R. s. 15 פ׳ של ענבים; a. e.—*Pl.* פִּרְכִילִים. Bets. 30ᵇ; Succ. 10ª, a. e. פִּרְכִילֵי ענבים (Tosef. ib. I, 7 אשכולות של ענבים). Y. Bicc. I, 64ᵇ top פִּרְכִירֵי ענבים.

פִּרְכִיס, v. פַּרְכֵּס.

פִּרְכִיר, v. פִּרְכִיל.

פִּרְכֵּס I (enlargement of פָּרַךְ) *to rub, scrape.* Sabb. 53ᵇ, v. פֶּרֶךְ.—Esp. *to grind colors, rub with paint, paint* (hair, skin); trnsf. *to give a deceptive appearance to.* Lam. R. to II, 1 ... מְפַרְכְּסִין ברם וכ׳ והיו and the men of the country painted (themselves) with the blood of his (the king's) enemies. Sabb. 34ª זונות מפרכסות זו את זו וכ׳ harlots paint one another, how much the more must scholars (be regardful of one another's honor)! B. Mets. IV, 12 (60ª) אין מְפַרְכְּסִין לא את האדם וכ׳ (Y. ed. a. Mish. Nap. מְפַרְקְסִין) you must not give a deceptive appearance to a human being (slave to be sold) or to a beast or to vessels, v. פִּירְכוּס I. Y. ib. IV, end, 9ᵈ ... צור גרמך מהו אין מפרקסין what is meant by 'you must not paint (a slave)'? You must not tell him, paint thyself (to appear younger); a. e.

פִּרְכֵּס II (preced.) [*to rub, grind,*] *to move convulsively, to struggle, kick.* Ohol. I, 6 ... שמְפַרְכְּסִים וכ׳ דוחזו if their heads have been cut off, they are unclean (as corpses), although they still move convulsively; כגון זנב ... שמְפַרְכֶּסֶת like the tail of the lizzard which moves (after being separated); Tosef. ib. II, 1. Y. Sot. IX, beg. 23ᵇ חלל ולא מְפַרְכֵּס it says 'slain' (Deut. XXI, 1) but not struggling. Ḥull. II, 6 עד שתְּפַרְכֵּס ברד וכ׳ unless the animal (when slaughtered) kicks with the foreleg and the hindleg (v. פִּירְכוּס II). Gen. R. s. 63 יעקב מפרכס לצאת Jacob (in his mother's womb) struggled to come out; a. fr.

פַּרְכִּיס, פַּרְכֵּס ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 10.—B. Bath. 142[b], v. פִּירְכִּיסָא.

פַּרְכָּסִין f. (πρᾶξις) *practice, public life.* Y. B. Mets. II, 8[c] bot. לא אתית ... פ' דידכון וכ' (ed. פרוכסין, corr. acc.) I have come only to see your ways, how you deal, how you judge.

פַּרְכַּרְגְּמָא m. (παραχάραγμα) *false coin, counterfeit.* Par. I, 3 Ar. (ed. פרכריג, corr. acc.), v. גִּיקְדָּ.

פַּרְכְּתָא, פַּרְכָּתָא, v. פָּרוּכְתָּא.

פָּרַם (b. h.) *to tear open; to strip.* Sot. III, 8 האיש פורע ופוֹרֵם ... פורעת ופוֹרֶמֶת the (leprous) man must let his hair grow and tear his garments, but a woman should not &c.; Sifra Thazr. Par. 5, ch. XII; Y. Sot. III, end, 19[b]. Hor. III, 5 כהן גדול פורם מלמטה וכ' the high priest in mourning tears his lower garments; ib. 12[b] פּוֹרְמִין ... אינו פורם he does not tear his garments in the manner ordinary people in mourning do; Sifra Emor ch. I, Par. 2; Yoma 73[a]; a. fr.—*Part. pass.* פָּרוּם; f. פְּרוּמָה; *pl.* פְּרוּמִין, פְּרוּמִים; פְּרוּמוֹת *exposed, bare.* Gitt. 90[b] ופ' משני צדדיה bare on both her shoulders; Y. ib. IX, end, 50[d] צדדיה פרומין; Y. Sot. I, beg. 16[b] מְפוֹרְמִין.

Pi. פֵּרֵם same. Part. pass. מְפוֹרָם; *pl.* מְפוֹרָמִין, v. supra.—[Gen. R. s. 22, end כמפרים some ed., v. פָּרַס.]

פָּרֵם ch. same, *to cut, split, break into; to chop, hash.* Sabb. 74[b] האי מאן דפָרֵים סילקא (Var. in Ar. דפָרֵיס) he who minces beets (on the Sabbath). Ber. 39[a] פָּרְמִינְהוּ פרימי רברבי Ms. M. (Ar. פרימי, ed. פרימא רבא) if he chopped them into large pellets. M. Kat. 25[a] פָּרְמוּם בבא וכ' Ar. (ed. פרוס; Ms. M. 2 פרוץ) they broke through the gate, and carried the body out; a. e.—V. פְּרוֹמָאָה.

Ithpe. אִיתְפָּרַם *to be cut, chopped.* Hull. 30[b] sq. חזינן גידפי דמיפָּרְמִי we see that the feathers (of the throat) are cut through.

פָּרְמָא, v. פּוּרְמָא.—*Pl.* פָּרְמֵי, v. פָּרְאמֵי.

פַּרְמוּטָה, v. פַּרְמֻעָה.

פַּרְמוּטִין, v. פַּרְטוּמִי.

פַּרְמוּסְקָא* m. (supposed to mean) *chief of police*; גברי דפ' *policemen.* B. Mets. 93[b] ed. (Ar. דפרים; Ms. M. דפרימסק; Ms. R. 2 דפרמסקא; Alf. ed. Cost. דפרמיסקא; Ms. H. דפלמוסא; Ms. R. 1 דפילמוסא; Tosaf. דפרמוסקי). [Prob. a Babyl. corrupt. of פּוּלְמַרְכָא polemarch.]

פַּרְמֻעָה f. *parmo'ah*, a sort of *lupine.* Y. Kil. I, 27[a] ed. Zyt. (ed. Krot. פרמ'; R. S. to Kil. I, 3 פרמותה; Or Zar. Kil. 254 פרמוטה), v. פַּלְסָלוֹס.

פַּרְמוּתָה, v. preced.

פַּרְמָקוֹס m. (φαρμακός) *sorcerer.* Gen. R. s. 77 Var. (text פרקמוס, incorr.); Cant. R. to III, 6.

פַּרְמַשְׁתָּק, פַּרְמַשְׁתָּק m. (Pers. *parmâstakh, contrectatus* or *extensus*, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, 229[a]) *membrum virile.* M. Kat. 18[a] פַּרְמַשְׁתְּקוֹ (Ms. M. פַּרְמַשְׁתּוֹ); Yalk. Ex. 182 פרמשתו; Yalk. Dan. 1062 פרמשתקו.

פָּרָן m. (פָּרַר) *a building with a gateway leading from street to street* (cmp. פַּשָּׁג). Toh. VI, 9 (interch. with בסילקי, v. Maim. a. l.).—[R. H. G. reads פָּרוֹן and explains *lighthouse* (φάρος)—which, however, does not fit the context.]

פָּרַן (cmp. פָּרַם, פָּרַס) *to cut, divide*; cmp. פָּסַק.] *to assign.*

Hif. הִפְרִין *to assign, provide, endow.* B. Mets. V, 5 Var. (v. פָּרַז) ומַפְרִין על שדהו and may make an arrangement for his field; expl. ib. 69[b] ואומר תן לי השוכר ... מאתים זוז ואפרנסנה וכ' if one rents a field at a rent of ten Kor of wheat a year, and says, lend me two hundred Zuz and I shall improve the field, and I offer thee twelve Kor a year (v. פָּרָה *Hif.*).—Esp. *to endow a bride, to promise a dowry.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) they were poor ולא היו מַפְרִינִים אלא בפה and endowed (the bride) only with their mouth (with a blessing); Yalk. ib. 109 מפרינין (not אותו) ולא היו מפרינין אותה וכ'; Gen. R. s. 74 end מפריגים; Yalk. ib. 130 מפריכין (corr. acc.; Ar. מפריסים, v. פָּרַס).

פָּרַן ch., *Af.* אַפְרַן same, esp. (of the husband) *to endow the wife, settle the dowry* (כְּתוּבָּה or מוֹהַר). Targ. Y. I Ex. XXII, 15 מְפָרְנָא יַפְרִין (Y. II יְפָרֵן; h. text מהר ימהר). Targ. Y. Deut. XXI, 13 (h. text ובעלתה).

פַּרְנוֹן, פּוּרְנָא, פּוֹרָן, פַּרְנָא, פָּרָן m. (preced.) *the wife's settlement, dowry* (corresp. to b. h. מֹהַר a. later כְּתוּבָּה). [The phonetic coincidence with φερνή gave rise to the forms פַּרְאפּוּרְנוֹן, a. to combination with פרא, v. פַּרְנוֹן, פורנין, a. to combination with פרא, v. פַּרְאפּוּרְנוֹן.] Targ. Y. II Gen. XXXIV, 12 פורן וכתובתא (h. text מהר ומתן).—Y. Keth. VII, 31[c] top תיפוק בפלגית פ' ... אתא (not בלא) the case came before R. J., and he decided, let her be sent away with half her dowry; אין שוטה היא בלא פ' ... תיסוב פ' שלים if she is a faithless wife, let her be sent away without any dowry, and if she is not, let her receive her full dowry!; אייתון פָּרְנָה וכ' they produced her deed of endowment (K'thubah) and found &c. Ib. VI, beg., 30[c] פּוּרְנָה, v. יָרַק. Ib. IX, 33[c] top אי אבד פרונא וכ' (corr. acc.) if the deed of endowment shall ever get lost, you may write another. Gen. R. s. 80 פרנון, v. פַּרְאפּוּרְנָא; Yalk. ib. 134 פּוּרְנוֹן. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34, a. e. פ' רב עלי וכ' her endowment is too large for me, and I cannot divorce her. Y. Keth. XI, 34[b] תבעת פָּרְנָה וכ' as soon as the widow asks for her dowry, she loses the right of alimentation. Bab. ib. 67[a] (in Hebr. dict.) אשה גובה פ' מהם a widow may seize them for her dowry; a. fr.—Trnsf. *an endowment, good luck.* Ib. 54[a] bot. (if outfit articles have become cheaper) פ' לירתני it is the heirs' good luck (i. e. they furnish the outfit as defined by the deceased, at present prices).

פַּרְנִיגָן, פַּרְנִגָּן f. (prob. a geographical term) שיראה פ' *p'rangan* (*parnigan*) *silk.* Targ. II Esth. V, 1; ib. VI, 10 פרניגן ed. Lag. (oth. ed. פרגינן, corr. acc.). V. next w.

פַּרְנְדָא f. (v. preced.) שירה (שירא) פ' *p'randa silk.* Sot. 48[b] בטלה ש' פ' וכ' ... משחרב when the first Temple

was destroyed, the use of *p.* silk and of white glass was suspended. Sabb. 20ᵇ לחוד שירא ... ושׁ׳פ silk is different from *p'randa* silk. [Sachs, Beitr. II, p. 185 refers to late Greek πράνδιοι (πράνδιον fillet, S.), from which he derives French *frange*, Engl. *fringe*.]

פַּרַנְדִּסִין pr. n. pl. *Brundisium*, v. בַּלְהֲרִסִין.

פַּרְנוֹס, Gen. R. s. 68 כבמטה וכפ׳ v. פִּירְנוֹס a. פַּלְוְמָא.

פִּרְנוּס פִּיר׳, פַּרְנוֹס m. (פָּרְנֵס) *provision, sustenance; prosperity.* Targ. I Kings V, 25 (ed. Wil. פַּר׳); Targ. II Chr. II, 9. Targ. Is. XXX, 23 פי׳ ed. Lag. (ed. Wil. פַּר׳). Targ. Mal. III, 10.

פִּירְנוּק פִּיר׳, פַּרְנוּק m.; pl. פִּרְנוּקִין, פִּרְנוּקִן (פָּרְנֵק) פִּיר׳ *delight.* Targ. Ps. CXIX, 24 (ed. Wil. sing.); ib. 92; ib. 143; a. e.

פַּרְנוּתָא, v. פַּרְוָטָא II.

פַּרְנִיטוֹס, v. פַּרְנִיטוֹס.

פַּרְנִיטוֹס, v. פַּרְנִיטוֹס.

פַּרְנִינְגָן, v. פַּרְנְגָן.

פַּרְנִיטוֹס, פַּרְנִיטוֹס pr. n. m. *Parniṭos.* Targ. II Esth. I, 2 (3), prob. corrupt., for אַנְטִיפַּטְרוֹס.

פַּרְנִיס, v. פַּרְנֵס.

פִּרְנִיקָא (פִּרְנִיקָא) m. (פָּרְנֵק) *delicateness.* Targ. Y. I Deut. XXVIII, 56 פרנ׳; Y. II פרקינא (corr. acc.).

פַּרְנִית, Tanḥ. ed. Bub., Huck. 3 התחיל מהפרניה עליה prob. to be read: מַפְרִין (v. פָּרַז) he began to raise the price for them (Pesik. R. s. 14 עילה עליהם).

פַּרְנָךְ pr. n. m. *Parnakh*, an Amora. Meg. 32ᵃ. Y. Pes. V, 32ᶜ bot.; a. fr.

פַּרְנֵס (enlargement of פָּרַן) *to endow, provide, sustain, cultivate.* B. Mets. 69ᵇ אֲפַרְנְסֵנָּה I will improve the field, v. פָּרַן. Ex. R. s. 43, end לְךָ פַּרְנְסָה ועשה וכ׳ go and improve it, and make a vineyard of it. Keth. V, 2 נוחנין ... לְפַרְנֵס את עצמה a betrothed maiden is given twelve months time ... to make her outfit; לפרנס את עצמו כך so is the man allowed a certain time to prepare himself. Tosef. B. Mets. VII, 6 פַּרְנֵס לִי מלאכה וכ׳ provide work for me on thy own property, or give me my wages &c.; a. fr.—Esp. *to provide with the necessaries of life; to support* (from the charities). B. Bath. 8ᵃ במה אֲפַרְנְסָךְ on what claim shall I support thee?; פַּרְנְסֵנִי ככלב וכ׳ support me as you would a dog or a raven. Gitt. 61ᵃ מְפַרְנְסִין עניי נכרים וכ׳ we are bound to support the gentile poor equally with the Jewish poor because of 'the ways of peace', v. דֶּרֶךְ; Tosef. ib. V (III), 4; a. v. fr.—B. Bath. 14ᵃ פִּירְנַסְתָּה ... צא ופַרְנֵס ארון לרחבו thou hast made provision (explained how) to fill up the Ark in its length, go and fill it in its width.

Hithpa. הִתְפַּרְנֵס *to be provided for, be supported; to support one's self.* Kidd. IV, 14 וחן מִתְפַּרְנְסִין שלא בצער and they (beasts and birds) are provided for without any trouble of their own; אינו דין שֶׁאֶתְפַּרְנֵס וכ׳ might it not be a proper inference that I (a human being) ought to be sustained without trouble? Keth. 67ᵇ אין לו ואינו רוצה להתפרנס וכ׳ if a person has no means and refuses to be supported (from the charities). Ib. יש לו ואינו רוצה להתפרנס if a person has means but refuses to supply himself with the necessaries of life (preferring to starve himself). Ber. 28ᵃ מִתְפַּרְנְסִים וכ׳ ... אי אתה יודע thou knowest nothing of the trouble of the scholars,—how they support themselves and what they live on. Keth. 68ᵃ חבנות נזונות ומִתְפַּרְנְסוֹת וכ׳ daughters must be fed and provided for (clothed) from their father's estate. Ber. 3ᵇ לכו והִתְפַּרְנְסוּ זה מזה go and support yourselves by dealing with one another; a. v. fr.

פַּרְנֵס, פַּרְנִיס ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 8. Targ. Is. LVIII, 7; a. fr.—Num. R. s. 9 וְפָרְנֵס, v. זוּן I ch. Lev. R. s. 34 והוה מפרנס וכ׳ (v. זוּן I ch.); a. e.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵס as preced. *Hithpa.* Targ. Y. Lev. XXV, 35, sq. Targ. Lam. V, 6; a. fr.

פַּרְנָס m. (preced.) *manager, administrator, leader of a community, chief.* Snh. 92ᵃ, v. נָהַג. Ber. 28ᵃ אוי לו לדור שאתה פַּרְנָסוֹ woe to the generation whose leader thou art! Arakh. 17ᵃ כפ׳ לפי דורו as the generation, so the leader. Yoma 22ᵇ אין מעמידין פ׳ וכ׳ we should appoint chief of a congregation only one behind whom hangs a mass of reptiles (to whose ancestry some blemish is attached), so that, when he becomes overbearing, we can say to him, turn behind thee; a. v. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִים, פַּרְנָסִין. Ib. 86ᵇ שני פ׳ טובים עמדו וכ׳ two good leaders have arisen for Israel, Moses and David. Y. Peah VIII, 21ᵃ top אין מעמידין פ׳ פחות משלשה we must never appoint less than three managers (of charities). Ib. אין מעמידין שני אחין פ׳ two brothers must not be appointed managers of charity. Gitt. 60ᵃ; a. fr.

פַּרְנָסָא, פִּרְנָסָא I ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 5 (h. text רעה). Targ. Is. XXII, 15 (h. text סכן); a. fr.—Y. Peah VIII, 21ᵃ בעון מעניתיה פ׳ וכ׳ ר״ע when they wanted to appoint R. A. a manager &c. Arakh. 17ᵃ אי מעלי דרא מעלי פ׳ if the generation is good, the leader is good; a. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִין, פַּרְנָסַיָּא. Targ. Zech. XI, 7, sq. Targ. Ez. XXXIV, 7, sq.; a. fr.—Y. Peah l. c. בעא מוקמיה לון פ׳ וכ׳ wanted to appoint managers for them, but none would accept; Y. Shek. V, 48ᵈ bot. Ib. 49ᵃ bot.; a. fr.

פַּרְנָסָא II f. (preced.) *management, administration.* Targ. O. Gen. XV, 2 בר פ׳ manager (h. text בן משק); Y. ib. בר פַּרְנָסַת ביתי V. פַּרְנָסוּתָא.

פַּרְנָסָה f. (preced. wds.) *provision, maintenance, outfit.* Peah VIII, 7 פַּרְנָסַת לינה the necessary arrangement for a night's lodging (for the poor), expl. Sabb. 118ᵃ, v. סוּדָרָא II ch.; B. Bath. 9ᵃ; Tosef. Peah IV, 8. Keth. 50ᵇ (ref. to זן ib.) פ׳ הויא וכ׳ does this mean (bridal) outfit ... or sustenance proper? Ib. חתם לפ׳ חיאי there it was about the outfit. Ib. 68ᵃ, a. e. לפ׳ שמעון באב as to the amount for which the heirs are to be assessed for a daughter's outfit, we are guided by the disposition of her deceased father. Ib. (ref. to מתפרנסת, ib.) מאי לאו פרנסת חבעל does it not mean the outfit for the husband (dower)? לא בפרנסה עצמה no, it refers to her own support. Ib.ᵇ אירבו מזוניהיהן ולא אירבו פַּרְנָסָתָן they have

lost their claim on alimentation (from the estate), but not their claim on an outfit. Ber. 3[b] עמך ישראל צריכין פ׳ Israel, thy people, need a living. Taan. 9[a] בשביל רבים מטר ... פ׳ rain is granted for the sake of the many (in public prosperity) for the sake of an individual, support (prosperity) for the sake of the many (in public prayers). Gen. R. s. 20; Midr. Till. to Ps. CVI, beg., v. פָּלָא. Taan. 19[b] עבד שנתן לו רבו פַּרְנָסָתוֹ באחד וכ׳ a slave to whom his master gives his fare (for the week) on the first day of the week; a. v. fr.

פַּרְנָסוּת f. (v. פַּרְנָס) *administrative office.* Y. Sot. IX, 24[a], v. שָׁמַשׁ.

פַּרְנָסוּתָא f. = h. פַּרְנָסָה. Targ. Job XXXVIII, 39 (Ms. פַּרְנָסָתָא). Targ. Lam. V, 9. Targ. Koh. XI, 1.

פַּרְנַסְתָּא, v. פַּרְנָסָא II, a. preced.

פָּרְנֵק (*Parel* of פָּנַק) *to delight; to treat with dainties.*

Hithpa. הִתְפָּרְנֵק *to enjoy dainties.* Cant. R. to VII, 2 I. חָטָא, v. מִתְפָּרְנְקִין.

פַּרְנֵק ch. same. Targ. Ps. XCIV, 19 רַפַּרְנְקָנִין ed. Lag. (ed. יפרקני, יפרוקני, corr. acc.).—Part. pass. מְפַרְנַק; f. מְפַרְנָקָא, q. v.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵק *to be delighted, enjoy.* Ib. CXIX, 16. Targ. Job XXII, 26. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19; a. e.

פַּרְנָקָא, v. פְּרוּנָקָא.

פָּרַס I, פָּרַשׁ (b. h.) 1) *to split, break*, esp. (v. בָּצַע) *to break bread and say grace.* R. Hash. 29[b] לא יִפְרוֹס אדם פרוסה וכ׳ a person should not break bread and say grace for his guests, unless he dines with them אבל פּוֹרֵס הוא לבניו וכ׳ but he may do so for his children and his household in order to train them in religious practice. Pes. 37[a]; Men. 78[b] (expl. מצה הינא) כל שפּוֹרְסָהּ ואין וכ׳ when he breaks it apart, and no cords (of unbaked dough) can be drawn out of it; a. e.—Part. pass. פָּרוּס; f. פְּרוּסָה; *pl.* פְּרוּסִין, פְּרוּסִים; פְּרוּסוֹת. Lev. R. s. 34 (ref. to פָּרֹס, Is. LVIII, 7) פָּרוּס כבר הוא ... חלא תִפָּרוֹשׁ it does not read, 'behold, thou shalt break', but, 'behold broken'; it (thy bread) is broken for thee, for from the beginning of the year it is decreed &c. Y. Dem. I, 21[d] bot. בפ׳ when it is a broken piece of an eatable, opp. שלם. Y. Ber. VI, 10[b] bot. פ׳ של חטים (sub. פת) a broken loaf of wheat bread; a. fr.—V. פָּרוּס, פְּרוּסָה.—2) (cmp. פָּרַץ) *to break through*; part. pass. as ab. *open, plain.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 4, v. סְוָאר.—3) *to spread.* Meg. III, 3 (28[a]) ואין פּוֹרְשִׂין לתוכו מצועות nor dare you spread traps leading into it (the synagogue in ruins). Yoma III, 4 פָּרְסוּ סדין וכ׳ (Y. ed. פָּרְשׂוּ), v. סָדִין. Num. R. s. 11 הכהנים פּוֹרְשִׂים את כפיהם the priests spread their hands (when blessing). Ex. R. s. 42 אחז ... ופ׳ הקב״ה וכ׳ he (Moses) took hold of the divine throne, and the Lord spread his cloak over him. Ib. (ref. to פָּרַשׂ, Job XXVI, 9) פ׳ רחום שדי זיו וכ׳ the Merciful Almighty spread the splendor of his cloud over him; ib. s. 41 ופ׳ והגין עליו הקב״ה the Lord spread (his cloak) over him and protected him; a. fr.—Deut. R. s. 5 הית פּוֹרֵשׂ דיאטגמא (not דאטגמא) וכ׳ he spread (published) a decree wherever he conquered &c.—Part. pass. as ab. Ab. III, 16, v. מְצוּדָּה; a. e.—(ב׳ את שמע) פ׳ על interch. with *to spread a cloak over the head for the recitation of the prayers preceding the Shm'a* (Ḳaddish and Bar'khu), esp. *to recite the prayers &c. for the benefit of those who have come too late for the regular service* (cmp. Ber. 51[a] פריס סודרא, quot. in next w.). Meg. IV, 3 (23[b]) אין פורסין על שמע וכ׳ (Mish. ed. את; Mish. Pes. פורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) the prayers for the Shm'a are not read aloud ... with less than two persons; [Rashi: *to divide* the Sh'ma (v. supra), i. e. to read parts of the prayers preceding the Shm'a;] Y. ib. IV, 75[a] bot. פורסין את שמע. Ib. IV, 5 חמפטיר א״ל פָּרוֹס על שמע פ׳ ... פורס וכ׳, v. פָּשַׁר. Ib. 6. Lev. R. s. 23 they said to him, recite the prayers for the Shm'a; he did; Cant. R. to II, 2 (mixed dict.) פְּרוֹס לן את שמע פרוס לון (read: פָּרֵיס); a. fr.

Nif. נִפְרַס, *Nithpa.* נִתְפָּרֵס *to be divided, broken.* T'bul Yom III, 1, v. עָרָה II. B. Mets. VII, 7 נִתְפָּרְסוּ עיגוליו if his fig cakes were broken; a. e.

Hif. הִפְרִיס 1) *to assign, give a share, a present.* Gen. R. s. 74 end ולא הרו מַפְרִיסִים וכ׳ Ar. (ed. מפרינים) they endowed only with their mouth, v. פֶּרֶן. Yalk. ib. 22 מַפְרִיס והולך, v. פָּרָה.—2) (denom. of פַּרְסָה) *to part the foot, to have a parted hoof.* Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 חזיר מפריס משוסע the swine parts its foot and is cloven-footed. Ḥull. 59[a] אין לך דבר שמפריס פרסה וכ׳ there is no animal that parts its foot and yet is unclean, except swine; a. e.—Ib. 51[b] ה׳ ע״ג קרקע the animal, after its fall, in attempting to rise made an impression of its parted feet on the ground (an evidence of its spine's being unaffected).—Trnsf. *to show the cloven foot* (like swine, as if saying, 'I am clean', v. Lev. R. s. 13, end), *to pretend piety.* Gen. R. s. 22 יצא כמיפריס וכמרמה וכ׳ (some ed. במפרים, corr. acc.) he went forth like a hypocrite and as one deceiving his Creator; (Yalk. ib. 38; Lev. R. s. 10 כמעריס, v. עָרַם II).

Pi. פִּרֵּס, פִּרֵשׂ 1) *to spread.* Bekh. 44[a] (ref. to Ex. XL, 19) רבינו פֵּירְשׁוּ Moses our teacher spread it (hence he must have been ten cubits high); Sabb. 92[a] פרשו; Yalk. Ex. 372; a. e.—2) *to put a wrap on*, only in פֵּרְסָה נדה *she became menstruous.* Keth. 2[a]. Gen. R. s. 48; a. fr.

פָּרַס I ch. same, 1) *to split, divide, break*; esp. *to break bread and say grace.* Targ. II Kings IV, 39 (h. text פלח). Targ. I Sam. IX, 13 פריס על מזונא ed. Lag. (oth. ed. ב׳ מזונא; Ar. יַפְרִיס נכסתא *Af.*).—Yalk. Prov. 947 פָּרֵיס מנחם ויהיב לאבל the comforter breaks the bread and gives it to the mourner (ref. to Lam. I, 17). Snh. 49[a] bot. פריס להו he divided with them, v. גּוֹנְיָנֵי. B. Mets. 40[a] פריס ר׳ ר׳ שיתא וכ׳ R. J. sold at the rate of six *kuzé* for &c.; a. e.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא. Pes. 37[b] והכא כמאן דמי דמיא and here it has the appearance of being broken; Men. 78[b] (not דמי). Bekh. 40[a] דשפיר ופריס (ed. ופרוס, Hebr. form) when the mouth is pointed and (the lip) parted (like that of swine); a. e.—2) *to divide, arrange*; (=h. הערך, סדר) *to arbitrate, value.* Targ. O. Lev. XXVII, 8; a. fr.—Denom. פּוּרְסָא, פּוֹרְסָנָא.—3) *to distribute, spread; to publish.* Targ. Job XXXVI, 30. Targ. II Sam. XVII, 19 וַפְרַסַת (not

(וּפ׳). Targ. Prov. XXIX, 5; a. fr.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא; *pl.* פְּרִיסִין; פְּרִיסָן. Targ. Ex. XXV, 20 (Bxt. פָּרְסָן); a. fr.—Targ. II Esth. IV, 8 פָּרִיס *published.*—Ber. 55[b] בעידנא דפַּרְסֵי ידיהון וכ׳ when they (the priests) spread their hands (to bless). Y. Sabb. XX, beg. 17[c] הוון פָּרְסִין קילעיה וכ׳ they spread the curtains on the day before up to four cubits, and the next day they spread them entirely. Ber. 51[a] (expl. עיטוף) ר׳ אסי פָּרֵיס סודרא וכ׳ R. A. used to spread a cloth over his head (before taking up the cup of benediction). Sabb. 48[a]. Y. ib. XVII, end, 15[d], v. גְּדִירְשָׁא; a. fr.

Pa. פָּרֵיס 1) *to spread.* Targ. Lam. I, 17; a. e.—2) (*Pali*) פַּרְסֵי (v. P. Sm. 3276) *to publish, divulge.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 25 מפרסיא (Y. I מפרסמא).

Af. אַפְרֵיס 1) *to distribute, arrange.* Targ. I Sam. IX, 13 Ar. (v. supra).—2) *to spread forth.* Targ. Is. XXV, 11.—3) (v. preced. *Hif.*) *to set the foot.* Targ. II Esth. I, 2.

Ithpa. אִתְפַּרַס *to be spread, published.* Ib. III, 15; VIII, 13, sq. אתפרסת Ar. s. v. דיטגמא (ed. אתפרסמת).—Lam. R. to II, 2 ולא תִתְפַּרְסֵין וכ׳ (fr. פַּרְסֵי) rather than that the secrets of the government be divulged.

II פַּרְסָ (b. h.) pr. n. *Persia.* Esth. R. to I, 3 כשהמלכות במדי פ׳ שפירלה לה כשהמלכות בפ׳ וכ׳ when the government is in Media, Persia is named as an attachment to it, and when the government is in Persia, Media is &c. Ib. למה קרין אותה פ׳ וכ׳ why is it called Paras?, v. פְּרוּסָה; a. fr.—[Deut. R. s. 10, a. e. פ׳, a censorial change, for רומי.].—Targ. II Chr. XXXVI, 20; 22; a. e.

פַּרְסָ m. (פָּרַס) 1) *part, half,* v. פָּרוּס.—2) *a piece,* esp. *a certain quantity of bread.* Neg. XIII, 9 כדי אכילת פ׳ פת חטין וכ׳ as much time as is required for eating a piece, that is, a piece of wheat bread &c. Ib. 10. Tosef. ib. VII, 10 וכמה הוא פ׳ חצי וכ׳ and how much is a *p'ras*? Half a loaf, of which three make a Kab; Tosef. Mikv. VII (VIII), 6; Erub. 83[a]; a. fr.—*Pl.* פָּרָסִים; *Du.* פָּרָסַיִם. Y. Sabb. I, 2[b] bot. אכילת פ׳ eating two *p'rasim* (with interruption); ib. כמה זתים בכמה פ׳ several olive sizes of eatables eaten within a time required for eating several pieces; Y. Hor. III, 47[b] bot.—Trnsf. *the fare received by members of a household,* or *by slaves.* Erub. 72[b] במקבלי פ׳ שנו the Mishnah speaking of brothers eating at their father's table means those receiving, each his separate fare, at the hands of their father. Ib. 73[a] מי שיש לו ... מקבלות פ׳ וכ׳ if a man has five wives (occupying separate dwellings in one court) receiving their fare at the hands of their husband, and five slaves receiving &c. Y. Taan. I, beg. 63[c] הוא הובע פָּרְסוֹ מינני he (the slave) begs him for his fare; (ib. פרנסתו). Ib. סמוך לפרסו near the period when his fare is due. Ab. I, 3, v. עֲבַד; a. fr.—3) *P'ras,* half a Maneh (מָנֶה). Eduy. III, 3 מנה ופ׳ each weighing one Maneh and a half. Peah VIII, 5; a. fr.—מנה בן פ׳, v. מָנֶה.—4) *P'ras, half the length of a furrow* (v. infra); בית (ה)פ׳ *an area of a square P'ras,* esp. *a field, of a square P'ras, declared unclean on account of crushed bones carried over it from a ploughed grave.* M. Kat. 5[b] החורש את הקבר הרי הוא עושה בית פ׳ וכמה הוא עושה חצי מענה וכ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. מלא מענה, v. Rabb. D. S. a. l. note) he who ploughs over a grave, makes a *beth-p'ras* (an unclean field), and how much of it does he make unclean? Half the length of a furrow of one hundred cubits; Ohol. XVII, 1 החורש ... עושה בית פ׳ ... מאה אמה בית ארבעה סאים he who ploughs &c.; how far does he make it unclean? (Half) the size of a furrow of a hundred cubits (in all directions), which is a square of the capacity of four S'ahs of seed; Nidd. 57[a]; Tosef. Ohol. XVII, 1. Ohol. XVII, 2 בית פ׳ עושה בית פ׳ an unclean field may create another unclean field (if the plough passes over and beyond it). Tosef. ib. XVII, 4 אבל עולה הוא במדת הפ׳ (read: במדה; R. S. to Ohol. XVII, 3 כמדת בית הפ׳) but it is counted in so as to complete the measure of a *beth-p'ras*; a. fr.—*Pl.* בית פָּרָסוֹת. Ohol. XVIII, 2 (M. Kat. 5[b] בית פרס). [Maim. explains בית הפ׳, by ref. to פָּרַס *to extend, the area of extension*; Rashi, by ref. to פָּרַס *to break, an area of bone splinters.*]

פְּרַס II ch. as preced. 2, *the slave's* or *serf's fare.* Targ. II Sam. VIII, 2; 6 עברין נטלי פ׳ serfs working for their fare (h. text נושאי מנחה); Targ. I Chr. XVIII, 2 נטלי פ׳ מקרבי דורון; ib. 6 נטלי פ׳ מסקי מסין (combining two interpretations).

פַּרְסָ m. (פָּרַס) 1) *curtain, canopy, baldachin.* Num. R. s. 10 כמין פ׳ שטחה לו וכ׳ she (Pharaoh's daughter) spread over him (Solomon) a sort of baldachin in which were fixed precious stones &c.—*Pl.* פָּרְסִין. Y'lamd. to Num. XV, 37 quot. in Ar., v. קִיטֵי.—2) *net.* Tosef. Bets. III, 1 (ה)מעלה את פַּרְסוֹ וכ׳ (Var. כל שפרסותו) if one puts up his net on the eve of the Holy Day, and, coming in on the Holy Day, finds it disturbed.

פַּרְסָא ch. same, *curtain, cover.* Targ. II Sam. XVII, 19 (h. text מסך). Targ. Num. III, 25, sq.; a. fr.—Ḥull. 8[b], v. בְּלִיטָא. Meg. 26[b] דאי פַּרְיְסָא וכ׳ (Rashi פרסא) to make of an old curtain (covering the ark which contains the Torah scrolls) a cover for books; a. e.—*Pl.* פָּרְסֵי. Succ. 20[b] חזו לפ׳ ונפוותא are fit for covers and sieves (Ar.: for *sifting nets* and sieves).

פַּרְסָא m. 1) = h. פַּרְסָה I, *Persian mile.*—*Pl.* פַּרְסִין, פַּרְסֵי. Targ. Is. X, 32. Targ. Y. Num. XXI, 35; a. e.—Ḥull. 59[b]. Pes. 94[a]; a. e.—2) *Persian.* B. Kam. 55[a] גמלא פ׳ (Mss. H. a. R. פרסאה) a Persian camel, contrad. to an Arabian camel. Kidd. 72[a], v. נוֹד ch.

פַּרְסָאָה, v. פַּרְסֵי.

פַּרְסָאוֹת, v. פַּרְסָה I, a. פַּרְסֵי.

פַּרְסָאִיתָא, v. פַּרְסֵי.

פַּרְסָה I m. *Persian mile* (*parasang*). B. Kam. 82[b]; Y. Taan. IV, 68[c]; a. fr.—*Pl.* פַּרְסָאוֹת. Pes. 93[b], sq.; a. e.—[Shebi. V, 1, a. e., v. פַּרְסֵי.]

פַּרְסָה II f. (b. h.; פָּרַס) *split hoof; foot; toes* (v. אַסְפֶּרֶס). Ḥull. 59[a], v. פָּרַס II. Ib. 68[b] (ref. to בבהמה 'in the animal, Lev. XI, 3) פ׳ החזיר וכ׳ if the embryo, having put forth its feet, withdrew one foot, you may eat it (when the mother is ritually slaughtered); if it withdraws 'feet', you may eat it; a. fr.—Mikv. V, 6 פַּרְסַת החמור וכ׳ the water

gathered in the depression created by asses marching in the valley; (Tosef. ib. V, 1 פַּרְסוֹת רגלי בהמה).—*Pl.* פַּרְסוֹת. Ḥull. l. c. Ib. 59ª פַּרְסוֹתֶיהָ חתוכות its hoofs were cut off. Sifré Deut. 2 שעלו פַּרְסוֹת רגליהם וכ׳ ... אילו זכו if the Israelites had been good, they would have entered Palestine as soon as their feet had come up from the sea; a. fr.—בית הפ׳ *the legs.* Ḥull. 55ᵇ; Y. Pes. VII, 35ª bot.; (Ḥull. IX, 2 הפ׳ only).

פַּרְסוּי, v. פַּרְסִי.

פַּרְסוּם m. (פִּרְסֵם) *publicity*; בפ׳ *in public.* Pesik. R. s. 31 בפ׳ ולא וכ׳ publicly, and not secretly.

פִּרְסוּמֵי, v. פִּרְסוּמֵי.

פַּרְסוּמֵי infin. of פִּרְסֵם.

פַּרְסוֹף* I m. (a corrupt. of præpositus, cmp. our *provost* and German *Profoss*) *executive officer, executioner.* Y'lamd, to Gen. XXXVIII, 1 quot. in Ar. בלשי מסר לפ׳, v. בַּלְשִׁי.

פַּרְסוֹף II *face*, v. פַּרְצוֹף.

פַּרְסַטְקִין, v. פַּרְדַּסְקִין.

פַּרְסִי, *Pali* of פָּרַס; v. פָּרַס I.

פַּרְסִי m., **פַּרְסִית** f. (b. h.; פָּרַס II) *Persian.* Esth. R. to I, 22 מדברת בלשון פ׳ נושא ... when a Persian marries a Median woman, she must speak Persian. Ib. to I, 11 לא מדית ולא פ׳ אלא כשדית is neither a Median nor a Persian woman, but a Chaldean; a. e.—*Pl.* פַּרְסִים, פָּרְסִין, פָּרְסָיִן; פָּרְסָיוֹת. Kidd. 72ª. Ber. 8ᵇ אני אוהב את הפ׳ ... בשלשה for the sake of three things I love the Persians. Esth. R. l. c.; a. e.—Shebi. V, 1 הפָּרְסָאוֹת Ms. M. (ed. הפַּרְסָאוֹת) *Persian figs* (or dates); Sifra B'har, Par. 1, ch. I; Tosef. Shebi. IV, 1 הפרסאות.

פַּרְסָאָה, פַּרְסָיוּ, פַּרְסָי ch. same. [Targ. II Esth. I, 8 פרסאה, read: פַּרְסָאֵי.—Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. חד פרסי ed. Lehm. (oth. ed. פרסוי, read פרסיי) a Persian Jew. B. Kam. 59ª דקלא פ׳, v. דְּקָלָא. Shebu. 34ᵇ ההוא דינא פ׳ הוא that is Persian law (arbitrariness); B. Kam. 58ᵇ דינא דפרסאה (Ms. R. דינא פרסאה; Rashi דינא דפַּרְסָאֵי); a. e.—*Pl.* פַּרְסֵי (פָּרְסָיֵי). Targ. II Esth. l. c. Targ. Esth. I, 14; a. e.—Ab. Zar. 24ᵇ כמאן קרו פ׳ לספרא דביר by what authority do the Persian Jews call a book *d'bir*? Ib. v. דִּיסְתָּנָא II. Yoma 77ª, v. אִיסְתָּנָא II; Yalk. Ez. 347. Ib. בשני דפ׳ (Yoma l. c. במלכויתא דפרס, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) during the years of the Persian rule; a. e.—*Fem.* פַּרְסָאִיתָא. Targ. II Esth. I, 16.—*Pl.* פַּרְסָאֲתָא, פַּרְסָיָתָא. Ib. 12.—Ber. 44ᵇ, v. אוּפְּנֵי. Sabb. 143ª ודפרסיותא Rashi (ed. ודפַרְסָיָתָא) and the stones of Persian dates.

פַּרְסִים, v. פִּרְסֵם.

פַּרְסִיקָא, פַּרְסִיק, v. פִּרְסְקָא, פִּרְסֵק.

פַּרְסַכְנָא m. (פַּרְסָא, v. פַּרְסָא; cmp. formation of אוּשְׁפִּזְכְּנָא) *curtain-like, net-like.* Sabb. 154ᵇ בגואזא פ׳ (Ms. M. וּפ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. גַּוְזָא I.

פִּרְסֵם, פִּרְסֵם (enlargement of פָּרַס) *to spread, divulge, publish; to uncover, expose.* Yoma 86ᵇ מְפָרְסְמִין, v. חָנַק. Sot. 9ª חיא עשתה ... פִּרְסְמָהּ בגלוי she acted in secret, the Lord exposes her in public. Y. Meg. I, 70ᵇ top רבי חיה מְפָרְסֵם עצמו וכ׳ Rabbi used to make himself conspicuous (act ostentatiously) on two days in the year (as a protest against certain ritual restrictions). Num. R. s. 21 כשם שהקב״ה ... לְפָרְסְמָן וכ׳ as the Lord busies himself with the praise of the righteous in order to make them known in the world, so &c. Ib. פנחס פִּרְסְמוֹ לשבח וכ׳ he published Phineas for praise, and Zimri for blame. Ib. ופי׳ את בתו בקלון and exposed his daughter for prostitution. Tanḥ. Ki Thissa 16 ואינה מְפָרְסֶמֶת עצמה וכ׳ ... מה כלה as the bride is retired in her father's house and does not unveil herself (show herself in public) until she is about to enter the bridal chamber ...: so must a scholar be retired, and be revealed (renowned) by his good deeds; Ex. R. s. 41; a. fr.—Part. pass. מְפוּרְסָם; f. מְפוּרְסֶמֶת; *pl.* מְפוּרְסָמִים, מְפוּרְסָמִין, מְפוּרְסָמוֹת. Ib. Lev. R. s. 32 בזמן שאינו נפ׳ when he is not generally known (as a bastard). Yalk. Ex. 391 מפ׳ במעשיו ... שהוא מפ׳ well-known by his deeds, as the bride is unveiled (on her wedding day), v. supra; a. fr.—Gen. R. s. 36 יצא חם ... וכלב מפ׳ בתשמישו Ham came out of the ark black, and the dog disgraced by the mean way of his copulation; Y. Taan. I, end, 64ᵈ מְפוּרְצָם (Snh. 108ᵇ כלב ניקשר).

Hithpa. הִתְפָּרְסֵם, *Nithpa.* נִתְפָּרְסֵם *to be published, made known, exposed.* Lev. R. l. c. (ref. to Lev. VI, 18) במקום ... כדי שלא יִתְפָּרְסְמוּ החטאים 'in the place where the burnt offering is killed shall the sin offering be killed', ... in order that the sinners be not exposed to shame. Ib. אבל אם נ׳ but if he is known (as a bastard); a. e.

פַּרְסִים, פִּרְסֵם ch. same. Targ. II Esth. I, 12 לא תְפַרְסְמִי שמך וכ׳ do not defame thy name &c. Targ. Y. Num. XVI, 26. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30. Targ. II Chr. VI, 30 (differ. in I Kings VIII, 39); a. fr.—Part. pass. מְפַרְסֵם; f. מְפַרְסְמָא; *pl.* מְפַרְסְמִין. Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25 (v. פָּרַס I). Targ. Job XXVI, 6 (h. text ערום). Targ. Cant. II, 17 מפרסמן uncovered (unprotected); a. e.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ אנא מְפַרְסֵם ליך I shall expose (denounce) thee. Pes. 112ª פַּרְסוּמֵי ניסא to make public the wonderful event (by a symbolical act); Sabb. 24ª; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּרְסֵם, אִתְפָּרְסֵם, אִיתְפַּ׳ *to be spread, revealed, exposed.* Targ. Y. Ex. II, 14. Targ. Y. Num. XXII, 41 (v. Targ. Cant. l. c.). Targ. Koh. XII, 13. Targ. II Esth. III, 15; VIII, 14 (v. פָּרַס I); a. fr.

פַּרְסָנִית f. (denom. of פַּרְסָה II) *run-about.* Gen. R. s. 18, a. e., v. פַּרְדְּנִית.—*Pl.* פַּרְסָנִיּוֹת. Ib. s. 45 Ar. (ed. רוּצָאנִיּוֹת), v. רוּצָאנִית.

פַּרְסִיק, פִּרְסֵק m. (Περσικόν, sub. μῆλον) *peach; peach tree.* Gen. R. s. 42 תפוח ופ׳ apple and peach trees; Yalk. ib. 72. B. Mets. 116ᵇ דלית שע״ג פ׳ זה וכ׳ I sell thee a grape vine overhanging this peach tree; Y. ib. X, 12ᶜ פַּרְסִיקוֹ, v. דָּלִית. Y. Kil. I, 27ª bot. פ׳ ... ע״ג גוי a gentile who engrafted a shoot of a nut tree on a peach tree; a. e.—*Pl.* פַּרְסְקִין, פִּרְסָקִים. Kil. I, 4 הפ׳ והשקדין וכ׳ (Bab. ed.

חשק'; Ms. M. האפרסקין) peaches (and) almonds ... although resembling one another are heterogeneous. Maasr. I, 2 Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. האפ'). Y. Peah VII, 20[a] bot. (v. פַּנְקְרִיסִין); a. e.—[Tosef. Maasr. I, 1 הפרסקין, read: הפְּרִסְקִין.]

פִּירְסָקָא, פִּרְסָקָא f. ch. same. Y. Peah VII, 20[a] bot. אפיק לון ארישא חדא פ' וכ' the tenant brought out one peach for them of which they and the drivers ate &c.; (Keth. 112[a] אַפַּרְסָקָא דהוה כאילפס וכ' a peach as large as a pot &c.); a. e.—Pl. פִּרְסָקֵי, פִּרְסָקִין, פִּירֵי. Y. Kil. I, 27[a] bot. מה נפיק מינהון קדריה פִּרְסָקַיָּה (R. S. to Kil. I, 4 קירדו פרסיקיא read קַרְוַיָּה or קַרְוֵי) what comes out of them (nut engrafted on peach)? (Κάρυα περσικά) Persian walnuts (also called basilicæ nuces, v. פַּסַלָּקָאוֹת).—[Ḥull. 141[b] פרסקי, v. next w.]

פִּרְסְתָּקֵי* m. pl. (v. פִּרְדַּסְתָּקִין) *boxes, caskets* used as *bird's nests*. Ḥull. 141[b] אהדר לה רבא פ' ותפשה (Ms. M. פרסקי; Ms. R. 2 פרקיקי or פרסקי; Ms. F. פרשקיה; v. Rabb. D. S. a. l. note) R. had boxes set around it (the bird that he let fly), and then caught it.

פִּרְסְתָּקִית, Y. Kil. I, 27[b], v. פִּרְסָקָא.

פִּרְדַּסְתָּקִין, v. פִּרְדַּסְתִּין.

פִּרְסְתָּקִין, Gen. R. s. 41, v. פִּרְדַּסְתִּין.

פָּרַע (b. h; cmp. פרם, פרס) 1) *to tear, destroy; to loosen, disarrange; to neglect the hair*. Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 139[b]), v. רָמָא. Sot. III, 8 פּוֹרַעַת ... האיש, v. פָּרַם. Sifra Emor, ch. I, Par. 2 כדרך שבני אדם פּוֹרְעִים וכ' in the same way that ordinary men (in mourning) neglect their hair and tear their garments; a. fr.—2) *to uncover*. Ib. (ref. to Lev. XXI, 10) [read:] אילו אמר ראש לא יפרע ובגד לא יפרום יכול לא יַפְרַע ולא יפרום של סוטה ת"ל ראשו if the text read, the head ... and the garment ..., I might have thought it meant, he shall not uncover the head &c., in the sense in which *par'a* is used in connection with the faithless wife (Num. V, 18); v. Hor. 12[b]. Pesik. Shor, p. 77[a] פּוֹרְעִין את ראשיהם וכ' they uncovered their heads (when the royal proclamation was read, v. פְּרוֹסַנְגְּמָא); Lev. R. s. 27 ולא הטרחתיך ... ופָרַעְתּ את וכ' Ib. לא פירעתי וכ' I have not put you to trouble, I have not ordered you to read the Sh'm'a standing on your feet and uncovering your heads, but 'when thou sittest &c.' (Deut. VI, 7). Ḥull. 91[a] פָּרַע לתן בית השחיטה uncover the place of cutting for them (show them that the animal has been cut according to the ritual); a. e.—Part. pass. פָּרוּעַ; f. פְּרוּעָה; pl. פְּרוּעִים, פְּרוּעִין; פְּרוּעוֹת. Cant. R. to VIII, 4 (ref. to פָּרָע, Ex. XXXII, 25) אין פ' אלא נקוב *paru'a* means hollowed (made void); Num. R. s. 7 אין פ' אלא לשון צרוע *paru'a* is a figurative expression for leprous (v. Lev. XIII, 45). Ib. פְּרוּעֵי ראש bareheaded. Ib. s. 19 ונראו כאשה פ' ראש and they appeared like a woman with uncovered head; a. fr.—Trnsf. *to uncover one's self* for a human need. Yoma 77[a] (ref. to Ez. VIII, 16) שהיו פורעין עצמן והיו ... כלפי מטה (מטה euphem. for מעלה) they uncovered themselves and committed a nuisance towards heaven; Kidd. 72[b] מִפְרִיעִין *Hif.* Gen. R. s. 86 שהיה פורע עצמו לע"ז (Yalk. ib. 145 פּוֹרֵעַ), v. פּוֹשְׁרִינוֹס; a. e.—3) *to uncover the corona, to split the membrane and pull it down*. Sabb. XIX, 2. Num. R. s. 11; a. fr.—4) [*to solve a connection* (Lat. solvo; cmp. לָוָה),] *a) to pay a debt*. B. Bath. 5[a] הקובע ... פָּרַעְתִּיךָ בתוך וכ' if a person fixes a time (in a note) for his neighbor, and the latter says, I have paid thee within the term assigned to me, he is disbelieved (he is not admitted to an oath); ולואי שיפרע בזמני (for we say,) would that a man paid his debt when it is due! Ib. 6[a] כאומר לא פָרַעְתִּי דמי, v. לָוָה; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Keth. 19[b] אסור ... שטר פ' בחוך ביתו a man should not keep a satisfied document of indebtedness in his house. Shebu. VII, 7 ועד אחד מעידה שהיא פ' and if there is one witness against her testifying that it (her dowry) has been paid. B. Bath. X, 7; a. fr.—Gen. R. s. 78 (play on פֹּרֶת עלי עין, Gen. XLIX, 22) עלי לְפָרוֹעַ לך מן אותה העין it is for me to pay thee for that eye (for protecting thy mother from Esau's lustful eye); ib. s. 98 עלי לפרוע לך אותה וכ'; Yalk. ib. 133 עלי לפרוע אותו עין.—*b)* מן פ' *to settle with; to punish*. Num. R. s. 11 לא פ' אלא יחידי ... כשפ' הקב"ה when the Lord punished the generation of the flood, he punished singlehanded (not through several angels). B. Mets. IV, 2 מי שפ' מאנשי ... הוא עתיד לְהִפָּרַע וכ' he who punished the men of the generation of ..., will punish him who does not stand by his word (although the court cannot compel him); Tosef. ib. III, 14; B. Mets. 47[b], sq. לְפָרַע וכ'. Ex. R. s. 10, beg. Cant. R. to VIII, 14 אין הקב"ה פורע מאומה וכ' the Lord punishes no nation here below before degrading its genius above; a. fr.

Nif. נִפְרַע 1) *to uncover one's self* (for a human need). Ber. 62[a] אין נִפְרָעִין מיעומד וכ' you must not uncover yourself standing, but only after you are seated (Ms. F. רָפְרַע עד שישב), v. *Pi.*—2) with מן, *to collect payment from; to call to account, punish*. B. Bath. 5[b], a. e. חבא ליפָּרַע ... לא יִפָּרַע אלא בשבועה he who comes to collect from heirs, cannot collect except on oath. Shebu. l. c. הִנְפְּרְעַת שלא בפניו לא תִפָּרַע אלא וכ' she who claims (her dowry) in the husband's absence (suing the estate), can get it only on oath; וכן היתומים לא יִפָּרְעוּ וכ' and so heirs cannot collect (from heirs) &c. Ber. l. c. כשם שנִפְרָעִין וכ', v. סָפְדָן. B. Mets. l. c., v. supra. Sifra Aḥaré, ch. XII, Par. 9 אני דיין להִיפָּרַע וכ' I am the judge (having the power) to punish, and can be relied upon to pay reward; אני הוא שפרעתי ... ועתיד ליפָּרַע וכ' I am he that punished ..., and that shall punish you &c.; a. fr.

Pi. פֵּרַע 1) *to disarrange*, esp. *to mutilate, unman*. Sot. 13[b] בא ... ופֵרְעוֹ Gabriel came and unmanned him (used as play on פטרסלי); Yalk. Gen. 145 בא ... וסרסו ופֵרְעוֹ.—2) *to uncover*. Y. Ber. IX, 14[c] top לא פי' עד שישב he did not uncover (himself) &c., v. supra. Midr. Sam. ch. XXXII פֵּרְעָה את עצמה וכ' she uncovered herself and sat down &c.—Part. pass. מְפוֹרָע; f. מְפוֹרַעַת. Ib. Ḥull. 30[a], a. e. שחיטה מפ' an open (gaping) cut.

Hif. הִפְרִיעַ *to uncover*, v. supra.

פָּרַע I ch. same, 1) *to disarrange; to tear open, uncover*. Targ. Y. Gen. XLIII, 16 (v. Ḥull. 91[a] quot. in preced.). Targ. Num. V, 18; a. e.—Part. pass. פָּרִיעַ; pl. פָּרִיעִין, פָּרִיעֵי. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. Y. Ex. XXXII, 25; a. e., v.

פְּרִיעָ I.—Hull. 50[b] היכא דפריעי טבחי where the butchers tear open, v. מַפְרִיעָתָא; ib. 76[a] היכא דפריעי טבחי the place which the butchers strike when they begin to flay; a. e.—2) *to pay, retribute.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 15. Targ. Prov. VI, 31. Ib. XXII, 27 דתתפרע Ms. (ed. דפריע, corr. acc.). Targ. Ps. VII, 5. Ib. 9; a. fr.—Shebu. 41[b] כד פרעתון פריען לי (Ms. M. כי פרעת לי פרענן) באפי וכ' when you pay it (the money, v. פְּרִיעָא), pay me in the presence of &c.; אזל ופריעה באפי תרי וכ' he went and paid him in the presence of two outsiders. Ib. כי פרעת לי פורעני לי וכ'; a. fr.

Ithpa. אִתְפְּרַע, *Ithpe.* אִיתְפְּרַע 1) *to be paid; to be paid back.* Targ. Prov. XII, 14; a. e.—2)=preced. *Nif., to collect, call to account; to be revenged, take revenge.* Ib. XXII, 23. Targ. Jud. XVI, 28. Targ. I Sam. VIII, 20 (h. text ושפט). Targ. Jer. II, 9; a. fr.—Sot. 22[b] לִיתְפְּרַע זוזי . . . אִתְפְּרִיעֵי (Ms. H. אִיתְפְּרִיעֵי) all he wants is to collect the money (debt). Yoma 22[b] אִתְפְּרִיעֵי מינית (Tosaf. אִיתְפְּרִיעֵי) they (in heaven) punished him; ib. אפרעו מגופיה, v. כַּאי; Yalk. Sam. 121; a. e.

פְּרַע II (cmp. פרח) [*to break through,*] *to fly.* V. פְּרִיעַ II.

Af. אַפְרִיעַ *to cause to bloom.* Targ. Prov. XIV, 11 מפריע ed. Lag. Var. (ed. מפריח).

פֶּרַע m. (b. h.; פָּרַע) 1) *long, entangled hair.* Num. R. s. 11 נזירים . . . ומגדלים פ' abstain from wine and grow long hair. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XII (ref. to פרוע, Lev. XIII, 45) לגדל פ' that means, to let the hair grow (as against R. ʿĀḳiba who explains פרוע *uncovered,* v. פָּרַע); a. e.—2) *thick growth of bushes.* Tosef. Ohol. IX, 3, v. next w.

פְּרָעָה f., *pl.* פְּרָעוֹת (b. h.; פָּרַע) 1) = preced., *wild irregular growth,* esp. *the case of protruding boughs on one of which is an uncleanness,* v. סְכָכָה. Ohol. VIII, 2 היוצאות מן הגדר which protrude from the hedge; expl. ופ', Tosef. ib. IX, 3 פְּרַע היוצא מן וכ'; Naz. VII, 3; 54[b]. Y. ib. VII, 56[c].—2) (homilet.) *payment, retribution.* Sabb. 119[b] (ref. to Jud. V, 2) מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו ה' why are decreed punishments disarranged (reversed)? Because of 'praise the Lord'; Yalk. Jud. 46.

פַּרְעֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh, the Egyptian king.* M. Kat. 18[a] שהיה בימי משה פ' the Pharaoh of Moses' time. Ex. R. s. 8 מי גרם לפ' שילקה what was the cause of Pharaoh's being smitten?; a. v. fr.

פַּרְעוֹן, v. פִּרְעוֹן.

פַּרְעוֹשׁ m. (b. h. פַּרְעֹשׁ; v. פָּרַע II) *flea.* Sabb. 107[b]; a. e.—*Pl.* פַּרְעוֹשִׁין. Gen. R. s. 5; s. 20. Tanḥ. B'midb. 2; a. e.

פַּרְעָנָא, פַּרְעָן, v. sub פּוּר.

פַּרְעָתָא f. (פָּרַע I) *open wound.* Ab. Zar. 28[a] Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פַּדְעָתָא).

פָּרַף (denom. of פורפא πόρπη) 1) *to clasp.* Part. pass. פָּרוּף; f. פְּרוּפָה; *pl.* פְּרוּפִין, פְּרוּפִים; פְּרוּפוֹת. Yoma V, 1 החיצונה חריחה פ' וכ' the outer curtain was held back by a clasp on the north side, and the inner curtain on the south side (so as to make room for entering, without exposing to view the Holy of Holies).—2) *to fasten a garment over the shoulder by attaching a weight to its overhanging corner.* Sabb. VI, 7 פּוֹרֶפֶת על האבן וכ' a woman may wear a cloak thrown over her shoulder weighted by a stone or a nut; ובלבד שלא תפרוק וכ' provided she does not attach the weight for the first time on the Sabbath (v. Sabb. 65[b]); Tosef. ib. IV (V), 13 פורפת בתחילה ברבר וכ' she may attach a weight for the first time using an object which it is permitted to handle on the Sabbath; a. e.—Part. pass. as ab. Sabb. VI, 6 פ' (יוצאות) ומדיות Median women may go out on the Sabbath with their cloaks thrown over their shoulders &c.

פרפונדא, Tosef. B. Mets. VIII, 14 נתנו בפ', read: בפי, v. פּוּנְדָא.

פְּרִפּוּר m. (פָּרְפַּר II) *writhing, agony.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Yalk. Jer. 279, v. שְׁוָעָה.

פַּרְפּוּרְנוֹן, v. פַּרְאפִּירְנוֹן.

פַּרְפַּחִינָא m. (reduplic. of פרח) *purslane* (h. חַלְגְּלוֹג).—*Pl.* פַּרְפַּחִינָא, פַּרְפַּחִינִין . . . ; ני . . . Y. Peah VII, 21[a] top; Y. Erub. III, 20[d] top. Y. Shebi. IX, beg. 38[c] פרפחוניא; Meg. 18[a] פרפחיני Mss. O. a. L. פרפחנירה; Ms. M. 2 פרפחינירה; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. ib. II, beg. 73[a] פרדינון (corr. acc.).

פַּרְפִּירָא* m. (prob. a contraction of פרח פִּירָא) *lump of earth in a bag of palm-leaves,* a kind of *flower-pot.* Sabb. 81[b] (Rashi פּוּרְפִּירָא).

פרפיראן, Lam. R. to II, 22 קוסיטרפיזין פ', v. קוֹסִיטְרַפִּיזִין.

פרפלי, Sabb. 141[a] האי פ' Ar., misread for חני פילפלי as in ed.

פִּירְפֵּר, פִּרְפֵּר I (b. h.; *Pilp.* of פָּרַר) *to crush, crumble, pulverize.* Tosef. Sabb. XII (XIII) 14 מפרפרין גלוסקין וכ' you may crumble a piece of fine bread (into milk &c.) for a sick person &c. Bets. 17[b]; Tosef. ib. II, 4 ברצה על פ' וכ' if one crumbles a hard-boiled egg over fish; Y. ib. II, 61[b]; a. e.

פַּרְפֵּר ch. same.

Ithpalp. אִתְפַּרְפֵּר *to be crushed.* Targ. Ps. XXII, 15 (Ms. אתפררן, h. text ותתפרדו).

פִּירְפֵּר, פִּרְפֵּר II (preced.; cmp. פִּרְכֵּס I a. II) [*to grind,*] *to move convulsively, struggle* (in agony). Snh. 37[b] והדור מְפַרְפֵּר and (you saw) the slain struggle; Shebu. 34[a]. Yoma 23[a] עדיין בני מפרפר my son is still moving (not yet dead; ib.[b] קיים); Tosef. ib. I, 12; Y. ib. II, 39[d] top; Sifré Num. 161; a. e.

כַּרְפֵּר ch. same. Targ. Y. Gen. XLII, 21 מְכַרְפֵּר קרמנן Ar. a. Levita (h. text בהתחננו, cmp. חָבַט; ed. מפייס לנא).—Cant. R. to III, 4 עבר ומפרפר כל ההוא לילא (not יומא) he spent the entire night moving about restlessly, v. הָמְהֵם.

Lam. R. to II, 12 הוה מיפרפר ומאיה struggled in convulsions and died (from starvation). Y. Shebu. III, 34c bot. חמתיה מפרפר ויהב ליה he saw him (the starving man) in convulsions, when he gave him to eat.

פַּרְפָּרָאוֹת, v. פַּרְפֶּרֶת.

פַּרְפָּרִיּוֹן f. pl.=next w., *a dish of bread crumbs and vegetable, mash.* Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352.

פַּרְפֶּרֶת f. (פָּרְפַּר I) [*crumbs,*] *a minor dish, salad, hash* &c.; פ' שלפני המזון *parpereth* before the meal, *appetizer*; פ' שבתוך המזון *p.* during the meal, *by-meat*; פ' שלאחר המזון *p.* after the meal, *dessert.* Ber. VI, 5. Y. ib. 10d top; a. fr.—[Pes. X, 3 עד ... לפ' תפת (Bart. reads: לפַּרְפֵּר את התפת) until he gets to the *breaking* of the bread (distribution of the Matsah); oth. opin.: to the by-meat of the bread (to the bitter herbs)].—*Pl.* פַּרְפָּרָאוֹת, פַּרְפָּרִיּוֹת. Tosef. ib. IV, 8 הבא אחר שלש פ' וכ' a guest that arrives after the three *parpereths* has no right to enter. Succ. 27a ממשיך ... בכל יום כמה פ' on any other day thou insertest many an appetizing dish in order to prolong thy meal, and now wouldst thou not add one for the honor of thy Maker? Sabb. XXIII, 2 מונה...ואת פַּרְפְּרוֹתֶיהָ מפיו וכ' a man may count (on the Sabbath) his guests and his dishes verbally (from memory) but not from writing.—Trnsf. *auxiliaries.* Ab. III, 18 חקופות וגימטריאות פ' לחכמה (Ar. פַּרְפָּרְיוֹת, ed. Koh. פרפרא') astronomy and arithmetic are the auxiliaries of philosophy. [Mus.: פְּרִיפֶּרִיּוֹת (περιφερεία) *perifery.*]

פָּרַץ (b. h.) 1) *to break through, make a breach, invade.* Pes. 56a פורצין פרצות וכ' made breaches in the fences of their gardens &c.; (Tosef. ib. II (III), 21 פותחין גינותיהם וכ'); Men. 71a. Ber. 63a יכול לְפָרוֹץ ... כבר גדרת having once fenced in, thou canst not tear down, i. e. having once approved, you cannot now find fault. Y. Snh. I, 19c top, v. פּוּץ. Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) כל המפורצים ממך וכ' all conquerors shall rise from thee (Judah). Yalk. Mic. 551 פָּרַצְתִּי גדרו של עולם מפני יעקב I broke down the fence of the world (reversed the natural order of things) for the sake of Jacob (making his cattle extremely fecund); ולע"ל אני פורץ אותו לבניו and in the days to come I shall do so to his children. B. Kam. 60b דרך...מלך פּוֹרֵץ the king may break through fences to pave a way for his army. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Job I, 10) פ' גדרו של עולם וכ' his cattle reversed the order of things &c. Y. Ab. Zar. II, 41a top לא פָרַצְתָּ גדרתן וכ' thou hast not torn down the fence of the scholars (not transgressed their law); Gen. R. s. 79, v. גָּדַר. Lev. R. s. 26, v. גָּדֵר I; a. fr.—Part. pass. פָּרוּץ; f. פְּרוּצָה; *pl.* פְּרוּצִים, פְּרוּצוֹת. Kil. IV, 4 תעומד מרובה על הפ' the unimpaired portion of the fence is larger than the ruined part, v. עָמַד II. Y. Sabb. X, 12c top קיפה פ' a bin which has been broken into (some of the contents of which has been taken); a. fr.—[Peah VII, 1 בצד הפרוצה Y. ed., v. פְּרָצָה.]—2) (sub. גדר) *to be lawless, unrestrained, dissolute.* Y. Keth. I, 25a bot. בזדמה...שלא יִפָּרְצוּ in order that the daughters of Israel be not made heedless of chaste conduct (v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *dissolute, bold.* Ib. מפני פ' אחד because there might be one dissolute man (who may go to the expense of marriage for the sake of his gratification, with the intention of charging his bride with faithlessness afterwards). Cant. R. to IV, 12 לא נמצא בהן אחד פ' בעריות not one of them was of immoral conduct; Lev. R. s. 32 פָּרוּץ ערוה. Gitt. 46a פ' וכ' ... שלא יהו בנות that the daughters of Israel may not be loose in moral conduct or in vows (v. supra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 21) אפי' אדם פ' אינו וכ' even the most shameless man would not use such language. Sot. 7a אבל פ' but if they are known to be of dissolute habits, opp. כשרין. Keth. 2b, sq. משום פ' on account of loose women, opp. צנועות; a. fr.—3) *to spread, increase.* Sabb. 13a; Tosef. ib. I, 14 עד היכן פָּרְצָה how far the observance of levitical cleanness has spread in Israel!; a. e.

Nif. נִפְרָץ 1) *to be broken through, torn down.* Tosef. Kil. III, 3 מחיצת חכרם שנִפְרָצָה if the partition of a vineyard has come down; גדרה וכ' if he repaired it, and it came down again. Erub. IX, 2 חצר גדולה שנפרצה לקטנה if the partition between a large court and a smaller one has been broken into. Yalk. Ez. 352 a good shepherd שנ' גדר צאנו the fold of whose flock was broken into; (Ruth R. introd. שנפלה). Tanh. Bal. 13 ראה שישראל נִפְרָצִים שם he (Balak) saw that the Israelites would be broken into (sustain a great loss) there; Num. R. s. 20 שיש פרצים (corr. acc.). Ab. d'R. N. ch. V ונִפְרָצוּ וכ', v. פְּרָצָה; a. fr.—2) *to be unrestrained, dissolute.* Tanh. Vayera 9 לפי שנפרצו מעשיהם בזנות because their doings were unrestrained in matters of sexual morality; a. e.—3) *to be spread, increased.* Gen. R. s. 73 (ref. to Gen. XXX, 43) נִפְרָצָה לו פרצה מעין וכ' an (abnormal) increase of wealth was granted to him similar to that expected in the days to come (v. Yalk. Mic. l. c.); Yalk. Gen. 130; Yalk. Koh. 989; a. e.—4) *to be broken off, severed.* Succ. III, 1 נפרצו עליו if its leaves are severed (and only kept together by a band), v. פָּרַד.

Hif. הִפְרִיץ (denom. of פָּרִיץ) *to be defiant.* Tosef. Macc. V (IV), 13 אפי' עומד ומַפְרִיץ וכ' even if he stands up defiantly (saying, he did not mind more lashes), you dare not add &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵץ *to become dissolute, be unrestrained, licentious.* Y. Sabb. III, 6a bot. שלא תִתְפָּרֵץ that she may not assume immoral habits; ib. שלא יִתְפָּרְצוּ that people may not be unrestrained; Y. Bets. II, 61c.

פֶּרֶץ ch. same, 1) *to break through, open* &c. Targ. II Kings XIV, 13. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—[Targ. Prov. XXV, 28 תריצה Var. ed. Lag., corrected by Bxt. פריצה, read תתריעא.]—2) *to be reckless, sport.* Taan. 24b היו קא פָּרְצִי ברפתא were recklessly sporting with bread (throwing pieces of bread to one another).

פֶּרֶץ m. (b. h.), v. פְּרָצָה.

פִּרְצָא, v. פִּירְצָא.

פַּרְצָא, v. פָּרְזָא I.

פַּרְצָדָא, v. פַּרְצִירָא.

פִּרְצָה, פִּירְ, פַּרְצָה f. (פָּרַץ) 1) *breach, opening.* B. Bath. 53a פרץ פ' וכ' if he widened the opening in the fence to go

in and out by it. Succ. 26a קוראה לגנב פ' a breach (occasion) invites the thief. Tanh. Vayishl. 5 אין ניתנין פ' לפני הכשר וכ' we must not leave an opening (offer a temptation) to an honest man, how much less to a thief. Y. Gitt. III, 45a היתה שם פ' אחת וכ' if there was a single gap (for the besieged to escape), it saves all (justifies the presumption that they are alive). Peah VII, 1 בצר פ' (Y. ed. הפרוצה) by the gap (entrance) in the fence; a. fr.—Trnsf. *inroad, calamity.* Tanh. Bal. 13 יש פ' גדולה מזו is there a greater calamity than this (the death of Moses)? Yalk. Ps. 888 (ref. to פרץ, Ps. CXLIV, 14) פ' של פירעניות the calamity of divine visitation (pestilence, with ref. to Ps. CVI, 29 ותפרץ); פ' של גלות the calamity of exile; Ruth R. introd. פֶּרֶץ של גלות; פ' של מגפה. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 12) חפ' הזאת עלי היה לגודרה וכ' the Lord says, it was for me to repair that breach (to remedy the evil of poverty), and thou rosest to repair it (by charity); a. fr.—2) *lawlessness, licentiousness, demoralization.* Gen. R. s. 26 שאינה ... אינה פ' demoralization which does not proceed from the leaders, is no real demoralization; a. e.—*Pl.* פְּרָצוֹת. Pes. 56a, v. פָּרַץ. Midd. II, 3 שלש עשרה פ' היו בו שפרצום וכ' there were thirteen breaches in the Temple palisades (סוֹרֵג) made by the Greek kings; Y. Shek. VI, 50a top. Ber. 19a ופִרְצוֹתֵינוּ ופִרְצוֹת וכ', v. גָּדַר. B. Bath. 91b (ref. to גדרה, I Chr. IV, 23) זו סנהדרין שגדרו פְּרָצוֹתֵיהֶן וכ' this refers to the Sanhedrin that healed the breaches of Israel. Yalk. Ez. 352; Ruth R. introd. שאלו עליתם בפ' וכ' if you had stood in the breaches as Moses did &c.; a. fr.—[Num. R. s. 20 שיש פרצים, v. פָּרַץ.]—3) *sect.*—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. ch. V ונפרצו מהם שתי פ' and two sects proceeded from them.—4) *spreading, increase.* Gen. R. s. 73, a. e., v. פָּרַץ.

פַּרְצוּמָא, v. פּוּרְצָמָא.

פַּרְצוֹף m. (an adapt. of πρόσωπον, as if it were פרץ אף) *face, visage, front.* Yeb. XVI, 3 פנים פ' the full face, v. חוֹטֶם. Ib. 120a פנים ולא פדחת פ' if the face is left, but without the forehead. Erub. 18a, v. דִּיפְּרוֹסוֹף. Ber. 61a (ref. to הצלע, Gen. II, 22) חד אמר פ' one says, it means one of the two faces of Adam (v. הִיפְּרוֹסוֹפָהּ). Snh. 103b פ' אחד וכ' ... בתחלה first he made it (the idol) with one face, and afterwards with four. Yoma 72b רוקם פ' אחד וכ' by *rokem* (Ex. XXVIII, 39) needlework is meant and therefore one front (design on one side), by *hoshebh* (ib. 15) embroidery is meant and therefore two fronts (designs on both sides); a. fr.—*Pl.* פַּרְצוּפִים, פַּרְצוּפִין, פַּרְצוּפוֹת. Ib. שני פ'; Tosef. Shek. III, 14 שתי פ' (fem.). Ab. Zar. 42b מותרין וכ' כל חפ' you are permitted to sculpture all faces except the human face. Ib. 12a חמקלחין מים וכ' פ' sculptures of human faces which throw forth water in the large cities (fountains). Y. ib. III, 42c bot. היו חותמין בפַּרְסוֹפוֹת used seals on which human faces were engraven. Ib. כל פרס' היו בירושלם וכ' all kinds of statuary existed in Jerusalem except human faces. Y. Snh. IV, 22b bot. שינה פַּרְצוּפוֹתֵיהֶן the Lord made the faces of men to differ from one another; a. fr.

פַּרְצוּפָא ch. same. Targ. Ps. XXXIV, 17. Ib. XVII, 15; a. e.—B. Mets. 86a הדר פַּרְצוּפֵיהּ וכ' his face was turned backward (by demons); a. e.—*Pl.* פַּרְצוּפֵי, פַּרְצוּפִין. Targ. Ps. LXXIII, 7 (ed. Wil. sing.) Targ. Prov. XXVII, 19.

פְּרַצְטְקָן, v. פְּרִיסְתָּקָא.

פַּרְצָדָא, פַּרְצִידָא m. (v. פַּצִּידָא; ר inserted) 1) *cut, trench*, v. פַּצִּידָא.—2) (cmp. פּוּרְצָנָא) *kernel, stone.* Taan. 4a תאי צוּרבא פ' דתותי קלא the kernel under a clod. Ib. לפ' וכ' ... a young scholar is like the kernel &c. (v. נָבַט), i. e. when his reputation begins to spread, it spreads wider and wider.—*Pl.* פַּרְצִידֵי, פַּרְצִידְנָא. B. Mets. 84a דרומנא פ' the seeds of a red pomegranate. Sabb. 21a מפַּרְצִידּוֹהִי וכ' from its kernels they produce oil.

פָּרַק (b. h.) *to break, separate; to untie, loosen; to unload.* Sabb. 138a ומותר לפוֹרְקוֹ ... וילון it is permitted (on the Sabbath) to stretch a curtain and also to untie (remove) it. Ib.b top. Y. Shebi. III, beg. 34c לא יַפְרוֹק וכ', v. מְשַׁפֶּלֶת. [Ib. לא יַפְרִיק *Hif.*, v. infra.] Cant. R. to I, 5 מזיענת פּוֹרֶקֶת she loads (becomes pregnant) and unloads (delivers); a. fr.—Trnsf. *to redeem, deliver.* Gen. R. s. 44 אני פּוֹרְקָן I shall redeem them; a. e.—פ' *to untie the yoke, cast off an obligation.* Ab. III, 5, v. עוֹל. Tosef. Sot. XIV, 4 פָּרְקוּ מהם עול וכ' they cast off the heavenly yoke, and made flesh and blood rule over them; a. fr.—Tanh. Huck. 25 אינן פּוֹרְקִין יראה they do not cast off the fear (of having lost the divine grace through their sins); Yalk. Num. 765 אין פורקין יראה מהם; Num. R. s. 19 אין פּוֹרְקִים ביראה (corr. acc.).—Part. pass. פָּרוּק; f. פְּרוּקָה; *pl.* פְּרוּקִין, פָּרִיקִים, פְּרוּקוֹת; Y. B. Kam. III, 3d אחד פ' ואחד שעון וכ' if (on meeting on the road) one animal is without a load, and the other is laden, the unladen must make room for the laden; חיו שניהן ... פ' if both are laden or both unladen. Ib. שתיהן if both wagons are without a load; a. fr.—Esp. *to help to unload an animal broken down under its burden* (Ex. XXIII, 5). B. Mets. II, 10 מצוה ... לְפָרוֹק, v. עָצַן II. Ib. אם רצונך לפרוק פָּרוֹק if thou desirest to unload, do so (without my assistance); a. fr.

Pi. פִּרֵק *to sever, strip; to take off, release; to take apart.* Shebi. II, 2 מְפָרְקִין you may release (trees in the Sabbatical year); Y. ib. 33d top בעלין מפ' 'release' refers to (a too luxuriant growth of) leaves. Ukts. II, 5 התחיל לְפָרֵק when he has begun to strip (vegetables). Tosef. ib. II, 13 התחיל לפרק באגוזים when he has begun to strip nuts (of their burrs). Sabb. 88a ופֵירְקוּם ... ירדו one hundred and twenty myriads of angels of destruction came down and took them (the crowns) off their heads. Ib. בחורב ... פֵּרְקוּ (Rashi פירקו) at Horeb they loaded (angels put crowns on their heads), and at Horeb they unloaded (angels took their crowns off). Men. 8a; 9b עד שלא פֵּרְקָהּ before he took it (the pile of the show bread) apart. Y. Yoma I, 38c top מעמידו ומְפָרְקוֹ put it (the Tabernacle) up and broke it up again; העמידו ולא פירקו put it up and did not break it up again; Num. R. s. 13, beg.; Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 end.—Y. M. Kat. I, 80b bot. יְפָרְקֶנּוּ את המנעול וכ' you may take the shoe off the block. Y. Ab. Zar. III, 43b, v. פָּצַר; a. fr.—Sabb. 95a חולב חייב משום מפרק one milking (on the Sabbath) is guilty of an act resembling unloading; Keth. 60a יונק מפרק כלאחר יד releasing the cow by sucking is unloading in an unusual way (v.

אחר). Lev. R. s. 13 עמד ופרקום לישראל he rose and took them off the back of the gentiles, and put them on Israel.—Sabb. 156a לָפָרֵק to take food from before one animal and place it before another, Rashi; [Tosaf.: to empty from vessel to vessel in order to procure a thorough mixture; other defin., v. Ar. s. v.].—*Part. pass.* מְפוֹרָק *a) unloaded.* B. Mets. 33a (ref. to Ex. l. c.) 'under its burden', ולא מפ' but not when it is unloaded (and the owner requires assistance to load it again). Ib. לא מפ' בחנם when it is unloaded, one need not assist in loading without remuneration.—*b) taken apart, broken up.* Tanḥ. P'kudé 11 והיה מונח ומפ' וכ' and it (the Tabernacle) lay in parts (uncombined) during &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵק, *Nithpa.* נִתְפָּרֵק 1) *to be taken apart, broken up.* Y. Yoma l. c. Sabb. XVII, 1 אע"פ שנתפרקו although the doors are detached (when the piece of furniture is moved). Tosef. Kel. B. Mets. III, 2 נתפרקה זו וכ' ed. Zuck. (missing in eds.) if the blades of scissors are separated, each may become unclean for itself; a. fr.—Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 24) נתפ' וירנו מעליו the load of his wine was taken from him (he became sober).—2) *to be loose, movable like a link or joint* (v. פֶּרֶק). Yoma 72a מִתְפַּרְקִין ואין וכ' they (the bars in the ring) were movable but could not slip off. Nidd. 9a (of a woman after confinement) איבריה מיתפרקין וכ' her limbs are loose (shaky), and her full strength does not return to her before &c.; Bekh. 6b איבריה מיתפרקין הימנה she feels as tho' her limbs were dropping off. Yalk. Num. 708 תהא מִתְפַּרֶקֶת איבריה she shall lose limb after limb; Num. R. s. 9 מתרפקת (corr. acc.); a. e.—[Yalk. Cant. 986 מתפרקות some ed., read: מתרפקות, v. רָפַק.]

Nif. נִפְרַק (denom. of פֶּרֶק) 1) *to be out of joint, dislocated, sprained.* Sabb. XXII, 6 מי שנִפְרַק ירדו וכ' he who sprained his arm or foot.—2) *to be removed.* Tosef. ib. XIII (XIV), 5 שיִפָּרְקוּ ed. Zuck. (Var. שימחו) that they be removed (cut out).—[*Hif.* הִפְרִיק as *Kal* and *Pi.* Tosef. Ber. II, 7 שיַפְרִיק ed. Zuck. (Var. שיִפָּרֵק). Y. Shebi. III, beg. 34c, v. supra; prob. to be read: יִפָּרֵיק.]

פָּרַק ch. same, 1) *to separate, remove, take off.* Targ. Ex. XXXII, 2 sq. (O. ed. Berl. *Pa.*). Targ. Y. Num. IV, 5 (O. *Pa.*); a. fr.—V. פָּרְקָא II.—*2) *to fall apart.* B. Mets. 86a פ' אשיתא the frame wall fell apart (v., however, infra).—3) *to untie; to redeem, deliver.* Targ. Ex. XXI, 8 (O. ed. Amst. וְיַפֵּר, read: וְיִ). Targ. Lev. XXVII, 13. Targ. Ps. XXXIV, 23 פָּרֵיק Ms. (ed. פרוק, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. פָּרִיק; f. פְּרִיקָא; *pl.* פְּרִיקִין, פְּרִיקַיָּא. Targ. Y. Lev. XXV, 42; 55. Targ. Is. XXXV, 9; a. fr.—Keth. IV, 8 (in a marriage contract) אם תשתבאי אֶפְרְקִינָךְ if thou art captured, I shall redeem thee; ib. 51b. Ib. 47a מיבנע ולא פָּרֵיק he might refuse to redeem her. Y. Maas. Sh. IV, 55a bot. אֶפְרוֹק לך וכ' I will redeem it for thee with this Sela; a. fr.

Pa. פָּרֵק 1) *to remove, take off.* Targ. O. Ex. XXXII, 2; a. fr.; v. supra.—Trnsf. *to alienate.* Targ. Prov. XVII, 9 (h. text מפריד; ib. XVI, 28 מעריק).—2) *to divide, split, strip.* Targ. O. Lev. I, 17. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 (some ed. מְפָרֵק, corr. acc.). Targ. I Kings XIX, 11; a. e.—Ḥull. 93a, v. infra.—3) [*to break,*] *to solve a problem; to reply,* opp. אקשי. B. Mets. 84a מְפָרְקְנָא וכ', v. פָּרְקָא. Sabb. 145a הוא מפרק ומתיב ... מְפָרֵק לה he raised an objection, and himself answered it. Ab. Zar. 50b הידפרקינה, v. נְגַר; a. fr.—4) *to redeem.* Y. Maas. Sh. IV, 54d מְפָרֵק על פובירה redeems according to his estimation; a. fr.

Af. אַפְרֵיק *to cause a falling off of limbs.* Gitt. 69b דמַפְרִיק because it causes &c.

Ithpa. אִתְפָּרִיק, *Ithpe.* אִיתְפָּרִיק 1) *to be broken, fall apart.* Ber. 54a אִתְפָּרְקָא לירה אשיתא וכ' (v. supra) the frame wall fell apart before him, and he went in.—2) *to be redeemed, released, delivered.* Targ. Lev. XIX, 20. Targ. Ps. XXXIII, 16; a. fr.—Yalk. Esth. 1046 כיון ... ולא אִיתְפָּרִיקוּ when he (Ahasver) saw that the seventy years were full, and they were not delivered, he thought, since they are not now delivered, they will never be delivered; Meg. 11b אִיתְפָּרְקֵי ... אִיתְפָּרוּק Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.—3) *to be out of joint, dislocated.* Ḥull. 93a בחמת ... פָּרוּקֵי מַפָּרְקָא (or מְפָרָקָא part. pass. *Pa.*) an animal while alive makes movements by which the limbs are temporarily dislocated.

פֶּרֶק m. (b. h.; preced.) [*division, section*; (b. h.) *cross-road,*] 1) *period (of time), period of maturity, season.* Keth. 59b סמוך לִפְרָקָהּ near her period of puberty. Y. Yeb. XIII, 13d bot. עד שתגדיל והגיע לפ' וכ' until she be grown up and arrive at a marriageable age and be married. Taan. 16a שלא יצא ופִרְקוֹ נאה whose youth is becoming, expl. ib.b וכ' whose youth is of unblemished repute; Tosef. Ḥag. II, 9 ופרקו טוב Var. (ed. Zuck. ופרק). Pes. 117a על כל פ' ופ' at every important epoch. Ib. 43a top שהגיעו לִפְרָקָן וכ' who have reached puberty but not the legal age (prematurely developed). Tosef. R. Hash. I, 12 שעורים פ' the season of the barley crop; גשמים פ' the rainy season. Deut. R. s. 9 הגיע פרקו לירוד וכ' his (the child's) time has come to be taken away (he is destined to die) at the age of thirty days. Ib. הראה לי את פִּרְקִי show me my time (when I am to die); a. fr.—*Pl.* פִּרְקִים; constr. פִּרְקֵי. R. Hash. 35a ברכות ... ושל פ' prayers for the New Year, the Day of Atonement and periodical prayers (for feasts, fasts &c.). Ib. כיון ... כפ' רמי as he prayed only once in thirty days, it was to him like a periodical prayer. Shek. III, 1 בשלשה פ' at three periods of the year. Y. Shebi. I, beg. 33a שני פ' הראשונים the two beginning periods (shortly before the beginning of the Sabbatical year, and before the beginning of the new Sabbatical period); ib. III, end, 34d. Y. Shek. III, beg. 47b פירקי לידה the seasons when animals give birth. Gen. R. s. 70, a. e. נשיקה של פ' the kiss on meeting after a period of separation; a. fr.—2) (of writings) *section, chapter.* R. Hash. 30b מפני שחוזר וכופל את הפ' because in that case he would have to recite the same psalm again on the same day. Ber. 14a בין פ' לפ' פיסק וכ' between one section (of the Hallel) and another he may interrupt himself, but in the middle of a section he must not do so. Ab. VI אחד ... הלומד פ' וכ' he that learns from his neighbor one chapter or one *halakhah.* Erub. 54b ושנה לו משה פִּרְקוֹ Moses taught him (Aaron) his lesson; ושנה לחם ... פִּרְקָן taught them their lesson; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ber. II, 1 בפ' שואל וכ' between the sections (of the Sh'ma) one may interrupt one's self

to extend a greeting &c. Ib. 2 אלו הן בין הפ' these are the pauses between the sections: between the first and the second benediction (preceding the Sh'm'a) &c. Ḥag. 13a ראשי פ' the headings of chapters (or subjects, leading words). R. Hash. 31a מה ראה ר"ע לחלק בין הפ' חללו Ms. M. (ed. ראו תכמים) what reason had R. ʿA. to make a distinction between these psalms (by referring six of them to past events and the seventh to the hereafter)?; a. fr.—3) *link, limb, joint.* Ḥull. 106a sq. נטילת ידים לחולין עד הפ' וכ' washing of hands for secular food must be done up to the (second) joint (of the fingers), for T'rumah to the (third) joint; עד חפ' ... קידוש sanctification of hands (and feet) up to the joint (of the hand); Arakh. 19b; Tosef. Yad. II, 1; Yad. II, 3; Y. Ber. VIII, 12a. Ḥull. X, 4 מן הפ' של ארכובה וכ' from the joint of the knee to the shoulder-blade of the forefoot. Ib. הפ' של לחי the joint of the jawbone. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 האמצעי פ' the middle joint (of the thumb); a. fr.—Pl. as ab. Tosef. Kel. B. Mets. III, 2, v. מְסֻפֶּרֶת. Deut. R. s. 3 beg. מנורה שעשויה פ' פ' a candlestick made of separable links (v. חוּלְיָא I). Ab. Zar. 43a בין פַּרְקֵי צואר, expl. בין פְּרָקֵי צוארו between the joints of its neck. Y. Ber. l. c. bot. פ' של (שולחן) a table that can be taken apart; a. fr.—4) **load.* Pl. as ab. Yalk. Lam. 1000 ושני פ' יש עליו וכ' and the camel has two loads (hanging down on its sides), one of wine, and one of vinegar (Lam. R. to I, 1 רבתי (6 חד מחינם) טענירה תרין זיקין).—[פרק אונסין, Esth. R. to I, 6, v. אונסין.]

פְּרָקָא, פְּרִי ch. same, 1) *cross-road.* Targ. Ob. 14.—2) *period.*—*Pl.* פְּרָקִין, פְּרָקֵי, פְּרִי. Targ. Y. Lev. XIX, 29 סמוך לפְּרִיקֵיהוֹן near their period of puberty. Targ. Y. Num. XXII, 4 לפ' at periods (alternately).—3) *joint.* Targ. Y. Lev. VIII, 23, sq. Ib. XIV, 14; a. e.—Tosef. Neg. IV, 12 *neck,* v. פְּרָקָא I.—*Pl.* as ab. Y. Taan. II, 66a bot.; Y. Meg. I, 70d top ראות סבא ידע פ' גרמיה the old scholar knows well the joints of his bone (the vertebrae of his spine), i. e. he knows what he talks about; Y. Yeb. IV, 6b top גיטה פ' גינא (corr. acc.).—4) *section, chapter, lesson.* Pes. 117a, sq. ריש פ' the beginning of a chapter (psalm); באמצע פ' in the middle of a psalm.—Y. Keth. VII, beg. 31b והני ראשה דפ' (read: ריושא) this would be the same case as that treated in the beginning of this chapter (v. R. Nissim to Keth. VII, 1). Y. Ned. VIII, beg. 40d עד דאחסל פַּרְקִי (not דחסל) until I have finished my chapter. Sabb. 67a דאמוראי פ' Ms. M. (ed. פרק אמ'), v. אֲמוֹרָאָה. Y. Kil. I, beg. 26d אתאמרת על כל פ' does this rule refer to the entire chapter?; a. fr.—5) *school held at periods, session.* Kidd. 31b כי הוה דריש בפ' when he lectured at college sessions. Ib. 71a. Pes. 100a אנא איקלעי לפְּרִיקֵיה וכ' I happened to be present at the session of R. &c.; a. fr.—*Pl.* פְּרָקֵי, פִּרֵי. Keth. 62a בני פ' students at circuit sessions (who need not leave their homes for the sake of studying). B. Mets. 64a הוה יתיבנא בשלהי פ' דרב (Rashi פרקין) I took my seat towards the end of Rab's sessions (having missed the beginning of the discussion); a. e.

פַּרְקַד, Gen. R. s. 45 מיפרקדות Ar., v. רָפַק.

פִּרְקֵיד, פַּרְקֵד, *Ithpe.* אִתְפַּרְקֵיד, אִתְפְּרַק (denom. of פרק, enlargement of פר, *neck*) 1) *to turn backward.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 17.—2) *to lie on the back; to be slanting.* Men. 96b פַּרְקִידַת חוה מְפַרְקְדָא it (the rim) was slanting (nothing could rest on it).

פַּרְקִין, פַּרְקְדִין, Cant. R. to III, 6, read: פּוּקְרִין.

פַּרְקְדוֹס, Pesik. Baḥod., p. 104b (Ar. פקרוס); Yalk. Ex. 273 פרקרוס, a corruption; perh. פִּרְקְרוֹס m. (ficarius) *dealer in figs* (and other dried fruits)(?).

פַּרְקְדִין, v. פרקדון.

פַּרְקְדִיסִין, Pesik. Baḥod., p. 104b (Ar. פקריסין); Yalk. Ex. 273 פרקריסין, a corruption; perh. to be read: פִּרְקְיוֹסִין m. pl. (ficus) *figs* (and other dried fruits)(?), v. פרקוס.

פְּרַקְדָן m. (v. פַּרְקֵד) *one lying on his back.* Ber. 13b; Nidd. 14a.—Pes. 108a לא שמיה חסיבה פ' lying on the back (at the Passover meal) is not called reclining.—V. אַפַּרְקִיד.

פִּרְקְדָן a species of *peas,* v. פּוּרְקָדָן.

פַּרְקוֹלָה, פְּרַקְוָלָא f. (furcilla, furcula) *fork,* an instrument of torture put on the culprit's shoulders with his hands tied to it (v. Sm. Ant. s. v. Furca). Yalk. Prov. 961 end (ref. to Prov. XXVIII, 13) משל לליסטרס ... הוה אזיל נוטל פ' like the case of a robber (rebel) who is judged before the questionarius; as long as he is stubborn, he is smitten, but when he confesses, he gets the *furcilla* (and is put to death); אבל הקב"ה אינו כן אלא עד שלא הודה נוטל פ' וכ' but not so acts the Lord; as long as the offender does not confess, he gets the *furcilla* (is doomed to die), but when he confesses, he is pardoned; Yalk. Ps. 854 ניתן פרקילא (read נוטל); Pesik. Shub., p. 159a (restore the passage acordingly). Ib.b הוא נותן פ' he (the questionarius) has the *furcilla* put upon him, when he is taken out and put to death; ib. הוא נותן להם וכ' he (the Lord) places the *furcilla* upon them (condemns them, Hos. XIV, 1), and then he allows them to come back (ib. 2); Yalk. Hos. 532.

פִּרְקוֹן, פִּרְיוֹן m. (פָּרַק) *redemption.* Keth. IV, 4 ... חייב ורבפִּרְקוֹנָהּ וכ' is bound to support her, to redeem her (when she is captured), and to bury her. Ib. 47b ... ופִּירְקוֹנָהּ תיקנו תחת וכ' they instituted the duty of support as an equivalent for her handiwork, and that of redemption as an equivalent for the privilege of usufruct (of her property). Y. Maas. Sh. IV, 55b [read:] פ"י פרקון the mark Pé on a vessel means *perakon* (redemption, i. e. second tithes).

פִּרְקוֹנָא, פִּרְיוֹנָא ch. same. Targ. Y. Num. III, 51. Ib. XVIII, 16; a. e.—*Pl.* פִּרְקוֹנֵי, פִּרְיוֹנֵי. Ib. III, 46; 48, sq.

פַּרְקוֹנוֹס, Koh. R. to I, 8, v. פָּרְכוּסֵי.

פַּרְקוֹס, v. sub פִּירְ.

פַּרְקוֹתָא f. (פרק) [*joint,*] *neck.* Targ. I Sam. IV, 18 (Ar. אַפְקוֹתָא, q. v.).

פַּרְקְטִין, פַּרְקְטוֹנִין m. pl. (פרקט, *Parel* of פקט, v. פְּקָטִים), פ' דמיא *torrents, freshets, fountains* (corresp. to h. מַבּוּעִים). Targ. Y. Gen. XIV, 3. Targ. Y. I Num. XXI, 34 (ed. Amst. פַּרְקְטוֹ; Y. II מבועין). Ib. XXIV, 6 פַּרְקְטוֹנֵי נהרין (ed. Amst. פרקטנין דמ'). Targ. Koh. II, 6 פַּרְקְטִין. Targ. Cant. VII, 5 פַּרְקְטִינִין.

פְּרִיד, v. פָּרַד.

פְּרִיקָא, v. פַּרְקוּלָא.

פְּרִיקוֹלִינִין, v. פַּרְקְלִימִין.

פְּרִינְקָא, v. פַּרְנִיקָא.

פְּרִיקְלְמִין, Tanḥ. B'eh 8, read: פַּלְגֵּירִין.

פְּרַקְלִיט m. (παράκλητος) *advocate; intercessor.* Ab. IV, 11 הִצּוּשָׁה . . . קוּמָה לוֹ פ׳ אֶחָד he that does a good deed, acquires an advocate for himself, opp. קַטֵּגוֹר. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III חַטָּאת דּוֹמָה לְפ׳ שֶׁנִּכְנַס לִרְצוּיָהּ רָצָה פ׳ וְכ׳ a sin-offering is like an intercessor that enters (the royal palace) to appease (the king); when the intercessor has succeeded, the present is sent in (the burnt-offering follows); Zeb. 7b; Tosef. Peah IV, 21 (v. infra); a. e.—*Pl.* פְּרַקְלִיטִין. Sabb. 32a כָּל הַצּוֹלֶה . . . פ׳ גְּדוֹלִים וְכ׳ when one ascends the scaffold to be put to death, if he has prominent intercessors, he is pardoned &c.; וְאִלּוּ הֵן פ׳ שֶׁל אָדָם וְכ׳ these are man's intercessors (before divine judgment): repentance and good deeds. B. Bath. 10a כָּל . . . שְׁלוֹם וּפ׳ גְּדוֹלִין בֵּין וְכ׳ צְדָקָה all acts of charity and benevolence ... are great peace (makers) and intercessors between Israel and his Father in heaven; (Tosef. l. c. פְּרַקְלִיט גָּדוֹל וְשָׁלוֹם). Y. Taan. I, beg. 63c פ׳ לְמַיִם intercessors praying for rain; a. e.

פַּרְקְלִיטָא ch. same. Targ. Job XXXIII, 23 (h. text מֵלִיץ).—*Pl.* פַּרְקְלִיטִין. Ib. XVI, 20.

פַּרְקְלִימִין, **פַּרְקִינִימִין** m. pl. (περικνήμια=περικνημίδια: as to ל for נ, cmp. לוּמָא) *leggings, greaves.* Kel. XXVI, 3 חַפַּרְקֵל׳ וְכ׳ (R. S. חַפַּרְקִנ׳) leggings are not subject to uncleanness; (Maim.: *gloves*; R. S.: *head-bands*). Ib. XXIV, 15 שִׁשָּׁה פַּרְקְלִימִין הֵן וְכ׳ ed. Dehr. (ed. פַּרְקִילִינִין) there are three kinds of greaves (with regard to levitical cleanness): those worn by hunters &c. (v. Sm. Ant. s. v. Ocrea); [comment.: *gloves*); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 פַּרְגִּילִינִין ed. Zuck. (oth. ed. פַּרְקִילִנִין, פַּרְגִּילִנִין).

פַּרְקִילִנִין, **פַּרְקְלִנִין**, v. preced.

פַּרְקְמוֹס, v. פַּרְקוֹס.

פַּרְקַמַטְיוֹטִיס, **פַּרְקַמַטְיָא**, **פַּרְקַמַטְוֹטִיס**, v. sub פַּרְגְּמִי.

פַּרְקַמַטְיָתָא f. (preced. wds.) *trading woman.* Targ. I Chr. II, 3 (h. text כְּנַעֲנִית).

פַּרְ׳, **פַּרְקָן**, v. פּוּרְקָן.

פּוּרְקֵס, **פִּרְקֵס** f. (פָּרַס, *Pales*)=פַּרְקֵס, *underwear, shirt.* Treat. Der. Er. ch. X פַּרְקְסוֹ הַתַּחְתּוֹנָה (פּוּר׳) his undershirt.

פִּרְקֵס, v. פַּרְגֵּס.

פַּרְקִסִים, read:

פַּרְקְסִיס f. (πρᾶξις) *business.* Y. Ab. Zar. I, 39d מִשּׁוּם פ׳ if he decorated his store for business' sake (to attract customers), opp. עִישׁוּר, q. v.

פִּרְקָתָא, v. פִּירְקָתָא.

פָּרַר (b. h.) *to break.*

Pi. פֵּרֵר *to crumble.* Pes. 10b דַּרְכּוֹ שֶׁל תִּינוֹק לְפָרֵר it is a child's way to crumble bread (and leave it on the ground). Ib. II, 1 מְפָרֵר וְזוֹרֶה וְכ׳ he may crumble (the leavened bread) and cast it to the wind; a. fr.—Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְרִין, v. פָּרַר.

Hif. הֵיפֵר, חֵפֵר *to break, destroy; to thwart.* Ab. III, 11 הַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ וְכ׳ he that breaks the Abrahamitic covenant (omits or effaces circumcision, v. מָשַׁךְ). Gen. R. s. 98 (play on פַּרָת, Gen. XLIX, 22) בֶּן שֶׁהֵ׳ לְאַחָיו the son that broke (faith) with his brothers; ib. שֶׁהֵפֵירוּ לוֹ אֶחָיו to whom his brothers were faithless; ib. שֶׁהֵ׳ לַאֲדוֹנָיו, v. אֲדוֹנָה. Ib. s. 16 (play on פָּרָת, Gen. II, 14) פְּרַת שֶׁהֵפֵירָה וְהִצְרִירָה לִבְנֵיהוּ Edom (Rome) is called P'rath, because she broke faith with, and distressed his (God's) children (Var. לִפְנֵיהוּ); שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהָפֵר לָהּ because I (the Lord) shall in the end thwart her plans; Yalk. ib. 22; a. fr.—Esp. *to make void; to disallow a vow* (Num. XXX, 2-16). Ned. X, 1 אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפֵרִין וְכ׳ both her father and her husband must declare her vow void; ה׳ הָאָב וְכ׳ if only the father protested, and the husband did not. Ib. 2 הֵפֵר בַּעַל בִּנְעָרָה וְכ׳ in the case of an adult the husband has the right of disallowing, but not the father. Ib. 4 אֵינִי יָכוֹל לְהָפֵר he has no power to disallow her vows. Ib. 5 יָפֵר he has the power &c. Ib. 72a, a. e. אֵין הַבַּעַל מֵיפֵר בְּקוֹדְמִין the husband cannot invalidate vows made before marriage. Ib. XI, 12 (90b) חֶלְקִי (לֹ) יָפֵר he may invalidate her vow for his share (as far as it concerns him). Ib. 7 אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ מִפֵּירִין I did not know that there are invalidating powers (vested in the husband); a. v. fr.—Part. pass. מוּפָר; *pl.* מוּפָרִין. Ib. X, 1 אֵינוֹ מ׳ her vow is not made void. Ib. 4 כָּל נְדָרִים . . . הֲרֵי הֵן מ׳ whatever vows thou mayest have made in my house, shall be void. Ib. 77b לֵיכִי מ׳ thy vow is void; a. fr.

פְּרַר ch. same.

Ithpa. אִתְפָּרַר, *Ithpe.* אִיתְּ׳ *to be broken, crushed, crumbled.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms., v. פְּרַר I.—Pes. 74b דְּמִיתְּפָרֵר (Ms. M. דְּמִיפָּרֵךְ; Ms. O. דְּמִיתְּבָרַר), v. סְמִידָא.

Af. אַפֵּר *to make void, invalidate.* Ned. 73a לִכְשֶׁמַּע לֵיפֵר לָהּ הוּא when he hears of the vow, why does he not disallow it himself (what need has he of the agent)? Ib. 70a לָא מְצִי מֵיפַר he has no power to invalidate her vows. Ib.b לָא מְצִי מֵיפַר אָב her father has no power &c.; a. e.

פֶּרֶר, v. פֶּרֶד I.

פְּרַשׁ, **פָּרַס**, v. פָּרַס, פְּרַס.

פָּרַשׁ (b. h.) [*to divide, separate,*] 1) (neut. verb) *to go away, go aside, depart; to keep off.* Yoma I, 5 הוּא פּוֹרֵשׁ וּבָכָה וְכֵן הֵן פּוֹרְשִׁין וְכ׳ . . . he turned aside and wept, and so did they. Y. Keth. I, 25d bot. רָאוּ אוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ מִצִּיפּוֹרִין they saw him come out of Sepphoris (so that he is presumably an in-

habitant of Sepphoris); פירש מן הבתים they saw him leave one of the houses of Sepphoris. Num. R. s. 9 אי פָּרַשְׁתְּ מדרך וכ׳ thou didst depart from the way (disregard the customs) of Israel's daughters. Zeb. 113a (play on פרשה, Num. XIX, 5) מקים שפורשת למיתה וכ׳ there where she departs for death, she shall be burnt. Y. M. Kat. I, 80b bot. (ref. to Lev. XIII, 45) פָּרוֹשׁ ... כדי שתהא טומאה that the uncleanness itself may cry out..., 'keep off'; Y. Maas. Sh. V, beg. 55d; a. fr.—2) *to pass, cross.* Yalk. Prov. 946; Yalk. Num. 738 הספינות פּוֹרְשׁוֹת בים the ships make their way through the sea.—3) (act. verb) *to separate, keep off.* Num. R. s. 10 כשם שאדם פורש את עצמו וכ׳ as a person keeps himself away (abstains) from the fruits of Orlah, so will those who misbehave towards their handmaids, be separated from the virtuous on the day of judgment.; a. fr.—Part. pass. פָּרוּשׁ, q. v.—4) (cmp. פָּרַט) *to single out, specify, speak distinctly.* Ib. (expl. נִפְלָא, Num. VI, 2) כשיִפָּרוֹשׁ לנדור וכ׳ when he speaks out his vow, to the exclusion of him who thinks it in his heart; a. fr.—Sifré Num. 24 ... כדרך שפירש לך עד שיפרוש (Yalk. ib. 710 שיפרוט ... שפרט), v. פָּרַט.

Nif. נִפְרַשׁ *to be separated, kept away.* Lev. R. s. 22 וכן נִפְרָשִׁים מעבודה זרה and thus they will be kept away from idolatrous worship; a. e.

Pi. פֵּרֵשׁ 1) (neut. verb) *to depart, withdraw; to abstain.* Snh. 82b היה לו לפרוש ולא פרי ... Zimri might have withdrawn (from the woman), but he did not. Ib.a אם פ׳ וב׳ if Z. had withdrawn, and Phineas had slain him &c. Pes. 87b מן האשה פ׳ withdrew from contact with his wife. Gen. R. s. 20 שפֵּרְשָׁה חוה מאדם that Eve was separated from Adam.—Sabb. 86b פירשה מן האיש the semen issued from a man.—Pes. 49b שנה ופ׳ קשה וכ׳ he that studied and gave it up, is the worst of all (in hostility to scholars); a. fr.—2) *to go on a voyage; to cross the ocean* (cmp. פָּלַג *Hif.*). Y. M. Kat. III, beg. 81c אסור לפָרֵשׁ לים הגדול it is forbidden to start on a sea voyage (during the festive week). Y. Yeb. XVI, 15d top עשיתי פְּרָשַׁי ורמים I was crossing &c. Y. Meg. II, 73b top פָּרְשֵׁי ימים voyagers on the sea; a. fr.—3) (act. verb) *to separate.* Gen. R. s. 22 אילו רצה המלך פֵּירְשָׁן ולא רצה המלך לפָרְשָׁן if the king desired it, he would separate them (the fighters), but the king does not wish to separate them; Yalk. ib. 38.—4) *to specify, express clearly.* Ib. א״א לפה לפָרְשׁוֹ no mouth can express it. Men. 91a דמְפָרֵשׁ when he (in making his vow) specified ('sheep' or 'cattle'), opp. בסתמא. Gen. R. s. 6 ... פֵּירְשׁוּ איתו אנשי the men of the Great Assembly said it plainly. Snh. VII, 5 עד שיְפָרֵשׁ השם until he mentions the Name expressly (uses the Tetragrammaton), opp. כינוי. Gitt. 36a שיהו עדים מְפָרְשִׁין שמותיהן that witnesses must sign their full names; a. fr.—Part. pass. מְפוֹרָשׁ, f. מְפוֹרֶשֶׁת; *pl.* מְפוֹרָשִׁים, מְפוֹרָשׁוֹת; B. Kam. 54b, a. fr. מה חפרט מפ׳, v. פָּרַט. B. Mets. 94b שלישית שבשאל מפ׳ that the third paragraph treats of a borrower, is explicitly stated (Ex. XXII, 13). Sot. 38a, a. fr. שם חמפ׳ the special Name (the Tetragrammaton), v. supra. Zeb. 53a, v. סָתַם. Hag. 22b ומה סתומות ... מפ׳ וכ׳ if your undefined teachings are so well-founded, how much more your explicit teachings; a. fr.—5) *to explain, interpret, define.* Ned. 2b ומפרש ידות ... פתח the Mishnah begins with *kinnuyim* ..., and goes on explaining *yadoth!* Zeb. 13a ואין לי לפרש and I am unable to explain (the reason of the distinction between receiving and sprinkling the blood); אני אֲפָרֵשׁ I shall explain it. Ned. 81a דבר זה ... ולא פֵּירְשׁוּהוּ עד שפֵּירְשׁוֹ וכ׳ that question (Jer. IX, 11) was asked of prophets and scholars, and they could not explain it, until the Lord himself explained it (ib. 12). M. Kat. 16b; Ber. 18a לא פֵּירְשׁוּ לך they did not interpret (the verse) to you; v. עָנָה I. Gen. R. s. 31 ולא פ׳ and did not explain (of what material the serpent was to be made); Y. R. Hash. III, end, 59a; a. fr.—Part. pass. as ab. Meg. 3a, a. e. (ref. to Neh. VIII, 8) מפ׳ זה תרגום *m'forash* means interpretation.

Hithpa. הִתְפָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִתְפָּרֵשׁ *to be specified, defined; to be explained.* Lev. R. s. 6 כל נביא שנתפ׳ וכ׳ a prophet whose name is stated. Gen. R. l. c. בשלשה נ׳ ובאחד לא נ׳ in three places (in which עָשָׂה occurs) the command is specified, but in the fourth (Num. XXI, 8) it is not specified, v. supra. Yalk. Gen. 20 דבר שאינו מִתְפָּרֵשׁ במקומו וכ׳ a thing which is not defined in its original place but is defined in another passage; a. e.

Hif. הִפְרִישׁ 1) *to separate; to set aside, dedicate.* Yoma I, 1 מַפְרִישִׁין כהן וכ׳ they removed the high priest from his house to the cell &c. Ter. IV, 1 המַפְרִישׁ מקצה וכ׳ he who sets aside one portion of what is due of T'rumah or tithes. Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 11, ויעש) שמַפְרִישׁם הכהן וכ׳ that the priest when offering them designates them, one for a sin-offering &c. Ib. (ref. to Prov. XXIII, 32) כך היין מפריש ... מה צפעוני זה מפריש as the adder divides between life and death, so wine removes from the ways of life to those of death; Lev. R. s. 12 כך ה׳ היין בין אדם וכ׳ so wine caused a separation between Adam and Eve; ה׳ היין בין נח לבניו לעבדות wine caused a division between Noah and his sons with regard to slavery; ה׳ היין בין אהרן ובניו למיתה wine caused a division between Aaron and his sons with regard to death; Yalk. Prov. 960. Tam. IV, 3 ... מן הכבד ה׳ severed the lungs from the liver; a. fr.—Part. pass. מוּפְרָשׁ. Ned. I, 1 מוּפְרָשֵׁנִי ממך I will be separated from thee (will have no dealings with thee, accept no favors &c.); ib. 5a; a. e.—2) *to go to sea.* Gen. R. s. 13 היו מַפְרִישִׁין לים וכ׳ were crossing the ocean; a. e.

פְּרַשׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to keep off, abstain* &c. Targ. Y. I Num. VI, 3. Ib. 2 הַפְרֵישׁ. Ib. XXV, 8 [read:] דהוה ליה למיפרַשׁ ולא פריש (v. Snh. 82b, quot. in preced.); a. fr.—Part. פָּרֵשׁ, פָּרִישׁ. Ib. XIX, 16; 18; a. fr.—Hull. 45b חד פריש לליבא וכ׳ one artery branches off to the heart, the other to the lungs &c. Zeb. 73a, sq. כל דפריש מרובא פריש whatever comes out of a mixed multitude, is presumed to have come from the majority, i. e. has the legal status of the majority; Keth. 15a; a. fr.—2) *to cross* the ocean. Gen. R. s. 6 בעא דיִפְרוֹשׁ, v. infra. Koh. R. to III, 6 חוה אזיל פריש בימא was about to go to sea; a. e.—3) *to set aside, distinguish.* Targ. Y. Deut. IV, 34; a. e.—4) *to explain.* Part. pass. פָּרִישׁ. Hull. 52a ליבעי מינייהו חדא דפ׳ לן תרתי let him be asked one question by which both cases will be made clear to us; a. e.

Pa. פָּרֵישׁ 1) (neut. verb) *to depart, keep off.* Targ. Prov. XIX, 27 (ed. Lag. a. oth. *Pe.*).—[Targ. Y. Num. XXV, 8

פָּרַשׁ Hebraism, v. supra.]—2) *to go to sea.* Gen. R. l. c. חוה פָּרַשׁ בימא was about to undertake a sea voyage. Ib. בעא פָּרְשַׁי . . . he wanted to go to sea; said the matron, do people go to sea at this season?; a. e.—3) *to separate, divide, distinguish.* Targ.O.a.Y.II Deut.XXXII, 8 בְּפָרְשׁוּתֵיהּ (Y. I בְּאַפָּךְ, *Af.*); a. e.—Y. Ab. Zar. II, end, 42ª ידע אנא מָפָרְשָׁה בין וכ׳ I can tell the roe of clean fish from that of unclean fish.—4) *to express clearly, define.* Targ. O. Gen. XXX, 28. Targ. O. Lev. XXII, 21 (Y. *Af.*). Ib. XXIV, 11; 16; a. e.—Part. pass. מְפָרַשׁ. Targ. Y. II ib. XXIV, 11 שמא מְפָרָשָׁא (= h. שם חמפורש, v. preced.; Y. I *Ithpe.*). Targ. Y. II Gen. XXX, 22; a. e.—Yoma 3ᵇ פָּרוּשֵׁי קא מָפָרַשׁ וכ׳ it is clearly indicated in the text that it is 'from thine own' (the high priest's private property); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.*—Part. pass. as ab. Targ. Jud. XIII, 18 (h. text פלאי).—6) *to explain, interpret.* Targ. O. Deut. I, 5 (h. text באר).—B. Bath. 121ª גמיר . . . ולא ידע ליה לְפָרוּשָׁהּ he learned the Boraitha by heart, but knew not how to explain it. Y. Kil. I, 27ª bot. וּפָרַשְׁנָתָהּ תמן and we explained it there (to B. Kam. V, 10); ib. ופרשתנה (corr. acc.). Erub. 54ª . . . לא עד דְּמָפָרַשׁ וכ׳ thou shalt not rest on thy legs (sit down) until thou hast explained these verses to me. R. Hash. 26ª לְפָרוּשֵׁי מאה וכ׳ it is important for the explanation of *meah ḳs'iṭah* (Gen. XXXIII, 19) &c.; a. fr.

Af. אַפְרֵשׁ 1) *to separate, divide, make a distinction; to set aside, dedicate.* Targ. Gen. I, 4; 6. Ib. XXX, 40. Targ. Is. LVI, 3. Targ. O. Num. XVIII, 24 (Y. ed. Vien. *Pe.*); a. fr.—2) (neut. verb) *to keep aloof, abstain.* Targ. Y. Num. VI, 2 (v. supra).—3) *to warn off, keep away.* Sabb. 40ᵇ (ל)אַפְרוּשֵׁי מאיסורא to warn a person off from doing wrong.—4) *to speak out, declare.* Targ. O. Num. VI, 2 (ed. Berl. *Pa.*). Targ. Lev. XXVII, 2 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.* Targ. O. Deut. XXVIII, 59; a. e.—Part. pass. מְפָרַשׁ; f. מְפָרְשָׁא; *pl.* מְפָרְשָׁן; מַפְרְשָׁן. Targ. II Sam. I, 26. Targ. Is. XXIX, 14; a. e.

Ithpa. אִתְפָּרַשׁ, אִיתְפַּשׁ׳; *Ithpe.* אִתְפְּרַשׁ, אִיתְפַּשׁ׳ 1) *to be separated, to part, depart; to be set aside, dedicated.* Targ. Gen. X, 32. Targ. Is. LII, 11. Targ. Lev. IV, 10 (O. ed. Berl. *Ittaf.*). Targ. Ex. XXIX, 27 (O. ed. Berl. *Ittaf.*); a. fr.—2) *to be distinctly expressed, declared; to be explained, interpreted.* Targ. Num. I, 17. Targ. Y. Lev. XXIV, 11 (v. supra); a. fr.—Meg. 3ª לדידי מִיפָּרְשָׁא לי מיניה v. דְּמִיפָּרְשָׁן סְתָם. B. Kam. 112ᵇ, a. fr. וכ׳ to me it was explained by &c. Y. Keth. IV, 28ᵈ bot. אתתבת ולא אִתְפְּרַשׁ a question was raised, but it was not made clear (solved); אתתבת ואפ׳ it was raised and met.

Ittaf. אִתְפַּרַשׁ *to be set aside, dedicated; to be distinguished.* Targ. O., ed. Berl., Lev. IV, 10; a. e., v. supra.—Targ. Y. I Gen. III, 18 וְיִתְאַפְרַשׁ let there be a distinction.

פְּרַשׁ, constr. of פָּרָשָׁא.

פַּרְשׁ f. (b. h.; פָּרַשׁ) *secretion, excrements* (found in the entrails). Pes. 20ª נמצאת בפ׳ if the liquid is found in the excrements of the slaughtered animal. Ib. (in Chald. dict.) ולידהדר פ׳ וכ׳ why should not the excrements again make the flesh unclean? Ib. עבה פ׳ thick, substantial excrements, רכה פ׳ soft, viscid secretions. Ab. Zar. 34ᵇ פִּרְשׁוֹ מותרת its discharge may be used. Y. ib. II, 41ᶜ bot. פִּרְשָׁהּ גופה חוא an animal's discharge is part of its body; a. e.

פָּרָשׁ m. (b. h.; פרש *to chase, be fast,* v. Fried. Del. Proleg. p. 95, note; cmp. פָּרֵד II) *horseman, knight.*—*Pl.* פָּרָשִׁים. Snh. 95ᵇ והשאר פ׳ and the rest of the army were horsemen; a. e.

פָּרְשָׁא, פָּרָשָׁא ch. same. Targ. Nah. III, 3.—Sabb. 109ᵇ אידמי ליה כפ׳ he (Elijah) appeared to him as a horseman. Yeb. 121ᵇ וי ליה לפ׳ וכ׳ alas, for the brave horseman (city guardsman) that is dead! B. Bath. 8ª לפ׳ Rashi (ed. לְפָרָשָׁא) towards maintaining the city guard, v. גִּיזְרַזְנָא. Ab. Zar. 18ª נקט נפשיה כחד פ׳ דמלכא Ms. M. (ed. only כפ׳; Ar. מן פָּרָשָׁא) he (R. Meïr) assumed the disguise of a Roman knight.—*Pl.* פָּרְשִׁין, פָּרָשַׁיָּא, פָּרָשֵׁי. Targ. Jud. XV, 8. Targ. Ex. XIV, 28. Ib. 17; a. fr.—Ab. Zar. l. c., v. supra. B. Mets. 86ª, v. גִּינְדָּא I; a. e.

פָּרָשָׁא I m. (v. פָּרַשׁ) [*driving,*] *goad.* Targ. Jud. III, 31 פְּרַשׁ constr. (Ar. פְּרָשַׁת).

פָּרָשָׁא II m. (פָּרַשׁ, cmp. פָּרַת) [*breaker, crusher,*] *ploughshare.* Targ. I Sam. XIII, 20 (ed. Wil. פָּ; h. text מחרשת).—B. Mets. 80ª משלם פ׳ דנקיט he that handles the share is responsible for the damage, contrad. to בנא, coulter.

פִּרְשָׁא, v. פִּירְשָׁא.

פַּרְשָׁא f., v. פַּרְשָׁתָא.—[Ber. 8ᵇ פרשיכו Ms. M., v. פַּרְשָׁתָא.]

פַּרְשָׁגָן, v. פַּרְשָׁנָן.

פרשדניא, v. פָּרְשׁוּנְיָא.

פָּרָשָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, branching off.*—פָּרָשַׁת פרשת עיבור, דרכים, *cross-road.* Ber. IV, 4, v. עִיבּוּר. Sot. 21ª הגיע לפ׳ דרכים וכ׳ when the traveller reaches the cross-road (where there is a guide-post), he is saved from all dangers. Ib. מיהו פ׳ ד׳ וכ׳ what is meant by cross-road (in this parable)? A scholar on his dying day.—Ḥull. 46ª ראשונה פ׳ the first branching off of the spinal column towards the legs, שניה the second branching off in the prolongation which forms the tail. Ib. פי׳ פ׳ the starting point of the branching off; עצמה פ׳ the branch itself; a. e.—*Pl.* פָּרָשׁוֹת. Ib. 45ᵇ עד בין . . . עד היכן חוט השדרה how far does the spinal cord go (the severance of which causes the animal to be *ṭ'refah*)? . . . To 'between the ramifications'; ליחוי לן מר בין הפ׳ show us the place called 'between the ramifications'; a. e.—2) *crossing the ocean, sea-voyage.* Lev. R. s. 35, v. אַפָּרָשָׁה.—3) (in writing) *division, section, Parashah, the weekly Scripture lesson.* Ber. 9ᵇ אשרי . . . חדא פ׳ הוא *Ashrê* (Ps. I) and *Lammah rag'shu* (Ps. II) are one section (psalm). Ib. 63ª אידוהי פ׳ קטנה שבכל וכ׳ which is the small section (verse) on which all essentials of the Law depend? (Answ. Prov. III, 6) 'In all thy ways &c.' Ib. II, 2 (13ª) למה קדמה פרשת שמע וכ׳ Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. only שמע) why is the section Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) recited before V'hayah (ib. XI, 13-21)? B. Bath. 14ᵇ פרשת בלעם the section treating of Balaam (Num. XXII, 2-XXIV, 25); a. v. fr.—*Pl.* פָּרָשִׁיּוֹת (fr. פָּרָשׁוּת). Ber. 9ᵇ י״ח פ׳ eighteen psalms. Gen. R. s. 90. Lev. R. s. 24.

Tosef. Sabb. I, 12 פָּרָשׁוּתֵיהֶן . . . תינוקות children and teacher may prepare their verses by lamp-light &c.; (Y. ib. I, 3b bot. ראשי פסוקיהן); Ber. 8b חמשלים פָּרָשׁוּתָיו עם הצבור he who finishes the reading of the weekly lessons so as to keep up with the public reading in the synagogue. Meg. 29b לסדר פ׳ הוא חוזר the interrupted order of Scriptural reading is taken up again; a. v. fr.

פָּרָשָׁה II (preced.) pr. n. pl. *Parashah* (*Crossing*); פָּרָשַׁת אשקלון the Crossing of Ashkalon. Tosef. Shebi. IV, 11; Y. ib. VI, 36c פ׳ חומות וכ׳ (insert אשקלון); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874.

פָּרְשָׁוְתָא, v. פִּרְשׁוּתָא.

פַּרְשׁוּנְיָא, (פַּשְׁרוּנְיָא) pr. n. pl. *Parshunia*, (*Pashrunia*), in Babylonia. Erub. 104a פרש׳ early eds. (Ms. M. פרשוהא; late eds. פשר׳; v. Rabb. D. S. a.l. note); Pes. 91a פרישנא (Ms. M. פרשדוניא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

פָּרָשׁוּתָא f. = h. פָּרָשָׁה, *separation*; פָּרָשׁוּת אורח *cross-road*. Targ. Ez. XVI, 25. Ib. XXI, 24; 26 (ed. Wil. פ׳). Targ. Koh. X, 8 פָּרְשַׁת.—Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות עיינין (ed. Berl. עינים), v. עַיִן ch.; Y. פָּרָשַׁת אורחין.—V. פָּרְשָׁתָא.

פָּרְשָׁע, v. פִּרְשָׁע.

פַּרְשְׁתָא f. = h. פָּרָשָׁה, 1) *cross-road*, v. פָּרָשׁוּתָא.—2) *interpretation*. Targ. Y. Deut. XVII, 18 פַּרַשַׁת אוריתא (not פרשא; h. text משנה).—3) *section* of writing, *Parashah*, *weekly Scripture lesson*. Meg. 4a (interpret. ולשנותה, ib.) כגון דאמרי אינשי אעבור פ׳ דא וכ׳ as people say, I will peruse this section and read it over again. Y. Ned. VIII, beg. 40d עד דניחסל פַּרְשְׁתִי until I have finished my *parashah*; a. e.—*Pl.* פַּרְשְׁיָיתָא (fr. פרשיתא). Ber. 8b, v. כָּלָה. Ib. אשלימו פַּרְשְׁיָיתְהוּ (Hebraism. for פַּרְשֵׁיהֶם; Ms. M. פַּרְשָׁוֹתֵיהֶם), v. פָּרָשָׁה.

פרשתבונא, v. פּוּשְׁתְּבָנָא.

פָּרָת (b. h.) pr. n. *P'rath*, 1) the river *Euphrates*. Gen. R. s. 16 פ׳ שפרה ורבה וכ׳ it is named *P'rath* (the growing), for its waters grow and increase, until people pass it on ships; פ׳ שמימיו פרין ורבין וכ׳ P'rath, for its waters are fruitful (fructifying); פ׳ שמפריד והולך עד שכלה במגריפה 'Rashi' (ed. שמפרש) it is named P'rath (v. פָּרַת), because it goes on dividing (branching off in channels), until it ends under the (digging) spade; Yalk. Deut. 801 כמגרפה (corr. acc.); Sifré Deut. 6 שמפרה והולך עד שכלה מגריפה לגרפי it goes on fructifying (irrigating), until the spade ceases to dig it; Yalk. Gen. 22 מפריס והולך עד שהוא כלה goes on dividing, until it disappears, and they ופותחין וכ׳ open it with the spade. Bekh. 55a; a. fr.—Denom. פָּרָתִי, *pl.* פָּרָתִים. Midr. Till. to Ps. CXXXVII שתו מים הפ׳ ומתים they drank Euphrates water and died; (Pesik. R. s. 28 מימי הפרת).—2) *P'rath*, name of certain districts or towns. Yoma 10a פ׳ דמישן (= רחבת עיר, Gen. X, 11): פ׳ דבורסיק (= כלח ib.); Kidd. 72a (expl. חביל ימא) פ׳ דבורסי, v. בּוּרְסִיק.

פָּרַת (cmp. פרר, פרד) *to divide, crush, crumble.*

Pi. פֵּרַת same, trnsf. (with ב) *to belittle, make light of.* Koh. R. to III, 11 אילו אחד . . . הוא פ׳ בממוני של עולם וכ׳ if any one else had said, 'vanity of vanities &c.' (ib. I, 2), I might have thought, one that never owned two pennies in his life, made light of the wealth of the world &c.

פָּרַת I ch. same.

Pa. פָּרֵית 1) *to divide, dismember* (of the basilisk whose look is believed to cause a person's limbs to fall apart, v. עָכַס, a. Gen. R. s. 10, a. e., quot. s. v. נָשַׁל; cmp. רַפְרֵשׁ Prov. XXIII, 32). Targ. Is. XIV, 29 מְפָרֵית (some ed. מַפְרִית *Af.*; Var. ed. Lag. מפריד; ed. Wil. מפרית; h. text מיפוקם). Ib. LIX, 5 מְפָרְתִין ed. Lag. (ed. Wil. מפרחין).—[Targ. Prov. XXIII, 32 דפריח, ed. Lag. פאריח, prob. to be read: דְּפָרֵית, Part. *Pe.*; h. text יפרוש, v. supra.]—2) *to belittle, make light of.* Lam. R. to II, 10 חוון חמשא . . . ומְפָרְתִין ליה בנבוכדנצר וכ׳ (read: בריה; Ar. ופרטין) five kings were sitting and sneering at Nebuchadnezzar in the presence of Zedekiah; אף הוא מְפָרְתִיה לנב׳ וכ׳ (Ar. פרטיה, Var. פרדת, corr. acc.) he, likewise, sneered &c.

Ithpe. אִיתְפָּרַת *to be broken off, separated.* Bets. 2a אוכלא דאִתְפָּרַת חיא the egg is considered as a broken-off piece of food (part of the hen, not as an independent creation). Pes. 85a כמאן דמְפָרְתֵי דמי they are to be considered as if they were separated; Ḥull. 73a.

פָּרַת II m., v. פָּרָתָא.

פַּרְתָא m. (preced. art.) = h. פֶּרֶשׁ. Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Amst. פָּרְתָא). Targ. Y. Num. XIV, 37 (ed. Amst. פָּרְתָא).—Gen. R. s. 99 (expl. הפרשדונה, Jud. III, 22) פַּרְתֵיהוֹן his excrements (came out). Snh. 67b דם ופ׳ מי הואי were there any traces of blood and secretions? Ḥull. 18a, v. סַמְמָס. Gitt. 56a אירתיב לה פ׳ וכ׳ dirt settled on her foot.

פָּרְתָא m. (פָּרַת) = h. פָּרָשָׁה, *branching off, division*, esp. פ׳ דכרסא (or sub. כרסא) *partition of the belly, navel.* Targ. Job XL, 16 פ׳ דכ׳ ed. Lag. (oth. ed. פרת דכ׳, read: פָּרַת כ׳). Targ. Cant. VII, 3. Targ. Y. Num. XI, 31.—*Pl.* constr. פָּרְתֵי. Targ. Job III, 9 (10) ed. Lag. a. oth. (Ms. פָּרְתֵי), v. פָּאתָא II.

פִּרְתָא or פֻּרְתָא, v. פּוּרְתָא.

פרתוויא, v. next w.

פַּרְתְּוָנָיָא m. (= h. פַּרְתְּמִים, *pl.*) *nobleman.* Targ. II Esth. VI, 9 (ed. Lag. פתרוויא, some ed. פתונא, corr. acc.; ed. Amst. פרתונאי, corr. acc.).—*Pl.* פַּרְתְּוָנָאֵי. Targ. Esth. I, 3.

פַּרְתְּיָאִין m. pl. (Πάρθοι) *Parthians.* Targ. Esth. VIII, 15 מוקי פ׳ Parthian (red) socks (v. Harp. Lat. Dict. s. v. Parthia, a. בּוּרְהִיקָא).

פְּשַׁג, v. פְּסַג.

פָּשָׂה, v. פָּסָה.

פְּשׁוּט, v. פְּרִישׁוּט.

פָּשׁוּט m., פְּשׁוּטָה f. (part. pass. of פָּשַׁט) 1) *straight,*

plain, simple. R. Hash. III, 3 של יעל פ׳ a straight horn of the mountain-goat, opp. כפוף. Sabb. 104ª, v. כָּפַף. Ib. 106ª, v. סִיט. Men. 35ᵇ ר׳ אחא מחור פ׳ Ms. M. (ed. אשר) R. A. showed the index finger straight, i. e. the strap must reach from the arm to the tip of the index finger, when straightened, opp. כפוף (v. Tosaf. a. l.; Rashi: the strap must be as long as the distance from the thumb to the index finger, stretched as wide as possible, opp. כפוף the distance from the index to the middle finger). Mekh. B'shall. beg. לא חביאן חק״בה דרך פ׳ וכ׳ the Lord did not lead them on the direct road to Palestine; Yalk. Ex. 226 בפשוטה (sub. דרך). Mekh. l. c. לא חביאן חמקום בפרשוטן (corr. acc.). Cant. R. to I, 16 בלשון פ׳ with a single expression (of praise), opp. כפיל. B. Bath. X, 1, a. fr. גט פ׳ a plain, open document, opp. מקושר folded; Tosef. Gitt. VIII (VI), 9 פ׳ ed. Zuck. (Var. גט פ׳). Y. R. Hash. III, 58ᵈ top פשוטה (sub. תקיעה) the plain note (תקיעה), opp. the tremulous note; a. fr.—2) (noun) פְּשׁוּט *the plain, literal sense.* Sabb. 63ª, a. e. אין מקרא יוצא מידי פְּשׁוּטוֹ, v. מִקְרָא.—3) (sub. יורש) *an heir entitled to a single share,* opp. בְּכוֹר. Bekh. 52ᵇ מה חלק פ׳ ירושה וכ׳ as the share of the plain heir is an inheritance, so the share of the firstborn is an inheritance (and not a gift affected by the jubilee laws); B. Bath. 124ª. Ib. 126ª בכור שחלק בכור ... כפ׳ ויתר, v. יָתַר; Y. Keth. IV, end, 29ᵇ בפ׳ (read כפ׳). Num. R. s. 6 בני פ׳ the sons of a plain (not firstborn) man; a. fr.—*Fem.* פְּשׁוּטָה (sub. ירושה) *single share.* Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ top, opp. כְּפִילָה.—*Pl.* פְּשׁוּטִים, פְּשׁוּטֵי; פְּשׁוּטוֹת. Sabb. 103ᵇ, v. פָּפַח. Num. R. l. c. פְּשׁוּטֵי הלוים וכ׳ the plain (not firstborn) Levites took the place of the firstborn Israelites; a. fr.—4) *flat, level, without receptacle.* Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1 חמשנה ... מן חפ׳ לקיבול if one changes a leather implement . . . from a flat surface to a receptacle. Ib. IV, 3 פְּשׁוּטוֹ טחור in its flattened condition (when the bag is unrolled), it is not susceptible to uncleanness; a. fr.—*Pl.* as ab. Kel. II, 1 פְּשׁוּטֵיהֶן those of them which are flat, opp. מקבליהן which have receptacles. Sabb. 123ᵇ, a. e. פְּשׁוּטֵי כלי עץ flat wooden implements (boards &c.). Y. ib. X, end, 12ᵈ בפ׳ when they are flat, opp. מקופלין folded; a. fr.

פְּשׁוּטָא m. (preced.) 1) *flat, plain.*—*Pl.* פְּשׁוּטָאֵי. Targ. Y. Num. XXXI, 22 *flat vessels.*—2) *plain sense,* v. פְּשָׁטָא.—[Yalk. Is. 352 מפשוטרהן, v. פְּשַׁרְטָא.]

פְּשׁוּטָה, v. פָּשׁוּט.

פְּשׁוּפְשִׁין, v. פָּשַׁפָּשׁ.

פְּשׁוּרָא m., *pl.* פְּשׁוּרֵי 1)=h. פּוּשָׁרִין, *tepid (water).* Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (ed. Vien. פְּשׁוּ; oth. ed. פּוּשְׁרֵי).—Ḥull. 46ᵇ; 47ᵇ. Ib. 84ᵇ כסא דפשורים some ed. (read: רֵי ..., or רִין . . .); B. Mets. 29ᵇ דפשורין (some ed. דפשרין), v. תַּרְשִׁין; a. e.—2) (v. פַּרְשָׁא) *rills formed by thawing snow.* Ab. Zar. 34ᵇ, v. שְׁתָקוֹלָא. Kidd. 73ᵇ פְּשָׁרֵי יש בו וכ׳ (Rashi: פושרי) if a child is found in shallow water formed by melting snow (where no ship can pass), it is legally considered a foundling.

פשוש Ar., v. פְּטַרְשׁ.

פְּשׁוּשָׁא* m. name of *a bird.*—*Pl.* פְּשׁוּשִׁין. Lev. R. s. 22 חמא תרין פ׳ מתכתשן Ar. (Ar. s. v. כתש: מכחשין) saw two *pashoshin* fight (ed. תרתין ציפרין מתנצירן).

פָּשַׁח (b. h. *Pi.*) *to split, tear off, strip.* Y. Yeb. XVI, 15ᵈ ופְּשָׁחוֹ ... נתלה he suspended himself from a branch of an olive tree and tore it off (for a weapon); Bab. ib. 122ᵇ; Tosef. ib. XIV, 10.—[Tosef. Neg. V, 13 פשח מן הניקמין, read with R. S. to Neg. XI, 10 פָּשָׂה.]

Nif. נִפְשַׁח *to be stripped, split.* Shebi. IV, 6 אילן שנ׳ וכ׳ if a tree is split, you may tie it up in the Sabbatical year, not that it may grow together again, but that it may not split farther. Ukts. III, 8; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13; Ḥull. 128ᵇ, v. עֵרָה II. Ib. 127ᵇ אילן שנ׳ ובו פירות if a tree is stripped, and on it (on the branch torn off) are fruits; a. e.

פַּשַּׁח ch. same. Targ. I Sam. XV, 33 (h. text שִׁסַּף). Targ. Ps. VII, 3 (h. text פֶּרֶק).—M. Kat. 10ᵇ האי מאן דפ׳ דיקלא he that strips a date palm (cuts shoots off); B. Bath. 54ª.

Pa. פַּשַּׁח same. Targ. II Esth. III, 8.—Bets. 33ᵇ הוה מְפַשַּׁח וכ׳ broke a branch off, and gave us each several sticks.

Ithpe. אִיתְפַּשַּׁח 1) *to be torn loose, separated.* Targ. Y. Lev. XI, 32; 39.—2) (cmp. פָּרַס *Hif.*) *to part one's feet, to force one's self to stand still.* Kidd. 81ª מטא לפלגא (ד)דרגא א׳ when he arrived at half the ladder, he stemmed his feet.

פָּשַׁט (b. h.) 1) *to stretch, straighten.* Sabb. I, 1, sq. פ׳ חעני את ידו וכ׳ if the recipient puts his hand forth to within (the house). Pes. 118ᵇ, a. e. שפושטין, v. פַּס II. Gen. R. s. 28 לא פָשְׁטוּ ידיהם במצות they (the Sodomites) never stretched their hands forth for good deeds (charity); Lam. R. to IV, 6; Yalk. Ez. 351. Ber. 3ᵇ; Snh. 16ª לכו פָּשְׁטוּ וכו׳, v. גָּדוּד. Men. I, 2 פושט את אצבעותיו וכ׳ he stretches his fingers so as to reach his wrist. Lev. R. s. 2 פושטין לו ידיהן we must reach forth our hands to him, v. יָדָה. Keth. XIII, 5 הפוסק...ופ׳ לו את הרגל if a man promises a certain amount to his intended son-in-law, and shows him the foot, i. e. refuses to give it to him; a. v. fr.—Y. R. Hash. III, 58ᵈ top (ref. to פשוט, ib. III, 3) כדי שיפָשְׁטוּ וכ׳ (or שיִפָּשְׁטוּ, *Pi.*) (the horn is straight,) intimating that they must straighten their hearts through repentance.—Part. pass. פָּשׁוּט, q. v.—2) *to strip;* (sub. בגדיו) *to undress.* Yoma III, 4; 6. Ib. 31ᵇ מקדש ... פּוֹשֵׁט he (the high priest) undresses first and then sanctifies (washes his hands and feet). Ib. 32ª כלום אדם פושט אלא וכ׳ can a man put off anything except what he has put on? Tam. I, 1; a. fr.—Part. pass. פָּשׁוּט. Y. Yoma III, 40ᶜ bot. אחת פ׳ ואחת לבוש וכ׳ whether he undresses or dresses, in either case the sanctification follows the act.—3) *to make plain, to explain.* Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 היה יושב ופושט וכ׳ was sitting at the gate of his town and explaining (teaching); (Gen. R. s. 10 ודורש). Ex. R. s. 47 היה למד ... ופושט אותה וכ׳ he learned (the Torah) in day-time and explained it to himself at night; a. fr.—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 16 (ref. to Ps. XXXIV, 13) כל ימי ... היכן הוא פ׳ all my days I have read this verse (question), but I never knew where

it is answered.—4) (neut. verb) *to spread, be published.* Hor. 3[b] עד שתִּפָּשֵׁט הוראה בכל וכ׳ until the decision is spread (adopted) in the whole congregation of Israel. Ab. Zar. 36[a]; a. fr.

Pi. פִּשֵּׁט 1) *to stretch, straighten out.* Y. Snh. III, 21[a] bot. התחיל מְפַשֵּׁט (interch. with פישט) he began to put forth his hands and deal in fruits of the Sabbatical year. Tosef. Neg. I, 8 פִּשְּׁטוּ את קומטיו וכ׳ the creases are straightened out, and then the leprous spot is examined; a. e.—Tosef. Nidd. VI, 4, v. infra.—Part. pass. מְפוּשָּׁט. Y. Naz. IX, 57[d] רגליו מְפוּשָּׁטוֹת וידיו וכ׳ if the corpse is found with its feet stretched and its hands on the heart, opp. קמצוץ.—2) *to strip, take off.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 17 משיִּפַּשֵּׁט את חליקו (not חליקן) from the time that the coat (the plaster of the stove) is taken off.

Nif. נִפְשַׁט 1) *to be straightened out, be unfolded, become flat.* Kel. XXVI, 2 נ׳ טהור when it (the bag) is straightened out (so as to be a plain piece of leather, v. פָּשׁוּט), it is not susceptible to uncleanness. Tosef. Neg. l. c. כקמוט שנ׳ like a creased garment that has been straightened out; a. e.—2) *to be stripped.* Pirké d'R. El. ch. XIV נ׳ עור צפורן וכ׳ the horny skin was taken from Adam, and he saw himself naked. Midr. Till. to Ps. XCII, v. infra.

Hif. הִפְשִׁיט 1) *to strip, flay.* Pes. V, 9 כיצד תולין ומַפְשִׁיטִין how did they suspend and flay (the Passover lamb)? Ib. מי ... ולהַפְשִׁיט he that could find no place where to suspend and flay. Tam. IV, 2. Pesik. R. s. 28 הִפְשִׁיטוּ את עבדיהם וכ׳ they undressed their men servants and maid servants and presented them &c.; a. fr.—2) *to shed* the skin. Pirké d'R. El. l. c. שיהא מַפְשִׁיט את עורו וכ׳ that it (the serpent) should shed its skin once in seven years. Midr. Till. to Ps. XCII מן העור שה׳ הנחש וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שנפשט) of the skin which the serpent shed the Lord made garments of honor &c.; Pirké d'R. El. ch. XX; Yalk. Gen. 34.

Hof. הוּפְשַׁט *to be stripped.* Zeb. XI, 3 עד שלא ה׳ before the hide was taken off. Ib. 93[b]; a. e.

Hithpa. הִתְפַּשֵּׁט, *Nithpa.* נִתְפַּשֵּׁט *to be straightened, become even; to flatten.* Ḥag. 9[a] חיגר ... וכ׳ if he was lame on the first day and became straight &c. Y. Yeb. I, 2[d] bot. עד שתִּתְפַּשֵּׁט הכתב, v. כְּתַב; Tosef. Nidd. VI, 4 עד שתִּפָּשֵׁט את וכ׳. B. Bath. 120[a] נִתְפַּשְּׁטוּ חקמטין וכ׳ the wrinkles became even, and her beauty returned &c.; a. e.

פָּשִׁיט, פָּשֵׁט ch. same, 1) *to stretch, stretch forth; to straighten.* Targ. Y. Gen. XXII, 10. Ib. XXXVIII, 28. Targ. Prov. XXXI, 19; a. fr.—Ib. XXVI, 18, v. בְּשַׁט.—R. Hash. 26[b] כמה דפָּשִׁיט אינש וכ׳ the more man straightens his mind (removes all duplicity, v. preced.), the better it is, opp. כייהּ bends, humbles.—Part. pass. פָּשִׁיט; f. פְּשִׁיטָא. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. Amst. פַּשִּׁיט). Targ. II Esth. V, 1.—2) *to strip, tear, flay.* Targ. Y. II Num. XXIII, 24.—Pes. 113[a] פְּשׁוֹט; B. Bath. 110[a], v. נָטַשׁ I.—3) (neut. verb) *to be stretched forth, reach out.* Y. Peah VIII, end, 21[b] ידיה דלא פַּשְׁטָן מיתן וכ׳ may these hands which did not reach out to give thee, be cut off.—4) *to explain, teach; to deduce.* Gen. R. s. 17 היון יתבין פַּשְׁטִין וכ׳ he and R. ... sat teaching; Lev. R. s. 34. B. Mets. 18[b] ואקא פשיט רבא דיחזיר and Raba decided that restitution must be made. Kidd. 9[b] בתר דבעיא הדר פַּשְׁטַהּ after having raised the question, he met it again himself. Ber. 2[b] והדר פשטו לה מברייתא and then they solved the question by deduction from a Boraitha. Hor. 13[b] פ׳ גרס ותנא וכ׳ he explained (the subject to himself), and committed it to memory again and again. B. Mets. 90[b] פָּשׁוֹט מהא חדא derive from this (Boraitha) one answer to the questions before us. Kidd. 25[a] מי בעיתו ... ולא פְּשִׁיטְנָא לכו did you ever ask me anything that I did not explain to you?; a. fr.—V. פְּשִׁיטָא.

פְּשָׁטָא m. (preced.) 1) *plain wording; plain sense.* Keth. 111[b] פְּשָׁטָהּ דקרא במאי כתיב what does the plain text (not homiletically changed) refer to?; Erub. 23[b] פשטיה דקרא וכ׳ what is the plain sense (not homiletically forced) of the text?; Kidd. 80[b]; a. é.—Y. Snh. I, beg. 18[a] פְּשׁוּטָהּ דקרייא the plain sense of the text. Y. B. Bath. VIII, 16[a] בעי מימר פְּשָׁטֵיהּ וכ׳ (not פנסכה) wanted to give the meaning (of the verse) and could not find it.—2) *extension, natural course* (of a river). Gitt. 60[b]; Ḥull. 18[b]; 57[a], v. נָהָר II.

פִּשְׁטִינָא, v. פְּשִׁיטָנָא.

פְּשֵׁי, v. פּוּשׁ.

פִּשֵּׁי, v. פסי.

פְּשָׁיוֹן, v. פְּסָיוֹן.

פְּשִׁיחָא f. (פָּשַׁח) *stripping.* Sabb. 109[b] אפ׳ דדיקלא (some ed. אפשיחה) on that portion of a date palm which shows the signs of having been stripped.

פְּשִׁיט, v. פָּשַׁט.

פְּשִׁיטָא c. (preced.) 1) *explanation, teaching.*—*Pl.* פְּשִׁיטָן. Yalk. Lev. 665 כיון דחסלין מן פְּשִׁיטָתְהוֹן when they had finished their studies; Yalk. Is. 352 מפשוטיהן.—2) *plain, self-evident truth; is it not a matter of course?* Meg. 3[b], a. fr. פ׳ לי I have no doubt. Y. Pes. VII, 34[b] bot. פ׳ דא מילתא וכ׳ this is clear, that &c. Y. Sabb. X, end, 12[d] מה דצריכא לר׳ י׳ פ׳ לר׳ וכ׳ what to R. Jeremiah is doubtful, is clear to Isaac ben U. B. Bath. 137[a] פ׳ מהו דתימא וכ׳ is not this a matter of course (what need was there to say it)? (Answ.) I might have thought &c. B. Mets. 16[a] פ׳ זבנה וכ׳ it is undisputed, if he sold it ..., but if he made a present of it (to the robber), there is a difference of opinion &c.; a. v. fr.—*Pl.* פְּשִׁיטָן. Y. Bets. I, 60[b] מילין ... פ׳ לכון וכ׳ things doubtful to the Rabbis are clear to you; those clear to the Rabbis, are doubtful to you.—3) (fem.) *Ps'hiṭa,* a small coin. Ḥull. 54[b] כפ׳ זוזתרתי like a small P.—*Pl.* פְּשִׁיטֵי. Ib. פ׳ דפומבדיתא the small coins of Pumb'ditha. B. Mets. 16[b] פ׳ דספרא the writer's fee, v. זוּז ch.—Trnsf. *flat and round blisters.* Gitt. 67[b] קאי בישרייה פ׳ פ׳ his body was full of blisters.

פְּשִׁיטָה f. (פָּשַׁט) 1) *stretching forth.* Y. Yoma V, 42[b] bot. פְּשִׁיטַת יד reaching out with the hand.—2) *undressing.* Ib. III, 40[c] הקיש פ׳ ללבישה draw an analogy between (the high priest's) taking off and (his) putting on his garments; Bab. ib. 31[b]; a. e.—V. לְבִישָׁה.

פְּשִׁיטוּת f. (v. פָּשׁוּט) *the plain heir's right, single share.* Y. B. Bath. VIII, 16[b] top ל׳ אביו ליטול פ׳ to take the plain share to which his father would have been entitled, opp. כפילות.

פְּשִׁימוּתָא ch. same. Sot. 13[a], v. בְּכִירוּתָא.

פְּשִׁיטְנָא m. (פָּשַׁט) *a low, spreading plant, fern.* Sabb. 110[b] ל׳ ליתי פ׳ וכ׳ Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פשטינא; Ar. פשישנא) let him take a fern and boil it in wine &c.

פְּשִׁיעָה f. (פָּשַׁע) *trespass, negligence.* Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. ... מתים בפ׳ וכ׳ תשעים ninety-nine persons die through their own fault against one through the hands of heaven (a natural death); Lev. R. s. 16.—Esp. *negligence in guarding a trust, indictable neglect* (Ex. XXII, 8). B. Mets. 94[b] אבידה שקרובה לפ׳ losing which comes near to wilful neglect, opp. אונס. Ib. 81[a], a. e. פ׳ בבעלים a loss through carelessness that occurred in the presence of the owner (Ex. l. c. 14). B. Kam. 21[b], a. e. תחלתו בפ׳ וסופו באונס if there was neglect in the start, but the final injury came about through an unforeseen accident; a. fr.

פְּשִׁיעוּתָא ch. same. B. Mets. 42[a] אע״ג דלענין גנבי נטרוניתא ... פ׳ הוא although this was proper care as regards thieves, it was carelessness as regards fire. Ib. כל לא ידענא פ׳ הוא every 'I do not know' (plea of ignorance) is considered an admission of indictable neglect; a. e.

פְּשִׁיפְשׁ, v. פְּסִיפָס.

פְּשִׁישְׁפִישׁ, v. פְּשָׁפֵשׁ.

פִּשִׁישְׁנָא, v. פְּשִׁישְׁנָא.

פְּשִׁישָׁא, פְּשִׁישָׁן, v. פּוּשְׁפָּא.

פָּשַׁל (cmp. פָּתַל) *to twist, knot*, v. infra.

Hif. הִפְשִׁיל 1) *to knot and fasten.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 וי׳ את הרצועה תחת זנבו and fasten the strap under its tail; Y. ib. V, 7[b] bot.; Bab. ib. 53[a] Ms. M. (ed. יְפַשֵּׁל). Tosef. ib. VI (VII), 9 אל תַּפְשִׁיל ידך לאחוריך וכ׳ do not twist thy hands on thy back, lest we be prevented from work (a superstitious belief); Yalk. Lev. 587.—Esp. ה׳ לאחוריו *to twist or knot a bundle and throw it over one's shoulder.* Succ. 27[b] ... ה׳ טליתו וכ׳ R. El. tied up his cloak and threw it over his back and went off; Tosef. ib. I, 9 ... ה׳ רגליו וכ׳ (read בגדיו, v. infra) R. El. bundled up his garments &c., i. e. went off in an ostentatious manner). Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] נותנין ... ומַפְשִׁילָן לאחוריו he may wrap them up with the peddler's bundle and strike, and cast them over his shoulder. Men. 85[b] ה׳ כליו לאחוריו he tied up his implements and threw them &c. Kil. IX, 5 Y. ed. חצנועים מַפְשִׁילִין לאחוריהן במקל the scrupulous carry (the garments of mixed material, כלאים) in bundles over their shoulders. Y. ib. IX, beg. 31[d] (ref. to לא יעלה, Lev. XIX, 19) I might have thought, לא יפשיל את החפוה וכ׳ (not לך) one dare not throw the bundle (containing forbidden garments) over one's shoulder; Sifré Deut. 232 לא יַפְשִׁילֶנּוּ בקופה וכ׳ (not לקופה); Yalk. Lev. 614 לא יְפַשְּׁלֶנּוּ בקופה וכ׳; a. fr.—Gen. R. s. 22, end; Yalk. ib. 38 ה׳ דברים לאחוריו וכ׳ he (Cain) threw the words (which he had heard) over his shoulder and went off, i. e. was petulant. Pesik. Shub., p. 160[a] יצא כמפשיל דברים וכ׳ he went off like one that casts the words &c.; Lev. R. s. 10 ה׳ בגדיו לאחוריו, v. supra.—Part. pass. מְפֻשָּׁל; f. מְפֻשֶּׁלֶת. Y. B. Kam. II, 3[a] חיתה קופתו מ׳ וכ׳ if his bundle (of grain &c.) was hanging over his back &c. Ber. 62[b]; a. e.—2) *to twist (wicks),* (v. פְּתִילָה). Y. Succ. V, 55[b] bot. (expl. מפקיעין) מַפְשִׁילִים they make wicks of them, v. פָּקַע. Keth. 75[a] הִפְשִׁילָה דדיה וכ׳ she twisted her breasts back of her and gave suck to her child; a. e.

פְּשִׁלְיָא, v. פְּסִילְיָא.

פָּשַׁע (b. h.) [*to pass beyond,*] 1) *to be wilful, rebellious.* Yoma IV, 2 פָּשְׁעָה, v. עָוָה; ib. VI, 2 פָּשַׁע, v. a. fr.—פּוֹשֵׁעַ *a wilful transgressor, rebel, apostate.* Gitt. 57[a] פ׳ ישראל a Jewish apostate (the censor's disguise for Jesus). Ib. הא חזי מה בין פּוֹשְׁעֵי ישראל וכ׳ come and see the difference between Jewish apostates and gentile prophets. R. Hash. 17[a] פ׳ ישראל בגופן Jewish sinners with their bodies (disregarding the ceremonial laws intended to guard the purity of life); פ׳ אומות העולם בגופן gentile sinners with their bodies (lustful and violent). Midr. Till. to Ps. LI כשאתה אומר לפוֹשְׁעִים ... אם תקבלני כל הפישעים משלימים לך when thou sayest to the sinners, why have you not repented? (they may plead ignorance of thy goodness, but) if thou receivest me, all sinners will make peace with thee; a. fr.—2) *to be faithless.* Gen. R. s. 52 (ref. to Prov. XVIII, 19) פָּשַׁעְתָּ באברהם thou (Lot) wast faithless to Abraham; Num. R. s. 18 זה קרח שפ׳ בתורה וכ׳ this refers to Korah who was faithless to the Law, which is called 'strength'; a. fr.—Esp. (with ref. to Ex. XXII, 8) *to be negligent in guarding a trust.* B. Mets. 36[b] פ׳ בה וכ׳ if he was careless in guarding the animal, and it went out &c. Ib. 34[a] כיון שאמר פשעתי וכ׳ as soon as he says, 'I have been at fault', he surrenders the eventual fine (of the thief) to the owner. Ib. 58[a] כי היכי דלא לקרו להו פושעים in order that they may not be called faithless guardians; a. fr.—Ber. 28[a] ונקרא פושע and he is called negligent (because he delayed his prayers).

Hif. הִפְשִׁיעַ *to cause to transgress.* Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XXII, 8) מדבר באהרן שה׳ ישראל בדיבור לא ידחה it alludes to Aaron who caused Israel to transgress the commandment, 'thou shalt have no other gods &c.' (Ex. XX, 3).

פָּשֵׁעַ ch. same. Taan. 24[a] כל מאן דפ׳ מחשדינא וכ׳ if a child rebels (refuses to study), I bribe him by giving him &c. Gitt. 36[a] חוה פָּשֵׁעַ בינוקי he was faithless to (maltreated) the children; Macc. 16[b].

פֶּשַׁע m. (b. h.; preced.) *rebellion, sin.* Gen. R. s. 22 ולפִשְׁעַי, v. סָבַל. Tanḥ. Vayesheb 4 מה פשעי what wrong have I done?; a. e.—*Pl.* פְּשָׁעִים. Yoma III, 8; IV, 2. Ib. 36[b] פ׳ אלו המרדים by *p'sha'im* are meant rebellious acts; Y. ib. III, 40[d] bot. פְּשָׁעֵיהֶם; Tosef. ib. II, 1; a. e.

פִּי׳, פִּשְׁפּוּשׁ m. (פָּשְׁפֵּשׁ I) 1) *investigation.* Targ. Y.

Lev. XIX, 20 (h. text בקרת).—2) *that which has been*, or *is to be searched out, depth, recess.* Targ. Job VIII, 8 (h. text חקר). Ib. XXXVIII, 16; a. e.—*Pl.* פְּשַׁפּוּשִׁין, פִּי׳. Targ. Ps. XCV, 4.

פְּשִׁפִּישִׁין, v. פְּשַׁפֵּשׁ.

פָּשְׁפֵּשׁ, פִּי׳ I [*to split, enter into*, cmp. פָּרַק] *to examine, investigate.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה שעירים ... ומְפַשְׁפְּשִׁין בהם וכ׳ as the rains come down upon the plants and cleanse and permeate them &c.; כן חוי מְפַשְׁפֵּשׁ וכ׳ so do thou enter into the words of the Law &c.; Yalk. ib. 942. Ber. 5ª רְפַשְׁפֵּשׁ במעשיו ... אם רואה אדם if man sees that troubles are coming upon him, let him investigate his conduct; אם פ׳ ולא מצא וכ׳ if he has investigated and can find nothing (wrong) &c. Erub. 13ᵇ, v. מְשַׁמֵּשׁ. Y. Keth. I, 25ª bot. אם בשפי׳ ומצא וכ׳ if it be a case when he searched and found (tokens of virginity) &c. Ex. R. s. 25 בשר ודם מְפַשְׁפֵּשׁ שטרותיו a human being examines his papers. Tanḥ. Huck. 6 חקרתי ושאלתי ופְשַׁפַּשְׁתִּי I searched and inquired and investigated. Tosef. Shek. II, 1 מְפַשְׁפְּשִׁין בו וכ׳ they searched him on entering (the treasury) and on leaving. Tosef. Yeb. XIV, 8 מפשפשין באותה שעה investigation is held in that town. Tosef. Neg. VI, 7 צא ופַשְׁפֵּשׁ בעצמך וכ׳ go and examine thyself (thy conduct) and do repentance; a. e.

פַּשְׁפֵּשׁ I ch. same. Targ. Y. Gen. XXXI, 34 (h. text משש). Ib. 35 (h. text חפש). Targ. Ps. CXXXIX, 1 (h. text חקר); a. fr.—Lev. R. s. 22 אזלין ופַשְׁפְּשִׁינֵיהּ they went and searched him; Gen. R. s. 10. Ib. s. 49 זיל פַּשְׁפֵּשׁ דינא go and investigate the case. Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 7) משתעי אנא ... ומְפַשְׁפֵּשׁ בעובדי I speak to my heart and investigate my doings; a. fr.

פְּשַׁפֵּשׁ II (cmp. preced. a. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to dissolve.* Yalk. Lam. 1000 חיו מְפַשְׁפְּשִׁין ונופלין they melted and fell apart.

פַּשְׁפֵּשׁ II (transpos. of שפשף) *to rub against, let glide down.* Sabb. 154ᵇ דקמְפַשְׁפֵּשׁ לירה וכ׳ Ms. M. (ed. דקא משפשף) he let his son glide down the back of an ass (to amuse him).

פִּי׳, פָּשְׁפֵּשׁ I c. (פָּשַׁשׁ I) *wicket.* Midd. I, 7 זה שהיה פתוח לעזרה פ׳ קטן היה לו וכ׳ the gate which opened into the court had a small wicket by which they entered to patrol &c. Tam. I, 3. Ex. R. s. 42 פ׳ מתחת וכ׳ ... פתח the Lord opened unto him a wicket under his throne of glory. Num. R. s. 13; Pesik. R. s. 5 נכנס בפ׳ ושילח וכ׳ he entered the palace through a wicket, and sent his crier forth saying, the king has entered the palace. Gitt. 54ᵇ (in Chald. dict.) ודילמא דחזיניה בפ׳ perhaps one saw him (the high priest) through the wicket; a. e.—*Pl.* פִּי׳, פְּשַׁפְּשִׁין. Shek. VI, 3. Zeb. 56ª; 55ᵇ שני פ׳ היו וכ׳ (Ms. R. 2 פְּשׁוּפְּשִׁין, Ms. K. פְּשִׁרְפְּשִׁין, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) two wickets, eight handbreadths high, were in the Temple chamber for the knives; Tosef. ib. VII, 1 פסיפסין ed. Zuck. (Var. פסיפיסין, corr. acc.). Zeb. l. c. פְּרִשְׁפְּשִׁין שאני it was different as regards the height of wickets. Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 היאך היא עושה חדרים ... פ׳ how to arrange the chambers, how to arrange the wickets (doors between the rooms).

פְּשַׁפֵּשׁ II m. (פָּשַׁשׁ I, cmp. בַּקָּא) [*searcher,*] *bed-bug.* Ter. VIII, 2. Nidd. 58ᵇ. Y. Ber. IX, 13ᶜ bot., v. עֲלוּקָה.

פְּשַׁפֵּשׁ III m. (פָּשַׁשׁ II) *melting, dissolving.* Yalk. Lam. 1000 (ref. to לְמֵס, Lam. I, 1) אין לשון מס אלא לשון פ׳ וכ׳ *mas* means melting, as we read (Ex. XVI, 21) &c.

***פְּשַׁפָּשׁ** m., *pl.* פְּשַׁפָּשִׁין, v. פְּסִיפָּס.

פָּשַׁר [*to divide, to spread,*] 1) *to melt, dissolve.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 (expl. ונמס, Ex. XVI, 21, cmp. פָּשַׁשׁ III) חרה כיון ... פושר והולך וכ׳ when the sun shone upon it (the manna), it melted and formed rivulets which ran &c.—2) *to be stale, tepid.* Tanḥ. Vayesheb 4 כיס פשור (prob. to be read פּוֹשֵׁר) a cup of wine mixed with stale water. Sifra M'tsor'a, ch. I מים פושרים stale water (from pools), opp. מים חיים. Par. VIII, 9 (מים) חמלוחים והפוֹשָׁרִים salty water and pool water.—In gen. פּוֹשָׁרִין (sub. מים) *tepid liquids.* Y. Sabb. XX, 17ᶜ bot., opp. צוננין. Gen. R. s. 86 when his master said to him מזוג פ׳ והיו פ׳ mix the wine with tepid water, it was tepid, opp. רותחין. Ber. 16ᵇ; Y. ib. II, 5ᵇ bot.; v. פָּוָה. Y. Nidd. II, beg. 50ᶜ; a. fr.—[Y. Keth. X, end, 34ª, v. *Pi.*—Yalk. Gen. 38 ופשרתי, v. *Nithpa.*

Hif. הִפְשִׁיר 1) *to make tepid; to temper, cool.* Sabb. 40ᵇ מפני שמַפְשִׁיר מים שעליו because (by standing against the fire after a cold bath) he tempers (warms) the water on his body. Ib. III, 5 (41ª, sq.) כדי להַפְשִׁירָן enough to temper the cold water, opp. בשביל שיחמו to get hot. Y. ib. III, 6ᵇ top מיתר להַפְשִׁיר במקום שהיד שולטת you may temper (cold water, on the Sabbath) by contact with a temperature which the hand can endure. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 7) הִפְשִׁירָן ונתנן וכ׳ he lowered the temperature of the coals and handed them to him; Yalk. Kings 220; Tanḥ. Emor 3; Midr. Sam. ch. XXIV (Yoma 77ª נצטננו). Pesik. R. s. 12 (ref. to קָרְךָ, Deut. XXV, 18) אשר קירֵךְ הִפְשִׁירֵךְ 'who cooled thee', he (Amalek) made thee lukewarm, he made thee cold like water (so that others were encouraged to attack thee); a. fr.—2) (v. פְּשָׁרָה) *to compromise.* Y. Sot. V, 20ᶜ bot. אברהם עשה ... וה׳ עמו וכרות עמו וכ׳ Abraham changed the evil inclination within him into good ..., he compromised with it, (as we read, Neh. IX, 8,) and he made a covenant with it (his heart); Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. והפסיד אלא (corr. acc.).—Tosef. Erub. XI (VIII), 11, v. infra.

Nif. נִפְשַׁר *to be dissolved; to be tempered.* B. Kam. 28ᵇ אפי׳ נִפְשְׁרָה even if the vessel fell apart (and its contents made the ground slippery). Sabb. 40ᵇ לא בשביל שיבשל ... שיִפְשַׁר not that it (the oil) be heated to boiling, but only that it be tempered (or be made more liquid).

Pi. פִּישֵׁר 1) *to separate, tear loose, disengage.* Tanḥ. Ki Thissa 1 את מְפַשֵּׁר אותה וכ׳ thou disengagest it (the thorn sticking to thy garments) here, and it sticks there; Pesik. R. s. 10 beg. והוא מפשר אותה וכ׳ (not אותם). Y. Sabb. VII, 10ª bot. מְפַשְּׁרָן וכ׳ he may pick them (the thorns) out, ... provided he does not tear the garment; Tosef. Erub. XI (VIII), 11 מפשר בירו Var. (ed. Zuck. מפשיר). Pesik. R. s. 13

עמד ופְּשָׁרוֹ הימנו he stood up and tore it (the dog) away from him. Ib. זכור היאך פְּרִישַׁרְתִּי הימך וכ׳ remember how I tore the dog away from thee; a. e.—2) *to temper.* Lam. R. to I, 12 יום אחד היה חרון . . . פְּשָׁרוֹ the glowing wrath of the Lord lasted one day; if Israel had repented, he would have cooled it off.—3) *to compromise, arbitrate.* Y. B. Mets. VI, 11ª top באיתוי שיכול לפַשֵּׁר in a case of seizure for service (אנגריא), when he might have compromised (pay a certain amount and release the seized animal). Y. Snh. I, 18ᵇ bot. שנים שפְּרָשׁוּהו וכ׳ when two judges have arbitrated, the parties cannot retract. Y. Keth. X, end, 34ª [read:] פר׳ מן השני חזקה וכ׳ if he compromised with the second creditor, it is taken for granted that the first creditor has a right to seize the debtor's property (without regard to the claims of the second); פר׳ מן הראשון . . . פר׳ if he compromised with the first creditor . . ., he has compromised (the compromise is binding, and the second creditor cannot seize that portion of the property which the first would have had a right to claim, v. Asheri to Keth. 91ᵇ).

Nithpa. נִתְפַּשֵּׁר *to be disentangled*; trnsf. *to be acquitted, pardoned.* Gen. R. s. 22 עשיתי תשובה ונִתְפַּשַּׁרְתִּי I repented and was pardoned; Lev. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. C; Yalk. Gen. 38 ופשרתי (corr. acc.).

פְּשַׁר I ch. same, 1) *to melt, be dissolved.* Targ. O. Ex. XVI, 21.—Trnsf. (of a charm) *to vanish, be broken.* Snh. 67ᵇ כי מטא לאשקויי מריא פ׳ וכ׳ when he came (to a river) to let the ass drink, it disappeared (the charm was broken), and there stood a landing board (v. אוּסְכָּנִיתָא).—2) [*to dissolve,*] *to chew the cud.* Targ. Y. Lev. XI, 7. Targ. Deut. XIV, 8.—3) *to solve a riddle* or *a dream; to interpret.* Targ. Gen. XL, 16. Ib. XLI, 12; a. fr. (in O. ed. Berl. interch. with *Pa.*).—Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא איתתא) דלמא דאחון תכ׳ מין למיפְּשַׁר חלמא וכ׳ do you understand how to interpret a dream which I had as well as your master?; a. e.

Pa. פַּשֵּׁר 1) *to disengage, tear loose.* Pesik. Shek., p. 11ª דאת מְפַשֵּׁר לה וכ׳ (not לית) which thou makest loose here &c., v. preced. a. סִירְתָּא; Yalk. Prov. 953; Yalk. Ex. 386.—Snh. l. c. פַּשְׁרָתָהּ לה (Ms. K. פַּשְׁרָתָהּ) she released (disenchanted) her.—2) *to solve* (a riddle), *interpret* (a dream). Targ. O. Gen. XLI, 15 ומְפַשֵּׁר ed. Berl. (ed. Amst. ולְמֶפְשַׁר). Ib. XL, 16; a. fr. (v. supra).—Targ. Cant. II, 5 (some ed. *Af.*) בְּפַשָּׁר.—Yoma 28ᵇ הוא חלים והוא מפשר did he dream and himself interpret?, i.e. did he answer his own query? Ber. 56ª מפשר חלמי חיה was an interpreter of dreams; ib. מפשר לית וכ׳, v. גְּרִישׁוֹנָא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כותי) חד . . . עבירה נפשיה מפשר חלמין a certain Samaritan professed to be an interpreter of dreams; a. fr.—Part. pass. מְפַשָּׁר. Ber. 55ᵇ חלמא דלא מפ׳ וכ׳ a dream not interpreted is like a letter not read (has no effect).—3) *to release, settle with.* Y. Keth. X, end, 34ª [read as Asheri to Keth. 91ᵇ:] קום פַּשֵּׁר (or פַּשְׁרִין) rise and settle with me; רבון מימר לית פַּשְׁרִין ואי טרח טרח he may say to him, settle with me, and if he (the prior creditor) should seize (what you give me in settlement), he may seize it. Pesik. Shub., p. 164ᵇ פשר פריעך settle thy account; a. e.

Ithpa. אִתְפַּשַּׁר *to be released.* Ib. עד זמן דמִתְפַּשַּׁר פריטיו until he has redeemed his debt; וכיון דנתפשר וכ׳ (read: דאתפשר) and when his account was settled (v. סְפַן).

פַּשַּׁר m. (preced.) *interpreter.* Targ. O. Gen. XL, 8 ed. Berl. (oth. ed. פָּשֵׁר). Ib. XLI, 15.

פְּשַׁר II m. (preced.) *interpretation.* Targ. Y. Gen. XL, 8 פ׳ לית ליה (O. פָּשַׁר, v. preced.).

פְּשָׁרָא, v. פִּשְׁרָא, a. פְּשׁוֹרָא.

פִּשְׁרָה f. (פָּשַׁר) [*division,* cmp. בַּצָּע,] *compromise, settlement* (cmp. Samar. פשרונה for משפט, Ex. XXI, 1, a. fr.]. Keth. X, 6 עד שיעשו פ׳ ביניהם until they agree to a division among them. Tosef. Snh. I, 2 כך חמ׳ . . . כשם שהדין בשלשה as three judges are required for legal judgment, so are three required for arbitration; Bab. ib. 5ᵇ ופ׳ בשנים a compromise is valid if made before two judges. Ib. שנים ששמו פ׳ וכ׳ when two judges have arbitrated, the parties cannot retract (v. פָּשַׁר). Y. ib. I, 18ᵇ, v. חֲכִירָה. Ber. 10ª; a. fr.—Sifré Num. 95 פ׳ היא זו וכ׳ this is to be a compromise (between God and ourselves), he cannot give us what we demand.

פִּשְׁרוּתָא ch. same. Targ. Y. Deut. I, 16.

פשת, Lam. R. to II, 2, v. פּוּשׁ ch.

פשתיכנא, v. פּוּשְׁתְּכָנָא.

פִּשְׁתִּים pl. (used as sing. f.; b. h. also פִּשְׁתָּה a. פִּשְׁתָּא; פשת, cmp. פּוּשׁ, *to spread*; cmp. בּוּץ) *flax, linen.* Kil. IX, 1 אין אסור . . . אלא צמר ופ׳ no mixed web is forbidden as *Kilayim,* except wool and flax. Sabb. 27ª. Men. 39ᵇ. Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ (ref. to Lev. XIII, 47) מה פ׳ כברייתה וכ׳ as by 'flax' the material in its natural color is meant, so 'wool' is meant &c.; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII מה פ׳ כברייתו; a. fr. (interch. with next w.).

פִּשְׁתָּן f. same. Kil. IX, 1. Y. ib. 31ᵈ מה פ׳ כברייתה, v. preced. Ib. פ׳ של ים (Maim. to Kil. IX, 1 פשתים) sea-flax (tangle). Kel. XVI, 6 עושרי פ׳ workers in flax. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII אונים של פ׳, v. אוֹנֵן. Ib. ch. XV, אניצי פ׳, v. אָנִיץ. Gen. R. s. 32; Cant. R. to II, 16 פשתני זה כשפִּשְׁתָּנוֹ קשה וכ׳ when his flax is hard, the flax-worker does not beat it too much וכשפשתנו יפה וכ׳ but when his flax is good, the more he beats it, the better it grows; so the Lord tries not the wicked &c.; a. fr.

פִּשְׁתָּנִי m. (preced.) *flax-worker, dealer in flax.* Y. Yeb. XIII, 13ᶜ. Gen. R. s. 32, a. e., v. preced.

פַּת *two.* Snh. 4ᵇ באפריקי שתים פת *pth* in Afriḳi means two; Men. 34ᵇ; Zeb. 37ᵇ.

פַּת c. (b. h.; פָּתַת) *a piece of bread,* in gen. *bread, food, sustenance.* B. Mets. 107ᵇ פת שחרית breakfast. Ib. (ref. to Ex. XXIII, 25) זו פת במלח וכ׳ that is the morning bread with salt and a ladleful of water. Ab. Zar. II, 6 ותפת וחשמן שלהן their (the gentiles') bread and oil; ib. 36ª פִּיתָן ושמנן. Yoma 74ᵇ, v. סַל. Hor. 13ᵇ פת שלא בשל וכ׳ bread not sufficiently cooked (baked). Ib. פת פחמין

bread baked on coals. Gen. R. s. 67 פִּירְקָה אפויה, v. אַפָּא; a. fr.—פת כימרין, v. פַּתְכּוּמְרִין.—*Pl.* פִּי׳, פְּתִּין *pieces.* Men. III, 2 או שפתתן פ׳ מרובות or if he broke them in too many (small) pieces; ib. 18[b] מאי פ׳ מרובות שריבה בפירוריהן 'many pieces' means that he parted the pieces repeatedly; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ואין פִּתִּיתָהּ thou shalt part it in pieces, but not its pieces again in pieces; Yalk. Lev. 450, v. פְּתִית.

פְּתָא, v. פִּיתָּא.

פָּתָא, v. פָּאתָא I, a. פָּתַח.

פָּתָא, v. פִּתֵּי, פְּתָאָה a.

פְּתָאגָא, v. פְּתָגָא.

פְּתָאָה c. (פִּתֵּי) *width; wide, open place* (h. רְחוֹב). Targ. Job XXIX, 7. Targ. O. Deut. XIII, 17 פְּתָאָה (Var. פְּתָאֵה; ed. Vien. פְּתָוֵיהּ; v. Berl. Targ. O. II, p. 53); a. fr.—*Pl.* constr. פְּתָאֵי, פְּתָיֵי, פְּתָוֵי. Targ. Is. VIII, 8. Targ. Job XXXVIII, 18 פתוי ed. Lag. (ed. Wil. פתיי). Targ. Prov. V, 16. Targ. Zech. VIII, 5 פְּתָאֵיהָ her open places; a. e.—*Fem. pl.* פְּתָוִין, פְּתָיִן. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. פְּתָוָן).—Constr. פְּתָאוַת, פְּתָאוֹת. Targ. Lam. II, 11 (ed. Vien. פְּתָאוּת, corr. acc.). Ib. 12 (ed. Vien. פְּתָאֲוַת).

פְּתָאָא c. (preced.) 1) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּרְיָא.—2) *open place,* v. preced.

פְּתָאוֹם adv. (b. h.; פֶּתַח) *unawares, suddenly.* Nidd. 16[b] חנכנס לבירו פ׳ who enters his neighbor's house without notice. Ib. וחנכנס לבירו פ׳ וכ׳ ארבעה ... four the Lord hates, and I do not love: him who enters his own house suddenly (after a long absence), not to speak of him who enters his neighbor's house &c.; Lev. R. s. 21; Yalk. Ex. 382; Pesik. Aḥăré, p. 177[a]. Ib.; Lev. R. l. c. אל תכנס לעיר פ׳ do not enter a city (in official capacity) without notice. Num. R. s. 10 (ref. to בפתע פתאם, Num. VI, 9) בפ׳ זה שוגג ... פ׳ זה אונס *b'feth'a* means unintentionally, as in Num. XXXV, 22, *pithom* means an unavoidable accident; דבר אחר פ׳ זה מזיד וכ׳ another explanation: *pithom* means in heat (being carried away by passion, as פתאים (Prov. XXII, 3). Ib. s. 16 אני משלח להם מלאכי פ׳ I will send them my messenger suddenly (by surprise); a. e.

פְּתָאוַת, פְּתָאוֹת, v. פְּתָאָה.

פַּתָּאת, פַּתְאוּתָא, v. פַּתְיוּתָא.

פְּתָגָא, פִּתְגָּא m. (פתג *to cut, divide*; cmp. etymol. of פִּתְגָּם) *piece of cloth, sheet, cloak.* Targ. Prov. XXXI, 24 (h. text סָדִין). Targ. Ps. XXII, 19 פתאגי Ms. (Ar. פתגי; ed. Lag. פְּתָאגַאי *pl.*; ed. Wil. פתגי, read פתגי).

פַּתְגוּמְרִין, v. פַּתְכּוּמְרִין.

פַּתְגִיתָא, פַּתְגִיתָא, v. פְּתוּגְתָא.

פִּתְגָם, פְּתִגְמָא m. (b. h. פִּתְגָם; פתג, v. פְּתָגָא, cmp. פסק, גזר a. derivatives) *decree; word; affair, event* (=h. דָּבָר). Targ. Num. XXI, 24, a. fr. דחרב לפ׳ (כפ׳) according to the law of war (h. text לפי).—Targ. Is. VIII, 10. Ib. IX, 7. Targ. Deut. XXIV, 1 עִבְרַת פ׳ (h. text דבר ערות). Targ. Gen. XX, 10; a. fr.—*Pl.* פִּתְגָמִין, פְּתַגְמָיָא. Targ. O. Ex. XXXIV, 27; a. fr.

פָּתָה, v. פתי.

פְּתָהֵן, Targ. Is. III, 17, v. פָּאתָא I.

פְּתוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Pethuel,* father of the prophet Joel. Midr. Till. to Ps. LXXX; a. e.

פְּתוּגְתָא pr. n. pl. (פתג) *P'thugta* (*Division,* cmp. פלוגתא II), a place in Galilee. Lev. R. s. 5 מפ׳ שהיה יינם מפתח את הגוף וכ׳ they got their wine from P., for their wine opened the body to lust, v. פָּתַח; Num. R. s. 10 פַּתְגִיתָא (some ed. פתגו׳); Yalk. Am. 545.

פְּתָוֹן, v. פְּתָאָה.

פְּתוֹר, פְּתוֹוֵר, Targ. II Esth. III, 3 פְּתַוְרִיהּ, prob. a corrupt dittography of the preceding סַכְרִיהּ.

פְּתָוָתָא, *pl.* of פְּתָא II.

פְּתוּחַ m. (פָּתַח) *opening, open top.* Sifré Num. 126 (ref. to פתוח, Num. XIX, 15) כלי ... דרך פְּתוּחוֹ a vessel that receives uncleanness through its open top; ib. על פיתוחו אמרתי וכ׳ I speak (the text speaks) only of the open top (inside), but not of the entire vessel; (Yalk. Num. 762 פְּתָחוֹ).—[Ib. פ׳ זה העורף, read: פְּתִיל.]

פְּתוּחָא, פְּתוּי, v. sub פְּתִיחָא.

***פְּתוּי** m. (פָּתַח) *extended;* פתוי הראש *a flat-headed person;* [Rashi: *elf-locked*]. Ber. 58[b] Ms. M. (ed. פְּתוּרֵי *pl.*; Alf. פתי).

פְּתוּלָא, v. פְּרִיחוּלָא.

פְּתוּנְיָא, v. פַּרְחוּנְיָא.

פְּתוּרִית, פְּתַוְרִית, v. פתיור.

פָּתוֹר, פְּתוֹרָא I m., **פָּתוֹרְתָא** f. (פתר *to extend,* cmp. Assyr. paššaru *dish,* v. Fränkel, Lexicogr. p. 53) *table.* Targ. Ex. XXV, 23; a. fr.—Targ. Prov. IX, 2 פתורה.—Targ. Y. Gen. XXIII, 16 פָּתוֹר (ed. Vien. פ׳) *money-changer's table.*—Sabb. 36[a] פתורה פתורתא פתורתא what formerly was called *pathora* (a small table, plate) is now called *pathorta,* and *vice versa.* Taan. 25[a] דדהבא פ׳ (Ms. M. תכא) a golden table. Sabb. 129[a], v. רוֹנָם; a. fr.—B. Kam. 19[b] בבהמה וכ׳ bot. it means a domestic animal eating from the table, v. פְּתִירָתָא.—*Pl.* פְּתוֹרִין, פְּתוֹרֵיָא. Targ. Is. XXI, 5. Targ. Ez. XL, 43; a. e.—Nidd. 20[a] בפתורי הא (some ed. *sing.*) 'dark clothes coming from abroad' refers to those worn at the table (*vestes cenatoriae* or *synthesis*), v. אוֹלָרִין.

פָּתוֹר, פְּתוֹרָא II m. (פתר) *interpreter.* Koh. R. to X, 10 פ׳ חילמיא interpreter of dreams.

פְּתוֹרָא pr. n. m., v. פְּתִירָה.

פְּתוֹרָאָה m. (denom. of פְּתוֹרָא I) = h. שׁוּלְחָנַי, *money-changer*. Ḥull. 54b.

פְּתוֹרְתָּא v. פְּתוֹרָא I.

פְּתַח (b. h.) 1) *to open, begin.* Y. Ber. VI, end, 10d על כל שהיה פּוֹתֵחַ וכ׳ ... over each cask as he opened it he said the benediction &c. Sabb. 104a, a. e. פּוֹתְחִין לוֹ (Var. פְּתָחִין), v. עָמָא I. Ib. 48a פותחין ... אבל לא מתירין you may untie the neck-hole of a shirt, but not cut it open (on the Sabbath). Y. Taan. I, 64b top (ref. to Is. XLV, 8) כנקבה ... פּוֹתַחַת וכ׳ like the female that opens for the male. Ned. III, 4 לא יִפְתַּח לו בנדר he must not begin (offer his willingness) to make a vow (in order to escape robbery &c., v. נָדַר); a. v. fr.—Part. pass. פָּתוּחַ; פְּתוּחָה; *pl.* פְּתוּחִין, פְּתוּחוֹת; פְּתִיחוֹת. Yeb. 71b, a. e. נסתם הפ׳, v. סָתַם. Snh. 94a, v. מנצפ״ך (v. סָתַם). Meg. 3a, פ׳ באמצע, v. סָתַם. Erub. IV, 6 שלש חצירות הפ׳ זו לזו ופ׳ וכ׳ three courts opening into (communicating with) one another and into the public road; a. v. fr.—פתח פתוח, v. פָּתַח.—Esp. פְּתוּחָה (פרשה) *a paragraph in the Torah beginning with a new, indented line*, opp. סתומה. Treat. Sof'rim I, 14 איזהו פ׳ כל שלא וכ׳ what is an open paragraph? Such as does not begin at the beginning of a line, ואיזהו נקראת פ׳ וכמה ... and how much space must one leave ... for a paragraph to be called open?; a. fr.—Trnsf. [*to open the door to,*] *to introduce* (into learning). Y. M. Kat. III, 83b top איזהו רבו כל שפ׳ לו תחלה who is called one's (special) teacher? He who was the first to initiate him; a. e.—Esp. *to open an opportunity for retracting a vow, to suggest reasons which, if known at the time, would have prevented the person from making the vow*, v. חָרָטָה. Ned. IX, 1 פותחין לאדם בכבוד וכ׳ the judges offer suggestions taken from the respect due to parents (saying, if you had known that this vow cast a reflection on your father &c.). Ib. יִפְתְּחוּ לו בכבוד המקום why not suggest to him the reverence due to the Lord ('if you had known that he who makes a vow is considered an evil-doer &c.')? Ib. 4 פיתחין לו מן הכתוב וכ׳ we offer suggestions to him from what is written in the Law, saying to him, if you had known that (in fulfilling that vow) you would transgress the law forbidding revenge &c.; a. fr.—B. Kam. 27a פ׳ בכד וסיים בחבית the Mishnah begins with *kad* and closes with *ḥabith!* Ber. 10a פ׳ בה באשרי וכ׳ סוּם I h. Gen. R. s. 84 אתה פָּתַחְתָּ thou wast the first man to speak of saving life; אתה פתחת בתשובה וכ׳ thou wast the first to do repentance, ... one of thy descendants shall rise and be the first (prophet) to call for repentance; a. fr.—Esp. *to open a lecture with a (Biblical) text.* Pesik. Aḥăré, p. 170a ר׳ לוי פ׳ וכ׳ R. Levi took up the text (Ps. LXXV, 5) &c. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—Pesik. R. s. 33 [an editorial gloss] פ׳ בכל אלו תפרשיות the author takes his texts from all those (quoted) passages.—2) *to explain, speak plainly.* Shek. V, 1; Men. 65a (ref. to פתחיה as identical with מרדכי) he was named *Pethahia*, שהיה פותח דברים (not ברבריים) ודורש וכ׳ because he explained words and interpreted them (etymologically) and knew seventy languages.—Part. pass. as ab. Sifré Aḥăré, beg., v. סָתַם.

Nif. נִפְתַּח 1) *to be opened.* Yeb. 71b, a. e., v. סָתַם. R. Hash. 18b נִפְתָּחִין בר״ח ... שלשה three books are opened (for recording) on the New Year's Day. B. Bath. 125b, v. סוּם I, *Nithpa.* Pesik. R. l. c. להיפתח to have one's bowels opened, v. פָּסַע; a. fr.—Ib. [editorial gloss] וכ׳ עוד שם בפרשת וכ׳ and furthermore this section (Is. LXI, 1) was used as the opening text; a. fr.—Esp. *to have one's eyes opened, to become seeing.* Pesik. R. s. 42 כשילדה שרה כל סומא ... נ׳ when Sarah gave birth, every blind person in the world was restored to sight; a. e.

Pi. פִּתֵּחַ 1) *to open.* Ib. הפילקיות פי׳ he opened the prisons. Par. III, 8 ועשׂוּן ... וּפִתְּחוּ בה חלונות they piled wood in the shape of a tower and opened windows in it. Zeb. 88b רימונים שלא פיתחו פירן (Ms. K. a. R. 2 נִפְתְּחוּ; Ms. R. 1 נִתְפַּתְּחוּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) pomegranates which have not yet burst open; a. e.—2) *to engrave.* Y. Ab. Zar. III, 43b bot פי׳ בה פיתוחים if he cut designs into it.—3) *to dig, break ground.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Gen. R. s. 76 כשיצמד ... וּפִתְּחוּ וישדדו וכ׳ when an ox and a cow are harnessed together, they will break and harrow all valleys.

Hithpa. הִתְפַּתֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּתֵּחַ 1) *to be opened,* v. supra. Pesik. R. s. 31 נִתְפַּתְּחוּ ברם they (their cavities) were opened with (discharged) blood; a. e.—2) *to be cut into, graven.* Tosef. Sot. XV, 1; Y. ib. IX, 24b היו מִתְפַּתְּחוֹת וכיון ... ולפניו וכ׳ and when they let it (the Shamir, v. שָׁמִיר) look at the stones, they were engraven before it like the (wax-covered) tablets &c.—[Y. Kil. VII, beg. 30d מתפתחת R. S. to Kil. VIII, 1, v. פְּתָפָּח.]

פְּתַח ch. same. Targ. Deut. XV, 11. Targ. Is. XIV, 17; a. fr.—*Part. pass.* פְּתִיחַ; f. פְּתִיחָא; *pl.* פְּתִיחִין, פְּתִיחַיָּא, פְּתִיחָן, פְּתִירָן *a) open.* Targ. Num. XIX, 15. Targ. Josh. VIII, 17; a. fr.—*b) seeing*, v. פְּתִיחַ.—Taan. 24a ולא אתיא לכי׳ פתח ... she came to open the door ..., but it could not be opened on account of the wheat pressing against it. Gitt. 69b לי׳ פתח חביתא וכ׳ let him open a keg of wine &c. B. Kam. 112b כגון דפתחו לית בדיניה וכ׳ when they (the court) have opened his case (written a warrant, v. פְּתִיחָא II) and sent for him. Ned. 28a מי׳ פתח הוא דלא יפתח וכ׳ he dare not offer to make oath (in order to escape robbery &c.), but make a vow, he may. Num. R. s. 9 הרוצה דלא פתיח אנ״ג דת׳ ... אנן לא פַּתְחִינָן וכ׳ אֲסַר; a. fr.—Ned. 22a פתחינן וכ׳, v. אנ״ג דת׳ although R. Y. offered such a suggestion for retracting a vow, we must not do so; ולא פתחינן בהדא וכ׳ nor do we offer that other suggestion &c.; a. e.

Af. אַפְתַּח same. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. א׳ ליה ביתיה וכ׳ he opened his house to him, and he entered.

Pa. פַּתַּח same. Targ. Is. XLV, 1. Ib. XLII, 7.—*Part. pass.* מְפַתַּח *open-eyed, able to see.* Lev. R. s. 22 חד סמי וחד מפ׳ (Koh. R. to V, 8 פתיח) one was blind, and the other could see.

Ithpa. אִתְפַּתַּח, *Ithpe.* אִתְפְּתַח, אִיתְפַּח 1) *to be opened; to be released.* Targ. O. Gen. III, 5; 7. Targ. Job XII, 14; a. fr.—Gitt. 69a bot. לאיתפתוחי וכ׳ (Rashi לפתיחי, read: לפתוחי *Pa.*) that the boil may open, let somebody blow &c. Ib.b, v. צְפִירְתָּא; Pes. 42b; a. e.—Esp. *to be restored to sight.* Lev. R. l. c. דין דהוה סמי א׳ וכ׳ he who was blind re-

covered sight &c., v. סְמֵי; Koh. R. l. c. Ib. אִיתְפַּתְּחַת the she-ass recovered &c.; a. e.

פַּתָּח m. (פָּתַח *Pi.* 2) *engraver. Pl.* פַּתָּחִים. Y. Shek. IV, 48ᵃ top פַּתָּחֵי אבנים (Ms. M. מְפַתְּחֵי) stone engravers.

פְּתַח, v. פִּיתֵּחַ.

פֶּתַח m. (b. h.; פָּתַח) *opening, door, gate.* Keth. IV, 3 (ref. to Deut. XXII, 21) אין לה לא פ׳ בית האב וכ׳ if she (the faithless betrothed) has no paternal house door. Y. Sabb. VII, 9ᶜ top על פִּתְחָהּ של תורה ... ניכר הוא it can be seen that this man has never passed the gate of the Law (never studied). Koh. R. to III, 11 זה הפ׳ פתוח עד התהום this gate (verse used as introductory text, v. פָּתַח) opens to the deep, i. e. leads to deep reflection. Gen. R. s. 85 (ref. to פתח עינים, Gen. XXXVIII, 14) תלה עיניה בפ׳ שכל העינים וכ׳ she lifted up her eyes to the gate to which all eyes are directed (she prayed to the Lord). Ib. s. 38 פתח ... פ׳ של תשובה the Lord opened to them the gate of repentance; a. fr.—Euphem. פ׳ פְּתוּחָה *absence of virginity* Keth. 9ᵇ, טענת פ׳, contrad. to טענת דמים, v. דָּם. Ib.ᵃ ופ׳ כשני עדים דמר and the husband's statement that he found 'the gate open' is like a statement of two witnesses (to make her forbidden to him as a faithless betrothed); a. fr.—Trnsf. *a) an opening for retracting a vow, a suggestion*, v. פָּתַח. Gen. R. s. 91 למאה ... מצא לתם פ׳ for one hundred and fifty Nazarites he found causes for absolution; a. fr.—*b) the starting time of menstruation.* Arakh. II, 1 אין פ׳ בנדה וכ׳ for a woman that has lost the account of a prolonged flux, there is no new starting point within either less than seven or more than seventeen days. Ib. 8ᵃ פְּתָחָהּ שבעה עשר her sure starting point is after seventeen days; a. fr.—*Pl.* פְּתָחִין, פָּתָחִים. B. Bath. IX, 1 ישאלו על הפ׳ let them go begging at the doors; Keth. XIII, 3 יהזורו על הפ׳. Cant. R. to V, 2 פתחו לי פתח ... ואני פותח לכם פ׳ וכ׳ make for me one opening for return as wide as the point of a needle, and I shall open for you gates through which wagons and coaches can pass; a. fr.—Ab. III, 18 פְּתָחֵי נדה the calculations concerning starting points of menstruants (v. supra).

פֶּתְחָא, **פִּי׳**, **פֻּתְחָא** ch. same. Targ. Ez. XL, 38. Targ. I Chr. XVII, 25 דפומא פ׳ opening of the mouth, courage to speak; a. fr.—Snh. 110ᵃ (ref. to Num. XVI, 30) לכריבי פ׳ the creation consisted only in bringing the gate (of Gehenna) nearer.—Meg. 10ᵇ, sq., פתח לה פ׳ להאי וכ׳ took his opening text for this (Purim) lesson from here. Ex. R. s. 1 פתחין פ׳ לחאי קרא took as text the following verse; a. fr.—Ned. 22ᵇ לנפשיה פתח פ׳ offered himself a reason for absolution from his vow.

פִּי׳, **פֻּתְחָן** m. constr. (b. h.; פָּתַח) פֻּתַּח פ׳ *opening of the mouth, point of attack, fault-finding; excuse for wrongdoing.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 שלא ליתן פ׳ פה למינין לרדות in order not to give heretics (believers in plurality) occasion for rebellion. Gen. R. s. 8 בכל מקום שאתה מוצא פ׳ פה וכ׳ wherever (in the Scriptural text) there is an opportunity for heretics (to find pluralistic allusions), you will find the refutation next to it. Ib. (ref. to נעשה, Gen. I, 26) Moses said, Lord of the world, מפני מה אתה נותן פ׳ פה למינים why wilt thou furnish a point of attack to heretics? Lev. R. s. 20; a. fr.

פְּתַחְיָה (b. h.) *Pethahia*, name of a priest (and a priestly family) during the days of the Second Temple. Shek. V, 1 פ׳ על הקינין P. had the supervision of the sacrificial birds. Ib. פ׳ זה מרדכי P. is the same as Mordecai, v. פָּתַח; Men. 65ᵃ.

פָּתָה, **פְּתִי** (b. h.; cmp. פתח) 1) [*to be open, wide,*] *to be accessible to influences, be compliant.* Ex. R. s. 21 (ref. to Hos. VII, 11) אצלי הם כיונה פּוֹתָה וכ׳ towards me they are like a tame dove, whatever I decree over them, they do and obey, but towards the nations of the world they are intractable like wild beasts.—2) *to open*; trnsf. *to influence, persuade, entice.* Snh. 38ᵃ (play on מי פתי Prov. IX, 16) מי פָּתָאוֹ לזה וכ׳ who persuaded this man (Adam)? A woman spoke to him; (differ. in Yalk. Prov. 943).—[Num. R. s. 7 ופיתתן, read: ופיתתן, v. פָּתַח.]

Pi. פִּיתָּה [*to open the heart of,*] *to persuade*; 1) (in a good sense) *to win, conquer.* Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXIX, 16) שהם מכירין לפַתּוֹת וכ׳ they know how to win the favor of their Creator &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXXI לרצות); Yalk. Ps. 840; Pesik. Baḥod., p. 152ᵃ. Y. Kidd. III, 64ᶜ top מְפַתִּים אותו ... וכופין וכ׳ they (the court) persuade him to give her a letter of divorce, but they force him to &c.; a. fr.—Gen. R. s. 71 פיתיתי, v. infra.—2) *to gratify*; *to mislead by gratifying; to deceive.* Lev. R. s. 6, beg. (ref. to והפתיות, Prov. XXIV, 28) מאחר שפִּתִּיתָם אותו בסיני וכ׳ after you gratified him at Sinai, saying (Ex. XXIV, 7) &c. Ib. מאחר שפִּתִּיתָ בשפתיך וכ׳ after thou hast gratified with thy lips (promised to appear as witness) and caused him to go to law; a. e.—Deut. R. s. 7 (play on ובמופתים, Deut. IV, 34) הרי המכות מְפַתּוֹת אותם וכ׳ the plagues (by coming at intervals) deceived them (made the Egyptians believe every time that they were relieved forever); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 43 מפיתות בהן ed. Bub. (oth. ed. שפותות בהן; corr. acc.).—3) *to entice.* Y. Snh. X, 28ᵈ the strong Moabite wine הגוף לזנות שהוא מְפַתֶּה which opens the body to lust; Num. R. s. 10, a. e., v. פִּתְגָּם; a. fr.—Esp. *to seduce.* Keth. III, 9 (41ᵃ) האומר פִּיתִּיתי את בתו של פלוני וכ׳ if one declares, I have seduced that man's daughter. Ib. 4 המְפַתֶּה נותן three fines, opp. to אונס; a. fr.—Y. Keth. III, 27ᵇ שהפיתתו, read: שחיא פִּיתְּתוֹ when she seduced him.

Pu. פּוּתָּה *to be persuaded; to be seduced.* Gen. R. s. 71; Yalk. ib. 127 פּוּתֵּיתִי (not פִּיתִּי), v. פָּסַח.—Part. f. מְפוּתָּה *a seduced woman.* Keth. 39ᵇ; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּתֶּה, *Nithpa.* נִתְפַּתֶּה 1) *to be widened.* Yalk. Is. 302 אם היא מִתְפַּתָּה ... ומרחבת וכ׳ it (Gehenna), too, grows every day wider and broader and deeper (with ref. to תפזרה, Is. XXX, 33).—2) *to be persuaded; to be enticed.* Gen. R. s. 17 מפני מה האיש נוח להִתְפַּתּוֹת וכ׳ why is man easily appeased and woman is not?; v. פִּיוּס.—Num. R. l. c. ע״י היין נִתְפַּתּוּ וזנו through wine they were enticed and they committed whoredom. Erub. 19ᵃ (play on תפתה, v. supra) כל המִתְפַּתֶּה ביצרו יפול שם whosoever is carried away by his evil desire falls into it (Gehenna). Yalk. Is.

l. c.—Keth. IV, 1 נערה שנתפתתה וכ׳ נערה if a young girl has been seduced (v. נַעֲרָה); a. fr.—3) *to insinuate one's self, to make one's self popular.* Esth. R. introd. (play on אפתם, Ezra IV, 13) אפי׳ דברים שהמלכות מתפתה בהם וכ׳ even with those things by which the (Roman) government makes itself popular, as theatres and circuses, it does harm.

פְּתָא I, **פְּתָא** ch. same, *to be wide, open.* Targ. Is. LX, 5 (h. text רחב).—Part. פָּתֵי (פָּאתֵי); f. פָּתְיָא; *pl.* פָּתְיָן, פָּתְיִין. Targ. Ps. CIV, 25 פָּתֵי constr. (some ed. פָּא; ed. Lag. פיאי, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXIV, 21 פָּתְיוּת constr. Targ. Jer. LI, 58. Targ. Ps. CXIX, 96. Ib. XXV, 17; a. e.

Af. אַפְתֵּי *to widen.* Targ. O. Gen. IX, 27 יַפְתֵּי (some ed. יַפֵּת). Targ. Ex. XXXIV, 24. Targ. Deut. XII, 20; a. fr.

Pa. פַּתֵּי *to persuade, seduce.* Targ. Prov. VII, 21 תְּפַתֵּיהּ (some ed. תְּפַאתֵּיהּ).

פְּתֵי II m. constr. (preced.) *widening,* 1) פ׳ ירכא (cmp. patella) *knee-pan.* Targ. Gen. XXXII, 26 (Y. II כְּף); ib. 33.—2) *width, distance.* Ḥull. 139ᵇ שיתסר דרי בפ׳ מילא sixteen rows, each extending over one mile.—3) פ׳ רמשא, v. II. אַפְתָּא.

פֶּתִי m. (b. h.; פָּתָה) *one easily persuaded, credulous; inexperienced, simple; fool.* Midr. Prov. to I, 4 אמר שלמה פ׳ הייתי וכ׳ Solomon says, I was simple, and the Lord has &c. Ex. R. s. 3 beg. (ref. to Prov. XIV, 15) מהו פ׳ נער שכן וכ׳ *pethi* means (here) a lad, for in Arabia they call a lad *pathia* (v. next w.); אין פ׳ אלא לשון פְּתוּי *pethi* has the meaning of being enticed (with ref. to Ex. XXII, 15). Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 מכתש של פ׳ (ed. Zuck. פתין, read: פְּתָיִן) *pl.*) the fool's mortar (v. Prov. XXVII, 22,) *an implement of torture* (v. חֲמוֹר).—*Pl.* פְּתָאִים, פְּתָאִין, פְּתָיִן, v. supra.

פַּתְיָא I ch. same, *inexperienced, child, lad.* Ex. R. s. 3, v. preced.; Gen. R. s. 87, beg. (ref. to פתאים, Prov. VII, 7) אלו השבטים ... למינוקא פ׳ (some ed. פַּתְיָה) *p'thaim* means the tribes (sons of Jacob) ... in Arabia they call a child *pathia*; Yalk. ib. 145; Yalk. Prov. 940; Snh. 110ᵇ (ref. to פתאים, Ps. CXVI, 6).

פַּתְיָא II c. 1) part. f. of פָּתֵי.—2) *a wide earthen vessel, pot.* Gitt. 69ᵇ פ׳ דמוניני (masc.) a pot containing fish-brine. Ab. Zar. 16ᵇ; Ber. 50ᵃ; Pes. 88ᵃ; Meg. 14ᵇ פ׳ אוּכְמָא thou black pot! (i. e. scholar with an unattractive appearance; cmp. Taan. 7ᵃ, quot. s. v. פְּאַר).—*Pl.* פַּתְיָוָתָא. Ab. Zar. 33ᵇ פ׳ דבי מיכסי (Ar. ed. Koh. פַּתְיָאתָא, oth. ed. פתיותא, read: פַּתְיָתֵי) pots of Be Mikhsé.—3) *open place, street.* B. Bath. 8ᵃ, v. פַּרְיָא I; (Rashi refers to פ׳ 2 *drinking vessel* at the well).—4) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתְיָא.

פַּתְיָה, v. פַּתְיָא I.

פַּתְיוּתָא f. (preced. wds.) 1) *width, room;* פַּתְיוּת ידין *ample space.* Targ. O. Gen. XXXIV, 21 (ed. Vien. פְּתִיוּת; Y. פַּתְיוּת תחומין, v. פָּתֵי I). Targ. Jud. XVIII, 10; a. e.—2) = פְּתָאָה *open space, street.* Targ. Ps. CXIX, 45 פַּתְיוּת אורייתא (ed. Wil. פְּתִיוֹת, corr. acc.) the highway of the Law (h. text רְחָבָה). Targ. II Chr. XXXII, 6 (ed. Lag. פתאה). Ib. XXIX, 4 פַּתְיָאת (ed. Lag. פְּתָאַת, constr. of פְּתָאָה).—[Ab. Zar. 33ᵇ פתיותא, Ar., v. פַּתְיָא II.]

פְּתִיחַ m. (פָּתַח) *ploughed land, furrow.* Tosef. Peah I, 8 שלשה תלמים של פ׳ three ridges of a furrowed field; Y. ib. II, beg. 16ᵈ; ib. III, 17ᶜ top; Kil. II, 6; Tosef. ib. II, 13 שלשה טפחים של פ׳ (prob. to be read: תלמים). Ib. שלשה תלמים של פ׳; Y. ib. II, 28ᵃ top.

פְּתִיחָא, פְּתִיחַ I m. (part. pass. of פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Targ. Y. Ex. IV, 11.—Lev. R. s. 22, a. e. והוה ההוא דין דהוה פ׳ וכ׳ and the seeing man led the blind man; וכ׳ he that was seeing became blind, v. פָּתַח. Gitt. 69ᵃ; a. e.

פְּתִיחָא II (**פְּתִיחָה**) m. (פָּתַח) [*opening,*] *preliminary legal proceeding,* esp. *summons to appear before,* or *to obey the decision of the court* under penalty of excommunication; *warrant.* R. Hash. 31ᵇ כתב פ׳ עילווה (Ms. M. 2 פיתקא) he wrote a warrant out against her. B. Kam. 112ᵇ נטרינן ליה ... פתיחה עילויה וכ׳ we wait for him a Monday and a Thursday and another Monday; if he does not appear, we write a warrant against him, giving him ninety days &c. Ib. והני מילי לשטתא אבל לפ׳ וכ׳ this is the case with reference to decreeing excommunication, but for writing a warrant (at the defendant's expense) it is not so (the court messenger's statement is not so valid as the testimony of two). Ib. 113ᵃ האי מאן דכתיב עליה פ׳ (Ms. M. דנקיט) if a warrant has been issued against a person; a. e.

פְּתִיחָה f. (פָּתַח) 1) *opening.* B. Kam. 49ᵇ (ref. to Ex. XXI, 33) אם על פ׳ חבירו על כרחו וכ׳ if he is responsible for opening a pit, how much more is he so for digging! Ib. על עסקי פ׳ וכ׳ for the act of opening &c. (the pit itself being on private ground). Ib. 50ᵃ. Pes. 54ᵃ פְּתִיחַת פי האתון the opening of the mouth of (Balaam's) ass; פ׳ פי הארץ the opening of the mouth of the earth (to swallow Korah). Sabb. 129ᵃ, v. קֶבֶר. Gen. R. s. 13 בזו פ׳ ובזו פ׳ with reference to the one (sustenance) *opening* (the stem פתח) is used (Deut. XXVIII, 12), and with reference to the other (resurrection) *opening* is used (Ez. XXXVII, 12); a. fr.,—2) פְּתִיחַת נדר (v. פָּתַח) *offering reasons for regretting a vow.* Y. Ned. VIII, end, 41ᵃ; Y. Naz. VII, 52ᵃ top; a. e.—3) *introduction to a lecture, text.* Cant. R. to I, 2 רבנן עבדין יתחון פ׳ לוידוי וכ׳ the Rabbis used them (the verses Cant. I, 2 sq.) as a text for a lecture on Vayhi &c. (Num. VII).—4) v. preced.

פַּתְיָא, v. פַּתְיָא.—[Y. Shek. II, end, 47ᵃ בר פ׳, v. פְּרָיָה.]

פַּתְיָתָא, pl. of פַּתְיָא II.

פְּתִיל m. (b. h.; פָּתַל) 1) *twisted thread, border, edge.* Gen. R. s. 85 (ref. to ופתילך, Gen. XXXVIII, 18) זו סנהדרין שהן מצויינין בפ׳ this refers to the Sanhedrin that is distinguished by the (blue) cord (v. תְּכֵלֶת). Sifré Num. 115 (ref. to Num. XV, 38) על מקום האורג ולא על מקום פ׳ the show-fringe must be attached to the woven part of the garment, not to where the edge begins. Men. 39ᵇ פ׳ בעינן the cord must be twisted, opp. גדיל plaited; a. e.—2) *the*

twisted rim of an earthen vessel; פ׳ צמיר *closely covered with a lid.* Sifré Num. 126 (ref. to Num. XIX, 15) פ׳ זה הצנוף צמיר (not התנוף) *pathil* is the neck of the vessel, *tsamid* the lid; Yalk. Num. 762 פתוח זה העורף וכ׳ מציל (ב)צ׳ פ׳ וכ׳ they keep uncleanness off when closely covered, though lying in a tent where there is a corpse. Gen. R. s. 39 מיקפת צ׳ פ׳ ... צלוחית a bottle closed with an air-tight lid. Ḥull. 25ª; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 מפני שהוא פ׳ ולא צמיר because a tin rim is twisted, but not close.

פְּתִילָא, v. פְּתִילְתָּא.

פְּתִילָה f. (preced. art.) 1) *twisted cord, wick.* Sabb. II, 1 פְּתִילַת האירן a bast wick; פ׳ חמדבר the wick of the desert, v. שְׁבָרָא. Ib. פ׳ הבגד the wick made of rags of a garment. Ib. 5 חוץ מן חפ׳ except when he has the intention of saving the wick; a. fr.—*Pl.* פְּתִילוֹת. Ib. 20ᵇ עד כאן פסול פ׳ so far the Mishnah refers to wicks unfit for use on the Sabbath. Ib. 21ᵇ; a. fr.—Gitt. 58ª שתי פ׳ בנר אחד two wicks in one lamp (euphem. for adultery).—2) *string; bar.* Snh. VII, 2 ומדליק את הפ׳ וכ׳ and (the executioner) lights (heats) the string and throws it into his mouth; expl. ib. 52ª של אבר פ׳, v. אֲבָר; Y. ib. VII, 24ᵇ bot. פ׳ של בעץ a bar of plumbum album; (oth. opin.) פ׳ של בישול נפט a wick dipped in naphtha. Yeb. 6ᵇ פ׳ של עופרת a bar of lead; Sabb. 106ª. Ned. 49ᵇ שהן דומין לפ׳ של אבר (not לפתילתא) which burn in the stomach like a molten bar of lead.

פְּתִילָא, פְּתִילָה ch. same, *wick; bar.* Y. Sabb. II, 4ᵈ top נסכב פ׳ used a wick dipped in unclean T'rumah; a. e. [Ned. 49ᵇ, v. preced.]—*Pl.* פְּתִילָתָא. Y. Sabb. l. c. אנא צבע פ׳ בי חולא (not מן) I dip wicks in vinegar (of T'rumah). Gitt. 69ª וניגדול תרתי פ׳ let him twist two strings; a. e.

פְּתִילְתָּא, Y. Kil. I, 27ª top, v. פְּסִילְתָּא.

פְּתִין m. (פֶּתַח) *the principal* or *king-beam*, common to two adjoining buildings, opp. to ראשים the cross-beams. Neg. XIII, 2 בית חבנוי ראש ופ׳ if a (twin-) house is built with cross-beam and king-beam common to both compartments.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 פתין ed. Zuck., v. פְּתִי.]

פְּתִירָה pr. n. m. = פְּתִירָה. Tosef. Naz. V, 1 יהודה בן פ׳ ed. Zuck. (Var. ב׳); Tosef. Ohol. IV, 14 פתירוש (Ḥull. 54ª ב׳; v. Fr. Darké, p. 97). Tosef. Sot. V, 13; VI, 1 בן פטורי (Var. פטירי). Tosef. Eduy. III, 2 יהושע בן פ׳; ib. שמעון בן פ׳ (Eduy. VIII, 1 sq. ב׳); Y. Shek. III, 47ᶜ פתירא.

פְּתִירוּשׁ, v. preced.

פְּתִירִי, Nidd. 20ª Ar., v. פְּתוֹרָא I.

פְּתִית m. (פָּתַת) *broken piece.*—*Pl.* פְּתִיתִין, פְּתִיתִים. Men. 75ᵇ (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ולא פְּתִיתָהּ לפ׳ thou shalt break it in pieces, but not a piece of it again in pieces (v. פת). Ib. VI, 4 (75ᵇ) וכולן פתיתין בכזית Ms. M. (Bab. ed. פותתן; Mish. וכולן כזיתים; Mss. פְּתִיתָן) and all of them must be broken in pieces of the size of an olive; Y. Ber. VI, 10ª bot. Men. 18ᵇ תורת פ׳ the duty of breaking in pieces; a. e.

פְּתִיתָה f. (preced.) *breaking in pieces.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII וכל פ׳ בכזתים, v. preced. Men. VI, 4 טעונות פ׳ require to be broken in pieces; אין בהם פ׳ no breaking in pieces is applied to them; Sifra l. c.; a. e.—B. Kam. 19ᵇ bot. בבהמה ופ׳ Ar. s. v. פת (ובפתורא) it means a domestic animal when it ate pieces in a broth.—*Pl.* פְּתִיתוֹת *the function of the breaking in pieces of the meal-offering.* Men. 18ᵇ; Ḥull. 132ᵇ.

פָּתַת *to break, distribute; to stir, knead.* Gen. R. s. 4, end ופָּתָתָן זה בזה ... נטל the Lord took fire and water and worked them into each other; (Ḥag. 12ª ופתרפן). Gen. R. s. 10, beg., v. פָּקַעַת.—*Part. pass.* פָּתוּת, *pl.* פְּתוּתִים, פְּתוּכִין *a) worked up, mixed.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 (ref. to Ex. IX, 24) אש וברד פ׳ זה בזה fire and hail worked into each other; Yalk. Job 912.—*b) variegated.* Neg. I, 2 הפ׳ שבשלג וכ׳ the variegation of the snow-white leprosy looks like red wine mixed with snow (before the latter is dissolved); חפ׳ שבסיד וכ׳ the variegation of the lime-white leprosy looks like red wine mixed with milk (before being stirred); Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2.

פְּתַךְ ch. same. Targ. Y. Gen. XVIII, 6 פתוכי (not פְּתוּכִי; h. text לושי).—Part. pass. פְּתִיךְ; f. פְּתִיכָא; *pl.* פְּתִיכִין, פְּתִיכֵי, פְּתִיכָן. Targ. Y. Ex. XXIX, 23; 40. Targ. Y. Lev. II, 4, sq. Targ. Job XXV, 2 ed. Lag. (ed. Wil. פְּתָכִין, corr. acc.); a. e.—Nidd. 7ª פתיכא בהו תרומה T'rumah is kneaded up with them. Pes. 63ª פתיכי ברית מולין circumcised persons were included in the act of slaughtering.

פְּתַכָּא, פִּתְכָא m. (preced.) 1) *mixture.* Targ. Y. Gen. II, 7.—2) *bundle.* Ḥull. 105ª, v. אוּפַּי; B. Mets. 30ᵇ.

פִּתְכוּמְרִין* m. (comp. of פִּתְךָ, v. preced. wds., a. כּוּמָרִין, v. כּוּמָרָא; v. Syr. פתכא, P. Sm. 3342) *embroidered cloth over the heads of idolatrous statues.* Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (ed. פת כומרין, some ed. פת גומרין, corr. acc.; h. text מספחות); ib. 21. Ib. XVI, 16.—[Targ. Zeph. I, 5; Targ. Am. V, 26, v. פְּתַכְרָא.]

פְּתַכְרִיתָא f. pl. (פְּתַךְ) *variegated trinkets* (of glass). Kidd. 9ª, v. חוּכְרָא II.

פְּתַכְרָא m. (also *pl.* form פְּתַכְרֵי) (denom. of פתכא, v. פִּתְכוּמְרִין) [*painted thing,*] a contemptuous expression for *idol.* Targ. Am. V, 26 פְּתַכְרֵיכוֹן ed. Lag. (ed. פת כומריכון; h. text מלככם). Targ. Zeph. I, 5 פְּתַכְרֵיהוֹן ed. Lag. (some ed. פת כומריהון; h. text מלכם). Targ. Is. VIII, 21 פְּתַכְרֵיהּ (h. text מלכו).—[For another derivation of our w., see Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574ª.]

פָּתַל (b. h.; cmp. פָּשַׁל) *to twist.* Men. 39ᵇ עשה גדיל ופותלין אחד ממנו make a fringe and twist a part of it; Yeb. 5ᵇ ופָּתַלְתּוּהוּ. Tanḥ. Sh'laḥ 15 (expl. פתל, Num. XV, 38) והוא צריך לפָּתְלָן and one must twist them. Gen. R. s. 94 (play on words) שהיו מְפוּתָּלִים ד״א שהיו פותלין על ע״ב ניר [read: נפתלי] they

(the sons of Naphtali) were perverted; another explanation, they twisted (wove curtains) on seventy two leashes, v. נִיר IV.

Pi. פִּיתֵּל same, trnsf. *to pervert.* [Sifré Deut. 308 מפתלו, read with Yalk. ib. 942 מפסלו, v. פָּסַל.]—Part. pass. מְפוּתָּל; *pl.* מְפוּתָּלִין, מְפוּתָּלִים. Gen. R. l. c. (some ed. מיופתלים *Hof.*), v. supra.

פְּתַל ch. same; *Pa.* פַּתֵּיל *to pervert.* Part. pass. מְפַתַּל; *pl.* מְפַתְּלִין. Targ. Prov. II, 15 (ed. Wil. מְפַ *Ithpa.*; h. text נִלְוִים).

פִּתְלְגָא, v. פַּתְלָנָא.

פַּתְלָן m. (preced. art.) *perverter.*—*Pl.* פַּתְלָנִים. Yalk. Deut. 942 (not פלח'); v. פְּתַלְתּוֹל.

פִּתְלָנָא (פַּתְלָנָא) ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (not פתלגא).

פִּתְלְתּוֹל m. (b. h. פַּתַלְתֹּל; reduplic. of פתל) *perverse; perverter.*—*Pl.* פִּתְלְתּוֹלִים. Sifré Deut. 308 (ref. to Deut. XXXII, 5) עיקמנים אתם פ' אתם you are tricksters, you are perverters; (Yalk. ib. 942 פתלנים, v. פַּתְלָן).

פִּתְמָנָאֵי*, read: פִּיתוֹנָאֵי m. pl. (denom. of פֶּתֶן) *adder-like.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 33, v. פֶּתֶן ch.

פִּתָּן, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 8, read: בַּתָּן.

פֶּתֶן m. (b. h.; פתן, cmp. פתל, *to wind*) *asp, adder.* Num. R. s. 19 אפי' נְשׁוּךְ פ' ועקרב וכ' even he who was bitten by an asp or a scorpion, &c. (was cured when looking at the brazen serpent); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Huck. 19 נשוך מפ' וכ'. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 33) [read:] אלו הראשונים שבכם שהם כפ' הזה אכזרי that means the foremost among you who are like the asp, the cruel; Yalk. ib. 946; a. e.—*Pl.* פְּתָנִים. Pirké d'R. El. ch. XIV מרורת פ' ומות וכ' the venom of asps and death are in its (the serpent's) mouth; Yalk. Gen. 27.

פִּתָּן, פִּתְנָא, פִּתְנָה, פִּתְנָא ch. same. Targ. Is. XI, 8 חור פתן (ed. Wil. פָּתָן) a winding serpent (h. text פתן). Targ. O. Gen. XLIX, 17 (h. text שפיפן); a. e.—*Pl.* פִּתְנִין, פִּתְנֵי. Targ. O. Deut. XXXII, 33 ed. Berl. (oth. ed. פִּתְנֵי, פַּתְנֵי, פַּתְנֵי; Y. I פיתונא; v. פתמנאי).

פַּתַע (b. h.) *coming unawares, sudden.* Num. R. s. 10, v. פִּתְאוֹם.

פִּתְפּוּת, פִּתְפּוֹת פִּי' m. (next w.) *breaking, smashing.*—*Pl.* constr. פִּתְפּוּתֵי, פִּי' only in בצנים פ' mashed eggs, a phrase for *confusion.* Cant. R. to II, 5 פ' ב' יש כאן there is a confusion (of names) here; Y. Snh. XI, 30[b] bot.

פִּתְפֵּת (réduplic. of פָּתַת) *to break, smash.*

Hithpa. הִתְפַּתְפֵּת *to be broken, crumbled.* Y. Kil. VII, beg. 30[d] הדרן רכיכה מִתְפַּתְפֶּת הוא the soft rock crumbles (and the seeds above suck from the vine under it; R. S. to Kil. VII, 1 מתפתחת).

פָּתַק *to divide, distribute,* esp. *to dig* or *open a channel.* Y. Snh. IX, 27[a] אמת המים עליו וכ' פ' if he opened a sluice near a person, and the water came and swept him off. Tosef. Sabb. I, 23 פּוֹתְקָן מים לגינה וכ' you may conduct water into a garden on the eve of the Sabbath shortly before dark &c.; Bab. ib. 18[a]; Y. ib. I, 3[d] bot. Tosef. B. Kam. II, 6 אילו הפותקין ביבירן וכ' those who conduct their gutters . . . into the public road. Gen. R. s. 16, v. מְגָרוֹפִית. Tem. 12[a] [read:] ופוֹתְקָן למקוה ... ממלא he may draw a quantity of nineteen S'ah of water and let it run through a gutter into the bath. Yalk. Prov. 961 כיון שפְּתָקָה when he cut its supply off by diverting the channel; Yalk. Gen. 16 שפיסקה; Gen. R. s. 10 שפסקה; a. e.

Pi. פִּיתֵּק same. Ib. s. 51, end (ref. to Deut. II, 9) אבל אתה מְפַתֵּק הנהרות וכ' but you may divert their rivers.—Denom. חֻפְּתַּק, פִּיתֵּק.

Nif. נִפְתַּק *to be cut off, divided*; esp. *to be conducted, diverted.* Tosef. Mikv. III, 6 ונִפְתָּקוּ ובאו לחברו ed. Zuck. (oth. ed. ונפסקו) and the water of one pond was diverted and came into the other pond; ib. 5 ונפתקו R. S. to Mikv. III, 1 (ed. ונפסקו).

פְּתַק I ch. same, v. פִּיתְּקָא.

פְּתַק II *to aim, thrust.* Targ. II Chr. X, 18. Targ. Y. I Gen. XLIX, 8; a. fr.—[Targ. Y. II ib. VIII, 22 פתקין some ed., read פַּסְקִין.]—Snh. 95[a] פ' בה גירא he shot an arrow at him. Ib. פְּתָקֵיה ברישׁ מוחא וכ' (not פסקיה) he threw it (the distaff) on the top of her head and killed her. Gitt. 68[b] פתקיה ארבע וכ' he hurled him a distance of four &c.; Ab. Zar. 17[b]; a. e.

פֶּתֶק, v. פִּיתֵּק.—[Tosef. Ab. Zar. IV (V), 12 מן הפ', v. חֻפְּתַּק.]

פִּתְקוֹנָא, פִּתְקָא, v. sub פִּיתֵּק.

פָּתַר (b. h.; cmp. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to solve; to interpret.* Ber. 55[b] פּוֹתְרֵי חלומות וכ' twenty-four interpreters of dreams existed in Jerusalem, ומה שפ' לי זה לא פ' וכ' and not two of them interpreted my dream alike. Pesik. Par., p. 33[a] קרא בפרשת פרה פ' explained the verse (Ps. XII, 7) as referring to the lesson concerning the red cow; Num. R. s. 19; a. fr.

Nif. נִפְתַּר *to be interpreted, solved.* Ber. l. c. חלום שנ' וכ' a dream which was interpreted in a dream. Y. Shek. IV, 48[b] תִּיפָּתֵר שפידין וכ' it may be explained that they redeem unblemished sacrifices, and when afterwards they are blemished, (the money paid for them is secularized). Y. Ber. VII, 11[a] bot. תיפתר כו' וכ' the difficulty may be solved in agreement with R. Ishmael's opinion; a. fr.

פְּתַר I ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Targ. Y. Num. XXII, 5 בפְּתֵיר חלמיא ... בפדן in Paddan which is named Pethor after him (Balaam), 'interpreter of dreams'; Targ. Y. Deut. XXIII, 5 מן פְּתוֹר חלמיא (corr. acc.).—Taan. 32[a] בחד פְּתַרְנָא לך ... כל whatever you asked of us, we all explained in the same way. Keth. 107[b] פְּתַרְתּוּ בה כולי חאי have you gone so far in your interpretation? Y.

Ber. II, end, 5d יכיל אנא פְּתַר וכ׳ (=למפתר) I can explain this in agreement with the opinion of &c. Pesik. Shek., p. 10b ורבנן פַּתְרִין קרא בדואג וכ׳ and the Rabbis explain this verse (Ps. III, 3) as a reference to Doeg &c.; a. fr.

Pa. פַּתֵּר *to mollify, steep* (in water &c.). Y. B. Mets. IV, end, 9d חוה מְפַתֵּר וכ׳, v. סַרְהוּתָא.

פְּתַר II, פְּתָרָא, פְּתִי׳ I m. (preced.) *solution, interpretation.* Y. Ber. I, 2d bot., a. fr. פ׳ לה וכ׳ there is an explanation for it (you can meet this difficulty by saying), that it refers &c. Tam. 32a מילתא דא אין לה פ׳ this problem is insolvable. Yeb. 97b [read with Ar.] נישל לכו סתר פ׳ we shall ask you something too mysterious for solution. Y. Shebu. I, 32c sq. פתר לה פ׳ חורן offered a different solution for it. Y. Dem. VII, end, 26c אין לך אלא כהדין פ׳ קדמיא there is nothing left to thee but to agree with the first interpretation. Y. Naz. V, 53d bot. כפתרה דר׳ ירמיה as R. J. has explained it; a. fr.— *Pl.* פְּתָרִין, פְּתָרְנִיתָא, פְּתָרְנִידָא, פְּרִי׳. Y. Erub. IV, end, 22a פתר לה תרין פ׳ offered two explanations. Y. Peah IV, 18b top פתר לה כאילין פ׳ he explained it in accordance with those explanations (given above); Y. Gitt. VIII, 49c top פתרויתא (corr. acc.).

***פְּתָרָא, פְּתִי׳** II m. (cmp. פְּתוֹרָא I. a. פַּתְיָא II) a certain kind of *wine vessel.*—*Pl.* פְּתָרָיָא, פְּתִי׳. Y. Ab. Zar. II, 41c top באילין פ׳ רברביא concerning those large vessels (used by gentiles).

***פְּתָרוֹן** I m. (cmp. preced.) *plate, tablet, merchant's dish* (in which the various coins are arranged). Tanḥ. Ki Thissa, ed. Bub. 1 (expl. אגן חסהר, Cant. VII, 3, with play on סהר and סתר) כ׳ של פרגמטיא וכ׳ the plate used in business, whatever one needs, comes out of it; [read:] ואין הלשון אגן אלא לשון פ׳ and the word *aggan* means dish (ref. to Ex. XXIV, 6); Yalk. Cant. 992 פתרין.

פְּתָרוֹן II m. (b. h.; פָּתַר) *interpretation.* Ber. 55b כל אחד . . . ופ׳ חלומו וכ׳ each was shown his own dream and the interpretation of the other man's dream. Gen. R. s. 89; a. e.

פְּתָרוֹנָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Ib. ופתרוני דחילמא, read: ופַתְרוֹנַיָּה.—Gen. R. s. 89 כאן חלמא ופתרונה . . . חלמא ופתרוניה ידע here (in Pharaoh's case) he knew the dream and wanted its interpretation of him (Joseph), but there (in Belshazzar's case) he wanted to be told the dream and its interpretation; Yalk. ib. 147 ופתרניה (corr. entire passage accordingly).

פִּתְרִין, Yalk. Cant. 992, v. פְּתִרוֹן I.

פַּתְרָן m. (פתר *to spread, relax*; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 574[2]) *weak, lean.* Targ. Ps. CIX, 24 (h. text כחש).—*Pl.* פַּתְרָנִין. Targ. Y. I Num. XIII, 20 (Ar. אפתרין; h. text רזה).

פַּתְרָנוּתָא f. (preced.) *leanness.* Targ. Ps. CVI, 15 (h. text רזון).

פתרניה, Yalk. Gen. 147, v. פְּתִרוֹנָא.

פַּרְשֶׁגֶן, פַּתְשֶׁגֶן m. (late b. h.; Persian) *repetition, copy, abstract.* Targ. O. Deut. XVII, 18 פתש׳ (ed. Berl. פַּרְשַׁגַן); Targ. Josh. VIII, 32 (ed. Lag. פר׳; h. text משנה). Targ. Ps. LX, 1 פַּרְשֶׁגֶן (h. text מכתם). Targ. II Chr. XXIV, 27 (h. text מדרש). [Targ. Esth. III, 14, a. e. translates our w.: דיטגמא *ordinance,* v. Oppert Rev. des Et. Juives XXVIII, p. 40; v. אַנְטִיגְרָפִין.]

פַּתְשֶׁגָר, m. (preced.) *second in rank* (h. משנה). Targ. I, II Esth. X, 3. Targ. II Esth. VII, 9.

פָּתַת I (b. h.) *to break, crumble.* Men. III, 2 . . . לא פ׳ או שפָתָתן וכ׳ if he omitted to break the meal offering to pieces, . . . or he broke them (the large pieces) into many small pieces, v. פַּת. Ib. VI, 4 (75b) וכולן פותתן Bab. ed., v. פָּתִית. Num. R. s. 7 ואוכלין פכסמין ופותתין בתוך וכ׳ (not יפותין) and we ate biscuits and broke them into the soup; a. fr.

***פָּתַת** ch. (preced.) *to break off, diminish.* Part. פָּתִית. Targ. Ps. XIX, 3, v. פָּתַח.

***פָּתַת II** (v. פָּתַח) *to persuade, seduce.*—Part. pass. f. פְּתוּתָה. Y. Keth. I, beg. 24d ספק אנוסה ספק פתוחה there being a doubt whether she was outraged or seduced; [prob. to be read: פְּתוּחָה.]

פְּתָתָא, v. פִּיתְתָא.

פתתה, Y. Keth. XII, 35a top, v. גּוּבְתָא.

צ

צ *Tsadê* (*Sadê*), the eighteenth letter of the alphabet. It interchanges with ז, ט a. ס, q. v.; dialectically with ע, q. v.

צ׳, as a numeral letter, *ninety,* v. א׳.

צָאֵד, v. צוּד ch.

צָאָה, v. צאי.

צְאָה, v. צוֹאָה.

צָאוּי, v. צִוִּי II.

צָאָח, צְאִי (v. צוֹאָה) *to soil.* Part. pass. צָאוּי *dirty, unwashed (wool).* Tosef. Ḥull. X, 5 (ed. Zuck. צוֹי), v. צוֹאִי.

Pi. צָאֵח *to treat as excrement.* Y. Sabb. IX, 11d (ref. to צא, Is. XXX, 22, v. LXX) צָאִיחוּ נבלחו, v. נָבַל; Y. Ab. Zar. III, 43a bot. צָאֲחוּ.

וכ׳ if you guard mine oath, I will make you resemble the host above; if not, I will make you resemble the host below (the animals). Keth. 3[b] דאמרי שר צ׳ בא לעיר it was said, a (Roman) general is coming to the place (and will seize things for his maintenance); a. fr.—*Pl.* צְבָאִים; (fem.) צְבָאוֹת. Gen. R. l. c., v. supra. Ib. הרבה צ׳ מינה וכ׳ the Lord has appointed many hosts (messengers) to revenge the wrongs &c. Cant. R. l. c. בשתי צ׳ וכ׳ he adjured them by the two hosts (v. supra). Ib. בצ׳ ... ששנו צבהוני וכ׳ 'by the hosts', that means the patriarchs who did my will &c. Num. R. s. 2 והם צְבָאוֹתַי and they (the Israelites) are my hosts. Ib. שהם היו צְבָאוֹתָיו וכ׳ they were his hosts, and he wanted to count them &c. Ib. כך צ׳ יש לי בעולמי וכ׳ so and so many troops have I that do my will; a. fr.—ה׳ צבאות (אלהים) *the Lord of Hosts.* Targ. Jer. V, 14; a. e.—Ber. 7[a].—[צְבָאִים, *pl.* of צְבִי, q. v.]

צְבָאוֹת, v. צְבוּ.

צְבָאתָא, v. צִיבְתָא.

צָבַד, v. צבי.

צְבוּתָא, צִבְיוֹ f. (צְבִי) *will, desire; willingness.* Targ. Y. Lev. VIII, 15 (ed. Vien. צְבוֹ). Targ. Y. Gen. XXIV, 5. Targ. Job XXXI, 16 ed. Lag. (oth. ed. צְבָאוּת); a. e.—Yoma 86[b] בצ׳ נפשיה לקטלא נפיק וצ׳ ביתיה וכ׳ of his own free will he (I, the judge) goes to meet death (divine punishment for wrong judgment), and the desire of his household he does not do (he must neglect his own affairs), and empty-handed he comes to his home again; Snh. 7[b] ברשות נפשיה ... וצבי ביתיה וכ׳.

צְבוּעַ m. (צָבַע) 1) part. pass. of צָבַע, q. v.—2) [*the checkered,*] *tsabu'a, leopard,* or *the striped hyæna* (?), v. אֲפָא. B. Kam. 16[a] צ׳ זכר לאחר ... נעשה נקבה וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the male *tsabu'a* after seven years is changed into a female, the female ... into a bat; Y. Sabb. I, 3[b] bot. Gen. R. s. 7, end הצ׳ חוה משפה של וכ׳ the *tsabu'a* is formed from a white drop, and has 365 colors. Tosef. B. Kam. I, 4; B. Kam. l. c.; Y. ib. I, end, 2[c]. Ib. בצ׳ זכר יש לו שיעה וכ׳ it refers to the male *ts.* which at certain times is as fierce as a lion; a. e.

צְבוֹעִים pr. n. (b. h. צְבוֹיִים), צ׳ (הר) *the mountain of Zeboim.* Ḥall. IV, 10 (Ms. M. צביעין, without הר); Bicc. I, 3 (Ms. M. צְבוֹעֵין); [prob. identical with צבעים, near Ono, Neh. XI, 34).

צְבוּרָא, צָבוּר, v. sub צִיבּוּר.

צְבוּרְתָא, v. צִבּוּרְתָא.

צְבוּתָא, v. צְבוּ.

צִי׳, (צְבַחַר) צַבְחַד m. (prob. fr. a root צבח, with format. ד or ר; cmp. next w., a. צָבַע I) [*a grab,*] *a little, few.* Targ. II Chr. XXIV, 24 (h. text מצער). Targ. Job XXXVI, 2 (h. text זעיר). Targ. Is. V, 18; a. fr.—Y. Ber. I, 3[b] top. מן גו דאינון צ׳ because they (the verses) are few; Y. Sabb. I, 3[a] bot. Y. Yoma VI, 43[d] אורכין צ׳ endure a little while yet. Gen. R. s. 49; Lev. R. s. 10, v. וְיִתַּר; a. fr.—

צְבִי m. (b. h.; צבה) *to swell, be soft,* cmp. צָבְבָה) a species of *lizard.* Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5 (ref. to Lev. XI, 29) [read:] הצב זה הצב למינהו לרבות מינים של צב *tsab* means the species of lizard, 'after its kind' is to include the sub-species of lizard; Ḥull. 127[a], v. חֻבְרָבָר. Ib. נחש שהוא כרוך על הצב a serpent wound around (coupling with) a *tsab.* Ex. R. s. 15, end; a. e.—Num. R. s. 12 (ref. to צב, Num. VII, 3) אין צב אלא מצויירות צב *tsab* means here (wagons) painted in the colors of the lizard; Cant. R. to VI, 4 צוויינות, Yalk. Num. 713 צב מצויינות (corr. acc., and add צב).

צְבִי II m. (b. h.; preced.) *bolstered litter;* עגלות צב *upholstered wagons.* Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. טָקַס a. אַסְקַפְּסָטֵי; a. e.—*Pl.* צְבִיִּים. Yalk. Is. 372.

צְבָא (צַבָּא) ch. = צְבִי I. Targ. O. Lev. XI, 29 (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).

צְבָא, v. צִיבָּא.

צָבָא, צָבָא, v. צבי h. a. ch.

צָבָא m. (b. h.; צבא *to join, follow;* v. צָוָה a. צָבָה) *service; army, host.* Gen. R. s. 10 שלשה צבאים הן צ׳ לשמים וכ׳ there are three kinds of services, there is a service for heaven and earth (ref. to Gen. II, 1); צ׳ לתלמידים there is a service for students (ref. to Job XIV, 14); צ׳ ליסורים a service (message) for sufferings (ref. to ib. VII, 1). Ib. זכה צ׳ לו אם לאו צ׳ עליו if he is favored, a host (of divine powers) is for him; if not, a host (of hostile forces) is against him. Cant. R. to II, 7 (ref. to צבאות, ib.) בצ׳ של מעלה ובצ׳ של מטה by the host above (the angels) and by the host below (humanity). Ib. אם תשמרו ... כצ׳ של מעלה

צָבָה, v. צבי.

צְבָחַד, v. צִי׳.

צוֹאִי, v. צוֹאִי.

צָאִי m. = h. צוֹאִי, *soiled, unwashed.*—*Pl.* צָאֲרִין. Y. Ter. XI, end, 48[b] על ידי דמנידהון צ׳ וכ׳ because they (the mourners) wear unwashed garments, they do not hesitate to handle lamps themselves, opp. נקריין; ib. צוֹאִין (h. form). Y. Taan. I, 64[c] top לבשה מאנין צאין she wore soiled garments; ib. צָאֲרִין. Lev. R. s. 5, end מניה צואין (some ed. צואן, corr. acc.) his garments unwashed; a. e.

צָאִיר, v. צוּר II ch.

צֹאן f. pl. (b. h.) *flock, small cattle.* Gen. R. s. 73 צאנו של לבן Laban's flock. Ib. s. 42 אם אין תישים אין צ׳ אם אין צ׳ וכ׳ where there are no bucks, there is no flock, and where there is no flock, there is no shepherd; Lev. R. s. 11; Esth. R. introd.; a. fr.—צ׳ ברזל, v. בַּרְזֶל.

צֹאֲצָאִים m. pl. (b. h.; יָצָא) *offspring.* B. Mets. 107[a] (ref. to בצאצאך, Deut. XXVIII, 6) שיהו צֹאֲצָאֶיךָ מעיך כמותך that the offspring of thy bowels be like thee; Taan. 6[a]; a. e.

צָאַר, v. צוּר II ch.

צָאֲרִי, v. צְרִי.

צֹאָתָא f. = h. צוֹאָה, *filth, turpitude.* Targ. Prov. XXX, 12. [Ib. XI, 7 some ed., oth. עָאתָא.]

צָב I m. (b. h.; צבב *to swell, be soft,* cmp. צָבְבָה) a species of *lizard.* Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5 (ref. to Lev. XI, 29) [read:] הצב זה הצב למינהו לרבות מינים של צב *tsab* means the species of lizard, 'after its kind' is to include the sub-species of lizard; Ḥull. 127[a], v. חֻבְרָבָר. Ib. נחש שהוא כרוך על הצב a serpent wound around (coupling with) a *tsab.* Ex. R. s. 15, end; a. e.—Num. R. s. 12 (ref. to צב, Num. VII, 3) אין צב אלא מצויירות צב *tsab* means here (wagons) painted in the colors of the lizard; Cant. R. to VI, 4 צוויינות, Yalk. Num. 713 צב מצויינות (corr. acc., and add צב).

צָב II m. (b. h.; preced.) *bolstered litter;* עגלות צב *upholstered wagons.* Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. טָקַס a. אַסְקַפְּסָטֵי; a. e.—*Pl.* צְבִים. Yalk. Is. 372.

צָבָא (צַבָּא) ch. = צְבִי I. Targ. O. Lev. XI, 29 (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).

צְבָא, v. צִיבָּא.

צָבָא, צָבָא, v. צבי h. a. ch.

צָבָא m. (b. h.; צבא *to join, follow;* v. צָוָה a. צָבָה) *service; army, host.* Gen. R. s. 10 שלשה צבאים הן צ׳ לשמים וכ׳ there are three kinds of services, there is a service for heaven and earth (ref. to Gen. II, 1); צ׳ לתלמידים there is a service for students (ref. to Job XIV, 14); צ׳ ליסורים a service (message) for sufferings (ref. to ib. VII, 1). Ib. זכה צ׳ לו אם לאו צ׳ עליו if he is favored, a host (of divine powers) is for him; if not, a host (of hostile forces) is against him. Cant. R. to II, 7 (ref. to צבאות, ib.) בצ׳ של מעלה ובצ׳ של מטה by the host above (the angels) and by the host below (humanity). Ib. אם תשמרו ... כצ׳ של מעלה

Pesik. B'shall., p. 93[a] צצתר (corr. acc.).—[Editions vary between צבחר a. צבחר.]

צָבַט (b. h.) *to seize, grab; to handle.* Ḥag. 22[b] (expl. בית הצבימה, ib. III, 1) מקום שצובטו any part of a vessel by which you seize it. Ib. (שוחתין) מקום שנקרי הרעת צובטין Ms. M. (ed. צובעין; Ar. s. v. בית הצביעה: שותין; v. Rabb. D. S. a. l. note; Y. ib. III, 78[d] (שהנקרים הופסין בו) that part of the vessel by which the cleanly seize it when drinking (under the rim); v. צָבַע I.

צָבְטָה, v. צְבִיטָה.

צָבַח, צבי (b. h.; cmp. צָבָה) *to swell.* Y. B. Kam. VIII, beg. 6[b] וצָבַח . . . אם כויוי if one burnt a person with a heated spit on the palm of his hand, and it swelled; ib. על ראשו וצבח, (read וצבה) a. e.—[Ber. 6[b] לְצַפּוֹת Ar., v. צָבַת.]

Nif. נִצְבָּה same. Y. Sot. V, beg. 20[a] (line 20) מים מגולין שתה וכ' (ed. Krot. שתת ונצבית, corr. acc.) he drank uncovered water (poisoned by a serpent) and his belly was swollen. Ib. (line 25) שתת ונִצְבְּרִית she drank &c.

Pi. צִבָּה, צִבָּא 1) *to cause to swell.* Lev. R. s. 17; Yalk. Ps. 808 [read:] ולא צִבִּיתִים, v. עוֹנָה II.—2) *to cause the appearance of being swollen.* Tosef. Peah IV, 14 הַמְצַבֶּה את כריסו he that feigns a swollen belly; Y. ib. VIII, 21[b] top הַמְצַבֵּא המצב' את בטנו; Keth. 68[a] את בטנו.

צָבָא, צָבֵי (cmp. צבח) [*to seize; to bend*; cmp. חָפֵץ,] with ב, *to find pleasure in, to choose, desire.* Targ. Y. Gen. XXXIV, 19 (h. text חפץ). Targ. Prov. III, 31 (h. text בחר). Targ. O. Ex. II, 21 (h. text יאל). Targ. Y. Deut. XXIII, 6 (h. text אבה); a. fr.—[Targ. Prov. II, 4 תחצביה, ed. Wil., v. בְּצָא.]—Part. צָבֵי; f. צְבָיָא; *pl.* צְבָיִן; צָבְרִין. Targ. Prov. XI, 20. Targ. II Esth. I, 16. Targ. Prov. XXI, 25 (ed. Lag. עפיין, v. עָפֵי); a. e.—Tosef. Yeb. XIII, 1 ליה היא צביא וכ' she refuses to be married to him. Snh. 65[b] דמרי צ' the master has found pleasure (in that man); שבת נמי מרי צ' the Sabbath likewise (is distinguished, because) the Lord has chosen it. Y. Keth. VII, 31[c] ולא תְצַבֵּי, v. פּוּתְיָא; a. e.

צָבִי m. (b. h.; preced.; cmp. חֵפֶץ) 1) *desirable thing, beauty.* Tanḥ. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) . . . נחלת צבי 'an inheritance of choice' . . ., a land which the kings of the world coveted. Num. R. s. 23 (ref. to Ez. XX, 6, a. Jer. l. c.) חביבה עלי ארץ וכ' the land of Israel is more precious to me than &c.—*Pl.* צְבִיּוֹת. Yalk. Cant. 988 צְבִיּוֹתֵיהֶן, v. infra.—2) *deer, gazelle.* Keth. 112[a] (ref. to Jer. l. c.) א"י נמשלה לצ' מה צ' וכ' the land of Israel is compared to a deer, as the skin of a deer (when once taken off) cannot again cover its body, so cannot Palestine contain its fruits; Gitt. 57[a], v. חָזַק; Tanḥ. l. c.; a. e.—Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 פסק צ' את הדרך וכ' a deer cut the way off before me (a superstitious omen); Snh. 65[b] הפסיקו צ' בדרך a deer cut him (me) off &c.—Y. Gitt. II, 44[b] bot.; Tosef. ib. II, 4 כתבו על קרן של צ' וכ' if he wrote a letter of divorce on the horn of a deer, and cut it off and gave it to her. Keth XIII, 2 חנוח מיעותיו על קרן חצ' he has put his money on a deer's horn, i. e. he cannot reclaim the unauthorized expense; a. fr.—*Pl.* צְבָאִין, צְבָיִם. Sabb. 128[a]; Tosef. ib. XIV (XV), 8; Y. ib. XVIII, 16[c], v. חָצַב II. Gen. R. s. 31; a. fr.—Fem. צְבִיָּה, צְבִיָּא. Ḥull. 79[b], sq. Yalk. Cant. 988 צביותיהן למה . . . כצ' שרבתה צביותיהן וכ' why is Jochebed likened to a hind? Because she reared the beauties of Israel (Moses and Aaron); a. e.

צְבִי ch. *desire*, v. צְבוּ.

צְבִיאָא, v. צְבָאָא II.

צְבִיָּה, v. צְבִי h.

צִבְיוֹן m. (preced. art.) *desire, pleasure.* Keth. 111[a] (ref. to צבי, Ez. XXVI, 20) ארץ שצִבְיוֹנִי בה מתיה חיים וכ' the dead of the land in which I have my desire, shall be revived &c. (v. צְבִי 1). Gen. R. s. 10 (ref. to צבא Job VII, 1) וכל צִבְיוֹנוֹ של וכ' and all the desire of man refers to what is earthly. Ex. R. s. 1 (play on הצבבה, I Chr. IV, 8) שעשה צביונו וכ' he did the will of the Lord; a. fr.—Ḥull. 60[a] כל . . . בקומתם . . . ברעתם . . . בצִבְיוֹנָם נבראו all the works (animals) of creation were created in their full-grown stature, with their consent, with their pleasure (in their mission, with ref. to צבאם, Gen. II, 1); [Rashi: according to the shape of their own choice]; R. Hash. 11[a] (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.).

צִבְיָא, צִבְיָנָא, צִבְיוֹנָא ch. same. Targ. Prov. X, 32. Ib. XI, 1 (ed. Lag. צבירי). Ib. 27. Targ. II Esth. III, 3; a. e.

צְבִיטָה f. (צָבַט) *seizing, handling*; בית הצ' that part of a vessel by which it is seized, *handle, neck, cavity* for the fingers, &c. Ḥag. III, 1 (20[b]) אחוריים ותוך ובית הצ' (Y. ed. ובית צבריא) (in vessels used for T'rumah) the back (outside), the inside, and the handle are considered as independent of one another (one becoming unclean does not affect the others). Ib. 22[b] בית הצ' Ms. M. (ed. הצְבָטָה), v. צָבַט. Kel. XXV, 7, sq. R. S. (ed. צביע). V. צְבִיעָה.

צְבִיָּה, v. צְבִי h.

צִבְיוֹנָא, צִבְיָנָא, v. צִבְיוֹנָא.

צִבְיָתָא, v. צִיבְּתָא.

צְבִיעָה I f. (צָבַע I) *handling*; בית הצ' that part of a vessel by which it is handled, v. צְבִיטָה. Kel. XXV, 7 כל חכלים . . . ובית הצ' all vessels have backs, insides and handling places (independent of one another, v. צְבִיטָה); ib. 8 אחוז בבית צְבִיעָתוֹ וכ' כיצד how is this? If one's hands are clean, and the back of a cup is unclean, and he seizes it by its handling place. Ib. נטילתו באחת צביעתו באחת that which is taken up with one hand (at one special place) has one handling place (for the purposes of levitical cleanness); מקום אחיזתו שם צביעתו at whatever place a vessel is taken hold of, there is its handle. Y. Ḥag. III, 78[d] bot.; a. fr.

צְבִיעָה II f. (צָבַע II) *dyeing.* Men. 42[b] בעיקן צ' לשמה the show-fringe must be dyed for that purpose (to be

used for *tsitsith*). Y. Shebi. VII, beg. 37[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top מה צ' הירתה במשכן what dyeing was there at the preparation of the Tabernacle (to serve as a standard for forbidden Sabbath labors)?; a. e.

צבעין, v. צְבוּעִים.

צָבִיר, v. צבר.

צְבִירָה f. (צבר) *piling up, pile.* Ohol. XVII, 3 צְבִירַת העצמות (Var. צִבּוֹרֶת), v. לָכוֹעִיא.—[Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 צְבִירָה, צבירות, v. II צְפִירָה.]

צְבִיטָה f. (v. צָבַט) *handling tongs.*—*Pl.* צְבִיטוֹת. Y. Erub. X, end, 26[d], v. צַבָּטָא.

צְבִיטָא, v. צַבָּטָא.

צבִיתִים, Yalk. Ps. 808 אלו לצ', v. צִיב.

צָבַע I (cmp. צָבַט) *to seize, handle.* Ḥag. 22[b] ... שנקדי צוֹבְעִין ed., v. צָבַט.

Hif. הִצְבִּיעַ (denom. of אֶצְבַּע) *to raise one or more fingers* for the casting of lots. Yoma II, 1 חַצְבִּיעוּ ... חממונה the superintending priest said to them, raise your fingers; Tam. 28[a]; Y. Yoma II, 39[d] top, expl. הוציאו אצבע.

צָבַע ch. same; *Pa.* צַבֵּע, with פריסא (v. preced. *Hif.*) *to cast lots.* Targ. II Esth. III, 7; IX, 24.

צָבַע II (cmp. צָבַט I) *to dip; to dye.* Orl. III, 1 בגד שצְבָעוֹ וכ' a garment which one dyed with shells of fruits forbidden as *'Orlah* (v. עָרְלָה). Sabb. VII, 2 וחצובעו and he who dyes it (the wool). Ib. 75[a], sq., a. fr. משום (חריב) צוֹבֵעַ he is guilty because it is an act coming under the category of dyeing; a. fr.—[Y. Sabb. VI, 7[d] צובעין חותבן read: צבעונין או זהובין, v. צְבָעוֹן.]—V. צוֹבֵעַ.—Part. pass. צָבוּעַ; f. צְבוּעָה; *pl.* צְבוּעִין, צְבוּעִים; צְבוּעוֹת. Gen. R. s. 96, v. בּוּרְדְּרָקָא. Num. R. s. 2 מפה שלו צ' אדום his flag was red-colored. Meg. IV, 7 מי שהיו ידיו צ' וכ' he whose hands are spotted from handling woad; a. fr.—Sot. 22[b] הצ' the painted (hypocrites), v. פָּרוּשׁ.—V. צָבוּעַ.

צָבַע ch. same, *to dip; to dye.* Targ. Y. Ex. XII, 22 Ar. (ed. טמש; h. text טבל). Targ. Y. II Lev. IV, 6 וְצָבוֹעַ.—Y. Sabb. II, 4[d] top, v. פְּתִילְתָּא.—Y. Taan. IV, end, 69[c] חזה צ' פיסחיה וכ' dipped his bread in ashes. Koh. R. to VII, 11 חזה צ' חדא וכ' dipped one of his fingers in blood of a swine. Y. B. Kam. IX, 6[d] bot. א"ל צִיבְעָה סומק וצְבָעֵיה אוכם if he told the dyer, dye it red, and he dyed it black; אילו צְבַעְתֵּיהּ סומק וכ' if thou hadst dyed it red, it would have been worth &c. Men. 42[b] ... הא חיכי צְבָעֵיחוּ לה how do you dye the purple-blue?; a. e.

Pa. צַבֵּע same, *to dip, immerse.* Targ. O. Lev. XIII, 6 (Y. וְיִצְבַּע) *Pe.*; h. text וכבס). Ib. XIV, 9; a. fr.

Ithpa. אִצְטַבַּע *to be dipped, immersed; to be soaked.* Ib. XIII, 58. Targ. Cant. V, 2.

צֶבַע m. (b. h.; preced.) *dye, color; dyed material.* Sifra B'har, ch. I לצבוע בה צ' to use it for dyeing. Arakh. VI, 5 (24[a]) צ' שצבעו לשמן (not שצבעו) dyed cloth which he had dyed for them (his wife and children). Mikv. VII, 3 מי צ' dye-water. Num. R. s. 2; a. fr.—*Pl.* צְבָעִין, צְבָעִים. Ib. וצבע מפה שלו דומה לי"ב צ' and the color of his (Benjamin's) flag was like the twelve colors (combined); a. e.—V. צוֹבֵעַ.

צִי, צִבְעָא, צִבְע I ch. same, constr. צִבְעֵי. Targ. Ex. XXV, 4 צ' זחורי (h. text תולעת שני). Targ. Lev. XIV, 4; a. fr.—Sabb. 75[a] דלירצ'ל צִיבְעֵיהּ that its color may be so much brighter. Y. Pes. III, beg. 29[d] בגין דיקלוט צ' in order that it may take the dye; a. e.

צַבָּע m. (preced.) *dyer.* Sabb. 11[b], v. הוּגְמָא. B. Kam. IX, 4; a. fr.—*Pl.* צַבָּעִין, צְבָעִין. Pes. III, 1, v. זוֹמָא I. Tosef. Shebi. V, 8. Y. Sabb. VII, 10[c] top חצ' שבירושלים וכ' the dyers in Jerusalem considered wringing (the dyed clothes) a special art; Tosef. ib. IX (X), 18; a. fr.

צַבָּעָא ch. same. Gitt. 52[b] עמרם צ' Amram, the dyer.—*Pl.* צַבָּעֵי, צְבָעִין, q. v.

צִי, צִבְעָא I, v. צִבְע ch.

צִי, צִבְעָא II f. (צְבַע I) *finger, toe, fang.* Targ. Y. Lev. XI, 13 צ' יחירא (v. אֶצְבַּע); Deut. XIV, 11.—*Pl.* צִבְעָתָא, צִי'. Targ. Ps. CXLIV, 1 Ms. (ed. אצבעות). Targ. Prov. VII, 3 Ms. (ed. אצב').

צָבְעוֹן I (b. h.) pr. n. m. *Zibeon*, father of Anah. Pes. 54[a]; Gen. R. s. 82; a. e.

צִי, צִבְעוֹן II, m. (צְבַע II) *color, dyed stuff.*—*Pl.* צִי', וְצִבְעוֹנִין, צְבָעוֹנִין הראהו ארבע צ' וכ' he showed him the four colors in the Tabernacle (Ex. XXVI, 1). Y. Keth. VII, 31[c] ... נדרה בגדי צ' if a woman vows ... not to wear dyed (expensive) clothes; כלי פשתן ... ככלי צ' the fine linen garments from Beth Shean are like dyed clothes (included in the vow). Sabb. 57[b] ענויות עושין אותן של מיני צ' poor women make them (those garlands) of dyed wool, the rich of silver or gold; Y. ib. VI, 7[d] צובעין חותבן, read: צבעונין או זהובין.

צִי, צִבְעוֹנָא ch. same.—*Pl.* צִי', צִבְעוֹנִין. Targ. Jud. V, 30 (h. text צְבָעִים). Targ. II Sam. I, 24 (h. text שני). Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Sabb. 65[a] בנידה ... דצ' הוו the cords which the daughters of Samuel's father wore, were of fine colored material.

מַגְדְּלָא דצַ', מַגְדֵּל צַ', צַבְעִין, צַבְעַיָּא, צַבָּעָיָא pr. n. pl. (v. צַבָּעָא) *Magdala of the Dyers*, near Tiberias. Y. Taan. IV, 69[a] bot.; Lam. R. to II, 2. Y. Pes. IV, 30[d] top מגדל צַבָּעָיָה; Cant. R. to I, 12 מגדלא דצבעין (also מגדלא only); Gen. R. s. 94. Lev. R. s. 17.

צבצין, v. צֶבֶת.

צָבַר (b. h.) *to join; to pile up* (cmp. חָמַר I); *to collect.* Yoma V, 1 צ' את הקטורת וכ' he heaped the frankincense upon the coals. Tam. I, 4. Y. B. Bath. III, beg. 13[d] כיון שצ' לתוכו וכ' as soon as he has put into it a pile of fruit, he has taken possession (of the building). Pirké d'R. El. ch. XI צ' את עפרו וכ' God collected the dust out of which to create Adam (v. infra); a. fr.—Part. pass. צָבוּר; f. צְבוּרָה; *pl.* צְבוּרִין, צְבוּרִים; צְבוּרוֹת. Y. Taan. II, beg. 65[a] ... ריאין

כאילו צ' וכ' we look upon it as if the ashes of Isaac were heaped upon the altar. Sabb. 127a חבואה צ' fruits piled for storage. B. Bath. 69a אבנים צ' לגדר stones piled up (but not yet arranged and assorted) to build a fence with, contrad. to סדורות (cmp. Tosef. ib. III, 6, quot. s. v. סָוַר).

Nif. נִצְבַּר *to be piled, stored.* Y. B. Bath. l. c. פירות ראויין ליצבר fruits fit for storage (not only temporarily deposited).

Hof. הוּצְבַּר *to be brought together, collected.* Snh. 38a אדם ... ה' עפרו the dust of which Adam was made, was collected from all parts of the world; ib.b; Ab. d'R. N. ch. I.

צְבִיר, צִבֵּר ch. same. Targ. Ruth II, 7; 8; 15, sq. (h. text לקט). Targ. Ez. IV, 2 (h. text שפך); a. fr.

צֶבֶר m. (preced.) *heap, pile.* Ruth R. end, v. כָּבַר. Y. Sabb. IV, 7a top צ' של קורות; Ohol. III, 7 Var., v. סְוָאר.—*Pl.*, v. צִיבּוּר.

צָבַת *to join; to attend.* Ber. 6b; Sabb. 30b כל העולם כולו אלא לצבות לזה ... אלא כל העולם ... Ar. (ed. לְצַוּוֹת) the entire world has been created for naught but to attend (be subservient) to him (the God-fearing man), [perh. fr. צָבַת, cmp. צָבָא].—*Part. pass.* צָבוּת; *pl.* צְבוּתִים, צְבוּתִין *coupled.* Men. X, 9 (71a), v. צֶבֶת. [Lev. R. s. 17 צבותים, read: צביתים, v. צָבָה.]

צָבַת ch. 1) same, *to join, associate.* [Targ. Prov. XXIII, 32 some ed., read נכת.]—Y. Keth. V, 30a bot. חכים אנא דצבתן עם וכ' (not לנשויא דצבתין) I knew the women that kept my mother company (during her confinement), v. חָכַם.—2) (cmp. זָוַד) *to present, outfit.* Ḥull. 60a בעינא דאיצבית ליה נחמא וכ' I desire to offer bread (to sacrifice) to your God; פוק צבית לגירא וכ' go out and offer up at the banks (or landing) of the Rabitha where there is a wide plain. M. Kat. 27b צבית זוודתא לאידך ed. (read: צְבֵיתִי; Ms. M. תימוש האי וכ') prepare a shroud for thy other son.

Ithpe. אִיצְטַבַּת *to be attached.* B. Bath. 80a Ar., v. צְוַת.

צֶבֶת m. (b. h.; preced.) *couple, pair, set.* Tosef. Ab. Zar. III (IV), 8 בצ' הראשון of the first pair (of T'fillin); Erub. 97a; a. e.—*Pl.* צְבָתִים. Ib. X, 1 מצאן צ' if he found the T'fillin arranged in sets; expl. ib. 97a, v. זָוַג I. Men. X, 9 (71a) מניחן צ' (Talm. ed. צבותים, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. צבצין, corr. acc.) he puts the sheaves down in sets (without tying them). Tosef. Ab. Zar. l. c.

צְבָת f. (preced.) *a pair of tongs* (cmp. זוּג). Ab. V, 6 (among the things created in the last moment before the Sabbath) אם צ' בצ' עשויה also tongs which (by human hands) can be made only by means of tongs; Pes. 54a אם הצ' also the (first) tongs; v. next w.—Snh. VII, 2 פותחין את פיו בצ' וכ' they force his mouth open with tongs; Tosef. Sot. II, 3 (v. כַּלְבּוּס) צ' של עץ wooden tongs; a. e.

צְבָת, צִיבְתָא, צַבְתָּא I c. ch. 1) same. Gitt. 56b שקלינן צ' וכ' we get a pair of tongs and take the serpent away ... and save the cask. Pes. 54a ... צַבְתָּנָא בצ' מתעבדא Ms. M. (ed. עבדה בצ' מתעביד וכ') our tongs are made with the help of tongs: who made the first tongs? Therefore the first tongs must have been a natural object; Tosef. Erub. XI (VIII), 23 (v. לַאי); Tosef. Ḥag. I, 9 (applied to the numerous laws derived from a meagre text); expl. Y. Erub. X, end, 26d מצ' אחת למדו צביתות הרבה וכ' from handling one pair of tongs (found as a natural object) they learned many manipulations with the tongs: so they derived numerous forbidden Sabbath labors by analogy from one intimated in the text.—Trnsf. *instrumentality.* B. Kam. 9b צ' דחרש קגרים (Rashi Var. צַוּוּתָא) the deaf and dumb (who was given charge of the fire) was the instrument that caused the damage; ib. 59b (Ms. R. צֵי, צִירְתָּ, צִבְתַּיָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40).—*Pl.* צִיָּא, צִירָתָ'. Targ. I Kings VII, 49. Targ. O. Num. IV, 9 (ed. Berl. צִירָתָ'). Targ. O. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 צִירָתָ' ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. צִירְיָתָ', corr. acc.). Targ. II Chr. IV, 21.—2) *company,* v. צַוּוּתָא.

צִי', צִבְתָּא II f. (צְבַת) *outfit,* esp. *cosmetic preparations.* Targ. II Esth. II, 12 (h. text מרוק).—Denom. צִבְיָתָא, צִי' f. pl. *cosmetics.* Ib. 9 (ed. Amst. צְבָרָא').

צִבְתָּא *chips,* v. צִיבְתָּא.

צַד m. (b. h.; צדד *to join*; cmp. סַד) *side, border.* B. Mets. 11a עומד בצד שדהו he was standing at the border of his field. Snh. IV, 2 in capital cases מתחילין מן הצד they begin to take the votes from the side bench (the junior judges), opp. חגרול. Ib. 36a (in Chald. dict.) כולהו מן חצד חוו מתחלי ... they began all their voting with the youngest; Gitt. 59a. Snh. 38b חשובתן בציקן, v. פָּקַק. Gen. R. s. 8 בצהה, v. פֶּתַחוֹן. Nidd. 22b מצר אחר, v. פֶּנָה. Kidd. 74b מציידה (Var. in Ar. s. v. צד: מצמדה), v. תֵּבְרָא.—B. Mets. 63a, a. fr. צד אחד בריבית, v. רִבִּית. B. Kam. I, 1, a. fr. הצד השוה שבהן the points common to both, v. חֲבֵר I. Kidd. 78a, a. e. מה להצד השוה וכ' what is the common point? Ib. ומייתי לה במה הצד and proves it by analogy from the common point. Ber. 35a מה לחצד ... שכן יש בו צד מזבח what is the common point? that it may eventually be used for the altar?; ... צד מזבח ואתי נמי זית and so is 'olive' included, which is eventually used on the altar (as oil). B. Mets. 115a לצד שני another interpretation.—מן הצד sideways, *in an unusual manner, indirectly.* Sabb. 43b, v. מַלְטוֹל h. Ib. 47b בנין מן הצד an indirect way of building (putting up a folding bed); a. fr.—כאיזה צד, כאי זה צד, כיזה צד, v. כְּזֶה.—*Pl.* v. צָדָד.

צַד ch., v. צֵיד.

צָדָא, v. צִידָא.

צָדָא, v. צְדֵי.

צַדָּאוּתָא, v. צַדְיוּתָא.

צָדַד *Pi.* צִידֵּד (denom. of צַד) *to turn sideways, move aside; to arrange.* Gen. R. s. 8 מְצַדֵּד man can look sideways (which other animals cannot); ib. s. 14. Yoma 55a כשהוא מזה למעלה מצדד ידו וכ' when he is to sprinkle upwards,

he turns first his hand down &c. Sabb. 102b המצדד את האבן he who turns a building stone (makes room for it and sets it in its place). Bets. 32b מותר לצַדְדָן you are permitted to arrange them for a seat; a. e.—Part. pass. מְצוּדְדִין, *pl.* מְצוּדָּדִין. B. Bath. 99a ומצ׳ פניהם וכ׳ their faces were turned sideways, like a disciple taking leave of his teacher.

Nif. נִצַּד (for נָצַד) *to be removed* (cmp. צָדָה II). Ruth R. to II, 14 (play on מְצַד ib.) שנִצַּדָה לו ... לשעה his government was taken away from him for a time. Ib. שעתידה מלכותו לְיִצַּד ממנו וכ׳ his government was destined to be taken away &c. Gen. R. s. 26 שיְצוּד, v. צָדָה II.

צָדַד ch., *Pa.* צִדֵּד same. Targ. Prov. XXIII, 5 אין תְּצַד וכ׳ ed. Lag. (oth. ed. תצר) if thou turnest thy eye (h. text התעיף, v. Pesh. a. l.).—Targ. Y. Lev. XVI, 24 (cmp. B. Bath. 99a, quot. in preced.).—Sabb. 102b תתאה בעי צִדּוּדֵי וכ׳ Ms. M. (ed. תחא) to place the lowest stone it is necessary to make room for it in the ground and surround it with earth (v. preced.). Yoma 37a דְּמִצַּדַּד אַצְדּוּדֵי (Rashi דְּמִיצַּדַּד, *Ithpa.*) he turns sideways. B. Bath. 99a דְּמִצַּדְּדֵי אצדודי they (the Cherubim) were turned sideways (so as to face both the house and each other). Sabb. 141a לא לְיִצַּדַּד וכ׳ (or לְיִצְדַּד, *Ithpa.*), v. II. פּוּבָּא.

Af. אַצְדֵּדֵי, inf. אַצְדּוּדֵי, v. supra.

צָדָד m.=צַד; *pl.* צְדָדִין, צְדָדִים. Ḥull. 8a והאיכא צ׳ but are there not the sides (of the heated knife which burn instead of cutting)? Y. Sabb. XIII, end, 14b צִידְרֵי בהמה the sides of a beast. Bab. ib. 154b צ׳ הן וצ׳ לא וכ׳ this is making use of the sides of a beast, and this the Rabbis have not forbidden. Ib. צִדְרֵי צ׳ the sides of sides, indirect use of the sides of an object (v. צַד). Sifré Num. 126 בכל צְדָדָיו on any of its sides, opp. entrance of the tent. Nidd. 22b, v. פֶּנֶה. Sabb. 6a צִדֵּי רשות חרבים the sides (the walls &c.) along the public road. Ib. 99a צידי עגלה the sides of a wagon; עגלות תחתיהן ובניהן וצידיהן the spaces under wagons and between them, and their outsides. Y. Peah VI, 19c top דבר שהוא חומר משני צ׳ where a rule works as a restriction both ways; a. fr.—B. Kam. 16b, a. e. לצ׳ קתני it is meant in either way, i. e. disjunctively, the one or the other. Y. Yeb. IV, 5d לצ׳ ... או וכ׳ the Mishnah means the Vav in a disjunctive sense, 'or' &c.

צָדְדָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14 צִדְדֵיהּ (v. Sifré Num. 126, quot. in preced.).—*Pl.* צָדָדִין, v. preced.—[Y. Sabb. VII, 10a bot. מיחברא בצדדיא, read: מבחרא בצרריא, v. II. צְרָרָא.]

צָדָה, v. צדי.—[Yalk. Lev. 587 ואומר לו צדה, read: צְרַח, v. צָרַח.]

צֵדָה, v. צֵידָה, a. צֵידָא.

צֵדִי f.=h. צֵידָה, *provision, food.* Lev. R. s. 33; Yalk. ib. 661 צ׳ טבא וכ׳ the best food in the market.

צְדוּתָא, צָדוּתָא f. (צְדִי II) *desolation, confusion, despair* (corresp. to h. שַׁמָּה). Targ. Is. XIII, 9. Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 (ed. Vien. צר, corr. acc.). Targ. Ps. CIX, 10 מה הויות צְדוּתְהוֹן Ms. (ed. Lag. צְדִיתְהוֹן; oth. ed. מְדוּחוֹת צְרוּתְהוֹן, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37; a. fr.—Pesik. Nah., p. 126b (Hebr. dict.) מושיבה צ׳ (צרו, not פְּרִיד; Yalk. Job 918. Lam. R. to I, 13 (expl. שוממה a. דוה ib.) שוממה לצ׳ דוה לגרדום *shomemah* means doomed to desolation, *davah*, to execution.

צֲדוֹנִי, צֲדוֹן, v. צִידוֹן.

צְדוּק, v. צְדוּק.

צָדוֹק (b. h.) pr. n. m. *Zadok*, 1) the high priest under David and Solomon. Yoma 73b; Sot. 48b. Snh. 21a מה צ׳ מחצה וכ׳ as Z. (the high priest) takes one half of the show-bread &c. Koh. R. to I, 4 (ref. to I Chr. VI, 34) ללמדך אילו היה אהרן ... צ׳ היה וכ׳ to teach thee that if Aaron and his sons had been alive (in David's days), Z. would have been their superior in his time; a. e.—2) Z., an alleged disciple of Antigonos of Sokho, and founder of the sect of the Sadducees. Ab. d'R. N. ch. V.—3) R. Z., a Tannai, contemporary with the destruction of the Temple. Gitt. 56a, sq. Yoma 23a. Ab. IV, 5; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 70 sq.

צָדוֹקָא pr. n. pl. *Ts'doḳa*, in Galilee. Y. Dem. II, 22c top ר׳ שיבחו דצדוקי ר׳ אלכסנדרא דצ׳ Y. Shebi. II, 34a.

צדוקה, v. next w.

צָדוֹקִי m. (v. צָדוֹק 2) *Sadducee*, a member of the sect of the Sadducees, opp. to Pharisee (פָּרוּשׁ). Yoma 19b חשדוהו צ׳ they suspected him to be a Sadducee. Ib. מעשה בצ׳ אחד וכ׳ it happened with a Saducee (acting as high priest on the Day of Atonement) that he prepared the frankincense without &c.; (Tosef. ib. I, 8 בריתוסי). Yad. IV, 8, v. גָּלִילַי. Nidd. 33b מעשה בצ׳ אחד; Tosef. ib. V, 3 בצדוקה אחת (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* צְדוּקִין, צְדוּקִים. Ab. d'R. N. ch. V על שם צדוק צ׳ the sect of the Sadducees was named from Zadok. Tosef. Nidd. V, 2 בנות הצ׳ the Sadducean women; Nidd. IV, 2. Tosef. Ḥag. III, 35; Y. ib. III, end, 79d. Hor. 4a דברי שהצ׳ מודין בו a decision with which the Sadducees would have agreed; a. fr.—V. מִין III.—*Fem.* צְדוּקִית; *pl.* צְדוּקִיּוֹת. Tosef. Nidd. V, 3 (Nidd. 33b נשי צדוקים).

צְדוֹקִי, v. צְדוֹקָא.

צָדוּתָא, v. צְדוּ.

צד״י *Tsadé*, name of the eighteenth letter of the alphabet. Sabb. 104a (symbolization of letters) צ׳ כפופה ... צרוכ׳ וכ׳ Tsadé bent, Tsadé straitened, righteous when bent, righteous when straitened (v. כָּפַם). Y. Meg. I, 71d צ׳ the two forms of Ts. Shebu. 35b צ׳ בר״ת מצבאות צ׳ if one wrote Tsadé and Beth, intending to write צבאות; a. e.—*Pl.* צְדִין. Sabb. 103b, v. גימ״ל.

צָדָה, צדי I (cmp. צַד) *to lie in wait, aim; to hunt, capture.* Part. צוֹדֶה (=אוֹרֵב) *ambush.* R. Hash. I, 9 אם צ׳ לתם if an ambush (of Samaritans) is apprehended. Yalk. Num. 787, v. infra.

Pi. צִידָה *to aim.* Sifré Num. 160 (expl. צְדִיָּה, Num.

XXXV, 20) שצ' לו שמתכוין לו he aimed at him, had the intention of killing just him; Yalk. l. c. שצוֹדה.

צָדָא, צָדֵי ch. same, *to hunt, capture.* Targ. Ps. XXXV, 8 תְּצַדְיוּהִי Ms. (ed. תְּצַיְדוּהִי). Targ. Prov. VI, 26 צָדְיָא Ms. (ed. צָדָא), v. צוּד ch.—Lev. R. s. 34 צְדִינָן וְחַבְשִׁינָן בְּפִילְקִי Ar. (ed. סַבְתִּינָן) they caught them and put them in prison. Y. Kil. I, 27[a] bot. וְצַדְרֵהּ, v. מְצוּדָה.

Af. אַצְדֵּי (with ל) *to sport, mock, deride.* Targ. Prov. XVII, 5. Ib. XXX, 17 (some ed. מצרי, corr. acc.).

Ithpe. אִיתְצְדַר, אִצְטַדַּר 1) *to be caught, captured.* Y. Ber. I, 2[d] bot. אִיתְצְדְרָא, v. אַנְגְּרָא; a. e., v. צוּד ch.—2) *to be exposed to ridicule.* Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3 (some ed. מצטרי; h. text יִתְגַּלַּע), v. גָּלַע).

צָדָה, צוּדָה II (b. h.; preced.; cmp. meanings of סוּר) *to remove* (the inhabitants of), *make desolate.* Gen. R. s. 26 (ref. to עִירִם, Deut. II, 23, v. Ez. XXI, 32) שצָדוּ את העולם they depopulated the world.

Nif. נִצְדָּה *to become desolate.* Cant. R. to IV, 1 they offer seventy sacrifices on the Succoth festival in behalf of the nations שלא יִצָּדֶה העולם מהן that the world may not be depopulated of them (through their extinction); Yalk. Num. 782; Pesik. Bayom, p. 194[a] יצאו (Ms. O. יִצְרֵא; corr. acc.). Gen. R. l. c. גרמו לעולם שיצוד (from צדד or צוד) they were the cause that the world was desolated (through the flood).

Hof. הוּצְדָּה *to be removed.* Ib. הוּצְדוּ מן העולם they were removed from the world.

צְדָא, צָדֵי ch. same, *to desolate.* Targ. Ps. IX, 7 צְדִיתָא (some ed. *Pa.*).—Part. pass. צָדֵי, (צַדֵּי,); f. צְדֵיָא=h. שְׁמֵמָה; fr. which צָדֵי (צַדֵּי) *to be desolate; to be confounded, astounded.* Targ. Lev. XXVI, 33, sqq. Targ. Jer. IX, 9. Targ. Ez. XXXVI, 4. Targ. Lam. I, 16. Targ. O. Lev. XXVI, 32 וְיִצְדְּהוֹן ed. Berl. (ed. Vien., a. Y. וְיִצְדְּהוֹן). Targ. Ez. XXVI, 16; a. fr.—Lam. R. to II, 2; ib. to IV, 18 (ref. to צדו, ib.) צְדִיאָה אורחא וכ' deserted is the road, so that we cannot walk on our highways (v. Targ. a. l.).—[Y. Ber. I, beg. 2[a] צדי לון; Lev. R. s. 12, a. e. צדי לי some ed., v. צְרַח II.]

Af. אַצְדֵּי *to make desolate; to confound.* Targ. Ps. LXXIX, 7. Targ. Ez. XX, 26. Ib. XXXVI, 3. Targ. Y. Num. XXI, 30; a. fr.

Pa. צַדֵּי same. Targ. O. Num. l. c. צַדִּיוּ ed. Berl. (oth. ed. צְדִיאוּ; ed. Vien. צָדוּ). Targ. Job XVI, 7 צַדִּיתָא (ed. Wil. צְדִיתָא, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִצְטַדֵּי, *Ittaf.* אִתַּצְדֵּי 1) *to be made desolate; to be confounded.* Targ. Ps. IX, 7. Ib. CII, 18 (h. text צֹרֵעַ). Targ. Job XVIII, 20; a. e.—*2) (cmp. צדד) *to be removed, disturbed.* Nidd. 45[a] אִתַּצְדּוּדֵי הוא דלא מִתַּצְדֵּדִי they (the tokens of virginity) are not disturbed (by coition); [prob. to be read: מִתַּחְצְרֵי . . . אִתְּחַצְּרֵי (fr. רָצַר) they have not yet been formed].

צְדָא I m. (צָדֵי I) *hunting, ensnaring.* Targ. Y. II Gen. X, 9 (ib. also צַיְדָא).

צְדָא II m. (preced.) 1) name of an unclean *bird.* Targ. Y. Deut. XIV, 16 (h. text תַּנְשְׁמֶת); [Targ. Y. Lev. XI, 17 צִיצִירָא, read: צַיְדָא (h. text כּוֹס)].—2) (in Hebr. dict.) name of a sub-species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חצ' (missing in Ḥull. 65[a]).

צְדִיא, Pesik. Shek., p. 12[a] יונח בר צ', read: בּוּצְרָא (v. Bub. ib. note 30).

צְדִיאָה f. (צְדֵי II) *desolation, ruins.* Targ. Zeph. III, 6.

צְדִידָא m. (cmp. צַד) [*crystal-shaped,*] 1) *eye-paint, antimony.* Targ. Jer. IV, 30 (h. text פּוּךְ). Targ. II Kings IX, 30 (some ed. צְרִירָא, corr. acc.).—2) name of *a precious stone.* Targ. Is. LIV, 11 (some ed. צְרִי, corr. acc.; h. text פּוּךְ).

צְדִיוָתָא f. (צְדֵי II) *desolation, destruction.* Targ. Is. VI, 12. Ib. XXXIV, 11. Targ. Y. I Deut. XXXII, 10 (ed. Amst. צְדִידוּת, ed. Vien. צְרִיוּת, read: צְדִידוּת). Targ. Esth. I, 4 צְדָאוּתֵיהּ (ed. Lag. צְדָיוּתֵיהּ) דבבל the destruction of Babylon; a. e.—V. צָדוּ.

צְדָדִיָּה f. (b. h. צְדָדִיָּה; צָדָה I) *lying in wait, aiming at.* Yalk. Num. 787 נאמר כאן צ' . . . וכ' here (Num. XXXV, 20) the expression 'aiming' is used, and below (ib. 22) the same expression &c.

צְדִיוּת, v. צְדִיוָתָא.

צָדִיק, v. צַדִּיק.

צַדִּיק m. (b. h.; צָדַק) *virtuous, just, pious man.* Ab. I, 2 שמעון הצ' Simon the Just. Ber. 7[a] צ' וטוב לו צ' בן צ' a righteous man faring well is a righteous man and the son of a righteous man, opp. רשע; a. v. fr.—Gen. R. s. 49 לא את הוא צַדִּיקוֹ של עולם art not thou, (Lord) the righteous one of the world? Yoma 37[a] (ref. to Prov. X, 7) . . . בשעה צ' עולמים וכ' when I mention the righteous (ruler) of worlds, give ye blessing.—*Pl.* צַדִּיקִים. Ber. 18[a] (ref. to Koh. IX, 5) אלו צ' שבמיתתן וכ' this refers to the righteous who are called living even when they are dead. Gen. R. l. c., v. נִבְלָא II; a. fr.—*Fem.* צַדְּקָת. Meg. 10[b] אסתר הצ' Esther the pious. Gen. R. s. 48 אותה הצ' that pious woman (Sarah). Ib. s. 63 הצ' חזו that pious woman (Rebecca); a. fr.—*Pl.* צַדְּקוֹת. Cant. R. to I, 4 הצדיקים וחצ' the righteous men and women; a. e.

צַדִּיקָא, צַדְיָקָא ch. same. Targ. Ps. XXXVII, 21. Ib. V, 13 Ms. (ed. *pl.*). Ib. XI, 7; a. fr.—*Pl.* צַדִּיקַיָּא, צַדְרִיקַיָּא, צַדִּיקַן. Ib. I, 5. Ib. XIV, 5; a. fr.—Ber. 61[b] לא אירברי . . . או צַדִּיקֵי the world has been created only for the wholly wicked or for the wholly righteous (to be enjoyed). Succ. 45[b], v. פְּחָרֵת; a. fr.—*Fem.* צַדְּקָתָא. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. צַדְּקָתָא).—*Pl.* צַדְּקָתָא. Targ. Ps. LXVIII, 26. Targ. Esth. II, 9 (Levy Targ. Dict. quotes צַדְקָתָן).

צְדָע or **צְדָעָה** m.; *pl.* צְדָעִים (cmp. צַד) *temples.* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI (expl. פאת ראשכם, Lev. XIX, 27) אילו הם הצ' מיכן וכ' that means the temples on both sides; Macc. 20[b] זה המשוה צְדָעָיו וכ' he who makes his temples as hairless as the spot back of his ears &c. Nidd.

this place (Salem-Jerusalem) makes its inhabitants righteous.—ה' עליו את הדין *to deal strictly with.* Taan. 8ª כל המצדיק ... מַצְדִּיקִין עליו את הדין וכ' he who makes himself righteous here below (who strives for righteousness) is judged righteously (strictly dealt with) in the judgment above (cmp. Yeb. 121ᵇ quot. s. v. הִקְהֵק). Hor. 11ᵇ (play on רה רַצְדִּיק עליך וכ' (צדקיהו אמר לו he (Nebuchadnezzar) said to him, Yah shall deal strictly with thee, if thou wilt rebel against me; a. fr.—2) *to treat with* צְדָקָה, *to be liberal towards.* Y. Peah IV, end 18ᶜ (alluding to Ps. LXXXII, 3) עני ורש הַצְדִּיקוּהוּ במחנותיו (not ועשיר) treat the poor and needy liberally as regards the gifts belonging to him (v. Ḥull. 134ª quot. supra).—3) ה' את הדין *to submit to divine judgment, be resigned* (v. supra). Sifra l. c. למודים צדוקים שמַּצְדִּיקִים וכ' the righteous are wont to resign themselves to the will of God. Taan. 11ª מצדיק עליו וכ' he acknowledges the justice of the verdict and says, you have judged me rightly &c. Ber. 19ª והוא עומד ומצדיק וכ' he (the mourner) stands up and declares the judgment to be just &c.; a. fr.—*Part. pass.* מִצְטַדָּק *justified, lawfully qualified.* Gitt. 86ª (in a Chaldaic formula of sale of a slave) מ' לעבדו עַבְהוּהָא, v. עַבְהוּהָא.

Hithpa. חִצְטַדֵּק *to justify one's self, excuse one's self.* Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נִצְטַדָּק בדינה how can we justify ourselves for what we have done in the case of Dinah (that we killed the Shechemites)? &c.; Yalk. ib. 150.

צָדִיק, צַדִּיק ch. same, *to be clear, just.* Targ. Ps. XIX, 10 צַדִּיקוּ Ms. (ed. זכיאו).

Af. אַצְדִּיק *to justify, do justice to.* Ib. LXXXII, 3.—א' דינא *to acknowledge the justice of divine judgment.* Taan. 22ᵇ Ms. M. (ed. מצדיק עליה) דקא מַצְדִּיק דינא אנפשיה וכ' that he acknowledged the justice of God's decree over him, saying (Lam. I, 18) &c.

צֶדֶק m. 1) (b. h.; preced.) *righteousness, justice, equity; virtue.* Hag. 12ᵇ, v. עֲרֵבוּת I. Yalk. Deut. 907 (ref. to Deut. XVI, 19) אין רוצא ידי עולמו עד שיורה צ' בהוראתו he (that takes bribes) will not finish his days before he will prove that his (wrong) decision was right; Sifré Deut. 144 עד שיוריהו צ' (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. LVIII ed. Bub. ולא חודה בצִדְקוֹ של דוד he would not confess that David was right. Ib. בצ' שפטתם או בצ' רדפתם אחרי אותי or did you judge me in righteousness?; a. fr.—מְשִׁיחַ צֶ' *the true Messiah* (Jer. XXIII, 6). Pesik. R. s. 37 אפרים מ' צִדְקִי Ephraim, my (the Lord's) true Messiah. Ib. מ' צִדְקֵינוּ our true Messiah; a. fr.—2) *Tsedek*, the planet *Jupiter.* Sabb. 156ª, v. צַדְקָן. Ib.ᵇ top דקאי צ' במיזרב because *Ts.* stands in the west (thy planet is declining). Gen. R. s. 43 (ref. to Is. XLI, 2) מזל צ' הוה מאיר לו the planet *Ts.* shone on his (Abraham's) way; a. fr.

צְדָקָא ch. as preced. 1. Targ. Ps. IV, 6. Ib. XXXV, 27; a. fr.

צְדָקָה f. (b. h.; preced. wds.) *purity, righteousness, equity, liberality,* esp. *almsgiving.* Deut. R. s. 5 (ref. to Prov. XXI, 3) הקרבנות כפרין וכ' ... והצ' והדין מכפרין וכ' sacrifices effect atonement only for the involuntary sinner, but right-

30ᵇ ידיו על שני צדעיו its (the embryo's) hands rest on its two temples; Lev. R. s. 14. Ned. 49ᵇ צְדִידַעַי, v. חַגַּר; a. e.

צְ', צְדָעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38. Targ. Jud. IV, 21, sq. (h. text רקה); a. e.—B. Bath. 60ᵇ Ms. R. (ed. only בת צ') the depilation of the (upper) temple and of the lower temple; Midr. Till. to Ps. CXXXVII בת צְדָעָה (ed. Bub. צדעא). Sabb. 80ᵇ צ' ובת צ' (Ar. Var. בת צירא, Rashi בת צְדָדָעָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. אַנְדִּירְפִּי.

צְדָעָא, צְדָעָה, v. preced. wds.

צְדַק (b. h.; reduplic. of זק; cmp. זָכָה) [*to be clear, pure, sincere,*] *to be right, true, just; to be cleared.* Y. Snh. IV, 22ᵇ top יכול אם צ' בדינך יְצַדֵּק בדיני you may think, if he (the guilty) is cleared in thy court, he will also be cleared in my (God's) court.

Pi. צִדֵּק 1) (cmp. זכה) *to act in favor of a person; to be liberal.* B. Bath. 88ᵇ (ref. to Deut. XXV, 15) צַדֵּק משלך ותן לו be liberal with what is thine own and give it to him, i. e. add overweight and overmeasure (עֵרּוּמִים); Ḥull. 134ª (ref. to the poor man's share). Num. R. s. 2 (ref. to ואתן צדק Job XXVI, 3) צ' עמהם שלא וכ' the Lord dealt kindly with them in not changing their arrangements.—2) *to justify, declare* or *consider a person right; to defend.* Gen. R. s. 49 (ref. to Ps. XLV, 8) אהבת לצַדֵּק את בריותי וכ' thou (Abraham) lovest to defend my creatures, and hatest to condemn them. Y. Snh. IV, beg. 22ª צַדְּקוּהוּ consider him to be right (a true witness), opp. חקרוהו cross-examine him; Deut. R. s. 5.—Esp. צ' את הדין *to justify God's judgment, to submit to divine dispensation as just, to punishment as deserved.* Sifra Sh'mini, introd. כיון ששמע אהרן כך צ' ... ושתק when Aaron heard this, he submitted to divine judgment and kept his peace (Lev. X, 3). Ib. אברהם צ' עליו וכ' Abraham resigned himself to God's will, for we read (Gen. XVIII, 27), 'I am dust and ashes'. Ib. צִדְּקוּ עליהם וכ' they resigned themselves &c. Y. Sot. VIII, 22ᶜ bot. צִדְּקוּהוּ שצידֵּק עליו וכ' Shallum was surnamed Zedekiah (justifier of God), because he justified God's judgment upon him. Ab. Zar. 18ª ... בשעה שיצאו צידקו עליהם וכ' all three of them, when they were taken out for execution, resigned themselves &c. (reciting an appropriate Bible verse); a. fr.—Part. pass. מְצוּדָּק; *pl.* מְצוּדָּקִים. Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) שונא דברים המצ' וכ' he will hate the justified words (the exhortations to justice) spoken at Sinai; Yalk. Ex. 353 (not דברי).

Hif. הִצְדִּיק 1) *to justify, clear, declare to be right; to make virtuous.* Snh. 10ª (ref. to Deut. XXV, 1) עדים שהרשיעו ... והִצְדִּיקוּ וכ' את הצדיק ואתו when witnesses denounced an innocent man, and other witnesses came and justified him that was right, and thus exposed those (first witnesses) as wicked men; Macc. 2ᵇ. Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVI, 15) אני מַצְדִּיקוֹ לכשיקרין when he that is created in thine (Adam's) image shall awake (when the Messiah comes) ..., then I shall clear him from this decree (of expulsion from Eden). Lev. R. s. 4, beg. (ref. to Koh. III, 16) מקום שהַצַּדִּיקִים וכ' there where I made them virtuous and called them divine beings ..., there they acted wickedly &c. Gen. R. s. 43 (ref. to Gen. XIV, 18) המקום חזה

eousness (or charity) and justice atone for &c. Pes. 87[b], v. פָּזַר. Tosef. Dem. III, 17, v. גִּבּאֵי צ' collectors of public charity; מחלקי צ' distributors of charity, v. חָלַק. Succ. 49[b] גדולה ג"ח יותר מן הצ' deeds of love are worth more than almsgiving; ib. צ' בממונו ג"ח וכ' charity is done at the mere sacrifice of money, deeds of love are performed with one's money and with one's person; צ' לעניים ג"ח וכ' almsgiving is only for the poor, deeds of love for the poor and the rich. B. Bath. 10[b] (ref. to Prov. XIV, 34) כשם ... צ' מכפרת וכ' as the sin-offering brings atonement for Israel, so charity is a means of atonement for the nations. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 19) מתחלת צ' ולבסוף משפט (not צדק) first charity (undiscriminating hospitality), and then justice; a. fr.—*Pl.* צְדָקוֹת. B. Bath. 10[a] (ref. to Prov. XI, 4, a. X, 2) שתי צ' הללו למה why two verses saying the same thing about charity? Treat. Der. Er. ch. II מחלקי צ', v. supra. Ruth R. to III, 3 וסכת זו מצוות וצ' 'anoint thyself' (ib.), that means with good deeds and charitable acts; a. e.

צְדָקָה, צְדָקָת ch., v. צִדְקָא.

צְדָקוּתָא, צְדָקוּ f. (preced.) *righteousness, justification, justice.* Targ. Koh. II, 21 (h. text כשרון). Targ. Ps. IV, 2 (ed. Wil. צִדְקוּ). Targ. Prov. II, 9 Ms. (ed. צדקתא). Ib. VIII, 8; a. fr.

צַדָּקָן m. (preced. wds.) 1) *acting justly;* 2) *charitable.* Sabb. 156[a] תאי מאן דבצדק יהוי גבר צ' he that was born under the planet Tsedeḳ will be a right-doing man; expl. צ' במצוות a charitable man (v. מִצְוָה).

צַדָּקָנִית f. (preced.) *pious, virtuous, charitable.*—*Pl.* צַדְקָנִיּוֹת. Y. Snh. X, end, 29[d]; Bab. ib. 112[a]; Arakh. 7[b] שער צ' נשים the hair of pious women (in a condemned city, v. נָגַד). Ex. R. s. 1 בשכר נשים צ' וכ' through the merit of the pious women of the age were the Israelites redeemed from Egypt; a. fr.

צַדָּקַת, v. צַדִּיק.

צַדְקָתָא, צְדָקְתָא f. = h. צְדָקָה. Targ. Ps. IX, 9 Ms. (ed. זכותא). Ib. XI, 7. Ib. XVII, 1 Ms. (ed. צדקה). Targ. Esth. IX, 22 מעתא דצ' (ed. Lag. מיעתא)=h. מְעוֹת של צדקה, v. מָעָה. Targ. Koh. VII, 12; a. fr.—Ber. 6[b] אגרא דתעניתא צ' the merit of a public fast lies in the distribution of charity.—*Pl.* צְדָקָתָא. Targ. Ps. CIII, 6 (ed. Wil. *sing.*).

צַדְרִיתָא, צְדַרְוָא, צְדָרָא, v. sub צרר.

צָהַב (b. h.; cmp. וָהַב) 1) *to be bright, shine.* Men. 18[a] צָהֲבוּ פניו וכ' the face of R. J. brightened up (with joy); Ḥull. 7[b]; a. e.—Part. pass. צָהוּב; *pl.* צְהוּבִין. Ned. 49[b] חיום פניך צ' thou lookest bright to-day.—V. צָהוֹב.—2) (cmp. כְּרֵכֵם) *to be defiant.* Sifré Deut. 309 היה עומד וצוהב כנגד וכ' stood up and insulted a senator in the street; Yalk. ib. 942.—*Part. pass.* as ab. *jealous, angry.* Snh. 105[a] שני צ' ... זה לזה (Ms. O. a. Ar. צוֹהֲבִין) two watchdogs ... who were jealous of each other. Tanḥ. Vaëra 14 אש וברד צ' fire and hail are hostile to each other (cmp. דָּבַב).

Hif. הִצְהִיב 1) *to become shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII משיצהיבו when the feathers of the pigeons begin to be shining, contrad. to הזהיב (of grown doves) to shine, v. זָהַב; Ḥull. 22[b].—2) (of metal) *to be bright, burnished, gold-like.* Midd. II, 3, a. e., v. נְחוּשְׁתָּן I.—Part. pass. מוּצְהָב; f. מוּצְהֶבֶת. Yoma 38[a] (some ed. מְצוּחֶבֶת *Pu.*), v. נְחוּשְׁתָּן I. [Ib. והיתה מאירה, Ms. M. 2 מְצֻהֶבֶת.]—3) (cmp. כִּיוֹצֵא ... רבים מַצְהִיבִין עליו, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a corpse is carried out on a bier, the people grieve over it (in sympathy) &c.

צָהֵב ch. same; *part. pass.* צְהִיב *grieved.* Lev. R. s. 9 [read:] כדו דאפיך צְהִיבִין וכ' now that you grieve so much, we will go with you &c.

Pa. צַהֵב *to grieve, provoke.* Targ. I Sam. I, 6.

Af. אַצְהִיב *to be angry.* Koh. R. to III, 6 עבר גרמיה מַצְהִיב עם בריה he pretended to be angry with his son.

צְהוֹבָה m., **צְהֻבָּה** f. (b. h. צָהֹב) *yellow.* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. IX החליטו בשיער צ' if the priest declared him a leper on the ground of yellow hair (Lev. XIII, 30). Ib. אחת צ' ואחת שחורה one yellow and one black hair. Neg. III, 5; a. fr.

צָהוֹב, v. צִיהוּב.

צְהוּנָא, v. צַחֲוָנָא.

צְהוֹרָא* m. (צָהַר) *sheen, light.* Targ. Ps. LXXXVIII, 15 ed. Lag. (oth. ed. נְהוֹרָא).

צַחְיָא, צְחָיָא, צְחֵי, צְחִיתָא, v. sub צח.

צְחִיבָה f. (צָחַב) *jealousy, anger.* Mekh. Mishp. 6; Yalk. Ex. 331 (ref. to Ex. XXI, 18) מגיר שחצ' מביאה וכ' this intimates that ill-will may lead to death.

צְחִיר, v. צְהִיר.

צָחַל (b. h.) *to be bright, shine*; (of sound) *to shout.*

Pi. צִיחֵל *to shout*; (of horses) *to neigh.* Pesik. R. s. 27-28 והם מְצַחֲלוֹת אחריהם וכ' and they (the women) neighed after them like war-horses.

Hif. הַצְהִיל 1) *to be bright, shining.* Gen. R. s. 97 beg. יצא ופניו מַצְהִילוֹת he came forth with a shining face.—2) *to brighten, illumine.* Pesik. R. s. 20 כחמה ... אברהם שמַצְהִיל he illumined the whole world like the sun.

צָחֵל ch. same, *to be bright, glad; to shout.* Targ. Esth. VIII, 15.—Pesik. R. s. 14 חבהיקו וצַחֲלִין אפוי וכ' the face of R. P. became bright and shining (Koh. R. to VIII, 1 זהלין, v. זָחַל II).

צְחָלָה f. (preced.) 1) *shouting, rejoicing.* Num. R. s. 10 צְחָלַת שמחת בית וכ' the joyful shouting at the dedication of the Temple &c.; Midr. Prov. to XXXI, 5, v. בְּלוּזְמָא. Ib. והיתה צ' ושמחה ושמחת וכ', read: והיתה צ' ומשחקת וכ' and there was shouting and joy (on account of the daughter of Pharaoh) and the rejoicing over the dedication &c.—

2) צהלת סוסים *neighing of war-horses.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192.

צָהַר (cmp. preced. wds., a. זָהַר) *to be bright, shining. Hif.* הִצְהִיר *to brighten.* Lev. R. s. 5 ... שהוא משיר ומצהיר וכ' which removes the hair and makes the body (skin) glistening; v. צָהֳרַיִם.

צְהַר ch. same; trnsf. *to be clear, to understand.* Kidd. 39ª לא צְהַרְתּוּן you do not understand (the law) clearly; cmp. חָזַר. Bets. 14ᵇ דחוה קלופיה צְהִיר שפיר Ms. M. (ed., v. צִיחֲרָא) the peeled surface of the grain was very bright (white,—an indication that it was pounded immediately before it was cooked).

צַהַר m. (preced.) *glossy, white scurf.* Targ. Y. Lev. XIII, 39 (h. text בהק).—Gitt. 86ª Alf., v. שַׂהַר.

צֹהַר m. (b. h.; preced.) *light; window.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) expl. as *window,* and as *jewel.*—*Du.* צָהֳרַיִם *noon-time.* Snh. 108ᵇ (ref. to צהר, Gen. l. c.) אמר לו ... מאירות לכם כצ' the Lord said to him, place in it (the ark) jewels and precious stones that they may give you light as bright as noon. Tanḥ. Kdosh. 9. Men. 18ª. Ab. III, 10 יין של צ' drinking wine at noon-time; a. e.

צְהָרָא v. צִיהֲרָא.

צָוָא, צָוָא *to dry up,* v. צָוֵי II.

צַוָּאָה f. (צָוָה) *command, order, verbal will.* B. Bath. 147ª בצ' בעלמא by mere expression of his will (without symbolical possession); a. e.—*Pl.* צַוָּאוֹת. Ber. 15ᵇ וכתבתם ... אפי' צ' 'and thou shalt write them' (Deut. VI, 9, XI, 20) the entire section must be written out (in the T'fillin), including the orders ('thou shalt write', 'ye shall bind' &c.). Ib. (ref. to the roll written for the Soṭah, Num. V, 23) צ' אינו כותב אלות the priest writes the curses but not the instructions; Sot. 17ª וקבלות צ' (not צוואת) the instructions and the affirmations (by the woman saying Amen).

צֹאָה, צוֹאָה f. (b. h.; v. צוֹי II, cmp. צַחֲנָה) *filthy matter, excrement.* Pesik. Dibré, p. 111ª (ref. to צֵא, Is. XXX, 22) צ' תאמר לו call it (the idol) filth; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 (v. צאה). Ber. III, 5. Ib. 25ª פי חזיר כצ' the mouth of a swine is like moving filth (you must not pray in its sight). Gitt. 57ª. Bekh. 29ᵇ מלובן מצואתו wool cleansed of its dirt; a. fr.

צֹאִי, צוֹאִי m. (b. h.; preced.) *dirty.* Bekh. IV, 7 צמר מלובן וצ' (Ar. וצוּי) washed or dirty wool, (corrected, ib. 29ᵇ מלובן מצואתו, v. preced.). Ḥull. XI, 2 מלובן ולא צ' (Mish. Cambridge צוי) washed, but not dirty wool; Tosef. ib. X, 5 צוי ed. Zuck. (oth. ed. צואי, v. צָאָה).—*Pl.* צוֹאִים, צוֹאִין. Snh. 93ª (ref. to Zech. III, 3) בגדים צ' ... לכי דרכו was it Joshua's habit to wear dirty clothes?; Yalk. Jer. 309.—Chald. צוֹאִין, v. צֹאִי.

צִיוֹאר, צַוָּאר m. (סָוַר=צָוַר, v. סָוָאר) 1) *pile.* Ohol. III, 7, v. סָוָאר.—2) (b. h.) *neck,* esp. *the front of the neck, throat,* opp. עוֹרֶף. Ḥull. I, 4. Sabb. 58ª שבצוָּארוֹ, v. חוֹתָם; a. fr.—Ab. Zar. 30ª, a. e. עלי ועל צַוָּארִי upon me and my throat, i. e. I take the responsibility. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. דמו חלוי בצַוָּארֵי עדים his blood be suspended from the neck of the witnesses, i. e. they will have to answer for the innocent blood; Bab. ib. 44ᵇ ויהא קולר חלוי בצ' עדים, v. קוֹלָר. Cant. R. to IV, 4 צַוָּארֵךְ זה בית וכ' 'thy neck' (ib.) means the Temple; פשוט ... היה צַוָּארָן שכל הרמים וכ' for as long as the Temple stood, Israel's neck was stretched (uplifted) among the nations &c. Lam. R. to V, 5 [read:] על שבגדנו בצַוָּארֵנוּ בא יום צרה because we were faithless to our 'neck' (the Temple), the day of distress came; a. fr.—[Sabb. 90ᵇ דקל צַוָּארֵי Ms. M., v. צוּר III.]

צוּד, צְוָרָא, צַיָּר, צַיָּאר ch. same; mostly in *pl.* constr. צִוְרֵי, צַוְרֵי. Targ. Is. III, 16. Targ. Y. Gen. XLV, 14. Ib. O. צִוְרֵיהּ (ed. Berl. צַוָּארֵיהּ; ed. Vien. צַוָּארֵיהּ; v. Berl. Targ. O. II, p. 16); a. fr.—Sabb. 33ᵇ והוו יתבי עד צַוָּארֵיהוּ וכ' they sat in the sand up to their necks (Ms. M. צואראי); a. fr.—B. Bath. 36ª צואר מחוזא (Ms. O. צוור) *the Neck of Maḥoza,* name of a valley.

צַיָּרְנֵיתָא, צַיָּאַרְנוֹיֵיתָא f. pl. (denom. of preced.) [*throat-ticklers,*] *dainties.* Sabb. 136ª (to a person that observed mourning not required by law) צוריניתא קבעית למיכל Ms. M. (ed. צַוָּארְנוֹיֵיתָא, Rashi ed. Sonc. צווארנויתא; Ar. צוּדנ') dost thou want to eat dainties (which friends send to the mourner)?; M. Kat. 20ᵇ צַוָּרְנֵיאתָא Ms. M. (ed. צודניתא, Rashi צידוניתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צִיב imperat. of נָצַב.

צוֹב, צוֹבִין *pl.* צוֹבְנִין, צוֹבִים, v. צִיב.

צוֹבָא v. צוֹבָה.

צוֹבָה f. = חֲצוֹבָה II. Y. Erub. V, 22ᶜ bot. (expl. מְשׁוּלָשִׁים, Mish. ib. 3) בעשויים צ' when the three villages are situated in a triangle, opp. שורה. Y. Shebi. I, 33ᵇ top בעשויים צ' (not צובר) when the three trees stand in a triangle.

צוֹבָא, צוֹבָה (b. h.) pr. n. *Zobah, Zoba,* a portion of Aram. Targ. II Sam. VIII, 3. Ib. X, 6; a. fr.

צוֹבַע m. (צָבַע II) *dyeing material, plant used for dyeing.*—*Pl.* צוֹבְעִין, צוֹבְעִים. Shebi. VII, 1, sq. ממין הצ' (Ar. הצבעין) plants belonging to the class of dyers. Y. ib. VII, beg. 37ᵇ צב' לאדם dyeing plants to be used by men; צב' לבהמה to be used for food of beasts, in the Sabbatical year; a. e.—[Y. Sabb. VI, 7ᵈ תוחבן צ', v. צָבְעוֹן II.]

צוֹבֶר, Y. Shebi. I, 33ᵇ top, v. צוֹבָה.

צוּד (b. h.; v. צָדָה) *to lie in wait, hunt, catch.* Gen. R. s. 66 (ref. to Gen. XXVII, 30) מזוירן לָצוּד נפשות (not נפשו) armed to hunt lives (to kill, with ref. to Ex. XXI, 13, a. I Sam. XXIV, 12; v. 'Rashi' a. l.). Ib. s. 67 היה עשו צד וכ' Esau caught deer and tied them. Ib. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27 sq.) צד את הבריות בפיו he (Esau-Rome) catches men with his mouth (by means of insidious cross-

examination in court); ib. s. 37 צד בפיהם ... catches people through their own mouth. Deut. R. s. 1 בשעה שיצא לצוד when he went hunting. Sot. 4[b] (ref. to Prov. VI, 26) היא תְּצוּדֶנּוּ she will chase him to the judgment of Gehenna. Sabb. XIII, 5 הצד צפור למגדל וכ' he who chases a bird into the tower or a deer into the house. Ib. XIV, 1 הַצָּדָן he who catches them (on the Sabbath). Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. l. c.) צידני צד בבית צד וכ' a hunter, catching (captivating Isaac's good opinion) in the house, catching in the field, in the house (by asking), how are tithes given of salt &c.?; a. fr.

Nif. נִיצּוֹד, נָצוֹד *to be hunted, caught.* Sabb. 106[b] כל שבטיני נ' an animal which belongs to those that are hunted. Bets. III, 2 יודע שנצודו וכ' he knows that they have been caught on the eve of the festival. Sabb. I, 6 כדי שיצודו וכ' in time to be caught in the net before the Sabbath begins; a. fr.

צוֹד, צָיַד ch. same. Targ. Gen. XXVII, 3; 5; 33; a. fr.—Part. צָיֵד, צָאֵד, צָאֵד, f. צָיְדָא, צָאְדָא &c. Targ. Prov. VI, 26 (Ms. צדיא, v. צָדִי I). Ib. XXIII, 28 צָאְדָא בנוי וכ' she catches thoughtless youths. Ib. II, 19 צָיְדִין (some ed. ציירין, corr. acc.; h. text ישׁוּבוּן); a. fr.—Y. Sabb. VII, 10[b] דצָיֵיד v. בָּוְרָא. B. Mets. 85[b] וצָיְדִינָא טבי; Keth. 103[b] וצָיְדִינָא (Rashi וצדיינא), v. טָבְיָא. Gen. R. s. 67 ציידא היך צָדוּךְ how they caught thee, O hunter! Y. B. Bath. X, end, 17[d] בר נש דהוה ציֵיד לחבריה וכ' if a man catches his neighbor in the street (for a debt), and one comes and says, let him go &c. Ib. VIII, 16[b] top לא ציֵיד כלום he catches (obtains) nothing. M. Kat. 11[a] אזל ... צוד all went out and fished; a. fr.

Ithpe. אִתְצַיְד, אִיתְּ, *Ithpa.* אִתְצַיַּד *to be caught.* Targ. Prov. VI, 2. Ib. III, 26.—Lev. R. s. 30 אחציד החוא וכ' (ed. Wil. אצתיד, oth. ed. אחציד), v. לִיסְטָאָה. Y. Yeb. XVI, beg. 15[c]; Y. Sot. IX, 23[c] bot. ואִתְצַיְדוּן וכ', v. בְּיָרָא; a. fr.

Ittaf. אִתְצַד same. Gen. R. s. 79 חוות מְתַצְדָה וכ' it (the bird) was caught and captured, v. סְפִיקוּלָא I; a. e.

צוֹדָנִי, v. צַיְדָנִי.

צודניותא, v. צַוַּאנוֹרְיָתָא.

צָוָה, v. צווי.

צוֹהַר, v. צֹהַר.

צָוָא, v. צֵוִי.

צָוָאָה m. (צוא, v. צָוָה; Syr. צוא, P. Sm. 3371)=h. צִיּוּן, [*pile,*] *mark.* Targ. Ez. XXXIX, 15 ed. Lag. (Var. צְיוּנָא; ed. צִיוּנָא).

צַוַּאנוֹרְיָתָא, צַוּוֹאָרָא, צַוּוֹאָרָא, צַיְוָאָה, s. sub צִוְּאָ׳.

צָוַח, צָוַוח (b. h. צָוַח) *to cry, shout; to complain.* Keth. 14[b] ממזר וצוֹוֵחַ one that is called a bastard and brings complaint, opp. שותק. B. Mets. 24[b] והלא עומד וצוֹוֵחַ but does he (the loser) not stand up and cry (which shows that he has not given up the hope of recovery)? נעשה כצויח על וכ' it is like one crying over his house that has fallen in &c. B. Bath. 138[a] בצַ׳ מעיקרו (or בצוֹחֵי), v. בְּצַ׳ when he cried out (refused the gift) at the start (when it was offered to him). Sot. 42[b] צוֹחִין וכ' (better צוֹוְחִין) they (the gentile soldiers) shout (before they attack) and stamp; Sifré Deut. 192 צוֹוְחִים; a. fr.

Pi. צִוַּוַּח same. Y. M. Kat. III, 82[d] top (ref. to הֹם, Ez. XXIV, 17) מכן שצריך לְצַוַּוחַ (or לְצַוּוֹחַ *Kal*) from here we learn that ordinarily a mourner must cry out (lament). Bab. ib. 24[b] בְּצִוַּוחֵיהּ Ms. M. (v. צָוַח). Tosef. Sabb. VI (VII), 14 המְצַוַּוחָה a woman that shouts at the stove that the bread may not fall apart (a superstitious practice). Midr. Till. to Ps. XX מְצַוַּוחַ; a. fr.

Hif. הַצְוִוחַ *to cause to shout.* Sabb. 67[b] ... המשתקת ומַצְוִוחַת לגריסין who tells people around her to be silent, when lentils are cooked, or to shout, when grits are cooked (a superstitious practice; Tosef. l. c. 15 והמצויצת, v. צָוַץ).

צָוַח, צָוַח ch. 1) same. Targ. Gen. XXVII, 34. Targ. Ex. V, 8 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. fr.—Y. Taan. IV, 68[a] [read:] בגין דצָוְוחִין עלויי צִיפּוֹראֵי because the people of Sepphoris cry out against him (dislike him). B. Mets. 6[a] דקא צ' when he cried (complained of being wronged). Succ. 31[a] צָוְוחָה ולא אשגח וכ' (h. form) she complained, but R. N. did not mind her. Ib. צָוְוחָא קמייכו ... איתתא a woman whose father kept three hundred and eighteen servants is complaining before you. B. Kam. 86[a] מהנהו קרטופני וצ' Ms. M. (v. *Pa.*) and he cries (feels pain) on account of the sores; a. fr.—2) (=h. קרא) *to invite.* Lev. R. s. 28 ... מאן דלא צַוְוִיתִינָן לית who is he whom we did not invite, and who wrote these words?; a. e.—3) (=h. קרא) *to call, name, surname.* Targ. I Chr. II, 55; a. fr.—Y. Sabb. IX, 11[d]; Gen. R. s. 39, end, a. e. חמן צָוְוחִין וכ', v. עֲמֵילָא. Ib. s. 87, beg., v. פַּתָּיָא I; a. fr.—[Pes. 110[b] צוות דיקלא, v. צְוִיר II.]

Pa. צִוַּוח 1) same, *to cry.* Targ. O. Ex. V, 8, v. supra. Targ. II Kings II, 12; a. fr.—2) *to cause to cry, to pain.* Sabb. 33[b] וקא נחתן ... וקא מְצַוְוחָן ליה (Ms. M. מצערין) the tears fell (upon his sore body) and gave him pain. B. Kam. l. c. (הנהו וכ') וצַוְוחוּ ליה Ar. (Rashi מְצַוְוחֵי; ed. יצוותי מהנהו וכ', read וצוות, v. supra) and these sores gave him pain.

Af. אַצְוִוח *to cause to cry out, excite to discontent.* Erub. 60[a] חזר דלא מַצְוְוחַת עלה בבר מדרשא (Ms. M. עלי) see to it that thou do not create discontent with it (me) at college; Ab. Zar. 74[b].

צְוָוחָה, צְוָוחָא, צְוָוחָא, v. צְוַוחָתָא.

צְוָוחָה, צְוָוחָה f. (b. h.; preced.) *cry.* Midr. Till. to Ps. XX איני יכולה ... צְוָוחָתָהּ I cannot bear her crying; a. e.—*Pl.* צְוָוחוֹת, צְוָוחִין. Pes. 57[a] ארבע צ' צְוָוחָה וכ' four cries did the Temple court utter; Yalk. Lev. 469. Sot. VIII, 1 קול צ' (Y. ed. צווחה) the noise of the shoutings (of the enemy); (Sifré Deut. 192 הצווחה); a. e

צִוּוֹן, צְוָוחָא, צְוָוחָא, צְוָוחָא, ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 34 (O. ed. Berl. צְיוָחָא, ed. Lsb. צְוָוחָה). Targ. Ps. CXLIV, 14 צְוָוחַת constr.; a. e.—Y. Taan. IV, 68[a] ובגין צְוָוחָה עבדין do we act with regard to popular

crying, (are we to be guided by the popular dislike of a person)?

צִוּוּר, v. צִיווּר.

צְוָורָא, צַוָּרָא, v. צַוָּאר.

צַוְורוֹנְיָרָא, v. צַוָּארוֹנְיָרָא.

צַוְורָנָא m. (denom. of צַוָּאר) *neck-chain*; trnsf. (cmp. קוֹלָר) *a gang of men.*—*Pl.* צַוְורָנֵי Kidd. 72[b] ... הוה אתי אליהו ומפיק מינן צ' צ' Elijah would come and send entire gangs away from us (Var. קולרין, v. Rashi a. l.).

צַוְואַרְנְיָרָא, v. צַוָּארוֹנְיָרָא.

צַוויונות, Cant. R. to VI, 4, v. צוּר II.

צַוות, v. צוּוּת.

צָוַת (cmp. צְבַת a. צוּת) *to join, attach.* [B. Mets. 29[b] צוית Ms. F., מצוירת Ms. R. 2, v. צְנַן].

Ithpa. אִצְטַוַּוְתָא *to be attached.* B. Bath. 80[a] אמה דמיצטוותא אברחא (Ar. דמיצטב') וכ' the mother bird will be attached to the daughter bird and to the mate that we leave with her, אידהי נמי תצטוות (not תיצטוה, v. Rabb. D. S. a. l. note 300-400) וכ' she (the daughter), too, will remain attached to her mother &c. Ib. אמה אברתה מיצטוותא וכ' the mother remains attached to the daughter, but not so the daughter &c.

צַוְותָא m. (preced.) *company.* Succ. 52[a] ... אורחין וצַוְותִין בסימא (Ar. וצבתין) our way is long, and our company sweet (I am sorry that we have to part); Yalk. Joel 535 ... אורחא וצוותא וכ'. Tam. 27[a] ואחריני בצַוְותָא הוא דאזיל (Rashi משום צוותא) and the second one goes along only for company's sake.

צַוְותָנִית, v. צַוְותָנִית.

צְוַחְתָא, צְוָחָה, צְוָחָא, צַוַּח, צַוָּח, v. sub צוח, צווח.

צוֹר m. (צאה, as נוֹר fr. נאה) *dirty*, v. צוֹאי, a. צָאָה.

צָוַר I, *Pa.* צַוֵּר (= צָוַח) *to cry, shout.* Ḥull. 53[a] bot. Ar. (ed. אירהו קא מעואי) הוא מְצַוֵּר, v. צָוַר II.—[Gen. R. s. 65 Ar. s. v. מצור, v. צְנַן.—B. Mets. 29[b] מצויירן Ar. l. c., Ms. F. צוירת, Ms. R. 2 מצוירת, v. צְנַן.]

צָוַר II, צָוָא (v. S. Sm. 3370) [*to contract,*] *to be hot, dry up, wither.* Pes. 56[a] צָאוּי לאלתר ed. (Ar. צָוַוי) it will at once dry up. Ib. 110[b] פקע וצווא דיקלא Ar. (ed. צווה, Ms. M. צָוָה) the bark burst, and the palm dried up. Ib. 111[a] וצוו כריעיה his legs shrivelled.

Pa. צַוֵּי *to burn, desiccate.* B. Bath. 24[b] bot. ... לאזיל וצַוֵּי ליה the dust penetrates its heart and desiccates it (the plant).

צָוַר, צָוָה 1) *to join, attend.* Ber. 6[b]; Sabb. 30[b] לְצַוּוֹת לזה ed. (perh. fr. צָוַח, v. צוח; Ar. לצבות), v. צָבַת.—[2) *to arrange, pile*; denom. צִיוּן.]

Pi. צִוָּה, צִוָּוה (b. h.) *to order, command; to appoint.* Men. 44[a] מצוה אחת צִוָּונו the Lord gave us one command, its name is Tsitsith. Ib. צַוֵּה עלי ויעשוני וכ' give orders about me, that they make me a proselyte. Sabb. 23[a], a. e. אשר קדשנו ... וצִוָּנו (abbrev. אקב"ו) וכ' who has sanctified us through his commandments, and commanded us to &c.; והיכן צִוָּנו and where did he command us (where in the Torah is it intimated)? B. Bath. 151[b] מְצַוֶּה מחמת מיתה one who disposes of his property, because he expects to die. Sifra Tsav, end כדי המְצַוֶּה למי שנצטוה the commander was worthy of him who was commanded; a. fr.—Part. pass. מְצוּוֶּה Kidd. 31[a] גדול מצ' ועושה וכ' he who is commanded, and does (a good deed, because it is God's will) stands higher than he that is not commanded and does (a good deed); a. e.

Nithpa. נִצְטַוָּה *to be ordered, commanded.* Ib. 38[a] שלש מצות נִצְטַוּוּ וכ' three commands were given to the Israelites on their entering the land. Ib.[b] כל מצוה שנצטוו וכ' whatever command was enjoined upon the Israelites before they entered the land. Y. Meg. I, 70[d] bot. אלו המצות שנִצְטַוּוּ וכ' these are the commandments which were given us through the mouth of Moses; a. fr.

צוֹרָקָן, צוֹרְיָקָן, v. צִרְקָן.

צְוָרָא, v. צִיווּנָא.

צָוֵל, v. צוּל.

בֵּית צ', צוֹלָאֵי m. pl. *inhabitants of Beth-Tsula.* Targ. Mic. I, 11 (Ms. צַלָּאֵי; h. text בית האצל).

צוֹלְצִילָתָא, צוֹלְצָלָא, v. צִלְצָלָא.

צוֹלָקָא, צוֹלָקָא f.=h. צַלֶּקֶת, *scar.* Targ. Y. Ex. II, 5. Targ. Y. Lev. XIII, 23; 28 (h. text צרבת).

צוּם ch.=b. h. צוּם (cmp. צמם) *to restrain one's self; to fast.* Targ. II Sam. XII, 16. Targ. Y. Lev. XXIII, 29; a. fr.—Part. צָיְרִים, צָאֲמִים; f. צָיְרָא, צָאֲמָא; *pl.* צָיְרִין, צָאֲמִין. Targ. II Sam. XII, 23. Targ. Y. II Lev. l. c.; a. fr.—Y. Ḥall. I, 57[c] top צָם תרי יומין fasted two days (observed the Day of Atonement two days). Y. Kil. IX, 32[b] bot.—Y. Ḥag. II, 77[d] bot. הוות צָיְרָא ומפרסמה she used to fast and make it public; a. fr.

Pa. צַיֵּים same. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ned. VIII, 40[d] bot. ר' ... צ' כל ערובת וכ' R. J. fasted every New Year's eve; ib. צ' רצומין ... observed three hundred voluntary fasts; Y. Meg. I, 70[d] top (also צם). Y. Sot. III, 19[a] מְצַיְרָמָה (י)אובדת וכ' she fasts and loses her virginity; a. fr.

צוֹם m. (b. h.; preced.) *fast, fast-day.* Treat. Sof'rim XVII, 4 ימי הצ' fast-days. R. Hash. 18[b] (ref. to Zech. VIII, 19) אין שלום צ' ... when there is peace, these days shall be days of joy &c., when there is no peace, they shall be fast-days; a. e.—*Pl.* צוֹמוֹת, צוֹמִין. Koh. R. to X, 10 יגזרו צ' ותעניות let them decree fasts and afflictions. Y. Bets. II, end, 61[d] מן הצ' ומן התעניות (not התענית) from fasts and &c. Meg. 16[b]; a. e.

צוֹמָא, צוֹם, ch. same. Targ. Joel II, 12. Targ. II Esth. III, 8. Targ. Zech. VII, 5 צום תעני a fast of affliction; a. fr.—Y. Ḥall. I, 57[c] top; Y. R. Hash. I, 57[b] bot. תמן חשין לצ' רבה תרין יומין there (in Babylonia) were such as thought the Great Fast (Day of Atonement) should be observed two days (on account of the uncertainty of the calendar). Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot. דאת מחשב ואת משכח צ' רבה וכ' for if you make the calculation, you will find that the Day of Atonement would have been on a Sunday (which must not be); a. fr.—*Pl.* צוֹמַיָּא, צוֹמָתָא, צוֹמָתָא. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. ib. צומתא (ed. Lag. sing.). Ib. V, 1; a. e.—Y. Ned. VIII, 40[d] bot., v. צוּם; a. e.

צוּמוֹס, Tosef. Bekh. IV, 15 ed. Zuck., v. צוּמָח.

צוּמוֹת c. (צָמַת) (*forced*) *meeting of tradesmen for public labors, taxation* &c. Y. Peah I, 16[a] חנותא ... חוה לון צ' the storekeepers of ... had a meeting (v. כותאני). Ib. 15[c] bot. אתת צמות לטחוניא a summons for public work was issued to the millers; Y. Kidd. I, 61[b] bot. אתא מצוותא (read צוּמָתָא); a. e.

צוּמָח m. (צָמַח) [*grown over*, sub. אזנים,] *a person without* (or *with very small*) *auricles*. Tosef. Bekh. IV, 15, expl. ib. 16 צ' כל שאין לו אזנים (ed. Zuck. צומוס, corr. acc.) a *tsummaḥ* is an animal which has no external ears; Bekh. VII, 4 (44[a]) צמע (Bab. ed. צומע, Ar. צימח), expl. שאזניו קטנות. Ib. (in G'mara) צימע, a. צומע.—[V. צִמְּחַ.]

צוּמַחְתָּה f. (צָמַח) *sprouting bulb, seed-onion*. Y. Peah III, 17[c] bot. (expl. אירמחות של בצלים; Mish. ib. 4) ושמואל אמר צ' Samuel says, it is what we call *tsumaḥtah*; v. פּוּרְפָּרָה.

צוּמָם, צוֹמֵם m. (צָמַם, sub. אזנים) [*tied up*,] *a person whose auricles are a shapeless mass* (instead of being carved out). Tosef. Bekh. IV, 15 צומים, expl. ib. 16 צ' שאזניו מגיפפות (ed. Zuck. צומת שאזניה וכ', corr. acc. שאזניו), v. גִּפֵּף; Bekh. VII, 4 (44[a]) צָמֵם (Bab. ed. צימם; Ar. צימם), expl. שאזניו דומות לספוג whose auricles resemble a sponge. Ib. (in G'mara) צימם.

צוּמָע, v. צוּמָח.

צוּמְצָמַאי, v. צִרְמְצָמַאי.

צוּמָת, v. preced. art.

צוֹמֶת m. (צָמַת; cmp. צוּמוֹת) *juncture*; צ' הגידין *the bunch of converging sinews in the thigh*. Ḥull. IV, 6; expl. ib. 76[a] מקום שהגידים צומתין בו there where the sinews converge. Tosef. ib. III, 6; a. e.

צוֹנִין, v. צוֹנֵן.

צוֹנִיתָא, v. צִנִּיתָא.

צוֹנֶמָא, צוֹנָם m. (צָנַם) *rock, flint; granite*. Y. B. Bath. II, beg. 13[b] בצ' מותר against a neighbor's granite wall it is permitted; Tosef. ib. I, 4 ובצונן (corr. acc.), contrad. to אבנים ordinary stones. Num. R. s. 16 אם ... הסתכלו של צ' וכ' observe their stones and pebbles, if they are granite-like, the fruits are fat; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Nidd. 8[b] (נמצא בה) צ' וכ' if flint is found in breaking the ground, it is sure to be virgin soil. B. Bath. 18[a] דמפסיק צ' a granite block intervenes (preventing the roots from spreading over the neighboring ground). Pes. 47[b] צ' בר זריעה הוא Ms. M. is flinty ground fit for sowing?; a. e.—Y. Kil. VII, beg. 30[d] בהרין צלמא (corr. acc.) in flinty ground, opp. רכיכה; v. פָּחַף.—[Ber. 39[a] פת צ' Ar., v. צָנַם.]

צוֹנֶן m., **צוֹנֶנֶת** f. (צָנַן) *something cold*. Pes. 76[a] צ' לתוך צ' if cold meat is put into cold milk. Ib. בחרס צ' מעשר ... על when the earthen vessel was cold. Dem. V, 3 חצ' ומן חצ' וכ' (Bab. ed. ומן הצוננות, corr. acc.) one may give the tithes from the hot bread for the cold, and from the cold for the hot; a. fr.—*Pl.* צוֹנְנִין, צוֹנְנוֹת. Pes. 94[b] כל חעולם ... ומעירנות צ' וכ' the whole world (the earth) is hot, and the springs are cold &c. Y. Maasr. IV, 51[b] top תבשיל צוננין a dish of cold things (not yet cooked). Gen. R. s. 12, end (some ed. incorr. צונן). Y. Sabb. XX, 17[c] bot. צוננין, opp. פושרין; a. fr.

צוֹנֶנָא, צוֹנְנָא ch. same. Y. Sabb. IV, 6[d], v. צָנַן.

צוּעָה f. (צוע, denom. of צָעַץ, *to lie down, to banquet*, v. צָעָא) *banqueting dish, plate*.—*Pl.* צוּעוֹת. Y. Keth. X, 33[d] bot. ומן חצ' נְחוֹשֶׁת, v. Ib. ובלבד מן הצ' באותו חלילה but you cannot seize plates prepared for use that same night.—[Tosef. Keth. VII, 11 הצוֹאָה ed. Zuck., read: חצוֹאָה.]

צוֹעַר (b. h.) pr. n. pl. *Zoar*, a town east of the Dead Sea. Yeb. XVI, 7 צ' עיר התמרים Z. the palm-town. Tosef. Shebi. VII, 15 עד שיכלה אחרון שבצ' until the last dates in Z. are gone; Pes. 53[a]; a. e.

צוֹעֵר m. (b. h. צָעֵר; צָעִיר) *boy, servant*. Mekh. Mishp. s. 16 (ref. to Ex. XXII, 11) מעמו לחויציא את חצ' 'from with him', this excludes the shepherd boy from responsibility; [another vers. להבריא את חצ' this includes the shepherd's responsibility for the shepherd boy;] Yalk. Ex. 346 חצ'ועד (corr. acc.).—*Pl.* צוֹעֲרִים, constr. צוֹעֲרֵי. Arakh. II, 6; Tosef. ib. II, 2, v. צָעִיר.

צוּף (b. h.; cmp. טוּהּ) [*to shine*,] 1) *to come to the surface, float; to lie in a conspicuous place* (on a stone, pillar &c.). Sifré Deut. 205 (ref. to Deut. XXI, 1 בשדה) ולא צָף על וכ' but not when found floating on the water; Sot. IX, 2. Y. Peah VI, 19[c] (if two bodies are found, one lying on top of the other, the ceremony of breaking a heifer's neck is not performed) משום ... תתחתון משום צף not for the lower one, because it is hidden, nor for the upper one, because it lies in a conspicuous place; Sot. 45[a] (referring to two sheaves lying one upon the other) ועליון מפני שהוא צף (Ar. עף) and the upper is not considered a forgotten sheaf, because &c. Ib. צפוּ עומרין לתוך וכ' (Ar. צפו ארן עפו) if sheaves floated into a neighbor's field; ib. מונחין לא only when they came to lie in a conspicuous place, and not when they rested on the ground? Ib. bot. מין במינו לא חורי צף one thing lying on another of the same kind is not considered as above the ground. Cant. R. to VII, 9 צף חכבשן the furnace (in the ground) came

up to the surface (v. פַּלַטְיָא II). Ab. II, 6 גולגולת שצפה וכ׳ a skull floating on the water. Makhsh. IV, 5 הנוזרן והצָפִין water that is squirted out of, and that which overflows the vessel; Sabb. 12ª והצפין Rashi, a. Ms. O. (ed. והנצפין, corr. acc.); a. fr.—2) *to stick to the surface.* Sot. 48ᵇ; Y. ib. IX, 24ᵇ bot., v. נוֹפֶת; Tanḥ. Ekeb 1 fine flour שהרוא צפה בנפה (not בפה) which sticks to the sieve; Yalk. Ps. 676 שהוא נפה בנפה (corr. acc.).—V. צָפָה.

Hif. הִצִיף, חִצִיף *to bring to the surface, cause to float; to cause to overflow; to flood, inundate.* Tanḥ. B'shall. 2 ה׳ הבריזל caused the iron axe to float. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 8) אין ויפץ אלא ויָצֶף ה׳ עליהן הים וה׳ וכ׳ *vayafets* means *vayatsef*, he made the sea flow over them, and caused thirty families to flow (issue) from them. Lev. R. s. 27, beg. שלא יַצִיף התולם that it (the deep) may not inundate the world; Midr. Till. to Ps. XXXVI; Yalk. Ps. 726. Nidd. II, 7 (expl. מימי אדמה) מבקעת בית כרם ומַצִיף (עליה) מים earth from the valley of Beth Kerem, upon which you make water float; Y. ed. מַיצֵף עליו מים (fr. צָפָה); expl. ib. 50ᵇ top מיצף מים ע״ג מטלית one makes the water come to the surface through a rag spread and pressed over it. B. Mets. 23ᵇ במציף when he poured the sealing wax over it (without making an impression; Ms. O. a. R. 1 במוצק *Hof.* when the wax was poured over it).

צוּק ch. same.

Ithpe. אִצְטַיַּיק *to look out.* Targ. Y. II Num. XXI, 20 דמצטפיא (Bxt. דמצטפיא; Targ. O. ומסטכיא; h. text ונשקפה).

צוֹפָא, Tosef. Sabb. V (VI), 2, v. צִיפָּה.—*Pl.* צוֹפִים (צוֹפִים), v. צִיפָּה.

צוֹפֶה m. (b. h. צָפָה; צָפָה) *watchman, seer, prophet, inspired man.*—*Pl.* צוֹפִים. Gen. R. s. 1, a. e., v. מַנְצְפַ״ךְ; Y. Meg. I, 71ᵈ מאן אינון אילין צופין who were those inspired ones? Bab. ib. 14ª (ref. to I Sam. I, 1 רמתים צופים אחד) מאתים צ׳ וכ׳ one of the two hundred prophets that prophesied in Israel. Gen. R. s. 45 (ref. to Prov. XXXI, 27) בני ביתו . . . צ׳ היו וכ׳ the members of Abraham's household were prophets, and she (Hagar) used to look at them.—[Num. R. s. 19; Yalk. Is. 316, v. צָפָה.]—V. צָפָה.

הַצֹּפִים, צוֹפִים pr. n. (v. preced.) *Ha-Tsofim (Outlook, Scopos)*, an eminence north of Jerusalem. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. תרואה את ירושלם מן חצ׳ וכ׳ he who sees Jerusalem (after its destruction) from the Scopos, must rend his garments. Tosef. Pes. II (III), 13 אם עבר חצ׳ if (in going from Jerusalem and noticing that he has sacred flesh with him) he has passed the Scopos; Pes. III, 8 צופים; ib. 81ᵇ; Ber. 49ᵇ; a. e.—Sot. 48ᵇ, v. נוֹפֶת.

צופריאות, Yalk. Hab. 565, v. דִּיפְרִיאוֹת.

צָוִץ (צָץ) (apocop. of צוצו=צפצף); *Pi.* צִיוֵּץ, צִיץ *Pilp.* בּוֹצֵץ *to chirp.* Koh. R. to I, 1 צפור מְצַוֶּצֶת וירדע על מה מצייץ when a bird chirped, he (Solomon) knew what it chirped for; Cant. R. to I, 1 מְצוֹצֵי (Yalk. Kings 175 חמְצַוְּצִין, המצפצפים, Is. VIII, 19) or דמְצַיְּצִין (not דמצייינין); Yalk. Is. 281 דמציץ (read דמי). Gen. R. s. 65 אם מצאתם . . . מְצַיְּצִין בקולם וכ׳ Ar. (ed. a. Var. Ar. מצפצפין) if you find there school children chirping with their voices, you cannot attack them (the Jews). Ib. בזמן שקולו של יעקב מצוי וכ׳ (read: מְצַוֶּה; Ar. s. v. מצוי: מצויין, cler. error for מְצַוֶּה; Var. מצפצף) when the voice of Jacob chirps in the synagogues, the hands are not Esau's hands (they have no power over Jacob). Tosef. Sabb. VI (VII), 15 המְצַיֶּצֶת לאורז (not לאוזן, v. ed. Zuck. note), v. צָוַח.

צִיץ, צֵץ ch., *Pa.* צִיֵּיץ, צַיֵּיץ, (*Palp.* צַיְצֵי) same. Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. צחלי, Is. X, 30) צַיְּיצִי בקלך Ar. (ed. Koh. צַיְצִי; ed. שישי קולך); Yalk. Is. 284 ציצי קולך chirp with thy voice (let thy voice chirp, in studying the Law); v. לַבְלֵב. Nidd. 42ᵇ שמעית ולד דצַיֵּיץ וכ׳ (Ar. דציץ) I heard the infant squeak at sunset-time, but it was not born &c. Koh. R. to XII, 4 כד שמע . . . מְצַוְּצָיִן וכ׳ (some ed. מצוייצן, corr. acc.) when he hears the birds chirp, he thinks robbers are coming &c.; Yalk. ib. 979 מְצַיְּיצִין. Lev. R. s. 16 צייפוריא מצייצין Ar. (Var., a. ed. קולנין). [Yalk. Is. 281, v. preced.].—Trnsf. (of the singing of boiling water) *to boil.* B. Mets. 29ᵇ אלא דלא צַיֵּיץ only when the water has not been steaming (Ar. מְצַוְּיָן Ms. F. צַוְּחַת; Ms. R. 2 מְצַוְּחָן, v. צָוַי I); Ḥull. 84ᵇ צַיֵּיץ Ar. (ed. צַיֵּץ).

צוּץ (b. h.; = צאצא, v. יָצָא) *to come forth; to shine; to bloom.*

Hif. הֵצִיץ 1) *to bloom, sprout.* Koh. R. to XII, 5 מהיכן אדם מַצְּיץ some ed. (oth. מַנְּיץ, v. נָצַץ) from what part of the body will man sprout forth (at resurrection)? Yalk. ib. 979 משעה שהוא מַצְּיץ (Koh. R. l. c. 7 משיניץ) from the time of blooming; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. e.—2) *to cause sprouting.* Gen. R. s. 28 מהיכן הקב״ה מציץ וכ׳ from what part will the Lord cause man to sprout forth?, v. supra; Lev. R. s. 18; Yalk. Koh. l. c. מכין (corr. acc.).—3) *to look out, peep.* Yoma 67ª הוו מְצִיצִין ורואין וכ׳ they looked out to see &c.; R. Hash. 31ᵇ. Ḥag. 14ᵇ, a. e., v. פָּגַע. Ḥull. 47ᵇ הֲצֵצְתִּי בו I looked at him. Pirké d'R. El. ch. XIX והֲציצוּ וכ׳, v. פּוֹתֵל; a. fr.—Yoma 35ᵇ הֲציצוּ עיניהן they *made* their eyes *look* around (Ms. M. 2 הצציו only).

Hof. הוּצַץ *to be made to bloom; to break forth.* Kidd. 66ª (in a historical fragment) והוּצַץ הרעה ע״י וכ׳ and the evil broke forth (took its start) through the agency of Elazar &c.

Pi. צִיֵּיץ (denom. of צִיצִית) *to provide with show-fringes.* Sabb. 131ª אם צ׳ טליתו (Ms. M. עשה צייץ לט׳) if he put fringes on his cloak (on the Sabbath).—Part. pass. מְצוּיָּיץ; f. מְצוּיֶּיצֶת; *pl.* מְצוּיְּיצִין, מְצוּיְּיצוֹת. Ib. 25ᵇ סדרינן המצ׳ linen cloaks provided with woolen fringes. Men. 43ª. Pesik. R. s. 15; a. e.

צוּץ ch., v. צִיץ.

צְוִיצִי, צְוִיצִי, v. צִוִּץ, צָוַץ.

***צוּצְיָרֵי** m. pl. (denom. of צִיצָא) *provided with a tuft, crested*; (Rashi: *of Zeizûn*). Ḥull. 62ᵇ, v. כּוּפְשָׁנָא.

צוֹצִילְתָּא, v. צוֹצְלָא.

צִיצְיָרָא f. (נִיצּוֹץ a. נֵץ) 1) צ' דנורא *ray of light.* B. Bath. 73ª; Yalk. Is. 337; Yalk. Jer. 276 צ' דנ' חוורתי a ray of whitish light. Taan. 25ª נפיק צ' דנ' וכ' a ray of light proceeded from his forehead; (Ms. M. also צְצוּחָא). Sabb. 56ᵇ נתן דצ' Nathan 'with the ray of light' (a repentant sinner with a halo; oth. opin. whom an angel seized by his *forelock*, v. infra, afterwards known as (Mar) Ukba, the Resh Galutha; v. Rashi to Snh. 31ᵇ).—2) *forelock.* Men. 42ª וצריך לפורדה כי צ' וכ' (Ms. R. 2, a. Rashi צִירְצוּר) he must separate it (the show-fringe) like the forelock of the gentiles; Yalk. Num. 750 צירצור.—3) *tail* of a mouse. Sabb. 121ᵇ נקוטי בצוציתיה (not ואפקוה) take it by its tail and carry it out; Bets. 36ᵇ (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

צוֹצָל m. (v. next w.) *dove.*—*Pl.* צוֹצָלִין. Y. Pes. X, 37ᵇ bot. נשים ... כגון כסנים וצ' women are cheered on the Holy Days with what is appropriate for them, e. g. roasted ears and doves; [comment. מסנים וצ' *shoes* and *bright-colored garments.*]

צוֹצַל, צוֹצִילְתָּא, צוֹצְלָא f. (=צַלְצַל; צַלְצָל) *a species of small turtle doves.* B. Bath. 75ª השתא כבריעתא דצוצלא Ar. ed. Koh. (ed. צִיצְלָא; Rashi צוצילתא; Ms. M. צְלְצָלָא; Ms. R. צִילְצוּלָא; Ms. H. צִילְצוּלָא; v. Rabb. D. S. a. l. note) we do not even find a jewel as large as the egg of a dove, and (you say) we shall find jewels of such sizes?; Snh. 100ª צוּלְצָלָא Ms. M. (ed. צִילְצָלָא; Ms. K. צוּלְצִילְתָּא; Ms. F. צוצילתא; Pesik. ʿAniya, p. 137ª שפנינא). Sabb. 80ᵇ צלצלתא Ms. M. (ed. צִילְצָלָא, צִילְצְלֵי *pl.*; Ms. O. צוציליתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צוֹצֶרֶת, Y. Erub. VIII, 25ª bot. לצ', read: לְבְצוֹצֶרֶת.

צוֹצְרִיוֹת, Yalk. Ps. 623, v. בְּצוֹצְרִיוֹת.

צוֹצַרְיָיתָא pr. n. pl. *Tsots'raya* in Babylonia. Y. Yeb. I, end, 3ᵇ; Y. Kidd. IV, 65ᵈ top צְרַרְיָיא; Bab. ib. 72ª צִיצוֹרָא.

צוּק I=יָצַק, *to pour.* Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 15) אבל צָק חוא וכ' but he may pour oil upon the leavings.

צוּק II (b. h.) [*to be narrow,*] *to be distressed, worry,* v. next w.

Hif. הֵצִיק *to distress, afflict.* Snh. 104ᵇ כל המציק לישראל וכ' whoever persecutes Israel, does never get tired (with ref. to Is. VIII, 23); Yalk. Is. 282. Snh. 94ᵇ, v. עָיַף; Yalk. Kings 237. Sifré Deut. 357 מציקים המציקין לו oppressors that will oppress him; a. e.—V. מַצִּיק.

צוֹק ch. same. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. לא תצוק רוח אנא worry not (over the temptation to sin), I am a spirit (not a real woman).

צוֹק m. (preced.) *narrow point, peak, precipice,* esp. *Tsok,* the mountain from which the scapegoat was precipitated. Yoma VI, 4, sq. Ib. 67ᵇ ומניין שלבצ' and whence is it proved that the scapegoat must be led to a precipitous place?; a. e.—*Pl.* צוֹקִין. B. Mets. VII, 10; ib. 36ᵇ; a. e.

צוּקָא f. (preced. wds.) *distress, trouble.* Targ. Y. I. Gen. XLII, 36 (some ed. צוּקָתָא *pl.*).

צוּר I m. (b. h.; צחר; cmp. טוּר) *rock.* Ex. R. s. 15 ומצא שם צ' גדול and found there a large rock; a. e.—*Pl.* צוּרִים. Ib. כאן ... על הצ' חללו here I will build the fortress, on these rocks.—[Tosef. Pes. VII, 13 שומרי צו' ed. Zuck., read: צְרִירִים, v. צְרִיר II).—Trnsf. [*Protection,*] *the Lord*; (in Agadah derived from יָצַר; v. next w.) *the Creator.* Ber. 5ᵇ (ref. to Job XVIII, 4) אין צ' אלא הקב"ה *tsur* means the Holy One &c. (with ref. to Deut. XXXII, 18). Lev. R. s. 23 (ref. to Deut. l. c.) יוצר ... התשתם you have weakened the power of the Creator. Pirké d'R. El. ch. XLIII מרד בצ' עליון rebelled against the Rock on high; a. fr.

צוּר II (b. h.; cmp. יָצַר) [*to turn,*] 1) *to tie around, wrap.* B. Kam. 49ᵇ, a. e. וכי לָצוּר על פי וכ' does one want a document to tie around his flask?, i. e. does one care for a paper except for the value it represents? Koh. R. to VIII, 8 (ref. to Zech. XII, 1 ויוצר) צָר רוח של אדם בגופו he tied up the spirit of man in his body, v. צָרַר; a. e.—2) *to form, shape.* Sabb. 75ᵇ הצר צורה בכלי he who draws a figure on a vessel. Ib. 103ᵇ עד שיָצוּר כולו until he has drawn the entire figure which he intended to draw. Gen. R. s. 7, beg.; Yalk. ib. 11 מדת בו"ד צר צורה ... יכול לצור (not מלך) a human being draws a design on land, can he draw a design in water?; Mekh. B'shall., Shir., s. 8. Lev. R. s. 14 לשני ציירין זה צר דמותו וכ' like two painters, one paints the likeness of one &c.; a. fr.—Zeb. 94ª, v. infra.—3) (with על) *to surround, besiege.* Sifré Deut. 203 אין צָרִים על עיר וכ' we must not begin the siege of a town later than three days before the Sabbath; a. e.—[4) (cmp. זוּר) *to press,* v. צִיר I.]

Pi. צִיֵּיר *to draw, paint; to embroider.* Zeb. 94ª בגד ... עליו לציירו Rashi (ed. עליה לצורתה; v. Rabb. D. S. a. l. note 1) a garment which one intends to embroider.—Part. pass. מְצוּיָּר; f. מְצוּיֶּרֶת; *pl.* מְצוּיָּרִים, מְצוּיְּרִין; f. מְצוּיָּרוֹת, מְצוּיְּרוֹת. Num. R. s. 12; Cant. R. to VI, 4 (not צווירינות); Yalk. Num. 713 (not מצוירנות), v. צֶבַע I.

צִיר ch. same, 1) *to tie around.* Snh. 48ª; Ber. 23ᵇ דאזמניה ליצר ... צר וכ' which he designated to wrap T'fillin in; if he did so &c. (v. צָרַר).—Part. צָיֵיר, צָאִיר. Y. Ber. IV, 7ᶜ top חוה צ' גולתיה וכ' tied Rab's cloak up &c.; Y. Taan. IV, 67ᶜ.—Part. pass. צָיִיר, צָיִר, צָאִיר. Targ. Job XLI, 7.—Hull. 105ᵇ כל מילי דציור ותחים whatever is tied up or sealed. B. Mets. 24ᵇ ... דצריר בסדינא אשכח found four Zuzin tied up in a sheet. Lev. R. s. 6; a. fr.—2) *to draw, shape, design.* Targ. Am. IV, 13 דצר ed. Lag. (ed. Wil. דְּיָצַר, v. יָצַר). Targ. I Kings VII, 15; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—3) (with על) *to besiege.* Targ. Deut. II, 19. Targ. O. ib. 9 (Y. תעיק; h. text חצר). Targ. O. ib. XX, 12; 19. Targ. I Sam. XXIII, 8 (ed. Lag. לימצר, read למיצר); a. fr.—Gitt. 56ª צר עלה וכ' he besieged it (Jerusalem) three years; a. e.

Pa. צַיֵּיר 1) *to form, shape, paint, engrave.* Targ. Job X, 8. Targ. Jer. XXII, 14; a. e.—Part. pass. מְצַיַּר, מְצַיְּר. Targ.

O. Ex. XXV, 33, sq. (h. text דמשקד). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text מחקה). Targ. Y. I Lev. XXVI, 1 (h. text משכית).—Gitt. 36a; 87b, v. מְכוּרָא, חֲרוּתָא, כְּוִורָא.—2) *to tie up, fold under.* Men. 37b תאי מאן דצייריה לגלימיה Rashi (ed. דצריריה; Ar. דצראר) he who folds his cloak (and puts the show-fringes on the fold).

Ithpa. אִצְטַיַּיר *to be embroidered, shaped.* Targ. Ps. CXXXIX, 15 (ed. Wil. אצטיך, corr. acc.; h. text רקמ׳).—[*Ithpe.* אִתְצַר, אִתְצִיר, v. יְצַר.]

צוּר III m. (preced. wds.) [*twist,*] דקל צ׳ *band made of palm-bark* (cmp. עֲנָר III).—*Pl.* constr. צוּרֵי. Sabb. 90b צ׳ דקל שתים (Ms. M. צַנָּאֵרֵי; Ar. צָרֵי) he who carries palm-bands abroad (on the Sabbath), has transgressed the law by carrying two strips.

צוּר ch. same.—*Pl.* צוּרֵי. Ab. Zar. 75a bot. חבלי דצ׳ (Ar. צרי) ropes made of palm-bands.

צוֹר (b. h.) pr. n. pl. *Tyre* in Phœnicia. Gen. R. s. 61 end כל צ׳ ... מלא בצ׳ מדינה וכ׳ wherever in Scripture Tsor is written *plene*, the city of Tyre is meant, where it is defective (צר *enemy*), Rome is meant; Tanḥ. Bo 4; Pesik. R. s. 17. Y. B. Kam. IV, 4b סולמירא דצ׳; Y. Ab. Zar. I, 40a bot., v. סוּפָּם; a. fr.—Denom. צוֹרְרִי, צוֹרְרִיָּה. Bekh. VIII, 7, a. e. מנה צ׳, v. מָנֶה. Yalk. Deut. 821 סיוף צוררי a Tyrian sword (Tanḥ. Vaëth. 6 הצדדי). Maasr. III, 5, v. חָצֵר; a. fr.—Chald. צוֹרָאָה; *pl.* צוֹרָאֵי, צוֹרָיֵיא. Y. Sabb. II, 4c bot.; Y. Meg. II, 73b bot.

צַוְּרָא, צַוַּר, v. צַוַּאר.

צוּרָא, v. צוּרְתָּא.

צוֹרָאָה, *pl.* צוֹרָאֵי, צוֹרָיֵיא, v. צוֹר.

צוֹרְבָא m. (צָרַב) *mark of a burn, scab*; מרבנן צ׳ *one that has caught fire by associating with Rabbis* (cmp. Ab. II, 10); *a student of rabbinical lore.* Meg. 28b אי צ׳ מר׳ הוא וכ׳ if he is a rabbinical scholar, let him recite a Halakhah, contrad. fr. תנא one who knows Mishnah. Taan. 4a, v. פַּרְצִיתָא. Ib. תאי צ׳ מר׳ דרתח וכ׳ if a young student is hot (of temper), it is the learning that heats him. Keth. 105b תהוא צ׳ מר׳ דמרהטין וכ׳ if a student is popular ...; it is not because he is superior to others, but because he does not reprove the people &c. Sabb. 23b; a. fr.

צוֹרְבָת, v. צָרְבָה.

צוּרְבַּת, Yalk. Jon. 550, v. צוֹרְבָא.

צוּרָה f. (b. h.; צוּר) 1) *form, shape, figure; painting.* Y. Sabb. VII, 10d כלי צ׳ a vessel with raised figures, v. גָּבַל II. Y. Shebi. VIII, 38a top [read:] תבשיל שנתלקלה צוּרָתוֹ a dish that has become defaced (looking repulsive). Tosef. Zeb. VII, 6 תעבר צוּרָתָהּ; Pes. VII, 9, a. e. תעובר צורתו let its appearance be gone, i. e. wait until the flesh looks disfigured by beginning decay. Nidd. 25b צוּרַת פנים the shape of a face. B. Bath. 54a חצר צ׳ וכ׳ if one draws a figure in the ground (or on the wall) of the estate of a deceased proselyte (as a symbol of possession). Gen. R. s. 73 עד שנשתנה צוּרָתָן until their features had changed (beyond recognition). Num. R. s. 9, beg. צורת הולד the features of the child (born in adultery); צ׳ הניאוף the features of the adulterer. Ab. Zar. III, 3 צורת חמה a representation of the sun; צ׳ דרקון of a serpent (idolatrous emblems); a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 41, a. e. המתרגם פסוק כצורתו he who translates a Biblical verse as it is formed, i. e. word for word without regard to idiomatic differences.—Taan. 16a אדם של צ׳ a stately person. M. Kat. 9a אנשים של צ׳ worthy men; Yalk. Joh. 31 של צרות (corr. acc.).—*Pl.* צוּרוֹת. Y. Ab. Zar. III, beg. 42b; Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 1 כתב המהלך תחת חצ׳ וכ׳ an inscription under paintings or busts; Sabb. 149a הצורה. Num. R. s. 9 צ׳ ביחך שחורות וכ׳ are the paintings in thy house portraits of black or of white persons? (Gen. R. s. 73 מראות); a. e.—[Yalk. Gen. 72 צורות הראיר, v. צִנּוֹר.]—2) *creature.* Gen. R. s. 24, beg. (ref. to Is. XXIX, 16) גדול שמדמין צ׳ ... great (bold) is the power of the prophets who represent the Creator under the form of the creature (by ref. to Dan. VIII, 16; Ez. I, 26); a. fr.

צֳרִי *balsam*, v. צְרִי.

צוֹרָרְיָא, צוֹרָרְיוּ, v. צוֹר.

צֹרֶךְ, צוֹרֶךְ m. (b. h.; צָרַךְ) *need, necessity.* M. Kat. II, 4 לצ׳ if required for use during the festival; לצ׳ חמוכר if the seller is in need of money. Pes. 5b we do not say, לצ׳ ... שלא לצ׳ since lighting a fire is permitted (on the Holy Day) for the need of the day, it may also be permitted where it is not needed for the day. Y. Naz. III, beg. 54c חבערה לצ׳ ריצאת the prohibition to start a fire on the Sabbath (Ex. XXXV, 3) is specified for a purpose (for interpretation). Sabb. 131b גבוה צ׳ needed for the altar (v. גָּבוֹהַּ). Bets. 21b עושה אדם כל צָרְכּוֹ בפת man may use a loaf of bread for whatever he may need (not only for eating); Ber. 50b צָרְכֵי (*pl.*). Snh. 88b שלא שמשו כל צָרְכָן who had not attended their teachers sufficiently; Y. ib. I, 19c כצוֹרְכָן; a. v. fr.—Euphemisms: Y. Keth. V, 30b היתה עושה צוֹרְכָהּ באחרים she gratified her desire with other men; Gen. R. s. 52 צָרְכֶיהָ (*pl.*). Y. Ber. III, 6c אעשה צָרְכֵי I will gratify my desire; a. fr.—*Pl.* צְרָכִים, constr. צָרְכֵי, צוֹרְכֵי. Ber. 46b צ׳ סעודה the requirements of a meal. Sabb. XIX, 2 (133a, sq.) כל צ׳ מילה all preparations needed for circumcision. Shek. IV, 7 דמכרו לצ׳ עולות (Y. ed. לִצְרֵכֵי) shall be sold for the purposes of (to buy with the money realized) burnt-offerings. Bets. 28b לכם לכל צָרְכֵיכֶם 'for you' (Ex. XII, 16), for all your needs of the day. Y. Ber. V, 9b bot. שואל צָרְכָיו וכ׳ inserts the prayer for his individual needs in the benediction 'Hearer of Prayers'. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 13) מכאן ... להבוע צרכיו בשבת from this we learn that man must not pray for his individual wants on the Sabbath; a. fr.—Y. Hag. II, 78a top עשה צרכיו עמה had marital connection with her, v. supra. Nidd. IX, 1 עושה צרכיה urinated. Ib. 2 צְרֵכֶיהָן. Yalk. Job 927 (ref. to Job XLI, 7) סוגר כל חותמות הצרכים he (the Leviathan) closes all the seals of needs (all his own orifices of discharge, contrad. to כל חותמות המצרכים all the seals of those that have needs (causes their obstruction); a. fr.

צוֹרְכָא, צוֹרְכָה ch. 1) same. Targ. O. Deut. II, 7 (Y. *pl.*) Targ. I Kings V, 22; a. fr.—Euphem. Targ. Y. Ex.

VII, 23 (h. text וַיִּפֶן, v. פָּנָה). Targ. I Sam. XXIV, 4; a. e.—Y. Dem. VI, 25[d] bot. צ' לדן וצ' לדן both conditions are required. Y. Ḥag. I, 76[a] top צ' חזי להחוא וכ' therefore we need the opinion of &c.—Y. Shebi. III, 34[c] bot. דאזיל צ' ליה לצורכה who goes out to ease his bowels.—Y. Peah II, beg., 16[d] [read] מכיון דתנינן דרך הרחיד דרך הרבים מה צ' אתא מימר לך וכ' (v. Asheri to Peah II, 1) since the Mishnah mentions private roads, what need was there to add 'and public roads'? It is to tell thee &c.—Ib. [read:] לא צ' אלא אי קדשה ... אי לא קדשה it was only necessary to discuss, whether or not he sanctified it as the share of the poor &c. Y. Pes. VII, 34[d] sq. לא צ' דלא אמר וכ' it is needless to say (it is self-evident) that not (that we do not listen to him), and if he says . . ., we surely do not &c. Ib. II, end, 29[c] לא צ' דלא הכהנים וכ' it is self-evident that not (that they dare not use tepid water), but how about the priests themselves, dare they &c.? Y. Ber. II, 5[b] bot. (on the text Cant. VI, 2) לא צ' אלא דודי ירד לגנו לרעות בגנים there would have been no need to say any more than 'my beloved went to his garden to feed in the gardens' (leaving out לערוגות הבשם). Y. Succ. V, beg. 55[a] (ref. to Jon. I, 3) לא צ' דלא וירד עכו it ought not to read otherwise than 'he went down to Acco' (the nearest harbor to Zarephath, why, then, does it say, he went to Japho?); Yalk. Jon. 550 לא צורבת דלא כתיב וכ' (corr. acc.); a. fr.—V. צָרִיךְ.—*Pl.* צוֹרְכָיָא, צוֹרְכֵי, צוֹרְכִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 6. Targ. I Kings V, 23; a. e.—2) *needed repair.* Targ. Ez. XXVII, 27 (h. text בדק).

צוֹרָן pr. n. pl. *Tsoran*, a Samaritan place. Y. Dem. II, 22[c] bot. וצ' ודאי כקסרין (not בק) and Tsoran, to be sure, is legally like Cæsarea.

צַוַּרְנִיתָא, v. צַוַּאַרְנוֹדִיתָא.

צִיר', צִרְעָ', צוּרְעָא, צוּרְעָא f. = h. צָרַעַת, *leprosy.* Targ. Y. Lev. XIII, 51; 55 (ed. Vien. צו'). Ib. XIV, 57. Targ. Y. I. Num. XII, 16 (XIII, 1) צִרְעָתָה (ed. Vien. צַרְעָתָא; corr. acc.). Targ. Ps. CI, 5 צירעתא ed. Lag. (ed. Wil. צָרַעְתָּא; Ms. צורע); a. e.—*Pl.* צִרְעִין, צָרְעִין. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30; Ex. R. s. 3 צ' אינון are leprous spots, v. סַלְעָא.

צוֹרֵף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Keth. VII, end 31[d]; a. e. נחושת צ', v. צָרַף.—*Pl.* צוֹרְפִין, צוֹרְפִין. Kidd. 82[a] (Ar. צְרוֹבִין); a. e.

צוּרָא, צוּרְתָא (צוּרָה) f. = h. צוּרָה. Targ. O. Deut. IV, 16. Targ. Y. Ex. XX, 4 צורה. Targ. O. ib. XXVI, 1. Targ. Ez. XXVIII, 12; a. fr.—B. Mets. 69[b] לצור בה צ' דצבו וכ' to put a painting on (as a sign), which people like, and by which trade is increased. Yoma 54[a], v. קָרוּב I. B. Bath. 54[a] רב לא קני ... אלא בצ' Rab took symbolical possession of the garden of the school-house merely by drawing a figure. B. Mets. 45[b] דעתיה אצ' his mind is on the figure (the legend on the coin which determines its value), וצ' עבידא דבטלה and the legend is liable to abrogation. Sabb. 63[a] צ' דשמעתא the form (general outlines) of the subject to be discussed; a. e.

צוּת (צַוַּת) (cmp. צבת) *to join, follow; to attend.* Ber. 6[b]; Sabb. 30[b], v. צָוַת.

Hif. הַצִּית *to incline (the ear,); to listen.* Midr. Till. to Ps. XXX, end הקב"ה מֵצִית לדבריהם the Lord listens to their words (ref. to Mal. III, 16).

**Polel* צוֹתֵת (cmp. שָׁמַע *Hif.*) *to proclaim.* Y. Sot. IX, beg., 23[b] כי ימצא לא שתהא חוזר ומְצוֹתֵת עליו 'if there be found' (Deut. XXI, 1), this intimates, that thou need not go around and issue a proclamation about it (calling upon the people to inform the authorities of any slain body found).

צִית, צוּת ch. same, *to listen, obey.* Targ. Jer. VI, 10 וכדנָצִית. Targ. Ps. V, 3 צִית (imperat.). Targ. Is. LIII, 5 לְמֵיצַת וכ' ed. Wil. (v. נְהִי I) and when we listen &c.; a. fr.—Part. צָאֵית, צָיֵת, צָיֵית. Targ. Prov. XVII, 4. Targ. Ps. CXXX, 2; a. fr.—Keth. 63[a] אי לדידי צ' if he heeded my advice. Ab. Zar. 28[b] מאן צ' ליהודה וכ' who heeds what Judah the Sabbath-breaker says? Yeb. 89[a] בתרי מאני צ' ... לא צ' in the case of two vessels, if you tell him that he must give T'rumah from each, he will obey; in the case of one vessel, if you tell him that he must give T'rumah twice, he will not obey. B. Kam. 113[a] על דלא צ' לדינא a warrant issued because he did not heed the decision of the court; כיון דאמר צָיְיתְנָא וכ' (Ms. M. צָאֵיתְנָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, 6) as soon as he says, I shall obey, we tear up the warrant (v. פְּתִיחָא); a. e.

Af. אַצִּית, אָצֵית (with אודנא, or sub. אודנא) same. Targ. Y. Ex. VI, 28. Targ. Deut. I, 45; a. fr.—B. Bath. 74[a] אצית אי שמעת listen! what dost thou hear?; Snh. 110[a] bot. לא תְּצִיתוּ ליה heed him not. Keth. 60[a], v. פְּלָלָא; a. fr.

Pa. צַיֵּית *to cause to listen.* Y. Taan. I, 64[a] bot. ובסופה את מְצַיֵּית ליה וכ' and finally thou madest him listen (to thee), and he said &c.

צְוַת, v. צְוָוֹת.

צוּתָרָא m. (contr. of צערצער = צעצר, cmp. זוּטַר) *very little, shrivelled.* Lam. R. to I, 5 מן קדם הדין סבא צ' וכ' (Ar. הדין צייחורא) do you get up before this shrivelled old man?

צַח m. (b. h.; צחח) 1) *bright, resplendent.* Cant. R. to V, 10 (ref. to צח ואדום וכ') ... ואדום לי צח bright (propitious) to me (Israel) in Egypt, but red (threatening) to the Egyptians; ib. [read:] צח לי בים ... ואדום למצרים; ib. צח לי בעו"הב ואדום לי בעוה"ז; Yalk. Cant. 988 (corr. acc.). Yalk. Sam. 109 (play on צַלְמָוֶת, I Sam. X, 2) צח צל bright is the shadow of the day (of Saul); צח צל של יום bright was the shade (declining day) of the patriarch (to whom it was said at Bethel), 'and kings shall proceed from thee' (Gen. XXXV, 11); Midr. Sam. ch. XIV צלצח של חזקן (read: צלצח צח צל וכ').—2) *brightness.* Ib. צלצח כצחו של יום (read: כְּצַל צַח) a shade bright as the brightness of the (full) day.

צְחָא, v. צְחֵי.

צַחֲיָנָא, צַחֲוָנָא m. (preced.) *drought,* (with ביה, or sub. ביה) *parched ground.* Targ. Job XXIV, 19 second

vers. Ms. (ed. צחוחא). Targ. Ps. CVII, 33 Ms. (ed. צחותא). Targ. O. Deut. VIII, 15 (Y. צכוונא, corr. acc.). Ib. XXXII, 10 (Y. צחותא). Targ. Is. XXXV, 7; a. e. (ed. Lag. צחוונא).

צְחוֹק m. (b. h. צָחַק; צָחַק) *laughter, merriment.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9 מצחק) וכ' אין הלשון הזה של צ' this expression of merriment (use of the root צחק) alludes to idolatry (by ref. to Ex. XXXII, 6); ... to bloodshed (by ref. to II Sam. II, 14); Tanḥ. Sh'moth 1; Tosef. Sot. VI, 6. Ib.; Gen. R. l. c. אין צ' ... אלא לשון ירושה this 'merriment' refers to the joy over the heirloom (the birth of a legitimate heir to Abraham, whereas Yishmael claimed the birthright as the firstborn).

צְחוֹר m. (b. h. צָחֹר; cmp. צהר) *glistening, light reddish.* Ber. 31ᵇ (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים) לא ארוך ... לא אוכם ולא צ' Ms. F. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) neither extremely tall, nor dwarfish, ... neither dark (ugly) nor reddish (exceedingly handsome).

צְחוּחָא, צַחְוָתָא f. (צָחֵי) *drought, thirst;* צ' בית *parched land.* Targ. Deut. XXVIII, 48. Targ. Ex. XVII, 3. Targ. Ps. LXXXVIII, 13 (ed. Lag. צח'). Targ. Y. Deut. XXXII, 10. Targ. Job XXIV, 19 sec. vers. צח'; a. fr.; v. צַחֲוָנָא.—M. Kat. 2ᵃ לישנא דצ' חזא מאי משמע ... what proof have you that *beth hashshalḥin* (ib. I, 1) has the meaning of parched land?—V. צַחְיוּתָא.

צְחַח *to be bright, glisten; to polish.* Part. pass. צְחִיחַ; *pl.* צְחִיחִין *a) resplendent.* Targ. Cant. V, 14.—*b)* (cmp. צחצוחא) *in polished armor.* Targ. Ps. LXVIII, 77 (Ms. צְחִיחִין, h. text צְחִיחָה).

צְחִי, צָחֵא (צח') [*to be parched* in the sun,] *to be dry; to thirst.* Targ. O. Ex. XVII, 3 (v. Berl. Targ. O. II, p. 25). Targ. Ruth II, 9 (ed. Lag. צחי); a. fr.—Part. צָחֵי, צָחֲיָא; f. צָחֲיָא; *pl.* צָחֲיִין, צְחִיחִין. Targ. Is. XXI, 14. Targ. Ps. CVII, 35 (ed. Wil. צְחִיחָא; ed. Lag. צְיִיחָה). Ib. 5 צָחְיָן ed. Wil. (ed. Lag. צְחִיחִין; oth. ed. צְחִיחִי). Ib. LXXVIII, 17 צָחֵי (not צָ) a. fr.—Ib. LXVIII, 7 Ms., v. צְחַח.—Y. Pes. X, beg. 37ᵇ סחה וצחא bathed and became thirsty. Ib. [read:] בגין דאנא צחי וכ' since I am thirsty, may I drink? Gen. R. s. 98, v. פָּשַׁט. Y. Yoma VI, 43ᵈ top צָחֲיָנָא I am thirsty. Ib. צחיריא אנא; a. fr.

Af. (אַצְחֵי) *to make dry; to cause to feel thirst.* Targ. Is. XLVIII, 21 ולא אַצְחֵינוּן (ed. Lag. אצח') I suffered them not to thirst. Targ. Job XXIV, 11 ומריהון אַצְחִיאוּ (ed. Lag. אַצְחִיוּ) and cause their (legitimate) owners to thirst (h. text ויצמאו).

צִיחְיָא, צְחִיָא, צַחֲיָא (**צִיחְיָא, צְחִיָא, צַחֲיָא**) f. (preced.) *dryness, thirst.* Targ. Jer. XLVIII, 18 (ed. Lag. צח'). Targ. Ps. CVII, 35, v. preced. Targ. Job XXIV, 19 צַחֲ' Ms. (ed. צְחִי; h. text צִיָּה).

צַחְוִיתָא f. (preced.) *thirst.* Y. Yoma VI, 43ᵈ ... מאי צַחְיוּתָךְ how is thy thirst.

***צַחְיָן** m. (preced.) *parched, thirsty.*—*Pl.* צְחִיחִין. Targ. Ps. CVII, 5, v. צְחִי.

צַחֲנָא, v. צַהֲנָא.

צַחֲנָה f. (b. h.; צחן, cmp. צחח, *to glisten; be parched*; cmp. זָהַם, *to be filthy*) 1) (b. h. *offensive smell,*) *offensive matter.* Pesik. Dibré, p. 111ᵃ אדם אוכל צ' וכ' a man may eat decayed matter two or three times, but finally he will loathe it; Yalk. Lam. 998; (Yalk. Prov. 932 צואה). Ter. X, 1 מתיר בצ' וכ' allows the use of onions of T'rumah in a decayed dish, because they are applied only to absorb the froth, Maim. (R. S., v. infra).—2) [*mud-fish,*] *small fish preserved in brine,* similar to טָרִית. Ter. l. c. מיתיר בצ' allows the use of onions of T'rumah for boiling *tsaḥănah,* R. S.—Ned. VI, 4 הנודר מן הצ' אסור בטריית וכ' he who vows abstinence from *tsaḥănah,* is forbidden to partake of hashed *ṭarith.* Y. ib. 39ᵈ top צ' ... תמן, v. טָרִיתָא.

צַחֲנָא, צְחַנָּא ch. same, 1) (cmp. זוּחֲמָא) *effusion of semen.* Targ. Ez. XXIII, 20 (h. text זרמה).—2) as preced. 2. Ab. Zar. 39ᵃ דאי צ' דבב וכ' the *tsaḥanta* of Bab Nahăra is permitted (because no unclean fish are in that river, v. טִין); Succ. 18ᵃ. Ab. Zar. 40ᵃ ארבא דצ' a shipload of *ts.*—Snh. 49ᵃ; Yalk. Kings 172, v. בּוֹנְיֵי. Y. Ned. VI, 39ᵈ top צחנא, v. טָרִיתָא.

צִי', צָחְצוּחַ m. (צְחְצַח) 1) *glistening.* Sot. VIII, 1 צ' חרבות the brandishing of the enemy's swords. Mekh. B'shall. s. 2 כנגד צ' חרבות שלהן this (the lightning) corresponds to their (the Egyptians') brandishing their swords; Yalk. Sam. 160 כנגד צ' הזיון.—*Pl.* צָחְצוּחִין (or צְחִי'). Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 ... חזר פרעה והביא מיני צ' של ברזל מצוחצחין again Pharaoh brought up various kinds of glistening iron (steel) armor, and the Lord brought lightnings which are glistening.—2) *clear fluid, dilution.* Yeb. 105ᵃ אי אפשר לדם בלא צ' רוק it is not possible to spit blood without a solution of saliva in it.—*Pl.* constr. צִי', צָחְצוּחֵי. B. Kam. 25ᵃ; Nidd. 22ᵃ, a. e. צ' זיבה dilution of the gonorrheal discharge. Ab. Zar. 35ᵃ צ' חלב particles of diluted milk (in the holes of cheese). Sabb. 144ᵇ בלא צ' ... לפי שמן because it is impossible for the serial fluid of olives not to contain particles of diluted oil; Tosef. Toh. X, 3, v. מוֹחַל.

צִי', צָחְצוּחָא ch. same, *glistening.* Targ. Nah. III, 3 (h. text ברק).—*Pl.* צָחְצוּחִין. Targ. Ez. XXI, 33.

צָחְצוּחִית f. = צָחְצוּחַ 2. Y. Yeb. XII, end, 13ᵃ אם יש בו צ' של רוק if there was in it (the blood she spat) a particle of diluted saliva; Gen. R. s. 81, beg.

צְחְצַח I (v. צחח) 1) *to polish, furbish; to clarify, make clear.* B. Mets. 84ᵃ משצְחְצְחָן במים arms are considered finished, when the smith has furbished (steeled) them by putting them in cold water. R. Hash. 33ᵃ ... מים כדי לצְחְצְחוֹ you may pour water or wine into the Shofar to make its sound clear. Nidd. 25ᵇ מְצַחְצְחוֹ, v. טָרַר.—Part. pass. מְצוּחְצָח; f. מְצוּחְצַחַת; *pl.* מְצוּחְצָחוֹת. Lev. R. s. 1, v. אַסְפַּקְלַרְיָא. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. צְחִצּוּחַ.—2) *to become or be clear.* Y. Nidd. II, 50ᵃ bot. בְּמִצְחְצַח when the blood is clear (fluid). Ib.ᵇ top, opp. מִקְדִּיר. Ib. אפי'

מְצַחְצַחִין even when the blood is clear. Deut. R. s. 1 לשונו ... ומצחצחה מיד וכ' his tongue is cured and speaks at once clearly in teaching the words of the Law.

צַחְצַח ch. same, *to polish, furbish; to clarify.* Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. Is. XXI, 5.

***צָחְצַח II** (transpos. of חצחץ, v. חָצַח; cmp. גִּעְגַּע) *to cut.* Gen. R. s. 94 (play on יִחְצַאל, Gen. XLVI, 24) מְצַחְצַחִין בשיניהם וכ' they cut with their teeth (make cutting remarks) and sneer with their lips.

צַחְצָחָן f. pl. (צַחְצַח) *clear words.* Targ. Is. XXXII, 4.

צָחַק (b. h.) [*to be bright,*] *to laugh; to jest, sport.*

Pi. צִיחֵק same. Macc. 24[b] לכך אני מְצַחֵק (Ms. M. משחק, v. Rabb. D. S. a. l. note) therefore I am glad. Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9) אין מצחק אלא גלוי וכ' 'sporting' alludes to licentiousness, v. צְחוֹק. Ib. ועישה ... מצחק and pretended to be only jesting; a. e.—V. שָׂחַק.

צְחַק ch. same. Y. Erub. V, beg. 22[b], v. צְרַךְ.

צְטָרָא, צַטָּר, v. סִטְרָא.

צְיָאָרָא, v. צִיר.

צִיב m. (=צִבִּיב; צבב, cmp. צָבָה) 1) *swelling.*—*Pl.* צִיבִים, צִיבִּין. Lev. R. s. 17, v. עוֹנָה II; Yalk. Ps. 808 צִיבֵּי.—2) *tuft, tassel.* Ḥull. IX, 4 צ' היוצא ממנו the tassel that proceeds from it (the tassel-like ends of a hide).—*Pl.* as ab. Lev. R. l. c., v. עוֹנָה III; Yalk. Ps. l. c. צבירים (corr. acc. or צְבִירִים).

צִבָּא, צִיבָּא I m.=h. צָבָא II. Targ. Nah. II, 8 (ed. Wil. צִיבָא; h. text וְחָצַב!).—*Pl.* צִיבִּין, צִיבֵי, צִיבֵּי, צִבֵּי. Targ. Is. XLIX, 22 (ed. Wil. צִיבִין) (h. text חצנן).

צִיבָּא II m. (preced.; cmp. גְּבָבָא); *pl.* צִיבֵּי *rakings, chips, twigs* &c. Targ. Y. Num. VII, 5 ויהון צ' וכ' (not צִיבֵי) the chips (of the wood used for the wagons) shall be used for the altar pile.—B. Kam. 93[a], v. נִכְסִין. Taan. 23[b]; a. fr.

צִיבְוָרָא, v. צִיבְּתָא.

צִבִּי, צִיבּוּר m. (b. h. צִבֹּר; צָבַר) 1) *heap, pile.* Pes. 10[a] צ' אחד של חמץ one pile of leavened matter.—*Pl.* צִיבּוּרִים, צִבֵּי, צִיבּוּרִין. Ib. 9[b]. Gen. R. s. 39 עשה צ' וכ' he put up piles of sand and brought sieves &c.; Yalk. ib. 62, end; Yalk. Neh. 1071, v. צָבָר. B. Mets. II, 2 צִבּוּרֵי פֵּרוֹת fruit in piles; צ' מעות coins in piles. Y. Peah VI, 19[c] bot. (ref. to צִיבּוּרֵי זֵיתִים, ib. VI, 5) מה בין חצ' מה בין הזיתים what difference is there whether there are piles of olives or olives (not piled up)?; a. fr.—2) *congregation, community.* Ber. V, 5 ואם שלִיח צ' הוא and if it happened to him as a deputy of the congregation (public reader of prayers). R. Hash. 18[a] גזר דין של צ' an evil decree concerning a community, opp. יחיד. Ab. II, 2, v. עֶמֶל. Sot. 40[a] אימת צ' the fear (respect) of the assembled congregation. Ber. 8[a] בשעה שהצ' מתפללין when the congregation is in prayer. Zeb. V, 3 חטאת חצ' communal sin-offerings; a. fr.

צִבִּי, צִיבּוּרָא, צִיבּוּר ch. same, *congregation.* Targ. Prov. V, 14 Levita (ed. עֲדָתָא).—Y. Gitt. III, 45[a] bot. לית צ' כולה וכ' there is no community altogether rich, none altogether poor. Taan. 25[a] אפשר דתברי צ' לבייהו וכ' perhaps when the congregation break their hearts (humble themselves in prayer), rain will come. Y. Sabb. III, 5[d] top בצ' הוה מורי וכ' in public session he decided &c. Ruth R. to III, 13 (in Hebr. dict.) ולא ידע ... בצבורא (some ed. בצִבּוּרָה) he did not know that R. 'A. had interpreted that verse in a public lecture; a. fr.—*Pl.* צִיבּוּרַיָּיא, צִבֵּי. Y. Gitt. l. c. אשאלון לצ' פריטין lent money to congregations.

צִיבְרָא, v. צִיבְּתָא.

צִיבְיָא f. (or צִיבְיָא m. pl.; v. צִיבְּתָא II) *spice-wood, roots* &c. Ḥull. 84[b] שדא בהו צ' (Ms. M. ציבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he threw spice-wood in; B. Mets. 29[b] (Ms. M. צִיבֵי; Ms. H. צ־בא).

צִיבְיָתָא, צִיבְיָאתָא, v. צִיבְּתָא a. צִבְתָא.

צִיבְתָא I *tongs,* v. צַבְתָּא.

צִיבְתָא II *outfit,* v. צִבְתָא.

צִבְּתָא, צִיבְּתָא f.=צִיבָּא II, *chips, twigs* &c. Sabb. 139[b] לא ניהדק אינש צ' וכ' Ar. (Ms. O. צִבְאתָא; ed. צִינִיתָא, read: צִרְבִּיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) one must not stuff chips into the mouth of a jug (to let wine run through them). Ḥull. 67[a] לא לשפי ... בצבתא וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. בצבריתא) one must not pour date-beer through chips &c. Ib. 105[b] משום ציבתא (Ms. M. צִיבְוָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) on account of the chips (floating on top). Ab. Zar 75[b] top דצ' bands made of shavings; Tam. 30[a]. Succ. 29[a] a wind blew וקא מייתי ציבותא (Ms. M. 1 ציבריתא; Ms. M. 2 צִיווּתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) and caused twigs and leaves (covering the Succah) to drop down (v. מְצוֹבְרָתָא).

צְיָד, v. צוּד.

צַיִד m. (b. h.; v. צֵידָה) *game; provision.* Pirké d'R. E. ch. V ולתתן צֵידָן של ברוּת and give mankind their sustenance.

צִיד m.=h. צַד, *side;* (prep.) *near, with.* Targ. Y. Lev. XVIII, 19, sq. Targ. O. Ex. XIX, 15 (some ed. לְצַד); Ms. II לְצֵידִית); a. fr.—*Pl.* with suffixes: צֵידָיו, צֵידָיךְ, צֵידָהּ &c. Targ. Prov. VIII, 30 ed. Lag. (ed. Wil. צִדּוֹי). Ib. XXIII, 7 (ed. Wil. צִדָּךְ); a. e.—[Targ. Y. Lev. XI, 11 צִידִיהוֹן, v. צִיר I ch.]

צַיְדָא, צַיָּד, v. צַיָּד.

צִיד־, v. צַד.

צִידָא, v. צִדְיָא.

צֵידָא m. (צוּד) 1) *hunting, ensnaring.* Targ. Gen. XXVII, 30. Targ. Y. I ib. X, 9 (Y. II צַיְדָא a. צִדְיָא).—2) *game.* Targ. ib. XXVII, 3 (O. ed. Amst. צִידָא). Ib. 5 (Y. ed. Amst. צֵידָה). Targ. Lev. XVII, 13 (Y. ed. Amst. צֵדָא).

צֵידָה f. (b. h.; preced.) 1) *hunting, laying a trap.* Sabb. XIII, 5 מחוסר צ' that which requires catching (in a trap, chasing into an enclosure &c.). Tosef. ib. XII (XIII), 3 צ' שנייה the second act of catching; a. e.—2) (cmp. זְוָדָא)

outfit for travelling, provision. Yalk. Josh. 7 (ref. to Josh. I, 11,) quot. fr. Tanna d'bé El.) וכי צֵדָה היתה צריכה שם ? was provision necessary there? did they not have the manna &c.? Ex. R. s. 25 שהוציאו וכ׳ הצ׳ the provision which they brought with them from Egypt; a. e.

צִיר׳, צִידָן, צִידוֹן (b. h. צִידוֹן) pr. n. pl. *Zidon, Sidon* (*Zaidan*), in Phœnicia. Tosef. Dem. I, 10; Y. ib. I, 22ª bot. צירן. Tosef. Erub. VI (V), 8; Y. ib. V, 22ᵇ bot. Tosef. Yeb. XIV, 7 אבא יודן איש צירן Abba Judan of Z. Gitt. VII, 5 צירן (Y. ed. 'ציר). Tosef. Zeb. I, 5 בצידן (ed. Zuck. בציידין, read: בצ׳); a. v. fr.—Denom. צִידוֹנִי m.; *pl.* צִידוֹנִין, צִידוֹנִיִּים. Midr. Sam. ch. XXIII אבא צ׳ Abba of Z.—Kel. IV, 3 הצידניים ed. Dehr. (ed. הצדוניים); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 חצידו׳.—Ch. צִידְנָיָא, צִיְדְנָיָה, צִיְדִי׳. Y. Yeb. IX, beg. 10ª ר׳ יוסי צ׳; Y. Naz. VII, end, 56ᵈ; ib. 56ᶜ ר׳ צ׳ (insert יוסי); Y. Ter. XI, end, 48ᵇ צירניא (corr. acc.).

צְדִי׳, צִידוּק m. (צָדַק) *justification*; צ׳ הדין *acknowledging the justice of divine judgment, resignation.* Ab. Zar. 18ª כמה ... של צ׳ הד׳ בשעת הדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) how great are those three righteous persons to whom these verses expressing resignation came to mind at the moment of judgment (when suffering a martyr's death)!; Sifré Deut. 307 בעת צרתם ... של צ׳ הד׳ וכ׳ at the time of their distress they made these three verses of resignation grow forth, the like of which is not to be found in all the Scriptures; Yalk. ib. 942. Tanḥ. R'eh 16; a. fr.

צִיְדָן, v. צִידוֹן.

צַיְדָנִי m. (צוּד) *hunter;* trnsf. *flatterer, hypocrite.* Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 צוֹדֵנִי; v. שׁוֹדֵנִי.

צַיְדָנָא, v. צִידוֹן.

צִידְקָא, צִידְקוּתָא, v. sub צְדִי׳.

צְדִי׳, צִיחוּב m. (צָהַב) *becoming shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII; Ḥull. I, 5 תחלת הצ׳ a pigeon in the incipient stage of brightening plumage; ib. 22ᵇ. [Sifra Thazr., Par. 5, ch. VIII יהצי׳ אינו מציל, read: וחצָהוֹב.]

צִיְדָא, v. צחיָא.

צִיחָרָא m. (צָהַר) 1) *bright appearance.* Bets. 14ᵇ חזירה דחזת קלופ צִחָרִית he saw that its appearance was that of a recently peeled object (v. צָהַר).—2) *a clear, translucent liquid,* as oil, brine &c. Kidd. 48ᵇ הא בחמרא הא בצ׳ in the one case, it means a cup filled with dark wine, in the other a cup filled with a translucent liquid (which allows the cup containing it to be examined and valued).—[Bekh. 40ª צ׳ R. Han.: *the red ring surrounding the dark of the eye*; ed. חיורא; Nidd. 23ª צִירָא, q. v.].

צִיוּר, Y. Yoma I, 38ᵇ, v. next w.

צִיוּר, צִיּוּר m. (צָיַר, *Pi.*) *command.* Y. Kil. I, 27ᵇ top אין כתיב בצ׳ אלא בהוצאה (not בציור) 'after its kind' (with reference to herbs) is not written in the command (Gen. I, 11), but only in the 'bringing forth' (ib. 12). Y. Sabb. XVI, 15ᶜ דבר אמירה צ׳ מאה ... one hundred and seventy-five sections in the Torah are introduced by *dabber, ĕmor,* or *tsav.* Y. Yoma I, 38ᵇ לצ׳ (not לציוי) as to the execution of the order (Lev. VIII, 5 sq.), opp. למצוה (Ex. XXIX, 9). Num. R. s. 7 כל מקום שנאמר צ׳ הצ׳ מיד וכ׳ wherever the word *tsav* is used, the order refers to the immediate present and to the future; אין צ׳ ... זריזות *tsav* has everywhere the meaning of encouraging; אין צ׳ ... חסרון כיס *tsav* always refers to a loss of money (material sacrifice); אין צ׳ ... אזהרה *tsav* means warning. Gen. R. s. 20, beg. מפני מה הניחו צִוּוּיָהּ ... אחרי צִוּוּי why left they thy command unheeded, and followed my command? Ib. s. 19 עברו על צִיוּוּי they transgressed my command. Ib. s. 63 (play on וַיִּתְרַצְּצוּ, Gen. XXV, 22) זה מתיר צִוּוּיוֹ של וכ׳ each annuls what the other commands; a. fr.—*Pl.* צִיּוּוִּים, צִיּוּוִּין, צִוִּּי׳. Lev. R. s. 1; Y. Ber. IV, 8ª top ר״ח צ׳ וכ׳ eighteen executions of the orders ('as the Lord commanded') are contained in the second record of the Tabernacle (Ex. XXVIII, 23-XL, 38).

צִיוְרָא, v. צִיבְתָא a. מְצוֹבְרִיתָא.

צִיְחָא, v. צְוַיחָתָא.

צִיּוֹן (b. h.) pr. n. *Mount Zion, Zion* (= Jerusalem). Midr. Till. to Ps. XLVIII אבל בצ׳ אינו כן but this is not the case with the city of Zion. Ib. to Ps. LXXXVII צ׳ שהוא פלטין שלי Zion which is my (the Lord's) palace; a. fr.

צִיּוּן m. (b. h.; צָוָה; cmp. צְוָוְאָה) *heap of stones, mark,* esp. *the mark put up to indicate the neighborhood of an unclean place.* Erub. 54ᵇ מאי ... צ׳ לישנא דסימנא הוא what evidence is there that this *tsiyyun* (Jer. XXXI, 20) means sign? Answ. ref. to Ez. XXXIX, 15. Y. Shek. I, 46ª מיכן לצ׳ from here (Ez. l. c.) we have an evidence for the custom of marking sunken graves; M. Kat. 5ª. Ib.ᵇ אין מעמידין צ׳ במקום וכ׳ we must not put up a mark on the very spot of uncleanness. Ex. R. s. 52 (play on צִיּוֹן, Cant. III, 11) מה הצ׳ חזה נראה באצבע וכ׳ as a mark is seen (pointed at) with the finger, so is Israel (distinguishable by his features); a. e.—*Pl.* צִיּוּנִים, צִיּוּנִין. Erub. l. c. (ref. to Jer. l. c.) עשו צ׳ לתורה make marks (mnemonical notes) for the study of the Law, v. סִימָן; Yalk. Jer. 315.—Denom. צִיֵּן.

צִיוְנָא ch. same. Targ. Ez. XXXIX, 15, v. צְוָוְאָה.—Denom. צִיֵּן.

צִיוּקִי, read: סִידְקִי=צִידְקִי, q. v.

צִיּוּר m. (צוּר) *drawing, figure, plastic moulding* (above the door). [Koh. R. to II, 12, v. צָיַר h.]—*Pl.* צִיּוּרִין. Tosef. Ohol. XIV, 10, contrad. fr. פִּיתּוּרִין.

צִיּוּרָא, צִיְרָא ch. same, esp. *embroidery.* Targ. Y. Ex. XXVI, 1. Ib. XXVII, 16; O. ed. Berl. (oth. ed. צִיָּר; h. text

(רקם). Ib. XXVIII, 39; O. ed. Berl. (oth. ed. צַיָּיר); a. fr.—*Pl.* צַיּוּרִין, צִיּוּרִין. Targ. I Kings VI, 29. Targ. Jud. V, 10; 30; a. e.

צַיּוּרוֹת, v. צַיָּיר.

צִיחָא, v. צַחֲנָא.

צִיחִין* m. pl. (צחח, v. צַחֲנָה) *a preparation of small fish.* Ned. 51[b] הרי עלי צ' מאי if one vows abstinence from *tsiḥin*, how is it (is he allowed brine and *muries*)?

צִיחְצוּחָא, צִיחְצוּחַ, v. sub צְחִצ'.

צַיָּד, צַיָּדָא m. (b. h.; צוד) *hunter, fowler, fisher.* Gen. R. s. 19 לצפור ... ביד צ' this is to be compared to a bird in the hand of a fowler. Erub. 54[b] (ref. to Prov. XII, 27 לֹא יַחֲרִיךְ וְלֹא יִרְדֹּף הֹון יְקַר צַיִד הָרְמַאי) the tricky hunter (the student whose object is to dazzle people with his erudition) shall not live and prolong his days; ib. צ' הרמאי יחרוך the shrewd hunter (the student that tries to learn and retain as much as possible) will roast his game (will become a scholar); Ab. Zar. 19[a]. Ib. משל לצ' שצד וכ' Ms. M. (ed. לאדם) like a fowler that catches many birds &c.; Erub. l. c.

צַיָּד, צַיָּדָא, צַיָּדְ' ch. same. Gen. R. s. 79 חמא חד צ' קאים וצָיֵיד וכ' saw a fowler stand catching birds; Y. Shebi. IX, 38[d]. M. Kat. 11[a] אדא צ' Ada the fisher; a. fr.—*Pl.* צַיָּדִין, צַיָּדִי. Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Jer. XVI, 16.

צַיְידָא, v. צַדָּא I, II.

צַיְידַנְיָת, צַיְידַנְיָא, צַיְידָן, v. צִידוֹן.

צַיְידָתָה pr. n. pl. *Ts'yadta.* Y. Meg. I, 70[a] bot. (transl. חנכב, Josh. XIX, 33 (prob. Bethsaida, v. Neub. Géogr. p. 225).

צִיּוּרָא, צִיּוּרְ', v. צִיּוּר.

צִיוּלְנִית, v. צַלְדָּנִית.

צִיְימָנִית f. (צוּם) *faster, self-afflicting.* Y. Sot. III, 19[a] הוסיפו עליהן בתולה צ' they added to them (the false Pharisees) a self-afflicting girl (Bab. ib. 22[a] צַלְדָּנִית).

צַיּוֹן, צִיּוֹן, v. צִיֹּן, צִיֹּן.

צַיְיקָן, v. צַדִּיקָן.

צַיָּר, צַיָּרָא m. (צוּר) *artist, designer, painter, sculptor.* Gen. R. s. 1, v. סַמְמָנָא. Ber. 10[a] (ref. to צוּר, I Sam. II, 2) אין צ' כאלהינו there is no artist like our God; a. fr.—[Koh. R. to II, 12 הצור הוא צ' נאה the Creator (v. צוּר) is a fine artist; prob. to be read: הרצור הוא צייר נאה-this creature (man) is a fine creation].—*Pl.* צַיָּרִין, צַיָּרֵי. Tosef. Kel. B. Bath. II, 9 של צ' (עריסה) (ed. Zuck. a. oth. צַיְירוֹת) the frame of the embroiderers (or painters).

צַיֵּר, צַיָּר ch. same, esp. *embroiderer.* Targ. O. Ex. XXVI, 36 (ed. Berl. צַיּוּר, read צִיּוּר, v. Berl. Targ. O. II, p. 28). Ib. XXXV, 35 (ed. Berl. צַיַּר; Y. צַיֵּיר; v. צִיּוּר ch.).

צִיר I pr. n. pl. *Ts'yar*, in the district of N'vay. Tosef. Shebi. IV, 8 צִיר וצ'; Y. Dem. II, 22[d] top צוֹר וצ'.

צִיר II, **צִירָא** m. *siege*, v. צִירַר.—[Targ. Y. Lev. XI, 17 וחרי חיא צ' and now she is an eavesdropper (ref. to Gen. XVIII, 10); Deut. R. s. 6 צִיּוּחַ; Tanḥ. Vayesh. 6; a. e.—*Pl.* צִיְיחָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. l. c. צִיּוּחַ; a. e.

צִיל (v. צְלַל) *to be clear.* Part. צָיֵיל, צָיִל, צָאֵיל. Sabb. 66[b] כי היכי דציל הא מישחא ליציל וכ' as this oil is clear, so may the wine of—be clear (that our minds may not be affected by the wine); ib. כי היכי דצילא האי שיעתא ליציל האי שיעא Ms. M. (ed. דליציל read: דצייל; Ms. O. דצאיל) as this sealing clay is bright, so may the wine &c. Ib. 75[a], v. צְבַע ch. Erub. 64[a] לא צילא דעתאי Ms. M. (ed. צִיְילָאי; Yalk. Noah Ms. צַאיְילָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70) my mind is not clear (I am not clear in my mind). Pes. 110[b] הוה ציל וכ' he remained clear in his mind, and was on his guard. Sabb. 23[a] ציל נהוריה טפי Ms. M. (ed. צלל) its light is brighter. Ḥull. 55[b] דצַיְילָן when the fluid in the ulcers is clear, opp. עכרר.

Ithpe. אִתְצַיל *to become clear* (*in mind*), *be rational.* Gitt. 70[b] לכי מִתְצַיל לא וכ' when he is rational again, he need not retract what he said when delirious.

צִיל-, v. צֵל.

צִילָא m. (preced. art.) *clear.* B. Mets. 40[b] נייחא ליה בצ' he prefers clear wine (without dregs).—*Fem.* צִילְתָא. Yeb. 113[a] sq. Ar. (ed. צילותא) אי דעתא צ' היא וכ' whether his mind is at all times equally clear (though weak) or &c. Gitt. 70[b] התם דעתא צ' היא וכ' (ed. צילותא) there his mind was clear, only that weakness befell him, opp. שגרשתא.

צִילָּה f. = צֵל *shade*, esp. *the shade from the covering of the Succah.* Succ. I, 1 שחמתה מרובה מצִילָּתָהּ a Succah which has more sun (light) than shade. Ib. 4[a] אם צִילָּתָם מרובה וכ' if they have more shade than sun; a. fr.

צִילוּחָא m. (צְלַח) *part.*—*Pl.* צִילּוּחִין. Targ. Ps. CXXXVI, 13 (ed. Wil. צְלוּחִין; Ms. צְלָחִין).

צִילוּתָא f. (v. צִילָא) *clearness* (*of mind*). Meg. 28[b] a Talmudic decision בעיא צ' וכ' requires a mind as clear &c.; Erub. 65[a] ציל Ms. M. (ed. צלותא, corr. acc.). Yeb. 113[a] sq.; Gitt. 70[b], v. צִילָא.

צִילְחָתָא, v. צְלָחָתָא.

צִילַיָּיא pr. n, v. סִקְרָתָא.

צִילְמָא, v. צֶלֶם ch.

צִילְמָנָא, v. צַלְמָנָא.

צִילְעוֹת, *pl.* of צֶלַע.

צִילְצוּל, v. צַלְצוּל.

צִילְצָלָא, צִילְצוּלָא, v. צוּצְלָא.

צִילְצַל, צִילְצוּלִין, v. sub צֶלְצַל.

צִילְצַלָּא, v. צִילְצוּלָא.

צִילְצָלָה, v. צִלְצֵל.

צִילְצָלָן, v. צִלְצוּלִין, a. צִלְצָלָן.

צִילְקָא, v. צִילָא.

צִילְתָא, v. צִלְתָא.

צִימְדָּר, v. צֶמֶד.

צִימְדָּא m. = h. צֶמֶד, *yoke; a yoke of oxen.* B. Bath. 77[b] דקרו לצ' וכ' where they call a yoke *tsimda* and the oxen *bakar* &c.; דקרו לירה נמי לבקר צ' כולירה וכ' where they call also the oxen *tsimda*, there (in selling the צֶמֶד) he sold him the whole (the yoke and the animals).

צִימּוּחַ, צִימּוֹחַ m. (צָמַח) *sprouting, growth.* Tosef. Neg. IV, 2 לחזציל בצ' to save (relieve from the leper's restrictions) by the growth of black hair (Lev. XIII, 37).

צִימְּוּחָא, צִימּוֹחָא ch. same, *growth.* Targ. Am. VII, 1. Targ. Is. XL, 31.

צִימּוּס, v. צוּמִּים.

צִימּוּק, צִימּוֹק m. (b. h.; צָמַק) *raisin.*—*Pl.* צִימּוּקִים, צִימּוֹקִין, צִמֵּי. Maasr. I, 6; Y. Ter. I, end, 41[a]. Lev. R. s. 36 מה ... ענבים וישׁ בה צ' וכ' as on the vine there are (green) grapes and dried up grapes, so there are in Israel students of the Scripture &c.; a. fr.—[Taan. 19[b] צימוקין, v. סִקְרְמָדוֹן.]

צִימּוּקָא ch. same.—*Pl.* צִימּוּקִין. Y. Dem. II, 22[d] top חד טעין דצ' a load of raisins. Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. כִּסְבַסְלָה.

צִימְּחָא, צִמֵּי m. (צָמַח) 1) v. צוּמְּחָא.—2) *a goat with long hair lumps and long, dependent ears.* Bekh. 44[a] תנא אף חצ' (Ar. הצרימע) it has been taught (in addition to the blemishes mentioned) also a person looking like a *tsimmeah*; לא חזו דידעי רבנן מאי צ' וכ' the Rabbis did not know what *ts.* was, when they heard an Arab (trader) call out, 'who wants a *ts.*'?, and it was found to be a shaggy goat (v. חֲוִיזָא II).

צִימְחוֹנָא, צִימְחוֹן, צִימְחָא, v. sub צִמְחָא.

צִימָּם, v. צוּמָּם.

צִימֵּחַ, v. צוּמָּח, a. צִימֵּחַ.

צִימְצֵם, v. צִמְצֵם.

צִימְצָמֵי, צִימְצָמֵי m. pl. (v. צִמְצֵם) *scarce things, curiosities.* Sabb. 63[a] משתכח בר גוא דצ' דמלכתא Ms. M. (ed. בגואי דצ' מ'; Ms. O. דצמ' מ') it is to be found in the queen's collection of curiosities. [Comment.: of queen *Tsimts'mai.*]

צִימָּא, צִמֵּי m. (צָמַר) *heat, fever.* Pes. 55[b] פרח צ' מינה her heat has left her (the breeding hen's desire to hatch is gone). Ḥull. 51[a] צ' בצלמא הוא וכ' it is merely the fever (from the inflicted wound) that has seized them (and we need apprehend no injury to a vital organ). Gitt. 69[b] צ' ברא outside fever (eruption); צ' גווניה inner fever; a. e.—*Pl.* צִמֵּי, צִימְרֵי. Ib. דמעלייא לכולהו צ' Rashi (ed. צימרא, corr. acc.) it is good for all kinds of fever.

צִיּוּן, צִיֵּן (denom. of צִיּוֹן) *to put up a pile, to mark.* Shek. I, 1; M. Kat. I, 2 (2[a]) מְצַיְּינִין על חקברות Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. את; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) graves are marked (with lime). Ib. 5[b] קבר ותְצַיְּינוּהָ ... שדה (not דצ') a field in which a grave was lost, and which they marked. Maas. Sh. V, 1 כרם רבעי מצַיְּינִין וכ' a vineyard in the fourth year is marked with clods of earth, ... and graves with lime &c. Y. Shek. I, 46[a] top (ref. to M. Kat. I, 2) לא כבר צִיְּינוּ מאדר had they not marked them in Adar? Ib. (ref. to ובנה, Ez. XXXIX, 15) מיכן שמציינין ע"ג אבן קבוּעה from this we learn that the mark is put on a fixed stone; a. fr.—Part. pass. מְצוּיָּן, מְצוּיֶּנֶת; f. מְצוּיֶּינֶת, מְצוּיֵּנֶת; *pl.* מְצוּיָּנִין, מְצוּיְּינִין, מְצוּיֵּנוֹת, מְצוּיְּינוֹת. Ib.; Tosef. ib. I, 5 מצא אבן אחת מצ' וכ' if one found a single stone marked, although this ought not to be done (several stones surrounding the marked spot being required by law) &c.; M. Kat. 6[a]. Ib. 5[b] מצא שדה אחת מצ' וכ' if one found a field marked, and knows not for what purpose; a. fr.—[Lev. R. s. 6 מציינין, v. צָנַן.]—Trnsf. *to distinguish, make prominent, adorn.*—Part. pass. as ab. Gen. R. s. 85, v. פֵּתִיל. Sabb. 145[b] מפני מה...מצ' why are the scholars in Babylonia distinguished (in their dress)? Ber. 8[a] (ref. to שערי ציון, Ps. LXXXVII, 2) שערים המצ' בהלכה gates prominent for learned decisions. Sifré Deut. 43 (ref. to Jer. XXXI, 20) חיו מצ' בכצות וכ' distinguish yourselves by observing (in exile) religious laws (meant for Palestine), so that they be not new to you, when you return; a. fr.—[Cant. R. to VI, 4; Yalk. Num. 713, read: מְצוּיְּירוֹת, v. צוּר II.]

Hithpa. הִצַּיֵּן *to distinguish, adorn one's self.* Lam. R. to I, 19 (ref. to Jer. l. c.) הצַּיְּירִי במצות וכ' adorn thyself with the religious observances by which Israel was distinguished (in Palestine), v. supra.

צִיּוּן, צִיֵּן ch. same. B. Bath. 58[a] הוה מְצַיְּין וכ', v. מְצָרָא. Ib. הא בעינא לצַיּוּנֵי וכ' but I want to mark the burial cave; a. e.

צִינָּא I m. (v. next w.) *basket (of palm leaves).* Targ. Y. Deut. XXIII, 25 צִינָּךְ (ed. Vien. צְנָךְ).—*Pl.* צִינָּיָא. Ib. XXVI, 3 (Bxt. צְנָי).—V. צְנָא.

צִינָּא II m. (צָנַן) = h. צִנָּה II, [*stinging*] *palm, stone-palm* (of great endurance).—*Pl.* צִינָּין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 צִינֵי טור פרזלא v. צִנָּה II. Targ. Am. IX, 2

בצינין (ed. Lag. בינוין, cler. error; ed. Wil. בטורין; prob. to be read: דטורין (בצ'). — B. Bath. 69[b] הוצרן וצ' Ar. a. Rashb. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. וציצין, corr. acc.), v. תָּאלָא. — V. צִיוָּתָא II.

צִינְבָרַי, צִינְבָרִי, צִינְבָרָאָה, v. סַנְבַּרַאי.

צִינָּה, v. צִנָּה.

צִינוֹנְיָיתָא, v. צִיוָּתָא II.

צִינוֹק m. (צנק, sec. r. of צוק; cmp. Samar. Ex. XXV, 25; Deut. XXXIII, 25) *tight bundle.* Tosef. Maasr. I, 6 ירק שאגדו ... צ' לשוק herbs which were tied in the field with the intention to re-pack them in a bundle for the market. Y. ib. I, 49[a]. [For b. h. צְרוֹר, v. next w.]

צִינוֹקָא m. (preced.; cmp. אסר a. derivatives) *narrow prison.* Targ. Jer. XXIX, 26 (ed. Wil. צְנוֹקָא).

צִינוֹרָא, צִינוֹר &c., v. sub צִנּוֹר.

צִינְיָיתָא, v. צִיוָּתָא II.

צִינִית I, צְנִית f. (v. צִיוָּא I) *basket.* Lam. R. to I, 17 מקל צ' ... לאחר like one who had nothing but a staff and a basket (with which he made a living).

צִינִית II f. (צָנַן, v. צִנָּה II) *callosity, callus* (on the sole of the foot). Sabb. VI, 6, expl. ib. 65[a] בת ארעא a growth caused by the soil, v. אַרְעָא.

צִינְיָתָא ch. same. Keth. 93[b] אסתירא דצ' (some ed. דצוי) a coin that may be used for putting on a callus. — [צִיוָּתָא, v. צִיוָּתָא II.]

צִינְעָה, צִינְעָא, צִינְנָא, v. sub צִנָּה.

צִינָּא I צָנָּא f. = h. צִנָּה III, *cold.* Targ. Y. II Gen. VIII, 22. Targ. Job VI, 16. — Lev. R. s. 16 יתיר חדא כסו וצ' one more covering, and the cold is gone (not felt); Y. Snh. X, 29[c] [read:] יתיר כסותא חדא והדא צ' וכ'; a. e.

צִינָּא II צָנָּא f. = h. צִנָּה II, *stone-palm.* Erub. 63[a] אסר ליה לחמרה בצ' וכ' (Ms. M. בצִינְיָתָא; Ms. O. בצִינְיָתָא; ed. Sonc. a. Alf. בצ' דדיקלא) tied his ass to a palm (palms) on the Sabbath. — *Pl.* צִינְיָתָא, צִינְיָתָא, צָנֵּי. Sot. 46[b] עד בי צ' דבבל to the place called 'between the palms' of Babylonia; ib. הני צ' דבבל וכ' those palms of Babylonia date frome the days of Adam; Ber. 31[a] צנריא. Snh. 96[b] דצ' (צרידתא) דבבל (Var. in Rashi: צִינוֹנְיָיתָא; Ms. M. צ' צרורתא; Ms. F. צ' צרייאתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) the waters along the (dry, or stony) palms of Babylonia. B. Mets. 24[b] בצ' דבי וכ' (Ms. M. בי צינרתא; Ms. R. בי צינרתא; Ms. O. בי צִינְיָתָא) between the palms of the estate of Bar Marion. [Sabb. 139[b], v. צִינְבָתָא.]

צִינָּא I m. (v. next w.; cmp. צַנְצָנָּה a. צַנְבָּה) *willow.* — *Pl.* צִינֵּי. Kidd. 45[a] תותי צ' ... שתו אם were drinking wine under willows in Babylonia; [oth. opin., v. next w.]

צִינָּא II, or **צֵנָּא, צִיפָּא** m. (צפן; cmp. P. Sm. 3428 s. v. צנן a. sq.) [*coarse texture,*] 1) *the fleshy covering of date-stones.* Ḥull. 50[b] כגון ... בצ' ברוחקא בלא צ' וכ' when three date-stones can pass the opening, by force with the covering on them, and easily without the covering. — 2) *reed-mat.* — *Pl.* צִינֵּי or צִיפֵּי. Ber. 25[a] חזו הני צ' דבי רב וכ' look at the mats in the school house, some sleep thereon, while others are studying. B. Bath. 8[b] צ' דבי וכ' the mats in the synagogue. — [Kidd. 45[a] תותי צ' under mats spread over their heads, v. preced.] — 3) *close embrace.* Nidd. 61[a] דגניין בצ' Ar. (ed. במשולבות) when the two women slept embracing each other.

צִיפָּא III, צִיפְּתָא f. (v. preced.) *flake of wool, hatchelled wool.* Sabb. 50[a] יוצאין בפקורין ובצ' may go out with lint or a flake of wool (on a wound; oth. opin. in Tosaf.: with a *wig*); Tosef. ib. V (VI), 2 ובצופָּא (ed. Zuck. ובציפי צמר). Tosef. Kil. V, 23 והצירפה, v. פּוּקְרִין. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 יכול אף חצ' you may think the same law applies to raw wool (as to a woven garment); Yalk. Lev. 537 החצירעה (corr. acc.). — Pl. m. (of צִיף, צִיפּוּ) צִיפִּים, צִיפִּין (or צוּפִּים). Y. B. Kam. IX, beg. 6[d] כשעשאו צ' when the thief changed the stolen wool by making flakes of it. Ib. מצינו ... בלא צ' שמא יש צ' וכ' cleansing of wool is sometimes done without hatchelling it, but is hatchelling ever done without previous washing? — Esp. צִיפֵּי צמר. Sabb. 48[a]; B. Bath. 19[a] בגיזו ... ובצ' צמר in shorn wool (before it is washed and hatchelled) or in hatchelled wool. Tosef. Sabb. l. c., v. supra. Yalk. Num. 732 חיה ... בצִפְּתִין של צמר he stamped upon it (the fire), and quenched it with hatchelled wool; a. fr.

צִיפָּארֵי* m. pl. (v. צִפְּרָא) *the sparkling morning lights.* Y. Ḥag. II, beg. 77[a] (interpret עושה שחר עיפה, Am. IV, 13) אילין צ' תודו וכ' (he turns) the morning lights into voidness, darkness and obscurity.

צִיפְּדָנָא, צִיפְּדוֹנָא, v. צִפְּדִינָא.

צִיפָּה, v. צִיפָּא III.

צִיפּוּחָא m. (צפח *to rush, storm,* v. P. Sm. 3431), צִיפּוּחַ נֶפֶשׁ *rashness of soul, recklessness.* Targ. Ez. XXV, 15; XXXVI, 5 (h. text שאט).

צִפּוּי, צִיפּוּי m. (b. h.; צָפָה *Pi.*) *covering, overlaying.* Y. R. Hash. III, 58[d] top חיה ... מחמת הצ' if its sound became thick on account of the overlaying (of the mouth-piece with gold). Y. Ḥag. III, end, 79[d] לא צ' שיצמד וכ' was the overlaying (of the altar) not solid enough to stand by itself? Tem. 28[b] יראה צִיפּוּיוֹ מותר let the metal used for overlaying it (its horns &c.) be permitted; a. fr. — *Pl.* צִיפּוּיִים, צִיפּוּיִין, צִפּוּי. Ib. צִיפּוּיֵיהֶן, צִיפּוּיִין; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 צִפּוּיָן, צִפּוּיָיו; a. e.

צָפ, צִיפ, צִיפּוֹנָא m. = h. צָפוֹן, *north.* Targ. Ex. XXVI, 20 (ed. Berl. צִיפ). Targ. Is. XIV, 13 (ed. Wil. צָפ); a. fr. — Yoma 32[b] (transl. Jer. XLVI, 20) עממין קטולין מצ' וכ' murderous peoples from the north &c. (see Targ.). Y. Taan. II, 65[b] top צִפּוּנָה, v. יְצַהּ. B. Bath. 25[b] לצ' דארעא וכ' (ed. Ms. M. לצ', בצפונה דארץ וכ') north of Palestine.

צִיפּוֹרָא, צִיפּוֹר v. צִפּוֹרָא.

צִיפּוֹרָאָה v. צִיפּוֹרָא.

צִיפּוֹרֶת v. צִפּוֹרֶת.

צִיפּוֹרֵי, צִיפּוֹרִין, צִפּ׳ I m. pl. (צִפַּר II) *whirling waters.* M. Kat. 29ª כצ׳ בפי וכ׳ v. פְּרִיטוּרֵי; [Rashi: like *a knotted rope* passing through a loop-hole in the mast); Lev. R. s. 4; Koh. R. to VI, 7 כציפורן v. צִפּוֹרֶן.]

צִיפּוֹרֵי, צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרִים, צִפּ׳ II pr. n. pl. *Sepphoris* in Upper Galilee. Meg. 6ª קטרון זו צ׳ וכ׳ Kitron (Jud. I, 30) is Sepphoris, and why is it named S.? Because it is perched on the top of a mountain like a bird (*tsippor*). B. Bath. 75ᵇ אני ראיתי צ׳ בשלותה I have seen S. in her prosperous days. Sabb. 121ª, v. פַּסְטָרָא. Y. Kil. IX, 32ᵇ top רבי . . . בצ׳ וכ׳ Rabbi lived in S. seventeen years. Arakh. IX, 6 קצרה . . . של ציפורים the old castle of S. (a fortification dating from the days of the Israelitish conquest); Bab. ed. (32ª) ציפורי; a. fr.—Ex. R. s. 3, a. e. ציפורן (corr. acc.).

צִיפּוֹרָאָה, צִיפּוֹרָא, צִיפֹּרָ׳, צִפּ׳ m. (preced.) *Sepphorite, of Sepphoris.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; Cant. R. to VI, 8 ר׳ חייא צ׳ R. Ḥiya of S.; a. fr.—*Pl.* צִיפּוֹרָאֵי, צִיפּוֹרָיֵא, צִפּ׳. Y. Keth. XII, 35ª top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top צִיפּוֹרֵיָא. Y. Sabb. IV, end, 7ª; a. fr.

צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרִים v. צִיפּוֹרֵי I, II.

צִיפּוֹרִית f. (צִיפּוֹרֵי II) *of Sepphoris.* Tosef. Maas. Sh. IV, 13 נותן . . . טבריית נוטל חימנו צ׳ צ׳ וכ׳ if a man lends his neighbor a Tiberian *Tressis*, he must accept in return a Sepphorite *Tressis*, and vice versa.

צִיפּוֹרֶן v. צִפּוֹרֶן.

צִיפּוֹרָנִי m. (preced. art.) *Sepphorite.*—*Pl.* צִיפּוֹרָנִין. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. אין מביאין מן חצ׳ וכ׳ you must not offer first-fruits belonging to Sepphorites or to Beth Sheanites.

צִיפּוֹרְתָּא, צִיפּוֹרֶת v. sub צִפּ׳.

צִיצָא* f. (צָפָה; cmp. Syr. צפיותא, P. Sm. 3429) *clearness, the liquid parts of honey cells.* Sot. 48ᵇ דבש הבא מן חצ׳ the honey which comes from the inner portions of the cells (=נופת צופים), v. נוֹפֶת; Y. ib. IX, 24ᵇ bot. דבש חבא בצִיצָה honey which comes in a state of clearness.

צִיפִּתָּא v. צִיפְּתָא.

צִיפְּרָא, צִיפַּר, צִיפֹּר, צִיפֹּ׳ v. sub צִפּ׳.

צִיפְּרוֹנֵת v. צִפְּרוֹנָא.

צִיפְּרֵי, צִיפֹּרֵי v. sub צִיפּוֹר.

צִיפְּרִין Y. Sabb. XVII, beg. 16ᵈ הצ׳, read: הצִיפּוֹרֶן.

צִיפַּרְתָּא v. צִפַּרְתָּא.

צִיפַּרְתִּי f. name of a *clean bird, tsipparti.* Ḥull. 65ª.

צִיפָּתָא, צִיפָּת f. = צִיפְּתָא II, *matting, mat.*—[Targ. Y. II Deut. XXXII, 9 בצ׳ ed. Vien., read: בפִּיצָתָא.]—Sabb. 140ᵇ בר . . . אצ׳ חדתא וכ׳ a student at the school house should not sit down on new matting, because it ruins the garments. Ned. 50ª top דלי לצ׳ וכ׳ he lifted up the mat (on which he had been sitting), and said &c. Kidd. 12ᵇ צ׳ דאסא a braid of myrtle twigs (worth less than a P'ruṭah). Gitt. 68ª שרו לרה צ׳ עילויה Rashi (ed. צירפיתא) they threw a mat over it (the pit). Ib. דשדיא צ׳ I see a map that is thrown down.

צִיץ, צָצַ, צָצִ v. צִיץ, צָצִיץ.

צִיץ I *to come forth; to glisten, bloom,* v. צוץ.

צִיץ ch. same, 1) *to stand forth, shine, bloom.* Targ. Koh. XII, 5 ויתציץ Var. (for ויתפיץ, v. פָּצַץ; h. text וינאץ). Targ. Ps. CXXIX, 6 (Ms. ריניץ; h. text שלֹם).—*2) *to look for, search.* Targ. Prov. II, 4 ed. Lag. (v. בָּצָא).

צִיץ II m. (b. h.; preced.) 1) *something glistening, foil.* Tanḥ. Vayetsé 12 (describing the Teraphim) . . . מבריאין וכותבין על צ׳ זהב וכ׳ they get a firstborn man and slaughter him . . ., and write the name of a spirit of uncleanness on a golden plate, and put the plate under his tongue with sorcerous ceremonies &c.—Esp. *the high-priest's front plate.* Succ. 5ª צ׳ דומה כמין טס וכ׳ the front plate was something like a gold foil &c.; Sabb. 63ᵇ. Zeb. 88ᵇ . . . צ׳ עזות פנים the plate procures forgiveness for sins committed by effrontery. Gen. R. s. 71 בזה צ׳ ובזה צ׳ in this (the tribe of Levi) is the sheen (of the high priest's frontlet), and in that (the tribe of Judah) is the splendor (of the crown, Ps. CXXXII, 18); a. fr.—[*Pl.* צִיצִין. Tosef. Sot. III, 4 ed. Zuck. בצ׳ with fineries, v. צְלָצוּל.]—2) *blossom.* Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 8) יבש . . . וגבל ציצו the flower of Abimelech was dried up, and his blossom faded (his procreative faculty was lost); Yalk. Is. 309.—*Pl.* צִיצִים, צִיצִין. Sabb. 145ᵇ (ref. to Is. XXVII, 6) עושין צ׳ אלו . . . וכ׳ this refers to the scholars in Babylonia who create blossoms and flowers for the Torah (revive learning); a. e.—3) *filament, thread, thread-like shred, fringe.* Ib. 131ª Ms. M., v. צוץ.—*Pl.* as ab. Ib. 94ᵇ; Tosef. ib. IX (X), 12 צפורן . . . וצ׳ וכ׳ a nail, and shreds (of skin) the largest portions of which are severed from the body. Sabb. XIX, 6 המעכבין וכ׳ צ׳ shreds of the corona which make the circumcision invalid. Y. ib. XIX, 17ª; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 (describing a scarab or dragon used as an emblem of idolatry, v. הֲרָקוֹן) כל שהצ׳ יוצאין מצוארו from whose neck fringes come forth; Y. ib. III, 42ᵈ top; Bab. ib. 43ª.

צִיצָא ch. same, 1) *gold plate.* Targ. Y. Gen. XXXI, 19 (describing the Terafim, v. preced.).—Esp. *the high-priest's front plate.* Targ. Ex. XXVIII, 36. Targ. O. ib. XXXIX, 30 (Y. צִיצָה, constr. *fem.*); a. e.—2) אבני צ׳ *jewels.* Targ. II Esth. I, 2.—3) *blossom.* Targ. Job XIV, 2 ed. Lag., v. נֵץ I ch.—4) name of *a bird of prey, night-hawk.* Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15 (cmp. נֵץ II; h. text תַּחְמָס).—*Pl.* צִיצִין *a) fins.* Targ. Lev. XI, 9, sq.; Deut. XIV, 9 sq.; v. צִיצִיתָא.—*b) wings.* Targ. Ps. CXXXIX, 9 (Ms. נַיְצִיץ).

Targ. Y. Num. XXIV, 24 (wings of an army; cmp. Is. VIII, 8; h. text צִים).—*c*) *fringes.* Targ. Y. II ib. XV, 38, v. צִיצִיתָא.

צִיצָה f. (b. h.; preced. wds.) 1) *flower, knob on the top of the central stem of the palm branch* (Lulab). Y. Succ. III, beg. 53ᶜ יבשה צִיצָתוֹ (ed. Krot., a. Asheri to Succ. III, beg. צִיצִיתוֹ; Asheri quotes a Var. יבשו הוצין) if the top of the branch is withered.—2) *fringes.* Gitt. 56ᵃ שהיתה צִיצָתו נגררת וכ' the fringes of his cloak were dragged along on cushions. M. Kat. III, 4 תכלת לציצתו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 19ᵃ לציציתו; Rabb. D. S. quotes לציצתו) the blue thread for his show-fringes.—Kel. XVI, 4 ... ויעשה את סקורטיא צִיצָתָהּ (Ar. ציציתיה, read: צִיצִיתֶיהָ) a leather apron is considered finished, when . . . he attaches its fringes (cords); [Maim.: a leather table cloth . . ., when he puts on a *bright center piece*].—*Pl.* צִיצוֹת, v. supra.

צִיצוּתָא, v. צוּצִיתָא.

צִיצוֹתַי, Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top לצ', some ed. לציתותי, read: לְעִיתּוֹתַי עֵרֶב, v. עֵת.

צִיצִי *tsitsi,* a derisive imitation of the sound *ts* (צ) in certain formulas of benedictions. Men. 42ᵃ (ref. to a person who had said the benediction מאי (לעשות ציציות) צ' what is that *tsitsi* I heard here? Ber. 42ᵃ (ref. to the benediction מאי צ' וכ' (המוציא ... הארץ (Ms. K. ציו ציו).

צִיצִין, v. צִיצָא.

צִיצִית f. (b. h. צִיצָת; צוּץ, v. צוּצִיתָא) 1) *hair-lock.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל צ' that thou must not grow a lock (v. בְּלוֹרִית). Zeb. 26ᵃ; Yalk. Lev. 446 הוא בפנים וציציתיו וכ' if the sacrifice stands (within the sacred precincts), and its locks (prob. the tuft of its tail) are without.—2) *fringe,* esp. *the show-fringes* (Num. XV, 38). Sifré Num. 115 אין צ' אלא דבר חיוצא ודבר כל שהוא by *tsitsith* is meant something that protrudes (hangs over) and is of a minute size; Men. 41ᵇ. Sifré l. c. וצ' מן הגדילים, v. גְּדִילָה II. Men. 39ᵇ פטורין מן הציצית; חייבין בצ' require show-fringes; a. fr.—M. Kat. III, 4 (19ᵃ), a. e., v. צִיצָה.—*Pl.* צִיצִיּוֹת. Men. 44ᵃ באו ארבע ציציותיו וכ' the four fringes of his garment came into sight and slapped him in the face (reproached him for his sensuality, reminding him of Num. XV, 39). Sifré l. c.; Men. III, 7 ארבע צ' מעכבות וכ' the four fringes are dependent on one another, v. עָכַב. Ib. 43ᵃ אין . . . עד שיתיר ציציותיה you must not sell a fringed cloak to a gentile without removing its show-fringes; a. e.

צִיצִית, צִיצָתָא ch. same, 1) *lock.* Targ. Cant. V, 2.—Men. 42ᵃ, v. צוּצִיתָא.—*Pl.* צִיצָתָא, צִיצָתֵי, constr. צִיצָתֵי, צִיצִיתֵי. Targ. Cant. l. c.—2) *show-fringe.* Targ. Y. Num. XV, 39 (ed. Amst. צִיצַיִת). Targ. Y. II Deut. XXII, 12 (Y. I צִיצַיִת). —Y. Snh. X, 28ᶜ [read:] ובלעיה ארזא וסרתא צִיצָתָהּ דגולתיה the cedar swallowed him (Isaiah) up, but the fringes of his cloak remained hanging out. Midr. Till. to Ps. VII, 5 (ref. to I Sam. XXIV, 6) מה בין קטע צ' וכ' what is the difference between cutting off (a man's) show-fringes (depriving him of the privilege of religious observance) and cutting off (a man's) head?—*Pl.* צִיצִין, צִיצָנִין (v. צִיצָא); צִיצָנֵיתָא, צִיצָתָא, צִיצִיּוֹת. Targ. Y. I Num. XV, 38. Ib. 39, v. supra.—3) *fin* (?). Targ. Y. Deut. XIV, 9.—*Pl.* צִיצִין, v. צִיצָא.

צִיצִיתָה, צִיצִית pr. n. pl., v. סוּסִיתָא.

צִיצָלָא, v. צוֹצָלָא.

צִיצְלִין, v. צְלָצוֹלִין.

צִיקִין m. pl. (צָצַק) [*cast in a mould,*] only in צִיקֵי קדרה *a sort of pudding* consisting of minced meats &c. mixed with wine and spices. Ḥull. 77ᵇ ק' עשאן צ' he minced them (the bones &c.) for a pudding. B. Mets. 86ᵇ הללו לצ' ק' those (the animals mentioned I Kings V, 3) were used for puddings. Yoma 75ᵃ (ref. to בשלו בפרור, Num. XI, 8) מלמד שירד להם ... צ' ק' וכ' this intimates that, with the manna, the ingredients for puddings came down &c. Keth. 65ᵃ יין לצ' ק' wine for puddings. Pes. 56ᵃ; a. e.

צִיקָנִי, צִיר, צִיקָן m. (צוּק) [*narrow-minded,*] *miser.* Y. Pes. VII, 35ᵃ top.—*Pl.* צִיקָנִין, צִיקָנִים. Mish. ib. VII, 8; Bab. ib. 82ᵃ.

צַיִר, צָיִר, v. צָיַר.

צִיר I m. (צוּר; cmp. זִירָא, זִירוֹן) *juice, brine.* Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (ref. to Lev. XI, 12) שקץ לאסור את צִירָן ורוסבן וכ' 'abomination' is used to imply the prohibition of their brine or soup &c. Ib. לאסור צִירָם ורוסבם. Ab. Zar. II, 6 (35ᵇ) צ' שאין בה דגה (read בי) brine in which no fish is distinguishable. Ib. 40ᵃ בצירן in their brine (without the fish), opp. בגופן. Ḥull. 99ᵇ; a. fr.

צִירָא, צִיר ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 11 צירידהון ורויעידהון, read: צִירֵיהוֹן ורוסבידהון (v. Sifra quot. in preced.).—Ab. Zar. 40ᵃ הוה מטבילנא בצִירָן I used to dip (bread &c.) in their brine. Y. Ter. VIII, 45ᵇ bot. הדין צ' דמוריסא (not מור') the brine of *muries.*

צִיר II m. (b. h.; צוּר) *hinge, pivot.* Men. 33ᵃ; Erub. 11ᵇ היכר צ', v. אַבְקָא. Kel. XI, 2; Num. R. s. 12, v. פּוֹתָה. Erub. X, 12 מחזירין צ' התחתון you may bring back to its socket the lower pivot (of a door of a chest &c.). Yoma 39ᵇ וצ' דלתות וכ' the turning hinges of the Temple door were heard &c.; a. fr.—*Pl.* צִירִים, צִירִין. Y. Naz. VIII, 57ᵃ bot (ושומרי) איסטרטיוטות שומרי צ' וכ' Roman soldiers were stationed in Jerusalem as guards of the hinges (of the Temple gates); Tosef. Pes. VII, 13 צוריים ed. Zuck. (corr. acc.). Bekh. 45ᵃ כשם שצ' לבית כך צ' לאשה as a house has hinges (doors moving in sockets), so a woman's body has hinges (in her sexual organs; ref. to I Sam. IV, 19 צִירֶיהָ). Ib. צִירֵי בשר (the sockets and pivots in the male body are merely) hinges of flesh (muscles, not separate organs); a. e.

צִיר III m. (b. h.; צוּר; cmp. חֶבֶל) *writhing, agony, throes of birth.*—*Pl.* צִירִים. Pesik. R. s. 36 ויאחזו אותם צ' כצִירֵי יולדה and pangs like those of a travailing woman shall seize them (v. Is. XXI, 3).

צִיר IV m. (b. h.; צוּר) [*one going around,*] *messenger, agent.* Pirké d'R. El. ch. XXIII כשולח ברד צ' נאמן לשולחיו like one sending through a messenger faithful to those who send him (Prov. XXV, 13); Yalk. Gen. 58. Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

צִיר, צֵירָא, צֵירָ', צֵירָה m. (צוּר) *siege; straitness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 53 (ed. Berl. צֵרָאָא); ib. 55; 57. Targ. Ez. IV, 2 (ed. Lag. בצריר; oth. ed. מציר, corr. acc.). Ib. 3 (ed. Wil. צֵירָא). Targ. Deut. XX, 19; a. fr.

צִירָא I *brine,* v. צִיר ch.

צִירָא II = h. צִיר II, *hinge, pivot; socket; pin.* Y. Ḥag. II, 77^{d} bot. צ' דתרעא וכ' the pin of the gate of Gehenna was fastened to her ear; Y. Snh. VI, 23^{c} bot. (corr. acc.).—*Pl.* צִירִין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text קַלָּעִים, צלעים) *turning door-wings.* Targ. Ex. XXVI, 17 (Y. ed. Vien. צירי, corr. acc.; h. text יְדוֹת); ib. 19 (ed. Vien. צירי, corr. acc.); a. e.—Targ. Y. Gen. XX, 18 צירוי בית ולדא, read: צִירְתָא ב' ו', the hinges of the womb (v. צִיר II).—V. צִירְתָא.

צִירוּכִין, v. next w.

צִירוּף m. (צָרַף) 1) *smelting, reduction through trials.* Keth. 112^{b} צ' אחר צ' one reduction after the other (ref. to Is. VI, 13).—2) *fusion, the state of being considered as one coherent mass* or *as one act.* Pes. 19^{a} דאורייתא צ' that things contained in one vessel are to be considered as one mass is a Biblical rule. Naz. 4^{a} ר"ש לית ליה צ' R. S. does not adopt the rule of fusion (that the various things forbidden to the Nazarite, if partaken of together, combine to make up the legal quantity). Y. Maasr. IV, 51^{b} למה לי צ' why is it necessary to apply the rule of fusion?; ואם צ' וכ' and if you apply the rule of fusion &c.; a. fr.—*Pl.* צִירוּפִין. Y. Naz. II, 54^{c} bot. [read:] ולמה נכללו לצ' (ed. Krot. לצירוכין, corr. acc.) and why have they again been stated by implication? To intimate that the rule of fusion applies to them (if eaten together). Ib.^{d} bot. בצירופי נזיר as to the rule of fusion applied to the Nazarite; a. e.

צִירְחָא, v. צִרְחָא.

צִיר', צִירְיָא m. (צָרַר I; Syr. צריא, P. Sm. 3441) *slit, incision.* Pes. 40^{a} כיון דאית בחו צ' וכ' as they (the wheat grains) have a slit, the water penetrates them. Ib. top דלמא ... בצירייהּ דחבירתהּ (Ms. M. בצירירא, read: בצִירְיָא) maybe one grain moves in boiling and settles in the slit of the other. Nidd. 23^{a} הא באוכמא הא בצ' in one case the shape of the black of the eye is meant, in the other, the slit (in which the eye is seated), v. צִירְחָא.—*Pl.* צִירְיֵי. Ab. Zar. 65^{b} אגב צִירְיֵידהו וכ' (Ms. M. דאית בהו צירי, read צִירְיֵי) on account of their slits, they are considered as if they were burst open.

צִירָן m. (denom. of צִיר I) *one whose eyes discharge a briny liquid, blear-eyed;* [Rashi: *one whose eyes have a cylindrical shape like a pivot,* fr. צִיר II]. Bekh. VII, 3, expl. ib. 44^{a} עיניו תרוטות וצִירְנִיוֹת whose eyes are bleared and granulated; [Rashi: round or pivot-shaped]; Tosef. ib. V, 3 עיניו מצודניות ed. Zuck. (corr. acc., or read with oth. ed. מְרוֹדְנִיוֹת).

צִירְנְיָא, v. צִידוֹן.

צִירְנִיוּתָן f. pl. (v. preced. art.) *discharging pus, granulated.* Targ. Y. I Gen. XXIX, 17.

צִירְנִית f., *pl.* צִירְנִיּוֹת, v. צִירָן.

צִירְצוּר, צִירְצָא, צִירְעָה, צִירְעָא, v. sub צִרְ'.

צִירְתָא f. = צִירָא II, *hinge, pivot.* Targ. Prov. XXVI, 14.

צִירְתָא f. (cmp. צָרַר) *anguish.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 צ' דלידא anguish of heart (*incubus?*).

צִית, v. צוּת.

צִית m. (preced.) *joint*; prep. *with, near*; לצ' *towards.* Targ. Gen. XI, 4; XXVIII, 12. Targ. Y. Ex. XX, 18 (O. לְצַד, לְצִד). Targ. Job II, 12. Targ. II Esth. IV, 2 ed. Lag. (oth. ed. לגבר); a. e.

צַיְיתָא, v. צַיְיתָא.

צַיְיתוֹר, צַיְתוֹר pr. n. pl. *Tsaythor.* Lev. R. s. 24 אבא צ' יוסי איש צ'; Tanḥ. K'dosh. 9 יוסי איש צ'; Yalk. Ps. 680 ר' יוסי איש צ'תור.

צַיְיתָנִית, v. צַיְתָנִית.

צִיְתְרֵי, v. צִתְרֵי.

צְכוּנָא, v. צַחֲוָנָא.

צְלַל, v. צָלַל.

צֵל m. (b. h.; צָלַל, v. צְלָלָא) *shade, shadow; protection.* Succ. 2^{a} אדם יושב בצל סוכה ... עד up to a height (of the walls) of twenty cubits one sits in the shade of the ceiling of the booth; בצל דפנות ... למעלה above twenty cubits, one sits no longer shaded by the ceiling, but shaded by the walls. Ib.^{b} כירן דרוייתא אינא צל סוכה when the Succah is very large, there is the shade of the ceiling (even when the walls are higher than twenty cubits). Koh. R. to I, 2 (ref. to ib. VI, 12) כאיזה צל אם כצלו של כותל וכ' like what shadow? if like the shadow of a wall, there is some reality in it; ib. כצלן של דבורים וכ' like the shadow cast by flying bees &c.; Gen. R. s. 96 כצילו וכ'. Pes. 114^{a} אכול בצל ושב בצל eat onions and sit in the shade (of thy house in contentment) rather than &c. Y. Ab. Zar. III, 43^{b} bot. צילה אסור צל כל שאילן the shade of a worshipped tree is forbidden (to be enjoyed), the shade of the shade is permitted; זהו צילה וכ' ... as far as the tree would reach if felled, so far is its shadow; what is beyond, is the shadow of the shadow; Bab. ib. 48^{b} צל קומתה the extent of the shadow corresponding to the height of the tree. Midr. Sam. ch. XIV; Yalk. Sam. 109, v. צַח. Ex. R. s. 34 (ref. to Ps. XCI, 1) בצל שעשה בצלאל in the shade which Bezalel has made (the Tabernacle). Ber. 55^{a} (play on בצלאל שמא) בצל אל היית וכ' hast thou been in the shade of God that thou knowest it?; a. v. fr.

צְלָא, v. צְלִי.

צְלָא (צַלָּא) m. (צלי *to stretch*, v. צְלִי II; cmp. מְשָׁכָא) *hide, leather.* Targ. Y. Lev. XI, 32. Ib. XIII, 48; a. fr.—Ned. 56[b] ערסא דצ' a bedstead covered with skins. B. Bath. 5[a] (prov.) ארבעה לצ' לצַלָּא four (Zuz) for dressing a large skin, four for dressing a small skin, i. e. do not claim anything for guarding your neighbor's field enclosed within your fields, since you have no more expense by doing so; [oth. opin: four for the skin and four for the צַלָּא *the tanner*, v. comment.].—[צלין, Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. צַלָּיִן.]

בֵּית צ', צַלָּאי, v. צוּלָּאי.

צְלַב *to hang, impale.* Esth. R. to I, 8 אתה ... וצוֹלֵב לזה: when thou raisest the one to dignity, thou must decree hanging for the other. Gen. R. s. 30 אתמול ... צוֹלֵב את צוֹלְבָיו yesterday he was prepared to be hanged, and now he hangs those who had intended to hang him; a. fr.—Part. pass. צָלוּב; f. צְלוּבָה &c. Yeb. XVI, 3 צ' ... ואפי' ראוהו even if witnesses saw him ... nailed to the stake (v. צָלוּב h.) Tosef. Gitt. VII (V), 1; Y. ib. VII, 48[c] bot. הרי צ' וכ' if a man was impaled or being bled to death, and motioned (to his friends) and said, write a letter of divorce &c. Ohol. III, 5; Tosef. ib. IV, 11 צ' שדמו שותת one nailed to the stake whose blood runs freely. Koh. R. to VII, 26 לצְלוּבִים, v. בַּכִּיר; a. fr.

Nif. נִצְלַב *to be hanged, impaled.* Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 66) זה שהוא יוצא להִצָּלֵב that is he who is taken out to be impaled. Ib. to I, 12 אימתי ... כשנ' when was his wrath pacified? When Haman was hanged. Ib. to III, 1 לִיצָּלֵב ... אף סופו this man, too, will in the end be hanged; a. fr.

צְלֵיב, צַלֵּב ch. same. Targ. Y. I Num. XXV, 4; Y. II ויהוין צָלְבִין (not צָלְבִין). Targ. Gen. XL, 19. Targ. Esth. VII, 9; a. fr.—Part. pass. צָלִיב; *pl.* צָלִיבִין. Targ. II Esth. IX, 24; a. e.—Y. Hag. II, 78[a] top וצַלְבוּנוּן and they impaled them (the sorceresses); a. e.

Ithpa. אִצְטַלַּב, *Ithpe.* אִצְטְלִיב *to be hanged.* Targ. O. Deut. XXI, 23. Targ. II Esth. IX, 14; a. fr.—Koh. R. to VII, 26. Esth. R. to I, 12 מִצְטַלַּב, v. תָּלָן. Gen. R. s. 65 end אזל קומי שריתא למִצְטַלָּבָה (not למצטבלה) walked before the beam (on which he was) to be hanged; Yalk. ib. 115 למִצְטַלַּב. Lev. R. s. 28 בעי למצטבלא (corr. acc.) is going to be hanged; Yalk. Esth. 1058 למִצְטַלְבָא.

צַלְבּוּנִי, v. הַצַּלְפּוּנִי.

צלבחא, v. צְלוֹפְחָא.

צְלָה I, v. צִילָּה.

צְלָה II (b. h.) pr. n. f. *Zillah*, one of the two wives of Lamekh. Gen. R. s. 23; a. e.

*צַלְחַב (v. next w.) *to gild.* Part. pass. מְצוּלְחָב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 חירה מצ' בזהב the manna appeared gilt with a gold-like mass; (Yalk. Ex. 258 מוזהב כזהב).

צַלְחַב (Palel of צחב) 1) *to redden.*—*Part. pass.* מְצַלְחָב *burnished, red* or *yellow.* Targ. Ez. I, 7 (h. text קלל). Targ. Y. Lev. XIII, 30; 32 (h. text צהב).—2) *to glow, heat, consume.* Targ. Ps. L, 3. Ib. LXXIII, 9. Targ. Y. Ex. XIX, 18; a. fr.

צְלַחְבָּא, צִלְחוּבָא m. (preced.) *flashing.* Targ. Nah. III, 3 (h. text להב).

צְלוֹ, צְלוֹתָא, צְלוֹ f. (צְלִי II) *prayer.* Targ. Gen. XVIII, 22. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. v. fr.—Taan. 12[a]; Y. ib. II, 66[a] top, v. יָסַר. Y. Snh. X, 29[c] bot. לית הדא צ' this is no prayer (need not be prayed for), v. צְרִיתָא I. Ib. צְלוֹתָךְ ... הוא צ' this is a prayer; now, may thy prayer be heard. Y. Meg. I, 71[c] bot. צריכה צ' ... הדא this thy Torah scroll needs prayer (that it may not be condemned). Yoma 28[b] צְלוֹתֵיהּ דאברהם the prayer time of Abraham (the afternoon prayer). Ber. 26[a] כיון דצ' רחמי הוא וכ' since prayer is a matter of love (contrad. to sacrifice), one may pray whenever one desires; a. fr.—*Pl.* צְלָוִין, צַלְוָיִן. Targ. II Esth. V, 1 שמע צלוין O hearer of prayers!—Gen. R. s. 26 תרתיהון צ' אינון (not צלונן) both of my wishes are prayers (and not curses); Yalk. ib. 43 צלין.—צְלוֹתָא *hymns.* Targ. Ps. LXXII, 20.

צָלוּב, v. צְלַב.

צָלוּב I m. (צְלַב) *stake, gallows.* Gen. R. s. 56 צָלוּבוֹ, v. פָּתַח; Pesik. R. s. 31. Yeb. XVI, 3 צָלוּב על הצליב Y. ed. (corr. acc.) nailed to the stake; Y. ib. 15[c] bot. Sabb. VI, 10, v. מַכְמֶר; a. e.

צָלוּב II m. = h. צָלוּב, *impaled, hanging.* Targ. Y. Deut. XXI, 1.—[צלובין, Targ. Y. II Num. XXV, 4 (ed. Amst. צָלְבִין, read: צָלְבִין, v. צְלַב.]

צְלוּחָא, v. צִילּוּחָא.

צְלוֹחִית f. (b. h. צַלְחִית) *flask, bottle with a wide belly and a narrow neck.* Par. XII, 2. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5 צ' המן וצ' של מי נדה וצ' וכ' the bottle containing the manna (Ex. XVI, 33), that containing the sprinkling water (Num. XIX, 9) &c.; Tanh. B'shall. 21 צנצנת המן וצ' וכ'. Pesik. Vayhi, p. 3[b] (ref. to Ex. IX, 24) צ' של ברד וכ' a bottle of hailstone filled with fire; a. e.—*Pl.* צְלוֹחִיּוֹת. Cant. R. to III, 11; Num. R. s. 12. Y. Bets. IV, beg. 62[b] צ' צ' bottlewise. Midr. Till. to Ps. XVIII, 16; Yalk. Sam. 161; a. e.

צְלוּחִיתָא, צְלוֹחִיתָא ch. same. Targ. Ex. XVI, 33 (h. text צנצנת). Targ. II Kings II, 20. Ib. XXI, 13 (h. text צַלַּחַת). Targ. I Kings XVII, 16 (h. text צפחת).

צְלוּלִיבָא m. (=צלבליבא; צְלַב) *ricinus tree* (*Palma Christi*, v. Löw, Pfl. p. 353 sq.). Sabb. 21[a] לדידי ... ולצ' דמי I have seen the Kikayon of Jonah; it resembled the ricinus tree.

צלולפוניות, v. הַצַּלְפּוּנִי.

צַלוֹנְחָא, v. next w.

צַלוֹפְחָא m. *eel.* Ab. Zar. 39ª אייתו ... דמי לצ' (Ms. M. לצלוי, Ar. צלב) they brought before him a fish that looked like an eel.

צָלוֹ, צָלוֹחָא, v. צְלִי.—[Erub. 65ª, v. צִילוֹחָא.]

צְלַח (b. h.) [*to split, pass through,*] *to succeed, prosper.* Ber. 46ª וְצָלַח מאוד וכ', v. נָכְסִים; a. e.

Hif. הִצְלִיחַ 1) same. Ib. 64ª עלה וה' he went and succeeded; M. Kat. 29ª. Ab. Zar. 19ᵇ נכסיו מַצְלִיחִין לו his business enterprises will prosper. Y. R. Hash. III, end, 59ª (ref. to Dan. VIII, 12) whenever Israel casts truth to the ground, חמלכות...וזורת ומַצְלַחַת that wicked (Roman) government decrees (persecution) and succeeds; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Midr. Till. to Ps. I, 3 ומַצְלִיחוֹת, v. עָצָה II; a. fr.—2) *to cause to prosper.* Sabb. 63ª הקב"ה מַצְלִיחַ להם the Lord helps them to success.—Part. pass. מוּצְלָחִין; *pl.* מוּצְלָחִין. Ber. 46ª וירחיו ... מוצ' (Ms. M. נכסיו מצלחין), v. נָכְסִים; a. e.

צְלַח ch. same, 1) *to split, pass through.* Targ. I Chr. II, 54. Ib. XI, 18 צ' ארזא (h. text ויבקעו).—2) *to be successful, prosper; to become fit.* Targ. Jer. XX, 11. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. צַלַּח *to split.* Targ. O. Gen. XXII, 3. Targ. I Chr. XXI, 23.—B. Mets. 79ª מְצַלְּחֵיה לציבי וכ' let him chop it into chips and use it. B. Kam. 113ᵇ לְצַלָּחָא ... זבין bought a palm, in partnership with a gentile, to chop it up (and divide it). Sabb. 119ª מְצַלְּחֵי וכ' ... רבה Rabbah and R. J. used to chop wood themselves (in preparation for the Sabbath). Ib. 129ª; a. e.

Af. אַצְלַח 1) *to pass through; to do a thing successfully; to prosper.* Targ. O. Deut. XXVIII, 29. Targ. ib. XXIX, 8 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15 אצ' תקוף succeeded in gaining strength. Targ. I Kings I, 34 (h. text ירחי); a. fr.—Men. 43ª עיסקייהו וא' and their business prospered. Erub. 45ª אי מַצְלַח וכ' whether or not he shall succeed. Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. לא מַצְלְחָא מה דו עבדא (not מצלח) and she will not succeed in what she wants to do. B. Bath. 3ᵇ מצלח ... כל עבדא any slave that will now rebel, shall succeed; Yalk. Deut. 913. R. Hash. 16ª דמצלח זרעא וכ' that the winter seed thrives; a. fr.—2) *to cause to succeed, prosper.* Targ. Gen. XXIV, 21. Targ. Jer. III, 19 (h. text אשיתך); a. fr.—Gen. R. s. 13 תַּצְלִיחַ, v. עָבַד I.

צַלְחָא, v. צִילוֹחָא.

צַלְחִית, v. צְלוֹחִית.

צִיל, צִלְחָא f. (preced. art.) [*part,* cmp. Lat. hemicranium,] *pain on one side of the head, megrim.* Sabb. 90ª (ref. to שְׁמָרָן) לצ' it is good for megrim. Gitt. 68ᵇ לצלחא Ar. (Rashi לצְלִיחָא; ed. לצילחא).

צָלָה, צְלִי (b. h.) [*to turn,* cmp. טָוָי II,] *to roast.* Tosef. Pes. V, 9 בישלו ... צָלָאוּ if he cooked (the Passover lamb) and then roasted it; Pes. 41ª. Ib. צלאו כל צורכו if he roasted it as much as needed (well-done, contrad. to נא). Ib. VII, 1 כיצד צולין וכ' how must the Passover lamb be roasted? Ib. 2 צא וצְלֵה לנו וכ' go out and roast the lamb for us &c. Y. ib. VII, beg. 34ª צָלָה בגדי וכ' if he roasted it together with a secular (not sacrificial) kid. Ib. bot. בשר לְצָלוֹת meat to roast it; a. fr.—Part. pass. צָלוּי; f. צְלוּיָה, צְלוּחָה. Ab. Zar. 29ª ברצה צ' a roasted egg; a. e.

Nif. נִצְלָה *to be roasted.* Y. Pes. I. c. נִצְלָה מקצתו וכ' if it was roasted partly by the heat of the stove &c.; a. fr.—Sabb. I, 10 כדי שיִצְלוּ (fr. צול) וכ' in time to be roasted before the Sabbath begins.

צָלָא, צָלֵי I ch. same.—Part. pass. צָלֵי; *pl.* צָלֵיָא. Y. Naz. IX, 57ᵈ כגון אילין נוניא צ' וכ' corpses found in a position like fried fish, the head of one by the tail of the other &c.

צָלָא, צָלֵי II (preced.; corresp. to h. נָשָׂה) 1) (neut. verb) *to turn, decline; to incline.* Targ. Ps. CII, 12. Targ. Job XV, 30 Ms. (ed. ירדי; h. text יסור). Ib. XXXI, 7 (some ed. תְּצַלֵּי, corr. acc.). Targ. Ps. XL, 2; a. fr.—2) *to stretch, put up.* Targ. Hos. IX, 8; a. e.—3) (with אודנא) *to bend, incline the ear, listen, heed.* Targ. Prov. V, 13. Ib. II, 2 Ms. (ed. *Af.*). Ib. XXII, 17; a. fr.—4) *to bend, wrest, pervert.* Ib. XVII, 23. Ib. XVIII, 5; a. fr.—5) *to pray,* v. *Pa.*

Af. אַצְלֵי 1) (neut. verb) *to turn; to deviate.* Targ. Ps. CXIX, 51; 157; a. e.—Ber. 34ᵇ; Meg. 23ª דַּצְלֵי אַצְלוּיֵי that they turned sideways (in prayer, instead of prostrating themselves).—2) *to move, turn aside; to bend; to wrest, pervert.* Targ. Job XXIV, 4. Targ. Ex. XXIII, 6 (not תְּצַלֵּון). Targ. Deut. XXVII, 19; a. e.—Bets. 14ª אַצְלֵי אַצְלוּיֵי ודוך bend the mortar sideways and pound. Ib. ודילמא אצלויי אצלויי א' perhaps he bent &c. Keth. 105ª לאצלויי דינא to wrest judgment. Snh. 109ᵇ (name of one of the judges of Sodom) מְצַלֵּי דין Ms. M. (ed. דינא; Ms. K. אצלי, v. Rabb. D. S. a. l. note) Perverter of justice; a. e.—4) *to pray,* v. *Pa.*

Pa. צַלֵּי [*to bend, turn aside,*] *to pray.* Targ. Ps. LXXXVI, 1. Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Kings VIII, 30; 33 (ed. Wil. יְצַלּוּן *Pe.*). Ib. 28 (ed. Wil. מְצַלֵּי *Af.*); a. fr.—Ber. 34ᵇ בְּקָהָא, v. דְּמְצַלֵּי לְצַלּוּיֵי וכ', v. נְגַהּ. Gen. R. s. 81 סליק לְצַלָּאָה וכ' went up to pray in Jerusalem. Ib. ולא טב לך מְצַלֵּי וכ' would it not be better for thee to pray on this blessed mountain (Gerizim)?; ib. s. 32 למיצ'; a. e.

Ithpe. אִצְטַלֵּי *to be moved; to tremble, shake.* Targ. Is. XL, 20. Targ. Jer. X, 4; a. fr.

צְלִי m. (b. h.; צָלָה) *roasted meat, roast.* Zeb. V, 8. Pes. 75ª אין זה צְלִי אש this is not called 'roasted by fire' (Ex. XII, 9); Y. ib. VII, 34ª bot. צ' אש ולא צ' שפוד וכ' (the text says,) 'roasted by fire', but not roasted through the heat of the spit, of the pot &c.; a. fr.—Meg. 7ᵇ צ' ... ובישולא and the last dish they offered me, they called 'roast of the pot.'

צְלִיב, Yeb. XVI, 3 Y. ed., v. צְלוּב I.

צְלִיב, v. צְלַב.

צְלִיבָה, צְלִיבָא c. = h. צְלוּב. Targ. O. Gen. XL, 19. Targ. II Esth. IX, 13; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. אירתי לצ'

bring the pole (to hang her on); a. e.—*Pl.* צְלִיבִין, צְלִיבָיָא. Targ. Josh. X, 26.

צְלִיבָה f. (צְלַב) *impaling, hanging.* Gen. R. s. 30, v. צְלַב. Esth. R. to III, 1 מי ... וְצִלְיָבָתָן וכ׳ he who permitted us to see the downfall of B. a. T. and their execution, shall permit us to see &c.; a. e.

צְלִיבְתָּא ch. same; צְלִיבַת קִיסָא *death on the gallows.* Targ. Lam. V, 13. Targ. Ruth I, 17.

צְלִיחָתָא, v. צַלַּחְתָּא.

צַלְיִין f. pl. (צְלִי I) *dates dried* or *to be dried.* Y. Peah VII, 20[b] והוה ליה דבש דצ׳ and he had (and gave them by mistake) date-honey (in place of bees' honey). Y. Sabb. VII, 10[a] bot. דשטת צַלְיָן וכ׳, v. מסבסלה.

צְלָיָן, *pl.* of צְלוֹ, q. v.

צַלְיָנִית f. (צְלִי II) *given to prayer, devotee.* Sot. 22[a] בחולה צ׳ (Ar. צרירל, incorr.) a prayerful maiden, v. צְרִירָנִית.

צְלִיל, צָלִיל, v. next wds.

צָלַל (b. h.; cmp. טלל) 1) *to move, shake, hang over*; denom. צֵל.—2) *to turn, circle, roll* (v. Jud. VII, 13); *to eddy, sink.* Koh. R. to XII, 7; Y. Ber. IV, 7[b] bot., a. e. (ref. to צוּלָה, Is. XLIV, 27) why is Babylonia called *tsulah,* שם צָלְלוּ מיתי וכ׳ because there sank the corpses of the generation of the flood; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) צללו מי מבול (corr. acc.); v. infra.—3) (cmp. שָׁקַע) *to settle, be clear; to clarify.* Tosef. Nidd. III, 11 צָלְלוּ לֹא יחזור וכ׳ if the mixture has settled (become clear), he must not stir it up again; Nidd. 20[a], v. עָכַר. Y. Keth. I, 25[b] bot. וחוזרת וצוֹלָלת, v. עָכַר. Gen. R. s. 80, end וצָלְלוּ, v. עָכַר; a. e.—Part. pass. צָלוּל; f. צְלוּלָה; *pl.* צְלוּלִים, צְלוּלִין; צְלוּלוֹת. Ib. צ׳ דיחה, v. עָכַר. Y. Ter. V, end, 43[d] יין צ׳ clarified wine. Sabb. 109[a]; 139[b]; a. fr.—Pesik. Ha'omer, p. 71[a] (play on צלול, K'ri צליל, Jud. VII, 13) על שצלול היה אותו חדור וכ׳ (not על שצלל עליהם, v. Rashi to Jud. l. c.) because that generation was cleared (bared) of righteous men; Pesik. R. s. 18 שצלילו עליהם corr. acc.); Yalk. Jud. 62, Yalk. Lev. 643 (corr. acc.).—[4) *to glisten, be bright*; (of sound) *to vibrate, ring*; v. צַלְצַל, מְצִלְתַּיִם &c.]

Nif. נִצְלַל, נִצַּל *to be cleared.* Y. Nidd. II, end, 50[b] רְצָלְלוּ שרצופו (Bab. ed. שרצפו); v. Rabb. D. S. a. l. note 20) that they (the dregs) may settle. Sabb. XX, 2 (139[b]) ולא יעברו, v. עָבַר.

Hif. הִיצִל 1) *to become clear, settle.* Par. VIII, 11 עד שתצל until it is settled.—2) (denom. of צֵל) *to shade.* Pes. 50[a] (ref. to מצלות, Zech. XIV, 20) there will be an addition to the sacred precincts of Jerusalem עד שהסוס רץ ומיצל Ms. M. (ed. ומיצריל; Rashi: עד שעה שהסוס וכ׳) as far as a horse can run (from sunrise) until it gives shade (casts its shadow under itself, i. e. till noon-time; Y. ib. III, end, 30[b] (עד מקום שהסוס רץ ואינו עושה צל כל ביזה; Bab. l. c. ... עד שהסוס רץ ומיצל וכ׳ whatever booty Israel will make (from morning) to the time &c., will be sacred &c.

Nithpa. נִתְצַלַּל *to be sunk, dumped.* Zeb. 113[b] שכל מיתי מבול נִצְטַלְּלוּ שם Ms. R. a. K. (ed. נִצְטַלְּלוּ לשם) because all the corpses of the flood were dumped there (in Babylonia); Sabb. 113[b]; v. supra.

צְלַל ch. same, 1) *to vibrate, ring.* Targ. II Kings XXI, 12; Targ. I Sam. III, 11; Targ. Jer. XIX, 3.—2) *to be clear; to clarify.* Sabb. 75[a] דלֵיצוּל some ed. (oth. דלַיצִיל, fr. צִיל), v. עָבַע ch.—Part. pass. צָלִיל, f. צְלִילָא; *pl.* צְלִילִין; צְלִילָן, צְלִילָתָא. Targ. Y. Ex. VII, 24. Targ. Y. Gen. I, 21 צְלִילָתָא (not צְלִילָ׳).—3) *to cast a long shadow* (cmp. Neh. XIII, 19).—Part. צָלִיל; f. צְלִילָא. Y. Shebi. IX, 39[a] top כד תחמון רגלא צ׳ וכ׳ when you see the foot casting a long shadow (towards evening, when people are going home from market), take it out of the market &c.

צְלָלִין, v. צַלְיִין.

צְלָלָא m. *a small skin,* v. צְלָא.

צַלָּלָא m. *tanner,* v. צַלָּא.

צְלֶלְפוֹנִית, צְלֶלְפוֹנִי, v. הַצְּלֶלְפוֹנִי.

צְלַם, *Pa.* צַלֵּם (denom. of צַלְמָא) *to paint* (*dark*). B. Mets. 60[b] שרא לצַלּוּמֵי גירי allowed to paint arrows; לצ׳ דיקולי to paint baskets (in order to improve their appearance).

צֶלֶם m. (b. h.; denom. of צֵל; v. Del. Proleg., p. 141 note) *shadow, picture, image.* Gen. R. s. 8 העליונים נבראו בצ׳ ובדמות וכ׳ the celestials are created in the (divine) image and likeness &c.; חריני ברא אותו בצ׳ ובדמות וכ׳ I will create him (man) in an image and likeness that he may partake of the nature of the celestials &c. Ib. (ref. to Gen. I, 26; 28) את שהוא בצַלְמֵינוּ כדמותינו ורדו וכ׳ of him who is in our image and likeness (who imitates the Creator) it is said, *ur'du* (rule); of him who is not &c., it is said *yer'du* (they shall go down); Yalk. ib. 14. Ab. III, 14 שנברא בצ׳ that he was created in the image (of God). Tanh. Mishp. 19 חנו כבוד לצַלְמוֹ וכ׳ pay honor to the image of the Lord! Gen. R. s. 89 (Daniel divined) חלום חצ׳ ... חלמא וחלום האילן the dream and its interpretation, the dream of the shadow (imagination) and the dream of the tree (reality). Midr. Till. to Ps. XXV, 8 צ׳ והיתה ... על כל וכ׳ every mile was a station, and at every station was a figure with a curved hand which pointed towards the places of refuge &c.; a. fr.—Esp. *idol.* Ex. R. s. 24 צלמו של מיכה; Esth. R. to III, 7, v. מִיכָה I. Taan. IV, 6 (28[b]) והועמד צ׳ בהיכל Ms. M. (ed. והעמיד) and an idol was placed in the temple. Ruth R. to II, 14 אדם שהעמיד צ׳ וכ׳ wilt thou receive in repentance the man (Manasseh) that put an idol in the Temple? Lam. R. to I, 9 צ׳ חלול a hollow idol. Ib. introd. (R. Josh. 1), v. לוּכְסָן; a. fr.—*Pl.* צְלָמִים, צָלְמִין. Meg. 15[b] כיון שהגיעה לבירת חצ׳ וכ׳ when she (Esther) reached the room of the idols (in the palace), the Divine Presence left her; a. e.—[Kil. IV, 9, v. צַלְמוֹן]

צֵל, צֵלְ, צַלְמָא, צַלַם, צְלַם, צֶלֶם ch. same. Targ. Gen. I, 26. Targ. Ex. XX, 4. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 9 בגין דאמר לי צ׳ פלן וכ׳ since that

certain idol told me &c. Ruth R. to II, 14 צ' והוא צויח and he (Manasseh) cried, O, idol—, O, idol—, save me. Y. Shek. II, end, 47a, a. e., v. אַרְוִירֵי; a. fr.—B. Kam. 98b צ' (Ms. H. לְצַלְמַיְדֵּה), v. בְּשׁוֹרָא.—[Y. Kil. VII, beg. 30d בהרין צ', read: צוֹנְמָא.]—*Pl.* צַלְמִי, צַלְמִין, צַלְמַיָּא, צַלְמֵי, צְרֵי, צַלְמֵי. Targ. Y. Lev. XXVI, 1. Targ. Is. XLIV, 9; a. fr.—Y. Ab. Zar. IV, 43d bot. תברי כל אילין צ' וכ' break all those idols in the bath-house. Y. Ber. II, 4b, v. אַרְוִירֵי.—B. Kam. 23b דשף צלמי when the animal rubbed paintings off the wall. Ib. 86b, v. בְּשׁוֹרָא; a. fr.

צַלְמוֹן (b. h.) pr. n. *Zalmon*, name of a hill near Shechem, and of a place (v. Neub., Géogr. p. 275). Tosef. Par. IX (VIII), 2, v. יוֹרְדֵת.—Yeb. XVI, 6. Kil. IV, 9 (Var. צַלְמִים, צַלְמִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Ber. 15b, v. צַלְמָוֶת; a. e.

צַלְמוֹנָה, צַלְמוֹנָא (b. h. צַלְמָוֶת) 1) pr. n. pl. *Zalmonah.* Y. Orl. I, 61a top; Y. Maasr. I, beg. 48c.—2) *darkness*, name of Gehenna, v. צַלְמָוֶת.

צַלְמוֹנִית f. (denom. of צֶלֶם) *dear image*; trnsf. *only child* (cmp. מְבֹרְכָא). Gen. R. s. 94; Midr. Sam. ch. XXX; ch. XXXII דן נכנס בצַלְמוֹנִיתוֹ וכ' Dan went in to his father (for a blessing) with his only son (Gen. XLVI, 23), and was blessed with a posterity of &c. (Num. I, 39).

צַלְמָוֶת f. (b. h.)=צַלְמוּת, *darkness*; (homilet.=צַל מָוֶת) *shadow of death, Gehenna.* Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Jer. II, 6) צַל יעמו מָוֶת shadow and with it death (v. עֶכֶס); Tanḥ. ib. 18; Yalk. Jer. 266. Pesik. R. s. 23; Yalk. Job 906 (ref. to Job X, 22) מהו צ' צא למות וכ' what is *tsalmaveth?* (The angel Dumah says, when the Sabbath ends, to those relieved from Gehenna during the Sabbath,) Go out unto death, for the Sabbath exercises (v. סִדְרָה) are over. Ber. 15b (ref. to Ps. LXVIII, 15) אי"ת בצלמון אלא בצ' read not *b'tsalmon*, but *b'tsalmaveth* (in Gehenna). Tanḥ. R'eh 13 (ref. to Ps. l. c.) הוא צ' שלהן the snow is their hell; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 10 צַלְמוֹנָא; Pesik. ʿAsser, p. 97b צַלְמוֹנָה; Midr. Prov. to ch. XXXI, 21 צלמונה; Yalk. Deut. 892 צלמוני). Midr. Till. to Ps. XCII אחת של אופל ואחת של צ' זימן ... the Lord prepared for Adam two stones, one from Ofel (darkness) and one from Tsalmaveth (ref. to Job XXVIII, 3); a. e.

צִילְמָ', צַלְמָנָא m. (denom. of צֶלֶם) *image, statuary, idol.* Targ. Jud. XVIII, 17 (ed. Lag. צִילְמָא).—*Pl.* צַלְמָנִין, צַלְמַיָּא, צִילְ', צִילְמִין. Targ. Hos. XIII, 2 (ed. Lag. צלמין). Targ. Gen. XXXI, 19; a. e.—M. Kat. 25b, v. מְחַלַּצְיָא.

צַלַּע (b. h. צֶלַע) pr. n. pl. *Zela.* Targ. II Sam. XXI, 14. Targ. Josh. XVIII, 28 צְלַע אֶלֶף.

צָלַע (b. h.; cmp. צָלֵי II, a. טָלַע) [*to bend, hang over,*] *to halt*; trnsf. *to sin.* Yalk. Num. 764 (ref. to Ps. XXXV, 15 sq.) כשאני צולֵעַ מיעט וכ' as soon as I halt a little (am afflicted for my sins), they gather themselves against me; Pesik. R. s. 13 נכרם עושים הדין בצולְעִים the paralyzed execute judgment on the halting (the wicked punish the frail); ib. [read:] שמא נכרם וחגרים עושים את הדין בכי שצולֵעַ are the paralyzed and the crippled to punish him who halts?

Pi. צִלַּע. Ib. כשאני מְצַלֵּעַ וכ' when I halt (sin), they rejoice.

צָלָע m. (b. h.; preced.) *halting; fall, sin.* Pesik. R. s. 13 (v. preced.) חצ' לביא עלי ... יושבים they sit and look out, when I come to fall, that they may come against me. Midr. Till. to Ps. III (ref. to בצלע, II Sam. XVI, 13) מזכיר לו מעשה חצ' he (Shimei) reminded him (David) of the story of the fall (David's crime); Yalk. Sam. 151.

צַלָּעָה, צֶלַע f. (b. h.; v. צָלַע) 1) *side, rib.* Ḥull. 42b נעקרה צ' מעיקרה if a rib of an animal is torn loose from its seat. Gen. R. s. 21 (ref. to Gen. III, 22) כל זמן ... כאחד as long as he was Adam, he was like one (harmonious in himself), but when his rib was taken from him, he was 'to know' (the conflict between) 'good and evil'; Yalk. ib. 34. Kidd. 6a צַלַּעְתִּי מהו if one says to a woman, 'be thou my rib' (alluding to Gen. II, 22), how is it (is this to be recognized as a betrothal)?; a. fr.—*Pl.* צְלָעוֹת. Ḥull. III, 1 נשתברו רוב צַלְעוֹתֶיהָ if the larger number of an animal's ribs are broken. Ib. 52a וצ' גדולות וכ' and it means the large ribs, those that have marrow in their bones; a. fr.—2) *side of a hill* or *rock.*—*Pl.* as ab. Shebi. V, 4; Y. ib. 36a top צַלְעוֹת constr., v. פּוּאָה.—3) *wing of a building.* B. Bath. 61a.

צַלָּעָה m. (צלע; v. צָלָא) *worker* or *dealer in leather.*—*Pl.* צַלָּעֵי. Ned. 56b שוקא דצ' the leather market.

צָלַף (cmp. צלל) *to vibrate.*

Hif. הִצְלִיף *to swing* (*a whip*); *to strike.* Yoma V, 3, sq. לא הכה ... אלא כמַצְלִיף (in sprinkling upward and downward) he did not aim at a certain point above or below, but made the movement of swinging a whip; ib. 15a; a. e., v. מַנְגְּנָא a, טַבְּרָר.

צַלַּף ch., *Af.* אַצְלִיף same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Y. Deut. XXV, 3 ארבעין יַצְלִיף וכ' forty times he shall swing the whip, but strike one less.

צָלָף m. *caper-bush.* Maasr. IV, 6 חצ' מתעשר וכ' of the caper-tree the tithes must be given of the palm-like shoots, of the fruit, and of the flower (v. Löw, Pfl., p. 264); Ber. 36a (identical with נִצְפָּה). B. Bath. 28b אכלה ... כגון צ' if one partook of three products of the same tree within three days, as for instance of the caper-bush. Sabb. 30b אחור לירח צ' he pointed by way of an example to the caper-bush (of which the various products are eaten successively). Ib. 150b, v. נִצְפָּה. Bets. 25b; a. fr.—*Pl.* צְלָפִים, צְלָפִין. Sabb. 110a מי צ' caper-juice.

צִיל', צְלָצוּל m. (צָלַל; cmp. גְּלְגִּלְיָן, fr. גָּלַל) *belt of net work* (to support the bosom; considered indecent); *bandage, wrap.* Sabb. 62b (ref. to Is. III, 24) מקום שהיו חגורות בצ' the place on the body where they were girt with a girdle becomes full of bruises. Sot. 8b; 9a היא חגרה לו בצ'

she (the adulteress) put on a fine belt for his sake, therefore the priest brings a rope &c.; Tosef. ib. III, 4 בְּצִיצָן ed. Zuck. (Var. בצצין; oth. ed. בפנים; corr. acc.). Y. Yoma VI, 43[d] top הלבישו . . . וחגרו צְלָצָל he made him put on an undergarment and girt him with a girdle (like a woman); Men. 109[b] בצילצול. Zeb. 19[a] צ׳ קטן a small belt (used as a bandage); a. fr.

צִיל, צְלָצוֹלִין pl. ch. (used as sing.) same. Targ. Y. Num. V, 18.—Gen. R. s. 19 צִילְצְלִין; Yalk. ib. 27 צִילְצְלִין.

צִלְצֵל (v. צָלַל) 1) *to vibrate; to have a clear ring.* Y. Succ. V, 55[c] bot. ולא היה מְצַלְצֵל וכ׳ and it had not the clear ring as before.—2) *to clap.* Pirké d'R. El. ch. XVII ומְצַלְצֶלֶת בכפיה she clapped with her hands (in joy); (Yalk. Kings 232 ומסלסלת בכפי ירדה).

צַלְצֵל ch. same, *to shriek* or *shout.* Y. Ter. VIII, 46[b] bot. שרר מְצַלְצֵל he began to shout.

צִיל, צֶלֶצֶל m. (b. h.; preced.) 1) *cymbal.* Y. Succ. V, 55[c] bot. צ׳ של מקדש וכ׳ the cymbal of the Temple originated from Moses' days. Ib. 55[b] bot. מרירחו . . . הצי׳ in Jericho they could hear the sound of the cymbal (of the Temple). Shek. V, 1 בן ארזא על חצ׳ (the family of) Ben Arza had charge of the cymbal. Y. ib. 48[d] bot. חניף וחקיש בן א׳ בצ׳ . . . when the Sagan waved the flag, B. A. struck the cymbal; Tam. VII, 3; Cant. R. to IV, 4. Arakh. II, 5 וחצ׳ לבד only a single cymbal was used in the Temple; a. e.—2) *shade, covering* (v. צָלַל). B. Bath. 75[a], contrad. to סוכה (Rashb. צל); (correct vers. in) Yalk. Is. 361 (v. Rabb. D. S. B. Bath. l. c. note 9).

צַלְצָא, v. צוֹצָא.

צִיל, צֶלֶצֶל, צְלָצַל m. pl.=h. צֶלֶצַל, *cymbal.* Targ. Ps. CL, 5. Targ. I Sam. X, 5 (h. text חֲלִיל). Ib. XVIII, 6 (h. text שלשים). Targ. II Sam. VI, 5; I Chr. XIII, 8.

צְלָצְלָתָא, v. צוֹצְלָא.

צְלַק (cmp. צלח) *to split.* Hull. 124[a] דצַלְקֵיהּ מֵצַלְקֵיהּ when he split the stove across the width, v. פְּרִסְמְדָא.

Ithpe. אִצְטַלְּק *to be split.* Ber. 56[b] [read:] ושרו לחבלא עד דא׳ רישיה שרו לחבלא אזל כל חד וחד וקם אדוכתיה וא׳ (Ms. M. אסתלק) let the rope go until he is split up to his head. They let the rope go, when each tree bounded back to its natural position, and his body was torn apart.

צַלֶּקֶת f. (preced.; cmp. חֲזָזִית) *a rough, scabby surface, scar.* Keth. 75[a] if a dog bit her, ונעשה מקומו צ׳ and the spot of the bite became scarred. Nidd. 51[a] צ׳ . . . בשר if a piece of flesh is cut out, the spot becomes scarred. Sifra Thazr. Par. 3, ch. VI; Par. 4, ch. VII; Y. Pes. VII, 34[a] bot. (synonymous with צָרֶבֶת). V. צוּלָקָא.

צַלְתָּא pr. n. pl. *Tsalta.* Bekh. 21[b] רעיותא דצ׳ the shepherds of Tsalta.

צַם, v. צוּם.

צָמָא I m., **צַמְּאָה** f. (b. h.) [*shrunk,*] *parched, thirsty.* Taan. 22[b] לא שכירה ולא צ׳ that the ground be neither drunk (oversated) nor thirsty; a. e.—*Pl.* צְמֵאִים, צְמֵאִין. צְמֵאוֹת. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 משקה צ׳ הייתי I used to give drink to the thirsty; והם אומרים לו זה השער לה׳ משקה צ׳ הכנס בו ed. Bub. and they (in heaven) say to him, 'this is the gate of the Lord', thou, who hast been a giver of drink to the thirsty, enter thereby. Ib. to Ps. XXII וכשצ׳ כל החיות וכ׳ and when they are thirsty, all the beasts gather around her (the hind) &c.; a. e.

צָמָא II (b. h.; preced.) *to be thirsty.*

Hif. הִצְמִיא *to cause to perish from thirst.* Sifré Deut. 199 (ref. to Deut. XX, 10 להלחם עליה . . . ולא להַצְמִיאָה וכ׳ 'to wage war against it', but not to let it perish from famine or thirst, or cause it to die from pestilence; a. e.

צָמָא m. (b. h.; preced.) *thirst.* Ex. R. s. 2 (Moses said to the lamb) . . . מפני צ׳ וכ׳ לא I did not know that thou didst run off on account of thirst; thou must be tired &c. Ber. VI, 8 השותה מים לְצָמְאוֹ he who drinks water to satisfy his thirst. Pirké d'R. El. ch. XXX מיתת הצ׳ death from thirst; a. e.

צַמָּאָה f. (b. h.) same. Yoma 77[a] (ref. to Jer. II, 25) . . . מנעי גרונך לידי צ׳ withhold thy tongue from evil talk, that thy throat may not be doomed to thirst; Yalk. Jer. 266 צַמָּאוֹן; a. e.

צַמָּאוֹן m. (b. h.) same, v. preced.

צָמַד (b. h.) *to press together; to join, couple.* Gen. R. s. 5 צָמְדָן בתן שני בדי הארון 'Rashi' (v. comment. Y'fath Toar a. l.) he matched them (arranged them according to ranks) between the two bars of the Ark (ed., a. Yalk. Josh. 14 סמכן; Lev. R. s. 10 שמן). — Part. pass. צָמוּד; f. צְמוּדָה &c. Num. R. s. 12 אין צב אלא צְמוּדוֹת *tsab* (Num. VII, 3) means well-joined (wagons, by ref. to Is. XLIX, 22 בחצן, v. חוּץ I; v. Targ. a. l.).

Nif. נִצְמַד *to be attached, yoked.* Tanḥ. Bal. 18 [read:] ונִצְמְדוּ זה לזו וכ׳ and they were joined to one another; thus it is written (Num. XXV, 3), and Israel was joined &c.; ed. Bub. 28 ונִצְמָדִים זה וכ׳.

Po. צִימֵּד *to crowd, pack.*—Part. pass. מְצוּמָּד; *pl.* מְצוּמָּדִים. Cant. R. to IV, 1 (play on צמתך, ib.) [read:] . . . נראין מצ׳ כהדין סדרא רבה וכ׳ they appear to be crowded, and yet are comfortable, as at the great school-hall of Sepphoris (cmp. Ab. V, 5).

צֶמֶד ch. same, 1) *to join, attach, harness. Part. pass.* צָמִיד; f. צְמִידָא; *pl.* צְמִידִין, צְמִידִן, *a) attached, harnessed.* Targ. I Kings XIX, 19.—*b) attached to, addicted to, in the habit of.* Lam. R. to III, 9 הוה צמיד עיית קינדלוי וכ׳ Ar. (ed. הוה מסדרא וכ׳; Y. Maas. Sh. V, 56[a] top הוה עביד) made it a habit to prepare his lights on Friday &c. (v. עוּת ch.). Lev. R. s. 26 הות צמידא אמרה וכ׳ (some ed. צְמִידָה) was addicted to evil talk.—2) *to bind up* (a broken limb). Targ. Ez. XXXIV, 4, 16.—3) *to narrow in, retain.* B. Bath. 53[a] דצ׳ לה מיא (ed. Pes. a. oth. דצאמת, v. צְמַת) he retained

(dammed) the water for the benefit of the field, opp. ארוּת let the water spread.

Pa. צִמֵּד same, 1) *to bind up, heal, mend.* Part. pass. מְצַמְּדֵי. Ab. Zar. 55[a] דאזלי כי מחברי ... מְצַמְּדֵי who go (to an idolatrous temple) broken (crippled), and come out healed; Yalk. Ex. 289 מיצמדי (corr. acc., or מִיצַמְּדֵי *Ithpe.*).

Ithpe. אִצְטַמִּיד *to be bound up, repaired.* Ber. 22[b] א' חצבירה דר"נ R. N.'s pitcher has been mended (the rule he laid down is restored again), opp. אתבר, v. חֲצַבָּא.

צֶמֶד m. (b. h.; preced.) *yoke; a pair of working animals* tied to the yoke. B. Bath. V, 1 ... מכר את הצ' חבקר if one sold 'a yoke', he has not sold the oxen (but only the yoke); ib. אמר מכור לי צִמְדָּךְ וכ' (Bab. ed. 77[b] צִימְמָךְ) if he said, sell me thy yoke for two hundred Zuz, it is well known that a yoke is not worth two hundred Zuz (therefore he meant the yoke of oxen); v. צִימְדָּא; Tosef. ib. IV, 1. B. Mets. 116[a] צ' של פרות a pair of cows with the yoke, Rashi (Tosaf. a yoke for cows, consisting of two pieces).—Kidd. 74[b] מִצְמָדָה Var. in Ar. s. v. צד, v. תַּבְרָא.

צִמְדָּא, v. צִימְדָּא.

צִמְדְּתָא, v. צִמִּירְתָּא.

צִמּוּקָא, צְמוּקָא, v. sub צִימְמָא.

צַמּוּת, v. צוּמּוּת.

צָמַח (b. h.) *to break forth, shine; to bloom, sprout, grow.* Cant. R. to III, 6 ... ועמיד אש צוֹמַחַ חירה the pillar of cloud came down, and the pillar of fire grew brighter. Ḥull. 60[b] וצָמְחוּ ...וצאו דשאים the plants came out and stood at the opening of the ground, until Adam prayed, when rain came down, and they came forth. Pesik. R. s. 46 צָמְחָה כפרתו his pardon was revealed. Y. Shebi. IX, 38[d] top אם צמחו מוצאי וכ' if the leaves came out after the Sabbatical year. Ib. אם צימח וכ' if it (the *lof* in the ground) sprouted again &c. Maasr. I, 3 החלחן כדי שיִצְמַח Ms. M. fenugrec is subject to tithes when it is so far advanced that the seeds can be planted and will grow; R. Hash. 12[b], expl. משיחצמח לזרעים when it has grown sufficiently to be planted (Rashi: when its seeds begin to develop). Neg. X, 3 חצומה a black hair that grows out of the sore (Lev. XIII, 37). Tosef. ib. IV, 1 שתי שערות צומחות two black hairs of recent growth. Ib. אחת צוֹמַחַת וכ' one of recent growth, and the other (of old standing) surrounded with flesh; a. fr.

Nif. נִצְמַח *to be made to grow forth; to grow.* Midr. Till. to Ps. XXII ל' לחם גואל וכ' a redeemer grew up for them and redeemed them. Pirké d'R. El. ch. XII נִצְמָחִין מאלידהן grew of themselves (without being planted); a. e.

Pi. צִימַּח *to grow.* Y. Shebi. l, c., v. supra. Y. Maasr. I, 49[a] top (ref. to Deut. XIV, 22) דבר שהוא נזרע ומְצַמֵּחַ (R. S. to Maasr. I, 3 ומצמיח) that (is subject to tithes) which is sufficiently advanced to grow when planted (v. supra); a. e.

Hif. הִצְמִיחַ 1) same, v. *Pi.*—2) *to cause to grow, produce.* Sifré Deut. 307, v. צִירוּף.

צֶמַח ch. same. Targ. Gen. II, 5. Targ. Ez. VII, 10; a. fr.—Ḥull. 60[b] ... ולא צ' שדר he put seed in it, but it did not sprout, אתא מיטרא וצ' a rain came, and it sprouted. Y. Kil. II, 27[d] מן דזרע צַמְחִין after he had sown, they (the vines which had been cut down) grew up again. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] צמחין the wheat in the storehouse will sprout (and be ruined).

Af. אַצְמַח 1) same. Targ. O. Ex. X, 5 (Y. *Pe.*).—2) *to cause to grow, produce.* Targ. O. Gen. II, 9. Targ. Ps. CXXXII, 17; a. e.—Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כותי) דאינון מַצְמְחִין עשברין וכ' that they (the wheat stores) shall produce sproutings, and this man (thou) shall have no benefit of them.

צֶמַח I m. (b. h.; preced.) *growth, sprout, plant.* Pirké d'R. El. ch. V לברך צַמָּחָהּ של ארץ to bless the growth of the earth. Ib. תארץ מתעברת וצמחה מאשה וכ' the earth becomes pregnant, and what she produces is like the issue of a widow that conceived in whoredom. Ib. וצמחה ברכה ... and what she produces is a blessed seed. Tanḥ. Ki Thetsé 4 and the people say, זה צ' רשע this is a wicked growth (the father of a wicked son); a. e.—*Pl.* צְמָחִים, צַמְחִין. Y. Shek. I, beg. 45[d] לא כדי שיהו הצ' ניכרין is it not (necessary to wait with the examination) until the growths are sufficiently advanced to be distinguishable?; a. e.—Trnsf. *morbid growths, swellings, ulcers, eruptions.* B. Kam. 85[a] אם עלו בו צ' מחמת וכ' if ulcers grew on his body in consequence of the wound, so that the wound is covered up. Ḥull. 48[a] העלתה צ' if the lungs have ulcers (or blisters); a. e.

צֶמַח II pr. n. *Tsemaḥ,* allegorical name of the future Messiah. Y. Ber. II, 5[a] top צ' שמו his name is Ts. (by ref. to Zech. VI, 12). Ib. הוא צ' הוא מנחם the numerical value of the letters צמח is the same as that of the letters of מנחם (138); Lam. R. to I, 16.

צֶמַח III, כְּפַר צֶ' pr. n. pl. *K'far Tsemaḥ,* in the district of Susitha (v. סוּסִיתָא). Tosef. Shebi. IV, 10; Y. Dem. II, 22[d] top.

צִ'צְמָחָא, =h. צֶמַח I. Targ. Gen. XIX, 25. Targ. Y. II Deut. XXXII, 2; a. e.—*Pl.* צְמָחִין, צִ'צְמָחִין, צִ'צִ'. Targ. Y. ib. XXIX, 22. Targ. Ps. LXV, 11, v. נִצְרָיָא; a. e.—Ḥull. 48[a] חזנהו ... צ' צ' he saw the lungs covered with ulcers (or blisters). Ab. Zar. 39[a] חזא דהוה ברה צ' he saw that it (the eel-like fish) had growths (like scales).

צִמְחוֹן m. (preced. wds.) *bud.*—*Pl.* צִמְחוֹנִין, צִמְחוֹנִין. Maas. Sh. II, 3 ... תלתן תאכל צ' fenugrec dedicated as second tithes may be used as buds (directly from the capsules, before they are dry); [R. S.: *the growth* from seeds of fenugrec dedicated as second tithes and not redeemed, may be eaten]. Y. ib. 53[c] top ... מיתורת בינו לתיאכל צ' the Mishnah means to say *may* be (not *must* be) eaten &c.; Tosef. ib. II, 1 צִמְחוֹנוֹת.

צִמְחוֹנָא ch. same, *growth, plant.*—*Pl.* constr. צִמְחוֹנֵי. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (v. צִמְחָא).

צְמֵי (cmp. צמצם) *to reduce, clip, trim* (nails). Targ. Y. Deut. XXI, 12.

Af. אַצְמֵי same. Y. M. Kat. III, 82ª יתיב מַצְמֵי וכ׳ (perh. *Pe.*) sat trimming his nails.

Pa. צִמֵּי *to cause to suffer want, afflict.* Targ. Ps. LXXXI, 8 צַמִּית ed. Lag. (oth. ed. ענית; h. text אענך; v. צום).

צָמְיָא, *pl.* צָמְיָאִים, v. צָמָא.

צָמִיד m. (b. h.; צָמַד) [*closely joined,*] 1) *exactly fitting lid.* פָּתִיל, v. פתיל. Snh. 64ª (ref. to הנצמדים, Num. XXV, 5, in contrast to הדבקים, Deut. IV, 4) כצ׳ פ׳ הנצמדים ... who were attached to Baal Peor like an air-tight lid, whereas they were 'attached to the Lord' merely as two dates sticking to each other; Yalk. Num. 771.—2) *joined, yoked.* Num. R. s. 20 (ref. to ויצמד, Num. XXV, 3) כאדם שצ׳ במלאכתו like a man yoked (inseparably attached) to his work.—3) *wrist-band, bracelet.* Snh. l. c. ... הנצמדים כצ׳ על ידי אשה וכ׳ 'who were attached to Baal Peor', means merely as a bracelet on the hands of a woman, whereas &c., v. דָּבַק; a. e.—*Pl.* צְמִידִים. Num. R. l. c. כצ׳ על ידיה like 'the bracelets on her hands' (Gen. XXIV, 22). Ib. זו גזירה קשה ... ויצמד בצ׳ this was a greater calamity than that of the golden calf, for there it is said (Ex. XXXII, 2), 'take off the golden rings', but here, 'and Israel was tied' (Num. l. c.) with wristbands. Yalk. Gen. 109; a. e.—4) *couple.*—*Pl.* as ab. Num. R. l. c. (ref. to ויצמד, v. supra) בתחלה ... צ׳ צ׳ זוגות וכ׳ at first they went (into the house of prostitution) secretly, but then they went in jointly, pair-wise, as we speak of צֶמֶד בָּקָר (a pair of oxen); Tanḥ. Bal. 18.

צָמִידָא, צַמִּידָא, v. צָמַד.—[Yalk. Koh. 989 אייתי צמידא, v. סְמִידָא.]

צַ׳ קַיְיטָא, צַמְיָא f. (צמי) [*shrunk by the summer,* ?] name of a kind of *early figs.* Y. Maasr. I, 49ª top משיבכר צ׳ ק׳ לא בירכ צ׳ ק׳ when the first *tsamya kayṭa* ripens; ib. Ḥag. III, 79ª וכ׳ if in that year the *ts. k.* did not ripen early &c.

צְמִירְתָּא f. (צמר) 1) *hot;* צ׳ אשתא *inflammatory fever,* v. אֶשְׁתָּא. Pes. 25ᵇ. Ab. Zar. 28ª; a. e.—2) *stone in the bladder* or *kidneys.* B. Mets. 85ª (Ms. R. 1 צימרתא; Ag. Hatt. צמדתא). Gitt. 69ᵇ (Rashi צְמַרְתָּא).

צְמִית m. (צמת, v. צְמִיתוּת) *irredeemably sold, forfeited.* Y. Maasr. III, 50ᵈ ואין צ׳ ביובל (prob. to be read: נִצְמָת, v. צמת) and does not become irredeemable in the jubilee year (Succ. 3ᵇ ואינו נחלט).

צְמִירְתָּא* m. (צמת) *gathering together, summons.* Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of משמע, pr. n. pl., cmp. וישמע I Sam. XV, 4); v. צְיִירְתָּא.

צְמִיתוּת f. (b. h. צְמִיתֻת; צָמַת) *irredeemable sale;* לצ׳ *absolutely, finally.* Arakh. 31ᵇ (ref. to Lev. XXV, 30) לצ׳ ד״א לצ׳ ... המחנה *latsts'mithuth* means absolutely; לחלוטין *latsts'mithuth* is an amplification serving to include a gift (to be final if not redeemed within a year); why? Because צמית would have sufficed to indicate a final sale, and *ts'mithuth* amplifies the scope of the law.

צֶמֶל m. (cmp. צמצם) [*contraction, wrinkle,*] *the last stage in the growth of the fig*; trnsf. *the stage of complete puberty of woman,* v. בּוֹחֵל. Nidd. V, 7. Ib. 47ª (phonetic etymology) כמ״ד יצחה מלאה as one says, it has come forth complete. Ib.ᵇ צ׳ מלמעלה the symptom of complete puberty on the upper part of the body.

צָמַם *to be pressed together, be restrained.*

Hif. *to restrain; to tie up.* Cant. R. to IV, 1 (ref. to צמתך, ib.) האשה הזאת כשצָמָּה שערה וכ׳ as a woman ties up her hair behind, and this is an ornament to her, so the Great Sanhedrin sat behind the Temple &c.

צִמְצִין, Y. Maasr. II, 50ª bot. ומצמץ, v. מְצַמֵּץ.

צִמְצֵם (*Pilp.* of צָמַם) 1) *to contract; to press, squeeze in, force into close confinement.* Snh. 76ᵇ לרבות את המְצַמְצֵם this includes him who caused the death of a person by forcing him into a place whence he could not escape. Ib. 77ª בנזקין ... מצמצם in cases of damages the Law does not condemn him who causes damage through confinement (e. g. by placing an animal where it was exposed to sunstroke). Pesik. Baḥod., p. 152ª מצמצם שכינתו ביניהם forces his Divine Presence into their midst; ib. Vayhi, p. 5ª. Gen. R. s. 5; Lev. R. s. 10 צִירְמְצָן בהן וכ׳ he crowded them (the priests) between the two bars of the Ark (cmp. צָמַד); a. e.—Part. pass. מְצוּמְצָם; f. מְצוּמְצֶמֶת; *pl.* מְצוּמְצָמִין; מְצוּמְצָמוֹת. Ib. s. 11 (in Chald. dict.) אנא חמיתיה מצ׳ ביניהון I saw it (the Divine Presence) confined in the midst of them (the elders); Yalk. Prov. 964. Lev. R. s. 14 ושאר איבריו מצ׳ בו וכ׳ and the rest of its (the embryo's) limbs are pressed together like a shapeless lump; (Y. Nidd. III, 50ᵈ מצומצמים, v. גּוֹלֶם.—2) *to press against, hide behind.* Pesik. Sos, p. 147ᵇ (ref. to Is. LXI, 10 כחתן ... כרון) היו צמצמין עצמן וכ׳ when the Israelites stood at Mount Sinai they pressed themselves (against one another, in reverence) like a bride (when she undresses), opening one (part of her garment) and holding together another part. Cant. R. to IV, 10 the Ten Commandments שהיו מצמצמים עליהן ככלה (sub. עצמן) at receiving which they hid themselves like a bride. Gen. R. s. 45 end וצירְמְצָמָה פניה ... והיתה וכ׳ she leaned on her maid and pressed her face (against her), so that the king could not see her &c.; Yalk. ib. 80. Cant. R. to VI, 5 הלכה וצמצמה פניה אחורי העמוד she went and pressed her face (hid herself) behind a column; a. e.—3) [*to press the eye*] *to observe closely; to define exactly.* Bekh. II, 6 (17ª) אי אפשר לצַמְצֵם (Mish. ed. only) it is impossible to ascertain exactly (that both heads came forth simultaneously). Ib. 17ᵇ אפשר לצ׳ בידי שמים it is possible to ascertain simultaneity in natural processes; א״א לצ׳ בידי אדם it is impossible to ascertain simultaneity in human actions. Shebu. 32ª (ref. to כפרו שניהן כאחת, Mish. IV, 4) הא אי אפשר לצ׳ but is it not impossible to ascertain simultaneity (of evidence of two witnesses)?

Ib.; Ḥull. 28b חלקו ... לפי שא"א לצ' if he divided the stove into two equal parts, both are unclean, because it is impossible to make an exactly even division; a. fr.—Y. Erub. V, 22c שהחמה מְצַמְצֶמֶת בו באחד וכ' that the sun should shine on it exactly in the first moment of the solstice of Tebeth and of that of Tammuz.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57d bot. חמשת ... מצ' exactly five quarts. Y. Sabb. II, 5a top שלש על שלש מצ' exactly three by three (handbreadths). Gitt. 7a אם ... שמזונותיו מצ' if a man sees that his means of support are getting scanty; a. fr.—4) *to stint, save*, v. צָמַת.

צִמְצֵם ch. same, 1) *to squeeze in, confine.* Snh. 76b החוא גברא דמְצַמְצְמָה וכ' (not מא ...; Ms. M. דצימצם Hebr. form) a man that confined his neighbor's animal so as to expose it to sunstroke; Yalk. Num. 787 דצמצמיה, read: דצָמְצָמָהּ. Yeb. 46a ארפי ליה וצַמְצְמוּ ליה (ed. וצימצמו, Hebr. form) they loosened the halter around his neck, and pressed it close to his neck; צ' ליה כי חיכי וכ' they pressed it, in order that he (when immersing) may not anticipate them and say, I take this immersion as a freedman.—Transf. *to get a person into a dilemma.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) אמר מְצַמְצְמָא יתי וכ' Nebuchadnezzar said, he (the Lord, in commanding me to destroy the Temple) wants to get me into trouble, that he may do unto me as he did &c.; ib. (Zabdi 2) מצמצא some ed. (corr. acc.); ib. to IV, 12.—2) (cmp. b. h. צַמָּה, v. אִיסְטָא) *to restrain the hair from flying, to tie up, veil.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 15 (h. text כסתה).—[Gen. R. s. 98 צמצמתא some ed., read: לִמְצַמְצָתָא, v. צִמְצֵת.]

Ithpalp. 1) אִתְצַמְצַם *to veil one's self.* Targ. Y. II Gen. XXIV, 65 (h. text ותתכסא).—2) (cmp. מזדנזדין, v. זנזר) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטַמְטְמִינָן לברישרא וכ' we were pressed for meat (our store of meat had given out). Ib. ואצטמטמתון לחמרא (corr. acc.) and we had no wine; v. צָמַת.

צַמְצָאי, v. צִימְצָא.

צָמַק (b. h.) *to shrink.* Ḥull. 55b (expl. חרותה, Mish. III, 2) כל שצָמְקָה וכ' an animal whose lungs are shrunk; Tosef. ib. III, 12 שצמוקה ed. Zuck. (Var. שצמקה). Sabb. 91a צמקה וחזרה וכ' it shrank (became less than the size of a dry fig) and then swelled again. Y. Orl. I, 61b top אם צָמְקוּ if the grapes are shrunk (dried). Y. Ter. II, 41d top לְצָמוֹק, v. חָפַשׂ. Gen. R. s. 31 וְיָצְמוֹק, v. גָּוַע; a. fr.—Part. pass. צָמוּק; f. צְמוּקָה, v. supra.

Pi. צִימֵּק *to cause shrinking; to dry* (in the sun). Y. Maasr. IV, 51b top פדיו וצימקו if he redeemed it (when fresh), and let it dry. Y. Naz. VI, 55c צימיקו (read: צִימְּקָן); a. e.—Part. pass. מְצוּמָּק; f. מְצוּמֶּקֶת; pl. מְצוּמָּקִים; מְצוּמָּקוֹת. Sabb. 38a בירצים מצ' eggs boiled or roasted down to a small size.

Hithpa. הִתְצַמֵּק *to be reduced in size* (through boiling &c.). Ib. התְצַמֵּק ורע לו a dish which is deteriorated by boiling down; ib. מִתְצַמְּקוֹת ויפה לחן eggs are improved by &c. Ib. 37b. Y. ib. III, 5d; a. fr.

צְמִיק, צָמִיק ch. same. Part. pass. צָמִיק; f. צְמִירָא &c. Targ. Y. I Num. VI, 3 (h. text יבשים).—Ḥull. 55b הנהו דיכרי דצ' וכ' those rams whose lungs were dried up.

Pa. צַמֵּק as preced. *Pi.*—Part. pass. מְצַמֵּק. Y. Peah VII, 20b חרוב מצ' (not כרוב) a dish of dried carobs.

צָמָק m. (preced.) *shrunk, shrivelled fruit*, esp. *figs, dates.* Y. Ter. II, 41d top, v. חָפַשׂ, a. חָפַשׂ I.

צֶמֶר m. (b. h.; צמר *to be pressed, thick, warm*; cmp. עמר) *wool, hair.* Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. כָּבַשׂ. Kil. VII, 2 צ' גפן, v. גֶּפֶן. Y. ib. II, 27d גפן הצ' cotton tree. Tosef. Sabb. IX (X), 3 צ' ארנבים (not ... ברים) hair of hares. Gen. R. s. 37 (ref. to צמרי, Gen. X, 18) (the inhabitants of Ḥamatz are named Zemarites,) שהן עושין בצ' because they work in wool. Yeb. 4b לפשתים ופשתים לצ' woolen show-fringes for linen garments, and linen for woolen garments; a. fr.

צַמָּר m. (preced.) *dealer* or *worker in wool.*—*Pl.* צַמָּרִים, צַמָּרִין. Kel. XXIX, 6 חוט ... של צ' the wool-dealers' (or weavers') cord of balances; B. Bath. 89a. Erub. X, 9 שוק של צ' the wool-dealers' market. Eduy. III, 4 רשאין הצ' וכ' the wool-weavers and the dyers are permitted to form a partnership to buy up whatever goods come to town; a. fr.—[Y. B. Bath. VIII, 16a bot. מיוצאי צ', read: מִצַּרִּים.]

צ' מורין, צ' מוריה, צמר, v. צַמָּרְמוֹרִיָּה.

צָמַר *to be pressed, hot.*

Pa. צַמֵּר *to heat.* B. Kam. 60a דצמירה צמורי he increased the heat of the coals by breathing on them.

צְמָרָא, v. צִימְרָא.

צָמָרִי (b. h.) pr. n. gent. *Zemarite.* Gen. R. s. 37; Y. Meg. I, 71b bot., v. חָמָץ, a. צָמֵר.

צַמְרְמוֹרוֹת (sub. כְּאֵבֵי; v. צָמַר) m. pl. *feverish flushes.* Nidd. IX, 3 (63a) (among the premonitory symptoms of menstruation) וכמין צ' אוחזין אותה (Mish. ed. צַמַּרְמוֹרֶת) a kind of feverish flushes seizes her; ib. 63b צמרמורת (Ar. סַמַּרְמוֹרוֹת).

צַמְרְמוֹרִין, צַמַּרְמוֹרִיּוֹת m. pl. (preced.) *chills and fever.* Y. Ab. Zar. II, 40d bot.; Y. Sabb. XIV, 14d bot. צמר מורין (corr. acc.). Cant. R. to II, 16 צמר מוריה (corr. acc.).

צַמַּרְמוֹרֶת, v. צַמַּרְמוֹרוֹת.

צָמַרְמַר (preced. wds.) *to be hot.* Targ. Ps. XXXVIII, 11 (h. text סחרחר; cmp. חַרְחוּר).

צָמַת (b. h.) [*to be pressed together,*] 1) *to meet, join.* Ḥull. 76a צוֹמֶתֶת, v. צוֹמֶת.—2) *to be smashed.* B. Kam. 85b הכהו . . וצָמְתָה ידו וכ' if one struck his neighbor on his hand, and his hand was smashed, but is expected to recover; Y. Naz. IX, end, 58a.—3) *to contract; to reduce a swelling by applications of vinegar, wine* &c. Pes. 40a ... שורן וחומץ צוֹמְתָן he steeps the barley-corns in vinegar, and this binds them (prevents moisture from penetrating and

creating fermentation); v. צָפַד. Sabb. 109ª . . . מי שנגפה בחומץ (Ar. צוּמָתָה בּיין) he whose hand or foot was struck, may apply wine (vinegar) to reduce the swelling (on the Sabbath).

Pi. צִימֵּת [*to press together,*] 1) *to heap up, store, save.* Gen. R. s. 83, end אבותיך קִצְמָתִים ואתה מבזבז thy ancestors saved, and thou squanderest; Yalk. ib. 140 מְצַמְצְמִין; Yalk. Chr. 1074 מצומצמים (read מצמצ). — 2) *to gather together, summon to a meeting.* Y'lamd. to Gen. XLVI, 28 quot. in Ar. (play on צמתך, Cant. IV, 1) שהוא מְצַמְּתָן . . . בצמאה he summons them to the synagogues, and they drink the words of the Law with thirst.—*Part. pass.* מְצוּמֶּמֶת; *pl.* מְצוּמָּתִין, מְצִיצָמָתִין *a) restrained, abstemious, self-controlled.* Cant. R. to VI, 7 (ref. to צמתך, ib.) על הצנועין ועל המצ' שבכם of the chaste and self-controlled among you.—*b) summoned to follow, follower.* Pesik. Haʿomer, p. 70ᵇ (ref. to צמרים, Job V, 5) אברהם וכל המצ' לו Abraham and all his followers; Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.

Nif. נִצְמַת *to be quashed;* (denom. of צִמִּיחוּת) *to be sold for ever, not to be recovered in the jubilee.* B. Mets. 79ª (ref. to לצמיתת, Lev. XXV, 30) מי שאין שם רובל נִצְמָתָה וכ' that which without the law concerning the jubilee would be sold for ever, is recovered by dint of the jubilee; יצאת זו אינה נצמתת . . . which excludes a case like this (a sale for sixty years), where the sale would not be perpetual even if the law of jubilee did not exist at all.

צַמֶּת ch. same, 1) *to contract, detain; to reduce a swelling.*—Ḥull. 93ᵇ מְצַמֶּת צְמָתֵי ליה they have the effect of condensing the surface of the flesh (binding the blood in the veins). Sot. 20ᵇ פחדא צַמֶּית, v. בִּיעֵיתוּתָא. Sabb. 109ª קא צמית ליה בחלא was bathing his foot in vinegar (on the Sabbath) to reduce the swelling; a. e.—2) *to assemble, meet.* Y. Dem. I, 22ª top גזר עליהון וצַמְּתוּן he conjured them (the mice), and they came together.

Pa. צִמֵּית, *Af.* אַצְמִית *to assemble, call, summon to a meeting.* Y. Peah VIII, 21ª top מְצַמֵּית וכ' (or מְצַמֶּית), v. סְכַן II. Y. Succ. V, beg. 55ª מיעול מְצַמְּיָא קהלא וכ' . . . ר' לוי R. L. and R. J. . . . received (alternately) two Selas to go around and call the congregation together for R. J. (to listen to his lecture); Gen. R. s. 98 למצמיתא (not צמצ'). Ib. s. 22 עד . . . מצמית לון while he was collecting them (picking up the scattered loaves). Y. Sot. I, 17ᵇ bot. אזל וצַמֵּת ליה וכ' he (Absalom) went and summoned (to accompany him) two men at a time, until he had collected two hundred men; Num. R. s. 9. Y. Kidd. IV, end, 66ᵈ ומצמית ליה פרישין and saved a little money.

Ithpa. אִצְטַמֶּת, *Ithpe.* אִצְטַמֵּת 1) *to be gathered together, meet.* Snh. 109ᵇ יומא דהוו מִצְטַמְּתִין קמת וכ' Ar. (missing in ed.) on that day when the Korahites were to meet, she (On's wife) arose and gave him wine to drink &c.—2) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטְמִיתִינָן Ar., v. צַמְצֵם.

צַן, v. צָנַן, צָנָא.

צָנָא, צְנָא, v. צִינָּא.

צַנָּא m. (v. צִינָּא I) *basket* (*of palm leaves*). Taan. 9ᵇ מלא צ' דתמרי a basketful of dates; Pes. 88ª. Ḥull. 57ª צ' דאינקורי a basket (coop) of birds, v. אִינְקוֹרָא. B. Mets. 25ª בצ' ופירי when one found a basket by the side of fruits. Ib. דאית ליה אוגנין לצ' when the basket has rims by which to handle it; a. fr.—Meg. 28ᵇ צ' דמלי סיפרי a basket full of books, a man full of learning, but without method. Ib. 7ª, v. חָרִיס.—*Pl.* צַנָּא, v. צִינָּא I.

צַנְבְּרַיי, צְנַבְּרַאי, v. סַנְבַּרַאי.

צִינָּה, צְנָה I f. (b. h.; v. צָנַן) *polished buckler* or *cuirass* (cmp. סַנְוֵרְהָא). Midr. Till. to Ps. I מנין . . . ח"ל וכ' whence do we learn to include the fourth side (as protected)? We read (Ps. V, 13) 'as with a cuirass &c.' Ib. to Ps. XXXV, 2 וכי למגן וצ' וכ' (ed. Bub.) do I need buckler and cuirass?; Yalk. ib. 722. Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27 (ref. to Ps. XCI, 4) צ' אני נעשה לכל מי שהוא סוחר בתורה I am a cuirass to whosoever travels about with the Law; Yalk. Ps. 842; Tanḥ. Naso 23. Ex. R. s. 40 (ref. to צנן, Josh. XV, 37) [read:] צנן שהוא צ' Jerusalem is surnamed Zenan, because it is a cuirass (the Temple being a protection); a. e.

צִינָּה, צְנָה II f. (v. צָנַן) *stinging palm, stone-palm* (whose wood is very hard and thorny).—*Pl.* צִנִּים, צִינִּין, צִיִּי'. Y. B. Mets. II, end, 8ᵈ קורדום . . . לא צ' וצצי זית if one finds an axe, he may use it for chopping ordinary wood, but not for stone-palms and olive trees; Tosef. ib. II, 22 צנם ed. Zuck. (Var. צנין, read: צנה or צנין). Succ. III, 1 צִיִּיֵּי . . . כשרות the palms of the Iron Mount are fit (for the festive wreath), expl. ib. 32ᵇ; Erub. 19ª.

צִינָּה, צְנָה III (b. h.; צָנַן) *cold.* Tosef. Ohol. II, 6 נכנסה עליו צ' ומת he caught cold on it (on the trepanned skull) and died. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. מתים . . . תשעים ninety-nine men die from cold to one by the hands of heaven; Lev. R. s. 16. B. Mets. 107ᵇ (ref. to חלי כל, Deut. VII, 15) זו צ' that means cold. Tosef. Sabb. III (IV), 5 צִרְיָנָן; Y. ib. III, 6ᵇ top צִרְיָנָה, v. פּוּגָּה h.; a. fr.—*Pl.* צִנִּים, חטל עליו שלג או צ' וכ' צִנִּין. Y. B. Kam. VIII, beg. 6ᵇ if he put snow or ice-cold water &c.; ib. bot. צונן. Ex. R. s. 25, beg. בקש צ' . . . בקש חמים וכ' (not גחלים) if he wants ice-water, he gets it (out of the *milliarium*); if he wants hot water &c.; (Tanḥ. Vayera 10 צונן . . . חמין).—צ' פחים (adopted from Prov. XXII, 5) *blowing cold winds, cold draughts;* [oth. opin.: צ' ופ' *cold and heat,* v. פַּח II]. B. Mets. l. c.; Ab. Zar. 3ᵇ; Keth. 30ª; B. Bath. 144ᵇ חכל בידי שמים חוץ מצ' פ' everything is in the power of heavens (comes from no fault of man), except sickness from cold droughts, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. Prov. 960 מצ' ופ'.

צִנּוֹן m. (v. צָנַן) (*full grown, round*) *radish.* Ber. 36ª; Erub. 28ᵇ, v. פּוּגְלָא. Ber. 57ᵇ. Ab. Zar. 11ª צ' מחתך אוכל radishes cut (digest) the food. Kil. I, 5 (differ. fr. נפוץ). Makhsh. IV, 6 צ' שבמערה radishes that grow in the water of a cavern; a. fr.—*Pl.* צְנוֹנוֹת. Sabb. II, 2 שמן צ' radish-oil. Tosef. ib. II, 3 מה ישנו . . . אלא שמן צ' בלבד what shall the Alexandrians do who have only radish oil (for their lamps)? Kil. I, 9; Y. ib. 27ᵇ; a. e.

צָנוּעַ m. (b. h.; צָנַע) *retired, discreet, chaste, decorous.*

Nidd. 12a צ׳ נקרא כל . . . he who fulfils the words of the scholars is called discreet (pious). Y. Dem. VI, 25d top (ref. to צְנוּעֵי Mish. ib. 6) שהכשר נקרא צ׳ the worthy man is called *tsanu'a*. Ber. 62a צ׳ בבית הכסא decent in his manners in the privy. Ib. צ׳ באורחותיו decorous in his ways; a. fr.—*Pl.* צְנוּעִים, צְנוּעִין. Cant. R. to VI, 6 (ref. to רחלים ib.) מה רחל זו צנועה כך היו ישראל צ׳ וכ׳ as the lamb is pure, so were the Israelites pure and virtuous in the Midianitic war. Dem. VI, 6 צְנוּעֵי בית הלל v. כָּשֵׁר II. Maas. Sh. V, 1 חצ׳ מניחין וכ׳ the conscientious lay money aside &c.; a. fr.—*Fem.* צְנוּעָה. Sabb. 53b כמה צ׳ אשה זו how chaste was this woman! Cant. R. l. c., v. supra; a. fr.—*Pl.* צְנוּעוֹת. Keth. 2b, sq. משום צ׳ for the sake of the virtuous women, opp. פְּרוּצוֹת. Nidd. 12a, v. עַד; a. fr.

צְנוּקָא, צְנוֹקָא, v. sub צִינּוּק.

צִינּוֹר, צְנוֹר m. (b. h.; צנר, enlargement of צור, cmp. טִירָה, צִינּוֹק, סְרָנָה &c.) [*anything carved out* or *turned*,] 1) *socket* in which the door-pivot turns, or *pivot*. M. Kat. I, 10 (11a) חצ׳ והצ׳ the pivot and the socket (or the socket and the pivot); v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 30).—2) *water pipe, spout, duct*. Mikv. IV, 1 חמניח כלים תחת הצ׳ if one puts vessels under the spout (which feeds a bath). Ab. Zar. 75a; Tosef. ib. VIII (IX), 3 . . . תחת הצ׳ מקלחין under the spout when its waters splash forth; Y. ib. V, end, 45b. Mikv. IV, 3, v. חֲמַט. Tosef. Erub. IX (VI), 22 (larger than מזחילה). Ib. 23 צ׳ חמקלח לרשות וכ׳ a gutter which runs into a public road whether containing water or wine; a. fr.—Euphem. *vagina*. Pirké d'R. El. ch. XVI.—*Pl.* צִינּוֹרוֹת, צִינֵּי. Y. Ab. Zar. III, 42c top, v. מָשַׁךְ. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16; Ber. 50b, v. מָשַׁךְ. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 3) [read:] לא היה שם ים אלא צ׳ דיאורים וכ׳ there was no lake there at the time, but (afterwards) the pipes of the ducts (the water veins in the rocks) burst, and a lake was formed (with ref. to Job XXVIII, 10); Yalk. ib. 72 צורות דיאור (corr. acc.).

צִינּוֹ, צְנוֹרָא I ch. same, 1) צ׳ דדשא *door-socket* or *pivot*. Ber. 18b שקלינהו מתותי צ׳ דד׳ . . . Ms. M. take the money from under the door-pivot at such and such a place; ed. שקלינהו מחותי בצ׳ דד׳ וכ׳ take it from what lies below in the socket &c. Keth. 67b. Sabb. 119a ומשלים להו אצ׳ דד׳ and had the money ready to settle with them as soon as the door was turned. Pes. 94b כצ׳ דד׳ moving around its axis like a door in its socket.—2) *water-pipe, duct*.—*Pl.* constr. צִנּוֹרֵי, צִנּוֹרֵי. Targ. Koh. I, 7.—3) *hook*.—*Pl.* צִנּוֹרִין, צִנּוֹרִין. Y. Yeb. XII, 12d bot.—V. צִנּוֹרָה II.

צִנּוֹרָה, צְנוֹרָה I, **צִנּוֹרָה, צְנוֹרָה** II, **צִנּוֹרָא, צְנוֹרָא** III, **צִנּוֹר** f. (v. צִנּוֹר) 1) *splash from a spout* (cmp. סִילּוֹן II), trnsf. צ׳ (של רוק) *ejection of spittle*. Y. Yoma I, 38d top ניתזה צ׳ של רוק וכ׳ spittle from his mouth flew on his (the high priest's) garments; Tosef. Nidd. V, 3; Nidd. 33b. Ib. (in Chald. dict.) צ׳ דעם הארץ the spittle of an ignorant man (not observing levitical cleanness); Ḥag. 23a משום צ׳ וכ׳ because spittle of an ignorant man may have fallen on it; a. e.—*Pl.* צִנּוֹרוֹת, צִינֵּי. Pirké d'R. El. ch. V צינורותיהן וכ׳ . . . העבים the clouds cause the seas to hear the sound of their splashings (rain), and the seas cause the deep to hear &c. (ref. to Ps. XLII, 8).

צִנּוֹרָא III, **צִנּוֹרָה** II, **צִנּוֹר** f. (v. צִנּוֹר) *hook, curved pin*. Kel. IX, 6 (ed. Dehr. צְנִירָה), v. כּוּשׁ I. Ib. XIII, 5 צ׳ שפשטה (ed. Dehr. צנר׳) if a curved pin has been straightened. Ib. XI, 9 צ׳ טחורה (Maim. ed. Dehr. צנר׳) the hook of an earring (detached) is clean; Tosef. ib. B. Mets. I, 9 [read:] צ׳ של נום (v. R. S. to Kel. l. c.). Ib. III, 7 ניטל . . . מפני הצ׳ (ed. Zuck. הצינורות) if the flat portion of the baker's shovel is broken off, it is susceptible to uncleanness on account of the hook on the other end (used as a poker); ניטלה חצ׳ (ed. Zuck. חצינורת) if the curved end is broken off (v. קַלְיָגְרְפּוֹן). Yoma 12a מחפך בצ׳ he turns (a piece of flesh &c. on the altar) with the hook. Tosef. Sabb. VIII (IX), 16 כדי לעשות צ׳ קטנה enough coal to forge a small hook; ib. IX (X), 5 כדי . . . ממני צ׳ enough iron to make of it &c. Men. 107a; Sabb. 90a צ׳ וכ׳ a small bronze hook. Gen. R. s. 74 אפי׳ מחט אפי׳ צ׳ וכ׳ thou hast not found with me even a pin or a hook (of thine); a. fr.—[Num. R. s. 8, v. next w.]—*Pl.* צִנּוֹרוֹת, צְנוֹרִיּוֹת (fr. צִנּוֹרִית). Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 צ׳ התופסות וכ׳ the hooks which clasp the mill-stones from above. Ḥag. 21b, sq. מחטין וצ׳ pins (or needles) and hooks; a. e.—Chald., v. צְנוֹרָא I.

צְנוֹרִי m. (preced.) *a piece as large as can be taken up with a hook (fork)*. Pesik. R. s. 23-24 כל דאכיל צ׳ מן קיסר וכ׳ whoever eats a forkful of what belongs to Cæsar, is stabbed to death (v. סְכָא); Num. R. s. 8 צינורא (corr. acc.).

צִנּוֹרִית, צְנוֹרִית, v. צִנּוֹרָא III.

צִנּוֹרְיָתָא, צְנוֹרְיָתָא f. (preced.) *hook*, a sort of fork with which to turn the pieces on the altar.—*Pl.* צִנּוֹרְיָתָא, צְנוֹרְיָתָא. Targ. O. Ex. XXVII, 3, a. e. (h. text מזלג).

צִנְּרָה, צְנָרָה, v. צִנּוֹרָא II, III.

צִנְּרְיָתָא, צְנָרְיָתָא, v. צִינְיָתָא II.

צְנִינָא f. (צנן) *prickly, withered*.—*Pl.* צְנִינָן. Targ. Y. Gen. XLI, 23 Ar. (ed. נצן, v. נָצָא II).

צְנִינִים m. pl. (צנן) *cold water* (?). Y. Sabb. XX, end, 17d שפוך צ׳ על וכ׳ pour cold water on him who passes by (?); [the entire sentence is unintelligible].

צְנִיעַ m. **צְנִיעָא** c. = h. צָנוּעַ. Targ. Mic. VI, 8 (Rashi צְנוּעַ). Targ. Cant. IV, 8.—Keth. 62b, v. מְעַלֶּה. Men. 43a איש צ׳ הוה וכ׳ he was a decorous man and would not take off his cloak the entire day; a. e.—*Pl.* צְנִיעֵן; f. צְנִיעָן, צְנִיעָתָא. Targ. Y. II Ex. XXXVIII, 8 נשיא צ׳ דהדון צ׳ וכ׳ chaste women that lived in retirement &c. (h. text הצבאות); Y. I צניעותא (corr. acc.).—Sabb. 140b תיהוון צניעין וכ׳ Ms. O. (ed. תהוי צניעתן, corr. acc.) be reserved even in the presence of your husbands.

צְנִיעוּת f. (preced.) 1) *secrecy, retirement*. Cant. R. to

III, 4 (ref. to Is. XLVII, 2) פרשי צְנִיעוּתֵךְ וכ׳ uncover thy secret, that means the (Babylonian) king that is kept behind seven enclosures. Num. R. s. 1 יפה הוא חצ׳ the privacy (in the Tabernacle) is becoming; a. e.—2) *discretion, chastity, decency, piety.* Meg. 13[b] ברחל ... בשכר צ׳ וכ׳ as a reward for Rachel's discretion Saul was her descendant. Ib. ומה צ׳ הועילה וכ׳ and wherein consisted Rachel's discretion? Erub. 100[b] אילמלא ... צ׳ מחתול if the Law had not been given to us, we might have learned decency from the cat; a. e.

צְנִיעוּתָא ch. same. [Targ. Y. I Ex. XXXVIII, 8, v. צְנִיעָה.]—Erub. 26[a] כירן דלצ׳ עבידא because the partition is made merely for the sake of privacy (not permanent). Ber. 62[a] ושתיקיותא צ׳ decency (in uncovering one's self for a human need) and silence. B. Kam. 82[a] משום צ׳ as a matter of chastity (v. סִירָנָי); a. e.

צְנִיף m. (b. h.; v. מִצְנֶפֶת) *turban.* Cant. R. to VIII, 6 צ׳ מלוכה royal turban.

צָנִיף, v. צִנֵּף.

צְנִיף m. (preced.) *shrill.* Ḥull. 79[a], v. עֲבִי.

צְנִיפָא f. (preced.) *shrieking* (of the wood-cock). Targ. II Esth. I, 2 (3).

צְנִירְתָּא, v. צְנוֹרָה II.

צְנִירְתָּא, צְנִירָא, v. sub צִינִי.

צָנַם (b. h.; cmp. next art.) *to sting, be hard, shrunk.* Part. pass. צָנוּם; f. צְנוּמָה. Ber. 39[a] פת צ׳ בקערה (Ar. צונמא) shrunk pieces of bread (soaked) in a bowl.

צִנַּם, Tosef. B. Mets. II, 22, v. צִנָּה II.

צָנַן (cmp. סָנַן) [*to sting*; (of taste) *to be pungent*; (of color) *to be bright, polished*]; (of temperature) *to be cold.* Mekh. Yithro s. 4 רחק ממנה צ׳ if he is removed from it, he is cold. Y. Pes. IV, 31[b] top שלא תִּיצַן that she (the ass in heat) may not cool off (before copulation). Gen. R., s. 87 איקונין ... וצָ׳ דמו he saw his father's image before him, and his blood grew cold; ib. s. 98 וצינן (corr. acc., or וצוּנָן); a. e.—V. צוֹנֵן.

Hif. הֵיצִין, *Nif.* נָצַן *to become cold.* Y. Hor. III, 46[d] נָצַן he must become cold (suppress his passion); לא ח׳ if he does not cool off (what shall he do)? Ib. וירא מֵיצַן and he will cool off. Ib. ראה ... מיר ח׳ he saw his father's image and at once was cooled off (v. supra).—Gen. R. s. 20 שמא תֵּיצוֹן (*Nif.*), v. next w.

Hif. הוּצַן *to be cooled off.* Ab. Zar. III, 9 ישן יוּצַן if it is an old oven, it must be allowed to cool off (before being used again); Pes. 26[b]; 27[a].

Pi. צִנֵּן *to cool off.* Sabb. 53[a] לצַנְּנָהּ to cause the perspiring animal to cool off, opp. לחממה to keep her warm. B. Bath. 74[b] סירס ... וצי׳ הנקבה he emasculated the male (Leviathan), and cooled the female. Ex. R. s. 10 ומְצַנְּנִין אותו (not ומצנן) they caused the stove to cool off. Pes. 118[a] the angel Gabriel said, ארד ואַצַנֵּן וכ׳ let me go down and cool the furnace &c.; a. e.—[Gen. R. s. 98, v. supra.]

Pu. צוּנַּן *to be cooled off.* Gen. R. s. 98, v. supra.—Part. מְצוּנָּן; f. מְצוּנֶּנֶת. Ḥull. III, 5 חמצ׳ an animal suffering from frost; Tosef. ib. III (IV), 19.

Hithpa. הִתְצַטְּנֵן, *Nithpa.* נִצְטַנֵּן *to become cold; to get chills.* Sabb. 129[a] הקרו דם וכ׳ if one has chills after bloodletting. Yoma 77[a] אלמלא לא נִצְטַנְּנוּ וכ׳ if the coals had not been cooled off on their transmission from the hand of the Cherub &c. Sot. 11[b]; Ex. R. s. 1 מְצַטְּנוֹת, v. רָחֵל; a e.

צָנַן ch. same, *to be cold.* Y. Yeb. IV, 6[a] bot. עד דלא תִּצְנַן before she cools off (her throes of birth die away); (Gen. R. s. 20 שמא תיצון וחמות lest she get cold and die).

Af. אַצְנֵן *to make cold.* Y. Sabb. IV, 6[d] [read:] החן חלא מרתיח רחתא ומַצְנֵן צונכה sand heats a warm object buried in it, and makes a cold object colder.

Ithpa. אִתְצַטַּן *to be cold, have chills.* Sabb. 129[a] ואִצְטַנְּיֵאת (missing in Mss. M. a. O., v. Rabb. D. S. a. l. notes 80, 90) she got chills.

צִנָּא m. (preced.) *cold.* Naz. 22[b] כי מתפיס ... בצ׳ מתפיס (Rashi בצרינ׳) when a man takes hold (of a dish), does he do so when it is in its original condition (as it is cooked), or when it is cooled off?, i. e. when referring to a thing in a vow, is the vowing person presumed to mean the thing when it is yet prohibited (as flesh of a peace-offering before the blood is sprinkled), or when it has become permitted?; [Ned. 11[b] בחיתירא, a gloss that took the place of our w.; Ar. reads בְּצָנָּא, q. v.]

צָנַע (b. h.) *to hide; to retire.*—Part. pass. צָנוּעַ. Taan. 16[a] (commenting on the custom of bringing the chest containing the Torah scrolls to the open place of the town for fasts and prayers) לומר כלי צ׳ היה לנו וכ׳ as if saying, we had a vessel kept in reverential retirement, and it has been exposed on account of our sins.—V. צָנוּעַ.

Hif. הִצְנִיעַ *to withdraw* (from use); *to reserve, hide.* Sabb. X, 1 המַצְנִיעַ לזרע וכ׳ if a person had laid aside something for seed, or for a sample, or for medicinal purposes, and takes it out into the street &c. Ib. 90[b] שהצְנִיעוֹ ושכח וכ׳ if he had laid it aside, but forgot for what purpose &c. Ib. 91[a] כל ... להַצְנִיעַ ואין מַצְנִיעִין a thing not fit for reservation, or of the kind not usually reserved, but this person considered it fit &c. Num. R. s. 1 מַצְנַעַת עצמה keeps herself in retirement (chastity). Ib. s. 20 הִצְנִיעוּ עצמן contained themselves (remained chaste); a. e.—Part. pass. מוּצְנָע; f. מוּצְנַעַת &c. Ter. VIII, 8 מקום חמ׳ a retired (well-guarded and clean) place; Bekh. 33[b], a. e.—Gen. R. s. 94; Cant. R. to I, 12 (ref. to Ex. XXXV, 24) מלמד שהיו מ׳ וכ׳ this shows that acacia wood was kept by them in reserve from the days of Jacob; a. e.—Gen. R. s. 1 (ref. to אמון, Prov. VIII, 30) אמון מוצנע *amon* (=*amun*) means well cared for (by ref. to אֹמֶן, Esth. II, 7).

Pi. צִנֵּעַ *to restrain.* Y. Bets. V, 63[a] מי הוא זה שבא לצַנְּעֵנוּ וכ׳ who is he that comes to put us under restrictions in our own house?

צְנַע ch. same, *to guard.* B.Kam. 23b זיל ... דליצְנְעִינְהוּ (Ar. אֲצַנְעִינְהוּ *Af.*) go and tell the owner of the goats to guard them (from trespassing on my property).—Part. pass. צָנוּעַ; *pl.* צְנוּעִין *a) reserved, kept, guarded.* Targ. Y. Deut. X, 5.—B. Bath. 58a אמאי לא צְנִיעַת באיסורא why art thou not more guarded in thy immoral conduct?—*b) retired, chaste,* v. צְנִיעַ.

Af. אַצְנַע *to put aside, deposit, withdraw (from use).* Targ. Num. XVII, 22. Targ. Lev. XVI, 23; a. fr.—B. Mets. 25b אטו אמוריים מַצְנְעֵי כו׳ is it only Amorites that hide (their treasures in walls) &c.? B. Bath. 24a דמיגנבי מניה ואיצְנוּעֵי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. Lect.) as to being stolen from there and hidden, they would not hide it in the same grounds from the surface of which they had taken it. Ib. אבל עינבי מַצְנְעֵי (or מְצַנְעֵי) but grapes they may hide in the same grounds; a. e.—B. Kam. l. c. אַצְנְעִינְהוּ guard them, v. supra.—[Cant. R. to I, 16 מצנעה, v. נְעִיץ.]

Pa. צַנֵּע 1) *to restrain, make a person respect authority.* Nidd. 36b זיל צַנְּעֵיהּ go and make him respect my authority.—2) *to cause a person to live in retirement* (a mild method of excommunication). Kidd. 25a זיל צַנְּעִינְהוּ go and tell them to withdraw (cmp. חככר ושב בביתך, M.Kat. 17a).

Ithpa. אִצְטַנַּע, אִיצְטַנַּע, *Ithpe.* אִיצְטְנַע 1) *to restrain one's self.* Targ. Y. Gen. XIV, 15 (not אִצְטִינָא).—2) *to be private, to be hidden.* B. Bath. 60a מצינא לאִצְטַנּוּעֵי מינך I can be private (protect myself) from thy gaze. Ib. 24a, v. supra.

צִי, צְנָעָה, צִנְעָא f. (preced.) *secrecy;* בְּצִי *privately, in secret, without ostentation.* M. Kat. 12b ובלבד שיכניסם בצ׳ וכ׳ provided he brings them into his house with the least publicity possible. Ib. צ׳ דחני רבמא חוא the least publicity in bringing these (joists) in is, if it is done in day-time. Snh. 75a, opp. בפירהסיא. M. Kat. 24a דברים שבצ׳ נוהג one must observe (on Sabbaths or festive days) such customs of mourning as refer to domestic privacy; Keth. 4a דברים של צ׳. Bets. 16a בצ׳ וכ׳ כל מצות ... all commands that God gave to Israel, he gave unto them publicly (for all nations), except the Sabbath which he gave them privately, as we read, between me and &c. (Ex. XXXI, 17); a. fr.

צָנַח (cmp. צפצף II) [*to shine, be bright*; (of voice) *to be clear, shrill,*] *to neigh.* B. Kam. 18b; Kidd. 24b. [B. h. צָנִיחַ, denom. of צָנַח.]

צְנִיחַ, צְנֵחַ ch. same, 1) (of the woodcock) *to shriek, squeak.* Targ. II Esth. I, 2 (3).—[Targ. Is. XIII, 22 Kimḥi in ed. Ven. I Var., v. נְצַח.]—2) *to neigh.* Pes. 113a ... לא דלא צָנְחִי כו׳ live not in a place where no horse neighs, no dog barks &c.

צַנָּפָא f. (preced.; cmp. צִיץ a. derivatives) *uppermost branch; border, fringe.* Targ. Is. XVII, 6 ed. Lag. (oth. ed. ענפא; h. text אמיר).—Naz. 22b בצ׳ ... בעיקרא Ar. does he seize it by the root or by the top?, v. צַנְנָא.—*Pl.* צַנְפָּתָא, constr. צַנְפַּת. Targ. Y. II Deut. XXII, 12; Num. XV, 38 צ׳ גולת׳ (not דג׳).

צַנְצַנְתָּא f. (b. h.; v. צַנָּן) *a bottle of glossy material.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5; Tanḥ. B'shall. 21 (ref. to Ex. XVI, 33) אינו יודע ... ת״ל צ׳ ... דבר המצרף וכ׳ I should not have known of what material it was, whether of silver ..., therefore the text has *tsintseneth,* something that glistens more than anything else, that is, a (glazed) earthen vessel. Ib. חמן צ׳ the bottle of manna (which was preserved), v. צְלוֹחִית. Tanḥ. Noah 18 צ׳ מלאה וכ׳ a bottle full of live locusts.

צְנָתָא, v. צִינְתָא.

צַנְתְּרִין m. pl. (cmp. צַנּוֹר) *spouts, tubes.* Targ. II Esth. I, 2 (corresp. to צנחרות, Zech. IV, 12).

צָעָא m. (v. צוּעָה) *plate, dish.* Ḥull. 47b צ׳ דקונדא a glazed earthen plate. Pes. 111b צ׳ אפומא דחצבא וכ׳ to hang a plate on the snout of a pitcher is indicative of poverty; a. e.—*Pl.* צָעֵי. Bets. 32a צ׳ חקלריתא the dining plates of the peasantry, v. אִירוֹנִית. Meg. 7b שתין צ׳ וכ׳ sixty plates of sixty different dishes. Yoma 83b, v. לוּפָּא; a. e.

צְעַד (b. h.) *to step, walk.* Taan. 20b ולא צָעַדְתִּי בפני מי וכ׳ I never walked in front of one my superior; Meg. 28a.—[Yalk. Ex. 346 חצועד, v. צוּעַד.]

Hif. הַצְעִיד *to cause to walk, direct.* Ber. 29b שתולילכני לשלום והַצְעִדְנִי וכ׳ that thou mayest lead me in safety and direct me in safety.

Pi. צִיעֵד *to climb.* Pirké d'R. El. ch. XXXIX ... והיו מְצַעֲדוֹת על וכ׳ and the Egyptian girls used to climb up the walls and throw to him (Joseph) rings &c.

צַעַד m., **צַעֲדָה** f. (b. h.; preced.) *step.*—*Pl.* צְעָדִים, צְעָדוֹת. Pirké d'R. El. ch. XVII עשר צ׳; Yalk. Kings 232 עשרה צ׳. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to Prov. IV, 12) לא צרו צְעָדָיו וכ׳ Jacob's steps were not straitened; Midr. Till. to Ps. XCI.

צְעָה, Yalk. Ez. 352 יושב ומצעה, read: ומצפה, v. צָפָה.

צְעִי, Targ. Prov. III, 20, a corrupt. of ענני (itself a Var. of שמיא, v. correct vers. s. v. רָסַס).

צְעִידָה f. (צָעַד) *step.* Y. Snh. X, 29a bot. (ref. to II Sam. VI, 13) על כל צ׳ וצ׳ וכ׳ at every step they offered &c.; Num. R. s. 4. Gen. R. s. 98 (play on בנות צעדה, Gen. XLIX, 22) [read:] שאני נותן לבנותיך צ׳ בתורה I will give thy daughters a step (or space) in the Law; מה צ׳ פרשה what is meant by *ts'idah*? A section (Num. XXVII, 1-11).

צָעִיף m. (b. h.) *veil, cover.* Gen. R. s. 60; s. 85; Yalk. ib. 109.

צְעִיק, v. צָעַק.

צְעִיר, v. צָעֵר.

צָעִיר m. (b. h.; צָעַר) *young, junior; attendant, boy.* Gen. R. s. 6 (ref. to Gen. XLVIII, 14) וכי ... שהוא הצ׳ do we not know from the genealogical records that he was the younger?—*Pl.* צְעִירִים. Arakh. II, 6 (13b) וצעירי הלוים וכ׳ Ar. a. Maim. (Mish. וצוערי; Bab. ed. וצעירי Rashi

וצוּע׳) and they were called the junior Levites; ib. 13b תנא וסועדי ... וחנא דידן ... קרי לחו צערי there is a version, 'and they were called the assistants of the Levites'; and as to our version (צוערי or צעירי), because the voices of those were fine ..., therefore he calls them *tsa'ărê* (the troubles) of the Levites (v. צָעַר). Gen. R. s. 75 צְעִירֵיהֶם של שבטים the youngest of the tribes; a. e.—*Fem.* צְעִירָה. B. Kam. 38b צ׳ דקאמרה בן עמי וכ׳ the younger (daughter of Lot) that called her son Ben-ammi &c.; Hor. 11a; Naz. 23b; a. e.—Y. Meg. I, 71d bot. צְעִירַת הרגלים ... כתבו לו they (the Greek translators) wrote for him (Ptolemy) 'the slender-footed' (in place of ארנבת, Lev. XI, 6); Bab. ib. 9b; Treat. Sof'rim I, 8; Mekh. Bo, s. 14; Tanḥ. Sh'moth 22.—[LXX Lev. XI, 5, 6 has δασύποδα=שְׁעִירַת הרגלים.]

צַעֲצוּעִים m. pl. (b. h. צעצעים, II Chr. III, 10; √צע, cmp. צער; cmp. זעטוט a. זער) *miniatures, babes, dolls.* B. Bath. 99a כרובים מעשה צ׳ היו (not חן, v. Rabb. D. S. a. l. note 1, 2) the Cherubs in the Temple had the form of babes, v. פָּרוּב I; [Comment. =צאצאים, v. Rabb. l. c.].

צָעַק (b. h.; cmp. זָעַק) *to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) יכול כל זמן שהוא צועק וכ׳ lest you may think, when he cries, I hear him (take up his cause), and when he does not cry, I do not &c. B. Kam. 93a הנִּצְעָק ... אוי לו לצועק woe to him who cries (prays for divine judgment to come down upon his neighbor) more than to him who is cried against. Ib. אחר לצועק ואחד לנצעק וכ׳ Ms. M. both are included (in Ex. l. c.) as deserving divine punishment, the crier and he who is cried against, only that they (in heaven) hasten to attend to the crier first &c. (differ. vers. quoted in Tosaf.). B. Mets. 75b שלשה צועקין ואינן נענין three persons cry in distress, and are not answered (because they are themselves to blame for their sufferings). Midr. Till. to Ps. XXXIV והיו צועקות שתיהן וכ׳ and both of them screamed and raged within &c. Men. 53b; a. fr.

Nif. נִצְעַק *to be complained of*, v. supra.

צְעִיק, צְעֵיק ch. same. Targ. Josh. XXIV, 7. Targ. Jud. IV, 3.

צְעָקָה f. (preced.) *cry, complaint.* Gitt. 7a צְעָקָה לגרמא ער עתה לא באה צַעֲקָתָם לפני וכ׳ until now their cry has not come before me, because the destined end (of the captivity) has not yet arrived. R. Hash. 16b ארבעה ... צדקה צ׳ וכ׳ four things cause the evil verdict to be torn up (reversed), they are: charity, prayer &c. Deut. R. s. 2 צ׳ (one of the names for prayer); a. fr.

צָעַר (b. h.) 1) *to be narrow, slender, young*, v. צוּעִי, צָעִיר.—2) *to be restrained, suffer privation, pain.* Taan. 11a, v. infra.

Hif. הִצְעִיר *to lessen; to subordinate.* Gen. R. s. 6 (ref. to הצעיר, Gen. XLVIII, 14) על ידי שהיה מַצְעִיר את עסקיו וכ׳ because he subordinated his affairs (was contented with lesser services), he was privileged to be invested with the rights of the firstborn; הגדול שהוא מצעיר וכ׳ if a great man applies himself to minor services, how much more (is he praiseworthy)!—Part. pass. מְצֹעָר, q. v.

Pi. צִיעֵר 1) *to narrow, restrain; to inflict pain, annoy.* Naz. 19a; 22a, a. e. (ref. to Num. VI, 11) ומה זה שלא צִיעֵר עצמו ... הִמְצַעֵר עצמו וכ׳ if this (Nazarite) who denied himself only the enjoyment of wine is called a sinner, how much more so he who denies himself all enjoyments of life! Taan. 11a ... במשה רבינו שצִיעֵר עצמו וכ׳ יְצַעֵר man must suffer (deny himself enjoyments), when the community suffers; for thus we find that Moses afflicted himself (by sitting on a stone, Ex. XVII, 12) &c.; ib. וכל המצער עצמו עם וכ׳ (Ms. M. וכל המצער עם, insert צִיעֵר עצמו, v. Rabb. D. S. a. l. note) and he who afflicts himself in sympathy with the community, will be allowed to see the comfort of the community; Yalk. Gen. 148, a. e. הִמְצַעֵר. Snh. 11a אתה הוא שצִיעַרְתָּ לאבא ואתה מְצַעֲרֵנִי b wast thou the one who annoyed my father (with the smell of garlic)? Ab. Zar. 40b and thou didst let me be in pain (without telling me of the remedy)?; a. fr.—2) **to suffer.* Yalk. Is. 333, v. צָרַר.

Hithpa. הִתְצַעֵר, *Nithpa.* נִצְטַעֵר *to feel pain; to suffer privation; to grieve, trouble one's self.* Yalk. Gen. l. c., a. e., v. supra. Ḥag. 15b בזמן שאדם מִצְטַעֵר וכ׳ when a man suffers (the penalty of the law), what does the Shekhinah say?; אם כך הקב״ה מצטער וכ׳ if the Lord thus grieves over the blood of the wicked (convict), how much more does he grieve over the blood of the righteous that is shed!; Ms. M. 1 אם כן מצטער אני וכ׳; Ms. M. 2 מְצַטַּעֲרֵנִי if thus I (the Lord) grieve &c. Snh. 46a; Yalk. Deut. 930. Succ. 26a, a. e. מצטער פטור וכ׳ he that feels uncomfortable (cold) is exempt from sitting in the Succah (contrad. fr. חולה). Meg. 16a sq. אפשר דבר שנצ׳ בי ... יכשל בו is it possible that this righteous man (Joseph) should commit the same wrong from which he himself had suffered (to make distinctions between brothers)? Yoma 74b; Y. ib. VIII, 44d top (ref. to Lev. XVI, 29) ... וְיִצְטַעֵר יכול ישב you may think, one must sit in the sun or in the cold in order to afflict one's self. Bab. ib. 19b כל ימי הרהרתי בצט׳ על וכ׳ all my life-time have I been troubling myself about this verse (Lev. XVI, 2) thinking, when shall I have an opportunity to carry it into practice (in accordance with the Sadducean interpretation of it) &c. Sifré Deut. 354 הוראל ויִצְטַעֲרֵנוּ וכ׳ since we have gone to the trouble of coming here &c.; a. fr.

צָעִיר, צָעֵר ch. same; (act. verb) צְעַר [*to diminish,*] *disregard, shame, curse* (cmp. חסר, גדף). Targ. II Esth. II, 5 (transl. of תקלל, Ex. XXII, 27). Targ. Prov. XXX, 11 נְצָעֵיר ed. Lag. (oth. ed. נְצָעֵר; ed. Wil. נְצַעֵר *Pa.*; h. text קלל). Ib. 10 יְצַעֲרִיךָ ed. Lag. (oth. ed. יְצַעֲרֵנָּךְ, *Pa.*).

Pa. צַעֵר, צְעַר 1) same, v. supra.—Meg. 28a שרא לכל מאן דצַעֲרָן ... the Lord forgive every one that may have insulted me.—2) *to afflict, grieve, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVI, 6 (not צעד). Targ. Job XVIII, 4; a. fr.—Ber. 10a הוו קא מְצַעֲרֵי ליה טובא they annoyed him exceedingly. Ib. 27b עד כמה מצַעֲרִיה ונידול how long shall he go on vexing him? Naz. 23b; Hor. 10b sq. (ref. to Deut. II, 9) מלחמה הוא דלא הא צְעוּרֵי war you must not wage (against Moab), but you may afflict them (put them under tribute); אפר׳ צְעוּרֵי לא you must not even afflict them (the Ammonites); (B. Kam. 38b עביד בהו אנגריא). Y. Snh. I, 18c bot. כן ... לצעורי

וכ׳ is that your custom, to trouble your teacher? Ḥull. 95a לצַעֲרוּרֵי כוּן ch.; a. fr.—3) *to grieve, take pains.* Ber. 18b הוו מְצַעֲרֵי לאדכורה they took pains (in vain) to recall (what they had learned; Ms. M. חוו יתבי ומְצַעֲרֵי they sat and grieved; v. Rabb. D. S. a. l. note).

Ithpa. אִצְטַעַר *to suffer, grieve, be vexed, troubled.* Targ. Y. Num. XI, 1 (h. text מתאנן). Targ. Ps. VII, 15; a. fr.—Keth. 104a וקמְצַטַּעֲרָן ... חלץ he put his T'fillin off and put them on again, and was in pain. Sabb. 140b עד דמִיצְטַעֲרָן until they were vexed (by curiosity). Succ. 52a. Ber. 18b Ms. M, v. supra; a. fr.

צַעַר m. (preced.) *pain, grief, trouble.* B. Kam. VIII, 1, v. נָזַק. Ib. 84a; 26b (ref. to Ex. XXI, 25) ליתן צ׳ במקום נזק this intimates that you must decree indemnity for pain even where injury has been inflicted (in addition to damages for mayhem). Snh. 19b, a. e. גְּדוֹל בנים מִצַּ׳ v. גָּדוֹל. Taan. 11a שרוי בצ׳ ... בזמן when the community is in trouble (and holds a fast). Ib. ... חואיל וישראל שרויין בצ׳ עמהם as Israel is in trouble (suffering the privations of warfare), I (Moses), too, will suffer privations with them, v. צָעַר. Ib. 10b בדבר של צ׳ עשה ... צ׳ חוא לי in a matter of affliction, one may act (as if he were a distinguished person) ..., for his motive is not self-elevation but affliction (sympathy with public sufferings). Gen. R. s. 52, end צַעֲרוֹ של איש וכ׳ the privation (abstinence from sexual contact) is felt more intensely by the man than by the woman. B. Mets. 31a משום דאיכא צ׳ בעלי חיים because there is suffering of animals connected with the case (which must be relieved). Ib. 32b; Sabb. 128b צ׳ בעלי חיים דאורייתא the duty of relieving the suffering of beasts is a Biblical law; a. v. fr.

צַעֲרָא, צְעַר, צַעַר ch. 1) (v. צָעַר) *degradation, disregard, shame.* Targ. Prov. III, 35 (h. text קלון); a. fr.—Ib. XIV, 3 זקתא דצ׳ rod of humiliation (h. text חטר גאוה).—*Pl.* צַעֲרֵי. Ib. VI, 33.—2) *pain, grief, privation.* Targ. Gen. III, 16. Targ. I Chr. IV, 9; a. fr.—Gen. R. s. 82 (transl. בן אוני, Gen. XXXV, 18) בר צַעֲרֵי child of my pain. Ber. 28a מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצ׳ חוא what evidence is there that *nugê* (Zeph. III, 18) has the meaning of grief? B. Mets. 31a דצ׳ דמרה איתא וצ׳ דידה איתא where both the owner and the animal suffer; a. fr.—*Pl.* צַעֲרִין, צַעֲרֵי. Targ. O. Gen. III, 16. Targ. Job IX, 28. Targ. Ps. CXLVII, 3; a. fr.

צַעֲרוּ f. same, *grief, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 53; 57 (h. text מצור); ib. 55 צערוי ed. Amst. (corr. acc.).

צַעֲתְרֵי, v. צִתְרֵי.

צָף m., צָפָה f. (part. of צוּף q. v.) 1) *floating, flat.* Men. V, 8, a. e., v. מַחֲבַת.—2) *shining, conspicuous.*—*Pl.* צָפִין, צָפִים. Yalk. Num. 759 (expl. יקרות וקפאון, Zech. XIV, 6, v. קָפָא) צ׳ לכם כהדין בילוס הדברים ... the things which are covered up to you in this world, shall be as clear to you &c., v. בּוּלָס; Yalk. Is. 316, a. Num. R. s. 19 צוֹפִים (cmp. part of חוּל: חָל a. חוֹל); Tanḥ. Ḥuck. 8 צְפִיִּים; v. צָפָה.

צָפָא or צֶפָא, v. צִיפָּא II, III.

צָפַד (b. h.; cmp. צָפַק) 1) *to be pressed; to cleave.* Pesik. R. s. 37, beg. צ׳ עורך על עצמך וכ׳ thy skin was cleaving to thy bones, and thy body was as dry &c.—2) *to press, contract.* Y. Yeb. XVI, 15d top [read:] וחכירוחו שצָפָדוּחו the identified the drowned man, for the cold had contracted him (preserved his features). Y. Pes. II, end, 29c החומץ צוֹפְדָן vinegar contracts them (Bab. ib. 40a צומחן), v. צָמַח. Y. Ter. X, beg. 47a עדשים צוֹפְדוֹת אוחו שלא יבלע the thick mass of lentils presses it (the onion) so that it cannot absorb (the taste of the lentil water); שלא יתן so that it cannot communicate its taste; ib. IX, beg. 46c ציפרות (corr. acc.).

צַפְדוֹנָא, v. next w.

צַפְדִינָא (צַפְיִדָנָא) m. (preced.) *scurvy.* Yoma 84a חש בצ׳ Ms. M. (ed. צפיר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) suffered from scurvy; Ab. Zar. 28a; Y. ib. II, 40d צִיפְדוֹנָא, צִיפְדִינָה; Y. Sabb. XIV, 14d צִירְפְּדוֹנָה; ib. צירפר׳ (corr. acc.).

צָפָה part. f. of צוּף; v. צָף.

צָפָה *to look,* v. צפי.

צִפּוּדָא, v. צִיפּוּדָא.

צִפּוֹר, v. צִיפּוֹר.

צָפוֹן I m. (adapt. of sapo, as if fr. צוּף; v. Sm. Ant. Engl. ed.3, s. vv. Sapo a. Fullo) [*foam,*] *soap, detergent.* Nidd. 62a העביר עליו צ׳ ועבר (Ar. סִפּוֹן) if he rubbed soap over the suspected blood-stain, and it disappeared. Ib. צ׳ צבע נמי מעבר but will not soap also remove red dye? B. Kam. 93b חואיל וריכול להעבירו ע״י צ׳ because he can remove it with soap. Ib. 101a במאי שקיל להו בצ׳ צ׳ וכ׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) wherewith shall he take the dye off? With soap? Soap will remove the dye, but will not restore the natural color. Tosef. Nidd. VIII, 11 שאילו העביר עָלָיו צ׳ וכ׳ ed. Zuck. (Var. סָאפִּין) (סאפן) if he had rubbed soap over it at the start, it might have passed away.—Denom. הִצְפִּין *to soap.* Ib. הצפינן ועבר עליו ed. Zuck. (read וְהִצְפִּינוֹ, and strike out עליו) if he soaped the stain, and it passed away (oth. ed. סאפין ועבר, sub. העביר עליו, v. supra).

צָפוֹן II m. (b. h.) [*brightness,* cmp. אַסְתָּן,] *north.* Erub. 38a, sq. Gen. R. s. 1, beg. צְפוּנוֹ (של רקיע) the northern portion of the sky; a. v. fr.—Denom. צָפוֹנִי f. צְפוֹנִית; Y. Peah III, 17d חצריה צ׳ its northern half. Zeb. V, 3; a. fr.

צְפוּנָה, צִפּוּנָא, v. צִיפּוּנָא.

צְפוּנָה f. (צָפַן) *reserving.* Lev. R. s. 2 (ref. to צָפְנָה, Lev. I, 11) ומנין שהלשון הזה לשון צ׳ whence do you prove that this expression (the stem צפן) has the meaning of reserving? Answ. ref. to צפנתי (Cant. VII, 14).

צְפוּנִית, צְפוֹנִי, v. צָפוֹן II.

צִיפּ׳, צְפוֹר c. (b. h.; v. צָפַר I) 1) *bird.* Ab. Zar. III, 1

כל שיש בידו ... או צ' וכ' a statue which holds in its hand a staff or a bird &c. Ib. 41[a] צ' שתופש ... כצ' the emblem of the bird is a symbol that he causes himself to be caught like a bird in behalf of the entire world (v. כְּדוֹר); Y. ib. III, 42[c] bot. צ' ותמצא וכ' the bird alludes to (Is. X, 14), 'My hand reacheth forth, as for a nest, to the riches of all peoples' (universal conquest); Num. R. s. 13. Sabb. XIII, 5, v. צוּד h. Ib. 106[b], a. fr. דרור, צ' דרור, v. דְּרוֹר; a. v. fr.—Y. Snh. X, 28[d] bot. אמר לו אין צִפּוֹרְךָ מדיינית (some ed. צִפּוֹרָה) he said to Moses, is not thy bird (Zipporah) a Midianite?—Makhsh. V, 2 תצושה צ' במים (Var. צִנּוֹר) if one makes 'a bird' in water (producing bubbles by blowing through a tube); Tosef. ib. II, 13.—*Pl.* צִפָּרִים, צִפֳּרִים, צִיר... Naz. I, 1 הרי עלי צ' וכ' (Y. ed. צפר') if a person says, I vow birds . . ., he is bound to be a Nazarite; Y. ib. 51[a] bot., sq. ציפורין. Ib. וכי צ' הוא מביא וכ' does the Nazarite offer 'birds', does he not offer doves &c.? Ib. קרוי צ' ... כל עוף all birds, whether clean or unclean, are called *tsipporin*. Bab. ib. 3[a] ציפרין סמוכין לשיער וכ' in saying, 'I vow birds', he presumably had in his mind the birds mentioned in connection with the growth of hair (Dan. IV, 30). Neg. XIV, 1 צִפֳּרֵי דרור (Mish. ed. צפרים), v. דְּרוֹר. Ab. Zar. 29[a]; Ber. 57[b] בשר צ' birds' flesh (bad for convalescents); a. fr.—2) צ' נפש (צִפֳּרֵי נ') ['the bird of life',] *the cartilage at the end of the sternum* (cartilago ensiformis). B. Kam. 90[b] צירפור נפשו ... במה הכהו Ms. R. (ed. כמה ... ציפר נ'; Ms. F. צפר; v. Rabb. D. S. a. l. note 40) wherewith he struck him, and whether he struck him on his leg or on his stomach; Yalk. Ex. 331; Tosef. Snh. XII, 3. Tosef. Macc. V (IV), 15 כדי שלא תגיע לציפר וכ' ed. Zuck. (Var. לצורפי; לציפור; cler. error for לציפוי) lest the whip reach his stomach, and he die.—צ' כרמים, v. צִפּוֹרֶת.—[צפור, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 ed. Zuck., v. צְפִירָא II.]

צִפּוֹרָא, צְפוֹר ch., v. צִפָּר.

צִפּוֹרָאָה, צְפוֹרָאָה v. צִיפּוֹרָאָה.

צִיפִּי, צִפּוֹרָה (b. h. צִפֹּרָה) pr. n. f. *Zipporah* (*Bird*), wife of Moses. M. Kat. 16[b] (ref. to Num. XII, 1) וכי כושית שמה was her name Kushith? Was not Z. her name? &c. Ex. R. s. 1 ... כצ'פור נקרא שמה she was named Zipporah (bird), because she sped like a bird (to bring Moses to her father's house); a. e.

צִפּוֹרֶת, Tosef. Kel. B. Bath. V, 12, v. צְפִירָא II.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 5, v. צְפִירָה II.

צִפּוֹרִין, צִפּוֹרְיָא, צִפּוֹרֵי, v. sub צִיפִּי.

צִיפִּי, צִפּוֹרֶן c. (b. h. צִפֹּרֶן; v. צָפַר I) 1) *nail* (of finger or toe), *talon* (of a bird). Mikv. IX, 2; 4. Gen. R. s. 20, end חלקים היו כצ' they were as smooth as a nail, Yalk. ib. 34. Koh. R. to VI, 7 כצ' מתוך חושט (the departure of the soul from the body is) like getting a nail out of the gullet, v. צִיפּוֹרֵי I; a. fr.—Gen. R. s. 45 צִיפָּרְנָן של אבות ולא של וכ' rather a nail of the fathers than the belly of the sons, i. e. the older generations were better than the latter; Yoma 9[b] טובה צִפּוֹרְנָן *Du.* צִפּוֹרְנַיִם, צִפָּר, צִיר, צִפָּר. Tosef. M. Kat. II, 2 לירוט צ' to cut the nails; M. Kat. 17[b]. Y. Hor. II, 46[d] בציפָּרְנֵי ידיו through his finger nails; Gen. R. s. 98 דרך צִפּוֹרְנָיו. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 צפורנים the talons; Yalk. Lev. 537; Toh. I, 2; Ḥull. 121[a]; a. fr.—2) *a digging tool, spade, mattock.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 צ' גדולה a large spade; Y. ib. XVII, beg. 16[a] הציפרין (corr. acc.). Y. Shek. VIII, beg. 51[a] צ' קורא אותו היה אבא שאול (not אותן) וכ' Abba Saul called it (the חֲרִיצָה) *tsipporen*, because it resembles a nail. Ex. R. s. 37, v. חָתַר; Lev. R. s. 10 Ar. (ed. הסירוּם).—3) (v. כּוּפָא) *onycha* (*unguis odoratus*), a spice. Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d]; a. e.; v. שְׁחֵלֶת.—[Ex. R. s. 3, a. e. ציפורן, v. צִיפּוֹרֶן II.]

צִיפִּי, צִפּוֹרֶת f. (v. צִיפּוֹר) צ' כרמים [*the bird of the vineyards,*] a species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V.; Ḥull. 65[a], sq.; Yalk. Lev. 537 (also צ' כ' צפור). Sabb. IX, 7.

צִפַּרְתָּא, v. צִפְרָתָא.

צַפַּחַת f. (צפח; v. צִיפּוּחָא) *a tenacious batter dripped on a hot griddle,* a sort of *waffle.* Makhsh. V, 9 חוץ מן דבש הזיפין וחצ' except the connected flow (נְצוֹף) of thick honey or of a batter; [Maim., taking זיפין a. צ' as pr. n. pl., except the flow of honey from *Zifin* or *Tsappaḥath*, v. זִיף II, III]; Naz. 50[a] והצפיחית (= b. h. צַפִּיחִית); Sot. 48[b] והצפיחים.—[For b. h. צַפַּחַת *pitcher*, cmp. שְׁפַחַת.]

צָפָה, צפי (b. h.; cmp. צוּף) (*to shine*; cmp. צוּץ,] *to look*, esp. *to look into distances of space* or *time; to foresee; to have a vision.* Gitt. 58[a], v. צָפְנַת. Meg. 24[b] הרבה צָפוּ למרכבה וכ' Ms. M. (ed. צָפוּ לדרוש במ', v. Rabb. D. S. a. l. note) many looked out for the Merkabah (v. מֶרְכָּבָה), and never lived to see it; (ed. hoped to be able to preach on the Merkabah; Tosef. ib. III (IV), 28 הרבה דרשו במ'). Gen. R. s. 79 ... ברוח הקדש וכ' צ' R. S. b. Y. saw by means of the spirit of holiness (inspiration) &c.; Y. Shebi. IX, 38[d]; Koh. R. to X, 8; Pesik. Vayhi, p. 90[a]. Sot. 12[b] (ref. to Is. VIII, 19) וחמצפצפים צופין ואינן ... they see (have a vision) and know not what they see. Tosef. Pes. II (III), 12 [belonging to 13] איזהו צוֹפֶה הרואה וכ' who is called a *tsofeh* (a pilgrim that sees Jerusalem)? He who sees it and never loses it out of sight again. Meg. 14[a] (expl. שתי רמות שצופות זו את זו, I Sam. I, 1) חרמתים צופים two heights that look at each other; a. fr.—[Num. R. s. 19, a. e. צופים, v. צָפָה.]—V. צוֹפֶה, צוֹפִים.—Part. pass. צָפוּי *a) seen, foreseen.* Ab. III, 15 הכל צ' והרשות וכ' everything is foreseen (every deed of man is observed by God before whom there is no distance of space or time), but freedom of will is granted. Tanḥ. Sh'laḥ 5 שהיה צ' לפני וכ' it was foreseen before the Lord that they would come &c. Ib. 9 שהכל צ' (omit היה) וכ' for every event is foreseen by the Lord; a. fr.—*b) bright, perspicuous.* Tanḥ. Ḥuck. 8 צָפוּי, v. צָהָ.

Pi. צִיפָּה 1) *to look forward to, wait, hope.* Ber. 57[b] המצפה לחסידות may hope to attain piety. Pes. 50[b] שמצפה לשכר אשתו he who looks forward to (is dependent on) his wife's earnings. Bets. 32[b] המצפה לשלחן חבירו who depends on his neighbor's table. Ib. המצפה על שולחן וכ' (corr. acc.) Ruth. R. introd. (ref. to Ez. XIII, 4) מה שועל הזה מצפה בחירבות וכ' as the fox in the ruins looks out, when he sees men pass by, which way to flee &c.; Yalk.

Ez. 352 אביך מצפה יושב ומצעת (corr. acc.). Gen. R. s. 74 לך אמך מְצַפָּה לך thy (dead) father looks forward to thy coming, thy mother &c.; a. fr.—2) *to cover with shining plate, to overlay.* R. Hash. 27[a] צִיפָּהוּ זהב וכ׳ if he overlaid the Shofar at the place where the mouth is applied; Y. ib. III, 58[d]; a. fr.—Part. pass. מְצוּפֶּה f. מְצוּפָּה &c. Ib. III, 3 ופיו מצ׳ זהב and its mouthpiece was covered with gold. Kel. XI, 4; 6. Hag. III, 8 מפני שהן מְצוּפִין because they (the altars) are overlaid (with gold or copper); a. fr.

צָפַי ch., *Pa.* צַפֵּי same, *to look out, wait.* Lam. R. to IV, 2 והוה מצפי ליה וכ׳ and he looked out for him from the top of the roof.

Ithpe. אִצְטַפִּי *to look out, to face.* Targ. Y. II Num. XXI, 20, v. צוּק ch.

צְפָא, v. צִיפְיָא.

צַפְדָּנָא, v. צַפְרִינָא.

צַפִּיחִים, צַפִּיחוֹת, v. צַפַּחַת.

צְפִיפִית (צְפִיפִיָּה), v. צִיפְיָא.

צְפִירָא, צְפִיר I m. (late b. h. צְפִיר; v. צָפַר I) *young he-goat.* Targ. Lev. XVI, 9, sq. Targ. Gen. XXXVII, 31. Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 26 צְפִירָא; a. fr.—Yoma 66[b] מאי שחי (ל) צ׳ דין דדרר חובין סגיאין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. (משוך צפירה וכ׳) why does this scape-goat tarry that carries so many sins?—*Pl.* צְפִירִין, צְפִירְיָא. Targ. Lev. XVI, 7, sq.; a. fr.—*Fem.* צְפִירְתָא. Ib. IV, 28; a. e.—Pes. 42[b] top צ׳ דלא אפקת (sub. רחמה) a she-goat that has not given birth (Ms. M. 2 צפירתא) a bird that has not laid; v. Rabb. D. S. a. l. note 5, a. Ar. s. v. (צפר); Gitt. 69[b] טחלא דצ׳ וכ׳ Rashi (ed. צפירתא) the milt of &c.

צְפִירָא II, צְפִירָה I f. (preced.) *she-goat; goat's hair, shag.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 11 של צפירא (sandals) of goat's hair. Ib. V, 12 של צפירה (R. S. to Kel. XXVIII, 9 צפירה) (a strainer) of goat's hair. Ib. IV, 14 של צפור ed. Zuck. (corr. acc.) mats of goat's hair; Succ. 20[b] של סְפִירָא of (loosely woven) shag (v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 200); [Rashi, fr. ספר *to shear; horse-hair* from the mane or the tail].

צְפִירָה II f. (b. h. *circle, turn; crown*; צָפַר, v. צְפִר II) 1) *circuit.* Y. Erub. I, end, 19[d] (ref. to ויצפר, Jud. VII, 3) ולמה הן חוזרין בצ׳ and why were they to go home on a circuitous route?—2) *circle, suite of body-guards.* Mekh. B'shall., Shir., s. 3; Yalk. Ex. 244 מלך . . . ועליו צ׳ מקיפתו וכ׳ a king that enters a city, and about him is a circle of guards that surrounds him, and his mighty men &c.—3) *a round of twist, border.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 סרוד של צ׳ (ed. Zuck. צפורה) a frame with a rim (of plaited ropes &c.), if it has handles, is susceptible of uncleanness. Kel. XVI, 3 משישנה בו צ׳ אחת as soon as he has woven around it one round (as a rim); Tosef. ib. B. Mets. V, 13 צבירה אחת חוץ מזה וכ׳ (corr. acc.) one round besides the rims of the web itself. Y. Sabb. VIII, 11[b] top באילין קשירא כדי לעשות צ׳ of hard palm-leaves (used for ropes, v. אַפְסָקְיָא) as many as are required to make a border; a. e.—*Pl.* צְפִירוֹת. Kel. l. c.; Tosef. l. c. צבירות (corr. acc.).

צְפִירְתָא, v. צְפִיר.

צַפְרָא f. (צָפַר) *lamp.* Gen. R. s. 63, end (transl. צפח סדר מנרתא . . . אית אתרא . . . צ׳ Is. XXI, 5) חַצְפִּירִית arrange the lamp; . . . there are places where they call a lamp *tsafitha*; Yalk. ib. 111; Yalk. Is. 288.

צָפַן (b. h.; cmp. צָפָה) 1) *to look up to, respect, regard,* v. סָפַן.—2) *to provide, store away, reserve, guard; to hide.* Deut. R. s. 7 (ref. to Prov. II, 1) ואני צופן וכ׳ . . . אתם צופנים you treasure up learning and good deeds with me in this world, and I treasure up for you good reward in the hereafter (ref. to Ps. XXXI, 20); Cant. R. to VII, 14; a. e.—Part. pass. צָפוּן; f. צְפוּנָה; *pl.* צְפוּנִים, צְפוּנִין; צְפוּנִיּוֹת. Midr. Prov. to ch. II אם זכיתם לַחֲצִפְּנָן תורתי . . . מטב הצ׳ וכ׳ if you do well, guarding my Law (making provision for the study of the Law), I will satisfy you out of the good which is reserved for the hereafter (ref. to Ps. l. c.). Lev. R. s. 2 (ref. to צפנת, Lev. I, 11) כנגד מעשיהם . . . שהם צ׳ לפניו this is typical of the deeds of Abraham . . ., which are stored up before him (the Lord, for the benefit of their descendants); v. צְפוּנָה. Midr. Prov. l. c. (ref. to רצפן, ib. II, 7) צ׳ לו משעה שאדם . . . while man is formed in his mother's womb, (the reward for) the Law which he will study is reserved for him. Succ. 52[a] (play on חצפוני, Joel II, 20) זה יצר הרע שצ׳ ועומד בלבו וכ׳ that means the evil inclination that constantly lies in waiting in the heart of man. Gen. R. s. 90; Yalk. ib. 148, v. עֵגֶל; a. fr.

Nif. נִצְפַּן *to be reserved, kept.* Tanh. ed. Bub. Yithro 8 ונ׳ לשלש וכ׳ and he (Moses) was reserved for three months (for the giving of the Law in the third month, Ex. XIX, 1); Yalk. Ex. 271; ib. ונצפון (corr. acc.).

Hif. הִצְפִּין 1) *to guard, provide; to remove, hide.* Midr. Prov. l. c., v. supra. Deut. R. s. 1 (play on צפנה, Deut. II, 3) הַצְפִּינוּ עצמיכם ממנו hide yourselves from him; a. e.—2) (denom. of צָפוֹן II) *to turn north.* B. Bath. 25[b] הַצְפֵּן let him turn towards the north (in prayer).—3) (denom. of צָפוֹן I) *to brighten, cleanse with soap,* v. צָפוֹן I.—4) (in enigmatic speech) *to enlighten.* Erub. 53[b] . . . הַצְפִּינָנוּ היכן . . . צפון 'unhide' unto us where R. . . . is hidden; [Rashi refers to צָפָה, with emphatic נ].

צְפַנְת pr. n. f. *Tsaf'nath.* Gitt. 58[a] בת פנואל שמה צ׳ her name was Ts., daughter of Peniel; צ׳ שהכל צופין ביופיה she was named Ts. (the bright), because all looked at her beauty.

צִפְעוֹן m. (b. h. צִפְעֹנִי) *adder.* Num. R. s. 10; Lev. R. s. 12, v. פָּרַשׁ; Yalk. Prov. 960 (also צִפְעוֹנִי).

צָפַף (cmp. טָפַח I) *to touch closely, press; to squeeze into, weave* (v. צִיפָּא). Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 השחיל וצפף הוא בעצמו וכ׳ ed. Bub. (ed. השחיל עצמו) he slipped and squeezed himself into the cave.—Part. pass. צָפוּף; f. צְפוּפָה; *pl.* צְפוּפִים, צְפוּפִין. Ab. V, 5 . . . רוחים עומדים צ׳ when they stood (in the Temple), they were pressed

together, but when they prostrated themselves, they had room enough; Lev. R. s. 10; Koh. R. to I, 7. Y'lamd. to Deut. V, 6, quot. in Ar. ראו היאך עומדין המלאכים צ' וכ' see, how the angels stand before me crowded and trembling.

Nif. נִצְפַּף *to be pressed together, huddle.* Yalk. Ex. 283 (ref. to Ex. XIX, 17 ויתיצבו בְּתַחְתִּית ההר) ויתיצבו מלמד וכ' 'they placed themselves', they huddled together, which intimates that they were afraid &c.; Mekh. Yithro, Baḥodesh, s. 3 נכפפי וכ' (corr. acc.; the entire paragraph is to be emended after Yalk.).—[*Hif.* הֵרִיצַף, הֵרִיצָה, v. צוּף.]

צְפְצַף I (v. preced.) *to press, break through.* Lev. R. s. 34 בשעה שנפשך מְצַפְצַפְתָּ לצאת וכ' when thy soul shall press to get out of thy body (when thou art dangerously ill), I will restore it to thee.

Nithpa. נִצְטַפְצַף (cmp. צְמָצֵם) *to be pressed, be in want of.* Men. 85[b] נִצְטַפְצְפוּ אנשי וכ' Ar. (ed. נצרכו לחן, Ms. M. נצטרכו, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Laodiceans were in want of oil.

צַפְצַף ch. some; *part. pass.* מְצַפְצָף *scarce.* Y. Succ. III, end, 54[a] תרונגריא הוון מְצַפְצְפִין תמן Ethrogim were scarce there.

צְפְצַף II 1) *(v. צוּף) *to shine, be bright.* Cant. R. to VI, 10 מְצַפְצֶפֶת ... כך גאולתן ... שבקינה אורה ... ראו they saw the first dawn (v. אַיָּלָה) whose light burst forth, when R. H. said ..., so will the redemption of Israel break forth in brightness; [in parallels, Y. Ber. I, 2[c]; Midr. Till. to Ps. XXII, a. e. our w. is omitted; perh. it ought to read: מְפוֹצֶצֶת, v. פוץ].—2) (b. h.) [of voice, cmp. צנח, *to be shrill,*] *to scream; to chirp.* R. Hash. 16[b] sq. יורדין לגיהנם וּמְצַפְצְפִין ויעולין וכ' they (the half-wicked) will go down to Gehenna, but when they scream (in prayer), they will be permitted to come up again, as it is written (Zech. XIII, 9); (Yalk. Zech. 582 Ms. ומצפצפין כמו שעה אחת ויעולין, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Snh. XIII, 3 ומצטפצפין ed. Zuck. (corr. acc.). Yalk. Kings 175 מְצַפְצֵף; Gen. R. s. 65 כצפצפין, v. צוּץ. Koh. R. to VII, 8 שמיתי בת קול מְצַפְצֶפֶת וכ' I heard a divine voice shrieking and saying, return &c.; ib. XII, 7; a. e.

צַפְצַף ch. same, *to squeak.* Y. Dem. I, 22[a] top שרון מְצַפְצְפִין they (the mice) began to squeak.

צַפְצָפָה f. (b. h.[?]; v. צָפַף, cmp. עֲרָבָה; v. צִיפָּא) a species of *willow,* (growing in waterless regions). Succ. III, 3 נקטם ... וחצ' פסולה if the head of the willow branch is broken off, if its leaves are spread, and if it is a *tsaftsafah,* it is unfit for the ceremony (v. עֲרָבָה). Ib. 34[a] ערבי נחל פרט לצ' שגרילה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) 'willows of the brook' (Lev. XXIII, 40), this excludes the *ts.* which grows in the mountains. Ib. (expl. Ez. XVII, 5) אני אמרתי ... כקח על מים רבים ... והן שמו עצמן כצ' בין ההרים Ms. M. I intended that Israel be before me like a shoot by the side of many waters, which is an ʿărabah (willow), but they made themselves like the *ts.* in the mountains. Ib. צ' קנה שלה לבן ועלה וכ' the *ts.* has a white stem, and its leaves are round &c.; Tosef. ib. II, 7; Y. ib. II, 53[c] bot. צַפְצָפָה. Sabb. 36[a] ערבה צ' צ' ערבה what formerly was called *ʿărabah,* is now called *ts.,* and vice versa; Succ. l. c. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 צ' חילפא וכ', ed. ערבתא חלפתא וכ', corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

צָפַר (b. h., v. צפר II) *to circle*; v. צְפִירָה II. [Y. Ter. IX, beg., 46[c] צופרות, v. צָפַר.]

צָפַר I (cmp. צָפָה) [*to be bright*; denom. צִפָּרָא; (of movement) *to be swift*; denom. צִפּוֹר, צָפִיר &c.; (of sound) *to be shrill,*] *to whistle.* Y. Ḥag. II, 77[d] bot. אין צָפָרִית חד זמן וכ' when I whistle once, put your garments on &c.; ib. 78[a] top [read:] תמנין ... אית בי עבד אנא צ' תרין צפרין וכ' I can do (this); I can whistle twice and bring up eighty young men for you &c.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. אי בי עביד נא צ' תרין זמנין וכ'.

צָפַר II (b. h. צָפַר, denom. of צִפּוֹר) *to circle* (v. צְפִירָה); *to plait one round.* Y. Sabb. VII, 10[c] top ההן דעבר קיפין כד צ' וכ' he who makes baskets: when he finishes one round (on the Sabbath), he is guilty of weaving.

צָפַר III, **צִפָּרָא** m. (preced.) *circle, garland.* Y. Yoma I, end, 39[b] וחוי ליה באצבעתיה צ' קבושר and he drew a circle with his finger to intimate that the name is קבושר (with ר, and not ל).—*Pl.* צִפְרֵי, צִפָּרֵיָא. Koh. R. to IX, 18 (expl. חַאֲמוֹת, II Kings XVIII, 16) צ' golden wreaths (on the doors).

צַפַּר IV, **צַפְרָא** m. (v. צָפַר I) 1) *morning.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. XC, 6; a. v. fr.—[Ib. 10 ושיסין לצ', prob. to be read: כצפרא.]—Pes. 111[b] בטולי דצ' וכ' in the morning and evening shadows of things of less than a cubit's length. B. Mets. 107[b]; B. Kam. 92[b] (prov.) גברא ... שתין שתין דמצ' כרך sixty runners may run, but will not overtake a man that takes early morning meals. Taan. 22[a] top, a. fr. לצ' when the morning came. Pes. 12[b]; a. v. fr.—*Pl.* צַפְרֵיָא, צַפְרִין. Targ. Ps. CI, 8 (ed. Wil. *sing.*). Targ. Lam. III, 23; a. e.—2) *whistling signal.*—*Pl.* as ab Y. Ḥag. II, 78[a] top, v. צָפַר I.—[3) *bird,* v. next art.]

צִפּוֹר *bird, pl.* צִפָּרִים, צִפֵּי, v. צִפּוֹר.

צִי, **צִפּוֹרָא**, **צִפּוֹר**, **צִפָּרָא**, **צַפַּר** ch. same, *fowl, bird.* Targ. O. Gen. VII, 14 (Y. צִפּוֹר). Targ. O. Lev. XIV, 5 (ed. Berl. צפירא, corr. acc.; Y. צִפּוֹר). Ib. 6 (ed. Amst. צִפֵּי, צִפֵּי). Targ. Prov. VII, 23 ed. Wil. צַי (ed. Lag. צִי); a. fr.—Meïl. 20[b], v. סְבַר III. Zeb. 64[b] מלבר צ' the bird (whose head is to be pinched) must be turned outside (over the back of the priest's hands). Gen. R. s. 79 ציפור מבלעדי וכ' no bird is caught without the decree of heaven; Y. Shebi. IX, 38[d] צפור; Esth. R. to I, 9 צִיפֹּר; Koh. R. to X, 8 צִיפּוֹר, v. יְבַד. Ib. to IV, 6 (prov.) טבא חדא צ' כפותא וכ' better one bird tied, than a hundred flying; a. fr.—*Pl.* צִפָּרִין, צִפָּרֵיָא, צִפּוֹי. Targ. Lev. XIV, 4 (ed. Berl. צִפֵּי). Targ. Ps. CIV, 17; a. fr.—Y. Shebi. l. c.; Gen. R. l. c., v. צִיְרָא. Koh. R. l. c.; Lev. R. s. 3, beg., v. אֲגַר II; a. fr.—בֵּית צִפָּרַיָּיא (name of a family) *Beth-Tsipparaya.* Arakh. II, 4 (Bab. ed. 10[a] צִיפּרַיָּיא; Rashi צִפָּרִים); Tosef. ib. I, 15 צִיפּרַיָּיא; Succ. 51[a].

צְפַרְדֵּעַ c. (b. h.) *frog*. Ker. 13b. Toh. V, 1; 4. Snh. 67b (ref. to Ex. VIII, 2) צ׳ אחת היתה וכ׳ originally there was only one frog &c.; Ex. R. s. 10. Ib. ... אני עושה שליחותי ע״י צ׳ I have my message carried, and be it even through a serpent, a scorpion or a frog; a. fr.—*Pl.* צְפַרְדְּעִין, צְפַרְדְּעִים. Ib. צ׳ השחתת the ruin which the frogs effected. Pesik. Vayhi, p. 66b צ׳ קולנין (כגון) ... ואח״כ and then he sent them criers (heralds), that is the frogs; Pesik. R. s. 17; a. e.

צַפְרִירֵי m. pl. (denom. of צִפָּרָא) 1) *mornings, every morning*. Targ. Ps. LXXIII, 14.—2) *morning demons*. Ib. CXXI, 6. Targ. Cant. IV, 6. Targ. Y. Num. VI, 24.

צְפֹרֶן, v. צִפּוֹרֶן.

צִיר, צְפַרְתָּא f. (v. צִיפַּר) *fowl*, esp. *a small bird*, (supposed to be) *the humming bird*. Snh. 107a אתא שטן ... כציר Satan came to him disguised as a bird (Yalk. Sam. 148 כטבריא). Succ. 5b כאפי דצ׳ as large as the face of a *tsipparta*, opp. בר יוכני. Sabb. 80b דצ׳ the egg of a *ts*. Yoma 75b והוה כציפורתא the quail (*s'lav*) was no larger than a *ts*.; a. e.; v. צְפִירְתָּא.—צ׳ דדיקלא 'the bird of the palm' (= h. צִפּוֹרֹת כַּרְמִים) a species of *locusts*. Sabb. 90b Ar. ed. Koh. (missing in ed.).

צְפַת pr. n. pl. *Ts'fath (Safed,)* near Tiberias (v. Neub. Géogr. p. 227). Y. R. Hash. II, 58a top אילין דחמיין צ׳ וכ׳ those who see (the New-Moon fire at) Ts., must they go around (announcing the New-Moon to others)?; ר׳ ביטל צ׳ למיה מסבה וכ׳ ... since Rabbi has abolished the signals (except for the lake of Tiberias), why should Ts. go around? But (the fires are raised at the lake) for announcement, that they (the inhabitants of Ts. and other places) may know it.

צִצְחַר, v. צִבְחַד.

צִקְלָג (b. h.) pr. n. pl. *Siklag*, a Judæan town in possession of the Philistines. Gitt. 7a, v. לְגִימָה.

צְקְלוֹן m. (b. h. צִקְלֹן) *bag*. Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 119 הלחם בצקלונך the bread is in thy bag.—[Men. 66b (play on בְּצִקְלוֹנוֹ, II Kings IV, 42) בא ויצק לנו ונוח היה ... he came and poured water (on our hands), and we ate, and it was pleasing.]

צֹר, v. צוֹר.

צַר I *to be narrow*, v. צָרַר.

צַר II m. (b. h.; preced.) 1) (adj.) *narrow*. Par. XII, 2 צלוחית שפיה צר a flask with a narrow neck; a. e.—צַר עַיִן, *pl.* צָרֵי עַיִן *narrow-minded, selfish, envious*. Y. Taan. III, 66d (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדורתה תפלה לא יהו לך צ׳ ע׳ מלמעלה if thou orderest thy prayer well, thou shalt have no envious adversaries in heaven above; a. e.; v. עַיִן.—*Fem.* צָרָה. Esth. R. to I, 5, a. e., v. עַיִן; a. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Y. Sot. IX, 24a bot. רחבות מלמעלן וצ׳ וכ׳ wide above, and narrow below; a. fr.—2) *anguish, trouble*. Erub. 65a בצר אל יורה, v. יָרָה.—3) *oppressor, adversary*. Gen. R. s. 61, end, v. צוֹר.—[Yalk. Gen. 62 שונא וצר, v. עָרַר.]—*Pl.* צָרִים. Ex. R. s. 21 (ref. to Job l. c.) צ׳ מלמעלן ... ערוך שועך order thy prayer before thy Maker, that thou have no adversaries (accusers) in heaven above; Snh. 44b כל המאמץ ... אין לו צ׳ וכ׳ he who strengthens himself (makes a strong effort) for prayer, has no adversaries &c. Ib. ואל ירחו צ׳ וכ׳ and that he may have no adversaries &c. Ex. R. s. 27 צָרֵיהֶם של ישראל Israel's allied adversaries; a. fr.

צָרָא, *pl. constr.* צָרֵי, v. צוּר III.

צָרָא, v. צָרֵי.

צָרַב (cmp. צָרַף) *to shrink (from heat).*—*Part. pass.* צָרִיב *compact, hardened*. Bets. 7a משום דצָרִיבָן because they (the eggs that are laid) are hard-shelled (and that is what he cares for).

צָרְבָא m. (preced.) *shrinking, reduction* (through smelting). Targ. Is. VI, 13 (some צרכא, corr. acc.; h. text בער).

צוֹרֶבֶת, צָרֶבֶת f. (preced.) *shrivelled surface, scar* (= b. h. צָרֶבֶת). Neg. VII, 1 עד שלא נעשו צ׳ ed. Dehr. (ed. צרבת) before they are cicatrized; Tosef. ib. II, 14 צורבה. Neg. VI, 8 צרבת Ar. (ed. צרבת). Lam. R. to I, 2 [read:] ונשכות על לחייהם כצרבת השחין and they (the tears) ate themselves into their cheeks (forming a surface) like the scars of a sore.

צָרֶבֶת, v. preced.

צָרַד (צָרַר) (cmp. preced. wds.) *to contract, shrivel, have a rough surface.*—*Part. pass.* צָרוּד (צָרוּר) *rough, harsh* (of sound). R. Hash. 27b צרוד Ar. a. Rashi to Ḥull. 36a (ed. צרור).

צַרְדָּא m. *tsarda*, name of a bird (prob. named from its voice, v. preced.). Ḥull. 62b (Ar. צָרָאדָא; Ms. H. צרדא; Ms. R. 1 צִירְדָּא; Rashi Ms. צַרְדָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300).

צַרְדָּא I c. (preced. wds.) *coarse web* (of hemp), *rough cloth*. M. Kat. 27b אפי׳ בצ׳ בר זוזא ... והאידנא (Ar. בצדרא) בת; Ms. M. 2 בצָרָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 7) and nowadays people use for shrouds even rough cloth worth a Zuz; Keth. 8b bot.—*Pl.* צָרָדֵי. B. Mets. 60b שרא למידק צ׳ (Ms. M. צדרא; Ms. F. צדרי; Ms. R. צָרָרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) permitted to beat hemp-clothes (to improve their appearance).

צָרְדָּא II (צַרְדָּה) רוּחַ צ׳, f. *demon Ts'rada*, name of a disease, (supposed to be) *vertigo*. Ḥull. 105b דקשי לר׳ צ׳ (Ar. צדדה; Ms. R. 3 צדדא, Rashi M. צרדא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) it is bad for (it begets) vertigo. Pes. 111b אחדא ליה ר׳ צ׳ vertigo seized him (Rashi: *megrim*, prob. reading צַרְדָּא).

צַרְדָּה (or צָרְדָה) f. (צרד) *rough sound, snap* (or *whistle*, v. infra); צ׳ אצבע *the snapping finger, middle finger*. Yoma I, 7; Tosef. ib. I, 9, expl. אצבע גדולה של ימין the large finger of the right hand. Y. ib. I, end, 39b רב

חונה אמר באצבע צ' בפה Rab H. says, the Mishnah means that the finger is put into the mouth (produce a shrill sound). Bab. ib. 19[b] (phonetic play) צרחה דהא מאי הדיא גידל the match to this (the middle finger) [comment.: the nearest to this (the index finger)], what is it? The thumb, i. e. the sound is produced with these two fingers. Tanh. Bo 14 אצבע אמצעית ... צ' א' עד up to 'the snapping finger', that is the middle finger.

צַרְדָּיָא m. (צְרָדָא I) *manufacturer* or *seller of common cloth* (or *clothes*).—*Pl.* צַרְדּוֹיֵי. B. Mets. 51[b] בצ' דייהבי וכ' Ms. H. a. R. 1 (ed. צַרְדַּיֵי, Var. צרד'; v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Ar. צדר; older eds. in Rashi צדד') it refers to manufacturers &c., who pay four percent. commission.

צַרְדְּיָתָא, צַרְדַּיָתָא f. pl. (preced.) *rough cloth-garments* (which one does not mind selling), opp. מאני תשמישתא (good) garments for one's own use. B. Mets. 51[a] older eds., Ms. F. a. H. (Ms. R. 1 צרדיתא, later eds. צַרְדַּרְיָתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

צַרָּה, v. צרר II.

צָרָה I (b. h.; צָרַר) [*nearest*,] *associate wife, rival* (cmp. רַע). Yeb. I, 2 כשם שבתו פטורה כך צָרָתָהּ פטורה as a man's daughter (who was the wife of his brother that died without issue) is exempt from marrying the *yabam* (her father), so is her associate exempt. Ib. חלכה צרת בתו ... כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה if this his daughter's associate marries a second brother of his who has another wife besides her, and he dies (without issue): as his daughter's former associate is exempt, so is the latter's present associate exempt; a. v. fr.—Snh. 103[b]; Yoma 9[b]; Num. R. s. 7 מסכה צ', v. מַסֵּכָה I. Midr. Till. to Ps. CI ועבר ברם צ' זה צלמו של מיכה 'and a rival crossed the sea' (Zech. X, 11), that means the image of Micah; Num. R. s. 16, end; Mekh. Bo, s. 14.—Yoma 19[b], v. צְרֵרָה.—*Pl.* צָרוֹת. Yeb. I, 1 פוטרות נְרוֹתֵיהֶן צ', צרותיהן ... חמש fifteen women (married severally to the brother of a man with whom marriage is forbidden) cause the exemption from *yibbum* (רִבּוּם) of their associates and eventually the associates of their associates. Ib. 4 בית שמאי מחיירין הצ' לאחים the school of Shammai allows the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity to be married to one of the brothers of the deceased (without issue); a. fr.

צָרָה II f. (b. h.; צר) 1) fem. of צר.—2) *anguish, trouble, distress, persecution.* Ber. 9[b] דיה לצ' בשעתה time enough for the trouble when it comes ('sufficient unto the day is the evil thereof'). Ib. 63[a] (ref. to Prov. XXIV, 10) כל המרפה ... ביום צ' he who neglects the study of the Law, has no strength on the day of trouble. Pes. 117[a] על כל צ' וצ' וכ' in every trouble that may not come (euphem. for: that comes) upon them. Yeb. 63[b] (from Ben Sira) אל תצר צרת מחר וכ' worry not about to-morrow's trouble, for thou knowest not what the day may beget. Sot. 12[a] (play on צֵרֶת, I Chr. IV, 7) שנעשית צ' וכ' because she was a trouble (an object of envy) to her companions. Snh. IV, 5 שמא תאמרו מה לנו ולצ' וכ' lest you say, why should we undergo this trouble (of giving testimony)? &c. Gen. R. s. 81 וכיון שראה שצָרָתוֹ צ' and when he saw that his trouble was a real trouble (when he felt greatly embarrassed). Ib. אל תזכירני צָרָתִי do not cause me to mention my trouble. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 2) כבר נתעלה צָרָתָהּ של עילם ... כבר נוצרה צרתה וכ' (not נתעלם) the anguish which Elam has to bring has already been brought up (prepared), ... the anguish through Media has already been created; a. v. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Ber. 13[a] אחרונות וכ' צ' the later troubles make us forget the earlier; Y. Sot. IX, 24[b] top. Y. Meg. I, 70[d] צרתו של המן ... לא דיינו הצ' have we not enough with the persecutions that visit us (on account of which we hold fast-days), that you want to impose upon us (the fast in commemoration of) the persecution by Haman? Snh. 97[a]; a. v. fr.

***צָרוֹב** m. (צרב) *smelter, goldsmith.*—*Pl.* צָרוֹבִין. Kidd. 82[a] Ar. (ed. צוֹרְפִים).

צָרוֹךְ m. (צָרַךְ) *need, use, profit.* Targ. Y. Num. VII, 5, v. צִיבָא II. Targ. Hos. VIII, 8 (h. text חפץ). Targ. Is. LIV, 12. Targ. Job XXXV, 3. Targ. II Kings V, 7 חצ' אית בי וכ' does the Lord need me &c.?; a. fr.—[Targ. Ps. LXX, 1, v. צְרִירָא.]

צָרוֹף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Meg. III, 74[a] bot., v. תַּמְרוּרִים.

צָרוּף, v. צְרִיפָה.

***צָרוּר** m. (צָרַר I) *enmity.* Num. R. s. 21 בזיון ומלחמות וצ' disgrace, wars and enmity (Tanh. Pinh. 3 צרות).

צְרוֹר I m. (b. h.; צָרַר I) 1) *knot.* Kel. XXVI, 4 (צְרוּרוֹת) צ' שעה if they are tied up with a temporary knot; צ' עולם with a permanent knot; Y. Kil. VI, 30[c]. Ib. צ' עולם צריך חיתוך צ' וכ' a permanent knot requires cutting through (to be opened); a temporary knot does not &c.—2) *bundle, bag.* Kel. l. c. 2 צ' המרגלית a piece of leather in which jewels are bound up; צ' המעות in which money is bound up; Tosef. ib. B. Bath. IV, 3. Snh. 68[a]. Ex. R. s. 20; a. fr.

צְרוֹר II m. (b. h.; צָרַר II, v. צָרַר) *pebble, stone.* Sabb. VIII, 6 (81[a]) צ' או אבן, read as in Y. ed. צ' אבן a pebble; Tosef. ib. VIII (IX), 22; Y. ib. VIII, 11[c] top (v. Rabb. D. S. to Sabb. l. c. note 3). Gitt. 64[b], a. e. צ' וזורקו אגוז וכ' a child that is given a pebble and throws it away, a nut and takes it. Men. I, 2 קמץ ועלה בידו צ' if the priest took a handful (of the meal offering), and a pebble was in it. T'bul Yom I, 4 חצ' שבככר a pebble (or a piece of earthen ware) put as a mark on a loaf; a. fr.—*Pl.* צְרוֹרוֹת. Y. Erub. V, 22[c] top. Y. Yoma IV, beg. 41[b] ויביא שני צ' וכ' (not צרורות) let him take two pebbles, one black &c.; a. fr.—[Yalk. Lev. 587 נפלו ממנו צ', read: נִיצוֹצוֹת.]

צְרוֹר ch. same. Y. Snh. VII, end, 25[d]. Ib. צְרִיר (corr. acc.).

צְרוּרִיָּה, Lev. R. s. 15 בצ', read: בּוּצְרָיָה (v. Lam. R. to IV, 20).

*צְרוֹרְתָא f. pl. (v. preced. art.) *rough, stone-like.* Snh. 96b, Ms. M., v. צִיפְתָא II.

צָרַח (b. h.; cmp. צָרַד) *to scream, croak.* Tosef. Sabb. VI (VII), 6 קרא עורב וא"ל צרח וכ' if a raven cries, and one says to him, croak . . ., this is a superstitious practice; Yalk. Lev. 587 צדה (corr. acc.); Sabb. 67b, v. עוֹרַבְתָּא.

צָרַח I, צָרֵיחַ ch. same. Lam. R. to I, 3 קם וצ' אמר ליה וכ' (not וצריה) he stood up and screamed (after him), saying to him &c.

*Af. אַצְרִיחַ *to call together*; (of the bear) *to growl.* Targ. Prov. XXVIII, 15 (Ms. מסריח; h. text שוקק).

Ithpe. אִתְצְרַח *to be called together, be summoned.* Targ. O. a. Y. 1 Num. XXIV, 24.

צָרַח II (interch. with צָרַר, צָרָה) *to be narrow*; צ' לי- *to worry; to be sorry, be afraid.* Gen. R. s. 91 צ' ליה ויערק (not צרח) he was afraid, and fled. Ib. וצ' לי מינך וכ' and I was afraid of thee, lest thou kill me. Y. Ber. I, beg. 2a דצרי לון מקמי וכ' (ed. דצדי, corr. acc.) they are afraid of wild beasts. Esth. R. to I, 22; Lev. R. s. 12 דצ' לי וכ' (not דצדי), v. נָכוֹרָא.

Ithpe. אִיתְצְרַח (אִיצְטְרַח), same. Gen. R. l. c. ומיתְצְרַח לי מינה דלא שאלתיה (some ed. ומיצטרה) and I am sorry that I did not ask it; Y. Ber. VII, 11b ומיצְרֵי לי מינך לא שלחיה (read: מינה דלא וכ'); Yalk. Gen. 148 וצרו לי מינך לאו וכ' (read: וצרי, a. corr. acc.; v. Rashi to Ber. 48a).

צַ', צָרְחָא m. (preced.) *anguish,* צ' דלבא (prob.) *angina pectoris; pain of the heart* (Rashi). Gitt. 69b לצ' דל' a remedy for &c. Ber. 40a לצ' דל' Ms. F. a. Ar. (ed. לחושלא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400). Cmp. צִירְתָא.

צָרַר I, צָרָא *to split, tear.* Targ. II Esth. IV, 1.—Ab. Zar. 30a חזירה . . . דצרי ואתי (Ar. צָאַרַ) saw a serpent split (cross the water, cmp. צלח) and come on.—[Men. 37b רצריית, v. צוּר II ch.].

Pa. צָרֵר *to burst.* Ab. Zar. l. c. bot. דמצרי זרקי, v. טְרִילָא II.

Ithpa. אִצְטָרֵי, *Ithpe.* אִצְטָרֵי *to be split, burst.* Ib. 65b דלא נצטרו זקי that the wine bags should not burst. Sabb. 154b מיצטרו זקי the bags may burst. Yeb. 17a . . . בנתא איצטרויי איצטרי the (Canaanite) girls of that generation had their wombs cut.—[Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3, v. צָרַר I.]

צָרַי II, v. צָרַח.

צָרִי m. (b. h.; preced. art.) [*that which runs through cracks,*] *resin, balsam* (v. Gen. R. s. 91, quot. s. v. בַּלְסָם).—Ker. 6a, a. fr. הצ' an ingredient of frankincense. Sabb. 25b; Tosef. ib. II, 3 אין מדלקין בצ' you must not feed the Sabbath lamp with balsam; Y. ib. II, 4d אין מדליקין צורי אין.

צָרֵי, Sabb. 90b; Ab. Zar. 75a bot. Ar., v. צוּר III h. a. ch.

צְרִירָא, v. צְרִירָא.

צָרִיד (צְרִיר) m. (צָרַד) *hard and dry matter.* Hull. 36a; Pes. 20a; Men. 102b צ' של מנחות (Ms. M. everyhere צריר, v. Rabb. D. S. a. ll. notes) the dry portion of meal offerings (not permeated with oil). Eduy. I, 8 יאכל צ' (early eds. צריר, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) it must be eaten dry (coarsely pounded without being moistened); Maas. Sh. II, 4.

צְרִיד, Targ. Y. Num. V, 26; Targ. Y. Lev. IX, 17 (some ed.), v. צְרִירָא.

צְרִידָא, Targ. II Kings IX, 30; Targ. Is. LIV, 11; Targ. Jer. IV, 30, v. צְרִירָא.

צְרִידָה, צְרֵידָה (b. h. צְרָדָה) pr. n. pl. *Seredah,* in Peræa (v. Neub. Géogr. p. 275), home of R. Jose ben Joëzer. Ab. I, 4. Eduy. VIII, 4; Ab. Zar. 37a; Pes. 16a; a. fr.

צְרִירְתָא f. pl. (v. צָרִיד) *hard and dry.* Snh. 96b, v. צִיפְתָא II.

צָרַח *to scream,* v. צָרַח I.

צְרִיחַ pr. n. pl. (preced.) *Ts'riah* (*Gathering Place, Tower*). Targ. Jud. IX, 46; 49 (h. text הַצְּ').

צְרִיאָתָא f. pl. (v. צִירְיָא) *full of cracks*(?). Snh. 96b Ms. F., v. צִיפְתָא II.

צְרִיךְ m., צְרִיכָה f. (צָרַךְ) *needing; needed; he* (*she, it*) *must.* Sabb. II, 7 צ' אדם לומר וכ' שלשה ... a man must order three things &c. B. Bath. 110a הנושא אשה צ' שיבדוק וכ' he who is about to marry a woman, should investigate the character of her brothers. Ber. 13a צ' כונה must be read with the intention to comply with the law. Ib. 14a, a. fr. צ' לומר (abbrev. וצא"ל, or וא"צ לומר) and needless to say, of course. Yoma 83a ... אינו חולה אומר צ' if the patient says that he needs food (cannot fast), and the physician says, he does not need. Ib. אני צ' I must have food. Tosef. Hag. II, 11 צְרִיכְנִי וכ' I must offer it &c. Pes. 5a, a. fr. אינו צ' this reference to a Biblical verse is unnecessary. Y. Hag. II, 78a top; Snh. 46a, a. e. תשעה צ' the condition of the time required such a measure; a. v. fr.—צריכה (sub. שאלה, בדיקה &c.) *is questionable, is undecided.* Y. Ned. IV, beg. 38c לקצור צ' ולבצור (not צריכא) as to harvesting and grape-cutting, it is questionable (whether he may borrow tools of one from whom he has vowed not to derive any benefit, v. הֲנָאָה).—צְרִיכִי, a. v. צָרַךְ.—*Pl.* צְרִיכִים, צְרִיכִין; צְרִיכוֹת; צְרִיכוֹת צ' לנקביו Sabb. 55b, a. e. אנו צ' v. מוֹדְעֵי. Ber. 13a, a. fr. מצות צ' כונה, v. פַּוָּנָה. Keth. 21b אינן צ' להעד וכ' need not testify before court (to the identity of their signature); a. v. fr.—[צְרִיכֵי, Shek. IV, 7 Y. ed., v. צוֹרֶךְ.]

צְרִיךְ, Targ. Ps. XXXVIII, 1 some ed., v. צְרִירָא.

צְרִיךְ *to need,* v. צָרַךְ.

צְרִיכָא I f. = h. צְרִיךְ. Targ. I Chr. XXVIII, 12. Targ. O. Gen. XVI, 12. Targ. Is. LIII, 2; a. fr.—Taan. 20b כל מאן דצ' וכ' let whoever needs (to wash his hands) enter &c.; a. fr.—צריכא *a*) (in Y.) *it is doubtful,* v. צָרַךְ. Y. Gitt. IV, 46a, v. אפרכוריס. Y. Ned. V, end, 54b תמן צ' ליה וכ' there it was doubtful to him, and here &c., v. פָּשַׁשְׁטָא; a. fr.—*b*) (*it is*) *necessary to state it.* Ber. 21a sq. צ' ואי דאי אשמעינן אימא לא and it was necessary (to teach both cases), for, if we had been taught only the first case,

we might have thought . . ., and if we had been taught only the second case, we might have thought . . .: hence it was necessary. Pes. 21ª צ' דאי ... צ' למה לי למיתנא ... why was it necessary to say 'domestic animals' and 'beasts of chase'? It was necessary, for if . . .: hence it was necessary.—לא צריכא ד' (sub. אלא) *it would not have been necessary but for.* Taan. 20ᵇ לא צ' דנפלו וכ' it would not have been necessary to use the double expression 'ruinous' and 'liable to fall', were it not for the sake of intimating a case like that of walls which have fallen in consequence of their height, or which stand on the edga of a river. Yoma 83ᵇ פשיטא לא צ' בשבת is it not self-evident? It was necessary to state it for the eventuality of its being on the Sabbath. B. Mets. 30ᵇ לא צ' דהיה וכ' it means a case, when he saw the animal pasturing &c.; a. v. fr.—*Pl.* צְרִיכִין, צְרִיכָן; Targ. Y. Lev. XXIII, 42. Targ. II Sam. XXI, 4; a. fr.—B. Mets. 31ª עומרין דצ' לארעא sheaves which need the ground (whereon they lie to ripen). Ib. צ' דאי וכ' all these three passages are necessary, for if &c. Pes. 23ª וצ' and both clauses are necessary; a. fr.

צְרִיכָא II m. (preced.) *needy, poor man.* Targ. Y. II Deut. XXIV, 14.—*Pl.* צְרִיכַיָּא. Ib. XV, 11.

צְרִיכוּתָא f. (preced.) *need, want.* Targ. Prov. X, 15. Ib. XXIV, 34 (some ed. צְרִיכְתָּ').

צְרִיךְ, v. צָרַךְ.

צְרִיף m. (צָרַף; cmp. מַצְּבָּא) [*styptic,*] *alum* (crystal). Keth. 79ᵇ; Ab. Zar. 33ᵇ, v. מְחַפּוֹרֶת.

צְרִיף m. (צָרַךְ) [*narrow,*] *cone-shaped roof of reeds* &c.; *cone-shaped hut* (v. Sm. Ant.³, Engl. ed., s. v. Tugurium). Succ. I, 11 כמין צ' ... העושה if a man makes his Succah in the shape of a cone (the walls forming the roof); Tosef. ib. I, 10. Sabb. 56ᵇ נבנה צ' וכ' ... אותו היום on the day, when Jeroboam introduced two golden calves . . ., a hut was built (on the site of Rome), and this grew to be Greek Italy; a. e.—*Pl.* צְרִיפִין, צְרִיפֵּי. Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ יום ... שני צ' ברומי on the day when Jeroboam . . ., Remus and Romulus came and built two huts on the site of Rome; Cant. R. to I, 6; Esth. R. to I, 9. Erub. 55ᵇ יושבי צ' כיושבי קברים dwellers in cots are like dwellers in graves. Ex. R. s. 20 הרס את הצ' he destroyed the shepherd's cots; a. e.—גַּגּוֹת צְרִיפִין pr. n. pl. *Gaggoth Ts'rifin* (*Cottage Roofs*). Men. X, 2. Ib. 64ᵇ; Y. Shek. V, 48ᵈ top פעם אחת ... אירע אחר דמתקרי ג' צ' או צ' ג' it once occurred during a drought . . ., when they did not know whence to get the ʿOmer, that a mute was there, and he put one hand on (pointed to) גגות (flat roofs) and one on צריפין (cone-shaped roofs); they brought him before Pethahiah (Mordecai), who asked, Is there a place called G. Ts. or Ts. G.?

צְרִיפָה, צְרִיפָא ch. 1) same. B. Mets. 42ª צ' דאורבני a cot of bulrushes. B. Bath. 6ª אבל לצ' דאורבני לא but he has no right to put up a cot of bulrushes (and let the rain drip on the neighbor's ground), v. נָטַף. Men. 64ᵇ חדא ידא באריגא ... אצריפה one hand on a flat roof, and one on a cone-shaped roof, v. preced; Yalk. Ezra 1067.—[Snh. 44ª, v. צָרַף.]—*Pl.* צְרִיפֵי, צְרִיפִין. Succ. 13ᵇ חנהו צ' דאורבני וכ' those cone-shaped bundles of bulrushes are fit to cover the Succah, when the top knots are untied.—2) pr. n. pl. *Ts'rifa* (or *Ts. d'ʿEna*), in Babylonia. B. Mets. 86ª ומשחין לצ' דעינא ומצ' (Ms. M. מיסומבדיתא לצ' דעינא ומצ' לעינא דעינא). Snh. 44ª (expl. אדרת שנער, Josh. VII, 21) סרבלא דצ' (Ms. F. ס' צ', v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a cloak made in Ts. (v., however, צָרַף).—3) name of an idolatrous temple (and fair) in Ashkelon. Ab. Zar. 11ᵇ.

צְרִיפָה I f. (צָרַף) *smelting*; trnsf. *purification through trials, chastisement.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 יש צ' וכ' is there a greater trial than this?

צְרִיפָה II 1) *cone-shāped roof*, v. צְרִיפָא.—2) בֵּית צְרִיפָה (בְּנַי) pr. n. gent. *Beth* (*B'nê*) *Ts'rifa.* Eduy. VIII, 7; Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot.; Bab. ib. 71ª בית הצ'.

צְרִיפָתָא f. = h. צְרִיף, *alum.* Targ. Jer. II, 22 Ar. (ed. בוריתא).

צְרִיר, v. צְרִיר.—[Y. Snh. VII, end, 25ᵈ, read צְרוֹר.]

צְרִירָא m. (צָרַר) *bundle, bunch, handful.* Targ. Ps. XXXVIII, 1 צְרִיר לבונתא וכ' ed. Lag. (some ed. צְרִיךְ, צְרִיךְ, corr. acc.; absent in ed. Wil. a. oth.) a bunch of frankincense as a good memorial for Israel (h. text לְהַזְכִּיר); ib. LXX, 1 למדכר על צ' לבונתא ed. Lag. (ed. Wil. צְרוֹךְ, corr. acc.). Targ. Y. Num. V, 26 צריר אדכרתא (some ed. צְרִיד, corr. acc.); Targ. Y. Lev. IX, 17 (corr. acc.).—V. צְרַר I.

צְרַךְ [*to be narrow,*] *to need, want.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ לא צָרְכוּ ... ליתן וכ' the scholars had no need to describe them; צרכו ... למנותן found it necessary to specify them; a. fr.

Nif. נִצְרַךְ *to be in need, be forced.* B. Kam. 50ᵇ נ' למכור וכ' he was obliged to sell his field; a. fr.—Euphem. נ' לנקביו (or sub. לנקביו) *to have a human need*, v. נֶקֶב. Ber. 23ª. Ex. R. s. 9 בשעה שהוא נ' חפיש אותו surprise him when he is easing himself; a. fr.—לא נִצְרְכָה אלא it would not have been necessary (to mention it) were it not in order to indicate &c. (v. צָרַךְ). B. Mets. 30ᵇ; a. fr.—Y. Ber. VII, 11ᵇ top לשני קבנים נצרכה it was necessary (to state the two seemingly contradictory opinions) for two kinds of minors (one sure, and one doubtful); Gen. R. s. 91.

Hithpa. הִצְטָרַךְ same, (with ל־) *to be in need of, depend on.* Taan. 22ᵇ an individual must not impose fasts upon himself, שמא יִצְטָרֵךְ וכ' lest he become dependent on men (become unable to work), and they will have no pity on him. Sabb. 118ª ואל יִצְטָרֵךְ וכ' עשה rather make thy Sabbath a week-day (as regards festive meals) than be dependent on men; Pes. 112ª. B. Bath. 110ª, v. עֲבוֹדָה; a. fr.

Pi. צוֹרֵךְ, v. מְצָרְכִים 927, v. צָרַךְ *to have a need.* Yalk. Job

Hif. הִצְרִיךְ *to cause to need, to declare bound, oblige.* Taan. 23ᵇ ברוך ... שלא ה' וכ' blessed be the Lord that he put you beyond the need of Abba Hilkiah's prayer. Kidd. 25ª והצריכה ר' וכ' Rabbi decided that she must have another immersion; a. fr.

Hof. הוּצְרַךְ *to be needed; to be in need of, be forced.* Men. 79ᵇ אם הוצרכו הוצרכו וכ' if they shall be needed (for

the sacrifice intended), they shall be used; if not, they shall be otherwise employed; Keth. 106[b]; Shebu. 11[a]. Ib. תמידין שלא הוצרכו לצבור animals selected for daily offerings beyond the needed number. Yoma 67[a] מעולם לא ה' אדם לכך it never happened that the messenger sent with the Azazel needed to make use of the offer of food. Num. R. s. 7 לא הוצרכו שיעשיאום וכ' they had not to be forced &c., v. עָשָׂה; a. fr.

צְרַךְ, ch. same. Targ. Y. II Gen. XVI, 5.—Y. B. Bath. VIII, 16[b] bot. צָרְכַת ובנת וכ' she needed money and sold to her husband (the property which she had assigned to her brother). Y. Erub. V, beg. 22[b] [read:] צ' לך צחק לך he who needs thee may smile (assent) to thee (flatter thee), he who needs thee not, dares to wonder at thee (in disapproval); Y. Snh. XI, 30[b] top צריך לך הפליג עליך וצ' לך שחק וכ'; a. e.—Mostly *pass.* צָרִיךְ *to need, be needed.* Ib. דלא צ' לירה ... תלת עשרה he spent thirteen years ... without needing him. Taan. 20[b] האידנא לא צְרִיכְנָא now we do not need it. Yeb. 105[b] תא לא צְרִיכַת come back, she needs not (to be examined, or: thou needest not examine her). Ber. 13[b] תו לא צריכת more you need not do; a. fr.

Ithpa. אִצְטָרִיךְ, *Ithpe.* אִצְטְרִיךְ *to be needed; to need.* Targ. Y. I Gen. XVI, 5. Ib. XLVII, 12; a. fr.—Taan. 23[a] כל מצטריך whenever the world needed rain. Ber. 9[a] א' לאשמעינן it was necessary (in the Scriptural text) to write *hazzeh.* Ib. 13[a] לימה לי א' וכ' ... והיו that *v'hayu* (Deut. VI, 6) which is written, what is it for? It is needed because of the preceding *sh'm'a.* Bets. 7[a] א' לאשמעינן it was necessary to let us understand distinctly. Bekh. 31[a] אי[צ]טריכא ליה שיעתא the time needed him, i. e. the scholars felt in need of his teaching. Hull. 38[a] אי[צ]טריכא ליה לאבא לאוזוי וכ' does Abba (do you) consider the shaking of the ears (of the animal) an indispensable symptom of vitality? Keth. 22[a] אלא כי א' קרא לכדרב הונא וכ' but that citation is needed for the rule which R. H. ... deduced from it. Ib. 97[a] אי[צ]טריכו ... למזבן וכ' he wanted money to buy oxen; לסוף לא אי[צ]טריכו לירה finally he found that he could do without it. Ber. 47[b] תרי אי[צ]טריכו two more persons were wanted (to make up the legal quorum); a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אִיצְטָרְכַת למשאליה I felt the need of asking him; Y. Ber. VII, 11[b] sub. אִצְטְרַכַת לי למשאליה, v. צָרִיךְ.

Af. אַצְרַךְ as preced. *Hif.* Gitt. 63[b] גט ... אַצְרְכָה R. ... decided that she required a letter of divorce.

צְרַכָּא, צְרֵכָא, v. צוֹרְכָא, צוֹרֶךְ.

צָרַם *to incise, split.* Bekh. V, 3 הצורם באוזן וכ' if one makes a slit in the ear of a firstborn animal. Ib. ... נטל פְּגִימוֹן, v. וצ' וכ' Ib. (35[a]) הלך וצ' באוזני וכ' (Talm. ed. וצירם, *Pi.*) he went and mutilated the ears of other firstborn animals. Zeb. 25[b] הצורם אזן חפר if one mutilates the (priest's sacrificial) bullock; Bekh. 39[b] (Tosaf. קחזרם). Tosef. Par. III, 8 צ' לו באוזני he slit his ear (to make him unfit for priestly service); a. e.

Pi. צִירֵם same, v. supra.

צָרַע (b. h.; cmp. preced. a. נָגַע *Hif.*) *to strike, smash,* esp. (cmp. נָגַע a. פָּרַשׁ) *to strike with leprosy.* Yalk. Is. 271 כמו שצָרַעְתִּי את ידך as I struck thy (Moses') hand with leprosy.—Part. pass. צָרוּעַ *leper.* Num. R. s. 7, v. פָּרַע.

Hithpa. הִצְטָרַע, *Nithpa.* נִצְטָרַע *to become,* or *to be a leper.* Snh. 110[a] ראוי לִיצְטָרַע he who encourages strife deserves to be stricken with leprosy. Ib. 107[a] ששה חדשים נ' דוד David was a leper for six months. Ex. R. s. 3 לא נִצְטָרְעָה הודו וכ' Moses' hand did not become leprous, until he had taken it out &c.; a. e.

צְרַע ch., *Ithpa.* אִצְטַרַע as preced. *Hithpa.* Targ. Y. I Num. XII, 16 (XIII, 1).

צָרְעָא *leprosy,* v. צוּרְעָא.

צִר', צִרְעָה f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *hornet* (collect. noun). Y. Sabb. XIV, beg. 14[a] מותר להרוג את הצ' וכ' you may kill hornets on the Sabbath (because they are dangerous to life). Ib.; Bab. ib. 121[b] צ' שבנינוה, v. נִינְוֵה. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וכן הצ' בימי וכ' the same was the case with the plague of hornets in Joshua's days; Yalk. Sam. 102; a. e.—[Yalk. Lev. 537 וכול אם הצ', read: והצִרְפָּה.]—*Pl.* צִרְעוֹת, צִרְעִין, צְרָעִים. Yalk. Sam. l. c. והיו שתי צ' קורעות וכ' two hornets split the stem &c.; Tanh. Mishp. 18 צִרְעִין; ed. Bub. 12 צרעות. Makhsh. VI, 4 דבש צ' hornets' honey. Sot. 36[a] שתי צ' הואי וכ' there were two plagues of hornets, one in Moses' days, and one in Joshua's; a. e.

צָרַעַת f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *leprosy.* Yeb. 63[b] (fr. Ben Sira) מצרעתו ... אשה רעה צ' a bad wife is a plague to her husband; ... let him divorce her and be cured of his plague; Snh. 100[b]. Lev. R. s. 16, a. fr. לקה בצ' was smitten with leprosy. Ib. s. 17 (ref. to יסגרך, I Sam. XVII, 46) לשון צ', v. הַסְגָּרָה. Meg. 8[b] מי שצרעתו תלויה בגופו he whose seclusion on account of) leprosy depends on the condition of his body; ... אלא בימים שאין צרעתו whose seclusion depends ... on time; ... ברפואות מי שצ' whose seclusion depends on his recovery; a. fr.—*Pl.* צְרָעוֹת. Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. III בגין אב לכל הצ' שיהיו (not הצרעת, v. R. S. to Neg. IV, 3) וכ' this verse (Lev. XIII, 11) establishes the rule for all leprosies that they must be no less than the size of a bean.

צְרָעָא, v. צוּרְעָא.

צָרַף (b. h.; cmp. צרב) [*to press, shrink,*] 1) *to smelt, melt;* trnsf. *to refine, purify, try.* Y. Keth. VII, end, 31[d]; Tosef. ib. VII, 11 צוֹרֵף נחושת, v. infra. Yoma 72[b] (ref. to Ps. XVIII, 31) וכה משמחתו ... צורפתו if he deserves well, she (the Torah) cheers him; if not, she smelts him (through trials); צורפתו לחיים she steels him for life; צורפתו למיתה she smelts him for death. Yalk. Ex. 391 צְרַפְתִּי ובחנתי וכ' I studied and searched, refined and tested &c.; a. fr.—2) *to tighten, harden.* Yoma l. c., v. supra. Y. Yeb. XVI, 15[d] top שצָרְפָתוֹ Var., v. צָפַר.—3) *to change,* v. infra.

Pi. צִרֵּף 1) *to smelt.* Keth. VII, 10 (among the occupations to which a wife may object) מְצָרֵף נחושת, expl. ib. 77[a] חשלי דודי, v. חָשְׁלָא; anoth. opin. מתחך נחושת וכ'

v. חָתַךְ; Tosef. ib. l. c. זה מתיך וכ' he that casts bronze.—Trnsf. *to refine.* Gen. R. s. 44 (ref. to צרופה, Ps. XVIII, 31) לא נתנו חמצות אלא לצרף וכ' the (ceremonial) laws have been given for the purpose of refining (disciplining) men through them. Ib. שצרפו הקב"ה וכ' (Abraham) whom the Lord tried in the furnace of fire. Ib. (ref. to צָרַף, Is. XLI, 7) זה אברהם שצרפו וכ' that means Abraham, whom the Lord tried &c.; (Yalk. Is. 313 שִׁצְרַף, *Nif.*).—2) *to tighten, harden.* Makhsh. V, 7 חמולידך ... לצרפה if one takes a ship out to sea for the sake of tightening it; מוציא מסמר ... לצרפו if one takes a (glowing) nail in the rain for the sake of hardening it; Tosef. ib. II, 16 בשביל לצורפו. Tosef. Kel. B. Kam. III, 13 צָרָפָן אפי' וכ' (or צְרָפָן) if he hardened (baked) them (the earthen vessels) even in a peat fire. Bets. 32[a] משיצרפו בכבשן (Ms. M. משישרפו) from the time he baked it in the kiln. B. Mets. 84[a] (of iron weapons) משיצרפם בכבשן when he has hardened them in the furnace, v. צִחְצֵחַ; a. e.—3) [*to melt together, weld,*] *to combine, join.* Maasr. II, 5 ואם צרף (Y. ed. צירף) if he combined (ate them together). Y. Pes. III, 30[a] top אין חבית מְצָרֶפֶת ... שני if two pieces (of leavened matter), each half the size of an olive, are in the same room, the room does not join them (so as to be counted one olive-size); if in one vessel, הכלי מצרף the vessel joins them. Kidd. 40[a], a. e. מְצָרְפָה למעשה, v. מַחֲשָׁבָה; a. fr.—4) *to change small for large coin,* opp. פָּרַט. Maas. Sh. IV, 2 שהיא מצרף ... כמות as the banker counts when he gives small change for large coins, not as he counts when giving large coins for small change; Tosef. ib. III, 3 חמצרים ... שמצרים ed. Zuck. (Var. מצטרף ... המצרף) if one buys a gold Denar for coins designated for second tithes, he must count as the banker would when selling small change, not as he would, when buying large change. Shek. II, 1 מְצָרְפִין, v. דַּרְכּוֹן. Y. B. Mets. IV, end, 9[d] לצורפה מְצָרְפָה בירה ... if he wants to change the defective coin to be spent in Jerusalem, he must exchange it as if it were of full value (v. Bab. ib. 52[b]); a. fr.—Sifré Deut. 48 אחד מצרף דינר ואוכלו ואחד מצ' דינר ומניחו one gathers a gold Denar and spends it, and another changes his accumulation for a gold Denar and puts it away; Yalk. ib. 873, v. סָבַל.

Nif. נִצְרַף 1) *to be smelted, tried.* Yalk. Is. 313, v. supra. Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 כבר נִצְרַפְנוּ we have already been tried.—2) *to be hardened.* Kel. IV, 4 משנצרפו בכבשן when they have been baked in the kiln; Tosef. ib. B. Kam. III, 13 משנצטרפו.

Hithpa. תִּצְטָרֵף 1) same, v. supra.—2) *to be joined, combined, counted in.* Naz. 35[b], a. e. אין היתר מצטרף לאיסור a permitted thing is not to be joined to a forbidden thing, i. e. if one ate simultaneously, one half of the legal size each, of a permitted and of a forbidden thing, the two must not be counted together to make up the legal size. Ib. 4[a] מצטרפים זה עם זה they are counted together. Ib. VI, 1. Ber. 47[b] תשעה ועבד מצטרפין nine freemen and one slave may be combined (to make up the requisite number of ten for prayers). Ib. שנים ושבת מצט' two persons (at meal) and the Sabbath may be combined (count for three persons); שני ת"ח ... מצט' two scholars (at meal) who are engaged in discussion are counted as three. Mikv. III, 4 מצט' are combined to make up the legally required quantity of water; a. fr.—Tosef. Maas. Sh. III, 3, v. supra.

צָרַף I ch. same, 1) *to smelt, refine, try.* Targ. Jer. IX, 6. Targ. Is. LIII, 10; a. fr.—Part. pass. צָרִיף; f. צְרִיפָא &c. Targ. Prov. XXX, 5.—*2) *to contract, sponge (cloth).*—Part. pass. as ab. Snh. 44[a] סרבלא צ' Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 3; ed. רצריפא) a sponged cloak (Rashi: *dyed with alum,* v. צְרִיפְתָּא); v., however, צְרִיפָא 2.—3) *to combine, join.* Targ. Y. II Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.

Pa. צָרֵף 1) *to smelt, refine.* Targ. Mal. III, 3.—Trnsf. *to torment* (v. P. Sm. s. v. 3446). Targ. Prov. XXV, 20.—2) *to join, attach.* Y. Nidd. II, end, 50[b] ולא הוה מְצָרֵף לון עימיה and never joined them to himself (invited them to a consultation); חד זמן צָרְפוֹן עימיה once he did invite them; בגין כן צָרְפִיתְכוֹן (not צריפתכון) therefore I invited you; a. e.—B. Mets. 53[a], v. infra.—Part. pass. מְצָרַף. Sot. 17[a] תאי אָשָׁא the Alef and Shin (אֵשׁ fire) are joined, in מצ' ותאי לא מצ' which they are not joined (separated by י; Rashi: מיצרף *Ithpe.*).—3) (denom. of צְרִיפְתָּא) *to mix earth with alum.* Part. pass. as ab. Ab. Zar. 33[b] דמְצָרְפֵי ובלעי they (the earthen vessels) contain alum and therefore absorb more.

Ithpa. אִצְטָרִיךְ, *Ithpe.* אִיצְטָרִיךְ 1) *to be joined, to join.* Targ. Y. I Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.—B. Mets. 53[a] (Rashi ונִצְטָרְפִינְהוּ; Ms. M. וניצרוך; Ms. H. וְנִצְרַיְיךְ; Ms. F. ונצטרכן) let them (the two kinds of coins) be joined (and treated as one mass; Rashi a. Mss.: let him join them); דאוריית' ... לא מְצָטְרְפִי things forbidden as sacred by Biblical law and things forbidden by rabbinical law cannot be combined (Ms. H. לא מְצָרְפִינַן we dare not combine). Succ. 19[a] דאיצטרופי מצטרף וכ' ... מי is there anything that may be joined (to make up the legal size) which in itself is not fit? Ber. 47[a] מאי דעתך לאיצטרופי בהרן do you expect to be counted with us (as the third person for saying grace)? Yoma 74[a] חזי לאיצטרופי fit to be added (to make up the legal quantity); a. fr.—Sot. 17[a], v. supra.

צֶרֶף II m. (preced.) *junction*; (adv.) *in immediate succession.* Y. Pes. III, 30[a] top טחן לירה צ' ground his flour for the Passover without interruption (without waiting for the millstones to cool off).

צָרָפָא m. (preced. wds.)=h. מַצְרֵף, *refining pot, crucible.* Targ. Prov. XVII, 3; XXVII, 21. Ib. XXV, 4.

צָרְפִית I f. (v. צוֹרֵף) *belonging to the goldsmith's shop.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 10, v. תַּחְתִּית.

צָרְפִית II f. (v. next w.) *the woman of Zarephath* that entertained Elijah (I Kings XVII, 8 sq.). Y. Ber. V, 9[b] top. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84; Yalk. Kings 209; Pesik. R. s. 3. Ib. s. 4, v. כִּלְכֵּל. Yalk. Jon. 550 יונה ... בן צ' אלמנה היה Jonah ... was the son of the widow of Zarephath.

צָרְפַת (b. h.) pr. n. pl. *Zarephath* (*Sarepta*), near Sidon. Pirké d'R. El. ch. XXXIII. [In later Hebrew literature צ' is a name for *France*; with ref. to Ob. 20.]

צִיר, צְרִצוּר m. (cmp. צְרוֹר II) *a stone vessel* containing a strainer and having an indented (comb-like) rim; a sort of *cooler*. Kel. II, 8 המסרק של צ' if an unclean object touches the 'comb' of a cooler; Tosef. ib. B. Kam. II, 8; Tosef. Eduy. II, 1. Kel. III, 2. Mikv. III, 3 המערה מן הצ' ומטיל וכ' if one pouring water out of a cooler throws water out in several places. Ab. Zar. 73[a] מצי' קנקן המערה... וכ' if one pours forbidden wine from a small cooler into the wine pit. Y. Snh. X, 28[d] top והיה שם צ' וכ' and there stood a pitcher full of Ammonite wine; Bab. ib. 106[a] צרצורי (corr. acc.); Num. R. s. 20; Tanḥ. Balaḳ 18; Yalk. Num. 771 (ed. Salon. סרסור, v. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 1). Gen. R. s. 98 [read:] אפי' היה צ' של מים בצדו וכ' even if a pitcher of water had stood by his side, he would have been unable to put his hand forth &c. — *Pl.* צְרָצוּרִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9.

צַרְצוּר m. (צָרַר II, v. צרר) [*chirper,*] *cricket*. Ḥull. 65[b] וחלא הצ' הזה וכ' has not the cricket four feet &c. (and yet it is not permitted, because it does not go by the name of חָגָב)?; v. נֵצֶר I.

צַרְצוּרָא* m. (צָרַר I) *knot, loop*. Gen. R. s. 92 (ref. to כהדין צ' עבדו וכ' Gen. XLII, 24) וראסר וכ', he (Joseph, in tying Simeon) made something like a loop (making the brothers believe, that he really tied him), as it is written, 'he tied them in *their* eyes'; cmp. ib. s. 91. [Comment. ref. to preced. w. or to צְרִצוּר offer no intelligible explan.]

צַרְצָרָא f. 1) = h. צְרִצוּר, *cricket*. Lev. R. s. 33, end; Cant. R. to II, 14 צַרְצָרָה, v. נְצַר. — 2) [*croaker,*] *raven* (in Arab. *accipiter*, v. Freit. Dict. s. v.). Esth. R. to I, 9; (ib. 4 בת קבריא), v. גַּלְגֵּל.

צָרַר I (b. h.; v. צוּר II) 1) *to surround, wrap, tie up*. Ḥull. VIII, 2 צוֹרֵר אדם בשר וכ' one may tie up meat and cheese in one sheet. Ber. 23[b] צורר אדם תפיליו וכ' a man may tie up his T'fillin with his money &c.; לא יָצוֹר he must not do so. Tosef. Shebi. I, 9 צורר he may bandage (a fig-tree when the bark is peeled off). Cant. R. to I, 7 אני צוֹרָרָה לך בכנפיך I (the Lord) will tie this up in thy lap (reverential expression for, *my lap*), i. e. I shall remember and visit this act upon thee; a. fr. — Part. pass. צָרוּר; f. צְרוּרָה &c. Gen. R. s. 14 (ref. to ויצר, Zech. XII, 1) מלמד שנפשו של אדם צ' בקרבו וכ' this teaches that the soul of man is tied up within him (love of life is a natural instinct), or else, when trouble comes upon him, he would detach it and cast it away. Sabb. V, 2 יוצאות צְרוּרוֹת may be let out (on the Sabbath) with their udders tied up. R. Hash. 22[b] מאתים זוז צְרוּרִין וכ' two hundred Zuz are tied up in my cloak; a. fr. — 2) (neut. verb) [*to be narrow,*] *to cause distress*; Part. יָצַר; *imperf.* יֵצַר (with ל־, or sub. ל־) *to be distressed; to worry*. Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 8) ... ויירא ... וייצר לו וכ' he was afraid, lest he slay, he was distressed, lest he be slain; Tanḥ. Vayishl. 4. Yeb. 63[b] אל תֵּצַר צרת וכ', v. צָרָה II; a. e.

Hif. הֵיצַר 1) *to be distressed, worry, feel sorry*. Pesik. R. s. 3 אע"פ שה' וכ' although he (Joseph) grieved over it, yet he (Jacob) placed Ephraim before Menasseh. Ib. היה יוסף מֵיצַר וכ' Joseph grieved over it exceedingly. R. Hash. II, 9 ומצאו ... מיצר R. A. found him grieving; ib. 25[a] מי מיצר ר"ע מיצר וכ' which of them was grieving? was it R. A. or R. Joshua? Ib. שהוא מיצר ... חלך R. A. found R. J. in distress. Cant. R. to VIII, 6 מְצָרְרִין ... יוצאי בהם travellers suffer through them (the rains; Yalk. Is. 333 מצערים); a. fr. — 2) *to distress, oppress, persecute*. Lam. R. to I, 5 כל מי שבא לְהַצֵּר וכ' whoever is designated to persecute Israel, is first made a chief; Gitt. 56[b] כל המיצר המְצָרִין (לחם כל המצרים וכ'; Snh. 104[b]. Mekh. B'shall. s. 5 all that are to distress them in the future; a. fr. — 3) *to narrow, close*. Y. Taan. III, 66[d] (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדרתה ... מֵיצֵר פיך when thou orderest thy prayer, do not narrow thy mouth (be timid in thy demands), but 'open thy mouth wide, and I shall fill it' (Ps. LXXXI, 11). Yalk. Job 927 והצרתיו (not והצרחיו) and I closed him up.

Hof. הוּצַר *to become distressing, be painful*. Ruth R. to I, 7 הוצרה עליהם הדרך וכ' travelling was painful to them, because they walked barefoot.

Nif. נִצְרַר *to be tied up, gathered*. Sabb. 107[b] נ' חדם אע"פ וכ' if (in consequence of a blow) blood is gathered (and congealed), though no bleeding took place; Ḥull. 46[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top; a. e. — Gen. R. s. 46 משנ' דמו when man's blood is tied up (runs slowly, in advanced age); Yalk. ib. 80.

צָרַר ch. same, *to tie up, enclose*. Perf. צַר; impf. יְצַר, יְצוֹר. Targ. Prov. XXX, 4. Targ. Ez. V, 3. Targ. Y. Lev. XVI, 4 יֵצַר (O. יִיסַר; h. text יחגר); a. fr. — [Targ. Prov. XXIII, 5, v. צְרַד.] — Part. צָרֵר, צָרִיר. Targ. Job XXVI, 8; a. e. — Part. pass. צְרִיר. Targ. Ex. XII, 34 (Y. II קטיר). Targ. Y. Deut. XIV, 25. Targ. Ps. LXXVIII, 13; a. e. — Lev. R. s. 6 צור הדין קניא בידך hold this staff in thy closed hand (Ned. 25[a] נקוט). Ber. 23[a], a. e. לְמֵיצַר, v. צוּר II ch.

צָרַר II *to be rough*, v. צָרַד. — Denom. צְרוֹר II.

צַרַּר ch. same. *Pa. part. pass.* מְצָרַר; *pl.* מְצָרְרִין *wrinkled, hard*. Targ. Josh. IX, 4 (h. text מְצֻרָּרִים).

צְרָרָא, צְרָרָא I m. = h. צְרוֹר I, *bundle; money-bag, purse*. Targ. Prov. VII, 20. Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Vien. צְרִירִי). — Pl. צְרָרֵי, צְרָרִין. Ib. — Bets. 15[a] צ' דפשיטי bags filled with money (if made of mixed webs). B. Bath 174[a] אימר צ' אתפסיה (not אתפסוה) I may say, the father, when he borrowed the money, gave the creditor bundles (of valuables) as security. Ib.[b] תיישינן לצ' we take into consideration the possibility of security's being deposited with the creditor. Ib. אי לאו דאתפסיה צ' מיקרא וכ' (not דאתפסה) unless he had secured him by a deposit, he (the guarantor) would not have assumed the guaranty. Keth. 107[a] אימא צ' אתפסה I may say, he (the husband on going away) left a deposit with her (his wife, with which to support herself). Ib.[b] לקמנה לא מתפיס צ' no money is likely to be deposited with a minor; a. e.

צְרָרָא II m. = h. צְרוֹר II, *pebble*. Y. Peah VIII, 20[d] bot., v. בְּרָתָא. — *Pl.* צְרָרַיָּא, צְרָרִין. Y. R. Hash. II, 58[a] bot. משדי עלוי צ' threw pebbles at it (the moon). Y. Sabb.

VII, 10[a] bot. כד מבחרא בצ' (not מחברא בצדליא) when she picks the pebbles out (of the wheat).

צְרַרְיָיא pr. n. pl., v. צוֹרַרְיָה.

צָרָתָא f.=h. צָרָה I. Yoma 19[b] דא צָרָתָהּ, v. צָרַר.

צְתָרָה, צְתָרֵי, v. next w.

צְתָרֵי, צְתָרֵי' m. pl. (cmp. צוֹתְרָא) *Satureia, savory* (v. Löw, Pfl. p. 325, a. Sm. Ant. s. v. Thymbra). Sabb. 128[a] (expl. סְיָאָה, not פִּיאָה) צ' (Ms. M. צרתי; Ms. O. צַתְרֵי); Y. Shebi. VII, 37[b] bot. צתרה. Y. Ter. X, 47[b] top מי צ' water in which savory (of T'rumah) has been steeped. Ab. Zar. 29[a] צ' (Ms. M. בתרי, corr. acc.).

צתת, part. מְצוֹתֵת, v. צוּת h.

צָתַת, *Pa.* צִתֵּית (v. יָצַת) *to kindle.* Sabb. 119[a] מְצַתֵּת צְתוּתֵי used to kindle the fire himself (to cook for the Sabbath).

ק

ק *kof*, the nineteenth letter of the Alphabet. It interchanges with ג a. כ, q. v.; also with ח and with ע, q. v.

ק', as a numeral, *one hundred*, v. א'.

קְ a prefix, v. next w.

קָא, קָ (abbrev. of קָאֵם, v. קוּם a.) [*he, it stands,*] a particle of emphasis, mostly untranslatable. Ber. 2[a] אימת קא אכלי וכ' ... מכדי now, when do the priests eat T'rumah?; קא משמע לן ... מילתא the Mishnah (in choosing that definition of the time) wants to teach us something else indirectly; והא קמשמע לן (abbr. קמ"ל) and it is this, it wants to teach us. Ib. 4[b] והא דקא אמרי וכ' and the reason why they say &c.; a. v. fr.—V. קָמָא I, a. קָאֵי.

קָאוֵי, v. קָהֵי.

קָאנָא m. (collect. noun) *cotton-seed.* Sabb. 21[a] (expl. משחא דקָ' (Ar. a. Ms. Alf. דְּקָנָא) cotton-seed oil.

קָאטָבָה, v. קָטָאבָה.

קָאֵי m. (abbrev. of קָאֲמִים) *standing.* Targ. Y. Gen. XXIV, 13. Targ. Prov. XXIV, 16; a. e.—Ber. 2[a] תנא היכא קָ' דקתני וכ' where is the teacher of the Mishnah (I, 1) standing (what does he refer to), when he says, 'From what time does the duty of reading the Sh'ma begin'? Ib. תנא אקרא קָ' the teacher has in his mind the Biblical text (Deut. VI, 7). Taan. 2[a] תנא התם קָ' דקתני וכ' the teacher refers to what has been taught there (Ber. V, 2) &c. Pes. 43[b] מסתברא קָ' באוכלין ... קָ' באוכלין it stands to reason, where the text speaks of eaters ('thou must' or 'must not eat'), you extend its scope to eaters, but when the text speaks of eaters, would you extend its scope to things to be (or not to be) eaten?; a. v. fr.

קָאֵיא, קָאֲיָא m. (קוּא) [*spitting,*] *outlet.* B. Bath. 68[b] קָאֲיְהוּ Ms. M. (ed. קָאוְיְהוּ; Rashb. a. Ms. H. קָיְירְהוּ), v. נְגַח.

קָאֵם, קָאֲמִים, קָאֵי m. (part. of קוּם) *standing, rising.* Targ. O. Gen. XXIV, 13 (Y. קאי). Targ. Deut. V, 5; a. fr.—Keth. 62[b] מי ... דק' וכ' does a father stand up before his son? Erub. 79[a] דק' לה באפה he stands in front of the animal; a. fr.—V. קָאֵי a. קוּם ch.

קאלוחסין*, a corruption, read: קָאלוֹאיתְיסִין m. pl. (καλοήθης) *well-disposed, well-behaved,* opp. קאקגריסין. Ex. R. s. 43 [read:] מן קאקגריסין הוא או מן ... העבד הזה ק' הוא this slave whom thou offerest to me for sale, does he belong to the class of the mischievous (κακοῦργος) or to the well-behaved? א"ל מן קאקג' הוא וכ' said he to him, he belongs to the mischievous, and as such I sell him to thee.—[The emendations by Perles ZDMG XXXV, 141, Krauss, Lehnwörter, p. 273 sq. stand refuted by the context, in which the slave says או בעבד רע ... בעבד טוב hast thou bought me as a good slave, or as a bad slave?]

קָאלוֹס (καλῶς) *very well.* Sabb. 108[a] bot. א"ל ק' said he to him, Well spoken.

קאלמין, v. קָלָמוּס.

קָאֵם, v. קָאֲמִים.

קָאניסין, v. דיאוֹנִיסִין. [The change is an intentional perversion, in accordance with the Talmudic interpret. of Ex. XXIII, 13, v. Snh. 63[b]; cmp. Ab. Zar. 46[a], a.e. quot. s. v. גְּבָא. Perh. our w. alludes to *canis.*]—V. קטרסין.

קָאמָא, v. קָמָא I.

קָאקָא m. (onomatop., cmp. קוּיקָא) *goose.*—*Pl.* קָאקֵי. Ber. 20[a] חיורי דמירן ... כי ק' they are in my sight like white geese (exciting no sexual desires). Gitt. 73[a] (of unjust scholars) חיורי דמשלחי וכ' ק' white geese (old men) that strip men of their cloaks; Keth. 85[a].—[Ar. reads: קָקָר, v. קָקָא.]

קָאקָא *neck*, v. קוֹנָא.

קאקגריסין, read: קָאקִירְגוֹסִין, v. קאלוחסין.

קָאקָא, *pl.* קָאקֵי, v. קָרֵי I.

קָאקַרִי, v. קְרִי I.

קָאקָר, v. קָרָר.

קָאָת f. (b. h.; קוּא) *pelican.* Y. Sabb. II, beg. 4[c]; Ḥull.

63a, a. e., v. קוּץ. M. Kat. 25b, v. כָּפַל.—*Pl.* קָאוֹת. Tosef. Ter. X, 2 (Var. קראות).

קָאתָא, v. קָתָא.

קֵב, v. קַבָּה.

קַב m. (b. h.; קבב *to hollow out, arch*; cmp. כבב, גבב) 1) *Kab*, a measure of capacity, one sixth of a S'ah. Sabb. 11b חדיוט שחקק קב וכ' if an unskilled man caves out a Kab in a log (on the Sabbath); [Ar. refers to קַב 2, v. infra]. Tosef. B. Bath. V, 10 קב וכ' ... בכל מקום everywhere (in all shops) they must make (keep) measures ... of a Kab, half a Kab &c.; B. Bath. 89b. Sot. 8b a. e. קב וחצי קב וכ' minor measures of sin, v. סָאָה. Y. Hall. II, 58c bot. קב שדברני dough of a Tiberian Kab of flour. B. Mets. 80b קב לכתף one Kab (in addition to the load agreed upon) for a carrier is an unlawful overload; a. fr.—Sot. III, 4, a. e. בקב ותפלות, v. תִּפְלוּת. Snh. 29b (in Chald. dict.) ... ההוא קב רשו there was a man whom they nicknamed 'a Kabful of notes of indebtedness'.—קב ונקי, v. נָקִי I.—*Du.* קַבַּיִם; *pl.* קַבִּין, קַבִּים. B. Mets. 21a בשמונה וכ' ק' if one finds two Kabs of fruits scattered within a radius of eight cubits.—Ḥall. II, 3 יעשנה ק' let him make his doughs Kab-wise (so as to be exempt from the priest's share). Ib. 4. Kidd. 49b תשעה עשרה ק' וכ' ten measures of &c. Ber. 22a תשעה ק' nine Kabs of water poured over a person in place of immersion; a. fr.—Denom. קִבֵּר, *pl.* קִבְּרִים *pieces of dough containing a Kab of flour each.* Ḥall. II, 3 אבל ק' אין לחם חלק בשם (Y. ed. חלה) doughs made of a Kab each have no share in the name of *ḥallah*.—2) *a piece of wood hollowed out for the stump of a leg, a sort of artificial foot* (cmp. אֲנִיקְטִין). Yeb. 102b בקב הקיטע (חלצה) if a woman performed the ceremony of Ḥălitsah (חֲלִיצָה) by taking off the *Yabam's* artificial foot. Sabb. VI, 8; a. e.—*Pl.* as ab. Ḥag. 4a בעלי ק' stump-legged persons; a. e.—3) *cavity, the lower part of a trumpet* or *horn*. Kel. XI, 7 הקב שלה Mish. ed. a. Ar. (Talm. ed. חקו, ed. Dehr. הקב).

קַבָּא ch. same, *Kab*. Targ. II Kings VI, 25.—[Targ. Jer. VIII, 20 שלים קַבָּא, read with ed. Lag. קְצָא.]—Snh. 29a אנו בק' דקירא וכ' am I stuck to you by (a gift of) a Kab of wax?, i. e. am I not free to form my own opinion? Yeb. 17a, v. גַּנְדַּר I. Kidd. 79b, v. פּוּל ch. Pes. 113a ק' מארעא ולא כורא מאיגרא better a Kab from the ground, than a Kor from the roof, i. e. better a small profit at home, than a large one from abroad (for which you look out anxiously from your roof-top). Snh. 27a bot. ק' דחושלא a Kab of peeled barley; a. fr.—*Pl.* קַבִּין; קַבַּיָּא. Y. Ḥall. II, 58d top ק' באחריהן רובעא אזדרעין (read אתערעין, v. עָרַע I) the Kabs (measures) in their place were enlarged by one fourth.—Esth. R. to I, 1 the world is shaped כאפי קַבָּאי (prob. to be read: כבראי) like the outside of round measures.

קַבָּא, Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 כאבן ed. Zuck., read: קַבָּנָא, v. קַבָּנָא II.

***קַבָּאת** f. (denom. of נָקַב) *curse*. Snh. 92a top (ref. to ויקבהו, Prov. XI, 26) אין ק' אלא קללה (Ms. F. קב); Ag. Hatt. קוֹב, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) *kabbah* (the noun from the same root as ויקבהו) means curse (with ref. to Num. XXIII, 8); (Yalk. Prov. 947 ויקבוהו); Sot. 41b קוֹב.

***קַבָּח** (denom. of קַב 2) *to put the leg in a kab, to put on a wooden leg* (pretending to be lame). Keth. 68a הִתְקַבֵּחַ את רגליו ואת שוקו Ar. ed. Koh. (read: רגלו ... והמיקפה את שוקו; ed. only המיקפה את שוקו), v. קָפַח.

קֵבָּה, f. (b. h.; קבב) *maw*. Ḥull. XI, 1. Ib. 134b (ref. to Deut. XVIII, 3) להבריא חלב שע"ג חק' וכ' this (ה) serves to include the fat surrounding and inside the maw; a. e.—Esp. *rennet*, used to curdle milk. Ab. Zar. II, 5 קיבת עולה Ib. קיבת נבלה, v. עֻמָּד. Ib. קיבת של נ' rennet of a burnt-offering. Y. Bets. I, 60a קיבת חגוי rennet supplied by a gentile. Ib. bot. ק' ממקום אחר באת the rennet in the maw comes from outside (is not considered a part of the animal itself); a. fr.—*Pl.* קֵבוֹת, קֵבֹת. Ib. התירו קיבותיהם they allowed to use the rennets of these sheep; Y. Ab. Zar. II, 41c bot.

קַבָּוָתָא f. pl. (=קבב; קבב; cmp. כְּבוּי), only in ק' דדשא *frames of the door*. M. Kat. 11a ק' דדשי כמאן ... Ms. M. (not דדישי; ed. קביותא דדשא; Ms. Rashi כוותא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. קוותא a. כוותא) whose opinion do we follow now that we are permitted (during the festive week) to raise the framework above the door (to drive the pegs home which fasten the upper beam to the wall)?

קְבוּט m. (קבט; cmp. קבץ, v. חבט a. denomin., esp. חוּבְטָא) *a vessel containing pressed or pickled substances, pressing pot*.—*Pl.* קְבוּטִין. Y. Ter. X, 47a bot. ק' של מורייס pots of pickle (v. מוֹרִיס).—V. קוּבְטָאוֹת; קְבוּבוֹת.

קְבוּטַל pr. n. m. *K'buṭal*. Yoma I, 6 (18b). Y. ib. I, end, 39b מה ניתני קְבוּטַר ק' how shall we read it? K'buṭar or K'buṭal?, v. צְפַר III; Bab. ib. 19b (to one that read קפוטל) מחוי ... בידיה קב' Rab showed him with his hand K'buṭal (drawing a Beth in the air; differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. notes 3, 4). Ber. 63a.

קְבוּטַר, v. preced.

קְבוּלָא, v. sub קִיבּוּל.

קְבוּלִין, v. קבילין.

קְבוּלֶת, v. קִיבּוֹלֶת.

קְפוּ', קְבוּסַי, קְבוּסַאי pr. n. m. *K'busay, K'fusay*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 187). Tosef. Mikv. VI, 3 (Var. קוּפְסַאי). Tosef. Makhsh. III, 15; Tosef. Dem. I, 14 (Var. קוּפְסִי, קבוס); קופס; Y. ib. III, 23c bot. קבסרי. Tosef. Bekh. III, 19 קפו'; Bab. ib. 35b קפי'. Ib. 39a קְפוּצַאי; Tosef. ib. IV, 5 קפוס. Sabb. 147a פְּפוּסַאי (Ms. M. נפוצי, read כ for נ). Ab. Zar. 32a קפו'; Tosef. ib. IV (V), 10 קוּפ'. Y. Pes. VI, 33a bot. קבסיו (corr. acc.).

קְבוּרָא, קְבוּרְתָא, v. sub קִבּוּר.

קְבוּרְתָא, v. קִבּוּרְתָא.

קַבּוֹרָאֵי m. pl. (קְבָרִים) *grave-diggers*. Snh. 26b.

קְבוּרָת f. (b. h.; קבר) *burial.* M. Kat. 28ª (ref. to Num. XX, 1) סמוך למיתה ק' immediately after death, burial is mentioned (without mentioning the exhibition of the body in an open place prior to burial). Snh. 46ᵇ (ref. to Deut. XXI, 23) מכאן רמז לק' וכ' here is a hint in the Torah that burying the dead is a religious duty. Ib. משום ק' בזזונא, v. בְּזָזוֹנָא. Y. Taan. IV, 69ª top לק' ... משניתנו when those slain at Bethar were permitted to be buried; Ber. 48ᵇ. Gen. R. s. 62 לקְבוּרָתָהּ ... וכ' thirty-eight years intervened between Sarah's funeral and that of Abraham; a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 21 בית ק' *cemetery.*

קְבוּרָת, v. קִיבּוֹרֶת.

קְבוּרָא, קְבוּרְתָא f. = h. קְבוּרָה, a. קֶבֶר, *burial; grave.* Targ. Gen. XXIII, 4; 20. Targ. Ps. XXX, 10; a. fr.—*Pl.* קְבוּרָן, קְבוּרְתָא. Targ. Job XXI, 32. Targ. Ez. XXXII, 23; a. fr.

קְבוֹת m. = קְבוּט.—*Pl.* קְבוֹתִים. Kel. X, 5 ק' של וכ' pots of pickle which are lined with pitch up to the rim (so that the lid does not touch the body of the vessel itself); [Ar. reads: קְבוּתִים]; Tosef. ib. B. Kam. VII, 7 כְּפוּתִין (some ed. כְּפִי').

קַבְיָא m. (cmp. קַב, a. גְּבִיעַ) *a round metal pot.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 11 כיסוי ק' ומיחם the lid of a *ḳabia* or of a caldron.

קַבְּיָא, קַבַּיָּא pr. n. pl., v. קוֹבְּצָיָא.

קְבִיוֹתָא, v. קַבְּוָתָא.

קַבְּיָא, v. קַבַּיָּא.

קַבְּיִים, v. קב.

קָבֵיל, v. קבל III, IV, a. קַבְלָא.

קְבוּלִין, קְבִילִין, corrupt. of קוֹבְּלִיאָס, v. קוֹבְּלִיאָס.

קְבִילְתָא, v. קַבְּלְתָא.

קְבִיעָא, קְבִיעַ m. = h. קֶבַע, *appointment*; ק' דירחא *the proclamation* of the New Moon Day. Sabb. 86ᵇ (Ms. M. קידובינא), v. נִרְדָּא.—Pes. 51ᵇ bot. כגון אנא דבקיעינא בק' נרדא M. (read: דבקיעינא; ed. דידעינן) for instance, I who know when the New Moon Day was appointed (v. Rabb. D. S. a. l. note).—Esp. ק' דירחא *the fixed regulation of the lunar calendar.* Bets. 4ᵇ, v. נִרְדָּא.—V. קַבְּעָא.

קְבִיעוּתָא f. (preced.) 1) *appointment.* Targ. I Chr. IV, 23, v. preced.—2) *definiteness, certainty.* Ker. 18ª דלא בעי ק' לאיסורא who does not make certainty (of the presence of one forbidden piece among permitted ones) a requirement for a sacrifice (אשם תלוי), v. קְבַע II. Yoma 50ᵇ אחיו הכהנים בק' וכ' have his (the high priest's) fellow-priests a definite share in the atonement through the high priest's bullock (i. e. are they to be considered partners in the sacrifice from the time of its dedication), or do they receive their forgiveness merely by implication?, v. קוּפְיָא.—V. קַבְּעָא.

קְבִיצָה f. (קבץ) *gathering.* Snh. 112ª מחוסר ... ק' וכ' requiring to be gathered in one place and to be burnt.

קָבַל I (b. h.; cmp. חבל a. חבר) [*to seize; to join, meet, correspond.*]

Pi. קִבֵּל *to receive, accept; to take an obligation upon one's self; to contract, agree.* Zeb. II, 1 כל הזבחים שק' דמן זר וכ' all sacrifices whose blood was received (in a vessel) by a non-priest &c. Ib. 4 ק' והלך וזרק וכ' if he received the blood, or carried or sprinkled it with the thought of disposal at an unlawful time. Ib. 3; a. fr.—Ab. I, 1 משה ק' וכ' Moses received the (traditional) law from Sinai, and handed it over to &c. Ib. 4 קִבְּלוּ מהם (Var. ממנו) received the traditions from them. Ib. 3 לקַבֵּל וכ', v. עֲבַד. Erub. 72ᵇ מְקַבְּלֵי פרס; ib. 73ª מְקַבְּלוֹת, v. פָּרָס. Ab. I, 15 הוי מְקַבֵּל את כל וכ' receive every man &c., v. סְבָר. Keth. 58ª (a mnemonical formula) ק' מסר וחלך if he (the betrothed) accepted (was satisfied to marry her in spite of blemishes discovered), or if the father handed his daughter over to the groom's delegates, or if the father (or his delegates) went along with the groom's delegates; Kidd. 11ª. Keth. 56ᵇ, a. fr. ק' עליו אחריות if he assumed the guaranty. Dem. II, 2, sq. המקבל עליו וכ' he that obligates himself &c., v. נְאֵם. Ex. R. s. 3 והם לא קבלו על וכ' and did they not receive (punishment) for what they did? Ib. אינו מקבל מוסר does not accept correction. Men. 96ᵇ, a. fr. מקבל טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. v. fr.—Esp. *to take on lease, to rent a field* either on shares (v. אָרַיס) or at a fixed rent (v. חָכַר). B. Mets. IX, 1. Ib. 9 קִבְּלָהּ הימנו לשבע וכ' if he rented it of him for seven years. Ib. 10 קבלה הימנו שבע בשבע וכ' ... if he rented it for 'seven years at a rent of seven hundred Zuz', the Sabbatical year is not included; a. fr.—ק' פנים, v. *Hif.*—ק' קיבולת, v. קִיבּוֹלֶת.—*Part. pass.* מְקֻבָּל *a) accepted, acceptable, well-liked, beloved.* Ber. V, 5, v. שֵׂרַח. Ib. 17ª ויהא מק' על הבריות and that he may be well-liked of men.—*b) holding a tradition.* Peah II, 6 מק' אני מר' ... שקבל וכ' I hold a tradition from R. M. who received it of &c.; Naz. 56ᵇ כך מְקֻבָּלַנִי וכ'; a. e.

Hif. הִקְבִּיל (with פנים or sub. פנים; interch. with *Pi.*) *to ask for a favorable reception, to visit, pay one's respects to.* Y. Erub. V, beg. 22ᵇ אילולא דיירו אלא שהיה מקבל פני רבו אילולא לא = דיירו; שכל המַקְבִּיל פני רבו כאילו מקבל וכ' had he done nothing (during the thirteen years of his waiting on his master) but greet his teacher, it were sufficient; for he that pays his respects to his teacher is considered as one waiting on the Divine Presence; Y. Snh. XI, 30ᵇ top. Ḥag. 5ᵇ אתם חִקְבַּלְתֶּם ... חזכי לחַקְבִּיל וכ' you have greeted a countenance that is seen but cannot see (a blind man), may you be permitted to greet the Countenance that sees and cannot be seen. Snh. 42ª אילמלא ... לחַקְבִּיל פני וכ' if Israelites were permitted to greet their Father in heaven only once a month &c.; כאילו מקבל וכ' ... כל המברך saying the blessing over the new moon in its due time, is, as it were, greeting the Divine Presence; Yalk. Ex. 189 מקביל. Y. Ḥag. I, beg. 75ᵈ וחקבילו ר' ר' בבקיעין and waited upon (visited) R. J. in B'ḳiin; Y. Sot. III, 18ᵈ bot.; Tosef. ib. VII, 9,

חיום קובל וכ' (not קיבל) as one says, that man is bringing charges against thee ..., so (the Lord said,) the day is summoning thee, but the sun said, I will not move &c. Y. Peah I, 15c אמו של ... וקַבְלָה עלינו לרבותינו וכ' R. Yishmael's mother ... came and complained of him before our teachers, saying &c.; Y. Kidd. I, 61b; a. e.

Hif. הַקְבִּיל same. Ab. d'R. N. ch. XVI הקבילה וכ' she complained to her mistress.

קַבֵּל ch. same, *to cry out, complain, lament.* Targ. Esth. IV, 1 (h. text וזעק). Targ. Ps. LXXVII, 2 (ed. Lag. a. oth. קַבִּילַת *Pa.*; h. text בצעקתי). Targ. O. Ex. XXII, 22 (Y. וצוח); a. fr.—Snh. 31b ק' קדמנא ... עוקבן U. the Babylonian brought suit before us. Kidd. 59a קַבְּלֵיה ... אזיל לר' זירא R. G. came and complained against him to R. Z.; אזל ר' ז' וקבליה וכ' R. Z. went and laid the suit before &c. Y. Kidd. I, 61c top; Y. Peah I, 15d ק' לי על בריה וכ' he brought complaint before me against his son (asking) that he should support him; Pesik. R. s. 23-24; a. e.

Pa. קַבֵּיל same. Targ. Job XXXV, 9 (Bxt. מַקְבְּלִין *Af.*; h. text יזעיקו); v. supra.

קְבֵיל III, **קְבִיל** (cmp. preced.) [*to be thick,*] *to be misty, dark.* Targ. Mic. III, 6. Targ. Is. XIII, 10; a. e.—Part. קָבֵיל, קָבֵל, קְבִילָא. Targ. Ps. CXXXIX, 11 (not ק', ך'; h. text אור!). Targ. Y. Lev. XIV, 57 יומא ק' a cloudy day, opp. נהירא; a. e.—V. next art.

Af. אַקְבִּיל *to darken.* Targ. Am. V, 8. Ib. VIII, 9.

קַבָּל m. h., v. קַבָּלָן.

קַבְלָא m., **קַבָּלָא** f. (preced. art.) *foggy, dark*; trnsf. *obscure.* Targ. Y. I Gen. XV, 12 בבל קַבָּלָא Babylonia the foggy (v. חֲשׁוֹכָא II).—Snh. 14a; 92a ק' ורקירים לעולם חוי remain always obscure (without office) and live.

קִיב', **קֵב'**, **קְבָלָא**, **קָבָלָא**, **קְבִיל** IV, **קְבֵל** I m. (preced.) 1) *darkness, fog.* Targ. O. Gen. XV, 12. Ib. 17 (ed. Amst. קַבָּלָה). Targ. O. Ex. X, 21 קַבֵּל לילייא ed. Berl. (oth. ed. קְבִיל, קָבֵל). Ib. 22 חשוך ק' Y. חשוך דקביל. Targ. O. Deut. XXVIII, 29 קַב' (ed. Amst. קֵב'); Y. קִיב'. Targ. Job III, 3 (some ed. קֵב'); a. fr.—*Pl.* קִי', קְבָלַיָּא. Targ. Ps. LXXIII, 18 (h. text חלקות).—2) *vapor, vanity.* Targ. Job VI, 26 ולקב' (ed. Lag. ולקיב'; h. text ולרוח).—V. קַבָּלָא.

קְבָלָא II, **קְבָל'**, **קוּבָלָא** m. (v. קָבַל I) *junction, meeting*; (prep.) constr. קֳבֵל, קָבֵל, קְבִיל (corresp. to h. מול, לעמת, נכח, נגד) *towards, corresponding to, alongside of, opposite*; מִקְּבֵל, מִקְּבִל, לְקֳבֵל, קָבְלָךְ; also *pl.* קְבָלֵי־. Targ. O. Gen. XXVIII, 17 (ed. Vien. קָ); Y. מכוון כל ק' corresponding to. Targ. Y. II Gen. XXV, 18 כל ק' (h. text על פני). Targ. O. Lev. V, 8 מִקְּבִיל ed. Berl. (oth. eds. מִקְבִּיל); Y. לקביל. Targ. Ruth IV, 4. Targ. Koh. V, 15. Targ. Ps. X, 5 מן קָבְלֵיה ed. Wil. (Ms. לְקוּבְלֵיהּ). Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 לְקוּבְלֵיכוֹן against you; a. v. fr.—Y. Ab. Zar. II, 41b אירקפר לקיבליה he was angry with him. Ib. top לקִבְלֵיה ... ולא על יאות R. H. was not right in speaking harshly against him; Y. Dem. III, 23c bot. ולא יאל (corr. acc.); a. e.

קְבָלָא III, **קְבַל'** (preced.) [*a means against,*] *charm* (to ward off danger). Ber. 62a אנא ק' גמירי Ms. M. (Ar.

חַלְכוּ להתקביל פני וכ' ; Ḥag. 3a וכ' והתקבילו פני וכ' ; a. fr.—Sabb. 152a, v. infra.

Hof. הוּקְבַּל (with פנים, or ל־) *to be placed opposite, be admitted to the presence of,* (a polite expression for:) *to be visited.* Sabb. 152a מפני מה לא הוקְבְּלוּ פניך ... שהוקְבְּלוּ אבותיך לאבותיך early eds. (Ms. M. לא חיקבלו, incorr.; later eds. שהתקבילו ... תְּקַבְּלוּנוּ *Hif.*; v. Rabb. D. S. a. l. note) why were we not permitted to see you on the festive day, as my ancestors used to receive thy ancestors?

Hithpa. הִתְקַבַּל, *Nithpa.* נִתְקַבַּל 1) *to be received, accepted.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 הדם חדם של בכלי 'they shall sprinkle *the* blood' (Lev. I, 5), the blood which has been received in a vessel. Zeb. 34b, sq.; a. e.—Pesik. R. s. 44 ספק מִתְקַבֵּל ספק אינו מתקבל it is doubtful, will he or will he not be favorably received. Ab. d'R. N. ch. IV תפלתו מִתְקַבֶּלֶת ברצון his prayer was accepted with favor; a. fr.—2) *to make one's self the recipient of, to receive, accept.* Keth. V, 1 הִתְקַבַּלְתִּי ממך וכ' I have received at thy hands (on account) one hundred &c. Gitt. VI, 1 הִתְקַבֵּל גט זה וכ' make thyself the receiver of this letter of divorce in behalf of my wife. Ib. התקבל לי גטי accept my letter of divorce in my behalf; a. fr.

קַבֵּל ch. same, 1) (with אפי) *to visit.* Targ. Ps. XLI, 7. Ib. XLV, 10.—2) ק' למימרא *to listen, obey,* v. infra.

Pa. קַבֵּל, קַבֵּיל *to receive, take, accept.* Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. II Sam. XIV, 14 (h. text ונשא נפש!). Targ. Ps. XXIV, 5. Targ. Is. XII, 3. Targ. Lev. XX, 17 ; a. fr.—Targ. Ps. LXII, 11 ed. Lag. (ed. חחבלו = חבל' *seize*), v. חֲבַל.—Esp. ק' למימרא *to accept, consent, listen to, obey.* Targ. Gen. III, 17 (Y. ed. Vien. קַבְּלַת *Pe.*). Ib. XVI, 2. Targ. Deut. XXVI, 17; a. fr.—B. Mets. 117a קַבִּילִי עלאי I took upon myself (consented to, was prepared for), v. עֲלַל. Y. Ḥag. II, 77d מרתא דבירתא דקַבְּלָתָן the mistress of the house who received us (whose guests we were). Sabb. 17a גזור וקַבְּלוּ מיניה they decreed the prohibition, and the people accepted it of them. Bekh. 38a בר קַבְּלֵי טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. fr.

Ithpa. אִתְקַבַּל 1) *to be received, accepted.* Targ. Num. XV, 7; 10; 13. Targ. II Chr. XXX, 27; a. fr.—2) (v. preced. *Hithpa.*) *to be made the recipient of, to have assigned to.* Targ. O. Deut. XXXIII, 21 ויתקבל בקדמתא דילה ed. Berl. (oth. ed. ואתק') to him (to God) shall be (has been) assigned a share in the foremost part of it (of the land; h. text וירא ראשית לו).

קָבַל II (cmp. חבל) *to feel oppressed; to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain, bring charges.* Yad. IV, 6 קוֹבְלִין אנו עליכם we cry out against you (we say, 'woe unto you'). Ib. 8 קובל אני עליכם I accuse you. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29, v. וקרבו [לו] אמר חתכ"ח היום קובל קָרֵב ויקרבו עלי לומר לי הוא יקום (not כי) the Lord said to him, the day brings suit against thee (summons thee before court) saying, with me (on this day) he shall stand (before the throne of justice); Tanḥ. Vayḥi 2; Yalk. Kings 168. Deut. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXI, 14 הן קרבו) היום קבל לפני (some ed. קובל) the day cried out before the Lord saying, O Lord, I will not move, I will not set, and Moses shall live; Yalk. ib. 941 כאדם שאומר פלוני קובל ... כך

ed. Koh. קי; ed. קבלח) I have learned a charm (by which to ward off demons); ib. ק' דבית וכ' a charm against the demons of the privy is silence; ק' דיסורי וכ' a charm for sufferings is silence and prayer; [ed. emended after Rashi: קַבָּלָה *a traditional rule of conduct*].

קַבְלָא IV, קַ֫ר' m. (v. קָבַל II) *woe, pain.*—*Pl.* קִבְלֵי, קִי'. Koh. R. to II, 20 בר קִיבְלַיי O, thou son (cause) of my woes!; Lev. R. s. 25 קבלוי (corr. acc.).

קַבָּלָא f., constr. קַבָּלַת (v. קָבַל IV) *vapor, vanity.* Targ. Koh. V, 15 לק' רוחיה for the vanity of his spirit (h. text לרוח).

קַבָּלַח, v. קָבַל IV.

קַבָּלָה I f. (קָבַל I) 1) *receiving, acceptance.* Pesik. R. s. 44 קַבָּלַת שבים the reception (in grace) of the repentant. Zeb. 13ª קַבָּלַת מי פסלה וק' does the receiving (of the sacrificial blood by a non-priest) make the sacrifice unfit? Ib. קבלת הדם receiving the blood in a vessel. Ib. I, 4 שלא בק' without the act of receiving the blood; a. fr.—Gitt. 62ᵇ שליח לק' one deputed by the woman to receive the letter of divorce in her behalf, v. חוֹלָבָה. Ib. אק' referring to the reception of the letter of divorce in her behalf; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 10 ביח ק' receptacle, v. קִיבּוּל.—2) *tradition, traditional law; post-Mosaic Scriptures,* opp. to תורה or חורת משה. R. Hash. 7ª מדברי ק' למדנו ... דבר זה מתורת this (that the months are counted from Nisan) we learned not from the Law of Moses, but from the words of tradition (historical accounts, ref. to Zech. I, 7; Esth. II, 16 &c.). Ib. 19ª גדליה ... דברי ק' הוא ודברי ק' וכ' the account of Gedaliah, son of A., is traditional (historical, Jer. XLI), and the words of tradition (post-Mosaic records) are as authoritative as the words of the Torah. Ḥag. 10ᵇ דברי תורה מדברי ק' וכ' we must derive no interpretation of Mosaic laws from analogies of expression in post-Mosaic books (e. g. Am. V, 25 as illustrating the sense of Ex. V, 1); B. Kam. 2ᵇ; Nidd. 23ª. Y. Ḥall. I, 57ᵇ top ולמידרין מן חק' can we derive a legal rule from a post-Mosaic book (Is. XXVIII, 25)?—Gen. R. s. 7 ומן חק' אתה מלקני wilt thou condemn me to lashes on an inference from a post-Mosaic book?; Tanḥ. Ḥuck. 6; a. fr.—[Ber. 62ª, v. קַבָּלָא II.]—[In later Hebrew ק' *Kabbalah, mystic lore.*]

קַבָּלָה* II (or קֻבָּלָה) f. (קָבַל II) *outcry, rebuke.* Taan. II, 1 (15ª) וב' חוא אומר וכ' and in his rebuke, he (the prophet) says, 'Rend your heart &c.' (Joel II, 13); v. Rashi a. l.

קַבָּלוּת, v. קִבּוּלֶת, a. קִבּוּלֶת.

קַבְלוּתָא f. = h. קַבָּלָה I, *reception, taking.* Targ. II Chr. XIX, 7.

קַבָּלָן* f. pl. (קָבַל I) *guards receiving signals from one another, signal stations.* Y. Yoma VI, end, 44ª (expl. דידכויות, v. דִּידְכִי).

קַבְלָן m. (קָבַל I) 1) *receiver of stolen goods.*—*Pl.* קַבְלָנִים, קַבְלָנִין. Lev. R. s. 6, v. גַּזָּיר; Yalk. ib. 471; ib. שאין חכל אלא מן חק' it is all the fault of the receivers.—2) *one who assumes another man's obligation unconditionally,* differ. fr. עָרֵב; *surety.* B. Bath. 173ᵇ bot. וק' אע"פ ... מן חק' but in the case of a *Kabb'lan,* even if the debtor has property, the creditor may sue the surety. Ib. 174ª תן לו ואני ק' ... לשון קבלנות when one says, give him (not, lend him), and I am surety, give him, and I will pay ..., all these phrases mean absolute assumption of the obligation; a. e.—3) *contractor, a hired man paid for certain work* when it is done, contrad. from day-laborer; also *tenant of land at a fixed rent.* Tosef. B. Mets. VII, 3, v. קַבְלָנוּת. Shebi. III, 9 וחק' מביא מכל מקום and the building contractor may take stones (during the Sabbatical year) from any place; [oth. opin.: *the tenant* etc.]—*Pl.* קַבְלָנִים, קַבְלָנִין. M. Kat. 11ᵇ וחק'; Y. ib. III, 82ᵇ bot. קַבְלָנֵי (from קַבָּל) his laborers hired for a certain work.

קַבְלָנָא ch. same, 1) *receiver* (of deposits &c.). Y'lamd. to Ex. XXXVIII, quot. in Ar. בחיי בעלה וחוה לה ק' and she had a receiver (trustee) during her husband's lifetime.—2) *one receiving and transmitting a tradition, authority.*—*Pl.* קַבְלָנֵי. Naz. 56ᵇ ... תלתא ק' כל שמעתתא Ar. (in ed. our w. omitted) whenever a tradition passes through three (or more) authorities, we must mention the first and the last authorities, the intermediate we may omit.

קִבְלָנָא, v. קוּבְלָנָא.

קַבְלָנוּת f. (v. קַבְּלָן) 1) *assumption of an obligation, unconditional surety.* B. Bath. 174ª, v. קַבְּלָן. Ib. 173ᵇ (ref. to Gen. XLII, 37) הא ק' היא this is a case of absolute obligation.—2) *work on contract,* opp. to time work. B. Mets. 112ª ק' עובר עליו וכ' as regards contract work, does the employer that withholds the wages transgress the law (Lev. XIX, 13) &c.? Tosef. B. Mets. VII, 3 קבלן ... לפי קַבְלָנוּתוֹ if the contract laborer meets with an accident which prevents his finishing the work, you must pay him in proportion, according to his contract.—3) *land tenancy on a fixed rent.* Tosef. Ab. Zar. II, 8 אין נותנין להם עירסיות וק' ed. Zuck. (oth. ed. ועריסות וקבלנות; Var. ed. Zuck. וקבלת) you must not give them (the gentiles in Palestine) tenancies on shares or on fixed rents. Y. M. Kat. III, 82ª bot. שטרי אריסיות וקַבְלָנִיּוֹת, or אריסות וקבלנית (read: ארוסות וקבלנית, *pl.*) contracts of tenancy &c.—V. קִיבּוּלֶת.

קַבְלַת, קבלנית, v. preced.

קַבְלָתָא, קְבִילָ' f. (קָבַל II) *outcry, plaint.* Targ. Gen. XVIII, 20 (Y. ed. Amst. קבילת, read קַבְלַת). Targ. O. ib. 21 (ed. Vien. קבל'; Y. I קִיבִילָתָא; Y. II קַבְלַ'). Targ. O. Ex. XXII, 22. Targ. Job XXXIV, 28; a. fr.—Targ. Koh. VII, 6 קִיבְלַת כובין the plaintive sound of crackling thorns.

קָבַס* (cmp. כבס, כבש) *to treat with disrespect* (Rashi: *to annoy, grieve*). Snh. 55ª; Kidd. 26ᵇ קָבַסְתָּן thou insultest (annoyest) us (with thy scurrilous sophistry); [Ar.: *thou disgustest us*; oth. opin. קָבַסְתָּן m. *insolent man* that thou art!]

קִבְסִי, קבסיי, v. קִבּוּסַאי.

קַבַּסְתָּן, v. קָבַס.

קָבַע I (b. h.) [*to cover, press,*] 1) *to overpower, rob.* Tanh. T'rumah 9 (ref. to Mal. III, 8) לשון ערבי ... מה אתה קוֹבְעֵנִי it is an Arabic expression; when an Arab argues with his neighbor and wants to say, why wilt thou rob me?, he says, why art thou *kob'eni?*; Yalk. Mal. 587 (read גוזלני for גמלני).—2) *to prevent.* Yad. IV, 3 ... אתה קוֹבֵעַ מלהוריד וכ' (by allowing the priests' share to be given to the poor) thou preventest the heaven from sending down dew and rain.

קָבַע ch. same. R. Hash. 26a sq. a man came to Levi and said כַּבְּעָן פלניא וכ' that man is a *kab'an,* and he (Levi) did not know what it meant; (on asking at college, he was told) גזלן פלניא וכ' it means that man is a robber &c. (ref. to Mal. III, 8 הירכע). Ib. אי חוינא ... הירכי קַבָּעָךְ במאי קבעך ואמאי קבעך had I been there, I should have said to the man (using the same expression), how did he *k'b'a* thee?, wherewith?, and wherefore?, and thus I should have found out what it meant.

קָבַע II (preced.) [*to squeeze in, make a hole,*] 1) *to insert, drive in; to fix.* B. Bath. 7b קבע וכ' v. מַסְמֵר. Tanh. B'ha'al. 15 (ref. to Koh. XII, 11 משמרות) אם קְבַעְתָּ אותם כמסמר בלבך הן משמרין אותך if thou hast driven them (the words of the Law) like a nail into thy heart, they will guard thee. Lev. R. s. 5 (ref. to Is. XXII, 16) אפי' איזה מסמר קבעת כאן what nail hast thou driven into it (to acquire ownership)? Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 אע"פ שקבען וכ' (not שקבאן) although he fastened them with nails; a. fr.—Part. pass. קְבוּעַ; f. קְבוּעָה &c. Ib. צריך אדם .. יחד ק' וכ' a man ought to have a nail or a peg fixed in the burial ground so as to take possession and be sure to be buried in the designated place. Y. Maas. Sh. V, beg. 55d אבן ק' a stone affixed to the ground, stationary, opp. חלושה; a. fr.—Trnsf. *to fix, appoint, make permanent.* Ber. 6b כל המקובע מקום וכ' he who designates a certain place where to pray regularly; ib. 7b. Sabb. 31b קָבַעְתָּ וכ' v. עֵת. Meg. 7a בתחלה קְבָעוּהָ וכ' at first they instituted the feast of Purim for Shushan, and afterwards for the whole world. Ib. שלחה ... קבעוני לדורות Esther sent word to the scholars, Appoint my memory to be celebrated for all generations. Ab. III, 2 חקב"ה קובע לו שכר the Lord will determine his reward. Bets. 20a בקשו לקבוע הלכה וכ' they attempted (by vote) to establish the law in agreement with their opinion; Tosef. Hag. II, 11; a. fr.—Part. pass. as ab. Tosef. Ab. Zar. I, 1 איזהן חקבועין regular (annual) festivals. Ab. Zar. 11b חמשה בתי ע"ז ק' הן five idolatrous temples (and the fairs connected therewith) are permanent; expl. ib. לעולם חדורא וכ' permanent, regular, and all the year through &c. B. Bath. l. c. הלכות קבועות הן they are established laws; a. fr.—2) (denom. of קֶבַע) *to impart the character of a regular appointed meal.* Bets. 34b שבת מחו שתקבע מוקצה למעשר does the Sabbath give, to fruit not yet ready for regular use, the character of an appointed meal with reference to the duty of tithing (so that you dare not eat of them on the Sabbath even as a luncheon, אכילת עראי)? Ib. שבת קובעת the Sabbath gives that character, whether the food you partake of be sufficiently ready for consumption or not. Pes. 105a קובעת לקידוש ... כשם שהשבת as the Sabbath makes every meal an appointed one with regard to tithes, so does it with reference to Kiddush (that you dare not taste anything before reciting the Kiddush, v. קִדּוּשׁ). Ib. קבעה להבדלה the exit of the Sabbath makes every meal an appointed one as regards the Habdalah (v. הַבְדָּלָה); a. fr.

Pi. קִבַּע *to wedge in, set.* Sabb. 67b חמקבעת Rashi Var., v. קָבַע.—Part. pass. מְקוּבַּעַת; f. מְקוּבַּעַת. Num. R. s. 12 כעטרה חזואת שמק' באבנים וכ' like the royal crown which is beset with precious stones and pearls.

Nif. נִקְבַּע *to be appointed, established.* Tosef. Hag. II, 11 נקבעה הלכה כדברי וכ' the law was established (by vote) in accordance with the opinion of &c.; (Bets. 20b וקבעו וכ'). Y. Yoma V, beg. 42b נקבעין אלא וכ' ... שאין congregational sacrifices are designated as such only by the act of slaughtering. Hall. IV, 11 שלא נקבע הדבר חובה that this usage may not become an established obligation; a. e.

קָבַע ch. same, 1) *to stick into, fix.* Targ. I Sam. II, 14. Ib. XIX, 10. Targ. Y. Ex. XXV, 7; a. e.—Part. pass. קְבֵיעַ; f. קְבֵיעָא &c. Targ. Y. Gen. XXVIII, 12. Targ. Y. II Ex. XX, 21. Targ. Cant. IV, 9 (*engraven*); a. e.—Y. Hag. III, 78d, v. מַסְמֵרָא. Y. Pes. V, 32b top; Y. Yeb. XIII, 13c top; v. מַסְמֵרָא; a. e.—2) *to fix, appoint, establish.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 8. Targ. Y. Ex. XII, 2; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 3; a. e.—Ab. Zar. 11b דלא קבויא ... חגתא an Arabian fair which has no fixed date. Ber. 43b, v. עִיתָּנָא; a. e.—Ker. 18a, v. infra.—3) *to impart the character of an appointed meal.* Pes. 105a נפסיק ונקבעיה לשבתא let us interrupt our meal, and (resuming it) appoint it as a Sabbath meal; שבתא קבעה נפשה ... לא you need not interrupt your meal, the Sabbath itself makes it an appointed meal. Bets. 34b כיון דאמר ... ק' ליה עילויה as soon as he says, 'from here I will take to-morrow', he makes it an appointment (and it is subject to tithes); a. e.

Pa. קִבַּע *to set, garnish with.*—Part. pass. מְקַבַּע; *pl.* מְקַבְּעִין. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 21 מ' אבנין וכ' (not מְקֻבָּע) beset with precious stones; Y. II מקבעין אבנין וכ' precious stones are set (in it). Targ. Esth. VIII, 15. Targ. II Esth. I, 2 מְקוּבָּעִין, מְקוּבָּעִין some eds. (Hebr. forms).

Af. אַקְבַּע same, *to set, fasten.* B. Bath. 6a אַקְבּוּעֵי Ms. R. a. Rashi, v. קְבָעָא.

Ithpe. אִתְקְבַּע, אִיתְקְבִיעַ *to be appointed, established.* Targ. Y. Num. XIV, 1.—Ker. 18a שתי תחיכות א' איסורא לא קבעה וכ' where there are two pieces (one forbidden and one permitted) the presence of a prohibited element is established; one piece (of doubtful quality) does not establish the presence of a prohibited thing; Naz. 23a. Sabb. 86b, sq., v. יְרֵחָא; a. e.

קֶבַע m. (preced.) *appointment, permanency, institution; regular, perfunctory act.* Y. Ber. II, 4c bot. אכילה ק' a regular meal; שינת ק' a regular sleep, v. עֲרָאי. Yoma 10b, v. דִּירָה I. Ber. IV, 1 ... אין לה ק' תפלת for the evening prayer there is no fixed law, expl. ib. 27b רשות it is optional. Ib. IV, 4 ... ק' וכ' השושה the prayer of one who treats it as a perfunctory obligation, is not

a means of grace. Ab. II, 13 אל ... ק׳ אלא רחמים וכ׳ make not thy prayer a perfunctory act, but a means of mercy and grace. Ib. I, 15 עשה תורתך ק׳ make thy study of the Law a regular engagement. Num. R. s. 2, beg. ק׳ ... משם שמתפללים וכ׳ from this the institution of three daily prayers is derived; a. fr.

קְבָעָא, קְבַע ch. same, *appointment, fixed time* or *place*. Pes. 101b לק׳ קמא הדר (some ed. לקִרְבְּעֵיהּ) he goes back (refers in his mind) to his first appointed place for the meal. Zeb. 7b top מק׳ לא מכפרא וכ׳ a dedicated sin-offering does not effect pardon (for a sin of commission) directly by its dedication, but only by implication (when going along with a sin of omission). Ib. 6a מק׳ לא מכפרא וכ׳ it (the designated meal offering left to heirs) has its pardoning effect not through appointment (as if the heirs had a share in it) but merely by implication, v. קְבִיעוּתָא.

קַבְעָן m. (קָבַע I) *violent man, robber*. R. Hash. 26b top, v. קָבַע I; [Rashi takes our w. as verb קַבְעָן *he has done us (me) violence*.]

קַבְעָתָא f. pl. (קָבַע II) *setting, frame*. B. Bath. 6a ק׳ דכשורי (Ms. R. a. Rashi אַקְבּוּיֵי) the wooden lining of the cavities in the wall in which the beams are fixed.

קָבַץ (b. h.) *to press, gather*. Ab. Zar. 19a (ref. to Prov. XIII, 11) ואם קובץ על יד ירבה but if he collects learning little by little, he will increase it, v. חָבִילָה; Erub. 54b (corr. acc.).—Part. pass. קָבוּץ; *pl.* קְבוּצִין, קְבוּצִים. Y. Shebi. II, 33d top נוטל את חק׳ עמו (not עמה) he may take with him the collected rakings. Gitt. 56b (ref. to Koh. VIII, 10) א״ת קבורים אלא קבוצים read not *k'burim* (buried) but *k'butsim* (the wicked taking up *heaps* of spoil).

Pi. קִבֵּץ same, *to collect*. Ib. 7a quot. in Ar. (ref. to Josh. XV, 21) כל המְקַבֵּץ עדרים ... יגור וכ׳ (קבצאל ויעדר ויגור) he who gathers flocks (students) to the study of the Law, shall dwell in the partition of the Lord. Midr. Till. to Ps. CVII אני אֲקַבֵּץ וכ׳ I (the Lord) will gather you in due time; a. fr.

Nif. נִקְבַּץ, *Nithpa.* נִתְקַבֵּץ *to be collected, gathered*. Snh. 112a נִקְבָּצִין לתוכה those things which can be brought together to the condemned city (with ref. to Deut. XIII, 17). Meg. 17b כיון שנִתְקַבְּצוּ גליות וכ׳ when the diasporas are collected, judgment is executed on the wicked. Zeb. 116a נִתְקַבְּצוּ כולם אצל וכ׳ they all gathered themselves around Balaam; a. fr.

קָבַץ ch.=קָפַץ *to leap*. Ber. 63a ed. קָבוֹץ, v. זוּל I ch.; [Rashi = preced. *gather*].

קֶבֶץ m. (preced.) *joint*. Tosef. Bekh. IV, 14; (Bekh. 41a קֶפֶץ), v. עֲרָקוּב.

קָבַר (b. h.) [*to cave out; to arch,*] *to bury*. Snh. 52a הנראה מי קוֹבֵר את מי (Ms. M. הא נראה) we shall see, which will cover which (which will die first). Sot. 14a חקב״ה ק׳ ... קְבוֹר מתים the Lord buried the dead, ... thou, too, bury the dead (consider attending to the dead a religious duty). Nidd. 24b קובר מתים הייתי I used to be a grave-digger. B. Bath. 15b לְקָבְרוֹ וכ׳ ... לא he had no place where to bury Sarah; Ex. R. s. 6. Treat. S'mal. ch. XII קָבְרֵנִי תחלת וכ׳ first bury me in the valley, and then collect my bones. Ib. קָבְרוּ אותי תחת וכ׳ bury me at the feet of my father. Sabb. 114a אל תְּקָבְרוּנִי לא וכ׳ bury me neither in white clothes nor in black &c.; a. fr.—Part. pass. קָבוּר; f. קְבוּרָה. Keth. 111a כל הק׳ בא״י כאילו ק׳ וכ׳ he that is buried in Palestine is as though buried under the altar. Ber. 18b שאני ק׳ במחצלת וכ׳ for I am buried in a reed mat. Gitt. 56b (ref. to Koh. VIII, 10) קְבוּרִים כמשמעו וכ׳ it really means buried things, for even hidden things were discovered by them, v. קָבַץ; a. fr.

Nif. נִקְבַּר *to be buried*. Snh. 47a לא נספד ולא נ׳ if a body has been neither lamented over (v. סָפַד) nor buried. Ib.b לא יִקָּבֵר בו וכ׳ he must never be buried in that place; a. fr.

Pi. קִיבֵּר *to bury (one after the other)*. Ib. 113a היה מְקַבֵּר וחולך וכ׳ he successively buried (his children) beginning with Abiham &c.

קָבֵר ch. 1) same, *to bury*. Targ. Gen. XXIII, 4. Targ. Ps. LXXIX, 3; a. fr.—Part. pass. קְבִיר; f. קְבִירָא &c. Targ. O. Deut. XXXIII, 21 (Y. קָבוּר, Hebr. form). Targ. Ruth I, 17. Targ. Job XXVII, 15; a. fr.—Snh. 46b לא בעינא דלִיקְבְּרוּהָ וכ׳ I do not want them to bury this man (I want not to be buried when I am dead). Ib. מדקַבְּרֵיהּ וכ׳ because the Lord buried Moses. Sabb. 151b וקבירי, v. חַפִּיר; a. fr.—Ab. Zar. 38a וק׳ ביה ישראל וכ׳ after an Israelite had hidden a pumpkin in it (the oven).—2) (of tide) *to overflow, inundate*. Gen. R. s. 13; Koh. R. to I, 7 דמרבי וקָבֵר which grows and floods, v. קַבְּרִיאֵל.

Pa. קַבֵּר as preced. *Pi.* Targ. Num. XXXIII, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַבַּר, *Ithpe.* אִיתְקְבַר *to be buried*. Targ. Gen. XV, 15. Targ. Jer. VIII, 2; a. fr.—Snh. l. c. מדאִיתְקְבוּר צדיקי since righteous men are buried (it would seem that burial is not for the sake of purging the dead from sin). Ib. חנך נמי לִיתְקַבְּרוּ וכ׳ they (the other members of the house of Jeroboam) ought also to have been buried for the sake of atonement. Ib. 104a קברה ולא אִיתְקְבָרָא וכ׳ he buried it (Joiakim's skull), and it would not remain under ground, buried it again &c.; a. e.

קֶבֶר m. (b. h.; preced.) *grave*. Snh. 47b ק׳ חדש a fresh grave (that has been dug but not used). Ib. ק׳ בנין a grave on which something has been built, i. e. an arched grave (not flat). Ib. שלשה קברות הן ק׳ המצוי there are three kinds of graves (with reference to law): a grave that has been discovered (a fresh grave in which somebody was buried without the consent of the owner of the ground); ק׳ הידוע a known grave (in which one was buried with the owner's consent); ק׳ המזדק את הרבים a grave which interferes with public comfort (made in a thoroughfare). Y. Naz. IX, 57d top., v. תְּהוֹם. Ohol. XVII, 1 חחורש את חק׳ if one passes the plough over a grave. Koh. R. to VII, 8 ... את קִבְרוֹתָיו וכיון שקברוהו when they had buried him (Elisha-Aḥer), a fire came to burn his grave; a. v. fr.—*Pl.* קְבָרִים, קְבָרוֹת. Taan. 25b תקנתם ק׳ וכ׳ have you prepared graves for yourselves (are you ready to

die)? Ib. 22b שלא יהא בתיהם קִבְרֵיהֶם that their houses may not become their graves (that their dwellings may not fall down from excessive rains); Y. Yoma V, 42c top שלא יעשו ... קִבְרֵיהֶן Ḥag. 22b נשתטח על קִבְרֵי וכ׳ he prostrated himself over the graves of &c. Yeb. 47b שני ק׳ נמסרו וכ׳ the court has charge of two burial places (for culprits). Snh. VI, 5 ולא היו קוברין אותו בקִבְרוֹת אבותיו they did not bury him (the culprit) in the burial place of their ancestors; a. fr.—בֵּית הקברות (abbr. בה״ק) *cemetery; pl.* בָּתֵּי ק׳. Ber. 18b חלך ולן בב״חק he went and spent the night in the cemetery. Snh. l. c. (46b) שני בתי ק׳ וכ׳ two burial grounds were at the disposal of the courts, one for those put to death by the sword, and one &c.; a. fr.—Trnsf. *uterus (containing an embryo).* Nidd. 21a באיפשר לפתיחת חק׳ וכ׳ they differ as to whether the uterus can open (to pass the embryo) without discharging blood. Sabb. 129a חיה כל זמן שחק׳ פתוח וכ׳ for a woman in confinement you must violate the Sabbath laws as long as the uterus is open, whether she says that she needs it or that she needs it not. Ib. מאימתי פתיחת חק׳ when does the opening of the womb begin (in regard to Sabbath laws)?; חק׳ ... עד מתי how long is it considered open? Ohol. VII, 4 אין לנפלים פ׳ חק׳ וכ׳ in the case of abortions the laws of levitical cleanness connected with the opening of the womb do not apply, unless &c., v. פָּרַק I; Tosef. ib. VIII, 8; a. fr.

קִבְרָא (קִבְרָה) קֵ׳, ch. same. Targ. Jer. V, 16. Targ. O. Num. XIX, 18 קִבְרָא ed. Berl. (oth. ed. ק׳); a. fr.—B. Bath. 58a, v. חֲבִיט. Taan. 23b אישתטח על ק׳ וכ׳ he threw himself prostrate over his father's grave. Ḥag. 15b סליק קיטרא מקִבְרֵיהּ וכ׳ smoke rose from Aḥer's grave; a. fr.—*Pl.* קִבְרִין, קִבְרַיָּא, קִבְרֵי, קִבְרֵין, קִיר׳. Targ. O. Ex. XIV, 11 (ed. Berl. ק׳; ed. Vien. קָבְ׳). Targ. Is. LXV, 4. Targ. Num. XI, 34; a. fr.—Yeb. 86b ... לבי ק׳ אהדריה R. A. turned the entrance towards the cemetery. B. Mets. 107b סליק לבי ק׳ וכ׳ רב Rab went to the cemetery &c.; a. fr.—בַּת קִבְרַיָּא [*Daughter of Graves,*] name of a bird, prob. *raven*, v. צִרְצָרָא. Esth. R. to I, 4, v. גַּלְגַּל.—קִבֵּר נוּנָא, v. נוּנָא.

קִבְרִיאֵל, (קִבְרִיָּא) pr. n. river (*K'baria,*) *Ḳabriël.* Gen. R. s. 13 כמין תוברייא כחדין קבריא וכ׳ Ar. s. v. תוור (ed. תוכריא דחדין; 'Rashi' קבריאל) like a flood, like the K. that swells and inundates; Koh. R. to I, 7, v. קָבַר 2.

קברין, Y. Ned. III, 37d bot., v. קָרוּכִין.

קבריז, Esth. R. to III, 6, v. קַבָּרָן.

קברינט, v. חֲבַרְנִיט.

קַבָּרָן m. (קָבַר) *grave-digger*, name of a *bird* (that buries its eggs at the sea-shore). Esth. R. to III, 6 quoted in Matt. K. to Esth. R. to I, 4 קבריז some ed. (ed. עוּם; Yalk. Esth. 1054 אברני).

קַבְרְנָא, Ar., v. נוּנָא.

קברנטו, קברנטן, קברנט, v. next wds.

קַבְרְנִיט* I m. (a corrupt. of labyrinthus, induced by phonetic association with קֵבֶר) *labyrinth, cavern.* Sot. 13a בק׳ של מלכים חיה קבור (Ar. בקברנט, some ed. בקברנטו, read נָטַן ...) he (Joseph) was buried in the labyrinth where the kings were buried (v. Sachs, Beitr. I, p. 54); Yalk. Ex. 227; v. קרפיסולין.

קַבְרְנִיט II m. (κυβερνήτης) *steersman, pilot.* Tanḥ. Sh'laḥ. 15 הושיט לו חק׳ וכ׳ the helmsman threw a rope to him, saying, hold to this rope &c.; Yalk. Num. 750. B. Bath. 91a sq. (on Abraham's death) [read:] ... אוי לו שאבד קַבְרְנִיטָהּ woe to the world whose leader is gone, woe to the ship whose helmsman is gone; a. e.—Trnsf. (cmp. רב החבל, Jon. I, 6, a. אַחְבּוּלָה) *prudent manager.* Pesik. Aḥăré, p. 176a (ref. to תחבלות, Prov. XXIV, 6) לעולם ישעה אדם עצמו ק׳ וכ׳ man should always be at the helm (to look out,) how to do good; Lev. R. s. 21; a. e.—*Pl.* קַבְרְנִיטִין Ib. פתר קריא בק׳ interpreted the verse (Prov. l. c.) as referring to the art of the helmsmen. Pesik. R. s. 47 (ref. to Prov. l. c.) מה הספינה ... אם אין לה ק׳ וכ׳ as the ship without a helmsman is bound to go down, so is Israel without leaders &c.

קַבְרְנִיטָא ch. same. Esth. R. introd. to s. 5 (ref. to Prov. XXIII, 34) כחדין ק׳ דיתיב וכ׳ like the pilot that sits on the top of the mast &c.; Lev. R. s. 12 קַוַרְנִיטוֹ (ed. Wil. קוורנוטין, read: קַוּוֹרְנִיטֵיהּ); Yalk. Prov. 960 קרבניט (corr. acc.).

קֵ׳, קֻבְּתָא = h. קֻבָּה. Targ. Deut. XVIII, 3.

קֻבָּתָא, קֻבְּתָא, v. קוּפְּתָא.

קָדַד 1) b. h.) *to bow.* Ex. R. s. 5 (ref. to Ex. IV, 31) וַיִּקְּדוּ על הפקידה, v. פְּקִידָה.—V. קָדָה.—2) (cmp. בָּדַר a. כָּדַר) *to cave, cut out,* v. קָדַר.

קָדַד ch. as preced. 2, v. קָדַר.

קָדָה, v. קדי.

קִדָּה, קִידָּה f. (b. h.) 1) *cassia, bark of the tree called cassia* (v. $m. Ant. s. v.) Ker. 5a; Y. Shek. VI, beg. 49c.—2) ק׳ לבנה *white Ḳiddah,* a tree. Kil. I, 8; Erub. 34b.—3) name of a *seasoning plant.* Ib. הקנים וכ׳ (Var. וקדידין) *pl.*) seasoning reeds, Ḳiddah, and Urbanin belong to the vegetable class (ירק). Ib. ק׳ לחוד לבנה לחוד Ḳiddah and white Ḳ. are different species.

קַדּוּחָא m. (קָדַח) *borer (of pearls)*; trnsf. *one able to enter into the depth of a Biblical subject.* Cant. R. to I, 10 אנא הוינא חרוזא ... ק׳ I am a stringer of pearls and I am also a borer, v. חָרַז.

קדוחים, v. קִרְוַחַיִּים.

קָדוּמָא, קְדוּמִים, v. sub קִידְּמָה, a. also קָדִים.

קדור, Pes. 11b, read: קַרְוַד.

קָדוֹשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) 1) *holy, sacred; holy man, saint.* Yeb. 20a נקרא ק׳ ... כל המקיים he who observes the

ordinances of the scholars (with regard to marriage laws) is called holy (chaste). Ib. 105[b]; Meg. 27[b] עם ק׳ the holy assembly, v. עֲסַיָּא; (Snh. 7[b] עם קוֹדֶשׁ; Yeb. l. c. also עם קֹדֶשׁ). Lev. R. s. 24 כשם שאני ק׳ כך וכ׳ as I am holy, so be you holy. Y. Sabb. XVI, 15[c] bot.; Treat. Sof'rim XVI, 12 הללו אל בקדשו לקדושו לאהרן קדוש ד׳ 'praise the Lord in his holiness' (Ps. CL, 1) according to his holy servant, according to (the years of life of) Aaron, the holy servant of the Lord (123 Hallelujahs). Tem. 14[b], a. e. כל הקרב ביום אינו ק׳ אלא ביום וכ׳ whatever must be offered in day-time, becomes sacred (by being put in a sacred vessel) only in day-time &c. Meg. 23[b]; Snh. 15[a] אדם מי ק׳ is a human being ever sacred (dedicated to be Temple property)? Ber. 10[b] (ref. to II Kings IV, 9) הוא ק׳ ... אינו he (the prophet) is a pure man, but his servant (Gehazi) is not; a. v. fr.—רבינו הק׳ our teacher, the saint, i. e. R. Judah Hannasi. Y. Meg. III, 74[a]; a. fr.—הק׳ ברוך הוא (abbrev. הקב״ה, הקב״ח, חב״ח, חק״ה) the Holy One, blessed be He, the Lord. Ber. 6[b]. Num. R. s. 20; a. v. fr.—*Pl.* קְדוֹשִׁים. Lev. R. l. c. Sabb. 86[a], a. e. ישראל ק׳ הן the Israelites are a chaste people. Pes. 104[a] בנן של ק׳ the descendant of holy men (R. Menaḥem); Ab. Zar. 50[a]; a. fr.—פרשת ק׳ the section of the Torah beginning with *k'doshim* (Lev. XIX). Lev. R. l. c.; a. e.—*Fem.* קְדוֹשָׁה. Y. Maas. Sh. II, end, 53[d]; a. e., v. עֲרָה.—2) (v. קְדוּשָׁה) *Ḳadosh, the recitation of Ḳadosh* (Is. VI, 3). Treat. Sof'rim l. c. קטן ... ק׳ ביוצר (not כיוצא) a minor ... must not recite *Ḳadosh* in the morning prayer (v. יָצַר). Ib. עמידה של ק׳ the *Ḳadosh* recited in the 'standing prayer' (v. עֲמִידָה), *the Ḳ'dushshah.*

קָדוֹשׁ ch. (denom. of preced.) 1) *to become sanctified, consecrated.* Men. 100[a] לִיקָּדוֹשׁ, v. פָּסוֹל; Yoma 29[b] הִתְקַדּוֹשׁ; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 12[b] תיקדוש וכ׳ let her be betrothed by means of the four Zuz which are wrapped up &c.

קְדוּשָׁא, קִדּוּשׁ, v. sub קִידּוּשׁ.

קְדוּשָׁא, v. קִדּוּשְׁתָּא.

קְדוּשָּׁה f. (קָדַשׁ) 1) *holiness, sanctity, sacredness; chastity.* Yeb. II, 3, a. e. ק׳ אירסוּר, v. אִירוּסִין. Kidd. 55[a], a. fr. קְדוּשַּׁת הגוף an object which is consecrated as such (irredeemable), opp. ק׳ דמים that which is consecrated for its value (redeemable). Tem. 10[b] משום דמפרש ק׳ על הולד because he has pronounced sanctity on the embryo (by dedicating the mother). Ib.[a] אין ק׳ חלה על עיבורין no sanctification takes effect on embryos (by the dedication of the mothers). Naz. VII, 1 נזיר שאין קְדוּשָּׁתוֹ קדושת עולם the Nazarite whose sanctification is not an everlasting one (it ceasing with the expiration of his vow). Ḥag. 3[b] ק׳ ראשונה קְדָשָׁה לשעתה as to the first consecration (of the holy land by Joshua), he consecrated it only for the time being (as long as inhabited and ruled by Israelites); Meg. 10[b], sq.; Zeb. 60[b]; a. e.—Hor. 13[a] זה גדל עמנו בק׳ וזה לא וכ׳ the one (the *nathin*, v. נָתִין) has grown up with us in holiness (under the influences of the Jewish religion), and the other (the proselyte) has not &c. Snh. 58[a] לדדתו בק׳ born in holiness (after his mother's conversion); Yeb. 98[a], v. חוֹרָה; a. v. fr.—2) *sanctification, proclaiming the holiness of the Lord, solemn public act connected with the idea of Israel's priesthood.* Meg. 23[b]; Ber. 21[b] כל דבר שבק׳ לא יהא וכ׳ no sacred public act should be performed with less than ten persons.—Esp. קְדוּשַׁת הַשֵּׁם *a) sanctification of the Name, fidelity to the Jewish faith, martyrdom.* Ib. 20[a] מסרו נפשיהו אק׳ ה׳, v. מָסַר. Snh. 74[b] מצווה על ק׳ ה׳ bound to sanctify the Name (with his life); a. fr.—*b)* ק׳ השם, or קדושה *the third section of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), *praising the holiness of the Lord; the appeal to the congregation to join in the 'holy, holy' &c.'* (v. קָדוֹשׁ). R. Hash. IV, 5 סדר ברכות ... וק׳ ה׳ the order of the benedictions (for the New Year's Day) is: *Aboth* (v. אָב), *G'buroth* (v. גְּבוּרָה), and the sanctification. Ber. 21[b] עד שלא יגיע ... ק׳ before the reader reaches the *k'dushshah.* Ib. אין היחיד אומר ק׳ one praying alone should not recite the *k'dushshah*; a. fr.—קדושת היום (ק׳ יום טוב, ק׳ שבת), also ק׳ *declaration of the sanctity of the day (the Sabbath* &c.) in prayer or at meals. R. Hash. l. c. ק׳ היום *that section of the Prayer of Benedictions* which closes with the benediction 'who sanctifiest the day &c.' Bets. 15[b] לוז עלי וקדשו ק׳ היום וכ׳ borrow on my (the Lord's) account and celebrate the sanctity of the day, and trust me &c. Ber. 33[b] בין ק׳ שבת לק׳ יו״ט חבדלת thou hast made a distinction between the way of sanctifying the Sabbath and that of sanctifying the Holy Day. Pes. 105[a] ק׳ על הכוס the proclamation of the sanctity of the Day over a cup of wine (קִדּוּשׁ); a. fr.—*Pl.* קְדוּשׁוֹת. Kel. I, 6 עשר ק׳ הן there are ten degrees of territorial sanctity. Y. Ber. IX, 13[a] top; Tanḥ. K'dosh. 4 (ref. to Josh. XXIV, 19) שהוא קדוש בכל מיני ק׳ וכ׳ he is holy in all kinds of holy acts, for all his doings are in holiness, his speech is in holiness &c. Lev. R. s. 24 שלש ק׳ three times 'holy', v. כָּתַר; Yalk. Is. 272. Ber. 33[a] אנשי ק׳ וחבדלות ... the men of the Great Assembly instituted for Israel blessings (on enjoyments of food &c.), daily prayers, sanctification of sacred days (over wine), and the blessing at the exit of sacred days (v. הַבְדָּלָה); a. fr.—3) a title, *his holiness.* Y. Ned. VI, end, 40[a]; Y. Snh. I, 19[a] top (in irony) לקדושת חנניה to his holiness Hanania (who had usurped the functions of the Palestine authorities).

קְדוּשָּׁא, קִדּוּשְׁתָּא ch. same, constr. קְדוּשַּׁת. Targ. O. Lev. XXI, 9. Targ. Ez. XVI, 11.—Meg. 27[b] בית ק׳ דקבריא ... (Ms. M. קדושתא; sub. זמן) a synagogue whose sacred character is permanent; קְדוּשְׁתַּיְרִיהוּ ... ארבע the four cubits surrounding a synagogue whose sacredness is not permanent (as it would cease with the removal of the synagogue). Bekh. 3[b] מפקע לחו מקדושתיריהו he deprives them of their sacred character; a. e.

קָדַח 1) *to bore, perforate, penetrate.* Sabb. XII, 1 הקודח וכ׳ he who bores a hole ever so small. Tosef. ib. XI (XII), 3 עד שיקדח את כולו until he bores as far as is needed for his purpose; Y. Pes. VI, 33[b] top. Lev. R. s. 4 נטל ... והתחיל קוֹרֵחַ תחתיו one of the passengers of the ship took a borer and began to bore under the place assigned to him; לא תחתי אני קודח have I no right to

bore in my place? Ab. Zar. 58ª, v. מֵינֶקֶת; a. fr.—[Tosef. B. Bath. V, 4 קודח ed. Zuck., read: קוֹנֵחַ.]—2) (b. h.; cmp. אכל a. עלה applied to fire) *to burn, rise in a column and spread sparks*; [b.h. also *to enkindle*]. Y. B. Kam. VI, 5ᶜ top (ref. to Mish. ib. 4) בקוֹרַחַת ... אבל במקטפת וכ׳ the Mishnah speaks of a fire which (unexpectedly) blazes up and spreads, but in the case of a creeping fire all agree &c.; Bab. ib. 61ª בקידחת Ar. (ed. בקולחת).

Hif. הִקְדִּיחַ 1) *to cut out, make an opening.* Y. R. Hash. II, 58ª bot. כבברה ... ה׳ לו the Lord made for him an opening (in the clouds) of the size of a *K'barah* (v. כְּבָרָה), and the moon became visible within it.—2) *to cause burning, to spoil a dish, a dye* &c. B. Kam. IX, 4 (100ᵇ) הִקְדִּיחָתְהוּ יורה (Bab. ed. הִקְדִּיחוּ), v. יוֹרֶה II. Y. ib. IX, 6ᵈ bot. שהִקְדִּיחוּ סממנין when the dyes burned the material, אבל הִקְדִּיחָה but if the boiler burned &c. Erub. 53ᵇ הִקְדִּיחָתָן במלח she spoiled them (the beans) by oversalting. Gitt. IX, 10 אפי׳ הקדיחה תבשילו if she spoiled a dish for him (he may divorce her). Bets. 29ª כדי שלא יַקְדִּיחַ תבשילו so as not to spoil his dish (by spicing it too much or too little); Ar. שלא יַקְדִּיחוּ וכ׳ that they (the spices) may not burn &c. Tosef. B. Kam. X, 9 ... המוליך והִקְדִּיחוֹ if one gives meat to a cook, and he spoils it; a. fr.—Trnsf. ה׳ תבשילו *to misapply learning, disgrace one's education; to degenerate.* Ber. 17ᵇ שמַקְדִּיחַ ... לא יהא that we may not have a son or a pupil that disgraces his education in public; Snh. 103ª.—3) *to have fever.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV ניח לו ואינו מקדיח he is comfortable and has no fever; Yalk. Lev. 673.—[Tosef. Maasr. I, 2 משיקדיחו ed. Zuck., v. קָרַח.]

קָדַח ch. same, 1) *to bore, perforate.* Targ. Job XL, 25 (ed. Wil. תַּקְדַּח *Af.*).—Cant. R. to I, 10 למקדח, v. חָרַז.—2) [*to break through,*] *to grow forth, sprout.* Ber. 56ª חזון דקדחא וכ׳ ... I saw (in my dream) a pomegranate sprouting through the mouth of a wine jar. B. Bath. 28ᵇ דקדחה ואכלה וכ׳ Ms. M. (Ar. דקדרת, ed. דקדירת) it (clover or grass) grew forth, and he made use of it, and as it grew again (the next day), he made use of it &c. Ḥull. 110ª קדחי, v. חִרְגֹּל III. Snh. 109ᵇ (Sodomitic justice) חבה ... עד דקדחא (Ms. M. דקדחה) give him the ass (whose ear he had cut off), until its ear is grown again; a. e.—3) *to be inflamed.* Ab. Zar. 28ᵇ דקדחה לה עינא her eye was inflamed. Ḥag. 5ª קדחה her knee was burned.

Af. אַקְדַּח *to dig out, make a path for.* [Targ. Job l. c., v. supra.]—M. Kat. 4ᵇ לאַקְדוּחֵי נהר וכ׳ to clean the canal of B. (in the festive week).

קֶדַח m. (preced.) *inflammation, blister.* Neg. VI, 8; VIII, 5; Sifra Thazr., Neg., ch. I קרח (corr. acc.); a. fr., v. טָרַד II.

קְדַחָא, קְרַי׳ ch. same, *inflammation.* Ab. Zar. 28ᵇ דימעתא ויקר׳ tearing and inflammation of the eyes; Bets. 22ª קדחא Ms. M. (ed. קדחתא).

קַדַּחְתָּא, קַדְחוּתָא f. (preced.) 1)=b. h. קַדַּחַת *fever.* Targ. O. Lev. XXVI, 16 קַדַּח ed. Berl. (ed. Vien. קָדַח); Y. קַדְרַח׳; Targ. Deut. XXVIII, 22.—2) *inflammation of the eye,* v. preced.—V. קְדִיחוּתָא.

קְדַח, קְדִי (b. h. קָדַד) *to bow.* Midr. Till. to Ps. XXXV ed. Bub. (missing in oth. eds.) בראשי אני כופף וקוֹדֵחַ וכ׳ (I praise God) with my head, when I bend and bow in my prayer; Yalk. Ps. 723 רופפי וקירא וכ׳ (corr. acc.).

***קָדֵי, קְדֵי**, *Af.* אַקְדֵי (cmp. preced., a. meanings of גבב; cmp. Syr. קרי, Brockelm. 312) *to pile up.* Targ. O. Lev. I, 16 ed. Berl. דמַקְדֵין (ed. Vien. a. Y. דמוֹקְדֵין; fr. יקד (?); ed. Lsb. דמוֹשְׁדִין, fr. אַשֵּׁד; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

קַדְיָא m. *Ḳadia,* name of an unclean bird, *Little Owl* (?). Targ. O. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 16 ed. Berl. a. early eds. (later eds. קריא; h. text כּוֹס, v. צָרְיָא II).—Ber. 57ᵇ קר׳ Ms. M. (ed. קר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Nidd. 23ª Ms. (v. Rabb. D. S. l. c.; ed. קר׳).

קְדִיא, Targ. Prov. XVII, 14 ed. Lag. quid? (ed. אצטריא; Levy Targ. Dict. קריא, v. קַרְיָא I).

קְדִידָה, v. קְדִירָה.

קְדִיחַ, v. קְדַח.

קְדִיחוּתָא f. (קְדַח) *burning, inflammation.* Targ. Ps. XXXVIII, 8 Ms. (ed. קְדִיחָתָא; h. text נִקְלָה, v. נָקָה II).

קְדִים m. (b. h.; קָדַם) with רוּחַ, or sub. רוח, *east wind.* Mekh. B'shall. s. 4; Yalk. Jer. 300. Kel. XX, 2 ... הניחה בק׳ וכ׳ if he exposed the trough to the east wind, and it cracked. Gitt. III, 8 בק׳ של מוצאי החג (Bab. ed. 31ª בקדום) after an east wind following the end of the Succoth festival; ib. 31ᵇ בקידומים; a. e.

קְדִים, v. קֶדֶם.

קְדִימָה f. (קֶדֶם) *antecedent, early period.*—*Pl.* קְדִימוֹת. Gen. R. s. 1 (ref. to Prov. VIII, 22-29) as the builder needs six things ... כך התורה קדמה אותן שש ק׳ וכ׳ so the Torah preceded creation by these six early periods, *ḳedem, meaz* &c.; Yalk. Prov. 942.

קְדִימְתָא f.=h. קְדִים, *east wind.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ (not קדמיתא), v. קְטַם I.

קְדִיקָה, Cant. R. to IV, 10 בכל ק׳, read: בְּבֶלְקְדִיקָה, v. גְּלוּגְדְקָא.

קְדִירָא, v. קִדְרָא.

קְדִירָה, v. קִדְרָה.

קְדִירָה (קְדִידָה) f. (קָדַר) *round segment, hole.* Ḥull. 57ᵇ קְדִירַת קנה בכמה (Ar. a. Rashi Ms. קְדִירַת) how large must a hole in the windpipe be (to make the animal *ṭ'refah*)?

קְדִירְתָא, Esth. R. to I, 2, read: קְתִידְרָא.

קְדִישָׁא (קָדִישׁ), קְדִישְׁתָא, קַדִּישׁ I m., **קַדִּישְׁתָא** f. 1)=h. קָדוֹשׁ, *holy, sacred, pure.* Targ. Num. XVI, 5 (some ed. O. קַדִּישׁ, קַדִּשׁ). Targ. Is. I, 4. Ib. LVII, 15; a. fr.—[Targ. Y. Num. XI, 7, read: קַדִּישׁ.]—Midr. Till. to Ps.

CXVIII, 8, v. עִיר I. Meg. 27b מיעיר ... מיעירא ק׳ השתא נמי ק׳ if you sell a sacred object to be taken from a large town to a small place, it was sacred (used for public services) before, and is so now. Ber. 9b משום ... התיעד קהלא ק׳ וכ׳ R. J. ... declared in behalf of the holy congregation of Jerusalem; a. fr.—Snh. 109b v. infra.—*Pl.* קְדִישֵׁי, קְדִישַׁיָּא, קְדִישַׁיָּתָא; קַדִּישֵׁי, קַדִּישַׁיָּא, קַדִּישַׁיָּתָא. Targ. Num. XVI, 3; a. fr.—Snh. I. c. ירעא דכילחו כנישתא קדישי נינהו Ms. M. (ed. קדישתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I know that the whole congregation are holy. Pes. 113b בחייהן דרבנן ק׳ וכ׳ Ms. M. by the life of the holy (revered) Rabbis in the land of Israel (v. קְדוּשָׁה end); a. e.—[2) קַדִּישׁ, קַדִּישָׁא *Kaddish*, the doxology beginning with יתגדל ויתקדש וכ׳ magnified and sanctified be his great name. Treat. Sof'rim X, 7; a. e.]

קַדִּישָׁא II m. *ring*, v. קְדָשָׁא.

קִדְלָא, קִדָּלָא m. (cmp. קדד) *hindpart of the head with neck, neck, back* (corresp. to h. עֹרֶף). Targ. O. Lev. V, 8 קִדְלֵהּ; Y. קֵד׳, קִד׳, קוּדְלֵיהּ. Targ. Gen. XLIX, 8; a. fr.—Ex. R. s. 51 (ref. to Ex. XXXIII, 8) they said חמו קָדְלֵי בריה וכ׳ see the (fat) neck of Amram's son! Y. Bets. V, 63a bot. מ״ק דְּקִדָּלֵיהּ דר״מ v. שְׁקַדָּלִין. Lev. R. s. 28 אנא מימיך לך ק׳ וכ׳ I shall lower my back for thee, tread upon me and mount the horse; a. e.—*Pl.* קְדָלֵי, קִדָּלִין. Yalk. Lev. 665 (not קדרון) v. עֲרָפָא.—קורלי דחזירי *bacon*. Meg. 13a, v. כּוֹתְלָא.

קִדְלִתִּי, Yalk. Deut. 801, v. קַלְתִּי.

קָדַם (b. h.) [*to bend, go forward,*] *to advance, precede; to anticipate*. Y. Meg. III, 74a bot. צפה ... מוטב שיקדום ... לכספו וכ׳ the Lord foresaw that Haman the wicked would weigh his silver for Israel's destruction (Esth. III, 9), and he said, it is better that my children's silver (the half-Shekel, Ex. XXX, 11 sq.) anticipate Haman's silver (to act as a protection from evil designs); ib. I, 70d bot. שיקדים (*Hif.*). Sifra Vayiḳra, Ḥob., Par. 3, ch. V, v. infra. Gen. R. s. 1 ששה דברים קדמו וכ׳ six things preceded the creation of the world. Ib. אינו יודע אידה מהן קודם I know not yet, which of them was first, whether the Torah was created before the throne of glory &c. Ib. תתורה קדמה וכ׳ v. קְדִימָה. Ḥull. 100a, sq. ק׳ וסלקו he removed it first (before putting in other pieces). Snh. 38a; Lev. R. s. 14, beg. יתוש קָדָמָךְ v. יַתּוּשׁ. B. Mets. II, 11 אבדתו ... אבדתו if a man's own loss and his father's loss are to be attended to, his own has the precedence; ib. שלו קודמת (Bab. ed. 33a קודם). Ab. III, 9 כל ... קודמת לחכמתו וכ׳ he to whom fear of sin comes before his learning, his learning will endure. Y. Ned. IX, 42c bot. חיי העיר הזאת קודמין וכ׳ the supply of provisions for the people of one's own town has the precedence over &c. Kel. XXV, 4, v. כַּף; a. fr.

[*Nif.* נִקְדָּם, Taan. 20a נקדמה v. נָקַד I.]

Pi. קִדֵּם *to get the start of*. Y. Taan. I, end, 64d שלא יְקַדְּמֶנּוּ אחר lest another man get ahead of him (in proposing to a woman he desires to marry); Y. Bets. V, 63a bot. Sifré Deut. 34 לא קִדְּמוּם מצוות וכ׳ no other commands were promulgated before them; a. fr.

Hif. הִקְדִּים 1) *to advance; to do first; to anticipate, provide against*. Y. Meg. l. c. לפיכך מַקְדִּימִין וקורין וכ׳ therefore we read the section of *Sh'kalim* first (before the first of Adar, and before the Sabbath Zakhor); Bab. ib. 13b לפיכך ה׳ שקליהן וכ׳ therefore the Lord ordered their Shekels in anticipation of his (Haman's) Shekels, v. supra. Ib. 30a מקדימין לשבת שעברה we read it the Sabbath before, opp. מאחרין. Ib. when Purim falls on a Friday, מקדימין פרשת זכור we read the section Zakhor on the Sabbath previous. Y. Sot. VIII, 22d bot. ה׳ לו שכרו if he paid the builder in advance. Zeb. 106a (ref. to Lev. IV, 12) שיהא שם דשן שקדים לשם דשן this means that ashes must be there, that he must first have put ashes there; Sifra Vayikra l. c. שקדום; a. fr.—ה׳ שלום *to salute first*. Ber. 6b כל שיודע ... יקדים לו שלום he who knows his neighbor to be in the habit of greeting him, should salute him first. Ib. 17a לא הקדימו אדם וכ׳ never was a man the first in saluting him, not even a stranger &c. Ex. R. s. 23 לא באו ... להקדים שירה the angels came wanting to be the first to offer song; יקדימו בני תחלה let my children be the first; a. v. fr.—Part. pass. מוּקְדָּם; f. מוּקְדֶּמֶת; *pl.* מוּקְדָּמִים &c. Pes. 6b, a. fr. אין מ׳ ומאוחר וכ׳ v. אַחַר. Shebi. X, 5, v. פָּרוֹזְבּוּל. Ib. שטרי חוב חמ׳ antedated notes of indebtedness. M. Mets. V, 10 זו היא ... נתן עיניו רבית מ׳ if he intends to borrow money, and he sends his neighbor a gift and says, 'in order to make thee inclined to lend me money',—this is interest paid in advance; a. fr.—2) *to be early, zealous*. Naz. 23b, a. e. לעולם יקדים אדם לדבר וכ׳ man should always be anxious to do a good deed as early as possible. Pes. 4a, a. e. מקדימין וכ׳ v. זָרִיז; a. fr.—[Y. Erub. V, 22d top שמקדימין העלירון, read: שמקדירין or שמקדרין, v. קָדַר I.]

קֶדֶם ch. same; *Pa.* קַדֵּם 1) *to precede; to do early, be early, first*. Targ. Ps. LXIX, 32 דקדימו קרניו וכ׳ (some ed. דקדו׳) whose horns grew prior to its hoofs. Targ. Gen. XIX, 2; a. fr.—Ber. 8a מקדמי וכ׳; קַדִּימוּ וחשיכו v. חֲשַׁךְ I. Tam. 27b וקדים וכ׳ v. חֲשַׁךְ I; a. e.—2) *to go before, come to meet*. Targ. Ps. LXXXVIII, 14. Ib. LXXIX, 8 יקדמון לן Ms. (ed. לך, corr. acc.); a. fr.

Af. אַקְדֵּם 1) *to be early*. Targ. Gen. XXVI, 31. Targ. I Sam. XVII, 16; a. fr.—2) *to precede, anticipate*. Targ. Job XLI, 3; a. e.—3) *to get the start of; to prevent*. Targ. Ps. XVII, 13; a. e.—3) *to be earlier than, be quick in doing*. Ib. CXIX, 147, sq.; a. fr.—Sabb. 119a אי רגילתו לאַקְדומֵי ... אַקְדִּימוּ if you are accustomed to take an early meal, make it later (on the Sabbath), and if you are used to dine late, dine earlier. Ib. 151b when a poor man comes, דליקדמוּ ... אַקְדִּימוּ be quick in giving him bread, in order that people may be ready to do so to thy children.—4) *to give preference to*. Y. Snh. I, 18c bot. ... אַקְדְּמוּן ליה בעיבור they preferred a certain old man to him at the session for intercalation; Y. R. Hash. II, 58b top; a. e.

קֶדֶם m. (b. h.) *olden time*, (adv.) *before*, v. קוֹדֶם.

קֳדָם ch. same. Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.

קֳדָם, קָדָם m. (preced.) [*precedence,*] 1) (prepos. of time and place) *before*. Targ. Gen. XXIX, 26. Ib. XLIII, 29; a. fr.—With suffix of personal pronoun mostly in *pl.*

Targ. Prov. XXIII, 1 קָדָמָךְ ed. Lag. (oth. ed. לְקָדָמָךְ). Targ. Ps. XCVI, 9 מִן קָדָמוֹי Ib. 8 לְקָדָמוֹי; a. fr.—Lev. R. s. 37 נפק קדמוי וכו׳ ... a proclamation went before him, and all the people came out to meet him. Lam. R. to III, 16; a. fr.—2) (conj.) *a) ere, before*; *b)* מן ק׳ *since, because* (h. מִפְּנֵי). Targ. Y. Gen. XIII, 10 ק׳ עד לא Targ. Prov. VIII, 23. Ib. 25 Ms. (ed. קְדָרִים); a. fr.—Targ. O. a. Y. II Ex. XIX, 18 מן ק׳ (Y. I מן בגלל).—Y. Yeb. XII, 13ª top; Y. Snh. I, 19ª bot. קרבת קָדָמָנָא she came before us; ורקת קדמנא and spat in our presence; Y. M. Kat. III, 82ª bot. קוּדְמֵינָא; Yeb. 39ᵇ; a. e.—V. קַדְמִין.

קַדְמַאי, קִדְמָאָה, v. קַדְמַי.

קַדְמוֹן m. (b. h. preced. wds.) *ancient, originator*. Gen. R. s. 38 (play on מִקֶּדֶם, Gen. XI, 2) מִקַּדְמוֹנוֹ וכו׳, v. נָסַע; ib. s. 41.

קַדְמוֹנָאָה, v. קַדְמַי.

קַדְמוֹנִי m. (b. h.; preced. wds.) *ancient, first, primeval*. Num. R. s. 10 אדם חק׳ (usually הראשון) the first man. Gen. R. s. 22 נחש חק׳ the ancient serpent (of Eden); a. fr.

קַדְמִיתָא f. (preced. wds.) 1) *previous condition*. Targ. Job XLII, 12.—Bekh. 31ª זיל לקַדְמִיתָךְ (read אזל) he went back to his former condition (resigned his office).—2) *early morning*. Ib.ᵇ ושנייה בק׳ וכ׳ and he solved that problem the next morning by reference to a Boraitha.—3) *the first time*. Deut. R. s. 1, beg. קַדְמִיתָךְ חזא תניינותיך חזא is this thy first or thy second offence?; ib. קַדְמִיתְכוֹן וכ׳ is it your first &c.?; Yalk. Ex. 392 קדמיתכון (corr. acc.).—4) לְקַדְמוּת, לְקַדְמוּתֹ=h. לִקְרַאת *to meet, towards*. Targ. Ex. XIX, 17. Targ. Ps. LIX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 37 יפקון ... לקדמותיה let all the people (of the place) come out to meet me. Ib. לקדמותיה, v. קֶדֶם.—5) (adv.) *first, in front*. Targ. O. Gen. XXXIII, 2 ed. Berl., v. next w.

קַדְמַיָּא, קַדְמָאָה, קַדְמַיי, קַדְמַאי, קַדְמַי m. (preced. wds.) *first, former, previous*. Targ. Y. II Gen. I, 5 (ed. Vien. קַדְמָיֵי). Targ. Is. VIII, 23. Targ. Ps. XCII, 1 אדם ק׳ (v. קַדְמוֹנִי). Targ. Gen. XXV, 25; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top כהנא אתמני קדמיי מן וכ׳ K. was appointed (member of the court) before R. Jacob; צאל ... ק׳ מינויה לעיבורא but R. J. entered the meeting for intercalation before him. Lam. R. to III, 7 מנחון ק׳, v. קְבַל II; a. e.—*Pl.* קַדְמָאִין, קַדְמָאֵי, קַדְמַיָּין, קִדְמַיָּין. Targ. Job XXIX, 2 (ed. Wil. קַדְמָיָן, read מָיַן ...). Ib. VIII, 8. Targ. Jer. XVI, 18; a. fr.—Targ. Job XVIII, 20 קדמאי Ms. (ed. קַדְמוֹנָאֵי).—Y. Peah I, 21ᵈ bot. אי הוון ק׳ מלאכים וכ׳ (not בני מל׳) if our ancestors were angels, we are human beings, and if they were human &c.; Y. Shek. V, beg. 48ᶜ קַדְמָאֵיי; Gen. R. s. 60; a. e.—*Fem.* קַדְמָיְיתָא, קַדְמַיְיתָא. Targ. Jer. XXV, 1. Targ. Is. XLIII, 2 בק׳ *in ancient times*. Targ. O. Gen. XI, 2 בק׳ (h. text מִקֶּדֶם). Ib. XXXIII, 2 קַדְמָתָא ed. Amst. ed. Vien. קדמאין; (ed. Berl. קַדְמוּתָא Y. (בק׳ דמיתא) *in front*; a. e.—Y. Taan. I, beg. 63ᶜ הוא דעתיה ... ק׳ הוא וכ׳ R. Eliezer's opinion in the former quotation (Mishnah) is the same as in the latter. Ib. בק׳ in the early prayer (שחרית). Y. Peah V, end, 19ª (in a defective passage) מה בינה לק׳ what is the difference between this and the former case? Y. Ned. VI, end, 40ª ואיקרון ק׳ when the first (of the three letters) was read, he showed them honor; a. e.—[Y. Gitt. III, end, 45ᵇ, read: קְדִימְתָא.]

קַדְמִין m. pl. (preced. wds.) 1) *beginning, olden days*. Targ. O. Gen. I, 1. Targ. O. Deut. XXXIII, 27 מִלְּקַ׳ (ed. Berl. מִלַּ׳); Y. מִן לק׳ from of old. Targ. O. Gen. III, 15. Ib. XXXI, 2 ומְקַדְמוֹהִי (ed. Berl. מִקַּדְמוֹהִי) and before yesterday (Y. כִּדְקַדְמוֹי); a. fr.—2) *front; east*. Targ. O. Gen. III, 24. Targ. Is. II, 6 כמלקדמין as in the east (or: *as in former times?*); a. e.

קַדְמִיתָא=קַדְמִיתָא, v. קַדְמַי.

קַדְמָתָא f. (preced. wds.) 1) *past time*; only in מִן קַדְמַת דנא, or מִלְּקַ׳ *before this*. Targ. Y. Gen. XXVIII, 19 (O. בקדמיתא, ed. Berl. מלקדמין; h. text לראשונה). Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.—Taan. 12ª.—2) *early morning*. B. Mets. 30ᵇ.—[Yalk. Ex. 392 קדמיתכון, v. קִדְמוּתָא.]

קָדְדַק* (cmp. I נָקַד) *to speckle*. Part. pass. מְקַדְדָּק; *pl.* מְקַדְדְּקִין. Targ. Y. Gen. XXXI, 10; 12 Ar. (ed. גבריהון חיורין).

קָדְקוֹד, קָדְקֹד (b. h.; קדד, cmp. גּוּד II, כּוּף II; Assyr. *kakkadu*) *head, skull, vertex; summit*. Neg. X, 10, a. e., v. גַּבַּחַת. Men. 37ª בין עיניך זו ק׳ 'between thy eyes' (Deut. VI, 8), that means the vertex; expl. ib. מקום וכ׳ the place on the head where the child's brain is seen to pulsate; (Sifré Deut. 35 בגובה של ראש); Erub. 95ᵇ. Gen. R. s. 62, end בא מקָדְקָדוֹ של מדבר he came all the way from the highest point of the desert. Midr. Till. to Ps. XXIII, 4 (expl. ib.) גיא צלמות בק׳ של מדבר; a. e.—*Pl.* קָדְקָדִים. Lev. R. s. 9; s. 25, a. e. בקָדְקָדֵי ראשיהן by the tops of their heads.

קוֹדְקוֹדָא, קָדְקָדָא ch. same. Targ. Y. I, II Deut. XXXIII, 16. Targ. Y. I ib. 20.—Bekh. 43ᵇ ק׳ דבישרא וכ׳ Ar. (ed. קרקורא) a hump in which there is no bone, is merely an elevation of flesh (swelling).

קָדְקוֹדָא, קָדְקוֹד, v. preced. wds.

קָדַר I (קָדַד) (cmp. פָּדַר, גָּדַר, גָּדַד) *to cut around, perforate, cut out*. Sabb. 116ª; Y. ib. XVI, 15ᶜ bot. קוֹדֵר (Ar. קוֹדֵד), v. אַזְקָרָה. Snh. 103ᵇ וכ׳ מנשה ק׳ (Ar. קדר) Manasseh cut the divine names out (of the Scriptures). Kidd. 22ᵇ, v. קוֹדֵד Ar. (ed. דוקר והולך ויורד וכ׳) one must bore (through the slave's ear) until the door is reached. Ḥull. 77ª כל שהרופא קוֹדְרוֹ (Ar. a. Ms. M. correct. קוֹדְדוֹ, v. Rabb. D. S. a. l. note) such flesh as the physician cuts out; a. e.—Part. pass. קָדוּר (קְדוּד). Ab. Zar. 32ª (expl. עור שנקוב, שקרוע). Ukts. II, 4 קְדוּרָה (ed. Dehr. קְדוּדָה) cut into, opp. שלמה.

Pi. קִדֵּר (קִדֵּד) 1) *to cut through*; (in measuring distances) *to estimate the level distance between two places separated by mountains*. Erub. V, 4 (58ª) שמיעתי שמְקַדְּרִין בהרים (Y. ed. Ven. שמְקַדְּדִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 90) I have heard a tradition that in measuring Sabbath distances elevations are considered as cut through. Ib. 58ᵇ כיצד מְקַדְּרִין וכ׳ how is the measuring done to obtain the tunnel distance? He who stands below holds the rope against his heart, while he who stands above holds the other end of the

rope against his feet. Ib. אין מקדרין אלא בחבל וכ׳ only a rope of four cubits can be used for measuring &c. Ib. אין מקדרין לא בעגלה וכ׳ this method of measuring distances is not applied in the case of a slain body found in the field (v. עֶגְלָה), or for cities of refuge. Tosef. ib. VI (V), 11 מְקַדְּרִין וטולה מק׳ וירוד וכ׳ we go up measuring the air-line and down again (on the other side), and consider the elevation as if it were cut through before us. Erub. 58ª מַקְדִּירִין וטולה וכ׳ מקדר. Y. ib. V, 22ᵈ (repeatedly מְקַדְּדִין). Ib. מקדימין (corr. acc.). Y. Sot. V, 20ᵇ bot. מקדדין; Y. Macc. II, end, 32ª מקדרין; a. fr.—Y. Keth. XIII, 36ᵇ top מקדר ויוצא וכ׳ he may cut his way through the vines and get out (v. גָּפַן).—[Pes. 11ᵇ מקדרין, read: מקדרן, v. קָדַר.]—2) (denom. of קַדָּר or קֵדָר) *to make pots, pretend to be a potter.* Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קַדְּרוּת.

Hif. הִקְדִּיר *to cut through; to penetrate.* Erub. 58ª, v. supra. Nidd. 56ᵇ; Tosef. ib. VI, 13 מַקְדִּיר, v. גָּבַל; [perh. fr. קָדַר II, *becomes dull*].

Nif. נִקְדַּר *to be cut out.* Ḥull. 77ª נ׳ כמין טבעת (Ar. נְקַדַּר) if the flesh over a fracture is cut out like a ring. Ib. 57ᵇ שנ׳ קנה שלה וכ׳ רחל a lamb . . . whose windpipe was perforated, and they inserted a tube of reed, and it recovered.

קְדַד (קָדַד) ch. same, *to penetrate.* Men. 83ª בשר אגב דשמין קָדִיר (Ms. M. קרר, v. Rabb. D. S. a. l. note) meat being fat penetrates (the fat is communicated to an object with which it comes in contact); Zeb. 98ª משום דקרר (Ms. K. דקדיר; Ms. R. 1 דקריד; v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. 79ᵇ שאני ריוק דקדיר Ms. M. (ed. דקרר; Ms. R. 2 a. Ms. K. דקרירד; Ms. R. 1 דקרור) it is different with saliva, because it penetrates.

Pa. קַדֵּר *to measure level distances.* Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמְקַדֵּר וכ׳ שְׁגַרוֹנֵיהּ, v. שָׁגַר.

Ithpe. אִתְקְדַר (אִתְקַדַּר) *to be caved* or *arched.* Targ. Esth. VIII, 10 אִתְקַדְּרוּ פרסת וכ׳ (ed. Lag. אתקדרו) the soles of their feet were arched (so that they, in running, touched the ground only with their toes).

קָדַר II (b. h.; cmp. Arab. ḳaḍar) [*to be soiled,*] *to be dull black*; trnsf. *to be sad.*

Hif. הִקְדִּיר *to become,* or *be black.* Y. Nidd. II, 50ᵇ top שחור מַקְדִּיר a dull black color, opp. מצחצח shining. Y. Sabb. X, 12ᶜ bot. מַקְדִּירוּת היו פניו של ר׳ Rabbi's face darkened (he grew sad). Gen. R. s. 12 הרשעים . . . ופניהם מקדירות וכ׳ in the future world the statures of the wicked shall be bent (their pride broken), and their faces shall be sad.

קְדַר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 15.—[Yalk. Job 901 וקדיר ירחיה, read as Lev. R. s. 22: ומקים.]

Ithpe. אִתְקְדַר *to become black.* Targ. Cant. I, 5. Targ. Lam. V, 10. Targ. Koh. XII, 2.

קֵדָר (b. h.) pr. n. *Kedar,* name of a tribe of Arabs. Cant. R. to I, 5 (Ex. R. s. 23 וישמעאלים). Bets. 20ᵇ צאן ק׳ sheep from Kedar; a. e.—Denom. קְדָרִי; *pl.* קְדָרִים. Taan. 5ᵇ ק׳ עוברין למים the Kedarites worship water.

קַדָּר m. (v. next w.) 1) (cmp. כַּדָּר) *potter.* Toh. VII, 1.—*Pl.* קַדָּרִין, קַדָּרִים. Num. R. s. 16, beg. (ref. to חרש, Josh. II, 1, v. חֶרֶס I) עשו עצמן ק׳ וכ׳ they pretended to be potters and called out, who wants pots?; Tanh. Sh'laḥ 1; Yalk. Josh. 7; [Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קַדָּרוּת]. Gen. R. s. 86 ק׳ בכפר וכ׳ (Ar. קרוזם) will you import potters to K'far Ḥanina? (Matt. K. קְדָרִים *pots*); v. גַּזָּז.

קְדַר m. (קָדָר I) *pot.* Pes. 41ª צלי ק׳ roasted through the heat of the pot. Meg. 7ᵇ, v. צָלִי; a. e.—Pl. קְדָרִים, v. preced.

קְדֵרָא, קְדַר; קְדִירָא, קְדָר ch. same. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text פרור). Targ. Mic. III, 3 (h. text קלחת); a. fr.—Targ. Joel II, 6; Targ. Jer. VIII, 21, a. e., v. אִכָּרוּם.—Lev. R. s. 19, beg. יהבינון בקד׳ חדתא he put them (the young ravens) into a new pot. Esth. R. to III, 6 (prov.) נפלה כיפה ק׳ ווי לק׳ וכ׳ if the stone falls on the pot, woe to the pot; if the pot falls on the stone, woe to the pot; (Yalk. Esth. 1054 נפל קופה לקדרה וכ׳). Erub. 3ª, a. e. דשוהפי ק׳, v. חַמִּים; a. fr.—Trnsf. *intestines, rectum, bladder.* Ber. 62ᵇ עד דרתחא קְדָרָךְ וכ׳ while thy pot is hot, empty it (do not delay discharge). Sabb. 33ª נפישי קטילי קדר וכ׳ more numerous are those killed by the pot (by delay of discharge) than those killed by starvation.—[Num. R. s. 7; Lev. R. s. 18 לקדרא some ed., v. קַדְרָא]—*Pl.* קְדָרִין, קְדֵרַיָּא, קְדִירָתָא, קְדֵירָתָא, קְדִירָתָא, קְדֵירָתָא Targ. II Chr. XXXV, 13. Targ. Y. Num. XXXI, 23.—Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ bot.; a. e.

קְדֵרָה, קְדִירָה f. h. same, *pot, contents of the pot, dish.* Ḥull. VIII, 3 אם יש . . . באותה ק׳ if there is enough milk to give a taste to the entire contents of the pot. Ab. Zar. 67ᵇ, a. fr. בת יומא ק׳, v. יוֹמָא. Ex. R. s. 1; Sot. 11ª (ref. to Ex. XVIII, 11) בק׳ שבישלו, v. בָּשַׁל. Ib. מאי משמע דהאי זדו לישנא דק׳ הוא what is your evidence that this *zadu* (Ex. l. c.) has the meaning of cooking in the pot? Pes. 112ª לא תבשל בק׳ וכ׳ cook not in a pot which thy neighbor has used, i. e. marry not a divorced woman. Y. Snh. VIII, beg. 26ª השחירה הקדרה וכ׳ . . . בשל when the semen within begins to boil, the pot blackens without (the hair grows); a. fr.—Trnsf. *skull.* Ḥull. 45ª כל מה שבק׳, v. מוֹחַ. Ib., sq. כמין שני . . . על פי הק׳ two bean-like glands lie at the mouth of the skull (at the end of the cerebellum).—*Pl.* קְדֵרוֹת, קְדֵרִי. Pes. 30ª; Zeb. 95ᵇ ק׳ בפסח ישברו earthen pots in which leavened matter has been cooked on Passover, must be broken. Num. R. s. 16, a. e., v. קָדַר; a. fr.

קדרו, v. קַדְרוּ I.

קדרום, v. קִדְרוֹס.

קִדְרוֹן (b. h.) pr. n., נחל ק׳ *Torrent* (or *Brook*) *of Kidron,* near Jerusalem. Y. Taan. III, 67ª top, a. e., v. אִשְׁקִשֵׁק I.

קַדְרוֹן Targ. Y. Gen. VIII, 4, v. קַדְרוּ I.

קדרון, Lam. R. to I, 16 ק׳ גלוסקאן some ed., read: קְדָלִין.—Yalk. Lev. 665 חמי ק׳, read: קְדָלִין.

קְדַרוֹנִין, v. קַדְרִינוֹן.

קִדְרוֹס I m. (κέδρος) *cedar.* Targ. O. Gen. VI, 14 (h.

text גפר).—R. Hash. 23a (among the species of ארז) ק' Ms. M. 2 (Ms. M. 1 קדרוס; ed. קתרוס; v. Rabb. D. S. a. l. notes 50, 60).

קַדְרוֹס II pr. n. m., v. קַתְרוֹס II.

קַדָּרוּת f. (denom. of קַדָּר) *potter's trade.* Ruth R. to I, 1 (s. 2) ref. to חיוצרים, I Chr. IV, 23, in connection with Josh. II, 1 כלי ק' הוו בידם מקדרין (תרש they (the spies) carried potters' tools with them, pretending to be potters, v. קַדָּר.

קדרית, Y. Kil. I, 27a bot., v. פְּרִסְקָא.

קדריונטס, v. קוּדְרַנְטִיס.

קַדְרִינוֹן m. (κέδριvος, -ov) *of cedar, cedar wood.* Targ. Y. II Gen. VI, 14 (quoted Gen. R. s. 31) דאעין דק' Y. I דקיסין קדרונין (ed. Amst. קרדונין, corr. acc.).—Tanḥ. B'shall. 24 (ref. to Ex. XV, 25) קדרינן, read with Y'lamd. a. l., quot. in Ar. קדריון; Mekh. B'shall. Vayass'a, s. 1 עץ קתרוס, v. קַדְרוֹס I.

קַדְרִיתָא, קַדְרִיטָא f. (קְדַר II) *black*; trnsf. *miserable.* Targ. Cant. I, 6.

קַדְרַנְטִיס, v. קוּדְרַנְטִיס.

קָדַשׁ, v. קְדוּשׁ.

קָדַשׁ (b. h.) [*to be cut off, separated*, v. Ges. Hebr. Dict.12 s. v.; cmp. פָּרַשׁ,] *to be, become pure, sacred, holy.* Y. Sabb. III, 5d bot.; ib. IV, end, 7a ק' עליו חיום the day became holy upon him, i. e. the Sabbath commenced while he was engaged in doing something. Meil. II, 8 (10a) קָדְשׁוּ בכלים (Talm. ed. קדשן) after they have become sacred by being put in a sacred vessel (v. infra); Shebu. 11a (Ms. F. קידשן). Bekh. 4b קדשו בכורות וכ' the firstborn in the desert were consecrated; a. fr.

Pi. קִדֵּשׁ, קִדַּשׁ 1) *to sanctify*, esp. ק' שם שמים, or את השם *to sanctify the name of the Lord, to manifest fidelity to religion* by noble deeds, by martyrdom &c. Sot. 10b; 36b יוסף שקִדֵּשׁ שם וכ' Joseph who sanctified the name . . . in secret (when he resisted temptation); יהודה שקִדֵּשׁ וכ' Judah who sanctified . . . in public (when he admitted his guilt, Gen. XXXVIII, 26); a. fr.—2) *to sanctify, consecrate; to purify, keep pure.* Ber. 17a טהר וקַדֵּשׁ עצמך מכל וכ' keep thyself clean and pure (aloof) from every guilt &c. Yoma 39a (ref. to Lev. XI, 44) . . . אדם מְקַדֵּשׁ אותו הרבה if a man sanctifies himself a little (trains himself to self-restraint), they (the divine agencies) will help him much to sanctify him; מלמטה מקדשין אותו מלמעלה if he (sanctifies himself) below, they will sanctify him from above; בעולם הזה מקדשין וכ' he in this world, they will declare him holy in the hereafter. Yeb. 20a, a. e. קדש עצמך במותר לך sanctify thyself by self-restraint from what is permitted to thee. Ḥag. 3b, a. e. קִדּוּשָׁה לשעתה, v. קִדּוּשָׁה. Sebu. 15a . . . כל הכלים מְקַדְּשָׁתָן as regards all vessels that Moses made, the ointing of them gave them their sacred character; Snh. 16b מקדשן (corr. acc.). Men. 95b תנור מְקַדֵּשׁ the oven (the baking of the showbread) gives it its sacred character. Ib. 100a כלי שרת מְקַדְּשִׁין the vessels of the service consecrate (the things put into them); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדָּשׁ; f. מְקוּדֶּשֶׁת; *pl.* מְקוּדָּשִׁים &c. Sabb. 55a (ref. to Ez. IX, 6) read not *mikdashi* א"ח מקדשי אלא מְקוּדָּשַׁי וכ' (my sanctuary) but *m'kuddashai* (my sanctified ones), that means those who fulfilled the whole Law &c.; Ab. Zar. 4a. Zeb. 115b (ref. to Ps. LXVIII, 36 (מִמִּקְדָּשֶׁיךָ read מִמְּקוּדָּשֶׁיךָ 'from thy sanctified ones', when the Lord passes judgment on his holy servants &c.; a. fr.—3) (with, or sub., ידיו ורגליו) *to wash hands and feet prior to a sacred act.* Yoma III, 6. Ib. IV, 5. Ib. 22a; a. fr.—4) *to prepare the water of lustration* (Num. XIX). Par. VI, 1 המקדש ונפל מקדושתו על ידו if he prepares the lustration, and some of the consecrated water falls upon his hand. Ib. 2 נוטל ומקדש he may take (of the ashes) and prepare the water with them. Ib. 3 המקדש בשוקת וכ' he who puts ashes into a large vessel of water; a. fr.—5) (of seasons) *to proclaim the sanctity of* esp., *a)* (ק' החדש) *to proclaim in court that the new month had begun* (v. infra). R. Hash. II, 7 אם לא . . . אין מקדשין אותו שכבר קִדְּשׁוּהוּ שמים unless the new moon is seen in its due time (on the evening of the twenty-ninth day), no announcement is made, for the heavens have already proclaimed it (and the new month begins with the thirty-first day). Ib. 24a כיון שנים אתה מקדש וכ' . . . in neither case is the ceremony of announcement required, for we read (Lev. XXV, 10), 'ye shall sanctify the fiftieth year', years thou must sanctify &c. Ex. R. s. 15 אני ואתם נְקַדֵּשׁ את החדש I and you, let us (as a court) proclaim the month (of Nisan); a. fr.—Part. pass. as ab. R. Hash. II, 7 ראש ב"ד אומר מק' וכ' the president of the court says, '(the new month is) proclaimed', and all the people say after him, 'proclaimed, proclaimed.' Ib. III, 1 ולא הספיקו לומר מק' וכ' . . . נחקרו when the witnesses were examined, and the court had no time to say *m'kuddash* before night set in; a. e.—*b)* ק' השבת, היום *to pronounce the sanctity of the Sabbath, the Holy Day* &c., *to recite the Sabbath or the festive benediction* (over wine), *to say Ḳiddush.* Pes. 105a מי שלא ק' בע"ש מקדש וכ' he who fails to bless the Sabbath on the Sabbath eve, may do so during the entire day. Ib. 106b טעם אינו מקדש if a man tasted something without *Ḳiddush*, he must not bless the Sabbath; Ib. 107a טעם מקדש even if he has tasted something, he must bless the Sabbath. Ib. כגון זה ראוי לקַדֵּשׁ עליו a beverage like this is fit for Ḳiddush; a. fr.—6) ק' אשה [*to consecrate a woman,*] *a) to betroth* (expl. Kidd. 2b כהקדש . . . לישנא דרבנן דאסר לה the rabbinical term, in place of the Biblical קנה,—because he makes her forbidden to others like a consecrated object, v. הֶקְדֵּשׁ). Kidd. II, 1 האיש מקדש בו וכ' a man may betroth a woman either in person or through a deputy. Ib. 41a אסיר לאדם שיְקַדֵּשׁ . . . עד וכ' a man is forbidden to betroth a woman to himself, before he has seen her. Ib. II, 4 האומר . . . צא וקַדֵּשׁ . . . והלך וקִדָּשָׁה וכ' if a man said to his deputy, go and betroth to me that certain woman in that certain place, and he went and betrothed her in a different place, she is not betrothed (the betrothal is invalid); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדֶּשֶׁת; *pl.* מְקוּדָּשׁוֹת. Ib. הרי זו מק' in such a case the betrothal is binding. Ib. 7; a. fr.—*b)* (of the father of a minor נַעֲרָה)

to accept a betrothal in behalf of one's daughter. Ib. 1 האיש מקדש את בתו וכ' a man may accept his daughter's betrothal, if she is a *na'ărah*, either in person or through a deputy. Ib. 41[a] אסור לאדם שיקדש את בתו וכ' a man is forbidden to betroth his daughter as a child, (but must wait,) until she is grown up and says, I like this man; a. fr.—7) *to cause a thing to be prohibited*, esp. (by ref. to Deut. XXII, 9) *by planting seeds in a vineyard, or vines among seeds; to cause condemnation.* Kil. IV, 5 ... הזורע ק' שורה אחת if a person sows within four cubits of a vineyard, he has caused the condemnation of one row of vines. Ib. V, 5 הרי זה מקדש ארבעים וכ' he has made forty-five vines forbidden. Ib. VII, 2 ... ואינה מְקַדֶּשֶׁת גפן to plant seeds near a dried-up vine is forbidden, but it (the vine) does not cause the condemnation of the seeds. Ib. 3 אלו אוסרין ולא מְקַדְּשִׁין the following plants make the planting of seeds in their neighborhood forbidden, but do not cause condemnation of the seeds, if planted, or their own condemnation. Ib. 5 אין אדם מקדש דבר וכ' no man can cause condemnation of a thing not his own. Ib. הרי זה ק' וכ' he has caused the condemnation of his neighbor's seeds and must pay damages; a. fr.

Hithpa. הִתְקַדֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְקַדֵּשׁ 1) *to be sanctified, glorified as holy.* Yeb. 79[a] ... ויתקדש שם וכ' מוטב let a letter of the Law be uprooted (disregarded), but let the name of God be sanctified in public. Tanḥ. Sh'mini 1 מִתְקַדֵּשׁ אני במכבדי שם there (at the dedication of the Tabernacle) I shall be sanctified by (the death of) those that honor me. Lev. R. s. 12; a. fr.—2) *to be consecrated, dedicated*; (of the New Moon) *to be proclaimed.* R. Hash. 21[b] ... יכול עד שיתקדשו וכ' you may have thought, as well as the Sabbath is to be disregarded (by the witnesses travelling to the seat of the court), until they (the months) are proclaimed, it may also be disregarded (by the messengers carrying the announcement), until they are established. Ex. R. s. 15 ... והכלי מִתְקַדֶּשֶׁת חירת הכהן the priest received in it some sacred object, by which the vessel was consecrated; וכלי חול מִתְקַדֵּשׁ and a profane vessel became sacred. Shebu. 15[a] אין חצרה מִתְקַדֶּשֶׁת וכ' the Temple hall was not consecrated, until the priests ate therein the remnants of the meal-offering. Ib. 16[a] תחתונה נִתְקַדֶּשֶׁת בכל אלו the lower reservoir became consecrated through all these (ceremonies mentioned); a. fr.—3) (of mixed seeds) *to be condemnable, condemned.* Kil. VII, 7 ... מתקדשת מאימתי from what time are seeds of grain (planted among vines) to be condemned? Ib. אין מִתְקַדְּשׁוֹת are not to be condemned; a. fr.—4) *to be betrothed.* Kidd. II, 1 האשה מתקדשת בה וכ' a woman may be betrothed in person or through her deputy. Ib. האומר ... התקדשי לי וכ' if a man says to a woman, be betrothed to me with this fig. Ib. 45[b] נִתְקַדְּשָׁה לרעה אבירה וניסת וכ' if she (the minor) was betrothed with her father's consent, but was married without it; a. fr.—5) *to sanctify one's self.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 מי שהוא עתיד להתקדש he that is ready to sanctify himself (by vowing a sacrifice).

Nif. נִקְדַּשׁ 1) *to be sanctified; to become consecrated.* Tem. 14[a] כאן ליקדש כאן ליקרב in the one case it refers to being consecrated (by being put in a sacred vessel), in the other to being offered. Bekh. 4[b] ליקדש ... הוזהרו they were admonished concerning the firstborn, that they be consecrated; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 48[a] if she says, עשה לי ... ואֶקָּדֵשׁ make for me chains &c., and I shall be betrothed unto thee.

Hif. הִקְדִּישׁ 1) *to cause sanctification.* Zeb. 115[b] לא מתו ... להקדיש שמו וכ' thy (Aaron's) sons died only in order to give thee an opportunity to sanctify the name of the Lord.—2) *to sanctify, dedicate an object as Temple property* (Lev. XXVII, 14-24). Arakh. VI, 2 המַקדיש נכסיו וכ' if a person dedicates his property to the Temple, but owes his (divorced) wife her *k'thubah* (כְּתוּבָּה) &c. Ib. VII, 1 אין מַקְדִּישִׁין לפני היובל וכ' you cannot dedicate landed property within less than two or three years before the jubilee. Ib. 3 הִקְדִּישָׁהּ וגאלה if he dedicated and then redeemed it. Ib. 5 אין אדם מַקְדִּישׁ דבר וכ' nobody can dedicate a thing not belonging to him. B. Kam. VII, 2; a. v. fr.

Hof. הוּקְדַּשׁ *to be dedicated, consecrated.* Meil. II, 8 המנחות ... משהוּקְדְּשׁוּ the law concerning misappropriation of sacred things applies to meal-offerings as soon as they have been dedicated. Ib. 1 משהוּקְדְּשָׁה as soon as it has been designated for a sin-offering; a. fr.—Part. מוּקְדָּשׁ; f. מוּקְדֶּשֶׁת; *pl.* מוּקְדָּשִׁים &c. Ned. V, 6 (48[a]) ... אם חרי חם מוק' לשמים if they are mine, be they dedicated to the Lord. Ib. מקודשת אינה מתנה ... כל מתנה (read: מוקדשת) a gift which is not made so that if the recipient dedicates it to sacred use, it is dedicated, is no gift. Bekh. V, 1 כל פסולי חמוק' all dedicated sacrifices which became unfit for the altar; a. fr.

קָדַשׁ ch. same, *to be sanctified, sacred* (v. קָדוֹשׁ). Shebu. 15[b] שחי הלחם ... דקדשי (Rashi דמיקדשי *Ithpa.*) it is through the slaughtering of the sheep that the two loaves received their sacred character. Bekh. 4[b] דקדוש קדוש וכ' those firstborn that were consecrated, were consecrated &c.

Pa. קִדֵּשׁ as preced. *Pi., to sanctify; to proclaim; to betroth* &c. Targ. Ex. XXVIII, 41. Ib. XXIX, 1 לְקַדָּשָׁא (Y. לְקַדֶּשָׁא). Ib. 44; a. fr.—Targ. Y. Deut. XX, 7 (not קִדֵּשׁ; h. text ארש). Ib. XXII, 16 (h. text ניחתי); a. e.—Shebu. 16[a] ועזרא קִדֵּשׁ ק' וכ' and Ezra consecrated (the various places), although the Urim and Tummim were no longer extant. Pes. 106[a] ... דכי ק' תחלת יומא בעי לקדושי עיקר קידושא the actual sanctification of the Sabbath must take place in the evening, for when one sanctifies the Sabbath, one must sanctify the beginning of the day. Ib. ליקדֵּישׁ לן וכ' please, sir, recite for us the great Ḳiddush, v. קִדּוּשָׁא. Ib. 101[a] לקדושי בביתא to recite the Ḳiddush in the house. Ib. 106[b] מקדש אריפתא ... זימנין at times, when he cared more for bread, he recited the Ḳiddush over bread.—R. Hash. 25[a] ... וקַדֵּשִׁיה וכ' זיל go to 'En-Ṭab and proclaim the New Moon Day. Ib. ... בעינן לקדושי בך וכ' אמר he said (to the moon), to-night we desire to initiate the new month through thee, and thou standest here? Ib.[b] ולְקַדֵּשִׁיה בלילא Ms. M. and we may proclaim it at night. Shebu. 15[b] דעד דקַדֵּישׁ יומא וכ' so that immediately after one has recited the blessing at the exit of the day (חַבְדָּלָה), one might finish the building and consecrate it.—Kidd. 50[b] באתרא דמְקַדְּשֵׁי והדר מסבלי where it is customary to send

the gifts after betrothal, v. סְבַל. Ib. 59a לקדושי ... לִבְרִירָה to betroth a wife for his son (as his deputy); a. v. fr.—Part. pass. מְקֻדָּשׁ; f. מְקֻדֶּשֶׁת, &c. Shebu. l. c. ... תרוייהו both of them are consecrated at the same time. Ib. חדא מי מק׳ how can even one of them be consecrated?—Pes. 101a ולא מק׳ לכו בבית אבילה (Ms. M. 2 מתקדש) and no Kiddush will be recited for you in your dining place; a. fr.

Ithpa. אִיתְקַדַּשׁ, אִתְקַדַּשׁ; *Ithpe.* אִיתְקְדִישׁ *to sanctify one's self; to be sanctified*; (of mixed seeds) *to be condemnable;* (of woman) *to be betrothed.* Targ. Ex. XXIX, 37. Targ. Lev. XX, 7. Targ. O. ib. X, 3; a. fr.—Kidd. 54a ירושלים מי מִיקַּדְּשָׁא is Jerusalem itself consecrated ground? Ned. 31a כיון דאיתק׳ אברהם וכ׳ when Abraham was consecrated (as the bearer of religion), they (the Israelites) were called after him (they are no longer included among 'the sons of Noah').—Keth. 62b אי מיתְקַדַּשְׁנָא (some ed. מְקַדַּשְׁנָא) if I consent to be betrothed unto thee, wilt thou go to college? Ib. אִיקַּדְּשָׁא לירה וכ׳ she was betrothed to him in secret, and she sent him (Akiba) away (to study). Kidd. 9a אי ... מִיקַּדְּשַׁת לי if I give it thee, wilt thou be betrothed to me? Ib. 12a לא מִיקַּדְּשָׁא ... אשה a woman cannot be betrothed with a P'ruṭah; a. fr.—Pes. 105a זיל חזי אי מְקַדְּרִישׁ רומא (Ms. M. קדיש) go and see whether the sacred day has begun.

Af. אַקְדֵּשׁ 1) *to sanctify, dedicate.* Targ. Lev. XXVII, 14 (Y. ed. Vien. יְקַדֵּשׁ). Ib. 15. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—2) *to betroth.* Kidd. 9b עד דמַקְדֵּישׁ והדר בעיל (Rashi דמיקדש) until he betroth her and consummates. Ib. 12a ההוא גברא דא׳ וכ׳ a man betrothed a woman with a piece of &c., v. בּוֹחֲלָא. Ib.b; a. fr. (interch. with *Pa.*).

קַדֵּשׁ m., v. קַדְּרִישׁ.

קָדֵשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) [*cut off, rejected,* cmp. חרם] *sodomite.* Sifré Deut. 260 ק׳ חמור the sodomite whose crime is the severer one (v. infra).—*Pl.* קְדֵשִׁים. Esth. R. to I, 9 (expl. מטולל, Is. III, 12) בהון ק׳ sodomites were among them (with ref. to ויתעללו, Jud. XIX, 25).—*Fem.* קְדֵשָׁה *prostitute.* Sifré l. c. ק׳ קלה the *K'deshah* whose crime is a minor one (compared with that of the *Ḳadesh*).

קֶדֶשׁ (b. h.) pr. n. pl. *Kedesh* in Naftali, one of the cities of refuge. Macc. 9b. Y. Meg. I, 70a bot., v. אַבָּנָא.

קַ׳ נוּנָא, קַדֵּשׁ, v. נוּנָא.

קַדָּשָׁא, קָדֵשׁ, קֻדָּשָׁא, v. קוֹדֶשׁ, קוֹדֶשׁ, קוּדְשָׁא.

קָדָּ׳, קַדָּשָׁא m. (קדש) [*cut out,*] *ear-ring, nose-ring* (b. h. נזם). Targ. Job XLII, 11. Targ. Gen. XXIV, 22. Targ. Jud. VIII, 24; a. fr.—*Pl.* קָ׳, קָדָשִׁין, קְדָשַׁיָּא, קָדָשַׁי. Ib. (ed. Wil. קְדָשֵׁי). Targ. O. Gen. XXXV, 4 (ed. Amst. O. a. Y. קְדָּ׳). Targ. O. Num. XXXI, 50 ed. Berl. (ed. Vien. קְדָּ׳; Y. I קַדְרַשַׁיָּא, Y. II קְדַשַׁיָּא; h. text עגיל). Targ. Prov. XI, 22 קָדָשִׁיָּה ed. Lag. (oth. ed. קדשא, קדשה); a. fr.—Y. Sabb. VI, 8b bot. (transl. עגיל, v. supra) קדשייא. Ib. קדשיא (transl. לחשים, Is. III, 20), v. לְחִישָׁה. Lev. R. s. 33 קדשין (transl. צמידים, Ez. XXIII, 42); Yalk. Dan. 1061. Yalk. Ps. 687 אנא נסיב שיריא וקדשיא I shall take (Esther's) chains and rings; Midr. Till. to Ps. XXII ed. Bub. שיריה וקדשיה.

קָדָשִׁין* pr. n. pl.(?) *Kadashin.* Y. Keth. VI, 30d (comment. ר׳ קר).

קָדָה, קָדָא, קָדַח, v. קחי.

קַ׳, קָדָח m., קָ׳, קָדָחָה f. (preced.; cmp. כָּהֶה) *dull, faint;* 1) (of cutting tools) *blunt;* (of teeth) *blunt and loose.*—*Pl.* קָהִים, קָ׳, קָהוֹת; קָ׳, קָהִין. Midr. Sam. ch. XVI as with the grape vine כל מי ... שיניו ק׳ וכ׳ he that eats of its unripe fruit, will have his teeth set on edge, so it is with Israel &c.; Lev. R. s. 36 (corr. version after Midr. Sam.).—2) (of limbs) *wearied, benumbed.* Y. Yoma VIII, 44d בבא מן ... ק׳ עליו in the case of one that had come from a journey, and his feet were benumbed; Y. Ber. II, 5b bot.; a. e.—3) *tough, hard, unyielding.* Taan. 7b (ref. to Koh. X, 10) אם ראית רקיע שק׳ כברזל וכ׳ when thou seest the sky as tough as iron not sending down dew or rain; Yalk. Koh. 979 אם ... דור שהשמים קהין וכ׳ when thou seest a generation over which the heavens are as tough &c. Ab. IV, 20 ענבים קהות hard (unripe) grapes, opp. בשולות.—Trnsf. (of intellectual subjects) *tough, difficult, unsolvable.* Yalk. l. c. אם ... שתלמודו ק׳ עליו כברזל when thou seest a student to whom his lesson is as tough as iron (Taan. 8a שלמודו קשה; Ms. M. כהה). Pesik. R. s. 33 והמעשה שהיה ק׳ וכ׳ and when a case was too difficult for me to decide, I asked &c.; Yalk. Job 917. Cant. R. to IV, 11; a. e.—4) *fainting, having a morbid appetite.* Y. Shebi. IV, end, 35c שכן דרך חק׳ איכלות אותו for craving women are in the habit of eating it (the unripe grape).

קָדָא, קָדָח, קְחִי (b. h.; cmp. כָּהֶה) 1) *to be dull, blunt;* (of a sword) *to slide off a hard object.* Y. Ber. IX, 13a וקָדַח חתרב מעל וכ׳ and the sword slid off Moses' neck and broke; Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 וקהרית (corr. acc.). Gen. R. s. 78; Cant. R. to VII, 5 וקָהוּ שיניו וכ׳ and the teeth of the wicked (Esau) became blunt and loose.—2) *to be tough, unyielding, hard.* Num. R. s. 3 (ref. to Koh. X, 10) אם ראית שקהן השמים וכ׳, v. preced.—Trnsf. *to be difficult, unsolvable.* Cant. R. to III, 7 שחיו כולן שונין ... הלכה קוֹדָא להם they all sharpened the discussion like a sword, so that, when a case came before them, the decision might not be too difficult for them. Ib. to IV, 4 שאין הלכה קוהא לחם never was there a subject too difficult for them to decide; a. e.—3) *to be wearied; to faint;* esp. *to have a morbid appetite* (caused by the smell of a dish). Ib. to I, 12 the Lord sent them a sweet scent from Eden והיתה נפשם קוהא לאכול and they were dying to eat (of the Passover sacrifice), v. עָרַב; a. e.

Hif. הִקְהָה (with שן) *to make blunt and loose;* trnsf. *to refute; to break the power of; to grieve.* Mekh. Bo, s. 18 אם אתה הַקְהֵה את שיניו thou, too, make his teeth blunt (refute his arguments). Gen. R. s. 99 (play on ריקהת, Gen. XLIX, 10) מי שמַקְהֶה שני וכ׳ he (the Messiah) that shall break the power of all nations; ib. s. 98. Sot. 49a [read:] אומרים ... למה הִקְהִיתָ וכ׳ (v. Rashi) they (the children of the wicked that died in their parents' lifetime) argue before him; ... if thou intendedst to punish them in the hereafter, why didst thou cause them grief while living? Ib. והקהית השיני ... שמחת thou hast gladden-

ed my heart (with the evidence of thy purity) and given me pain (by showing more affection for thy son than for myself). Snh. 109b (play on בן קהת, Num. XVI, 1) בן שה' וכ' a son that brought grief over his parents; a. e.

Pi. קִיהָה *to pronounce unsolvable.* Neg. IV, 11, v. פָּתָה.

Nif. נְקְהָה 1) *to become faint, powerless.* Koh. R. to X, 10 אם נקהת אומה וכ' if the nation whose power was as hard as iron, has grown powerless.—2) *to be tough, difficult.* Ib. אם נ' תלמודך וכ' if thy lesson is as tough to thee as iron (v. preced).

Hithpa. הִתְקַהֵה, הִתְקַהָא; *Nithpa.* נִתְקַהֵה 1) *to faint, long for.* Yalk. Ex. 186 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) מִתְקַהָא לעשות שליחותיה (not שליחותיה) it (the fire) was dying to perform its mission; Pesik. Vayhi, p. 4a מיתה מתקהא וכ' Ar. (ed. מתקריא, corr. acc.) dying, that is longing &c.; Cant. R. to III, 11 מיתה ומתקלהא בשביל לעשות רצון בוראם (corr. acc., a. read בוראה); Num. R. s. 12 (combining both versions) מיתה ומתקהלא לעשות ... בוראה (corr. acc.).—2) *to become tough, hard, unyielding, grievous, irksome.* Koh. R. l. c. אם נִתְקַהוּ שמים שעל וכ' if the heavens above you have become hard as iron &c., v. supra. Ib. אם נתק' הרב על תלמידו וכ' if the teacher has been unyielding to the pupil like iron (out of patience, and refusing to teach him) ..., and the teacher shows not a friendly face (does not relent) &c. Ib. אם נתק' תלמיד על הרב וכ' if the pupil has been annoying to his teacher (through his obtuseness or wearisome questions) ..., and the teacher refuses to explain &c.

קָהָא, קָהֵי ch. same, 1) *to be blunt (and loose); to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4 (Y. I איתמזיזו). Ib. XXXII, 26 ויקהת (some ed. ויקחת, v. נָקַח; Y. I זיזע; h. text ויתקע).—[Targ. I Kings XIV, 4 קהאה (ed. Wil. כהאה; ed. Lag. קמא; h. text קמו.]—2) *to be stale, distasteful.* Ber. 56a קהא עסקך וכ' Ms. F. (ed. קָאוּר fr. קָנָא; Ms. M. פסיד עסקך וקאוזל, read וקאוי) thy business (wine store) will be stale (and taste) like a pomegranate.—Part. pass. קָהִיהֵי, *pl.* קְהִיתֵין (cmp. חָמֵי, a. חַמִּית). Lev. R. s. 19 הא קהיתין are they (the vessels with wine you have been examining) spoiled?; [Ar. s. v. קה: הָקְהִיתָה is it spoiled?].—3) *to be unrelenting, rigorous.* B. Mets. 52b דקהי אזוזי מקרי נפש רעה Ar. (ed. דמוקים) he who is rigorous in matters of coins (refusing a coin for slight imperfections) is called 'a malevolent soul' (v. נֶפֶשׁ).

Pa. קַהֵי *to give an acrid taste to.* Pes. 116a צריך לְקַהוּיֵיהּ one must give the pap (חֲרוֹסֶת) an acrid taste (with apples and wine).

Af. אַקְהֵי [*to blunt a person's teeth,*] *to refute, argue.* Yeb. 110b מַקְהוּ Ar. a. Var. in Rashi (ed. מַקְוּוּ), v. אַקְנָוֵא.

קַהְיוּת f. (preced.), ק' שינים *bluntness of teeth*; trnsf. *old age.* Yalk. Lam. 996 בן שנתן לו בק' ש' וכ' the son that was given him (Abraham) in his old age, when he was one hundred years old.

קַהְיָא f., *pl.* קַהְיָיתָא *arguments.* Yeb. 110b Ar., v. אַקְנָוֵא.

קְהִילָה, v. קְהִלָּה.

קָהַל (b. h.; cmp. קוֹל) *to call.*

Hif. הַקְהִיל *to assemble.* Ber. 61b; Ab. Zar. 18a יַקְהִיל קהילות ברבים called public assemblies (to teach). Gen. R. s. 99 כשיַקְהִיל קרח וכ' (some ed. כשיִקָּהֵל) when Korah will gather his followers for strife, my (Jacob's) name shall not be joined with them. Yalk. Ex. 408 כדי שילמדו ... להַקְהִיל וכ' that coming generations may learn from thee to assemble congregations every Sabbath; a. e.

Nif. נִקְהַל *to be assembled.* Gen. R. s. 98 בשעה שהן נִקְהָלִין על וכ' when they will be assembled against Moses in the party of Korah &c. Lev. R. s. 24 פרשה ... בהִקָּהֵל וכ' this section (Lev. XIX) was proclaimed in full assembly (v. ib. 2), because &c. Koh. R. to I, 1, v. קֹהֶלֶת.

Hithpa. הִתְקַהֵל same. Gen. R. s. 99 (ref. to יקהת, Gen. XLIX, 10) מיתקהלין עליו ... מי he around whom the nations will group themselves.—[Num. R. s. 12 מתקהלא, v. קָהָה.]

קָהָל m. (b. h.; preced.) *gathering, congregation.* Y. Hor. I, 46a bot. (ref. to Num. XV, 24, העדה) כל השבטים קרויין ק' all tribes together are called *ḳahal*; ... כל שבט ק' every tribe for itself is called ḳ.; Bab. ib. 3a ... כגון רובו של ק' וכ' when six tribes have sinned, and they form the majority of the congregation (the entire people) &c. Ib. הני הוא דאיקרו ק' only they (the entire people) are called *ḳ.*—Kidd. 73a קָהָל ודאי a community of Israelites of undoubted legitimacy; ק' ספק of doubtful legitimacy; Y. Yeb. VIII, 9b bot. ק' ברור; ק' ספק. Ib. [read:] ארבע קְהִילוֹת אינן ק' יי' ק' כהנים וכ' four communities are meant by 'the congregation of the Lord' (Deut. XXIII, 2; 3; 4; 9): the community of priests, of Levites, of Israelites, and of proselytes. Mish. ib. VIII, 2 ... אלא מלבא בק' ואינן and they are forbidden only to enter the congregation (to intermarry with Israelites); a. fr.—*Pl.*, v. קְהָלָה.

קָהָלָא, קָהֳלָא ch. same. Targ. Num. XVI, 3. Ib. XX, 4; a. fr.—Kidd. 73a מחד קהל נפקו ed. (Rashi קהלא) the (laws concerning priests and Levites) are derived from one of the verses (Deut. XXIII, 3; 4; 9) in which *ḳahal* occurs.—*Pl.* קָהֳלֵי. Ib. הנחו נמי תרי ק' נינהו these (priests and Levites) are also two communities (requiring two verses with the word *ḳahal* in them); a. e.

קְהָלָה, קְהִלָּה f. (b. h.) same. Y. Ber. VII, 11c top ק' במקהלות כל ק' וק' 'in assemblies praise God' (Ps. LXVIII, 27), in every kind of assemblies (use a different phraseology for the appeal to praise God, according to the size of the assembly). Meg. 2a ר"ג זמן ק' וכ' the thirteenth of Adar was the date of gathering all Jews (Esth. IX, 18). Lev. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXIII, 4) מורשה קְהִלַּת יעקב אין וכ' it is not written here, 'an inheritance of the congregation of Yannai' (privileged scholars), but of the congregation of Jacob (v. יְרוּשָׁה); a. e.—*Pl.* קְהִלּוֹת, קְהָלוֹת. Y. Yeb. VIII, 9b bot., v. קָהָל. Ab. Zar. 18a, a. e., v. קָהַל; a. fr.

קֹהֶלֶת (b. h.) pr. n. m. *Koheleth*, traditional surname of King Solomon. Koh. R. to I, 1 ... למה נקרא שמו ק' בהִקָּהֵל וכ' why was his name Koheleth? Because his words were proclaimed in public meeting, as it is written (I Kings VIII, 1) &c.; a. e.—ק' (ספר) *the Book of Koheleth,*

Ecclesiastes. B. Bath. 14[b] סידרן ... ק׳ וכ׳ the order of the books of Hagiographa is: Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes &c. Ib. 15[a] משלי ... ק׳ אנשי וכ׳ the men of the Great Assembly composed Proverbs, Song of Songs and Ecclesiastes. Sabb. 30[b] ספר ... בקשו ק׳ וכ׳ the scholars wanted to exclude from the canon (v. גָּנַז) the book of E., because its words contradict one another; Koh. R. to I, 3; a. fr.

קַהַרְמָנָא m. (Pers. *Ḳaharmân*) *administrator, curator.* B. Bath. 46[b] ק׳ שוורה Ar. (read: שיירוהו; v. הַרְמָנָא) they made him an administrator (of their property, and as such he let it out to tenants). Erub. 59[a] דשכיחי גבי ק׳ Ar. (ed. הרמנא) they are accustomed to meet at the office of the curator of the city, v. הַרְמָנָא.

קוֹ, in גֵּירְקוֹ, חֵירְקוֹ &c., v. קוֹם ch.

קָו m. (b. h.; v. קָוָה) 1) *circle, zone.* Ḥag. 12[a] תהו קו ירוק *tohu* (Gen. I, 2) is the green (or yellow) circle which surrounds the whole world (the horizon); Yalk. Kings 185 (ref. to I Kings VII, 23) זה קו ירוק וכ׳ this is typical of the green circle &c. Num. R. s. 13 קו חים שעשה וכ׳ the circle encompassing the basin which Solomon made (I Kings l. c.); a. e.—2) [*cavity,*] *the lower part of a trumpet.* Kel. XI, 7, v. קב.—[Tanḥ. Aḥăré 1 קו שרדתיה, v. קוֹשְׁרָתָא.]

קָיָא ch. (preced., v. P. Sm. 3510; cmp. גַּיָּא) [*circle, window,*] *web.*—*Pl.* קָיְוָן. Targ. Is. LIX, 5, sq. (Ar. קِيْن f. *pl.*; h. text קוּרֵי).—V. קַיְוָאי.

קוֹא (b. h.) *to spit.*

Hif. הַקִּיא same, *to vomit.* Sifra Aḥăré, end (ref. to Lev. XVIII, 25) כאדם שמקיא את מזונו like a man vomiting his food; Yalk. Lev. 599. Esth. R. introd. to Par. 3 (play on קירקלון Hab. II, 16) מקיא מלמעלן קלון מלמטן (thou shalt be) vomiting above together with disgrace (nuisance) below; שמקיא ... וכיון שראו וכ׳ and when the two chiefs of his legions saw that he was vomiting &c. Mikv. X, 8 טבל והקיאן if he vomited them after the immersion; a. e.

קוֹאַי m. *Kuay,* name of an unclean bird. Ḥull. 63[a] ק׳ וקקואי (Rabb. D. S. has קוקי; Ms. M. קרי; Ms. R. 2 קקואי וקקי).

קוֹב m. (denom. of נָקַב) *cursing,* v. קְבָה.

קוּבָא, v. next w.—[קובאיא, v. קוֹבְצָא].

קוּבָּה f. (b. h. קֻבָּה; קבב, v. קב) 1) *arched room, compartment.* Taan. 8[b] כמין ק׳ יש וכ׳ there is a sort of room in heaven from which the rains proceed; (Yalk. Ps. 789 קורה *web*; v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Men. 31[b] שלא יעשנה כק׳ that he do not write the door-post inscription in the shape of an arch.—2) *tent of prostitution* (Num. XXV, 8). Ab. Zar. 17[b], sq. על בתו לישב בק׳ Ar. (ed. של זונות בק׳) his daughter was condemned to sit in a brothel. Gen. R. s. 91 שמא בק׳ הוא (some ed. בקובא) perhaps he (Joseph) is in a brothel (sold, for sodomy); a. e.

קוּבְטָאוֹת, קוּבְטָיוֹת f. pl. (קְבַט, v. קָבוּט) *pressed* or *pickled substances, sauces* &c. Y. Ab. Zar. II, 41[d] ק׳ שלחן ... sauces (or pickles) prepared by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפְּטָאוֹת ed. Zuck. (Var. קפאטיות, missing in oth. eds.); Bab. ib. 38[b] קפלוטות (?). Y. Pes. III, 30[a] ק׳ ברתחיות וכ׳ sauces from Birtha must be removed before Passover (on account of an admixture of leavened matter); cmp. פְּלוּלְנִיָּא.

קוּבִּימִין, קוּבְמִין, v. אַקּוּבִּימְטִין.

קוּבְמִירָה, Y. Sabb. VI, beg. 7[d], a corrupt., prob. for פִּילַקְטִירְיָא (φυλακτήρια) *charms, amulets,* v. כּוֹעֲפֵת a. חוּפְמָרְתָּא.

קוּבְטָרָא m. (denom. of קוּבְטָאוֹת; cmp. חַלִּישָׁר a. חַלִּיטָא III) *maker of pickles* or *sauces.*—*Pl.* קוּבְטָרָיָא. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. ק׳ אלפין וכ׳ the (Jewish) sauce-makers taught (gentiles) their trade, and were ruined; [comment. *jewellers.*]

קוּבְיָא f. (κυβεία) *dice-playing, gambling.* Snh. III, 3 (among those disqualified as witnesses) המשחק בק׳ the habitual dice-player; R. Hash. I, 8; Y. ib. 57[c] top בקוּבְיָא. Sabb. XXIII, 2 משום ק׳ (omitted in Bab. ed. 148[b]) it is forbidden, because it is like gambling; ib. 149[a]; a. e.

קוּבְיָה f. (cmp. Syr. קויא, P. Sm. 3510) *loom.* Y. Sabb. VII, 10[c] top כד משתייא בק׳ when he inserts the warp in the loom.

קוּבְיוּסְטוֹס m. (וס for יס; κυβευστης = κυβιστής, S.) *gambler*; (= κυβευτικός) *crafty person.* Yalk. Deut. 847 זה חוא ק׳ וכ׳ this man is a gambler, and he may go and gamble and lose &c. Tosef. B. Bath. IV, 7 ... המוכר ונמצא גנב או ק׳ if one sells a slave ..., and he turns out to be a thief or a crafty person (swindler), contrad. to לוסטיס; Y. ib. VII, end, 15[d]; Bab. ib. 92[b]. Ḥull. 91[b] גנב אתה או ק׳ וכ׳ art thou a thief or a burglar that thou art afraid of the morning?; Yalk. Gen. 133. Bekh. 5[a] משה ... או ק׳ וכ׳ your teacher Moses was either a thief or a swindler, or else a bad arithmetician.

קוּבְיוּסְטוּסָא ch. same. Y. Ned. V, end, 39[b] [read:] א״ל וכן בר נש עביר אמר ליה בק׳ (v. Asheri to Gitt. 35[b]) he said to him (who had vowed that he would make no profits), does a man do that? Said he to him, (I vowed to make no profits) as a gambler (Asheri l. c. quotes קוּבְיוֹסְטָא).

קוּבִּישִׁין, v. קוּבְשִׁין.

קוּבְלָא, v. קֻבְלָא II.

קוּבְלִיוֹס, קוּבְלִיס, v. כּוֹבְלִיאָס.

קוּבְלִין, Y. Kil. IX, 32[d] top, v. קוֹלְבִּין.

קוּבְלָנָא m. (v. קֻבְלָא III) *a formula to ward off danger,* e. g. when complaining of a trouble to a friend, to say, 'may it never occur to you!' Snh. 104[b] (ref. to Lam. I, 12 מכאן לק׳ נן התורה (לא אלריכם Ar. (לָקָבָל) here we have a

Biblical support for the custom of saying, 'not to you'; [another interpret. in Rashi: *complaint* (v. קְבַל II), i. e. that a man in trouble should make it known to friends and appeal to their sympathy; v. Ḥull. 78a].

קוּבְנָאָה m. (קבב; cmp. אַקוּנְבֵי) *turret, battlement.* B. Bath. 73a bot. דהוה קא משואר אק' דמחזא Ms. H. was jumping on the battlements of Maḥoza; (Ar. דהוה נקרנצא, read רחיט, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed., v. קוּפְנָא).

קוֹבְעָא m. = כּוֹבָעָא, *helmet, turban.*—*Pl.* קוֹבְעִין, קוֹבָ', קוֹבְעָיָא. Targ. Ez. XLIV, 18 (h. text פְּאֵרֵי). Targ. O. Ex. XXVIII, 40; XXXIX, 28 ed. Berl., v. כּוֹבָעָא.

קוֹבְעַיְיתָא, קוֹבְעָיְיתָא pr. n. pl. *Kob'aya* (*Tops* or *Hollows*) *of Aitha* (v. Hildesh. Beitr. p. 19 sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 קבריא רעיתא ed. Zuck. (Var. דראתון קובע', קוביאיא); Sifré Deut. 51 קנייא רעייא; Yalk. ib. 874 קבריא רעיריתא; Y. Shebi. VI, 36c קוביעיא (only).

קוּבעת, v. next w.

קוֹבְעָתָא, קוֹבַעְתָא f. pl. (preced. wds.; cmp. כּוֹבְעָה) [*caps,*] *clods covering the field after the first ploughing,* which require to be broken by being thrown up and scattered. Y. Shebi. IV, 35a רמירין ק' (not דמירין); Y. Snh. III, 21b top קובעתי, קובעת (corr. acc.), v. הָאֶסְטוּ.

קובעתי', v. preced.

קוֹבְ', קוֹבְתָא = h. קוּבָּה 1) *tent of prostitution.* Targ. O. a. Y. II Num. XXV, 8 (O. ed. Vien. קַבְתָא).—2) *arched room, store-room.* Targ. Job XXXVIII, 25. Targ. Ps. LXV, 10 (cmp. Taan. 8b quot. s. v. קוּבָּה). Targ. Y. Gen. I, 7.

קוֹד (or **קוּד**) m. (קדר; cmp. כַּד) *wooden bowl.* Kel. XVI, 1 ק' חבבלי the Babylonian *kod* (a deep bowl, fragments of which may be used as receptacles); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 חקיד (corr. acc.); ib. B. Mets. V, 10 חקור (corr. acc.). Snh. 20b קוּדּוֹ Ms. M. his bowl (was all that was left to king Solomon, v. גּוּנְדָּא II); Yalk. Kings 177; Tanḥ. Aḥăré 1; a. e.

קוֹדָא ch. same. Koh. R. to II, 10 קוּדְיָה; ib. to IX, 11 (not קוּרְיָה), v. preced.—Snh. 103a קוּדְחַיָה Var. quot. in Rashi, v. קוּלְתָא.

קודייקוס, v. קוּדְרִיקוֹס.

קוֹדָלָא, v. קָדָל.

קוֹדָם m., **קוֹדָמָת** f., v. קָדָם.

קוֹדֶם m. (קָדַם) *antecedent*; (conj. a. prep.) *before.* Pes. 54a ק' שנברא העולם before the world was created. Gen. R. s. 1 ק' לאותו שכתוב בו וכ' prior to that (divine throne) about which is written, 'firm is thy throne &c.' (Ps. XCIII, 2). Ib. s. 9 ק' לכן ere this. Ib. ק' עד שלא נוצרה וכ' long before &c., v. יָצַר. Ib. s. 21 (ref. to מִקֶּדֶם, Gen. II, 8) מק' לג"ע נבראת וכ' Gehenna was created before the garden of Eden; Yalk. ib. 34 מִקֶּדֶם. Gen. R. l. c. קֶדֶם לג"ע וכ' the angels were created before &c.; Yalk. l. c. מִקֶּדֶם. Midr. Till. to Ps. XXIV כמקדם as before; a. fr.

קוֹדָמָא, *pl.* קוֹדְמֵי, v. קָדָם.

קוֹדָקוֹדָא, קוֹרְקוֹדָא, v. קַרְקָדָא.

קוֹדְרַנְטִיס m. sing. a. pl. (κοδράντης = quadrans) *quadrans,* a Roman value equal to three Roman ounces (also called *teruncius*). Y. Kidd. I, 58d Mus. (ed. קדרונטס, ed. Krot. קרד'; Mus. also קדרנטיס), v. מְסִימִיס; Tosef. B. Bath. V, 12 קונטרונין ed. Zuck. (Var. קונטריס, *pl.* קונטריסין); Kidd. 12a קונטרנק, *pl.* קונטרנקין (corrupt. arisen fr. confusion of *quadrans* a. *teruncius*).

קוֹדֶשׁ, קוּדֶשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) *sanctity, sacred affair, sacred ground, dedicated object.* Yoma 12b, a. fr. מעלין בק', v. עָלָה. Sabb. XVI, 1 כל כתבי חק' וכ' all sacred scriptures must be saved from fire (on the Sabbath). Tosef. ib. XIII (XIV), 1 אין קורין בכתבי חק' we must not read from the Hagiographa (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15c top אין קורין בכתבי חק' אלא וכ' we must not read from the Hagiographa except from the afternoon service onward. Bets. 5a נוהגין אותו היום ק' וכ' we observe the rest of the day as a holy day and the next day likewise. Pes. 104a; Ḥull. 26a, v. חוֹל III. Ib. I, 7 בין ק' לק', v. בָּדַל; ib. בין ק' חמור לק' חקל between the stricter and the lighter sanctities; a. v. fr.—שם ק' or ק' (sub. שם) sacred name, name of the Lord. Shebu. 35b, v. חוֹל III. Treat. Sof'rim IV, 6, sq.; a. fr.—רוח הק', v. רוּחַ.—Esp. *a) sacred precincts, Temple ground.* Zeb. IX, 2 כל שפסולו בק' ק' מקבלו whatever has become unfit within the sanctuary, the sanctuary accepts (it cannot be removed from the altar, if it was put on); לא היה פסולו בק' וכ' if its unfitness did not arise within the sacred precincts, the sanctuary does not accept it; a. fr.—*b)* ק' *the Holy,* contrad. to עֲזָרָה, a. to ק' הקדשים, v. infra. Yoma III, 3; 6 בק' within the precincts of the Holy. Midd. IV, 5; a. fr.—*Pl.* קָדָשִׁים. קודש הק', also ק' קָדָשִׁי *most holy,* esp. *the Holy of Holies,* the westernmost compartment of the Temple. Midd. l. c. Yoma V, 1; a. fr.—Cant. R. to I, 1 כל הכתובים קדש וזה ק' ק' all Biblical scriptures are holy, but this (Song of Songs) is most holy. Y. Meg. III, 74a, a. e. נחום איש קדש הק' Nahum, the man of extreme holiness; a. e.—Esp. קָדָשִׁים *consecrated objects, sacrifices.* Zeb. V, 4 העולה קדשי ק' the burnt-offering belongs to the highest class of sacrifices. Ib. 6, sq. ק' קלים sacrifices of a minor grade. Ib. X, 2 מפני שהוא קדשי ק' because it belongs to the highest grade; a. fr.—קדשי מזבח things dedicated for the altar, *sacrifices*; קדשי ברק הבית objects dedicated (for their value) to be used for the needs of the Temple building. Tem. VII, 1, sq.; a. fr.—ק' (סדר) *Kodashim,* the fifth of the six orders of the Mishnah, Tosefta, a. Talmud Babli. Sabb. 31a. Esth. R. to I, 2.

קוּדָשָׁא, קֻדְשָׁא ch. same, 1) *holiness, sanctuary* &c. Targ. Ex. XXIX, 29. Targ. Ps. LI, 13. Targ. Ex. XXVIII, 29; a. fr.—*Pl.* קוּדְשַׁיָּא, קוּדְשַׁיָּיא. Targ. Lev. XXI, 22. Ib. XXII, 2; a. fr.—ק' קודש *the Holy of Holies.* Targ. Ex. XXVI, 33; a. fr.—2) *the Holiness, the Lord,* usu. with

בריך הוא (abbrev. קב"ה), v. קָדוֹשׁ. Targ. Y. Num. XXI, 34. Targ. Y. Gen. XXV, 21; a. fr.—Ber. 7ª ומי ... דק' ב"ה is wrath before (to be ascribed to) the Lord? Keth. 77ᵇ; a. fr.

קוּדָּא f. = קוּפָּא, q. v.

קָוְאֵי, v. קִיוְּאֵי.

קָוְאֵי, v. קָוְעֵי.

קָוָאחָא, קָוָחָא, v. קָוְחָא.

*קָוָטִין, קָוָטִי, m. pl. (v. קָוְטָא) *summer folds, flocks.* Targ. Prov. XXVII, 23 (h. text צֹאן); v. קָוְנָקָא.

קָוּוִי, v. קִיוּוִי.

קָוְוִיתָא, v. קָוְיָתָא.

*קָוְוסְרִין m. pl. (causarius) *sickly.* Gen. R. s. 73; Yalk. ib. 130 קָוְוסָרָן (f.).

*קָוְוַעַד (= עוּעִיד = עִיעִיד, redupl. of יעד; as to ק for ע, v. letter ע, a. Nöld., Mand. Gr. p. 72) *to appoint, make permanent.*

Ithpe. אִתְקָוְוִיעַ, אִתְקַוְוִיעַ *to be settled, remain.* Targ. Prov. X, 30 נִיקְוִיעוּן, read נְקָוְוָעָדוּן (Var. ed. Lag., a. oth. ed. חקוויערון, read: נִתְוַוְעָרוּן; ed. Lag. a. oth. יִתְוַוְעָרוּן; h. text ישכנו).

קָוְוָץ, קָוָץ, v. קָנַץ, קָנַץ.

קָוְוִיץ, v. קִיוּוִיץ.

קָוִיץ m. (קָנַץ) [*shrunk,*] *undersized.* Succ. 32ª top, v. קָנַץ.—*Pl.* קָוִיצִים. Sifré Deut. 343 in the suite of a king יש בה בני אדם נאים ויש ... ק' there are persons statelier (than he), and undersized &c.; (Yalk. ib. 951 ... אריכים ממנו קויצים ממני).—V. קִיוִּיץ.

קוּוְצוֹת f. (b. h. קְוֻצָּה; קָנַץ) *curls, locks.* Ned. 9ᵇ וקוצותיו סדורות תלתלים and his curly hair was arranged in locks; Y. ib. I, 36ᵈ bot.; Tosef. Naz. IV, 7; Y. ib. I, end, 51ᶜ; Bab. ib. 4ᵇ; a. e.—Pesik. R. s. 26 ... בעל מסלסל ... העמדת קווצותיו thou didst put up for them Elijah, the curly-headed man, and they sneered and laughed at him, (saying,) behold &c., v. סַלְסֵל; Yalk. Jer. 262.—Masc. form: קוּוְצִין. Deut. R. s. 2 תפיסת קורצין (corr. acc.; ed. Wil. חפיסות) the front hair cut so as to form 'a handle of the locks' (a gentile custom, v. בַּלּוּרִית).

קָוְוקֵי, קָוְוקֵי m. pl. (a cacophemism for χυριακαί; v. next w.) *churches.* Snh. 74ᵇ, v. הוֹמַיְנְקֵי.

קָוְוקִי, קָוְוקָא f. sing. a. pl. (קִיקִי, onomatop., cmp. קָאקָא a. קָאקָא) [*bleaters,*] *flock of sheep.* Gen. R. s. 74; Yalk. ib. 130 אי הוה חמי ק' טבא וכ' when he saw a fine flock, he (Laban) took it for himself. Gen. R. s. 64 לשעבר הוה לך חדא ק' ... ק' סגין formerly thou hadst one flock only, but now thou hast many of them; Yalk. ib. 111 קָוְוקָא חד ... קווקיה סגיאין (masc.).—[Targ. Prov. XXVII, 23 קָוְוקִיךְ Ar. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. קוק 2); v. קָוְוָטִין.]

קוּוקִין, Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ, a corrupt. for קִיתוֹן.

קוּוקְרִיטָא, קוּוקְרִינְטָא, v. קַבְרִיטָא.

קוּוְרוֹד, v. קוּסְרוֹד.

קוּוְזוֹת, v. קִיזִית, a. next w.

קוֹזְזוֹת f. pl. (קז) in אדמה ק' *cut pieces, clods of earth.* Maas. Sh. V, 1; B. Kam. 69ª קוֹזוֹזוֹת (Ms. F. קוּזוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Gen. R. s. 42, beg. חירה אוכל ק' א' וכ' he (R. El. b. Hork'nos) ate (sucked) lumps of earth; Yalk. ib. 72 קוזוזות.

קוֹזִית pr. n. f.(?) *Kuzzith.* Cant. R. to VIII, 6 סימן בן קוזית (some ed. קוזוות); Pesik. Vattomer, p. 134ª סימאי בר קוסי ק'.

קוֹזְמוֹזְקוֹטְרִין, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קוֹזְמוֹזְקוֹטְרִיסִין, v. קוֹזְמוֹטְרִיסִין.

קוֹזְמוֹקְלוֹטוֹר, קוֹזְמוֹקִיטֵר, קוֹזְמוֹקְטוֹר, קוֹזְמוֹקְרוֹטוֹר, קוֹזְמוֹקְלָט', v. next w.

קוֹזְמוֹקְרָטוֹר m. (κοσμοκράτωρ) *lord of the world, cosmocrator* (a title of the Roman emperor); in gen. *universal chief.* Tanh. Vaëra 5 על ק' שהיה ... והיו כל המלכים all kings came and crowned him (Pharaoh) the cosmocrator over all kings; Ex. R. s. 5 ק' שהוא יום (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ק' וכ' ואם תאמר and if you say, he is cosmocrator, he rules over the dry land, does he rule over the sea?; Y. Ber. IX, 13ᵇ top קוזמוקל'. Esth. R. to I, 2 כל מלך שאינו ק' וכ' no king that is not cosmocrator of the world, dare sit in it (Solomon's throne). Pesik. R. s. 3 חק"בה ... קוזמיק' וכ' (corr. acc.) the Lord has made him (Joseph) a ruler, and should I not do him honor? Cant. R. to VIII, 6 על שמיניתיך ספיקולטור ק' אע"פ (not קפוקלטור) וכ' although I have appointed thee chief executioner of my creatures &c.; Lev. R. s. 18 שעשיתיך קוזמוקטור (corr. acc.); a. e.—*Pl.* קוֹזְמוֹקְרָטוֹרִין. Gen. R. s. 58 שרדף ... ארבע מלכיות ק' (read: מלכים) he (Abraham) pursued four kings with the titles of cosmocrator. Esth. R. introd. to I, 9 שלשה ... ק' מסוף וכ' three kings that shall be rulers from end to end of the world; Cant. R. to III, 4 קוזמוקרוטין (corr. acc); Pesik. Shek., p. 14ª קוזמוקלוט'; Yalk. Kings 247 קוזמוקוט', קוזמוקוט (corr. acc.).

קוֹזְמִידְיָא m. pl. (κοσμίδια S.) *ornaments, jewelry.* Y. Ned. IV, beg. 38ᶜ אילין ק' דאית וכ' (Ar. קוֹזְמָרְיָא κοσμάρια) dare they not lend them the jewelry which they wear?

קוּוְמִין, v. next w.

קוֹזְמִין m. pl. (also used as sing. f.) (κόσμος) *jewelry.* Deut. R. s. 2 end לאחד שגנב ק' וכ' like the case of one that stole jewelry from the royal palace, and gave it to his wife. Yalk. Num. 732 (not קוזמירין); Y'lamd. to Num. XI, 1

quot in Ar.—Yalk. Deut. 854 אותה ... אני נתתי ק' I gave (my daughter) jewelry, and you lost it. Pesik. R. s. 12, Tanḥ. ed. Bub. Mikḳets 9 אם בא ... ק' שלך וכ' if a man should come to borrow thy jewels, wouldst thou lend them to him?; Yalk. Job 919. Gen. R. s. 19 ... כל ק' ולחתנם לה Ar. (Ar. ed. Koh. קוזמיריין; ed. קוזמיקון) all his jewels are there (in that barrel), and he wants to marry another wife and give them to her; Pirḳé d'R. El. ch. XIII קומיס, קומיא (corr. acc.).

קוֹזְמִיקוֹן m. (κοσμικός) *universal*; (of a wind) *extending over the whole world*. Gen. R. s. 24 ואין לך ק' אלא וכ' there is no universal wind (mentioned in the Scriptures) except that in the case of Elijah (I Kings XIX, 11); Koh. R. to I, 6 (not קין ...); Y. Ber. IX, 13[d] top קוֹסְמִיקוֹן; Yalk. Kings 219 קזמ' (corr. acc.).—[Gen. R. s. 19, v. קוֹזְמִין.]

קוזמירין, Gen. R. s. 19 Ar. ed. Koh., read: קוֹזְמִין (v. next w.), v. קוֹזְמִין.

קוֹזַמְרִיָא m. pl., v. קוֹזְמִידָא.

קוֹזָקְנָתָא f. pl. (נקז) *vessels for blood-letting*. Y. Nidd. II, 50[b] top באילין קוזקנתהון ... אירתי brought (for comparison) ... the various sorts of blood contained in their (the blood-letters') vessels.

קוֹחָא, v. קְחָא.

קוּט (b. h.; cmp. קוּץ I) [*to shrink,*] *to feel aversion, be disgusted*.

Nif. נָקוֹט same. Pesik. B'shall., p. 81[b] עד ... לא הספיק שנקטה נפשו עליו (for נָקוֹטָה, v. Job X, 1) he had not eaten much of the foul things, when he felt disgust; Yalk. Ex. 225.

קוּט ch., *Ithpol.* אִתְקְטַט, v. קְטַט.

קוֹטֵב, v. next w.

קוֹטְבִי f. (קטב) *small wine* or *olive press* with a *cylindrical beam*. Sifra B'har, Par. 1, ch. I ארץ עושין זרים בבר ובבק' (in the Sabbatical year) you must not press olives in a *bad* (v. בַּד II) or in a *kuṭbi*; Shebi. VIII, 6 Ms. M. a. Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. קוֹטֵב); Y. ib. 38[b]; Tosef. ib. VI, 27 קתבי (ed. Zuck. קינבי, corr. acc.). Tosef. Toh. X, 22 קתכי (corr. acc.). [In later Hebr. קוטב *pole*; Arab. *polar star*.]

קוּטִיזְמִי, v. קְטִיזְמָא.

קוֹטִין, v. קְטָנִין.

קוּטִין, v. קִיטַּע.

קוֹטִית f. *Kuṭṭith*, a small liquid measure. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (expl. בשורה, Lev. XIX, 35); Yalk. Lev. 617.

קוּטְלָא, Sifré Num. 89 סק בק', read: אסקוטלא, as Yalk. ib. 735; v. אִסְקוּטְלָא II.

קוּטָלָאוֹת *chains*, v. קְטָלָא h.

קוּטְלָזִין, v. קַטָלָזִין.

קוּטְמָא, Midr. Till. to Ps. XII, v. קוּפְסָא.

קוּטְמִית, v. קְטָמִית.

קוֹטָן m. (קָטָן) *minority, childhood*. Keth. II, 10 ואלו בגודלן מה שראו בקוטנן ... the following are admitted, when they are of age, to testify to what they have seen as minors. Y. ib. 27[a] top הא בקוטנן לא but as long as they are minors are they not admitted?

קוּטָנָא, קוּטָנָה m. (preced.) 1) *the thinner side*. Sabb. 134[a], v. אוּלָמָא. Y. Sot. VII, 21[d], v. עוּבְיָא.—2) *tail*. Targ. Y. I Ex. IV, 4 (Y. II קוּטְנוֹי *pl.*).

קוּטְנִין m. pl. (v. קִישָׁנִיח) *the beans of colocasia* (ciborium). Maasr. V, 8 אם חק' פטורין וכ' Bab. ed. (Y. ed. הקרטנים; Mish. ed. קוטנית) the colocasia beans are likewise exempt &c.; Tosef. ib. III, 14 חקיסתין שלמטה וכ' ed. Zuck. (Var. חקנסתין; oth. ed. חקניטין, corr. acc.) the beans beneath them (the colocasia leaves).

קוטנית, v. preced.

קוֹטֵעַ, v. קִישׁוּעָה.

קוּטָעִין, קוּטָעִים = קִיטּוּעִין, v. קִיטַּע.

קוּטָרָא, v. קִיטָרָא I.

קוטרינין, v. קושרינים.

קוּטְרִיס, Midr. Till. to Ps. XLV, v. קַרְשִׁים.

קָוָה, קוי (b. h.) [*to circle*, v. קָוַו,] *to cave* or *heap up, gather*. Part. pass. קָוּוִי. Y. Ber. VI, 10[d] ואפי' ק' לתוך ידו even when the oil is held in the hollow of his hand.

Hif. הִקְוָה, הִקְוָוה 1) *to gather, to conduct water courses into a common bed*. Y. Kil. IX, 32[c] bot.; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דוקל' ה' נחרות ועשאו Diocletian united several rivers and made it (the bay of Emesa); Midr. Till. to Ps. XXIV (corr. acc.), v. חָמֵץ. Num. R. s. 13 כשה' הקב"ה וכ' when the Lord, on the third day of creation, gathered all the waters in one place; a. e.—2) *to add to the capacity of a bath*. Tosef. Shek. I, 2 כשר להַקְוָוה עליו ... כל מקוה a bath which has the (legally required) capacity of forty S'ah is fit to be added to (by carrying water into it in vessels). Tosef. Mikv. III, 6; a. e.

Pi. קִוָּוה, קִוָּה *to look out* (cmp. קָנָא a. כִּוָּא) *to wait, hope*. Gen. R. s. 5 (play on קִוָּוי, Gen. I, 9) וקִוּוי לי המים מה וכ' let the waters look out for me (to see) what I shall do &c.; ib. s. 28; Lam. R. to I, 17; Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848; [perh. to be read וְקִוּוּ *Nif.*]. Midr. Till. to Ps. VI ... וחדה מקַוֶּה לרופא וכ' and the patient anxiously waited for the physician (asking), when will he come? &c.; Yalk. ib. 635. Cant. R. to II, 3, v. next w.; a. fr.

קִוָּוה, קִוְיָה *f.* (preced.) *hope, wish*.—*Pl.* קִוָּווֹת, קִוְיוֹת. Cant. R. to II, 3 שלש ק' ... קִוָּוו וכ' three noble wishes

did the Israelites entertain at the Red Sea, they wished for the Law &c.

קְוִינָא, v. קוּינָא.

קְוִיסְטוֹר m. (quaestor) *quaestor, chancellor* (corresp. to the office of סוֹפֵר). Lam. R. to II, 1 (ref. to Ez. IX, 2) שלשה . . . ק' ספקלטור וכ' (Ar. קיריסטור, ed. קסנטור; corr. acc.) that angel served in three capacities, as chancellor, executioner and high priest; Yalk. Ez. 349 קריס (corr. acc.).—V. קוּסְהוֹר.

קוֹכְלִיאָס, v. כּוֹכְלִיאָס.

קוֹל m. (b. h.; v. קהל) *voice, call, sound.* Ker. 6ᵃ; Pes. 26ᵃ ק' מראה וריח וכ' the enjoyment of sound, sight or smell does not come under the category of misuse of sacred property (מַעֲילָה). Zeb. 88ᵇ רבא דבר שבק' ויכפר על ק' הרע let that which is accompanied by sound (the high priest's robe) bring atonement for evil sound (evil talk). Gen. R. s. 17 קוֹלָהּ חולך woman's voice is penetrating. Pes. 56ᵃ בק' רם in a loud voice, opp. בחשאי. Keth. 16ᵃ bot. יש לה ק' is spoken about, is known among people; a. v. fr.—בַּת ק', v. בַּת I.—*Pl.* קוֹלוֹת, constr. קוֹלֵי. Ex. R. s. 5 חקול יוצא ונחלק לשבעים ק' וכ' the voice (of revelation) went forth and was divided into seventy voices corresponding to seventy languages. Ber. 15ᵇ בקולי ק' under loud cries; a. fr.—[קול מזמסיא, v. מַזְמְסִיא.]

קוֹל *to be light,* v. קַל.

קוֹל or **קוֹל** m. (preced.; v. קָלַל) 1) *light matter.*—*Pl.* קוֹלֵי, constr. קוֹלֵי. Sabb. 29ᵃ ומק' מטלניות שנו כאן and they teach here rules about one of the pettiest kinds of strips. Ib. 39ᵇ חוץ מק' מטלניות except the rule concerning the lightest kinds &c.—2) *lenient practice,* opp. חוֹמֶר. Hull. IV, 5 נמצא חומרו קולו consequently the stricter opinion (of R. Akiba) implies the eventual lenient ruling. Y. ib. 59ᵈ bot. קולו חומרו the lenient rule implies eventually the stricter rule. Snh. XI, 2 נמצא חומרו קולו his severer offence (in giving a practical decision without authorization to teach) is the cause of his acquittal from responsibility.—*Pl.* קוּלִּין, קוּלִּים. Y. Snh. XI, 30ᵃ bot. Hull. 43ᵇ bot. מקולֵי בית שמאי ומק' וכ' he that follows the school of Shammai where its rulings are the easier, and again the school of Hillel where its rulings are the easier. Ib. 44ᵃ בקוּלֵיהֶן, v. חוֹמֶר I. Keth. 110ᵇ מקולי כתובה וכ' they taught here one of the lenient practices concerning the wife's dowry; a. e.—קוּלָּה (fr. קוֹלָה) *light, minor sins.* Y. Snh. X, 28ᵇ top קוּלּוֹתָיו . . . חומרותיו וכ' Ahab's minor offences were as heavy as Jeroboam's heaviest sins; (Bab. ib. 102ᵇ . . . בַּחֲמוּרוֹת).

קוֹלָא ch. same, *lenient rule, easier practice.* Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ לק' וכ' . . . את סבר הדא you may think that this opinion of R. S. b. G. is an alleviation, but it is nothing but a restriction. Bets. 3ᵇ כל ספיקא דרבנן לק' a doubtful case in which a rabbinical enactment is under consideration, is decided in favor of the easier practice; a. fr.—*Pl.* קוּלֵּי, קוּלֵּין. Pes. 55ᵃ top תנא ק' קתני the teacher (in saying there is no difference &c., 54ᵇ) speaks only of alleviations (permitted acts).

קוֹלָא I, קֻלָּא m. (קלא, cmp. כְּלֵּי I a. כְּלָאֵי) 1) *compartment, enclosure.* Targ. Y. II Num. XXV, 8 Ar. (ed. קובתא).—*Pl.* קוֹלִין. Targ. Y. Num. XXIV, 25 (corresp. to h. קלעים, Snh. 106ᵃ). Targ. Y. Gen. VI, 14.—V. קִיל I a. קוֹלִין.—2) *snare.* Targ. Am. III, 5. Targ. Koh. IX, 12 Bxt. (ed. תקילא). Targ. Ps. LXIX, 23 (ed. Wil. קוּ; Ar. קלא, Ms. תקלא). Ib. CXXIV, 7 Regia (ed. פַּחֵי).—*Pl.* as ab. Targ. Hos. IX, 8.

קוֹלָא II, קוּלָא m. (preced.; cmp. כְּלֵי) 1) *bowl.* [Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ הדא ק', v. קוּלָתָא.]—*Pl.* קוֹלִין, קוּלֵי, קוּלַיָּא. Targ. II Kings XII, 14. Targ. II Sam. XVII, 28. Targ. I Kings VII, 50. Targ. Jer. LII, 19.—Esth. R. to I, 8 חמרא דאנן דקוּלִיהּ, v. קוּלָתָא.—*2) (cmp. כְּלֵי) *dress.* Lev. R. s. 37 זבנין חד ק' לההדא וכ' for we want to buy a (wedding) dress for that orphan girl; [Ar. קולב חדא; comment: *an ornament, clasp* (?).]

קוּלָא, Lev. R. s. 15, v. קִילָא II, a. קוּיָא II.

קוֹלָאר, v. קוֹלָר.

***קוֹלָב** f. (κολόβιον) *a tunic with short sleeves.* Lev. R. s. 37 Ar., v. קוּלָא II, 2.—V. קוֹלְבִּין.

קוֹלָב I m. (cmp. next w.) [*grappler,*] *a stand with steps, and with nails and hooks* for the exhibition of goods in front of a shop; *rack.* Sabb. 60ᵃ top; Y. ib. VI, 8ᵇ; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 (quot. in Maim. to Kel. XVI, 7 חַקָּלָב); Yalk. Lev. 538.

קוֹלָב II m. (=כּוּלָּב) *axe.* Gen. R. s. 35; Yalk. ib. 61 ק' רותח a hot axe(?).

קוֹלָבָא, קוּלָבָא ch. same. Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62, v. כּוּלָּב. Koh. R. to III, 6 קוֹלְבֵי, v. כּוּלָּב. [Snh. 103ᵃ קולבא Rashi, (ed. קולבאר), a gloss for זרגירה, v. קוּלָתָא. Rashi: ק' רעיא *the mean shepherd,* taking ק'=כַּלְבָּא.]—*Pl.* קוֹלְבֵיָּא. Targ. Jer. XLVI, 22 quot. in 'Rashi' to Gen. R. s. 35 (v. preced.; ed. כשילין).—[קוֹלְבָּאר Snh. l.c.; B. Mets. 84ᵇ Ms. F. (Ms. R. 2 קלבריא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80), v. supra, a. כּוּלָּב.]

קֻלְבּוֹן, קָלְבּוֹן m. (χάλλυβος) *rate of exchange, agio.* Shek. I, 6 ואלו שחייבין בקו' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. בקל') the following persons are bound to pay agio (on their half-Shekel). Ib. 7 וכמה הוא ק' וכ' and how much is the agio? A M'ah silver. Y. ib. 46ᵇ קוֹלְבָּנוּ תורה (Bab. ed. קל') the premium he has to pay is intimated in the Torah (Ex. XXX, 13, because he has to pay the silver value of half a Shekel). Ib. bot.; Tosef. ib. I, 8; a. e.—Bekh. 50ᵃ לפרוטרוט ק' (not קיל') the dipondium is agio (an addition) to the units (making fifty, as a round sum, instead of forty-eight, v. Tosaf. a. l.).—*Pl.* קוֹלְבּוֹנִין, קוֹלְבּוֹנוֹת, קָלְבּוֹנִי, קָלְבּוֹנִי. Tosef. Shek. l. c. חייב שני ק' is bound to pay double the agio. Ib. יק' אלו מה עושין להם and what is done with those agios? Shek. I, 6 ק', a. קוֹלְבָּנִי Y. ed. (Mish. ed. קלבו'; Bab. ed. קולבנ').

קוֹלָבִין m. sing. a. pl. (κολόβιον) *a tunic without* or *with short sleeves.* Y. Kil. IX, 32[d] top קובלין (corr. acc.), v. דִּלְמָטִיקִין. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מִיצְטְפוּת, Is. III, 22), v. מַיְיפָּרָא. Y. ib. XVI, 15[d] (among the garments permitted to be saved from fire on the Sabbath) ק׳ של פשתן a linen tunic; Bab. ib. 120[a] קלבוס (Ms. M. קנבוס; corr. acc.).

קָלְבָּן, קוֹלְבָּן, קָלֶבָּן m. (denom. of קוֹלֶבֶת II) *one whose legs are axe-shaped, club-footed.* Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Tosef. Bekh. V, 9; Bekh. 45[a] הקרי׳.

קוֹלְבָּנוֹת, קוֹלְבָּן, v. קוֹלְבּוֹן.

קולוטוס, read: קוֹלִיסֵיס q. v.

קוֹלוֹן pr. n. m. (Colonus) אבא ק׳ *Abba Kolon,* a legendary person connected with the foundation of Rome. Cant. R. to I, 6.

קוֹלוֹס m. (prob. a corrupt. of κολικός, sub. חולי; cmp. Syr. כאבא דקולון P. Sm. 1659) *colic.* Y. Sabb. XIV, 14[d]; Y. Ab. Zar. II, 40[d].

קולורית, v. קִילּוּרִית.

קוֹלַח, *pl.* קוֹלְחוֹת, v. קֶלַח.

קוֹלְחָא, v. קַלָּחָא.

קוֹלְטָא, קוֹלְטָה, v. קַלְטָא.

קוֹ׳, קוֹלְיָא m. (קָלָה II) *parched grain; flour made of parched grain.* Targ. Ez. XXVII, 17 (Ar. קִילְיָ׳; ed. Ven. I קִילְיָא; some ed. קוֹלְיָא *pl.*; ed. Lag. קלויא; h. text פנג). — V. קָלִי.

קוֹלְיָא II, קָלְיָא m. (preced.) *ashes of an alkaline plant.* Erub. 28[b] מערבין בקול׳ Ms. M. (ed. בבקל׳) you may use *kulia* for an 'Erub (v. עֵירוּב), expl. ד׳ בירקא the plant from which k. is won. Y. Sabb. IX, end, 12[b], v. קִימּוֹלְיָא.

קוֹלְיָאס, v. קוֹלִיסֵיס.

קולויגון, v. next w.

קָלְוִיגִין, קוֹלְוִיגִין m. pl. (קלי; cmp. קוֹלָא I) *curtained enclosures, canopies.* Cant. R. to VI, 4 (expl. צגלות, Num. VII, 3) דומות לק׳ (not טן ...) resembling canopies (v. אַסְקֶפְסִטִי); Num. R. s. 12 לקל׳; (Yalk. ib. 713 לקלישות; Pesik. Vayhi, p. 8[a] לקילקילין, Ar. לקולויגין).

קוֹלְיָס, קוֹלְיָאס, קוֹלְיָסִיס m. (κολίας) *colias,* a *kind* of *tunny fish.* Tosef. Hull. III (IV), 27, v. אֲקוּנָס. Makhsh. VI, 3 ק׳ האספנין (ed. Dehr. האספנן), v. אַסְפָּנִי; Tosef. Bets. II, 1 קולייס האיספון ed. Zuck. (ed. only קולים). Tanḥ. Ki Thissa 32 כק׳ חזה וכ׳ ... הירה משה Moses moved in the heavens like a colias (swimming in the water), until he arrived &c.

קוֹלִין m. pl. (v. קוֹלָא I) בֵּית ק׳ (= b. h. בית הכלא) *prison.* Cant. R. to VIII, 13.

קוֹלְיָס, v. קוֹלִיסֵיס.

קוֹלִיס, v. מֶרְקוּלִיס.

קוֹלִירָא, v. קִילּוּר.

קוֹלִית f. (v. קוֹלָא, a. קוּלְחָא) [*something hollow and round,*] 1) *ball; globule.* T'bul Yom I, 1 ק׳ של מים המתולחלת (not שלמים) a hollow ball of water, *bubble, froth*; ib. 2 ק׳ של מים שאינה מתולחלת a solid water globule, *drop.* — 2) *marrow-bone,* esp. *thigh-bone.* Tosef. Pes. VI, 10 מוח שבראש ושבק׳ the marrow in the head (brain) or in a bone; Pes. 84[b]. Tosef. Ohol. IV, 3 ק׳ חמת יכ׳ if one makes a handle for a knife out of a marrow-bone of a human body. Tosef. Ukts. II, 5. Gen. R. s. 10; a. e.

קוֹלְמוֹז, v. קוֹלְמוֹס ch.

קוֹלְמוֹס m. (calamus) *reed, writing pen.* Sabb. 92[b] שנים ... בק׳ כיחבין if two take hold ... of a pen and write; Tosef. ib. IX (X), 10; Sifra Vayikra, Hob., ch. IX, Par. 7. Sabb. I, 3 בקוֹלְמוֹסוֹ; Y. ib. 3[b], v. לְבָלָר. Taan. 20[b] לפיכך זכתה קנה ... ק׳ וכ׳ therefore (because of its yielding nature) the reed was privileged to supply the pen with which to write the Torah &c. Tanḥ. Ki Thissa 37 עד שמשה ... נשתייר בק׳ וכ׳ when Moses wrote the Torah, something (of the fire-ink) was left in the pen, and he passed it over his head &c. Pes. 118[b] (ref. to Ps. LXVIII, 31) גְּעוֹר בחיה ... בק׳ אחד rebuke the beast (Rome) all of whose deeds are written down with the same pen (of tyranny); a. fr. — Hull. 30[b] שחיטה העשויה כק׳ a cut (of the animal's throat) shaped like the cut of a writing reed (slanting). — *Pl.* קוֹלְמוֹסִין, קוֹלְמוֹסִרִין. Y. Sabb. XII, 13[c] bot. כמין ק׳ היו עשויין the boards were cut like pens (thinner and slanting on top). Gen. R. s. 58, a. e. כמה ק׳ משתברין how many pens were broken &c., v. דָּרוֹ. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12 ק׳ חק׳ metal pens (styluses; Kel. XII, 8 sing.). Sabb. 11[a] אם יהיו ... ואנמים ק׳ וכ׳ if all seas were ink, and all reeds pens &c.; Ab. d'R. N. ch. XXV קַלְמוֹסִים (ed. Schechter קול׳, Var. קוֹלְמֻסִּין).

קוֹלְמוֹסָא, קוֹלְמוֹסְתָא ch. same. Targ. Jud. V, 14. Targ. Job XIX, 24 (Ms. קולמוז). Targ. II Esth. III, 9; a. e. — Gitt. 6[a] top, v. קַן. — *Pl.* constr. קוֹלְמֵסֵי, v. מַזְיָא.

ק׳ מסיא, קולמז, v. מַזְיָא.

קולמיות, Pesik. B'shall., p. 87[a] Ms. O. a. Ar., v. קִרוֹמִיתָ.

ק׳ מסיא, קולמן, v. מַזְיָא.

קוֹלְמֵס־, v. קוֹלְמוֹס.

קוֹלָן I m. (κόλλα, accus.) *glue.* Pes. III, 1 ק׳ של סופרים the glue which the scribes use (to paste together strips of papyrus &c.), v. פִּירוּדָא. Ib. 42[b] ק׳ של רצענין the leather-workers' paste.

קוֹלָנִי II, קוֹלָנִי m. (denom. of קוֹל) *shouter,* esp. *night-guard, crier.* — *Pl.* קוֹלָנִין, קוֹלָנִין. Pesik. Vayhi, p. 66[b] ואח״כ

note 5) they gave him the strap, i. e. gave him the privilege of inflicting punishment; Yalk. Ez. 362 קיל׳. Ber. I. c. מחריא לה בקולפיה דפרזלא וכ׳ Ms. M. (ed. בקולפא only) he struck him with his iron-pointed whip and killed him; Yalk. l. c. בקיל׳. Keth. 65ª מחתה לה בק׳ דשידא she struck her with the strap of a chest (Ar. בק׳ דשיראי with a silken strap).—*Pl.* קוֹלָפֵי. Ber. 56ª תרין ק׳ בלעת thou shalt receive two lashes. Men. 7ª; Arakh. 22ª, v. בַּלַּע. Snh. 110ª; Pes. 119ª, v. קוּפְּלָא I.—3) *parchment*, v. קַלְפָּא.

קוּלְקִין, v. קִילְקִי.

קוּלְקְלִין, v. קִילְקִלִּין.

קוּלְקְלִין, v. קִילְקִי.

קוּלַקְלָתָא, v. קִילַקְלָתָא.

קוֹלָקָס m. *colcas, colocasia*, an edible root of the Egyptian bean (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). Y. Peah I, 16ᶜ bot. [read.] ק׳ בירק למעשרות וכ׳ colocasia is treated as greens (יָרָק) as regards tithes &c.; Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ. Y. Pes. IV, 31ª. Tosef. Maasr. III, 14; Maasr. V, 8 קַרְקָס (Bart. קוּרְקָס; Y. ed. קררקס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Y. ib. 52ª bot. קריקס.

קוֹלַקַסְיָא, קוֹלַקַסְיָה f. same. Y. Shebi. II, end, 34ᵇ עלי ק׳ (not קולקסיי) the leaves of colocasia; Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ קלוקסיה. Ib. קלוקסיה.

קוֹלָר m. (collare) *collar*, (Roman) *prisoner's band or chain around the neck.* Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ ק׳ ... חנודר על צוארו he who makes a vow is like one putting a collar around his neck. Ib. [read:] ואחד ק׳ אחד ... לקיסטודיא פנוי it is as if a guard passed by (with prisoners), and some one seeing a collar vacant would put his head into it. Gitt. VI, 5 היוצא בק׳ וכ׳ if one is led out in chains (a prisoner) and says, write ye a letter of divorce &c.; Y. ib. 48ª bot. לא סוף דבר בק׳ של סכנה אלא אפי׳ בק׳ של ממון this refers not only to a prisoner in danger (to be tried for his life), but also to a prisoner to be tried for a money matter; שכל הק׳ וכ׳ for every prisoner is to be considered in danger of his life. Bab. ib. 65ᵇ גניבא יוצא בק׳ הוה G'niba was taken prisoner; (Y. ib. l. c. אתאפק למתקטלא). Lam. R. introd. (R. Z'era) העבירו ק׳ מצווארו וכ׳ he (King Hosea) removed the collar (of responsibility) from his neck, and put it on the neck of the people &c.; Yalk. Kings 236. Snh. 7ᵇ, a. e. ק׳ ... עשרה if ten men sit in court, the responsibility rests upon every one of them; a. fr.—*Pl.* קוֹלָרִין.—[Midr. Till. to Ps. X, 10 מפיל בקולרים, v. קְלָרוֹס.]—Y. Ber. VII, 11ᶜ (Daniel said,) בניו ... בק׳ וכ׳ His children are in chains (in the Babylonian exile), where is His strength (that we should say גבור)? (Yoma 69ᵇ נכריים משתעבדים בבניו). Yalk. l. c. שבאו עמו בק׳ וכ׳ אחר מפלחו after the downfall of Sennacherib Ezekiah arose and freed all the people that had come with him in chains (the Egyptian prisoners) &c.; a. e.—Trnsf. *a chain of men, gang.* Yeb. 122ª ק׳ של בני אדם וכ׳ a party of men travelling to Antiochia; Tosef. ib. XIV, 7 קוֹלָאר (Var. קולר).—*Pl.* as ab. Kidd. 72ᵇ ק׳ Ar. (ed. only once ק׳), a Var. to צַוְּרָנָא (v. Rashi a. l.), v. צַוָּרָנָא.

קוֹלָס m. (קלס *to be round*; cmp. קוּלְתָּא, קוּלְתָּה &c.) 1) *cap, helmet.*—*Pl.* קוֹלָסִים, קוֹלָסִין, קוֹלָסוֹת. Gen. R. s. 99 אילו לובשי כובעים ואילו לובשי ק׳ Midr. Haggadol (communic. by S. Schechter; ed. קוסים, corr. acc.) they (the priests) wear turbans, and they (the Greek soldiers) wear helmets. Yalk. Deut. 885 חואיל והם יוצאין בקלוסין ... יוצא בקלוסין (corr. acc.) as they (the gentiles) go out with helmets, so will I &c.; Sifré Deut. 81 בחולסין (corr. acc.). Zeb. 88ᵇ קונאות של קולסות (Mus. s. v. קונאות; v. Rabb. D. S. a. l. note 5), v. קוֹנָאוֹת.—[Gen. R. s. 19 קולסין (Yalk. ib. 27 דקרסלוון) *girdles* tied around like a turban, v. קוּלַסְיָתָא.]—2) קוֹלְסֵי כרוב *cabbage-heads.* Ukts. I, 4 שרשי ק׳ הכרוב (ed. Dehr. קָלְסֵי אכרוב) cabbage stalks; (Maim.: the shoots under the head, which are thrown away). Y. Bets. V, 63ª top. Tosef. Shebi. VII, 17 שורשי ק׳ חכ׳ וכ׳ cabbage stalks in the ground even if they are dried up.—V. קַלַּס II.

קוֹלָס, קוֹלָסָא, קַלָּל׳, קַלָּל׳ ch. same, 1) *helmet.* Targ. I Sam. XVII, 5 (Rashi to Zeb. 88ᵇ קל׳); a. e.—*Pl.* קוּלְסָיָא, קוּלְסִין, קַלָּל׳. Targ. Ez. XXIII, 15 (h. text מצבולים). Ib. 24. Targ. Jer. XLVI, 4; a. e.—*2) *cabbage-head*; trnsf. *one of repulsive appearance* (or perh. *blockhead*). Yeb. 118ᵇ דק׳ גברא וכ׳ when the husband is a cabbage-head, the wife requires no lentils for the pot, i. e. a woman is contented with any husband, in the poorest circumstances, rather than remain single; [Rashi: ק׳ *of a disreputable family*, v. קַלַּס; Ar.: קַלָּסָא *a cabbage gardener*, v. נַפָּצָא]; Keth. 75ª דקולסא (Rashi דקול׳).

קוּלְסִיתָא f. (preced.) 1) *turban, head-dress.* Y. Kidd. II, 62ᵈ דמטמרא לה תחות קולסיתה דראשה (corr. acc.) she had hidden it (her blemish) under her head-dress.—2) *belt.* Y. Sebu. VI, 37ª bot. דקולסיתה וכ׳ ... והוה she had two Denars tied up between the folds of her belt.

קוּלְפָּא m. (קָלַף) 1) *a peeled pole, lance.* Sabb. 63ª (expl. אַפָּה) ק׳ (Ar. a. Ms. O. קופל).—2) [*peeled or scraped leather,*] *strap.* Ber. 58ª יהבו ליה ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) they gave him the strap, i. e. gave him the privilege of inflicting punishment; Yalk. Ez. 362 קיל׳. Ber. I. c. מחריא לה בקולפיה דפרזלא וכ׳ Ms. M. (ed. בקולפא only) he struck him with his iron-pointed whip and killed him; Yalk. l. c. בקיל׳. Keth. 65ª מחתה לה בק׳ דשידא she struck her with the strap of a chest (Ar. בק׳ דשיראי with a silken strap).—*Pl.* קוּלָפֵי. Ber. 56ª תרין ק׳ בלעת thou shalt receive two lashes. Men. 7ª; Arakh. 22ª, v. בַּלַּע. Snh. 110ª; Pes. 119ª, v. קוּפְּלָא I.—3) *parchment*, v. קַלְפָּא.

קוּלְקִין, v. קִילְקִי.

קוּלְקְלִין, v. קִילְקִלִּין.

קוּלְקְלִין, v. קִילְקִי.

קוּלַקְלָתָא, v. קִילַקְלָתָא.

קוֹלָקָס m. *colcas, colocasia*, an edible root of the Egyptian bean (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). Y. Peah I, 16ᶜ bot. [read.] ק׳ בירק למעשרות וכ׳ colocasia is treated as greens (יָרָק) as regards tithes &c.; Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ. Y. Pes. IV, 31ª. Tosef. Maasr. III, 14; Maasr. V, 8 קַרְקָס (Bart. קוּרְקָס; Y. ed. קררקס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Y. ib. 52ª bot. קריקס.

קוֹלַקַסְיָא, קוֹלַקַסְיָה f. same. Y. Shebi. II, end, 34ᵇ עלי ק׳ (not קולקסיי) the leaves of colocasia; Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ קלוקסיה. Ib. קלוקסיה.

קוֹלָר m. (collare) *collar*, (Roman) *prisoner's band or chain around the neck.* Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ ק׳ ... חנודר על צוארו he who makes a vow is like one putting a collar around his neck. Ib. [read:] ואחד ק׳ אחד ... לקיסטודיא פנוי it is as if a guard passed by (with prisoners), and some one seeing a collar vacant would put his head into it. Gitt. VI, 5 היוצא בק׳ וכ׳ if one is led out in chains (a prisoner) and says, write ye a letter of divorce &c.; Y. ib. 48ª bot. לא סוף דבר בק׳ של סכנה אלא אפי׳ בק׳ של ממון this refers not only to a prisoner in danger (to be tried for his life), but also to a prisoner to be tried for a money matter; שכל הק׳ וכ׳ for every prisoner is to be considered in danger of his life. Bab. ib. 65ᵇ גניבא יוצא בק׳ הוה G'niba was taken prisoner; (Y. ib. l. c. אתאפק למתקטלא). Lam. R. introd. (R. Z'era) העבירו ק׳ מצווארו וכ׳ he (King Hosea) removed the collar (of responsibility) from his neck, and put it on the neck of the people &c.; Yalk. Kings 236. Snh. 7ᵇ, a. e. ק׳ ... עשרה if ten men sit in court, the responsibility rests upon every one of them; a. fr.—*Pl.* קוֹלָרִין.—[Midr. Till. to Ps. X, 10 מפיל בקולרים, v. קְלָרוֹס.]—Y. Ber. VII, 11ᶜ (Daniel said,) בניו ... בק׳ וכ׳ His children are in chains (in the Babylonian exile), where is His strength (that we should say גבור)? (Yoma 69ᵇ נכריים משתעבדים בבניו). Yalk. l. c. שבאו עמו בק׳ וכ׳ אחר מפלחו after the downfall of Sennacherib Ezekiah arose and freed all the people that had come with him in chains (the Egyptian prisoners) &c.; a. e.—Trnsf. *a chain of men, gang.* Yeb. 122ª ק׳ של בני אדם וכ׳ a party of men travelling to Antiochia; Tosef. ib. XIV, 7 קוֹלָאר (Var. קולר).—*Pl.* as ab. Kidd. 72ᵇ ק׳ Ar. (ed. only once ק׳), a Var. to צַוְּרָנָא (v. Rashi a. l.), v. צַוָּרָנָא.

קוֹלָס m. (קלס *to be round*; cmp. קוּלְתָּא, קוּלְתָּה &c.) 1) *cap, helmet.*—*Pl.* קוֹלָסִים, קוֹלָסִין, קוֹלָסוֹת. Gen. R. s. 99 אילו לובשי כובעים ואילו לובשי ק׳ Midr. Haggadol (communic. by S. Schechter; ed. קוסים, corr. acc.) they (the priests) wear turbans, and they (the Greek soldiers) wear helmets. Yalk. Deut. 885 חואיל והם יוצאין בקלוסין ... יוצא בקלוסין (corr. acc.) as they (the gentiles) go out with helmets, so will I &c.; Sifré Deut. 81 בחולסין (corr. acc.). Zeb. 88ᵇ קונאות של קולסות (Mus. s. v. קונאות; v. Rabb. D. S. a. l. note 5), v. קוֹנָאוֹת.—[Gen. R. s. 19 קולסין (Yalk. ib. 27 דקרסלוון) *girdles* tied around like a turban, v. קוּלַסְיָתָא.]—2) קוֹלְסֵי כרוב *cabbage-heads.* Ukts. I, 4 שרשי ק׳ הכרוב (ed. Dehr. קָלְסֵי אכרוב) cabbage stalks; (Maim.: the shoots under the head, which are thrown away). Y. Bets. V, 63ª top. Tosef. Shebi. VII, 17 שורשי ק׳ חכ׳ וכ׳ cabbage stalks in the ground even if they are dried up.—V. קַלַּס II.

קוֹלָס, קוֹלָסָא, קַלָּל׳, קַלָּל׳ ch. same, 1) *helmet.* Targ. I Sam. XVII, 5 (Rashi to Zeb. 88ᵇ קל׳); a. e.—*Pl.* קוּלְסָיָא, קוּלְסִין, קַלָּל׳. Targ. Ez. XXIII, 15 (h. text מצבולים). Ib. 24. Targ. Jer. XLVI, 4; a. e.—*2) *cabbage-head*; trnsf. *one of repulsive appearance* (or perh. *blockhead*). Yeb. 118ᵇ דק׳ גברא וכ׳ when the husband is a cabbage-head, the wife requires no lentils for the pot, i. e. a woman is contented with any husband, in the poorest circumstances, rather than remain single; [Rashi: ק׳ *of a disreputable family*, v. קַלַּס; Ar.: קַלָּסָא *a cabbage gardener*, v. נַפָּצָא]; Keth. 75ª דקולסא (Rashi דקול׳).

קוּלְסִיתָא f. (preced.) 1) *turban, head-dress.* Y. Kidd. II, 62ᵈ דמטמרא לה תחות קולסיתה דראשה (corr. acc.) she had hidden it (her blemish) under her head-dress.—2) *belt.* Y. Sebu. VI, 37ª bot. דקולסיתה וכ׳ ... והוה she had two Denars tied up between the folds of her belt.

קוּלְפָּא m. (קָלַף) 1) *a peeled pole, lance.* Sabb. 63ª (expl. אַפָּה) ק׳ (Ar. a. Ms. O. קופל).—2) [*peeled or scraped leather,*] *strap.* Ber. 58ª יהבו ליה ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l.

קוּלָרָא ch.same.—*Pl.* קוּלָרִין. Targ. Ez. XIX, 9 (perh. sing. = collarium). Targ. Y. II Num. XXI, 29 (ed. Amst. קוֹלְרַיָּא = collaria).

קוּלְרִיא, Lev. R. s. 16, some ed. קולירא, v. קִירְפּוּד.

קוּלַרְיָא, v. קוֹלָרָא.

קוּלְרִית, v. קִירְפּוּרִית.

קוּלְשָׁא m. (קָלַשׁ) *thinness, flat part,* opp. סוּמְכָא. Ḥull. 55ᵇ בקולשיה on the flat part of the milt.

קוּלְתָּא f. (v. קוֹלָא II) *pitcher, jar.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top איחגליית ק׳ דמיא a pitcher of water had been left uncovered; Y. Sabb. X, 3ᵈ top קלותא (corr. acc.). Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ הדא ק׳ וכ׳ (not קולא), v. שָׁחַם. Lev. R. s. 33 (play on נְבִיכוֹ נְצוֹר וכ׳) נבוח ככלבא נפיח בך׳ נצר וכ׳ bark like a dog, be blown up (distended) like a pitcher (כַּד), and chirp like a cricket; Cant. R. to II, 14. Pesik. Aḥăré, p. 176ᵇ קוּלְתֵיהּ; Keth. 62ᵇ קוּלְתֵהּ, a. e., v. מָלֵא. B. Mets. 84ᵇ; Snh. 103ᵃ [read:] באתר דמרי ביתא תלא זויניה תמן רשיא קוּלְתֵיהּ חלא (Var. quot. in Rashi קוּתְתֵיהּ, v. קוּבָּא, כוּלְבָּא, or קוּלְבָּא, קוּלְבָּאי, a gloss for זויניה, or the reverse) where the master of the house hangs up his armor, the shepherd hangs up his pitcher (said of an unworthy successor of a distinguished man); Lev. R. s. 4; Koh. R. to III, 16, v. פּוּגְלָב [where correct *pitcher* for *bag*]; a. e.—*Pl.* m. קוּלָּאֵי, קוּלָּיָה. Esth. R. to I, 8 חמרא דיקי׳ wine from jars, opp. דזיקין kept in leather bottles.

קוּלְתָּא, Midr. Till. to Ps. XXII, read: קִילְתָּא, v. קִילָּא II, a. קוֹרָא II.

קוּם (b. h.) *to stand up, rise; to stand, exist.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 10) אבל באומות קָם וכ׳ but among the nations he (a prophet like Moses) has existed &c.; R. Hash. 21ᵇ בנביאים לא קם וכ׳ among the prophets never one arose like Moses, but among the rulers one did arise (Solomon). Tanḥ. B'shall. 16 . . . שכל הַקָּם כאילו קם וכ׳ whoever rises against Israel is considered as if he rose against the Sh'khinah. Ib. (ref. to Ex. XV, 7) הרבית . . . כל הקָמים לנגדך thou hast often shown thyself glorious over all that rose against thee; a. v. fr.—קוּם עֲשֵׂה rise and do, *a transgression of a prohibitive law which you must repair by an action,* v. נָתַן. Ḥull. XII, 4. Macc. 15ᵇ, v. infra; a. fr.—V. קְיָם.

Pi. קִיֵּם 1) *to establish; to attest, identify.* Gitt. 2ᵇ אין עדים מצויין לְקַיְּימוֹ no witnesses are likely to be found to attest it (identify the signatures). Ib. 6ᵃ כולי עלמא בעינן לקיומי all agree that identifiation by witnesses is required. B. Mets. 7ᵃ צריך לקיומי . . . מודה בשטר even if the debtor admits that he has written the note, the creditor must establish its identity (or else the debtor may maintain that the debt has been paid). Gitt. III, 4 וקיימו את דבריו and they sustained his opinion. Keth. 20ᵃ אלא משטר . . . אין מְקַיְּימִין a document can be identified only by comparison of the signatures with those on a document that had been disputed and declared valid in court. Ib. אין מקיימין . . . משחי כתיבות וכ׳ a document can be identified only by comparison of signatures with two marriage deeds or deeds of sale of two fields &c. Ned. 72ᵃ שמע וק׳ if he heard her vow and confirmed it. Y. R. Hash. I, 56ᶜ top קַיַּימְתִּיהּ כשחל וכ׳ I sustain that opinion for a case when &c.; a. fr.—Part. pass. מְקוּיָּם. B. Mets. l. c. במק׳ דברי וכ׳ if the document has been identified, all agree &c.; a. e.—2) *to fulfill, carry out, execute.* Yoma 28ᵇ אברהם וכ׳ ק׳ Abraham fulfilled the whole Law. Macc. l. c. . . . ק׳ וכ׳ כל מצות in the case of a transgression of a prohibitive law for which reparation is commanded, if the transgressor fulfills the prescribed reparation, he is free (from legal punishment), but if he made the reparation impossible &c. Ib. ור״ש בן ל׳ קִיְּימוֹ ולא קִיְּימוֹ R. S. ben L. reads, if he makes reparation (he is free), and if he refuses, (he is punished); ib. 15ᵃ למאן דאמר ק׳ ולא ק׳ according to him who reads *kiyy'mo v'lo kiyy'mo* (punishment can be executed as soon as one refuses to make reparation, although reparation is not made impossible); Ḥull. 141ᵃ. Ab. IV, 9 . . . כל מְקַיְּימֵי לְקַיְּירָתָהּ מיושר he who maintains (studies and observes) the Law in poverty, shall finally maintain it in wealth. Sot. 13ᵃ sq. אמרו ק׳ זה כל וכ׳ they said, this one (Joseph in the coffin) has fulfilled what is written in this (the tablets in the ark of the covenant). Y. R. Hash. I, 57ᵇ top רצה מְקַיְּימָהּ if he so desires, he observes it (his own decree). Ber. 9ᵇ . . . ק׳ בהם וכ׳ ועבדום the Lord fulfilled on them 'and they shall make them serve &c.' (Gen. XV, 14), but he did not fulfill on them &c.; a. v. fr.—מה אני מקיים וכ׳ how can I maintain the words &c., i. e. in what way can this Scriptural verse which seems to conflict with my opinion be interpreted? R. Hash. 21ᵇ אלא מה אני מקיים וכ׳ ביקש and how do I interpret the verse *bikkesh* &c. (Koh. XII, 10)? Y. Kidd. I, 61ᶜ bot. . . . בנים מה מקיים how does R. Elazar interpret *banim* &c. (Deut. XIV, 1)?; a. fr.—3) *to sustain, preserve alive, save.* Snh. IV, 5 כל המקיים . . . כאילו ק׳ וכ׳ he who saves one life . . . is considered . . . as if he had preserved the whole world; B. Bath. 11ᵃ. Ab. V, 1 צדיקים שמקיימין את העולם וכ׳ the righteous who sustain the world which was created &c. Kil. V, 8 המקיים קוצים בכרם he who keeps (cultivates) thorns in a vineyard. Ib. דבר שכמוהו מקיימין a plant of the kind that people are wont to cultivate; a. e.—4) *to place (on the chafing stove).* Tosef. Sabb. III, 1 ואין מקיימין עליה וכ׳ (not לה) you must not place dishes on it, until it is swept or covered with ashes. Ib. 3; Y. ib. III, beg. 5ᶜ; a. e.

Hithpa. הִתְקַיְּים, *Nithpa.* נִתְקַיְּים 1) *to be established, identified.* Gitt. I, 3 יִתְקַיְּמוּ בחותמיו let the genuineness of the document be established through its signers (the witnesses subscribed or through others identifying their signatures); a. fr.—2) *to be fulfilled, realized.* Macc. 24ᵇ עד שלא נִתְקַיְּמָה . . . שלא תִתְקַיְּים נבואתו וכ׳ as long as the prophecy of Uriah (Mic. III, 12) was not fulfilled, I was afraid lest Zechariah's prophecy (Zech. VIII, 4) fail to come true; עכשיו שנתקיימה . . . מִתְקַיְּימָת now that Uriah's prophecy has been fulfilled, it is sure that Zechariah's will come true. Tosef. Snh. XI, 8; Y. ib. XI, 30ᵃ bot. נִתְקַיְּימוּ, וכולן v. מָדָה. Ber. 55ᵃ מקצתו מתקיים וכ׳ part of a dream may come true, but the whole of it will not. Midr. Till. to Ps. I, 3 מִתְקַיְּימוֹת are executed, v. עָצָה II; a. fr.—3) *to be preserved; to last, endure.* Gitt. II, 3 בכל דבר שאינו מתקיים with any writing-ink which does not endure. Pes. 68ᵇ

אילמלא ... לא נתקיימו וכ' but for the Law, heaven and earth would not continue to exist. Taan. 7a מה ... מתקיימין וכ' as these three liquids can be preserved only in the lowest kind of vessels, so will the words of the Law stay with him only whose mind is lowly. Erub. 54a תלמודו מתק' בידו his learning will remain with him (in his memory). Shebi. VII, 2 מתק' בארץ plants the roots of which continue in the ground (perennials). Ab. IV, 11 ... כל כנסיה סופה להתקיים every union for a sacred purpose is destined to last. Ib. V, 17 ... כל מחלוקת סופה להתק' a contest for a sacred purpose is bound to have an enduring effect; a. fr.—4) *to be maintained, be harmonised.* Mekh. Mishp. s. 20 כיצד יתקיימו שני מקראות הללו how can these two verses be harmonised?; a. fr.

Hif. הֵקִים 1) *to put up, erect.* Ex. R. s. 52 בואו שנקים וכ' come, for we will put up the Tabernacle. Ib. ... שרתה והקימו the holy spirit came upon him, and he put it up. Tanḥ. P'kudé 11 אני כותב עליך שאתה הקמתו I will record about thee, that thou didst put it up; a. fr.—2) *to confirm (a woman's vow).* Ned. 67b אי ה' ה' if he (the father) has confirmed it, it stands confirmed (the betrothed cannot annul it). Ib. 69a יש שאלה בהקם can a confirmation (by one of the two, the father or the husband) be reconsidered? (v. שְׁאֵלָה), v. חָקַם; a. e.

Hof. הוּקַם *to be put up.* Tanḥ. l. c. כיון שה' המשכן מוד' וכ' as soon as the Tabernacle was erected, the Divine Presence came down &c. Tanḥ. Naso 23. Num. R. s. 12; a. fr.

קוּם ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 3. Targ. Lev. XXV, 30; a. v. fr.—Part. קָאֵים, apocop. קָאֵי (q. v.); קָיֵים, קָיֵם, קָיְמִין; f. קָיְמָא; *pl.* קָיְמִין, קָיְמָן, קָיְמִי, קָיְמָן. Targ. Josh. IV, 10. Targ. O. Ex. XXVI, 15 (Y. קַיְמִין); a. v. fr.—B. Mets. 19a (expl. דא תהי לקיום וכ' (דייתיקי this is to stand and be, that when I die &c. B. Bath. 43b bot. אריא תיכא דקיימא חיקום let the land remain where it is (in the possession of the present incumbent). Gen. R. s. 65 ברייך יקום לך may thy Creator stand by thee. Koh. R. to XI, 1 היידי הוא גברא דקם לית עיגוליה here is (I am) the man whom his loaf of bread assisted (who was rewarded for throwing his bread into the sea). Y. Ab. Zar. II, 40c bot. וקמון and they remained (in the trade), v. עֲכַר I. Macc. 22b דקיימי מקמי וכ' who stand up before a scroll of the Law and do not stand up before a great man. Kidd. 33b קום מקמיה אביך stand up before thy father. Ib. קאימנא מקמיה I should stand up before him. Ib.a מיקם לא קאי חידור וכ' he stood not up before them (gentile old men), but he showed them honor. B. Mets. 7a ברשותיה קיימא it is in his possession. Lev. R. s. 16 (ref. to Is. V, 19) נדע דמן הוא דקיימא that we know whose counsel will stand (prevail), ours or his; ib. לא ק' דידי וק' דלהון my counsel does not stand, shall theirs stand?; Yalk. Is. 266 הא קמת דידהון דידי לא now, theirs is carried out, and mine should not be?; Yalk. Lam. 1033, sq. (read עצא for על); Pesik. Vattom., p. 138a (corr. acc.). Y. Ter. I, 40b top אנן קיימין בחרש we are standing at (are treating of) the case of a deaf mute. Y. Maasr. I, 51b, a. fr. מה (ב)נן קיימין what are we treating of?; a. v. fr.—Yeb. 32a וקם ליה באשר לא יבנה וכ' (by giving *ḥălîtsah* to one of his brother's widows) he has been declared one 'who does not build up his brother's house' (Deut. XXV, 9), and the Law says, when one has once refused 'to build', one must not 'build' again (marry another of his brother's widows); ib. 44a.—Shebu. 26a כד חוו קיימי מקמיה דרב (Ms. F. מפטרי) when they were out of Rab's sight, opp. כד אתו לקמיה.—כד, also ק' בד, ק' על (cmp. עמד) *a) to ascertain.* Ab. Zar. 35b ליכא למיקם עלה דמילתא it cannot be ascertained; a. e.—B. Mets. 19a ... במילתא קמו the Rabbis ascertained the case, v. קוּם. Yeb. 31a; a. fr.—*b) to bargain for.* Gen. R. s. 11 קיימין עילויה אנא ... myself and a certain Jew were bargaining for it (the fish); a. e.—נקום, תיקוּ = נקוּם, תיקוּם, v. קוּם.—קם ליה בדרבה מינייהו B. Kam. 96a תקנתא לעכו"ם נ' ונעביד shall we get up and make rules for the benefit of gentile (robbers)? Zeb. 17a כל חדא וחדא ת' בדוכתיה (not בדוכתיה; Ms. M. תיקום) let each verse stand in its own place, i. e. you can draw no analogies between them.—Esp. תיקו let it stand, i. e. *the question remains undecided.* B. Kam. l. c. Hull. 46a; a. fr.—2) (v. עָמַד) *to curdle.* Ab. Zar. 35b נישקול מינייהו קלי ונקום (prob. to be read ונוקום) let one take a little of it and curdle it. Ib. קיימי, v. נְסִיוּבְרִי.—3) *to cause to stand* (v. קוּם).—Inf. מֵיקָמָה, מִיקָמָא, v. *Af.*

Af. אוֹקֵי, אוֹקִים 1) *to put up, erect; to appoint, place; to maintain.* Targ. O. Ex. XL, 2 תָּקִים (ed. Berl. a. Y. תְּקִים). Ib. 18 ואָקִים (ed. Berl. ואָקִים a. וְאֵקִים). Targ. O. Deut. XXV, 7 לָאֲקָמָא ed. Berl. (oth. ed. לְמֵיקָם; Y. לְמֵקְמָא). Targ. Ps. LXXVIII, 13. Targ. Prov. XXIX, 4; a. fr.—B. Mets. 39b מוֹקְמִינָן ... לינוקא we (the court) appoint a guardian over it in behalf of the minor. Ib. מיגו דמוֹקְמִים מיוקמינן ... since one appoints a guardian for the one-sixth portion, we may just as well appoint one for the other sixth. B. Bath. 33a ברידיה ... אוֹקְמַהּ R. Ḥ. placed it in his possession, i. e. decided that it belonged to him. Ib. 34a מוֹקְמִינָן לה ברידיה we would place (or leave) it in his possession; a. v. fr.—Taan. 8a, a. fr. אמורא ... אוקים, v. אֲמוֹרָא.—Esp. *a) to put a case, to treat with reference to.* B. Bath. 44a ולוֹקְמַהּ בגזלן why does he not put the case as treating of a robber?; ולוקמה ברוֹשׁ let him say, it refers to the case of an heir!; a. fr.—*b) to let stand, place, leave (under the presumption).* Keth. 12b, a. e. אוקי מיניה בחזקת מריה leave the money where it is, on the presumption that it belongs to its present owner, i. e. possession has the benefit of the doubt. Ib. אוֹקְמַהּ אחזקה leave the woman in her ascertained condition (v. חֲזָקָה), i. e. consider her as having married as a virgin. Yeb. 31a איקי תרי להדי תרי ואשה אוקמה אחזקה leave the two witnesses (on the one side) against the two witnesses (on the other side), and leave the woman &c.; a. fr.—*c) to establish, prove.* Num. R. s. 6, end ורבנן מוֹקְמִין מהאי קרא וכ' and the Rabbis prove from this verse, that as atonement takes place in day-time, so &c.; a. e.—*d)* א' טבאות [*to place right*] *to guarantee, secure.* Y. Gitt. I, end, 43d אנן בעי תְּקִימִינָן כ' we want thee to secure us (against an eventual loss of the money which thou art collecting from us for our creditors); בהאוא דלא יכיל לְמֵיקָמָהּ גרמיה ט' in the case of one who has no opportunity to secure himself (who cannot get a collector to take the risk), ברם האוא דיכיל למיקמה וכ' but if he finds a collector to take the risk, he may take it away from the one and give it to the other; Y. Kidd. III, 64a.—

2) (v. עָמַד) *to make consistent, curdle.* Ab. Zar. 35ª [read:] כיון דאוקמיה איסורא הוא דקא מוקים ליה וכ׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. note) since it had the effect of curdling the milk, it is the forbidden matter that gave it substance, and therefore it (that forbidden substance) is to be considered as if it were there in its natural state. Ib.ᵇ, v. supra.

Ittaf. אִתְּקַם *to put up; to be placed.* Targ. Ex. XL, 17. Targ. Lev. XVI, 10; a. e.

Pole'l קוֹמֵם *to put up, erect.* Targ. Is. XLIV, 26; a. e.

Pa. קַיֵּם, קְיִים 1) as preced. *Pi., to establish, confirm, fulfill* &c. Targ. O. Deut. XXXII, 8 (Y. *Af.*). Targ. Num. XXX, 14. Targ. Is. l. c. Targ. Ps. CXIX, 106; a. fr.—Ned. 70ª דהא קַיְימֵיה לנדרה היום (not קיימי, v. Rashi) for he has confirmed the vow to-day. Ib. (h. form) כיון דקַיְימוֹ קַיְימוֹ since he once confirmed it, it remains confirmed. Keth. 19ª זילו קַיְימוּ שטרייכו go and get evidence for the identification of your documents, and then come to court. Y. Gitt. I, end, 43ᵈ קַיְימְתֵּיהּ מדאמר וכ׳ thou canst substantiate thy opinion by referring to what R. . . . said. Pesik. Haʿomer, p. 72ᵇ לְמְקַיְימָא לכון וכ׳ in order to fulfill on you the prophecy (Deut. XXXIII, 29) &c.; Yalk. Lev. 643; Pesik. R. s. 18. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ ואנא יכיל קַיְימָהּ and I can ascertain it (by experiment); a. v. fr.—Part. pass. מְקַיָּם. Ber. 55ª לא חלמא טבא מק׳ וכ׳ (Ms. F. מחקיים) neither a good dream comes true entirely, nor a bad dream &c.—2) (v. קְיָם) *to swear, vow.* Targ. Num. XXX, 3. Targ. Gen. XXVIII, 20. Targ. O. Lev. V, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַיַּם as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XIV, 38. Targ. Ez. XXXIII, 12; a. fr.—Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] תִּתְקַיְּמִים לכון נפשיכון בחדרן יומכון הידך דקַיַּימְתּוּן וכ׳ may your life be restored on that day of yours (when your time comes), as you have restored my life on this day. Erub. 54ª כי הינכי דתתקיים בידך ותוריך חיי (not בִּיךְ, v. Rabb. D. S. a. l.) in order that it (thy learning) may be preserved in thy possession, and thou mayest live long; a. e.

קוֹם m. (v. preced. *Pe.* 2, a. *Af.* 2) *curdled milk, curd*; [Maim. *whey*]. Ned. VI, 5. Ib. 52ᵇ. Y. ib. VI, 39ᵈ top מיהו בק׳ חלבא מיקטרא what is *ḳom?* 'Bound milk.'

קוֹמֵי, v. קוֹדֶם.

קוֹמָא I ch. = h. קוֹם. Ned. 52ᵇ ולק׳ . . . באתרא דרבנן ק׳ at the place of the Rabbis (that allow curd to him who vowed abstinence from milk) they call milk *ḥelba* and curd *ḳoma* (without any additional qualification) באתרא . . . לק׳ . . . ק׳ דחלבא at R. Jose's place they call curd also the *ḳoma* of milk; (Y. ib. VI, 39ᵈ top שם אברו קרוי עליה it is designated by its origin).

קוֹמָא II f., *pl.* קוֹמִין, v. קוֹטָא.

קוֹמָא III m. = קוֹמֵיס. Ab. Zar. 11ª.

קוּמָא m. = h. קוּמוֹס. Gitt. 19ª, v. קוּמוֹס; Sabb. 104ᵇ. Ib. 110ª ק׳ אלכסנדרי Alexandrian gum (of the Spina Aegyptia, v. Löw, Pfl., p. 197).

קוֹמָה f. (b. h.; קוּם) *height, stature, man's height.* Esth. R. to I, 6 מלא ק׳ וכ׳ space for the whole length of a human body &c., v. פָּרַח. Gen. R. s. 12; Num. R. s. 13 (among the seven things that were taken away from Adam) זיוו וחייו וקוֹמָתוֹ his beauty, his life's length, and his high stature (which was diminished). Ib. של מיוחד ק׳, v. מְיוּחָד. Bekh. 45ᵇ, a. fr. בעלי ק׳ men of high stature. B. Kam. 60ª, v. זָקָן; a. fr.—זקוף ק׳, v. זָקַף. [Gen. R. s. 53 קומתו של אברהם, v. קָמָה.]—*Pl.* קוֹמוֹת. Snh. VI, 4 שתי ק׳ the height of two men.

קוּמוֹס m. (cmp. κόμμι, cummis) *gum, resin,* esp. *ink prepared with gum* (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum, a. Löw, Pfl., p. 197). Gitt. II, 3, expl. ib. 19ª קומא. Sabb. XII, 4; ib. 104ᵇ. Num. R. s. 9 אין כיחבין לא בק׳ וכ׳ you must not write (the oath of the suspected woman, סוֹטָה) with gummed ink &c.; Sot. II, 4; Sifré Num. 16 בקימוס. Meg. II, 2; a. e.—Tosef. Mikv. VI (VII), 16 המור יהק׳ (Var. יהקימוין) myrrh or (acacia) gum. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 ק׳ במור putting gum in myrrh (for adulteration); Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 12, ch. XXII קימוס; Yalk. Lev. 479; Tosef. B. Bath. V, 6 קְמוּץ.

קוּמוֹס *comes,* v. קוֹמֵיס.

קוֹמָט m. (קָמַט) 1) *fold, wrinkle,* a *folded part of the body* as *arm-pit* &c. (cmp. סֵתֶר). Nidd. 42ᵇ שרץ בקוּמְטוֹ if a person holds a creeping (unclean) thing in a fold of his body. Ib. 43ª; a. e.—*Pl.* קוּמְטִים. Tosef. Neg. I, 8 משטין את קוּמְטֶיהָ you must straighten out its creases.—V. קָמַט.—2) (cmp. קוּמְצָא II) *pit,* esp. *the pupil of the eye.* Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX ק׳ שבשחור ירושלם the 'pit' in the black of the eye (iris) is typical of Jerusalem; פרצוף שבק׳ וכ׳ the image in the pupil is typical of the Temple.

קוּמְטוּמְרִיסִין, קוּמְטוּמוּרִיסִין, קוּמְטוּמוּרִיסִין, a corrupt. for קוֹמְטַרוֹבִירְסִין m. pl. (controversiae) *controversies, arguments.* Yalk. Ps. 680 (ref. to הגישו עצמותיכם, Is. XLI, 21) ק׳ של בני עשו the pleas of the sons of Esau; והם אומרים מי עושה ק׳ של ישראל וכ׳ and they will say, who will make up the pleas for Israel? Said the Lord, I will (ref. to תעצמות, Ps. LXVIII, 36); Midr. Till. to Ps. XX (defective version; ed. Bub. קוזמוטמ׳).

קוּמְטוּן, Sabb. 145ᵇ Rashi, v. קוֹמֵיס.

קוּמְטִימוּן, read: קוֹמִיסָטוֹן m. (comessatum, κομεσσᾶτον S.; cmp. אֲפִיקוֹמָן) (*comissatio,*) *the aftermeal entertainment consisting of an open door reception,* at which food and drink are served (v. Sm. Ant. s. v. Comissatio). Esth. R. to I, 5 כבירת ק׳ היה וכ׳ הדא שושן . . . that (entertainment at) Susa was like the house of a comissatio, food and drink being served there.

קוּמְטָרָא, v. קַמְטָרָא.

קוֹמֵי m. pl. constr. (contr. of קֳדָם) prep. *before, in the presence of, prior to.* Targ. Ps. L, 21 קוֹמָךְ Ms. (ed. קדמיך). Ib. LVII, 7 קוֹמַיי Ms. (ed. קדמי). Ib. LXIX, 23 קוֹמֵיהוֹן Ms. (ed. קדמ׳); a. fr.—Y. Meg. I, 72ª top ר׳ זרא בעי קומי וכ׳ R. Z. asked in the presence of &c. Y. Bets. III, 62ª top קוֹמֵיהּ דר׳ וכ׳ (not ר׳) before R. Ḥ. the elder. Ib. II, 62ᶜ top עבר ק׳ סדרא passed before the school house. Ib. bot. נפלת . . . קוֹמֵיהוֹן the lamp fell down in their presence; a. fr.—V. קָמַי, קָמֵי.

קוֹמִי I f. (κόμη) *hair*, esp. *the gentile fashion of cutting and wearing the hair*; ספר ק׳ *to trim the front of the hair* like a fringe on the forehead (capronæ), and let the curls hang down on the temples (antiæ; v. Sm. Ant. s. v. Coma). Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל ציצית ושלא תספור ק׳ (not שפה ק׳, v. Rabad) that thou grow no side-locks and trim not the front. B. Kam. 83ª המספר ק׳ וכ׳ he who cuts the *coma* transgresses the law forbidding the ways of the Amorite. Ib. אבטוליס ... התירו לו לספר ק׳ וכ׳ they allowed A. b. R. to wear his hair in Roman fashion, because he associated with government people; a. e.

קוֹמִי* II f.=קוֹמָה. Lev. R. s. 4 כיון שעומד על ק׳ שלו ויוצא וכ׳ when the youth has reached his full growth and goes out for business.

קומיא, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קומיטיטון, read: קוֹמִיטָטוֹן m. (comitatus) *imperial court*. Targ. Y. II Num. XII, 7 [read:] בכל ק׳ דידי ריש לבילרין ק׳ הימן הוא being a gloss, v. לְבִלָרָא) he is most trusted in my whole court.

קומיס, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קוֹמִיס m. (comes) *attendant of magistrates*, esp. *Comes, a member of the imperial cabinet* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Ber. IX, 13ª העמידו ק׳ על תיסבריות שלי (not קומוס) he made him superintendent of his treasures (Comes largitionum privatarum); Cant. R. to II, 5 קומסין חסברין (corr. acc.); Y. Snh. XI, 30ᵇ bot. ק׳ תיסווירין על בית המקדש chief treasurer of the Temple (Comes largitionum sacrarum). Ex. R. s. 37 עשה ... למשה ק׳ וכ׳ the Lord made Moses superintendent of the palace (Comes palatii) &c. (ref. to Num. XII, 7; cmp. קומיטטון). Num. R. s. 15, v. סַרְדִיוֹט; Tanḥ. Bha'ăl., ed. Bub. 20 קומוס (corr. acc.). Koh. R. to IX, 11 אתמול עביד ק׳ קלטור וכ׳ yesterday he (Moses) was made Comes Calator (officer arranging the king's receptions) in Pharaoh's palace, and to-day—'call him that he may eat bread' (Ex. II, 20); Yalk. ib. 989 קמסקלתור (corr. acc.). Lev. R. s. 5, v. אירספיסריאון; Yalk. Is. 291 קומוס ואיפרכום בירושלם. Lev. R. s. 28 [read:] מאן דעביד ק׳ פריבטון ... ק׳ קלטור וכ׳ he who used to appoint the Comes Privatarum (v. supra), he who used to appoint the Comes Calator &c., v. מַגִיסְטֵר; Esth. R. to VI, 10 דומיך פנשון וכ׳ (corr. acc.); Pesik. R. s. 18 מיעביד קומספנטון קומסקרטור (corr. acc.). Esth. R. to I, 12, v. אַסְטַבְלָאטָא; a. e.—*Pl.* (comites) קוֹמִיטִין. Sabb. 145ᵇ [read:] הגמון וק׳ ובעלי זמורה (ed. וקמטון ובעל, Rashi וקומטון, Ms. M. וקומטרי; v. Rabb. D. S. a. l. note) a general with his Comites and Centuriones.

קוֹמַנְטָרִיסִין m. pl. (*pl.* of κομμενταρήσιος, S.=commentariensis) *those having charge of public records*, esp. *registrars of prisoners, jailers* (v. Sm. Ant. s. v. Commentarius). Gitt. 28ᵇ מק׳ של נכרים וכ׳ if one heard from gentile jailers, 'such and such a man is dead', 'such and such a man has been put to death', you cannot allow his wife to marry again; Y. Yeb. XVI, 15ᵈ מקמנטריסי המלך from the (Roman) king's jailers.

קוֹמְנִיתָא f. (קמן; cmp. Syr. קמל, a. קומלא mucor panis, P. Sm. 3647) *mould*. Pes. 42ª, v. אוּמָא.

קוֹמְפוֹן, v. בַּמְפוֹן.

קוֹמְפְּרוֹמִיסִין m. pl. (*pl.* of compromissum) 1) *agreement between parties to submit to arbitration*. Y. M. Kat. III, 82ª bot., expl. שטרי ברורין, v. בְּרוּר.—2) (v. Harper's Lat. Dict. s. v. Compromitto) *reciprocal promises*. Lev. R. s. 6 קומפרומיסאות נתנו וכ׳ (read: קוֹמְפְּרוֹמִיסָאוֹת) they made promises to each other, that he would never disown them, nor they him.

קוֹמֶץ, קֹמֶץ m. (b. h.; קָמַץ) *bending the three middle fingers over the hollow of the hand*; (with מלא, or sub. מלא) *grab, handful*, contrad. to חוֹפֶן. Ber. 3ᵇ אין חק׳ משבריע ק׳ עפר וכ׳ one grab cannot satisfy a lion. Gen. R. s. 20 וכ׳ is not the handful of dust of the ground of which thou hast been made, booty in thy possession (which thou must give back to the earth)? Ib. s. 90 אין בה ק׳ there would not be a handful for each person; Yalk. ib. 148 אינן מספיקין מק׳ ק׳; a. e.—Esp. *the handful of the meal offering which the priest takes to be put on the altar* (Lev. VI, 8). Men. III, 2 נתערב קומצה בק׳ וכ׳ if the handful of one meal offering became mixed up with that of another meal offering. Ib. 3 שנתערב וכ׳ ק׳ if a *komets* became mixed up with a meal offering from which no *komets* was yet taken. Y. Shek. VI, end, 50ᵇ בקמצו של כהן measured by the officiating priest's handful; בק׳ של בעלים by the owner's handful. Koh. R. to IV, 6 חביב עלי מלא קמצו של עני וכ׳ the handful of the poor man's offering is more precious to me than the fistfuls of the high priest's frankincense; a. fr.—*Pl.* קְמָצִין, קְמָצִין, קוּמְצִין. Gen. R. s. 5 חפנו שמונה ק׳ ... Moses' one fistful contained eight ordinary handfuls. Y. Shek. l. c. (ed. Zyt. קומצין); a. fr.

קָמְצָא, קֹ׳, קוּמְצָא I ch. same. Targ. Lev. II, 2; a. fr.—Meg. 16ª מייתי מלי קוּמְצִיה וכ׳ offered a handful of flour and was forgiven. Lev. R. s. 34 בנו קָמְצִירָה ... רהיבין they put six Denars in his bent hand; a. e.—*Pl.* קוּמְצִין, קוּמְצֵי. Targ. Y. Gen. XLI, 47.—Meg. l. c. אתא מלי ק׳ וכ׳ your handfuls (of offerings) have come to counteract my ten thousand talents of silver.

קָמְצָא, קוּמְצָא II c. (=גּוּמְצָא, כּוּמְצָא) *pit*. Targ. II Sam. XVIII, 17.—Esp. *the pit in which grain is kept in years of plenty*, when the granaries are overflowing. Gen. R. s. 90 (expl. לקמצים, Gen. XLI, 47) מקומצא לריחיא (ed. מקוצא, מן קוצא, מקוצין, corr. acc.) from the pit they carried the grain to the mill (leaving the granaries untouched); Yalk. ib. 148 מקמצא.—*Pl.* f. קָמְצָתָא. Ib. ורבנן אמרי דק׳ ודלא דק׳ the Rabbis say, they carried to the mill grain which had been put in pits and such even as had not been put in pits; Gen. R. l. c.; [strike out דק׳ ובלא ק׳ after לריחיא].

קוּמָקָא, v. קוּמְקוּמָסָא.

קוּמָקָמִי, קוּמָקוּמָס, קוּמְקוּמוֹס, קוּמְקוֹם m. (cucuma, κουκκούμιον, prob. of Semitic origin; the form

cucumus is not recorded in Lat. Dict.) *kettle* (smaller than מירחם). Kel. III, 7 קומקים Mish. ed. (Talm. ed. קומקומוס; Maim. קומכומס). Ib. XIV, 1 קומקום (ed. Dehr. קומקמוס). Tosef. Mikv. VII (VIII), 1 קומקומים ed. Zuck. (corr. acc.; oth. ed. קומקום). Y. Pes. VI, 33ª bot. כבק' הזה אני יורד לו (not בק') I would meet him as if attacking him with a (boiling) kettle; מה חק' הזה וכ' as a kettle scalds and wounds and blackens (if thrown at a person), so would I &c.; Men. 109ᵇ אני מטיל עליו ק' וכ' I would throw a kettle of hot water at him. Y. Bets. II, 61ᶜ. Deut. R. s. 2; Yalk. Hos. 517 קוּמְקֻמִין; a. fr.—*Pl.* קוּמְקוֹמוֹסִין, קוּמְקְמוֹ, קוּמְקְמִין. Sabb. 151ª קומכוסין Ms. M. (ed. קומקמין). Ab. Zar. 75ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Sifré Num. 158 קוּמְקָמָסִים; Tanḥ. Ḥuck. 2 קוּמְקוֹמוֹסִין (ed. Bub. קומקמסין).

קוּמְקְמוֹסָא, קוּמְקָמָא, קוּמְקָמוֹסָא ch. same. B. Bath. 73ᵇ קומכומס (some ed. קומקומא, קומקמא, Ms. M. קוּקְמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tanḥ. Ḥuck. 2 ואע"ג דקומקמא לאו וכ' (corr. acc.; ed. Bub. קוקמסין, read מסא ...) although ordinarily men do not cook in a kettle; a. e.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹסָיָא, קוּמְקָמֵי, קוּמְקָמִין. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (not סָיָא ...). Targ. II Esth. I, 7.

קוּמְקָמִין, קוּמְקְמוֹסָא, קוּמְקָמוֹס, קוּמְקָמָא, v. preced. wds.

קוּמְרָא, v. קָמוֹר.

קוּמְרוֹטוֹן, v. קַמְרוֹטוֹן.

קוּמְרִין, Sabb. 80ª Ms. M. a. Ar., v. קַלְמַרִין.

קוֹמָא, קוֹמָתָא f. = h. קוֹמָה. Targ. Y. Lev. XXVI, 13 (not קו'). Targ. II Esth. V, 1. Targ. Is. X, 33 (ed. Lag. קומה); a. e.—*Pl.* קוֹמִין. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª תרתין ק' double a man's height.

קוֹן or **קֵן** (b. h.; cmp. כּוֹן) *to arrange, order, plan* (applied to art, cmp. חָרַשׁ; to music, v. קִינָה).

Pol. קוֹנֵן *to arrange a song of lamentation* (*ḳinah*, cmp. קשר הספד, v. הִסְפֵּד). Gitt. 58ª עלית ק' ירמיהו וכ' on her account Jeremiah sang &c. Ib. ועליהן קינה וכ' (corr. acc.; v. En Ya'ăḳob). Lam. R. introd. (R. Naḥman) התחיל מְקוֹנֵן עליהם איכה ... Jeremiah began to sing Ekhah (Lam. I, 1) over them. Ib. (R. Pinḥas) הרי ... מקונן עליכם קינות וכ' behold, Jeremiah will sing lamentations of seven alphabets (of) Ekhah over you. M. Kat. III, 9 אבל לא מְקוֹנְנוֹת but they (the lamenting women) must not sing dirges, v. קִינָה a. עִינּוּי I; a. fr.

קוֹנָאוֹת* m. pl. (*pl.* of κῶνος) *cones* or *peaks* of helmets, *crests*. Zeb. 88ᵇ כמין ק' של קוסלות וכ' (v. קוֹסָלָא) in the shape of the cones of the helmets on children's heads.

קוֹנְבִי, v. קוֹנְכִי.

קוֹנְבִיתָא f. (קָנַב) *snuffers*. Y. Yoma III, 41ª (expl. נברשת).

קוֹנְדָא (κονδο = κόντο—), v. בְּכִירִין.

קוֹנְדִיטוֹן m. (conditum, κονδῖτον) 1) (sub. vinum) *spiced wine*. Y. Ter. VIII, 45ᶜ החד ק' *had* (sharp) means spiced wine; Y. Ab. Zar. III, 41ª top. Pesik. Baḥod., p. 102ᵇ מה ק' הזה וכ' (not טין ...) as spiced wine contains wine, honey and pepper &c. Y. Yeb. X, 11ᵇ אנא משקי ליה ק' וכ' I shall give him spiced wine to drink; הא אזיל ק' the spiced wine (that was promised) is gone (forfeited). Y. Ber. II, 4ᵇ bot. Lam. R. to II, 12 קונט, קנוט (corr. acc.); a. e.—2) *spices to be put in wine* (prob. to be read: קוֹנְדִיטִין *pl.*). Y. Bets. I, 60ᵈ מהו מישחוק ק' וכ' how about grinding spices for wine on the Holy Day? Ib. [read:] שחק מר ק' וכ' do you grind spices &c.? Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot.; a. e.

קוֹנְדִילִין* m. pl. (κόνδυλος, condylus) [*joints of reeds,*] *writing reeds*. Gen. R. s. 1 Ar. s. v. מל 13 (missing in ed.).

קוֹנְדִיס, v. קוֹנְטוֹס, a.

קוֹנְדִיקוֹס, v. קוֹנְדִיטוֹן.

קוֹנְדִירִיקוֹן, v. קוֹנְדִיטוֹן.

קוֹנְדָס, v. קוֹנְטוֹס.—[Bets. 34ª; Yalk. Gen. 32, v. קִינָס, a. next w.]

קוֹנְדָסָא* m. (a popular corrupt. of קוּנַרְסָא, v. קִינָרָא) *artichokes*. Erub. 33ª מוריא ק' (some ed. דקונדיס; ed. Pes. דקונריס; Ms. M. מוריא ק'; ed. Sonc. קונטרסא מוריא, Rashi מודיא ק'; Yoḥăsin מוריא קנטרסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) a modius for measuring artichokes, v. נָאוֹסָא. [Comment.; Ḳundasa, designation of a certain modius.]—*Pl.* קוּנְדָּסָיָא. Y. Shebi. IX, end, 39ª, v. קִינָרָא.

קוֹנָה m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchaser*, v. קָנָה.—2) *owner, master; the Lord*. Num. R. s. 4 end כעבד לפני קוניו like a slave before his master. Midr. Till. to Ps. XXII כבוד קוֹנִי my Master's honor. Snh. 31ᵇ bot. לו ולקוֹנוֹ ולמקנו (a curse) on him (euphem. for thee), thy Owner, and him that gave thee possession, v. קָנְיָנָא; a. e.—[Esth. R. introd. ד"א ואין קונה, read: מנין של ק'.]—[Tosef. B. Kam. VII, 6 דבר אחר ... להשתעבד לקוניו וכ' ed. Zuck., read as in oth. ed. דאמרי אינשי לא רצה להשתעבד לבניו יבוא וישתעבד לבניותיו.]

קוֹנָח *ḳonaḥ*, a substitute for קרבן. (v. פְּרִינוּי), used for a vow of abstinence or consecration. Ned. I, 2, a. e., v. קוֹנָם.

קוֹנְטָא (—κόντα) a termination of several Greek numerals, meaning *ten times*; v. אוֹנְהוֹרִיקוֹנְטָא.

קוֹנְטַבְרָא m. pl. (*pl.* of contabrum) *standards* in the Roman army. Midr. Till. to Ps XLV אקלפרין טעונין ק' של מלך ed. Bub. (oth. ed. ריא ..., corr. acc.) ensigns carrying the royal standards.

קוֹנְטָס, קוֹנְטוֹס, (קוֹנְדָס) m. (κοντός, contus) *pole, shaft of a pike; pike*. Erub. III, 3 (34ᵇ) בראש הק' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ד for ט; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) on the top of a pole (which is stuck in the ground); Y. ib. 21ª.

Y. Taan. II, 66a top ותלייון בק' נגד וכ' and he suspended them (Nicanor's head and hands) on a pike put up in the sight of Jerusalem; Y. Meg. I, 70c bot.; a. e.—*Pl.* קוּנְטוֹסִים, קוּנְטוֹסִין, קוּנְטָסִי (קוֹנְדָּא). Succ. 4b נעץ ארבעה קונדיסין וכ' if one drove four poles in the ground and put the covering of a Succah on them; (Tosef. ib. I, 12 קורות ... העמיד). Pesik. Vayhi, p. 4b היה לו ... קינטדיסין וכ' (corr. acc.) he might have taken four poles and spread &c.; Cant. R. to III, 11 קונדסין; Yalk. Ex. 370 קונדיסין. Num. R. s. 4 קונטדטון וצרורות וכ' ... (corr. acc.) large shafts with hooks on top; and they lifted the curtain on the poles and unhooked it. Ib. בקונטטין ... נושאים (some ed. בקונטיס; corr. acc.) lifted it on poles. Pesik. R. s. 12 קובע ... קונדיסים וכ' he fixed four pikes in the ground &c.; Tanḥ. Ki Thetsé 9 קנטסין; Lam. R. to III, 64 קונדיס'; Yalk. Deut. 938.

קונטיטין, קונטיטון, v. preced.—Lam. R. to II, 12, read: קוֹנְדִּיטוֹן.

קוֹנְטָס, קונטיס, v. קוֹנְטוֹס.

קונטסרין, v. קוֹסְטִינָר.

קִינְטָרָה, קוּנְטָרָא c. (קָטַר II, with anorg. נ) *knot, knotted web as of matting, sieves* &c.; *laces* or *ropes drawn transversely*. Y. Meg. III, 74b bot. (describing the arrangement of Esth. IX, 6-10, beginning with איש on one side, under which the names of the sons of Haman are arranged in a column, and with ואת on the other side, v. אֲרִיחַ) [read:] שכן הוא שניץ ונחריץ כחדין קינטרה so that (in reading transversely) it appears laced and closely corded like transverse lacing (of a web); [Beth Jos. to Tur Or. Ḥayim 691 קנטרא, read: קינטרא; Treat. Sof'rim XIII, 6, variously corrupted].—*Pl.* קוּנְטָרָן. Y. Sabb. VIII, 10c top ההן דיעבד קונטרן ק' נפן וכ' (Or Zaru'a Sabb. 64 קוּשְׁטָרָן מנפן) he who makes (on the Sabbath) knotted (corded) webs, sieves, mats &c.

קונטרונק', קונטרונין, v. קוּדְרַנְקִי.

קונטרוקוס, name of a Roman general, v. אגניטוס. Bekh. 5a (Rashi a. Tosaf. to Ḥull. 27b קונטריקון, Ms. Rashi קונטרקוס, ed. Sonc. קונטריקו', v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

קוּנְטָרִין, v. קוּנְטִינָר.

קוּנְטָרִינִים m. pl. (corrupt. of קוּנְטוּרְיוֹן, centuriones) *centurions, commanders of centuries*. Sifré Deut. 317 (play on בְּנֵי בְשָׁן, Deut. XXXII, 14) אלו ק' שמכישין מבין שיניהם (not שמכינין) that means the (Roman) centurions that cause striking from between their teeth (command attacks on unarmed people); Yalk. ib. 944 קוטרינין שמכישין וכ'.

קונטרנק, קונטריסין, v. קִידְרַנְקִי.

קונטרס, Yalk. Ps. 749, v. קַרְטִיס.

***קוֹנְיָא** f. (κονία) *powdered lime, plaster*; (in Talmud Babli:) *molten lead, glaze*. Zeb. 54a, v. טָהַר. Ab. Zar. 33b מאני דק' glazed vessels; Pes. 30b; Keth. 107b. Ḥull. 147b, v. צָעָא; a. e.

קוֹנְיָא pr. n. m. *Ḳunia*. Tosef. Makhsh. III, 3 R. S. to Makhsh. VI, 2 (ed. Zuck. a. oth. קוּרְיָא).

קוֹנְיָה, v. קוֹנְיָרִיחַ.

קוֹנְיוֹן m. (קָנָא) *revengeful*. Gen. R. s. 42 אברם זה הוא ק' וכ' this man Abram is vindictive, and when I tell him that his brother's son was captured &c.; Yalk. ib. 72 קַנַּאי.

קוֹנְיָרִיחַ f. (קָנָה) *possession, dear wife*. Midr. Till. to Ps. XXII, 20 קוֹנְיָרִיחָךְ עומדת וכ' thy dear wife stands without, and thou sittest within?; Yalk. ib. 687 קוֹנְעָתָךְ, v. קוֹנְעָה.

קוֹנְיָתָא f. pl. *ḳunyatha*, a plant resembling colocasia. Y. Maasr. V, end, 52a.

קוֹנְכִי f. (κόγχη) 1) *mussel, shell, pearl oyster*; also *pearl*; 2) *a vessel for oil, unguents* &c. Y'lamd. to Num. VIII, 2, quot. in Ar. מנורה של ברזל ק' של נחושת an iron candlestick, a bronze bowl.—*Pl.* same (conchæ). Gen. R. s. 60 (expl. מגדנות, Gen. XXIV, 53) ק' Ar. (ed. קונבי) *pearls*(?); Yalk. ib. 109 קוּנְפֵי.

קוֹנָם m. (v. קִינּוּיָא) *ḳonam*, a substitute for קרבן (v. קִינּוּי), used for a vow of abstinence and for the consecration of an object (v. קָדַשׁ *Hif.*). Ned. I, 2 האומר ק' קונח וכ' if one introduces a vow with the words *ḳonam, ḳonaḥ, ḳonas*, such words are substitutes for *ḳorban*. Ib. 4 if one says to his neighbor, ק' פי מדבר עמך ידי וכ' *ḳonam* (forbidden) be my mouth speaking to thee, my hand working for thee &c., he is bound by his vow. Ib. II, 1 ק' שאיני ישן וכ' (Bab. ed. 14b שאני) if a man says, *ḳ.* that I will not sleep ..., he is subject to the law of לא יחל (Num. XXX, 3). Y. ib. I, 36d bot. [read:] אמר לו השאילני קרדומך אמר ק' קורדום יש לי ק' נכסיי עלי שאין לזה קורדום ויש לו קורדום נפסיו אסורין if one says to a man, lend me thy axe, and he says, *ḳ.* be the axe I have, *ḳ.* be my property to me, that this man (I) has no axe, and he has an axe, his property is forbidden (consecrated); Tosef. ib. IV, 6 [add:] יש לו קרדום נכסיו אסורין (as ed. Friedl.); Bab. ib. 35a; a. fr.—*Pl.* קוֹנָמוֹת. Ib. אה ק' יש בהן מעילה the law concerning appropriation of sacred property (מְעִילָה) applies also to dedications introduced with *ḳonam*. Ib. 85b שאני ק' it is different with vows of abstinence; a. e.

קוֹנָמָא m. *oath, covenant*, v. קִינּוּמָא.

קוֹנָס m. (v. next w.) *ḳonas*, a substitute for קרבן (v. קִינּוּי). Ned. I, 2, v. קוֹנָם. Y. ib. I, 37a top, v. next w.

קוֹנָסָה m. (v. קָנַס) *fine*. Y. Ned. I, 37a top דבר ... יהא תנינן קונס ק' שמה if a word has a certain meaning in ordinary language and is also used for indicating *korban* (consecration), does a man bind himself (when using it to introduce a vow)? (Answer) we have it in the Mishnaḥ (I, 2, v. קוֹנָם) which makes *ḳonas* stand for a binding vow, and yet *ḳonas* has the meaning of (*ḳunsah*) *fine*.

קוֹנְעָה f. (קנע; cmp. חָנָה) 1) *right of acquiring property, citizenship.* Gen. R. s. 32, beg. הַחֲזֵר קוֹנְעָהּ ועשה וכ' untie (declare as forfeited) his (David's) citizenship and make him an outlaw (v. זִיזַיטוֹס); ib. s. 38 הסר ק' (corr. acc.); Yalk. Ps. 631.—2) *possession, dear wife,* v. קוֹנְיָה.

קוּנְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קונפי, Yalk. Gen. 109, v. קוֹנְבִי.

קונרס, קונרוס, v. קִירָנָס.

קונשובריגין, Y'lamd. to Gen. XXXII, 7, quot. in Ar., a corruption, prob. for קִרְנְטוֹרִיוֹנִין (centuriones), v. קונטריגים; [Gen. R. s. 75 ריאשי גיריסות].

קוּנְתָּיוֹת pr. n. pl. *Kuntiah* (v. קָנָה). Y. Ned. X, 42[b] top גמליאל דיק'; Y. M. Kat. II, 82[c] גמליאל דיק'.

קָנַס, *Pi.* קִנֵּס, v. קָנַן.

קוֹס m. (קסס, cmp. כסס, a. קוץ) [*cutting,*] *a rough-edged cup.*—*Pl.* קוֹסִים or קוֹסִין. Kel. IV, 3 ק' הצידונים Sidonian cups; Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קיסום ed. Zuck. (corr. acc.).

קוֹסָא m. (preced.; cmp. קָצָה) *cut off corner, small remote place.* Taan. 24[a] דיירנא בק' רחיקא (דחיקא) Ms. M. 2 a. 'En Yaak. (ed. בקוסָטָא; Ms. M. 1 בדוכתא; Ag. Hatt. בקוצא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I live in a remote (or poverty-stricken) place.—[Yalk. Koh. 973 קוסיא, read: קיסיא, v. קִיסָא.]

קָסְ', קוֹסְדוֹר m. (quæstor) *quæstor, military adjutant, inquisitor* (v. Sm. Ant. s. v.). Sabb. 49[a] ראהו קוס' אחד וכ' Ms. M. (ed. קס'; Var. in Ar. קוז', קוז) a quæstor saw him (wearing T'fillin), and he fled before him; Yalk. Ps. 795. Tosef. Erub. VIII (V), 4 קצדור חבא לעיר וכ' ed. Zuck. (Var. קסדר) when a military quæstor (commissary) takes up his station in a town for thirty days; Y. ib. VI, 23[b] bot. הקוסְטוֹר. Yalk. Esth. 1049 ולא היית בק' וכ' (some ed. בקיס') and thou wast not even so much as a quæstor (worthy) to run before my father's chariot.

קַסְדוּרִיוֹת, קוֹסְדְרִיוֹת f. pl. (denom. of preced.) *commission of inquiry.* Midr. Sam. ch. XXV (ref. to Ps. LI, 16) [read:] מדמו של אוריה שהיה דוד משלח ק' לאחריו לידע אם מפזר הוא דברים אילו לא היה מפזר דברים לא היה הורגו (save me) from punishment for Uriah's blood, for David had sent detectives after him to find out whether he would divulge the things (that had happened between him and David); if he had not done so, he (David) would not have had him killed; Yalk. Ps. 765 אם מחזיר הוא את דבריו אילו היה וכ' whether he would take back his words (his refusal to go home to his wife); had he done so &c.

קוֹסָא m. (קסס), v. קוֹסָא.

קוֹסְטַנְטִין', v. קוֹסְטַנְטִין.

קוֹסְטַבְרִי', v. קוֹסְטִינֶר.

קוֹסְטָה, *pl.* קוֹסְטוֹת, v. קוֹסְטָה.

קוֹסְטוֹדְיָא f. (custodia) *a guard.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] קסטודיא (corr. acc.), v. קוֹלָר.

קוֹסְטוֹר, v. קוֹסְדוֹר.

קוֹסְטַנָּר, קוֹסְטִינָר m. (quæstionarius) *torturer, executioner.* Pesik. Shub., p. 159[a]; Yalk. Ps. 854; Yalk. Prov. 961 end, v. פַּרְקוֹלָא. Y. Ber. IX, 13[a] של ... נתזה התרב וקוסנתירי ... קוסנתיר (corr. acc.) the sword rebounded from Moses' neck against that of his executioner; ... and the executioner was killed; Midr. Till. to Ps. IV; Cant. R. to VII, 5 קוסנטר, קסנטר (corr. acc.); Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 (not קסנ'). Num. R. s. 1 (ref. to שאו את ראש, Num. I, 2) כאדם האומר לק' סב וכ' (some ed. לקוס', corr. acc.) as a man says to the executioner, take this man's head. Lev. R. s. 35 הושיב בו קוסטרינוס בשביל לשמרו ... (some ed. ום, read קוסטנריוס) he appointed an executioner to be the governor of the place (disturbed by rebellious hordes); Yalk. ib. 670 קיסטרינוס (corr. acc.); Cant. R. to VI, 11 כוסטריגים (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. X, 10 כגון הק' שהיה מכה וכ' like the torturer that strikes and dislocates a rib and a vertebra at the same time; ed. Bub., a. Yalk. ib. 650 הקיסטור (corr. acc.).—*Pl.* קוֹסְטַנָּרִים, רִין, קוֹסְטַנָּר, ... Pesik. R. s. 10 שמעו הק' ונטלוהו וכ' (some ed. קוסברי', corr. acc.) the executioners heard (the king's order), and they took him (his son) to cut his head off. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. עשה ... ולק' פסחין he made Pharaoh deaf and the executioners lame (Ex. R. s. 1 סנקליטין). Midr. Till. to Ps. VI האם וחתימה שני קוסטנרין של מות הן ed. Bub. (oth. ed. קוסטנרות) anger and wrath are death's two executioners. Ib. ק' רעים (not קוסטנר) cruel quæstionarii; Yalk. ib. 635 קוינסריו (corr. acc.); a. e.

קוֹסְטֶל m. (castellum) *castle.* Targ. Ps. LXI, 4 ed. Wil. (oth. ed. קושטא; Ar. קוּשְׁטָא, q. v.).

קוֹסְטַנְטִינָא, קוֹסְטִינִי, קוּשְׁ', ק'..טִינִי pr. n. pl. (abbrev. of Constantinopolis) *Constantinople* (Byzantium), the capital of the Lower Roman empire (frequ. identified with Rome-Edom). Targ. Ps. CVIII, 11 קושנ' דאדום (read קושטנ'; oth. ed. קרתא; ed. Wil. אדום only). Targ. Lam. IV, 21 קושט' קרתא דאדום ed. Lag. (oth. ed. ברתא דאדום; Var. קרתא דמתבניא בארע ארמניאה). Targ. Y. I Num. XXIV, 19; 24 קוס'.—Midr. Till. to Ps. IX קוסטאנטינוס בנה ק' Constantine built Constantinople; Yalk. ib. 642.

קוֹסְטַאנְטִי', קוֹסְטַנְטִינוֹס, pr. n. m. (Constantinus) *Constantine,* Roman emperor, v. preced.

קוסמר, v. קוֹסְדוֹר.

קוסטרינוס, קוסטרינום, קוסטנרות, v. קוֹסְטִינֶר.

קוֹסִי, pr. n. m., v. קוּזִית.

קוסי, v. next w.

קוֹסִיטַרַפִּיזִין m. pl. (κοσσοτράπεζον, Du Cange I, 722) *parasites, toad-eaters.* Lam. R. to II, 22 (expl. מגורי, ib.; v. גָּגַר) בני אדם שהיו קוסי טר הבאתם עלי Ar. (combine קוסיטר, and insert שלי) men that were parasites at my table didst thou lead against me; (ed. corrupt.).

קוֹסֵם, v. קָסַם.

קוֹסָם, v. קוֹסֵם.

קוֹסֵם, v. קָסַם.

קוּסְמָא, v. קָסַם II.

קוֹסְמָא, v. קָסְמָא.

קוֹסְמִיקוֹן, v. קוֹזְמִיקוֹן.

קוּסְנֵי, v. קִינְסָא.

קוּסְתָּ, Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, read with R. S. to Kel. VIII, 2 קוּפּוֹת, v. קוּפָּה.

קוֹעָא m. (cmp. נקע) *throat, gullet, windpipe.* Ab. Zar. 29[a] (to one that entrusted himself to a gentile barber) יאי קוֹעֵיךְ לזוגא thou hast a fine neck for the shears. Ḥull. 28[a]; 53[b], v. סַסְמֵס I. B. Kam. 117[a] שמטתיה לקוֹעֵיה מיניה tore his windpipe out of him (a colloquial expression for: forced him to give up the threatened information against his neighbor; differ. in Rashi). Ib. 55[a] ארוך קועיה (Ms. H. קָאֵק, emended קָנֵק; Ar. קַקְיָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) has a long neck, זוטר ק׳ a short neck. Ib. אלים קועיה (Ms. M. קאקיה) has a thick neck; קטין ק׳ slender neck. Ber. 49[a] זקפיה . . . לקיעיה וכ׳ (Ms. M. מתחיה . . . לציאורי׳) R. Shesheth stretched his neck over me like a serpent (was angry). Yoma 87[a] bot. מחיה בקועיה . . . בחדי דקא ויקטלה (not בקועייה) while he was splitting a head, a bone flew off and struck his throat (severing an artery), and killed him; a. e.—[Yalk. Gen. 111 קועי, v. נִיקוֹרָא.]

קָוְעַד, v. קוּעַד.

קוֹף = נָקַף II, *to go around.*—Denom. תְּקוּפָּה.

קוֹף, קו״ף I *Ḳof*, the nineteenth letter of the alphabet. Maas. Sh. IV, 11 חמוצא כלי . . . ק׳ קרבן if you find a vessel on which *Ḳof* is written, it indicates that the contents are consecrated. Sabb. 104[a] (in children's conversations) ק׳ קדוש רי״ש רשע *Ḳof* intimates the Holy One, *Resh*, the wicked; דק׳ מריש מ״ש ... why is the face of *Ḳof* turned away from *Resh* (why does *Resh* turn its back to *Ḳof*)? Ib. תגיה דק׳ the crownlet on the *Ḳof*; a. e.

קוֹף II m. (b. h.) *ape.* Kil. VIII, 6. Bekh. 8[a] הפיל והק׳ והקרפוף וכ׳ the elephant, the ape, and the long-tailed ape (cercopithacos) give birth after three years of pregnancy. B. Bath. 58[a] כק׳ בפני אדם as inferior in looks as the ape is to man. Yoma 29[b] כמו שסדרו חק׳ as if an ape had arranged it on the table (as an unconscious act). Tanḥ. P'ḳudé 3; a. e.—[Par. III, 5 בן הקוף, Mish. ed., v. נָקַף.]—*Pl.* קוֹפִים, קוֹפִין, קוֹפוֹת. B. Kam. 80[a]; Tosef. ib. VIII, 17. Snh. 109[a] נעשו ק׳ ורוחות וכ׳ were turned into apes, spirits, demons and night-demons. Gen. R. s. 23 (in the days of Enosh) נעשו ... כק׳ men's faces were made to be ape-like. Koh. R. to VI, 11 (ref. to מרבים חבל, ib.) כגון מגדלי ק׳ וכ׳ as those who rear apes, cats &c.; a. e.

קוֹפָא, קוֹף I ch. same. Ned. 50[b]. B. Kam. 101[a] וקאתי קוף וכ׳ and an ape came and dyed the (stolen) wool (with dye stolen from another person). Ib. כגון שצבע בהו קופא ed. he painted a (stolen) ape with the stolen paint (so that he improved nothing thereby); [oth. opin. קוּפָּא *basket;* Ms. M. קופה, v. Rabb. D. S. a. l. note 1].—*Pl.* קוֹפִין. Targ. I Kings X, 22; Targ. II Chr. IX, 21.

קוֹפָא II m. (קִפֵּת; cmp. Syr. קופא vectis, P. Sm. 3551) 1) *lever, carrying pole.* Targ. Y. Num. IV, 12 (h. text מוֹט). Targ. Y. II ib. XIII, 23 קוֹפָה.—2) (cmp. גֶּפֶן) *trunk, vine.* B. Mets. 109[b] סבא פלגא ק׳ (Ms. H. קָפָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) of the trunk of an old vine (that is cut down) the gardener gets an even share with the tenant. Ḥull. 110[a] סבא חזה ק׳ Ar. (Ms. H. קי׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 10; missing in ed.) it was an old trunk.—*Pl.* קוֹפְאֵי. B. Bath. 24[a] בי ק׳ (Ms. F. קָפָּאֵי) between the trunks of vines.—3) *that which hangs on the carrying pole.* Ḥull. 111[a] קניא בקיפיה (Ar. בקפיה) the windpipe with all that hangs on it (lungs, heart &c.).

קוּפָּא I m. (קפה) = h. קוּפָּה, 1) *basket, tub.* B. Kam. 101[a], v. קוֹם ch.—*Pl.* קוּפֵּי, קוּפָּאֵי. Y. Sabb. VII, 10[c] top, v. צְפַר II. Y. Pes. III, 29[d] sq. דלא מיתן ק׳ וכ׳ not to place the tubs with flour one on top of the other. Y. Ab. Zar. IV, end, 44[b]. Y. Ber. I, 2[d] bot. מכמר ביני ק׳ hidden among the baskets. Y. Gitt. VIII, end, 49[d]; Y. Nidd. II, end, 50[b] כמה ק׳ דעובדין וכ׳ how many basketfuls of cases came &c.—V. קוּפְתָּא.—2) *ball,* esp. ק׳ דמיחנא *the head of a pin* or *needle, eye.* Ber. 55[b]; B. Mets. 38[b], v. פְּרִילָא I. Ḥull. 48[b] אי ק׳ לברי וכ׳ if the head is directed outward . . ., if inward &c.; ib. 49[a]; a. e.—3) *pinnacle.*—*Pl.* קוּפֵּי, v. קוּפְיָא.

קוּפָּא II f. = כִּיפָּה, *arch, doorway.* Tosef. Erub. VII (V), 2, v. כִּיפָּה.

קוּפָּאֵי בֵּית ק׳, בֵּי ק׳ 1) pr. n. pl. *Be-Ḳuppaë.* Ber. 31[a], v. בֵּיפַאי.—2) pr. n. gent. *Beth-Ḳuppaë.* Yeb. 15[b] משפחת ב׳ ק׳ מבן מקושש the family of Beth-Ḳuppaë (in Jerusalem) of Ben-M'ḳoshesh; Y. ib. I, 3[a] bot. משפחת בית נקיפי מבית קושש.

קוּפַּד, v. קוּפְדָא II.

קוֹפָד m. (b. h. קִפּוֹד; קָפַד) *hedgehog.* Sabb. V, 4 (54[b]) עור חק׳ Y. ed. a. Ms. O. a. Ar. (ed. הקופר) the skin of a hedgehog (tied around the udder). Ib. 53[b] bot. עור של קופר Ms. M. (ed. only עור); Y. ib. V, end, 7[c] עור הקופד.

קוּפְדָא I ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15 (h. text קִפּוֹז).—*Pl.* קוּפְדִין. Ib. XIV, 23 (ed. Wil. קוּפָּד). Ib. XXXIV, 11 ed. Lag. (oth. ed. קִפּוֹדִין). Targ. Zeph. II, 14.

קוּפְדָּא II, קוּפַד m. (cmp. preced.) [*a ball*, cmp. אוּמְצָא,] *a piece of meat*, in gen. *meat*; [the Greek κοπάδιον is prob. an adaptation of our w.]. Y. Shek. V, end, 49[b] [read:] הא לך טימיחה וזיל זבון ק' (Bab. ed. קופר; Ms. M. קופך בשר, read ד . . .; v. Rabb. D. S. a. l. note) here is the price for it, go and buy a piece of meat. Y. Ber. II, 5[c] bot. Y. Pes. VI, 33[c]. Y. Shebi. VI, end, 37[a] עבד ליה ק' he prepared a piece of meat for him. Y. Maas. Sh. II, 53[c] bot. קוּפְדָּה שמינה a piece of fat meat. Gen. R. s. 19, beg. ק' צלי (some ed. קופר) a piece of roast. Ib. s. 63 (expl. כי צייד וכ', Gen. XXV, 28) קיפרא טבא וכ' a good piece of meat—for his (Isaac's) mouth, a good cup of wine &c.; Yalk. ib. 110 קופרא; a. fr.—Ber. 44[b] על מיני ק' Ar. (ed. קופרא; Ms. M. על חקופרא) over all kinds of meat dishes.—*Pl.* קוּפְדִּין, קוּפְדָּן. Y. Shek. V, 49[a] bot. חמון קופדן look at these pieces of flesh (on his body)!; Lev. R. s. 34 קפדון (read: ין . . ., some ed. קפרן, oth. קפרן); Koh. R. to V, 13 קופדין (some ed. קופר') מקטעתה ק' וכ' to cut it in pieces and sell it in the market.

קוּפְדָּאי, v. קוּרְפָּדַאי.

קוּפְדָּה, v. קוּפְדָּא II.

קוּפְדָּן, v. קַפְדָּן.

קוּפָּה, v. קוּפָּא II.

קוּפֶּה, v. קִיפָּא.

קוּפָּה f. (קפף, v. כָּפַף; cmp. כִּיפָּה) 1) *heap, pile.* Yoma 22[b] אלא אם כן ק' של שרצים וכ' unless a heap of reptiles hangs behind him, v. פַּרְנָס; Ber. 32[a], v. נָהַם; a. e.—2) *archway, vault*, v. כִּיפָּה.—3) (v. כְּפִיפָה) *basket, large vessel.* Y. Ber. I, 3[a] ק' מלאה וכ' a basket full of bones. Gen. R. s. 13 הבא קוּפָּתָךְ וכ' bring thy tub and measure (fill it); Y. Succ. I, 52[b] bot. Y. Sabb. X, 12[c] top ק' פרוצה a basket which is broken through (the contents of which protrude). Bab. ib. 91[b] קוּפַּת הרוכלין a spice-dealers' basket. Gitt. 67[a] ר' יוחנן . . . קופת הרוכלים R. Joh. ben Nuri is a spice-peddlars' basket (ready in all branches of learning); . . . ק' של בשמים ר' R. El. is a spice box; Ab. d'R. N. ch. XVIII; ib. ק' של הלכות a basket (or a pile) of laws (an erudite scholar). Keth. VI, 4 . . . עשרה תחתן the bridegroom must obligate himself to give his wife ten Denars for the *kuppah* for each Maneh (which she brings in), expl. ib. 66[b] ק' של בשמים for perfumes; a. v. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. III, 7 קיפה (corr. acc.).—Esp. *kuppah*, the communal fund for dispensing sustenance to the poor every Friday, contrad. to תמחוי. B. Bath. 8[b]. Peah VIII, 7 לא יטול מן הק' must not take support from the *kuppah*; a. e.—*Pl.* קוּפּוֹת. Y. Ab. Zar. I, 39[d] היה למוד . . . ק' והוציא עשר if one was in the habit of exhibiting five baskets with goods, and exhibited ten (on account of the gentile festival). Tosef. Maas. Sh. I, 10 אם היו ק' if the dates are in baskets, opp. של פטליא in bales; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2 מעקה שבמגדל וחק' שבו R. S. to Kel. XVIII, 2 (ed. קוסת) the railing attached to a turret (spice-box) and the cupolas thereon (cmp. אֲקוּנְבִּי).

קוּפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קוּפְיָא m. (קפף or קוף) 1) *wall, parapet.* B. Bath. 73[a] רהיט אקי' וכ' ran on the parapet of the wall of Maḥoza (Rashi: אקופי on the pinnacles).—2) *circuit*, trnsf. *indirectness, implication.* Yoma 50[b], v. קְבִיעָתָא; Zeb. 6[a]; 7[b], v. קְבָיָא; [Rashi fr. קָפָא *floating, unsettled condition.*]—[Ḥull. 111[a] בקיפיה, v. קוֹפָא II.]

קוּפְיָנָא m. (v. קוֹפָא II) ק' דמרא *the handle of a hoe*, contrad. to פדא blade; [oth. opin.: קוּפְרִינָא (cmp. קוּפָּא I, 2) *that part of the hoe which contains the hole for the insertion of the handle, the blade*, v. פַּדָּא]. B. Kam. 27[b]. Gitt. 32[a]; Sabb. 102[b] שופתא בק' דמרא the pin which fastens the handle to the blade.

קוּפִיס=next w.

קוּפִיץ m. (ch. form) (קָפִיץ; cmp. קָפִיץ, a. קָפָץ) [*curved cutting tool,*] *hatchet* or *bill* for chopping bones. Targ. Y. Deut. XXI, 4 (ed. Vien. קופיץ).—Bets. IV, 3 אין מבקעין . . . אלא בק' you must not split wood (on the Holy Day for immediate use) with an axe . . ., but only with the butcher's hatchet. Ib. III, 6 כנגד הק' by putting on the scale a hatchet (instead of the commercial weights); Y. ib. 62[a] bot. קופיס. Sot. IX, 5, v. עָרַם. Pes. 70[a] ק' קשורה וכ' (*fem.*) the hatchet tied to the slaughtering knife; a. fr.—Tosef. Bekh. I, 17 עירפו בקופץ וכ' (Var. בקפיץ) he breaks its neck with a hatchet from behind.

***קוּפְל** m. (v. קפל II) *peeled pole, lance.* Sabb. 63[a] Ar. a. Ms. O., v. קוּלְפָּא.

קוּפְלָא I m. (קפל I, cmp. כבל) *metal rim on bags, lock.*—*Pl.* קוּפְלֵי. Snh. 110[a] Ms. F. (Ar. s. v. קלד: גופלי, Var. ק'; ed. קולפי; Ms. M. קולפי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Pes. 119[a] Ms. M. (ed. קליפא, Rashi קולפי), v. גְּלָדָא.

קוּפְלָא II (קפל II) *scraping off.* B. Bath. 4[b] Rashi, v. קִרְפּוּפָא, a. קִרְפּוּלָא.

קוּפְלָא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar., v. קוּפְלָארְגִיא.

קוּפַלָּאוֹת, v. קוּפַלְיוֹת.

קוּפְלָארְגִיא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar. ed. Koh. (oth. ed. קופלא רגיא) quid? [Koh. Ar. Compl. suggests χουφολογία *light talking.*]

קוּפַלְיוֹת, קוּפַלָּאוֹת f. pl. (cmp. קוּפָּלָא I, a. Arab. *kufl* sera, pessulus) 1) *bolts, padlock with chains.* Gen. R. s. 48, end לאחר שהיו בידו שחר ק' וכ' (some ed. קַף) like one who held in his hand two parts of a lock and took them to the smith &c. Tosef. Kel. B. Mets. II, 3 . . . שרשרת של ק' the chain of a padlock. Ex. R. s. 40, beg. ק' של תורה וכ' the lock which guards learning is fear of sin (ref. to Is. XXXIII, 6). Pesik. Aḥăré, p. 175[a]

[read:] רמ״ח ק׳ ... על רמ״ח איברים שהיו בו the Lord put 248 iron locks on his (Goliath's) 248 limbs; Yalk. Ps. 706; Yalk. Sam. 126; (Midr. Sam. ch. XXI כבלים).—2) (by adapt. of κεφαλίς) *wreaths around a column, capital.* Num. R. s. 10 ק׳ וכ׳ ... מה העמודים as columns have wreaths above and pedestals beneath &c. (Lev. R. s. 25 קיפלוס; Cant. R. to V, 15 קיפלורוסים; Tanḥ. B'har 1 כיהורת); v. קִיפָלִיס.

קופנדריא, v. קִפַּנְדַּרְיָא.

קוֹפָנָה m. (cmp. קוֹפָא II, a. קוֹפִינָא) *bent stick, flail.* Y. Sabb. VII, 10[a] bot. [read:] ההן דעביד כיחנייא בק׳ וכ׳ he that works flax stalks with a flail (on the Sabbath) commits the offense of threshing.

קוּפְסָא f. (capsa) *box* for books &c. Targ. Y. Deut. XXXI, 26.—Kel. XVI, 7 כסוי של ק׳ (ed. Dehr. קפצה) the lid of a box. Men. 41[a] כלי ק׳ (Maim. to Kel. l.c. ed. Dehr. קופצא) garments in a box; Yalk. Deut. 933 קוּפְסִין (*pl.*). Midr. Till. to Ps. XII ק׳ מלאה וכ׳ a box full of gold Denars; ib. קוטמא כולה וכ׳ (ed. Bub. קיט, corr. acc.) the whole box is of gold on the outside; Yalk. ib. 656.

קוּפָסַאי, v. קִבּוּסַאי.

קוּפָץ, v. קוּפְצָא.

קופצא, v. קוּפְסָא.

קופרא, **קופר**, v. קוּפָּד, a. קוּפָּדָא II.

קופרמסאות, v. קוֹנְפְּרוֹמִיסִין.

קופרצין, v. קַפְּרָס.

קוּפָתָה, **קוּפָתָא** f. = h. קוּפָּה, *basket, tub.* Y. Sabb. IV, beg. 6[d] כמרה גו ק׳ ויחבא ק׳ וכ׳ to keep it warm, put it in a large vessel, and put the vessel on peat (גִּרְפְּתָא). Y. Peah I, 15[c] bot. זכותיה גו קוּפְתֵיהּ ... יאות (not קופתה) well the millers say, every man carries his worth in his own tub, i. e. there is a different way of doing good for every man; a. e.—*Pl.*, v. קוּפָּא I.

קָוַץ (cmp. כְּוַץ) 1) *to shrink, be dried up.* Ḥull. 43[b] שחותכו וקוֹוֵץ Ar., v. כְּוַץ.—Part. pass. קָוּוּץ. Succ. 32[a] top ק׳ (לולב) a Lulab which is shrunk (Rashi: thorn-like, v. קוֹץ).—V. קָוּוּץ.—Denom. קוֹץ, קָרַץ.—2) *to curl.* Denom. קִוְּיצוּר, קִרְיוֹן.

Pi. קִוֵּץ (denom. of קוֹץ) *to clear of thorns, weed.* M. Kat. 6[a] יוצאין לקַוֵּץ וכ׳ they go out to clear the roads (for the Passover pilgrims). Tosef. Shebi. III, 7 קִוְּצָן וכ׳ Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְקַוְּסִין; oth. ed. מיקומין, corr. acc.) you may remove the stones, thorns &c.

Nithpa. נִתְקַוֵּץ, נִתְקַוֵּץ *to be cleared.* Shebi. IV, 2 שדה שנִתְקַוְּוו (Y. ed. שנִתְקַוְּוו) a field that has been cleared; Bekh. 34[b]; M. Kat. 13[b]; Gitt. 44[b].

קָוַץ ch. same. Succ. 23[b] קַוְּוצָא Ar. (ed. כוו), v. כְּוַץ.

Pa. קַוֵּוץ *to curl.*—*Part. pass.* מְקַוְּוץ *dishevelled, unkempt.* Lev. R. s. 5 שעריה מק׳ (not מקצץ) with unkempt hair, opp. סרוק, v. סָרַק II.

קוּץ I (b. h.; v. preced.) *to shrink; to feel aversion, loathe, fear* &c. Yalk. Deut. 863 אל תָּקוּצוּ ברברי וכ׳ be not wearied of studying the words of the Law, but let the last day be like the first. Sifra K'dosh., Par. 4, ch. XI (ref. to ואקץ, Lev. XX, 23) קץ מימזונו כאדם שהוא like a man that is sick of his food (and vomits; Yalks. Lev. 626 קָמַט במזונו). Meg. 28[a] קָצָתָּ בחיי art thou wearied of my long life?; a. e.

קוּץ ch. same. Targ. Jud. IX, 38. Targ. Hos. IV, 6. Targ. Lam. II, 1 (h. text יעב); a. fr.

קוּץ II (b. h.; denom. of קַיִץ) *to summer* (v. Is. XVIII, 6).

Pi. קִיֵּץ 1) *to cause to summer.* Gen. R. s. 34 (play on קַיִץ, Gen. VIII, 22) מְקַיֵּץ אני עליהם את העוף I shall make the birds feed on them in the summer (with ref. to וקץ, Is. l. c.).—2) (v. קַיִץ) *to supply the altar during the dull season.* Y. Yoma V, beg. 42[b] מְקַיְּצִים בה וכ׳ they supply the altar with it, i. e. use it for sacrifices when the altar is otherwise unemployed; Y. Shek. I, 48[a] bot.; Shebu. 12[a] מְקַיְּצִין בהן וכ׳ Ib. אין מקיצין בגופן וכ׳ we do not use them bodily as sacrifices, but what we buy with their value. Ib.[b] אין מקיצין בעולת העוף you must not buy birds for burnt offerings out of the funds designated for public free-will offerings. Tosef. Men. X, 8 (expl. קַיִץ המזבח) לוקחין ... ומקיצין וכ׳ they buy therewith burnt offerings to supply the altar &c.

קוּץ III *to cut*, v. קָצַץ.

קוּץ ch. same. Targ. O. a. Y. I Num. XIII, 23 (Y. II קטעו). Targ. O. ib. 24 (Y. קציצו); a. fr.—Part. קָיֵץ, קָיְיצָא. Targ. Jer. X, 3.—B. Mets. 107[b] נַיקוץ מר cut the forest, sir (to allow a tow-path along the river). Ib. קָיְיצָנָא, v. infra; a. e. [Ib. קוצו עילאי וכ׳, v. infra].—Trnsf. (cmp. פָּסַק) *to determine, agree, appropriate.* Targ. Y. Num. V, 15 דְּקָיֵץ עלה וכ׳ (not דְּקָיֵץ) for which he makes an appropriation in her behalf out of her property.—B. Mets. 67[a] לא קָיֵץ ליה he did not explicitly allow him the usufruct of the mortgaged property (מְשַׁעְבְּנָתָא), v. קִיצוּתָא.—Part. pass. קִיץ q. v.

Pa. קַיֵּץ same. [Targ. Y. Num. l. c., v. supra.]—B. Mets. 107[b] נְקַיְּצוּ עילאי ... והדר ניקוץ אנא Rashi (ed. קוצו, incorr.; Ms. M. ניקצי ... וקציינא, fr. חָצַץ) let the owners of the upper and those of the lower parts of the forest cut (a path), and then I shall do likewise. Ib. אי קָיְיצוּ קָיְיצָנָא וכ׳ had they cut (their part), I should cut, but as they have not, why should I? Ib. 108[a] מאן קָיְיצָה קַצָּיֶיהָ תִּקּוֹץ וכ׳ Ms. H. (ed. נַאן) who ordered the cutting of this (my forest)? may his branch (offspring) be cut off; a. e.

Ithpe. אִקּוֹץ (fr. קְצַץ) *to be cut off*, v. supra.—V. קְצַץ, קָצַץ.

קוּץ IV, *Hif.* הֵקִיץ *to awake*, v. קִיץ.

קוֹץ I m. (b. h.; קָנַץ or קוּץ I) 1) *thorn.* R. Hash. 17[a] bot. (ref. to Mic. VII, 18) אליה וק׳ בה וכ׳ a fat tail with a thorn in it (a consolation implying an evil prediction),

'to the remnant of his inheritance' (pardon will be granted), but not to his entire inheritance. Gen. R. s. 20 [read:] ק' זה קינרס by 'thorn' (Gen. III, 18) artichoke is meant. Midr. Till. to Ps. CXXXVI ישב לו ק' וכ' a thorn got into the foot of one of them (which prevented him from travelling); a. fr.—Y. Sabb. IX, 11[d] עין כוס עין קוץ if an idolatrous place is called ʿEn K'os (well of the cup) call it (cacophemistically) ʿEn Ḳots (well of the thorn); Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot.—*Pl.* קוֹצִים, קוֹצִין. Gen. R. s. 45, v. נָכַשׁ; Y. Maasr. III, 50[d] bot., v. כּוֹס II. Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. I, 12) שהיו דימין ... כך' ויקצו the Israelites were like thorns in their eyes; Yalk. ib. 162 שהם בעיניהם כך' they (the Egyptians) were in their own eyes like thorns (dwarfed and dry plants). Num. R. s. 20 (ref. to יוקץ, Num. XXII, 3) שהיו ... כך' בפניהם they looked upon themselves as if they were thorns compared with them (the Israelites). Kidd. 75[b] (play on מקצוחם, II Kings XVII, 32) שבעם מן חק' from the thorns (the basest) of the people, opp. הכחירים; Y. Ab. Zar. I, beg. 39[a]. B. Mets. 83[a] ... ק' מן הכרם (in serving the Roman government as an executioner) I only destroy the thorns out of the vineyard; יבא ... את קוֹצָיו let the owner of the vineyard (God) come and destroy his thorns; Y. Maasr. III, 50[d] bot.; (Pesik. B'shall., p. 92[a] בוסרים וכ'), v. בֶּסַח; a. fr.—Cant. R. to V, 11, v. infra.—Midr. Till. to Ps. XIV בתר ק' (cacophem.) idolatrous temples (v. supra); Yalk. Ps. 662.—2) (also קוֹצָה f.) *prick, stroke on letters, apex.* Tanḥ. B'resh. 1; Men. 29[b] לדרוש על כל ק' וק' וכ' to teach mounds of rules on every tip (of letters in the Torah). Ib.[a] קוֹצוֹ של יו"ד Ms. M. a. Rashi (ed. קוצה) the prick on the top of the letter Yod (Rashi: *the foot* of Yod); ib. 34[a]. Ex. R. s. 6, beg. שלמה וקוצה ממך וכ' ... Solomon and a thousand like him shall pass away, but not a tittle of thee (the Torah) will I allow to be expunged; a. e.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 19 (ref. to קוצותיו, Cant. V, 11) אלו קוֹצֵי האותיות this means the strokes of the letters. Ib. שהן ק' וכ' ... אפי' דברים even things which you consider to be merely strokes (ornamentations of letters), in the Torah they are mounds upon mounds (v. supra); Cant. R. to V, 11 בתורה הן קוצי ק' in the Torah these strokes are thorns of thorns (intimating thorny problems).

קוֹץ II m. (קָצַץ) *piece.*—*Pl.* קוּצִים, קוּצִין. Y. Meg. III, 74[b] bot. (ref. to Mish. ib. III, 7, 'you must not interrupt the reading of the curses', with play on תָּקוֹץ, Prov. III, 11) אל תַּעֲשֵׂהּ ק' ק' do not make it (the rebuke) appear cut up in pieces; Deut. R. s. 4; Treat. Sof'rim XII, 1.

קוֹצָא *thorn*, v. קִיסָם.—[Shebi. VII, 1, v. קוֹצָה II.]

קוֹצָא, v. קוּסָא.—[Gen. R. s. 90 מן ק' לריחו', v. קוּמְצָא II.]

קוֹצָה I, v. קוֹץ.

קוֹצָה II f. *madder*, a plant used in dying red. Shebi. VII, 1 (Ms. M. קוּצָא). Y. Maasr. V, end, 52[a]. Y. Pes. III, beg. 29[d] (ref. to זומן של צבעים וכ' דו יחב בגווה קוצם וכ') (corr. acc.) he (the dyer) puts the madder into it to make it adhesive (v. זוּמָא I).

קוֹצִיצָא, pr. n. m., v. קַצְרָא II.

קוֹצֵם, v. קוֹצָה II.

קוֹצֵץ, Gen. R. s. 90, מן ק', v. קוּמְצָא II.

*קוֹצֶר m. (b. h. קֹצֶר; קָצַר) *shortness.* Deut. R. s. 8, beg. [in a gloss] הרבה ... או מק' שהיה וכ' it often happens that one did not take the time to pray, either from shortness (of time), because he was busy with his affairs &c.; [Matt. K. suggests מק' או שהיה וכ' from *indisposition*, or because &c.; cmp. קַצִּירָא].

קוֹצָר c. (קָצַר) *short, dwarfish.* Targ. II Esth. VII, 9.

קוֹצְרִי pr. n. m., v. קַצְרָא II.

קוּק, v. קִיק I.

קוֹקַאי, Ḥull. 63[a] Ar, v. קַקַאי.

קוֹקַאנֵי, קוּקַאנִי, v. קוּקָאנֵי.

קוֹקַר *ḳavḳav*, an imitation of the frog's croaking. Yalk. Ex. 182 (some ed. קָוְקַר).

קוּקוּנְיָא, v. קוּרְקוּנְיָא.

קוֹקַיָא, v. קוֹנְיָא.

קוּקָאנֵי m. pl. name of *parasite worms*, 1) in man. Ber. 36[a] קשה לק' (some ed. לקוּקַאנֵי; ed. Sonc. לקוּרְקָאנֵי) it is injurious because it begets worms (tape-worms?). Sabb. 109[b] לקוקאינו ed. (Ms. M. קירקנו; Ms. O. a. Ar. קוּקָנֵי) as a remedy for worms.—2) in fish (Rashi: in cattle). Ḥull. 67[b] (Ms. M. קוּקָנֵי, קירקני; Ar. ed. Koh. קוקני, ed. pr. קוּקַאנֵי); Yalk. Lev. 537 קירקאני.

קוּקָנְיָא, קוּקְנִיאָתָא f. pl. (used as sing.) *ḳukyatha*, name of a clean bird (passing as forbidden in Palestine). Ḥull. 63[a] Ms. H., קוּקְנִיָּא Ar. (ed. קַקְנָאתָא, Ms. M. קקאותא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קוֹקָלָתָא, קוּקָלָא, v. קִרְקָלָא, קִרְקָלָתָא.

קוֹקָנִיתָה f. (=קונקנ'; v. קָנָה) a sort of *clepsydra* made of *reeds* or *tubes*. Y. Erub. X, end, 26[d] (Ar. קוּנְקָנִ'; expl. עדק); v. עִירְדָּה.

קוֹקָרָא m. (=קורקר', v. קוֹרָה III) *a trap* made of *little joists.*—*Pl.* קוֹקָרֵי. Sabb. 18[a] (marginal correct. in Ms. M. קוּרְקָרֵי; Ms. O. קוֹקָאנֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Gitt. 61[a] top, v. לוּחָא.

קוֹר, Tosef. Kel. B. Mets. V, 10, v. קוֹד.

קוֹר, *Pol.* קוֹרֵר, *Ithpol.* אִתְקוֹרַר, v. קָרַר I, II.

קוֹר I m. (נָקַר I; cmp. מֵיחָרָא II) [*marrow,*] *the white heart* or *terminal bud of a palm* (*cabbage tree*) used as food. Ukts. III, 7 הק' חרי הוא כעץ וכ' ḳor is like wood

in every respect (not susceptible of levitical uncleanness), but may be bought for tithe-money (being considered as food); Tosef. ib. III, 10; Y. Shebi IV, end, 35c; Erub. 28b. Tosef. Shebi. III, 21; a. e.

קוֹר II m. (b. h. קֹר; קָרַר II) *cold, cold season.* B. Mets. 106b (ref. to Gen. VIII, 22) חצי שבט ... ק׳ half of Shebat, the whole of the month of Adar, and half of Nisan form the season of *Kor*; Gen. R. s. 34.

קוֹרָא I, קוּרָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (O. ed. Berl. קוּ). Targ. Job XXIV, 7. Targ. Ps. CXLVII, 17; a. e.

קוֹרָא II m.=h. קוֹר I. Ber. 36a דקלא ... אדעתא דק׳ people do not plant palms with the view of using the 'heart' (by the cutting of which the tree is ruined); Erub. 28b דקורה. Y. Ber. VI, 10b bot. Bab. ib. 43b (prov.) תלה לירח ק׳ לדבר אחר וכ׳ hang the heart of a palm tree on a swine, and it will do its own (drag it in the mud). Lev. R. s. 15, end (prov.) [read:] דאכיל בהדין ק׳ ילקי בהדא קילא he who eats of the palm's heart, will be smitten with the stick (of the dried up palm), i. e. if you enjoy the emoluments of an office, you must not shirk its obligations; Yalk. Esth 1056 הא קורה והא קילה אבלתון קורה לקון בקילה (not בכ׳, כילה) here is the palm-heart, and here the stick; you have eaten the heart, therefore be smitten with the stick (having done wrong, you must suffer the consequences); Midr. Till. to Ps. XXII הא ק׳ והא קולתא ... לקון וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. לקתון, corr. acc.).—בר ק׳ *a young palm tree.* Sabb. 30b, v. נְבָרָא.—*Pl.* קוֹרֵי. B. Kam. 92a אייתי לי מקוריהו bring me of their hearts to eat (let the palms perish) (Ms. F. מוקרי, v. מוֹקָרָא II; oth. opin. in comment. מקוריהו *roots, substance,* v. מָקוֹר).

קוֹרָא III m. (נָקַר I) [*picker,*] 1) *heron.* Gen. R. s. 64, end; Yalk. ib. 111, v. מַקּוֹרָא.—*2) *young bird.*—*Pl.* קוֹרִין. Targ. Is. XXXIV, 15.

קוֹרָא IV f.=h. קוֹרָה, *beam.* Tam. 30a ק׳ עבדא וכ׳ it will produce a (trunk fit for a) beam, but no fruits.—Kel. XI, 2, v. קוֹרָה III.

קוֹרָא m. (b. h. קֹרֵא; קָרָא) *partridge.* Ḥull. XII, 2 ק׳ זכר a male partridge (which is believed to join the female in brooding). Ib. 140b ק׳ נקבה a female partridge. Tanḥ. Ki Thetsé 2 הק׳ הזה מביא וכ׳ the partridge brings eggs of other birds and hatches them; a. e.

קוֹרֵי, קוֹרֵאָה ch. same. Targ. I Sam. XXVI, 20 (Kimḥi קוֹרֵיא). Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. קוֹרָאָה).

קוֹרְבָא ch.=next w. Kidd. 50a דלק׳ קאתי where the messenger comes for the sake of forming a connection (to betroth a wife), opp. לרחוקה for severing a connection.

קוֹרְבָה f. (קָרַב) *nearness, approach, contact.* Sabb. 13a ק׳ של גילוי עריות sexual contact; בעלמא שום ק׳ any bodily contact whatsoever; Ab. Zar. 17a Ms. M. (ed. קְרֵיבָה); Yalk. Lev. 589 קריבה.—B. Bath. 23b ק׳ דאורייתא that in doubtful cases we are guided by what is nearest is a Biblical rule (derived from Deut. XXI, 3).

קוֹרְבִיטִין, v. קַרְבִיטִין.

קוֹרְבִין, Y. Dem. I, 22a; Y. Taan. III, 66c top, v. קָרֵב.

קוֹרְבָּן, v. קָרְבָּן ch.

קוֹרְדוֹם, v. קַרְדֹּם.

קוֹרְדִינָאה, קוֹרְדִינָא, קוֹרְדְּיָנָא, קוּרְדִּיקִינִי, קוּרְדִּיקִינִי, v. גּוֹרְדְּיָנִי.

קוֹרְדְּיָקוֹס m. (καρδιακός) *delirious*; (sub. חולי) *delirium.* [This meaning of καρδιακός is not recorded in dictionaries.] Gitt. VII, 1 מי שאחזו ק׳ וכ׳ one who was seized with delirium and said, Give my wife a letter of divorce &c.; אחזו ק׳ וכ׳ ... אמר if he said, Write &c., and then in a state of delirium said, Do not write &c. Y. ib. 48c (expl. חֲמִים) ק׳ שאמרו חכמים פעמים וכ׳ the *kardiakos* of whom the scholars speak, is one who is at times sane and at times insane; Y. Ter. I, 40b קונדיקוס (corr. acc.). Ib. קונדיקוס (strike out קינדיקוס, as a corrupt dittography). Gitt. 67b (expl. our w.) דנכתיה חמרא וכ׳ one whom new wine from the pit has bitten (given delirium tremens); הא קמ״ל דהא רוחא ק׳ שמיה the Mishnah, in using that word, intended to teach incidentally that that demon (disease) is named k.

קוֹרְדִימָא, v. קִרְדִּמָא.

קוֹרְדְּיָנָא, v. קוּרְדְּיָנָא.

קוֹרְדַּקִּיוֹת m. pl. (v. קוּרְדְּקִין) a certain style of *shoes, dancing shoes.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. עכסים, Is. III, 18, Vulgate: calceamenta).

קוֹרְדִּיקִין same, v. קוּרְדְּקִין.

קוֹרְדִּיקִינִי, v. קוּרְדְּיָנָא.

קוֹרְדַּנְיָתָא, קוֹרְדַּנְיָתָא, v. קִרְדּוּנְיָא.

קוֹרְדְּסָן, Tosef. Kel. B. Kam. III, 12, v. קַרְדֵּס.

קוֹרְדְּקָנָא (?) m. pl. name of *a fruit.* Y. Shebi. VIII, 38a (prob. a corruption).

קוּרְדַּקְיָסִין, קוּרְדְּקִיסִין, קוּרְדְּקִין m. pl. (also used as sing.; a denom. of κόρδαξ, cordax, the dance of the Greek comedians) *low and loosely fitting shoes not fastened by any ties, slippers* (v. Sm. Ant. s. v. Soccus). Esth. R. to I, 16 שהיתה מסטרתה בקורדקין וכ׳ she slapped him in the face with her slipper. Gen. R. s. 45 טפחתה בקורדקיסין (read: סין ...; Ar. טפחה סקורדקיה על פניה, read: קוּרְדַּקְסִיָּה) she slapped her &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) she put on her feet קורדיקין עבין וכ׳ Ar. (ed. קונדיריקון עבה) high-soled shoes to appear taller; Pesik. Vattom., p. 132b קורדקין Ms. O. (ed. קירקון, corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרקוסין (corr. acc.); Yalk. ib. 1031 קורדיקין. Tosef. M. Kat. II, 16 בקורדקיסין וכ׳ ... שהיו

(Var. קיסין של זהב . . .) went out in (gilt) slippers on the Sabbath; ib. בקורדקיס (Var. בקורדקוס) אין נוהגין . . . בשבת (של זהב) it is not the custom here to go out in (gilt) slippers &c.; Pes. 51ª קורדקיסון (read: סין . . .; Ms. M. קוררדיסקין; Ms. M. 2 קורדקסין; Ms. O. קורדקיסין); ib. בק' נמי דילמא משתלפין וכ' we also know the reason for not wearing slippers on the Sabbath, because they may slip off, and one may carry them &c. Yeb. 102ᵇ בקורדקס' לא . . . וכ' (Ar. בקורדקיוס) one must not walk around in slippers in one's house (on the Day of Atonement). Y'lamd. to Deut. XII, 29, quot. in Ar.

קוֹרָה I ch., v. קוֹרָא II.

קוֹרָה II f. (b. h. קֹרַר; קָרַר II) *cold, cooling*; קוֹרַת רוח [cooling of the *spirit*,] *satisfaction, pleasure, comfort.* Ab. IV, 17 יפה ... של ק' ר' וכ' better one hour of gratification in the hereafter than a whole life of this world. Yeb. 63ᵇ אין אדם מוצא ק' ר' וכ' a man finds contentment only with his first wife. Lev. R. s. 3, end ברוך ... לך ק' ר' be blessed and contented. Y. Ber. IV, 7ᵈ bot. ותבא לפניך קורת נפשנו לטובה and may our contentment come before thee for good; a. e.

קוֹרָה III f. (b. h. קֹרָה; קָרָה I) 1) *joist, beam, post.* Gen. R. s. 42, a. e., v. עוֹבִי.—קוֹרַת בית חבד, v. בַּד II. Kel. XII, 1 קוֹרַת החצים (not קורות) the (iron-shod) post used as a target for arrows; של אסריון the beam with holes for the hands of prisoners on a transport. Lam. R. to III, 12, v. חֵץ; a. fr.—Kel. XI, 2 חק' (Mish. ed. חקורא) the long iron bolt of a city gate (corresp. to נגר, v. Maim. ed. Dehr. a. l. expl. נגר).—2) *the trunk of a tree with its ramifications.* Midr. Sam. ch. XIII, v. בָּוָרֶת. Y. Sabb. X, 10ª קורת שקמה the trunk of a sycamore tree; a. e.—*Pl.* קוֹרוֹת, קוֹרִים. Yoma 47ª, v. גַּלַּע II. Y. Peah VII, end, 20ᶜ; Pes. 57ª; Tosef. ib. II (III), 22. Y. Ter. II, 41ᵇ bot.—Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. ק' שפעת; Yalk. Ps. 845 שפעת קוֹרֶיהָ, v. שְׁפָעָה I; a. fr.—[Gen. R. s. 71 מאחורי החקורים, v. קוֹרִים.]

קוֹרָה IV f. (part. fem. of קָרָה I) *accident, event.*—*Pl.* קורות. Tanḥ. P'kudê 3 גוזר על כל קורותיו וכ' he decrees concerning all things that will happen to him, except whether he is to be righteous or wicked.

קוֹרָה f. (b. h. קוּרִי, *pl.* constr.; קוּר, cmp. קו) *cavity, window; web.* Yalk. Ps. 789, v. קוּבָּה.

קורזי (קורזי), Targ. Y. Deut. III, 40, v. אַפִּיקִירוֹס.

קוֹרַחְתָּא, קוּרַחְתָּא, v. קַרְחוּתָא.

קוֹרָט m. (קרט, cmp. קְרַץ) *a particle, grain, (coagulated) drop.* Snh. 43ª, v. לְבוֹנָה. Ab. Zar. II, 6, v. זִיזַלְתִּית. Men. 11ª ועמדה על ק' אחד so that only one grain of frankincense remained. Ḥull. 50ᵇ, sq. ק' דם a drop of coagulated blood; a. fr.—*Pl.* קוֹרָטִין, קוֹרָטִין, קָרָטִים. Ib. 58ᵇ בק' concerning the tears of assafœtida, opp. to עלין leaves. Men. l. c. Y. Sabb. III, end, 6ᶜ של בוסם ק' grains of burnt spices (remnants in the coal pan); Bab. ib. 47ª דאית ביה ק' some grains were yet left in it. Ib. בי רבי וכ' ק' did those of the house of Rabbi care for the grains left unburnt? Tosef. Men. I, 17; a. fr.

קוֹרְטָא ch. same. Nidd. 20ª, v. גַּרְגְּשָׁתָא. Ḥull. 105ᵇ ומשחכת כי ק' בכורא it (the injurious kind of Sodomitic salt) is found in the proportion of one grain in a Kor; a. e.—*Pl.* קוֹרְטֵי, קוֹרְטֵין. Ib. 43ᵇ תרי ק' דמא two drops of coagulated blood; a. e.—Trnsf. *a man of minute size, pigmy.* Gen. R. s. 16 פישון . . . נגסא ק' קטוע פושכא Ms. Par. quot. Koh. Ar. Compl. s. v. (Ar. ed. Koh. קרשא; ed. only פישון זו בבל) Pishon (Gen. II, 11) refers to Babel, (Nebuchadnezzar) the dwarf, the pigmy, the stunted, of the size of a hand-breadth (v. Yalk. Dan. 1062, quot. s. v. פּוּשְׁקָא).

קוֹרְטָבָא, v. קַרְדּוּ II.

קוֹרְטַבָּנִיוֹת, v. קַרְהוּבְנָיָא.

קוֹרְטוֹב, v. קַרְטוֹב.

קוֹרְטוֹר, קוּ' m. (קרטר, Parel of קָטַר II; cmp. play on קטורה, Gen. R. s. 61, quot. s. v. גַּנְזָכָא) [*that which is tied up*=אוֹצָר] *store-room, treasury.* Targ. I Chr. XXIX, 8. Targ. Y. Num. XXIV, 13; ib. XXII, 18 (strike out ביתיה).—*Pl.* קוּרְטוֹרִין. Targ. Job XXXVIII, 22. Ib. III, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 11 (h. text גנזכי).

קוֹרְטָמִי, קִיר' m. pl. (v. קָרְטָם) [*thorns*, v. P. Sm. 3743,] *safflower, bastard saffron* (carthamus). Pes. 42ᵇ תלתא ק' (Ms. M. 2 קטומי, emended קָרְטוֹמִי) one third portion (of the mixture) safflower. Ber. 38ª (some ed. קיר'; Ms. F. קורטני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Gitt. 70ª, v. חָרֵי.

קוֹרְטְמָן m. (v. preced.; cmp. Syr. קורטמא verba crassa et stupida, P. Sm. 3743) [*stinging,*] *sharp, acute.* Snh. 100ᵇ (Ms. M. קורש, corr. acc.; marg. gloss גרדמן; Ms. F. קורמטן, corr. acc.), v. זַלְהֵבָן.

קוֹרְמִיסָא, v. קַרְמִיסָא.

קורי, Y. Ned. III, 38ª top, v. קִירִי.

קוֹ', קוֹרְיָא, v. קַרְיָא.

קוֹרִיאָת, קוֹרְיָא, v. קוֹרְאָה.

קוֹרְיוֹטָה m. *cariota, caryota*, a species of *dates.* Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ bot. (expl. חַצַד); Bab. ib. 14ᵇ (expl. נקלס) קוֹרְיָיטֵי *pl.* (Ms. M. קולאטא, קורי אטא, קוריטי, קוריטי, v. Rabb. D. S. a. l.). Ber. 50ᵇ חזר לקוריטי is fit for a drink made of cariota (cariotum), v. Löw, Pfl., p. 111.

קודיות, Yalk. Deut. 850, כלי ק', v. קוֹרְיָס I.

קוֹ', קוֹרְיָא f. *place, town*, v. קַרְיָא.

קוֹרְיוֹאָה m. (preced.) *inhabitant of a small place, villager.*—*Pl.* קוֹרְיָיאֵי. Y. Sabb. I, 4ª top כגון אילין ק' דלא וכ' as is the case with country people who are not particular (about their linen ware).

קוֹרְיָה pr. n. m. *Ḳuryah.* Gen. R. s. 19 אבא בר ק'; v. בַּרְקוֹרְיָא.

קוֹרְיָיטֵי, v. קוֹרְיוֹטָה.

קוֹרְנִיתָא ch. same. Sabb. 128ª, v. חֲשָׁאֵי.

קוֹרְנָס or קוֹרְנֵס, m. (enlargement of קֶרֶן) *mallet; smith's hammer* (v. Sm. Ant. s. v. Malleus). Sabb. XII, 1. Ib. XVII, 2. Kel. XXIX, 6 (7) הק' של זהבים (ed. Dehr. נוס . . .) the goldsmiths' hammer; Sabb. 123ª. Ib. ק' של בַּשָּׂמִים the spice-dealers' mallet. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 7 עד שיכה בק' ויחבל (not ויאכל) until he strikes upon it with the hammer and batters it. Y. ib. IV, 43ᵈ bot. מתרין בו על כל ק' וק' he is forewarned at every stroke of the mallet (with which he chisels the idol). Yalk. Ex. 369 מעשה ק' beaten work; a. fr.—[קורנסין, Gen. R. s. 58 Ar., v. קְלִירוֹס.]

קוֹרְנָסָא, קוֹרְנָיָסָא ch. same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Is. XLI, 7 (h. text פַּטִּישׁ). Targ. Y. Num. VIII, 4 עיבד קורנסא gold-beating work (h. text מִקְשָׁה).—Ned. 10ᵇ ק' לא אמר כלום Ar. (ed. קוּרְנָשָׂא) if a person used the word *kurn'sa* for a vow (in place of קוֹנָם), he has said nothing (it is no vow).—Trnsf. *proboscis.* Ḥull. 58ᵇ בקורנסיה, v. בַּקָּא.

קוֹרְסִין, קוֹרְס, v. קִרְטָס.

קוֹרְסֵל, v. קַרְסוּל.

קוֹרְסֶם m. (v. קִרְסֶם; cmp. מגלב, fr. גלב) *a blow* or *lash.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

קוֹרְפַּדַּאי m. (cmp. קוּפָּד) *mole.* Ḥull. 63ª ק' ... באוזן (Ar. קַרְפָּ; Ms. R. 1 קרוס, v. בָּאוֹזֶן.—Ber. 57ᵇ [read:] כל מיני שרצים יפין לחלום חוץ מק' (Ms. M. קוּפַּדַּאי, ed. קורפראי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) dreams of all kinds of creeping things, except moles, are auspicious.

קוֹרְפַּדַּיָּא f. pl. (cmp. preced.) *long and narrow jars.* Y. Bets. IV, beg. 62ᵇ אילן ק' דקיקתה וכ' the slender jars two or three of which can be carried in one hand.

קוֹרְפָּיוֹת f. pl. a kind of *cups* or *bowls* with pointed bottoms. Kel. IV, 3 (R. S. קַרְפָּאוֹת; Ar. קִרְפָּ); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קַפָּרָאוֹת ed. Zuck. (Var. קרפאות).

קוֹרַאפְּסָה, קוֹרְפְּסָה quid?—Y'lamd. to Num. VIII, 2 quot. in Ar., and explained קונקי (= קוֹנְכִי?).

קוֹרְפָּרַאי, v. קוּרְפַּדַּאי.

קוֹרְצָא, v. קַרְצָא.

קוֹרְצִד, Tosef. Makhsh. I, 7 ed. Zuck., oth. ed. קירצוד, read with R. S. to Makhsh. II, 3: בור צירי a pitful of brine (Var. in R. S. בור סיד a lime pitful).

קוֹרְצִין* m. pl. (קַרְצָ; cmp. קַרְצָא) *destructive insects, worms.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ברא ק' בעולם וברא ק' באדם זה אוניו (not זה בני מיעיו וכ' ; Var. ed. Schechter קִרְצִים, v. קַרְצָא) he created destroyers in the world (vegetable kingdom), and so he did in man, namely the intestinal

קוֹרְיִין, קוֹרְיִים m. pl. (denom. of קוֹרָה III) *those handling the press-beam, pressers.* Gen. R. s. 71 אם הגיחיות מאחורי הקוררים וכ' (Ar. חקורריס . . . חנשים; corr. acc.), v. גַּתִּית; Esth. R. to I, 10 הקוררים (corr. acc.). Y. Pes. VI, 33ª bot. אפי' נשים מאחורי הק' וכ' even the women (wine-treaders) behind the pressers knew that David was to be king.

קוֹרְיָס I m. (corius, corium) *leather, skin, bark*; כלי ק' leather garments, *working clothes.* Y. Sabb. XVII, 16ª bot. מהו לטלטל כ' ק' וכ' is it permitted to handle working garments on the Sabbath? Gen. R. s. 49, beg. . . . שמותם לכ' ק' וכ' the names of the wicked are like leather garments; as long as you use them, they wear well; when you let them lie, they rot. Koh. R. to II, 17 נתעטף בכ' ק' שלו he wrapped himself in his working clothes. Deut. R. s. 7 (ref. to Deut. XXIX, 4) (כלום) כ' ק' וכ' were leather garments carried with the Israelites out of Egypt (that they did not wear out)?; Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92ª, a. Yalk. Deut. 850 קוריות (read: קוֹרְיוֹם); Yalk. Ps. 691; Midr. Till. to Ps. XXIII קוריים (ed. Bub. קואים, read: קוריום).—[Gen. R. s. 71 Ar.; Esth. R. to I, 10, v. קוֹרְיִים.—Koh. R. to III, 11 שפעת ק', read: קוֹרִים, v. שְׁפַעַת I, a. קוֹרָה III.]

קוֹרְיָס II pr. n. m. *Ḳorias.* Y. Orl. II, 62ª ר' ק' (ed. Amst. ביריית; v. Fr. M'bo, p. 122ª; p. 69ª).

קוֹרִינוֹס, v. קְרֵינוֹס.

קוֹרִיסִין* adv. (κηρύσσων) *advertising for sale, at auction.* Deut. R. s. 3, beg. כעבד שאדונו . . . ק' בכל וכ' like a slave whom his master desires to sell at auction for what he may get.

קוֹרְכִין, Num. R. s. 23, end בק', v. קְרוּבִין.

קוֹרָלִין m. pl. (corallium, corallum) *corals.* Y. Sabb. VII, 10ª קרולין . . . החתן דגזז (corr. acc.) he that cuts . . . corals (on the Sabbath).

קוֹרֵם, Cant. R. to VI, 4 some ed., v. קִירֵס.

קוֹרָמֵי m. pl. *ḳuramé*, name of a *water plant* bearing fruit the kernels of which can be made edible by cooking (v. Löw, Pfl., p. 202). Erub. 22ª (R. Adda to his wife asking what she could do for his children during his absence at college) מי שלימו ק' באגמי (Ms. M., with slight difference of diction, קִירָמֵי; Ms. O. קוּרָאמֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) are the ḳ. in the marshes all gone?—V. קָרָמִית.

קוֹרְמִיגְלִין, קוֹרְמֶל, קוֹרְמִין, קוֹרְמָן, v. קַרְמִיגְלִין.

קוֹרְנוֹס, v. קוּרְנָס.

קוֹרְנִיסָא, v. קוֹרְנָסָא.

קוֹרְנִיסִין, v. קִירָס.

קוֹרְנִית f. (cmp. קֶרֶן) *thyme* or *origanum* (v. Löw, Pfl., pp. 181; 329). Tosef. Sabb. XIV (XV), 12; Sabb. 128ª; Y. ib. VIII, 11ᵇ. Maasr. III, 9; Y. Dem. I, beg. 21ᶜ; a. e.

worms. [The entire passage is a Var. of the preced. ברא חיה וכ'.]

קוּרְצִין m. pl. (v. קְרָצָא) *destruction.* Treat. Der. Er. ch. XI [read:] האוכל ק' הרי זה וכ' the informer belongs to the class of shedders of blood (ref. to Lev. XIX, 16).—[Tosef. B. Mets. IX, 19, v. קְרֵץ.]

קוּרְצִין, Deut. R. s. 2 חפיסת ק', v. קְוּוצוֹת.

קַרְ', קוּרְקָא m. (perh. a corrupt. of קוּרְדְּקִין, v. קוּרְדְּקָא) a *shoe* made entirely of goats' hair or of cloth, *slipper.* Yeb. 102ᵇ החוא קו' מקרי Rashi (ed. קרקא) such a shoe has the special name of ḳurḳa (and is not included in נעל or מנעול).

קָרְ', קוּרְקְבָן m. (=קבקב; cmp. קוֹבַע, כּוֹבַע) *the thick muscular stomach of birds, craw.* Hull. III, 3. Ib. 6 (among the characteristics of clean birds) קוּרְקְבָנוֹ נקלף whose craw peels easily; Tosef. ib. III (IV), 22; Hull. 61ᵃ וקוּרְקְבָנָן נקלף (not וקורקבנו); Yalk. Lev. 537 וקרקבנו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קָרְקְבָנִין (with sing. meaning). Tosef. l. c. 16 באלו . . . אמרו בק' וכ' by these intestines are meant: the craw, the liver, and the heart. Sifra Vayiḳra, N'dabah, ch. VIII, Par. 7.—In gen. *stomach* (=חֻמְסָא). Ber. 61ᵇ top ק' טוחן the stomach (of man) grinds. Sabb. 152ᵃ (ref. to Koh. XII, 4) בשביל ק' שאינו טוחן on account of the stomach's failing to grind.

קוּרְקְבָנָא ch. same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. ib. XI, 13; Deut. XIV, 11.

קוּרְקוּנְיָא pr. n. pl. *Ḳurḳunia* in Babylonia. Ab. Zar. 16ᵇ (Ms. M. אַקְרוֹקוּנְיָא). B. Kam. 7ᵇ אקרוקניא Ms. M. (Ms. H. אקרקוניא; ed. אקרוניא). Ib. 88ᵃ אקרוקניא Ms. M. (Ms. O. ארוקיניריא; ed. הגרוניא). Erub. 60ᵃ בני קוקונייא Ms. M. (Ms. O. קקיניא; ed. קקונאי, corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קורקון, v. קוּרְדְּקִין.

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקוֹסְא, v. קוּרְקָסָא, קוּרְקָסְא.

קוּרְקוּר m. (v. קִירְקוּר) *croaking.* B. Bath. 23ᵃ אפיקו לי ק' get that croaking (those ravens) away from here.

קוּרְקוּרוּת, קוּרְקוּרְתָּא, v. קַרְקָרָה.

קוּרְקָאנִי, v. קוּקָאנִי.

קוּרְקִין, v. קוּרְדְּקִין a. קוּרְקָא.

קוֹרְקִיסָא, v. קַרְקָסָא.

קוּרְקָנוֹת, v. קִירְקָנוֹת.

קוּרְקָס m. (reduplic. of קֶרֶס) *hook, ring, clasp.*—*Pl.* קוּרְקָסִין, קוּרְקָסֵי, קוּרְקוֹסֵי. Gen. R. s. 18 אפי' ק' של זהב even gold curtain rings he made for him. Num. R. s. 4 . . . ופורקין את הק' they lifted the curtain on poles and unhooked it. Pirḳé d'R. El. ch. III קוּרְקוֹסֵי השמים במימי וכ' the hooks of the heavenly canopy are fastened to the waters of the Ocean (that surrounds the earth).

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקָסָא ch. same. *עיזא דק' 'a goat with hooks', name of a threshing sledge (v. טוּרְבָּיל). Ab. Zar. 24ᵇ; Yalk. Sam. 122 קוּרְקָשָׁא; Men. 22ᵃ (Ms. R. 1 קורפסא, קוּרְקְסֵי 2 קורקסאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Zeb. 116ᵇ Ms. M. (ed. קרקשא, Rashi קורקשא).—*Pl.* קוּרְקָסַיָּא, קוּרְקָסֵי, קוּרְקוֹסֵי, Y. Ned. IX, end, 41ᶜ דאפותיקא . . . ק' אתין אין דדרי (ed. Krot. קי'; Ar. קר') if all the camels of Arabia came together, they could not carry the clasps (bolts) of my treasuries. Y. Peah. III, 17ᵈ top על קָרְקָסוֹי . . . אשכח found a snake wound around his locks; Yalk. Ex. 404 קוּרְקוֹסוֹי; Yalk. Kings 222 קירקוסיו (corr. acc.).

קוּרְקָסְוָתָא, קוּרְקַסְוָן f. pl. (preced.) *threshing sledges.* Targ. I Chr. XXI, 23.

קורקסין, Pesik. R. s. 6 תיאטרון וק', read: וקִירְקָסִין; v. קִרְקָסִיוֹת.

קוּרְקָסָא, v. קוּרְקָסָא.

קוּרְקָרָת, v. קִרְקָרָה.

קוּרְקָשָׁא m. (v. next w.) *a frame of boards*; עיזא דק' threshing sledge; v. קוּרְקָסָא.

קוּרְשָׁא m.=h. קֶרֶשׁ, *board.* Koh. R. to XI, 1 ק' דספרינתא the board of a wrecked ship.

קוֹרְתָּא f. *cold*, v. קָרְתָּא.

קוּשׁ, v. קשש.

קוֹשְׁטָא c. *Ḳosht* (costum, κοστός), name of a fragrant root or shrub, *putchuck.* Ukts. III, 5; Nidd. 51ᵇ; Y. Ḥag. III, 79ᶜ כוש'; Y. Erub. IX, end, 25ᵈ כּוֹשְׁטָא; Sifré Deut. 107. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᶜ (one of the ingredients of frankincense). Ch. כְּשַׁרְתָּא.

קוֹשְׁטָא (b. h. שֹׁשֶׁט; קָשַׁט) *straightness, truth.* Gen. R. s. 55 (ref. to Ps. LX, 6) וכל כך למה מפני ק' בשביל שתתקשט וכ' and wherefor all this (trial)? For the sake of truth, in order that divine justice be justified in the world; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777 . . . בק' כדי ליתן in order to give them their reward in truth (ref. to Is. LXI, 8); Yalk. Job 906.

קוֹשְׁטָא ch. same, v. קְשׁוֹט.—[Targ. Ps. LXI, 4, v. קוֹסְטָל a. קוּשְׁטָא.]

קוֹשְׁטָן m. (preced.) *true.* Lev. R. s. 26 כבר מילא ק' (some ed. קַשְׁטָן) surely, the thing is true.

קוֹשְׁטַנְטִינִי, קוֹשְׁטַנְטִינָא, v. sub קוֹסְטַנְטִינִי.

קוֹשְׁטָנִית, v. קַשְׁטָנִית.

קוֹשִׁי m. (קָשָׁה) [*hardness, stiffness,*] 1) *erection.* Snh. 55ᵃ, opp. מת (אבר).—2) *protracted travailing* (v. Gen. XXXV, 17). Sifra Thazr. ch. II; Nidd. 38ᵇ, opp. שופר.

Ib. IV, 6. Yeb. 83a; a. fr.—3) *hard effort*; בק׳ *by an effort, reluctantly.* Sabb. 12b התירו לנחם וכ׳ בק׳ it was with reluctance that they allowed mourners to be comforted and the sick to be visited on the Sabbath (because it disturbs the Sabbath joy).

קוּשְׁיָא f. (preced.) *difficulty, question, objection, argument.* Snh. 75b, sq. מהאי ק׳ לא נידונה we cannot draw the analogy on account of this argument. B. Kam. 117a אמר להו האי ק׳ והאי ק׳ וכ׳ he told them of one difficulty and of another, and how they were solved. Men. 95b, a. fr. מאי ק׳ what argument is this?, i. e. this is no argument. Ib. מאי קַשְׁיָא (Ms. K. קוּשׁ). Ḥull. 3b כי קוּשְׁיֵיהּ in accordance with his argument; a. v. fr.—Y. Sabb. XIX, 17b; Y. Pes. VI, 33d top מן קוּשְׁיֵי מקשי לה וכ׳ what was the difficulty that R. J. found (to induce him to say), provided that &c.?—*Pl.* קוּשְׁיָתָא. Ḥor. 13b, v. פִּירְתָּא. Yoma 3b לאפוקי כולי קוּשְׁיָיתִין excluding all the cases which we argued. Yeb. 77a top, v. קָשֵׁי; a. fr.

קוֹשֵׁי, v. preced.

קוּשְׁקָא m. (Pers. ḳushḳ aedificium magnum et altum, Vollers; prob. Semitic, cmp. קִישְׁקוּשָׁא) *high building, tower.* Targ. Ps. LXI, 4 עשינא ק׳ Ms. a. Ar. (ed. Lag. בקושטא עישוינא), v. קוּסְטַל.—*Pl.* קוּשְׁקֵי. Targ. II Chr. XXXVI, 15.—Sabb. 11a Ar. a. Ms. O., v. קִישְׁקוּשָׁא II.

קַוְשְׁקַר pr. n. (=קַו שָׁקֶר) *Ḳavsheḳer* (*Rule of Falsehood*), a fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed., a. Yalk. ib. 84 קץ שקר, v. קָצַץ).

קוּשְׁקְרָא, v. גּוּשְׁקְרָא.

קושרי, Y. Sabb. VI, 8c פיאה ק׳, read: פואה קישורי, v. קְרִישׁוּר.

קוֹשַׁרְתָּא f. (קשר) *belt of knotted rope, poor man's belt.* Tanḥ. Aḥaré 1 קו שרתיה, read: קוֹשַׁרְתֵּיהּ his belt (was all that was left to Solomon, v. קוֹד); Y. Snh. II, 20c bot. קִישַׁרְתֵּיהּ; Koh. R. to II, 10; IX, 11 קְשַׁרְתֵּיהּ.—*Pl.* קוּשָׁרָן. Y. Sabb. II, 10c top, v. קוּנְטָרָא.

קוֹשֵׁשׁ, בֵּית ק׳, pr. n. pl. (?) *Beth Ḳoshesh.* Y. Yeb. I, 3a bot., v. מְקוֹשֵׁשׁ II.

קוּתוֹנֵת, Y. Kidd. III, 64a, v. קִיתוֹנָא.

קוֹתְלָא m., *pl.* קוֹתְלֵי; דחזרר ק׳ *bacon.* Ḥull. 17a; Meg. 13a Ar., v. כּוֹתְלָא.

קָזָא, v. קָאזָא.

קוֹזְדוֹר, v. קוֹסְדוֹר.

קָזַז (cmp. קצץ, נקז) *to cut, divide.*

Pa. קַזֵּז *to mark; to calculate, settle, strike the balance.* Y. Ber. IX, 14b bot.; Y. Sot. V, 20c bot. (expl. פרוש קידי) ומְקַזֵּז חדא עם חדא . . . עבירה he commits one sin and does one good deed, and strikes the balance, 'one against one.' Y. Ḥag. II, 77d bot. דחזות ציימא . . . ומְקַזְּמָה ליה תריי she used to fast one day and mark down two (deceiving herself in her account with God).

קוֹזְמִיקְרָטוֹר, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קָח m. (b. h.; cmp. Syr. קוחא, P. Sm. 3516) *stalk, shoot.* Succ. 34a, v. צְפָצְפָה; Yalk. Ez. 357.

קָחַח *to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 some ed., v. קְחֵי.

קָחָחָא m. (preced.) *faint-colored, gray* (?).—*Pl.* קָחָחִין. Targ. Zech. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. קָנָיְחִין, קָנָח; h. text שרקים).

קָטָא I, קָטַת m. (=קְטַע) *to cut, pluck*; (cmp. קָטַף) *to harvest.* Y. Ter. VIII, 45d top (proverbial expression) אין ק׳ ק׳ שיחור וכ׳ if he plucks (gains anything), he plucks a piece of coal, if he loses, he loses a pearl (i. e. he risks his life for a trifle); Y. Ab. Zar. II, 41a bot. ק׳ שרדו (corr. acc.).

קָטָא II m. (preced.) *fragment, chip.* Pesik. R. s. 21 ההוא תלמידא ק׳ מן וכ׳ that student is a chip from (the rock of) Mount Sinai; Y. Snh. IV, beg. 22a קְטוֹעֵי.

קַטָּא, v. קַטַּיָּא.

קָאטָאבָה, קָטָאבָה (κατάβα) *descend!* Tanḥ. Tsav 2, v. אַלְנְטָרִי.

קטאדיקון, v. next w.

קָטָאדִיקוֹס m. (κατάδικος) *collector of fines.* [This meaning of our w. is not recorded in Dictionaries.] Yalk. Jer. 305 משל לארכיטקטון שבנה מדינה ועשה . . . ואחר כך יצא ק׳ על אותה מדינה (not קאטרקי) like the case of an architect that built a fortress and made underground passages and caves and secret chambers therein, and who afterwards came forth as a collector of fines against that same city; Yalk. Num. 705 שהשליך לארכיטקטן . . . קטידיס למדינה (corr. and supplement acc.); Tanḥ. Naso 5 לארכיטקטון שהיה קאטריקוס על מדינה ; ed. Bub. 8 יצא לארכיטקטון קטאדיקוס על אותה מדינה; Num. R. s. 9 beg. קאטריקון (supplement and corr. acc.); (v. Gen. R. s. 24 beg. לאחר ימים נעשה גבאי).

קָטָד׳, קָטָאדִיקִי f. (καταδίκη) *judgment, sentence, fine.* Ex. R. s. 11 [read:] כאדם שאומר לחבירו לא ישטל פלוני ק׳ זו . . . עליו like a man saying to his neighbor, that man will not undergo that sentence, for such and such stands by him as his patron. Ib. s. 30 [read:] נתן ק׳ לקומיס he passed sentence on the Comes; נתן ק׳ לאברהם he sentenced Abraham (thy seed shall be strangers &c., Gen. XV, 13). Lev. R. s. 18, end בר״ר גובה ק׳ וכ׳ (not קטירקי) a human being (king) collects a fine, and so does the Lord (ref. to Deut. XXII, 19); Num. R. s. 7 יש לו קטרקס (corr. acc.). Deut. R. s. 3 בניך חוטאין ואתה נותן עלי ק׳ thy children sinned, and me thou punishest? Ib. לתת עליך ק׳ אתה וכ׳ (I want) to fine thee; thou hast broken them (the tablets) and thou must replace them. Koh. R. to V, 12 תיא ק׳

ק׳ דמלכות וכ׳ ... דדדיה it (his wealth) is his punishment; when a verdict from the government comes out against him, he will give whatever he has (to be released). Pesik. R. s. 10 מהו ק׳ שלו what is the fine he has to pay?; a. e.

קְטָאוֹת, v. קִיטֵי.

קְטַב, Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. קְטַף II.

קְטַב *to cut, split.* Targ. Y. Deut. XIX, 5 Ar. (ed. קטע).

קֻטָּב m. (b. h.; v. preced.) [*cutting down,*] *pestilence;* ק׳ or ק׳ מרירי [bitter, deadly disease], *Ḳeṭeb* (*M'riri*), name of a demon. Lam. R. to I, 3 שבהם ... ביומן דעקא ק׳ מ׳ מצור in the days of anguish, from the seventeenth of Tammuz to the ninth of Ab, during which Ḳ. M. is about. Num. R. s. 12 (ref. to Ps. XCI, 6) שמו ק׳ וכ׳ ... שד it is a demon, and why is his name Ḳeṭeb? &c., v. בָּזַז, גָּזַז. Ib. ק׳ מ׳ עשיר וכ׳ Ḳ. M. is covered with peeling crusts, with hairs and with eyes; Yalk. Ps. 842; Midr. Till. to Ps. XCI. Pes. 111b חזריה לחאי ק׳ מ׳ וכ׳ he said K. M. coming to his left side.

קְטָבָא ch. same.—*Pl.* קִטְבֵי. Pes. 111b תרי ק׳ חוו וכ׳ there are two Ḳeṭebs, one before noon &c.; that of the forenoon is named Ḳeṭeb M'riri, that of the afternoon, 'Ḳeṭeb that wasteth at noon' (Ps. XCI, 6).

קְטַבְלָא (קְטַבְלָיָא, קְטַבּוֹלְיָא, קְטַבּוֹלְיָה) f. (corresp. to a word καταβολία; cmp. κατάβλημα) *a (leather) curtain, spread, cover.* Kel. XVI, 4 ק׳ the hide spread over the bed-frame. Tosef. Sabb. III (IV), 17 קיטבליא חדשה (Var. קטבליא, טבלה) a new leather spread; Y. ib. VI, 8a קטיבלייא; Tosef. Ter. X, 11 קיטבילא ed. Zuck. (Var. קטבוליא); Y. Snh. X, 28a bot. קטיב. Kel. XXVI, 5 (6) עור קטבוליא Mish. ed. (Talm. ed. קטבולין) the hide which is used as a spread. B. Mets. 90b פרס לה קיטבליא ע״ג דישה (Ms. M. קטבל׳; Ms. F. קרטבליא) if he spread a leather cover over the grain to be threshed (preventing the ox from eating); a. e.—*Pl.* (fr. קְטַבְלָי καταβολή) קְטַבְלָאוֹת, קְטַבְלָיוֹת. Shek. III, 4 מחפה בק׳ (Ms. M. קיטבל׳) he covered (last year's contributions) with leather spreads. Y. ib. III, end, 47c שמט את הקטבלין׳ (ed. Krot. חקטבליו׳; Bab. ed. קטבליאות; Ms. M. קיטבלאות) when the covers are removed; Tosef. ib. II, 4 שמנו ק׳ (corr. acc.).

קְטַבְלָא, v. קִרְטוּבְלָא.

קְטַבְלוֹן, v. קְטַבְלִיטָטִין.

קְטַבְלִי, קְטַבְלִיָא, v. קְטַבּוֹלְיָא.

קְטַבְלִיטוֹן, read:

קְטַבְלִיטָטִין m. pl. (καταβλήματα) *proceeds of taxes* (v. Sm. Ant. s. v. Eisphora). Num. R. s. 4 חייב ק׳ ... אותו that (deposed) banker owes the proceeds (which he had failed to deliver).

קְטַדִּיקִי, קְטַדִּיקוֹס, v. sub קְטָאוֹת.

קְטָה (=קטע) *to cut off.* Y. Keth. IV, 28b top, v. קְטַע.

קְטָה ch., v. קְטָא.

קְטָה, Neg. XI, 7 Ar., v. קִיטֵי.

קטה, Pesik. R. s. 31 קטה כמין נירכו׳, a corrupt., v. כַּנָּוֵי.

קְטוּ, v. קְטוּתָא.

קְטוּל, v. קִישׁוּל.

קְטוֹל, קְטוֹלָא, קְטוֹלָה (קְטוֹ׳) m. (קְטַל) *manslayer, murderer.* Targ. Is. XIV, 12 (ed. Wil. ק׳, corr. acc.). Targ. Num. XXXV, 16; a. e.—Y. Sot. IX, 24a (expl. בן הרוצחן) [read:] ברייה דקטולה son of a murderer; a. e.—*Pl.* קְטוֹלִין, קְטוֹלַיָּא, ק׳. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Ps. LXII, 4 (Ms. קַט); a. e.

קְטוֹל, קְטוֹלָא m. (preced.) *slaying, death.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Job V, 15 Ms. (ed. קְטִילָא). Targ. I Kings II, 26; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Joh. 1) אכזראה ק׳ (some ed. קטי׳), v. אַכְזָרָאָה.—V. קְטָלָא, a. קִישׁוּל.

קְטוֹלָה, קְטוֹלָא, v. קְטוֹל.

קְטוּמָא, v. קְטִיזָמָא.

קְטוֹן, v. קְטַן.

קְטוּנִיוֹת, Yoma 15b, v. קִישׁוֹן h.

קְטוּנִית pr. n. pl. Y. Meg. I, 70b bot. (rend. of קְטָת, Josh. XIX, 15), v. Neub. Géogr. p. 189.

קְטוּנְתָּה, קְטוּנְתָּא, v. קִישׁוּנְתָּא.

קְטוּסְפִין, קְטוּסְפָּאָה, v. sub קְטִיסְפָּא.

קְטוּעַ m. (קְטַע) *chopper, hewer.* Targ. Y. I Deut. XXIX, 10.—*Pl.* קְטוּעֲיָא, constr. קְטוּעֵי. Targ. Y. II ib.—Targ. II Chr. II, 9 קְטָעֲיָא.

קְטוּעַ m. (preced.) *chip.* Y. Snh. IV, beg. 22a, v. קְטָא II.

קְטוּפָא, קְטוּפָה, v. sub קִיט.

קְטוֹף, v. קְטַף III.

קְטוֹפָא m. (קְטַף) *cutter, grape-gatherer.*—*Pl.* קְטוֹפִין, ק׳. Targ. Ob. 5; Targ. Jer. XLIX, 9 (some ed. קְטָפָא; h. text בצרים). Ib. IV, 16 (h. text נוצרים!).

קְטוֹפָא m. (preced.) [*ready to be cut,*] *vine with ripe clusters.*—*Pl.* קְטוֹפֵי. Keth. 112a חזנהו להנהו ק׳ וכ׳ (some ed. קְטִיפֵי) saw the laden vines standing (looking) like calves.

קְטוֹרָא, קְטוּרָא, v. sub קִיט.

קְטוֹרָא, קְטוּרָא m. (קְטַר II) 1) *knot.* Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 דתפילי ק׳ (strike out רבידא, or רבירא, which came over from Y. II).—2) *band, girdle.* Targ. Y. Deut. XVIII, 4 (v. Hull. 138a).—*Pl.* constr. קְטוֹרֵי. Targ. Y. Gen. L, 11 (ed. Vien. קְטוּ׳).—V. קִרְטָרָא II.

קְטוּרָה (b. h.) pr. n. f. *Keturah*, the second wife of Abraham. Gen. R. s. 61 זו הגר ... ק׳ K. is Hagar; Tanh. Ḥayé 8; ib. ק׳ שהיתה קשורה כנוד she was called K. (the tied up, v. קָטַר II), because she was tied up like a water bag (was chaste). Zeb. 62[b] קרי עלידהו בני ק׳ (not עליהם, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he cried out over them, sons of K. (i. e. sons of Abraham, but not of Sarah); a. fr.

קְטוֹרִין, כל ק׳, v. כַּלְקְטִירִין.

קְטוֹרִנִים, v. קְטֵרוֹנִים.

קְטוֹרְתָּא, קְטוֹרְתָּא, v. קְטֵרְתָּא, קְטֵרְתָּא.

קְטוֹ, קְטוֹתָא f. (קְטָא) *branch, switch.* Lam. R. to I, 3 (some ed. קְטִיתָא); Num. R. s. 12.

קָטַט (cmp. קצץ) *to cut, diminish.*

Pilp. קִטְקֵט [*to make fine,*] (cmp. הִקְהֵק) *to even the woof by beating.* Y. Sabb. XII, 13[c] bot. חשובט וחמקטקט על האריג he who beats to make the web close or to make the woof even; ib.[d] top; Y. Pes. VI, 33[b] top.

Hif. הֵיקֵט, v. next w.

קָטַט ch. same.

Af. אָקֵיט (cmp. צָעַר) *to vex, annoy.* B. Mets. 61[b] (in Hebrew diction) לא תגנב על מנת לקיטקט (some ed. לְמַקְטֵט; Ms. M. למיקט, corr. acc.) 'thou shalt not steal' (Ex. XX, 15), not even if it be only with the intention of vexing (thy neighbor, until thou restore the stolen object); Tosef. B. Kam. X, 37; Yalk. Lev. 605; Sifra Ḳ'dosh. ch. III, Par. 2; Y. Snh. X, beg. 30[a].

Pa. קִטֵּט [*to thin,*], (music) *to produce a fine (high) sound, to sing tenor* or *soprano.* Arakh. 13[b] הני מְקַטְּטֵי וכ׳ they (the young Levites) sang high, and they (the older Levites) could not do it.

Ithpe. אִתְקַטַּט (v. next w.) *to quarrel.* Nidd. 67[b] לאו הכי הוה עובדא ... דאיקוט וכ׳ was it not so with the wife of Abba Mari ... when they had a quarrel, and R. N. went &c.?

Ithpol. אִתְקוֹטַט (fr. קוּט) same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Lam. IV, 15.

קְטָטָה f. (preced.; cmp. meanings of חסר, חרם &c.) *quarrel, dispute, discord,* opp. שלום. Yeb. XV, 1 בינו ק׳ לבינה וכ׳ if there had been a dispute between husband and wife (at the time of, or before his alleged death) &c. Y. ib. 14[d] top אין זה ק׳ ... לא קדשתני if she had said (at the time of the dispute), thou hast never betrothed me ..., this is not a dispute (on account of which her statement concerning her husband's death is to be rejected); קידשתני ... הרי זה ק׳ thou didst betroth me, but thou hast divorced me and not given me my *k'thubah*, that is a dispute (which makes her untrustworthy); Bab. ib. 116[a]. Ib. מאי טעמא דק׳ what is the reason that her statement is disbelieved in the case of a dispute? Ib.[b] דארגיל בה ק׳ (Tosaf. דארגיל הוא ק׳) when he was in the habit of quarrelling (whereas she loved him). Ib. עד אחד בק׳ מהו if there is one witness testifying to the husband's death, is it sufficient also if disunion was known to have existed between them? Ib. כיון דאית ליה ק׳ וכ׳ because there has been discord between them, (we apprehend that) she will not be careful to ascertain her husband's death, and get married again. Sabb. 130[a] מצוה שקבלו עליהם בק׳ a law that the Israelites accepted under quarrel (protest) &c., opp. בשמחה. Pesik. R. s. 38 אם חיתה ק׳ וכ׳ if there has been a quarrel between a man and his neighbor, how can he obtain forgiveness on the Day of Atonement? Gen. R. s. 8 דכולה ק׳ ... שלום Peace said (to God), let him (man) not be created, for he will be all quarrel. Koh. R. to IV, 9 (when he saw two men walking on the road, he said) שלום לכון מרי ק׳ peace to you, men of quarrel (sure to have a dispute); a. e.

קָטֵי, v. קִישֵׁי.

קַטַּיָּא, v. קַשַּׁיָּא.

קְטִיבְלִיָּא, v. קָטֶבּוֹלְיָא.

קָטִיגוֹר m. (κατήγορος) *accuser, public prosecutor.* Ab. IV, 11 חטובר ... קונה לו ק׳ אחד he who commits one sin, acquires one prosecutor for himself, opp. פרקליט. R. Hash. 26[a], v. סָנֵיגוֹר. Ex. R. s. 43, beg. Lev. R. s. 19 עלה קָטֵיגוֹרוֹ וכ׳ his (Solomon's) accuser (before the Lord) arose &c. Ib. s. 30; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. II קושרין ק׳, read: קָטֵיגוֹרִין.]—*Pl.* קָטִיגוֹרִין, קָטֵיגוֹרִים. Pesik. R. s. 40 ק׳ קטיגוריא עומדים לפניך ... רים (not ...) the accusers stand before thee, and the advocates stand before thee, these pleading in our favor, and those bringing charges against us. Y. R. Hash. I, 57[b] top. Midr. Till. to Ps. VIII, 2 בכל יום היית ק׳ וכ׳ ed. Bub. (ed. קטיגין, corr. acc.) at all times you have been accusers (creating mischief) between me and Israel; a. e.—Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק׳ some ed., read: קָטֵיגוֹרְיָא.

קַטֵּיגוֹרְיָא ch. same. — *Pl.* קַטֵּיגוֹרְיָא. Targ. Job XXXIII, 23.

קָטֵיגוֹרְיָא f. (κατηγορία) *accusation, denunciation, prosecution.* Lam. R. to I, 13 קפצה ק׳ לפני כסא וכ׳ Prosecution sprang up before the throne of glory, and spoke &c. Ex. R. s. 15 end אחד מלמד ק׳ שלו וכ׳ one pleads for his prosecution (proving him guilty), and the other for the defence; אבל הקב״ה ... וחוא מלמד ק׳ but not so the Lord, he defends and he accuses. Pesik. R. s. 40 אומרים ק׳ (not רים ...), v. קָטֵיגוֹר. Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק׳ שלהן לפני the charges against them have come before me; a. fr.—Keth. 112[b] בתלמידים ק׳ ... דור in the period of the advent of the Messiah there will be prosecution (ill-will) against scholars.- Ab. d'R. N. ch. II קושרין ... היו ק׳ על משה (not קטיגור) the angels conspired to speak ill of Moses.

קְטִיגְטִין, v. קָטֵיגוֹר.

קְטִיזְמָא, קְטִיגְמָא, v. קְטֵיזְמָא.

קְטִיזוֹת, v. קִישׁוּי.

קְטִיזְמָה, קְטִיזְמָא f. (κτίσμα) *creature, creation.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 36 בו״ד ... ק׳ שלו אלא מדבר ק׳

וכ׳ ed. Bub. (not קטרגמא) when a human being sets a memorial to his name, he mentions first his name, and then his creation, but not so the Lord, he records his creation first and then his name, as we read (Gen. I, 1), 'In the beginning created God;' Gen. R. s. 1 (misplaced and curtailed, v. Ar. s. v. קטרזמא); Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 4 קטומה (corr. acc.); ib. 5 חטרומא (corr. acc.); Yalk. Sam. 162 קטרומא (corr. acc.).—Y. B. Kam. V, 5[a] top [read:] רשב״ג אומר אומר קַטְיָמֵר חיא זו (not קוט׳) R. S. b. G. says, he (the purchaser of a breeding slave) may say, it is my creation (i. e. damages for injury to his slave's embryo belong to him).

קַטְיָא, קַטְיָ׳, קַטְיָ׳ m. pl. (v. קְטָא I) *cucumbers*. Targ. Y. I, II Num. XI, 5.

קְטִיל, v. קְטַל.

קָטִיל, קְטִילָא, part. pass. of קְטַל.

קְטִילָא f. = קְטוֹלָא, *putting to death*. Targ. Job V, 15, v. קְטוֹלָא.—Constr. קְטִילַת. Targ. Ruth I, 17; Targ. Esth. IX, 5 סריפא ק׳ death by the sword.

קְטִילָא f. *chain*, v. קַטְלָא ch.

קַטִּין I pr. n. m. *Kaṭṭin*. Yoma III, 10 (37[a]) בן ק׳ (Ms. O. קטן) Ben K.; Tosef. ib. II, 2; Y. Shek. V, beg. 48[c].

קַטִּין II m., קַטִּינָא I c., קַטִּינְתָּא f. (קטן) *slender, thin, fine*. Zeb. 62[b] דארך וק׳ that the altar may be long and narrow (an oblong instead of a square). B. Mets. 85[a], v. חֲרוּכָא. Arakh. 13[b] קליהו ק׳ their voices were fine (high tenor), opp. עב, v. קְטַט. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] חמית . . . רגלי ק׳ I saw in my dream that my foot was emaciated. Ḥull. 48[b] ק׳ a thin pin. Lam. R. to III, 19 (prov.) עד דשמינא עבירד ק׳ נפשיה דק׳ וכ׳ by the time the stout becomes thin, the life of the thin is gone out (until the mighty are punished, the weak perish); a. e.—ארעא ק׳, v. next w.—*Pl.* קַטִּינֵי; f. קַטִּינָתָא. B. Mets. 89[a] משלקח ק׳ וכ׳ he pulls out the slender onions from among the large. Yeb. 43[a], ק׳ thin (fine) combs, v. אֲלָפִים. Pes. 112[b] גרמי ק׳ thin bones. Erub. 65[a], v. גוּם ch.; a. e.

קַטִּינָא II m. (preced.) *something small*; ק׳ דארעא (or sub. דארעא) *a small piece of ground*. B. Kam. 59[a] אגב ק׳ דא׳ in connection with a small piece of ground. Keth. 91[b] שבק ק׳ דא׳ וכ׳ left to his heirs a small piece of ground worth fifty Zuz. Ib. חני חמשין זוזי דמי דארעא ק׳ (Rashi: דמר ק׳) these fifty Zuz I give in payment for the small field. Gitt. 30[b] כמעשה ק׳ דאבדי like the case of the small field that Abayi had to decide upon (Keth. l. c.).—*Pl.* קַטִּינֵי. Keth. l. c. תרי ק׳ דא׳ two small fields.

קַטִּינָא III pr. n. m. *Kaṭṭina*, name of an Amora. Ber. 59[a]. B. Mets. 79[a]; a. fr.

קַטִּינֵאי m. pl. (v. קַטִּינָא I) *slender onions* (with small heads and long stems, v. בְּצַלְצוּלָא, a. Sm. Dict. Ant. s. v. Caepa). Y. Shebi. V, 36[a] top (expl. קרצונים); [R. S. to Shebi. V, 4 reads: קַרִיטָנֵי (denom. of קַרְטָא) *summer-onions*.]

קַטִּינוּתָא, v. קַטְנוּתָא.

קַטִּינָתָא, v. קַטִּין II.

קְטִיסִין, Yalk. Ez. 362; Yalk. Dan. 1061, a perversion of דְּרוֹנִיסִין, v. קאניסין.

קְטִיסְפָאָה, קְטִיסְפָּא m. (next art.) *of Ctesiphon*. B. Bath. 93[b] חייא קטי׳ (Ms. H. כטיפסאה, emended ק׳); Bets. 38[b].

קְטִיסְפוֹ, v. next w.

קְטִיסְפוֹן pr. n. pl. *Ctesiphon*, a city in the southern part of Assyria, on the eastern bank of the river Tigris. Targ. Y. I Gen. X, 10 (ed. Vien. קְטֶסְפוֹן); Y. II קַטְסְפוּ (h. text כלנה).—Gen. R. s. 37 (not קטסיפין, קטיסיפין). Lev. R. s. 5; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 קטס׳; a. e.; V. אֶקְטְסִיפוֹן.

קַטּוּעַ m., קַטִּיעָא, קַטִּיעָתָא f. (קָטַע) *mutilating, barbarous*. Ab. Zar. 10[b] קרו לך מלכותא ק׳ they will call thee (thy government) a mutilating government (that kills its own subjects); Yalk. Ez. 373; Pes. 87[b].

קְטִיעָא, קְטִיעָה m. (preced.) 1) *dwarfed, puny*. Yalk. Dan. 1062, v. פּוּשְׁקָא.—2) pr. n. m. *K'ṭi'a*. Ab. Zar. 10[b] בר שלים ק׳ name of a gentile Roman counsellor, who suffered death for pleading in favor of the Jews, saying to the emperor, They will call thee מלכותא קטיעא (v. preced.); Yalk. Ez. 373.

קַטִּיעָא, v. קַטִּיעַ.

קְטִיף m. (קָטַף) [*the movement of the grape-cutter,*] *cut*. Koh. R. to X, 2 מחמי ליה ק׳ בן חרין גיסא showed him (with his hand) a cut from that (left) side (threatening punishment; Var. in Matt. K. מחי וכ׳ he struck him a cutting blow with his hand).—[Koh. R. to XI, 9, v. קְטַף I.]

קְטִיפָא m., *pl.* קְטִיפֵי, v. קְטוֹפָא.

קְטִיפָה I f. (קָטַף) *plucking*. Pes. 11[a] בשעת ק׳ while engaged in plucking (instead of cutting the ears for the 'Omer with the sickle), v. קִיטּוּם.

קְטִיפָה* II f. (קָטַף; cmp. Arab. *ḳaṭifath* vestis externa incisis fimbris instructa) a sort of *cloak* with fringes.—*Pl.* קְטִיפוֹת. Ar. s. v. קטף, quoted from a second version of Sifré (Midrash Sefer Vay'dabber), and explained as Arabic, corresponding to סָגוּם.

קְטִיפְרִיסוֹת, קְטִיפְרֵס, v. קְטַפְרֵס.

קְטִיקְטוֹן* m. (redupl. of קטט, with formative וֹן; cmp. קַטְקָט, a. קַטָּן II) *pettiness, narrowness*. Lev. R. s. 15, beg. (ref. to Job XXVIII, 25) as people say, איש פלוני רוחו קצרה . . . רוח ק׳ this man has a narrow spirit (is selfish), for a spirit of pettiness has been put into him;

[Ar. has קטרטון, ed. Koh. קטרקון, and a different version]; Yalk. Job 916 קטק (Yalk. Lev. 554 רוח קצרה).

קְטִיר m. (קְטַר II) [*knot.*] *conspiracy.* Yeb. 61ª ק׳ קחזינא הכא I see here a conspiracy (a nomination achieved through bribery).

קְטִירָה, Tosef. Kel. B. Kam. IV, 3 Var., v. טְרָה.

קְטִירְקִי, קְטִירִיקִי, v. קְטַאדִיקִי.

קְטִיתָא, v. קְטוּתָא.

קְטַל 1) *to cut.* Snh. 74ᵇ if a gentile says to a Jew, קְטוֹל אספסתא וכ׳ cut grass on the Sabbath and throw it to the cattle, or I shall kill thee, לֵיקְטֵל ולא לֵיקְטְלֵיהּ let him cut, that he (the gentile) may not kill him; שדי לנהרא ליקטליה ולא ליקטוֹל but if he says to him, (cut grass and) throw it into the river, let him (the gentile) kill him, but he must not cut, because the gentile's intention is merely to make him commit a sin; Yeb. 121ᵇ. Sabb. 95ª רבך קָצִיל ... הוה thy teacher must have been a cutter of reeds in the marsh (an ignorant man); Snh. 33ª אנו אנן קַטְלֵי וכ׳ are we reed-cutters?; a. e.—2) *to kill.* Targ. Gen. V, 8. Targ. Ex. IV, 23, sq.; a. fr.—Part. pass. קָטִיל, קְטִילָא f. קְטִילָא, *pl.* קְטִילִין, קְטִילָא, קְטִילָן. Targ. II Sam. XXIII, 8. Targ. Prov. VII, 26; a. fr.—Cant. R. to III, 4 אריא קטילא קְטַלְתָּ thou hast killed a dead lion; Snh. 96ᵇ עמא ק׳ קְטַלְתָּ thou hast killed a dead people, v. קְטַל. Ib. 74ª זיל קַטְלֵיהּ ... ואי לא קַטְלִינָא לן אמר the governor of my place told me, go and kill that man, or I shall kill thee; א״ל לֵיקְטְלוּנְךָ ולא תֵיקְטוֹל וכ׳ said he (Raba) to him, let them kill thee, but do thou not kill; who tells thee that thy blood is redder &c.? Cant. R. to IV, 1 (expl. טרפת, Gen. VIII, 11) קטיל וכ׳ killed, as we read (Gen. XXXVII, 33) *ṭarof* &c.; אמר לה אילו לא קַטַלְתְּיהּ וכ׳ he (Noah) said to her (the dove), hadst thou not killed it, it would have become a big tree; Lev. R. s. 31 אילו לא קְטַלְתְּיהּ; Yalk. Gen. 59; (Gen. R. s. 33 אילו שבקתה); a. fr.

Pa. קַטֵּיל same, *to kill.* Targ. Ex. XVII, 3. Targ. II Kings XVII, 26; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª ומְקַטְּלִין ... והזון רומים לון the Romans came and massacred them (the inhabitants); a. e.

Ithpe. אִיתְקְטֵיל *to be killed, put to death.* Targ. Ex. XXI, 15. Targ. Prov. XXII, 13; a. fr.—Keth. 35ᵇ אע״ג דמיתְקְטֵיל משלם although he is to be put to death, he must pay damages; a. e.

קְטַל (קָטְלָא) m. (preced.) *killing, death-penalty.* Targ. Lev. XX, 9; 11 (O. ed. Berl. קְטָל). Targ. Prov. XXIV, 11; a. e.—Snh. 11ª לחרבא וחבריהו לק׳ ... שמעון Simon and Yishmael are destined to fall by the sword, and their colleagues to be executed. Ab. I, 13 ק׳ חייב deserves death. Snh. 73ᵇ מסרה נפשה לק׳ she was prepared to die (resisting her assailant). Ib. 78ᵇ קָטְלֵיהּ ... בר ק׳ הוא במאי he was guilty of a capital crime, but Moses did not know in what manner he was to be executed. Ib. 79ᵇ אי בר ק׳ הוא וכ׳ if he is to be put to death &c. Keth. 35ª האי בק׳ כתיב this (*makkeh*, Lev. XXIV, 21) refers to slaying (and not to wounding); a. fr.

קַטְלָא, קַטְלָה f. (catella) *chain, necklace.* Kel. XI, 8 ק׳ שחוליות שלה וכ׳ a chain the links of which are of metal and strung on a linen or a woolen thread. Ib. שררי ק׳ וכ׳ the fragments of a necklace (in order to be susceptible of levitical uncleanness) must be large enough &c. Meil. V, 1. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9; a. fr.—*Pl.* קַטְלָאוֹת, קַטְלָיוֹת. Ib. 13; Kel. l. c. Ab. Zar. I, 8 (19ᵇ) אין עושין ... קוטלאות וכ׳ (omitted in Y. ed.) you must not manufacture jewelry for idols: necklaces &c.; a. e.—Gen. R. s. 98 שרירין וקַטְלִין וכ׳ chains, necklaces &c.

קַטְלָא ch. same.—*Pl.* קַטְלָאִין, קַטְלַיָּא, קַטְלִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (Y. II קָטִילִין). Targ. Y. I Num. XXXI, 50; a. e.

קִטְלָא, Yalk. Ps. 848 ק׳ דימא, v. קָלַט.

קִטְלָה, v. קַטְלָא h.

קַטְלָזוֹן, קִטְלָזָא m. (קטל, enlargement of קטל) [*chopping place,*] *counter for retail sale* of provisions &c., opp. to חנוכא ... הנכר &c. Ab. Zar. 40ᵇ יין תפוחים אוצר, הפתק (Ar. קַטְלַיָּא) apple wine of gentiles ... which is sold over the counter is forbidden, because they mix it with wine; Tosef. ib. IV (V), 12 בקטלוזון בשוק הרי זה אסור ... ed. Zuck. (ed. incorr.) at retail, in the market. [Ab. Zar. l. c. חנמכרין בק׳ לפני חניני, read as Tosef. l. c.: בסלולה.] Tosef. B. Bath. V, 4, v. פְּרִיקְטֵי. Tosef. B. Mets. VI, 13 המוכר בקוּטְלָזִין, כדרך שמעמיד ... ed. Zuck. (Var. בקטלזין, *pl.*) if one sells his neighbor wine or oil to be delivered during the whole year (taking payment in advance), he must charge him as he would charge at retail (being paid as he delivers; otherwise it would be usury).

קִטְלִיזוֹן, קִטְלֵיזָא, v. preced.

קִטְלִיקִין, קִטְלִיקוֹס, v. קָתוֹלִיקוֹס.

קַטְלִית f. (קטל) [*club-shaped,*] *the thigh with the knee-pan.* Ohol. I, 8 שלשה בק׳ there are three limbs in the *kaṭlith.*

קָטְלַפְטָא (κατὰ λεπτά) *piece by piece, in small quantities.* Lam. R. to I, 1 (התיר) Ar., v. לוּפְטָא.

קָטַם I (cmp. גדם) *to cut, chop, lop.* Shebi. II, 4 וקוֹטְמִין אותן and trim them; [oth. opin., v. קָטַם II]. Y. Sabb. VII, 10ᵇ bot. הקוֹטְמָהּ he that clips it (the wing-feather); Tosef. ib. IX (X), 20; Bab. ib. 74ᵇ הקוֹטְמוֹ. Bets. 33ᵇ לא יִקְטֹם אדם ... ואם קָטַם וכ׳ one must not nip it in order to smell at it, but if one did &c.; a. fr.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה; *pl.* קְטוּמִים &c. Succ. III, 4 שנים ק׳ ואחד אינו ק׳ if two (of the three myrtle sprigs) are broken on the top, and one is not. Y. ib. 53ᶜ bot. הדר ק׳ even if the point is broken off, it may still be called *hadar* (beautiful); ib.ᵈ top הדור ק׳; a. e.

Pi. קִיטֵּם same. Tosef. B. Kam. II, 1, v. קִיטֵּם.

Nif. נִקְטַם *to be lopped, nipped.* Succ. III, 1 נ׳ ראשו if its top is broken off; ib. 2; 3; a. e.

קָטַם I ch. 1) same, *to break off, pluck.*—Part. pass.

קְטָרִים. Targ. Y. Gen. VIII, 11 Ar. (ed. לקרש; h. text שרם).—2) *to crumble, crush.*—Denom. קְטַם III.

קְטַם II (denom. of קְטַם III) *to cover with ashes* or *powder.* Shebi. II, 4 קוֹטְמִין אותן you may cover them with powder (v. אָבַק); [oth. opin., v. קְטַם I.]—Esp. *to cover embers with ashes* on which to put dishes to be kept warm for the Sabbath. Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ הקוֹטֵם עד שיקטום וכ׳ he that covers must not put dishes on until he has sufficiently covered (choked the flame). Ib.; Bab. ib. 37ᵃ קְטָמָה, v. לָבָה; a. e.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה &c. Ib. Tosef. ib. III, (II) 3 אחת גרופה וק׳ one part of the double store being swept or covered. Ib. 2 חרי הן כק׳ they are considered as if they were covered; a. e.

קְטַם II ch. same. Tam. 29ᵇ משום דקָטְמֵי vers. of Ḳorban Ahăron and of Rabad to Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI (ed. דקטרי) because these kinds of wood cover up the flames with their ashes.

קְטַם III, **קְטָמָא** I **קִי׳** m. (קְטַם I, 2) *ashes, powder.* Targ. Gen. XVIII, 27. Targ. Y. Ex. IX, 8 ק׳ דקיק (h. text פיח). Targ. Lev. I, 16 (h. text דשן); a. fr.—Hull. 51ᵇ ק׳ נהילא (fem.), v. נָהַל. Ber. 28ᵃ, v. וְצָבָא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XII קיטמא כולה ed. Bub., v. קוּפְסָא.]—[Targ. Zech. VI, 3 קטמין Ar., v. קְטָמָנָא.]

קְטָמָא, קִי׳ II m. (קְטַם I, 1) *that which is lopped;* (euphem.) בית ק׳ (cmp. גְּזִירְתָּא) *membrum virile.* Targ. Y. II Deut. XXV, 11 בית קרטמיה (not קיטמי; h. text מבשיו).

קטמוס, Y. Taan. IV, 69ᵃ bot., read: הַסָּמוֹס or קִינָסוֹס.

קְטִמִית f. (v. קְטַם III) *powdered earth.*—*Pl.* קְטָמִיּוֹת. Gen. R. s. 90 נתן בהם עפר וק׳ וכ׳ (Ar. קוּטָמִיּוֹת) he put in them (the grain stores) dust and powder, things which preserve the fruits (cmp. חוּמְטִין); Yalk. ib. 148 קמאיות (corr. acc.).

קְטָמָא, קִי׳ m. (קְטַם III) *ash-colored.*—*Pl.* קִי׳ קְטָמָנִין. Targ. Zech. VI, 83 (Ar. קטמין, corr. acc.; h. text אמצים).

קטן, Yalk. Sam. 124, ק׳ השמן, read: קִיתוֹן.

קְטֶן, v. קוֹטֶן.

קָטַן, קָטֹן (b. h.) *to be short, small, inferior.* Gen. R. s. 76 (expl. קטנתי, Gen. XXXII, 11) אינו כדאי ... כדאי אני אכל קְטָנֹתֶיךָ מכל וכ׳ I am not deserving (of any of the mercies &c.); R. L. says, I am deserving, but I am too small for (unworthy of) *all* the mercies &c.

Hif. הִקְטִין 1) *to make small; to subordinate.* B. Bath. 90ᵇ מַקְטִינֵי איפה those who make the Ephah (measure) small (Am. VIII, 5). Y. Sot. IX, 24ᵇ Samuel was surnamed 'the small', לפי שהוא מקטין את עצמו because he made himself small (bore himself humbly). Gen. R. s. 37 (play on וקטן, Gen. X, 25) מקטין את עסקיו made his affairs small (was contented with subordinate services); מקטין את עצמו ואת עסקיו subordinated himself and his affairs, v. עָצַר. Meg. 11ᵃ, v. קְטַנּוּת; a. e.—2) *to grow smaller, be narrower.* Lev. R. s. 31 מַקְטִינוֹת, v. רָחַב; Pesik. Ḳumi, p. 145ᵃ; ib.ᵇ מקטינות (corr. acc.).

Hof. הוּקְטָן *to shrink.* Snh. 81ᵇ עד שיוקטן, v. מְעַט.

Nithpa. נִתְקַטֵּן *to be reduced, become less.* Tosef. Sot. XV, 5 Var. נתקטנה חסידות וכ׳ ... משמת when Abba José ben Ḳiṭnith died, piety became rare in Israel; v. קִרְטוּנְתָּא.

קָטֹן, קְטַן m., **קְטַנָּה** *f.* (b. h.; preced.) *small, young; inferior.* Y. Kil. IV, beg. 29ᵃ. Ab. IV, 19, a. fr. שמואל הק׳ Samuel the junior; Y. Sot. IX, 24ᵇ, v. preced. Yeb. II, 8 ומה אם הק׳ שהוא חק׳ a younger brother. Gen. R. s. 37 מקטין וכ׳ if an inferior person that is contented with a subordinate position (v. preced.) is thus rewarded, how much more a great man &c. Gen. R. s. 93 קָטָן של שבטים one of the youngest of the tribes; Yalk. ib. 152 (not קטני); Yalk. Ps. 762; a. fr.—Esp. *minor,* a boy under thirteen, a girl under twelve years. Gitt. 65ᵃ שלש מדות בק׳ וכ׳ there are three legal stages of a minor: when he throws away a pebble &c., v. צְרוֹר II; וכנגדן בק׳ מתקדשת וכ׳ and in the corresponding stage a girl may be betrothed subject to protest (מְיָאֵן). Ib. II, 6 קבל הק׳ והגדיל if he received a letter of divorce (as a carrier) while he was a minor, and reached majority before delivery. Ber. 47ᵇ; a. fr.—Sot. 22ᵃ (among those who are a ruin to the world) ק׳ שלא כלו לו וכ׳ a child whose months are not complete (a prematurely born child), expl. ib. 'a student who disregards his teacher', or 'a student who constitutes himself a teacher before regular ordination.'—*Pl.* קְטַנִּים; קְטַנּוֹת. Tosef. Snh. XIII, 1 קטנים בני רשעי ארץ ed. Zuck. (Var. קְטָנֵי) children of the wicked of the land that died in childhood; Snh. 110ᵇ; Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ ק׳ ישראל children of Israelites (that died); ק׳ גוים of gentiles. Keth. II, 3 ק׳ היינו we were minors (when we signed as witnesses). Ib. VII, 9 מומין הק׳ minor physical blemishes. Sot. 48ᵇ מק׳ חסידים of the youngest (last) of the pious men (v. next w.); a. fr.—Euphem. קְטַנִּים (sub. נקבים) the minor functions of the body, *urinating.* Ber. 23ᵇ; a. fr.

קְטַנּוּת f. (preced.) 1) *youth; inferior position.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) אוי ... שבקטנותו וכ׳ woe to the king who succeeded when he was young but failed in his old age. Meg. 11ᵃ (ref. to חקטן, I Sam. XVII, 14) כשם שבקטנותו חקטין וכ׳ as in his inferior position he (David) subordinated himself to one greater ..., so when he was king &c.; a. e.—2) *humility, modesty.* Ib. הוא בקטנותו he was always the same as to his humility.—3) (sub. אמנה) *want of faith, pusillanimity.* Sot. 48ᵇ (ref. to Zech. IV, 10) מי גרם ... ק׳ what causes the table of the righteous in the hereafter to be contemptible? The pusillanimity that was in them, in that they had no faith in God; Yalk. Zech. 571.—4) *the thinner end, tail-end* (cmp. קוֹטֶן). Sot. IX, 15 (49ᵃ) Abba José was surnamed קטנותן של וכ׳ (Y. ed. שהיה קַטְנוּתָן; Bab. ed. קטנתא) because he was the tail-end (the last) of the pious men (v. קָטָן, *Nithpa.*); (ib. 49ᵇ שהיה מקטני חסידים, v. preced. w.).

קְטַנְיָתָא ch. same, *younger days.* Gitt. 29ᵇ דא דאבא

דק' חיא (Ar. דקטינותא) this my father's opinion dates from his early days.

קְטַנְטִין m. (reduplic. of קטן) *a subordinate officer, attendant of a magistrate.* Midr. Till. to Ps. LIV, 3 ק' שחוא רודף לאדם וכ' ed. Bub. (oth. ed. אחר חבירו, corr. acc.) if an attendant persecutes a man, he may complain against him to the lieutenant (hyparch), and if the lieutenant persecutes him, he may complain to the king; Yalk. ib. 771 קְטַנְטָן ... קובל עליו לאפיקורוס וכ' (read: לאפיטרופוס) if an attendant . . ., he appeals to the proconsul &c.

קְטַנְטִית, קְטַנְטִי, v. sub קִיטֵּן.

קְטַנְתָּא, v. קִיטוּנְתָּא a. קַטְנוּת.

קְטַנְתָּן, v. קְטַנְטִין.

קְטַע (cmp. גְּדַע) *to cut off, lop, mutilate.* B. Kam. VIII, 1. Ib. 7 קָטַע את ידי וכ' ... האומר if one says to one's neighbor, cut my hand off, he (who did so) is bound to pay damages. Ab. Zar. I, 5 קוֹטֵעַ את וכ' one may cut off its toe and sell the cock to the idolater. Ib. 10b וְקָטְעָנָה, וְנִימֵי; a. fr.—Part. pass. קָטוּעַ. Nidd. 64b; Keth. 10b הוֹרְקָטֵי, v. דור ק'.

Pi. קִטַּע same, also *to cut through.* B. Kam. 83b ... יכול מְקַטְּעִין את ידו (Ms. M. וְנִקְטַע) (from Ex. XXI, 24) you might think, if a person cut a man's hand off, one (we, the court) should cut his hand off. Tanḥ. Ḥayé 3 מְקַטְּעִין ויוצאין וכ' they (the waters) cut through and come forth between the mountains.—*Part. pass.* מְקוּטָּע; f. מְקוּטַּעַת; *pl.* מְקוּטָּעִים, מְקוּטָּעִין; מְקוּטָּעוֹת *lopped, defective.* Pesik. R. s. 31 שהיו אצבעותיהם מק' their fingers were mutilated (bitten off).—חדשים מק' (or sub. חדשים) incomplete months, a fraction of the last month of pregnancy. Y. Bets. I, beg. 60a, v. סוּם I. Bekh. 21a אינה יולדת למק' an animal does not give birth before the due number of months is completed; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטַּע, *Nithpa.* נִתְקַטַּע *to be cut off, crippled.* Pesik. R. l. c. ונתקטענו אצבעותינו our fingers were mutilated (by the handcuffs); Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884. Taan. 21a יתקטעו ... רגלי may my feet that paid no regard to thy feet be crippled.

קְטַע ch. same, 1) *to cut off, break off.* Targ. II Chr. XXXIV, 4 (h. text גדע). Targ. Y. Deut. XIX, 5. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 1 (תיער) קְטַע קִטְעָךְ cut thy cut (garment, i. e. mind thy own business). Y. Sabb. VI, 8c bot. מְקַטְּעוֹ, v. עֲיָסָא. Y. Meg. IV, 75b bot., v. הִיבּוּרָא. Ib. אין קָטַעְתּוֹן רישך וכ' and if they were to cut thy head off, do not listen to them; a. fr.—Part. pass. קְטִיעַ; f. קְטִיעָא; *pl.* קְטִיעִין; קְטִירָן. Targ. Y. Num. XI, 32 דק' he that was crippled. Targ. Y. Ex. XXI, 21 תרין יומין ק' two days incomplete (v. preced.). Targ. Y. Gen. XLVI, 29; a. e.—Pesik. Naḥămu, p. 125b, a. e.—ק' לישנא tongue-cut, stammerer, v. פְּסִילוֹסָא.—2) *to cut short, end.* Gen. R. s. 44; Yalk. ib. 77, v. מְלָבֵי.—3) *to form cakes* (v. קְטֶפֶת). Targ. Y. Ex. XII, 39.

Pa. קַטַּע same. Targ. Job XVI, 13 Ms. (ed. *Pe.*; h. text יפלח). Targ. II Chr. II, 9; a. e.—Y. Sabb. VII, 10a bot.; Y. Bets. IV, 62c bot., v. בגומא. Y. Meg. l. c. ולינן מְקַטְּעִין לון (סִדְרָא) וכ' do we not break a portion of the Pentateuch for their sake (divide the recitation of a Sidra among the school children)? Y. Ned. IX, 41c (we say to him who vowed revenge, ref. to Lev. XIX, 18) הוה מְקַטֵּע ... תחזור ותמחי לידיה he chopped meat, and the knife struck his hand, wilt thou again strike his hand?, i. e. if he did wrong, he hurt himself. Y. Sabb. XII, beg. 13c, v. פְּסִיפָס. Bets. 25b מקטע רגלידהן וכ', v. חֲצוּבָא II, a. עֲטִירָה.

Ithpe. אִתְקְטַע *to be cut, shortened.* Targ. Y. Gen. XXIV, 61. Targ. Koh. VIII, 13.—Y. Peah VIII, end, 21b ... ידיה ויתקטעין, v. פְּשַׁט.

קָטַע, v. קִיטּוּעָא.

קְטַע, v. קִיטַּע.

קָטְעָא, קַר' m. (preced. art.) *cut, the garment under the tailor's hand.* Lam. R. to I, 1 (תיער), v. קְטַע.

קָטַעָא, v. קְטוֹעַ.

קָטַף (b. h.; cmp. קטע, קטל, a. גדף) *to cut, break off, pluck.* Lam. R. to I, 12, v. עוֹלֵלָה.—Part. pass. קָטוּף; f. קְטוּפָה. Ber. 47a; Tosef. Meg. IV (III), 27, a. e. אבן ק', v. infra.—Pirké d'R. El. ch. XXIX עוללות קְטוּפִין premature (undeveloped) grapes.

Nif. נִקְטַף, *Hithpa.* הִתְקַטֵּף *to be plucked, broken off.* Tosef. l. c. קטופה וְקִטְּפוּ שנותיו ... חנונה אמן he who pronounces a broken Amen (v. אָמֵן II), his years shall be broken off; Ber. l. c. וְיִתְקַטְּפוּ; Y. ib. VIII, end, 12c תִּקְּטַף נשמתו his soul shall be plucked off (he shall die before his time).

Pi. קִטֵּף 1) same. Esth. R. to I, 9, v. עוֹלֵלָה.—Esp. ק' בעוללות [*to do plucking among the small single bunches,*] *to initiate persecution with attempts to destroy the young generation.* Gen. R. s. 42 הראשון התחיל מְקַטֵּף בע' וכ' the first enemy began with breaking off the young bunches, the second with thinning the clusters (v. זָגָב) &c.; Lev. R. s. 11; Ruth R. introd. (ישם האיש).—Nidd. 66b בניתר משום דמקטף she must not wash her head with natron, because it plucks (uproots) the weakly rooted hairs (which left on the head prevent the water from immediate contact with the body; v. חוּץ I); a. fr.—Trnsf. (of fire) *to creep along the ground of a field,* opp. קָדַח. Y. B. Kam. VI, 5c top (Bab. ib. 61a בנכפפת), v. קָדַח.—2) *to tear in pieces a lump of dough* to form cakes, for which purpose the kneader moistens his hands with water, oil &c.; hence: *to form dough and smoothen its surface.* Y. Pes. II, end, 29c אין לשרין ... אבל מְקַטְּפִין וכ' you must not knead unleavened bread (for the Passover night) with liquors (juice of fruit, oil &c.) but you may form it with liquors; Bab. ib. 36a. Ib. את שלשין בו מקטפין בו only such liquid as may be used for kneading, should be used for forming. Ib. 42a אחר שמְקַטֶּפֶת וכ' one vessel in which she dips her hand when forming the cakes, and another &c.; a. e.—*Part. pass.* מְקוּטָּף; f. מְקוּטָּפֶת &c. *broken off, nipped* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 האשה ... אחת מק' ואחת מעוכה ed. Bub. (ed. מעוסה, corr. acc.) when a woman spins a yarn, once a thread is broken (and must be knotted), and once it is rubbed off (crumbled, too thin). Gen. R. s. 99

ואזניו מק' . . . יצא Reuben came forth with his ears clipped (his pride humbled); (comment.: his ears hanging down like a nipped plant, i. e. saddened).

קְטַף I ch. same. Targ. O. Lev. XXV, 11 (Y. *Pa.*; h. text בצר). Targ. Deut. XXIII, 26. Targ. I Sam. II, 31 (h. text גדע). Targ. Ez. V, 11 (h. text וגרע); a. fr.—Lam. R. to I, 22 דקְטַפְתָּ . . . קְטַף, v. עוֹלֵלָא. Y. Gitt. III, end, 45[b] דאינון קָטְפִין בתר קרימתא וכ' (not קדמיתא) they cut the grapes after the first east wind after Succoth; a. fr.—Part. pass. קָטִיף. Koh. R. to XI, 9 כדון נחירך ק' וכ' now that thy nose is nipped (hanging down like a faded plant), thy ear heavy of hearing &c.

Pa. קַטֵּף 1) same. Targ. Y. Lev. XXV, 11; a. e.—Lam. R. l. c., v. supra.—2) *to break off, interrupt.* Ab. Zar. 72[b] דקא מְקַטֵּף קטוּפי (Rashi דמפסיק פסוקי, read דמפסיק) he breaks off (the connection of the flow, withdraws the pouring vessel before the jet reaches the vessel into which the wine is poured). Ib. קָטְפוּ קטופי (not קטפי; Ar. ed. Koh. קטרפתו) interrupt you the flow!

Ithpe. אִתְקְטִיף *to be broken off, lopped, mutilated.* Targ. Is. XLVI, 1, sq. (h. text קרס). Targ. Jer. XLVIII, 25 (h. text נגדע); a. fr.

קְטָף m. (preced.) [*incision,*] *resin gained by tapping, balsam*; עץ חק' (or sub. עץ) *balsam-tree.* Shebi. VII, 6 אין לק' וכ' the law of the Sabbatical year does not apply to the balsam tree; Tosef. ib. V, 12 יש לק' שביעית (ed. Zuck. לקט בש', corr. acc.) the law does apply; Y. Orl. I, 61[b] bot. Nidd. 8[b] קָטְפוֹ זה פרין its resin is its fruit. Ker. 6[a] חצרי . . . מיצרי ק' *tsŏri* is the sap that drips from resinous trees. Gen. R. s. 91, v. בַּלְסָם; a. fr.

קְטָף II, **קְטָפָא** I ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 25. Ib. XLIII, 11 (Y. קָטָם). Targ. Y. I Ex. XXX, 34 (Y. II ed. Vien. קָטָב, corr. acc.; h. text נטף); a. e.—Ab. Zar. 35[b] ק' דגוזא, v. גַּנְזָנָא I; דפירי ק' the sap which flows out of incisions in fruits; Nidd. 8[b]. Ib. פירא ק' resin is considered as fruit (v. preced.). Ber. 48[a] מקְטָפֵיהּ, v. בּוּצִינָא; a. e.

קְטָף III **קְטָפָא**, **קַטָפָא**, **קִיטְפָא** II m. (קָטַף) *plucking, cutting grapes, vintage.* Targ. Mic. VII, 1 (ed. Lag. a. oth. קְטוֹף). Targ. Lev. XXVI, 5. Targ. Jer. XLVIII, 32; a. e.

קטפורוס, v. next w.

קָטְפַּרַס, **קָטְפָּרַס** f. pl. (καταφορά, acc. pl.) *downward strokes,* in gen. *blows, lashes.* Pesik. B'shall. p. 81[b] עשר ק' אתה לוקה וכ' thou art doomed to receive ten strokes,—they are the ten Egyptian plagues—, and to pay a fine &c.; Yalk. Ex. 225. Lev. R. s. 18 בו"ד נותן ק' וכ' a human authority decrees lashes, so does the Lord; Num. R. s. 7 יש לו קטפירס (read: נותן קטפי). Ex. R. s. 30 [read:] לוקה ק' (not לקח ה' ק') receives a certain number of strokes; a. e. Ib. קטפורוס (corr. acc.).

קטפירס, v. preced.

קטפרטקוס, v. קָטָפְרַקְטוֹס.

קָטְפַּרַס, **קָטָפָּרִיס** m. (καταφέρης) *sloping downward; gutter* (=h. מדרון). Ohol. III, 3 אם היה מקומו קטפריס ed. Dehr. (ed. רס . . .) if the place whereon he stood was sloping. Ib. והיא ק' Mish. ed. (Bab. ed. וחק', corr. acc.) and it (the sill) is sloping. Toh. VIII, 8; sq. Gitt. 78[b] היתה ידה . . . כך' if she held her hand (to receive the letter of divorce) like a gutter (sloping downward). Y. Erub. VIII, end, 25[b] כד הווה ק' מבפנים (not הוה בר קטיפרס) when the trough slopes inward; a. e.—*Pl.* קָטָפָּרִיסוֹת. Y. Shek. VI, 50[a] top מי ק' הן וכ' (not קטיפ') they are gutter waters (and therefore) unfit for &c.

קָטָפַּרַס, v. קָטְפַּרַס.

קָטָפְרַקְטוֹס m. (κατάφρακτος, v. Sm. Ant. s. v. Cataphracti) *mailed in full armor* (on horseback). Cant. R. to I, 9 יצא פרעה ק' (not קטפרטקיס) Pharaoh went forth in full armor, so, as it were, did the Lord (Is. XLII, 13).

קְטָקֵט, v. קָטַט.

קָטַר I (b. h.; cmp. כתר a. עטר) [*to circle,*] *to rise in circles, to smoke.* Ker. 6[b] דבר שקוֹטֵר ויוֹלֶה ורֵיחוֹ וכ' (not שקיטר) something which circles and rises, and whose savor spreads. Ib. מה לשון קטרת דבר שקוטר ויולה *k'toreth* means something which circles &c.

Pi. קִטֵּר *to offer incense* (mostly with ref. to idolatrous rites). Tosef. Snh. X, 2 אחד העובד . . . ואחד המְקַטֵּר וכ' whether one worships (an idol), or sacrifices, or offers incense &c.; Ker. 3[b]. Ib. מקטר לשד וכ' who makes incense rise to a demon in order to exorcise him; Snh. 65[a]. Ber. 53[a], v. פֶּשַׁע. Lev. R. s. 7, v. infra; a. fr.—*Part. pass.* מְקוּטָּר; f. מְקוּטֶּרֶת *perfumed.* Pirké d'R. El. ch. XXX (play on קטורה) שהיתה מק' מכל וכ' she was (through her good deeds) more savory than all kinds of spices; Gen. R. s. 61 שמק' מצות וכ' she was perfumed with godly deeds and good works (v. קְטֹרֶת II).

Hif. הִקְטִיר same (mostly with ref. to the Lord). [Tosef. Snh. X, 3 והמקטיר, prob. to be read: והמְקַטֵּר.] Men. 110[a] (ref. to Mal. I, 11) כאילו . . . אלו מְקַטְּרִין וכ' this refers to the students engaged in the Law; wherever it be, I account it to them as if they were offering incense and bringing sacrifices to my Name. Lev. R. s. 7 (ref. to מְקֻטֶּרֶת, Ex. XXX, 1) מקטר קטרת בקטרת אין כתיב כאן אלא חמובח היה מְקַטֵּר וכ' it says not 'being perfumed with incense', but 'perfuming with incense', the altar gave forth incense of itself. Ber. 7[a] פעם . . . להקטיר קטרת וכ' once I entered to let incense rise in the Holy of Holies; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטֵּר *to be perfumed,* v. supra.

קְטַר ch. same, v. infra.

Af. אַקְטַר *to let incense rise.* Targ. O. Ex. XXX, 1. Ib. 7 (Y. some ed. *Pe.*). Targ. O. ib. XL, 27; a. e.

קָטַר II (b. h.; v. preced.) *to wreathe, tie.* Gen. R. s. 61 (play on קְטֹרֶת מצות וכ' (קטורה) Ar. (ed. שמקוטרת, v. קְטַר I) she wreathed (made a crown of) godly deeds &c.; Yalk. ib. 109; Yalk. Chr. 1073.—[Gen. R. l. c. מן קטר, a

grammatical gloss, v. Yalk. Gen. l. c., and Ar. s. v. קטר 2.]—Part. pass. קְטוּר; f. קְטוּרָה &c. Midd. II, 5 (ref. to קְטָרוֹת, Ez. XLVI, 22) אין קְטוּרוֹת אלא שאינן מקורות 'fenced in' means that they were not roofed; Yalk. Ez. 381.

קְטִיר, קְטַר ch. same, *to tie*. Targ. Jud. XV, 4. Targ. Gen. XXXVIII, 28; a. fr.—Part. pass. קְטִיר; f. קְטִירָא, קְטִירַת &c. Targ. Y. ib. XXII, 4 (ed. Amst. קְטַר, read: קְטַר). Targ. Prov. XXII, 15; a. fr.—Koh. R. to III, 2 [read:] הן דאת קָטַר לולבך קְטַר אלפך when thou tiest thy Lulab, tie thy ship; Gen. R. s. 6, a. e., v. לִיגְבָּא. Ber. 16[a], v. גְּנוּנָא. Bekh. 31[a] דאתו קטיר, v. תַּבְתָּקָא. Koh. R. to IX, 10 ... אריתון וקַטְרוּ ברגלי get a rope and tie it to my feet. Y. Erub. X, 26[c] top קשיר בגמי (not קטר) tied with reed-grass. Y. Gitt. IV, 46[a] (we must not help captives to escape) מפני דלא ירהון קַטְרִינוֹן ... this law is made for the benefit of the (remaining) captives, that they (the captors) may not chain them; a. fr.—2) (v. קָשַׁר) *to gather, be covered*. Ber. 59[a], v. עִבְּנָא.

Pa. קַטֵּר same. Part. pass. מְקַטָּר, מְקַטְּרָא &c. Targ. Ez. XLVI, 22 מְקַטָּרָן fenced in (v. preced.).—Y. Ned. VI, 39[d] top חלבא מקטרא bound (curdled) milk, v. קוֹם.

קְטָרָא, קְטָרָא, v. חִיטְרָא.

קַטְרֵב m. *a cross-piece in front of yoked animals;* [oth. opin., v. Koh. Ar. Compl. s. v.: *the pin fastening the ropes of the yokes to the pole*]. Kel. XIV, 4. Ib. XXI, 2.

קְטַרְבָּא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.

קְטַרֵג (a transposed denom. of קְטִיגוֹר) *to denounce, bring charges; to incite anger against*. Y. Sabb. II, 5[b] top אין השטן מְקַטְרֵג וכ' Satan brings charges against man only in the hour of danger. Ib. בשלשה ... מיצוי לְקַטְרֵג on three occasions Satan is ready to bring charges; Koh. R. to III, 2 (not למקטרוג). Y. Snh. II, 20[c] bot. קִיטְרְגוּ, v. יו"ד; Cant. R. to V, 11; Lev. R. s. 19. Gen. R. s. 49, end ... עמד הדיין וחְמַקְטְרֵג הולך וכ' when the judge rises, the advocate is silenced, and the accuser goes to carry out his mission (of punishment). Esth. R. to III, 8 כל מה שהיה המן מקטרג וכ' against every charge that Haman preferred against Israel here below, Michael spoke in their defence above. Midr. Till. to Ps. LXXIV (ref. to Is. LXVI, 6) החיכל מקטרג (ed. Bub.) the destroyed Temple is the accuser; ומיהו מק' וכ' and what does it say in the way of accusation? Hear the voice of the Lord &c.; Yalk. ib. 809; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטְרֵג *to be denounced*. Esth. R. l. c. אין בניך מִתְקַטְרְגִין וכ' thy children are denounced (by Haman) not for worshipping idols, nor for unchastity or bloodshed, but they are denounced only because they observe thy laws.

קַטְרֵג ch. same. Targ. Job XXXVII, 20 (h. text יְבֻלָּע). Targ. Y. Num. XXIX, 1.

קְטָרוֹן, קְיָ I (b. h.) pr. n. pl. *Kitron* (Jud. I, 30). Gen. R. s. 87 end שמעון איש ק' Simon of K.; Tanḥ. ed. Bub. Naso 34. Meg. 6[a] ק' זו צִיפּוֹרִי K. is the modern Sepphoris; וק' ... והא ק' וכ' can K. be Sepphoris? was not K. in Zebulun &c.?

קְיָ, קְטָרוֹן II m. (a contraction of centurio, κεντυρίων, v. קִינְטָרִינִים) *commander of a century*. Sifré Deut. 309 אם היה ק' שגדול וכ' if it were a centurio who is more powerful than he (the *buleutes*) &c.; Yalk. ib. 942 קרטון (corr. acc.). Tosef. Sot. XV, 7 (two versions confounded, one having בעל זבורה, and the other קְיָ), v. זְמוֹרָה. Yalk. Jer. 321 קרטין (corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 3 שוקל לאוצר שוקל לק' he that pays taxes to the (Roman) treasurer or to the Centurio, gives first the tithes and pays his taxes (on the remainder). Sifré Num. 131, v. פְּלוּמְפִּילוֹן; Yalk. Lev. 631; Yalk. Ex. 178 (not קורטין).—*Pl.* קְטָרוֹנִים. Pesik. R. add. s. 2 (ed. Fr. p. 197[a]) הקטורים (corr. acc.).

קְטָרוֹנִין, קְטָרוֹנִים m. pl. (cmp. קִנְטָר) a species of *hard nuts*. Pesik. R. s. 11; Cant. R. to VI, 11 קִנְטָרִנִים; Yalk. ib. 992 קטורנים (corr. acc.).

קַטְרְזָיָא pr. n. pl. *Ḳ'tarzia* (?). Meg. 21[b] (Ms. M. קטרזא a. קטריא; Rashi Ms. קַטְרִיזָיָא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קְטָרְטוֹן, v. חִיטְרָטוֹן.

קטריגון, Midr. Till. to Ps. XVII, 3, ed. Bub. קטרריקי, read: קְטַדִּיקִי. [The entire passage is corrupted, v. ed. Bub.]

קְטַרְזָיָא, v. קְטַרְזָיָא.

קטרימון Lev. R. s. 15 Ar., ed. Koh. קטרקון, v. קְשִׁיקְטוֹן.

קְטָרִיקִי pr. n. m. *Ḳ'tariki* (?), surname of R. Yitsḥaḳ. Pesik. R. s. 14; Pesik. Parah, p. 39[a] (prob. to be read קרטגיני, v. Bub. note 168).

קטריקס, קטריקי, v. קְטָאדִיקִי.

קטרקון, v. קשרישין.

קְטַרַקְטִין (not טין ...) m. (καταράκτης, S.) a kind of *sluice* or *trap-door*. Gen. R. s. 31 כגין ק' היה לו וכ' he (Noah in the ark) had a sort of trap-door, through which he shovelled &c., v. פָּסַס; Yalk. ib. 54 טרקלין (corr. acc.).

קְטֹרֶת, קְטוֹ' f. (b. h.; קָשַׁר I) *incense*. Ker. 6[a], v. מוֹתַר חק' פִּישׁוּם. Ib.[b] מה לשון ק', v. קָשַׁר I. Shek. IV, 5 the remaining supply of incense (in the Temple, not used during the year); a. fr.

קְטוֹרְתָּא, קְטָרְתָּא ch. same. Targ. Ez. VIII, 11 (ed. Wil. קְטַר). Targ. Ex. XXX, 1 קְטוֹרַת, קְטֹרַת constr. (not קְטֹרֶת ...); a. fr.—V. אַקְטָרְתָּא.

קְיָא, v. קוּא.

קיאות, Tosef. Ter. X, 2 Var., v. קָאַת.

קִיאַטְרוֹן m., *pl.* קִיאַטְרוֹנִין (caconomy for תִּיאַטְרוֹן) *theatres.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 19.

קִיבָּה, v. קִבָּה.

קִיבּוּל, קִבּ׳ m. (קִבֵּל I) 1) *taking, catching.* Sifré Num. 129 (ref. to Num. XIX, 18) אשר היו שם בשעת ק׳ ט״מאה 'which had been there' at the time of catching the uncleanness.—2) *receiving.* Zeb. V, 1 ק׳ דמן וכ׳ their blood must be received in a consecrated vessel (v. שְׁחִיטָה). Ib. I, 4 (13ª) חזרה נפסל ... בק׳ וכ׳ the sacrifice becomes unfit through wrong intentions in one of four acts, in slaughtering, receiving (the blood) &c.; a. fr.—ק׳ כלי, בית ק׳ (or sub. כלי) *a receptacle,* opp. פְּשׁוּט. Bets. II, 9 משום כלי ק׳ is susceptible of uncleanness, because it is a receptacle. Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1, v. פְּשׁוּט. Kel. XVII, 16. Sabb. 84ª; a. fr.—3) *acceptance.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 פרשה שיש בה ק׳ מלכות שמים a Biblical section in which is expressed the acceptance of the divine kingdom.

קִיבּוֹלָא קִבּ׳ ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 18 בעדן קבול סוכתא (to be placed after דחוו חמן), v. Sifré Num. 129, quot. in preced.

קִיבּוֹלֶת f. (קִבֵּל I) *contract-labor, job.* M. Kat. 11ᵇ היתה מלאכת אחרים בידו אע״פ שבק׳ וכ׳ if the mourner has work for others on hand, even if it be contract-labor, he must not work; (emended) בין ק׳ בין שאינה ק׳ whether it be contract-labor or not (whether he is paid for the job or by the day. Ib. 12ª מקבלי ק׳ בתוך וכ׳ if gentiles take labor on contract within the Sabbath limits (of the Jewish employer), it is forbidden to let them work on the Sabbath. Ib.; Tosef. ib. II, 5 מקבלין ק׳ במועד וכ׳ you may contract during the festive week for work to be done after the festival. Y. Sabb. I, 4ª bot. בין בשכיר בין בק׳ whether he is hired by the day or by the piece; Y. Ab. Zar. I, 39ᵇ bot.; Tosef. ib. I, 3 אם היה שָׂכִיר קַבָּלוּת (not שכר) if he was hired by the piece.

קִיבּוֹסֶת* f. (קבס, cmp. כבש, a. Syr. קפס, קפסיתא P. Sm. 3695, sq.) *repression, intermission* (of prophetic revelation). Y. Snh. XI, 30ᵇ חנניה ... אלא שהיה לו וכ׳ Hananiah ... was a true prophet, but he had an intermission (his gift of prophecy was in abeyance), and hearing what Jeremiah prophesied &c.

קִיבּוּץ, קִבּ׳ m. (קָבַץ) *gathering, reunion.* Pes. 88ª, v. גָּלוּת. Keth. 8ª בק׳ בניה וכ׳ when her children shall be reunited in her midst (in Palestine); a. e.

קִיבּוֹרָא m. (קְבַר) [*something arched,*] 1) *coil.* B. Mets. 24ᵇ, v. אֵזֶל II. Ḥull. 95ᵇ ק׳ בתכלתא a skein of blue wool.—*Pl.* קִרְבּוֹרֵי. Ab. Zar. 17ᵇ איירתו לירה תרי ק׳ וכ׳ they brought two coils before him and said to him, which is warp, and which is woof?—2) *cluster* of fruit. Sabb. 156ᵇ פסקיה לק׳ בשיניה he severed a cluster of dates with his teeth. Ib. 67ª; Ḥull. 78ª כמאן תלינן ק׳ Ar. a. Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 20; ed. כובסא), v. גְּבָסָא. Snh. 26ᵇ דאחיני ק׳ a cluster of inferior dates.

קִיבּוֹרְיָא, Keth. 112ª, v. קִבָּר.

קִיבּוֹרִית, v. next w.

קִיבּוֹרֶת f. (v. קִיבּוֹרָא) *the elevation on the arm, biceps muscle.* Men. 37ª על ירך זו ק׳ 'upon thy hand' (Deut. VI, 8) that means on the biceps muscle; Erub. 95ᵇ; Arakh. 19ᵇ קִיבּוֹרִית; Men. 37ᵇ (v. גּוּבָּה); a. e.

קִיבֵּילְתָּא, v. קַבֵּלְתָּא.

קִיבְלָא, v. קִבְלָא.—[קִיבְלָאוֹת, v. next w.]

קִיבְלַי f. a species of *quails* (שְׂלָו), *partridge.* Yoma 75ᵇ; Yalk. Ex. 260, v. כִּיבְלַי. Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. I הברורה שבמינה זו קיבלי R. S. to Neg. XIV, 1 (some ed. קובלי; ed. Sifra קיפלי, read קיפלי; Rabad to Sifra שכלי ויקבלי) the chosen of its kind, that means the quail; [Yalk. Lev. 559 ולקח זו קבלה?]—*Pl.* קִיבְלָאוֹת. Tosef. Neg. VIII, 3 (Var. ed. Zuck. מקובלאות, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.).

קִיבְלְתָּא, קִיבֵּלְתָּא, v. קַבֵּלְתָּא.

קִיבְרָא, v. קִבְרָא.

קִיבָּר m. (cibarium) *the coarser meal which remains after the fine wheat flour, shorts.* Y. Peah VII, 20ª bot. סאה ארבלית ... סילת ... קמח סאה וכ׳ one Arbelian S'ah of wheat yielded one S'ah pollen, one first flour, one *cibarium* &c. (v. Sm. Ant.³ I, 66ᵇ); Y. Sot. I, 17ᵇ; ib. IX, 24ᵇ bot. (insert סאה סילת); Tanḥ. T'tsavveh 13; Keth. 112ª קיבוריא (read: קִיבָּרָא cibaria); a. e.—פת ק׳ (panis cibarius) *black bread.* Makhsh. II, 8 איכלי פת ק׳ the class of eaters of black bread (slaves, poor men &c.). Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. פת ק׳, opp. פת נקייה. Y. Ḥall. IV, beg. 59ᵈ נקי וק׳ (sub. פת) two women baking together, one white bread, and the other black bread. Cant. R. to I, 6 (ref. to Jer. XXXVII, 21 מחוץ האפים, changed to מחוץ לאפים) זו פת ק׳ שנמכרת חוץ לפלטרי וכ׳ (not לאופים) 'outside of the bakers', ... that is, common bread which is sold outside of the bakershops, and which is darker than the seconds of barley flour; Yalk. ib. 982.—Trnsf. (v. Lat. Dict. s. v. cibarius) *common.* Gen. R. s. 48 (ref. to חמאה וחלב, Gen. XVIII, 8) הבינוני ... והק׳ המעולה the uppermost (cream) is one sixtieth portion of a given quantity of milk, the middle (milk) is one fortieth, and the common (remainder) contains 5 percent. milk substance.

קִיבְרָא, v. קִבְרָא.

קִיבְתָּא, v. קִבְתָּא.

קִיד, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, v. קוֹד.

קִידְּא, v. רִקִּידָא.

קִידָּה, v. קִדָּה.

קִידָּה f. (קָדַד or קָדָה) *bowing to the ground.* Succ. 53ª נועץ שני ... והויא ק׳ he pressed both his big toes against the floor and bowed and kissed the pavement ..,

and this is *ḳidah*. Meg. 22b a. e. על אפים ק' *ḳidah* means falling on the face (ref. to I Kings I, 31). Ib. אחוי ק' וכ' showed the way of *ḳidah* . . ., and became lame; (Y. Ber. I, 3c bot. הראה כריעה); a. e.

קִידּוּם, קִידּוּמָא, קְד' m. (קֶדֶם) 1) *early morning.* Targ. Prov. XXVII, 14.—2) *east.* Targ. Gen. XXV, 6. Targ. O. Num. XXXIV, 3; a. fr.—3) (with רוח, or sub. רוח) *east-wind* (h. קָדִים). Targ. Gen. XLI, 6. Targ. Hab. I, 9 (some ed. כרוח קדים, strike out קדים); a. fr.

קִידּוֹר, v. קִירוּד.

קִידּוּשׁ, קְד' m. (קָדַשׁ) 1) *sanctification,* esp. ק' השם the sanctification of the Name (of the Lord, v. קְדוּשָּׁה), *loyalty to the Jewish faith, martyrdom.* Y. Shebi. IV, 35a bot. Pesik. B'shall., p. 87a. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XXIV, 21) אמר לו דבר של ק' שמי וכ' (not קירש שמא) the Lord said to Solomon, a thing which concerns the sanctification of my name (the unity of God) dost thou express by a brief allusion? Y. Kidd. IV, 65c bot. גדול הוא ק' השם מחילול השם a positive act of sanctification of the Name is superior to (supersedes) a law which is to prevent profanation of the Name; בחילול השם כתיב . . . ובק' השם מתחלת וכ' concerning the profanation of the Name it is written (Deut. XXI, 23), 'thou shalt not suffer his body to remain (even) over night &c.', but when the Name was to be sanctified (by an act of retributive justice), it is written (II Sam. XXI, 10), 'from the beginning of the harvest &c.'; Y. Snh. VI, 23d (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קִידּוּשִׁין *laws of sanctity.* Y. Yeb. II, 3d top לפרשת ק' . . . למה סמך why does the Biblical text join the chapter on sanctity (Lev. XIX) to that on incest (Lev. XVIII)?; (Lev. R. s. 24 v. קָדוֹשׁ).—2) *proclamation of sanctity; a) of the New Moon, seasons* &c. (by the authorities). Tosef. Snh. II, 1 ק' החדש ועיבור וכ' the proclamation of the New Moon and the intercalation of a month require a court of three. Y. ib. I, 18c top חבירים . . . לק' הח' dare untitled scholars (v. חָבֵר) be admitted to sit on the proclamation of the New Moon?; a. fr.—B. Bath. 121a מועדי ה' צריכין ק' בית דין וכ' the festivals of the Lord require to be regulated by the proclamation of the court, but the weekly Sabbath does not. Y. R. Hash. III, 58d bot. ק' ב"ד the official proclamation of the jubilee; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 15 קִדּוּשֵׁי החדשים the proceedings at the proclamation of the New Moon.—*b) proclamation of the sanctity of the day by special prayer, Ḳiddush.* Pes. 100a מפסיקין לק' when the Sabbath or Holy Day begins, we must interrupt a meal to recite Ḳiddush. Ib.b ירדו ק' יצאו they (that heard the Ḳiddush at synagogue) have complied with the duty of ushering the Sabbath in with Ḳiddush. Ib. 105a sq. אם אין לו . . . ק' היום בפני שק' הרוב וכ' he who has only one cup of wine, recites over it the Ḳiddush of the day, because the sanctification of the day takes precedence of honoring the day (by grace after meal with wine). Meg. 27b והבראה לי ק' היום מכרה . . . sold the bonnet on her head and procured for me the wine for the Ḳiddush of the day; a. fr.—3) *washing hands and feet prior to a priestly function.* Zeb. 19b כיצד מצות ק' how is the act of washing done? Ib. לינה מועלת ק' וכ' the intervention of the night has an effect on the sanctification of hands and feet, makes a renewed washing of hands and feet necessary. Ib. שני ק' the second sanctification (immediately before approaching the altar); Yoma 32b; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. III, 3. Ib. 32b; a. e.—4) (of mixed seeds) *condemnation* (v. קָדַשׁ *Pi.* 7). Yeb. 83a.—5) *putting ashes in the water of lustration; the ashes put in.* Ib. 42a bot. אסיפת אפרה . . . וק' (not לק', v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the collecting of its ashes, the drawing of water and the putting in of the ashes; ib.b Par. VI, 1 ונפל חק' וכ' and ashes fell on his hand. Ib. 2. Tosef. ib. VI (V), 1 עוסק עם חק' is engaged in the act of *ḳiddush.* Ib. 3 צריך ק' שני requires an additional putting in of ashes; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 5; a. e.—6) *betrothal.* Mekh. Mishp. s. 3 ק' אחר ק' וכ' the father of a minor has the authority to give her away in marriage a second time &c., v. אַמְּחוּת; אבל לא אמיחות אחר ק' but he cannot hire her out after having once given her away. Y. Kidd. II, 62c top נכללין בשלשה קידושין בק' . . . they (the three objects he gave her, when he said, 'be betrothed with this, *and* this *and* this') are combined to form one act of betrothal (which is valid, if the three objects combined have the legally prescribed value), and are separated (if he said, 'be betrothed with this, with this, with this') to form three acts of betrothal (and one of the objects at least must have the legal value); a. fr.—Pl. as ab. Ib.—Esp. *ḳiddushin, the act of betrothal, legal and legitimate marriage* (connubium). Kidd. IV, 9 קִידּוּשֶׁיהָ ק' her acceptance of the betrothal is a valid marriage; קִידּוּשָׁיו ק' his (the authorized messenger's) acceptance is valid. Ib. III, 12 כל מיקום שיש ק' ואין עברה וכ' wherever a betrothal is valid (where there is connubium), and no sin is connected with it, the issue follows the legal status of the male parent; וכל מיקום שיש ק' ויש עברה וכ' but where the betrothal, if performed, is valid but sin is connected therewith, the issue has the status of the inferior parent, e. g. a widow married to a high priest. Ib. כל מי שאין לה עליו ק' אבל יש לה על אחרים ק' וכ' in a case where a marriage cannot take place with that special person (on account of consanguinity &c.), but may take place with others, the issue is a bastard (מַמְזֵר); וכל מי שאין לה לא עליו . . . ק' וכ' where a marriage cannot take place either with that special person or with other Israelites (she having no right of connubium), the issue follows the status of the mother. Yeb. 10b, a. fr. אין ק' תוספין וכ' betrothal takes no effect in the case of &c. Kidd. 60b, a. fr. קִידּוּשֵׁי ודאי an undisputed betrothal; קידושי ספק a legally doubtful betrothal; a. fr.—Trnsf. קִידּוּשִׁין, קְד' *betrothal festivities,* contrad. to wedding festivities. Num. R. s. 12 ועשה לה ק' גדולים and arranged for her sake large festivities; ib. (ref. to Ex. XX, 18) ולא הרי אלא ק' and these were merely the solemnities of (Israel's) betrothal (ref. to וקדשתם, ib. XIX, 10); Pesik. R. s. 5; Tanḥ. Naso 17.—*Ḳiddushin,* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Nashim. B. Bath. 52b (a reference to Tosef. Kidd. I, 5) תני רב . . . בק' דבי לוי Rab. . . . taught from the treatise of Ḳiddushin of the school of Levi (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

קִדּוּשָׁא, קִדּוּשָׁא ch. same, 1) *the washing of hands and feet.* Targ. II Chr. IV, 6.—Yoma 32ᵃ בתרא ק׳ the last ablution of the high priest (after putting off the priestly garments); a. e.—2) *the prayer of Ḳiddush* (v. preced.). Pes. 101ᵃ בק׳ דחכא וכ׳ with the Ḳiddush that you hear here with me you will not have complied with the duty of &c. Ib. 106ᵃ רבה ק׳ the large Ḳiddush (jestingly for 'small'), i. e. the mere blessing over wine preceding the meal on the festive day, contrad. to the Ḳiddush on the festive eve. Meg. 27ᵇ לא הוה לי ק׳ וכ׳ I had no wine for Ḳiddush, so I pawned &c.; a. fr.—3) (v. קְדוּשָׁה) *doxology, Ḳ'dushshah.* Sot. 49ᵃ דסדרא ק׳ the Ḳ. recited after the lesson of the day (v. Rashi a. l.).—*4) *token of betrothal, betrothal-gift.* Y. B. Kam. IX, end, 7ᵃ אתן קי׳ . . . מידמכא when she was dying, she said, this is my daughter's betrothal-gift (belongs to her); [prob. to be read: קַדִּישָׁא or קְדָשָׁא *ring*].

קִידְרָא, v. קִדְרָא.

קִידָּח, v. קִדָּה.

קִידְחוֹת, v. קִדְחָה 2.

קִיָּא, *pl.* קִינֵּי, v. קַנָּא.

קִיָּיֵי m. pl. (denom. of preced.) *weavers.* Sabb. 113ᵃ כלי ק׳ וכ׳ (Ar. קַנָּו) weavers' implements as the upper beam &c. Ib. 140ᵇ קָלֵי ק׳ a reed which the weavers use.

קִיהֲרָא m. (קְהַר) [*that which blunts or loosens the teeth,*] *acid, acrid taste.* Pes. 74ᵇ sq. ליתיה לק׳ . . . החם איתא לק׳ there (in the case of stale vinegar) the acid of the fruit is present (in its natural condition), here (in vinegar which has once been used for drawing the blood from meat) the acid is no longer pure. Keth. 61ᵃ . . . כל ואית ליה ק׳ any food that has a penetrating savor or an acrid taste (is injurious to him in whose presence it is partaken of without his being permitted a taste of it). Ib. 75ᵃ דחמרא (Ar. s. v. מקוה: משק) wine that has turned sour. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 יכול ק׳ lest you think, sour (stale) wine is meant; (Yalk. ib. 813 דוחה, v. הָדָה).

קִיווּי, קִיווּי m. (קָוָה) *hope, faith.* Gen. R. s. 98 חכל בק׳ יסורין בק׳ וכ׳ in every condition of life faith is a potent factor, sufferings are borne by faith, sanctification of the Name (martyrdom) rests on faith &c. Yalk. Ps. 736 (ref. to Ps. XL, 2) אם אין ביד ישראל אלא הק׳ כראוי הן לגאולה בשכר הק׳ if Israel possess no merit except faith, it is worthy of redemption as a reward for its faith; Midr. Till. to Ps. l. c. (corr. acc.). Yalk. Ex. 241 (ref. to Ps. l. c.) מתוך הק׳ ויט אלי וכ׳ out of this hope it came to pass that he inclined to me &c.; Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 12; ib. (ref. to Ps. XXVII, 14) אם בא קִוּיֵךְ יפה וכ׳ (not קוייך) if what thou hast hoped for, comes to pass, it is well; if not, hope again; a. e.

קִיווּיָה, קִיווּיְתָא f. (קָוָה *Hif.*) *addition to the capacity of a bath, increase.* Y. Ter. IV, 43ᵃ bot. שני מקוות . . . רצה להוציא ק׳ פסולה וכ׳ if there are two connected baths each containing twenty S'ah, and three Log of water (in vessels) fell into one of them, and it is unknown into which, you may take the illegitimate addition out of the one or the other, as you may desire &c. Ib.ᵇ top אמר מה שלמטן ק׳ כשירה וכ׳ one may say, what is in the lower tank is a legitimate increase, and what is in the upper, is illegitimate &c. (v. Tosef. Mikv. III, 6).

קִיוּץ, קִיּוּץ m. (קָוַץ) *one with curled hair,* opp. קרח bald-headed. Gen. R. s. 65. Y. Shek. III, 47ᶜ לא יתרום ק׳ וכ׳ a curly-headed person must not handle the Temple treasure on account of suspicion (that he may hide coins in his hair), v. פְּסָפֵס I.—*Pl.* קִיּוּצִים, קִיּוּצִי. Yalk. Ps. 796 מלך . . . כמה ק׳ כיוצא בו when a human king marches to the camp, how many are there, handsome like him, curly-haired like him!—[Sifré Deut. 343, v. קִוּוִּין.]

קִיּוּם, קִיּוּם m. (קוּם) 1) *preservation; storage.* Peah I, 4 ומכניסו לק׳ and what one brings in for storage (not for immediate use); Y. ib. I, 16ᶜ top. Ib. bot. דבר שאינו לק׳ a thing which is not intended or fit for storage. Y. Sabb. VII, 9ᵃ top; Bab. ib. 68ᵃ. Ab. Zar. 74ᵇ זה מכניסו לק׳ וכ׳ Ms. M. (ed. בק׳) the one (vessel) one brings in for storage (to leave the wine there for some time) &c., v. מוּכְנָס. Y. Kil. II, 27ᵈ bot. מקומו . . . שאינו רוצה בקיומו the place where it grows is evidence that he does not want its preservation (to cultivate it). Yoma 45ᵃ אחת של ק׳ האש one pile for the purpose of keeping up the fire; Tosef. ib. III (II), 23 אחת לק׳ האש (ed. Zuck. לקיים, corr. acc.); Y. ib. IV, 41ᵈ bot. מערכת קִיּוּמֵי אש (pl.); a. e.—2) *basis, foundation.* Y. Kil. IX, 32ᵃ (in Chald. dict.) אילין פליגין על דרב ולית להון ק׳ (not דבר) these opinions conflict with Rab's, and have no foundation; Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ.—3) (law) *substantiation, attestation, identification.* Gitt. 3ᵃ שטרות ק׳ the identification of signatures on documents (certification before court). Y. ib. II, beg. 44ᵃ כלום קִיּוּמוֹ של גט וכ׳ is there any other way of authenticating a letter of divorce than through the declarations of its signers? Gen. R. s. 78 (ref. to Esau's declaration, Gen. XXXIII, 9) אין ק׳ חגט וכ׳ there is no better attestation to the legality of a document than through its signers. B. Mets. 21ᵃ עדי ק׳ signature of witnesses to the authentication before court. B. Bath. X, 6 ועושין לו ק׳ איש וכ׳ and the court makes out a certificate, This man's document was effaced &c.; Tosef. ib. XI, 8, sq.; Y. ib. X, 17ᶜ bot.; a. e.

קִיּוּם, קִיּוּמָא, קִיּוּמָא ch. same, 1) *preservation, maintenance.* Targ. Y. Deut. XII, 23.—2) *existence, being, duration.* Y. Snh. II, 20ᵇ top (expl. לחי, I Sam. XXV, 61) לק׳ (so may it be) for life; Midr. Sam. ch. XXIII לקיומו (corr. acc.). Koh. R. to VI, 3, v. רְקוּם; Gen. R. s. 32 קִיּוּמַיָּיה (*pl.*) living beings; Yalk. ib. 56.—3) *substantiation, confirmation.* Y. Ḥag. III, 79ᵇ top מיכן מינה קִיּוּמָהּ וכ׳ מיתניתא from the Mishnah we can derive the confirmation of this opinion and also its refutation. M. Mets. 20ᵇ לא משהו אינש קִיּוּמֵיהּ וכ׳ no man leaves a certified document of his with the scribe; (Ms. M. a. oth. קִיּוּמֵי *pl.*).—4) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 11 בקיומא, Y. בקיומא; h. text בשבועה); a. e.—V. next w.

קִיּוּמְתָּא or קִיּוּמָא f. (preced.) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 14 קִיּוּמַת constr. (Y. קיומ); a. e.

קִיּוּץ, v. קִיּוּיץ.—[קיוצין, Tosef. Kel. B. Bath. II, 11, v. קִיצִין.]

קִינַי, קִינְיָי, קִינַאי m. (קָנָה) 1) *calculator, accountant.* Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. פרוש ק׳ a bookkeeping Pharisee, v. קָנָה. — 2) (v. נָקַז) *bleeder.* Sot. 22ᵇ פרוש ק׳, expl. חמקיז דם לכתלים, v. נָקַז.

קִינְיָה f. (לָקַח) 1) = לְקִיחָה, *taking, acquiring.* Yeb. 97ᵃ (ref. to Lev. XX, 11-14) בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר ק׳ וכ׳ with reference to all of them the word 'sleeping' is used, but here (v. 14) 'taking' is used, to intimate that the law punishes the marriage only (and not the sexual connection out of wedlock). Ib. הכי נמי הנך ק׳ חוא וכ׳ do you really say with reference to these (v. 17) that the law forbids only marriage? (Answer) ליקוחין ... הראיר לק׳ ק׳ וכ׳ the verb *laḳaḥ* is used as a general term: where a regular marriage might have taken place (under other circumstances), the text prohibits marriage; where only sexual connection can be meant, the verb *laḳaḥ* has the meaning of *shakhab.* Kidd. 2ᵃ, a. e. גמר ק׳ ק׳ וכ׳ we learn the mode of acquiring (לקח in Deut. XXII, 13) from the acquisition of the field of Ephron (Gen. XXIII, 13 קח); Ḥull. 82ᵃ; a. fr.—*Pl.* קִיחוֹת. Yoma 3ᵇ בק׳ דעלמא וכ׳ in general cases where the text uses קח, .., but here (Ex. XXX, 23) it says expressly קח לך (take unto thee, at thy own expense).—2) [*handle,*] *leather thong, loop.*—*Pl.* as ab. Kel. XVI, 4 קִיחוֹתֶיהָ ... התורמל (Ar. קיח, Var. קיח) the shepherd's bag is susceptible of uncleanness, when one has made the rim, trimmed it, and attached the thongs with which to tie it up. Ib. קִיחוֹתֶיהָ the thongs of the leather spread.

קַיְטָא, קַיְיטָא m. (קוּט *to shrink, be hot*) = h. קַיִץ, 1) *heat, summer, ripening.* Targ. O. Gen. VIII, 22 (ed. Berl. a. Y. קַיְטָא). Targ. Is. XXVIII, 4. Targ. Am. III, 15; a. fr.—Yoma 29ᵃ שילחי דק׳ וכ׳ the expiration of the summer is more trying than the summer itself. Ib. מדק׳ ... אישתא a fever in winter is severer than in summer. Y. Taan. II, 65ᵇ top, v. סְחָנָא. Lam. R. introd. (R. Joh. 1), v. שִׁיהֲרָא. Y. Maasr. I, 49ᵃ top, v. צַמְרָיָא; a. fr.—2) *sun-dried fruit,* esp. *figs.* Targ. Am. VIII, 1, sq. Targ. Mic. VII, 1 (usu. דבילתא).

קִיטָא m. (נָקַט) *object held in the hand* while making oath. Tosef. Snh. V, 1 בק׳ ובמקטרייא, (not בקיימא); Y. ib. III, beg. 21ᵃ קִיטָא; v. מְקַטֵּא.

קִיטָאוֹת, v. קִיטֵי.

קִיטְבְּלִיא, קִיטְבְּלָאוֹת, v. קַטְבְּלָא.

קִיטָה, v. קִיטָא.

קִיטּוּל, קְטוּל m. (קָטַל) *slaughter, massacre.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. קָטוֹל). Ib. XXX, 25 (ed. Wil. קָטוֹל).

קִיטוּם, v. קִירְטֵם.

קִיטוֹן m. (κοιτών) *bed-chamber.* Y. Snh. XI, end, 30ᶜ, a. e., v. קְרִיקְלִין. Y. B. Bath. IX, 16ᵈ bot. חיתה חופתו בק׳ וכ׳ if his bridal chamber was in the bedroom (of his father's house), and he (the father) made the wedding meal for him in the dining room. Gen. R. s. 87. Ex. R. s. 33 כל מקום ... ק׳ אחד וכ׳ wherever you go, have a bedroom ready for me that I may dwell with you; a. fr.—*Pl.* קִישׁוֹנוֹת. Midd. I, 6 four cells בק׳ פתוחות וכ׳ like bedrooms communicating with the dining room; Yoma 15ᵇ כקטוניות (corr. acc.).

קִיטוֹנָה, קִיטוֹנָא ch. same. Targ. Y. Gen. XLIII, 30. Targ. Esth. I, 9; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ.

קִיטוֹנִית f. (an adapt. of preced., as if fr. קָטֹן) *small room, recess.* Succ. 3ᵃ ואיהי יחבה בק׳ וכ׳ Ms. M. (ed. נויות ..., corr. acc.) she (the queen) sat in the recess (of the Succah) as a matter of decency.—*Pl.* קִישׁוֹנִיּוֹת. Ib. סוכה עשוירה ק׳ ק׳ a festive booth consisting of a group of small compartments.—[Yoma 15ᵇ, v. קִישׁוֹן h.]

קִיטוּנְתָּא בֶּן ק׳, קְטִי׳ pr. n. m. *Ben-Ḳiṭṭunta,* surname of one José (v. קִישׁוֹנִית). Sot. IX, 15 (Y. ed. 17; Bab. 49ᵃ) יוסי בן ק׳ Y. ed. (Bab. ed. בן קטנתא, Mish. ed. יוסי קטנותא); Y. ib. IX, end, 24ᶜ יוסי קטי׳; Tosef. ib. XV, 5 אַבָּה יוסי ... בן קישנית (Var. איש קשנתא). Y. B. Kam. III, 3ᵈ הוא יוסי קטונתה ... הוא יוסי הבבלי José the Babylonian, J. b. Judah, and José Ḳiṭṭunta are one and the same person (cmp. Pes. 113ᵇ).

קִיטוּעַ m. (קָטַע) *section.*—*Pl.* קִישׁוּעִין. Y. Meg. II, beg. 73ᵃ, v. סִירוּג.

קִיטוּעָה* f. (קָטַע) *mutilation*; trnsf. (sub. בן) m. *destructive, mischievous.* Ab. d'R. N. ch. XL קורא אותו קרן נקיב ק׳ (not אותן) called him (who adopts the worthless and rejects the good teachings) a perforated horn (box), a *ḳiṭṭu'ah*; ק׳ כרצר זה תינוק וכ׳ how does a *ḳ.* act? Like a child to whom you give pearls, and when you give him bread, he throws the pearls away &c., and when you give him a piece of a clay vessel, he throws the bread away &c.; [Var. קִיטַעַ, קִיטַעַת, v. ed. Schechter p. סד, note].

קִיטוּף, קְטִי׳ m. (קָטַף) 1) *plucking ears,* opp. to קְצִיר cutting. Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II; Y. Peah III, 17ᶜ לקט ק׳ קצירך לא לקט ק׳ 'the gleanings of thy harvest' (Lev. XIX, 9), but not the gleanings of plucking. Pes. 11ᵃ; Men. 68ᵃ מיתוך ... אלא ע״י ק׳ וכ׳ because you allow him to take of the new crop only by plucking (forbidding regular harvesting before the 'Omer is cut), he will be mindful (that he dare not eat of the produce before the second day of Passover); a. e.—2) *forming and smoothing the surface of dough.* Y. Pes. III, 30ᵇ top ... זה גמרה קיטופה עם זו וכ׳ with the one woman her finishing means her kneading, with the next, her forming the cakes, with the third, her baking.

קִיטוּפָא, קְטִי׳ ch. (preced.) *plucking, sudden death.* Targ. Cant. II, 12 קטופ בוכריא death of the firstborn (h. text הזמיר).

קִיטוֹר I m. (b. h.; קָטַר I) *smoke.* Men. 26ᵇ ... אין

מעלה ק' וכ' a kiln raises no smoke until the fire has seized the larger portion of the fuel.

קִיטוֹר II pr. n. pl. *Kitor*, capital of Sheba. Targ. II Esth. I, 2 (3).

קְטוֹרֶת m. (קָטַר I) *offering incense.* Snh. 65ª זבוח וק' וכ' sacrificing (to the idol), offering incense &c.

קִטְּ, קִיטוּרָא m. 1) (קָטַר II) *wreathing, plaiting the sleeves of garments*;—2) (קָטַר I) *perfuming.* Bets. 23ª שר' קד' Ms. M. (ed. קט') *kittura* on the Holy Day is allowed; מאי ק' אי ק' בידר (Ms. M. קישורי, *pl.* constr.) what *kittura* is meant? If plaiting be meant, (how can it be permitted,) is it not an artisan's work? and if perfuming be meant, &c. M. Kat. 10ᵇ קישורי בידר וכ' Ms. M. (ed. בידי; Ms. Alf. בי ידי, v. Rabb. D. S. a. l. note) plaiting sleeves during the festive week is forbidden.

קִטֵּי, קִיטֵי f. (קָטָה) *a curtain* or *sheet consisting of patches pieced together, rug.* Tosef. Neg. V, 10 (Var. ed. Zuck. חישי), v. פְּסִיפָס; Neg. XI, 7 קִירְיָא (fr. קוּט; Ar. קִטָּה).—*Pl.* קִיטָאוֹת, קִיטָוֹת, קְטָ'. Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ ואחלו לו ק' ... שלטון a governor came to Sepphoris, and they suspended rugs in his honor (connecting the columns of a colonnade; cmp. Bab. ib. 86ᵇ). Y. Succ. I, 52ᵇ bot. תלה בה קי' (not תולה) if one suspends rugs in the Succah (corresp. to סדין, Mish. ib. 3). Pesik. Shor, p. 74ª עמודים ... מכורכין בק' marble columns (statuary) wrapped in sheets; Tanh. Emor, ed. Bub. 8; Tanh. ed. 6 בקניות (corr. acc.); v. שַׁפְשָׁא. Y'lamd. to Num. XV, 37, quot. in Ar. ק' של בוץ וכ' byssus curtains, purple curtains. Ib. פרט לפרסין ולק' excepting (from show fringes) curtains and sheets. Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 4) אלו ק' משופעות וכ' that means the overhanging rugs which each of them had (on their couches).

קִיטַיָּא m. pl. = לְקִיטָא, v. לָקִיט I. Lam. R. to II, 2 quot. in Ar. s. v. גרב (missing in ed.); Y. Taan. IV, 69ª קיישא (corr. acc.).

קִיטָן, Tosef. Maasr. III, 14, v. קוּטָנִית.—Tosef. Ter. III, 6, v. קִיטֵּי.

קִיטְלִיאקִי, v. next w.

קִיטְלִיסַקֵּי, קִיטְלִיזַקֵּי m. pl. (a corrupt. of κοιτωνίσκοι) *small bed-chambers.* Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 3, v. גְּשִׁישׁ.

קִיטְמָנָא, קִיטְמָא, v. sub קְטַם'.

קִטְנִי, קִיטְנִי m. pl. (v. next art.) *pulse.* Targ. Y. Num. XV, 19.

קִיטְנִיתָא, Keth. 61ᵇ, v. קִיסְנִיתָא.

קִטְנִית, קִיטְנִית I f. (קָטָן) *small fruit, pulse, beans, peas* &c. Bets. I, 8 חבורר ק' וכ' he that picks out (green) peas on the Holy Day. B. Mets. IX, 8 ק' ק' וכ' תביאה ... if a person rents a field for the purpose of planting grain (תבואה), he has no right to plant pulse, if for pulse, he may plant grain (Var: the reverse); a. e.—*Pl.* קִיטְנִיּוֹת, קְטָ'. Bets. I, 9. Tosef. Ter. X, 15; a. fr.

קִטְּ, קִיטְנִית II, בן ק' pr. n. m., v. קִישׁוֹנְתָא.

קְטֵּ, קִיטֵּעַ m. (קָטַע) *broken, crippled, stumped, paralyzed.* Taan. 21ª ק' בשתי וכ' Ms. M. (ed. משתי) crippled on both legs. Yeb. 102ᵇ; Sabb. VI, 8, v. קַב 2. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ באחת מידיו ק' mutilated on one hand; a. fr.—*Pl.* קְטֵעִין, קִיטְּעִין, קְטֵּ'. Gen. R. s. 32 פרש למומין ולק' excluding bald or mutilated birds. Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ מצווין ... עבדים ק' וכ' Israelites are more earnestly commanded to sustain (from the public charity fund) crippled slaves than sound (Jews); Y. Keth. V, 30ª ק' ... מצווין אפי' וכ' (not מצויין, not קוּט') Israelites are bound to sustain cripples, even if they be slaves.—Esp. (sub. שיבלים) קִיטְּעִין, קִיטְּעִין, contracted קִישְׁעִין *tiny ears which escape the threshing sledge.* Maasr. I, 6 נושל מן הק' וכ' Ar. (ed. חמקוּטְּ'=הקוּטְּעִים) he may take (without tithing) of the tiny ears and from the sides of the pile. Y. Ter. V, 51ᵈ החורם בלבו על הק' וכ' he that gives Trumah, has in his mind also the unthreshed ears and those on the sides (as the quantity from which to separate the gift); Tosef. ib. III, 6 על מה שבקישין ed. Zuck. (Var. שבקוטין) the grain in the unthreshed ears.—*Fem.* קִיטַּעַת. B. Kam. 78ᵇ; Tosef. ib. VII, 15 הגונב את הק' וכ' if one steals a stump-legged animal or a lame &c.

קִיטְעָא, v. קִטְעָא.

קִיטְפָא, v. קְטַף II, III.

קִטְּ, קוּטְּ, קִיטְרָא m. (קָטַר I) *knot, band.*—*Pl.* ק' חרציה קִיטְרִין, קִיטְרֵי, קְטֵּ', קוּטְּ', קִיטְרִין, קְטֵּ', קִיטְרֵי וכ' (some ed. ק', v. Dan. V, 6) the knots of (the belt of) his loins were loosed, v. קָטַר.—Hull. 51ᵇ, v. אֶרְזְלָא. Ib.ª אי אית ביה ק' if the stick is knotty (has hard protuberances). Pes. 74ª שיעי ק' (Ms. O. קירטרית, Rashi קוטרית) the knots on the branch of a pomegranate tree are smooth. Y. Shek. VII, beg. 50ᶜ קִירְטְרִיהוֹן ... יחכמון let the wine sellers identify their knots (made as seals, v. חוֹתָם). Keth. 93ª, a. e. תייתיא דק', v. חַיְיתָא IV; a. fr.—Trnsf. *a) bands, alliances.* Targ. Is. VII, 18 (?).—*b) restrictions.* Yeb. 107ᵇ תרי ק' עברו ביה they put him under two disadvantages.

קִיטְרוֹן, v. קִטְרוֹן.

קִיטְרְמוֹן m. (citratus, κιτρᾶτον, S.) *a beverage flavored with citron.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ שרי ק' wine flavored with citron is permitted in the Sabbatical year.

קָיָא, v. קָאָא.

קִיּוּמָא, קִיּוּם, v. קִיּוּמָא, קִיּוּם.

קַיִּט m. (denom. of קַיְטָא) *one that gathers and dries figs.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. חמתיה חד ק' וכ' a fig-cutter saw a serpent run after him.

קַיְטָא I *summer; fruits,* v. קַיְטָא.

קַיְטָא II m. (קוּט *to cut*) *pieced sheet*, v. קִטְעָא.

קַיְטָא, Tosef. Snh. V, 1, v. קִיטָא.—Y. Taan. IV, 69ª top, v. קִיצָּא a. לָקַט I.

קַיְטָנָאֵי, קַיְטָנְאֵי m. pl. (v. קַיְטָא) *summer onions*, v. קַשְׁתִּינָאֵי.

קָיִים, part. of קוּם ch.

קַיֵּים (imperat. of קוּם, formed fr. קָיֵם) *live!* Targ. Prov. VII, 2 Ms. (ed. חֵיה).

קַיָּם, קָיֵם m., קַיֶּמֶת f. (קוּם) *existing, enduring, lasting; valid.* Ber. 32ª מה ... חי וק' ... אף שבועתך ק' וכ' as thy great name lives and endures for ever and ever, so thy oath holds good for ever and ever; opp. בָּטֵל. Ned. 62ª. Y. Snh. II, 20ᵇ bot., a. e., v. מוֹנֵיטָא. Ned. 69ª ק' לרבי ק' לרבי if the husband said twice, thy vow is valid (confirmed by me), opp. מיפר. Gitt. 88ª ק' ... ועדיין while those exiled under Jeconiah are yet alive; a. fr.—*Pl.* קַיָּמִין, קַיָּמִים; קַיָּמוֹת; קַיָּמִי. B. Bath. VIII, 5, a. fr. דבריו ק' his words (testamentary dispositions) are valid, opp. לא אמר כלום. Sabb. 30ª משה רביני ... וק' הם וכ' Moses, our teacher, has issued many decrees and introduced many institutions, and they endure for ever and ever; a. fr.

קַיָּם m., קַיֶּמָא c., קָנְ' ch. same. Targ. Jud. VIII, 19. Targ. Y. I Gen. III, 22. Targ. Josh. III, 10. Targ. O. Gen. XXIV, 62. Targ. I Sam. II, 35 (ed. Wil. קָנְ', corr. acc.); a. fr.—B. Bath. 160ᵇ; Y. Gitt. IX, 50ᶜ bot., v. שָׁרִיר; a. e.—B. Bath. 91ª, v. מָלוֹבַּרְיָתָא.—*Pl.* קַיְּמִין, קַיְּמֵי, קַיָּמֵיָּא, קַיָּמֵי, קַיָּמֵי. Targ. Gen. XVIII, 14. Targ. Deut. IV, 4; a. fr.—Y. Ber. II, 2ᶜ top (expl. קאמרא, Dan. VII, 16) קיימרא the standing (that do not sit down); Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 קַיְּמָנֵיהּ; Yalk. Ez. 340; Ruth R. introd. (not קיימא); a. e.—V. קַיְּמָא.

קָיֶם, קָיְמָא, קְנְ', קְיָמָא m. (preced.) [*that which is established,*] *law, statute; covenant; oath, vow.* Targ. Ps. XCIX, 7. Targ. Gen. IX, 9; 11. Targ. Num. XXX, 3 (ed. Amst. קְנָם; Y. ed. Vien. קָנָם, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְיָמִין, קְנָמִין, קְנָמֵי.

קַיָּמָה, קַיְמָא f. (v. קָיִים) *existence, duration, permanence* (used in Hebr. dict.). Y. Yeb. IV, 5ᶜ ק' בן a viable child. Ḥull. XII, 3 (ref. to Deut. XXII, 6) מה אפרוחים בני ק' אף בצים בני ק' as 'the young' means having vitality, so 'the eggs' must have vitality (by hatching). Gitt. II, 3 (19ª) דבר שהוא של ק' (Var. רושם) any ink which lasts (v. קוּם h.); a. fr.

קַיֶּמֶת, v. קָיִים h.

קַיָּן m. (denom. of קָאָה, with ref. to the effusion of semen) *one having abnormally large testicles.* Bekh. 44ᵇ משובן זה הק' (Ar. קיק) *m'shubban* is the *kayyan.* Ib. ק' בבצרים (Ar. בעל קיק) k. refers to the testicles; v. גְּרַבְתָּן.

קַיְנָא* m. (קוּן = קנִי) *possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ (expl. בקסם הסקלל) לְמַנְיָךְ קַיְנָךְ מַנְיָוךְ ... כגון like those Nabatæans who curse, '(a curse) on thy owner (Maker), thy possession, on him who gave thee possession'; (Bab. ib. 81ᵇ in Hebr. dict.: לוֹ ולקונו ולמקנני).

קַיְנָאֵי, v. קִינָּאֵי.

קַיְסָא* m. *Kaysa*, a measure said to be equal to a Log.—*Pl.* קַיְסֵי. Ber. 44ᵇ (Ar. אוּקְיָה), v. אוּקְיָא.—V. קַסְנֵי.

קַיְסְטוֹר, v. קֶוִיסְטוֹר.

קַיָּף, v. קַנָּף.

קַיָּץ, v. קַיִץ.

קַיָּץ m. 1) (denom. of קַיִץ; v. קַיִיט) *attendant of summer fruits, watchman, fruit-picker* &c. Kidd. 82ᵇ מימי ... צבי ק' וכ' I have never seen a deer engaged in gathering fruits, a lion carrying loads &c.; Y. ib. IV, end, 66ᵈ ארי ק' (corr. acc.); Tosef. ib. V, 15 Var. ed. Zuck.—*Pl.* קַיָּצִים, קַיָּצִין. Y. Ber. IV, end, 8ᶜ ברועים ובק' in the case of shepherds and field-watchers (who are separated from communities assembling for prayer). Kel. XXIV, 15 ק' של (v. פַּרְקְלִימִין); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 קיוצין (corr. acc.). Kel. XXVI, 3. Mikv. IX, 7 ק' של ... מטפחתו the apron ... of the fruit-pickers.—[2) (denom. of קוֹץ) *thorn-picker.*—*Pl.* as ab. Kel. XXIV, 15; XXVI, 3; Mikv. l. c. (according to R. S.).]

קַיְצָאי, Targ. Esth. V, 14, v. קִינָּאֵי.

קַיְצוּטָא, v. קִיצוּטָא.

קַיְכְלִי, v. קִיבְלַי.

קִיל (קִילָא) I m. (cmp. קוֹלָא I, a. קִילָה) *enclosure, compartment.* Gen. R. s. 31 חקילא עשר אמות וכ' Ar. (ed. only עשר וכ') each compartment (in Noah's ark) was ten by ten cubits; Yalk. ib. 53 כל קיל ק' וכ'. Ib. ק' מכאן וק' מכאן one room on this, and one on the other side (of the aisle).—*Pl.* קִילִין. Ib.

קִיל II (v. קָלַל) 1) *to be light.*—Part. קִיל; *pl.* קִדְּלֵי. Snh. 46ᵇ, v. קָלַל II. Gitt. 35ª בשנוי דרב ק' נדרי in Rab's days vows were lightly treated.—2) *to be lenient.* Y. Sabb. XII, 13ᵈ top קָלַת וחמרת (perh. קָפַת fr. קָלַל) thou art more lenient in one respect and more strict in another. Ib. קלת על דרבנן thou art more lenient than the Rabbis.

Af. אַקִּיל 1) *to make light of, treat with contempt.* Targ. Y. Deut. XXI, 23.—*to insult, curse.* Targ. O. Ex. XXII, 27 תַּקִּיל ed. Berl. (oth. ed. תְּקִילוּן); Y. (תְּקִילוּן).—Y. Dem. I, 22ª top מאן דרדע בנפשיה דלא א' לבר וכ' he who is sure of himself that he never insulted a man, may cross &c.—3) *to be lenient, lax.* Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. חמתון מְקִילִין (not מקילון), v. חָמַר I.—V. קָלַל.

קִילָא I, v. קִיל I.

קִילָא II, קִילָה f. (cmp. קִיל I, a. קוֹלִית) *hollow stick*, esp. *the stem of a withered young palm (cabbage-tree).*

Lev. R. s. 15; Yalk. Esth. 1056 (not קילה), v. קוֹרָא II; Midr. Till. to Ps. XXII קולחא, read: קִילָּתָא.

קִילָּאֲרִין, v. קִירָּרִין.

קילבון, Bekh. 50ª, v. קוֹלְבוֹן.

קִילָּבָן, v. קוֹלָּבָן.

קִילָּוָון, v. קִלָּוָון.

קִילְוֹוסִיס, קִילְוֹוסִין, קילווסים, קילווני', v. קִלְוֹוסִין.

קִילּוּחַ, קִילּוּחָא m. (קָלַח) *spouting forth, continuous flow, jet.* Ḥull. 36ª דם ק' the blood which comes forth in a jet (in blood-letting); Ker. 22ª. Y. Maasr. I, end, 49ᵇ להערות עם הק' to pour (boiling water) from vessel to vessel in a jet (instead of in short spurts); Y. Sabb. III, 6ᵇ לערות מן הק'. T'bul Yom. II, 7. Y. B. Bath. III, end, 14ᵇ מקום קילוחו בחצר the place where the water gushes forth (from the spout) in the neighbor's court; Tosef. ib. II, 13. Y. Ab. Zar. IV, 44ª bot., v. נָסַךְ; a. e.—V. קֻלַּח.

קִילּוּחָא ch. same.—*Pl.* קִילּוּחֵיָא, קִילּוּחַיָּא. Targ. Job XXIV, 8 (Ms. *sing.*; h. text זרם).

קִילּוּיָא, v. קוּלְיָא I.

קִילּוּיוֹסִין, v. קִלְוֹוסִין.

קִילּוּלוֹת, v. קְלָלָה.

קִילּוֹן m. (κήλων) *swipe and bucket* for drawing water. M. Kat. I, 1 אין משקין ... ולא ממי ק' during the festive week you must not water a field with rain water or with water drawn with the swipe; Tosef. ib. I, 1 יאין ממלין הימנו בק' you must not draw water from it (the well) with the swipe; בק' ... אפי' not even from a pond which has been filled with buckets. Makhsh. IV, 9 חממלא בק' עד וכ' if one draws water with the swipe, up to three days the water remaining in the bucket makes things susceptible of uncleanness, Maim. (differently expl. in Ar. a. R. S.); Tosef. ib. II, 9. B. Bath. 99ᵇ ברית הק' Ms. M. (ed. חקלון, corr. acc.; Var. in comment. הסרלון) a field irrigated by swipe and bucket; v. סִירוֹן II.

קִילוֹנִי* m. pl. (coloni; cmp. נִימוֹס for νόμος) *colonists, citizens of a Roman Colonia* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Num. R. s. 4 נתנו לו מקום ... וקראו לו ק' לו ולבניו they assigned a place to him, and he built a town and settled there, and they called him and his children *coloni* for all time to come (gave him the Roman citizenship).

קִילּוּס I pr. n. m. (v. next w.) *Ḳillus* (*Praise*), name of a general under Vespasian. Lam. R. to I, 5, v. סַנְגַּר.

קִילּוּס II, **קִלָּס** m. (קָלַס) 1) *praise.* Gen. R. s. 78 הגיע זמן קילוסי לקלס וכ' my turn has come to give praise &c. Y. Succ. V, 55ᵇ bot. ולקילוסן הוא צריך is he in need of their praise? Ib. חביב קילוסן של ישראל וכ' (not קילוסין) Israel's praise (of the Lord) is preferred to &c. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX) בתחלה משורר בק' he begins by singing praise. Ex. R. s. 15 הכל נוחנין לי ק' all will do me homage; a. fr.—*Pl.* קִילּוּסִין, קִלָּסִין. Y. Succ. l. c. אע"פ שיש לפניו כמה ק' וכ' although there are before him many praises (Dan. VII, 10), yet Israel's praise &c., v. supra. Y. Pes. VIII, 36ᵇ; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top ... מהו דברים ק' what words? ... praises (of the departed whose bones are collected). Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. כל חק' שישראל מקלסין וכ' all the praises which Israel offers to the Lord (the psalms) correspond in number to the years of Jacob's life; Treat. Sof'rim XVI, 11. Y. R. Hash. IV, 59ᶜ עשרה ק' ten praises (Halleluiahs) which David spoke (Bab. ib. 32ª תהילים); a. fr.—[Gen. R. s. 5 נעשה ק' לחקב"ה, v. קִלָּוְסִין.—Yalk. Deut. 885 בקולסין, read: בקולסין, v. קוֹלָס.]—2) *making noise, tramping, clapping.* M. Kat. 27ᵇ ברגל ק' *killus* is done with the foot; Tosef. ib. II, 17 זה פישוט ק' (not קילים) וכ' *killus* is stretching out the arms (and clapping), contrad to טירפוח. Gen. R. s. 84; Yalk. ib. 142 בק' הית בא he (Joseph) came with noise (cheer).

קִילּוֹסָא ch. same.—*Pl.* קִירּוּסַיָּא, קִלָּס'. Y. Kil. VI, 31ᵇ בחר כל אילין ק' וכ' after all these praises (bestowed on R. Johanan), I may explain it &c.; Y. Kidd. III, 64ᵇ top; Y. Yeb. I, 2ᶜ bot.; Y. Sot. II, 18ᵇ.

קילוסין, Lev. R. s. 7 Ar., v. קִלְוֹוסִין.

קִילּוּפָא m. (קָלַף) *peeling, decortication.* Targ. O. Gen. XXX, 37 קילופת constr. (h. text מחשת).—B. Bath. 4ᵇ, v. קִיפּוּלָא.—*Pl.* קִילּוּפֵי, קִלְפֵי, קִלְפֵּי *scab.* Targ. Y. I Lev. XIII, 2 (Y. II קִלָּפָא); 6; 7; a. e.—[Pes. 119ª קלופי Rashi, v. קִלָּפָא.]

קִילּוּפָח f. (preced.) *rind*, name of an ingredient of frankincense. Ker. 6ª; Y. Yoma IV, 41ᵈ.

קִילּוּרִין, קִילּוּר I m., **קִילּוּרִית** f. (κολλύριον, collyrium) *a (red) eye-salve.* Tosef. Sabb. I, 23 נותנין ק' לעין וכ' you may put collyrium on the eye on the eve of the Sabbath &c.; Sabb. 18ª; Y. ib. I, 3ᵈ bot. קילורית. Ib. VII, 10ᵇ bot. עפר קילורין וכ' ... החתן דגבל he who kneads ... powder for collyrium (on the Sabbath) &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) בקולריות they painted their eyes אדומה Ar. (ed. בקולריא, some ed. בקולירא) with red collyrium; Pesik. Vattom., p. 132ª בקולרית; Lam. R. to IV, 15 בקילורית. Deut. R. s. 8 ק' לעינים וכ' the Law is a salve for the eyes, for it is written (Ps. XIX, 9) &c.; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 675; Lev. R. s. 12. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top מים ... את הקולורית water as much as is required for rubbing collyrium; a. fr.—*Pl.* קִירּוּרִין. Bab. ib. 108ᵇ (in Chald. dict.) לישדר ... מהנך ק' וכ' (Ms. M. קילורי) please send me some of Mar Samuel's eye-salves. Ib. ... טובה מכל ק' שבעולם better than all eye-salves in the world is a drop of cold water (on the eye) in the morning and bathing hands and feet in the evening.

קִילּוּרִין II *provision, pantry*, v. קִירָּרִין.

קִילּוּרִית, v. קִירּוּר.—[Lev. R. s. 20 קילורית Ar., v. קִירָּרִין.]

קִילוּרִיתָא f. =h. קִלּוּרִית. Y. Ab. Zar. II, 40[d] top. Y. Bets. IV, 62[c] bot. קִלּוּרִיתָה.

קִילוֹתָא f. (קִיל II) *disregard, disgrace.* Targ. Y. Deut. XXI, 23 (h. text קְלָלַת). Targ. Job XXVIII, 18, v. זִילוּתָא.

קִילְחָא, קִילְחֵי, קִילְחוֹת, v. חֲלָחָא, חֲלָחָא.

קִילְטָא, v. חִלְטָא.

קִילֵיטִיס m. (κηλήτης) *one who is ruptured.* Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) זהו הקולוטוס ed. Zuck. (Var. הקלוטיס; corr. acc.) that is one suffering from scrotal hernia.

קִילִיקָה, read:

קִילִיקָה, קִילִיקְיָא pr. n. *Cilicia*, a district in the south-east of Asia Minor, bordering on the east on Syria. Y. Hall. IV, 60[b] זה היבא מק' this wine has been imported from Cilicia; Tosef. Shebi. V, 2 זה בא לידי מקלקיליאה ed. Zuck. (Var. מקלקיליא, מקלקיא; corr. acc.).—V. קִילְקִי.

קִילִינִית, v. קוֹלָנִית.

קִילְעָא, v. חִלְטָא.—[Yalk. Lev. 539 קילעין, v. קִילְקִי.]

קִילְפָא, v. חִלְפָא.—[Y. Ter. V, end, 43[d] קילפי איסור, v. חִלְפָּה.]

קִלְקָאֵי, קִלְקָאֵי m. pl. (v. קִילִיקְיָא) *Cilicians.* Targ. Y. Num. XXXIV, 8, v. אֲבַלָּס.

קִלְקוּל, קִלְקוּל m. (קִלְקֵל) 1) *deterioration, disorder.*—*Pl.* קִלְקוּלִין, קִלְקוּלִים, קִלְקוּלִין. M. Kat. I, 2 (2[a]) ומתקנין את קִלְקוּלֵי חמים וכ' and you may cure the spoiled waters (clean the pools) during the festive week.—2) *disarrangement.* Y. Taan. IV, 68[c] חשבונות יש כאן ק' there is a disarrangement of dates here (a new era was started with the destruction of the Temple), v. קִלְקֵל. Y. Ned. VI, end, 40[a]; Y. Snh. I, 19[a] top בק' . . . הן דלא where he (R. Judah) did not get (to announce the decision of the Palestinian court on the intercalation), they were guided by the disarrangement (the calendar established by Hananiah).—3) *moral corruption, degeneracy.* Ab. Zar. 64[a] שמא יחזור לקִלְקוּלוֹ lest he (the proselyte) may go back to his corruption (idolatry); (Kidd. 17[b] לסורו, v. סוֹר). Num. R. s. 9 תחלת קלקולו בעזה וכ' the beginning of his degeneration took place at Gaza, therefore he was punished at Gaza; Tosef. Sot. III, 15; Mekh. B'shall, Shir., s. 2 קִלְקָלוֹ; Tanh. B'shall. 12 קִלְקָלָתוֹ; a. e.

קִלְקוּל, קִלְקוּלָא ch. same, 1) *disarrangement, faulty action.* Targ. Y. Lev. XVII, 15 קִילְקוּל נכסהא faulty slaughtering.—2) *disgrace, degradation.* Targ. Y. Num. VI, 2.—3) *dunghill*, v. קִיקָלָא.—[Pes. 114[a] דאכיל קילקולא Ms. M., v. קִקְלָא.]

קִלְקִי, קִילְקִי m. (v. קִילִיקְיָא) 1) *Cilician.* Neg. VI, 1; Kel. XVII, 12, v. גָּרִיס; a. fr.—*Pl.* קִילְקִין, קִילְקִים, קִלְקִי. Maasr. V, 8, a. fr., v. גָּרִיס.—2) (cmp. κιλίκιον, cilicium, v. Sm. Ant. s. v.) *cloth made of Cilician goat's hair, coarse and shaggy cloth, horse-cover* &c. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) אין לי . . . לרבות את הק' Rabad (ed. חקלקלים) this would mean only sackcloth, whence do we learn to include *cilicium?*; Sabb. 64[a] Ms. O. (ed. הקילקלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Yalk. Lev. 539 (not הקילעין). Ib. ואע"פ שאפיקתיה לק' but you have once excepted *cilicium.* B. Bath. 78[a] חמור וכליו . . . ואת הק' Ms. M. (ed. הקילקלי) if a man says, I sell thee the ass and its outfit, he has sold the saddle . . ., the cover and the saddle band (or the housing); Tosef. ib. IV, 2; a. e.—*Pl.* as ab. Kel. XXIX, 1 קלקין ed. Dehr. (Mish. ed. קוּלְקִין; Bab. ed. קולקלין, corr. acc.).—3) *entangled and matted hair.*—*Pl.* as ab. Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 2, ch. III 'the flesh' (Lev. XV, 7) ולא בק' שעליו but not when touching entangled hair on his body; Yalk. Lev. 568. Mikv. IX, 2 קִלְקֵי חלב וכ' matted hair on the chest &c. Y. Naz. VI, 55[b] top קילקין (not קליק'); Y. Bets. IV, 62[c] קִלְקִים (not ס . . .); Y. Shek. III, 47[c], v. פִּסְפֵּס I.

קִילְקֵי, Ker. 6[a], v. קִיקְלָא.

קִילְקִילְיָא, v. קִילִיקְיָא.

קִילְקִילִין, v. קִילְקִילִין.

קִילְקִלִּי, קִילְקִלִּים, קִילְקִלִּין, v. קִילְקִי.

קִילְקִילִּין, קִילְקִלִּין m. pl. (an adaptation of cancelli; reduplic. of קִיל I; cmp. קוֹלְרִינִין) *curtained enclosures, compartments.* Pesik. Vayhi, p. 8[a], v. קוֹלְרִינִין.—Esp. *the curtained enclosures of an idolatrous temple.* Ab. Zar. 51[b] כל שהוא לפנים מן הק' וכ' (Ar. קולקלון, קולוקלון, corr. acc.) whatever is found within the enclosures is forbidden, even if it be water or salt; whatever is outside &c. Ib. אין ק' לא לפעור וכ' no difference is made between things within and without the enclosures as regards the idol Peor &c.—Cmp. קַנְקֵל.

קִילְקְתָא, קִילְקְלִיתָא, קִילְקְלִיתָא, v. קִילְקְלָתָא.

קִילָּר, קִילָּרִין, קִלָּר, (קִילּוֹר) c. (cellarium) *receptacle for food, pantry; provisions.* Lev. R. s. 20 (ref. to Ex. XXIV, 11) וכי קילורין עלת וכ' (Ar. קילורית, corr. acc.) were provisions taken with them up to Sinai?; Tanh. Aḥăré 6 קלר'; ed. Bub. 7 קלורין עלי (*pl.*); Yalk. Ex. 362 קלר'. Gen. R. s. 11 וכי יש ק' . . . חסר כלום does the King's pantry lack anything?; Yalk. ib. 16. Gen. R. 54; a. e.—Tanh. K'doshim 12 פרדס . . . הדה כל קִלָּארין וכ' (not הדו) one garden out of which all his provisions came; וכ' א"ר שהיא ק' Palestine which is the pantry of the Lord; from it the sacrifices, the show-bread &c.; ed. Bub. קלאדין (corr. acc.; Ms. R. קילָאר'); Yalk. Lev. 615 קלר'; Yalk. Jer. 270 קילר'.

קִילְשׁוֹנָא, v. חִלְשׁוֹנָא.

קִילְתָא f. (v. קִיל II) *a light case* (cmp. קוּלָּא). Naz. 20[b] חשתא . . . ק' לא אמר would you say, in a heavier case (when two sets of witnesses differ as to numbers) Rab said (that this is not contradictory evidence), but in a lighter case (one witness against one), he did not say the same?

קִילְתָא, v. קִילָּא II.—[Yalk. Gen., 57, v. קִיקְלָתָא.—Pesik. Par., p. 35[b] sq., v. חִלְטָא.]

קִים m. (קוּם) *standing; (it is) established, certain*; ק' ל- *to be certain, to know.* Sabb. 136[a] ק' לי בירח וכ' I am certain that its (the infant's) months were complete (that it was no abortion). Ab. Zar. 76[b] מר ק' לי בגויה וכ' I am sure about this gentleman (that he is a strict observer); about you I am not. Kidd. 66[a] אי לאו דק' ליה בנפשיה וכ' unless he was sure of himself that &c.; a. fr.—ק' ליה ברובה מיניה (also קָם) he is sure of the larger portion of it, a proverbial expression for the rule, that *he who has committed two offences simultaneously, must be held answerable for the severer only.* Gitt. 52[b] מנסך קם ליה בדר' מ' he who uses his neighbor's wine for idolatrous libation (and makes the remainder unavailabe), is exempt from making restitution for the wine, because he has to suffer the severer penalty, which is death. Ib. 53[a] משום דלא ק' ל' בדר' מ' because this is no case of a severer penalty (when he makes his neighbor's wine unclean). Ḥull. 81[b] קם ל' בדר' מ' (Ms. M. קָאִים) he suffers the severer penalty (for slaughtering for idolatrous purposes, and is exempt from the penalty of stripes for slaughtering the dam and her child in one day); a. fr.

קִיָּמָא, קִיָּמָא, קָיָמָא, v. sub קיר'.

קִימְאָה, v. קְמָעָה.

קִימָה f. (b. h.; קוּם) 1) *standing up, rising.* Ber. 11[a] (expl. ובקומך, Deut. VI, 7) בשעת ק' ק' ממש at the time of rising, whereby rising in its proper sense is meant (rising from bed, and not in the sense of standing erect at recital). Kidd. 32[b] (ref. to Lev. XIX, 32) לא אמרתי ק' אלא וכ' the text means only the rising that is a token of respect, v. הֲדוּר. Ib. מה ק' שאין בה וכ' as rising is something with which no material sacrifice is connected &c. Ib. 33[a], v. בִּרְטוּל; a. fr.—2) *erection, putting up.* Y. Ab. Zar. IV, 44[a] (ref. to Lev. XXVI, 1) לא תיא עשירית לא תיא ק' are 'making' and 'erecting' not the same? Answ. עשירית בתחילה ק' וכ', v. עֲשִׂירָה; a. e.

קִימוֹלְיָא f. (Κιμωλία, sub. γῆ) *Cimolian earth*, a clay used in cleaning clothes and also in medicine (v. Sm. Ant. s. v. Cimolia). Nidd. IX, 6 (62[a]) קימול' Ar. (ed. קמוניא); Tosef. ib. VIII, 10 קימיליא (corr. acc.). Sabb. IX, 5 (89[b]) קמול' (Y. ed. קימונ', Var. in Bab. ed. קמונ'; Ms. M. קמומא; Ms. O. קמונ'). Ib. 90[a] קימוליא (some ed. incorr. קמולי); Y. ib. IX, end 12[b] ק' קליא (not קימון) cimolia is *ḳalia* (an alkaline earth).

קִימוֹנְיָא, קִימוֹן, v. preced.—[Ab. Zar. 10[b] קימוניא Ar., v. קְמוּנְיָא.]

קִימוֹס, v. קִימוּשׁ, a. קוּמוֹס.

קִימוּץ, Tosef. Mikv. VI (VII), 16 Var., v. קוּמוֹס.

קִימוּשׁ m. (b. h. קִמּוֹשׁ, v. Baer to Hos. IX, 6; cmp. קָמַשׁ) a species of *thorns, nettles.* B. Kam. 16[a] . . . עירפר נעשה ק' וכ' (Ar. a. Ms. H. קימוס; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) the *ʿarpad*, after seven years, changes into *ḳimmosh*, the *ḳ.*, into a thorn.

קִמּוֹ, קִימוֹשָׁא ch. same. Y. Sabb. I, 3[b] קמקמה (corr. acc.), v. חוֹתָא.

קִימְחִית, קִימְחוֹנְיָא, קִימְחָא, v. sub קְמָחִי.

קִימִילְיָא, v. קְמוֹלְיָא.

קִימְלִיָא, Gen. R. s. 79, end, Ar., read: ק' מילא; v. טְרִירוֹן.

קִימְעָה, קִימְעָא, v. קְמָעָא.

קִימְפוֹן, v. קְמִפּוֹן.

קַיִן pr. n. m. (b. h.) *Cain*, son of Adam. Snh. IV, 5 שכן מצינו בק' וכ' for so we find with reference to Cain when he had killed his brother &c. Ib. 37[b] מלמד שעשה ק' וכ' this use of the plural (דמי, Gen. IV, 10) shows that C. inflicted many wounds and bruises on his brother &c. Gen. R. s. 2 ובהתן זה ק' וכ' 'and void' (Gen. I, 2), this refers to Cain who intended to reduce the world to waste and voidness; a. v. fr.

קִין*, *Pa.* קִיֵּן (v. קוּן) *to arrange, shape.* Gen. R. s. 23 קִינְנָן קנתורין Ar., v. קִינְכּוֹר.

קִינָא, קִינֵי, v. קֵן, קְנָא.

קִינָא m. = h. קִינָה, *rhythmic song.*—*Pl.* קִינִין. Targ. Y. Gen. IV, 22 מרת ק' וכ' the originator of songs and music.

קִינָאָה, v. קְנָאָה.

קִינָאָה, v. קִנְאָה ch.

קִינְבָא, v. קִנְיָבָה.

קִינְבִי, v. קוּטְבִּי.

קִינְגְאִי, v. קִנְיָגִיזָא.

קִינְדָס, קִינְדִים, v. קִינְדָס.

קִינָה f. (b. h.; קוּן) [*rhythmic song* (v. P. Sm. 3603 s. v. קינא),] *lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 שאחת מדברת וכ' a lamentation is called *ḳinah*, when one speaks &c., v. עִנּוּי I. Ber. 7[b] (ref. to Ps. III, 1) מזמור . . . ק' וכ' 'a song of David'? it ought to read, 'a lamentation of David.' Lam. R. to IV, 11 (ref. to Ps. LXXIX, 1) לא חוה קרא . . . בכי . . . נהי . . . ק' לאסף the text ought to read, 'a weeping of Asaf', 'an elegy of Asaf', 'a lamentation of Asaf'. Ib. introd., end (ref. to Jer. IX, 9) . . . על נאותיו שנחפכו לק' over the beauties (pleasures) of Jacob which have been changed into mourning; a. fr.—[Gitt. 58[a] וגלדהן קרינה, v. קוּן.]—*Pl.* קִינוֹת, esp. ק' ספר, מגילת ק', or ק' *the Book of Lamentations.* B. Bath. 14[b] סדרן . . . ק' וכ' the order of the books of Hagiographa is: Ruth . . . and Lamentations &c. Ib. 15[a] וקנות . . . ירמיה (corr. acc.) Jeremiah composed the book that bears his name, the Book of Kings, and Lamentations. Ḥag. 5[b] רבי . . . ספר ק' Rabbi took up the Book of Lamentations and read &c. Y. Sabb. XVI, 15[c] top במגילת ק' . . . היו were sitting and explaining the scroll of Lamentations; Lam. R. to IV, 20; Lev. R. s. 15;

a. e.—Y. Pes. VIII, end, 36b; Y. M. Kat. I, 80d top קִינִים ונהי lamentations and elegies.

קִנָּח, v. קִנַּח.

קִינּוּחַ m. (קִנַּח) *wiping.* Hull. 105a אין ק' חפה אלא בפת wiping the mouth (to remove particles of cheese before eating meat) must be done with bread. Ib. בכל מילי הוי ק' וכ' anything (eaten) will serve the purpose of wiping the mouth, except &c.; a. e.—ק' סעודה *desert.* Pes. 57a; Snh. 94b; Yalk. Prov. 935; a. e.

קִנּוּי, קִנְּ' m. (קִנֵּא) *manifestation of jealousy, warning given to the suspected wife.* Sot. 2b (ref. to Mish. I, 1, 'he must warn her in the presence of two witnesses') אמר קרא בה ולא בק' the text (Num. V, 13) says, *bah* (there is no witness to it) that is to say, *to it* (her defilement) one witness would suffice, but not to her warning. Ib. ק' על פי עצמו the act may be certified by the husband's own testimony; ק' על פי שנים two witnesses must testify to &c. Ib. 3a התראה ... אין ק' *kinnuy* means warning (in the presence of two witnesses). Y. ib, I, beg. 16b ... חק' חובה וכ' to warn is the husband's duty; R. J. says, it is optional. Ib. קִינּוּיוֹ ק' a warning (under such conditions) is legally valid; a. fr.

קִינּוּמָא m. (קנם *to establish,* cmp. קנן; v. P. Sm. 3667 s. v. קנים) *covenant, oath.* Targ. II Chr. XXIII, 1 (ed. Wil. קיומא). Ib. XV, 15 (ed. Lag. קוֹנָמָא); a. e.—*Pl.* קִינּוּמִין, constr. קִינּוּמֵי. Ib. XXXIV, 24.

קִנּוֹנְיָא, קִנְּ' f. (κοινωνία) *partnership;* (used in an evil sense) *conspiracy to defraud and divide the profits.* B. Bath. X, 7 (173b) השרב ... שמא יעשו קינ' וכ' Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. 'קנ) if one has become surety to a woman for her jointure, and her husband divorces her, the husband must vow that he will never accept any benefit from her (so that he cannot remarry her), lest they form a conspiracy against the guarantor's property and (after collecting the jointure) he take his wife back. Y. B. Mets. I, end, 8a a note of indebtedness found must not be returned מפני ק' because a conspiracy may be formed (between the creditor and the debtor to collect the debt, already cancelled, from the purchaser of the debtor's land, v. לְקוּחוֹת); Bab. ib. 13a חיישׁ לפרעון ולק' (Abayi forbids the restoration of the note, because) he apprehends that it may have been paid, and a conspiracy may be formed; וק' ... לא חיישינן we do not apprehend &c. Tosef. Kidd. III, 5 שמא עשו ק' ... על מנת if one says to a woman, be betrothed unto me on the condition that ...: she is betrothed, because we apprehend a conspiracy (between them to annul the betrothal without a formal Get); a. e.

קִינּוֹף or קִינּוֹךְ m. (קנף, sec. r. of קף, cmp. צִינּוֹק, צִנּוֹר &c.; an adaptation of κωνωπεῖον) *the framework of a baldachin* or *canopy,* consisting of four columns over which a flat cover is spread, contrad. to נַקְלִיטִין. Succ. I, 3 (10a) או שפירס ע"ג ק' (not שפירסה) or if he spread a sheet over a frame (so as to form a tent within the Succah); ib. 10b Ms. M. (ed. קינופית). Snh. 68a הוא יושב בק' שלו he was seated on his curtained couch.—*Pl.* קִינּוֹפִין, קִינְּ'. Succ. l. c. וק' ארבעה v. נַקְלִיטִין. Ib. שאני ק' דקבריי it is different with baldachin frames, for they are stationary, opp. to בִּירָה. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8.—[Κωνωπεῖον means the *net,* our w. refers to the *frame.*]

קִנְּ', קִינּוֹפִין ch. (κωνωπεῖον, v. preced.) *curtained couch.* Targ. II Sam. XVI, 22 (h. text הָאֹהֶל).

קִינּוֹקוֹס, Y. Gitt. VII, beg. 48c, v. כּוֹלִיקוֹס.

קִינּוֹקָנוֹת, v. קִנּוֹקָנוֹת.

קִינְטָאוֹר m., pl. קִינְטָאוּרִין (Κένταυροι) *Centaurs, savages represented as half-horses and half-men.* Gen. R. s. 23 ע"כ בצלם ... וגבראו ק' up to that time (of Enosh) men were created in the (divine) image and likeness, thenceforward the generations degenerated, and centaurs were created (Ar. קנטורין וקיינן and he shaped them as centaurs); Yalk. Chr. 1072 קנטרין (corr. acc.).

קִנְּ', קִינְטוּר m. (קִנְטֵר) *opposition, remonstrance; reproach.* Yalk. Ex. 241 קִינְטְרוֹ באז his (Moses') remonstrance is introduced with אָז (Ex. V, 23).—*Pl.* קִינְטוּרִין, קִנְּ'. Pesik. Shim'u, p. 117b דברי ק' ... שמעו דברי חוכחות listen to the words of rebuke, that you may not have to hear words of reproach. Ib. דברים ק' (insert של or read: דברי) reproachful words, opp. נחומים; (Ar. a. Yalk. Jer. 265 קַנְתְּרִין). Koh. R. beg. ע"י שהיה נבואתן דברי קַנְתְּרִין because their prophecy contained reproaches; a. e.—[Pesik. R., addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197a) תקנטורים, v. קְטֹרֶת II.]

קִינְטִינָר, v. קִנְטִינָר.

קִינְטִיסִין, v. קוֹנְטוֹס.

קִינְטִירָא, קִינְטֵירָא, v. קִנְטִינָר.

קִינְטָרָה, v. קוֹנְטָרָא.

קִי', קִינָאָה, קִינֵי, קִינִי m. (v. קון; cmp. חובל קין Gen. IV, 22) *artist,* esp. *metal-worker, silversmith.* Targ. Jer. X, 9 (h. text צוֹרֵף). Targ. Ps. LXVI, 10 קינאה (ed. Wil. קְנָנָ'). Targ. Jud. XVII, 4; a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b אין הכא כגון ק' וכ' if a workshop has been there before, e. g. that of a silversmith or a smith &c.—*Pl.* קִינָאֵי. Targ. Esth. V, 14 ית נגרייא וית ק' the carpenters and the forgers of arms. Ib. קיינאי דמתקנין וכ' ed. Lag. (oth. ed. קייצ', corr. acc.) the smiths, that they may make a knife. Ib. ולקיינ' ed. Lag. (oth. ed. ולקיצ', corr. acc.). Targ. II Esth. I, 2 וכל קינאי ed. Lag. (oth. ed. קינגייא, corr. acc.).

קִינִי pr. n. pl. *Keni* (v. Neub. Géogr., p. 276). Ohol. XVIII, 9.

קִינִיגוֹן, קִינִיגָא, קִינִיגִי, v. sub קְנִי'.

קִינְיָא, קִינְיָן, v. sub קְנִי'.

קִינִין, *pl.* of קִינָּה.

קִינִּין, v. קֵן.

קִינְנָא, קִינָּנָא, v. sub קֵנָּא.

קִנְּמוֹן, קִנָּמוֹן m. (קִנָּם, cmp. קִינּוּמָא) 1) (b. h.) *cinnamon-tree, cinnamon.* Sabb. 63ª עצי ... של ק' היו the kindling wood in Jerusalem was of the cinnamon tree. Y. Peah VII, 20ª bot. ק' היה והיו וכ' ... (not היו) the foliage of the cinnamon tree was food for goats, and the Israelites cultivated it. Gen. R. s. 33. Ker. 5ª; a. fr.—2) (cmp. קִינּוּמָא) [*something enduring,*] *principle.* Gen. R. s. 46 אמר הקב"ה ק' אני מעמיד בעולם מה ק' וכ' (not ריש לקיש) the Lord said, (by delaying the conception of Isaac until Abraham was ninety-nine years old,) I will establish a *kinnamon* (an everlasting principle), as the *kinnamon* (the cinnamon tree, no matter how old) will grow fruit when you manure and hoe around it, so shall Abraham (bear fruit) after his blood is tied up (runs slowly), and his desire is gone &c.; Yalk. ib. 80; Yalk. Koh. 968 (corr. acc.).

קִינָּא m. (קנס; v. קִיסָא) *piece of wood, chip.* Sabb. 22ᵇ בק' kindling a light from another light by means of a chip. Hull. 105ª ארבא ביניירהו ק' the difference between them comes in, when you wash your hands over chips. Ab. Zar. 33ᵇ ק' וכ' as to causing the pitch in a wine cask to melt off by holding a burning chip in it &c.—[Bets. 22ª קינס Ms. M., v. קְנִיבָה.]—*Pl.* קִינֵּי. Erub. 100ᵇ נתרר ק' (Ar. קנסי, ed. Sonc. קסמי) dry twigs will break off (by his being on the tree); [Ar. s. v. קסן, reads קוּסָנֵי, cmp. קִיסָנְיָרְתָא].

קִינְסוֹן, v. next w.

קִינְסִין* m. pl. (קְנַס; cmp. גְּזֵרָה) *decisions, decrees.* Esth. R. to I, 1 חביאו לי ק' הנעתקין (not קינסון) bring me the decrees which have been removed (transferred to the archive of Ecbatana).

קִינְקְלָטוֹן, קִינְקְלָא, קִינְקִילוֹן, קִינְקְלִין, v. sub קַנְקַל.

קִינָּרִים, קִינָּרוֹס, קִינָּרָת, קִינָּרָא, קִינָּרִין, v. next w.

קִינָּרָס m. (κινάρα, acc. pl.) *artichokes* (used as singular, collective noun). Kil. V, 8 וחק' כלאים בכרם (Mish. ed. ם . . ., corr. acc.; Ms. M. והקנרס, ed. Ven. קרנס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) artichokes in a vineyard are *kilayim*; Tosef. ib. III, 12 הכינריס (Var. קִינָּרָא, קרנס). Gen. R. s. 20 (expl. דרדר or קוץ) ק' (eds. vary between קנדים, קינרים &c.); Yalk. ib. 52 קינרס (corr. acc.). Ukts. I, 6; Tosef. ib. I, 6 קינרוס (Var. קתרוס, corr. acc.). Bets. 34ª קינרס (Rashi Ms. קינרס; cmp. קִינְדָּא).—Esth. R. to I, 4 they found themselves short of one plate מאן דאמר קנרס ומאן דאמר פַּפָּנְיָא one says, it was artichokes, another says, it was a dish of the efflorescence of palms (v. פַּפָּנִית, and קוֹר I).—*Pl.* קִינָּרִים. Y. Shebi. IX, 38ᵈ top (ed. Krot. קינריס). Gen. R. l. c. (v. supra).

קִינָּרָא ch. same. (Erub. 83ª, v. קִינְדָּא).—*Pl.* קִינָּרֵי, קִינְרַיָּא. Y. Bets. I, 60ᵈ bot. (Var. קינסיה, corrupt.). Y. Shebi. IX, end, 39ª קונדס (v. קִינְדָּא).

קִיס m. (v. קוֹס) *rough-edged.*—*Pl.* קִיסִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 חכוסות הק' הצירנים וכ' (ed. Zuck. הקיצין, חסודנרים, Var. חכיסין; R. S. to Kel. XXX, 3 omits our w.) the rough-edged Sidonian cut-glass cups.

קִי, קִיסָא ch. (preced.) 1) *rough edge.* Y. Ḥag. II, 78ª bot., v. פַּסָּא I.—2) *twig, chip, wood; tree* (cmp. גַּיְזָא I). Targ. Y. Lev. XIV, 4. Targ. Y. Num. XXXV, 18. Targ. Prov. XXV, 20. Targ. Y. Deut. XXI, 22 (*gallows*). Targ. Job XIX, 10 ed. Lag. (ed. Wil. קְסָא; oth. ed. קְסָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Bets. II, 61ᶜ top, a. e., v. סְסָא.—*Pl.* קִיסִין, קִיסַיָּא, קִיסֵי, קִי'. Targ. Y. Num. XV, 32. Targ. Y. Gen. XXII, 3. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Prov. XXVI, 20; a. fr.—Snh. 93ª תרי ק' Ar. (ed. אודי), v. אוּדָא. Koh. R. to VII, 6; Yalk. ib. 973 (not קוס), v. סִירְתָּא. Y. Sabb. VII, 10ᵇ top הבן ... ק' בסופא take care in eating that you leave the chips (woodlike, bad beans) for the end.

קִיסְוָא, v. קִסְוָה.

קִיסוֹם, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, read: קוֹסְמִים, v. קוֹס.—Kil. V, 8, a. e., read: קִיסּוֹס.

קְסָ, קִיסוּמָא I m. (קָסַם) *divination.*—*Pl.* קִיסוּמִין, קְסָ'. Targ. Ez. XXI, 28.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 קיטומי, read: קִסּוֹמֵי.]

קְסָ, קִיסוּמָא II m. (v. קִיסָם) *rakings.* Targ. Hab. III, 17 לא יגבון ק' וכ' they shall not gather rakings from (shall not enjoy the destruction of) Jerusalem (h. text וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים!).

קִיסּוֹס m. (κισσός) *ivy.* Kil. V, 8 (not קיסים, v. Rabb. D. S. a. l. note 20); Tosef. ib. III, 13. Succ. I, 4 (11ª) הדלה ... ואת הק' (Mish. ed. קיסום) if he trained, over the Succah, a vine, gourd, or ivy. Ohol. VIII, 1 (Mish. ed., a. ed. Dehr. ם . . .). Tosef. Erub. I, 7; a. fr.

קִיסּוֹסָא ch. same. Y. Kil. V, end, 30ª (expl. קיסוס).—Y. Sabb. II, beg., 4ᶜ (expl. שמן קיק) ק' oil of ivy-seeds (?), v. קָאזָא.

קִיסוֹפוּרוֹן, v. קַפְּטְרוֹן.

קְסָ, קִיסְטָא, קִיסְטָא I m. (a corrupt. of ξέστης) *kist, kista* (Sixtarius), v. בְּסִרְטָא. Gen. R. s. 49 תד ק' וכ' Ar. (ed. קסרט) one xestes of wine (which you had) makes ten follera. Pes. 109ª דמודריסא וכ' Ar. (ed. קסתא, Ms. M. קיסתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) the xestes for muries (kept as a standard) in Sepphoris was about the same as the Temple Log. Pesik. Ekhah, p. 122ᵇ דחמר ק' Ar. (ed. קסרט) a. x. of wine; a. e.—*Pl.* קִיסְטָרִין. Lev. R. s. 12 שהי שיכרא חמשא ק' (not קיסטון) he (the drunkard) drinks five xestes of beer, they tell him, thou hadst ten. Ib. היה אלקם ... ק' וכ' was accustomed to drink twelve x. of wine a day &c.; a. e.—[V. Fr. Aram. Fremdw. p. 205].

קִיסְטָא II, קִיסְטָה f. (cista) *chest, box.* Y. Snh.

IX, end, 27b (expl. קַסְיָה, Mish. ib. IX, 6) ק' a chest (containing sacred objects, v. Sm. Ant. s. v. Cista). — *Pl.* קִיסְטוֹת. Kel. XV, 1 קוסטות המלכים (ed. Dehr. קוסטת *sing.*; R. S. קסתות, קסתות, קנתות, corr. acc.) the provision boxes of kings.

קִיסְטַנְר, קִיסְטוֹר, v. קוּסְטִינָר.

קִיסְטְרָא, v. קַסְטְרָא.

קִיסִים, Gen. R. s. 99, ק' לובשי, v. קוֹלָס.

קִיסְנִיתָא, v. קִיסְנָרִיתָא.

קִיסְלוֹן, Yalk. Gen. 27 צריצלין דק', v. קוֹלָס.

קִיפָּם m. (קָסַם) *chip, fragment.* Snh. 64a אפי' כל ... ק' whatever people make their ruler (worship), be it a stone, or a piece of wood, v. מוֹלֵךְ; Y. ib. VII, 25c top. Tosef. Bets. III, 18 לחצות וכ' ק' a chip with which to pick his teeth. B. Bath. 15b 'a generation which judges its judges', אומר לו טול ק' מבין עיניך וכ' (Ms. O. קוצא *thorn*; Ms. H. ק' מבין שיניך) when he says to a person, take the chip out of thy eye (teeth), he answers, take the beam &c.; Arakh. 16b (Var. שיניך); a. fr. — *Pl.* קִיפָּמִין. Sabb. VI, 6 (65a) בק' שבאזניהם (Rabb. D. S. a. l. note 70 cites קוס; in Rashi a. Bart. קַסָּמָ) with chips in their ears (to prevent the growing up of the perforations); Y. ib. VI, 8c אבל לא בק' וכ' but they must not (go out on the Sabbath) with chips &c.; a. e.

קִיסָּם, קִיסְמָא ch. same. [Targ. Prov. XIV, 30 ed. Lag., read with ed. Wil. קיסא.] Targ. Y. I Num. XXV, 3; a. e. — Sabb. 54b, v. רַחְמָא.

קִיסַם pr. n. pl. *Ḳesam.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4, sq. (Y. II קָסָם; h. text עצמון).

קִיסְמָא I *chip*, v. קִיסָּם.

קִיסְמָא II pr. n. m. *Ḳisma.* Snh. 98a יוסי בן ק'; a. fr.

קִיסְמָא III *charm, divination*, v. קְסַם II.

קִיסְמִית, קִיסְמִית f. (v. קִיסָּם) *a mass of chips.* Ber. 15a.

קִיסְנִיתָא, קִיסְנִיתָא f. pl. (קסן, v. קָסַם) *carved.* Keth. 61b דמיתללא בגווייהו Ar. (Var. זוטרתי, בקסינין; ed. קיטנייתא *little*) she plays with carved (little) cubs.

קִיסְפּוּרוֹן, v. קַסְטְרוֹן.

קִיסַר, קֵיסַר m. (Cæsar, Καῖσαρ) *Cæsar, Roman emperor.* Y. Ber. IX, 12d bot.; Gen. R. s. 8, v. אֲגוּסְטוֹס. Ab. Zar. 10b קטיעא חד מחשובי דמלכותא דק' חוה וק' הוה סני וכ' Ms. M. Ḳ'ṭi'a was one of the nobles of the imperial government, and the emperor hated the Jews (ed. החזיא קֵיסָרָא דהוה סני וכ'). Snh. 98b, v. פַּלְגוּ; a. fr.

קֵיסָרָא ch. same, v. preced.

קֵיסָרָאנָא m. (preced.) *Cæsarean.* Ab. Zar. 6b (some ed. קִיסָרְנָאָה, Rashi קֵס'; Ms. M. דקיסר), v. דִּינָרָא.

קֵיסַרְיוֹן, קֵיסַרְיוֹן pr. n. (preced.) *the district of Cæsarea* (*Philippi*), in the north of Palestine (Paneas). Targ. Y. II Deut. XXXIV, 1 דן ק' Dan in the district of &c.; Targ. Y. II Gen. XIV, 14 (ed. Vien. ריזון . . .).

קֵיסָרִי *Cæsarean*, v. קֵיסָרִין.

קֵיסָרִי *Cæsarea*, v. קֵיסָרִין.

קֵיסָרִיָּא, קֵיסָרְיָא, קֵיסָרִיָּא, קֵיסָרְיָא, קֵיסָרִיָּא, קֵיסָרְיָא,

substance, froth, spume. Ab. Zar. 56ª (expl. מִשְׁקַפָּה, v. קָפָה) דְּבוּר ק׳ do you mean the formation of froth (fermentation) in the pit, or דְּחָבִית ק׳ the fermentation in the cask?—Trnsf. *the skimming of the surface, the quantity taken from the top of a pile.* Ter. IV, 11; Y. ib. 43ª bot.

קִיפּוּל, קִפּ׳ m. (קָפַל I) *folding up, creasing.* Sabb. 28ᵇ אֵינוֹ מוֹעִיל ק׳ the mere creasing (of an old garment with the purpose of making wicks of it) does not affect it as regards the laws of uncleanness. Y. ib. II, 4ᵈ bot. שכן...רוצים בקיפּוּלָהּ for professional attendants (dressers) like a garment to be creased. Ib. XV, beg. 15ª בשנים וכ׳ ק׳ folding a garment (on the Sabbath) by two persons is treated as forbidden work.

קִיפּוֹלָא m. (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4ᵇ מידע ק׳ אינו מידיע Ms. M. (ed. קִיפּוּפָא; Rashi קופלא) the scraping off of the plaster is noticeable. Ib. קיפולי Ms. M. read: קיפולא.

קִיפּוֹנוֹס pr. n. *Ḳifonos*, name of a Temple gate (prob. genitive of Καιπίων = Cæpio). Midd. I, 3.

קִיפּוֹנוֹת f. pl. (cmp. קוֹפְרִינָא) *ḳifonoth*, name of *a fish, sword-fish* (cmp. ξίφιος, gladius) (?). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (Rabad כפונית שברם); Yalk. Lev. 537.

קִיפּוֹסוֹלִין*, prob. to be read: קִיוֹסְפּוֹלִין (a perversion of הִיוֹסְפּוֹלִין; cmp. קאנירין) *Diospolis*; cmp. ק׳ של מצרים Diospolis in Egypt = *Thebes.* Mekh. B'shall., s. 1 בק׳ של מצרים וכ׳ Joseph was buried in (the necropolis of) Thebes; (Tosef. Sot. IV, 7 בקברי מלכים; Ex. R. s. 20 בתוך הפלטורין וכ׳ in the palaces (tomb chambers) in the manner as kings were buried; v. קְבָרְנִיט I.

קִיפּוֹף, קִפּ׳ m. 1) (cmp. קוֹף II) *long-tailed ape* (cercopithacus). Bekh. 8ª, v. קוֹף II. Ber. 57ᵇ Ms. M. (ed. קִירּוֹד, קִפּוֹד). Ib. 58ᵇ (Rashi: a species of *owls*).—2) a species of *owls.* Ḥull. 63ª באות שבעופות ק׳ the *bâvath* among the birds is the *ḳippof* (v. next w.).

קִיפּוֹף, קִיפּוֹ׳, קִפּ׳ ch. same, *owl.* Targ. Lev. XI, 17 (O. ed. Berl. קִיף, oth. ed. O. a. Y. קִיפּ׳, קִפּ׳; h. text ינשוף); Targ. O. Deut. XIV, 16 (h. text ינשוף); Y. ed. Amst. קִפּוּ׳ (ed. Vien. קִפּוֹפָא; h. text כוס).—Nidd. 23ª קפ׳ (Rashi קיפ׳). Ber. 57ᵇ קִפּ׳.

קִיפּוּץ m. (קָפַץ) *leaping, jumping.* Y. Bets. V, 63ª bot. ק׳ עוקר וכ׳ (not קִירְפִּין) jumping means lifting both feet simultaneously, opp. רִיקוּד.

קִיפַּח, v. פִּיפַּח.

קִיפַּל, v. קִיבֵּל.

קִיפָּלָאוֹת, v. קִפָּלָרוֹת.

קִיפְּלוֹס, v. קִיפָּלִיס.

קִיפְּלוֹרְיָא, v. קִפָּלוֹרְיָא.

קִיפַּלַי, v. קִיבֵּלַי.

קִיפָּלִין, v. next w.

קִיפָּלִיס (not קִירְפּוֹס) m. (κεφαλίς) *capital of a column.* Lev. R. s. 25, v. קוּפָּלָרוֹת.—*Pl.* (formed from genitive κεφαλίδος) קִירְפָּלִידוֹסִים. Cant. R. to V, 15 (not קירפלרוסים). Y'lamd. to Deut. VII, 12 quot. in Ar. קירפלרין של עמודים (read: קִירְפִּילְדִין; some ed. קִירְפָּלִין).

קִיפְּלִרִין, קִיפְּלִירוֹסִים, v. preced.

קִיפְּרוֹס pr. n. (Κύπρος) *Cyprus*, an island lying off the coast of Phœnicia and Syria. Y. Succ. V, 55ᵇ והלך והדם בירם עד ק׳ and the blood (of those slain by Trajanus) went (could be traced) in the sea as far as Cyprus; Lam. R. to I, 16; IV, 19 (strike out נהר); v. Graetz Hist. of the Jews, (Jew. Publ. Soc. of A.) II, p. 398.

קִיץ or קוּץ, *Hif.* הֵקִיץ (b. h.) [*to stir,*] 1) (neut. verb.) *to wake up.* Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVII, 15) לכשיָּקִיץ אותו וכ׳ when he whom thou hast created in thine image shall wake up (arise from the dead); Yalk. Ps. 671 לכשיָּקוּץ; a. e.—2) *to awaken.* Num. R. s. 10 היו מתיראים לְהָקִיצוֹ וכ׳ they were afraid to wake him (Solomon) up; וחלכח היא וְהֵקִיצַתּוּ וכ׳ but she (Bethsheba) went and waked him up and rebuked him. Yalk. Ps. l. c. (ref. to Ps. l. c.) אלו ... שמְּקִיצִין שינה וכ׳ that means the scholars that chase the sleep from their eyes &c.; B. Bath. 10ª Ms. M. (ed. שמנדרין); a. e.

קִיץ, קַיִץ m. (b. h.; קָנַץ) 1) *heat, midsummer, harvest time for figs, grapes* &c., contrad. to קציר harvest time for grains. B. Mets. 106ᵇ (ref. to Gen. VIII, 22 חצי ניסן חצי אב ק׳ וכ׳ ... half of Nisan, the whole of Iyar, and half of Sivan is *ḳatsir* (cutting season), half of Sivan to half of Ab is *ḳayits* (midsummer) &c; Gen. R. s. 34. Ex. R. s. 15 בשעת הק׳ ... עשיר a rich man who went out at harvest time (when grapes were cut). Ned. VIII, 4 עד חק׳ if one vows abstinence 'until harvest time', it means until harvest begins, until people begin to bring fruits home in baskets (v. כַּלְכָּלָה); עד שיעבור חק׳ וכ׳ 'until harvest is past', it means &c., v. מַקְצוּעָה; a. fr.—2) *summer fruits, figs, grapes* &c. B. Bath. III, 1 (28ª) כנס את קִיצוֹ (קִיצוֹ) after storing up his fruits. Tosef. Ned. IV, 1 הנודר מן חק׳ אין אסור וכ׳ if one vows abstinence from *ḳayits*, he is forbidden figs only; ib. 2 (anoth. opin.) ענבים בכלל ק׳ grapes are included in *ḳayits*; Ned. 61ᵇ מפירות חק׳ from the fruits of midsummer; (ib. ענבים בכלל תאנים). Y. ib. VIII, 41ª top בעמקים ק׳ ביכר if the first summer fruits are ripe in the valleys; (Bab. ib. 62ᵇ; Tosef. ib. IV, 7 הגיע חק׳ the harvest has begun). Naz. 8ᵇ כהילקטי ק׳, v. הֵילֵקֵט; Tosef. ib. I, 3; Y. ib. I, 51ᵇ bot. (not כמלקטי); a. e.—Trnsf. חמוכח ק׳ *the altar's summer time, a time when the altar was unemployed for private offerings, and free-will burnt-offerings had to be supplied from the Temple fund.* Shek. IV, 4 מיותר הפירות לק׳ הבא the net income from the sale of fruits (of the Sabbatical year) was applied to the purchase of sacrifices for the altar's summer time; Y. ib. 48ᵇ top (not למזבח). Succ. 56ª. Tosef. Men. X, 8, v. קוּץ II.

קָנַץ, v. קָנַץ.

קִיץ m. (קָצַץ) *a clearly defined subject.*—*Pl.* קִיצִין. Cant. R. to V, 11 אפי' דברים ... שהן ק' וכ' even things in the Law which you would consider clearly defined are piles upon piles (contain material for much discussion).

קִיץ ch. (preced.) *term, stipulation*; (adj.) *defined.* Ned. 86a, v. קִיצּוּתָא. Gitt. 30b כרון דק' the quantity being defined. Keth. 43a לא שביק אינש מידי דק' ... דלא ק' a man will not forego the claim of a definite quantity, and demand something undefined (requiring appraisement); a. e.—*Pl.* קִיצֵי. B. Bath. 88a דק' דמיה (Rashb. דְּקִיצֵי) when its price is fixed; דק' דמיהו when their prices are fixed.

קִיצֵ־, קִיצָּא, v. קֵץ, קְצָא.

קִיצָא, Tosef. Keth. IV, 7 ed. Zuck., v. קִיצָה I.

קִיצָא, v. קִיצָה.

קִיצְבָת, v. קִצְבָה.

קִיצָה f. (v. קִיץ), שדה ק' *a field of summer fruits.* Tosef. B. Mets. IX, 5 חלוקת שדה ק' ... והיו בה וכ' (ed. Zuck. קִיצָא, Var. קיצה, קוצה) if a man buys ... the crop of the summer fruits of a field, and there are in it apples ...; whatever is not included in *ḳayits* (v. קַיִץ) belongs to the seller.

קִיצָה I f. (=קציצה; קָצַץ) 1) *cutting, felling.* Tosef. Shebi. III, 14 שחתא קִיצָתֵהּ שוה (ed. Zuck. שיחא קִיצָתוֹ) that the felling be even (the stumps all alike, v. הָרַג); Y. ib. IV, 35b bot. קיצצתן (corr. acc., or קִצִּיצָתָן).—2) (cmp. פֶּסֶק) *stipulation, agreement.* Tosef. Keth. IV, 7 אין כלום לאחר חק' (ed. Zuck. חקיצא) after this agreement (that she would support herself and her husband) there can be no claim; Y. ib. V, 29d קניין (corr. acc.).—Y. ib. IV, 29a bot.; Y. B. Bath. IX, 17a top מכה שיש לה ק' a disease on the treatment of which there is a definite agreement (with the physician as to his charge), v. קְצָבָה. Tosef. Keth. VI, 6 אם עשתה קִיצָתָהּ if she made her own stipulation, v. קִיצּוּתָא.—B. Bath. 8b על קִיצָתָן v. נָסַע.

קִיצָה II f. (קוּץ or קִיץ, *Hif.*) *awakening.* Pirḳé d'R. El. ch. XXXIV קיצת חבקר וכ' the awakening in the morning is like the world to come; ib. שינת הבקר (corr. acc.).

קִיצּוֹנָא, v. קִיצּוֹצָא.

קִיצּוֹנִים m. pl. (קצץ) *slender, dwarfed*; כצלים חק' *onions with minute heads and slender stems.* Shebi. V, 4, v. קַטִּינָאֵי; [comment. קַנֵּי (denom. of קנה) *summer-onions*, v. קַיְיטִינָאֵי].

קִיצּוּץ m. (קָצַץ) *trimming* the ends of a skin. B. Kam. 66b, v. עִיבְּדָה.

קִיצּוֹצָא m. (cmp. קִיצּוֹנִים) [*slender,*] name of a *lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 (ed. Amst. קִיצּוֹנָא; h. text חמט).

קִיצִיבְרָא, v. קְצִיצְתָּא.

קִיצִיצוּתָא f. (=קְצִיצוּתָא=h. קְצִיצָה, *definite term, stipulation.* Ned. 4b משום דלא איית לירה ק' because there is no definite term for it (a vow of abstinence, unless explicitly limited, is for ever); דאיית לירה ק' וכ' ... אבל but as to a Nazarite's vow where there is a definite term (a Nazarite's vow, unless qualified, being for thirty days) &c. Ib. 86a ... ק' התם קיץ אשה there (in the case of the transfer of a field for ten years) there is a definite end stipulated, but can a woman (dedicating her handiwork to the sanctuary after she shall be divorced) define the time? B. Mets. 67b בק' by definite stipulation of the time up to which the mortgagee may have the privilege of usufruct. Ib. קצוי (corr. acc.). Keth. 54b מהו דתימא קִיצִיצוּתָא עבדו וכ' you may have thought that the Rabbis instituted a definite sum as the wife's jointure in order not to put the poor to shame. Y. ib. VI, 30d top (in Hebr. dict.) אם עשת ק' if she had a stipulation to that effect made (in her marriage contract); Tosef. ib. VI, 6 קִיצָתָהּ, v. קְצָצָה. Shebu. 42a קי' דתרעא וכ' Ms. F. (ed. 'קצ, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) stipulations of prices one is likely to remember well.—V. קְצִיצָה.

קִיצָתָא, v. קְצָתָא.

קִיצִיוֹן, v. קִרְצִיוֹן.

קִיצְצָה, Y. Shebi. IV, 35b bot. קיצצתן, v. קִיצָה.

קִיצְרָה, Y. Sabb. XVI, end, 15d, v. קְצָרָה II.

קִיק I m. (reduplic. of קא; cmp. קָאַת) name of *a bird, pelican.* Ḥull. 63a קאת זה חק' Ms. M. (ed. חקוק, v. Rabb. D. S. a. l. note), the Biblical *ḳaath* is the modern *ḳik*, v. קָאַת; Yalk. Lev. 537 חקוק; Y. Sabb. II, beg. 4c. Ib. (ref. to שמן קיק Mish. II, 1) עוף הוא ושמו ק' it is a bird whose name is *ḳik*. [For other opinions on the meaning of שמן ק', v. קִיקָיוֹן, קִיסְטָא, קָאנָא.]

קִיק II m. *abnormally large membrum virile*; [Ar.: *abnormally large testicles*]. Bekh. 44b, v. גַּרְבָּן, a. קַרָּן.

קִיקְאנִי, v. קוּקָאנִי.

קִיקּוּלִין, קִילְקוּלִים m. pl. (=קִלְקוּל, cmp. קִילָקְלוֹן) *disgrace, prostitution.* Yalk. Ps. 662 העמיד בתי קוצים ובתי ק' וכ' he put up houses of idolatry (v. קוּץ I) and houses of prostitution &c.; Midr. Till. to Ps. XIV קִלְקִלִּין (ed. Bub. קִילְקִלִּין).

קִיקָיוֹן m. (b. h.) *ricinus-tree,* or *the shrub bearing the castor-berry* (Greek κίκι, v. Sm. Ant. s. v. Cici, a. Löw, Pfl., p. 353 sq.). Sabb. 21a (expl. שמן קיק, Mish. II, 1) ר"ל אמר ק' Resh Lakish says, it means oil from Jonah's קִיקָיוֹן. Ib. ... ק' דיונה וכ' לדידי I was shown Jonah's Ḳ., it resembled &c., v. צְלוֹלְבָא.

קִיקְלָהָא, v. קִיקְלָתָא.

קִיקְלָא, קִיקָּא, קִיקָּ c. (=קִלְקַל; קלקל) [*refuse,*] *dunghill.* Pesik. Shim'u, p. 117a sq. כד הימוט ... וכד תרום ק' ק' שמה when a palace sinks, its name remains palace, and when a dunghill rises, its name remains dunghill. Lam. R. to

IV, 5, v. טָרַם I; a. e.—*Pl.* קִיקְלֵי, קִיקְלֵי, קוּ', קֵק'. Ker. 6ª על קיקלי דמתא וכ' Ar. (ed. אקילקי, Rashi קִלְקֵי) rather dwell on the dunghills of Matha Mehasia, than in the palaces of Pumb'ditha. Gitt. 69ª בקיקלי דמתא Ar. ed. Koh. (ed. בקלקולי) on the dunghills of the town. Pes. 114ª, v. קַקוּלָא; a. e.—V. קִיקְלָתָא.

קִיקָלוֹן m. (b. h. = קְלָלָה, v. preced.) *disgrace.* Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוּא.

קִיקְלִין, v. קִיקוּלִים.

קִיקְלִיתָא, v. next w.

קִיקֵלְתָּא, קִיקְלָתָא f. (v. קִיקְלָא) *dunghill, ruins.* Targ. Ps. CXIII, 7 (ed. Wil. קְלָקְתָּא). Targ. Jer. XIX, 2 Ar. (ed. Koh. קיקליתא; Targ. ed. קלקל, ed. Lag. קִילְקִיל).—Cant. R. to IV, 4 לא תצלי בהתיא ק' pray not on this dunghill (the Temple ruins), opp. ברויכא; Gen. R. s. 81 קלקל; ib. s. 32 ביתא קלקל (omit ביתא); Yalk. ib. 57 קילתא (corr. acc.). Lev. R. s. 25 עדור בקוקלתך (some ed. בקולקל), v. עֲרַר I; Yalk. Job 925 בקלקליתיך (read בקלקילתיך). Ab. Zar. 28ª קיקלילתא Ar. (Ms. M. קילקל; ed. קִילְקָתָא); a. e.—*Pl.* קִילְקָתָן. Targ. Lam. IV, 5 Ar. (ed. קִקְלָאתָן; h. text אשפתות).

קִיר I c. (b. h.; קוּר, cmp. פּוּר II, a. כִּירָה II) [*surrounding, enclosure,*] 1) *wall, recess, chamber.* R. Hash. 16ᵇ; Snh. 109ª, v. נָטָה. Y. Ber. IV, 8ᵇ bot. (ref. to Is. XXXVIII, 2) באיזה ק' נשא עיניו to what wall did he direct his eyes? בקירתה של רחב to the wall of Rahab's house (ref. to Josh. II, 15); ib. בקירה של שונמית to the *kir* (chamber) of the Shunamite; ib. השונמית ק' אחת וכ' the Shunamite made one chamber for Elisha &c.; Bab. ib. 10ᵇ. Zeb. 65ª ק' העלין the upper portion of the side of the altar; ק' הכבש the masonry of the ascent to the altar; a. fr.—*Pl.* קִירוֹת. Y. Ber. l. c. בק' בה"מ וכ' he directed his eyes to the walls of the Temple; בק' לבו וכ' to the recesses of his own heart he directed his eyes; Bab. ib. l. c. התפלל מק' לבו he prayed out of the recesses &c.—2) *rim, border* of mats, (v. גְּדָנְפָא). Succ. 20ᵇ.

קִיר II (or קוּר), *Pa.* קִיֵּיר (sec. verb of קרר) *to cool.* Ab. Zar. 38ᵇ וקיירי מבינתא וכ' (Ms. M. ויקרירי) and they cool (the body) from the hair of the head to &c.

קִיר, Targ. II Esth. III, 8 some ed., v. קִירָא.

קִיר', Pesik. R. s. 6 בק' של ירבעם וכ', prob. meant for בְּקִירָן (v. קִיר I) in the enclosure of Jeroboam and Ahab; cmp. בְּחַצְרָה.

קִירָא m. (cera, κηρός) *wax.* Targ. II Esth. III, 8 (not קיר).—Sabb. 110ᵇ (Ms. M. קו), v. נִישְׁתַּרוּפֵי. Ib. 133ᵇ, v. קַלְבָּא. B. Mets. 40ª באתריה ... בק' וכ' in the place of one of the differing teachers they line the barrels with wax, which does not absorb much &c. Snh. 95ª (proverbial phrase) בר ברך ק' וכ' let thy grandson sell wax (be a poor man), so that thou be spared suffering (do not sacrifice the present for the sake of the future); a. e.—*Pl.* קִירֵי. Pes. 8ª בי ק' wax-store.

קִירָאָה m. (preced.) *dealer in wax.* B. Mets. 63ᵇ.—*Pl.* קִירָאֵי. Ib. 69ᵇ.—[Ab. Zar. 40ª קיראי Ar., v. קְרָא.]

קִירְבִי, Y. Kil. I, 27ª bot. לבנין ק', quot. in R. S. to Kil. I, 4, v. פְּרִיסוֹלָבְנוֹן.

קִירְדוּ, v. פִּרְסָא.

קִירְדֵּיס, v. קִרְדֵּיס.

קִירְיָא, v. קִרְיָא.

קֵר', קֵרוּב m. (קָרַב) *nearness, contact.* Keth. 48ª שארה זו ק' בשר וכ' her *sh'er* (Ex. XXI, 10), this means the immediate contact of bodies, that he must not treat her in the manner of the Persians &c. Sabb. 13ᵇ ישן עמי בק' בשר he slept by my side (under one cover) undressed; Y. Kidd. IV, 66ᶜ וישן עמהן בק' בשר and he may sleep with them &c.—B. Bath. 7ᵇ בתים הן גובין לפי ק' fortification taxes are raised in proportion to the propinquity of the houses to the city wall. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª (ref. to Deut. XIV, 24) מקום בק' when the place is near Jerusalem, opp. בריחוק.—Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ פנים ק' bringing the face near, i. e. welcome reception (of proselytes). Sot. 49ª; Yalk. Hab. 563 (ref. to Hab. III, 2) א"ת בקרב שנים בק' שָׁנַיִם read not *b'kereb shanim* (in the midst of years), but *b'kerub sh'nayim*, in the contact of two (poor scholars wrapped in one cloak); a. e.

קֵר', (קֵרוּר) קֵרוּד m. (קָרַד) *scraping, currying.* Tosef. Bets. II, 17 ארווהי ק' אילו קטנים וכ' (ed. Zuck. קירור) *ḳerud* is currying with strigils with small teeth which wound the skin; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ª; v. קִירְצוּם; Pes. 11ᵇ קדור, קידור (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קִירְוָא, קִירְוָה, v. קִרְיָא.

קִירְוָתָן, קִירְוָתַן, קִירְוָתִין, v. קִרְוָתָן.

קֵרוּי I m. (קָרָה II) *arched ceiling.* Y. Ned. V, beg. 39ª ק' שמיעיל לתנור an arched cap which is of use to the oven.

קֵרוּי II m. (קָרָה I) *accident*; בק' (cmp. עַרְאִי) *temporary.* Y. Shek. VI, beg. 49ᶜ; Y. Sot. VII, 22ᶜ top (ref. to בסכות, II Sam. XI, 11) סכך שחיה בק' וכ' it means a shelter (like booths) which was temporary, since the Temple was not yet built; Yalk. Sam. 101 ספר שהוא קרוי (corr. acc.).

קִירְוָה, קִירְוָיָא, v. קִרְיָא.

קֵרְוִיָּה, v. קִרְוִיָּה.

קִירוֹם, Esth. R. to I, 13, v. קִירָס.

קֵרוֹמָא m. (χήρωμα) *wrestling ground.* Sabb. XXII, 6 (14ª) אין יורדין לק' Rashi Ms. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30; ed. קורדיבא, Ms. M. a. Y. ed. לְפִילוֹמָא, q. v.) you must not go down (on the Sabbath) to a wrestling ground (v. Sm. Ant. s. v. Ceroma).

קֵרוֹמָה m. (χαίρωμα) *arrangement of slips* or *thrums.* Y. Sabb. XIII, 14ª; v. קֵרוֹס I.

קֵרוּן m. (denom. of קֶרֶן) *providing with horns*; trnsf.

horned animal. Tosef. Men. XIII, 6 הרי עלי ק' והביא גטום (not תבריא גיטוס) if one says, I vow a sacrifice of a horned animal, and brings one whose horns are levelled, or I vow a hornless animal, and brings a horned one (v. גָּמַם).—[קירונין, Lam. R. to IV, 15 some ed., v. קָרוֹן, a. קָרוּבִין.]

קִירוֹס I m. (καῖρος) *the row of slips* or *thrums* in the loom to which the threads of the warp are attached. Sabb. XIII, 2 (105ª), v. נִיר IV; expl. Y. ib. 14ª בק' קירומה (not בקיריס) *keros* is (καίρωμα) the arrangement of slips &c.

קִירוֹס II *opportunity,* v. קֵירָס.

קירוס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרִין I.

קִירוּטָא f. (denom. of קִירָא) *a mass of wax* into which a wick is stuck. Sabb. 20ᵇ (expl. שעיה, Mish. II, 1).

קִירְטוּם m. (קִרְטֵם) *nipping, destroying the top of plants.* Y. B. Kam. II, 3ª top; Tosef. ib. II, 1 קִישׁוּם.

קירטון, Tosef. Bets. IV, 10, v. גְּהַתִּיקוֹן.—Yalk. Is. 332, v. קְרָטוֹן.

*קִירְטִין m. pl. (certæ, sub. dies) *fixed times.* Pesik. Vayhi, p. 9ª Ar. (ed. קירסין). Gen. R. s. 72 Ar. (ed. קורניסין), v. קֵירָס.

קִירְמֵס, קִירְמֵם, v. sub קִרְמֵס.

קִירִי m. (vocat. of κύριος, S.) *O, master!* Ḥull. 139ᵇ, v. פִּירִי I. Gen. R. s. 89, v. פֵּירִי. Y. Shebu. III, 34ᵈ bot.; Y. Ned. III, 38ª top (not קורי); Pesik. R. s. 22 קרי (corr. acc.), v. בריכסון.—Ab. Zar. 11ᵇ (supposed to stand for κυρίου, genit.), v. פְּלַסְטֵיר.

*קִירִי (v. קֵירָס; cmp. καίριον) *in due time.* Sifré Deut. 323 עבד ק' אני מוכר לך אבל וכ' ... משל like one saying to a neighbor, I sell thee a slave to be delivered at a certain time; but I (the Lord) do not do so, but I sell at once and deliver at once; Yalk. ib. 946 עבד קרי.

קִירִיאָה, קִירְיָאָה, v. קוֹרְיָאָה, a. קִרְיָה II.

קִירְיוֹסִין, קִירְיוֹסִים, קֵירָ', m. pl. (curiosi) *detectives, spies.* Pesik. R. s. 3 קיריוסי הושיב וכ' (corr. acc.) Joseph placed agents in the palace. Ib. s. 8 כשם שלמלכי בו"ר ק' ... כך יש לפני הקב"ה ק' וכ' as human kings have agents who report . . ., so are agents before the Lord &c.; יאלו הן חק' ... זו חנפש וכ' and these are the Lord's agents, the soul that reports to the angel &c.—Denom. קִירְיוֹסוּת *report of agents.* Lev. R. s. 32' ... יש קול קריאסות לטובה ויש קול קריאסות לרעה וכ' Ar. (corr. acc., a. omit קול; ed. יש קול יוצא וכ') there is a report of agents for good (Deut. V, 25) ..., and a report of agents for evil (ib. I, 34); Koh. R. to X, 20 יש קרסיות וכ' (corr. acc.).

קִירְיָיטָא, v. קִרְיוֹטָא.

קִירְיָיא, v. קָרָא I.

קִירִינִי, קִירְנָא, קִירְנִינָא pr. n. pl. *Kiryana, Kyrene* (corresp. to b. h. קִיר). Targ. II Kings XVI, 9. Targ. Am. II, 5; IX, 7 קיריני ed. Lag. (oth. ed. קִרְנֵי, קִרִינֵי; v. Vulg.).

קירים, Y. Sabb. XIII, 14ª בק', v. קֵירוֹס I.

קִירִיס, קִירִי' m. (not קִיר') (κύριος=κύριος, S.) *lord,* as a title, *master.* Targ. Job III, 18 (19). Ib. V, 2.—Esp. *the Lord.* Targ. Ps. LIII, 1. Ib. XCVII, 10. Targ. Y. I Num. XI, 26; a. e.

קִירִיס pr. n. m. (cmp. b. h. קִירֹס) *Keris,* an Amora. Y. Bets. II, end, 61ᵈ דאירמא ק'; Y. Sabb. V, end, 7ᶜ דירמא ק' (v. Fr. M'bo, p. 122ª).

קִירְמִי, קִירְמָא, v. קִרְמָא, a. קוּרְמִי.

קִירְמוֹלִין, v. קַרְמוֹלִין.

קִירַמְיוֹן, v. קְרַמְיוֹן.

קִירְנִי, v. קִירְנָא.

קֵירָס m. (καιρός) *opportunity, season.* Koh. R. to XI, 3 אם הגיע קִירְסוֹ של תלמיד וכ' when the proper time comes for the scholar to teach &c. Ib. אם הגיע קִירְסָן וכ' when the turn of the prophets comes to prophesy &c. Esth. R. to I, 13 (ref. to לעתים, I Chr. XII, 23) שהיו יודעין לרפאות את הקירוס (not הקירום) they knew how to mend the time (destiny); [a gloss: קליפה העולה מחמת מכה, from misreading קִירוּם, v. קָרַם]; Cant. R. to VI, 4 לרצוא את הקורס (ed. Wil. לרפות את הקורס; corr. acc.).—*Pl.* קִירְסִין, קִירְסִים (קִיר'). Pesik. Vayḥi, p. 9ª (ref. to לעתים, v. supra) ק' understanding of the seasons (v. LXX, I Chr. l. c.); Esth. R. l. c.; Cant. R. l. c. (not לקי'); Num. R. s. 13; Gen. R. s. 72 לקורניסין (corr. acc., or לְקֵירוֹסִין); [Var. in Ar. לקירטין].—[Gen. R. s. 58 בקרסין, v. קְלִירוֹס.—Y. Shebi. II, 33ᵈ קירסים, v. next w.]

קִיר', קִירְסוּם m. (קִרְסֵם) *plucking the tops off.* Y. Shebi. II, 33ᵈ [read:] דר"ש כר' יהושע בק' that R. S. agrees with R. J. concerning the plucking of ears in the Sabbatical year.

קִירְסוּף, v. קִירְצוּף.

קִירָסִי, v. קִרְסִי.

קִירְפָּיוֹת, v. קִירְפִּית.

קִירְצוּד, v. קוּרְצַד.

קִיר', קִירְצוּף m. (קִרְצֵף) *scratching, currying with a strigil.* Tosef. Bets. II, 17 אידחו ק' גדולים וכ' ed. Zuck. (Var. קִרְסוּם) what kind of currying is called *kirtsuf?* That which is done with large-toothed combs, which do not wound, opp. קִירוּד; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ª. Ib. בין ק' בין קרוד שרי currying is permitted (on the Holy Day) whether with large or with small strigils; v. קִירֵד.

קִירְצֵהּ, v. קִרְצֵהּ.

קִירְקוֹס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרִין I.

קִרְקוּר, קִרְקוּר m. (קָרַר III) *croaking* (of frogs). Tanḥ. Bo 4 קִרְקוּרָן הֵיתָה קְשָׁה וכ׳ their croaking was harder to bear than their ruining; Pesik. Vayhi, p. 66ᵇ quot. in Ar.

קוּרְקָנוֹת, קִרְקָנוֹת f. pl. (=קירקרנ׳, v. preced.) *clappers*, a sort of *castanets*, used at wedding processions. Pesik. R. s. 43 מוציאים קו׳ וכ׳ (ed. Fr. קו׳) carrying castanets and marching before her.

קִרְקָנִי m. pl. (v. preced. wds.) *croaking*. Ned. 51ᵃ שתינא . . . ובקִ׳ דאימך I shall drink wine to thy father's dancing and thy mother's croaking (singing); [Rashi: *handing the cup*].

קִירְקוֹסִי, Yalk. Kings 222, v. קוּרְקָסָא.

קִישׁ I pr. n. m. (b. h.) *Kish*, the father of king Saul. Meg. 12ᵇ בן קִישׁ הזקיש וכ׳, v. נָקַשׁ; a. e.

קִישׁ II m. (נָקַשׁ) *clapping, the sound kish-kish*. B. Mets. 85ᵇ, v. פָּרַשׁ.

קִישׁ III, part. of קָשַׁשׁ II.

קִישְׁבָּא, v. קִשְׁבָּא.

קִישׁוּאִין, קִישׁוּאִים, v. קִשּׁוּאִים.

קִשּׁ׳, קִישׁוּט m. (קָשַׁט) *dress, toilet, ornament*.—*Pl.* קִשּׁ׳, קִישׁוּטִין, קִישׁוּטִים. Lam. R. to II, 13 (play on אעידך, ib.; cmp. עֵדִי II) כמה ק׳ קשטתי אתכם with how many ornaments did I adorn you!; Pesik. Nah., p. 124ᵇ. Keth. 71ᵇ נחניח מריח קִשּׁוּטֶיהָ וכ׳ is benefited by the perfume of her toilet for thirty days (can be thirty days without perfumery). Ib. (in Chald. diction) דחלנחו לקשוטיה וכ׳ (read: דחלתנחו) when she attached her vow of abstinence from perfuming herself to marital intercourse &c.; a. e.

קִשּׁ׳, קִישׁוּטָא ch. same. Targ. Is. XLIX, 18 קִישּׁוּט constr. (ed. Wil. קִשּׁוּטָ, corr. acc.).—*Pl.* קִשּׁ׳, קִישׁוּטָיָא. Targ. Jer. II, 32 קִישּׁוּטָהָא (h. text קִשְׁרֶיהָ).

קִשּׁ׳, קִישׁוּי m. (קָשָׁה) *protracted travailing, laws of cleanness concerning discharges during protracted travailing*. Nidd. IV, 5 (36ᵇ) כמה הוא קִשּׁוּיָהּ (Bab. ed. היא קִישׁ׳) how long may her travailing last (in order to apply to her the laws concerning &c.)?; Yeb. 83ᵃ; Y. ib. IV, 6ᵃ; Y. Nidd. I, 49ᵇ top קִישּׁוּיֶיהָ; ib. אין ק׳ יותר וכ׳ the laws apply only during two weeks. Bab. ib. 66ᵃ אין ק׳ לנפלים the law of *kishshuy* does not apply to cases of abortion; a. e.

קִישּׁוּיָא m. (קָשָׁה) *objection, argument*.—*Pl.* קִישּׁוּיֵי. Y. Pes. VII, 35ᵇ top לית לה באילין ק׳ (not קישויא) does not agree with those arguments (does not consider them convincing).

קִשּׁ׳, קִישּׁוּר m. (קָשַׁר) *binding, contraction*. Sabb. 16ᵇ בשעת ק׳ עבים when the clouds were gathering, opp. פיזור. Ib. XV, 1 כשם שהוא חייב על קִישּׁוּרָן וכ׳ as well as he is guilty (of violating the Sabbath laws), when he ties them (the knots) &c., opp. חתיר. Y. ib. IV, 7ᵃ top; a. e.—*Pl.* קִישּׁ׳, קִישּׁוּרִים (b. h. קְשָׁרִים) *beads, decorations*. Pirké d'R. El. ch. XXXII, end ככלה בקִשּׁוּרֶיהָ like a bride in her attire; Yalk. Gen. 114. Sabb. 66ᵇ (expl. קשורים, Mish. VI, 9), קְשׁוּרֵי פואה (Ms. M. קישור פיאה), v. פּוּאָה; Y. ib. VI, 8ᶜ בקושרי פיאה (corr. acc.); a. e.

קִשּׁ׳, קִישּׁוּרָא ch. same. Y. Sabb. IV, 7ᵃ top קִישּׁוּרֵיהּ דרב וכ׳ the tying of which Rab speaks, referring to tying twigs for the purposes of a tent; קישוריה דר׳ אבא the tying of which R. Abba speaks, referring to tying twigs for the purpose of making an implement (seats); a. e.—*Pl.* קִישּׁוּרֵי. Bab. ib. 66ᵇ ק׳ Ms. M. a. Rashi (ed. קשרי) a sort of *stilts*, tied to the legs; v. אֲנְקְטָמִין.

קִישּׁוּשׁוֹת f. pl. (קָשַׁשׁ I) 1) *rakings, chips*. Tosef. Shebi. II, 14. Tosef. Erub. XI (VIII), 10 (Ar. ed. Koh. קִרְשּׁוּשׁוֹת; oth. ed. קְשָׁקְשׁוֹת), v. קְשָׁקְשִׁים.—2) *splints put on a fracture*, v. קְשִׁישִׁין.

קִישּׁוּת I f. (cmp. בָּשׁוּת) [*tufted fruit,*] *cucumber* (*sing.* a. *pl.*). Tosef. Dem. V, 10 נוטל מכל ק׳ וק׳ he takes tithe from each bunch of cucumbers. Ter. III, 1 תחורם ק׳ ונמצאת וכ׳ if one separates a cucumber for T'rumah, and it is found to be bitter. Tosef. ib. IV, 5 אין לך מר בק׳ וכ׳ there is nothing bitter in the cucumber except the central part (the central cucumber in the bunch (?)); a. e.—*Pl.* (v. supra). Ib. V, 14. Sabb. 109ᵃ Ar. s. v. טרז; v. בָּשׁוּת.—V. קִשּׁוּאִים.

קִישּׁוּת II f. (נָקַשׁ) *comparison, likeness*. Gen. R. s. 35 (play on קְשָׁתִי, Gen. IX, 13) קִישּׁוּתִי וכ׳ my likeness, that which comes near to me (the halo of glory); Yalk. ib. 61 קְשׁוּתִי; v. קָשָׁא I.

קִישָׁן m. (נָקַשׁ) *one whose legs knock against each other, bandy-legged*. Bekh. 45ᵃ; Tosef. ib. V, 9 חִנַּקְשָׁן (ed. Vien. חִשָּׁקְשָׁן, cmp. עָקַשׁ).

קִשּׁ׳, קִישְׁקוּשׁ m. (קְשַׁקֵּשׁ I) *hoeing the ground* (around olive trees). M. Kat. 3ᵃ מנין לעדור וק׳ וכ׳ whence is it learned that hoeing of vines, and hoeing of olive trees, and clearing are forbidden in the Sabbatical year? Ib. שרי . . . וק׳ is hoeing in the Sabbatical year permitted?; Succ. 44ᵇ Ms. M. (ed. קַשְׁקוּשֵׁי).

קִשּׁ׳, קִישְׁקוּשָׁא I ch. same.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִשּׁ׳. M. Kat. 3ᵃ; Succ. 44ᵇ; Yalk. Ex. 354 תרי ק׳ חוו וכ׳ there are two kinds of hoeing, one intended to make the tree stronger &c., v. פְּרָלָא III.

קִשּׁ׳, קִישְׁקוּשָׁא II m. (קשש; cmp. Zeph. II, 1) *gathering place* (in war times); *tower, fort*.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִשּׁ׳. Sabb. 11ᵃ אבל בק׳ וכ׳ but as to towers and turrets, we care not (they may be higher than the synagogue).

קִישַּׁר, v. קֵשַׁר.

קִישַׁרְתָּא, v. קוֹשַׁרְתָּא.

קִישׁת, Tosef. Nidd. V, 8, v. קָשָׁה *Pi.*

קִיתוֹן m. (κώθων, confounded with κύαθος) *ladle* for drawing wine out of the mixing bowl into the cup; also for washing hands. Tosef. Bets. II, 9; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13 ממלא הוא ... או ק' לשחות וכ' he may (dip in and) fill a cup, bucket or ladle for drinking purposes, and intend to immerse them (for ritual purposes). Ib. XIV (XV), 3. Succ. II, 9 ק' ... לעבד וכ' like the case of a servant that comes in to mix the cup for his master, and he pours the ladle in his face; ib. 29ª שפך לו רבו ק' וכ' his master poured &c. Snh. 52ᵇ בתחלה דומה לק' וכ' at first acquaintance he (the scholar) appears to him (the ignorant man) like a golden *kithon*; if he holds conversation with him, he appears like a silver *kithon*; if he accepts a benefit of him, he appears like an earthen *kithon*, which once broken cannot be mended. Yoma IV, 5 מקדש ... מן חק' וכ' he sanctifies his hands and feet with a golden ladle; a. fr.—Yalk. Sam. 124 נשל קטן חשמן וכ' (corr. acc.) he took the pitcher of oil and poured &c.—*Pl.* קִיתוֹנוֹת, קִיתוֹנִים. Sifré Num. 158. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 1 הלבס כדי לקבל ק' וכ' a defective caldron remains susceptible of levitical uncleanness so long as there is enough left to receive ladles, ladles, so long as they can contain small coins. Gen. R. s. 74 קִיתוֹנִיּוֹת; Yalk. ib. 130 קִיתוֹנִיּוֹת; a. e.

קִיתוֹנָא, קִיתוֹן ch. same. Esth. R. to II, 1 (introd.) the drunkard says, מה דהדין ק' דנחשא וכ' what this copper ladle serves for, an earthen ladle will do &c. Y. Kidd. III, 64ª חב לי ק' דאיתי וכ' give me the *cyathus* which I have with thee; חב לי קיתונה וכ' (read: קִיתוֹנִי) give me my *cyathus*, and get the Denar (which I owe thee). Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ חזה ליה קוקין וכ' (corr. acc.) had a ladle on which was the figure of a Roman deity; אהן ק' מכיון וכ' a ladle, since it is dipped in water, is considered a common vessel (ornamentations of which have no idolatrous character); a. e.—*Pl.* קִיתוֹנָיָא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Amst. קַתוּנְיָא, corr. acc.).

קִיתְרוֹס, v. קַתְרוֹס III.

קָל I *to be light*, v. קָלַל.

קַל II m., קַלָּה f. (b. h.; preced.) *light*; 1) *unimportant, of minor value; easy to achieve.*—קל וחומר, v. חוֹמֶר I. Hull. XII, 5 מצוה ק' שהיא כאיסר a slight religious act which is performed at a sacrifice of one Isar. Y. Kidd. I, 61ᵇ bot. השוה חכתיב מצוה ק' שבקלות וכ' the Bible put the lightest of the light acts (Deut. XXII, 7) on the same level with the most serious (Ex. XX, 12). Tosef. Yoma V (IV), 4 מאכילין אותו הקל הקל you must give him to eat (of forbidden things on hand) that which is of comparatively minor import; a. fr.—*Pl.* קַלִּים, קַלִּין; קַלּוֹת.—קלים וחמורים, v. חוֹמֶר I.—Dem. I, 1 שברמאי חק' those fruits with which, in cases of doubt as to tithes (v. דְּמַאי), the law deals most leniently. Yoma VIII, 8 על עבירות ק' for minor transgressions (to which the lowest penalty is attached); ib. 85ᵇ אלו הן ק' וכ' these are the minor transgressions: omission of a positive command &c. (v. עֲשֵׂה); Tosef. ib. V (IV), 5. R. Hash. 25ᵇ, a. e. שלשה קלי עולם the three worthless (chiefs) in Israel's history, opp. חמורי עולם. Ib. אפי' קל שבק' וכ' (not קלין) even the most worthless of worthless men, if once appointed a leader, should be respected like the strongest &c.; a. fr.—2) *lowly, poor.*—*Pl.* as ab. Arakh. 24ª שלא ישהא מרגלית לק' one must not delay the valuation of a jewel dedicated for its value by poor men (for the sake of taking it to a large town where a higher price can be obtained, but it must go by its local value); ib. 18ª מרגלית לק' as to local valuation.—3) *quick.* Ab. III, 12, v. נוֹחַ II. Ib. V, 20 חוי ... קל כנשר וכ' be ... swift as an eagle, and run like a deer to do the will of thy Father in heaven. Sabb. VIII, 5 ברצה ק' שבבצים the lightest of eggs; expl. ib. 80ᵇ לבשל ק' quick to boil; Y. ib. VIII, 11ᵇ top. Gen. R. s. 16, v. חַר I. Keth. 112ª (ref. to Jer. III, 19 נחלת צבי ק' לבשל וכ') מה צבי זה קל ... ק' as the deer is the swiftest of beasts, so the land of Israel is the swiftest of all lands to ripen its fruits. Ex. R. s. 19, a. fr. קלה לשעה after a short time; a. fr.—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c.; a. e.

קָל III, קָל I, קָלָא c. = h. קוֹל, *voice, sound; rumor.* Targ. Ez. XI, 13. Targ. Gen. XXVII, 22. Targ. Ps. XCII, 12; a. fr.—M. Kat. 18ᵇ דלא פסיק ק', v. פָּסַק. B. Bath. 5ª רמא בירא ק' raised his voice against him (rebuked him). Y. Kil. IX, 32ᵇ top [read:] דקרעין לגופפתה ואזל ק' and the sound of (the lamentations at) the rending of garments went as far as Gof'fatha; Y. Keth. XII, 35ª ואזיל קָלָה לקרעין וכ' (corr. acc.); a. fr.—בת ק', בת ק' = h. בַּת קוֹל (v. בַּת I) *divine voice.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 26; a. e.—Snh. 96ᵇ נפקת בת ק' (not נפקא ק') a divine voice came forth; a. fr.—*Pl.* קָלִין, קָלֵי, קָלַיָּא. Targ. Ex. IX, 23. Ib. 29; a. fr.—Targ. Ps. XCIII, 4 קָלָן.—B. Mets. 85ª מיעבר ליה קָלֵיהּ לקָלֵיהּ his cry (in pain) drowned their (the beasts') voices. R. Hash. 27ª תרי ק' two simultaneous (or immediately consecutive) sounds; a. e.

קָל II pr. n. (preced.) *Ḳal* (*Voice*), name of the genius of Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 21 (ref. to Dan. IV, 28).

קָלָא *voice*, v. קל III.—[Yalk. Ps. 662 קלא באטין, read: אקיוכרישון.]

קוֹלָא, v. קוֹלָא I.

קָלָא I m. (cmp. קוֹלָא I, II) [*something round,*] *clod, stone.* Ab. Zar. 18ᵇ שקל ק' וכ' he took up a clod and threw it at them; Pes. 62ᵇ, a. e. B. Kam. 92ᵇ, v. דִּיר. Taan. 4ª, v. פַּרְצִידָא; a. e.

קָלָא II *to burn*, v. קְלֵי.

קָלָא III, קָ אִילָן, v. קָלְאִילָן.

קָלָא, ק' פנדר, v. קָלָאפַנְדַּר.

קלארנא, Deut. R. s. 10, v. קָלָנְיָא.

קָלָא אִילָן, קָלְאִילָן m. (אִילָן a. קָלָא II) [*ashes of a tree,*] *a vegetable blue dye*, an imitation of the genuine purple-blue (תְּכֵלֶת); [Ar.: *indigo*, an adaptation of καλλάϊνον, callainum, Sachs, Beitr. I, p. 132]; *woolen threads*

dyed with k'la-illan. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 1 ק' שדשו בעצי וכ' *k'la-illan* wool which has been stamped with wood of an *ăsherah* (אֲשֵׁרָה) must be burnt; others say, it is under the restriction of the law until it resumes its natural color (by washing &c.). Meïl. 13[a] חרש קלעילון בשדה וכ' Ar. (ed. קלעילין) he that stamps *k'laillan* wool in a field belonging to the Temple. B. Kam. 93[b] בק' א' דלא עבר a *k.* dye which cannot be removed with soap (v. צִפּוֹן I). B. Mets. 61[b] מי שתולה ק' א' בבגדו וכ' he that attaches *k.* threads to his garment and says, it is *t'kheleth.* Men. 41[b] טלית שכולה . . . מן ק' א' וכ' if a cloak is entirely of purple wool, any threads of a different color may be used as show-fringes, except *k.* (because it may be mistaken for *t'kheleth*). Tosef. Kil. V, 26 ק' א' וכ' (Var. קלע אילן) threads of *k.* (used in place of *t'kheleth*) . . . are not subject to the laws of mixed materials (כִּלְאַיִם).

קִלְאַיִן, קִלָּאִין, v. קִלֵּי.

קִלְאמִין, v. כְּלָמוּס.

קִלַּאפַנְדָר, קְלַפְּ' pr. n. (a comp. of κλεπ- and ανδρ-) *k'lafandar* (Man-Stealer), fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed. קלא פ', combine); Yalk. ib. 84 קלפ'.

קִלַּארִין, v. קִרְלָרִין.

קַלְבָּא* m. (קלב *to stick*) *resin.* Sabb. 133[b] קירא וק' (strike out רישרנא, a commentator's gloss; v. Rabb. D. S. a. l. note; Var. in Mss. תבלא, קבלא, קילבא, קלאבא, v. Rabb. l. c.) wax and resin (Var. קירא דק' wax of resin); B. Kam. 85[a]. [Ar.: *butter*].

קַלְבּוֹן, v. קוֹלְבּוֹן.

קַלְבּוֹס, Sabb. 120[a], v. קוֹלְבִּין.

קִלִּיבִּינְטַרִין, קְלִיבִּינְטִירִין* m. (a corrupt. of κλινο-βατήριον=βάθριον, corresp. to Lat. scamnum) *step placed before the bed.* Y. Ber. III, 5[d] bot. שומט קלבינטרין וכ' (ed. Lehm. קרבישין, corr. acc.; Mus. in Ar. ed. Koh. קלבינטירין, oth. ed. קלבינטר; Ar. קליבינטירין) he detaches the footstool from the state-bed (דרגש), and that is enough (as a sign of mourning); Y. Ned. VII, end, 40[c] קלוינטרין ed. Krot. (Mus. l. c. קלינטרין, corr. acc.); Y. M. Kat. III, 83[a] top קלמינטרין (corr. acc.).

קִלְבִּסִים, v. קִלְוִוסִין.

קַלַבְּרִיאָה pr. n. *Calabria,* the peninsula in the south-east of Italy. Y. Shek. VI, 50[a]; Gen. R. s. 23, end בראשונה עלה עד ק' וכ' the first time the flood rose as far as Calabria, the second time as far as the rocks &c., v. בַּרְבָּרְיָא.

קַלְגָּס m. (caliga, accus. pl.) *soldier's nail-studded shoe.*—*Pl.* קַלְגָּסִים, קַלְגָּסִין. Sot. VIII, 1 שפעת חק' the noise of the trampling shoes; Sifré Deut. 192 עקלגסים (corr. acc.; Var. בַּלְגָּסִין, v. גַּלְגָּאס).

קִלְגְּרִיפוֹן, v. קַלְיְגְרָפוֹן.

קָלַד, *Af.* אַקְלִיד (denom. of אֶקְלִידָא) *to lock up, insert the key.*

Ithpe. אִיתְקְלִיד *to be inserted like a key; to be swallowed up, disappear.* Ḥull. 93[b] אִיתְקְלוּדֵי מִיקְלַד (or אִיתְקְלוּדֵי; Ms. R. אִיתְקְלִידֵי; Ms. R. 2 קְלִידֵי מִקְלַד, or נְקְלַד; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the sinew disappears in the flesh.

קָלְדוּחִי, קִלְדוּחִי, קִלְדְּחִי, v. קַלְדָּחִי.

קַלָּה I, fem. of קַל.

קַלָּה II pr. n. m. *Ḳallah,* name of a servant of R. Judah the Nasi. Y. Bets. I, 60[d] ק' דרומא.

קָלָה I *voice,* v. קָלָא.

קָלָה II, v. קלי.

קִלּוּבְקָרִין, v. גְּלוּפְקָרִין.

קַלּוּדַיָּא (קלוריא) m. pl. (calida) *hot drink of wine and water,* kept in a large bowl (v. Sm. Ant. s. v.); [the spelling קלור induced by Latin *calor*]. Lev. R. s. 5 קלידי ed. Wil. (oth. eds. קלור); Num. R. s. 10 קלור; Yalk. Am. 545 קלור.

קִילְ', קִלְוָון, קִלְוָואן m. (κελεύων) *commanding.* Gen. R. s. 63 אנא ק' אנא וכ' I do order that &c.—[Ib. יהרוב קילוון, v. next art.]—*Pl.* קִלְוָואנִין, קִלְוָונִי, קִירְ'. Lev. R. s. 25 ק' אנא וכ' (not קלווניא) we do order that &c.; Koh. R. to II, 20.—[Lam. R. to I, 5 קלווינן דידי, v. next art.]

קִלְוִויא, v. קוּלְוָא I.

קִלְוָון, v. קִלְוָואן.

קִלְוִוסִים, v. next w.

קִילְ', קִלְוִוסִיס, קָלְוִוסִין f. (κέλευσις) *command.* Y. Ned. IX, end, 41[c] נפקת ק' וכ' (not סים ...) an order was issued by the king &c. Pesik. R. s. 10 כבר חוצאתי קלווני' עליו וכ' (corr. acc.) I have once issued a decree concerning him that they should 'lift up' his head &c. Ib. יכולה קילויסיו שלך קיימת וכ' (read: קילווסין) thy decree may stand, and yet thy son may remain in his place (rank) uninjured. Ib. ונמצא ק' שלך קיימת וכ' (not סים ...) and thus thy decree will be upheld, and high rank will be thy son's. Gen. R. s. 5 נלך ונעשה ק' של חקב"ה Ar. (ed. קילוסין להקב"ה, corr. acc.) let us go and carry out the Lord's command. Lam. R. to V, 5 אפיק ק' אדריינוס ... Ar. (v. Matt. K. a. l.; differ. in ed.) Hadrian ... issued a decree. Ib. to I, 5 בגין דעברת על קלווינין דידי (corr. acc.) whereas thou hast disobeyed my order. Gen. R. s. 63 אנא יהיב קילוון וכ' (corr. acc.) I give out an order &c. Lev. R. s. 7 נימוס וקלוסים הוא וכ' (corr. acc.; some ed. ק' corr. acc.; Ar. נ' הוא וקילוסין הוא) it is a custom and a decree that he &c.—[Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) קלבסים Ar. (ed. קלסים); Yalk. Ez. 363 קִלְוִוסִין, קִלְוִוסִיס.]

קִלּוּחָא, קְלוּחָא, v. sub קִיל'.

קלולי, Tosef. Par. III (II), 4 Var., v. קָלָלָא.

קלומית, v. קְרוּמִית.

קָלוֹן I m. (b. h.; קָלָה I) *degradation, disgrace*, opp. כָּבוֹד. Gen. R. s. 1, בקלון דוברו a. e. v. כָּבֵד I. Ab. d'R. N. ch. XXIX המכבד . . . שנפטר ממנו בק' he that honors his fellow-man for the sake of wealth, will finally part with him in disgrace. Snh. 55[a] (of an animal that has been carnally abused) תקלה וק' בעינן (to condemn it to death) is it necessary that it must have been both a stumbling-block (cause of a scandal) and a disgrace (to the criminal and his survivors)? Ib. קלוני מיצע . . . זה in this case (of a Jew being the criminal) his disgrace is great, and in the other (that of a gentile) his disgrace is little (it being not unusual). Ib. והרי אילנות דארץ קלונן וכ' but in the case of trees (that have been worshipped and must be destroyed) the disgrace through them is not great, and yet &c. Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוּא; a. fr.—Esp. *prostitution, house of prostitution; sodomy.* Lam. R. to I, 16 אספסיאנוס . . . להושיבן בק' של רומי Vespasian filled three ships with the nobles of Jerusalem to place them in the Roman houses of prostitution. Ib. to IV, 2 . . . תינוק אחד בק' a Jewish boy is in prison doomed to prostitution; Y. Hor. III, 48[b]. Ib. שניהם עומדין בק' וכ' if a man and a woman are (in prison) threatened with exposure to prostitution, the redemption of the man has the precedence &c.; a. fr.—Trnsf. *idolatrous statue* or *temple.* Y. Ab. Zar. III, 42[c] top (in Chald. dict.) כד דמך . . . נפל ק' דטבריא when R. H. died, the idol (or temple) of Tiberias fell in (cmp. טְרִמֵי I).

קָלוֹן II m. (קָלָה II) *combustion.* Num. R. s. 11 (play on קלון, Prov. III, 35). ירימו בחלקם ק' . . . לאש they shall carry off combustion as their share, because finally they will go into fire; ואין ק' אלא שריפה וכ' *kalon* means burning (ref. to Jer. XXIX, 22).—[B. Bath. 99[b] בית חק', v. קִילּוֹן.]

קָלוֹן (calo) *I proclaim.* Y. Ab. Zar. I, 39[c] top, v. דיאו.

קלונטרון, v. קָלִיבִּינְטִירִין.

קָלוֹנְיָא, v. קָלַנְיָא.

קלוניפו, קלוניפי, v. נִינְפֵי.

קָלוֹנִית f. (קָלוֹן I) *brothel-keeper.* Y'lamd. to Gen. XLIII, 14 אמרו זה לזה נלך אצל הק' וכ' (not הקול') they (Joseph's brothers) said to one another, let us go to the brothel-keeper's, perhaps he has been sold thither.

קלוניתא, v. קָלַנְתָּא.

קָלוֹסָא, קָלוֹסָא, v. sub קִילּ.

קלוסטר, קלוסמר, v. קָלַסְטֵר I.

קָלוֹסְטָרָא, v. גְּלוֹסְטָרָא.

קָלוֹסַנְטִרִין, v. קְלוֹסַנְטֵרִין.

קלוסין, קלוסים, Lev. R. s. 7, v. קְלַוְסִיס.

קלוסיתה, v. קוּלְסִיתָא.

קְלוֹסַנְטֵר', קְלוֹסַנְטֵרִין* m. pl. (a corrupt. of γελοιαστήρ = γελοιαστής) *jesters, buffoons, king's fools* (v. קַלְסְתָּא). Targ. Esth. II, 21 תרין ק' two merry-makers, opp. בַּבְּנַן; Yalk. Esth. 1053 (in Hebr. dict.) קלוסנט' (some ed. קְלוֹסְטַ', קְלוֹסְטַרִין), opp. בַּרְבָּרֵי (v., however, קַלְסְרִיקִין).

קְלוֹסְקָא, v. גְּלוֹסְקָא.

קְלוֹסְקוֹם = גְּלוֹסְקוֹם. Ohol. IX, 15 Ar. (ed. ג', not גלוסקוס).

קְלוֹסְקִין, v. גְּלוֹסְקָא.

קלוע, Targ. I Kings XIV, 3 some ed., read: זְלוּעַ.

קָלוֹפָא, קָלוֹפָה, v. sub קִילּ.

קְלוֹפָא m., *pl.* קְלוֹפִין (קְלָפָה) *peel, husks.* Targ. Y. Num. VI, 4 [read:] מִקְלוֹפִין, v. מִקְּ.

קְלוֹפַטְרָא, v. קְלִיאוֹפַטְרָא.

קְלוֹפִיתָא f. (קְלָפָה) *peel, husk; thin skin (gut for sausages).*—*Pl.* קְלוֹפְיָיתָא, קְלוֹפִיתָא. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מבחר בק' when he makes a selection from among the guts; ib. בקליפיתיה (corr. acc.). [Levy, Neuhebr. Wört. quotes קְלִיפְיָיא.]

קְלוֹפְסִין, v. גְּלוֹפְסִין.

קלוקלון, v. קִילְקְלִין.

קְלוֹקַסְיָה, קְלוֹקַסְיָא, v. קוֹלְכַּסְיָא.

קָלְוָקְרוֹן* m. (cervical, κερβικάριον, S.) *pillow.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 1 . . . כר . . . כסת או וכר לא . . . ק' אחד וכ' had Moses no bolster, or cushion, or pillow to be placed under him?; (Taan. 11[a] only כר a. כסת).

קלורוס, Yoma 84[a], v. קִילְרוּס.

קלוריא, v. קַלּוּדְיָא.

קְלוּרִין, v. חִרְפּוּר, a.

קְלוּרִיתָא, קְלוּרִיתָה, קְלוּרִית, v. sub קרנ'.

קַלּוּת f. (קַל II) *lightness, swiftness.* Tanh. Vayḥi 16; Yalk. Gen. 161 קַלּוּתוֹ של אריל the swiftness of the hart; a. e.—ק' ראש (or sub. ראש) *light-mindedness, irreverence, disregard of custom.* Keth. 8[b] ונהג ק' בעצמו וכ' and set the example of disregard of custom through himself (inaugurated simplicity at burial), when (according to his request) they buried him in linen garments; M. Kat. 27[b] ק' ראש; Tosef. Nidd. IX, 17 . . . ק' ר' וכ' הנהיג. Succ. 51[b] והרי באים לידי ק' ר' and they were led into irreverence (through the presence of women); Tosef. ib. IV, 1. Ab. III, 13 שחוק וק' מרגילין וכ' laughter and frivolity make man familiar

with unchastity. Tanḥ. Mikk. 9 שלא ינהוג ק' ר' בגבורה lest man become irreverent towards the Almighty.

קלוחא, Y. Sabb. I, 3[d] top, v. קוּלְחָא.

קָלַח (denom. of קֻלַּח) *to rise in a column.* B. Kam. 61[a] בקולַּחַת, v. קֻלַּח.

Pi. קִילַּח 1) *to bring forth an uninterrupted jet, cause an uninterrupted flow; to splash.* Ab. Zar. 12[a] פרצופות המקלחין, v. פַּרְצוּף. Tosef. Erub. IX (VI), 23 המקלחת, v. צִנּוֹר. Ker. 22[a] כל זמן שמקלח as long as the blood gushes forth, v. הֶמְצִית; a. fr.—2) *to cause gushing forth by interposing an object, to dam in and cause an overflow.* Eduy. VII, 4; Zeb. 25[b] זוחלין שקילָּחָן וכ' dripping liquids caused to overflow in a continuous current by a dam of burs of nuts.—3) (of locusts) *to come in dense columns.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 5; Y. ib. XIV, beg. 14[b]; Bab. ib. 106[b] אם היו מקלְּחוֹת ובאות if they come on in dense columns.—4) *to collect* (coins in a tube). Tosef. Shek. III, 2; 4, sq. כהנים מקלחין אותן (Var. מקבלין) the priests collect these moneys (put them in a horn, v. שׁוֹפָר).

קָלַח, *Pa.* קַלַּח ch. same, *to cast with force,* (of trees) *to shed fruit prematurely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 20.

קָלַח m. (cmp. קִילָּא II, a. קוּלַּית) 1) *tube, stem, stalk.* Keth. 111[b], a. fr. ק' של כרוב a cabbage stalk; Y. Peah VII, 20[b] top ק' אחד של חרדל a mustard stalk. Pes. 39[b] אין referring to the stalk (of the herbs mentioned); a. fr.—*Pl.* קְלָחִים, constr. קִלְחֵי, קִילְ; קוּלְחוֹת, קִילְחוֹת. Y. Kil. III, 28[d] bot. בעושה ק' יחידים when planting single stalks, opp. רצתָּ. Par. XI, 9. Peah III, 2. Ib. 5 חמוכר קלחי אילן וכ' if a man sells the stems of plants in his field (without selling the soil); a. e.—Men. X, 4 (66[a]) בקנים ובקלחות וכ' (read: ובקיל'; Bab. ed. ובקולחות; Mish. Cambr. ובקלָחוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) they threshed it with reeds and stalks of plants (instead of using flails); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18 ובקולח'; Pesik. Ha'omer, p. 69[a] ובקלקת (corr. acc.); Yalk. Lev. 643 ובקו'. Erub. 16[a] קו' (ed. Sonc. קי'); a. e.—2) (of liquids) *column, jet.* Toh. II, 1 ספק שחק' וכ' if there is a doubt whether the jet touched her hand. Tosef. T'bul Yom II, 9; a. e.

קוֹ', **קָי'**, **קְלָחָא** ch. same, *stalk, stem.* Ḥull. 119[a] בקל' Ar. (ed. בקו') the stem (of the plants) is meant.—*Pl.* קְלָחִין, קָי'. Targ. Y. Num. XIX, 18.

קַלַּחַת f. (b. h.; preced. wds.) *flesh-pot.* B. Bath. 74[a] כבשר בק' as flesh is turned in the pot.

קָלַט (b. h.) [*to surround,*] 1) *to close, press.*—Part. pass. קָלוּט; f. קְלוּטָה; *pl.* קְלוּטִים, קְלוּטוֹת. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII (expl. קלוט, Lev. XXII, 23) פרסות וכ' an animal whose hoofs resemble those of a horse &c.; Bekh. VI, 7 (40[a]) שרגלו ק' וכ'. Ib. 6[a] פרסותיה ק' its hoofs are closed, opp. סדוקות cloven. Ib. VII, 6 אצבעותיו ... או ק' וכ' if his fingers lie one above the other or are grown together up to the root (פֶּרֶק). Y. Sot. IX, 23[d]; a. e.—In gen. קָלוּט *an animal with uncloven hoofs* (having the sign of uncleanness) *born of a clean animal, monster* or *hybrid.* Bekh. 7[a] בן ק' a *ḳalut* born of a cow; Ḥull. 68[b]. Ib. במעי פרה ק' a *ḳalut* found in a cow (after ritual slaughtering); ib. 69[a]. Sabb. 67[a] זרעיך כק' וכפרדה וכ' thy seed be like a *ḳ.* and like a mule &c. (Rashi: 'like one whose semen is locked up'); a. e.—2) *to clutch, intercept, receive; to conceive, retain, absorb.* Ḥull. 65[a] כל עוף חקולֵּט מן האויר וכ' any bird that snatches in the air (for things thrown to it) is unclean. Gen. R. s. 41 אינה קוֹלֶטֶת, v. פֶּרֶד II. Ker. 5[a] וק' את הרירית and the oil retained (absorbed) the scent. Gen. R. s. 5 קָלְטָן הים the sea absorbed them (the waters of the rivers); Yalk. Ps. 848 קָלָטָם. Ab. V, 15 שמוציאה את היין וקולטת וכ' which passes the wine and retains the lees; ... שמוציאה וק' את הסולת which passes the common flour and retains the fine flour (v. צוֹף). Snh. 108[b] כל שהחיבה קוֹלַטְתּוֹ whatever animal the ark received. Sabb. I, 6 כדי שיקלוט הצמר when there is time enough before the Sabbath for the wool to assume the color of the dye. Lev. R. s. 14 אין האשה קולטת וכ' a woman conceives only shortly after menstruation. Shebi. II, 6 כל הרכבה שאינה קולטת וכ' a grafting which does not take root within three days, will never do so; a. v. fr.—Ex. R. s. 1 ק' דרך וכ' he (Moses) adopted the manner of his ancestors (finding wives at the well); Tanḥ. Sh'moth 10 לקח.—Esp. (v. מִקְלָט) *to protect, give the shelter of an asylum.* Macc. 12[a] אינו קולט אלא גגו only the top of the altar protects him that flees to it; עולמים ... אינו קולט only the altar of the permanent sanctuary (in Jerusalem) offers protection; אינו קולט אלא כהן וכ' protects only the priest while at service &c. Ib. אינה קולטת אלא בצר only Bezer is an asylum (but not Bozrah). Ib.[b] פלכו קוֹלְטוֹ his (the Levite's) district protects him. Ib. עיר שקָלָטתּוּ כבר a town which has received him once before. Sifré Num. 160 אין לי אלא שקוֹלְטוֹת בארץ this would indicate only that they (these cities) offer asylum for manslaughter committed in Palestine. Ib. לא קָלָטָה אתת מהם עד וכ' none of those cities had the right of asylum until all of them had been designated; a. fr.—Macc. 10[a] קוֹלְטִין ... מניין whence do you learn that the words of the Law offer protection (to its students)?; ib. קולטין ממלאך וכ' they protect from the angel of death.—3) (of sacred precincts) *to retain; to make export illegal.* Ib. 19[b] קָלְטוּהוּ מחיצות the sacred precincts have retained it (and it cannot be redeemed and taken out of Jerusalem again); ib. 20[a]. Ib. מחיצה לְקָלוֹט דרבנן that the precincts have retaining power is merely a rabbinical enactment; Snh. 113[a]; B. Mets. 53[b].—Part. pass. as ab. Sabb. 4[a], a. fr. קלושה כמי שחונחת דמיא, v. נוּחַ.

קָלַט ch. same, 1) *to close.*—Part. pass. קָלִיט, *pl.* קְלִישִׁין. Targ. Y. Lev. XXI, 20.—2) *to clutch, intercept, receive; to absorb.* Ḥull. 65[a] ציפרתי נמי מְקַלַּט קָלְטָא the *tsipparti,* too, snaps at things in the air (and yet it is a clean bird). Y. Pes. III, beg. 29[d] דיקלוט, v. צְבָטָא I; a. fr.—Meïl. 11[b], v. infra.—3) *to offer an asylum, protect.* Targ. Y. Num. XXXV, 6; a. e.—4) (of sacred precincts) *to retain.* Pes. 52[a] אטו גבא דחמרא קָלְטִינְהוּ (not אגבא) does the back of the ass (on which the fruit was brought to the place) form a sacred precinct (so that it cannot be exported again)?

Ithpe. אִיתְקְלַט *to be received, intercepted.* Succ. 49[b]

בדא' when the remnant of the libation poured into the depth was intercepted in a vessel; Meïl. 11[b] דאי קַלַּט (קחני) it refers to a case when one intercepted the libation (v. Rashi a. Tosaf. for Var. Lect.).

קַלְטָא m. (preced.) *reception, asylum.* Targ. Y. Num. XXXV, 25, sq. קַלְטַיהּ (h. text מקלטו).

קָלְטָא f. (preced.) *receiving, protecting.*—*Pl.* קָלְטָן. Targ. Y. Num. XXXV, 11; 13, sq.

קוֹ, קִי, קְלַטָא m. (preced. wds.; cmp. סְפַג) [*absorbing,*] *receiving punishment.* Y. Yeb. II, 4[a] top חבוט דהוא טבא בק' ... go on beating, for there is a benefit in taking it (it will teach me a lesson); Y. Kidd. III, 64[d] bot. בקַלְטָה; Gen. R. s. 7; Tanḥ. Ḥuḳḳ. 6; Koh. R. to VII, 23; Pesik. R. s. 14 בקלי טי, read: בקִילְטֵי; ib. בקלי טה (corr. acc.); Pesik. Par., p. 35[b], sq. בקילטא (corr. acc.).

קָלְטוֹר m. (calator) *an officer arranging the royal receptions.* Lev. R. s. 28; Koh. R. to IX, 11, a. e., v. קוֹסְמִים.

קלטירח, קלטיקה, read: קְלַטְשִׁיקָה or קְלַטְשִׁירָה m. (v. גְּלוּגְרָא) (*the teacher's*) *litter* in college or synagogue. Y. Meg. III, 73[d] bot.

קַלַּי f. (καλή) *handsome.* Ex. R. s. 52, end, a. e, v. נִירְנַפֵּי.

קַלַּי adv. (apocop. of קלילי), ק' *little by little, slowly.* Erub. 51[a] כי מסגי ק' ק' when he walks step by step, opp. רהט. Sabb. 153[b] דוקא רץ אבל ק' ק' לא only when one runs (is it permitted), but when one walks leisurely is it not?

קָלַח, קְלִי I (b. h.) *to be light, disregarded.*

Pi. קִילַּח, קִלְּחָה (by ref. to ונקלה, Deut. XXV, 3) *to disgrace* (one's self), *to have loose bowels; to collapse under the lashes.* Macc. 23[a] בין בראשונה וכ' ק' if he collapses either at the first or at the second lash, he must be released. Tosef. ib. V (IV), 14 אם קי' באחד מהן if he collapsed at one of them. Ib. עד שלא לקה ק' if he collapsed (from fear) before receiving lashes. Ib. אמדוהו שאם ילקח וקי' (Var. יקלקל) if the experts opine that he will collapse, when he is lashed; שאם יוצא מב"ד קי' (Var. וקלקל) that he will collapse on leaving the court; Macc. l. c. רִקְּחָה Ms. M. (or רִקְּלָה; ed. קלה). Ib. והכתו ... ולא שיקלח כבר וכ' Ms. M. (ed. שלקה, corr. acc.; Var. שנקלה) we read, 'lest if he should exceed ..., thy brother be disgraced', but he must not be beaten at all, if he has collapsed in court ere this; Yalk. Deut. 937 שנקלה וכ'; a. e.

Nif. נִקְלָה *to be disgraced.* Ib. כפתחוהו ... מ"ט ונקלה והא נ' if he runs away from court after they have tied him, he is released; why? The text says, *v'niḳlah,* and he has been disgraced; Macc. l. c. Ms. M. (not in ed.), v. supra; a. e.

קָלֵי ch. same, *to be disgraced.* Targ. O. Deut. XXV, 3 ויקלי Ms. III (ed. Berl. וְיִקַּל, oth. ed. וייקל, fr. קָלַל).

Pa. קַלֵּי, *Af.* אַקְלֵי *to hold in light esteem, revile.* Targ. O. Deut. XXVII, 16 דיקַלֵּי ed. Berl. (oth. ed. דיקַלֵּי; ed. Vien. דיקְלֵי, corr. acc.; Regia דיקַלְקֵל fr. קָלַל; v. Berl. Targ. O. II, p. 57).

קָלַח, קְלִי II (b. h.; cmp. כָּלָה) *to consume, burn; to roast, parch.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 אפשר יקלנו גרש the text might have meant that one must parch it as grit; יקלנו אביב one must parch it in the ear. Pes. 75[a] וּנְקָלָה, v. next w.—Part. pass. קָלוּי. Sifra l. c., v. קָלַי. Men. 66[b] אם אביב ק' אם גרש ק' whether parched in the ear or as grit; a. e.

**Hithpa.* הִתְקַלָּה *to consume one's self in longing.* Cant. R. to III, 11 מִתְקַלְּהָא, v. קָהָה.

קָלָא, קָלֵי ch. same. Targ. Jer. XXIX, 22. Targ. O. Num. XXI, 6 חיוין קָלַן (h. text הנחשים השרפים); a. fr.—[Targ. Hos. IX, 16 דקלא, read as ed. Lag. דילקא.]—Part. pass. קָלֵי, קָלֵי; קָלְיָא. Targ. Lev. II, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. e.—Pes. 75[a] ונקיט ... וניקלייהו Ms. M. (ed. ונקלה) (may we not understand the text so) that we put bundles of twigs around her and burn her to death? B. Mets. 74[a] הא מחוסר מיקלי ואפוקי וכ' (some ed. מִקְלָה) but it (the lime) lacks burning and taking out of the kiln and crushing! Snh. 31[a], sq. אי בעיא קלתיה if she wanted, she might have burned it (the document). Ḥull. 52[b] לא קָלֵי זידהרית, v. זִידְהָרָא II. Ab. Zar. 28[a] קָלַיהּ אמרא וכ' roast them on a new shovel. Snh. 96[b] הרכלא קלייא a burnt temple thou didst burn (v. טָחַן); a. fr.—Trnsf. *to expose to the evil eye* or *to the covetousness of thieves.* B. Mets. 30[a] דמקלא קָלֵי לה וכ' (by exhibiting the found object) he exposes it to loss through the evil eye or through thieves.

Ithpe. אִתְקְלֵי *to be burnt.* Snh. l. c. מטא ... הרכלא מִיתְקְלֵי the time has arrived for the sanctuary to be destroyed and the Temple to be burnt.

קָלֵי m. (b. h.; preced.) *parched ears.* Men. X, 4 (66[a]) כדי לקיים בו מצות ק' in order to comply with the law requiring it to be parched (Lev. II, 14); Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 קָלוּי (v. קָלָה II). Men. 66[b] אין לשון ק' אלא דבר אחר Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Yalk. Lev. 456) by *ḳoli* (parched) we understand the intercession of something else between the fire and the object to be affected by it; ל"א אין לשון ק' אלא (דבר) קליל וכ' another version reads: by *ḳoli* we understand, parched in a vessel (in something hollow); how is this? A tube for parching grain was there &c. Sifra Emor ch. XI, Par. 10 קמח ק' flour made of parched grain; Men. X, 5 קמח וק' (Bab. ed. 67[b] קמח ק'); Pes. 10[b] bot. קמח וק' (corr. acc.). Ib. 11[a] מק' ואילך from the time the grain is parched and onward (when the soft grain is unfit for immediate consumption); עד ק' up to the time when grain can be parched; Men. 68[a]. Sabb. 155[b] אין גובלין את חק' you must not mix flour of parched grains (with oil &c., on the Sabbath). Tosef. Pes. II (III), 4 ק' שירד לתוכו דלת (not לתוכה) parched grain on which drippings have fallen; a. fr.—*Pl.* קָלָאִין, קָלָאִים. Men. 66[b] אביב של ק' (not אביב); Kel. II, 3; Sifra Vayikra, l. c.; Yalk. Lev. 456, v. אָבִיב. Keth. II, 1 אין לה ... חילוק ק', v. חִילּוּק. Y. ib. 28[b] top בתולה חילוק ק' at the wedding of a virgin that had been married before, no distribution of roasted ears takes place; a. fr.

קְלָיָא, קְלֵי I קְלָיָא II ch. same. Targ. Lev. XXIII, 14 (Y. ed. Amst. קְלִי). Targ. Ruth II, 14. Targ. I Sam. XVII, 17 (some ed. קְלָיָא). Ib. XXV, 18 (ed. Wil. קְלָיָא *pl.*).—V. קוּלְיָא I.

קָלְיָא II, קַלְיָא m. (preced. wds.) 1) *fiery (poisonous) serpent.* Targ. O. Num. XXI, 8.—2) *ashes of an alkaline plant,* v. קוּלְיָא II.

קְלֵיאוֹפַטְרָא pr. n. f. *Cleopatra,* queen of Egypt. Nidd. 30b ק' מלכת אלכסנדריס (read: מ' מלכת or אלכסנדרית מלכת) C. the queen of Alexandria; ib. קלפטרא מלכת (corr. acc.); Tosef. ib. IV, 17 גלפטרה מלכת אלכנדריס יוונית ed. Zuck. (oth. ed. אלכסנדרית . . . גלופטרא, קלופטרא).

קְלִיבוֹסְתָּא f. (cmp. כַּלְבּוּס) *the lowest end of the vertebrae, coccyx.* Sabb. 152a (expl. חשקד, Koh. XII, 5) זו ק' that means the coccyx (v. לוּז II).

קְלִיבוּסְתָּא ch. same. Ḥull. 93a תרבא דאַזַּ' Ar. (ed. דק') the fat on the coccyx.

קְלִיבּוּסִים, v. קְלַוְוסִין.

קְלִיגְרָפוֹן f. (καλλιγραφῶν) [*fine writer,*] name of *a baker's tool* resembling the stylus, with one pointed end to pick up the bread, called 'the tooth', and one flat and broad end to scrape the ashes out (v. גַּרְדָּם), called 'the palm.' Kel. XIII, 2 ק' שניטלה כפה וכ' Ar. (ed. קולוגריפון; ed. Dehr. קלגריפון) a *k.* that has lost its palm, is susceptible to uncleanness on account of its tooth &c. (v. Tosef. ib. B. Mets. III, 7, quot. s. v. צִנּוֹרָא III).

קְלִידָא, קְלִידָא, v. כְּלִידָא.

קְלִידָא, v. אַקְלִידָא.

קְלִידִיקוֹס*, prob. to be read: קְלִירַרְכוֹס m. (κλήραρχος) *president of a district* (higher than the *epitropos,* and subordinate to the *decurio,* a member of the senate in provincial municipalities). Mekh. B'shall., Amalek, s. 2; Yalk. Deut. 813 פלירכוס, פלירכוס, prob. פּוֹלְרַכוֹס (πολίαρχος = prefectus urbi).

קְלִיט m. h. a. ch. (קָלַט) *suction,* (with יַם or יַמָּא) *gorge.* Y. B. Mets. V, 10c bot. קְלִיטוֹ של ים (not שלים) the gorge (resorbing the rivers flowing into the sea); trnsf. *a certain form of usury* (τόκος ναυτικός, fenus nauticum, v. Sm. Ant. 3rd ed. London 1890, s. v. Fenus, a. Lübker Reallex. s. v. Ἔμπορος, a. Zinsen), *the creditor advancing money on a ship load at his own risk in case of shipwreck,* expl. ib. בר נש דיהיב לחבריה מהו דנרין כגון אילין דיהבין וכ' if one advances a certain number of Denars to his neighbor in the same manner as those who give goods &c., v. קוסטבן.—*Pl.* (ch.) קְלִיטָן Gen. R. s. 5 (expl. עד נבכי ים, Job XXXVIII, 16) עד ק' דימא (some ed. קְלוּטִין) to the gorges of the sea; Yalk. Ps. 848 קטלא (read: קְלִיטָא or קְלָטָא).

קְלִיטָה f. (קָלַט) 1) *receiving, offering an asylum.* Macc. 13a מד סבר לכם לק' וכ' one scholar is of the opinion, 'unto you' (Num. XXXV, 12) means yours merely as an asylum (מקלט, where the refugees have to support themselves), the other is of the opinion, 'yours' for all your needs.—2) (of a graft) *taking root.* R. Hash. 10b.

קְלִימָה, קְלִימִי, Pesik. R. s. 14, v. קְלָטָא.

קְלִיל m. (v. קוֹלָא) [*something hollow,*] *receptacle.* Men. 66b, v. קְלִי.—*Pl.* (of קְלִילִית) קְלִילִיּוֹת. Tosef. Par. III (II), 4, v. קְלַל.

קְלִיל I m. (v. next w.) *a little, a short while.* Targ. Y. Gen. XXIV, 17 (ed. Amst. קְלַיִל). Targ. Prov. VI, 10. Ib. XV, 16 (ed. Wil. קְ'). Ib. XVI, 8 (ed. Wil. קְלַיִל). Ib. V, 14 (not כ'). Targ. Y. Ex. XVII, 4; a. fr.—Koh. R. to III, 9 עביד עימיה אויר ק' he spent with him a short moment of rest.

קַלִּיל II m., קְלִילָא, קְלִ' c. = h. קַל, 1) *light of weight; quick.* Targ. II Sam. II, 18. Targ. Prov. XIX, 2 (ed. Wil. קְלַיִל). Targ. Jer. II, 23; a. fr.—Gitt. 56a חייא ק' ממיתא a live body is lighter than a dead one. Ḥull. 16b בעופא דק' in the case of a bird, which is of light weight. Snh. 46b כמאן דאמר ק' לי עלמא Ms. M. (ed. קיל) as one says, the world is light to me (meaning to say, I feel heavy); Y. ib. VI, 23d bot., v. קַבָּל; a. e.—2) *slight, of little esteem; little, small* (in numbers); *easy.* Targ. Y. Ex. XVIII, 22 (ed. Amst. קְ'). Targ. Lam. III, 28. Targ. Jer. III, 9 (h. text וְקֹל!). Targ. II Kings III, 18. Targ. Y. Gen. XXIV, 15; a. fr.—B. Kam. 6b, v. לְיַשֵּׁן. Y. Nidd. I, 49c top ק' וכ' . . . חדא the opinion of R. M. is more lenient than that of R. J.; a. e.—*Pl.* קַלִּילִין, קַלִּילָן; קַלַּיָּא. Targ. Is. XVIII, 2. Targ. Lam. IV, 19. Targ. II Chr. XXIX, 34. Targ. Y. Lev. XIV, 32; a. fr.—Koh. R. to I, 18 אכל מלין ק' he ate light things (easy to digest), opp. בורין coarse things.

קַלִּילוּתָא, קְלִילוּתָא f. (preced.) 1) *lightness, rapidity.* Targ. Zech. V, 7; 9. Targ. Y. Gen. XXIX, 1.—2) *a little.* Ib. XLIII, 2, v. קַלַּל I.

קְלִינְטִירִין, v. קְלִבְּרִינְטִירִין.

קְלִיסְטַנְרִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18a Ms. M., v. קַלַּסְטוֹר.

קְלִיסְטְרָא, Sabb. 123b Ar., v. קְלוֹסְטְרָא.

קְלִיסְטְרִין, v. קְלוֹסְטְרִין.

קְלִיסְרָיָא pr. n. pl. *K'lisia* (?). Y. Gitt. IV, 46a.

קְלִיעָא, v. קְלִיעָתָא.—[Erub. 63b ed. Cost., v. קְלָטָא I.]

קְלִיעָה f. (קָלַע II) *twist, network; screen.* Y. Shek. VIII, 51b top אילו אמר חוט . . . ק' שלשה וכ' if the text (Ex. XXVI, 31) had the word *ḥut,* it would mean a double thread, if *k'li'ah,* a triple thread &c. Y. Succ. III, 53c bot.; Sifra Emor Par. 12, ch. XVI, v. עָבוֹת. Yoma 67b (expl. קלען במקלעות, Mish. ib. VI, 7) כמין ק' he intertwined the limbs of the animals so as to form a network. Y. Taan. II, 65b top (in

Chald. dict.), v. עִבְרָא.—Trnsf. *band, league.* Pesik. R. s. 33 (ref. to עבדים, Ez. XXXI, 3) משעה ... ק' אחת להכעיס וכו' as soon as the whole world became one league to provoke the Lord, he (Ashur) left their council &c.—*Pl.* קְלִיעוֹת. Eduy. III, 4 כל הק' וכו' all networks (woven sheets) are clean &c. Yalk. Num. 713, v. קוֹלְרִינִין.

קְלָעָתָא, קְלִיעָא, קְלִיעָתָא ch. same, *network, plait*; also *carved relief work.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 14; 22 (h. text עֲבֹת).—Y. Sot. IX, end, 24c, v. מַיקְלִיעָתָא. Y. Snh. VII, end, 25d בקליעתא דשערה by the plait of her hair; a. e.—*Pl.* קְלִיעָתָא, קְלִיעָתָא, קְלִיעָתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 24, sq. Targ. I Kings VI, 29; 32. Ib. VII, 31 קְלִיעִין.—Sabb. 95a; Ber. 61a, a. e., v. בְּנָיְיתָא; Gen. R. s. 18, beg. קְלָעָתָא; a. e.

קְלִיף, v. קְלַף.

קְלִי, קְלִיפָא, v. קְלִיפְתָּא, קְלִיפָתָא, a. next w.

קְלִיפָה f. (קְלַף) 1) *peeling, scaling.* Pes. 76a סגי ליה בק' it is sufficiently remedied by paring the surface. Ib. ק' מיהא ניבעי let it at least be pared; a. e.—2) *scale, husk, skin.* Snh. 95b שריון ק' (= ש' קשקשים, I Sam. XVII, 5) a scaly coat of mail. Nidd. III, 2; Tosef. ib. IV, 2 חמפלת מין ק' an abortion that has the appearance of a mass of membranes. Ohol. VI, 5, sq. כקליפת השום as thin as the husk of garlic. Ab. Zar. 76a קְלִיפָתָן עד שתשיר until the crusty accretion of the vessels falls off (by exposure to heat); a. fr.—Bekh. 58a כל ... כק' השום וכו' all Jewish scholars appear to me (as paltry) as the husk of garlic, except &c.—[Gen. R. s. 82 קליפת בצלים, v. קְלַף.]—*Pl.* קְלִיפִין, קְלִיפִים, קְלִיפִין. Tosef. Nidd. IV, 3 כמין קליפין the appearance of red membranes. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז ... שתי ק' וכו' as the nut has two shells &c. Sabb. IX, 5 קְלִיפֵי רמונים shells of pomegranates. Y. Ter. V, end, 43d קילפי אירסור (read: קליפי) shells of forbidden fruits. Num. R. s. 12, v. קְטַב; a. e.—Pes. 112b (in Chald. dict.) מאן דמדרך אקליפים (some ed. אקלִיפָּא; Ms. M. אקליפי דבצרים) he that treads on egg-shells.—[In later mystic literature קליפה, pronounced קְלִיפָּה, a certain *class of demons*, cmp. Num. R. l. c.]

קלירן, Y. Naz. VI, 55b top, v. קִירְלָקִי.

קְלֵירוֹס* m. (κλῆρος) *lot, destiny.* Midr. Till. to Ps. X, 10 אין הרשע מפיל בק' שלו וכו' Rashi to Ps. l. c. (ed. בקולרים, ed. Bub. בקילורין, corr. acc.) the wicked man involves in his own evil destiny none but wicked strong men like himself (ref. to Dan. III, 20).—*Pl.* קְלֵירוֹסִין, קְלֵירְסִין. Gen. R. s. 58 (ref. to חברון and קריית ארבע) שהוא עולה בקרסין של וכו' (some ed. a. Matt. K. בקרנסין, Ar. בקורנס, 'Rashi' בקינסרין; corr. acc.) for Hebron came up in the lot of (was in turn assigned to) four owners, first to Judah &c. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) בשעה שהפלתי קלבסים וכו' Ar. (ed. קלסים, read קלירסים) when I cast lots upon the nations to exile them &c. (ref. to Ez. XXIV, 6 גורל); Yalk. Ez. 363 קלווסי (corr. acc.).

קְלִירִיס, קְלִרִי, קְלִירוּס, a word in an incantation. Yoma 84a, v. כנתי.

קָלַל, קָלְשָׁא, קָלְשָׁא, v. קְלַשׁ.

קָלָל m. (v. קָלַל) *a vessel*, esp. *the pitcher containing the ashes for the red cow.* Par. III, 3; X, 3 ק' של חטאת the vessel containing the ashes for lustration; Tosef. ib. IX (X), 5; a. e.—*Pl.* קְלָלוֹת. Par. X, 4. Tosef. ib. III (II), 4 קְלִילוֹת (Var. קלולי; R. S. to Par. III, 3 קילולות, corr. acc.).

קָלָל ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 9.

קָלַל (b. h.) [*to swing*] *to be light, slender, unimportant.*—Part. קַל. Snh. VI, 5 (ref. to קלת, Deut. XXI, 23) ... בזמן שקַלָּנִי מראשי וכו' when man suffers punishment, what does the Shekhinah say? 'I am lighter than my head, than my arm' (euphem. for, I feel my head heavy &c.); Y. ib. 23d bot. אנן תנינן קַלָּנִי (= קל אינני) we read *ḳalleni*, I am not lighter; מאן דאמר איתי תניי תני קל אני some Tannai reads *ḳal ăni*; קליני ליה הוא אלא קליל according to him that reads *ḳalleni*, it is a euphemistic expression for 'light' (i. e. my head is light, I feel giddy; my arm is light, I feel weak); מאן דאמר קלני ... נטיל according to the version *ḳallani*, it is a euphemistic expression for 'heavy' (i. e. my head, my arm is heavy); Bab. ib. 46b Abbayi says כבאן דאמר קל ליה (read *ḳalleni*) as one says, 'light (I am) not' (i. e. I feel heavy, without euphemism)—(which is refuted by Raba, who explains the word in question) קליל לי עלבא v. קְלִיל II.

Hif. הֵיקִל, הַקֵּל 1) *to lighten.* M. Kat. 17b תכביד ומיקל וכו' ... if the mourner's hair is too heavy, he may make it lighter with a razor; Y. ib. III, 82a top. Erub. IV, 9 להקל על העשיר to make it easy for the rich man; a. fr.—Trnsf. ה' ראשו *to be irreverent, talk frivolously* (v. קַלּוּת). Ber. IX, 5 לא יקל אדם את ראשו כנגד וכו' man (a pilgrim coming to Jerusalem) must not behave irreverently in sight of the eastern gate &c. Yalk. Gen. 24 מֵיקֶלֶת ראשה she is frivolous (light-minded); Yalk. Is. 265 מַקֶּלֶת ראשה; (Gen. R. s. 18 מיקרת, v. יָקַר.)—2) *to be lenient; to incline towards the less restrictive practice*, opp. החמיר, v. חָמַר I. Y. M. Kat. l. c. הלכה כדברי מי שהוא מיקל the adopted practice follows the opinion of him who is more lenient; Erub. 46a, a. fr. כדברי חמיקל וכו'. Yeb. 88a הֵיקֵלְתָּ v. עלית חָמַר I. Pes. 52b, v. בִּיגֵּד. Erub. l. c. wherever you find יחיד מיקל ורבים וכו' an individual scholar favoring the more lenient practice against several in favor of restriction. Sabb. 129a, a. fr. ספק נפשות להקל where there is a doubt involving the endangering of human life, the more lenient rule is applied; a. fr.—3) *to be sparing, beggarly.* Ib. כל המקל ... מְקַלְּלִין לו מזונותיו וכו' he that stints himself at the meal taken after bloodletting, to him they in heaven will give his sustenance stintingly; a. e.

Pi. קִלֵּל [*to diminish,*] *to curse.* Keth. VII, 6 מְקַלְּלָתוֹ, v. יוֹלֵד. Sabb. 62b שאשתו מְקַלַּלְתּוֹ בפניו whom his wife curses in his presence. Pes. 87b (ref. to Prov. XXX, 10 sq.) אפי' דור שאביו מְקַלֵּל וכו' even if it be a generation of men that curse their father ..., do not denounce &c. Yoma 75a ק' את הנחש וכו' God cursed the serpent, yet it climbs up the roof and finds its food. Sot. 11a (expl. ועלה, Ex. I, 10,

as euphem. for כאדם שמקלל את עצמו וכ׳ (ועלינו like a man that wants to curse himself (express an ill omen about himself), and hangs his curse on others. B. Bath. 88b תקב״ה ברך ... וקללן וכ׳ the Lord blessed Israel with the twenty-two letters of the alphabet (from א of אם, Lev. XXVI, 3, to ת of קוממיות, ib. 13), and cursed them with eight letters (from ו of ואם, ib. 14, to ם of נפשם, ib. 43). Snh. 70a מתוך שקלקלו ... קללו ברביעי because Ham injured him by (preventing his begetting) a fourth son, he (Noah) cursed him by his fourth son (Canaan). Ib. 91b כל המונע ... שבמעי אמן יקללוהו (not אמו) he that withholds a tradition from his pupil, even the embryos in their mother's womb will curse him; Yalk. Prov. 947; a. fr.

Nithpa. נִתְקַלֵּל *to be cursed.* Ber. 61a בתחלה נ׳ ... ונתקללה בבל ונתקללו וכ׳ the serpent was cursed first, and then Eve &c.; Gen. R. s. 20; Erub. 18a. Ib.b נתקללה בבל ונתקללו וכ׳ when Babylon was cursed, her neighbors were cursed. Bekh. 8a אם מבהמה נתקללת וכ׳ if she (Eve) was cursed (with prolonged pregnancy) more than cattle &c. Ib. אחת לשבע ... נ׳ הוא it (the serpent) was cursed seven times more than certain cattle. Ib. נ׳ הוא מיחת (not נתקלקל); a. fr.—[Tosef. Sot. II, 3 ניקללה ניוולה, Var. ניקל, read: ניקחה בניוולה, v. נָקַח *Nif.*]

קָלַל ch. same, 1) *to be light; to be of light esteem.* Targ. O. Gen. XVI, 4, sq.—2) *to be reduced.* Ib. VIII, 8; 11 קַלִּיאוּ ed. Berl. (ed. Vien. קַלִּיאוּ).

Ithpol. אִתְקוֹלַל *to be reduced.* Targ. Y. ib.

Pa. קַלֵּיל 1) (denom. of קַל) *to be quick, to pass swiftly.* Targ. Job VII, 6; IX, 25.—2) *to make light*; trnsf. *to ease, relieve.* Pesik. B'shall., p. 93a קַלֵּיל גרמך וכ׳ make thyself light of weight, or I will throw thee off.—Y. Kidd. II, 62d bot. חוון מחמירין וק׳ עליהון they were strict in their practice, and he lightened their burden (allowed them what they considered forbidden). Y. M. Kat. III, 82a חז׳ דחזינן סבירין דו מקלֵּלה חמר he whom we thought to be lenient made it stricter; a. e.—[Yalk. Gen. 133 ומקללה בשוק, v. קָלַק.]

Af. אַקֵּיל 1) *to disregard, dishonor*; also *to curse.* Targ. Ex. XXII, 27 (v. קִיל II). Targ. Ps. LV, 13 (h. text וחרפת); a. e.—Y. Bicc. III, 65d top ר׳ מני מיקיל לאילין וכ׳ R. M. spoke with disrespect of those that get appointments to office for money; Midr. Sam. ch. VII ר׳ אמי הוה מקיל (or מקיל). Y. Dem. I, 22a top, v. קִיל II. Y. Peah VIII, 21a אקלונך they cursed thee; a. e.—2) *to relieve, to favor the more lenient rule.* Targ. Ex. XVIII, 22 (some ed. O. ויקלון, read ויכ׳). Targ. I Kings XII, 4; 9.—Erub. 46a באבילות הוא דאקילו (or דאקילו) only as to mourning ceremonies the Rabbis adopt the more lenient rules. Yeb. 88a ולא ליקיל, or חמר I; a. fr.—V. קַלְקֵל.

קְלָלָה f. (b. h.; preced.) *dishonor; curse.* B. Mets. 75b גורם ק׳ לעצמו brings dishonor upon himself (people believing him to be dishonest). Meg. 15a, a. e. אל תהי קְלָלָה קלה בעיניך let not the curse of a common man be a slight thing in thy eyes. Ib. 28a קללת חבירו ... לא עלתה the thought of my neighbor's curse never went to bed with me (v. צִעֵר). Sot. 11a תולה קְלָלָתוֹ וכ׳ קַלַּל, Yoma 54b חללו ... וקלקלתן ק׳ וכ׳ those whose blessing is blessing, and whose curse is curse (whose blessings and curses are efficacious) are engaged in such things!—Y. Snh. VII, 25a bot. מהו לקרוע על קיללת השם (usu. ברכת) blasphemy. Ib. חגורי how about rending one's garments on hearing blasphemy by a gentile?; a. fr.—*Pl.* קְלָלוֹת. Meg. 31b ק׳ שבתורת כהנים the curses in Leviticus (XXVI, 14-43); שבמשנה תורה the curses in Deuteronomy (XXVIII, 15-68). Ib. שתכלה השנה וקְלָלוֹתֶיהָ that the year and its curses may end together. Erub. 100b עשר ק׳ וכ׳ Eve was cursed with ten curses; a. fr.

קָלַם* *Pa.* קִלֵּם (cmp. קרם) *to pare off.* Y. Ab. Zar. II, 40d top חמתה מחלחלה וקִלְּמָה he saw that it (the plaster) was poisoned, and he pared it off; [prob. to be read: וקִלְּקָה, v. קָלַק].

קַלְמָא, *pl.* קַלְמֵי, v. פַּלְמָתָא.

קַלְמָא, Targ. Ez. XXVII, 17, quot. in Rashi a. l., misreading for קִלּוּיָא, v. קוּלְיָא I.

קָלָמוֹס m. (κάλαμος) *reed, pen.* Sabb. 80a Ms. O., v. קוֹלְמוֹס.—*Pl.* קָלָמִין. Gen. R. s. 1; Y'lamd. to Num. XXIII, 9, v. מִילָן.—קַלְמוֹסִים, v. קוֹלְמוֹס.

קַלְמִסְמִסְיָא, קַלְמִזְמִסְיָא, קַלְמִזְ, v. בִּיזְיָא.

קָלָמִין, v. קָלָמוֹס.

קַלְמִסְמִסְיָא, v. קלמז.

קַלְמָרִים, v. next w.

קַלְמָרִין f. (καλαμάριον) 1) *pen-case.* Yalk. Num. 766, v. מִילָן.—2) *inkstand.* Mikv. X, 1 ק׳ חדיוטות וכ׳ (read: חדיוטית or של חדיוטות) the inkstand of ordinary men (with a rim bent inside to prevent spilling) does not become clean by immersion until you make a hole in its side; וק׳ של יוסף חכהן וכ׳ and the inkstand of Joseph the priest (Josephus Flavius?) had a hole in its side (through which it could be emptied and cleaned). Y. Ab. Zar. III, 42c bot. ק׳ צריכה ... הגיור paper and pen are considered ornamental objects (with regard to idolatrous decorations on them); as to the inkstand, it is doubtful. Sabb. 80a בק׳ (Ms. M. בקומרין, ed. Sonc. בקלרין, corr. acc.) forming a letter by dropping ink out of the inkstand.—*Pl.* קַלְמָרִים, קַלְמָרִין. Kel. II, 7 ק׳ חמותאמות ed. Dehr. (oth. ed. חמתיאמות; Ar. חמתאמת sing.) a double inkstand (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum).

קַלְמָתָא, v. פַּלְמָתָא.

קַלָּן or **קָלָן**, *pl.* קַלָּנִין, קַלָּנֵי, v. קוֹלָן II.

קְלָנָא, קִלָּן, קָלָן m.=h. קְלוֹן, *shame, disgrace, disgraceful deed; nakedness.* Targ. Is. XXII, 18. Targ. Deut. XXII, 21. Targ. O. Lev. XX, 18; a. fr.

קַלְנְבוֹ pr. n. pl. *Ḳaln'bo* in Babylonia. Snh. 63b (Ms. F. a. K. קל נבו, v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Zeb. 96a

שמעיה מק׳ (רב) (not בק׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) (Rab) Sh'maya of Ḳ.; Yoma 21ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Yalk. Lev. 490 (corr. acc.).

קלנדה, קלנדא, v. next w.

קָלֶנְדַס c. (calendæ, accus.) *kalends*, the first day of the Roman month, (applied only to the kalendæ Januariæ) *the Roman New Year*. Ab. Zar. I, 3 (8ª) קלנדס Y. ed. (Mish. a. Bab. קלנדא). Y. ib. 39ᶜ top ק׳ אדם וכ׳ Adam instituted the kalends; ק׳ קלון וכ׳ . . . כיון דחמא when he observed that the days were growing longer, he exclaimed, *kalendas* &c., v. דיאו. Ib. ק׳ וינוברים, v. וִינוֹבְרִיס. Ib. ק׳ אסורה לכל on the Roman New Year it is forbidden to deal with all gentiles; [oth. opin.] אין אסורה אלא לפלחין בה it is forbidden to deal with those only who worship on it; Bab. ib. 8ª; Tosef. ib. I, 4 קלנדא ed. Zuck. (Yar. ה . . ., ס . . .). Ab. Zar. l. c. ק׳ שמנה ימים אחר וכ׳ the New Year takes place eight days after the solstice, the Saturnalia eight days before the solstice; Y. ib. l. c. (corr. acc.). Bab. ib. l. c. רומי שעשתה ק׳ וכ׳ (Alf. עיר) if a Roman city (as Cæsaræa) introduced the Roman New Year, and all the townships near her are subject to her rule, are these townships forbidden or not?; a. e.

קָלֶנְיָא f. (colonia) *a Roman colony* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Ab. Zar. 10ª ותתעביד טבריא ק׳ and that Tiberias be declared a Roman colony. Succ. 45ª, v. מוֹצָא II; Y. ib. IV, beg. 54ᵇ קָלוֹנְיָא. Deut. R. s. 10 לאוסטרטיגין ששימש ... פרס וקלאונה (read רומי for פרס, a corr. acc.) a general that held offices in two provinces, one a Roman province, the other a colony; (Yalk. ib. 942 פרס וק׳, omitted). B. Bath. 4ª את הורודוס עבדא בישא מתעביד ק׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) thou, Herod, being a bad servant (of Rome), (thy country) be declared a colony (an anachronistic allusion to the reduction of Judæa to a Roman province on the banishment of Archelaus).—Yeb. 115ᵇ בצד קלוניא מתא by the side of the town of Colonia (?).

קָלְנִיתָא f. (קָלֵל) name of *a very lean bird, kallanitha*. Ḥull. 102ᵇ בק׳ such is the case with the ḳ.; ותא ק׳ צוף ק׳ but the ḳ. is an unclean bird?; כעין ק׳ a clean bird similar in build to the ḳ.—B. Bath. 20ª מסרטא ק׳ but the ḳ. does not scratch (and a child may play with it)!; כעין ק׳ (a bird that does scratch, but is) similar &c.

קלניתא, v. next w.

קָלְנְתִיָא c. (Κορίνθιος) *Corinthian*. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ª קלוניתא (Ms. M. קלניתא), v. נְחוּשְׁתָן I.

קָלַס I, *Pi.* קִלֵּס (denom. of קוֹלָס) *to put a helmet on*; part. pass. מְקוּלָּס *an animal roasted in its entirety with the entrails and legs on the head*. Pes. 74ª R. Ṭarfon called it גדי מ׳ a kid with a helmet on. Tosef. Bets. II, 15 איזוהי גדי מ׳ . . . וקרבו (not בקרבו) what is a *g'di m'ḳullas?* Entirely roasted, with head, legs, and entrails. Ib. עגל מ׳ a calf roasted with the head &c. Ib. Todos taught the Roman Jews to take lambs ועושין אותן מְקוּלָּסִין וכ׳ and prepare them 'helmeted' on Passover nights.—[Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין, v. נִיקְלָנוֹס.]

קָלַס II, *Pi.* קִלֵּס, קִלֵּף (denom. of קוֹל, *Pales*) [*to shout, make noise,*] 1) *to praise*; [b. h. *to decry, deride*]. B. Bath. 176ª אע״פ שק׳ ר״י וכ׳ although R. Yishm. praised Ben N. (commended his argument) the practice follows his (R. Yishmael's) opinion; Y. ib. X, end, 17ᵈ על מדרשו קִילְּסוֹ he commended him for his mode of argumentation. Lev. R. s. 30 ... ונְקַלֵּס להקב״ה ניקח let us take up the Lulab and Ethrog and offer praise to the Lord. Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סִלְּפוּ, Ps. LXVIII, 5) קַלְּסוּ (not קילסו) praise him. Ib. Ps. CIV; a. v. fr.—2) *to tramp* or *clap* (in wailing ceremonies or on joyous occasions), v. קִרְפֵּס II, 2. M. Kat. 27ᵇ המְקַלֵּס לא יְקַלֵּס וכ׳ the tramper (at mourning ceremonies) must not tramp with a sandal on his foot, but with a shoe, to avoid accident.

Hithpa. הִתְקַלֵּס *to be praised; to be done honor to by song, clapping* &c. Y. Ḥag. I, 76ᶜ ...מִתְקַלְּסִין כשהיה רואה (not סנן . . .) whenever he saw a deceased person or a bride honored.

קָלַס, *Pa.* קַלֵּס ch. same, *to call out; to praise; to tramp*. Targ. Esth. VI, 9; 11 (h. text קרא). Targ. Y. II Deut. XXXII, 43. Targ. Y. II Ex. XXXII, 18; a. fr.—Keth. 21ᵇ ... את נמי מְקַלְּסַת לה משום דמְקַלְּסָה because thy mother's father commended it, thou commendest it likewise. Y. Kil. VIII, 31ᵇ, a. e. ... מְקַלֵּס ליה חזלים וכ׳ והוה R. J. praised him by applying the verse (Is. XLVI, 6) &c. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª ... וקַלְּסֵיה אמרה he said it before R. Abina, and he applauded him, opp. קנחריה; a. e.—Y. Peah I, 15ᵈ; Y. Ab. Zar. I, 42ᶜ top מקלס קומי וכ׳ did honor to bridal couples (singing, dancing &c.); (Keth. 17ª מרקד).

קָלַס, קָלָסָא, v. קוֹלָס, קוֹלָסָא.

קַלָּסָא* m. (b. h. קְלָסָה, v. קָלַס) *shouting, derision*. Targ. Ps. XLIV, 14 Ms. (ed. קלנא).

קַלַּסְטוֹר (better קַלַּסְטִיר) m. (κολαστήρ) *torturer, executioner*. Ab. Zar. 18ª ... ר׳ חנינא וקַלַּסְטוֹרוֹ וכ׳ Ar. (ed. וקלצטיניריה; Ms. M. וקלסטיניריה, arisen from confusing our w. with *questionarius*, v. קוֹסְטִינָר, קוֹסְטִינֶרִין) R. Hanina ... and his executioner are destined to enjoy the happiness of the hereafter. Ib. אמר לו קלצטיניריו (Ms. M. קליסטנרי, En Ya'ăḳ. קליסטנירו, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the (his) executioner said to him.

קַלַּסְטוֹרָא, v. קַלַּסְטִירָא.

קַלַּסְטָר, קַלְסְטֵר I m. (a transpos. of κάρταλλος, v. טַרְסָקַל a. קַרְסָקַל) *basket*, esp. *fodder-basket* used instead of a muzzle. Kel. XX, 1 קלסטר ed. Dehr. a. Ar. (ed. קלוסטור; קלוסטר; R. H. G. קרסטל); Sifra, M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II קַלַּסְתָּר.—*Pl.* קַלַּסְטִירִין. Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ.

קַלַּסְתָּר, קַלְסְטֵר II, קַלַּסְטִיר m. (κρύσταλλος, crystallum) *crystal*; trnsf. *brightness*, (with, or sub. פנים; cmp. זיו) *beauty of features, countenance*. Ber. 7ª בשכר זכה לק׳ פנים ... as a reward for hiding his face (Ex. III, 6) he was granted the shining face (Ex. XXXIV, 29 sq.). Nidd. 31ª והקב״ה נותן ... וק׳ פנים וכ׳ and God gives it

(the embryo) spirit and soul, and beauty of features, and power of sight &c. B. Mets. 87a נהתך ק׳ פנים וכ׳ Isaac's features were changed and made to resemble Abraham's. Lev. R. s. 18, beg. (ref. to Koh. XII, 2) חשמש זו ק׳ פ׳ 'the sun (is darkened)', that means the bright countenance; a. fr.—*Pl.* (used as sing.) קַלְסְטֵירִין. Ex. R. s. 28, beg. עשה הקב״ה ק׳ של פניו . . . דומה וכ׳ (בו׳) the Lord made Moses' features resemble those of Abraham.—[Snh. 104b קלסתר Rashi, v. קַלְסְתָּא.]

קַלַסְתָּרָא, קַלַסְטָרָא, קַלַסְטֵירָא, ch. same. Targ. Job XIV, 20 קַלַסְתֵּירֵיהּ (ed. Lag. קַלַסְתֵּירֵי; Regia קלסטורי; h. text פניו). Ib. XXIX, 24 קַלַסְטַר אַפַּי Ar. (ed. תור . . .; Ms. תַּר . . .); a. e.—[Snh. 104b, v. קַלְסְתָּא.]—*Pl.* קַלַסְטֵירִין. Targ. Job XVII, 7 קַלַסְטֵירַי Ms. (ed. קלסתורי, not רַי . . .; h. text וְצִלְמֹתַי).

קַלַסְרִיקִין* m. pl. (Κοιλη-συριχός) *Cœlesyrians.* Esth. R. to II, 21, v. בַּרְבָּרֵי. V., however, קְלוֹסַנְטְרִין.

קַלַסְתָּא m. (adapt. of γελοιαστής, as if a redupl. of קַלָּס) *jester, dancer, buffoon*; ק׳ של מלך *King's fool.* Snh. 104b Ms. M. (in a passage omitted in ed.; Ar. s. v. קלסטר: קלסתרא; Rashi קלסתר; Rev. des Ét. Juives XI, p. 215 קלסטר γελοιαστήρ; Yalk. Lam. 1000 רקד שהיה זמר dancer and musician).—V. קְלוֹסַנְטְרִין.

קַלַסְתָּרָא, קַלַסְתָּר, קַלַסְתֵּיר, קַלַסְתּוֹרָא, v. sub קלסט׳.

קָלַע I (b. h.) [*to swing,*] *to cast, sling.*

Pi. קִילַּע same. Sabb. 152b ומקלעין נשמתן זה לזה and they (the angels) cast their (the sinners') souls to one another (like washers) (with ref. to I Sam. XXV, 29, v. זום); Yalk. Sam. 134.

קְלַע ch., *Af.* אַקְלַע same. Targ. I Sam. XVII, 49. Targ. Y. Ex. X, 19 אקלע Ar. (ed. טלק).

Ithpe. אִיתְקְלַע *to be thrown; to happen to come, happen to fall (on a certain day).* Ḥull. 110a א׳ לסורא וכ׳ happened to come to Sura on the eve of &c. Ib. אִיתְקְלַע לבי וכ׳ happened to come to the house (were the guests) of &c. Pes. 46b חואיל ומיתקלע וכ׳ since guests may happen to come to him. Ned. 8a עד דמתקלעי ליה וכ׳ until ten persons . . . pass by him. R. Hash. 20a דא׳ יום שלשים וכ׳ if the thirtieth day happens to fall on a Sabbath. Ber. 53b אי מיתקלע לי כי מיקלע לחו וכ׳ if I happen to get it. Sabb. 117b ממילא if they by chance had bread that had been used for ʿErub (עירוב); a. fr.

קָלַע II *to twist, plait*; [b. h. *to form a raised figure,* cmp. גָּדַל II]. Yoma VI, 7 קָלְעָן, v. מַקֵּל. Sabb. 64a עני קולע שלש וכ׳ a poor man twists three threads and hangs the cord around his daughter's neck. Y. ib. X, 12c bot. הקולע שלש וכ׳ he that plaits three strings of hair on a person's head. Tosef. Maasr. I, 6 חייד עתיד לְקַלּוֹעַ בשום ולאגוד וכ׳ (ed. Zuck. לוקלע . . . ולוקלע, *Nif.*) if the intention was about the garlic crop to plait, and about the onions to tie them in bunches, אינו חייב עד שיקלע ויאגד he is not bound to give the tithes until he plaits or ties (or ער שיקָּלַע ויֵאָגֵד until the things are plaited or bunched); a. e.—Trnsf. [*to weave a wreath,*] *to adorn, praise.* Midr. Till. to Ps. XCII, end; Yalk. Ps. 846 הוא מְקוֹלְעִים לו . . . קוֹלְעִים על ירייהו he (God) praises those who fear him, and those who fear him praise him; you say (Ps. XCII, 16) &c., and I say, (Zeph. III, 13) &c.

Pi. קִילַּע 1) same. Num. R. s. 9 היא קִילְּעָה לו וכ׳ (not קולעה) she plaited her hair to please him (her paramour), therefore the priest loosens her hair; Tosef. Sot. III, 3 ed. Zuck. note קלעה; a. e.—2) קִלְּעָה or קִלַּעְתָּה (cmp. נחצלפה, s. v. II עָלַם) *to plait a person's hair, dress, adorn* (v. supra). Ber. 61a; Koh. R. to VII, 2; Sabb. 95a; Erub. 18a; Nidd. 45b; Koh. R. to VII, 2 (ref. to ויבן, Gen. II, 22) מלמד שקולעה הקב״ה לחוה וכ׳ this intimates that the Lord dressed Eve &c., v. בִּנְיָנָהּ. Y. Snh. II, 20a bot. (ref. to II Sam. XX, 3 ויכלכל, v. כַּלְכֵּל) מלמד שהיה דוד מְקַלֵּעָתָן וכ׳ this teaches that David had them dressed and adorned and made them come before him every day, and said to his evil inclination &c.

Nif. נִקְלַע *to be plaited,* v. supra.

קָלַע ch. same, *to plait.* Targ. Y. Num. V, 18 (v. Num. R. s. 9, quot. in preced.).

קֶלַע I m. (b. h.; קָלַע I) *sling.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII כל כלי לרבות חק׳ וכ׳ 'any receptacle' (Lev. XI, 32), to include the sling &c. Eduy. III, 5 חק׳ שבית וכ׳ a sling the receptacle of which is of woven material. Sabb. 67a ק׳ נטושה (fem.), v. נָטַשׁ I.

קֶלַע II c. (קָלַע II) *twisted cord, rope; plait.* Gen. R. s. 22 (ref. to Is. V, 18) כק׳ חוט של ספינה (prob. to be read עגלה) as the rope of a ship (a wagon), v. עֲבוֹת.—*Pl.* קְלָעִים. Yoma 47a מימי . . . קְלָעֵי שערי never did the beams of my house see the plaits of my hair (I always wear a cap in the house).

קֶלַע III m. (b. h. *pl.*; preced.) 1) *curtain, sail.* Tosef. B. Kam. VIII, 17 ובלבד שלא יפרוס את חק׳ וכ׳ provided one does not spread the sail and detain the boat (when fishing in the waters of a neighboring tribe).—*Pl.* קְלָעִין, קְלָעִים. Eduy. VIII, 6; Zeb. 107b; Meg. 10a, a. e. כשהיו . . . ק׳ להיכל וכ׳ when they were rebuilding the Temple, they made curtains for the Temple and curtains for the courts.—Esp. *the curtains of the Tabernacle*; trnsf. *the partitions of the Temple corresponding to those of the Tabernacle.* Zeb. V, 3 לפנים מן חק׳ inside of the enclosures (in the Temple court); a. e.—2) (*pl.*) *tents at fairs, shops.* Snh. 106a עשה להן ק׳ וכ׳ put up shops for them and place therein prostitutes &c.; עָשָׂה לָהֶן ק׳ וכ׳ (Ar. (קיטילין) he put up shops for them &c.; Sifré Num. 131 ק׳ Var. (ed. מקולין; Yalk. ib. 771 קיטילין; Y. Snh. X, 28d top קנקלין).

קַלְעָא, קְלָע I ch. same, 1) *sail, curtain.* Targ. Is. XXXIII, 23.—*Pl.* קַלְעַיָּא, קָלֵי, קְלָעִין. Ib. XVIII, 1. Ib. LX, 9.—Y. Sabb. XX, beg. 17c חוון פרסין קַלְעַיָּא וכ׳ they spread the curtains a day before to the length of four

cubits.—2) *curtained enclosure.* Erub. 63ᵇ (in Hebr. dict.) חישן בכ׳ וכ׳ (Ms. M. a. Yalk. Mic. 551 חלן בכרלה; Ar. a. En Yaăḳ. ed. pr. בקעירלה; ed. Cost. בכלרינא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he that sleeps in a compartment in which husband and wife are. Ned. 22ᵇ זיל לקרלעך go to thy room (I cannot help thee).—Esp. *ante-room, hall.* Ber. 22ᵇ top בכ׳ דרב וכ׳ in the anteroom of Rab O. M. Kat. 24ᵇ; a. e.—[*Pl.* קְלִירֵיתָא, v. קְלִירֵיתָא.]

קְלָעָא, קְלָע׳, II קְלָל׳, קְלָלָא = h. קְלָלִית I. Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 8. Targ. Job XLI, 18 ק׳. Ib. 20 (Ms. ק׳).

קַלָּעָא m. (preced.) *slinger.*—*Pl.* קַלְּעֵיָא, קַלְּעַיָּא. Targ. II Kings III, 25 (not ק׳). Targ. I Kings I, 38; 44 (h. text פלתי); a. e.

קְלָעִיזִין, קְלָעִיזִין (קְלָאִיזָן) m. = קְלָאִיזָן q. v.

קְלָעֵיתָא, קְלָעָתָא (*pl.* קְלָעֵיתָא), v. קְלִירֵיתָא.

קְלַח (cmp. גְּלַח) *to scrape, peel, pare.* Pes. VII, 2 (75ᵇ) רקלוח את מקומו (Bab. ed. רקלפה) let him pare off the place where it touched the wall of the stove. Ib. 3 רקלוח את החיצון let him pare off the surface. Tosef. Neg. VI, 8 קולחה וכ׳ he scraped off the sand (cement) between one stone and another; a. fr.—Part. pass. קָלוּחַ; f. קְלוּפָה &c. Nidd. 17ᵃ שום ק׳ . . . ובריצה ק׳ וכ׳ peeled garlic, peeled onions or peeled eggs . . . which were let lie over night. Bicc. III, 8 ערבה ק׳ peeled willow twigs; a. e.

Pi. קִילַּח same. Maasr. IV, 5 חמקלח (ב)שעורים מקלח וכ׳ (Mish. ed. חמקלוח, corr. acc.) he who husks barley-corns (to eat them before tithes are given), must husk each singly and eat; Bets. 13ᵇ. Y. Maasr. II, 50ᵃ bot.; Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ שלא יקלחם, v. מְצַמֵּץ. Lam. R. introd. (R. Yoḥ. 1); Cant. R. to VIII, 4 מלאך הרה יורד וקילפו an angel came down and scraped the Divine Name off. Sot. 35ᵇ וקילפו את הסיד they scraped the lime off (which covered the inscription); a. e.

Nif. נִקְלַח, *Nithpa.* נִתְקַלַּח *to be peeled off.* Lam. R. l. c.; Cant. R. l. c. מאליו הרה נ׳ it (the Divine Name) was erased of itself. Ḥull. III, 5, v. קוֹרְקְבָן. Ib. 49ᵇ קרום . . . מה חלב וכ׳ as 'the fat that covers the inwards' has a skin which can be peeled off, so all fat with a skin that can be peeled off (is forbidden), v. חוֹרֶב; a. e.—Kel. X, 5 חבית שנתקלפה וכ׳ an earthen jug which is peeled off (crumbled away), the pitch lining standing by itself; Tosef. ib. B. Kam. VII, 8 [read:] נתקלפה וחזפת וכ׳.

קְלִיחַ, קְלַח ch. same. Targ. Joel I, 7; a. e.—Part. pass. קְלִיל׳. Targ. Y. Deut. XIV, 11.—Gen. R. s. 82 (ref. to Jer. XLIX, 10) קלפית בצלריה Ar. (ed. קליפת בצלים, ref. to Ob. 6, corr. acc.) I stripped the onions (laid bare Esau's corruption); Yalk. Jer. 332 קליפית (not קליפות); Yalk. Chr. 1073 (corr. acc.). Gen. R. s. 95, end, v. בּוּצְלָא. Cant. R. to III, 4 (expl. חשפי שבל, Is. XLVII, 2) קלופי סובלתא דנהרא (v. שׁוּבְלְתָא) lay bare (the bed of) the current of the river (dig channels to divert the river from its course). Bets. 14ᵇ קְלוּחַ וכ׳, v. צִיהֲרָא; a. e.—B. Bath. 4ᵇ, v. קְפַל II.

Pa. קַלַּח same. Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. קְלוּחַ *Pe.*). Ib. 38. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—Part. pass. מְקַלַּף *peeling, flaky.* Targ. O. Ex. XVI, 14 (h. text מחכסף).—Bets. 13ᵇ מקלפא ליה וכ׳ his wife husked (barley) for him by the cupfuls. Ḥull. 62ᵇ וכ׳ מקלפה . . . לא its craw could not be peeled.

Ithpa. אִיתְקַלַּף, אִיתְקְלַף *Ithpe.* אִיקְלִיחַ *to be peeled, stripped, scraped off.* Targ. Y. Lev. XI, 13 מיקלח (not מיקל׳).—Ḥull. l. c. לא מקלחה וכ׳ could be peeled with a knife only. Y. Snh. IV, 22ᵇ top, v. מְרַקְּמֵי II. M. Kat. 13ᵇ כגון דמרקלפן when the grains are husked; מירקלפא . . . אי לאו if they had not steeped them in water, the husking could not have been done (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.); a. e.

קְלָף (or קְלָךְ) m. (preced.) *split parchment* (of superior quality than הוכסוסטוס). Men. 32ᵃ, a. e. ק׳ במקום בשר on ḳ. your writing must be done on the flesh side (inside). Ib. (in Chald. dict.) כתבינהו אק׳ במקום וכ׳ he wrote them on ḳ., on the skin side (outside); a. fr.

קִילְ׳, קְלָ׳, קְלָפָא ch. 1) same. Men. 35ᵃ דתפלחין קר׳ (Ar. קלופא; Ms. M. and Rashi קוּלְפָא) the parchment of the T'fillin.—2) *scaly surface, scab.* Targ. Y. II Lev. XIII, 2, v. קִילּוּפָא.—3) *streak made by peeling.*—*Pl.* קְלָפִין, קְלִ׳. Targ. O. Gen. XXX, 37 (some ed. ק׳; Y. קְלִיפִין, קְלִ׳).—4) (*pl.*) *scales; scaly shield.* Targ. O. Lev. XI, 9; Deut. XIV, 9, sq. (ed. Berl. ק׳). Targ. Job XLI, 7 קְלִפּוֹהִי Ms. (missing in ed.; h. text מגנים).—Snh. 110ᵃ קוּלְפֵי (Ms. M. קוּלְפֵי) the scaly (metal) rims of bags; Pes. 119ᵃ קלופא (Rashi קוּלְפֵי), v. קוּפָּא I. Keth. 65ᵃ מחתא לה בקולפי דשידא she struck her with the metal straps of a chest (v. קוּלְפָא).—[Yalk. Ez. 362 קילפא, v. קוּלְפָא.—Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. קְלִיפְיָא, v. קְלוּפְיָא.]

קַלְפּוֹנִין m. pl. (καλλίφωνοι) (*young men*) *with fine voices.* Targ. I Chr. XV, 20 (ed. Beck. ק׳; h. text עלמות, cmp. עֲלָם).

קַלְפֵּי f. (κάλπη) *urn for drawing lots.* Targ. Y. Lev. XVI, 8 (not קַלְפֵּר).—Tosef. Yoma III (II), 1; Yoma IV, 1 טרף בק׳ he shook the urn. Ib. III, 9 וק׳ היתה וכ׳ an urn was there (in the Temple) containing two lots. Y. ib. IV, beg. 41ᵇ לא סוף דבר ק׳ וכ׳ it was not at all necessary to use an urn, a basket might have served the purpose; but why did they say, 'an urn'?, v. סוּפְּנִי. B. Bath. 122ᵃ ק׳ של שבטים an urn containing the names of the tribes; ק׳ של תחומין an urn containing the names of the districts (to be allotted); Num. R. s. 21; a. fr.—*Pl.* קַלְפַּיּוֹת. Y. Yoma l. c. בשתי ק׳ וכ׳ by means of two urns the land of Israel was divided, v. supra.

קַלַּצְטוֹנְרִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18ᵃ, v. קַלַּסְטוֹר.

קלק, Y. Shek. VII, 50ᶜ נתקלקה, v. קְלַקֵּל.

קְלַק (apocop. of קלקל) *to throw, cast.* Targ. Y. II Ex. XV, 25 (ed. Vien. טלק).—Y. Ter. VIII, 46ᵃ (ב)גויריה וק׳ גרמיה and it (the serpent) threw itself into it.

Pa. קַלֵּק same. Pesik. B'shall., p. 93ᵃ אנא מְקַלֵּק לך . . . ומקלק לימא וכ׳ every day he took a loaf of bread and threw it into the great sea. Gen. R. s. 79 ומקלק בשוק and scattered them in the open place; Yalk. ib. 133 ומקללה (corr. acc.).—*Part. pass.*

מיח ומק' מְקַלְקָל *thrown away, decaying.* Lev. R. s. 22 באורחא dead and decaying on the road; a. e.

קִלְקִי, קִלְקוֹלָא, קִלְקוּל, קִלְקָאי, v. sub. קִילְקֵל.

קִלְקִילִיאָה, קִלְקִיא, v. קִילְקְלָא.

קִלְקִיס, Y. Bets. IV, 62ᶜ, v. קִילְקֵל.

קִלְקֵלְתָּא, v. קִלְקֶלֶתָּא.

קִלְקֵל, קִילְקֵל (קָלַל, cmp. קִנֵּן) 1) *to upset, disarrange, damage, ruin,* opp. תקן. Gen. R. s. 98 ק' את חירוינין upset the couches. Ḥull. 8ᵃ מְקַלְקֵל הוא . . . מותר it is permitted to slaughter with a knife belonging to idolatrous service, because slaughtering is doing damage (a living animal being more useful than a dead one). Sabb. XIII, 3 כל המְקַלְקְלִין פטורין all those who perform an act (on the Sabbath) by which they do ruin, are exempt (from sin-offering); והמקלקל ע"מ לתקן וכ' but he that undoes a thing for the purpose of reconstructing it is guilty. Keth. 5ᵇ; a. fr.—2) (with or sub. מעשה = b. h. הִשְׁחִית) *to be corrupt, to disgrace one's self by immorality.* Y. Taan. I, end, 64ᵈ קילְקְלוּ מעשיהן . . . חם Ham, the dog, and the raven acted mischievously (by sexual connection in the ark, v. Snh. 108ᵇ; Gen. R. s. 36). R. Hash. 12ᵃ ברותחין קלקלו וכ' with heat (of passion) they sinned, and with hot waters they were punished; Snh. 108ᵇ. Tosef. Sot. II, 2 אפי' תְּקַלְקֵל וכ' v. עָרַר; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. VII, ed. Bub. note 69 קלקלתני v. בִּלְבֵּל.]—Part. pass. מְקוּלְקָל; f. מְקוּלְקֶלֶת; *pl.* מְקוּלְקָלִין, מְקוּלְקָלוֹת; M. Kat. I, 2 (2ᵃ) ומתקנין את המקולקלת Y. a. Bab. ed. (Mish. חמקולקלות, incorr.) and you may mend a channel that is out of order during the festive week. Snh. 39ᵇ (ref. to Ez. V, 7) כמותקנין . . . כמק' שבהם עשיתן you did not do according to the good usages among them, but according to their corrupt usages. B. Bath. 109ᵇ, v. קַלָּקָה; a. fr.—3) (b. h.) *to sharpen;* trnsf. (cmp. חָדַד, שָׁנַן) *to repeat, study.* Koh. R. to X, 10 אם נקהה . . . קַלְקֵל עליו בחילך if thy lesson is as tough to thee as iron (v. קָהָה), and . . . none is on hand to explain it to thee, go over it studying with thy own strength.

Hithpa. הִתְקַלְקֵל, *Nithpa.* נִתְקַלְקֵל 1) *to be disarranged, ruined, spoiled.* Y. Taan. IV, 68ᶜ bot. נתקלקלו חשבוניותיו וכ' his dates were disarranged, and he said, let this begin a new era; נתקלקלו לשעבר the dates were disarranged (confused) with regard to the events of the past, v. קִילְקֵל. Dem. III, 6, v. חָלַם. Y. Shek. VII, 50ᶜ נתקלקלה צורתן (not נתקלקת), v. צוּרָה; a. e.—2) (v. קָלָה I) *to commit a nuisance, to collapse under the influence of corporal punishment.* Sifré Deut. 286; Macc. III, 14; a. e.—[Bekh. 8ᵃ נתקלקל, v. קָלַל.]

קַלְקֵל ch. same, *to ruin* &c. Targ. Is. III, 12 (h. text בלע). Targ. Jer. II, 36 (h. text שנה). Targ. II Sam. XV, 31 (h. text סכל). Targ. II Chr. XXVII, 2 (h. text חשחית).—Part. pass. מְתַקְלְקֵל; f. מְתַקְלְקְלָא; *pl.* מְתַקְלְקְלִין, מְתַקְלְקְלָתָא. Targ. Esth. V, 1 חוות מק' was soiled. Targ. Job XXIX, 17 Ms. (ed. מְקַלְקֵל; h. text עָוַל). Targ. Koh. IV, 12. Targ. Zech. I, 4. Targ. Jud. II, 19; a. e.—Yeb. 119ᵇ, sq. היא לא מְקַלְקְלָא she is not likely to injure her own case (by a false statement). Ib. לקלקלא לצרה היא וכ' she has the intention of injuring the case of her rival. Lev. R. s. 37 מְקַלְקְלֵי they ruin (play with), v. מְרַנּוֹק.

Ithpalp. אִיתְקַלְקֵל, אִיתְּ *to be disarranged, corrupted, ruined.* Targ. Jer. XLIX, 7. Targ. Y. Lev. XVII, 13 מִיתְקַלְקְלָא ניכסתיה its slaughtering was ruined (illegal through faulty manipulation). Targ. Y. Deut. XIV, 21 בניכסא מִיתְּ made unfit through faulty slaughtering; a. e.—Erub. 49ᵃ bot. אתי עירוב לאיקַלְקוּלֵי the practice of ʿErub (v. עֵירוּב) may come to harm (get into disuse); a. e.

קִלְקָל, v. קִילְקוּל.

קַלְקַל, Targ. Y. II Ex. XXVII, 4, v. קִנְקַל.

קַלְקָלָה f. (קָלַל) 1) *degradation, disgrace.* Ab. IV, 18 אל . . . בשעת קַלְקָלָתוֹ do not strive to see thy neighbor at the moment of his disgrace. Hor. III, 7 (13ᵃ) בזמן ששניהם עומדים לק' (Bab. ed. בק') when both (a man and a woman) are exposed to disgrace (prostitution, v. קָלוֹן). Gen. R. s. 20 בק' מתחילים וכ' in degradation (punishment) the beginning is made with the lowest, opp. גדולה elevation; Sifra Sh'mini, Milluim; Ber. 61ᵃ Ms. M. (ed. בקללה); Taan. 15ᵇ; a. fr.—2) *corruption, degeneration, sin, mischief.* Tanḥ. B'shall. 12, v. קִילְקוּל. Snh. 102ᵇ הוא היה תחלה לק' he (Jeroboam) initiated corruption (idolatry). B. Bath. 109ᵇ תולין את חק' במקולקל every corruption is fastened to the corrupt (is named after him who started it). Ber. 60ᵃ ואל דבר ק' ועון . . . that no mischief or sin may occur through me; a. fr.

קִיר', קִלְקִיל', קִלְקֵלְתָּא f. = קִירְקְלָתָא, *dunghill, ruins.* Targ. Jer. XIX, 2; a. fr.—Sabb. 156ᵇ כי יתיב אקִילְקִלִיתָא (Ms. O. אקִירְקְלִיתָא דמתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) while sitting near the place where the refuse of the town is collected, v. קִרְקְלָא. B. Kam. 21ᵃ אק' דיתמי . . . בנה built a villa on the ruins belonging to minors. Ab. Zar. 28ᵃ קילקלתא Ms. M. (ed. קירקלתא), v. קִיקְלָא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. LXXV כהדא קלקילתא שהיא וכ' (ed. Bub. אידך חדא קילקלתא) (a cup of punishment) shaped like a vessel for refuse, wide below and narrow above (?)]—*Pl.* קִלְקְלָתָא, קִיר'. Targ. Ps. LXVIII, 14 (h. text שפתים).

קַנְ', קַלְקַנְתּוֹס (קַלְקַנְתּוּם) m. (χάλκανθος, calcanthum) *vitriol* (also called atramentum sutorum, v. Sm. Ant. s. v.), used as an ingredient of *shoe-black,* and of *ink.* Gitt. II, 3 ובקנ' and with calcanthum (as writing ink); expl. ib. 19ᵃ חרתא דאושכפא, v. אוּשְׁכָּפָא. Erub. 13ᵃ דבר אחד . . . וק' שמו וכ' I have an ingredient whose name is calcanthum, which I put into the ink. Tosef. Sabb. XI (XII), 18 אחד נותן את הדיו . . . חק' if one puts in the (dry) ink, another the water, and a third person the calcanthum; a. e.

קִלְקוֹת, Pesik. Haʿomer, p. 69ᵃ, v. קֶלַח.

קַלָּרָה, v. next w.

קַלְרָהִי pr. n. pl. (Καλλιῤῥόη) *Callirrhoe,* warm springs on the eastern side of the Jordan, near the Dead Sea. Targ. Y. Gen. X, 19 (not קלד'; h. text לשע). Targ. Y. Deut.

I, 7 קלדוהי (read: קְלָרוּהִי).—Gen. R. s. 37 קלרה (some ed. קלדה, corr. acc.); Y. Meg. I, 71[b] bot. קלרה; Yalk. Deut. 801 קדלוהי (corr. acc.).

קְלָרִין, v. קִרְלִין.

קַלֵּשׁ (cmp. קִלֵּחַ) *to plane, make thin, weaken.* Erub. 3[a] אמרינן קַלּוּשׁ we say, plane it, i. e. consider it reduced to a fine film. Ib. אי קַלַּשְׁתָּ if thou makest it very thin. Ned. 68[a] מִיקַלַּשׁ קָלֵישׁ does he plane (weaken) it?, v. גּוּוּ ch.—*Part. pass.* קָלִישׁ, קְלִישָׁא; f. קְלִישְׁתָּא, קְלִישָׁא *thin, weak.* Targ. Y. Num. VII, 13 (ed. Vien. קְלֵישָׁא); ib. 19 (opp. סמיך); a. e.—Taan. 9[b] עיבא ק׳ a light cloud, opp. סמיכתא. Sot. 34[b] איידי דק׳ ארעא because the layer of earth (over the rocky soil) is very light. Yeb. 113[a] bot. דעתא ק׳ וכו׳ his reason is weak, but it is doubtful whether it is equally clear &c., v. צִילָא; ib.[b]. Succ. 48[b] חמרא סמיך מיא ק׳ wine is thick (does not run out quickly), water is thin.

Af. אַקְלִישׁ *to make thin, cover with a thin layer.* M. Kat. 13[b] מיחפין אַקְלוּשֵׁי *m'happin* (Mish. ib. II, 5) means covering lightly, opp. אסמוכי.

Ithpe. אִתְקְלִישׁ 1) *to become thin, lean.* Targ. Y. Gen. XXI, 15.—2) *to become smooth of surface.* Targ. Job XXXIII, 25 Regia (ed. אתחליש).

קַלְשׁוֹנָא m. (b. h. קַלְשׁוֹן; preced.) *pointed tool, wedge*(?).—*Pl.* קַלְשׁוֹנִין. Targ. Koh. XII, 11 (h. text משמרות).

קַלֵּת f. constr. of קַלָּה=קְלָלָה, *disgrace of.* Snh. 46[b] א״כ נימא קרא ק׳ מאי קללת if this were so, the text (Deut. XXI, 23) might have read *killath,* why does it read *kil'lath?* [missing in Ms. M.]

קַלֵּת f. (cmp. קוּלִית, קִיל I) *the framework under the millstone* to receive the flour-dust; [Rashi=אפרכסת *hopper*]. Tosef. B. Bath. I, 3; B. Bath. 20[b]. Ib. IV, 3. Zab. IV, 3; a. e.

קַלַּתָּה, קַלְתָּה f. (κάλαθος, prob. of Semitic origin, v. preced.; v. Lewy, Sem. Fremdw. p. 109) *vase-shaped basket,* esp. *woman's work-basket.* Gitt. VIII, 1 זרקו ... לתוך קַלַּתָּה if he throws the letter of divorce into her lap or into her basket. Ib. 78[a] כל דבר שהוא בקלתה any receptacle that is designated for her specific use like her basket. B. Mets. 9[b] מינח נייחא וכ׳ ק׳ (if he throws the document into her basket on her head,) her basket is at rest, but she moves under it. Keth. 72[b] top שפיר דמי ק׳ if she goes out with her basket on her head, it is right (she cannot be legally sued for indecent conduct); דת יהודית אפי׳ ק׳ וכ׳ but so far as Jewish custom is concerned, it is improper to go out uncovered even with the basket on the head. Y. Gitt. VIII, beg. 49[b] הניתה ק׳ של זהב if the basket (into which he threw the letter of divorce) was of gold; a. fr.—*Pl.* קַלָּחוֹת. Bicc. III, 8 בק׳ של וכ׳ ... העשירים the rich brought the first-fruits in baskets of silver or of gold. Gitt. l. c. מוכר ק׳ a dealer in baskets. Kel. XVI, 3; a. e.

קַלְתָּא (or קַלְטָא) f. (v. קוֹלָא I a. קִיל I) *curtained couch.* Keth. 17[b] דמנמנמא ק׳ Rashb. to B. Bath. 92[b] (ed. קרייתא), v. חֲרִינְתָּא.

קַלָּתָה, v. קַלָּת.

קַלָּתוּת f. (cmp. קַלָּה) *masonry under a stationary stove, fire place under a portable stove.* Kel. VII, 1; Tosef. ib. B. Kam. V, 5.—**Pl.* קַלָּחוֹתִים. Y. Taan. IV, 69[b] top ברחו לתוך ק׳ של בה״מ וכ׳ they fled into the fire places (stoves) of the Temple, and they were all burned &c. (comment.: *chambers*).

קָם m. (b. h.; קוּם) *one standing up against, adversary.*—*Pl.* קָמִים. Y. Ber. II, 4[d] bot. הכנע קָמֵינוּ humble thou our adversaries.

קָמַד, v. קְמַד.

קָמֵי, קָמֵד (v. קֳבָא a. קוֹמֵי) *before, in the presence of.* Targ. Y. Gen. XLIII, 9 קָמָךְ. Ib. XXXIII, 3 לְקָמֵיהוֹן; a. fr.

קָמָא I, קָאמָא (=קָא אֲמָא) *he says.* Pes. 3[b] מאי דק׳ Ar. what is it he says? (ed. מאי האי דקמן; Ms. M. מאי דקמן what is this before us?). B. Bath. 140[b] מאי דק׳ (Var. דקאמא) Ar. (ed. מאי קאמר). Keth. 67[b] אמר מאי דקאמא Ar. (ed. דקמא) he (the beggar) said what he said (as mentioned before); [Rashi: אמר רבא מאי דקָמָא Raba said, what is this before me?, i. e. what does this mean?]. [Sot. 2[b] bot., read as Rashi מאי דקָמָא.]

קָמָא II, קָמְתָא f.=h. קָמָה 1) *standing grain.* Targ. Hos. VIII, 7 (ed. Lag. a. oth. קמה). Targ. O. Ex. XXII, 5 קמא ed. Berl. (oth. ed. קָמְתָא, ק׳).—*Pl.* קָמָתָא, constr. קָמַת. Targ. Jud. XV, 5.—2) *pillar, statue.* Targ. Gen. XXVIII, 18 (h. text מצבה). Targ. O. ib. XIX, 26 (h. text נציב). Targ. Y. Num. XXII, 24. Targ. Jud. IX, 6 (ed. Wil. קָמְתָא *pl.*; h. text מצב). Targ. II Kings X, 27 קָמַת constr.; a. fr.—*Pl.* קָמָן, קָמָתָא, קָמָאתָא. Ib. XVII, 10. Ib. XVIII, 4. Targ. II Chr. XXXI, 1; a. e.—Targ. Y. Ex. XXIII, 24 קָמָתֵי constr.

קַמָּאָה, קַמָּא m. (=קדמא) 1) *first, former, previous.* Targ. Y. Ex. XL, 2. Targ. Y. Lev. XXIII, 11; a. fr.—Ber. 13[b] בפסוקא ק׳ at the recitation of the first verse of the Sh'm'a; a. fr.—תנא ק׳ (abbrev. ת״ק) the first of the quoted authorities. Ib. 48[b]; a. fr.—בבא ק׳, v. בָּבָא I.—*Pl.* קַמָּאֵי. Naz. 56[b] Rashi (ed. קדמאי). Gen. R. s. 38 לא חות לתון למילף מן ק׳ ought they not to have taken a lesson from (the fate of) their predecessors? Ber. 20[a] מסרו וכ׳ ... ק׳ the former generations gave up their lives &c. B. Bath. 46[b] ק׳ דקמך those who have long preceded thee; a. fr.—*Fem.* קַמָּיְיתָא. Targ. Prov. XXIV, 14 (ed. Lag. a. oth. קדמיתא).—Kidd. 66[a] חד ק׳ that first clause. B. Bath. 89[a] bot. ק׳ דאמר that first described balance, what is it used for?; a. fr.—*Pl.* קַמָּיְיתָא. Targ. Y. Gen. XLI, 20.—2) *before, in presence of,* v. קָמֵי.

קְמָאָה, v. קְמָעָה.

קַמְאוּת, Yalk. Gen. 148, v. קַטְמִית.

קָמָה f. (b. h.; קוּם) *standing corn.* Peah VI, 8 חק׳ מצלת וכ׳ standing corn saves the sheaf (in the field from being considered a forgotten sheaf belonging to the poor); אידוהי ק׳ שחיא וכ׳ how much standing corn must there

be to save the sheaf? Y.ib.VI, 19[d] top עומר שסביבותיו ק׳ a sheaf surrounded by standing corn. B. Kam. 60[a] (ref. to Ex. XXII, 5) ק׳ למה לי כל בעלי קומח what is *ḳamah* to intimate? It is to include all things of erect stature (as trees, living beings &c., Rashi). Y.ib.VI, beg. 5[b]; a.fr.—Pesik. R. s. 43 (play on מלל, Gen. XXI, 7) קָמָתוֹ . . . ונגשה מלילות the standing crop of Abraham was dried up, but it became again full of ears (his virile strength was restored); Gen. R. s. 53 קומתו (corr. acc.).—*Pl.* constr. קְמֵי *halms, stalks*; ק׳ שפה *the stiff cords in the border* (around the neck) *of a garment*. M. Kat. 22[b] מבדיל ק׳ ש׳ (in rending a garment in mourning) one must (may) sever the stiff border around the neck; (Y. ib. III, 83[d] top קנה שפה). Hor. 12[b] למכה מק׳ ש׳ beneath the border (leaving the border uncut); למעלה מק׳ ש׳ he rends from over the border (all through); (Y. M. Kat. l. c. קנה ש׳).

קָמָה, קָמָת ch., v. קָמָא II.

קְמוּאֵל pr. n. (b. h.) pr. n. m. *Kemuel*, name of an angel. Pesik. R. s. 20.

קמולִיא, קמולִיא, Gen. R. s. 79, end; Yalk. ib. 133 קמירליא, read ק׳ מירליא, v. טרירון.

קְמוֹלָיָא, v. קִימוֹלָיָא.

קְמוֹן, v. קָמִין.

קְמוֹנְיָא, v. קִימוֹלָיָא.

קַמּוֹנְיָא f. (καμίνιον) *furnace*. Ab. Zar. 10[b] שדו ליה לק׳ חלילא (Ar. לקדי) they threw him into a circular furnace (pottery kiln; Rashi: a room full of ashes).

קְמוֹס, v. קִימוֹשׁ.

קְמוּץ, v. קִימוֹשׁ.

קְמָר, קְמוֹרָא, קְמָרָא m. (קָמַר) *belt*. Targ. Ps. XVIII, 33 (ed. Wil. קְמוּר); ib. 40. Ib. CIX, 19. Targ. Y. Lev. XVI, 4 (ed. Amst. קַמּוֹרָא); a. e.—Sabb. 59[b] ק׳ שרי a woman is permitted to go out on the Sabbath with a (gold) belt. Ib. ק׳ עילוי וכ׳ how about wearing a *ḳamra* over a *hemyan* (v. חֶמְיָן). Hor. 13[b] נהדי דאהני לך ק׳ וכ׳ (En Yaak. קוּמְרָא) because thy father's (official) belt helped thee to be president of the court, must we make thee Nasi?

קָמַז (cmp. קמץ, קָנַץ) *to squeeze, contract*.

Nif. נִקְמַז 1) *to be squeezed in*. Tosef. Erub. XI (VIII), 18 נ׳ . . . נגר if the bolt is sqeezed into a hole in the ground, opp. נשמט detached and lying about without a special place assigned to it; Erub. 102[a]; Y. Sabb. XVII, end, 16[b]. Y. Kil. VI, end, 30[c] עד מקום שהוא נ׳ (not נקבן) as far as the projecting limb is fast (not shaken by the wind).—2) *to contract, curl*. Y. Erub. V, 22[d] top ולא יתר שהוא נ׳ ומפסיד nor must the measuring rope be longer (than fifty cubits), because then it curls and causes loss of distance in measuring (Bab. ib. 58[a] שממעט).

קָמַח (denom. of קֶמַח) *to dress hides with flour*. Part. pass. קָמִיחַ. Meg. 19[a], v. דִּיפְתְּרָא; Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a], v. מַצָּה; a. e.

Af. אַקְמַח *to pulverize*. Naz. 53[b] דאַקְמַח אַקְמוּחֵי he pulverized (the bones).

קֶמַח c. (b. h.; cmp. קמז, v. Del. Assyr. Wœrterb. p. 586[2]) 1) *flour, first flour*, contrad. fr. סֹלֶת. Y. Peah VII, 20[a] bot.; Keth. 112[a], a. e., v. קִרְבָּן. Ḥall. I, 6, v. חַלִּיטָה II; a. fr.—Ab. III, 17 אם אין ק׳ אין . . . אין ק׳ without flour (sustenance) no learning, without learning no flour (enjoyment of life).—*Pl.* קְמָחִין, קֻמְחִין. Kidd. 53[a]; Men. 73[a] . . . חללו והללו מיני ק׳ these (the animal sacrifices) are blood offerings, those (the cakes &c.) are flour offerings. Y. Ḥall. I, 57[b] תבואה ק׳ ובציקות grains, flours, and doughs; a. e.—2) (from its color) *mould gathered on wine*.—*Pl.* as ab. Men. VIII, 7 אינו . . . מפני חק׳ one must not take for libation from the top of the cask on account of the mould. Ib. יין . . . ק׳ פסול wine on which mould is gathered is unfit for the altar.

קֶמַח, קְ׳, קֶמְחָא ch. same, *flour*. Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Num. V, 15; a. e.—Keth. 62[b] קא נהלא ק׳ sifting flour. Bets. 29[b], v. נָהַל; a. fr.—Pes. 84[a]; Yoma 46[a], a. e. לקִימְחָיְתִיה, v. חוּשׁ ch.; [Ar. quotes Var. לא חש לקמירה cares not what comes before him; v. Rabb. D. S. to Yoma l. c., note 3].—*Pl.* קְמָחִין, קְמָחַיָּא, קְ׳. Y. Yoma I, 38[d] top, a. e., v. קִמְחִית.

קְ׳, קִמְחוּנְיָא pr. n. pl. *Kimḥunia*, in Babylonia. Keth. 67[a] הנחו אשלי דק׳ וכ׳ as to the ropes of K. (where they are staple goods), a woman may levy them for her jointure (כתובה). Kidd. 25[b].

קִמְחִית, v. next w.

קְ׳, קִמְחִית pr. n. f. *Kimḥith*, the mother of seven sons who served as highpriests in turn. Y. Meg. I, 72[a] bot.; Y. Yoma I, 38[d] top כל קימחיא קמח וקימחא דק׳ וכ׳ (not דקימחיה) all flours are flour, but the flour of Kimḥith is fine flour; Lev. R. s. 20. Y. Yoma V, 42[b] בן ק׳ a son of K.; a. e.

קָמַט (b. h.) *to compress*; (neut. verb) *to contract, curl*. Yalk. Gen. 151 מעי קומטין עלי וכ׳ (Ar. קמתן, corr. acc.) my bowels curl themselves within me like a rope (cmp. קָמַז).—*Part. pass.* קָמוּט *folded, creased*. Tosef. Neg. I, 8 כק׳ שנפשט like a folded sheet that has been straightened out.

Pi. קִימֵּט 1) *to fold, wrinkle*. Ḥag. 14[a] (ref. to Job XXII, 16 (קמטו) אלו . . . שמקפידין עצמן וכ׳ that means the students that wrinkle themselves (cause wrinkles on their foreheads) over the words of the Law; Yalk. Job 908.—Part. pass. מְקוּמָּט. Tosef. Neg. l. c. סדין חמוק׳ a creased sheet, v. פָּשַׁט.—2) *to press, crowd*. Ḥag. 13[b] sq. (ref. to Job l. c.) שקימטו עצמן להיבראות Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 20) who pressed themselves (rushed) forward to be created before the world was created, v. infra.

Pu. קוּמַּט *to be crowded, rushed*. Ib. על אשר קומטו בלא עת Ms. M. because they rushed (to be created) before their time; Yalk. Jer. 304.—Part. מְקוּמָּט, v. supra.

קָמַט ch. same, *to seize, hold fast; to tie.* Targ. Prov. IV, 4 (ed. Wil. יְקַמֵּט *Pa.*; h. text תְּמֹךְ). Ib. V, 22 (h. text לְכֹד).—Sabb. 110ª לית מְקַמֵּיט, v. infra.—*Part. pass.* קָמִיט *bound, constipated.* Yeb. 64ᵇ דק' דמא ... אינשי there are families in which the blood is tied up (whose members bleed little when wounded), opp. דרפי דמא who bleed profusely. Pes. 42ᵇ דק' מרפא ליה וזרפא מַקְמִיט ליה on him who is constipated it acts as a laxative, and him who is loose it constipates; Sabb. l. c. קַמֵּיט ליה ... דק'.

Pa. קַמֵּיט, *Af.* אַקְמֵיט 1) *to press down, double; to tie.* Targ. Prov. IV, 4, v. supra.—Snh. 95ª הפשירה וקַמְטֵרַת Ar. he seized and tied him (ed. כפתיה קמטיה he tied him, he pressed him down); Yalk. Sam. 155 נקטיה וק'. Gitt. 47ª בעינא מְקַמְטֵרְנְכוּ Ar. (ed. אַקְמְטֵרְנְכוּ, Rashi אוקמטר') I want to tie you; קַמְטֵרְנְהוּ he did tie them.—2) *to cause constipation.* Pes. l. c.; Sabb. l. c., v. supra.

קָמֶט* m. (preced.; cmp. קוּץ I) [*shrinking,*] *feeling aversion.* Yalk. Lev. 626, v. קוּץ I.

קֶמֶט m. (preced. wds.) *fold, crease, wrinkle, crumple.* Neg. VII, 1 בק' ונגלה when the white spot was covered up by a wrinkle, and then became visible; Tosef. ib. II, 13 וחק' שנפשט. Nidd. V, 8 משיעלה חק' וכ' when wrinkles are formed under the breast; expl. ib. 47ª כדי שתחזור ידיה ... חק' וכ' when she turns her arm backwards, and it has the appearance as if there were wrinkles; a. e.—*Pl.* קְמָטִין. Neg. VI, 8 חק' וחק' שבצואר וכ' the folds on the body (armpit &c., v. קוּפָּא), and the folds on the neck &c. Mikv. VIII, 5 בית חק' parts of the body which have folds, contrad. to בית הסתרים, v. סֵתֶר; Nidd. 66ᵇ. Ib. בית קְמָטֶיהָ. B. Bath. 120ª, v. עֲנָן; a. e.

קמטון, Sabb. 145ᵇ, v. קוֹמִיס.

קוּמְטְרָא, קַמְטְרָא m. (κάμπτρα=κάψα) *box, chest* (for clothes, books &c.). Kel. XVI, 7, contrad. to קופסא. Ohol. IX, 15. Ber. 25ᵇ sq. גלדמא אק' a cloak spread over a box (containing sacred books); a. e.—*Pl.* (ch.) קוּמְטָרֵי, קוּמְטָרִין, קַמְטָרֵי. Targ. II Kings X, 22 (Regia קמ"ק). Targ. Ez. XXVII, 24 (Regia קוּמְטָרָנֵי; ed. Lag. קַמְטָרוֹן).—Meg. 26ᵇ ק' דספרי book chests.

קַמְטָרְיָא m. (preced.; cmp. Lat. capsarius) *Kamtraya* (Superintendent of Clothes, v. Targ. II Kings X, 22), surname of one Simon. Y. Ber. IX, 13ᵈ top.

קְמִי, ק' שָׂפָה, v. קָמָה.

קֳמֵי (קָמֵי) m. pl. constr. = קוֹמֵי 1) *before, in the presence of.* Ber. 3ª; Gitt. 6ᵇ ק' שמיא, v. סַפְסָל. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 6) אוי מן ק' דקרתא וכ' woe on account (cmp. h. מִפְּנֵי) of the town in which they shed blood! Bets. 27ª שדריה לקַמֵּיה דר' וכ' he sent it before R. A. (for his decision). Ber. 6ᵇ [read:] ק' מרך or קַמֵּיה דמרך, v. בְּרוּבַּר. Ib. 16ª קתני קמיה דר' וכ' reported in the presence (under the presidency) of R. J. Ib. 24ª הוה קאימנא קמיה דרבא I was standing before (attending) Raba. Ib. 42ª אוריתו לקַמַּיְיהוּ וכ' they placed before them bread &c. Ib. מקמיי־הו ... לבתר after the tray was removed from before them; a. v. fr.—Sot. 2ᵇ מאי דקַמָּא what is this before (us)?, i. e. what does this mean? Keth. 67ᵇ, v. קָמָא I. Pes. 3ᵇ דקַמָּן, v. קָמָא I. Ib. 84ª; Yoma 46ª לא חש לקמיה מק' דשמיה וכ' Ar., v. קַמָּאָה.—2) *before, ere.* Ḥull. 39ª before he had heard it from R. &c.; ib. 139ª (not מקמיה); a. fr.

קַמְלִיָּא, קַמְלִיָּה, v. קַמְלָא.

קָמִין m. (κάμινος) *furnace, kiln.* Tosef. Sot. XV, 7 והטילוהו בק' they threw him into a furnace; Y. ib. IX, 24ᵇ top והחזירו לק' (read: והטילו).—Esp. *the furnace room of the bath-house.* Lev. R. s. 14 אם המתין אדם בק' וכ' Ar. (ed. בחמין ... אם ישהא) if a person stays in the furnace room any length of time; Tanḥ. ed. Bub. Thazri᾽a 4 נתין בקמין (corr. acc.; Tanḥ. ib. 3 בחמין). Tosef. Mikv. V, 7 חמת במרחץ ק' טמא וכ' if a corpse lies in the bath-house, the furnace room is unclean &c. Y. Sabb. III, 6ª top הרו סותמין את הק' וכ' they used to stop off the furnace on Friday, and people went in and bathed &c. Tosef. B. Bath. III, 3 Var. (v. נֶקֶם); Y. ib. IV, 14ᶜ bot.

קָמִיעַ m. (קָמַע) [*suspended,*] *amulet.* Kel. XXIII, 1 הק' the (parchment) amulet. Sabb. VI, 2, v. מוּחָה. Ib. 61ª ק' של עיקרין a written amulet; ק' של כתב an amulet containing roots; Y. ib. VI, 8ᵇ top בעשבים ... ק'. Ib. נאמן ... ק' זה וכ' a physician may be relied upon when he says, this amulet is approved, I cured with it &c. Gen. R. s. 45 ק' חיא צריכה she (Sarah) needs an amulet (for sterility). Num. R. s. 12 ירחא חק' הזה עלך וכ' wear this amulet that the evil eye may no longer have power over thee; Tanḥ. Naso 17; Pesik. R. s. 5; a. fr.—[Tanḥ. l. c. נתן לה קמיעא, corr. acc.]—*Pl.* קְמִיעִין, קָמִיעִין. Gen. R. s. 77 הוא בא אלוך וחמשת ק' וכ' (not וחמש) he (Jacob) comes to thee provided with five amulets: his own merit, his father's merit &c.; a. e.

קְמִיעָא ch. same. Kidd. 73ᵇ ק' ... חלי a child found with a tablet or an amulet suspended from its neck. Pes. 111ᵇ לק' in order to know how to write the amulet; a. e.

קְמִיעָה, v. קָמִיעַ.

קֳמִיצָה f. (קָמַץ) *taking a fistful of the meal-offering.* Men. 9ª מק' ואילך מצות כהונה all the manipulations from the taking of the fistful and onward are priestly functions. Meg. 16ª הלכות ק' the rules concerning *k'mitsah*; a. fr.—Men. 11ª; Keth. 5ᵇ זו ק' this (the third finger) is used for *k.*—*Pl.* קְמִיצוֹת. Men. 18ᵇ; Tosef. Dem. II, 7; a. fr.

קַמִּירוּת, v. קַמָּר.

קַמְלְפִי, Yalk. Ps. 841 סיב ק', v. סִיבָּא.

קַמָּן, Y. Kil. VI, end, 30ᶜ נקמן, v. קָמַז.

קָמֵן, v. קַמִּי.

קַמְסַקְלְתּוֹר, Yalk. Koh. 989, v. קוֹמִיס.

קָמַע (cmp. קָמַט) *to press, squeeze; to pass and knot straps.* Bekh. 30ᵇ מעשה באשה ... והיתה קוֹמַעַת וכ' a woman was married to a *ḥaber* (חָבֵר), and she fastened the straps

of the T'fillin for him, and when afterwards married to a publican, she knotted the custom seals for him; Ab. Zar. 39[a] Ar. (ed. קושרת); Tosef. Dem. II, 17. Tosef. Kel. B. Mets. VI, 1 הסנדל משיקמצ the sandal is susceptible of uncleanness when the straps are attached.

קְ׳, קְמָצָה, קְמָצָא c. (preced.; cmp. קוֹמֶץ) *a little, somewhat.* Pes. 113[b] ק׳ ... אוכל eats much and passes little. Y. Yoma III, beg. 40[b] בתחלה ק׳ ק׳ וכ׳ first the redemption comes little by little, and then &c.; Y. Ber. I, 2[c] קִרְמָאָה; Cant. R. to VI, 10. Ib. to IV, 4, v. זוּגָּה h.; a. fr.

קוּמְ׳, קַמְפּוֹן m. (campus, κάμπος, accus.) *plain* for exercise and amusement. Kel. XXIII, 2 בפני שעומדין עליו בקמ׳ Ar. (ed. בקומ׳; Ar. s. v. קינפון: בקנפון) because soldiers at sports stand on it. Pesik. B'shall. 82[b] כל עמא ירפקון לק׳ let all people go out to the campus (for public court); Cant. R. to II, 14; Lev. R. s. 6. Ib. s. 31 יהו מחזרין אותו בק׳ they shall make him go around in the campus (for public disgrace); Yalk. Deut. 810; Deut. R. s. 2 Ar. Var. קנ׳, v. עֲקִיפִים. Pesik. R. s. 21 מלך ... בקרמ׳ (corr. acc.) a king going out to the plain for sport, opp. יוצא לגלחניה. Kel. XXIV, 1 שמשחקין בו בקונְפּוֹן (Ar. בקנ׳; Hai G. בקוּפ׳, corr. acc.) with which they play in the field; a. fr.

קָמַץ (b. h.) 1) *to compress, close the hand, grasp.* Pes. VII, 2 יִקְמוֹץ את מקומו he must grab (take a handful of the flour from) its place (where the juice has dripped on it).—Esp. *to take a fistful* (קוֹמֶץ) *of the meal-offering* (by bending three fingers over to the wrist and striking the flour off with the thumb on top and with the little finger below). Sifra Yayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 יכול יקמוץ וכ׳ you may think he may grab with the tips of his fingers. Ib. יכול מצוה שיקמצנה ... קָמְצָה וכ׳ you may think the proper thing is for the priest to take off the fistful, but if a layman did it, it is legal. Men. II, 1 הקומֵץ את וכ׳ if the priest takes a grab of the meal-offering with the intention of eating &c.; a. fr.—*Part. pass.* קָמוּץ *closed.* Cant. R. to VIII, 14 צבי ... ועינו אחת קְמוּצָה the deer when sleeping has one eye open and one closed.—2) *to leap.* Yalk. Ps. 685 קומץ כאריל, v. קָפַץ.

Hif. הִקְמִיץ *to perform the* קְמִיצָה. Lev. R. s. 3 ה׳ ואכל וכ׳ he took the handful for the altar, and ate the rest.

Nif. נִקְמַץ *to be grabbed from.* Men. III, 3 שתי ... שלא נִקְמְצוּ וכ׳ two meal-offerings which were mixed up before the altar's share had been taken off. Ib. 18[b] בנִקְמָצוֹת concerning such offerings as are subject to קְמִיצָה; a. fr.

Pi. קִימֵּץ 1) *to scrape off* (with bent fingers). Ḥull. 50[a] מְקַמְּצִין you must take off a little from the surface.—Trnsf. *to take off a share.* B. Bath. 106[b] שני אחין שחלקו ... מקמצין if two brothers divide an estate, and then a third brother comes from abroad ..., they have to give him each a share from their portion, opp. בטלה מחלוקת the division is null and void (and a new division by lot has to be made); ib. 107[a]; a. e.—2) *to scrape together, collect.* Pesik. R. s. 20 מְקַמֵּץ (not מקמיץ), v. סָרַטָן. Keth. VII, 10 והמקמץ ... אלו the following are those whom the court forces to release their wives, ... and the scraper; expl. ib. 77[a] המקבץ צואת כלבים he that collects excrements of dogs; (another interpret.) חמק׳ זה בורסי 'the scraper' (of excrements) means the tanner; Tosef. ib. VII, 11 המקמץ את הצואה (not הצועה) who collects excrements; Y. ib. VII, end, 31[d]. Ḥag. 4[a]; 7[b].—3) *to be parsimonious.* Ḥull. 46[a] וסימנך עשירין מקמצין and as a mnemonical sign (to remember which of the two it was that threw the liver away, and which used it) it may serve thee: 'the rich are parsimonious' (R. Simon who was rich used it); Men. 86[a].

קָמַץ ch. same, 1) *to grab, take a fistful.* Targ. Lev. II, 2; V, 12.—Men. 11[a] כדקמצי אינשי as people ordinarily grab (putting the hand in and taking a handful of flower out). Gen. R. s. 5, v. חֻפָּן; a. fr.—2) *to press, close (the eye).* Y. Sabb. XIV, beg. 14[b] דו קָמֵיץ חדא וכ׳ for it (the deer in sleep) closes one eye &c., v. preced.—Part. pass. קְמִיץ. Targ. Cant. VIII, 14.—3) *to scrape off.* Ḥull. 50[a] קְמוֹץ הב וכ׳ scrape the surface off and give me (the fat) to eat. Ib. קַמְצוּ וכ׳ they scraped the surface off and &c.—4) *to leap.* Ber. 63[a] קָמִץ Ms. M. (ed. קבץ; Ms. F. קפץ), v. זגל I ch.

קֶמֶץ, v. קוֹמֶץ.

קְמָצָא, v. קוּמְצָא I, II.

קַמְצָא I c. 1) (קָמַץ 4) [*hopper,*] *locust.* Targ. Nah. III, 15 (h. text ילק).—Eduy. VIII, 4, a. e. אַיל ק׳, v. אַיָל. Sabb. 77[b] מ״ט קרנא דק׳ וכ׳ why is the proboscis of the locust soft (flexible)?; [Rashi: = נמלה, v. infra; early ed. Rashi: שבלול]. Ib. תאר מאן ... לק׳ וכ׳ if you want to make a locust blind, break off its proboscis. Yeb. 121[b] ודילמא ק׳ בעלמא וכ׳ perhaps it was merely a dead locust (or ant) to which playing children gave a man's name?; a. fr.—*Pl.* קַמְצֵי. Targ. Num. XIII, 33 (h. text חגבים). Targ. Prov. XXX, 27 (h. text ארבה); a. e.—Taan. 21[b] אמרו ... אתו ק׳ וכ׳ when they told R. J. that the locusts were coming, he ordered a fast; a. fr.—[Y. Ab. Zar. V, 44[d] bot. אכל קמצין, prob. to be read: חמרצן, v. חֲמַרְצָן II.]—2) (קָמַץ 1) [*scraper, collector,*] *ant.* Sabb. l. c.; Yeb. l. c., v. supra.—*Pl.* as ab. Ber. 54[b] וכ׳ ק׳ ... אירחי the Lord sent ants which made holes in the mountain &c.—*3) *snail.* Gen. R. s. 21 כהדין ק׳ דלבושיה וכ׳ ('Rashi' קימצא) like the snail whose garment is part of its body. [The entire phrase is a gloss, v. Yalk. Gen. 34, and קמצא is perhaps a clerical error for לימצ״א q. v.]

קַמְצָא II pr. n. m. *Ḳamtsa*; בר ק׳ *Bar Ḳamtsa.* Gitt. 55[b] אק׳ וברי ק׳ חריב וכ׳ through an affair concerning Ḳ. and Bar Ḳ. Jerusalem was destroyed; Lam. R. to IV, 2 בין ק׳ ובין בן ק׳ חרב מקדשא.

קַמְצוֹן, v. next w.

קַמְצִיץ (קַמְצִץ) m. (קָמַץ) *compressed condition, bent up, doubled.* Y. Naz. IX, 57[d] אם מצאו ק׳ וכ׳ if one finds a corpse, in the ground, doubled, we say, debris fell upon him, opp. פשוט. Ib. [read:] סבריין מימר ראשיהם בצד מרגלותיהם זהו ק׳ they thought 'their head beside their feet' (of corpses found in the ground) meant *ḳamtsuts*

(that each body's head was lying by its feet). Y. Pes. VII, 34[d] מת ק' היה נתון וכ' Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] קמצין (not קמצון) a doubled (mangled) body is under it (i. e. a mangled body was found there, and a mark was put over it); Y. Sot. IX, 23[c] top קמצין.

קַמְצָן m. (קֶמֶץ) *grasping, greedy*; בן ק' a greedy person. Tosef. Sot. XIII, 8 ed. Zuck. (Var. חַמְצָן), v. חַמְצָן.

בֶּן קַ', קַמְצָר pr. n. m. *Ben Ḳamtsar* (denom. of קֶמֶץ, writing four letters simultaneously with four pens between his fingers). Yoma III, 11. Ib. 38[b]; Y. ib. III, end, 41[b]; Cant. R. to III, 6 של בית ק' those of the house of Ḳ.

קמקמה, Y. Sabb. I, 3[b], v. קִימּוּשָׁא.

קָמַר (cmp. כָּפַר) *to bend, arch over, cover*. Erub. VIII, 9 שמבחוץ צריך לְקַמּוֹר the pit (עזקה) outside of his private ground he must arch over; a. e.—Part. pass. קָמוּר; f. קְמוּרָה &c. Ib. 10 ברב שהוא ק' וכ' a gutter covered up four cubits on public ground; Tosef. ib. IX (VI), 18; Y. ib. VIII, end, 25[b]. Ohol. III, 7. Ib. V, 1 תנור ... ועיניו ק' לחוץ an oven which stands in the house, but the arch over its 'eye' (fire-place) is outside the house; (R. Hai G. expl. גָּמוּר וסָדוּר; v. Koh. Ar. Compl. s. v. קמר). Num. R. s. 12 אין צב אלא קְמוּרוֹת (not קמר') *tsab* (Num. VII, 3) means wagons with vaulted covers; a. e.

קַמַּר ch. same, *to bend*; (cmp. כפת, כפף) *to tie*.—Denom. קְמוֹר.

Pa. קַמֵּר *to girdle*. Targ. Lam. II, 10 קַמָּארוּ ed. Lag. (oth. ed. קְמַרוּ *Pe.*). Targ. Ps. LXV, 13.—[Zend *ḳamara, arch, girdle*, Greek καμάρα, of Semitic origin.]

קַמָּרָא m. *girdle*, v. קְמוֹר.

קַמְרוֹטָא, v. next w.

קַמְרוֹטוֹן m. (καμάρωτον, sub. ὄχημα, S.) *vaulted, arch-covered carriage*.—*Pl.* קַמְרוֹטִין,קַמְרוֹטָא (=καμάρωτα). Cant. R. to VI, 4 (expl. צב, Num. VII, 3, v. קָמַר) כמין ק' (not קמרי') חזו וכ' the wagons were like the tilted carts, in order that the sacred vessels might not be split (through close packing), v. אַסְקַפְסָטֵי; Num. R. s. 12 כמין כמרוסא חזו ביפין עשויות (read קמרוטא, and strike out כיפין as a gloss expl. our w.); Y. Sabb. I, 2[d] קמרסטא; Y. Succ. I, 52[a] top קמרסטה; Yalk. Num. 713 קמרסטא (obviously καμαραστα, fr. a verb καμαράζω). Gen. R. s. 31 כמין קומרוטין וכ' (some ed. קומרוטן, Ar. קמרושין) Noah's ship was shaped like the tilted wagons, and it was so curved that the top was one cubit broad; Yalk. ib. 54 קמרושין.

קִמְרוֹן m. (קָמַר) *arched lid*. Kel. XVI, 7. Ib. XVIII, 2.

קמריטין, קמריטון, v. קַמְרוֹטוֹן.

קַמְרַסְטָה, קַמְרַסְטָא, v. קַמְרוֹטוֹן.

קָמְתָא, v. קָמָא II.

קמתין, Yalk. Gen. 151 Ar., v. קָמַט.

קַן* m. (v. קנן) *preparation, arrangement*. Gitt. 6[a] top אפי' (שמע) קן קולמוסא וקן מגילתא even if the husband ordering a letter of divorce to be written heard only the sound produced by the cutting of the pen and the unfolding of the parchment; [Rashi: קן onomatopoetic: *crackling, crepitation*; Var. קל *sound*].

קֵן c. (b. h.; קָנַן) 1) *nest; birds in a nest*. Ḥull. XII, 1, a. fr. שילוח הקן the duty of letting the mother bird go when a nest is taken out (Deut. XXII, 6 sq.). Gen. R. s. 19 אש יוצאה מקינו fire goes forth from its nest and burns it (the phœnix, v. חוֹל II); Midr. Sam. ch. XII; Yalk. Job 917 מקִנּוֹ. Ex. R. s. 20 מצאו לחם קן they (the Israelites) found a nest for themselves (with ref. to Ps. LXXXIV, 4); a. fr.—2) (fem.) *the couple of sacrificial birds* (Lev. XII, 8; XIV, 30; a. e.). Ḳinnim II, 1 קן סתומה a couple of birds concerning which it has not yet been decided which is to be the burnt offering, and which the sin offering; ib. 4 קן מפורשת which has been decided upon; a. fr.—*Pl.* קִנִּים, קִנִּין. Ker. 28[a] אין הק' מתפרשות וכ' קִנִּין, the special designation of the couples is made either by the owner or by the priest's action. Ned. IV, 3 קִנֵּי זבין the bird sacrifices of those cured from gonorrhœa; ק' יולדות those of women after confinement; a. fr.—*Ḳinnim, Ḳinnin*, name of a treatise of the Mishuah, of the Order of Ḳodashim.—3) *cavity, chamber*.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 14, v. בִּירָה, a. כּוֹנָנִית. Koh. R. to I, 9 שלא נבראו בי ק' וכ' because no chambers (for the reception of prophecy) were created within me until now &c.; (Ex. R. s. 28 לא נתנה לו רשות להתנבאות no permission to prophesy had been given him).

קִן', קִנָּא, קֵן ch. same, 1) *nest, swarm*. Targ. O. Deut. XXII, 6 (ed. Berl. קִינָא). Targ. Is. X, 14 (ed. Wil. קִנָּה, corr. acc.). Targ. Jud. XIV, 8. Targ. I Sam. XIV, 27 (h. text רִעְרֵת); a. fr.—Ḥull. 141[b] זיל טרוק אקן וכ' go and knock at the nest, that the birds be moved, and thus take possession of them. Gitt. 68[b] דתרנגולא ברא ק' the nest of a woodcock; חפרוה לקִינֵיהּ וכ' they covered his nest with white glass; a. fr.—Snh. 102[b] (prov.) דפרע קִנְאֵיהּ מחריב קִינֵיהּ Ar. he that wreaks his vengeance destroys his own nest (ed. דפרע קיניה מחריב ביתיה, read with Ms. F. קנאיה).—*Pl.* קִנֵּי. Erub. 3[a] (expl. אמלחרא) ק' nest-shaped *cornices*.—קֵן נְשָׁרָיָא pr. n. pl. *Eagles' Nest, Ḳan-Nishraya* (v. P. Sm. 3673), *Kennesrin* on the Euphrates. R. Hash. 26[a] (Ms. M. קנשריא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *close place*. B. Kam. 58[b] בק' וכ' תלתא ... three date-trees stood in one place (close together). Ib. 92[b], v. שָׁרָבָא. Succ. 32[b] תלתא תלתא טרפי בק' three leaves close together (Rashi: on one stem, = קָנָה, קָנֶה).

קָנָא, *Pi.* קִנֵּא, v. קני I.

קָנָא, *Pa.* קַנֵּי, v. קָנֵי I.

קְנָא *to buy*, v. קָנֵי II.

קַנָּא, v. קַנַּאי.

קִנְאָה f. (b. h.; קָנָא) *jealousy, envy, passion; emulation*,

zeal. Ab. IV, 21 ח׳ והתאוה וכ׳ jealousy, lust, and ambition carry man out of the world (v. יָצָא). B. Bath. 21ᵃ; 22ᵃ קִנְאַת סופרים וכ׳ emulation among scholars increases wisdom. Meg. 7ᵃ את מעוררת עלינו וכ׳ ח׳ thou wilt arouse the envy of the nations against us. Gitt. 7ᵃ (play on קינה וכ׳, Josh. XV, 22) כל מי שיש לו ק׳ . . . ודומם שוכן עִדִּי וכ׳ if a man has cause for anger against a fellow-man and keeps silence, he who is enthroned for evermore will do justice to him. Sot. 2ᵇ (expl. קרפוף) דבר המטיל ק׳ וכ׳ something which causes ill feeling between her and others (the witnesses that tell); המטיל ק׳ בינו לבינה which causes ill feeling between himself (the husband) and her. Ber. 33ᵇ מטיל ק׳ במעשה וכ׳ he causes jealousy among the works of creation (intimating that God's love of his creatures is partial). Sabb. 89ᵃ יש ביניכם ק׳ is there envy among you (the angels, that you must be warned not to commit murder &c.)? B. Kam. 82ᵃ את הק׳ . . . מכניס causes love to enter (into man's heart) and ill-will to escape; a. fr.—*Pl.* קְנָאוֹת. Num. R. s. 9; a. e.

קְנָא, קְנָאָא, קְנָאתָא, קְנָאיתָא ק׳ ch. same. Targ. Num. V, 14, sq.; ib. 18 (Y. ed. Vien. קְנָאיתי, corr. acc.). Targ. Y. Deut. V, 9. Targ. Prov. XXVII, 4; a. fr.—Sot. 2ᵇ אתו למיעבד ק׳ בהדה (towards her husband) in her heart; אירהו . . . ק׳ בהדה he will be the cause of her rancor.—Snh. 102ᵇ קְנָאִיה (fr. קנא), v. קְנָא.

קַנָּאי m. (b. h. קַנָּא; preced.) 1) *zealous.* Snh. 82ᵇ ק׳ בן ק׳ הוא he (Eleazar) is a zealous man, son of a zealous man; Lev. R. s. 33 ק׳ בר ק׳.—2) *revengeful.* Yalk. Gen. 72, v. קוּנְיוֹן.—*Pl.* קַנָּאִין, קְנָאִין. Snh. IX, 6 (81ᵇ) חק׳ פוגעין בו (בשעת מעשה) Ms. M. (ed. ק׳ פוגעין בו; Y. ed. פוגעין בהן, omitting ק׳) zealous people (like Phineas) have a right to strike him (them) when caught in the act; Y. ib. IX, end, 27ᵇ; Num. R. s. 20 end.—Esp. *the zealots, the terrorists* during the siege of Jerusalem by the Romans. Ab. d'R. N. ch. VI, end בקשו ק׳ לשרוף וכ׳ the zealots wanted to burn all this wealth (v. סִיקָרִין).—*Fem.* קַנָּאִית; v. קְנָאִנִית.

קַנָּאי, קַנָּא, קְנָאן (קַנָּאן) ch. same. Targ. Ex. XX, 5; Deut. V, 9. Targ. Ex. XXXIV, 14; a. e.—*Pl.* קַנָּאִין. Targ. Y. II Deut. IV, 24.

קַנָּאִית, v. קְנָאנִית.

קְנָאֵיתָא, v. קְנָאָה ch.

קַנָּאתָנִית, קְנָאנִית f. (preced. wds.) *inclined to jealousy.* Gen. R. s. 18 ולא מן הלב שלא תהא קנאת׳ (some ed. קַנָּאתָנִית) nor will I create her from Adam's heart, lest she be of a jealous disposition; Yalk. ib. 24; Yalk. Is. 265 קנאנית.—*Pl.* קְנָאנִיוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6 (some ed. קַנָּאִיוֹת, fr. קַנָּאִית).

קְנָאתָא, v. קְנָאָה ch.

קְנָאתָנִית, v. קְנָאנִית.

קנב, *Pi.* קִינֵב *to strip, trim, make even, clean (vegetable).* Kel. XVI, 2 משיחסום וקִנְּבָן when he has peeled them (the wicker baskets) and trimmed them (pinched off the projecting pricks); ib. 3. Ib. 4 (of leather implements). Tosef. ib. B. Mets. VII, 11 (not וינקב); 12. Tosef. Dem. IV, 5 לְקַנֵּב, v. אִיסְפַּרְגּוֹס. Y. Pes. IV, 31ᵃ bot. מְקַנֵּב he may clean (vegetable); a. e.—Part. pass. מְקוּנָּב. Tosef. Kel. l. c. חתוכין ומְקוּנָּבין cut and cleansed.

קְנַב, *Pa.* קִנֵּיב ch. same. Sabb. 73ᵇ האי מאן דקנֵּיב סלקא (or דְקָנֵיב) he who trims beets (in the ground). Ib. 115ᵃ מְקַנְּבֵי כרבא cleaned cabbage (on the Day of Atonement towards evening).—V. קוּנְבִיתָא.

קְנַבָּא, v. חִינְבָּה.

קַנְבָּס, קַנְבִּיס, קַנְבּוֹס m. (κάνναβος, κάνναβις) *hemp.* Kil. II, 5 (Ar. קנביש). Ib. V, 8 חק׳ hemp planted in a vineyard; a. fr.—[Sabb. 120ᵃ חקנבוס Ms. M., v. קוֹלְבִּין.]

קנבימון, Yalk. Lev. 479, v. אַקוּבִּימוֹן.

קַנְבִּיס, v. קַנְבּוֹס.

קנגי, קנדי, words in an incantation. Yoma 84ᵃ, v. כנתי.

קְנִינְיוֹן, v. חִינְיוֹן.

קנדי, v. קנגי.

קַנְדִּילָא m. (candela) *candle,* in gen. *lamp, light.* Cant. R. to III, 11, a. e., v. עֲשָׂשִׁיתָא. Gen. R. s. 4 בהדין ק׳ (sub. דעששיתא) like the oil floating on the water in a lamp; Yalk. ib. 5 קנדלא (corr. acc.). Esth. R. to I, 3 קַנְדִּילָה, v. פַּשְׁתִּים; a. e.—*Pl.* (h. form) קַנְדִּילִין, קַנְדִּילַיָּא. Ib., v. פְּקָקִים. Lam. R. to III, 7 הוה מסדר קנדלריה (not מסדרא) prepared his Sabbath lights; Y. Maas. Sh. V, 56ᵃ top עביד קַנְדִּילוֹר.

קנדלא, קַנְדְּלָא, v. preced.

קנדס, v. קִרְנָס.

קנדקי, Targ. II Esth. I, 14, some ed., read: חַגְּרִיקֵי.

קָנָה, v. קני II.

קִינָּה, קָנָּה f. = 1) קֵן *nest;* 2) (קָנַן) *affirmation, oath, vow.* ק׳ מאי ק׳ של תרנגולין . . . לשון דקונם מרבעי if a person used the word *kinnah* to introduce a vow, how is it? did he mean a nest of chickens (in which case there would be no vow), or has it the meaning of confirmation like *konam*? It remains doubtful.

קָנֶה m. (b. h.; cmp. קָנַן) *calamus, reed; anything resembling a reed, branch of a candlestick; windpipe* &c. Cant. R. to I, 6 (legend about the origin of Rome) ירד ק׳ גדול וכ׳ . . . Michael the archangel came down and planted a large reed in the sea &c. Taan. 20ᵃ רך כק׳ וכ׳ לעולם . . . man must at all times be yielding like a reed and not unbending like a cedar, v. קוֹלְמוֹס. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14

ק׳ של מנורה the branch of a candlestick; Sabb. 47ª קָנֶה מנורה; Y. ib. XII, 13ᶜ קָנֵי. Ib. ק׳ של צירדין a part of the composite pole which the hunters use (to reach the nests); Bab. l. c. ק׳ סיידין of the whitewashers; Tosef. l. c. צירדין (Var. ס׳). Ker. 5ª קָנֶה בשם sweet calamus. Kel. XVII, 16 ק׳ מאזניים the beam of the balance. Ib. ק׳ של עני וכ׳ the poor man's cane which has a receptacle for water.—דחחה בק׳, v. דָּחָה.—Ber. 61ª bot. ק׳ מוצא קול the windpipe produces sound. Ḥull. 21ᵇ; Zeb. 65ᵇ לק׳ ... עד שמגיע until he reaches (with his nail) the gullet or the windpipe. Ḥull. 28ᵇ (in Chald. dict.) נבדקיה לק׳ וכ׳ let him examine the windpipe and cut it &c. Men. XI, 6 עשרים כחצי ק׳ חלול ... twenty-eight staves shaped like a segment of a hollow reed; a. fr.—Ohol. I, 8 ק׳ = קָנֶה זרוע *forearm.*—קָנָה שפה, v. קָנָה.—הושיט בק׳ [*to hold forth on a cane,*] *to treat lightly, consider unimportant.* Num. R. s. 8 end ...והושיטו לו בק׳ דבר (not והושיטה) something for which that ancestor prostrated himself in prayer (Gen. XXVIII, 20) ..., and now comes this man (Aquila) and holds it up to contempt!; Yalk. Gen. 123; Gen. R. s. 70. Ib. את מושיטו לזה בק׳ dost thou make it appear contemptible to this man?; Koh. R. to VII, 8.—*Pl.* קָנִים, קָנִין. Men. l. c. Ib. סידור ק׳ the arrangement of the staves between the cakes of the show-bread. Kel. XVII, 17, a. fr. מחצלת ק׳ a reed mat. Ex. R. s. 35 (ref. to Ps. LXVIII, 31) חיה הדרה בין הק׳ the beast that dwells among the reeds (Rome, v. Cant. R. to I, 6, quoted above). Gen. R. s. 1 לק׳ ... עשיר he is a rich man and needs no reeds (for his house); הרי הוא צריך לקני המדת he still needs the measuring rods; a. fr.

קָנֶה, קָנֵה ch., v. קָנֵי.

קְנוּבְקָאוֹת f. pl. *cakes made of flour of parched grain, kneaded with oil, and intended to be reduced again to flour by rubbing between one's hands; brittle cakes.* Ḥall. I, 5 וכן חק׳ חריבות and so are brittle cakes subject to Ḥallah; Y. ib. 57ᵈ sq. [read:] וכן חק׳ חריבות ... שלא תאמר וכן חק׳ חריבות וכ׳ and so are the brittle cakes subject &c., that you may not think, because they are to be reduced to flour, they ought to be exempt.

קְנוּבָה, v. קְנִיבָה.

קְנוּבְתָּה, קְנוּבְתָּא, v. קְנִיבְתָּא.

***קַנְוָא** m. (קְנֵי II) *he that gives possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. קַרְיָא.

קְנוּחָה, v. קִינּוּחַ.

קְנוּטְרוּכוֹס, v. גְּנֻדְרוּפוֹס.

קְנוּי, v. קִינּוּי.

קְנוֹן m. (denom. of קָנֶה) *a reed basket,* contrad. to סַל, a common wicker basket. M. Kat. III, 7. Bets. I, 8 (14ᵇ) (missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 20; Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot.; a. e.—*Pl.* קְנוֹנִין, קְנוֹנִים. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 (not קני).

קְנוֹנְיָא, v. קִינּוֹנְיָא.

קְנוּפָא, קְנוּפָא, v. sub קִרְנֵי.

קְנוּקְנוֹת f. pl. (reduplic. of קָנֶה) [*little reeds, tubes.*] *branch sinews of the nervus ischiadicus; thin branches of the grape vine.* Ḥull. 92ᵇ. Ib.ª ק׳ שבה וכ׳ the rods on the grape vine are typical of the empty (meritless) in Israel.—[Ab. d'R. N. ch. XL קינוקנות (Var. פידון) *chastising rods.*]

קְנוֹת, v. קִינָּה.

קנח, Y. Shebi. VI, 36ᶜ, v. קָנָה.

קִנַּח, *Pi.* קִינַּח *to wipe off, cleanse.* Tosef. B. Bath. V, 4 קוֹנַח מן האגד (ed. Zuck. קודח מן האגד, corr. acc.) he may wipe off (the wine or oil which is left after measuring) on the rim of the measure. Ber. VIII, 3 מְקַנְּחִין ידיו וכ׳ a person may wipe his hands with the napkin and let it lie on the table. Sabb. XXI, 3 מְקַנְּחִין בו you may wipe the table with it. Ib. 81ᵇ לְקַנֵּחַ וכ׳ to wipe off (the posteriors) with &c. B. Bath. V, 10 הסרטון מקנח וכ׳ the wholesaler must cleanse (by rubbing) his measures once in thirty days; a. fr.

Nithpa. נִתְקַנַּח *to be wiped off.* Ḥull. 36ª בב׳ הדם וכ׳ when the blood was wiped off between the cutting of one organ (סִימָן) and the other.

קָנַח, *Pa.* קִנֵּח ch. same. Lev. R. s. 28, end וְקִנְּחִיהּ, v. אֲזָא; a. e.—Ned. 10ᵇ מְקַנְּחָנָא, v. קְנַם.—[Y. Ab. Zar. III, 43ª מיתקנחא, read as Y. Orl. I, end, 61ᶜ מיתקניחה, v. תְּקַן.]

קָנַט (sec. r. of קוּט or קָטַט) [*to cut; to shrink*], v. קְנִיט.

Hif. הִקְנִיט 1) [*to cut,*] *to vex, annoy, make angry.* Midr. Till. to Ps. III בוכה אני שהקנַטתי את אבא (ed. Bub. שהכעסתי) I weep because I provoked my father. Pesik. Shubah, p. 165ª לא ... הקנטנו אותו have we not provoked him to anger? have we not annoyed him? Ḥull. 122ᵇ; 55ᵇ, a. e. אל תקניטני שבלשון יחיד וכ׳ do not weary me (with thy arguments), for I am teaching this as an individual opinion (not as an adopted rule); a. fr.—2) *to shrink, fail.* Tanḥ. ed. Bub. Thazri'a 4 נפשו מקנטת עליו (Ms. R. קניטה) his soul within him would faint (ed. Tanḥ. 3 מצריחה).—V. קְנִיט.

קָנַט ch. same, *to loathe.* Targ. Y. Num. XXI, 4 (h. text קצר); ib. 5 (h. text קוץ).

Pa. קִנֵּט *to vex.* Targ. Y. Ex. XXII, 20. Targ. Job XIX, 2 Ms. (ed. תנקט, corr. acc.).

Af. אַקְנִיט same. Targ. Ps. LXIX, 6 מַקְנִישַׁי (some ed. מקטיני, corr. acc.). Targ. Ruth I, 15 (h. text סגע).

קְנַטּוֹר, קְנַטּוֹר, v. sub קִרְיָ׳.

קנטורים, Pesik. R. addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197ª), v. קְטָרִין II.

קְנַטִּין, Tosef. Maasr. III, 14 Var., v. קוּפְנִין.

קְנַטָּר, קְנַטִּיר, ק׳, קִי׳, **קְנַטָּרְיָא** m. (centenarium) 1) (= centuria) [*a number of acres of ground,*] *large court.* Tosef. B. Bath. VI, 24 ק׳ אני מוכר וכ׳ if a man says, I sell thee a *centenar,* he must deliver to him an area of twelve (cubits) by twelve; B. Bath. 98ᵇ קנתיר (Ms. M. קנתור;

Ms. H. קנתינר; Ms. R. קנטינר); expl. ib. תרבץ אפדני court for a villa.—2) *a hundred thousand sesterces, a weight* corresp. to h. פְּפַר; (abbrev.) קִנְטֵר, קִנְטָר, קִנְטָרָא, קִנְטַר׳. Targ. Y. Ex. XXV, 39 קנטינר. Ib. XXXVII, 24 קנטינר (Ar. קנטר). Targ. I Chr. XX, 2 קנטר, קנטינר ed. Lag. (ed. Rahmer קנטיניר, Var. קנטר). Targ. II Chr. XXIII, 11; a. e.—Bekh. 50a לקינטרא תיקלא ... אית there is a place where the *centenarium* is called *tikla*; B. Mets. 87a לקנטירא.—*Pl.* קִנְטִירִין, קִנְטָרִין, קִינְטָרִין, קִנְטָרֵי, קִנְטָרָא, קִנְטָרִין, קִנְטִירִין, קִנְטִירִין, קִנְטִירִין. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 24; 25; 27. Targ. I Chr. XIX, 6; a. e.—Bekh. l. c. דכחזבין ק׳ וכ׳ ... כל בסף wherever 'silver' is mentioned in the Pentateuch, it means Sela, in the Prophets, *litrae*, in the Hagiographa, *centenaria*, except the silver mentioned in the transaction of Ephron (Gen. XXIII) where it means *centenaria*; B. Mets. l. c. דלא שקל מינית אלא ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he (Ephron) would not accept anything of him (Abraham) but *centenaria*; Yalk. Gen. 102; Gen. R. s. 58 קונ׳. Ex. R. s. 42, v. מֶסֶךְ. Lev. R. s. 28 עשרת ... ק׳ דכספא the ten thousand hundredweights of silver (Esth. III, 9). Ib. בעשרה ק׳ worth ten *centenaria*; Pesik. Haʿomer, p. 71b; a. e.

קִנְטֵר, קִנְטָר, קִנְטָרָא, קִנְטִיר, v. preced.

קִנְטַר (cmp. קַנֵּט) [*to sting,*] *to chide.* Pes. 66a התחיל מְקַנְטְרָן בדברים he began to chide them with words; Y. ib. VI, 33a מקנתרן. Gen. R. s. 98. Cant. R. to IV, 7 מפני שקִירְנְטָרָן ולפי וכ׳ because he rebuked them, and as they took their father's rebuke (in silence), they were allowed to be recorded side by side with Aaron &c.; Num. R. s. 13 שקירְנְטָרָן. Ib. ... ומְקַנְּחַר וכ׳ בירך he blessed the tribes (his sons) and chided Reuben &c.—Y. Sot. I, 16d bot. ומקנתרן בקלה ... מברייתן would he let them escape (unrebuked) from the heavier sin, and rebuke them for the lighter? Y. Snh. VII, 24d bot. ומְקַנְּתְרוּ ... מברייתו you cannot forego his heavier offence, and rebuke (punish) him for the lighter; a. fr.

Hithpa. הִתְקַנְּחַר, הִתְקַנְטַר, *Nithpa.* נִתְקַנְטַר, 1) *to be rebuked.* Sifré Deut. 1 נ׳ עלי ר״ע וכ׳ R. Ak. was rebuked on my account before R. G. &c.; Yalk. ib. 789.—2) *to make one's self disagreeable; to vex.* Num. R. s. 11 מִתְקַנְּטְרִים לפניהם וכ׳ they (the angels of destruction) vex them (the wicked) and say, 'no peace' &c.; Yalk. ib. 711.

קַנְטַר, קִנְטַר ch. same. Y. Yoma I, 38d top ... כד מְקַנְטְרָה וכ׳ when he wanted to rebuke R. L. b. J., he used to say, 'formerly (the Lord was) with him' (allusion to I Chr. IX, 20); Y. Meg. I, 72a bot. למקנטרה. Y. Maasr. III, end, 51a מְקַנְּחַר לאילין וכ׳ chided those teachers of the Agadoth, and called the latter charm-books. Y. Sot. I, 16d bot. הוי הוא דו מקנחר לון (not הרי) it is this for which he chides them (I Sam. II, 29); a. e.

קִנְטַר m. (v. preced. wds.) *a pronged tool, bit,* or *auger.* Kel. XIV, 3 חק׳ של בנאי the builder's *ḳanṭar*; Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 קִנְטוֹר.

קִנְטָרָא, קִנְטַר, v. קִנְטִינָר.

קנטרה, Yalk. Lam. 1037, read: קַסְטָרָה.

קִנְטְרוֹפוֹס, v. גִּנְדְּרוֹפוֹס.

קַנְטָרָן, קִנְטָרָן m. (v. preced. articles) *a quarrelsome person, disputatious.* Esth. R. to II, 5 וכי קנט׳ היה ועיבר וכ׳ was he (Mordecai) contumacious and one who disregards the king's decree?—*Pl.* קַנְטָרָנִין, קִנְטָרָנִין. Ned. 48a אנשי גליל ק׳ היו וכ׳ the Galileans were quarrelsome and wont to forswear enjoying benefits from one another. Naz. 49b מפני שקנט׳ הן וכ׳ because they are disputatious, and do not come to learn &c.; Kidd. 52b.—Cant. R. to VI, 11 אגוזים ק׳, v. קְטָרוֹנִים.

קִנָּא, קִנֵּי (קָנָה) (cmp. Arab. *ḳana*) *to be hot.*

Pi. קִנֵּא, קִנְיֵא (b. h.) 1) *to be jealous; to envy.* Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) לא קִנֵּאתִי בה I was not jealous of her; מפני מה קִנֵּאתָ לע״ז וכ׳ why art thou jealous of an idol in which there is no reality?; a. e.—Esp. ק׳ לאשתו *to suspect one's wife of unbecoming conduct; to accuse of faithlessness; to warn one's wife.* Sot. I, 1 ... הַמְקַנֵּא מקנא לה על פי שנים he who suspects his wife ... must bring charges against her based on a warning given in the presence of two witnesses. Ib. 2 כיצד מקנא לה אומר לה בפני שנים אל תדברי וכ׳ how must he warn her? If he says before two witnesses, do not speak (associate) with that man, and she does so, she is still permitted to him for marital life &c. Tosef. ib. I, 1 [read:] המקנא לאשתו מקנא על פי עד אחד וכ׳ (ed. Zuck. חמקנה, Var. מקנה) he who wants to proceed against his wife, must bring charges based on a statement of warning by one witness or on his own statement; Sot. 2b. Ib.a אסור לקַנְּאוֹת it is forbidden to warn one's wife (in the presence of witnesses). Ib. 3a מותר לק׳ it is permitted &c. M. Kat. 18b (ref. to Ps. CVI, 16) שכל ... קי׳ every one of them warned his wife in jealousy of Moses. Num. R. s. 9 ע״י איש הוא מקנה אותה וכ׳ he may bring charges on the ground of suspicious conduct towards a man (human being) but not &c. Ib. בית דין מְקַנְּאִין להם (some ed. מְקַנְּנִין) וכ׳ the court takes proceedings in their (the husbands') behalf &c.; a. fr.—2) *to arouse jealousy; to provoke.* Meg. 15b קִנְּאַתּוּ במלכו וכ׳ she (by inviting Haman) aroused against him the jealousy of the king and the jealousy of the (other) princes. Num. R. l. c. שהיא מְקַנְּאָה לה׳ח וכ׳ for she provokes the Lord and her husband; a. e.

Hithpa. הִתְקַנֵּא, *Nithpa.* נִתְקַנֵּא *to be jealous; to be incensed.* Men. 109b נ׳ בו ... בשמעי אחיו Onias was jealous of his brother Shimei. Snh. 105b בכל אדם מִתְקַנֵּא וכ׳ a man is envious of all except his son and his pupil. Meg. 13a מִתְקַנֵּאת, v. יָרֵךְ. Ab. Zar. 54b מפני מה מתקנא בעובדיה וכ׳ why is he jealous of (incensed against) those who worship it (the idol), and is not jealous of (takes no revenge on) itself? Meg. 19a ... מה שנ׳ בכל וכ׳ what reason had Haman to take revenge on all the Jews?; a. fr.

קָנָא, קִנֵּי I ch., v. infra.

Pa. קַנֵּי 1) *to be zealous for; to be jealous; to suspect of unfaithfulness.* Targ. Num. XI, 29. Ib. XXV, 11. Targ. Gen. XXX, 1. Targ. Num. V, 14; a. fr.—2) *to make jealous.* Targ. II Esth. II, 19 קַנְּאָה וכ׳ (ed. קְנָאָה, ed. Vien. קַנְּאָתָהּ) make her jealous by marrying other wives.—3) *to warn one's wife.* Sot. 2b זמנין דלא ק׳ ואמר קַנַּאי it may happen

that he did not warn her and yet he may declare, I did warn her. Ib. וכ"ע ידעי דק' לה and all will know that he did warn her; a. fr.

Af. אַקְנֵי *to make jealous; to provoke.* Targ. Ps. LXXVIII, 58. Targ. I Sam. I, 6, v. אַקְנָיוּתָא. Targ. Deut. XXXII, 16 (Y. I קָנוֹן, read: קַנְּנוֹן). Ib. 21; a. e.

Ithpe. אִיקְּנֵי, אִקְּ *to be jealous, incensed.* Meg. 16a בה אי' ... אי' בי וכ' he (Haman) had a grudge against Vashti and put her to death, and now he has a grudge against me &c. Ib. 13a דמיקַּנֵי ביה חמן against whom Haman was enraged. Ib. 19a מה ... דאי' וכ' what reason had Mordecai to be hostile to Haman?; a. e.

קָנָה, קְנֵי (b. h.) [*to establish,*] 1) (cmp. קוּם, Gen. XXIII, 17) *to create; to acquire, own; to take possession.* R. Hash. 31a (ref. to Ps. XXIV recited in the Temple on the first day of the week) על שם שק' והקנה וכ' because he (the Lord in establishing the world) took possession and gave (his creatures) possession (invested them with a fief), and became the sovereign of the world. Kidd. I, 1 האשה קוֹנָה את עצמה וכ' a wife acquires herself (becomes independent) when she receives her divorce &c. Ib. 20a כל הקוֹנֶה ... כקונה וכ' whoever buys a Hebrew bondman creates, as it were, a master over himself. B. Mets. 75b הקונה אדון לעצמו he who creates a master over himself, expl. חוֹלֶה נכסיו בנכרי who (in order to evade obligations) hangs his property on a gentile (pretends to be merely the agent of a gentile); (another explan.) הכותב נכסיו וכ' who transfers his property to his children during his lifetime. Gitt. 37b sq. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם קוֹנִים וכ' you may buy (as a slave) one of them, but they cannot buy one of you, nor can they buy of one another. Ib. יכול לא יִקְנוּ זה את זה למעשה ידוד you may think, they cannot buy one another for the work (as long as the serf choses to be in the master's power); ולא הם קוֹנִים לגופו ... they cannot buy of one another a bodily slave (who requires formal manumission to be a freeman). B. Mets. 46b bot. מכור לי באלו ק' if one says, sell me (a certain object) for these (coins which I hold in my hand), he has bought (the sale is valid). Ib. IV, 1 הזהב קונה וכ', v. זָהָב. Ib. מצות הרשת קוֹנוֹת וכ' the delivery of cancelled coins effects the purchase of the valid coins. Ib. 47b מצות קונין the delivery of the purchasing money gives possession (no formal possession of the purchased object (מְשִׁיכָה) being required). Kidd. 22b הגבהה קונה lifting up the purchased object makes the sale binding; a. v. fr.—2) *to make sure; to obligate a person by a special symbolical act* (קִנְיָן); *to enter into an obligation by a special symbolical form.* Gitt. 51a בשקנו מידו when they (the court, witnesses &c.) made him obligate himself (that his widow should receive support from his estate); בשקנו לזו ולא קנו לזו when such an obligation was entered with reference to this (his wife's case), but not with reference to that (his daughter's case). B. Mets. 47a ... במה קונין בסלירו של קונה wherewith is the bargain made sure? ... By handing over one of the garments (or any object) belonging to the purchaser; דניחא לירה לקונה דלידחוי מקנה קונה וכ' for the purchaser likes the seller to obligate himself, in order that he may be sure to give him possession; a. fr.—Ib. 48b when he said to him, ערבוני יָקוּן (fr. קין = קנה) my earnest money shall serve to make the purchase sure.—Part. pass. קָנוּי; *f.* קְנוּיָה; *pl.* קְנוּיִים, קְנוּיִין; קְנוּיוֹת. Kidd. 16a עבד עברי גופו ק' והרב וכ' a Hebrew bondman is owned bodily (to the end of his term), and if the master allowed him a reduction of his time, his allowance is not legally binding (the slave not being able to acquire himself); ib. 28a; B. Kam. 113b. Gen. R. s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 1) הקניין קונין וכל וכ' as a rule those who are owned make themselves owners (slaves enrich themselves by robbing their master), and all slaves cause decrease to their master's house, but in this case 'the Lord blessed &c.' (ib. 5); Yalk. ib. 145 הקניין קונין (corr. acc.); a. fr.—Tosef. Ned. IV, 6 שאני קנוי ... קונם the axe of which I am possessed be forbidden (v. קוֹנָם), i. e. I swear that I have no axe; Ned. 35a (Rashi ק' שאיני I swear that another axe is not owned by me).—[Y. Peah IV, 18b השיעה קנויה, read: פָּנוּיָה, v. פָּנוּי.]

Nif. נִקְנָה *to be acquired, owned, bought.* Kidd. 20a (ref. to Lev. XXV, 14) דבר הנ' מיד ליד this refers to what is bought from hand to hand (movable goods). Ib. I, 1 האשה נִקְנֵית וכ' a wife can be acquired in three ways. Ib. 6b אין אשה נ' בחליפין a wife cannot be taken possession of by symbolical delivery (חֲלִיפִין). Ib. I, 3 עבד כנעני נ' בכסף וכ' a Canaanite slave is taken possession of (is considered owned) either by delivery of the purchasing money, or by a deed, or by undisturbed possession (חֲזָקָה). Ib. 5 נכסים שיש ... נִקְנִין וכ' landed property is acquired by means of handing over the money &c., but movables cannot be acquired otherwise than by taking hold (מְשִׁיכָה). Ib. 22b תִּקָּנֶה בביאה let her be acquired (become his slave) by coition; a. fr.

Hif. הִקְנָה *to give possession, sell, transfer.* R. Hash. l. c., v. supra. Snh. 81b ולמַקְנוֹ, v. קוֹנָה. Keth. 82b אשה הִקְנְתָה לו וכ' it is heaven that gave him a wife (through his brother's death without issue); Yeb. 39a. B. Mets. 47a בכללו של מַקְנֶה, v. supra. Ib. 33b, a. fr. אין אדם מקנה דבר וכ' none can give possession of (sell) what does not yet exist (future crops &c.); a. fr.—Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 68 sq.) למה ואין קונה ... ע"י שלא הִקְנִיתֶם אלה וכ' why 'no purchaser'? ... Because you have not transmitted 'these words of the covenant', for there is none among you making the five books of the Law his own (v. קוֹנֶה).

קָנָא, קְנֵי II ch. same. Targ. Gen. XXXI, 18. Targ. Y. ib. XLVII, 23; a. fr.—Keth. 82b דקָנְיֵנָא ודקָנִינָא which I have acquired (own), and which I may acquire in the future. B. Bath. 44b דאיקְנֵי קנה וכ' if the document reads 'that which I may obtain' (shall be seizable for my debt), and be bought and sold again ..., it cannot be seized; ib. 157a. Ib. 168a אסמכתא קָנְיָא, v. אַסְמַכְתָּא. B. Mets. 66b וא"ל קְנִי קְנֵי and he said to him, take possession (of the collateral, I shall not redeem it), he has obtained it. Ib. כל דְּאִי לא קָנֵי an obligation with an 'if' (conditional forfeiture) gives no title; a. v. fr.—Hull. 77a דקני, דקנא, דקנה, v. רֵירָא.

Af. אַקְנֵי 1) *to make one a bondman.* Targ. Zech. XIII, 5.—2) *to give possession, sell.* Targ. II Chr. XXI, 3.—B. Bath. 44b אי א' ... אגב וכ' if he gave him possession of movable

chattel by dint of immovables jointly sold (v. אגב) &c. B. Mets. 72a אַקְנְיֵהּ לבנו וכ' he signed it over to his minor son. Kidd. 7a מַקְנְיָא נפשה she may give possession of herself (become his wife); a. fr.

Ithpe. אִיתְקְנִי to be obtained, acquired. B. Bath. 77a מִיתְקְנִין (Rashb. מִיתְקְנִי), v. מִיצְּא II.

קָנְיָא, קָנֵי m., constr. קְנֵי=h. קָנֶה, *reed, stalk, branch,* &c. Targ. Ps. LXVIII, 31 (some ed. קְנַיָּא *pl.*). Targ. Is. XIX, 6 (ed. Lag. קנה). Targ. II Kings XVIII, 21.—Targ. Ex. XXX, 23 (some ed. קנה).—Targ. Ez. XL, 3. Ib. XLI, 8 (not קְנָיָא). Targ. Ex. XXV, 31 (ed. Vien. קְנַה); a. fr.—Lev. R. s. 6 נטל חד קנה וכ' he took a cane and made a cavity in it into which he put those Denars; א"ל צור הדין ק' בידך וכ' he said to him, hold this cane in thy hand while I am being sworn; נסתיה לקניה וכ' he took his cane and knocked it to the ground &c.; Ned. 25a (the same occurrence before Raba). Ib. לאפוקי מק' דרבא to prevent such an occasion as occurred before Raba; Shebu. 29a. Ḥull. 111a בקופרה ק', v. קוֹפָא II; a. e.—*Pl.* קְנִין, קְנָיָא, קְנֵי. Targ. Ex. XXV, 33. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Ḥull. 53b על לבירי ק' went among the reeds. Ib. 45b חזו חלתא ק' there are three branches (of the windpipe), one branches off towards &c.; a. e.

קְנִיבָה f. (קְנַב) 1) *cutting, trimming vegetable; snuffing the wick.* Bets. 22a שרי ק' Ar. (ed. קְנִיבָא, Rashi Ms. קִינְבָא; Ms. M. קינסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) to snuff (or trim) the wick is permitted (on the Holy Days). Sabb. 114b קנִיבת ירק trimming (stripping) vegetable.—2) קניבת ירק (or קְנוּבַת) *those parts of vegetables which are stripped off, refuse.* Eduy. III, 3; Y. Ter. XI, 48a top. Tosef. Dem. IV, 4 קני' ר' שבגינה ed. Zuck. (Var. קני') the cut off portions of vegetables trimmed in the garden. Tosef. Ter. IX, 10 קְנוּבוֹת (*pl.*); Tosef. Shebi. VI, 2; Y. ib. VIII, 38a top. Y. Pes. III, 30a. Midr. Till. to Ps. I [read:] לטבלא ... וק' ר' בתוכה a plate laid in with precious stones and jewels, and in it lie trimmings of vegetable (ed. Bub. נקיבת ירק, oth. ed. נקובות ידים); a. e.

קְנִיבְּ, קְנִיבְתָא, קְנִיבָתָא ch. same. Y. Shebi. VII, 37b bot. ק' דירקא, v. preced. Y. Ḥall. IV, 60a top אית תמן קניבה אפריש מן קְנִיבְתָּהּ are the trimmings (of the parsnip) still there? If so, set (the T'rumah) aside from the trimmings.

קְנִיגוֹן, v. קְנִיגִין.

קְנִיגִי, קִינְגִי m. (corresp. to a form κυνηγεύς = κυνηγός) *hunter.* Ḥull. 60b (Var. in Ar. גְּנַרְגִי), v. בַּפְלִיסְטַרִי. Gen. R. s. 32 א"ל נח ק' אנא said Noah to him, am I a hunter (that I should get these animals into the ark)?; Yalk. ib. 56.

קְנִיגְיָא, קְנִיגְיָה f. (κυνηγία) *chase, hunt.*—[Targ. II Esth. I, 2 וכל קניגייא, v. קְרִינִי.]—B. Bath. 74b sq. עתיד גבריאל לעשות ק' עם וכ' in the future Gabriel shall arrange a chase of the Leviathan.

קִינְגִי, קְנִיגִין m. (κυνήγιον, S.) 1) *the contest of wild beasts* or *of wild beasts with men* (ludus bestiarius). Ab. Zar. 18b (ref. to Ps. I, 1) זה שלא ישב בקניגי' Ms. M. (ed. בקנגיון) that is he who does not stand as a spectator at bestial contests (arranged by the Romans). Ib. לא עמדתי בק' I do not attend the shows of &c.; Yalk. Ps. 613; a. e.—2) *the actors in the fights of the arena.* Cant. R. to II, 5, v. בלשוורא.—V. קְנִיגִין.

קְנִיגִיזָא f. (κυνηγεσία) same. Pesik. R. addit. s. 4 (ed. Fr. p. 201a קניניזא, corr. acc.); Pesik. Hashsh'mini, p. 191b קינגאר (Ms. O. קנגרא; Ar. s. v. טבריטי: קנגיא, corr. acc. or קניגיא), v. טבריטי.

קְנִיגִין m. (κυνήγιον) same, *hunt, chase, beasts of chase.* Esth. R. to I, 12 אין הרשע ... מראה ק' דידיה the wicked man does not leave this world before God shows his chase, (that is,) how he has been caught. Lev. R. s. 13 בהמות ... הם ק' וכ' (not קניגון) Behemoth and Leviathan shall be the beasts of contest (the show) for the righteous in the hereafter, and whosoever abstains from witnessing the beast fights of the nations in this world, shall be admitted to see them &c.; Yalk. Sam. 161 קניגיון.

קְנִיגְיָא, v. קְנִיגְיָא.

קְנִיוֹת, Tanḥ. Emor 6, v. קִיטֵי.

קְנִיטָה m., קְנִיטָה f. (קְנַט) [*shrinking,*] *fainting, sick.* Tanḥ. Thazr. 3 ואין נפשו ק' עליו and its vitality is not impaired; ed. Bub. 4, v. קְנַט.—[Yalk. Prov. 932; Yalk. Lam. 998, v. נְקִיט.]

קְנִיטְרוֹפּוֹס, v. גַּנְדְּרוֹפּוֹס.

קָנְיָא m. (קְנֵי II) *owner, maker.* Y. Snh. IX, end, 27b, v. קַרְיָא.

קְנִיָּא, Sifré Deut. 51, v. קוֹבְעָא.

עֲלֵי קְ, קַנְיָה pr. n. pl. *ʿĂlé Ḳanyah.* Y. Ter. VIII, 46b bot. [read:] ר' יוחנן איקפח בע' ק' R. Joh. was robbed at A. Ḳ.; [comment.: בעַלֵי ק' by the men of Ḳ.]

קְנִיָּנָא, קְנִיָּנָה, v. next wds.

קִנְיָן m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchase, ownership, right of possession.* Gitt. 47b לנכרי בא"י וכ' יש ק' a gentile has the right of possession in Palestine inasmuch as his produces are exempt from tithes. Ib. קִנְיַן פירות כק' חגוק דמי the acquisition of usufruct is like the acquisition of the soil itself (and the Jewish owner of the usufruct has to offer the first fruits as if he were the owner of the land). Gitt. I, 6 מפני שהוא קִנְיָנוֹ (Y. ed. קִנְיָנוֹ) because he (the slave) is his property. Esth. R. introd. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם יש לכם ק' וכ' you have the right of possession (of slaves) of the nations, but the nations have no right of possession of you, v. קָנָה; a. fr.—2) *property,* esp. *cattle.* Num. R. s. 22 בשביל קִנְיָנָם חפרישו ... they separated themselves from their brethren for the sake of their cattle; a. e.—3) *affirmation, making sure; symbolical form of making an agreement binding,* by handing over an object from one to the other of the contracting parties (v. קָנָה 2). B. Bath. 40a כתיבו ... ק' בפני שנים וארינו

an agreement by symbol is made in the presence of two (forming a court), nor is it then necessary to say, 'write', i. e. a document is made out without special authorization. Ib. סתם ק' לכתיבה עומד an agreement by symbol, unless otherwise stipulated, is intended to be written out. Ib. 3ª ק' דברים בעלמא הוא it is merely an agreement on words (no transfer of a tangible object being agreed upon); a. fr.—*Pl.* קִנְיָנִין, קִנְיָנִין, קִנְיָנֵי. Pes. 87ᵇ אחד מארבעה ק' שקניתי בעולמי one of the four possessions which I own in my world. Sifré Deut. 309 (ref. to Deut. XXXII, 6) ק' אתם לי וכ' (not וקנים) you are to me an acquired property, and not an inheritance. Ab. ch. VI; a. e.

קִנְיָן, קִנְיָנָא, קִנְיָנִי, קִנְיָנֵי, קִנְיָנִין, קִנְיָנִין, קִנְיָנֵי, קִנְיָנִין, קִנְיָנִי

a fine is connected, is exempt from the fine; ib. 42[a]; Shebu. V, 4 אינו משלם ק׳ על פי עצמו none needs to pay a fine on his own confession (if he cannot be convicted otherwise). Keth. l. c. (in Chald. dict.) ק׳ חוי it is the case of a fine, opp. ממונא the case of a real debt or indemnity. Ib. bot. יצאו אלו שהן ק׳ exclude those cases which concern only a fine, opp. ממון. Ib. III, 1 יש להן ק׳ a fine is due for seducing them. Ib. 29[a] יש לה מכר ואין לה ק׳ she can be sold (by her father), and no fine is due for her seduction. Ib. III, 8 כל ... מכר אין ק׳ wherever sale can take place, there is no fine for seduction. Ib. 3 קְנָסָהּ לעצמה the fine for her seduction belongs to herself (and not to her father); a. fr.—*Pl.* קְנָסוֹת. Snh. 8[a] דיני ק׳ בכמה how many judges are required for the adjudication of a fine? Keth. 43[a]; a. fr.—[קנסות, Zeb. 88[b] ed., v. קוֹלָם.]

קְנָסָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 30 (h. text כפר). Targ. Y. Num. XV, 32 ק׳ דשבתא the penalty for violating the Sabbath laws.—Snh. 3[a]; B. Kam. 15[a], v. מְמוֹנָא. Keth. 29[b] בני ק׳ persons for whose seduction a fine is due. Pes. 29[a]; 30[a] ר״ש ק׳ קניס וכ׳ R. S. (in declaring leavened matter kept over Passover forbidden even after Passover) imposes a penalty, because the person has transgressed the law &c. Yeb. 86[a] ק׳ לעניים the penalty (the forfeit of the tithes decreed over the Levites) was to benefit the poor; a. fr.—*Pl.* קְנָסָיָא. Targ. Y. I Ex. XV, 25.—Y. Yeb. XIV, beg. 14[b] עוד הרא באילין ק׳ she is still subject to those penalties (that she must leave both husbands).

קַנְסוֹרֵס, קַנְסוֹדֵס m. pl. a sort of *sandals with heels* (prob. named after a place in Babylonia, cmp. קנשרין, v. קֵן, ch., end). Y. Yeb. XII, 12[c] bot. תמן אמרין כגון אילין ק׳ there (in Babylonia) they say, like those ק׳.

קנצץ, Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Lag., v. יורם.

קִנְקִיל, קַנְקִילוֹן, קַנְקִיל, קנקולין, v. next w.

קִינָךְ, קַנְקַל m. (cancellus, κίγκλις) *any reticulated object*, 1) *a perforated vessel* for fumigation. Deut. R. s. 10 (ref. to Is. LV, 3) האזן לגוף כקי׳ לכלים the ear is to the body what the fumigating vessel is to garments; שכן חקי׳ כמה כלים וכ׳ as many garments are put on the ק׳ and all are fumigated, so there are 248 limbs in man, and all live through the ear (by listening to the word of God); Pesik. Shim'u, p. 117[a] קנקל; Yalk. Jer. 264, a. Yalk. Is. 341 קנקן.—Kel. XXII, 10 קנקילין שיש בה ... כסות f. (Bab. ed. כוסות ... קנקילן, corr. acc.) a fumigating vessel with a receptacle for garments.—2) *latticed gate* or *bar*. Y. Sabb. V, beg. 7[b] קִינְקִילוֹן גורר a latticed gate which drags along on the ground when opened; Y. Erub. X, 26[b] bot. קַנְקִילוֹן גודר; Tosef. ib. XI (VIII), 13 קַנְקַלִּין הגוררין Var. (ed. Zuck. קנקנין); Erub. 101[a] הגגרר.—Esp. *pl.* קַנְקַלִּים, קַנְקַלִּין, קַנְקַלֵּי, קִינָךְ *screens, bars of the court of justice, of idolatrous temples*, &c. Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XXXIII, 3) חור ... משבעה קי׳ וכ׳ consider thyself as if placed behind seven bars and sitting as judge &c. Y'land. to Lev. XIX quot. in Ar. המולך ... קנקלים וכ׳ how was the Moloch worship arranged? There was an idol behind seven enclosures &c. Y. Orl. I, end, 61[c] הכניסה לפנים מן הקנקי׳ when he brought it (the egg) behind the enclosures of the idolatrous temple; Y. Ab. Zar. III, 43[a] חקנקל׳. Ib. 42[d] bot. אסרו ... הק׳ כל שהכניסו whatever one brings within the enclosures one makes forbidden (as an object dedicated to idolatry). Ib. II, 41[b] ע״ז שאין לה ק׳ ... ירון לשם ק׳ if an idolatrous temple has no bars, the whole building is considered as bars (whatever is brought within the premises, is forbidden). Cant. R. to III, 4, v. צְנִינְיוּת. Lev. R. s. 19, end דרך ק׳ שלשליח לו they let her down to him over the bars; a. e.—Y. Snh. X, 28[d] top, v. קָלַע III.

קַנְקַל ch. same, 1) *grating, network*. Targ. Y. I Ex. XXVII, 4; (Y. II קלקל; h. text מכבר). Ib. 5; a. e.—*Pl.* קַנְקְלֵי. Ib. XXXVIII, 30 (with sing. meaning).—2) *pl.* קַנְקְלִין, קַנְקְלֵיָא, קַנְקְלֵי, *lattice-work, bars, enclosures*. Lam. R. to I, 5 ק׳ ... יהבינית לגיו they put him within the seven bars (showed him royal honors). Pesik. B'shall. p. 86[b] באילין קינקיליא the piles of water in the Red Sea between which the Israelites passed were like those latticed bars; Yalk. Sam. 152 קנקיליא; a. e.—Y. Shebi. II, 34[a] (expl. עבדון קנקולין תְּרֵמַל) (corr. acc.) when the bean plants begin to form gratings (the stalks being closely interwoven; cmp. קְלִיעָה a. עָבוֹת).

קנקלטון, read:

קַנְקַלְטִין m. pl. (sub. מִלִּין; cancellatus) *grating* or *network* (in weaving, moulding &c.). Y. Sabb. VII, 10[c].

קַנְקַן I m. (קָנָה) 1) *a cylindrical vessel let into the ground of the cellar* (v. Sm. Ant. s. v. Dolium), in gen. *wine-* or *oil-vessel*. Ab. IV, 20 אל תסתכל בק׳ וכ׳ look not at the vessel but at what it contains; יש ק׳ חדש וכ׳ many a new vessel is full of old wine (many a young man is a fine scholar) &c. Koh. R. to VII, 28 ... מקַנְקְנוֹ וכ׳ ק׳, v. infra. Gen. R. s. 85 נשלו ק׳ אחד וכ׳ they took one cask in the cellar &c.; החזירו את הק׳ למקומה (read: למקומו) put the cask back into its place. Y. Succ. I, 52[b] bot. ... כמשלח וקַנְקַנְתָּהּ like one sending to his neighbor a cask of wine and the storage vessel with it (making a present of both); Gen. R. s. 13; Yalk. Ps. 882. Y. Bets. IV, beg. 62[b] מבריאה על גב קנקנה he brings the load of wine in its original vessel (not bottle-wise); a. fr.—*Pl.* קַנְקַנִּים, קַנְקַנִּין. Gen. R. s. 32 הרוצר ... בודק ק׳ מרועעים וכ׳ the potter does not try (knock at) the defective vessels ..., but he tries the sound (so God tries not the bad but the good men). Keth. XIII, 4 והודה בק׳ but admits that he owes the (empty) vessels, v. כַּד II. Ib. 108[b] יש בלשון הזה לשון ק׳ the expression 'vessels of oil' includes vessels, i. e. one who claims vessels of oil claims not only a certain quantity of oil, but also the vessels. Koh. R. to VII, 28 צפה הקב״ה בכל הק׳ ולא מצא וכ׳ the Lord looked at all vessels (fit to receive the Law), and found none better pitched than that of Moses &c.; a. fr.—2) (cmp. קָנָה, a. קָנָא) *coulter*. B. Mets. VI, 4 (80[a]).—[Erub. 101[a] הגגרר ק׳ a plough used as a bar, Rashi; v. next w.]

קַנְקַן II dial. for קַנְקַל, q. v.

קַנְקְנָא m. ch. = קַנְקַן I, 1) *vessel.* B. Bath. 22[a] פוק חזי קנקנא לרה go and smell at his vessel, i. e. examine his mental capacity; a. e.—2) *coulter, plough.* Y. Ber. II, 5[a] top שרי קנקניך ... וכ' untie thy ox and untie thy plough, for the Temple has been destroyed; Gen. R. s. 63 קשור קנקניך וכ' tie thy ox and tie thy plough, for king Messiah was born; Lam. R. to I, 16 Ar. (ed. פרנך).

קַנְקַנְתּוֹס, קַנְקַנְתִּים, v. קַלַּנְתּוֹס.

קַנְקַשְׁרִיָּא, v. קֵן ch.

קָנָת (b. h.) pr. n. pl. *Kenath,* on the east of the Jordan (v. Hildesh. Beitr., p. 49 sq.). Y. Shebi. VI, 36[c] (not קנח); Tosef. ib. IV, 11 (v. ed. Zuck. note); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 יונקתה (corr. acc., or קינתירה).

קָנָת f. (v. קָנַן; cmp. קַנְקַן I) [*that which is inserted,*] *handle, helve.* Macc. II, 1 מקנתו Ar. (or מקנתו fr. קָנָה; ed. מקתו, v. קַתָּה).—*Pl.* קַנָּתוֹת. Y'lamd. to Lev. XIX quot. in Ar. ק' של רמחים וכ' handles of spears and knives.—[Kel. XV, 1 R. S. Vers., v. קִיסְטָה]

קַנְתָּה, קַנְתָּא ch. same. Y. Naz. I, 51[b] ... ק' אורחיה דכולבא וכ' man is in the habit of saying, 'the handle of an axe'; does any one say, 'the axe of the handle'?, i. e. in making a vow one begins with the word שבועה, but does not place it at the end; Y. Ned. II, 36[d] top.—V. קַתָּא.

קַנְתּוֹר, v. קַנְטַר.

קַנְתּוּר, v. קִינְטוּר.

קַנְתִּיר, קַנְתִּירַר, (קנתור), v. קִנְטְרָר.

קַנְתֶּל m. (κανθήλια, pl.) *the pannier on the side of the pack-saddle, large basket.* Par. XII, 9 הסלים שבק' the baskets in the pannier.

קַנְתָּנִית, v. קַנְאָנִית.

קַנְתַּר, קַנְתֵּר, v. קָנַר, קָנַשׁ.

קַנְתְּרוֹס, v. קַתְרוֹס III.

קַנְתִּרִין, v. קִינְטוּר.

קַנְתָּרָן, v. קִנְטָרָן.

קָסָא, v. קִיסָא.

קָסָאוֹת, v. קִסָּה.

קָסְבָּא, v. קִשְׁבָּא.

קַסְגַּלְגַּס pr. n. m. *Kasgalgas,* a contraction of *Caius Caligula,* the Roman emperor. Tosef. Sot. XIII, 6 ed. Zuck. (Var.: גסקלנוס, גס קלגוס), v. גַּיְוּס.

קַסְדָּה, קַסְדָּא f. (cassis, -idis) *casque, helmet.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62[a] סַנְוֵרְתָּא). Kel. XI, 8 (Ar. ed. Koh. קַפְּרָא). Tosef. ib. B. Mets. III, 1. Ex. R. s. 15 כדי ללבוש ק' ושריון וכ' strong enough to wear helmet, mail and (carry) arms.—*Pl.* קַפְּדִין. Y'lamd. to Gen. III, 22, quot. in Ar. (ref. to כרבלתהון) אלו הק' that means the helmets.

קַסְדוֹר, v. קוּסְדוֹר.

קַסָּוָא, v. קַסָּוָא.

קַסְוָא, קַסְוָה f. (b. h. pl. קְסָוֹת; cmp. כָּסָה I) *marked measure,* esp. *vessel for libation.* Snh. IX, 6 הגונב את הק' (Y. ed. הקסווא) if one steals the *kisvah,* expl. ib. 81[b] מאי ק' כלי שרת (Ms. M. קיסווא) *k.* means service vessels (ref. to Num. IV, 7); Y. ib. IX, end, 27[b], v. קִיסָטָא II. Bab. ib. 82[b]. Tosef. Zeb. I, 12 היין שניסכו בקיסוא וכ' ed. Zuck. (Var. בקסווה) if wine for libation was poured into the *k.* and thence into a *hin* measure.—*Pl.* קַסְוָיוֹת, קַסְוֵי, קְשָׁוֵי. Succ. 48[b] שני קס' וכ' (sub. מיני) ed. Pes. a. oth. (Ms. M. 1 קְשָׁוָא; Ms. M. 2 קַסָּאוֹת; ed. קשוו) two sets of bowls were there, one for water, and one for wine libations.

קַסְוָא, קַשְׁ, קַסָּוָא ch. same.—*Pl.* קַסְוָיָתָא, קַסָּוָ, קַשְׁ. Targ. O. Ex. XXV, 29 (Y. קַשׁ). Ib. XXXVII, 16. Targ. O. Num. IV, 7 קַסַּוָת constr. ed. Berl. (oth. ed. a. Yer. קַסְוֹת). Targ. I Chr. XXVIII, 17.

קַסְוֵי* m. pl. (preced.) a certain *measure.* Ber. 44[b] Men. Hammaor ch. III, Ner 6, K'lal 1, Ḥeleḳ. 1, s. 3 (ed. קְוֵיסֵי).

קַסּוֹמָא m. (קָסַם) *charmer, diviner.*—*Pl.* קְסוֹמַיָּא. Targ. Y. Gen. XXII, 21 (not קָסוֹ). Targ. Y. I Deut. XVIII, 10 (Y. II לאקסומי, read: לָא קְסוֹמֵי). Targ. Y. ib. 14 קיסומי (corr. acc.).—V. קַסָּמָא.

קַסּוּמָא, v. קִיסּוּמָא.

קַסּוֹסְטִין, קַסּוֹסְטָרִין, or קַסּוֹסְטָרִין m. pl. (*pl.* of ξεστός or of sextarius, transposed) *sextarii* (one sextarius = 1/16 of a modius). Y. B. Mets. V, 10[c] bot. כגון אילין ... מהרתין ק' ... ק' as those who advance the money with which to buy to those who sail to (do business at) the races, at a share in the profits of two or three sextarii for each modius; v. קַלִּיט.

קסוסנון (a corrupt. for קַסוּנְטוֹן, transpos. of סקונטון) *Saguntum* in Spain. Y. Keth. II, 26[c] bot. אפי' עירדיה בק' תמתין even if her witnesses are as far away as Saguntum, she must wait (cmp. B. Bath. III, 2, quot. s. v. אִסְפַּמְיָא).

קַסְטָא, קַסְטָא, v. sub קִיסְ'.

קסטוריא, v. קוּסְטוֹדְיָא.

קסטיא, Tanḥ. Shof'ṭim 14, read: קַפְּרָטָא.

קסטיטירון, v. קַפְּרָטְרוֹן.

קסטינר, v. קוּסְטְרָר.

קסטירא, v. קַפְּרָטָא.

קסטל, Lev. R. s. 19 ק' מלכים Ar., read with ed. טרסקל נקוב.

קַסְטֶלִין m. (castellum, καστέλλιν S.) 1) *fort, castle.* Y. Ab. Zar. III, 42^{c} נפל ק' דטיבריא (ed. Krot. קסיטולין, corr. acc.) the castle of Tiberias fell in (burying the idol placed therein).—2) *reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 6 ק' המחלק מים וכ' a reservoir which distributes water (in pipes) in the cities.

קַסְטְרָא, קַסְטָרָה f. (castra, pl.) 1) *fortification, military camp.* B. Kam. 98^{a} חיו לו מעות בק' או וכ' if one has money deposited in the (Roman) camp or in the (forts of the) king's Mountain. Num. R. s. 12 (expl. מצידתי, Ps. XCI, 2) ק' דדוי my fortification; Midr. Till. to Ps. l. c. (not קסטרי). Lam. R. to III, 7 זה ק' של פרסיין (read: רומיים) this alludes to the camp of the Romans; Yalk. ib. 1037 קנטרה (corr. acc.). Deut. R. s. 1 (expl. נציבים, II Sam. VIII, 6) ק' (not קסטרס); a. e.—*Pl.* קַסְטְרָאוֹת, קַסְטָרָיוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 חק' והלגיונות the dwellings in forts and in the (camps of the) legions. Lev. R. s. 1 . . . חיו אהליות וק' they would have surrounded it (the Tabernacle) with tents and forts (to protect it); Cant. R. to II, 3; Num. R. s. 1; a. e.—V. קַצְרָא.—2) pr. n. pl. *Castra,* near Haifa (Castellum peregrinum). Cant. R. to II, 2; Lam. R. to I, 17 as hostile as ק' לחיפה Castra to Haifa.—V. קַצְרָא III.

קַסְטְרוֹן, v. קַפִּיטְרוֹן.

קסטרס, v. קַסְטְרָא.

קַסְיָא, קַסְיָה, v. קְסִיָּה.

קסיותא, Midr. Till. to Ps. LXXV ed. pr., read: קְיוּתָא.

קסיט, v. קִיסָּט.

קסיטולין, v. קַסְטֶלִין.

קַסִּיטָרָא m. (κασσίτερος, cassiterum) *tin.* Targ. Y. I, II Num. XXXI, 22 קסטירא, קיסטרא (corr. acc.; h. text בדיל).—Tanḥ. Shof'ṭim 14 כלי זין קסטיא (corr. acc.) tin-plated armor (v. Sm. Ant. s. v. Stamnum).

קַסְטֵי', קַסִּיטָרוֹן m. same. Y. Snh. VII, 24^{b} bot. (expl. אבר וקסטידרון מעורבין (בעץ) (corr. acc., or קַסִּידְרוֹן) lead and tin mixed. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 אין מקיפין בק' פָּחִיל you must not make a rim of tin, because &c., v. וכ' Ib. III, 4 ועשאה בעץ ובקנטרין (corr. acc.) and mended it with tin or cassiterum (v. בְּעֵץ); ib. B. Mets. I, 8. Tosef. B. Bath. V, 9 של בעץ ושל קסטירון ed. Zuck. (oth. ed. קיספורון, corr. acc.) weights of tin, or of lead, or of cassiterum; B. Bath. 89^{b} גיסטרין, v. גַּפִּיטְרוֹן.

קַסְיָה f. (קסי = קָסָה II) [*cover, protection,*] 1) a sort of *glove* for laborers. Kel. XVI, 6 (ed. Dehr. קְסָיָה).—2) ק' של שלחנות *table cloth,* a sheet spread over the set table to protect it from flies &c. Makhsh. V, 8 קסיה ed. Dehr. (ed. וקסיא); [Ar.: *vessels,* cmp. קְסָיָה,—which, however, does not suit the context].

קַסִּילוֹפָנוֹס, read: קְסִילוֹפָנוֹס m. (comp. of ξύλον a. φάνος, a compound not otherwise recorded) *a torch made of wooden staves,* esp. *of vines.* Pesik. Ḳumi, p. 144^{b} sq. עתידה . . . לעשות ק' וכ' (ed. קסילפנוס, Ms. O. כסיל פנים, corr. acc.) in the future Jerusalem shall be a torch for the nations, and they shall walk by its light (ref. to Is. LX, 3); Yalk. Is. 359 only פָּנָס; Midr. Till. to Ps. XXXVI, 10 (missing in ed. Bub.) מטרפולין (corr. acc.). Koh. R. to I, 9 פעם אחת . . . ק' אחר משלכם (ed. קסלפנוס, נרס . . .) once the (Roman) government sent word to our teachers, 'send us one of your torches.'—*Pl.* קְסִילוֹפָנְטִין. Ib. [read:] אמרו כמה ק' יש להם והם מבקשין ממנו קסילופנוס אחד במדומין וכ' (strike out כמה מקיות פנסין יש להם, as a corrupt Var. Lect., and כמה אבנים טובים ומרגליות יש להם as an erroneous gloss) they said, they have ever so many torches, and they ask us for one torch? It seems to us, they mean one enlightening the countenances of men with his learning.

קַסְלְפִינוס, קַסְלְפוֹנוס, קַסְלְפִינוּס, v. preced.

קָסַם (b. h.) 1) *to cut, carve.* Snh. IX, 6 המקלל בקוסם (Y. ed. בקסם) he that curses (his neighbor) invoking God as 'a carver' (instead of *creator ex nihilo*); expl. ib. 81^{b} יכה קוסם את קוסמו (Ms. M. את קוסי, קוסמו emended, Ar. קרסמו) may the carver strike his carving; anoth. explan. יכהו קוסם לו ולקונו ולמקנו may the carver strike him (euphem. for *thee*), himself (thyself) &c., v. קָנָה; Y. ib. IX, end, 27^{b}, v. קַיְינָא.—2) *to decide* (cmp. גָּזַר). Ḥag. 14^{a} (ref. to Is. III, 2) קוסם זה מלך *kosem* means king (with ref. to Prov. XVI, 10); Yalk. Is. 261.—3) (v. קֶסֶם) *to divine.* Sifré Deut. 171 איזהו קוסם זה האוחז וכ' who is a *ḳosem?* He that seizes his staff (and measuring it fist-wise says), shall I or shall I not go? (ref. to Hos. IV, 12); Yalk. Deut. 918. Snh. 106^{a} (ref. to Josh. XIII, 22) קוסם נביא הוא a charmer? is he not a prophet? בתחלה נביא ולבסוף קוסם at first a prophet, and in the end a charmer. Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 7) קסמים שהיו קוסמין . . . הוליכו בהן they carried with them all kinds of divining implements with which people divine. Koh. R. to XII, 7 לְקַסּוֹם, קסמים, v. קֶסֶם; a. e.

Pi. קִסֵּם *to divine.* Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg. נעמד לו וְקִסֵּם וכ' he stood up and divined to find out whether or not to go up.

Nithpa. נִתְקַסֵּם, v. קִרְקֵס.

קֶסֶם I ch. same, 1) *to cut, chip.* Y. Shebi. II, 34^{a} וקסמה בידיה וכ' he chipped it (their argument) with his hand, i. e. made a motion with his hand to indicate his dissent (and said) &c.—2) *to divine.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Deut. XVIII, 10 קָסִים ed. Berl. (oth. ed. קָסֵם, incorr. קוֹסֵם); a. e.—Gitt. 68^{b} קסמים אחיך . . . חזי saw a diviner who was divining, and laughed (at him). Ib. . . . לִקְסוֹם תותיה let him divine what is under him.

קֶסֶם m. (b. h.; preced.) 1) *chip, carving,* v. קָסַם.—*Pl.* קְסָמִים, קְסָמִין, v. קֶסֶם.—2) *decision,* esp. *decision by lot or sign, divination, augury; means or tools of divination.*—*Pl.* as ab. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) התחיל

קִיסֵם ק' he began to make divinations (by throwing arrows &c.); Koh. R. to XII, 7 לקסום ק'. Num. R. s. 20, v. קָסַם. Ib. שידעו בק' שלהם וכ' they knew that there was no profit in their divining signs; a. fr.

קֶסֶם II, קְסָמָא, קְסָם, קוֹ', קֹ' ch. same, 1) *decision.* Targ. Prov. XVI, 10.—2) *divination, divining tools.* Targ. Ez. XXI, 26 (ed. Wil. קָסֶם); 27; a. e.—*Pl.* קְסָמִין, קְסָמַיָּא, קְסָמֵי, קוֹ', קֹ'. Targ. Deut. XVIII, 10 (Y. II קְסָ'). Targ. Y. Gen. XXX, 27. Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 (Y. II, v. קְסָמָא); a. fr.—Y. Maasr. III, end, 51ᵃ, v. קִנְטֵר.

קְסָם, קֶסֶם, קֶסֶם *chip,* v. קִיסָם, קִיסֵם.

קַסַּם III pr. n. pl., v. קִיסַם.

קַסָּם m. (קָסַם) *carver.* Snh. IX, 6 Y. ed., v. קָסַם. Cant. R. to V, 14 כל מי שנעשה ק' וכ' he that makes himself a carver (skilful worker) in the words of the Law shall finally become a king (leader) through them (with ref. to Prov. XVI, 10). [Ib. שנעשה בהם ק' some ed., read: סַפָּיר; v. Matt. K. a. l.]

קוֹ', קְסָמָא, קְסָ', קַסָּמָא m. (קָסַם I) *diviner, charmer.* Targ. Josh. XIII, 22 (not קְ'). —Gitt. 68ᵇ, v. קָסַם I.—*Pl.* קַסְמַיָּא, קַסָּ', קָסֵ', קָסֵ', קוֹסְ'. Targ. O. Deut. XVIII, 14 (Y. II קַסְמֵי, corr. acc.).—Targ. Zech. X, 2. Targ. I Sam. VI, 2; a. fr.

קְסָמָא, v. קָסַם II.

קְסָמִית, v. קִיסְמִית.

קְסַנְטוּר, v. קְוִיסְטוֹר.

קָסַס (b. h. *Polel*) 1) *to cut,* v. קְסָסָה.—[Y. Ber. VI, 10ᵇ top הקוסס את החטים Ar., ed. חכוסס, v. כָּסַס.]—2) (of wine) *to bite, have a pungent taste, be sourish.* Y. Pes. II, end, 29ᶜ חירה לו יין קוסס וכ' had a sourish wine, and he put barley into it that it might become sour (vinegar). Tosef. B. Bath. VI, 6 if one sells a cellar full of wine, קוסָסוֹת למאה מקבל . . . he (the purchaser) must accept ten casks of pungent wine for every hundred. Maas. Sh. IV, 2 חיין שקסס Ms. M. (Y. ed. שקוסס; ed. שקרם, Var. שהקסיס) wine that has turned sourish; a. fr.

Pi. קִיסֵּס; *Hif.* הִקְסִיס, v. supra.

קְסָסָה f., *pl.* קְסָסוֹת (preced.) *lumps, balls* (cmp. קְזוּזוֹת). Naz. 65ᵃ נוטל את הקיסמין ואת חק' he takes up the chips (of the coffin) and the lumps of earth (formed by congealed blood and secretions from the decaying body) &c.

קַסְקָאָה* m. *Kask'saah,* surname of one R. Isaac. Ber. 51ᵃ (Ms. M. סַקָּאָה) *sack-maker* (?); Beth N. קטוספאה, *of Ctesiphon*; oth. Var. קרקוסאה *of Circesium*; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קַסְקֶסִין, v. קַשְׁקֶשֶׁת.

קֶסֶר, v. קִיסַר.

קִסַרְטֵל, v. חַרְטַמְלִין.

קִסְרִין, קְסָרְיָא, קֵסָרִיוֹן, קְסָרִי, v. sub קֵיסָר.

קִסְרִין, Koh. R. to VII, 11 ראש ק', a gloss expl. ממונה על האוצרות, prob. meant for קַסְטְרִין; perh. for סִיקָרִין.

קַסְרְקִיטוֹן m. (exercitus, ἐξέρκετον, S.) *army.* Lam. R. introd. (R. Naḥm.) (ref. to Is. XXIX, 1) קריה . . . דוד לק' the city which David built for his army; Yalk. Is. 302 קיסרקיסון (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 13 נטל קצרקטין שלו וכ' (read: קַצְרָקְטוֹן) he took his entire army and his servants (cabinet) &c.

קְסָתָא, v. קִיסְטָא.

קסתות, Kel. XV, 1 R. S., v. קִיסְטָה.

קְעִילָה f., Erub. 63ᵇ, v. קְלָעָא I.—*Pl.* קְעִילִין, Snh. 106ᵃ Ar.; Yalk. Num. 771, v. קֶלַע III.

קְעִילִית f. (denom. of קעילה) *of Keilah,* a town in the lowland district of Judæa. Yoma 76ᵃ, a. e. דבילה ק', v. דְּבִילָה. Y. Bicc. III, beg. 65ᶜ וכ' נאמר אם חיחה ק' בקש . . . if one wants to bring (as first fruits) pressed figs, shall we say, if they are from Keilah, he may, if from Bozrah, he dare not?

קְעֵקַע I (onomatop.) *to cackle; to call hens by imitating their cackling.* Kidd. 31ᵃ (sarcastically) חטל . . . וקעקע להן וכ' put water in a bowl and call them as you do hens.

קָעֲקַע II (transpos. of עקעק, v. עוּק; cmp. גָּעֲגַע) 1) *to engrave* (cmp. חָקַק); *to etch in.* Macc. III, 6 כתב ולא ק' . . . וקעקעה ק' if he writes (on his skin) but makes no impression, or makes an impression but does not write, he is not guilty (of trespassing the law, Lev. XIX, 28) until he writes and stamps with ink &c.; Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VI; a. e.—2) *to stamp out, exterminate.* Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ top, a. e., v. בִּיצָּה. Tosef. B. Kam. X, 5; Y. Gitt. V, 47ᶜ bot. יקעקע כל הבירה וכ' he must (if necessary) take down the entire group of buildings in order to restore it (the stolen beam). Ex. R. s. 35 החריבה אותו אלא שלא קעקעה אותו וכ' she (Babylon) laid the Temple in ruins, but she did not stamp it out, whereas of Edom it is written (Ps. CXXXVII, 7), 'raze it, raze it &c.'

Hithpa. הִתְקַעְקַע, *Nithpa.* נִתְקַעְקַע *to be stamped out,* v. בִּיצָּה. Esth. R. to I, 7 שהתקעקע ביצתו וכ' מי גרם . . . what was the cause that Belshazzar's dynasty was entirely exterminated? Ruth R. to IV, 14 נתקעקעה . . . לא מברכותיהן ואימתי שמשו שוקעת וביצתו מתקעקעת וכ' and when shall his (Amalek's) sun go down and his egg be stamped out and his seed uprooted?

קַעֲקַע m. (b. h.; preced.) *impression;* כתובת ק' *etched inscription.* Maqc. III, 6; Lev. R. s. 19, a. e., v. כְּתוֹבֶת.

קַעְקָא m. *neck,* v. קוֹלָא.

קָעָרָה f. (b. h.; קער *to be sunk,* cmp. קִעְקַע II) *dish, charger.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ואת חים כק' . . . אלכסנדרוס

when Alexander the Macedonian attempted to ascend to heaven, he rose higher and higher, until he saw the earth beneath him like a ball and the sea like a dish; ויצורינח ק׳ בידיה and why is he not represented with a dish in his hand?; Num. R. s. 13. Ib. ורומה לק׳ . . . התקריב ק׳ he offered a charger which is typical of the sea that surrounds the whole world and resembles a dish. Ker. 7b, v. גָּדַח. B. Bath. 16a בקש איוב להפוך ק׳ על פיה Job attempted to turn the dish upside down, i. e. to challenge Providence; a. fr.—*Pl.* קְעָרוֹת. Men. 97a, v. דָּפוּס; a. e.

קְפָא, קָפָא, v. קפי.

קַפָּא I m. (κάππα) the letter *kappa* (k′) as numeral, *twenty*. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. הוֹקְיָא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. [read:] ק׳ דוקיריא . . . מני עשרין count twenty beams in thy house (counting upwards and downwards until you arrive at twenty), and thou shalt find thy father's savings, *kappa dokia* (twenty beams; oneirocritical play on Cappadocia; v. Gen. R. s. 68).

קַפָּא II m. (קפה) 1) *trunk, vine*, v. קוֹפָא II.—*2) (v. קוֹפָא II, 1) *pole, beam*. Ber. 56b, v. הֵיכָא. Ib. זיל חזי ק׳ דריש עשרה וכ׳ go and examine the beam which heads the number ten, and you shall find (in number eleven) &c.; v., however, preced.

קַפָּא III (or קָפָא) name of *a worm* in herbs which causes disease of the bowels; (oth. opin.) *a poisonous substance in vegetables*. Pes. 115b משום ק׳ צריך לשקועיה . . . you must dip the bitter herb into the *ḥăroseth* to counteract the effect of the *kappa*. Ib. . . . וק׳ מריחא מיית it is not necessary to dip it, for the k. dies from the smell (of the *ḥăroseth*). Ib. 116a, v. חַמָּא.—Tosef. Ter. VII, 11 Ar., v. קַפָּה.

קפאטיות, v. קוּבְּטָאוֹת.

קָפַד (b. h.) *to contract, convolve*, v. קוֹפֵד.

Hif. הִקְפִּיד (cmp. קָצַה) 1) *to be angry, lose temper*. Taan. 20b מימי לא הקפדתי וכ׳ never did I lose my temper in my house; Y. ib. III, end, 67a. Y. Ber. IV, 7d (prayer on entering the schoolhouse) . . . רַקְפִּידוּ וכ׳ שלא אַקְפִּיד that I may not get excited over my colleagues, and my colleagues may not get excited over me. Sabb. 31a והלל לא יַקְפִּיד and Hillel (I) shall not get impatient. Ab. d'R. N. ch. I נְקָקְפִּיד על דבריו, v. נָתַן. Ex. R. s. 6 ואף הוא מיקפיד (not מיקפדו) and he (Moses) also lost his temper. Ib. ואתה מקפיד על דברי and thou losest thy temper in spite of my word (that declared thee the most patient of men)?; a. fr.—2) *to provoke, insult*. Y. Keth. IV, 28d bot. ה׳ את וכ׳ he insulted an elder and struck him.—3) *to be strict, particular; to care for, mind*. Mikv. IX, 3; 7 כל המקפיד עליו חוצץ whatever one minds (on one's body) causes a partition for immersion, v. חָצַץ I. B. Mets. 75a בני חבורה המקפידין וכ׳ members of a party that are particular with one another (in lending and borrowing); Sabb. 149a. Ḥull. 107b שני אחין ומקפידין וכ׳ two brothers (taking separate meals at the same table) who are particular with each other. Gen. R. s. 65 לא הירתה מקפדת וכ׳ did not mind the pollution through idolatry; a. v. fr.

קְפַד ch. same, *to be angry, sensitive; to be particular, care for, mind*. Snh. 113b, v. קְפָן. Ḥull. 107a אמנא קַפְּדִיתוּ are you particular about the condition of the vessel (used for ablution)? Ib. אמנא ואחזותא קַפְּדִינָן we are particular about the vessel and about the color (of the water), אשיעורא לא קַפְּדִינָן we are not so about the quantity. Sabb. 147a והוא דקַפְּיד עלירחו provided a person is particular about his garments' being shaken before he puts them on; אנן לא קפרינן we do not care about it. Pes. 110b כל דקפיד בהדיח וכ׳ קָפֵדִי בהדיח וכ׳ he that minds (such practices) is strictly dealt with (suffers for disregarding them); he that does not care &c. Snh. 67b דקפיד אמנא שד a magician that is particular about the vessel he uses is a conjurer of demons; a. fr.

Pa. קַפֵּד same. Y. Sabb. I, 4a top מְקַפְּדִין, v. קוּרְיָאָה.

Ithpe. אִיקְּפַד, אִתְקַפַּד 1) *to be contracted, shortened*. Targ. Is. XXXVIII, 12 (ed. Lag. אירתקפלו). Ib. L, 2. Targ. Mic. II, 7.—2) *to be angry, excited*. Y. Ber. II, 5b top . . . שמע וא׳ עילוי Samuel heard of it and was angry with him. Kidd. 33a; a. fr.

Af. אַקְפַּד *to provoke, insult*. Y. B. Kam. VIII, end, 6c חד בר נש א׳ לר׳ וכ׳ (not איק׳) a man insulted R. Ḥ.

קְפָדָא* m. (preced.) *anger, indignation*. Targ. Y. I Num. XXV, 8 בק׳; [prob. a corrupt. for בקבחה, corresp. to h. text אל קבתה; Pesh. בכרסה].

קוֹפָדָן, קַפְדָן m. (preced. wds.) *hot-tempered, impetuous*, opp. עַנְוָתָן. Ab. II, 5 לא חק׳ מלמד (Ar. חקו׳) an impatient man cannot be a teacher. Sabb. 30b bot., v. עַנְוָתָן; Ab. d'R. N. ch. XV. Snh. 113a sq. (in Chal. dict.) אבא אליהו ק׳ היה father Elijah (the prophet) was hot-tempered (dealing with Ahab too severely); א״ל ק׳ קריית לי . . . דקא קפיד מר said he to him, thou didst call me hot-tempered! Said he, this very case before us proves it, for thou art resentful; a. e.

קַפְדָנוּת f. (preced.) *impatience, anger, irritability*, opp. עַנְוָתָנוּת. Gen. R. s. 74, a. e. קַפְדָנוּתָן, v. עַנְוָתָנוּת. Sabb. 31a קַפְדָנוּתוֹ של שמאי וכ׳ Shammai's impatience came near driving us out of the world (of salvation); Ab. d'R. N. II (ed. Schechter) ch. XXIX קַפְדָנוּתָךְ שמאי וכ׳ thy impatience, O Shammai, &c.; a. e.

קָפָה, v. קפי.

קֻפָּה, v. קִרְפָּא.

קַפָּה f. name of *a worm* in herbs. Tosef. Ter. VII, 11 (Ar. קפא), v. קַפָּא III.

קִפּוֹד, v. קִיפּוֹד.

קַפּוּדָקָאָה, v. קַפּוּדָקְיָא.

קַפּוּדָקְיָא, קַפּוּדָקָיָא, קַפּוּטְ׳, קַפּוּטָקְ׳ pr. n. *Cappadocia*, a district of Asia Minor. Targ. O. Deut. II, 23 קַפּוּטָקְ׳; Y.

ed. Vien. קְנָאָה ...; h. text כפתר). Targ. Am. IX, 7.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חר בר נש); Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot.; Ber. 56[b], v. קָפָא I, II. Y. Yeb. II, end, 4[b], v. קִרְסְרִין; Tosef. ib. IV, 5 קפוט. Keth. XIII, 11 קפוט; Y. ed. קפוד. Sabb. 26[a]; Tosef. ib. II, 3, v. נָפַט; a. e.

קַפּוֹטְ, קַפּוּדָקָאָה, קַפּוּדָקָיָא m. (preced.) *Cappadocian.* Y. Peah I, 16[c] top ר' יוחן ק'. Koh. R. to VII, 23 ר' שמואל ק'; Pesik. R. s. 14; a. e.—*Pl.* קַפּוּדָקָאֵי, קַפּוֹטְ. Targ. Gen. X, 14 (h. text כפתרים). Targ. Ez. XXVII, 11 (h. text גמדים); a. e.—Y. Shebi. IX, 39[a] top ק' דציפורין the Cappadocian students at Sepphoris.

קָפוֹז m. (קָפַז) *jumper, runner.* Gen. R. s. 86 (expl. איש מצלית, Gen. XXXIX, 2) גבר ק' a running (quick) man (with ref. to וצלחו, II Sam. XIX, 18); Yalk. ib. 145 קָפֵּיז.

קַפּוּטוֹרִין, v. פִּישׁוֹרִי.

קַפּוּטִיקִי = קַפּוּדָקָיָא (?) Yalk. Gen. 148; v., however, פַּלְטַדִּינִי.

קַפּוּטָקָיָא, קַפּוּטָקָנָא, קַפּוּטָקָנָא, קַפּוּטָקָאָה, v. sub קַפּוּדָקָנָא.

קַפּוּי, קַפּוֹל, קַפּוֹלָא, v. sub קִיף.

קַפּוֹלָאָה m. (קָפַל II) *grave-robber.*—*Pl.* קְפוֹלָאֵי. Sabb. 152[b]; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33, v. קָפַל II.

קַפּוֹנְדְרָא, v. קַפּוֹנְדְרָיָא.

קַפּוֹסְיִי, קַפּוֹסַאי, v. קְבוֹסַאי.

קַפּוֹפָא, קַפּוֹפָא, קַפּוֹף, v. sub קִיף.

קָפוֹף m. (=קוּפָּה) *basket*; ק' ומחוק the peddlar's basket with the strike which he carries with him. Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] נותנן בק' ובמ' ומפשילן וכ' he may put them (the fowl and the cheese) into the basket and throw them over his shoulder.

קַפּוֹץ, v. קִיפּוֹץ.

קַפּוֹצַאי, v. קְבוֹסַאי.

קָפַז, קְפֵז (cmp. קָפַץ) *to leap, dance.* Gen. R. s. 68 קוֹפְזִים בו Ar. (ed. קְפָזִים), v. אָפַז. Ib. s. 87 Ar. (ed. קפץ).

קְפַז ch. same. Targ. Cant. II, 8 Ar. (ed. טְפַז, q. v.).—Gen. R. s. 86, end כל דְּקָפֵיז לה נסיב וכ' whoever jumps up on her (the bear), shall get all the ornaments upon her. Ib. [read:] מסתכלין אתון ... בניבית של אותה דובה ואתון קָפוֹז קָפְזִין אתמהא (strike out אמר ר' ברכיה) you look at what is on her, but I look at the tusks of that bear; and will you jump?; Yalk. ib. 145 ואיתקפז, read: קפז וְאַתְּ קְפֹז and jump thou.

קָפַח 1) (cmp. כפח, גבח) *to arch, bend.*—Denom. קִרְסֵף.—2) *to slap* (with the palm of the hand); *to strike.* Yalk. Gen. 79 קָפַחְתָּה, v. טָפַח I. Y. Yeb. XV, 14[d] אין החמה קופחת על וכ' the sun strikes the head of man only in the harvesting season. Cant. R. to I, 6 קָפַחְתּוֹ החמה על וכ' the sun struck his head, and his face became bronzed. Ib. VI, 10.—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 46) קופחת זו לזו וזו לזו slapping this against that, and that against this' i. e. (cmp. נָקַשׁ) believing all of them equally bad.—[Y. Sabb. XX, end, 17[d] קפות, v. next. w.—Hor. 11[b], v. infra.]

Pi. קִרְסֵף 1) same. Gen. R. s. 23 (ref. to וזה, Gen. XI, 6) ק' על ראשו וכ' he put his hand upon Nimrod's head, saying, this man &c.; ib. s. 26.—2) *to bend, force, outrage, overwhelm.* Pes. 118[a] הקב"ה אינו מְקַפֵּחַ שכר וכ' the Lord does not outrage (by withholding) the reward of any creature, i. e. even the wicked are rewarded for what good they may do; Naz. 23[b] ... מקפח אפי' שכר וכ' אין God does not withhold the reward even for a decorous word. Y. Dem. I, 22[a] (מק' שכרו=) אפשר ... והוא מְקַפֵּחוֹ במים is it possible? he honored his Creator with water, and he should outrage him with water (allow his daughter to be drowned)?; Y. Shek. V, 48[d] bot. מקפחו (corr. acc.). Kidd. 52[b] לְקַפְּחֵנִי בהלכות וכ' they come to overwhelm me with citations of traditions (of which they will prove me to be ignorant); Naz. 49[b]. Num. R. s. 9 (31) קיפְּחָה נזירות בראשה she forced the nazarite obligations upon her head (the vow was of her own doing); a. fr.—*Part. pass.* מְקוּפָּח; f. מְקוּפַּחַת *forced, perverted, distorted.* Y. Sot. III, 18[d] bot. נמצאת מידת הדין מק' justice would appear perverted; Num. R. l. c. Ohol. XVI, 1 שזו הלכה מק' ... אקפח may I bury my children (v. infra), if this is not a distorted (misrepresented) *hălakhah*; Tosef. ib. XV, 12.—3) *to overpower, take from one by force.* Y. Snh. VIII, 26[b] bot. ומקפח הבריות וכ' ...יושב he will sit at cross-roads and rob the people and kill &c.; (Bab. ib. 72[a] וימלטם); Lev. R. s. 30 ומק' לעוברים ושבים. Yoma 83[b] קִפַּחְתָּ את הרועה thou hast forced the shepherd (to give thee his bread); אני קִפַּחְתִּי ... ואתה קפחת וכ' I laid the shepherd under contribution, but thou didst so to the whole town (when they all came to his rescue with refreshments). Pesik. R. s. 3 ראה כמה קי' ליט וכ' see to what extent Lot deprived Abraham of the divine communication!; a. fr.—4) *to cover, bury, survive.* Ohol. l. c.; Y. Sabb. XVI, 15[c] bot. אֶקְפַּח את בניי וכ' may I bury my children if &c. (an oath frequently used by R. Ṭarfon). B. Mets. 85[a] אותו צדיק שהיה מקפח את בניו that righteous man (Ṭarfon) who used to swear by the life of his children. Pes. 87[b] שלא ק' וכ' ... אין לך כל נביא there was not a single prophet that did not survive four kings &c.; a. fr.—Trnsf. *a) to ruin.* Sabb. 147[b] קִרְפְּחוּ וכ' ... חמרא the wine of P'rugitha and the baths of D. (luxurious life) ruined ten tribes of Israel. Kidd. IV, 14 (82[a]); Tosef. ib. V, 15 קיפחתי את פרנסתי I have ruined my livelihood (forfeited the privilege of support without toil like dumb animals); Y. ib. IV, end, 66[d] (not קיפחתי).—*b) to cover up, retain.* Ker. 5[a] bot. קלט את הריח וקִיפְּחוֹ the oil resorbed the scent and retained it; Hor. 11[b] ... וקפחו קולט (ed. Ven. וקופירחו; corr. acc.); Yalk. Ex. 387 (not וקיפחן).—5) (denom. of קִפַּח) *to make high and arched shoulders, to cause* or *pretend to be humpbacked.* Sot. VIII, 6 ... לקפח את שוקיו כל המבקש if anybody attempted to go back (desert the army), he (the officer) was empowered to beat him until he was humpbacked; Sifré Deut. 198; Yalk. ib. 923. Tosef. Peah IV, 14 המקפח את שוקיו (a beggar) who simulates a hump; Keth. 68[a]; Y. Peah VIII, 21[b] top המנפח (read: המְכַפֵּחַ).

קָפַח ch. same, *to force, overwhelm; to rob.* Targ. Hos.

VII, 1 קָפְתִין (not קָפְחִין).—Y. Sabb. XX, end, 17d קָפְחֵי rob him that has been robbed (v. צְנִינִים).

Pa. קַפַּח same. Yoma 83b קַפְּחֵיה לרועה וכ׳ he overpowered the shepherd and ate his bread. Gen. R. s. 75, beg. שרי מְקַפְּחַת ביה ... הוא she-bear began to rob him. Ib. s. 87 קַפְּחֵינָהּ she-bear is before thee, rise and overpower her, i. e. here is a temptation, conquer it. Lev. R. s. 18 לסטין אתאן לְמִקְפְּחָא יתי robbers are coming to rob me. Ib. s. 30 קַפְּחֵיה ונסב וכ׳ he overpowered him and took all he had. Ib. דקַפְּחֵתְנִי ... הב give me back what thou hast robbed me of. Ib. מן כל מה דקַפְּחֵית וכ׳ of all I forced (out of thee) and of all I took, this man has (I have) nothing left except this rug. Koh. R. to VII, 26 והוא נפיק ומקפח בלילא and he used to go out by night for robbery; a. fr.—Gitt. 29b קַפְּחֵינְהוּ רב ספרא וכ׳ R. Safra got the better of three ordained rabbis; בטעותא ... קפחינהו R. S. got the better of ..., by showing them their mistake.

Ithpe. אִיקְּפַח *to be overpowered, robbed.* Y. Ter. VIII, 46b bot. [read:] קְנָיָה, v. ר׳ יוחנן א׳ בעלי וכ׳ Ib. אִיקְּפַחְתִּית (not אקפחת) וכ׳ I have been robbed &c.

קְפַח, v. בִּיפֵּחַ.

קַפְחוּתָא f. (preced. art.) *overthrow, victory.* Gitt. 29b מאי ק׳ Rashi (ed. במאי קפחינהו) where is his victory?, i. e. his argument is not unanswerable.

קַפְטָאוֹת, v. קוּבְטָאוֹת.

קָפָא, קְפֵי (b. h.) [*to bend, arch, be arched,*] 1) *to be on top, float on the surface.* *Part. pass.* קָפוּי; f. קְפוּיָה; *pl.* קְפוּיִין, קְפִיִּין; קְפִיּוֹת *light of weight.* Pes. 50a (ref. to יקרות ויקפאון Zech. XIV, 6) אור שיקר בעוה״ז ק׳ חוא וכ׳ Ms. M. (ed. וק׳) light which is weighty (precious, rare) in this world shall be light (little esteemed, an ordinary thing) in the world to come; ib. וקפויין ... נגעים (Ms. M. קפויות) וכ׳ the treatises Negaim and Oholoth, which are heavy (difficult, obscure) in this world, shall be light (easily understood) &c., ib. ק׳ (ו) ... אלו בני אדם חם וכ׳ those who are weighty (important on account of their wealth, though otherwise without merit) in this world, shall be light (disregarded) &c.; Yalk. Zech. 583.—2) *to coagulate, be curdled.* Gen. R. s. 4 מיד ... ביון שירד הוא קוֹפֶא ועומד ed. Wil. (oth. ed. קוֹפֶה) as soon as a drop of *m'so* (v. מָסוֹ) is put in, the milk curdles and 'stands' (v. עָמַד); ib. s. 14 קיפוי (ed. Wil. קְפוּי); Lev. R. s. 14 נִיקְפָּא. Tanḥ. B'shall. 17; Mekh. ib., Shirah, *s.* 6 קפא עליהם וכ׳ the sea around them was congealed as far as &c.; Yalk. Ex. 248 נִיקְפָּה; a. e.—[Tosef. Maasr. I, 7, v. infra.]

Pi. קִירְפָּה *to skim, take off the scum and the substances that gather on wine* when it begins to ferment. Maasr. I, 7 חיין משׁיקפה את״פ שקר׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. and Mish. ed. שקפה) wine is subject to tithes when the manufacturer begins to skim; but although he has skimmed, he may take &c.; Tosef. ib. I, 7 את״פ שקופה ed. Zuck. (Var. שקיפה); Ab. Zar. 56a; Y. B. Mets. VII, beg. 11b; [Maim. to Maasr. l. c. seems to read מְשׁוּקְפָה, expl. *to form scum*]. Tosef. l. c. שולה וקופה ed. Zuck. (Var. שילה וקיפה), v. שָׁלָה. Maasr. IV, 1 המקפא לחבשיל he that skims for the purpose of taking wine for a dish; Tosef. ib. I, 9 המקפה בעריבה he that skims and takes wine out in a trough; a. fr.—In gen. *to take from the top.* Ter. IV, 11 וְקִפְּאָה ... סאה if one S'ah of T'rumah fell on top of a pile, and he took it off. Ib. וְקִפְּאֵנָּה Mish. ed. (Bab. ed. וַיְקַפְּאֵנָּה) *Hif.*; Y. ed. Krot. ויקפיגה, read: וַיַּקְפִּיחָהּ; Ms. M. ויקיפנה, corr. acc.) let him take it off. Y. ib. 43a bot. קפה וחזר וק׳ if he took from the top once and again; a. e.

Hif. הִקְפָּה, הַקְפִּיא 1) same, v. supra.—2) *to cause to float.* Ber. 40a המקפה אכילתו במים he that makes his food float in water (who drinks freely after meals). Sabb. 21a להַקְפוֹת to keep the wick floating.—3) *to curdle, congeal; to cause coagulation; to become thick.* Ḥull. 120a; Men. 21a ח׳ את הדם if he made the blood thick (through boiling); ib. הִקְפָּהוּ באור Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if he made it thick by means of artificial heat; הקפהו בחמה by exposure to the sun. Lev. R. s. 14 (ref. to Job X, 10) הַקְפִּיאָתָנִי אינו אומר וכ׳ it does not read, thou hast curdled me, but thou wilt &c.; Gen. R. s. 14 הַקְפַּאתַנִי (some ed. הקפתני). Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XV, 8) ח׳ שלישו של ים he made one-third of the sea thick (v. supra); a. e.

Nif. נִקְפָּא, נִקְפָּה *to be curdled, made thick.* Lev. R. l. c.; Yalk. Ex. 248, v. supra.—[Y. Ned. VII, end, 40c ניקפת read: נִיכְפֶּיהָ, v. כָּפָה.]

קָפֵי, קָפָא ch. same, *to float, be on top.* Targ. II Kings VI, 6 (h. text ויצק). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Succ. 53a תהומא ק׳ וכ׳ the waters of the deep came on top and threatened to flood the world; Macc. 11a. Ḥull. 26b ... ק׳ אירדי דמיא מלעיל because water is heavier, it rests below, and the fruit floats on top. Ib. 111b דכבדא ק׳ ... דמא the blood of flesh sinks, that of the liver floats. Erub. 53b ותיקפי Ms. M. (ed. ויתחקפי, Rashi ויתחקפי, v. Rabb. D. S. a. l.), v. עלת וכ׳; a. e.—2) *to coagulate, curdle.* Targ. O. Ex. XV, 8.—Ḥull. 93b מְיקְפָא קָפֵי the blood coagulates, opp. דריב.

Af. אַקְפֵי 1) *to cause to float.* Ḥag. 16b אַקְפּוּ ידיכו וכ׳ let your hands float (rest lightly on the head of the sacrifice). Sabb. 128b דמקקְפָא נפשה (or דמְקַקְפָא *Pa.*) she (the hen) makes herself float (raises her feet and spreads her wings, so that you have to carry her instead of making her walk).—2) *to overflow; to be flooded.* Kidd. 72a פירא א׳ דכווריו וכ׳ Ar. (ed. בכוורי) a fish pond overflowed on the Sabbath, and they went and caught fish &c. B. Mets. 12b דאקפאי אגמא בכווריו (Rashi a. Ar. דַאַקְפַאי; Ms. R. 2 קָפְאֵי; Ms. R. 1 אכפאי, corr. acc.) when a meadow was flooded with fish (the flood carrying fish over the meadow).—3) *to cause coagulation.* Ḥull. 120a כיון דאקפיה וכ׳ since he took pains to make the blood thick (by boiling), he proved that he had his mind on it.

Ithpe. אִתְקְפִי *to float,* v. supra.

קְפִידָא m. (קְפַד) *minding, caring for, an intimation that you care for a thing to be exactly as you want it, a legal objection.* Keth. 72b חור קְפִידֵיה ק׳ מידי ... if the vow concerns a thing which people (husbands) generally mind (e. g. a wife's abstinence from meat and wine or from ornamenting her body), his objection to it is valid (and if he betrothed her with the condition that she had no vows to bind her, he has a right to dismiss her without her jointure), but &c. B. Bath. 165a ... האשה שאמרה

מר סבר ק' ומר וכ' if a woman said, receive a letter of divorce for me at such and such a place, and they received it at a different place . . ., one is of the opinion, it was an intimation that she was particular about the place (and the act is invalid); the other says, it was merely an intimation of the place where the messenger was likely to find her husband. Ib. באתרא דנתיגי פשוט ... ונעבד ליה מקושר ק' where the usage is to make a plain document, and he said, make it plain, and the writer made a rolled up document, the objection is valid; Kidd. 49a; a. fr.—Sot. 26b, v. next w.—*Pl.* קְפִידִין. Midr. Sam. ch. XXVIII (expl. עירני, Job XXXVI, 7) עיניהון קְפִידְיהון what they have in sight, what they care for (v., however, פּוֹרָא).

קְפִידָה f. h. same, *minding, objection.* Num. R. s. 9 מהו דתימא בקְפִידַת חבעל וכ' you may have thought that the Scripture makes the case dependent on the husband's objection, and the husband shows here that he does object (to her conduct); Sot. 26b בקפידא דבעל (Chald.).

קְפִידוּתָא f. (קְפַד) *shrinking, shortness.* Targ. Is. LIX, 1 קְפִידוּת ידא lack of power. Targ. Y. Ex. VI, 9 ק' רוחא (h. text קצר רוח).

קְפִיזָא m. *k'fiza*, name of a small measure (Pers. ḳawij, Greek καπίθη). Men. 24a בקבא ק' if one hollowed out a ḳ. within a kab measure. Pes. 48b ק' נהוג למיפא if are in the habit of baking only a ḳ. at a time. Ḥull. 25a חק ק' בקבא he hollowed out a ḳ. in a block intended for a kab measure; Sabb. 103a; a. fr.—*Pl.* קְפִיזֵי. Ib. 110b. Men. 78a; a. e.

קְפִיחָה, Y. Sabb. XX, end, 17d, v. קְפַח.

קְפִיטוּרִין, v. פִּיטוּרִין.

קְפִילָה, קְפֵילָא m. (κάπηλος) *huckster, dealer in victuals; tavern-keeper.* Y. B. Mets. V, 10c bot. יהב חד דינר לק' ונסב מיניה בשיר זלילה וכ' (not בשעה) advanced one denar to a huckster and received all he bought of him at the lowest prices of the entire year. Lev. R. s. 12 (ref. to Prov. XXIII, 29 sq.) זה שנכנס לבר ק' וכ' he who is the first to enter the tavern and the last to leave it; Yalk. Prov. 960 קְפִילָא; a. fr.—Esp. *keeper of a cook-shop, professional cook.* Ḥull. 97a לרטעמיה ק' ארמאה let a gentile cook taste it. Ib. אמור רבנן בק' there are cases when the rabbis make the decision dependent on the taste of a gentile cook; a. fr.—*Pl.* (h.) קְפִילָאוֹת, (ch.) קְפִילַיָּא. Tosef. B. Mets. XI, 30 הנחתומים והק' the bakers and the tavern-keepers. Y. Shebu. VII, 38a top, v. פַּהַם.

קְפִילְטָא m. (capillitium) *hair, wig; hair-dress.* Y. Sabb. VI, beg. 7d קַפִּילִיטָה (Mus. in Ar. קפליטא), v. לִירְבָּה.—V. קַפְלָטִין.

קְפִילִין m. (καπηλεῖον) *cook-shop, tavern.* Gen. R. s. 19, beg.; Yalk. Koh. 967. Y. Sot. III, 19a אעלוניה לק' ותסרוניה וכ' they took him to a tavern and made him one *karaṭ* poorer; Y. Peah VIII, 21a bot.

קְפִיפָה f. (קְפַף) 1) = כְּפִיפָה, *basket.* Kel. XXVI, 1 Ar. a. ed. Dehr. (ed. כ'); Sabb. XX, 2 (139b) Y. ed. (Bab. a. Mish. כ'); Y. ib. VIII, 11b מצרית ק', v. כְּפִיפָה.—2) *pl.* קְפִיפִים, קְפִיפִיּוֹת (fr. קְפִיפָה) *circular enclosures.* Tosef. Ohol. VIII, 8; Bekh. 22a, v. טְפִיפִית.

קְפִיץ m., *pl.* קְפִיצִין (cmp. קְפַץ; קֻבָּץ, a. Syr. קופסא *poples*, P. Sm. 3696) *joints, hams of the knee.* Gen. R. s. 65 (ref. to Ez. I, 7) אין להם ק' they have no joints (cannot bend their knees). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22 מלאכי ... ק' the angels of destruction have no joints (cannot sit or lie down); a. e.—Tosef. Par. XI (X), 1 ספק הקְפִיצִין a doubtful levitical uncleanness based on contact with one's legs, opp. to הירכים.

קְפִיץ, v. קוֹפִיץ.

קְפִיצָה f. (קְפַץ) 1) *leaping.* Midr. Till. to Ps. XXII אותה ק' ed. Bub. (ed. הקְפָצָה), v. קְפַץ; Yalk. ib. 687.—*Pl.* קְפִיצוֹת. Y. Succ. V, 55c top בקְפִיצוֹתיו ... היה prided himself on his leaping performances.—2) *miraculous translation from place to place.* Erub. 43a רקאוזל בק' he traversed a large distance by miraculous flight; Yeb. 116a.—3) *skipping, intermission.* Nidd. 11a ק' בלא regularly.—*Pl.* as ab. Ib.; a. e.—4) [*closing of lips,*] *mimic intimation of,* or *to a deaf and dumb person.*—*Pl.* as ab. Gitt. 71a לא הלכו ... ואחר קְפִיצותיו וכ' we follow his intimations by hints or motions of the lips or by writing only in the disposal of chattel, but not for letters of divorce.

קְפִיקְלִיטוֹר, קְפִיקְלִיטוֹר, Cant. R. to VIII, 6, read: קוֹזְמוֹקְרָטוֹר; v. סְפִיקְלָטוֹר.

קָפַל I (v. כָּפַל) 1) *to double, fold, roll up.* Y. Bets. II, 61c bot. סדינין ... היו קוֹפְלִין אותן they spread sheets on the floor, and, when the guests left, they folded them up. Men. VI, 4 (75b), v. כָּפַל. Gen. R. s. 52 היה קוֹפֵל את הווילון וכ' he had the curtain rolled up and spoke to him; ib. s. 74 מְקַפְּלוֹתוּ ... שלשה for three months they kept the Tabernacle rolled up (did not put it up); Yalk. ib. 417; (Tanḥ. P'ḳudé 11 היה מוֹנֵה ומְפוֹרֵק). Ḥull. 91b קָפְלָהּ הקב"ה לכל וכ' (Ms. H. קִיפֵּל) the Lord rolled up the entire land of Israel and placed it under him (Jacob); Gen. R. s. 69 קפלה כפינקס he folded it together like a book of writing tablets; a. fr.—Trnsf. *to overlap, combine.* Tanḥ. Lekh 11 תשע ... הקב"ה וכ' the Lord combined 980 generations in order to give the law of circumcision to Abraham (alluding to Ps. CV, 8); ib. תתקע"ד דור וכ' the Lord combined 974 generations in order to give the Law to the generation of the wilderness; Cant. R. to IV, 4 (ref. to אלף המגן, ib.) אלף דור קָפַלְתִּי וכ' I combined a thousand generations and brought that shield (the Law) which was the desire of your heart. B. Bath. 121b שבעה קָפְלוּ וכ' (Rashb. קִיפְּלוּ) seven persons overlapped an entire world (lived through many generations): Methusalem saw Adam, Shem saw Methuselah &c.—Part. pass. קָפוּל; *pl.* קְפוּלִים. Ohol. XI, 3 ק' זו ע"ג זו folded up (packed) one above the other.

Pi. קִיפֵּל same. Gen. R. s. 52 לנביאי או"ה אינו מְקַפֵּל אותו וכ' for the gentile prophets the Lord does not lift the curtain, but speaks to them from behind it. Sabb. II, 3 שקִיפְּלָהּ ... פתילת a wick made of rags which one has twisted but not yet singed. Ib. XV, 3 מְקַפְּלִין את חכלים

וכ׳ you may fold garments &c. Par. II, 3, v. מוֹסָרָה. Sot. 36ᵃ וקִיפְּלוּ את האבנים and they doubled up (packed) the stones, v. infra; (Tosef. ib. VIII, 8 וגמלו); a. fr.—Part. pass. מְקוּפָּל; f. מְקוּפֶּלֶת; *pl.* מְקוּפָּלִים, מְקוּפָּלִין; מְקוּפָּלוֹת. Sabb. 58ᵃ; 147ᵃ היוצא בטלית מק׳ וכ׳ he that goes out with a cloak rolled up and laid over his shoulder. Ib. סוחרי בכסות ... מק׳ וכ׳ dealers in clothes who go out with cloaks rolled up and laid &c. Sifré Num. 84 ... מק׳ וכשהם חונין and when they encamped, the pillar of cloud remained rolled up. Taan. 31ᵃ אפי׳ מק׳ וכ׳ even when folded and lying in the chest; a. e.—Ned. VIII, 4, v. infra.

Hif. הִקְפִּיל *to double up, lay up in layers, pack.* Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיַקְפִּילוּ המקצועות Bab. ed. (Y. ed. שירכפילו; Mish. שיְקַפְּלוּ), v. מְקַצוֹעָה; (ib. 61ᵇ Gemarah שירכפלו, שיכפילו); Tosef. Dem. I, 3 משירקפלו; Y. ib. I, beg. 21ᶜ משיקפלו.

Hof. הוּקְפַּל *to be laid up in layers, be folded up.* Ned. 62ᵃ הוקפלו רוב וכ׳ if most of the figs have been packed (most of the knives have been folded up).

קָפַל ch., *Pa.* קַפֵּל same, 1) *to fold, roll up.* Part. pass. מְקַפֵּל. Targ. Y. Num. X, 35 (not מְקַפֵּל; v. Sifré Num. 84, quot. in preced.).—Sabb. 58ᵃ ומְקַפֵּל לירה וכ׳ Rashi (ed. ומיקפל, corr. acc.) he might roll the cloak up and put it over his shoulder; a. e.—*2) *to go up and down.* Koh. R. to XI, 1 בר קפרא מקפל וכ׳ Bar Ḳ. was walking up and down the bluffs of &c.; [comment. suggests emendation: מְטַיֵּיל].

Ithpe. אִתְקְפַל *to be rolled up.* Targ. Is. XXXVIII, 12, v. קְפַל.

קָפַל II (transpos. of קלף; cmp. Syr. קפל, P. Sm. 3691, sq.) *to scrape, eat away.* Sifré Num. 85 [read:] ... קוֹפֶלֶת וירדה ומחתה בהם מתחתיהם fire came down from heaven, and it was eating away and digging among them from under them; Yalk. ib. 732 [read:] קופלת ומחתה בהם.

Pi. קִיפֵּל *to scrape off.* M. Kat. 9ᵇ בסיד ... לקַפְּלוֹ במועד a lime paste which you may scrape off during the festive week.—[Sot. 35ᵇ, Rashi to Ḥull. 44ᵃ וקפלו את האבנים, 'they scraped the stones' by confounding with ib. 36ᵃ וקילפו את הסיד.]

Hithpa. הִתְקַפֵּל *to be scraped*; (of glassware) *to be cut* or *engraven.* Y. Succ. IV, 54ᵈ top מהו ... שהיתה מִתְקַפֶּלֶת what kind of white glass is meant? Cut (or engraved) glass.

קַפֵּל ch., *Pa.* קַפֵּל same, 1) *to scrape off.* B. Bath. 4ᵇ דקַפֵּיל ליה חבריה וכ׳ (Rashi: מְקַפֵּל; Ms. M. מקפיל) the neighbor might scrape off (the clay) &c. Ib. מקפיל לירה Ms. M. (ed. קליף לירה, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *to dig, unearth* (esp. used of grave robbers). Sabb. 152ᵇ הנהו קפילאי דחוו קַפְלֵי וכ׳ grave robbers that were unearthing (bodies) in the field of &c.; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33 מְקַפְּלֵי.

Ithpe. אִיתְקְפִיל *to be peeled off.* Hull. 44ᵃ [read:] דאיתקפיל אִיתְקְפִיל the gullet and windpipe were loosened by peeling, opp. דאפרוק אידריקי they were torn off forcibly.

קֻפֶּל m. (קפל I) *surrounding, guard* (cmp. קוּפָּלְיוֹת); pr. n. pl. *Ḳefel.* B. Bath. 75ᵇ (the Lord shall add to Jerusalem) אלף ק׳ וכ׳ one thousand times the area of Ḳefel for towers; Yalk. Zech. 568; [for Var. lect., v. Rabb. D. S. to B. Bath. l. c., note 40; comment. take קפ״ל as numerals = 210).

קְפָלָא, v. קְפִילָא.

קְפָלָאוֹת, v. כְּפָלָיוֹת.

קַפְלוֹטָא m. (κεφάλωτον, sub. πράσον) *leek with a head* (porrum capitatum), *porret.* Tosef. Pes. II (III), 20 they left a corner (פֵּאָה) only ללפת ולק׳ (ed. Zuck. ולקפלוטאות) of turnips and porret; Pes. 56ᵇ. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. fr.—*Pl.* קַפְלוּטָאוֹת, קַפְלוּטָאוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ק׳ heads of leeks. Ukts. I, 2 (not קפלטרת). Ned. VI, 9 (53ᵃ) קפלטות Mish. (Y. a. Bab. ed. ׳קפלו). Tosef. Pes. l. c. קפלוטאות (corr. acc.). Maas. Sh. II, 1; a. fr.—Ab. Zar. 38ᵇ, v. קוּבְטָאוֹת.

קַפְלוֹטָה, קַפְלוֹטָא ch. same. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. e.—*Pl.* קַפְלוֹטַיָּא, קַפְלוֹטִין. Targ. Y. Num. XI, 5 Bxt. (ed. כרתיה; h. text חצירה).—Y. Ber. l. c. Y. Dem. II, 22ᵈ; a. e.

קַפְלוּרְיָא, v. קִפְלַרְיָא.

קַפְלָטוֹת, v. קַפְלוֹט.

קַפְלָטִין m. (capillitium = capillatura) *false hair, wig* (or *head-dress*). Y. Keth. VII, 31ᵇ bot. היוצאה בק׳ שלה וכ׳ if a woman goes out with her wig (or head-dress), she is not to be considered as one that goes out with her head uncovered (as disregarding the Jewish customs of decency).

קפלטית, v. קַפְלוֹט.

קְפָלָיוֹת, v. כּוּפָּלָיוֹת.

קִפְלוּרְיָא, קִפְלַרְיָא, קִי׳ pr. n. *Kiflaria, Kifluria,* name of a summit of Mount Amanus, prob. Mons Casius in North Syria (v. Neub. Géogr. p. 8). Tosef. Ter. II, 12 (ed. Zuck. קירפלי׳); Tosef. Ḥall. II, 11 (ed. Zuck. קפלי׳); Gitt. 8ᵃ קפלי׳; Y. Shebi. VI, 36ᵈ.

קוּפְּ׳, קַפַּנְדְּרָיָא f. (compendiaria, sub. via) *a short cut, path.* Ber. IX, 5 (54ᵃ) לא יעשנו ק׳ one must not use the Temple mount for a short cut. Y. ib. I, 2ᵇ bot. ההוא דאזיל ליה בקפונדרא one that walks (from the top of Mount Carmel to the Ocean) by the short cut, opp. אוסרנא. Bab. ib. 62ᵇ (phonetic etymol.) דמקרפנא אדרי וכ׳, v. דָּרָא I; Meg. 29ᵃ. Tanḥ. K'doshim 8 וקרב לפני המלך בקופנדר (Ms. Michael O. קומפנדר) approached the king on a side road (instead of being duly announced); a. fr.

קָפַס, dial. for קָפַץ q. v.

קְפָסָא, v. קוּפְסָא.

קָפַץ (b. h.) 1) *to contract, shrink; to close.* Midr. Till. to Ps. XXII, 20 היה השרביט קופץ the scepter grew smaller and smaller; Yalk. ib. 687. Gen. R. s. 39 קופצת באחת מאגפיה וכ׳ contracts herself with (flaps) one wing &c., v. יוֹנָה II. Snh. 95ᵃ שלשה קָפְצָה להם הארץ (Ar. הדרך) for three persons did the earth (the road) shrink (they were suddenly transferred to a distant place); Yalk. Gen. 107. Y. Taan. IV, 69ᵇ קפצה לה א״י Palestine has shrunk; a. fr.—ק׳ פה (or sub. פה) *to close the mouth, to indicate*

one's will by mimic motions. Gitt. V, 7 קוֹפֵץ ונֶקְפָּץ a deaf and dumb person may transact business by motions with closed lips and by being spoken to in the same way.—Part. pass. קָפוּץ; f. קְפוּצָה &c. Koh. R. to V, 14 כשאדם . . . ידין הן קְפוּצוֹת וכ׳ when man enters the world, his hands are clenched, as if saying, the whole world is mine &c., opp. פשוטות straight, open.—2) *to leap (with joined feet), jump; to be excited.* Midr. Till. l. c. אותה קפיצה שקָפַצְתָּ על אבותי בים כן הקְפוֹץ עלי היום וחפלטני ed. Bub. (ed. אותה חקפצה שהקְפַצְתָּ על אבותינו כן וכ׳) with the same leap with which thou didst leap like a hart in aid of my ancestors at the sea, leap now to my aid and save me; Yalk. Ps. l. c. Midr. Till. l. c. 1 קוֹפֵץ כאיל ed. Bub., v. *Pi.* Ohol. VIII, 5 חקופץ ממקום וכ׳ he that jumps from one place to another, contrad. to הדולג (v. קִיפּוּץ). Succ. 49ᵇ שמא תאמר כל הבא לְקְפוֹץ קוֹפֵץ lest you say, whosoever comes to jump may jump (whosoever wishes to do good succeeds in doing real good), we read &c. (Ps. XXXVI, 8). Sabb. 152ᵃ וזקנה קופצת עליו old age will spring upon him (will overtake him prematurely). Taan. 5ᵇ וזקנה קפצה עליו he grew old before his time. Ib. מיד קפצה וכ׳ Ms. M. (ed. אמר הקב״ה אקפיץ, read אַקְפִּיץ). Sifra Sh'mini, Milluim קפצה פורענות על וכ׳ punishment overtook Nadab &c. Y. Keth. X, beg. 33ᵈ קפצה עליהן ירושת תורה the legal succession according to Biblical law was sprung upon them (they have the precedence); ib. IV, 28ᵈ bot. קָפְסָה. Y. Gitt. IV, 46ᵈ top וכ׳ קוֹפְצִין . . . כדי in order that all may be anxious to marry her. Y. Snh. X, 28ᶜ top איני קופץ אלא למה וכ׳ I will jump only at (betake myself to) what my grandfather told me, who said to me לשלשה דברים וכ׳ . . . קְפוֹץ betake thyself to three things, and thou shalt be safe, they are: prayer &c. Ber. 39ᵃ ק׳ וברך וכ׳ he hastened and said the benediction &c. Yeb. 32ᵇ ק׳ ר׳ חייא וכ׳ R. Ḥ. jumped up (got excited) and swore &c. Tosef. Keth. II, 3 היאך ק׳ זה לכהונה how did this man jump into priesthood (by what right does he enjoy the privileges of a priest)? Num. R. s. 15 ולא יְקְפוֹץ לחשיב and must not be rash to reply; a. fr.—3) *to skip.* Nidd. 11ᵃ קפצה וראתה וכ׳ if she skipped (one period) and menstruated, skipped &c. (did so three times).—*4) (denom. of קִיפּוּץ) *to chop meat.* Tosef. Bets. III, 5 קיפץ בכלי (Var. חותך) he cuts with some implement.

Pi. קִיפֵּץ 1) same, *to leap; to skip.* Y. Ḥag. II, 77ᵃ bot. והרוּ . . . מְקַפְּצִין וכ׳ and the ministering angels leaped before them like wedding guests rejoicing &c. Pesik. R. s. 15 (ref. to Cant. II, 8) מדלג . . . ומְקַפֵּץ על החשבונות וכ׳ leaping over the destined terms of redemption, and skipping over the calculations of years and epochs (hastening the redemption), v. עִיבּוּר. Midr. Till. to Ps. XXII, 1 מְקַפֵּץ כאיל ed. Bub. (oth. ed. קופץ); ib. קופץ ed. Bub. (oth. ed. מקפץ) leaps like a hart; Yalk. ib. 685 קומץ (corr. acc.); a. fr.—2) *to cause to leap.* Tanḥ. Sh'mini 11 הקב״ה מקפיץ לתם את הזקנה God springs old age upon them (to make them look venerable).

Hif. הַקְפִּיץ 1) as *Pi.* 2. Taan. 5ᵇ אמר הקב״ה אַקְפִּיץ (not אקפיץ, v. supra) the Lord said, I shall cause old age to spring upon them prematurely. Gen. R. s. 56 וה׳ את בנו עמו and made his son leap with him (saved himself and his son; v., however, אגינו).—2) *to leap.* Midr. Till. l. c., v. supra.

Nif. נִקְפַּץ *to be spoken to by mimic motions.* Gitt. V, 7, v. supra.

קָפַץ ch. same, 1) *to contract, close* &c. Targ. O. Deut. XV, 7. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10.—Ḥull. 91ᵇ קָפְצָה לירה ארעא the earth shrank under him (v. preced.).—2) *to leap, be anxious for.* Nidd. 8ᵇ מידי דקָפֵיץ עליה זבונא something at which the purchaser jumps (i. e. a quality which makes the object more desirable).

קֶפֶץ, v. קֵבֶץ.—*Pl.* קְפָצִין, v. קְפִיץ.

קְפָצָה, v. קְפִיצָה.

קַפְצָה f. (an adapt. of capsa, as if from קָפַץ) *chest, box.* Kel. XVI, 7 ed. Dehr. (ed. קיפסא). Y. Nidd. II, beg. 49ᵈ ק׳ של זכוכית a glass box.—*Pl.* קַפְצוֹת. Ib.

קַפָּר, חַקָּ׳ pr. n. m. *Ḥakkappar* surname of R. Eliezer. Ab. IV, 21. Ber. 63ᵃ.—Y. Shebi. VI, 36ᶜ בן חק׳, v. next w.

בַּר קַ׳, קַפָּרָא (preced.) *Bar Ḳappara* (son of Eliezer Ḥakkappar), a disciple of R. Judah the Nasi (v. Fr. M'bo, p. 71ᵃ). Yeb. 32ᵇ. Y. M. Kat. III, beg. 81ᶜ. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top. M. Kat. 16ᵃ. Y. Hor. III, end, 48ᶜ משנתו של בר ק׳ the Mishnah (Boraitha) of Bar Ḳ.; Lam. R., introd. (R. Josh. 2); a. v. fr.

קִיפְּרוֹת, v. קִיפָּרוֹת.

קַפְּרִיסִין, v. next w.

קַפָּרֵס m. (κάππαρις, capparis) *caper-bush*, esp. *the flowers of the caper-bush.* Maasr. IV, 6, v. צְלָף; Ber. 36ᵃ קַפְּרִיסִין. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) האי ק׳ ליתא וכ׳ the flower is no longer in existence, when the fruit is developed.—*Pl.* קַפְּרִיסִין. Ib. 36ᵃ, v. supra; a. fr.—Ker. 6ᵃ יין ק׳ caper wine (as an ingredient of frankincense; oth. opin. in Rashi: Cyprus wine); Y. Yoma IV, 41ᵈ.—Ab. Zar. 38ᵇ שלהן הק׳ . . . caper flowers (or fruits) preserved by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קופרצין ed. Zuck. (Var. קפריסין); (Y. ib. II, 41ᵈ פנקריסין).

קָפַשׁ (cmp. קָפַץ) *to bend in the hand, clench, grab.* Ḥull. II, 5 מעשה וקָפָשָׁה וכ׳ it happened that an old man . . . grabbed (and ate) it.

קֶפֶשׁ m. (preced.) *plait, gathering stitch,* a kind of *border.* Y. M. Kat. III, 83ᵈ הסולם וחק׳ אין וכ׳ the borders formed by chain stitches or by plaiting are no hindrance (for the rending of the garment in mourning), v. סוֹתָם.

קפת, Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מקפתו, read: מקפחו, v. קָפַח.

קֵץ שֶׁקֶר, קָץ (קצין) *Decreer of Falsehood,* legendary name of one of the Sodomitic judges. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. קוֹנְשֶׁקֶר.

קֵץ, v. קָצִין.

קֵץ m. (b. h.; קָצַץ) *end, term, designated time,* esp. *the time of redemption.* Gen. R. s. 44 (ref. to Is. XLI, 5) זה שרוי בקיצו של עולם וכ׳ this one (Abraham) dwelt in one

extreme part of the world, and that one (Shem) in the other &c. Ned. 41ª כיון שהגיע קיצו וכ' when a man's time (to die) has come. Meg. 3ª משום דאית ביה קץ משיח because therein (in the Hagiographa) are contained intimations about the Messianic term (the Book of Daniel). Snh. 92ᵇ שמנו לקץ וטעו who ventured calculations as to the time of the redemption from Egypt, and made a mistake; Ex. R. s. 20 יצאו ... שלם הקץ they left Egypt before the predestined term had expired; a. fr.—*Pl.* קִצִּין, קִצִּים, קִצִּין. Ab. Zar. 61ᵇ ממונה חבא לק' a superintendent that comes at regular times. Snh. 97ᵇ מחשבי ק', v. חָשַׁב. Ib. כלו כל חק' ואין וכ' all the dates of redemption (calculated from the Scriptures) have passed, and the thing depends only on repentance. Cant. R. to II, 8; Lev. R. s. 19, v. עִיבּוּר. Pesik. R. s. 15, v. קְפַץ; a. fr.—[קיצין, Cant. R. to V, 11, v. קִיץ.]

קֵץ, קְצָא, קֵי' ch. same. Targ. O. Gen. VI, 13. Targ. Ez. VII, 6. Targ. Jer. VIII, 20 ed. Lag. (ed. קְבָא); a. fr.—Lam. R. to II, 2; to IV, 18 קרב קצנו ק' דהחיא ביתא 'our end has come near', the end of that house (the Temple); Y. Taan. IV, 69ª קיציה דהחוא וכ'; a. e.—*Pl.* קִצַּיָּא, קֵי'. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1. Targ. Job VII, 12, v. גֻּבְתָּא.

קָצָא, v. קָצַץ.

קְצָא, v. קְצִי.

קָצַב (b. h.) *to cut, decide, determine, limit, bound.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ top לחיסב וכ' ק' if he had determined to recline for a meal, but did not do so. [Y. Ḥag. II, 78ª bot. חוגג וקוצב, read: וקוֹצֵר.]—Part. pass. קָצוּב; f. קְצוּבָה; *pl.* קְצוּבִין, קְצוּבִים; קְצוּבוֹת. Tosef. Ter. I, 10 דבר חק' מן התורה a thing (duty) the scope of which is clearly defined in the Torah, v. קְצֻבָּה. Gitt. 50ᵇ לפי שאין ק' because they (the alimonies of a widow and of orphaned daughters) are not definite (vary according to social position). Bets. 16ª top כל ... ק' וכ' the means of support are definitely assigned to man from the beginning of the year, except the expenses for the Sabbaths ... and for education &c. Cant. R. to IV, 2 (ref. to קצובות, ib.) מלין ק' definitely regulated things (laws); ib. 4 (some ed. קְצִי'). Y. Ber. V, beg. 8ᵈ הלכות ק' decided (settled) questions of law; (Bab. ib. 31ª הלכה פסוקה); a. fr.

Pi. קִיצֵּב *to carve, chop* (meat). Bets. I, 5 לקַצֵּב עליו אם קי' על העלי 11 if he used the pestle to carve meat on it. Tosef. ib. I, 11 בשר if he used the pestle to carve meat on it. Y. Macc. II, beg. 31ᶜ טבח שהוא מְקַצֵּב וכ' a butcher that chops meat and kills a man (by a slip of the hatchet &c.); a. e.

קַצָּב m. (preced.) *butcher.* Eduy. VIII, 2, a. fr. זכריה בן חק'.—*Pl.* קַצָּבִים. Bets. 25ª וחיא חדרן לק' but it applies also to the butchers (that they must not sell meat before flaying and dissecting).

קַצָּבָא ch. same.—*Pl.* קַצָּבְיָא. Bets. 25ᵇ, v. נְטִירָה.

קְצָבָה, קֵי' f. (קָצַב) *decision, definition, limit, definite scope.* Gitt. 52ª דבר שיש לו ק' a thing (religious duty) for which there is a definite time and limit v. קָצַב. Pes. VI, 5 אם אמרת ... שיש להן ק' וכ' you cannot draw an analogy between congregational offerings (on the Sabbath), which are definite, and the Passover sacrifice, which is indefinite; Y. ib. 33ª. Ib. 33ᶜ bot. [read:] מאי אית לך דבר שאין לו ק' what do you mean by saying, a thing which is undefined? שלא נתנה התורה ק' וכ' the Law does not define how many Passover sacrifices supersede the Sabbath each year (whereas the number of the daily sacrifices is definite). Y. Ber. V, 9ᶜ top כנוהן קי' וכ', v. מְדָה. B. Kam. 113ª, v. מוֹכֵס h. B. Mets. IX, 5 כרי (ב) מה ק' what standard is 'a pile of grain'? i. e. this cannot be made a standard alike for large and small fields. Y. Shek. II, 46ᵈ top שקצבתן מן התורה (ed. Krot. שקצָנוּ) which are defined in the Biblical law (as to numbers and times); a. fr.

קַצְדּוֹר, v. קוּסְדּוֹר.

קָצָה, v. קצי.

קצה, Pesik. Vayhi, p. 9ª בר ק', v. קְצָרָה I.

קְצָוָה, v. קְצָבָה.

קְצָוֹת, v. קָצָת.

קְצוּעַ, v. קִיצּוּעַ.

קָצוֹעַ m., *pl.* קָצוֹעוֹת (קָצַע) *those who cut down trees* for war purposes, *sappers.* Y. Ned. III, 38ª ראה ק' המלך וכ' (not קצר) if he saw the king's sappers come (to raze plantations).

קְצוּפָה f. (קָצַף) *visitation by divine anger, death*; בית ק' house of mourning. Cant. R. to VIII, 5 (ref. to עשיתם ... לבית אבלה בית ק', Deut. IX, 8) you caused the Lord, as it were, to be a mourner for you; there are places where they call the house of mourning *beth ḳ'tsufah* (v. P. Sm. 3706 s. v. קצף).—V. קְצָפָא.

קְצוֹצָא m. (קָצַץ; cmp. גְּוֹוָזָא II) *castrate, eunuch.*—*Pl.* קְצוֹצֵי. Ber. 16ᵇ bot. דקיימי ק' עילויה דרבי ואע"ג although eunuchs (constables) were at Rabbi's disposal.

קְצוֹצָה f., *pl.* קְצוּצוֹת (קָצַץ; v. Ex. XXXIX, 3) 1) *cut metal, strip, wire.* Kel. XI, 3 (ed. Dehr. קְצִיצָה); Tosef. ib. B. Mets. I, 1.—2) *cut fruits*, v. קְצִיצָה.

קְצוּצִין, קְצוּצִים, v. קְצִיצִים.

קְצוּצָה, v. קְצוּצָה.

קְצוּצְתָּא f. (v. preced. wds.) 1) *timber, cut board, plank.* B. Kam. 67ª דמעיקרא ק' וכ' Ms. R. (ed. קְצִיצְתָּא; Ms. H. קְצִיצָה) before (it was made a trough) it was called *plank*, and now *tsinnora.*—*Pl.* קְצוּצְיָרְיָתָא, קְצִיצְיָרְיָתָא. Ib. 96ª stolen beams עברינהו קצ' (Ms. R. קְצִיצְתָּא; Ms. H. קְצִיצְיָרְיָתָא) which he cut into planks.—2) (comp. קְשׁוֹרָא) *slice.*—*Pl.* קְצוּצְיָתָא. Gen. R. s. 79 חוה מקציץ ... ושדי קְצוּצְתֵּיהּ ('Rashi', קְצִיצְתֵּיהּ; Matt. K. קְצוּצְתֵּיהּ) he cut a lupine and threw its slices about &c.; Yalk. ib. 133 והוה קיצוצתיה ... קצרן (corr. acc.)

קְצוֹרָא m. = קְצִירָא; קצור ערסא *sick in bed.* Targ. Job XXIX, 15.

קְצוֹתָא, v. קִיצוֹתָא.

קְצַח m. (b. h.) *black cumin.* Ukts. III, 6. Ber. 40a הרגיל בק' וכ' he that is in the habit of using black cumin will never have pain in the heart (stomach). Ib. ק' אחד משׁשׁים וכ' black cumin is one of sixty poisonous drugs.

קְצָחָא, קְצָחָה ch. same. Targ. Is. XXVIII, 25.

קְצַטְרָא, v. קַצְרָא III.

קְצִי, קְצָה (b. h.) 1) *to scrape.* Sifra M'tsor'a, Neg., ch. IV, Par. 7 חולץ וקוֹצֶה וטח he must tear out (the leprous stone) and scrape (the wall) and plaster, v. קְצַע.—2) (of figs) *to cut, dry, and store; to harvest.* Maasr. II, 7 השוכר . . . לְקָצוֹת עמו וכ' if a man hires a laborer to help him in the fig harvest. Ib. III, 1 המעביר . . . לקצות if a person brings figs over to his court to prepare them for storage. Y. ib. II, 50a bot. ולהרוח . . . וקוֹצִין אחת that they eat nine portions and store one; a. fr.—V. מוּקְצֶה.—3) *to separate, set aside.* Nidd. X, 7 (71h) קוֹצָה לה חלה she may separate the priest's share of the dough; Y. Ber. VIII, 12a; a. e.—4) *to carry off, reduce, level* a hill. Cant. R. to V, 11 the fool says, מי יכול לקצות את זה who can level this (mound)?; הריני קוֹצֶה וכ' I will carry off two loads to-day . . ., until I have levelled the entire mound; Lev. R. s. 19 קוצץ . . . לקצות; (Yalk. Cant. 989 . . . לפנות קידח).

Hof. הוּקְצָה *to be cut off, separated.* Tosef. B. Bath. III, 5 החורשין המוּקצין בפני עצמן the forests (near a township) which are isolated (a plantation detached from the town); B. Bath. 68b חמוקצין לה which are separate but opening into it; corrected חמוקצין ממנה separated from it; Y. ib. IV, 14c bot. החורשים המוקצין ממנה (not חטרשים; corr. quot. s. v. עָרַשׁ).—Esp. *to be set aside, be designated for a special purpose and forbidden for any other use* (v. מוּקְצֶה). Sabb. 45a חואיל וד' למצותו ד' לאיסורו as the oil was set aside for its religious purpose (for the Sabbath light), it was at the same time set aside as an object prohibited to be used otherwise (during the Sabbath day). Ib. ולית ליה ה' למצותו and does he (R. Simon) not adopt the opinion that an object set aside for a religious act is forbidden for any other use (for the time being)?; a. e.—Part. מוּקְצֶה q. v.

קְצָא, קְצֵי ch. same, *to cut, break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. רסיק).—Y. Ber. VI, 10a bot. כד הוה קָצֵי חוה טעים וכ' whenever he broke bread, he tasted (carrying a piece to his mouth) with his left hand, and distributed with the right hand. Ib. VIII, 12a bot. [read:] יהב ליה עגולה דקְצֵי he handed him a loaf to break it. Y. Sabb. VI, end, 8d [read:] קְצִינָן פלגא וכ' we broke off one half and gave it to him; a. e.—B. Mets. 108a מאן קָצֵיהּ, v. קוּץ III ch.

Af. אַקְצֵי 1) *to set aside, make unavailable for any other purpose.* Succ. 37b כי אַקְצֵיהּ מריחא אקצייה when he designated it (the myrtle branch) for religious use, he made it unavailable for smelling; מאכילה אקצייה made it unavailable for eating. Bets. 31b אַקְצִינְהוּ, v. עָרַג or שָׁרַג I.—2) *to place in a corner.*—Part. pass. f. מִיקְצָא. Yoma 17a תאי לשכה אַקְצוּיֵי מיקצוא וכ' that cell was situated in an angle (south-west corner); to him that came from the north it appeared to be in the south &c.

Ithpe. אִיתְקְצֵאי *to be set aside, be made unavailable.* Sabb. 43a מיגו דא' לבין השמשות א' וכ' since it was forbidden to handle it at twilight (when the Sabbath entered), it became so for the entire day; Succ. 46b. Ib. למצותה א' it was designated only for the religious ceremony (and forbidden for any other use until the ceremony has been performed); לכולה יומא א' it is unavailable for the entire day (even after the ceremony has been performed); a. e.

קְצַיָּא, קְצָיָא m. pl. (preced.) *cut pieces, planks.* Ex. R. s. 6, end; Tanḥ. Vaëra 2, v. חֲנִיָּרָה ch.

קְצִיָּא, קְצָיָא pr. n. m. *Ḳatsia,* name of a legendary king residing behind the Dark Mountains (v. חַשְׁרָ). Gen. R. s. 33; Lev. R. s. 27; Y. B. Mets. II, 8c bot.; Tanḥ. Emor 6; Yalk. Ps. 727.

קְצִיבִין, Cant. R. to IV, 4 some ed., a. e. = קְצִיבִין, v. קָצַב.

קְצִיוֹן, Y. Bets. V, end, 63b, v. קְרַצְיוֹן.

קְצַיָּא, v. קַצְיָא.

קְצַיְרָת, קְצַנְיָרָא, v. קַצְיָא.

קְצָיִין f. pl. (v. קְצִי) *pieces* of bread. Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. ריסיקין).

קְצִין m. (b. h.; קָצָה) [*one who decides, arbitrates,*] *magistrate, leader, prominent man.* Y. Gitt. I, 43d top הגע . . . שׁל ק' וכ' suppose he was the bondman of an influential man, then his emancipation would be a disadvantage to him. Lam. R. to II, 1 בשביל . . . שׁל ק' וכ' since thou livest in that leader's house, why dost thou not correct them (the inmates)?

קְצִיעָא m. (part. pass. of קְצִי) *cut.*—*Pl.* קְצִיעֵי. Ex. R. s. 41 (in Hebr. dict.) ק' צווארא you whose throats deserve to be cut.

קְצִיעָה I f. (קְצִי) 1) *cutting and packing figs, fig-harvest.* Maasr. II, 7; a. e.—2) *pl.* קְצִיעוֹת *figs packed* or *to be packed.* Ter. IV, 10 בדורס ליטרא ק' וכ' if one has packed a litra of figs (of T'rumah) on top of a barrel and knows not of which; Tosef. ib. V, 11; Bets. 3b; Zeb. 73a. Taan. 28a; Tosef. ib. IV (III), 7 חללו שתי וכ' לעשות ק' to make of these figs two balls; Y. ib. IV, 68b bot.; a. e.—[Maasr. III, 4; B. Mets. 21b, v. קְצִיצָה.]—3) [*store, capsule,*] *a compartment of the T'fillin.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 1 בין ק' וכ' . . . משיחזר when he detaches one compartment from the other on three sides; [El. Wil. emends: קְצִיצָה q. v.]—[Y. Ned. III, 38a קצישות, v. קְצִיעַ.]

קְצִיעָה II f. (b. h.) 1) *cassia, an aromatic bark,* an ingredient of frankincense. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41a; a. e.—2) pr. n. f. *Keziah,* one of Job's daughters. B. Bath. 16b

ק' she was named K., because her savor spread like that of cassia. כקציעה ...

קְצִיעָתָא ch. same, *cassia*. Targ. Job XLII, 14. Targ. Ex. XXX, 24 (h. text קְדָה).—*Pl.* קְצִיעָתָא. Targ. Ps. XLV, 9 Ms. (ed. *sing.*).

קְצִיפָה f. (קְצַף) *anger*. Lam. R. to V, 20 ק' חושב ע"י כדי ... לק' הזאת this shame is enough to cause such anger. וכ' the prediction of God's anger was contradicted by Isaiah (Is. LVII, 16). Ib. 22; ib. to I, 2, v. מְאֹסָה; Pesik. Vattom., p. 130[b] קצפין (read: קְצָפִים).

קְצִיצָא f. (קְצִיץ) *cut, figure*; (cmp. French taille) *waist*. Targ. II Esth. I, 2 (3) בני ק' חדא ... כולהון all of them of the same height . . ., of the same figure.

קְצִיצָה f. (קְצַץ) 1) *cutting, felling*. B. Kam. 91[b] אילן שנימוד לק' (Ms. F. לקְצִיץ) a tree which must be cut. Lam. R. introd. (R. Z[e]era) שבו זמן ק' רפה וכ' on it (the 15th of Ab) begins the good season for cutting trees for fuel, v. מַאֲכֹלֶת. Bekh. 34[b] (in Chald. dict.) איכוין ... בהאי ק' וכ' he intended to make himself appear clean by cutting off (the leprous spot), and the rabbis punished him for this very cut (so that he could never be declared clean from this cut-off leprous spot); a. e.—2) *stipulation (of price &c.), bargain*. Shebu. 45[b] ודאי וכ' ק' stipulations of prices one surely remembers, v. קְרִצוּתָא.—3) *pl.* קְצִיצוֹת *cut fruits*. Maasr. III, 4 מצא ק' בדרך ואפי' בצד שדה (Ms. M. קצישות) if one finds cut fruit (single berries) on the road or even beside a field where cut fruit has been spread to dry; B. Mets. 21[b] Var. (ed. קצישות).—4) (v. קְצִיעָה a. next w.) *the capsule of the T'fillin* containing Biblical sections. Ber. 24[a]. Succ. 26[b] top. Kel. XVIII, 8 התיר ק' וכ' if he opened the first of the four compartments of the T'fillin and repaired it; a. e.—*Pl.* קְצִיצִין, v. next w.—5) *separation, severance of connection*, v. קְצָצָה.

קְצִיצִים, קְצִיצִין m. pl. (קְצִיץ, cmp. מוּקְצֶה) [*stores,*] 1) *capsules, pods*. Tosef. Shebi. II, 6 אם עשה ק' גמורין וכ' if the plant has produced ripe capsules (or pods) before the New Year; Y. ib. II, 34[a] קְצִצִין.—2) *capsules containing Scriptural portions, T'fillin*, (v. preced. 4). Gitt. 57[b] sq. ארבעים סאה קְצִיצֵי תפלין וכ' Ar. (ed. קְצוּצֵי; Rashi to Succ. 26[b] קיצוצי) forty S'ahs of capsules of T'fillin were found on the heads of those slain at Bethar; Lam. R. to II, 2 קצוצי; Y. Taan. IV, 69[a] top קצוצי.

קְצִיצָתָא, v. קְצוּצָתָא.

קְצִיר, v. קְצַר.

קְצִיר m. (b. h.; קְצַר) *cutting, harvest, ripening season*. R. Hash. 9[a] ק' של שביעית וכ' a ripening in the Sabbatical year which goes over into the eighth year, i. e. plants which were partly ripe in the Sabbatical year are subject to the laws of the Sabbatical year. Ib. קְצִיר העומר the cutting of the ʿOmer (v. עוֹמֶר); a. fr.—Lev. R. s. 18 (ref. to Is. XVII, 11) קְצִירָן של מלכיות (קְצִירִין) the cutting down (destruction threatened) by the government; ק' של יסורין by sufferings; קְצִירוֹ של מלאך וכ' the cutting down by the angel of death, v. נְדֶנֶד; Yalk. Is. 287.—*Pl.* קְצִירִין, v. supra.

קְצִירָא m. (קְצַר) [*cut, afflicted,*] *sick*. B. Bath. 16[b], v. דְּלִי. Sabb. 12[b] לשיולי בק' Ar. (ed. בחפיחה) to inquire after the health of (to visit) a sick person.—*Pl.* קְצִירֵי. R. Hash. 16[a]; Ned. 49[b], v. מְרִיעַ. Gitt. 56[a], v. נָקַט; a. e.—[קצירייא, Targ. Is. VII, 3 ed. Wil., v. קְצַר.]—[Y. Shebi. VI, 36[c] קצירא דגלגל, v. קְצָרָא III.]

קְצִירָה f. = קְצִיר *cutting, harvesting*. Y. Peah I, beg. 15[a] קְצִירַת שבולת וכ' the cutting of the first ear has the same effect (on the duty of leaving a corner) as the striking off of the pile has (on the duty of giving T'rumah). Sabb. 70[a]; a. fr.

קְצַע (b. h.; cmp. קְצָה) 1) *to scrape*. Neg. XII, 6 שניהן קוֹצְעִין ... both neighbors must bear the expense for tearing out (the leprous stone) and for scraping (the wall); Sifra M'tsorʿa, Neg., Par. 6, ch. IV; a. e.—2) *to cut, dry, and pack figs* (v. קְצִיעָה). Taan. 28[a] קוֹצְעֵי קציעית those pretending to be engaged in packing figs; Tosef. ib. IV (III), 7 (Var. קוֹצְצֵי); Y. ib. IV, 68[b] bot.—3) *to trim*, v. infra.

Pi. קִיצֵּעַ *to cut the ends, trim*. Kel. XXVII, 4 חִמְקַצֵּעַ מכולם וכ' if in trimming any of them he cuts off a piece one handbreadth square. Zeb. 94[a] ... לקַצָּעָה ... עוצבא a fur intended to be trimmed (v. עִיצָּבָא) remains unsusceptible of uncleanness until it has been trimmed; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10. B. Kam. 66[b] כגון שקיצען (Ar. שקצען) when he trimmed the stolen furs. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 8 אם הרה גדול וקיצעו (not וקוצעו) if the cloth was large and he shortened it by trimming; ib. 9. Ib. 2 עד שיקַצֵּעַ (or שִׁיקַצֵּעַ) until he cuts off (the defective portion). Ḥull. 123[b] במקצע ובא לו וכ' when he trimmed (the skin) going all around; a. e.

קָצַע ch., *Pa.* קַצֵּעַ same, *to trim, cut*. Zeb. 94[a] דחשיב עד דמקצע עלה when he had planned to trim it. Ib. לקַצְּעָה, v. preced.

קָצַף (b. h.) [*to be rough, excited,*] *to be angry*. Esth. R. to I, 18, v. קְצַפְתָּן. Midr. Till. to Ps. XXXVIII ... אנו ואתה קוֹצַפְתָּ we sin, and thou art angry. Yalk. Esth. 1053 קָצְפוּ ואמרו וכ' they grew excited and said &c.; a. fr.

Hif. הִקְצִיף *to arouse to anger, excite, incite*. Meg. 13[b] (ref. to Gen. XL, 2 a. Esth. II, 21) ח' הקב"ה אדון על עבדיו וכ' the Lord incited a master against his servants, in order to satisfy the desire of a righteous man ..., servants against their master, in order to perform wonders for a righteous man; Gen. R. s. 88; Esth. R. to II, 21; Yalk. Gen. 146 מַקְצִיף; a. e.

קְצַף, Targ. Lam. II, 3 ed. Vien., v. קְצִיץ.

קֶצֶף m. (b. h.; preced. art.) 1) *anger*. Num. R. s. 1, end שלא יחא ק' עליהן that the divine anger be not on them. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; a. fr.—Esp. *Ketsef* name of an angel of destruction. Targ. Y. Num. XVII, 11, sq.—Sabb. 55[a] (ref. to Ez. IX, 2) 'six men', they are אַ' ק' אף וחימה וכ' (Wrath), *Af* (Anger) &c. Ex. R. s. 41; a. fr.—2) *destruction, harm*. Deut. R. s. 11 איך ... לעשות לו ק' how can I do harm to him (Moses)?; Yalk. ib. 940.

קִיצְ׳, קִצְפָּא ch. same, *divine anger, visitation, (mourning over a) death.* Midr. Till. to Ps. CVI . . . אית לאבלא ק׳ there are places where they call mourning *ḳitspa*; v. קְצוּפָה.

קִיצְ׳, קִצְפּוֹן m. (preced. wds.) *anger.* Lev. R. s. 32 (ref. to ויקצף, Deut. I, 34) להם הוא ק׳ ולי מה אני ק׳ וכ׳ to them it appears as anger, but to myself what does anger mean? 'I swore by my anger' (Ps. XCV, 11), I swear by my anger and reconsider; Yalk. ib. 657. Esth. R. to I, 18 כדאי הוא הבזיון . . . לק׳ שקצף וכ׳ the disrespect with which her (Vashti's) father treated the vessels of the Temple is enough to deserve the wrath which he (Ahasverus) vented on her and put her to death. Ib. כדי חק׳ לבזיון זה the anger (of Ahasverus) corresponds to this contempt (shown by Vashti), v. קְצִיפָה. Ib. to II, 21 מה ק׳ היה שם what cause was there for discontent? Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. II (ref. to Lev. X, 16) אף אהרן היה בק׳ Aaron, too, was included in the anger (of Moses). Pesik. Vattom., p. 130ᵇ אין ק׳ חוא (not קצפין), v. קְצִיפָה.

קִצְפִּין, v. preced.

קְצַץ (b. h.) 1) *to cut, fell.* Shebi. IV, 10 מותר לקוצצו it is permitted to cut the tree down (in the Sabbatical year). Ib. כמה . . . ולא יקוצצנו (Y. ed. יקצוני, corr. acc.; Bab. ed. יקוצצנו; Ms. M. יקצצנו) how much must an olive tree bear so that one dare not cut it down (because it is an act of wilful destruction, Deut. XX, 19-20); B. Kam. 91ᵇ יקצצנו Ms. F. a. R. (later ed. יקצוצו; v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Ib. נטיעיתי קְצַצְתָּ thou hast cut down my young trees; אתה אמרת לי לקוצצן (not לקוצצו, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) thou hast told me to cut them. Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. לְקוֹץ . . . נָקַץ, v. נָקַץ. Ib. הקוצץ בקורות he that cuts trunks for beams. Lev. R. s. 23, v. infra.—Sifré Deut. 212 (expl. וקצחה, Deut. XXI, 12) תְּקוֹץ let her cut (her nails). Macc. 22ᵃ הקוצץ את בהרתו he that cuts off a white spot (suspicious of leprosy, v. קְצִיצָה); Neg. VII, 5 קְצָצָהּ מתכוין if he cut it intentionally. Tosef. Sabb. XI (XII), 3; a. fr.—Gen. R. s. 85 (ref. to Dan. V, 1 a. VI, 1) קוצץ לקוצץ . . . והיכן הוא where is Evil Merodach? . . . (He is left out) in order to join a wicked man to a wicked man, a destroyer to a destroyer. Y. Yeb. II, 4ᵃ top קוצץ בן קוצץ a destroyer son of a destroyer (wicked by heredity); Pesik. S'liḥ. p. 167ᵇ אין בישראל קוץ בן קוץ there is no hereditary wickedness in Israel. Ex. R. s. 1 וקוץ . . . שק׳ Koz (I Chr. IV, 8) is Caleb, for he destroyed the counsel of the spies; a. fr.—2) (cmp. קָצַב, גָּזַר) *to stipulate, agree upon.* Shebu. 45ᵇ אפי׳ ק׳ נמי let it be the same even if a stipulation has been made (and the amount is in litigation). Ib. אומן . . . קְצַצְתָּ לא if the mechanic says, thou hast stipulated to pay me two (Zuz), and he (the employer) says, I have stipulated one only; a. e.—Part. pass. קָצוּץ; f. קְצוּצָה. B. Mets. 61ᵇ רבית ק׳ stipulated, direct usury, opp. אבק רבית, v. אָבָק. Ib. 62ᵇ; a. e.

Nif. נִקְצַץ 1) *to be cut.* Neg. I. c. מי . . . ונקצצה if one had a white spot, and it was cut off (accidentally). Nidd. II, 1 תֵּיקָצֵץ let the hand be cut off. B. Kam. 91ᵇ, v. קְצִירָה; a. fr.—2) *to be cut off, excluded.* Y. Kidd. I, 60ᶜ, a. e., v. נִקְצָצָה.—3) *to be stipulated, definitely assigned.* Lev. R. s. 30, beg. מראש השנה נקצצין וכ׳ from the beginning of the year the means of support are definitely assigned to men, except &c., v. קָצַב.

Pi. קִיצֵּץ 1) *to scrape, cut off; to fell.* Pes. 56ᵃ דלחות ק׳ וכ׳ (II Kings XVIII, 16) he took the gold off the Temple doors. Y. Ber. VIII, 12ᵃ bot. אפי׳ מְקַצֵּץ וכ׳ even when cutting lupines. Ib. II, 5ᶜ top חירה מקצין כל וכ׳ he cut down all he had planted. Pesik. R. s. 31 וְיִקַּצְּצִים, v. קָצַץ. Cant. R. to II, 2 לְקוֹצוֹ; Lev. R. s. 23 לְקַצְּצוֹ, v. קָצַץ.—Esp. ק׳ בנטיעות [*to cut down the shoots* in the garden of religion,] *to be hostile to religion, corrupt the youths; to be a heretic.* Ḥag. 14ᵇ; Y. ib. II, 77ᵇ top, v. נְסִירָה. Cant. R. to I, 4 כיצד ק׳ בנ׳ in what way did he manifest his hostility to religion? Gen. R. s. 19 וְיִקַּצֵּץ . . . לא תעשה וכ׳ make not the fence (around the religious laws) more important than the essentials, lest it fall down and ruin the shoots.—2) *to stipulate.* Shebi. IV, 1 שיקַצֵּץ . . . ואין להם מזונות (R. S. שיקָצוֹץ) it is unnecessary to say, that he must not stipulate to give them their food (for their work).

Hif. הַקְצִין *to cut off, deduct.* Sifré Num. 8 ומַקְצִין מכתובתה he may deduct (his outlay for her) from her jointure.

קָצַץ, קָץ ch. same, 1) *to cut* &c. Targ. Jud. VI, 30. Targ. O. Deut. XIX, 5; a. fr.—Part. pass. קָצִיץ; f. קְצִיצָא; *pl.* קְצִיצִין, קְצִיצָן. Targ. Jud. VI, 28. Targ. I Sam. V, 4; a. e.—Snh. 58ᵇ רב הונא קץ ידא Rab Huna ordered the hand (of one in the habit of striking his neighbors) to be cut off; Nidd. 13ᵇ. B. Kam. 91ᵇ דקץ תאינתא וכ׳ he cut fig-trees down before their time; a. fr.—2) *to stipulate.* B. Mets. 67ᵃ לא קץ ליה he had not stipulated a fixed amount of interest; a. e.

Pa. קַצִּיץ (קָצִיץ) *to cut; to mutilate.* Targ. Ps. CVII, 16. Targ. Lam. II, 3 (ed. Lag. קיצץ, ed. Vien. קצץ, corr. acc.). Targ. O. Deut. VII, 5 תְּקַצְּצוּן ed. Berl. (oth. ed. תְּקוֹצְצוּן); Y. תְּקַצְּצוּן; a. e.—B. Kam. l. c. מְקַצְּצָה . . . דירקא it is forbidden to fell a date-tree as long as it bears a Kab of dates. Gen. R. s. 6 (of the agony of death) כמא נפשיה מקצצא ארזין ומקצצא . . . how the soul of this man's (my) brother is cutting cedars and cutting trees, and you sit laughing and know it not; a. e.—[Lev. R. s. 5 שעיריה מקצין, v. חָגַן.]

קַצָּץ m. (preced.) *wood-cutter* (cmp. קְצִיעָה).—*Pl.* קַצָּצִים. Cant. R. to II, 2 חביא ק׳ לְקַצָּצוֹ he brought on cutters to raze the plantation; Lev. R. s. 23.

קְצָצָה f. (preced. wds.) 1) *timber.* Cant. R. to IV, 12 ק׳ של ארז cedar planks; Pesik. B'shall. p. 84ᵃ ק׳ של ארז ק׳; Yalk. Ex. 225 קְצָצִים (only).—*Pl.* קְצָצוֹת. Y. Keth. VIII, 32ᵇ bot. ארלנות וק׳ וכ׳ if heirs seize trees or timber, old or young, it is taken away from them.—2) *cutting off, severing family connections; k'tsatsah, a ceremony attending the sale of an heirloom to an outsider,* and *the marriage of a man beneath his social rank.* Y. Kidd. I, 60ᶜ חזרו לתיות קונים בק׳ then again the custom arose to take possession of an estate by *k'tsatsah* (instead of taking

off the shoe); נקצץ פלוני מאחוזתו ... מהו בק' what is *ḳ.*? When a man sold his paternal estate, his relatives brought casks filled with parched ears and nuts, and broke them in the presence of children: the latter picked them up, and they said, this man has been cut off &c.; and when he bought it back, they did the same and called out, this man has returned to his heirloom &c.; Ruth R. to IV, 7; Y. Keth. II, 26[d] bot. קְצִיצָה Ib. שאכלנו בקְצִיצת פלוני adults are admitted to testify, 'we (as children) ate (grain and nuts) at that man's *ḳ.*'; Bab. ib. 28[b] בקצצה של וכ' at the *ḳ.* when that man's daughter was married; וזו חיא חק' וכ' and this is the *ḳ.* to which a child can testify (when grown up); Tosef. ib. III, 3.

קְצָצִים, קְצָצִין m. pl. (preced.) 1) *cut plants, timber*, &c. Yalk. Ex. 225, v. preced. Tosef. B. Kam. III, 2 if a man cut his neighbor's plants, the latter has no right to say, טול את חק' וכ' take thou the cut plants and restore to me the plants, but we assess the value &c.—2) *capsules, pods*, v. קְצִיצִים.

קְצָצִין ch. same, *capsules, pods.* Y. Kil. I, 27[a] קְצָצִיר, v. חֲרוּבָא I.

קְצָצְתָּא I *timber.*—*Pl.* קְצָצָתָא, v. קְצוּצְתָּא.

קְצָצְתָּא II, קְצַצְתָּה pr. n. m., v. קַצְרָא II.

קָצַר (b. h.) 1) *to cut, reap.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) חקוֹצֵר cutting plants. Ib. 73[b] משום קוצר as an act coming under the category of reaping. Pes. IV, 8 קוֹצְרִין וגודשין וכ' they reaped (the barley) and piled it before the ʿOmer was offered. Peah II, 7 שדה שקְצָרוּהָ וכ' a field which gentiles reaped (for themselves) or which robbers reaped. Ib. 8 נותן ... שק' he must give up the poor man's share from what he reaped. Ib. III, 6 כדי לְקָצוֹר ולשנות large enough for cutting (swinging the sickle) once and a second time; a. fr.—2) *to be short*, v. קָצַר.—3) (with נפש) *to be impatient, vexed; to be sick of.* Gen. R. s. 52 אבל הרא לא קָצְרָה נפשה וכ' but she was not vexed (did not suffer from unsatisfied desire) &c.; Y. Keth. V, 30[b]; Yalk. Jud. 70. Tanḥ. Huck. 19 קצרה נפשם בדרך they were sick of marching.

Pi. קִצֵּר *to shorten, be brief in doing.* Ber. I, 4 מקום ... לקַצֵּר וכ' where they prescribed a lengthy benediction, one is not permitted to shorten, where they prescribed a short formula &c. Y. Yoma VI, beg. 43[b] ... שלא ירהא קִצֵּר (ב)דבריך not that one of the contestants be permitted to speak as long as he needs, and the other be told, make thy speech brief; Y. Snh. III, 21[c] top. Ber. 34[a] הרה מְקַצֵּר וכ' gave a very brief prayer. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (ב)ברכותיו ק' gave short benedictions (prayers); לא ק' ... מטשה he was not briefer than Moses (in his prayer, Num. XII, 13). Ib. יש שעה לְקַצֵּר וכ' there is a time to be brief &c.; a. fr.

Hithpa. הִתְקַצֵּר, *Nithpa.* נִתְקַצֵּר 1) *to be shortened.* Lev. R. s. 21 מִתְקַצְּרוֹת ... הרו their years (of life) were shortened.—2) (with נפש) *to be impatient, sick.* Tanḥ. l. c. נִתְקַצְּרָה נפש העם בדרך (not נתקצר), v. supra.

קָצַר ch. 1) *to be short.* Targ. Ps. CII, 24 קְצָרִין Ms. (ed. אירתקצרון).—2) *to shorten*, v. infra.—3) (v. קְצִירָא) *to be sick.* B. Kam. 91[a] למימד גברא כמה מיקצר ... לא מְקַצַּר וכ' Ms. M. (ed. כמה לִיקְצַר) as to estimating how long a person is likely to suffer from such a wound and how long he will not, i. e. as to estimating positively the time needed for recovery, I have no doubt that we can do it.

Pa. קַצֵּר *to shorten.* Targ. Ps. LXXXIX, 46 Ms. (ed. קְ, *Pe.*).

Ithpa. אִיתְקַצַּר *to be shortened, reduced.* Targ. II Kings XIX, 26; Targ. Is. XXXVII, 27. Ib. XXVIII, 20. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10; a. e.

קָצֵר m. (b. h.) *short.* Ab. II, 15 היום ק' וכ' the day (of life) is short, and the work large. Y. Pes. VII, 35[b] bot. ילך לו בק' let him take the shortest road to it; a. fr.—*Fem.* קְצָרָה. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 תפילת חצדיקים אחת ... ק' the prayer of the pious is short. Ber. I, 4 ואחת ק' one lengthy and one short benediction. Ib. IV, 2 תפלה ק' ... היה used to say a short prayer on entering and on leaving the school-house. Ib. 4. Y. Hor. II, 46[d] top בא if he came by the shortest road; a. fr.—Midr. Till. to Ps. LIII ע"י שהיתה ידו ק' במצות because his hand was short (he was wanting) in good deeds; Yalk. ib. 769; Yalk. Sam. 135 נפשו ק'; a. fr.—*Pl.* קְצָרִים, קְצָרוֹת. Cant. R. to VI, 2 ארוכות וק', אֲרוּכִין Midr. Till. to Ps. LXVIII, ולא היו קְצָרֵי יד בו they were not short-handed with it, i. e. they did not have to economize. Ib. to Ps. CXIX, 81 אתה ארך אפים ואנו קְצִירֵי רוח thou art long-suffering, but we are hasty of spirit; a. e.—V. קְצָרָה.

קַצָּרָא, קַצָּר I m. (preced. wds.) [*one who causes shrinking,*] *fuller, washer.* Targ. Josh. XV, 7, a. e. עין ק' (h. text עֵין רוֹגֵל) the washer's well.—Y. Ber. IV, 7[d] top (Bab. ib. 28[a] כובס); a. fr.—B. Kam. 119[b] ק' שמיה וק' שקיל ליה a fuller is named *ḳatsra* (a shortener), let the *ḳatsra* take it (the dark border of a white cloth belongs to the fuller).—*Pl.* קַצָּרֵי, קַצָּרְיָא. Targ. I Sam. XIII, 21. Targ. Is. VII, 3 (ed. Wil. קצור', corr. acc.).—Snh. 92[a], a. e., v. אוּבְלָא II. Taan. 29[b] בטלי ק' דבי רב the fullers of the house of Rab are idle (during the week preceding the ninth of Ab); a. e.

קַצָּרָא II, קַצָּרְתָּ I (preced.) pr. n. m. *Ḳatsra* (*Fuller*). Y. Kil. IX, 32[b]; Y. Keth. XII, 35[a]; Koh. R. to VII, 11.—Esth. R. to I, 13 ר' יוסי בר ק' (some ed. קַצְרַת); Gen. R. s. 72 בן קוצרי; Cant. R. to VI, 4 בר קסרין; Pesik. Vayhi, p. 9[a] ר' יוסי ובר קצה (corr. acc.). Y. B. Bath. X, 17[c] ר' יסא קוצירא. Sabb. 151[b] bot. ר' יוסי בן קַצְרָתָה (Ms. M. קצרתא). Midr. Sam. ch. XXVI ר' יצחק בר קצרתה; Y. R. Hash. I, 56[b] בר קצצחה.

קַצָּרָא III, קַצָּרְתָּ II f. = קַסְטְרָא, *fort, camp.* Arakh. IX, 6, v. צִיפּוֹרֵי; Y. Sabb. XVI, end, 15[d] (not קירצה). Y. Shek. VIII, beg. 51[a] קַצָּרָן של גוים היה שם (some ed. קַצְרִין, v. Rabb. D. S. a, l. note 60) a camp of gentiles (Romans) was there, [comment. *a fuller*, v. קַצָּר]. Num. R. s. 18 (ref. to חקם על, II Sam. XXIII, 1 [read:] שהקים עולה של תורה בעולה של קצרה he (David) restored the yoke (rulership)

of the Law through the yoke of the camp (used his military power to restore the government of the Law; Midr. Sam. ch. XXIX בעילה של מלכות . . . קיים).—*Pl.* קְצָרִים, קְצָרִין; Chald. קְצָרְיָא (with sing. meaning). Y. Erub. V, 22[b] bot. לארצטדין וביח . . . וחק' את רואה . . . לק' מעין . . . consider the ruins (near Tiberias, v. אִרְצְטַדִּין) as if they were inhabited buildings, and the fort is within seventy odd cubits near the ruins, and Beth Maon is within seventy odd cubits near the fort (by which calculation Beth Maon and Tiberias may be considered one township, v. עָבַר *Pi.* 4). Y. Shek. l. c, v. supra. Y. Shebi. VI, 36[c] ק' דגליל (not קצרירא) the Fort of Gelil (v. Hildesh. Beitr. Geogr. p. 17, sq.); Tosef. Shebi. IV, 11 קַצְטְרָא (Var. קצטרי); Sifrè Deut. 51 קצרא דגלילא; Yalk. ib. 874 ק' רגליא (corr. acc.).—Trnsf. קְצָרִים *wax-cells in the honeycomb.* Cant. R. to I, 2 טה דבש יש בו ק' וכ' as there are wax-cells (unenjoyable parts) in the honey, so you might think the same was the case with the Law.

קְצָרָה f. 1) fem. of קָצַר.—2) *short board, the board at the head and at the foot of the bed,* opp. אֲרוּבָּה. Kel. XVIII, 5; a. e.—3) רוח ק', v. next w.

קְצָרִים, קְצָרוּת f. (preced.) רוח ק' *asthma,* or *incubus* [or *nervous prostration,*] believed to be caused by a demon, Ben N'filim. Bekh. VII, 5 (44[b]) רוח קצרית באה עליו Mish. (Bab. ed. קצרה) a person subject to asthmatic spells (is unfit for priesthood). Ib. 44[b] רוח קצרות, v. נָאלָא II a. נָפַל.

קְצָרָן, קְצָרִין, קְצָרִים, v. קַצְרָה II.

קַצְרָן m. (קָצַר) *one who gives short prayers,* opp. אַרְכָן. Ber. 34[a]; Mekh. B'shall, Vayass'a, s. 1.

קִצְרֵן, Yalk. Gen. 133 והוה ק', read: מְקַצְּצִין, v. קִצְּצָתָא.

קְצַרְקְטִין, קְצַרְקְטוֹן, v. קִסַּרְקִיטִין.

קְצַרְתָּא, קְצוֹרְתָּא, קְצַרְתַּת, v. קְצָרָא II; [prob. pr. n. f. *Fuller Woman*].

קָצָת f. (b. h.; קָצָה) *end.*—*Pl.* קְצָוֹת; constr. קִצְוֹת. Tanh. Vayesheb 2 לק' המדבר to the ends of the desert.—V. מְקָצָת.

קְצָת, קִצָּת ch. same, 1) *part.* Targ. O. Num. XXII, 41. Targ. Job IV, 12. Targ. Gen. XLVII, 2 ed. Bon. (oth. ed. מקצת); a. e.—2) *extreme end.* Targ. Y. Num. l. c.

קָקָא, קָקְתָא f. = h. קָאַת, *pelican.* Targ. Y. Lev. XI, 18; Deut. XIV, 17.—Targ. Ps. CII, 7 ככקתא ed. Lag. (oth. ed. כקאתא).—[Ber. 20[a], a. e. קָקִי Ar., v. קָאקָא.]

קָקָא* m. (נקק, cmp. נָקִיק) = קוֹנָא, *throat, neck.* Taan. 24[a] שדו ליה . . . בקקיה Ar. (ed. רמו . . . בצואריה) they put a cloth into his throat (or around his neck, to torture him).

קִקְבְּטִין, קִקְבְּטִין, v. אִקּוּבִּיטִין.

קִקּוֹ פּוּרְפְּטִי, ק', v. פִּרְפְּטִי.

קַקְנָאי m. name of an unclean *bird.* Ḥull. 63[a] (Ms R. 3 ככנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10).

קַקְנָאתָא, v. קוּקְרִיאתָא.

קָקְנִיתָא, קָקִינִיתָא, v. next w.

קָקְנִיזְתָּא pr. n. f.(?) *Ḳaḳuzta.* Sabb. 156[a] דימי בר ק' (Ms. O. קקניזית; early ed. קקניזתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

קָקוֹלָא m., *pl.* קְקוּלֵי, קְקוּלִין (= קִלְקוֹל; קלל) a sort of *cress* used by the poor (cardamum or nasturtium, Löw, Pfl. 349). Y. Erub. III, 20[d] top; Y. Peah VIII, 21[a] top, expl. פעפויעין.—Pes. 114[a] (prov.) דאכיל אליהא טשי בעלייתא דאכיל קקולי אקילקולי (Ms. M. קילקולא אקילקולי) he that eats fat-tail will have to hide himself (before his creditors) in the loft, who eats cress may rest quietly by the dunghill of the town.

קְקוֹנְיָא, קְקוֹנָאי, v. קִיקְיוֹנְיָא.

קְקִיס, Cant. R. to III, 4, v. באמי.

קְקַלְתָּא, קְקַלָּא, v. קִיקְלָתָא, קִיקְלָא.

קְקָתָא, v. קָקָא.

קָר *to be cold,* v. קָרַר II, קָרִי II.—[Erub. X, 14, a. e. באר (בור), v. חָקַר.]

קָרָא I m. (קָרַר II) *pumpkin, gourd.* Succ. 56[b]; Keth. 83[b], a. e. טב מק', v. פּוּצִין. Yoma 78[a] מצטנן בק' cooled his hands with a pumpkin. Ker. 6[a]; Hor. 12[a]; a. fr.—*Pl.* קָרֵי, קָרְיָא. Meg. 12[a], v. פּוּצִין; Sot. 10[a] קָאֲרֵי. Ned. 51[a] Rashi (ed. קרא, corr. acc.). B. Mets. 64[a] בני זרתא ק' pumpkins of the size of a fist. B. Bath. 88[a] קארי. Sanh. 129[b] קַרְוָיָא וְקַרְוָיָתָא, v. מאח ק'; a. e.—קָרְוָיָא large and small gourds, *all kinds of gourds.* Y. Ned. VII, beg. 40[b] (not וכרוכתא); Y. Orl. III, 63[b] top קיריא וקרותא (corr. acc.).

קָרָא II *to call,* v. קרי.

קָרָא I ch. same, v. קְרֵי.

קָרָאָה, קָרָה II m. (preced.) = h. מִקְרָא, *Biblical verse.* Targ. Esth. VI, 1.—Ber. 2[a] קארי, v. קָאַר. Ib. 27[a] מאי קראה אמר ק' וכ' the text reads *babboḳer* &c. Ib. 29[b] where is the Biblical passage to prove it? Snh. 45[b]; 71[a], a. e. בעינן ק' וכ', v. כָּתַב I. Ker. 11[b] bot. ק' do we need a Bible verse for it?; a. v. fr.—Ber. 30[b] פוק קרא קָרָאיךְ לברא go out, read thy verse in the street, i. e. thy authority is not recognized at college; Keth. 56[a]; Yeb. 40[a] קַרְיֵיךְ, v. קָרָאי.—*Pl.* קָרָאֵי. M. Kat. 3[b] ... ק' ונינהו are these traditional rulings? are they not intimated in the Biblical text? Pes. 4[b] תרי ק' כתיבי there are two verses (seemingly contradictory); a. v. fr.

קָרָא m. (preced.) *a Biblical scholar, Bible teacher.* Kidd. 49[a] אבל אמר לה ק' אנא וכ' but if he said to her,

(thou art betrothed unto me under the condition that) I am a Biblical scholar, she is not betrothed unless he can read the Pentateuch, Prophets and Hagiographa correctly (understandingly), contrad. to קַרְיָנָא. Ber. 30b, a. e. ר' חנינא ק' R. Ḥanina, the Bible teacher.—*Pl.* (h. form) קְרָאִים ק' טובים וכ' good Bible teachers, good preachers, like Levi &c.; Yalk. Hos. 533. Ab. Zar. 40a מהלתא ק' שמיע לי (Ar. קיראי) I have it from three authorities (as reliable as the Scriptures, Rashi).—V. קַרְיָא.—[Meg. 24b in Mish. דרך הקראים, a censorial change for המינות, as in Mish. ed. IV, 8, a. Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.—In later literature קראים *Karaites*, a Jewish sect recognizing the Bible as sole authority.]

קְרָאָה, v. קְרָא II.

קְרָאוּי, v. קַרְיָא.

קראות, Y. Meg. IV, 74d, v. קְרִיזוּת.

קראטוסים, קראטיסים, v. קְרָטִיסִין.

קְרָאִי or **קָרָאִי**, v. אֶקְרָאִי. R. Hash. 29b ד' Ar.

קָרַב (b. h.) 1) *to join, come near, be near; to be offered as* קָרְבָּן. Zeb. VIII, 2 יִקָּרֵב לשם מי שהוא let it be offered in behalf of him to whom it may belong. Ib. 5 ... אם ק' יקרבו וכ' if one of the heads has been offered, let all of them be offered. Ib. 67b; Ḳinnim III, 3 חטאת קריבה למעלה וכ' the sin-offering may have been offered on top and the burnt-offering beneath it. Men. VI, 1 קמצים ק' ... הקומץ לעצמן the handful (of the priests' meal-offering) is offered separately and the remainder separately; Y. Sot. III, 19b top קריבין. Sifré Num. 29 למקריבים ... קבע זמן לקריבים a time is fixed for the things to be offered (Lev. XXII, 27), and a time for those who offer (Num. VI, 10); a. fr.—2) *to come before court; to sue, complain.* Gen. R. s. 96 (ref. to ויקרבו, Gen. XLVII, 29) ק' על וכ' ... כאדם as one says, that man has brought suit against his neighbor, v. קָבַל II; Yalk. ib. 156 קבל (corr. acc.).

Pi. קֵרֵב 1) same, *to come near.* Ex. R. s. 20, beg. לא קי' אצל וכ' he had not come near Sarah.—Esp. *to approach; to pray, intercede, mediate, conciliate.* Y. Ber. IV, 8b top זה שיעבר ... בא וקָרֵב עשה קרבנינו וכ' we do not say to him who is to pass before the ark (v. תְּקִיעָה), 'come and pray', but, 'come, draw near', (which means) 'do our offerings', 'satisfy our needs' &c.—2) *to bring near; to befriend, attract, invite.* B. Kam. 24a נגיחותיו ק' if the ox did his gorings in near intervals (of less than three days). Eduy. VIII, 7 חמקוּרָבין ... לרחק ולקָרֵב ... אין אליהו בזרוע וכ' Elijah shall come not to decide between clean and unclean, nor to expel (declare genealogically degraded) and to receive (reinstate), but to expel those who have been received by force, and to reinstate those who have been expelled by force. Ib. משפחה ... וקֵרְבָה בן וכ' there was a family ... which Ben-Zion expelled by force, and another which they received by force (Bab. ed. יקרבוה; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Tosef. ib. III, 4; Kidd. 71a. Eduy. l. c. לא לרחק ולא לקרב וכ' neither to expel nor to reinstate, but to make peace &c. Sabb. 31a קירבָתני תחת וכ', v. עִנְּוָתָנוּת. Ib. שקרבתני וכ' (Ms. M. (ed. שקרבתַני thou hast brought us near &c. Tanḥ. Tsav 8 (ref. to Ps. LXV, 5) קָרַבוֹ ... אשרי מי שבחרו blessed he whom the Lord has chosen, although he did not bring him near; Num. R. s. 3 חקריבו ק' את עצמו he brought himself near (to God, through his own deeds); ib. ריתרו קרבו חקב"ה the Lord brought Jethro near (caused him to be converted); Yalk. Ex. 379; a. fr.—Sifré Num. 94 (expl. לזרא, Num. XI, 20, cmp. זָר) מְקָרְבִים ... שתחזיר מרחיקים you will keep it at a distance (loathe it) more than you have been inviting (wishing for) it; Lev. R. s. 48.—Part. pass. מְקוֹרָב; *pl.* מְקוֹרָבִין, v. supra.

Hif. הִקְרִיב 1) *to bring near, receive.* Y. Dem. II, 23a top כְּקִרִיבִין לכנסים, v. כְּנָס. Num. R. l. c.; Sabb. l. c., v. supra; a. fr.—2) *to offer, sacrifice.* Men. XIII, 10 בַּמקדש יַקְרִיבֶנָּה he must offer it in the Temple (of Jerusalem), ואם יַקְרִיבָהּ וכ' but if he offered it in the Temple of Ḥonyo (in Egypt). Zeb. 67b ותַקְרִיבֶנָּה למעלה and let her offer it on top, (v. supra Kal); Kinn. III, 6 ויַקְרִיבֶנָּה וכ' Mish. (Bab. ed. ויקרבנה, corr. acc.) and he (the priest) must offer it &c. Ber. 6b כאילו ה' תודה as if he had offered a thank-offering. Ib. 17a as long as the Temple stood אדם חוטא ומַקְרִיב וכ' a man sinned and brought a sacrifice; ואין מקריבין וכ' yet only its fat and its blood were offered; כאילו הִקְרַבְתִּיו לפניך as if I had offered it (my fat and blood) on the altar before thee; a. v. fr.

Nif. נִקְרַב *to be offered.* Y. Meg. I, 70c top ונִקְרְבוּ מהן וכ' and from their contributions was taken the wood for sacrifices; (Y. Taan. IV, 68b; Y. Shek. IV, beg. 47d יקרבו).

Hithpa. הִתְקָרֵב, *Nithpa.* נִתְקָרֵב 1) *to be brought near, be received.* Num. R. s. 3 יש נבחר ונדחה וכ' some are chosen and repelled (disgraced) and received again &c. Sifra Tsav, Milluïm ידע משה שכ' אהרן Moses learned that Aaron was received again (in grace); Yalk. Lev. 515; a. fr.—2) *to be offered, sacrificed.* Y. Taan. I. c. שלא יהא קרבן מִתְקָרֵב וכ' that none but their contributions should be offered first. Pirké d'R. El. ch. XXXI ובא ... אותו האיל להִתְקָרֵב וכ' that ram ... ran and came to offer himself as a sacrifice in place of Isaac &c.; Yalk. Gen. 101; a. e.—3) *to claim relationship.* Deut. R. s. 2 ... אם קרובו עני פלוני מתקרב לי if a man's relative is poor, he makes himself the main person and him subordinate, saying, this man claims relationship to me; Y. Ber. IX, 13b (in mutilated text) ההן פלן מתקרב לן.

קָרִיב, קָרֵב ch. same, 1) *to be near, come near, touch.* Targ. Num. XXVII, 1. Targ. Ex. XXXVI, 2. Targ. I Kings II, 1; a. fr.—Pesik. Zakhor, p. 24b קריב לגביה, v. בֶּגֶם II. Eduy. VIII, 4 דיקָרֵב במיתא he who touches a corpse; a. e.—2) *to intercede, protect.* Y. Dem. I, 22a בני קרתי קוֹרְבִין לי (not קרתיה) fellow-citizens, protect me!; בני דודי קורבין לי (not דידי) children of my friend (the Lord), protect you me!; Y. Taan. III, 66c top בני דילי וכ' (corr. acc.).—3) *to complain, sue.* Y. B. Bath. IX, beg. 16d אתון בנוי קָרְבוּן וכ' his sons came and complained before R. E. Ib. אתת וקָרְיָה וכ' she came and complained &c.—4) *to bring near; to offer,* v. infra.

Pa. קָרֵב, קָרֵיב 1) *to bring near; to offer.* Targ. Gen. XLVIII, 9, sq. Ib. 13 (Y. ed. Vien. קְרִיב; h. text וַיַּגֵּשׁ). Targ.

Is. LVIII, 3 (h. text וְתִתְנַגֵּשׁוּ). Targ. O. Lev. I, 2 יְקָרֵיב (Y. יִקְרַב). Ib. 3 (Y. יַקְרִיב *Af.*). Ib. 14 (Y. also יְקָרִיב); a. fr.—Gitt. 56ª סבור רבנן לְקָרוּבֵיהּ the rabbis were of the opinion that it should be offered. Y. Ber. IX, 13ᵈ top אתי ... חזה למִיקְרְבָה (or למִיקְרָבָה) when a man came to offer, to the idol, an ox &c. Y. Snh. X, 29ᵇ לגיחזי מְקָרְבָא to bring Gehazi near (befriend him again). Num. R. s. 3 אלהכון מאן הוא בעי מְקָרֵיב does your God bring near him (grace) whomever he chooses to? B. Bath. 168ª ... אפי' צורבא לְקָרוּבֵיהּ even in the case of a young scholar whom it may be supposed his intended father-in-law likes to bring into his family; a. fr.—*Part. pass.* מְקָרַב; מְקָרְבָה, מְקָרְבָא f.; מְקָרְבָן; *pl.* מְקָרְבָן *near, friendly.* Sabb. 104ª מ"ט שקר ק' מילידה אמת וכ' why are the letters of שקר (falsehood) near together (in the order of the alphabet), and those of אמת (truth) far apart? Snh. 29ª מק' דעתיה he is friendly, v. רְחַק.—3) *to intercede, lead in prayer.* Midr. Till. to Ps. XIX חזיוה לחזנא דקָרֵיב וכ' they noticed that the officer of the synagogue led in prayer and said &c.

Af. אַקְרֵיב *to bring near; to offer.* Targ. Mal. II, 12; a. fr.—Gitt. l. c. אי מְקָרְבָן ליה (or מְקָרְבָן *Pa.*), v. קָרְבַּן. Ḥag. 8ᵇ האי דלא אַקְרְבִינְהוּ וכ' the reason why they did not offer them was &c.; a. fr.—Yeb. 39ᵇ אקרבת ית וכ' (read: אַקְרִיבַת) she brought before us (the court) such and such a person &c.

Ithpa. אִתְקָרֵיב, *Ithpe.* אִיתְקְרִיב 1) *to approach, come near.* Targ. Y. Deut. XX, 3; O. ib. ed. Berl. (oth. ed. קריבין). Ib. XXV, 9; a. fr.—Keth. 56ª נישום אִיקְרוּבֵי דעתא הוא והא אִיקְרְבָא דעתא (when a man promises his bride an additional jointure,) it is in order that an attachment be formed; well, now, the attachment has been formed (and we have a right to assume that he wanted his bride to get that addition, even if he should die before the wedding).—2) *to claim relationship,* v. preced.

קֶרֶב m. (b. h.; preced.) 1) *inside, intestine.*—*Du.* קְרָבַיִם, קְרָבַּיִם; constr. קִרְבֵּי, קִרְבֵּי. Num. R. s. 7 (ref. to Num. XIV, 11 בקרבי) ... בקרבו כמה ... אטר אעשה עמו עשיתי בִּקִרְבֵּיהֶן וכ' it does not read, 'which I do with them', but 'which I do within them': ... how many signs and wonders have I done in their intestines (that the manna was entirely resorbed in their bowels) &c. (with ref. to קֶרֶב Lev. VIII, 21). Tam. IV, 2. Ḥull. 16ᵇ קירבי דגים entrails of fish. Y. Sabb. II, 4ᵈ ק' דגים כל זמן וכ' the fat of fish entrails (used as oil) has no bad odor as long as it burns. B. Mets. 60ᵇ, v. נֶפֶשׁ; a. fr.—Ned. 54ᵇ ק' לאו בשר וכ' entrails are no meat and he who eats them is no man; Y. ib. VII, beg. 40ᵇ קרביא (ch. form). Ber. 10ª; a. fr.—2) *innermost;* בְּקֶרֶב *within.* Pesik. R. s. 13 בְּקִרְבָּנוּ, v. רָחַשׁ; a. e.

קֹרֶב m., v. קְרִיב.

קְרָב m. (b. h.; preced. wds.) *hostile contact, attack, war.* Y. Sot. VIII, 21ᶜ top רומי לק' the Roman (Latin) language is adapted for military affairs; Y. Meg. I, 71ᵇ bot.; Esth. R. to I, 22. Sabb. 59ª בשינה שבורח מן הק' וכ' when he flees from the battle, he puts it on &c.; a. e.

קָרְבָּא, קְרָבָא f. ch. same. Targ. II Sam. XXI, 15. Targ. Ps. XXVII, 3. Ib. XXXV, 1; a. fr.—Ib. קָרְבְּתִי, v. קָרְבוּ.—Tosef. Sot. XIII, 5, v. נְגַח; Y. ib. IX, 24ᵇ; Bab. ib. 33ª. Lev. R. s. 22 דעבד ק' עם וכ' who wages war with a king &c. Gitt. 56ª בהדייהו ... ניפיק ק' let us go out and offer them (the Romans) battle; a. fr.—*Pl.* קָרְבַּיָּא, קָרְבָּנִין. Targ. Num. XXI, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 3; a. e.

קָרְבָּה, *pl.* קָרְבּוֹת or קָרְבוֹת, v. קְרֵיבָה.—Lev. R. s. 20 ועל הקרבה, read: הַהַקְרָבָה.

קָרְבִיתָא, קָרְבוּ f. = קָרְב. Targ. Ps. XXXV, 1 קָרְבּוּתִי Ms. (ed. קָרְבְּתִי).

קָרְבִית, v. קְרִיבִית.

קרבות, Tosef. Ab. Zar. IV (V), 9, read with ed. Zuck. רקובות, v. II רִיקְבָּא.

קָרְבוּתָא, v. קְרָבוּ.

קַרְבִיטִין m. pl. (formed like שַׁרְבִיט; קבט, cmp. חֶבֶט) *thongs.* M. Kat. 27ª מיתיר קַרְבִיטָיו (קוֹרְבִיטָיו) וכ' you untie its thongs, and it (the couch) falls down of itself; Ned. 56ᵇ; Snh. 20ª.—[Y. Ber. III, 5ᵈ bot. ed. Lehm., v. קְלַבִּינִטִירִין.]

קְרַבְּיָא, v. קְרֵב.

קָרְבָּן m. (b. h.; קרב) *gift, offering, sacrifice.* Ber. 15ª מעלה ... והקריב עליו ק' it is accredited to him, as if he had built an altar and offered a sacrifice on it; Succ. 45ª. Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 כל מקום שנאמר ק' אמור ביו"ד ה"א wherever in the Scriptures 'sacrifice' is used in connection with the divine name, the latter is written with Yod He (יהוה, never אלהים). Ned. I, 4 האומר ק' ... ↓ שאני וכ' if one making a vow says, *korban* ... that I will (not) eat &c. Ib. 2 כינויין לק' substitutes for *korban.* Ib. II, 5 בק' וכ' (נדר) if a man in making a vow uses the word *korban,* and then says, I vowed only by the gifts to kings; a. fr.—*Pl.* קָרְבָּנוֹת. Ib. ק' של מלכים Zeb. XIV, 10 קָרְבְּנוֹת הצבור congregational sacrifices, ק' כבר sacrifices offered by individuals. Taan. 27ᵇ תקנתי להם סדר ק' וכ' I have arranged the order of sacrifices for them (in the Torah), and when they read these sections, I will account it to them as if they offered them. Ex. R. s. 30 בקש הקב"ה ... ועבודת ק' וכ' the Lord wanted to give them (the generation of the flood) four things (to purify them), the Law, sufferings, the sacrificial service, and prayer, but they refused; a. fr.

קוּרְבָּנָא, קָרְבָּן, קוּרְבָּן ch. same. Targ. Hos. XII, 2. Targ. O. Gen. IV, 3 ed. Berl. (oth. ed. תקרבתא, v. Berl. Mass., p. 73); Y. ib. Ib. 4; a. fr.—Ḥull. 8ª דקרימין לק' are designated to be sent as gifts. Zeb. 116ᵇ the mother of king Shabur שדרה ק' וכ' sent a sacrifice to Raba, sending word, 'offer it to the Lord.' Gitt. 56ª שדר להו ק' וכ' send them a sacrifice and see whether they will offer it (in

the Temple); a. fr.—*Pl.* קוֹרְבָּנִין, קָרְבָּנָיָא, קוֹרְ׳. Targ. Am. V, 22. Targ. Lev. VII, 35; a. fr.—Lam. R. to IV, 2 כל אילין ק׳ וכ׳ all those sacrifices which you send them, they eat themselves &c. Gen. R. s. 91; Y. Naz. V, end, 54[b]; a. fr.

קרבניטא, v. קִבְרִינִיטָא.

קָרַד (cmp. גָּרַד), *Pi.* קִירֵד *to scrape; to curry* (with a small-toothed strigil), v. קֵירוּד. Bets. II, 8 מְקָרְדִין אַת וכ׳ you may curry an animal on the Holy Day. Ib. אין מקרדין ... אבל מקרצפין you must not curry ... with small-toothed strigils ..., but you may do so with large-toothed ones. Yalk. Deut. 938 מְקָרְדוֹ והוא בועט (את) thou curriest him, and he kicks, v. בָּעַט II; a. e.—Y. Sabb. IV, end, 7[a] שיקרדם, v. קָרַד.]

קָרְדָא f. (preced.; cmp. Arab. *ḳurd*, ricinus) [*scraping,*] *abdominal pain caused by a parasitic worm.* Lev. R. s. 18; Num. R. s. 7 (ref. to לזרא, Num. XI, 20) [read:] לק׳ שאחזה נותן דורא במעיהן (some ed. לקרדא) it will cause *ḳurda*, as I will put a parasite (*dura*) in their bowels; v. דְּרָרָא.

קַרְדוֹ I, קַרְדוֹן pr. n. *Ḳardu, Ḳardun,* the district of *Cordyene* (corresponding to b. h. אררט; v. Schr. KAT[2], p. 53). Targ. O. Gen. VIII, 4 (Y. קרדון, some ed. קַרְדוֹן). Targ. II Kings XIX, 37; Targ. Is. XXXVII, 38. Targ. Jer. LI, 27.

קַרְדוּ II pr. n. pl. *Ḳardu* in Babylonia (cmp. Kardunias, Schr. KAT[2], p. 348; KGF, p. 534). B. Bath. 91[a] ... עשר ושבע בק׳ (Ar. בכרהו) Abraham was ten years in prison, three in Cuthi and seven in Ḳardu; Yalk. Gen. 77 בקדרו; Pirké d'R. El. ch. XXVI קרדי.—Yeb. 115[b] קוּרְתָּבָא.

קַרְדוּט m. = כַּרְדּוּט, *a tunic with sleeves.*—*Pl.* קַרְדּוּטִין. Ab. d'R. N., ch. VI ed. Schechter (ed. קרדינין, corr. acc.).

קַרְדּוּנִי, v. next w.

קַרְדּוּנִין, קַרְדּוּנִים m. pl. (קַרְדּוּ I) *Cordyenians.* Y. Kidd. IV, 65[c] bot.; Y. Yeb. I, 3[b] top מקבלין גרים מן חק׳ וכ׳ we may accept proselytes from the Cordyenians and the Tadmorites; Bab. ib. 16[a]. Ib. קַרְדּוּנִי (ch. form), contradist. from קוּרְתּוּנִים, v. קַרְתּוּנִים.

קוֹר׳, קַרְדּוֹם m. (b. h. קַרְדֹּם; קרדם, cmp. גַּרְדֹּם) *cutting tool, spade, mattock, hatchet* (with a pointed and a broad side). Ab. IV, 5 ולא ק׳ לחפור בהם make not the words of the Law a spade to dig with them (the means for selfish ends). Tosef. M. Kat. I, 4 תוחב בשפיד ומכה בק׳ וכ׳ he sticks (into the ground where moles are suspected to hide) a spit, or strikes with a mattock and stamps the ground under him; Y. ib. I, 80[c]; Bab. ib. 7[a]. Bets. IV, 3 בק׳ ... ואין (when splitting wood for immediate use on the Holy Day) you must not use the hatchet, expl. ib. 31[b] נקבות שלו the broad side of it. Ib. ק׳ וקופין a tool combining axe and bill, v. קוּפִּין; a. fr.—Gitt. 30[b] מלא ק׳ a ground having room for the mattock to work in, a common-sized field, opp. to מלא מחש a diminutive patch of ground.—*Pl.* קַרְדּוּמוֹת. Tosef. B. Mets. II, 1, v. מַחֲרוֹת; a. e.

קרדום Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קַרְטֵיס.

קַרְדּוֹן, קַרְדּוּן, v. קַרְדּוּ I.

קַרְדּוּנְיָא, קַרְדַּנְיָא pr. n. (v. קַרְדּוּ I) *Ḳardunia, Cordyene,* a district lying to the east of the river Tigris, south of Armenia. Targ. Y. Gen. VIII, 4 קרדנ׳ (name of a mountain).—Gen. R. s. 33 (expl. חרי אררט, Gen. l. c.) טורי ק׳ the mountains of Ḳardunia.—Denom. f. pl. קוּרְדְּנִיתָא, קוּרְדַּנְיָתָא. Pes. 7[a]; 21[b] בחיטי ק׳ אפי׳ even with wheat of Cordyene (when it has become moistened, although it is very hard); Y. ib. I, 27[c] bot. חטים קורדנויות במדבר אפי׳ וכ׳ (not אילו) even with Cordyenian wheat in the desert; for would they be worth anything during the Passover (to be considered an object of value for betrothal)?

קרדונין, v. קַרְדִּינוֹן.

קרדוס, Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קַרְטֵיס.

קרדי, Pirké d'R. El. ch. XXVI, v. קַרְדּוּ II.

קדריונטס, v. קוּרְדַּנְטֵס.

בַּר קַ׳, קַרְדִּימָא pr. n. m. *Bar Ḳardima.* Koh. R. to X, 8 שוק דבר ק׳ the market or open place of B. Ḳ.

קרדם, v. קַרְדֹּם.

קרדמין, Ab. d'R. N. ch. VI, v. קַרְדּוּט.

קרדנין, קרדנון, v. קַרְדִּינוֹן.

קַרְדַּנְיָא, קַרְדַּנְיָא, v. קַרְדּוּנְיָא.

קרדנין, v. קרדנון.

קַרְדֵּס (v. קָרַד) *to scrape.* Tosef. Kel. B. Kam. III, 12 קִירְדְּסָן שפן וכ׳ (not קורדסן שהן) if he scraped or planed them and made vessels of them; ib. VII, 15 קִרְדְּסָן שהן (corr. acc.). Y. Sabb. IV, end, 7[a] עד שיקרדס (not דם ...) until he scrapes (the stones). V. קִרְטֵס.

קָרָה, v. קרי.

קָרֶה, constr. קְרֵה, v. קַרְיָא I.

קְרָא, קַרְוָא, קַרְיָא I f. = h. קִרְיָה, *town, village.* Targ. Hos. XI, 9. Targ. O. Ex. XX, 10.—Y. Taan. IV, 68[d] top כל קירויא דהוון וכ׳ in every place that we came to, we found &c. Ib. כל קירויא דהוון וכ׳ in every place that they came to &c.—*Pl.* קְרָוֵי, קַרְוַיָּא, קַרְיִין, קְרָוִי׳. Targ. Num. XIII, 28. Targ. O. ib. XXXII, 33; 36 (Y. קוּרְיֵי, קוּרְיָתָא, v. קִרְיָא). Targ. Y. Ex. XX, 10; a. fr.—Targ. Y. II Num. XXXI, 50 קִרְוַיָּא דדהבא (not קוּרְיָא) golden forts (a female head-dress; cmp. עיר של זהב, v. יְרוּשְׁלֵם).

קְרָא, קַרְוָא, קַרְיָא II, (קַרְוָה, קִרְיָה) f. = h.

קְרוּבָה, *pumpkin-shell*, or *pumpkin-shaped vessel for water, cooler*. Targ. Y. Gen. XXI, 14 (h. text חֵמֶת). Targ. Y. I ib. 15 (Y. II קְרַצְתָּא, corr. acc.). Ib. 19 (some ed. קרווה, corr. acc.).

קְרוֹב, v. קְרִיב.

קָרוֹב I m. (b. h.; קָרַב) *near; related, relative*. Y. Ber. IX, 13ª top (ref. to Deut. IV, 7) ק׳ בכל מיני קריבות (God is) near in every way of nearness (at all times, in all places, in sympathy &c.). Snh. 9ª ... ק׳ וכ׳ נמצא if it appears that one of the witnesses is a near relative (of the defendant) or disqualified. Ib.ᵇ אדם ק׳ אצל עצמו ואין ק׳ וכ׳ every man is considered a relation to himself, and none can incriminate himself. Ib. 10ª ... ואינו ק׳ אדם ק׳ אצל ממונו a man cannot testify against himself, but he is not a relative to (disqualified to testify against) his property. Ib. III, 4 היה ק׳ ונתרחק if a person was a relation (by marriage, so as to be disqualified), and became a stranger again. B. Mets. 39ª ... מוריד׳ ק׳ וכ׳ שבוי if a person has been carried off captive, they (the court) appoint a relative to manage his estate. Ib. ק׳ מחמת ק׳ an indirect relative (e.g. one's step-brother's step-brother); a. v. fr.—*Pl.* קְרוֹבִים, קְרוֹבִין. Gitt. 14ᵇ ק׳ למלכות connected with royalty, influential. Snh. III, 4 ואלו הן הק׳ the following are considered relatives (disqualified to act as judges or witnesses); a. fr.—Sabb. 152ª ק׳ נעשו רחוקים near objects have become distant (my senses are dull from old age).—[Tanh. B'shall. 18 וקרובים שהגזע; Y. Taan. II, 66ª top לקרובין, v. קְרוּבִין.]—*Fem.* קְרוֹבָה. Y. Ber. l. c. ע״ז נראית ק׳ ואינה וכ׳ the idol is apparently near, but in fact distant. Esth. R. to III, 1 Haman reflected in his heart אם אסתר קְרוֹבָתִי ... if Esther is a Jewess, she is my relative. Meg. 14ᵇ חולדה קְרוֹבַת וכ׳ Huldah was a relative of Jeremiah's; a. fr.—*Pl.* קְרוֹבוֹת. Gen. R. s. 18 ... נקְרוֹבוֹתַי וכ׳ נשא if a man marries one of his relatives, of him it is said 'bone of my bones' (Gen. II, 23). Lev. R. s. 18 רחוקות נעשו ק׳ ק׳ distant objects have become near (things that I could discern at a distance must be brought near me), near objects have become distant, v. supra; a. fr.

קָרוֹב II, קְרוֹבָה, קְרוֹבָא m. (קָרַב *Pa.* 3) *leader in prayer, hymnologist, reader*. Lev. R. s. 30 קרוב ופייטן Ar. (ed., a. Pesik. Ul'kaḥ. p. 179ª פייטן ודרשן) hymnologist and poet; Cant. R. to III, 6 קְרִיבוּי ופייטוי. Y. Ber. I, 3ᶜ bot. [read:] ר׳ ... הוה סמיך לק׳ וכ׳ R. Z. (in his prayer of the section *Modim*) kept pace with the reader in order to bow simultaneously with him at the beginning and at the end. Lev. R. s. 19; Cant. R. to V, 11 ר׳ אלכסנדרי ק׳ R. A. the hymnologist.—[In liturgy קרובות (not קרובץ): *the poetical insertions*, on special occasions, in the Prayer of Benedictions.]

קְרוֹבָה, v. קָרוֹב I.

קְרוּד, v. קִירוּד.

קְרוָה, קְרָוָא, קְרָוָה, (קרוות), v. קְרָא I, II.

קְרוֹן* m. (קרז *to be round*, cmp. קְרַזְלָא) name of an *earthen vessel*. Num. R. s. 20 ... ומצאן ק׳ של וכ׳ זה (some ed. קרון) this is one of three men whom the Lord tried and found to be vessels for urine (unworthy; Gen. R. s. 19 קנקנין).—*Pl.* קְרוֹזִים. Gen. R. s. 86 end ק׳ בכפר חנניה Ar. (ed. חנינא ... קדרים) will you import *k'rozim* to K'far Hananiah? (v. כְּפַר).—V. קְרוֹוָז.

קָרוֹחַ, קְרוּחַ m. 1) = h. קֵרֵחַ, *bald*. Targ. Y. Lev. XIII, 40.—2) *white-spotted*. Targ. Y. Gen. XXX, 32 (h. text נקדים); ib. 33 קירוחא.—*Pl.* קְרוּחִין, קְרוּחְיָא; f. קְרוּחְתָּא. Ib. 35; 39 (h. text נקודים); a. e.—Ib. XXXI, 10 קִירְוָוחִין, קִירְוָוחִי.

קְרוּחַיִם, קִרְחַיִם pr. n. pl. *K'ruḥayim*, a Palestinian place producing the best wine. Men. VIII, 6 (86ᵇ, some ed. קרוחים, Mish. ed. קרוחים, corr. acc.; Ar. קַרְחַיִם; v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

קְרוּחְתָּא, v. קִרְחוּתָא.—קִרְחוּתָא, v. קָרוּחַ.

קְרוּי, v. קִירוּי.

קְרוֹיָא, קָרְיָא m. (קָרֵי I) 1) *reading*.—*Pl.* קְרוֹיֵי. Y. Meg. IV, 75ª top שמע קלן ק׳ וכ׳ he heard them read (from the Torah) without benedictions.—2) *Biblical scholar*, v. קָרֵיָא.

קְרוּיָא I f. (v. קִירוּי I) *scaffold for laying joists*. Ex. R. s. 13, beg.

קְרוּיָא II, v. קִרְוָיָה.

קִירְיָא, קְרִיָּה, קְרִיָּא, קִרְיָ׳ m. *of Ḳirva*; pr. n. m. *Ḳirvaya*. Sabb. 45ᵇ, v. סְרִיָּא.—Tosef. Maas. Sh. IV, 5 אבא חילפא בן ק׳ ed. Zuck. (Var. חלקיה בן קרויה); Y. ib. IV, beg. 54ᵈ אבא בר חילפאי בר קריי׳ (Levy, Neuh. Wört. quotes קירויא); B. Bath. 123ª אבא חליפא קרויא (Ms. M. only אבא חלפתא; Ms. R. קִרְוָיָה; Ms. H. קִרְוָיָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

קִיר׳, קִרְוִיָּה f. (v. קָרָא I) *pumpkin-shell* used as a drawing vessel, *cooler*. Sabb. XVII, 6 (125ª) האבן שבקי׳ (Y. ed. שבקרי׳; Ms. M. קרויא) the stone which is put into a drawing vessel (to weight it); ib. 125ᵇ שבקרויה (Ms. M. שבקריא, corr. acc.). Hull. 57ᵇ (Ms. M. קרא); Kel. III, 5; Tosef. ib. B. Kam. III, 3, v. חִיזּוּק; a. e.

קְרוּיוֹת m. pl. (קָרָא II) *persons called up to read from the Scriptures*. Y. Taan. IV, 68ª bot. שלשה ק׳ ... לא וכ׳ the three persons called to read from the Torah must read no less than ten verses altogether; Y. Meg. IV, 75ª. Y. Ber. VIII, 11ᵇ top אילין ג׳ ק׳ מאי וכ׳ how do you consider those three readers from the Torah (as regards benedictions)? Ib. V, 9ᶜ bot. בתורה ואין ק׳ וכ׳ several persons are called to read from the Law successively, but not to read from the Prophets; Y. Meg. IV, 74ᵈ קראות (corr. acc.).—V. קְרִיאָה.

קְרוּינִין, Ex. R. s. 36, v. קְרִיוֹן.

קְרוּקִין, קָרוּכִין f. (sing. a. pl.) (carrucha, carruca) *travelling* and *state carriage*. Tanh. B'shall. 18 ... ועשה

under the care of a gentile driver) &c.; Y. ib. 44[d] bot. מיעשה בק' . . . שהפליגה וכ' it happened with a coach of the house of Rabbi that its passenger left it unwatched for more than four miles. Kil. VIII, 3 היושב בק' he that sits in a coach (drawn by heterogeneous animals). Ib. 4. Lev. R. s. 16 a general saw them ומושיב אותן בק' and made them sit in his coach; Pesik. Vatt. p. 133[a] על קרונין שלו (read קְרוּכִּין or קרון). Lev. R. l. c. חק' עוברת וכ' the coach passed over them &c.; Pesik. l. c. 133[b] חקרונין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרונין, קירונין (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְרוֹנוֹת. Sabb. 122[a] ק' של בית רבי וכ' the light coaches of the house of Rabbi may be moved on the Sabbath. Ib. לשחות יין בק' של נכרים וכ' to drink wine carried with him in coaches (and left temporarily in charge of gentiles), v. supra. Kidd. 76[b] ק' של זהב Ar. (ed. קְרוֹנִיּוֹת, fr. קְרוֹנִיּוֹת) gilt coaches. Cant. R. to V, 2 שיהו עגלות וקְרָנִיּוֹת וכ' (fr. קְרָנִית) wide enough for wagons and coaches to pass. Gen. R. s. 75 יושבי קְרָנוֹת (fr. קֶרֶן?) sitting in coaches; Yalk. ib. 130. B. B. 146[a] מאה ק' וכ' one hundred wagon loads &c.; Y. ib. IX, 17[a] קריות (corr. acc.).—V. next w.

קְרוֹנָה f., *pl.* קְרוֹנוֹת (preced.) *open place for wagons on market days, station; market day.* Meg. 5[b] רבי רחץ בקרונה של וכ' Rabbi bathed in the bathhouse of the station of Sepphoris on the 17th of Tammuz. Keth. 15[a] נבעלה בק' וכ' if a woman had intercourse with an unknown man in the market; בשעת ק' . . . בק' ס"ד אלא you cannot mean on the wagons in the market, but . . . at market time. Ib. היה מעשה . . . בק' the occurrence (recorded in the Mishnah) took place at the station of Sepphoris; Y. ib. I, 25[d] (in Chald. dict.) בהן קרונה וכ' (not כהן).

קְרוּנָ', קְרוּנָתָא f. (Κόρυνθος, by adaptation to קֶרֶן) *(Corinthian) capital of a column* (v. Sm. Ant. s. v. Columna). Targ. I Kings VII, 20. Targ. II Kings XXV, 17; a. fr.—*Pl.* קְרוּנָתָוָן. Targ. I Kings l. c.; a. fr.—Ib. 2 קְרוּנָתְחוֹן דארזיא ed. Lag. (ed. קַרְנָתְחוֹן; h. text כרחות); ib. 12 קַרְנִיתְחוֹן Levita (ed. מרישא).

קרוס, Gen. R. s. 67, v. מַקְרִין I.

קְרוּסְטוּמִיל, v. קְרוּסְטָמִיל.

קְרוּסְטָלִינִין m. pl. (κρυστάλλινος) *rock-crystal decorations.* Targ. Esth. I, 6.

קְרוּסְטָמִיל, קְרוּסְטָמֵל m. (crustuminum, sub. pirum) *Crustumenian pear* (red on one side). Tosef. Kil. I, 4 היו מרכיבין ק' על גבי עוגס ed. Zuck. (Var. קְרוּסְתָּמִין) they grafted a Crustumenian on a native pear-tree; Y. ib. I, 27[a] קרוסטמיל and קְרוּסְטָמִילִין (*sing.*).—*Pl.* קְרוּסְטָמִילִין. Tosef. Shebi. VII, 16 (Var. קרסטול). Tosef. Ukts. III, 7 קְרוּסְטוֹמִילִין. Kil. I, 4 קרוסטמילין Ms. M. (Y. ed. קרוסטמלין, Mish. a. Bab. ed. קרסתומלין). Maasr. I, 3 קרוסטומלין Mish. ed. (Ms. M. קרוסטמילין, Y. ed. קרוסטמ', Bab. ed. קריס).

קְרוּסְפֵּי, קְרוּסְפֵּדַאי, קְרוּסְפָּא v. פְּרִיסְפָּא a. קְרִיסְפָּא.

קְרוֹצָא m. (קֶרֶץ I) *biting insect.*—*Pl.* קְרוֹצֵי. Cant. R. to I, 1, v. חִיפּוּשׁוֹרָא.

קרולין, v. קוֹרָלִין.

קְרוּם m. (קָרַם) *skin, membrane.* Neg. I, 1, a. e. בק' ביצה the color of the membrane surrounding the egg. Ḥull. III, 1, v. מֵיחַ. Ib. 43[a] ק' שעלה . . . אינו the membrane formed in consequence of a wound in the gullet is no membrane (to make the gullet sound). Ib. 56[a] קְרוּמּוֹ רך its membrane is tender; a. fr.—*Pl.* קְרוּמִין. Ib. 57[b], v. קְרוּמִית.

קרומדים, v. קְרֶמִיד.

קְרוּמְטַסִּין* m. (comp. of קְרוּם a. עֵסֶת) *cover* (or *color*) *of gold foils,* name of a jewel in the high priest's breastplate (corresp. to b. h. תרשיש; χρυσόλιθος, LXX Ex. XXVIII, 20; Targ. כרום ימא). Ex. R. s. 38, end.

קְרוּמִית f. (v. קְרוּם); ק' של קנה (or sub. קנה של) *the skin-like, scaly envelope of reed, haulm* (used as knife, v. Löw, Pfl. p. 344). Tosef. Ḥull. I, 5; Ḥull. 15[b], a. e. בכל . . . בק' וכ' you may cut ritually with any tool, . . . with glass or with a reed haulm. Ib. 57[b] עשו לה ק' וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. קרומין, v. Rabb. D. S. a. l. note) they prepared for it (to be inserted in the perforated windpipe) the haulm (ed. haulms) of reed, and the animal recovered.—*Pl.* קְרוּמִיּוֹת. Gen. R. s. 56 (used as sing.); Y. Sabb. VIII, end, 11[c] קלומות (corr. acc.).—Pesik. B'shall. p. 87[a] שהיו נותנים . . . ק' של קנה וכ' (Ar. ויקולמיות, corr. acc.) they put glowing iron balls under their armpits, and drove pieces of reed under their nails; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. ib. 667; Cant. R. to II, 7 קרטיות (corr. acc.). Sabb. 125[a] ק' של מחצלת shreds of reeds detached from mats.

קרומית, Tosef. Ḥall. I, 1, ed. Zuck., v. קְרֶמִית.

קְרוּמְנִין, קְרוּמְלִים, v. קַרְמוּלִין.

קָרוֹן f. (v. קָרַר) *wagon, travelling coach.* Ab. Zar. V, 4 המניח ייניו בק' וכ' if a person left his wine in a coach . . . and walked on a short-cut (leaving the wine

קְרוּקִין v. קָרוּכִין.

קַרוּקִיתָא, Ned. 41ᵃ ק' דעקרבא ההוא, read, as Yalk. Ps. 877; ההוא עקרבא, v. אַקְרוֹקְתָּא.

קְרוּרְטִין, (Mus. קרידטין), name of *a potion*, prob. to be read: קְדְרִיטִין (κεδρίτης) *wine flavored with resin of cedar*. Y. Sabb. VI, 14ᶜ.

קָרוּשָׁא m. (קָרַשׁ) *frost*. Targ. Y. Gen. XXXI, 40 (Ar. קְרִישָׁא).

קְרוּשְׁיָיתָא, v. קְרוּשְׁיָתָא.

קְרָזֵל (v. קְרֵז) *to round, roll, form a ball*. Part. pass. מְקוּרְזָל; f. מְקוּרְזֶלֶת; *pl.* מְקוּרְזָלִין; מְקוּרְזָלוֹת. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 צרור המק' a rounded and smooth lump (of earth or stone); Y. ib. VIII, end, 11ᶜ; Bab. ib. 81ᵃ אבנים מק'. Ib. 43ᵃ; a. e.

קָרֵחַ m. (b. h.; v. next w.) *bald, bald head*. Gen. R. s. 65, v. קְרֵיוֵץ. Bekh. VII, 2 חק' פסול a bald-headed person is unfit for priestly functions; אזוה ק' כל וכ' bald-headed (in a legal sense) is he who has not a line of hair from ear to ear. Ib. 58ᵃ הק' הזה that bald head (R. Akiba). B. Kam. 60ᵇ נמצא ק' מכאן וק' מכאן finally he is bald from here and bald from there (has neither white nor black hair); a. fr. — Gitt. VIII, 9, a. e. ג ק' a letter of divorce that lacks signatures on each of its folds (v. קָשַׁר).—*Pl.* קְרֵחִים, קְרֵחִין. Y. Yoma II, end, 40ᵃ הכהנים לרבות הק' 'the priests' (Lev. I, 5), this includes the bald heads (as fit for that function); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI קְרֵחָנִים; Bekh. 43ᵇ קְרֵחָנִין.—*Fem.* קְרֵחַת. B. Bath. 132ᵃ ק' מכאן ומכאן she is bald on both sides, i. e. has forfeited both claims on her husband's estate.

קָרֵחַ ch. same. Targ. O. Lev. XIII, 40 (ed. Berl. קְרִיחַ; some ed. קְרֵבַח); Y. קְרִיחַ.

קָרַח (b. h.) [*to be round and smooth,*] (denom. of מַקְרֵחַ) *to make a bald spot*. Macc. III, 5 הקוֹרֵחַ קרחה וכ' he that makes a baldness upon his head. Ib. 20ᵃ ... רכול אפי' ק' lest you think that even if one makes four or five spots, he is guilty only of one act; Kidd. 36ᵃ; a. e.

Nif. נִקְרַח *to become bald, hairless, smooth*. Maasr. I, 3 האגסים ... משקרחו (Y. ed. משקריחו, a. משקרחו) pears ... are subject to tithes when their surface begins to grow smooth, v. infra. Neg. VIII, 5 ונקרחו ... חזר if head and chin changed and became bald; Tosef. ib. III, 10 (not 'שנ); a. e.

Hif. הִקְרִיחַ 1) same. Tosef. Maasr. I, 2 משקריחו (not משיקדו), v. supra. Y. ib. I, 48ᵈ bot. משיעשו ... משיקריחו 'when they get smooth' (Mish. I, 3, v. supra) ..., that means, when they begin to get white, smooth spots (cmp. קְרוּחַ). Ib. וכי מחמת האוכל הן מַקְרִיחִין וכ' do the fruits get white spots because of the development of the eatable matter (flesh), is it not on account of worms?; a. e.—2) *to make bare, raze*. Y. Kil. IV, beg. 29ᵃ מקריחין אותו וכ' קרחת ... 'a bald portion of a vineyard' (Mish. IV, 1) is one which is razed in the centre; כרם שחרב מקריחין וכ' 'a waste vineyard' (ib. 2) is one which is razed on all sides. Sot. 46ᵇ (play on קרח, II Kings II, 23) שהקרחתָ עלינו את המקום thou hast made the place bare for us (ruined our water trade by healing the well); a. e.—Part. pass. מוּקְרָח; *pl.* מוּקְרָחִין. Y. Kil. I, 27ᵇ bot. ששה על ששה מוק' וכ' when one throws mixed seeds into a plot of six (cubits) by six which lies vacant within a field of grains or which is fenced in.

קָרַח I ch. same, *to make bald; to become bald*. Pes. 110ᵃ bot. (in an incantation) קרחייכי ק' bald be your baldness (may the hair with which you practice your witchcraft fall out). Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ (perh. Hebrew) קָרוֹחַ קריחה make bald a bald head (?), v. צְנִינִים.—[Snh. 109ᵇ עד דקרחא some ed., read: דקדחא, v. קָדַח.]

קָרַח m. (preced. wds.) *baldness*. Kidd. 36ᵃ (ref. to קרחה Lev. XXI, 5) א"כ נכתוב קרא ק' וכ' if this were so, the text should read *ḳeraḥ*, why is it *ḳorḥah?*

קרח, Sifra Thazr., Neg. ch. I; Yalk. Lev. 550, read: קֶדַח.

קֹרַח (b. h.) pr. n. m. *Korah*, leader of a rebellion against Moses. Tosef. Snh. XIII, 9 ק' ועדתו וכ' Korah and his followers have no share in the world to come; Snh. 109ᵇ ק' שנעשה עדת ק' וכ' the followers of K. have &c. Ib. קרחה (Ms. M. שעשה) וכ' he is named Korah (Bald), because baldness (depopulation) was created in Israel; a. v. fr.

קָרַח II, **קָרְחָא** I, **קָרָחָא** m. 1)=h. קֶרַח, v. קֶרַח ch.—Targ. II Kings II, 23 קך' (ed. Ven. קָךְ'). — Snh. 63ᵇ ברחא ק', v. אֲשִׁירְנָא. Sabb. 152ᵃ, v. בְּרָחָא, a. מְצוּרְיָנָא.—2) (cmp. גולבינא a. גלב) a species of *peas* (P. Sm. s. v. קרחא, 3740 'peanuts').—*Pl.* קְרָחִין. Y. Ned. IV, 38ᵈ top מי סורס וק' an infusion of *sores* and *ḳarḥim*.

קָרְחָא II, **קָרָחָא** I m.=b. h. קֶרַח, *frost, ice, hail*. Targ. Ps. CXLVII, 17. Targ. Job XXXVII, 10; a. e.

קָרְחָה II, **קָרָחָה** m. (קרח I) [*scraper, wool-dresser;* cmp. גַּרְדִּי,] *common weaver*. Meg. 12ᵇ; Yalk. Esth. 1051, v. פַּרְדַּשְׁכָּא.

קָרְחָא II f.=next w. Targ. Y. II Deut. XIV, 1 (some ed. קָרְחָה).

קָרְחָת I f. (b. h.; קָרַח) *baldness*. Sifré Deut. 96; Macc. 20ᵃ לחייב על כל ק' וק' to be punishable for each act of making a bald spot; Sifra Emor, Par. 1, ch. I קְרִיחָה. Macc. 20ᵇ וכמה שיעור ק' what is the legal size of baldness (to be punishable)?; a. fr.—Trnsf. *gap, depopulation*. Snh. 109ᵇ, a. e., v. קָרַח. Meg. 13ᵇ שמא תאמר ק' אני וכ' lest thou say that I may create depopulation in thy empire (by the extermination of the Jews); a. e.—*Pl.* קָרְחוֹת. Kidd. 36ᵃ (Macc. 20ᵃ, a. e. קריחות), v. קָרַח. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot., v. קָרַח *Hif.*—Y. Meg. IV, 75ᵃ top (to those who read from the Law without benedictions) ... ק' עד מתי אתם how long will you make the law into bare patches (sterile of spiritual seeds)?

קָרְחָה II pr. n. m. *Ḳorḥah*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 178). Meg. 28ª. Sabb. 152ª, v. גַּרְזְנָיָא. Snh. VII, 5; a. fr.

קַרְחוּתָא f. (קֵרַח) *baldness of the back of the head.* Targ. O. Lev. XIII, 42 (Y. קוּרְחָתָא, קִרְחָתָא, קוּרְחָתָא).

קַרְחַיִים, v. קִרְחַיִים.

קַרְחִין a species of *peas*, v. קִרְחָה II.

קַרְחִינָא pr. n. pl. *Ḳarḥina*. Sabb. 152ª, v. גַּרְזְנָיָא.—Denom. קַרְחִינָאָה. Snh. 92ª אדא ק' אדא בר אהבה; Ber. 33ª ק' אחא, some ed. קַרְחִינַאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

קָרְחָן = קֹרַח.—*Pl.* קָרְחָנִין, קַרְחָנִין, v. קֹרַח.

קָרַחַת f. (b. h.; קָרַח) 1) *baldness*; הכרם ק' razed portion of a vineyard. Kil. IV, 1, v. קָרַח *Hif.*; a. e.—2) *smooth back* or *inside of cloth; worn cloth.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV בקָרַחְתּוֹ אלו השחקים *b'ḳarḥato* (Lev. XIII, 55) means worn cloth, opp. גַּבַּחַת.—3) *a leprous affection on the back of the head* (making it bald). Neg. X, 10 איזו הרא ק' מן הקדקד וכ' which portion of the head is meant by *ḳaraḥath?* From the crown sliding backward &c.; Tosef. ib. IV, 9; Sifra l. c. ch. X; a. fr.

קָרַט (v. P. Sm. 3741; cmp. קרץ) *to break, take a bite.* Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8 יחיב למקרטא וכ' sat down on the road to eat something (Tanḥ. Ḥuck. 1 שהיה אוכל לחם).

קָרָט m. (preced., v. קוֹרֶט) *ḳarat*, a small coin. Y. Sot. III, 19ª; Y. Peah VIII, 21ª bot., v. קְפִילִין. Y. B. Mets. IV, beg. 9ᶜ ק' בק' שרי to lend money on ḳarat against *ḳ.* (counting ḳarats in place of denars) is permitted; cmp. בקשו לשקול דינרין ק' וכ' they wanted to pay their half-shekels in denars' (Mish. ib. 4), that is in ḳarats, but it was not accepted.—קָרָטִים, קָרָטִין, v. קוֹרֶט.

קַרְטַבְלָא, v. קִרְטִבְלָא.

קַרְטַבְלִיָּא, v. קָטַבּוֹלְיָא.

קַרְטַגְנִי, קַרְטִגִינָה, v. קִרְטִיגִנִי.

קוֹרְטֵב, קַרְטוּב m. (קרטב, *Parel* of קטב; cmp. קַרְטוּפָנָא a. קָטָה) *ḳarṭub, ḳurṭub*, a small liquid measure equal to $\frac{1}{64}$ of a Log. Tosef. B. Bath. V, 10; B. Bath. 90ª (Rashb. a. l. quot. of Tosef. l. c. וחצי שמינית וכ' *one sixteenth* of a Log). Men. XII, 4 (103ᵇ) קר' (Ms. M. קור'); Tosef. ib. XII, 9 קור'. Mikv. III, 1. Ib. VII, 5; Ḥull. 26ª; Macc. 4ª; a. e.

קַרְטַבְלָא, קַרְטוּבְלָא f. (a Babyl. corrupt. of קָטַבּוֹלְיָא) *leather cover, spread.* Sabb. 79ª bot. חחיא בק' (Ms. M. בקורטבלא, Ar. בקרטב') this refers to a leather spread. Ḥag. 24ª שצברן ע"ג קרטב' (Ms. M. קָטַבְלָא) he piled them on a leather spread. Nidd. 28ª שרפו ע"ג קטבלא he burned the corpse on a leather spread (which is not consumed in fire).

קַרְטוֹם, v. קוֹרְטוֹם.

קָרְטוֹן* m. (cors, -tis = cohors) *an enclosure* for a division in a military camp, *square.* Ber. 32ᵇ, v. גַּסְטָרָא; Yalk. Is. 332 קרטון (prob. to be read: קוֹר').

קרטון, Yalk. Deut. 942; Yalk. Jer. 321, v. קְטָרוֹן II.

קַרְטוּפָנָא m. (קרטף, Parel of קטף; cmp. קָטָה) *incision, scratch, crack.*—Pl. קַרְטוּפָנֵי. B. Kam. 86ª דאית ליה ק' וכ' if he has sores from scratches on his head &c., v. צָוַוח. Keth. 107ᵇ דלית בהו ק' when the glazed vessels have no cracks. Pes. 30ᵇ חיכא דאית בהו ק' when they have cracks, opp. שיע'.

קָרְטַט (v. קרט) *to break, cut into small pieces.* Y. Maas. Sh. IV, 54ᵈ נסחון . . . וקָרְטָטָן קומוי וכ' Bar Ḳ. took them (the fruit) and cut them in his presence, saying, is this worth anything?—Part. pass. מְקֹרְטָטָה, מְקֹרְטָטָה. Ib. עד כדון מילה מק' ולא טבא מילה מק' וכ' (ed. Zyt. מקרטמה) so far (you are right) as to a thing which is worth nothing when cut; how about a thing which is valuable when it is cut?

קַרְטִיגנוֹן, קַרְטִיגְנָא, v. next w.

קַרְטִיגְנִין, קַרְטִיגְנִי pr. n. pl. (Cartago, Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire), on the northern coast of Africa. Men. 110ª מצור ועד ק' מכזרין וכ' from Tyre to Carthage they know (respect the past history of) Israel and their Father in heaven, but from Tyre westward and from Carthage eastward they do not know &c.; Is. 316. Lev. R. s. 27 אזל . . . קרטיגנא והוות וכ' (Alexander the Great) came to a city called Ḳarṭigna which was occupied (guarded) by women only (v. Tam. 32ª). Gen. R. s. 44, end (expl. חקדמני, Gen. XV, 19) קרטגינה (some ed. קרטנונא, corr. acc.); Yalk. ib. 78 קרטניי (corr. acc.). Ber. 29ª קרטגני Ms. M. (ed. קרטיגנין; some ed. קרטיגנן, קרטיגנון, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); v. קַרְתִּיגְנִי.—Denom. קַרְטִיגְנָאָה, v. sub קֹרַח.

קַרְטִירוֹת, Cant. R. to II, 7, v. קְרוֹטִירוֹת.

קַרְטִילָא, v. קַרְטָלָא.

קַרְטָס, קַרְטִיס m. (χάρτης) *paper, document.* Midr. Till. to Ps. XLV נטל ק' (חלק) ונתן וכ' ed. Bub. (oth. ed. קודום, קרדום, corr. acc.) he took a blank paper and handed it to the judge; Yalk. ib. 749 קונטרס (corr. acc.).

קַרְטִיסָא, קַרְטִיסָה . . . ch. same. Y. Kidd. III, 64ª בק' . . . חד בר נש a man owed his neighbor one hundred denars on a note; אי לא יהב לך ק' וכ' unless he hand thee the note, give him no money. Gitt. 69ª קורטסא a piece of paper.—*Pl.* קַרְטִיסַיָּא. Lev. R. s. 34 הא ק' קדמך וכ' Ar. (ed. כתבא) the documents (accounts) are before thee, read and count.

קַרְטִיסִים, v. next w.

קְרָטִיסִיס, קְרָטִיסִין (not ים . . .) f. (κράτησις, S.) 1) *dominion, power, possession*, esp. (sub. יום) *a Roman festival* commemorating the conquest of eastern countries. Ab. Zar. I, 3 (8ª) (Mish. Nap. קרוטיסים; Y. ed. קרטסים; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); ib. 8ᵇ; Y. ib. I, 39ᶜ; Tosef. ib. I, 4 קרטיסים (Var. קראטס, טוסם . . .).—2) *royal prohibition.* Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ sq. קבע ק' בני וכ' he issued a prohibition, that the Romans must not go down to Syria &c.; התיר ק' he cancelled the prohibition; Yalk. Ex. 273 (Ar. קבע קרטיסים בים, corr. acc.).

קְרָטִיקוֹן, v. גְּרָטִיקוֹן.

קְרָטִילָּא, קְרַטָּלָא m. (χάρταλλος, prob. of Semitic origin; cmp. קוֹרְטוֹר) a kind of *basket.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20 (Tanḥ. K'dosh. 8 סַלְסָלָה).

קְרַטָּלִין (χάρταλον) same. Tosef. Sabb. IV (V), 5 Var., v. קְרַטָּלוֹן.

קְרַטָּלִיתָא f. same, *a female's working basket.* B. Bath. 74ª bot. ק' דהוו קא מקבעי וכ' a basket (Rashi: *a chest*) in which jewels were set. Ib.ᵇ מאי איכו לכו בהדי ק' וכ' what have you to do with that basket designated for the wife &c.?

קְרַטֵּם (*Parel* of קָטַם) *to pluck, lop.* Maasr. III, 9 מְקַרְטֵם עלה וכ' he may pluck leaf by leaf and eat (without tithing); Y. ib. 50ᶜ; Y. B. Kam. II, 3ª top וקִירְטְמוּ הזרלפין and they (the chickens) ruined the young shoots; (Tosef. ib. II, 1 וקִיטְמוּ). Y'lamd. to Num. XXII, 4 quot. in Ar. כל בהמה מְקַרְטֶמֶת אחד אחד וכ' any other beast on pasture plucks one part of the field after the other, but the ox &c.

קַרְטֵם ch., v. קַרְטֵט.

קְרַטֵּס (Pales of קרט) *to scrape.* Kel. XXX, 1 קִירְטְסָן, v. קְרַדֵּס.

קְרַטְסָא, קְרַטֵּס I, v. קַרְטֵיס.

קְרַטְסָא* II m. (a contraction of Cretensis, cmp. Κρητικόν, sub. ἱμάτιον) *a short and light linen dress.*—*Pl.* קְרַטְסָיָא. Targ. Is. III, 23 (h. text סדינים).

קרטסין, קרטסים, v. חֲרָטִיסִין.

קְרַטַּע (*Parel* of קָטַע) [*to cut*; cmp. גּוּז,] *to caper, leap.* Gen. R. s. 38 ארכילוסטרס מְקַרְטֵעַ Ar. the chief robber (Satan) cuts his capers (ed. השטן מקטרג). Ib. s. 74 מְקַרְטְעִים וקִרְקֵר Var., v. בּוּ II. Tanḥ. Ki Thissa 19 נועיר כשהוא מְקַרְטֵעַ (read: נראה) appearing as if it (the golden calf) were leaping, v. רָטַט. Ḥull. 75ª דג מקרטע (Ms. H. המתקרטע; Ms. R. 1 המקורטע; 2 המטרטע corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a fish jumping (in the death agony); a. e.—Pesik. R. s. 40 [read:] שלא נראה המאכלת באי(ה) עלי ונְקַרְטֵעַ ונִיפָּסֵל וכ' lest we (I) see the knife coming on me, and make a convulsive movement, and become unfit for a sacrifice; [Friedm. corrects: שלא אראה . . . ואֲקַרְטֵעַ ואיפָּסֵל lest I see the knife &c.]

Hithpa. הִתְקַרְטֵעַ same, v. supra.

קַרְטֵעַ ch. same, *to leap.* Targ. Job XLI, 14 מקרטע quot. in Tosaf. to Ḥull. 75ª (ed. תדרץ).—Cant. R. to I, 4 מְקַרְטְעָא כהדא חפיתא, v. חָפִיתָא; Pesik. Ronni, p. 141ᵇ מְקַרְטְעָה בהדא חפצתא (corr. acc.; Ar. s. v. כהדא: מקרטע ריפתא, corr. acc.).

קרי, Pesik. R. s. 22, v. קִירֵי.—Yalk. Deut. 946, v. קִירֵי.

קָרָא, קְרִי (b. h.) 1) *to call, name; to invite.* Ber. 7ᵇ מיום שברא . . . שקָרָאוֹ . . . וקָרָאוֹ אדון from the day that the Lord created the world there was no man that called the Holy One, blessed be He, lord, until Abraham came and called him lord (Gen. XV, 2 אדני). Gen. R. s. 56 אברהם קראו יראה Abraham called it (the Temple site) *yeraëh* (Gen. XXII, 14), שם ק' אותו שלם Shem called it Salem (ib. XIV, 18), הרגני קוֹרֵא אותו ירושלם I will call it Jerusalem. Snh. 70ᵇ אין לְקָרוֹא אבא וכ' . . . no sooner does a child know to call 'father' and 'mother', than it tastes grain food. Num. R. s. 15, beg. ק' אותו אוהב he invited that friend. Ib. וחירה קורא אומנותי, v. אוּמָּנוּת; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּא, קְרוּיִם, קְרוּיִין, קְרוּאִים, קְרוּיָה, קְרוּאָה; f. *Pl.* קְרוּיוֹת, קְרוּאוֹת; קְרוּיִן, קְרוּיִין. B. Mets. 114ᵇ, a. e. (ref. to Ez. XXXIV, 31) אתם ק' אדם וכ' you are called men, but idolaters &c. Sifra Aḥăré, end כל הערוות ק' טומאה all illicit connections are called uncleanness; a. fr.—Esp. קְרוּאִים, קְרוּיִין *those called up to read from the Torah* (v. infra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) אלו שלשה ק' this is typical of the three persons called up to read from the Torah (priest, Levite, and Israelite). Y. Meg. III, 74ᵇ ולא שבעה ק' אינון are not seven persons called up (on the Sabbath)?; a. fr.—V. קְרִיאוֹת.—2) *to read, recite* (esp. from the Scriptures). Yoma I, 6 . . . אם רגיל לִקְרוֹת קוֹרִין לפניו if he (the high priest) is accustomed to read (the Scriptures), he reads himself, if not, they read to him; ובמה קורין לפניו and from what books do they read to him? Ib. פעמים הרבה קְרִיתִי וכ' many a time I read to him from Daniel. Meg. II, 1 חקורא את המגילה וכ', v. קוֹרֵא כמקומו Ib. 3 הָקָרָאה סירוגין, v. סֵירוּג. Ib. 2 מְפָרֵשׁ. Ib. 4 הכל כשרין לִקְרוֹת וכ' all persons are qualified to recite the Book of Esther (before the congregation). Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. וקְרֵיהּ and read from it; a. fr.—Esp. *to read from the Torah* at public services. Ib. III, 4 קורין בפרשת שקלים they (those who are called up, v. supra) read the section of Sheḳalim (Ex. XXX, 11-16). Ib. 6 אחד קורא את כולן one person must read the entire chapter (of the curses). Ib. IV, 1 . . . בשני קורין שלשה on Mondays . . . three persons read. Ib. 4 הקורא בתורה לא יפחות וכ' he who is designated to read from the Torah must read no less than three verses; לא יִקְרָא למתורגמן וכ' he must read to the interpreter one verse at a time, but from the Prophets, three verses. Bicc. I, 1 יש מביאין . . . וקורין וכ' there are those who are bound to bring the first-fruits and to read (Deut. XXVI, 5-10), and those who must bring but not read &c. Ib. 4; a. v. fr.—Esp. (את שמע) ק' *to recite the Sh'm'a* in the morning and in the evening prayer. Ber. I, 1 לא קָרִינוּ וכ' we omitted to read the Sh'm'a. Ib. II, 3 וטעה ק' if one read the Sh'm'a and made a mistake. Ib. 4 תאומנין קוֹרְאִין וכ' (Bab. ed. 16ª קורין) workingmen read the Sh'm'a on top of a tree, or on the scaffolding; a. v. fr.—אלא . . . אל תִּקְרֵי (or תִּיקְרֵי Chald.

form; abbrev. א״ז) read not . . . but—, i. e. change the traditional (Massoretic) reading (for homiletical purposes). Ib. 64ᵃ (ref. to Is. LIV, 13 בָּנַיִךְ א״ח בָּנָיִךְ אלא בּוֹנָיִךְ read not *banayikh* (thy children) but *bonayikh* (thy builders, the scholars). M. Kat. 9ᵇ (ref. to Ps. XLIX, 12) א״ת קִרְבָּם אלא קִבְרָם read not *ḳirbam* (their innermost) but *ḳibram* (their grave); a. fr.

Pi. קִרֵא same, *to call, invite.* Part. pass. מְקוֹרָא, *pl.* מְקוֹרָאִין. Num. R. s. 13 למק׳ וכ׳ . . . יש חתן does a bridegroom give a banquet for the invited guests and not sit with them?; a. e.

Nif. נִקְרָא 1) *to be called.* Lev. R. s. 1, beg. נִקְרָאוּ הנביאים . . . מבאן ג׳ בְּיִת, v. וכ׳. Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 13) מכאן רשע from here we learn that when a man lifts up his hand to strike his neighbor, even if he does not strike, he is called a wicked man; Snh. 58ᵇ. Ab. Zar. 19ᵃ (ref. to Ps. I, 2) נקראת וכ׳ . . . בתחלה נִקְרֵאת first it (the Law) is called the Lord's, and then his (the student's); a. fr.—2) *to be read, recited.* Meg. I, 1 מגלה נקראת וכ׳ the Book of Esther may be read at public service on the eleventh &c. Ib. IV, 10 מעשה ראובן ג׳ ולא וכ׳ the story of Reuben (Gen. XXXV, 22) is read at public service but not translated. Ib. לא נִקְרָאִין וכ׳ (Y. ed. נִיקְרִין) must be neither read nor interpreted. Tosef. ib. IV (III), 31 יש נקראין ומתרגמין וכ׳ certain verses are read but not interpreted &c.; Meg. 25ᵃ נִקְרִין; a. v. fr.

Hif. הִקְרִיא *to cause to call, to lead in reading.* Sot. 10ᵃ sq. (ref. to Gen. XXI, 33) א״ת וַיִּקְרָא אלא וַיַּקְרִיא read not *vayikra* (and he called) but *vayakri* (and he made call), מלמד שה׳ וכ׳ intimating that Abraham caused the name of the Lord to be called by the mouth of every passer-by. Y. ib. V, 20ᶜ top קטן שהוא מַקְרֵא וכ׳ a child that reads the Hallel at school, and they (the class) respond by repeating each sentence (v. עָנָה I); גדול שהוא מקרא וכ׳ an adult that leads in reciting . . ., when the congregation responds with the first sentence (as refrain). Succ. III, 10 מי שהיה . . . מַקְרִין אותו וכ׳ if a slave, a woman, or a child reads to him, he responds with Hallelujah. Gitt. III, 1 שמע קול סופרים מקרין וכ׳ heard the teaching scribes as they made the practicing children read, 'such and such . . . divorces &c.'—Esp. *to teach the Scriptures* (מִקְרָא). Lam. R. to I, 6 . . . חַקְרִינִי דף אחד חשינני וכ׳ teach me a page of the Scriptures, teach me a chapter of the Mishnah; a. fr.—[Erub. 104ᵇ שהקרו, v. I קָרַר.]

קָרֵי I, קָרָא ch. same, *to call, name, invite; to read.* Targ. Gen. XXIX, 34. Targ. I Sam. III, 6. Targ. Gen. II, 19, sq. Targ. Deut. XVII, 19. Targ. Esth. VI, 1; a. v. fr.—Meg. 18ᵇ דקָרוּ ליה וכ׳ when they call him (in his sleep), and he answers. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34 קרון בשכינידה וכ׳ they called (begging for alms) in the neighborhood &c. Ber. 13ᵇ מקָרָא הוא דלא לִיקְרֵי וכ׳ one is not permitted to read the Sh'm'a (while lying on one's back), but &c.; . . . מקרא נמי אסור to read is forbidden even when turning sideways. Ib. 11ᵇ כתיב רע וקָרִינן הכל it is written (Is. XLV, 7) 'and creates *evil*', and we read (in the morning prayers) '*all*'! Pes. 3ᵃ קרוּ נגהי, v. נָגַהּ. Ib. לנהורא וכ׳ . . . קַרְיֵיהּ the Lord called the light and appointed it &c. Gen. R. s. 40 הוה קָרֵי עליהון נותן וכ׳ applied to them the verse (Is. XL, 29), he giveth &c. M. Kat. 5ᵇ top, a.fr. ק׳ עליה וכ׳ applied to him the verse &c. Keth. 17ᵃ sq. למאן דקרי ותני וכ׳ (at the funeral) of one that read the Bible and studied Mishnah, but of one that taught others &c. Sabb. 152ᵇ נביאי לא קָרֵית . . . גלית thou showest that thou hast not even read the Prophets (v. infra). Y. Meg. III, 74ᵇ bot. אילין . . . מאי דיקָרִינָן וכ׳ as to the curses (v. אָרַר), dare one person read them and recite the benediction before and after them? Ex. R. s. 47 ודקָרִין בלילה . . . למדו learn the Torah from such teachers as get up early and study while it is yet night, v. אִימְּטִין; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75ᵃ bot., a. e. קָרָאֵי they recite.—Part. pass. קָרֵי, קְרִיָא; *pl.* קְרִיָין *the Massoretic reading*, opp. כתיב. Treat. Sof'rim ch. IX, 8. Ned. 37ᵇ, v. כְּתִיב; a. fr.

Af. אַקְרֵי (*Pa.* קָרֵי) *to make read, to teach* (the Scriptures). Sabb. l. c. דקָרֵיךְ קהלת לא אַקְרֵיךְ משלי (Ms. M. דאַקְרֵיךְ) he that taught thee Koheleth (Ecclesiastes) failed to teach thee Mishlé (Proverbs); Yalk. Gen. 33; Yalk. Ez. 376 דאקרייך. Yeb. 9ᵃ מדמַקְרֵי ליה וכ׳ as R. J. taught his son the interpretation of &c. Koh. R. to III, 14 מקרחה, read: מִקְרֵי ליה, v. מִקְרֵיָא; a. fr.—V. בַּקְרֵי.—[Tanḥ. B'resh. 2 ולקרוייה, read: ולמַקְרוֹיֵיהּ.]

Ithpe. אִיתְקְרֵי, אִתְקְרֵי *to be called, named; to be called upon, visited.* Targ. Esth. III, 12. Ib. IV, 11. Targ. Gen. XVII, 5; a. fr.—Snh. 26ᵇ דאִיקְרוּ שָׁהוֹת חיכן . . . where do we find that the righteous are called 'foundations'? Yalk. Ez. 376 אִיקְרוּ לך . . . אפי׳ even Prophets have not been taught thee; Yalk. Gen. 133 לא אַקְרוּ they have not taught thee (v. supra); a. fr.

קָרֵי, קָרָה (קָרָא) I (b. h.) *to join.*—Denom. קוֹרָה III.—לִקְרַאת *to meet.* Sabb. 31ᵃ ויצא לְקָרָאתוֹ and came out to meet him. Ib. 119ᵃ; B. Kam. 32ᵃ top לקראת כלה to meet the bride (the Sabbath); a. fr.

Nif. נִקְרָה *to meet, join,* esp. נִיקְרֵי, נִקְרֵי (denom. of קֶרִי) *to lose semen.* Gen. R. s. 52; s. 74, a. e. אין חלשון הזה וַיִּקַּר אלא לשון טומאה this expression *vayikkar* (Num. XXIII, 4) has the meaning of uncleanness (by analogy from Deut. XXIII, 11).—Meg. 15ᵃ; Taan. 5ᵇ. Yeb. 76ᵃ.

Hof. הוּקְרָה same, *to have (nocturnal) pollution; to lose semen.* Y. Snh. II, 20ᵇ top; Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to I Sam. XXV, 20) ותפגש אותם הוּקְרוּ כולן 'she struck them' (with her charms), all of them met with &c.

קָרֵי II ch. same, *to join.*

Ithpe. אִיתְקְרֵי *to do something by accident; to happen.* Snh. 33ᵃ א׳ ועבד כחד וכ׳ if he happened to act in accordance with the opinion of one of them, when the common usage agrees with the other. Keth. 26ᵃ אִיקְרוּ ויהבו ליה accidentally they gave it to him.

קָרֵי, קָרָה II *Pi.* קֵרָה (b. h.) 1) (denom. of קוֹרָה, q. v.) *to lay beams; to cover.*—2) (denom. of קִיר I, q. v.) *to wall up, close.* Ber. 10ᵇ (ref. to II Kings IV, 10) עלייה וקירוּהָ . . . it was an open upper room (a balcony), and they closed it up. M. Kat. I, 4 מְקָרֵין את הפירצה וכ׳ you may close up a breach during the festive week. Ib. 7ᵃ כיצד מקרין וכ׳ in what way is it to be done? . . . With shrubbery or bay-trees. Succ. I, 8 המְקָרֶה סוכתו וכ׳ he

who covers his Succah with spits or boards of a bed-side. Lev. R. s. 1 הירה מקרה בקורות וכ׳ he covered the building with joists, and wrote the name of the king on them; a. e.—Part. pass. מְקוֹרֶה; f. מְקוֹרָה. Y. Succ. I, 51ᵈ top סוכה מ׳ פסולה a Succah covered with beams is ritually unfit; מבוי מ׳ כשר a covered alley is fit (for Sabbath movements). Y. Naz. IX, 57ᵈ מערה מ׳ a vaulted cave. Sabb. 5ᵃ; a. fr.

קְרִי (קָרֵי) III f. = קִרְיָא, *town, place.* Targ. O. Gen. XLVII, 21 (some ed. קָרֵי). Targ. Is. XIX, 2; a. e.—*Pl.*, v. קִרְיָא.

קָרִי, part. pass. of קרי I, q. v.

קֳרִי, קָרִי m. (b. h.; קָרָה I) 1) *accident, mishap.* R. Hash. 16ᵃ תבואה שאירע בה ק׳ וכ׳ a crop to which an accident happened (an injury from natural causes) or a misfortune (through human agencies). Ib. ק׳ אדם ... וכ׳ a man whom a mishap befell or &c.—2) (euphem.) *nocturnal pollution.* Ab. V, 5. Midd. I, 9. Yoma 88ᵃ בעל ק׳ one to whom pollution happened; a. fr.—*Pl.* קָרִיין. Ber. 22ᵇ; B. Kam. 82ᵃ (Ms. H. קָרְיָין); Y. Meg. IV, 75ᵃ top; a. e.

קְרִיָא I ch. same, 1) *accident, mishap.* Targ. Prov. XVII, 14 quot. Levy Targ. Dict. (ed. Lag. קדיא; ed. אצטדיא).—2) constr. קִרֵי *pollution.* Targ. O. Deut. XXIII, 11 ed. Berl. (ed. Vien. = h. text קָרֶה; oth. ed. סואבת).

קְרִיָא II m. name of *a worm in poppy.* Sot. 3ᵇ (Ar. s. v. כד: פְּרָיָא), v. זְנוּגָא.

קְרִיָא III m. *Bible verse,* v. קְרִיָא.

קְרִיָא *place,* v. קִרְיָא.

קְרִיאָה, קְרִיָה f. (קָרָא) 1) *call.* Sifra Vayikra, Par. 1 (ref. to Lev. I, 1) הקדים ק׳ לדיבור the Lord sent the call in advance of the speech. Ib. על כל ק׳ היא אומר הנני to every call he responded with 'here am I.' Deut. R. s. 11, beg. חתם יצחק בק׳ Isaac closed his blessings with a call (Gen. XXVIII, 1); אני ... אלא בק׳ I will commence with a call (ib. XLIX, 1); a. fr.—2) *reading* esp. from the Scriptures. קְרִיאַת שמע (קְרִיַת ק״ש), or ק׳ (sub. שמע) *the recitation of Sh'm'a* (Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XV, 37-41) in the morning and in the evening prayer. Ber. 13ᵇ מצות ק׳ the duty of reciting, contrad. to מצות כונה, v. כַּוָּנָה. Ib. זו ק״ש של ר׳ וכ׳ this (the verse Deut. VI, 4) was all that R. Judah han-Nasi read (when engaged in teaching); a. fr.—V. שְׁמַע II.—קריאת המגלה the recitation of the Book of Esther. Meg. I, 4; a. fr.—Ib. 14ᵃ קְרִיָיתָהּ זו חלילא (not קרייתא), v. חַלֵּלָא.—Macc. 18ᵇ הראויין לק׳ those first-fruits which are fit for reciting over them (Deut. XXVI, 3 sq.); a. fr.—*Pl.* קְרִיאוֹת, קְרִיוֹת. Deut. R. s. 4, beg. בק׳ הרבה ... מהו לקרות how about reading 'the reproofs' (תּוֹכָחָה) by several calls (by calling up several persons successively). Ib. אם יקראו ... ק׳ הרבה וכ׳ if they do read ... by several calls, each called-up person should not recite the benediction before and after &c.—Cmp. קְרִיוֹת.

קְרִיאָסוֹת, v. קִרְיוֹסִי.

קָרִיב, v. קָרֵב.

קָרִיב, קָרֵב m., **קְרִיבָא, קָרֵי, קְרִיבְתָּא, קָרִיבְתָּא** f. (קָרַב) *near, related.* Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Lev. XXI, 3. Ib. XVIII, 6; a. v. fr.—Y. Keth. IX, 33ᵃ top כהדא קְרִיבְתֵּיהּ as in the case of that relative of R. S.—*Pl.* קָרִיבִין, קָרִיבָתָא, קָרִיבָן; קָרִיבָתָא, קָרִיבָתָא. Targ. O. Lev. XVIII, 17. Targ. Ps. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XXIII, 5; a. fr.

קְרִיבָה f. (קָרַב) *coming near, use of the root* קרב. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29) כל מי שנ׳ בו ק׳ למות וכ׳ he of whom the expression 'come near to die' is used, has not reached the age of his fathers; דוד כתיב בו ק׳ וכ׳ of David the expression קרב is used (I Kings II, 1) &c.; Yalk. Kings 168. Snh. 3ᵇ (ref. to Ex. XXII, 7 משעת (וינקרב ק׳ from the time of the approach (before court) there must be three judges. Gen. R. s. 71 בזה ק׳ ובזה ק׳ coming near is mentioned in connection with the tribe of Judah (Ps. LXV, 5) and with the priestly tribe (Ex. XXVIII, 1). Y. Snh. VII, 25ᵃ מכיון דכתיב ק׳ ק׳ וכ׳ since with regard to illicit connections the word קרב is used &c. Sabb. 104ᵇ מחוסר מעשה דק׳, מחוסר ק׳ it lacks being brought together (joined into one word); a. fr.—Y. Hor. II, 46ᵈ פרישה ק׳ the root קרב may also mean separation (coming near one's self, ref. to Is. LXV, 5).—*Pl.* קְרִיבוֹת. Pes. 118ᵇ (ref. to Ps. LXVIII, 31) מי גרם ... ק׳ שהיו חפצין בהן what caused the dispersion of Israel among the nations? The approaches (to the nations) which they desired; Yalk. Ps. 800 קְרֵבוֹת (or קְרָבוֹת). Y. Ber. IX, 13ᵃ top, v. קְרוֹב I.

קָרִיבוֹי, v. קְרוֹב II.

קְרֵבוּת, קְרִיבוּת f. (קָרַב) *friendship, relationship.* Ex. R. s. 5, a. e., v. נְשִׂיקָה.

קְרִיבוּתָא f. = קְרִיבָה. Targ. Y. Deut. XXXI, 14.

קָרִיד m. (קרר; cmp. גְּרִיד) *(a pot) covered with a crust* formed of hardened sediments. Ab. Zar. 76ᵃ הואי ק׳ והאי לא ק׳ (Ms. M. קרור, cmp. גָּרַר a. גָּרַד) the one (a vessel taken from gentiles) has crusty accretions, the other (a sacred vessel) has none.

קְרִיָה I f. (b. h.; קָרָה I a. II) *town, settlement, fort.* Lam. R. introd. (R. Nahman) (ref. to Is. XXIX, 1) ק׳ שחנה וכ׳ the town in which David put up his camp; ק׳ דלא חניא וכ׳ the place where &c., v. חֲנָיָא. Ib. ק׳ שעשה וכ׳, v. מעשה היה בקרתנו; Yalk. Is. 302. Tanh. K'dosh. 9 בקרתנו it happened in our place; Lev. R. s. 24, beg. בקרתני (corr. acc.; Yalk. Ps. 680 בעירני).—*Pl.* קְרִיוֹת. Y. Snh. I, 18ᶜ bot. ק׳ וכ׳ מעשה ... it happened with (representatives of) 24 townships belonging to the house of Rabbi, that they were assembled to proclaim an intercalation at Lydda.—[Y. B. Bath. IX, 17ᵃ קריות, read קרנות, v. קָרוֹן.]

קְרִיָה II, **קִירָ׳** m. ch. (= קִרְיָתָא, v. קוּרְיָא a. קִרְיָא)

townsman, villager. Gen. R. s. 18 (ref. to Gen. II, 22) טבוי לק' דמלכא שושבינה lucky is the townsman whose groomsman is the king ('Rashi' טבות לקרתא דמלכא שושבינה); Yalk. ib. 24 טבוי לקרי.

קִרְיָה, v. קִרְיאָה.

קִרְיוֹן* m. (κηρίων) *wax-candle.*—*Pl.* קִרְיוֹנִין. Ex. R. s. 36 (ed. קרוינין, קרינין, corr. acc.), v. סְרַבָּא.

קִרְיוֹנוֹס, v. קִרְיֵינוֹס.

קִרְיוֹסִין, קִרְיוֹסִי, v. קִירְיוֹסִי.

קִרְיוֹתָא f.=h. קְרִי or קְרֵי, *accident*; קִרְיוֹת תַּרְהוּר *effusio seminis in consequence of heated fancy or dream.* Targ. Y. Deut. XXIII, 11. Targ. Y. I Gen. XLIX, 3.

קִרְיַח, v. קְרַח ch.

קִרְיָחָה f. (קָרַח) *making bald, baldness.* Sifra Emor Par. 1, ch. I, v. קְרָחָה. Y. Sabb. XX, end, 17[d], v. קָרַח I.—*Pl.* קִרְיָחוֹת. Macc. 20[a], v. קָרַח.

קִרְיִי, v. קִרְיָא.

קִרְיָא, קִרְיָתָא, קִרְיָה, קִרְיָא, קוֹ׳, קִרְיָא, קִרְיָתָא, קוּ׳, קִרְיָה, קִרְיָא f.=h. קִרְיָה, *town, settlement, village.* Targ. II Esth. IV, 1. Ib. IX, 28. Targ. Prov. XVIII, 19; a. fr.—Y. Ber. II, 5[a] top חוה עיולי ק׳ ונפיק ק׳ (not ונפקא) he went from place to place; Cant. R. to I, 6 הוה עלאל לק׳ ונפיק לק׳ Ib. to V, 14 למזבן עיבור מן ק׳ to buy up the grain of the place; a. e.—*Pl.* קִרְיָן, קוֹ׳, קִרְיָתָא קוֹ׳, קִרְיָתָא, קִרְיָתָא קוֹ׳, קִרְיָא, קִרְיָן. Targ. Y. II Num. XXXV, 2 (not קִרְיָתָן). Targ. Y. ib. 7; 8; a. fr.—Constr. קוּרְיֵי, קוֹ׳. Targ. Y. ib. XXXII, 26; 33; 36; a. e., v. קְרָנָא.—Y. Ḥag. I, 76[c] ר׳ יודה ... בק׳ דארעא וכ׳ R. Judah, the Nasi sent forth ... to visit the small places of Palestine and arrange for them primary teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Succ. 44[b] ק׳ אית לי I own villages (or *sing.*). Ib. בני ק׳ the villagers. Y. Maasr. II, 49[d] דנפקין וסחרין ... קוריין וכ׳ who go out trading in four or five places (during the day) and sleep in their own homes; a. e.

קִרְיָא, קִרְיֵי m.=קָרָא *Biblical scholar, Bible teacher.* Lev. R. s. 30 ק׳ ותניי וכ׳ a Biblical scholar, a Mishnah student, poet, and preacher (v. קָרוֹב II); Cant. R. to III, 6 קָרָאוי ותניי; Pesik. Ul'kaḥ. p. 179[a] קָרוֹי ותניי.

קִרְיָה, קִרְיָא, קִרְיָא c.=קְרָא, *Scriptures; Bible verse.* Y. Meg. IV, 74[d] bot. יכיל ... ק׳ מן פומי I can write the entire Scriptures from memory; יכיל ... ק׳ בתרין מניי I can write the whole Bible at a cost of two Manehs; וכתב כל ק׳ על וכ׳ and wrote the whole Bible on their hides. Y. Ber. II, 4[d] bot. כמא דאישתעי ק׳ כך וכ׳ the phraseology of the Bible must be adopted in Talmudic diction; Y. Snh. VIII, 25[c]. Y. Peah I, 15[d] bot. ... מן חדין ק׳ שמע understood (derived) all this from the following verse. Lev. R. s. 22 אי מן חדא ק׳ ליה וכ׳ if you mean to prove from this verse, you cannot derive from it anything; a. v. fr.—*Pl.* קִרְיָא (v. קָרָא II), קִרְיָן. Y. Ber. I, 3[b] מקיימין ק׳ תרין (not מקימון) with this interpretation of Beth Hillel the two texts are harmonized. Koh. R. to III, 14 חיאך מרי ... אילין ק׳ וכ׳ how do you explain these verses?, and he delivered them to him; ואילין ק׳ מקרי ליה (not מקרתן) and these are the verses he interpreted to him. Lev. R. l. c. אית ליה ק׳ סגיין he has many Biblical verses to prove his opinion; a. fr.

קִרְיָה, v. קִרְיאָה.

קִרְיָה, v. קִרְיָא.

קִרְיָה, v. קִרְיָח.

קִרְיוֹן, v. קִרְמָיוֹן.

קִרְיָן, *pl.* of קִרְיָא.—[Targ. II Esth. VI, 10, v. קְרַב.]

קִרְיָנָא, קִרְיָנָא m. (קְרִי I) 1) *one able to read in the Bible.* Kidd. 49[a] על מנת שאני ק׳ כיון וכ׳ if one betrothes a woman with the condition 'that I am a *ḳaryana*', she is betrothed as soon as he can read three verses in the synagogue. Ib. וחני מילי דאמר ק׳ וכ׳ this is the case only when he says *ḳaryana*, but if he says *ḳara* &c., v. קָרָא.—2) *one who dictates a letter.* Snh. 82[a], a. fr., v. פְּרַנְסָנָא.

כְּפַר קִ׳, קִרְיָנוֹס pr. n. pl. *K'far Kiryanos* (prob. =קַרְנַיִם, v. Grætz, Gesch. d. Jud. II, 2, p. 456). Pesik. Vayhi, p. 66[a]; Lev. R. s. 17; Pesik. R. s. 17 כ׳ קרנים; Ruth R. to I, 5 קִרְיָנוֹס. Esth. R. to VI, 10 כ׳ קריוניוס (corr. acc.); Meg. 16[a] קרינוס Ms. M. (ed. קרצום, corr. acc.); Pesik. Ha'omer, p. 72[b]; Lev. R. s. 28; Yalk. ib. 643 קריטם (corr. acc.); Yalk. Esth. 1058 קורינוס (corr. acc.).

קִרְיִית, Y. B. Bath. II, 13[b] bot. מכוח ק׳, prob. to be read: מכוח קְרָנוֹת from the shock of passing vehicles.

קִרְיָתָא, v. קִרְיָא.

קִרְיָמָה f. (קָרַם) *formation of a light crust* on dough in baking. Y. Ḥall. II, beg. 58[b]; ib. III, 59[b] top.

קִרְימִיוֹן, v. קַרְמִיוֹן.

קִרְינָא, v. קִרְיָנָא.

קִרְינָא m. (κάρυον, κάρυνον, carenum; cmp., however, Assyr. karanûv, Schr. KAT[2], p. 560, kurunnu, Del. Assyr Handw., p. 355) name of *a sweet wine.* Ab. Zar. 30[a] ק׳ חמרא חלא וכ׳ *k'rina* is a sweet (weak) wine that comes from ʿAsia (v. עַסְיָא); Y. ib. II, 41[a].

קִרְינוֹן m. (κρίνον) (*white*) *lily.* Y. Kil. I, end, 30[a] (not קריגנון), expl. שושנת חמלך, v. שׁוֹשַׁנָּה (v. Löw, Pfl. p. 380).

קִרְינוֹס, v. קִרְיֵינוֹס.

קִרְינְטוֹן, v. קִרְיֵינוֹן.

קִרְינִין, Ex. R. s. 36, v. קִרְיוֹן.

קריסטאלי, Yalk. Esth. 1046, a gloss to זכוכית, *crystal.*

קריסטור, v. קְוִיסְטוֹר.

קְרִיסְטַמִּיל, v. קְרִיסְטַמִּיל.

קְרִיסְפָּא pr. n. m. *Krispa*, v. בְּרִיסְפָּא. Y. Ab. Zar. III, 42[d] (Var. קְרִיסְפְּדָא). Y. R. Hash. I, 57[a] bot קרוס ed. Krot. Ib. II, 58[b] top; Y. Snh. I, 18[c] bot. קְרִיסְפָּדָא. Y. Shek. VII, 50[c]. Y. Yeb. I, 2[c] top קְרִיסְפֵּי. Y. Snh. III, 21[b] bot. Y. M. Kat. III, end, 83[d] קְרוּסְפֵּי.

קְרִיסְפֵּי, קְרִיסְפַּדָּאי, קְרִיסְפַּדָּא, v. preced.

קְרִיעָה f. (קָרַע) *rending, tearing.* Yoma 80[a] בן ... טעון ק׳ an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb (v. פְּקוּעָה) requires ripping (to let the blood escape). Y. Ḥag. I, 76[a] ק׳ הוא שגרמה the operation (on the טומטום) caused him to be legally recognized as a male. Y. Ber. I, 3[d] bot., a. fr. קְרִיעַת ים סוף the division of the Red Sea for the passage of the Israelites; a. fr.—Esp. *the rending of the garment in mourning.* M. K. 22[b] כל ק׳ שאינו מבדיל וכו׳ a rending whereby one fails to sever the border (v. קֻמָּה) is a meaningless act; a. fr.—*Pl.* קְרִיעוֹת. Ib. 26[a] חייב לקרוע שתי ק׳ must make two rents; a. e.

קְרִיץ m. (קרץ; cmp. קְרַץ) [*breaking through,*] *dawn, early morning.* Targ. Job XXXVIII, 12 (some ed. קריצתא, קרצתא, corr. acc.). Targ. Ps. LVII, 9; a. fr.—V. קְרִיצְתָא.

קְרִיצָה f. (קָרַץ) *compressing the lips, gesture* of anger, scorn &c.—*Pl.* קְרִיצוֹת. Yeb. 108[b] מכרת ברמיזותיו וקריצותיו she is familiar with his hints and gestures (by which she may be influenced). Ib. קְרִיצוֹתֵיהֶם ורמיזותיהם their gestures and hints.

קְרִיצָא, קְרִיצְתָּא, קְרִיצְתָּ׳, קְרִיצָ׳ f. = קְרִיץ. Targ. Ps. XXII, 1. Ib. L, 12. Targ. Y. Num. XIV, 44; a. e.—[Targ. Job XXXVIII, 12, v. קְרִיץ.]—Y. Ber. I, 2[c]; Y. Yoma III, beg. 40[b]; Cant. R. to VI, 10 בק׳ at day-break. Y. Bets. V, 63[a] bot. בק׳ דשובתא early on a Sabbath morning; a. e.

קריקס, קריקם, v. קוּלָקָס.

קְרִיר I *crusty*, v. קְרִיד.

קְרִיר II m., **קְרִירָא** c., **קְרִירְתָּא** f. (קָרַר II) 1) *cool, cold.* Targ. Nah. III, 17.—Gen. R. s. 48 בארבע ... טולא ק׳ וכו׳ at four hours of the day the shade is cool, and the sun hot. Sabb. 53[a] (prov.) ק׳ ליה חמרא ... the ass feels cold even at the solstice of Tammuz. B. Bath. 24[b], a. e. ק׳ ולא, v. חַמִּים. Gen. R. s. 99, v. עַרְלַיְתָא II; a. e.—[Zeb. 79[b]; 98[a], v. קָרַר I.]—*Pl.* קְרִירֵי. Targ. Prov. XXV, 25.—Nidd. 36[b] עיילוה ... אפקוה מק׳ they got him hot to relieve him from chills; עיילוה בק׳ וכו׳ they got him cold to relieve him from fever. Ab. Zar. 28[a] דחיטי מק׳ ק׳ from eating very cold wheat dishes; a. e.—Esp. קרירי (מיא) *cold water.* Ib.[b] לא ק׳ ולא וכו׳ neither cold nor hot, but tepid. Ḥull. 46[b], v. טְרַשׁ I. Sabb. 55[a], v. חַמִּים; a. fr.—2) (cmp. קוֹרָה I) *satisfaction, pleasure.* Gen. R. s. 47 ... לא תמלי קרירי וכו׳ fill not my spirit with too much pleasure (awaken not in me too high aspirations), Oh that thou wouldst not withdraw from me the present grant!; Yalk. ib. 82.

קְרִירוּתָא f. (preced.) *cold.* Targ. Prov. XXV, 13.

קְרִירְטִין, v. קְרוּרְטִין.

קְרִישׁ m., **קְרִישָׁא** f. (קָרַשׁ) *congealed, hard, frozen.* Targ. Y. Num. XI, 7 (not קדיש).—Ḥull. 120[a], v. חָלָא III.—*Pl.* קְרִישָׁן; קְרִישִׁין. Targ. Job XXXVIII, 30 (Ms. קְרִי׳).

קְרִישָׁא, v. קְרוּשָׁא.

קְרִיתָא, v. קְרִיָּא.

קְרִיתָא* f. (קרי, v. קָרָה II) *a covered arched vehicle.* Keth. 17[b], v., however, חִרְנוּבָּא.

קָרַם (b. h.) [*to contract, join,*] *to form a skin, cover.* Tosef. T'bul Yom II, 10 שק׳ על וכו׳ . . . חוט if the film of an egg floated on the top of a pot; T'bul Yom III, 3. Ib. קטניות שקרמו על וכו׳ cooked peas which formed a skin on the rim of a pot. Ber. 25[a] כיון שקרמו פניה when its surface formed a crust. Men. VII, 3 (78[b]) עד שלא קרמו בתנור (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) before the loaves had formed a slight crust in the oven. Sabb. I, 10 כדי שיקרמו פניה וכו׳ in time for the cake to form a crust on the surface &c.; שיקרום התחתון וכו׳ for the bottom to form a crust; a. fr.—Part. pass. קָרוּם. Ḥull. 49[b]; Tosef. ib. IX, 14, v. תּוֹחֵב.

Hif. הִקְרִים same. Y. Ter. X, 47[b] bot. בצים שהקרימו (abortive) eggs which have formed a membrane. Ber. 40[b]; B. Bath. 95[b] היין שה׳ wine which has formed a film; v. קְרַס.

קָרֵם ch. same, *to form a skin; to cover, overlay.* Targ. Prov. VII, 16 ובקרמא מצראה קְרִימְתָּה ed. Lag. (ed. incorr.) and I covered it with Egyptian (fine) cloth.—Part. pass. קְרִים. Ib. XXVI, 23 (some ed. קריס, corr. acc.; h. text מצפה).—[Targ. Job VI, 12, v. קְרַס.]

Af. אַקְרִים (of wine) *to form a film.* Ab. Zar. 30[a] bot. (edd. Const. a. Ven. דאקריס); B. Bath. 95[b]; v. קְרַס.

קֶרֶם m. (preced.) *fine cloth, gauze, hanging.*—*Pl.* קְרָמִים, קְרָמִין. Succ. 10[a]; Sabb. 22[a]; 45[a]; Bets. 30[b].

קַרְמָא m. 1) = h. קְרוּם, *skin, membrane.* Ḥull. 45[a] ק׳ עילאה the upper (outer) membrane of the brain; ק׳ עילאה וכו׳ תיתאה the lower (inner) membrane. Ib. 46[a] ק׳ דריאה the outer membrane of the lungs &c.; a. e.—2) *fine cloth*, v. next w.

קְרִי׳, קַרְמָא m. = h. קֶרֶם, *fine cloth, hanging.* Targ. Prov. VII, 16 (some ed. קָרָמָא), v. קְרַם.—*Pl.* קַרְמֵי, קְרִי׳. M. Kat. 10[b], v. בַּסְטָא.—[Erub. 22[a], v. קוּרְמֵי.]

קַרְמוּדִין, v. קְרִמִּיד.

קַרְמוּלִין m. pl. (enlargement of קרם; cmp. פְּרוּם a. בַּרְכּוֹם I) [*green* or *yellow* plants,] *karmulin*, name of a

sort of gourd, the leaves of which are eatable. Y. Shebi. II, end, 34b פטורין וכ׳ א׳ ק׳ are exempt from tithes, ... as long as they have not formed gourds; Y. Ned. VII, beg. 40b. Ib. קרמולין. Tosef. Shebi. IV, 19 קרומנין ed. Zuck. (Var. קרומלים, קרומלוס). Tosef. Neg. I, 5 (expl. ירקרק) כשעוה וכקורמל ed. Zuck. (Var. וכקורמן; R. S. to Neg. XI, 4 וכקורמין) of the color of wax or of א., v. כַּרְמֶל.

קַרְמִיד m. (κεραμίς, -ίδος) *roof-tile.* Y. Taan. I, 64b top כדי שיודחו פני הק׳ (not שידודחו) so that the surface of the roof-tiles appears washed (by the rain); Y. Ber. IX, 13d bot. שיודחו פניה (corr. acc.); Gen. R. s. 13 (not שידחו). — *Pl.* קַרְמִידִין, קַרְמִידִים. Sifra M'tsor'a, Par. 6, ch. IV רכול אפי׳ ק׳ וכ׳ Ar. (ed. קרומדים, corr. acc.) lest you think that you may use also tiles or bricks. Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 הסילונות והקרמודין וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. קרמיון, corr. acc.) gutters or tiles in which &c.

קִרְמִיוֹן, קִירֵי, קִרְמָיוֹן pr. n. river, *K'ramyon*, prob. a tributary of the Jordan. Par. VIII, 10; Snh. 5b (Ms. M. קרימ׳). B. Bath. 74b (Ms. M. קור׳; Ms. O. קירמון; Ms. H. קדרון); Midr. Till. to Ps. XXIV קירמ׳ ed. Bub. (oth. ed. קריון, corr. acc.); Yalk. Ps. 697. — [Tosef. Kel. B. Kam. II, 3, v. preced.]

קַרְמִינָאֵי, v. קַרְמָנָאֵי.

קַרְמִית or קָרְמִית f. (from its color; cmp. קַרְמוּלִין) *cow-wheat* (Melampyron) of which a coarse bread is made. Tosef. Ḥall. I, 1 אם הק׳ חייבת וכ׳ (ed. Zuck. קרומית) k. is also subject to the priest's gift; Y. ib. I, beg. 57a; Y. Pes. II, 29b top; Bab. ib. 35a, expl. שיצניתא דמשתכחא וכ׳ a weed found among Papaver Spinosum. Tosef. ib. I (II), 29 אם הק׳ יוצא וכ׳ one may comply with the duty of eating *matsah* (on the first night of Passover) by eating bread made of k. — V. קוּרְמִי.

קַרְמָנָאֵי m. pl. *Carmanians, inhabitants of Carmania*, a province of the ancient Persian empire, with the capital Carmana; [oth. opin. (from קַרְמָא) *sellers of linen garments*; cmp., however, meanings of טַרְסִי I, II]. Sabb. 138a בדק׳ Ms. O. a. Ar. (ed. כדק׳; Ms. M. בדקמינאי) it refers to a folding bed or frame (like that) used by the Carmanians (to exhibit their wares). Naz. 31b תורא דקרמנאי an ox of the Carmanians (good for ploughing); ib. דקרמינ׳. — B. Kam. 21a מעיקרא ק׳ וכ׳ originally Carmanians had been living on the abandoned property belonging to the orphans, and had been paying a nominal rent; [Ms. M. קַדְמָאֵי, Ms. R. a. vers. in Raschi קַדְמוֹנָאֵי old settlers or nomads = בני קדם].

קַרְמָתָא, Targ. Prov. VII, 16, v. קְרַם.

קָרַן (b. h.; denom. of קֶרֶן) *to emit horns* or *rays.*

Hif. הִקְרִין *to be horned.* Ḥull. 60a (ref. to Ps. LXIX, 32) מַקְרִין ברישא וחדר מפריס first it got horns and then hoofs; v. מַקְרִין II. — Y. R. Hash. III, 58d top (strike out מקרן כתיב).

קָרַן I (cmp. Arab. *karan* junxit &c.) *to join, harness, put to.* Y. Kidd. III, 64a ק׳ זבונה וכ׳ the trader put the beasts to and went off; [Var. קרץ, v. קָרַץ II].

קֶרֶן c. (b. h.; v. preced.) [*joint, attachment; roundness, fulness,*] 1) *horn.* Y. Erub. I, 19b bot. וכרותו של ק׳, v. זָכָרוּת. R. Hash. III, 2 כל השופרות ... ק׳ all *shofars* (horns) are fit for use on the New Year's day, except that of a cow, because it is called *keren* (and not *shofar*); והלא כל ... ק׳ do not all *shofars* also go by the name of *keren?* Ib. 26a; a. v. fr. — Keth. XIII, 2, v. צָבִי. — Esp. (sub. נזק) *damage done by an animal's horn, goring.* B. Kam. 2b. Ib. 4a; a. fr. — Trnsf. *horn, trump, wind instrument.* Kel. XI, 7 ק׳ עגולה a round (wound) metal horn; contrad. to פשוטה a plain (straight) horn; Sabb. 47a; a. fr. — *Du.* קַרְנוֹת, קַרְנַיִן, קַרְנַיִם, קַרְנַיִן; *pl.* קַרְנִים. Tosef. Par. II (I), 2; Bekh. 44a. Par. II, 2 פרה שקרניה וכ׳ a red cow whose horns and hoofs are black; Bekh. l. c. שקרנים וכ׳ (corr. acc.). Ḥull. 60a, a. e. קַרְנָיו קודמות וכ׳ ... שור the ox which Adam sacrificed was born with his horns (full grown) in advance of his hoofs. Par. XII, 9 ק׳ של יוצאי דרכים the travellers' drinking horns. Gen. R. s. 99 אלו תוקעי ק׳ וכ׳ these (the Levites) blow horns, and those (the Greeks) blow trumpets. Ib. זה בעל ק׳ וזה בעל ק׳ this one (Joseph) is described as endowed with horns (power, Deut. XXXIII, 17), and that one (Rome) is &c. (Dan. VII, 24). Y. Shek. VI, 50a top כקרני וכ׳, v. כִּילְפוֹא. Ib.; Yoma 77b קרני חגבים the antennæ of locusts; a. fr. — 2) *any projection, point; a) beam, ray.* — *Pl.* as ab. Ex. R. s. 47; Tanh. Ki Thissa 37 קרני החוד the beams of glory, *halo;* a. e. — *b) projecting staff* or *handle.* Par. XII, 9, v. כְּלַרְכָּה. Lam. R. to I, 16 [read:] קרן גלוסקאן זו this point of the roll of white bread; a. e. — *c)* (with זוית or without) *corner*, v. זָוִית. Ber. 17a שתעמידנו בק׳ אורה ... בק׳ חשכה that thou place us in the corner of light (position of honor), and not in the corner of obscurity. Men. 42a חטיל על הק׳ if one attaches the show-fringes exactly in the corner; a. fr. — *Pl.* as ab. Ḥull. 31a, v. אִיזְמֵל. Macc. 12a חפש בקרנותיו took hold of the projections of the altar; a. fr. — יושבי קרנות those seated at street corners, v. יָשַׁב. — [Gen. R. s. 75, v. יָשַׁב a. קְרוֹן.] — 3) (emp. כְּרַן) *fulness, essence.* Nidd. II, 6, v. כַּרְכּוֹם I. — Esp. *principal, capital.* B. Kam. IX, 7 משלם ק׳ וחומש וכ׳ must pay the principal (the full value of the stolen goods) and the fine of one-fifth, and bring a guilt-offering; a. v. fr. — Trnsf. *the capital of reward* or *punishment laid aside for the hereafter.* Peah I, 1; Tosef. ib. I, 2, sq., v. פֵּרֵי; a. fr. — [ק׳ אפל, v. אֶפֶל II.]

קֶרֶן II, קֶרֶנָא I ch. same, 1) *horn*; trnsf. *strength; beam, ray.* Targ. Josh. VI, 5. Targ. I Sam. XVI, 1. Targ. Ps. LXXXIX, 18. Targ. Job XLII, 14; a. fr. — B. Bath. 16b, v. קֶרֶשׁ II. Ber. 62b (prov.) ק׳ קריא ברומי וכ׳ when the horn calls in (the market of) Rome, son of a trader, in figs, sell thy father's figs (wait not for thy father's return, if he is absent). Macc. 16b, a. e. ק׳ דאומנא the surgeon's horn (in which he receives the blood); a. fr. — *Pl.* קַרְנַי, קַרְנֵי. Targ. I Kings XXII, 11. Targ. Ps. LXIX, 32 (v. Ḥull. 60a, quoted in preced.); a. fr. — Sabb. 154b ק׳ דאומנא, v. supra. Ib. 129b ק׳ מאה בזוזא וכ׳ Ar. a. Ms. O. (ed. קרי, v. Tosaf. a. l.) a hundred horns (hundred blood-lettings) for a Zuz, a hundred heads (hair-cuttings) for a Zuz, a hundred lips (trimmings of mustaches) for

nothing. B. Bath. 74a; a. fr.—2) *projection; corner.* Targ. Prov. XXI, 9; a. e.—Keth. 111a וקרו לה ק' וכ' (not לרה) and they shall call it (Babylonia) the corner of salvation. B. Kam. 27b, v. עִצְבָּא. Men. 34a פירחא דאצ' a door at the corner (having only one post); a. e.—*Pl.* קַרְנִין, קַרְנֵיָּא, קַרְנָאתָא; constr. קַרְנַי. Targ. Ex. XXIX, 12. Ib. XXX, 10. Targ. Ps. LXIX, 13; a. e.—B. Bath. 95b דמירדבין אצ' which is sold at the street-corners. Pes. 12b שית יומא בי ק' קאי six hours (at noon) the sun stands between the corners (of the globe, equally distant from east and west &c.).—3) *essence*, v. קֶרֶן.—4) *principal, stock.* B. Mets. 79a; B. Kam. 3a, v. פְּלִי I. Y. M. Kat. II, 81b top אגרא וק' the expected profit and the principal (cost price) are together considered as principal &c.; a. e.—[קרנא זול, v. קַרְנָזוֹל.]

קַרְנָא II pr. n. m. *Ḳarna.* Sabb. 108a. B. Bath. 89a.

קַרְנָדוֹל, v. קַרְנָזוֹל.

קַרְנוּנָא m. (a fictitious denomin. of קרנא) [*horned, stupid,*] *Karnuna.* Kidd. 25a לאו המנונא אלא ק' thy name ought not to be Hamnuna, but Ḳarnuna; [oth. interpret. =ישוב קרנות sitting at the corners, *idler*; oth. =קר נונא *cold fish*, opp. to חם נונא (=חם) hot fish].

***קַרְנָזוֹל** m. (=קַרְנֵי נָזוֹל, v. נָזַל) [*the horns* (*feelers* or *feet*) *of a polyp,*] *division of a field by drawing lines from the centre in all directions* (into four or eight triangles), and giving alternately one triangle to each partner, whereby an equalization is accomplished of the advantages and the disadvantages of situation. B. Bath. 13a top חד גיסא בק' . . . Ms. M. (ed. בקרנא זול, read: בקַרְנָאזוֹל; Ms. F. בקַרְנָזוֹל; Ms. H. בקרנזור) if on one side of a field there is a dike, and on the other a river, we divide it by *ḳarnazol.* B. Mets. 108b bot. Ms. M. (ed. בקרנזל; Ms. R. 1 בקרנא זול; Ms. F. בקרנדול).

כְּפַר ק', pr. n. pl. *K'far Ḳarnayim*, near Bethshean. Y. Dem. II, 22d top.

קַרְנַיִת f., *pl.* קַרְנַיּוֹת, v. קַרְנוֹן.

קַרְנַת, Targ. Y. II Gen. XXI, 15 (Levita קרנתא), a corruption of חַרְוָא II.

קָרַס (b. h.) *to curve, contract, shrink.*

Nif. נִקְרַס *to warp; to crack from contraction.* Gen. R. s. 12, end אם אני נותן . . . הם נִקְרָסִין Ar. (ed. נַיְקְרִיסִין *Hif.*) if I put hot water into them, they will burst; if cold, they will crack.

Hif. הִקְרִיס 1) same, v. supra.—2) (of wine) *to become sourish.* Ber. 40b חיירן שה' Ms. F. a. Ar. (ed. שַׁהֲקָרִים); B. Bath. 95b Ms. H. (ed. שהקרים), v. קָרֵם.

קָרֵס ch. same; *part. pass.* קָרִיס *shrunk, dense.* Targ. Job VI, 12 ed. Lag. (oth. ed. קרים, corr. acc.).

Af. אַקְרִיס, or *Ithpe.* אִתְקְרִיס *to become sourish.* Ab. Zar. 30a bot. דאקריס Ar. a. ed. Cost. a. Vien. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דאקרים); B. Bath. 95b דאיקריס Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 8; ed. דאקרים), v. קָרֵם.

קֶרֶס m. (b. h.; קָרַס) *hook, clasp. Pl.* קְרָסִים. Pesik. Vayhi, p. 5a הוו קַרְסֵי זהב וכ' the golden clasps were seen in the Tabernacle as stars are seen in the sky; Cant. R. to III, 11; Y. Meg. I, 72c sq.; Sabb. 99b top; a. e.

קַרְסוֹל m. (b. h. כַּרְסֹל; v. preced.) *bent, joint, ankle.* Ohol. I, 8 עשרה בק' Ar. (ed. בקוּרְסֹל) ten joints are in the ankle.—*Du.* קַרְסוּלַּיִם; *pl.* קַרְסוּלַּיִן, קַרְסוּפַּיִן. Tosef. Ḥull. III (IV), 25 בל שיש לו ארבע . . . וק' (ed. Zuck. וקרסולוי, read: לין . . .) locusts which have four wings and jointed legs (hindlegs for leaping); Ḥull. III, 7 (Bab. ed. 59a קרצ'; Ms. M. קרסולין, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 65b Ms. R. 2 a. Ar. (ed. קרצ', v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Tosef. Succ. III, 3 (ref. to אפסים, Ez. XLVII, 3) עד קַרְצוּפַּיו ed. Zuck. (Var. קרס) up to the ankles; Y. Shek. VI, 50a top עד אלולי . . . קַרְסוֹפָיו וכ' but for the water coming up to his ankles, he would not have gone into the ark. Keth. 111b והלכתי עד קַרְסוּלַּי וכ' I waded up to my ankles in honey that had dropped from dates. Koh. R. to XII, 5 החגב אלו קרסוליו 'the *hagab*' (locust, ib.), that is his ankles (legs, v. supra); Lev. R. s. 18 חשקד אילין קַרְסוּפּוֹת (corr. acc.).

קַרְסוּלָּא I, **קַרְסוֹלָא** ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35 בקַרְסוּפַּיה (not בקרסולי).—Y. Shek. VI, 50a top, v. preced. B. Bath. 73b ההוא . . . עד קרסוליה Ms. O. (ed. קַרְצוֹפַּיה) a bird standing in water up to its ankles. Ber. 54b ומחייה בקרסוליה and he (Moses) struck him (Og) on his ankle; a. e.—*Pl.* קַרְסוּפַּיִן. Targ. Lev. XI, 21 (leaping legs; h. text כרעים). Targ. Ez. XLVII, 3 (Ar. a. ed. Lag. קרצ'). Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. קרצ').

קַרְסוֹלָא II m., *pl.* קַרְסוּפַּיִן (cmp. קֶרֶס) *nettles.* Targ. Is. XXXIV, 13; Targ. Hos. IX, 6 (h. text קימוש).

קִרְסוֹם, v. קִרְסוּם.

קִרְסוּף, v. קִרְצוּף.

קרסטילין, v. קַרְסְטִילִין.

קַרְסָטָל m. (a corrupt. of χάρταλος, v. שַׂרְסָקָל) *basket.* Sabb. 53a Ms. O., v. טַרְסָקָל. Cant. R. to V, 11, a. e.—[Y. Sabb. X, 12c bot. עד שיטלנו בק', a corrupt.; Bab. ib. 94b בכלי.]

קַרְסְטִילִין same. Tosef. Sabb. IV (V), 5, v. טַרְסָקְלִין. Tosef. B. Mets. VIII, 10 (Var. קרצט); B. Mets. 90a קרסטילין Ms. M. (oth. mss. קרסטל, קסרטל, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. טַרְסָקְלִין.

***קִרְסִי**, **קִרְסֵי** m. pl. (קֶרֶס) *sour wine.* Targ. Prov. XIX, 13 (h. text חוֹמֶץ).

קרסיות, v. קִרְסִיוֹסִים.

קַרְסִין, v. בֵּיסָן.—[Gen. R. s. 58, v. חִלְחֵרוֹס.]

קָרְסֵם (b. h. כִּרְסֵם; *Parel* of קָסַם) 1) *to cut, trim.* Sabb. XII, 2 הִקְרְסֵם he that trims trees. Shebi. II, 3 מְקַרְסְמִין you may trim trees &c.; [Maim. *cut the ears*

off, leaving the halms stand]. Ab. Zar. III, 10; a. fr.—2) (of insects) *to nibble, bite off*. Peah II, 7 קָרְסְמוּהָ נמלים a field the grain of which ants have bitten off (at the roots); Tosef. ib. I, 8.

Nithpa. נִתְקַרְסֵם *to be chopped, cut up* (cmp. קִרְסֵם). Tosef. Kel. B. Bath. I, 9 שנתקרסמו ... השלחן (Var. שנתקרסמו) a table ... which have been cut up (Kel. XXII, 1 שנפחתו).

קַרְסֵם ch. same, *bite, nibble*. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 38 (Y. II יקרסים, corr. acc.; h. text יחסל).

קַרְסָף, קַרְסֵף, v. קִרְצֵף, קִרְצֵף.

קָרַע (b. h.) *to tear, split*; esp. *to rend the garment in mourning*. Kel. XVI, 5 עד שיקרענו (Mish. ed. שיקרענו) *Hif.*) until he tears the bale open. M. Kat. 22b אינו קורע ... על כל אלא על עליון for all dead (except parents) ... one must rend only the upper garment. Ib. האשה קורעת וכ' a woman (mourning for her parents) rends the lower garment and puts it back in its place, and then rends the upper garment. Snh. 60a חייב לקרוע ... אחד השומע both he that hears a blasphemy directly, and he that hears it from one that heard it (and reports as witness before court) must rend his garment; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּעַ; *pl.* קְרוּעִין, קְרוּעִים. M. Kat. 26b הרוצא בבגד ק' וכ' he that marches before a corpse with a garment rent (for a previous case) robs (deceives) the dead and the living. Ib.a (ref. to II Kings II, 12) ק' ושומרים לשנים remaining always rent in two; ib. 22b (v. Rabb. D. S. a. l. note 4); Snh. l. c.; a. fr.

Pi. קֵרַע 1) same. M. Kat. 26b ואין מְקָרְעִין בפניו you must not rend your garment in his (the sick man's) presence. Ib. מקרעין לקטן וכ' we rend a minor's garment in order to make him feel sad; ib. 14b. R. Hash. 16b ... ארבעה מקרעין גזר וכ' four things cause an evil decree passed on man to be torn (cancelled), they are: charity, prayer &c.; a. fr.—2) (cmp. גָּרַע) *to scrape, to mark the outlines of letters by abrasion*. Gitt. 19b מקרעין לחם וכ' ... עדים for witnesses that know not how to sign their names, grooves are made on blank paper, and they fill the grooves out with ink; ib. 9b; Y. ib. II, 44b top ומְקָרְעַ; [Tosaf. to Gitt. 9b: you cut the names out on blank paper and put it on the document, and the witnesses fill the cuts out]. Tosef. Sabb. XI (XII), 8, contrad. fr. רשם; a. e.

Nif. נִקְרַע *to be torn; to be cut open, be operated upon by a section*. Yeb. VIII, 6, a. e. שומשום שנ' v. שׁוּמָשׁוּם. Bekh. 42b שמא יִקָּרַע וכ' he may have an operation performed, and be found a eunuch; Tosef. Yeb. XI, 1; Yeb. 83b. B. Bath. 168b פסול נִתְקָרַע כשר if a document is found torn, it is invalid; if it appears torn by accident, it is valid as evidence; ib. ק' קֶרַע של בית דין נתק' וכ' *mikr'a* refers to the rent as made in court for cancellation, *nithkare'a* refers to a rent different from the manner customary in court; Y. Gitt. II, 44b; a. e.

Nithpa. נִתְקָרַע *to become torn*, v. supra.

קָרַע ch. same. M. Kat. 20b ... ק' עילויה אמימר when Amemar's grandson died, he rent his garment for him. Keth. 104a קַרְעָה וכ', v. קַרְעָא; a. e.

Pa. קָרַע same. Targ. Ps. XXXV, 15 Ms. (ed. בזע).—Part. pass. מְקָרַע. Ber. 58b, v. וילון.

Ithpe. אִיתְקְרַע *to be torn, cut open*. Bekh. 42b אבר כל דמיתקרע וכ' is every *tumtum* that is operated upon found to be a male?; Yeb. 83b.

קֶרַע m. (b. h.; preced.) 1) *rent; piece*. B. Bath. 168b איזהו ק' ... בין של בית דין, v. קֶרַע; Y. Gitt. II, 44b. Ib. כתב לעדים which is a rent made in court? A cut between the writing and the signatures of the witnesses; (different in B. Bath. l. c.); a. e.—Esp. *the rent in the garment as a symbol of mourning*. M. Kat. 24a כל ק' שאינו ... אינו ק' a rent not made at the moment of excitement (v. חֲרִימוּם) is no rent (has no symbolical meaning); Y. B. Mets. II, end, 8d, v. פֻּחָלָה. M. Kat. 22b, v. קְרִיעָה; a. fr.—*Pl.* קְרָעִים, קְרָעִין. Ib. 26a ואלו ק' שאין וכ' and these are the rents which must never be stitched together. Sifra Thazr. Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 57) לימד על כל הק' וכ' this shows that all the torn-off pieces must be burnt. Snh. 60a נחמלא כל חבגד ק' one's entire garment might soon be full of rents. Tosef. B. Kam. III, 2 ... ואת לא ראמר הק' וכ' the injured person cannot say, take thou ... the pieces (the torn garment) and restore to me a cloak; a. fr.—2) *the groove made by marking the outlines of letters*. Y. Gitt. III, 44b מרחיב בפניהן את הק' (in the case of witnesses that know not how to sign their names) one must make wide grooves for them (so as to leave room for individual characters in filling out the outlines).—*Pl.* as ab. Bab. ib. 19b, v. קֶרַע.

קָרְעָא, קֶרַע ch. same. Keth. 104a ... לקרעיה קַרְעֵיהּ וכ' he rent his garment (at Rabbi's death), and turned the rent inside (to hide it); a. e.—*Pl.* קְרָעִין. Y. Kil. IX, 32b top וקרעין ואזל קלא דקרעין וכ' (not דקרעון) they rent their garments, and the lamentations accompanying the rending were heard as far &c., v. גּוּבְתָא; Y. Keth. XII, 35a top קלה לק' (read: דק'); Koh. R. to VII, 11, a. IX, 10 קליה דקריעה, read: דקֵרְעָה (sing.).

קַרְפָּאוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קַרְפְּדַאי, v. קוּרְפְּדַאי.

קַרְפִּיף, [v. קַרְפִּיף.

קַרְפָּיוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קַרְפִּיטָא, v. אִקַּרְפַּטָא.

קַרְפֵּף, קַרְפִּיף m. (Parel of קפף, cmp. נָקַף II Hif.) 1) *enclosure*, esp. *an enclosed space outside of a settlement*, for storage of wood &c. Erub. II, 3 לא אמרו ... לגנה ולק' they limited the area to two S'ahs only for a garden and a storehouse. Ib. 5 הגינה וחק' שהן וכ' a garden or a *karpif* of seventy (cubits) and a fraction by seventy and a fraction, surrounded by a fence ten handbreadths high &c. Bets. IV, 2 מביאין ... ומן חק' וכ' you may bring in (on the Holy Day for immediate use) wood from the field, taking from what is piled up, and from the *k.* even from what lies around scattered; איזהו ק' כל וכ' what is understood by *k.*? An enclosed space near the town. B. Bath. 24b שחיקף לדירה ... ק' a *k.* ... which has been enclosed

for living purposes; a. fr.—2) *an area* (of seventy square cubits) *outside of a town, added to the city limits for the purposes of Sabbath distances.* Erub. V, 2 נוחנין ק' לעיר for measuring Sabbath limits we allow a *k.* to each town; ק' אלא בין וכ' וחכמים ... but the scholars say, a *k.* as an extension to city limits is allowed only in the case of two neighboring towns; אם יש לזו ... עושה ק' לשתיהן (Y. ed. קַרְפּוּק) לחיותן באחת if there is a space of seventy cubits for one and an equal space for the other, this forms a *k.* for both, so that they may be considered as one town. Ib. 57[a] ק' תורת ק' מאי by *k.* the scholars mean the application of the law of *k.* (as an extension to the town); a. fr.—*Pl.* קַרְפִּיפוֹת. Ib. IX, 1 ק' רשות וכ' אחד גגות ... joint roofs, courts, and enclosures are each considered as one area (for Sabbath movements). Ib. 89[a]; a. fr.

קַרְפִּיסָא ch. same. Y. Kidd. II, beg. 62[a] גבר ... אפקיד ק' דחברית gave his wine vessels in charge at his neighbor's enclosure. Y. B. Mets. II, 8[c] top (expl. מצובה) כגון אהין ק' וכ' (in a pyramid) in the manner as goods are stored up in an enclosure belonging to three persons.

קַרְפָּסִינוֹן m. (καρπάσινον) (*made of*) *fine linen.* Esth. R. to I, 6, v. בַּרְפַּס I.

קַרְפַּף, v. קַרְפּוּף.

קָרַץ (b. h.) 1) *to make an incision; to cut.* Yoma III, 4 קָרְצוֹ ומרק וכ' he made the ritually required cut, and some one else finished &c., v. מָרַק. Ib. 32[b] מאי קרצו ... לישנא וכ' what is meant by *k'ratso*? ... It has the meaning of slaying (by ref. to Jer. XLVI, 20); Y. ib. III, 40[c] top, v. נָכוֹסָא. Tosef. Ukts. II, 8 כיון שקרצו as soon as he has made an incision into it (although he did not cut it apart, v. Ukts. II, 5).—Esp. *to cut dough on the baker's board.* Kel. XV, 2 קוֹרֵץ עליו ... אם if he prepares it to cut dough on it; Tosef. ib. B. Mets. V, 4; a. fr.—[Y. Pes. IV, 31[b] top מודרי שקוצרין, read: שקוצרין.]—2) *to bite, pinch.* Nidd. VI, 12 כדי לִקְרוֹץ בצפורן a hair large enough to seize with the nails.—3) [*to form a groove,*] *to press the lips close together; to gesticulate with closed lips.* Mikv. VIII, 5 קָרְצָה שפתותיה if (in taking a ritual immersion) she pressed her lips together.—Yoma 19[b] חקורא ... ולא יִקְרוֹץ בשפתותיו reading the Sh'm'a one must not blink with one's eyes, nor gesticulate with one's lips &c. (make motions to his neighbor).

Pi. קִרֵּץ same. Ib. חקורא ... ומְקַרֵּץ וכ' of him who reads the Shm'a and blinks with his eyes and gesticulates with his lips and points with his fingers, the Scriptures say, 'not me didst thou call &c.' (Is. XLIII, 22); Yalk. Is. 318 וקוֹרֵץ.

Nif. נִקְרַץ *to be nipped off.* Peah VII, 4 אם נִקְרֶצֶת עם וכ' if it (the isolated bunch on the knee of a vine) can be nipped off as a cluster, it belongs to the owner (Ms. M. נקצרת, v. Rabb. D. S. a. l. note); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III (Var. נקצרת); Yalk. Lev. 605 נקצרת; Y. Peah VII, 20[a] bot. אני אומר את הנִקְרָצוֹת עם האשכולות (not עם) I mean those which have been nipped off in clusters; a. e.

קָרַץ I ch. same, *to bite, pinch, sting.* Erub. 65[a] אי קְרָצָתָן בינה וכ' I could not study, if a vermin were to bite me.

קָרַץ II (denom. of קְרִיצָה) *to get up early, to do a thing early.* Y. Ter. XI, end, 48[b] ... ע"י כן הוה שהר דוה ק' through that (burning lamp) he was wakeful, and through that he arose early; Y. Sabb. II, 4[d] top. Y. Ab. Zar. V, 44[d] נְקָרוּץ וכ', v. סָרַר. Ib. ונפק ליה וק' he got up early and went off. Lev. R. s. 25 אי לא קָרַצְתָּ חשכח if thou hadst worked early (while young), thou wouldst not have to work late (in old age). Ib. קָרֵיצִית וחשכית (not קריצת) I did work early, and do work late. Ib. s. 32 ק' נוגש וכ' Ar. (ed. קדם), v. נָגַשׁ. Lam. R. to III, 7 לא הוה בר נש קָרֵיץ לתאיניא וכ' (not לתאינא) and none came in the morning to gather the figs earlier than they; Y. Maas. Sh. V, 56[a] top. Y. Kidd. III, 64[a] זבינה וכ' ק' the trader got up early &c., v. קָדַן; a. fr.

קֶרֶץ m. (קָרַץ) *division, partition.* Kel. VIII, 6 השאור ... והק' וכ' the leaven and the reptile in it (in the vessel with two compartments), and the squeezed-in partition between them; [Hai Gaon: *a piece of dough,* v. מִקְרֶצֶת].—*Pl.* קְרָצִין, קְרָצִים. Tosef. B. Mets. IX, 19 פשתן עד שיעשנו ק' ed. Zuck. (oth. ed. קורצין) he that rents (on shares) a field on which to raise flax, must attend to it until he has made it into divisions (piles ready for division into shares).

קוֹרֵץ, קְרָצָא III קֵרֶץ m. (קָרַץ I) *biting, cutting, destruction*; only in אכל ק' (mostly *pl.* קְרָצִין, קוֹרֵץ) (v. אכלי ק' I) *to inform against.* [Targ. Is. LVIII, 1 Ar., read with ed. Koh. only אכלי, quoted to prove the meaning of אכל = קרא, v. כָּלָה II.] Targ. Prov. XI, 13 קְרָצָא ed. Wil. (Ms. קורצין). Ib. XX, 19. Targ. Lev. XIII, 16 (O. ed. Berl. קִירְצִין); a. fr.—Lam. R. to IV, 2 קְרָצְהוֹן, v. אֶבֶל I; Gitt. 56[a] קורצא; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVI (in Hebr. dict.) אוכילו קורצא אצל וכ' (?).

קַרְצוֹבָא m. (*Parel* of קצב) *thorn.*—*Pl.* קַרְצוּבֵי. Targ. Prov. XV, 19.

קִרְצוּד, v. קוּרְצַד.

קַרְצוּלָא, v. קַרְסוֹלָא.

קִרְצוּם, v. קַרְיֵינוֹס.

קִרְצוּף, v. קִירְצוּף.

קַרְצִיטְיוֹנָא, v. בְּרִיסְטְיוֹנָא.

קַרְצִיוֹן pr. n. pl. *K'ratsion* (*Chorazin, Ch. Keraze*), near Capernaum. Y. Ber. VIII, 12[b] bot. ר' יוחנן דק' (ed. Lehm. דקסריון); Y. Bets. V, end, 63[b] דקצירון (some ed. דקיצ', corr. acc.).

קַרְצִית f. (קָרַץ; cmp. קוֹרֵצִין) *a big fly* or *locust.* Gitt. 86[b] שבעמיר ק', expl. ib. ריידבתא דביני כיפי flies among sheaves.

קָרַצֵּץ (cmp. קָצַץ) [*to use a rough tool,*] *to scrape, curry* with a large-toothed strigil, contrad. to קָרַד.

Bets. II, 8 תְּקַרְצְפִין you may curry &c. (on the Holy Day); Y. ib. II, end, 61[d].

קַרְצֵף ch. same.

Ithpa. אִתְקַרְצֵף *to scratch one's self.* Targ. Job II, 8 לְאִתְקַרְצָפָא (ed. Lag. לְאִתְקַרְצָפָא; h. text לְחִתגרד).

קָרְצָתָא, v. קְרִיץ, a.

***קַרְק** pr. n. pl. *K'raḳ* (cmp. קרקר, Schr. KAT[2], p. 180). Targ. II Esth. VI, 10 מדיניתא ק' ed. Lag. (oth. ed. קריין ומדינתא) *K.* the capital.

קַרְקָא, v. קוּרְקָא.

קָרְקְבָנָא, קָרְקְבָן, v. sub קוֹרְקְבָן.

קַרְקוּזָאָה m. (cmp. כַּרְכּוּז) of *Karḳuz.*—*Pl.* קַרְקוּזָאֵי. Ned. 51[a] (expl. דלעת חרמוץ; קרי ק' (not קרא) *Karḳuz* pumpkins.

קַרְקוֹמָא, קַרְקוֹם, v. כַּרְכּוֹמָא I.

קרקומניקיא, v. כִּירוֹמַנִיקָא.

קָרְקוֹר, v. קִירְקוֹר.

קרקיא, Yalk. Ps. 838 כל ק', v. גְּלוּגְדָּקָא.

קַרְקִיסְיָאוֹת, קרקיאות, v. קִרְקֵסְיוֹת.

קַרְקִיפֶל, v. קַרְקֶפֶל.

קַרְקִישָׁא, v. קַרְחָשָׁא.

קַרְקָס, v. קוֹלָקָס.

קַרְקָסָא *clasp*, v. קוּרְקָסָא.

קַרְקָסָא f. (v. קִרְקֵסְיוֹת) *circus, place of amusement.*—*Pl.* קַרְקָסָוָתָא, קַרְקָסָאתָא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 19 בתי קִרְאַטְרוֹנִיכוֹן וקוֹרְקִיסַתְכוֹן (for חיאט) ed. Vien. (oth. ed. קוֹרְקַסְתְּ) your theatres and circuses. Targ. Ps. LXIX, 13 בירת קַרְקָסְוָון (some ed. קַרְ; Ar. בתי קַרְקְסִיהוֹן, Var. קרקסיון) (v. Lam. R. introd. 17).—[Lam. R. to I, 18 קרקסיון, v. קִרְקֵסְיוֹן.]

קַרְקַסְיָאוֹת, קִרְקָסָאוֹת, קַרְקָסָאוֹת, v. קִרְקֵסְיוֹת.

קַרְקַסְיוֹן pr. n. pl. (Κιρκήσιον) *Circesium* (כַּרְכְּמִישׁ). Lam. R. to I, 18 (ref. to II Chr. XXXV, 20) בק' דעל פרת (not זון . . . בק) at Circesium on the Euphrates.

קִרְקֵסְיוֹת f. pl. (an adapt. of κίρκος, circus) *circuses, buildings used for chariot races and other entertainments.* Y. Ber. IX, 13[c] bot. בשעה . . . בבתי תיטריות ובבתי ק' וכ' when God looks down on the theatres and circuses as they stand undisturbed . . ., while his Temple is destroyed &c. Meg. 6[a] (ref. to Zech. IX, 7) אלו . . . וק' שבאדום וכ' (Ms. M. קִרְקַסָּאוֹת שלהן) this refers to the theatres and circuses in Edom (Rome) where in the days to come Judah's chiefs shall teach the Law in public. Keth. 5[a] קרקסאיות Ar. (ed. קרקייאות, corr. acc.), v. פָּקַח; Sabb. 150[a] קרקסאות (Ms. O. קרקיסיאות). Gen. R. s. 67. Ib. s. 80 צריכין אנו . . . ולבתי ק' שלהם וכ' we must give credit to the nations that they bring actors to their theatres and circuses and amuse themselves with them, so that they may not talk with one another and come to vain quarrels. Lam. R. to III, 13; ib. introd. 17. Ruth R. to I, 16. Pesik. R. s. 6 יום תיאטרון וקורקסיו, read: וקִירְקָסִין, v. תִּיאַטְרוֹן; a. fr.

קַרְקַע m. (b. h.; v. Schr. KAT[2], p. 583, a. קַרְקָרָה) *ground, soil; bottom.* B. Mets. 31[a] אבידת ק' a loss to the ground, i. e. the duty of preventing damage to a fellow-man's ground through a stray animal. B. Bath. V, 7 (84[b]) ואם חירה (ב)מחובר לק' if the flax was bought while standing in the field, v. חָבַר. Ib. 4 הקונה שני . . . לא קנה ק' if a person buys two trees in a neighbor's field, he has not bought the ground belonging thereto. Ib. בעל הק' the owner of the ground. Y. Succ. I, 51[d] מן הק' from the floor of the Succah. Sifré Num. 126 קַרְקָעוֹ של בית וכ' the ground on which the house stands down to the deep; a. fr.—Snh. 74[b] אסתר ק' עולם היתה Esther was merely like natural ground (that is ploughed), i. e. in submitting to the embraces of the heathen king she did no act on her part.—Esp. *immovable property*, opp. מְטַלְטְלִין. B. Mets. 11[b] לקנות על גבי ק' to be acquired in connection with immovable property, v. אֲגַב. B. Bath. 156[b]; a. fr.—*Pl.* קַרְקָעוֹת. Y. ib. IX, 17[a] bot. כשהיו ק' ומטלטלין וכ' when his immovable and his movable properties were in the same place. Keth. 87[b], a. e. שעבוד ק', v. שִׁעְבּוּד; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים, v. קַרְקָרָה.

קַרְקָעָא, קַרְקַע ch. same. Targ. II Chr. XXI, 3.

קַרְקָעִית f. (preced.) *ground, bottom.* Sabb. 147[b], v. דִּירְמָסִית. Yeb. 116[b] בק' של ספינה at the bottom of the ship; Ḥag. 23[a] בקַרְקִיעָתָהּ וכ'.

קַרְקִעִיתָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14.

קַרְקָפָא, קִרְקַף m. (= קפף, קפח; cmp. קוֹרְקְבָן) [*round,*] *skull, head.* B. Bath. 121[b] bot. לקרקף . . . לשבטים גברי וכ' (Ms. M. לקרקפא דג') was the land divided by tribes (each tribe getting an equal share) or by the heads of men? Sabb. 67[a] (in an incantation) אקרקם דארי וכ' Ar. (ed. אקרקפי, read: אַקְרָקְפֵיהּ) on the head of a lion, and on the nostrils &c. B. Bath. 55[a] אקרקם וכ' (Ar. אקרקפא; Rashb. אקרקפתא), v. כַּרְגָּא; a. e.—*Fem.* form קַרְקַפְתָּא. R. Hash. 17[a] ק' דלא מנח תפלין (Tosaf. מנחא) the head (of him) that puts no T'fillin on. B. Bath. l. c., v. supra.

קַרְקִי', קַרְקֶפֶל m. (preced., with format. ל; cmp. כַּרְמֶל &c.) *scalp* (used as a charm in battle). Ab. Zar. 11[b] (describing a sort of secular game) . . . קַרְקִיפְלוֹ אחת לשבעים שנה וכ' once in seventy years they make a well man ride on a lame man and dress him in the garments of Adam and place on his head the scalp of R. Ishmael &c. Ḥull. 123[a] קַרְקַפְלוֹ של ר' ישמעאל R. Ishmael's scalp was put on the head of kings (as a charm.). *Pl.* קַרְקַפְלִין. Ib. אין לך לגיון

וכ' ... there is not a Roman legion that does not carry with it several scalps; Tosef. ib. VIII, 16.

קַרְקַפְתָּא, v. קַרְפֶּתָא.

קָרְקֵר I (b.h.; denom. of קֶרֶר) *to storm a wall, batter, destroy.* Y. Taan. IV, 69[b] sq. בשביעי נכנסו ... מְקַרְקְרִין בו וכ' on the seventh of Ab they entered it, on the eighth they worked to demolish it, on the ninth they set fire to it; Y. Meg. I, 70[c] top; Tosef. Taan. IV (III), 10 והיו מקרקרין שביעי וכ' they worked at its demolition on the seventh, the eighth &c. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שהיו מְקַרְקְרִים קירות וכ' they tore down the walls of their houses and made of them breastworks and placed them around their forts, v. שׁוֹעַ; Yalk. Is. 289.

קָרְקֵר II (cmp. כָּרְכֵּר) *to dance, revel.* Gen. R. s. 64 שנכנסו ... והיו מְקַרְקְרִין בו וכ' lawless people came to his house and revelled with him (Abimelech) the whole night; Yalk. ib. 111. Gen. R. s. 74 והיו מקרקרין וכ' (Var. מְקַרְקְעִים) and revelled with him (Laban) &c.; Yalk. ib. 130.

קָרְקֵר III (onomatop.) *to cackle; to quack; to cry* &c. Taan. 29[a] (ref. to Is. XXII, 5) הקב"ה מְקַרְקֵר עליהן כתרנגולת Ar. (Ms. M. 1 הקב"ה מקרקר אחריהם שמְקַרְקֶרֶת על בניה כתרנוגלין; Ms. M. 2 קִירְקֵר עליהם; omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) the Lord moans for them like a hen that cackles for her young; Yalk. Is. 289. Ex. R. s. 9 התחיל ... ומקרקר וכ' Pharaoh began to laugh at them and crow at them like a cock.

קַרְקַר ch. same. Targ. II Esth. I, 2 תרנגולין מְקַרְקְרִין the cocks (on Solomon's throne) crowed.—Hull. 53[a] bot. איהו ... ואינהו קמְקַרְקְרָן when he (the lion) roars, and they (the domestic animals) make a noise (mow, bleat &c.). Ib.[b] top.

קַרְקָרָה f. (cmp. קַרְקַע) *rimmed bottom of a vessel; lower border of a web.* Ohol. IX, 16 כנגד קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. a. Ar. ed. Koh. (ed. קוּרְקוּרוֹתָהּ) corresponding to (under or on the rim of) its bottom; Tosef. ib. X, 9 קוּרְקָרוֹתֶיהָ ed. Zuck. (read קוּרְקוּרָתָהּ or קוּרְקָרוֹתֶיהָ); ib. קוּרְקוּרָתָהּ, קוּרְקָרָתָהּ. Kel. XXVIII, 10 עד שיגמור את קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. (ed. קוּרְקוּרִיתָהּ; Ar. קוּרְקָרוֹתֶיהָ, ed. Koh. קר *pl.*) until he finishes the lower border of the network.—*Pl.* קַרְקָרוֹת. Ib. II, 2 קַרְקָרוֹתֵיהֶן. Tosef. ib. B. Kam. II, 2 קרקרנית (corr. acc.; R. S. to Kel. II, 2 תוך). Ib. VII, 15 קַרְקָעוֹת חכלים the bottoms of vessels.

קַרְקְרָנוֹת, v. preced.

קָרְקֵשׁ (=קשקש; cmp. כַּרְכֵּשׁ II) *to knock, clap, ring.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 אין מְקַרְקְשִׁין לא וכ' you must not ring a bell or a clapper for a child &c. Gen. R. s. 12 מְקַרְקֶשֶׁת she knocks with her horns (against the rocks); Yalk. Ps. 862 מְקַשְׁקֶשֶׁת; (Midr. Sam. ch. IX מַקְשֶׁשֶׁת, v. נָקַשׁ).

קַרְקֵשׁ ch. same. Ber. 62[a] מְקַרְקְשָׁא, v. לְקִינָא. Pes. 112[a] נְקַרְקֵשׁ נכחמא וכ' (not מקרקש; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) let him knock the lid against the pitcher. Keth. 86[a] מְקַרְקֵשׁ ליה זוזי he makes the coins clapper to him, i. e. offers him a few Zuz; Gitt. 40[b] top. Cant. R. to VII, 9 חיון נסבין ... והוון מְקַרְקְשִׁין בהין they (Hananiah, Mishael and Azariah) took their idols, broke them and made of them bells which they hanged on their dogs and asses, and they clappered with them (ref. to Is. XLVI, 1); a. e.

קַרְקֵשׁ m. (preced.) *clapper, bell.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17. Y. ib. VI, 7[d]; Y. Bets. I, end, 61[a].

קַרְקִי, **קַרְקְשָׁא** ch. same.—*Pl.* קַרְקְשַׁיָּא, קַרְקִי. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. קשרים, Is. III, 20).

קַרְקַשְׁתָּא f. same. B. Kam. 52[a], v. כַּרְכַּשְׁתָּא I.

קָאָרַר, **קָרַר** m. (קרר *to roll, drag*; cmp. גָּרַר II) *wagon-driver* (dialect. interch. with קָדַר fr. קדר, cmp. a. כַּהוּר fr. כהר; a. גַּנְבַּר I). Kidd. IV, 14 (82[a]) חמר גמל קדר ספן ... לא ילמד וכ' no man should train his son to be an ass-driver, a camel-leader, wagoner, sailor, shepherd, or tavern-keeper; Treat. Sof'rim XV, 10; Y. Kidd. IV, 66[c] קרר קדר (strike out either). B. Mets. VI, 1 (75[b]) שכר את החמר ואת הקדר וכ' (Ms. R. 1 הקרד, corr. acc.) if one hires an ass-driver or a wagoner &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 13 ישיבת הקארר וקושרה ed. Zuck. (Var. הקרר; R. S. to Kel. XXII, 9 (הקריץ וקישרה) the driver's seat when he has tied it (to the wagon).—*Pl.* קָרָרִים, קָרָרִין (קָדָּי). B. Kam. III, 4 שני קד' (Tosef. ib. II, 9 חַפָּרִין).

קָרַר I (b. h.; cmp. פָּרָה) [*to bore, break through,*] *to well forth.*

Hif. הֶחְקִר *to cause to well forth.* Erub. 104[b] (expl. בור שהַחְקִרוּ עליה דברים ותחירות (הָחְקִר, v. בור, Or Zar. Erub. 216 הֶחְקִירוּ) a well over which they (the scholars) caused words (arguments) to burst forth, and which they finally permitted; ib. שהחקרו דברים עליה.

קוֹר, **קָרַר** ch. same.

Polel קוֹרֵר *to cause to spring forth, give forth.* Y. Shek. V, 48[d] הוה ידע ... מְקוֹרֵר וכ' he knew what rock gives forth water (when bored at), and in what rock there is dry heat.

קָרַר II (cmp. קרש) [*to contract,*] *to be cold.*

Hif. הֶחְקִר same. Cant. R. to IV, 5 there were two families &c. אחת מֵיקֶרֶת וכ' (not מקריח) one was cold-blooded &c., v. רָתַח.

Hof. הוּקַר *to be chilled, feel cold.* Num. R. s. 23 כאן הוּקַרְנוּ ... here we slept, here we felt cold.

Nithpa. נִתְקָרֵר *to be cooled off*; (with דעת) *to be pacified, feel satisfied.* Ib. s. 2 בצילו נ' he cooled himself in its shade.—Yeb. 63[a] ולא נִתְקָרְרָה דעתו עד וכ' and he found no satisfaction until &c.; Num. R. s. 14, beg. ולא נתקררה דעתו and he (the Lord) was not pacified. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 באותה שעה נתקררה רוח הקדש that moment the divine spirit was cooled off (from its anger); a. e.—V. קוֹרָה II.

קוֹר, **קָרַר** ch. same.

Pa. קֵרֵר *to cool.* Sabb. 8[b] דעבידי אינשי לקרורי נפשייהו when people are wont to cool themselves (by walking in pools), v. רָקַק.

Af. אַקֵּר same. Pes. 76[a] אַקּוּרֵי קא מירכך ליה it cools the juice off; a. e.

Ithpa. אִתְקָרַר, *Ithpol.* אִתְקְרַר *to be cooled off, cool one's self.* Targ. Y. Ex. II, 5 לְאִתְקָרְרָא. Targ. Y. II ib. VII, 15 לְמִיתְקוּרְרָה על מיא (ed. Vien. למתקודרה עלמיא, corr. acc.).

קָרֵשׁ I m. (b. h.; קָרַשׁ; cmp. Arab. *ḳarash* collegit ... et partes junxit) *board.* Sabb. 102[b] ק' שנפלה וכ' a board attacked by a worm, v. דַּרְנָא; a. e.—*Pl.* קְרָשִׁים. Ex. R. s. 52 הרי ק' הרי וכ' here are the boards (for the Tabernacle), here are the bolts &c. Sabb. XII, 3 קַרְשֵׁי המשכן the boards of the Tabernacle; a. fr.

קָרֵשׁ II m. *keresh,* name of a kind of *antelope, unicorn.* Ḥull. 59[b] ק' טבריא וכ' the *ḳ.* is the gazelle of Be-Ilai (v. טַגְרוֹס). Ib. ק' אע"פ שאין לו וכ' the *ḳ.* is permitted, although it has only one horn. Y. Sabb. II, 4[d] bot. ק' חרה שמה וכ' it (the *taḥash*) was named *keresh* ... having one horn. B. Bath. 16[b] (ref. to קרן חפיך, Job XLII, 14) שרומה לקרנא דק' she had the complexion of the horn of the *ḳ.*; קרנא דק' לקותא חזא but this would mean a defect (not a description of beauty).

קָרַשׁ (cmp. קָרַס) [*to be joined,* v. קֶרֶשׁ I,] *to become solid, congeal, contract.* Gen. R. s. 4; Y. Ber. I, 2[c] bot. לֵח, v. ובשני קָרְשׁוּ. Ib. וְיִקְרַשׁ תרקיע let the heavens congeal. Gen. R. s. 33 בצנה שלא יִקְרְשׁוּ ... עמודים marble columns covered with carpets in the winter, lest they contract (and crack), v. קָרַס. Pes. V, 5 ויקרש הדם and the blood may congeal; a. fr.—Part. pass. קָרוּשׁ. Y. Nidd. III, beg. 50[c] דם הוא שהוא ק' וכ' it is blood which congealed and formed a lump. Y. Sabb. II, 4[d] כל שמתיכין אותו ואינו ק' whatever you melt, and it becomes not solid again. Succ. 12[a] יין ק' הוא משניר וכ' it means a jelly of wine from Senir that resembles fig cakes.

Hif. הִקְרִישׁ *to cause to congeal.* Tosef. Ḥull. VI, 7 השוחט וה' וכ' (ed. Zuck. והקריש, corr. acc.) if one slaughters and allows the blood to congeal.

קָרֵישׁ, קָרֵשׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to congeal, become solid.* Targ. Y. Ex. XIV, 22 קַרְשׁוּן (not קרשוּן).—2) *to cause to congeal, curdle; to freeze.* Targ. Job X, 10.—V. קַרְרִישׁ.

Ithpe. אִתְקְרִישׁ same. Ḥull. 120[a] ד"א some ed. (oth. דקַרְרִישׁ), v. חָלָא III.

קַרְשִׁינָא f. (preced.) *ball, pebble.*—*Pl.* קַרְשִׁינֵי. Sabb. 81[a] Ar. (ed. כַּ), v. פַּרְשִׁינָא I.

קָרֶת f. (b. h.) = קַרְיָה, *town, city.* Nidd. 16[b], v. מָרוֹם.

קָרְתָּא, קַרְתָּא, קָ' ch. same. Targ. Gen. IV, 17. Targ. Is. XIX, 18; a. fr.—Y. Taan. IV, 68[d], v. מָרוֹן. Ib. top ק' טב, v. טַב II. Ib., v. גַּלִּיל.

קָרְתָּא (קָ') f. (קָרַר) *cold.* Targ. Prov. XXV, 20 (ed. Lag. קור).

קַרְתַּגְיָא, v. next w.

קַרְתּוּיִין, קַרְתּוּיִים m. pl. (Κόρτιοι, Polybius 5, 52, 5; Strabo XI, 13) *natives of Ḳartu* (mountaineers of Media). Yeb. 16[a] ק' איתמר וכ' the traditional spelling is *Ḳartuyim* (and not Ḳarduyim), as people say, disqualified Kartuenians. Ib. (Chald. form) קַרְתּוּיֵי וכ' Kartuenians are not the same as Ḳarduenians, as people say ק' פסילי קַרְדּוּיִים; v. קַרְדּוּיִים.

קַרְתִּיגְנָאָה, קַרְתְּחִיתּ, v. next w.

קַרְתָּגְנִי pr. n. pl. (Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire). Y. Shebi. VI, 36[b] bot. (expl. קנזר, Gen. XV, 19) ק'; Y. Kidd. I, 61[d] top קרתיגר ק'; v. קַרְטַגְנִי.—Denom. קַרְתִּיגְנָיָא, קַרְתִּיגְנָאָה. Y. Kil. VIII, 31[b] bot.; a. fr. ק' בא (א); Y. Sabb. VII, 9[d] קרט'. Ib. XVI, 15[c] bot. ק' חינא; Y. Bets. I, 60[c] bot. קרתחייה (corr. acc.); Keth. 27[b] חנן קרט'; B. Kam. 114[b] חנא קרתגנאה Ms. M. (ed. קרטיגנא, corr. acc.); ib. ק' אחא (v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

קַרְתִּיסָנָה m. *of Ḳartes* (perh. Carthæa, on the island of Ceos). Y. Keth. II, 26[d] bot. חנניה ק'.

קַרְתָּנִי m. (v. קַרְתָּא) *townsman, provincial.* Dem. VI, 4 ק', opp. to ירושלמי; Y. ib. 25[c] bot.—[Lev. R. s. 24 מעשה בק', read: בקריתני, v. קִרְיָה.]—*Fem.* קַרְתָּנִית. Cant. R. to I, 6.

קַשׁ *old,* v. קָשַׁשׁ.

קַשׁ m. (b. h.; קשׁ *to be hard, stiff*; cmp. קָשֶׁת) *straw, stubble.* Sabb. III, 1 בקש ובגבבא with straw or rakings. Ib. 66[a] כוורת של קש; Kel. XV, 1 כוורת חקש, v. כְּוָרָה. Ib. XVII, 17, v. שְׁפוֹפֶרֶת. Y. Peah IV, beg. 18[a] הנח ... בקשה leave for them (the poor) the grain with its straw (stalks); a. fr.—[Tosef. Sabb. IX (X), 2 הקש שבחזיר some ed. the stiff bristle &c., v. קָשֶׁה.]—*Pl.* קַשִּׁים, קַשִּׁין. Y. Peah V, end, 19[a] בזוכר את הק' when he recalls the straw (with which he covered the sheaves). Taan. 6[a] בקַשָּׁיָה, v. מַלְקוֹשׁ.

קַשָּׁא I ch. same. Targ. Ex. XV, 7. Targ. Is. XL, 24.—*Pl.* קַשִּׁין. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) ק' דפֵּירַי the straw of my fruit (the least of my works); Yalk. ib. 61.

קַשָּׁא II m. (קָשִׁישׁ; cmp. קְשִׁישׁ) ק' בר ק' *elder, officer.* Sabb. 110[a] top. B. Bath. 110[b] top מאן כו ליריות אטו בר ק' וכ' (בְּרוּהּ = כּוּהּ, not בו) who else should be the heir? should the officer of the town be the heir? [oth. opin. (v. קָשַׁשׁ I) *collector.*]

קָשָׁא, v. קָשֵׁר.

קָשַׁב (b. h.) *to be hard, stiff.*

Hif. הִקְשִׁיב [*to prick up the ear,*] *to listen.* Cant. R. to VIII, 13 אני I and my household will listen to thy voice (of prayer) ... מַקְשִׁיבִים וכ' Sabb. 63[a] הקב"ה מַקְשִׁיב להם the Lord listens to them. Ib. שני ... המקשיבים זה

לזה וכ׳ two students who patiently listen to each other in discussions of the *halakhah*; a. e.

קְשַׁב ch. same, *to be attentive, watchful.* Gitt. 56ᵃ דאינהו ק׳ ודרעי Ar. (ed. דרעי) read: דאינהו קַשְׁבֵי דחיוא וכ׳ for they are watchful (distrustful), and they know that a live body is lighter &c.

קִשְׁבָּא m. a species or variety of *dates; date-tree* (v. כּוֹתֶבֶת). Ab. Zar. 14ᵇ, v. חֲצַב I. B. Kam. 58ᵇ מחבריה קץ ק׳ (Ms. H. קְרֹשׁ; Alf. קסבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) cut one of his neighbor's date-trees.—*Pl.* קִשְׁבֵי. Meg. 7ᵇ מלא Ms. M. (ed. דקשבא) טסקא דק׳ a basketful of dates; Yalk. Esth. 1059.

קָשָׁה, v. קשי.

קְשָׁה, v. קְשִׁי.

קָשֶׁה m., **קָשָׁה** f. (b.h.; preced.) *stiff, hard, difficult, severe; strong.* Tosef. Sabb. IX (X), 2 שני זירפין מן הק׳ וכ׳ (some ed. תקש) two of the stiffest bristles of the swine; Sabb. 90ᵇ מקשה של חזיר אחת carrying one of the stiff bristles of the swine is punishable. Taan. 20ᵇ כארז ק׳, v. קְנֶה. B. Bath. 88ᵇ עינשן של וכ׳ ק׳ the responsibility for fraud in measures is severer than that for incest. Ib. ק׳ גזל חבירו וכ׳ robbing an individual is worse than robbing the altar. Gen. R. s. 26, end ק׳ היא חמחלוקת וכ׳ strife is as bad as (the sins of) the generation of the flood. Ib. s. 71 ק׳ היא התפלה וכ׳ prayer is a powerful factor, for it reversed the divine decree. Taan. 8ᵃ שלמודו ק׳ עלהו וכ׳ to whom his study is as hard as iron. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) ק׳ יומא וכ׳, v. קְשֵׁי. Ex. R. s. 6 היה ק׳ בעיניהם it seemed too hard a task for them to give up idolatry; a. v. fr.—Erub. 83ᵇ בק׳ with difficulty, v. נָחַת.—[Num. R. s. 16 end קשה ערפם, v. קְשֵׁי.]—*Pl.* קָשִׁין, קָשִׁין; קָשׁוֹת. Yeb. 47ᵇ, a. e. גרים וכ׳ ק׳, v. כַּפַּחַת. Sot. 2ᵃ לזווגן ק׳ (Snh. 22ᵃ קשה), v. זָוַג. Pes. 118ᵃ ... בקריעת וכ׳ ק׳ the providential support of man is as difficult (wonderful) as the splitting of the Red Sea. Ib. ... כפלים וכ׳ ק׳ man's support is twice as hard (painful) as travailing. Ber. 57ᵇ (etymolog. play on מפני שהם ק׳ לגוף וכ׳ (קישואים because they are as hard on the body as swords. Koh. R. to XII, 7 נבואות ק׳ hard (evil) prophecies; a. v. fr.

קָשָׂא, v. קִסְוָה.

קִשּׁוּא, **קִשּׁוּאִין**, **קִי׳**, m. pl. (b. h.; קשׁ I, v. קִישׁוּת I) *cucumbers.* Ber. 57ᵇ, v. קְשָׁה. B. Kam. VIII, 1 שומר ק׳ watchman in a cucumber field. Kil. III, 4; a. fr.

קְשָׂוָא, **קְשָׂוָה**, v. sub קְסָא, קְסָה.

קוּשְׁטָא, **קְשׁוֹט** m. (קְשַׁט) 1) [*straightness,*] *truth, righteousness.* Targ. Gen. XXIV, 48, sq. Targ. Y. ib. V, 22; 24. Targ. II Chr. VI, 18 (h. text האמנם); a. fr.—Lev. R. s. 26 מילין דק׳ ... אנא בעלם דק׳ I (Samuel) am now in the world of truth (v. עָלְמָא), and thou shalt hear from me none but words of truth; Tanḥ. Emor 2. Sabb. 104ᵃ קאי ק׳ truth stands firm (v. נְבַן). Snh. 97ᵃ ליכא ק׳ בעלמא וכ׳ מרישׁ ... formerly I thought there was no truth in the world. Ib. איקלע ... ק׳ שמיה he came to a place named Ḳushṭa (Truth); a. fr.—*Pl.* קוּשְׁטָן. Targ. Y. Num. XXII, 37 מן ק׳ (h. text האמנם).—Y. Hag. II, beg. 77ᵃ אתון אמרין דהתן ק׳ do you (Jews) indeed say that the world is maintained by air?—2) (sub. גבר) *true.* Targ. II Esth. I, 2 תמים וק׳ upright and true.

קְשִׁיר, **קְשִׁירָא**, **קְשִׁישׁ**, **קְשִׁישָׁא**, **קְשׁוּט**, **קְשׁוּרָא**, v. sub קְשִׁישׁ.

קָשׁוֹת I, Tosef. Kil. I, 11 Var., v. כָּשׁוּת.

קְשׁוֹת II, v. קִישׁוּת II.

קְשַׁט m. (b. h.) [*to be straight, strong,*] 1) *to go in a straight line, to shoot forth.* Num. R. s. 12 וקִשְׁטוֹ ... יש מזיק כחץ some demon flies like a bird and shoots through the air like an arrow; Midr. Till. to Ps. XCI; Yalk. ib. 842 וקִשְׁטוֹ; Tanḥ. Naso 23 וקושט (corr. acc.); ed. Bub. 28.—Y. Meg. I, 72ᵇ מאיכן ק׳ הקַשָּׁט הזה וכ׳ whence did this archer shoot (whence did he derive the opinion) that &c. (cmp. יָרָה *Hif.*).—2) *to correct.* B. Mets. 107ᵇ, v. infra.

Pi. קִשֵּׁט 1) *to shoot, aim, direct.* Tosef. Erub. IX (VI), 26 ברבין המְקַשְׁטִין וכ׳ ed. Zuck. (Var. המשקטין, המְקַשְׁקְטִין, v. קְשַׁקֵּשׁ II) gutters which gush under the houses (cmp. קְלָחָה). Lam. R. to III, 12 מקושטים בה Ar. s. v. קורה, read: מְקַשְׁטִים (Ar. ed. Koh. מְקוּשָׁשִׁים; ed. מוֹרִים), v. חֵץ.—Part. pass. מְקוּשָׁט; f. מְקוּשֶׁטֶת; *pl.* מְקוּשָׁטִים, מְקוּשָׁטָן; מְקוּשָׁטוֹת. Pesik. R. s. 40 (play on מוריה, with ref. to יורה יורה, Ex. XIX, 13) שהיתה מ׳ כנגד וכ׳ it (the holy land) was aimed towards (directly under) the heavenly altar (v. כּוֹן); Yalk. Cant. 988. Ib. ... להיות מקושטים וכ׳ כשם שנודלת הזו (not מקושטת) as the hair-dresser dressing the bride puts every ornament in its due place, so must the words of the Law be aimed, every word in its due place.—2) (cmp. תקן) *to dress, adorn, prepare.* Ib. שמְקַשֶּׁטֶת לכלה, v. supra. Gen. R. s. 8 מְקַשֵּׁט כלות he (the Lord) attires brides; Koh. R. to VII, 2. Ib.; Gen. R. s. 18 משקִשְּׁטָהּ וכ׳ after having fitted her out with twenty-four kinds of ornaments; a. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. 25ᵇ מ׳ לתלמיד כשה מוצעת ואשה חכם the scholar's happiness when the couch is spread and the wife dressed (for the Sabbath). Ib. 153ᵃ כשהן מ׳ in festive dress, opp. מלוכלכין; a. fr.—Trnsf. *to set right, correct.* Snh. 18ᵃ (ref. to החקישושו ויקישו, Zeph. II, 1) קשט ... קַשֵּׁט אחרים first correct thyself, then correct others; ib. 19ᵃ; B. Bath. 60ᵇ; B. Mets. 107ᵇ קִשֵּׁט וכ׳; Yalk. Jer. 302; Midr. Till. to Ps. LIII אם חרצה לקַשֵּׁט אחרים וכ׳ if thou wishest to correct others, correct thyself first.

Hif. הִקְשִׁיט *to prepare, make ready.* Gen. R. s. 28 הקב״ה חיפך ... והקְשִׁירָן וכ׳ the Lord turned day into night and prepared them for visitations; (Yalk. Job 920 והתקינן).

Hithpa. הִתְקַשֵּׁט 1) *to dress, adorn one's self.* Num. R. s. 2 אבן יקרה שמִתְקַשְּׁטוֹת וכ׳ a precious stone with which women adorn themselves; a. e.—2) *to be verified, justified* (cmp. קוֹשְׁט). Gen. R. s. 55 בשביל שתִּתְקַשֵּׁט וכ׳, v. קוֹשְׁט; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777.

קְשַׁט ch. same.—*Pa.* קַשֵּׁט 1) *to straighten, correct.* Targ. I Chr. XXIX, 18.—2) *to go in a straight line, to shoot forth.* Targ. Hos. VI, 3 מְקַשֵּׁרְט (not מ׳; ed. Lag.

מקשט; h. text נכון).—3) *to prepare.* Yeb. 63ᵇ (of a bad wife) מְקַשְׁטָא ... ומקשטא וכ׳ has a tray ready for him, and has her mouth ready for him (to scold); ... מק׳ ומהררא וכ׳ prepares a tray for him, and turns her back to him.

Ithpa. אִיתְקַשַּׁט, אִתְקַשַּׁט 1) *to be shot.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (ed. Vien. יתקשתון).—2) *to be dressed, prepared.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Am. IV, 12 (h. text תכין).—Taan. 23ᵇ כי מִיתְקַשְׁטָא well dressed; a. e.

קַשָּׁט m. (preced.) *shooter, archer.*—*Pl.* קַשָּׁטִין, קַשָּׁטִים. Y. Taan. IV, 69ᵇ bot. בחרבן הראשון ... ק׳ וכ׳ at the destruction of the first Temple she (Tadmor-Palmyra) furnished eighty thousand archers &c.; Gen. R. s. 56 קַשָּׁטִים (Var. קשט׳); Lam. R. to II, 2 קשת׳.—V. קְשָׁת.

קִשְׁטוּתָא, v. קִשִּׁיטוּתָא.

קִשְׁטָן, v. קוּשְׁטָן.

קַשְׁטָנִית f. (preced. art.) *bow-shaped handle of a borer, 'bow-drill'* (v. Sm. Ant.³ s. v. Terebra). Kel. XXI, 3 (ed. Dehr. קוּשְׁטָן׳). Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מטלטלין את חקשט׳ Ar. (ed. חַקַשְׁתָּ׳) you may handle the bow-drill (on the Sabbath); ולא יקדיח בק׳ וכ׳ but you must not bore (a wine cask &c.) as you do on week days.

קָשָׁה, קְשֵׁי (b. h.) *to be stiff, hard, difficult.* Y. Ber. I, 2ᶜ top קָשָׁה עלך דשתך this is difficult according to (not reconcilable with) thy opinion; ib. למה א״ל קשתה (not קשתיה) why did he say to him, it is difficult?—V. קָשֶׁה.

Pi. קִישָּׁה (קִישְׁתָה, with לילד or without) *to have hard labor in travailing.* Ḥull. IV, 1 בהמה המְקַשָּׁה לילד וכ׳ if an animal is in labor, and &c., v. יוּבַּר. Nidd. IV, 4 קִשְׁתָה שלשה וכ׳ if she was in pain for three days within eleven days; Tosef. ib. V, 8 קִישֵּׁת, קִשֵּׁת. Ib. 10; a. fr.—[Gen. R. s. 61 שהיו מקשין וכ׳ read: מקרשין, v. נָקַשׁ.]

Hif. הִקְשָׁה 1) *to stiffen, harden.* Nidd. 13ᵇ המַקְשֶׁה עצמו חרשע וכ׳ he who causes erection wilfully. Ex. R. s. 11 הזה ח׳ את לבו וכ׳ this wicked (Pharaoh) hardened his heart against the first three signs; a. e.—2) *to become hard.* Y. Pes. VI, 35ᵇ top שסיפו להַקְשׁוֹת which gets hard in the course of time. Shebi. II, 10 אם הִקְשׁוּ וכ׳ (Y. ed. a. Bart. הוּקְשׁוּ *Hof.*) if they became hard (dry) and unfit for man to eat before New Year. (Y. ib. 34ᵃ bot. הוקשו a.).—3) *to be severe.* Gen. R. s. 19, opp. ריחה, v. רָחָה.

Hof. הוּקְשָׁה 1) *to become hard,* v. supra.—2) *to be found hard, distasteful.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16 ח׳ הרבר והרע וכ׳ the thing was distasteful to and displeased his father.

Hithpa. הִתְקַשָּׁה, *Nithpa.* נִתְקַשָּׁה 1) *to suffer severely* (in travailing). Gen. R. s. 84 נתקשת אמו וכ׳ his mother was in hard labor at his birth.—2) *to become hard, stiff.* Tosef. Nidd. VI, 4 משתקשו, v. קָשַׁק I, a. II. Gen. R. s. 98, a. שנתקשיתה, v. קָשָׁה.—3) *to find one's self in difficulty, to be perplexed, unable to understand* or *remember.* Num. R. s. 15 beg. ק׳ משה במעשה וכ׳ Moses found the work of the candlestick more difficult to understand than &c.; כיון שנ׳ אמר וכ׳ when he still could not remember it, the Lord said &c. Ib.¹⁰; Tanḥ. B'haʿăl. 6 נִתְקַשֵּׁיתִי לעשותה I could not understand how to do it. Ib. נ׳ על משה it was too difficult for Moses; a. fr.—4) *to be reluctant, strive against.* Tanḥ. Sh'moth 18 כמה נ׳ יונה שלא וכ׳ how hard did Jonah strive not to go on his mission. Deut. R. s. 9 מִתְקַשֶּׁה כנגדו (the sun) refused to obey; a. e.—5) *to make one's self obnoxious.* Gen. R. s. 61; Yalk. Chr. 1073 (play on יקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מִתְקַשְּׁין בעולם they were obnoxious to the world (were hard to deal with); (Midr. Till. to Ps. XCII ed. Bub. שהיו בני אדם קשין).

קָשָׁא, קָשֵׁי, קָשֵׁה ch. same, 1) *to be hard, difficult.* Targ. Deut. I, 17. Ib. XV, 18; a. e.—Yoma 28ᵇ משמשא קָשׁוּ are harder (on the eye) &c., v. שְׁבָרִירֵי; a. fr.—2) *to find a thing difficult to understand, to object, argue against, dispute.* Y. Ter. V, 43ᶜ bot. קרימה ... ר׳ סרמון קַשְׁרֵיתָהּ R. Simon argued against it (refuted it), but R. Ba. ... proved it to be correct. Y. Kidd. III, 64ᶜ top [read:] לא כבר קְשׁוּנְתָהּ הרי עולם לא כבר קַשְׁרֵיתָהּ וכ׳ have not mountains of the world (great scholars) disputed it? did not R. El. dispute it in the presence of &c.; Y. Ned. VIII, 40ᵈ sq. (corr. acc.). B. Kam. 66ᵇ האי מילתא ק׳ בה רבה לרב וכ׳ Rabbah argued this difficulty before R. Joseph for twenty-two years, and it was not solved; Keth. 42ᵇ האי ... קָשֵׁאי רבה ורב וכ׳ Rabbah and R. Joseph discussed this difficulty &c.—Part. קָשֵׁי; f. קָשְׁיָא, q. v.—3) *to get old,* v. קָשַׁשׁ II.

Pa. קַשֵּׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Gen. XXXV, 17 בקַשְׁיוּתָהּ (not בקַשְׁיוּ׳). Targ. O. ib. 16 (Y. II *Ithpa.*).—2) *to perplex.* Pes. 78ᵇ מתניתן קַשְׁיתֵיהּ וכ׳ the Mishnah perplexed him; why does it read &c.

Af. אַקְשֵׁי, אַקְשֵׁה 1) *to harden, make difficult.* Targ. Ex. VII, 3. Targ. II Kings II, 10. Targ. I Kings XII, 4. Targ. Ps. XCV, 8; a. fr.—2) *to be hard on, press heavily.* Cant. R. to II, 16 כד הות צערא קשי עלוי ... וכד הות מַקְשֵׁי וכ׳ when his suffering was severe, he said, God the faithful, but when it was severer on him than necessary &c.—3) *to argue against, object, dispute.* Targ. Job VI, 6 Ms. Var. מדלית מַקְשֵׁה עלית when there is none to dispute it.—Yeb. 77ᵃ top א׳ לחו דואג כל הני קושירתא Doeg brought up before them all those arguments. Y. Yoma I, 38ᵈ bot. עד דאת מַקְשֵׁי ... קַשְׁרֵיתָהּ על וכ׳ (not קשירתא) instead of offering objection against R. J., rather offer it against &c.; a. v. fr.

Ithpa. אִתְקַשֵּׁי, *Ithpe.* אִיתְקְשֵׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 16, v. supra.—2) *to be difficult, perplexing.* Yeb. 40ᵃ ומיקשה היא דאיקשי לך וכ׳ (Rashi דקשירא) it was perplexing to thee, and thou didst reverse it.

קְשִׁי m. (b. h.) = קוֹשִׁי, *hardness, stiffness; difficulty.* Tanḥ. Sh'laḥ ed. Bub., supplement 14 אל תבט בק׳ ערפם look not at their stiffneckedness; Num. R. s. 16 end בקשה (corr. acc.).—*Pl.* קְשָׁיִין. Sifré Deut. 305 אין, חבר נקנה אלא בקשי ק׳ a friend can be acquired only with the greatest difficulty.

קַשְׁיָא (קָשֵׁי) I c. = h. קָשֶׁה, *hard, strong, heavy, difficult.* Targ. Ex. VI, 9. Targ. Y. ib. 12. Targ. Gen. XLIX, 7. Targ. Is. XIX, 4. Targ. Ps. LX, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. VIII, 4 מינא ק׳ something hard to understand (v. Num. R. s. 15, quot. s. v. קָשֶׁה *Nithpa.*).—Yoma 28ᵇ ק׳ בשיבשא זוהמא is harder to bear &c., v. Ib. 29ᵃ

מִקַּיְישָׁא, v. קַיְישָׁא. B. Mets. 85a ק' יומא דמיטרא וכ' a rainy day (preventing people from pursuing their vocations) is as hard as the day of judgment; Taan. 8b קשה (Rashi קשר); a. v. fr.—*Pl.* קַשְׁיָין, קַשְׁיָא, קַשָּׁן, קַשָּׁיָא, קַשָּׁיָתָא. Targ. I Sam. XX, 10. Targ. II Sam. III, 39. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11b. Koh. R. to III, 2 מן קל מילי' קַשָּׁיָיתָא וכ' on account of the hard things that I hear &c.; a. e.

קַשְׁיָא II f. (preced.) *difficult, open to objection; unanswerable objection; contradiction.* Erub. 13a תא גופא קַשְׁיָא ק' וכ' this in itself is a contradiction; you said, R. I. did not say such a thing, which implies that this opinion is to be rejected, and then you said, this opinion is the adopted rule. Ib. שימוש אשימוש ק' there is a contradiction between the two narratives of R. Meir's ministrations; ק' אס"ה אאסרה there is a contradiction between the relations concerning the teacher who forbade it; שימוש אשימוש לא ק' וכ' there is no contradiction between the two relations concerning the ministrations, (for I may say.) first he went &c.; אלא אסרה אאסרה ק' ק' but between the relations as to who prohibited it, is there not a contradiction? There *is* a contradiction (it remains unanswered). Ber. 22b לא ק' וכ' there is no contradiction (between the two traditions): the one speaks of a case where the thing is possible, the other &c. Sabb. 22b ק' the argument (of R. Papa) is unanswerable. Y. ib. XII, end, 15d על דרבן וכ' וק' and this is an argument against the opinion of Rabban G.; a. v. fr.

קַשָּׁיְיתָא, v. קַשְׁיָיתָא.

קַשְׁיוּ, v. קַשְׁיוּתָא.

קַשְׁיוּת f. (preced. wds.) 1) (sub. עורף) *stiffneckedness*; (sub. לב) *hard-heartedness*. Taan. 6a, v. מַלְקוֹשׁ. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) (play on מקשת אסרו, Is. XXII, 3) מִקַּשְׁיוּתָם נסרסרו וכ' for their stubbornness they were given over to the governments. Gen. R. s. 53 (ref. to רבה קשת, Gen. XXI, 20) וַיְהִי רָבָה וַקַּשְׁיוּתוֹ עמו he (Ishmael) grew, and his stubbornness with him; [anoth. vers.] רבה וקשיוחו אמו he grew, and the cause of his renitence was his mother (who encouraged him in his sinful ways); a. e.—2) *erection, sensual desire.* Ib. s. 98 (play on קשתו, Gen. XLIX, 24) ק' שניתקשיתה וכ' the sensual desire which seized thee when thou wast with thy mistress.

קַשְׁיוּתָא, קַשְׁיוּ ch. same, 1) *hardness, severity.* Targ. Ex. I, 14 (h. text פָּרֶךְ).—2) *stiffneckedness, renitence.* Y. Ber. VII, 11b bot. עד כדון את בקַשְׁיוּתָךְ dost thou still persist in thy renitence?; Koh. R. to VII, 11. Y. Peah VII, 20b top. Esth. R. introd. (play on ממקשי, Job XXXIV, 30) מן קַשְׁיוּתֵיהֶן וחוביהן וכ' for the renitence and the guilt of men who do not the will of the Creator; a. e.

קַשְׁיָט, קַשְׁטָא, קְשׁ' m. (קשט) *straight, upright, true.* Targ. Deut. XXXII, 4 (Y. ed. Vien. קְשׁ'; h. text יָשָׁר). Targ. Y. ib. VI, 5; a. e.—*Pl.* קַשְׁיָטִין, קְשׁ'. Targ. O. ib. IV, 8 (h. text צַדִּיק). Targ. Num. XXIII, 10; a. e.

קַשְׁיָטָא, v. קְסִיטָא.

קַשְׁיָטָה f. (b. h.) *K'siṭah*, name of a standard value; *a jewel*, also *a lamb* (v. קְסִיטָא). R. Hash. 26a כשהלכתי קורין למעה ק' . . . when I was on my way to Africa, (I heard them) call a *m'ah k'siṭah*; לפרושי מאה ק' דאוריתא it serves to explain the Biblical 'one hundred k.' (Gen. XXXIII, 19). Gen. R. s. 79, end, v. אוּנָקָא.—V. חוּרְפָּא.

קַשְׁיטוּתָא f. (קַשְׁיָט) *uprightness.* Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Gen. XX, 5, sq. (Y. קַשְׁטוּת). Targ. Y. Deut. XXVIII, 47 ed. Lsb., v. שַׁפְרוּרִיתָא; a. e.

קַשְׁיָיתָא, קַשְׁיָיתָא, v. קְשׁ', a. קַשְׁיָיתָא.

קַשְׁיָרָא, *pl.* קַשְׁיָרֵי, v. קִרְשׁוּרָא.

קַשְׁיָרָה f. (קָשַׁר) *knotting, tying.* Y. Sabb. VII, 10c; ib. XV, beg. 15a מה ק' וכ' what was the knotting done at the making of the Tabernacle? Y. Erub. III, 21a, v. נְעִילָה.

קַשִּׁישׁ, קַשִּׁישָׁא, קְשׁ', קָשִׁישׁ m. (קָשַׁשׁ) [*strong, hard*, cmp. יָשָׁן,] *old; old man, elder.* Targ. Job III, 18. Targ. I Kings II, 22; a. e.—B. Mets. 60b מאבוך ק' אנא I am older than thy father. Yeb. 16b מי ק' כולה האי was David so very old? Taan. 23b ינוקא ק' the older child. Keth. 94a אביי ק' Abaye senior; a. fr.—B. Bath. 142b קַשִּׁישְׁנָא מיניכו I am older than you.—*Pl.* קַשִּׁישִׁין, קַשִּׁישֵׁי, קַשִּׁישַׁיָּא, קְשׁ'. Targ. Job XXXII, 6. Ib. XII, 12; a. e.—Hor. 11b מי מלכי זוטרי מיקמי ק' do the younger sons ascend the throne before the older? Ber. 30a רבנן ק' מינן teachers older than we are. Ib. 46b. Cant. R. to VII, 9 (expl. והדברי, Dan. III, 27) ק' ואסטרולוגוסי (not קשיש) elders and astrologers; a. fr.

קַשִּׁישׁוּתָא f. (preced.) *old age, seniority.* B. Bath. 142b מידי בק' וכ' does this depend on age? It depends on reason.

קְשִׁישִׁין m. pl. (קשש *to be straight, stiff*, v. קְשׁ) *splints put about a fracture.* Sabb. 53a ק' שעל גבי השבר (Ms. M, פְּתִיתִין, q. v.); Tosef. ib. IV (V), 5 בקַשְׁקְשִׁין ed. Zuck. (Var. בקְשׁוּשִׁין); Y. ib. V, 7b, sq. קִישׁוּשׁוֹת.

קַשְׁיָא f. (קָשֶׁה) *stone* of date or olive. Ḥull. 49a האי ק' דאשתכח (not דאשתכח) וכ' a date stone was found in the gall &c.—*Pl.* קַשְׁיָיתָא, קַשְׁיָרָתָא. Ber. 56a thou shalt see in thy dream that the Romans capture thee ובחני בך ק' וכ' (different in Ms. M.) and make thee grind date stones in a golden mill. Yoma 79b (prov.) תרי . . . דק' וכ' in two kabs of dates there is one kab of stones and more. Ab. Zar. 28a דזיתי ק' olive stones.—V. קָשֶׁה.

קַשְׁקוּשִׁי, קַשְׁקוּשָׁא, v. sub קִרְשׁ'.

קַשְׁקֵשׁ I (קשש; cmp. פָּשְׁפֵשׁ) 1) *to knock, strike, shake, tingle.* Sot. 9b (ref. to לפעמו, Jud. XIII, 25) שהיתה שכינה מְקַשְׁקֶשֶׁת לפניו וכ' the Divine Presence rang before him as with a bell (v. פַּעֲמוֹן); Gen. R. s. 18 לקַשְׁקֵשׁ 'Rashi', v. נָקַשׁ. Yalk. Ps. 862, v. קִרְקֵשׁ. Y. Sabb. II, 5b bot. מקשקשת כיון . . .

XVII, 3 שרח ק׳ (ed. Zuck. a. R. S. to Ohol. XVII, 1 קְסָקְסִים) a field full of scales (where all sorts of refuse are deposited).

קָשַׁר (b. h.) [*to strengthen*, v. Gen. XXX, 41, sq.] *to join, knot, tie; to fold.* Sabb. VII, 2 הקושר והמתיר he that makes a knot or unties it. Y. ib. 10c שהיו קוֹשְׁרִין וכ׳ they knotted the ropes (of the Tabernacle). Ib. נפסק היה קוֹשְׁרוֹ when a thread was broken (in weaving), one knotted it. Y. Gitt. VIII, end, 49d אפי׳ קושר וכ׳ even if he folds (the document) up, and then has it signed. Ib. בשקָשְׁרוֹ וחתמו when he folded it and had it signed inside; a. fr.—Trnsf. *a*) (cmp. וָתַר) *to compose and arrange* (*a funeral song or eulogy*). Y. Yoma I, 38b הספידו קָשְׁרוּ they arranged his eulogy. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. מְסַפֵּד; a. fr.—*b*) *conceive, form an affection.* Pesik. B'shallaḥ, p. 80a הוא קושר לו אהבה וכ׳ he acquires love and affection for him; Gen. R. s. 54; Yalk. Prov. 954; a. e.—Part. pass. קָשׁוּר; f. קְשׁוּרָה &c. Y. Nidd. I, 49b top אילו יהושע שחיה ק׳ למשה וכ׳ a Joshua who was tied to Moses (his constant attendant) could not have spoken so (that Moses had not said a certain thing), and he says so (of R. Jeremiah)? Erub. II, 1 קְשׁוּרוֹת, v. נָתַר. Y. Yeb. XVI, 15d top, v. חָסַפּ; a. e.

Pi. קִישֵּׁר same, esp. *to fold a document*, to write a portion and fold it and have witnesses signed on the fold, and so continue to the end of the document. Y. Gitt. l. c. חיה מְקַשֵּׁר ראשון ראשון if he folded up the signatures one by one; a. e.—Part. pass. מְקוּשָׁר (גט) מק׳; (גט פשוט . . . ומק׳ עדיו) *a folded document*, opp. פָּשׁוּט. B. Bath. X, 1 אחוריו a plain document has its signatures of witnesses inside, a folded one, on its back. Ib. 160a sq. (ref. to Jer. XXXII, 44) וכתוב . . . וחתום זה מק׳ 'and write the deed', this refers to the plain document, 'and sign', this means the folded document; Y. ib. X, beg. 17c (ref. to Jer. ib. 11) את החתום זה המק׳ ואת הגלוי זה חפשוט שבמק׳ 'the sealed' means the folded, 'and the open' means the plain document which goes with the folded. Ib. bot. טופס שטרות מְקוּשָׁרוֹת וכ׳ such is the formula of folded documents; a. fr.

Nif. נִקְשַׁר 1) *to be tied.* Snh. 108b כלב נ׳ the dog was doomed to be tied.—2) *to be joined, harden, become knotty.* Shebi. III, 1 משקשר (Mish. ed. משקשור, incorr.) when the *maṯhoḳ* (v. מָתוֹק II) gets knotty excrescences; (R. S.: when the dung in its juice becomes bound, begins to harden); expl. Y. ib. 34c top משיעשה קשרין קשרין when it gets full of knotty excrescences; ib. מכיון שנקשר בו קשר וכ׳ R. S. to Shebi. l. c. (ed. שנִתְקַשֵּׁר) as soon as the uppermost protuberance is formed, it begins to dry up.

Nithpa. נִתְקַשֵּׁר same, *to become knotty; to become thick.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Taan. 20a נתקשרו שערים וכ׳, v. עָבָה II.

Hof. הוּקְשַׁר *to be tied, joined.* Lev. R. s. 30 הוקשרו כולם אגודה וכ׳ let all of them be tied together with one band (of brotherhood; Yalk. ib. 651 יֻקְשׁוּ כולן וכ׳).

קֶשֶׁר m. (b. h.; preced.) 1) *knot, band, loop.* Sabb. XV, 1 ק׳ הגמלין a knot like that which the camel drivers make (v. זִמְטָא); ק׳ הספנין the sailors' knot (v. אִרְסְמַרְיָא). Ib. 111b ק׳ שאינו של קיימא a knot which is not intended to be permanent, a temporary knot. Ber. 7a ק׳ של תפלין the knot in the band of the T'fillin (resting on the back

עיסתה וכ׳ when the woman slaps her dough with water &c. (v. לָטַשׁ, a. קָטַשׁ); Gen. R. s. 14, beg. מְשַׁקְשֵׁקְתָּ; Yalk. ib. 20; 32; Tanḥ. Noah 1 (ed. Bub. נותנת מים בעיסה, incorr.). Y. Taan. III, 67a top ומקשקש כדי . . . כ׳ when a person may be placed on the summit of ʿOfel, and dangle his feet in the brook of Kidron; Tosef. ib. III (II), 1 מְשַׁקְשֵׁק ed. Zuck. (Var. מְקַשְׁקֵשׁ); Bab. ib. 22b וישקשך. Gen. R. s. 69 אפי׳ כן . . . מקשקשין וכ׳ yet it is for thy own good that they slap thee and polish (cleanse) thee from thy guilt (v. עָרַק); ib. s. 41 מְשַׁקְשְׁקִין; Yalk. Is. 337.—2) *to slap and crush the earth under the olive tree; to hoe.* B. Mets. 89b, v. עָדַר. M. Kat. 3a ויקשקש תחת וכ׳ יכול לא lest you think that one may not hoe under the olive trees &c. (in the Sabbatical year). Ib. תשמטנה מלַקְשֵׁק 'thou shalt let it rest' (Ex. XXIII, 11) from hoeing &c.; Succ. 44b; Yalk. Ex. 354 (corr. acc.); a. e.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to be shaken; to clap, ring.* Ḥull. 74b כאגוז המתקשקש like a nut that rattles in its shell. Ib. 94a לגרן המתקשקש a bottle which gives a sound when shaken (half-filled). Ib. 125a מוח המתק׳ brain that shakes in the skull; a. e.—[Nidd. 47a משיתקשקשו הדדין when the breasts begin to shake (in walking), comment.; v., however, II. קְשְׁקֵשׁ.]

קְשְׁקֵשׁ ch. same, 1) *to knock, strike, ring.* Targ. Y. Gen. XLIII, 33.—2) *to hoe.* Succ. 44b לקשקושי כרמיא Ms. M. (ed. כרמים) to hoe in vineyards. Ib. ומקשקשין בכרמיא and hoe in &c. Ib. ומקשקושי מי שרי is it permitted to hoe (in the Sabbatical year)? (M. Kat. 3a ויקשקוש בשביעית וכ׳).

קְשְׁקֵשׁ II (v. קָשַׁשׁ II) *to straighten, shoot forth.* Tosef. Erub. IX (VI), 26, v. קָשַׁשׁ.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to become stiff, hard, be erected.* Nidd. 47a משיתקשקשו הדדין when the breasts become stiff; (Tosef. ib. VI, 4 משיתקשו; Var. משיתקשקשו).

קְשְׁקֵשׁ III *to collect wood, rubbish* &c., v. קָשַׁשׁ I.

קִשְׁקוּשִׁית, v. next w.

קִשְׁקַשִּׁים m. pl. (v. קַשׁ) *pieces of straw, chips* &c. Keth. 60a צינור שעלו בו ק׳ a spout into which rubbish entered (stopping its outflow); Tosef. Erub. XI (VIII), 10 קִרְשׁוּשׁוֹת (Ar. ed. Koh. קִרְשׁוּשִׁיוֹת, oth. ed. קִשְׁקַשִּׁיוֹת).

קִשְׁקַשִּׁין, קִשְׁקַשִּׁים, v. next w.

קַשְׂקֶשֶׂת f. (b. h.; קְשַׂקְשׂוֹ, cmp. פְּסָחָה I, a. קְסָיָא) [*incision,*] *rough skin, coat of scales.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9; Ḥull. 66b, v. סְנַפִּיר. Ib. 27b ברגליהן וכ׳ עיפות fowls have on their feet a scaly skin like fishes, v. חַסְפְּנִיתָא. Ib. 66b חוה אמינא מאי ק׳ סנפיר I might have thought *ḳaśkeseth* (rough skin) refers to fins. Ib. ומנאי דק׳ לבושא (Ms. R. 2 קלפי נינהו) and whence do we learn that *ḳ.* means a covering (scales)? (Answ. ref. to I Sam. XVII, 5); a. fr.—Sifra Sh'mini, Sh'ratsim, ch. IV, Par. 3 אחת ק׳ one set of scales. — *Pl.* קַשְׂקְשִׂין, קַשְׂקַשִּׁים. Ib. חמרבה בק׳ וכ׳, v. סְנַפִּיר. Ib. (ref. to אפיקי מגנים, Job XLI, 7) אלו ק׳ that means scales; Ḥull. 67b. Ib. III, 7 הקבועין בו ואלו הן ק׳ וכ׳ by *ḳaskassin* we mean those which are inflexible, by *s'nappirin* those with which the fish moves.—Tosef. Ohol.

of the head); a. v. fr.—Trnsf. *union, conspiracy.* Snh. 26ª (ref. to Is. VIII, 12) ק׳ רשעים הוא וק׳ רשעים אינו וכ׳ it is a council of wicked men &c., v. מִנְיָן.—*Pl.* קְשָׁרִים, קְשׁוֹרִין. Sabb. XV, 1. Bekh. 30ᵇ; Ab. Zar. 39ª מוכס קְשָׁרֵי, v. מוֹכֵס. Mikv. X, 3 קשרי חעני the knots in the poor man's garment. Tanḥ. Korah 12 ח׳ חוטין וה׳ ק׳ eight threads (of the show fringe) and five knots; Num. R. s. 18 ה׳ גרורין וה׳ קְשׁוּרִין. Sabb. VI, 9 חבנים יוצאין בק׳ children may go out (on the Sabbath) with garlands, v. פְּאָה; a. fr.—Sot. VIII, 5 קשרי המלחמה the joined ranks in battle (Y. ed. קישורי, corr. acc.); Y. ib. VIII, end, 23ª קְרִישְׁרֵי חמלחמות.—2) *protuberance, joint.* Y. Shebi. III, 34ᶜ top, v. preced. Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31) כסיל מושך בין ק׳ לק׳ the planet K'sil draws (the connection) between bud and bud (v. עָרַן *Hif.*); a. e.—*Pl.* as ab. Y. Shebi. l. c., v. preced. Nidd. 52ᵇ קשרי אצבעותיה של יד the joints of her fingers; של רגל of her toes. Y. Ber. VIII, 12ª bot. עד קישרי אצבעותיו to the second joints of the fingers, contrad. to פֶּרֶק, q. v.; a. e.—3) *fold* of a document, *plicature.* B. Bath. 160ᵇ בין ק׳ לק׳ the witnesses sign between the folds; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מחוך שנתרבה בקְשָׁרָיו וכ׳ because it has many folds, it must have many witnesses. Gitt. VIII, 10 (expl. גט קרח, v. קָרַח) כל שקשריו מרובין וכ׳ which has more folds than signatures of witnesses; a. fr.

קָשַׁשׁ I (or קוּשׁ) (b. h.; cmp. נגשׁ a. נקשׁ) *to join closely; to collect* (v. Targ. Zeph. II, 1), esp. *to gather wood, rubbish* &c. Gen. R. s. 44 כמה ... שְׁיָקְשׁוּשׁ אותה עכשיו שקְשַׁשְׁתָּה וכ׳ how many working men should I have needed to gather it! Now that thou hast done it, come and receive thy reward; Yalk. Is. 313 שְׁיִקְשְׁקְשׁוּשׁ; Yalk. Gen. 76 . . . שְׁיִקְשׁוּשְׁקְשַׁתָּ.

Polel קוֹשֵׁשׁ same. Y. Snh. V, 22ᵈ top מְקוֹשֵׁשׁ משום וכ׳ of which crime was the gatherer of sticks (Num. XV, 32) found guilty? of plucking, or of harvesting?; Sabb. 96ᵇ; Sifré Num. 113. Ib. ומצאו אותו מק׳ וכ׳ they found him gathering &c.

קָשַׁשׁ II (or קוּשׁ) (v. קְשַׁשׁ) *to be straight, stiff.* Denom. מַקָּשׁ. [Tanḥ. Naso 23 ויקשיש וכ׳, v. קָשַׁשׁ.]

Polel קוֹשֵׁשׁ *to shoot, aim.* Lam. R. to III, 12 מְקוֹשְׁשִׁים Ar. ed. Koh., v. קָשַׁשׁ.

קְשַׁשׁ I ch. same.

Polel קוֹשֵׁשׁ *to straighten, correct,* v. infra.

Ithpolel אִיתְקוֹשֵׁשׁ *to correct one's self.* Y. Taan. II, 65ª bot. (ref. to Zeph. II, 1) נִיתְקוֹשֵׁשׁ גרמין ער דלא נְקוֹשֵׁשׁ חורנין let us correct ourselves before we correct others; v. קָשַׁשׁ.

קָשַׁשׁ II (cmp. preced; a. יָשַׁן) [*to be hard,* cmp. יָשַׁן,] *to be old.* Targ. I Sam. XII, 2 קַשִּׁישׁ Levita (Regia קָשִׁישׁ; ed. Wil. קְשִׁישׁ, v. קְשִׁישׁ).—Keth. 95ᵇ וקש לחמש שנין and after five years the orchard grew old (ceased to bear). Ib. כיון . . . עביד דקיש since they knew that an orchard is liable to get old. B. Bath. 167ᵇ מיקשא הוא דקשיא וכ׳ Ms. R. (ed. מיקש הוא דקשה לה; Rashb. מיקשא קשיא) she has grown old, and her voice is rough. Ḥag. 13ª לא קשאי I am not old enough; כי קש נח וכ׳ when he was old enough, R. Joḥ. was dead. Ib. 5ᵇ. Snh. 108ᵇ יהא רעוא דתיקוש ותינוק ולא תמות Ar. s. v. חל 3 (ed. יהא רעוא דלא תמות) be it God's will that thou grow old and grow young again and never die; a. e.—V. קַשִּׁישׁ.

קְשִׁית, קְשָׁת (v. קְשַׁשׁ) *to shoot.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Y. II Ex. XV, 4; a. e.

Af. אַקְשִׁית same. Targ. Is. XXXVII, 33 יַקְשִׁית ed. Wil. (ed. Lag. יִקְשַׁת); Targ. II Kings XIX, 32.

Ithpa. אִיתַּקַּשַׁת *to be shot forth.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (v. קְשַׁשׁ).

קֶשֶׁת c. (b. h.; preced.) *bow; rainbow.* Erub. 55ª עיר חעשויה כק׳ a town built in the shape of a bow; ib. עשויה כמין ק׳. Ber. 59ª הרואה את הק׳ בענן he who sees a rainbow in the clouds. Ḥag. 16ª. Gen. R. s. 35; a. fr.—*Pl.* קְשָׁתוֹת. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 3) שהיו מתירין גידי קַשְׁתוֹתָם וכ׳ they loosened the strings of their bows and tied them with them; Yalk. Is. 289. Sifré Deut. 18 עקרבים כק׳ scorpions as large as bows; Yalk. ib. 803; a. e.—Trnsf. *membrum virile, potentia virilis.* Sot. 36ᵇ; Y. Hor. II, 46ᵈ; a. e.

קַשְׁתָּא, קֶשְׁתָּא ch. same, 1) *bow; rainbow.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Gen. XXI, 16. Ib. IX, 13; a. fr.—*Pl.* קַשְׁתִּין, קַשְׁתָּן, קַשְׁתָּיָא, קַשְׁוָיָא. Targ. Is. VII, 24. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. I Sam. II, 4 קַשַׁתְּ constr. (followed by דְּ־). Targ. Y. Gen. XXI, 20. Targ. Ps. XXXVII, 14, sq.; a. e.—2) *the curved side of the stomach,* opp. to יַתְרָא. Ḥull. 50ª דאק׳ the fat covering the curved &c.

קֶשֶׁת m. (b. h.; preced.) *archer*; esp. ק׳ (מזל) *Sagittarius,* a sign of the Zodiac. Gen. R. s. 98. Pesik. R. s. 20; Yalk. Ex. 418; a. e.—*Pl.* קְשָׁתִים, קְשָׁתִין. Lam. R. to II, 2, a. e., v. קָשַׁשׁ.

קַשְׁתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 20 רבא ק׳ ed. Berl. (oth. ed. קְשָׁתָא).—*Pl.* קַשְׁתַּיָּא. Targ. I Sam. XXXI, 3 (not קְשָׁתַיָּא); Targ. I Chr. X, 3. Ib. XVIII, 17; Targ. II Sam. VIII, 18 (not קְשָׁךְ; h. text כרתי).—V. קַשְׁתַּוָּיָא.

קַשְׁתָּא I, v. קֶשֶׁת ch.

קַשְׁתָּא II pr. n. pl. *Kashta.* B. Bath. 41ᵇ.

קַשְׁתַּוָּיָא m. = קַשְׁתָּא, *archer.*—*Pl.* קַשְׁתַּוָּיֵי. Yeb. 16ᵇ (Tadmor furnished) שיתא אלפי ק׳ six thousand archers; v. קָשַׁשׁ.

קַתָּ f. = קָנָה, *handle, helve.* Macc. II, 1 נשמט הברזל מִקַּתּוֹ if the axe-head slipped off its handle; v. קָנָה.

קַתָּא ch. same. B. Mets. 82ª; Shebu. 43ᵇ החוא דאוזפיה ק׳ דמגלא וכ׳ . . . if one lends to his neighbor a thousand Zuz, and the latter leaves as a pledge the handle of a saw; אבד ק׳ וכ׳ if the handle is lost, the loan is lost. Ib. ונסבא אבל ק׳ but if he deposits a handle and a silver bar. B. Mets. 103ª מיחדר ליה קַתֵּיהּ he returns to him the handle (of the broken mattock). Snh. 27ᵇ top, v. גּוּדְטָא; a. e.—*Pl.* קַתָּיָא, קַתָּא, קַתֵּי. Pes. 30ᵇ קַתַּיְיהוּ בטינא וכ׳

cover the helves of the knives with clay &c. Bets. 33[b]; Yoma 37[b], v. נִרְגָּא. Shebu. l. c. קתחי Ms. M. (ed. קְתָאתֵי).

קָאָא, קָאָה f. = h. קָאַת, *pelican.* Targ. O. Lev. XI, 18 קתא ed. Berl. (oth. ed. קאתא); Deut. XIV, 17 (Y. ככא). Targ. Ps. CII, 7 (ed. Lag. ככתא).

קְאַלִיקִי, v. קָתוֹלִיקוֹס.

קָאָרָא, v. קְתָרָא.

קָאָתֵי, v. קָתָא.

קַאָתְבִי, v. קוּתְבִי.

קָאתִיד', קָאתְדָרָא, קָאתְדְרָא f. (καθέδρα) *a soft seat, chair with back.* Keth. V, 5 ארבע יושבת בק' (not ארבעה) if the wife brought four maids, she may sit in the chair (need not do any house work). Ib. 61[a]. Kel. IV, 3 כמין ק' (Mish. ed. רָה ...) in the shape of a cathedra (with a curved or hollow back). Ib. XXIV, 2 חעשויה כק' a wagon seat formed like a cathedra. Lam. R. to I, 1 (רבתי) מצינין לו ... בכל מקום wherever one of the sons of Jerusalem came to a country place, they spread for him a cathedra to sit on it, in order to hear his wisdom. Pesik. Vayhi, p. 7[b] (ref. to I Kings X, 19) כהדא ק' דמשה like the seat of Moses (v. Revue des Ét. Juives XXXIV, p. 99, sq.); Esth. R. to I, 2 קדירתא דדרניש (read: קתידרא); Ex. R. s. 43 ק' עשו לו ... כק' וכ' they made for him (Moses) a seat like the scholars' cathedra in which one sits and yet seems to be standing; a. e.—*Pl.* קָתֶדְרָאוֹת, קָתֶדְרָיוֹת, קָתִיד'. Y. Succ. V, beg. 55[a] ושבעים ק' וכ' seventy gilt chairs were there (in the synagogue of Alexandria), beset with precious stones &c.; Bab. ib. 51[b]; Tosef. ib. IV, 6 שבעים ואחת ק'. Y. Ber. VI, 10[d] top; a. e.

קָתִיד', קָתְדִין m. (καθέδριον) same. Y. Yoma IV, 41[c] top כמלך ... על ק' שלו like a king seated on his chair. Gen. R. s. 44 ק' דדין לקבל ק' דדין the chair of one opposite that of the other; a. e.

קְתוֹלִיכוֹס, v. next w.

קָתָלִי, קָתוֹלִיקוֹס m. (καθολικός) *financial officer, controller,* esp. *catholicos,* an officer of the Temple treasury. Ex. R. s. 37, beg. ק' ... ומנהו וכ' למלך like a king that had a friend, and when he wanted to appoint a controller, he appointed him over his entire treasury; Y'lamd. to Gen. XLIX, 1 quot. in Ar. קתולכוס (corr. acc.). Num. R. s. 18 קרח שהיה ק' וכ' Korah who was the controller of Pharaoh's palace and had in charge the keys &c. Y. Shek. V, 49[a] קתילקוס, קתילקון, קתילקרס (Bab. ed. קתלוקן, קתלוקן; corr. acc.); a. e.—*Pl.* קָתוֹלִיקִין. Ib. ארן פיחתין משני ק' (Bab. ed. a. ed. Zyt. כחל', corr. acc.) there were never less than two catholici in the Temple treasury.—Cant. R. to VII, 9 (expl. פחותא, Dan. III, 2) קתאליקי (some ed. קאת'), read קָתוֹלִיקֵי or קָאת' (ch. pl.) controllers.

קְתוּנְיָא, Targ. Y. Num. XXXI, 23, v. קִיתוֹנָא.

קְתִילִיקוֹן, קוֹס ..., קוֹס ..., v. קָתוֹלִיקוֹס.

קְתְכִי, v. קוּתְבִי.

קָתָלָא, *pl.* **קָתָלֵי,** v. כּוֹתְלָא.

קָתוֹלַיקוֹס, קִין ..., יקוֹס ..., v. קָתוֹלִיקוֹס.

קָתַר* m., *pl.* **קָתְרִין** (cmp. קָשֶׁה) *hard, rocky substances, bowlders.* Y'lamd. to Lev. XXVI, 3 quot. in Ar. (ref. to Lev. XXVI, 4, a. 19) [read:] ונתנה הארץ יבולה ואין הארץ מתקנת לכם ק' ואת ארצכם כנחושה הרי הארץ מתקנת לכם ק' 'and the land shall yield its increase', and the land shall not generate bowlders for you, 'and your earth as brass', behold, the land shall generate bowlders for you; [Landau: *'thorns and thistles,* v. Löw, Pfl., p. 341; v. however, next w.]

קָתָרָא m. (preced., cmp. also קתלא a. כחלא; v. P. Sm. 3777) *rocky cleft.*—*Pl.* קָתְרִין. Targ. Prov. XXX, 26 (ed. Lag. קָתָארֵי; h. text סלע).

קַתְרוֹס I *cedar,* v. קַדְרוֹס I.—[Tosef. Ukts. I, 6, v. קִרְנָדָא.]

קַתְרוֹס II pr. n. m. *Kathros.* Pes. 57[a] בית ק' name of a priestly family, (supposed to be identical with Καν-θηρᾶς, Jos. Ant. XX, 1, 3); Tosef. Men. XIII, 21 קַדְרוֹס.

קַתְרוֹס III m. (κιθάρα, κίθαρις, prob. of Semitic origin) a kind of *lute* or *lyre.* [Dan. III, 5, K'thib קִיתְרוֹס] Targ. Is. V, 12 (some ed. קנתרוס; h. text תֹּף!).—*Pl.* קַתְרוֹסִין. Targ. Koh. II, 8.

ר

ר *Resh,* the twentieth letter of the alphabet. It interchanges with ל, v. ל; with ד, e. g. גָּרַר a. גָּדַר, צָרַר a. צָדַר.—It is frequently inserted between the first and the second radical letters, forming Parel verbs or nouns, e. g. גִּרְבֵּל, שַׁרְבִּיט, קִרְטֵם. It is sometimes a formative letter added at the end, e. g. חֲלֵיטַר, קִנְטַר.—ר dropped at the end, e. g. אֲמַר = אֲמַרִי.

ר', as a numeral letter, *two hundred,* v. א'.

ראבג, Targ. Prov. XVIII, 8 מראבגן some ed., read: מדאבגן, v. דַּאֲבַן.

רָאֵג, רָאֵג m. (part. of רוג = רגג) *desirous for, coveting, anxious for.* Targ. Prov. XII, 12. Ib. XXI, 26.—*Fem.* רָיְרָגָא, רָרְגָא. Ib. 10.

רַאגְנִיוֹת, Tanḥ. Naso 12, v. רוֹטֶנְיִית.

רַאגַנְתָּא f. pl. (preced. art.) *gratification of desires, caresses.* Targ. Prov. VII, 18 ed. Ven. (oth. ed. רְגַאגַנְתָּא; ed. Lag. רגאתא, corr. acc.; h. text אהבים).

רָאדוּ, v. רָדָה III.

רָאדָיָא, v. רַדְיָא.

רָאָה I, v. ראי.

רָאָה II f. (b. h.) *raah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63ᵇ ר' זו איה ... ר' רָאָה ור', v. רָאָה II. Ib. שרואה ביותר *raah* is the same as *ayah*, and it is called *raah*, because its sight is exceedingly acute (ref. to Job XXVIII, 7).

רַאוּמַטִיקוֹס m. (ῥευματικός) *subject to, afflicted with flux* or *rheumatism.* Lev. R. s. 19 נעשה ר' (not 'ד; Ar. רמתיקוס, ed. Koh. אירומתקוס), v. עָצֵל.

רָאָה, רְאִי (b. h.) [*to meet with,*] 1) *to see.* Ber. IX, 1 הרואֶה מקום וכ' he who sees (comes to) a place &c. Ib. 56ᵇ הרואה נהר בחלום he who sees a river in his dream. B. Bath. 82ᵃ כל שרואה פני חמה, v. גָּזַע. Gen. R. s. 56 רואים אתם ... רואה do you see what I see? Ex. R. s. 3 אתה רואה ראיה אחת וכ' thou seest only one vision, but I see two; אתה רואה אותן באין וכ' thou seest them come to Sinai and receive my Law, but I see &c. B. Mets. 73ᵇ רָאִיתָ שאינו וכ' if thou observest that he does not conduct himself properly; a. v. fr.—Snh. 52ᵃ הֲנִרְאֶה מי וכ' (Ms. M. הא נראה) well, we shall see which &c., v. קָבַר. Sabb. 150ᵃ לא יאמר ... הנראה שתעמוד וכ' one must not say to one's neighbor (on the Sabbath), well, we shall see (I am confident) that you will be with me in the evening (for business); Ab. Zar. 7ᵃ (Tosaf. = חֲנִרְאֶה בעיניך) *Nif.* is it pleasing to thee?); Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 11 נראה ed. Zuck. (Var. הנ'). Sifré Num. 84 הנראה שתגיע עמנו וכ' be sure to arrive with (meet) us at &c. Ib. הנ' שתעמידני וכ' be sure to wake me up, for I &c.—ר' קרי, ר' דם &c. *to have an attack, be affected with.* Yeb. 76ᵃ לא ר' קרי מימיו he never had a nightly pollution. Zab. I, 1 ר' אחת ... ובשלישי ר' שתים (sub. זיבה) if he felt one attack of gonorrhœa ..., and on the third day he had two attacks. Ber. III, 6 רָאֲתָה נדה (sub. דם) felt menstruation. Ib. 26ᵃ ר' זיבה felt a flux; a. fr.—2) *to reflect; to reason; to consider.* B. Bath. 83ᵃ כאילו וכ' רואין ... we consider the central vine-trees as if not existing. Erub. I, 5 רואין אותה מחבת ... we consider it (the cross-piece of straw or reeds) as if it were of metal; עקומה רואין וכ' if it is curved, we consider it as if it were straight. Gen. R. l. c. חזי רואה דמרו וכ' look upon the blood of this ram, as if it were the blood of &c.; a. v. fr.—מה ר' what did he see?, *what was the reason*; in gen. *why*? B. Bath. 123ᵃ מה ר' יעקב שנטל וכ' what reason had Jacob to take the birthright from Reuben? Pes. 53ᵇ מה רָאוּ ... שמסרו וכ' what did Hananiah, Mishael and Azariah have in mind (how did they reason) when they were ready to give up their lives &c.? Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנשטפו וכ' why were the men of the flood drowned &c.?; a. fr.—3) *to see the reason of, to like, choose, prefer, approve of.* Keth. XIII, 3, sq. רואה אני את רבבי וכ' I like the opinion of Admon. Ib. 109ᵃ כל מקום שאמר ... רואה אני וכ' wherever R. G. said, I like &c., that opinion is the adopted rule. Ab. II, 7 ... רואה אני מדבריכם I prefer what El. ... said to what you said; a. fr.—*Part. pass.* רָאוּי; *f.* רְאוּיָה; *pl.* רְאוּיִין, רְאוּיִים; רְאוּיוֹת *chosen, selected; designated, predestined; fit, worthy, adapted* (v. חָזַר). Bekh. 59ᵇ, a. e. מנין הר', v. מִנְיָן. Ḥull. 83ᵇ, a. fr. כל הר' לבילה whatever is capable of being mixed, v. בִּילָה. Nidd. VI, 4 כל הר' לדון וכ' whoever is fit (authorized) to give judgment in a criminal court, is fit &c. Sabb. 89ᵇ ר' היתה יעקב וכ' Jacob was destined to go down to Egypt in iron chains, but his merits were the cause (that no such force was used). Snh. 107ᵃ ר' היתה וכ' Bathsheba ... was predestined (as wife) for David, only he anticipated fate, v. פָּגַע. Ber. 4ᵃ ר' הרו ישראל לעשות וכ' it had been intended that a miracle be performed for the Israelites in Ezra's days, as it has been in Joshua's time, but sin was the cause (that it was not done). Nidd. 60ᵃ ר' לראות fit (old enough) to have menstruation; a. v. fr.

Nif. נִרְאָה 1) *to be seen, be visible; to appear; to seem.* Gen. R. s. 48 נִרְאִין כאוכלין וכ' they had the appearance of eating, one course after the other being removed. Pesik. R. s. 21 בפנים הרבה נ' להם וכ' the Lord appeared to them at Sinai with various expressions of countenance. Pesik. Vayhi, p. 5ᵃ הנראין ... קרסי זהב נראין, v. קֶרֶס. Ḥag. 2ᵃ; Snh. 4ᵇ, a. e. (ref. to יראה, Ex. XXIII, 17) יֵרָאֶה יִרָּאוֹת ... לְיִרָּאוֹת you may read it *yireh* (he shall see, the Lord) or *yeraëh* (he shall be seen): as He comes to see, so does He come to be seen (i. e. he that is blind in one eye is exempt from visiting the Temple. Ḥag. 5ᵇ הנראין ואינן רואין ... הנראין ואינן נראין, v. קָבַל I, *Hif.*—Pes. 53ᵃ שנ' כמקדיש וכ' it looks as if he dedicated his animal as a sacrifice, and were to eat sacred meat outside of the Temple. Ab. II, 3 נראין כאוהבין וכ' they appear to be friends as long as it profits them; a. v. fr.—2) *to become fit, be fit.* Yoma 64ᵃ, v. הָבָה. Succ. 33ᵇ נ' ונרחה חוזר וכ' what had been fit at one time of the Holy Day, and was discarded (on account of a temporary unfitness), may again become fit (for use on the same day); a. e.—3) *to be liked, approved of; to appear reasonable.* Ḥull. 108ᵇ נ' דברי וכ' R. Judah's opinion is acceptable in the event that no stirring has taken place. Ib. 109ᵃ נ' דברי ר' בהא ... בהא R. Judah's opinion is acceptable in such a case, and that of the scholars in such a case. Ber. 33ᵇ נראין ... ר' חייא R. Ḥ. bar Abba reported Rabbi to have said *nirin* (it seems acceptable), contrad. to מגדים a. מגדין; Erub. 46ᵇ; a. fr.

Hif. הֶרְאָה *to cause to see; to show.* Pesik. Shĕk., p. 19ᵃ (ref. to Ex. XXX, 13) כמין מטבע ... והֶרְאָהוּ למשה וכ' the Lord took a sort of a coin of fire from under his throne of glory and showed it to Moses, saying, 'this they shall give', like this &c. Ib. p. 18ᵇ הקטנה ה' לדוד וכ' he (Joab) produced before David the smaller census, the larger he did not. Kidd. 48ᵇ; B. Bath. 165ᵃ, a. e. מראה מקום הוא לו he merely indicated the place to him, v. קָפַד. Ber. 55ᵇ מראין לו חלום טוב is shown a good dream (vision). Ib. הֶרְאוּהוּ חלומו וכ' was shown his own dream and the

interpretation of his fellow prisoner's dream. Ab. Zar. 5ª ח' לו חקבה"ח לאדם דור וכ' the Lord allowed Adam to see each coming generation and its preachers &c. Taan. 10ᵇ אל תַּרְאוּ עצמכם וכ' I; a. v. fr.—ח' פנים *a)* [*to show a (friendly) face,*] *to visit* the mourner. Y. M. Kat. III, 82ᵇ מפני . . . לְהַרְאוֹת וכ' why is it recommended to visit the mourner (on the Sabbath, when no other mourning ceremonies are otherwise observed)? Ib. 83ª bot. אין מראין וכ' a mourner is not visited on New Year's Day &c. Gen. R. s. 100; a. e.—*b) to enlighten, convince by clear argument.* Snh. 93ᵇ (ref. to אִישׁ תֹּאַר, I Sam. XVI, 18) שמראה פנים בהלכה he makes faces shine when he argues; Num. R. s. 13; (Ruth R. to II, 1; Yalk. Sam. 125 שמאיר); a. e.

Hof. הוּרְאָה *to be shown.* Y. M. Kat. III, 82ᶜ top אם הוּרְאוּ לו רוב פנים if most of the faces have been shown him, i. e. if the majority of comforters have been to see him (v. supra).

Hithpa. הִתְרָאָה *to show one's self.* Taan. 10ᵇ אל . . . שכח וְיִתְרָאֶה בפני הצבור if he forgot and ate and drank (in a place where a fast is held), he must not show himself before the people.

רְאִי I, **רֵאִי** m. (b. h.; preced.) 1) *sight.* Tosef. Hor. II, 5; Gitt. 58ª . . . יפה עינים וטוב ר' תינוק there is a boy in prison . . . 'fair of eyes and goodly to look upon' (I Sam. XVI, 12). Lev. R. s. 20, beg. (ref. to I Sam. l. c.) טוב ר' בהלכה וכ' 'goodly to look upon' in legal decision; whoever looked up to him recalled what he had learned.—2) (v. הֶרְאִי I) *aspect, nature of a case.* B. Kam. 3ᵇ sq. לא ר' הקרן . . . כר' השן וכ' the case of goring, when nobody is benefited by the damage done, is not analogous to the case of damage by the tooth &c. Zeb. 5ª . . . לא ר' זה כר' זה the nature of this (the burnt-offering) is not analogous to the nature of that (the guilt-offering): what is common to both is that &c.; Kidd. 21ª; a. fr.

רְאִי II m. (v. Rashi to Nah. III, 6) = רֵעִי II, *excrement, discharge from the bowels.* Sifra M'tsorʿa, Zabim, Par. 1; Makhsh. VI, 7.—[Sabb. XX, 4 (140ᵇ) מפני הר', Mish. Nap. a. Pes., v. Rabb. D. S. a. l. note 90, v. רֵעִי I.]—ר' בית *digestive organ, crop, maw.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX מה אם . . . את בית הר' וכ' where the Scripture permits the use of the digestive organ (the maw of ruminants) &c.; כאן שפסל בית הר' וכ' here (in the case of fowls) where the Scripture rejects the digestive organ (the crop) &c.—[Kel. XVII, 2 בית הר' ed. Dehr., v. רֵעִי II.]

רְאִיג, v. רָאַג.

רְאִיָּה, רֵאִיָּה f. (רָאָה) 1) *seeing, look, glance.* B. Bath. 2ᵇ חיזק ר' לאו וכ' the discomfort of being exposed to (a neighbor's) sight is no claimable damage; ib. 3ª; 59ᵇ. Nidd. 31ª רְאִיַּת העין the faculty of sight. Gen. R. s. 9 (ref. to Gen. I, 31) מלך . . . ר' אחת וכ' when a human king builds a palace, he casts one (examining) glance at the upper stories and another at the lower; אבל . . . ר' אחת but the Lord casts one look at both; ר' אחת . . . העוה"ז with one glance the Lord surveyed this world and the world to come; Yalk. ib. 15 בר' מרחוק ר'. Lam. R. to V, 1 *raah* is used for looking from a distance, v. הַבָּטָה; a. fr.—*Pl.* רְאִיּוֹת, רְאִיּוֹת. Ex. R. s. 3 (ref. to רָאֹה רְאִיתִי, Ex. III, 7) ואנכי רואה שתי ר' v. רָאָה; Tanḥ. Sh'moth 20; Ex. R. s. 42; a. e.—2) (sub. קרי, דם, זיבה &c.) *feeling, affection, attack.* Zab. I, 1 הרואה ר' אחת של זוב he who has had one attack of gonorrhœa. Ib. 6 מקצת הר' מהיום וכ' one of the attacks on one day, and another on the day after; a. fr.—*Pl.* as ab. Nidd. 37ᵇ מטמיא בר' כבירים becomes unclean by a certain number of attacks (even if they all be on one day) as well as by a certain number of days. B. Kam. 24ª קרבה רְאִיּוֹתֶיהָ if she had her attacks at short intervals; ריחקה ר' at long intervals; a. e.—3) (with ref. to Ex. XXIII, 17) *appearance in the Temple, pilgrimage.* Ḥag. I, 1 חכל חייבים בר' וכ' all (males) are under obligation to appear in the Temple, except &c. Ib. 2 הר' מעה כסף the pilgrim's burnt-offering must be worth a m'ʿah of silver (v. רָאיוֹן). Ib. 7ª (ref. to רָאיוֹן, Peah I, 1) רְאִיַּית פנים בעזרה it means the appearance in the Temple (has no limits, you may visit the Temple during the festive season as often as you desire); (another opinion) ראיית פנים בקרבן it means the visit connected with a sacrifice (and you must offer a sacrifice as often as you appear); Y. Peah I, 15ª bot. [read:] מתניתן בר' פנים אבל ר' קרבן יש לה שיעור the Mishnah in saying that *reayon* has no limits refers to the number of appearances, but as regards the visit attended with sacrifice, it has a limit (as to the minimum value of the sacrifice). Ḥag. 6ª עולה . . . עולת ר' חואי the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 15) was the offering of appearance before God; a. fr.

רְאִיָּה, רַאְיָה f. (preced. wds.) *evidence, proof.* Eduy. II, 2 לא ראינו ר' (Bab. ed. ארץ לא ראינו ר') 'we have not seen' is no evidence (that an act did not take place); Zeb. XII, 4; Keth. 23ª. Ib. 15ᵇ (in Chald. dict.) אייתי ר' דישראל את produce evidence that thou art an Israelite. Snh. III, 8 כל זמן שמביא ר', v. סָתֵר II. B. Kam. III, 11, a. fr. עליו הר' it rests on him to produce evidence, v. יָצָא. B. Bath. 154ª top במאי ר' wherein must his evidence consist? ר' בעדים evidence by producing witnesses; ר' בקרום חשטר evidence by which the document is identified. Pes. 15ª, a. e. אין הנדון דומה לר' the case under discussion is not parallel to the evidence (the case which you cite is not analogous). Ber. 2ᵇ, a. fr. אע"פ שאין ר' וכ', v. זָכָר; a. v. fr.—*Pl.* רַאְיוֹת. Snh. l. c. כל ר' שיש לך וכ' whatever new evidences you may have, you must produce within thirty days. Y. Shebu. VI, 37ª top בכופר בראיותיו when the opponent contests his evidence. Gen. R. s. 36, end, v. הַבְרָעָה; a. e.

רְאָיָה (b. h.) pr. n. m. *Reaiah.* Tanḥ. Ki Thissa 13 (ref. to I Chr. IV, 2) שהראה וכ' Bezalel was surnamed Reaiah (v. preced.), for the Lord showed it to all Israel that &c.

רִיאָיוֹן, רַאְיוֹן m. (רָאָה, v. רְאִיָּה) *the appearance in the Temple, pilgrim's visit*; (sub. עולת) *the pilgrim's burnt-offering.* Peah I, 1; Y. ib. 15ª bot.; Ḥag. 7ª, v. רְאִיָּה; a. e.

רַאֲיָה, רְאִיָּה, v. רְאָיָה.

רָאִים, v. רָאֵם.

רֵיאָמָא, רֵימָא ch. = next w. Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. O. ib. XIV, 5 רימא (Y. רימנין; h. text רישן). Targ. Ps. XXIX, 6 בן ר' Ms. (ed. בר רֵמְיָא; ed. Wil. בר רָ').—B. Bath. 73b; Zeb. 113b, v. אוּרְזִילָא.

רָאֵם m. (b. h.; רום = ראם) *r'em, wild-ox* (v. Schr. KAT2, p. 584). Gen. R. s. 31 ר' לא . . . אבל וכ' the *r'em* did not enter (the ark) with him (Noah), but his whelps did; Yalk. Job 926, v. גּוּר III. Midr. Till. to Ps. XCII, 11 מה ר' הזה וכ' as the *r'em* has high horns and gores in all directions &c. Ib. to Ps. XXII מצא את הר' ישן וכ' he (David) found a *r.* asleep in the desert and thought it was a mountain; ib. אני . . . כקרני הר' הזה I will build thee a Temple of one hundred cubits, as the horn of this *r.*; ib. כיון שראה הר' וכ' when the *r.* saw the lion, he was afraid and crouched &c.; Yalk. ib. 688; a. e.—*Pl.* רָאֵמִים. Ib.

רָאִים, רָאֵם = רוּם, *to be high.* Targ. Ez. XXXI, 10 ed. Lag. (oth. ed. רָמָתָא) רָאֵימָתָא. Ib. ראים. Targ. Is. XLIX, 11 ed. Lag. (oth. ed. ירומון) יראמון. Ib. LII, 13 ed. Lag. (oth. ed. ירום) יראם; a. e.—Part. רָאִים. Targ. Hos. XIII, 6; a. e.

רָאמָא f. (preced.) *height.*—*Pl.* רָאמָן. Targ. O. Deut. XXXIII, 15 ed. Berl. (oth. ed. רָמָן).

רֵיאָמָא, v. רֵימָא.

רָאנִי, part. of רְנִי.

רַאנִיוּת, v. רוֹנָנִית.

רָאסָן part. pl. of רָסִי.

רָאעָתָא f. pl. (רוּעַ I) *sounding the trumpets* at public fasts. Targ. II Esth. IX, 31 ed. Ven., a. Var. ed. Lag. (ed. Lag. תעניתא, oth. ed. צלותהון).

רָאשׁ *poor*, v. רָשׁ.

רֹאשׁ m. (b. h.) *head, point; beginning, heading; main thing, principal.* Ḥull. IV, 1 הוציא את ראשו וכ' if the embryo put forth its head, although it withdrew it again. Gen. R. s. 71, beg., v. סוֹף. Midr. Prov. to I, 7 ר' הפרק ר' חמסכתא ר' הפרשה the heading of a chapter, of a treatise, of a section.—Meg. 12b ר' השנה ר' החדש &c., v. respective determinants.—Meg. 12b קופץ בר' ר'—הֲדָרוֹט, v. בַּת ר', v. בַּת II.—Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to יתן וביתן, Lev. XXVI, 43) וכי ר' בר' פרעתי מהם וכ' did I collect from them full amount for full amount? did I not collect only one hundredth of their sins before me? Snh. 3a sq. ממון שאינו משתלם בר' הוא an indemnity not for the exact amount (more or less). B. Kam. 65b (ref. to Lev. V, 24) . . . ממון בר' מוסיף חומש וכ' where the indemnity is for the full amount (and no more), the fine of a fifth is added, but where it is not for the exact amount (but more) &c.; a. v. fr.—מֵר' from the beginning, *over again.* Ab. Zar. 3a תנה לנו מר' וכ' give us it (the Law) over again, and we will observe it.—*Pl.* רָאשִׁין, רָאשִׁים. Ḥull. II, 2 חשוחט שני ר' כאחד if one cuts two heads at one time. Ḥag. 13a רָאשֵׁי פרקים, v. פֶּרֶק; a. fr.—Trnsf. *a) chief, magistrate, leader, president.* Y. R. Hash. I, 57b bot. ר' גדר היה וכ' it was the chief magistrate of Gadara &c., v. רֹאשִׁית; Bab. ib. 22a שופר ראשָׁה וכ' Sh. the chief &c. Sabb. 33b; Ber. 63b, v. מְדַבֵּר. Ib. 57b, v. יְשִׁיבָה. Y. Hor. III, 48b bot. ר' משמר the chief of the Temple guard; ר' בית אב the chief of a priestly family. Ib. [read:] ר' וזקן ר' קודם שאינו ר' וכ' as between the chief (the Nasi, of the academy) and an elder (scholar), the chief has the precedence, for none can be chief unless he has been an elder; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. משה הקדים ר' לזקנים Moses placed the chiefs before the elders (Deut. XXIX, 9). Gen. R. s. 61 כולהון ראשי אומות הן they are all (names derived from) tribal chiefs (v. לוּפֶר, a. correct citation acc.); a. fr.—*b) cross-beam.* Neg. XIII, 2, v. פְּתִין.—*Pl.* as ab. Ib. נראת בר' Bab. ed. (Mish. ed. *sing.*) if the leprous spot appeared on the cross-beams.—*c)* ר' תור (Chaldaism) [*ox-head,*] *triangle, wedge.* Kel. XVIII, 2 כיצד . . . ר' ח' how is a piece of furniture with an arched top-piece measured? By drawing an equilateral triangle circumscribing the curve. Kil. II, 7 חיה ר' ח' חטים וכ' if a triangular point of a wheat field is wedged in a barley field. Ib. III, 3. B. Bath. 62a (if the seller defined the limits of his field by describing one long side and one short side) ויקנה כנגד ר' ח' why not let the buyer have possession of an 'ox-head', i. e. draw a trapezoid with the two unequal sides?—*Pl.* רָאשֵׁי תוֹרִין. Y. Erub. I, 19c bot.

רֵאשָׁה, רֵאשָׁא ch., v. רֵישׁ II.

רִאשׁוֹן m. (b. h.; preced.) *first.* ר' ר' *one after the other.* B. Hash. 17a, v. עָבַר; a. fr.—Gitt. V, 8 כהן קורא ר' וכ' a priest reads (from the Torah) the first, and after him &c. Ib. 59b לפתוח ר' ולברך ר' ולהטול . . . ר' to be the first in opening a meeting, the first in saying the blessing &c., v. פָּתָח I; a. v. fr.—Esp. *a)* ר' (or ר' לטומאה) *first degree of uncleanness, original cause of uncleanness.* Toh. II, 2 האוכל אוכל ר' ר' he who eats food of the first degree of uncleanness becomes himself unclean in the first degree. Ib. 3 חר' שבחולין טמא ומטמא secular food of the first degree of uncleanness is unclean and makes unclean. Ib. 4; a. v. fr.—*b)* ר' *the person with whom a relationship begins, direct relative* (brothers with reference to their respective issues). Snh. 28a, a. e., v. שֵׁנִי.—*c)* ר' (כלי) *a vessel direct from the fire.* Ḥull. 104b; a. fr.—*Pl.* רִאשׁוֹנִים. Yoma III, 11 על הר' נאמר וכ' to the former was applied the verse &c. Sabb. 112b אם ר' בני וכ' if those before us were sons of angels, we are sons of men, and if those before us were sons of men, we are &c. Ib. 56b מקיש ר' לאחרונים the Scriptural text compares the predecessors to the successors. Erub. 64b דורות הר' the earlier generations; a. fr.—*Fem.* רִאשׁוֹנָה. Ned. 91a, v. מִשְׁנָה. Keth. 82b בר' in former days, originally. Ned. XI, 12 בר' היו אומרים וכ' originally the law was that &c.; a. fr.—[Y. Taan. II, 65a top בראשונה on its (the year's) first day (R. Hash. 16b בתחילתה).]—*Pl.* רִאשׁוֹנוֹת. Ber. 13a משכחות את הר', v. צָרָה II. Ib. 34a ר' (שלש) the first three sections of the Prayer of Benedictions. B. Kam. 54b, v. הִיבֵּר; a. v. fr.

רַב II m. (preced.) 1) *superior, master.* Gitt. 23b העבר . . . רַבּוֹ של חבירו אבל לא מיד רַבּוֹ שלו a slave may receive a deed of manumission in behalf of a fellow slave at the hand of his fellow's master, but not at the hands of his own master (if both slaves belong to the same master). Ab. I, 3, v. עֶבֶד. Ḥag. 5a, v. מָצָא; a. fr.—2) *teacher.* Ber. 63b יאמרו הרב בכעס וכ' they will say, the teacher (the Lord) is angry, and the disciple (Moses) is angry, what is to become of Israel? Ib. כל תלמיד . . . רבו וכ' a student with whom his teacher is angry for the first time, and who keeps silence. Eduy. I, 3, v. לָשׁוֹן. Ab. I, 16 עשה לך רב וכ' get thyself a teacher, and be relieved of doubt. R. Hash. II, 9 רַבִּי ותלמידי רבי וכ' my teacher and my pupil; my teacher in wisdom &c.; v. רַבִּי.—M. Kat. 9a, a. fr. למדתני רַבֵּינוּ thou, our teacher, hast taught us; v. רַבָּנוּ; a. v. fr.—Esp. רַב *Rab, a)* title of the Babylonian Amoraim. Pes. 52b; a. v. fr.—בי רב the school of, v. בֵּי.—*b)* surname of Abba Arekha, the founder of the academy of Sura in Babylonia (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[4] IV, p. 312, sq.; Fr. M'bo, p. 122b). Ḥull. 95b כולהו שני דרב וכ' as long as Rab lived, R. Joḥ. addressed his letters to Babylonia, 'to our teacher in Babylonia.' Ab. Zar. 10b אדרכן שמשיה לרב Ḥ. (a Parthian ruler) attended (associated with) Rab. Y. Peah VI, 19c רב כד נחת לתמן when Rab came down to Babylonia. Erub. 50b, a. fr. רב תנא הוא ופליג Rab is a Tannai and has a right to differ (with other Tannaim). Nidd. 24b, a. fr. הלכתא כרב וכ', v. אִיסּוּרָא; a. v. fr.—סַגְּרָא, v. ספרא דבי רב, ספרי דבי רב.—*Pl.* רַבּוֹת (only with suffix). Taan. 7a, a. e. מִרַבּוֹתַי, v. לָמַד. Shebu. 47a רַבּוֹתֵינוּ שבבבל וכ' 'our teachers in Babylonia' means Rab and Samuel. Y. Gitt. VII, 48d top ורבותינו אמרו and our teachers said; מנו רבותינו וכ' who are meant by 'our teachers'? Ib., a. e. רבותיני . . . בשלשה on three occasions R. Judah (with his court) is quoted as 'our teachers.' Y. Sabb. V, end, 7c רבותינו שבגולה our teachers in the diaspora (Babylonia, v. supra); Y. Bets. II, 61c bot. Y. Meg. I, 70d כתבו אגרת ושלחו לרבותינו שהן וכ' they (Mordecai and Esther) wrote a letter addressed 'to our teachers (in Palestine) that be', saying to them &c.; a. fr.—*Fem.* רַבָּה *mistress.* Ruth R. to II, 5 רַבָּתָהּ וכ' her mistress (Naomi) &c., v. רָפָה.

רַב, רָבָא ch. same, 1) *large, great, numerous; senior.* Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Y. Deut. I, 28. Targ. Gen. I, 16. Ib. X, 21 (Y. ed. Vien. רָבָּה); a. fr.—[In Talmudic literature mostly רַבָּה, q. v.]—2) *chief, master, teacher.* Targ. I Sam. XXII, 14 (h. text סָר). Targ. Gen. XXXVII, 36 (Y. II שלישא; h. text סריס). Ib. (h. text שַׂר). Ib. IV, 20, sq. Targ. Job III, 18 ינקי בית ר' school children; a. fr.—Targ. I Chr. XI, 22, v. סָגְנָא.—R. Hash. 31b . . . לאו אירח לרבית רַבָּךְ it is not customary to say to one's own teacher, 'thy teacher' (has said &c.). Ab. Zar. 17b רַבָּן של וכ', v. בֵּי; a. fr.—*Pl.* רַבִּי *school, academy.* Snh. 33b, a. e. זיל קרי בי רב הוא this is a case when you may say, 'go and learn it (in the Bible) at school', i. e. an erroneous judgment of such a nature must be reversed. Erub. 22a הוה קאזיל לבי רב left home in order to study; a. fr.—V. בֵּי.—*Fem.* רַבְתָּא, רַבְתָּה. Targ. Jer. XLVIII, 34. Targ. Gen. XXVII, 34. Ib. XIX, 31; a. fr.—*Pl.* רַבָּתָא, רַבָּתָה. Y. Snh.

רַאשׁוֹנִי m., **רִאשׁוֹנִית** f. (b. h. רִאשׁוֹן) same. Pesik. R. s. 44 עשה את האחרונים ר' (not האחרונים) make what thou hast threatened as the last punishment the first; (Yalk. Hos. 531 אחרונה ראשונה).

רַאשׁוֹת f. pl. = מְרַאֲשׁוֹת. Tanḥ. B'midb. 9 . . . כדי מרגלותיו ויחנה בראשותיו the distance covered in taking a thing from the bottom of a bed to its top-side; (Tanḥ. ed. Bub. ויחנה במראשותיו).

רֵאשִׁית f. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) 1) *beginning; first-ling, first gift.*—בר', v. בְּרֵאשִׁית.—Ḥull. XI, 1, a. e., v. גֵּז. Ib. 136b ששירית ניכרין ר' a first gift the remainder of which is distinguishable (not the entire mass); ib. כל גזרי ר' all my shorn wool be dedicated as priest's gift; a. e.—2) *magistracy, office.* Y. R. Hash. I, 57b bot. והעבירו מראשיותו he removed him (the chief magistrate of Gadara) from his office; (Bab. ib. 22a מגדולתו).

רֵאשִׁיתָא, v. רֵישִׁיתָא.

רֵאשָׁנָא, v. רֵשָׁאנָא.

רַאתָן m. (רתת=ראת) [*nervous trembling,*] *a certain skin disease attended with extreme weakness.* Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Gen. XII, 17) פרעה בר' לקח Pharaoh was smitten with *raăthan.* Ib. כ"ד מיני . . . אלא ר' בלבר there are twenty-four kinds of skin diseases, but there is none for which connection with woman is bad, except *raăthan*; Y. Keth. VII, end, 31d.—בעל ר' *one afflicted with raăthan.* Bab. ib. 77b; Tosef. ib. VII, 11; a. fr.

רַב I m. (b. h.; רבב) *large, great; much.* Y. Yeb. XII, 12c bot. (in Chald. dict.) לא הוה לבן רב וכ' they would not have dared to do so. Ber. 62b (ref. to II Sam. XXIV, 16) the Lord said to the angel, טול לי רב שבהם וכ' take me the greatest of them in whom there is (merit enough) with which to pay their debts (sins); a. e.—*Pl.* רַבִּים, רַבִּין. Keth. 8b שתו ר' ישתו many have drunk (the cup of mourning), many shall drink. Yeb. 63b (from Ben Sira) נטע ר' מתוך וכ' keep the many off thy house, nor bring every body to thy house. Ib. יהיו דורשי וכ' let thy well-wishers be many, but reveal a secret to one out of a thousand. Ab. Zar. 43b (in Chald. dict.) שאני ר' where several people meet to pray, it is different. Ib. שכיחי ר' גבייהו many people are usually with him. Ber. 9a, a. fr. יחיד ור', v. יָחִיד; a. fr.—Esp. רַבִּים *community, public.* Y. Meg. III, 73d בה"כ של ר' a synagogue belonging to a community, opp. יחיד של. Bab. ib. 28b הספד של ר' funeral ceremonies in a case of public mourning (for a public man), opp. יחיד של. Sabb. 67a צריך . . . לר' ור' וכ' should make his trouble known to the people, and the people will pray for him. Ab. V, 18. Ber. 8a תפלתן של ר' congregational prayer; a. v. fr.—בְּרַב *in public.* Ib. 61b; a. e., v. קָהַל. B. Mets. 58b, v. לָבַן II; a. fr.—*Fem.* רַבָּה. Gen. R. s. 33 (ref. to Ps. XXXVI, 7) עד תהום ר' . . . את מדקדק thou dealest strictly with them (the wicked) (searching their doings) 'to the great deep'; a. fr.—[Ib. s. 27, v. רָבַב.]—*Pl.* רַבּוֹת. Ḥag. 5a (ref. to Deut. XXXI, 21) צרות ר' ורעות Ms. many troubles and evils, v. מָצָא; a. e.—[מדרש רַבּוֹת, v. מִדְרָשׁ.]

X, 29[a] top אתה עבדת ר' וכ' (not עברת) thou (Doeg) hast done great things, turn thou around &c.—V. רַבָּתָא.

רָבָא, v. רַבִּי.

רָבָא (רַבָּא) pr. n. m. (= רב בא) *Raba* (bar Joseph), a Babylonian Amora, chief of the academy of Maḥoza (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[4] IV, p. 414 sq.). Keth. 105[b]. B. Bath. 159[b], v. אַדֵּי; a. v. fr.—[Y. Bets. I, 60[b] ר' אבא בר רבא, read: אמר בא.—Y. Yeb. IV, 6[a] ר'.]

רָבָא, *pl.* רִיבָא, v. רִיבָא.

רָבַב (b. h.) 1) *to be great, numerous.* M. Kat. 28[b] רַבּוּ עוונותיו many are his sins. Gen. R. s. 27 (expl. רבה, Gen. VI, 5) רַבָּה וְהוֹלֶכֶת was growing more and more; a. e.—Denom. רב.—2) *to line*, v. infra.

Pi. רִיבֵּב *[to make strong, thick,] to line.* Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שֶׁרִבְּבָתָן, v. רָבִיב.—Esp. *to line a skin with pitch* (v. חֵמָת). Ab. Zar. 33[a] נכרי רִיבְּבָן ... וישראל נותן וכ' if a gentile pitched them and tanned them, and an Israelite puts wine into them; Tosef. ib. IV (V), 10 גוי עובדו וזופתו ed. Zuck. (Var. ורובבו, ורובדו, ורובבין, ורובדו, v. ed. Zuck. note); Y. ib. II, 41[b] bot. עובדן ודיבבן, v. רָבַב I.—[Yalk. Cant. 988 צפויות מרבבת, some ed. מרכבת, read: מְכֻבָּדֶת, as Num. R. s. 13.]

רָבַב ch. same, *to be great*, esp. *to be a teacher, be in office.* Y. M. Kat. III, 83[b] top כגון אנן דרבבינן משגחין וכ' such as we, who are teachers: people look up to us to answer their questions; ib. ואנן אפי' רבבינן וכ' and we, although we are teachers, we know not &c.

רָבָב m. (v. רָבַב *Pi.*) *a thick, viscid mass, fat; grease, pitch* &c. Sot. 49[a] מוכרי ר' אילמלא ... but for David's prayer, all Israelites would be sellers of grease. Zeb. 98[b] ר' על בגדו וכ' grease on a garment is an unlawful interposition (at its immersion), but if he is a seller of grease &c. Sabb. 20[b] ר' של (מדורה) a fire made with fatty substances. Ib. 78[b] ר' כדי לסוך וכ' fat, as much as is required to smear under a small cake. Ib. 114[a] כל ת"ח שנמצא ר' וכ' a scholar on whose garment there is a greasy stain &c.; Rabina said, רבד איתמר the word *rabad* was used (by R. Joḥanan), v. רָבַד.

רַבְּבָא = רַבִּי אַבָּא. Ḥull. 93[a] Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. notes 4, 6, 7); a. e.—Cmp. רָבָא.

רִבְבָה f. (b. h.; רָבַב) *large quantity, myriad.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) ועמדו ... זו' מיעקב from her (Rebekah) arose chiefs (*allufim*) of Esau, and myriads of Jacob; a. e.—*Pl.* רִבְבוֹת, constr. רִבְבֵי, רִיבְבֵי. Ib. s. 89 (play on רוֹחֲבִים, Ps. XL, 5) הָמוֹן רִיבְבֵי רַבְרְבָיָא שהם וכ' (he regarded not) the noise of the myriads of great (boastful) men, for they turn after lies (v., however, רַבְרְבָא).—V. רִבּוֹא.

רַבְּבָהּ = רַב אַבָּהּ (רַבִּי). Snh. 22[a] Ms. M. (ed. ר' א'). Pes. 56[a] רב בהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. ר' א').

רִבְבוֹתָא, v. next w.

רִבְבָתָא, **רִבְבָתָא**, **רַבְבְּתָא**, **רַבְבָתָא** f. = רַבְבָּה. Targ. Ez. XVI, 7 (ed. Lag. רבבות). Targ. I Chr. XXIX, 7 (ed. Rahm. ריבבי); a. e.—*Pl.* רִבְבָתָא, רִבְבְוָי, רִבְבָוָי, רַבְבָן, רַבְבָן, רִבְבָן; רִבְבֵי. Targ. Ps. XCI, 7 (ed. Wil. רַבְבוֹתָא; ed. Lag. רִיבְבוֹתָא). II. CXLIV, 13. Targ. I Sam. XVIII, 7, sq.; a. e.

רָבַג (cmp. רָבַךְ) *to pile up promiscuously*, opp. to ערך to arrange. Sifra Vayikra, N'dab, ch. IV, Par. 4 ... רכול ורובג lest you think that he may cast (the pieces of flesh on the altar) and pile them up; Tosef. Zeb. IV, 2 ורובק (read: ורובץ; Var. ורובץ).

רָבַד* (b. h.) [*to strengthen,*] *to line, join, patch.* Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 Var. ורובדו and patches it; v. רָבַב.

רָבָד m. (preced.) *a thick patch.* Sabb. 114[a], v. רָבָב; (cmp. ib. שלאי ע"ג שלאי); [Rashi: *a stain of semen* (?)]

רִי, **רִבְדָּא** ch. same, *patch*; trnsf. (cmp. נְאָתָא) *cicatrix, scab*; ר' דכוסילתא the scab or scar over the puncture made by bleeding, v. כּוֹסִילְתָּא; also *the puncture.* Snh. 93[b] אפי' כר' דכ' וכ' no imperfection, even so much as the mark of bleeding, was on their bodies. Keth. 39[b] (Var. in Rashi a. Ar. תרפתא דסיכורי or דסיכורי), v. כּוֹסִילְתָּא.

רָבָה, v. רבי.

רָבָה m., **רָבָה** f. 1) (= רָוָה) *moist, saturated with liquid*, opp. עבה thick and pulpy. Y. Pes. X, 37[d] top צריכה שתהא ר' וכ' (not צבריה) it (the חֲרוֹסֶת) must be saturated (with wine), which means that it is to remind of blood.—V. רוֹבֶה II.—2) pers. of רָבָה, v. רבי.

רַבָּה I m. = רַבָּא 1) *large, great; senior.* בְּרֵי מיניה, v. קִים.—אַדְּרַבָּא, v. אַדְּרַבָּה.—Y. Shebi. VII, end. 37[c] ודמיא ר' היא כל is this case altogether the same?; Y. Orl. I, 61[b] bot. ודמיה חיא לכל רביה (corr. acc.).—דְּרַבָּה, v. רוּבָּה II.—Midr. Till. to Ps. XVII (ref. to רב, II Sam. XXIV, 16) ר' הוא משכונא גבך ed. Bub. (oth. ed. ר' היא משכוניך, corr. acc.) the pledge thou hast taken (with the death of Abishai) is large enough. Ber. 19[b] ר' אמר וכ' גבורא a great man (scholar) has said something, laugh not at it; Gitt. 55[b]; Nidd. 50[b]. Sabb. 59[b] ר' וכ' גבורא (some ed. רבא), v. אָרִיכָא; Keth. 103[b]. Yeb. 21[b] ר' מגברא ... הא I have heard this from a great scholar. Ib. ר' אבא grandfather. Gen. R. s. 1, beg. ר' חושעיה ר' R. Ḥ. senior (contrad. to זעירא). Y. Yeb. IV, 6[a] ר' חייא ר' R. Ḥ. senior; a. v. fr.—מדרש ר' (*pl.* רַבּוֹת), v. מִדְרָשׁ.—2) *teacher.* Y. l. c. 6[b] top ר' תידעיני ר' דאילפנא דמתניתא what teacher do you mean? a teacher of the Mishnah (a Tannai), or a teacher of tradition? Lev. R. s. 22 ואיפשר כן ר' שאל וכ' can that be? did the teacher ask his pupil? B. Mets. 101[a] ר' כגון דא צריכה a thing like this requires a teacher (to say it)!; a. fr.—*Pl.* רַבָּוָתָא. Snh. 102[b] נפתח בר' (Ms. F. ברברבתא) let us open our meeting with (speaking of our) teachers (opp. to חברין).—*Fem.* רַבְּתָא, q. v.; רַבָּתַי. Yeb. 21[b] ר' אימא grandmother.—(מסכת) אבל ר', v. אֵבֶל.

רַבָּה II pr. n. m. (= רַב אַבָּה) *Rabbah*, name of several Amoraim, esp. *a*) R. bar Naḥmani, chief of the college of Pumb'ditha (v. Grætz, Gesch. d. Jud.[4] IV, p. 400 sq.) Gitt. 3[a].

Hor. 14ᵃ ר' עיקר חרים B. uproots mountains (is ingenious, v. הַר). B. Mets. 86ᵃ; a. v. fr.—*b*) R. Zuṭi (Junior). B. Bath. 120ᵃ. Men. 31ᵇ; a. e.—*c*) R. bar Ḥanah. Snh. 5ᵃ.—*d*) R. bar bar Ḥanah, known for his fables. B. Bath. 73ᵇ; a. fr. [Y. Ber. II, 4ᵇ אבא בר בר ח'.]—*e*) R. bar Abbuha (Abbahu, v. Fr. M'bo, p. 60ᵃ). Bekh. 34ᵃ. B. Kam. 46ᵇ; a. e.—*f*) R. bar Matt'nah. Hor. l. c.; a. e.; a. others.

רַבָּה III f., v. רַב I, II.

רַבּוּ, v. רִבּוּאָה.

רִיבּוֹא, רִבּוֹא m. (b. h.; רְבָבָה) [*large amount,*] *myriad, ten thousand.* Peah III, 8 אחד בר' שבחן Ms. M. (ed. מר') one ten thousandth portion of my property; Tosef. ib. I, 13, a. e. Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ top מאה ר' one hundred myriads (of Denars). Succ. 51ᵇ ששים ר' על ששים וכ' twice sixty myriads, double the number &c., v. כִּפֶּל. Ib. אינה ... וחמשה ר' דינרי זהב Ms. M. (ed. ואחר, v. Rabb. D. S. a. l. note) worth no less than twenty-five myriads of gold Denars; Tosef. ib. IV, 6; Yalk. Deut. 913. Shek. VIII, 5 משמונים ושתי ר' נעשית it (the curtain) was made of material worth eighty-two myriads; (oth. opin.: of eighty-two myriads of threads; Var. ריבות made by eighty-two girls); Ḥull. 90ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6); a. fr.—*Pl.* רִבּוֹאוֹת, רִי'. Arakh. IV, 3 (17ᵇ) אפי' מת ... ריבוא או ובאה לו בר' וכ' even if his father died (was dying at the time of his vow), and left him a myriad, or he has a ship at sea (at the time of his vow), and it comes in with myriads, the sanctuary has no claim on it.—Yalk. Deut. 942 שתי ריבות two myriads (Zuzin); Sifré ib. 306 שתי ריבוא.

רִי', רִבּוֹא ch. same. Targ. I Kings VIII, 63. Targ. Deut. XXXII, 30 רִבּוֹאָה (רִבּוּ').—*Pl.* רִבָּוָן, רִבָּוָתָא, רִי', v. רִבְבַת.—Targ. Ps. LXVIII, 18 רִיבּוֹתָן Ms. (ed. רִבְבָן).

***רְבוּבָה** I f. (רָבַב) [*pile, deposit,*] *cavity* in the ascent to the altar for the deposit of fowls ritually disqualified. Midd. III, 3; v., however, רְבוּכָה.

***רְבוּבָה** II f. name of *a musical instrument*, a sort of *tambourine.* Sot. 49ᵇ quot. in Ar. s. v. (ed. טנבורא; Mus. quotes רכיבה; Ar. s. v. אליח quotes fr. Sot. l. c.: כובא as explan. of איריס; Hai Gaon to Kel. XV, 6: דכובא or דבוכא).

רִבָּוָתָא, רִבָּוָת, v. רִבְבַת.

רִבּוּיָא, v. sub רִיבּוֹא.

רִבּוּכָה f. (רבך, cmp. רָבַג) 1) *irregular pile, deposit.* Tosef. Zeb. VII, 6 חלון ... וי' חיתה וכ' (ed. Zuck. ורִבְרְכָה) there was an opening on the western side of the ascent to the altar, called *r'bukhah*, whither they cast &c., v. רְבוּבָה I.—2) *pulp of flour mixed with hot water and oil*, v. רְבִיכָה.

רִבָּן, v. רִבְבַת.

רַבּוֹן m. (רָבַב) *lord, master.* Gen. R. s. 93 (expl. לאדון, Gen. XLV, 8) לי' chief, contrad. to שליט. Yoma 87ᵇ ר' העולמים Master of the worlds (opening words of a well-known prayer רִבּוֹנוֹ של עולם (רש"ע) Master of the world! Ber. 9ᵇ; a. v. fr.

רִי', רִבּוֹנָא ch. same. Targ. Ps. XII, 5. Targ. Ex. XXI, 4; 6; 8. Targ. I Sam. XV, 32 רִבּוֹנִי (h. text סַר); a. fr.—*Pl.* רִבּוֹנִין, רִבּוֹנָיָא, רִי' (also *pl.* excellentiæ). Targ. I Kings XXII, 17. Targ. Gen. XIX, 2. Targ. Y. ib. XLII, 33. Targ. Ps. CXXXVI, 3 Ms. (ed. מרי מריא); a. fr.—*Fem.* רִבּוֹנְתָא, רִי'. Targ. Gen. XVI, 8 (ed. Vien. O. רִבְּנְתִי), sq. Targ. Prov. XXX, 23; a. e.

רִיבּוֹנָא, רִבּוֹנָא, v. רִיבּוֹנָא.

רִבּוֹנָתָא, v. רִבּוֹן ch.

רִבּוּעָא, רִבּוּעַ, v. sub רִיבּוֹא.

רִבּוּתָא, רִבּוֹתָא, v. רַבּוֹא ch.

רִבּוּ, רִבּוּתָא f. (רִבִּי I) 1) *greatness, dignity, office; anointment.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. Is. IX, 6. Targ. Deut. XXXII, 3 (Y. II רִבּוּ). Targ. Zech. IX, 6 (h. text גאון). Targ. Num. XVIII, 8 (h. text מַשְׂחָה). Targ. Ps. CXLV, 3 (some ed. רִבּוּ'). Ib. CL, 2, v. רִבְבוּתָא; a. fr.—Targ. Esth. II, 9, v. סַמְתּוֹרָא.—Gitt. 68ᵇ מאי רִבּוּתַיְיכוּ מרין wherein are you our superiors?; אחזי לך רִבּוּתָאי I shall show thee my superiority. Y. Ber. I, 2ᵈ bot. רבו היא it was an honor (to be brought into the king's palace); a. e.—2) *a great thing, something remarkable.* Targ. Esth. II, 21.—Snh. 106ᵇ, v. בַּעְיָא. Ḥag. 24ᵃ הדינו רִבּוּתֵיהּ דנגובה (Rashi רבוחא) this is the remarkable thing about 'the dry hand' (that is the reason for the insertion of the word נגובה, to show that even the touch of a dry hand makes unclean); מאי ר' דנגובה what it there remarkable in 'the dry hand'? B. Bath. 36ᵇ; Yeb. 45ᵃ למחשב גברי ר' וכ' is it a great thing to quote authorities? (I can do the same:) here are Rab &c.; a. e.—V. רִבְיָתָא II, III, a. רִיבּוֹאָה.

רַבּוּתָא f. (denom. of רַבָּא) 1) *seniority.* Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרַבּוּתֵיהּ ed. Berl. (ed. כרביותיה, corr. acc.).—2) *superiority*, v. preced.

רִבְבֵי, *pl.* constr. of רִבְבָה.

רִבָּה, רָבָה, רְבִי (b. h.) *to be much, many; to grow, increase.* Yoma 87ᵇ עוונותינו רבו וכ' our sins are too many to be counted. Gen. R. s. 34 אצא ואהי פרה ורִבָּה וכ' I may go out (of the ark) and be multiplying and increasing for curse. Bekh. 44ᵇ דם ר' שחין ר' if the blood is allowed to increase (if bleeding is neglected), skin disease will develop; מי רגלים רִבּוּן וכ' if one allows the urine to increase (through neglect) &c. Sabb. 33ᵇ צרות רָבוֹת וכ' בעון ... for the sin of obscene talk troubles increase, and new evil decrees come &c. Num. R. s. 11, v. פָּרָה II. Gen. R. s. 48 משרבו ... בדין ר' וכ', v. כָּתַב. Sot. 47ᵇ חכתב ר' וכ' when the whisperers in court (secret influences) increased, the anger (of God) against Israel increased. Snh. 97ᵃ העזות תִּרְבֶּה impudence shall be large. Y. Yeb. IV, 6ᵃ bot., v. אל"ף; a. fr.—Gen. R. s. 98 (play on בן פרה, Gen. XLIX, 22) בן פירות רְבִיָּתָה 'a child of fruits' (through interpreting Pharaoh's dream about the ears of corn) thou didst grow (to high office); בן פרות רביתה יוסף 'a child of cows' (through interpreting the dream about cows) thou didst grow; רְבִיָּתָ (יוסף) בן פורת 'a child of growth', thou didst grow tall (so as to protect Rachel from Esau's

sight; v. Gen. R. s. 78); Yalk. ib. 133 [read:] בן פורת יוסף פָּרִיתָ רביח יוסף.

Pi. רִיבָּה 1) *to increase, do much, do more.* Gen. R. s. 34 ר' בטחורים יותר וכ' ordered a larger number of the clean animals to be taken into the ark than of the unclean. Tosef. Dem. IV, 12 במדינה ר' בעיר ולא ר' if one offers a large quantity for sale, while none is offered in the country. Ib. 13 כל שר' לו מותר wherever one has a large quantity for sale, it is permitted (to buy of him); a. fr.—Men. 89ª שמן וכ' ר, v. רִבְּתָה.—2) (hermeneutics) *to use an additional word for the purpose of intimating something not otherwise included; to argue from an additional word* or *from a generalization* in the Biblical text; *to widen the scope of a law; to include.* Ib. אם אתה מְרַבֶּה וכ' if thou wert to argue an entire day on the intimation of an increase lying in the words *bashshemen* (Lev.VI, 14; VII, 12), I should not listen to thee; Zeb. 82ª; Nidd. 72ᵇ. Shebu. 26ª, v. מָעַט. Ib. 27ª מדאצטריך או לְרַבּוֹת as the word או (Lev. V, 4) is needed for the inclusion of vows for the benefit of others. Pes. 22ᵇ, v. אֵת. Snh. 60ᵇ יכול שאני מְרַבֶּה וכ' you might think that I must include &c.; a. v. fr.—[Yalk. Ex. 348 ר' כל וכ', v. רִיקֵן.]—Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) זה רָבָה על כל הפריצים ממך יעמודו (not יעמוד) this event implies (the prophecy) that all conquerors shall rise from thee (Perez); Yalk. ib. 145.—3) *to lend* or *borrow on usury* (רִבִּית); *to make a profit.* Sifra B'har, ch. VI, Par. 5; B. Mets. V, 1 (expl. תַּרְבִּית) המְרַבֶּה בפירות he who makes a profit on lending provisions. Tosef. ib. IV, 2 מְרַבִּין על השכר ואין מרבין וכ' you may make a profit on renting (lending money to the money-changer merely for exhibition), but you dare not make a profit on a sale (of land as security for a loan). B. Mets. V, 2 ואין מרבין וכ' ... you may make a profit by a reduction of rent on account of payment in advance, but you dare not make a profit by increasing the price of an object sold on account of postponed payment; a. e.

Hif. הִרְבָּה *to cause increase; to strengthen; to do much.* Ber. 17ª, v. מָעַט. Ab. I, 17 וכל המַרְבֶּה דברים וכ' he that talks much brings about sin. Ib. II, 7 מרבה בשר וכ' making much flesh (indulging in eating) makes much food for worms; מרבה צדקה וכ' he that does much charity, does much for peace. Ber. 40ª מפרין ומרבין, v. פָּרָה II. Ib. 64ª ת"ח מַרְבִּים וכ' scholars advance peace in the world; a. fr.—B. Bath. 11ᵇ בני מבוי ... שמרבה עליהן את הדרך the neighbors may prevent him, because he increases the use of the way too much for them (causes many people to step upon their ground); Tosef. ib. I, 4; Y. ib. II, 13ᵇ bot. דו יכול מרבה ... והן מרבין עלינו וכ' he may say to him, they go and come, ask for thee and cannot find thee, and thus they use the way too frequently for us.

Nithpa. נִתְרַבָּה *to be increased*; with בגדים, *to be clothed with the larger number of garments* designated for the high priest, v. מְרוּבֶּה. Yoma 5ª ג' שבעה if he wore the high priestly garments during the entire week of inauguration; ג' יום אחד if he wore them only one day.

רָבָא, רְבִי I ch. same, 1) *to grow, increase; to become great.* Targ. Gen. XXI, 8. Targ. Hos. VIII, 4 רְבִיאוּ ed. Ven. (oth. ed. רַבִּי) Pa.). Targ. Job V, 6 (some ed. יְרַבֵּי) *Pa.*); a. fr.—Part. רָבֵי; *pl.* רַבְיִין. Targ. O. Gen. XXVI, 13 (Y. רַבֵּי). Targ. Ps. CXLIV, 12 (h. text מגדלים); a. fr.—Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XLIX, 22, בן פרת יוסף) רַבְיֵית יוסף thou didst grow, O Joseph; רבייתּ עלי עין thou didst grow over (Esau's) sight (so as to protect Rachel from Esau's voluptuous looks); v. preced. Ib. s. 20 עמיה דרָבוּן (דְרַבְיָן) they grow up with him; a. fr.

Pa. רַבֵּי 1) same, v. supra.—2) *to raise, rear, produce.* Targ. Y. Gen. II, 9. Targ. Koh. II, 6. Targ. Ps. CXLVII, 8. Targ. Job XXXVIII, 27 מְרַבְּיָא Ms. (ed. מַרְבָּיָא) *Af.*; ed. Wil. מְרֵיב, incorr.). Targ. Is. XVII, 6 מְרַבָּה Levita (ed. מרדא); a. fr.—Lev. R. s. 19 לא תְרַבֵּי, v. גּוּרְיָא. Ab. Zar. 22ᵇ ארמלתא לא תְרַבֵּי וכ' a widow should not raise a dog. Cant. R. to I, 1 מְרַבְיָין ולא וכ' raise children that are not like them; Yalk. Sam. 113 מְרַבְיָאן, v. דְּבָיוֹת; a. e.—Part. pass. מְרַבֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 2 (ed. Berl. רָבֵי); a. e.—2) *to raise to dignity, advance, elevate, anoint* (priest, king &c.), *appoint.* Targ. O. Ex. XXXI, 2 (h. text קרא). Targ. Is. XLII, 6. Targ. Esth. X, 2. Targ. Ps. II, 6 (h. text נסך); a. fr.—Part. pass. מְרַבֵּא, מְרַבֵּי. Targ. II Sam. III, 39 (h. text משיח). Targ. Ez. XXVIII, 14 (h. text ממשח).—Trnsf. (of inanimate things) *to consecrate* (by anointing). Targ. Ex. XXX, 26. Targ. Y. Gen. XXXI, 13 (ed. Vien. רְרִבְּיַת, incorr.); a. e.—3) *to lend or borrow on usury.* Targ. O. Deut. XXIII, 20 (Y. ed. Vien. לא תַרְבֵּי וכ' add not from what is thine to thy neighbor's, i. e. *borrow* not on usury, v. Rashi a. l.).—4) *to extend the scope, to include.* Snh. 46ª לרבויי עכו"ם to include the worshippers of idols; לרבויי שאר וכ' to include other convicts doomed to be stoned. Ib. לא הוה מְרַבֵּינָן וכ' we should have included only &c. B. Kam. 64ᵇ מאי ר' וכ' what does the text imply? It implies all things (animate or inanimate, marked or unmarked). Zeb. 8ᵇ כללא קמא מְרַבֵּי וכ' the first generalization serves to include sacrifices and no more; a. fr.

Af. אַרְבֵּי same, *to increase, add.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20, v. supra.

Ithpa. אִתְרַבֵּא, אִתְרַבֵּי 1) *to be reared, grow up.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 2. Targ. I Chr. XIV, 4; a. fr.—2) *to be raised; to be installed, anointed.* Targ. Is. LXI, 9. Targ. O. Lev. XXI, 10. Targ. Y. ib. IV, 3. Targ. Num. III, 3; a. fr.—3) *to be proud, vaunt.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. מלירין מִתְרַבְּיָין וכ' ... young children were boasting (showing off their silver ornaments) in the court of &c.; Y. Bets. II, end, 61ª מתרבירין (corr. acc.).—4) *to be lent* or *borrowed on usury.* Targ. Deut. XXIII, 20.—5) *to be derived by implication, be included.* Zeb. 82ª מכרי אִיתְרַבּוּ כל וכ' since all sacrifices . . . were included in the law with regard to &c.; a. e.

רָבָא, רְבִי II (preced.) = b. h. רבה [*to stretch* the bow string, cmp. Lat. intendo arcum,] *to shoot.* Targ. O. Gen. XXI, 20 והוה רָבֵי קַשְׁתָּא and he became an archer; [ed. Berl. רָבְיָא קַשְׁתָּא an archer-boy].

Pa. רַבֵּי same. Targ. Y. ib. ואתיה ילוף רַבֵּי קַשְׁוָותָא and he learned how to shoot with bows.

רָבָא, רְבִי III (= רבע) *to lie down, die.* Y. Yeb. IV, 6ª, v. אל"ם.

**Pa.* רַבֵּי *to crouch, flee to a hiding place.* Bets. 24ª

עבידי לרבויי are in the habit of hiding; לא עבידי לרבויי make no attempt to flee; Sabb. 106b; v. הָבָא.

רַבִּי m. (v. רַב II) [*my teacher, my master,*] *Rabbi*, title of scholars, esp. of the Tannaim, and of the Palestinian Amoraim. B. Mets. 85a חכים ... ור' קרוי לך וכ' I shall make thee a *ḥackim*, and a gold-embroidered cloak they shall spread over thee, and Rabbi they shall call thee &c. Ib. 84a מאי ...ר' קרו לי וחכא ר' וכ' what good hast thou done me, there (among the Roman gladiators) they called me Rabbi (master), and here (as a scholar) they call me Rabbi. Ab. Zar. 17b ומ"ט קרו לך ר' רַבָּן וכ' and why do they call thee Rabbi? I am the chief master of weavers. Ib. ר' אלעזר; a. v. fr.—Esp. *Rabbi*, surname of R. Judah han-Nasi. Gitt. 59a מימות משה ועד ר' וכ' from the days of Moses to those of Rabbi we do not meet with learning and high office in one place (combined in one person). Ber. 13a; Sot. 32b. B. Mets. 85a; a. v. fr.

רַבִּי, רַבְיָא, רַבֵּי, ר' m. (רְבִי I) [*growing,*] *boy; apprentice.* Targ. O. Gen. XXXVII, 2 ed. Berl. (oth. ed. מְרַבֵּי). Ib. XXI, 20, v. רְבִי II. Ib. 8; a. fr.—Succ. 5b (expl. כרוב), v. כָּרוּב I; a. e.—*Fem.* רַבְיָתָא *girl.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 Ar. (ed. ריבא). Targ. II Esth. II, 12, sq.; a. e.—Snh. 109b חויא ההיא ר' וכ' there was a girl (in Sodom) that carried bread for the poor in a pitcher. Ib. 58b דפלניא ר' that slave's girl (assigned to him as wife by his master). Kidd. 70b דלא אשתייר ... ר' וכ' for none of them (the Asmonean family) survived except a certain girl &c.; a. e.—V. רִיבָא.

רַבִּיב m. (רָבַב) 1) *lining, thick cloth.* Sifré Deut. 306 (ref. to רביבים, Deut. XXXII, 2) זה ... שמאדגת את הרקיע כר' (Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שמרבבת) that is the south wind which overweaves (which lines) the sky as with a thick lining; Yalk. ib. 942.—2) *pl.* רְבִיבִים (b. h.; רָבַב, cmp. רְבִיעָה) [*growth-advancing,*] *rains.* Sifré l. c. (ref. to Deut. l. c.) מה ר' חלולי יורדים וכ' as the rains come down on plants &c.; Yalk. l. c. B. Bath. 25a (ref. to Deut. l. c.) זו רוח ... ר' וכ' that is the south wind which brings rains and makes the plants grow; ib.b; a. e.

רְבִיוּת, רְבָיָה f. (רָבָה) *increase, plenty.* Num. R. s. 2 12 (ref. to הרבה ארבה, Gen. XXII, 17) ר' לאב ר' לבן increase promised to the father, increase to the son.—פריה ורבי *propagation, v.* פְּרִיָה. Yeb. 62a. Y. Taan. I, 64b; a. fr.—*Pl.* רְבִיוֹת (or רַבְיוֹת) *plentiful discharges.* Ab. d'R. N. ch. I (ref. to הרבה ארבה, Gen. III, 16) אלו שתי ר' דם וכ' ed. Schechter (Var. רבעיות) this refers to the two kinds of discharges of blood &c.

רַבְיוּתָא f. (v. רַבִּי) *youth.* Targ. O. Lev. XXII, 13 כרַבְיוּתָהּ (not תָּא ..., תָּה ...). Targ. O. Num. XXX, 4 (some ed. רַבְיוּתָתָא). Targ. Koh. XI, 9; a. e.—[Targ. O. Gen. XLIII, 23 כרביותיהו, v. רַבּוּתָא.—Targ. Ps. LXXI, 21, v. רַבְּנוּתָא.]

רַבְיָא, Targ. Y. II Ex. XXII, 24, v. רִבְיָתָא.

רַבְיָה, v. רִבְיָה.

רַבְיָן, v. רִבְיָתָא.

רְבִיכָא, f. ch. = next w. Targ. O. Lev. VI, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. e.

רְבִיכָה f. (רבך, cmp. רבג) 1) *a pulp of flour mixed with hot water and oil* (v. Lev. VII, 12). Men. 89a (ref. to Lev. l. c.) ולר' ... רכול ידאג חצי lest you think that the half Log of oil is to be equally distributed among the cakes, the wafers, and the pulp; כשהוא אומר בשמן ברר' ריבה (Rashi רְבִיכָה) שמן לר' as the text repeats 'with oil' in connection with the pulp, it intimates by the repetition that more oil is required for the pulp. Y. Snh. XI, 30b. Tam. 28b לחחם חמין לר' (Ar. לרביכה) to make hot water for the pulp. Y. Pes. II, 29b bot.—2) v. רְבוּכָה.

רָבִין (רַבִּין) pr. n. m. (רב אבין) *Rabbin, Rabin,* an Amora. Pes. 25a, a. fr. כי אתא ר' when R. came (to Babylonia). Ib. 34b כי סליק ר' when R. came up (to Palestine); a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 60b.

רָבִינָא (רַבִּינָא) pr. n. m. (= רב אבינא) *Rabina, Rabbina,* name of several Amoraim. B. Mets. 86a. Ḥull. 43b מר ברירה דרב א' Ib. 46b; a. fr.

רַבִּינוּ, v. רַבֵּנוּ.

רָבִיעַ m. (v. רְבִיעִי) 1) *one fourth*; 2) *square.* Tosef. Sot. V, 13; Erub. 56b מגרש ר' the pasture ground of Levitic townships was one-fourth of the area; Y. Sot. V, 20b bot. ר' מגרש Ib. ר' מאלף it means a square of one thousand cubits; אפי' תימא ר' מכל צד ר' והוא even if you say that it means 'square', at all events it is one-fourth of the area. Gitt. V, 6 ר' ... נותן, v. סִיקָרִיקוֹן. Ib. 58b ר' בקרקע one-fourth of the property bought, or one-fourth of the purchase price. Y. Pes. X, 37c top, a. e., v. טְרַטְרְטוֹן; a. fr.—*Pl.* רְבִיעִין *blocks.* Midd. III, 5 ר' של ארז וכ' (Bart. רְבוּעִין) cedar blocks were on top (of the columns). Tam. III, 5 רְבִיעִית.—[Tosef. Taan. I, 4, v. רְבִיעָה.]

רְבִיעַ, v. רְבַע.

רְבִיעִי, רְבִיעַאי, רְבִיעָאָה m. = h. רְבִיעִי, *fourth.* Targ. Gen. I, 19 (ed. Berl. עֲ ...). Ib. II, 14; a. fr.—*Pl.* רְבִיעָאֵי, רְבִיעָאִין, רְבִיעִין. Targ. II Kings X, 30; XV, 12. Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Fem.* רְבִיעָיְתָא. Targ. Lev. XIX, 24 ed. Berl. רביעי. Targ. II Chr. XXVIII, 3 בר' the fourth time.

רְבִיעָה f. (רָבַע) 1) *coupling,* esp. (v. Lev. XX, 16) *carnal connection with beasts, buggery.* Ab. Zar. II, 1 מפני ר' ... because they (the gentiles) are suspected of using beasts for buggery. Ib. 23a. B. Kam. 40b, sq.; a. e.—2) (v. בַּעַל h. a. ch.)—[*fructification,*] *rainfall* in the autumn. Taan. 6b שניה ר' ... עד until the second rainfall comes down. Ib. מאי לשון ר' דבר שרובע וכ' what is the radical meaning of רביעה? Something which fructifies the ground, as R. J. says, 'the rain is the husband &c.' Ib. ר' ראשונה כדי וכ' the first rainfall (is satisfactory, and you need no fast-day), when there is enough to enter the ground to the depth of one handbreadth; ר' שניה כדי לגוף וכ' the second rainfall (is satisfactory), when the soil is fit to be used for sealing the mouth of a cask. Ib. 6a; Tosef. ib.

I, 3. Ib. 4 רביע ed. Zuck. (corr. acc.). Gen. R. s. 13 כדי ר' enough rain to be called *r'bi'ah* (fructification); a. fr.—Tosef. B. Kam. I, 9 ועל ר' ed. Zuck., v. רְבִיצָה.]

רְבִיעוּת f. (preced.) *fructification, copulation.*—*Pl.* רְבִיעֻיּוֹת. Num. R. s. 20 (ref. to רֹבַע, Num. XXIII, 10) הר' אוכלוסין שיצאו וכ' שלחן ... (ed. Wil. חרביעית, corr. acc.) who can count their fructifications, that is, the masses that came forth from those (women) who anxiously seized the opportunity of, and loved noble deeds &c.; Nidd. 31[a] רְבִיעֻיּוֹתֵיהֶם וכ' ... הקב"ה the Lord counts Israel's fructifications, 'when will the sperm come of which the righteous shall be created'?

רְבִיעִיתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 2 כִּרְבִיעִיתָא (not רוּחֵי) וכ' רוּחֵי) like the fructification of the rain-winds &c.—Cmp. רְבִיעָתָא.

רְבִיעִי m. (b. h.) *fourth.* Taan. 29[b] תל להיות ... בר' (sub. בשבת) if the ninth of Ab falls ... on a Wednesday; Meg. 22[b]. Keth. I, 1 בתילה נשאת ליום ח' it is customary for a virgin to be married on the fourth day of the week; a. v. fr.—Esp. *fourth grade of uncleanness.* Ḥag. III, 2; Tosef. ib. III, 7 ח' פסול וכ' the fourth grade is a disqualification in sacrificial food, the third, in T'rumah. Ib. 18; a. fr.—*Fem.* רְבִיעִית. Meg. III, 4 (25[a]) בר' on the fourth Sabbath of Adar; a. fr.—Esp. (sub. לוג) *one fourth of a Log.* B. Bath. 58[b] איזהו אוכל זהו ר' what is Antal? The fourth of a Log mentioned in connection with religious ceremonies (v. comment.). Y. Sabb. VIII, 11[a] bot. של ר' חומרה וכ' Ar. (ed. שיעורו של כוס) the legal *r'bi'ith* (for the cup of the Passover night) is a bottom of two fingers by two, with a height of one and five-sixths of a finger. Sot. 3[a] אדם שאין בו אלא ר' אחת וכ' man in whom there is only one-fourth of a Log (of vital blood, v. Rashi) &c.; Sabb. 31[b] bot.; a. v. fr.—*Pl.* רְבִיעִיּוֹת. Sot. l. c. Lam. R. to IV, 1 (ref. to אבני קדש, ib.) אלו שתי ר' של דם וכ' this refers to the two-fourths of blood (of king Josiah) which Jeremiah took up (from the battlefield) and buried (v. II Chr. XXXV, 24 sq.). Pes. 112[a] לילי ר' the nights of the fourth days of the week, Tuesday evenings; a. fr.

רְבִיעַי, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעִין m. pl. ch. name of *a musical instrument, sistra* (v. Sm. Ant. s. v. Sistrum and illustration). Targ. II Sam. VI, 5 (h. text מנענעים).

רְבִיעִית f. h. 1) same. Kel. XVI, 7 (v. Maim. a. l.).—2) fem. of רְבִיעִי q. v.—3) *square block.* Tam. III, 5, v. רְבִיעַ.

רְבִיעָתָא, רְבִיעֲתָא, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעָתָא f. = h. רְבִיעָה, *rain.* Y. Taan. II, 65[b] top ר' קדמיתא the first rain'all. Gen. R. s. 13, end; a. e.

רְבִיצָה f. (רָבַץ) *lying down,* esp. *damage caused by an animal falling on an object.* B. Kam. 2[b]; Y. ib. I, beg. 2[a]; Tosef. ib. I, 9; ib. רביעה ed. Zuck. (corr. acc.)

רִבִּית, רִי', f. (רָבַב = b. h. תַּרְבִּית) [*profit,*] *interest* on a loan, *usury.* B. Kam. 61[b], v. קָצִין, a. אָבָק. Tosef. ib. IV, 3, v. הַמָּרָמָה. Ex. R. s. 31, a. fr. מלוה (ב)ר', v. לָוָה. Tosef. l. c. יש דברים שהן ר' ואינן ר' there are such transactions as have the appearance of usury, but are not usury (are not forbidden). B. Mets. 63[a], a. fr. צד אחד בר' one-sided (eventual) usury, a transaction which may eventually result in paying interest on a loan, e. g. advanced payment for fruit to be delivered at some future time at present prices with the option, in case of a rise in the market, of returning the money and paying the difference, in which latter case it looks like paying interest on a loan; a. v. fr.—*Pl.* רִבִּיּוֹת, רִי'. Tosef. B. Mets. VI, 17 מלוי ר' כופרין וכ' those who lend on interest deny the essence &c. (v. עִקָּר); (Y. ib. V, end, 10[d] מלוה ברבית). Tosef. l. c. 18.

רִבִּיתָא, רִבְיָתָא, רִי', ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 20. Targ. Y. ib. 21 (ed. Vien. ריבי'). Targ. Ez. XVIII, 8; 13; 17 (ed. Wil. רבי'; ed. Lag. ריב'); a. e.—Lev. R. s. 3, beg. (prov.) דיזקק ברי' וכ' (not ברבירתיה) he that borrows money on interest (to carry on his business), loses his own and other people's money.—*Pl.* רִבְיָתִין, רִי'. Targ. Y. I Ex. XXII, 24; Y. II רַבְיָא (?). Targ. Y. Lev. XXV, 37. Ib. 36 (some ed. ריפיין, corr. acc.).

רְבִיתָא I f. *girl,* v. רַבְיָא.

רְבִיתָא II f. (רְבִי I) 1) *growth, that which advances growth, sanitary treatment.* Yoma 78[b] רְבִיחֲיָה דינוקא וכ' the proper treatment of a child consists in (bathing in) warm water and (rubbing with) oil. Ib. הנך דלאו רְבִיחֲיָידהו (some ed. רְבִיחֲיָהו) those things (as wearing shoes) which have nothing to do with their healthy growth; הנך דרביתייהו וכ' those other things (as ointing) which are needed for their health &c.—2) *growth, spontaneous healing.* Ḥull. 46[b] bot. חיינו רביתיידהו this position of the adhering lungs (one overlapping the other) is the means of healing; v., however, next w.—3) = רְבוּתָא *something great, remarkable.* Y. Keth. V, beg. 29[c] ומר אשכח גידול ר' ומר G. found something great and reported something small.

רְבִיתָא III f. (רְבִי II) *lying, natural position, overlapping.* Ḥall. 46[b] bot. חיינו רְבִיחֲיָידהו such is their natural position (and an adhesion is not necessarily the result of a wound, v. Tosaf. a. l.; v. preced.).—Yeb. 76[a] שלא במקום רביתא Ar. (missing in ed., obviously a gloss ref. to Ḥull. l. c.) not where the lungs overlap.

רְבִיתָא IV or **רְבִיתָא** pr. n. river *R'bitha* (prob. Nahr-Rubin, near Jabneh, v. Neub. Géogr. p. 277). Ḥull. 60[a] (Ms. R. 2 ריביתא; Ms. R. 3 אגידא דרמא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

רַבַּל, v. אַרְבַּל II.

רַבַּמִּי pr. n. m. (contr. of רב אמי) *Rabammi.* Y. Ab. Zar. V, 45[b]. Ib.[a] bot.

רבן, Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22 Ms., v. רְכָן.

רַבָּן m. (v. רַב II) 1) *chief, teacher.* Sabb. 33[b], a. fr. תינוקות של בית ר' school children.—2) *Rabban,* a title of scholars. Tosef. Eduy. III, 4 [read.] מי שיש לו תלמידים ותלמידי תלמידיו קוראין אותו רבי נשתכחו תלמידיו קוראין אותו ר' וכ' if a scholar has disciples and disciples of his disciples, he is quoted (by the latter) as Rabbi; if his direct disciples are forgotten (in tradition), he is quoted as Rabban; if both are forgotten, he is quoted by his name.—Esp. *Rabban,* title of most of the presidents of Palestinian colleges that succeeded Hillel. Ab. I, 16. Ib. 18. Ib. II, 8; a. fr. (v., respective proper names).—*Pl.* רַבָּנִין, רַבָּנִים. Cant. R. to I, 10 נאוו ... אלו הר' וכ' 'comely are thy cheeks' &c. (ib.), this refers to the teachers, 'thy neck with strings', refers to the students &c. (v. חָרוּז); Yalk. ib. 983; a. e.—[Gen. R. s. 61 כמין שני רבנים, v. בַּד II.]

רַבָּנָא, רַבָּן ch. same, *chief; teacher.* Targ. I Chr. XI, 11. Ib. 21 (h. text שר). Targ. Ps. LXXVIII, 15 רבנהון Ms. (ed. רבהון); a. e.—Y. Ter. VIII, 46[a] זמון חד ר' וכ' invited a certain teacher and placed a dog beside him. Y. B. Mets. II, end, 8[d] חד ר' דמך וכ' a certain scholar is dead, and all the people are running &c.; a. e.—Esp. *Rabbana,* a Babylonian title. Keth. 22[a] ר' אשי. Yeb. 22[a] מר בריה דר' Mar, the son of R. (Ashshi). Pes. 115[b] ר' עוקבא; a. e.; [perh. = רַבָּנוּ *our teacher*].—*Pl.* רַבָּנָן, רַבָּנִין. Targ. Ps. LXVIII, 28 (h. text שרי); a. e.—Y. Ter. VIII, 45[c]; Y. Maasr. V, 52[a] top, a. e. חברון דר', v. חַנַנְיָא. Succ. 8[a]; Erub. 76[b] דקיסרי ר' the scholars of Cæsaræa; a. fr.—Esp. (corresp. to חכמים of the Mishnah, v. חָכָם) *a number of scholars,* as opposed to a single authority. Pes. 10[a]. Erub. 23[a]. Ber. 5[b]; a. v. fr.—מִדְּרַבָּנַן, דְּרַבָּנַן *rabbinical enactment, rabbinically ordained,* opp. מדאורייתא, דאוריית, v. אוֹרָיְיָא. Succ. 44[a]. Pes. l. c.; a. v. fr.—[Midr. Till. to Ps. I כשני רבנן v. כַּד II.—Y. Kidd. I, 61[b] bot. דרבנין, v. רוּחָא II.]

רַבַּנַאי pr. n. m. (= רב בנאי) *Rabbannai,* an Amora. B. Mets. 2[a] (Ms. M. רבינא, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 27[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 400); (B. Kam. 113[b] ed. רבינא, Ms. M. רבנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30). Bets. 15[b] bot. Keth. 21[b] top. Ḥull. 76[b] (Ms. H. a. F. רב בנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

רַבֵּינוּ, רַבֵּנוּ m. (v. רַב II) *our teacher,* an attribute of Moses, v. מֹשֶׁה.—ר' הקדוש a title of R. Judah Hannasi, v. קָדוֹשׁ.

רַבָּנוּת f. (v. רַבָּן) *leadership, authority, office; superiority.* Ab. I, 10 אהוב ... ושנא את הר' love a trade, and hate office. Pes. 87[b] אוי לה לר' וכ' woe to the (royal) authority, for it buries its holders, as there is not one prophet that did not outlive four kings. Num. R. s. 14[4] (play on כדרבנות, Koh. XII, 11) שתאא הר' וכ' ... כְּדָרְבֹנוֹת (the words of the wise are) like those of an authority; when Jacob decreed that the leadership should be Ephraim's (Gen. XLVIII, 19), the Lord confirmed his word. Sot. 13[b], a. fr. הנהרג עצמו בר', v. נָהַג; a. e.

רַבָּנוּתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 28. Ib. LXXI, 21 רַבָּנוּתִי Ms. (ed. רביותי, corr. acc.). Ib. CXLV, 3; CL, 2 Ms. (ed. רבות). Targ. Koh. VI, 3; a. e.

רַבַּנְתָּא, v. רִבּוֹן ch.

רַבַּסְתָּא (רַבַּסְתִּי, רַבַּסְאָ) = רב אסי, רב אסא. Y. Ab. Zar. V, 45[a] bot. Cant. R. to III, 6; a. e.—V. אַסִּי.

רָבַע (b. h.) *to lie with, copulate with, cover.* Y. Ab. Zar. I, 40[a] top ואלא מביא ... והוא רוכבה וכ' but may he not bring (the crippled sire) to her, and he cover her, and she may give birth? Ib. והיא רובעת ממנו וכ' and she (the crippled mare) may be fecundated by him.—Esp. *a)* (with ref. to Lev. XX, 16) *to have connection with a beast.* Snh. I, 4 הרובע והנרבע the animal that covered (a woman), and the animal that was covered (by a man). B. Kam. 40[b]; a. e.—*b) to commit pederasty.* Snh. 9[b] פלוני רבעו לאונסו וכ' (if a man says) such and such a man committed sodomy with him (euphem. for *me*) against his will, he himself in connection with another witness can testify &c.—Trnsf. *to fructify the ground.* Taan. 6[b] דבר שרובע, v. רְבִיעָה.

Nif. נִרְבַּע *to be covered,* esp. *to be copulated in an unnatural way.* Snh. I, 4, v. supra. Ab. Zar. 24[a] וולד הנרבעת אסורה the issue of a beast that was used for buggery while pregnant is disqualified for the altar; הוא וולדה נירבעו for mother and child have been abused; a. fr.

Pi. רִבַּע 1) (v. רְבִיעָה) *to inundate* for the sake of improving the soil. Y. Peah VII, 20[b] (ref. to חמרבץ, ib. V, 19[a] top) מביון שהוא מרבעה וכ' because he inundates it, it will yield so much more next year.—2) (denom. of אַרְבַּע) *a) to do for the fourth time.* Sifré Deut. 306 חזר מפטם ... ומרבע perfume (thyself) with the words of the Law, and do it a second, a third, and a fourth time; Yalk. ib. 942.—*b) to quadrate, make quadrilateral.* Part. pass. מְרוּבָּע; f. מְרוּבַּעַת; *pl.* מְרוּבָּעִים, מְרוּבָּעִין; מְרוּבָּעוֹת. Y. Maasr. V, end, 52[a] אין מר' משושת ימי בראשית there is no quadrangular form in natural objects; ib. תקילקי המ' ... ותתנינן but do we not read in the Mishnah (Neg. VI, 1) ... 'of the size of a Cilician bean which is quadrilateral'? כל גרמא ... (ד)רַבַּעְתָּה הוא this very passage proves that there is nothing quadrangular in nature; and why does the Mishnah say so? It means that he (the priest) should calculate the size of a bean by circumscribing a quadrilateral around it; Y. Ned. III, 37[d] bot.; Y. Shebu. III, 34[d] דו ירבעונה הוא (read: יְרַבַּעְתָּהּ). Tosef. Maasr. III, 14, v. גָּרִיס. Y. Erub. II, 20[a] מר' a quadrilateral stone, opp. עגולה; Bab. ib. 19[b]; Tosef. ib. II (I), 1. Ib. VI (V), 10 ריבע את חעיר וכ' if he squares a town (which is built in a curve) and makes the calculation as if it were a square table (plane); Erub. 56[b] תְּמָרְבַּע וכ' Ib. וחזור ומרבע את התחומין and then again he draws a square for the Sabbath limits. Ib. כמה מר' יתר וכ' how much larger is the square than the inscribed circle?; a. fr.

רִבִּיעַ, רְבַע ch. same, 1) *to lie, couch.* Targ. Num. XXII, 27 (h. text רבץ). Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. fr.—Part. רָבִיעַ; f. רְבִיעָא; *pl.* רְבִיעַיָּן, רָבְעִין. Ib. IV, 7. Targ. Deut. XXII, 6 (O. ed. Vien. רָבְעָא). Targ. Ps. CIV, 22; a. fr.—Y. Ber. VIII, 12[b] top לא מיסתך דאת ר' וכ' is it not not enough that thou art lying (on the dining couch),

and he stands and attends thee? Ib. גזרינא דהוא ר' וכ' (not גזירה) I decree that he lie down, and thou stand &c. Gen. R. s. 7 רבוץ ואנא וכ' lie down (to be lashed), and I will tell thee; Tanḥ. Ḥuck. 6; Pesik. R. s. 14. Koh. R. to I, 8 קם ורמא על ליה ר' וכ' he arose and threw himself down at his feet. Shebu. 22b, a. fr. אריא הוא דר' וכ', v. אַרְיָא; a. fr.—2) *to commit buggery.* Ab. Zar. 24a דילמא רַבְעוּהָ לאימא דאימא perhaps they (gentiles) had connection with the grandmother (of the animal, while she was pregnant); a. e.

Af. אַרְבַּע 1) *to cause to lie down, lay down.* Targ. Y. Gen. XXIV, 11 (h. text ויברך). Targ. Y. Deut. XXV, 2 ורַבְּעִינֵיהּ (not ורוֹ').—Part. pass. מַרְבַּע. Targ. Y. I Gen. XLIX, 14.—Num. R. s. 19 אַרְבְּעוּנֵיהּ דילקי lay him down, that he may receive lashes; Tanḥ. l. c. ארבעתיה (corr. acc.); ib. ארבעוניה (corr. acc.). Pesik. R. l. c. אַרְבְּעִינֵיהּ lay thou him down. Y. Bicc. I, 64a אַרְבְּעֵיהּ על וכ' he ordered him to be laid on the benches (for punishment). B. Kam. 114a אַרְבַּעְתָּ לי אריא וכ' thou didst put a lion at my borders, i. e. you forced a violent neighbor upon me; a. e.—Y. Yeb. IV, 6a bot. ואנא בעי מְרַבַּעְתָּהּ וכ' and I want to assist at her lying down (for delivery), before she cools off, v. צְנַן.—2) *to copulate animals,* esp. *to hybridize.* Targ. Y. Gen. XXXVI, 24. Targ. Y. Lev. XIX, 19.

Pa. רַבַּע 1) *to divide into four parts.* Targ. Y. Deut. XXXII, 4.—2) *to make quadrangular. Part. pass.* מְרַבַּע Hebraism); f. מְרַבְּעָא; *pl.* מְרַבְּעָן, מְרַבְּעָתָא *quadrate.* Targ. Ex. XXVII, 1. Targ. Ez. XLV, 2. Targ. I Kings VII, 5. Targ. Y. I Num. XXXIII, 7 (not מְרַבֵּךְ); Targ. Y. I Ex. XIV, 2 (ed. Vien. מרביעתא, corr. acc.); a. e.—Y. Sot. V, 20b bot. מאן דמְרַבַּע ארבע וכ' he that wants to form four rows of four casks each requires sixteen casks. Erub. 57a אימור ... כמאן דמְרַבַּעְנָא רבועי ודאי מי מְרַבַּעְנָא we said, we consider it in our calculations as if it were squared; do we, however, really make it a square (by filling the space with buildings)?; a. e.

רֻבַּע m. (b. ḥ.; preced.) *one-fourth, quarter.*—*Pl.* רֻבָּעִים. Erub. 56a באربעה רֻבְּעֵי היום וכ' at one of the four quarters of the day, at the beginning of the day, or at the beginning of the night, or at noon, or at midnight.—Esp. *one-fourth of a Kab. Pl.* as ab. Ḥall. II, 6 חמשת ר' קמח five quarts of flour (v. Maim. a. l.). Ib. I, 4; a. fr.—*Du.* רִיבְּ', רֻבָּעַיִם. Ker. I, 7 בר' at the price of two quarters (of a silver Denar); B. Bath. 166b (Rashb: *at one quarter* of a Denar *for a pair of birds,* v. Tosaf. a. l.); Ker. 10b.

רִ', רֻבָּעָא ch. same, *one-fourth, quarter.* Targ. II Kings VI, 25 רֻבְּעַת קבא one fourth of a Kab.—Ker. 10b כמה ... בר' וכ' how many P'rutahs are in a quarter of a Denar? &c.—Erub. 56a תשעה מתלתין ... ר' הוי (Ms. M. לפר תלתין) nine is one-fourth of thirty-six. Gitt. 58b נכי ר' זכרין (ed. רבוע) Tosaf. he bought (the confiscated field) at one-fourth less than its real value. Ib. 15b, a. e. נכי ר', v. נַכֵּי; a. fr.—V. רוּבָּעָא.

רַבְעִיתָא I f. same. Targ. Num. XV, 4, sq.; a. e.

רַבְעוּתָא II f. (רְבַע) *lying down.* Targ. Ps. CXXXIX, 3.

רְבָעִי m. (v. רֻבַּע) *that which is in its fourth year.* Par. I, 1 (difference between רבועי and רבעי). Maas. Sh. V, 1 כרם ר' a vineyard in its fourth year (v. Lev. XIX, 24). Ib. 2 כרם ר' חיה וכ' the product of a vineyard in its fourth year was carried to Jerusalem, if the vineyard was within one day's journey. Ib. 4 כיצד פודין נטע ר' how are the fruits of a plantation in its fourth year redeemed?; a. v. fr.

רְבָעִיּוֹת* f. pl. (cmp. רְבִיעָה) *effusions, discharges.* Ab. d'R. N. ch. I, v. רְבָיָה. [Perh. רְבִיעִיּוֹת is meant, v. רְבִיעִית.]

רַבַּעַת, v. רִבְעָא.

רָבַץ (b. h.; cmp. רבע) *to lie down,* esp. *to break down* under a load. B. Mets. 33a, v. רַבָּצָן.—Part. pass. רָבוּץ; f. רְבוּצָה &c. *a) lying.* Y. B. Kam. VII, end, 6a שמא ראוהו ר' perhaps they saw him in the act of slaughtering after the ox was laid down, opp. ראוהו מושך they saw him pull the ox into the woods to kill him. Y. Naz. V, 54c ר' lying, opp. עומד. Ab. Zar. 54a; Ḥull. 40a חיתה ... ר' וכ' if his neighbor's beast was laid down before an idol (to be sacrificed). Y. R. Hash. II, beg. 57d ראיתיו ר' בין וכ' I saw it (the moon, like an animal) lying between two rocks; Tosef. ib. I, 15 רוֹבֵץ; Bab. ib. 22b. Num. R. s. 1, beg., v. infra.—*b) horizontal.* Lev. R. s. 14 בהמה ... ר' וכ' the quadruped walks with her body in a horizontal position, ... but woman walks erect; Yalk. Lev. 546; Tanḥ. Thazr. 3 הבהמת ... והולד ר' וכ' the animal walks and her embryo lies horizontally &c., opp. זקוף.

Pi. רִיבֵּץ 1) (cmp. רְבִיעָה) *to irrigate by sprinkling,* contrad. to חשקה. Y. Peah V, 19a top; Tosef. ib. II, 20 חמרבּיץ את שדהו וכ' (ed. Zuck. המרבּיץ) if one irrigates his field, before the poor have entered it. Shebi. II, 10 Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מְרַבִּיצִין) you may (in the Sabbatical year) irrigate 'blank' soil (a vegetable or grain field, v. לַבָּן); Y. ib. 34b; Y. M. Kat. I, 80c; Bab. ib. 6b מרביצין שדה וכ' Tosef. ib. I, 2 מרצפין (corr. acc.); a. e.—Esp. *to sprinkle* (a floor in order to lay the dust &c.). Snh. VII, 6 המכבד והמרבץ he who sweeps or sprinkles (before an idol); Yalk. Ex. 348 והמרבּיץ. Y. Sabb. II, end, 5c; Bab. ib. 95a מְרַבֶּצֶת ביתה וכ' may contrive to sprinkle her room on the Sabbath. Ib. הרוצה לְרַבֵּץ וכ' he who desires to sprinkle &c. Y. Ber. VI, 10d, v. אֲלוּנְטִית II; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. IV (V), 11 ולא ריבּצתי עליהם וכ' I sprinkled no liquids on them (the herbs, to keep them fresh).—2) (with תורה) *to spread the Law, to teach.* Y. Keth. XII, 35a bot. יותר וכ' ... ר' he spread the Law more (has had more pupils) than thou; Y. Kil. IX, 32b bot. B. Mets. 85b לא ריבּצתך, v. פְּלַפֵּל. Tem. 16a (play on יֹעֵץ) שועץ וריבּץ וכ' (יַעֲבֵץ) he (Othniel) gave advice and taught the Law in Israel. M. Kat. 25a; a. fr.

Hif. הַרְבִּיץ 1) *to sprinkle,* v. supra. Pesik. Par., p. 40b; Pesik. R. s. 14; Tanḥ. Ḥuck. 6 ומרביצין עליו וכ' and they sprinkle water upon him, v. תְּזוּיִת.—2) *to cause to lie down.* Pesik. R. s. 3 נפל ... והרביצם וכ' he fell upon his face, and made them (his sons) lie down on their faces, and prayed. Gen. R. s. 41; s. 69, a. e., v. פְּלַטְיָא II h. Num. R. s. 1 (expl. ויסב, Ex. XIII, 18, cmp. סָבַב *Hif.*) שהרביצם ... רבוצין וכ' he made them recline (at meals)

like kings lying on their couches. Ib. הִרְבַּצְתִּי וכ׳, v. סִינְטָטִין; Tanḥ. B'midbar 2; a. e.

Hithpa. הִתְרַבֵּץ *to be besprinkled.* Sabb. l. c. ... ונמצא מִתְרַבֵּץ מאליו and thus the room is sprinkled of itself.

רְבֵץ ch. same.

Pa. רַבֵּיץ *to sprinkle.* Y. Snh. VII, end, 25[d] איתחמי מְרַבֵּיץ ליה he appeared to be sprinkling upon it (the flax seed, to make it grow).

רֶבֶץ m. (b. h.; רָבַץ) *resting place.* Pirké d'R. El. ch. XX, end (ref. to Job XXX, 23) אמר ... בית מלון לִרְבָצִי Adam said, while I am yet in this world, I will build myself a lodging for my rest (in death); וחצב ... לִרְבָצוֹ and he hewed, and built himself &c.

רִבְצָל m. (v. רָבַץ) [*sprinkler,*] *a small bag* for perfumes, spices &c. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. ריבְצָל).

רַבְצָן m. (רָבַץ) *an animal that habitually breaks down* under a load. B. Mets. 33[a] (ref. to Ex. XXIII, 5) רובֵץ ולא רוֹבֵץ 'lying', but not when it is in the habit of &c. Ib. מה לי רובץ מה לי ר׳ (if it is a Biblical duty to relieve the suffering animal,) what difference does it make, whether the animal breaks down for the first time or did so before?; a. e.—*Fem.* רַבְצָנִית. Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80[a].

רִי, רֶבֶק f. (v. next w.) 1)=h. מַרְבֵּק *stall* in which cattle are tied. Targ. Jer. XLVI, 21. Targ. Am. VI, 4 (ed. Wil. רָבְקָא). Targ. Mal. III, 20.—2) *threshing team.* Targ. Jer. L, 11 (h. text דשה, v. next w.).

רְבָקָה I f. (רבק, Arab. rabaḳ *to join, tie*; cmp. רבג, רבך) *team.* Tosef. Par. II (I), 3 הכניסה לר׳ ודשה עם אמה if he took the young red cow into the team (that she may suck), and she did (accidentally) some threshing with her mother; B. Mets. 30[a]; Gitt. 53[a].—*Pl.* רְבָקוֹת. Tosef. Erub. II (I), 2; Erub. II, 1 כמלוא שתי ר׳ וכ׳ the space required by two teams of three animals each.

רִבְקָה II (b. h.) pr. n. f. *Rebekah,* Isaac's wife. Gen. R. s. 60 וכיון שבאת ר׳ וכ׳ and when R. came into Abraham's house &c. Ib. s. 63 ראויה היתה ר׳ וכ׳ R. was destined to be the mother of the twelve tribes; a. fr.

רְבַּב (רָבַב) *to raise, make great.*

Hithpa. הִתְרַבֵּב *to assume superiority.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 13 השתרר) על מה את מִתְרַבֵּב עלינו וכ׳ on what ground dost thou claim superiority over us? what good hast thou done us?; Tanḥ. Korah 6; Yalk. Num. 750.

רַבֵּב ch. same.

Ithpa. אִתְרַבֵּב 1) *to be chief; to lead; to be great.* Targ. I Chr. XV, 22 (h. text נָשָׂא). Targ. Job XXXIII, 12 (Ms. אִתְרַבֵּב). Targ. Prov. VIII, 16 (Ms. אִתְרוֹדְדָן); a. e.—2) *to claim superiority; to boast.* Targ. Num. XVI, 3; 13. Targ. Ez. V, 15. Targ. Y. Gen. XIV, 23. Targ. II Esth. VIII, 13 (ed. Lag. נִתְרוֹמֵם). Targ. Jer. XLVIII, 42 (ed. Lag. אִתְרַבִּי); a. fr.—Gen. R. s. 89, v. next w.

רַבְרְבָא m. (preced.) *great; great man; prince, officer.*—*Pl.* רַבְרְבִין, רַבְרְבֵי, רַבְרְבַיָּא. Targ. Gen. XII, 17. Ib. I, 13. Ib. XXV, 16. Targ. II Sam. VIII, 18; a. fr.—Ber. 57[b] בר׳ ר׳ קומוי והוא וכ׳ in the case of large (cucumbers). Y. ib. II, 5[b] great men (scholars) were before him, and he should have asked the inferior men? Lev. R. s. 5, end חובין ר׳ great sins. Koh. R. to II, 2 חד ... מרברבי בבל (read: כבול) one of the prominent men of Kabul (v. Lev. R. s. 20). Gen. R. s. 89 (ref. to רהבים, Ps. XL, 5) חמון ריבי ר׳, v. רָבָּה; 'Rashi': חיינו ר׳ דמתרברבין that means the great that boast. Y. R. Hash. II, 58[b] top רַבְרְבֵיכוֹן your superiors, v. נָהַג; a. fr.—*Fem. pl.* רַבְרְבָתָא, רַבְרְבָתָה, רַבְרְבָן, רַבְרְבָאתָא. Targ. Num. XIII, 28. Targ. Prov. XV, 16 (ed. Lag. רברבא; some ed. דורבאתא, read: רוֹך). Targ. Deut. X, 21 (*great things*). Targ. Ob. 12; a. e.—Y. Gitt. V, 47[c] top אילין ר׳ the traps for large beasts, opp. דקיקתא. Bets. 25[a] נפל חברין בר׳ our colleague fell among great things, i. e. ventured an opinion on a subject contested by great authorities; a. e.

רַבְרְבוּתָא f. (preced.) *pride, boast.* Targ. Ps. XVII, 10 (Ms. רברבניותא).

רַבְרְבָנָא m. (preced.) *great man, prince.*—*Pl.* רַבְרְבָנִין, רַבָּנָיָא. Targ. Lam. II, 9. Ib. V, 12; a. fr.—Targ. Ps. XXII, 13 רוֹרְבָנַי ed. Lag. (ed. Wil. רברב; Ms. רוברב). [Targ. Job XXXV, 9 דורבניא, perh. to be read: רוֹך, v. הוּרְמָנָא.]

רַבְרְבָנוּתָא f. (preced.) *boast, pride.* Targ. Ps. XII, 4 (h. text גדלות). Ib. XVII, 10, v. רַבְרְבוּתָא.—Pes. 104[b] סַרְבְּרְבָנוּתֵיהּ, v. סַרְבָּן.

רַבְתָּה, רַבָּתָא, 1) fem. of רַבָּא, q. v.—2) *great city, capital.* Targ. Nah. III, 8, v. infra.—Gen. R. s. 1, beg. (play on אמון, Prov. VIII, 30) ואית ... אמון ר׳ and some say, *amon* means the capital; אמון ר׳ כמה וכ׳ *amon* means capital, as we read (Nah. l. c.), 'art thou better than No Amon? which is translated, ר׳ וכ׳ ... האת art thou better than Alexandria, the capital?

רַבָּתַי, v. רַבָּה I.

רַבְתָנָא m. (רבב; v. רַבָּא) *nobility*; (collect. noun) *princes*; מלכא דר׳ *king of princes* (=h. המלך הגדול) title of the king of Assyria. Targ. II Kings XVIII, 19 (ed. Lag. מלכא רבא); ib. 28 (ed. Lag. רבתנא, read: דר׳); Targ. Is. XXXVI, 4; 13.

רג, Y. Snh. X, 29[a] top ברג, read: כָּרָג.

רְגֵאתָא, רְגֵאתָא, v. רַאֲתָא.

רֶגֶב pr. n. pl. *Regeb* (or *Ragab*). Men. VIII, 3 ר׳ בעבר וכ׳ R. on the banks of the Jordan (v. Neub. Géogr. p. 247).

רִגְבָּא m. (b. h. רֶגֶב) *clod, bowlder.*—*Pl.* רִגְבַיָּא, רִגְבַיָּיא. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 6 (ref. to הגלגל, ib.) כאילין דטבריא ר׳ like those bowlders of Tiberias (that roll into the lake).

רָגַג [*to be restless, anxious,*] *to desire, long, covet.* Imperf. יִרְגּוֹג. Targ. Deut. V, 18. Targ. Y. ib. XII, 20. Targ. Ps. LXXXIV, 3 רָגְגַת Ms. (ed. רָגַת, corr. acc.). Ib. LXVIII, 17 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—*Part.* רָגִיג. Ib. LXIII, 2.—V. רָגְגָ.

Pa. רַגֵּיג same. Targ. Josh. VII, 21 רַגִּיגְתַּנְהָן (ed. Wil. רָגַגְתָּ; ed. Lag. ורגיתינון, Var. ורגגת). Targ. Cant. II, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְרַגַּג f. מְרַגְּגָא &c. *desirable, precious.* Targ. Gen. II, 9 (not גָּ ...). Targ. Y. ib. XXVII, 15. Targ. Lam. II, 4; a. e.

Pulpel רַגְרֵג same. Targ. Ps. CXXXII, 13 ed. Lag. (oth. ed. *Pa.*). Ib. XLII, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Ithpa. אִתְרַגַּג, *Ithpalp.* אִתְרַגְרַג same. Targ. Prov. XIII, 4. Ib. XXIII, 3; a. e.

רְ׳, רִגְנָא, רָגְנָא m. (preced.) *desire, desirability.* Targ. Ez. XXIV, 16; 25. Targ. I Kings XX, 6 ר׳ דעינך (not בע׳). Targ. Ps. CVI, 24 ריגנא ed. Lag., read: רִגְיָנָא.

רַגְגָתָא (constr. רִגְּתַת), v. רָגַג, a. רִגְגְתָא.

רִגּוּגָא, רִגּוּג, v. רִיגּוּג.

רָגּוֹז, v. רָגַז II.

רָגּוּזָתָא, v. רוּגְזָא.

רָגוּל m. (denom. of רֶגֶל) *tied by the feet.* Sabb. V, 3 (54ᵃ), v. עָקַד; Y. ib. V, 7ᵇ bot. ר׳ בשתי רגליו ... עקוד *ʿaḳud* means tied by one foreleg, *ragul*, tied by the hindlegs; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. in ed. Zuck. note).

רָגוֹל m. (denom. of רַגְלָא, v. preced.) *streaked at the leg.* Targ. Gen. XXX, 40 (h. text עָקֹד).—*Pl.* רָגוֹלִין, רָגוֹלַיָּא. Ib. 39. Targ. O. ib. 35; a. e.

רָגוֹמָא m. (רָגַם) *slinger, archer.*—*Pl.* רָגוֹמַיָּא. Targ. Lam. I, 18.

רָגוּמָא, v. next w.

רָגוּמָא m. (רָגַם) *stoning to death.* Targ. Esth. V, 14 (Bxt. רגומא; ed. Lag. רגימיא, corr. acc.).

רָגוּעָה, v. רְגִיעָה.

רָגוּשׁ, רִגּוּשׁ, v. רִיגּוּשׁ, a. רֶגֶשׁ.

רָגוֹשָׁא, רָגוּשָׁא m. (רָגַשׁ) *noise, tumult; rush.* Targ. Job XXXIX, 24 Ms. (ed. רגיז). Ib. 7 Ms. (ed. רִגּוּשׁ). Ib. XXXVIII, 27 (ed. Wil. רָגוּ; h. text שׁאה). Ib. XLI, 21; a. fr.—V. רִיגּוּשׁ ch.

רָגַז (b. h.; cmp. רגג) *to be unsteady, restless; to be agitated.* Taan. 10ᵇ (ref. to Gen. XLV, 24) שמא תִּרְגְּזוּ עליכם הדרך lest the road become unsteady for you (you lose your way); Yalk. Gen. 152 תִּרְגַּז.

Hif. הַרְגִּיז 1) *to stir, excite, incite to anger.* Ruth R. end אַרְגִּיז יצרך (=הַרְגֵּז), v. כָּעַס; Midr. Till. to Ps. IV, 5; Yalk. ib. 627; Pesik. Shub., p. 158ᵃ. Midr. Till. l. c. עד מתי ... ומַרְגִּיזִין וכ׳ how long will you sin and create anger by saying &c.?; Yalk. l. c. ומַרְגְּזִים (v. infra). Ber. 5ᵃ (ref. to Ps. l. c.) לעולם יַרְגִּיז וכ׳ at all times let man stir up his good inclination against his evil inclination. B. Bath. 16ᵃ יורד ... ומַרְגִּיז וכ׳ Satan comes down and leads (men) astray, and goes up and arouses (the Lord's) anger, takes permission and takes life. Tanḥ. Emor 2 לא היה לך להַרְגִּיז לבוראך וכ׳ hadst thou no other means to provoke thy Creator to anger than through me, making me an object of worship?; Lev. R. s. 26. Esth. R. to IV, 15 וידע המרגיז וכ׳ and let this provoker (Haman) know that thou hast not forgotten &c.; a. e.—2) *to be excited, fear.* Tanḥ. l. c. הרגיזתי מרגיז שמא וכ׳ I (Samuel) was frightened, lest it be the judgment day, and I feared myself.

Nif. נִרְגַּז *to be excited; to quarrel.* Nidd. 16ᵇ שר הנִרְגָּז (בבית חמשתאות) a chief officer (or scholar) that gets excited in the drinking house (a variant to הנרגן), v. רָגַן a. רָגַל.

Pi. רִגֵּז *to rage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 התחילו טָרְגְּזִין they began to rage. Yalk. Ps. l. c., v. supra.

Hithpa. הִתְרַגֵּז same. Mekh. l. c. מִתְרַגְּזִין; Yalk. Ex. 251.

רָגַז I, רָגִיז ch. same, *to tremble; to be agitated, angry.* Targ. Ps. LXXVII, 19. Targ. II Sam. XIX, 1. Targ. O. Gen. XL, 2. Targ. Ps. II, 12; a. fr.—Part. רָגֵיז. Targ. Zech. I, 15; a. e.

Ithpe. אִתְרְגִיז *to be shaken; to be excited.* Targ. Ps. LXXVII, 17. Targ. Y. Ex. XV, 14.

Af. אַרְגֵּיז 1) *to shake; to excite; to scandalize, make angry.* Targ. Job IX, 6. Targ. Ps. LXXVIII, 8. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 21. Targ. Is. III, 16 (h. text תעכסנה!); a. fr.—Esp. *to blaspheme.* Targ. O. Lev. XXIV, 11. Targ. Prov. XXII, 14; a. fr.—2) *to be angry.* Targ. Ps. LXXVIII, 62 (h. text התעבר).—[Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין, read: מְזַגְזִין, v. מְזַגְזֵג.]

רֹגֶז, v. רוֹגֶז.

רָגַז II, רָגוֹז m. (preced.) *anger, wrath.* Targ. Deut. IX, 20. Ib. XXIX, 27; a. e.

רָגָז m. (b. h.; preced. wds.) *trembling, fearful.* Cant. R. to VIII, 9 (ref. to Lev. XXVIII, 65) שמה לב ר׳ וכ׳ there (in Babylonian captivity) a fearful heart, but &c.

רַגְזָא, v. רוּגְזָא.

רַגְזָן m. (preced. wds.) *irritable, quarrelsome.* Sabb. 156ᵃ. Kidd. 40ᵇ bot.—*Pl.* רַגְזָנִין. Ex. R. s. 7.

רַגְזָנָא ch. same. Targ. Prov. XXIX, 22 (some ed. רוגזא, corr. acc.).—*Fem.* רַגְזָנִיתָא. Ib. XXI, 19 Levita (ed. מרגזני).

רַגְזָנוּת f. (preced. wds.) *irritability, excitement.* Kidd. 40ᵇ sq. רגזן ... רַגְזָנוּתוֹ (not רגזניתא) a hot-tempered man achieves nothing but (the injurious effect of) his excite-

ment. Yeb. 64ª ממדת רחמנות ... תפלתם the prayer of the righteous turns the divine anger to mercy; Succ. 14ª Ms. M. (ed. אכזריות); Yalk. Gen. 110.

רַגְזָנִיתָא, v. רַגְזָנָא.

רַגְזָתָא, v. רוּגְזָא.

רַגֵּי, Targ. Josh. VII, 21, ed. Lag., v. רְגַג *Pa.*

רְגָיָא m. (רגי=רגע) 1) *the turn of the scale* (Gr. ῥοπή). Targ. Prov. XVI, 11.—2) *mean, medial sum.* Bekh. 11ª עין רפה ... ברונית בר' the liberal (redeems the first born ass) with a Sela, the stingy with a Shekel (two Zuz), he of a middle disposition, with a 'middle'; ib. ... הלכתא בר' רגיל הכא ורגיל הכא the law requires a *rigia*, and how much is this? Three Zuz, running this way and running that way.

רְגִיגְתָא, רְגִיגָא, רְגִינָא m., רְגִיגָא, רְ׳, רָגוּג f. (רגג) *desirable, precious.* Targ. Jer. LI, 7. Targ. Job XXXIII, 20. Targ. Ps. CVI, 24 (not ורגגא). Targ. Prov. XXI, 20 (ed. Wil. ורגוּג); a. e.—V. next w.

רְגָג, רְגִיגְתָא f. (preced.) 1) *desire, longing.* Targ. Ps. XXI, 3 רְגִיגַת (ed. Lag. a. oth. רְגַגַת). Ib. XXXVIII, 10 (ed. Wil. רְגִ׳). Ib. CXIX, 20.—2) *pleasure, joy.* Targ. II Chr. XXI, 20.—[Targ. Ps. XIX, 15 רגגת ed. Wil., read: רננת, v. רְנָנָא.]

רָגֵז I, v. רְגַז I.

רָגֵז II, רָגִיז m.=רְגַז II. Targ. Job V, 2 קיריס ר' Ms. (ed. רוגזה דק'). Ib. IX, 23 Ms. (ed. רוֹגֵז). Ib. XVII, 7 (Ms. רְגוּז). Targ. Koh. VII, 3 (ed. Lag. רגוז). Targ. Job XXXIX, 24, v. רְגוּשׁ; a. e.—Y. Taan. II, 65ᵇ bot. (expl. ארך אפים, Joel II, 13) רחיק ר' keeping anger at a distance; Pesik. Shub., p. 161ᵇ רחק רְגֵז; Yalk. Joel 535.

רַגְזָתָא, v. רוּגְזָא.

רָגִיל m., רְגִילָה f. (רָגַל) [*running*, cmp. דּוּשׁ,] *in the habit of, wont to.* Bets. III, 8 (29ᵇ) אצל חנוני הר' אצלו to a storekeeper to whom he is used to go. Ber. 40ª הר' בחרדל וכ' who is in the habit of using mustard once in thirty days. Pes. 104ª ... ושאינו ר' וכ' הר' he who is conversant (with the prayers) recites several (clauses of the Habdalah), he who is not, recites one. Keth. 65ª ניתנין ר' לה if she is used to wine, it must be given to her; a. v. fr.—*Pl.* רְגִילִים, רְגִילִין, רְגִילוֹת. Yoma VIII, 4 בשביל שירהיו ר' במצות that they may become used to religious observances; a. fr.—Tosef. Ber. II, 12 הלכות הר' Var. (ed. Zuck. הרוגליות) Hălakhoth which are familiar to him; Ber. 22ª רְגִילוּת; Y. Sabb. I, 3ᵈ רוגליות.

רָגִיל ch. same. Targ. Ps. XLV, 2.—[Bekh. 11ª, v. רְגַל.]—*Pl.* רְגִילִין. Targ. Lam. II, 21.

רְגִילָה I f., v. רָגִיל h.

רְגִילָה II f. (cmp. Arab. riǧlah) *portulaca, purslane.* Shebi. VII, 1. Ib. IX, 5; Tosef. ib. VII, 13. Ukts. III, 2.

רְגִילוּת f., *pl.* רְגִילוּיוֹת, v. רָגִיל h.

רְגִימְתָא, רְגִימָא f. (רְגַם) רְגִימַת אבנין *throwing of stones, stoning.* Targ. Ruth I, 17.

רְגִינָא, Lam. R. to I, 13 מר', ed. Wil. מרנגיא, v. סְרוּנְגָּרָא.

רְגִיעָה f. (רְגַע; cmp. רְגִיעָא) [*balance,*] *compromise, agreement on average weights* or *prices.* Tosef. B. Mets. XI, 25 רשאין ... לעשות ר' ביניהם (Var. רגועה) the bakers of a place are permitted to form a combination settling the weight or price of bread.

רָגִיף, v. רְגַף.

רָגִישׁ, v. רְגַשׁ.

רְגִישְׁתָא f. (רְגַשׁ) *feeling, sense.* Targ. Job XX, 2 (ed. Lag. רחישתא, v. רְחִישְׁתָא).

רָגַל (b. h.) *to move on, run.*—[Part. pass., v. רָגוּל.]

Nif. נִרְגַּל (v. רָגִיל) *to be wont to.* Nidd. 16ᵇ שר הנרגל וכ' a magistrate (a scholar) who is an habitual visitor of drinking houses; v. רָגַן a. רָגַן.

Hif. הִרְגִּיל 1) (denom. of רֶגֶל) *to flay an animal from its feet upward* (in order to use the skin as a bag, v. חֵמֶת). Ḥull. IX, 3 המרגיל וכ' if one flays from the feet upward, the entire skin is considered as connected (with the flesh, as long as the process lasts) for purposes of levitical cleanness. Tosef. Bets. II, 11 אין מַרְגִּילִין וכ' we must not flay from the feet on a Holy Day, nor on a week day when the animal is a firstborn &c.; Bekh. 33ª; Tem. 24ª.—2) *to make familiar, to accustom.* Sabb. 13ª שמא יַרְגִּילֶנּוּ אצלו lest he make him accustomed to associate with him. Ib. וכי מַרְגִּילוֹ וכ' and if he does accustom him, what of it? Ab. III, 13 מרגילין וכ' ... שחוק, v. קַלָּה; a. e.—3) *to lead; to persuade.* Ber. 60ᵇ והַרְגִּילֵנִי לידי מצוה ואל תרגילני וכ' and lead me into the power (to the opportunity) of good deeds, and lead me not into the power of sin. Ib. שתרגילני בחורתך that thou mayest lead me by thy Law.—Yeb. 85ᵇ וזהו מַרְגִּילוֹ וזוהי מַרְגִּילָתוֹ in the one case he leads (persuades) her to marry him, in the other case she persuades him; a. fr.—4) *to bring about; cause.* Ber. 22ª, sq. המרגיל (sub. קרי) who causes an effusion of semen, opp. לאונסו.

Hithpa. הִתְרַגֵּל *to accustom one's self, get used to.* Y. Sabb. I, 3ᶜ top שהוא מִתְרַגֵּל עמו וכ' when he gets used to associate with him when he is unclean himself, he is likely to associate with him when he is clean. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ ישנו סעודה והן מִתְרַגְּלִין בַּבָּא וכ' (some ed. לְבוֹא) let a banquet be arranged, and they (the disaffected couple) will get used in future to associate with each other through the influence of the banquet.

רַגַּל ch. same, *to move, run.* Part. רָגֵיל. Bekh. 11ª, v. רְגָיָא.—Part. pass. רָגוּל *used*, q. v.—Sabb. 119ª דר' דוגבן who is wont to buy (fish for the Sabbath). Ib. bot. אי רְגִילַתּוּ if you are accustomed to &c., v. קָרֵם; a. e.

Pa. רַגֵּל *to cause to run.* Y. Ab. Zar. V, 45ª אהו דְמַרְגֵּל

וכ׳ ודקא he that makes the jet of wine run from above downward.

Af. אַרְגִּיל *to lead; to accustom.* Yeb. 85b הוא מַרְגְּלָא לירה he leads (persuades) him, v. preced.—Part. pass. מְרַגַּל; f. מְרַגְּלָא, v. מְרוּגְלָא I.

Ithpa. אִתְרַגַּל *to accustome one's self, make it a habit.* Ned. 66b כי חיכי דלא לְהִתְרַגְּלֵי לבנדר (Rashi לְהִרְגְּלֵי) that they may not make it a habit to vow.

רֶגֶל f. (b. h.; preced.) 1) *foot; leg*; (of quadrupeds) *hindleg.* Sabb. 31a כשאני עומד על ר׳ אחת within the time that I can stand on one leg. Ḥull. II, 6, v. פָּרְכֵּס II; a. v. fr.—Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's foot, treading, stamping.* B. Kam. 2b, v. שֵׁן. Ib. 3a; a. fr.—תורת (ה)ר׳ *the law for the protection of travellers, permission to trade.* Tanḥ. B'shall. 12 (the Sodomites said) בואו ונשכח ת׳ הר׳ וכ׳ come, let us make the law of free trade forgotten in our land; Snh. 109a; a. e.—לר׳ (v. next w.) *in the wake of, for the sake of* (cmp. שָׁבִיל). Gen. R. s. 97 (ref. to רגל, Num. XI, 21) כולן לְרַגְלֵי עלו they all came up (from Egypt) for my sake. Yalk. Sam. 143 יצחק ... לְרַגְלוֹ Isaac went down to Gerar, and blessing came down for his sake, a. e.—*Du.* רַגְלַיִם; *pl,* רְגָלִים. Nidd. 31a, v. הִרְהוּר. Ber. 10b את המתפלל ... רַגְלָיו he that says the prayers (תְּפִלָּה) must direct his feet (stand straight). Ḥull. III, 7, v. כַּרְסוֹל. Ib. IV, 6 רַגְלֶיהָ ... בהמה an animal that had its hindlegs cut off. Ber. 32a כסא של שלש ר׳ a chair with three legs (the merits of the three patriarchs); a. v. fr.—מאין הר׳, v. אַיִן II.—מי ר׳, v. מַיִם.—ר׳ לדבר (the thing has feet to stand on,) *there is a basis, a reason for it.* Naz. IX, 3 שור ר׳ לד׳ for there is a reason (to assume that the field once was a burial ground). Ib. 4; a. fr.—2) [*pilgrimage,*] *one of the three festivals* (Ex. XXIII, 14). M. Kat. III, 5 ... שלשה קודם לר׳ three days before a festival. Ib. 19a, sq. ערב הר׳ the eve of a festival. Ib. 20a כל שהוא משום אבל הר׳ מפסיקו וכ׳ an intervening festival interrupts whatever concerns the mourning itself (and the mourning observances must be continued after the festival). Num. R. s. 19 ועשו את הר׳ וכ׳ they observed the festival in Tishri, and after the festive season they took up the war against Sihon. Yoma 21a בשעה עולין לר׳ ... when the Israelites went to the Temple for the festive visit. R. Hash. 4b, a. fr. שמיני ר׳ בפני וכ׳ the eighth day of Succoth is an independent festival; a. v. fr.—ר׳ רדופין, v. רָדַף.—*Pl.* as ab. R. Hash. I, 1 the first of Nisan is ראש השנה ... ולר׳ is the beginning of the year for the date of the years of kings and for the order of the festivals (making Passover the first). Pes. 8b, a. fr. עולי ר׳ pilgrims to the Temple, v. supra. Erub. 40b, a. fr. שלשה ר׳ the three festivals. Ib. לא איקרו ר׳ they (New Year and Day of Atonement) are not called *r'galim* (pilgrims' festivals); a. fr.

רִי׳, רִגְלָא, רֶגֶל ch. same, 1) *foot, leg; pace.* Targ. Lev. XXI, 19. Targ. Gen. XXXIII, 14 (O. ed. Berl. לְהַרְגָּל); a. fr.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55c רִגְלֵי קַשְׁיָן II, a. סַרְבָּל. Y. Shebi. IX, 39a top צלילא ר׳, v. צְלִיל; a. fr.—Trnsf. *good* or *bad luck coming in the wake of.* Targ. Y. Gen. XXX, 30.—Y. Ber. II, 5a ברגליה חריב וברגליה וכ׳ in his luck (when he was born) the Temple was destroyed, and in his luck it will be rebuilt; Lam. R. to I, 16 על ריגלוי (*pl.*). Y. Ab. Zar. III, 42d top ריגליה דישקב, v. גְּרַבַּל.—*Pl.* רִגְלָיָא, רִגְלָן, רִגְלִין, רִי׳, רַגְלָן. Targ. Lev. XI, 42. Targ. Ps. XXVI, 12 Ms. (ed. *sing.*). Targ. Esth. V, 1 מוי דר׳ = מי רגלים, v. מַיִם. Targ. Y. Lev. IX, 14; ib. VIII, 21 ריגלאה (corr. acc.); a. fr.—Y. Kil. IX, 32c bot. רִיגְלוֹהִי דכר וכ׳; Succ. 53a רִגְלוֹהִי וכ׳, v. עֵרֶב I; a. fr.—2) *festival, festive season,* esp. *the season of the Babylonian academies* in Adar and Elul. Bekh. 60a תירגמה ... בר׳ R. H. bar S. interpreted it before Raba at the college session (on the Sabbath preceding a festival, Rashi). Snh. 7b בשבתא דר׳ on the first Sabbath of the season; a. fr.—3) (from its shape) *a forked carrying pole* which can be fixed in the ground when the carrier is resting. Bets. 30a, a. e., v. הִגְלָא.—[Targ. Prov. XIV, 5; XXIV, 28 (ed. Wil. רַגְלָא); XIX, 28 (ed. Wil. רגלאה); Ab. Zar. 22b, v. הַגְלָא.]

רִי׳, רַגְלַי, רַגְלָאָה m. = h. רַגְלִי, *footman.* Targ. O. Ex. XII, 37 ed. Berl. (oth. ed. רַגְלָאִין *pl.*). Targ. O. Num. XI, 21 (Y. רַגְלָדִין, *pl.*). Targ. Jer. XII, 5; a. e.—[Targ. Y. Lev. VIII, 21; Targ. Prov. XIX, 28, v. preced.]—*Pl.* רַגְלָאִין, רִי׳, רַגְלָדִין. Targ. Jud. XV, 8 (ed. Wil. כ׳); a. e., v. supra.

רִי׳, רַגְלָתָא, v. הַגְלוּתָא.

רַגְלִי m. (b. h.; רֶגֶל) *footman, runner.* Snh. 96a נזדמן לו ר׳ וכ׳ a runner met him, and he ran before him ... and was tired; Yalk. Jer. 290.

רַגְלַי, v. רַגְלָאָה.

רַגְלִיוֹת, v. רוּגְלִית.

רָגַם (b. h.; denom. of רֶגֶם; cmp. b. h. רָגַב) *to cast a stone, ball* &c., *to pelt.* Succ. IV, 9; Tosef. ib. III, 16 ורגמוהו וכ׳ and all the people pelted him with their Ethrogim. Sot. 37a (play on רוגמים אותם, Ps. LXVIII, 28) ... ורגמו and the princes of Judah threw stones at them (stirring them up to go into the sea); Mekh. B'shall., s. 5 מְרַגְּמִין וכ׳. Ex. R. s. 1 שר׳ אוהבו וכ׳ who cast stones at the king's friend; a. e.

Pi. רִגֵּם same; *to wound with missiles, bruise.* Mekh. B'shall. l. c., v. supra.—Tanḥ. K'dosh. ed. Bub. 8; Yalk. Lev. 615 כבר היו מְרַגְּמִין את וכ׳ they would have bruised my face and my whole body with them (the Ethrogim).

Hif. הִרְגִּים same. Tanḥ. K'dosh. 8 כבר היו מַרְגִּימִין אותי את כל וכ׳ they would have bruised me all over my body &c., v. supra.

רֶגֶם ch. same. Targ. O. Lev. XXIV, 16. Targ. Lam. I, 18. Targ. Ex. XVII, 4 (O. ed. Berl. ורגמוני *Pa.*); a. fr.—Kidd. 70b לְמִירְגְּמֵיהּ ... נפקו they went out after him ready to stone him. Yalk. Is. 284 [read:] כל חד מיניהיכו ליתי ליה גוגלמא) טינא לחתמא ונרגמוניה טינא לחתמא being a gloss to ונרגמוניה, and ונשדר ביה, a Var. of ונרגמוניה) let each of you bring a ball of sealing clay (cylinder) and cast it at it (Jerusalem); Snh. 95a, v. גּוּלְמָא.

Pa. רַגֵּם same. Targ. II Sam. XVI, 6; 13; a. e.

Ithpe. אִתְרַגֵּים, *Ithpa.* אִתְרַגַּם *to be stoned* (to death). Targ. Ex. XIX, 13. Targ. I Kings XXI, 14, sq.; a. e.—[Targ. Is. I, 2, v. רִגֵּם.]

רֶגֶם pr. n. pl. *R'gam,* v. רֶקֶם I.

רִגְמָא רִי׳, רִגְמָא m. (v. רָגַם) *stone, missile.* Kidd. 70b שדיוה

לההוא ר' מידידהו וכ' they dropped (every one) that stone (with which they had intended to pelt him) out of their hands, and a dam was formed &c.

רָגַן (b. h.) *to move in excitement; to crowd; to quarrel.* Yalk. Deut. 801 רוֹגְנִין; v., however, רוֹגָן.

Nif. נִרְגַּן *to crowd together* (in discontent); *to be surrounded by a crowd; to create discontent.* Nidd. 16[b] (a variant to חנרגל, v. רָגַל) (בבית חמשתאות) שר חנרגן a magistrate (or scholar) that is surrounded by a crowd (whom he incites to riot) in drinking houses.

Pi. רִגֵּן *to heap, cast,* (with דברים, cmp. טוּחַ) *to speak rebelliously, reproach.* Gen. R. s. 20, beg. (ref. to נרגן, Prov. XVI, 28) זה הנחש ... שר' ד' וכ' that is the serpent ... that spoke rebelliously against his Creator; Yalk. Prov. 956. Num. R. s. 16 (ref. to Prov. XVIII, 8 נרגן, a. Deut. I, 27 (ותרגנו דברים שרגנו אחר וכ' (or שרגנוּ) the words which they cast up behind the Lord, caused them great distress; Tanḥ. Sh'laḥ 11; Yalk. Num. 743.

Hithpa. הִתְרַגֵּן *to gather crowds around one's self.* Sifré Deut. 24 ומתרגנים, v. מִתְחַלְּהִם.

רָגַן, *Pa.* רַגֵּן ch. same, *to move in excitement.* Targ. Y. Deut. I, 27.

רָגַע (b. h.) *to move, swing; to balance.*

Hif. הִרְגִּיעַ, *Pi.* רִגַּע *to move* from place to place; (of an infant) *to crawl.* Y. Kidd. IV, 65[d] bot.; Y. B. Bath. III, beg. 13[d] תינוק המרגיע a (foundling) infant which can leave the place where it was put down. Yalk. Ps. 846 וראו אותו וכ' מרגע על ידיו ועל רגליו they saw him crawl on hands and feet with a reed in his mouth &c. (playing with his child); Midr. Till. to Ps. XCII, 15 ed. Bub. מרגיע (missing in eds.).

רֶגַע m. (b. h.; preced.; cmp. Lat. momentum) *moment.* Ber. 7[a] אחר וכ' ר' how much is a *reg'a*? כמה שיעור רגע; ib. וכמה ר' כמימרירה how long is a *reg'a*? As long a time as is required for saying *reg'a*; Lam. R. to II, 18 כדי לאמרו עונה; Y. Ber. I, 2[d] top. Tosef. Ber. I, 1, v. עוֹנָה I; a. e.

רְגָעָא, **רְעִי**, ch. same. Targ. Koh. IX, 12.

רִגְעָתָן, v. גַּעֲתוֹן.

רָגַף *to stir, shake.*

Ithpe. אִתְרְגֵּיף, *Ithpa.* אִתְרַגַּף *to be stirred up, shaken.* Targ. II Sam. XXII, 8; Targ. Ps. XVIII, 8. Targ. Is. I, 2 איתרגפת ed. Lag. (ed. Wil. אתרגישת; ed. Ven. I אתרגימת). Targ. Job XXXIV, 20; a. e.

רַגְרֵג, v. רגג.

רַגְרוּגָא, v. רִיגּוּג.

רָגַשׁ (b. h.) *to tremble, shake; to rage.*

Hif. הִרְגִּישׁ 1) *to stir up, gather in a crowd.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10 שהוא עתיד להרגיש וכ' he shall stir up all nations and bring them to Jerusalem; a. e.—2) *to be affected, feel, perceive.* Ex. R. s. 14 ולא הרינו ... היו נוטלין מרגישין they might have taken all our belongings in the days of darkness, and we should not have noticed it. Ib. s. 15 ולא ה' פרעה ... הביא God brought plagues upon the Egyptians, but Pharaoh did not care; כיון ... התחיל מרגיש וכ' when the plague touched his own body, he began to feel it and cry &c. Meg. 15[b] אולי ירגיש המקום וכ' (Esther, in inviting Haman, thought,) perhaps God will feel (compassion at my self-humiliation), and do a miracle for us. Sabb. 13[b] אין בשר המת מרגיש באיזמל dead flesh feels not the knife (we have grown indolent through the frequency of persecutions); אין ... שבתי מרגיש וכ' the dead flesh in a living body feels not &c.; Y. Taan. III, 66[d] bot. Y. Ber. V, 9[a] bot. לא הרגשתּ didst thou not feel (the lizard's bite)? אם הרגשתּ ... יבא עלי may evil befall me, if, in my devotion ..., I felt it. Y. Erub. I, 19[b] שאילו ישמט הוא מרגיש if it should slip off, he would find it out. Gen. R. s. 47 ה' ונצטער he felt (the pain of circumcision) and suffered. Pesik. R. s. 11 כל הפירות ... מרגישים ... וכולם ... ומרגישים of all fruits in a bag, you take some, and the others are not affected, but in the case of nuts ... all are in heavy commotion; כך ישראל וכולם מרגישים ... so is it with Israel: one man sins, and all feel the effect of it; Yalk. Cant. 992; a. fr.

Pi. רַגֵּשׁ *to create excitement.* Lam. R. to II, 7 קול צרות מרגשות the noise of exciting troubles.

Hithpa. הִתְרַגֵּשׁ *to come in crowds, rush forth, storm.* Tanḥ. Lekh 9 להתרגש עליהם ... עתידין all kings shall come in a rage against them. Y. Ber. V, 8[d] bot. חיוצאות המתרגשות לבא לעולם (v. חָצַב) which go forth, which rush to enter the world. B. Kam. 80[b] ושאר פורענויות המתרגשות ובאות וכ' and other calamities which break forth and visit a community; Taan. 14[a]; a. e.

רָגַשׁ ch. same, *to tremble, shake, be agitated; to moan.* Targ. Ps. LXXII, 16 יְרִגּוֹשׁ Ms. (ed. יְרַגִּישׁ; h. text ירעש). Ib. XXXVIII, 9 רְגִישַׁת (h. text שאג). Ib. LV, 3; a. fr.—*Part. pass.* רָגִישׁ *affected; felt.* Yeb. 117[b] דר' לה צערא the annoyance of family troubles has been felt by her before (Ar. גִּישׁ, q. v.). Gen. R. s. 32 (ref. to בעצם, Gen. VII, 13) (Noah went into the ark in broad day-light) דר' לידע ימלל (a proverbial expression) let him whom it hurts speak out, i. e. let him who objects to my doings come forward; ib. s. 47 (ref. to בעצם, Gen. XVII, 23) דרגש ליה וכ' (some ed. דרגשה); Cant. R. to IV, 6 דרגשה.

Af. אַרְגֵּישׁ 1) *to stir up, shake, trouble; to set in motion.* Targ. Ps. LX, 4. Targ. Job XXXIX, 20. Targ. Josh. VII, 3 (h. text תְּיַגְּעוּ). Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5; a. fr.—Snh. 95[a] (quoted fr. Targ. Is. X, 32) חלא דא ... אַרְגֵּישִׁית כל וכ' (Targ. l. c. אַרְגֵּישַׁת) is this the city of Jerusalem for which I set all my camps in motion?; Yalk. Is. 284.—Trnsf. (with אפא) *to make bold, have the hardihood to.* Pesik. Ănokhi, p. 138[b] הא ארגישתון אפכון have you dared (to come back)? Ib. הא ארגשת אפך hast thou the hardihood (to come back to me)?; v. גִּישׁ I.—2) *to be excited, rage.* Targ. Ps. XLII, 12; XLIII, 5 (ed. Wil. תְּחַרְגֵּשׁ; Ms. תחרגושר; h. text תהמי). Ib. LXXII, 16, v. supra; a. e.—Gen. R. s. 17 בה וכ' א' he was angry with her (scolded her) the first day, the second day &c.—3) *to be affected, feel; to be troubled.* Sabb. 129[a] א' בנפשיה he felt himself (felt weak). Yoma 22[b]; B. Kam. 20[b] ולא מרגיש, v. חָלַל.—4) *to feel the scent of, trace, track.* Targ. Y. Ex. II, 3.

Ithpe. אִתְרְגִּישׁ; אִתְרְגּוֹשׁ; *Ithpa.* אִתְרַגַּשׁ *to be shaken, troubled; to be excited, noisy.* Targ. II Sam. XXII, 8;

Targ. Ps. XVIII, 8. Ib. XLII, 12; XLIII, 5, v. supra. Ib. II, 1. Ib. LIX, 7; a. e.

רֶגֶשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion, vibration.* Yalk. Ps. 620 כל רִגְשָׁן של וכ' all the commotion of the wicked and all their toil are in vain; Midr. Till. to Ps. II רִיגּוּשָׁן (ed. Bub. רִגּוּשָׁן). Yalk. Ex. 299 (ref. to Ex. XX, 18) אדם ... הוא שומע ר' קולו וכ' if a man speaks to his fellowman, the latter hears the sound of his voice, but does not see a light proceeding from it, but the Israelites heard ... and saw the voice.

רִי, רְגְשָׁא, רָגְשָׁא ch. same, *movement, noise.* Targ. Prov. VII, 15 (ed. Wil. רַי).—Meg. 29ª שמעו קול רי' (Ms. M. שמע ... רוגשנא) they heard the sound of a movement.

רִי, רְגָתָא f. (רָגַג) *desire.* Targ. Ps. X, 17 (ed. Wil. רִיגָתָא). Targ. Prov. XI, 23. Ib. X, 24 (ed. Wil. רְגָגְתָא, corr. acc., or רְגִגְתָא). Ib. XIII, 12; a. e.

רְדָא, v. רְדִי.

רְדָא m. (רָדַד) *dripping, moist.* Pes. 56ª אסא ר' Ar. a. Ms. M. (ed. דרא, transp.), v. אָסָא III.—V. רְדָיָא.

רָדַד (b. h.), *Pi.* רִדֵּד (cmp. רָדַד) [*to lower,*] *to flatten, stamp, beat.* Tosef. M. Kat. I, 4 (ה)אדמה וכ' ומְרַדֵּד (Var. ומְרַדֵּד) and beats the ground under it (to kill the moles); Y. ib. I, 80ᶜ; Bab. ib. 7ª ומְרַדָּה (Ms. M. ומדרה), v. רָדָה I. Tam. VI, 3 תחחיל מרדד ויוצא (Bab. ed. 33ª מְרַדְּדָן) he flattened (spread the heap of coals) and went out. Ib. 2 ורְדָדָן בשולי וכ' (or וּרְדָדָן) and spread them with the rim of the pan. Sabb. 103ª מְרַדְּדֵי טסי משכן those beating the gold foils for the Tabernacle; Tosef. ib. XI (XII), 2; a. e.—Part. pass. מְרוּדָּד; *pl.* מְרוּדָּדִין. Y. Erub. VII, 24ᶜ top אם חזית החבן מר' if the pile of straw is reduced (spread). Ḥull. 46ª כזית מר' if the olive's size that is left of the liver looks like beaten (ragged). Ib. 124ᵇ במר' when the piece of meat is ragged (the two parts, each of half an olive's size, connected by a strip). Mikv. VII, 7 מקוה שמימיו מר' a bathing tank the water of which is shallow (and spread, and can be made deeper by damming). Ohol. VII, 2 מקצתו מר' על הארץ part of the tent canvas flat on the ground; מר' על הארובה stretched flat over the sky-light.

רַדֵּד ch. same, *to beat, stamp, stretch.* Targ. Ps. CXXXVI, 6.—Part. pass. רְדִיד; *pl.* רְדִידִין. Targ. O. Num. XVII, 3 ed. Berl. (oth. ed. רַדִּירִין).

Pa. רַדִּיד same. Targ. Ex. XXXIX, 3. Targ. Num. XVII, 4. Targ. Ps. CXLIV, 2.—B. Mets. 83ᵇ רַהוּדֵי ר' he has been hammering (metal, during the night).

Ithpa. אִירַדִּיד *to become thin, slender.* Ned. 61ᵇ ענבים נמר כר מירַדְּדָן וכ' grapes, likewise, when their stems are thin, can be nipped off with the hand (without a pruning knife).

רֵדֶד or **רָדָד** m. (preced.) *that part of the canvas which lies flat on the ground.* Tosef. Ohol. VIII, 1 ... כזית תחת הר' (not על) an olive's size of a corpse which lies under the flat canvas.

רַדָּדָא m. (preced. wds.) *the beaten (smooth) side of cloth,* opp. לַבְּדָא. Targ. Y. Lev. XIII, 55.

רָדָה, v. רדי.

רָדוּ f. (רְדִי III) *ploughing.* B. Bath. 12ª בי ר' יומא (Ms. M. רְדֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. כי רדי וכ', v. רְדָיָא) as large a field as requires a day for ploughing.

רד"ו *r'du,* (numerical value) *two hundred and ten years,* the traditional time of the slavery in Egypt. Gen. R. s. 91 (ref. to רְדוּ, Gen. XLII, 2) בישרם ... כמנין ר' he announced to them that they would live there in slavery two hundred and ten years, corresponding to the numerical value of רד"ו; Num. R. s. 13, end כנגד ר' שנים וכ' corresponding to the 210 years which Israel spent in Egypt.

רְדָוָתָא, v. רִידְוָתָא.

רְדוּף m. (רָדַף) *fast run.* Ber. 56ᵇ, opp. נַחַת.

רדופיכון, Targ. Y. Lev. XXV, 5, read: פָּרוּדֵיכוֹן, v. פָּרִיר I.

רָדָה, רְדִי I (b. h.; cmp. רָדַד) [*to stamp, tread,*] 1) (cmp. בָּעַט) *to rebel, be contumacious.* Yoma 40ᵇ למינין ... אל לְרַהוֹת Ms. M. (ed. לצדוקים) give the heretics no occasion to rebel (to argue in favor of their heresy); Tosef. ib. III (II), 2 לרדות אחריכם ed. Zuck. (Var. לרדותן אחריהם, corr. acc.) to rebel after you are gone; Par. III, 3; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2.—2) *to chastise.* Mekh. Mishp. s. 4 הרוֹדֶה בבנו ובתלמידו he who chastises his son or his pupil (and kills him); Macc. II, 2 חרב הרודה את וכ' the teacher that punishes his pupil. Gen. R. s. 50, end בקש לְרַהוֹתָן ולרדותן and wanted to punish them; a. fr.—3) *to subjugate, rule, govern.* Ib. s. 8 (ref. to וּרדו, Gen. I, 28) אם זכה יִרְדֶה if man is good, (God says,) 'rule', if not, (God says,) 'let them go down'; ib. (ref. to וירדו, ib. 26 ויִרְדוּ את שאינו ... את שהוא (not ורדו) concerning such as are 'in our image and likeness' (I say,) 'they shall rule' &c. Ib. ויִרְדֶה למי וכ' יבא let 'our image and likeness' (the good man) rule over him who is not &c.; Yalk. ib. 14.—[Tosef. Ter. IX, 12 ed. Zuck. וירדנו, v. עִרְעֵר III.]

Pi. רִדֵּד 1) *to drive, chase.* Ex. R. s. 20 עד שאֲרַדֵּם אותן וכ' until I drive them into the sea.—2) *to chastise.* Ib. s. 1 לא יִרְדָּהוּ he did not chastise him. Ib. ולא יירדהו ביסורין he did not punish him with sufferings. Ib. (play on ארדון, I Chr. II, 18, as a surname of Caleb) שר' את רצרו he chastised (or *subjugated,* v. supra) his evil inclination. Yalk. Prov. 959 אֲרַדֶּה אותך וכ' (or אֶרְדֶּה) I shall punish thee with them; a. e.—3) *to stamp.* M. Kat. 7ª, v. רָדַד.—4) (cmp. בָּבַשׁ) *to dam, make passable.* Erub. 104ª ..., חצר חבן ומְרַדֶּה בה (Alf. מדדה, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) if a court has been made impassable through rain, he may bring straw and make a path with it; ib. וכשהוא מרדה אינו מרדה וכ' and when he makes the path, he must not do so by carrying the straw in a basket &c.

רְדָא, רְדִי ch. same, 1) *to chastise.* Targ. I Kings XII, 11. Targ. Prov. III, 12. Ib. XXXI, 1. Targ. Ps. XII, 7 רְדָאן (ed. Wil. דרדאן, corr. acc.); a. fr.—2) *to drive, rule.* Ib. CX, 2. Targ. Lev. XXVI, 17; a. e.

Ithpe. אִתְרְדָא, *to be chastened; to be instructed.* Targ. Jer. VI, 8. Targ. Prov. XXIX, 19. Targ. Y. Lev. XX, 5; a. fr.

רָדָה, רְדִי II (b. h., cmp. ירד) *to take down; to detach, break off,* esp. *a) to take honey out of the bee-hive.* Ukts. III, 10 והרודה מנוכ' ... כוורת a bee-hive ... is regarded as landed estate ..., and he who breaks honey out of it on the Sabbath &c.; Shebi. X, 7; B. Bath. 66ª; 80ᵇ. B. Mets. 64ª החולך ... לרדות את כוורתו if a person goes to take the honey out of his bee-hive; מה שכוורתי רודה כך וכך וכ' whatever my bee-hive may yield shall be thine for such and such an amount; a. fr.—2) (פת) ר' *to detach bread* from where it sticks to the oven, *to shovel out.* Sabb. 4ª תתירו ... הדביק לו לרודותה וכ' if a person stuck a loaf to the wall of an oven (on the Sabbath), would you permit him to take it out (before it is baked) &c.? Makhsh. III, 3. Yoma 38ª; Tosef. ib. II, 5 אינן בקיעין לרדותם they were not skilled in taking them off (without breaking); a. fr.—Y. Pes. III, 30ª bot. ירדנה let him detach it (the piece dedicated as Ḥallah) from the loaf.

Nif. נִרְדֵּה *to be detached, taken out of the oven.* Tosef. Yoma l. c. וחיה נאפה וכ' מבפנים (Var. וחיא נרדית) it was baked in, and taken out from the interior of the oven; Cant. R. to III, 6 נרדה.

רָדָא, רְדֵי, *Pa.* רַדֵּי same. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 ומרדרין (some ed. ומדדין, corr. acc.).

רָדָא, רְדִי III (cmp. רדי I) [*to subjugate the ground*; cmp. Gen. I, 28; cmp. נִיר I], *to plough.* Targ. Ps. CXXIX, 3 רָדוּ (ed. Lag. רָאדוּ, v. הֵאֵר). Targ. Hos. X, 11. Targ. I Kings XIX, 19; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ª bot. מרדרי; Y. Snh. III, 21ᵇ top מרדה, v. חָאַסְטָא. Y. Ber. II, 5ª top הוה קאים רדי (not רדר) was ploughing; Lam. R. to I, 16 הוה קא רדר. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª פוק ידיחה ... לתלוש (not דריחה) where it is customary to pluck, and the tenant cut the grain, we say to him, go out and plough the field (for the owner); a. fr.

Ithpe. אִתְרֵי *to be ploughed.* Targ. Am. VI, 12. Targ. Mic. III, 12; a. e.

רָדְיָא, רַדְיָא m. (preced.) *plougher.* Targ. Am. IX, 13.—Y. Shebi. V, 36ª תורא ר' a plough ox.—*Pl.* רַדְיָא. Targ. Ps. CXXIX, 3 (ed. Lag. רָאדְיָא; v. הָאֵר).

רִי, רָדְיָא, רַדְיָא m. (preced.) 1) *ploughing, ploughing season.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 21 (ed. Vien. בְּרִירַיָּא; Y. II בִּירִירָא). Ib. XXI, 37 רַדְיָה (some ed. דדיה, read אי גברא דזבין לר' וכ' or רַדְיֵה).—B. Kam. 48ª whether he is a man that sells cattle for ploughing or for slaughtering; ib. אי דמי ר' לר' if the price of a working beast was paid, it was sold for work; B. Bath. 92ª, v. נְכָסָא. Ib.ᵇ; a. e.—Ib. 12ª רָדֵי יומא, v. רָדוּ.—2) *Ridya,* name of the angel of rain. Taan. 25ᵇ לדידי חזי לי האי ריי' וכ' I saw Ridya, he looks like a calf &c. Yoma 21ª top אם ר' also the voice of Ridya (v. Ps. XLII, 8).

רָדָא m. pl. 1) (v. רָדָא) *running water.* Targ. Prov. V, 15 (ed. Wil. רְ').—2) *pl.* of רַדְיָא.

רַדְיָדָא, רְדִיד m. (רָדַד) *beaten, hammered metal, foil.*—*Pl.* רַדִּידִין. Targ. O. Num. XVII, 3, v. רָדַד. Targ. Y. ib. רַדִּידֵי constr.

רָדִיד m. (b. h.; רָדַד) 1) (b. h.) *a* (female's) *wrap of fine texture, veil* (v. לְסוּסָה). Kel. XXIX, 1. Yalk. Num. 750 פטרו חכמים את הר' וכ' the scholars exempted a woman's *radid* from show fringes; Sifré Num. 115 (corr. acc.).—2) *the extreme border of a web by which it is stretched.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ top; Treat. S'maḥ. ch. IX חרוד (corr. acc.).—[Yalk. Gen. 95 ולקח את הר', read הַדַּרְהוּר, as Pirké d'R. El. ch. XXX.]

רְדִידָא ch. 1) same, *gauze, veil.* Targ. Y. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף). Ib. XXXVIII, 14; a. e.—2) = רַדִּיד (*a chain of*) *hammered gold.*—*Pl.* רְדִידִין. Targ. Cant. II, 5 (cmp. Targ. ib. V, 7 תגא for h. text רדידי).

רַדְיוֹדָא, v. רַדִּיד.

רָדְיָה, v. רְדָיָה.—[Gen. R. s. 41, v. רָדִים.]

רְדִיוֹנֵי m. pl. (רדי, cmp. רָדָא, רַדְיָא) *drippings.* Nidd. 67ª בר' נפל it fell off with the drippings (when she came out of the bath).

רְדָיָא, רַדְיָא, v. רְדָא.

רְדָיָה I f. (רָדָה I) *subjection, rulership.* Gen. R. s. 34, v. חִיתִּית.

רְדִיָּה II f. (רָדָה II) *detaching, taking bread out of the oven.* R. Hash. 29ᵇ רדיית הפת וכ' the taking out of the bread, which is an art but no labor. Y. Shek. V, 48ᵈ bot. היו בקיאין ... ובידיותו they were skilled in making the show-bread and in taking it out; Y. Yoma III, 41ª; Cant. R. to III, 6; a. e.

רַדְיָנִית f. (v. רְדִי III) *fit for ploughing, gentle.* Ruth R. to I, 19 לפרה חדיוטית ... ואמר ר' חיא וכ' like a common cow whom her owner exhibits in the market, saying, she is a ploughing cow and makes even furrows; אמרין אין ר' אילין מכוויה (not מברחיה) וכ' if she be a gentle cow, what do these her burns (scabs) mean?; Yalk. ib. 601 רודיניס (corr. acc. the entire passage).

*רָדִים m. pl. (רָדָה I) *rammers, rollers.* Gen. R. s. 41, end מעבירין ר' עליהם (some ed. רדיה, corr. acc.) they pass rollers over them; ib. s. 69 פָּרִים (v. פַּר); Yalk. Is. 337 רדין, read רָדִין.

רַדִּינִין Targ. II Esth. VI, 10, quid?—[perh. = רַדִּידִין *chains of hammered gold*; the text is corrupted].

רָדִיף, v. רָדַף.

רְדִיפָה I f. (רָדַף) *pursuing.* Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top וחן ... שיש ברידיפתו וכ' and they judge that in his (the ox's) pursuit of an animal lies the intention to gore.—

Pl. רְדִיפוֹת. Ib. רדם שלש ר' if he ran after an animal three times.

רְדִיפָה II pr. n. m. *R'difah.* Y. Shebi. IX, 39[a] top רצחק בר ר'.—Y. Kidd. II, 62[d] רבי ר'. Y. Peah IV, 18[b] bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 123[b]).

רָדַם (b. h.) *to benumb. Part. pass.* רָדוּם; *pl.* רְדוּמִים. *fast asleep.* Esth. R. to III, 9 עד ... ר' בשינה how long yet will (you) the fathers of the world be sunk in sleep?

Nif. נִרְדַּם *to be overcome by sleep.* Pes. X, 8 (120[b]) נרדמו לא וכ' if they have been fast asleep, at the end of the Passover meal, they dare not eat again, opp. נחנינמו. Tanḥ. Vayikra 8 יונה ... נ' וישן Jonah, in the anguish of his soul, was overcome and fell asleep. Ib. אנו ... ואתה נִרְדָּם we are standing between life and death, and thou art asleep?

רְדַם ch. same; *part. pass.* רָדִים; *pl.* רְדִימִין. Targ. Is. XV, 1.

רָדַף (b. h.) *to run: to pursue.* Gen. R. s. 44 רַדַפְתִּי מלכים וכ' I pursued the kings to Damascus. Ab. Zar. 75[a] שמימיו רודפין (Ms. M. רדיפין), v. infra. Snh. VIII, 7 הרודֵם אחר חבירו וכ' he that runs after his fellowman with murderous intention. Ib. 74[a] רודם שחרח רודם אחר רודם וכ' a pursuer who runs after a pursuer in order to save him (prevent him from murder); a. fr.—Pes. 114[a] אכול בצל ... ולבך רודם עליך Ms. M. 1 (ed. וייתא לבך וכ', Ms. M. 2 רדום) eat onion and sit in the shade (v. צֵל), rather than eat goose and chicken with thy heart within thee running (being restless and greedy).—*Part. pass.* רָדוּף; f. רְדוּפָה &c. *a) quick, rapid.* Ab. Zar. 75[a] מעיין שמימיו רדופין Ms. M. (ed. רודפין) a spring whose waters run rapidly; (Y. ib. V, end, 45[b] נהר שמימיו מהלכין).—*b) anxious, longing.* Tosef. Yeb. VI, 6 חרי שהיחה ר' לילך וכ' if the wife (at the time of her husband's death) has been following her desire to go on a visit to her parental home; Yeb. 42[b]. Keth. 71[b] כאן בר' וכ' in the one case it means when she is anxious to go home (during her first year of married life) &c. Ib. ככלה ... ור' לילך וכ' like a bride that has been found perfect in her husband's paternal home, and is anxious to go home and tell &c.; Pes. 87[a].—רגל (ה)רְדוּפִין *the first festival after marriage.* Y. ib. VIII, 35[d] top שאבירה רודפה וכ' ... איזהו רגל הר' which festival is 'the festival of the anxious'? ... The first festival after marriage, when her father urges her to go back to her husband's house. Ib. רגל ר' ... לא הלכה if she did not go home for the first festival, may the second festival be considered 'the festival of the anxious' (with regard to her partaking of the father's Passover meal)? Cant. R. to VIII, 9 בת מלכים ... ר' ר' a princess that went to observe the first festival at her father's house; a. e.

Nif. נִרְדַּף *to be pursued, chased, persecuted.* Snh. l. c. בין של רודם בין של נִרְדָּף וכ' whether he broke the vessels of the pursuer (in his attempt to prevent him from murder) or those of the pursued. Lev. R. s. 27 (ref. to Koh. III, 15) הנִרְדָּפין מן הרודפין ... לעולם at all times the Lord requires the blood of the pursued at the hands of the pursuers; חבל נ' מפני קין וכ' Abel was pursued by Cain, and the Lord chose Abel &c.; ib. אלא מן הנרדפין ... לא תקריבו bring me no offerings from among the pursuers (beasts of prey), but from among the pursued; Pesik. Shor, p. 76[a], sq.; a. fr.

Pi. רִדַּף *to pursue, strive after.* Y. Snh. III, beg. 21[a] מתוך שבירר מְרַדְּפָן זכותו because he has chosen him as arbiter, he will advocate his (client's) claim.

רַדָּף ch. same. Targ. I Sam. XXIII, 28. Targ. Prov. XIII, 21 (ed. Wil. *Pa.*); a. fr.—Part. רָדִיף. Targ. Deut. XVI, 20 (O. ed. Berl. תרדוף). Targ. Koh. III, 15; a. e.—*Part. pass.* רְדִיף *quick, rapid.* Yoma 77[b] שאני נהל דרדיפי מיא it is different with a brook, because its waters are rapid. B. Bath. 73[b] דרדיפי מיא ... לאו משום (not דרדפי) not because the water is very deep, but because it is so rapid; a. e.

Pa. רַדֵּף same. Targ. Prov. l. c., v. supra.

רְדָת f. (רָדָה I) *chastisement.* Esth. R. to I, 12 ... אם ברידתן כרים וכ' the Egyptians, too, when they were chastised at the Red Sea, were judged with naked bodies (with play on נערמו, Ex. XV, 8).

רָ, רַדְיָא f. (רָדָא *to flow*) *a vessel for a thin batter, pan.* Targ. O. Lev. VII, 9 רָ ed. Berl. (ed. a. Mss. רַד, רֵד; h. text מרחשת). Ib. II, 7 מנחתא דר' (ed. Berl. מנחתא ר') adj. a 'running' meal offering; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

רָהַב (b. h.) [*to be great; to boast,*] *to acknowledge the authority of, submit to.* Ex. R. s. 27 (ref. to התרפס ורהב, Prov. VI, 3) והמלוכם עליך ... התרפס be trodden in the dust of the feet of those greater than thyself and make them kings over thee; v. רַהַב.

Hif. הִרְהִיב *to declare great, do homage to.* Cant. R. to VI, 5 (expl. שהם הִרְהִיבוּנִי הם המליכו וכ' ib. הרהיבני)' for they (the children at the Red Sea) did me homage, made me king over them, saying (Ex. XV, 18), 'the Lord shall reign &c.'; ib. שהם הרהיבוני הם קבלו וכ' for they (the elders) did me homage, they accepted my rulership over them at Sinai (Ex. XXIV, 7).

רְהֵיב, רַהֵב* ch. same, *to be proud, arrogant.* Targ. Ps. XXII, 8 ירהבון ed. Lag. (oth. ed. ירחכון; h. text לעג). Targ. Job XI, 3 ed. Vien. (oth. ed. דחכ; ed. Lag. דהיב; corr. acc.).

רַהַב m. (b. h.; preced.) 1) *pride, greatness, royalty.* Ex. R. s. 27 (v. רַהַב) אויר' אלא מלכות *rahab* means rulership (ref. to Ps. LXXXVII, 4); a. e.—2) *Rahab,* name of the genius of the sea. Tanḥ. Huck. 1 ר' שמו ... את מוצא you will find that the chief of the sea is named Rahab (ref. to Job XXVI, 12); Num. R. s. 18; B. Bath. 74[b]; a. e.

רַהֲבָא ch. same, *pride*; trnsf. *the proud.* Targ. Ps. LXXXIX, 11 (ed. Wil. רַהֲבָא; some ed. רַהַב).

רַהֲבוֹנָא m. (Syr.; readapt. fr. ἀῤῥαβών, v. עֲרָבוֹן) *earnest-money.* Targ. II Esth. III, 11 ed. Lag. (ed. הַהֲבוֹנָא).

רָהוֹטָא, v. רָהִיטָא.

רָחוֹן (or רַחֲוָן) m. (רָוָה) *soaked substance, infusion.* Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot., v. דָּהוֹן; Y. Sabb. IX, 11[d] רחוץ (corr. acc.).

רָחַט (= רוּץ) *to run.*—*Part. pass.* רָחוּט; *pl.* רְחוּטִים *hurried, running.* Cant. R. to I, 17 (ref. to ורהיטנו ib.) מקום שהכהנים ר' בבריותים the place where the priests ran (at service) was laid out with cypresses (ref. to I Kings VI, 15).

Hif. הִרְהִיט (denom. of רָהִיט) *to lay rafters.* Ib. למדה תורה ... מקרה ... ומרהיט בברותים the text (Cant. l. c.) teaches a practical lesson that man should use cedars for roofing and cypresses for the rafters.

רַחַט ch. same, *to run, be swift.* Targ. Job IX, 25 (of a bird). Targ. Gen. XVIII, 7. Targ. II Sam. XVIII, 23; a. fr.—M. Kat. 9[b] רָחֲטָא, v. טַבְלָא I. Erub. 51[a] top וחוא דכי רָהִיט וכ' provided he may reach the root of the tree (before the Sabbath begins) by running. Ber. 6[b] מצוה למֵירְחַט it is right to run. Ib. אנא נמי יְהִירְטָנָא I run likewise. Sabb. 94[a] רהיט תלתא וכ' he ran three parasangs on foot. Ib. 32[a] ועיזי רַחְטָן (not רהטן) the goats run, v. רַחְגָּרָא; Yalk. Gen. 31 רגליא דלא רָהֲטָן וכ' may the (my) feet that failed to run to give alms, be broken; a. fr.

Af. אַרְהֵיט *to cause to run, hasten.* Targ. O. Gen. XLI, 14.

רַהַט m., *pl.* רְהָטִין, רְהָטִים (b. h.; preced.) [*runners,*] 1) *gutters of the watering trough.* Lev. R. s. 31; Cant. R. to VII, 6 (ref. to אסור ברהטים, ib.) זה משה ... שנגזר ... בר' של מי מריבה that is Moses... concerning whom it was decreed that he should not enter the land; and why? Because of the troughs of the waters of Meribah (Num. XX, 13).—2) (= רהיטים) *rafters, roofing.* Ib. ... זה מלך ... שאסר משרה שכינתו בתוך ישראל בר' (strike out של אבינו יעקב) that is the king of kings ... who bound himself by an oath that he will allow his Presence to dwell in Israel under roofing (in the Temple); Lev. R. l. c. משרה שכינתו בתוך רהיטין של יעקב (strike out אבינו) under Jacob's roof.—3) *running.* Ib. בזכותו ... אל תבקר ריץ וכ' for the sake of Araham of whom it is written (Gen. XVIII, 7), 'and Abraham *ran* &c.'; Cant. R. l. c.—[4) (b. h.) *shavings;* trnsf. *curls.* Cant. l. c.]

רַהֲטָא m. (preced.) 1) *runner.*—*Pl.* רַהֲטַיָּא. Targ. II Kings XI, 4; 6. Targ. Jud. V, 28; a. fr.—2) *gutter of the watering trough.*—*Pl.* as ab. Targ. O. Gen. XXX, 38; 41 (ed. Berl. רַהֲטַיָּא).

רַהֲטָא, v. רִיהֲטָא.

רְהַט, רַהֲטוֹן רִי' m. (preced. wds.) *road, marching route.* Ber. 32[b] על כל חיל וחיל בראתי שלשים ר' ועל כל ר' ור' בראתי בו שלשים לגיון וכ' Ms. M. for each army (of stars in the signs of the Zodiac) I created thirty routes, and for each route I created in it (the sign) thirty legions &c., v. קָרְטוֹן; Yalk. Is. 332 רִיהַ'.

רַהֲטוֹנָא m.=רָהֲטָא, *runner.*—*Pl.* רַהֲטוֹנִין, רַהֲטוֹנָיָא. Targ. II Chr. XXX, 6; 10. Ib. XII, 10, sq. Targ. Esth. III, 13 (ed. Lag. רִיהַ'); 15.

רָהִיב, v. רָהַב.

רָהִיט, v. רָהַט.

רָהִיט m. (b. h.; רָהַט) [*runner,*] *rafter* or *floor beam* running from wall to wall.—*Pl.* רָהִיטִין, רָהִיטִים. Ḥag. 16[a] אבני ביתו ורָהִיטֵי ביתו וכ' Ms. M. (ed. וקורות) the stones and the rafters of his house testify against him (ref. to Hab. II, 11); Taan. 11[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 291. Lev. R. s. 31, v. רַהַט. [Yalk. Cant. 985 רָהִיטָנוּ תחינוקות 'our runners' (Cant. I, 17), that means the school children.]

רָהִיטָא, רָהִיטָא ch. (preced.) *runner.* Targ. Jer. LI, 31.—*Pl.* רְהִיטַיָּא, רְהִיטַי. Targ. II Esth. III, 13 ed. Lag.; (ib. 15 רהטיא); a. e., v. רַהֲטוֹנָא.—B. Mets. 107[b] שתין ר' וכ' רָהִיטֵי מוכסא (Ar. רהוטי) the runners (police) of the toll collector (who ask persons they meet for their receipts).

רְהִיטָנִי f. (v. preced. wds.) 1) *a tool for planing wood* &c. (so named from the grooves in which it runs), *chisel,* differ. fr. מְגִירָה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 2. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119[b] חיוצא ... ומחתת הר' וכ' the chips falling from under the borer and the chisel belong to the carpenter.—2) (cmp. ξυστήρ a. ξύρτον) *a tool for shaving hair, an instrument* with which the hairs are removed singly, differ. fr. חַצָּר. Macc. III, 5; Naz. 40[b]; a. e.

רָחַן, *Hif.* הִרְחִין (a contract. of רחבן, cmp. רַהֲבוֹנָא a. Lat. arrha; v. עִרְבוֹן) *to deposit as a pledge,* contrad. to מִשְׁכֵּן to take a pledge. Tosef. Maas. Sh. I, 1 ... מעשר שני ואין מַרְהִינִין אותו ed. Zuck. (Var. מַהֲרִינִין) second tithes must neither be sold, nor taken or given as a pledge; Y. ib. I, 52[c] top. Ib. עבר והר' וכ' if he pledged it in defiance of the law, he is fined. Pes. 31[a] כשהִרְהִינוּ אצלו when he deposited it (the leavened matter) with him (the gentile) as a pledge. Ib.[b]; a. e.

רְחַקָּא, Bets. 30[a] Ms. M., v. הוּחֲקָא (v. Rabb. D. S. a. l. a. Sabb. 148[a] Ms. M.).

רֵיָא, v. רֵיעָא.

רוֹאָה I m. (רָאָה=רָאִי, *sight, view.* Zeb. XIV, 6 בכל הר' were permitted to be eaten within the entire range of sight (around Shiloh); (Yalk. Deut. 881 בכל מקום שאתה ר' שאמרו ר' כולו וכ' (רואה); Num. R. s. 14[7]. Zeb. 118[b] ר' כולו אלא ר' מקצתו לא ר' by *roëh* is meant the view not only of the entire place but also of a part of it.

רוֹאָה II m. (supposed to be) the name of *an insect* on trees. Tosef. Shebi. I, 11; Y. ib. II, 33[d].

רוֹאִי, v. רָאִי.

רוֹב m. (b. h.; רָבַב) *multitude; larger portion; majority.* Meg. 15[b] (ref. to Esth. V, 11) וכמה ר' בניו how large was the multitude of his sons? Bekh. VI, 8 ר' המדבר וכ' the

larger portion of the anterior part of the tongue. Keth. 15a חולכין אחר רוב העיר we are guided by the legal status of the majority of the inhabitants of the town; רוב סיעה the majority of the members of the caravan that encamped near the town. Ib.; Ḥull. 95a, a. e. בנמצא חלך אחר רוב when a piece of meat is found, we go by the majority of the meat stalls (to decide whether it be *kasher* or not). Ib. 3b, a. e. רוב מצויין וכ׳ most of those engaged in slaughtering are experts. Sabb. 118b רובן של צדיקים וכ׳ most righteous men die from bowel diseases. Ḥull. II, 1 רובו של אחר כמיעוטו if one cuts through the larger portion of the organ (v. סִימָן), it is considered as if he had cut it through. Hor. 3b רובו ככולו . . . בכל התורה in the entire Law we adopt the rule that a majority (or the larger portion) are legally equal to an entirety; Naz. 42a; a. v. fr.—Gitt. 60b רוב בכתב וכ׳ the majority of the halakhic decisions rests on the Scripture (is derived from the text by interpretation), and the minority on tradition; v. Y. Peah I, 17a bot.—[Y. Yeb. IV, 6b top רובו עד שיפרש לו, read: רַבּוֹ.]

רוּבָא ch. same. Ḥull. 11a . . . מנא הא מילתא בתר רוב׳ whence do we derive the rule laid down by the Rabbis, that we are guided by the majority? Ib. רוב׳ דאיתיה קמן a majority which is before us, a majority of a definite number; רוב׳ דלית׳ קמן כגון וכ׳ a majority of an indefinite number, as for instance, the case of a minor *yabam* (Yeb. XIII, 12, when we are guided by the principle that the majority of persons are not impotent). B. Kam. 46b רוב׳ דאנשי לרדיא וכ׳ most people buy animals for ploughing. Ib.; B. Bath. 92b, v. אִיסְתְּרָא; a. v. fr.—*Pl.* רוּבֵי. Ḥull. 28b לרוב׳ . . . תרי ר׳ Rashi (ed. רובא) two larger portions of one object cannot be assumed, i. e. if an object is divided into two equal parts, you cannot apply the principle that either half may be ritually considered as if it were the larger portion.

רוֹבָא, v. רוֹבָה.

רוּבָא, רוֹבֶא I m. (b. h. רָבָּה, Gen. XXI, 20; רָבָה) [*growing,*] *young man, youth.* Sot. 26a רוב׳ ששא עקרה a young man who married a barren or an old woman. Y. ib. VIII, 22d bot. רוב׳ ששא ריבה a young man that married a young girl; a. e.—*Pl.* רוּבִין, רוֹבִים. Tam. I, 1 ורוב׳ שומרים שם the young priests held watch there; [anoth. opinion: the *archers*, v. רְבִי II].—Esp. רוב׳ *the sons of R. Ḥiyya.* Ḥull. 20a יקבלו רוב׳ וכ׳ let the lads receive the answer to their arguments. Y. Ḥag. III, 79c bot.; a. e.

רוֹבַד m. (רָבַד) 1) *mosaic pavement*, esp. *the paved level space between steps* in the Temple hall, *landing, terrace.* Yoma IV, 3 רוב׳ תריביו שבהיכל, emended ib. 43b של היכל, the fourth terrace on coming from the hall. Midd. III, 6 רום מעלה . . . ורוב׳ שלשה וכ׳ the height of each step was half a cubit, its depth one cubit each of the three steps, and a landing of three cubits &c. Ib. IV, 4, sq. Tosef. Succ. IV, 23; Tosef. Men. XI, 13 רוב׳ שבאולם the pavement in the hall.—*Pl.* רוֹבָדִין, רוֹבָדִים. Tam. I, 1 רוב׳ מוקם ר׳ של אבן was surrounded with stone pavements; Midd. I, 8. Tosef. Ohol. XVII, 1 ובאבנים משוקעין בר׳ sunk in and covered with paving blocks or with (rough) stones.—2) *the interlaced branches of two neighboring trees.*—*Pl.* as ab. Ḥull. 140b היתה יושבת בין שני רוֹבְדֵי אילן if the mother bird is found sitting on the junction of two trees. Ib. 141a; a. e.

רוֹבָדָא ch. same, *pavement.* Targ. II Chr. VII, 3 (h. text רִצְפָה).

רוֹבָה I, v. רוֹבֵא.

רוֹבָה II m. (v. רָבָה) *saturation, sauce, dip.* Y. Pes. X, 37d top ולמה . . . ר׳ שהיא רבה עמו and why is it (חֲרוֹסֶת) called *robeh* (saturation)? Because it is saturated with it (the wine that is put in as a sauce).

רוֹבָא, רוֹבָה m. 1) = רַבָּא, *great.* Targ. Y. II Lev. X, 19 (ed. Vien. רוּבָא).—2) = רַבָּה *elder, senior.* Y. Ber. II, 5b bot. ר׳ חושעיא ר׳. Y. Kil. IX, 32b ר׳ חייא ר׳; a. fr. (interch. with רַבָּה).

רוּבָּה I f. (= מְרוּבָּה) *more, larger number.* Keth. 103a ברכת חבית בר׳ the blessing of the household increases with the number of its members (every one contributing towards the comfort of all); B. Bath. 144b; Tosef. Keth. XII, 3 מרובה (corr. acc.).

רוֹבָּה II m. ch. (רַבֵּב) *gradation, conclusion a minori ad majus* (= קַל וָחוֹמֶר). Y. Peah IV, 18b top ר׳ דר׳ יוחנן ור׳ דר״ל there exists one argument a minori by R. J. and another by R. S. ben L.; מה מצינו וכ׳ . . . ר׳ R. J.'s argument is: if in the case of a find &c. (v. corr. vers in Frankel, Talm. Hierosol.).—דר׳, ר׳ (cmp. חוֹמֶר I) *something greater, more restrictive.* Y. Sabb. XVII, beg. 16a דלתות חבית דר׳ ודלתות הכלים דר׳ וכ׳ (not דרובן) in one respect there is a greater restriction in the law concerning the moving of the doors of a house, and in another respect a greater restriction in the law concerning the doors of furniture; דלתות . . . דר׳ וכ׳ the greater restriction concerning the doors of a house consists in this that they dare not be moved even &c. Y. Ab. Zar. I, 40a top ר׳ דר״ש ב״ל מדרבי וכ׳ the opinion of R. S. b. L. goes farther in restriction than that of R. J. Y. Maasr. I, 49a bot. דר׳ אתא אימור לך he comes to tell you something greater.—Y. Meg. I, 71c top דרבה שהספרים וכ׳ here is something greater (than the difference between scrolls and T'fillin which has been stated): scrolls may be written on either side of the parchment &c.; דף אחד בשני עמודות ליח היא דר׳ the 'one column' law against the 'two sides' law—this is no gradation. Y. Peah I, 15d top וזהו דרבה מצָה גדול כפריעת חוב וכ׳ . . . (not בפריעה) here is something greater (just the reverse, v. אַדְרַבָּא); greater is a duty which is like paying a debt (the filial duty) than &c.; Y. Kidd. I, 61b bot. יההיא דרבנין (corr. acc.).

רוֹבִי, רוֹבְיָא I m. = h. רוֹבֶה, *youth, young man.* Targ. I Chr. XXII, 5.—*Pl.* רוֹבְיָא, רוֹבִין. Targ. Ruth III, 10. Targ. Lam. II, 12 (not רוּ). Ib. 21; a. e.—Targ. Job XXI, 11 ורוֹבְיהוֹן.

רוֹבִי, רוֹבְיָא II m. *fenugreek,* (oth. opin. *flax-seed*).

Ker. 6ᵃ יהא רגיל . . . ורובי וכ׳ (Rashi ורוביא) one should make it a habit at the beginning of a year to eat pumpkin, fenugreck &c.; Hor. 12ᵃ. Ḥull. 52ᵃ. Sabb. 109ᵇ, v. גִּיר III.

רוֹבָן m. (רָבַב) *coarse weft.* Par. XII, 8 (Var. אָרְבָּן q. v.).

רוֹבַע m. (b. h. רֹבַע) *one-fourth*, esp. (sub. קב) *rob'a*, one-fourth of a Kab. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᵈ. Tosef. B. Bath. V, 10 (among the measures to be kept) ר׳ וחצי ר׳ a *rob'a* and a half *rob'a*. Num. R. s. 9 ²⁴ (God repays measure for measure) ר׳ וחצי ר׳ even to a *r.* and a half-*r.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 8 חר׳ וחצי חר׳ a block with the cavity of a *r.* on one side and of a half-*r.* on the other; Tosef. Mikv. VI, 22. Tosef. Ohol. I, 7 ר׳ עצמות a *rob'a*-ful of bones; a. fr.—בֵּית ר׳ a piece of ground of the capacity of one *rob'a* of seed. Kidd. 26ᵇ; a. e.

רוּבְעָא ch. same, *one fourth.* Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* רוּבְּעָיָא. Y. Ḥall. II, 58ᵈ top, v. קַבָּא.

רוּבְצָל, v. רַבְצָל.

רוֹגֶז m. (b. h. רֹגֶז; רָגַז) *excitement, anger, commotion, trouble.* Midr. Till. to Ps. XXII מתוך ר׳ רחמים out of the divine anger comes mercy (ref. to Hab. III, 2). Pirké d'R. El. ch. XXXVIII התחיל מקלל רוגזם וכ׳ he began to curse his sons' anger. Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) בא עלי רגזו וכ׳ the trouble about Joseph came upon me.

רוּגְזָא f. ch. same. Targ. II Chr. XXXIV, 21. Targ. Ps. LXXVIII, 31. Targ. Job XXI, 30 רְגִזְתָּא, רְגִזְתָּא (Ms. רוּגְזָתָא); a. e.—[Targ. Prov. XXIX, 22 גברא ר׳, read with ed. Lag. a. oth. רַגְזָנָא.]—Lam. R. to II, 2 נתמלא רוגזיה וכ׳ (*masc.*) Ben Kosiba's anger rose to its full measure.—*Pl.* רוּגְזָאתָא, רוּגְזָתָא. Targ. Job XL, 11 (Ms. רְגוּזָתָא).

רוּגְזָיְתָא, v. preced.

רוּגְיְינָא, Y. Kil. I, 27ᵃ אם חר׳, v. נִיוְרִינָא.

רוּגְלוֹת v. next w.

רוֹגָלִית f., *pl.* רוֹגָלִיּוֹת (רֶגֶל) 1) *routes, directions.* Cant. R. to IV, 1 משגרת ר׳ הרבה וכ׳ מה . . . as the pigeon is sent out in many directions and always returns &c.; ib. to I, 15 (not שוגרת).—2) (adj.) *familiar.* Tosef. Ber. II, 12, a. e. הלכות ר׳, v. רָגִיל.—3) [*runners,*] *grapes growing in a row on isolated vines*, opp. דליות (v. דָּלִית). Men. VIII, 6 (86ᵇ) רַגְלִיּוֹת; Tosef. ib. IX, 10 רג׳. Y. Peah VII, end, 20ᶜ כל ר׳ זר׳ אוכן וכ׳ all plants in one row form one bed; Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. רוגלות.

רַיְגְנַג pr. n. river *Ravg'nag.* B. Bath. 73ᵇ top (Ms. M. רונג; Ms. R. רַוְנַג; ed. Lubl. דוונג; v. Rabb. D. S. a. l. note).

רוּגְשָׁא, v. רְגָשָׁא.

רוֹדֶדֶת m. (רָדָה II) *the flat portion of the baker's shovel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7, v. צְנוֹרָא III.

רוֹדוֹס pr. n. pl. (a corrupt. of Ἄραδος) *Aradus*, v. אַרְוָד. Y. Meg. I, 71ᵇ bot. (expl. ארודי, Gen. X, 18) ר׳; [The context forbids thinking of Rhodus].—[Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot. ברודוס, read with Y. Kidd. IV, 66ᵇ top, a. Y. Bicc. I, 64ᵃ בְּרוֹם.]

רָוָה, v. רוי.

רִוְחָנָא m. (רָוָא, cmp. רָהוֹן) *moistening, refreshment* [or *marrow*]. Targ. Prov. III, 8, v. הִוְּהָנָא.

רָוָא, רֵוו, רֵוִי, v. רֵיו.

רָוַז, v. רָגַז.

רָוַח, רָוַח (b. h.) *to be wide, roomy; to spread.* Y. Snh. I, 19ᶜ top משם התורה יוצאה ורוחבת וכ׳ from there (the hall of the Sanhedrin) the law went forth and spread (with authority) for all Israel; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9. Y. Yeb. I, 3ᵃ bot. ראה . . . רווחת בישראל see how this decision will spread (what its effect will be) in Israel; a. e.—Part. pass. רָוּחַ; *pl.* רְוִיחִים. Ab. V, 5, a. e. משתחוים, ר׳, v. צָפַף; [Mish. ed. רָוָחִים, *pl.* of רָוָח.]

Pa. רוֵּחַ 1) *to be placed wide apart.*—Part. מְרוּוָּח; f. מְרוּוַּחַת; *pl.* מְרוּוָּחִין, מְרוּוָּחִים; מְרוּוָּחוֹת (or מְרֻוָּחוֹת). Y. Shebi. II, end, 34ᵇ במר׳ when the trees are planted wide apart, opp. רצופין; Y. M. Kat. I, 80ᶜ top; a. e.—2) *to be wide and flat.* Koh. R. to VII, 23 מקום מר׳, v. רֶוַח. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 לשונות מר׳ R. S. to Kel. XVIII, 5 wide and flat straps (comfortable to lie on), v. לוּחַ I.

Hif. הֵרְוִיחַ (denom. of רֶוַח) 1) *to be relieved*; 2) *to make profit.* Gen. R. s. 13 מַרְוִיחִין . . . משא commerce is prosperous, and the dealers make profit; אַף מרויחין . . . even the lepers feel relieved; Yalk. ib. 20. Gen. R. s. 39 החולה . . . ומַרְוִיחַ the sick man saw him (Abraham) and felt better. Yalk. Ps. 843, v. רֶוַח; a. e.—3) *to cause relief.* Lev. R. s. 34 מרויחין לו they (the visitors) bring him some relief; Midr. Till. to Ps. XLI.

Hithpa. הִתְרַוַּח, *Nithpa.* נִתְרַוַּח *to be relieved, be in comfortable circumstances.* Lev. R. l. c. לכשאתה מִתְרַוַּח וכ׳ when thou art in better circumstances, thou wilt repay me.—[Ib., a. e. נתרווח העולם, read: נִתְרַוַּח, v. רָוַח.]

רָוַח, רָוַח I ch. same, 1) *to be wide, extend; to be easy*; ר׳ ל- *to feel relieved.* Targ. Job XXXII, 20.—[Targ. Ps. XXIII, 5 רויחא Ms., ed. Lag. רְוִיחָא, v. רָוַיחָא.]—Snh. 7ᵃ בית . . . מירווח ר׳ the cut widens, i. e. the parts cut through go apart, and are not affected by the heat of the knife. B. Bath. 90ᵇ תרצא דר׳ ר׳ when the market becomes easy (prices fall), it remains so (for the rest of the year). Taan. 23ᵇ עלמא . . . ר׳ אמינא I thought, as it has been raining, the world is at ease (prices will come down). Keth. 80ᵇ, v. רַוַיחָא. B. Bath. 167ᵃ (suspecting an erasure in a document) מ״ט רָוַח ליה עלמא לתאר וי״ו why has this Vav so much space?, opp. דחוק; a. fr.—Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ נפל ביתיה על מאן דרווח עליה his house fell in over him who felt at ease (?), v. צְנִינִים.—[2) *to make room.* Targ. Is. XLIX, 20 רַוַח לי (prob. to be read: רַוַּח *Pa.*; h. text גְּשָׁה.]

Pa. רַוַּח, רַוַּח 1) *to widen, make room; give comfort.* Targ. Prov. XVIII, 16 (h. text ירחיב).—Part. pass. מְרַוַּח; f. מְרַוַּחְתָּא; *pl.* מְרַוְּחִין, מְרַוְּחָן; יַרְ יְחִין. Targ. Jer. XXII, 14.—

2) (denom. of רוּחַ) *to inspire.*—Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXXII, 24 [read:] מְרַוְּחֵי רוּחִין בישין possessed by evil spirits.

Af. אַרְוַח 1) *to make room, widen; to relieve.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22. Targ. Lam. III, 56 לאַרְוָוחֵי אֲנִי ... מְרַוַּח (verbal noun); a. e.—Sabb. 151b תאי כוחלא (or מְרַוַּיח *Pa.*) stibium widens (improves the eye-sight) up to forty years of age, אַרְוָחֵי לא מרווח ... מכאן after that ... it preserves the eye-sight, but does not improve it; a. e.—*Part. pass.* מַרְוַח *open; vacant.* Targ. II Chr. XXIII, 15. Targ. I Sam. XX, 25; 27 (h. text וַיָּפָץ).—2) *to make profit, gain.* Y. Ned. V, end, 39b חד בר נש נדר דלא מַרְוַח (not מרווחא) a man made a vow that he would make no profit (in business). Ib. [read:] א"ל מאי אשבעת א"ל דלא מַרְוַוחְנָא he asked him, what didst thou swear (not to do)? Said he, that I will make no profit (v. Asheri to Gitt. 35b).—3) *to cause to profit.* B. Mets. 73a bot. אנא נטרנא ... ומרווחנא לחו בכמיה I wait for them (give them time to move) until Iyar, and thus I benefit them greatly; a. e.—Part. pass. מַרְוַח. Ber. 56a עסקך מ' thy business will be profitable, opp. מסיר.

Ithpa. אִתְרַוַּח, *Ithpe.* אִתְרְוַח *a)* אתר' ל- *to be relieved; to be better.* Targ. I Sam. VI, 3. Ib. XVI, 23; a. e.—*b) to be blessed* (with issue, with increase of wealth). Targ. Gen. XX, 17. Targ. Y. ib. XXII, 20. Ib. XXV, 21. Ib. XXVI, 31.

רֶוַח, רֵי, רֶוַח m. (b. h.; preced.) 1) *extension, wide space; interval.* Gen. R. s. 74 אין במקים ... ר' they (the eastern men) hold council only in an open and level place (where they are safe against spies); Yalk. ib. 130 בשדה דאית בה ר'; Koh. R. to VI, 23 במקים מְרוּוָח (v. רָוַח); Pesik. Par., p. 34a במקום רחוק (corr. acc.). Gen. R. s. 19 (play on לרוּח חיום, Gen. III, 8) לרי' חיום for the extension of the day (in order to extend Adam's day to God's day, a thousand years); Pesik. R. s. 40 יום משלי ... לר' חיום וכ' I will give him one of my days,—'to the extension of the day'—I will give him &c. Ḥull. V, 3 בזמן שאין לו ר' when there is no interval of time between the sale of the dam for slaughter and that of her young. Koh. R. to I, 7 בין וכ' ... ר' ארבע there was a space of four cubits between each two. Ber. 15b בין חדבקים ר' שיחז he must allow an interval between words that may easily run into each other; a. fr.—2) *ease, relief.* Tosef. Sot. II, 3 שאם בצער יולדת בר' ... if (before she was tested) she used to give birth with great pains, she would now do so with ease; Num. R. s. 941; Ber. 31b. Tanḥ. Vayishl. 8 כשהיית בצרה ... בר' וכ' when thou wast in trouble, thou didst make a vow, but now that thou art relieved, thou forgettest; a. e.—3) *profit, gain.* Midr. Till. to Ps. XCII; Yalk. ib. 843 את הר' שהרויח ... והיו and when the students saw the gain that he had made &c.

רֶוַח, רַוְחָא, רַוְוָחָא II ch. same, 1) *open space, room.* Targ. O. Num. XXXV, 2 (ed. Berl. רַוַח; ed. Vien. רֶוַח; h. text מגרש). Targ. O. Lev. XXV, 34. Targ. Ez. XLV, 2 (ed. Wil. רַוְחָא). Targ. O. Gen. XXXII, 17 (ed. Vien. רֵי'); a. fr.—Meg. 7b, a. e., v. בְּסוּמָא. Sabb. 146b לא חזה ליה ר' he had no room (to accommodate all his hearers); a. e.—*Pl.* רַוְוַיתָא, רַוְוַיְתָא, רַוְוָת', רַוְוָתָא. Targ. O. Num. XXXV, 4, sq. (ed. Vien. רֵי'). Targ. Josh. XIV, 4 (ed. Wil. רַוְוָת'); a. fr.—[Targ. Y. I Deut. XXXII, 24 רְוִוחִין, read: רִוחִין, v. רְוַח I.]—2) *relief.* Targ. O. Ex. IX, 28. Targ. Esth. IV, 14. Targ. Is. XXXII, 15 (h. text וְרוּחַ); a. e.—Cant. R. to I, 1 בשעת רַוְוחֵיה, v. אֲנַנְקָא; Koh. R. to I, 12; Gen. R. s. 81, a. e., v. עַקְתָא. Pes. 112b פורתא שבק לי ר' allow me a little relief (liberty); a. e.—3) *ample provision, comfort.* Keth. 69a דאיכא רַוְוח ביתא there is ample provision in the house (she is sufficiently provided for). Ib. אנא ר' ביתא מהני וכ' I mean ample provision out of that estate. Ib. 80a sq. כי ... משום ר' ביתא וכ' the scholars allowed the husband the fruition of the wife's property for the sake of domestic comfort, but not to the extent of selling the products. Ib.b רְוַח ביתא הא קא משום ר' fruition is allowed him for the sake of domestic comfort, and the comfort of the house remains secured; a. e.—B. Kam. 116a לר' דמילתא הוא דעבד he did it for the convenience of the thing, i. e. as an extraordinary, though not legally necessary, measure, to avoid litigation.

רְוַח, רַוַח, רַוְוָחָא, רַוָוחָא f. same, *wide space, relief.* Targ. Ps. XVIII, 20; Targ. II Sam. XXII, 20. Targ. Ps. LXVI, 12 (h. text רְוִיָה); a. e.—[Targ. Ps. XXIII, 5, v. רְוִיָתָא.]

רְוָחָה, רַוָוחָה f. (b. h.) same, *width; relief, ease.* Ab. I, 5 יהי ביתך פתוח לר' let thy house be wide open (hospitable); Ab. d'R. N. ch. VII.—Y. Sot. X, 24a bot. בשעה שישראל בצרה ואו"ה בר' when Israel is in distress and the nations are at ease; (Bab. ib. 48a בנחת ובשלוה; Tosef. ib. XIII, 9 בשלוה); a. e.

רַוְוָחָא, v. רְוָחָא.

רַוְוחָתָא pr. n. pl. [*Wide Places,*] *Ravḥatha.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22 (h. text רְחֹבוֹת).

רְוִיָה, רַוְיָא, רַוְוִי, רַוְוִיתָא, v. רְוֵי, רַוֵּי, רְוֵיתָא.

רָוָק m. (רוּק; cmp. פָּנוּי) *single, bachelor.* Kidd. IV, 13 לא ילמד אדם ר' סיפרים a single man must not be a teacher of primary classes. Ib. 14. Pes. 113a ר' הדר וכ' a bachelor that lives in a large city and does not sin. Lev. R. s. 27 (ref. to Job XLI, 3) זה ר' הדר וכ' this refers to a bachelor (childless man) that dwells in a community and contributes towards the maintenance of teachers of Bible and Mishnah. Tanḥ. Aḥărē, ed. Bub. 15 לעשיר גדול ר' וכ' like a very rich but unmarried man; having no wife, he has no house; Tanḥ. l. c. 10 וחזק (corr. acc.); Yalk. Ps. 767; a. e.—*Pl.* רָוְקִין, רָוָקִים. Kidd. l. c. לא ישני שני ר' וכ' two bachelors should not sleep wrapped up in one cloak; Tosef. ib. V, 10. Mekh. Bo, s. 13 וכולן בכורים מר' אחרים and they were all firstborn sons of other young men (not the husbands).

רָוָקָא, רָוָקָא I ch. same.—*Pl.* רָוְקֵי, רָוָקֵי. Targ. Is. XL, 30 (ed. Veh. רִיקֵי; h. text בחורים).

רָוָקָא II m. (רוּק *to be clear,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 486) *straining bag.* Pes. 42b בר' when the drink is made by pouring water on the strainer (and the

Esp. ר' חקדש (abbr. רוה"ק) *the holy spirit, prophetic inspiration, intuition.* Ab. Zar. 20b רוה"ק ... קדושה sanctity (of life) leads to prophetic inspiration. Meg. 7a אסתר ברוה"ק the Book of Esther was composed in a spirit of prophecy. Yoma 9b נסתלקה רוה"ק וכ' משמתו ... with the death of the last prophets, Haggai ..., the prophetic spirit was withdrawn from Israel. Ber. 10a חזאי לי ברוה"ק וכ' I saw in a prophetic vision that unworthy children would go forth &c.; a. v. fr.—Snh. 65b, a. fr. ר' טומאה unholy inspiration (augury &c.).—4) (*evil*) *spirit, demon.* Pes. 112a ר' רעה (סכנת) the danger threatening from an evil spirit; a. fr.—ר' חזורת, ר' צרעת, ר' צרדה &c., v. respective determinants.—*Pl.* רוּחוֹת, רוּחִין. Gen. R. s. 20 ר' חזכרים male demons; ר' נקבות female demons. Erub. 18b הוליד ר' וישדין וכ' begot spirits and demons &c.; a. fr.

רוּחָא ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VIII, 1. Ib. VI, 17. Ib. XLV, 27 רוח נבואה (O. ed. Berl. קודשא)=h. רוח הקדש, v. preced.; a. v. fr.—Gen. R. s. 38, end נסגוד לר' וכ' let us worship the wind that scatters the clouds; ר' ... ונסגוד לבר let us worship man that carries the wind (whose body is filled with air). Gitt. 67b דהא ר' וכ', v. קוּרְדְּיָקוֹס; a. fr.—*Pl.* רוּחָתָא, רוּחֲיָא, רוּחֵי, רוּחַיָּא, רוּחִין. Targ. O. Num. XVI, 22. Targ. Deut. XXXII, 24. Targ. Y. I ib. רווחין (corr. acc.), v. רְוַח I; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49b רבהון דרוּחַיָּא the chief of the evil spirits. Gen. R. s. 20, end ר' דבריתא טבין וכ' the spirits of a man's house are benevolent, for they grow up with him; ר' דחקלא the spirits of the field; ib. s. 24, end. Lev. R. s. 5 שידא שרידהון דר' Sheda (demon), the prince of the spirits. B. Bath. 25a ר' אוקמן וכ' לכל place me (for prayer) in any direction except due east; a. fr.

רָוָחָא, רַוָחָא, v. רְוָחָא, רַוָחָא.

רוֹחַב, v. רֹחַב.

רְחָצָא, רוּ', רִיחְצָנָא, רִיחְצָן m. (רְחִיץ) *safety, reliance, security, faith.* Targ. Gen. XXXIV, 25. Targ. II Chr. XXXII, 22. Targ. II Kings XVIII, 19. Targ. Ps. XXXVI, 8 ישרון לר' (Ms. יתרחצון); a. fr.—*Pl.* רִיחְצָנַיָּא. Targ. Jer. II, 37.

רוֹחַק, v. חָזִיק I.

רוּחְשִׁיתָא pr. n. f. (רְחַשׁ) [*swarming,*] *Ruḥshitha,* legendary name of queen Esther's maid for Thursday (with ref. to Gen. I, 20). Targ. Esth. II, 9.

רְוָחָתָא, v. רְוָחָא.

רַוְחָתָא, v. רְוָחָתָא.

רוֹטֵב m. (רָטַב) 1) *soft, green date,* opp. יבשה. Ukts. II, 2 גלעינה של ר' the kernel of a green date. Tosef. ib. II, 1, sq.; a. e.—V. רָטַב.—2) *broth; juice of meats; jelly.* Ḥull. IX, 1, expl. ib. 120a מאי ר' שומנא what kind of *roṭeb* is meant? Fat; (oth. opin.) חלא דקריש, v. חָלָא III. Pes. VII, 2 נטף מרוטבו וכ' if (while roasting the Passover lamb) some of its juice dripped on &c. Num. R. s. 10[21]; Tosef. Naz. IV, 6. Ḥull. 108a ר' רכה (*fem.*) soft (liquid) juice;

lees contained in it), opp. דפורצנא.—*Pl.* רְוָנְקֵי. Ab. Zar. 75a הני ר' דארמאי וכ' straining bags which have been used by gentiles, if made of hair &c.

רָוַז, רָזַז [*to sprout forth,* v. P. Sm. 3845,] *to be glad, bright.* Targ. Prov. XIII, 9 (some ed. נירוון, read: נְרָוְזוּ; h. text שמח). Ib. XI, 10 Bxt. (ed. דוין; ed. Ven. דון, corr. acc.). Ib. XXIII, 16.

רוֹז* m. (preced.) *joy* (?). B. Bath. 90b ר' פפא (Ms. M. רז) Papa's Joy (?), name of a measure introduced by Papa, v. הוֹן.

רוֹזְגָר, v. רוּגְבָּר.

רוֹזִינְקָא m. (Syr. רוזיקא; Pers.) *provisions for the day.* Taan. 23b Ar. (Var. in Ar. as ed. עיבורא). Men. 69b נחיתא ליה ר' וחטי Ar. (read: דחיטי; Var. in Ar. s. v. רוסנין קב חיטי; ed. רום כיזבא חיטי or נוזבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80) provisions of wheat came down (from heaven) covering a space of three parasangs, v. נְזָבָא.

רוֹזֵן m. (b. h.; רזן *to be strong, heavy*) *prince.*—*Pl.* רוֹזְנִים. Snh. 70b (ref. to Prov. XXXI, 4) מי שכל רוזני עולם וכ' should he at whose door the princes of the world appear every morning, drink wine and become drunken? Num. R. s. 10. Lev. R. s. 12, end (ref. to Prov. l. c.) שני ר' תיו לי וכ' two princes (Nadab and Abihu) were mine, and they died only on account of wine; Yalk. Jer. 320; a. e.

רָוַח, רָוָח, רָוָח, v. sub רווח.

רוּחַ I *to smell,* v. רִיחַ.

רוּחַ II f. (b. h.; רָוַח) 1) *wind, air; direction, side.* Ex. R. s. 15[22] חמים וחד' וכ' שלשה בריות ... three creations preceded the formation of the world: water, air, and fire; חד' הרה וכ' the air (spirit) conceived and gave birth to wisdom. B. Mets. 107b הכל בר' all (diseases) are caused by the air. Ḥag. 12a ... ר' ומים וכ' עשרה ten things were created on the first day: heaven ..., air and water &c. Ib.b חרים בר' the mountains are sustained by the air, ר' בסעירה the air by the wind-storm.—Ber. 31a ... יכול לכל ר' שירצה you may think a man may pray facing any direction he may desire. B. Bath. 22b מר' אחת from one side. Ib. II, 9 לכל ר' עושה וכ' one may erect a tannery on any side of the town except the western. Ib. 25b ר' דרומית the southern wind. Kil. V, 5; a. v. fr.—*Pl.* רוּחוֹת. Ab. III, 17 שאפי' כל הר' וכ' even if all the winds were to come and blow at them &c. Kil. III, 1 באיבע ר' תערוגה on the four sides of the bed. Y. ib. VI, end, 30c מגופתן מארבע רוחותיו enclosed on its four sides. Pes. 94a לארבע ר' העולם he may turn towards any of the four directions of the world; a. v. fr.—2) *mind, disposition, spirit.* Ab. III, 10, v. נוּחַ h. Y. Peah I, 15c bot., a. e., v. חֲנָנָה. Ab. IV, 7, v. גַּס III. Ib. V, 19 נמוכה ר' a lowly spirit; a. v. fr.—3) *spirit, soul.* Gen. R. s. 7, end נפש חיה זה רוחו של וכ' 'a living soul' (Gen. II, 19), this means the soul of Adam. Ib. s. 2 ורוח אלהים זו רוחו וכ' 'and the spirit of God' (Gen. I, 2), this means the soul of the king Messiah; a. v. fr.—

ר׳ עבה thick (jelly-like) juice; a. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 ניקורי ר׳, v. רֶשֶׁב.

רוֹטָבָא ch. same, 1) *moisture.* Targ. Y. Lev. XI, 38 ברוֹטָבָה (not בָּה ...) (of the condition of a fresh corpse).—2) *liquid.* Targ. II Chr. IV, 5 בר׳ as liquid measure.—3) *sap, marrow, juice.* Targ. Ps. XXXII, 4 (h. text לשד). Targ. Job XV, 27 (h. text פימה); a. e.—*Pl.* רוֹטָבִין. Targ. Y. Lev. XI, 11 רוֹטָבֵיהוֹן (not רועדיהון), v. צִיר I ch.—[Targ. Ps. LXXIII, 7 ורוטבוהון Ms., read: ח׳, v. חוֹטָבָא.]

רוטגנית, v. next w.

רוֹטָנָנִית f. (רָטַן) 1) *grumbling, discontented.* Num. R. s. 12[5] למלך שהיתה לו מטרונה ר׳ (Mus. רוטג׳, corr. acc.) this is like the case of a king who had a grumbling matron as wife; Tanḥ. Naso 12 דאג׳, ראג׳, אשה ראגנות (corr. acc., or רוֹטָנִית); Pesik. R. s. 5 רוגונות (corr. acc., or רוגנית).—2) [prob. to be read: רוֹטָנָנוּת] *grumbling, discontent.* Num. R. l. c. שלא תחזור לרוֹטָנָנִיתָהּ lest she return to her sullenness; Pesik. R. l. c. לרוגנית (read לְרוֹטָנָנִיתָהּ, or with ed. Prague: לְרַטָּנָנִיתָהּ).

רָוָה, רְוֵי (b. h.) *to be moist, be saturated, drip.* Y. Maasr. I, 49[a] top משירוה (not משורר), v. מְרוּיֶה.

Pi. רִוָּה *to saturate; to refresh*; trnsf. *to delight.* B. Bath. 14[b]; Ber. 7[b] (play on רוּת) שזכתה ... שֵׁירִיָּהוּ לְהַקְבָּ״ה she was privileged in that from her descended David, who delighted the Lord with songs and hymns.

Hif. הִרְוָה same. Midr. Till. to Ps. CL (ref. to Is. XXXIV, 5) [read:] מַרְוֶה אותה ומפילהו לשרה וכ׳ he saturates it (the sword with blood), and brings her tutelary angel to fall, and then it (the sword) will come down upon her (Rome; v. Cant. R. to VIII, 14).

Nithpa. נִתְרַוָּה, נִתְרַוֶּה *to be saturated, refreshed.* Gen. R. s. 33 ירדו ... וכ׳ העולם rain fell, and the world was refreshed; Lev. R. s. 34 (not ונתרווה); Yalk. Lev. 665; Yalk. Ps. 888 (corr. acc.). Y. M. Kat. III, 82[c] bot. כשם שנתרויתם וכ׳ as you were saturated with the oil of inauguration for seven days &c.; a. e.

רָוָה, רָוָא, (רָוֵי) רָוֵי ch. same, esp. *to be filled with wine, be drunken.* Targ. Gen. IX, 21. Ib. XLIII, 34 (some ed. O. רְוָאוּ, *Pa.*). Targ. Jer. XLVI, 10 (ed. Wil. וְתִרְוֵי, *Pa.*); a. fr.—Part. רָוֵי, רָוְיָא; f. רְוָיָא; *pl.* רָוְיָן, רָוְיִין. Targ. Is. LI, 21. Targ. Prov. XXIII, 20, sq. Targ. Hag. I, 6; a. fr.—Gitt. 68[a] אישתי רוה וגנא he drank, he was intoxicated and lay down. Meg. 12[b] שתי ולא רָוֵי ... אבא my father drank wine enough for a thousand men, and was not drunk. Pesik. Eth Korb., p. 57[b] ואנא על לוגך דאנא שתי דאנא ר׳ דאנא שבע (not לוגין) and I (the Lord) wrote about thy one Log of wine that I drink, I am filled, and I am satisfied (Num. XXVIII, 7), v. רְוָיָה; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Ps. 761.

Pa. רִוֵּי, רַוֵּי 1) same, v. supra.—2) *to fill, saturate; to make drunk.* Targ. Is. LV, 10. Targ. Hos. VI, 3 (h. text יורה). Targ. Jer. XLVI, 16 (h. text חירונה); a. fr.—Part. pass. מְרַוֵּי; f. מְרַוְיָא. Targ. Is. LVIII, 11.

Ithpa. אִתְרַוֵּי, *Ithpe.* אִתְרְוֵי *to be saturated; to be drunken.* Ib. V, 22 (ed. Wil. אתחו, corr. acc.). Ib. XLIX, 26. Targ. Ps. XXXVI, 9; a. fr.

רַוִּי m., **רַוְיָא, רָוֵי** c. (preced.) *drunk; drunkard.* Targ. I Kings XVI, 9; XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 9. Ib. 10 (not רַז׳; h. text שׂכֵר!). Targ. I Sam. I, 13; a. fr.—Gitt. 68[b] חזא ר׳ דחזת וכ׳ when he saw a drunken man that was lost, he led him back &c. Sabb. 32[a] (prov.) שבקיה לר׳ וכ׳ leave the drunken man alone, he will fall of himself (a person's sins are visited upon him in critical moments); a. e.—*Pl.* רַוְיָא, רַוֵּי׳. Targ. Joel I, 5.

רְוִיָּה, רְוָיָה f. (preced.) *saturation, fulness, satisfaction.* Pesik. Eth Korb., p. 57[b] (ref. to חסך נסך שכר, Num. XXVIII, 7) לשון שתיה לשון ר׳ לשון שכרות of this one Log of wine three words are used expressing drinking, fill, plenty; Pesik. R. s. 16; (Tanḥ. Pinḥas 12 שבריה).

רָוְיָה f. (b. h.; preced. wds.) *overflow*; (numerical value) *two hundred and twenty-one* (*Logs*). Yoma 76[a].

רַוְיוּ f. (preced. wds.) *drunkenness.* Targ. Mic. II, 11 (h. text שֵׁכָר).

רְוִיחַ, v. רִוּחַ.—רְוִיחָא, v. רְוִיָּא.

רַוְיָא, רְוָיָא, רַוְיָא f. (preced. art.) 1) *intoxicating drink.* Targ. Hos. IV, 11 (h. text תירוש).—2) *intoxication, rage.* Targ. Esth. II, 1 רַוְיַת constr. Targ. Prov. XX, 1 (h. text הֹמֶה).

רְוָיָא f. (preced. wds.) *overflowing.* Targ. Ps. XXIII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. רווחא, oth. ed. רויחא, corr. acc.; cmp., however, Targ. Ps. LXVI, 12).

רוֹכְבָא, v. רוּקְבָא II ch.

רוֹכְבָא, v. רָכְבָא.

רוֹכְבַת, v. רְכוּבָה.

רוֹכָּא m. (רַכָּה) *softness, tenderness.* Ḥull. 56[a] אי אירחא ... אגב רוכָּתָהּ וכ׳ if the upper membrane had been perforated, the lower would have burst on account of its tenderness.

רוֹכֵל m. (b. h. רָכַל; רכל) *peddler*, esp. *seller of spices, perfumes* &c. Yeb. 63[b], v. פֶּצַע. Cant. R. to III, 6 קופת חר׳ the spice-peddler's basket. Ib. אבקת ר׳, v. אֲבָקָה. Lev. R. s. 16; a. e.—*Pl.* רוֹכְלִים, רוֹכְלִין. Sabb. 91[b]; Gitt. 67[a], v. קוּפָּה. Kidd. 82[a]; a. e.

רוֹכְלָא ch. same. Gitt. 33[a] אטו תנא כי ר׳ וכ׳ (Rashi רוכל) must the Tanna go on enumerating like a peddler (calling out all he has to sell)?; B. Kam. 36[b]; Naz. 21[a]; Arakh. 23[b].

רוֹכְלוּת f. pl. (preced.) *mercantile journeys, success in business.* Cant. R. to III, 6 (play on אבקת רכל, ib.) כל רוֹכְלוּתָיו של יעקב וכ׳ whatever Jacob gained came to him only through the dust under his feet (he did not get anything from his father as did the latter from Abraham). Ib. כל תר׳ שישראל וכ׳ for whatever journeys Israelites undertake with success, they are indebted to the merits

of the dust raised by of our father Jacob (when he wrestled with the angel and was blessed, Gen. XXXII, 25 sq.).

רִים, רוּם (b. h.) [*to swing,*] *to be high, lifted up; to rise.* Ab. Zar. 24ᵇ רוֹמֵי רומי השיטה Ar. (ed. רוני) rise, rise, acacia (holy ark)!; Gen. R. s. 54 רומי השטה.

Hif. הֲרִים 1) *to lift up, raise.* Cant. R. to III, 4 (ref. to Ps. LXXV, 8) וְיָרִים לכרש וכ׳ ... ישפיל he shall lower Belshazzar, and lift up Cyrus and Darius; Yalk. Ps. 812 אני הוא משפיל ומֵרִים I lower and raise; מרים ... מלכות he lays low one empire and raises another empire &c.; a. e.—2) *to take off, remove.* Ruth R. to I, 17 (ref. to Ez. XXI, 31) והָרִים תעטרה וכ׳ ... הסר remove the bonnet from our teachers, and take the crown off the nations; a. e.

Hof. חוּרַם *to be taken off,* esp. *to be separated as an offering, priest's share* &c.; *to be consecrated.* Ḥall. II, 8 שלא הוּרְמָה חלתה (not חוּרם), v. חַלָּה. Sifré Num. 110 (ref. to Num. IV, 20) את שמוּרָם קודש וכ׳ that which is separated is to be sacred, and the remainder secular, but (no Ḥallah is to be taken,) when both would be sacred. Zeb. V, 6 המורם מהם וכ׳ the same rules apply to what is taken off them for the priest; a. fr.

Polel רוֹמֵם *to lift up, elevate.* Tanḥ. Matt. 6; Num. R. s. 22, end (ref. to Num. XXXI, 9 and XXXII, 1) הא שהשפיל ורומם וכ׳ ... here you see that the Lord lowered the Midianites, and raised the Israelites. Ib. (ref. to I Sam. II, 7) אף ... מְרוֹמֵם את זה in the anger which he brings to bear on one, he raises the other. Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) ומרומם וכ׳ ... משפיל לכל he lowered every one that had part in the worship of the golden calf, and elevated every one that had no part &c. Ib. ועכשיו ... אף כך רוֹמֵם ראשם and now that thou hast lifted up my head, lift thou up their head likewise; לך ר׳ ראשם go and lift up their heads (announce to them the divine pardon). Ib. (ref. to Ex. XXX, 12) כל מה שאתה יכול לרוֹמֵם ... רוֹמְמָה whatever way thou canst elevate that nation elevate it, for by this thou elevatest me. Ex. R. s. 25 וירוֹמְמָן הקב״ה וכ׳ (fr. רָמַם) and the Lord raised them above all; a. fr.

Hithpol. הִתְרוֹמֵם, *Nithpol.* נִתְרוֹמֵם *to be lifted up; to pride one's self.* Y. Ber. IX, 14ᵃ top יתגדל ... ויתברך ויִתְרוֹמַם שמך וכ׳ thy Name be magnified ... and blessed and lifted up (praised) for &c.; Y. Taan. I, 64ᵃ top; Gen. R. s. 13. Meg. 17ᵇ כיון ... מִתְרוֹמְמֵי קרן וכ׳ when the transgressors cease to exist, the horn of the righteous will be uplifted. Num. R. s. 22; Tanḥ. Matt. 6, a. e. אין אדם מִתְרוֹמֵם, v. רוֹמְמוּת. Tanḥ. Mick. 3 ונִתְרוֹמְמוּ and they were raised (to power); a. e.—[Yalk. Gen. 79 מתרוממות, read: מְתַמְּרִין, v. תָּמַר.]

רִים, רוּם ch. same, *to be high.* Targ. Ps. LXXXIX, 14. Targ. O. Deut. VIII, 14 ורָמַם ed. Berl. (oth. ed. וְרִים); a. fr.—2) *to lift; to remove.* Targ. Ps. LXXXIX, 18 תָּרִים.—Y. Bets. I, 60ᶜ bot. וירימוּנָהּ and they lifted it. Y. Snh. X, 29ᵃ bot. כיון דרימיה when he had removed it. Y. Ab. Zar. IV, 43ᵈ מן דרימוּן when he had removed them (the stones); a. e.

Af. אָרִים 1) *to swing; to wave an offering; to uplift.* Targ. Ex. VII, 20. Targ. O. ib. XVII, 11 מָרִים ed. Berl. (ed. Vien. וְרִים). Targ. Is. XXX, 28 (h. text לְהַנִּפָה).

Targ. Lev. XXIII, 11 (h. text וְהֵנִיף); a. fr.—Part. pass. מְרִים; f. *pl.* מְרִימָן. Targ. Is. III, 16 (h. text נְטוּיוֹת).—2) *to lift, take off, remove.* Lam. R. to V, 5 אֲרִימוּן ראשיה מיניה cut his head off. Y. Ab. Zar. I. c. בחייך דאת מֵרִים אילין וכ׳ by thy life! thou must remove these stones; a. e.

Ithpa. אִתְרַם, *Ithpe.* אִיתְרִים 1) *to be uplifted, rise.* Targ. Gen. VII, 17; a. e.—2) *to be swung, waved* (as an offering). Targ. Ex. XXIX, 27 (h. text תּוּנַף); a. e.—3) *to be taken off, removed.* Lam. R. to V, 16 והא ניחא ליה דאיתרים רישיה וכ׳ it would have been better for him that his head be cut off rather than do this; Koh. R. to X, 5 ניחא הוה דיתְרִים וכ׳; Y. Sot. IX, 24ᵇ sq. ניחא ליה אילו איתרים וכ׳.

Polel רוֹמֵם *to elevate, extol.* Targ. Ps. XXXVII, 34. Ib. CXLV, 1. Targ. Y. I Deut. XXXII, 3; a. e.—Part. pass. מְרוֹמַם. Targ. Ps. XVIII, 47 (not מרוּמַם); Targ. II Sam. XXII, 47; a. e.—V. מְרָמַם.

Ithpol. אִתְרוֹמַם *to be lifted up; to be extolled.* Targ. Ps. CVII, 25. Ib. LXXV, 11. Ib. CVIII, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ את מִתְרוֹמֵמָא, v. הַדָּא.

Palp. רַמֵּם, contr. רוֹמֵם, רָמֵם *to elevate.* Targ. Ps. IX, 14 מְרוֹמְמֵי Ms. (ed. מְרוֹמַם). Ib. XXVII, 5. Targ. Prov. XVII, 19 מְרָמְמֵי Ms. (ed. מרים, מורים). Ib. XIV, 34.

Ithpalp. אִתְרַמֵּם, contr. אִתְרוֹמֵם 1) *to be elevated, rise.* Targ. Ps. LVII, 6; 12. Targ. Prov. XI, 11; a. e.—2) *to be haughty, proud.* Ib. XVIII, 12.—Apocopated form: אִתְרַמַּר. Ib. VI, 30 לא למִיתְרַמַּרוּ וכ׳ ed. (h. text יִבְוּז) let them not look haughtily down on the thief &c.; v. הֲמַר.

רוּם II, רוֹם m. (b. h; preced.) *height.* Ber. 6ᵇ (ref. to כרם זלוח, Ps. XII, 9) אלו דברים ... ברוֹמוֹ וכ׳ this means the things which stand on the height of the world (sublime things like prayer &c.) and which men treat lightly. Meg. 14ᵃ בני אדם שעומדין ברומו וכ׳ men that stood very high. Midd. II, 3; III, 6 ר׳ מעלה וכ׳ the height of each step was &c. Sifré Deut. 199 גדול השלום שדרר ר׳ וכ׳ peace is something great, for the dwellers on high (angels) need peace; Yalk. ib. 923; a. e.

רוּמָא, רוֹם I ch. same, 1) *height.* Targ. Y. Deut. XI, 18 על ר׳ ידכון on the highest point of your arm (v. גֹּבַהּ). Targ. Is. XIV, 12, sq. Targ. O. Num. XXIII, 22; a. fr.—Y. Snh. X, 29ᵃ חזה ארונא ... לר׳ וכ׳ the ark carried the priests high up and cast them down to the ground. B. Bath. IV, 2; ib. 61ᵃ, v. עוּמְקָא I. Lam. R. to IV, 15 ברוּמְהוֹן (some ed. ברוֹמֵיהֶן, *pl.*) of their high stature, v. שׁוּק I ch.; Lev. R. s. 16 ברומתן (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רוֹמֵי. Sot. 48ᵇ, v. שׁוּק I ch.—V. מְרוֹמָא I.—2) *haughtiness.* Targ. Ps. LXXIII, 8.—V. רְמוּתָא.

רוּמָא II pr. n. pl., v. רוּמָה.

***רוֹמָא I** m. (preced. art.) *haughty.*—*Pl.* רוֹמַיָּא. Koh. R. to VIII, 11 (perh. to be read: רוֹמָאֵי=רוֹמְמֵי), v. מְפוּקִים.

רוֹמָא II pr. n. pl. (Roma) *Rome,* v. רוֹמִי.

רוֹמָאָה m. (preced.) *Roman.* Ber. 62ᵇ ר׳ Ms. M. (ed. פרסאה, censor's change); Yalk. Is. 316; Gen. R. s. 10 רומאי

(corr. acc.); a. fr.—*Pl.* רוֹמָאֵי. Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot., v. אֲבָטִירוֹנָא. Y. Erub. III, 21ᵇ, v. טַקְסִירוֹסֵי; a. fr.—*Fem.* רוֹמִירְתָא. B. Bath. 11ᵇ, v. אַכְסַדְרָא. Sabb. 110ᵇ, v. הֵיגְתָא.—*Pl.* רוֹמָיְרָתָא. B. Bath. 83ᵇ, v. חַרְגָּתָא; a. e.

רוֹמַאטִיקוֹן m. (v. רֵאוּמָטִיקוֹס) *subject to a discharge of flux.* Lev. R. s. 15 נעשה ר' Ar. s. v. קטרקין (קטרינטון) he becomes subject to &c. (different vers. in ed. Lev. R.; v. קְטַרְקְטוֹן).

רוּמָה, (רוּמָא) pr. n. pl. *Ruma* in Galilee, near K'far Hananiah. Y. Erub. IV, end, 22ᵃ; Bab. ib. 51ᵇ Ms. M. (ed. ארומא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. IV (III), 17 (ed. Zuck. דרומא, corr. acc.).

רוֹמוּלוֹס, (רוֹמְילוֹס) pr. n. m. *Romulus*, the legendary founder of Rome in conjunction with his brother Remus. Midr. Till. to Ps. X (ref. to Ps. LXVIII, 6, a. X, 14) רומוס ור' מתה אמם וכ' the mother of Remus and Romulus was dead, and a she-wolf was appointed (by Providence) to give them suck, and they built two large huts in Rome; Yalk. ib. 652. Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ רומס ורומילס, v. צְרִיף. Midr. Till. to Ps. XVII, 14, רומוס ... אלו שני יתומין (not ורימילוס) this refers to the two orphans . . ., R. and R. for whom thou didst appoint a wolf &c.; Yalk. ib. 671; Esth. R. to I, 9 רומוס ורמילוס.

רוֹמוּס pr. n. m. *Remus*, v. preced.

רוֹמַח m. (b. h. רֹמַח; רמח, cmp. רמה, *to swing*) *spear.* Sabb. VI, 4 (63ᵃ). Num. R. s. 20, end; Tanḥ. Balak 21; a. e.—*Pl.* רָמָתִין, רָמְחִים. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ... אַף הקב"ה בחרבות ור' the Lord, too, came against them with swords and spears (lightnings). Tosef. Sṇh. XIV, 6; a. e.

רוּמְחָא, רוֹ' ch. same. Targ. Num. XXV, 7 (O. ed. Vien. רָמְחָא). Targ. Josh. VIII, 18; 26 (h. text כִּידוֹן); a. fr.—*Pl.* רוּמְחַיָּא, רוּמְחִין. Targ. Jud. V, 8. Targ. Job XLI, 21 Ms. (ed. *sing.*); a. e.—[Lev. R. s. 16 ברומחין, read: ברוּמְחוֹן, v. רוּמְיָא I.]

רוֹמִי I, רוֹמָא pr. n. pl. (Ῥώμη, Roma) *Rome*; also *the Roman empire.* Targ. Is. XXXIV, 9 ed. Lag. (omitted in oth. ed.). Ib. LIV, 1 ed. Lag. (oth. ed. כרכא). Targ. Ps. CVIII, 11 כרכא דר' רשיעא ed. Lag. (oth. ed. כרכא רשיעא; ed. Wil. כרכא תקיפא; h. text אדום). Targ. Y. Num. XXIV, 19 Levita (ed. קוסטנטיני, קושט); a. fr. (mostly changed through the censor's influence).—Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ יום שנתחתן שלמה ... וזהו כרך גדול שבר' on the day that Solomon was connected by marriage with Pharaoh Necho of Egypt, Michael stuck a reed into the sea . . ., and this is the origin of the great city of the Roman empire; Snh. 21ᵇ; Sabb. 56ᵇ Ms. M. (ed. שברומי omitted). Y. Ab. Zar. l. c. יום שנסתלק ... מלך בר' on the day that Elijah was removed, a king was installed in Rome. Y. Taan. I, 64ᵃ top בספרו משא דומה משא ר' ... (not דומי) in R. Meir's Bible was (a note) written, *massa dumah* (Is. XXI, 11) 'the burden of Rome.' Ib. אם יאמר לך ... בכרך הגדול שבר' if one should ask thee, where is thy God? tell him, in the great city of Rome; a. v. fr.—Ab. Zar. 8ᵃ ר' שעשתה קלנדא (Alf. עיר) a Roman colony which celebrates the Calenda.

רוֹמִי II m. (preced.) *Roman.* Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ; Gen. R. s. 63, v. בָּסָא. Y. Sot. VII, 21ᶜ top, a. e. ר' the Roman language (Latin), v. קָרֵב; a. e.—*Pl.* רוֹמָיִים. Yalk. Hos. 529 ידע הקב"ח ... גזרות ר' וכ' the Lord knew that Israel could not endure the decrees of the Romans, therefore he made them emigrate to Babylonia; Gitt. 17ᵃ ארומיים; Pes. 87ᵇ, v. אֲרָם. Ib. 119ᵃ. Pesik. R. s. 17, end (play on ראמים, Is. XXXIV, 7) ר' עמם the Romans will go down with them; a. e.

רוֹמִי, Midr. Sam. XII מחושקת כר', v. רֶקֶם I.

רוּמְיָא f. (רֵמִי) *objection, argument.* Men. 42ᵃ והא מאי ר' Rashi (ed. רמיה) what argument is this?

רוֹמִילָס, רוֹמִילוֹס, v. רוֹמוּלוֹס.

רוֹמִינוֹס, v. רוֹמָנוֹס.

רוֹמְמוּת f. (b. h.; רוּם) *elevation; majesty.* Num. R. s. 22 end (ref. to הָרִים, Ps. LXXV, 7) כל הרים ... שהוא ר' שאין אדם מתרומם וכ' wherever *harim* appears in the Scriptures, it means 'mountains', except this which means 'elevation' (pride, רֵם as a noun, with article), for no man should feel elated by these things (riches); Tanḥ. Matt. 6; Yalk. Ps. 812. Lev. R. s. 24 (ref. to מְרוֹם, Ps. XCII, 9) ר' אתה נוהג וכ' thou practicest sovereignty in thy world, thou gavest priesthood to Aaron . . ., rulership to David &c. Tanḥ. Mick. 3 רוֹמְמוּתָן ... מתוך out of the disgrace of the righteous comes their elevation; a. e.

רוֹמְמוּתָא ch. same. Targ. Y. Num. XXIII, 22 (O. רוממא).

רוּמָנָא f. = רִמּוֹנָא, 1) *pomegranate* (fruit and tree). Targ. Y. Ex. XXXIX, 26 (ed. Vien. רוֹמָ'). Targ. II Esth. VII, 9; a. e.—Ber. 56ᵃ דקדחא ר', v. קְדַח. Ib. עשוק עסקך כר' thy ware (wine) will be high-priced like the pomegranate; קְהֵי ... קאוי כר', v. קְהֵי; a. e.—*Pl.* רוּמָנִין, רוּמָנֵי, רוּמָנֵיָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 33; XXXIX, 24. Ib. 25 רוּמָנֵיָא (read: רוּמָנָא). Targ. Y. Num. XX, 5 (ed. Vien. רוֹמָנִין); a. e.—2) ר' דאפא *the upper part of the cheek.*—*Pl.* רוּמָנֵי. Ab. Zar. 30ᵇ.

רוֹמָנוֹס pr. n. m. *Romanus*, an Amora (v. Fr. M'bo, p. 123ᵇ). Y. Sabb. III, end, 6ᶜ; Bab. ib. 47ᵃ. Y. Bicc. I, 64ᵃ (רומינוס); Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot.; Y. Kidd. IV, 66ᵇ top (רומינוס). Y. Meg. I, 72ᵇ bot.; a. e.

רומניא, Num. R. s. 22, v. סִרוּנְגָיָיא.

רוּמְקִי בְּנֵי ר', רוּמְקִי pr. n. pl. *Fort (of the) Rumki*, in Media. Kidd. 72ᵃ; Yeb. 17ᵃ דומקי (Neub. Géogr., p. 378 quotes also רוחקי), v. נַהֲרְוָנְדָ.

רומקי, Kel. II, 5 Var., v. רוּנְקִי.

רוּמְשִׁית, רוּמְשָׁא, v. רַמְשָׁא.

רֵיאוּמָטִיקוֹס, v. רֵיאוּמָטִיקוֹס.

***רוּנְגָּר** m. (a corrupt. of angaria or parangaria) *public service.* Yeb. 79[a] (ref. to I Kings V, 29) בעלמא ר' דוילמא Ar. (ed. דוגזר) but perhaps it was merely for public service (that Israelites were employed, but not as slaves)? B. Bath. 122[a] (ref. to Ez. XLVIII, 19, to prove that the Nasi was to receive a share in the land equal to one of the tribal shares) בעלמא ר' אימא (Ms. M. דוזגר; ed. Pes. a. oth. אונגר, אונגר, v. Rabb. D. S. a.l. note 8) may I not say that the verse quoted refers merely to public service (due to the Nasi)?—[The reading רוזגר, from which דוזגר &c. arose, is due to a derivation, ascribed to R. Ḥan., from the Persian רוזגר servitium, v. Vullers 78[b].—Yalk. Sam. 154, however, has an entirely different reading of Yeb. l. c.].

רוּנוּנִית, v. רוֹנָן a.

רוֹנְיָא pr. n. m. *Ronya*, a gardener. B. Mets. 109[a]. B. Bath. 5[a] top.

רוֹנָן m. (רָנַן) *grumbler, inclined to suspicion* or *litigation.*—*Pl.* רוֹנָנִין, רוֹנָנִים. Tanḥ. P'kudé 7 ישראל ר' הם the Israelites are grumblers (will suspect me of dishonesty). Sifré Deut. 12 (ref. to ריבכם, Deut. I, 12) מלמד שהיו ר' which shows that they loved litigation; Yalk. ib. 801 רוגנין (corr. acc.; v. Berliner to Rashi on Deut. l. c.).—*Fem.* רוֹנָנִית. Pesik. R. s. 5 רונונית (corr. acc.), v. רוּנָנִית.

רוֹנָנִית (prob. רוֹנָנוּת) f. (preced.) *grumbling habit.* Pesik. R. s. 5, v. רוּנָנִית.

רונקי, רונקא, v. רוּנְקָנִי.

רוּנְקָנִי m. pl. (Chaldaism; רוּק II, with anorg. נ; cmp. רוֹסָן) *the contents of a pot upturned and emptied* on a flat vessel to cool off. Kel. II, 5 מפני שהיא הופכת עליו את הר' (Var. in R. S. הרומקי: הרוקמי, v. infra) because she (the cook) inverts the contents of the pot on it (the lid); Tosef. ib. B. Kam. II, 5 הרוּקְמֵי (cmp. רֵיקָם).

***רוּנְקִין** m. pl. (a corrupt. of ricinium or recinus) *a rectangular piece of cloth of small size* (v. Sm. Ant. s. v.). Sifré B'midbar Sinai quot. in Ar. אין הר' חיבורן בציציות the *runkin* are exempt from show-fringes (on account of their smallness).

רוּס m., v. רִיס II.

רוּס, *Hithpol.* הִתְרוֹסֵס, v. רָסַס.

רוסנין, רוסינקא, v. רוּזִינָקָא.

רוּסְתָּקָא, v. רִיסְתָּקָא.

רוּעַ I (b. h.; cmp. רָעַע) *to strike against; to shake.*

Hif. הֵרִיעַ (cmp. תָּקַע) *to produce a tremulous sound*; (b. h. also *to shout*); *to blow the horn.* Sot. 42[b] מגיפין ומריעין וכ' the gentile troops shut their cuirasses with noise, blow their horns, shout and tramp; Yalk. Deut. 923; a. e.—Esp. *to sound a* תְּרוּעָה, *to blow tremolo.* Succ. V, 4 תקעו והריעו ותקעו they sounded the plain note (תקיעה), and the tremolo, and the plain note. R. Hash. IV, 9 תוקע ומריע he sounds a T'ki'a, a Tru'ah &c. Ib. 16[a] sq. למה תוקעין וכ' why do we blow the Shofar in plain notes and tremolo while seated and then again while standing? Taan. 16[b] (at a public fast) חזן . . . הָרִיעוּ בני אהרן the superintendent of the prayer meeting says, sound the Tru'ah, sons of Aaron; they do so. R. Hash. 16[b] כל שנה . . . מריעין לה בסופה if people neglect to sound the Shofar in the beginning of the year (on New Year's Day), they will sound the Tru'ah for it at its end (on public fast days on account of calamities); a. fr.—V. תָּרִיעַ.

רוּעַ II (preced.) *to shake; to be weak, bad*, v. רָעַע.

רועדא, רועדיחון, Targ. Y. Lev. XI, 11, v. רוֹטָבָא.

רוֹעֶה m. (b. h. רֹעֶה; רָעָה) *shepherd, herdsman.* B. Mets. 5[b]; Snh. 25[b] סתם ר' פסול as a rule a herdsman (unless ascertained to be conscientious) is disqualified as witness. Ib. ר' שאמרו אחד רועה בהמה וכ' the shepherd who they said was unfit for legal action means both the shepherd of small cattle as well as the oxherd; a. v. fr.—*Pl.* רוֹעִין, רוֹעִים. Ib. תוסיפו עליהן הר' the Rabbis added to them (the list of the disqualified) the shepherds. Ib. III, 2 נאמנין . . . רוֹעֵי בקר I accept as judges three oxherds; a. v. fr.

רוֹעֵץ pr. n. m. *Ro'ets.* Macc. 8[a]; Snh. 4[a] יהודה בן ר'; Yalk. Deut. 920.

רוֹעֵץ, v. רָעַץ.

רוּף, *Pol.* רוֹפֵף, v. רָפַף.

רוֹפֵא m. (b. h.; רָפָא) *physician, surgeon.* Ber. 60[a] (in a prayer) כי אל ר' נאמן וכ' for thou, O God, art a faithful physician, and thy healing is perfect. Ib. (ref. to Ex. XXI, 19) מכאן . . . רשות לר' וכ' from this we learn that a physician is authorized to heal (that healing is not considered an interference with divine dispensation). Ab. Zar. 26[b] עיר שאין בה ר' ישראל וכ' a place which has no Jewish surgeon (for circumcision) but has a Samaritan and a gentile surgeon &c. Ib. 27[a], a. e. מומחה, ר', v. מוּמְחֶה. Bekh. IV, 4 (28[b]) תודוס הר' Thodos (Theodorus) the physician; a. fr.—*Pl.* רוֹפְאִים, רוֹפְאין. Tosef. Ohol. IV, 2 נכנס תיאודורוס הרופא וכל הר' עמו Theodorus the physician came in and all the other physicians with him. B. Kam. 80[a] שאלו לר' וכ' they consulted the physicians who said, there is no remedy for him except &c.; Tem. 15[b]. Kidd. IV, 13 (82[a]) טוב שבר' וכ' the best of physicians will go to Gehenna (v. Rashi a. l.); a. fr.

רוּפוֹס pr. n. m. *Rufus*, usu. ר' טורנוס, v. טוּרְנוֹס. Y. Taan. IV, 69[b] bot. את ההיכל . . . חרש ר' Rufus, . . . carried the plough over the Temple site; Lam. R. to I, 13 רופש (corr. acc.).

***רוֹפִיטוֹן** m. (ῥοφητόν) (*an egg*) *which can be gulped down, boiled down to the size of a pill.* Y. Ned. VI, 39[c] bot., expl. טרומיטא; [ῥοφητὸν ὠὸν *a lightly boiled egg*, S.—Our w. is prob. to be read טרופון (τρυπῶν) *piercing*, or טרופיטן (τρυπήτης) *borer*; v. טַרוּמִיטָא].

רוּפִילָא m. (rufulus) *a military tribune chosen by the general himself*; (adopted in the Persian bureaucracy) *a high official, royal adjutant* or *viceroy*. Shebu. 6[b] כגון מלכא ור' וכ' as, for instance, the king is followed by the Rufila, and the Alkafta by the Resh Galutha. B. Mets. 49[b]; 107[b] פרוזק ר'.—*Pl.* רוּפִילִין. Targ. Ruth I, 2 והוו תמן ויהוי ר' and they became there military tribunes (h. text שם). Targ. Esth. IX, 6; ib. 12 (ed. Vien. רוּפִלִּין).

רופש, Lam. R. to I, 13, v. רוּפוֹס.

רוּץ (b. h.) *to run*. Sabb. 153[b] רָץ תחתיה וכ' he must run under it (with the burden on his shoulders) until he reaches his home, opp. קלי קלי. Ber. 6[b] לעולם ירוץ אדם וכ' man should always run to hear the word of the *hălakhah*, even on the Sabbath. Pes. 112[a]; Ab. V, 20 רץ כצבי quick like a deer. Snh. 96[a] יכול אני לָרוץ וכ' I can run for three parasangs in front of horses. Ib. שרץ ... ומה בשכר thou wonderest at the reward for four steps which that wicked man (Baladan) ran for my honor's sake; שרצוּ לפני וכ' who ran before me like horses; a. fr.

Hof. הֵרִיץ *to make run, hasten*. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 למה רַצְתָּ ... מצרי הֲרִיצַנִי וכ' why didst thou run after my children?, and he (the horse) says, the Egyptian made me run against my will; הסוס הריצני וכ' the horse carried me swiftly against my will. Ib. B'shall., s. 2 שהיו מְרִיצִים המרכבה who drove the chariot. Y. Shek. VIII, 51[a] bot. מְרִיצָה, v. מְרִיצָה. Koh. R. to XII, 6 (play on ותרץ, ib.) ומְרִיצָה וכ', v. גְּלָלָה; Lev. R. s. 18 ומרוקה (corr. acc.). Gen. R. s. 13 שהיא מריצה וכ' ... ארץ כנגד the earth is called *erets*, corresponding to the spring season, when she hastens her fruits to come forth. Lev. R. s. 28 דברים שהן מריצין לבני מעים things which make the bowels run (loosen the bowels); Yalk. Ez. 344; Pesik. R. s. 18 מצררים (corr. acc.); (Pesik. Ha'omer, p. 71 משלשלים); a. fr.—[Num. R. s. 20; Tanh. Balak 4 חכל מריצים, v. רָצַץ.]

רוֹצֵחַ, v. רָצַח.

רוֹצָעָן, רוֹצְעָנָא, v. sub רַצַּע.

רוּק I *to spit*, v. רָקַק, רָקַק.

רוּק II (b. h.; cmp. רָקַק) [*to be bright, clear*; cmp. לָבַן,] *to be blank, empty*.

Hif. הֵרִיק *to empty, pour from vessel to vessel*. Cant. R. to I, 3 (ref. to תורק ib.) כאדם שמֵרִיק מכלי וכ' like one emptying (perfumed oil) from one vessel into another. Ned. 32[a] (play on ויורק, Gen. XIV, 14) הֵרִיקָן מן התורה Var. (v. Tosaf. a. l.) he made them empty of study (took the scholars away from their studies to make them go to war), v. יָרַק; a. e.—[Lev. R. s. 18 ומריקה את הכסף, read: ומריצה, v. רוּץ.]

Hof. הוּרַק *to be emptied, be poured from vessel to vessel*. Lev. R. s. 3 (ref. to Cant. I, 3, v. supra) כשמן המוּרָק וכ' like oil that is poured from vessel to vessel without a sound.

רוּק ch., Af. אַרֵיק same, *to empty, pour*. Targ. Gen. XLII, 35. Ib. XXXV, 14 (h. text ויצק); a. fr.

Ittaf. אִתְּרַק, *Ithpe.* אִתְרֵיק *to be poured*. Targ. Lev. XXI, 10 (Y. ed. Vien. יִתְרוֹק).

רוֹק m. (b. h. רָקַק; לק) *spittle*. Yeb. XII, 6 (ref. to Deut. XXV, 9) ר' הגראה וכ' the spittle must be visible to the judges. Nidd. IX, 6 תפל ר' tasteless saliva; expl. ib. 7 כל שלא טעם כלום of a person who has not broken his fast. Y. Sabb. XIV, 14[d] top; Bab. ib. 108[b]; a. fr.—Nidd. 16[b] עד שהר' בתוך הפה (euphem.) while the semen is yet in the vagina.

רוֹק, רוּקָא, רוּקָא c. ch. same. Targ. Job VII, 19 רֻקִּי. Ib. XXX, 10; a. e.—Yeb. 101[b]; 106[b] למידחזי ... צריכי ר' the judges must see the spittle as it comes out of the mouth &c., v. preced. Ib. 39[b] דמתחזיא וכ' וירקת ... ר' (Rashi דאתחזי) and she spat before him spittle which was visible to the judges on the floor; Y. ib. XII, 13[a] top; a. fr.—Sabb. 101[a] Ar. (Ms. M. ר' דחמת; ed. ריקא), v. חַמָּת. Ib. 99[b]; Nidd. 42[a], v. תְּפֵי I.

רוּקְבָּא I m. (רקב) *decay; moth*. Targ. Is. LI, 8 (ed. Wil. רוּקְבָּא; h. text סס).

רוּקְבָּא II f. (v. רָקַב) [*hollow,*] *a goat-skin made into a bag, bottle* (v. חֵמָת).—*Pl.* רוּקְבָּאוֹת. Ab. Zar. 32[a] הדרדרין והר' וכ' barrels and leather bottles that have been used (for wine) by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 9 וחַרְקוֹבוֹת ed. Zuck. (Var. קרבות, corr. acc.). Ab. Zar. l. c. יין הבא בר' וכ' wine carried in bottles belonging to gentiles.

רוּקְבָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 14 (ed. Vien. רֻקְבָּא). Ib. 15 (ed. Berl. רוּקְבָּא). Targ. Josh. III, 13; 16 (ed. Lag. רוכבא; h. text נֵד).

רוֹקֵחַ, v. רָקַח.

רוּקִי, Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 הר' (R. S. to Kel. XV, 4 חסרקין), read: חסְדוּקִין *the split*, corresp. to הנקובין ib.

רוּקָיוֹן, v. רוּקְיוֹן ch.

רוּקָן (denom. of רֵיקָן; cmp. הַאֲבוֹנָא denom. of אֵבֶן) *to empty, drain*. Lev. R. s. 24 (ref. to לחצילך, Deut. XXIII, 15) לרוֹקֵן כל נכסי וכ' to drain all the stores of the nations and give them to thee.—V. רֵיקֵן.

Nithpa. נִתְרוֹקֵן, נִיתַּךְ *to be emptied, be transmitted*. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) נ' בורו של יעקב Jacob's well was emptied (his children were bare of virtues). Ned. X, 2 מת האב לא נִתְרוֹקְנָה וכ' with the father's death his authority (to interfere with the daughter's vows) does not go over to her husband; ib. 68[b]; Tosef. ib. VI, 2, sq. Sifré Num. 153 שאין הרשות מִתְרוֹקֶנֶת וכ' to whom the father's authority cannot be transferred; Yalk. ib. 785.

רוּקֵן, רוּקֵן ch. same, 1) *to empty, drain*. Targ. Ex. XII, 36 (h. text וינצלו). Targ. II Chr. XX, 25. Ib. XXIV, 11 (h. text ויערו). Targ. Y. Gen. XXXI, 9; 16. Targ. Jer. XLVIII, 12. Targ. Ps. CXLI, 8 (h. text תער); a. e.—2) [*to spit out,*] *to eject, banish*. Targ. O. Lev. XVIII, 25; 28 (h. text קאה). Targ. Y. Num. XXIV, 17 (h. text קרקר). Targ. Ps. LVI, 8 (h. text פלט); a. e.

Ithpol. אִתְרוֹקֵן *to be emptied; to be uncovered*. Targ. Lam. I, 1. Ib. IV, 21 (h. text תחערי). Targ. Is. III, 26 (some

ed. ותרוקין, Kimḥi ותדחקן, corr. acc.; h. text ונקתה).— Lev. R. s. 34 דמלי מְתָרוֹקָן דמתרוקן וכ' this world is like the buckets of the wheel work, the full is emptied, the empty is filled (the rich become poor &c.); Ruth R. to II, 19.

רוּקָנִי f. (ῥυκάνη) *plane.* Kel. XIII, 4 הר' בפני עצמה (ed. Dehr. 5 רונקי, Ar. Var. רונקא, a corrupt. of runcina) the plane (the wooden body) by itself; Tosef. ib. B. Mets. III, 9 האיזמיל של ר' ed. Zolk. (ed. Zuck. דיקני; v. דּוּקָנִי).

רוּר, Y. Shebi. VI, 36c שורא דר' שינא; Tosef. ib. IV, 10 v. שְׁנָא.

רוּרֵב, v. רַבְרֵב.

רוּרְבָּנִיתָא, רוּרְבָּנָא, רוּרְבָּא*, v. sub רַבְרְבָּ.

רוּרֵם, v. רוּם ch.

רוֹשׁ m. (b. h.) *a poisonous plant, poison.* Esth. R. to I, 1 (play on אחשורוש) ולענה שהשקה אותם ר' he gave them poison and wormwood to drink; a. e.

רוֹשְׁחָתָא* f. pl. (prob. transpos. of רוחשתא; רחש) *anal worms.* Gitt. 69b (Ar. ed. Koh. שרחתא, oth. ed. שתיחא).

רוֹשֶׁם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Snh. 52b מיתה שאין בה ר' a death which leaves no mark of violence on the body. Gen. R. s. 43 כל יין ... עושה ר' וכ' wherever the enjoyment of wine is mentioned in the Bible it leaves a trace (has evil consequences), except this (Gen. XIV, 18); a. e.—Tosef. Ohol. XVI, 5, v. תִּירְחוּחַ.—[Tosef. Nidd. IV, 10 בר', v. רְשׁוֹן.]

רוֹשְׁמָא, רוֹשַׁם m. ch. same, *mark, cicatrix; characters* (of writing); *incision.* Targ. Lev. XIII, 10 (h. text מחיה). Targ. Y. ib. XXI, 5 (h. text קרחה; v. רָשַׁם II). Targ. Esth. III, 12. Targ. Y. Gen. XI, 8 ורושם כתביה (some ed. ומשם כפתיה, corr. acc.).—[Targ. Y. Ex. XXI, 25. Ms. Ar., v. רָשַׁם II.]—Gitt. 20a מיתרץ וכ' ר' the stamp of a coin &c., v. חָרַץ. Ib. 86a ורשומי דאינש וכ' (Ar. ורשו) and no mark of any owner is on him (the slave).—*Pl.* רוֹשְׁמִין. Targ. Y. Lev. XIX, 28 ר' חריתין (ed. Vien. רְשַׁם חרית). Targ. Is. III, 24.—V. רִישׁוּמָא.

רוּשְׁמָתָא f., *pl.* **רוּשְׁמָתָא** f. same, *mark, trace.* Targ. Ps. LXXXIX, 52 רוּשְׁמַת constr. (Ms. רִישְׁמַת). Ib. LXXVII, 20.

רוּשַׁשׁ, v. רָשַׁשׁ.

רוּת (b. h.) pr. n. f. *Ruth*, the Moabite. B. Bath. 14b; Ber. 7b, v. רָוָה. Ruth R. to I, 4 רות שראתה וכ' she was named Ruth, because she looked at (approved of) the words of her mother in law; Tanḥ. B'har 3; a. fr.—ר' (ספר) *the Book of Ruth.* B. Bath. l. c. ... ור' שמואל Samuel wrote his own book, and the Books of Judges and Ruth; a. e.

רוֹתֵחַ, v. רָתַח.

רוּתָחָא m. (רְתַח) *foam.* Targ. Hos. X, 7 (ed. Lag. רִיתָחָא; ed. Ven. I רִיתוּחָא; Ar. רְתִיחָא; h. text קצף).

רוּתַחְנָה, v. רְתַחְתָּה.

רוּתָמָא, רוֹתֶם, v. רְתָמָא, רֹתֶם.

רָז m. (רזז or רוז, cmp. רוֹזֵן) 1) *strength, foundation* (corresp. to יְסוֹד, סוֹד). Snh. 42a (ref. to ולרוזנים, Prov. XXXI, 4) העוסקים ברזו של עולם וכ' those engaged in the foundation of the world (administration of justice) must abstain from strong drink.—2) (corresp. to סוֹד) *secret.* Ib. 94a (ref. to Is. XXIV, 16) אמר שר העולם ... רָזִי לִי רזי לי the genius of the world said, Master of the world, do the will of this righteous man (Ezekiel) (make him the Messiah); then a divine voice went forth saying, my secret is mine &c. (v. Targ. a. Vulgate Is. l. c.). Sabb. 88a מי גילה לבני רז זה וכ' who revealed to my children this secret by which the ministering angels are guided?; a. e.—*Pl.* רָזִים. Snh. 70b (ref. to Prov. l. c.) מי שכל רָזֵי עולם גלוים וכ' should he to whom all secrets of the world are revealed, drink wine and be drunk?; Tanḥ. Sh'moth 1; Num. R. s. 10 4. Deut. R. s. 11 גליתי רָזָיהֶם וכ' I revealed their (the angels') secret to the sons of man; a. e.—[Y. M. Kat. I, 80c bot., read as Y. Snh. VI, 23d bot. בארזים, v. אֲרָזִין.]

רָזָא, רָז ch. same. Targ. Is. XXIV, 16 רָזִי אגר וכ' (constr.) the secret of reward ... and of punishment. Targ. Am. III, 7 (h. text סוד). Targ. Ez. XXVIII, 3 (h. text סתום). Targ. O. Gen. XLIX, 6 (*council*). Targ. Ps. XCI, 1 (h. text סתר). Targ. I Sam. XVIII, 22 ברז (h. text בלט). Targ. Y. Deut. XIII, 7 ברז; a. e.—*Pl.* רָזִין, רָזַיָּא, רָזֵי. Targ. Esth. VI, 1. Targ. II Kings VI, 11.—Snh. 31a דין גלי ר' this man is a revealer of secrets; a. e.

רָזָא, v. רְזֵי.

רזב (transpos. of ברז) *to perforate*; denom. מַרְזֵב, מַרְזְבָא, a. next w.

רַזְבָנִית, רַזְבּוֹנִית f. (preced.) a species of *locusts.* Ḥull. 65a Ar. (ed. הרזבני, Ms. H. זרבונית, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. אַרְזְבּוֹנִית.

רָזֵה m. (b. h.; v. רָזֵי) *hard, lean.*—*Pl.* רָזִים. Num. R. s. 16 12; Tanḥ. Sh'laḥ 6 אם של חרסין הן הם ר' if the stones of the ground are of a clayish nature, the fruits are lean.

רָזַח, M. Kat. 28b מרוזח Ms. M. (ed. מרוח), read: מַר וָזַח, v. מַר II.

רָזִי (cmp. רָזַז) *to be strong, hard*; [b. h. רוּחַ *to be lean*].

Af. אַרְזֵי *to come with vehemence upon, stir up, irritate.* Yeb. 120b שאני מיא דמַרְזוּ מכח it is different with water (coming in contact with a wound), it irritates the wound.

Pa. רַזֵּי *to throw with force.*—Part. pass. מְרַזְּיָא, Snh. 45b כי הינא דחיתי מר' (Ms. M. מִירַזְיָא *Ithpa.*, ed. Sonc. בִּרְזָיָא, v. next w.; v. Rabb. D. S. a. l. note) in order that the stone may come down with force.

רַזְיָא m. (preced.) 1) *strong, vehement, gushing.* Targ. Job XXXVII, 13.—[Targ. Prov. XXVI, 10 some ed. ורזיא, read: ורַוָיָא.]—Taan. 3[b] דאתא ר' when the rain comes with vehemence, opp. ניחא. Ib. (ref. to Job l. c.) מיטרא ר' לאילני a vehement rain is good for the trees; Yalk. Job 921.—2) *force.* Snh. 45[b] ברי ed. Sonc., v. preced.

רָזִיאֵל (v. רָז) pr. n. *Raziel*, name of an angel. Targ. Koh. X, 20.

רַזְיָה *raziaḥ*, a substitute of *nazir* (v. כְּרִינוּי). Y. Naz. I, 51[a] bot.

רזם, v. רַמַז.

רָזַק, v. רָסַק.

רח, *Ithpe.* אִתְרַח, v. אֲרַח.

רָחָב I (b. h.) pr. n. f. *Raḥab*, a woman of Jericho who received the Israelitish spies. Zeb. 116[a], sq. Sot. 34[a]. Meg. 15[a]; Taan. 5[b]; a. fr.

רָחַב (b. h.) *to be wide.*

Hif. הִרְחִיב 1) (neut. verb) *to widen, be broader; to extend.* Lev. R. s. 31 ומְרֻחֵיבוֹת וכ' ... היו מקטינות (the windows of the Temple) became narrow towards the inside and wider towards the outside, in order to send light forth to the world; Pesik. Ḳumi, p. 145[a], sq. Sifré Deut. s. 1; Yalk. Zech. 575 מְרֻחָבָה, v. infra. Yalk. Is. 302, v. פֻּרְחָה.—2) *to broaden, widen*; (with דיעה) *to comfort, gratify.* Ber. 57[b] שלשה מַרְחִיבִין דעתו וכ' three things give a man comfort: a nice dwelling &c.—3) *to amplify.* B. Bath. 61[b], v. מְצַר.

Hithpa. הִתְרַחֵב *to be enlarged, extend.* Cant. R. to VII, 5 מִתְרַחֶבֶת וכ' ... עתידה Jerusalem will be enlarged on all sides; Sifré l. c.; Yalk. Zech. l. c. מרחבת.

רָחָב II m., רְחָבָה f. (b. h.; preced.) *wide, broad.* Midd. IV, 7 ור' מלפניו וכ' ... מה ארי צר (not ורוחב) as the lion's body is narrow behind and wide in front, so was the Temple &c.; a. fr.—נפש ר' (wide desire,) *ambition, greed,* opp. שפלה. Ab. V, 19; a. e.—יד ר', v. יָד.—*Pl.* רְחָבִין, רְחָבִים: רְחָבוֹת. Tanḥ. B'ha'ălōt. 5 שהיו ר' מבחוץ וכ' they (the Temple windows) were wide without &c., v. preced.; Tanḥ. T'tsav. 6; Num. R. s. 15, beg. Y. Sot. IX, 24[a] bot., v. צַר; a. fr.

רַחַב ch. same, esp. (with or sub. נפשא) *ambitious, greedy.* Targ. Prov. XXVIII, 25 גברא ר' (Bxt. נפשא ר'; Ms. רעיינא, read: רחב עיינא or רחב רעיינא).

רוֹחַב, רֹחַב m. (b. h.; preced. wds.) *width.* Midd. II, 6 אורך ... על ר' וכ' one hundred and twenty-five cubits in length by eleven in width. Ib. IV, 1 ורָחְבּוֹ וכ' and its width was ten cubits. Tam. 29[b]; Shek. VIII, 5 וְרָחְבָּה; a. fr.—Sifré Deut. 120 ברי יד with liberality.

רַחְבָּת, רַחֲבָא pr. n. m. (= רב אחבא) *Raḥăba*, an Amora. Pes. 13[b]; 52[b]; Succ. 45[a]. Bets. 11[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). Ber. 18[a]; a. e.

רַחְבָה f. 1) fem. of רָחָב.—2) *open place, market.* Keth. 8[b] ברכת ר', v. בְּרָכָה. Y. Ned. V, end, 39[b]; Tosef. ib. II, 9 שדרך הרבים מפסקתה a market which is crossed by a public (caravan) road.

רְחוֹב m. (b. h.) same. Taan. II, 1 (15[a]) ... מוציאין לרְחוֹבָהּ של עיר (not לרחוב) (at public fasts) they carry the ark out to the open place of the town. Meg. III, 1 (25[b]) ... בני רחובה וכ' if the citizens sold the open place of a town (which is used for public prayer meetings), they may buy a synagogue with the proceeds. Ib. בה"כ ... את הר' if they sold a synagogue, they dare not buy an open place; a. e.

רַחֲוָתָא, v. רִחְיָא.

רחוניות, Tosef. Kel. B. Mets. V, 3, v. הֲחָוָנוֹת.

רַחוּם m. (b. h.; רָחַם) *merciful.* Sabb. 133[b] מה הוא חנון ור' וכ' as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. e.

רְחוּמַי pr. n. m. *R'ḥumi*, an Amora. Keth. 62[b]. Pes. 39[a]. Naz. 13[a] בן ר'; a. e.

רְחוּמָתָא, v. רִחְיָא.

רחוץ, Y. Sabb. IX, 11[d], v. רָחוֹן.

רָחוֹק, רְחוֹק, v. רִיחוֹק, רִיחוּק.

רָחוֹק m., רְחוֹקָה f. (b. h.; רָחַק) *distant, removed.* Snh. VI, 2 הרי ר' מבית וכ' when the culprit arrived at a distance of about ten cubits from the place of execution. Ib. 3. Pes. IX, 1 מי ... או בדרך ר' he who (on the fourteenth day of Nisan) was unclean or on a distant journey (Num. IX, 10). Ib. 2 לפיכך ... מפני שרחוקה וראוי וכ' (Bab. ed. 93[b] רחוק) therefore is the Hé (of רחוקה, Num. l. c.) dotted, not that it necessarily be distant (that he be really far away), but that he be outside of the Temple court (and unable to enter in time); Y. ib. 36[d] איש ר' ואין ... ה"א דרך ר' the Hé is dotted to intimate that the man is at a distance (רחוק), not that the way be far; a. fr.—שמועה ר', v. שְׁמוּעָה.—*Pl.* רְחוֹקִין, רְחוֹקִים; רְחוֹקוֹת. Sabb. 182[a] קרובים נעשו ר'; Lev. R. s. 18, v. קָרוֹב. Sifré Num. 131, v. סָמַךְ; a. fr.

רְחוּקָה f. (רָחַק) *alienation, severing a connection.* Kidd. 50[a], v. קוֹרְבָא.

רחוש, v. רִיחוּשׁ.

רָחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *an ornament in the shape of a reptile,* used as a gem or amulet. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9 a 'reptile' (scarabee &c.) which is broken (out of its setting), or whose point is broken off, is not susceptible of uncleanness; but if the hooks remain on it on both sides &c. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 הר' חעשוי כמין הדרקון וכ' a *raḥosh* which is made like a dragon (intimating an idolatrous emblem,

v. צִיץ) is forbidden, but if a dragon is suspended from it, you may throw the dragon away &c.; Y. ib. III, 42[d] top [read:] המוצא ר' עשוי כמין דרקון אסור וכ'.

רְחוּשִׁין, constr. רְחוּשֵׁי, v. רַחֲשׁוּשׁ.

רַחֲזוֹנוֹת, v. רַחֲוָונוֹת.

רֵי, רְחָיָא, רֵיחָ', רֵיחָא, ch.=next w. Targ. O. Ex. XI, 5 (Y. חֲיָא . . .). Targ. O. Deut. XXIV, 6 (Y. חֲיָא . . .). Targ. O. Num. XI, 8 (ed. Vien. רַחֲיָא; Y. I רִיחוּתָא; II רַחֲנָוָתָא).—M. Kat. 10[b] חמרא דרי' the ass employed in the mill; לאוקומי ר' to put up the millstones; אמת ר' the pole of the mill. Y. Kidd. I, 61[b]; Y. Peah I, 15[c] bot. רֵיחַנְיָא; a. e.

רֵי', רְחַיִם, רֵיחַיִם, f. (sing.) (b. h.; רחה *to rub*) *millstone, mill.* B. Mets. IX, 13 החובל את הר' עובר וכ' he who takes a mill to pledge violates a prohibitory law, and is guilty of taking two vessels &c.; ולא ר' ורכב בלבד and not only mill and upper millstone are meant (Deut. XXIV, 6), but anything with which a living is made &c. Men. X, 4, a. e., v. גְּרוֹסָה. Bets. II, 9, v. פַּלְגָּא Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. IV, 14[c] bot. תחתונה ר' the lower (stationary) millstone (for crushing olives); העליונה ר' the upper millstone. Ohol. VIII, 3 הר' של אדם a mill worked by man, handmill. Tosef. ib. IX, 2 נרחק בר' שהגוי וכ' if a person is pressed to work at a mill where there is a gentile or a menstruant; איזו היא הר' כל שעוקרין אותה וכ' (not כל שאין עוקרין, v. R. S. to Ohol. VIII, 3) what kind of a mill is meant? Such as can be lifted or pushed from its place; Tosef. Toh. VI, 11; a. fr.—Kidd. 29[b] ר' בצוארו he has a millstone on his neck (has wife and children to support).

רְחֵילָא, רְחֵילֵ, v. רָחֵל II, רְחֵלָא.

רַחֲיִם, v. רַחֲמִים.

רְחַיִם, v. רְחֵם.

רְחִים I m. (preced.) *love.* Targ. Cant. VII, 7.—V. רְחִימְתָא.

רְחִים II, **רְחִימָא** m. (preced.) *beloved, friend; lovable.* Targ. Jer. IX, 3 (ed. Wil. רַחֲמִים). Ib. XXXI, 19 (20) רְחִים. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXIII, 12; a. fr.—*Pl.* רְחִימִין. Targ. Hos. I, 6; 8. Targ. II Sam. I, 23; a. e.—Gen. R. s. 65 [read:] כמה ר' הוו ליה וכ' so many friends had he, and yet he said, (I appoint as my son's guardian) the scribe; Yalk. ib. 115 רַחֲמִין.—*Fem.* רְחִימְתָא. Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Hos. III, 1. Targ. O. Deut. XXI, 16 רְחוּמְתָא ed. Berl. (ed. Vien. רְחֵמְתָא); Y. רְחִימְתָא, רְחוּמְתָא, רְחִמְ'.

רְחִימוּתָא, v. רַחֲמוּ.

רְחִימְתָא, רְחִימָתָא, f. 1) v. רְחִים II.—2) *love.* Targ Koh. IX, 1 (ed. Vien. רְחַמְ'). Targ. Hos. III, 1 רְחִימַת constr. a. fr.—Snh. 7[a] רְחִימְתִין our love, v. סַפְסִירָא.

רְחִיפִין, Tosef. Shebi. VII, 15, v. טְפִיחַ II.

רָחִיץ, רְחֵיץ, v. רְחַץ.

רְחִיצָה f. (רָחַץ) *washing, bathing.* Yoma VIII, 1. Ḥall. I, 9 רְחִיצַת ידים washing the hands. Y. Naz. VII, end, 56[d] על רחיצת גופי for omitting to bathe his body. Num. R. s. 14[1] שרפאתיו ע"י רחיצת הירדן whom I cured by bathing in the Jordan. Ib. שהסרתי . . . ע"י רחיצת וכ' whom I saved from drowning through the bathing of Pharaoh's daughter. Ib. גחזי שלקה ע"י ר' Gehazi who was punished on the occasion of (Naaman's) bathing; a. fr.

רְחִיק, v. רְחַק.

רָחִיק I m. (preced.) *distance.* Targ. Ex. II, 4. Targ. Ps. X, 1. Targ. Prov. XXXI, 14 (Ms. רוֹחַק); a. fr.

רָחִיק II m., **רְחִיקָא, רְ', רַחִיקָא** f. (preced.) *far, distant, removed.* Targ. Deut. XXIX, 21. Targ. Jer. XII, 2. Targ. Prov. XXV, 25; a. fr.—Succ. 52[a]; Yalk. Joel 535, v. צַוְותָא. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. לארעא דר' to a distant land; a. e.—*Pl.* רְחִיקָן, רְחִיקִין. Targ. Josh. IX, 22. Targ. Jud. XVIII, 7; a. fr.—Y. Ned. XI, end, 42[d] (expl. Mish. ib. XI, 12) [read:] כמא דשמיא ר' שמים ביני לביניך כן האי איתתא רחיקא וכ' . . . as the heavens are remote from the earth, so is this woman (I) from this man (I cannot live with him); a. e.

רְחִישׁ, רְחֵישׁ, v. רְחַשׁ, רְחֵשׁ.

רְחִישָׁה f. (רָחַשׁ) *movement.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Cant. IV, 3) רְחִישַׁת פיך חביבה וכ' the moving of thy mouth (in prayer) is as pleasing to me as the crimson thread (the strap in the Temple on the Day of Atonement, v. Yoma VI, 8).—[Gen. R. s. 12, beg. רחישת קנים Ar., v. חֲרִישָׁה III.]

רְחִישׁוּתָא, Targ. Y. Gen. XXII, 13 some ed., v. חֲרִישׁוּתָא.

רְחִישָׁתָא f. (רָחַשׁ) *sense, sensation.* Targ. Job XX, 2 ed. Lag., v. חִישׁוּתָא.

רָחֵל I f. (b. h.) pr. n. f. *Rachel,* 1) wife of Jacob. Gen. R. s. 71 (play on עקרה, Gen. XXIX, 31) ר' תהיה עיקרו וכ' Rachel shall be the chief person of the household; ib. לפי שכל הדבירים תלויין בר' וכ' because all depends on R., therefore is Israel called by her name; Ruth R. to IV, 11, v. עִיקָּר; a. v. fr.—2) R. Akiba's wife. Ab. d'R. N. ch. VI.—3) R., mother of Rab Mari. Sabb. 154[a]; a. fr.

רָחֵל II f. (b. h.) *ewe, sheep.* Bekh. III, 1 ר' בת שתים וכ' if an ewe gives birth in her second year of age, the issue belongs to the priest with certainty. Ib. 20[a]. Tosef. Ḥull. X, 1 כלאיים מן הר' וכ' a hybrid of an ewe and a kid is subject to the law concerning the first of the fleece (Deut. XVIII, 4); a. fr.—*Pl.* רְחֵלוֹת, רְחֵלִים, רְחֵלִין, רְחֵלֵי, רְחֵלֵ'. Ib. 4 חשוטח רְחֵלָיו if one washes his lambs (and wool comes out). Ib.; Ḥull. XI, 2 חמש ר' גיזזות וכ' five lambs yielding wool of the weight of &c. Ib. 137[b] דקא מתני ליה לברייה רחלים taught his son (the Mishnah l. c.) using *r'ḥelim* (according to Biblical usage); אתניה רחלות א"ל said he to him, teach him *r'ḥeloth* (in accordance with later usage). Bekh. V, 3 זכר של ר' זָכָר, v. זָכָר. Sabb. V, 2; 4; a. fr.

רַחְלָא, רְחֵי, רַחֲלָא ch. same. Targ. Is. LIII, 7. Targ. Y. Lev. XXII, 8; a. e.—Y. Ber. V, 9c top; v. רַחֲמָנָא. Keth. 63a (prov., with ref. to Akiba's daughter, betrothed to Ben ʿAzzai for many years, and alluding to Rachel, the name of Akiba's wife, v. רָחֵל I) ר' בהור ר' אזלא וכ' ewe follows ewe, as the mother acts, so does the daughter; a. e.—*Pl.* רַחְלֵי, רַחֵי, רַחֲלֵי, רַחְלִין. Targ. Gen. XXXII, 15 (14) (O. ed. Berl. רָחֲלֵי). Targ. Deut. XIV, 4 (O. ed. Berl. רָחֲלִין); a. e.

רָחַם (b. h.) *to love.*

Pi. רִיחֵם 1) (with עַל) *to have compassion on, pity; to befriend.* Ber. 33a אסור לרחם עליו ... כל מי you must not befriend him who has no sense (ref. to Is. XXVII, 11). Sabb. 151b מְרַחֲמִין עליו וכ' ... כל המְרַחֵם he who shows mercy to creatures (men), will be shown mercy in heaven (ref. to Deut. XIII, 18), v. רַחֲמָן. Ab. Zar. 18a מן השמים יְרַחֲמוּ heaven will have mercy (protect me); Nidd. 45a. Sot. VIII, 1 יְרַחֲמוּ they will have mercy on you (spare your lives); a. fr.—Trnsf. *to give suck to a strange animal.* Bekh. 24a אינה מְרַחֶמֶת אלא וכ' no dam gives suck to a stranger, unless she has had a child of her own. Ib. מרחמת אע"פ וכ' she may give suck, even if she has never given birth.—2) *to stimulate the maternal instinct* (v. רֶחֶם) of an animal after confinement by inserting a lump of salt into the womb. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 מְרַחֲמִין חדינו בחמה טהורה ביו"ט ed. Zuck. (Var. על בחמה) we (in my father's house) used to stimulate &c. on a Holy Day; Sabb. 128b על בחמה; Y. ib. XVIII, end, 16c הבחמה על.

Hithpa. הִתְרַחֵם *to have pity.* Num. R. s. 9 24 אם נופלים ... אנו מִתְרַחֵם עלינו אין אנו if we fall into David's hands, he will have pity on us, but if David fall into our hands, we shall have no pity on him; Y. Sot. I, 17b bot. אנו מרחמין ... הוא).

רָחֵם, רְחֵים ch. same, 1) *to love* (h. אהב). Targ. Gen. XXII, 2. Ib. XXXVII, 3. Targ. O. Deut. VI, 5. Targ. Prov. IV, 6 (ed. Wil. רְחֵמָהּ *Pa.*); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 (expl. ארחמך, ib.) רְחֵמִית יתך וכ' I love thee (ref. to Targ. Deut. l. c.); Yalk. ib. 671 רְחֵמְאִי יתך. Y. Ber. IX, 14b bot. (R. Akiba speaking to his pupils before his death) רְחֵמְתֵּיהּ I loved him with all my heart, and I loved him with all I possessed, but how to love him with all my soul (life) I could not understand, and now &c. Sabb. 23b רָחֲמֵי רבנן וכ' he who loves scholars shall have children that are scholars. Y. ib. XIV, 14d bot. חד בר נש ר' אתא וכ' a man fell in love with a woman ... and grew dangerously ill; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. Lev. R. s. 25 שמעית דמלכא רְחֵמָא וכ' I heard that the king loves figs; Koh. R. to II, 20 רחים; ib. רחימא; ib. רחימה (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41a bot. דהווית רְחֵמָא מצויותא who loved to be charitable; Y. Ter. VIII, 45c bot. הוו רחמנא וכ' (corr. acc.). Keth. 105b אם מְרַחֲמִים כולהו רְחֵמוּ לי וכ' if there is love (among them), they all love me &c., v. סָנֵי. Snh. 89b תרויהו רְחֵמִינִי I love both of them (Isaac und Ishmael); a. fr.—2) (with עַל) *to have compassion on, pity.* Targ. Ps. CIII, 13. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. רַחֵם 1) *to love.* Targ. Gen. XXIX, 32 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. Y. Deut. VI, 5; a. e.—Keth. l. c. דְּרַחֲמָן ... האי ליה וכ' if the people of a place love a teacher, it is not because he is a good man, but because he does not reprove them on heavenly matters (for neglect of religious duties). Y. Ter. VIII, 45c אילולי דאתון מרחמין שמיעתא וכ' but for your loving traditions (you would not ask such questions); is it not a Mishnah?; Y. Ab. Zar. II, 41a רחמין; a. e.—Trnsf. *to give suck* (v. preced.). Bekh. 24a or shall we say, דרדה מְרַחֶמְתָּא לא וכ' a dam gives suck to her own young, but not to a stranger. Ib. דילמא רַחוּמֵי רחים perhaps this is a case when one gives suck to a stranger (although having a child of her own); v. שָׁבַק.—2) (with עַל) *to compassionate, pity.* Targ. Jer. XXXI, 19. Targ. O. Num. VI, 25 וירחם עלך ed. Lisb. (oth. ed. ויר' יחך; in ed. Berl. untranslated). Targ. Deut. VII, 2; a. fr.—Macc. 23b מדהא מְרַחֲמְתָא והא לא מרחמתא (Solomon found out which was the true mother of the living child,) because the one showed compassion, and the other did not. Y. Taan. II, 65b מְרַחֲמִים ... אמריו לוי מְרַחֲמִין וכ' the men of Niniveh said, if thou wilt have no mercy on us, we shall have no mercy on them (the beasts and the children); a. fr.

Ithpa. אִתְרְחֵם, *Ithpe.* 1) *to be loved, beloved.* Targ. Prov. XV, 9.—2) (with עַל) *to be pitied, be shown mercy.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 19. Targ. Gen. XLIII, 29. Targ. Hos. XIV, 4; a. e.—3) *to be moved to mercy, have pity.* Targ. Jer. XXXI, 18 (19) מתרחם ed. Lag. (oth. ed. מתנחם; h. text נחמתי).—Y. Taan. l. c., v. supra; a. e.

רָחָם m. (b. h.) *raḥam*, name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63a ר' זו שרקרק ולמה ... ר' כיון ר' שבא *raḥam* (Lev. XI, 18) is the *sh'raḳrak*, and why is it called *raḥam* (love)? Because when the *r.* comes, mercy comes upon the world (it betokens rain).

רֶחֶם *friend,* v. רַחֲמָא III.

רֶחֶם m. (b. h.) *orifice of the matrix; womb.* B. Bath. 16b, a. e. רַחְמָהּ צר, v. אַיָּלָה. Num. R. s. 10 5 קבלה הר' וכ' (fem.) the womb conceived &c. Ḥull. 70a כותלי בית הר' the sides of the womb; a. fr.—Gen. R. s. 37; Yalk. Ps. 869 (ref. to Ps. CX, 3) מרחמו של עולם שחרתיך לי from the womb of the world (sunrise, east) did I choose thee for me.—*Pl.* רְחָמִים. Ḥull. l. c. Ber. 32b פטרי ר' the firstborn; a. e.

רַחְמָא, רַחְ' I ch. same. Targ. Job III, 10. Ib. XXXVIII, 8.

רַחְמָא II, רַחְ', רַחֲמָא f. (רְחֵם) *love.* Targ. Hos. XI, 4. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. ריחמא). Targ. I Sam. XX, 17 רַחֲמַת constr.; a. e.—*Pl.* רַחֲמָתָא. Targ. Prov. VII, 18 (Ms. רַחֲמָאתָא; h. text דדים).—V. רַחֲמוּ.

רָחֵם, רַחְמָא III, רַחְ', רַחֲמָא m. (preced.) *friend.* Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Prov. XXVII, 6 (Ms. רחימא); a. e.—Gitt. 55b דְּרַחֲמֵיהּ קמצא whose friend's name was Ḳamtsa. Gen. R. s. 96 ברית דְּרַחֲמָךְ thy friend's son, v. טָעַן II. Y. Shebi. IX, 39a top רחם ... בגין דלית whereas these people (we) have no friend; a. e.—*Pl.* רַחֲמֵי, רְחָמֶיךָ. Targ. Prov. VIII, 36. Targ. Ps. XXXVIII, 12 Ms. (ed. רְחֵי). Targ. O. Gen. XXVI, 26 רַחֲמוֹהִי ed. Berl. (oth. ed. מרה); a. e.—Y. Shebi. l. c. חמר לך תלתא ר' וכ' choose thee three friends &c. Yalk. Gen. 115, v. רְחֵים II. Sabb. 32a Ar. (ed. מרחמי); a. e.

רַחֲמָא, רַחֲמָנָא ch. same. Targ. Y. Lev. XXII, 28 (not רחמין, v. infra). Targ. Y. Num. XII, 13; a. e.—Esp. רחמנא *the Merciful, God.* Targ. Ps. CXII, 4. Targ. Ex. XXXIV, 6; a. e.—Y. Ber. V, 9c top (ref. to Lev. XXII, 28) אילין דמתרגמין ... כמא דאנא ר' ... כך תהוון רחמנין וכ' those who in the interpretation of this verse say, my people, as I am merciful to heaven, so shall you be merciful: cow or ewe &c.; Y. Meg. IV, 75c top דאנן רחמין (corr. acc.).—Y. Kidd. I, 61b ברוך ר' דלית וכ' blessed be the Lord that I have neither father nor mother (because it is so difficult to do one's duty by one's parents); Y. Peah I, 15c bot. Taan. 9b ר' ליצלן וכ' the Lord save us &c., v. כְּרִיסוּפָא; a. fr.—Trnsf. *the Word of God, Scripture, the Law.* B. Mets. 3a דרמיא ר' שבועה וכ' the Law imposes an oath upon him. Ib. b ואמר ר' רמי וכ' and the Law says, impose an oath upon him. Ker. 7a (ref. to Lev. XXI, 12) שמן ... קרייה ר' וכ' the Scripture calls it oil of ordination (sacred) to intimate, that it does not lose its sacred character even after being put on his head; a. v. fr. — *Pl.* רַחֲמָנִין. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ber. l. c.; Y. Meg. l. c.; a. e.—[Y. Ter. VIII, 45c bot. תוו רחמנא, v. רְחֵם.]

רַחֲמָנוּת f. (preced.) *love, mercifulness, compassion.* Succ. 14a מדת ר' divine mercy, opp. אכזריות. Keth. 50b יודע אני ... אלא מידת ר' I know that thou decidest so not as a matter of justice but as a matter of humanity. Gen. R. s. 56 מרחמנותו ... ונופלות and tears of paternal love fell upon Isaac's eyes; a. e.

רַחֲמָנוּתָא ch. same. B. Bath. 16a מינשי ליה לרחמנותיה (marg. vers. לרחמותיה; Ms. H. לרחמותיה) דאברהם shall Abraham's love (of God) be forgotten (fall into disuse)?

רַחֲמָנִי m. = רַחֲמָן. Tanh. B'shall. 11 אומרין שהוא ר' וכ' they say (in praise of a man) that he is merciful, he (God) is more. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 שהוא ר' ואינו וכ' they praise a king that he is kindhearted, yet he is cruel; Yalk. Ex. 242. Tanh. Ekeb 2 נשר שהוא ר' על בניו the eagle which is full of love for its young; Yalk. Prov. 963; a. e.—*Pl.* רַחֲמָנִים, v. רַחֲמָן.—*Fem.* רַחֲמָנִית, v. רַחֲמָן.

רַחֲנָא, v. רִיחָנָא.

רָחַף (b. h.) *to move, vibrate.*

Pi. רִחֵף *to move, hover, flatter.* Ḥag. 15a (ref. to Gen. I, 2) כיונה שמרחפת על בניה וכ' like a dove that hovers over her young without touching them.

רָחַץ (b. h.) *to bathe, wash.* Sabb. 122a מותר לְרַחוֹץ בה מיד it is permitted to bathe in it immediately (after the exit of the Sabbath); ib. 151a; Makhsh. II, 5 רוֹחֵץ מיד. Ber. 15a מי שאין ... לרחוץ ידיו (Ms. M. לריטול) he that has no water with which to wash his hands (before prayer). Tosef. Keth. VII, 6 ורוֹחֶצֶת במרחץ עם כל אדם a woman that bathes in a bath-house with all kind of people (loses her jointure). Y. ib. VII, 31b bot. (as a case for divorce) חדירה שלא תִּרְחַצִי וכ' if he bound her by a vow (saying), thou shalt not bathe in a bath-house; a. fr. — Part. pass. רָחוּץ. Zeb. 17b שלא רְחוּצִין ידים וכ' not having washed his hands and feet (before a sacred function); Tosef. Men. I, 9. Ib. 12 שלא רחוץ, Var. ולא רָחֲצוּ.

רַחֲמוּתָא, רַחֲמוּ f. (preced.) *love; loveliness; mercy.* Targ. Ez. XXIII, 17. Targ. Prov. V, 19. Ib. XVII, 9 (ed. Wil. רְחִימוּ; Bxt. רְחִימִי). Targ. Ps. XXIX, 10 כורסי ר' (= h. כִּסֵּא רחמים, v. כִּסֵּא); a. e.—B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.—Trnsf. *maternal instinct, giving suck to a strange animal* (v. רָחַם, a. רַחַם). Bekh. 24a תיישינן לר' we consider the possibility of her giving suck to a strange animal.

רַחֲמִי, v. רַחֲמִין.

רַחֲמִים m. pl. (b. h.; רָחַם) *love, mercy*; (sub. בקשת) *prayer.* Ber. 7a שיכבשו רַחֲמַי את כעסי וכ' that my mercy may conquer my anger &c., v. גָּלַל. Ib. שיכבשו רַחֲמֶיךָ וכ' that thy mercy &c. Ib. 10a, sq. אל ימנע עצמו מן רחמי must not despair of mercy (cease to pray), v. מָנַע. Ib. 55a שלשה צריכים רחמי three things must be prayed for. Ab. II, 3, v. קֹבַע. Lev. R. s. 2, end תרויני עמו ברחמי וכ' I shall be in grace with him, and he will receive me in repentance. Num. R. s. 20, beg. כל הנביאים היו במדת ר' על וכ' all the (Israelitish) prophets were benevolently disposed towards Israel and towards the nations; a. v. fr.—בקש ר' to ask for mercy, *to pray.* Macc. 11a שהיה להן לבקש ר' על וכ' it was their duty to pray for their generation &c. Sabb. 67a ורבים יבקשו עליו ר' לעולם ... ר' על מדה זו וכ' and the people will pray for him. Ib. 151b man must always pray concerning this condition (poverty), for if he does not come to it, his son will &c.; a. fr., v. בִּקֵּשׁ.—מדת הר', v. כִּסֵּא ר'. II חֵין.

רַחֲמִי, רַחֲמִין ch. same. Targ. Gen. XLIII, 30. Targ. Jer. XVI, 5; a. fr.—Ber. 20b ורחיבין ... הר' נינהו and they (women) are bound to say prayers, for they are a manifestation of love (and not a ceremony). Ḥull. 59b בעא ר' וכ' he prayed, and it returned to its place; a. fr.; v. בָּעִי I.

רַחֲמָן m. (preced.) *merciful, compassionate, sympathetic*; הר' *the Merciful, God.* Tosef. B. Kam. IX, 30 (ref. to Deut. XIII, 18) כל זמן שאתה ר' הר' וכ' if thou art merciful, the Merciful will have mercy on thee. Kidd. 81b הר' יצילנו וכ' the Lord save us from evil inclinations. Midr. Till. to Ps. CIII, 13 כר' שבאבות like the most merciful of the patriarchs (Abraham). B. Bath. 145b (ref. to Prov. XV, 15) זה ר' this means the sympathetic man. Snh. 39a אם ר' הוא ... אם ר' מלא רחמים הוא וכ' if he (the human king) is merciful, he puts half of them (the rebels) to death; if he is most merciful, he chastises the prominent &c.; a. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין, רַחֲמָנִים. Yeb. 79a שלשה הר' וכ' ... this nation (Israel) is known by three characteristic features, they are merciful, chaste, charitable; Y. Kidd. IV, 65c; Midr. Till. to Ps. XVII. Pes. 113b שלשה חייהן ... הר' וכ' there are three persons whose lives are no lives, the sympathetic, the hot-tempered, and the delicate. M. Kat. 27b (to those mourning to excess) אמר הקב"ה אי אתם ר' בי יותר ממני (Ms. M. omits בו) the Lord says, you do not bear him more love than I do?; a. e.—*Fem.* (b. h.) רַחֲמָנִית. Tanh. Vayetsé 8 אמר לה הקב"ה את ר' וכ' the Lord said to her (Leah), thou art compassionate, I will also have compassion on her (Rachel).—*Pl.* רַחֲמָנִיּוֹת. Meg. 14b מפני שהנשים ר' הן because women are compassionate. Ex. R. s. 2, beg. ר' ... מדותיו the dealings and dispositions of the Lord are full of love; a. e.

Hif. הִרְחִיץ 1) same, *to wash, cleanse.* Ib. 10 משפשף והרחיץ he rubs and washes (hands and feet). Ber. l. c. (ref. to Ps. XXVI, 6) דכתיב אֶרְחַץ וּלְא אֶרְחִיץ (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.) it is written *erḥats* (I bathe), and not *arḥits* (I cleanse), i. e. washing of hands as a symbolical act is equal to immersion. Y. Keth. V, 30[a] bot. ומִרְחֶצֶת לו׳ וכ׳ she must bathe his feet (personally attend to his foot-bath). Yalk. Cant. 988 שמרחיצין את ישראל וכ׳ who cleanse Israel from sins; a. e.—2) *to cause to bathe.* Num. R. s. 13[2] ולהרחיצם בנחלי חלב . . . עתיד the Lord shall cause them to drink . . ., and to bathe in rivers of milk. Sabb. l. c.; Makhsh. l. c. מרחץ המרחצת בשבת a bath-house that allows bathing (is heated and open) on the Sabbath. Y. Ber. II, 4[c] bot. מרחץ ואע״פ שאינה מרחצת a bath-house, even if it is not in use.

Pi. רִיחֵץ *to cleanse.*—Part. pass. מְרוּחָץ; *pl.* מְרוּחָצִין. Cant. R. to IV, 4 שהיו כולן מר׳ מן העינות they were all cleansed of their sins.

Nif. נִרְחַץ *to be cleansed.* Yalk. Cant. l. c. . . . שהטיף ונִרְחֲצוּ מעיניהם the Lord dropped dew upon them, and they were cleansed of their sins.

רְחִיץ, רָחַץ (with על, or ב־) *to lean on; to trust; to be safe.* Targ. Ps. CXVIII, 8, sq. Ib. 10, sq. Targ. Y. I Gen. XXVII, 40. Targ. Job XII, 6; a. fr.—Y. Ber. II, 5[a] אנן רְחִיצְנָא we are sure (cmp. מיבטח, v. בָּטַח). Snh. 7[a] גברא דרחיצנא עליה the man in whom I trusted lifted up his club &c.; a. e.

Ithpa. אִתְרַחֵיץ, *Ithpe.* אִתְרְחִיץ same. Targ. II Kings XVIII, 19, sq. Targ. Ps. XXV, 2. Ib. XXXVI, 8 Ms. (v. רוּחְצָן). Targ. Jer. XLIX, 4; a. fr.—B. Bath. 91[b] דמודי . . . דמִתְרְחִיץ עליהון וכ׳ he who assents to them (pretends to share their errors) falls into their hand; he who confides in them,—what is his is theirs. Y. Sabb. II, 5[b] לא תִתְרַחֵץ על צלותי rely not on my prayer. Cant. R. to VII, 2 בגין דאִיתְרְחִיצוּ ביה because they trusted in him; a. e.

Af. אַרְחִיץ *to cause to trust.* Targ. Is. XXXVI, 15; Targ. II Kings XVIII, 30. Targ. Jer. XXIX, 31.

רָחֲצָן, v. רוּחְצָן.

רָחַק (b. h.) *to be distant, far, removed.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. (ref. to Ps. LXXIII, 27) מי שרוֹחֵק הק״בה וכ׳ (ed. Koh. שמתרחק) he who keeps away from the Lord, so as not to repent. Sifré Num. 131 כרחוק מזרח וכ׳ as far as the east is removed from the west; a. e.

Pi. רִיחֵק, רִיחֵק *to remove; to alienate; to reject, expel; to loathe.* B. Kam. 24[a] top, a. e. ר׳ נגיחותיו if the ox did his gorings in intervals (of three days), opp. קירב. Ib. רִיחֲקָה ראוּתיה, v. רְאָיָה. Yalk. Ps. 809 (ref. to Ps. l. c.) זה שרִיחֲקוּ את חקין . . . this alludes to Balaam and his associates, who put far off the end (the day of judgment, Num. XXIV, 17), opp. קרבני. Ber. 60[b] וריחקני מאדם רע וכ׳ keep me far from a bad man and a bad associate. Eduy. V, 7 מעשיך יקרבוך ומעשיך יְרַחֲקוּךָ thy own doings will bring thee near (win thee friends), and thy own doings will alienate thee. Ib. VIII, 7 לרחק, v. קָרַב; a. fr.—Part. pass. מְרוּחָק; *pl.* מְרוּחָקִין, מְרוּחָקִים. Ib. המר׳ בזרוע, v. קָרַב. Ber. 63[b] שלא חירת מר׳ וכ׳ which was only twelve miles off.

Hif. הִרְחִיק same. Sifré Num. 94 מַרְחִיקִים, v. קָרַב. B. Bath. II, 5 מַרְחִיקִין את הסולם וכ׳ (neighbors) must keep a ladder removed from the (neighbor's) dove-cote four cubits. Ib. 4 אלא אם כן ה׳ ממנו וכ׳ unless he places (the wall) at a distance of four cubits. Ib. 18[b] על המזיק להַרְחִיק את עצמו it is the duty of him who causes the damage to remove himself; (oth. opin.) על הניזק להרחיק וכ׳ he who is injured must remove himself. Ber. I, 1 כדי להרחיק וכ׳ in order to keep men away (prevent them) from sin. Snh. 103[b] שהרחיקה וכ׳, v. לִגְיֹמָה. Ib. מרחקת וכ׳ estranges those who are near (related) &c.; a. fr.—2) *to keep aloof, stay away.* Ab. I, 7 הרחק משכן רע keep aloof from a bad neighbor; a. e.—[Y. Ber. I, 2[d] bot. והרחיק על פיחוי וכ׳, read: והרחיק, v. רָחַק.]

Hithpa. הִתְרַחֵק, *Nithpa.* נִתְרַחֵק *to remove one's self; to become a stranger.* Yeb. 109[a] לעולם ירבק . . . ויִתְרַחֵק man should always cling to three things, and keep aloof from three things. Snh. III, 4 קרוב וכ׳, v. קָרוֹב. Ber. 34[b] (ref. to Is. LVII, 19) שהיה קרוב . . . וכ׳ וכ׳ who came near committing a sin, and withdrew himself from it. Y'lamd. l. c., v. supra; a. e.

רְחִיק, רָחֵק ch. same. Targ. Prov. XIX, 7. Targ. Ps. CIII, 12. Ib. LIII, 2. Targ. Job XXI, 16; a. fr.

Af. אַרְחֵיק 1) *to remove; to reject, loathe.* Targ. Ps. CIII, 12. Targ. Ex. XXXIII, 7. Targ. Is. VI, 12. Targ. Job XXXIII, 20 (Ms. *Pa.*); a. fr.—2) *to be removed.* Gitt. 58[a] כמה מַרְחִיקְנָא וכ׳ how far am I (in my studies) from that place (the passage quoted)?

Pa. קִתֵּק, רָתֵּק *to remove, keep off; to loathe, abominate; to make abominable.* Targ. Job XI, 14. Targ. Am. VI, 3 מר׳ יום (ed. Lag. מיום, corr. acc.; h. text מנגרים). Targ. Jer. II, 37 (h. text מאס). Targ. Deut. VII, 26 (h. text תעב). Targ. Job IX, 31; a. fr.—Part. pass. מְרָתָּק. Targ. Mal. I, 7 (h. text מגאל).—Sabb. 128[b] טמאה לא מְרַתֶּקָא וולדא ואי an unclean animal (after giving birth) does not keep its young off, and if it does, it does not allow them to come near again (stimulation of the maternal instinct does not avail, v. רָתַם). Snh. 29[a] משום דמְרַתֶּקָא דעתיה (an enemy cannot be witness,) because his mind is estranged (hostile), opp. מקרבא; Yalk. Num. 788; a. e.—V. מְרַתֶּקְתָּא, מְרָתָּק.

רָחַשׁ (b. h.) 1) *to move, vibrate.* Y. Ber. II, 4[b] bot. האומר . . . שפותיו רוֹחֲשׁוֹת עמו בקבר if one reports a tradition in the name of its author, his (the author's) lips move in the grave with him (the reporter); Y. M. Kat. III, 83[c] bot.; Y. Shek. II, end, 47[a]. Ib. מְרַחֲשׁוֹת (*Pi.*, v. דָּבַב). Men. V, 8 (63[a]) ומעשיה רוֹחֲשִׁין מרחשת . . . (Bab. ed. רוחשין רכין; Ms. M. only רכין, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *marḥesheth* is deep, and the pastry made in it vibrates (like jelly), opp. קשין; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3, end; Yalk. ib. 451.—2) *to swarm.*—*Part. pass.* רָחוּשׁ; f. רְחוּשָׁה *crowded.* Lev. R. s. 30; Pesik. Ul'ḳaḥ., p. 184[a] sq., v. דָּחַם.—3) with לב, *to be moved, to feel, think.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 לא יכלו . . . אלא כיון שר׳ לבם בתשובה וכ׳ they could not confess with their lips, but when their heart was moved in repentance, the Lord received them. Ib. אם בלבבו רָחֲשָׁנוּ וכ׳ if we only have been thinking in our hearts, we have already told our deeds to the Lord; a. e.

Pi. רִיחֵשׁ same, *to move.* Pes. 88[b] ורִיחֲשָׁה . . . תטרלו

they poured cold water upon it (the lizard), and it moved. Y. Shek. l. c., v. supra.

Hif. הִרְחִישׁ 1) *to move* (the lips); *to whisper, think.* Y. Ber. IV, beg. 7[a] (ref. to I Sam. I, 13) מיכן ... לַהַרְחִישׁ from this we learn that he who prays must move his lips. Ib. מַרְחִישׁ בשפתותיו. Pesik. R. s. 13 (ref. to Ex. XVII, 7) [read:] אם מַרְחִישִׁים אנו בקרבנו דברים והוא יודע מה אנו מרחישים בקרבנו וכ' if we think words in our hearts, and he knows what we think in our hearts, we will worship him; (Ex. R. s. 26 מהרהרים).—2) *to swarm, come forth* (of worms); *to bring forth* (*worms*). Koh. R. to V, 10 (ref. to Job XXV, 6) אלו תולעים שמַרְחִישִׁין תחתיו במיתתו that means the worms which come forth under him when he is dead. Gen. R. s. 23 תתחיל המת מרחיש (not מרחש) corpses began to beget worms; a. e.—Trnsf. *to bring forth in abundance.* Ber. 17[a] מַרְחִישׁ, v. רָנָּה.

רְחִישׁ, רַחֵישׁ ch. same, 1) *to move, creep; to swarm, bring forth.* Targ. Gen. I, 26; 28; 30 (h. text רמש). Ib. O. 20 (Y. יִרְחֲשׁוּן *Pa.*; h. text שרץ). Targ. Ps. CV, 30; a. fr.—2) *to move* (the lips); *to be moved.* Targ. Lam. I, 18. Targ. Y. Gen. XLIII, 29; a. e.—[Targ. Ps. XIV, 7 יִרְחַשׁ Ms., v. infra.]

Af. אַרְחֵישׁ 1) *to bring forth* (worms &c.). Targ. Gen. I, 21. Ib. IX, 2. Targ. Y. Ex. XVI, 20.—2) *to cause to come forth, bring about.* Targ. Ps. XIV, 7 (Ms. *Pe.*). Targ. Lam. III, 23. Targ. Ps. LV, 9 (h. text אחישה).

Pa. רַחֵשׁ 1) *to bring forth.* Targ. Y. Gen. I, 20 (v. supra).—2) *to move.* Ḥag. 3[a] ומְרַחֲשִׁין שפוותיידהו ... מנידי (mutes) nodded their heads and moved their lips.—Part. pass. מְרַחֲשָׁא; f. מְרַחֲשָׁנָא; *pl. f.* מְרַחֲשָׁן. Snh. 67[b] חזא דקא מר' שפוותה (not שפוותיה) he saw that her lips were moving (she was mumbling a charm). Ib. 90[b] דילמא רַחוּשֵׁי מר' שפוותיידהו בעלמא (not שפוותיה) perhaps only their lips moved (in the grave)?, v. preced.; (Ms. F. מְרַחֲשִׁין וכ' they moved their lips). Men. 63[a] כראמרי אינשי קמרחשן וכ' Ms. M. (ed. הוה מר' וכ') as people say, his lips are moving (he is excited).

Ithpa. אִתְרַחֵישׁ, *Ithpe.* אִיתְרְחִישׁ *to be brought about, to occur.* אִיתְרְחִישׁ ניסא *a miracle happened.* Targ. Ps. XVIII, 1. Targ. Koh. IV, 13.—B. Mets. 106[a] אי הוות חזית לאִתְרַחֲשׁוֹ ניסא לך הוה אי וכ' if thou wert worthy of a miracle to happen to thee, a miracle would have happened to thee like that &c, Meg. 7[b] מִיתְרְחִישׁ ניסא ... לא בכל not always does a miracle happen. Gitt. 45[a]; a. fr.

רַחַשׁ m. (preced.) 1) *a creeping thing, reptile.* Ter. VIII, 4 כדי שיצא הר' וכ' as long as it would take a poisonous reptile to come forth ... and drink; Ḥull. 10[a].—V. רְחִישׁ.—2) *emotion, thought.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 אם ר' למה אמירה ואם אמירה למה ר' if thought is meant, why does the text mention speech, and if speech, why thought?; a. e.—V. רַחֲשׁוּשׁ.

רְחִישׁ, רְחִישָׁא, רִי, ch. same, *worm, reptile, insect.* Targ. Gen. I, 20 (h. text שרץ). Targ. O. Ex. XVI, 20 (h. text תולעים). Targ. ib. 24 (h. text רמה). Targ. Lev. XI, 20, sq. Ib. V, 2 (O. ed. Vien. רָחֵישׁ); a. fr.—B. Mets. 84[b] חזאי ר' דקא וכ' I saw a worm come out of his ear. Y. Yeb. XV, 14[d] דר' שכיח at a season when the bite of a reptile is of frequent occurrence; a. e.—In gen. a *living thing, noxious animal.* Sabb. 146[a] sq. לא אתי לאוסופי משום ר' one will not enlarge the hole for fear that an animal may creep in.—*Pl.* רַחֲשֵׁי, רַחֲשֵׁי, רִי'. Targ. Y. Gen. I, 24. Targ. Y. Deut. XVIII, 11.

רַחֲשׁוּשׁ m. (רָחַשׁ) *moving* (*of lips*), *emotion* (*of the heart*).—Pl. constr. רַחֲשׁוּשֵׁי. Men. 63[a] מרחשת דאתיא אר' הלב Ar. a. ed. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed. אִרְחוּשֵׁי) the meal offering of the *marḥesheth* intimates that it comes to atone for the emotions of the heart (evil thoughts). Ib. אר' הפה ed. Ven. (ed. only ארחושי; Ms. M. ארחושי הפה) for the movements of the lips, as people say, his lips are moving, v. רָחַשׁ.

רַחַת f. (b. h.; רוּחַ) *winnowing shovel.* Kel. XV, 5 ר' של גרוסות the grist-grinders' shovel. Sabb. XVII, 2; Y. ib. 16[b] top; a. e.

רִי', רְחָתָא ch. same. Targ. Is. XXX, 24.

רְחָתָנָא, v. רִיחְתָנָא.

רחתת, Y. Ber. IX, 14[b] bot. ענת' ר', read with ed. Lehm.: כיון דאתת ענתא (v. Tosaf. to Sot. 31[a]).

רָטַב (b. h.) 1) *to drip, be moist, juicy, green.*—2) *to moisten, v.* רָטָה.—Part. pass. רָטוּב (b. h. רָטֹב); f. רְטוּבָה; *pl.* רְטוּבִין, רְטוּבִין; רְטוּבוֹת (interch. with רוֹטָב &c.). Koh. R. to VI, 6; Lev. R. s. 4, v. סִילּוֹן I. Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובים (some ed. רוֹטָבִין) juicy (good) dates, opp. נובלות Midr. Till. to Ps. XCII, 13. T'bul Yom III, 6 תמרים רטובות (Ar. ed. pr. רוֹטָבוֹת); a. fr.—[Num. R. s. 10[21] ונוטל את הרוטב some ed., read: הרוֹטָב.]

Hif. הִרְטִיב 1) same, *to be green, succulent; to thrive.* Lev. R. s. 23 וישראל מַרְטִיבִין וחולכים and Israel shall thrive more and more; Cant. R. to II, 2. Ib. כשושנה ... שמַרְטֶבֶת וחולכת like the lily of the valleys, which is continually green; a. e.—ה' מעשים טובים *to be succulent with good deeds.* Ib. 1 הִרְטַבְתִּי מ' ט' כשושנה I became filled with the sap of good deeds like the lily; Midr. Till. to Ps. I, 3 ה' במעשים וכ'. Gen. R. s. 81, end (ref. to לוז, Gen. XXXV, 6) כל מי ... ה' מצות ומ' ט' בלוז whosoever entered it became filled with pious acts and good deeds like a nut-tree; (ib. s. 69, a. e. הטריח, v. טָרַח); a. fr.—2) *to cover with green foliage, to improvise a cover with foliage.* Ib. s. 68 מה רטיבה ה' וכ' what was the cover which he (Jacob) prepared? 'The beams of our house are cedars' (Cant. I, 17); Cant. R. to I, 17 ומה הרטבה ה' מהן (strike out מהן); (Yalk. Gen. 119 ומה טריפה הטריח, Var. רטיבה ה', v. טָרַח).—[Cant. R. to VI, 10 מרטבת, v. שָׁבַח *Hithpa.*]

רַטֵּב I ch. same; v. רַטֵּב.

Af. אַרְטֵב *to moisten, give sap to.* Targ. Y. Deut XXVIII, 23.

Ithpe. אִיתְרְטֵב, אִרְטֵב *to be green, moist.* Targ. Y. II Ex. III, 2 מִתְרְטֵב (some ed. מִרְטֵב). Ib. 3 (ed. Vien. מַרְטֵב *Af.*).—Succ. 53[b] כמה דמידלי טפי מירטב עלמא (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) the higher the waters of the deep rise, the more is vegetation moistened.

רֶטֶב II m. (preced.) *juice, broth* (v. רוֹטָבָא). Targ. Is. LXV, 4 ed. Wil., a. Ar. Var. (ed. Lag. a. oth. רַטַף; h. text מרק).

רֶטֶב m. (preced. wds.; v. רוֹטָב) *green fruit*, esp. *dates*. Y. Maasr. I, 48^{d} bot. ניקורי ר׳ באבירקן fruit during development showing bites of serpents; Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 רוטב.

רָטָה, v. רטי.

רָטוֹב m. (רָטַב) *a basket made of green twigs*, used as a bird's trap. Kel. XXIII, 5.—[רְטוֹב or רָטוּב, v. רָטַב.]

רָטוֹנָא m. (רָטַן) *charmer*.—*Pl.* constr. רְטוֹנֵי. Targ. Ps. LVIII, 6 (ed. Wil. רָטְנֵי).

רָטוּשׁ m. (רָטַשׁ; v. רָטַשׁ) *an emigrant* or *fugitive whose estate is abandoned*, v. נָטוּשׁ.—*Pl.* רְטוּשִׁים, רְטוּשִׁין. Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן ר׳ כל שאינו יודע וכו׳ *r'ṭushin* (in law) are those whose whereabouts is unknown, contrad. to נטושין; Y. ib. IV, 29^{a} אלו הן נכסי ר׳ כל שהלך אביו וכו׳ estate of *r'ṭushin* is, if one's father, or ... any of those whom he would be entitled to succeed, have gone abroad &c.; Y. Yeb. XV, 15^{a} top; B. Mets. 38^{b}. Ib. 39^{a} ר׳ דמדעתן *r'ṭushin* are those who leave (or run away) of their own accord (ref. to Hos. X, 14; differ. in Y. l. c. נטוש זה שיצא לדעת). Arakh. VII, 4 (25^{b}) (of a field dedicated to the sanctuary) חגיע היובל ונקראת שָׁמֵּה ר׳ ... if the year of jubilee arrives, and it is not redeemed ..., it is called a field of the absentees until the next jubilee; נקראת רְטוּשֵׁי ר׳ ... תגיע (Bab. ed. רטושה, corr. acc.) if the second jubilee comes, and it is not redeemed, it is called a field of the absentees in the second degree, until the third jubilee; Tosef. ib. IV, 15 רטושין ר׳ (corr. acc.); Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI; Yalk. Lev. 677.—[רְטוּשִׁין Chald., v. רָטַשׁ.]

*רָטַט, *Pi.* רִטֵּט *to run, leap*. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) חרטומי ... כְּמְרַטְּטִין לפניהם the Egyptian magicians made sorcery before them, and it (the golden calf) appeared as if it were leaping before them; [v., however, קִרְטֵּט].

רָטַט ch. (cmp. רתת) *to tremble, shake*. Targ. Job VII, 5 (Ms. רַטֵּיט *Pa.*).

Pa. רַטֵּיט *to shake, cause to tremble*. Targ. Ps. XXIX, 8 (ed. Wil. מרטש).

Ithpe. אִתְרַטֵּיט *to be shaken, tremble*. Targ. II Esth. V, 4. Targ. Ps. XVIII, 8 אִתְרְטִיטוּ Ms. (ed. אתרטישו; h. text ויתגעשו).

רָטָה, רמי (cmp. רָטַב) *to moisten, sprinkle, soften*. Tosef. Toh. V, 16 הרוטה פשתנו (ed. Zolk. הרוטב) he who wets (squirts) his flax (to make it soft for spinning). Ib. IV, 11 אם הרוטה וכו׳ ed. Zuck. (Var. הסוטרוהו, corr. acc.; ed. Zolk. הרטבין, read: הרוטבו) he who wets it (the flax spun by a menstruant) is likewise unclean on account of his mouth (coming in contact with it through the medium of the liquid in squirting).

Hif. הִרְטָה [*to cause dripping,*] *to wring, press*. Ex. R. s. 21 ה׳ אותי בידו he caused me to be wrung out in his (Satan's) hand (with ref. to יִרְטֵנִי, Job XVI, 11).

רָטַיָּא, v. רְהַטָּא.

רְטִיבָא, רָ׳, רָטִיב, רַטּוּב I m. (רָטַב) *moist, succulent, fresh, green*. Targ. Job VIII, 16. Targ. Ez. XVII, 24. Ib. XXI, 3.—Gitt. 69^{b}, v. אִיצָא I.—*Pl.* רְטִיבִין, רַ׳, רָטֵי. Targ. Num. VI, 3. Targ. Is. VI, 13; a. fr.—*Fem.* רְטִיבָא, רָטֵי׳. Gitt. l. c., v. סִיסִין I; a. e.—*Pl.* רַטְּבָן. Targ. O. Gen. XXX, 37 ed. Berl. (oth. ed. בִּין ...).

רְטִיבָא II f. (preced.) *meadow*. Targ. Y. I Num. XXII, 30 שרי בר׳ (ed. Vien. שדי) it dwells (I sent it to pasture) in the meadow; Snh. 105^{b} אשראי בר׳ Ar. (ed. שרא לחו בר׳, read: שדאי ליה; Ms. K. בר׳ שדאי; v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

רְטִיבָא III m. = h. רוֹטָב, *soft, green date*. Erub. 40^{b}, v. רִפְסָא.

רְטִיבָה f. (רָטַב, *Hif.*) *a cover of foliage, improvised cover* in the field. Gen. R. s. 68, v. רָטַב; Cant. R. to I, 17 הַרְטָבָה.

רְטִיבִי pr. n. f. *R'ṭibi*. Sot. 22^{a}, v. רוֹחָנִי.

פּוּנְדָקָא דְ׳, רְטִיבְתָּא pr. n. pl. *Pund'ḳa R'ṭibta* (Green Inn), near Cæsaræa in Palestine. Y. Dem. II, 22^{c} bot. (Hildesh., Beitr. p. 9, reads דטרבתא).

רְטִיָּה, רְטִיָּא f. (רָטָה) *emollient, plaster, compress*. Ex. R. s. 26 אין מידתי ... מכה באזמל ומרפא בר׳ וכו׳ my (God's) way is not like the way of man (surgeon), who wounds with a knife and heals with a plaster, but I &c.; ib. 50; Lev. R. s. 18, end; Mekh. B'shall., s. 5; Tanḥ. B'shall. 23; Tanḥ. Vayesheb 9. Cant. R. to IV, 5 בו״ש אין מקדים ר׳ וכו׳ a human being does not prepare the plaster before he sees the wound, but not so the Lord, he prepares the plaster &c.; Yalk. Jer. 312. Tosef. Pes. II (III), 3; a. v. fr.—*Pl.* רְטִיּוֹת. Ex. R. s. 27 ונמצא כולו ר׳ finally his body is covered all over with plasters.

רְטֵישׁ, v. רָטַשׁ.

רָטַן (cmp. רָטָה, רָטַב) [*to drip, run*; cmp. דָּבַב,] *to mumble, grumble*; denom. רוֹטָנִית.

רַטֵּן ch. same, *to mumble* (a charm). Part. רָטֵן; *pl.* constr. רָטְנֵי. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 ed. Wil., v. רָטוֹנָא.—Sot. 22^{a}, v. מְגוֹשָׁא.

רָטָן m. (preced.) *mumbling, charm*. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 (some ed. רָטֵן).

רַטָּן m. (= רחטן; רָהַט) *runner*.—*Pl.* רַטָּנִין. Tosef. Sabb. V (VI), 11 חר׳ יוצאין וכו׳ runners may go out (on the Sabbath) with their scarf (over their shoulder); Sabb. 147^{a}.

רטסקאות, Tosef. Ohol. V, 5 Var., v. טְרַקְסָאוֹת.

*רָטַע, *Hif.* הִרְטִיעַ or *Pi.* רִטַּע (= רתע) *to be excited*.

Y'lamd. beg., quot. in Ar. מַרְטַטַת וצווחת (or מְרַטַטַת) she is excited and cries.

רְטַף m., v. רְטַב II.

רְטַשׁ, רַטֵּשׁ *to let run, abandon; to drive out, banish.* Targ. I Sam. XVII, 28 (h. text נטש). Targ. Jer. XII, 7. Targ. Ez. XXVIII, 17 (h. text השלכ׳). Ib. XXXI, 12. Targ. Jer. XIV, 19 (h. text מאס). Ib. XXIII, 39 (h. text נטש); a. fr.—Part. pass. רְטִישׁ; f. רְטִישָׁא; *pl.* רְטִישִׁין. Targ. Ez. XVI, 4. Targ. Hos. II, 5. Targ. Is. V, 6. Targ. Y. II Deut. XXXII, 36. Targ. Lam. III, 45 רְטוּשִׁין (h. text מָאוֹס); a. e.—Y. Pes. III, 30[b] top דאינון רטישין (sub. מיכל) for they (the barley cakes) are the food of the exiles (homeless poor, cmp. Ez. IV, 12), opp. חַשְׁנָן those living in luxury (v. חטר I; differ. in comment).

Af. אַרְטֵשׁ *to abandon, renounce ownership of.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (h. text נטש).

Pa. רַטֵּשׁ 1) *to abandon, forsake; to banish.* Targ. Jud. VI, 13 (h. text נטש). Targ. Jer. VII, 29. Targ. Ez. XXXII, 4; a. e.—2) *to scatter; to dash to pieces* (cmp. b. h. נפץ). Targ. Ps. CXXXVII, 9; a. e.—Ib. XXIX, 8 ed. Wil. v. רְטַט.—Part. pass. מְרַטַּשׁ; f. מְרַטַּשָׁא; pl. מְרַטְּשָׁן. Targ. II Esth. VI, 11 אודניו מ׳ his ears shattered (?); [prob. to be read: מְטַרְּשָׁן *obstructed, deaf*, v. טָרַשׁ II].

Ithpa. אִתְרַטַּשׁ, *Ithpe.* אִתְרְטַשׁ 1) *to be abandoned, deserted; to be made homeless.* Targ. O. a. Y. I Lev. XXVI, 43 (h. text תעזב). Targ. Hos. IV, 14 (h. text ולבט, v. לָבַט); a. e.—2) *to be scattered; to be dashed.* Targ. Am. V, 2 (h. text נטשה). Targ. Is. XIV, 12 (h. text נגדע). Targ. I Sam. IV, 2 (h. text ותטש). Targ. Jud. XV, 9; a. e.—Targ. Ps. XVIII, 8 ed., v. רָטַט.

רִי a portion of the word שַׁבְרִירֵי, used in an incantation. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a].

ריאגיסו, Midr. Till. to Ps. XXXIV הר׳ ed. Warsaw, oth. ed. הרי אגרסו, ed. Bub. הירה אגרסי, read: וי״א אגרסי ואחיו של גליח וכ׳ (ויש אומרים הירה), a misplaced gloss to ר׳ שואבת וכ׳.

רֵיאָה f. (רָוָה, v. quot.) *lungs.* Ber. 61[b] הר׳ the lungs draw (resorb) all liquids. Lev. R. s. 4 לשתירה the lungs are the organ for drinking (resorbing liquids). Ib. s. 18; Koh. R. to XII, 3; Hull. 45[a], v. בָּנָה. Ib. III, 1; a. fr.

רִיב I, **רוּב** (b. h.) *to contend, strive; to plead.* Meg. 21[b] חרב את ריבנו who pleaded our cause.

Hif. הֵרִיב same. Tanh. Naso 12 כל זמן ... אינה מְרִיבָה as long as she was engaged in it, she did not quarrel, v. רָנַן. Y. Taan. IV, 68[d], v. מְסַרְבְּרֵי. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 6 כל ... מְרִיבִין וכ׳ whenever you strive with me, you tempt God. Tanh. Mick. 10 עד ... מָרִיב עמו while he was yet in his mother's womb, Esau was contending with him. Num. R. s. 5 שלא יָרִיבוּ זה עם זה that they might not quarrel with one another; היה זה מריב וכ׳ this one contended and said, I want to load here &c.; a. fr.

רִיב II m. (b. h.; preced.) *strife, contest, cause.* Meg. 21[b] רִיבָנוּ, v. preced.; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת, רִיבִים. Lev. R. s. 9 מצות ור׳ ed. Wil. (oth. ed. only מצות) strife and lawsuits. Snh. 34[b]; Nidd. 50[a]; Sifré Deut. 208 (ref. to Deut. XXI, 5) מקיש ר׳ לנגעים וכ׳ the text puts lawsuits on a level with plagues, as the former must be transacted in day-time &c.; Yeb. 104[a].

רִיבָא f. = h. רִבְקָה, *maiden, young woman.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 (Ar. רביתא). Ib. 16. Ib. XVIII, 21. Targ. Y. I Ex. XXIV, 10; a. e.—*Pl.* רִיבָתָא. Targ. Y. Gen. XXIV, 61 (ed. Vien. רִבָתָא).

רִיבָא, v. רִבְבָא.

רִיבָה f. (רָבָה) *young woman, maiden.* Yeb. 59[b] מעשה ברי׳ אחת וכ׳ it happened to a girl in Hithlu; Tosef. Nidd. I, 9; Nidd. 9[b]; Y. ib. I, beg. 48[d]; ib. 49[b] bot. Gen. R. s. 49 (play on רבה, Gen. XVIII, 20) דינה של ר׳ אינו מניח וכ׳ the case of the girl (that was put to death by fire because she performed a charitable deed) lets me not be silent; Snh. 109[b] על ענייני ר׳ on account of the affairs concerning that girl; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת. Shek. VIII, 5 Var., v. רִבּוֹא h.

רִיבּוֹא, v. רִבּוֹא.

רִיבּוּי, רִבּ׳ m. (רָבָה) 1) *increase, plenty.* Esth. R. end מדות ... בשפע בפירוי ובר׳ the good dispensations of the Lord come with liberality, fruitfulness, and plenty.—2) (sub. בגדים) *larger number of garments, investment of the high priest with the eight official garments.* Yoma 5[a] (ref. to Ex. XXIX, 29 sq.) איתקש משיחה לר׳ מה ר׳ וכ׳ the anointing is put on a level with the investment, as the investment is continued for seven days, so is the anointing &c. Ib. ... איכא ביניהו ר׳ שבעה they differ as to the seven days of investment and the seven days of anointment; a. e.—3) *extension of scope, widening qualification, amplification,* opp. מִיעוּט. Shebu. III, 5 (25[a]) מר׳ הכתוב I derive it from the amplification of the text (the addition of a general rule לכל אשר וכ׳, Lev. V, 4); ib. 26[a]. Men. 89[a] אין ר׳ אחר ר׳ אלא למעט an amplification following an amplification (as בשגג in Lev. II, 4) intimates a restriction; a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיִין, רִבּ׳. Tosef. Shebu. I, 7, v. מִיעוּט. Gen. R. s. 1, a. e. אחרן וגמרין ר׳ גַּם, v. I. Y. Sabb. XIX, 17[a], v. לָשׁוֹן; a. e.

רִיבּוּיָא, רִבּ׳ ch. same, *amplification.* Nidd. 33[a] וכל ר׳ חוא and the word *kol* (Lev. XV, 4) is an amplification (and not a specification, פרט). Zeb. 8[b] לזבח ר׳ חוא the word *l'zebaḥ* (Lev. III, 6) is merely an amplification (and not a generalization כלל). Shebu. 25[b] דמר׳ דקריאי אתו which are derived from the amplification of Scriptural expressions, i. e. which are only implied, not explicitly stated. Yoma 6[a] נדה וכל דאתי מר׳ the menstruant and all that is implied (all persons made unclean by contact with her); a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיֵי, רִבּ׳. Shebu. 26[a]; Snh. 45[b], v. מִיעוּטָא.

רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹן, v. sub רִבּ׳.

רִבּ׳, רִיבּוּעַ m. (רָבַע) *a square.* Zeb. 62[a] .... קרן ור׳ מעכבין the horn, the ascent, the foundation, and the square shape are indispensable conditions for the altar. Ib. 108[b]; a. fr.—ר׳ עולם *the cardinal points of the*

world. Tosef. Erub. VI (V), 3; Erub. 56[a] בא לרבעה מרבעה when you square a town (for Sabbath limits, v. רָבַע), you must square it in accordance with the cardinal points, and the marks are Charles's Wain in the north &c. Ib. אם אינו ... בר' וכ' if you do not know how to square it in accordance with the cardinal points &c.; a. e.

רִיבּוּעָא, רִיבּוּעַ, רִבּ' ch. same. Succ. 8[a], v. עֲגוּלָא. Erub. 57[a]; B. Bath. 101[b], a. e. כל אמתא בר' וכ', v. אַמָּה. Erub. 23[b] אוכא ... ר' דרבעה רבנן (Ms. M. ר' דרבנן) the difference between them refers to their attitude concerning the square which the (other) Rabbis adopt as a standard (seventy and a fraction by seventy and a fraction, Mish. II, 5); [differ. interpret. in Tosaf. a. l.; reference to Mish. IV, 8].

רִיבּוּתָא f. (רִבִּי) *youth, childhood.* Targ. Job XXXIII, 25 (some ed. רִיבְוָתָא, corr. acc.; ed. Wil. רִבּוּתָא, read: רַ').

רִיבּוֹתָא, רִיבּוּתָא, v. רִבּוּא ch.

רִיבִּיתָא, רִיבִּית, v. sub רִבִּי.

רִיבְיָא, v. רִבְיָא.

רִיבְעָא m. (רִבַּע) *sleeping accommodation.* Y. Sabb. XX, 17[c] חזה ר' בבי מדרשא וכ' beds were improvised in the college hall (to be partitioned off in daytime by curtains).

רִיבְקָה, רִיבָקָא, v. sub רִבְקָה.

רִיגְיָא, v. רִגְיָא.

רִיגּוּנָא, רִיגּוּנָא, רִגְ', רִיגּוּנָא m. (רָגַג) *desire, desirable thing.* Targ. Y. Deut. XII, 20 (not רָגוּג), sq. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XXXII, 27. Targ. Ps. X, 3; a. fr.—[Ib. V, 2 read: רִינּוּנָא, v. רִנּוּנָא.]—*Pl.* רִיגּוּנִין, רִיגּוּנַיָּא. Ib. CXL, 9. Targ. Koh. XII, 11. Targ. II Chr. XX, 25 (some ed. דגרוגין, read: רִגְרוּגִין); a. fr.

רִיגּוּשׁ m. h., v. רֶגֶשׁ.

רִיגּוּשָׁא, רִיגּוּשָׁא, רִגְ' ch. (רִגַּשׁ) *commotion, excitement.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. דִּגּוּשׁ). Ib. X, 3. Targ. Job XXXIX, 7; v. רִגּוּשׁ.

רִיגְלָאָה, רִיגְלָא, v. sub רִגְ'.

רִיגְלוּתָא, v. רִגְלוּתָא.

רִיגְלוּתָנָה* m. (cmp. רִגְיוֹלָה II) *an inhabitant of lowlands* (?). Y. Bicc. III, 65[d].

רִיגְמָא, v. רִגְמָא.

רִידָא, Cant. R. to VII, 9 לית את סגיד ... דר' ליח וכ' לית את סגיד לצלמא דידי אמר ליח וכ' read: לִית, wilt thou not bow to my idol? Said he (Daniel) to him, is there any reality in it?

רִידְוָתָא f. pl. (רְדִי III) [*ploughers,*] *chariots armed with shears* or *scythes.* Targ. Y. I Ex. XIV, 25; Y. II (some ed. ריחוי, corr. acc.).

רִידְיָא, רִידְיָא, v. רְדָא.

רִידְתָּם, רִידְתָּן, Esth. R. to I, 12, v. רְדַת.

רִיחְתָּא, רִיחְתָּא, רְחָ' m. (רַחַט) 1) *running.* Targ. II Sam. XVIII, 27.—Ber. 6[b], v. אֲגַר III.—2) name of *a dish* made of honey, flour, and oil (v. חָבִיץ). Ib. 37[b] דחקלאי ר' (Ar. ed. Koh. דחקלא רה') the *rihăṭa* of the field laborers.

רִיחַטּוֹנָא, רִיחַטְנָא, v. sub רחט.

רִיחְטָן, Sabb. 32[a], read רִחִישָׁן, v. רְחַשׁ.

רִיחָא, רִיחָא, רִיחָא, רִיחָא, רִיחָא m., רִיחוּ, רִיחוּ, רִיחָא f. = h. רְאִי (cmp. רַאֲוָה, Ez. XXVIII, 17) *appearance, sight, form.* Targ. Gen. XXIX, 17. Targ. O. Deut. XXI, 11 ריוו ed. Berl. (oth. ed. חִזּוּ; Y. רִיוּוֵי *pl.*). Targ. Esth. II, 7. Targ. Jer. XI, 16; a. fr.—Y. Hag. II, 77[d] מה אמרית יאיא בר' וכ' did I mean handsome of sight? I meant handsome of conduct.—*Pl.* רִיוֵי, רִיווֵי, רִיוֵי, v. supra.

רִיחַ, v. רֵוַח.

רִיוּתָא, Lev. R. s. 20 ברי דר', a corrupt.; read with Yalk. Gen. 101 ברא דעלובתא.

רוּחַ, רִיחַ (b. h.) *to breathe, waft, blow.*—Denom. רִוַּח. *Hif.* הֵרִיחַ *to scent, smell.* Gen. R. s. 34 חלך והריחה (not וירחה) he went and smelled of it. Ib. (ref. to Gen. VIII, 21) ה' ריחו של אברהם וכ' he smelled the savor of Abraham, our father, rising from the fiery furnace (foresaw the self-sacrifice of Abraham); ה' דורו של שמד he smelled the savor of the generation of persecution (foresaw their martyrdom). Snh. 11[a] ה' ריח שום he perceived the smell of garlic. Zeb. 62[a] הֵרִיחוּ ריח קטרת they smelled the savor of frankincense (at the place where the Temple had stood). Nidd. 58[b] כל המוללו מֵרִיחַ בו whoever crushes it, smells its odor. Snh. 109[a] לערב באין ומְרִיחִין אותו וכ' in the evening they came and scented it (the balsam) like a dog. Yoma VIII, 4 עוברה שהֵרִיחָה וכ' a woman with child that smelled (a dish on the Day of Atonement, and has a morbid desire for it) must be given to eat, until she feels restored. B. Bath. 146[a] bot. ריח צנון אני מריח בגליל I smell a radish in Galilee (have a strong appetite for a Galilean radish); a. fr.

רִיחַ ch., *Af.* אָרִיחַ, אָרַח same.—Part. מְרִיחַ, מוֹרֵחַ, מָרֵחַ. Targ. Gen. XXVII, 27. Targ. Ex. XXX, 38. Targ. Job XXXIX, 25; a. fr.—Sot. 49[a] מוֹרְחִינָא ריחא וכ' I smell &c., v. הַנְהָנִיָּא. B. Bath. 73[b] ומוֹרַח ביה ריח, v. עַפְרָא. Snh. 93[b] (ref. to Is. XI, 3, sq.) במשיח כתיב דמורח ודאין of the Messiah it is written that he smells (of a man) and judges (of his guilt or innocence); ניחזי אנן אי מרח ודאין let us see whether he (Bar Koziba) smells &c.; כיון דחזיוהו דלא מריח when they saw that he could not judge by the scent, they killed him; Yalk. Is. 284. Ber. 43[b] תאר מאן דמורח באתריוגא וכ' he that smells an Ethrog. ..., must say the benediction &c. Yoma 82[b] החיא עוברא דאָרְחָא a woman

with child that smelled, v. preced. Sabb. 110ª דמורח ריחא (not דמירח) when it (the snake) smells it &c.; a. e.

רֵיחַ m. (b. h.; preced.) *flavor, scent, odor; sense of smell.* Ber. 43ᵇ (ref. to Ps. CL, 6) זה הרי ... איזהו דבר what is the thing which the soul enjoys and from which the body has no material benefit? It is smell. Ib. ... עתידים שיהיו בניו של ר' וכ' in the future the young men of Israel shall give forth sweet savor (of purity) like the Lebanon (ref. to Hos. XIV, 7). Lev. R. s. 30; a. v. fr.—Trnsf. (cmp. אֲבָק) *slight resemblance, a suspicion of.* Gitt. 86ᵇ חגט אם ר' אין בו it has not even the slightest resemblance to a letter of divorce (by which the woman concerned might be precluded from marrying a priest); Y. ib. IX, 50ᵇ top אפי' פסול אין בה ר' there is not a suspicion of disqualification in her case. Y. Sot. I, 16ᵈ top ערוה נגעו בה מר' something of the odor of incest has touched her (the rival wife of a faithless woman); a. e.—*Pl.* ריחות. Cant. R. to I, 3 כל ר' היו וכ' ... all the songs which the ancients recited before thee were merely sweet savors, but we (say), 'oil that is poured forth is thy name'; כל המצות ... ר' היו וכ' all the pious deeds ... were merely flavors, but &c.; a. e.

רֵיחָא, רִיחָא ch. same. Targ. Gen. XXVII, 27; a. e.—Ab. Zar. 66ᵇ ריחיה חלא וכ' if a liquid has the smell of vinegar and the taste of wine. Ib., a. e. ר' מילתא הרא, v. מִילְּתָא. Pes. 76ᵇ משום דקשיא לר' וכ' because it is bad for a bad-smelling breath and for leprosy. Sot. 49ª, v. דַּהֲנוּנִיתָא; a. fr.—Trnsf. *pride.* Zeb. 96ᵇ, v. אַלְקַפְטָא.

רֵיחוּף m. (רַחַף) *hovering, brooding, use of the verb* רָחַף. Y. Ḥag. II, 77ᵇ top מה ר' שנאמר להלן וכ' as the hovering mentioned there (Deut. XXXII, 11) means touching and yet not touching (not pressing), so does the hovering mentioned here (Gen. I, 2) &c.

רִיחוּק m. (רָחַק) 1) *removal, distance.* Y. Maas. Sh. I, end, 53ª מקום בר' when one lives far away (from Jerusalem, Deut. XIV, 24). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. קרוב שכר ור' הפסד an enterprise in which he who advances the money secures to himself the advantages of profit without the corresponding share in the eventual losses.—2) *separation, loathsomeness.* Lam. R. to I, 17 (expl. לנדה ib.) לר' היתה she became an object of disgust.

רִיחוּקָא, רִיחוֹק ch. *separation, rejection, abomination.* Targ. Lev. XII, 2. Targ. Is. I, 14 (h. text לטרח). Targ. Prov. VIII, 7 (h. text תועבת). Targ. II Chr. XXIX, 5; a. e.—*Pl.* ריחוקין. Targ. Ps. LXXXVIII, 9.

רִיחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *movement* (of the lips). Midr. Till. to Ps. LXII, beg. מה ח"א ... ר' שפתים וכ' as for pronouncing the Hé, no movement of the lips or pressing of the tongue is required &c.

רִיחוּשׁ ch. (רְחַשׁ; cmp. Men. V, 8, quot. s. v. רָחַשׁ) *a jelly-like pastry.* Targ. Ez. XXVII, 17 חיטי ר' (ed. Ven. דריחוש; h. text חטי מנית).

רֵיחַיָּא, רִיחָיָא, רֵיחָיְתָא, v. רְחָיָא.

רֵיחַיִם, רֵיחַיִם, v. רַחַיִם.

רִיחֲמָתָא, v. II. רַחֲמָתָא.

רֵיחָן m. (רֵיחַ) *aroma, spice.*—*Pl.* רֵיחָנִין. Mekh. B'shall., s. 5 רֵיחָנִין ... שקים bags full of spices and all kinds of good aromatic drugs; a. e.

רֵיחָנָא ch. same.—*Pl.* רֵיחָנֵי, רֵיחָנִין. Targ. II Chr. XVI, 14 (ed. Beck רֵיחָן).—Hor. 13ᵇ; Snh. 70ª; Yoma 76ᵇ חמרא ור' פקחין wine and spices made me open-minded. Ber. 44ᵇ לאפוקי ר' to exclude aromas (which require a blessing before but not after smelling of them).

רִיחֲשָׁא, v. רְחַשׁ.

רִיחָתָא, v. רְחָתָא.

רֵיחָתָא, רִיחְתָנָא m. (preced. art.) *perfumed, spiced.* Sabb. 110ª חמרא ר' spiced wine. Gitt. 70ª the best of all wines is סומקא ר' spiced red wine; a. e.

רִיטְלִין f. pl. (transpos. of לִיטְרָא) *Librae* (*pounds*), v. לִיטְרָא. Y. Keth. V, 30ᵇ bot. (ref. to מנה דבירלה Mish. 12) אמר רב מנא ארבע ר' (not וארבע) R. M. says, it means four pounds (of figs).

רִיטְמִישׁ (?) pr. n. pl. *Riṭmish* (?). Yalk. Sam. 151 (expl. מַחֲנַיִם); Midr. Till. to Ps. III דיסמוס ed. Bub. (oth. ed. בימוס, דימוס).

רֵיכָא, רֵיכָא m. (רָכַךְ) [*delicate*; cmp. פנק a. derivatives,] *nobleman, freeman.* B. Bath. 4ª אח לא ר' ולא בר ר' (Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) thou (Herod) art neither a noble nor the son of a noble; ומנלן דתאר ר' לישנא דמלכותא Ms. M. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) and whence can we prove that *rekha* has the meaning of royalty (aristocracy)? Answ. ref. to רך (II Sam. III, 39); to אברך (Gen. XLI, 43); Yalk. Deut. 913.

רִיכְבָּא, v. רִכְבָּא.

רִיכַת, Yalk. Gen. 16 מיעט להם בר' read: בריצָה.

רִיכּוּךְ m. (רָכַךְ); *pl.* ריכוכין, ר' *delicate dishes.* Ex. R. s. 2; s. 3 כמה מיני ר' וכ' how many delicacies hast thou prepared for the pregnant among them?; Cant. R. to I, 7; (Tanḥ. Sh'moth 14 רְקוּחִים); Yalk. Cant. 982 דְּקוּקִים).

רִיכוֹכָא, Targ. Ps. XIX, 6 בר' Mss. a. ed. Genoa (missing in ed.), prob. to be read: בריגוּנָא.

רִיכּוֹן m. (רָכַן I) *the process of keeping onion plants tender.* Y. Shebi. V, 36ª top כעיקור ר' 'softening' is equivalent to tearing the plant out with the root.

רְכִי, רִיכּוּנָא m. (רָכַן II) *causing to sink, destruction.* Targ. Prov. XXIV, 2 ed. Lag. (Var. ריב; ed. Wil. רב; h. text שׁוֹד). Ib. XXI, 7; v. דִּיכּוּנָא.

רִיכְשָׁא, רִיכְפָּא, רִיכְסָא, v. sub רְכִי.

רִים *to be high,* v. רוּם.

רִים m. (cmp. רִימוֹן) fruit *of the Christ's thorn* or *lote.*—*Pl.* רִימִין. Tosef. Dem. I, 1; Dem. I, 1. Ib. רִימֵי שקמונה the *rimmin* of Shikmonah; Ber. 40ᵇ, v. כְּנָרָא. [Tosef. Kil. I, 10 רימן ed. Zuck. (oth. ed. רמון, רימון, prob. to be read: רימין).]

רִימָא, v. רְאֵימָא.

רִימוֹנָא, רִימוֹן, רִימָּה, v. sub רמ׳.

רִימוּצָא m. (רְמַץ I) *setting.* Targ. I Chr. XX, 2.

רִימָּ׳, רִימָנָא m. = h. רְאֵם. Targ. Job XXXIX, 9, sq. (h. text רֵים). Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. Ps. LXXVIII, 69 (ed. Wil. רִמָּ׳; h. text רָמִים). Ib. XCII, 11.—*Pl.* רִימָנִין, רִימִּ׳. Ib. XXIX, 6 רִימָנִין Regia, v. רְאֵימָא. Targ. Y. Deut. XIV, 5 (ed. Vien. רִימָּ׳; h. text דישון);—Y. Kil. VII, 31ᶜ bot. רַאמָנִין.

רִימְצָא, v. רִמְצָא.

רִינָּה, v. רִנָּה.

רִנ׳, רִינּוּן m. (רָנַן) *singing, chanting, rejoicing.* Y. R. Hash. IV, 59ᶜ bot. (ref. to רנתי, Ps. XVII, 1) זו ר׳ תורה that is the chanting at studying the Law; Midr. Till. to Ps. l. c. רִינּוּנָהּ של תורה. Yalk. Ps. 841 שהוא עוסק ברינונה של תורה he is engaged in the study of the Law. Midr. Till. to Ps. XXXIII ר׳ של צדיקים the singing (praise) of the righteous; a. e.

רִנ׳, רִינּוּנָא ch. same, esp. *study, meditation.* Targ. Ps. V, 2 רִינּוּנִי Ms. (some ed. רִינּוּנָי *pl.*; ed. Wil. רגוגי, corr. acc.).

רִינָּא, v. רְנָנָא.

רִינָנוּת, Pesik. ʿĂniyah, p. 134ᵇ, v. רִיקָנוּת.

רִיס I m. (= רסיס; רָסַס, v. רָסַס 2; cmp. אֹרֶס) *drop, poison.* Pesik. Shek., p. 13ᵇ כרִיסָהּ של עכנא like the poison of a snake. Gen. R. s. 98 רִיסּוֹ מחלחל וכ׳ (some ed. ארוסה), v. חָלְחַל. Ruth R. to III, 13; Y. Snh. X, 28ᵈ top, v. חֲכִינָה; a. e.

רִיס II m. (רוץ = רוס) [*course,*] 1) *ris,* a measure of length, $^2/_{15}$ of a mile (stadium). B. Mets. 33ᵃ (Ar. רוס, expl. as numerical value ר״וס = 266 cubits). B. Kam. VII, 7 (79ᵇ) שלשים ר׳ thirty *ris* (four miles). Ib. 83ᵃ; a. fr.—2) *race-course* (stadium), *arena.* Cant. R. to I, 3 בית מדרשו ... כמין ר׳ the college hall of R. El. was shaped like an arena (an oblong with seats on both sides).—*Pl.* רִיסִים. Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. (in Chald. dict.) אילנין דמפרשין לר׳ קסוסטבן.—3) ר׳ של עין (v. חָרִיץ) *eye-lid with eye-lashes.* Bekh. VI, 2 (38ᵃ), v. חָרִיץ. Ib. 38ᵇ top מאי הר׳ ... תורא וכ׳ what is *haris?* ... The outer row of the eye. Sifra Emor, ch. VI, Par. 7 (expl. חרוץ, Lev. XXII, 22) ר׳ של עיניו וכ׳ one whose eye-lid is perforated, nipped, or split.—*Pl.* as ab., constr. רִיסֵי. Bekh. 43ᵇ שנשרו ר׳ עיניו whose eye-lids are hairless. Snh. 104ᵇ. Neg. VIII, 6. Kidd. 31ᵃ מבין ר׳ עיניך וכ׳ from thy eye-lids can be seen that thou art a widow's son. Hor. 12ᵃ עיניו ... ר׳ נותנין they put the oil of anointment between his eye-lids; a. fr.

רִי׳, רִיסָא ch. same, 1) בית ר׳ *arena, race-course.* Targ. Gen. XIV, 17 (Y. some ed. רְסָא; h. text צמק). Targ. Jer. XXXI, 39 תער בית ר׳ וכ׳ (h. text חסוסים שער).—2) pl. constr. רֵיסֵי ר׳ *eye-lids.* Targ. Koh. XII, 2. Targ. Y. Ex. XIII, 16. Targ. Y. Lev. XXII, 22.

רִיסָּה, רִיסָא, רִיסָּא, v. רְסִיסָא.

רִיסּוּס m. (רָסַס) *crushed matter, hash.*—*Pl.* רִיסּוּסִין. Y. Naz. VI, 54ᵈ bot. אכל מן הר׳ וכ׳ if he ate of the crushed (ants) &c.

רִיסּוּק m. (רָסַק) *crushing, lesion*; ר׳ אבריים or רִיסּוּקֵי אבריים (*pl.*) *lesion of vital organs, internal injury.* Hull. 51ᵃ, sq. אין חוששין (אין בו) משום ר׳ א׳ we do not apprehend internal injury; a. e.

רִיסּוּקָא, רִי׳ ch. (preced.) 1) *piece, crumb.*—*Pl.* רִיסּוּקִין, רִי׳. Targ. Y. Lev. II, 6, a. e. (h. text פתים).—2) *piece of a garment.* Sabb. 59ᵇ (Ms. M. רִיסָקָא).

רִיסִיקוֹסִין, Yalk. Prov. 961 (also רסיקסין), v. דִּיסְקוֹס I.

רִיסָנָא, v. רְסָנָא.

רִיסַפַּק, v. דִּיסְפַּק.

רִיסָקָא, v. רִיסּוּקָא a. רִיסְתָקָא.

רִיסתנא, v. דִּיסְתָנָא I.

רִיסְתַק pr. n. pl. *Ristak.* Erub. 63ᵇ לחמן בר ר׳ (Ms. M. וחמן בר ר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note).

רִי׳, רִיסְתָקָא m. (רָסַק; cmp. בִּיזְלֵי) *outskirts, market-place outside of the town.* Targ. II Esth. VI, 10 (ed. Lag. רוסק; ed. Ven. רִיסָקָא).—Ber. 54ᵃ ר׳ דמחוזא the market of Maḥoza; B. Mets. 83ᵃ; B. Bath. 12ᵇ; Yalk. Ex. 346.—[V. דִּיסְתָקָא.]

רִיץ I m. (רְעִי I) *eaten up, cropped.* Lam. R. to I, 1 חד גבה דאורחה ר׳ וכ׳ (6 חד מאהיני) רבתי one side of the road is cropped (by the camel that passed), and the other is not.

רִיץ II m. (רָעַע) *shaken, unsound.* Taan. 29ᵇ ר׳ מזליה מְזַלָּא.

רֵיעַ, רֵעַ m. (b. h.; רֵעָה or רֵעַע *to join*) *friend, associate, neighbor.* Ex. R. s. 1 (ref. to רֵעוּאֵל, Ex. II, 18) נעשה ריע לאל he (Jethro) became a friend of God (converted). B. Bath. 19ᵃ יגיד עליו ריעו וכ׳ (adopted from Job XXXVI, 33) let its neighbor (an analogous passage) interpret it, as here (B. Bath. II, 1) rocks are mentioned, and the same rule applies to sand, so there (Sabb. IV, 1) sand is mentioned, and rocks are implied; Yeb. 31ᵇ; B. Mets. 31ᵃ. Ab. ch. VI נקרא ר׳ he is called a friend (of God); a. fr.—Esp. *lover, paramour,* contrad. to בעל. Ex. R. s. 32 (ref. to Jer. III, 20) מאישה לא נאמר אלא מֵרֵעָהּ מה אשה ... בבעלה אלא it does not say, 'to her husband', but 'to her lover', as a woman cannot rebel against her husband, but can deny her lover, because there is no marriage contract between them, so said the Lord to Israel, לא

עשיתוני ... אלא כרע you have not treated me as a husband, but as a lover; a. e.—*Pl.* רֵיעִין, רִיעִין. Taan. 25[b] deep says to deep, אַבַּע מיבוך קול שני ר׳ וכ׳ let thy waters well forth, I hear the voice of two (companies of) friends (the songs accompanying the libation of wine and that of water). Ned. 40[a] שיזדמנו לו ר׳ כנעמן ... ואל יזדמנו ר׳ כשלמה וכ׳ that he have friends (to counsel him) as Naaman had, who caused him to be healed of his leprosy, and not friends as Rehoboam had, who caused the division of his kingdom; a. e.

רֵיעָא *excrement*, v. רֵיעִי.

רֵעוּת, רֵיעוּת f. (denom. of רֵיעַ) *friendship, sociability.* Y. Ber. IV, 7[d] bot. Keth. 8[a]. Yeb. 14[b] ... זה חיבה ור׳ בזה they (the Hillelites and the Shammaites) lived with one another in love and friendship; a. e.

רֵיעוּתָא, רֵעִי f. (v. רִיעַ II) *being shaken, unsoundness; unfavorable condition; cause for suspicion* or *doubt.* Ḥull. 9[a] אתילד(א) ביה ר׳ something happened by which the anatomical soundness of the animal is made doubtful (without the possibility of examination). Bets. 34[a] מי מחזקינן ר׳ וכ׳ as regards slaughtering an animal on the Holy Day, must we take into consideration the fact that the presumption in favor of the soundness of the animal is shaken (and therefore abstain from slaughtering it) or not? Nidd. 2[b] ... חדא לר׳ התם אידא תרתי לר׳ in that case there are two causes for suspicion, in this there is only one. Ib. 3[a]; a. fr.

רִיעָא, רִיעֲיָא, רִיעֵי, v. sub רע׳.

רִיעֲרַע, v. רָעַע.

רִיפָדָה f. (b. h. רִפְדָה; רפד) *reclining, seat, rest.* Meg. 10[b] (play on הסרפד Is. LV, 13, with ref. to רפידתו, Cant. III, 10) Nebuchadnezzar ששרף ריפדה ביה ד׳ who burnt the seat of (God in) the house of the Lord; [Ms. M. ביה מריפידו של וכ׳ the house of the seat of the Lord; v. Rabb. D. S. a. l. note; Yalk. Is. 345 ביחו מרפידו (corr. acc.)].

רִיפּוּדִין m. (repudium) *divorce.* Gen. R. s. 18, v. דופורון.

רְפוּי, רִיפּוּי m. (רָפָא) *curing*; (sub. דמי) *indemnity for curing expenses.* Ab. Zar. II, 2 ממון אבל מהן ר׳ מתרפאין you may employ their (the gentiles') services for curing your belonging (beasts), but not for curing your bodies. Y. Keth. XIII, 35[d] bot. ... ר׳ ממון ר׳ נפש (Ned. IV, 4 רפואת). B. Kam. VIII, 1 ושבת בר׳ indemnity for curing and for loss of time; Y. Snh. IX, 27[a] bot.; a. e.

רִיפֵי m. pl., v. רִיפְתָא.

רִיפָן m. pl. (רָפַת, v. רְפָפוֹת) *espaliers, light lattice work.* Tosef. Kil. IV, 5.

רִיפָן, Y. Snh. VI, 23[c] bot. בר׳, v. הוֹפָן, a. רְפִיוֹן.

רִיפְסָא, v. רִפְסָא.

רִיפַע, v. רָפַע.

רִיפְקָא, v. רִפְקָא.

רִיפְתָא f. (contr. of רעיפ׳, v. Fl. to Levy, Talm. Dict. IV, p. 488; v. רְעָפִים) *flat cake*; in gen. *bread.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 50. Targ. Y. II Gen. XL, 16.—Taan. 23[b], a. e., v. כֶּרֶךְ I. Bets. 32[b] חזר דאנא רִפְתָא וכ׳ (Rashi רוף׳) see to it (that you remove the ashes carefully), for I want fine bread. Sabb. 151[b] אקדים ליה ר׳, v. קְדַם; a. fr.—*Pl.* (m.) רִיפֵי. Ber. 42[a] top תלישר ר׳ בני וכ׳ Ms. M. margin (ed. ריפתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) thirteen cakes each containing one third of a kab (Ar. ריפי כעכי).

רִיץ, v. רוּץ.

רִיצָה f. (רוּץ) *running; speed.* Pesik. Shub., p. 164[a]; Koh. R. to XI, 9, v. חֲזִירָה II. Gen. R. s. 10, beg. (not דיצה), v. דְּדֵכִי; Yalk. ib. 16 ריכה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רִיצוֹת. Tosef. Sot. IV, 1 ... שלש ר׳ רץ ran ... three times; a. e.

רִיצּוּי m. (רָצָה) *making willing, appeasing, winning favor.* Taan. 4[b] שאלה ר׳ appeasing words preparatory to a prayer.

רִיצְעָא, רִיצְנָיְתָא, רִיצְיָתָא, v. רִצְיָנְתָא.

רִיצְפָא, רִיצְפָה, v. sub רִצְפָה.

רִיק, v. רוּק.

רֵק, רֵיק m. (b. h.; רוּק) *empty, void; worthless man.* Y. Peah I, 15[b] bot., a. e. (ref. to Deut. XXXII, 47) ואם הוא ר׳ מכם וכ׳ and if it (a word of the Law) appear void (of meaning), it is your fault, because you do not toil to study it. Num. R. s. 4[20] (ref. to II Sam. VI, 20) חר׳ שברי׳קים זה וכ׳ the lowest of the low is the dancer, for there is none more void of all merits than he is; a. e.—*Pl.* רֵיקִין, רֵיקִים, רֵקִּ׳. Ib.; Y. Succ. V, 55[c] top; Y. Snh. II, 20[b] bot.; a. e.—[Gen. R. s. 32, end חריקין, read: חהֵרֵקָן.]—*Fem.* רֵיקָה. Num. R. s. 20[21] (ref. to Deut. l. c.) אפי׳ מצוה ר׳ וקלה בה חיים וכ׳ ... even if there be a command which thou considerest empty and unimportant, there is in it life and length of days.

רֵק, רֵקָה, רֵיקָא ch. same. Targ. O. Gen. XXXVII, 24; a. e., v. רֵיקָן ch.—Esp. *reḳa*, an expression of contempt, *good for nothing!* Taan. 20[b] (in Hebr. dict.) שמא כל ר׳ בני עירך וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) *reḳa*, are all the people of thy town as homely as thou art? Ber. 22[a]; a. fr.—*Pl.* רֵקִיא, רֵיקִיא. Koh. R. to IX, 15 ווי ר׳ למחר וכ׳ woe to you, worthless men, to morrow the flood shall come &c.

רִיקְבוֹן, רִיקְבָּא, v. sub רִקְבָּא.

רֵק, רִיקּוּד m. (רָקַד) *dancing.* Y. Bets. V, 63[a] bot. ר׳ עוקר אחת וכ׳ in dancing one lifts up one foot and rests the other, opp. קִירפּוּץ.—*Pl.* רִיקּוּדִין. Lev. R. s. 12; a. e.

רִיקּוּדָא ch. same.—*Pl.* רִיקּוּדֵי. Ned. 51[a], v. קִרְקָנֵי.

רִיקּוּחַ, רִיקּוֹחַ, רִקּ׳ m. (b. h. רֵקַח; רָקַח) *perfume.*—*Pl.* רִיקּוּחִים, רִקִּ׳. Tanh. Sh'moth 14, v. רִיכּוּךְ.

רִיקּוּם m. (רָקַם) *formation of an embryo* in an egg. Tosef. Ḥull. VIII, 20 וכמה הוא ריקומה וכ׳ how far must the formation be advanced (to be called בריצה מרוקמת)? Until the chick can be seen through the egg.

רָק, רִיקּוּעַ m. (b. h. רָקַע; רָקַע) *beaten plate, foil.*—*Pl.* רִיקּוּעִין, רִיקּוּעִין, רִקִּ׳. Tem. 30ᵇ (ref. to Deut. XXIII, 19) (thou shalt not bring the hire &c.) 'into the house of the Lord thy God' לרבות את הר׳ this includes beaten gold plates (as forbidden for overlaying). Ib.; Tosef. ib. IV, 8, v. בַּפּוֹרֶת. Shek. IV, 4 רִיקּוּעֵי זהב וכ׳ gold plates for covering the walls of the Holy of Holies; a. e.

רֵיקָם m. (b. h.; רִיק) *empty*; (adv.) *void, without effect.* Num. R. s. 4²⁰ שאין ר׳ הימנו וכ׳ none is emptier (of virtue) than he &c., v. רֵיק. Deut. R. s. 1¹⁵ ויצא לחוץ ר׳ and came out empty-handed (without the jewel which he was to produce). Ber. 32ᵇ אין תפלתו חוזרת ר׳ his prayer will not come back void (unfulfilled). R. Hash. 17ᵇ אינו חוזרות ר׳, v. פָּרַת; a. fr.

רֵיקָם ch., v. רֵיקָן ch.

רֵיקָם pr. n. pl., v. רָקֶם.

רֵיקָמְתָא, רֵיקָמָא, v. sub רִקְּ׳.

רֵיקֵן I (v. רוֹקֵן, a. רק) *to make exclusive.* Snh. 60ᵇ (ref. to בלתי, Ex. XXII, 19) לשם המיוחד ... ר׳ התעבודות the text orders all these services to be devoted to the specified Name (the Lord) exclusively; Yalk. Ex. 348 ריבה (corr. acc.).

רֵיקֵן II *to empty*, v. next w.

רֵיקָן m. (v. ריקם) *empty.* Sabb. 83ᵇ, a. e. מיטלטל מלא ור׳ is movable when filled as well as when empty. Ber. 40ᵃ in the physical world כלי ר׳ מחזיק וכ׳ an empty vessel is receptive, a filled vessel is not; אבל הקב״ה ... ר׳ אינו but God (in the spiritual world): a full vessel (mind) is receptive (of more), an empty one is not; a. fr.—Trnsf. *bare of knowledge, ignorant.* Cant. R. to IV, 4 (play on רקתך, ib. 3) חר׳ שבשלש ... רצוף וכ׳ the least learned in the three rows (of scholars in front of the Sanhedrin) is as stuffed with knowledge as a pomegranate (is full of seeds). Ib. ר׳ שבישראל מלא וכ׳ an ignorant man in Israel is as full of argument &c.; Gen. R. s. 32 (not חדרקן); a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקָנִין, רִקִּ׳. Cant. R. l. c. Ruth R. to III, 17 לא יצאו ר׳ they did not go out with empty hands; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִיּוֹת, רִקִּ׳. Y. B. Kam. III, end, 3ᵈ אחת טעונה אחת ר׳ one wagon (or ship) empty, and the other loaded. Yoma 53ᵃ ביאה ר׳, v. בִּיאָה II.—Denom. רִיקֵּן *to empty, bare.* Ukts. I, 3 שריקנו ... זנב the skeleton of a cluster of grapes which one has stripped (of its grapes). Ib. 5 שריקנה, v. פָּסַר׳. Ib. .... שרביט שריקנו, v. שָׁרַבִּיט.

רָק, רֵיקָנָא, רֵיקָן ch. same. Targ. Jer. LI, 34. Targ. O. Gen. XXXVII, 24 (ed. Vien. ריקא). Ib. XXXI, 42 (Y. ריקם). Targ. O. Deut. XXXII, 47 (ed. Vien. רֵיקָא; Y. I ריקם; Y. II ריקן); a. fr.—Sabb. 109ᵇ, a. e. אליבא ר׳, v. לְבָא. Snh. 7ᵇ; Yoma 86ᵇ לבריתיה וכ׳, v. צְבִי; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקָנִין, רִקִּ׳. Targ. Ex. III, 21 (O. ed. Berl. רֵיקָן; Ms. II ריקנו). Ib. XXXIV, 20; a. e.—*Fem.* רֵיקָנְיָא. Targ. Gen. I, 2. Targ. Ruth I, 21.

רֵיקָנוּ f. (preced.) *emptiness, void, vanity*; adv. לר׳, ר׳ *in vain.* Targ. Is. XXX, 7. Ib. 28. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. II Chr. VI, 42. Targ. O. Deut. XV, 13 רֵיקָנִין ed. Vien. (ed. Berl. רֵיקָן); a. e.—V. preced.

רֵיקָנוּת h. same. Pesik. R. s. 32 (ref. to Ps. IV, 3) ... מה דברים של ר׳ why do you pursue after things of vanity?; Pesik. ʿĀniyah, p. 134ᵇ ריקנית, ריננית (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. IV; Yalk. ib. 627: Yalk. Is. 339.

רֵיקָנְיָא, v. רֵיקָן ch.

רִיקָנִית, v. רֵיקָנוּת.

רִיר I (b. h.; = רִירִי, reduplic. of רָוַח) *to run, flow.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XV, 3) זובו רָר we read *zobo* (his flux), *rar* (it runs), and *zob*, this intimates &c.

רִיר ch. same. Targ. O. Lev. XV, 3 רִיר (ed. Berl. רָר).

רִיר II m. (b. h.; preced.) *juice, spittle, discharge.* Ukts. II, 8 אם יש בהן ר׳ if there is juice in them. Tosef. Zab. V, 2 רירו his slaver, contradist. fr. רוֹק; a. e.—*Pl.* רִירִין. Gen. R. s. 18 מליאה ר׳ ודם full of secretions and of blood.

רִירָא ch. same. Targ. I Sam. XXI, 14. Targ. Job VI, 6.—Keth. 77ᵇ (describing רְאָתָן) וכ׳ איתי ליה ר׳ slaver comes out of his mouth on which flies settle. Ḥull. 77ᵃ דקני משכא ריריה Ar. (v. Tosaf. a. l.; ed. דקנה משכא דרדיה) when the skin over the fracture retains the discharge of the broken bone (ed. when the skin holds its own place). Ib. דקנא גרמא ריריה Mus. in Ar. ed. Koh. (ed. דרדיה) when the broken bone retains its discharge. Bets. 22ᵃ ר׳ discharge of a sore eye; Ab. Zar. 28ᵇ.—*Pl.* רִירִין. Y. Ter. VIII, 46ᵃ top עברת ר׳ עלוי ופסקתיה (the serpent nibbling at the melon) passed slaver over it and cut through it (made the poison go through it).

רִישׁ m. (b. h.; v. רָשׁ) *poverty, misery.* Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXXI, 7) על האובד יאמר שישכח חמות שהיא רישו ועמלו this refers to the lost (the culprit before execution), (give him to drink,) that he may forget the threatening death which is his misery and trouble.

רֵישׁ, רי״ש I *Resh*, name of the twentieth letter of the alphabet. Sabb. 104ᵃ, v. קו״ף; a. fr.—*Pl.* רֵישִׁין. Ib. 103ᵇ דלתין ר׳ ר׳ דלתין one must not write Daleths so as to look like Reshes, or Reshes so as to look like Daleths.—[ריש לקיש, v. לָקִישׁ I.]

רֵישׁ, רֵאשָׁא, רֵישָׁא, רֵישָׁא II m. = h. רֹאשׁ, 1) *head, chief.* Targ. Gen. XL, 16. Targ. O. Ex. XIV, 8, v. גַּבֵּי. Ib. XXX, 23. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 ראשא.

Targ. I Chr. V, 12. Targ. Lev. V, 24; a. fr.—Y. Sabb. I, 4[a] top אילולא ... רֵישַׁי וכ׳ but for fear of putting my head between lions (v. אַרְיָא), I should have given a reason. Ḥull. 11[a] (mixed dict.) ר׳ של עולה the head of a burnt-offering. Sabb. 55[a] חִמִּים ר׳ דרישך, v. חִמִּים; Y. Nidd. III, 50[d] רֵישָׁרָה דרישך, v. פָּנָה. M. Kat. 25[a] רֵישָׁרִין מיניה ... לא חזה we could not raise our head before him. Cant. R. to VII, 7 ראשה, v. נָבוֹ; a. v. fr.—ר׳ מחיבתא, ר׳ גלותא &c., v. respective determinants.—*Pl.* רֵישִׁין, רֵישֵׁי, רֵישֵׁי, רָאשֵׁי. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. IX, 9 (some ed. רָשֵׁי, רָשֵׁי). Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Men. 37[a] תרי ר׳ ... אתילד a child with two heads was born to me. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מפרכיא בראשיא when she crushes the heads of onions. Gen. R. s. 61 רָאשֵׁי אומין chiefs of nations. Y. Sabb. IV, 7[a] top תחותי רֵישׁוֹן (not תוחתי רשיבון) under your heads; a. fr.—V. רֵישָׁא.—2) *beginning, first thing, firstling.* Targ. O. Deut. XI, 12. Targ. Prov. VIII, 2. Targ. O. Num. XV, 20; a. fr.—ר׳ ירחא, ר׳ שתא &c., v. respective determinants.—מר׳ *at first, formerly.* Ḥull. 105[b] מר׳ חזה אמינא וכ׳ formerly I thought &c. Keth. 105[b]; a. fr.—Esp. רישא *the first clause* of a Mishnah, a verse &c. Ḥull. 94[b]. Sabb. 86[a]; a. fr., v. סְרָפָא, a. מְצִיעֲתָא.—רֵישׁ מַיָּא (רֵישׁ) pr. n. pl. *Resh Maya* (*Spring*). Tosef. Shebi. IV, 11, a. e., v. מַעְתּוֹן.

רֵישׁ III, רֵישָׁא m. = b. h. רֹאשׁ (cmp. רִישׁ I) [*drop,*] *poison.* Targ. O. Deut. XXXII, 33 (some ed. *pl.*).—*Pl.* רֵישֵׁי constr. Targ. Y. ib. Targ. ib. 32. Targ. Ps. LXIX, 22; a. e.

רִישְׁבִין, רִישְׁבָא, v. רִשְׁבִּין, רִשְׁבָּא.

רֵישָׁוְתָא, v. רֵישָׁתָא.

רִשׁ׳, רִישׁוֹם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Sot. 19[b] שרישומו ניכר when the traces of the writing are noticeable (not entirely washed off the paper); Num. R. s. 9[23]. Koh. R. to XII, 11. Ber. 25[a] רִשּׁוּמָן ניכר their marks (stains) are seen on the floor; Y. ib. III, 6[d] bot.; a. fr.

רִישׁוּמָא ch. (preced.) *engraving, record.*—*Pl.* רִישׁוּמִין, רִשׁ׳. Targ. Is. X, 1 Ar. (ed. רִישְׁמִין, רְשׁ׳; h. text חקקי).

רִישִׁינָא, Sabb. 133[b], a gloss from Rashi put in the text, v. קַלָּבָא.

רֵישִׁיתָא f. = h. רֵאשִׁית, *firstling.* Targ. O. Num. XVIII, 12 ed. Berl. (oth. ed. רֵאשִׁירִת׳ ed. Lsb. רֵאשְׁהוֹן).

רִישְׁמָא, v. רִשְׁמָא, a. רִישְׁמָא.

רֵישָׁנָא, v. רָשָׁאנָא.

רִישָׁנָא, Snh. 94[b], v. רָשָׁנָא.

רִישְׁעוֹתָא, רִישְׁעוּת, רִישְׁעָת, רִשְׁעָא, v. sub רִשְׁעָא׳.

רִישְׁפָא, v. רִשְׁפָא.

רִישְׁקָא, v. רִשְׁקָא.

רֵישָׁתָא f. = רֵישָׁא 1) *head.*—*Pl.* רֵישָׁוָתָא. Kidd. 29[b] כתנינא דשבעה ר׳ (some ed. רִישָׁוָתָיָה; Rashi רִישָׁיָה) like a serpent with seven heads.—2) *chief.* Pes. 110[a] רֵישָׁתַיְהוּ דנשים וכ׳ the chief of the sorceresses, v. הִשְׁתַּדַּרְתִּי.—3) *beginning.* Targ. Prov. VIII, 23 Ms. (ed. רֵישִׁירָה).

רִית m., v. רֵיתָא.

רִיתָא, Meg. 27[b], v. דִּיתָא.

רִיתוּחָא, v. רוּתָחָא.

רָת׳, רִיתוּת m. (רָתַת) *trembling; weakness, failing.* Lev. R. s. 12 (ref. to Hos. XIII, 1) כדבר ירבעם ריחזוהו של שלמה וכ׳ when Jeroboam spoke of Solomon's failing (with regard to women); Yalk. Jer. 320.

רִיתָא, v. רוּתָא, a. רְתָא.

רִיתִיכוֹס, v. דְּיָתִיכוֹס.

רִיתְכָאוֹת, v. הוֹרָכָאוֹת.

רִיתָמָא, v. רְתָמָא.

רִיתָקָא, v. רְתָקָא.

רַךְ I *to be soft,* v. רָכַךְ.

רַךְ II m. (b. h.; רָכַךְ) *soft, tender.* Men. 66[b], a. e. רך (ו)מל, v. גָּרַם. Ex. R. s. 1, a. e. (play on פרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech. Gen. R. s. 90 (expl. אַבְרֵךְ, Gen. XLI, 43) אב ... ורך בשנים a father in wisdom, but tender of years. Keth. 46[a] (ref. to רכיל, Lev. XIX, 16) שלא יהא רך לזה וקשה לזה that the court should not be soft (lenient) to one and hard to another; Sifra K'dosh. Par. 2, ch. IV שלא תהיה רך בדברים וכ׳ that thou be not soft of speech &c.; a. fr.—*Pl.* רַכִּין, רַכִּים Tosef. Shebi II, 11; a. fr.—*Fem.* רַכָּה; *pl.* רַכּוֹת. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 17) ר׳ מבכרה her eyes had grown tender (sore) from weeping, v. רַכִּיךְ.

רָכָא, v. רִיכָא.

רָכַב (b. h.) [*to be joined,*] *to ride.* B. Mets. I, 2 חיו אחד רוֹכֵב וכ׳ ... רוֹכְבִין if two persons (each claiming to be the finder of an object) were riding ..., or one was riding and one leading. Ḥag. I, 1; Y. ib. I, 76[a] top כל שאינו יכול לָרְכוֹב וכ׳ a child too young to be carried on his father's shoulder. Ber. 56[b] רָכַבְתָּ if he dreamt that he rode on him. Gen. R. s. 75 רוֹכְבֵי סוסים riders on horses; a. fr.—*Part. pass.* רָכוּב; f. רְכוּבָה &c. *riding.* Ex. R. s. 26 תינוק שהיה ר׳ על וכ׳ a child that was riding on his father's shoulder. Y. B. Mets. I, beg. 7[d] ר׳ וכ׳ ... אשה if a woman rides on a beast led by two men; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 4[a] רכובים, read רבי, v. רָבַב II.]

Hif. הִרְכִּיב 1) *to cause to ride, put on.* Snh. 91[b], a. e. ח׳ חיגר על וכ׳ he made the lame ride on the blind man. Ib. בא והַרְכִּיבֵנִי come and carry me on thy back; a. fr.—Part. pass. מוּרְכָּב. Ib. 52[b] I remember when I was a child ומ׳ על כתיפי וכ׳ and rode on my father's shoulder &c.; (Tosef. ib. IX, 11 רכוב); a. e.—2) *to join, combine.* Tosef. Sabb.

XII (XIII), 14 חמַרְכִּיב קנה וכ׳ if one inserts the branch of a candlestick; (Sabb. 47[a] המחזיר). Y. ib. XII, beg. 13[c] המרכיב מיטה וכ׳ he who sets up a folding couch; a. e.—Esp. *to inoculate, engraft.* Shebi. II, 6 אין ... מַרְכִּיבִין we must not plant, nor sink a vine, nor engraft before the Sabbatical year &c. Pes. IV, 8; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. B. Bath. IV, end, 14[d] החרוב חמ׳ a newly inoculated carob tree; a. e.

רֶכֶב, רֶכֶב ch. same. Targ. O. Gen. XXIV, 61. Targ. Lev. XV, 9.—Part. רָכֵב, רָכֵב; part. pass. רְכִיב, f. רְכִיבָא; *pl.* רְכִיבִין, רְכִיבָן; רְכִיבַן, רְכִיבָן. Targ. Y. Gen. l. c. Targ. Num. XXII, 22. Targ. I Sam. XXV, 20. Targ. Jud. X, 4; a. fr.—Koh. R. to I, 8 ועלון יתיה ר׳ חמרא וכ׳ and they brought him riding on an ass on the Sabbath. Gen. R. s. 65. Ber. 56[b] דר׳ הוא לחזירא when he dreamt that he was riding on an ox; דר׳ תורא לדירדיה that the ox was riding on him; a. fr.

Af. אַרְכִּיב 1) *to cause to ride.* Targ. Gen. XLI, 43. Targ. Esth. VI, 9; a. fr.—Gen. R. l. c. חמי סוסא דאַרְכָּבַנִי ... מרך see the horse on which my master makes me ride, and see the horse (the gallows) on which thy master (the Lord) makes thee ride. Y. Kidd. I, 60[c] bot., a. e. אַרְכְּבִיה וכ׳, v. בַּרְקָא II; a. fr.—2) *to let gender; to inoculate.* Targ. O. Lev. XIX, 19.—Y. Yeb. XV, 15[a] top אילין ... צריכין מַרְכְּבָא the Babylonian palms which require no inoculation.

רַכָּב m. (b. h.; preced.) *rider.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1) הסוס קשור בְּרַכָּבוֹ ורכבו בסוס וכ׳ the horse was tied to his rider, and the rider to his horse; Yalk. Ex. 243.

רֶכֶּב m. (b. h.; preced.) 1) *wagon, chariot*; (collect. noun) *chariots.* Ex. R. s. 22 עַל רִכְבּוֹ ועל פרשיו over his (Pharaoh's) chariots and over his horsemen; a. e.—2) *upper millstone.* B. Mets. IX, 13, v. רֵחַיִם. B. Bath. II, 1 מרחיקין ... מן הר׳ you must keep the mill removed (from the neighbor's wall) three handbreadths counting from the lower millstone, which makes four from the upper millstone; a. e.—3) *branch for inoculation, set.* Tosef. Kil. I, 10 אין מרכיבין זתים בר׳ תמרה you must not inoculate olive trees with a shoot of a palm; Y. ib. I, 27[b].

רֵיכָ׳, רֵכָּא ch. same, 1) *upper millstone.* Targ. Deut. XXIV, 6. Targ. II Sam. XI, 26. Targ. Jud. IX, 21 רֵכַב constr. (ed. Wil. רֶכֶב); a. e.—*Pl.* רֵיכָ׳, רֵכָּאֵי. Targ. Y. II Deut. l. c.—2) *inoculation, young inoculated tree*; ר׳ דדיקלא (ר׳ דדיקלי) *a nursery of palm trees.* B. Mets. 108[b]. B. Bath. 62[b]. Ib. 83[b].—[Targ. Y. II Ex. XV, 1 רְכֵבֵיהוֹן, v. next w.]

רַכָּבָא, רַכָּבָא m. = h. רַכָּב, *rider.* Targ. O. Ex. XV, 1. Targ. II Kings IX, 17; a. e.—*Pl.* רוֹכְבִין, רָכְבִין. Targ. Y. I Ex. l. c.; (Y. II רָכְבֵי, corr. acc.).

רֶכֶבָא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּב m. (b. h.; preced. arts.) *coach, chariot.* Yalk. Ps. 862 (ref. to Ps. CIV, 3) בו״ר רְכוּבוֹ טוענו וכ׳ as to a human being, his chariot carries him, but as regards the Lord, he carries his chariot; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Buber.

רְכוּבָא I ch. same. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Ps. CIV, 3 Ms.

רְכוּבָא II, m. רְכוּבְתָּא f. (v. next w.,) *knee.* Targ. Ps. XVIII, 37 (Ms. תֵּי ... *pl.*; h. text קרסל־); Targ. II Sam. XXII, 37 רְכוּבַתְהִי.—*Pl.* רְכוּבְתָּא, רְכוּבִין. Targ. Deut. XXVIII, 35 (O. ed. Vien. רָכְבֵי; ed. Berl. רְכוּבִין). Targ. Is. LXVI, 12; a. fr.

רְכוּבָא (רְכוּבָה) f. (רָכַב; v. אַרְכּוּבָה) *joint, knee; bend.* Hull. 76[a]; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 15 ... של רוֹכְבָה סילון של רכובא (R. S. to Mikv. VI, 8 רכובה) a knee-shaped tube.—B. Kam. 27[b] לר׳ the fine for kicking a neighbor with the knee; Y. ib. VIII, end, 6[c].

רְכוּבְתָּא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּךְ, v. רִיכּוּךְ.

רְכוֹן, v. רָכַן II.

רְכוֹנָא, רְכוֹן, v. sub רֵיכ׳.

רְכוּשׁ m. (b. h.; רכש *to join, pile*; cmp. רכב) *goods, property.* Pirké d'R. El. ch. XXVII; a. e.

רְכִיב, רְכִיב, v. רכב.

רַכִּיכָא, רַכִּיכָא m., רַכִּיכְתָּא f. (רַכָּךְ) *soft, tender, young.* Targ. I Chr. XXII, 5. Targ. II Chr. XIII, 7. Targ. Prov. XXV, 15 Ms. (ed. רְכִיךְ). Targ. Y. Lev. XX, 10 (ed. Vien. רַכִּי); a. fr.—Y. Kil. VII, beg. 30[d] בחדין רַכִּיכְתָּא in the case of soft stone, opp. צונמא (not צלמא); a. e.—*Pl.* רַכִּיכָתָא, רַכִּיכֵי, רַכִּיכָיָא; רַכִּיכָן, רַכִּיכָתָא, רַכִּיכָתָא. Targ. O. Gen. XXXIII, 13. Targ. II Sam. XXIII, 6. Targ. Job XL, 27; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11[b] תין רַכִּיכָיָה (not רכיכה) the soft skins. Ib. אילין רכיכתא the soft bristles. Gen. R. s. 70 (to one translating Gen. XXIX, 17) עינוהי דלאה הוו ר׳ וכ׳ עינוהי דאיך הוו ר׳ וכ׳ Leah's eyes were tender (by nature), thy mother's eyes were tender, but *rakkoth* means, 'had grown tender from weeping' (v. Targ. Y. Gen. l. c.); a. e.

רַכִּיכוּ f. (preced.) *tenderness, delicateness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56.

רְכִילוּת f. (denom. of רָכִיל; v. רוֹכֵל) *going around, tale-bearing, evil gossip.* Y. Peah I, 16[a] top (ref. to Lev. XIX, 16) זו ר׳ לשון הרע this means the going around for slander.

רֵכֵס pr. n. *R'khes*, name of a river or canal in Babylonia. B. Mets. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

רָכַךְ *to be soft, tender*; denom. בָּךְ.

[*Hif.* הִרְכִּיךְ *to make soft.* Tosef. Shebi. II, 10 מַרְכִּיכִין ed. Zuck., v. רָכַן.]

רַכֵּךְ ch. same.

Pa. רַכֵּךְ 1) *to make soft.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 מְרַכֵּךְ בְּמִילּוֹי (לבא) to speak softly.—2) (with, or sub. *to make faint, frighten.* Targ. Y. I Gen. XXVII, 40 (ed. Vien. מְרַכֵּיךְ *Af.*). Targ. Job XXIII, 16.

Ithpa. אִתְרַכֵּךְ, *Ithpe.* אִתְרְכִיךְ *to be softened, become soft; to melt.* Targ. Y. Ex. XII, 12; Num. XXXIII, 4. Targ. Ruth III, 8.

רָכַן I (cmp. preced. wds.) *to be tender, soft.*

Pi. רִיכֵּן, *Hif.* הַרְכִּין *to make tender; to prevent onion plants from forming hard bulbs.* Y. Shebi. V, 36[a] top [read:] היתה שניה ... אינו מְרַכְּנוֹ ... בשביל שיהא מעשר שני in the second year (of the Sabbatical period) going over to the third, you must not 'soften' it (the onion plant) nor deny it water, in order that it may be subject to the second tithes (as a growth of the second year, to the deprivation of the poor man); ... היתה שלישית מרכנו ... מעשר עני in the third year going over to the fourth, you may 'soften' and deny it water, in order that it be subject to the poor man's tithes (as a growth of the third year); Tosef. ib. II, 10 מַרְכִּירִין ed. Zuck. (Var. מוזרכין, prob. to be read מוֹרְכִין fr. מָרַךְ). Ib. מותר לרַכֵּן ברגל ed. Zuck. (Var. לדכן, oth. ed. לדוכן) it is permitted to 'soften' during the festive week.—[Y. Ter. IX, beg. 46[c] חמרכין, v. רָכַס.]

רָכַן ch. same.

Af. אַרְכִּין *to soften.* Part. pass. מַרְכָּן; *pl.* f. מַרְכָּנָן. Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22; v. הַאֲבַן.

רָכַן II (preced.) *to bend.*

Hif. הַרְכִּין 1) *to bend* (act. a. neut. verb); *to yield.* B. Bath. V, 8, a. e. הַרְכִּינָהּ וכ', v. מָצָה. Num. R. s. 14[7] חוא לא ה' צוארו לעבירה וכ' he (Joseph) bent not his neck (did not yield) to temptation, therefore a golden chain was put on his neck; Tanḥ. B'resh. 12 צואר שלא ה' וכ' the neck which did not bend &c.; Lev. R. s. 23 שלא הִרְכִּינוֹ which he did not bend. Num. R. s. 10[7] והִרְכַּנְתִּי את ראשי I bent my head (nodding approval); Y. Ned. I, 36[d] bot. והרכנתי בראשי (read והרכנתי); Sifré Num. 22 (not גלחתי); (Tosef. Naz. IV, 7 הֵימַכְתִּי). Y. Ter. I, 40[b] top ה' בראשו if he nodded consent; ib. עד שירכין וכ' until he nods three times. Gitt. VII, 1; a. e.—2) *to sink, be faint.* Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 22) בשעה שיעקב מַרְכִּין בקולו וכ' when Jacob is faint with his voice (in prayer), Esau's hands have power over him, opp. מצפצפת.

רָכַן ch. same, 1) *to incline, sink, fall.* Targ. Y. Gen. XLVI, 29.—2) *to bend, turn.* Targ. Prov. XXI, 1.—Part. pass. רָכִין; f. רְכִינָא; *pl.* רְכִינִין; רְכִינָן. Targ. I Chr. XXI, 16.—Y. Yoma VIII, 45[b] בהוא דהוה ר' (ed. Krot. רכון) in the case of one in a bent position (under debris), opp. קיים. Y. B. Bath. II, 13[b] bot. אילין עמודייא דר' וכ' those columns which are bent (declining or sinking) are so from the shock through wagons, v. קריים.

Af. אַרְכֵּן, אַרְכִּין 1) *to bend, incline.* Targ. Y. Gen. XLIX, 15 (not אַ). Targ. II Sam. XXII, 10; Targ. Ps. XVIII, 10. Ib. CXLIV, 5; a. fr.—Part. pass. מַרְכֵּן. Targ. Ez. I, 22 (ed. Wil. מְרָכֵּין).—2) *to cause to sink.* Targ. Prov. XXIV, 15 (h. text תשדד).—V. רִיפּוּנָא.

Ithpe. אִתְרְכִין 1) *to incline, let one's self down; to fall.* Targ. Gen. XXIV, 64 (h. text ויחפל). Targ. Y. II ib. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIV, 5. Targ. Is. XIV, 12; a. e.—Targ. II Sam. XXII, 8 (h. text ויתגעשו; Targ. Ps. XVIII, 8 (אתרטישו, אתרטישו).—Gen. R. s. 60 (transl. וחפל, Gen. XXIV, 64) אִיתְרְכִינַת she let herself down.—2) *to be dragged.* Targ. Is. XIV, 19 (h. text השלכת).

רָכַס *to stamp*; (denom. of רֶכֶס) *to make a ceiling of cement* (v. מַעֲזֵבָה). Y'lamd. beg., quot. in Ar. אימתי ר' חקב"ה וכ' when did God form his upper stories with water as cement, v. רֶכֶס.—[b. h. רכס *to fasten.*]

Pi. רִיכֵּס *to stamp*; esp. (of beasts) *to pass over wetted grain; to husk* (differ. fr. הוּשׁ). B. Mets. 89[b], sq. פרות המְרַכְּסוֹת בחבואה והדשות וכ' when cows stamp (secular) grain, or thresh corn of T'rumah &c.

Hif. הַרְכִּיס *to cause to stamp, let* (*beasts*) *stamp.* Tosef. ib. VIII, 10 הַמַּרְכִּיס ed. Zuck. (Var. המְרַכֵּס *Pi.*); Y. Ter. IX, beg. 46[c] המרכין (corr. acc.).

רָכַס ch. same.

Ithpe. אִירְכַּס [*to be trodden on,*] *to be lost.* B. Bath. 14[b] אירדי דזוטר מירכיס because it (the Book of Hosea) is small, it might have been lost (if circulated as a separate book). Keth. 57[a] top א' כתובתה (sub. שטר) her marriage deed was lost. Yeb. 113[b] אִירְכְּסָה ליה מפתחי וכ' (not מפתח) had lost the keys of the college building; a. e.

רֶכֶס m. (רָכַס), *pl.* רְכָסִים *walls of beaten earth.* Ex. R. s. 15 בנה עליות לא ... אלא ר' של מים the Lord did not build the upper stories with stones or with hewn blocks, but he made walls of stamped water; Tanḥ. Ḥayé 3 רְכָסִין של מים (not רכסיו).—[רכסים, Is. XL, 4, *mounds, embankments,* cmp. פֶּבֶשׁ.]

רִי, רְכָסָא I (preced.) *cement of rubble and clay.* B. Bath. 3[a] בר' when cement is used between the layers of a wall, opp. בטינא.

רִי, רְכָסָא II, v. רְכָשָׁא.

רִכְפָּה, רְכָפָא f. (cmp. Syr. רקפתא, Löw, Pfl. 307) 1) *a tuberous-rooted plant* used for dyeing, *sow-bread* (cyclaminus). Shebi. VII, 2 (Ms. M. ארכפה; Maim. רכבנה).—2) בצל של ר' *tuber of rikhpa,* a kind of *onion.* Maasr. V, 8. Tosef. ib. III, 14; Y. ib. V, end, 52[a] אידהו ב' של ר' כל שעוקצו וכ' what is the nature of a *rikhpa* onion? Its tail is squeezed into its inside; R. S. b. G. says, it has one shell only.—[Maim. to Maasr. l. c. suggests ר' to be a geographical term, corresp. to שום בעל בכי ib.]

רִיכָּה, רְכָפָה f. (רכף, cmp. רכב) 1) *joined timber.* Targ. I Kings VI, 9.—2) *pile, mass; multitude.* Targ. Ps. XVIII, 12; II Sam. XXII, 12.—Targ. II Chr. XXXI, 10 (h. text המון). Targ. Jer. LI, 16. Targ. Job XXVI, 14 (h. text ורעם); a. fr.

רְכָשָׁא, רִי׳ m. (b. h. רֶכֶשׁ; v. רְכוּשׁ) *harnessed horses, war horses.* Targ. Mic. I, 18. Targ. I Kings V, 8. Targ. Esth. VIII, 10; 14; Targ. II Esth. VIII, 14 רִיכְסָא.—*Pl.* רִי׳, רְכָשֵׁי. B. Bath. 152[a]; Keth. 55[b] ארכבית אתרי ר׳ he made him ride on two steeds, i. e. he gave him a doubly fortified document; Y. B. Bath. VIII, 16[b] top; Y. Kidd. I, 60[c] bot., v. בַּרְקָא II.

רָם m. (b. h.; רוּם) *high, exalted.* B. Bath. 78[b] (play on וינרם, Num. XXI, 30) אמר רשע אין רם the wicked says, there is no Most High. Num. R. s. 20[19] (play on ארם, Num. XXIII, 7) עם רם שלמעלן הייתי וכ׳ with the Most High I was in communion, and Balak brought me down; ib. רם חייתי וכ׳ I was high, but Balak &c. Sot. 32[b] בקול רם in a high (loud) voice. Y. ib. VII, 21[c] top (ref. to Deut. XXVII, 14) בקולו של רם like the voice of the Most High; a. fr.—*Fem.* רָמָה. Mekh. B'shall., s. 1 (ref. to Ex. XIV, 8) שהיתה ידן ...ר׳ על וכ׳ Israel's power was high above the Egyptians'; a. e.—*Pl.* רָמִים; רָמוֹת. Num. R. l. c. מן הר׳ הייתי וכ׳ I was one of the elevated. Keth. 103[b] נהוג נשיאותך בר׳ conduct thy office with the exalted (surround thyself with the best people; Var. בדמים, q. v.). Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 עיניך על ר׳ להשפילם thy eyes are on the haughty to lower them; a. e.

רָם בָּרִין, רָם v. בָּרִין.

רָם, כִּירֵי רָם v. כִּירֵי II.

רָמָא I m. ch. = h. רָם, *high, exalted.* Targ. Ps. XLVI, 11 (ed. Wil. רָמָא). Targ. I Sam. IX, 2. Targ. Is. II, 15. Targ. II Esth. I, 2 ומנטלא ר׳ high and exalted; a. fr.—*Pl.* רָמִין, רַמַּיָּא; f. רָמָתָא. Targ. Prov. XXV, 3. Targ. Deut. XXVIII, 52. Targ. Is. II, 12; 14. Targ. Prov. VI, 17; a. fr.—Gen. R. s. 32 אין מן טוריא ר׳ חוא וכ׳ if it (Mount Gerizim) belongs to the highest mountains &c.; Cant. R. to IV, 4 רָמַמָּיָּא.

רָמָא II f. (preced.) *height.* Targ. Is. XXX, 25. Targ. Ez. VI, 13; a. fr.—*Pl.* רָמָן, רָמָתָא, רָמָאתָא. Ib. XVI, 24, sq. Targ. Prov. VIII, 2. Ib. IX, 3; a. fr.

רָמָא, v. רְמִי.—[רָמָא *high*, v. רָם ch.]

רַמָּאָה, v. רַמַּאי ch.

רַמָּאוּתָא, רַמָּאוּתָא, v. רַמָּיוּתָא, רַמָּיוּתָא.

רַמַּאי, רַמָּיָא m. (רָמָה *Pi.*) *deceiver, impostor.* B. Mets. III, 4, sq., v. פָּסַר. Deut. R. s. 4 ולא שהיה ר׳ ח״ו וכ׳ not that, which God forbid, he was a deceiver, v. רָמָה. Gen. R. s. 63 (play on ארמי, Gen. XXV, 20) אביה ר׳ ואחיה ר׳ וכ׳ her father was a deceiver, and her brother was a deceiver, and so were all the men of her place, v. רַמָּיוּת; a. fr.—*Pl.* רַמָּיִן, רַמָּאִין. Keth. 68[a], a. e., v. חָזַק. Dem. III, 5, v. אַחֲרַאי; Y. Maasr. V, 51[d]; a. fr.

רַמַּאי, רַמָּאָה, רַמָּיָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXIX, 12. Ib. XIV, 1. Targ. Prov. XII, 17; a. e.—Deut. R. s. 4 אבון ר׳ . . . והיה שם and there lived a man called Abun the deceiver; Y. Hor. III, 48[a] bot. רבהון רַמָּיָרה (corr. acc.); Tanh. R'eh 5; Lev. R. s. 5 אבא יודן ר׳ (not רמין); a. fr.—*Pl.* רַמָּאִין, רַמָּיִן, רַמָּאֵי. B. Bath. 46[a] ר׳ דפומבדיתא the tricksters of Pumb'ditha; a. fr.—*Fem.* רַמָּיְרָתָא. Gen. R. s. 70 בת רמאה ר׳ deceiver, daughter of a deceiver.—2) *lazy, lax.*—*Pl.* רַמָּאֵי. Targ. Prov. XII, 24.—V. רַמָּיָא.

רָמָאתָא, v. רָמָא II.

רָמָה I f. 1) *high*, v. רָם.—2) *height.*—*Pl.* רָמוֹת. Meg. 14[a], v. צָפָה.

רָמָה II, v. רמי.

רִי׳, רָמָה f. (b. h.; רמם *to move*; cmp. רחש a. deriv.) *worm*, esp. *the worm in man's grave.* Ber. 18[b] קשה ר׳ למת וכ׳ the worm is as painful to the dead body as a needle in sound flesh. Sot. 5[a] (play on בְּשׂוֹר) בושה סרוחה ר׳ *basar* (flesh) suggests 'shame', 'putrefied', 'worm'. B. Mets. 83[b] אין ר׳ ותולעה וכ׳ no worm of any kind shall have power over you. Ab. IV, 4 תקות אניש ר׳ the prospects of man are worms. Koh. R. to V, 10 חדי חוא לר׳ ותולעה he is (food) for worms; a. fr.—Pesik. Vayhi, p. 93[b] (in Chald. dict.) דהדרין גופא אזל לר׳ that this (my) body must go to the worms; Koh. R. to XI, 2 לאדמה (corr. acc.); ib. ברם ר׳ ליח וכ׳ but worms shall have no power over me except &c.

רַמּוּז, v. רָמַז.

רִי׳, רִמּוֹן m. (b. h.; רמם, v. רָמָה) [*crowded with seeds*, cmp. רִחַשׁ,] *pomegranate.* Cant. R. to IV, 4 כר׳ הזה, v. רִיקָן. Ib. to VIII, 2 (ref. to עסיס רמני, ib.) אלו ההגדות שטעמן כר׳ that means the homiletic interpretations whose taste is like that of the pomegranate; a. fr.—*Pl.* רִמּוֹנִים, רִמּוֹנִין. Peah I, 5; a. e.

רִי׳, רִמּוֹנָא, רִמּוֹן ch. same. Targ. Cant. IV, 3. Targ. Ex. XXVIII, 34; a. fr.—Ber. 36[b] שקלוה לנץ דר׳ ויבישׁ ר׳ they took off the blossom of a pomegranate, and the pomegranate dried up. Lev. R. s. 12 רמונא מתקרי רמון the pomegranate (tree) is also called pomegranate; a. e.—*Pl.* רִי׳, רִמּוֹנָיָא, רִמּוֹנִין. Targ. O. Ex. XXVIII, 33. Targ. Cant. IV, 13. Targ. Hag. II, 19; a. fr.—V. רוּמָנָא.

רִמּוֹנְקִי, Snh. 74[b], v. הוֹמְרִנְקִי.

רִמּוּצָא, v. רִמּוּצָא.

רְמוּצָה, רִמּוּצָא, v. רָמַץ.

רְמוּתָא f. (רוּם) *haughtiness, pride.* Targ. Prov. VIII, 13. Ib. XXI, 4. Targ. Jer. XLVIII, 29; a. fr.—Sabb. 94[a] רָמוּת רוחא וכ׳ pride seizes them (which makes them walk micingly). Ab. Zar. 71[a] דר׳ ריוחא וכ׳ they are too proud (to take back what they have given). Sabb. 110[b]; a. e.

רָמַז [*to move*, cmp. רָמַשׂ,] *to nod, gesticulate, hint.* Gitt. V, 7 חרש רוֹמֵז ונִרְמָז a deaf-mute person may transact business by gesticulating and being spoken to by gestures (with hands and head, contrad. to קָפַץ). Gen. R. s. 93

ר׳ למנשה he motioned to Manasseh; a. fr.—Trnsf. *to intimate, hint.* Sabb. 113b רָמַז לָהּ ר׳ וכו׳ he intimated to her that &c. Cant. R. to I, 15 רמז רָמְזָה לנח וכו׳ she (the dove, by bringing an olive leaf) hinted to Noah, as if saying &c.; a. e.

Pi. רִמֵּז same. Ib. to I, 9 והיתה מְרַמֶּזֶת וכו׳ she motioned to her captors saying to them, I am yours &c.

Nif. נִרְמַז *to be spoken to by gestures,* v. supra.

רֶמֶז ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Is. LVIII, 9. Targ. Prov. VI, 13; a. fr.—Keth. 33a, v. infra.—Part. pass. רְמִיז; f. רְמִיזָא. Meg. 2a היכא ר׳ where is it intimated (in the Biblical text)?; Snh. 81b; a. e.

Pa. רַמֵּז same. Targ. Job XV, 12 (Var. ed. Lag. מרזמין; h. text ירזמון, Var. in Cod. וירמזון).—Keth. 33a ונרמז בהו ורמזו (Rashi נירמז) and let us (the court) intimate to them (the warning, in such a manner as not to offend them). Sabb. 62b (expl. ומסקרות וכו׳, Is. III, 16 דחזו מלאן (ומשך׳ ורמזן ... they filled their eyes with paint and winked; Yalk. Is. 262 ורמזין (read: ורמזן *Pe.*). B. Kam. 24b דקמרמזי רמזוי they give signs to one another; Snh. 86b; a. e.

רֶמֶז m. (preced.) *gesture, hint, intimation.* Sabb. 113b, a. e., v. רָמַז. Y. Ber. IV, 8a top לתלמיד חכם וכו׳ ר׳ this is an intimation to a scholar that a man must say to his teacher &c. Gen. R. s. 12, beg. (ref. to Job XXVI, 14) חפקחין יודעין רמזו והגיונו the wise understand his intimation (through the thunder) and his plans; Yalk. Job 914 רְמָזוֹ של דבר והגיונו בר׳ הודיע לחם וכו׳ Ex. R. s. 15[26] he gave them to understand by allusion that &c.; a. fr.

רמ״ח (numerical value) *two hundred and forty-eight.* Gen. R. s. 69, beg.; a. e.

רַמָּח, Y. Sabb. III, beg. 5c, read: רֶמֶץ, v. גִּיסְטָרָא.

רַמְחָא, רַמַּח, v. רוּמְחָא.

רַמִּי (tradit. pronunc. רָמִי) pr. n. m. (= ר׳ אמי) *Rammi (Rami),* name of several Amoraim. Keth. 87b, a. fr. ר׳ בר חמא. Ḥull. 20b, a. fr. ר׳ בר יחזקאל (Y. Erub. II, 22c top אמר בר יחזקאל); a. others.

רָמָה, רמי (b. h.) [*to move,*] *to throw, swing.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1 a. 4) ר׳ שהיו עולין למרום וכו׳ *ramah* means that they were hurled upward, *yarah,* that they were thrown down the deep.

Pi. רִמָּה *to impose upon, deceive; to be cunning.* Y. Hor. III, 48a bot. (he was no deceiver) אלא שהיה מְרַמֶּה במצות but he was cunning in charitable deeds (waited until others had subscribed, and then gave as much as all of them combined); Deut. R. s. 4; Tanḥ. R'eh 5. Gen. R. s. 85 אתה רִמִּיתָ באביך בגדי ... שתמר מְרַמָּה בך וכו׳ thou (Judah) didst deceive thy father by means of a kid (Gen. XXXVII, 31); by thy life! Tamar shall deceive thee through a kid (ib. XXXVIII, 20); Yalk. ib. 145 ... לאביך לך; a. e.—Part. pass. מְרוּמֶּה. Snh. 32b, a. e. דיין מ׳, v. II דִּין.

רָמָא, רֶמֵי ch. same, 1) *to throw, swing; to put on; to impose.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ez. XVI, 5. Targ. II Kings XVIII, 14. Targ. Ps. LXXVIII, 57 (h. text וַיָּרִמּוּ); a. fr.—Men. 42a ר׳ חוטי threw (attached) threads as show fringes; ר׳ ארבע put four threads on. Sabb. 10a, v. פּוּזְמַקְלֵי. Nidd. 33b ר׳ לידה תורא threw an ox down (slaughtered an ox) in his honor. Men. 42b רְמִינָן לחו ביורה we cast them into the boiler.—*Part. pass.* רְמֵי, רְמָיָא *thrown down, lying.* Targ. Deut. XXI, 1 (O. ed. Vien. רָמֵי). Targ. Jud. XIX, 27; a. e.—Zeb. 5a ר׳ ריש לקיש וכו׳ Resh Lakish was lying on his belly in the college hall and asked &c. Shebu. 34b כל מילתא דלא ר׳ עליה וכו׳ a thing which does not rest upon a man (in which he is not interested), he will do unconsciously; ib. 41b, sq.; B. Bath. 39a; a. fr.—ר׳ לבני [*to put up bricks,*] *to make bricks.* Targ. Gen. XI, 3. Targ. Ex. V, 7; a. e.—ר׳ תיגרא *to create discord; to dispute.* Targ. Prov. VI, 14; 19; a. e.—Sabb. 130a לא רָמוּ בה ת׳ ... ליכא there is no marriage contract at which the parties do not quarrel.—2) *to lift, remove.* Y. Snh. X, 29a bot. בעי מְרִימֵיהּ wanted to lift it; a. e.—3) [*to pitch one thing against another,*] *to show an incongruity; to object.* Nidd. l. c. מתניתין אהדדי ר׳ ... pointed out an incongruity between two Mishnahs. Taan. 4b גברא אגברא קא רָמֵית thou provest an incongruity between two authorities (why can they not differ in opinion)? B. Mets. 22b רב פפא ר׳ כתיב וכו׳ Rab Papa raised an objection: it is written (Lev. XI, 38) *ki yitten,* and we read *ki yuttan,* how is this to be explained? Yeb. 108b ורמינהי וכו׳ and we shall show an incongruity in it, i. e. this disagrees with the Mishnah, &c. Succ. 16a איכא דר׳ לידה מְרָמָא some put it in the shape of pointing out a contradiction (between a Mishnah and a Boraitha); a. v. fr.

Af. אַרְמֵי 1) *to cast.* Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Sabb. 156b חזה מַרְמִינָן וכו׳ we used to cast our bread together (into one basket) and eat. Ib. אנא קאים ואַרְמִינָא I will stand up and put the bread into the basket; a. e.—2) *to tear away, remove with force.* Pes. 10b אַרְמוּיֵי (not ארמויה) אַרְמֵיהּ מיניה it (the mouse) may have snatched it from the other mouse. Ḥag. 15b אי ... מאן מַרְמֵי ליה מאן if I take him by the hand, who will tear him away from me? who?—3) *to lift up.* Ab. Zar. 34b תַּרְמִינָךְ שיצתך (Ms. M. תור מינך, v. Rabb. D. S. a. l. note) may thy hour lift thee up (i. e. may thy luck be high)!

Pa. רַמֵּי *to impose, deceive.* Targ. Y. Num. XXV, 18. Targ. Prov. XXVI, 19.—Lev. R. s. 5 הוה מְרַמֵּי במצוותיה, v. preced.; a. e.

Ithpe. אִתְרְמֵי, אִתְרְמָא 1) *to throw one's self, be thrown.* Targ. I Chr. X, 4, sq. Targ. Josh. X, 11.—[Targ. Prov. VI, 6 אתרמי some ed., read: אתר׳, v. I. רְמֵי.]—2) (cmp. I. קְלַע) *to happen, chance.* Ḥull. 13a איתרמי ליה מקום ... (not אירתמו) because no suitable place (for slaughtering) offered itself there. Shebu. 41b עד דמִתְרְמוּ בי תרי וכו׳ until two persons shall happen to come that have studied &c.; a. e.

רַמְיָא, רַמַּאי m. (preced.) 1) *lying,* v. preced.—2) (*lying*) *idle, lax.* Targ. Prov. X, 4 (ed. Lag. רְמָיְיָה).—*Fem.* רְמִיתָא (רְמָיְיָתָא). Ib. XIX, 15.—3) (v. רַמַּאי) *deceiver.* Ib. XIV, 25.—[רַמַּיָּא, רָמָיָּא, pl. of רָמָא.]

רַמְיָה, Men. 42a, v. רוּמְיָא.

רַמְיוּ, v. רַמְחָא.

רַמָּאוּת, רַמָּיוּת f. (רַמַּאי) *deception, fraud.* Y. Taan. II, 65[b] תשובה של ר׳ dishonest penitence; Gen. R. s. 9. Y. Kidd. III, beg. 63[c] נקנה חמקח אלא שנהג מנהג ר׳ the transaction is legal, but he acted dishonestly; Bab. ib. 58[b]; Tosef. Yeb. IV, 4. Lev. R. s. 23, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 5) כללן כולן בר׳ the text includes them all under the attribute of dishonesty (רמאי=ארמי, v. רַמַּאי). B. Bath. 123[a] אחיו אני בר׳ I am his brother in cunning; a. e.

רַמָּאוּתָא, רַמְיוּ, רַמָּיוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXIX, 19 (ed. Vien. רַמְיוּ). Ib. XXV, 28; a. e.—B. Bath. 123[a] מאי רַמָּאוּתֵיהּ wherein does his trickery consist? Ib. לסגויי בר׳, v. סְגֵי II; a. e.

רְמִיזָא f. 1) part. pass. of רַמַּז.—2) = next w. Snh. 86[b] מהו דתימא ר׳ מילתא היא קמ״ל ר׳ וכ׳ I might have thought that an exchange of signs (between witnesses) is something (cause for disqualification), therefore we are told, it is nothing at all.

רְמִיזָה f. (רַמַּז) *hint, gesture.* Yeb. XIV, 1 כשם שהוא כונס בר׳ וכ׳ as well as he (a deaf mute) may marry by gestures, he may divorce by gesture; Gitt. 71[a]. Ib. 59[a] בגיטין דברי הכל בר׳ as to letters of divorce, all agree that a deaf mute may divorce by gesture. Gen. R. s. 5, beg. שואלים . . . בר׳ וכ׳ they greeted the king with gestures, with fingering and with flags; ib. s. 28; Yalk. ib. 7; Yalk. Ps. 848; a. e.—*Pl.* רְמִיזוֹת. Gitt. 71[a] רְמִיזוֹתֶיהָ, v. קְפִיצָה. Yeb. 108[b], v. קְרִיצָה.—[Lam. R. to I, 13 כמה ר׳ עשיחי, perh. to be read: רְמִיזוֹת *tricks.*]

רַמְיָא, רַמְיָה v. רַמַּאי h. a. ch.

רַמְיָא, רַמְיִיתָא, רַמְיִיתָה, רַמְיָיא v. רַמְיָא.

רַמְיִיתָא v. רַמַּאי ch.

רַמִּילוֹס v. רוּמּוּלוֹס.

רַמִּין, Lev. R. s. 5 יודן ר׳ some ed., read רַמְיוּ.

רַמִּיתָא v. רַמְיָא.

רַמָּךְ m. (b. h.) *mule of a horse dam, rammakh.* Kil. VIII, 5 הר׳ מותר you may let the *rammakh* gender with his kind.

רַמָּכָה, רַמָּכָא ch. same. Y. Kil. VIII, 31[c] bot. (ref. to רמך, v. preced.) ר׳ דלא כלינס the *rammakh* is one that brooks no bridle (effrenis, v. Plin. Hist. Nat. VIII, 69).—*Pl.* רַמָּכִין, רַמָּכֵי, רַמָּכַיָּא. Targ. Esth. VIII, 10; Targ. II Esth. ib.—Taan. 23[a] ר׳ ר׳ . . . חזא חמריה Honi after seventy years' sleep) saw his ass to whom had been born several generations of mules.

רַמכוּך, v. בָּרִין.

רָמַם, *Pi.* רִימֵם, v. רוּם h.

רָמָא = רָמָא, *high.*—*Pl.* רָמֵיא. Cant. R. to IV, 4, v. רָמָא I.

רָמָא, v. רֵימָא.

רָמַס (b. h.) *to tread, stamp.* Y. Peah V, beg. 18[d] רוֹמֵס הייתי זתים וכ׳ I was stamping olives with R. Ḥiya &c.; ib. VI, 19[c] bot.; ib. VII, end, 20[c]. Kidd. 66[a] רוֹמְסָם crush them (the Pharisees); a. fr.—Part. pass. רָמוּס; f. רְמוּסָה. Y. Ber. IV, 8[a] הר׳ ביד עריצים (the city of Jerusalem) which is trodden down by tyrants.

Pi. רִמֵּס same. Lev. R. s. 16 והיה קרון . . . ומרמסתן (not ומירמסן) the carriage passed over them and crushed them to death; (Lam. R. to IV, 15 ומיפסקתן).

רַמַּס ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 42.

רֶמֶס m., *pl.* רְמָסִים, v. רֶמֶשׂ.

רָמַץ (cmp. סַרְמֵץ) [*to crush,* denom. רֶמֶץ] *to roll* or *bake in hot ashes* (רֶמֶץ). Part. pass. רָמוּץ; f. רְמוּצָה; דלעת הר׳ a certain kind of *cucumbers made edible by baking in hot ashes, Bitter Apple.* Ned. VI, 1 (49[a]) (Bab. ed. הרמוצא), expl. ib. 51[a] דלעת חטמונה ברמץ a cucumber steeped in hot ashes; (another definition, v. קַרְקוֹזָאָה). Kil. I, 5; Tosef. ib. I, 5, expl. Y. ib. I, 27[a] כמין דלעת מרה ברמץ . . . a kind of bitter cucumber which is sweetened by rolling it in ashes; Y. Ned. VI, 39[c] bot. ברימצא.

רַמֵּץ I, *Pa.* רַמֵּץ (cmp. preced.) [*to squeeze in,* corresp. to h. שׁבץ,] 1) *to weave in checkers, to variegate.* Targ. Ex. XXVIII, 39.—Part. pass. מְרַמֶּצֶת; f. מְרַמֶּצֶתָא; *pl.* מְרַמְּצִין, מְרַמֶּצָן. Ib. 4. Targ. Ps. XLV, 14.—2) (of jeweler's work) *to set, enchase.* Part. pass. as ab. Targ. O. Ex. XXVIII, 20 (Y. משקע); ib. O. a. Y. XXXIX, 13 משקעין מר׳. Targ. II Chr. III, 6.

רַמֵּץ II (preced.; cmp. meanings of רסס), *Pa.* רַמֵּץ *to drip, to discharge viscous matter.* Bekh. 44[a] (expl. טרוטות) דמרמצן עיניה Ar. (omitted in ed.) whose eyes are bleared.

רֶמֶץ m. (v. רָמַץ) [*crushed matter,*] *hot ashes, embers.* Nidd. 49[b] שופתה ע״ג הר׳ he puts the pot upon embers: if נכוה . . . בר׳ the embers make it water-tight &c. Neg. IX, 1 burnt by live coals or by embers. Ned. 51[a], v. רָמַץ; a. e.

רַמְצָא, רַי׳ ch. 1) same. Y. Ned. I, 39[c] bot., v. רָמַץ.—2) *a pointed tool, pick.* Nidd. 62[a]; Sabb. 90[a], v. אַשְׁלְגָּא. Ib. 103[a] דבזעיה בר׳ דפרזלא וכ׳ when he bored a hole in it with an iron pick, and left it in.

רֶמֶשׂ m. (b. h.; רמשׂ *to move, creep*) *creeping thing, worm, snake* &c.—*Pl.* רְמָשִׂים. Nidd. III, 2; Snh. VIII, 2, v. שֶׁקֶץ. Yalk. Ex. 182 רְמָסִים; a. fr.

רַמָּשָׁא, רַמְשָׁא, רוּמְשָׁא m. *evening.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. LXV, 9. Targ. Is. XXI, 13 (h. text עֶרֶב!); a. fr.—Y. Ber. II, 5[c] bot. ברו׳ נחית וכ׳ in the evening he went down to the house of assembly. Ib. IV, 7[c] bot. יצלי הר׳ וכ׳ one may say the evening prayer (on the Sabbath), while it is still day-time; a. fr.

רַמְשִׁית, רוּ׳ adv. (preced.) *last night* (= h. אֶמֶשׁ). Y. Ned. VIII, beg. 40[d] ברומשא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ לית... a man does not say to his neighbor in the evening, I did not taste

anything *ramshith* (meaning the night before), but he would say, *ethmol* (yesternight, which would prove that in popular conception the day begins with the night); בצפרא לא טעמית כלום ר' וכ' ליה ... (on the other hand) does not a man say to his neighbor in the morring, I did not taste anything *rumshith* (last night)? does this mean to say, it is this day, i. e. does he not indicate that he does not count the day from the evening? Y. Snh. VIII, 26b top ר' ... עם מאן דקדש with him who inaugurated the new month here last night.

רמ"ת a mnemotechnical word, intimating רֹאש head, מֵעִים bowels, תַּחְתּוֹנִיוֹת piles. Ber. 51a.

רָמָא, v. רָמָא II.

רָנָא, v. רְנִי.

רִנְגִּיא, Lam. R. to I, 13 מר', v. סְרוּנְגַּיָּא.

רִי', רָנָה f. (b. h.; רָנַן) *chant, song.* Yoma 70a; Sot. 41a. Ex. R. s. 47 ר' של תורה, v. רִינּוּן. Y. Succ. IV, 54a top בר' using the verb רָנַן; a. fr.

רִנּוּנָא, רִנּוֹן, v. sub רִינּוּן.

רָנָא, רָנֵי (v. next w.) *to think, meditate.* Part. רָנֵא, רָאנֵי, רָנֵי. Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. דנא, corr. acc.). Ib. XV, 28 ראני ed. Lag. (Var. יאני, corr. acc.; ed. Wil. רָנֵן).

רָנַן (b. h.) [*to whiz, hum,*] 1) *to murmur,* v. רוֹנֵן.—2) *to rejoice.* Ab. Zar. 24b רוֹנִי וכ' rejoice, O holy ark, v. רוּם I h.

Pi. רִיֵּנֵן same, 1) *to murmur, complain.* Y. Ber. IV, 7d top עד שרינְנוּ כל העם until all the people murmured (became rebellious); Bab. ib. 27b שרננו; Y. Taan. IV, 67d שרינני בו; Bekh. 36a. Y. Ber. IX, 14b מְרַנְּנִים אחריו, v. סְפִיקוּלָא I. Num. R. s. 12 כל ... לא חיתה מְרַנֶּנֶת as long as she was engaged in making the purple cloak, she did not grumble; Pesik. R. s. 5 מרננית (corr. acc.; Tanh. Naso 12 מריבה). Num. R. l. c.; Pesik. R. l. c. וירְנְנוּ כשם ... ווי שהיו מרננים woe, (I am afraid,) lest they will again murmur as they were wont to do. Midr. Till. to Ps. XXXIII (ref. to Cant. IV, 11) בין משבחת בין מרננת אל תמנעי וכ' whether praising or complaining, refrain not thy voice, for 'thy voice is sweet'; a. fr.—2) *to sing, praise.* Ib. הכל מרננים צדיקים מרננים וכ' all give praise (to God), the righteous give praise, and the wicked give praise; אבל אין הרשעים מרננין וכ' but the wicked praise not until he brings plagues upon them &c. Ib. הכל מרננין לפניו וכ' all sing before Him, heaven and earth sing &c.; a. fr.

רַנֵּן ch. same, 1) *to think, meditate.* Targ. Prov. XV, 28, v. רָנֵי. Targ. Ps. XXXVII, 30; a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. II, 24 דרַנְּנִין (ed. Lag. דדננין, Var. דר').

Pa. רַנֵּן 1) *to think, meditate.* Targ. Ps. I, 2. Ib. XXXIX, 4 ברַנָּני Ms. (ed. ברני, ברי', v. next w.); a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. I. c., v. supra.—Y. Ab. Zar. III, 42c top וחוו מְרַנְּנִין ביה ... and the scholars murmured against him (considered his conduct unbecoming). Yeb. 34b קא מְרַנְּנֵי אבתרך ... the scholars speak ill of thee; a. e.—3) *to sing, rejoice.* Targ. Ps. XIII, 5, sq. Ib. XIV, 7; a. fr.

רִי', רִנְנָא, רָנָנָא c. (preced.) 1) *meditation.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Ib. XIX, 15 רִנְנַת constr. (not רִנַּת); a. e.—2) *murmuring, evil talk.* Targ. Ez. XXXVI, 3.—3) *song, joy, music.* Targ. Job III, 6. Targ. Ps. XCII, 4.

רָנָנָה f. (b. h.) same, 1) *evil talk.* Yeb. 26a top (in Chald. dict.) בר' לא מפקינן on mere talk we do not require a husband to divorce his wife.—2) *meditation; prayer; song.*—*Pl.* רְנָנוֹת Ber. 17a לשוכ' ירחיש ר' may thy tongue be abundant in reflections. Ib. 29a כנגד כ"ד ר' וכ' corresponding to the twenty-four expressions for prayer which Solomon used (I Kings VIII, 23-53); Sabb. 30a (v. Rashi); Num. R. s. 14[3] (expl. in a gloss by ref. to II Chr. VI, 18-41); Midr. Till. to Ps. XXIV.

רָסָא, רָסָה, v. רְסִיסָא.

רְסוּקָא, רְסוּק, רְסוּס, v. sub רִיסּ'.

רִסְטַקְאוֹת, v. טְרַקְסָאוֹת.

רָסֵי, v. רָסַס.

רָסִיס m. (b. h.; רָסַס) *broken piece.*—[Yalk. Josh. 27 ברסיסי, v. נָסִיס.]—*Pl.* רְסִיסִין *groats* of lentils. Ḥull. 6a.

רְסִיסָה, רְסִיסָא m. (preced.) 1) *structure demolished by breaches,* opp. בְּקִיעָא. Lev. R. s. 19, v. אֲלִיס; Koh. R. to X, 18; Cant. R. to IV, 14 רִיסָּא, רִיסָּה (Ar. ריסא לית מרניה אלא רסיס).—2) *drop.*—*Pl.* רְסִיסִין, רְסִיסַיָּא. Targ. Jer. III, 3 (h. text רביבים). Ib. XIV, 22. Targ. Deut. XXXII, 2; a. e.

רָסָן m. (b. h.) *bridle.* Ex. R. s. 20, beg., v. מָשַׁךְ; a. e.

רִי', רְסָנָא ch. same. Targ. II Esth. VI, 11.

רָסַס (cmp. רָצַץ), *Pi.* רִיסֵּס *to crush, break into small pieces.* Y. Naz. VI, 54d bot. רְסָסָן ואכלן (or רָסָסָן) if he chopped them (the ants) and ate them (v. רָסַס). Ukts. II, 5, sq. עד שירססנו until he has cracked or broken the shell (and taken out the contents); Tosef. ib. II, 15 אע"פ שרר' ... לפרק although he has cracked the shell, the connection is not considered broken until he begins to pick; וביצה טרומיטא אע"פ שרר' וכ' (not טרמיסא) and in the case of a boiled-down egg (v. טְרוּמִיטָא) the connection remains, although he has crushed it, until he begins to peel it; a. e.—Part. pass. מְרוּסָּס. Sabb. VIII, 5 אם חיתה עב או מר' if the reed is thick or cracked.

Hithpa. הִתְרוֹסֵס *to be crushed, cracked.* Ḥull. 77a מתרוסס מחו if the flesh covering the wound is lacerated, how is it? Sot. 11a (play on רֹעֲסוֹס, Ex. I, 11) ראשון ראשון מִתְרוֹסֵס (Ar. s. v. פיחום: מתמסמס) one building after the other was crushed (fell in); Ex. R. s. 1.

רַסַּס ch. same, 1) *to crush, crack.*—Part. pass. רְסִיס. Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text כתוה).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 33 רְסִיסִין Bxt. (ed. דְּרִיסִין; h. text רצוץ).—2) (cmp. עָרַף) *to distil, drop, moisten.* Targ. Prov. VII, 17 רַסֵּית. Ib. III, 20 וענני רסו טלא (or רסי fr. רְסוּ) Ar. (Ms. ורשחקי רַסָּן; ed. corrupt שמיא צעי (ד) מטליא; for צעי, read ענני as a

Var. of שמיא, and for דמטליא read: דסו טליא). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 רַסְיָן (fr. רסי; ed. Vien. דסיין, corr. acc.).

Pa. רַסֵּיס *to cause to drip,* (of a sore) *to run.* Part. pass. מְרַסַּס; f. מְרַסַּסְתָּא. Targ. Is. I, 6.

Ithpe. אִתְרְסִיס *to be crushed.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 (ed. Vien. הִמְרְסִיס, corr. acc.), v. supra.

רָסַק (cmp. preced.) *Pi.* רִיסֵּק *to crush, chop.* Ter. X, 2 תפוח שרסקו וכ׳ (Y. ed. שרִיסְקוֹ) an apple chopped and put into dough; Y. Ḥall. I, beg. 57a. Macc. 16b רי׳ תשעה וכ׳ if he chopped nine ants &c. (v. רָסַס). Sabb. XXII, 1 חלות דבש שרסקן וכ׳ honeycomb broken into small pieces &c. Ukts. III, 11 משרסק from the time you break (the honeycomb, to take it out of the hive). Sabb. XXIV, 2 אין מְרַסְּקִין וכ׳ you must not chop grass &c. Ib. 51b אין מְרַסְּקִין וכ׳ Ms. M. (ed. מְרַסְּקִין) you must not crush snow or hailstones &c.; a. e.

רַסֵּק ch., *Pa.* רַסֵּיק same, *to break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 (h. text פתוח).—Part. pass. מְרַסַּק; f. מְרַסַּקְתָּא. Ib. VI, 14.

רַסְתָּקָא, רִסְקָא, v. sub רִיסְקָא.

רַע I m. (b. h.; רָעַע) [*shaken,*] *weak, sick; bad*; (noun) *evil.* Ber. 7a מפני מה ... ורע לו why is there a righteous man who fares well, and another righteous man who fares badly? Ib. 23a (ref. to Koh. IV, 17) בין טוב לרע וכ׳ they cannot distinguish between good and evil, and want to offer a sacrifice before me? Kidd. 40a (ref. to Is. III, 11) וכי יש רשע רע ויש שאינו רע and is there a bad wicked man and a wicked man that is not bad?; רע לשמים ורע לבריות one bad in his relation to heaven (irreligious) and bad to men is a bad wicked man &c. Ohol. XVIII, 6 שכחן רע whose strength is feeble, v. כֹּחַ. Ab. II, 9 חבר רע a bad companion; לב רע a bad heart; a. v. fr.—*Fem.* רָעָה *bad*; (noun) *evil.* Ib., a. fr. עין רעה, v. עַיִן. Sabb. 11a כל רע ולא אשה רע any evil, only not a bad wife. Ber. 61a ... אחת רעתו ואחת יועצתו לרע one (kidney) counsels for good, the other for evil. Y. Shek. I, beg. 45d ... לרע וכ׳ לטובה for a good purpose—'every liberal-hearted' (Ex. XXXV, 22), for a bad purpose—'the whole people' (ib. XXXII, 3). Hor. 10b אפי׳ טובתם ... רע תרא וכ׳ even the good which wicked men do is an evil with the righteous (they do not enjoy it); Yeb. 103a sq. Koh. R. to V, 12, v. חוֹלָה I. Ber. l. c. (ref. to Koh. IV, 17) אם על רע ... אל תהי מביאים be not like the fools who sin and offer a sacrifice, not knowing whether they offer it for the good they have done or for the evil; a. v. fr.—*Pl.* רָעִים, רָעוֹת. Keth. 110b (quot. fr. Ben Sira) כל ימי עני רע all the days of a poor man are bad; Snh. 101a. Y. Ber. V, 8d bot., v. חָצַף. Ex. R. s. 42 (ref. to Jer. II, 13) ושתי רע עשו לבר have they committed no more than two evils?; a. v. fr.

רַע II *to be evil,* v. רָעַע.

רַע III ch. = אַרְעָא, v. לְרַע.

רֵעַ, v. רֵעִי.

רָעָא, v. רַעִי.

רָעֵב I m. (b. h.) *hungry.* Gitt. 56a כל ... כשהוא ר׳ וכ׳ whoever entered his house hungry like a dog came out satisfied. Lev. R. s. 34 (ref. to Is. LVIII, 10) אם זכיתם לרעבו של יעקב וכ׳ if you do good, you will give to the hungry one of Jacob, if not, to the satisfied one of Esau (to the Roman oppressor); a. fr., v. next w.—*Pl.* רְעֵבִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 מאכיל ר׳ הייתי I have been a feeder of the hungry; זה השער של מאכיל ר׳ this is the gate for him who fed the hungry. Ib. to Ps. CXLVI, 7 ומי הם הרי זה וכ׳ and who are the hungry (to whom the Lord gives bread)? Such as Elijah who was hungry &c.; a. e.

רָעֵב II (b. h.) *to be hungry.* Succ. 52b אבר ... מַרְעִיבוֹ שבע משביעו ר׳ a small organ is in man, when you starve it, it is satisfied, when you satisfy it, it is hungry; Snh. 107a. Mekh. B'shall., s. 4 האכילו ר׳ when the child was hungry, he gave him food; (Yalk. Ex. 233 נִרְעַב); a. e.

Hif. הִרְעִיב 1) same. Mekh. l. c. האכילו ר׳ when Israel was hungry, he (the Lord) gave him food.—2) *to starve, subject to privation.* Succ. l. c. Snh. 65b (ref. to Deut. XVIII, 11 דורש אל המתים וכ׳) זה המרעיב עצמו that is he who fasts and spends the night in the cemetery in order that the spirit of impurity (unholy inspiration) may rest upon him. Ib. 100a כל המרעיב עצמו וכ׳ him who undergoes privations for the sake of studying the words of the Law in this world, the Lord will satisfy &c. Y. Keth. V, 30b האבר חזה תְּרִיעֲבָתוֹ חשביעתו ... הרעיבתו that certain organ, if she starves it, she makes it satisfied, the more she satisfies it, the more she makes it hungry, v. supra. Taan. 11a; a. e.

Nif. נִרְעַב *to be famished,* v. supra.

רְעַב, Targ. Y. Num. XX, 11 ואריעב ed. Vien., v. רַעַם II.

רָעָב m. (b. h.; preced. art.) *hunger, famine.* Ber. 55a שלשה ... ר׳ ושובע וכ׳ three things does the Lord himself announce; famine, plenty, and a good governor. B. Bath. 8b קשה מחרב ר׳ famine is a severer affliction than war. Ab. V, 8, v. בַּצּוֹרֶת; a. fr.

רַעֲבוֹן m. (b. h.) same. Taan. 11a כל ... בשני ר׳ he who denies himself enjoyments in years of famine. Ib. 10b. Yoma 74b, a. e. ענוי ר׳ the affliction by fasting. Gen. R. s. 40 קפץ עליו ר׳ ולא הקפיד וכ׳ famine came upon him, but he was not agitated and complained not. Koh. R. to V, 10 (ref. to Deut. VIII, 3) וכי מאכל ר׳ וכ׳ did the Lord give Israel the manna as food of famine (in scantiness)?; a. fr.

רַעֲבָתָן m. (preced. wds.) *voracious eater, glutton.* Bets. 25b הרי זה ר׳ he is considered a glutton. Y. Sabb. XVI, 15d top ולר׳ כדי מזונו and for a great eater (we may save from fire on the Sabbath) as much as he needs for his meal. B. Mets. VII, 5 שלא יהא ר׳ וכ׳ ... מלמדין we teach man that he (as a field laborer) must not be greedy, and that he should close the door before him (restrain his appetite for drink); a. e.

רַעְבְתָנוּתָא f. (preced.) *voracity, greed.* Ḥull. 105[b] משום דמיחזי כר' because it has the appearance of voracity; Sabb. 117[b]; Ber. 39[b].

רָעַד (b. h.) *to tremble.*

Hif. **הִרְעִיד** *to shake.* Makhsh. I, 2, sq. המַרְעִיד את האילן if one shakes a tree; Tosef. ib. I, 1, sq. —[Sifré Num. 11 ומרעידים את העץ. v. II עָרְעֵר.]

רָעַד ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19.—Y. Taan. II, beg. 65[a] היה גופי רָעֵד ... כל זמן whenever I saw them do that, my body trembled; (Bab. ib. 16[a] מזדעזע לי כולי גופאי). Y. Snh. X, 29[a] bot. רַעֲדַת ארעא וכ' the earth shook and sank.

Pa. **רַעֵד** *to shake.* Targ. Nah. III, 12.—[Y. Snh. X, 27[d] bot. מרעדא, quot. in Levy Talm. Dict., v. רעש.]

Ithpa. **אִתְרַעֵד** *to be shaken, tremble.* Targ. II Esth. I, 2.

רְעָדָה f. (b. h.; preced.) 1) *trembling, shaking.* Zeb. 116[a] אחזתן ר' וכ' ... כל trembling seized all the kings of the nations in their palaces. Y. Ber. V, 8[d] bot. (ref. to Ps. II, 11) לכשיבוא יום ר' תגילו when the day of trembling (of the wicked) comes, you will rejoice; Bab. ib. 30[b], v. גִּילָה; Yoma 4[b]. Tanḥ. Noah 19; a. e.—2) *vibration.* Tosef. Zab. IV, 6 כל שבא ... מכח ר' וכ' whatever indirect contact is produced by vibration is clean, opp. חִסּוּי, v. חִסֵּי.—*Pl.* **רְעָדוֹת** *questions of levitical cleanness based on indirect contact through vibration.* Par. XI, 2 (v. R. S. a. l.; differ. interpret. in Maim. a. Ar.). Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] חן רפפות דן רְעָלוֹת *r' fafoth* (Par. l. c.) is the same as *r' aloth.*

רעדע, Y. Snh. X, 27[b] bot. מרעדע, quot. in Levy Talm. Dict. מרעדא, read: מרערע, v. רַעְרֵעַ.

רָעָה f. *evil,* v. רַע.

רָעָה *to feed,* v. רעי.

רָעִי, v. רְעִיתָא.

רַעְיָא, רַעְיָה I m. (רְעִי II) *will, pleasure* (corresp. to h. חֵפֶץ, רָצוֹן &c.). Targ. Deut. XXXIII, 23. Targ. O. ib. 24 (h. text רצוי). Targ. Lev. I, 3; 9 (O. ed. Berl. רַעֲוָא). Targ. Jud. XIII, 23; a. fr.—[רַעְיָא f., constr. רַעְיַת, רַעְוַת, v. רעיתא.]—Koh. R. to III, 2 יהא ר' מקמיה וכ' may it be the pleasure of the Holy One &c. Nidd. 33[b] יהא ר' דתחזי וכ' may it be the will (of God) that thou be like him. Bets. 38[a] יהא ר' דאימא וכ' may it please God, that I say something acceptable; a. fr.

רַעְיָא, רַעְיָה II m. *shepherd; pl.* רַעְיָוֵי, רַעְיָוָתָא, רַעְיָוָתָה, v. רַעְיָא.

רַעוּת f. (v. רֵעַ) *friend, neighbor; another.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV ואשה מאת רעותה ... ואבני and the gravestones are separated from one another.

רַעְוָתָא, רַעוּת, v. sub. רְעִי.

רַעְוָתָא, רַעוּתָא f. = רַעְיָא I, *pleasure, will; good will; ambition.* Targ. Prov. XII, 2. Targ. Y. Gen. XXIII, 8 (O. רעוא); a. fr.—Targ. Ps. CVII, 30 רְעוּתְהוֹן Ms. (ed. רַעֲיָתָן). —Constr. frequ. רַעֲוַת, רַעֲוָת. Targ. I Sam. XXIII, 20 (h. text אַוַּת). Targ. Ps. CXLV, 19 רעוות Ms. (ed. רְעוּת); a. e.—Snh. 7[b] ברעוה נפשיה of his own free will, v. צְבִי. Lev. R. s. 3 (ref. to רעות רוח, Koh. IV, 6) רְעוּתֵיהּ דמתקרי וכ' it is his ambition to be called &c.; a. fr.

רָעָה, רְעִי (b. h.) [*to join, arrange,* cmp. דבר,] *to lead, pasture, feed*; (neut. verb) *to graze.* Ex. R. s. 2 כשהיה משה when Moses ... was feeding Jethro's flock in the desert &c.; רועֶה צאנו וכ' חייך אתה תִּרְעֶה וכ' as thou livest, thou shalt lead my flock, Israel. Ib. וחיה מוציא הקטנים לִרְעוֹת כדי שירְעו he (David) took out the young first that they might eat the tender grass &c. Yoma VI, 1 יִרְעֶה ירעו עד וכ'; Bekh. II, 9 עד שיסאב, v. סָאַב; a. fr.

Hif. **הִרְעָה** *to lead to pasture, feed.* Erub. 17[a]; B. Kam. 81[a] top שירחו מַרְעִין וכ', v. חוֹרֶשׁ; a. e.

Pi. **רֵעָה, רִיעָה** (v. Jud. XIV, 20) *to associate, make a friend, companion.* Cant. R. to II, 9 (ref. to רעיתי, ib. 10) בתו של יצחק שריעה אותי וירפה אותי וכ' the daughter of Isaac who declared me (the Lord) his friend and beautified me (the faith in God) on the altar. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) שתְּרִיעֵנִי לקבל וכ' (some ed. שתְּרַיְּעֵנִי; from רעע, v. רֵיעַ) that thou (you) form a partnership &c., v. שָׁרַע.

רָעָא, רְעֵי I ch. same, *to feed; to graze.* Targ. Gen. XXX, 31; 36. Targ. Ex. XXXIV, 3; a. fr.—Ber. 56[a] ורַעְיֵיהּ וכ', v. שְׁקָצָא.

רָעָא, רְעֵי II (preced.; cmp. צְבִי)=h. רָצָה, [*to join in,*] *to desire, take delight in; to welcome* (cmp. חָפֵץ &c.). Targ. Ps. XL, 7 Ms. (ed. צבי). Ib. LXXXV, 2. Targ. I Sam. XX, 30 (h. text בחר). Targ. Y. Lev. XXVI, 34 (O. *Af.*). Targ. Ez. XVIII, 23; a. fr.—Yalk. Koh. 972 מאן דרחמנא רָעֵי ליה whom the Lord favors. Y. Snh. I, 19[a] לא רָעֵינָא ברה I do not like him; Y. M. Kat. III, 82[a] bot. רעיינא (corr. acc.); a. e.

Af. **אַרְעֵי** 1) *to favor, welcome.* Targ. O. Lev. I. c.—Part. pass. מְרַעֵי. Targ. Y. Deut. XXXIII, 24 (h. text רצוי).—[Targ. Y. II Ex. XV, 9 אַרְעֵי, v. אֲרֵעַ I.]—2) *to reconcile.* Num. R. s. 9[20] ומרעיין ליה לאינתיה and (we should) have made him live with his wife.

Ithpe. **אִתְרְעֵי** 1) *to be pleasing, acceptable; to delight in, choose.* Targ. Lev. I, 4. Targ. Koh. IX, 7. Targ. Gen. XXXIV, 3 (h. text דבק); Targ. Job XXXIV, 4 נִתְרְעֵי לנא (h. text נבחרה); a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXIII, 14 יתרעון, read: תאירון, v. אֲרֵעַ II.]—2) *to be reconciled.* Targ. Ps. LXXVII, 8.—3) *to offer one's self willingly, volunteer.* Targ. Is. LXIV, 6 (h. text מתצורר!).—[Ḥull. 10[a] איתרעאי, v. רְעֵעַ.]

רְעִי (רִיעִי) I m. (b. h.; רָעָה) *a grazing animal.* Pesik, R. s. 16 (expl. ריעי, I Kings V, 3) מן המרעה from the pasture ground; Yalk. Kings 176. Sabb. XX, 4 גורפין מלפני הפטם ... מפני הר' (Y. ed. מהריעי) you may (on the Sabbath) sweep the crib before the stall-ox, and move (the remnants) aside for the sake of the grazing animal (which is ordinarily fed on the pasture); Y. ib. 17[c] bot. מפני (ש)מה שהפטם מותיר הר' אוכל because the grazing animal eats what the

stall-ox leaves over.—[Comment. erroneously: מפני חר׳ on account of *soiled matter*, v. next w.]

רֵיעִי, רְעִי II m. (רוח=רעה, v. רֵיאָה a. רֵאִי II; cmp. רְבִיבִים) *secretion, excrements.* Bekh. 7ᵇ דרך הר׳ (Rashi דרך בית הר׳) in the secretory channel (instead of in the womb). Kel. XVII, 2 מקבל את הר׳ ... בית הר׳ (ed. Dehr. הראי) a night chamber which is too defective to retain liquid matter, although it retains solid excrements. Cant. R. to III, 4 בית הר׳ *privy.* Tosef. Ber. II, 16; Ber. 25ᵇ גרף של ר׳ a vessel for excrements; Sabb. 47ᵃ; a. fr.

רִי׳, רֵעָא, רַעְיָא I ch. same. Targ. Ps. LXXXIII, 11 (ed. Wil. רְעִי; ed. Lag. ריעא). Targ. Job XX, 7 רַעְיֵהּ (ed. Lag. רְעָיֵהּ). Targ. Esth. V, 1, v. אֲצִיצָא. Targ. Y. Deut. XXIII, 14. Targ. Y. Lev. IV, 11; a. fr.

רְעִי III, רְעָיָא, רִיעְיָא (רַעְיָא II) m. (v. רְעִי I) *pasture.* Targ. II Esth. IV, 1. Targ. I Kings V, 3. Targ. Gen. XLVII, 4 (O. ed. Berl. רְעִי). Targ. Ex. III, 1; a. e.

רַעְיָא, רַעְיָה, (רַעְוְיָא) m. (preced.) *shepherd.* Targ. Is. XL, 11. Targ. II Sam. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 5ᵃ. Sabb. 32ᵃ, v. חִגְרָא. Keth. 62ᵇ רבי עקיבא ר׳ וכ׳ R. Akiba (as a youth) was a shepherd of Ben Kalba Sabu'a's. Lev. R. s. 4, v. כּוּלְבּוֹ; Snh. 103ᵃ; B. Mets. 84ᵇ, v. קוּלְתָּא; a. fr.—*Pl.* רָעָיָא, רָעָיִן, רַעְיָן, רַעְיָוֵי, constr. רַעְיָוֵי, רַעְוָתָא, רַעְוָתֵי, רַעְיָתָא, רַעְיָרֵי. Targ. Y. Gen. XLVI, 32 (O. רְעִי; ed. Berl. רַעְיָן). Targ. Is. XIII, 20. Targ. Ex. II, 17 (Y. ed. Vien. רַעְיָיָא, corr. acc.). Targ. Cant. I, 8 ריעיתא ed. Lag. (oth. ed. רעייתי, corr. acc.; ed. Vien. ריעיא). Targ. Gen. XXVI, 20; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46ᵃ ר׳ חלבן וכ׳ shepherds milked, and a serpent came &c. Bekh. 21ᵇ, v. צַלְחָא; a. e.—*Fem.* רָעְיָרְתָא (רַעְיָרְיָתָא). Targ. Gen. XXIX, 9.—Cant. R. to I, 9 (play on רעיתי, ib.) רעיירתא דעולמי shepherdess (preserver) of my world.

רְעִיָּה, רְעִיתָה f. (preced. wds.) *grazing*, esp. *grazing until natural death* to which sacrificial animals are eventually condemned, v. סָאַב. Zeb. 5ᵇ; 112ᵃ, a. e., v. נָתַךְ. Yoma 66ᵃ לר׳ אזלא goes to pasture until death; a. e.—*Pl.* רְעִיּוֹת. Ib. ר׳ כל all animals condemned to pasture.

רְעִיוֹן, Y. Keth. V, 30ᵃ top, v. הֶעְיָן.

רַעְיוֹן m. (b. h.; v. רְעִי II; cmp. Hos. XII, 2 רעה רוח) *desire, ambition, greed.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. (ref. to Deut. VII, 15) כל חלי זה ר׳ 'every disease', this means ambition; (B. Mets. 107ᵇ; Lev. R. s. 16 זו עין). Y. Sabb. l. c. (ref. to Deut. XXVIII, 48) ונתן ... זה ר׳ 'he will put an iron yoke on thy neck', that is greed.

רַעְוָא, רַעְוָנָא, רַעְוָתָא ch. same, *desire, thought.* Targ. Ps. XXXII, 11; XXXVI, 11 Ms. (ed. לבא). Targ. Prov. VI, 32 ed. Lag. (ed. דר׳, corr. acc.). Ib. VII, 7; a. fr.—Ib. XXVIII, 25 גבר ר׳ Ms. *greedy*, v. רָחַב.—*Pl.* רַעְוָנִין, רַעְוָתִי. Targ. Ps. XL, 6 Ms. (ed. רעותך; h. text מחשבת). Targ. Job I, 5. Ib. XVII, 11 (h. text זמות). Targ. Ps. XLII, 5; a. e.

רַעְיָתָה, v. רְעִיָּה.

רַעְיָנָא, v. רַעְוָנָא.—[Y. M. Kat. III, 82ᵃ bot. לא ריעינא, v. רְעִי II.]

רַעְיָתָא, רַעְיוֹתָא, (רַעְוָתָא) v. רַעְיָא.

רְעִים, רָעִים, v. רַעַם, רָעַם ch.

רָעַל (denom. of רעלה, Arab. *ra'ul veil*) *to veil.* Part. pass. f. pl. רְעוּלוֹת. Sabb. VI, 6 ערביות יוצאות ר׳ Arabian Jewesses may go out (on the Sabbath) veiled (in Arabian fashion).

רָעַל, רָעֵל (cmp. רעד) *to tremble, be lax.* Targ. Is. XXXV, 3 (h. text כשלות).

רַעֲלָה f. (v. preced.) 1) (b. h.) *a garment hanging loosely.*—*Pl.* רְעָלוֹת. Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. ריעלות, Is. III, 19) כְּלָנִידְרִיא.—2) *vibration.* *Pl.* as ab. Y. Ab. Zar. II, end, 42ᵃ, v. רְעָדָה.

רָעַם (b. h.; cmp. רעד) [*to vibrate,*] *to thunder, rumble, roar.*

Hif. הִרְעִים 1) same. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ed. Schechter מצרים הִרְעִימוּ עליהם בקולם אף הקב״ה ה׳ עליהם קולו the Egyptians roared at (threatened) them with their voices, so did the Lord cause his voice to roar at them (II Sam. XXII, 14); (oth. ed. ה׳ עליהם בקול על הים, ref. to Job XXXVII, 5). Midr. Sam. ch. V אני מַרְעִים ... אם עולים בקולי וכ׳ if they rise up to heaven, from there I will thunder with my voice and throw them down; Yalk. Sam. 86; a. e.—2) *to cause to thunder*, v. supra.—3) *to cause to murmur.* Ib. 77 (ref. to הרעמה, I Sam. I, 6) את מַרְעֶמֶת אותה וכ׳ thou makest her 'thunder' against me, ... there are no thunders which are not followed by (fructifying) rain, I will visit her at once; Pesik. R. s. 43 בעבור הַרְעִימָהּ על אלהים לטובתה. Ib. (fr. מְהַרְעֶמֶת) in order to make her murmur against God (complain in prayer) for her own good.

Hithpa. הִתְרָעֵם 1) (v. הִתְרַעְמוּת) *to be excited, rebel, be discontented.* Meg. 6ᵃ זבולון מִתְרַעֵם על מדותיו הירה Zebulun was dissatisfied with the measures he received (the share of the land allotted to him).—2) *to be disturbed, get into commotion.* Pesik. R. s. 11 כולם מִתְרַעֲמִים ומרגישים all the nuts in the pile are disturbed and in commotion; Yalk. Cant. 992.

רַעַם I, רֵעַם ch. same. Targ. Esth. VI, 1 רְעִימִין (ed. Vien. רַעֲמִין).

Af. אַרְעֵם *to make rebellious.* Targ. Num. XIV, 36.

Ithpa. אִתְרַעֵם, *Ithpe.* אִיתְרְעֵם 1) *to be rebellious, to murmur.* Ib. 2. Targ. Prov. XXIV, 7. Targ. Ps. LV, 3 (h. text אריד); a. fr.—*2) *to be in commotion, troubled.* Targ. Ez. XXVII, 35 [prob. to be read:] אִתְרְעִימוּ (ed. אתרשימו, h. text ריעמו).

רָעַם II (=רוּם) *to swing, be high.*

Af. אַרְעֵם *to swing, lift up.* Targ. Y. Ex. XIV, 16. Targ. Y. II Num. XX, 11 (ed. Vien. ארעב, corr. acc.). Targ. Y. II Gen. XXXIX, 18.

Ithpe. אִתְרַעֵם *to pride one's self.* Targ. Prov. XXIV, 7.

רַעַם m. (b. h.; רָעַם) *thunder.* Gen. R. s. 12 beg. (ref. to Job XXVI, 14) הזה כשהוא יוצא כחיקונו וכ׳ הר׳ no human being

could stand the thunder coming forth as it is prepared (in its full strength); ib. סדרו של ר' the arrangement (nature) of the thunder; Yalk. Job 914; a. e.—*Pl.* רְעָמִים. Ber. IX, 1. Ib. 59[a], v. עַקְמוּמִית. Ḥull. 86[a]. Pesik. R. s. 43; Yalk. Sam. 77, v. רָעַם; a. e.

רְעִים, רַעַם ch. same. Targ. Is. XXIX, 6. Targ. Y. Ex. XIX, 16.

רַעֲנָן m. (b. h.; cmp. רָעִי II) *moist, green, fresh.* Midr. Till. to Ps. XCII בצרתם הם זוכת ר' even when they are in distress, they are like a green olive tree (hopeful); Pirké d'R. El. ch. XIX; Yalk. Ps. 845. Midr. Till. to Ps. XVIII, 30 ברוש אחר ר' a green cypress tree; a. e.—*Pl.* רַעֲנָנִים. Yalk. Jer. 296 אף העלים ... חזו ר' וכ' even the leaves which dropped from him (Abraham) were green, that is Ishmael.

רָעַע (b. h.) [*to bring in close contact*, v. רִיעַ,] 1) *to strike against, shatter, impair.*—*Part. pass.* רָעוּעַ; f. רְעוּעָה; *pl.* רְעוּעִין, רְעוּעִים, רְעוּעוֹת; רְעוּעִין *impaired, defective; in a ruinous state, threatening*, opp. ברוא sound. Kidd. 39[b] סולם ר' a broken ladder. Kel. III, 5 חר' a cracked vessel. Taan. 20[b] מפולת שאמרו ברואות ולא ר' the falling of houses which they mention (ib. III, 4) means the falling of sound buildings, but not of such as were out of repair; a. fr.—2) (neut. verb) רַע, imperf. יֵרַע *to be injurious, evil*; ל- רע *to grieve, displease.* B. Mets. 84[b] בני אל ירע לך my son, let it not grieve thee; a. e.

Pi. רַעַע *to shatter, break.*—Part. pass. מְרוֹעָע; f. מְרוֹעַעַת; *pl.* מְרוֹעָעִין, מְרוֹעָעִים; מְרוֹעָעוֹת. Koh. R. to III, 2 חשיוד בבית המר' he who dwells in a threatening house; Y. Sabb. II, 5[b] top מְרוֹעֲרַע (fr. רְעָרַע). Gen. R. s. 32 קנקנים מר', v. קַנְקַן I. Y. Taan. III, 66[d] top מְרוֹעֲרָעִים threatening buildings; a. fr.

Hithpa. הִתְרַעַע, *Nithpa.* נִתְרַעַע, *Hithpol.* הִתְרוֹעֵעַ, *Nithpol.* נִתְרוֹעֵעַ *to be shaken, cracked, become defective.* Men. 53[b] (ref. to Jer. XI, 16) ... ניתרעעו דליותיהן וכ' מקול מליהן from the sound of the words of the spies were the branches (young men) of Israel broken; Yalk. Jer. 289 נרחעו (read: נִתְרַעוּ). Sot. 48[a] (play on ערה, Zeph. II, 14) ... בית אפי' מתרועע even a house which lies in a thicket of cedars will be shaken; Yalk. Is. 292 מתנועע (corr. acc.). Y. Snh. X, 27[d] bot. ... כיון שנתרועעה אחת מהן נתרועעו כולן like a heap of stones, when one of them is shaken (disturbed), all of them are shaken; Y. M. Kat. III, 83[c] ... שנתרעעה נתרעעו (fr. רעע); Gen. R. s. 100 וכולה מתרועעת; a. e.

Hif. הֵרַע 1) *to shake, impair.* Y. Shebi. X, 39[d] top מֵירַע כוחן it impairs their prerogatives; ib. מוֹרַע (fr. רָעַע). Y. Pes. VII, 34[d] top שהורעתם כחו וכ' whose standing thou declarest impaired in the case of an ascertained uncleanness. Ex. R. s. 8 הֵרֵעוּ לנפשם they did harm to themselves; a. e.—V. חֵרַע.—2) *to be evil*; ח' ל- *to displease.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16[7] וח' לאביו and it displeased his father; a. e.—[3) *to join, combine*, v. רָעַע *Pi.*]

Hof. חוּרַע, or חוֹרַע (fr. רָרַע) *to be shaken, impaired.* Kidd. 20[b], sq. ח' כחו his prerogative is impaired, v. רָפָה. B. Kam. 44[a]; a. fr.

רְעַע ch. same, *to shatter, break.* Targ. Jud. IX, 53 ורעעת (Levita וְרַעֲעַת; some ed. ורעתת, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XV, 6 רָעָא (some ed. רעע, corr. acc.). Targ. Job XX, 19 (ed. Wil. רָעַע *Pa.*); a. e.—Part. pass. רְעִיעַ, רְעִיעָא; f. רְעִיעָא, רְעִיעָתָא. Targ. Is. XLII, 3. Targ. Koh. XII, 6; a. e.—Taan. 20[b] אשרתא ר' Ms. M. (ed. רעוה h.) a threatening wall. Ib. ביתא ר' a ruinous-looking house; a. fr.

Pa. רַעַע same. Targ. Job XX, 10. Ib. 19, v. supra; a. e.

Af. אַרַע *to do harm.* Ib. XXIV, 21 מְרַע (Ms. מְרַעַע; h. text רֹעָה).

Ithpe. אִתְרַעַע 1) *to be shaken, broken; be afraid.* Targ. Y. Deut. XX, 3 (Var. אִתְרָרַע).—2) *to be shaken, impaired.* Hor. 12[a] ומיתרע מזליה and his luck may be shaken, v. רִיעַ II. B. Bath. 59[a] דתיתרע וכ', v. אֲשִׁירָא. Ḥull. 10[a] סכין איתרעאי וכ' the status of the knife has been impaired (the knife having been found notched after slaughtering), but the status of the slaughtered animal (the presumption of its ritual fitness) has not been shaken, v. רִיעוּתָא.

רַעַף m., *pl.* רָעָפִים, רְעָפִין (רעפ), cmp. רצף, *to press, flatten*) 1) *flints.* Y. Ber. VIII, 12[b] bot. זימן לו הקב"ה שני ר' וכ' the Lord made him (Adam) find two flints which he struck against each other and produced fire; Gen. R. s. 11; s. 12; s. 82. Bets. IV, 7 (33[a]) אין מוציאין את האור ... ולא מן הר' Bab. ed. (absent in Mish. a. Y. ed.) you must not produce fire (on the Holy Day) from wood ... or from flints.—2) *glazed tiles.* Ib. את הר' ... אין, v. לָבֵן II. Men. V, 9 מאפה ר' what is baked on hot tiles; Tosef. ib. VII, 20 ... ובר' עשאן if he baked them in a brazier or on tiles; a. e.

רָעַץ (b. h., cmp. עָצַץ, רָצַץ) *to break, shatter.* Yalk. Ex. 246 (ref. to Ex. XV, 6) רָעַצְתָּ אויב לא וכ' it does not read, thou hast shattered the enemy, but, thou wilt shatter, in the future.

רְעִיץ, רַעַץ ch. same. Targ. Jud. IX, 53 Levita (ed. רַעֲצַת, v. רְעַע).

**Ithpe.* אִרְתְּעִיץ *to be broken*; trnsf. *to be broken in, tamed.* Targ. Y. Num. XIX, 2 לא אִרְתְּעִיצָא בזקתא not broken in with the goad; [prob. to be read: אִירְצִיצָא, v. רְצַץ].

רַעַץ m. (preced.) [*rugged,*] *Raʿats*, the form of *the Samaritan type*, opp. אַשּׁוּרִית, q. v. Y. Meg. I, 71[b] bot. בר' ניתנה תורה the Torah was given in Raʿats characters. Ib. אשורית ... נהפך להן לר' וכ' the Torah was given them in Asshurith, but when they sinned, it was changed for them into Raʿats, and when they improved in Ezra's days, it was changed &c.; Snh. 22[a] לרועץ (Ms. F. לריעץ, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Tosef. ib. IV, 7 לרועץ; Yalk. Ezra 1069 לרועץ. Y. Meg. I, 71[c] top ... עי"ן מעשה נסים מאן דאמר בר' (not לר') according to him who says that the Torah was given in R., the letter ʿAyin (V, cut out on the tablets of stone) was a work of miracle (there being no connection left with the body of the stone).—[Ar. quotes a Var. רַצַץ *wedge-like.*]

רְעֵרַע I = רְעַע, q. v.

רַעֲרַע ch. same. Y. Snh. X, 27[d] bot. מְרַעֲרַע כתלא (not מרעדע) makes the walls shaky, v. מוֹטָא I.

רְעְרַע II, transpos. of עִרְעֵר I, q. v.

רָעַשׁ (b. h.) *to tremble, be in commotion, rage.* Ex. R. s. 29 (ref. to Ps. LXVIII, 9) ארץ רָעָשָׁה וכ׳ ... ומה אם if the earth trembled when he gave life to the world, how much more (will it tremble), when he comes to &c. Ib. רוֹעֲשִׁים ... השמים heaven and earth tremble.

Hif. הִרְעִישׁ *to shake, disturb.* Gen. R. s. 71 (play on ירשרשה I Chr. VIII, 27) מַרְעִישׁ עולמו וכ׳ ... בשעה whenever God caused the world to quake, he remembered the merits of the fathers &c. Koh. R. to VII, 1 לַהַרְעִישׁ, v. גָּעַשׁ. Pesik. R. s. 10 הַרְעִישָׁה, v. אַפְרְכֶסֶת. Tanḥ. P'kudé 3, v. רַעַשׁ; a. e.—[Yalk. Gen. 132 והרעיש עצמו, read: והרפיש, v. רָפַשׁ.]

רְעַשׁ ch. same. Targ. II Esth. III, 3 רָעֵישׁ.

רַעַשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion; earthquake.* Ex. R. s. 29 מהיכן הר׳ נעשה for what cause does the earthquake come? Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. ארן ר׳ אלא וכ׳ *ra'ash* (commotion) means a cessation of government, v. הֶפְסֵק; Midr. Till. to Ps. CIV, 29; ib. to Ps. XVIII, 8 (corr. acc. to ed. Bub.). Tanḥ. P'kude 3 (ref. to I Kings XIX, 11) ואחר חרוח ר׳ ... שדומה לר׳ שמרעיש וכ׳ 'and after the wind an earthquake', after this world comes the day of death, which is like an earthquake, for it shakes the whole body of man; a. e.

רַף, v. רָפַף.

רָפָא, רָפָה, v. רפי.

רְפָאוֹת, v. רְפוּאָה.

רפאיות, Tanḥ. T'tsavveh 13, v. דִּיפְרִיאוֹת.

רְפִדָּה, v. רִיפְדָּה.

רָפָה, v. רפי.

רָפֶה m., רָפָה f. (b. h.; preced.) *lax, loose.* Gen. R. s. 100 מיד היא ר׳ it (the threatening sword of death) becomes at once loose (in the hands of the angel); a. e.—שפה ר׳, v. עָפָה.—*Pl.* רָפִין, רָפִים; רְפוֹת. Lev. R. s. 19 (ref. to Is. XXXV, 3) כאילו ר׳ ... רדים the hands (of God) which appear as if they were lax; a. e.

רְפוּאָה f. (b. h. רָפָא; רָפָה) 1) *healing, cure; medicine, remedy.* R. Hash. 17ᵇ (ref. to Is. VI, 10) איזהו דבר שצריך ר׳ וכ׳ what is that which needs to be remedied? It is a divine decree (which may be averted by man's repentance). Meg. 13ᵇ (ref. to Esth. III, 1) אחר ... ר׳ למכה after the Lord had prepared the remedy for the wound (the means of delivery from the affliction). Ib. תחילה ... ר׳ אין הקב״ה the Lord does not strike Israel, unless he has prepared the remedy in advance. Sabb. VI, 10 משום ר׳ as a medicinal amulet. Ib. 67ᵃ כל דבר שיש בו משום ר׳ whatever is done for medicinal purposes. Ib. מאי ר׳ קעביר what remedy can he effect by it? Ber. 60ᵃ (a prayer before blood-letting) יהי רצון ... לר׳ ותרפאני ... ורפיאתך אמת may it be thy will, O Lord my God, that this procedure be a cure to me, and heal thou me, for thou art a faithfully healing God, and thy healing is real; a. fr.—רפואת נפש, רפואת ממון, v. רִיפְדוּי.—2) *R'fuah, prayer for health,* name of the eighth section of the Prayer of Benedictions (תפלה). Meg. 17ᵇ בתרה דתשובה לימא ר׳ why not recite R'fuah immediately after T'shubah (prayer for forgiveness)? Ib. ומה ... ר׳ what reason had they to make R'fuah the eighth benediction? Ib. (ref. to Is. l. c.) אלא ר׳ ... ההוא לאו ר׳ this is not healing referring to diseases, but a healing (from sin) through forgiveness; a. e.—*Pl.* רְפוּאוֹת. Pes. IV, 9 (56ᵃ) גנז ספר ר׳ he suppressed a book of remedies (charms and incantations). Y. R. Hash. I, 57ᵇ נרתיק של ר׳ a medicine chest. Y. Ber. V, 9ᵇ top; Y. Taan. I, 63ᵈ top; a. fr.—Yoma 86ᵃ לעולם ... ר׳ גדולה (some ed. רְפָאוּת; Ms. O. רְפִיאָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) repentance is a great thing, for it brings healing (delivery) to the world; Yalk. Jer. 269 רפואה.

רִפּוּי, v. רִיפּוּי.

רָפְסָא m. (רָפַס) *treader*[1]; רָפְסָא עִנְבִין *treader of grapes.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 11 Bxt. (ed. דפוס, corr. acc.).

רפוסא m. (a corrupt., prob. to be read: פְּרֶטוֹר praetor, πραίτωρ) *judge.* Ex. R. s. 37 אוהבו של מלך קומיס ור׳ a friend of the king (who was made) Comes and judge. Ib. עשאו ר׳ שנ׳ וכ׳ the Lord made him (Moses) a judge, for it is said, and Moses sat to judge &c. (Ex. XVIII, 13).

רִפּוּפוֹת, v. רְפָפוֹת.

*רַפַּח I (cmp. רוּחַ) *to blow, swell.* Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 רָפַחַן רוּח Ar. blowing wind, i. e. *overbearing* (ed. אפחת), v. אַפָּחָא.

*רַפַּח II m. (preced., cmp. P. Sm. 3964) *blowing up* (of cheeks). Snh. 18ᵇ Ms. M., v. רַפַּח.

רִפַּח, v. רִפֵּיחַ.

רָפַט *to flap, be loose, lax.*

Pi. רִפֵּט *to widen, make lax.*—Part. pass. מְרוּפָּט. Sabb. 141ᵇ במנעל מר׳ וכ׳ ... לא a woman must not go out (on the Sabbath) with a flappy (outworn) shoe, nor can it be used for *ḥălitsah.* Yeb. 102ᵇ מנעל חמר׳ Ar. (ed. הנפרם).

Hithpa. הִתְרַפֵּט *to become lax.* Sabb. 152ᵃ (ref. to II Sam. XIX, 36) מיכאן ... מִתְרַפְּטוֹת from this we learn that the lips of the old become lax (cannot be smacked, do not enjoy a taste); Yalk. Sam. 151.

רַפַּט ch. same.

Ithpe. אִתְרְפַּט *to fall apart.* Meg. 26ᵇ (רבתי) תאי תיבותא דאתרפט וכ׳ (read: דאתרפטא; Ms. M. 2 דאיפרט, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a large chest (for sacred scrolls) which has fallen apart, may be made over into a small one.

רָפָא, רָפָה (b. h.) [*to be* or *make loose, soft,*] *to be healed, relieved; to heal.* Ber. 60ᵃ ותרפאני and do thou heal me, v. רְפוּאָה. Tanḥ. B'shall. 23 וכשרפאהו בסערה רָפָאוֹ and when he came to heal him (Job), he healed him in a windstorm; Yalk. Ex. 235. Ber. 55ᵇ ואם צריכים רפואה

רְפָקָא, רִי' m. (preced.) *hoeing.* Taan. 23ª, v. preced.—*Pl.* רְפָקֵי, רִי'. Men. 87ª, v. preced.

רְפַרְפָּ, v. רַפַּח.

רֶפֶשׁ m. (b. h.; cmp. next wds.) *mud.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 ושינה אותן טיט ומירי ר' and changed them into clay and all sorts of mud.

רָפַשׁ (b.h.)=רָפַס, *to tread, stamp, press.* Ex. R. s. 15 22 ר' הענבים ובעט ראשון ראשון he packed the grapes and stamped one instalment after the other (thus making room for the grapes still in the vineyard).—Trnsf. *to conquer, vanquish.* Lam. R. to I, 13 כמה רפשים עשית עד שרפשתיו בידיך (not עשיתי) how many conquests didst thou attempt, before I brought him within thy power?; Midr. Sam. ch. XXIV כמה רפשים עשיתה ... עד שלא רפשתיו בידך (not בירדו). Tanḥ. Vayishl. 4 לשר הגדול ר' he vanquished the great chief (archangel). Ib. 2 ורָפָשׁוֹ ... נטל (not ורפש) he seized the archangel and conquered him. Tanḥ. Vayḥi 6 ... ידיך שרפשה לשר וכ' dost thou attempt to remove my hand which vanquished the chief of the angels?; Pesik. R. s. 3 והאיך זו תפשה לשר וכ', read: והא ידו זו רפשה וכ'.

Hif. הִרְפִּישׁ, with עצמו, *to let one's self be trodden upon, to surrender.* Cant. R. to III, 6 וה' עצמו תחתיו he surrendered himself to him; Gen. R. s. 77 וה' עצמו לפניו; Yalk. ib. 132 והרפיש (corr. acc.).

רָפַשׁ I ch. same. Gen. R. s. 93 רמז ... ר' חד רפש וכ' he motioned to Menasseh, and he stamped once with his foot, and the palace shook; Yalk. ib. 150.

Pa. רִפֵּשׁ *to crush, break clods.* B. Mets. 95ᵇ Ar., v. רִפֵּי.

Ithpa. אִתְרַפַּשׁ *to be shaken,* v. רְפַס.

רֶפֶשׁ m. (preced.) 1) *stamping*; trnsf. *conquest.*—*Pl.* רְפָשִׁים. Lam. R. to I, 13; Midr. Sam. ch. XXIV, v. רָפַשׁ.—2) *stamped dung.* B. Kam. 30ª לא ירא אלא כרפשו is this not the same as if he had deposited and stamped his dung (in the public road)?

רַפַּשׁ II ch. same, *stamping.* Gen. R. s. 93 חד ר' (some ed. רְפִישׁ), v. רָפַשׁ I. Ib. דין ר' מן דביתיה אבא this stamp of the foot is peculiar to my father's household; Yalk. ib. 150.

רַפֵּשׁ* (cmp. Assyr. rapâsu, Del. Assyr. Handw. 626) *to spread.* Targ. Y. Num. XI, 31 Ar. a. Levita (ed. שרא; h. text וידט).

רֶפֶת f. (b. h. רְפָתִים *pl.*; cmp. a. רְפָפוּת) *cattle-shed, stall.* Pes. 8ª בקר ר' ox-stall. Y. ib. IV, 31ᵇ וכ' שבר (זבל) the dung of a stall whether large or small. B. Bath. II, 3. Ib. VI, 4 בקר הוא זה ר' this (four cubits by six) is a stall (but not a dwelling); a. fr.

רְפַתָּא, v. רִיפְתָּא.

רָצָא, v. רָצַי.

רָצַד (b. h. רצד *Pi.*) *to lie in wait, watch.* Lev. R. s. 26 אזל ורצד עלוי ר' he went and held himself in wait for him.

רָצָה, v. רצי.

רְצוּי, v. רִיצּוּי.

רָצוֹן m. (b. h.; רָצָה) *desire, will, good-will.* Tanḥ. Ki Thissa 27 כשאהיה אני עליהם אתה חוי בר' ... אני בר' when I am angry with them, be thou in a conciliatory mood; and when thou art angry, I will be conciliatory, v. רָצָה. Ab. II, 4 עשה רצונו כרצונך וכ' do his (God's) will as being thy will, in order that he may do thy desire as being his own; בטל רצונך וכ', v. בָּטֵל I. Tosef. Ber. III, 7 עשה רצונך וכ' do thou thy will in the heavens above; Ber. 29ᵇ; a. v. fr.—יהי ר' (abbrev. יה"ר) be it the will (of God), v. רַעֲיָא. Ib. 28ᵇ. Taan. 5ᵇ, sq.; a. v. fr.—יהי ר' מלפניך (abbrev. יה"ר מ') be it thy will. Ber. 60ª; a. fr.—בר' *willingly,* opp. באונס. Keth. 9ª; a. fr.—לר' *a) acceptable.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. III, Par. 3 (ref. to Lev. I, 3) כשם שאם אינו תמים אינו לר' וכ' as a sacrifice is not acceptable when it is not perfect &c.; a. e.—*b) intentionally.* Makhsh. VI, 8 מטמא לר' ושלא לר' makes susceptible of uncleanness whether it is discharged intentionally (by milking) or unintentionally (by spontaneous dripping); ib. המשקין ... לר' the liquids which come out of them with man's intention (by pressing); Sabb. 143ᵇ, sq.; a. fr.—*c) welcome.* Makhsh. I, 1 כל משקה שתחלתו לר' וכ' a liquid the contact with which is welcome at first (e. g. rain washing utensils), though finally it may be unwelcome (injurious).

רְצוּעָה f. (רָצַע 1) [*flattened,* cmp. רָצַם,] (*leather*) *thong, strap, lash.* Sabb. V, 4 בר' שבין קרניה with the strap between her horns. Men. 35ᵇ ר' דתפלין the thong of the T'fillin. Num. R. s. 16 מזכיריך ... לתינוק שסרח ולקה בר' like a child that did some mischief and was punished with a strap, and when they want to frighten it, they mention the strap with which it was punished; כך היה עמלק ר' רעה וכ' so was Amalek the bad lash for Israel; Tanḥ. Ḥuck. 18 מעולם רְצוּעָה מרדות וכ' (not רצועה) Amalek was at all times the strap of chastisement for Israel. Macc. III, 12 (22ᵇ) ור' ברדו של וכ' and he (the beadle) held in his hand a lash of calf-skin, which was twisted doubly, and two (thinner) straps were going up and down (were plaited) through it (v. Rabb. D. S. a. l. note 7). Y. Sot. IX, 24ᵇ top בעל הר' the strap-bearer, v. רָצַע. Yoma 12ª, a. e. ור' תיחה יוצאה מחלקו וכ' a strip of land went forth from Judah's lot and entered into Benjamin's territory, and on this the Temple was built; a. fr.—*Pl.* רְצוּעוֹת. Macc. l. c. ושתי ר' (not ושני), v. supra. Midr. Till. to Ps. LXXVII עשר ר' אתה ליקח thou art to receive ten lashes. Sabb. VI, 1; a. fr.—2) (trnsf.) *restriction*; חותרה הר' [the strap is untied,] the restriction is removed. Koh. R. to XI, 9 (ref. to שמח וכ', ib.) חותרה הר' ליה דינא וכ' is every restraint removed? is there no justice and no judge?; ib. to I, 3; Lev. R. s. 28, beg.; a. e.—Y. Bicc. I, 64ª; Y. Kidd. IV, 66ᵇ top הואיל וחותרה הר' וכ' since the restriction has been removed (by usage), I am likewise permitted to marry her. Y. Sot. VII, end, 22ª; a. e.

רְצוּעָה ch. same. Targ. Y. Gen. XIV, 23 ר' דסנדלא (not סנדלה ר'; h. text שרוך נעל).

רָצַח (b. h.; cmp. חרג; רָצַע) [*to perforate*, cmp. חָלַל,] *to slay, murder.* Midr. Till. to Ps. III (ref. to אַרְבָּעִים, II Sam. XII, 6) אחת רָצַחְתָּ אחד שש עשרה נִרְצָחִים יהיו לך thou hast murdered one: there shall be sixteen of thine murdered; Yalk. Sam. 148. Macc. 12[a] מי כתיב אם ר' it reads not (Num. XXXV, 27), 'if he slew' (but, 'he shall slay'); ib. מי כתיב יִרְצַח it reads not, 'he shall slay' (but, if he slays he is not punished); a. e.—Part. רוֹצֵחַ *manslayer, murderer.* Shebi. X, 8; Macc. II, 8 אני ר' ... ר' when an involuntary manslayer comes to his place of refuge, and the citizens desire to honor him, he must say, I am a manslayer. Snh. 73[a] (ref. to Deut. XXII, 26) מקיש ר' אף ר' ניתן להצילו בנפשו ... the text draws an analogy between the case of one pursued by a murderer and that of the betrothed woman threatened with assault: as it is permitted to save the woman at the cost of the assailant's life, so it is permitted to save the pursued at the cost of the would-be murderer's life; Pes. 25[b]; a. fr.—[Tosef. Sot. XV, 7, read: רוֹצְעָן.]—*Pl.* רוֹצְחִין, רוֹצְחִים. Macc. 10[a], v. זָרַח. Ib. 9[b] בגלעד שכיחי ר' in Gilead cases of manslaughter are frequent; a. fr.

Nif. נִרְצַח *to be slain, murdered.* Midr. Till. to Pa. III; v. supra; a. e.

**Hithpa.* הִתְרַצֵּחַ *to commit suicide*(?). Pesik. R. s. 24 (ref. to לֹא תִרְצָח Ex. XX, 13) לא תִתְרַצֵּחַ thou shalt not murder thyself; [prob. to be read: לא תְצַרֵּחַ לא תעשה הדם צוֹרֵחַ עליך thou shalt not be cried about, make no blood cry out against thee].

רוֹצֵחַ, רַצְחָן m. (preced.) *murderer, assassin.* Sot. IX, 9 (47[a]) משרבו הרוצחנין ... חזרו לקרותו בן הרצ' (Y. ed. בן הרוצח, read: הרוצחן) when the assassins became numerous, the ceremony of breaking the neck of a heifer (v. עֶגְלָה) was abolished; when El. b. Dinai and T. ben P. arose, the section (Deut. XXI, 7) was read; then they called him (every such assassin) son of a murderer; expl. Y. ib. 24[a] top ברירה קטולה a murderous creature; Sifré Deut. 205 חזרו לקרותם בן הרצחנים; Yalk. ib. 923 משרבו הרוצחין בן הרצחנין.—*Pl.* רַצָּחָנִין, רַצְחָנִין, רוֹצְחִים. Ib. Tanḥ. Mas'é 11 (ref. to Ps. XXV, 8, sq.) אם לר' עשה שביל ודרך ... וכ' if the Lord made a path and a way for the manslayers that they might flee and be saved, how much more for the righteous &c.; Yalk. Num. 787. Gen. R. s. 22, end (ref. to Gen. IV, 15) עשאו אות לר' the Lord made him (Cain) a sign (warning) to murderers; a. e.

רָצָה, רְצִי (b. h.; v. רְעִי II) 1) *to favor, pardon.* Midr. Till. to Ps. XLIV אף בניו ... ולחם רָצִיתָ ולא לנו thou hast also done great things for his (Abraham's) children in the desert, and to them thou hast been benevolent, but not to us. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. I, 4) המקום רוֹצֶה לו his offering will receive his favor (pardon him); ועל מה המקום רוצה וכ' and for what sins will the Lord pardon him? For sins of omission &c.; Yalk. Lev. 438. Ab. V, 11 נוח לְרָצוֹת easily appeased; a. e.—2) *to please, desire, be willing, consent.* Lev. R. s. 34 רָצָה והחליצנו, v. חָלַץ. Meg. 29[a] (play on תִּרְצֹה, Ps. LXVIII, 17) למה תְּדַלֵּג רֹאשׁ עם סיני why do you desire a contest with Sinai?; Yalk. Jud. 47 למה אתם רוֹצִים ומדיינים why are you so willing to contest? Macc. 10[b], a. e. בדרך שאדם רוצה וכ' on what way a man wants to go, they (heavenly powers) lead him. Keth. 12[b] אם רָצוּ לעשות וכ' if they wish to follow the usage of priests &c. Yeb. IV, 5 לא ר' if he declines (to act as *yabam*). Ab. Zar. 32[a] רוצה בקיומו ע"י דבר אחר if he wants the preservation of an idolatrous object for some other purpose. Ber. 7[a] כשרָצִיתי לא רָצִיתָ וכ' when I was willing (to reveal myself), thou wast unwilling (didst hide thy face) &c.; a. v. fr.

Pi. רִצָּה 1) *to appease, to procure pardon.* Ex. R. s. 45 יהיו פני מְרַצִּין את פניך my countenance shall appease thy countenance, v. כָּעַס. Ib. כשהיה ... הקב"ה מְרַצֶּה אותו וכ' when Moses was angry with Israel, the Lord appeased him &c. Ib. אתיה מְרַצֶּיךָ I shall appease thee; (Tanḥ. Ki Thissa 27 אני ברצון, v. רָצוֹן). Ab. IV, 18 אל תְּרַצֶּה וכ', v. כָּעַס. Ber. l. c. מניין שאין מְרַצִּין וכ' whence do we learn that we must not attempt to appease a man at the moment of his excitement? Sifra l. c. שלא סמך הזבח מרצה אע"פ although he has not put his hand on the victim, the sacrifice produces pardon; Yalk. Lev. l. c. נרצה הזבח the sacrifice is accepted. Pes. 16[b] על מה חציץ מרצה for what (mistake at sacrifices) does the high priest's plate effect pardon (make the sacrifice acceptable)?; Men. 25[b]. Ib. III, 3. Sifré Deut. 32 כשם שקרבנות מְרַצִּים וכ' as sacrifices are the means of atonement, so are sufferings &c.; a. fr.—2) *to make pleasing, acceptable.* Midr. Till. to Ps. LXXXV הקב"ה ... עד שתְּרַצֶּה מעשיה לקב"ה the Lord turns around and observes and puts his eye on her (the earth), until she makes her deeds pleasing unto the Lord; ib. אותה שעה היא מְרַצָּה וכ' then she makes her deeds pleasing &c.; Yalk. ib. 833.

Nif. נִרְצָה 1) *to be acceptable, be accepted.* Sifra l. c. ונרצה לו ולזבחו 'it shall be accepted for him' (Lev. I, 4) he and his sacrifice shall be accepted; Yalk. Lev. l. c. Ib. חוּבה, v. supra; a. e.—2) *to be appeased.* Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 8) לא לְרָצוֹת ולא לעולם never to appease and never to be appeased; a. e.

Hif. הִרְצָה 1) *to satisfy* (a debt), *to make up for.* Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 34) the land shall rest of itself עד שתַּרְצֶה לפני ... היא חייבת לי until it shall have made up before me for all the Sabbatical years which it owes me. Sifré Deut. 355 (ref. to רצוי, Deut. XXXIII, 24) שהיה מְרַצֶּה ... והן מְרַצִּים לו בתבואה he showed himself accommodating to his brethren with oil ..., and they settled their account with grain; Yalk. ib. 962.—2) [*to combine,*] *to assort coins; to count; to pay.* Sabb. 22[a] להַרְצוֹת מעות וכ' to assort coins by the Ḥanuckah lights. Ber. 61[a]; Erub. 18[b] המַרְצֶה מעות לאשה וכ' he who pays money to a woman counting from his to her hand for the sake of gazing at her. Snh. 68[a] ... הרבה מעות שולחני להַרְצוֹתָן I have many coins, but no money-changer to assort them (many questions to ask but none to solve them); a. fr.—3) (trnsf.) *to arrange subjects for debate, to discourse.* Tosef. Nidd. VI, 6 כשבאתי והִרְצֵיתי דברים לפני ר' יהושע when I came and discussed the subject before R. A. &c.; Ab. Zar. 36[b] והִרְצֵיתי דברי וכ'; Y. Peah VI, 19[b] bot.; Tosef. Ḥall. I, 6; Pes. 38[b]; Y. Shek. V, 49[a] והרציתי (corr. acc.). Ḥag. 14[b] ר' יהושע הִרְצָה דברים וכ' R. Joshua discoursed (on theosophy) before &c.; a. e., v. הַרְצָאָה.

Hof. הוּרְצָה *to be favorably received.* Yoma 7ª דם ... ח׳ במזיד לא הו׳ if blood became unclean, and one sprinkled it, if by mistake, it is received (and the flesh may be eaten), if wilfully, it is not; Pes. 16ᵇ; a. fr.

Hithp. הִתְרַצָּה, *Nithpa.* נִתְרַצָּה 1) *to be reconciled, be satisfied; to comply with.* Ex. R. s. 45 לך והתרצה להם go and comply with their wish, go back to the camp. Kidd. 45ª שמא נ׳ האב בקידושי שני perhaps the father was satisfied with (confirmed) the betrothal of the second man. Ib.ᵇ שמא נ׳ חבן perhaps the son sanctioned (his father's action in his behalf). Y. Ber. IV, 7ᵈ top; Y. Taan. IV, 67ᵈ bot. נִתְרַצִּיתֶם אני ואתם וכ׳ if you are satisfied, let me and you go early to &c.; (Ber. 28ª נתפייסת); a. fr.—2) *to be gratified, enjoy.* Ber. 53ª bot. נ׳ לחריח if he smelt (the idolatrous frankincense) with enjoyment.

רָצָא, רָצֵי ch. same; v. next w.

Pa. רַצֵּי *to appease, to effect atonement.* Ber. 33ᵇ כמה ידע ... לרַצּוויֵי למריה how well that scholar knows how to appease his Master! Yoma 7ª למה לי לרצויי what need would there be for the atoning power of the priest's plate?; a. e.—Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 31, v. infra.

Af. אַרְצֵי 1) *to be pleasant.* Erub. 100ᵇ דמַרְצָיָא אַרְצוויֵי קמיה (Ms. M. דמרצי רַצּוויֵי, read: דמַרְצָיָא, *Pa.*) she makes herself pleasant (attractive) to him; Yalk. Gen. 31 דמְרַצְיָיא רַצּוויֵי she tries to please him.—2) as preced. *Hif.* 3. Hag. 14ᵇ דא׳ ואַרְצוּ קמיה וכ׳ he mentions only such a one as discoursed (on theosophy), and before whom others discoursed. Ib. דא׳ מיהא קמיה מאן דא׳ he at least discoursed before one who again discoursed before others.

Ithpe. אִיתְרְצֵי, אִיתְרְצֵי *to be appeased.* Taan. 23ᵇ אפשר דמְיִתְרְצֵי הקב״ה וכ׳ (Ms. M. 2 דמִתְרְצֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) peradventure the Lord will be appeased and send rain.

רָצְיָא, רָצָיָא m. (preced.) *peace-maker, advocate.* Targ. Prov. VI, 22 היא תיהוי רָצְיָיךְ ed. Lag. (ed. Wil. רָצָיָךְ) she (the Law) will be thy advocate (in the hereafter, v. Gen. R. s. 35, a. Rashi to Prov. l. c.; h. text תשיחך).

רְצִיחָה f. (רָצַח) *case of murder, capital case, capital execution.* Snh. 35ª אין ר׳ דוחה שבת אין capital punishment does not supersede the Sabbath (v. דָּחָה). Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to Ex. XXI, 14) ללמדך על ר׳ שדוחה וכ׳ to intimate that the execution of a culprit supersedes the Temple service; a. fr.

רָצְיָא, v. רָצְיָא.

רְצִינְתָּא f. (=רצע׳; cmp. רְצוּעָה, a. אַרְקְתָא III) name of *a worm* in grain. B. Bath. 91ᵇ (expl. בלא סלמנטון ib.) בלא ר׳ (Ms. H. ריצניתא, Ms. R. ריצניתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) without the grain worm; Yalk. Lev. 661 רִיצְעָתָא.

רְצִיעָה f. (רָצַע) *boring,* esp. *the boring through of the Hebrew bondsman's ear* (according to Ex. XXI, 6). Kidd. 1, 2 הנרצע נקנה בר׳ the slave that has his ear bored through is taken possession of by the act of boring. Ib. 17ᵇ (ref. to Deut. XV, 17) אתה ... או אינו אלא לר׳ you say, 'and also to thy maid-servant thou shalt do likewise' refers to the outfit (of the released slave), may it not refer to the boring? Ib. 16ᵇ אין ר׳ באשה the law of boring through the ear does not apply to a woman. Ib. ר׳ יובל של ר׳ the jubilee year for the slave that had his ear bored through (having declined to go free in his seventh year); a. fr.

רְצִיפְתָּא pr. n. pl. *R'tsifta,* near Beth-Shean. Y. Dem. II, 22ᵈ top.

רְצִיצָה, רְצִיצָא m. (רָצִיץ) *a crushed pullet in the egg-shell.* Bekh. 8ᵇ Ar., ed. דְּצוֹצָא.

רָצַם (cmp. רָצִיץ) *to press, flatten.* Y. Nidd. III, 50ᵈ אין סנדל אלא שרָצַמוֹ חי a sandal fœtus (v. סַנְדָּל) occurs only when a live fœtus has been pressing on it.

Nif. נִרְצַם *to be pressed, flattened.* Bab. ib. 25ᵇ מיתחלתו ולד הוא אלא שנ׳ Ar. (ed. שנרצם) the *sandal* was originally a normal embryo, but was flattened by pressure, v. supra. Bets. 28ᵇ שפוד שנ׳ a roasting spit which has been crushed (and its point broken off), contrad. to שנרצם, v. רָצַם.

רָצַע (b. h.; cmp. preced.) 1) *to press, flatten;* denom. רְצִיעָה.—2) *to bore* with the awl, esp. *to perforate* the ear of a Hebrew bondsman (according to Ex. XXI, 6). Kidd. 21ᵇ; Sifré Deut. 122 אין רוֹצְעִים וכ׳, v. מַרְצֵעַ; Bekh. 37ᵇ רוֹצְעִין; a. fr.—Part. pass. רָצוּעַ; f. רְצוּעָה; *pl.* רְצוּעוֹת. Tosef. Bekh. V, 3; a. e.—3) (denom. of רְצוּעָה) *to lash.* Kidd. 70ª אליהו כופתו והקב״ה רוֹצְעוֹ Elijah shall bind and the Lord lash him.

Nif. נִרְצַע *to be perforated;* (of the Hebrew bondsman) *to have the ear bored through.* Ib. 21ᵇ אין ... כהן נ׳ וכ׳ a bondsman priest must not have his ear bored through, because it would unfit him for priestly service. Ib. I, 2 המוכר עצמו אינו נ׳ he that sells himself need not undergo the operation of boring (in order to prolong his service); a. fr.

Pi. רִיצַּע *to lash.* Tosef. Sot. XV, 7 מסרוהו לרוצען וריצעו (ed. Zuck. incorr.) they handed him over to the strap-bearer, and he attempted to lash him; (Y. ib. IX, 24ᵇ top לבעל הרצועה וסטרו).

רְצַע ch., *Af.* אַרְצַע same, *to bore through.* Targ. O. Ex. XXI, 6.

רוֹצְעָן, רַצְעָן m. (preced.) 1) *leather-worker, shoemaker, saddler.*—*Pl.* רַצְעָנִין, רַצְעָנִין, רוֹ׳. Pes. IV, 6 (Y. ed. רו׳). Ib. 55ᵇ; Tosef. ib. II (III), 18; a. e.—2) (v. זְמוֹרָה) =בעל הרצועה *strap-bearer.* Tosef. Sot. XV, 7, v. רָצַע.

רוֹ׳, רַצְעָנָא ch. same, *shoemaker, saddler.* Sabb. 60ᵇ.

רָצַף (b. h.; cmp. רָצַם) 1) *to press, crush.* Nidd. 14ª שמש רָצְפָה the membrum may have crushed it.—Part. pass. רָצוּף; f. רְצוּפָה; *pl.* רְצוּפִים, רְצוּפִין; רְצוּפוֹת. Ib. מאכולת ר׳ a crushed louse.—2) (cmp. פָּתַח a. denom.) *to join closely, to place in rows; to pave with blocks.* Ohol. XVIII, 5 חרוֹצְפָן ... באבנים if one paves an unclean field (v. פָּרַס) with stones. Y. Orl. I, beg. 60ᶜ לעצים ברוצף ... במשנה when he changes the usual order of planting; if he wants to use them for fuel, he plants the trees close together, &c., opp. משפה planting wide apart. Y. Kil. III, 28ᵈ bot. רוצף

he who plants vegetables in a row, opp. עושה קלחים יחידים; a. e.—Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 6 הירה ביתו ר' וכ' his house was paved with precious stones and jewels. Neg. XI, 9 השתי אם היה ר' if the warp (on the loom) is close (the threads being properly arranged). B. Bath. 29[a] שאכלן ר' שלש ... by the three years of which they speak is meant that he had the undisturbed usufruct for three years in succession, opp. מפוזרות. Ib. 37[b] אכלן ר' if he has had the usufruct of trees planted close together in rows (which shows that they were intended to be transplanted when grown older). Ib. מכרן ר' וכ' if he sold closely planted trees, the buyer cannot claim the soil. Y. M. Kat. I, 80[c] top, a. e. ר', opp. מרווחין, v. רָוַח. Y. Gitt. VIII, end, 49[d] בר' when the signatures are close together, opp. מסורגין, v. סָרַג. Treat. Sof'rim I, 10, v. סָרַג; a. fr.—Trnsf. *crowded, stuffed.* Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 32; a. fr., v. רִיקָן.

Nif. נִרְצַם *to be squeezed, crushed.* Nidd. 25[b], v. רָצַם. Bets. 28[b] שפוד של (Ms. M. שנרצם, corr. acc.) a roasting spit which has been squeezed and bent, contrad. to נרצם.—[Tosef. M. Kat. I, 2 מרצפין ed. Zuck., read: מרבצין or מרביצין, v. רָבַץ.]

רַצַּף ch. same, 1) *to join.*—Part. pass. רָצִיף; *pl.* רְצִיפִין (Hebr. רִצּוּף). Targ. Y. Lev. XII, 4, sq.—2) *to weld by hammering.* Zeb. 95[a] דרצייף לה מירצף Ms. M. (ed. דרציף מרציף) when he closes the hole up by hammering. Gen. R. s. 7 רְצוֹף רצפך וכ' hammer away thy hammering (strike me), for it is good for learning; ['Rashi': (the teacher saying to him that is punished) *pave* thy paving, i. e. lie down; v. רָצַם].

רְצָפָא f. (preced.) *hammering* [or *paving*]. Gen. R. s. 7, v. preced.

רְצָפָה, רִי' f. (b. h.; v. Baer to Ez. XL, 17; רָצַם) 1) *block pavement.* Meg. 22[b] (ref. to Lev. XXVI, 1 אבן לא אסרה תורה אלא ר' של וכ' (משכית the Torah forbids only prostration on a stone pavement (in a synagogue). Shek. VI, 2; Y. ib. 49[c] a priest was splitting wood in the wood cell of the Temple וראה את הר' וכ' and noticed that the pavement there was different from the others. Y. Naz. VII, 56[b] bot. הנקבר ערום בארון ... או ע"ג רי' וכ' a body buried naked in a marble coffin, or on a paved floor, or on a marble plate; Bab. ib. 51[a]. Ib. ר' של לבנים brick pavement. Yoma I, 7; a. fr.—2) (from its resemblance to a block pavement) *cobweb.*—*Pl.* רְצָפוֹת Ukts. I, 2 (Ar. רְצָפִית); Tosef. ib. I, 2 (T'bul Yom III), v. סִיג II.

רַצְפִית, v. preced.

רִיצִי, רִצְפָּא ch.=h. רִצְפָּה. Targ. II Kings XVI, 17. Targ. Ez. XL, 17, sq.

רָצַץ (b. h.) *to press, squeeze, crush.* Tanḥ. Ḥuck. 20 נכנסו ... ורצצו וכ' the rocks were moved into the caves and crushed all those warriors; Num. R. s. 19. Cant. R. to I, 6 (play on רָצְפָה, Is. VI, 6) רוץ פֶּה רְצוֹץ פֶּה וכ' *ritspah* means *rots peh*, crush the mouth of him (Isaiah) who spoke ill of my children; Tanḥ. Vayishl. 2; Pesik. R. s. 33 רוץ פה; Yalk. Num. 764; Yalk. Is. 273 רַצֵּץ (*Pi.*); Yalk. Kings 218 רצץ. Cant. R. l. c. (play on רְצָפִים I Kings XIX, 6) [read:] רץ פים רצוץ פיות וכ' crush the mouths of all who (like Elijah) speak ill of my children. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. שלא ירוץ את וכ' lest he (the gentile) break his (the Jew's) skull. Y. Macc. II, beg. 31[c] ורצצה ... and a child put forth his hand (under the roller), and he crushed it. Bets. 34[a] רְצָצָתָהּ בהמה a beast squeezed it (an animal, against a wall); Ḥull. III, 3 (56[a]) Ms. M. (ed. ריצצתה, *Pi.*). Ex. R. s. 30[17] רָצְצוּ גפנים they crushed the vines; a. fr.—Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) שזה רץ לחרוג וכ' this one pressed to kill that one &c. Ib. עשו רץ ומפרכס וכ' Esau pressed and struggled to get out.

Pi. רִיצֵּץ 1) same. Ḥull. l. c., v. supra. Y. Kidd. IV, end, 66[c] חטוב ... רַצֵּץ את מוחו the best of the serpents—crush its brain. Yalk. Kings l. c.; Yalk. Is. l. c., v. supra. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. ib. 884 they put their thumbs into their mouths ומְרַצְּצִים איתם and crushed them (with their teeth); Pesik. R. s. 31 ומרצצים ומקנצים אותם crushed and bit them off; a. e.—2) *to push, struggle.* Midr. Till. to Ps. LVIII (ref. to ויחרצצו, Gen. XXV, 22) שהיה מְרַצֵּץ עם וכ' he (Esau) struggled with his brother in his mother's womb.

Hif. הֵרִיץ same, 1) *to crush.* Y. Yeb. I, 3[a] bot. הרי אתם ... בשביל שירייצו את מוחי you place my head between two high mountains . . ., that they may crush my brain (you want me to decide between two great authorities); Tosef. Ohol. XVIII, 18.—2) *to press, rush in a crowd.* Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 like the money-changer שהכל מְרִיצִים לו to whom all rush (to have their coins examined).

Hithpol. הִתְרוֹצֵץ, *Nithpol.* נִתְרוֹצֵץ *to press one another, struggle.* Tanḥ. Vayḥi 15 כיון שנתרוצצו וכ' when the children struggled together within her.

רְצַץ ch., *Pa.* רַצֵּץ same, *to squeeze, crush.* Targ. Lam. III, 16 רייצץ (Hebraism; h. text ויגרס). Targ. Y. II Ex. XV, 6 (ed. Vien. מְרָצְצָא, *Af.*; h. text תרעץ).

רָק, רַךְ, v. רָקַק, רָקַק.

רַק, v. רוֹק.

רַק (b. h.; cmp. רַק) *only, except.*—*Pl.* רַקִּין *use of the word* רַק. Gen. R. s. 1; Y. Ber. IX, 14[b] bot., v. אַךְ I.

רָקָא, רֵק, v. רֵיקָא.

רָקָא, v. רוּקָא.

רָקַב I m. (next w.) *rotten.*—*Pl.* רְקָבִים, רְקָבִי. Gen. R. s. 84 שלכם ר' וכ' (I saw in my dream) your crops were rotten and mine preserved; Yalk. ib. 141 מַרְקִיבִים.

רָקַב II, רָקַב (b. h.) [*to be perforated, hollow*; v. רוּקְבָא II,] *to be worm-eaten, rot, decay.* Tosef. Ter. VI, 3 ירקבו must be left to rot (cannot be used). Ib. 4 תרום ותרקוב separate the T'rumah, and let it rot; a. e.

Hif. הִרְקִיב 1) same. Yalk. Gen. 141, v. preced. Tosef. Gitt. III, 2 ואינו חושש שמא הִרְקִיבָה תבואה and we need

not take into consideration that the grain may have been attacked by worms. Ib. חִלֵּל ומצא שֶׁהֶרְקִיבוּ if he went (to examine) and found that it was ruined הֲרֵי זה . . . עַד שֶׁתַּרְקִיב וכ׳ he must take into consideration (the possibility of having consumed untithed grain) from the time that the grain may have begun to be attacked, or the wine to become sour. Ib. IX (VII), 12 נִימּוֹק אוֹ שֶׁהֵרִיקִיב if the document is decayed or worm-eaten. Y. Yoma VII, 44ᵇ bot. שם חִרּוּ מַרְקִיבִין there they were allowed to rot; a. fr.—Esp. *to turn into a lump of decayed matter* (רָקָב). Naz. 51ᵇ טחנו וחזר ורקבו if he powdered the mass taken from the ground, and it turned again into a lump.—2) *to cause to rot, to eat through.* Deut. R. s. 2 וּמַרְקִיבָן and eats them through, v. בָּסַס.

Nif. נִרְקַב *to be worm-eaten, rot.* Gen. R. s. 91 . . . גִּיזַּר וְנִרְקֶבֶת he decrees concerning the grain, and it is worm-eaten; (Yalk. ib. 148 וּמַרְקֶבֶת, *Hif.*).

רָקֵב ch. same; *Ithpe.* אִירְתְּקִיב *to become* רָקָב (v. preced. *Hif.*). Naz. 51ᵃ, sq.

רָקָב m. (b. h.; preced.) *rottenness,* esp. *raḳab, a mass of earth from a grave containing parts of a decayed human body,* which causes uncleanness if of a certain quantity (תְּרוּמָה). Naz. VII, 2 מלא תרווד ר׳ a spoonful of *raḳab.* Tosef. Ohol. II, 2 מלא תרווד ר׳ שאמרו וכ׳ the spoonful of *raḳab* of which they speak (as making unclean) means as much as is grabbed with the fingers from their roots and upwards. Ib. 3 ואיזהו מת שיש לו ר׳ what corpse is it to which the law of *raḳab* applies?; Naz. 51ᵃ; Y. ib. VII, 56ᵇ bot.; a. fr.

רָקְבָּא, רִי׳ m. (preced.) *rot, rust.* Targ. Is. XL, 20.—Nidd. 36ᵇ דלא שליט ביה ר׳ a brazen mortar over which rust has no power.

רַקָּבָא m. (preced.) *wood-worm.* Targ. Hos. V, 12.—V. רִיקְבָּא I.

רַקְבוּבִית f. (preced.) *decay, decayed matter.* Y. Peah VII, 20ᵇ top, v. גָּרַם. Y. Sabb. IV, beg. 6ᵈ אם רַבַּת רַקְבוּבִיתָן if the decay in them (from moths) is far advanced. Yoma 38ᵇ (ref. to Prov. X, 7); רַקְבוּבִית תעלה בשמותן וכ׳ rottenness enters their names, none name their children after them.

רַקְבוּבִיתָא, רַקְבוּבִיתָא ch. 1) same. Targ. Job XIII, 28.—2) *earth-worm.* Ib. XXVII, 18 (h. text עש).

רַקְבּוּן m. (b. h.; preced. wds.) *decayed matter.*—*Pl.* רַקְבּוּנוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (ed. Zuck. רַקְבִּיבִיּוֹת, Var. רַקְבּוּנִית), v. נִיצוֹלֶת.

רַקְבִּיבוּת, v. רַקְבּוּבִית.—*Pl.* רַקְבִּיבִיּוֹת, v. preced.

רָקַד (b. h.), *Pi.* רִקֵּד 1) *to dance.* Bets. V, 2 ולא מְרַקְּדִין nor dare you dance (on the Sabbath and Holy Days). Keth. 16ᵇ רְקָדוּ לִפְנֵיהָ (or רָקְדוּ) if there is evidence that they danced before her (at the wedding procession, which proves that she married a virgin). Ib. bot. כיצד מְרַקְּדִין לִפְנֵי הַכַּלָּה what do we sing in her praise when dancing before a bride? Num. R. s. 20¹¹ כ׳ וכ׳ בשעה . . . חשטן מְרַקֵּד לוֹ when a man plans a sin, Satan dances to him (cheering him), until he has done it; a. fr.—V. רִיקּוּד.—2) *to sift,* v. infra.

Hif. הֵרְקִיד *to shake* (in the sieve), *to sift.* Y. Ber. IX, 13ᶜ top; Tosef. ib. VII (VI), 2. Y. Shebi. V, end, 36ᵃ לא . . . מְרַקְּדִין עִמּוֹ you must not winnow, or grind, or sift flour together with him. Sabb. VII, 2 (73ᵃ) הַמְרַקֵּד he who sifts flour (on the Sabbath); a. fr.

רְקַד ch., *Pa.* רַקֵּד same, *to dance.* Targ. II Sam. VI, 16.—Y. Ḥag. II, 77ᵇ שרון מטפחין וּמְרַקְּדִין (not ומרקדקין) they began to clap and dance. Koh. R. to III, 2 עד דאת . . . לית מְרַקֵּיד וכ׳ thou shalt not move from here, until thou dancest a little for us. Gen. R. s. 63; a. fr.

רַקָּדָא m. (preced.) *dancer.* Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) כל דזמר זמרא ... באדניה דר׳ (not זימרא) whatever the singer may sing, it enters not the ear of the dancer (ref. to Prov. XXV, 20).

רקדנין, Targ. II Kings XI, 13 דר׳ עמא (ed. Lag. דרדנין, Var. דרכנין, v. Lagarde Prophetae I, p. XXIV) read: דרהָטִין עמא those who hurried the people (to the assembly; h. text הרצין העם).

רקדק, Y. Ḥag. II, 77ᵇ מרקדקין, v. רָקַד.

רָקָה, v. רֵיק, a.

רָקוֹב, *pl.* רְקוֹבוֹת, v. רוּקְבָּא II.

רקוד, v. ריקוד.

רקודי, B. Mets. 84ᵃ; Sabb. 127ᵃ Ar., v. דְּקוּרָא.

רְקוּעַ, רְקוּם, רְקוּחַ v. sub רִיק׳.

רָקוּעַ m. (רָקַע) [*patched,*] 1) *spotted.* Targ. O. Gen. XXX, 32 (h. text טלוא).—*Pl.* רְקוּעִין, רְקוּעָיָא. Ib. 35; 39.—*Fem.* רְקוּעָתָא. B. Kam. 118ᵇ בר׳ in the case of the theft of a spotted sheep (the presence of which, if returned, must be noticed).—*Pl.* רְקוּעָתָא. Targ. O. l. c. 35.—2) (trnsf., v. B. Kam. l. c.) *well-known, distinguished.* M. Kat. 28ᵃ מאן חשיב..מאן ר׳ Ar. (ed. רַקִּיעַ) who is esteemed, who is regarded, who is distinguished (before the angel of death)?

רָקַח (b. h.) *to pound* spices; *to spice, perfume.*—Part. רוֹקֵחַ *druggist, apothecary.* Gen. R. s. 10, v. סַם. Koh. R. to X, 1, v. עָבַע; a. e.

Pi. רִקַּח same. Gen. R. l. c. Y. Bets. I, 60ᵈ חייב משם מְרַקֵּחַ (not מרקיה, מרקה) is guilty because it comes under the category of doing apothecary's work.

רָקַח m. (b. h.; preced.) *apothecary's preparation.* Cant. R. to VIII, 2, v. פָּטָם.

רַקִּיעַ, v. רְקוּעַ.

רָקִיעַ m. (b. h.; רָקַע) *expanse, sky,* esp. *Raḳi'a,* name

of one of the seven heavens. Pes. 94ª, sq. Gen. R. s. 4. Ib. s. 38.—Hag. 12ᵇ; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִים. Ib.

רָקִיעַ, רָקִיעָא I ch. same. Targ. Gen. I, 6, sq.; a. fr.—Ber. 58ᵇ the Curtain (ירִיעוֹן) is rolled up, ומתחזי נהורא דר׳ and the light of the Rakiʿa is seen. Ib.ª, v. מַלְכוּתָא. Pes. 94ª סומכא דר׳ the thickness (depth) of the sky; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 6.

רָקִיעָא II m. (רָקַע, v. רְקוֹעַ) *patch, rag.*—*Pt.* constr. רְקִיעֵי. Targ. Ez. XIII, 18 ר׳ חשוך (ed. Lag. רְקָעֵי) dark rags (h. text כִּסְתוֹת). Ib. 20 ר׳ חשוככן ed. Lag. (ed. Wil. חשׁוּכִין, corr. acc.).

רָקִיק m. (b. h.; רקק *to beat, flatten*, comp. רָקַע) *wafer.* B. Bath. 19ᵇ, opp. עבה thick cake; a. e.—*Pl.* רְקִיקִין, רְקִיקִים. Men. VI, 3 (74ᵇ) חד׳ משיחה (Bab. ed. וד׳ טעונים) wafers as sacrifices must be ointed. Ib. 75ª; a. fr.

רְקִיקָה f. (רָקַק) *spitting.* Tosef. Ber. VII (VI), 19 ור׳ מקל וחומר and spitting (on the Temple mount is forbidden) a fortiori; ib. בזיון ... ר׳ spitting, which is an act of contempt; Y. ib. IX, 14ᶜ. Yeb. 105ª ר׳ the spitting by the *y'bamah* (Deut. XXV, 9). Snh. 101ª, v. רָקַק; a. fr.

רְקִיתָא f. (cmp. b. h. רַקָּה) *temple.* Targ. Y. Deut. XVIII, 3 לוחיריא דר׳ (Ar. דדק׳, incorr.) the upper jaws.

רַקִּיתָא f. (cmp. preced.) [*the shining,*] *chameleon*, v. זַקִּיתָא.

רָקַם (b. h.) *to variegate, embroider.* Yoma 72ᵇ רוֹקְמִין, v. חָשַׁב. Ib. רוֹקֵם מעשה וכ׳ the embroiderer's is needle work, therefore it has only one face; a. e.

Pi. רִיקֵּם same, trnsf. (v. Ps. CXXXIX, 15) *to form the limbs of an embryo, shape.* Lev. R. s. 29, beg.; Pesik. R. s. 46 שלישית ביום צבר ... רִיקְּמוֹ at three hours of the day he gathered his (Adam's) dust, at four he kneaded him, at five he shaped him; Midr. Till. to Ps. XCII ... ששית רקמו חמשית at five he made him a shapeless body, at six he articulated him. Y. Bets. I, 60ª בצים שריקמו גוזלים שלא העלו עליהן וכ׳ (not העליהן) eggs which developed chicks without a formation of wings. Ḥull. 64ª אם רִיקְּמָה וניקבה if the egg had developed a distinct embryo, and was perforated; a. e.—Part. pass. מְרוּקָּם; f. מְרוּקֶּמֶת. Esth. R. to III, 1 עשה לו צלם מר׳ וכ׳ he (Haman) made himself an image embroidered on his garment over his breast. Nidd. III, 3 (24ᵇ) ואם הירה מר׳ and if the fœtus was articulated. Y. ib. 50ᵈ top, v. רָשׁוֹן. Tosef. ib. IV, 12. Ḥull. IX, 6 (126ᵇ) ביצת חשרץ המר׳ the egg of a creeping thing (serpent &c.) in a developed state; a. e.

רֶקֶם I m. (preced.) *embroidery.*—*Pl.* רְקָמִים, constr. רִקְמֵי, רִקְמֵי. Ab. Zar. 24ᵇ (in an apostrophe to the Ark of the Covenant) המחושקת בר׳ זהב who art lovely in gold-embroidered garments (gold-plated); Gen. R. s. 54; Yalk. Sam. 103; Midr. Sam. ch. XII כרומי (corr. acc.).

רֶקֶם II (b. h.) pr. n. pl. *Rekem*, in Benjamin. Targ. Josh. XVIII, 27.

רָקָם I (or רֶקֶם) pr. n. pl. *R'ḳam* (or *Reḳem*); 1) also ר׳ דחגרא *Sela* (Petra) in Edom (v. Hildesh. Beitr. p. 52 sq.) Targ. Gen. XIV, 7 (Y. ed. Vien. רִיקָם; h. text קדש). Ib. XX, 1; a. e.—Gitt. I, 1 המביא מן חר׳ ומן החגר if a messenger brings a letter of divorce from the district of R. or of Ḥagar. Nidd. VIII, 3; a. e.—Sifré Deut. 51 ר׳ תחגרא (read: דחגרא); Yalk. ib. 874 רגם דח׳; Tosef. Shebi. IV, 11 ed. Zuck. (Var. ורכה דדוגרא, corr. acc.).—2) רָקָם גֵּיאָה *R'ḳam Geah* = Kadesh Barnea. Targ. Num. XXXIV, 4. Targ. Josh. XV, 3; a. e.—Sifré l. c.; Yalk. l. c. (not גאוה); Tosef. l. c. (Var. נאה, corr. acc.); Y. Shebi. V, 36ᶜ ר׳ דגועה.

רָקָם II m. = h. רֶקֶם I, *embroidered garment.* Targ. Ez. XXVII, 16 (h. text רקמה).

רָקְמָא, רִי׳ m. (preced.) *checker, spot.*—*Pl.* רִי׳, רָקְמֵי. Sabb. 107ᵇ (ref. to Jer. XIII, 23) מאי ... דקאי ר׳ ר׳ וכ׳ what does *ḥăbharbarothav* mean? shall I say, it means checkered? Then it ought not to read *ḥăb.*, but *gavvanav* (its colors).—V. רִקְמָתָא.

רִקְמָה f. (b. h.) = רֶקֶם I, *embroidered garment.* Lam. R. to I, 1, a. e., v. אַפִּיקְרִילְטָא.

רִקְמָתָא f. *pl.* רִקְמָתָא (preced. wds.) *checkers, spots.* Targ. Jer. XIII, 23, v. רָקְמָא.

רקן, v. רִיקוֹן, רוֹקֶן.

רָקַע (b. h.) [*to beat,*] *to stretch, spread.*

Hif. הִרְקִיעַ 1) same. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 5 משמיתחתי ... והִרְקַעְתִּי הארץ וכ׳ since I stretched the heaven and spread the land (over the water), have they ever moved from their position?—2) (in enigmatic speech, denom. of רָקִיעַ) *to make to look blue.* Erub. 53ᵇ הַרְקִיעוּ Ms. M. (ed. אַרְקִיעוּ), v. זָהַב; [Rashi: *spread* the glowing coals].—[Tosef. B. Bath. XI, 9 שהרקיע ed. Zuck., read: שהִרְקִיב.]

רַקַּע ch., *Af.* אַרְקַע same. Targ. Job XXXVII, 18 תַּרְקַע (ed. Wil. תְּהַדֵּי).

Pa. רַקַּע *to patch.*—Part. pass. מְרַקַּע. Targ. Josh. IX, 5 ed. Wil. מְרַקְּעָן (Ar. מְרַקְּעִין; ed. Lag. מרקיעין, corr. acc.; some ed. מְרוּקָּעִין Hebraism; h. text מטלאות).—V. מַרְקוֹעַ II.

רָקַק, רוֹק (b. h.) *to spit.* B. Kam. VIII, 6 ר׳ יהגיע בי רוקו if a person spat (at his neighbor), and his spittle touched him. Snh. 101ª ... על חרקיקה בה וברוֹקֵק that is when he spits at it (while reciting a Bible verse as a charm for a wound), for the name of God must not be pronounced in connection with spitting. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. ... כרוקק וכ׳ הרוקק he that spits in the synogogue is considered as if spitting at the pupil of his eye (euphem. for God). Yeb. 105ª שרָקְקָה דם who (in spitting before the *yabam*) spat blood; Y. ib. XII, end, 13ª רָקָה (or רָקָא, fr. רוֹק). Ḥag. 5ª (ref. to Koh. XII, 14) זה חרָק בפני חבירו וכ׳ this refers to one who spits in his neighbor's presence and becomes disgusting (v. מָאַס). Tosef. B. Kam. IX, 31, v. טוּשׁ h.; a. fr.

Pi. רִקֵּק same. Yalk. Is. 339 (ref. to Ps. IV, 3) עד מתי

מְרַקְּקִין בו וכ׳ ... how long will you put to shame the honor of the (ruined) Temple, spitting in it, committing nuisance in it &c.?

Nif. נָרוֹק (cmp. רָקַק) *to be miry.* Mikv. VII, 1 חטיט הנ׳ soft, miry clay (in the bath reservoir); Zeb. 22ª Ms. M. (ed. הנדוק); Succ. 19ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

רִיק, רוֹק, רָקַק ch. same. Targ. O. Lev. XV, 8 דְּרוֹק (Y. ירִיק). Targ. Deut. XXV, 9.—Part. רָקֵק; pl. רָקְקִין. Targ. II Esth. III, 8.—Koh. R. to VII, 9 כל הר׳ לעיל וכ׳ if a person spits upward, it will fall in his face (an angry person hurts himself). Y. Yeb. XII, end, 13ª top ורַקְּתָה קדמנא וכ׳ she spat before us &c., v. רוּקָּא; Bab. ib. 39ᵇ וירקת אכלה תומא if she ate garlic and had to spit. Ib. 106ª ורַקְּתָה בגויה וכ׳ spit into it (my eye) &c.; a. e.

רָקָק m. (preced. wds.) *diluvium, pool, shallow.* Sabb. XI, 4 אם היה רָקָק מים וכ׳ if there is a pool (on the shore), and the public road crosses it; וכמה הוא ר׳ מים, and how deep must it be to be called a pool? Erub. 43ª במהלכת בר׳ when the ship moves in diluvial water. Hull. 27ᵇ מן הר׳ נבראו birds were created out of alluvial mud; Erub. 28ª. M. Kat. 25ᵇ דגי ר׳ לְוִיָּתָן, v. לְוִיָּתָן; a. e.

רָקָקָא ch. same.—*Pl.* constr. רָקְקֵי. Targ. Y. Gen. I, 20.

רקקח, Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. דְּקָקָה.

רַקְרַק *rakrak,* imitation of a bird's shriek. Hull. 63ª Ar., v. שְׂרַק I.

רַקַּת (b. h.) pr. n. pl. *Rakkath,* a fortified town of Naftali. Meg. 6ª ר׳ זו צפורי ... ברקתא וכ׳ R. is Sepphoris, and its name was Rakkath, because it lies high like the banks of a river. Ib. ר׳ זו טבריא R. is Tiberias. Ib. ר׳ לאו טבריא היא וכ׳ ... איכא is there any one that can say, R. is not Tiberias? when one dies here (in Babylonia), do they not eulogize him there in (Tiberias): גרול הוא בששך ושם לו בר׳ he was great in Sheshakh (Babylonia), and had a name in Rakkath? Ib. יושבי ר׳ צאי וכ׳ citizens of R., go forth and receive the dead of the valley (Babylonia); a. e.

רַקָּא f. (cmp. רָקָק) *alluvial ground, bank.* Meg. 6ª v. preced. B. Mets. 108ª האי מאן דאחזיק בר׳ דנהרא וכ׳ he who takes possession of the alluvial ground of a river (or canal) is considered an impudent man, but cannot be removed. Succ. 26ª חוו גנו אר׳ דסורא they used to sleep on a bank of Sura. Bets. 32ᵇ ר׳ דפרת the clayey alluvium of the Euphrates; a. e.—[B. Bath. 26ª top רקחא, v. דְּקָקָא.]

רָר, v. רִיר.

רָרַב, *Ithpa.* אִתְרָרַב, v. רִבְרֵב.

רָרַם, *Part. Pa.* מְרָרַם, v. רוּם ch.

רָשׁ m. (b. h.; נָרַשׁ) [*dispossessed,* cmp. הֵל,] *poor.* Lev. R. s. 34 רש מן הנכסים the poor man is called *râsh,* because he is dispossessed of property. Ib. (ref. to Prov. XXIX, 13) זהו רש בחורה this means one bare of learning. Ib. (ref. to ib. XXII, 2) אמר אותו רש לאותו עשיר that poor (ignorant) man says to the rich man, teach me &c. Deut. R. s. 9 ועכשיו הוא מסית כרש וכ׳ ... אתמול yesterday he (Moses) spoke like a rich man (ref. to Ex. XXXII, 12; Num. XIV, 19), but now he speaks like a poor man (begging, ref. to Deut. III, 23); a. e.—*Pl.* רָשִׁים, רָשִׁין. Lev. R. s. 31 (ref. to Cant. VII, 6 תלת) הר׳ שבכם וכ׳ the poorest (in mind) among you are as precious to me as Elijah &c.; Cant. R. l. c. Meg. 11ª (play on אחשורוש, Esth. I, 1) שהכל נעשו רשין בימיו Ms. M. (ed. רָאשִׁין) all became poor in his days (with ref. to Esth. X, 1). Koh. R. to V, 7, v. עָשַׁו; a. fr.

רַשָּׁא, v. הֵרַשָּׁא.

רָשֵׁא, v. רָשֵׁי.

רַשָּׁאָה, v. next w.

רַשַּׁאי m. (רָשָׁה) 1) *having power, empowered, entitled to, permitted.* Sabb. 104ª אין הנביא ר׳ וכ׳, v. חָלַשׁ. Peah VII, 5 בשלו הוא ר׳ ואינו ר׳ וכ׳ he has power of disposal over that which belongs to him, but not over that which belongs to the poor. Arakh. VIII, 4 אין אדם ר׳ להחרים וכ׳ no man has a right to vow &c., v. חָרַם; a. fr.—*Pl.* רַשָּׁאִים, רַשָּׁאִין. Ab. IV, 8 אל תאמר קבלו דיעתי שהן ר׳ וכ׳ say not (to your fellow judges) accept my opinion, for theirs is the power (as a majority), not thine. B. Bath. 8ᵇ; a. fr.—*Fem.* רַשָּׁאָה. Tosef. Yeb. VIII, 4 האשה ר׳ שתינשא וכ׳ a woman is permitted to marry even a eunuch. Ib. האשה רשאי (corr. acc.).—2) (v. רְשֵׁי) *owing, bound to.* Arakh. VIII, 7 עולה שאינו ר׳ ... אומדים we estimate how much a man would pay for it to offer it as a burnt-offering which he is not bound to offer.

רַשַּׁאי, רַשַּׁיי ch. same. Targ. Ruth IV, 4 (ed. Vien. רָשָׁאי).—Esth. R. to I, 4 ליה אנא ריכל ... בנפשי אנא רשיי ולא ר׳ over what concerns myself I have a right (of disposal as I please), but over that which is commanded by my Creator (charity) I have no power or authority.—*Pl.* רַשָּׁאִין. Targ. Y. Ex. XXIII, 19 (ed. Vien. רָשָׁי); a. fr.

רַשַּׁאי pr. n. m. *Rishshai.* Ḥull. 80ª Ar. (Ms. H. רִישַׁאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90; ed. דושאי).

רָשַׁאנָא m. (v. רַשַּׁאי) *ruler, officer.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. רֵאשָׁנָא, fr. רֵאשָׁא; Var. רשא; Levita רַשָּׁאנָא, Bxt. רֵישָׁנָא; h. text קָצִין).

רִישְׁ, רְשַׁבָּא m. (רשב, cmp. רשׁ, v. נִשְׁבִּים) *trap;* trnsf. (sub. בעל) *fowler;* also surname of a family, *Rishba.* Sabb. 130ª; Ḥull. 116ª יוסף ר׳ Joseph the fowler.—Sabb. 146ᵇ; Taan. 10ª Taboth Rishba (the fowler, Rashi; oth. opin. = ריש בר אבא Ms. M. מר בר רושבא; Ms. H. מירדושְׁבָנָא; Ms. R. מדרישכא; Alf. מדרישבא; Ms. Alf. מדרישבא) Mar Zutra of the house of R.

רִישְׁ, רְשָׁבִּין m. pl. h. (preced.) *traps.* B. Kam. VII, 7 (79ᵇ), quot. in Rashi to Ḥull. 116ª (Mish. ed. נישבים; Bab. ed. נישובין, v. נִשְׁבִּים).

רָשָׁה, v. רשׁי.

רָשׁוּ, רָשׁוּ, v. רְשׁוּתָא.

רָשׁוּם, v. רוֹשֵׁם.

רְשׁוּמָא, רְשׁוּם, v. sub יְרִישׁ.

רָשׁוֹן m. (רשׁ) *rashon*, a species of *locusts* (= b. h. סָלְעָם). Ḥull. 65ª; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Yalk. Lev. 537. Ḥull. 65ᵇ חרגול זה ר׳ *hargol* (Lev. XI, 22) means *rashon*. Ib. 66ª. Y. Nidd. III, 50ᵈ top איזהו ... כל שתחלת בריייתו דומה לר׳ what is the articulated embryo of which they speak? One that in its early stage resembles the shape of a *rashon*; Tosef. ib. IV, 10 ברושם (Var. בראשו, corr. acc.); Bab. ib. 25ª כר׳ Ar. (ed. מראשו, corr. acc.); Lev. R. s. 14 צורת ... דומה לר׳ how is the embryo formed? At first it resembles &c.; Yalk. ib. 547.

רָשׁוֹנָא ch. same. Targ. O. Lev. XI, 22 ed. Berl. (Ms. I רַשׁוּ; ed. Vien. a. oth. רְשׁ; Y. ed. Vien. רְשׁוּ). Targ. Ps. CV, 34 (ed. Wil. רְ; h. text ילק).

רָשׁוֹשׁ m. (רָשַׁשׁ) *wheat-stamper, groats-maker.*—*Pl.* רָשׁוֹשׁוֹת, constr. רָשׁוֹשֵׁי. M. Kat. II, 5 (13ᵇ, v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Ib. 13ᵇ צִיפּוּרֵי ר׳; v. דָּשׁוֹשׁ.

רְשׁוּשִׁין, v. רְשָׁשִׁין.

רָשׁוּת I f. (denom. of רָשׁ) *poverty*. Midr. Till. to Ps. XXIV יש רש ואין שמו לפי רָשׁוּתוֹ (ed. Bub. ענייותו) many a man is poor, but his reputation is not in harmony with his poverty (it being that he is wealthy). Yalk. Gen. 147 (ref. to Koh. IV, 14) נולדה רָשׁוּתוֹ ... במלכותו וכ׳ with Joseph's elevation to governorship Potiphar's poverty was born; Gen. R. s. 89 רְשָׁתוֹ; Yalk. Koh. 971 רשתו.

רָשׁוּת II, f. (רָשָׁה) 1) *power, authority, control.* Ned. X, 2, v. רוֹקֵן. Gen. R. s. 67 ששה ... ברְשׁוּתוֹ שלשה אינן ברשותו six things (organs) serve man, three of which are under his control, and three are not; העין ... ורשותו וכ׳ the eye, the ear, and the nose are not under his control &c. Bets. V, 2 משום ר׳ as an exercise of authority (judging, betrothal &c.; differ. interpret. in comment.); a. fr.—Esp. *secular government*, (mostly) *the Roman government in Palestine, Roman officials, Roman party.* Ab. I, 10, v. יָדַע. Ib. II, 3, v. זָהִיר. Sabb. 11ª, v. חָלָל III. Ab. Zar. 17ª (ref. to Prov. XXX, 15) קול שתי בנות ... ומאי נינהו מינות והר׳ Ms. M. the voice of two daughters that cry from Gehenna, and say in this world, 'bring, bring'; and who are they? Heresy and Government. Makhsh. II, 5 אם יש בה ר׳ if it is the residence of Roman officials (for whom the baths are always kept in readiness). Yoma 86ᵇ והר׳ מקברת וכ׳ and high office buries its occupant (causes premature death). Erub. 41ᵇ חולי מעיין והר׳ ... שלשה אין רואין three persons shall not see Gehenna (expiate their sins in this world): those who suffer from extreme poverty, from bowel diseases, and from governmental exactions (Rashi: from *creditors*). Y. Snh. VI, 23ᵈ sq. של מטן ר׳ the earthly government; של מעלן ר׳ the divine government; a. fr.—*Pl.* רְשׁוּיוֹת. Ḥag. 15ª שתי ר׳ הן ... שמא are there, God forbid! two powers (governing the universe)? Gen. R. s. 1 (ref. to ברא, Gen. I, 1) שתי ר׳ וכ׳ ... אין כל none can say, two powers created the world (the verb ברא being in the singular) &c. Ber. 33ᵇ דמירחזי כשתי ר׳ (saying מודים twice) has the appearance of a belief in a duality; a. e.—2) (trad. pronunc. רָשׁוּת) *dominion, domain, territory.* B. Kam. I, 2 ר׳ המיוחדת למזיק a territory exclusively belonging to the owner of the animal that did the damage; ר׳ הניזק ויחמזיק a space belonging to both owners. Ib. 13ᵇ (in Chald. dict.) תורך ברְשׁוּתי מאי בעי what had thy ox to do in my ground. Ib. 81ª; Taan. 6ᵇ שבילי הר׳ the paths (short cuts) through private property. B. Mets. 5ᵇ משבירין אותו שביעה שאינו ברשותו we make him swear that it is not in his possession; a. v. fr.—ר׳ היחיד (abbrev. רה״י) *private ground*; ר׳ הרבים (abbrev. רה״ר, רה״ב) *public road.* Sabb. 6ª; a. v. fr.—Ib. 9ª הרי זו ר׳ לעצמה this forms a territory for itself (with regard to Sabbath movements). Ib. VII, 2 המוציא מר׳ לר׳ he who carries things (on the Sabbath) from one territory to another; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 6ª ארבע ר׳ לשבת וכ׳ there are four classes of territories with regard to Sabbath laws &c.; Tosef. ib. I, 1. Ib. 6; Sabb. l. c. אסקופה ... שתי ר׳ the threshold stands for two territories; when the door is open, it is classified with the interior &c. Ib. 9ª כל ... מוצא שתי ר׳ וכ׳ wherever you find two territories belonging to the same class; a. fr.—Y. Kidd. III, 64ᶜ top; Y. Ned. VIII, 40ᵈ bot. (ref. to R. Jose's opinions Kidd. III, 9, a. Ned. VIII, 2) תמן הוא אמר עד שיצאו כל הרשויות הגדולות עד שיצאו כל הר׳ הקטנות וכ׳ there, he says, the terms, 'the oldest', 'the youngest', tend to exclude all the older daughters, and all the younger daughters respectively (so that only the oldest of the daughters of his first wife, and respectively the youngest of the daughters of his second wife are meant), and here he says so (that the widest scope is adopted)?—3) *permission, option; optional act.* Ber. 28ª ונתנה להם ר׳ וכ׳ and permission to enter was given to the students. Ab. III, 15, v. צָפָה. Ḥull. 141ª לדבר חר׳, v. מְצִיאָה. Ib. 106ª, v. מְצִיאָה. Ber. 27ᵇ, v. חוֹבָה. M. Kat. III, 3 אגרות של ר׳, v. שְׁאֵילָה; a. fr.—נטילת ר׳ *taking leave of absence, parting,* at which a religious remark was customary. Lev. R. s. 17 עבירי להו ר׳ made these verses the text for leave-taking (cmp. אַפְשְׁרָתָא). Y. Ber. II, 5ᶜ bot. הוה נ׳ ר׳ דרדיה ... החיא מילתא that remark ... was his leave-taking.—[4) (cmp. רַשַׁאי 2) *debt, loan, creditor's claim.* Erub. 41ᵇ, v. supra.]

רְשׁוּתָא, רָשׁוּ, רְ׳ ch. same, 1) *power, control, authority.* Targ. Y. Lev. XXVI, 6. Targ. II Deut. XXI, 14. Targ. Ex. XXI, 8; a. e.—Y. Gitt. IV, 50ᶜ bot. יהב רשו וכ׳ authorized the scribe to write &c.; a. e.—2) *permission, license; leave.* Targ. Esth. VIII, 16. Targ. Y. Deut. XXII, 15. Ib. XV, 2; a. fr.—Cant. R. to VII, 9 ליתְ את יהיב לי ר׳ וכ׳ would you not give me permission to go up and kiss that image on its mouth? Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מה הוה מיזל ליה דלא מיסב ר׳ why did he go away without taking leave? Snh. 5ª נקיטנא ר׳ I hold a license to teach. Ib. לשקול ר׳ let him take out (a teacher and judge's) license from the office of the Resh Galutha. Ib. מאי ר׳ how was the license worded?; a. fr.—3) *domain, territory.* Targ.

Y. Ex. XVI, 29.—4) *debt, loan, claim;* מרי ר׳ *creditor;* also *debtor.* Targ. Jer. XV, 10 לא רשן בי רשו some ed. Targ. O. Deut. XV, 2; a. e.—Gitt. 86ᵃ ורשו אינש לית עלוהי Ar. (ed. רשום, v. Tosaf. a. l.) and no man's loan rests on him (he is not hypothecated). Snh. 29ᵇ, v. קַב. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ ר׳ גבן the alms we receive are a loan with us (for which we are responsible); Y. Shek. V, 49ᵇ top דשתן (corr. acc.). B. Bath. 92ᵇ מרי רְשׁוּתֵיהּ the debtor, v. רְשׁוּתָא; a. e.—*Pl.* רַשָׁוָתָא. B. Kam. 46ᵇ מרי.

רָשָׁה, *to have power.*—V. רַשַׁאי.

Hif. הִרְשָׁה *to authorize, permit.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. במַרְשׁוֹת זו את זו בשהִרְשׁת וכ׳ when they gave each other power of attorney, when the third wife authorized the second to go to law with the first. Ḥag. 14ᵇ רבי הַרְשִׁינִי לימר וכ׳ my teacher, wilt thou permit me to say something &c.?; Y. ib. II, 77ᵃ bot.; a. e.

Hof. הוּרְשָׁה *to be authorized, permitted.* Ḥag. 13ᵃ (fr. Ben Sira) במה שהוּרְשִׁיתָ התבונן וכ׳ speculate on that which has been given under thy control, and have nothing to do with secret things; Y. ib. II, 77ᶜ top; Gen. R. s. 8. Ib. s. 68 מהיכן ה׳ from where did he take leave (to go away). Ib. s. 39 עדיין לא ה׳ he had not yet had the permission to go away; a. e.

רְשָׁא, רְשֵׁי ch. same, 1) *to have power, be permitted, dare.* Targ. Ps. CVI, 2.—2) with ב, *to claim power over, to claim a debt; to lend.* Targ. O. Deut. XV, 2 דתִרְשֵׁי ed. Berl. (ed. Vien. דתֵרֵי *Af.*). Ib. XXIV, 10 תִּרְשֵׁי ed. Berl. (ed. Vien. תֵּרֵי); a. e.—Part. רָשֵׁי; *pl.* רָשְׁאִין, רָשְׁאָן. Ib. 11. Targ. Jer. XV, 10; a. e.—Ned. 51ᵃ חישד דרָשֵׁינָא בך the wheat which thou owest me. Ib. חישד דרשינא קא נסיבנא that wheat on which I have a claim I take (I have no claim).

Af. אַרְשֵׁי 1) *to empower, permit.* Part. pass. מְרַשֵּׁי; *pl.* מְרַשַּׁן. Targ. Y. Ex. XIX, 13 (O. ed. Berl. מָרְשָׁן *Pa.*; oth. ed. מְרָשָׁן). Targ. Y. Deut. XVI, 8; a. e.—2) *to give leave, to dismiss.* Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. XXV, 10.—3) with ב, *to claim.* Targ. O. Deut. XV, 2, a. e., v. supra. Targ. I Kings VIII, 31 ורַשֵּׁי ביה מומי ed. Ven. I (oth. ed. וירַשֵּׁי *Pe.*) and shall claim an oath (ask that he make oath; h. text נָשָׂא!).

Pa. רַשֵּׁי *to permit.* Part. pass. *pl.* מְרַשָּׁן, מְרָשָׁן, v. supra.

רָשָׁיָא, רָ, m. (preced.) *money-lender, pressing creditor.* Targ. Ex. XXII, 24. Targ. II Kings IV, 1.

רַשַׁ׳, רַשׁ׳, v. רֵישׁ II.

רשין, v. רשן.

רָשָׁע, רַשְׁעָה, רַשְׁעָא, רָשׁ׳, m. = h. רָשָׁע. Targ. Ps. XXXVII, 10. Targ. Prov. XI, 6; a. fr.—Macc. 14ᵃ ר׳ בר ר׳ a wicked man (committing incest), son of a wicked man. Koh. R. to I, 8 ההוא ר׳ that wicked (heretic). Snh. 52ᵃ; a. fr.—[Targ. Ps. XXXVI, 5; Targ. Prov. VIII, 7 some ed., v. רְשָׁעָא.]—*Pl.* רַשְׁעִין, רַשְׁעַיָּא, רַשְׁעַי, רָשׁ׳. Targ. Ps. I, 1. Targ. Prov. XI, 10; a. fr.—Pes. 68ᵃ (quot. Targ. Is. V, 17) מדמחרגם רב יוסף ונכסיהון דר׳ וכ׳ as Rab Joseph translates it, 'the righteous shall inherit the estates of the wicked'. Bets. 25ᵇ, v. חֲצוּבָא II. B. Mets. 83ᵇ a. fr.—*Fem.* רַשְׁעִיָּא, רַשַׁיְיָא. Targ. Lam. IV, 21 ed. Lag. (changed by censors in oth. eds.). Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (ed. Vien. רָשׁ׳).

רְשִׁישִׁים, v. רָשַׁשׁ.

רָשַׁל *to be lax, hang down, flap.*

Pi. רִשֵּׁל *to weaken, break the force of.* Gen. R. s. 24; Lev. R. s. 15; Yalk. Kings 219 the Lord מְרַשֵּׁל בהרים breaks it (the force of the wind) through the mountains (v. חָשַׁל). Num. R. s. 9, beg. מְרַשֵּׁל וכ׳ הנואף... the adulterer, if one may say so, weakens the power of Deity; a. e.—*Part. pass.* מְרוּשָּׁל; *pl.* מְרוּשָּׁלִין *hanging down, trailing.* Tosef. Men. I, 8 הרי מר׳ ומסולקין וכ׳ if the priest's garments are trailing and tucked up (by the girdle), or threadbare &c.; Zeb. 18ᵃ הרי מר׳ מסולקין וכ׳ if they are too long, or too short, or &c. Ib.ᵇ מר׳ כשרין מסולקין וכ׳ if they are too long, they are fit for service, if too short, they are unfit; a. e.

Hithpa. הִתְרַשֵּׁל, *Nithpa.* נִתְרַשֵּׁל *to be relaxed, weakened.* Num. R. l. c. נתרשלו ידיו . . . כיון ששמע when the artist heard (that the king whose picture he was going to paint was dead), his hands sank down (he was undecided). Koh. R. to VII, 1 נתגעשו ונתרשלו וכ׳ the Israelites were too excited (busy with their own affairs) and too indifferent to attend to Joshua's burial, v. עָשַׂשׁ. Tanḥ. Sh'laḥ 2 אף נתרשלו . . . even Moses and Aaron felt themselves powerless; Num. R. s. 16² נתר׳ את ידם. Tanḥ. l. c. . . . אתם אין אלא נִתְרַשְּׁלֶתֶם you do not find your hands (you are helpless) and give it up in despair; (Num. l. c. כשלתם); a. fr.

רְשֵׁל ch. same, *to flap, be lax, weak.* Targ. Is. XXXV, 3 דרָשְׁלָן ed. Lag. (ed. Wil. דְּרַשְׁלָן, some ed. דרשלין, corr. acc.; h. text רִפּוֹת).

Pa. רַשֵּׁל *to loosen, weaken.* Targ. Josh. X, 6 (h. text תרפ). Targ. Jer. XXXVIII, 4.—Part. pass. מְרַשֵּׁל; f. מְרַשְּׁלָא; *pl.* מְרַשְּׁלָן; מְרַשְׁלִין. Targ. II Sam. XVII, 2. Targ. Is. l. c., v. supra.

Ithpa. אִתְרַשֵּׁל *to be lax, weakened.* Targ. II Sam. IV, 1. Targ. II Chr. XXIX, 11 (h. text תִּשָּׁלוּ); a. fr.—B. Bath. 21ᵇ bot אתי לאִתְרַשׁוּגֵי רבי the teacher may become discouraged (by competition).

רָשַׁם (late b. h.) *to mark, draw.* Y. Gitt. II, 44ᵇ רוֹשְׁמִין לפניהן בדיו וכ׳ one may draw (the signatures of illiterate witnesses) for them with ink, and they write them over with red paint (contrad. to קָרִיץ). Ib.; Y. Sabb. XII, 13ᵈ הרושם . . . כתבנית וכ׳ if one draws on a skin figures like writing. Sabb. XII, 4 ובכל דבר שהוא רוֹשֵׁם and with any material which marks; Gitt. II, 3 (19ᵃ), v. קַיְמָא. Ḥull. X, 3 צריך שירְשׁוֹם he must mark the animal. Tanḥ. Tsav 5 האדם . . . רושם עליו מיתה וכ׳ when a man sins, the Lord makes the mark of death upon him; if he repents, the writ is cancelled. Sabb. 55ᵃ (ref. to Ez. IX, 4) לך ורְשׁוֹם על וכ׳ go and mark the foreheads of the righteous with a sign of ink . . ., and the foreheads of the wicked with blood; a. fr.—Part. pass. רָשׁוּם; f. רְשׁוּמָה; *pl.* רְשׁוּמִין, רְשׁוּמִים. Y. Succ. IV, 54ᶜ top עד שלא . . . היתה ר׳ ברקיע וכ׳ so long as the Israelites were not redeemed from Egypt, it (the sapphire brick) was placed as a mark in heaven &c.; Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8. Gen. R. s. 81 (ref. to Dan. X, 21)

אם ר' למה אמת...למה ר' if marked (for future action), why real writing (decree), and if real writing why marked? (Answ.) ר' עד שלא נגזרה וכ' marked, before the divine decree was signed; Cant. R. to I, 9; a. e.—Esp. דורשי רשומות *those who interpret the Law metaphorically.* B. Kam. 82ª; Snh. 104ᵇ; Ber. 24ª Ms. M. (ed. חמורות, v. Rashi a. l.).

Pi. רִשֵּׁם same.—Part. pass. מְרוּשָּׁם. Num. R. s. 9⁵ וילדה בן מ' למה וכ' and she gave birth to a young that was marked; why? Because its mother was burnt (cauterized).

Nif. נִרְשַׁם *to be marked, engraven.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 41 חמכות היו נִרְשָׁמוֹת בגופן the plagues were engraven on their bodies (by ref. to Ps. l. c. 43).

רְשַׁם I ch. same, *to mark; to record.* Targ. Y. Gen. IV, 15. Targ. Ez. IX, 4. Targ. Is. X, 1 (h. text חקק).

Pa. רַשֵּׁם 1) same. Targ. Jud. V, 14 (h. text מחקק').—2) *to make incisions.* Targ. Y. Lev. XXI, 5 (h. text קרח).

**Ithpe.* אִתְרַשְּׁמוּ *to be wrinkled.* Targ. Ez. XXVII, 35 (h. text רעמו; prob. to be read: אִתְרְעִימוּ, v. רְעַם I.).

רְשַׁם II m. (preced.) *incision, wound.* Targ. Y. Ex. XXI, 25 Ar. (Ms. Ar. רושם; ed. הלכשיש; h. text חַבּוּרָה). Targ. Y. Lev. XIX, 28, v. רוּשְׁמָא.

רְשַׁם, v. רוּשָׁם.

רִשְׁמָא, v. רִישׁוּמָא.

רשן, רשן, Targ. Y. I Ex. XXXIV, 26 יאירשין, read as ib. XXIII, 19 ואירבשיל and I will cause to ripen prematurely (v. Tanḥ. R'eh 17).

רשנא, Snh. 94ᵇ, v. דְּשָׁנָא.

רָשַׁע (b. h.; cmp. רָשָׁה) [*to be powerful,*] *to do violence, be wicked.* Yalk. Koh. 976 (ref. to Koh. VII, 17) אלא אם רָשַׁעְתָּ אל תִּרְשַׁע הרבה (omitted in Sabb. 31ᵇ) but it means, if thou hast once done wrong, do not therefore do more wrong.

Hif. הִרְשִׁיעַ 1) *to declare in the wrong, to condemn.* Snh. 10ª אלא מעתה וחצדיקו שנים והַרְשִׁיעוּ שנים וכ' if this be so (that you can derive from ושפטום, Deut. XXV, 1, that there must be two judges and one in addition to make a majority vote possible) then 'and they shall justify' (ib.) indicates two, 'and they shall condemn' (ib.) means two, hence you would require seven judges for a court!—2) *to charge with wrong-doing, accuse.* Ib. עדים שהרשיעו את הצדיק וכ' if (false) witnesses accused an innocent person, and other witnesses came and justified him. B. Kam. 64ᵇ (ref. to Ex. XXII, 8) ולא המַרְשִׁיעַ עצמו "he whom the judges shall condemn shall pay double", but not he who accuses himself. Ib. (ref. to Ex. ib. 3) פרט למרשיע וכ' to the exemption of him who &c.; a. fr.—3) *to do wrong.* Tanḥ. D'barim 3; Yalk. Deut. 805 (play on רשעתם, Jud. III, 8) הם הרשיעו עלינו שתי רשעיות they (the Aramæans) did us two wrongs.

רָשַׁע I ch. same. Targ. Deut. XVIII, 23 (some ed. דגר). *Af.*).—Sabb. 31ᵇ (ref. to Koh. VII, 17) הרבה הוא דלא לִירַשֵּׁע הא מעט לירשע man should not sin much, but little he may?; Yalk. Koh. 976.

Af. אַרְשַׁע same. Targ. Deut. I, 43. Targ. Y. Ex. XVIII, 11. Targ. Ps. LXXVIII, 57; a. fr.

Ithpa. אִתְרַשַּׁע *to talk wickedly.* Targ. Is. XXVIII, 22 (h. text תתלוצצו).

רְשַׁע II m., v. רִשְׁעָא.

רָשָׁע m. (b. h.; preced. wds.) *wicked man, wrongful claimant.* Snh. 27ª (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תשת ר' עד allow not a wicked man to be witness. Ib. 9ᵇ ר' הוא והתורה אמרה וכ' he is a (self-confessed) wicked man, and the Law says, allow not &c. Ib. אין אדם משים עצמו ר' none can incriminate himself (his testimony against himself has no legal effect). Ib. 27ª ר' דחמס בעינן (to be disqualified in court) he must be a wicked man connected with violence (but you cannot disqualify a sinner against ceremonial laws). Gen. R. s. 20 נחש זה ר' בעל חשובות that serpent is a wicked creature rich in arguments. Bekh. 8ª ולאותו ר' לא וכ' and to that wicked creature (the serpent) I find no parallel in nature (as to duration of pregnancy). Ab. V, 19 בלעם הר' Balaam the wicked; a. v. fr.—*Pl.* רְשָׁעִים. Ib. 1 להפרע מן הר' וכ' in order to punish the wicked who ruin the world &c. Ib. I, 8 יהיו . . . וכשיהיו בעיניך כר' when disputants stand before thee (the judge), look upon both parties as wrongful claimants, opp. זכאין. Ib. IV, 15 אין . . . משלות הר' וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are prosperous or why the righteous suffer. Snh. 110ᵇ קטני בני רְשָׁעֵי ישראל young children of wicked Israelites; Tosef. ib. XIII, 1 רשעי ארץ (corr. acc.). Ib. 2 (ref. to Ps. IX, 18) אלו ר' ישראל this refers to Israelitish sinners. Hor. 10ᵇ (ref. to Koh. VIII, 14) כמעשה הר' של עוה"ב like that which happens to the wicked in the world to come. Snh. 93ª רְשָׁעֵיהֶם של ישראל the wicked (idolaters) of the Israelitish people; a. v. fr.—*Fem.* רְשָׁעָה. Ber. 61ᵇ מלכות הר' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government. Ex. R. s. 35 אדום הר' (sub. מלכות); a. fr.

רִשְׁע m. (b. h.; preced.) *wickedness, guilt.* Snh. 47ª נהרג מתוך רִשְׁעוֹ one who is put to death for his wickedness; מת מתוך רשעו who dies (a natural death) for his wickedness; a. e.

רְשַׁע, רִי, רְשָׁעָא ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 22. Targ. Ps. XVIII, 22. Ib. XXXVI, 4. Ib. 5 (some ed. רשיעא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. רשיעא, corr. acc.); a. fr.

רִשְׁעָה f. (b. h.) same, *wickedness, guilt, indictable offense.* Snh. 21ª איש חכם לר' 'a wise man' (II Sam. XIII, 3) wise for wickedness. Koh. R. to III, 18 כל העובר . . . מדת רִשְׁעָתוֹ וכ' when one commits a sin shortly before his death, it is as if the measure of his wickedness wanted only this sin, and he completed it; a. fr.—*Pl.* (fr. רִשְׁעוּת) רִשְׁעִיּוֹת. Keth. 37ª, a. fr. (ref. to Deut. XXV, 2) משום רשעה אחת...שתי ר' thou must punish him for one wrong, but not for two, i. e. not condemn him to corporal punishment and pecuniary restitution for the same act.

Y. Ter. VII, beg. 44c; Y. Keth. III, 27b top במי שיש בו שתי ר' וכ' the text (Deut. l. c.) speaks of one against whom there are two indictments (one criminal and one pecuniary). Snh. 105a (ref. to רשעים, Jud. III, 8) דעבד שתי ר' וכ' he did Israel two wrongs; Tanḥ. D'barim 3, v. עָשַׁק; a. fr.—[Snh. 112a דרשעיות, read: דרַשְׁעָנִיּוֹת.]

רְשָׁעוֹת, *pl.* רִשְׁעִיּוֹת, v. preced.

רְשָׁעוֹתָא ch. same. Targ. Y. Gen. III, 13.

רַשְׁעָנִית f. (preced. wds.) *guilty woman, idolatress.*—*Pl.* רַשְׁעָנִיּוֹת. Snh. 112a Rashi a. Ms. K. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2; ed. רשעיות, corr. acc.), opp. צדקניות.

רֶשֶׁף m. (b. h.; רשׁף *to blow, glow*; cmp. פֶּחָם, a. פַּחֲמָם) 1) *glow, flame, spark.* Ber. 5a (ref. to Job V, 7) אין ר' אלא מזיקין *reshef* means demons (of the hot season, v. קֻטֶּבּ); ib. אין ר' אלא יסורין *reshef* means (burning) pains; Yalk. Job 898.—*Pl.* רְשָׁפִים. Midr. Till. to Ps. II וכמה ר' וברקים וכמה ר' וכ' and how many flames, lightnings, and torches have I!; a. e.—2) *bird.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 12 (ref. to Ps. LXXVIII, 48) אלו העופות ר' *r'shafim* means birds of prey (by ref. to Job l. c.); Midr. Till. to Ps. l. c.

רְשָׁפָא, רִי׳ ch. same, 1) *spark, lightning.*—*Pl.* רְשָׁפִין, רִי׳. Targ. Ps. LXXVIII, 48.—2) *pl.* רְשָׁפֵי, רִי׳ name of certain *demons* (v. preced.). Pes. 111b דבי אינגרי ר' the name of the demons dwelling on roofs is *rishpé*; (Ar. דבי נגרי ר' of the demons dwelling in smithies).

רְשָׁק, רִי׳, רַשְׁקָא m. *spikenard.* Targ. Cant. IV, 14.—כורכמא ר' *garden crocus*, v. כּוּרְכְּמָא. Sabb. 110a. B. Bath. 16b (expl. דַּהֲפוּךְ, Job XLII, 14) ככ' דר' וכ' as garden crocus is the best of its kind (of eye-paint); Yalk. Job end כי כוחלא כ' ר' וכ' as the eye-paint *kurk'ma rishka*, as it is written (Jer. IV, 30) &c.—*Pl.* רְשָׁקִין, רִי׳. Targ. Cant. IV, 13 (ed. Vien. ר').

רָשַׁשׁ (b. h.), *Pol.* רוֹשֵׁשׁ *to stamp, crush.*

Hithpol. הִתְרוֹשֵׁשׁ *to be stamped upon, be crushed.* Midr. Prov. ch. XXII רש שהוא מִתְרוֹשֵׁשׁ the poor man is called *râsh*, because he is crushed (cmp. דְּכֵהּ).

רששות, v. רֶשֶׁת II.

רְשָׁשִׁין m. pl. (preced. art.) *clods* of fresh-broken ground, which need crushing. Nidd. 8b virgin ground is כל שמעלה ר' וכ' Ar. (ed. רְשׁוּשִׁין) which turns up clods (when it is broken) &c.; Tosef. Ohol. XVI, 5 Var. כל שאין בו רְשִׁישִׁים (corr. acc.), v. תִּירוּחַ.

רֶשׁ I f. *poverty*, v. רָשׁוּת I.

רֶשֶׁת II f. (b. h.; רָשַׁשׁ, Ges. Thes.) *net.*—*Pl.* רְשָׁתוֹת. Kel. XXIII, 5 (Mish. ed. Altona 1853 רששות, corr. acc.).

רַת, v. חַרָּת, a. חֵרָת.

רָתָה, v. רתי.

רַתּוּבְתָא, v. רַיְתוּבְתָא.

רַתּוּחָא, v. רִיתּוּחָא.

רַתּוֹי* (or רַתְוֵי) m. (רָתָה) *relief, mercy, pity.* Hag. II, 1 (11b) ר' לו שלא בא לעולם (Ms. M., a. Var. in Ar. רָאוּי) it would have been a mercy to him not to have been born; (Y. ed. ר' לו כאילו לא בא לעולם a pity for him! he is as though he had not been born; Mish. ed. ראוי לו כאילו לא וכ' he is looked upon as though &c.).

רַתּוּת, v. רִיתּוּת.

רָתַח (b. h.; cmp. רתג) *to bubble, boil, be hot.*—Part. רוֹתֵחַ; f. רוֹתַחַת; *pl.* רוֹתְחִין, רוֹתְחוֹת; רוֹתַחַת. [Tradit. pronunc. רוּתָּחַ adj.] Y. Sot. IX, 24a חלב ר' milk fresh from the goat. Y. Pes. VII, beg. 34a והרי חוא ר' ומרתיח but is not the iron spit hot and does it not impart heat (to the lamb on it)? Bab. ib. 76a סולת ר' heated flour. Ib. 94b כל העולם כולו ר' וכ' (in the summer) the whole world is hot, and the springs are cold; כל ... מעיינות ר' (in the winter) the whole world is cold, and the springs are hot; a. fr.—Esp. רוֹתְחִין *hot water.* Snh. 108b; R. Hash. 12a, v. קִלְקֵל. Y. Ber. II, 5b bot., v. בָּרָה. Deut. R. s. 3 כשתראה אותי נותן ר' וכ' when thou seest me put hot water (to the wine), put thou cold water in &c., i. e. when I am angry, appease thou me &c.; a. fr.

Hif. הִרְתִּיחַ 1) *to cause bubbling, foaming.* B. Mets. 61b ובמשורה שלא הֵרְתִּיחַ 'and in liquid measure' (Lev. XIX, 35) one is warned that one must not make the liquid foam; B. Bath. 89b; Tosef. ib. V, 5 ולא להקפיצה ... לא להרתיח אין ... (Var. להחרתיע) the storekeeper is not permitted to make the liquid bubble in the measure, or to make it bound.—2) *to heat.* Tosef. Yoma I, 20 עששיות ... חזו מַרְתִּיחִין וכ' they heated &c.; (Yoma 34b מחמין); v. עָשְׁשִׁית. Y. B. Bath II, beg. 13b הסלעים מרתיחין the rocks give out heat; Y. Sabb. IV, 6b bot. Cant. R. to II, 17 עד שאַרְתִּיחַ היום until I shall make the day hot (for Israel's enemies); a. fr.—3) *to grow hot.* Tosef. Pes. V, 8 אינו מַרְתִּיחַ does not get hot, v. שָׁהַם I. Gen. R. s. 67 התחילו ... מרתיחים (not מרתיחים) the walls of the house began to be hot; Yalk. ib. 115. Esth. R. to I, 1 (playon אַרְחַחְשְׁוֵרוֹשׁ) שהיה מִרְתִּיחַ וחשׁ he used to be hot (angry), and weaken (relent) again. Cant. R. to IV, 5 two families אחת מיקרת ואחת מַרְתַּחַת one of which was cold-blooded, and the other hot-blooded; a. e.

Pi. רִתַּח *to heat, boil.* [Yalk. Gen. 27 רתח, v. רִי׳ עליו]—Part. pass. מְרוּתָּחִין, *pl.* מְרוּתָּחִין. Lev. R. s. 14 מיצרה של אשה מרוחצת the inner parts of woman are hot &c. Sabb. III, 5; Pes. 40b; a. e.

רַתַּח ch. same, *to boil, be hot.*—Part. pass. רְתִיחַ; *pl.* רְתִיחִין. Targ. Y. I Gen. L, 1 חמרין רתי׳ (some ed. רְתָחִין). Targ. Job XXIV, 24 Ms.—Y. Pes. III, 30a top דלא יְרַתְּחוּן that they may not get hot and ferment. Ber. 62b ויחמצן; a. e.—קְדָרָא, v. עד רַתְּחָא וכ׳ רְתָחִין *hot water.* Ex. R. s. 45 מזגין ר' (not רתחים), v. מָזַג; Midr. Till. to Ps. XXV, 4.—Trnsf. *to be excited, wroth.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Targ. Y. Deut. XIX, 6. Targ. Koh. VII, 9; a. fr.—Ber. 7a רגע ר' for a moment the Lord is wroth. Ib. 29b לא תִּרְתַּח ולא תחטי be not excited, and thou shalt not sin. Zeb. 30b bot. אם כן מִרְתַּח ר' if so, he might get angry; a. e.

Af. אַרְתַּח, *Pa.* רַתַּח *to boil; to heat, excite, arouse the*

anger of. Targ. Job XLI, 23 מְרַתָּח (some ed. מְרַתָּח *Pa.*). Targ. Koh. l. c. מסרב ומַרְתָּח (ed. Vien. וּמָרָךְ, corr. acc.; some ed. וּמְרַתָּח).—[Targ. Job IV, 10 מרתיחין, v. רְתָח.]—Pes. 76ᵃ רוטב מַרְתָּח לירה וכ׳ (or מְרַתָּח) the juice (dripping) heats the clay (of the oven) &c. Taan. 4ᵃ דקא מְרַתְחָא ... ההוא לירה (or מְרַתָּחָא) if a student gets angry, it is the (zeal for) the Law that excites him; a. e.—Part. pass. *Pa.* מְרַתָּח; f. מְרַתְּחָא. Targ. Y. I Lev. VI, 14 מְרַתְּחָא (Hebraism; h. text מרבכת).—Gitt. 57ᵇ מר׳ ... אשכחיה וסליק he found the blood of Zechariah bubbling and coming up; (Snh. 96ᵇ דרותח קא רתח).

רְתָחָא, *pl.* רְתָחִין, v. preced.

רְתָחָא, רִי׳ m. (preced.) 1) *heat; anger, excitement.* Targ. Ps. XIX, 7. Ib. XXXVII, 8. Ib. LXXVIII, 38 Ms. (ed. חמת); a. fr.—Ber. 7ᵃ ומי איכא ר׳ וכ׳ is there anger before the Lord, i. e. is the Lord ever angry? Snh. 105ᵃ (ref. to Ez. XX, 33) כל כי האי ר׳ לירתח וכ׳ let the Merciful have all that anger, if he only redeem us; R. Hash. 32ᵇ; a. e.—*Pl.* רְתָחָתָא, רִי׳. Targ. Ps. LXXVI, 11 (ed. Wil. *sing.*; h. text חמות).—2) (cmp. קְצָפָה) *pestilence.* B. Kam. 60ᵇ בעידן ר׳חורי וכ׳ closed the windows at the time of an epidemic.—3) *foam,* v. רוּתָחָא.

רַתָּחָן m. (preced.) *hot-tempered, irascible.*—*Pl.* רַתָּחָנִין. Pes. 113ᵇ, v. רַחָמָן.

רַתְחָנָא ch. same. Kidd. 8ᵇ סברא איבדקיה ... אי ר׳ וכ׳ she thought, I will test that man whether he is or is not hot-tempered. Pes. 110ᵃ מלכא ר׳ מאי וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a rash king does what he pleases (ʿEn Yaʿăk מלכא רשותא בירידת).

רַתְחָתָה f. (preced. wds.) *boiling pot*; מעשה ר׳ a cooked dish. Ned. VI, 2 (49ᵃ) הנודר ממעשה קדירה אינו אסור אלא ממ׳ ר׳ (Rashi רַתְחָתָא) if a person vows abstinence from 'what is made in a pot', he is forbidden only boiled dishes; Y. ib. 39ᶜ bot. רוחחנה (corr. acc.).

רָתַת, רתי (cmp. רַתַּת) [*to tremble,*] *to be lax, lenient* (cmp. רָפָה).

Pi. רִיתָּה *to be indulgent, compassionate, lenient.* Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח היום, Gen. III, 8) ר׳ עליו כל שהיום וכ׳ the Lord was lenient to him, for the farther the day sinks, the cooler it grows, opp. חקשה; Yalk. ib. 27 ריחה (corr. acc.). Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I אלא שר׳ המקום על וכ׳ Rabad, a. Ar. (ed. שריחם) but the Lord had pity on Aaron.—V. רִתּוּי.

רִתּוֹן m. (preced.) *indulgence, clemency.* Tosef. Neg. VI, 7 אין המקום דן ... אלא ברר׳ the Lord punishes man with clemency (offering him an opportunity to repent and be relieved).

רְתִיחָא, v. רְתַח, a. רוּתָחָא.—[Targ. Ps. II, 11 ed. Wil., v. רְתִיתָא.]

רְתִיחָה f. (רְתַח) *effervescence, scum, foam.* T'bul Yom I, 1 ראשונה ... רְתִיחַת the first scum that comes up in boiling groats of beans. Ib. ר׳ יין חדש the scum of new wine. Ib. 2 ר׳ יין ישן the scum of old wine.

רְתִיכָא, v. רְתִיכָא.

רְתִימִין, v. רְתָמָא.

רְתִיעַ, v. רְתַע.

רְתִית, v. רְתַת.

רְתִיתָא c. (preced.) *trembling.* Targ. Hos. XIII, 11. Targ. Ps. II, 11 (ed. Wil. רתיחא, corr. acc.); a. fr.

רְתַךְ *Pi.* רִיתֵּךְ *to join, weld, rivet.* Ab. Zar. 52ᵃ ר׳ כלי לע״ז if one welds a (broken) vessel for idolatrous purposes, contrad. to עשה. Sabb. 16ᵇ וריתכן וכ׳ ... שברתן she broke them (the silver vessels) and gave them to a silversmith, who welded and made them into new vessels. Ib. 52ᵇ; a. e.

רַתָּךְ m. (v. preced.) *chain; band* (of men). Targ. Is. XXI, 7; 9 ר׳ אנש (h. text רכב איש, רכב).

רְתִיכָא, רְתִיכָא, רְתָכָא c. (preced.) *chariot with horses.* Targ. Gen. XLI, 43 ר׳ חנייתא (Var. תניינא masc.). Targ. O. ib. XLVI, 29 רְתִיכְתֵּיהּ ed. Berl. (oth. ed. רְתִכּוּתֵיהּ *pl.*; Y. אַרְתִּירֵיהּ); a. fr.—*Pl.* רְתִכִּין, רְתַכְיָא, רְתִיכִי. Targ. Ex. XIV, 7. Ib. 28; a. fr.

רוֹתֶם, רְתָם m. (b. h.) a species of *broom,* growing in deserts. Gen. R. s. 98, end מעשה בר׳ אחד וכ׳ it is told of a broom which men made fire with, and it burnt twelve months; Midr. Till. to Ps. CXX; a. e.—*Pl.* רְתָמִים. Ib. לכך נמשל לה״ר כגחלי ר׳ therefore is the evil tongue compared to the embers of broom fire; Gen. R. l. c. גחלי ר׳ אע״פ שהוא כבה וכ׳ a fire of broom coal, although it is extinguished on the surface, continues to burn within. Ib. s. 53 (ref. to חשידהם, Gen. XXI, 15) שכן דרך הר׳ וכ׳ for the *rothem* shrubs usually grow in the desert; a. e.

רוּ׳, רִי׳, רְתָמָא ch. same. Targ. I Kings XIX, 4.—Sabb. 54ᵇ קיסמא דר׳ a chip of broom.—*Pl.* רְתָמֵי, רְתָמִין, רִי׳, רוּ׳. Targ. Job XXX, 4 עקרין ריחמין ed. Lag. (read: עקרין דר׳ or עקרי ר׳; oth. ed. רְתִימִין; sec. vers. עיקרי ריתמיא (ed. Wil. רוי׳; h. text שיחים).

רָתַע (cmp. רָתַת) *to tremble, shake.*

Nif. נִרְתַּע *to be startled*; נ׳ לאחוריו *to be startled and move backward, to start back.* Par. III, 3. Y. R. Hash II, beg. 57ᵈ ונִרְתַּעְתִּי לאחוריי I started back (was astonished); (Tosef. ib. I, 15 נבעתתי ונפלתי); Bab. ib. 22ᵇ ונרתעתי ונפלתי (Ms. M. 2 והתרעתי; read: והִרְתַּעְתִּי *Hif.*); a. fr.

Hif. הִרְתִּיעַ 1) same. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. וה׳ מלפניו כמַרְתִּיעַ וכ׳ and he shrank back from it, as one shrinks from a serpent. Num. R. s. 12³ וה׳ לאחוריו ... שלשה three things did Moses hear by which he was startled (puzzled); a. e.—2) (cmp. רָתַח) *to be excited*; (of a serpent) *to hiss.* Gen. R. s. 10 ראה נחש מַרְתִּיעַ ובא saw a serpent coming on in excitement; Lev. R. s. 22. Y. Ber. V, 9ᵃ bot. אבל היה מרתיע ובא כנגדו but if the serpent comes against him in

excitement, opp. בְּרִיחַ; a. e.—3) *to frightен away.* Sabb. 55[b] (play on פַּחוֹ, Gen. XLIX, 4) וְעוֹעַתָּהּ תֵּירְתַּעְתָּהּ פְּרִיחָה וכ' thou didst scare her, thou didst frighten her away, and sin flew from thee.

רְתֵּיעַ, רְתַּע ch. same, 1) *to tremble, be startled.* Targ. Lam. I, 8 וְרָתְתַת (Ar. וּרְתַעַת). Targ. Y. I Ex. XX, 15. Targ. Cant. II, 5.—2) *to be excited.* Targ. Y. II Deut. XIX, 6 (Y. I ורתת; h. text ירחם).

Af. אַרְתֵּיעַ *to cause to shrink back, withdraw.* Targ. Lam. II, 3. Ib. I, 13 אַרְתִּיעַנִי קְדַל קְדָם וכ' ed. Lag. (in oth. ed. קדם omitted) he made me turn my back in fear before &c.; (Ar. רַתְּעַנִי, *Pa.*).—*Part. pass.* מְרַתַּע *excited, trembling.* Erub. 67[a] מְרַתְּעָן שִׁפְוּוחֵיהּ מִמַּתְנִיתָא וכ' his lips trembled (in astonishment) at the erudition of &c.; (Ar. מרתע ממתנ' he trembled &c.). Ib. מרתע כּוּלֵיהּ גּוּפֵיהּ מִפִּילְפּוּלָא וכ' his whole body shook (in wonder) at the ingenious argument of &c.; (Ar. s. v. רת: מרתת).

Pa. רַתַּע same, v. supra.

Ithpa. אִירְתַּע *to bubble, boil.* Targ. II Esth. I, 2 (3) וחמא דְּמִירְתַּע בְּאַרְעָא . . . and Nebuchadnezzar saw his (Zechariah's) blood bubbling in the ground (Gitt. 57[b] מרתח).

רָתַת (cmp. רָתַךְ, a. b. h. רָתַם) *to join.* Denom. מְרַתְּתָא (cmp. אַכְלָבָא, פְּלוּבָּא).

Pi. רִתֵּת (denom. of מִרְתֵּת) *to store.* Tosef. B. Mets. VIII, 30 לא יְרַתֵּת עַל גַּבּוֹ יַיִן מִפְּנֵי שֶׁטּוֹעֵן וכ' ed. Zuck. he must not store wine over it, because he overloads the walls; (oth. ed. לא יִרְתֵּת מִפְּנֵי שֶׁמְּכַתְּשִׁין וכ' he must not turn the dwelling into a store house, because they (the stored things) weaken &c.

רָתַק (b. h.; cmp. רָתַךְ) *to join*; (denom. מִרְתֵּק, v. מַרְתּוֹקָא; *knuckles, fist*, whence:) רָתַק (cmp. סָטַר) *to strike with the knuckles.* Tosef. Zab. IV, 1 רוֹתְקוֹ ed. Zuck. (ed. התקו, corr. acc.) if he knuckles him, contrad. to תָּקַע.

Hif. הִרְתִּיק 1) *to knock.* Y. Ber. I, 2[d] bot. בא וה' על פתחו וכ' (not והרחיק) came and knocked at the king's door. Ex. R. s. 33 (ref. to Cant. V, 2) אני ישנה . . . והקב"ה מַרְתִּיק עָלָיו (not עלי) 'I (Israel) was asleep' after making the golden calf, but 'my heart awoke', when the Lord knocked at it, . . . 'open unto me &c.' Ib. s. 27 . . . כשנגלה שלא ד' עליה when the Lord revealed himself at Mount Sinai, there was not a nation at whose doors he did not knock, but they declined &c. Pesik. Aḥăré, p. 176[a] שאם יַרְתִּיק וכ' Ar. (ed. יְרַתֵּק *Pi.*) if he knocks, they will open for him (if he studies, he will enter into the interior of learning), if for Talmud &c.; Lev. R. s. 21 ירתק; a. e.—2) (with אחר) *to shake the fist at, to rebel.* Gen. R. s. 45 כל מי שהִ' אחר מדת הדין וכ' whosoever rebelled against divine justice, did not come out unscathed from under its hands.

Pi. רִתֵּק *to knock*, v. supra.

Nif. נִרְתַּק *to be joined, welded.* Cant. R. to IV, 4 (expl. מתאימות, ib.) כמין שתים נִרְתָּקוֹת . . . אלו שתי (not נרתיקות) this refers to the two cord-like chains of gold which came forth from the breast-plate, and which appeared like two welded together.

רִי, רְתָקָא m. (preced.) *chain-like fence, twisted hedge.* B. Mets. 107[b] top דקא מהדר ליה שורא ורי when he surrounds his field with a wall or a hedge (excluding it from sight).

רָתַת (cmp. רָתַע) *to tremble, shake.* Num. R. s. 12[11] עד שלא הוקם . . . היה העולם רוֹתֵת וכ' before the Tabernacle was erected, the world was unstable, opp. נתבסס, v. בָּסַס. Sot. 8[a] איכא בינייהו רוֹתֵת the practical difference between them exists in the event of her trembling (when it is not to be apprehended that she may become defiant in the presence of another woman); ורותתת מי משקין but even if she trembles, dare we permit two women to take the test simultaneously?

Pi. רִתֵּת same. Ḥull. 24[b] (expl. עד שיזקין) עד שֶׁיְּרַתֵּת until he trembles (from old age). Gen. R. s. 5, end כיון שנברא . . . מְרַתְּתִים when iron was created, the trees began to tremble; אמר להן למה אתם מרתתים וכ' said the iron to them, why do you tremble, allow no wood to be put into me, &c. Num. R. s. 20, beg. היה מְרַתֵּת על עצמו he began to tremble for his own safety. Ex. R. s. 29 הרר מרתת the mountain shook. Ib. נתנה מקום והיתה מְרַתֶּתֶת she made room (for the king) and trembled; a. e.

Hif. הִרְתִּיתִין same. Ib. וישראל מַרְתִּיתִין and the Israelites trembled. Ib. s. 27 . . . ועומד ומַרְתִּית וכ' והיה and the servant stood before the king trembling. Ib. [read:] למה אתה מרתית (some ed. מְרַתֵּת) why dost thou tremble?; a. e.

רְתִית, רָתֵת ch. same. Targ. Esth. V, 9 (h. text זע). Targ. Ps. XXXIII, 8. Ib. XCVI, 9 רְתוּחוּ ed. Lag. (ed. Wil. רְתָתוּ). Ib. LXXVII, 17 רָתִיתוּן ed. Lag. (ed. Wil. רְתָתוּן); a. fr.—B. Bath. 167[a] דִּרְתִיתָא יְדֵיהּ Rashb. whose hand trembled (ed. דְּרָתֵית יְדֵיהּ, Ms. R. דְּמִירַתָּא who trembled with his hand).

Pa. רַתֵּת *to shake, frighten.* Targ. Job IV, 10 מְרַתְּתִין כַּרְכֵּיא Ms. (ed. Lag. מְרִיתִיתִין, corr. acc., or מְרַתְּתִין כ') *Af.*; ed. Wil. a. oth. מרתיחין כרביא, כַּרְבֵּיא, corr. acc.) frighten cities with their robberies.

Af. אַרְתֵּית 1) *to tremble.* Targ. Y. I Num. XXI, 34.—2) *to frighten*, v. supra.

Ithpe. אִירְתַּת *to shake, be frightened, afraid.* Ḥull. 96[a] א' נפל וכ' he was frightened, and the knife fell out of his hand. Ib. לא תִּירְתַּת be not alarmed. Ab. Zar. 22[b] אינהו . . . מִירְתְּתֵי אנן . . . לא מִרְתְּתֵי they (the gentiles) who know one another's ways are afraid (lest they be watched); of us who know not their habits, they are not afraid. Ib. מִירְתְּתָא she is afraid. B. Bath. l. c., v. supra.

רֶתֶת m. (preced.; b. h. רֶתֶת) 1) *trembling, awe.* Ber. 22[a]. Lev. R. s. 11. Tanḥ. Lekh. 1; a. fr.—2) (from its trepidation; perh. to be read: רָתָת) *sweetbread, pancreas.* Ber. 44[b]; 57[b]; Ab. Zar. 29[a] ורתת Ar. s. v. רת (ed. Koh. וְרַהֲטִי; Ar. in explain. our w. uses רית), v. הָרָת.

שׁ

שׁ *Shin* (ש Sin), the twenty-first letter of the alphabet.—שׁ interchanges with ת, e. g. שׁוּב, ch. תּוּב; עָשַׂר ch. עְתַר; פָּשַׂר a. פָּתַר &c.—שׁ interchanges with ס and ז q. v.—שׁ a formative letter (for *Shafel*), e.g. שַׁחְרֵר, שַׁהֲרֵב &c.

שׁ' as numerical letter, *three hundred*, v. א'.

שֶׁ (b. h.) a prefix = אֲשֶׁר, *who, which, that, for* &c. Ber.I,1 משעה שהכהנים וכ' from the time that the priests &c. Ib. מעשה שבאו וכ' it happened that &c. Ib. כל מה שאמרו וכ' in all cases in which the scholars fixed midnight as a term &c. Ib. עד שיעלה וכ' until the morning dawn rises. Ib. 2 שכן דרך וכ' for such is the habit of kings &c. Ib. 4 אינו רשאי שלא לחתום וכ' he is not permitted to omit the closing benediction; ושלא לחתום וכ' and where the scholars have arranged not to use a closing benediction &c.; a. v. fr.

שָׁאַב (b. h.) *to draw water; to attract, absorb, imbibe.* Mikv. II, 6 שלא נתכוין לְשָׁאוֹב for he had no intention to draw water. Sabb. II, 4 בשביל שתהא שׁוֹאֶבֶת in order that it (the wick) be soaked. Gen. R. s. 14 בשעה... ושואבת וכ' while man is asleep, the soul rises and imbibes life for him from above. Ib. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) משם היו שׁוֹאֲבִים רוח וכ' from there (Zion) did they (the pilgrims) draw holy inspiration. Ib. s. 42 (play on שׁוֹאֵב, Gen. XIV, 2) שהיה שׁוֹאֵב ממון he absorbed (was greedy after) money; a. fr.—אבן שואבת, v. אֶבֶן.—בית השואבה, v. שׁוֹאֲבָה.—*Part. pass.* שָׁאוּב; f. שְׁאוּבָה; *pl.* שְׁאוּבִין, שְׁאוּבִים; שְׁאוּבוֹת.—מים ש' drawn water, contrad. to מים חיים well water. Tosef. Mikv. II, 9 אחד שאוב ואחד כשר one reservoir containing drawn water (and therefore unfit for immersion), and one that was fit. Mikv. VI, 3 מן הצד וה"ש' and the cavity containing drawn water was located sideways. Sabb. 15ª שלשה לוגין מים ש' וכ' three Logs of drawn water in a bath make it unfit for immersion. Mikv. VII, 6 חמים שבתוכן ש' the water therein is considered as drawn (is unfit); a. fr.

שָׁאֵב, שָׁאִיב ch. same.—Part. שָׁיֵיב, שָׁאֵב; f. שָׁאֲיָא, שָׁיְיבָא, שָׁאֲיבָתָא; *pl.* שָׁאִיבֵי, שָׁיְיבִי &c. Targ. I Chr. XX, 2 אבנא ש' = h. אבן שׁוֹאֶבֶת, v. אֶבֶן; Targ. II Chr. XXIII, 11 אבן טבא ושייבא (ed. Lag. only אבן טבא).—Ḥull. 93ᵇ שָׁאֲבֵי לִיה they (the glowing coals) draw (the blood out of the veins), opp. צְמָאוּ; Pes. 74ᵇ. Yoma 69ᵇ שאיב קלא אבדא משאב lead absorbs (deadens) the sound; Snh. 64ª דשָׁיְיבֵי ed. Sonc. (ed. דְשָׁיְיבֵיךְ; Ms. M. דשאיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 70); a. fr.

שָׁאַב pr. n. pl. *Shaab* (Saab), in Galilee (v. Jos. B. J. III, 7; 21). Lev. R. s. 20; a. fr.

שַׁאֲבָתָא, v. שְׁאַב.

שָׁאַג (b. h.; cmp. שגג) [*to be excited,*] *to roar, shout.* Ber. 3ª ושׁוֹאֵג כארי... על כל at the beginning of every watch the Lord sits and roars (in mourning) like a lion. Gen. R. s. 93 ושָׁאֲגוּ שניהם and both of them shouted; a. fr.

שָׁאָא, שָׁנָא m. (v. Löw Pfl., p. 64) *teak*, an Indian tree. R. Hash. 23ª (expl. תדהר, Is. XLI, 19); B. Bath. 80ᵇ (Ms. R. שגא). Sabb. 129ª (Ms. O. שגא); ib. 119ª דשגא Ar. (Ms. O. דשרגא, v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דשרנא), v. תַּכְתְּקָא.—*Pl.* שָׁאֵי, שָׁנֵי. Targ. Cant. III, 9; I, 17 (ed. Vien. שגי, not שני).

שָׁאוֹב m. (שָׁאַב) *trough.* Y. Ned. I, 36ᵈ bot., v. נִיאֵב.

שְׁאוּבָה, v. שְׁאֵיבָה.

שָׁאוּבְתָּא f. = h. שׁוֹאֲבָה, *ceremony of drawing water.* Targ. Y. Deut. XVI, 14.

שָׁאוּל (b. h.) pr. n. m. *Shaul, Saul,* 1) king of Israel. Meg. 14ª ש' ויהוא וכ' Saul and Jehu, who were anointed out of a flask. Yoma 22ᵇ; Yalk. Sam. 117, v. עָנָה II. Sot. 10ª ש' בצווארו Saul (bore a divine appearance) by reason of his neck (high stature); a. fr.—2) אַבָּא שָׁ' *Abba Shaul*, a Tannai (v. Fr. Darkhé, p. 176 sq.). Tosef. Ter. VII, 2. Tosef. Kil. IV, 10. Yeb. 3ª. Sabb. 133ᵇ; a. fr.—3) Gen. R. s. 94 ר' יוחנן בר ש' ed. Wil. (oth. ed. שְׁאוּלָה).

שְׁאוֹל c. (b. h.) *nether world, grave, depth.* Erub. 54ª (fr. Ben Sira) שאין בש' חענוג וכ' for there is no pleasure in the grave, and death knows no tarrying. Ib. ואם תאמר בש'... Ms. M. (ed. רגיד) מי יודה לך and if you will say, I will leave my children a settlement: who will thank thee for it in the grave? Y. Yeb. I, 3ª bot., v. הֵידֶיהָ. Yalk. Is. 261 ואם...שנפל עד ש' וכ' and when he (the Lord) sees a man fallen even to the grave, he raises him up (ref. to Ps. CXIII, 7 מקימי מעפר). Sot. 10ᵇ מתחתיו נבקע ש' the deep burst open under him (Absalom). Ab. IV, 22 ואל...שחש' בית מנוס לך let not thy passion reassure thee that the grave is a house of refuge (from responsibility) to thee; a. fr.

שְׁאוֹל ch. same. Targ. Is. XIV, 9; 11; 15. Targ. O. Deut. XXXII, 22; a. e.—V. שְׁיוֹל.

שְׁאוּלָה pr. n. m. (?) *Sheulah*, v. שָׁאוּל.

שָׁאוֹר m. (b. h. שָׂאַר; שׁאר *to swell, rise*) 1) *rise, swelling* Maasr. I, 2 תתמרים משיטילו ש' (Ar. סאור) dates are subject to tithes when they begin to swell (rise like dough), expl. Y. ib. 48ᵈ bot. משיתמלא החרץ, v. חֲרִיץ; Y. Dem. I, 21ᶜ bot.—2) *leaven.* Ḥall. II, 6 חם ושׁאוֹרָן וכ' if they (the quantities of flour) with the leaven put in and the bran... make up the five Kabs. Pes. 5ª השבחת ש' the removal of leaven (Ex. XXI, 15). Bets. 7ᵇ שאין ראוי וכ' ש' leaven, which is not fit to eat, opp. חמין; a. fr.—Trnsf. *passion, evil inclination, corruption.* Ber. 17ª, v. עִיסָּה. Gen. R.

s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלוב הוא הש' וכ' it is poor leaven which he that created it declares to be bad. Yalk. Ruth 601 תופס שְׁאוֹרוֹ ... אל תאמן trust no proselyte up to twenty-four generations, for he still retains his corruption, v. סִיאוּר.—V. שְׁאוֹר.

שְׁאֵם, v. שׁוּם.

שָׁאמִי, v. שָׁמִי.

שְׁאֵיב, v. שָׁאַב.

שְׁאִיבָה f. (שָׁאַב) *drawn water.* Y. Orl. II, 62ª משום ש' ניכרת (ed. Krot. once שאובה) (the bath is disqualified) on account of the drawn water which is distinguishable (by its color). B. Bath. 66ª מכלל דש' דאוריתא this would indicate that the disqualification of a bath through an addition of drawn water is Biblical law.

שָׁאֵיט, v. שׁוּט ch.

שָׁאֵיָא, v. שַׁיָּא.

שְׁאֵיל, v. שָׁאַל.

שְׁאֵילָא, v. שְׁאֵילְתָּא.

שְׁאֵילָה, v. שְׁאֵלָה.

שְׁאֵילָה f. (שָׁאַל) 1) (with שלום, or sub. שלום) *salutation, greeting.* Y. Ber. V, 9ª במלכי או"ה משיב שְׁאֵילַת שלום as regards gentile kings, you may answer the greeting (during prayer). Y. M. Kat. III, 82ª bot. אגרות של רשות זו ש' שלום "letters of a secular character" (ib. III, 3), that means, social correspondence. Macc. 23ᵇ (בשם) וש' שלום and using the name of the Lord in salutation. Shebu. 32ª, a. fr. כדי שאילת תלמיד לרב as much time as is required for the disciple to salute the teacher (שלום עליך רבי); כדי ש' הרב לתלמיד as is required for the teacher to salute the pupil (שלום עליך); a. fr.—2) *borrowing.* B. Mets. 95ᵇ עד שיהו בעלים משעת ש' עד וכ' (the borrower is responsible,) unless the owner is present from the moment of lending the animal to that of the accident. Ib. ש' בבעלים borrowing an object together with employing its owner for service. Ib. 98ª, sq. שאילה (interch. with שַׁאֲלָה or שְׁאָלָה), v. שְׁכִירוּת; a. fr.—V. שְׁאֵילָה.

שְׁאֵילְתָּא pr. n. m. *Sh'ilta.* Gitt. 39ᵇ (marg. correction שְׁילֵתָא).

שְׁאֵילְתָּא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׁאִיר, v. שְׁאָר.

שַׁאֵל (b. h.) 1) *to ask, beg; to inquire, question.* Yoma 75ª bot. בשר שְׁאָלוּהוּ שלא וכ' flesh for which they asked unreasonably was given them at an unreasonable time (in the evening) &c. Taan. 4ª, v. חוֹגֵן. Ber. V, 2 (33ª) ושׁוֹאֲלִין (את) הגשמים וכ' (Bab. ed. וְשָׁאֲלָה, v. Rabb. D. S. a. l.) and the prayer for rain is inserted in the Benedictions of Years (the ninth section of the Prayer of Benedictions, v. שָׂנָה). Taan. I, 1 אם אני לא אמרתי לְשָׁאוֹל אלא להזכיר I also did not say, 'to ask' for rain, but to mention rain. Ib. 2. Y. Ber. V, 9ᵇ bot. שׁוֹאֵל צרכיו, v. צוֹרֶךְ. B. Bath. IX, 1 וכ', v. פֶּתַח. Ab. IV, 18 ואל תְּשַׁאֵל לו בשעת נדרו and ask not thy neighbor (as to circumstances which may change the aspects of his vow) at the moment of his vow, v. infra *Nif.* Ib. V, 7 שואל כענין ומשיב וכ' he (the wise student) asks pertinent questions, and (when asked) replies in agreement with the adopted law. Bekh. 36ª עמד השואל וש' וכ' the questioner (at college) arose and asked &c. Ned. 20ª שָׁאֲלוּ את וכ' they asked Imma Shalom &c. Nidd. 68ᵇ בראשון לא שָׁאַלְתִּי ... שלא שאלתי as to the first day I did not ask, and I made a mistake in not asking. Gen. R. s. 68 מטרונה שָׁאֲלָה וכ' a Roman matron asked R. José &c.; a. v. fr.—Yoma 73ª כיצד שׁוֹאֲלִין חשואל פניו כלפי נִשְׁאָל how were the Urim and Tummim consulted? The inquirer had his face directed to him (the priest) who was consulted, and the latter directed himself to the Divine Presence (the Urim and Tummim). Ib. אין שׁוֹאלין שני וכ' you must not ask two questions at a time; a. fr.—ש' בשלום (or sub. בשלום) *to salute.* M. Kat. 21ᵇ חוא שואל בשלום אחרים ... אחרים אין שׁוֹאלין בשלומו וכ' he (the mourner during the first thirty days) may inquire after the peace of others, for they dwell in peace, but others must not inquire after his peace, for he does not dwell in peace. Ib. משיב ואינו שואל, v. שׁוּב; a. fr.—2) (cmp. דָּרַשׁ) *to discuss, lecture.* Tosef. Meg. IV(III), 5 שואלין הלכות וכ' the laws of Passover are expounded on Passover &c., v. עִנְיָן; Meg. 29ᵇ שואלין בהלכות וכ'; Y. Pes. I, 27ᵇ bot.; Bab. ib. 6ª שואלין בהלכות וכ' Ms. M. (ed. שׁוֹאלין ודורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note); Snh. 12ᵇ; a. fr.—3) (cmp. בָּעֵי I) *to beg to remark, to submit.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ מעתה ש' ר' חזקיה וכ' R. Ḥ. remarked, according to this &c. Ib. 46ᵇ. Y. Snh. IX, 27ª bot.; a. fr.—4) *to ask for a loan, to borrow.* Sabb. XXIII, 1 שואל אדם מחבירו וכ' a man may borrow of his neighbor vessels of wine or oil (on the Sabbath), but must not say חַלְוֵינִי (v. infra *Hif.*); a. fr.—Esp. *to borrow an object for use* (with ref. to Ex. XXII, 13 sq.). B. Mets. 103ª שואל אדם בטובי לעולם if a person borrows an object (saying, 'lend it to me) for its usefulness', it is a standing loan (he is permitted to take it whenever he desires to use it). Ib. VIII, 1 השואל את הפרה וש' בעליה עמה if a person borrows a cow for work, borrowing her owner with her (the owner lending his personal service). Ib. 95ᵇ שְׁאָלָהּ ואחר כך ש' וכ' if he borrowed the cow only, and after a while borrowed her owner; a. fr.—שׁוֹאֵל *the borrower* of an object. Ib.ª חייבא דש' the responsibility of the borrower. Ib. 96ᵇ top חוי או שוכר הוי ש' is he legally considered a borrower or a hirer? Ib. III, 2 וחש' ישלם וכ' and the borrower must indemnify the hirer; a. fr.—Sabb. 96ᵇ אורגי ... לשׁוֹאֲלֵיהֶן (Ar. לשוולהן, v. שָׁוַלְיָא) the curtain weavers were wont to throw the clue over to such as would borrow it from them.—Part. pass. שָׁאוּל; f. שְׁאוּלָה &c. Taan. 23ᵇ טלית ש' היתה וכ' it was a cloak that had been lent to me, I had borrowed it for such a purpose (for ordinary wear), but not for that purpose (to wear it when carrying a load). Ib. IV, 8 בכלי לבן שׁאוּלין וכ' ... שבהן on those days the maidens of Zion went out (to the vineyards) in white garments borrowed for the purpose, in order not to put to shame those who had none; a. fr.—

[Gen. R. s. 65 ולא שאולה ... לא שאול, v. next w.—Ib. s. 19 שאולת חומץ, read: שְׁאֻלָּה, a woman asking for some vinegar.]

Hif. הִשְׁאִיל 1) *to cause inquiry, to inquire.* Ber. 6b כל הרגיל ... חכב"ח מַשְׁאִיל בו if one who comes regularly to synagogue fails to come one day, the Lord holds inquiry about him. Yeb. 76b עד שאתה משאיל עליו ... שְׁאַל וכ' instead of inquiring about him whether or not he is fit for government, ask whether &c. Ib. (in Chald. dict.) אאבוה קא משאיל he (Saul) asked (Abner) to inquire who his (David's) father was. B. Bath. 123a ... וַהֲשָׁאֲלָה תיחה יושבת she sat at the cross-roads and made inquiries; a. e.—2) *to lend.* Sabb. 148a (ref. to Mish. ib. XIII, 1, v. supra) מאי שנא הַשְׁאִילֵנִי ומאי שנא הלויני what is the difference, whether you say *hashileni* (lend me) or *halveni* (loan me)? השאיליני לא אתי למיכתב וכ' when you say 'lend me', no document is expected to be written for it &c. Ned. IV, 6 חמודר ... לא יַשְׁאִילֶנּוּ ולא יִשְׁאַל ממנו he who by his neighbor's vow is forbidden any benefit at his hand, must neither lend him nor borrow from him &c. B. Mets. 116a דברים המשווין להַשְׁאִיל וכ' things which are frequently lent out or hired out; a. fr.—מַשְׁאִיל *the lender, owner of the lent object.* Ib. 96a; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 63a שאילו השאיל, v. שָׁחַל II.]

Nif. נִשְׁאַל 1) *to be asked, consulted.* Yoma 73a בגדים נ' בהן ... when the war chaplain is consulted, he wears the garments which the high priest wears when he officiates, v. supra. Ib. 85a נִשְׁאֲלָה שאלה וכ' the following question was asked in their presence; Kidd. 40b. Ned. 81a דבר זה נ' לחכמים וכ' this problem was placed before the scholars and the prophets, and they could not solve it &c.; a. fr.—2) נ' על *to allow one's self to be asked about the circumstances of a case, to appear before a scholar for a decision on a ritual case.* Y. Ter. VIII, 46a bot. שדעתי להיות נִשְׁאָל עליה a case (of T'rumah) which he had intended to have a scholar decide. Ib. חרינו מניחה על מנת שאֶשָּׁאֵל עליה I put it (the doubtful T'rumah) aside with the intention of having it decided &c. Toh. III, 6 שאין בו דעת להִשָּׁאֵל (a child) whose mind is not sufficiently developed to be questioned. Ib. V, 5 אם נִשְׁאֲלוּ זה וכ' if they come for a decision, each of them separately; a. fr.—Esp. נ' (על נדרו) *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a ולמי שֶׁאֶשָּׁאֵל עליו ... קונם if one vows, I will not be benefited by N. N., nor by any scholar to whom I may apply for absolution from this vow; נ' על הראשון וכ' he must first apply for absolution from the first part of the vow, and then from the second. Ib. נ' על נדרו ... נזרו he must first apply for absolution from his vow of abstinence, and then from his nazaritic vow. Ib. 69a נִשְׁאָלִין על החקם וכ' you may apply for absolution in order to revoke your confirmation (of your daughter's vow), but you cannot do so in order to revoke your invalidation; a. fr.—3) *to be borrowed, to do gratuitous service.* B. Mets. 96a שיחפין ששאלו זו' לאחר מהן if partners borrow an animal for work, and its owner lends his services to one of them individually. Ib. האומר לשלוחו צא והשָׁאֵל לי וכ' (והשאיל) if a person says to his deputy, go out and do work in my behalf together with my cow (lent to my neighbor). Ib. האומר לעבדו צא והשָׁאֵל עם וכ' if he says to his slave, go out and do work &c.; a. e.

שְׁאַל, שְׁאֵל, שְׁיֵל, שַׁאֲיִל, שַׁאֲל ch. same, 1) *to ask, inquire, beg.* Targ. II Kings III, 11. Targ. I Kings XIX, 4. Targ. Job XXXI, 30 למִשְׁאַל Ms. (ed. למְשַׁיְּלָא). Targ. Y. Deut. I, 1 שַׁיְּרִילַתְהוֹן (ed. Vien. שַׁיְּרִילַתְהוֹן, read: שַׁיְּלִילַתְהוֹן, *Pa*). Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. fr.—שְׁלָם, ש' בשלם, v. שָׁלַם.—Sabb. 20b; 21a עֲשָׁאֲלִתֵּירְהוּ לכל וכ' v. נָחוֹתָא. Ib. 30a שאגל שאילה זו וכ' they asked the following question &c., v. יָעַל. Taan. 21a אי אינא דשָׁאֵיל לי וכ' if any one were to ask me a question from the Mishnah of &c. Y. Shebi. VII, 37c top הא גברא מִשְׁאַלַיְיהּ אתא שַׁאֲלִינֵיהּ וכ' (not מישאלניה) here is a man whom you night ask; he came, and they asked; a. fr.—Part. pass. שְׁאִיל. Sabb. 30b ולענין שאילה דשָׁאֵילְנָא קדמיכון and as to the question which I have been asked in your presence; [Rashi: דְּשָׁאֵילְנָא which I asked, a courteous phrase for 'which you asked of me']; a. e.—2) *to borrow.* Targ. Ex. XXII, 13; a. fr.—[Targ. O. ib. XII, 36, v. infra *Af.*]—B. Mets. 97a ההוא גברא דש' וכ' a man borrowed a cat from his neighbor &c. Ib. האי ... למִשְׁאַל מידי וכ' if one wishes to borrow an object from his neighbor and be free from responsibility for an accident &c. Ib. נימא ליה שָׁאֵיל וכ' let him (the lender) say to him, first take what you want to borrow, and then &c. Yeb. 120b לא שַׁיְּילֵי (not שיולי); B. Mets. 27b לא שְׁאֵילֵי, v. סָכַב; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 97a שאיל לן מר you (as teacher) are loaned to us, i. e. you are in our service, and if we borrow an object from you, we are not responsible, it being שאילה בבטלים, v. שְׁאֵילָה. Ib. ארזון שְׁאֵילְתוּן לי you are in my service. Ib. אירהו ש' להו ... אירנהו שָׁאֵילי ליה וכ' he (the teacher) is in their (the scholar's) service on the Kallah day (v. כַּלָּה); they are in his on any other day; a. e.—Gen. R. s. 65 לא שאיל הוא לה ולא שְׁאֵילָה היא ליה (some ed. שאול ... שאולה) he is not loaned to her, nor she to him, i. e. the simile does not fit the application, nor the application the simile.

Pa. שַׁיֵּיל 1) same, *to ask, borrow* &c. Targ. Y. Ex. XII, 35; a. e.—Bets. 19a לשַׁיּוּלֵי וכ' אתא ... he came before the Rabbis to ask &c. Hull. 3b דלית׳׳ה קמן דלִשַׁיְּילֵיה when he is not before us so that we could ask him. Tam. 32a מְשַׁיְּילְנָא לכו I am asking you; a. fr.—2) *to lend.* Targ. Y. Ex. XII, 36. —Taan. 21b, v. זְבִילָא. Ib. ומְשַׁיְּילָא וכ' ... דמחממת who heated her oven and let her neighbors use it; a. fr.

Af. אוֹשַׁל, אַשָּׁאֵל *to lend.* Targ. O. Ex. XII, 36 ed. Berl. (ed. Vien. שאילינון, corr. acc.); a. e.—Yeb. l. c. ולא מוֹשְׁלֵי, v. נָחַשׁ I. B. Mets. 116a דעבוד לאושולי וכ' which it is customary to lend and hire out; a. e.

Ithpa. אִשְׁתְּאַל, *Ithpe.* אִשְׁתְּאֵיל 1) (with מ־) *to take leave of absence.* Targ. I Sam. XX, 6.—2) (with ב־) *to allow one's self to be inquired of; to answer, issue an oracle.* Targ. Ez. XIV, 3. Targ. Y. II Num. XXIV, 1. Targ. Is. LXV, 1.—3) (with ל־) *to bring a case up for decision, to ask.* Y. Maasr. II, beg. 49c אִשְׁתְּאֵילִית לאילין וכ' I asked those of the house of &c. Y. Sabb. XII, 13c bot., שמעון אִשְׁתְּאֵלַת לר' וכ' ואִשְׁתְּאֵלַת לר' ומר וכ' R. S. b. L. was asked. Ib. VI, 8a when the case was brought before Rabbi, he said &c.; a. fr.—Esp. *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a אי בעי על נדרו איתשיל ברישא וכ' if he so

desires, he may ask first for absolution from his vow of abstinence, or if he chooses, he may ask first for absolution from his nazaritic vow; ib. נִיחָשְׁשִׁיל; a. fr.

שְׁאָלָא, שְׁאֵלָא, v. שְׁאִילָתָא.

שְׁאֵלָה, שְׁאֵי' f. (b. h.; שָׁאַל) 1) *request*, esp. *sh'elah, prayer for rain*, inserted in the ninth section of the Prayer of Benedictions. Ber. V, 2 (33a), v. שָׁאַל. Ib. 26b; 29a שׁ'...טעה בברכת השנים (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l.) if by mistake... he omitted the prayer for rain in the ninth section; (Tosef. ib. III, 9 ולא שאל את הגשמים). Taan. 4b שׁ' לחוד והזכרה לחוד prayer for rain is one thing, and reference to rain (in the second section) is another thing, v. הַזְכָּרָה. Ib. 2b משעה שמפסיק לש' וכ' when you cease to insert the prayer for rain, you must also cease to insert the reference to rain; a. fr.—2) *question, problem*. B. Kam. 116a זו ש' היא Ms. H. (ed. וזו שאילה) this is indeed a question (worth asking); Zeb. 30b; 92b. Sabb. 31a גדולה שאלת ש' thou hast asked a great question; a. fr.—3) (v. שָׁאַל, *Nif.*) *ritual question*, esp. *case of absolution from a vow brought before a scholar*. Num. R. s. 11[3] אם באת... על הדרן ועל הש' וכ' when a woman comes to thee at college to ask concerning a law or a vow, consider her as if she were thy own daughter. Ned. 60a צריך ש' לחכם this requires absolution by a scholar. Ib. 69a יש ש' בהקם can absolution from confirmation be applied for? Ib. 78a; B. Bath. 120b יש ש' בהקדש absolution from consecration of an object may eventually be had; אין ש' וכ' is not admissible; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵלוֹת, שְׁאֵי'. Gen. R. s. 82; Yalk. ib. 136 שלש ש' אני וכ' I shall ask you three questions; if you answer them, it is right &c. Gen. R. s. 49, v. עֵרְבוּב; a. e.—4) שְׁאֵלָה or שַׁאֲלָה, *loan*, v. שְׁאִילָתָא.

שְׁאֵילָא, שְׁאֵילְתָא, שְׁאִילְתָא (h. form שְׁאֵלָה, שְׁאֵילָה) ch. same, 1) *request, prayer, desire*. Targ. Jud. VIII, 24. Targ. I Kings II, 16 (ed. Wil. שְׁאָלָא; ed. Lag. שאלה). Targ. Num. XI, 4 (h. text תאוה). Targ. Esth. V, 6; a. fr.—2) *question, problem*. Targ. Jer. XII, 1 שְׁאֵילַת דינין (h. text משפטים).—Sabb. 30a שאילתא Ms. M. (ed. שאילה); jb.b ולענין שאילה, v. שְׁאַל.—3) *proposition, remark*, esp. as heading of *decisions* in Sh'eltoth d'R. Aḥai, and in citations therefrom. Tanḥ. B'resh. 2. Tanḥ. Noah 4; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵלָתָא, שְׁאֵלָן, שְׁאֵי'. Targ. Y. Deut. VIII, 9.—Y. Naz. VIII, 56b; a. e.

שְׁאֵמֵם, v. שַׁמֵּם.

שְׁאַן, בר ש', Targ. I Sam. XIX, 24 Ar., v. בְּרָשָׁן.

בֵּית שְׁאָן (b. h.) pr. n. pl. *Bethshean* (Scythopolis), in Galilee. Ḥull. 6b והתיר רבי את ב' ש' כולה Rabbi permitted the entire territory of Bethshean (permitted its fruits to be eaten without tithes, it being considered foreign territory). Y. Kidd. II, 62c bot. כלי פשתן...מב' ש' the finer linen garments that come from B.; Y. Keth. VII, 31c בית שָׁן; Koh. R. to I, 18. Gen. R. s. 98 תחום ב' ש' the district of B. is named Kinnereth; a. fr.—V. בֵּישָׁן.

שְׁאֵנִי, שְׁאֵנֵי, v. שְׁנִי.

שַׁאֲנָן m. (b. h.; שאן *to rest*) 1) *at ease, undisturbed*. Pirḳé d'R. El. ch. XXXVIII אז...בטח וש' וכ' then Jacob dwelt in Canaan safe and undisturbed; Yalk. Gen. 138 ומח...בטח ש' ושלוי.—2) *rest, ease*. Gen. R. s. 10 end ש' ונחת שלוה והשקט and what was created therein after he rested? Ease, rest, peace, and repose. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) זכורה אני בטחון וש' ושלוה שהיתי וכ' I remember the confidence and ease and contentment in which I used to dwell; a. e.

שָׁאסָא, v. סָאסָא.

שָׁאַף I (b. h.) = שׁוּף II, *to tread, press*. Lev. R. s. 28, a. e. (ref. to שאף, Job V, 5), v. הָחַק. Tanḥ. Mick. 2 (ref. to Dan. II, 2) אשפרים לשון דחק שני השואפים וכ' the root in *ashshafim* signifies pressure, as we read (Am. VIII, 4), 'hear ye this, *hashshoăfim* (who press) the needy. Midr. Till. to Ps. LI כל מי...ושואף ברגלו וכ' he who knows that he has sinned, but stamps with his foot and removes the sin from his sight &c.; a. e.

שָׁאַף ch. same, to *rub*, v. שׁוּף II ch.

שָׁאַף II (b. h.) = שׁוּף I, *to blow, pant, long for*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 כמו (ש)חתנינים שׁוֹאֲפִים לרוח כן הייתי (not רוחך) שׁוֹאֵף לתורתך as the monsters pant for wind, so do I pant (longing) for thy Law.

שָׁאַף ch. 1) same. Targ. Job VII, 2.—2) (cmp. שאב) *to resorb*. Sabb. 129a ואתא זיקא ישָׁאֲפִיהּ ליה מיניה and a hot wind may rise and suck it (the small quantity of bloōd left) out of him. Snh. 64a דשאיף קליה Ms. M. Rashi (ed. דשיירי), v. שָׁאַב.—[Sabb. 139b שאפו שירכא, v. שָׁפַר II.]

שָׁאפֵי, v. שְׁפֵי I.

שָׁאקָא, v. שָׁקָא.

שְׁאַר (b. h.) *to swell, rise; to run over;* (cmp. חָתַר, עָתַר) *to remain over*. Denom. מְשָׁאֶרֶת, שְׁאָר, שְׁאֵר &c.

Nif. נִשְׁאַר *to be left over, reserved, preserved, spared*. Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 9) אלו אחינו...אע"פ שנִשְׁאֲרוּ לפלישה וכ' this refers to our brethren in the diaspora...; although they have been spared for escape (from Roman persecution), yet they fasted for us (Palestinians) &c. Cant. R. to II, 13 הנִשְׁאָרִים the survivors of the Messianic days; a. e.

Pi. (שִׁיאֵר) שִׁיֵּיר *to leave over, reserve*. B. Bath. IX, 6 שביב...וש' וכ' if an ill person donated all his property to others and reserved some land for himself, his donation is valid (even if he recovers). Ib. 148a דקל לאחד וש' פירותיו לפני ש' מקום פירות if he donated a palm-tree (for the wood of it) to a person, and reserved its fruit for himself, he meant to reserve for himself the place whereon the fruit grows (the branches). Ib. כל...בערן יפה מְשַׁיֵּיר whatever one reserves for one's self, one reserves liberally; a. v. fr.—Part. pass. מְשׁוּיָּר, (מְשׁוּיָּיר). Y. Pes. VII, 35a top לא עשה בה חמש כיוצא the law does not treat that which is left over (of the sacrifice) like that

which has been carried outside of its limits. Peah III, 3 נותן מן חמש׳ על מה ששייר he must give to the poor out of the remainder in proportion to that which he left over; נותן מן חמש׳ על הכל he must give out of the remainder a quantity corresponding to the whole (including that which he has taken out before); a. fr.

Hif. הִשְׁאִיר same. Midr. Till. to Ps. IX שלא להַשְׁאִיר זכר וכ׳ that he will not leave a remainder of the memory of Amalek; Yalk. ib. 642 להשאר (corr. acc.); a. e.

Nithpa. נִשְׁתַּיֵּיר *to be left over.* Ḥull. III, 1 נטל ... ולא נ׳ וכ׳ if the liver of a slaughtered animal is found consumed without any part of it left. Yoma 77ª לא נִשְׁתַּיְּירוּ משׁואירהן no remnant or survivor would have been left of the enemies of Israel (euphem. for 'of Israel'); a. fr.

שְׁאַר I ch. same.

Af. אַשְׁאַר *to leave over.* Targ. O. Ex. X, 12 (Y. שייר). Ib. 26 נַשְׁאַר ed. Berl. (ed. Vien. תְּשִׁתְּאַר *Ithpa.*); a. fr.

Pa. שַׁאֵר, שַׁיֵּיר same. Targ. Y. Ex. XII, 10 (O. *Af.*). Ib. X, 12, v. supra; a. fr.—B. Kam. 15ª תנא וש׳ מאי ש׳ דהאי ש׳ ש׳ וכ׳ the Mishnah states some cases, but leaves over (does not state all cases coming under the same category). But what else did it omit, so as to be justified in omitting this? It omitted a case when half the assessed fine is to be paid; Succ. 54ª; a. fr.

Pali שְׁאָרֵי *to leave over, spare.* Targ. Ps. LXXIX, 11 Var. ed. Lag. (ed. Lag. a. oth. שרי; h. text הוֹתִיר).

Ithpa. אִשְׁתָּאַר, אִשְׁתַּיֵּיר, *Ithpe.* אִשְׁתְּאַר *to be left over, remain.* Targ. Gen. VII, 23. Targ. Ex. VIII, 5; a. fr.—B. Mets. 25ª בה מידי א׳ some of it was left behind; a. e.

שְׁאַר II *Pa.* שָׁאֵר (denom. of מְשָׁאֲרָא, v. מִישָׁרָא) *to plant in beds.* B. Kam. 81ª שַׁאֲרִיה מֵשָׁאֲרֵי לאדם וכ׳ (Ms. M. שדיא משראי לשראי, read: משאדי משאדי; v. Rabb. D. S. a. l. note) if he planted in beds, it shows that he planted it for human food; if not, it is intended for cattle.

שְׁאֵר, שְׁאִיר m. (b. h.; v. שְׁאַר) [*preservation, existence,*] 1) *sustenance, alimentation*;—2) (sub. בשר) *body, flesh*; 3) *bodily contact, intimacy.* Mekh. Mishp. s. 3 (ref. to שארה, Ex. XXI, 10) שְׁאָרָהּ אלו מזונותיה וכ׳ *sh'erah* means her alimentation &c. (ref. to Mic. III, 3, a. Ps. LXXVIII, 27); ib. (anoth. opin.) ... שארה כסותה כסות לִשְׁאָרָהּ וכ׳ *sh'erah k'suthah* means, garments suited to her body (according to age and season) &c.; ib. (anoth. opin.) שארה זו דרך ארץ *sh'erah* means (intimacy) marital duty (ref. to Lev. XVIII, 6; 12; 13, cmp. Targ.); Keth. 47ᵇ לפום שארה תן כסותה וכ׳ according to her body (age) give her garments . .., according to the season give her &c.; Y. ib. V, 30ᵇ top. Sabb. 137ᵇ חוק בִּשְׁאֵרוֹ, v. חוֹק; Y. Ber. IX, 14ª bot. בִּשְׁאֵרוֹ.—Trnsf. [*flesh and blood,*] *relationship, relatives; race.* Ib. שְׁאָרֵינוּ; Sabb. l. c. שְׁאָרֵינוּ, v. יְדִידוּת. Lev. R. v. 34 (expl. עכר שארו, Prov. XI, 17) זה שמגעת ... את קרוביו וכ׳ that is he to whom joy (a festive occasion) happens, and who lets not his nearest relatives join him because they are poor; Yalk. Prov. 947. Yeb. 90ᵇ (ref. to Lev. XXI, 2) שארו זו אשתו his flesh (*sh'er*), this means his wife (cmp. Gen. II, 24); Sifra Emor beg.; a. e.

שְׁאָר m. (b. h.; שָׁאַר) *remainder, rest.* Sot. VII, 7 ועל ש׳ תחפלה (Y. ed. תפילה וש׳) and a special benediction for the remaining (general) prayer; Bab. ed. 40ᵇ וחש׳ תפלה and the remainder is a general prayer; ib. 41ª; Y. ib. VII, end, 22ª; Yoma 70ª התפלה רינה וכ׳ וש׳ and the remaining prayer is song, supplication &c. B. Mets. III, 4 וחש׳ יהא מונח וכ׳ and what is left must be deposited &c., v. אַלְיָחוּ. Peah IV, 3; a. fr.—V. שְׁיָר.

שְׁאָרָא, שְׁאָר ch. same. Targ. O. Gen. XLV, 7 (Y. שיורא; h. text שארית). Targ. Is. X, 19, sq. Targ. II Sam. III, 8 (h. text אשר?); a. fr.—Targ. II Chr. XXXVI, 20 (fem.).—Ruth R. to III, 3 וחדא עבדא ש׳ (some ed. שְׁאָרָה); Yalk. ib. 604 שְׁיָרָה, v. נְפִי.—[שאריא, Yalk. Jer. 321, v. שְׁמָרָא.]

שְׁאָרוּתָא f. (preced.) = h. מוֹתָר, *pre-eminence; superiority.* Targ. Koh. III, 19.

שְׁאֵרִית f. (b. h.; preced. wds.) *remnant.* Tanḥ. ed Bub., Tol'doth 19 (ref. to Mic. V, 6) אלו ש׳ שאמר וכ׳ this refers to the remnant (of the faithful) concerning whom the Lord said to Elijah &c. (I Kings XIX, 18); Yalk. Jud. 62; Yalk. Mic. 553.

שאשתא, שאשיתא v. אֲשַׁשְׁיֵתָא a.

שְׁאֵת f. (b. h.; נָשָׂא) *swelling, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I. Neg. I, 1; a. e.

שְׁאַתִּי v. שְׁתִּי.

שַׁב imper. of רָשַׁב.

שַׁב I, שְׁבַ, שִׁיב v. = h. שֶׁבַע, *seven.* Targ. Y. Gen. XXIX, 18; 20; 27; a. e.—Snh. 29ª. Pes. 116ª שב בנתיך thy seven daughters. Ḥull. 42ᵇ; a. fr.—שְׁבַ, שְׁבַסְרֵי, שְׁבַסַר (=שב׳, שְׁ׳, שְׁ׳) *seventeen.* Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXXVII, 2; a. e.—B. Bath. 10ª שְׁבַסַר דינרי seventeen Denars. Taan. 28ᵇ בש׳ בתמוז on the seventeenth day of Tammuz; a. fr.—שְׁבַסְרָאָה *the seventeenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

שַׁב, II שְׁבָא, שׁוּבָא m. (preced.) 1) = h. שָׁבוּעַ. *week.* Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Sabb. 156ª האי מאן דבחד בש׳ בתרי בש׳ a person born on the first day of the week; on Monday &c. Bets. 16ª מחד שַׁבָּתָא לשבתא from thy first day of the week begin to set aside good things for thy Sabbath; a. fr.—2) *the seventh day, the Sabbath; day of rest.* Targ. Y. Deut. V, 14 שב ונייח a day of rest and repose; Targ. Y. Ex. XX, 10 שבא ונ׳. Targ. Y. Lev. XXIII, 32 שבא ונייחא; Targ. O. ש׳ שבתא (h. text שבתון); a. fr.—Y. Taan. I, 64ª בשובָּה וכ׳, v. נְיָיח. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. כל ש׳ לילי ש׳ every Sabbath night. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. ערובת ש׳ Sabbath eve; בפוקי ש׳ at the exit of the Sabbath; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª bot. כל ערבת שובאי (corr. acc.).—*Pl.* שַׁבֵּי, שַׁבַּיָּא. Targ. Is. I, 13 (ed. Wil. שַׁבָּאִין). Targ. I Chr. XXIII, 31; a. fr.—Sabb. 119ª יוסף מוקיר שבי Joseph, the honorer of the Sabbaths; a. e.

שְׁבָא *to capture,* v. שְׁבִי.

שְׁבָא (b. h.) pr. n. (*the kingdom of*) *Sheba*, in Arabia. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—B. Bath. 15b, v. מַלְכָּה. Ib.; Y. Sot. V, end, 20d בימי מלכת ש' חיה (Job) lived in the days of the queen of Sheba; Gen. R. s. 57; a. e.

שַׁבְאָה, שִׁבְיָא m.=next w.—*Pl.* שַׁבְיֵי, שַׁבָּאֵי. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) Moses said to them אי בחירכון ש' אתון קטולי וכ' you captors, oh, by your own lives, (I adjure you,) do not commit merciless slaughter. Keth. 23a אוקמן לשבויירתהי וכ' (Rashi לשבויירתי) they let their captors stand outside of the college &c.

שַׁבַּאי m. (שָׁבָה) *captor, guardsman of captives.* Snh. 104a, sq. Gitt. 58a נתעלל בה ש' וכ' the captor abused her the whole night; Yalk. Jer. 276. Tanḥ. ed. Bub. B'shall. 4 נטל את השַׁבַּאי וכ' he took (his son's) captor and put him on the rack, Yalk. Ex. 225; a. e.—*Pl.* שַׁבָּאִין, שַׁבָּאִים. Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 באו ש' ושבו וכ' captors came and led his son away; a. e.

שָׁבַב *Pi.* שִׁיבֵּב (cmp. Arab. *sabba* a. deriv.) *to chip, chisel.* Koh. R. introd. שִׁבְּבָהּ, v. סָרַק.—Trnsf. *to chastise, discipline.* Sot. 12a (play on שובב I Chr. II, 18, as an Agadic surname of Caleb) ששי' את יצרו he trained his inclination; (Rashi: ששי' את עצמו, denom. of שׁוֹבָב, *he turned himself away* from the rest of the spies); Yalk. Chr. 1074 ששבב את יצרו; Ex. R. s. 1 ששי' את עצמו. Sabb. 87a (play on וישב, Ex. XIX, 8) דברים שמְשַׁבְּבִין דעתו של אדם words which chasten the mind of man (threats of punishment), opp. מושכין; (Rashi: things which *repel* the mind, v. supra).

שַׁבְּבוּתָא, שַׁבְּבָא v. sub. שִׁיב.

שִׁיבֵּי, שִׁבֵּי, שִׁבְּבִין m. pl. (preced. art.; cmp. שִׁרְיָא, a. שִׁבְרָא) [*chips* or *sparks,*] name of a certain feminine *ornament.* Targ. O. Ex. XXXV, 22 שִׁבְּבִין or שִׁבְּבִין Ms. (ed. שבכין; Y. שִׁירְיִין, שִׁירִין; h. text נזם). Targ. O. Num. XXXI, 50 Ms. (ed. שבכין; h. text צמיד). [V. Berl. Targ. O. II, p. 31; p. 48.]

שָׁבָה v. שבי.

שִׁי', שִׁבְחוֹרְתָא, שִׁבְחוֹרָא m., שִׁי', שִׁבְחוֹרְתָא f. (next w.) *splendor, glory.* Targ. Y. Deut. XXVI, 19. Targ. Ps. VIII, 6. Targ. Prov. II, 7 (ed. Lag. סבחיר, read: סבחור). Targ. Ps. XCVI, 9 שִׁבְחוֹרַת constr.; a. fr.—*Pl.* constr. שִׁבְחוֹרֵי, שִׁי'. Ib. CX, 3. Targ. I Chr. XVI, 29.

שַׁבְחַר (*Shafel* of בחר) *to brighten, glorify.* Targ. Ps. CXLIX, 4 Ms. (ed. ישבחו, corr. acc.; h. text יפארו).

Ithpa. אִשְׁתַּבְחַר 1) *to be brightened.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 29 (Y. II שבחו, ed. Ven. שבריו, corr. acc.). Targ. Job XXVI, 13.—2) *to glory, boast.* Targ. Prov. XXV, 6. Ib. 14. Ib. XXVII, 1.

שִׁבּוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Shebuel,* proposed as a secondary substitute (כינוי כִּינּוּי) for שְׁבוּעָה. Ned. 10b כינויי כינויין דשבועה היכי דמי ש' וכ' what are secondary substitutes for *sh'bu'ah?* Like Sh'buel, Sh'buthiel, Sh'ḳuḳel; ש' ש' . . . משמע וכ' but could Sh'buel be used, as it may represent the proper noun Shebuel ben Gershom? Say Sh'bubel.

שִׁבּוּבְאֵל *Sh'bubel,* secondary substitute for שְׁבוּעָה, v. preced.

שִׁבּוּטָא, שְׁבוּטָא v. sub שִׁיב.

שָׁבוּי, v. שָׁבָה.

שַׁבּוּיָא, שִׁבּוּרְיָא v. שַׁבְאָה

שִׁבּוּרְתָא, שְׁבוּרְתָא v. שִׁבְרְתָא.

שִׁבּוּלְתָא, שְׁבוּלְתָא v. sub שִׁיב.

שָׁבוּעַ m. (b. h.; שָׁבַע) 1) *a period of seven days, week.*—שָׁבוּעֵי חַבָּן, v. בָּן.—*Pl.* שָׁבוּעוֹת. Lev. R. s. 28 שבע ש' שבין וכ' the seven weeks between Passover and the Feast of Weeks; a. e.—2) *"year-week", a period of seven years, septennate* (the jubilee being divided into seven septennates); also *the seventh year, Sabbatical year.* Snh. V, 1, v. חֲקִירָה. Gitt. 77a לאחר ש' שנה if a person says, 'give my wife a letter of divorce (or to his wife, 'be thou divorced'), if I do not come back after the septennate', we must wait one year (after the Sabbatical year). Ned. VIII, 1 ש' זה אסיר בכל חש' וכ' (not השבועה) if a person, during a Sabbatical year, vows abstinence, using the word 'this *shabu'a',* he is bound the entire coming septennial period and the seventh year of the expiring Sabbatical period. Ib. ש' אחד אסור וכ' but if he says, 'one septennate', he is bound from date to date, i. e. counting seven years from the day of the vow; a. fr.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. X, 17a top אי אפשר לשני ש' שלא חל וכ' it is not possible that during fourteen years the fourteenth day of Nisan should not occur on a Sabbath; Y. Pes. VI, 33a bot. לשני שבישית שיחול (corr. acc.).

שָׁבוּעָא m., שְׁבוּעֲתָא, שְׁבוּעָא f. ch. same, *week.* Targ. O. Gen. XXIX, 27, sq. ed. Berl. (oth. ed. שְׁבוּעֲתָא; ed. Ven. שָׁבְעָא . . .). Targ. Lev. XXIII, 16. Targ. Job. I, 4 דשבעתא Ms. (ed. שַׁבְּעָא). Ib. 13 שבע Ms. (ed. שבוע); a. e.—*Pl.* שָׁבוּעִין, שָׁבוּעַיָּא, שָׁבוּעֵי; שָׁבוּעָן. Targ. Deut. XVI, 9, sq. Targ. Lev. XXIII, 15; a. e.—Meg. Taan. ch. I; Taan. 17b; Men. 65a חגא דש' the Feast of Weeks. Ib. 66a מצוה למימני ש' . . . it is proper to count (the 'Omer) by days and by weeks; Ḥag. 17b; R. Hash. 5a; a. e.

שְׁבוּעָא, שִׁבּוּעָא f. = next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 40 (ed. Vien. שָׁבוּעָה h. form; Y. II שְׁבוּעָרָא). Targ. Ps. X, 12. Targ. Jud. XXI, 5; a. e.—Shebu. 26a ש' דהכי אמר רב I take an oath on it that Rab said thus. Ib. שְׁבוּעָתֵיהּ דכיר ליה he remembers his oath. B. Mets. 5b, a. fr. חשיד אש', v. גֵּו ch. Lev. R. s. 29 (play on בחדש השביעי Lev. XXIII, 24) ר' יהודא דשָׁבוּעָתָא וכ'... R. B. called it the month of the oath, for in it the Lord swore unto Abraham &c.; Pesik. Baḥod., p. 154a; a. fr.

שְׁבוּעָה f. (b.h.; שָׁבַע) *oath.* Shebu. III, 1 ש' שאוכל וכ' if he says, I swear that I will eat, or, that I shall not eat &c. Ib. 32[b] חזרה ש' למחוייב וכ' the oath goes back to (is thrown again on) him who is bound to make it. Ib. כל המחוייב ש' וכ' whoever would, according to law, be bound to make oath, and is disqualified from doing so, must pay; a. fr.—שְׁבוּעַת ביטוי ש' הפקדון, ש' הירסת, ש' שוא, &c., v. בִּיטוּי, שְׁוְא, חֵירֶסֶת, פִּקָּדוֹן; שבועת הדיינין the oath imposed by the judges, legal oath. Ib. VI, 1 Y. a. Bab. (Mish. *pl.*); a. fr.—*Pl.* שְׁבוּעוֹת. Ib. I, 1 ש' שתים שהן ארבע the transgressions in cases of oaths are of two classes, subdivided into four. Ib. 25[a] חומר בנדרים מבש' וכ' there are restrictions in vows which do not apply to oaths &c.; ש' חלות וכ' inasmuch as oaths may refer to things unsubstantial as well as to things substantial; Tosef. Ned. I, 5; a. fr.—*Sh'buoth,* name of a treatise, of the Order of N'zikin, of Misnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

שְׁבוּעֲיָא, v. שְׁבוּעָא.

שְׁבוּעֲתָא, שְׁבוּעָתָא, שְׁבוּעָתָא, שְׁבוּעָתָא, v. שְׁבוּעָא.

שְׁבוּקָא m., constr. שְׁבוּק (שָׁבַק) *remission* (of taxes). Targ. Esth. II, 18.

שְׁבוּקָא, v. שִׁרְבּוּקָא.

שְׁבוּקָה f. *sh'bukah,* a substitute for שְׁבוּעָה (v. כִּינּוּי). Y. Ned. I, 37[a] top.

שָׁבוּר pr. n. m. *Shabor* (*Sapor* I), king of Persia, friend of Samuel. Ber. 56[a].—Trnsf. a surname of *Samuel,* and of *Raba* as influential men. B. Bath. 115[b]; Pes. 54[a] אמרינא מילתא דש' מלכא ... ומינו שמואל I will say something which king Shabor could not say; and who is meant by that? Samuel; ib. ומני רבא; B. Bath. l. c. רבה (Ms. M. רבא); Yalk. Num. 774.

שְׁבוּר, v. שִׁרְבּוּר.

שבורת, Y. Orl. I, 60[d] bot., v. שְׁבִירָה.

שְׁבוּשׁ, v. שִׁרְבּוּשׁ.

שְׁבוּת f. (שָׁבַת) *rest, abstention from secular occupation.* Sabb. 89[a] כלום ... שאתם צריכים ש' do you (angels) work, that you needed rest? [Sifra Emor ch. XIII, Par. 11, a. e. שבתון (אלא) ש', read: שְׁבוּת, v. שָׁבַת.]—Esp. *sh'buth, an occupation, on the Sabbath and Festivals, forbidden by the Rabbis as being out of harmony with the celebration of the day.* Bets. V, 2 כל שחייבין עליו משום ש' וכ' all occupations which are forbidden as *sh'buth* ... on the Sabbath, are also forbidden on the Holy Days; ואלו הן משום ש' וכ' and these are forbidden as *sh'buth*: you must not climb up a tree &c. Ib. 37[a] גריודתא ש' a plain act forbidden as *sh'buth;* דרשות ש' an act of exercise of authority; אין ש' במקדש דמצוה an act of a religious nature. Pes. 65[a] the prohibition of acts as *sh'buth* does not apply to Temple functions; a. v. fr.

שְׁבוּתִיאֵל, שְׁבוּתָאֵל m. *sh'buthel, sh'buthiel,* a secondary substitute for שְׁבוּעָה. Ned. 10[b], v. שְׁבוּאֵל.

שְׁבוּתָה f. *sh'buthah,* a substitute for שְׁבוּעָה (v. כִּינּוּי). Ned. I, 2; a. e.—Y. ib. 37[a] top ש' שבריתה שמה (not שפותה) *sh'buthah* may have the meaning of *rest* (besides a disguise for שבועה).

***שְׁבַז** m. (cmp. בָּזַז; בְּזָיָא) *something brittle, rotten.* Targ. Is. V, 24 (h. text מק; LXX χνοῦς; Pesh. חלא).

שַׁבְזִיזָא, שַׁבְזִיז m. name of a *jewel, sapphire.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (Ms. II שבסיס); XXXIX, 11 (h. text ספיר). Targ. Y. Num. II, 10. Targ. Ez. XXVIII, 13. Targ. Job XXVIII, 6; 16. Targ. Lam. IV, 7.—*Pl.* שַׁבְזִיזִין. Targ. Cant. V, 14.

שָׁבַח (b. h.) [*to grow, spread,*] *to improve, grow in value.* B. Bath. 135[b] שָׁבַח שַׁבְחוּ וכ' an improvement which the estate obtained of itself, i. e. a natural increase in value by growth. Ib. 143[b] שבחו נכסים מחמת נכסים the estate improved through outlays made from the estate; מחמת שבחו ... the estate improved owing to their (the heirs') own expense of labor or money; a. e.

Hif. הִשְׁבִּיחַ 1) *to improve, ameliorate.* B. Mets. 14[b] גזל ... והשביחה if one took unlawful possession of a field and sold it to another person who made improvements in it. B. Bath. 124[b] שבח שהשביחו יורשין וכ' an improvement which the heirs made after their father's death. Ib. IX, 3 השבירו לאמצע, v. אֶמְצַע. Ib. הִשְׁבִּירָה לעצמה the increase of value which she produced goes to her own profit; a. fr.—2) (neut. verb) *to improve, grow in value.* Maas. Sh. II, 1; a. e.—3) *to get bright,* v. infra.

Pi. שִׁבֵּחַ 1) [*to amplify,*] *to praise.* Erub. 19[a] ולא עוד אלא שמשבחו and not only (does he submit to God's judgment in silence), but he even praises. Succ. 27[b], v. צָלַן. Sot. VII, 8 ושבחוהו חכמים and the scholars praised him for it. Mekh. Bo, s. 12 חזרו ושבחו וכ' they offered thanks and praise that the emeny did not see (their dead) &c. Ib. צריך לשבחו must offer praise; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּבָּח; f. מְשׁוּבַּחַת; *pl.* מְשׁוּבָּחִין, מְשׁוּבָּחוֹת a) *improved, valuable;* b) *praiseworthy.* Y. Yoma VI, 43[c] top מש' בגופו a sacrifice superior as to its body (stouter), מש' במראיו better looking. Cant. R. to I, 1 חמש' שבשירים the most precious of songs. Num. R. s. 16[3] (ref. to Num. XIII, 22) שהפסולת שלה משובחת מן חמש' (not משובח), v. פְּסוֹלֶת; a. fr.—2) *to quiet, tame.*—Part. pass. as ab. Yalk. Num. 729 ... כחו ומה מש' how great is the strength of this lion, and how tame he is!

Hithpa. הִשְׁתַּבַּח 1) *to spread,* (of light) *get bright.* Midr. Till. to Ps. XXII ואחר כך היא מִשְׁתַּבַּחַת והולכת ed. Bub. (oth. ed. מַשְׁבַּחַת) *Hif.*) and at last it grows bright and brighter; Cant. R. to VI, 10 מרטבת (corr. acc.).—2) *to be improved.* Gen. R. s. 34 כל זמן שהוא כותשה היא משתבחת the more he beats it (the flax), the better it grows; ib. s. 32; ib. s. 55 משת' והולכת; Midr. Till. to Ps. XI מַשְׁבַּחַת והולכת (*Hif.*; ed. Bub. משבח והולך, read: מַשְׁבִּיחַ, or מְשׁוּבָּח); Yalk. Gen. 95 משובחת; Yalk. Ps. 654 משב'; a. e.—3) *to praise one's self.* Bekh. 45[b] הקב"ה מִשְׁתַּבֵּחַ בבעלי קומה the Lord prides himself on conquering men of high stature.

Ex. R. s. 9 אותו רשע משתבח ואומר וכ׳ that wicked man (Pharaoh) prides himself and says, that he is a god; a. e.—4) *to be praised.* Ib. s. 41 הקב״ה יִשְׁתַּבַּח שמו ויתעלה זכרו the Holy One, blessed be he, praised be his name, and exalted his memory; a. fr.

שָׁבַח I ch. same, 1) *to improve, rise in value; to make profit.* B. Bath. 140ª ברשות יורשין שָׁבוּחַ they rose in value while in the possession of the heirs (and the benefit ought to be theirs). B. Kam. 98ª, v. נְסָבָא II; a. e.—2) *to praise. Part. pass:* שְׁבִיחַ f. שְׁבִיחָא *praiseworthy.* Gitt. 80ᵇ להו ש׳ מילתא it is a matter of praise (an honor) to them (to mention the governor's name in a document), opp. זילא.—3) *to spread, germinate,* v. שְׁוַח I.

Pa. שַׁבַּח *to praise, sing.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ps. IV, 1 לְשַׁבָּחָא (h. text למנצח); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIV, 29; Targ. Ps. CXLIX, 4, v. שַׁבָּחַר.]—Part. pass. מְשַׁבַּח; f. מְשַׁבַּחְתָּא; *pl.* מְשַׁבְּחַיָּא; מְשַׁבְּחָן. Ib. CXIII, 3. Targ. Ez. XXVI, 17. Targ. Y. Ex. XV, 10 מיא ממשבחייא, read: במיא אדירים (h. text מַיִם).—Lam. R. to III, 9 בכל ... סליק ש׳ מְשַׁבַּח every Friday he went up (to Jerusalem), prayed (in the Temple), and went home and lighted the candles; Y. Maas. Sh. V, 57ª top שבת (corr. acc.). Snh. 42ª אַשְׁבּוּחֵי מְשַׁבַּח נפשיה (or מְשַׁבַּח) does he proclaim his own praise? Meg. 25ᵇ שרי לְשַׁבּוּחֵי ומאן דְּשַׁבַּח וכ׳ it is permitted to praise him whose reputation is good, and blessings rest upon the head of him who praises him.

Af. אַשְׁבַּח same. Snh. l. c., v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּח 1) *to be praised, sung.* Targ. Ps. LXXVIII, 63; a. e.—2) *to praise one's self.* Targ. Jer. IV, 2. Ib. XLIX, 4; a. fr.—Meg. 11ᵇ (ref. to Ezra I, 2) אִשְׁתַּבַּח ... מְשַׁבַּח בנפשיה it is he (Cyrus) only who thus glorifies himself (as the ruler of all empires). Ber. 6ª, v. שְׁבָחָא; a. e.—3) *to speak with pride of, commend.* Ab. Zar. 4ª משתבח להו ברב ספרא וכ׳ ... R. A. recommended Rab Safra to the heretics (saying) that he is a great man. Ber. 38ª [read:] יִשְׁתַּבַּחְיוּן ליה רבנן בבר וכ׳ (Ms. M. משבחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Rabbis recommended the son of Rab Zabid ... (saying) that he is a great man &c. Pes. 50ᵇ אישתבוחי משתבח בה קרא the Scripture commends her for it. Nidd. 14ᵇ; a. e.

שֶׁבַח m. (preced.) 1) *improvement, gain.* B. Kam. 95ᵇ שלשה שמין להן חש׳ ומעלין וכ׳ there are three persons for whose benefit the value of an improvement is assessed to be payable in money; they are: the share which the first-born has to pay to the plain heir, if the estate has increased in value before division &c. Ib., a. fr. ש׳ תמגיע לכתפים, v. כָּתֵף. Ib. דמי צמרו ושָׁבָחוֹ the original value of his wool and its additional value (through dyeing). Ib. IX, 4; Keth. 80ª, v. חוֹצְאָה. B. Mets. 14ª, v. שִׁיעְבּוּד. Pes. 27ª, a. e. יש ש׳ עצים בפת the bread contains the benefit derived from the wood used in baking bread, i. e. bread baked by a fire made of forbidden wood (e. g. an *ăsherah*) is forbidden; a. fr.—2) *excellency, superiority, praise.* Num. R. s. 16[13] לא במקום הש׳ וכ׳ they built the cities not on the best soil &c., opp. פְּסוֹלֶת. Ib. להודיעך שְׁבָחָהּ של וכ׳ to let thee know the superiority of the land of Israel, v. שָׁבַח. Erub. 18ᵇ מקצת שבחו של אדם וכ׳ you may tell part of a man's praise in his presence, but not all of it. Pes. X, 4 מתחיל בגנות ומסיים בש׳ you begin (the recitation of the Agadah on the Passover eve) with disgrace (telling of the slavery or idolatry of the ancestors), and close with praise. Ib. 117ª בעשרה מאמרות של ש׳ וכ׳ the Book of Psalms uses ten expressions of praise &c.; גדול ... שכולל שם וש׳ the highest of all is Halleluiah, because it contains the Name of the Lord and praise. Kidd. 33ᵇ (ref. to Ex. XXXIII, 8) והר אמר לש׳ and one says, they looked after Moses with the purpose of praising him, v. גְּנַאי; a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 39; Meg. 25ᵇ קורין אותו לש׳ are in reading changed for a more aesthetic expression, v. גְּנַאי.—[Tanh. Vaëra 9 ומראה שבחן, read: שַׁחֲצוֹ, v. שַׁחַץ I.]

שְׁבָח II, שְׁבָחָא ch. same, 1) *increase, amelioration, profit.* B. Mets. 15ª אמלוך וכתוב שופרא ש׳ ופירי (when thou writest a deed of sale of land) ask for the owner's consent, and write that he guarantees the title with the best of his property, even to indemnity for improvement and for lost usufruct. Ib. לוקח מגזלן לית ליה ש׳ he that buys land from an unlawful possessor (and has to restore it to the legitimate owner) cannot claim indemnity for improved value. Ib.ᵇ; ib. 110ᵇ; B. Kam. 96ª הב לי ... שיעור שְׁבָחָאי give me a *g'riva* of land (out of my own land) corresponding to the value of the improvement I put in. B. Bath. 124ᵇ דאיתיה ברשותיה ש׳ an increase in value which is in his (the heir's) possession, opp. to מלוה an outstanding loan; a. fr.—*Pl.* שְׁבָחֵי, שְׁבָחִין. B. Mets. 15ª וְשִׁבְחֵיהֶן, v. צְמָלָא.—2) *praise.* Targ. Ps. XL, 4 (ed. Wil. שְׁבַח). Targ. Ps. CXLV, 21 (some ed. שְׁבָחָא); a. fr.—Sot. 42ᵇ לאודועי שְׁבָחֵיה דדוד to make known David's praise (valor); a. e.—*Pl.* as ab. Ber. 6ª בְּשִׁבְחֵיהוּ דישראל ומי משתבח קוב״ה does the Lord pride himself on the praises of Israel? Ib. 33ᵇ סיימתינהו לכולהו ש׳ דמרך hast thou finally counted all the excellencies of thy Master?; a. e.

שַׁבָּחָא, שַׁבְּחָא m. (preced.) *singer.*—*Targ. Ps. IV, 1, a. fr. לַשַּׁבָּחָא (h. text למנצח), שַׁבָּח I.—*Pl.* שַׁבָּחִין. Cant. R. to I, 1 end (expl. שירות חיכל, Am. VIII, 3) שַׁבָּחוֹי דהיכלא (not שבחות) the singers of the Temple; Yalk. ib. 980.

שִׁבְחָתָא f. = שְׁבָחָא, *praise.* Targ. Ps. XXXIII, 1 יאיא ש׳ Ms. (ed. יאי, corr. acc., or read שבחא).

שָׁבַט (denom. of שֵׁבֶט, cmp. σπαθάω fr. σπάθη) *to press the weaving rod, to make the web close* (v. Sm. Ant. s. v. Tela). Tosef. Sabb. VIII (IX), 2; Sabb. 75ᵇ; 97ᵇ הִשְׁוֹבֵט, contrad. to הִקְקִיק. Y. ib. XII, 13ᶜ bot., a. e., v. קָטַט. Bab. ib. 92ᵇ ... שנים ... בכרכר ושׁוֹבְטִין if two persons take hold of the shuttle and press; a. e.

שְׁבַט I ch. (v. preced.) *to strike with the rod, to beat.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 20.

שֵׁבֶט m. (b. h.; cmp. בטט a. deriv.) 1) *rod, staff.* Snh. 5ª (ref. to Gen. XLIX, 10) הכא ש׳ יהתם מחוקק here (in Babylonia) the rod (the Resh Galutha's office), there the legislator (the Nasi); ib. בש׳ ... אלו ראשי those are the Resh-Galuthas who chastise Israel with the rod; Hor. 11ᵇ התם ש׳ וכ׳ there (in Babylonia) the rod &c.; a. e.—[Tanh. B'midb. 16 חש׳ ארנו מספיק, read: תִּשְׁעָם.]—2) (cmp. מַטֶּה)

Nif. נִשְׁבָּה *to be captured.* B. Mets. 39ª שבוי שנ' מורידין וכ' if a person has been captured (banished), we appoint a relative to manage his property. Snh. 104ª שני בני אדם שנשבו וכ' two persons were captured on Mount Carmel. Lam. R. to I, 16 שנשבית וכ' ... מעשה במרים it came to pass that Miriam ... was carried off (by the Romans), herself and her seven sons. Keth. II, 5 נִשְׁבֵּיתִי וטהורה אני I was a captive (among gentiles), but I remained pure; ib. 23ª נִשְׁבֵּיתִי; a. fr.

שְׁבָא, שְׁבֵי ch. same. Targ. Num. XXI, 1.-Targ. I Chr V, 21. Targ. Ps. CVI, 46. Targ. II Chr VI, 36. Targ. Is. XIV, 2; a. fr.—Part. pass. שְׁבֵי, *pl.* שְׁבָן, שְׁבָן. Targ. O. Deut. XXXII, 42 שְׁ Ms. I (ed. Berl. שְׁ; oth. ed. שְׁבָיָן; Y. שְׁבִירִין; v. שְׁבָא).—Ber. 56ª דאתו רומאי ושבו לך that the Romans came and made thee captive, v. שְׁחַר IV.

Ithpa. אִשְׁתְּבֵי, *Ithpe.* אִשְׁתַּבֵּי *to be taken captive, be carried off.* Targ. Gen. XIV, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. fr.—B. Mets. 39ᵇ אִשְׁתַּבְיָא איתי וכ' she was captured and one of her daughters. Keth. 23ª אִישְׁתַּבְיָין בנחיה וכ' the daughters of Mar Samuel were captured. Keth. IV, 8 אם תִּשְׁתַּבְיָי וכ' v. פְּרַק; a. e.

שֶׁבִי, שְׁבִי m. (b. h.; preced.) *captivity, prison.* Hor. III, 7 מביית הש' ... תאשה a woman has the precedence of a man with regard to clothes and to relief from prison.

שְׁבִי, שְׁבְיָא, שְׁבְיָה ch. same, *captivity*; (collect. noun) *captives.* Targ. O. Ex. XII, 29. Targ. Is. XX, 4. Targ. O. Deut. XXI, 10. Ib. 11 (ed. Vien. שִׁבְיָה). Targ. Is. LII, 2 שִׁבְיָא ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. שִׁבְיוּ or שִׁבְיוֹ); a. fr.—*Pl.* שְׁבְיָין, שְׁבָן. Targ. O. Deut. XXXII, 42, v. שְׁבֵי.—V. שִׁבְיִיתָא.

שָׁבְיָא, שָׁבֵי m. (preced.) *captor, marauder.*—*Pl.* שָׁבְיָין. Targ. II Chr. VI, 36 שָׁבְיהוֹן. Targ. Is. XIV, 2 (ed. Wil. שׁוֹבְיהוֹן).—Y. Ter. VIII, 46ª וכ' עלון לקרתא ש' marauders invaded a town, and one of them &c.

שְׁבָיָא v. שְׁבִי ch.

שְׁבִיבָא m. (b. h. שְׁבִיב; שָׁבַב; cmp. שְׁיָרָא) *chip;* ש' דנור *spark.*—*Pl.* שְׁבִיבִין. Targ. Y. Gen. XV, 17.

שְׁבִיָה f. (b. h.; שָׁבָה) *captivity, capture.* Kidd. 21ᵇ (ref. to Deut. XX, 11) בשעת ש' (if you see and desire her) בשעת ש' at the time of making captives; Sifré Deut. 211.

שְׁבָיָה ch., v. שְׁבִי ch.

שְׁבִיוֹן, v. שְׁגִיוֹן.

שְׁבִירַח, v. שָׁבַח I.

שְׁבִיט m. (v. שָׁבַט) *rod;* כוכבא דש' *shooting star* or *comet.* Ber. 58ᵇ, v. זִיק.

שִׁבְיְתָא, שִׁבְיָתָא f. = h. שִׁבְיָה, *captivity;* (collect. noun) *captives; booty.* Targ. Ps. LXVIII, 19. Targ. Y. Deut. XXI, 10, sq. (ed. Vien. שִׁבְיָ); ib. 13 (ed. Vien. שִׁבְיָ). Targ. Lam. I, 5; a. fr.—*Pl.* שִׁבְיָתָא, שִׁבְיָיתָא. Targ. Y. Gen.

שְׁבִיעִי *tribe.* Tanḥ. l. c. למוד הוא חש' הזה וכ' this tribe (of Levi) is wont to be counted &c. Num. R. s. 5, beg. (ref. to Ps. XXXIII, 18) זה שִׁבְטוֹ של לוי וכ' this means the tribe of Levi whose members sit hoping &c.; ib. אלו כ"ר ... לש' לוי those are the twenty-four gifts assigned to the tribe of Levi. Y. Ter. I, 40ᵈ top מפני גזל חש' because it is an injustice to the tribe (of Levi, giving them unnecessary trouble). Pes. 80ª ש' אחר אחר איקרי קהל one tribe is called a community, v. קָהָל; ib. אחר טמא וכ' אפי' ש' even if one tribe is unclean (and prevented from offering the Passover sacrifice) &c. Y. ib. VII, 34ᶜ ש' אחר גורר וכ' v. גָּרַר I; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבָטִים. Gen. R. s. 98; s. 99 end, v. יָחַד. B. Bath. 117ᵇ דילמא לש' קאמר לה perhaps the text (Num. XXVI, 55) means a distribution by tribes (as they were on entering the land)? Sabb. 146ª יעקב הוליד י"ב ש' וכ' Jacob begat twelve tribes (sons) in whom there was no blemish. Ib. 147ᵇ עשרת חש' the ten tribes (the kingdom of Israel). Snh. X, 3 (110ᵇ) עשרת חש' אינן וכ' the ten tribes (carried into exile) are not destined to return; a. fr.

שְׁבָט, שְׁבָטָא, שְׁבִיבָט, שְׁבִיבְטָא, שִׁיבְטָא II, שִׁי' ch. same, 1) *rod, staff.* Targ. Prov. XXII, 8. Ib. X, 13 (Ar. a. Levita שׁוּפְטָא). Ib. XXVI, 3; a. fr.—Y. Shek. IV, 48ᵇ bot., v. כִּרְכָּרָא.—2) *tribe.* Targ. I Chr. XXVI, 32. Targ. Num. I, 4; a. fr.—B. Bath. 115ᵇ ש' ... גמירי there is a tradition that no tribe shall ever be extinct; a. e.—*Pl.* שְׁבָטִין, שְׁבָטַיָּא, שִׁי'. Targ. Num. I, 16. Targ. Gen. XLIX, 28, a. fr.

שְׁבָט (b. h.; Assyr. šabaṭu) *Shebat,* the eleventh month of the Jewish calendar, of thirty days, beginning between the first and the thirtieth of January, and ending between the thirtieth of January and the twenty-eighth of February. Targ. Zech. I, 7; a. e.—R. Hash. I, 1; a. fr.

שְׁבָטָא, v. שְׁבַט II.

שִׁבְטוּטִין m. pl. (diminut. of שְׁבָט) *shoots.* Gen. R. s. 33 מש' שבארץ וכ' Ar. (ed. מִשַּׁבְשׁוּשִׁין) she (the dove) brought the olive-leaf from the young shoots of Palestine; Yalk. Gen. 59; Lev. R. s. 31 מִשַּׁבְשׁוּשֵׁי ארץ וכ'; Cant. R. to I, 15 מִשַּׁמְשׁוּשֵׁי; Yalk. Ez. 362 מִשַּׁבְשִׁין של וכ'.

שָׁבַח, שְׁבִי (b. h.) *to capture, carry off.*—Part. pass. שָׁבוּי; f. שְׁבוּיָה; *pl.* שְׁבוּיִין, שְׁבוּיִם, שְׁבוּיִים, שְׁבוּיוֹת. Keth. I, 2 חגיורת וחש' וכ' a proselyte, a captive, and a slave, converted, redeemed, or freed at an age of less than three years and one day. Ib. 4. B. Bath. 8ª bot.; Hull. 7ª, a. e. פְּדִיוֹן, v. פָּדָה. Shek. II, 5 מותר שבויים לש' what is left over from a fund collected for the ransom of captives, must be reserved for the ransom of other captives; מותר שבוי לאותו ש' what is left over from a collection for a certain captive, belongs to that captive. Y. ib. II, 47ª top אין פודין ש' בש' you dare not redeem a captive by surrendering another captive. Keth. 51ᵇ הקלו בש' with regard to a woman redeemed from captivity the practice is more lenient (allowing her husband to live with her again). Ib. שְׁבוּיֵי מלכות חרי הן בש' women forced by (Roman) officials come under the law of redeemed captives (are permitted to live with their husbands). Gitt. IV, 6, v. פָּדָה; a. fr.

שְׁבִירָה f. (שָׁבַר) *breaking.* Y. Orl. I, 60 bot. (not שבורה), v. נִפְּיצָה.—שְׁבִירַת עצם breaking a bone of the Passover sacrifice. Pes. VII, 12; ib. 70a; a. fr., v. עֶצֶם.

שַׁבְּרִישׁ, v. שְׁבַשׁ.

שְׁבִישְׁתָּא, שבישותא, שְׁבִישָׁא, v. שְׁבָשְׁתָּא.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) 1) *resting, making a day station* esp. over the Sabbath. Maasr. II, 3 עד שהוא מגיע למקום השׁ׳ until he reaches a place where he intends to rest, contrad. to לינה night lodging. Y. ib. 49d top, v. לִינָה.—Esp. *appointing a place to be the centre of Sabbath movements, Sabbath camp* (from which one is allowed to walk two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 7 מי שבא ... שְׁבִיתָתִי תחתיו if one is on the road (on Friday) at nightfall, and recognizing a tree or a fence (at a distance) says, my Sabbath rest be under it; שביתתי בעיקרו my Sabbath camp be at its root. Ib. 8 שביתתי במקומי my Sabbath centre be where I am now. Ib. 45b חפצי חפקר קונין שׁ׳ objects which have no owner acquire a Sabbath centre of their own (and he who finds them has to be guided in carrying them by the place where he found them). Ib. חפצי הנכרי אינן קונין שׁ׳ objects belonging to a gentile have no Sabbath centre, i. e. if they come from outside on the Holy Day, the recipient may carry them

שְׁבִיעָה f. (שָׁבֵעַ) *being sated, satiation.* Yoma 79b (ref. to Deut. XI, 15) אכילה שיש בה שׁ׳ וכ׳ (to say the benediction after meal requires) food enough to satisfy the appetite, which is the size of an egg. Pesik. R. s. 16 (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון רויה לשון ש׳ וכ׳ expressing *fill, satiation* &c., v. רְוָיָה; Tanḥ. Pinḥ. 12; Num. R. s. 21[17]; Y. Succ. IV, 54d top שיבעה (corr. acc.).

שְׁבִיעִי m. (b. h.; שֶׁבַע) *seventh.* Succ. V, 6 בש׳ on the seventh day of Succoth. Lev. R. s. 29 חברב שׁ׳ the seventh thing is most precious; a. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִין. Ib. כל הש׳ וכ׳ all seventh things are precious.—*Fem.* שְׁבִיעִית Ib.; a. fr.—Esp. *the seventh year, Sabbatical year.* Shebi. I, 1 ערב ש׳ the year preceding the Sabbatical year; ib. 4 מוצאי ש׳, v. מוֹצָא III. Snh. III, 3 סוחרי ש׳ traders in fruits of the Sabbatical year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִיּוֹת. Y. ib. 21a bot. שחי ש׳ we must wait for two Sabbatical years before reinstating the trader in Sabbatical fruits in his civic rights; Y. Shebu. VII, 37d bot. (not שני).—*Sh'bi'ith,* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שְׁבִיעָאָה, שְׁבִיעֵיתָא, v. שְׁבִיעָאָה.

שְׁבִיץ, v. שָׁבִיס.

שְׁבִיק m. (שְׁבַק; v. שְׁבָקָא I) *abandoned; spontaneous growth.* Targ. Y. Lev. XXV, 5 כתי ש׳ (h. text ספיח).—*Pl.* שְׁבִיקֵן, v. שְׁבִיקָא.

שְׁבִיקוּתָא f. (שְׁבַק) *remission, forgiveness.* Targ. Ps. CXXX, 4 (h. text סליחה).

שְׁבִירָא, v. שַׁבָּרָא.

שְׁבִירָה f. (שְׁבַר) *breaking.* Y. Orl. I, 60 bot. (not שבורה), v. נְפִיצָה.—שְׁבִירַת עצם breaking a bone of the Passover sacrifice. Pes. VII, 12; ib. 70a; a. fr., v. עֶצֶם.

שַׁבְּרִישׁ, v. שְׁבַשׁ.

שְׁבִישְׁתָּא, שבישותא, שְׁבִישָׁא, v. שְׁבָשְׁתָּא.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) 1) *resting, making a day station* esp. over the Sabbath. Maasr. II, 3 עד שהוא מגיע למקום השׁ׳ until he reaches a place where he intends to rest, contrad. to לינה night lodging. Y. ib. 49d top, v. לִינָה.—Esp. *appointing a place to be the centre of Sabbath movements, Sabbath camp* (from which one is allowed to walk two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 7 מי שבא ... שְׁבִיתָתִי תחתיו if one is on the road (on Friday) at nightfall, and recognizing a tree or a fence (at a distance) says, my Sabbath rest be under it; שביתתי בעיקרו my Sabbath camp be at its root. Ib. 8 שביתתי במקומי my Sabbath centre be where I am now. Ib. 45b חפצי חפקר קונין שׁ׳ objects which have no owner acquire a Sabbath centre of their own (and he who finds them has to be guided in carrying them by the place where he found them). Ib. חפצי הנכרי אינן קונין שׁ׳ objects belonging to a gentile have no Sabbath centre, i. e. if they come from outside on the Holy Day, the recipient may carry them

שְׁבִיתָה f. (שָׁבָה) *captivity.* Ex. R. s. 1 בשׁ׳ ישראל in the captivity of Israel; Num. R. s. 13 בשׁ׳ בבל in the Babylonian captivity; Yalk. Ps. 137 בשׁ׳ אדום in the captivity of Edom.—*Pl.* שְׁבִיתוֹת. Ex. R. s. 1 שׁ׳ ישראל the captivities of Israel; Num. R. s. 13 שׁ׳ בבל the Babylonian captivities; Yalk. Ps. 137 שׁ׳ אדום the captivities of Edom.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) *resting, Sabbath.* Targ. Ex. XXXV, 2; Lev. XXIII, 3; a. fr.—*Pl.* שְׁבִיתָן. Targ. Lam. II, 6.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) *cessation.* Targ. Y. Num. XXIX, 1 שׁ׳ דמיא cessation of blood (menstruation).

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) *cessation.* Targ. Y. Num. XXIX, 1 שׁ׳ דמיא cessation of blood (menstruation).

שְׁבִיתָה f. (שָׁבָה) *captivity.* Ex. R. s. 1 בשׁ׳ ישראל in the captivity of Israel; Num. R. s. 13 בשׁ׳ בבל in the Babylonian captivity; Yalk. Ps. 137 בשׁ׳ אדום in the captivity of Edom.—*Pl.* שְׁבִיתוֹת. Ex. R. s. 1 שׁ׳ ישראל the captivities of Israel; Num. R. s. 13 שׁ׳ בבל the Babylonian captivities; Yalk. Ps. 137 שׁ׳ אדום the captivities of Edom.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) *resting, Sabbath.* Targ. Ex. XXXV, 2; Lev. XXIII, 3; a. fr.—*Pl.* שְׁבִיתָן. Targ. Lam. II, 6.

the distances which he himself is permitted to walk; a. fr.—2) *observing the Sabbath, abstention from labor.* Sabb. XVI, 6 (121[a]) מפני שאין שְׁבִיתָתוֹ עליך Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. עליהן, Ms. M. עלינו) because his (the gentile's) Sabbath rest is no concern of thine (of theirs, the Jews' for whom he acts; of ours); ib. מפני ששביתתו עליך because his (the minor's) observance of the Sabbath is thy (their, our) concern. Y. ib. V, 7[b] bot. שהוא מצוה על שְׁבִיתַת בהמתו כמוהו for man is commanded to let his cattle rest as well as himself. Y. Erub. III, 21[a] אינו יכול להביאו דרך ש׳ he cannot bring it home in a manner consistent with the observance of the Sabbath; a. fr.—3) = שְׁבוּת *an act forbidden on the Sabbath by rabbinical law*, but permissible in the Temple.—*Pl.* שְׁבִיתוֹת. Ib. X, end, 26[d] (ref. to Mish. X, 11—15) משביתה אחת למדו ש׳ הרבה from the permissibility of one act, we learn the permissibility of many more, v. צְבָא.

שְׁבָכָה, v. סְבָכָה.

שְׁבָּ, שְׁבָּ׳, שְׁבָלָא, v. שׁוּבָּא.

שַׁבְלוּל m. (שבל *to drag along*, cmp. b.h. שֶׁבֶל; cmp. שַׁלְשׁוּל III) *snail* without the shell. Sabb. 77[b], v. פָּתִית; Y. Ber. IX, 13[c] bot. (ed. Krot. שבלון, ed. Ven. שבלון, corr. acc.), v. חָזִיר.

שַׁבְלוּלָה ch. same, v. next w.

שַׁבְלוּלִית m. (preced. art.) a species of *mollusks, slug.* Y. Nidd. III, 50[d] אילין נשיריא דאמרן ש׳ דכר שבלולה נוקבא וכ׳ (ed. Krot. שכ׳, corr. acc.) we do not rely on those women who say that if the placenta resembles (in substance and color) a *shabb'luliah*, it indicates a male fœtus, if a *shabb'lul*, a female.

שַׁבְלוּלִיתָא f. (*Shaf.* of בלל; cmp. חַבְלִין, תֶּבֶל) *fenugreek.* Sabb. 110[b] Ms. M. (ed. שַׁבְלִילְתָא) Men. 42[b] מיא דש׳ Ms. M. (ed. דשבלילתא) juice of fenugreek. Gitt. 69[a] ש׳ Rashi (ed. שׁוּבְלִילְתָא). Ab. Zar. 38[b] שבלילתא.

שַׁבְלוֹן, v. שַׁבָּלוּל.

שִׁבְלֵי (or שִׁ׳), v. שִׁרְבְּלֵי.

שַׁבְלִילְתָא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שִׁבְלֶת, v. שִׁרְבּוּלֶת.

שֶׁבַלְתָּא, v. שׁוּבַלְתָּא.

שבן, Y. Ab. Zar. I, 39[d] top שבניות some ed., v. שָׁבַן.

שְׁבָנָה, שְׁבָנָא (b. h.) pr. n. m. *Shebna*, 1) officer in high position in King Hezekiah's court. Lev. R. s. 5. Snh. 26[b] ש׳ בעל הנאה היה Shebna was a sensual man; a. e.—2) a brother of Hillel. Sot. 21[a], v. עַסְקָא.

שבניה, v. שְׁכַנְיָה II.

שַׁבְסִיס, v. שַׁבְזִיז.

שְׁבָסְרֵי, שְׁבַסְרֵי *seventeen*, v. שב I.

שְׁבַע f., **שְׁבָעָה** m. (b. h.) *seven.* Snh. V, 1, v. חֲקִירָה. Ib. 3 בש׳ (sub שעות) at seven hours of the day. Ab. V, 7. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש׳ משׁ seven times seven; a. v. fr.—ש׳, ברת ש׳, בנות ש׳, v. בַּת I a. בְּרַת I.—Esp. שְׁבָעָה (sub. יְמִים) *Shib ah, the seven days of mourning for a near relative.* M. Kat. 20[a], v. שְׁלֹשָׁה; a. fr.—Y. M. Kat. III, 82[c]; v. שְׁמֹנָה.—*Pl.* שִׁבְעִים *seventy.* Snh. V, 5 עד ש׳ ואחד (add to the members of the court,) until they number seventy-one. Ab. Zar. 11[b] אחת לש׳ שנה once every seventy years; a. v. fr.

שְׁבַע I, שׁוֹבַע f., **שְׁבָעָא, שְׁבָעָה, שְׁבָ׳, שְׁ׳, שְׁוֹ׳, שְׁבָעָתַי** m. ch. same. Targ. Gen. V, 7. Ib. IV, 24 (O. ed. Vien. שְׁבָעָה). Ib. XXIX, 27. Targ. Y. II Num. XI, 26 שׁוֹבְעָתַי; a. fr.—Y. Kil. IV, beg. 29[a] חמש שורין מן שד׳ שו׳ five rows of seven trees each. Y. Sabb. I, 3[c] bot. שובעה ... אלו שגזרו אינון those laws which they decreed by majority of votes, were seven; a. fr.—*Pl.* שִׁבְעִין, שִׁבְ׳, שַׁבְעִין שִׁבְ׳ *seventy.* Targ. Gen. V, 12; a. fr.

שָׁבַע, *Nif.* נִשְׁבַּע (b. h.) *to be sworn, to swear.* Shebu. III, 6 ל׳ לבטל וכ׳ if a person swears that he will omit to perform a commandment. Ib. VI, 4 אין נִשְׁבָּעִין על וכ׳ no oath is imposed in refutation of a claim of a deaf and mute, or of an insane person, or of a minor, nor do we administer an oath to a (claimant) minor, אבל נשבעין לקטן וכ׳ but you must make oath when suing a minor or the sacred treasury. Ib. 7 שמא יִשָּׁבַע זה וכ׳ ... מי נ׳ מי ומי which of them is first admitted to an oath? He with whom the (lost) pledge was deposited, lest this one (the debtor) swear (to the value of the pledge), and the other produce the pledge (and prove him a perjurer). Ib. VII, 1 כל הנשבעין שבתורה נשבעין וכ׳ all those bound to swear according to Biblical law swear and are free from payment, but the following swear and receive (are awarded their claim). Ib. 32[b] ואינו יכול לִישָּׁבַע, v. שְׁבוּעָה; a. fr.

Hif. הִשְׁבִּיעַ *to adjure; to impose, administer an oath.* Ib. IV, 3 אמרו אין אנו ... מַשְׁבִּיעַ אני עליכם וכ׳ if they say, we know no testimony in thy case, (and he says,) I adjure you, and they say, Amen: they are guilty (if they could testify). Ib. ה׳ עליהן ... חוץ וכ׳ if he adjured them five times out of court, and coming before court they confess (that they know testimony), they are acquitted. Ib. VIII, 2 מַשְׁבִּיעֲךָ אני וכ׳ I adjure thee, and he says, Amen. Ib. 29[a]; 39[a], a. e. אנו משביעין אותך וכ׳ ... וכשמַשְׁבִּיעין אותו and when the court administers an oath to him, they say to him, know that we cause thee to swear not in thy sense, but in the sense of God and in the sense of the court; a. fr.—Part. pass. מוּשְׁבָּע; *pl.* מוּשְׁבָּעִין. Ib. 31[a] מ׳ מפי עצמו one who is sworn on his own demand (in his own case); מ׳ מפי אחרים one who is sworn on other people's demands (as a supposed witness that claims ignorance). Ib. III, 6 הרשות שאינו מ׳ עלית מהר סיני a religiously indifferent act, on which he is not sworn from Mount Sinai; מצוה שהוא מ׳ וכ׳ a religious act on which he is sworn &c. Ib. 21[b]; 22[b], v. סִינַי; a. fr.

שָׁבַע II ch., *Ithpa.* אִשְׁתְּבַע, *Ithpe.* אִשְׁתְּבַע, אִרְשְׁתְּבַע as preced. *Nif.* Targ. Lev. V, 22; 24. Targ. Jer. V, 2; a. fr.—

Shebu. 29ª ודילמא ...וכי קא מְשַׁתְּבַע אדעתא דרדיח א' perhaps that man saw a huge bird and called it *gamla* (camel), and when he swore (that he saw a camel fly in the air), he swore in his sense. Ib. דכי קא משתבע ... קא משתבע so that when he swears (that he has paid the money), he swears to the truth in his sense (having given him tokens, v. אִיסְקוּנְדְּרֵי). Ib. 32ᵇ ...חזת מְשַׁתַּבַּעְנָא וכ' אי if thou hadst come and testified for me, I should have been assigned an oath and received my claim; מי יימר דמְשַׁתְּבַעַת who can say that thou wouldst have made oath? Ib. לִישְׁתַּבַּע shall he be admitted to an oath? Ib. 26ª ואנא בשיקרא אִישְׁתַּבַּעי and have I sworn falsely?; a. fr.

Af. אַשְׁבַּע as preced. *Hif.* Targ. Y. II Ex. XIII, 19 [read:] מַשְׁבַּע אַשְׁבַּע. Targ. Cant. II, 7. Targ. Cant. II, 4; a. e.—Shebu. 36ª אַשְׁבַּעְינָהוּ ולירטינהו he made them swear, and also pronounced a curse upon them. Ib. 41ª לא מַשְׁבַּעִינַן we do not put him to an oath; a. fr.

שָׁבֵעַ I, m. (b. h.; next w.) *sated, filled, satisfied.* Gitt. 56ª רָעֵב, v. רָעֵב I. Lev. R. s. 34 לְשָׂבֵעַ וכ' ריצא כשהוא ש' v. רָעֵב I; a. fr.—*Pl.* שְׂבֵעִין, שְׂבַעִין, שְׂבֵי', שְׂבַעִים. Joma 74ᵇ ...סומין ואינו ש' אל תראו עצמיכם בפני בני עשו ...כאילו אתם ש' blind persons eat and are not satisfied. Taan. 10ᵇ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) make no show of your plenty before the sons of Esau or of Ishmael, lest they envy you; Yalk. Gen. 148; a. e.—*Fem.* שְׂבֵעָה, שְׂבֵעִי'. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top the Lord allows the righteous in this world to see their (future) reward, ונפשם ש' וכ' and they feel satisfied and go to sleep; a. e.—*Pl.* שְׂבֵעוֹת, שְׂבֵעִי'. Midr. Sam. ch. XIII (ref. to I Sam. IX, 12, sq.) ולא חיו ש' ממנו ...וכל האורך הזה why this lengthy speech? It intimates that they looked at the beauty of Saul and could not see enough of it; a. e.

שָׂבֵעַ II (b. h.; cmp. סָבָא III) *to be filled, to have plenty, be satisfied.* Sabb. 113ᵇ (ref. to Ruth II, 14) ואתאכל בעלם חזה ותִשְׂבַּע וכ' she (Israel) will eat in this world, will have plenty in the Messianic days, and leave over for the hereafter. Succ. 52ᵇ, v. רָעֵב II; a. e.

Hif. הַשְׂבִּיעַ *to satisfy.* Gen. R. s. 76, end כדי להַשְׂבִּיעַ עיניו וכ' in order to satisfy the eyes of the wicked man. Y. Keth. V, 30ᵇ וְהַשְׂבִּיעוֹ; Succ. l. c. מַשְׂבִּיעוֹ, v. רָעֵב II. Snh. 100ª; a. fr.—Ib. 29ᵇ אדם עשוי שלא להשביע את עצמו man is wont not to declare himself wealthy (to disclaim wealth, by saying that he is in debt, even if he is not); כשם שאדם ...שלא להשביע את בניו as man is wont to disclaim wealth for himself, so is he likely to disclaim it for his heirs (therefore an ante-mortem confession of indebtedness does not establish a claim against heirs).

Pi. שִׂבַּע same.—Part. pass. מְשׂוּבָּע. Lev. R. s. 29 (play on השביעי, Lev. XXIII, 24) שהוא מש' בכל וכ' a month which is plentiful in every thing &c.

Hithpa. הִשְׂתַּבַּע *to be satiated, sick.* Num. R. s. 14 עתיד להִשְׂתַּבַּע, v. סִיג I.

שְׂבַע, סְבַע ch. same, *to be satisfied, saturated.* Targ. O. Ex. XVI, 8 למִיסְבַּע ed. Berl. (ed. Amst. למִישְׂבַּע); Y. למְשׂוֹבַּע. Targ. Ps. CIV, 16 (Ms. ס'); a. fr.—Part. שָׂבְרַע, שָׂבַע, סָ'; f. שָׂבְעָא, סָ'. Targ. Prov. XXX, 22 דשביע ed. Lag. (Ms. דסבי'; ed. Wil. דרִשְׂבַּע). Targ. Job XLII, 17. Targ. Gen. XXV, 8. Targ. Prov. XXVII, 7; a. fr.—Pesik. R. s. 16; Pesik. Eth Korb., p. 57ᵇ, a. e., v. רָוֵי; a. e.

Pa. שַׂבַּע, סַ'; *Af.* אַסְבַּע *to satisfy.* Targ. Ps. XC, 14. Ib. CVII, 9; a. fr.—Taan. 24ª רחמנא לִישַׂבְּעָךְ ...דַּאֲשַׂבְּעָן ברך the Lord satisfy thee, as thy son has satisfied us. Yoma 79ᵇ שַׂבּוּעֵי מְשַׂבְּעָא is enough to satisfy the appetite. Gitt. 70ª חמרי מְשַׂבְּעָן וכ' dates satisfy, heat &c.; Keth. 10ᵇ; a. e.

**Ithpa.* אִסְתַּבַּע (cmp. צְבָת) *to be swollen.* Esth. R. to III, 14 א' קרסוליה (omitted in Yalk. ib. 1056) his ankle was swollen.

שָׂבְעָא, שָׂבְעָה, שָׂבְעָא, v. שׂוֹבְעָא, שׂוֹבְעָה, a. סָבְעָא.

שִׂבְעָא, v. שִׂבְעָה I.

שִׂבְעִים, שִׂבְעָה, v. שִׂבְעָה.

שָׁבוּעָא *week,* v. שָׁבוּעָה.

שִׂבְעָתַי *seven,* v. שִׂבְעָה I.

שָׁבַץ (b. h.), *Pi.* שִׁבֵּץ (cmp. שָׁבִיס; Syr. שבץ *confudit, miscuit*) *to interweave; to checker, adorn vessels with designs.* Ḥull. 25ª, sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10 כל שהוא לְשַׁבֵּץ ...עתיד any unfinished vessel which is ... to be adorned with designs.

שָׁבַק* = next w. Pesik. R. s. 44 שָׁבְקוֹ בבית וכ' leave him in prison, and let him be famished &c.; (Yalk. Hos. 531 חובשוהו, not חבשוהו, v. חָבַשׁ).

שְׁבַק (corresp. to h. עָזַב) 1) *to leave, let go; to forsake, abandon; to leave behind; to bequeath.* Targ. Jer. LI, 9. Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. Jud. XVI, 26 (h. text הניחה); a. v. fr.—Part. pass. שְׁבִיק, f. שְׁבִיקָא, שְׁבִיקְתָּא; *pl.* שְׁבִיקִין, שְׁבִיקָן, שְׁבִיקָתָא. Targ. Jer. LI, 5 (h. text אלמן). Targ. Ez. XXXVI, 4. Ib. XLI, 9; 11 (h. text מִנָּח); a. fr.—Y. Nidd. II, end, 50ᵇ אמר שׁוֹבְקְתַיהּ לצפרא he said (to the woman), leave it (with me) for the morning. Sabb. 32ª וכ' שַׁבְקֵיהּ, v. רְוֵיהּ. Yoma 12ª למִשְׁבַּק, v. אוּשְׁפִּירְנָא. Arakh. 22ª מי שׁבקינן לה do we allow him (to take interest)? B. Bath. 125ª לאו חני מעות ש' it is not these coins that their father left them (when he died). Gitt. 37ᵇ, a. fr. לא שְׁבִיק (אינש) וכ' (לא שבק), v. הֵיתֵירָא. Bekh. 24ª שַׁבְקָה דידה וכ' when the dam has her own child, she will not neglect her own and give suck to a strange animal. B. Mets. 92ª לא ש' אישי חיי וכ' Isi would let no man live, i. e. with such a law humanity could not exist; B. Kam. 91ᵇ א"כ לא שַׁבְקַת חיי וכ' if this were the law, thou wouldst let no creature exist; a. fr.—2) *to remit, pardon, forgive.* Targ. Gen. XVIII, 24. Targ. Num. XIV, 19; a. fr.—Lev. R. s. 5, end יאי ...דשָׁבְרִיק לחובין וכ' it is becoming the great God to remit great sins; a. e.—Part. pass. as ab. Ib. חא שרי לך והא שביק לך this is remitted to thee, and this is forgiven thee; a. e.—3) *to let go, send away, divorce.* Gen. R. s. 17 שְׁבוֹקָא החיא אנתתא send that woman away, for she does thee no honor; ib. שַׁבְקָהּ להדא וכ' send that bad woman away;

ib. לית בידי מה אֶשְׁבּוֹק לה I have not the means to divorce her (to give her her dowry); ib. לית בי מה אשבוק לה; Lev. R. s. 34 לית בי מְשַׁבַּק לה; (Yalk. Is. 352 לית לי ממרקא לה, v. מְרַק); Y. Keth. XI, 34[b] bot. שיבקה דלית וכ׳ (read: שׁוֹבְקָהּ or שְׁבָקָהּ *Pa.*) send her away &c.; a. e.

Pa. שַׁבֵּק, *Af.* אַשְׁבִּיק same, *to divorce.* Gen. R. l. c. אנן ישבקינה (not יהבינן) we shall give her her dowry, and divorce thou her. Ib. ושַׁבַּקְתָּהּ מינה (some ed. ושׁ׳ יתה) and he divorced her; Lev. R. l. c. ושבקיה (corr. acc.); Y. Keth. l. c.; Yalk. Lev. 665. Y. Keth. VI, beg. 30[c] הן דמשַׁבֵּיק וכ׳ he who divorces his wife and does not pay off &c., v. מְרַק.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּק, *Ithpe.* אִשְׁתְּבִיק 1) *to be let alone, be allowed.* Koh. R. to V, 11 אוף למידמוך ליה אנן מישְׁתַּבְּקִין we are not even allowed to sleep.—2) *to be remitted; to be forgiven.* Targ. Gen. IV, 7. Targ. Lev. IV, 20; a. fr.—3) *to be divorced.* Cant. R. to I, 4 בעיין למִשְׁתַּבְקָא דין מדין they wanted to be divorced from each other.—4) *to be forsaken, abandoned.* Targ. Jer. XLIX, 11 תשתבקון (ed. Wil. תשבקתון, corr. acc.). Ib. 25. Targ. Is. XVII, 9; a. e.

שְׁבָקָא, שׁ׳ I m. (preced.) 1) [*abandoned,*] *undressed vine.* Targ. O. Lev. XXV, 5 (h. text נזיר־).—*Pl.* שְׁבָקִין, שׁ׳. Ib. 11 שְׁבָקָתָא (ed. Vien. שׁ׳).—2) *isolated, single shoot.*—*Pl.* as ab. Targ. Ez. XVII, 6 שׁ׳ ed. Wil. (ed. Lag. שׁ׳; h. text בדים).

שְׁבָקָא, שׁ׳ II m. (preced. wds.) *heirloom;* (sub. בעל) *testator.*—*Pl.* שְׁבָקַיָּיא, שׁ׳. Arakh. 22[a] יתמי... ביתר שיבקַיָּיהוּ heirs that enjoy what is not theirs will follow those who left them the (ill-gotten) goods; B. Mets. 70[a] שׁ׳ שִׁיבְקַיָּיהוּ.

שְׁבֶר, v. סֶבֶר.

שְׁבַר, *Poël* שׁוֹבֵר, v. סְבַר II.

שָׁבַר I (b. h.) 1) *to break.* Y. Ab. Zar. II, 41[d] (play on אכל תשברו, Deut. II, 6) באכל תְּשָׁבְרוֹ האכלתו שְׁבַרְתּוֹ with food break him (his ill-will); when thou hast given him to eat, thou hast broken him; אם היה קשה עליך באכל תשברו וכ׳ if he is hard on thee, break him with food, and if not (if thou succeedest not with food), heap silver upon him; Y. Sabb. I, 3[c] bot. Tanḥ. Sh'laḥ. 9 נתכוונו... לְשָׁבְרוֹ לבן וכ׳ the spies intended to break the heart (courage) of the Israelites (ref. to ויניאו, Num. XXXII, 9). Tosef. B. Mets. II, 26 אוהבו... כדי לשבור את לבו if a friend requires help for loading, and an enemy for unloading (to relieve the broken down beast of burden), it is commended to help the enemy in order to break his heart (hatred); (B. Mets. 32[b] כדי לכוף את יצרו). Pesik. Eth Korb., p. 59[b] נטל את חטבלא... ושָׁבָרָהּ and shattered it. Ex. R. s. 18 (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני את השברים שהיית שׁוֹבֵר וכ׳ I remember the breaks with which thou brokest (the calamities with which thou didst visit) the empires for me by night; בא... שָׁבַרְתָּ וכ׳ Sennacherib came upon me, thou brokest him at night (v. infra *Hof.*); a. v. fr.—Y. Shebi. VIII, beg. 37[d] כל מדרש שאתה דורש ושׁוֹבֵר וכ׳ a textual interpretation which you introduce, and by which you break (upset partially) a previous interpretation of the same verse, is no legitimate interpretation. Tanḥ. Vayera 13 סופו... שובר את ראשו the end of the verse breaks (contradicts) its beginning. Cant. R. to VII, 9 (expl. דתבריא, Dan. III, 2) the scholars (scholastici) are called *d'thabraya* (v. תְּבַר), שהם שׁוֹבְרִים הדברים because they break (twist out of joint) the words (of the law).—*Part. pass.* שָׁבוּר, f. שְׁבוּרָה *having a broken limb, injured.* B. Mets. I, 4 רצין... אחר צבי ש׳ running... after a wounded deer. Ib. 94[b] ומתה ש׳ a borrowed animal that was injured or that died. Ib. נשבעין על הש׳ must make oath concerning an injured animal in their charge; a. fr.—2) (denom. of שׁוֹבֵר) *to give a receipt; to acknowledge payment; to acquit.* Tosef. Keth. IV, 11 מקצת (על) שָׁבְרָה לו כתובתה שברה לו על כולה if she gave him a receipt for a portion of her jointure, she has released him of all obligations of the marriage contract. Ib. IX, 1 כונסה... ושׁוֹבְרָהּ he marries her and divorces her (and remarries her), and she gives him a receipt for her jointure (by which act the mortgage on the entire estate is cancelled); Y. ib. VIII, 32[b] bot.; Y. Yeb. IV, 5[d]; a. fr.

Pi. שִׁבֵּר *to break.* Sabb. 105[b] חמקרע... ומְשַׁבֵּר כליו וכ׳ he who in his anger tears his garment or breaks his vessels,... let him be in thy sight like an idolater; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּבָּר. Pesik. R. s. 17 (ref. to Job I, 15) מ׳ ומלוקת היה he (that escaped) was broken of limbs and smitten; Ruth R. to I, 5; Lev. R. s. 17 מוּשְׁבָּר; Yalk. Job 892 מושבר.

Hof. הוּשְׁבַּר *to be broken.* Pesik. Vattom., p. 129[b] (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני שָׁבַר שהוּשְׁבַּרְתִּי וכ׳ (not שכר שהושכ׳) I remember how I was broken (crushed) among the empires (v. supra); Lam. R. to I, 2 שָׁבְרַתְנִי... בלילין וכ׳ how I was broken before thee in the night of persecution by the empires; Yalk. Ps. 816; a. fr.—Part. מוּשְׁבָּר, v. supra.

Nif. נִשְׁבַּר, *Hithpa.* הִשְׁתַּבֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּבֵּר same. B. Mets. VI, 4. Kel. III, 3 ונִשְׁבָּרָה and was again broken. Ib. XI, 1 נִשְׁבְּרוּ טהרו when they are broken, they are no longer susceptible of uncleanness. Gen. R. s. 91 נִשְׁתַּבְּרוּ שיניהם their teeth were broken (fell out). Y. Kidd. I, beg. 58[b] נשבר קל וחומר the conclusion *a minori* is impaired. Ab. Zar. 50[b], sq. זריקה מְשֻׁתַּבֶּרֶת an interrupted throwing, i. e. sprinkling a liquid, but not throwing a solid object; a. fr.—Treat. Der. Er. ch. X מְשֻׁתְּבֵר על השיש 'has his limbs broken' (a sort of massage) on the marble floor (in the bath-house, in the presence of other people).

שָׁבַר II (b. h.; denom. of שֶׁבֶר II) *to buy provisions.* Gen. R. s. 91 אף... לְשָׁבֵּר אוכל Joseph, too, knew that his brothers were coming down to Egypt to buy food; ib. כל מי שנכנס לְשָׁבּוֹר וכ׳ let whomsoever enters (Egypt) to buy food register his name &c; Tanḥ. Mikk. 8.

Hif. הִשְׁבִּיר *to sell provisions, to supply.* Ib. (ref. to מַשְׁבִּיר, Prov. XI, 26) זה יוסף שזן וכ׳ that means Joseph who sustained the world &c.; Gen. R. l. c; a. e.—[Tanḥ. ed. Bub. Vayesheb 13 משביר אותו, read: מַשְׁבִּיר.]

שֶׁבֶר I m. (b. h.; שָׁבַר I) 1) *break, fracture.* Sabb. XXII, 6 אין מחזירין את הש׳ you must not set a fracture (on the Sabbath). T'bul Yom IV, 7 שלום מן הש׳ וכ׳ (he meant) that it will be brought up in safety without being broken and without being spilt; Y. Ter. II, 41[c] top; a. e.—Trnsf. *de-*

struction, calamity. Gen. R. s. 91 (play on שֶׁבֶר, Gen. XLII, 1, a. כי יש שׁ׳ זה הרעב כי יש סבר זה השבע וכ׳ (סֵבֶר 'that there is a calamity', that means the famine; 'that there is brightness', that means plenty &c. Ib. והלא כבר נאמר ותרעב ... רש שׁ׳ has it not been said before, 'and all the land of Egypt was hungry'? what is meant by 'there is a calamity in Egypt'? &c. Pesik. Vattom., p. 129[b] (not שכר); Yalk. Ps. 816, v. שָׁבַר I; a. e.— *Pl.* שְׁבָרִים, constr. שִׁבְרֵי. Gen. R. s. 30 (ref. to Job XII, 5) שחיו מוכנים לשני שׁ׳ לשבר מלמעלן וכ׳ they were predestined for two calamities, for destruction from above (rain), and for destruction from below (rise of the deeps). Ex. R. s. 18, v. שָׁבַר I. Kel. XI, 3, a. fr. שברי כלים fragments of vessels, broken vessels. B. Bath. 14[b] שברי לוחות the tablets broken by Moses. Ber. 8[b] חזהרו בזקן ... לוחות ושברי וכ׳ be careful not to despise an old man that has forgotten his learning through no fault of his, for we are told, the (whole) tablets and the broken ones were deposited in the Ark; Men. 99[a]; a. fr.— 2) *a broken ejaculation, sigh,* esp. *the broken disconnected sounds produced on the Shofar.* Y. Taan. II, 65[b] top (play on אָב, Gen. II, 6) עלה שׁ׳ בלמטן וכ׳ when the broken tune (at the prayer meeting) rises from below, at once the rain comes down.— *Pl.* as ab. R. Hash. 34[a] שיעור תרועה כשלשה שׁ׳ the value of a *t'ru'ah* (a succession of tremulous sounds) is equal to three *sh'barim.* Ib. אתקין ... שלשה שׁ׳ R. Abbahu introduced in Cæsaræa (for the New Year's Day) the blowing of a *t'ki'ah* (a succession of connected notes), three *sh'barim,* a *tr'u'ah,* and a *t'ki'ah;* a. e.

שֶׁבֶר II m. (b. h.; preced.; שׁ׳ רעבון, v. Gen. XLII, 19 a. 33, cmp. Ps. CIV, 11; v. Ehrlich Miḳra ki-Pheschuṭô, p. 114 sq.) *(sale of) provisions* (in time of famine). Gen. R. s. 91 ... יש אוכל במצרים שאמר הכתוב יש שׁ׳ וכ׳ מפני why does not the Scripture say (Gen. XLII, 1) 'there was *okhel* (food) in Egypt? (why is it) that the text says, 'there was *sheber*'?

שִׁבְרָא, שִׁבְרָה m. (denom. of בַּר II, בְּרָא) [*boy,* Syr.,] *simple, foolish* (corresp. to h. פֶּתִי). Targ. Prov. IX, 4 (some ed. שכר, corr. acc.). Ib. XIV, 15. Targ. Job V, 2 (ed. Wil. שִׁבְרָא). Targ. Ps. XIX, 8 (ed. Lag. שִׁיבְרָא; ed. Wil. שִׁבְּ, corr. acc.); a. e.— *Pl.* שִׁבְרֵי. Targ. Prov. I, 4; 22; 32; a. fr.— *Fem.* שִׁבְרְתָא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. שִׁבְרְתָה; some ed. שכ׳, corr. acc.).

שִׁבְרָא m. (cmp. שִׁבְרִירָא) *mullein,* a plant the woolly leaves of which are used for wicks (φλόμος λυχνῖτις or θρυαλλίς; v. Löw Pfl., p. 67). Sabb. 20[b], expl. פתילת המדבר (ed. Sonc. שִׁירָא, oth. early ed. שׁוּבָּ׳).

שַׁבְרָה f. (cmp. שִׁבְרִירָא) *blinking.* Y. Ḥag. II, 77[d] עיניה חווה שׁ׳ one of her eyes was blinking.

שִׁבְרוֹן m. (שֶׁבֶר II) *sale of provisions, market price.* Gen. R. s. 8 שואלין אלו לאלו מה שׁ׳ נעשה היום they (going in) ask those (coming out), how was the market to-day?; Yalk. Job 907.

שִׁבְרוּתָא f. (שֶׁבֶר) *simplicity.* Targ. Prov. I, 22.

שִׁבְרִיר m. (cmp. next wd.) name of *a certain animal living in the water, water snake* (?).— *Pl.* שִׁבְרִירִין. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6; Yalk. Ex. 286.

שִׁבְרִירָא, שִׁבְרִירִי m. pl. (= שׁבהר׳, v. שָׁבַר; cmp. a. תְּבִירָא) *being dazzled, blinking, temporary blindness, loss of direction.* Targ. O. Gen. XIX, 11 (ed. Berl. שִׁבְרָרָא). Targ. II Kings VI, 18.—Yoma 28[b] דשמשא וכ׳ שׁ׳ the dazzling sun-light coming through cracks or breaks in the clouds is worse than the uncovered sun. Gitt. 69[a] דיממא שׁ׳ sudden blindness occurring in day-time (from dazzling light). Ib. דלילייא שׁ׳ blindness occurring at night (believed to be caused by a demon living in the water or in water vessels. Ib. (an incantation for blindness) שׁ׳ דפלוני וכ׳ *shabrirê* of N, son of N, leave &c. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a] סכנת שׁ׳ the danger of getting blind (from drinking at night). Ib. (an incantation against thirst at night) נימא איהו ... מש׳ שׁ׳ ברורי וכ׳ let him say to himself, N, son of N, my [thy] mother told me, be on guard against *shabrirê: shabrirê, b'rirê, rirê yirê, rê.*

שָׁבַשׁ (= שבשׁ, cmp. שׁוֹבָב) *to run in all directions, blunder.*

Pi. שִׁבֵּשׁ *to entangle, confound; part. pass.* מְשׁוּבָּשׁ; f. מְשׁוּבָּשֶׁת *thrown into confusion.* Yeb. XVI, 7, v. גֵּרִים. Lev. R. s. 35; Cant. R. to VI, 11.

Hithpa. הִשְׁתַּבֵּשׁ *to be entangled.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 וטלפיות סוסיהן מְשָׁתַּבְּשׁוֹת ed. Bub. (oth. ed. משחמשות) and the hoofs of their horses were entangled (caught in the mud).

שָׁבַשׁ, *Pa.* שִׁבֵּשׁ 1) (denom. of שִׁבְשָׁא) *to branch off, send forth branches.* Targ. Ps. LXXX, 12 שַׁבִּישָׁתָא Ms. (ed. Wil. שְׁבֵשַׁת, *Pe.*).—2) *to cut branches, harvest grapes.* B. Mets. 73[a], v. שִׁבְשָׁא.— 3) (v. preced.) *to entangle, confound, overpower.* Targ. Jer. XX, 7 (h. text פִּתִּיתָה); Targ. II Esth. I, 2. Targ. Koh. V, 1.—Part. pass. מְשַׁבַּשׁ; *pl.* מְשַׁבַּשִׁין. Targ. Job XL, 17 (Ms. מְשַׁתַּבְּשִׁין *Ithpa.*; h. text ישרגו).—Yeb. 75[b] לְשַׁבּוּשֵׁי מרימר וכ׳ he only wanted to confuse M'remar (test his ingenuity). Ib. 108[b] אזל ... איידי because she is familiar with his hints and signs, he may confuse (have undue influence over) her and remarry her. Ib. הא כבר שַׁבְּשָׁהּ ולא אִישַׁבְּשָׁא (not שבשא) he has before tried to influence her, and she was not influenced. Ned. 89[b] שַׁבְּשִׁיהּ ואנסבה וכ׳ (not ואינסיב, Rashi שיבשיה) he persuaded him and made him take a wife.

Ithpa. אִישְׁתַּבַּשׁ, אִישַׁבַּשׁ 1) *to be entangled.* Targ. Lam. I, 14 (ed. Lag. a. oth. אִיתְבְּשׁוּ, oth. ed. אִיתְחַבְּשׁוּ, corr. acc.; h. text ישתרגו).— 2) *to be confounded.* Targ. Jer. l. c. (h. text ואפת). Ib. L, 36 (h. text נֶאֱלוּ). Targ. Ez. XXIV, 10.— Yeb. l. c. אִישַׁתְּבָשָׁא (marg. corr. אִשְׁתַּבָּשָׁא), v. supra.—Esp. *to blunder, be mistaken.* Pes. 17[a] אישתבש כהני the answer of the priests was erroneous. Shebu. 28[b] אִישְׁתַּבַּשְׁתָּ thou art mistaken; Zeb. 26[a].—V. מְשַׁבְּשָׁא.

שַׁבְשׁ m., pl. שַׁבְשִׁין = next w. Yalk. Ez. 362, v. שַׁבְטוּטִין.

שִׁבְשָׁא, שִׁי׳ m. (preced. wds.) *ramification, branch.*

Targ. Job XV,30.—Y. Peah I, 15d bot נחתת...כעין ש' דנור וכ' a fire came down from heaven, and it took the shape of a branch of fire between the bier and the people, v. שַׁבְשָׁבָה. B. Mets. 73a, v. next w.—*Pl.* שְׁבָשִׁין, שַׁבְשִׁיָּא, שְׁבָשִׁי, שְׁבָשָׁהָא (ש'). Targ. O. Gen. XL, 10; 12. Targ. Joel I, 7 (ed. Wil. שַׁבְשָׁהָא). Targ. Lam. I, 14; a. e.—Gen. R. s. 59 הוה מרקד אחלת ש' used to dance (before bridal couples) with three branches; Keth. 17a מרקד אחלת (add: ש'). Gen. R. l. c. דהוה לקיט מינהון ש' וכ' because he took branches from them and danced &c.; a. e.

שְׁבָשָׁא m. (preced.) *he that cuts the vines*, i. e. *he that advances money on the grapes on the vines;* in gen. *he that buys produce in the field;* [Rashi: *he that advances seed grain to be returned in new grain*].—*Pl.* constr. שַׁבְשֵׁי שַׁבְשֵׁי שְׁבָשָׁא Ar. a. Rashi (ed. דַּשַׁבְשֵׁי, Ms. H. דְּמַשַׁבְשֵׁי, v. שְׁבַשׁ). B. Mets. 73a

שְׁבַשֵּׁב (preced. wds.) *to plait* branches. Y. Sot. IX,24b bot. ר' ירמיה ש' ולבש עטרה וכ' R. J. plaited and put on a crown of olive branches (in honor of a bridal couple).—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דשבשב, some ed. דשבשבת, v. שְׁבַשְׁבֵּשׁ.]

שַׁבְשֵׁב (preced., v. שָׁבַשׁ) *to drive shoots, sprout.* Targ. Job XIV, 7 (h. text יחליף).

שַׁבְשָׁבָה f. (preced.) *branch, shoot.* Gen. R. s. 59 נחתת ש' דנור ואתעבידת כמו ש' דהדס וכ' a branch of fire came down and assumed the shape of a myrtle branch, and separated the bier from the people, v. שְׁבָשָׁא.

שַׁבְשֶׁבֶת* f. same, esp. a *twig smeared with a paste, lime-twig.* Sabb. VIII, 4 (78b) דבק כדי ליתן בראש חש' Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. חַשַּׁפְשֶׁפֶת) as much paste as is required to put on the top of the lime-twig. Ib. 80a בראש ש' שבראש וכ' Ms. M. (ed. שפשת, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. שַׁפְשֶׁפֶת.—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דש' some ed., v. שְׁבַשְׁבֵּשׁ.

שַׁבְשׁוּשִׁין m. pl. (preced.) *branches, shoots*, v. שַׁבְטוּטִין.

שַׁבְשָׁא, שְׁבִישָׁא, שְׁבִישָׁא, שְׁבָשָׁתָא f. (preced. wds.) 1) *shoot, twig.* Targ. Ez. XV, 2 (h. text זמורה). Ib. XVII, 4 (h. text יניקות).—Ber. 5b שמיע לן...וכ' Ar. (ed. שְׁבִישָׁא) we have heard that you allow your tenant no share in the vines (when they are cut). Y. Peah I, 15d חזה נסיב שיבשתיה וכ' (read: שְׁבִישָׁתָא or שְׁבִישָׁתָא *pl.*) used to take a branch (branches) and dance in front of bridal processions; ib. דקמת ליה שְׁבִישָׁתֵיהּ the merit of his (carrying the) twigs (or of his folly, v. שׁוֹטְיָתָא) stood by him (at his funeral, when lightning in the shape of a twig came down, v. שְׁבָשָׁא a. שַׁבַּשְׁבָּה); Y. Ab. Zar. III, 42c top נסיב שׁוֹשִׁירְבָתָא (or שׁוֹשִׁירְבָתָא *pl.*); ib. דעבדת ליה שושבתא, read: דעמדת ליה שׁוֹשַׁבָּתֵיהּ; Gen. R. s. 59 דקמת ליה שַׁבָּשְׁתֵיהּ.—*Pl.* שְׁבִישָׁא, שְׁבָשִׁי. Koh. R. to III, 11 (in Hebr. dict.) נתן להם ש' דהדס וכ' he gave them myrtle twigs (in place of swords and spears), and they smote one another &c.; ib. שבישותה של הדס (corr. acc.).—Koh. R. to X, 5 ר' ירמיה דש' וכ' 'R. Jeremiah of the branch' (so surnamed for his manner of dancing before bridal couples) took a crown of olive branches &c. (v. שְׁבַשֵּׁב); Lam. R. to V, 16 דשבשב (some ed. דשבשבת).—2) *confusion, mistake.* B. Mets. 96b, a. e. לפום חורפא ש', v. חַרְפָּא. Pes. 112a, a. e. ש' כרון דעל וכ', v. עגל.

שָׁבָת I c. (v. Löw Pfl., p. 373) *dill.* Ukts. III, 4 חש' משנתנ טעמו וכ' (Ar. משנתנה טעמה) the dill stalk after having given its taste to a dish; Ber. 39a. Maasr. IV, 5 חש' מתעשרת וכ' dill must be tithed as seed &c., v. עָשַׂר; a. fr.

שֶׁבֶת II f. (b. h.; יָשַׁב) 1) *seat.* Esth. R. to I, 2 מקום כדר שירחא המלך יושב בש' חש' the place of the throne. Ib. כדי שיהא המלך יושב בש' וכ' so that the king might be seated in the chair with the crown &c. Nidd. 16b, v. מָרוֹם; a. e.—2) *sitting idle, indemnity for loss of time* (Ex. XXI, 19). B. Kam. VIII, 1 ש' רואין אותו וכ' to estimate indemnity for loss of time, we consider the person concerned, as if he were a watchman in a cucumber field. Ib. 85a דמי שִׁבְתּוֹ indemnity for his enforced idleness. Ib. שבתו ורפואתו כל שחייב בש' וכ' the text places on parallel lines indemnity for loss of time and healing expenses: whenever one is bound to pay for loss of time, one is bound to pay for healing. Ib. 86a ש' גדולה וש' קטנה the larger indemnity (for the permanent incapacitation, e. g. the value of the earning capacity of a maimed hand), and the smaller indemnity (for the time of sickness); Gitt. 42a; a. fr.—*Pl.* (ch.) שִׁבְתִּין. Y. B. Kam. VIII, 6b bot. תרין ש' אינון there are two kinds of indemnity for incapacitation (the larger and the smaller, v. supra).

שָׁבַת (b. h.) 1) *to rest, cease;* esp. *to observe the Sabbath.* Lam. R. to V, 14 (expl. מנגינתם, ib.) מזמריהון שָׁבְתוּ they ceased from their songs. Ib. to I, 7 (ref. to משבתיה, ib.) זה...ש' מתיכה this refers to R. J. b. Z. who ceased from staying within her (who left Jerusalem during the siege). Snh. 58b נכרי ש' וכ' a gentile that rests from work (on any day) deserves death. Y. Ber. IV, 7c bot. כבר ש' וכ' R. H. has already begun the Sabbath observance in his town. Y. Sabb. XV, 15a bot. שבת לה' שבות כה' מה הקב"ה ש' ממאמר אם את שבות ממאמר 'a Sabbath unto the Lord' (Ex. XX, 10), rest like the Lord, as God rested from speech, so do thou rest from speech (planning work). Ned. III,10 חנודר משׁוֹבְתֵי שבת וכ' he who forswears benefit at the hands of those who rest on the Sabbath, is forbidden to receive benefits from Jews and from Samaritans; a. fr.—Pes. 54a אור ש' a light which burned during the entire Sabbath (having been kindled on the Sabbath eve). Men. 21a (ref. to תשבית, Lev. II, 13) מלח שאינה שׁוֹבֶתֶת וכ' Ms. M. (ed. שובתת) a kind of salt which has no Sabbath (is generated at all times), which is Sodom salt (v. מֶלַח).—2) *to stay over the Sabbath;* (of scholars) *to deliver the Sabbath lecture.* Peah VIII, 7 ש' נותנין לו מזון וכ' where the transient poor makes his Sabbath station, you must give him food for three meals; Sabb. 118a; B. Bath. 9a. Mekh. Bo, s. 16 כבר שָׁבְתוּ...ולא ש' וכ' once the disciples made their Sabbath station at Jabneh, but R. J. did not stay there. Ib. ומי ש' שם and who lectured there?; אפשר שש' ר' וכ' is it possible that R. El.

שעברה (if one says on a Sabbath day, 'I vow abstinence from wine) this Sabbath', he is forbidden to drink wine the whole (incoming) week and the week just expiring. Men. 65[b] באמצע ש' during the week, opp. בשבת on the Sabbath day; a. fr.—*Pl.* as ab. Is. 66[a] אימתי ... שבע ש' תמימות וכ' when do you find seven complete weeks (between Passover and Shabuoth)? When you begin to count from the evening. Pesik. Ha'om., p. 69[b] באלו שבע ש' וכ' during those seven weeks between Passover &c.; a. fr.—שַׁבָּת *Sabbath*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

שׁוּבְתָא, שַׁבַּתָּא ch. same, 1) *Sabbath.* Targ. Ex. XVI, 25, sq. Targ. Y. ib. 23 שַׁבָּא קודשא שַׁבְתָא (O. שְׁבָתָא, ed. Berl. שַׁבָּא שַׁבְתָא ק', v. next w.). Targ. Is. LVIII, 13; a. fr.—Ber. 28[a] גדרוש מר חדא ש' וכ' shall one (of them) preach one Sabbath, and the other the next Sabbath (alternately)? There will be jealousy. Sabb. 119[a] דיזוק ש', v. יָזַק. Ib. 118[a], a. fr. מעלי ש', v. מֵעֳלָא. Gitt. 38[b] דקבעי ... בש' who have their meals on the Sabbath during lecturing hours. Y. Ber. II, 5[b] bot. חזיא ... בשו' וכ' saw mourners on the Sabbath, and saluted them; a. fr.—*Pl.* שַׁבְתַּי, שַׁבְתָּנֵי. Targ. Hos. II, 13 שַׁבָּתָהָא (ed. Wil. שַׁבָּתָ'). —Ber. l. c. לדרוש תלתא ש' וכ' ... let R. G. lecture three Sabbaths in succession, and R. El. b. Az. every fourth Sabbath. Snh. 67[b] כל מעלי ש' (some ed. *sing.*) every Sabbath eve; a. e.—2) *week.* Targ. Esth. II, 9; a. e.—Gen. R. s. 11 חד בש' the first day of the week; a. e.

שְׁבָתָא f. (preced.) *rest, solemn observance.* Targ. O. Ex. XVI, 23 (h. text שבתון), v. preced. Ib. XXXI, 15 שַׁבָּא שְׁבָתָא ed. Berl. (ed. Vien. שַׁבַּת שַׁבָּתָא; Y. שַׁבַּת שַׁבָּתָא); a. fr.

שִׁבְתָּא, שִׁבְתָּא, v. שִׁיבְתָּא, שִׁיבְתָּא.

שַׁבְתַּי, שַׁבְתַּי, שַׁבְתַּאי 1) (b. h.) pr. n. m. *Sabbethai.* Yoma 83[a]; B. Bath. 90[b] אצר פירי ש', v. אֲצַר. Bets. 32[b] בר מרינוס ש'. Y. Shebi. II, 34[a] דצדוקי ר' ש' (ed. Krot. שַׁר'). Y. Succ. IV, end, 54[d] ר' ש'. Y. Hall. II, 58[c]. Y. Snh. VIII, beg. 26[a]; Bab. ib. 69[a]; a. fr.—2) *the planet Saturn.* Sabb. 156[a] האי מאן דבש' ידוי גבר דמחשבותי בטלין Ms. O. (ed. מחשבתיה) he who was born under Saturn shall be a man whose plans will be frustrated (בטל being the Chald. equivalent of שַׁבְתָּא). Gen. R. s. 10 יש מזל ... והוא ש' there is a planet which completes its circuit in thirty years; it is Saturn. Pirké d'R. El. ch. VI יום רביעי ש' Saturn rules on the fourth day of the week. Pesik. R. s. 20; a. e.

שָׁנָא, v. שְׁאָנָא.

שְׁנָא, v. שְׁנֵי.

שָׁגַב (b. h.; cmp. גבה) *to be high, exalted, strong.*

Pi. שִׁגֵּב *to overpower* (cmp. חָסַן). Tem. 16[a] (ref. to לבלתי עצבי ... מלשנות I Chr. IV, 10) שלא יְשַׁגְּבֵנִי that the evil inclination may not have power over me so as to prevent me from studying; Yalk. Josh. 27 ירסגפני (corr. acc.).

שְׂגַב ch. same.

Pa. שַׂגֵּיב *to elevate, lift up, strengthen.* Targ. Ps. XX, 2.

b. Az. lectured without saying something novel?; Y. Hag. I, beg. 75[d]; Y. Sot. III, 18[d] bot.; a. fr.—3) (v. שְׁבִיתָה) *to appoint a Sabbath camp* as the center for Sabbath movements. Pes. III, 7 (49[a]) לְשָׁבוֹת שביתת הרשות ... החזילך if a person goes away from home ... in order to transfer his Sabbath camp for some secular (social) purpose. Erub. 51[a] לשׁוֹבְתֵי שבת for those who appoint a Sabbath camp (when on the road near the beginning of the Sabbath), v. פָּאָה; a. fr.—*Part. pass.* שָׁבוּת *allowed to rest, abandoned.* Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to שבת הארץ, Lev. XXV, 6) מן חש' באר ... מן השמור thou mayest (in the Sabbatical year) eat of what is abandoned in the earth (that which grows without special cultivation, manuring &c.), but not of what is watched in the earth (of a field more than ordinarily ploughed); Yalk. Lev. 659.

Hif. הִשְׁבִּית *to cause to cease, remove.* Y. Ber. IV, 7[d] bot. שתשבור ותַשְׁבִּית עולו וכ' that thou mayest break and remove the yoke of the evil inclination &c.; ib. שתַּשְׁבִּיתֶנּוּ מעלינו וכ' that thou mayest remove it (the leaven of evil) from within us &c.—V. הַשְׁבָּתָה.

שְׁבַת ch. same, *to rest; to observe the Sabbath.* Targ. Ex. XXXI, 17. Targ. O. ib. XVI, 30 ed. Berl. (oth. ed. ינוח). Targ. Y. Lev. XXIII, 32.—Y. Maas. Sh. V, 56[a] top ונחית ושָׁבַת בבייתיה and went down to observe the Sabbath in his own house; ib. הוו סלקון שָׁבְתוּן וכ' went up and celebrated the Sabbath at the Temple; Lam. R. to III, 9 ושבתן (read: וישַׁבָּתָן).—[Y. Maas. Sh. l. c. סליק ש', read: שבת, v. שְׁבַת I.]

שַׁבָּת f. (b. h.; preced.) 1) *day of rest, Sabbath.*—שַׁבַּת בראשית, v. בְּרֵאשִׁית. Sabb. I, 1 יציאות הש' the laws concerning the carrying of objects from one territory (רְשׁוּת) to another on the Sabbath, v. הוֹצָאָה. Ib. 2[b] תכא דעיקר ש' הוא here where the Sabbath law is the main subject. Ib. 10[b] מתנה ... וש' שמח I have a precious gift in my treasury, its name is Sabbath. Ib. 119[a] שמו וכ' ... וש' תבלין we (Jews) have a certain spice, its name is Sabbath, which we put into it (the Sabbath dish), and its flavor spreads. Ib. 117[b] בש' חייב אדם לבצוע וכ' on the Sabbath one must break bread (say the blessing) over two loaves. Ib. לעולם לחוצאת ש' ... one should always be early in making the purchases for the Sabbath. Ib. 118[a] עשה שַׁבַּתְּךָ וכ', v. צָרַךְ. Ib. 119[a] המלכה ... ש' בואו come ye, and let us go forth to meet queen Sabbath. Ib.[b] בערב ש' מבית וכ' ... שני two ministering angels escort man on the Sabbath eve from the synagogue to his house; שתהא לש' אחרת כך וכ' ... מלאך the good angel says, may it be thus the next Sabbath, and the evil angel says Amen against his will. Ib. לא חרבה ... את חש' Jerusalem was destroyed for no other reason than because they desecrated the Sabbath there. Mekh. Ki Thissa לכם ש' מסורה וכ', v. מָסַר. R. Hash. IV, 1 שחל להיות בש' which falls on a Sabbath day; a. v. fr.—Ber. 28[a], a. e. ש' של מי תיחת whose Sabbath was it, i. e. whose turn to preach was it?—*Pl.* שַׁבָּתוֹת. Sabb. l. c. אילמלי ... שתי ש' וכ' if Israel were to observe two Sabbaths properly, they would at once be redeemed. Yeb. 93[a] ש' וימים טובים Sabbaths and festivals; Keth. 110[b]; a. v. fr.—2) *week.* Ned. VIII, 1 ש' זו אסור בכל הש' וש'

Ib. XCI, 14. Targ. Prov. IV, 6 תִּתְשַׁגְּבִינָךְ ed. Lag. (ed. וְתִתְשַׁגְּבִנָּךְ; oth. ed. וְתִשְׁגְּבִינָךְ); a. e.

שְׁגַבְיוֹן pr. n. m. *S'gabion.* Tosef. Ter. II, 13 ש' ראש בית וכ' ed. Zuck. (Var. שבין) S. chief of the synagogue of Achzib.

שָׁגַג (b. h.) [*to be excited, confounded,*] *to err, do wrong inadvertently; to act under a wrong impression.* Ker. IV, 1 ש' באיזה מהן ש'... ש' if he had connection with one of them under the impression that it was his wife, and it is unknown with which of them. Ib. II, 4 עשה בה את חמודר כשוגג with reference to her the law puts the wilful transgressor on a level with the inadvertent (obliging him to offer a sacrifice). Sabb. 69ª ש' בשבת והזיד במלאכות, v. זִיד. Ib. או שש' במלאכות וכ' or he acted inadvertently with regard to labors (not knowing that such a labor was forbidden on the Sabbath), but consciously as regards the Sabbath. Ib. ש' בזה ובזה if he was in error as to both. Ib. עד שישָׁגוֹג בלאו וכרת שבת he must be ignorant of the prohibition (לאו) and of the eventual punishment of extinction (כרת); a. v. fr.

Hif. הִשְׁגִּג *to confound.* Yalk. Gen. 146 מְשִׁיגִּין, v. שָׁגָה.

שְׁגָגָה f. (b. h.; preced.) *inadvertent act, error.* Ker. I, 2 על אלו...ועל שְׁגָגָתָם חטאת for the following acts one incurs the punishment of extinction if wilfully committed, and is bound to bring a sin-offering if committed inadvertently. Ib. II, 2 אלו ... חדורן כש' the following must offer a sacrifice for their wilful acts as if they were inadvertent ones. Sabb. 70ª (in Chald. dict.) קרבן דחייב רחמנא אמאי אש' for what act does the Law demand a sacrifice? Only for an inadvertent act. Ib. 69ª שְׁגָגַת קרבן שמה ש' ignorance as to eventual liability to a sacrifice is called inadvertency; Shebu. 26ᵇ. Ib. אידוחי שגגת שבועת וכ' how is inadvertency in a vain oath with regard to a past event possible?; a. v. fr.—M. Kat. 18ª, a. fr. והואי כש' שיוצאה מלפני השליט (fr. Koh. X, 5) and it was as an error proceeding from the ruler, i. e. his ominous words, although not meant as such, came true.—*Pl.* שְׁגָגוֹת. Sabb. 70ª (in Chald. dict.) התם חדא שגגה הכא טובא ש' there it is only one error, here there are several. B. Mets. 33ᵇ, v. זָדוֹן. Y. Shebu. I, 33ª חטאתם אלו חש' 'their sins' (Lev. XVI, 21) this refers to inadvertent acts; a. fr.

שְׁגַגְתָּא ch. same.—*Pl.* שְׁגַגָתָא. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX, 13) מן ש' דעברית קמך (release me) from the inadvertent sins which I may have committed before thee; Midr. Till. to Ps. XIX שְׁגִיאָתָא (ed. Bub. שגיאותיו, read: שְׁגִיאוֹתַי).

שִׁי׳ שַׁגְדָּא m.=h. שָׁקֵד, *almond, almond-tree.* Targ. Koh. XII, 5.—*Pl.* שִׁי׳ שַׁגְדִּין. Targ. O. Gen. XLIII, 11. Targ. O. Num. XVII, 23.

שִׁגְדוּנָא, v. שִׁגְרוּנָא.

שָׁגָה, v. שגי.

שִׁגּוּשָׁא, שִׁגּוּשְׁתָּא, v. sub שִׁי׳.

שָׁגּוֹשָׁא m. (שָׁגַשׁ) *disturber, mischief-maker.* Targ. Prov. XXVI, 20 Ms. (ed. שְׁגוּשָׁא; h. text נרגן).

שִׁגּוּשְׁתָּא, שִׁגּוּשָׁא, v. sub שִׁי׳.

שָׁגַח (b. h.; cmp. נגח, נגח) *to be bright.*

Hif. הִשְׁגִּיחַ (cmp. נָבַט, *Hif.*) 1) (with ב) *to look at; to consider.* Bets. III, 6 אין מַשְׁגִּיחִין בכם וכ' you must not look at the scales at all, i. e. on the Holy Day you dare not use the scales at all, even if you employ some substitute for weights; Y. ib. 62ª bot.; Tosef. ib. III, 5. Ber. 52ª אין משגיחין בבת קול we do not consider a voice from on high, i. e. we are not guided in our decisions by a *bath kol* (v. בַּת I); a. e.—2) (with על) *to look for, care for, mind.* Y. Keth. VIII, 3ᵇ bot. ואין בריה מַשְׁגַּחַת עליה and nobody will care for her (to assist her in her bereavement). Ber. 34ᵇ לא חיו מַשְׁגִּיחִים עליו they would have paid no attention to his prayers. Snh. 99ª כל מי שאינו מַשְׁגִּיחַ על חמשנה he who disregards the Mishnah; a. fr.

שְׁגַח ch., *Af.* אַשְׁגַּח same, 1) *to look.* Targ. Cant. II, 9.—2) *to care for, mind.* Targ. Job XXII, 2; a. e.—Y. B. Bath. V, beg. 15ª בשדה בור דלא מַשְׁגַּח עליה in the case of an uncultivated field, about which the owner does not care (if people gather its spontaneous growth). Y. Snh. III, 21ᶜ top, גְּמַסָּא. Ib. VI, 23ᵈ bot. מַשְׁגִּיחִין רבנן מימר וכ' would the rabbis (you) mind to say a word of the Law? אמרו ליה א' מרן they said they to him, would you mind? Y. Nidd. II, end, 50ᵇ מאי חמא רבי משגח עלינן וכ' what reason had the master (you) to care for us (consult our opinion) this day? Succ. 31ª ולא א' בה, v. צִוַּח. Ib. ולא אַשְׁגִּיחִיתְּ בה and you pay no attention to her? Gen. R. s. 32 לא א' ביה קריה ולא אחשביה כלום the Biblical text paid no attention to it and did not consider it at all; Cant. R. to IV, 4 ולא א' ביה עילוי קריה (strike out עילוי); a. fr.

שָׁגָה, שגי (b. h.; cmp. שגג) *to be confused; to reel; to err.* Midr. Till. to Ps. VII אימתי ש' when did he (David) err? When Saul pursued him. Ib. ש' אדם וכ', v. infra; a. e.

Hif. הִשְׁגָּה *to cause to reel; to lead astray.* Yalk. Ps. 829 מה הגפן הזו... וכסוחה הוא מגרה את קרנה וקדניה מַשְׁגֶּה לאדם וכ' as in the case of the grape,—you cut it, and it is silent, you tread it, and it is silent, but at the end it stirs up its horns (like an angry bull), and its horns cause man to reel, and thrust him down; Yalk. Gen. 146 מְשִׁיגִּין (fr. שָׁגַג); Midr. Till. to Ps. LXXX, 9 (corr. acc.). Ib. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16) אם שגה אדם בדברי תורה תורה משגין אותו if a man wants to go astray in the interpretation of the words of the Law, the words of the Law will lead him astray (ed. Bub. אם שגה אדם בדברי תורה משיגין אותו); a. e.

שְׁגָא, שְׁגֵי ch. same, 1) *to reel, be intoxicated.* Targ. Prov. XX, 1.—Yeb. 63ᵇ נפל ש' he reeled (from fright) and fell down.—2) *to err, deviate.* Targ. Prov. XIX, 27; a. e.—3) *to be lost, missed.* Targ. Num. XXXI, 49 (h. text נפקד). Targ. Jud. XXI, 3 (some ed. למסגי, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 39. Targ. Zech. XI, 16; a. fr.

Af. אַשְׁגֵּי 1) *to lead astray.* Targ. Prov. XXVIII, 10.—*2) *to miss* the aim. Targ. Jud. XX, 16 משגי (read: מַשְׁגֵּן, v. Rashi).

שַׁגִּיא, שַׁגִּיָּא = סַגִּי. Lev. R. s. 9 (ed. Wil. ס'); Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch.

שְׁגִיאָה f. (שָׁגָה) *error, inadvertency.*—*Pl.* שְׁגִיאוֹת. Midr. Till, to Ps. VII ed. Bub. על כל ש' שעשיתי מחול וסלח לי forgive me and pardon me for all inadvertent wrongs that I may have committed. Ib. to Ps. XIX שגיאותיו ed. Bub., v. שְׁגַגְתָּא.

שְׁגִירָא ch. same.—*Pl.* שְׁגִירָתָא. Midr. Till. to Ps. XIX, v. שְׁגַגְתָּא.

שְׁגִישָׁא, v. שַׁגְשָׁא.

שְׁגִישְׁתָּא, v. שִׁיגּוּשְׁתָּא.

שְׁגִישְׁתָּא f. (שָׁגַשׁ) *confused, bewildered.* Gitt. 70ᵇ דעתא ש' חיא his mind is confused (by the fear of death), opp. צילותא, v. צְיָלָא.

שַׁגְל f. (b. h.; שגל, changed by Massorah into שכב; cmp. גלה) king's *wife* or *mistress.* R. Hash. 4ᵃ (ref. to Neh. II, 6) מאי ש' אמר ... כלבתא what is *shegal?* Said Rabbah..., a she-dog. Ib. (ref. to Ps. XLV, 10) ואי ש' כלבתא חרא וכ' if *shegal* meant dog, what good tidings did the prophet announce for Israel? Ib. לעולם ש' מלכתא חיא וכ' *shegal* means in general queen, and that opinion of Rabbah... (as regards Neh. l. c.) is a tradition &c.—*Pl.* שַׁגְלוֹנוֹת (fr. שגלון). Snh. 95ᵇ.

שָׁגַם, *Pi.* שִׁיגֵּם (v. גַּמַּם) 1) *to smooth, plane, polish.* Kel. XXII, 10 שׁשִׁיגְּמָן ... תנסרים the boards in a bath which one planed; (Maim.: which one *joined with bamboo,* v. next w.).—2) *to bend.* Gen. R. s. 26 (play on בשגם, Gen. VI, 3) הרי אני מְשַׁגְּמָן ברסורין I will bend them through suffering; (Rashi' מְשַׁגְּשָׁן) הריני משגמן אלו באלו I will bend them (break their power) one through the other; ib. ע"י שלא שִׁגַּמְתִּי אותן וכ' because I had not bent them through suffering; Yalk. ib. 44.

שָׁגַם (שׁוֹגֵם) m. (preced.) *joint* made of twisted reed (bamboo), *hinge.*—*Pl.* שְׁגָמִין, שְׁגֵ' or שׁוֹגְמִין, שׁוֹגֵ'. Gen. R. s. 26 (v. preced.) חדלת חזה מי מעמידו שְׁגָמָיו (or שׁוֹגָמָיו) what keeps the door in position? Its hinges. Kel. X, 6 עשאן בסינין או בשוג' (Ar. a. Bart. בשג') if he joined the boards with tenons or with hinges (Maim.: *with bamboo,* v. סִין).

שְׁגָמָא, שְׁגֵ' ch. same.—*Pl.* שְׁגָמֵי, שְׁגֵ'. Koh. R. to IX, 18 (expl. תאמֻלות, II Kings XVIII, 16) רבנן אמרי ש' the Rabbis say, it means the (gilt) hinges.

שִׁגְנוּג, Yalk. Josh. 22, v. סִיגְנוּם.

שָׁגַר (*Shaf.* of גרר; cmp. נגר) *to run, flow.*—*Part. pass.* שָׁגוּר; f. שְׁגוּרָה *fluent, spoken without hesitation.* Ber. V, 5 אם ש' תפלתי וכ' if my prayer is fluent in my mouth, I know &c., v. סָרַח; Tosef. ib. III, 3 שְׁגוּרָה ed. Zuck. (Var. שגורה).—[Cant. R. to I, 15 שוגרת, v. infra.]

Pi. שִׁיגֵּר 1) *to speak with fluency.* Ex. R. s. 9 כיון ששִׁיגְּרוּ ... בפיהם וכ' when they recited (these verses) the whole night with fluency, they considered it a good sign &c.—2) *to make run, to send.* Tanḥ. Mick. 8 תפוש ושַׁגֵּר אותם לפני ... arrest them and send them up before me; Gen. R. s. 91. Ib. ש' בשבילם וכ' and sent (messengers) out for them to hunt them up &c. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9 ולחיפרכוס שלחן ש' לו וכ' and to their commander he sent a present of fifty denars. Ber. 51ᵃ, sq. מְשַׁגְּרוֹ לאנשי ביתו he sends it as a gift to his household. Snh. 59ᵇ אחד ש' משגרו וכ' he sent out one (serpent) to the south &c. B. Bath. 146ᵃ. Sot. 35ᵇ שְׁגִרוּ וכ', v. נוֹטָרִין a. fr.—Part. pass. מְשׁוּגָּר; f. מְשׁוּגֶּרֶת. Cant. R. to IV, 1, v. רוֹגְלִית; ib. to I, 15 שוגרת corr. acc.).

Hif. הִשְׁגִּיר [*to speak fluently,*] *to improvise a prayer, change the established form.* Y. Ber. V, 9ᶜ שלידת צבור שה' השתים וכ' if a reader improvises two or three sections (of the Prayer of Benedictions), we do not make him go back and recite the established form.

שְׁגַר I ch. same, 1) *to run, flow.* Targ. Jer. XIII, 17 (ed. Wil. *Pa.*, וְתִשְׁגַּר *Pa., shed*). Ib. IX, 17 (ed. Wil. *Pa.*).—2) *to drag.* Ḥull. 51ᵃ דהוו שָׁגְרָן וכ' Tosaf. (ed. שדרן) they dragged their hind legs.

Pa. שַׁגֵּר 1) *to cause to run, shed* tears. Targ. Jer. l. c., v. supra.—2) *to send.* Targ. Y. Ex. XXIII, 20.—3) *to cast;* (of beasts) *to give birth.* Ib. XIII, 12 דְמִשַּׁגְּרָא (not דמְשַׁגֵּי). Targ. Jer. XXII, 19.—Part. pass. מְשַׁגַּר; f. מְשַׁגְּרָא; *pl.* מְשַׁגְּרָן. Ib. VII, 33; XXXVI, 30. Targ. Deut. XXVIII, 26. Targ. Is. V, 25, a. e.

Af. אַשְׁגַּר 1) (neut. verb.) *to run over.* Y. Sabb. VIII, 9ᵇ bot. אַשְׁגְּרַת עיינה דר' וכ' R. Aḥa's eye ran over the whole Torah, and he did not find (that the word מלאכה appeared 39 times).—2) *to cast* an eye. Y. Kil. IX, 32ᵇ bot.; Y. Keth. XII, 35ᵃ bot. בהיא שעתא אַשְׁגְּרִית עיניי וכ' (not עיניי) at that moment I let my eyes run (reviewed in my mind) the whole &c., v. תְּהַלָּה.—3) *to improvise, change the established form of a prayer.* Y. Ber. V, 9ᶜ א' חד ברכה (read חדא) he changed one section of the Benedictions. Ib. א' מכנית זדים בסיפה he changed the benediction which closes with *makhni'a zedim* (the twelfth section) at the end of it.

שְׁגַר II (preced.; cmp. גָּרָה) *to heat.* Targ. Ez. XXXIX, 9.—Sabb. 109ᵇ שָׁגְרָא תנורא וכ' she heated the oven and swept it &c.—Part. pass. שָׁגִיר; f. שְׁגִירָא. Yoma 29ᵃ תנורא ש' a hot oven (in which it is easy to kindle a fresh fire), opp. קְרִירָא.

שְׁגַר III pr. n. m. *Sh'gar,* one of Haman's ancestors. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1.

שְׁגַר m. (b. h.; שגר) 1) [*that which is cast,*] *birth, foetus, premature birth.* Bekh. 3ᵃ (ref. to Ex. XIII, 12) פטר שגר בהמה ש' בהמה Rashi Var. 'the first cast of an animal', even the premature first birth of an animal is sacred; (ed. שָׁגַר בבהמה that which dwells in an animal).—2) *run, flight* (of a dove). B. Bath. II, 5 מלא ש' תיונה a far as the dove flies (for food).

שְׁגַר, שְׁגָרָא m. (שְׁגַר I) *that which is cast away; ש' דתמרי dates after being pressed out* for beer, *refuse.* Keth. 80ᵃ top.

שִׁי, שְׁגַרוּנָא m. (שְׁגַר I, 2) *dragging* or *casting the legs, hip-disease.* Ḥull. 51ᵃ הדיא אימרתא ... האי ש' נקטירה (Ms. M. שיגדונא, Ar. שגד, v. Rabb. D. S. a. l. note) there was a case of lambs ... that dragged their hind legs (v. שְׁגַר I), said R. Yemar, that is a case (of which, when occurring with a man, we say) 'hip-disease has seized him' (which does not rise from a severance of the spinal cord). Ib. ש' שבירת חוט וכ' hip-disease is a frequent disorder, severance of the spinal cord is unusual. Gitt. 69ᵇ לש' וכ' as a remedy for hip-disease, let one take &c.

שְׁגַרְנַיָּיתָא m. pl. (שְׁגַר I) [*rivulets,*] *slopes.* Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמקדר אילין ש' דבישן מינהן he who measures (v. קָדַר I) the slopes of Beshan (will find that) they are part of them (of the regions flowing with milk and honey).

שַׁגְרִיר m. (שָׁגַר) *messenger, ambassador.* Y. Shebu. I, 32ᵈ לשני מלכים ושני שַׁגְרִירֵיהֶן מלכו ... ושַׁגְרִירוּתוֹ של זה וכ' as in the case of two kings and their two ambassadors, this one's king being higher in rank than the other's king, and this king's ambassador higher than the other king's ambassador, but this one's ambassador is not higher than the other ambassador's king.—*Pl.* שַׁגְרִירִים, v. supra.

שְׁגַשׁ I (apocop. of שגשג, transpos. of גשש, v. גָּשַׁשׁ; emp. גְּגַשְׁגֵּשׁ, a. כְּסַסְּסָ, כָּסָךְ) *to feel around, dabble, fumble.* Tanḥ. P'ḳudé 3 עולם שני דומה לחזיר שהוא שׁוֹגֵשׁ וכ' in the second period man is like the swine that searches in the dunghills: so does the child two years old dabble in dirt.

שְׁגַשׁ II, *Pi.* שִׁגֵּשׁ (v. שִׁגְּשֵׁג) *to confuse.* Yalk. Gen. 150 בש"ין כתיב והשגיחם a. ישיגם, Gen. XLIV, 4, 6) ,play on שִׁגֵּשׁ אותם בדברים וכ' it is written with (may be read as) *Shin,* confuse them with words, now soft and now hard; וכך עשה וישיגם שִׁגֵּשׁ וכ' and so did he, *vayasshigem,* he confused them &c.

שְׁגַשׁ ch., *Pa.* שַׁגֵּישׁ same. Targ. Y. Ex. XXIII, 27 (O. Var. וְאֲשַׁגֵּשׁ, Ms. III אֶשְׁגֵּשׁ; v. Berl. Targ. O. II, p. 27; h. text והמהתי). Targ. O. ib. XIV, 24. Targ. O. Deut. VII, 23; a. fr.—B. Bath. 9ᵇ, sq. עילא מְשַׁגֵּשׁ וכ' , v. עִלָּא I; [v., however, שְׁגַשׁ].

Ithpa. אִשְׁתַּגַּשׁ *to be confused, perplexed, excited.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings I, 41; 45 (h. text המם). Targ. Ps. XXXIX, 7 (h. text יהמיון). Ib. XLVI, 4 מִשְׁתַּגְּשִׁין Ms. (ed. מתרגשין); a. fr.—Targ. Jer. XXIII, 19 (h. text מתחולל). Ib. XXV, 16, v. שַׁגְּשֵׁג.

שְׁגַשׁ (= שגשג = סגסג, denom. of סִיג I) *to be debased.* Lev. R. s. 18 שְׁגֵּרְשְׁתּוּן בִּי וכ' you acted basely towards me, as it is said (Ps. LXXVIII, 36) &c.; Yalk. Is. 287 שגשגרשתון ככסף [סיגים] מצופה על חרס וכ' (corr. acc., or שְׁגַשְׁגִּרְתּוּן) you were base like 'an earthen vessel overlaid with silver [dross]' (Prov. XXVI, 23), as it is written (Ps. l. c.) &c.

Pa. שַׁגֵּשׁ *to debase.* Lev. R. l. c. שְׁגֵּרְשְׁתּוּן אוירתא וכ' you debased your manners, as it is written (Prov. l. c.), 'an earthen vessel' &c.—B. Bath. 9ᵃ sq. עולא מְשַׁגֵּשׁ ארחתיה דאיטיה a child that caused the deterioration of his mother's ways (who refused his mother's entreaties until she uncovered her breasts, saying, look at the breasts that gave thee suck).

שְׁגַשְׁגֵּשׁ same, v. supra.

שִׁגְשֵׁג (*Palp.* of שגג) *to confuse, perplex.*

Ithpalp. אִשְׁתַּגְשֵׁג *to be confused, excited; to rage.* Targ. Jer. XXV, 16 Ms. (ed. וְיִשְׁתַּגְשׁוּן).

שַׁגְרִישָׁא, שַׁגְרִישְׁתָּא f. (שְׁגַשׁ) *excited, agitated.* Gen. R. s. 87, beg. (expl. חמירה וכ', Prov. VII, 11) ש' וטיטיא (Ar. בייכא; Yalk. ib. 145, a. Yalk. Prov. 940 בוכה, read: בְּרִיכָה) she is agitated and runs about; v. בּוּךְ.

שַׁד m. (שָׁדַד) *furrow.*—*Pl.* שְׁדִים, שִׁידֵי. Gen. R. s. 42 (expl. עמק השדים, Gen. XIV, 10) שהוא עשוי ש' ש' חלמים דבר אחר וכ' (the valley was called Siddim,) because it was made up into *siddim,* (which means) furrows; another explanation (as if שָׁדַיִם), because it fed its children like breasts; Yalk. ib. 72 (corr. acc.).

שַׁד m. (b. h.; שָׁדָה, v. Ges. Thes. s. v.) *female breast.* Tosef. Sot. IV, 3 (ref. to לשד, Num. XI, 8) מה שד זה עיקר וכ' ed. Zuck. (Var. דד) as the breast is essential for the child and everything else is of secondary import, so was the manna &c.; מה שד זה אם יונק וכ' as the breast does not harm the child, even if it suck it an entire day &c.; Yoma 75ᵃ מה שד זה תינוק וכ' as the child finds in the breast all tastes &c.—*Du.* שְׁדַיִם; *pl.* constr. שְׁדֵי. Gen. R. s. 42; Yalk. ib. 72, v. preced. Tanḥ. Sh'moth 25 ודיונקים כחלב משדי אמם and the sucklings found in the manna a taste like that of the milk from their mothers' breast (ref. to Num. l. c.). Ber. 3ᵃ. Sot. 30ᵇ; a. fr.

שִׁיד, שֵׁד m. (b. h.) *demon.* Yoma 75ᵃ (play on לשד, Num. XI, 8) מה שד זה מחפך וכ' as the demon changes into many colors (appearances), so did the manna change into many tastes. Snh. 67ᵇ דקפיד אמנא שד , v. קָפַד. Ib. (ref. to Ex. VIII, 15) מיכן שאין חשד וכ' from here we learn that the conjured demon cannot create anything smaller than a barley corn; a. fr.—*Pl.* שֵׁדִים, שֵׁדִין, שִׁי'. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 7) ואין ש' ... אלא ש' this *s'irim* means demons; ואין ש' ... שעירים and this *shedim* (Deut. XXXII, 17) means *s'irim* (ref. to Is. XIII, 21). Snh. l. c., v. לָחַשׁ; a. fr.—*Fem.* שֵׁדָה, שִׁי'; pl. שֵׁדוֹת, שִׁיר. Pesik. R. s. 15 (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) שדים ושדות male and female demons; Pesik. Haḥod., p. 45ᵇ before Solomon sinned, היה רודה בשידה וש' he ruled over all sorts of demonesses.

שִׁי, שֵׁדָא ch. same. Sabb. 67ᵃ לש' לימא חכי וכ' against a demon say this &c. Ib. לש' דבירת הכסא for the demon of the privy. Erub. 43ᵃ; Pes. 110ᵃ יוסף ש' the demon Joseph; a. fr.—Lev. R. s. 5 ש' שרידון וכ' Sheda &c., v. רוּדָא.—*Pl.* שֵׁדֵי, שֵׁדְרֵי, שֵׁדְרִין, שִׁי'. Targ. Deut. XXXII, 17. Targ. Y. I ib. 10. Targ. Is. XIII, 21 (h. text שעירים, v. preced.). Targ. Lev. XVII, 7 (O. ed. Vien. שירים); a. fr.—Pes. l. c. אשמדאי מלכא דש' Ashm'dai, king of the demons; Gitt. 68ᵃ; a. fr.—Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 114 (expl. ארש

שָׁעִיר, Gen. XXVII, 11) גבר שירין (not שיריך) a man (worshipper) of demons (ref. to שעירים, Is. XIII, 21).

שְׁדָא, v. שְׁדֵי.

שְׁדָא, שַׁדָּא, v. שִׁירְיָא I.

שַׁדַּד (b. h.) *to overpower, rob.* Pesik. R. s. 26 יבואו השודדים וישדדוה let the plunderers come and plunder her; Yalk. Jer. 262 יבואו השונאים וישודדוה בה (not בהם).

Pi. שִׁדַּד same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּד *to be robbed.* Gen. R. s. 75 (ref. to Ps. XII, 6) ואימתי אני לכשאראה עניים נשדדים וכ' (not לכשתראה) when do I rise? When I see the poor robbed and the needy in anguish; Yalk. Ps. 625; Yalk. Zech. 569.

שְׁדַד, v. שְׁדַי.

שָׁדַד (b. h.; cmp. צדד) *to join, arrange, direct.*

Pi. שִׁדֵּד *to harrow.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 וישדדו ולשדד לחרוש, v. פָּתַח. Pirké d'R. El. ch. XII וכ' to plough and harrow the ground.

שְׁדַד ch., *Pa.* שַׁדֵּד same. Targ. Job XXXIX, 10 (ed. Wil. רַשַּׁי).

שְׁדָה, *pl.* שְׁדוֹת, v. שֵׂד.

שִׁדְּהָ, v. שִׁידְּהָ.

שָׂדֶה c. (b. h.; cmp. שַׂדַּד; v. Del. Assyr. Handw. s. v. *šid(d)u*, p. 642) *tract of land, field.* Shebi. I, 1, a. fr. שָׂדֶה אילן, v. לָבָן. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI (ref. to Lev. XXVII, 21) מגיד שחשׂ' קרוי לשון זכר וכ' this proves that *sadeh* is of masculine gender in the sacred (Biblical) language. Arakh. VIII, 1 המקדיש את שָׂדֵהוּ if a man consecrates his field. Ib. VII, 5 הלוקח... כש' אחותה if a man bought a field of his father, and his father died, and after this he consecrated it, it is legally treated as an inherited field (Lev. XXVII, 16), contrad. to ש' מקנה a purchased field (ib. 22); a. fr.—Keth. I, 6, a. e. נסתחפה שדהו, v. סָחַף.—Tosef. Shebi. VI, 21 ירקות סָדֶה ed. Zuck. (Var. ש') vegetable growing in the field (in the Sabbatical year).—*Pl.* שָׂדוֹת. Arakh. IX, 5 חוץ מן הש'... כל שהוא whatever is within a city wall is legally the same as houses, except fields. Ib. 7; a. fr.

שְׁדוֹךְ, v. שְׁדַךְ.

שִׁדּוּכָא, שִׁדּוּךְ, v. sub שִׁידְּהָ.

שַׁדּוּכָא f. (שְׁדַךְ) 1) *quiet, peaceable.* Targ. I Chr. IV, 40.—2) *peace, rest.* Ib. XXII, 9 (ed. Wil. שְׁדוֹכָא).

שִׁדּוּכְיָא f. (preced.) *rest, ease.* Targ. Ez. XVI, 49 (ed. Wil. שְׁדוּבַכְיָא; some ed. שִׁירוּבְיָא).

שַׁדַּי m. (b. h.) *Almighty.* Targ. Gen. XVII, 1. Targ. Ruth I, 20; a. fr.—Gen. R. s. 46 (homiletic etymology, ref. to Gen. XVII, 1) אני הוא שאמרתי... דַּי it is I who said to my world..., 'it is enough'. Succ. 5ª (ref. to Job XXVI, 9) שפרש ש' מזיו וכ' the Almighty separated himself from the splendor of his residence, with his cloud over him; a. e.

שְׁדָא, שְׁדֵי (v. נְדֵי, אֲדֵי II) 1) *to swing, throw, cast, shoot; to sprinkle, pour.* Targ. O. Ex. XV, 21 ed. Lsb. a. oth. (ed. רמא). Targ. Job XXXVIII, 6 (h. text ירה). Targ. Ps. XCI, 5 (v. שַׁדְיָא II). Targ. I Sam. XX, 36. Targ. Lev. IV, 12 מְיַשַּׁד (infin.; h. text שֶׁפֶךְ); ib. 18 יְיַשּׁוֹר (fr. אֲשַׁד). Targ. Koh. II, 8 מרזבין דשדרן וכ' (not דשרין) gutters discharging tepid, and gutters discharging hot waters (h. text שדה ושדות). Targ. Ps. LXXIX, 3. Ib. LXII, 9 (ed. Wil. שרו, corr. acc.). Targ. Lam. II, 4; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ לא תְשַׁדֵּי, v. נְפַץ. Gitt. 57ᵇ אישדי לך וכ' I will throw down a ring for thee, and thou bow down &c. Ib. 69ᵇ ונישדי מיא וכ' and let him pour water on it. Ib. ולישדי ליה וכ' and let him sprinkle it &c. Snh. 30ᵇ, a. e. ברה נרגא, v. נַרְגָּא; a. fr.—2) *to cast the spindle, to spin.* Keth. 72ᵇ שַׁדְיָא פילכה, v. פֻּלְכָּא. Gitt. 69ᵇ דשדחית דומה (fr. שור or שדר), v. הוּמָה I. Succ. 16ª מְשַׁדָּא, v. אַשְׁלָא; a. e.

Af. אַשְׁדֵּי same, *to cast, pour, shed.* Targ. II Sam. XVI, 13. Targ. I Chr. XXII, 8; a. e.

Pa. שַׁדֵּי same. Targ. O. Ex. XV, 4 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*); Y. I ib. שַׁדָּא (h. text ירה).—[Targ. Prov. XIII, 12 מְשַׁדֵּי ed. Wil., read מְשָׁרֵי, v. שְׁרֵי.]

Ithpa. אִשְׁתַּדֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּדֵי 1) *to be cast, poured out; to be shot.* Targ. Jer. XXII, 19. Targ. Lam. IV, 1. Targ. Y. Num. XXXV, 33 (O. אִתְּשַׁד, v. אֲשַׁד). Targ. O. Ex. XIX, 13. Targ. Jer. XII, 9; a. e.—Nidd. 48ᵇ, v. infra.—2) *to be cast about, reel.* Targ. Is. XXIV, 20 (h. text נוּעַ).—V. אִשְׁתְּדִיוָתָא.—3) (v. דָּאָה) *to hover, fly.* Targ. O. Deut. XXVIII, 49 (h. text דאה). Targ. Jer. XLVIII, 40. Targ. Hab. I, 8. Targ. Is. VI, 6 (ed. Lag. a. Ar. אשתיר, corr. acc.).—4) denom. of שַׁד *to be a full-developed breast.* Nidd. 48ᵇ אִשְׁתַּדּוּ (oth. opin. in Rashi: *to be poured out, emptied, dried up*), v. שָׁדַף; [Ar. אשתדור, Var. אשתריר, v. שָׁדַר II, a. שָׁרַר].

שַׁדְיָא I m. (שְׁדֵי 2) *yarn.* Targ. Ez. XXVII, 19 Ar. (ed. שיריין, שיריין).

שַׁדְיָא II (שְׁדֵי 1) [*arrow,* cmp. Ps. XCI, 5, v. Targ.,] *hot, destructive east-wind.* Gitt. 31ᵇ נשיב ש' the *shadya* is blowing; [Ar. s. v. אסתנא names ש' as *south-wind*; Rashi: = h. שֵׁידָה *demoness*].

שְׁדִין, v. שְׁדָא.

שַׁדִּין m. (שְׁדַךְ) *at rest, at ease.* Targ. Job XXI, 23 (Ms. שאנן; h. text שלאנן).

שְׁדֵימָא*, שְׁדֵימָה f. (b. h. שְׁדֵמָה) *field, plain*(?). Ab d'R. N. ch. VI ראה אבן ש' ונטלה וכ' (ed. Schechter הרימה) he saw a stone of the plain (a clod of earth), and took it to his mouth.

שָׁדַדּ, *Pi.* שִׁדֵּדּ (v. next w.) *to negotiate, stipulate.* Sabb. 150ª מְשַׁדְּכִין על ... ועל התינוק וכ' you may stipulate on the Sabbath about girls to be betrothed, and about a boy to be taught reading or a trade. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 ואין מְשַׁדְּכִין בין וכ' you must not negotiate business affairs between a husband and his wife (to reconcile them) on the Sabbath. Kidd. 44ᵇ והוא שֶׁשִּׁדְּכוּ provided they have been negotiating (with her father). Ib. (mixed dict.) אע"ג דְּשִׁדְּכוּ even if they have been negotiating.

Hif. הִשְׁדִּיד *to subdue, quiet.* Esth. R. s. 2, beg. (ref. to Prov. XXIX, 11 זה הקב"ה שהוא מַשְׁדִּיד וכ' (רשבחנה משבית, Ps. LXV, 8).

שְׁדִיד, שְׁדוֹד, שָׁדַדּ (v. דּוּד a. דעך; cmp. Targ. Prov. XV, 18 דעך = h. שקט) [*to be sunk, settled,*] *to be quiet, at ease.* Targ. Is. XIV, 7. Targ. Josh. XI, 23. Targ. Job III, 25. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3. Targ. Y. II Num. XXIII, 24 (ed. Vien. שריך, corr. acc.); a. fr.—Y. Yoma VIII, 45ª bot. אמרין לקדמייא וש' they spoke to the first (infant in the mother's womb), and it became quiet. Y. Shebi. IX, 38ᵈ כד חמא דַּשְׁדָּכָן מיליא when he saw that things had settled down (the persecutions had ceased); Gen. R. s. 79 מְשֻׁדָּכָן (part. pass. *Pa.*).

Af. אַשְׁדֵּד *to settle, quiet, pacify.* Targ. Ps. LXV, 8 (Ms. תְּשַׁדֵּד *Pa.*). Targ. Job XXXIV, 29 (not וְיַשְׁקֵט). Targ. Y. Num. XVII, 20 (ed. Vien. אַשְׁרֵיךְ, corr. acc.).

Pa. שַׁדֵּד 1) same. Targ. Ps. XCIV, 13. Ib. XC, 11. Targ. Job XXXVII, 17; a. e. (v. supra).—Gen. R. s. 64 יִישַׁדֵּד צבורא ... יישל let a wise man come and pacify the people; (Yalk. ib. 111 וישדל).—2) *to arrange, stipulate,* esp. *to negotiate a marriage* (by sending an agent to settle affairs). Kidd. 13ª התם בדשׁ' in that case it means that he had been negotiating (when he finally betrothed her with a stolen object); ומנא תימרא ... בין ש' ודלא ש' and how will you prove that it makes a difference whether a betrothal was preceded by negotiations or not?

Ithpa. אִשְׁתַּדַּד, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיד *to be quieted, settled.* Targ. Esth. II, 1. Ib. VII, 10. Targ. Y. Gen. VIII, 1 (some ed. אשתרבי, corr. acc.; Ar. שְׁדָרוּ).

שַׁדְּנָא m. (preced.) *one at ease, retired from business.* B. Bath. 139ª מחנייתן בש' Ar. a. Rashb. ed. Pes. (Ms. H. בשידנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. בשרנא) the Mishnah (which disallows the older brother as executor of the estate to take his personal expenses out of the common fund) refers to a person retired from business (who does nothing to enlarge the value of the estate); אפי' ש' פשיטא if he is idle, is it not a matter of course (that he is not entitled to his personal expenses out of the estate)?—*Trnsf. *barren tree, wild tree* (cmp. סַרְק).—*Pl.* שַׁדְּכֵי. B. Kam. 92ᵇ קרנא דש' Ar. a. Ag. Hatt., v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. (דשרכי, v. שַׁדְּנָא.

שדכן, Targ. Gen. XXV, 27 נח ש' some ed., v. נַחְשַׁדְּכָן.

שָׁדַל (*Shaf.* of דלל; cmp. הָלַשׁ) *to swing, be wide open* (v. Fr. Del. Proleg., p. 101).

Pi. שִׁדֵּל (cmp. פִּתָּה) *to persuade, speak suasively.* Kidd. 30ᵇ sq. גלוי ... מפני שמְשַׁדַּלְתּוֹ בדברים וכ' it was revealed and known before Him ... that a child honors his mother more than his father, because she sways him by persuasive words, therefore did he place the honor of the father before &c. (Ex. XX, 12); Mekh. Yithro, s. 8; Yalk. Ex. 297. Yoma 35ᵇ משדלתו בדברים ... בכל יום every day did Potiphar's wife try to win (entice) him with words; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּדֵּל 1) *to be persuaded, enticed.* Koh. R. to I, 16 הלב מִשְׁתַּדֵּל וכ' the heart is enticed, as it is said (Gen. XXXIV, 3), and he spoke &c.—2) *to make one's self pleasant, to insinuate one's self; to be on good terms.* Pes. 112ª; 113ª חור משתדל עם וכ' try to be on good terms with him on whom the hour smiles.—3) [*to swing one's self up,*] *to make an effort, strive.* Tosef. Kidd. V, 15 לעולם יִשְׁתַּדֵּל אדם ללמד את בנו וכ' (not לומד) under all circumstances a man must strive to have his son taught a trade which is &c.; Kidd. IV, 10 (11) Y. ed. (Mish. a. Babli only ילמד); Y. ib. IV, end, 66ᵈ במקום ... הִשְׁתַּדֵּל להיות איש (Ar. השתדר) where there are no men, strive thou to be a man. Ib. IV, 18 אל תִּשְׁתַּדֵּל וכ' (Ar. תשתדר), v. בַּלְבָּלָה; a. e.

שְׁדַל ch., *Pa.* שַׁדֵּיל same, *to persuade, entice.* Targ. Prov. I, 10. Targ. O. Ex. XXII, 15. Targ. Jud. XIV, 15; a. fr.—Yalk. Gen. 111 וישַׁדֵּל, v. שְׁדַדּ.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּל 1) *to insinuate one's self, win favor.* Targ. Ruth II, 19.—Gen. R. s. 22 איית כלבין ... לִמְשַׁדַּלָא there are dogs in Rome that know how to insinuate themselves (win the confidence of men); Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840 לִמְשַׁדַּלָא.—2) *to strive; to struggle.* Targ. Koh. I, 17. Targ. O. Gen. XXXII, 25, sq. Targ. Cant. III, 6.—[Targ. Ps. CXIX, 96 ed. Wil., v. שַׁכְלֵל.]

שָׁדַף (b. h.; cmp. דפק, s. v. הָדַם) *to knock;* (of grain) *to blast.* Pesik. Asser, p. 99ᵇ [read:] ריח אחת ... וחוא שׁוֹדַפְתָּן I send one east wind, and it blasts them; Yalk. Deut. 892 שדפתן (corr. acc.); Tanh. R'eh 17 וּמְשַׁדַּפְתָּן; Pesik. R. s. 25 ושׁוֹדַפְתָּם.

Pi. שִׁדַּף same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּדַּף *to be blasted.* B. Mets. IX, 6 חמקבל ... או נִשְׁדַּפָה if one tenanted a field ..., and the locust ate it up, or it was blasted. Ib. 105ᵇ כגון שנִשְׁתַּדְּפוּ ארבע וכ' (it is considered a regional calamity,) if for instance four fields on four sides of that in litigation have been struck with blast. Ib. ני' תלם אחד וכ' if one furrow over the whole length of it was struck. Y. M. Kat. III, 81ᵈ top היה נִשְׁדָּף ... כל מקום every spot on which his eye looked was blasted; a. fr.

שְׁדַף ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּדַּף, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיף same, 1) *to be blasted, emptied of grain.* B. Mets. 105ᵇ דאִישְׁתּוּף רובא דבאגא when most of the fields of the valley were struck; ib. 106ª אִשְׁתַּדּוּף רובא וכ' most of the fields ... were struck, and also his barley was blasted. Ib. (mixed dict.) דחא מִשְׁתַּדַּף כל שדותיך for all thy fields have been struck; a. e.—*2) (euphem.) *to ease one's self.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שִׂיג).

שִׁי, שְׁדַפּוֹן m. (b. h.; preced.) *blast.* B. Mets. 106ª כל

העולם כולו בש' וכ' if the whole world (all the fields around) was stricken with blast, and his with mildew. Ib.; Arakh. IX, 1 הירתה שנת ש' וירקון if a year of blast or mildew intervened; a. fr.

שִׁידָּא, שִׁידְפָנָא, שִׁידְפוֹנָא ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 22. Targ. I Kings VIII, 37; II Chr. VI, 28.—Taan. 6[b] דלא שקיל שוד' the grain of that year will not be subject to blast.

שָׁדַד (v. next w.), *Hithpa.* **הִשְׁתַּדֵּד** [*to throw one's self forward,*] *to strive.* Ab. II, 5; ib. IV, 18 Ar., v. שְׁדַל.

שָׁדַד I (Shaf. of ידר, דור; cmp. שגר; Assyr. šadâru *to order*); *Pa.* **שִׁדֵּד** 1) *to send.* Targ. Gen. XXXVIII, 20; 23. Targ. Job XXXIX, 3; a. fr.—[Hull. 51[a] שדרן, read: שגרן, v. שָׁגַר I.] Gitt. 56[a] שדד לחו וכ' send them a sacrifice, and see whether they will accept it. Ib. אזל ש' בירדיה וכ' he went and sent through him &c. Hull. 56[a] שַׁדְּרָהּ לקמיה וכ' he sent the case to Rab M. Keth. 85[a], a. fr. לתקוני שַׁדַּרְתִּיךְ וכ', v. עָוַל; a. fr.—2) *to throw.* Yalk. Gen. 109 ואה ... אנא מְשַׁדַּר ואזיל I shall open my mouth, and thou shalt go on throwing in; Gen. R. s. 63 תהי משתדר (corr. acc.; Pesik. R. s. 16, a. e. משלח).

Ithpa. **אִשְׁתַּדַּד**, *Ithpe.* **אִשְׁתְּדַר** *to be sent; to be thrown.* Targ. Prov. XVII, 11. Targ. Job XVIII, 8; a. e.—[Gen. R. s. 63, v. supra.]

שָׁדַד II (preced.; cmp. שור) *to turn around, twist.*

Pa. **שִׁדֵּד** *to wrestle.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 בשדודתיה (verbal noun), v. שְׁדַל.

Ithpa. **אִשְׁתַּדַּד**, *Ithpe.* **אִשְׁתְּדַר**, 1) same, esp. *to rebel,* v. אִשְׁתַּדּוּר.—*2) (trnsf.) *to rise, grow stiff.* Nidd. 48[b] אִשְׁתַּדְּרוּ דדיך Ar. thy breasts grew stiff (Var. in Ar. אשתררו, v. שָׁרַר; ed. אישתדו, v. פְּרַח), v. פְּרַח.

שֵׁדָר m., **שִׁדְרָא** f., v. שִׁדְרָה.

שִׁדְרָא, שִׁי', שִׁידְרָא m. = h. שִׁדְרָה, 1) *twisted rope.* Gitt. 69[a], v. בִּרְקָא II.—2) *spinal column.* B. Bath. 103[a] ... הנהו שי' דאריא מיקרי חנחו שִׁידְרֵי (Rashi שִׁידְרֵי, *pl.*) are they named 'clefts of the field'? they are named 'the spine of the field'; Arakh. 25[a] שידרי; Kidd. 61[a]; Yalk. Lev. 677 שדרי.—*Pl.* שִׁדְרַיָּא, שִׁדְרֵי, שִׁי'. Targ. Y. Deut. XIV, 7.—Arakh. l. c., a. e., v. supra.

שדרגנין, שדרגוין (a corrupt. of σαρδόνυξ) *sardonyx,* a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end (for h. אדם, v. LXX Ex. XXVIII, 17, σάρδιον; Mus. שדרנגרן).

שִׁדְרָה, שִׁי' f. (v. שָׁדַר II) [*twisted cord,*] 1) *spinal column.* Hull. III, 2 נשברה חש' ולא וכ' if the spinal column is broken, but its cord is not severed. Ib. I. Gen. R. s. 28, beg., a. e. לוז של ש', v. לוּז II. Sabb. 147[b] חומרו ש' Rashi (ed. שדרא) the knots of the spine (vertebræ). Ohol. I, 8, v. חוּלָיָא I; a. fr.—B. Kam. 16[a] שִׁדְרוֹ של אדם a man's spine. Ber. 55[a]; Sabb. 81[a] שדרו של דג the back-bone of a fish.—*Pl.* שִׁדְרָאוֹת. Nidd. 24[a]; Bekh. VII, 2; Hull. 60[b], v. גַּב.—2) *stem, rib* of a plant. Lev. R. s. 30 חש' של לולב דומה לש' וכ' the rib of the palm-branch resembles the spinal column of man. 'Ukts. I, 2 חש' של שבולת the stem of an ear (of wheat). Hull. 119[b] בש' it refers to the stem of an ear of wheat, v. שִׁבֹּלֶת; a. fr.—V. שִׁדְרָה.

***שִׁדְרַיָּא** m. pl. (prob. transpos. of שרד; ירד) *sediment, lees.* B. Mets. 40[b]. Ms. M. a. Ar., and marg. vers. (ed. שַׁמְרַיָּא).

שַׁדַּרְתָּא f. = h. שִׁדְרָה. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Berl. שַׁזְרָתָא; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

שִׁדְתָּא, v. שִׁידְתָּא.

שֶׂה m. (b. h.) *lamb, young goat* or *young sheep.* Bekh. I, 5 ר' א' מתיר בכלאים מפני שהוא שה R. El. permits the redemption of a first-born ass with a hybrid of goat and sheep, because it goes by the name of *seh* (complying with the law Ex. XIII, 13). Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 8) אלהים יראה לו השה בני ואם לאו אתה השה לעולה בני God will provide himself a lamb, my son, and if not, thou art the lamb for the offering, my son; Pesik. R. s. 40 יזמן קרבנו ואם לא שה לעולה בני he will prepare his sacrifice, and if not, my son be the lamb for the offering. Ib. שה לעולה סי לעולח לשון יוונית (not חי) *'seh* for an offering' is the Greek σέ (thee) for an offering. Bekh. 12[a] אביו שה its sire is a sheep. Ib. 7[a] שה מכל מקום a *seh* (young of sheep or of goats) under all conditions (even if it has the looks of an unclean animal). Pes. 118[a] בשורי, v. שָׁנִי. B. Mets. 27[a]; a. v. fr.

שָׂהָא, שָׁהָא, v. שהי.

שַׂהֲדִי, שַׂהֲדָא, שָׂהֵד, v. sub סהד.

שָׂהָה, v. שהי.

שַׂהֲוָא f. (שְׂהִי) *wasteness, ruin.*—*Pl.* שַׂהֲוָתָא. Targ. Ps. LXXIII, 18 (Ms. שחוותא; h. text מַשּׁוֹאוֹת).

שָׂהֳתָה f. (שָׂהָה) *while, time.* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12 על ידי ש' in the course of time. Meïl. 6[a] (in Chald. dict.) דלא הוה ש' למזרקיה he had not had the time to sprinkle it; (ib. שעות). Y. Maasr. III, 50[d] bot. נותנין לו ש' כדי וכ' we allow him an interval of time for cracking &c. Ib. בתוך כדי ש' שנירה within the interval allowed for the second act Y. Sabb. IV, end, 7[a] כאן לשעה כאן לש' in the one case it means (chafing) for a while, in the other for some time. R. Hash. 30[b] כדי שיהא ש' ביום וכ' that there be time left during the day to offer &c. Y. Hor. I, 46[a] top וש' בינירהון וכ' and the difference between them is the word *time;* R. M. says נותנין לו ש' וכ' we allow him time &c., v. עָצַע; a. fr.

שָׂהָא, שָׁהָא, שְׂהִי (b. h. שאה) 1) *to stand still, pause; to dwell, tarry.* Shebu. II, 3 או ש' בכדי השתחוואה or if the unclean person stayed in the Temple long enough for prostration. Ib. 17[a] (mixed dict.) בדלא ש' when he did not stand still (but walked constantly though slowly). Yeb. VI, 7 נשא אשה וש' עמה וכ' if one married a woman and lived with her ten years without issue. Ib. רשאי השני

לְשָׁהוֹת וכ׳ the second husband may live with her ten years. Ib. 36ᵇ כל ששהא וכ׳ a human birth that survived thirty days (although born in the eighth month) is not considered an abortion; Sabb. 135ᵇ ששהה. Ber. V, 1 חסידים . . . שׁוֹהִין שעה וכ׳ the pious men of olden times used to tarry a while (in the synagogue) before prayer &c. Ib. 32ᵇ היו שוהין שעה . . . ותוזרין ושוהין וכ׳ they waited an hour, and prayed an hour, and tarried again an hour (at synagogue); a. fr.—Esp. (ritual) *to pause during the act of slaughtering* (which makes the animal so cut unfit to eat). Ḥull. 2ᵇ שמא יְשַׁהוּ וכ׳ they might pause, might press the knife &c., v. שְׁחִיָּה. Ib. 12ᵃ; a. fr.—2) *to delay*, v. infra.

Hif. הִשְׁהָא *to cause delay; to detain, restrain.* Nidd. 31ᵃ sq. מחוך שמַשְׁהִין עצמן וכ׳ because they restrain themselves (retard effusion) &c. Snh. 76ᵃ המַשְׁהֶא בתו וכ׳ he who retards (the marriage of) his marriageable daughter. Gen. R. s. 85 והן מַשְׁהִין איתן וכ׳ and they (the sons of Eli) caused them to stay away from their home one night. Lev. R. s. 37, beg. שנודר ומשהה וכ׳ who vows (a sacrifice) and procrastinates the fulfilment of his vow. Ib. ע״י שנדר ושָׁהָה את נדרו (perh. הִשְׁהָה, *Pi.*) because he had vowed and was procrastinating &c. Keth. 61ᵃ תכל משהין בפני השמש וכ׳ you may postpone every dish before the waiter (keep him from eating while he is serving), except &c.; a. fr.

Pi. שִׁיהָה same, *to delay the use of, let stand.* Y. Ter. VIII, 45ᶜ top אסור לְשַׁהוֹתוֹ ואם שיהוֹ וכ׳ (or לַשְׁהוֹתוֹ, *Hif.*) you must not let it stand, but if one did, and it turned into vinegar &c. Ib. ואם שִׁיהָן and if one did let them stand; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּהֲא, *Nithpa.* נִשְׁתַּהֲא, 1) *to be delayed.* R. Hash. IV, 4 פעם אחת נִשְׁתַּהוּ . . . מלביא once the witnesses (that had seen the new moon rise) were delayed from coming (were late). Nidd. 27ᵃ מעשה ונ׳ הולד אחר וכ׳ it occurred that a twin child was born three months after its brother; a. fr.—2) *to gaze, be undecided, deliberate* Num. R. s. 57 מה אתה עומד ומִשְׁתַּהֶה (some ed. ומִשְׁתַּהֶא) why dost thou stand and deliberate?; a. e.

שְׁהֵי, שְׁהָא, (שְׁהָה) ch. 1) same, *to stand still; to tarry, gaze, be astonished.* Targ. Y. Gen. XLIII, 10. Targ. Y. Ex. XII, 39. Targ. O. Gen. XXIV, 21. Targ. Is. XXIX, 9; a. fr.—Targ. Hab. I, 5 שְׁהוֹ (ed. Lag. שְׁחוֹ).—Ḥull. 75ᵇ משֶׁהָא הוה שָׁהֵי ליה וכ׳ (איכא דאמרי) some say, he (Resh Lakish) gazed at him (when R. Joḥ. gave his opinion) and was silent (and in the meanwhile R. Asi left the college room); Shebu. 40ᵃ; 45ᵇ. Ḥull. 9ᵃ זימנין דשהי ודריס וכ׳ sometimes he may pause in slaughtering or press the knife without knowing it; a. e.—2) *to be vacant, lie waste.* Targ. II Kings XIX, 25 Mus. (ed. דְּשָׁחוֹ; ed. Wil. דִּישְׁחוּ); Targ. Is. XXXVII, 26 (ed. דשחו).—[Ber. 6ᵃ ברכי דשהיי Ar., v. II. שַׁלְהֵי]

Ithpe. אִשְׁתְּהֵי *to be delayed, tarry.* Targ. Y. Gen. XIX, 16. Ib. XXXII, 5; 25. Targ. I Chr. XIII, 14; a. e.—Bets. 6ᵃ לא אמרן אלא דא׳ . . . מַשְׁהִינַן ליה they allow burial on the second festive day only when the corpse has been lying for some time, but if it was not, we postpone its burial. Yeb. 80ᵇ אִשְׁתַּהוּדֵי הוא דא׳ its birth was delayed. Ib. מִשְׁתַּהֲא a birth may be delayed (beyond the time of maturity). Ib. וא׳ עד תריסר וכ׳ and he (the husband) tarried (was away from home) as much as twelve months; a. e.

Af. אַשְׁהֵי *to delay, be slack.* Targ. Y. Deut. VII, 10. Ib. XXII, 22 לא תַשְׁהוֹנַּה (ed. Vien. תְּשַׁהוֹנַּה corr. acc.) do not delay her execution.—Bets. l. c., v. supra.

שְׁהֵי m., v. שִׁיהֵי.

שְׁהֵיד, v. סְהֵיד.

שְׁהִיד, Targ. Esth. VI, 1 some ed., v. שְׁהֵי.

שְׁהָיָה, שְׁהִיָּה f. (שָׁהָה) *delay, pause.* Shebu. 16ᵇ השתחואה דאית בה ש׳ a bowing in the Temple with which a delay is connected (spreading hands and feet). Ib. וכמה שיעור ש׳ what is the normal time for a delay (in the Temple to be an offense if done by an unclean person)? Ib. צריך ש׳ למלקות וכ׳ is tarrying in the Temple required for an unclean person to be punished with stripes or is it not (and only required for the duty of bringing a sacrifice)?; a. e.—Esp. *pause in the act of slaughtering.* Ḥull. 9ᵃ שחיטה ש׳ דרסה וכ׳ ואלו . . . and these are the rules for slaughtering . . . (guard against) pausing, pressing the knife &c. Ib. 27ᵃ; a. e.—*Pl.* שְׁהִיּוֹת. Shebu. 17ᵃ מהו ש׳ שיצטרפו are moments of staying in the Temple with intervals of moving combined (to make up the normal time)?

שְׁהַר (עור; cmp. סְהֵיד a. עד) *to be awake.* Targ. Esth. VI, 1 דהוה שָׁהֵיר (not שהיר).—Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; Y. Sabb. II, 4ᵈ top חוה שָׁהֵר, v. קְרֵי II.

שְׁהַר, v. סְהַר.

שָׁוְא m. (b. h.; v. שָׁהָה) [*vacancy,*] *vanity, inanity, falsehood.* שבועת ש׳ a false oath, vowing to do something impossible, opp. בִּיטּוּי. Shebu. III, 9 והשנייה שבועה שאוכל . . . שבועת ש׳ (if one says) 'I swear that I will eat this loaf, (and) I swear that I will not eat it', the former is a useless oath (or vow), the second a false oath; אכלה עבר על שבועת ש׳ וכ׳ if he eats it, he is guilty of a false oath (having sworn that he would not eat it); if he does not eat it, he is (also) guilty of a useless oath. Ib. 8 איזוהי שבועת ש׳ נשבע וכ׳ what is a vain oath of affirmation? If one swears to that which is known to be otherwise, saying of a stone column that it is gold &c.; נשבע . . . שאי אפשר וכ׳ if one affirms an impossibility, saying I swear that I have seen a camel fly in the air. Ib. . . . נשבע לבטל זו היא שבועת ש׳ וכ׳ if he swears that he will neglect a command, that he will not erect a Succah, . . .: that is a vain oath, on the wilful pronouncing of which he is punished with stripes &c. Ib. 21ᵃ איזוהי שבועת ש׳ . . . שקר נשבע וכ׳ what is a vain oath? If one swears to what is known to be otherwise; a false oath, if one swears to the opposite of the truth (e. g. 'I have eaten', when he has not, 'I have not eaten', when he has), v. שֶׁקֶר. Ib. 20ᵇ ש׳ ושקר אחד הן a vain oath (*shav*) and a false oath (*sheker*) are the same; a. fr.—תפלת ש׳ a vain prayer, a prayer concerning a thing which cannot be changed. Ber. IX, 3; a. fr.—Ex. R. s. 3 (ref. to מתי שוא, Job XI, 11) God knows חנם המתים על ש׳ the people that risk their lives for falsehood

(idolatry) to commit it; חעתידים לעשות ש' וכ' those that will commit falsehood and be put to death.—לָשָׁ' in *vain, to no purpose.* Keth. 62b, v. שָׁמַר. Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּרִים.

שׁוֹאֵבָה f. (שָׁאַב) *drawing;* בית הש' (or sub. בית) *the well from which the water was drawn for libation on the Succoth festival;* שמחת בית הש' (or sub. שמחת) *the joyous procession to and from the well.* Succ. V, 1 (50a) החליל של בית הש' (Ms. M. 2 הַשְּׁאוּבָה, throughout the entire chapter, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the musical performances at the ceremony of the drawing of water. Ib. (51a) כל...שמחת בית הש' וכ' he that has not witnessed the rejoicing at the ceremony &c., has never seen rejoicing. Y. ib. V, beg. 55a למה נקרא שמה בית ש' וכ' why was it called (the rejoicing of) the place of drawing? Because from there they drew holy inspiration; a. e.—Bab. ib. 50b חד תני ש' וחד תני חשובה one cited the version *shoëbah,* the other, *ḥăshubah* (a phonetic change of *hash-sh'ubah,* v. supra).

שׁוֹאָה, Targ. I Chr. VIII, 9 בני ש', v. נַיְשׁוֹאִין ch.

שַׁוְאָר, שַׁיְאָר, v. sub שׁוּר.

שׁוּב I (b. h.) *to go back, come back.* Sot. 10b כל עובר ושָׁב every passer-by (in going or coming back). Gen. R. s. 48, a. fr. העוברים והשָׁבים the travellers. Lev. R. s. 23 ושָׁבַת נפשו עליו (not עלתה) and his soul came back (was restored) to him, i.e. he was reconciled; a. fr.—Esp. *to return (to God); to repent.* B. Bath. 110a (play on שׁוֹבָאל I Chr. XXVI, 24) ששָׁב לאל בכל לבו he returned to God with all his heart. Hor. 2a (ref. to Lev. IV, 22, sq.) לא שב ... השב וכ' he who repents when he finds out (his wrong) brings a sacrifice for his error; if he does not repent, he is not permitted to sacrifice. Ab. II, 10 ושוב יום וכ' repent one day before thy death. Ex. R. s. 42 לעולם מקבלים השבים repentant sinners are accepted at all times; a. fr.

Hif. הֵשִׁיב 1) *to bring back, return, restore.* Y. Yoma VIII, 45a bot. החומץ מֵשִׁיב את הנפש vinegar restores life, is a refreshing drink. Gitt. 51b, a. e. אינו אלא כמשיב...ופטור he is in that case like one who restores a lost object, and therefore is not bound to make oath. Ib. ...ליה ליה משיב פטור he is not of the opinion that he who restores a lost object is exempt from making oath; a. fr.—2) *to reply; to refute.* Ab. II, 14 וידע מה שֶׁתָּשִׁיב וכ' that you may know how to answer the sceptic. Y. Gitt. IX, beg. 50a ...נכנסו לָהָשִׁיב על דבריו וכ' four elders met to refute R. Eliezer's words; Bab. ib. 83a; Tosef. ib. IX (VII), 1. Y. l. c. אין אתם מְשִׁיבִים את הארי וכ' are you not going to refute the lion after he is dead?; Bab. ib. l. c. אין מְשִׁיבִין וכ' you dare not refute &c. Y. l. c. ח' ר' טרפון R. T. argued &c. (Bab. l. c. נענה; Tosef. l. c. אמר). Sabb. 88b ...משיבין שומעין, v. חֵרְפָּה. B. Kam. 63b, a. e. אין משיבין על הקושיא you must not argue against a conclusion from analogy. Ab. Zar. III, 4 אין משיבין במרחץ we must not answer (a religious question) in the bath-house. M. Kat. 21b מֵשִׁיב ואינו שואל the mourner may answer (a salutation), but must not salute; שואל ומשיב כדרכו he may salute and answer as usual; a. fr.—[Y. Gitt. VIII, 49c top, in Chald. dict. משיב, v. תוּב I.]—3) *to go back with a message.* Meg. 15a; Ab. Zar. 10b אין משיבין על הקלקלה you need not go back (to him that sent you) to bring bad news.

Hof. הוּשַׁב *to be replied; to refer.* Y. B. Kam. II, 3a top במה על הראשונה הוּשְׁבָה the modification in the Mishnah (דברים אמורים על כולה) refers to the first clause only; הושבה it refers to the whole paragraph. Y. Bicc. II, 65a top; a. e.

שׁוּב II adv. *again, furthermore.* Nidd. V, 7 ש' אין וכ' her father has no longer control over her. Sabb. 88b, sq. ש' מה כתיב furthermore, what is written in it?; a. fr.

שׁוֹבָא m. *captor,* v. שָׁבַי.

שׁוּבָאי, שׁוּבָא, v. שַׁב II.

שׁוּבְדָא, Y. Shebu. I, 33b לוי ש', v. סוֹכֶנְיָא.

שׁוּבָה, v. שַׁב II.

שִׁיבְמָא, v. שָׁבַט.

שׁוֹבָךְ (b. h.) pr. n. m. *Shobach,* an Ammonite general. Sot. VIII, 1 בני ש' ... של ש' the Ammonites went into battle relying on the strength of Sh. Ib. 42b וכתיב שופך כתיב ש' the name is once written Shobach (II Sam. X, 16), and once Shophach (I Chr. XIX, 16); חד אמר ... עשיר כשׁוֹבָךְ one authority says, his real name was Shophach, and he was called Shobach, because he was built like a dove-cote (of high stature, v. next w.), v. שָׁפָךְ.

שׁוֹבָךְ m. (שבך; cmp. שָׁבְכָה) *net-work,* esp. (b. h. אֲרֻבָּה) *dove-cote.* Ex. R. s. 40 (play on שׁוֹבֵל I Chr. IV, 1, sq.) ושובל שהעמיד שׁוֹבָךְ לאלהים (not ושובך) Bezalel was surnamed Shobal because he erected a dove-cote for God, זה המשכן שהיה עומד כש' that is the Tabernacle, which stood (high) like a dove-cote. Ib. העמיד ... כש' the Lord had the Tabernacle put up like a dove-cote (for the dove Israel). B. Bath. II, 5 ...מן הש' וכ' מרחיקין you must keep your ladder (when lopping trees &c.) four cubits away from your neighbor's dove-cote. Ib. מרחיקין את הש' וכ' you must keep your dove-cotes at a distance of fifty cubits from the town. Ib. 6 חרי הוא של בעל הש' it belongs to the owner of the nearest dove-cote. Ib. V, 3 פירות ש' the crop of a dove-cote (the brood of the season); a. fr.—*Pl.* שׁוֹבָכוֹת, שׁוֹבְכִין. Ib. II, 6. B. Kam. 83a ישוב ש' a group of dove-cotes; a. e.—Pes. IV, 7 (55b) מושיבין ש' לתרנגולים וכ' (Ms. O. לתרנגולת) you may set up chicken-houses (put in eggs for brooding) on the fourteenth of Nisan; [vers. quoted in Rashi: מושיבין ש' ותרנגולת you may set brooding doves in cotes, and also hens].

שׁוֹבְכָא ch. same. Targ. Hos. XI, 11. Targ. Jer. XLVIII, 28.—B. Bath. 144 ש' דיוני dove-cote.—*Pl.* שׁוֹבְכָיָא, שׁוֹבְכִין. Targ. Is. LX, 8.

שׁוֹבָל (b. h.) pr. n. m. *Shobal,* homiletical surname of Bezalel. Ex. R. s. 40, s. שׁוֹבָךְ.

שׁוּבָל, *pl.* שׁוּבָלִין, v. שִׁיבּוֹלֶת.

שִׁבֹּל, שׁוּבָל, שׁוּבָא m. = h. שִׁבֹּלֶת, 1) *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 (ed. Vien. תובלא). Targ. Job XXIV, 24 Ms. (ed. שִׁבּוֹלָא). — *Pl.* שׁוּבְלַיָּא, שׁוּבְלִין, שׁוּבְלֵי, שׁוּבְבֵי, שׁוּב. Targ. O. Gen. XLI, 5, sq. ed. Berl. (oth. ed. שִׁבֵּי). Targ. Is. XVII, 5 שׁוּבֵי; a. e. — Targ. Ruth II, 2 שִׁבּוֹלִין. — B. Bath. 124a; Bekh. 52b, v. חֲפִירָה II. Yeb. 63a לבירי שִׁבְּלֵי between the standing ears; a. e. — Men. 70b שִׁבּוֹלֵי תאלא; Pes. 35a Ms. O. (ed. שבילי), v. שִׁבּוֹלֶת. — 2) *cluster* of olives on a branch. — *Pl.* as ab. Targ. Zech. IV, 12; Targ. II Esth. I, 2 שִׁבְּלִין דדהבא golden clusters. — Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. מוֹרַיָּא.

שׁוּבְלִילְתָּא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שׁוּבַּלְתָּא f. = h. שִׁבּוֹלֶת, *current of a river.* Targ. Jud. XII, 6 אימר כען ש' ואמר סוּבַּלְתָּא say now, *shubbalta*, and he said, *subbalta*. — Lev. R. s. 37 אחדת לחון שב' דנהרא (not יחב) the current of the river seized and carried them off. Cant. R. to III, 4 סוּבַּלְתָּא, v. קָלַח.

שָׂבַע, שִׂבַּע, שָׂבָע m. (b. h.; שְׂבַע) *plenty, satiation.* Ber. 55a שלשה דברים ... רעב וש' וכ' three things does the Lord himself announce: famine, plenty, and a good leader. Tosef. Pes. V, 3 פסח נאכל בש' ... חגיגה (Var. על הש') the pilgrim's sacrifice...must be eaten first, so that the Passover offering be eaten after the appetite is satisfied; Y. ib. VI, 33c לְשִׂבְעָ; Bab. ib. 70a על השבע. Gen. R. s. 91 שני ש' ואיזו ש' the years of plenty. Snh. 97a ש' plenty and no plenty (partial plenty); ש' גדול general plenty; a. fr.

שִׂבְעָא, שׂוּבְעָא, שׂוּבָא ch. same. Targ. O. Gen. XLI, 29; a. fr., v. סִבְעָא. — Taan. 8b כי יהיב רחמנא ש' וכ' when the Lord gives plenty, he gives it for life (no epidemic in years of plenty); a. e.

שׂוּבְעָה, שׂוּבְעָא, שׂוֹבַע, v. שְׂבַע I.

שׂוּבְעָנָא m. = שׂוֹבַע, v. סִבְעָא.

שׂוֹבַר *to carry*, v. סְבַר II.

שׂוֹבַר m. (שָׂבַר I; cmp. פָּרַע) *receipt, renunciation.* B. Mets. 19b מצא ש' if one finds a receipt (of a woman concerning her jointure). Ib. 20a ש' בזמנו מרים a deed of renunciation takes effect from its date (irrespective of the date of delivery). Keth. IX, 9 אבר שׂוֹבְרִי I lost my receipt; a. fr. — *Pl.* שׂוֹבָרִין, שׂוֹבָרִים. M. Kat. III, 3; Y. ib. 82a bot., v. אוּמְלוֹגְרָיָא. B. Mets. I, 7; a. fr.

שׂוּבְתָּא, v. שַׂבְתָּא.

שׂוּבְתַּי, שׂוּפְתַּי, v. שַׂפְתַּאי.

שׂוּדָא m. (contr. of שׂוּחְדָא q. v.) *adjudication, discretionary judgment.* Gitt. 14b וכאן אמרו ש' עדיף and here (in Babylonia) they say, it is better that the messenger use his discretion (to deliver the gift to the heir of the legatee or return it to the donor's heirs). Keth. 94a ש' דדייני the judges use their discretion (to which of the claimants to adjudicate the claim). Ib. 85b. B. Bath. 62b; a. fr. — [In Y. שׂוּחָדָא.]

שׂוֹדְנִי (or שׂוֹדָנִי) m. (denom. of שָׂדֶה) *man of the field, sportsman;* trnsf. *catching men by artifice, hypocrite.* Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27) ש' צדרני צד וכ' a sportsman, a hunter, catching &c., v. צוּד; Yalk. ib. 110 צדני צודני (corr. acc.).

שׂוּדְפָּנָא, v. שַׂדְפוֹנָא.

שָׂוָה, v. שׁוי.

שָׁוֶה, שָׁוֶוה, שָׂוֶה m., **שָׁוָה** f. (שָׁוֶה) *joined, even; fitting, equal; equivalent, worth.* Succ. 19a נראה מבחוץ וש' מבפנים if the post is visible from the outside, but even with the wall from within. Num. R. s. 9 הוי ש' לבני אדם be like other men (do not consider thyself exempt from the laws of morality). B. Kam. III, 9 שור ש' מנה וכ' an ox worth a Maneh that gored an ox worth two hundred Zuz. Ib. I, 3 שום נסקס וש' נסקס valuation of damages is done on the basis of money, and collected from money's worth; ib. 14b ש' נסקס מלמד וכ' 'money's worth', this means that the court attaches only landed estate (v. אַחֲרָיוּת), but if the claimant anticipating the action of the court seized movable chattel &c.; דבר הש' כל נסקס מאי משמע ... how is this to be learned from the expression 'money's worth'? ... A thing which is worth any money (which you pay for it, i. e. concerning which there is no redress for overreaching); ib. (another defin.) ש' נסקס ולא נסקס 'money's worth' you may attach, but not cash. — ש' פרוטה, v. פְּרוּטָה. Bicc. II, 6 ש' לאילן is like (comes under the category of) trees. Ib. 8, sq.; a. v. fr. — גזרה ש', v. גְּזֵרָה. — ש' לי המיתה בשתחנני הצד הש', v. צַד. — Ab. d'R. N. ch. XVI וכ' death would have been more acceptable to me than thy giving me away to this man, i. e. I should have chosen death rather than be married to this man. — *Pl.* שָׁוִים, עֲוִוֹת, עֲוִוִּין, שָׁוִין. Yoma VI, 1 מצויתן שיהיו שניהן ש' וכ' it is proper that they two be alike in appearance &c. Bets. 11a, a. fr. וש' both agree that &c. Pes. III, 4; a. fr. — B. Bath. IX, 10 (158b), a. e. את הש' that on which they agree, v. חָלַק. — בְּשָׁוֶה a) *at equal shares.* Y. Keth. X, 33d bot. חולקות בש' divide it equally; a. fr. — b) *for what it is worth, at a reasonable price.* Snh. 106a, v. שָׁוִי h.

שָׁוֶה ch. same; בש' *on equal terms.* Targ. Y. Deut. XVIII, 8 (ed. Vien. בְּשָׁוֵה).

שְׁוַח, v. שְׁוַח.

שָׁוָה, Targ. Hab. I, 5 שְׁוָחוּ, v. שְׁהֵי.

שְׁוָיוֹר, שַׁוְיָר, v. שְׁוָר, שְׁוַר.

שְׁוַח I (cmp. שבח) *to spread, germinate.* Targ. Prov. XXVII, 25 ed. Lag. (some ed. שוות, corr. acc.; ed. Wil. שבח; h. text גלח).

שְׁוַח II, שְׁחַח, (שְׁחֵי) = h. שׁוּחַ, 1) *to bend, be lowered, sink.* Targ. Ps. X, 10 יְשָׁוַוח Ms. (ed. יְשׁוּחַ). Targ.

Job XXII, 29 Ms. (ed. שַׁוַּח, q. v.).—V. שׁוּחַ ch.—2) *to lower, level, destroy.* Targ. Ps. LXXIV, 3 למְשַׁוָּוֹת ed. Lag. (ed. למשוך, למשוך, corr. acc.; Levita לְמַשְׁוָה, h. text למשאות).

שְׁוַח III, שַׁח m. (preced.) *pit.* Targ. Ps. VII, 16 Ms. (ed. שׁוּחַ).

שַׁוַּח, שַׁח m. (preced.) *low-spirited, worrying.* Targ. Job XXII, 29 בסורחנא ש' troubled on account of sin (Ms. שַׁוַּוח בעיני ברייתא low in the sight of men; h. text שח ענים).

שַׁוְחָא, שְׁוִוחָא, שְׁוָחָא f. (preced. wds.) 1) *pit, grave.* Targ. Job XXXIII, 22; 24 (Ms. 'שחוו; ed. Wil. 'שׁוּחָ). Targ. Ps. IX, 16 (ed. Wil. 'שׁוּתָ; some ed. 'שויח, read: 'שוו; Ms. 'שחוו).—*Pl.* שַׁוָּוָתָן, שַׁוָּתָן. Ib. CXIX, 85 (ed. Wil. שׁוּתָן; Ms. שַׁוְיָתָן; h. text שִׁיחוֹת).—2) *destruction, waste.* Targ. Job XXX, 3 Ms. (ed. שׁוּתָא).

שְׁוָטָא, v. שׁוֹטָא.

שַׁוְיוּתָא, שַׁוְוִיָא, שׁוּי, v. שַׁוִּי.

שַׁוְכָא f. (שׁוּךְ; v. שׁוֹכָא, שׁוֹכָה) *thorn, prickle.—Pl.* שַׁוְכֵי. Succ. 13ª כיון דנחתן שַׁוְכַיְיהוּ וכ' Ar. (ed. דנחתי טרפייהו; Ms. M. 2 שַׁוְכַיְיהוּ or שׁוֹכַי; v. Rabb. D. S. a. l. note 6) since their prickly twigs are liable to fall off, he may leave the Succah &c.

שַׁוְלַאנַאי, v. שִׁילַאנַאי.

שַׁוְלִיָא, v. שִׁילַיָא.

שַׁוְעֲבֵי m. pl. *nag-wort* or *wormwood,* a species of Artemisia (v. Löw Pfl., p. 80). Succ. 12ᵇ.

שַׁוְעֵקִין, שַׁוְעֵקִים, שַׁוְעֵקִי, v. שׁוּעָקָא II, שׁוּעָק III.

שַׁוַּר, *Pa.* שַׁוַּר 1) *to stride, leap, run, hasten.* Targ. Y. Ex. XVII, 8 (ed. Vien. ושווד, corr. acc.). Ib. XXXII, 19. Targ. Cant. II, 8. Targ. Job XXXVII, 1 Var. Targ. Am. III, 5 ed. Lag. (oth. ed. וְשַׁקִּין); a. fr.—B. Mets. 84ª ש' לירדנא וכ' he ran into the Jordan after him. B. Bath. 73ᵇ ושַׁוּאר מהאי וכ' (Ms. H. וישוור) and jumped from one mule's back to the other. Ib. 96ᵇ שואר ... חמרא wine travels on its owner's shoulder, i. e. if wine turns sour, it is the purchaser's bad luck, and the seller is not responsible; oth. opin. (Tosaf.) wine turns sour by transport. Ber. 54ᵇ ש' עשר אמין he (Moses) jumped ten cubits high. Sabb. 110ª לִישַׁוּאר נגרא (Ar. לשוור) let him jump over a ditch. Pes. 113ª לא תְשַׁוְּוֵר וכ', v. נְיַוְּרָא; a. e.—2) *to cause to jump* &c. Targ. Ps. XXIX, 6 (Ms. טפז').—3) (cmp. meanings of קפץ) *to close up.* Ib. CVII, 42 (Ms. שרור, corr. acc.; h. text קפצה).

שַׁוָּרָא, שַׁוָּרָה m. (preced.) *tramper, freebooter.* Snh. 96ᵇ Ar. (ed. שוור בר שוורא שַׁוָּור נבוזראדן דמטא וכ' ש' בר שוורא שַׁוָּור נבוזראדן שַׁוָּואר, בר שוואר נבוז, שואר; Ms. M. שוור נבוזראדן שוור) tramper, son of a tramper, jump, Nebuzraddan, jump (to Jerusalem), for the time has come &c.; Yalk. Ps. 810 שַׁוָּאר בן שַׁוָּאר מטא וכ' jump, thou son of a tramper &c.; Yalk. Kings 251 שואר בר שואר נבוכדנצר מטא וכ'.

שָׁוְרִין, שָׁוְרִים, *pl.* of שׁוֹר.

שׁוּת, Targ. Prov. XXVII, 25 some ed., v. שְׁוַוח I.

שׁוּזָה* f., *pl.* שׁוּזוֹת (dial. for שחוזות) *exposed, with uplifted tails.* Y. Sabb. V, 7ᵇ bot. (ref. to שחוזות, Mish. V, 2) אית תניי תני ש' some read *shuzoth;* מאן דאמר ש' מיצתדן וכ' according to him who reads *shuzoth,* it means 'prepared' (v. עָתַד), as we read שׁית זונה (Prov. VII, 10); v. שְׁתַוּ.

שׁוּחַ, v. סוּחַ.

שׁוּחַ I (b. h.) *to bend, sink.* Ḥull. 27ª ממקום שָׁח וכ', v. חָטָא I. Ib. והוא שח ויומד הוא ... שח 'where it bends' implies (that the limb which is to be cut) must be erect (when in its natural condition), but this (the tail) is always hanging down. Y. Taan. II, 65ᶜ top צריך לְשׁוּחַ בכולן (or לָשׁוּחַ fr. שחח) he must bend down with all of them (the eighteen vertebræ). Ber. 34ª, v. שָׁחָה. Ab. V, 21 בן תשעים לְשׁוּחַ at ninety years (is the time) for being bent (perh. meant as noun לְשׁוּחַ). Midr. Till. to Ps. XLVIII לבו שח עליו his heart within him is bent (in grief over his sin); Yalk. ib. 755 סח (corr. acc.); a. fr.

Hithpol. חִשְׁתּוֹחֵחַ *to be bent down, depressed.* Midr. Till. to Ps. XLII אני מתקנאה ומִשְׁתּוֹחֵחַת וכ' I am jealous and desperate, when I see the happiness of the nations &c.

שְׁוַח, שׁוּחַ ch. same, v. שְׁוַוח II.—Part. שָׁחֵי; f. שָׁחְיָא, שָׁחְיָה (שִׁירָא); *pl.* שָׁחְיִי, שָׁחְיָן; Targ. Ps. XLIV, 26 (ed. Wil. שָׁחִי). Targ. Job IX, 13; a. e.—Sabb. 67ª (in an incantation for a swallowed fish-bone) שְׁחַח שִׁיחַ (or שְׁרַח) Ar. (ed. שְׁרִיא) sink down, sink down!

שׁוּחַ II m. (preced.) *bending.* Ab. V, 21, v. שׁוּחַ I.—בנות ש' a species of *white figs.* Dem. I, 1; a. e., v. בַּת I.

שְׁוָחָא, שׁוּחָא, v. שְׁוָטָא.

שׁוֹחַד m. (b. h. שֹׁחַד; *Shaf.* of חד(א) or יחד *to conciliate, win favor*) *favor, gift,* esp. *bribe, bribery.* Midr. Till. to Ps. XVII, 2 אבל אתה ... לִיקח ש' כתבת בתורה ... thou hast written in the Law (Ex. XXIII, 8), 'thou shalt take no bribe', and they (men) are afraid to take presents and judge me, but thou who acceptest means of conciliation from sinners, such as repentance, good deeds, and prayer: let thy judgment go forth from before thee. Keth. 105ᵇ (ref. to Ex. l. c.) אינו ... ש' ממון אלא אפי' ש' דברים וכ' not only a bribe in the shape of money, but even a bribe in acts (service) is forbidden. Ib.ª כמה סמויות ... מקבלי ש', v. סָמָה. Ib.ᵇ שׁוֹחֵד שהוא חד (Ar. אחד) why is it called *shoḥad?* Because it is one (the recipient and the giver are made like one person); a. fr.

שׁוּחָא, שׁוּחָה, שׁוּחֲדָא ch. 1) same. Targ. I Kings XV, 19. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. XV, 5; a. fr.—Keth.

105[b] מאי טעמא דש' כיון דקבעיל ליה ש' וכ' why is a gift (to the judge) forbidden? As soon as he accepts a gift from a person, his mind has become attached to him (the giver, v. קָרַב), and he becomes like his own self, and none can see the unfavorable side of his own case (v. preced.); a. e.—2) *singling out, choice, discretion.* Y. Keth. X, 33[d] bot.; 34[a] top דדייני ש' the judges single out him to whom to adjudicate the claim in litigation; v. שׁוּפָא.

שׁוּחָה f. (b. h.; שׁוּחַ, v. שָׁיַח) 1) *pit, pitfall.* Sifré Deut. 20 אם כשהיית ... ושׁ' וכ' (v. Jer. II, 6) when you were in the land of deserts and pitfalls you wanted no spies, and now &c.—2) *low talk, whisper,* v. שִׂיחָה.

שׁוּחָה ch. same, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 (Ms. שַׁחֲתָא).

שׁוּחִי, Yalk. Ez. 381. v. סִיחוּי.

שׁוּחֲנָא, שׁוּי, v. שְׁחָנָא.

שׁוּחֲתָא, v. שְׁוָיָא.

שׁוּט I (b. h.) [*to swing, be light, move to and fro;* v. שׁוּט II,] *to roam, fly, float, swim.* M. Kat. 14[a] לְשׁוּט if he goes abroad to roam (for mere pleasure), opp. למזונות for support, להרוויח for profit in business. B. Bath. 15[b] (Satan says) שַׁטְתִּי בכל וכ' I roamed all over the world, but have found none so faithful as &c. Bets. V, 2 (36[b]) לא שָׁטִין על פני חמים you must not float on the water (swim on the Sabbath). Y. Shek. VI, 50[a] top (ref. to Ez. XLVII, 5) כי גאו חמים מי שחו מְשׁוּט (omit מהו מי שחו, v. Rabb. D. S. a. l., p. 55) the waters were risen ... too high for swimming; a. e.—[Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששטן, read: בששטפן, v. שָׁטַף.]

Pol. שׁוֹטֵט same. Yalk. Gen. 101 עד שהיתה קומתו מְשׁוֹטֶטֶת בדמעות until his body swam in tears.

Hif. הֲשִׁיט *to cause to swim, teach swimming.* Kidd. 30[b] אף לְהַשִּׁיטוֹ בנהר a father is also bound to have his son taught swimming; Tosef. ib. I, 11; Koh. R. to IX, 9 להושיטו (corr. acc.).

שׁוּט ch. same, *to roam, fly, swim, row.* Targ. Lam. III, 54 (h. text צָפוּ); a. e.—Part. שָׁיֵט, שָׁיְטָא; f. שָׁיְטָא; *pl.* שָׁיְטָן, שָׁיְטָן. Targ. O. Num. XI, 8 שָׁיְטִין (ed. Berl. נפקין). Targ. Jon. I, 13; a. e.—B. Kam. 83[a] מֵישַׁט שירטא טובא וכ' (a dove) flies (for exercise) farther out, but fills her belly within fifty cubits (from the dove-cote). Ib. ומישט שלשים וכ' for exercise do they fly thirty Rises only and no more? Sot. 48[b] (transl. Deut. I, 44) כמא דנחזין דבריאתא ושירטן ברומי וכ' as bees rush forth and fly about on the heights of the world, and bring honey from the herbs of the mountains; a. e.

Pol. שׁוֹטֵט (with עינא) *to look up and down.* Targ. Y. II Gen. XXII, 10.

שׁוּט II (b. h. שאט; preced.) [*to make light of* (cmp. קָלַל,] *to despise, reject.* Tanh. Sh'moth 1 וְשָׁט את הבכורה and despised the birthright; (Ex. R. s. 1 ובזזה).

שׁוּט ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. I Sam. X, 27. Ib. XVII, 42 שַׁטְיָה (fr. שטי). Targ. Prov. I, 25 וּשְׁטָחוֹן Ms. (ed. וישניחון); a. fr.—Part. שָׁט, שָׁאֵט, שָׁיֵט, שָׁיְטָא; f. שָׁיְטָא; *pl.* שָׁיְטָן. Ib. XI, 12. Ib. XXIII, 9 (ed. Wil. שָׁיֵט, corr. acc.). Ib. I, 7; a. fr.—Part. pass. שִׁיט, שִׁט. Targ. I Kings XVI, 31 (h. text נקל). Targ. I Sam. XV, 9 (h. text נמבזה). Targ. Ps. XV, 4 (h. text נבזה); a. fr.

Af. אַשִּׁיט same. Targ. II Sam. XII, 10. Targ. Prov. XV, 20. Ib. XIX, 16 (ed. Lag. מוֹשִׁיט, cmp. מוּקִים fr. קוּם); a. e.

Ithpe. אִתְשַׁט *to be despised.* Targ. I Sam. II, 30 יִתְשַׁטוּן (ed. Lag. יִשְׁתָּטוּן, Var. ישטטון, prob. meant for יתשט; h. text יקלו).

***שׁוּט** III (v. שׁוּט I) [*to move in all directions,*] *to strike, smear over, polish* with a fatty substance. Pes. 30[b] אין שָׁטִין ... ואם שָׁטִין Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. שָׁט ... שָׁשִׁין, v. טוּשׁ I; Zeb. 95[b] Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Bets. 34[a] Ar. (ed. טשין).

שׁוּט ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 40 תשוטון (Ar. תטושון).

שׁוּט I, שׁ' מִישׁוּט pr. n. pl. *Shoṭ-Mishoṭ, Samosata,* one of the fords of the Euphrates (v. Neub. Géogr. p. 331, a. Sm. Dict. of Gr. a. Rom. Geogr. s. v. Euphrates). Kidd. 72[a] ש' מ' בין וכ' Samosata is situated between the rivers (Euphrates and Tigris).

שׁוֹט II m. (b. h.; שׁוּט I) *rod, scourge.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 כך מדה ... ש' שישראל לוקין וכ' such is the rule going through all generations, the scourge (nation) with which the Israelites are smitten, will finally be smitten; Yalk. Ex. 265.

שׁוֹטָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 שַׁוְטָא Ms. (ed. שַׁוָּט, שַׁוָּט). Targ. Y. Num. XXII, 27; a. e.—M. Kat. 28[a] bot. אחור לירה ש' דנורא he (the angel of death) showed him a rod of fire.—*Pl.* שׁוֹטְרִין, שׁוֹטְרֵי. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) דנקטין לי בשתין ש' וכ' they urged me (the sun) on with sixty rods of fire and said to me, go, let thy light shine. Keth. 77[a] חא במילי חא בש' the one means force with words, the other, with rods.

שׁוֹטֶה m. (שָׁטָה) *madman, fool;* (of plants) *wild.* Ḥull. I, 1, a. fr. חרש ש' וקטן a deaf and dumb person, an insane person, and a minor. Y. Ter. I, 40[b] סימני ש' וכ' the symptoms of insanity. Tosef. Ter. I, 3 פעמים ש', v. חָלַם I. Yoma VIII, 6 כלב ש' a mad dog. Ab. IV, 7 ש' רשע וכ' ש' is a fool, a wicked man &c. Sot. III, 4 חסיד ש' a foolish saint; ib. 21[b] חיכי דמי חסיד ש' וכ' what is meant by a foolish saint? When, for instance, a woman is drowning in the river, and he says, it is not becoming to look at her and save her. Shebi. VII, 1, sq., v. לוֹקֶה; a. v. fr.—בכור ש', v. בּוֹכֶרֶת I.—*Pl.* שׁוֹטִין, שׁוֹטְמֵי. Y. Ter. l. c. אפי' שוטה בש' וכ' not even the most insane person will do that. Ab. Zar. IV, 7 יראב' עולמו מפני הש' shall God destroy his world on account of the fools (who worship natural objects)? Ib. 54[b] וש' שקלקלי וכ' and the fools that do mischief must pay the penalty. B. Bath. 12[b] מיום שחרב ... ונתנה לש' וכ' since the destruction of the Temple, prophecy has been taken away from the prophets and given to madmen and children; a. fr.—Shebi.

IX, 1; Succ. 39b, v. יַרְבּוּז, a. שׁוֹטִים.—Fem. שׁוֹטָה. Ned. 35b בין פרקחת בין ש' whether sane or insane. Ib. 36a; a. e.

שׁוֹטָה, v. סוֹטָה.

שׁוּטָח, Y. Kidd. II, 62d שׁ' של שיר, v. שִׁרְטָה III.

שׁוּטָיָא, v. שׁוּטְיָא.

שׁוּטִים, שׁוּטִין m. pl. supposed to be the name of *a plant, fenugreek.* Shebi. IX, 1; Succ. 39b (השרט), v., however, יַרְבּוּז.

שׁוּטִיתָא f. (v. שׁוּט II) 1) *staff.* Targ. I Sam. XIV, 27 (Ar. שׁוּטָרָא); 43. Targ. Jud. VI, 21 (Ar. שוטיא; some ed. שולטיתא).—2) *branch, twig.* Keth. 17a אהנייא ליה שׁוּטִיתֵיהּ וכ' the myrtle branch (with which he used to dance before bridal couples) was in the old man's favor (that a phenomenon occurred at his funeral), but some said שְׁטוּתֵיהּ his folly (v. שְׁבַשְׁתָּא); others said שיטחיה, v. שִׁרְטָא. Sabb. 77b ש' שכותא the myrtle branch used at weddings is called *shoṭitha* as being *sh'ṭutha* (folly).

שׁוּטֵיתָא, v. שָׁעֵי.

שׁוּטָנָא, v. סָטָן II.

***שׁוּטָף** m. (שָׁטַף) *washed.*—*Pl.* שׁוּטְפִין. Targ. Is. LIX, 3 (ed. Lag. שׁוּת, corr. acc.; h. text נִגְאֲלוּ; cmp. גָּצַל).

שׁוֹטָר m. (b. h.; v. שָׁטַר) [*recorder, notary,*] *executive officer, overseer.* Tanḥ. Shof'ṭim 2 כיון ... אם אין ש' שיוציא ממנו וכ' when a person has been declared in court bound to pay to his neighbor: unless there is an executor to collect from him, the judge has no power &c. Ex. R. s. 1 הלך נוגש מצרי אצל ש' ישראל an Egyptian taskmaster came to the house of an Israelitish overseer. Deut. R. s. 5 ולא שופט ולא ש' יש לה and it (the ant) has neither judge nor officer; a. fr.—*Pl.* שׁוֹטְרִים. Ex. R. l. c., v. נָגַשׁ. Tanḥ. l. c. (ref. to Deut. XVI, 18) שופטים ... ש' אלו פרנסים וכ' *shof'ṭim* are the judges, *shoṭ'rim*, the managers that lead the community; a. fr.

שָׁוָה, שׁוּי (b. h.) [*to join, combine,*] 1) *to be even, equal, alike.* M. Kat. 9b (ref. to Prov. III, 15) הא ... כל חפצך חפצי שמים יִשָּׁוּוּ בה all thy affairs are not of equal value with her (the Torah), but heaven's affairs (pious deeds) are of equal value with her (you may interrupt study for pious works); חפצי שמים לא ישוו בה ... וכתיב but it is also written (ib. VIII, 11), 'and all affairs &c.' (which implies that) even heaven's affairs are not equal to her! Y. Peah I, 15d bot. חפציך וחפצי לא ישוו בה I sent thee something with which thy affairs and my affairs cannot compare; a. e.—Denom. שָׁוֶה, q. v.—2) (denom. of שָׁוֶה) a) *to be of value.* Meg. 15b (ref. to Esth. V, 13) כל ... מלמד זה אינו שׁוֶה לו this indicates that all that wicked man's treasures were engraven (registered) in the tablet on his heart, but when he saw Mordecai, he said, 'all this is of no value to me'.—b) *to value, weigh, consider.* Ib. 16a (ref. to Esth. VII, 4) צר זה אינו שוה בנזק וכ' this enemy has no consideration for the king's loss &c.

Hif. הִשְׁוָה 1) *to place side by side.* Y. Ber. I, 2c top זה ... צריך להַשְׁווֹת את רגליו he that stands up to pray must set his feet together.—2) *to make even, smooth, level.* Tosef. B. Kam. XI, 14 אם עתיד להַשְׁווֹתוֹ וכ' if the hatcheller has to make the web even (cut away the protruding threads), he may take even a handbreadth (they belong to him); יַשְׁוֶינּוּ לאורכו וכ' he must shear it lengthwise, but not widthwise; B. Kam. 119b. Erub. 93a פצירמה ה' if he made the posts even, i. e. made walls to connect them in one line. Succ. 19a כשה' את קירויו when he made its ceiling even, i. e. extended it in a horizontal direction over the whole building; a. e.—3) *to compare, make alike, place on a level standard.* B. Bath. VIII, 5 וה' להן את חבכור and made the first-born alike with them, i. e. assigned to him an equal share with his brothers. Nidd. 46b ה' הכתוב the Scriptural text places the minor on a level with the adult as regards the laws of &c. Y. Kidd. I, 61b bot. ה' הכתוב מצוה ... מצוה וכ' the Scripture puts the lightest command on a level with the most difficult (as regards reward). B. Kam. 15a; a. fr.—4) *to harmonize, find in harmony.* Gen. R. s. 34 שה' דעתו לדעת וכ' for he found his (Antoninus') opinion in harmony with the Scriptural intimation; ib. שהשׁוָה לדעת וכ' for he found it in harmony &c. Lev. R. s. 4; Yalk. Gen. 137 we are the majority מפני מה אינכם מַשְׁווים (עצמיכם) עמנו לע"א why do you not accommodate yourselves to us with regard to idolatry? Ib. ומַשְׁוֶה אתה עמהן and dost thou create harmony among them (thy sons)? עד ... להשוות עמך והַשְׁוֵה עם בניך instead of asking me to agree with thee, go and make harmony among thy sons; Lev. R. l. c. צר שאתה משוה אותנו לך והשוה את בניך; a. e.

Nif. נִשְׁוָה *to be compared, be equal.* Yalk. Ex. 244 לְהִשָּׁווֹת, v. נָוָה.

Pi. שִׁוָּה 1) *to place.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 (ref. to Ps. XVI, 8, sq.) ובשבילי שׁשִׁוִּיתי וכ' and because I placed the Lord before me continually, therefore my heart rejoices &c.; a. e.—*2) [*to level obstacles, overcome temptations,*] *to achieve.* Tanḥ. Naso 28 (ref. to מצלית, Gen. XXXIX, 2) שִׁוִּית מה שלא ש' וכ' thou hast achieved what Adam could not achieve (to resist temptation), v. שִׁוָּה.

Nithpa. נִשְׁתַּוֶּה *to be made alike; to join.* Num. R. s. 16[20] שאלו לא נִשְׁתַּווּ וכ' for if they had not joined the spies &c.; Tanḥ. ed. Bub. Sh'laḥ 20; (Tanḥ. ib. 11 שמיני).

שְׁוָא, שָׁוֵי ch. same, 1) *to be alike.*—Part. שָׁוֵי, שָׁוֵה; f. שָׁוְיָא, שָׁוְיָה; *pl.* שָׁוְיָן, שָׁוְיִן; Targ. Y. Lev. XVI, 8. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Ps. CXXXIX, 12; a. fr.—2) *to be worthy, deserve.* Targ. II Esth. II, 1.—3) *to do alike, retaliate.* Targ. Is. XVI, 6 (ed. Wil. שַׁוֵּי, *Pa.*). Targ. Job XXXIII, 27.—4) *to agree.* Y. M. Kat. III, 82a bot. לא ... לא שָׁוְיָא לה I do not like him, I do not agree with him (in age, temper, &c.); Y. Snh. I, 19a bot. לא שוויהנא לה (read: לא שַׁוְיָה נא).—5) *to be appropriate, fitting.* B. Kam. 60b; Snh. 39a, v. תְּרֵי III.

Pa. שַׁוֵּי 1) *to level, smooth, spread.* Targ. Prov. VII, 16 (h. text רבד, v. תַּשְׁוִירְתָא).—2) (corresp. to שׂוּם, שִׁית) *to place, set; to appoint, make;* (with ל- or כ-) *to make alike, compare.* Targ. Ps. XXXIX, 9. Targ. Y. Lev. XIX, 14 (O. שׂוּם). Targ. Jud. VI, 19. Targ. Gen. XXI, 14. Targ. Ps.

LXXXI, 6; a.fr.—לבא על ש׳ *to care for, mind.* Targ. I Sam. IX, 20; a. e.—Y. Taan. II, beg. 65ᵃ (expl. Lam. III, 41) נְשַׁוֵּי...לכף ידינן וכ׳ let us make our hearts as even as the palm of our hand (remove all crookedness, cmp. פָּשַׁט), and then (turn) to God in heaven; Lam. R. to l. c. עֲשַׁוֵּי...לגבי וכ׳. Kidd. 60ᵃ שַׁוּוּ נפשיהו כי שרגא וכ׳ they (the men who betrothed the same woman successively, to take effect after thirty, twenty, or ten days respectively) placed themselves in the same position as a pile of bricks, where each leaves room for the other. Keth. 22ᵃ שַׁוְּיָא לנפשה חתיכה וכ׳ she declared herself a piece of forbidden food (she declared herself a married woman; therefore, she cannot be believed when she afterwards says that she is unmarried); ib. 23ᵇ איהי שַׁוְּיָא she herself made herself &c. (and a witness testifying to the contrary cannot affect her status). Ib. 3ᵃ, a. fr. שַׁוְּיוּהָ רבנן וכ׳, v. בְּעֵילָה. Hull. 97ᵇ שוויה רבנן כחתיכה וכ׳ the Rabbis declared that it should be considered as if it were a piece of a *n'belah* (v. נְבֵלָה); a. v. fr.—3) *to retaliate*, v. supra.

Af. אַשְׁוֵי 1) *to compare, consider as.* Targ. Job XXX, 19 (not אֲשַׁוּוּ); a. e.—Pes. 78ᵃ מַשְׁוֵי לידה כטהור (or מְשַׁוֵּי, *Pa.*) considers it as clean; a. e.—2) *to consider, reflect on.* Targ. Ps. XLVIII, 10 (h. text דמינו).

Ithpa. אִשְׁתַּוֵּי, אִשְׁתַּוָּא, *Ithpe.* אִשְׁתְּוִי, אִשְׁתְּוָא 1) *to be placed, put.* Targ. Ez. I, 15; a. e.—2) *to be compared, be made like.* Targ. Ps. XLIX, 13. Ib. LXXXIX, 7; a. e.—3) [*to place one's self in position,* cmp. כון *Pi.* a. *Hithpa.*,] *to be attentive, ready to obey.* Targ. Is. LXVI, 2; 5 (h. text חרד).—[Targ. Is. VI, 6 אשתוי Ar. a. ed. Lag., read: אשתרי, v. שְׁרֵי.—Targ. Y. Deut. XXVIII, 34 משתוין some ed., read: מִשְׁתַּטְּחִין, v. מִשְׁתַּטֵּחַ.]

שְׁוִי, שָׁוֵי m. (preced.) *equivalent, value.* Y. Snh. X, 28ᵈ top בשְׁוִיוֹ...והירה חזקינה הכניסה לו...והרי הוא כשוויו (read: בשׁ׳) if the wife brought him (uncoined) gold, it is valued and charged to him for what it is worth (he need not add one third in his marriage contract, as he must do in the case of cash); ib. והרי הן בשְׁוִיֵּיהֶן and they are charged to him for their value; a. e.

שָׁוֵי ch. same. B. Mets. 52ᵃ, v. עָשִׁיר II.

שָׁוֵי m., **שָׁוְיָא** I f. 1) part. of שָׁוֵי, q. v.—2) = h. שָׁוְא, *valued, worth.* Lev. R. s. 9; Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch. B. Mets. 7ᵇ שטרא דאית...כמה ש׳ וכ׳ how much is a dated document worth, and how much one without a date? B. Kam. 85ᵃ, v. מָגֵן; a. fr.—3) *worth its money, cheap.* Ab. Zar. 34ᵇ דש׳ חמרא where wine is cheap.

שָׁוְיָא II, **שַׁוְרָא, שִׁירָא, שִׁוּוְרָא** c., **שִׁוּוְיָא, שִׁוּרָא** m. (שָׁוַר) [*that which is levelled, smooth,*] *couch.* Targ. Y. Deut. III, 11 (h. text ערש). Targ. I Sam. XX, 25 (h. text מושב). Targ. I Kings I, 47 (h. text משכב). Targ. Ps. IV, 5 שִׁיוּוְתְּכוֹן ed. Lag. a. oth. (some ed. שִׁירוּתְכוֹן). Ib. VI, 7; a. e.—*Pl.* שִׁוְּוִירִין, שִׁוְרִין, שִׁיר׳. Targ. Job XVII, 13.—V. תַּשְׁוִיתָא.

שְׁוִיאוּ f. (v. שְׁוִי) *reasonable price.* Targ. II Esth. III, 8, v. שְׁוּשְׁקָא.

***שְׁוִיחָה, שְׁוִיתָה** f. (v. שָׁוָה *Pi.* 2) *levelling, overcoming difficulties, achievement.* Tanḥ. Naso 28; ed. Bub. 32 (ref. to מצלית, Gen. XXXIX, 2) אין מצלית אלא ש׳ וכ׳ the root צלח means *levelling,* as we read (II Sam. XIX, 18) וצלחו וכ׳ they 'cut through' the Jordan.

שַׁוְרֵי, שַׁוְרוּ, שַׁוְרִיוֹתָא, Targ. Y. Deut. XXVIII, 28, read: שַׁבְרִיוֹתָא.

שוריחתא, v. שְׁוִיחָה.

שְׁוִילָא, v. שְׁוֵילָא.

שְׁוִילְנַאי pr. n. f. *Sh'vilnay,* colloquial name for a lewd woman. Snh. 82ᵇ (ref. to Num. XXV, 15) לא כזבי שמה אלא ש׳ (Ms. M. שוולאנאי Ms. K. שוולנאי; Ms. F. שולנאי, שלני) her name was not Cozbi but Sh.; ...והדרנו דאמרי ש׳ מאי בעיא אפרכתא; Yalk. Num. 772 שְׁוֵילַאי.

שְׁוִיסְקְאֵל pr. n. m. *Sh'visḳ'el,* a nickname for Ezekiel (v. next w.). Kidd. 70ᵃ.

שְׁוִיסְקֵי m. pl. (Persian, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *roast.* Pes. 96ᵃ (of the *emurim* (v. אֵימֻרִים) of the Passover sacrifice in Egypt) מאן לימא לן דלא עבדינהו ש׳ (...ש׳ עבוד) who tells us that they did not make a roast of them (and eat them)?—[B. Mets. 60ᵃ, Alf. Ms., v. שִׁרְסְקֵי.]

שַׁוְירֵי pl. n. pl. (cmp. שַׁוְרָא) *Shavviré* (Caravan Station). B. Mets. 18ᵃ a letter of divorce was found in which was written, בש׳ מתא וכ׳ at Sh. (which is) a place on the river (or canal) Rakhis. Ib.ᵇ top חיישינן לשני ש׳ we must apprehend the existence of two places by the name of Sh.

שויתיתאה, Targ. Ps. XXIV, 2 ed. Lag., v. שִׁיתָאָה.

שוך, v. סוֹךְ.

שׁוֹךְ *to be connected, attached.* B. Mets. 98ᵇ מישַׁךְ, v. שָׁיַךְ.

שׁוֹכָא m. (סכך, v. שכך) *prickly bark.* Sabb. 20ᵇ (expl. לכש, ib. II, 1) ש׳ דארזא the bark of a cedar tree. Ib. ש׳ דארזא עץ וכ׳ but the bark of cedar is mere wood (and cannot be used as a wick)! Answ. בעמרניתא וכ׳, v. שַׁוּוּכָא.—V. שַׁוּוּכָא.

שׁוֹכְבָתָא, v. שִׁכְבָתָא.

שׁוֹכָה, v. סוֹכָה.

שׁוֹכָחָן m. (שָׁכַח) *forgetful.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. [read:] הקב״ה אין לפניו שכחה הא בשביל ישראל נעשה ש׳ וכ׳ there is no forgetting before the Lord, but for Israel's sake he becomes forgetful, for we read (Mic. VII, 18, reading נֹשֵׂא, v. נָשָׂא) 'forgetting iniquity &c.'; Yalk. Mic. 559 שַׁכָּחָן.

שׁוּכְלָא, v. סַכְלָא.

שׁוּכְלָתָן, v. סוּכְלָתָן.

שׁוּכְתָּא m. (*Shaf.* of נָכַח; v. שׁחך) *corrosion, rust* (cmp. Lat. morsus). Sabb. 65ª אלא משום ש' וכ' but (if a coin is chosen to be put on a callus on the sole of the foot) on account of the corrosion (which softens the callus), let a metal foil be used!

שׁוּל, *Hithpol.* הִשְׁתּוֹלֵל, v. שָׁלַל II.

שׁוּל m. (b. h.; cmp. שָׁלַל I, a. Arab. *savila*) [*that which hangs on, attachment,*]; *du.* שׁוּלַיִם, *pl.* שׁוּלִים 1) *skirts* of a garment. Yalk. Deut. 829 פעמונים...שׁוּלֵי חמישל the bells which the high priest wore on the skirts of his cloak.—2) *lower part of the body, abdomen, buttock;* contrad. to פה. Ohol. XI, 7 שׁוּלָיו . . . שחטומאה for the uncleanness (which the animal swallowed before it died) is assumed to take its way by its abdomen (and not through its mouth).—3) *rim at the bottom* of a vessel, *saucer attached* to the vessel; in gen. *the bottom, rest* of a vessel. Kel. XXX, 1 שולי קערה וכ' the lower part of a (broken) vesssel or of a salver of glass, which one made available for use. Sabb. 30ª . . . בשולי קדרה נהפכו פני the faces of David's enemies turned (black) like the bottom of a pot; Y. Ḥag. II, 77ᵈ, v. שָׁחַר II. Ohol. IX, 13 חריתה עומדת על שׁוּלָיהּ והיא בלי if the vessel stands on its rest, and it is available as a vessel (not defective). Tosef. ib. X, 3 חרו שׁוּלָיו חדרן וכ' if its rim at the bottom is sharp (not rounded), and there is not a handbreadth between its rim and the ground. Ib. 2 שׁוּלֵיהּ של זו על פיה וכ' . . . עמוד a column of pots..., the bottom of one on the mouth of the other &c. Dem. VII, 2 בשולי הכוס . . . מה what I intend to leave (of the wine) at the bottom of the cup; a. v. fr.

שׁוּלָא, *pl.* שׁוּלַיָּא, v. שׁוּלְיָא.

שׁוּלְגָא, v. אַשְׁלְגָא.

שׁוּלְחָן, שׁוּלְחָא m. (b. h.; שָׁלַח, v. Ges. Thes. ed. Rödiger s. v.) *plate, table.* Ab. Zar. 68ᵇ, a. fr. צולה על ש' של מלכים is brought up on the royal table (is considered a delicacy). Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ גירי שׁוּלְחַן מלכים proselytes who joined for the sake of the royal table (to be members of the royal household); Yeb. 24ᵇ, v. שׁוּם II. Ab. III, 3 שלשה שאכלו על ש' אחד . . . משׁוּלְחָנוֹ של מקום when three persons eat at the same table, and hold conversation about the Law, they are considered as if eating from the table of the Lord (the altar), opp. זבחי מתים. Ber. 55ª; Ḥag. 27ª שלחנו של אדם וכ', v. כָּפַר. Bets. 20ᵇ שלא ירוּא שׁוּלְחָנְךָ מלא lest thy own table be full, and thy Master's table (the altar) be empty. Kidd. III, 2 ואם הראה על הש' וכ' but if (he is a banker and) shows her the stipulated amount on the table (the money not being his own), she is not betrothed; a. fr.—Esp. *the table for the show-bread in the Temple.* Ḥag. III, 8. Men. XI, 5; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנוֹת, שׁוּלָיוֹת. Ib. 7. Shek. VI, 4 שלשה עשר ש' וכ' there were thirteen tables in the Temple. Ib. I, 3 בחמשה עשר בו ש' היו רושבין וכ' on the fifteenth of Adar changing tables were put up in the city, on the twenty-fifth, in the Temple; a. fr.

שׁוּלְחָנֵי m. (preced.; cmp. τραπεζίτης) *money-changer, banker.* Tosef. Sabb. I, 8 בדינר וכ' ולא הש' nor must the money-changer (go out shortly before the Sabbath begins) with a Denar suspended from his ear; Sabb. 11ᵇ; Y. ib. 3ᵇ top. Num. R. s. 4 (interchanging with טרפסיטס), v. קַטְבְּלִימַטְיָן. Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 (ref. to פתורה, Num. XXII, 5, v. פְּתוֹרָא I) ש' הרה שהיו וכ' (כ) he was (like) a banker, for the kings of the nations consulted him &c., v. צָצַץ; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנִין. Y. Shek. I, end, 46ᵇ ש' היו נוטלין וכ' the money-changers took it (the agio of exchange) for their labors.

***שׁוּלְטִיתָא** f. (שָׁלַט) (*the officer's*) *rod.* Targ. Jud. VI, 21 some ed., v. שׁוּטְרָא.

שׁוּלְטָן, v. שׁלטון h.

שׁוּלְטָנָא, **שׁוּלְטָן** m. (preced.) 1) *power, office, rulership.* Targ. O. Gen. XXXVII, 8. Ib. XLIX, 10 (ed. Vien. שֻׁלְטָן). Targ. Mic. V, 1. Targ. Job XXV, 2; a. e.—2) *ruler's staff, rod.* Targ. O. Ex. XXI, 20 (ed. Vien. שָׁלַל; h. text שבט). Targ. Is. X, 5; a. e.—*3) *ruler.* Targ. Ps. LXIX, 16 Ms. (ed. מצולתא) [read:] ולא יסלעם למחפי עלי מצולתא ש' חסרן and may no mighty ruler swallow me up by making the deep to cover me up; h. ואל תבלעני מצולה).

שׁוּלְטָנוּת, **שָׁלְ**, f. (preced.) *rulership, office.* Y. Ab. Zar. III, beg. 42ᵇ אם...שחן של ש' if it is sure that they (the images) represent officers, opp. מלכים של royal images (which are worshipped). Gen. R. s. 68, end (ref. to Gen. XXVIII, 12) שׁוּלְטָנִיתָן גומרת בהן . . . אלו שרי that means the genii of the four empires whose power is complete through them (?).—*Pl.* שׁוּלְטָנִיּוֹת, שָׁלְ. Ib. s. 82 חרו מלכיות וש' רוצות וכ' (not ושלטניות; ed. Wil. ושלטוניות, corr. acc.) royalties and governorships were anxious to be connected with them, v. שׁלטון.

שׁוּלְטָנוּתָא, **שָׁלְ**, ch. same. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXLV, 13. Targ. Koh. VI, 3.

שׁוּלְטָתָא f. pl. (שלט) *posts* (?). Lam. R. to I, 1 רבתי ארבעה ארזין ארבעתי ש' דערסא (2 חד כות) the four cedars (in the dream) mean the four posts of the bedstead; (Y. Maas. Sh. V, end, 55ᶜ שיטחיה), v. שִׁיטָתָא.

שָׁוַר, **שָׁוְלָיָא** m. (שול, cmp. שפל, v. Barth Et. St. p. 31) *servant, apprentice.* Pes. 108ª ש' דנגרי (Ms. M. שָׁוְרְלָיָא; Ar. שָׁוַר) carpenters' apprentice; Macc. 8ᵇ. B. Kam. 32ᵇ bot. ש' דנפחי (Ms. M. שוורלא; Ms. R. שָׁוַרְלָא) smiths' apprentice.—[Sabb. 96ᵇ (in Hebr. dict.) שָׁוְלַיְהָן Ar.; (Ms. M. שָׁוְלַיהֶם, שָׁוְלַיהֶן, Ms. O. שָׁוְלַיהוּ; v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לשואלתהן) their apprentices, v. שָׁאַל.]

שׁוּלָּא m. (שלל; cmp. שַׁלֶּשֶׁל I) *foot-chain.*—*Pl.* שׁוּלַּלְּיָא. Targ. Mic. I, 8 בש' (ed. Lag. בשׁוּלַּלְיָא) in chains (h. text שׁוֹלָל; cmp. Targ. Job XII, 17).

שׁוּלַּשָׁלְתָּא, **שׁוּלְשָׁלָא**, **שׁוּלְשֵׁילְתָּא**, v. שַׁלְשֶׁלֶת.

חַשׁ' שׁוּלָמִי pr. n. pl. *Shulami, Hash-Shulami,* twin-

town of N'miré, v. נְמִירֵי. Tosef. Bekh. VII, 3; Bekh. 55a שׁל נמר (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14a top שְׁלוֹמֵי.

שׁוּלַמִּית f. *the Shulamite*, one of the personages of Solomon's Song; (homiletics) *symbolic name of Israel.* Cant. R. to VII, 1; a. e.

שִׂים, שׂוּם (b.h.; v. סוּם) *to place, put, appoint, make.* Ber. 39b שׁשַׂמְתָּ שלום וכ' thou hast made peace between the scholars. Mekh. B'shall. introd. במקום חזה עָמְדוּ in this place they (the Egyptians) have put him (Joseph). Ber. 28b מורה...ששמת חלקי וכ' I thank thee, O Lord, that thou hast appointed my lot to be with those who sit in the school-house, and not with those who abide at the corners (idlers); a. fr.

Hif. הֵשִׂים same. Yeb. 45b שאתה מֵשִׂים, v. מְשׂוֹמֵה. Ber. 16b ותשים חלקנו וכ' and that thou mayest place our lot in paradise. Ib. שחשים שלום וכ', v. פַּמְלִיָּא. Snh. 99b כל חעוסק...משים שלום וכ' whosoever is engaged in the study of the Law for its own sake, causes peace to reign &c.; a. e.

שִׂים, שׂוּם ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 (v. סוּם I ch.; Y. תְּשַׁוּוּן). Targ. O. Gen. L, 26 (ed. Berl. וסמוחי); Y. II ושמוהי (Y. I וְשַׁוּוּהִי). Targ. Prov. XXII, 17. Ib. XXIV, 32; a. fr.—V. סוּם I ch.

Ithpe. אִתְשָׂם *to be placed.* Targ. Hag. II, 15. Targ. Esth. IV, 3.

שׂוּם I (cmp. preced.) [*to arrange;* cmp. עָרַךְ, סָדַר,] *to value, estimate; to mark, name.* Gitt. V, 1; Tosef. Keth. XII, 2 שָׂמִין לחן, v. עֵירְדִּית. Keth. 67a, v. שְׁוִי. Macc. 3a כיצד שמין how do we assess (the fine)? Y. Kidd. I, 60d bot. (expl. נעשה דמים באחר, Mish. 6) דבר שהוא צריך לָשׂוּם that which has to be prized (which is not itself a standard value). B. Mets. IX, 3 חמקבל...שמין אותה וכ' if one rents a field on shares and lets it lie waste, we estimate how much it ought to yield &c. Tosef. ib. IX, 9 חָשַׂם, v. שׂוּם II; a. v. fr.—M. Kat. 5a (ref. to וְשָׂם, Ps. L, 23) כל חָשַׂם אורחיותיו וכ' he who calculates his ways (weighs the consequences of his doings) will be allowed to see the salvation of the Lord (in the hereafter); אל תקרי וְשָׂם אלא וְשָׂם וכ' read not *v'sam* but *v'sham* &c.; Sot. 5b; Yalk. Ps. 763; (Lev. R. s. 9 דְּשָׂרִים אורחיה).—Part. pass. שׂוּם; f. שׂוּמָה; pl. שׂוּמִים; שׂוּמוֹת. Tosef. B. Kam. X, 1 רואין אותן כאילו חן ש' we consider them (the forcibly taken animals) as if they had been valued (sold for their value) with others, i. e. the robber pays the value of the animals as it was at the time of the robbery; B. Kam. 95a כאילו חיא שומה אצלו בכסף as if the animal had been sold at its value to him (the robber), for cash; ib.b שׁוּמָא (Chald. form); ib. רואין...ש' אצלו למחצה וכ' we consider it, as if it had been valued &c., for the purpose of establishing the additional amount which he has to pay for the increase in value, which is either one half, or one third, or one fourth (according to local usage). Arakh. 21b וכך חיא שומה וכ' Rashi (ed. שׁוּמָא) and so much has it been appraised; whosoever wishes to buy &c.; a. e.

Nif. נִישׂוֹם *to be valued, assessed.* Kidd. 28a, v. הָמִים. Keth. 66b חמחקבל...במנה חנישׂום when saying 'for each Maneh' (Mish. VI, 4), does that mean for each Maneh as it is valued (by the woman's relatives), or for each Maneh with which he charges himself (one fifth less)?, v. שׂוּם II; a. e.

שׂוּם ch. same.—Part. שָׂיֵים. Lev. R. s. 9 (ref. to וְשָׂם, Ps. L, 23, v. preced.) דשיים אורחיה סגי שור (some ed. שגי) he who calculates his way, will be worth much; Yalk. Ps. 763 שגי שור. B. Kam. 47a שָׂיֵימְנָא לך...פרה I injured a pregnant cow of thine, and I will estimate (and pay thee) the value of a pregnant cow; a. e.—Part. pass. שׂוּם; f. שׂוּמָא, v. preced.

Pa. שַׂיֵּים *to tax, impose fine.* Lam. R. to II, 1 (expl. יעיב, ib.) איך ש' ה' ברוגזוה וכ' how heavily the Lord in his anger taxed the daughter of Zion!, v. חוּב ch., a. עִיב.

שׂוּם II m. (preced.) 1) *valuation, estimate.* B. Kam. I, 3 חשם קמחו...את ש', v. שָׂוֵיהּ. Tosef. B. Mets. IX, 9 שׁוּמוֹ וכ' if one prizes (and buys) his neighbor's standing corn as ten Cors of wheat, and it yields less or more, the seller has to deliver the estimated quantity (no more nor less); Rabbi Judah says, עשה בפחות נותן לו את שומו וכ' if it yielded less, he has to deliver the estimated quantity, if more, he has to deliver whatever it yielded; a. fr.—Esp. *the description and valuation of seized property* and its advertisement for public sale. Arakh. VI, 1 ש' חיחומים שלשים יום the advertisement of orphans' property must be made thirty days in succession (before the sale); Tosef. ib. IV, 1. Tosef. Keth. XI, 2; B. Bath. 107a שלשה שיירדו לש' וכ' if of three experts called to appraise seized property, one says, it is worth a Maneh &c.; a. fr.—2) *appraised goods brought into marriage by the wife.* Keth. VI, 3 (66a) פסקה...וכנגד הש' וכ' if she promises to bring him a thousand Denars, he must obligate himself for fifteen Maneh (as her jointure); but for appraised goods brought to him, he obligates himself for one fifth less than the appraised value. Ib. במנה ישוה מנה וכ' ש' (Y. ed. מנה ש') if the agreement reads, 'the goods are charged to the husband for one Maneh and worth a Maneh', he can claim only one Maneh's worth of goods; במנה היא וכ' ש' but if it reads merely, 'the goods are charged for one Maneh', she must bring in the value of thirty-one Selaim and one Denar (Tosaf.; differ. in Rashi). Tosef. ib. VI, 6 מקום...מן חש' וכ' where the usage is not to charge the husband less than the appraised value &c.; a. fr.—3) (Chaldaism) *name, title;* לְשׁוּם *in the name of, for the sake of, for the purpose of, in the capacity of.* Gitt. IV, 4 אם לש' עבד וכ'...עבד if a slave was taken captive, and some one redeemed him: if he redeemed him as a slave, he may be held as a slave (of his redeemer), if as a freed man &c. Ib. III, 1 כל גט שנכתב שלא לש' אשה a letter of divorce not written with the intention to be used for a special woman. Ib. VIII, 5 כתב לש' מלכות אחרת if a letter of divorce is dated in the name of a strange government; (Bab. ed. 79b שאינה חוגנת, v. הוּגָן). Yeb. 24b איש שנתגייר לש' אשה a man that embraced the Jewish religion for the sake of a woman; לש' שולחן מלכים for the sake of the royal table (v. שׁוּלְחָן); לש' עבדי שלמה for the sake of being one of Solomon's servants; a. v. fr.—

[Ib. 47b לשֵׁם שפחות in her capacity as a slave; לשם שחרור with the purpose of making her a freed woman; a. fr.]—מִשּׂוּם a) *in the name of.* Maas. Sh. III, 6 ר'ש ... מש' ר' יוסי R. S. ben J. says in behalf of R. José (quoting R. J. as author). Eduy. VIII, 5; a. v. fr.—b) *because of, as coming under the category of; for the sake of (preventing).* Bets. 2b, a. fr. גזרה מש', v. גְּזֵרָה. Sabb. 17b מש' שמנן, v. גָּזַר. Ab. Zar. 26a, a. fr. אירבה מש', v. אֵירָבָה. Sabb. 70b כלום פריש ... מש' מלאכות ... מש' שבת does any one abstain from doing a thing on the Sabbath for any reason but because of the prohibition of labors, and does one abstain from any labor for any reason, but because of the Sabbath? Ib. 73b חייב מש' נוטע is guilty, because the act comes under the category of planting. Kil. I, 9 אינו חושש לא מש' כלאים וכ' אין אפור מש' וכ' he need not hesitate to use it either on the ground of forbidden mixture, or on the ground of the Sabbatical year (in which planting is forbidden), or because it is subject to tithes. Ib. IX, 8 nothing is forbidden as mixture of wool and linen unless it is spun &c.; a. v. fr.—Ber. 5b מש' תורה דלא וכ' (dost thou weep) on account of the Law, that thou hast not attained much?; או מש' מזוני or on account of thy support (that thou art poor)?—משום שֶׁ־, (Chald.) מש' דְּ־; על שום שֶׁ־, (Chald.) על ש' ד־ *because.* Pes. X, 5 פסח על ש' שפסח וכ' the Passover sacrifice is eaten, because the Lord passed over &c. Y. Naz. II, beg. 51d מש' שהוציא וכ' because he uttered the word *nazir.* Keth. 63b מש' דרב זבידי וכ' because Rab Zebid is a great man &c.; a. v. fr.

שׂוּם ch. same, *name.* Targ. Gen. II, 11. Targ. Y. ib. V, 2. Targ. I Chr. XVI, 2; a. fr.—V. שְׂמָא, מְשׂ', עַל ש', v. preced.

שׂוּם III m. (b. h.) *garlic.* Maasr. V, 8, v. בְּצִי II; Tosef. ib. III, 14 איזהו ש' בעל וכ' what species of garlic is named Baal (bek) garlic?, v. זוּר II. Ber. 51a. Kil. I, 3 ש' וחשומנית (garden) garlic and wild garlic; Tosef. ib. I, 2; a. fr.—*Pl.* שׂוּמִין. Sabb. 118b; a. e.

שׂוּמָא I m., **שׂוּמְתָּא** I f. = h. שׂוּם II, 1) *estimate, appraisement,* esp. *the appraisement of valuables brought into marriage by the wife.* Keth. 66b רבה ש' an appraisement of great proportions, זוטא ש' of small proportions; ש' דידיה his (the husband's) appraisement, ש' דידה her appraisement (made in her paternal home).—2) *settlement, compromise.* B. Bath. 107a (if three appraisers differ) עושין ש' ביניהן ומשלשין we compromise between them by taking the difference between the highest and the lowest estimates and dividing it by three, i. e. by adding one-third of the difference to the lowest estimate; Tosef. Keth. XI, 2 עושין אותה ש' ושמין אותה שלישׁ ed. Zuck. (Var. עושין שׂוּמְתָּה ביניהן ושמין; oth. ed. עושין אותו ש' ביניהן ושמין וכ' אותן שלישׁ). [B. Kam. 95b, a. e. שׂוּמָא, v. שׂוּם I].

שׂוּמָא, שׂוּמְתָּא II f. (שׂוּם I; cmp. סִימָן) *mark, mole, wart.* Nidd. 46a בן תשע שנים ... ש' if a child nine years old has two hairs (under the arm &c.), it is a mole (and no sign of puberty); Y. Yeb. X, 11b bot. Y. Kidd. II, 62d ש' שאין בה שיער a mole with no hair; Tosef. Keth. VII, 9; Keth. 75a. Tosef. Yeb. XIV, 4 מעידין על ש' we accept testimony (of a husband's death) on identification by a mole; B. Mets. 27b; Yeb. 120a. Ib. מצויה בבן גילו ש', v. גִּיל II. Tosef. Bekh. V, 5. B. Mets. l. c. סימן מובהק הוא בש' וכ' they differ as to whether a mole can be considered a distinguishing mark for identification; a. fr.

שׂוּמָא ch. same, v. סוּמָא II.

שׂוּמָדָא, v. שְׂמָדָא.

שׂוּמָה, v. שׂוּמָא.

שׂוּמָּה, v. שְׂמָה.

שׂוּמְרָה, v. שׂוּמָּרָה.

שׂוּמָּרָה, v. שׂוֹמֶרָה.

שׂוּמָן m. (שָׂמַן) *fat.* Sot. IX, 12 (with the destruction of the Temple) ניטל שׂוּמָן הפירות the fruits lost their fatness. Ib. 13 המעשרות נטלו את ש' הדגן when the tithes ceased, the corn lost its fatness. Bekh. 18a ש' ירא ביניהן the fatter of the two animals remains under litigation, v. שָׂמַן. Y. B. Kam. IX, beg. 6d מחזיר לו את הש' he must make restitution for the fat animal (as it was before it deteriorated); a. fr.—Esp. *the permitted fat of animals,* contrad. to חֵלֶב. Ker. IV, 1 וחלב לפניו ש' if a person had before him permitted fat and forbidden fat. Lev. R. s. 22 את החלב החרחי לך את הש' (I forbade thee) *ḥeleb,* and (as an offset) I allowed thee *shuman*; a. fr.—Ab. Zar. 35b ש' חזיר lard; Ḥull. 91a שׂוּמְנוֹ (Ms. M. שׂוּמְנוֹ) the fat on the sinew of the hip; ib. 92b (Ms. M. שומ', a. once שמ'); Pes. 83b שמ'.

שׂוּמְנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 8 (h. text שמן). Targ. Jud. III, 22. Targ. Ps. LXXIII, 7.—Ḥull. 111a שחלא ש' וכ' the milt is mere fat (a glandular substance with no large blood-vessels).

שׂוּמְנוּנִיתָא f. same. Targ. Y. I Lev. VII, 30 (a gloss to תרבא).—V. שַׂמְנוּנִיתָא.

שׂוּמָנִית f. (שׂוּם III) *wild garlic.* Kil. I, 3, Tosef. ib. I, 2 (Var. שמנים, corr. acc.).

שׂוּמְעָנָא m. (שָׂמַע) *reputation.* Meg. 25b, v. סָנֵי. Ib. דשפיר שׂוּמְעָנֵיה who is well spoken of. M. Kat. 17a.

שׂוּמְפוּזִין, a corrupt. of טוֹפָזִין m. (τοπάζιον) *topaz.* Ex. R. s. 38, end (corresp. to h. פטדה; v. LXX Ex. XXVIII, 17).

שׂוֹמֵר m. (b. h. שָׁמַר; שַׂמַּר) *watchman, guard, keeper.* Y. Taan. I, 64a top (expl. Is. XXI, 11) מה מילל ש' תעולמים what did the keeper of the world say? Lev. R. s. 36 מה גפן זו הש' שלה עומד למעלה וכ' as the guard of the grape vine (vineyard) stands high (in the שׂוּמָּרָה), so is Israel's guard above. Ḥag. 15b אפי' ש' חפתח וכ' even the gate-keeper (of Gehenna) could not stand before thee; a. fr.—Esp. *one in whose charge an object is given, bailee,* ש' חנם an unpaid bailee; ש' שכר a paid trustee. B. Mets. 93b; a. fr.—[Shebu. VIII, 1; B. Mets. VII, 8 נושא שכר, sub. שומר].—Trnsf. *that part of a plant* or *of a body which serves as a protection* (e. g. leaves, skin). Ber. 36b היכא

אמרינן דנעשה ש' לפירי וכ' we call a part of a plant a guard of the fruit only, if the plant dies when the guard is removed. Ukts. I, 1. Ḥull. 119b ש' בשדרה משום it refers to the stem of an ear, and because it is 'a guard'; a. fr.—*Pl.* שׁוֹמְרִים, שׁוֹמְרִין. B. Mets. l. c. שׁוֹמְרֵי פירות וכ' watchmen of fruits may eat (of them) by local usage, but not by Biblical law. Ib.; Shebu. l. c. ארבעה ש' חן וכ' these are four classes of bailees. Ib. 49b ש' שבועת the oath required of bailees (Ex. XXII, 9 sq.); a. fr.

שׁוּמָר m. *fennel* (v. Löw Pfl., p. 382 sq.). Y. Kil. I, 27a bot. ש' וכרפס מה נפרק מנחון פיטרוסילינון quot. in R. S. to Kil. I, 4 (ed. corrupt) what comes out of mixed seeds of fennel and parsley? Rock-parsley.

שׁוּמְרִית, (שׁוּמִירִית) ch. same, or *dill.* Y. Dem. I, 21d top שמירה (corr. acc.), v. גּוֹפָן. Ib. ש', שמר מרח וכ', v. מִיתֵל I.

שׁוּמָרָה, שׁוֹמֶרֶת f. (שָׁמַר) *watch-shed, watch-tower, lodge.* Kil. V, 3. B. Bath. IV, 8 (68b) ח"ש שאינה עשויה בטיט (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) a watch-shed not plastered with clay (movable). Ib. 69a השומר'.

שׁוֹמְרוֹן, v. שֹׁמְרוֹן.

שׁוּמְשׁוּם m. (prob. fr. שֶׁמֶשׁ) [*sun-flower,*] *sesamum, sesame* (Assyr. *šamaššamu*). T'bul Yom I, 5 ed. Dehr. (ed. שְׁמָשׁוּם). R. Hash. 13a; Men. 103b כבריצה חסר ש' the size of an egg less that of a sesame seed. Ib. 16b חקטר ש' לאכול ש' if he burnt (the handful of the offering), the size of a sesame grain at a time, or with the intention to eat (the remainder), a sesame grain at a time; a. e.—Mostly *pl.* שׁוּמָשְׁמִים, שׁוּמְשְׁמִין. Shebi. II, 7. Ḥall. I, 4. Mekh. Bo, s. 8. Sifré Num. 146. Sabb. II, 2 שמן ש' sesame oil (used in lamps). Tosef. ib. II, 3 שמן ש' ... מה יעשו what shall the Babylonians do who have nothing but sesame oil? Y. Yoma II, 39c top אפי' ש' even as much (of the incense) as the size of a sesame seed.

שׁוּמְשׁוּק f. (cmp. Gr. σάμψυχον) *Marjoram*, a species of hyssop. Sabb. 109b (expl. אזוב) ש' (Ar. שמשק). Ib. הכי ... ו"ש and *shumshuk* is found to have that shape (as the Biblical hyssop is described to have).

שׁוּמְשְׁמָא m. = h. שׁוּמְשׁוּם, *sesame* or *poppy.* Sot. 3b, v. זְנוּחָא, a. תּוּקְפָּא.—*Pl.* שׁוּמְשְׁמֵי. Ber. 38a קא אמרת וכ' דש' (Ar. דשושמר) by עָרְבָּא do you mean a preparation of sesame (or poppy) seeds, or of safflower? M. Kat. 12b למיעקר ש' to pluck sesame plants (during the festive week). Ib. ש', לנזיר ... נָזִיר, v. Sabb. 23a משחא דש' sesame oil; a. e.

שׁוּמְשְׁמִין, שׁוּמְשְׁמִים, v. שׁוּמְשׁוּם.

שׁוּמְשְׁמָנָא m. (transpos. of משמש, cmp. שַׁפָּשׁ) [*the busy one,*] *ant.* Targ. Prov. VI, 6 (ed. Lag. שומשמנה; Ar. everywhere שׁוּשָׁנָא).—Sabb. 66b, v. גַּמְלָא. Yeb. 76a (ed. שׁוּמְשָׁנָא). Ib. 118b; Keth. 75a, v. כּוּרְסָיָא.—*Pl.* שׁוּמְשְׁמָנֵי. Targ. Prov. XXX, 25 (Ms. שׁוּמְשָׁנֵי).—Ned. 24b קינא דש' an ant nest.

שׁוּמְשָׁנָא, v. preced.

שׂוֹנֵא m. (b. h. שׂנֵא; שָׂנֵא) *hater, enemy.* Snh. III, 5 ש' דאוהב וחש' a friend and an enemy (are disqualified as witness or judge); ש' כל שלא דבר וכ' an enemy is he who has not spoken to the person concerned for the last three days on account of his hostility. B. Mets. 32b אוהב לפרוק וש' לטעון מצוה בש' וכ' if there is a friend that needs help to unload, and an enemy that needs help to load, it is proper to help the enemy in order to bend his animosity. Ib. ש' דקרא the case of the enemy mentioned in the Scripture (Ex. XXIII, 5, where the release of the beast is concerned), ש' דמתניתן that of our Boraitha (just quoted). Ab. d'R. N. ch. XXIII מי שעושה שׂוֹנְאוֹ אוהבו ed. Schechter (a hero is he) who makes his enemey to be his friend; a. e.—*Pl.* שׂוֹנְאִים, שׂוֹנְאִין. Sot. 9a משה ודוד שלא שלטו שׂוֹנְאֵיהֶם וכ' Moses and David over whose works their enemies got no control; a. fr.—Succ. 29a, a. fr. שונאיהם של ישראל euphem. for *Israel.*

שׂוֹנָאנָא m. (Pers. šnan) a kind of *alkali.* Sabb. 90a, v. אֲשְׁלָגָא.

שׂוּנָּה, v. שׁוּנָּה.

שׂוּנְיָא pr. n. pl. *Shunya* in Babylonia. Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top שָׂנְיָא; Y. Yeb. I, 3b top שניר' עוניא (corr. acc.).

שׂוּנִּית f. (denom. of שֵׂן; v. מְשׂוּנְּיָתָא) *cliff, rocky bluffs.* Ohol. XVIII, 6 ואיזה ח"ש וכ' how far is it called *shunnith* (for ritual purposes)? As far as the sea comes up when it is rough. Y. Shek. VII, 50c bot. שׂוּנַּת הנהר, שׂוּנַּת חרם; Tosef. B. Mets. II, 2 Var. שְׂנִינִית, v. שְׂנִינִית.

שׂוּנְיָתָא ch. same. Koh. R. to XI, 1; ib. to V, 8 שׂוּנָּתָא, v. מְשׂוּנְיָתָא; Lev. R. s. 22; Num. R. s. 18 (some ed. שׂוּנְיָתָא, corr. acc.).

שׂוּנְרָא c. (contr. of שִׂנָּוּר; שְׂנַוָּר; cmp. שִׂנְיָר, צִינּוֹק; Arab. *sinnaur*) *cat.* Targ. II Esth. I, 2.—Ḥull. 53a ש' ... ספק if it is doubtful whether it was a dog or a cat that attacked the fowls. Ib.b Snh. 105a, v. פַּרְכּוּשְׁקָא. B. Mets. 97a; a. e.—Ber. 56b שׂוּנְרָא נעשה לו שינור רע ... שׂוּנְרָא ... הרואה תחול Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.; ed. שונרא נעשה לו שירה נאה ... שינרא שינור רע (שירה נאה if one sees a cat in his dream, in a place where they call it *shunnara*, it means that a bad change is prepared for him; where it is called *shurana*, it means that a sweet song (joy) &c.—*Pl.* שׂוּנָּרִין, שׂוּנָּרֵי. Targ. II Esth. l. c. (in a corrupt sentence, v. מסס ch.).—Ber. l. c. Ms. F.—*Fem.* שׂוּנְרָתָא. Ib. 6a.

שׂוּנָּתָא, v. שׂוּנִּיתָא.

שׂוּסְקִי, v. שִׂיסְקִי.

שׂוּעָר, שׂוּסְתָּג m. (v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *a piece of cloth.* Gitt. 69b Ar. (ed. 'שר).

שׂוּעַ (cmp. שׂעע) 1) *to be smooth, soft;* trnsf. *to be discouraged, to despair* (cmp. מָסַס). Gen. R. s. 44 (ref. to תשתע, Is. XLI, 10) לא תשתע ... אל תשתע לבו ... הרה his heart was

soft as wax, and the Lord sent him two angels...; to this refers what is written *al tishtʿa*..., be not soft (despair not); Yalk.ib. 115 אל תְּשׁוּעַ אל יהא לבך לשעוה be not soft, let thy heart not turn into wax (cmp. Ps. XXII, 15); Gen. R. s. 65; (Yalk. Is. 313 (אל תירא ואל תשתע.—2) [*to smooth,*] *to card, hackle.*—Part. pass. שׁוּעַ, *pl.* שׁוּעִין, שׁוּעִים. Kil. IX, 8, a.e., v. נוּד. Ib. 9 מפני שהן ש׳ לבדים...felt clothes (of mixed material) are forbidden, because they are carded. Y. ib. IX, end, 32[d] הוינן אמרין תא שָׁע מותר we might have thought, but if one cards (wool and linen together), it is permitted; v. שַׁעֲטָנֵז.

Pi. שִׁיעַ *to make slippery, cause to slip* (cmp. חָלַק). Gen. R. s. 77 end (expl. ויתקע, Gen. XXX, 6) שִׁיעָתָהּ (or שַׁיְיעָתָהּ Chald.; not שיריא; ed. Wil. שעיריה, read: שַׁעֲרָיָה, v. שָׁעַר) he (the angel) made it (the hollow of the thigh) slip (be dislocated); *Cant.* R. to III, 6; Yalk. Gen. 132 שעיריה (not שת׳), v. supra.

שׁוּעַ ch. same, 1) [*to smooth over,*] *to plaster.* Targ. O. Lev. XIV, 42 וישׁוּע (Kimḥi וישׁעיע, v. Berl. Targ. O. II, p. 35; some ed. וישיע, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XXVII, 2; 4. Targ. Ez. XIII, 12; a. e.—*Part. pass.* שׁוּעַ *smooth.* Ḥull. 47[b] (expl. דשׁעיא לאופתא) דמיא דלית ליה וכ׳ when the lung is a smooth-surfaced mass, without incisions marking the lobes.—2) *to card.* Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

Pa. שַׁיֵּעַ 1) *to plaster.* Ab. Zar. 47[b] דש׳ והדר שַׁיְּיעֵיהּ when he plastered once and plastered it over again. Gen. R. s. 38 [read:] אתי למישַׁיַּע תרתין והוא שייע ארבע one came to plaster two (squares of a wall), and he plastered four; Yalk. ib. 62 אתי למישַׁע חדא והוא שייע ארבע.—2) *to cause to slip,* v. preced.

Ithpe. אִשְׁתַּוַּע, אִשְׁתַּוַּע 1) *to be plastered, daubed.* Targ. O. Lev. XIV, 43; 48 (some ed. אִשְׁתַּע, v. שָׁעַע).—2) *to become a smooth mass.* M. Kat. 25[b] מַחֲלַצְתָּיו אִשְׁתַּוְּעוּ, v. אִשְׁתַּוַּע

שָׁוַע, *Pi.* שִׁוַּע (b. h.) *to cry* (*for help*). Ab. Zar. 4[a] (ref. to Job XXX, 24 בשכר שמְשַׁוְּעִין וכ׳ (שׁוּעַ as a reward for their crying before me, I will help them; Yalk. Job 918 כשמְשַׁוְּעִין וכ׳.—Denom. שַׁוְעָה.

שׁוּעַ m. (b. h.?; v. next w.) *rock, fort.*—*Pl.* שׁוּעִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) על...שהיו מקרקרין שׁוּעֵיהֶם they tore down the walls of their houses and made of them breastworks, and placed them around their forts; Yalk. Is. 289.

שׁוּעָא m. (שׁוּעַ or שֵׁעַע; cmp. Targ. Ez. XXVI, 4 s. v. שׁעיעיתא) *smooth rock.* Targ. Prov. XXX, 19 h. text צור).

שׁוּעָא m. (preced.) [*rock,*] *protector, magnate.* Targ. Job XXXIV, 19 (v. Targ. Is. XXXII, 5).

שַׁוְעָה f. (b. h.; שָׁוַע) *cry* (*for help*). Ber. 29[b] שמע שַׁוְעַת ש׳ וכ׳ hear the cry of thy people &c. Deut. R. s. 2, beg. (one of the expressions for prayer); Yalk. ib. 811; Yalk. Sam. 157; Sifré Deut. 26; a. e.—Lam. R. introd. 32 (ref. to שועת, Jer. VIII, 19) זעקה ש׳ נאקה...דבור this word (שועה) has three meanings: cry, call for help, and anguish (or sigh); ib. רב...לשון פרפור הוא וכ׳ Rab Huna of Sepphoris said, it means writhing in agony of death (with ref. to Ez. XXX, 24, a. Job XXIV, 12); Yalk. Jer. 279.

שַׁוְעֵי, שַׁוְעֵי, v. next w.

שׁוּעֲתָא, שׁוּעְתָא f. (שָׁעֵי *Ithpe.*) 1) *conversation, tale, talk.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שיח). Targ. Jud. VII, 15 (h. text מספר). Targ. Prov. III, 32 (h. text סוֹד). Targ. II Kings IX, 11.—2) *derisive talk, sneer, by-word.* Targ. Hab. II, 6 (ed. Wil. שַׁוְעֵי; h. text מְלִיצָה). Targ. O. Deut. XXVIII, 37 (ed. Vien. שׁוֹעֵי; h. text שנינה). Targ. I Kings IX, 7 (ed. Wil. שׁוֹעִי); Targ. II Chr. VII, 20.

שׁוּעָל m. (b. h.) *fox.* Ned. 81[b], a. e. לא מצינו ש׳ וכ׳, v. פִּיר. Sabb. VI, 10 (67[a]) ש׳ שן the tooth of a fox (a charm for insomnia or for drowsiness); a. fr.—Y. Sabb. X, 12[c] bot. ארי בן ש׳ a lion, son of a fox, a distinguished man, son of an inconspicuous father; B. Mets. 84[b].—שבולת ש׳, v. שִׁבֹּלֶת.—*Pl.* שׁוּעָלִים. Cant. R. to II, 15, v. שָׁעַל. Ab. IV, 15; Y. Snh. IV, 22[a] bot. ראש לש׳ head of fox, opp. tail of lions, v. אֲרִי II. Succ. 28[a], a. e. משלות ש׳, v. מָשָׁל; a. fr.

שׁוּעָל v. שָׁעַל.

שׁוֹעֵר m. (b. h.; denom. of שַׁעַר) *gate-keeper.* Deut. R. s. 2[3] חיה מבקש מן חש׳ וכ׳ asked the gate-keeper to be allowed to enter the palace; a. e.—*Pl.* שׁוֹעֲרִים. Gen. R. s. 91 וכן חש׳ כל אחד שלו and so did the gate-keepers report, every one his own (the name of one of the sons of Jacob); a. e.

שׁוֹעֵר, *Poel* of שָׁעַר, part. מְשׁוֹעֵר, v. שָׁעַר I.

שׁוּף I (b. h.; = נָשַׁף) *to blow.* Num. R. s. 5, beg. ...וכיון היתה האש שָׁפָה וכ׳ when the sparks (preceding the march of the Israelites) went forth, the fire blew (was wafted) towards those carrying the Ark; a. e.—Esp. (of the serpent, cmp. שָׂרָף; v. נָשַׁף) *to emit poisonous breath, to poison.* Midr. Till. to Ps. XCII (ref. to Ps. CXXXIX, 11) והיה יושב...וְיִשּׁוּפֵנִי עקב and he (Adam) sat thinking in his heart, perchance the serpent that led me astray on the Sabbath eve will come and poison me in the heel. Lev. R. s. 15, end; Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 22, v. נָשַׁף.

שׁוּף ch. same, 1) *to blow.* Gen. R. s. 2 ...ברית כרותה רוחא שָׁרְיָא (not רוחה, רוחו) an assurance is given to the water that even during the hot season a wind shall blow.—Trnsf. (cmp. colloquial Engl. *to blow*) *to be proud.* Lev. R. s. 16 (ref. to גבהו, Is. III, 16) [read:] דהווירין שָׁיְפָן ברומהון they were proud of their high stature; Lam. R. to IV, 15 בוקא...דשָׁף מדוכתיה a dislocated hip-bone; ib. 54[a], sq. B. Mets. 84[a] bot. he lamented, (מיניה) עד דשָׁף דעתיה (Ms. H. דשני) until his mind slipped (from him), he lost consciousness; a. e.—בי כנישתא דשף (ו)יתיב the synagogue of 'He slipped' (away from the Temple) 'and settled' (in Babylonia), name of a synagogue in Nehardea (a reference to the belief that the Divine Majesty went with Israel into the Babylonian exile). Meg. 29[a]; R. Hash. 24[b]; a. e.—3) *to crouch, crawl, slide.* B. Bath. 7[a] שׁוֹף אכריסך וכ׳ crouch on thy belly and go in, crouch and go out, i. e. I am not bound to make the accesses to thy rooms. Snh. 88[b] שָׁיְיף עיילי שייף ונפיק וכ׳ he that crawls in entering,

and crawls in leaving (is very humble), and studies the Law &c. Zeb. 14b דקשׁחיח מישׁח when he (in a sitting position) slid himself to the altar.

Pa. שַׁיֵּיף *to blow, fan.* Sabb. 119a מְשַׁיֵּיף נורא Ar. (ed. מוֹשִׁיף *Af.*) fanning the fire.

שׁוּף II 1) *to smooth, rub, polish, sharpen; to smear over, plaster.* Kel. XIV, 5 משׁישׁוּפֵנוּ (Mish. ed. משׁישׁוּפֵנוּ; Ar. משׁישׁשׁפה, fr. שָׁפָה I) a sword becomes susceptible of uncleanness when it is furbished. Ib. XVI, 1 משׁישׁוּפם בעור חדג when he smooths them by rubbing with the skin of a fish; Snh. 20b; Ned. 56b משׁישׁשׁפם (Rashi משׁישׁוּפם). Kel. l. c. גמר שלא לשׁוּפם if he decided not to smooth them. Y. Ber. III, 5d bot. לאיזה דבר הוא שׁפה for what purpose should he polish it? Ḥull. 25a, sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10. Tosef. Toh. VI, 12 ושׁפה את רוקו and she rubbed his spittle off (with her foot); שׁפוּח וכו׳ (לחיות) ... שכן for it is the habit of Israelitish women during menstruation to rub off &c. Y. Sabb. VII, 10b top רוקק ושׁוּף he spits on the stone pavement and rubs it out (with his foot). M. Kat. I, 10 שׁפין את הסדקין you may plaster over the rifts in the roof (during the festive week). Sabb. XX, 3 ולא שפין אותן nor must you rub them (with the hand to cleanse them). Eduy. I, 8 שורין ושפין וכו׳ you must observe levitical cleanness when you soak them and rub (your body) with them. Sabb. 75b השׁוּף בין העמודים he who rubs (smooths skins) between columns; Y. ib. VII, 10c bot. חשׁוּף את העור על גבי העמוד. Kel. XXX, 1 שׁפן בשופין files them with a file. Pes. II, 7 אבל שׁפה היא וכו׳ but she may rub (the bran) dry over her body (to soften her skin); a. fr.—2) *to run smoothly, glide.* Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX.—3) (b. h.) *to grind, crush, stamp.* Sifré Deut. 315 שירחו חטים שׁפוּח זו וכו׳ that wheat grains rub against one another and drop &c., v. סלח; Yalk. ib. 944.—Midr. Till. to Ps. IV, 7 וישׁראל ... ואתם באים לשׁוּף אותה מן העקב and the Israelites say to them (the gentiles asking for a share in the hereafter), in how many troubles ... we surrendered our lives for the sanctification of the Lord, and you want to stamp it (all this good) out of your heels (out of the ground)?; (ed. Bub. אותם על העקב, corr. acc.); Yalk. ib. 627 לשׁוּף עצמיכם מן חעקב (corr. acc.).—[Midr. Till. to Ps. XCII וישׁופני עקב, v. שׁוּף I.]

Nif. נִישׁוּף 1) *to be rubbed off, made smooth, level.* Tosef. B. Kam. X, 4 מטבע ונ׳ if he took by force a coin, and it became rubbed off (effaced).—2) *to be ground, crushed.* Tosef. B. Mets. XI, 8 כדי שׁיִישׁוּף וכו׳ ... מוציא אדם זבלו a man may take out his material for dung and place it in front of his house, that it may be stamped upon by the feet of man and beast; B. Kam. 30a; 81b; B. Mets. 118b כדי שיהא נישׁוּף. B. Kam. 28b נשׁוּף באבן (Ms. F. ונושׁף, read: נִישָׁף) was smashed against a stone; (Y. ib. III, 3c top נחבט).—V. שָׁפַף.

שׁוּף ch. same, 1) *to rub (with oil), anoint; to rub off.* Targ. II Sam. XII, 20. Ib. XIV, 2. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 ed. Berl. (oth. ed. סוך); a. e.—Pes. 25b דשׁייתיה לח וכו׳ as he was rubbing his (sick) daughter's skin with undeveloped grapes of ʿOrlah. B. Kam. 23b דשׁוּף צלמי when the animal in scratching itself rubbed figures off (which were on the wall).—Part. pass. שׁוּף, שׁוּפָא. Ab. Zar. 52b, v. דִּינָא.—2) *to grind, crush, file.* Targ. O. Deut. IX, 21 (Y. שפיית, fr. שָׁפֵי). Targ. Ps. XCIV, 5. Targ. Job XIV, 19; a. e.—[Snh. 64a דשׁוּף קליה, v. שְׁאֵב.]

Pa. שַׁוֵּיף same, *to rub, grind, file.* B. Kam. 98a שייפא בשופינא (read: שַׁיְיפַיָּה; Ms. M. שפייה, fr. שָׁפֵי) if he rubbed the stamp off with a file.

Ithpol. אִשְׁתּוֹפַף *to be crushed.* Targ. Job XXX, 8 אִשְׁתּוֹפַפוּן Ms. (ed. רשׁתפפון, v. שָׁפַף).

שׁוּף III m. (preced.) *smooth-faced.*—*Pl.* שׁוּפִין. Kil. III, 2 אפונים חש׳ smooth beans (without incisions).—V. שׁוּף.

שׁוּפָה m., v. שׁוּפִי I.

שׁוּפוֹרֵי, v. שׁוּפָרָא.

שׁוֹפֵט m. (b. h.; שָׁפַט) *judge, ruler.* R. Hash. 25b (ref. to Deut. XVII, 9) הא אין לך לילך אלא אצל ש׳ שבימיו this teaches that you have to go to him who is the authority in his days (independently of what your opinion about him may be); Yalk. Deut. 911; Yalk. Sam. 114. Ḥag. 14a (ref. to Is. III, 2) ש׳ זה דיין וכו׳ by *shofeṭ* is meant the judge that decides a true case according to truth; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפְטִים. Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 18) אם יש שוטרים יש ש׳ וכו׳ where there are officers (to execute the law), there are judges; where there are no executors, there are no judges. Tanh. Shof'ṭim 2, v. שׁוֹטֵר. Y. Snh. I, 19a bot. (ref. to Deut. XXI, 2) זקניך שהן שׁוֹפְטֶיךָ thy elders that are thy judges. Ruth R. to I, 1 שׁוֹפְטֵירֵם; B. Bath. 15b שׁוֹפְטָיו, v. שָׁפַט; a. fr.

שׁוֹפְטָא, v. שַׁבְטָא.

שׁוֹפְטָנָא m. (v. שַׁפְטָא) *childish man, idiot.*—*Pl.* שׁוֹפְטָנֵי. B. Kam. 85a (speaking of how much a man would take for allowing his hand to be cut off) בש׳ עסקינן do we treat of idiots (who but an idiot would do such a thing)? B. Mets. 40a וכי בש׳ וכ׳ do we speak of idiots who lend on large measure and take back on small measure? B. Bath. 122a אנו בש׳ וכ׳ do we speak of idiots (that will part with their landed heirloom for money)?—V. שִׁרְפּוּט.

שׁוֹפִי I m. (שָׁפָה II, v. שִׁרְפּוּי II) (*fatty*) *protuberance, cap of the hip-bone.* Ḥull. 92b גומטו עם חש׳ he peels the fat off even with the cap (v. גֻּמְּטִי). Ab. Zar. 25a (expl. חשׁוּק והעליה, I Sam. IX, 24) שׁוּק וש׳ the leg and the cap; מאי והעליה דש׳ עלויה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) what does *v'he'aleha* mean? (That which is on top of it,) for the *shofi* is above the leg; Y. Meg. I, 72c bot. (Chald. dict.) שקא ושׁוֹפָה.

שׁוֹפִי II m. (שָׁפָה III) *ease, comfort, smoothness.* Nidd. IV, 6 דם חש׳ blood discharged in comfort (without travail), opp. קושי. Ib. 37b תרי בקושי וחד בש׳ twice with pain, and once in comfort; Y. Meg. I, 71b top שתים בש׳ ואחת בקושי (not באושי). Gen. R. s. 16, beg. (play on פִּישׁוֹן, Gen. II, 11) מימיו מהלכין בש׳ its waters run smooth-

ly; Yalk. ib. 21. Keth. 20ª when he has been enjoying the usufruct שלש שנים ובש' for three years, and that in comfort (without protest by claimants); a. e.

שׁוּפְיָא ch. same. Lev. R. s. 34 Ar. s. v. שׁפָה 3 (in an unintelligible quotation not found in ed.).

שׁוֹפִין m. (שׁוּפָה II) *file.* Kel. XXX, 1, v. שׁוּפָה II (Ar. שופיא).

שׁוֹפִינָא ch. same. Targ. O. Deut. IX, 21 ed. Berl. (oth. ed. שׁוּ; Y. שׁוֹפָנָא). Targ. I Sam. XIII, 21 (h. text פצירה).—B. Kam. 98ª, v. שׁוּפָה II ch.

שׁוֹפְכָה, v. שׁוֹבֵךְ.

שׁוֹפְכִין, שׁוֹפְכִים m. pl. (שָׁפַךְ) *that which is poured out* into the gutter, *waste-water.* Sabb. VIII, 1 וכל הש' וכ' and the measure for all kinds of dirty waters is one-fourth of a Log (for Sabbath laws). Ib. 78ª ש' למאי חזו what is waste water fit for? Ḥull. 105ᵇ משום ש' on account of the dirty water (on the roof, which may come down through the spout). B. Bath. 19ᵇ התם בש' there (in Mish. II, 1) reference is made to a collection of urine to be poured out; a. e.

שׁוֹפָנָא, v. שׁוּפִינָא.

שׁוֹפָנִין, v. שַׁפְנִינָא.

שׁוּפָנָר* m. (denom. of שׁוֹפָנָא) *one whose legs are file-shaped, without calves.* Bekh. 45ª; Tosef. ib. V, 4 שיופנד ed. Zuck. (Var. שיופצד; oth. ed. שיופנר, שירופנר).

שׁוֹפַע m. (שָׁפַע) *plenty, liberality.* Lev. R. s. 4 שלשה נוטלין בש' ונותנין בש' three powers take plentifully and give plentifully: the earth, the sea, and the government.

שׁוֹפָר m. (b. h.; שָׁפַר) [*rounded;* cmp. שְׁפוֹפֶרֶת,] 1) *horn, trumpet, Shofar,* contrad. to חצוצרות. R. Hash. III, 3 ש' של ראש השנה וכ' the horn for the New Year's Day (used in the Temple) was from a mountain-goat, straight, and its mouthpiece was inlaid with gold. Ib. ש' מאריך וכ' the tone of the *shofar* was prolonged, that of the accompanying trumpets short. Ib. 4. Lev. R. s. 29; a. v. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרוֹת. R. Hash. III, 2, v. קֶרֶן. Lev. R. l. c. ובר"ח נוטלין שׁוֹפְרוֹתֵיהֶן וכ' and on New Year's Day they take up their Shofars and blow before the Lord, and he rises from the throne of justice to that of mercy &c.; ib. שׁוֹפְרֵיהֶן; a. fr.—Esp. שופרות (also שופר) *shofaroth,* that section of the Musaf service of the New Year's Day which treats of the *shofar* (of the Revelation). R. Hash. IV, 5 ש' ותוקע the reader recites *shofaroth* and blows. Ib. 6 אין פותחין...משערה ש' you must cite no less than ten Biblical verses referring to the *shofar.* Ib. (32ª) אין מזכירין מלכיות זכרונות וש' של פורענות Ms. M. (ed. זכרון מלכות ושופר) you must not cite verses referring to rulership, memorials, and *shofar* which allude to evil dispensations; a. e.—2) *horn-shaped box* in the Temple to receive the money for sacrifices which are supplied by the Temple authorities. Tosef. Shek. III, 2 ונותן לש' and puts the money into the proper box. Ib. ש' לקינים ש' של נדבה box for free-will offerings. Ib. 3 box for bird offerings; a. fr.—Pl. as ab. Shek. VI, 1; Tosef. ib. III, 1; a. fr.

שׁוֹפָרָא, שׁוּפָרָא ch. same. Targ. Ex. XIX, 13 (h. text יובל). Ib. 16; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרֵי, שׁוּפָרֵי. Targ. Josh. VI, 4; a. e.—Targ. II Esth. IV, 16 שׁוֹפוֹרֵי.—V. שִׁיפּוֹרָא.

שׁוּפָרָא m. (שָׁפַר) 1) *beauty, grace.* Targ. Prov. XXXI, 30. Targ. Ps. XLV, 3. Ib. 12; a. fr.—Ber. 5ᵇ, v. בְּצָא. Ab. Zar. 20ª דהאי ש' בלי עפרא (not שופריא) that the dust should destroy this beauty. B. Mets. 84ª שׁוּפְרֵיהּ דר' יוחנן the beauty of R. J.; a. fr.—V. שֻׁפָּר ch.—2) *best portion.* Targ. O. Num. XVIII, 29; 30; 32 (h. text חלב).—*Pl.* שׁוּפְרֵי. Pes. 3ᵇ קאכילנא ש' ש' I got the best pieces (of the Passover lamb) to eat.

שׁוֹפָרָא m. (*Palez* of שפר, v. שׁוֹפָר) *drinking horn.*—*Pl.* שׁוֹפָרָוֵי. Keth. 65ª דהוו משקי ליה בש' כי האי that they gave him to drink of horns like this (as large as my arm).—[Ar. reads בשפר זרינו soldiers' horn (?).]

בֵּית ש', שׁוּפְרֵי pr. n. pl. *Beth-Shufrê.* Lev. R. s. 22 בקעת ב' ש' the valley of Beth-Sh. (Koh. R. to V, 8 טופת; Yalk. ib. 972 נטופא).

שׁוּפְרִיא, v. שׁוּפְרָא.

שׁוּפְתָא f. (שׁוּפָה II) 1) (cmp. שָׁפָא) *chip, pin.* Gitt. 32ª; Sabb. 102ᵇ, v. קוֹפִינָא. Hor. 13ª דמרא וכ' אפי' ש' (not מרא), v. Rabb. D. S. a. l. note 400) they (the mice) gnaw even at the pin in the hoe.—*2) *the smooth part.* Sabb. 140ª דתומא ש' the inner part of garlic; (Ms. M. שִׁיפְוָותָא *borders* of garlic).

שׁוּץ, v. שִׁרֵץ.

שׁוּצְנִיתָא, שׁוּצִינָא, v. sub שׁרץ.

שׁוּק, Targ. Ps. LXXIV, 3 משוק, משוק, v. שְׁוַח II.

שׁוּק I (b. h. *Polel;* cmp. נשק) *to touch, join, come in contact;* (cmp. חפץ) *to desire.*—Denom. תְּשׁוּקָה.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק, *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק (denom. of תשוקה = והתשוקק) *to long for* (with על). Yeb. 62ᵇ (ref. to חשוקתך, Gen. III, 16) האשה מִשְׁתּוֹקֶקֶת על בע' the wife has a desire for her husband when he is about to go on the road; Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 32. Keth. 65ª (ref. to שקויי, Hos. II, 7) משתוקקת עליהן וכ' דברים...things which a woman longs for: jewelry. Num. R. s. 10, beg. (ref. to שוקיו, Cant. V, 15) זה העולם שנ' חקב"ה וכ' that means the world, which the Lord has been longing to create; a. e.

שׁוּק II m. (preced.) = תְּשׁוּקָה, *desire, longing.* Cant. R. to VII, 11 (ref. to תשוקתו, ib.) שלשה שוקין הן אין שׁוּקָן של ישראל וכ' there are three kinds of desires: Israel longs for none but for his father in heaven; אין שׁוּקָה של אשה וכ' woman's desire is for her husband; אין שׁוּקוֹ של יצר וכ' the evil temptation longs for Cain and the like of him; אין שׁוּקָן של גשמים וכ' the rains desire the earth (ref. to ותשקקה, Ps. LXV, 10); v. תְּשׁוּקָה. Midr. Till. to Ps. CXVII (expl. ותשקקה, v. supra) תן לה שׁוּקָה ed. Bub. (oth. ed. תשוקתה) grant to her that for which she (the earth) longs.—*Pl.* שׁוּקִין, v. supra.

שׁוּק III m. (b. h.; v. שׁוּק I) [*meeting place,*] *market, street.* Gen. R. s. 91 ש' של זונות the place where harlots meet. Pes. 110[a] בזמן שלא ראה פני הש' if he has not seen the open, i. e. if he has not been in the open air between one cup and the other. B. Kam. 115[a] תקנת הש' the market ordinance (that he who buys a stolen object publicly has a right to his purchasing money on restoring the object). Yeb. 53[a] החרח רבמה לש' making a *y'bamah* permitted to all the world, i. e. freeing a woman from her dependence on her brother-in-law. Ib. 98[b] פגע ברבמה לש' he might (on marrying her) strike on a *y'bamah* abroad', i. e. on one bound to another man as her *yabam;* a. v. fr.—Num. R. s. 20[18], a. e. בעל הש' market commissioner.—*Pl.* שְׁוָקִים, שָׁוָקִין, שָׁוָקָן. Ib.[17] (expl. קרית חצות, Num. XXII, 39) שיעשה ש' של וכ' he arranged commercial markets. Sabb. 33[b] תקנו ש' וכ' they (the Romans in Palestine) made markets to place harlots there; Ab. Zar. 2[b]. Tosef. Makhsh. III, 8 הבאין מבית הש' that are brought back from the market houses; a. fr.—Constr. שׁוּקֵי. Erub. 29[a], a. e. בש'... חרינו טבריא I am (to-day) as bright as Ben ʿAzzai was in the meeting places of Tiberias; a. fr.

שׁוֹק m. (b. h.; v. שׁוֹק I) [*joint,*] *leg, foreleg, shoulder.* Ber. 24[a] ש' באשה ערוה a woman's bare leg is an indecent sight, i. e. you are not permitted to say your prayers in sight of it. Ḥull. X, 1 חייבין בחזה ובש' are subject to the law relating to breast and shoulder (Lev. VII, 34). Men. V, 6; a. fr.—*Du.* שׁוֹקַיִם. Gen. R. s. 98 שׁוֹקֵיהֶן, v. פָּחָז.

שׁוֹקָא ch. same, v. שָׁקָא.

שׁוּקָא I, **שׁוּקָה** f. = h. שׁוּק II, *desire, pleasure, satisfaction.* Cant. R. to VIII, 11 לית ש' מן גבריכון no satisfaction comes from you (the angels), i. e. your compliance with the Law would afford no satisfaction to Me, because you have no temptations and trials to contend with.

שׁוּקָא II m. = h. שׁוּק III, *market, open place, street.* Targ. Prov. I, 20 (h. text חוץ). Targ. Gen. IX, 22 (Y. ed. Vien. שׁוֹקָא); a. fr.—B. Bath. 22[a] יומא דש' market-day. Ib. נקיט לירה ש' נָקַט. Pes. 110[a] חזר אפי ש' went out in the open air, v. שׁוּק III. Cant. R. to VIII, 9 נפיק לירה לש' וכ' went to market to buy goods (v. מָקָא II); a. fr.—*Pl.* שׁוּקִין, שׁוּקֵי, שׁוּקָן. Targ. II Sam. XXII, 43 (some ed. שקי, corr. acc.; Targ. Ps. XVIII, 43 אשקקי). Targ. Is. XXIV, 11. Targ. Prov. VII, 12; a. fr.—Y. Sabb. XVI, end, 15[d] בש' דארמאי in the streets of the gentiles; Y. Ned. IV, 38[d] בשוקאי; a. e.—V. שָׁקָא.

שׁוּקָה, v. שׁוּקָא I.

שׁוּקְטָ, v. שׁוֹקֶת.

שׁוּקִי m. (שָׁקָה) *irrigation;* ש' שדה של a field dependent on irrigation, opp. של בעל. Tosef. Shebi. II, 4; a. fr.—Num. R. s. 16[25] של שקר, read: שׁוּקִי; v. בַּעַל.

שׁוּקְרִיתָא f. (v. שׁוּק I; cmp. עָשָׁק) *contact, combat.* Cant. R. to I, 2 (play on ישרני, ib.) שׁוּקְרִיתְהוֹן על ידי their combat (in discussions of the Law) is for My sake; ib. מְשׁוּקְרִיתְהוֹן על ידי משיכות הם (read: מְשׁוֹרְרוֹתֵיהֶם h. form, their combats &c.).

שׁוּקַעַת, v. next art.

שׁוּקְקִי, v. שָׁקָא.

שׁוֹקֶת f. (b. h. שִׁקֶת; שָׁקָה) *trough, gutter, a grooved stone to receive and carry off the overflow of a well, sink.* Mikv. IV, 5. Tosef. Par. V (IV), 9 ש' שבשדה ed. Zuck. (oth. ed. השוקט, corr. acc.; R. S. to Par. V, 7 של טיט) a sink which is formed by a rim of clay. Ib. שׁוֹקַעַת שגמגמות וכ' a sink which is surrounded by small cavities, if they are connected with the main sink &c. Par. VI, 1; Succ. 37[a]; a. fr.—[Tosef. Toh. X, 3, quot. in R. S. to Toh. IX, 1, v. עָקַל.]—*Pl.* שְׁקָתוֹת. Par. V, 8. Gen. R. s. 73; a. e.

שַׁוָּר, v. שְׁוָר.

שׁוֹר I *to sing; Polel* שׁוֹרֵר, v. שִׁיר I.

שׁוּר II (b. h.; cmp. שְׁיָרָא II) מִדְבַּר ש' *desert of Shur* (*caravan road*), v. פּוּב, a. next. w.

שׁוּר III m. (b. h.; שׁרר) 1) *wall, fortification, stronghold.* Gen. R. s. 98 (ref. to שׁוֹר, Gen. XLIX, 6; v. Targ. O. a. Y. I) עקרתון שׁוּרָן של גרים you have uprooted the stronghold (reliance) of proselytes (by dealing faithlessly with the Shechemites); עקרתם שורן וכ'...בשביל in order to gratify your passion, you have uprooted &c.—2) *protected habitation, civilized condition* (cmp. יְשׁוּב), opp. מדבר. Ex. R. s. 24 (play on מדבר שור, Ex. XV, 22) עד שלא יצאו...נעשה העולם ש' before Israel went out of Egypt, the world was a desert (lawless); when they went forth, the world became civilized; עד שלא קיבלו...ש' before Israel received the Law, the world was a desert; when they received it, the world became &c.

שׁוּר, שׁוּרָא ch. same, 1) *wall, fortification.* Targ. O. Gen. XLIX. 6 (Y. I שׁוֹר; v. preced.). Targ. Lam. II, 8. Targ. Prov. XXV, 28; a. fr.—Lam. R. to II, 8 (expl. חל וחומה, ib.) ש' ובר ש' the large circumvallation and the smaller wall; Pes. 86[a]; Y. ib. VII, 35[b] bot. Y. B. Bath. II, 13[b] bot. ש' דחמץ the wall of Emesa; M. Kat. 26[a] ש' דלודקיא the wall of Laodicea; a. fr.—*Pl.* שׁוּרַיָּא, שׁוּרִין. Targ. Ex. XIV, 22. Targ. II Kings XXV, 4. Targ. O. Deut. XXVIII, 52; a. fr.—2) (v. שׁוּרָה) *line, road.* Y. Keth. VII, 31[c], v. פּוּחָיָא.—V. שׁוּרְתָא.

שׁוֹר I m. (b. h. שׁוֹר; v., however, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 680) *ox.* B. Kam. 65[b] בן יומו קרוי ש' an ox on the day of his birth is called *shor* (by ref. to Lev. XXII, 27). Ib. I, 1 ש' damage done by an ox (Ex. XXI, 28; XXII, 4). Ib. V, 7 ש' המדבר the ox of the desert (aurochs, being ownerless). Kil. VIII, 6; Ḥull. 80[a] ש' בר (ה) wild ox, aurochs; a. fr.—Erub. 53[b] (in enigmatic speech) ש' משפט (not במשפט) תורא דין = הָרָדָן, v. הָרָדָא I.—*Pl.* שְׁוָרִים, שְׁוָרִין, שָׁוָר. Gen. R. s. 75 (ref. to Gen. XXXII, 6) משור אחד יצאו ש' הרבה from the one ox (which I originally possessed) many oxen went forth. B. Kam. III, 8. Y. Gitt. IX, 46[d] bot.; a. fr.

שׁוּר II (b. h. שׁוֹר, שׁוָר; שׁרר) *chain, cord,* esp. *umbilical cord.* Lev. R. s. 5 ואני חותכת את שׁוּרָךְ and I shall cut thy umbilical cord (with which thou art attached to me); Yalk. Job 908 מבורך).

שׁוּרָא ch. 1) same. Targ. Ez. XIII, 4.—Gen. R. s. 36, beg. דנקטע שׁוּרָךְ that we (I) may cut thy cord, v. preced.; Lev. R. s. 5; Yalk. Job 908.—2) (cmp. כְּשׁוּרָא a. כְּשׁוּנָא) *joist, beam.*—*Pl.* שׁוּרַיָּא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. שָׂרִיתָא.

שׁוּרָא, v. שׁוּר ch.

שׁוּרְבָּא, v. שָׂרְבָא.

שׁוּרְבִּינָא, שׁוּרְבָּנָא m. (Shaf. of רְבִי I) a species of *cedar.* R. Hash. 23ª (expl. תאשור, Is. XLI, 19) Ms. M. (ed. שׁוּרִיבְנָא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 80ᵇ; Yalk. Is. 314.—*Pl.* שׁוּרְבָּנֵי. Targ. Cant. I, 17 (not גיח...). Ib. III, 9.

שׁוּרָה f. (שׁרר) [*chain,*] *line, row.* Y. Yoma VIII, end, 45ᶜ (ref. to יָשַׁר, Job XXXIII, 27) יעשה ש' של אנשים וכ' let him form a line of men, and say, I have sinned &c.; (Bab. ib. 87ª צריך לפייסו בשלש שורות וכ' must beg his pardon in the presence of three rows of three men each). Ber. III, 2 עד שלא יגיעו לש' before they reach the line (of comforters). Snh. 19ª כשהוא עובר בש' וכ' when he passes in the line to comfort others; וכשהוא עומד בש' וכ' and when he stands in the line to be comforted; Tosef. ib. IV, 1, sq. Kil. III, 3 ש' של ירק אחר a row (in the bed) of a different kind of vegetable. Dem. VII, 8 ש' החיצונה the outer row (of wine vessels); a. v. fr.—Trnsf. *rule of conduct.* Gen. R. s. 93 כהוגן וכש', v. הוֹגֶן. B. Mets. 73ᵇ נוהג כש' he conducts himself properly. Snh. 105ᵇ אוהבה מבטלת ש' של גדולה love disregards the rule of dignified conduct (causes men to do things ordinarily left to servants); שונאה מבטלת ש' וכ' so does hatred disregard &c.; Gen. R. s. 55 מקלקלת את הש'; a. fr.—שׁוּרַת הדין the line of justice, *strict law;* לפנים מש' הדין inside the line of justice, *equity,* v. דִּין II. Gitt. IV, 4 ש' הדין העבד וכ' by strict law the hypothecated slave (emancipated by his owner) owes to the mortgagee nothing, but for the sake of social order, we force his second master (the mortgagee) to write a letter of emancipation &c. Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 2 (ref. to Ex. XVIII, 20) ואת המעשה זה ש' הדין לפנים מש' הדין... 'the deed', that means strict law, 'which they shall do', that means equity; a. fr.—*Pl.* שׁוּרוֹת. Y. Ber. IV, 7ᵈ top תלמידי... ש' ש' כרמים the students at college who were arrayed in rows like (the vines in) the vineyard. Kil. IV, 5 שתי ש' two rows of vines. Dem. l. c. עשר ש' וכ' ten rows of ten wine vessels each. Y. Bicc. III, 65ᶜ bot. אב... עושין לו ש' וכ' when the president enters (college), they must form lines for him, and he passes those which he chooses; (Hor. 13ᵇ שורה אחת מכאן וכ' one line on each side). Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 1 העומדים בש' המלחמה who stand in the battle lines; a. fr.

שׁוּרָן, pl. of שׁוּרָה.

שׁוּרִיבְנָא, v. שׁוּרְבִּינָא.

שׁוּרַיְיהוּ m. (שְׁרֵי) = הֶתֵּר, *permission; it is permitted.* Y. Dem. II, 22ᶜ ש'...המיתון נהרגין (not נגרתין) I saw them treat the fig-cake as permitted. Ib. כל דתמר מיא ש' all the land that faces the sea is permitted; a. e.

שׁוּרָיָנֵי m. pl. (cmp. שְׁרָרָיְנָא) *bands;* דעינא ש' the muscles of the eye. Ab. Zar. 28ᵇ דע' וכ' ש' (Var. in Tosaf. ס', cmp. סְרָרְיָנָא) the muscles of the eye are connected with (an affection of them has influence on) &c., v. אֲבַנְתָּא.

שׁוּרָיוֹקָא, ס' שׁוּרְיָקָא m. (שׁרק, v. סָרַק II, cmp. Syr. סרוקא P. Sm. 2750) *stripe, streak.* Pes. 74ᵇ דדמא ש' Ar. (ed. שׁוּרְרֵיקֵי דמא) a streak (streaks) of blood.—*Pl.* שׁוּרְרֵיקֵי. Ab. Zar. 4ᵇ סומקי ש' Ms. M. a. Ar. (ed. ס') red stripes (in the white crest of a cock); Snh. 105ᵇ סוּרְנָקֵי (some ed. שַׂרְנָקֵי; Ms. M. שַׂרְנָקֵי; Ms. O. שׁוּרִיקֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 300 שׁוּרְרֵי חיורי ש' white stripes or shreds. Ib. 93ᵇ סומקי ש' red veins; B. Mets. 83ᵇ ש' סומקי (Ms. M. סוריקי); Yalk. Ps. 668 סוריקי, a. סורקי.

שׁוּרִינָקָא m. (שָׂרַק I?) *shurinḳa,* a species of *hawk.* Ḥull. 63ª (expl. בר הדיא) ש' (Rashi שר'; Ms. M. שאריגק, Ms. H. שוריקא; Ms. R. 3 שרירנקא); Yalk. Lev. 537 (ed. Salon. a. Ms. שודרנקא; v. Rabb. D. S. to Ḥull. l. c. note 2).

שׁוּרִיקָא, v. שׁוּרְיָקָא.

שׁוּרָנָא, v. שׁוּעֲרָא.

שׁוּרְצִיפָא m. (cmp. Syr. רצפא sandalium, P. Sm. 3972) a sort of *shoe* or *slipper* (for walking on stone floors רצפה). Y. Yeb. XII, 12ᶜ bot. דשנצור ש' (read: דשנצין) a shoe with plaited straps; (Bab. ib. 102ª סנדל איית לה שינצין).

שׁוֹרֵר, v. שָׂרַר.

שׁוֹרָשׁ, שׁוֹרֶשׁ, v. שֹׁרֶשׁ.

שׁוּרְתָּא f.=h. שׁוּרָה, *row, line.* Targ. Y. Ex. XVIII, 20 שׁוּרְתָּא דינא; מלגיו לש' v. שׁוּרָה.—*Pl.* שׁוּרָתָן. Targ. Job XXXIII, 27 Ms. Var. יעבד ש' וכ' let him form lines of men (h. text יָשׁר), v. שׁוּרָה.

שָׂשׂ, שׂוּשׂ (b. h.) *to be bright, quick, glad.* Sabb. 28ª סַסְגּוֹנָא (Ar. שָׂשׂ), v. סַסְגּוֹנָא. Cant. R. to I, 9; Mekh. B'shall. s. 6 (play on לססתי, Cant. l. c.) כך... כשם ששַׂשְׂתִּי על להכות את המצרים כך ששתי על וכ' (במעט) as I was quick to destroy the Egyptians, so I was (almost) ready to destroy Israel &c. Ib. 1 שלא ראו... ושׂשׂו וכ' that their enemies had not seen (the deaths among them), and rejoiced at their calamity. B. Mets. 83ᵇ שׂוּשׂוּ בני מעי שישו rejoice, my entrails, rejoice! Snh. 39ᵇ הוא אינו שָׂשׂ... מַשְׂרִישׂ the Lord himself does not rejoice (over the downfall of the wicked), but he causes others to rejoice; דכתיב וָיָשׂשׂ ולא כתיב וָיָשׂוּשׂ for it is written (Deut. XXVIII, 63) *yasis* (*Hif.*), and not *yasus* (Kal); Meg. 10ᵇ; a. e.

Hif. הִשְׂרִישׂ *to gladden.* Ib., v. supra. Koh. R. to VII, 19

כבד לחמה...הריאה מְשַׂמַּחְתָּן the liver is the organ of anger, the gall, of jealousy, the lungs gladden them again; a. e.

שׁוּשׁ or שֻׁשׁ pr. n. pl. *Shush* or *Sh'vash* (prob. the modern Sus = Shushan, v. Sm. Gr. a. Rom. Geogr. s.v. Susa). Snh. 94[a] כי מטו שוש אמרי שוּרא לארעין Rashi (ed. כי ארעין) when they (the Jewish exiles) came to Sh., they said, this is as good as our land. Ib. שוש תרי, v. שׁוּשְׁתַּרֵי.

שׁוּשָׁא m., *pl.* שׁוּשֵׁי *licorice-wood* (v. Löw Pfl. p. 378). Succ. 12[b].

שׁוּשְׁבִין m. (= שבשבין; שבב, cmp. שַׁיְבָּא, P. Sm. 4341) *friend*, esp. *the bridegroom's friend* or *best man* who offers gifts and is entitled to reciprocation; also the *bride's friend* or *agent*. Snh. III, 5 אוהב זה שׁוּשְׁבִינוֹ by 'friend' (as disqualified for witness) one's best man is meant. B. Bath. 144[b] לימא חנו לי שׁוּשְׁבִינַי ואשמח עמו he may say, get me my best man (in whose name the gifts were sent at my wedding), that I may rejoice with him (but since he is dead, I am under no obligation to reciprocate). Tanḥ. Korah 8 לש' בתו של מלך וכ' this is to be compared to the case of the agent of the king's daughter (who had to guard her interest at the consummation of the marriage, v. infra), who kept the testimonials of her virginity in his charge; Num. R. s. 18[12]; a. fr.—[Yalk. Num. 729 שושבינו, read: שׁוֹשַׁנְתּוֹ, v. שׁוֹשַׁנְתָּא.]—*Pl.* שׁוּשְׁבִינִין. Tosef. Keth. I, 4 ביהודה היו מעמידין שני ש' אחד משל וכ' in Judaea they used to put up two groomsmen (as guards), one appointed by the groom's, and one by the bride's family; Y. ib. I, 25[a]; Bab. ib. 12[a]; a. e.

שׁוּ', שׁוּשְׁבִינָא ch. same, also *(the king's) friend, counsellor* (cmp. Assyr. *susabinu*, Del. Assyr. Handw., p. 506). Targ. I Kings IV, 5 (h. רֵעֶה). Targ. Jud. XIV, 20. Targ. II Sam. XV, 37; a. fr.—Yeb. 63[a], v. יַרְגָּא.—*Pl.* שׁוּשְׁבִינֵי. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.

שׁוּשְׁבִינוּת f. (preced.) *groomsmanship; wedding gifts*. B. Bath. IX, 4 (144[b]) האחים שעשו מקצתן ש' ... חזרה ש' וכ' (Mish. ed. שׁוּשְׁבְּנוּת) if a part of the brothers have served as somebody's groomsmen in their father's lifetime (the gifts having been furnished by the father), the gifts returned (on the occasion of a wedding in their family) go into the common fund of the estate; שהש' נגבית בב"ד for the reciprocation of wedding gifts can be legally enforced. Ib. 144[b] שלח לו אביו ש' if the father sent the gifts for him (his son, specifying him as the donor); סתם שלח אביו ש' if the father sent the gifts without specifying the donor. Ib. נשתלחה לאביו ש' if the gifts (in the son's behalf) were sent in the father's name; a. e.

שׁוּשְׁבִינְתָּא ch. same. B. Bath. 145[b] כללא דש' הוה וכ' the general rule about groomsmanship is: if he (who is bound to reciprocate) lives in the same town, he might have come (to the wedding uninvited, and his reciprocation is legally due).

שׁוּשְׁבִינְתָּא f. (preced. wds.) *connected by groomsmanship in the families, kinswoman, intimate friend*. Kidd. 81[a] שׁוּשְׁבִינְתֵּיהּ הואי וכ' (Rashi שׁוּשְׁבְּנִתֵּיהּ) she was his kinswoman, and therefore was intimate with him.

שׁוּשְׁבָּנוּת, v. שׁוּשְׁבִינוּת.

שׁוּשִׁיבְתָּא, שׁוּשַׁבְתָּא, v. שִׁבְשְׁתָּא.

שׁוּשָׁמָה m. (reduplic. of שׁוּט) *rod-holder, keeper of a vivarium*. Lev. R. s. 5 משל לש' של דוב וכ' this is like the case of the keeper of a bear that ate the bear's rations (v. סִרְהוּר); Yalk. ib. 469 שושנה (corr. acc.). Yalk. Num. 729 שושבינו (not שׁוּשָׁמוֹ) his (the lion's) keeper.

שׁוּשִׁיבָא m. (cmp. next w.) a species of *locusts* with long heads. Ab. Zar. 37[a] (expl. אירל קמצא).

שׁוּשִׁירְתָּא, v. שׁוּשַׁבְתָּא.

שׁוּשִׁילְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוּשִׁיפָא, שׁוּשִׁיפָּא m. (= שפשיר, v. שפשף; cmp. τρίβων) *a coarse cloak*, used also as a *bed-sheet*. Targ. II Kings II, 8 (h. text אדרת). Targ. I Sam. XXI, 10 (h. text שמלה). Targ. Deut. XXII, 17. Targ. O. Gen. XXXVIII, 18 (ed. Berl. שׁוּשִׁיפָּ; ed. Vien. שׁוּשִׁיפָּא; h. text פתיל); ib. 25; Y. II ib. Targ. Y. Ex. XXXII, 4 (h. text בחרט; v. זִרְיָא); a. fr.—Lev. R. s. 6 חוו ציררין בשׁוּשִׁיפָּה וכ' three Denars were tied up in her cloak.—*Pl.* שׁוּשִׁיפָּנִיא, שׁוּשִׁירְפָּנִין. Targ. Is. III, 22 (h. text מעטפות). Targ. Y. II Ex. XII, 34.

שׁוּשְׁלְתָּא, שׁוּשְׁלָא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוּשְׁמָנָא, שׁוּשְׁמָן, שׁוּשְׁמָא, v. sub שׁוּמְשָׁם.

שׁוּשַׁן (b. h.) pr. n. pl. *Shushan, Susa*, the capital of the Persian empire; ש' הַבִּירָה *the Castle of S.* Midd. I, 3 שער המזרחי עליו ש' הב' צורה the eastern gate of the Temple mount on which the picture of the Castle of S. was sculptured. Kel. XVII, 9 שתי אמות בש' הב' two standard cubit measures were deposited in the gate called the Castle of S.; Men. 98[a]; Bekh. 39[b] sq.; Pes. 86[a]. Meg. 2[b] מה ש' מוקפת וכ' as S. was known to be a fortified city since the days of Ahasverus &c. Ib. לחלק בין ש' וכ' to make a distinction between S. and other towns; a. fr.

שׁוּשַׁנָּא, שׁוּשַׁנְתָּא m., שׁוּשַׁנָּה f. = next w. Targ. Ex. XXV, 33 (h. text פרח). Targ. Hos. XIV, 6. Targ. I Kings VII, 19; a. fr.—*Pl.* שׁוּשַׁנָּא, שׁוּשַׁנְיָן. Targ. Is. XXXV, 1 (h. text חבצלת). Targ. O. Ex. XXV, 31; 34 (Y. שׁוּשַׁנְיָי). Targ. I Kings VI, 18 (h. text צצים). Targ. II Chr. III, 10 (h. text צעצעים); a. e.

שׁוֹשַׁנָּה f. (b. h.; = שׁנשׁ, fr. שֵׁן, cmp. סַנְסַן) *flower*, esp. *lily*. Cant. R. to II, 2; Lev. R. s. 23, v. וֶרֶד I. Cant. R. to II, 1, v. חֲבַצֶּלֶת. Ib. שׁוֹשַׁנַּת ... חמשובה שבמינים כש' חמקים (the righteous are compared to) the most precious of the various kinds (of flowers), to the lily, and to the finest of that species which is the lily of the valley. Ib. שושנת ההר the mountain lily. Lev. R. s. 12, beg., a. e. כש' אדומה like a red lily (euphem. for light menstruation).

Kil. V, 8 שושנת המלך the king's lily (κρίνον βασιλικόν), white lily; Tosef. ib. III, 13. Y. Succ. III, 53[d], v. כַּרְמֶל; a. fr.—Trnsf. *knob of a nail.* Num. R. s. 14, v. מַסְמֵר; Pesik. R. s. 3.—[Yalk. Lev. 459, v. שׁוֹשָׁטָה.]

שׁוֹשַׁנְתָּא, v. שׁוֹשָׁן.

שׁוֹשְׁפָא, v. שׁוֹשִׁיפָא.

שׁוּשְׁתְּרֵי pr. n. pl. *Shusht'ré* (prob. modern *Shuster*), in the Babylonian empire (v. Neub. Géogr. p. 382). Snh. 94[a] כי מטו לשׁ' על חד תרי Ar. (ed. לשוש תרי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200) when the Jewish exiles came to Sh., they said, 'for one (good land) we have found two'; v. שׁוּשׁ.

שׁוּתָא I f. (= שִׁוּעֲתָא; טוּעֲנָא = טוּנָא; שְׁעֵי) *talk.* Kidd. 70[b] חשתא ש' דמר וכ' now I do not understand your talk at all. Meg. 14[b], v. פֻּלְבָּא. B. Bath. 39[a] לא תיפוק לכו לא ש' let no talk come from you, do not talk about it; לא מפקינן ש' we shall not talk about it. Succ. 56[b], v. לָנוּקָא I; a. e.

שׁוּתָא II f. (=שׁוּחֲתָא; שְׁחַח; Assyr. šûtu, Del. Assyr. Handw., p. 648) [*destruction,*] *shutha, a severe south wind;* [Ar.: *east wind*]. Sabb. 32[a] ביומא דש' on a day when the *shutha* blew. Yeb. 72[a] יומא דעיבא ודימא דש' וכ' on a cloudy day and on a *shutha* day we do not perform circumcision &c.

שׁוּתָא I (or שׁוּתָא) f. (=שׁוּחֲתָא, v. שְׁוַח I; v. Löw Pfl., p. 264) *sproutings* of the caper-tree. Ber. 36[a] צלקא דש' אדעתא . . . people will plant a caper-tree for the sake of the sproutings.

שׁוּתָא II (or שׁוּתָא) f. (= שׁוּחֲתָא; cmp. שׁוּחַ) *trap* made of *frame work* or *a block.* B. Kam. 117[a] ההוא ש' דהוו וכ' two men had a dispute about a trap (and the animals caught in it). Sabb. 124[b] אייתו לידה ש' וכ' bring a trap for Kahana to sit on; הכי אמר להו שקולו ש' וכ' thus he said to them, remove the trap to make room for Kahana.

שׁוּתִּי m. (שָׁתָה I; cmp. b. h. שְׁתִי) [*drinkableness,*] *body of wine, strength.* Y. Ter. XI, 47[c], sq. (expl. ממעיטו, Mish. 1) ממעטהו משׁוּתִּיוּ he lessens its body (by boiling), contrad. to ממידתו its quantity; ib. II, end, 41[d]; Y. Ab. Zar. II, 41[c] top.

שׁוּתָּף m. (= משׁוּתָּף; שָׁתַף) *associate, partner.* Tosef. Snh. VIII, 7 אדם . . . ש' הידה עמו וכ' Adam was the last created, in order that the heretics might not say, he was God's associate in his work; Snh. 38[a]. Y. B. Bath. III, 14[a] bot. כנוטע ברשות . . . ש' if a partner goes in and plants (a portion of the ground), he is considered as one who plants with the owner's assent, i. e. he cannot claim the cultivated portion as his exclusive property on the ground of undisturbed possession; Bab. ib. 42[b]. Ib. ש' אין לו חזקה (not שותפות) a partner cannot claim possession (v. חֲזָקָה). Y. Snh. I, 19[b] top ש' לסטים בלסטים a robber's partner is considered a robber; a. fr.—*Pl.* שׁוּתָּפִין, שׁוּתָּפִין. B. Bath. III, 3. Ib. I, 1; a. fr.—Kidd. 30[b] שלשה ש' הן באדם וכ' three partners have a share in man: the Lord, his father, and his mother; if a man honors his parents &c.; Nidd. 31[a]; a. e.—*Fem.* שׁוּתָּפָת. Gen. R. s. 56 שחירחה ש' בשני וכ' she (Tadmor) took part in the two destructions of the Temple; Y. Taan. IV, 69[b] bot.; Lam. R. to II, 2.

שׁוּתָּפָא, שׁוּתְּפָא ch. same. Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (ed. Vien. שׁוּתָּף).—*Pl.* שׁוּתָּפֵי, שׁוּתְּפֵי. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Is. I, 23; a. e.—[1b. LIX, 3 ed. Lag., read: שׁוּתְּפִין.]—Yoma 86[a] מחדי ש' כדשקיל בישרא when he bought meat of two partners.—[Gen. R. s. 36 שותפי, v. שְׁתַם.]—*Fem.* שׁוּתָּפָא, שׁוּתְּפָא. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Mal. II, 14.—[Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18, v. שַׁתְּפָא.]

שׁוּתָּפוּת f. (preced.) *partnership, association.* Yeb. 101[a] נאמר . . . שאין בה ש' וכ' cursing is mentioned with reference to those below (parents, Ex. XXI, 17), and with reference to Him above (Lev. XXIV, 15): as there is no association above, so must there be no association below (i. e. the curse to be punishable must refer to each singly). Snh. 63[b] אסור לאדם שיעשה ש' וכ' one must not form a partnership with an idolater, lest he may have to swear, and he would swear by his idol &c.; Bekh. 2[b]. Pes. 112[a] (in Chald. dict.) למיעבר ש' בהדיה to go into partnership with him (on whom 'the hour smiles'). Erub. 71[b] שלקחו בש' . . . when they bought a cask of wine in partnership. Tosef. Keth. IX, 3 כל זמן ששותם יוצא משׁוּתָּפוּתוֹ (not משותפתו) as soon as the partner goes out of his partnership. Y. Sot. III, 19[b] top; a. e.

שׁוּתָּפוּתָא ch. same. Targ. Lev. V, 21 שׁוּתָּפוּת ידא (h. text חשומת יד).

שׁוּתַּפְתָּא, Tosef. Keth. IX, 3, v. שׁוּתָּפוּת.

שׁוּתַּפְתָּא, שׁוּתְּפָתָא, v. שׁוּתָּף h. a. ch.

שׁוֹתַר (*Shaf.* of יתר), Ishtaf. אִשְׁתּוֹתַר *to be left over.* Targ. Y. Deut. IV, 27. Ib. VII, 20. Targ. Prov. II, 21.—V. שְׁתַר.

שׁוֹתָרְבוּתָא, שׁוֹתָרְבָא, שׁוֹתָרְבִי, v. sub שׁוֹרְבִי.

שְׁזַג, שְׁזַג (Shaf. of זגג) *to cleanse, wash, rinse.* Targ. Y. Lev. VIII, 21 Ar. (ed. חלחל). Targ. Y. Gen. XIX, 2. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17 (ed. Vien. ותשׁזג *Af;* some ed. וחשזק). Targ. Ps. LXXIII, 13; a. fr.—*Part. pass.* שְׁזִיג *clean.* Targ. Job XXXIII, 9 (h. text חק).—Y. Pes. III, 30[a] אלא אין ש' וכ' unless he washes his hands in water (between forming one cake and the other).

Pa. שַׁזֵּג same. Targ. Y. Gen. XLIII, 31 (Y. II ib. 30, misplaced, ושזגי, read: וישׁזיג).—Y. Peah I, 15[c] bot. אנא בעיא מְשַׁזְּגָה רגלוי וכ' I want to wash his feet &c. (to show him honor); Y. Kidd. I, 61[b]. Y. Sabb. VI, 8[a] נחיגין . . . ומְשַׁזְּגִין וכ' we used to sit before Rabbi (and were taught,) you may put oil on muddy shoes, or wash them, but not scrape them (on the Sabbath); Y. Snh. X, 28[a] bot. משיגין (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. מְשַׁזְּגָא; Y. Shek. VII, 50[c] bot. משיגא (corr. acc.), v. אַסְקִיפָתָא.

Af. אַשְׁזֵג same. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17, v. supra.—Y. Meg. III, 74[a] bot. מְשָׁזְגָא, v. גּוּרְנָא.

Ithpe. אִשְׁתְּזַג *to be cleansed, washed.* Targ. Prov. XXX, 12. Targ. Job IX, 30 Ms. (ed. אסחיית).

שְׁזוֹג m. (preced.) *water in which something has been washed.* Targ. Y. II Num. VI, 3.

שְׁזוּ, שְׁזוּגָא, v. שְׁזוּגָא.

שְׁזוֹרִי m. *of Sh'zor* (supposed to be Shighor, near K'far Anan in Galilee, v. Neub. Géogr. p. 278). Dem. IV, 1; Ḥull. 75[b]; a. fr. שמעון ש׳ (v. Fr. Darkhé, p. 131 sq.).

שְׁזִיב, v. שֵׁיזֵב.

שְׁזִיבוּ, שְׁזִבוּ, v. שֵׁיזָבוּ.

שְׁזִיג, שְׁזִג, v. שְׁזַג.

שְׁזִיר m. (זָר) 1) part. pass. of שְׁזַר.—2) *twisted thread, cord.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 28; XXXIX, 31 ש׳ חוטא (h. text פתיל). Targ. Y. Num. XV, 38.—*Pl.*, v. שְׁזָרָא.

שְׁזַף (b. h.; Shaf. of זָפַף, v. זְפַף a. זָפַת) *to blacken, tarnish.* Cant. R. to I, 6 שְׁזָפַתְנוּ...כך אנו so it is with us, when the sun of idolatry blackened us (we may become white again); Yalk. ib. 982.—Part. pass. שָׁזוּף; *pl.* שְׁזוּפִים. Cant. R. l. c. אבל אתם ש׳ וכ׳ but you (gentile idolaters) are black (soiled by idolatry) from your mother's womb.

שְׁזִיפִין, v. שִׁיזְפִין.

שְׁזַפַּר pr. n. m. *Shizpar.* R. Hash. 22[a] ש׳ ראשה וכ׳ (Ms. M. 2 שיזפר; Ms. M. 1 שחפו, v. Rabb. D. S. a. l. note) Sh. the magistrate of Geder.

שְׁזַק, v. שְׁזַג.

שְׁזַר (b. h.; Shaf. of זוּר) *to twist.*—Part. pass. מְשׁוּזָר; *pl.* מְשׁוּזָרִין, מְשׁוּזָרִים. Y. Shek. VIII, 51[b] top (ref. to Ex. XXVI, 31) אילו נאמר חוט ... שזור לשלשה מָשְׁזָר לששה וכ׳ if the text had *ḥuṭ* (thread), it would have meant one doubled to two, *shazur* would have meant triplex, *moshzar* means sixfold &c. Erub. 96[b] בש׳ it means twisted threads (yarn, which is not used for weaving).

שְׁזַר ch. same.—Part. pass. שְׁזִיר. Targ. Ex. XXVI, 1, a. fr. (h. text משזר).—Targ. Y. Num. IV, 6 (h. text כליל תכלת).—Lam. R. to I, 1 רבתי (2 חד מאת׳) [read:] שְׁזוֹר לִי מינה חוטין וכ׳ twist threads for me out of it (the sand), and I will mend it; (Bekh. 8[b] כרוכו לי מינה גרדי).

שְׁזָרָא m. (preced.) *twisted thread, cord;* v. שְׁזִיר.—*Pl.* שְׁזָרִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3 (h. text פתילם).

שִׁי, שְׁזָרָה f. (preced.) *cord,* esp. *spinal column; skeleton* (interch. with שִׁדְרָה); trnsf. *stem, rib* of a plant. Y. Sot. IX, 23[c] top מציירנין על הש׳ וכ׳ you must mark the spot as unclean if you find a spinal column or a skull. Y. Taan. II, 65[c] top שבש׳ ... כנגד corresponding to the eighteen vertebræ of the spinal column. Y. Succ. III, 53[c] bot. לולב ... ש׳ the Lulab must be a handbreadth high, not counting the stem; a. fr.—*Pl.* שְׁזָרוֹת. Y. Ab. Zar. II, 42[a] כל שהראשים וחש׳ וכ׳ (fish-brine) in which the heads and the spines are intact; (Bab. ib. 40[a] ראש ושדרה).—Y. Sabb. III, beg. 5[c] שִׁיזְרֵי חרדות stems of dry twigs (prob. to be read: שִׁיפְרֵי, v. חֲרָדָה).

שִׁי, שְׁשִׁ, שְׁזַרְתָּא ch. same. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Ber. שַׁזְיָא, v. שַׁדְרְתָּא). Targ. Koh. XII, 5; a. e.—Y. Ter. VIII, 46[a] שְׁזַרְתֵּיהּ דחיוי וכ׳ we found in them the skeleton of a serpent. Y. Sabb. I, 3[b] ש׳, v. נַהֲל.

שְׁחָאתָא f. (שְׁחִי I; cmp. h. שְׁחִי) *arm-pit.* Targ. Prov. XIX, 24; XXVI, 15 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחֲתָא; h. text צלחת!).

שחביב, v. משחביב.

שְׁחַד (v. שׁוֹחַד) *to win the favor of, bribe.* Targ. Ez. XVI, 33. Targ. Job VI, 22.

Pa. שַׁחֵד same. Snh. 43[b] שחזרי שַׁחֲדֵי במילי he (Joshua) won him (Achan) over with persuasive words.

שְׁחָה, שְׁחַת, v. שחי.

שְׁחוּתָא, שַׁחְוָתָא, שְׁחָוָא f. (שְׁחִי I) *pit, grave.* Targ. Job XVII, 14 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחֲתָא); a. e.; v. שְׁיָתָא.

שַׁחְוָור m. (interch. with שַׁחְוָן) *town-captain.* B. Bath 47[a] אי לאו דאודר...לש׳ (Ar. ed. Koh. לשחרן, read: לשחון; Alf. ed. Const. לִשְׁחָוָאן) if he had not confessed to him (that he had given him the ass as a present), he would have surrendered him and his ass to the captain (for confiscation). Sifré Deut. 6 (prov.) עבד...הדבק לש׳ וישתחוו לך a king's servant is a king, attach thyself to the captain, and they will bow down before thee; Yalk. ib. 801 הדבק לש׳ וישחון לך; Gen. R. s. 16 הדבק לש׳ 'Rashi' (ed. לשיחין, לשיחון; Ar. דבוק לשחון).

שְׁחוּז, v. שָׁחַז.

שְׁחוּל m. (שָׁחַל II) [*loose,*] *an animal with a dislocated hip.* Bekh. VI, 7 (40[a]); Bets. 35[b].—V. שָׁחַל.

שְׁחוֹלֶת, שְׁחוֹלִית f. (שָׁחַל I, answering to λεπίς, squama aeris) *metal shavings, filings.* Kel. XI, 3. Tosef. Ḥull. VI, 11 (corresp. to שחיקת כלי מתכות, Ḥull. 88[b]).—[Cmp. שְׁחָלִים.]

שְׁחוּם, v. שָׁחַם.

שְׁחוֹם m. (שָׁחַם) *dark, black* (or *brown*). Targ. O. Gen. XXX, 32, sq. (h. text חום; Y. לחוש); a. e.

שַׁחְוָן or שְׁחוֹן m. (cmp. Syr. שחנה, P. Sm. 4122) *chief of the town garrison, prefect.* Gen. R. s. 16 Ar. (ed. שירתין, שירחון, שיחון), v. שַׁחְוָור; [Ar. דבוק לש׳ וישחון לך (v. שָׂחַן) stick to *one that is hot,* and thou shalt be hot].

שְׁחוֹן, שְׁחַן.

שַׁחְוָנָא, v. שְׁחוּנָא.

שָׁחוּף, v. שָׁחַף.

שָׁחוּץ, v. שָׁחַץ.

שְׂחוֹק m. (b. h.; שָׂחַק) *laughter, sport, jest.* Ab. III, 13, v. קַלּוּת. Ex. R. s. 42 (ref. to לְצַחֵק, Ex. XXXII, 6) אין ש׳ האמור כאן וכ׳ the sport here mentioned means idolatry, debauchery, and bloodshed; ומנין לש׳ שהוא וכ׳ and whence is it proved that 'sport' refers to bloodshed? (Answ. ref. to II Sam. II, 14). Y. Peah I, 16[a] bot. ש׳ ... שעשה דמן he (Abner) made the blood of lads an object of sport (ref. to II Sam. l. c.). Ber. 31[a] ש׳ פיו וכ׳ ... אסור לאדם man should not fill his mouth with laughter in this world (of oppression). Ib. מתוך ש׳ in a mood of laughter, v. שְׂבוּת; Y. ib. V, beg. 8[d]. Pes. 117[a]; Sabb. 30[b] מתוך ... אין שכינה holy inspiration does not rest upon man when he is in a mood of grief, or indolence, or laughter &c. Ib. (ref. to Koh. VII, 3) מש׳ שמשחק וכ׳ ... טוב כעס better is the anger the Lord shows the righteous (by trials) in this world, than the laughter the Lord laughs with the wicked (when he makes them prosper) in this world. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז זה ש׳ ... ושעשוע וכ׳ as the nut is a plaything for children and an entertainment for kings, so is Israel &c.; a. fr.—Erub. 65[b] אם בשְׂחָקוֹ man's character is also recognized in his jesting.—[Yalk. Ps. 620 שְׂחוֹק הן ד׳ שחוק הן, v. שָׂחַק.]—*Pl.* שְׂחוֹקִים. Koh. R. to X, 19 (ref. to לשחוק עושים ib.) ש׳ של יראות עושים לחם for the revelries of idolatries they prepare bread, but the wine &c.

שָׁחוֹר I m., שְׁחוֹרָה f. (b. h.; שָׁחַר II) *charred, black; charred* or *black thing.* Par. III, 11 ש׳ שיש בו אפר a charred piece (of the red cow) which is easily pulverized. Keth. 36[a], a. e. עד שירבה ש׳ וכ׳ until the black prevails over the white (until the hair in the hair-covered parts of the body seems to prevail over the bare spots). Gitt. 19[a] כתבו באבר בש׳ וכ׳ if one wrote a letter of divorce with lead, with a black pigment (dry ink), or with coal; Sabb. 104[b]. Lev. R. s. 31 מתוך הש׳ ... אין אדם man does not see through the white of the eye, but through the black. Cant. R. to I, 5 ש׳ אני במעשי וכ׳ I am black (soiled) through my own deeds, but beautiful &c., v. נָאוָה. Ib. ש׳ אני I was black (despised) in Egypt. Ib. ש׳ אני במצרים כל ימות וכ׳ I am black (with sins) all the days of the year, but beautiful on the Day of Atonement; a. fr.—*Pl.* שְׁחוֹרִים, שְׁחוֹרִין; שְׁחוֹרוֹת. Ned. III, 8 הנודר משְׁחוֹרֵי הראש וכ׳ if one forswears benefits from 'black-headed people', he is forbidden &c.; שאין נקראין ש׳ הראש וכ׳ by 'black-headed' are understood grown up men generally (without regard to the condition of their hair). Gen. R. s. 59, beg. ר׳ מאיר שחורי ראש ... R. M. came to Mamle where he saw none but black-haired people (no aged among them). Cant. R. to V, 11 (ref. to שְׁחֹרוֹת ib.) ... כעורין וש׳ וכ׳ אלו ת״ח this refers to the students: although they appear ungainly and black in this world &c.; ib. ... אלו תלמודות כעורית וש׳ וכ׳ this refers to such texts of the Law as appear too ugly and black (referring to unæsthetic subjects) to speak of them in public, but the Lord says, they are pleasing &c.; Lev. R. s. 19; a. fr.

שָׁחוֹר II m. (שָׁחַר I) *hair-pinchers;* (oth. opin. *razor*). Kel. XIII, 1 (ed. Dehr. שָׁחִיר); Bets. 35[b].

שְׁחוֹרָה, v. שָׁחוֹר I.

שְׁחוֹרִין *coals,* v. שְׁחוֹרָא.

שְׁחוּתָא, שַׁחְוָתָא, v. שַׁחְוָא.

שָׂחַז (cmp. חָזָה) *to expose to sight, uncover.* Part. pass. f. שְׂחוּזָה; *pl.* שְׂחוּזוֹת. Sabb. V, 2 רחלות יוצאות ש׳ ewes (on the Sabbath) may be led out (with their posteriors) exposed; ib. 53[b] מאי שחוזות שאוחזין וכ׳ what is *sh'huzoth?* They tie their tails up in order &c. Ib. מאי משמע דהאי ש׳ לרשנא דגלוי הוא what evidence is there that *sh'huzoth* has the meaning of uncovering? (Answ. ref. to שִׂיחַ זונה, Prov. VII, 10, v. שׂוּחָה.)

Hif. הִשְׂחִיז *to brighten, polish; to whet, sharpen.* Kel. XIV, 5 הסכין משהשחיזה the knife becomes susceptible of levitical uncleanness, when he (the manufacturer) polishes it. Ḥull. II, 3 ח׳ ... ושקם וכ׳ if one whetted the knife and (in beginning to cut) felt tired, and another person continued the cutting. Bets. III, 7 אין מַשְׂחִיזִין וכ׳ you must not whet the knife (to slaughter on the Holy Day), but &c., v. נָשָׂא. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. ואין ... אין מוכרין משחיזין וכ׳ you must not sell them (the gentiles in Palestine) weapons or armor, nor may you sharpen weapons for them; a. fr.

שְׂחִיז, שְׂחִיזָא ch. same; part. pass. שְׂחִיז *whetted,* v. infra.

Af. אַשְׂחֵיז *to polish, whet.* Targ. Ps. VII, 13 יַשְׂחֵיז Ms. (ed. שחיז; h. text ילטש).

שָׂחַח (b. h.) *to bend, bow* (interch. with שָׂחָה a. שׂוּחַ). Y. Ber. I, 3[c] bot. אלו ... שׁשׂוֹחֲחִין וכ׳ these are the benedictions at which you must bow &c.; שלא ... השׂוֹחֵחַ (or יָשׂוּחַ) if one bows at every benediction, we teach him that he must not do so; Ber. 34[a]; Gen. R. s. 39 שלא ... השׂוֹחֶה (or לָשׂוּחַ) ... והשׂוֹחֶה יָשׂוּחַ. Ruth R. to II, 5 כל הנשים שׂוֹחֲחוֹת וכ׳ all other women stooped in gleaning, but she (Ruth) sat down; (Yalk. ib. 601 עומדות).

שָׁחַט I (b. h.; cmp. חוּט III) *to draw, stretch.* Part. pass. שָׁחוּט. Y. Yoma IV, 41[d] top (expl. זהב שחוט, I Kings X, 17) שחיה משוך כשעוה it was drawn out like wax; Cant. R. to III, 10; Yoma 45[a] שנטוה כחוט it was spun like a thread; Ḥull. 30[b]. Ib. (to prove that in slaughtering you must draw the knife over the animal's throat and not chop) אין ושחט אלא ומשך וכ׳ *v'shaḥaṭ* (Lev. I, 5) means and 'he shall draw', and so it says *zahab shaḥuṭ* (v. supra) and also *ḥets shaḥuṭ* (Jer. IX, 7; Keri שׂוחט).

שָׁחַט II (b. h.; cmp. חטט) *to cut the throat,* esp. *to slay an animal by cutting the throat according to ritual laws.* Ḥull. I, 1 הכל שׁוֹחֲטִין וכ׳ all persons are fit to do the ritual slaughtering, and their act is legal, except &c.; וכולן ששָׁחֲטוּ וכ׳ and all those (mentioned as unfit), if they cut under the supervision of others &c. Ib. II, 3 חיה שׁוֹחֵט והחזיז וכ׳ if he was cutting (drawing the knife across

the throat, v. preced.) and cut the head off with one movement. Ib. 1 חשוחט ... ושנים וכ׳ if one cuts one organ (windpipe or gullet, v. סִימָן) of a bird, and two &c.; ib. עד שישחוט וכ׳ v. וָרִיד; a. fr.—Part. pass. שָׁחוּט; f. שְׁחוּטָה &c. Nidd. 15a שור ש׳ לפניך the ox lies slaughtered before thee, i. e. the evidence is before you. Ḥull. 95a בָּשָׂר ש׳ meat of an animal ritually cut, opp. בשר נבלה; a. fr.

Nif. נִשְׁחַט *to be cut, killed according to ritual.* Ib. 9a במה נִשְׁחָטָה ... עד. v. חֲזָקָה. Ib. נשחטה הרי הוא וכ׳ if it has been properly slaughtered, it is presumed to be permitted until &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁחִיט *to cause to slaughter.* Ib. V, 4 ... בארבע מַשְׁחִיטִין את הטבח וכ׳ at these four periods we force the butcher to slaughter (provide meat); Erub. 81b.

שָׁחַט ch. same.—[Targ. O. Num. XI, 32 ed. Vien., v. שְׁטַח.]—Ḥull. 28a sq. קִשְׁחִיט ... הרכי נעביד נָשְׁחָטֵיהּ how shall we proceed? shall we cut it and then examine (the gullet)? Maybe it was cut at a perforated spot. Meg. 7b שַׁחֲטֵיהּ לר׳ וכ׳ he cut R. Zera's throat; a. fr.—Part. pass. שְׁחִיט, v. supra. Ḥull. 4a הוה ש׳ שפיר was properly cut.

Ithpe. אִשְׁתְּחִיט *to be cut.* Gitt. 69b.

שָׁחַט, v. סָחַט.

שָׁחָא, שְׂחֵי *to swim*, v. סְחֵי.

שָׁחָה, שחי (b. h.; interch. with שָׁחַח) *to curve; to bend, bow; to lower one's self.* Tosef. Ber. I, 9; Ber. 34a; Gen. R. s. 39, a. e., v. שָׁחַח. Pesik. Shek., p. 11b (ref. to Is. II, 9) יודע אני שֶׁשָּׁחוּ ... וְהָשְׁפַּלְתִּי אני וחמי I know that Israel lowered themselves by bowing to the calf, and I and they were humbled; Yalk. Ex. 386; Yalk. Is. 260; Tanḥ. Ki Thissa 4; Pesik. R. s. 10 אימתי שחו ונשפלו when was it that they bent and were lowered?; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּחֲוָה *to prostrate one's self.* Snh. VII, 6 (60b) הִמְשְׁתַּחֲוֶה he that prostrates himself (before an idol). Ib. 62a זבח ... וה׳ וכ׳ if a person sacrificed, burnt incense, offered libation, and prostrated himself, all in one act. Yoma 69a כיון שראה ... וה׳ לפניו when he (king Alexander) saw Simon the righteous, he alighted from his chariot and threw himself down before him; ... יִשְׁתַּחֲוֶה וכ׳ מלך should a great king like thee prostrate himself before this Jew?; a. fr.

שָׁחֵי I ch. same, *to be bent, cower.* Targ. Ps. XXXV, 14. Targ. Job XXXVIII, 40 (not שה׳); a. e.

שָׁחֵי II *to lie waste*, v. שְׁחֵי.

שְׁחִי, שִׁיחִי m. (שָׁחָה) *bend*, esp. בית הש׳ (or sub. בית) *arm-pit.* Neg. II, 4 כאורגת בעומדין לש׳ ליד הימנית (a woman is placed) in the position of a weaver at an upright loom, for the sake of examining the pit of the right arm; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כמוסק בבית הש׳ in the position of one taking olives down, for examining the arm-pit; Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551. Snh. VII, 7 המדבר מִשְׁחִירוֹ, v. פִּרְחוֹם II; Y. ib. 25c מִשִּׁירְוֹ. Naz. 58b; a. fr.—אמת (בית) הש׳, v. אַמָּה.—*Pl.* שְׁחָיִים, constr. שְׁחָיֵי, שִׁי׳. Pesik. B'shall., p. 87a תחת בית שִׁיחֵיהֶם, v. בַּהוּרִית; Midr. Till. to Ps. XVI שִׁיחֵיהֶן; Yalk. Ps. 667; Cant. R. to II, 7 תחת שיחיהן (some ed. שיחתן, corr. acc.).

שְׁחִיָּא, שִׁי׳ ch. same, 1) *bending, bowing the head.* Bets. 24a ... ומשי לה בחד ש׳ כל (Ar. שחיא) when one running after an animal gets it with one bend (the space being too small to allow an escape). Gitt. 70b (ref. to Mish. ib. VII, 1 ודרכין) ודילמא ש׳ דלאו לאו נקטירה maybe he was seized by spasms, making him bend his head in the way of one indicating dissent; ש׳ דהך חן making him bend in the way of one bowing the head in assent. Ib. ש׳ דסרוגין alternate spasms of the head accidentally corresponding to assent and dissent respectively.—2) *arm-pit.* Targ. Y. Deut. XXII, 5 (ed. Vien. שִׁיחַיָּא, corr. acc.).—Y. Ter. VIII, 45d top תחות ש׳ ... אסור למיתן (not דלא מיתן) it is forbidden to put coins into the mouth ... or a loaf under the arm-pit; Y. Ab. Zar. II, 41a bot. בי ש׳. Y. Snh. VI, 23c הוה תחות שִׁיחְיֵהּ וכ׳ had a loaf under his arm, and it fell down &c.

שְׁחִיטָה f. (b. h.; שָׁחַט II) *cutting the throat, slaughtering according to the Jewish ritual.* Sifra Tsav, ch. VIII, Par. 4 אין לשון ש׳ אלא משיכה by *shaḥaṭ* drawing (of the knife) is meant, v. שָׁחַט I. Ḥull. 9a אסור לאכול ... ש׳ כל שבח משְׁחִיטָתוֹ if a slaughterer does not know the rules of slaughtering, you dare not eat of what he has killed. Ib. ... השבח לאחר הש׳ the slaughterer must examine the organs (v. סִימָן) after cutting. Ib. 20a אין ש׳ לעוף מן התורה the ritual cutting of a bird's throat is not Biblically ordained; ib.b יש ש׳ לעוף וכ׳ it is Biblically ordained; a. v. fr.—Ib. 17b, a. fr. בית הש׳ *the throat* (v. מַפְרֵעָא).—שְׁחִיטַת קדשים (the slaughtering of sacrifices) *the treatise of Z'baḥim.* B. Mets. 109b.—שחיטת חולין (the slaughtering of secular animals) *the treatise of Ḥullin.*—*Pl.* שְׁחִיטוֹת. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 3) ומה תל׳ ש׳ וכ׳ and why has the text the word *shaḥaṭ* twice?; a. e.

שְׁחִיָּא, v. שְׁחָא.

שְׂחִיָּא, v. סְחִיָּא.

שְׁחִיל, v. שְׁחַל.

שְׁחִין, v. שְׁחַן.

שְׁחִין m. (b. h.; שָׁחַן) *inflammation, boil, ulcer, skin-disease.* Gen. R. s. 41 כל׳ מדני ש׳ v. רָאָתָן. Ib. מוכה ש׳ afflicted with boils. Neg. I, 5, sq.; a. fr.

שְׁחִין ch. same; 1) *heat.* Targ. Is. XVIII, 4.—2) *sore, boil*, v. שְׁחִינָא.

שַׂחְיָנָא m. (שְׂחֵי) *swimmer.* Y. Shek. VI, 50a top (Bab. ed. שַׁחְיָנָא), v. סַחְיָא.

שְׁחִיפוּתָא, v. שַׁחֲפָתָא.

שְׁחִיקָה f. (שָׂחַק) *laughing.*—*Pl.* שְׁחִיקוֹת. Midr. Till. to Ps. II ארבע ש׳ הן four times laughing is used in connection with God; Yalk. ib. 620 שחוק (corr. acc.).

שְׁחִיקָה f. (שָׁחַק) *rubbing, pounding; pounded spices.* Y. Sabb. XIV, 14c אם היה מחוסר ש׳ if it (the garlic which

was pounded) needed the pounding (in order to be available). Ib. I, 3c bot. ר׳ חש על concerning pounded spices (sold by gentiles); a. e.

שְׁחִיקוּתָא f. (preced.) *worn condition.* Targ. O. Lev. XIII, 55 (h. text קָרַחַת, q. v.).

שְׁחִיר, v. שָׁחוֹר II.

שְׁחִיתָא f. (שָׁחַת) *perversion, fault.* Targ. Ps. XVII, 3. Targ. Ruth IV, 22 (v. Dan. VI, 5 שְׁחִיתָה).—[Gitt. 69b Ar. some ed., v. שְׁחֵיתָא.]

שְׁחִיתָה f.; *pl.* שְׁחִיתוֹת (b. h.; שָׁחַת) *pits.* Yoma 10a ר׳ כש׳... ששי שמשים he was named Sheshai (Num. XIII, 22), because he made the ground (on which he stepped) like pits; Yalk. Num. 743.—[Yalk. Prov. 961 בשחיתותו, read: בשחוותו, quot. fr. Prov. XXVIII, 10.]

***שָׁחַל** I (cmp. שָׁחַק; Arab. *saḥala* decorticavit) *to rub off, peel.*

Pi. שִׁחֵל (cmp. בָּסַס *Hif.*) *to grow white, be frightened.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחל שהכל מְשַׁחֲלִין לפניו the lion is called *shaḥal*, because all grow white before him; (Yalk. Prov. 959 שחל שָׁחֲלִים לפניו because they tremble before him, prob. corrupt).

שָׁחַל II (v. חָלַל, חָלַל II; cmp. Assyr. סחל *to perforate*, Del. Assyr. Handw., p. 493) *to move in a hollow space, slip.*—*Part. pass.* שָׁחוּל a) *slipped.* Y. Sabb. XV, beg. 15a בחבל ש׳ היא מתני׳ the Mishnah speaks of a rope drawn through a loop (not knotted). Ib. חבל שהוא משוחל בפסיקיא וכ׳ if a looped rope be meant, (of which the Mishnah says,) 'you may tie up the broken rope with a *fascia*, but not with a rope, but R. Judah allows'—this would imply that the Rabbis do not allow it (and why should they not?).—b) v. שָׁחוּל.

Hif. הִשְׁחִיל *to pass through a hollow space* (חָלוֹן) *or groove; to slide.* Bets. 35b (ref. to Mish. V, 1 חד (משילין תני משילין וחד תני מַשְׁחִילִין one reads *mashshilin* (fr. נָשַׁל), and another reads *mashḥilin*, you may let fruit slide down through an aperture in the roof (אֲרוּבָּה) &c.; מאן דתני משחילין he that reads *mashḥilin* is not wrong, for we read (Bekh. VI, 7) &c., v. שָׁחוּל. Y. ib. V, beg. 62d ...הרי משחילין דרך חלון if there is an aperture in the roof, you may let the fruit down by the aperture. Y. Yoma II, 39c מַשְׁחִיל he lets the wood slide (down the altar), and then removes the ashes. Y. Kil. IX, end, 32d חוט שהשחילו במחט (not למחט) a thread which one threaded through the eye of a needle; Y. Sabb. VII, 10c bot. Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 ה׳ עשו עצמו וכ׳ Esau threaded his way through and went into the cave; ib. ה׳ וצנף וכ׳ ed. Bub., v. צָנַף. Yalk. Ruth 606 שאלו השׁ׳ לה קללה אחת וכ׳ (later ed. התחיל, corr. acc.) for, if he (Boaz) had let down a single curse on her (Ruth), how could I (David) have risen?; Pesik. Vayhi, p. 63a שאלו השאיל...מלמטן וכ׳ (corr. acc.) for, if he had let down on her a single curse from above ('below' euphem. for 'above') &c.; Pesik. R. s. 17 התחיל (corr. acc.); Ruth R. to III, 10 (s. 6, beg.) החיש לה (corr. acc.).—Part. pass. מוּשְׁחָל. Lev. R. s. 36 (ref. to Prov. XI, 21) ...שמ׳ מבין וזרע נמלט 'the seed of righteous men' that slips through between two righteous men (like Ahaz between a pious father and a pious son) escapes; (Y. Snh. X, 27d זרע שהוא מושל וכ׳).

Pu. שׁוּחַל *to be looped;* part. מְשׁוּחָל, v. supra.

שְׁחַל, ch. same, 1) *to let slip; to draw out of.* Targ. O. Ex. II, 10 (Y. ed. Vien. שַׁחֲלָהּ *Pa.*; h. text משה). Targ. I Chr. IV, 18.—Ber. 8a כמשחל בניחא וכ׳, v. פִּרְיָתָא II (perh. to be read: כְּמְשַׁחֵל *Pa.*).—2) *to discharge through pores, exude.* Yoma 78a דמישחל שָׁחֵיל it (the unglazed earthen vessel) lets the moisture ooze through.

שַׁחַל m. (b. h.; cmp. Assyr. *šaḥâlu* to cry) *lion.* Snh. 95a; Ab. d'R. N. XXXIX; ib., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) ש׳ שחכל משחלין וכ׳, v. שָׁחַל I.

שַׁחֲלָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 13. Targ. Ps. XVII, 12 (h. text כפיר); a. e.

שְׁחָלָא, v. שִׁיחְלָא.

שְׁחַלְדִּיא, שְׁשׁ׳, v. next w.

שְׁחַלַּיִם, שְׁשׁ׳, m. du. (or שְׁחָלִים *pl.*) (answering to λεπίδιον, cmp. שְׁחוֹלִית) a kind of *cress* or *pepperwort* (Lepidium sativum, v. Löw Pfl., p. 396). Maasr. IV, 5 השחלים. Tosef. Shebi. II, 9; Erub. 28a. Ber. 57b; Ab. Zar. 29a. Gitt. 57a כפר שיחלים...מן שחלים the place was called K'far Shiḥlayim, because their support came from the traffic in cress; Y. Taan. IV, 69a bot. כפר שיחליא דחזון מרביין בניהון כאילין תחלוסייא (not ביניהון) it was named K'far Shiḥlaya, because they reared their children as carefully as cress is cultivated; Lam. R. to II, 2 (Matt. K., reading באילין, they reared their children on cress-dishes). Ab. Zar. 30b חשחלים (Rashi חשחלים) cress-dish (chopped cress mixed with wine or oil). Ib. 67a ...וכך הדי עושין וקורין אותן שרחלים (Ar. קדירת שחלים) and so they used to prepare it at Sepphoris on Fridays, and they called it cress-dish; Y. ib. V, 44d top וקורין אותו שחלייא; a. e.—כפר שחלייא pr. n. pl. *K'far Shiḥlayim* (*Shiḥlaya*), a town in the mountains of Ephraim (King's Mountain); v. supra.

שַׁחֲלִיף, v. שַׁלְהֵף.

שַׁחֲלִית, v. שַׁלְיִית.

שַׁחֲלָנִית f. (שָׁחַל I) [*peeler,*] name of a kind of *locust.* Hull. 65b (Ms. M. השחלנית; Ms. R. 1 השלחין; Ms. R. 2 השוחלטת, read: ניח...; Ms. R. 3 השרחלנית, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Lev. 537 השלחנית.

שְׁחֵלֶת f. (b. h.; שָׁחַל I) *onycha* (corresp. to Biblical צְפֹרֶן). Ker. 6b (classed among the גידולי קרקע!).—[B. Bath. 74b ומה של ש׳ Ms. R., v. שַׁלְיָית.]

שָׁחַם (v. חָמַם) *to be hot, dark-red.*—Part. pass. שָׁחוּם; f. שְׁחוּמָה. Pesik. R. s. 20 [read:] לפיכך...שנופלים בגיהנם שאש של גיהנם ש׳ הוא therefore did God create Maadim (the planet Mars), intimating that they shall be thrown into Gehenna, for the fire of Gehenna is glowing red (v. ed. Fr., p. 96a, note 22).

שְׁחִים, שְׁחַם ch. same, *to be hot, dark, black.* Targ. Job XXX, 30 (h. text שחר).—Part. pass. שָׁחִים (v. שְׁחוּם); *pl.* שְׁחִימַי, שְׁחִירַי Targ. Y. Gen. II, 7. Targ. Job VI, 16 (h. text הקדרים).—B. Kam. 96b ש׳ ועבדינהו חדתי (Ms. M. שחמי) if the coins were black (tarnished), and he (who stole them) made them look new again; חדתי ועבדינהו ש׳ if they were new, and he made them black. Ab. Zar. 33b חני חצבי ש׳ וכ׳ the jugs of gentiles made of dark clay. Ḥull. 55b Ms. M. (Ar. שחמי, ed. שיחומי) dark-glazed basins, opp. חיורי (opin. quoted in Rashi: *bronze* basins).

שְׁחַמָּא, שְׁחִי׳ m. (preced.) 1) (adj.) *dark, black.*—*Pl.* שְׁחַמֵּי, שְׁחִי׳, v. preced.—2) (noun) *blackness, black spot; tarnish.* B. Kam. 49a כל חיכי דסלריק ביה ש׳ לולד whenever he struck her so that the black mark (bruise) could be communicated to the embryo (excluding a blow on her hand or foot); Yalk. Ex. 335. B. Kam. 96b מידע ידיע ש׳ ונמצאת לבנה ... שְׁחַמַּיְרֵהוּ (Ms. H. שְׁחַמְרֵהוּ) (when he makes the coins which he blackened look new again,) their tarnish remains noticeable.

שְׁחַמְתִּית f. (preced. wds.) *reddish, dark-colored wheat.* B. Bath. V, 6 ש׳ ונמצאת לבנה ... ש׳ if he sold wheat as dark-colored, and it is found to be white, as white, and it is found to be dark. Y. Naz. V, 54a, v. אַגְרוּ. Y. Maas. Sh. IV, beg. 54d top שַׁמְתִּית; Y. Ter. II, 41d top שמת׳; Y. Peah II, 17a שַׁמּוּתִית.

שָׁחַן (cmp. שחם) *to be hot, parched. Part. pass.* שָׁחוּן, f. שָׁחוּנָה (sub. ארץ) *parched, scabby soil.* Y. Yoma V, 42c top; Bab. ib. 53b, a. e., v. גָּשַׁם.

Hif. הִשְׁחִין *to heat.* B. Kam. 82a ומַשְׁחִין וכ׳ משביע it (garlic) satisfies, heats (the body) &c.

שְׁחִין, שְׁחַן ch. same (answering to h. חם, חמם) 1) *to be warm.* Targ. Is. XLIV, 15, sq. Targ. Koh. IV, 11. Targ. Job XXXVII, 17 Ms. (ed. מְשַׁחֲנִין, *Pa.*; ed. Wil. מְשַׁחֲנִין, corr. acc.).—2) *to heat, light a fire.* Arakh. 31b אנא קדים שַׁחִין נורא וכ׳ I lighted a fire (moved into my house) before thee.—3) (with על) *to hatch,* v. infra.

Pa. שַׁחֵן 1) *to heat.* Keth. 10b; Gitt. 70a מְשַׁחֲנֵן, v. שָׁבַע. Y. Sabb. I, end, 4b מהו מירחזרתיה ומְשַׁחֲנֵתֵיהּ is it permitted to put it back (into the oven) and keep it warm? Lev. R. s. 25 היא ... וּמְשַׁחֲנָא להון she (the mother hen) gathers them, and puts them under her wings, and keeps them warm.—2) *to hatch, sit over.* Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. מְשַׁחֲנִין, read: מְשַׁחֲרִין). Targ. Is. LIX, 5. Targ. Job XXXIX, 16 שַׁחֲנָא על בניא (Ms. תעירין בנהא; h. text הקשירה).

Ithpa. אִשְׁתַּחַן, *Ithpe.* אִשְׁתְּחַן *to be warmed, get warm.* Ib. XXXI, 20. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

שִׁי׳, שְׁחָנָא m. (preced.) 1) = h. שְׁחִין. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. (O. ed. Berl. a. Y. שְׁחִין). Ib. 11. Targ. O. Deut. XXVIII, 27 (Y. II שְׁחָנָא; Y. I שִׁיחֲנֵי *pl.*). Targ. Prov. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. שִׁיחֲנֵי).—*Pl.* שְׁחָנֵי, שִׁי׳, שִׁיחֵי, v. supra.—2) (v. פְּתִישָׁא) *the scab on the camel's back* from the friction and pressure of the load; trnsf. *heavy load.* Gen. R. s. 19, beg.; Sot. 13b, a. e. לפום גמלא ש׳, v. גַּמָּלָא I.

שָׁחַף (v. חָפַף II) *to rub, scrape, peel.*—*Part. pass.* שָׁחוּף a) *one whose genitals are wasted* (v. מָחוּר). Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, for which Bekh. VII, 5 שנמרחו, v. מָרַח). Sot. 26b. Esth. R. to II, 3.—b) (cmp. חָסִיף) *reduced, lean, losing flesh.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. IV (ref. to שחפת, Lev. XXVI, 16) או עתים שהוא ש׳ וכ׳ or at times one becomes reduced in flesh, but feels comfortable &c.; Yalk. Lev. 673 נשחוף (corr. acc.).—Yalk. Gen. 146 שָׁחוּפֵי פָּרִים, v. סָבַךְ.—*c) f. שְׁחוּפָה *pl.* שְׁחוּפוֹת *of indistinct color, gray* (*wool*), opp. לבנות. Ḥull. XI, 2 (135a; ib. 136b (Ms. R. 2 סחופות; Ms. R. 1, a. Ar. שחופות, v. סָחַם).

Nif. נִשְׁחָף *to become reduced.* Sifra l. c. (ref. to שחפת, v. supra) יש לך אדם ... שהוא נ׳ (not וכי יש) sometimes a person is sick in bed, yet his flesh is preserved: therefore the text says, 'and consumption', which means that he is wasting away; Yalk. Lev. l. c.

שָׁחַף I ch., *Pa.* שַׁחֵף same, *to scrape, dredge, clean.* M. Kat. 4b לשַׁחוּפֵי נהרא (Ms. M. לסַחוּפֵי) to dredge a canal.

שָׁחַף II (preced.) [*to scrape, sweep,*] *to move, crawl.* Targ. Koh. I, 5 (of the sun, cmp. נָסַר; h. text שאף). Targ. Y. Gen. III, 14 שָׁחִיף Ar. (ed. מטריל). Targ. Y. II Lev. XI, 42.—[Nidd. 26a משחיף Ar., v. שַׁלְהַף.]

שַׁחְפָּא, I שַׁחְפָּא צִפֳּר שַׁ׳ m., (= b. h. שַׁחַף; שְׁחָף I) name of an unclean bird, supposed to be *sea-mew.* Targ. Lev. XI, 16; Targ. Deut. XIV, 15.

שַׁחְפָּא II m. (שְׁחָף I) *rubbish.*—*Pl.* שַׁחְפֵּי. Sabb. 110a ש׳ דקניא Ms. O. a. Ar. (ed. only ש׳) refuse of reeds.

שַׁחְפּוּתָא, v. שַׁחְפָּא.

שַׁחֲפַת f. (b. h.; שָׁחַף) *wasting away, consumption.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV, a. e., v. שָׁחַף.

שַׁחְפְּפָא ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 16 (ed. Vien. שַׁחְפּוּפָא; Y. שְׁחִירְפּוּפָא); Targ. O. Deut. XXVIII, 22 (Y. שַׁחְפּוּפָא).

שָׁחַץ (v. חָצַץ II) 1) *to divide, tear.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחץ שהוא שׁוֹחֵץ בפיו the lion is called *shaḥats,* because he tears with his mouth; Yalk. Prov. 959 שהוא מְשַׁחֵץ בשיניו (*Pi.*).—2) *to divide off, separate.*—Part. pass. שָׁחוּץ; *pl.* שְׁחוּצִים, שְׁחוּצִין a) *separate, proud, aristocratic.* Y. Sabb. VI, 8a top ש׳ מיוחר והאריש ... but a man is allowed (to wear those ornaments which a woman is forbidden to wear on the Sabbath), because he is not ostentatious (and will not take them off to show them), v. שַׁחֲצָנִית. Cant. R. to IV, 8 (ref. to ארירות ib.) מה האריי הזה ש׳ ... וגבורים וכ׳ (strike out וגבורים) as the lion is proud (keeping for himself), so were Sihon and Og proud (selfish) ... they did not come to each other's rescue; Yalk. ib. 988 מה האריי הזה שחק (corr. acc.).—b) [*that which is to be kept off,* cmp. רחק,] *obscene.* Yalk. Is. 264 אנשי ... ש׳ הרו the men of Jerusalem were obscene, v. שַׁחַץ I.

Pi. שִׁחֵץ same, v. supra.

Hithpa. הִשְׁתַּחֲצָה *to separate one's self, be exclusive, lofty.* Sifré Num. 131 מלכות זו מחגאה ומשתחצה וכ׳ this proud and overweening government has only four provinces worthy of an empire &c.; Yalk. Num. 771; Yalk. Deut. 809. Ab. d'R. N. l. c. [read:] שחץ שהוא משתחץ the lion is called *shaḥats*, because he is proud.

שָׁחָץ m. (preced.) *aristocratic, proud, vainglorious, pompous.* Pesik. Par., p. 40ª אית לך למימר ... שהיה ש׳ will you say of that righteous man (Simeon the high priest) that he was vainglorious?; Y. Shek. IV, 48ª bot. שְׁחִיץ היה.—*Pl.* שְׁחָצִים. Pesik. l. c. וכולם ש׳ היו and all of them (those high priests that made such a display) were ostentatious people, v. שַׁחֲצִית. Lev. R. s. 20 ש׳ היו they (Nadab and Abihu) were aristocratic (deeming no woman noble enough for them); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 63 שַׁחְצָנִין (ed. Bub. שקרנין, corr. acc.); Yalk. ib. 822 שְׁחָצִין.

שַׁחַץ I m. (v. שָׁחַץ, part. pass.) 1) [*separation,*] *obscenity, abomination, disgrace.* Sabb. 62ᵇ אנשי ... אנשי ש׳ היו the men of Jerusalem were lovers of obscene talk; (Yalk. Is. 264 שחוצים). Pes. 3ᵇ ש׳ פסול (they found in him) obscenity which made him unworthy of the priesthood; (Rashi: *pride*). Tanḥ. Vaëra 9; Ex. R. s. 8 לך ועשה מי שעשה עצמו אלוה ש׳ בעולם go and make him that made himself a god an abomination in the world; ib. ... וכן נעשה ש׳ בעולם and so Sennacherib prided himself, and became an abomination &c. Ib. אני ממלא ... ומראה שַׁחֲצוֹ לבריות I fill the upper and the lower regions with him (his repute), and let people see his disgrace; Tanḥ. l. c. שבחן (corr. acc.). Ib. הקב״ה מראה ש׳ וכ׳ the Lord shows all men the disgrace of the proud; a. e.—*Pl.* שְׁחָצִים. Ib. (ref. to Job XLI, 26 בני שחץ ... ש׳ בעולם) אלו הגיורותנין this means the proud that make themselves gods: the Lord makes them abominations in the world.—2) (b. h.) *pride,* v. supra.

שַׁחַץ II m. (b. h., Job XXVIII, 8 בני ש׳; שַׁחַץ) [*tearer,* or *proud,*] surname of *lion.* Ab. d'R. N. ch. XXXIX; sec. Vers., ch. XLIII (ed. Schechter); Yalk. Prov. 959, v. שָׁחַל.

שַׁחְצָא ch. same. Targ. Ps. XVII, 12 Regia (ed. שחלא).

שַׁחֲצִית f. (v. שָׁחָץ) *ostentatiousness.* Y. Shek. IV, 48ª ש׳ גדולה היתה וכ׳ there was great love of display among the sons of the high priests.

שַׁחֲצָן m., v. שָׁחָץ.

שַׁחֲצָנִית f. (preced.) *loving display, vain.*—*Pl.* שַׁחֲצָנִיּוֹת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ ע״י שהנשים ש׳ והיא מתרתן וכ׳ because women like display, and one might untie them (those ornaments, to show them) to their neighbors, and in forgetfulness walk with them &c.

שָׁחַק, שָׂחַק (b. h.; interch. with צָחַק q. v.) *to be bright; to laugh, jest, play.* Tosef. B. Kam. II, 2 ס׳ בין הבקר וכ׳ ed. Zuck. (Var. צחבין, read: צחק בין) if he (the ox) sported among the herd three times (doing no harm). Deut. R. s. 3, end ראה ... שׂחקה לעבד the king saw her smile at one of his servants. Y. Kidd. III, 63ᵈ מימי לא ש׳ וכ׳ never did a person have his sport with me, except this man. Tanḥ. Naso 5 בְּאוֹתוֹ שבפנים שָׂחַקְתָּ אבל ... לְשׂוֹחֵק thou didst fool him (the watchman) that was inside, but thou canst not fool me. Der. Er. Zuṭṭa ch. V ולא בוכה בין השׂוחקים ולא שׂוֹחֵק וכ׳ nor should one weep among those who laugh, nor laugh among those who weep; a fr.—Trnsf. (of fingers) *to be spread,* opp. עצב. Succ. 7ª טפח שׂוחק (Ms. M. a. Ar. ס׳); Erub. 3ᵇ שׂוֹחֲקוֹת, v. אַמָּה; a. e.

Pi. שִׂחֵק, ס׳ same. Tanḥ. l. c. באישך את מְשַׂחֶקֶת וכ׳ thou canst fool thy husband, but thou canst not fool me. Ib. ואני יושב ומְשַׂחֵק על וכ׳ but I sit laughing at my creatures. Tosef. Keth. IX, 2 מְסַחֵק הוא בָּהּ ed. Zuck. (Var. מְצַי) he may laugh at her (and take the sham sale seriously); (Keth. 79ª רצה מצחק, v. פִּרְסְטִין. Tanḥ. Noah 5 ודרו משחקין ממנו they laughed at him (Noah). Ber. 7ᵇ, a. e. השעה משחקת לו the hour smiles on him, i. e. he is in luck; a. fr.

Hif. הִשְׁחִיק *to cause to laugh, lead to sport.* Gen. R. s. 22 אם בא ... לְהַשְׁחִיקָהּ שמחהו וכ׳ if thy inclination comes to incite thee to merriment, rejoice it with words of the Law; Yalk. Is. 296.

שְׂחוֹק, v. שְׂחוֹק.

שָׁחַק (b. h.) *to rub, grind, pound.* Midr. Till. to Ps. XVIII ולמה ... שחקים שהן שׁוֹחֲקִין אלו באלו why are the clouds named *sh'ḥakim?* Because they rub against one another. Gen. R. s. 13, a. e., v. שָׂחַק II. Bets. II, 8 שוחקין את הפלפלין וכ׳ you may grind pepper on the pepper-mill (on the Holy Day). Y. Ber. VI, 10ª top וכ׳ שָׂחָקָן if he mashed them (the turnips), he must say the benediction &c., opp. אם בעיינן הן if they are in their natural shape; a. fr.—[Yalk. Cant. 988 שחק, v. שָׂחַץ.]—*Part. pass.* שָׂחוּק; f. שְׂחוּקָה; *pl.* שְׂחוּקִין, שְׂחוּקִים; שְׂחוּקוֹת a) *ground, pounded, mashed.* Y. Ber. l. c. ויין לאו ש׳ הוא is wine not a product gained by pounding?; ib. ופת לאו ש׳ היא is not bread a product &c.?; ib. אר״פ ששׂ׳ הן וכ׳ ... שאר all other things, although produced by pounding (like olive-oil &c.) are ritually treated as if in their natural state; a. e.—*b*) (cmp. שָׂחַח) *lean, meagre.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחוקה היא (R. S. to Dem. II, 1 שְׂחִיקָא ch.) the fig of Bozrah is stunted.

Pi. שִׁחֵק 1) same; *part. pass.* מְשׁוּחָק; *pl.* מְשׁוּחָקִים, מְשׁוּחָקִין *rubbed, worn-out, threadbare.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18ª, v. רָשַׁל; ib.ᵇ; a. e.—2) *to curse the memory of a person,* v. next w.

Nif. נִשְׁחַק *to be ground.* Ab. d'R. N. ch. I עצמותיו נִשְׁחֲקוּ his bones were ground, i. e. his memory is cursed, v. next w.

שְׁחַק ch. same. Targ. O. Ex. XXX, 36.—Y. Sabb. VII, 10ª bot. הכן דש׳ תומא he that grinds garlic. Ib.ᵇ bot. B. Bath. 146ª שְׁחַק, v. מַרְגְּנִיתָא; a. fr.—Midr. Sam. ch. I, v. infra.—Part. pass. שְׁחִיק.—ש׳ טמיא, v. מַמְיָא; (in Hebr. dict.) ש׳ עצמות. Gen. R. s. 49, beg.; a. e.—Y. Sabb. VI, 8ª top חוות רגלה שחקה (read: שְׁחִיקָא) his foot was sore from rubbing.—Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחיקא (R. S. to Dem. II, 1), v. שָׂחַק.

Pa. שִׁחֵק *to mention the name of a dead person with the imprecation* שחיק טמיא (his bones be ground), *to curse.* Lev. R. s. 32, end מדכרין ומְשַׁחְקִין there are those whose names are mentioned with a curse, opp. ומניחין, v. נוּחַ h.; Yalk. Ex. 411 (Hebr.) מזכירין ומְשַׁחֲקִים; Tanḥ. Vayaḳhel 4; Ex. R. s. 48 (mixed dict.) מדכרין ומשחקים; Midr. Sam. ch. I ושָׁחְקִין (*Pe.*).

שַׁחַק I m. (preced.), *pl.* שְׁחָקִין, שְׁחָקִים *worn garments, thin clothes.* Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. XV בקרחתו 'in its baldness' (Lev. XIII, 55), that means old clothes (whose nap is worn off). Keth. V, 8 אין נותנין לה ... ולא ש' וכ' we must not give her new garments for summer and worn-out (thin) garments for winter; ib. והש' שלה and the discarded garments remain hers; v. בְּלָאוֹת. Zeb. 18[b]; a. e.

שַׁחַק II m. (b. h.; שָׁחַק) [*dust,*]; *pl.* שְׁחָקִים *clouds, heaven, sh'ḥakim,* name of one of the seven heavens. Ḥag. 12[b] ש' שבו רחיים וכ' it is named *sh'ḥakim,* for in it stands a mill and grinds manna for the righteous. Gen. R. s. 13 למה...ש' שהן שוחקין וכ' why are they (the clouds) called *sh'ḥakim?* Because they grind the water...like a stomach (grinding the food); Tanḥ. Mick. 1; Koh. R. to I, 7. Ib. איכן...בש', v. נָזַל. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. שָׁחַק; a. e.

שְׁחָקָא, שַׁחֲקָא ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 38.—*Pl.* שְׁחָקֵי, שְׁחָקִין, שְׁחָקֵּי. Ib. 7 (ed. Wil. שְׁחֵקֵי). Ib. LXXVII, 18. Targ. Job XXXVI, 28; a. e.

שַׁחֲקָא I f., *pl.* שַׁחֲקָן = h. שַׁחַק I, *old garments.* Targ. Jer. XXXVIII, 11, sq.

שַׁחֲקָא II m., *pl.* שַׁחֲקֵי 1) same. Nidd. 17[a] ש' דכיתנא linen rags. Ib. בחדתי והא בש' הא in the one case it means new linen, in the other, old linen; a. e.—2) *toils.* Targ. Prov. XXXI, 7 (h. text עמל).

שָׁחַר I (b. h.; cmp. חָרַר I) *to break through, dig; to search, seek.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 ששוקדים ושׁוֹחֲרִים וכ' they watch, and search, and investigate &c.

Hif. הִשְׁחִיר *to pass through a cavity* or *a groove.* Bets. 35[b] (ref. to Mish. ib. V, 1 ומאן דתני מַשְׁחִירִין וכ' nor is he wrong who reads *mashḥirin* (in place of משילין, referring for evidence to השחור, v. שָׁחוֹר II).

Pi. שִׁחֵר (cmp. בָּרָה) *to choose, select.* Gen. R. s. 39 שִׁחֲרְתִּיהוּ לוֹ; רֵיהֵם, v. Yalk. Ps. 869.

שָׁחַר ch. same, *to search, inquire.* Targ. Is. VIII, 20.

שָׁחַר II (b. h.; cmp. חָרַר III) *to be charred, black.*—V. שָׁחוֹר I.

Hif. 1) הִשְׁחִיר *to blacken.* Y. Ḥag. II, 77[d] הִשְׁחִירוּ פניהן וכ' they made their faces as black as the bottom of a pot, i. e. they ruined their reputation. Sabb. 152[a] (ref. to Koh. XI, 10) מַשְׁחִירִים...דברים certain things which a man does in his young days make his face look black (sickly) in his old age; a. e.—2) *to become black.* Y. Bets. II, end, 61[d] הִשְׁחִירוּ שיניו וכ' his teeth were black from fasting; Y. Sabb. V, end, 7[c]; Ḥag. 22[b] הוּשְׁחֲרוּ שיניו (Hof.; Ms. M. פניו). Ex. R. s. 1 (play on אשחור, II Chr. I, 24) שְׁחַשְׁחִירוּ פניו בתעניות his face was black from fasting. Y. Shebi. VI, 36[d] bot. מכיון שח' as soon as it (the onion in the ground) gets black. Y. Snh. VIII, beg. 26[a] הִשְׁחִירָה הקדרה, v. בָּשַׁל; a. e.

Hof. הוּשְׁחַר *to become black,* v. supra.

שְׁחַר ch. same.

Af. אַשְׁחַר *to get black.* Succ. 33[b] דאַשְׁחוּר אימת when did they (the berries on the myrtle branch) become black?

Pa. שַׁחֵר *to blacken.* B. Mets. 117[b] דקא"ל קא מְשַׁחֵית לי לכותלאי Ms. M. (differ. in ed., v. שַׁחְרוּרִיתָא) he may say to him, thou wilt make my wall black (by living in my house).—Part. pass. מְשַׁחַר; f. מְשַׁחֲרָא; *pl.* מְשַׁחֲרֵי; מְשַׁחֲרָן. Yoma 28[b] מכי מש' כוחלי when the walls begin to grow dark (are no longer shone upon by the sun), v. כּוֹחֲלָא. Ber. 28[a] חזנהו...דמש' he saw that the walls of his room were sooty. Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת') ריש' גריע ומְשַׁחְרִין אפוי (not ושיחרור) his head shaved, and his face blackened; a. e.

שָׁחַר III, *Hif.* הִשְׁחִיר (denom. of שַׁחַר) *to be early in doing; to get up early.* Lev. R. s. 19, beg. מי שמַשְׁחִיר וכ', v. עָרַב II. Midr. Sam. ch. V והעריב בהן ע"י שה' because he was engaged in their study early and late; a. e.

Pi. שִׁחֵר (b. h.) same, *to do a thing early* or *diligently.* Ex. R. s. 1 (ref. to Prov. XIII, 24) לפי ששִׁחֲרוֹ מוסר וכ' because he corrected him betimes (or earnestly), he loved him. Ib. היה יצחק מְשַׁחֵר מוסר ליעקב וכ' Isaac trained Jacob &c.

שְׁחַר ch. same. Ex. R. s. 47 למדו תורה דְּשָׁחֲרִין ודקרין בלילה (ed. Wil. דְּשַׁחֲרִין, some ed. דְּשִׁיחֲרִין) learn the Law from those who get up early (to study), and who read (teach) by night, opp. אִרְפְּטִין q. v.

Pa. שַׁחֵר same. Targ. Is. XXIX, 20 (h. text שקד).

שָׁחַר IV (cmp. שחרר, v. חרם), *Pa.* שַׁחַר [*to declare a thing or man free, ownerless property,*] *to confiscate, press into public service.* Targ. O. Num. XVI, 15 שָׁחֲרִית ed. Berl. (Mss. שָׁחַר, שַׁחֲרִית, v. Berl. O. II, p. 42; Y. I שְׁחָרִית). Targ. I Sam. XII, 3.—Ber. 56[a] חזית דמְשַׁחֲרֵי לך פרסאי וכ' (Ms. M. דמשחדי, corr. acc.) thou shalt see in thy dream that the Parthians press thee into service &c. Ib. דמשחדי לך רומאי Ms. M. (corr. acc.; ed. אתו רומאי ושבו לך).—*Part. pass. Pe.* שָׁחִיר; f. שְׁחִירְתָּא *sent abroad.* Targ. Hos. VII, 11 דאיתנסכן בנהא ש' כיונה, ed. Lag. (ed. שְׁרִירְתָּא, q. v.) as a dove sent abroad when her young were taken away (h. text פותה, v. Midr. Till. to Ps. LXXXIV).

שַׁחַר m. (b. h.; שָׁחַר I, cmp. בֹּקֶר) *morning dawn, early morning.* Ber. IV, 1 תפלת הש' the morning prayer. Ib. I, 4 בש' מברך וכ' when reading the Sh'm'a in the morning prayer, you recite two benedictions &c. Tam. IV, 1 של ש' (sub. תמיד) the daily offering of the morning; a. v. fr.—עמוד הש', v. עַמּוּד. אילת הש', v. אַיָּלָה.—*Pl.* שְׁחָרִין, v. שַׁחֲרִית.

שַׁחֲרָא, שַׁחֲרָת ch. same. Targ. Y. II Gen. XIX, 15;

XXXII, 27.—Y. Ber. I, 2[d], v. עזר I ch.; Pesik. Vayhi, p. 63[a]; Pesik. R. s. 17 ש' לא עוררתני (*fem.*); Midr. Till. to Ps. LVII, 9 ed. Bub.; Lam. R. to II, 18; a. e.

שְׁחִרוּרָא, שְׁחִרוּר, v. sub שִׁיחְרָא.

שַׁחֲרוּרִין, v. שִׁיחוֹרָא.

שַׁחֲרוּרִית f. (שָׁחַר II) *blackness, ugliness.* Taan. 23[b] תחזור חנה לשַׁחֲרוּרִיתָהּ וכ' may Hannah become ugly again, and she did so.

שַׁחְרוּרִיתָא ch. same. B. Kam. 20[b] משום ש' דאשיירתא because the walls get black (when people live in the house). B. Mets. 117[b] משום דארכא ש' (Ms. H. שָׁחְרָתָא דאשירתא; differ. in Ms. M., v. שָׁחַר II) because there is a claim in the case for the blackening of the walls.

שחרות, Num. R. s. 10[8] מתוך חש' quot. in Levy Talm. Dict., read השַׁבְרוּת.

שַׁחֲרָחֲרוּת f. (v. preced. arts.) *blackness;* trnsf. *sinfulness.* Cant. R. to I, 6 אל תראוני בשַׁחֲרָחֲרוּתִי look not at me in my sinfulness (do not exaggerate my faults).

שַׁחֲרִית f. (שַׁחַר) *morning time.* Ber. I, 2 (9[b]) ...מאימתי בש' (Y. ed. Ms. M. בְּשָׁחֲרִין; v. Rabb. D. S. a. l. note) from what time may we read the Sh'm'a in the morning?; Tosef. ib. I, 2 בשחרין; a. fr.—ש' פת, v. פַּת.—ש' טובלי, טובלי שחרין, v. טָבַל I.

שְׁחַרֵר, שְׁחֵי (חָרַר II) *to set free, emancipate.* Y. Yeb. VIII, 8[a] top ...שיְחַרְרוֹ משׁוּחָרָר חעושה עבדו if a man mortgages his slave and then sells him, he is not sold; if he sets him free, he is free. Gitt. IV, 4 ...ושחררו וכ' עבד if a master mortgages his slave and sets him free ..., we force the mortgagee to make him a freedman, but he (the slave) writes a note on his value; ib. אינו כותב אלא מְשׁוּחָרָר none but him who set him free has to write the note of indebtedness. Ib. 40[b] מי שחררו which of them (the mortgager or the mortgagee) set him free? Ber. 47[b] ש' עבדו וכ' declared his slave free and made him serve to complete the number of ten persons (required for prayers). Ib., a. e. כל המְשַׁחְרֵר עבדו וכ' whoever sets his slave free, violates a positive command; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּחְרָר; f. מְשׁוּחְרֶרֶת, מְשׁוּחְרָרֶת &c. Gitt. IV, 4; Y. Yeb. l. c., v. supra; a. fr.—Ib. VIII, 9[c] top (play on שחרים, I Chr. VIII, 8) זה בועז שהיה מש' מן וכ' that is Boaz who was free from sins; Ruth R. to I, 21 (Par. 4); (Yalk. Chr. 1077 שנשתחרר).

Hithpa. הִשְׁתַּחְרֵר, *Nithpa.* נִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Yalk. l. c. Keth. III, 1 שנִשְׁתַּחְרְרוּ who were set free. Gitt. 43[a] ...ונִשְׁתַּחְרְרָה חציה a woman that is half a slave and half free, who was betrothed to R., and then was set entirely free &c.; a. fr.

שַׁחְרֵר ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 4; 9.

Ithpa. אִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Targ. Y. Ex. XXI, 7.

שְׁחַרְתָּא, v. שַׁחְרוּרִיתָא.

שָׁחַת (b. h.) *to be low, bent.*

Pi. שִׁחֵת (cmp. חָבַל) *to pervert, ruin, do harm.* Ex. R. s. 8 ש' לנפשו he did harm to himself; a. e.—Ab. d. R. N. ch. I, end לשַׁחֲתוֹ ...וירדו ed. Schechter (ed. לשרתו, corr. acc.) and the ministering angels came down to destroy him (Adam). Kidd. 24[b] (ref. to Ex. XXI, 26) עד שיתכוין לשַׁחֲתָהּ when he intended to destroy it. Naz. 4[b] לשַׁחֵת, v. שִׁעֵר; a. e.

Hif. הִשְׁחִית 1) same. Ex. R. l. c. ח' לנפשו, v. supra. Tanh. Tol'd. 6 להַשְׁחִיתוֹ ...לילך to go to Nabal to ruin him; a. fr.—Esp. בַּל הַשְׁחֵת (v. בַּל) *the law forbidding to ruin anything wantonly* (derived from Deut. XX, 19). Sabb. 129[a] והא קעבר מר משום בל ת' in doing so, do you not disregard the law which forbids wilful destruction? בל ת' דגופאי עדיף לי not to do injury to myself is a higher duty to me; ib. 140[b]; a. fr.—2) *to commit a nuisance.* Y. Succ. V, 55[c] (play on משׁתחויהם, Ez. VIII, 16) [read:] שהיו מַשְׁחִיתִים לחמה ומַשְׁחִיתִים להיכל they prostrated themselves in worship of the sun, and committed nuisance towards the Temple (v. Bab. ib. 53[b]; Yoma 77[a]).

שָׁחֵת ch. same; *part. pass.* שָׁחִית *mutilated.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 (h. text נָתוּק).

שַׁחַת I f. (b. h.; שׁוּחַ) *pit, grave.* Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) זה שהשפיל לישראל לבאר ש' וכ' as *zeh* (Neh. IX, 18) brought Israel down to the lowest pit, so did *zeh* (Ex. XXX, 13) lift it up &c.; a. e.

שַׁחַת II f. (preced.) *low growth, corn in its earliest stage* used instead of grass. Peah II, 1 הקוצר לש' he who cuts young corn to be used as fodder; Tosef. ib. I, 8. Men. X, 8 (71[a]) קוצר לש' ומאכיל לבהמה (Bab. ed. מאכל, corr. acc.) one may cut barley as *shaḥath* and give it to the cattle (before the ʿOmer has been offered); Tosef. ib. X, 32 קוצר לש' עד שלא וכ' as to cutting barley for fodder: before it has approached maturity by one third, one may begin &c. Men. 71[b] כל לש' לא וכ' whatever is for fodder is not considered as harvesting. Sabb. XXIV, 2. Kidd. 62[b]; a. e.

שְׁחָא, שְׁחָתָא 1) same. Targ. Am. VII, 1 (h. text גֶּזִּי).—2) *trouble in the lower extremities, piles* (or *worms*). Gitt. 69[b] לשח' Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. לשחי, לשחת; Talm. ed. לרוּשְׁחָתָא).

שְׁחָתָא f. 1) = h. שַׁחַת I, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 Ms. (ed. שוחה).—2) *arm-pit,* v. שְׁחָאתָא.

שְׁטִ, v. שׁוּט.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָה, שְׁטָא, v. sub שִׁיט.

שָׁטָה, v. שׁטי.

שָׁטָה, v. שׁטי.

שָׁטוּחַ, v. שָׁטַח.

שָׁטוּף m. (שָׁטַף) 1) *washed,* v. שָׁטַף.—2) *carried away* by passion, *dissolute.* Sabb. 152[a], v. זִרְמָה I; a. e.—*Pl.* שָׁטוּפִין. Num. R. s. 20[22] יש צנועין ויש ש' בזמה some springs raise chaste men, and some, dissolute men. Koh. R. to I, 13 עסוקין ש' בגזל passionately addicted to robbery; a. e.

שְׁטוֹף m. (שָׁטַף) *rapidity;* (adv.) *rapidly.* Targ. Jer. XII, 5.

שִׁטּוּפָא, v. שִׁטְפָא.

שְׁטוּת f. (שָׁטָה) *madness; folly.* Num. R. s. 9[6] (ref. to Num. V, 12) תשטה תשטה כחיב בשין ... עד שיכנס בה רוח ש' (not בה חש...) it is written with Shin so that you may read *thishṭeh*, to intimate that a woman will not go astray, unless the spirit of insanity has entered into her; Sot. 3[a] אין אדם עובר עבירה ... רוח ש' no man sins unless &c. Midr. Till. to Ps. IX, v. מוֹרָא II. Y. Naz. IX, 57[d] ... אדרין עומד בשְׁטוּתוֹ Bar P. still insists upon his foolish opinion. Bekh. 5[b] (play on שטים, Num. XXV, 1) שנתעסקו בדברי ש' they were engaged in foolish things; Snh. 106[a]. Midr. Till. to Ps. XXXIV (ref. to Koh. III, 11) כל מה ... אבל הש' וכ' whatever thou hast made, thou hast made well, but insanity, which thou hast created, of what avail is it before thee?; a. fr.

שְׁטוּתָא ch. 1) same. Targ. Koh. II, 3. Ib. 13. Targ. Y. Num. XXV, 1 (v. preced.); a. fr.—Sabb. 121[b]; v. שַׁטְיָא. Lev. R. s. 16, end חדר שטרא לאורח שְׁטוּתֵיהּ the fool will go back to his foolish way (with ref. to Prov. XXVI, 11). Keth. 17[a], v. שׁוֹטְיתָא; a. fr.—2) (v. שׁוּט II) *contempt.* Targ. Prov. XII, 8.—V. שַׁטְיוּתָא.

שָׁטַח (b. h.) *to spread, stretch.* Sabb. XXII, 4 שׁוֹטְחָן בחמה he may spread them (to dry) in the sun. Bets. 11[a] שוטחן ברוח וכ' he may spread them in the air on pins; a. fr.—Part. pass. שָׁטוּחַ; f. שְׁטוּחָה &c. Ruth R. to IV, 12 (ref. to Gen. XXI, 25) שהיה יצחק ש' כאן וכ' Isaac was stretched out (prostrated in prayer) on one side, and Rebekah on the other; Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110; Yalk. Ruth 608. Tosef. Toh. IX, 10 כלים שְׁטוּחִין וכ' garments which are spread (hung up) ... higher than ten handbreadths; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּטֵּחַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּטַּח *to prostrate one's self.* Ḥag. 22[b] הלך ... ונ' על קברי וכ' R. J. went and prostrated himself on the graves of &c. Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 [read:] ויחן ... ומְשַׁתְּחִין וניפלין על פניהם (ed. Bub. משתחוין) and they alighted from their horses and threw themselves down and fell upon their faces &c.; Yalk. Sam. 133. Midr. Till. to Ps. II, 1 משתטח ... וכיון שמגיע וכ' but when the wave reaches the shore of the sea, it prostrates itself before the sand; (Yalk. Is. 350 כורע); a. fr.

שְׁטִיחַ, שַׁטִּיחַ ch. same. Targ. Num. XI, 32 (O. ed. Berl. שַׁטּוּחַ *Pa.*; ed. Vien. O. שחט, corr. acc.). Targ. Is. XXXVIII, 21 Regia (ed. ישורטין; ed. Lag. וישרטין, Var. וישרטון; h. text מרח). Targ. Jer. VIII, 2; a. e.—Bets. 11[b] מה לי למְשַׁטְּחִינְהוּ וכ' what difference is there between spreading the hides (on the Holy Day) and salting them? Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. מסבסלה; a. e.—Ruth R. to I, 17 ובתר ... אנן שְׁטִיחִין (שטחון) קליה וכ' after the festival we shall spread the report of it (the precious stone), and whatever price it may fetch &c.

Af. אַשְׁטַח same. Targ. Job XII, 23.

Pa. שַׁטַּח same, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּטַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּטַח *to prostrate one's self.* Targ. Y. I Gen. XVII, 17 Ar. (ed. נפל). Targ. Deut. IX, 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—B. Mets. 85[b] אִשְׁתַּטַּחְתֵּי אמערתיה I prostrated myself over his (Elijah's) burial cave.

שְׁטָה, שְׁטֵי, v. סְטָה.

שְׁטָא, שְׁטֵי, v. סְטֵי.

שָׁטָה, שְׁטִי (cmp. סְטָה) [*to go astray,*] *to be demented, foolish.* V. שׁוֹטֶה.

Nif. נִשְׁטָה, *Hithpa.* הִשְׁתַּטָּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּטָּה 1) *to become demented.* Tosef. B. Kam. IV, 4 שנישטו בעליו ed. Zuck. (Var. שנִשְׁתַּטְּזוּ) whose owner became insane; B. Kam. 39[b]. Yeb. XIV, 1 נִשְׁתַּטְּיָת וכ' if the wife becomes insane, he cannot divorce her; נ' וכ' if he becomes insane, he can never divorce her; a. fr.—2) *to be mad; to rage, be impassioned.* Num. R. s. 20[23] היה נִשְׁטֶה אחריה וכ' he was mad with passion for her, as we read (Hos. IV, 11) &c.; Tanḥ. Balak 18 הרי משטחה וכ' (read: הרי מְשֻׁתֶּטֶה; ed. Bub. 25 נשטה). Ib. והוא נ' וכ' and he in his rage for her slaughtered it to Baal Peor; Num. R. l. c. Tosef. Nidd. V, 17 עד מתי אתם נִשְׁטִין וכ' how long will you rage? cry to him that created the sea. Tanḥ. Vayera 22 וחזקן הוא ה' וכ' and that old man (Abraham) has run mad, and he is going to slay thee. Yalk. Sam. 131 ... ומְשַׁתֶּטֶה והיתה צועקת מבחוץ and she screamed and raged within, and David screamed and raged without; Midr. Till. to Ps. XXXIV ... והיו צועקות שתיהן ומְשַׁטְּטוֹת בחוץ and both of them (mother and daughter) screamed and raged &c. Yalk. Ps. 846 [read:] מכאן שמשאדם רואה בנים כאילו הוא משחטה from this we learn that, when a man lives to have children, he acts like a fool (in playing with them).

Hif. הִשְׁטָה 1) same, v. supra.—2) (with ב) *to fool, jest.* Yeb. 106[a]; B. Kam. 116[a] אמר ליה משטה אני בך he may say, I was only jesting with thee. B. Bath. 175[a] אין אדם משטה בשעת מיתה nobody jests in his dying hour (therefore a dying man's admission of indebtedness does not require the usual formalities to be binding).

שְׁטָא, שְׁטֵי ch. same.—Part. שָׁטֵי, q. v.—[Targ. I Sam. XVII, 42 שָׁטְיָה, v. שׁוּט II ch.]

Ithpa. אִשְׁתַּטֵּי *to become* or *be demented, to rage; to be engaged in ecstatic exercises.* Targ. I Sam. XVIII, 10 (h. text ויתנבא). Targ. I Kings XVIII, 29. Targ. Deut. XXVIII, 34. Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Ez. XX, 29. Targ. I Sam. I, 14 (h. text תשתכרין); a. e.—Meg. 12[b] והחוא גברא א' בחמריה and this man (thou, Ahasver) is demented from the small quantity of wine he drank. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִישְׁתַּטְּזוּן they became demented (with ref. to אויל, Jer. IV, 22).

שַׁטְיָא, שְׁטֵי m. (preced.) *insane, madman, fool.* Targ. I Sam. XXI, 15. Ib. XVII, 43. Targ. Prov. XX, 3 כל שָׁאטֵי Ms. (ed. Lag. כל דשאטי; oth. ed. דשטי). Targ. Ps. XIV, 1 (h. text נבל); a. fr.—Sabb. 121[b] אברין ש' מחני וכ' foolish Abin teaches his son folly. Yeb. 31[a]; Keth. 20[a] בר ש' one subject to attacks of insanity. Lev. R. s. 16, end, v. שְׁטוּתָא. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16 שוגג ומשגה, a. reading מְשֻׁגֶּה) ש' ושטיותא (ed. Bub. ושטירתא, corr. acc., or ושטותא) the madman and the madness;

Yalk. Job 906 ש' ושטות (read: ושטותא). Midr. Till. to Ps. IX, 21, v. מוֹרָא II; a. fr.—*Pl.* שַׁטָּרִין, שַׁטָּרֵי, שַׁטָּרֵי. Targ. Ps. CVII, 17. Ib. XLIX, 11 (ed. Wil. שַׁטָּרָא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 5; a. fr.—Y. Maasr. II, 49[d] וכל עמא ש' are all other people fools?—*Fem.* שַׁטַּרְתָּא. Targ. Prov. XIV, 1 (some ed. שַׁטַּרְתָּא).—Lam. R. introd. (R. Simeon) שׁוֹטַרְתָּא (some ed. שטותא, read: שָׁטֵי), v. מוֹרָא II.

שַׁטְיוּתָא f. (preced.) 1) *madness, folly.* Targ. Prov. XIII, 16 (ed. Wil. שקר, corr. acc.). Ib. XIV, 8; 18. Ib. XXVI, 9 (some ed. שיטותא, corr. acc.; h. text משל!); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VII, v. preced.; a. e.—2) (v. שׁוּט II ch.) *contempt.* Targ. Prov. XVIII, 3.—V. שִׁטְתָּא.

שָׂטִיחַ m. (שָׂטַח) *spread, rug, mat.* Kel. XXIV, 12 העשוי לש' a hide used as a rug (to sit on). Ib. XXVIII, 5 Ned. 40[b] sq. (ref. to כלי גולה, Ez. XII, 3) זו נר וקערה וש' that means a light, a dish, and a mat; Lam. R. to I, 2 חמת וש' a leather bag, a mat, and a dish. Ḥull. IX, 3 (123[a]) המפשיט ... לש' (not לשטיחה) he who flays a hide ... to be used for a spread; Tosef. ib. VIII, 18 לְשָׁטוֹחַ; Ḥull. 123[b] לשטוח; a. e.—*Pl.* שְׁטִיחִין. Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 ש' בהמה לבהמה spreads (covers) for beasts. Nidd. 55[a]; Ḥull. 122[a]. Num. R. s. 2; Lev. R. s. 23 ש' סְגִירָה, v. סָגַר; a. e.

שִׁטְיָחָא ch. same.—*Pl.* שִׁטְיָחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 some ed., v. מַשְׁטָחָא.

שטיחה, v. שָׁטִיחַ.

שִׁטִּים, שִׁטִּין (b. h.) pr. n. *Shittim*, a ravine opposite Jericho. Snh. 106[a] (ref. to Num. XXV, 1) ש' שמה the name of the place was Sh., v. שָׁטוּת. Gen. R. s. 18 (ref. to Mal. II, 13 שנית לש' the second time (you did this) since the events at Shittim (Num. l. c.). Tanḥ. T'rum. 9 חטאו בש' ולקו בש' ונתרפאו בשִׁטִּים they sinned at Sh. (Num. l. c.), they were smitten at Sh. (ib. 9), and were healed through *shittim* (acacias, of the Tabernacle); a. e.

שִׁטִּים *pl.* of שִׁטָּה, v. שִׁיטָּה.

שְׁטִיף, v. שָׁטַף.

שְׁטִיפָה f. (שָׁטַף) *rinsing* with cold water for the purification of certain vessels (Lev. VI, 21). Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII; Zeb. XI, 7; Tosef. ib. X, 13, sq., v. מְרִיקָה; a. fr.

שָׂטַם (b. h; cmp. טמם) *to lie in wait for; to bear a grudge against, persecute.* Gen. R. s. 67, v. סָנֵא. Y. Ab. Zar. I, 39[c] (expl. וישטמהו, Gen. XXVII, 41) שנאה טמונה hidden hatred. Pesik. R. s. 13 ... וַיִּשְׂטְמֻהוּ ... יוסף וחרו ששיטָמוּ his brothers sinned against Joseph, 'and they persecuted him' (Gen. XLIX, 23), and his brothers thought that he would persecute them as they did him; אבל עשו כשׂטָמוּ but when Esau persecuted Jacob &c.; a. e.

Nif. נִשְׂטַם *to be hated, persecuted.* Num. R. s. 14[5] זה נ' וזה נ' this one (Jacob) was hated (Gen. XXVII, 41), and that one (Joseph) was hated (ib. XLIX, 23).

שְׂטַם ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 41 Levita.

שָׂטָן, v. סָטָן.

Hif. הִשְׂטִין 1) *to accuse*, v. סָטָן.—2) *to lead astray*; Part. מַשְׂטִין *seducer.* Tanḥ. Vayera 22.

שִׂטָּן, v. סָטָן.

שָׂטָן m. (b. h.; preced.) *hostile being, hinderer, disturber; accuser, Satan.* Sifré Deut. 218 (ref. to Deut. XXI, 10 sq., a. 18 sq.) אבירו של זה ... והכניס ש' לתוך ביתו וכ' this man's father loved a fair captive, and brought the disturber into his house, and his son became rebellious. Y. Sabb. V, 5[b] top, v. קִטְרֵג. Ber. 19[a], a. e. אל ירפתח אדם פיו לש' man must not open his mouth for Satan, i. e. invite misfortune by ominous words. Sabb. 89[a] בשעה שירד ... בא ש' וכ' when Moses had gone down from the presence of the Lord, Satan came, and said &c. Ib. בא ש' ועירבב וכ' Satan came (to the Israelites), and brought confusion into the world. R. Hash. 16[b], v. עֵרְבֵּב. Yalk. Dan. 1063 ביום ... נולד שׂטָנוֹ דדריוש on the day that Nebuchadnezzar entered the Temple ... his adversary Darius was born. Tanḥ. Vayishl. 8 מפני שרשע מדדווג לו because Satan joins him (the wicked on his road); Yalk. Ps. 843 מפני שמלאכי ש' מלוין אותו because Satan's messengers escort him; a. fr.—בכור ש', v. בְּכוֹר.—*Pl.* שָׂטָנִים. Deut. R. s. 11, v. סַמָּאֵל. Cant. R. to I, 1 שלשה ש' נזדווגו לו three hindrances befell him (Solomon, I Kings XI, 14; 23; 25); a. e.

שׂ', שִׂטְנָא, שִׂטָּן, שָׂטָן ch. same. Targ. I Kings V, 18; a. fr., v. סָטָן II.—Kidd. 30[a]; Succ. 38[a] Ms. M. 2 (ed. ס'), v. גִּיר III. Kidd. 81[a] אידמי ליה ש' כאיתתא Satan (temptation) appeared to him as a woman. Ib. הוה רגיל גירא ... גירא בעיניה דש' used to say every day, I challenge Satan, v. גִּיר III. Sabb. 32[a] בחרי אומי וכ' ש' Satan has no power over two persons of different nationalities (on the same boat &c.); a. e.—V. סָטָן II.—*Pl.* שִׂטְנֵי, שׂוֹטְנֵי, שׂוֹטָנֵי, v. סָטָן II.

שָׁטַף (b. h.; cmp. טָפַח, טוּף II) 1) *to wash, rinse.* Zeb. XI, 6 (94[b]) ושׁוֹטְפוֹ, v. בָּרַךְ; Tosef. ib. X, 13 ושׁוֹטָפָן. Tosef. Ḥull. X, 4 השׁוֹטֵף רחילו חייב וכ' if one washes his lambs (in place of clipping), he is bound to give the priest's share of the wool (that they shed); Ḥull. 137[a]; a. fr.—Part. pass. שָׁטוּף. Sabb. 99[a] (ref. to Ex. XXXV, 26) ש' בעזרם וטווי בעזרם Ms. M. (ed. מן העזים) the hair was washed on the goats and spun on the goats; ib. 74[b]; Yalk. Ex. 370.—2) *to flood, carry off, drown.* B. Mets. VIII, 5 ש' נהר זיתיו וכ' if a stream carried off one's olive-trees and deposited them in a neighbor's field. B. Kam. X, 4 (115[b]) ש' נהר חמורו וכ' (Bab. ed. נחל) if a stream (ravine) carried off his own and his neighbor's ass ..., and he let go his own and saved his neighbor's. Ib. 5 (117[b]) שָׁטְפָה נהר if the river washed it (the unlawfully taken field) away. Yoma 78[a] נחל שׁוֹטֵף a swiftly running brook. Y. Shek. I, 46[a] ירד שָׁטָף ... ושָׁטְפוֹ a rain shower came down and washed it (the mark on the grave) off. Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששטָפָן (not בששטן), v. גּוּשׁ. Ex. R. s. 24 נחמלא ובקש לשׁוֹטְפָן ... the genius of the sea became wroth against them, and wanted to drown them. Num. R. s. 19[9] ויצאו מים רבים ושָׁטְפוּ כל וכ' many waters came forth, and flooded all those who murmured; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 20 (corr. acc.); a. fr.—V. שָׁטוּף.

Hif. הִשְׁטִיף same. Taan. 6ª ומְשָׁטְתָן את הזרעים (Ms. M. שׁשׁוֹטֵף, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the heavy rain) washes the seeds away; Yalk. Joel 535 ומְשַׁשְׁתָן (*Pi.*).—*Part. pass.* מוּשְׁטָפִים *pl.* מוּשְׁטָפִים *carried off, floating.* Ex. R. l. c. לפי שראו מ' על פני המים ... because they saw the bodies ... floating on the water.

Nif. נִשְׁטַף, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּף 1) *to be washed, showered upon; to take a shower bath.* Sabb. 40ª ויוצא ומִשְׁתַּטֵּף וכ׳ and goes out (of the steam-room), and takes a shower bath in the outer room. Ib.ᵇ ובלבד שלא יִשְׁתַּטֵּף וכ׳ but he must not have a cold shower bath and then warm himself &c. Tosef. ib. III (IV), 4; a. fr.—2) *to be swept away, drowned.* Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנִּשְׁטְפוּ במים why were the men of the flood drowned in water?; Yalk. ib. 942 שנִּשְׁטְפוּ; Sifré l. c. מה ... לְהִשְׁתַּטֵּף באש וכ׳ why were the men of Sodom ... swept away by fire and sulphur?; Yalk. l. c. לְהִשְׁטֵף; a. e.—Trnsf. *to be carried away by passion.* Num. R. s. 9 17; Sifré Num. 12 הרבה קידמוך ונִשְׁטְפוּ many women before thee have been carried away (into infidelity).

שִׁטִּיף, שִׁטְתָּא ch. same, 1) *to wash, rinse.* Targ. I Kings XXII, 38. Targ. II Sam. XI, 8; a. e.—Tam. 27ᵇ שְׁטוֹף ושתי שטוף ואחית rinse (the cup) and drink, rinse, and set it down; a. e.—2) *to overflow, flood, wash away.* Targ. Ps. LXXVIII, 20 ישטפון מיא Ms. (omitted in ed.). Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Ps. CXXIV, 4; a. e.—Naz. 32ᵇ שַׁטְפוּהוּ רבנן וכ׳ the Rabbis carried R. El. away, and made him stand on their principle, i. e. made him give up his opinion and adopt theirs. Succ. 53ª לִמְשָׁטְפָא וכ׳, v. קְפִי; a. e.

Pa. שַׁטֵּף *to wash.* Y. Ber. VIII, 12ª bot. ולא מְשַׁטֵּף ידיו וכ׳ and did not wash his hands up to the joints.

שֶׁטֶף m. (b. h.; preced. 1) *flood, shower.* Y. Shek. I, 46ª, v. שַׁטָּף. Gen. R. s. 73 ש׳ של גשמים a flood caused by rains (brought the rams from Laban's fold to Jacob's); Yalk. ib. 130; a. e.—Trnsf. *passion, anger.* Lev. R. s. 24, beg. בזמן שהוא נותן ... שיש ש׳ ברינו when he orders execution (punishment), none praise him, for they know that there is passion in his judgment; Yalk. Ps. 843; Y. Ber. IX, 14ᵇ.—2) *washing, rinsing;* כלי ש׳ a vessel which requires only rinsing in order to be restored to Levitical cleanness. Hull. 25ª; Zeb. 3ᵇ; a. e.—3) *wool that is gained by washing.* Sifré Deut. 166 (ref. to Deut. XVIII, 4) ראשית גז ולא ראשית חש׳ the first of the wool that is cut, but not the first of the wool that comes out by washing.—4) ש׳ של עזים *goat-skin made hairless by washing.* Cant. R. to IV, 11; Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 ... מהש׳ וכ׳ אין לך there is no smell more offensive than that of washed goat-skins.—5) *hair that is fallen out, bald pate.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) שרשפי מאלל (not שרשפי) my hair is going.

שִׁי׳, שִׁטָּפָא ch. same, 1) *flood, shower.* Targ. Job XXXVIII, 25.—2) *rapidity,* (cmp. שגר) *rapid review in recalling a tradition.* Sabb. 130ᵇ דילמא אגב שִׁיטָּפָךְ רחיט וכ׳ perhaps in the rapidity of reviewing, the tradition came back to thy mind?; אין אגב ש׳ רהיטא וכ׳ (Ms. M. שִׁיטָּפָאי, v. Rabb. D. S. a. l. note) yes, my tradition was recalled by the (my) rapid review; Nidd. 53ᵇ אגב שטפך אתירא לי; אגב שטפאי אתירא לך.—3) *rush of people.* Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ כד תחמון ש׳ עבר וכ׳ when you see the crowd pass by, bring them (the keys) by way of the row (the lines of men forming a partition for Sabbath purposes).—4) [*sweeping away,* cmp. נסח, נסע,] *discarding from the mind, forgetfulness.* Gen. R. s. 81, v. עָקַר; Yalk. ib. 135 שְׁטוּפָא; Tanḥ. Vayishl. 8 שמטי.—5) (v. preced. 5) *hair.* Lev. R. s. 15 (ref. to Job XXXVIII, 25) ... אית אחרין שר׳ there are places where they call the hair *shitfa;* Yalk. ib. 554 שִׁיטְפָּה.

שְׁטַר* = סְטַר *to slap.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. ש׳ וחלי תְּחוֹבֵב ביה he slaps (the fig-tree) &c., v. תְּחוֹבֵב. [Comment. refer to שְׁטַר: he smears clay over it.]

שְׁטַר *to draw lines, arrange;* [Assyr. šaṭâru *to write*]; v. שׁוֹטֵר.

שְׁטַר ch. (preced.) *to draw, spread, strike* (butter, salve &c.). Targ. Is. XXXVIII, 21 וישטרון ed. Vien. (ed. Lag. וישטרהו; ed. Wil. וישורטון), v. שְׁטַח.—Gitt. 69ᵇ ונִשְׁטְרִינְהוּ בכמכא and let him strike *kamakh* (v. כְּמַךְ) over it; (Rashi: let him soak it in k.). Ib. ונשטרינהו ברובשא and strike honey over it. Pes. 44ª אי מְשַׁטַּר קָשַׁטַּר וכ׳ if he spreads it (on bread) and eats it (Rashi: if he dips bread into it); Naz. 36ᵇ. B. Mets. 85ᵇ אֶשְׁטַר לך משטר I will smear thee a salve (over thy eyes).

שִׁטַּר m. (v. שׁוֹטֵר) *executive office, execution.* Yalk. Deut. 907 אלמלא שִׁטְרוֹ של יואב וכ׳ but for the executive office of Joab, David could not have executed justice; Yalk. Sam. 147 שוטרו (read: שִׁיטְרוֹ); Tanḥ. Shof'ṭim 2 סיטנו; ed. Bub. 3 שיטנו (corr. acc.).

שְׁטַר, שִׁטַּר m. (v. שָׁטַר) *writ, document.* Kidd. I, 1 a woman may be acquired as wife בכסף בש׳ וכ׳ by handing her money (or money's worth), by a writ (handing her a paper on which is written, 'thou art betrothed unto me') &c. Ib. 2 a slave is acquired בש׳ by a document (bill of sale). Ib. 3ᵇ; a. fr.—Esp. ש׳ חוב (or sub. חוב) *note of indebtedness, bond.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. חוכם ש׳ אחד, v. נָשָׂא; Y. Snh. X, beg. 27ᶜ; Y. Kidd. I, end, 61ᵈ חזקם אחד (corr. acc.); Yalk. Num. 744 ש׳ חוב אחד. B. Mets. I, 8 מצא ש׳ בין שְׁטָרוֹתָיו וכ׳ if a person finds (another man's) bond among his papers, and does not know its nature (by whom it was deposited &c.); a. fr.—*Pl.* שְׁטָרוֹת, constr. שִׁטְרֵי. Gitt. I, 5, v. עֵרְכִי. B. Mets. l. c. תכריך של ש׳ a roll of bonds; ש׳ מיאונין, ש׳ חלוצה אגודה של ש׳ a bundle of bonds. Ib. v. respective determinants. Ib. 6; a. v. fr.

שִׁטְרָא (שְׁטָרָא) ch. same. Targ. Jer. XXXII, 10. Ib. 12. Targ. Y. Lev. XIX, 20 שְׁטַר (constr.); a. e.—Gitt. 57ᵇ שְׁטַר פרטא, v. פִּרְטָא. B. Mets. 17ᵇ כמאן דנקיט ש׳ בידיה as valid as if he held a bond in his hand; a. fr.—Pes. 78ª רר׳ יוסי ש׳ מזכי ... הוא is R. Jose a bond in favor of both parties?, i. e. does he not adopt two opinions contradictory to each other in principle?.—*Pl.* שְׁטָרֵי, שְׁטָרַאי. Keth. 85ª; B. Bath. 151ª, v. מְלוֹגָא.

שִׁיט, שִׁטָּא m. (preced.) *line*, esp. (cmp. Ps. XIX, 5 קַוָּם) *the course of stars, orbit.* Targ. Job XXXVIII, 33 שִׁטָּרֵיהּ דגלגליה ed. Lag. (oth. ed. שִׁטָּרֵי, *pl.*, constr.; h. text משמרו). *Pl.* שִׁטָּרִין. Ib. 32 ש׳ מזלא (h. text מזרות). Ib. IX, 9. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.

שִׁטְּתָא, v. שִׁיטָּא, a. שִׁיטְּתָא.

שַׁי m. (b. h) *offering, gift, tribute.* Yalk. Is. 288 (ref. to עד כי יבא שילה Gen. XLIX, 10) קרי ביה עד כי יובל שי לו read it, until tribute is brought to him. *Pirké d'R. El. ch. XXXII (play on לְאַשְׁלוּהּ) [read:] שנרצה כשי למזבח ראה שי הוא לפניו he was as acceptable as an offering on the altar; a worthy gift was he before Him; Yalk. Kings 200 (corr. acc.); [perh. to be read: שֵׂי, v. next w.).

שֵׂי m. = h. שֶׂה, *lamb.* Targ. Y. Lev. XXII, 27 שְׁנַיְהּ his (Abraham's) lamb (Isaac). [שֵׂיוֹ his lamb, v. שֶׂה).—V. שֵׂיתָא.

שְׂיאוּר m. (v. שְׂאוֹר) *leavening;* (sub. עיסת) *dough beginning to ferment.* Pes. III, 5 ש׳ ישרף dough beginning to ferment (on Passover) must be burnt, contrad. to סְיָהוּקָן. Ib. אזחו ש׳ בקרני וכ׳ dough is called *siur*, when the cracks on the surface spread like the horns of locusts; (anoth. opin.) כל שהכסיפו וכ׳, v. כָּסַם. Men. 53ª (ref. to Lev. VI, 10) אלא ש׳ ואימא...אלא may I not interpret, 'it shall not be baked leavened', but it may be baked as *siur?* Ib. ש׳ דמאן *siur* as defined by whom (by R. Meir or R. Judah)?; a. e.—Y. Pes. V, 32ᵇ bot. שחטו על סיעור if a person slaughtered the Passover lamb while having in his house dough just beginning to ferment.—V. סְיָאוּר.

שַׂיָּאטָא, v. שַׂיָּטָא.

שַׂיָּאפָא, v. שַׂיָּפָא.

שִׂיב *seven*, v. שַׁב I.

שִׂיבָּא m. (v. שָׁבַב) 1) *chip.* Hor. 3ᵇ, v. כְּשׁוֹרָא. B. Bath. 36ᵇ מימר אמד כל ש׳ ושׁ׳ דכרבא וכ׳ (Ms. M. שִׂיבֵּי, *pl.*, v. Rashb. a. l.) (the owner of a field which he allows another man to plough) may think, let every chip of the plough go into it (the soil), i. e. he does not care to protest as long as his neighbor derives no benefit from his field; [anoth. opin., v. infra].—Ab. Zar. 69ᵇ, v. שִׂירָא.—*Pl.* שִׂיבֵּי. B. Bath. l. c., v. supra. Sabb. 67ª Ar. (ed. צ׳), v. כְּשׁוֹרָא.—2) *incision, groove.* B. Bath. l. c. כל ש׳ ושׁ׳ וכ׳ let every incision that the plough makes go into it (the soil).—*Pl.* as ab. Pes. 74ª איידי דאית ליה ש׳ because palm wood has grooves &c.

שִׂיבָא, Koh. R. to V, 8, v. סִיבָא I.

שִׂיבְאוּ, v. next w.

שִׂיבְאִי m. (שָׁבָה) a species of *spider.* Tosef. Par IX (VIII), 6, quot. in R. S. to Par. IX, 2 (ed. שיבאו, Var. שואבו, corr. acc., or שׂוֹבְאִי).

שֵׁב, שִׁיב׳, שִׁיבָּא (cmp. סבב) *neighbor.* Targ. Ex. XII, 4 (Y. ed. Vien. שׁ׳, corr. acc.).—*Pl.* שִׁיבְּבִין, שִׁיבְּבֵי. Targ. Y. Deut. XXIV, 17 (not שיבבין). Targ. II Kings IV, 3 (ed. Wil. שֵׁבֵי, some ed. שכניכי); a. e.—B. Bath. 29ª ש׳ מידע ידעי וכ׳ Ms. M. (ed. ידיע, corr. acc.) neighbors surely know (if people use a house) by day and by night. Snh. 96ᵇ עמון ומואב ש׳ ברשי וכ׳ Ammon and Moab were bad neighbors of Jerusalem. Sabb. 109ᵇ בי ש׳...ולישלקיה let him boil it in beer at the house of one of the neighbors; Ms. M. בשיכרא דש׳ in beer belonging to neighbors; [oth. opin. in Rashi: בי ש׳ *at the gleam of sunset*, v. שָׁבִיבָא; Var. in Ar. בי שכיבי *in the cemetery*].—*Fem.* שִׁיבְּתָא, שֵׁבְּתָא. Targ. Ex. III, 22 (ed. Berl. שִׁיבְּתָא; Ms. שַׁבֵּיבְתָא, corr. acc.).—Snh. 97ª אתאי שִׁיבְּתָהּ וכ׳ a neighbor of hers came and knocked at the door.—*Pl.* שִׁיבְּתָא. Targ. Ruth IV, 17 שיבבתאן ed. Lag. (ed. Vien. שִׁיבְּתָן!).

שֵׁב׳, שִׁיבּוּתָא f. (preced.) *neighborhood.* Targ. Y. I Deut. XV, 11.—Sabb. 119ª בשִׁבְּתֵיהּ...חוה there was a gentile in his neighborhood. Sot. 22ª ... ההיא אלמנה בשִׁיבְּתֵהּ a widow in whose neighborhood was a synagogue; בשִׁיבּוּתָךְ...לא is there no synagogue in thy own neighborhood? Taan. 23ᵇ בשִׁיבּוּתָן ... הנחו (it happened on account) of those lawless people that lived in their neighborhood. Ber. 10ª, v. בַּרְיוֹנָא; a. fr.

שִׁיבְּבִין, v. שִׁבְּבִין.

שִׁיבָה f. (b. h.; שוּב) *going back, return; use of the root* שׁוּב. Sifra M'tsora, Neg., ch. IV, Par. 7 (ref. to Lev. XIV, 39, a. 43) מה ש׳ האמורה להלן וכ׳ as the coming back mentioned there refers to the lapse of a week, so it does here. Ib. זו היא ש׳, v. בִּיאָה II; Men. 4ª. Macc. 13ª מהתם גמר ש׳ ש׳ we learn the meaning of שוב (Num. XXXV, 28) from שוב there (Lev. XXV, 41), i. e. he is restored to his ancestral estate; a. e.

שִׂיבָה *f.* (b. h.; v. סָב) *gray hair, old age, venerability of old age.* Pirké d'R. El. ch. LII לא נזרקה ... מיום שברא ש׳ וכ׳ since heaven and earth were created, the white of old age was not sprinkled upon men, until Abraham came &c. Gen. R. s. 59 (ref. to Ps. LXXI, 18) לא היא זקנה ולא היא ש׳ אלא...תן לי ש׳ are not *ziknah* and *sebah* the same? But (David prayed), if thou givest me old age, give me its venerable appearance with it. Ab. V, 21 בן שבעים לש׳ when seventy years old, man enters hoary age, contrad. to זקנה; a. fr.

שִׁיבְּדוֹרְתָּא, שִׁיבְדוֹרָא, v. שִׁבְחוֹר.

שִׁיבּוּ, v. סִיבּוּ.

שֵׁב׳, שִׁיבּוּחָא m. (שָׁבַח) *song, praise; pleasure.* Targ. Ps. XVII, 1 (ed. Wil. שַׁב׳).—*Pl.* שִׁיבּוּחִין, שֵׁב׳. Targ. Prov. VIII, 31 שִׁבּוּחֵי ed. Lag. (ed. Wil. שִׁבּוּחֵי, corr. acc.; h. text שַׁעֲשֻׁעַי). Ib. 30 וכד ש׳ חויית Bxt. (ed. Wil. וכדש׳; ed. Lag. וכד חדי הוה, read: וכד חדי הוה, v. Pesh.).

שֵׁב׳, שִׁיבּוּטָא m. (שבט) *shibbuṭa*, name of a fish, prob. *mullet* (Cephalus, v. P. Sm. 4029). B. Kam. 55ª; Snh. 59ᵇ; [Tosaf. to Ab. Zar. 39ª identifies our w. with עיזא דימא, v. עִיזָא].—Sabb. 119ª רבא מלח ש׳ Raba salted a *shibbuṭa* himself (for the Sabbath); Kidd. 41ª. Ḥull. 109ᵇ חזיר מותא

ש' the swine is forbidden, and as a compensation for it the brain of the *sh.* serves; Lev. R. s. 22 דג ששמו ש'. Y. Taan. IV, 69[b] חוץ מן הדג הנקרא ש' ... וכשחזרו and when the Israelites returned (from the Babylonian captivity), all the animals exiled with them returned except the fish named *shibbuṭa.* Pes. 112[b] ביומי דניסן דג ש' of the fishes the *sh.* is bad for leprosy during the month of Nisan.

שִׁיבּוֹלָא, v. שׁוֹבַל, a. next w.

שִׁבֹּלֶת, שִׁבּוֹ', שִׁיבּוֹלֶת f. (b.h.; שבל, Shaf. of יבל; cmp. רִבּוֹל) 1) *ear of corn, spike.* Peah V, 2 ש' שבקציר וכ' a single ear (that remained uncut when the cutting took place, but) the top of which reached up to the standing corn: if (by its position) it might have been cut with the standing corn &c. Midr. Till. to Ps. II והש' בראש הקנה וכ' and the ear is on top of the stalk, and its stalk boasts and says, for my sake has the field been sown; a. fr.—Midr. Sam. ch. XX שהיתה שִׁבּוֹלְתָם גבוהה וכ' (not שמלתם) their spikes were as high as those of barley (v. עֲנָבָה).—ש' שׁוּעָל *(fox-tail,) oats.* Kil. I, 1 השעורים וש' ש' וכ' barley and oats...are not considered heterogeneous; (Maim.: *desert (wild) barley*). Pes. II, 5 בחטים...בש' ש' with unleavened bread made of wheat, barley, spelt, rye, or oats. Ib. 35[a] ש' ושיפון וכ' oats and rye are species of barley; ib. Ms. O. (ed. שבולי, corr. acc.) ש' שבולי תעלא *shibboleth shuʿal* are (in Chald.) *shibbole taʿăla;* Men. 70[b]; a. e.—ש' נֵרְדְּ (spica nardi) *spikenard,* a species of *Valerian,* an ingredient of frankincense in the Temple. Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d].—ש' זָקָן *the pointed ends of the chin, the lower jawbones and the chin proper.* Macc. 20[b].—*Pl.* שִׁבָּלִים, שִׁבָּלִין, שִׁבֵּךְ. Sabb. 113[b] שתי ש' לקטה וכ' two ears that fell down she (Ruth) picked up, three, she did not; Yalk. Ruth 601. Tosef. Peah II, 21 חשו' (ed. Zuck. חשו', corr. acc.); a. fr.—2) (cmp. יִבְלָא I) ש' הַנָּחָר *the current of the river, rapid stream.* Makhsh. I, 6 חנותן...בש' הנ' וכ' if a person puts his products on a rapid, that it may float them down. Gen. R. s. 56 [read:] לאחר ששמר את גנו מש' הנ' והקיף גן בנו עמו like one that guarded his garden from the ravages of the current, and surrounded his son's garden at the same time.

שִׁבּוֹלְתָּא, ch. same, *ear.* Sot. 5[a]; a. e., v. סָאסָא; v. שׁוּבְלָא.

שֵׁבֶר, שִׁיבּוּקָא m. (שָׁבַק) 1) *remission.* Targ. Job II, 1 (ed. Wil. שִׁבּוּק). Targ. Y. Num. XIX, 9.—2) *pl.* שְׁבִיבּוּקִין, שֵׁבֶר, שִׁיבּוּקִין *release.* Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) ספר תירוכין ואגרת שב' (Y. ed. שיב') letter of divorce and deed of release. Ib. 85[b] ולורכיה...דש' דמשמע תריכין ושבוקין and (in writing the letter of divorce) one must prolong the Vav of *tirukhin* and of *shibbuḳin,* lest it may be read *t'rikhin, sh'biḳin.*

שֵׁבֶר, שִׁיבּוּר m. (שָׁבַר) *breaking, dashing to pieces.* Y. B. Kam. II, 3[a] top ש' על ש' for the breaking (destroying the tops of plants). Y. Ab. Zar. IV, 44[a] (ref. to Deut. VII, 5) ש' או גדודיו וכ' either dashing, or hewing down, or pulling down is ordained for each of them (the altar, pillars &c.). Ex. R. s. 46, beg. הלוחות ש' על over his breaking the tablets. Y. Yoma I, 38[b] top; a. e.

שֵׁבֶר, שִׁיבּוּשׁ m. (שָׁבַשׁ, v. שְׁבַשְׁתָּא) *confusion, blunder.* R. Hash. 30[b] כדי שירהא...שלא בש' so that there be time enough to offer...and to sing the appropriate psalm without confusion. Ib. כיון דלא אמור כלל אין לך ש' וכ' since they recited no song at all (on account of the late hour), there could be no greater confusion than this.

שִׁיבּוּת, v. סִיבּוּת.

שִׁיבְחָה, v. שְׁבַחַת.

שִׁיבְטָא, שִׁיבְטָה, v. שַׁבָּט II.

שִׁיבְיָא, שִׁיבְיָה, v. שַׁבְיָא, שַׁבְיָה.

שִׁיבְיָן, *captives,* v. שַׁבְיָי.

שִׁיב', שִׁיבְלָא, v. שׁוּבַל.

שִׁבְ', שִׁיבְלִי (or שְׁ') f. a species of *quails,* v. שַׁרְכְּלִי.

שִׁיבּוֹלֶת, v. שִׁבּוֹלֶת.

שִׁיבְסַר, v. שַׁב I.

שִׁיבְעָא, v. סִבְעָא.

שִׁיבְעָה, v. שִׁבְעָה.

שִׁיבְשָׁא, שִׁיבְרָא, שִׁיבְקָא, v. sub שֶׁבֶר.

שִׁיבְתָּא m. = h. שֶׁבֶת I, *dill.* Ber. 39[a] מיא דש' (Ms. O. דשבירתא) an infusion of dill.

שִׁיבְּתָא pr. n. *Shibb'tha,* name of an evil spirit that endangers the health of those that eat food touched with unwashed hands. Yoma 77[b] (Ms. M. 2 סִיבְּתָא); Ḥull. 107[b] (v., however, Tosaf. a. l.). Taan. 20[b] מילתא דש' הוה גמיר he had a tradition about Sh.

שִׁיבְתַּי, v. שַׁבְּתַאי.

שִׁיג, Y. Snh. X, 28[a] bot. משיגין; Y. Shek. VII, 50[c] bot. משיגא, read: מש', v. שְׁוָג.—[Yalk. Gen. 146; Midr. Till. to Ps. VII משיגין, v. שְׁגָה.]

שִׁיגְדָּא, v. שַׁגְדָּא.

שֵׁגֶב, שִׁיגּוּשָׁא, שִׁיגּוּשׁ, m. (שָׁגַשׁ) *confusion, perplexity, excitement.* Targ. O. Deut. VII, 23. Targ. Zech. XIV, 13. Targ. Ps. XIX, 4. Targ. I Sam. V, 9; a. e.—*Pl.* שְׁגֵּי, שִׁיגּוּשָׁיָא. Targ. Am. III, 9 (ed. Wil. שְׁגֵי).

שֵׁגֶב, שִׁיגּוּשָׁיָא m. same. Targ. O. Deut. XXVIII, 20 (ed. Vien. שִׁגּוּשָׁיָא, v. preced.). Targ. I Sam. IV, 14 (ed. Wil. שָׁיָא...). Ib. XIV, 20 (ed. Lag. שיגושי, corr. acc.; ed. Wil. שִׁגּוּשָׁיָא).

שִׁירוּשְׁתָּא, שִׁיגּוּשְׁתָּא f. same. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Esth. I, 10 (not שַׁפִּירְשְׁתָּא).—*Pl.* שִׁירוּשְׁתָּא, שִׁיגּ׳. Targ. II Chr. XV, 5.

שִׁירָא, שִׁיד, v. שַׁד, שַׁדָּא.—[מגדל שיד, v. שׁוּר.]

שִׁירָא I, שִׁדָּא m. (cmp. יָד, a. שָׁדָא) *side, corner, shaft* (corresp. to h. יָרֵךְ). Targ. Ex. XL, 22 (Y. ed. Vien. שִׁירָא). Targ. Ps. CXXVIII, 3 (ed. Wil. שָׁדָא; h. text ירכתי). Targ. Jon. I, 5. Targ. O. Ex. XXV, 31; XXXVII, 17 שִׁירַהּ ed. Berl. (ed. Vien. שִׁירהּ); a. e.

שִׁירָא II m. (v. next w.) *chest, box.* Keth. 65ª, v. קַלְפָּא.

שִׁירָה, שִׁדָּה f. (b. h. (?); prob. fr. שָׁדַד = שָׂדָה *to join*) *strong box, chest.* Kel. XV, 1. Ib. XVIII, 1. Mikv. VI, 5. Y. Taan. II, 65ᵇ (ref. to Jon. III, 8) מה שהיה בכף... בש׳ וכ׳ what robbery they had in their hands, they restored; what they had in the safe, chest, or closet they did not restore; a. e.—*Pl.* שִׁירוֹת, שִׁדִּים. Ib. IV, 69ª bot. שבנים ש׳ של וכ׳ eighty metal chests were in Shihin; but R. G. said, a *shiddah* did not exist in our days; Gitt. 68ª שלש מאות מיני שדים... ושדה עצמה איני יודע מה היא (not ושירה) there were three hundred kinds of *shiddim* (chests) in Shihin, but what a *shiddah* really is, I do not know; [comment. erroneously read שִׁדָּה, שִׁדִּים].—V. next art.

שִׁירָה *f. demoness,* v. שׁוּר.

שִׁירָה ch. same.—*Pl.* שִׁירָתִין, שִׁידָתֵי. Gitt. 68ª (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8). Gitt. 68ª (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) הכי תרגימו שידה ושידתין they translate it thus, demoness and demonesses, i. e. all sorts of female demons; Yalk. Koh. 968 שדה ושדתין. Gitt. l. c. אייתי ש׳ וש׳ וב׳ let the demons come, and press them against one another, perchance they know; אייתי שידה ושידתי וכ׳ he summoned the demons &c.

שִׁידָה, Sot. 48ᵇ פרנדא ש׳ Ar., v. שִׁירָה I.

שִׁידּוּךְ m., *pl.* שִׁידּוּכִים (שָׁדַךְ) *settlement, negotiations preliminary to betrothal.* Y. Kidd. III, 64ᵇ bot. המקדש בלא ש׳ וכ׳ he that betroths a woman without preliminary arrangements, is punished with lashes, but the betrothal is valid; a. e.

שִׁידּוּכָא, *pl.* שִׁידּוּכֵי שִׁדּ׳ ch. same. Kidd. 12ᵇ רב מנגיד... על דמקדש בלא ש׳ Rab ordered lashing ... for one that betroths a woman without preliminaries; a. e.

שִׁידּוּכְיָא, v. שִׁדּוּכָא.

שִׁידְפוֹנָא, שִׁידְפוֹן, שִׁידָנָא, v. sub. שַׁד׳.

שִׁידָתָא f. = h. שִׁידָה, *chest, box.*—*Pl.* שִׁידָתָא. Gitt. 68ª (expl. Koh. II, 8, v. שִׁידָה) במערבא אמרי ש׳ in Palestine they say, *shiddah v'shiddoth* means chests (of all kinds); (Rashi: שִׁידָתָא sing. *a coach* for women and nobles).—[Y. Sabb. I, 4ª עבדא... שירתא, read as Y. Bets. III, 62ª top: שיירתא עברה...].

שִׁידְרֵי m. (שָׁדַח) *delay.* Ex. R. s. 15 ²¹ (ref. to Ex. XXXII, 1) אין לשון ש׳ ... *boshesh* means delay; a. e.

שִׁידּוּפָא, Tosef. Succ. I, 10 ed. Zuckerm., v. חַשְׁפָּא.

שִׁידְרֵי, שִׁדְרֵי m. pl. (שָׁדַר) *standing still, gazing.* Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13ᵇ; Yalk. Esth. 1054; v. פְּרִידְרֵי.

שִׁידְרִיא, v. שַׁדְרָא.

שִׁידְרָיָא, שִׁידְרָא, v. שַׁדְרָא II.

שִׁידְרִין, שִׁידְרִידִין, v. שִׁיבְּבִרִין.

שִׁיחְטָא m. (שׁוּט) *swimming.* Yoma 77ᵇ (expl. מר שחו Ez. XLVII, 5) ש׳ שכן קורין לשַׁרְטָא וכ׳ (Ms. M. שירטא, corr. acc.) 'water for swimming', for thus they call the swimmer *sayyaḥa*, v. סַחְיָא; Yalk. Ez. 381 שירטא (corr. acc.).—[Y. Shek. VI, 50ª top לשישטא, v. שַׂחְטָא.]

שִׁיחוֹל, שִׁיחְלָא m. = h. שְׁאוֹל, *nether world, grave.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 22 (ed. Vien. שִׁירוֹל, שִׁיחוֹל). Targ. Y. Num. XVI, 30 (ed. Vien. שִׁירוֹל). Targ. Ps. IX, 18 (ed. Lag. שירול); a. fr.—M. Kat. 28ᵇ שירול (Ms. M. שקול, corr. acc.), v. אַסְטְלָא.

שִׁיחְסְקִי, v. שִׁרְסְקִי.

שִׁיחְפָּנָר, שִׁיחְפְּצַר, שִׁיחְפְּנַר, שִׁיחְפְּגַד, v. שִׁוְּפָנָר.

שִׁיחוּר, שִׁיוּר m. (שְׁאֵר) *remnant, survival; residuary; leaving unmentioned, omission.* Y. Ter. V, 43ᶜ bot. אין כן ש׳ there would be no surplus (for taking Ḥallah); [prob. to be read: שִׁישְׁעוּר]. Ker. II, 5 כל העריות... ומה ש׳ all forbidden connections are specialized in the Law, and what is left?; Bab. ed. (11ª) וש׳ אין לנו וכ׳ and nothing is left over (for deriving from the text by implication) except &c. (ib. Gemara משוירר לנו). B. Bath. 150ª עשו מטלטלין ש׳ אצל עבד as regards a slave, the scholars have declared movable chattel to be a legal residuary, i. e. if a man bequeathed to his slave all his property except one portion of chattel, he is not free (because a slave may be classed with movable chattel); ולא ... ש׳ אצל כתובה but in the case of a wife's jointure movables are not a legal residuary, i. e. if one bequeaths to his sons all he owns, and to his wife one small object, and she accepts that gift, she has not forfeited her jointure. Ib.ᵇ ובכולהו מטלטלי הוי ש׳ וכ׳ and in all these cases, movables are a residuary (causing forfeiture), except &c.; a. e.—*Pl.* שִׁיוּרִים, שִׁיוּרִין, שִׁירֵי׳. Num. R. s. 19 ²¹ אותם ש׳ שיצאו וכ׳ (ed. Wil. שיררות) those survivors that had come out of Egypt, and over whom death had been decreed. [Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ שיזרי וכ׳ prob. to be read: שִׁיוּרֵי the remnants of dry twigs (that had been used as fuel).]—V. שְׁאָר.

שִׁיוּרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XLV, 7. Targ. Ps. XVII, 14 שִׁיוּרְיהוֹן (ed. Lag. שִׁיוּרְהוֹן *pl.*); a. e., v. שְׁאָרָא I.—B. Kam. 15ª לאו ש׳ הוא this is not left over, i. e. you cannot consider this case an omission so as to allow logical deduction from it, because it does not belong there; Succ. 54ᵇ; a. fr.

שִׁיזָב, שִׁיזֵב, שִׁזַּ׳ (Shaf. of עזב, v. Del. Proleg., p. 140) 1) *to release, save.* Targ. Ex. II, 19. Targ. Deut.

כעקרב מוטל לארץ ולש׳ like a scorpion that lies on the ground and in ditches. B.Kam.50a חופר בירות ש׳ וכ׳ digger of wells, ditches, and caves; Tosef. ib. VI, 5 חופר ש׳, v. נְחוּנְיָא; a. e.

שִׁיחָא, שְׂחָא ch. same, *pit, cavity*. Targ. Ps. XXXV, 7, a. e., v. שְׂחָיָא.—*Pl.* שִׁיחַיָּין, שִׁיחָיָא, שְׂחַיָּיה. Targ. Zech. XIV, 10 שִׁיחָי מלכא (ר׳ חבלי חבלך), v. infra.—Pesik. Ronni, p. 143a; Yalk. Is. 334 (expl. עד (ר׳ חבלי חבלך ש׳, v. דיפו׳; Cant. R. to VII, 5.

שִׁיחָה, שִׂיחָה f. (v. preced.) *low talk, whisper* (cmp. Is. XXIX, 4). Sabb. 152a (ref. to Koh. XII, 4) שאפי׳ קול שרים ושרות דומות עליו כשׂיחה Ms. M. (ed. שרים ושירות כשׂיחו, corr. acc.) even the loud songs of singers and song-stresses sound to him like a whisper; Yalk. Koh. 989.

שִׂיחָה, v. סִיחָה.

שִׂיחוֹמִי, v. שְׂחָם.

שִׂיחוֹן, v. שִׂיחִין.

שִׁיחוֹר m. (שָׁחַר II) *coal*. Gitt. 19a; Sabb. 104b, v. שָׁחוֹר I. Ex. R. s. 42 ... מרגלית וש׳ וכ׳ אדם if a man has placed before him a jewel and a piece of coal, will he let alone the jewel and take up the coal? Y.Ter.VIII, 45d top (in Chald. dict.), v. קְטָא I; Y.Ab.Zar.II, 41a bot. שידר׳ (corr. acc.).

שִׁיחוֹרָא ch. same.—*Pl.* שִׁיחוֹרִין. Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. שִׂיחוּ; Ar. שַׂחֲרוֹרִין). Ib. LIV, 16 (ed. Wil. שְׂחוֹרִין).

שִׁיחוֹרִין* m.pl. a species of *pea, (vetch?)*. Y. M. Kat. I, 80d bot., v. הוֹכְנָה.

שִׁיחְיָא, שִׁיחְיָה, שִׁיחְיָי, v. שְׂחִי, שְׂחָיָא.

שִׁיחֵי שִׁ׳, כְּפַר שִׁ׳, v. שִׁיחִין.

שִׁיחְיָיא, v. שִׂחְיָא.

שִׁיחִין, v. שָׂחוֹן.

שִׁיחִין pr. n. pl. *Shiḥin*, near Sepphoris. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9; Y. ib. XVI, end, 15d; Y. Yoma VIII, 45b שחין (corr. acc.). Y.Taan.IV, 69a bot.; Lam. R. to II, 2. Nidd. 61a; Tosef. ib. VIII, 6; a. e.—כְּפַר שִׁ׳ *K'far Shiḥin* (prob. near Shiḥin). Tosef.B.Mets.VI, 3. Sabb. 120b; a. e.—Yeb. 122b כפר שיחיא.—Gen. R. s. 12 נחמיה ארש כפר שיחון (some ed. סיחון) prob. to be read: שיחין, or חיפר שיחין?, v. נְחוּנְיָא.

שִׁיחְלָא f. (שָׁחַל) 1) *slip, fœtus; the eggs of one fecundation*. B.Kam. 55a חא מעוא חדא בעתא בש׳ והא...בש׳ the one (the wild goose) becomes pregnant with only one egg at one fecundation, and the other with several. Hull. 57b sq. הני ... ש׳ קמא אסירן Ms. M. (Ms. H. a. R. 2 ... דש׳ אסירן; ed. אסירא) as to the eggs of a bird that became *ṭ'refah*, the first set (the eggs conceived before the accident) is forbidden. Ib. 58a דש׳ קמא משהינן וכ׳ the eggs of the first set are kept, and if the bird becomes pregnant again, they are permitted.—2) *the skin of dates*. Hag. 15b ... ר״מ ושדא ש׳ וכ׳ R. Meir (in studying under Elisha b. Abuya)

XXXII, 39; a.fr.—Snh. 96a דשיזבית וכ׳ הירינו... (not דשיזבין) this is the great God that saved Noah &c.; Yalk. Is. 276. Gen. R. s. 33 כמימר שֵׁיזְבֵנִי as if saying, save me. Lev. R. s. 34 יְשֵׁיזִיב, v. חֲלַץ; a. fr.—2) *to be delivered*. Targ. Jer. VII, 10; a. e.

Ithpe. אִשְׁתֵּיזִיב *to be saved, spared*. Targ. Gen. XXXII, 31. Targ. Is. XX, 6; a. fr—Y. Ned. IV, 38d וא׳ כולה and all (the neighborhood) was saved (spared from conflagration); Y. Yoma VIII, 45b. Lev. R. s. 16 תִּשְׁתֵּיזִיב מן צנתא mayest thou be saved from cold. Koh. R. to XI, 1 ולא א׳ גבאי מידי and nothing has been left me (from the shipwreck). Ib. ואומתך מְשְׁתֵּיזְבָן and thy people shall be released; a. fr.

שֵׁזְבָא, שֵׁזְבָה, שֵׁזְבָי m. (preced.) 1) *escape, safety, refuge*. Targ. O. Num. XXXV, 12 (h. text מקלט). Targ. Joel II, 3 (h. text פליטה). Targ. Gen. XLV, 7; a. fr.—2) *one that escaped, remnant*. Targ. Ob. 18 (h. text שריד).

שֵׁזְבוּ, שֵׁזְבוּתָא, שֵׁזְבוּ f. same, *safety, refuge*. Targ. Ps. CXLII, 5 (ed. Wil. שְׁזִיבוּ). Ib. XXXII, 7. Targ. II Chr. XIV, 12; a. fr.

שֵׁיזְבִי pr. n. m. *Shez'bi*, an Amora. Yoma 81a; a. fr.

שֵׁיזְבְתָא f. = שֵׁיזְבוּ. Targ. Joel III, 5. Targ. Ob. 17 ed. Lag., v. מְשֵׁיזְבְתָא.—Keth. 111a, v. קָבַן II.

שֵׁיזוּבָא, שִׁיזוּבָא, שִׁזּוּ m. (שָׁזַב) *washing, rinsing*. Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. שְׁזוּ); CVIII, 10.

שֵׁיזֵיב, v. שֵׁיזֵב.

שִׁיזְפִין, שִׁזְפִין m. pl. (שָׁזַף) *Ziziphus Vulgaris, jujubes*. Kil. I, 4. Y. ib. I, 27a bot. Yoma 81a.

שִׁיזְרָה, v. שִׁזְרָה.

שֵׁיזְרְתָא, v. שֵׁזְרְתָא.

שִׁיחַ *to think, talk*, v. סִיחַ.

שִׂיחַ m. (b. h. שֵׂחַ; preced.) *thought, talk*. Ḥag. 5b (ref. to Am. IV, 13) מה שִׂיחוֹ תקנה יש לו ... עבד שרבו is there a remedy (subterfuge) for a slave whose master can tell him what he thinks?; Yalk. Am. 542.—V. סִיחָה.

שִׂיחַ m. (b. h.) *plant, tree*.—*Pl.* שִׂיחִין. B. Bath. 78b (play on סיחון, Num. XXI, 28) מקריית צדיקים שנקראו ש׳ from the city of the righteous who are named trees (as Ps. XCII, 13; v. Snh. 93a); Yalk. Num. 765.

שָׂחָה m. (שָׂחָה = שׂוּחָה) *swimmer*.—*Pl.* שַׂחָיָן. Tosef. Ter. VII, 14 חבית של ש׳ ed. Zuck. (Var. שַׂחְיָנִין; שׂוּעִין, corr. acc.) the swimmers' bottle, v. חָבִית; Y. ib. VIII, 45d bot. חבית ש׳ (insert של).

שִׂיחַ, שָׂחַ, (שִׂיחַ), v. שׂוּחַ ch.

שִׂיחַ m. (שׂוּחַ) *ditch*. B. Kam. V, 5, v. בּוֹר II. Erub. II, 5; a. fr.—*Pl.* שִׂיחִין, שְׂרָחִין. B. Bath. III, 1. Tanḥ. Haăz. 1

ate the fig, and threw the peel away; (oth. opin. the *kernel;* Ms. M. 2 שילחה, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. תּוּחְלָא.

שִׁיחְלַיִם, שִׁיחְלַיִים, שִׁיחְלַיָּא, v. sub שִׁחְ׳.

שיחרור, Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת׳ ושׁ׳ אפיו, v. שְׁחַר II.

שִׁחְ׳, שִׁיחְרוּר m. (שִׁחְרֵר) *setting free, emancipation, liberty.* Kidd. 15[b] לש׳ for restoration to liberty, opp. לשעבוד to be the redeemer's slave. Gitt. I, 6 שטר ש׳ writ of emancipation; a. e.—*Pl.* שִׁחְרוּרִין׳, שִׁחְרוּרִין *writ of emancipation.* Ib. שִׁחְרוּרֵי עבדים; ib. 4. Ib. 9[a], sq. שִׁח׳; a. fr.

שִׁחְ׳, שִׁיחְרוּרָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIX, 20.

שִׁיחָתָא, v. שִׁחָתָא.

שַׁיָּט, שַׁיָּיט m. (שׁוּט) *swimmer.* Kel. II, 3, v. חָבִית; Bets. 36[b]; Tosef. Ter. VII, 14, v. שַׁיָּיח.

שַׁיָּר׳, שַׁיְּרָא ch. same. Targ. Is. XXV, 11.—Yoma 77[b], v. שִׁיזְבָא; Y. Shek. VI, 50[a] top (ed. Krot. שירוט, corr. acc.; Bab. ed. שור׳; Ms. M. שיטא), v. סַחְיָרָא.

שִׁטָּא, שִׁטָּה I m. = h. שִׁטָּה, *acacia.* Targ. Y. Ex. XXV, 10; 13.—B. Bath. 80[b], v. שִׁטָּה.—*Pl.* שִׁטִּין, שִׁטִּיָּא, שִׁטִּ׳. Targ. O. Ex. l. c. Targ. Is. XLI, 19; a. e.—Ex. R. s. 6; Tanḥ. Vaëra 2, v. חֲנִיָּרָה ch. Gen. R. s. 94 אעין דש׳ חוו וכ׳ (some ed. דשִׁטִּים) there were acacia trees in Magdala, but people refrained from using them out of regard for the sanctity of the holy Ark; Cant. R. to I, 12 דשטים; a. e.

שִׁיטָּא II *line, system,* v. שִׁיטְתָּא.

שִׁטָּה, שִׁטָּה I f. (b. h.; = שנטה, Egypt. שנט, v. Ges. Thes. s. v. שנט) *acacia.* R. Hash. 23[a] (as a species of cedar), expl. תּוֹרְנְיָתָא; B. Bath. 80[b] שיטא (corr. acc.). R. Hash. l. c. כל ש׳ וש׳ שנטלו וכ׳ the Lord shall cause every acacia tree that the gentiles have taken from Jerusalem to be restored to her. Tanḥ. T'rum. 9 ארז של ש׳ בו ... כל ארון in every ark (for the Torah scrolls) that Israelites make, they must put shiṭṭah-cedar. Ib. חש׳ בלבד ... ומכולן and of all these (species of cedars) only the acacia was chosen (for the Tabernacle); a. e.—Trnsf. *the holy Ark.* Ab. Zar. 24[a]; Gen. R. s. 54, v. רוּם I h.; Midr. Sam. ch. XII. Ib. ... חזרו כלפי ש׳ וכ׳ (Gen. R. l. c. האַרון) the cows turned their faces towards the Ark, and recited songs.—*Pl.* שִׁטִּים, שִׁטִּ׳. Tanḥ. l. c. ומתרפאין בש׳ ... אני מרפא את שִׁטִּים, v. Ib. אמר ... חש׳ the Lord said, in the future I shall heal (restore) the acacias (ref. to Joel IV, 18). Ex. R. s. 35; a. fr.; v. שִׁטִּים.

שִׁטָּה II pr. n. pl. *Shiṭṭah* (b. h. שִׁטִּים). Y. Maasr. I, beg. 48[c] תרובי ש׳ וכ׳ carobs of Shiṭṭah and Zalmonah.

שִׁטָּה, שִׁטָּה III f. (שטט, cmp. שְׁרָטַט) 1) *row, line.* Neg. X, 6 וש׳ של שיער וכ׳ and a row of hair separating them. Y. Kidd. II, 62[d] אשה ... ושו׳ של וכ׳ (not שוטה) a bald-headed woman with a row of hair going around from ear to ear. Y. Yoma IV, 41[c] top אלא ש׳ אחת וכ׳ ... אני ראיתיו I have seen it (the high priest's mitre) in Rome, and there was engraved on it only in one line, 'holy unto the Lord'. Tosef. Gitt. IX (VII), 11 מלא ש׳ אחת the space of one line (of writing); Y. ib. IX, 50[c]; Y. B. Bath. X, beg. 17[c]. Treat. Sof'rim XII, 8; a. fr.—*Pl.* שִׁטִּין, שִׁטִּ׳ (m.), שִׁטּוֹת. Ib. שִׁטּוֹתֶיהָ של תורה the division of lines in the Pentateuch. Ib. 9 סימן תחלת הש׳ וכ׳ the mark for the beginning of lines (in *Haăzinu,* Deut. XXXII) is, *Haazinu, Ya'arof* &c. Y. B. Bath. l. c. מקום שני ש׳ the space of two lines; Tosef. Gitt. l. c.; Y. ib. l. c. Hull. 65[a] בשתי תיבות פסיק לחו בשני ש׳ וכ׳ written as two separate words, but not divided between two lines; a. fr.—2) (trnsf.) *line of thought, opinion, principle, system.* Lev. R. s. 2 אמר ש׳ אחרת offered a second mode (of developing the same idea from two Scripture verses). Y. Gitt. V, 47[c] top; Y. Erub. VII, 24[c] bot. ירדו לה בשִׁטָּה וכ׳ they entered into (drew an analogy from) the principle laid down in the law concerning transactions of children. Erub. 99[a], a. e. מוחלפת חש׳, v. חָלַף; (Rashi: R. J. is at variance with his own principle, v. שִׁיטָתָא). Y. Pes. VII, beg. 34[a] בשיטת ר׳ מאיר following up R. Meir's principle. Y. Peah V, 19[a] top [read:] בִּשְׁטָתָן חשיבחו בשִׁיטָתְכֶן דאתון אמרין וכ׳ he (R. El.) argued against them by entering into their opinion (without adopting it for himself); according to your principle, when you say &c.; a. fr. (in Chald. diction, v. שִׁיטָתָא).—*Pl.* שִׁיטִּין. Num. R. s. 19[9] (ref. to המרים, Num. XX, 10) ש׳ הרבה יש בו there are several ways of interpreting that word; a. e.

שִׁיטְתָּא, v. שִׁטָּתָא.

שיטנר, Tanḥ. Shof'ṭim ed. Bub. 3, v. שָׁטַר.

שִׁיטְפָּה, שִׁיטְפָא, שִׁיטְפֵּ־, v. שָׁטַף, שִׁטְפָּא.

שִׁיטָּא, שִׁיטָּה f., (שִׁיטָּה h. form) = h. שִׁירָה III, 1) *row, line, stripe.* Zeb. 12[b] כולהו בחדא ש׳ וכ׳ they all stood in one line (were equal in rank and united).—*Pl.* שִׁטַּיָּא, שִׁטַּ׳. Y. Shebu. VI, 37[a] bot., v. קוּלְסִירָתָא. Y. Gitt. V, 46[d] bot. ביני ש׳ וכ׳ ... ויהוה and R. H. wrote between the lines; a. e.—2) *opinion, principle, system.* Y. Ber. IX, 13[a] bot. אמר בשיטה אוחרי ... ר׳ יודן R. J. ... expressed the idea in a different way; ib. ר׳ יודן ... ש׳ אוחרי. Keth. 17[a] שִׁיטָתֵיהּ לסבא (אחניא ליה) his line of conduct (habit of participating in wedding ceremonies) benefited the old man (v. שׁוֹשְׁרָתָא). B. Mets. 69[a] אלא שִׁיטָּה איתמר ... לאו it was not quoted as a halakhah, but as a line of opinions (all of equal rank). Y. Snh. VIII, beg. 26[a] מחלפא שִׁיטָּתֵיהּ וכ׳ R. S. b. Lakish's principle is at variance with itself: here he says ..., and there he says &c.; Y. Peah IV, 18[d] bot., sq.; a. fr.—Naz. 32[b] ואוקמיה בשִׁיטָתֵיהּ, v. שָׁטַף.—*Pl.* שִׁטִּין, שִׁיטִּין. Ruth R. to II, 14 פתר בה שיח ש׳ interpreted it in six ways. Lev. R. s. 2 אמר תרתין ש׳ offered two modes of developing the same idea, v. שִׁירָה III. Y. Ber. IX, 13[a]; a. e.

שִׁיטָתָא f. pl. (cmp. שׁוֹטֵרָא) *posts, legs* of a bedstead. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] ארבעתי ארזי ... שִׁיטָתֵיהּ דערסא (not דערסי; prob. to be read: שִׁיטָתָא) the four cedars (in

your dream) mean the four posts of the bed; Lam. R. to I, 1 (2 חד כות') שולטנתא וכ׳ ... Ib. שִׁיטָּתָא ארבעה שיקמין the four sycamore trees mean the four legs of the bed; Y. l. c. כורסיתא.

שְׁרָא=שְׁרֵי *to sink down.* Imper. שְׁרֵא. Sabb. 67ª, v. שׁוּחַ I ch.

שִׁירָא pr. n. m. *Shayya* (prob. abbrev. of אוֹשַׁעְיָא). Zeb. 34ᵇ (Ms. R. 1 שרשא, v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Sabb. 66ª רבא בר שָׁאֲרִיא Ms. O. (Ms. M. שיאה, ed. שירא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שַׁיְרְמָא, v. שַׁרְמָא.

שְׁרִיאָפָא, v. שְׁרָפָא.

שְׁרִיבָא, v. שְׁאֵב.

שֵׁירְדָן m. (denom. of שֵׁד, שֵׁירִד) *demon-like, ferocious.* Gen. R. s. 65 (expl. איש שיער, Gen. XXVII, 11) גבר ש׳ (ed. Wil. שירדן, corr. acc.) a demon-like man (v. שָׂעִיר); Yalk. ib. 114.

שְׁרוֹל, v. שָׁרוֹל.

שִׁירוּרָא, v. שִׁיוּרָא.

שְׁרִיחָא m., **שְׁרִיחָא** f.=h. שִׁיחַ, *pit.* Targ. Ps. XXXV, 7 (ed. Wil. שִׁיחַ). Targ. Y. Deut. IX, 19 (ed. Vien. שְׁרַיִּית). Targ. Ps. LVII, 7 (ed. Wil. שְׁרָא); a. e.—*Pl.* שְׁרִיָּתָן. Ib. CXIX, 85 Ms., v. שָׁוָוחָא.

שַׁרְמָא, v. שַׁיְטָא.

שָׁרְיָא m., **שָׁרְיָא** f. (שׁוּךְ) *connected, attached, related, belonging to.* B. Kam. 92ᵇ ואזיל וכ׳ Ar. (ed. מטרייל) the bad palm tree belongs to and goes &c., v. בָּרָא. Ab. Zar. 72ᵇ כולי חמרא ... ש׳ Ar. (ed. גרירי) all the wine in the cask is connected with that in the siphon, v. גָּרַר. B. Mets. 98ᵇ שכירה ... מהשתא שייכא דהא וכ׳ (not שייכי, v. Rashi) shall we say, the action of hiring is connected with that of lending, because in both cases there is the same responsibility for theft and loss (and therefore the act of hiring after lending is only a continuation of, and has had its beginning simultaneously with the lending)?, opp. לחודה קיימא. Ib. שכרה ... ודאי לא ש׳ או דילמא כיון דש׳ וכ׳ if he hired the animal to be used in the presence of the owner, and then borrowed it without him, shall we say, lending is surely not connected with hiring (since the laws of responsibility are different), or shall we say, because they are related in some respects, they may be considered entirely related (so that the two acts may be treated as of the same date)? B. Kam. 15ª נכרי משום דלא ש׳ במצות the gentile (is disqualified as witness), because he has no relation to the Jewish religious duties; אבל עבד דש׳ במצות וכ׳ but the slave (of a Jew) who has some relation to religious duties (being bound to observe certain religious laws) &c. Kidd. 42ª אם אינו ענין להרכא דש׳ וכ׳ if the text has no application to where it belongs (to the subject under consideration), apply it to where it does not belong (v. שְׁנָנָן). Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ bot. עז דלא ש׳ בה גיזות a goat to which the law concerning the first-shorn wool does not apply; a. fr.—*Pl.* שָׁרְיָבֵי. Gitt. 28ᵇ במילתא דלא ש׳ בה וכ׳ in a thing in which they are not interested (and may be apt to boast of their feats): but in a thing in which they are interested, they are likely to cling to their lies.

שְׁרִיכָא m. (preced.) [*attachment,*] *knob in the wine cask* with a small orifice made for testing the flavor, or to prevent bursting, *bung.* Ab. Zar. 69ᵇ (Ar. שרכא, Var. שִׁירְבָא fr. שָׁאַב; Tosaf. l. c. שִׁירְבָא *chip, plug* with which the orifice is stopped).

שְׁרִיל, v. שָׁאַל.

שְׁרִים, v. שׁוּם I ch.

שְׁרָן, **שְׁרָן** pr. n. m. (cmp. אַשְׁיָאן) *Sh'yan,* an Amora. Y. Bicc. III, 65ᵈ top; (Midr. Sam. ch. VII אשיין). Y. Erub. I, 19ª top שרן; ib.ᵇ top שירן.

שְׁרִיעָא, **שְׁרִיעָא**, v. שָׁרַע.

שְׁרִיפָא, v. שָׁרַף.

שְׁרִיצָא, v. שָׁרַץ.

שְׁרִיר, **שְׁרִיר**, v. שָׁאַר, שָׁאַר.

שְׁרָר, **שְׁרִיר** m. (preced.) *remnant, relic, survival.* Num. R. s. 19 ³² (ref. to Deut. III, 11) וכאן עושה אותו ש׳ (ed. Wil. a. oth. שירים) and here he is represented as a survival.—*Pl.* שְׁרָרִים, שְׁרִירִים; *du.* שִׁירַיִם, שִׁירְרַיִם. Men. II, 1 חקומץ ... שְׁרָרֶיהָ וכ׳ if a priest takes a handful of the meal-offering with the intention of eating its remnants ... the next day. Ruth R. to I, 5 (ref. to ותשאר, ib.) נעשית שְׁרָרֵי she became like the remnants of remnants (of the meal-offering); Yalk. ib. 600 נעשית שירים. Erub. II, 5, a. e. שבעים אמה ושׁ׳ seventy cubits and a balance (less than eighty); Y. ib. II, 20ᵇ שריים (corr. acc.). Zeb. 52ª שרירי חטאת the remaining blood of the sin offering after sprinkling (Lev. IV, 34, a. e.). Ib. ש׳ אין מעכבים the pouring out of the remaining blood at the bottom of the altar is not indispensable for the efficacy of the sacrifice (v. עָכַב); Meïl. 9ª ש׳ מעכבים it is indispensable; a. fr.—Men. IX, 8 סמיכה שירי מצוה the laying of hands on the victim is the last of the commendable acts, i. e. is not indispensable. Ib. 93ᵇ אם עשאה לסמיכה ש׳ מצוה if he treated the laying on of hands as dispensable (omitted it); Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 3, ch. IV; Neg. XIV, 10; a. e.—Meg. 15ᵇ (ref. to לשאר, Is. XXVIII, 5) למי שמשים עצמו כש׳ for him that considers himself like leavings (is modest); R. Hash. 16ᵇ sq. (ref. to לשאריה, Mic. VII, 18).—שְׁרִירוּתָא, Num. R. s. 19 ²¹ ed. Wil., v. שִׁיוּר.

שְׁרִירָא I ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 54 שְׁרִיר constr. (ed. Vien. שְׁרַיר, corr. acc.). Targ. I Chr. XI, 8 (ed. Rahmer שִׁיוּר); a. e.—*Pl.* שְׁרִירַיָּא. Y. Dem. II, 22ᶜ דבי ש׳ חוו (not הוא) those (not explicitly mentioned) are left over (are implied, v. שִׁיוּר).

שִׁירָא II, שִׁירָה I f. (שור; b. h.; שָׂרוֹת, Ez. XXVII, 25) *caravan.* Tosef. B. Mets. VII, 13 ש׳ שהיתה מהלכת וכ׳ if a caravan travels in the desert, and a band attacks and robs it &c.; B. Kam. 116b. Y. Erub. I, end, 19d אהלים שבש׳ וכ׳ tents put up by a caravan require no 'Erub (v. עירוב), opp. שבמחנה in a camp; a. fr.—*Pl.* שָׁרִירוֹת. B. Mets. 18a, v. עָצָא; a. fr.—Ch., v. שְׁרַיְרָתָא.

שִׁירָה II, שִׁירָא III f. (v. שְׁאֵר) *blood-relations, parents.* Y. Kidd. IV, 65d bot. חחיה ותש׳ וכ׳ the midwife (may testify as to the first born of twins), the parents (as to the paternity of a foundling) &c.; Y. B. Bath. II, 13d bot.; ib. 14a top שיירא.

שִׁירִי, Ab. Zar. 70a bot. Ms. M., v. מְשֻׁיָּרָא.

שִׁירָא, שִׁירָא, שִׁיר׳, שִׁירְתָּה, שִׁירְתָּא, = h. שְׁיָרָה I. Targ. O. Gen. XXXVII, 25 (ed. Berl. a. oth. שְׁיָרָת). Targ. Is. LX, 6 (h. text שפעת).—Y. Bets. III, 62a top שיירתה חוות עברה a caravan passed by; Y. Sabb. I, 4a bot. שידתא חוות עברה (corr. acc.). Y. Gitt. IV, beg. 45c סלקית בשיירא (not לש׳) I went up with a caravan (to Resh Lakish's place); a. e.—*Pl.* שָׁרָרָתָא, שָׁרָרָתָא. Targ. Is. XXI, 13.—B. Mets. 18b אע״ג דשכיחן ש׳ (not דשכיחין) although caravans frequently pass there. Ib. שכיתא שיירות (read with Ms. R. שכיחן שיירתא).

שַׁיְרָשָׁא, שַׁיְרִישׁ, v. שַׁרְשָׁא.

שַׁיְרָא, v. שַׁיְרָא.

שִׁירְבָּא, v. שִׁרְבָּא.

שִׁירְכּוּי, v. סִירְכּוּי.

שִׁירְכּוּלָא, v. סִירְכּוּלָא.

שִׁכּ׳, שִׁיכּוּן m. (שָׁכַן; v. Del. Assyr. Handw. s. v. שכן) *establishment, realization, execution; use of the phrase* כן עשה. Gen. R. s. 31, end (ref. to Gen. VI, 22) זה ש׳ לעשייה תחיבה this refers to the carrying out of the command to make the ark; ib. s. 32 (ref. to ib. VII, 5 ויעש...ככל וכ׳) זה ש׳ לכינוס בהמה this refers to the execution of the command to bring in the beasts; Yalk. ib. 55; 56 שכיון (corr. acc.). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 20 a. IX, 1) זה ש׳ לזכות הקרבנות (not שיכן בזכות) this is an establishment (standard passage, cmp. בנין אב, s. v. אָב) of the reward of sacrifices.

שִׁיכּוֹר, v. שִׁכּוֹר.

שִׁיכְחָה, v. שִׁכְחָה.

שִׁיכְלָא, v. סִכְלָא.

שִׁכּ׳, שִׁיכּוּלוּל m. (שִׁכְלֵל) *finishing, completion.* Gen. R. s. 1 לבריאה . . . ולש׳ הארץ קדמה as regards creation (planning) the heavens were first (Gen. I, 1); as regards completion, the earth came first (ib. II, 1); Yalk. ib. 3; Lev. R. s. 36; Y. Hag. II, 77d top.

שַׁכּ׳, שִׁכּ׳, שִׁיכְלוּלָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXII, 13; a. e.—2) *perfection, beauty.*—*Pl.* שִׁכְלוּלִין. Targ. Y. I, II Lev. XXII, 27 (some ed. שַׁכֵּי).—3) *foundation.*—*Pl.* as ab. Targ. II Sam. XXII, 8 שַׁכֵּי (h. text מוסדות).

שִׁיכְלַי f. a species of *birds* classified under *s'lav* (v. סְלָיו); *quails* (?). Yoma 75b ed., a. Ar. (Ms. M. שובלי; Ms. O. סיכלי); Yalk. Ex. 260 שיבלי, שבלי; v. קִיבְלַי.

שִׁכְלֵל, v. שִׁכְלֵל.

שִׁכְמִי, שִׁכְּ׳ m. (denom. of שְׁכֶם) *shikhmi*, by-name of a certain class of Pharisees. Y. Ber. IX, 14b bot. פרוש ש׳, expl. טעין מצוותא וכ׳ who carries religious exercises on his shoulder; Y. Sot. V, 20c bot.; Bab. ib. 22b, expl. זה חצושה מעשה שכם he who acts like Shechem (who underwent circumcision from an unholy motive).

שִׁיכְנָא, v. שְׁכִינָא.

שִׁיכְרָא, שִׁיכָּרוּת, v. sub שְׁכָר, שְׁכָּ׳.

שִׁיכְשׁוּךְ, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שִׁיכְשֵׁךְ, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שִׁיל, v. שָׁאַל.

שִׁילָא pr. n. m. *Shila*, name of several Amoraim. B. Bath. 172a רבא בר רב ש׳ (רבה) (ed. Pes. שייא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Snh. 98b רבי רבי ש׳ those of the house (or school) of R. Sh.—Nidd. 26a איש כפר חמרתא ש׳.—Y. Sabb. II, 5a top רבי ש׳ דינוה; Ruth R. to II, 19, a. e., v. נָוֶה III.—Y. Snh. VIII, beg. 26a ר׳ ש׳ בר בינא; Y. Gitt. II, 44b בינה שילוח (prob. to be read: ש׳ בר בינא).—Y. Macc. II, 31d bot. שִׁילָה ר׳.—V. Fr. M'bo, p. 124b.—Gitt. 69a (in a charm formula) אנא פפי ש׳ בר סומקי.—Gen. R. s. 64, beg., v. next w.

שִׁילוֹ, שִׁילֹה (b. h.) 1) pr. n. pl. *Shilo*, the seat of the Tabernacle after the conquest. Meg. 16b בכה על משכן ש׳ וכ׳ he (Benjamin) wept over the Tabernacle of Shiloh, which was to be in the dominion of Joseph &c.; Yalk. Gen. 152. Macc. 12a ש׳ של...והוא he (Joab) took hold of the altar of Shiloh, opp. ביה עולמים. Zeb. 61b; a. fr.—B. Bath. 75b אלה ושני ש׳ וכ׳ (Ar. שִׁילֵי *pl.*; Ms. M. אלה שרישל, v. Rabb. D. S. a. l. note) an area of one thousand and two times that of Shiloh built up with palaces (v. שִׁיטַרְפַּלְיוֹת); [Rashb. שילו״ה the numerical value of Shiloh = 345].—2) (interchanging with שִׁילָא) *Shilo*, (*Shila*), name of a fictitious town, v. יוֹחָנָא I. Gen. R. s. 40, beg. שילו; ib. s. 25, end; ib. s. 64, beg. שילא; Midr. Sam. ch. XXVIII שילה; Ruth R. to I, 1 שילא.—3) pr. n. m. *Shilo*, homiletical name of the King Messiah. Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 10) עד...ש׳ זה מלך וכ׳ 'until Sh. comes', this means the King Messiah. Snh. 98b ש׳ שמו his (the Messiah's) name will be Shiloh.—V. preced.

שִׁילְחִי, v. שִׁלְחִי.

שִׁילְרִית, v. שִׁלְרִית.

שִׁילוֹ, v. שִׁילֹה.—[B. Bath. 172a, v. שִׁילִי.]

שִׁלּוּחַ, שְׁלוּחַ m. (b. h.; שָׁלַח) 1) *sending away, letting go.* Sot. 9ª (ref. to Is. XXVII, 8) אין הקב"ה...עד שיעת שִׁילּוּחָהּ the Lord does not visit her sins upon a nation until the time comes to send her away (into captivity); אין הקב"ה . . . שִׁילּוּחוֹ the Lord does not punish a king, until the time comes to drive him away (depose him). Ḥull. XII, 1, a. fr. הקן ש', v. קֵן. Ib. 140ª לש' with regard to the duty of letting the mother bird go. Sifra M'tsorʿa, Neg., Par. 1 צִיפּרים ש' letting the birds (of the leper's sacrifice) fly (Lev. XIV, 7). Y. B. Kam. I, 2ᵇ פרשת ש' טמאין the section treating of the sending out of the camp of the unclean (Num. V, 1 sq.). Num. R. s. 7 ¹⁰ נתחייבו ש' וכ' they were condemned to be sent out of the camp, this means exile. Gen. R. s. 61 שטר ש' a document referring to the sending away of children with gifts (Gen. XXV, 6); a. fr.—*Pl.* שִׁילּוּחִין, שִׁילּוּחִים, שְׁלוּחֵי. Ḥull. l. c. קודם שִׁילּוּחָהּ before sending her off. Snh. 102ª (ref. to Mic. I, 14) מי . . . תתנו ש' לבניו he who slew the Philistine (Goliath) and gave you Gath as a possession:—will you give a dismissal to his descendants (will you abandon the house of David)?—Esp. שֶׁלַּח, שֶׁלַּח *banishment, exile.* Gen. R. s. 19 דנתתי אותו בש' I punished him with banishment (from Eden); Lam. R. introd. (R. Abbahu 1); a. e.—2) (cmp. מְשַׁלַּחַת) *letting loose, visitation.* Yeb. 114ᵇ נחשים וכ' ש' a plague of serpents and scorpions.—[Y. Gitt. II, 44ᵇ בינה שילוח, v. שִׁילָא.]

שִׁילֹחַ pr. n. (b. h. שִׁלֹּחַ) the pool of *Siloah* near Jerusalem. Y. Taan. II, beg. 65ª אפי' טובל במי ש' וכ' even if he were to bathe in the waters of Sh. or in primeval waters.

שִׁילוֹחָא, שִׁילֹחַ ch. same. Targ. Koh. II, 5 (ed. Vien. שִׁילּוּחַ). Targ. Is. VIII, 6 (ed. Wil. שִׁלּוֹי). Targ. I Kings I, 33; 38 (h. text גִּיחוֹן).—Snh. 94ᵇ (fr. Targ. Is. l. c.).

שִׁילּוּט*, שֶׁל' m. (שָׁלַט) *control;* (sub יד) *handling.* Y. Shek. VI, 49ᵈ חצי טפח . . . לש' allow one half of a handbreadth on each side (of the Ark) for handling (the tablets); [Ms. M. לשילובן or לשילוכן, v. Rabb. D. S. a. l. p. 53, note].

שִׁילּוּם, שִׁילּוּם m. (b. h.; שָׁלַם) *compensation, payment, punishment.*—*Pl.* שִׁילּוּמִים, שְׁלֵי'. Lev. R. s. 17 (ref. to Ps. LXXIII, 3 בש' של רשעים אראה (שלום וכ' I want to see the punishment of the wicked.

שִׁילֹנִי m. (b. h. שִׁילֹנִי) *of Shiloh* (v. שִׁילֹה). Gen. R. s. 73 אחיה הש'; Taan. 20ª; Ruth R. to IV, 8; a. fr.

שִׁילְחָא, v. שְׁלָחָא.

שִׁילְטוֹנָא, שִׁילְטוֹן, v. שַׁלְטוֹן.

שִׁילֹי pr. n. pl. *Shili*, near Pumbeditha; v. חִינֵי. Gitt. 80ª; B. Bath. 172ª (Ms. H. שילו); Yeb. 116ª. Bets. 25ᵇ. B. Mets. 72ᵇ; a. e.—[שילו, B. Bath. 75ᵇ Ar., v. שִׁילֹת.]

שִׁילְוִיתָא, שִׁילְוָתָא, שִׁילְוָא, v. sub שֶׁל'.

שִׁילְיָן m. pl. (= שלילין; שַׁלְיָא I; cmp. שַׁלְשֶׁלֶת) *reins.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 הש' והפגר וכ' the reins, the bit, and the bridle.

שִׁילְיָנָא, v. שְׁלִינָא.

שִׁילְתָּא, v. שְׁלָתָּא.

שִׁילְפּוּדָא m. (v. שַׁלְפּוּחִית) *bladder* of a fish. Ab. Zar. 40ᵇ.

שִׁילְשׁוּל, v. שְׁלַשׁוּל.

שִׁילֹת pr. n. m. *Shilath.* Y. Meg. IV, 75ª bot. (רב) שמואל בר ש'. B. Bath. 8ᵇ. Erub. 28ª; a. fr.

שִׁים, v. שׂוּם.

שְׁמָ', שִׁימָאָה m. (שמם; cmp. אֲשַׁמַּאי) *waste, ruined.*—*Pl.* שִׁימָאֵי, שְׁמָ'. Men. 33ᵇ פרוזדי ש' 'waste doors', expl. ib. דלית לחו תקרה over which there is no ceiling (upper beam); (oth. opin.) דלית לחו שקופי which have no posts; Erub. 11ª (ed. Sonc. 'שמ; Tosaf to Kidd. 32ᵇ 'שמ).

שִׂימָה f. (שׂוּם) 1) *putting, placing, use of the root* שׂוּם. Keth. 46ª אתיא ש' ש' we draw an analogy between *sum* (Ex. XXII, 24) and *sum* (Deut. XXII, 14); Y. ib. IV, 28ᶜ שׂוּמָה. Y. Shek. IV, 48ª מעכבת אפילו ש' even where the Biblical text has the verb *sum* ('thou shalt put'), it is an act indispensable to legality. Yalk. Gen. 150 שָׂרַת עין, v. חֲשָׂמָה.—2) *treasure,* v. סִרְמָה.

שִׂימוּט, שְׁמוּ' m. (שָׂמַט) *drawing out, unsheathing.* Sifré Deut. 192 סריפים ש' the drawing of swords.

שִׁימּוּעַ m. (שָׁמַע) *announcement.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ ש' שקלים וכ' the announcement concerning the contributions for the Temple (Sh'ḳalim) and concerning mixed seeds (v. שָׁמַע *Hif.*).

שְׁמִ', שִׁימּוּר m. (שָׁמַר) *guarding, care.* B. Kam. 15ª לאו בחזקת ש' וכ' are not presumed to be guarded against, i. e. need special guarding (Ex. XXI, 29); ib. בחזקת ש' וכ' are presumed to be safe (the owner is not bound to guard them). Ned. 37ª שכר ש' the teacher is paid for guarding the pupils (and not for the teaching itself). Ib. גדול ברי ש' הוא does an adult need guarding? Koh. R. to V, 10 צריך ש' וכ' must be watched against weasels &c.; a. fr.—*Pl.* שְׁמִירִים, שִׁמּוּרִים (b. h. שְׁמִרִים); לילי ש' a night of watching. Pes. 109ᵇ; R. Hash. 11ᵇ, a. e., v. שָׁמַר.—2) (v. שְׁמָרִים) *clearing wine, straining.* Y. Sabb. XX, beg. 17ᶜ חותר מכלל ש' is permitted on the Holy Day as far as straining is concerned; Y. Bets. I, 60ᵈ bot.

שְׁמִ', שִׁימּוּשׁ m. (שָׁמַשׁ) *ministration, attendance.* Ber. 7ᵇ שִׁמּוּשָׁהּ, v. לִימּוּד. Ab. ch. VI חכמים ש' attendance of pupils on scholars. Num. R. s. 3 ¹ שלא בחר . . . בשִׁמּוּשׁוֹ וכ' of all the tribes the Lord did not choose any to stand in his service but the sons of Levi. Gen. R. s. 87 היה שִׁמּוּשׁוֹ ערב לרבו his ministration was pleasing to his master; a. e.

שִׁמּוּשָׁא, שְׁמִ' ch. same, *service, office.* Targ. Gen. XL, 13; XLI, 13 (h. text כֵּן). Targ. Is. XXII, 19 (h. text מעמד).—Esp. *Temple service.* Targ. Ex. XXXI, 10 (h. text שרת). Targ. Num. IV, 12 (h. text שרת); a. fr.

שִׁימִי pr. n. m. *Shimi*, name of several Amoraim. Men. 29a, a. fr. ש' בר חייא. Ib. ש' את art thou Shimi (and askest such a question)?; ib. 110a. Tem. 28a ש' בר אשי; a. e.

שִׁימְשָׁא, שִׁימְצָה, שִׁימְצָא, sub שִׁמְ'.

שֵׁין m. (b. h.) *urine.*—*Pl.* שֵׁינִים. Treat. Sof'rim IX, 8 (ref. to II Kings XVIII, 27 a. Is. XXXVI, 12) כתיב שֵׁינֵיהֶם וכ' it is written *shenehem*, and it is read *meme raglehem* (the water of their feet); Meg. 25b שֵׁנֵיהֶם.

שֵׁינָן, v. שְׁנָן.

שי"ן *Shin, Sin*, name of the twenty-first letter of the alphabet. Sabb. 104a. Men. 35a, a. e. ש' של תפלין the Shin embossed on the capsule of the T'fillin of the head. Cant. R. to I, 9, v. שִׁישָׁה; a. fr.—Meg. 25b שרן תרו euphem. for שת *fundament*. Ib. גימ"ל ושי"ן, v. גימ"ל.

שִׁינָא, שִׁינַּ־, v. שְׁנָא.

*שִׁינָא I m.=h. שֵׁין, *urine, urinating*. Ber. 62b Mus. (ed. שִׁינָה *sleep*).

שִׁינָא II f. *sleep*, v. שִׁינָתָא.

שִׁינְדְּפִין, שִׁינְדְּפִין m. (= שן דפיל) *ivory*. Targ. Y. I, II Gen. L, 1 (not שִׁינְדָּ').

שֵׁנָה, שִׁינָה f. (b. h.; יָשֵׁן) *sleep*. Ber. 3b מעולם לא בש' ... עבר midnight never found me asleep. Ib. 62b ש' בעמוד וכ' sleep at morning dawn (v. שַׁנָּא I). Meg. 15b שִׁנַּת וכ', v. נָדַד. Succ. 26a שִׁינַת, v. עֲרַאי. Ib. במוסר שֵׁינָתוֹ וכ' when he gives his sleep in charge of others (gives orders to wake him up). Yoma I, 4 חמאכל מביא את הש' eating causes sleepiness. Tam. 28a אינס ש' being overcome by sleep. Snh. 93b שחיו אונסין...ומן הש' they forced themselves not to laugh, talk, or fall asleep. Kidd. 49b עשרה ש' וכ' ten measures of sleep have come down to the world, nine of which the slaves have taken &c.; a. fr.

שִׁנּוּי, שִׁנּוּי m. (שָׁנָה) *change*. Gen. R. s. 44 ש' השם change of name; ש' מקום change of residence. Sabb. 114a top ש' בגדים change of dress (for the Sabbath, for prayer &c.). Keth. 110b, a. e. ש', v. וְסָת; a. fr.—Esp. (law) *change of form* (and *name*) *effected on an illegitimately obtained object*, by which the present possessor is privileged to retain the object and pay its value. B. Kam. 65b נעשה ש' בידו וקנאו the change (from calf to ox) happened while the animal was in his possession, and he has obtained ownership. Ib. וניקנינהו בש' השם may he not have obtained the ownership of it through the change of name? Ib. ש' במקומו עומד (not עומדת) the change stands in its (the original's) place, i. e. the change of form or name of an object does not affect its legal status; ib. 93b; ib. 68a ש' במקומה עומד. Ib. 66b ש' מעשה (= ש' ע"י מעשה) a change brought about by human action. Ib. 68a, a. fr. ש' רשות change of possession (by transfer of the object to a third person). Ib. 93b ש' דרבנן a change which gives the right of ownership by rabbinical ordinance, i. e. ש' התורה לבריירתו (ib. 67a) a change (of name) which can be undone by restoring the object to its original condition; ש' דאוריירתא a change which gives the right of ownership by Biblical law, i. e. a change which cannot be undone; a. fr.—Men. 43a וסימנך ש' שקר ש' אמת and the mnemonical word (to remember which change proves the color to be genuine (תכלת), and which proves it to be adulterated) is 'a false change' (one who changes his word for evil is a bad man), 'a true change' (one who changes his word to do better than he has promised).—Sifra Vayikra, Ḥob., ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18a, v. שִׁיקּוּר I.—*Pl.* שִׁינּוּיִים, שִׁינּוּיִין. B. Kam. 65b (ref. to גם, Deut. XXIII, 19) לרבות שִׁינּוּיֵיהֶם this serves to include in the prohibition these objects even when they have been changed in form; Tem. 30b; a. e.

שִׁנְיָא, שִׁנְיָא ch. 1) *change, strangeness*. Targ. Is. XXVIII, 11.—2) *answer, reply, solution*. Sabb. 3b דמשני לך ש' דלאו ש' הוא he might give thee an answer which is no answer. Keth. 98b דשינין ש' הוא the solution which we have offered is the real solution; Pes. 12b; a. e.—*Pl.* שִׁנְיָיתָא, שִׁנְיָיתָא. Nidd. 26a ומי איתנהו לחני ש' have these replies any reality?, i. e. these fictitious cases can never occur. Yeb. 91b; B. Bath. 135a ניקום ונסמוך ואש' can we stand and lean on harmonizing arguments (for legal decisions)?

שִׁנּוּן, שִׁנּוּן m. (שָׁנַן) *diligent teaching, memorizing*. Sifré Deut. 34 (ref. to Deut. VI, 7) אלו בש' וכ' these words must be memorized (by the children), but the passages (Ex. XIII, 1—10; 11—16) need not be memorized; ib. אינו דין שירהו בש' is it not a logical conclusion that they must be memorized?; Yalk. ib. 841.

שִׁרְכָּ', שִׁירְכָּ', שִׁנְקָ', שִׁינּוּקָא m. (שְׁנַק) *strangulation*; trnsf. *anguish*. Targ. Job VII, 15 Ms. (ed. שר'). Targ. Prov. I, 27 (ed. Wil. שִׁנְקוֹ; h. text צוקה). Targ. Y. Ex. XXI, 15, sq.; Targ. Y. Lev. XX, 10, v. סוּגְיָא; a. e.—*Pl.* שִׁנְקִין, שִׁינּוּקִין. Targ. Ps. XXV, 17 שִׁינּוּקֵי Ms. (ed. קֵי..., קֵי..., corr. acc.).

שִׁינּוּתָא, v. שִׁנּוּיָתָא.

שִׁינִּי, v. שַׁנַּי.

שִׁינָּנָא m. (שָׁנַן) 1) *keen scholar*; [oth. opin.: *man with long teeth*]. Ḥag. 15b; Ber. 36a; Erub. 54a, a. e. (applied to R. Judah).—2) *edge, blade*, v. שַׁנָּנָא.

שִׁינְפָא, v. סִינְבָא.

שִׁינְצָא, v. שַׁנְצָא.

שִׁינָּרָא, v. שׁוּנָּרָא.

שִׁנְתָא, שִׁנָּא, שִׁינָּא, שִׁינְתָא = h. שֵׁינָה, *sleep*. Targ. Gen. XV, 12. Targ. Job IV, 13. Targ. I Sam. XXVI, 12; a. fr.—Erub. 65a מסר שִׁינְתֵּיהּ לשמעיה gave his sleep in charge of his servant, v. שַׁנָּה. Ib. לא איברר...לש' the night is made for sleep. Ber. 4a לאתעוריה משינתיה Ms. M. (ed. לאתעורי משְׁנָתֵיהּ) in order to be waked up from his sleep. B. Mets. 83b סמא דש' a narcotic drink; a. e.

שִׁיסּוּעַ, שִׁסּ' m. (שָׁסַע) *splitting, rending.* Zeb. 65[b] אין ש' אלא בידי Ms. M. (ed. שיסע) the rending of the sacrificial bird must be done with the hand; Yalk. Lev. 447. Ib.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX (ref. to Lev. I, 17) אותו בש'...בש' it (the bird) must be rent, but the burnt-offering of cattle must not; a. e.—[*Pl.* שִׁיסּוּעִים. Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4, v. שָׁסַע.]

שִׁיסְקִי m. pl. *plums.* B. Mets. 60[a] ש' ... אנא (Alf. Ms. שויסקי; Asheri (שוסקי) I distribute nuts (among the children of my customers), do thou distribute plums (to attract them); B. Bath. 21[b] שיס' Ms. M. (ed. שיוסקי; v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

שִׁיסְרָאָה = שִׁירְסָרָאָה, v. שִׁירְתָּא.

שִׁיסְתָּג, v. שׁוּסְתָּג.

שִׁיעַ *to be smooth,* v. שׁוּעַ.

שִׁיעָא, שִׁיעָא, שִׁיעָא, שִׁיעָא, שִׁיעָא (שִׁיעַ, שִׁיעַ) m. (preced.) *plaster, cement, sealing clay.* Targ.O.Num. XIX, 15 מגופת ש' ed. Berl. (oth. ed. ש', ed. Vien. שִׁירַיִּי; h. text צמיד פתיל); Targ. Y. ib. 9 שייע. Targ. Gen. XI, 3 (h. text חמר). Targ. Ez. XIII, 12 (h. text טיח); a. fr.—Sabb. 66[b] ש' דדנא (Ms. M. שִׁיעָא) the sealing clay of a wine vessel.

שִׁיעְבּוּד, שִׁיעְבּוּדָא, v. sub שִׁעְבֵּד.

שִׁעוּר, שִׁיעוּר m. (שָׁעַר) *proportion, standard, definite quantity* or *size, limit.* Peah I, 1 אלו ... שאין להם ש' for the following things there is no definite proportion or quantity prescribed. Y. ib. 15[a] bot. אין להם ש' לא למעלן וכ' they have no limits set either of a maximum or of a minimum. Hall. I, 7 אם אין ... כש' if either portion is not of the legal size (to require the separation of the priest's share). Ib. IV, 8 של אור יש לה ש' וכ' for that portion of Ḥallah which is to be burnt there is a legal quantity (a minimum) &c. Ib. של אור אין לה ש' וכ' for that which is to be burnt there is no minimum prescribed, but there is one for that which is to be given to the priest. Nidd. 26[a] שופר ש' the legal length of a *shofar.* Ib. חמשה שיעורין טפח for five things the legal minimum size is a handbreadth. Yoma 73[b], a. fr. חצי ש' half (less than) the legal quantity; a. v. fr.—*Pl.* שִׁיעוּרִין, שִׁיעוּרִים, שִׁעִּי. Ib. 80[a] כל הש' כולן בכזית וכ' all legal standards (for eatables in ritual law) are the size of an olive, except &c. Ib., a. e. וצונשין ש' standard measures and penalties are fixed by tradition, expl. ש' של עונשין the minima required for punishment. Sabb. VII, 4 מפני ששוו בשיעוריהן because they are alike as to legal standards. Ib. VIII, 1. Ib. 80[b] כל שיעורי שבת all legal minimum sizes for eatables carried abroad on the Sabbath; a. fr.—Ib. 35[b] נתת דבריך לש' thy rule would vary according to circumstances, and would not be alike for all; Meg. 18[b]; a. fr.—Y. B. Bath. V, end, 15[b] לש' for regulating the market prices, v. שָׁעַר I.

שִׁעִּי, שִׁיעוּרָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXX, 13. Targ. Y. Gen. XXI, 16 כש' וכ' *about* the length &c.; a. e.—Sabb. 78[b] אידך ... חד ש' הוא this and that ('as a Sela' and 'as a dry fig') mean the same size. Ib. 80[a] נפיש דש' דר' יהודה that the legal size which R. J. prescribes is the larger one; ib. 81[a]; a. fr.—*Pl.* שִׁיעוּרִין, שִׁיעוּרֵי, שִׁיעוּרַיָּא, שִׁעִּי. [Targ. Y. II Lev. XXV, 37, v. שַׁעֲרָא I.]—Y. Sot. I, 16[c] bot. כל אילין ש' וכ' all those measures of time (mentioned above) must be counted from &c. Y. B. Bath. V, end, 15[b] לש' for regulating the market prices; a. e.

שִׁיעְלָא m. = h. שַׁעַל, *hollow of the hand.* Y. Maasr. IV, 51[b] bot. מלא שִׁיעְלוֹן their handful [prob. to be read: שִׁרְעָלִין pl. handfuls].

שִׁיעֲמוּתָא, שִׁיעֲמוּם, v. שַׁעֲמוּם, שַׁעֲמוּתָא.

שִׁיעָר, v. שְׂעָר.

שִׁיעְתָּא I f. = שִׁיחְתָּא, *talk.* Y. Taan. III, 66[d] top מתחמד ... שִׁיעְתָּהּ because he desired to hear her talk.

שִׁיעָתָא II, v. שִׁירְתָּא.

שִׁיעָתָא III, v. שִׁיעָא.

שִׁיף, v. שׁוּף.

שִׁיף m., **שִׁיפָּה** f. (שׁוּף II) *rubbed off, abraded, bright.* Y. Gitt. III, end, 45[b] הניחה ש' וכ' if he left it (the pin) bright, and coming back found it rusty; Y. B. Bath. VI, 15[c] top שׁוּפָּה; v. שׁוּף III.

שִׁיפָא, שִׁירְיָא, שַׁרְיָא, (שִׁרְיָא) ch. same. Ab. Zar. 52[b]; Bekh. 50[a], v. שְׁרָרְיָא; Yalk. Ez. 346.—*Pl.* שִׁירֵי, שַׁרְיֵי. B. Bath. 32[b] דהוו ש' וסומקי because they were abraded and red.

שִׁיפָא I m. (preced.) *planed board.* Erub. 101[a] (expl. ארכא דאמרי דחד ש' (דלת אלמנה (Ms. O. דפא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) some say, it means a door consisting of one planed board.

שִׁיפָא II m. (preced. wds.; mistranslation of ξέστης; cmp. Syr. שפיקא Brockelm. 383) *Shifa,* name of a measure, *Xestes.* Kidd. 40[a] דדינרי ש' a Shifa full of denars.

שִׁיפָא III, v. שִׁיפָּה II.

שִׁיפָא, v. שִׁיפָּא.

שִׁיפָּה I, v. שִׁיחָה.—[Y. Ab. Zar. IV, 44[a] bot. אחת ש', read: שִׁיפָּה.]

שִׁיפָּה II f. (שׁוּף II) 1) *rubbing, smoothing.* Ned. 56[b] שִׁיפַּת עור הדג rubbing with the skin of a fish. Men. VI, 5, v. בְּעִירָה.—2) *paring, shavings* used for basket work, mats &c. (cmp. Syr. שפיתא, Brockelm. 383, שיפתא P. Sm. 4102). Succ. 20[a], a. e., v. חֲשִׁישָׁה. Y. Dem. II, 22[c] bot. פיל' בש'... Egyptian beans (offered for sale) tied with shavings. Y. Ab. Zar. V, end, 45[b] חצקל ... של ש' a bale ... made of plaited shavings. Makhsh. V, 8 של לבנים ש' ed. Dehr. (ed. חשיפא) the shavings (or mat) used for covering bricks; a. e.—*Pl.* שִׁיפּוֹת. Y. Sabb. IV, 6[d] bot. פורסין מחצלת על גבי שיריפות (not) ש' וכ' you may spread a mat over the shavings

which cover the bricks (on the Sabbath); Y. M. Kat. II, end, 81[b] שיפוּף (corr. acc.).

שִׁירָה III f., v. שִׁירַיִן.

***שִׁירוּדָא** m. (שָׁדַר) *sticking in, insertion.* B. Bath. 37[b] האי מאן...בשירודיה עד וכ׳ Ar. (ed. משירולה) if one sells a palm tree to his neighbor, the latter has the ownership of the soil in which it is rooted, down to the deep; Arakh. 14[b] משירולא ויצר וכ׳.—V. שַׁפּוּדָא.

שִׁירָוּנִיוֹת, v. סִירָוּנִיוֹת.

שִׁיפּ׳, שִׁיפּוּט m. (שִׁפֵּט, v. שִׁפְטָא) *childishness, folly, vanity.* Koh. R. to I, 13 (expl. ענין רע, ib.) זה שִׁיפּוּטוֹ של ממון this is the folly of greed for wealth (because it is never satisfied); זה שיפוטו של גזל this is the folly of robbery (because it is the foremost among the accusers of man before the throne of God); ib. זה שִׁיפּוּטָהּ של תורה וכ׳ this is the vanity of study, because one learns and forgets again.—*Pl.* שִׁפּ׳, שִׁיפּוּשִׁים (= παιδιά) *boyish things, sport,* (euphem. for) *sodomy.* Ex. R. s. 8 (ref. to II Chr. XXIV, 24) א״ת שפטים אלא ש׳ read not *sh'fatim* (punishment) but *shipputim* (sport); Tanḥ. B'shall. 25; ib. Vaëra 9.

שִׁיפּ׳, שִׁיפּוּי I m. (שָׁפָה I) *planing, shavings, chips.* Meïl. III, 8 (14[a]) בשפוי (Talm. ed. בשפירי, Rashi בשפור); Tosef. ib. I, 25 ed. Zuck. (Var. בשפיד, corr. acc.); Tem. 31[b], v. גְּבָרָה.—*Pl.* שִׁיפּ׳, שִׁיפּוּרִין Ab. Zar. 42[b] top ושיפוריה מותרין...וחא ש׳ but there are the chips, when the idol itself remains, and yet it is said, if the gentile chipped an idol for its own sake (to embellish it), itself is forbidden, but the shavings from it are permitted to be used. Ib.[a]; a. e.—V. שְׁפָאִים.

שִׁיפּ׳, שִׁיפּוּי II m. (שָׁפָה II; cmp. שָׁפַע) *incline, slanting.* Ḥull. 19[a] ש׳ כובע, v. פּוֹבַע. Ib. 20[a] ראשו ש׳ where the back of its head begins to slant towards the neck.

שִׁיפּוּרִין f. pl. (v. שִׁיפּוּי I) [*chips*?,] name of a sort of *cakes.* Targ. Y. II Ex. XVI, 31 (Y. I אֲשִׁישְׁיָן; h. text צפיחת).

שִׁפּ׳, שִׁיפּוּל m. (שָׁפַל) *lower part, extremity.*—*Pl.* שִׁפּ׳, שִׁיפּוּלִין, שִׁיפּוּלִים Lam. R. to I, 9 (expl. בשוליה, ib.) בשִׁיפּוּלֶיהָ on her skirts. Sabb. 98[b] ושפולית וכ׳...לאשה like a woman that walks in the street, and her train drags behind her. Tosef. Ohol. XIII, 9 שִׁיפּוּלֵי אוהלין the train of tents; (Ohol. VII, 2, v. שִׁיפּוּי); a. e.—שיפולי מעים *the lower part of the abdomen.* Nidd. IX, 8 contrad. to כרס. Yeb. 80[b] כל שאין לה ש׳ מ׳ כנשים a woman the formation of whose lower abdomen is not that usual with women.

שִׁפּ׳, שִׁיפּוּלָא ch. same, 1) *extremity, bottom, train.* Targ. Cant. I, 4 בש׳ דטורא at the foot of the mountain.—*Pl.* שִׁפּ׳, שִׁיפּוּלֵי, שִׁיפּוּלִין Targ. O. Ex. XIX, 17 (ed. Vien. שִׁפּוֹ; h. text תחתית). Targ. Y. Num. V, 17 (O. יסודי; h. text קרקע). Targ. Lam. I, 9. Targ. Ex. XXVIII, 33 (O. ed. Vien. שִׁיפּוֹ); a. fr.—Snh. 102[b] חוה נקרטח בש׳ גלגמא וכ׳ Ms. M. (ed. חוה נקרטנא, read נקרט; Rashi ש׳ ג׳ חוה נקרט; Ar. only שיפולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) thou wouldst have taken up the trail of thy cloak and run after me.—2) *the seat of a tree in the ground.* B. Bath. 37[b]; Arakh. 14[b], v. שִׁירוּדָא.—3) *moving downwards* (sailing with the wind). B. Bath. 73[b], v. שֵׁירָא.

שִׁיפּוֹן m. *rye;* [oth. opin.] *oats.* Pes. II, 5; ib. 35[a] (classified with barley) expl. דִּישְׁרָא; Men. 70[a] sq. Ḥall. I, 1. Y. ib. 57[b] top (ref. to Is. XXVIII, 25) נסמן זה חש׳ *nisman* means *shifon.* Ib. middle ברם כרבנן ... חש׳ מין כוסמין וכ׳ but in the opinion of the Rabbis there are only three kinds of grain, *shifon* is a species of spelt &c. Kil. I, 1 הכוסמין וחש׳ ... ארנן וכ׳ spelt and *shifon* are not heterogeneous (may be sown together). Kel. IX, 8 (Var. in Hai Gaon שִׁירָפָה, v. Maim. a. l.; Var. חשיפה, שיפין through mistaking שירפה), v. מִירְצָה.—[Greek σιφώνιον a kind of *oats.*]

שִׁיפּוּנִיוֹת, v. סִירָוּנִיוֹת.

שִׁפּ׳, שִׁיפּוּעַ m. (שָׁפַע) 1) *slanting, slope, skirt.* Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 12) הסולם הזה...ושִׁיפּוּעָיו וכ׳ that ladder stood on the Temple site, and its slant reached &c.; Yalk. ib. 120. Y. B. Bath. VII, end, 15[d] חיה עשור...או ממקום שיפועו מודד if a field has the shape of a chair, is the measuring to begin where the vertical wall begins, or where the slope begins? Ohol. VII, 2 כלים שתחת חש׳ vessels which lie under the slope (of a tent, v. שִׁירְפּוֹל). Erub. 102[a] sq.; Sabb. 138[b] שאין בשִׁיפּוּעָהּ טפח when the slanting portion of a tent cover is not so large as a handbreadth, opp. to גג the horizontal part; a. e.—*Pl.* שִׁפּ׳, שִׁיפּוּעֵי אהלים the slanting and flat portions of tent covers; a. e.—2) *overflow, overmeasure.*—*Pl.* as ab. Tosef. B. Bath. V, 4 המזכר...כל הש׳ וכ׳ if one sells wine by the vessel, all the overflow belongs to the seller.

שִׁפּ׳, שִׁיפּוּעָא ch. same, *slant, slope.* Targ. Y. I Ex. XXVI, 12 שיפוע, constr. (Y. II שיפועה, corr. acc.; h. text סרח). Targ. Y. Deut. IV, 49 Ar. (ed. משפך; h. text אשדת).

שִׁיפּוּף, Y. M. Kat. II, end, 81[b], v. שִׁירָה II.

שִׁיפּוּצָא m. (שָׁפַץ) *repairing.* Keth. 103[a] ש׳ מאי Ar. (Var. שִׁיפּוּקְצָא or שִׁיפּוּצְצָא; ed. שיפצה) has a widow the right to repair her husband's dwelling (and remain in it)?

שִׁיפּוֹרָא m. = שׁוֹפָרָא 1) *horn, trumpet, announcement.* Nidd. 38[a] ש׳ דירחא Ar. (ed. only ש׳) the *shofar* announcing the New Moon. Succ. 34[a]; Sabb. 36[a] Ms. M. (ed. שופרא), v. חֲצוֹצְרָתָא. M. Kat. 27[b] שמע קל ש׳ דשבבא he heard the trumpet announcing a death in town; a. e.—*Pl.* שִׁירְפּוֹרֵי. Ab. Zar. 40[a] נפקו ש׳ דרבא וכ׳ Ms. M. (ed. נפקו) the announcements of Raba went forth to prohibit it, and those of R. H. permitting it; ib. 57[b]. M. Kat. 17[b] קרי ביה אלפא ש׳ וכ׳ sound into it (the pitcher) one thousand blasts (proclaiming the ban). Ib. מאי שיפורי שנפרעין וכ׳ what does the blowing signify? That he will be punished. Shebu. 36[a] בארבע מאה ש׳ שמחיה וכ׳ Barak declared the ban over Meroz with four hundred blasts of the trumpet; M. Kat. 16[a]; a. e.—2) (v. שׁוֹפָר) *charity box.* Gitt. 60[b] החיא ש׳ דחזה the charity box which was first kept in

the house of R. J., and was transferred to &c.; [oth. opin. the *shofar* for public announcements].

שִׁיפְיוּת, שִׁפְּ׳ f. (שָׁפָה III) *quiet, peace; compromise.* Y. Yeb. IV, 5[d] top עושין ש׳ ביניהן וכ׳ we make a compromise between them, and divide the dead man's estate (between the *yabam* and the son whose paternity is in doubt). Ib. נמצאת אומר ש׳ באחין וכ׳ (not לאחיו) consequently, peace between brothers (a compromise between the *yabam* and the son who maybe is his deceased brother's son) is a loss to the brothers (the succeeding sons, who will inherit only one half of the estate), opp. תחרות.

שִׁיפְלוּתָא, v. sub שִׁפְלָא.

שִׁיפְמָא, v. שִׁפְמָא.

שִׁיפָּא, v. שִׁפָּא.

שִׁיפְרָגַז pr. n. *Shifr'gaz*, legendary name of King Ahasver's horse. Targ. II Esth. VI, 10.

שִׁיץ (v. שִׁיצֵי) *to go forth.*

Pa. שִׁיֵּיץ *to finish.* Gen. R. s. 78; Yalk. ib. 133 שִׁיְּיצַת, v. סוּב.

שֵׁיץ m. (v. preced.; cmp. נִיצָה) 1) *prickly branch of the date palm.*—*Pl.* שִׁיצִּין, שֵׁיצִין, שִׁיצֵי. Tosef. Shebi. VII, 16; Pes. 53[a] על של בין חש׳ as long as there are dates on the single branches, opp. כפים, v. כִּיפָּה.—2) *late (stony) date on the palm-tree.*—*Pl.* as ab. Y. Sabb. I, 4[a] bot. ש׳ שבכפים the stony dates on the top branches; Y. Bets. III, 62[a] (not שבכפיס).

שֵׁיצָא m. ch. same, 1) *prickly twig; stony date.*—*Pl.* שֵׁיצֵי. M. Kat. 25[b] bot. טעון דיקלי ש׳ the palms bore stony dates (Rashi: *thorns*).—2) *fin* of a whale &c. B. Bath. 73[b] וסגאר...בין ש׳ לש׳ וכ׳ and the ship went between one fin of the fish and the other for three days, itself swimming upwards (against the wind), and we floating downwards.—*Pl.* as ab. Ib. תרי ש׳...ההיא גילרנא Ms. R. a. ed. L (ed. שֵׁירֵי) that was a sea *gildana* (v. גִּלְדָּנָא), which has two fins (on each side).

שֵׁיצָאָה m. (v. next w.) *finishing, destruction.* Targ. Is. X, 23; XXVIII, 22. Ib. XL, 17 (h. text תהו). Targ. Ez. XIII, 13.

שֵׁיצִי, שִׁיצִי (Shaf. of יצא; v. Del. Proleg., p. 140) [to *go forth*, v. שִׁיץ; *to cause to go out,*] 1) *to be ended* (cmp. כְּלָה); *to cease, to perish.* Targ. Ruth II, 23. Targ. Ps. XXXIX, 11; a. fr.—2) *to finish, complete, end.* Targ. O. Gen. II, 2. Ib. XVII, 22; a. fr.—3) *to make an end of, destroy.* Targ. Lam. II, 2; 5. Targ. Gen. XVIII, 23, sq.; a. fr.

Ishtaf. אִשְׁתֵּיצִי, אִשְׁתֵּצִי 1) *to be finished.* Targ. II Chr. VIII, 16.—2) *to be made an end of, be consumed.* Targ. Ps. LXXIII, 26 Ms. (ed. אִשְׁתֵּיצָא). Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.

שֵׁיצָא, שֵׁיצָ׳, שֵׁיצָ׳, שִׁיצְיָא m. (preced.) *end, destruction.* Targ. Prov. X, 14; 29; ib. XVIII, 7 (h. text מחתה); a. e.

שֵׁיצָה, שִׁיצָה, שֵׁיצוּתָא, שִׁיצְיוּתָא I f. same, 1) *completion, perfection.* Targ. Ps. CXXXIX, 22 שיציו Ms. (ed. Lag. שֵׁיצְיָאוּת; ed. Wil. שִׁיצְיָאִית, corr. acc.; h. text תכלית).—2) *end, consumption.* Targ. II Kings XIII, 19; a. fr.

שֵׁיצָה II (preced.) pr. n. pl. *Shetsayu (Destruction).* Targ. Y. II Deut. I, 44; Targ. Y. Num. XIV, 45 (ed. Vien. שֵׁיצְיוּ; h. text חרמה).

שׁוּ, שִׁיצָא m. (v. שִׁיץ) *branch, twig.* B. Mets. 99[b] שׁ׳ דתמרי Ar. (ed. Koh. שׁ׳; ed. חבריצא) a palm twig with dates on.

שֵׁיצָנְיָתָא f. (preced.) *weed.* Pes. 35[a] (Ms. M. 2 שׁוּצָ׳; Ms. O. שַׁצָ׳), v. קַרְמִית.

שִׁיקּוּדִין, v. שִׁיקּוּר II.

שִׁיקּוּיָא m. (שְׁקִי) = h. שִׁקּוּי, *drink, potion.*—*Pl.* שִׁיקּוּדִין. Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כל ש׳ דאתון וכ׳ all potions that you are in the habit of preparing on week days (for women in confinement), prepare also on the Sabbath; Gen. R. s. 80 שקוין (Matt. K. quotes fr. Y. l. c. שילוקין); Yalk. ib. 135 שיקויי (corr. acc.).

שִׁיקּוּל m. (שָׁקַל) *weighing*; ש׳ חדעה weighing of opinions, *decision between opposing views.* Snh. 6[a], a. fr., v. הַשְׁוָאָה.

שִׁיקּוּעַ m. (שָׁקַע) *sinking, covering up.* Zeb. 21[b] ארכא ברנייהו מצוה ש׳ they differ as to the time when the laver is to be let down into the well. Ib. top ארכא ברנייהו גוררת ש׳ they differ as to whether or not you must consider the possibility of a mistake in letting the laver down &c. Tosef. Kel. B. Kam. III, 14 על ש׳ העמוד on the column of vessels that are covered with clay; Tosef. Par. V (IV), 2 שיקיו ed. Zuck. (oth. ed. שיקויי, corr. acc.).

שִׁיקּוּיָא ch. same. Targ. Y. I Num. IV, 20.—[שִׁיקּוּיִין, שקויין Gen. R. s. 80; Yalk. ib. 135, v. שִׁיקּוּיָא.]

שִׁיקּוּץ m. (b. h.; שָׁקַץ) *abomination, idol.*—*Pl.* שִׁיקּוּצִים, שִׁקּ׳. Sifra K'dosh. Par. 1 ש׳ על שם וכ׳ the idols are called *shikkutsim*, because they are abominable; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

שִׁיקּוּצָא, שִׁיקּוּץ ch. same. Targ. I Kings XI, 5. Targ. II Kings XXIII, 13 (ed. Wil. שִׁקּוּץ). Targ. Jer. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. שִׁקּוּצָךְ); a. e.—*Pl.* שִׁיקּוּצִין, שִׁיקּוּצַיָּא, שִׁקּ׳. Targ. Ez. V, 11. Ib. XX, 7, sq.; a. e.

שִׁיקּוּר I m. (שָׁקַר) *false dealing, malappropriation.* Sifré Num. 7, a. e., v. טָעֲיָלָה; [Sifra Vayikra, Ḥob. ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18[a] שִׁינּוּי change of employment].

שִׁיקּוּר II m. name of an *earthen vessel* (prob. a tumbler that cannot stand, v. Sabb. 104[a] quot. s. v. שִׁקְרָא).—*Pl.*

שִׁקּוּרִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 ed. Zuck. (oth. ed. שקורי; R. S. to Kel. III, 2 שְׁקוּדִין).

שִׁיקְמָנָא, v. שִׁקְטָנָא.

שִׁיקְנִינָא, שִׁיקַנְיָא, שִׁיקְנָא, v. שַׁקְנָא, שַׁקְנִינָא.

שִׁיקְמָא, שִׁיקְמָה, v. sub שִׁקְמָה.

שִׁיקְפָא, v. שִׁקּוּפָא, a. שַׁקְפָא.

שִׁיקְרָא, שִׁיקְצָא, v. sub שִׁקְרָא.

שִׁיר, v. שִׁירָה.

שִׁיר I (b. h.; denom. of next w.) *to sing.* Ber. 14^{b} וּשְׁרַנּוּ לְךָ and we sang (praises) unto thee. Snh. 91^{b} (ref. to Ex. XV, 1) שָׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא יָשִׁיר it does not read, 'he sang'; but, 'he shall sing'; Mekh. B'shall., Shir., s. 1; a. e. *Polel* (of שׁוּר) שׁוֹרֵר same. Num. R. s. 3 (play on בְּכוּשׁוֹרוֹת, Ps. LXVIII, 7) מְשׁוֹרְרִין עַכְשָׁיו . . . אוֹתָן שֶׁהָיוּ בּוֹכִין those who formerly wept..., were now singing. Ib. ועבד מְשׁוֹרֵר וכ' and the slave sings, because he is relieved &c. B. Bath. 120^{a} מְשׁוֹרְרִים לְפָנֶיהָ went singing (bridal songs) before her; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. CXVI באין ושוררין read: יְשׁוֹרְרִין, v. שָׁרָה II.]—מְשׁוֹרֵר *singer*, esp. *Temple singer* (Levite). Arakh. 11^{b} מי ששייר ומשוער ששורר if one designated as a singer acts as gate-guard, or a gate-guard acts as singer; a. fr.—*Pl.* מְשׁוֹרְרִים. Ib. שאתה מן המ' וכ' for thou belongest to the singers, and not to the gate-guards; a. fr.

שִׁיר II m. (b. h.; שׁרר) [*chain, string;* cmp. חָרַז] *verse, song, poetry, music.* Tam. V, 6 שאחיו . . . לדבר בש' that his brother Levites were assembling to sing in chorus. Ib. VII, 4 הש' שהיו הלוים וכ' these are the psalms that the Levites recited severally on each day; a. fr.—R. Hash. 28^{a} החיוקע לש' he who blows the Shofar (on the New Year's Day) as a musical exercise (Ms. M. לְשֵׁד to drive off a demon); ib. 33^{b} (Ms. M. לְשִׁיר).—כלי ש' musical instruments (used in the Temple during the offering of sacrifices). Taan. IV (III), 3; a. e.—*Pl.* שִׁירִים, שִׁירִין. Cant. R. to I, 1 דוד אמר ש' ושלמה אמר ש' David composed songs, and so did Solomon. Ib. end (expl. המעולה שיר השירים) חמסולסל שבש', v. סַלְסֶל. Ib. נאמר ש' ונשבח למי שעשאנו ש' בעולם let us recite songs and praise to him who has made us to be songs (proclaimers of God's praise) in the world; שיורים לעולם . . . נאמר ש' let us recite songs to him who made us remnants (has preserved us) for the world; a. fr.—שיר הש' the Book of *Song of Songs* (*Canticum*). Ib.; B. Bath. 14^{b}; a. fr.

שֵׁיר m. (b. h. שְׁרוֹת *pl.*; preced.) *chain, necklace, bracelet, ring.* Sabb. V, 1 סוס בש' the horse may be let out (on the Sabbath) with his chain (or ring); וכל בעלי חש' וכ' and all chain-wearing animals &c.; Tosef. ib. IV (V), 4. B. Mets. 25^{a} כש' if the coins found lie arranged like a ring (or necklace). Y. Sabb. VI, 8^{b} top ובלבד . . . לא בש' וכ' save that he does not put it (the amulet) in a necklace or a signet ring; a. e.—*Pl.* שֵׁירִין. Gen. R. s. 98 (שרדין not) והדו משליכות עליו ש' וכ' and they (the Egyptian women) threw at him (Joseph) chains and necklaces &c.

שִׁירָא, שִׁיר ch. same. Targ. Ps. CV, 18 (fem.). Targ. Job XXX, 11 שִׁירִי Ms. (h. text יִתְּרִי; Ms. Var. שושילתי, אטוני, נימר; ed. שושלתי ונימר אטוני, embodying all the Variants). Ib. XL, 26 Ms. Var. (ed. סלוא). Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—Lam. R. to II, 12 סב לך חד ש' וכ' take a bracelet or a ring, and go to market &c.—*Pl.* שֵׁירִין, שֵׁירַיָּא, שֵׁירֵי. Targ. Ez. XXIX, 4 (ed. Wil. שי; h. text חחים). Targ. Is. XXXVII, 29 (ed. Wil. שי; Ar. שירי; h. text חחי). Targ. Ps. CVII, 10 (ed. Wil. שׁרי). Targ. O. Num. XXXI, 50 שֵׁירִין ed. Berl. (ed. Amst. שְׁרִין, read: שֵׁי); Y. שֵׁירַיָּא (ed. Vien. שי; h. text אצעדה); a. fr.—[Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 שֵׁירָיָא, v. שֵׁירָיָא.]—Y. Sabb. VI, 8^{b} bot. (expl. צמיד, Num. l. c.) שרריא (bracelets).

שִׁיר, שִׁירָא I m. = ה. שִׁיר. Targ. Cant. I, 1. Targ. Ps. LXVI, 1; a. fr.—*Pl.* שִׁירִין, שֵׁירַיָּא. Targ. Cant. l. c. Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. e.—[שִׁירְתָּא f., v. שִׁירָתָא.]

***שִׁירָא** II pr. n. m. *Shira.* Sabb. 66^{a}, v. שִׁירָיָא.

שִׁירָא III, **שִׁירָאָה** m. (cmp. sericum) [*of Seres, Chinese,*] *silk.* Targ. II Esth. V, 1; VI, 10, v. פְּרַגְּנָן.—Keth. 63^{b} הוה תפיסא חד שירא (Rashi ש' (חדא) she seized a silk garment (Rashi: *a cloak*).—*Pl.* שִׁירָאִין, שֵׁירָאִי. Targ. Ez. XXVII, 19 בשיריין ed. Lag. (oth. ed. בְּשִׁירִין, corr. acc.).—Sabb. 90^{a} תכך דש' the worm (*t'khakh*) in silk garments. Kidd. 32^{a} קרע ש' וכ' tore silk garments in the presence of his son Rabbah (to test his filial respect). Snh. 67^{b}, v. עֲרִיבָא III. Ber. 56^{a}, v. חִכְלָא II. Y. Sabb. VI, 8^{b} bot. (expl. שָׁרוֹת, Is. III, 19) שיראין silk cloaks (?).

שִׁירָא, שִׁירָה I f. h. same. Sot. 48^{b}; Sabb. 20^{b}, v. פְּרַגְּנָא.—*Pl.* שִׁירָאִין, שֵׁירָאִים, שִׁירָיִם. Ib.; Men. 39^{b} (contrad. to סרירקון, a. to כלך); Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIII. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 השירין (Var. חשירשין, corr. acc., R. S. to Kel. XXVIII, 8 שרריים).

שִׁירָה II f. (b. h.; v. שִׁיר II) *song, hymn, poetry, music.* Arakh. 11^{a} עיקר ש' בפה וכלי וכ' the essential in the Temple music is (the song) with the mouth, and the musical instruments are for accompaniment (v. בֶּסֶם); (anoth. opin.) עיקר ש' בכלי instrumental music is the essential &c.; Succ. 50^{b}; a. e.—Y. Meg. III, 74^{b} bot. שִׁירַת הַבְּאֵר the song of the well (Num. XXI, 17 sq.); ש' הים the song of the sea (Ex. XV, 1—18); ש' הלוים the song of the Levites (for the additional sacrifice of the Sabbath, Deut. XXXII, 1-43); Treat. Sof'rim ch. XII. R. Hash. 30^{b} ש' של חול the song (of the Levites) for a week-day. Ib. 31^{a} top דש' דיומיה הוה because it would at all events have been the song for that day (the fifth day of the week for which the same psalm is designated as for the New Year's Day, Ps. LXXXI); a. v. fr.—*Pl.* שִׁירוֹת. Y. Meg. l. c. כל חש' טעונות וכ' all poetic passages of the Pentateuch (when read at public service) require special benedictions before and after. Ex. R. s. 23 לשון נקיבה וכ' . . . כל חש' all the songs that have heretofore been composed (mentioned in the Scriptures) are of the feminine gender (שִׁירָה) . . . but the song of the future . . . will be of the masculine gender (שִׁיר, ref. to Is. XLII, 10); Cant. R. to I, 5; a. fr.

שִׁירוּ, v. שֵׁירוּתָא II, III.

שִׁירָוָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שִׁירוּ, שִׁירוּיָא, שֵׁר m. (שְׁרִי) *beginning; the first-ling.* Targ. Y. Ex. XXX, 23 שׁ' בש (h. text ראש). Targ. Prov. IX, 10. Targ. Y. Gen. XLIX, 3; a. fr.—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. l. c.) שׁ' חילי וש' צערי the beginning of my strength, and the beginning of my trouble.—*Pl.* שִׁירוּיִין, שִׁירוּיָתָא שֵׁרִיתָהוֹן II שֵׁרִיוֵיתָהוֹן Num. XVIII, 12 שׁ' (*fem.*). Targ. Y. I (ed. Vien. שֵׁר').

שִׁירָוָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שִׁירוּף, שֵׁר m. (שָׂרַף I) *burning, burn.* Cant. R. to VII, 9; Tanḥ. Tsav 2; Yalk. Sam. 161, v. אִרְמוּז.

שִׁירוּת, שֵׁרוּת m. (שָׁרַת) *service,* esp. *Temple service, function.* Arakh. 11ª (ref. to Deut. XVIII, 7) אידחו ש' שכשם וכ' what service is there that is connected with the Name? It is song (attending the sacrifices). Ib. (ref. to Deut. X, 8 לשרתו ולברך ... מכלל לאו ש' הוא) this implies that the priestly benediction is not called a service. Sot. 38ª (ref. to Deut. l. c.) איתקש ברכה לש' the priestly benediction is made analogous to service (both must be performed standing). Zeb. 24ª; Yoma 58ª the question is, דרך ש' בכך וכ' may or may not a Temple function be performed in that manner? Y. Erub. V, beg. 22ᵇ כל ש' ששרת וכ' every ministration which he performed before Eli was considered as a ministration before God. Yoma l. c. שני כלים בש' אחד Ms. Ms. 2 (ed. אחת ש') there may be two vessels for one function. Men. 109ª שחיטה לאו ש' וכ' slaughtering (a sacrifice) is no priestly function; a. fr.

שִׁירוּתָא, שֵׁר I ch. same.—מלאכי ש' ministering angels (v. שָׁרַת). Targ. Y. Gen. XVIII, 20; a. fr.

שִׁירוּתָא, שֵׁר, שֵׁרוּ II, שִׁירוּ I f. (שְׁרִי) *beginning.* Targ. Jer. II, 3. Targ. Job VIII, 7; v. שֵׁירוּ.

שִׁירוּתָא, שֵׁר, שֵׁרוּ III, שִׁירוּ II f. (שְׁרֵי) [*rest, encampment,*] *meal, refreshment* (cmp. סְעוּדָה); *ration, sustenance.* Targ. Y. Gen. XXIX, 22 (not שירוי). Ib. XVIII, 5. Targ. Job XL, 30. Targ. Gen. XLIII, 16 (*dinner time;* h. text צהרים). Targ. II Kings XXV, 30; a. fr.—Ber. 39ᵇ חוה בצע אכולא ש' used to break bread enough for the entire meal. Taan. 11ᵇ תאי בר בי רב ... ליכול כלבא לשֵׁרוּתֵיה if a student fasts, let a dog eat his meal. Pes. 113ª (prov.) סלקת לאיגרא שֵׁרוּתָךְ בהדך if thou goest up to the roof (on a journey ever so short), take thy provisions with thee; a. e.—*Pl.* שִׁירָוָן. Targ. Hos. IV, 18 (ed. Wil. שֵׁירָוָן).

שִׁירְטוּט, שֵׁר m. (שְׁרַשׁ) *ruling, marking lines.* Men. 32ᵇ צריכות ש' must be written on traced lines; Meg. 18ᵇ. Gitt. 6ᵇ בלא ש' without rules. Sabb. 75ᵇ (ref. to חמולח והמעבר, ib. VII, 2) ועיריל ש' ... אפיק take out either of the two words, and insert (among the forbidden acts) the tracing of outlines on the hide before cutting.

שִׁירְטוֹן, v. שַׁרְטוֹן.

שִׁירְיָא f. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail.* Targ. Y. Ex. XXXIX, 23; ib. XXVIII, 32 (not שִׁירְדָא); v. שִׁרְיָנָא.

שִׁירְיוֹנָא, שִׁירְיוֹן, v. sub שִׁרְיָנָא.

שִׁירְיָיתָא, Tosef. Maas. Sh. II, 1 שִׁירְיָתָא, v. שִׁרְיָה.

שִׁירַיִם, v. שִׁדַּיר.

שִׁירְיָנָא, שִׁירְיָן, v. sub שִׁרְיָנָא.

שִׁירַיִם, v. שִׁדַּיר.

שִׁירְיָנָא, שִׁירְיָן, v. sub שִׁרְיָנָא.

שִׁירַן pr. n. pl. *Shiran.* Targ. Y. Num. XXXII, 38 (h. text שבמה); Targ. Y. I ib. 3 (h. text שבם).

שִׁירְנוּקָא, v. שִׁירְנוּקָא.

שִׁירְפַּ־, v. שִׁרְפָּה.

שִׁירְפָּה, v. שִׁרְפָּה.

שִׁירְקָא c. (שְׁרַק II) *viscous substance, glair.* Pes. 68ª (expl. מיחוי קרביו, ib. VI, 1) ש' דמעיא דנפיק וכ' Ms. M. (ed. דנפקא) (the removal of) the viscous substance of the entrails, which comes out through the pressure of the knife; M. Kat. 22ª (expl. לחחה, ib.). Sabb. 109ª ש' טויא Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) the glairy substance issuing from a melon wrapped in dough and roasted (ed. שִׁרְקָא, v. שְׁרָקָא).

שִׁירְקִירִיס, Midr. Till. to Ps. VIII ed. Bub., v. סִילִיקְרָאוּת.

שִׁירְשׁוּרָא, v. שִׁרְשׁוּרָא.

שִׁירְתָא, שִׁירָא f. = h. שִׁרְתָה. Targ. Ps. XXX, 1. Targ. Cant. I, 1 (ed. Vien. שִׁירָךְ); a. e.—*Pl.* שִׁירָתָא Ib.

שִׁישׁ, v. שׁוּשׁ.

שִׁישׁ, שֵׁישׁ m. (b. h.; = שׁוּשׁ, cmp. שׁוּחַ, שִׁפּוֹת) [*smooth,*] *yellow marble* or *alabaster.* Ḥag. 14ᵇ (in a mystic passage) קשאתם מגיעין אצל אבני ש' טהור וכ' when you arrive at the stones of pure marble, say not, water, water. Ex. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. CV, a. e., v. פְּסִיפָס. Num. R. s. 16 (play on שׁשׁי, Num. XIII, 22) שחיה ברייא כש' he was as sound as a marble block; Tanḥ. Sh'laḥ 7. Midd. III, 3. Tosef. Ter. X, 10; a. fr.

שִׁישָׁא, שִׁישָׁא, שֵׁישׁ ch. same. Targ. II Esth. I, 2.—Succ. 51ᵇ; B. Bath. 4ª, v. מַרְמָרָא; Yalk. Deut. 913.

שִׁישָׁא I m. (v. P. Sm. 4144, Brockelm. 374ª) *alabaster* or *glass jug* (?), v. אֲשִׁישָׁא.

שִׁישָׁא II (or עֵישָׁא) pr. n. m. *Shisha,* (*Sisa*), an Amora. Ber. 24ª Ms. M. (ed. ששת). Ḥull. 44ª; a. fr.

שִׁישָׁה f. (שׂוּשׂ) *joy, use of the root* שׂוּשׂ. Cant. R. to I, 9 כל מקום שנאמר ש' כתיב בשי"ן דכ' wherever rejoicing is meant the word is written with Sin, but here (in לסמחי, Cant. l. c.) it is with Samekh. Pesik. Ronni, p. 141ᵇ; Cant. R. to I, 4 (one of the ten expressions for joy; Ab. d'R. N. ch. XXXIV עֲשָׂשׂוֹן).

שִׁיתָאסָא, שִׁיתְאָסָא m. (comp, of שִׁית a. אסא, P. §m. 291; v. אַסִּי) *foundation.* Targ. Ps. CXXXVII, 7 (ed. Wil. שִׁיתְאָסָא). Targ. Job XXXVIII, 38 (ed. Wil. שִׁיתָאסָה; h. text מוּצָק); a. e.—*Pl.* שִׁיתְאַסְיָא, שִׁיתְאַסִּין, שִׁיתָּ' (also used as *sing.*) Ib. IV, 19. Ib. XXII, 16 Ms. (differ. in ed.). Targ. Prov. X, 25 (ed. Wil. שִׁתְאָסָיָא, oth. ed. סַנְיָן ..., corr. acc.). Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XXIV, 2 שׁוּר שִׁיתָסָתָא (ed. Lag. שׁוּר שִׁיתִיתָאה, corr. acc.). Targ. Prov. III, 19 [read:] שׁוּר שִׁיתְאסִיא דְאַרְעָא (v. Pesh.).

שִׁית' m. (שְׁתַם) *opening, boring a hole.* Ab. Zar. 69^{b} דְּלָא חָרִישׁ לְשִׁ' who does not apprehend that the gentile may make a hole in the stopper (to draw out wine, and close it again). Y. ib. V, 44^{d} top שִׁיחוּמְהוֹן, v. בֵּיגֵם.

שִׁיתּוּף m. (שְׁתַף) *partnership,* esp. (Sabbath law) *shittuf, the formation of a fictitious partnership in an alley* by depositing in it some article of food in which the inmates concerned have a share, which has the effect of allowing them to move things within the area enclosed by the alley. Erub. 71^{b} בְּסוּמְכִין עַל שִׁ' וְכ' they differ as to whether *shittuf* can be relied upon to take the place of an *'erub* (עֵירוּב). Y. Sabb. XIX, beg. 16^{d} קוֹרָה בְּלֹא שִׁ' וְכ' the placing of a beam over an alley without *shittuf* has the effect of allowing the carrying of objects on the Sabbath. Y. Erub. V, 23^{d} bot.; a. fr.

שִׁיתָיָא, v. שִׁתָּיָא.

שִׁיתָלָא, v. שִׁתִּילָא.

שִׁיתְנְחוֹן, Pesik. R. s. 22, read: שַׁרְתַּנְהוֹן, v. שְׁרֵי.

שִׁיתְסָרָאָה, שִׁיתְסַרָא, v. שִׁית IV.

שָׂךְ (cmp. סוֹךְ) *thicket, wild growth.* Lam. R. to I, 17 לְשִׁיבֵּר ... וְעַכְשָׁיו בְּשָׂךְ formerly I went to Jerusalem on well-kept roads, but now I go through wild growth (thorns), as it is said (Hos. II, 8), I will hedge up (שָׂךְ) thy road with thorns.

שָׁכַב (b. h.) *to incline; to lie down, lie, sleep.* Bekh. VII, 2, a. e. גְּבִינִיו שׁוֹכְבִין, v. גְּבִין II. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 28 sq.) אַתָּה שׁוֹכֵב וְאֵין אַחַת מִת thou shalt lie (in the grave) but not be dead (forever). Ber. I, 3 (ref. to Deut. VI, 9) בְּשָׁעָה ... שׁוֹכְבִים וְכ' (you must read the Sh'm'a) at the time of the day when people lie down, and when people get up. Ib. 62^{b} עַל גַּבֵּי מִשְׁכָּב שָׁכַב וְכ' lie on any couch, only not on the bare ground; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 ... תִּפְלַּתָּם שֶׁהָיוּ שָׁכוּבִים בְּעֵפֶר שׁוּכְבִין.

Hif. הִשְׁכִּיב 1) *to cause to lie down.* Ber. 60^{b} (in a night prayer) שֶׁהַשְׁכִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְכ' that thou make me to lie down for peace and to rise for peace &c. Ber. 4^{b} הַשְׁכִּיבֵנוּ (cause us to lie down,) *hashkibenu,* a section of the evening prayers, inserted between *G'ullah* and *T'fillah* (v. גְּאוּלָּה). Ib. 9^{b}; a. fr.—2) *to let lie with, to allow sodomy.* Ker. 3^{a} (ref. to Lev. XVIII, 22) קְרִי בֵּיהּ לֹא תַשְׁכִּיב read

שִׁישׁוּרָא, שִׁירְשׁ', שִׁירְשָׁא m. (שָׁרַר) *rope.* Pes. 82^{a} דְּקָא גָּדֵיל שִׁירְשׁ' (Ms. M. שִׁירֵשׁ') if he (the unclean priest) is a ropemaker (who cannot be suspected of neglecting the Temple service from mercenary motives). B. Kam. 96^{a} חוֹפְיָא וְעָבְדִינְהוּ שִׁירְשׁ' (Ms. M. וְעָבְרִינְהוּ שִׁירֵשׁ') if one stole palm leaves made into a broom, and made them into a rope.

שִׁשִּׁית, שִׁשִּׁי, v. שִׁשָּׁה.

שִׁשַּׁשְׁ, v. שִׁשָּׁה.

שִׁשְׁלָתָא, v. שַׁלְשֶׁלֶתָא.

שִׁשְׁנָא pr. n. m. *Shishna.* Y. Sabb. XIX, 16^{d} bot. רַב שִׁ' quot. in Alf. (ed. שִׁשְׁנָה). Gitt. 62^{a}; Men. 90^{a} רַב דִּימִי בַּר שִׁ'.

שִׁית I (b. h.; sec. r. of שָׁוָה) *to place, set, make.*

Hif. הֵשִׁית same. Snh. 27^{a} (ref. to Ex. XXIII, 1) אַל תָּשֵׁת רָשָׁע עֵד make not a wicked man a witness (disqualify him); אַל תָּשֵׁת חָמָס עֵד allow not violence (robbers) to testify; Mekh. Mishp., s. 20; Yalk. Ex. 352.—[Yalk. Ps. 620 חשיתיו, v. שָׁתָה II.]

שִׁית II m. (שָׁתַת II) *foundation*; (cmp. יְסוֹד) *bottom,* esp. *Shith, a pit by the side of the altar* into which the remainder of libations was poured. Midd. III, 3 שִׁבֵּי יוֹרְדִין לְשִׁ' וְכ' by which men went down the Sh. to cleanse it. Tosef. Succ. III, 15 יוֹרְדִין לְשִׁ' וְכ' the wine goes down into the pit and is swallowed up there. Ib. (ref. to וְגַם יִרְכַּב, Is. V, 2) זֶה הַשִּׁ' this refers to the Sh.; Y. ib. IV, 54^{d} top; Bab. ib. 49^{a} חֲשִׁיתִין (*pl.*).—*Pl.* שִׁיתִּין. Ib. שִׁ' מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי וְכ' the Shittin have existed from the six days of creation (are a natural cavity). Ib. 53^{a} בִּשְׁעָה שֶׁכָּרָה דָּוִד שִׁ' when David began to dig the pits (for the Temple); Macc. 11^{a}; Yalk. Ps. 878 שִׁתִּין. Meïl. III, 3 (11^{a}) יְרָדוּ וְיָצְאוּ לְשִׁ' וְכ' so soon as the wine is let down into the pits &c. Yalk. Ps. 653, v. בָּגַר.

שִׁית III m. *wild fig.*—*Pl.* שִׁיתִּין (or שִׁירִּין). Dem. I, 1; Tosef. ib. I, 1; Erub. 18^{a}; Ber. 40^{b} (expl. מִין תְּאֵנִים).

שִׁית IV, שִׁת, שִׁיתָּא, שִׁיתָּה, שִׁתָּ' = h. שֵׁשׁ, *six.* Targ. Gen. VII, 6 (O. ed. Berl. שִׁית; ed. Vien. שִׁתָּ'). Ib. XXX, 20 (O. ed. Berl. שִׁיתָּה); a. v. fr.—Pes. 94^{a} שִׁ' אַלְפֵי וְכ' the world (distance from sunrise to sunset) is six thousand parasangs. Snh. 97^{a} שִׁ' אַלְפֵי שְׁנֵי הַיּוֹם וְכ' the world will exist six thousand years; a. fr.—*Pl.* שִׁיתִּין, שִׁתִּ' *sixty.* Targ. Gen. XXV, 26; a. fr.—B. Kam. 92^{b} חַכְלִי שִׁ', v. כַּבָּא. Ib. רְהוּטֵי שִׁ', v. צַפְרָא. Ab. Zar. 69^{a} בְּשִׁ' requires sixty portions to be neutralized; a. e.—שִׁיתְסַר עָשָׂר, שִׁיתְסָרֵי, שִׁיתְסַרְיָא, שִׁיתִּ' *sixteen; sixteenth.* Targ. Ex. XXVI, 25. Targ. Y. Deut. XXXIV, 8 (ed. Vien. שִׁתֵּיסַר); a. fr.—שִׁיתְסָרָאָה m. *the sixteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 14 (ed. Lag. שִׁיסְרָאָה).

שִׁיתָא f. = h. שֵׂה, *ewe.* Targ. O. Lev. XXII, 28 (ed. Berl. סִיתָא). Ib. V, 7 ed. Lisb. (Ms. סִ'; ed. אִימְרָא).

שִׁיתָאָה m. (שְׁתִי II) *weaver.*—*Pl.* שִׁיתָאֵי, שִׁיתָיֵא. Y. Sabb. XIII, 14^{a} bot.; Y. Bets. III, 62^{a} top, v. תְּצָדָא I.

it as *lo thashkib*, do not allow &c.; Snh. 54b לא תַשְׁכֵּב (or תִּשָּׁכֵב *Nif.*); a. e.

Nif. נִשְׁכַּב *to be lain with*, esp. *to be the subject of sodomy.* Ib. אזהרה לנִשְׁכָּב מנין whence do we derive the warning (אַזְהָרָה) for the person that allows sodomy? Ib. [read:] לר' ישמעאל אזהרה לנ' לבהמה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 200, a. Yalk. Lev. 599) according to R. Yishmael's interpretation, whence do we derive the warning for the person that is made the subject of coupling with a beast? Ib. לא תִשָּׁכֵב, v. supra; a. fr.

שְׁכֵיב, שְׁכוֹב, ch. same, *to lie down; to die; to lie with.* Targ. O. Deut. XXIV, 12, sq. Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. O. Lev. XV, 24. Targ. O. Deut. XXXVIII, 30; a. fr.—Part. pass. שְׁכִיב. Targ. Ezek. IV, 9; a. fr.—V. שְׁכִיב.—Yeb. 46a אירכו שְׁכִיבְנָא I might have died without telling you this thing; B. Mets. 73b השתא אירכו שְׁכִיבְנָא (not שכיבא); Ab. Zar. 55a (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Yeb. 24b, a. e. כי נוּם ושָׁכִיב, v. נוּם ch. B. Mets. 85a אינש לא ש' וכ' no one died before his time. B. Kam. 91b; B. Bath. 26a לא ש' וכ' my son Shikhḥat died (early) for no other sin than that he cut down a fig tree before its time; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּב *to be lain with, be ravished.* Targ. Zech. XIV, 2. Targ. Is. XIII, 16.

שֻׁכְבָּא m. (preced.) *the lower millstone*, opp. רֶכֶב. B. Bath. II, 1, v. רֶכֶב; Tosef. ib. I, 3.

שִׁי', שְׁכָבָא m. (שְׁכַב) *asleep; dead body, corpse.* M. Kat. 27b שי, שיפורא דש' v. שִׁיפּוֹרָא. Ib. לא ש' אירכא במיתא is there not a dead (to be buried) in town (and they pursue their labors)? B. Bath. 91a, v. טָנוֹבֵירִיתָא; a. fr.—*Pl.* שְׁכָבֵי, שִׁי'. Snh. 29b, v. עִיר I ch. Ib. 48b ש' דהרפניא the dead of Harpania (for whom the shrouds are not woven until they are dead); a. e.—V. שְׁכִיב.

שְׁכָבָה f. (b. h.; שכב, v. Job XXXVIII, 37), only in שְׁכָבַת זֶרַע *effusion of semen.* Nidd. 5a. Ib. 9a. Ib. 13a; a. fr.

שְׁכַבְנָא m. (שְׁכַב) *one whose eyebrows overshadow his eyes* (v. גְּבִין II). Bekh. 44a; (Tosef. ib. V, 2, sq. שכניה).

שִׁכְבָּה f. (b. h.; v. שְׁכָבָה) *effusion of semen*; [oth. opin.] = שְׁכָבָה. Snh. 54b, v. שְׁכָבָה.

שׁוּכְ', שְׁכַבְתָּא f. = h. שְׁכָבָה; only in שְׁכַבְתָּא זַרְעָא = h. שִׁכְבַת זֶרַע. Targ. Lev. XV, 16, sq. (O. ed. Vien. שְׁכוּבְתָּא); a. fr.

שְׁכָח, v. סְכָה.

שְׁכוֹב, v. שְׁכֵיב.

שְׁכוּבְתָּא f. = h. שְׁכִבַת 1) *lying with, sexual connection.* Targ. O. Lev. XVIII, 20; 23. Ib. XX, 15; a. e.—2) *effusion of semen.* Targ. O. Lev. XV, 16, sq.; v. שְׁכַבְתָּא.

שְׁכוּי, v. סְכוּי.

שֻׁכְּרִי m. (b. h.; שָׁכָה, v. סָכָה) [*guard,*] *cock.* R. Hash. 26a ולתרנגול ש' . . . כשהלכתי (Ar. ס') when I travelled in the district of K. N., (I noticed that) they called a bride *ninphe*, and a cock *sekhvi*; Y. Ber. IX, 13c top ברומי . . . ש' (Ar. סַכְוָיָא) in Rome they call the cock *s.*; Lev. R. s. 25 בערביא . . . לתרנגולתא שַׁכְוְיָא in Arabia they call the hen *sikhvaya*; Yalk. Job 925 סַכְוָיָא . . . ברומי; Yalk. Lev. 615 בערבי . . . לתרנגולת שכוי.

שְׁכְוָיָא, v. preced.

שכוין, Y. B. Bath. IV, beg. 14c ש', prob. to be read: השיחין (v. Tosef. ib. III, 2).

שְׁכוּל m. (b. h.; שָׁכַל) *bereft of whelps.* Pirké d'R. El. ch. XXXVII . . . כדוב ש' וכ' שעומד who stands on the road like a bear bereft of her whelps ready to kill mother and children.

שְׁכוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שְׁכוּן, v. שִׁיכּוּן.

שְׁכוּנָא m. (שְׁכַן) 1) *dwelling, tent; apartment.*—*Pl.* שְׁכוּנֵי, שְׁכוּנָיָא, שְׁכוּנָיָן. Targ. Jud. VIII, 11; Targ. Jer. III, 2; IX, 25; XXV, 24.—B. Bath. 29b; 159b אנא בש' גוויאר הואי I lived in the interior departments (and had the right to pass the premises which you occupied; therefore you cannot claim undisputed possession).—2) *group of buildings, neighborhood.*—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 34; Yalk. Is 352, v. שְׁכוּנְתָּא.—[שְׁכִינָא f., v. שְׁכוּנְתָּא.]

שְׁכוּנְתָּא f. (preced.) 1) *settlement, colony, group of dwellings.* Ab. Zar. 21a ובלבד שלא יעשנה ש' provided that (in selling dwellings to a gentile) he does not make it a (gentile) settlement; ib. אין ש' וכ' a settlement consists of no less than three men (living in a group). Gitt. 6a מש' לש' when the deed of divorce is carried from one group of buildings to another; Y. ib. I, 43c top. Gen. R. s. 39 ומגולרתך זו שְׁכוּנָתֵךְ 'and out of thy *moledeth*' (Gen. XII, 1) this means, thy settlement. Ib. s. 64, v. נָצַר; a. e.—Lev. R. s. 2 שכונתי some ed., v. שְׁכִינָה.—2) *the neighbor's privilege of preemption.* B. Mets. 68a; 108b (expl. ש' גבירה משכנתא) the right of preemption (accorded to neighbors) is with him (the mortgagee).—[שְׁכוּנָה ch., v. next w.]

שְׁכִינְתָּא ch. same, 1) *settlement.*—*Pl.* עבר ש' שְׁכִינָן *to settle.* Targ. Job XV, 28. Targ. Y. Ex. XXIII, 33.—2) *group of buildings, neighborhood, quarter.* Gen. R. s. 17 שְׁכוּנְתֵּיהּ דר' יוסי וכ' the quarter in which R. J. the Galilean lived; Lev. R. s. 34 חווית אזלא בכל שְׁכוּנָיָא ובשכוניתיה she went begging in all quarters, but in R. Jose's quarter she did not go; Yalk. Is. 352 בכל שְׁכוּנֵי דקרתא ובשְׁכוּנָיה וכ'; Y. Keth. XI, 34b bot. שְׁכוּנָה דמשבקר the quarter in which my former husband lives.—*Pl.* שְׁכוּנָתָא. Ib. ליח חכא שְׁכוּנָת חורין וכ' are there no quarters of other people of the town? Yalk. Lev. 665 בכל שְׁכוּנָתָה דקרתא וכ', v. supra; a. e.

שְׁכוֹר בְּנָאֵי, pr. n. pl. *S'khor Bizzaé.* Snh. 95a (Var. שכר); v., however, בְּנָאֵי.

שִׁי, שְׁכוֹר m. (b. h.; שָׁכַר) *drunk, intoxicated.* Erub. 64ª שׁ׳ אל יתפלל an intoxicated person should not pray, contrad. to שתוי under the influence of wine. Ib. שתוי ש׳ ... *shathuy* is he who could speak before a king (who could collect his mind, if he were suddenly summoned to speak &c.), *shikkor* is he who could not &c. Ber. 31ᵇ שמתפלל וכ׳ ש׳ a drunk person that prays is like one worshipping an idol. Num. R. s. 10; Tanḥ. Sh'mini 11; a. fr.

שָׁכַח (b. h.; cmp. שכך) [*to sink,*] *to forget, discard.* Ber. 32ᵇ (ref. to Is. XLIX, 14) אדם ... אתה עזבתני ושכחתני if a man marries a woman after abandoning his first wife, he remembers the doings of his first wife, but thou hast abandoned me and also forgotten me. Ib. כלים אֶשְׁכַּח will I ever forget the burnt-offerings of rams and the first born that thou didst offer &c.? Ib. שמא ... סיני תִּשְׁכַּח wilt thou forget what I did at Sinai? Peah V, 7 העומר שִׁשְׁכָּחוּהוּ ... ולא ש׳ וכ׳ a sheaf which the laborers overlooked in collecting, but the employer had not overlooked. Ib. VII, 1 וְשָׁכַחוֹ and he forgot it (left it on the tree). Ab. III, 8 כל חשׁוֹכֵחַ וכ׳ מִשְׁנָה, v. מִשְׁנָה. Midd. II, 5 שָׁכַחְתִּי מה וכ׳ I forgot what purpose it served; Yoma 16ª; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּחַ; f. שְׁכוּחָה, *a*) (cmp. זָכוּר) *forgetting.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ והיא ש׳ and she may forget herself, v. שַׁחֲצָנִית.—*b*) *forgotten.* B. Mets. 11ª ש׳ מעיקרו a sheaf forgotten at the start (overlooked in collecting); זכור ולבסוף ש׳, v. זָכַר. Ber. l. c. (ref. to Is. l. c.) חירוני עזובה חירוני ש׳ is not abandoned the same as forgotten? (Ms. O. עֲזוּבָה ... שְׁכִירָה ...).

Pi. שִׁכַּח 1) same. Y. Ber. V, 9ª top מְשַׁכַּח הוא במהרה לא will not easily forget it. Snh. 99ª וכ׳ ... ומְשַׁכְּחָהּ כל he who studied the Law and neglects it (fails to review it) is like a woman that gives birth and buries; a. e.—2) *to cause forgetting.* Ab. II, 2 שיגיעת ... מְשַׁכַּחַת עון (or מְשַׁכַּחַת) the employment of the mind in both of them causes man to forget sin. Tosef. Sot. III, 12 אתם מְשַׁכְּחִין ... אני אֲשַׁכַּח וכ׳ you make the law of free trade forgotten among you, I will cause you to be forgotten in the world; Snh. 109ª, a. e. באו ושָׁכַח וכ׳, v. רָגַל; a. fr.

Hif. הִשְׁכִּיחַ same. Bets. 15ᵇ להַשְׁכִּיחוֹ, v. זָכַר. Ab. l. c., v. supra; a. e.

Nif. נִשְׁכַּח, *Hithpa.* הִשְׁתַּכַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 14ᵇ ואל תִּשְׁכַּח וכ׳ ... מוטב (some ed. תִּשָּׁכֵחַ) it is better that a law be uprooted (disregarded) than that the Law be forgotten in Israel. Ib. 15ᵇ נִשְׁתַּכְּחוּ ... שלשה וכ׳ three thousand traditional rules were forgotten during the days of mourning for Moses. Ib. 16ª נִשְׁתַּכְּחָה ... אף וכ׳ also the rule concerning a sin offering whose owner died (before it was brought) was forgotten during &c. Ib. מלבי ... שלא יִשְׁתַּכַּח that what I have learned be not forgotten out of my mind. Pes. 54ᵇ על חמת שישתכח מן הלב that the dead should be forgotten out of mind; a. fr.

שָׁכַח I ch. (Hebraism) same. Y. B. Kam. IV, 4ᵇ ער דשָׁכַחוּן כולן, v. סוּמָּא.

Pa. שַׁכַּח same. Y. Erub. I, 18ᵈ top [read:] דאין ... ולא מְשַׁכַּח יתיר that he may not have forgotten it, if Rab should ask him; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 15ᵇ דאי׳ לחו׳ א׳ וכ׳ that which they forgot remained forgotten &c. B. Mets. 85ª יחיב ... דְּשָׁתַּכַּח גמרא וכ׳ he fasted ... praying that he may forget the Babylonian teaching. Ib.ᵇ אי מְשַׁתְּכַּחַת תורה וכ׳ (Keth. 103ᵇ אם נשתכחה וכ׳), v. פְּלַפּוּלָא. Ib. עברי ... דלא תַּשְׁתַּכַּח וכ׳ I brought it about that the Law be not forgotten &c.; a. e.

שְׁכַח II, *Af.* אַשְׁכַּח (תַּשְׁכַּח) (preced.) [*to uncover,*] *to find.* Targ. Ps. XXXVI, 3 לַמְשְׁכַּח (ed. Wil. לְמִכַּח). Targ. Koh. I, 17 (ed. Vien. לְמִכַּח). Ib. VIII, 17 (*Pe* interch. with *Af.*). Targ. Gen. II, 20. Ib. VIII, 9 (Y. some ed. תַּחֵשׁ). Targ. O. ib. XLI, 38 הנַשְׁכַּח ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. תִּישָׁשׁ, corr. acc.); Y. תִּנְשָׁשׁ; a. fr.—Gitt. 56ᵇ דלא לָשְׁכְּחַיה ... ליקלויה וכ׳ burn this man (me, Titus), and scatter the ashes ..., that the God of the Jews may not find him and place him before judgment. Y. Erub. I, 18ᵈ top אי חני וכ׳ א׳ he found that it was taught (in the Boraitha), Rabbi says &c. Yeb. 110ᵇ אַשְׁכְּחֵיהּ לרב וכ׳ I found Rab A. and &c. Ab. Zar. 10ª, a. fr. נפק דק ואי וכ׳ he went forth, investigated, and found that &c. Macc. 21ᵇ מי מַשְׁכַּחַת וכ׳ wouldst thou have found the jewel beneath?; B. Mets. 17ᵇ לא משכחת, v. דְּלַי. Gitt. 68ª אַשְׁכְּחֵיהּ חמרא he found it to be wine; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. Kings 182 אשכח. Y. Hag. II, 77ᵇ top וי דמוברין ולא מַשְׁכְּחִין woe for those who lose and do not find (who suffer an irretrievable loss)!; a. fr.—Macc. l. c., a. fr. היכי משכחת לה how wilt thou find it, i. e. to what practical case can this be applied? Pes. 7ª בשלמא שבת משכחת לה וכ׳ as to the Sabbath, there may be a case, as, for instance, when the fourteenth day occurs on a Sabbath. Ab. Zar. 40ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּכַח *to be found.* Targ. Ex. XXI, 16. Ib. XXII, 1; 3; a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXXIV, 8 (נמצא = h.) הִשְׁתְּכָחוּ אכלין וכ׳ *consequently* they ate &c., v. מְצָא.—B. Mets. 16ᵇ דמְשְׁתַּכְּחֵי בשוקא ... חנוני deeds of purchase that were found in the street. Sabb. 90ª; Nidd. 62ª מְשְׁתַּכַּח, v. אַשְׁלְגָּא. Snh. 111ª; Ex. R. s. 6, a. e. ולא מְשְׁתַּכְּחֵין and are not found again (cannot be replaced), v. חָבַל II; a. fr.

שִׁי, שְׁכָחָה f. (שָׁכַח) 1) *forgetting, forgetfulness.* Y. Peah I, 16ᵇ bot.; Yalk. Mic. 559, v. שׁוֹכְחָן. Ab. IV, 22. Sabb. 31ᵇ שמא תאמר ש׳ הוא מהן lest you say, they forget it (that their way leads to death); a. fr.—2) *that which is forgotten,* esp. (with ref. to Deut. XXIV, 19) *the forgotten sheaf, the poor man's sheaf.* Peah VI, 1 אינו ש׳ does not come under the law concerning a forgotten sheaf, does not belong to the poor. Ib. 4 ושלאחריו ש׳ and a sheaf left behind the cutter belongs to the poor; B. Mets. 11ª. Ib. לרבות שְׁכַחַת העיר to include a sheaf forgotten in town (at unloading). Pesik. Vattom., p. 132ª (ref. to Is. XLIX, 14) כעומר הש׳ like the forgotten sheaf; a. fr.

שִׁכְחָן, v. שׁוֹכְחָן.

שִׁכְחַת pr. n. m. *Shikḥath.* B. Bath. 26ª; B. Kam. 91ᵇ Ms. M. (ed. שיבחה; v. Rabb. D. S. a. l. note). B. Bath. 126ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 80).

שְׁכִיב, v. שְׁכַב.

שְׁכִיב m., שְׁכִיבָא c. (preced.) 1) *lying;* שְׁכִיב מְרַע *dangerously ill,* v. מְרַע II.—2) *dead, deceased.* Targ. Y. Deut. XXV, 5, sq. Targ. Ps. XXXI, 13; a. fr.—[B. Mets. 73b, read: שְׁכִיבָא, v. שְׁכַב.]—*Pl.* שְׁכִיבַיָּא, שְׁכִיבִין, שְׁכִיבֵי. Targ. Ruth I, 8. Targ. Koh. IV, 2 (not שכיבא); a. e.—Snh. 46b, v. יְקָרָא. Sabb. 109b בי ש׳ Ar. *in the cemetery,* v. שִׁיבָבָא; a. e.—V. שְׁכִיבָא.

שְׁכִיבָה f. (שְׁכַב) 1) *lying down, lying position.* Ber. 11a (ref. to Deut. VI, 7) בשעת ש׳ ממש וכ׳ at the time of lying down, (and) literally in a reclining position, and at the time of rising, (and) literally in an erect position (must the Sh'm'a be recited, v. קִימָה a correct quot. acc.). Ib. 4b מקיש ש׳ לקימה וכ׳ the text (Deut. l. c.) puts lying down parallel to rising, as at rising (in the morning) the reading of the Sh'm'a precedes the prayer (תְּפִלָּה), אף ש׳ וכ׳ so at lying down (in the evening) the reading of the Sh'm'a precedes &c. Ib. מאי קימה ... אף ש׳ נמי סמוך למיטתו as in the morning the Sh'm'a is read near the bed (immediately after rising), so in the evening the Sh'm'a is read near the bed (before going to bed). Y. ib. I, 3c מפני שכתוב בה ש׳ וקימה because lying down and rising are mentioned therein (in the chapter of Balaam, Num. XXIII, 24; XXIV, 9). Y. Gitt. III, 44d top; Tosef. Kel. B. Mets. I, 14 אחת לש׳ וכ׳ one mattress to lie on, and another &c.; a. fr.—2) *lying with, carnal connection.* Snh. 54b (ref. to Lev. XVIII, 23) לא תתן שְׁכִיבָתְךָ ... thou shalt not give thy *sh'khobeth* means, thou shalt not allow thy lying with (any connection, either active or passive); Yalk. Ex. 348; Yalk. Lev. 599. Snh. l. c. לדברי שכבתך ושכיבתך חדא היא ... according to R. 'Ak. he is guilty of one act only, for thy *sh'khobeth* and thy *sh'khibah* are the same.

שְׁכִיחַ m., שְׁכִיחָא c. (שְׁכַח II) = h. מָצוּי, *found, on hand; frequent; likely.* Ḥag. 5a, v. זוּזָא I. B. Mets. 85b דחזרה ש׳ אליהו גבירה whom Elijah used to visit. Taan. 23b משום דאיתתא ש׳ וכ׳ because the wife is usually at home, and gives the poor bread &c., v. חַנְוָנִיָּה ch. Sabb. 78a יין ש׳ ... לא ש׳ wine is used ordinarily for drinking, extraordinarily for medicine. Bets. 2b, a. fr. מילתא דלא ש׳ a case of rare occurrence. Sabb. l. c. כל מילתא דש׳ ולא ש׳ whenever a thing is used ordinarily for one purpose, and rarely for another purpose; a. fr.

שְׁכִיחָה f. (שְׁכַח) *forgetting, use of the root* שְׁכַח. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31, v. עֲזוּבָה; a. e.—Ber. 32b Ms. O., v. שְׁכַח.

שְׁכִיכָה f. (שְׁכַךְ) *appeasement, use of the root* שְׁכַךְ. Esth. R. to I, 12; II, 1 (ref. to פָּשַׁךְ ib.) שאינה ש׳ it was an appeasement, and yet it was no appeasement, i. e. he was not reconciled without regret.—*Pl.* שְׁכִיכוֹת. Meg. 16a (ref. to Esth. II, 1, a. VII, 10) שתי ש׳ הללו למה why these two appeasements?; Yalk. Esth. 1059 (not שכיכת).

שְׁכִין, v. שְׁכֵן.

שְׁכִינָא, שְׁכִינָה, v. סְכִין.

שְׁכִינָא m. = h. שָׁכֵן, *neighbor.* Targ. Prov. XXVII, 10 Ms. (ed. שָׁכְנָא, שִׁיכְנָא).—*Pl.* שְׁכִינִין. Targ. II Kings IV, 3 (v. שְׁכֵיבָא). Targ. Ps. LXXIX, 4; 12 (ed. Wil. שָׁכְנָא; ed. Lag. שיבב׳).

שְׁכִינָא m. (שְׁכַן; cmp. שְׁכֵבְתָּא) *eyelid.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 10 (some ed. שְׁכִינְתָּא).

שְׁכִינָה f. (שְׁכַן) *royal residence, royalty.* Lev. R. s. 2 בא ואראך כבודי ובירת שְׁכִינָתִי וכ׳ (not בירתי; some ed. שכונתי) come, and I will show thee my honor and the house of my residence without thy mother; Yalk. Ez. 340 כבודי כלום פירחת ובירת שבניתי לאמך (corr. acc.). Lev. R. l. c. has my honor or my royalty suffered (through thy mother's absence)?; Yalk. l. c. כבודי או בירת שבניתי לכם (corr. acc.).—Esp. *Shechinah, Divine Presence, holy inspiration* (v. Ex. XXV, 8, a. 22). Yoma 9b sq. אי נמי סל״קו ... לא הוה שריא ש׳ ... אין הש׳ שורה וכ׳ ... even if all Jews had returned in the second Temple, for it is written (Gen. IX, 27) ...; the Sh. dwells only in the tents of Shem; Gen. R. s. 36. Ber. 6a לשלשה ... שש׳ עמהם that when three sit as judges, the Sh. is with them. Sabb. 12b למעלה וכ׳ ש׳ the Sh. dwells over the headside of the sick man's bed. Ib. 30b; Pes. 117a, v. עֲצָבוּת. Meg. 29a בכל מקום שגלו ש׳ עמהן whithersoever they were exiled, the Sh. went with them. B. Bath. 25a בכל מקום ש׳ the Sh. is everywhere (you may face any region in prayer). R. Hash. 31a; a. fr. (also in Chald. diction).

שְׁכִינְתָּא, שְׁכִינְתָּה ch. same. Targ. Y. I, II Num. XXIV, 6. Targ. Ex. XVII, 7. Targ. Num. V, 3. Targ. Ez. III, 12; a. fr.—Yoma 9b, v. preced. Snh. 39a אמרינהו ... ש׳ שריא כמה שְׁכִינְתָּא וכ׳ you say, wherever ten are assembled (for prayer), there the Sh. dwells; how many Shechinahs are there?; a. fr.—*Pl.* שְׁכִינָתָא. Ib.

שָׂכִיר m. (b. h.; שָׂכַר) *hired man.* Erub. 64a; Shebu. 46b שְׂכִירוֹ יום one hired for day work; שְׂכִירוֹ לילה for night work; שְׂכִירוֹ שעות by hours; שְׂכִירוֹ חדש by the month. Ib. 112b (in Chald. dict.) ... עקרוה ושדרוה אַשְׂכִּירוֹ the Rabbis took the oath from the employer, and put it on the hired man. Ib. ... איתגר שְׂכִירוֹ נמי the hired man, too, hires himself out from necessity; a. fr.

שְׂכִירוּת f. (preced.) *hire, rent.* B. Mets. 65a, a. fr. ש׳ אינה משתלמת וכ׳ rent (for a house or a field) is not due before the end of the term. Ib. 98a פלגית דיומא בשאילה ש׳ ... (I let thee have the two cows) half a day as a loan, and half a day for hire. Ib. ודקיימא דש׳ היא and the cow that survived is the hired one. Ib.b; a. fr.

שָׁכַךְ (b. h.) *to sink,* (of anger) *to be appeased.* Ex. R. s. 8 מיד שָׁכְכוּ they (the threatening gates) were at once appeased; (Tanḥ. Vaëra 7 שקטו). Esth. R. to I, 12 עד ... שָׁכְכָה חמתו וכ׳ until Esther entered (the palace), Ahasver's anger was not appeased; a. e.

Pi. שִׁבֵּךְ (with double accus.) *to sink a thing into*; ש׳ אוזן מה שהיא יכולה לשמוע to sink into the ear that which it is able to hear, i. e. *to assist a person's perception* by gradual increase of sound, by a comparison &c. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3; 4 (ref. to Ex. XIX, 19) ולמה רך מתחלה כדי לְשַׁבֵּךְ וכ׳ (not כך) why was the sound soft at first (growing gradually stronger)? In order to bring into the ear as much &c.; ib. (ref. to Ex. l. c. 18) ומה חלמוד לומר כבשן לשכך וכ׳ why does the text say, 'like the smoke of a furnace'? In order to assist the perception &c.; ib. (ref. to Ez. XLIII, 2) מברייותיו . . . הרי לש׳ האזן we describe God by borrowing a metaphor from one of his creations in order to &c.; Tanḥ. Yithro 13; Yalk. Ex. 284.

שָׁבַל I (b. h.; v. סָבַל I) *to be bright.*

Hif. הִשְׂכִּיל 1) *to be wise, understand; to consider, deliberate.* Midr. Prov. to I, 3 כיון . . . צריך להַשְׂכִּיל הזאך וכ׳ when a man is appointed judge, he must deliberate how to acquit the innocent &c.; צריך להשכיל ולדקדק וכ׳ he must study and investigate the law, that he may not sin or lead to sin; Yalk. ib. 929 צריך להשכיל היאך לדקדק וכ׳ he must deliberate how to carry out the law exactly &c. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to I Sam. XVIII, 14, sq.) ומפני שהיה מַשְׂכִּיל היה כסוי חטאה and because he was wise, his sin was covered; a. fr. — 2) *to look towards, face*; (cmp. סָבַב, a. פּוֹן) *to be directed.* Num. R. s. 14[5]; Pesik. R. s. 3 (ref. to שֶׂכֶל את ידיו, Gen. XLVIII, 14) הִשְׂכִּילוּ ידיו לרוח חקדש . . . Jacob's hands were directed towards (pointed to) the holy spirit.

שָׁבַל II (b. h.; cmp. סָבַל II) *to entangle, cross.*

Pi. שִׁבֵּל same, trnsf. *to cause confusion.* Pesik. R. s. 3 (ref. to Gen. XLVIII, 14) [read:] מחו ש׳ אמר ר׳ יהודה ש׳ ידיו . . . בבכורתו וכ׳ (אמר רבי ש׳, a dittography) he (God) made Jacob's hands bring confusion into Menasseh's birthright.

שָׁבַל (b. h.; Shafel of אבל, כל) [*to finish, consume,*] *to bereave* (of everything), *make childless*; שָׁכוּל *to be childless.* Part. pass. שָׁכוּל; f. שְׁכוּלָה; *pl.* f. שְׁכוּלוֹת. Pirké d'R. El. ch. XLIX (v. I Sam. XV, 33) וישבו . . . כשם ששָׁכְלָה נשיהם ש׳ ואלמנות כן תִּשְׁבַּל וכ׳ as the sword of Amalek, thy (Haman's) grandfather, consumed the young men . . ., and their women remained childless and widowed, so shall thy mother be childless among women; ש׳ וכ׳ . . . ובתפלת and through the prayer of Esther and her maids all males of Amalek were killed, and their women remained childless &c.

Pi. שִׁבֵּל *to destroy, consume.* Ib., v. supra. Num. R. s. 16[24] בראתי אוחך שתהא מְשַׁבֵּל באומות וכ׳ I have created thee (the angel of death) to work destruction among the nations, except &c. Gen. R. s. 86 דוב שהיתה מְשַׁבֶּלֶת בבני אדונית a bear that worked destruction among the children of her owner; a. e.—Part. pass. מְשׁוּבָּל. Yalk. Cant. 988 (ref. to שכלה, Cant. IV, 2) כל מי שלומד מהם אינו מש׳ whoever learns from them (the scholars), shall not be bereft (injured).

שְׁבַל, *Ithpa.* אִשְׁתַּבַּל, v. שׁכל.

שִׁבְלָא, v. סִבְלָא.

שַׁבְלוּל, שִׁבְלוּלָא, v. sub שׁבך׳.

שִׁבְלוֹן, Y. Ber. IX, 13[c] bot., v. שַׁבְּלוּל.

שִׁבְלִיל, v. שַׁבְּלוּל.

שִׁיבֵּךְ, שִׁבְּלֵל (Shaf. of כלל, cmp. שָׁבַל) *to finish, decorate.* Snh. 38[a] למלך שבנה פלטרין גדולים ושִׁיבְּלָן וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) like a king who built great palaces and decorated them, and made arrangements therein for a large banquet &c. Pesik. R. s. 2 אין אתה מְשַׁבְּלוֹ thou shalt not finish it (the Temple), opp. מיסדו laying the foundation; Yalk. Sam. 144; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּבְּלֵל, *Nithpa.* נִשְׁתַּבְּלֵל 1) *to be finished, decorated.* Gen. R. s. 10 (ref. to ויכלו, Gen. II, 1) נִשְׁתַּבְּלוּ השמים בחמה . . . ונִשְׁתַּבְּלָה הארץ וכ׳ the heavens were decorated with sun, moon, and stars, and the earth with trees and herbs, and with the garden of Eden; Yalk. ib. 15 נִתְשַׁבְּלוּ . . . ונִתְשַׁבְּלָה.—2) *to be founded.* Tanḥ. K'doshim 10 (ref. to מכלל, Ps. L, 2) מציון נש׳ כל וכ׳ from Zion was the whole world founded, as we have learned (Y. Yoma V, 42[c]), why is it called foundation stone? &c., v. שְׁתִיָּה II.

שִׁכְלִיל, שִׁכְלֵל ch. same, 1) *to finish, decorate.* Targ. Y. Ex. XXXI, 17. Targ. Ez. XXVII, 4; 11; a. fr.—*Part. pass.* מְשַׁכְלֵל; f. מְשַׁכְלָא *perfect.* Ib. 3. Ib. XXVIII, 12 (ed. Wil. מְשָׁכְלָל, Hebr.); a. e.—2) *to fasten, establish, found.* Targ. Is. XLII, 5 (h. text רקע). Targ. I Sam. II, 8 (h. text וישת). Targ. Hab. II, 12 (h. text כונן); a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכְלֵל 1) *to be finished, decorated.* Targ. O. Gen. II, 1. Targ. I Kings VI, 38. Targ. Ps. CXIX, 96 דאשתרי ואשתכל ed. Lag. (ed. Wil. דאשתדל ואשתכל, corr. acc.) that which was begun and has been finished; a. fr.—2) *to be founded.* Targ. I Kings VI, 37 (h. text יסד). Targ. Hag. II, 18; a. fr.

שָׁכַם, Hif. הִשְׁכִּים, v. סָכַם.

שָׁכַם, *Hif.* הִשְׁכִּים (b. h.; denom. of שֶׁכֶם) [*to load,* v. Ges. Thes. s. v.,] *to rise early; to do a thing early.* Ber. 30[a] ה׳ לצאת לדרך if one rises early (before sunrise) to go on the road; Tosef. ib. III, 19. Cant. R. to V, 11 (play on שחרות כעורב, ib.; cmp. שַׁחַר) מַשְׁכִּים ומעריב (Lev. R. s. 19 משחיר), v. עָרַב II. B. Mets. VII, 1 if one hired working men, ואמר להן לַהַשְׁכִּים וכ׳ and told them that he expected them to come to their work earlier and go later (than the customary time). Ber. 47[b] לעולם יַשְׁכִּים אדם וכ׳ a man should always go early to the house of prayer, that he may succeed in being counted among the earliest ten &c. Ib. 16[b]; Y. ib. IV, 7[d] bot. ונַשְׁכִּים ונמצא וכ׳ that we may early (in life) obtain &c., v. רָחוּל. B. Kam. 92[b] ואכול הַשְׁכֵּם take an early breakfast. Gitt. 7[a] הַשְׁכֵּם והערב עליהן וחם וכ׳ (omit לבה״מ) pray against them (the tormentors) early and late, and they shall cease of themselves; a. fr.—Bicc. III, 2 ולַמַּשְׁכִּים היה וכ׳ and *at rising time* &c.

שְׁכֶם I m. (b. h.) 1) *shoulder.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 14) שכן דרך עבדים ... על שְׁכָמָם for such is the manner of slaves, to carry their filled pitchers on their shoulder; a. e.—2) *load*; trnsf. (cmp. מַשָּׂא, סַבְלוֹן) *portion, share.* Ib. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22) ש' זו הבכורה by *sh'khem* is meant the share of the first-born; B. Bath. 123a; a. e.—3) *mountain range*, v. next w.

שְׁכֶם II (b. h.) 1) pr. n. m. *Shechem*, son of Hamor the Hivite. Macc. 11a, a. e., v. גָּזַר. Sot. 22b, v. שִׁירְמֵי; a. fr.—2) pr. n. pl. *Shechem* in Mount Ephraim. Gen. R. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22, v. preced.) זו ש' ודאי it means Shechem in reality. Ib. (in a corrupt passage) לפיכך תהא ש' בהלקך therefore shall the district of Sh. (or the mountain range, v. preced.) be in thy share. Ib. בש' נפרצה וכ' in Sh. did unchastity break out, and thou didst fence it in (setting the example of chastity), therefore &c. Num. R. s. 23, v. נִיפּוֹלִין; a. fr.

שִׁכְמִי, v. שִׁירְמֵי.

שָׁכַן (b. h.; v. כון, כנן) *to dwell, rest.* Ḥull. 65a ש' עם חטמאים טמא a bird (of which you do not know whether it is clean or unclean) that nests with unclean birds, is unclean. B. Kam. 92b (quot. from an unknown writing, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) כל עוף למינו יִשְׁכּוֹן וכ' every bird nests with its kind, and man with his like; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Tanḥ. Noah 15 אין הקללה שׁוֹכֶנֶת וכ' (Gen. R. s. 36 הוֹא) curse does not rest (take effect) where blessing has been pronounced; a. fr.

Pi. שִׁכֵּן 1) *to cause to dwell, establish.* Ber. 12a מי ששׁ' את שמו הוא יְשַׁכֵּן וכ' may he who caused his name to dwell in this house, let dwell among you love and brotherhood &c. Ib. 16b שהִשְׁכִּין (or שהִשְׁכֵּן), v. פּוּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) שכֵּן השכינה בארץ let the Shechinah rest in the land (do not cause the Shechinah to move with thee to a foreign land); Yalk. ib. 111. Pirke d'R. El. ch. XXXVI אינו יכול לשַׁכֵּן שכינתי עליך וכ' I cannot let my Shechinah (holy inspiration) rest upon thee in a foreign land; a. fr.—2) *to make prosperous.* Num. R. s. 14 3 שבשבילו ש' ה' לאדוניו because for his (Joseph's) sake the Lord prospered his master; [Matt. K.; the Lord *revealed himself* to his master, v. Gen. R. s. 86, end].—[Gen. R. s. 34 שירכין בזכות, v. שׁוּרְפָּן.]

Hif. הִשְׁכִּין *to cause to dwell.* Cant. R. to V, 1 (ref. to Ps. XXXVII, 29) הַשְׁכִּינוּ לשכינה וכ' they cause the Shechinah to dwell on earth; ib. חצדיקים הִשְׁכִּינוּ וכ' the righteous (Abraham, Isaac etc.) brought the Shechinah down to earth. Ber. 12a, v. supra; a. e.

שְׁכֵין, שְׁכַן ch. same, 1) *to dwell, sit, nest.* Targ. Ps. CIV, 12 Ms. (ed. יְשָׁרוּן).—Gen. R. s. 65 וכל עוף ש' וכ' and whatever bird will nest with it (the starling, v. זַרְזִיר II), to its kind will it belong; Yalk. Ps. 794 דִּישְׁכּוֹן; ib. אתא ... וש' גביה the Egyptian raven came and joined it; a. e.—2) *to rest, settle.* Ḥull. 26b שָׁכְנֵי תיתא, v. קְפַד. Ib. 111b, v. קְפַד.

Pa. שַׁכֵּן 1) *to cause to dwell.* Targ. Cant. III, 10 (not דשׁכין).—2) *to fix, appoint.* Y. Ab. Zar. I, 39d top שַׁכְּנִית, v. ארקליס.

שָׁכֵן m. (b. h.; preced.) *settler, neighbor.* Keth. 85b ש' ותלמיד חכם וכ' if a neighbor (of the deceased) and a scholar (of the same name claim a legacy), the scholar is preferred; B. Mets. 108b ש' ותלמיד וכ' if a neighbor and a scholar want to buy a field, the scholar has the pre-emption. Ab. I, 7 הרחק מש' רע keep away from a bad neighbor. Ib. II, 9. Neg. XII, 6 (prov.) אוי לרשע אוי לִשְׁכֵנוֹ woe to the wicked, and woe to his neighbor; Num. R. s. 18 5; a. fr.—Y. Ab. Zar. II, end, 42a (mixed dict.) ש' חר הוה לנא we had one (gentile) neighbor &c.—*Pl.* שְׁכֵנִים. Keth. l. c. שניהם קרובים ושניהם ש' וכ' שְׁכֵנַי if both claimants are relatives (of the deceased), or both neighbors, or both scholars, it is left to the discretion of the judges (v. שׁוֹדָא). B. Mets. l. c. שכֵנֵי העיר ושְׁכֵנֵי שדה וכ' if neighbors in the town and neighbors in the field (want to buy a field), the city neighbors have the pre-emption. Sot. I, 4 (address to the suspected adulteress) הרבה ש' הרעים וכ' bad neighbors do much (may have influenced you). Keth. 72a שמשיאתו שם רע בִּשְׁכֵנֶיהָ she is the cause of his bearing a bad name among his neighbors; a. fr.—*Fem.* שְׁכֵנָה, שְׁכֵנְתָּא. Y. Bets. II, end, 61d שְׁכֵנְתּוֹ הרתה it was his neighbor's wife that did it; ויש ... על שכינתו is a man punished for what his neighboress does?; a. e.—*Pl.* שְׁכֵנוֹת. Keth. l. c. משיאה ... בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ he is the cause of her bearing a bad name among her neighbors; a. e.

שָׁכְנָא, שְׁכֶנָא, שֶׁכֶן, v. שִׁכֵּינָא.

שַׁכְנִיָּה I m. (v. שִׁכֵּינָא) *one having abnormally long eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 2, sq., expl. שגבריניו שוכבין; (Bekh. 44a שכבנא).

שְׁכַנְיָה II (b. h.) pr. n. m. *Shechaniah*, the tenth in the order of priests' divisions. Pesik. Haʿomer, p. 69b (not שב'); a. e., v. יְשׁוּעַ.

שְׁכַנְצִיב pr. n. pl. *Sh'khanzib* in Babylonia. Yeb. 37b; M. Kat. 28b; a. e.

שַׁכָּף m. (שכף; v. אוּשְׁכָּפָא) *saddler, shoemaker, worker in leather.* Tosef. Kel. B. Bath. I, 15, v. סַכָּבָּשׁ.

שַׁכָּפָא ch. same. Y. Ab. Zar. XI, end, 42a עולא ש' U. the shoemaker.

שָׂכַר (b. h.; cmp. פָּרָה) *to hire, engage; to rent.* B. Mets. VI, 1 חשׂוֹכֵר את וכ' if one engages artisans (through an agent). Ib. VIII, 2 שאלה ... ושָׂכָרָהּ וכ' if he borrowed the cow for half a day, and hired her for half a day. Tosef. ib. IX, 1, sq. חשׂוֹכֵר שדה if one rents a field; a. v. fr.—שׂוֹכֵר *hirer, employer; tenant.* B. Mets. 103a ש' מהימן בשבועה the employer is believed on his oath (that he has paid the wages). Ib. 102b כולה לש' the whole (rent for the thirteenth month of the leap year) goes to the tenant, i. e. he need not pay extra rent for the intercalated month; a. v. fr.—Esp. שוכר *tenant of land for rent payable in money*, contrad. to חכיר. Tosef. Dem. VI, 2 ש' במעות

וכ׳ the *sokher* pays the rent in cash, the *ḥakkir* (or *ḥokher*) in kind; a. fr.—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. B. Mets. VIII, 2 if the hirer says, שו׳ מתה it is the hired cow that died; ביום שהיתה שו׳ מתה she died on the day when I used her for hire; שו׳ וכ׳ ...בשעה she died at that time of the day when I used her for hire; a. fr.

Hif. הִשְׂכִּיר 1) *to lease, let.* B. Bath. 110ª לעולם ישכיר אדם את עצמו וכ׳ a man should hire himself out for &c., v. עָבוֹדָה. B. Mets. VIII, 7 המשכיר...המשכיר וכ׳ if one lets a house..., the landlord has to furnish &c. Ib. 8 ח׳ לו ...לחדשים...למשכיר if he let the house by the month,...the landlord has the benefit of the intercalated month, v. עָבַר. Pes. 4ª על המ׳ לברוק the landlord is obliged to search the house for leavened matter; a. fr.—2) (denom. of שָׂכָר) *to cause to profit, to benefit.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 13 צריך ...משכיר אותו (not משביר) a man must pray for the welfare of him that benefits him.

Nif. נִשְׂכַּר (denom. of שָׂכָר) *to be rewarded, benefited; to have the advantage.* Yeb. 92ᵇ אם כן מצינו חוטא נִשְׂכָּר if this be the law, then he that sinned would be at an advantage; Keth. 11ª, a. e. שלא ירוא חוטא נ׳ it is done in order that the sinner should not be at an advantage. Pes. 50ᵇ; Tosef. Yeb. IV, 8, v. זָרִיז; a. fr.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to profit; to deal in.* Tanḥ. l. c. מִשְׂתַּכֵּר מצאנו וכ׳ ...לפי because Jacob was benefited by his flock &c. Pesik. R. s. 40 ונִשְׂתַּכַּרְתִּי, v. נָצַח. Pes. l. c. המשתכר בקנים וכ׳ he that deals in reeds and vessels. Ib. 54ᵇ ואין אדם יודע במה משתכר and no man knows which of his enterprises will turn out profitable; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5. B. Bath. 91ª אין מִשְׂתַּכְּרִין בא״י וכ׳ in Palestine you must not be a dealer in provisions, as wine &c. (serve as middleman between producer and consumer); Tosef. Ab. Zar. IV (V), 1; a. fr.

שָׂכַר, ch. **שְׂכַר** *to fill up, dam,* v. סָכַר, סְכַר.—Snh. 95ª, v. גָּזָאי, a. שְׂכוֹר.

שָׂכָר m. (b. h.; שָׂכַר) *wages, profit, reward.* Shebu. VIII, 1, a. e. שו׳ נושא he that receives wages (for watching), v. שׁוֹמֵר. Succ. 29ᵇ שָׂכָר שכיר, v. עָשַׁק. B. Mets. 112ª כל המכובש שו׳ וכ׳ he that delays the payment of the hired man's wages, is considered as if taking his life. Ab. V, 11 יצא שָׂכָרוֹ וכ׳, v. חֶפְסֵד. B. Kam. 116ª, a. e. אין לו אלא שָׂכָרוֹ he can claim only the ordinary laborer's pay, v. שָׁלַם II; a. fr.—Esp. *divine reward.* Erub. 22ª (ref. to Deut. VII, 11) היום לעשותם...למחר לקבל שָׂכָרָם 'to do them to-day', and not to do them to-morrow (do not procrastinate); 'to do them to-day', and to receive the reward for them to-morrow (expect not immediate reward). Ib. 65ª לא נברא ...לשלם ש׳ לרשעים יין wine has been created for the purpose of comforting (cheering up) mourners and paying reward to the wicked (for what good they may do, in this world); Num. R. s. 10 4. Ab. II, 16 נאמן ...שָׂכַר פעולתך thy employer may be trusted that he will pay thee the wages due for thy work. Ib. ורע שמחן שָׂכָרָם וכ׳ but keep in mind that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—בִּשְׂכַר *as a reward for, on account of* (cmp. זְכוּת). Sot. 11ᵇ בש׳ נשים צדקניות וכ׳ for the sake of the righteous women of that generation were the Israelites redeemed; Ex. R. s. 1. Ḥull. 88ᵇ בש׳ שאמר וכ׳ as a reward for what Abraham our father said (Gen. XVIII, 27) &c. Ex. R. s. 45 בש׳ שלש זכה לשלש on account of three things he (Moses) was granted three things; בש׳ וסתר וכ׳ on account of 'he hid his face' (Ex. III, 6) &c.; a. fr.—[Yalk. Is. 371 שכרן, read: שָׁבְרָן, v. סָבַר.]

שָׂכַר (b. h.) *to fill, saturate; to drink freely.*—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. Taan. 22ᵇ לא ש׳ ולא צמאה וכ׳ that the soil be neither soaked nor thirsty, but between the two extremes. Midr. Till. to Ps. XXXV (ref. to Is. LI, 21) ומשם את ש׳ מן הצרות וכ׳ and wherefrom art thou drunk? From the troubles, but not from too much wine; a. e.

Pi. שִׂכֵּר *to make drunk, intoxicate.* Erub. 64ᵇ ...דרך מְשַׂכַּרְתּוֹ walking (after drinking) makes him unsteady, and sleep makes him drunk; Taan. 17ᵇ. Erub. l. c. ...רביעית מְשַׂכֵּר one fourth of a Log of Italian wine intoxicates. Cant. R. to I, 4 ושִׂכְּרַתּוּ וכ׳ ...ועשו they made a great feast, and she made him drink more than enough; Yalk. Gen. 15; a. e.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to be, become intoxicated.* Keth. 8ᵇ ומִשְׂתַּכְּרִין וכ׳ ...התחילו when they began to drink (at the mourners' meals) and get intoxicated &c. Snh. 42ª אל יִשְׂתַּכְּרוּ, v. רָוָה. Esth. R. to III, 9 אכלו וישתו ונִשְׂתַּכְּרוּ וכ׳ they ate and drank, and became drunk, and acted disgracefully. Num. R. s. 10 8 דברים שלא יִשְׂתַּכֵּר מהם things from which one cannot become intoxicated; a. fr.

שְׂכַר ch. same.

Pa. שַׂכֵּר *to make drunk.* Lev. R. s. 12 אשקוניה ושַׂכְּרוּנֵיהּ וכ׳ they gave him drink, and made him drunk, and carried him out &c.

Ithpa. אִשְׂתַּכַּר *to drink freely.* Ber. 9ª אִשְׂתַּכַּר בחלולא וכ׳ they drank freely at the wedding of &c. (and slept beyond the time of prayer).

שֵׂכָר m. (b. h.; preced.) *intoxicating drink.* Num. R. s. 10 8 (ref. to Num. VI, 3) והלא יין הוא ש׳ וש׳ וכ׳ are not *yayin* and *shekhar* the same?; יין זה חי וש׳ זה מזוג *yayin* is unmixed wine, and *shekhar* is mixed wine; a. e.—Esp. *beer* of dates or barley. Pes. III, 1 ש׳ המדי Median beer, expl. ib. 42ᵇ דרמו ביה מי שערי date beer into which they put a concoction of barley. Ib. 107ª אין מקדשין על ש׳ חש׳ you must not pronounce the Ḳiddush (קִדּוּשׁ) over beer; a. fr.

שִׁ׳, שִׁכְרָא ch. same. Targ. Prov. XX, 1. Ib. XXXI, 4; 6; a. fr.—Pes. 107ª ש׳ ...לא חוה לן חמרא we had no wine, and we offered him beer (for Habdalah). Ib. אישתי ש׳ ...ולא אישתי I would rather drink flax-water than drink beer; a. fr.

שִׁ׳, שִׁכָּרָא m. = h. שִׁכּוֹר. Tanḥ. Sh'mini 11 וקורין בתרוי חזו ש׳ and they cried after him, see that drunken man!

שִׁ׳, שִׁכָּרוּת f. (preced. wds.) 1) *fulness, plenty.* Succ. 49ᵇ (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון שתירת לשון שביעה

לשון ש׳ expressing drinking, fill, plenty; Y.ib.IV,54[d] top לשון חיבה ... ש׳; Num. R. s. 21[17]; Tanḥ. Pinḥ. 12; a. e., v. רְוָיָה.—2) *drunkenness.* Num. R. s. 10[2] [read:] מגבל פיו ומדבר דברים רעים בש׳ וכ׳ he defiles his mouth and talks bad words in his drunkenness, and is not ashamed. Ib.[8] עמדו ... מתוך הש׳ they stood up and smote one another in their drunkenness. Erub. 65[a] לשיערותו של לוט ... ל״ש וכ׳ this (that the drunken man can be held to legal responsibility) has been taught only, when he has not reached the degree of Lot's drunkenness (unconsciousness), but when he has &c. B. Mets. 90[b] (ref. to Lev. X, 9) בשעת ביאה לא תהא ש׳ at the time of entering (the Temple for service) no effect of the wine should be felt; a. fr.

שִׁיכְ׳, שִׁכְשׁוּךְ m. (שְׁכְשֵׁךְ II) *dabbling.* Ab. Zar. 58[a] וכי ש׳ עושה יין נסך Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. והא מר הוא דאמר שיכשך אין וכ׳ read: שיכשוך) does dabbling (in wine) make it forbidden (v. נָסַךְ)?—Ib. 57[b], v. שַׁכְשֵׁךְ.

שְׁכֵשֵׁךְ I (v. שָׁבַךְ) *to quiet, soothe, pat.* Taan. ed. Bub., Ki Thetsé 6 מְשַׁכְשְׁכוֹ והוא בועט one pats him (the horse), and he kicks (v. בָּעַט II); Yalk. Deut. 938; Yalk. Ps. 719 משכשכתו (corr. acc.); Pesik. Zakh., p. 24[b] מְכַשְׁכְּשָׁן.

שְׁכַשֵּׁךְ II (transpos. of כשכש) *to knock about, shake; to dabble.* Men. 23[a] הוא עצמו מְשַׁכְשֵׁךְ בשירי הלוג (Rashi seems to read: משפשפו) he himself wipes it (the meal offering) in the remainder of the Log of oil; Yalk. Lev. 474. Ab. Zar. 33[b] מְשַׁכְשְׁכָן במים וכ׳ he washes them (the vessels) in water, and they are permitted. Y. Ter. III, 42[a] bot. ואחרים מְשַׁכְשְׁכִין בו (not בחן) and other people dabble in it (put in vessels or their hands to lap of it); Tosef. ib. I, 8 משתמשין.

שַׁכְשֵׁךְ ch. same. Ab. Zar. 57[b] שדא בירה ידיה ש׳ ביה Ar. (ed. שכשוך ... שדיה, corr. acc.; Ms. M. ושִׁרְשֵׁךְ, Hebr. form) he put his hand in and dabbled in it (v. preced.)

שַׁל m. (b. h.; v. שַׁלְוָה) *carelessness, negligence.* Sot. 35[a] (expl. II Sam. VII, 7) על עיסקי שַׁלּוֹ for his careless handling (of the Ark); Num. R. s. 4[20]; Yalk. Sam. 142; Num. R. s. 21[12] על השל מפני ששגגת וכ׳ 'for the carelessness', because an involuntary act of a scholar counts as a wilful act.

שַׁל צִיּוֹן, שֶׁל v. שַׁלְצִיּוֹן.

שֶׁל (b. h.; = אשר ל־, v. שֶׁ־) *belonging to, of.* Ab. II, 2 בנו של ר׳ וכ׳ the son of &c. Ib. 12 יהי ממון ... כשֶׁלְּךָ let thy neighbor's property be as dear to thee as thine own. Ib. V, 10 האומר שֶׁלִּי שלי ושֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ he who says, what is mine is mine, and what is thine is thine. B. Mets. I, 1 זה אומר כולה שלי וכ׳ one says, it belongs entirely to me &c. Ib. 30[a] משל חבירו ... שהירתה מלאכה שֶׁלּוֹ when his own work is more valuable than that required for his neighbor, i. e. when by helping his neighbor he would lose more than he could save for his neighbor. Gen. R. s. 49 אמרו לו מה נאמר ... שאכלנו מִשֶּׁלּוֹ they (the strangers entertained by Araham) said to him, what shall we say? Said he, say, blessed be the God of the world of whose belongings we have partaken; a. v. fr.—Kidd. 57[b] שחוט שלי בשלי וכ׳ (not לי) slaughter what is owing to me (the sacrifice) on what belongs to me (on Temple grounds), and what is for thee, on thy own ground.

שְׁלָא, v. שְׁלִי.

שְׁלַאֲהוּתָא, שַׁלְאֲהוּתָא f. (שַׁלְהַי) *weariness.* Targ. Lam. III, 65 (ed. Vien. שלאות, corr. acc.; h. text תאל׳).

שלאכא, v. שְׁלָבָא.

שְׁלַב, *Pa.* שַׁלֵּב (b. h. שָׁלַב, v. לָבַב) *to join, fit in* with mortise and tenon. Part. pass. מְשֻׁלָּב; *pl.* מְשֻׁלָּבִין. Targ. O. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22.—Kidd. 73[b] top מְשֻׁלָּבֵי חדמיה R. Ḥan. (ed. משלטי) if the limbs (of the exposed infant) are set (v. עָצַב).

***שְׁלָבָא** m. (preced.) *close-fitting cock* or *stopper* (screwed in). Sabb. 112[b] Ms. O. a. Ar. (ed. שלאכא, read: שְׁלָאבָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

שַׁלְבּוּקִין m. pl. (v. שְׁלָבֵק) *pustules.* Targ. Y. II Ex. IX, 9, sq. (Y. I שַׁלְפּוּקִין).

שַׁלַּבְיוֹת f. pl. (שלב) *wedges.* Y. Succ. I, 52[c] top; ib. 52[b] bot. שלכ׳ (corr. acc.; Bab. ib. 12[b] חיצין).

שַׁלַּבִּין m. pl. (b. h. שַׁלָּבִים; preced.) *mortised boards, steps of a ladder.* Y. Taan. IV, 68[b] bot. ועושה אותן כמין ש׳ וכ׳ he gave them the form of mortised boards and joined them, so as to make them look like a ladder.

שְׁלַבֵּק (cmp. Sam. שלבק, Ex. III, 3 ישתלבק, h. text ירבער) *to cause blisters.* Y. Keth. V, 30[a] bot. מפני ... ומְשַׁלְבֵּקָת את חשפירות (ed. Krot. ומשלבקתן, corr. acc.) because it makes the mouth sore (v. סָרַח I), and blisters the lips; (Bab. ib. 61[b] מְשַׁרְבֵּט).

שלברית, Y. Sot. II, 18[a] top, v. בְּרוֹת.

שלבת, Kel. XXV, 4, v. בַּתּ.

שְׁלַבֵּשׁ (cmp. שְׁלַבֵּב) *to pass a bolt; to bolt* (cmp. שַׁלְבִּיוֹת). Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (h. text מבריח). Ib. XXXVI, 33 לשַׁלְבָּא (not לְשַׁלְבָּ׳; h. text לברח). V. שַׁלְוֵוִישׁ.

שֶׁלֶג (b. h.) *snow.* Nidd. 17[a] ש׳ אינו לא אוכל וכ׳ snow belongs neither to the class of solid food nor of liquids (for Levitical law). Y. Ḥag. II, 77[a] bot. two paths אחד של ש׳ ... one of fire and the other of snow; Ab. d'R. N. ch. XXVIII. Tanḥ. R'eh 13, a. e., v. צַלְמָוֶת; a. fr.—*Pl.* שְׁלָגִין, שֶׁלְגִים. Nidd. l. c. Tosef. Snh. II, 12. Pes. 94[b]; a. e.

שַׁלְגָּא, v. אַשְׁלְגָּא.

שֶׁלֶד f. (contr. of שחלה, v. חָלַד; cmp. שודא a. שוחדא) *a mass of a burnt or decayed body distinguishable in shape and outlines.* Nidd. 27[b], sq. מת שנשרף ושלדו קיימת if a corpse has been burnt, and its remains have retained the shape of the body. M. Kat. 25[a]. Nidd. 56[a] שרץ שרבב

שַׁלְחִי I (Shaf. of נָלְחִי) *to weary.* Targ. Lam. III, 5 וְשַׁלְחָיאִינוּן=וש' אינון and wearied them (h. text ויתלאה). Ib. 65 (not שלחי). Targ. Job XVI, 7 שַׁלְחָנִינִי (ed. Wil. שילחיני, corr. acc.). Targ. Is. XXXII, 6; a. e.—Part. pass. מְשַׁלְחָא; f. מְשַׁלְחָיְתָא, מְשַׁלְחִיתָא; *pl.* מְשַׁלְחִין, מְשַׁלְחָן. Targ. Gen. XXV, 29, sq. Targ. Is. XLIV, 12. Ib. XLI, 17. Targ. Prov. XXV, 25 (ed. Wil. מְשַׁלְחָנָא). Targ. Deut. XXV, 18. Targ. Jud. VIII, 4, sq.; a. e.—Gen. R. s. 24 (transl. ריעטום, Is. LVII, 16) מש' ליה it (the wind) gets tired; Y. Ber. IX, 13[d] top; Koh. R. to I, 6; Yalk. Kings 219 בשלחי Koh. R. to III, 9 חוה עליל מש' מש' וכ' he used to come around exhausted (thirsty) and take it &c.—M. Kat. 2[a] (quot. fr. Targ. O. Deut. XXV, 18).

Ishtaf. אִשְׁתַּלְחִי *to be wearied, faint.* Targ. Ps. CII, 1. Ib. LXVIII, 10; a. fr.

שַׁלְחֵי II m. (preced.) = משלחי, *tired.* Targ. I Chr. XXI, 12.—*Pl.* שַׁלְחֵי. Ber. 6[a] חני ברכי דש' (Ms. M. margin דמשלחי) those knees that are wearied.

שַׁלְחַיְיָא, שַׁלְחַיְיָא m. pl. (שָׁלָה) *careless ease, security, arrogance.* Targ. Job XXX, 5 (Levy quotes שַׁלְחָיְרָא f. sing.; h. text גֵּו).

שַׁלְחֻבָא, v. שַׁלְהוֹבָא.

שַׁלְחַיְיָא, v. שִׁלְחַיְיָא.

שָׁלָו, v. שָׁלְיוּ.

שָׁלַו I, שָׁלֵי (b. h.; v. שָׁלָה) [*to be lax,*] *to rest, be at ease, careless.* Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) לא שָׁלַוְתִּי מעשו וכ' I was not at ease on account of Esau, neither was I secure on account of Laban.

שָׁלְיוּ, שָׁלְוּ m. (b. h.; preced.) *at ease, secure.* Yalk. Gen. 138 בטח ושאנן וש' in safety, without care, and at ease; (Pirké d'R. El. ch. XXXVIII only בטח ושאנן).

שָׁלוּ, v. שָׁלוּתָא.

שָׁלְיָא, v. שָׁלֵיוָא.

שָׁלוּב, v. שָׁלְבָה.

שַׁלְוָה, שַׁלְוָת f. (b. h.; preced. art.) *security, ease, contentment, happiness.* Gen. R. s. 84 בשעה ... יושבין בש' וכ' when the righteous dwell at ease, and desire to remain at ease in this world, Satan comes &c. Ab. IV, 15 ... אין משַׁלְוַת הרשעים וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are at ease, or why the righteous suffer. Gen. R. s. 49 עיקר שַׁלְוָתָהּ של סדום וכ' the real undisturbed prosperity of Sodom lasted only &c. Gen. R. s. 10, end, v. שַׁאֲנַן. Num. R. s. 12[3] רק בעיניך תביט שַׁלְוָתְךָ 'thou shalt behold with thine eyes' (Ps. XCI, 8) thy happiness. Yoma 86[b], v. תַּקָּלָה; a. fr.

שַׁלְוְתָא, שַׁלְוִיתָא ch. same. Targ. Lam. I, 5. Targ. Ps. LXXIII, 12. Targ. Y. Gen. XXXVII, 1; a. e.; v. שְׁלֵיוָא II.

שָׁלֵוָא, v. שְׁלֵיוָא.

שְׁלָהָא a creeping thing that is dried up, but whose shape is still discernible; a. e.—*Pl.* שְׁלָהוֹת. Lam. R. to IV, 17 רמז הקב"ה לשַׁלְהוֹתֵיהֶן וכ' the Lord motioned to their (the drowned Egyptians') remains, and they came up floating &c.; מה טיבן של ש' הללו what is the nature of these skeletons?

שְׁלָהָא, שְׁלָי ch. same, *decayed carcass.* Targ. Job XX, 23 (h. text לחום).—B. Kam. 31[b], sq. דפסקה לאורחא כש' it blocks the road like a carcass.—*Pl.* שְׁלָהִין, שְׁלֵי; constr. שַׁלְהֵי, שְׁלֵי *flakes* of flesh. Targ. Job XLI, 15 (some ed. שַׁלְהֵי; h. text מפלי).

שָׁלָה, v. שלי.

שְׁלָה (v. שָׁלָה) 1) *to hang down*; denom. שִׁלְהֵי.—2) (denom. of שִׁלְהֵי) *to end, complete.* Targ. Is. X, 32 כד יִשְׁלֵה עלמא וכ' (prob. to be read: יִשְׁלֶה) when the world shall have completed its (Messianic) period; (Targ. Y. II Ex. XII, 42 יִשְׁלִים).—3) *to be at ease*; v. שַׁלְהָא.

שְׁלָהַב (Shaf. of להב) *to burn, glow.* Part. pass. מְשׁוּלְהָב. Koh. R. to I, 5 חוא מש' ... ובשעה (not מישולהבת) when the sun wants to go forth, it is glowing hot.

שַׁלְהֵיב, שַׁלְהֵב ch. same. Targ. Ps. CVI, 18 (h. text להט). Ib. XXI, 10 Ms. (ed. סלעם; h. text בלע).

Ithpa. אִשְׁתַּלְהַב *to be burned; to flame.* Targ. Y. Ex. XXXII, 1. Targ. O. ib. IX, 24 (h. text מתלקח).

שַׁלְהֻבָא, v. שַׁלְהוֹבָא.

שַׁלְהֶבֶת f. (b. h.; preced. wds.) *flame, flaming fire.* B. Kam. 59[b], a. e. מסר לו ש' if he gave him (the child &c.) flaming fire, opp. גחלת; v. נָלְבָה; Y. ib. VI, 5[c] top. Bets. V, 5 חגחלת ... וחש' בכל מקום if one takes burning coal from his neighbor on the Holy Day, he may carry it only as far as the owner is permitted to walk, but if he lights his own wood from the neighbor's fire, he may carry it everywhere; a. fr.—*Pl.* שַׁלְהֲבוֹת, שַׁלְהוֹבוֹת. Pirké d'R. El. ch. LI מימי ... שַׁלְהֲבוֹתָיו של שמש וכ' the waters of the ocean extinguish the flames of the sun, and it has no brightness and no flame the whole night; ... וכשיבא ולובש שַׁלְהוֹבוֹתָיו וכ' and when it comes to the east, it bathes in a river of fire ..., and puts on its flames and rises &c.

שַׁלְהֻבָא, שַׁלְהוֹבָא, m. ch. same. Targ. Y. Deut. IV, 11. Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—*Pl.* שַׁלְהוֹבְיָא, שַׁלְהוֹבִין. Targ. Ps. XXIX, 7 (Ms. שלהוביה). Targ. Is. XIII, 8. Ib. XXIX, 6.

שַׁלְהוֹבִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXX, 25. Targ. O. Ex. III, 2; a. fr.—*Pl.* שַׁלְהוֹבְיָן. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.

שְׁלַהֲוִי, שְׁלַהֲוֵי m. (שְׁלַהֵי) *weariness.* Targ. Is. VIII, 22.

שְׁלַהֵי, שְׁלַהֵי m. pl. (used as sing.) (שְׁלָה) *tail, end.* Targ. II Chr. XXI, 16.—Yeb. 115[a] בש' חלולית (not חלולי) at the end of his wedding (when he was left alone with his bride). Yoma 29[a] ... קשיא וכ' ש' (fem.), v. קַיְטָא. Ber. 40[b], v. פְּרָקָא; a. e.

שַׁלְוֵת, v. שַׁלְוָה.

שַׁלְוּוֹשׁ (v. שָׁלַב, a. שָׁלְבֵשׁ) *to fit in* with mortise and tenon.—Part. pass. מְשַׁלְוּוֹשָׁא; f. מְשַׁלְוּוֹשְׁתָּא; *pl.* מְשַׁלְוּוֹשִׁין; מְשַׁלְוּוֹשָׁן. Targ. Y. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22 Ar. (Ar. Ms. quot. in Levy Targ. Dict. מְשָׁתַּלְוּוֹשָׁן) *Ithpa.*; ed. מכוונן; h. text משלבות).

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שְׁלֵיוָתָא, שְׁלֵיוָתָא, v. שְׁלַיְיָא I, II.

שְׁלוּחַ, שְׁלוֹחַ, v. sub שׁוּל.

שָׁלוּחַ m. (שָׁלַח) 1) *messenger, agent, deputy.* Kidd. II, 1 ובשלוחתו ... האיש; ובשלוחתה ... האשה, v. קִדֵּשׁ. Ber. V, 5, a. fr. שלוחו של וכ׳, v. בְּמוֹת; a. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִין, שְׁלוּחִים. R. Hash. I, 3, sq. חש׳ יוצאין the messengers went out (to announce the New Moon). Succ. 10b; 26a אנן שְׁלוּחֵי מצוה אנן we are out on a religious message. Ḥull. 142a, a. e., v. נָזַק; a. fr.—[2) *pressed olive*, v. שֶׁלַח II.—3) *ditch*, v. שָׁלַח III.]

שְׁלוּחָא ch. same, *messenger* &c. Meïl. 21b מאן דאמר לִשְׁלוּחֵיהּ וכ׳ if one says to his commissioner &c.; a. e.—*Pl.* שְׁלוּחִין. Targ. Is. XLIV, 26 (ed. Lag. שְׁלִיחַ), v. שְׁלַח.

שְׁלוּחָא, v. שִׁילוּחָא.

שְׁלוּט, v. שִׁילוּט.

שלוטחית, v. שַׁלְפוּחִית.

שְׁלוּכְתָּא f. (a fictitious word, as if fr. שָׁלַךְ) *cast away.* Erub. 53b a Galilean woman (that wanted to say *sh'lubti*, my attached friend, v. שָׁלַב) said שְׁלוּכְתִּי וכ׳ (Ms. M. שְׁלוּוִתִּי?) my cast-away &c., v. לַבָּא.

שְׁלוּלָא m. (שָׁלַל) *embryo, birth.* Targ. Y. I Deut. XIV, 7.—V. שְׁלִילָא.

שְׁלוּלִית f. (שָׁלַל II) 1) *pool, pond, rivulet.* Peah II, 1 הנהל וחש׳ a brook or a pool; B. Bath. 55a; B. Kam. 61a, expl. ib. שולין שם ... מקום a place where the rain makes booty (inroads); oth. expl. אמת המים שמחלקת שלל וכ׳ a water arm which imparts &c., v. אַגַּם; Men. 71b; Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II. Tosef. B. Kam. VI, 23; Y. ib. VI, end, 5c; Bab. ib. 61a עברה נהר אי ש׳ וכ׳ if the fire crosses a river or a pool eight cubits wide.—2) *deposit after inundation, alluvium.* B. Mets. 21b בשלוליתו של נהר, v. זוּט; Tosef. ib. II, 2 משלוליתו של ים ומשלוליתו של נהר (Var. ... משניתו ומשניתו) from the deposits of the tide or &c. Y. B. Kam. X, 7b bot. מִשְׁלִילִית, v. שְׁנוּנִית.

שָׁלוֹם I m. (b. h.; שָׁלֵם) 1) *peace, salvation; salutation.* Lev. R. s. 9 חותמין בש׳ ... גדול ש׳ peace is something great, for all benedictions, good tidings, and consolations ... close with peace. Num. R. s. 21, beg. אין כלי ... אלא ש׳ no vessel contains blessing but peace; Ukts. III, 12, a. e., v. חָזַק. Ber. 14a משיב ש׳ וכ׳ may return a salutation to any person. Ib. כל הנותן ש׳ וכ׳ he who offers salutation to his neighbor before prayer, is considered as if he made him a highplace (worshipping man before God). Shebi. IV, 3 ושואלין בשלומן מפני דרכי ש׳ and you must salute them (gentiles in the field) &c., v. דֶּרֶךְ; Y. ib. 35b מהו שואלין בשלומן בשלום ישראל ש׳ עלייכם how must we salute them? As we salute Israelites, 'peace be upon you.' Tam. I, 3 אמרו ש׳ הכל ש׳ ... הגיעו when they (the two parties patrolling the Temple) met, they said, 'peace?' (answer) 'all peace' (everything is in good order); Lev. R. l. c. Sifra Vayikra, Par. 13, ch. XVI מי שהוא ש׳ וכ׳ he who is at peace offers peace-offerings, opp. אונן; v. שָׁלֵם. Ib. the peace-offerings are called *sh'lamim*, שהכל ש׳ בהן because everything in them is at peace (is turned to use); Yalk. Lev. 458 (משולמים). Ber. 39b (play on the name שלמן) ש׳ אתה וכ׳ thou art peace (perfection), and thy teaching is perfect (v. שָׁלֵם); a. v. fr.—חס ושׁ׳, v. חָס.—2) (adv.) *safely, unimpaired.* T'bul Yom IV, 7, a. e. שתעלה ש׳ that it will be brought up safely, v. שָׁבַר I.—*Pl.* שְׁלוֹמוֹת. Num. R. s. 13 16 עושה שני ש׳ וכ׳ produces two conditions of peace, peace above and peace below. Yalk. Is. 340 ארבעה רוב (not שלומית) ש׳ וכ׳ four times in the Scriptures 'peace' appears in connection with 'abundance.'—Ch. v. שְׁלָמָא.

שָׁלוֹם II pr. n. f. אימא ש׳ *Imma (Mother) Shalom*, wife of R. Eliezer. Y. Shebi VI, 36c top. Erub. 63a; a. fr.

שְׁלוֹם, v. שִׁילוּם.

שַׁלּוּם (b. h.) pr. n. m. *Shallum*, 1) husband of Huldah the prophetess. Meg. 14b (counted among the prophets). Yalk. Kings 233.—2) name of several Amoraim. Lev. R. s. 26 רב ש׳; Pesik. R. s. 3 יהודה חלוי ברבי ש׳; ib. s. 5; a. fr.

שְׁלוֹמֵי pr. n. pl., v. שׁוּלָמִי.

שְׁלוֹנַאי pr. n. f. *Sh'lonai*, legendary name of Balak's daughter (v. שְׁוִילְנָאי). Targ. Y. Num. XXV, 15.

שְׁ׳ דוּרָן, שְׁלוֹף (דּוּר, שָׁלַף) [*pull out, stick in,*] a popular name for *Cimolia* (v. קִימוֹלְיָא). Sabb. 90a (Ms. M. רוּץ, v. Rabb. D. S. a. l. note); Nidd. 62a.—[Yeb. 109b, v. שְׁלַף.]

שְׁלוֹפֵי pl. constr. שְׁלוֹפֵי, v. שְׁלַף.

שְׁלוֹפָאֵי, שְׁלוֹפָאֵי, v. שַׁלְפוּפֵי.

שָׁלוּק m. (שָׁלַק) *boiled preserves.*—*Pl.* שְׁלוּקִין, שְׁלוּקִים. Y. Sabb. I, 3c bot. שְׁלוּקֵיהֶן boiled preserves made by gentiles.

שְׁלוּק, v. שְׁלַק.

שלות, Kel. XXV, 4 Bart., 8. כַּתּ.

שְׁלוּ, שְׁלוֹ, שְׁ׳, שְׁלוֹתָא f. (שְׁלִי II) *neglect, error, forgetfulness* (corresp. to h. שְׁגָגָה). Targ. Lev. IV, 2 (Y. ed. Vien. שְׁלִי). Ib. V, 18. Targ. Num. XV, 24, sq.; a. fr.

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שָׁלַח (b. h.; cmp. שָׁלָה) *to draw out; to stretch forth;*

undress. Y. R. Hash. II, 58[b] top יְשַׁלַּח . . . ובטיל and in the shade of the fig tree he (the ox) would shed his skin (feeling warm, he would rub himself against the tree); Snh. 18[b]. Sabb. 33[b] הוו מְשַׁלְּחֵי מניירהו used to put off their clothes. Shebu. 41[a] צורבא דרבנן משלח וכ׳ may a scholar strip a man of his cloak? (i. e. should a scholar as such have any prerogatives in law?); a. fr.

Af. אַשְׁלַח 1) *to send off, let loose.* Targ. O. Ex. VIII, 17.—2) *to strip, throw off; to flay.* Targ. I Sam. XIX, 24. Targ. II Chr. XXXV, 11. Targ. Lev. I, 6 (Y. II וירחלש). Targ. Num. XX, 26; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּח 1) *to be sent, sent off.* Targ. Jud. V, 15. Targ. Y. Gen. XXXII, 19; a. fr.—2) *to be stripped; to shed the skin.* Ib. III, 21.—Ḥull. 59[a] מִישְׁתַּלַּח משכיה . . . מאן he who eats three Tiklas of asafoetida on an empty stomach, will shed his skin; מישת׳ משכאי . . . ואי לא had I not sat in water, I should have &c.

שַׁלַּח I m. (preced.) *hide, fresh skin.* Makhsh. V, 6 החובט על הש׳ he who beats upon a (wetted) hide. Bekh. IX, 4 נשחטה . . . והש׳ קיים when its mother has been killed, but the hide is still intact. Tosef. Sabb. VIII (IX), 1; a. e.—*Pl.* שְׁלָחִין. Sabb. IV, 2 טומנין בש׳ you may keep dishes warm (for the Sabbath) in fresh hides. Ib. 49[a] ש׳ של בעה״ב he hides belonging to a private man; של אומן to a mechanic (shoemaker &c.). Ib.[b] חביאו ש׳ וכ׳ bring us hides to sit down on them; a. e.

שַׁלַּח II (שְׁלוּחַ) m. (שָׁלַח) [*stripped of its skin,*] *a pressed olive the stone of which slips out at a touch.*—*Pl.* שְׁלוּחִין, שְׁלָחִין. Ab. Zar. II, 7 (39[b]; Mish. a. Y. ed. שלו׳). Ib. 40[b] תיכי דמי ש׳ וכ׳ when are they called *Sh'laḥin*? When the stone slips out as you take the olive in your hand.

שַׁלַּח III m., *pl.* שְׁלָחִין (tradit. pronunc. שְׁלַחִין) (שלח; cmp. Job V, 10, a. Neh. III, 15) *arms, ditches for irrigation*; opp. בית ש׳ (שרה) *a field which needs irrigation,* opp. בית ש׳ הבעל (v. בַּעַל). M. Kat. I, 1. Tosef. ib. I, 1 שדה בית הש׳ שחרבה a field dependent on irrigation which has become dry. Ib. 4 השלוחין ed. Zuck. (Var. השלח׳). M. Kat. 2[a] מאי משמע דאתי בית הש׳ לישנא דצחותא וכ׳ what evidence is there that *beth hash-sh'laḥin* has the meaning of thirstiness (dryness)? Answ. ref. to מְשַׁלְּחֵי for עֲיֵף (v. שַׁלַּחֵי I). B. Bath. IV, 7 בית הש׳ the fields belonging to a township; expl. ib. 68[a] באגי fields, גינוניירתא gardens (ref. to Cant. IV, 13). Ib. 99[b]; a. e.

שַׁלַּח IV m. (שָׁלַח) *extension, stepping space* or *depth of a step.* Midd. II, 3; III, 6 ושלחה אמה and the depth of each step was one cubit, v. רוּם II.

שְׁלַחָא, שְׁלָא׳ I m. = h. שַׁלַּח I. Men. 35[a] בי מיחלי בית בש׳ וכ׳ when you hang a weight on (stretch) the leather, and it rebounds again, it is old.—Pl. שְׁלָחַיָּא. Y. Ned. VII, end, 40[c] כגון אילין ש׳ (ed. Zyt. שלחים, corr. acc.) as, for instance, hides (which are sometimes used for covers).

שְׁלָחָא, שְׁלָא׳ II m. (b. h. שֶׁלַח; שָׁלַח) *missile, lance.* Targ. Job XXXIII, 18. Ib. XXXVI, 12 Var. Ms. (ed. זיני קרבא).

to send. Erub. III, 2 השולח ערובו וכ׳ if one sends his ʿErub (עֵרוּב) forth to be laid by a deaf and dumb person. Ḥull. 59[b], a. fr. שָׁלְחוּ מתם they sent word from there (from Palestine to Babylonia). Gitt. IV, 1 חשולח גט וכ׳ if a man sends a letter of divorce to his wife &c. B. Kam. VI, 4, v. בְּעֵרָה. Ib. ברד פירקת ש׳ (ib. 60[a] שִׁילְּחָה) if he sent out fire through a sane person; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּחַ q. v.—ש׳ יד ב- [*to stretch out a hand against,*] *to make illegitimate use of, to misappropriate* (Ex. XXII, 10). B. Mets. III, 12 השולח יד בפקדון if a person makes use of a trust. Ib. החושב לְשָׁלוּחַ יד וכ׳ if he declares his intention to use a trust; אינו חייב עד שישלח בו יד he is not responsible (for loss), until he has used it; a. fr.

Pi. שִׁלַּח same, *to send; to send away, dismiss.* Bets. I, 9 אין מְשַׁלְּחִין ב״ט וכ׳ on the Holy Day you dare not send (to a friend) anything except portions (of eatables, ready for use); משלחין בהמה וכ׳ you may send cattle . . . alive or slaughtered. Ḥull. XII, 3 שִׁלְּחָה ויחזרה if he sent the mother bird away, and she came back. Ib. אמר . . . ומְשַׁלֵּחַ if he says, I will take the mother, and send the young away; חייב לְשַׁלֵּחַ he is bound to send her away. Gen. R. s. 21 שִׁלְּחוֹ מגן . . . וישלחו וכ׳ he banished him (Adam) from the paradise of this world and from that of the other world; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּלַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּלַּח *to be sent off; to be commissioned.* Yoma VI, 2, a. e. השְׁתַּלַּח the goat that is to be sent away (Lev. XVI, 10), the scapegoat. Ib. 1 נשפך . . . המשתלח if the blood (of the goat designated for sacrifice) was spilt, the scapegoat is to be put to death (cannot be used for the ceremony). Gen. R. s. 49 מעשה באחד שנש׳ לגבות וכ׳ it happened that one was commissioned to tax the inhabitants &c.; a. fr.

שַׁלַּח ch. same, 1) *to send, send off.* Targ. Num. XIII, 2. Targ. O. ib. 16. Targ. Ps. XLIV, 3 Ms. (ed. פסד׳). Targ. Jer. XLII, 6 שָׁלְחִין (not שולחין); a. fr.—Part. pass. שְׁלִיחַ; f. שְׁלִיחָא; *pl.* שְׁלִיחָן, שְׁלִיחַיָּא. Ob. 1. Targ. Is. XLIV, 26 שְׁלִיחוֹהִי ed. Lag. (ed. Wil. שלוחי). Targ. I Chr. XIV, 15; a. fr.—Ber. 28[a] ש׳ לחדו וכ׳ R. J. sent them word to the school house; a. fr.—Koh. R. to III, 2 שְׁלִיחוֹהִי דברייתא the messenger of men (men's guardian angel).—2) *to throw off, undress, flay* (cmp. פָּשַׁט). Targ. Esth. V, 14. Targ. Is. XXXII, 11. Targ. II Chr. XXIX, 34; a. fr.—Ber. l. c. שְׁלַח מדך take off thy cloak (v. כְּדָא). Y. Taan. III, end, 67[a] היה ש׳ מסאניה he took off one shoe; כד חזה ש׳ תריהון when he had taken off both of them; a. fr.—Part. pass. as ab. Sot. 8[b] (proverbial expression) ש׳ ערטילאי וכ׳ undressed, naked, but with shoes on (a person cares more for shoes than for any other article of dress); Keth. 65[b] top תאי תנא ש׳ וכ׳ this Tannai (who gave the wife the right to ask for three pairs of shoes and one suit of clothes) seems to assume that a woman cares more for shoes &c. Koh. R. to V, 10 איך אינון אתיין שלחין וכ׳ (not שלו׳) how will they come (on resurrection day), naked, or dressed? Ib. היך זרעתין ש׳ וכ׳ how didst thou plant them (the beans), undressed or dressed (in the pods)? a. e.

Pa. שַׁלַּח 1) *to send; to send off, dismiss.* Targ. O. Lev. XVI, 21, sq. Targ. O. Ex. VIII, 17; a. fr.—Part. pass. מְשַׁלַּח; f. מְשַׁלְּחָא &c. Targ. O. Gen. XXXII, 19.—2) *to strip,*

שַׁלָּחָא m. (שְׁלָא I) *worker in hides, tanner* or *saddler*. Sabb. 49[b] top.

שַׁלְחוּפָא m. (שַׁלַּח) *exchange, substitute, ransom*. Targ. Prov. XXI, 18. Ib. ושלחופא ed. Lag. (ed. Wil. ושַׁלְחוֹפֵי *pl.*; some ed. שַׁלְחֵי). Targ. Job XX, 18.

שַׁלְחוּפִית, שַׁלְחוֹפִית, v. שַׁלְפוּחִית.

שַׁלְחִיף, v. שַׁלַּחַף.

שַׁלְחִיפָא, v. שַׁלְחוּפָא.

שַׁלְחֵנִי, שַׁלְחָן, v. sub שׁוּלְחָן.

שַׁלְחִיף, שַׁלַּחַף (Shaf. of חלף, transposed) 1) *to change, exchange; to lay crosswise*. Targ. Y. Gen. XXXI, 7; 41. Targ. Y. Ex. XXXIV, 9, sq. Targ. Ps. XV, 4. Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 Ar. (ed. פרג; h. text שָׁפָל); a. e.—B. Bath. 99[a] ודילמא שַׁלְחוּפֵי חוו מְשַׁלְחֲפֵי (ידייהו) may it not be that they (the Cherubim over the Ark) had their wings crosswise (overlapping each other)? Sabb. 96[b] ודילמא שלחופי חוו משלחפי may it not be that they (the weavers) sat in irregular lines (so that those sitting close together did not need to hinder one another in their work)? Ib. 98[b] דלא לִישַׁלְחוֹפֵינְהוּ מהדדי (Ms. O. לישלופינהו; Yalk. Ex. 370 לישליפינהו) that they must not pile them irregularly. B. Mets. 25[a] משלחפי שלחופי (Ms. H. משלפי שלופי) the coins lie irregularly (some of them piled, others scattered). Nidd. 26[a] ומְשַׁלְחֵיף לית וכ' (Ar. ומשחיף, corr. acc.) and lies across (overlapping) the head of the embryo.—2) *to pass quickly, overtake*; [or *to strike through*]. Targ. Job XX, 24.

Ithpa. אִשְׁתַּלְחַף *to be changed; to pass away; to be exchanged*. Targ. Ps. XLVI, 3 (Ms. אִשְׁתַּחֲלַרְפוּ; h. text בהמיר). Targ. Job XXIX, 20. Ib. XXVIII, 16; 19 (h. text תסלה).

שַׁלְחַת, Kel. XXV, 4 Ar., v. פַּחַת.

שַׁלַּט (b. h.) *to handle*; ש' ב־ (cmp. מָשַׁל) *to rule, have power over*. Y. Ter. VIII, 45[d] top כאן חאור שׁוֹלֵט וכ' here (in the case of bread) the fire comes in direct contact with it (and kills the poison of the serpent), there (in the case of water that has been warmed) the fire does not &c. Y. Maasr. I, 49[b] top כאן חדד שׁוֹלֵטֶת וכ' here (in the case of a vessel into which a boiling dish has been put) the hand can handle it; there (in the case of a vessel taken directly from the fire) the hand cannot handle it; כאן וכאן אין חיד שולטת בו in both cases the dish may be too hot for the hand to handle it; Y. Sabb. III, 6[b] top. Ib. במקום שחיד שולטת in a place (in the stove) which the hand can get at (to handle the dish placed there); ib. 5[c] מפני שהוא שַׁלָּיט במקום שחיד שולטת because he keeps control (to regulate the temperature of the dish) there where the handling is possible. Y. B. Mets. X, beg. 12[c] ששולטת חיד מצר אחד that the hand can reach it from one side. Hull. 16[b]; Sabb. 82[a] דבר שהאור שולטת בו a thing over which fire has power (which is combustible). Ib. רוח רעה שולטת בו an evil spirit (smell of the mouth) will seize him; רוח זוחמא ש' בו (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) the spirit of *zohăma* (internal decay) will seize him. Gen. R. s. 45 שָׁלְטוּ בעצמן they controlled themselves (interrupted their gratification). Y. Ber. IX, 13[b] top שולט בארפרכיא וכ' if he rules over one province, he does not rule over another province. Gen. R. s. 3 בוים אני שולט I want to rule (have the guard) in day time; (Y. Ber. VIII, 12[c] top משמש). Pesik. R. s. 31 אתם שָׁלַטְתֶּם בעצמיכם וכ' (not באצבעותיכם) you had power over yourselves and cut your fingers off; a. v. fr.

Pi. שִׁלַּט same. Y. Naz. IV, 53[b] במְשַׁלֶּטֶת על נכסיו when she manages her husband's property (has power of attorney).

Hif. הִשְׁלִיט *to give power to, make a ruler*. Gen. R. s. 59 (ref. to Gen. XXIV, 1) שהִשְׁלִיטוֹ ביצרו God made him master over his inclinations; Yalk. ib. 103. Num. R. s. 14[6] חשלישו על ארץ וכ' the Lord made him governor of the land of Egypt; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּלַּט, *Nithpa.* נִשְׁתַּלַּט *to be given power; to be empowered to manage*. Y. Keth. IX, 33[a] bot. נכסים שנִשְׁתַּלְּטָה בהן בחיי וכ' property which she had been authorized to manage during her husband's lifetime; ib.[b] top.

שְׁלַט ch. same. Targ. Gen. I, 16. Targ. O. Ex. XXI, 8 (h. text בבגדו). Targ. Jud. VIII, 21 (h. text פגע); a. fr.

Pa. שַׁלֵּט same, *to handle*.—Part. pass. מְשַׁלַּט; *pl.* מְשַׁלְּטֵי. Kidd. 73[b] top מש' הדמיה if the limbs of the infant have been manipulated, v. שְׁלַב.

Af. אַשְׁלַט *to give power, appoint*. Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Am. IV, 1. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.

Ithpe. אִשְׁתַּלַּט *to be made*, or *make one's self a ruler*. Targ. Prov. XVII, 2.

שֶׁלֶט m. (b. h.; preced.), pl. שְׁלָטִים (cmp. כְּלִי) *armor, shields*; trnsf. *arm-bearers*; (homilet.) *the righteous as the protectors of their generation*. Cant. R. to IV, 4 כל שְׁלְטֵי ... שהוא עומד וישלט וכ' 'all armors of the mighty', this includes all those who control their inclinations &c.; Yalk. ib. 988. Cant. R. l. c. ולא אתם ... אלא כל שלטי וכ' and not you yourselves (directly) are suspended on it (enjoy the protection of the Law), but only 'all the shields of the mighty' ... as Moses in his time &c.

שְׁלָטָא, שְׁלָטֵי ch. same; *pl.* שְׁלָטַיָּא, constr. שְׁלָטֵי, שְׁלֵי. Targ. II Sam. VIII, 7. Targ. II Kings XI, 10. Targ. Ez. XXVII, 11. Targ. Jer. LI, 11; a. e.—Ib. XIII, 23 שלטי רקמתיה his checkered armor (the leopard's *skin*; h. text חברברתיו).

שְׁלְטוֹן, שְׁלֵי m. (b. h.; preced. wds.) 1) *rulership*. Sifré Deut. 321; Yalk. ib. 945 שְׁלְטוֹנָן, v. עֶבֶן.—2) (sub. בעל) *ruler, governor*. Sifra B'ḥuck. Par. 1, ch. III אחד בא ש' ... זה שוּלְטָנָן וכ' one governor comes and subjugates (Israel), and goes away, and another governor comes &c. Tanḥ. Vayera 19 (ref. to Koh. VIII, 4) ש' הוא ואין וכ' God is the ruler, and none can protest against him. Y. Ber. VIII, 12[a] top מלך יוצא וש' נכנס וכ' when the king goes out, and the governor comes in, they escort the king first, and then they lead the governor in (the benediction

for the exit of the Sabbath must precede that for the entrance of the Holy Day). Y. Sot. IX, 24[b] top; Tosef. ib. XV, 7. Y. Kidd. III, 64[b] top במה שאדבר עליך לש' (be betrothed unto me) for the consideration that I shall speak to the governor in thy behalf; a. fr.—*Pl.* שַׁלְטוֹנִין, שַׁלְטוֹנִים Gen. R. s. 82 עד היכן היו מלכיות וש' רוצים וכ' how anxious courts and governors were to be connected with him (v. שִׁילְטוֹנוּת). Ib. הוא הירח . . . חש' he (Lotan) was one of the governors (ref. to אלוף, Gen. XXXVI, 29); a. fr.—[Ib. s. 93 שני שר' זולגות דם, read with Yalk. Job 897: עינו של ימין זולגת דם.]—*Fem.* שַׁלְטוֹנִית; *pl.* שַׁלְטוֹנִיּוֹת Pesik. R. s. 42 שהרו השלטונים וחש' מחסרים וכ' (or מחסרות, not מחסר') the governors and their wives insulted Sarah &c.—[Gen. R. s. 82 שלטוניות, ed. Wil., v. שִׁילְטוֹנוּת.]

שַׁלְטוֹנָא, שִׁלְטוֹנָא שר', ch. same. Targ. O. Gen. XLIX, 9. Targ. Mic. VI, 9; a. fr.—*Pl.* שַׁלְטוֹנִין, שִׁלְטוֹנֵיָּא שר'. Targ. Is. VII, 20. Ib. XIV, 8. Targ. Ez. XXIX, 4; a. fr.

שלטונית, Y. Sabb. VI, 8[b] bot., v. סַלְבּוֹנָיָא.

שִׁלְטוֹנִית, v. שִׁלְטוֹן.

שַׁלְטַנְיְתָא, שַׁלְטָנוּתָא, שַׁלְטַן, v. sub שִׁילְטָן.

שָׁלָה, שׁלי I (b. h.; Job XXVII, 8) *to draw out, pull.* Taan. 24[a]; Sabb. 107[b] השׁולה דג וכ' he that takes a fish out of the water (on the Sabbath). Hull. 63[a] (expl. שָׁלָךְ, Lev. XI, 17) זה השׁולה דגים וכ' that is the bird that catches fish out of the sea. M. Kat. II, 3 ושׁולה פשׁתני וכ' and may take his flax out of the pond. Yalk. Koh. 966 אדם שׁוקע שׁולה ראשׁון . . . if one sinks pots into his furnace, he takes out first what he has last put in; a. fr.—[Y. Maas. Sh. III, 53[a] top שׁולה, read: שׁורה, v. שָׁרָה.]

Pi. שִׁילָּה same, esp. *to draw wine* (out of the pit). Ab. Zar. 56[a]; B. Mets. 92[b] משׁשׁלה בחביות . . . חייב wine is subject to tithes . . ., when he fills it into kegs; Y. Ter. II, 41[b] bot. משׁשׁלה ומשׁיקפה (not משׁקיפה) when he has filled and skimmed it; עד שלא שׁ' וכ' before he filled or skimmed it. Tosef. Maasr. I, 7 המקדיש . . . עד שלא שילה וקיפה משׁשׁילה וקיפה וכ' (ed. Zuck. שׁולה, corr. acc.) if one dedicates the contents of a pit before he has drawn and skimmed the wine, and the Temple collector comes after he has done so &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלָה *to be pulled, drawn away.* Gen. R. s. 22, beg. (ref. to Gen. IV, 1) ידע מאיזו שלוה נ' he knew from what happiness he was drawn away (through his wife).

שָׁלָא, שְׁלִי ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 שַׁלַּי נוּנָא (some ed., a. O. שְׁלִינוּנָא, שַׁלַּנִּי, שַׁלִּינִי; h. text שָׁלָךְ), v. preced.

שָׁלָה, שׁלי II, v. שָׁלַי.

שָׁלָא, שְׁלִי (v. שָׁלָה) [*to be lax,*] 1) *to be at ease, quiet, unconcerned.* Targ. Job III, 17. Ib. 25. Targ. II Esth. IV, 14 (h. text תחרש); a. fr.—2) *to neglect, forget.* Targ. Ps. IX, 13 (h. text שכח). Targ. Job VIII, 13. Ib. XXXIX, 15; a. e.—3) *to be unaware, err, make a mistake* (corresp. to h. שגג, שגה). Ib. VI, 24. Ib. XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 67 שַׁלַּי (Ms. שַׁאלַי); a. e.

Af. אַשְׁלִי 1) *to let go, leave off; to abandon, neglect.* Ib. XXXIX, 14. Ib. IX, 18. Ib. XLIV, 10. Targ. Prov. I, 30. Ib. V, 12 (ed. Lag. אַסְלֵי); a. fr.—2) *to cause to err, let go astray.* Targ. Job XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 10.

Ithpe. אִשְׁתְּלִי 1) *to be abandoned, forgotten.* Ib. IX, 19.—2) *to let one's self go, err, forget.* Targ. Lev. IV, 13; V, 18. Targ. Ez. XLV, 20. Targ. Jer. XXIX, 26 (h. text משגע); a. e.—Ber. 53[b] אכיל וא' ולא וכ' he ate and through forgetfulness failed to say grace. Ab. Zar. 72[b] דילמא מְשַׁתְּלִיתוּ וכ' you may forget yourselves (or *relax*) and throw the entire weight upon him. Yeb. 115[b] אִשְׁתַּכְּחֵיהּ אי' (not אישתלוי) he may have been careless (or have *forgotten*, to wipe off the mark).

שְׁלִי or **שֶׁלִי** m. (b. h.; preced.) *unconcern; mistake.*—שִׁ' *unexpectedly, by chance.* Tanḥ. M'tsor'a 1; ed. Bub. 3; Yalk. Lev. 558, v. מְרֻדּוּת I.

שְׁלָיָא, שְׁלָיְיא שִׁ' I ch. same, 1) *quiet, unconcern.* Targ. II Sam. III, 27 (ed. Wil. שַׁלְיָא, corr. acc.).—2) (corresp. to b. h. שְׁאָה, פִּתְאֹם) *unexpected event, suddenness, sudden calamity.* Targ. Prov. III, 25 דמן ש' ed. Lag. (oth. ed. ומן ש' corr. acc.). Ib. VI, 15. Ib. XXIV, 22 בש' (not כש'). Ib. I, 27 בש' (h. text כשאה). Targ. Ps. XXXV, 8; a. e.

שְׁלָיָא, שִׁ' II f. (שָׁלָה II, שָׁלַי; cmp. Zeph. I, 12; Jer. XLVIII, 11) *sediment, dregs.* Tosef. B. Bath. V, 7 של יין משתישׁה ש' (Var. משׁעשׁה) the merchant's wine measures must be cleaned as soon as sediment is formed (which diminishes their capacity).

שְׁלָיָא, שִׁ', שְׁלִיָּה, שִׁ' III f. (b. h.; שָׁלָה II; cmp. preced.) *after-birth, placenta.* Nidd. III, 4 (Ar., everywhere, שׁליה; Y. ed. שׁלייא). Tosef. ib. IV, 9; Nidd. 26[a]. Lev. R. s. 35 נוח לו שנחפכה שִׁלְיָתוֹ וכ' it would have been better for him, had the after-birth in which he lay been turned over his face; Y. Ber. I, 3[b] שׁליתו; Ab. d'R. N. ch. XXIX שׁליתו של אמו (read: שִׁלְיָתָהּ, or omit של אמו); a. fr.—Y. Maas. Sh. II, 53[c] חוץ משׁליתה, v. שִׁרְיָה.—Ch. v. שִׁלְיָתָא.

שְׁלָיְיתִית adv. (שְׁלַי II, v. שְׁלָיָא I) *without concern, unawares.* Targ. Prov. VII, 22 (ed. Wil. שְׁלָיְירִית; h. text פתאם).

שְׁלִיבָה f. (שָׁלַב) [*what is fitted in,*] *shelf; step, rundle.* Macc. 7[b] חירה . . . ונשׁמטה ש' וכ' Ms. M. (ed. נשׁמט הש', corr. acc.) if one is going up a ladder, and a rundle slips from under him &c. Y. Erub. VII, beg. 24[b] בין ש' לש' וכ' between each two steps a space of less than &c. Ib. ש' עבה a wide-stepped ladder or stair; a. e.—*Pl.* שְׁלִיבוֹת, שְׁלִיבִים Bab. ib. 77[b] סולם ששׁליבותיו פורחות an ascent with flying steps, i. e. stairs without foundation and back, *step-ladder*, opp. to a solid stair-case. Y. Sabb. VI, 8[b] אחר שׁלִיבָיו it depends on the material of its steps (or shelves); Bab. ib. 60[a] שׁליבותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 הַשְׁלוּבִים, הַשְׁלוּבִין, v. קוֹלָב I.

שְׁלִיבַיָּא m. pl. ch. same, *fitted-in pieces, ledges.* Targ. I Kings VII, 28, sq. (h. text שְׁלַבִּים).

שְׁלִיבְרוּת, v. בְּרוּת.

שְׁלִידָה, v. שְׁלָדָא III.

שְׁלָו, שְׁלָוֹ m. (b. h.) *quail,* v. סְלָו.—*Pl.* שְׁלָוִים. Tanḥ. Ki Thissa 35 וחים מעלה להם ש' and the sea brought up quails for them; a. e.

שְׁלֵוֵי, v. שְׁלֵי.

שְׁלָוָא, שְׁלֵיוָא, שְׁלֵיוָא I m. = h. שַׁלֵּו, *secure, unconcerned.* Targ. Job XXI, 23. Ib. XVI, 12. Ib. XX, 20 (ed. Wil. שְׁלָוִי); a. e.—*Fem.* שְׁלַוְיָא, שְׁלַוְיוָא, שְׁלַוְתָא. Targ. Zech. VII, 7. Targ. Jer. XXII, 21 (ed. Wil. שְׁלַוְיָא; ed. Lag. שְׁלַוְיוָא). Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—*Pl.* שְׁלַוְיִן, שְׁלַוְיִין, שְׁלַוְיָן. Targ. Job XII, 6. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18, v. next w.

שְׁלָוָא, שְׁלֵיוָא, שְׁלֵיוְתָא II f. (preced.) = h. שַׁלְוָה. Targ. Ez. XVI, 49. Targ. Is. XXXIII, 20 (ed. Wil. שְׁלַוְיָתָא; ed. Lag. שלויותא); a. e.—Adv. שְׁלַוְיָא *at ease, without concern.* Targ. Jer. XII, 1. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18 (ed. Wil. שְׁלַוְיִן; ed. Lag. שלוה, שלוות). Targ. Zech. I, 15 (ed. Lag. שלווא).

שְׁלִיוְתָא, שְׁלָוְתָא f. same, *happiness.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 19.—[Targ. Y. II ib. 1 ש' quoted in Levy Targ. Dict., v. טְלָוְתָא.]

שְׁלִיחַ m. (שְׁלַח) *deputy, agent.* Gitt. IV, 1. Ib. 62b הוּא עושה ש' לקבלה, ש' לְהוֹלכה he (the husband) can appoint a deputy (to hand to her the letter of divorce); היא עושה she can depute an agent (to receive the letter of divorce); חש' עושה ש' the agent may depute an agent. Ib.b וכ' אין העבד נעשה ש' a slave cannot be deputed to receive a letter of divorce. Ib. 42b, a. fr. אין ש' לדבר עבירה there is no deputy for an illegal act, i. e. the responsibility for an illegal act cannot be shifted to the employer. Ber. V, 5, a. e. ש' צבור, v. צִיבּוּר; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִים, v. שְׁלוּחַ.

שְׁלִידָא, שְׁלִידָה ch. same, v. שְׁלַח.

שְׁלִיחוּת f. (שְׁלַח) 1) ש' יד (v. שְׁלַח) *illegitimate use of a deposit, misappropriation.* B. Mets. 43b ש' יד אינה צריכה חסרון use of a deposit does not require damage (in order to make the depositary responsible for losses for which he could otherwise not be made responsible). Kidd. 42b; a. e.—2) *message, agency, commission.* Ib. 41a מנלן ש' whence do we derive the law of agency (in betrothal)? Ib. 42a קטנים לאו בני ש' וכ' minors cannot serve as deputies. Meïl. VI, 1, a. e. השליח שעשה שְׁלִיחוּתוֹ וכ' if the agent has carried out his commission (exactly as he was told), the owner is guilty of misappropriation (v. מַעַל). Ib. 20b מוסיף על שליחותו if the agent adds an act of his own to that for which he was commissioned. Lev. R. s. 22 אם אין שְׁלִיחוּתִי וכ' . . . if you (prophets) do not convey my message, I have (other) messengers. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XVIII, 2, a. XIX, 1) עד שלא עשו שְׁלִיחוּתָן קראן וכ' before they carried out their message, the text calls them men, when they did carry it out, it calls them messengers (angels); a. fr.—*Pl.* שְׁלִיחוֹת (fr. שְׁלִיחָה). Ib.; Yalk. ib. 84; Yalk. Job 908 אין שתי ש' . . . one angel never carries two messages.

שְׁלִיחוּתָא ch. same. Targ. II Esth. V, 8.—Meïl. 21a והא לאו בני ש' נינהו but are they not disqualified as messengers? Ib. עבדה שְׁלִיחוּתֵיהּ it (the olive press) carried out his commission (intention); ה"נ אתעביד שליחותיה so in this case his commission was carried out (through irresponsible persons as through tools); a. e.

שְׁלִיט m. (b. h.; שָׁלַט) *having control, ruler.* Y. Sabb. III, beg. 5c, v. שָׁלַט. Gen. R. s. 3 שני . . . אחד ש' ביום וכ' two commanders, one being on duty by day, and one by night. M. Kat. 18a, a. fr. מלפני חש', v. שָׁגָה; a. e.—*Pl.* שְׁלִיטִין, שַׁלִּיטִין. Num. R. s. 14 12 כנגד עשרה ש' שבאדם corresponding to the ten rulers in man (organs of the body regulating vitality, v. Koh. R. to VII, 19).—*Fem.* שַׁלִּיטָה. Yalk. Ex. 287 אני שליט בקנאה ואין הקנאה ש' בי I (the Lord) control jealousy, but jealousy does not control me; ואין התנומה ש' בי but slumber has no power over me; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שׁוֹלֶטֶת).

שְׁלִיטָא, שַׁלִּיטָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 29. Targ. Koh. V, 1; a. e.—*Pl.* שְׁלִיטִין, שַׁלִּיטִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. Prov. XXIII, 1. Ib. VIII, 15 וש' אנא (Ms. וישליטרנא, corr. acc.) and rulers do I anoint in righteousness.—*Fem.* שַׁלִּיטָא. Targ. II Esth. I, 2 (3) ed. Lag. (oth. ed. שַׁלִּיטָרָא; ed. Vien. שָׁרָא . . ., corr. acc.).

שְׁלִיטַת, v. שְׁלִיט h.

שְׁלִיטָה f. (preced.) *power.* Pesik. R. s. 13 אין חש' ניתנת וכ' power is placed in the hands of the wicked nation (Rome) only until &c.

שַׁלִּיטָא, v. שַׁלִּיטָא.

שַׁלִּיטָנָא = שׁוּלְטָנָא.—*Pl.* שַׁלִּיטָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3).

שַׁלִּיטָתָא f. (preced.) *government.* Targ. II Esth. I, 2 (3).

שְׁלִילִית, שְׁלִילְיָא, v. שְׁלָלָא.

שְׁלִילְיוֹת pr. n., נַהֲרָא דש' *lake of Shilyath.* Y. Kil. IX, 32c bot.; Y. Keth. XII, 35b bot. דשילחת; Midr. Till. to Ps. XXIV דשרירית; B. Bath. 74b ימה של חֵילַח; (Ms. M. של חֵילַת; Ms. R. של שחלת); Yalk. Ps. 697 של חילת, v. חֵילַח II.

שְׁלִילְתָא, v. שְׁלִילְתָא.

שְׁלִיל m. (שָׁלַל I, cmp. שְׁלָלָה) *embryo.* Ḥull. VII, 1 נוהג בש' the law applies to an embryo (a live animal found in the body of the mother). Zeb. III, 5. Ib. 35b; a. fr.

שְׁלִילָא ch. same. Targ. Koh. VI, 3 (h. text נֵפֶל).

שְׁלִילִית, v. שְׁלוּלִית.

שְׁלִים, v. שָׁלֵם.

שְׁלִים, שְׁלִימָא, שְׁלִימִי m. (שָׁלֵם) 1) *complete, perfect; whole, unimpaired.* Targ. Ex. XII, 5. Targ. Ruth II, 12. Targ. Gen. XVII, 1. Targ. O. ib. XXXIII, 18 (Y. שָׁלֵם; h. text שָׁלֵם). Targ. Y. Lev. XXII, 27 שלימא the perfect (Jacob); a. fr.—*Pl.* שְׁלִימִין, שְׁלֵימֵי, שְׁלַיְמִין, שְׁלִי. Targ. Deut. XXV, 15. Targ. Ex. XXIX, 1. Targ. Ps. CXIX, 1 שְׁלִימֵי אורחא (not אורח־ה; ed. Wil. שְׁלֵימֵי). Targ. Prov. XXVIII, 10; a. fr.—*Fem.* שְׁלִימְתָא, שְׁלִמְתָא, שְׁלִימְתָא, שְׁלֵי, שְׁלַיְמְתָא, שְׁלַמְתָא. Targ. Lev. IV, 28. Ib. III, 9 (Y. II שְׁלֵימָה). Targ. Am. I, 6. Targ. Ps. XIX, 8; a. fr.—*Pl.* שְׁלַמָּן. Targ. Deut. XXVII, 6 (not שלמין). Ib. XXV, 15 מכילן ש׳ (not שלמין); a. e.—2) *peaceful, sincere, friendly.*—*Pl.* as ab. Targ. Gen. XXXIV, 21 (O. Ms. Vat. 13 שְׁלַמִּין; ed. Berl. שְׁלָם). Targ. II Sam. XX, 19.

שְׁלִימִין, שְׁלֵימִים, שְׁלֵימָה h., v. שָׁלֵם.

שְׁלִימְתָא, שַׁלְמוּתָא, שְׁלֵי, שְׁלִימוּתָא f. (preced. art.) *completeness, perfection, fulness, integrity.* Targ. Job V, 26. Targ. Ps. XXV, 21 שלימו׳ (ed. Lag. שלמתא). Ib. LXXVIII, 72. Targ. Job IV, 6; a. e.

שְׁלִיף m. (שָׁלַף) [*sliding,*] *pouch* on an animal's back, *saddle-bag, haversack.* Sabb. 154b טעונה ש׳ וכ׳ חיתה ... if (on the entrance of the Sabbath) his beast was carrying a bag full of grain, let him ... pull it towards one side, so that it slips down of itself; Tosef. ib. XVIII, 1. Tosef. B. Kam. I, 6; Y. ib. I, beg. 2a. Kidd. 22b; B. Bath. 75b. Tosef. ib. IV, 2; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף I ch. same.—*Pl.* שְׁלִיפֵי. Sabb. 154b זוטרי ש׳ small bags. B. Bath. 86b רבבי ש׳ large bags; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף II m. (שְׁלַף) *pulled off,* esp. *castrate.* Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text נתוק).—Sabb. 152a ש׳ בחמניא, v. אִיקָא. Ib. עיקרא ש׳ תוכיחא (איקא) Ms. M. a castrated buck, and (thou wilt) reprove?

שְׁלִיפָה f. (שָׁלַף) *slipping off*; שְׁלִיפַת חמנעל *taking the shoe off* (a form of possession, Ruth IV, 7). Y. Kidd. I, 60c top בש׳ חמ׳ ... בראשונה in olden times they used to give possession by taking off the shoe.

שְׁלִיקָה f. (שָׁלַק) *boiling.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 מחוסרים ש׳ (vessels made of that kind of wood) require to be boiled before they can be used.

שְׁלִיקָא, v. שָׁלַק.

שָׁלִישׁ m. (b. h.; שָׁלַשׁ) 1) *captain, officer.*—*Pl.* שָׁלִשִׁים. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to Ex. XIV, 7) אין ש׳ אלא גבורים ד״א ושׁ׳ ... שהיו משוללין *shalishim* means mighty men; ד״א ושׁ׳ ... שהיו משוללין another definition: *shalishim* ... because they were hung with arms; (anoth. opin.) זה חשלישי וכ׳ the *shalish* is the third on the chariot; formerly there were only two, and Pharaoh added one &c.—2) *the third finger, middle-finger.* Tanh. B'resh. 5 ... וכל בש׳ וכ׳ ומן אצבעו and by his finger you can judge what he is (his strength), as we read (Is. XL, 12) and measured with the *shalish* (middle finger) &c.—3) [*the third person,*] *trustee, depositary.* Gitt. 64a ... ושׁ׳ אומר לגירושין בעל if the husband says, the letter of divorce has been deposited to be kept in trust, but the trustee says, it has been given me for the purpose of divorce (I was the wife's agent for receiving the divorce). Ib.; Tosef. B. Mets. I, 10 ... זה אומר כך ... השׁ׳ ואחׁ׳ if one of the contestants says thus, and the other thus, and the depositary says thus, the depositary's evidence is accepted over against both. Keth. V, 8 ... על ידי ש׳ חמשרת if a husband for the time of his absence leaves the provision for his wife's maintenance in the hands of a trustee; a. fr.—Num. R. s. 13[39] שלישה, read: שְׁלִישָׁה.—4) (traditional pronunciation שְׁלִישׁ) *one third.* Pes. 42b תבואה שלא חבריאה ש׳ grain that has not yet grown one-third (not one-third ripe); Y. Peah II, 16d sq. Y. Shebi. V, beg. 35d חבריא ש׳ קודם וכ׳ if the fruit reached the stage of one-third of maturity before the fifteenth of Shebat. Gitt. 70a אכול ש׳ ושתה ש׳ וחניח ש׳ וכ׳ eat one-third (of the capacity of the stomach), and drink one-third, and leave vacant one-third &c., v. בָּצַע. Y. Peah II, end, 17b קיבלה הימני למחצה לש׳ וכ׳ if he rented the field on shares of one-half, or one-third &c. B. Mets. 69a מיתר ש׳ בשכרך whatever profit it may bring over one-third (of its present value) shall be thine for thy labor (and the rest we will divide equally); a. fr.

שְׁלִישׁוּת f. (preced.) *trust, deposit.* Tosef. B. Mets. I, 10 בזמן שחשׁ׳ יוצא מתחת ידו (read: יוצאה) when the deposited object (on which the contest turns) is produced by him (is still in the trustee's possession).

שְׁלִישִׁי m. (b. h.; preced. wds.) *third.* Mekh. B'shall., s. 1, v. שְׁלִישׁ. Tam. VII, 4 בשׁ׳ חרו וכ׳ on the third day of the week they recited &c. Meg. I, 2. Gen. R. s. 3. Ib. s. 4; a. v. fr.—Esp. *a)* ש׳ לטומאה (or sub. לטומאה) *unclean in the third degree* by contact with uncleanness of the second degree (שֵׁנִי). Toh. II, 2, sq. Ḥag. III, 2, v. רְבִיעִי; a. fr.—*b)* ש׳ *relation in the third degree, second cousin.* Snh. 28a, a. e., v. שֵׁנִי.—*c) talk about a third* (*absent*) *person, gossip, calumny* (v. לָשׁוֹן). Midr. Till. to Ps. CXX לשון הרע קורין אותו ש׳ וכ׳ we call the evil tongue *sh'lishi,* because it slays three: himself (the maligner), the receiver, and the maligned.—*Pl.* שְׁלִישִׁין. Deut. R. s. 2[33], v. שָׁלַשׁ.—*Fem.* שְׁלִישִׁית. Taan. II, 4 על תש׳ וכ׳ when blowing the Shofar at the third benediction, one says &c. Meg. III, 4 בש׳ וכ׳ on the third Sabbath of the month we read &c. Tanh. Vaëthh. 6 ש׳ חצאן וכ׳ the third time (didst thou sin, when thou didst say,) shall flocks &c. (Num. XI, 22); a. v. fr.—Par. I, 1 כשאתה אומר ש׳ ... אם אתה אומר שְׁלִשִׁית וכ׳ when you say *sh'lishith,* it means the third in the count with others; when you say *sh'loshith,* it means in its third year.

שְׁלִיל, שְׁלִיא, שְׁלִילִי, שְׁלִיתָא f.=h. שִׁלְיָה, *afterbirth.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Ber. 6a; Sabb. 134a, v. סַלְיָתָא.

שָׁלַךְ *Hif.* הִשְׁלִיךְ (b. h.) *to cast off, throw down.* Erub. 22a; Yalk. Deut. 846 לַהֲשָׁלִיכוֹ, v. מָשׁוֹא. Tanḥ. Sh'mini 11 חבחורים ... וּמְשָׁלִיכִין חומר וכ׳ young men and boys struck him (the drunken man) and cast mud in his face. Midr. Prov. ch. I נַשְׁלִיךְ אותו לבור let us cast him into a pit. Ib. נטל חכה והִשְׁלִיכָהּ לים he took a hook and threw it into the sea. Lam. R. to II, 1 הִשְׁלִיכוֹ לארץ he cast him off (his shoulder and) to the ground; a. fr.

Hof. הוּשְׁלַךְ *to be thrown.* Tanḥ. Vayesh. 2 כיון שהׁ׳ לבור וכ׳ when he was thrown into the pit, his face changed &c. Tanḥ. Noah 10 ברשותו הוּשְׁלַכְנוּ וכ׳ by his order we have been thrown (into the furnace) &c.; a. e.—Part. מוּשְׁלָךְ; f. מוּשְׁלֶכֶת &c. Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13, v. בלורין. Sifré Deut. 43 שהיתה מוש׳ וכ׳ ... נבלת the corpse of J. ... which lay exposed to heat in day-time and to cold &c. Midr. Prov. l. c. מוש׳ עליו ... טורח the care for his household was thrown upon him (Reuben).

Nif. נִשְׁלַךְ same. Ex. R. s. 20 ולמה ... נִשְׁלַכְתִּי לתוכה וכ׳ why did not Moses strike it (the Nile)? He said, I have been thrown into it, and it did not harm me &c.; a. e.

שָׁלָךְ m. (b. h.) name of *a bird of prey, cormorant.* Ḥull. 63a, v. שָׁלָה I.

שלכות, שלכא, v. שַׁלְבָּיוֹת, שַׁלְבָּא.

שלכת, Kel. XXV, 4, v. פַּח.

שָׁלַל I [*to hang down, be loose,*] 1) *to hang on, to chain.* Part. pass. שָׁלוּל. Lam. R. introd. (R. Z'era) ... כת שְׁלוּלִים בשלשלאות a troop of old men chained with chains.—2) *to make chain-stitches, to baste,* opp. אחה to sew together with fine stitches. Y. M. Kat. III, 82b top על כל המתים הוא שׁוֹלֵל ... ומאחה וכ׳ for all deceased relatives one may baste the rent after seven days, and sew it after thirty days; וישְׁלוֹל יום שברישי וכ׳ let him be permitted to baste it on the seventh day &c.; Treat. S'maḥ. ch. IX; M. Kat. 22b. Ib. האשה שׁוֹלַלְתּוֹ וכ׳ a woman may baste it immediately (after rending), out of regard for her dignity; ib. 26b. Ib. דלא ניחן לשׁוֹלְלוֹ because it is not to be basted (during the seven days); a. e.

Pi. שִׁילֵּל *to hang with, decorate with.*—Part. pass. מְשׁוּלָּל. Mekh. B'shall., s. 1 מְשׁוּלְּלִין בזרין, v. שָׁלְשׁ.

שָׁלַל II (b. h.) *to draw, capture; to carry off.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 134 שְׁלָלָהּ וכ׳ he (Shechem) carried her off and slept with her.—Trnsf. (of water) *to make inroads.* B. Kam. 61a, a. e. שׁוֹלְלִין, v. שָׁלוּלִית.

Hithpol. הִשְׁתּוֹלֵל *to be bereft* (of reason), *be senseless.* Snh. 97a (expl. Is. LIX, 15) וסר מרע מִשְׁתּוֹלֵל על חבריות he that departs from evil is considered by people as senseless.

שָׁלָל I m. (b. h.; preced.) *booty, gain.* B. Kam. 61a, v. אֲגַם. Ex. R. s. 18 (ref. to Is. VIII, 3) ומיהר לבוז שָׁלָלְם (ed. Leipz. שלול, read: שְׁלָלוֹ) and he shall hasten to plunder their (his) booty. Mekh. B'shall., Shir., s. 7 [read:] מיהלך אני לחם שָׁלָלִי וממוני לחם I am assigned to them, my booty and my own property shall be theirs; Yalk. Ex. 249; a. e.

שָׁלָל II m. (שָׁלַל I) *chain, loose stitch, baste.* M. Kat. 26b הקורע מתוך חש׳ he who rends his garment (in mourning) where it has been stitched; Y. ib. III, 83b top מן חש׳. Ukts. II, 6 שֶׁלַל הכובסין the washers' materials loosely stitched together; Sabb. 48b כובסים ש׳ של.—Trnsf. ש׳ של ביצים *embryonic eggs laced together with veins; ovary* of birds. Tosef. Zab. V, 9; Bets. 7a.

שְׁלָלָא m. = h. שָׁלָל I. Targ. Esth. III, 13 שְׁלָלָהוֹן (ed. Lag. שְׁלָלֵיהוֹן *pl.*).

שָׁלַם I, שָׁלֵם (b. h.) *to be whole, complete; to end, cease.* Y. Sot. VIII, 22c bot. שלים שבימיו שְׁלֻמָּה וכ׳ Zedekiah was named Shallum, because in his days ended the reign of the house of Judah; Y. Shek. VI, 49d top; Y. Hor. III, 47c bot.; Bab. ib. 11b; Ker. 5b שלשלם (corr. acc.); Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. 1085. Pesik. R. s. 6 (ref. to I Kings VII, 51) כיון שבא ... עכשיו שלמה מלאכת וכ׳ when Solomon came and built the Temple, the Lord said, now the work of heaven and earth (creation) is complete; Yalk. Kings 186 כיון שהִשְׁלִימוּ ... שלמה נפשם Pesik. R. l. c. when the workmen had finished their work, their life was finished (they died); Yalk. l. c.; a. e.

Hif. הִשְׁלִים 1) *to complete, finish.* Pesik. R. l. c., v. supra. Y. R. Hash. I, 57a top; Y. Shebi. II, 34a top מכיון שהוא עומד ... מַשְׁלִים since he stands in (has entered) the third year of the tree, he may count it a full year. Yoma 33a (ref. to Lev. VI, 5, play on עליה ... השלמים) עליה with it (the evening sacrifice) cease all sacrifices (none can be offered after it). B. Kam. 10a החופר ... והִשְׁלִימָהּ לעשרה if one digs a pit nine cubits deep, and another comes and completes it to the legal size of ten. Ber. 47b ... והִשְׁלִימוֹ וכ׳ שחרר he freed his slave and used him to complete the quorum of ten persons. Ib. 8b המשלים פרשיותיו, v. פָּרָשָׁה I. Pesik. R. l. c. לכך נקרא שלמה שה׳ ... לתוך מעשה ידיו he is called Sh'lomoh (perfect), because God caused the work of creation to be perfected through his handiwork (the Temple); Yalk. Kings l. c.; a. fr.—Esp. *to finish the fast-day.* Taan. VII, 9 יַשְׁלִימוּ they must fast the whole day. Yoma 82a מַשְׁלִימִין they must fast to the end of the day; a. fr.—*Part. pass.* מוּשְׁלָם *perfect, virtuous.* Hor. l. c. he was named Shallum שהיה מ׳ במעשיו Ag. Hatt. (ed. משולם) because he was perfect in his deeds; Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. l. c.—2) (denom. of שָׁלוֹם) *to make friends,* or *to surrender.* Succ. 52a (ref. to Prov. XXV, 22) א״ת יְשַׁלְּמֶנּוּ אלא יַשְׁלִימֶנּוּ לך read not *y'shallem* (he will pay) but, he will surrender him (the evil spirit) to thee; (comment.; he will make him be friends with thee).—Part. pass. as ab. Num. R. s. 7 אחר עשר ימים הרו מוּשְׁלָמִים לאלהים eleven days were they (the Israelites) at peace with God (adhered to him sincerely); כ״ט יום ... מוּשְׁלָמִין twenty-nine days they were sincere servants of God, opp. עשו את העגל. Ib. אינם מוישלמים לי וכ׳ (ed. Wil. משלמים, corr. acc.) they will be faithful to me only forty days. Gen. R. s. 16, beg. נ׳ לבוראו faithful to his Creator; a. e.

Nif. נִשְׁלַם *to be finished, to end.* Tanḥ. Mishp. 19 חמלאך אומר נ׳ פלוני the angel says, such and such has ended (must die).

Pi. שִׁלֵּם 1) *to perfect.*—Part. pass. מְשׁוּלָּם. Hor. l. c., v.

'for his father' (Lev. XXI, 2) as long as his body is intact (he may defile himself by contact), but not when it is defective. B. Kam. I, 4, a. fr. נזק (abbrev. נ"ש), v. נָזַק. Gen. R. s. 79 (ref. to Gen. XXXIII, 18) ש' בגופו intact in his body; ש' בבניו intact in his children; ש' בממונו unimpaired in his possessions; ש' בתלמודו whole in his learning (having forgotten nothing of his paternal lessons). Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI (play on שְׁלֵמִים) מי שהוא ש' מביא שלמים הרי הוא אונן וכ' Ar. (ed. שָׁלוֹם) if he is whole (mourns over no loss), he may bring a peace-offering, if he is a mourner, he dare not. Ib. הרי הוא ש' מביא וכ' כל קרבן ... whatever sacrifice he may offer, if he is whole, he may &c. Nidd. V, 3 נותן לו שכרו מָשָׁ' v. כחתן ש', חָתָן; a. fr.—B. Kam. 116b he must pay him the full (promised) reward, opp. אין לו אלא שכרו he can claim only the ordinary wages for his labor.—*Pl.* שְׁלֵמִים, שְׁלֵמִין, שְׁלֵי. Sifra l. c. Ber. 39b פתיתין ש' broken pieces of bread and whole loaves. Sabb. 98b ש' solid boards, opp. דנינסקא; a. fr.—*Fem.* שְׁלֵמָה, שְׁלֵי. Zeb. 5a משנה ש' a perfect (undisputed) Mishnah. Ber. l. c. פרוסה של חיטין ושל וכ' if there is before you a piece of wheat bread, and a whole loaf of barley bread. Ib. מניח ... בתוך חש' he places the broken with the whole loaf. Ib. וש' משנתך (Ms. M. ושלום) and what thou teachest is perfect. Tosef. ib. IV, 15. Men. 65b ולא תהא תורה ש' שלנו וכ' should not our perfect Torah pass for as much as your idle talk?; a. fr.—[Y. Pes. II, 29b bot מצה שלמה, v. שְׁלֵמוּת.]—*Pl.* שְׁלֵמוֹת, שְׁלֵי. Treat. S'maḥoth ch. VIII, end (ref. to Deut. XXVII, 6) ומה אבנים ... יהיו ש' לפני בני תורה ... יהיו שלימים לפני הקב"ה וכ' of stones (for the altar) which do not see ..., because they make peace between Israel and their father in heaven, the Lord says, they must be whole before me, how much more must scholars, who are an atonement for the world, be whole before the Lord!; a. e.

שְׁלָמָא, שְׁלַם, שְׁלָם m.=h. שָׁלוֹם, *perfection, soundness, health, peace.* Targ. Ps. XXXVIII, 4. Targ. Gen. XLIII, 23. Ib. 27. Targ. Jud. XI, 13. Targ. Deut. XX, 10 (Y. ed. Vien. לְשָׁלְמָא, corr. acc.). Ib. 11 (Y. I הִשְׁלֵם, corr. acc.; a. fr.).—Taan. 24b they called to me in my dream, ש' טב לרב טב וכ' good health to the good teacher from the good Lord &c. Ib. 9b ליזלו רבנן בש' may our teachers (you) go in peace. Yoma 71b, v. עַמָּם II; a. v. fr.—שאל בש' *to inquire after the health of; to salute.* Targ. Gen. XLIII, 27; a. fr. (v. also קְטַר I).—Y. Ber. II, 4b, a. e. לא שאיל בשלמיה וכ' he did not salute me. Ber. 9b כי שאיל בשלומיה וכ' when you go up there (to Palestine), greet my brother &c.; a. fr.—יהב ש' *to offer peace, salute.* Taan. 23a sq. יהבו ליה ש' ולא וכ' they saluted him, but he did not look at them in a friendly way (give no sign of recognition). Ib.b מ"ט כי יהבינא למר ש' וכ' when we saluted you, why did you make no recognition? Gitt. 62a מקדים ויהיב להו ש' saluted them (gentiles) first; a. fr.—V. בְּשָׁלְמָא.

שְׁלֵמָא, שְׁלֵם; *pl.* שַׁלְמִין; v. שְׁלֵם.

שְׁלַמָּא, v. שְׁלַמְנָא.

supra. Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים, v. שָׁלוֹם.—2) *to compensate, reward, pay.* Pesik. R. l. c. (play on וישלם, I Kings VII, 51) עלי לְשַׁלֵּם להם מתן שכר it is for me to pay them their reward. Ib. עלי לשלם לו it is for me to compensate it (the month of Kislev) for its loss; ומה ש' לו וכ' and wherewith did he compensate it? With the dedication under the Hasmonean house. Y. Taan. II, 65b top (ref. to Mic. VII, 3) שַׁלֵּם לי וַאֲשַׁלֵּם לך (the judge says,) pay me, and I shall pay thee (decide in thy favor). B. Kam. I, 1 חב המזיק לשלם וכ' he that caused the damage is bound to pay &c. Ib. 4 מְשַׁלֵּם נזק שלם must pay the full indemnity. B. Mets. III, 1 ש' ולא רצה וכ' if he pays in preference to making oath. B. Bath. III, 4 מְשַׁלְּמִין לו את חכל they must pay him in full. Ab. II, 16 שׁוֹלְמֵי שְׂכָרָן, v. שָׂכָר; a. v. fr.

שָׁלִים, שָׁלֵם ch. same, 1) *to be perfect, complete, finished, spent.* Targ. Ex. XXXIX, 32. Targ. Gen. XLVII, 15 (Y. II חסיל). Targ. O. Ex. XXIII, 2 שָׁלֵם (ed. Berl. שָׁלִים); a. v. fr.—M. Kat. 28b דשלימו וכ' v. זְוָדָא.—2) *to be peaceful, sincere, friendly;* v. שָׁלִים.

Af. אַשְׁלֵים 1) *to complete, finish, fulfil.* Targ. II Sam. XXII, 26; Targ. Ps. XVIII, 26. Targ. Job XXIII, 14 (ed. Wil. שַׁלֵּים, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XII, 42, v. שָׁלָה קם ר' נתן ואי top R. N. stood up and completed the verse. Ber. 8b אַשְׁלִימוּ וכ' finish your readings, keeping pace with the congregation, v. פָּרָשָׁה I. Taan. 25b סבר לאַשְׁלוּמֵי נהוּ he wanted them to finish the fast; a. fr.—2) *to fill, set.* Targ. Ex. XXVIII, 17; XXXIX, 10 (h. text מלא). Ib. XXXI, 5.—3) *to make peace, be at peace.* Targ. Josh. X, 1; 4. Targ. II Sam. X, 19. Ib. XX, 18; a. e.—4) (with בתר) *to follow exactly, faithfully.* Targ. Num. XIV, 24 (h. text מלא). Targ. Deut. I, 36. Targ. I Kings XI, 6.—5) *to surrender, hand over, entrust.* Targ. Deut. XXXII, 30 (h. text הסגיר). Targ. Ex. XXXI, 3 אשל' עימיה I entrusted to him &c. (h. text ואתנה אותו וכ'); a. e.—B. Mets. 85a אַשְׁלְמֵיה לר' שמעון וכ' he gave him in charge of R. S. (to teach him). Yoma 83b אַשְׁלִימוּ ליה וכ' they gave him their money-bags in trust; a. e.

Pa. שַׁלֵּם 1) *to complete; to supply.* Targ. I Kings IX, 25.—2) (with בתר) *to follow.* Targ. O. Ex. XX, 5; Targ. Jer. XXXII, 18.—3) *to recompense, pay.* Ib. Targ. Ex. XXI, 34; 36. Targ. Job XX, 10; a. fr.—B. Kam. 13b בעית לשַׁלּוּמֵי את you would have to pay; בעינא לשלומי must I pay? Ib. 53a לִישַׁלֵּם האי פלגא וכ' let this one pay half, and the other one half; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתְּלֵם, *Ithpe.* אִישְׁתְּלִים 1) *to be paid; to be rewarded, recompensed.* Targ. Ps. LXV, 2. Targ. Prov. XIX, 17 Ms. (ed. מְשַׁלְּמָם). Targ. Is. XLII, 19; a. e.—Pes. 28a מְשִׁתְּלִים, v. גִּירָאָה. B. Kam. l. c. . . . כל תיכא לאִשְׁתַּלּוּמֵי מיניה מיכאי מְשִׁתַּלְּמָא מיניה where indemnity cannot be had from him (who dug the pit), it may be had from him (who owns the pit). Ib. מה דאית לי לאשתלומי מהאיך מְשִׁתַּלְּמָא . . . משתלמא מינך whatever I can get from him I take; what I cannot get from him, I must get from you; a. fr.—2) *to be perfect.* Meg. 23a he was called Meshullam, דמישְׁתַּלֵּם בעובדיה (Ms. M. דמושְׁתַּלֵּם Hebraism) because he was perfect in his conduct, v. שָׁלֵם; Yalk. Neh. 1070 דמְשַׁלֵּם.

שָׁלֵם II m. (b. h.; *preced.*) *whole, complete.* Naz. 44a

שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָאָה m. *Shalmaite*, an Arabic tribe. Targ. O. Num. XXIV, 21 (Y. שַׁלְמַיָּא, read: מָרָא ...; h. text קיני). Targ. I Sam. XV, 6. Targ. Jud. IV, 17; a. e.—Y. Shebi. VI, 36[b] bot. (= קנז, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61[d] top שמלאי (corr. acc.; = קיני); Gen. R. s. 44 (= קנזי); B. Bath. 56[a] (= קדמני).—*Pl.* שַׁלְמָאֵי. Targ. O. Gen. XV, 19 (h. text הקיני; Y. שַׁלְמַיָּא, read: שַׁלְמָיָא *sing.*).

שַׁלְמָה f. (b. h., v. שִׂמְלָה) *cloak, garment.* Gen. R. s. 3 נתעטף בה הקב"ה כש' the Lord wrapped himself in it (the light) as in a cloak; Yalk. Ps. 862 נתעטף הקב"ה בשמלה כש'; Ex. R. s. 50. Snh. 102[a]; a. fr.

שְׁלֹמֹה (b. h.) pr. n. m. *Solomon*, king of Israel. Ber. 10[a] כנגד מי אמר ש' וכ' with reference to whom did Solomon say that verse (Prov. XXXI, 26)? Snh. 20[b] בתחלה מלך ש' על העליונים וכ' Solomon ruled first over those on high &c. Y. ib. II, 20[c] ירד מלאך ... ש' וכ' an angel came down in the image of S. and made him rise from his throne &c.; Koh. R. to II, 2. Pes. 36[b] אפי' כמצות של ש' even unleavened cakes like those of Solomon (of the finest flour) may be used on the Passover; Y. ib. II, 29[b] bot. מצה שלמה (insert של, or read: מַצַּת).

שַׁלְמוּיָא, v. שְׁלֵימוּתָא.

שַׁלְמָיָא (b. h. שלמיה) pr. n. m. *Shelemia*, father of חיננא. B. Bath. 111[a].

שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָיָה, v. שַׁלְמָאָה.

שַׁלְמִים m. pl. (b. h.; v. שְׁלוֹם; sub. זבח) *peace-offering.* Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI, v. שָׁלֵם II. Zeb. I, 2 ששחטן לשם ש' which were killed as peace-offerings. Ib. V, 5 זבחי שַׁלְמֵי צבור congregational peace-offerings; a. v. fr.

שַׁלְמָנָא m. (שָׁלֵם) *perfect, righteous, honest.* Snh. 7[a], v. בָּרִיר; Yalk. Prov. 960. Snh. 22[a] בש' נקרט Ms. M. (ed. לשַׁלְמָנָא), v. גַּבָּנָא; Yalk. Kings 166 בשלמא.

שְׁלַמְצִיוֹן, שְׁלַמְצִי pr. n. f. (abbrev. of שלם ציון) *Sh'lamtsa, Sh'lamtsu* (Salome Alexandra), wife and successor of king Alexander Jannai. Lev. R. s. 35; Sifra B'huck. ch. I; Taan. 23[a] quoted in Tosaf. to Sabb. 16[b] של ציון. Sabb. 16[b] של ציון (Ms. M. שלצרון, in one wd.). Koh. R. to VII, 11 שלמחו (corr. acc.).

שְׁלַמְתָּא, שְׁלַמְתָּא, v. שְׁלֵימוּתָא, שְׁלִים.

שלמחו, v. שְׁלַמְצָה.

שַׁלְנָא m. (שְׁלִי II) *thoughtless, unsuspecting.* Targ. Jud. V, 27 ed. Ven. I (missing in eds.).

שַׁלְנְיָא, שַׁלְנָיָא pr. n. pl. *Sh'lanya* in Babylonia. M. Kat. 12[b] (Ms. M. שִׁילִינְיָא).

שַׁלָּע m. (שלו = שלע; v. letter ו) *sediment*; ש' טרט *muddy alluvium.* Y. Ab. Zar. I, 39[c] שלעטרט (some ed. שלעטוט, corr. acc.). V. שַׁרְטוֹן.

שַׁלַּעְטִים, שלעטוט, v. preced.

שלעל, Tosef. Hull. I, 15 משלעלו, v. עִלְעֵל II.

שָׁלַח (b. h.; cmp. שָׁלִי, a. שָׁלָה) 1) *to be lax, hang down, be loose, slip.* Denom. שָׁלִיחַ.—2) *to loosen, take off, pull, draw a sword.* Lev. R. s. 34 ישלוח Ar. (ed. ישמוט) may he loosen (release); v. חָלַץ. Y. Kidd. I, 60[c] top (ref. to Ruth IV, 7) מי ש' which took the shoe off (the buyer or the seller)? Num. R. s. 14[4] נוח לשלוח ... מסמר a nail with a big head is easily pulled; Pesik. R. s. 3. Midr. Till. to Ps. CXX אם ישלוח האדם וכ' if a man draws the sword which he has in his hand to slay his neighbor &c.; a. e.

Nif. נָשְׁלַח *to be loosened, drawn.* Gen. R. s. 93; Yalk. ib. 150 ואינה נשלפת, v. תַּצַר.

Hif. הִשְׁלִיחַ *to pull, pluck the last growth.* Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 32 שאדם משליח שדהו אוכלה וכ' ... על this (Gen. III, 18) was said with reference to these days, when one plucks his field over and again and eats it (the aftermath) &c., v. Pes. 118[a].

שְׁלַח ch. same, *to loosen, pull, draw.* Targ. Hos. IV, 11. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Jud. III, 22. Targ. Y. Ex. III, 5; a. fr.—Targ. I Chr. I, 20 (play on שלם, ib.) ... ש' לתחומיה (not לתחומיא) he drew the rivers into his domain.—Part. pass. שְׁלִיחַ. Targ. Y. I Deut. XXV, 10 (Y. II שְׁלוּפֵי Hebraism, *pl.*, h. text חלוץ).—V. שְׁלִיחַ II.—Yeb. 102[b] מאי דואי וחלצה ... מִישְׁלַח חוא how do we know that this *v'hal'tsah* (Deut. XXV, 9) means taking off? Y. ib. XII, 13[a] top ושלפת סניה and she took off his shoe. Sabb. 59[b] דילמא שָׁלְפָא she might take off (her jewelry) and show it. Ib. מְשַׁלְפָא (*Pa.*). Ib. 82[a] ולא שליח ירקא וכ' and that no vegetable will be pulled, and eaten by you, out of the bunch &c. Shebu. 31[a] שָׁלוֹפּוּ, v. פּוּזְמָקֵר. Erub. 11[b] זיל שלוח וכ' go and pull (the reeds) out, and throw them away; a. fr.—Trnsf. (cmp. נתר, שרי) *to untie, annul.* Gitt. 33[b] מילתא ... למישלפה an act performed in the presence of ten persons, requires ten for revoking it; a. e.—Yeb. 109[b] ערבי שלצירון דיעבדי שָׁלוֹף דוץ the guarantors of Shaltsiyon, where they practice 'pull and stick in', release the debtor and seize the guarantor.—Sabb. 90[a], a. e. שלוף דוץ, v. שָׁלוֹף.—[Sabb. 98[b]; Yalk. Ex. 370, v. שַׁלְחָה.]

Pa. שַׁלַּח same. Targ. O. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43 (some ed. *Pe.*).—Yeb. 102[b] (ref. to חחלצו, Num. XXXI, 3) שלופי מבריתא וכ' it means tearing away from home to war. M. Kat. 4[b], v. דָּלַל. Sabb. 59[b], v. supra; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּלִיחַ *to be drawn; to be loosened, to slip.* Targ. Ez. XXI, 15 (h. text הוחדה). Targ. II Kings VI, 5. Targ. Is. XXXIII, 20 (h. text יסע); a. e.

שָׁלַף m. (preced.) [*that which is pulled out,*] *stubble field.* Tosef. B. Mets. IX, 29 אינו ... נירה למנירחה לפנין ש' it is not the same when he surrenders the land tilled (cleared), as when he surrenders it with the stubbles.—*Pl.* שָׁלְפִים. Cant. R. to VI, 12 מלקטת בש' picked up (ears) among the stubbles.—Trnsf. constr. שְׁלַפֵּי, שִׁי' *the end* of a period. Yeb. 116[b] ש' קציר חטים היו it was towards the end of the wheat harvest. Sabb. 60[a] ש' הגזירה היו (Ar. חשמד; Ms. M. שלפי, corr. acc.; Ms. O. שלחי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was the end of the period of persecution; Cant. R. to II, 5 בש' השמד.

שְׁלִיפְחָא, v. שִׁירְפְּחָא.

שלפוחות, v. next w.

שַׁלְפוּחִית f. (Shaf. of נ־פח, with anorg. ל) [*a sac-*

like organ,] 1) *womb.* Ḥull. 55ᵇ; v. עַרְפַּחַת. Ib. 48ᵃ top; Tosef. ib. III, 10 שלפוחות (corr. acc.).—2) *the (bladder-like) gullet of a bird.* Pesik. Vattom., p. 132ᵇ מביאה ש' של תרנגולת וכ' Ar. (ed. Bub. שלוט, corr. acc.; v. Bub. note 57) she took the gullet of a hen and filled it with balsam &c.; Lev. R. s. 16, beg. Ar. (ed. ברצה שפופרת של); Lam. R. to IV, 15 זפק; Yalk. ib. 1032 שלחוף (corr. acc.).

שַׁלְפּוּפֵי m. pl. (cmp. שְׁלִיפָה) [*pouch-like buds,*] *undeveloped dates.* Bekh. 52ᵇ והוו תמרי ש' if (at the father's death) they were *shalpufé,* and afterwards became full-grown dates; B. Bath. 124ᵃ שְׁלוּפָפֵי (Ms. M. שלפפי; Ms. H. שַׁלְפּוּפָאֵי; Alf. Ms. שָׁלוּפָאֵי; Ms. R. שלפוחי = שלפופי, v. preced.); Yalk. Deut. 928.

שַׁלְפּוּקִין, v. שַׁלְבּוּקִין.

שַׁלְפֵי, v. שָׁלָה.

שַׁלְצִיּוֹן (abbrev. of שלום ציון) 1) pr. n. f. *Shaltsiyon, Salome Alexandra,* v. שְׁלֹמְצִיּוֹן.—2) (supposed to be) pr. n. pl. *Shaltsiyon.* Yeb. 109ᵇ, v. שְׁלַתְּ.—[3) surname of Ḥama bar Ada, an habitual pilgrim to Palestine (cmp. Ps. CXXII, 6). Bets. 25ᵇ Ar. (ed. שלחה ציון a messenger to Zion)].

שָׁלַק (Shaf. of חלק, as שנק of חנק) 1) (cmp. Assyr. šalāqu, Del. Assyr. Handw. 666) *to dissect.* Bekh. 45ᵃ מעשה ש' זונה וכ' ... it happened that the disciples of R. Yishm. dissected the body of a prostitute that had been condemned to death &c.—2) [*to make smooth,*] *to boil thoroughly, boil to a pulp, seethe.* Maasr. IV, 1 הכובש השולק וכ' he who presses, boils, or salts (vegetables, olives &c.) ... is bound to give tithes. Tosef. Bets. II, 15 ש' הרמנו וכ' if he seethed a small portion of the Passover lamb, contrad. to ברשל. Naz. VI, 9 (45ᵇ) אי שולקן ... חיה מבשל Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. שָׁלָקָן) having cooked or seethed the peace-offering; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּק; f. שְׁלוּקָה. Y. ib. 55ᶜ top מתני' אמרה חש' קדור מבושל this Mishnah indicates that 'seethed' is called cooked. Ned. VI, 1 הנודר מן המבושל מותר בצלי ובש' he who vows abstinence from 'what is cooked' is permitted to eat what is roasted or seethed. Ukts. II, 6 ברצה ש' a hard-boiled egg; Tosef. ib. II, 15 ברצה ש' וברצה טרמיסא (read: טרומיטא) a hard-boiled egg, or an egg boiled down to a pill, v. טְרוּמִיטָא; a. fr.

Pi. שִׁלֵּק 1) *to make smooth,* (of melons) *to trim and rub.* Maasr. I, 5 אבטיח משׁשׁלקין melons are subject to tithes as soon as the gardener trims them; ואם אינו מְשַׁלֵּק and if he does not trim them (before storing) &c.; Tosef. ib. I, 6 אע"פ שלא ש' תורמין ... you must give T'rumah of cucumbers and gourds, even if you do not trim them; a. e.—2) *to boil.* Tanḥ. Bresh. 7 ... אין לך ואתה שוקד לשַׁלְּקוֹ וכ' there is nothing more bitter than the lupine, but thou takest pains to boil and sweeten it &c. Tanḥ. Vaëra 14 נקבץ ונְשַׁלֵּק מחן we will collect them (the locusts) and boil (and preserve) them in casks.

Nif. נִשְׁלַק *to be boiled.* Neg. XI, 8 חשתי משׁשׁלק warp is susceptible of uncleanness when it is boiled (Var. משׁשׁלה when it is taken out of the water); Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

שָׁלַק ch. same, 1) (cmp. בשל) *to be overheated, blasted* (by a hot wind). Targ. II Kings XIX, 26 דישלוק (not דְּיִשְׁלָה); Targ. Is. XXXVII, 27 (h. text שדפה).—2) *to boil thoroughly.* Y. Ber. VI, 10ᵇ top בההוא דשָׁלִיק in the case of one that boils (rice), contrad. to דטריף. Y. Gitt. I, 43ᶜ; Y. Shebi. VI, 36ᶜ top שָׁלְקִין, v. לָתַת; a. e.—Part. pass. שָׁלִיק; f. שְׁלִיקָא. Ab. Zar. 38ᵇ מרישחא ש' boiled oil. Ib. אתרוגי שְׁלִיקֵי seethed dates (v. אֲתִינָא). Gitt. 68ᵇ; Pes. 34ᵃ, v. סְלַק.

שְׁלַק m. (preced.) *seething, overboiled matter.* Y. Shebi. VI, 36ᶜ top מי ש' של ביצים water in which eggs have been boiled; Y. Gitt. I, 43ᶜ. Ber. VI, 8 אפי' אכל ש' וכ' even if one eats overboiled vegetable, and he makes a meal of it. Ib. 44ᵇ ומי ארבא מידר דהוי ש' מזונו (not מזוגי) is there a thing which a person makes a meal of when it is boiled to a pulp?; a. e.—*Pl.* שְׁלָקִין, שְׁלָקוֹת. Tosef. Ter. VII, 13; Y. ib. VIII, 45ᵈ. Ab. Zar. II, 6 וכבשין ש' things preserved by boiling or by pressing (by gentiles); a. e.

שלקונדית, v. סַלְקוֹנְדִּירִית.

שַׁלְקוֹקִיָּה m. pl. (v. שָׁלַק *Pi.*) *trimmings, coiled and hairy substances covering gourds* &c. Y. Maasr. I, 49ᵃ (expl. משישלק, ib. I, 5) מאן דו יורים ש' when he removes the trimmings; cmp. פְּקַסּוֹסְיָה.

בֶּן שַׁ', שַׁלְקוֹת, שַׁלְקוֹת pr. n. m. *Ben-Shalkuth* (*Shalkith*). Nidd. 52ᵇ; Tosef. ib. VI, 5.

שָׁלַשׁ, v. שִׁלֵּשׁ.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ I (b. h.; denom. of שָׁלֹשׁ) 1) *to do or come for the third time.* Num. R. s. 4 ²⁰ לא יצאת אותה שנה ולא שרנתה ולא שִׁלְּשָׁה וכ' not that year passed, nor the second, nor the third, when &c., i. e. within three years these things occurred; a. e.—2) *to go back to the third generation.* B. Bath. X, 7 יְשַׁלְּשׁוּ they should write the grandfather's name in the document.—3) *to divide into three parts.* Ib. III, 4 מְשַׁלְּשִׁין ביניהם the fine is divided between them (the three sets of witnesses convicted of an alibi); Macc. I, 3. Ib. משלשין בממון ואין מש' במכות the monetary fine is divided, but not the punishment (but every one has to undergo the full punishment). Ab. Zar. 19ᵇ לעולם יְשַׁלֵּשׁ אדם שנותיו שליש וכ' a man should always divide his years (his time) into three parts, devoting one third to Bible, one to Mishnah &c.; Kidd. 30ᵃ (*Hif.*). Ex. R. s. 15 ²⁷ הריני מְשַׁלְּשָׁם I will divide them among us three; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלָּשׁ; f. מְשׁוּלֶּשֶׁת; *pl.* מְשׁוּלָּשִׁים, מְשׁוּלָּשִׁין, מְשׁוּלָּשׁוֹת; *a) done for the third time.* Ab. Zar. l. c., ומש' בכתובים ... כתוב stated in the Torah, a second time in the Prophets, and a third time in Hagiographa; Meg. 31ᵃ; a. fr.—*b) divided into three, arranged in three classes, threefold.* Deut. R. s. 2 ³³ (ref. to והשלשית, Zech. XIII, 8) אלו ישראל שנקראו שלישין שהם מש' וכ' that means Israel, who are called 'thirds', for they are divided into three classes, priests &c. Midr. Prov. to XXII, 20 (ref. to שלשים, ib.) כל מעשי תורה מש' הוא מש' ואותיותיה ... שבט מש' וכ' all affairs of the Torah are threefold; itself is threefold: Torah, Prophets, and Hagiographa, and its signs are threefold: אמת (Truth); and it was given through a tribe third in order: Reuben, Shimeon, and Levi; משה מש' Moses the third born &c. Cant. R. to I, 1

כל מעשיו ... משׁ' חיו all the events of that man's (Solomon's) life were marked by three stages (rise, fall, and rise).—B. Bath. X, 7 ואם חיו משׁ' and if the names are alike up to the grandfather (v. supra); a. fr.—Y. Shebi. I, 33b, v. מְשֻׁלָּשׁ.—*c) developed to one third of the full growth*, v. מְשֻׁלָּשׁ.—4) (apocop. of שַׁלְשֵׁל) *to let down*, v. שׁלשׁל I.

Hif. הִשְׁלִישׁ 1) *to divide into three parts.* Kidd. l. c., v. supra. B. Mets. 42a לשלש וכ' ... שלישׁ a man should always have his capital divided into three parts, one-third invested in land, one in merchandise, and one in ready money; Yalk. Deut. 897; a. e.—2) (v. שָׁלִישׁ) *to deposit.* Keth. VI, 7 המשלישׁ מעות לבתו ... מה שהוּשְׁלַשׁ בידו if a father deposits money for the benefit of his daughter, and she says, I trust my husband (and want it to be given to him), the trustee must do that with it for which it was deposited with him; ib. 69b ... המשלישׁ לחתנו וכ' if one deposits money with his son-in-law to buy with it &c.; Tosef. ib. VI, 9; a. e.

Hof. הוּשְׁלַשׁ *to be deposited*, v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּלֵּשׁ *to have been at a thing for the third time.* Num. R. s. 9, v. מוּעָד.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ II *to let down, suspend*, v. שׁלשׁל I.

שַׁלְשָׁא *f., pl.* שַׁלְשָׁוָן, v. שַׁלְשָׁלְתָּא.

שָׁלֹשׁ m., שָׁלֹשׁ f. (b. h.) *three*; constr. שְׁלֹשׁ; שׁלשׁ Shebi. IX, 2, v. אֶרֶץ. Erub. 40b, a. fr. רגלים שׁ, v. רֶגֶל. Ib. 41b דברים מעבירין וכ' שׁ, v. עָבַר. Ib. אין רואין וכ' שׁ three classes of men will not see the face of Gehenna (having expiated their sins in this world): those afflicted with extreme poverty &c. R. Hash. 10a, a. fr. בן שׁ three years old (in its third year). Y. Succ. I, end, 52c שְׁלָשְׁתָּן all three of them. Ex. R. s. 15 27 שְׁלָשְׁתֵּנוּ all three of us; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלֹשִׁים *thirty.* R. Hash. l. c. בן עשׂרים ... וש' יום twenty-four months and thirty days old. Nidd. 45a ש' יום בשנה וכ' thirty days of a year count for an entire year; a. v. fr.—Esp. *sh'loshim, thirty days of mourning observances for a deceased relative.* M. Kat. 20a נוהגת שבעה וש' the laws of mourning observances of seven days and of thirty days apply to it. Ib. רשב עליו שבעה וש' he observed for him *shib'ah* and *sh'loshim*; a. fr.

שְׁלַשׁ, שְׁלַשׁוֹל I m. (שָׁלַשׁ I) *letting down on a rope.* Erub. 83b לזה בש' ולזה בש' if both neighbors can use the wall by letting things down; Y. ib. VIII, beg. 25a; a. e.

שְׁלַשׁ, שְׁלַשׁוֹל II m. (שָׁלַשׁ II) *forming chains, curls.* Y. Shebi. IV, end, 35c שׁלשׁלתן וכ' שׁ, v. חֶנֶם.

שְׁלַשׁ, שְׁלַשׁוֹל III m. (שׁול, cmp. שַׁבְלוּל; v. שָׁלַשׁ III) [*slimy substance,*] 1) *slimy abdominal secretion.* Gen. R. s. 51, beg. כש' הזה שהוא נמוח בצואה like the secretion which is dissolved in the excrements, v. בִּרְלוּיָא.—2) *snail, worm.* R. Hash. 24b מתחת לרבית ש' קטן 'beneath' (Ex. XX, 4) this includes the smallest earth-worms. Tosef. Ḥull. II, 18; Ḥull. 40a השוחט ... לשׁים ש' וכ' if one kills an animal in the name of mountains ... or even of a small worm, such are 'sacrifices of the dead.' Ib. 67b כל לרבות חש' וחרומה לש' 'whatsoever' goes up on the belly (Lev. XI, 42), this includes the snail and whatever is like it (worms); Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII שְׁלָשׁוֹלִים (*pl.*). Gen. R. s. 8; Lev. R. s. 14 קדמך ש' the worm has been created before thee (man); a. e.—*Pl.* שְׁלָשׁוֹלִים, שׁ', v. supra.

שְׁלֹשִׁישִׁית, v. שְׁלִשִׁית.

שְׁלִשִׁית f. (שָׁלֹשׁ) *three years old, in its third year.* Par. I, 1, v. שְׁלִישִׁי.

שִׁיל, שְׁלַשֵּׁל I, (apocop.) שְׁלַשׁ (שָׁלַל I) *to let down.* Y. Ber. IV, 7b top חיו מְשַׁלְשְׁלִין וכ' (ed. Lehm. מְשַׁלְשְׁרִין) they lowered for them (the besiegers) two basketfuls of gold &c.; פעם שׁלשׁלוּ וכ' once they let down &c.; Sot. 49b; Men. 64b; B. Kam. 82b מְשַׁלְשְׁלִין. Sabb. I, 11 משלשלין את הפסח וכ' the Passover lamb is let down into the stove &c.; Tosef. Pes. VII, 1. Tosef. Bets. IV, 3 אין משלשלין אותך וכ' you must not let them down from the window, but you may let them slide down on ladders (v. ed. Zuck. note). Lev. R. s. 19 (לו) נשלוהו ושׁלשׁלוהו they seized him and let him down the wall; Gen. R. s. 94, end. Yeb. XVI, 4 (121a) מעשׂה ששׁלשׁלוהו לים וכ' it happened at Asia with one whom they let down into the sea (as diver), and (in hauling him up) they brought up nothing but his leg.; Y. ib. 15d top ששלשלוהו הרים (corr. acc.). Erub. 87a מְשַׁלְשֵׁל דלי וכ' he may let the bucket down and fill &c.; Tosef. ib. IX (VI), 24. Gen. R. s. 11 צריך לְשַׁלְשֵׁל (on the Sabbath) one must let his cloak hang down (not tuck up as for travel). Ib. וּשׁלשׁלה ר' וזעירא R. Z. pulled it down; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל; f. מְשׁוּלְשֶׁלֶת *hanging down.* Men. 41b כמה תהא מש' Ms. M. (ed. מְשׁוּפָּשֶׁת, v. Rabb. D. S. a. l. note) how far must the threads of the show-fringes hang down (beyond the border)?; Yalk. Num. 750; ib. מְשׁוּלְשָׁלוֹת ארבע (Men. l. c. sing.) hanging down four finger-breadths.

שְׁלַשֵּׁל II (cmp. שָׁלַל I) 1) *to chain, couple.* Tosef. Ber. VI (V), 6; Pes. 105b ומְשַׁלְשְׁלָן כולן לאחריך and combines all of them (the benedictions) in the prayer after the meal. Y. Kidd. I, 61a bot.; Y. Sabb. I, 3a אם רכול את לשׁלשׁל ... שָׁלְשְׁלָה וכ' if thou canst couple a tradition by quoting authorities up to Moses, do so; if not, quote either the very first or the very last authority; a. e.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל *knotted.* Num. R. s. 9 7 שהיה ... לחבל מש' זה בזה וכ' his (Israel's) offspring was like a rope knotted together, one part to the other, for all could trace their descent in uninterrupted succession.—2) *to form chains, curls.* Shebi. IV, 10 החרובין מְשַׁיְּשַׁלְשְׁלוּ (Ar. מְשׁוֹרְשְׁרוּ) carob-trees (must not be cut down in the Sabbatical year) from the time that they form chains, v. שְׁלַשׁוֹל II.

שַׁלְשֵׁל I ch. same.

Ithpalp. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to be chained.* Targ. Job XII, 17 (h. text שׁוֹלָל).

שַׁלְשֵׁל II=h. שָׁלַשׁ I, *to let down.* Targ. I Sam. XIX, 12. Targ. Josh. II, 15; 18.—Y. Snh. II, 20b bot. הוה חמי ליה מַשַׁלְשֵׁל וכ' he saw him let his clothes down a little,

and take them up a little; Y. Succ. V, 55c top, Num. R. s. 4, end משולשל (corr. acc.).

Ithpa. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to let one's self down.* Y. Ter. VIII, 45d bot. דהוא מִשְׁתַּלְשֵׁל for it (the serpent) can let itself down (on the string).

שַׁלְשֵׁל III (v. שְׁלִשׁוּל III) *to relax, loosen the bowels.* Keth. 10b; Gitt. 70a מְשַׁלְשְׁלָן they (dates) act as a laxative.

שַׁלְשֶׁלֶת f. (שְׁלִשְׁלֵשׁ II) *chain.* Kel. XIV, 3. Y. Taan. II, 65d הריני עושה לה ש׳ ... תַּשְׁלֶשֶׁת וכ׳ I will make a chain for it (the key), so that if its gets lost, the chain will point it out. Y. Succ. V, end, 55d; Cant. R. to V, 5 (ה)יוחסין ש׳, v. יוֹחֶס; ib. introd. שלשת יוחסין. Num. R. s. 97 וחש׳ באה כך thus the genealogical chain is continued. Ib. s. 48 צפה נח (ש)ש׳ האבות וכ׳ Noah foresaw that the genealogical chain of the patriarchs would begin with him (Shem); a. fr.—*Pl.* שַׁלְשָׁלָאוֹת, שַׁלְשָׁלְיוֹת. Sabb. 89b, v. רָאָה I. Y. Keth. II, 26d; Y. Gitt. III, 45a top (among the appurtenances of a siege). Erub. 58a; a. fr.

שִׁישׁ, שׁוּלְשִׁל, שַׁלְשֶׁלְתָּא ch. same. Targ. Job XII, 18 שולשיל Ms. (ed. שיש). Targ. II Esth. I, 2 שוש; a. e.—Keth. 27a מהדר ליה למיחא שושיל׳ וכ׳ they place around the town a chain and a dog &c. (to guard against surprise). Gitt. 68a, v. שִׁסְתֵּם. Ib. 56b תן לי ... וש׳ grant me (spare) Jabneh and her scholars and the chain (the family of scholars) of Rabban G.; a. fr.—*Pl.* שַׁלְשְׁלָוָתָא, שַׁלְשְׁלָן, שִׁישְׁלָא, שִׁישׁ, שִׁישְׁלָן. Targ. I Kings VI, 21 (ed. Lag. שִׁישְׁלָן). Targ. Ez. VII, 23 שִׁלְשָׁא (ed. Lag. שִׁישָׁא). Targ. Jud. XVI, 21. Targ. Is. XL, 19 (some ed. שילשלין, corr. acc.). Targ. Ps. CXVIII, 27 שַׁלְשְׁלָוָן ed. Wil. (ed. Lag. שושלוין). Ib. CVII, 14 שַׁלְשְׁלָוָתְהוֹן (Ms. שוּשְׁלָוָות׳). Targ. II Esth. I, 2, end שלשלוון (some ed. שַׁלְשָׁוָן); a. fr.

שַׁלֶּשֶׁת, v. שַׁלֶּלֶת.

שְׁלֶשֶׁת, v. שְׁלָשָׁה.

שָׁם (b. h.) *there, thither.* Macc. II, 7 אינו יוצא מִשָּׁם לעולם he dare not go away from there (the city of refuge) all his life time; שם תהא דירתו שם וכ׳ there he must live, there he must die &c.; Tosef. ib. III (II), 5. Macc. 4a שנפל שם which fell thereinto. Ber. V, 4 אם אין שם כהן וכ׳ if no priest besides him is present; a. v. fr.—Cant. R. to VIII, 9 שָׁמָּה, v. רָגָז.—לָשָׁם *thither.* Ex. R. s. 18; a. fr.

שֵׁם I (b. h.) pr. n. m. *Shem*, son of Noah. Meg. 9b (ref. to Gen. IX, 27) דבריו ... באהלי שם let the speech of Japheth (Greek) dwell in the tents of Shem; v. יֶפֶת. Gen. R. s. 63, v. עֵבֶר I. Snh. 69b. Ex. R. s. 18 the Lord said, חייב אני לשם אביהם וכ׳ I am indebted to their (the Assyrians') father Shem, because he and Japheth took their cloaks and covered with it &c.; a. fr.

שֵׁם II m. (b. h.; v. שׂוּם a. שׂוּם) *mark, name, title, nature, denomination.* Pes. III, 3 לא תקרא לה שם וכ׳ she must not name it (declare it to be Ḥallah) until it is baked. Ter. III, 5 האומר ... קרא שם if one says, the priest's portion of this pile is in it ..., he has named it (designated it as T'rumah). Gen. R. s. 25 (ref. to Gen. V, 29) לא השם הוא המדרש ... הוא השם וכ׳ the name (נח) and the interpretation (ינחמנו) do not correspond; it ought to be either &c. Ber. II, 8 השם ... לירטול, v. נָטַל. Macc. I, 2 לא השם המביאו וכ׳ the title (the legal text) under which the false witness is doomed to lashes, is not the one under which he is bound to pay indemnity. Kinn. I, 3 משם אחד sacrificial birds of the same denomination (intended for the same class of cases), opp. משני שמות of different denominations. Sabb. XII, 3 משם אחד two letters of the alphabet of the same name (אא, בב &c.), opp. משתי שמות two different letters (אב &c.). Ib. שם קטן משם גדול וכ׳ a small name or word as a part (or abbreviation) of a larger one, as שם as a part of שמעון, of שמואל &c. Ib. 103b שתי אותיות והן שם אחד two identical letters which represent a word, (as שש, which may stand for שֵׁשׁ or שָׁשׁ) &c. Shebu. 3b, a. fr. לא בן חשם חיא זה וכ׳ this comes not under this title (this is not the real reason), but it is because &c. Ker. III, 4 אינו מן השם the offence is not of the same class. Macc. 4b, a. fr. מוציא שם רע (על חבירו) who spreads an evil report about his neighbor (injures his reputation). Ber. 17a גדל בשם טוב וכ׳ who has grown up with a good name, and departed life with a good name; a. v. fr.—Esp. הַשֵּׁם or שֵׁם *the Divine Name, the Tetragrammaton*, contradist. to כינוי attribute; in gen. *the Lord.* Snh. VII, 5 שיפרש השם ... המגדף the blasphemer is not punishable, unless he uses the Name explicitly. Ib. 8 חמקלל ... בַּשֵּׁם he that curses his father or his mother is not punishable, unless he curses them with the Name. Ib. 56a בירך את השם בכינוי (not בכינויים) if he curses God by using a divine attribute. Ib. עד שיברך שם בשם unless he curses God and pronounces the Name. Yoma III, 8; IV, 2; VI, 2 (בשם) אנא השם I pray, O Lord (pronouncing the Tetragrammaton). Ib. כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא וכ׳ when they heard the Tetragrammaton pronounced &c., v. פָּרַשׁ. Ib. IV, 1 אחד ... לַשֵּׁם on one of the lots was written 'unto the Lord'; שם של שם the lot bearing the inscription 'unto the Lord'; a. v. fr.; v. שָׁמַיִם.—Especial uses: שֶׁ־שֵּׁם בְּשֵׁם *the same as, as well as.* Ber. IX, 5 חייב אדם ... כשם שמברך וכ׳ a man is bound to bless God for what is evil as well as he blesses for what is good. Ib. 62a כשם שנפרעין וכ׳ as well as the dead are called to account &c., v. סָפַן. Sot. V, 1 כשם שחמים ... כך וכ׳ as the waters test her, so do they test him. Ib. כשם שאכורה וכ׳, v. בָּעַל; a. v. fr.—בְּשֵׁם, מִשֵּׁם *in the name of, in behalf of.* Meg. 15a כל האומר דבר בשם אומרו וכ׳ he who relates a thing in the name of him who said it (gives credit to authority), brings redemption into the world. Peah II, 4 מִשְׁמוֹ in his own name (as his individual opinion). Y. Taan. I, 64a ... שאמר משם וכ׳ הלכה the rule follows the opinion of ..., who said in behalf of &c.; a. v. fr.—לְשֵׁם *for the purpose of, for the sake of, as; with reference to.* Gitt. 24b כתב רחמנא לה לְשָׁמָהּ the text (Deut. XXIV, 3) says, 'unto her', that means, that it must be written especially for her. Yeb. 47b, v. שׁוּם II.—Snh. 99b העוסק בתורה לשמה who studies the Law for its own sake (for no selfish ends). Pes. 50b לעולם יעסוק ... אע״פ שלא לשמה ... בא לשמה by all means let a man engage in the study of the Law and in good deeds, even

if not for their own sake, for through the work for a selfish purpose he will arrive at the stage of doing good for its own sake. Ib. 13[b], a. e. שחטן לשמן וכ' if he slaughtered them as such (as festive sacrifices) &c.; זרק דמן שלא לשמן if he sprinkled their blood, having in mind another purpose (another class of sacrifices). Gen. R. s. 25 לשם קרבנו נקרא he was named (נח) with reference to his sacrifice (וניחח, Gen. VIII, 21); לשם נחת וכ' he was named (נח) with reference to the rest of the ark (ותנח, Gen. VIII, 4); Yalk. ib. 42 על שם וכ' a. v. fr.—עַל שֵׁם (abbrev. ע"ש) *with reference to, because.* Y. Taan. II, beg. 65[a] על שם ואנכי וכ' as a reference to (what Abraham said,) 'and I am but dust and ashes' (Gen. XVIII, 27). Gen. R. s. 23, v. נִבְרָא; a. fr.; v. שׁוּם II.—*Pl.* שְׁמוֹת, constr. שְׁמוֹת. Kinn. l. c. Gen. R. s. 26 כל השׁ' הללו וכ' all these names indicate rebellion &c., v. מַרְדּוּת I. B. Mets. 114[b] עובר בכל השׁ' הללו is guilty under all these titles (texts). Shebu. 35[a] יש שׁ' שנמחקין ויש שׁ' וכ' there are divine names which may be erased, and such as may not be erased. Y. R. Hash. I, 56[d] bot. שׁ' חמלאכים, v. מַלְאָךְ; a. fr.

שְׁמָא, שֵׁם ch. same. Targ. Y. II Ex. XXXI, 2. Targ. Ps. CXLVII, 4. Targ. O. Gen. VI, 4; a. fr.—Sot. 49[a] יהא שְׁמֵיהּ רבא (abbrev. יה"ש"ר), v. אֲבַדְתָּא. Ab. I, 13, v. נָגַד. Yoma 83[b], v. הזק. Ber. 7[b], v. גְּרַם I. Sabb. 8[b] (in Hebr. dict.) שמירה הילוך comes under the category of 'walking'; לא שמירה התשמיש does not come under the category of 'use.' Ḥull. 48[a] משמירה רר' וכ' in behalf of &c.; Y. Taan. I, 64[a] bot. מִן שמירה. Sabb. 145[b] שְׁמָאי my name, v. מָתָא; a. v. fr.—Y. Orl. I, 61[a] bot. איתי בני עש שְׁמוֹן ברוכה וכ' there are persons whose name is B'rikah (meaning blessing), as one says, come thou, blessed of the Lord.—*Pl.* שְׁמָהָן, שְׁמָהָא, שְׁמָיָא; Targ. Gen. II, 20. Ib. XXVI, 18. Targ. O. Num. I, 5 שְׁמָהַת constr.; Y. שְׁמָהַיִת; a. fr.—Gitt. 11[b] שמתחא ... בשמהתיהוּ other names which Jews frequently adopt for their own, v. נְסַךְ. Meg. 14[b] סגרין שְׁמֵיהוּ, v. סְגֵי; a. fr.

שְׁמָא (=שַׁלְמָה, v. הֵילְמָא I) [*for why,*] 1) *lest, perhaps.* Ab. II, 4, v. פָּנָה. Y. Ab. Zar. I, 39[c] top [read:] אי לי שׁ' עקב יבוא לנשכיני ... מי שכתוב woe is me, (I am afraid,) lest he of whom it is written (Gen. III, 15) ... come to bite me; Bab. ib. 8[a] אוי לי שׁ' בשביל וכ' woe is me, lest the world grow dark around me, because I have sinned. Keth. 12[a] וניחוש שׁ' תחזי וכ' but must we not consider the possibility that she may have prostituted herself while she was engaged to him?; a. fr.—2) שמא m. *apprehension, doubt, possibility.* Ib. 14[a] תתם ברי תכא שׁ' there she asserts a certainty, here a possibility (as she cannot be certain about it herself). Ib. וקיל ליה שׁ' וכ' and he regards this statement of a possibility so lightly that &c. Ib. אפי' בש' נמי כשטיר even with her uncertain assertion he declares her fit for marriage. Ib. 12[b], a. fr. ברי וש', v. בָּרִי; a. fr.

שַׁמַּי, שַׁמַּי, שַׁמָּאי pr. n. m. *Shammai* (abbrev. of שמעיה), 1) (הזקן) ש' Sh., the colleague of Hillel in the Sanhedrin under king Herod. Ḥag. II, 2. B. Bath. 133[b]; Y. Ned. V, end, 39[b]. Succ. II, 8, a. e. הזקן ש'. Eduy. I, 1 sq. (differences between Sh. and Hillel). Ib. 4; a. v. fr.—בֵּית ש' (abbrev. ב"ש) the school of Sh., the disciples of Sh. Ib. 7. Bets. I, 1; a. v. fr.—2) name of an Amora. Y. Sabb. III, 5[d] bot.; a. fr. V. Fr. M'bo, p. 124[b].

שְׁמָאָה, v. שִׂימָאָה.

שְׂמֹאל c. (b. h.) *left side, left hand.* Yoma IV, 1 הסגן ... משׂמאלו ... the Sagan to his right, and the chief of the priests' division to his left. Ib. אם של שם עלה בשמאלו if the lot marked 'unto the Lord' came up in his left hand; הגבה שְׂמֹאלְךָ raise thy right hand. Ib. V, 1 מהלך לשמאלו walks to the left. Snh. 107[b], v. דָּחָה. Sifré Deut. 154 (ref. to Deut. XVII, 11) אפי' ... על שׁ' שהוא ימין וכ' even if they show it before thy eyes that left is right and right is left, listen to them; a. v. fr.

שִׂמְאֵל, *Hif.* הִשְׂמְאִיל (b. h.) *to go to the left; to be on the left side, go wrong.* Sabb. 63[a] למשׂמאילים בה to those who make the wrong use of it, v. רָגַן. Ib. 88[b] למשׂמאילים בה (Ms. M. דלא אירמין ליה, v. יָגַן). Cant. R. to I, 9 ... אלו ואלו משׂמאילים those (pleading in favor of the accused) stand to the right, and those (against the accused) to the left; a. e.

שִׁמְאֵל, Af. אַשְׂמְאִיל ch. same. Koh. R. to X, 2 (ref. to Gen. XIII, 9) (Abraham said,) אפי' את מחצך אנא מַשְׂמְאִיל even if thou shalt act irreverently (towards me), I shall show thee the left side (that thou art wrong). Ib. הוה אמר ... אַשְׂמְאִיל ליה וכ' he said to one of his household, show him the left side, and he showed him a cutting movement in that direction, v. קְטֶרֶת.

שְׂמָאלָא ch.=h. שְׂמֹאל. Targ. Num. XXII, 26; a. e., v. סְמָלָא.—Y. Ned. I, 37[a] top הרר זו שבועת ש' if one swears 'by my left hand,' it is a binding oath.

שְׂמָאלִיתָא f. (preced.) *the left.* Targ. Y. Deut. XI, 18.

שַׂמְגַּר (prob.) pr. n. pl. *Shamgaz;* חלא ש' Sh. vinegar, a very pungent vinegar used as a restorative. Ab. Zar. 12[b] (Ms. M. שמגז). Gitt. 70[a] Ar. (ed. שמגז).—[Sabb. 67[a] כש' ed. (Ms. M. בְּשֵׂם מוריגן; Ms. O. בשם מרגיז, v. מוֹרִיגָן.]

שַׁמְגַּר (b. h.) pr. n. m. *Shamgar,* one of the Judges of Israel. Ruth R. to I, 1. Tanḥ. Aḥărê 12; a. e.

שָׁמַד (b. h. *Hif.*; cmp. שמם, שמת) *to be waste.*

Pi. שִׁמֵּד [*to destroy,*] *to persecute; to force to apostasy.* Gen. R. s. 82 ואם לאו הרי אני מְשַׁמֵּד אתכם and if you cannot answer, I will force you to forswear your religion; Yalk. Is. 263 אַשְׁמִיד (Hif.).—Part. pass. מְשׁוּמָּד *converted to heathenism,* q. v.

Hif. הִשְׁמִיד 1) *to destroy.* Esth. R. to III, 6 אני אמרתי להַשְׁמִידָם ... I (the Lord) intended to destroy them, and, as it were, could not ..., and thou wilt destroy, slay &c.? Ib. to III, 12; a. e.—2) *to force to apostasy,* v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּמֵּד 1) *to be destroyed, cut off.* Yalk. Lev. 558

דואג נ' בעילם וכ' Doeg was cut off from this and from the other world; (Tanḥ. M'tsor'a 2 נשתרש).—2) *to apostatize.* Y. Gitt. VII, beg. 48c. Y. Hor. I, 45d bot. Y. Succ. V, end, 55c מרים ... שנשתמדה וכ' Miriam ... who renounced her religion, and married a Roman officer; Tosef. ib. IV, 28d; Bab. ib. 56b Ms. M. (ed. שהמירה דתה).

שְׁמַד ch. same.

Pa. **שַׁמֵּד** *to force to apostasy.* Y. Shebi. IV, 35a bot. לא מיתכוין משמדתיכון he has no intention to make you abandon your religion (to persecute you for your religion's sake), but only to collect taxes &c.; Y. Snh. III, 21b top משמדתהון (corr. acc.). Ib. לא איתכוין משמדתהון וכ' he had no intention to force them to violate their religious laws, but merely wanted to eat fresh bread; Y. Shebi. l. c. משמדתהון.

Ithpa. **אִשְׁתַּמַּד** *to renounce one's religion, apostatize.* Targ. O. Ex. XII, 43 (h. text בן נכר). — Kidd. 72a שמתינהו ואשתמוד ... R. A. excommunicated them, and they renounced Judaism.

שְׁמָד m. (preced.) [*attempt at destruction,*] *religious persecution.* Tosef. Ab. Zar. V (VI), 6 בי מוסיראות ... שעת חש' אע"פ שעבר חש' וכ' altars which gentiles have put up at a time of religious persecution are forbidden (as to the use of the materials) even after the persecution is over; Y. ib. V, 45a top; Bab. ib. 54a Ms. M. (ed. בשעת הגזירה). Tosef. Sabb. XV (XVI), 17 במה דברים אמורים שלא בשעת חש' אבל בשעת חש' וכ' this (that one may violate religious laws to save his life) is said only when there is no general religious persecution, but during a persecution one must give up his life even for the least essential law; Snh. 74a Ms. M. (ed. גזירת המלכות). Cant. R. to II, 5 שלפר חש', v. שֶׁלֶף; Sabb. 60a Ms. M. (ed. הגזרה); a. fr.—*Pl.* **שְׁמָדִין**. Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) אם ראית ... גזור עליו ש' וכ' when thou (Esau-Rome) seest thy brother (Jacob) cast off the yoke of the Law, decree persecutions over him, and thou shalt have power over him. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 שכמה ש' גזרו עלינו בימיה for they decreed many persecutions over us in her (Rome's) days; a. e.

שְׁמָדָה, שְׁמָדְתָּא ch. same. Ḥull. 101b ש' הוא דהוה וכ' Ms. M. it was a time of persecution (when Jews were forbidden to observe their festive days), and they sent word from there (Palestine) that this year's Day of Atonement should be observed on a Sabbath day. Gen. R. s. 79 הוו טמירין ... ביומא דש' were hidden in a cave for thirteen years during the (Hadrianic) persecution; Koh. R. to X, 8. Y. Ḥag. II, 77b top בשעת שומדא; a. e.

שְׁמָדוֹן pr. n. (preced.) *Sh'madon,* name of a demon. Gen. R. s. 36 שידא ש' (not שמר'; Ar. אשמדון; cmp. אַשְׁמְדַאי); Yalk. ib. 61.

שְׁמָה, v. שֵׁם.

שַׁמָּה f. (b. h.; שָׁמֵם) *desolation.* M. Kat. 17a Ms. M., v. שַׁמְּתָא.

שְׁמָהָתָא, שְׁמָהָתָן, v. שְׁמָא.

שְׁמוּאֵל (b. h.) *Samuel,* 1) S. the prophet. Ber. 10b כש' הרמתי as Samuel the Ramathite (who declined all offers of hospitality). Naz. 5a. Sabb. 55b sq. כל האומר בני ש' חטאו וכ' whoever says that the sons of S. sinned, errs. Gen. R. s. 85 בבית דינו של ש' in Samuel's court of justice; a. fr.—2) ש' הקטן S. the Little, a Tannai. Ber. 28b עמד ש' חק' וכ' Samuel the Little arose and arranged it (the benediction concerning the Minim, v. מִין III). Y. Hor. III, end, 48c; Y. Sot. IX, 24b. Snh. 11a. Ab. IV, 19; a. e.—3) *Samuel,* the Babylonian, contemporary of Rab, and founder of the college of Nehardea. Keth. 43b (surnamed *Shaḳud*); Y. ib. IV, 28b bot. (*Shoḳed*). Y. Taan. IV, 68a ש' ואילין וכ' S. and those of the house of Shila &c. B. Mets. 85b, v. יַרְתְּנָאָה. R. Hash. 20b. Snh. 17b; Shebu. 47a, v. רַב II. Sabb. 53a, v. אַרְיוֹךְ; a. v. fr.—4) name of several Amoraim. Y. Snh. II, 20b top ש' חזקן. Sot. 10b ש' סבא.—Y. Kil. II, 28a; ib. IV, 29c; a. fr.—S. bar Naḥmani or Naḥman. Y. Ter. VIII, end, 46c. Ber. l. c.; a. fr.—S. bar Imi or Ammi. Y. Kidd. III, 63d bot. Sot. l. c.; a. fr.; and several others. V. Fr. M'bo, p. 125a, sq.

שְׁמוּדַע, v. I. אִשְׁתְּמוֹדַע.

שְׁמוּט, v. שְׁרִמּוּט.

שָׁמוּט m. (שָׁמַט) *nimble, long and thin.* Tosef. Bekh. V, 1; Bekh. 43b צוארו שקוט ושׁ one whose neck is sunk (very short), or *shamut,* expl. דאריך ושׁ long and nimble.

שְׁמוּטָא ch. same.—*Pl.* שְׁמוּטֵי. Keth. 60b חוו לח בני ש' will have children with long necks.

שָׁמוּ', שְׁמוּטָא m. (preced.) *long stretched,* name of a species of *locusts.* Targ. I Kings VIII, 37 (ed. Wil. שְׁמוּ'; h. text חסיל); Targ. II Chr. VI, 28. Targ. Joel I, 4.—[Targ. Ez. XXIII, 20 שְׁמוֹטָא, read with ed. Lag. שמשא; v. Kimḥi a. l.]

שְׁמוֹן, Y. Orl. I, 61a bot., v. שְׁמָא.

שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנֶה, v. שְׁמוֹנֶא.

שְׁמוּעַ, v. שִׁרְמוּעַ.

שַׁמּוּעַ (b. h.) pr. n. m. *Shammua,* father of R. Eleazar. Yeb. 62b. Erub. 53a; a. fr.

שָׁמוּעַ m. (שָׁמַע) = מִשְׁמַע, *sense, understanding.* Y. Snh. X, 29b bot. (ref. to Ps. LX, 9) מנשה כשמועו Manasseh is to be taken in its ordinary sense (as referring to king Manasseh; (Num. R. s. 14 beg. כמשמעו). Y. Yoma II, end, 40a כל ששמועו מרובה ושמיעו וכ' wherever a Biblical text may be understood as comprising a larger or a smaller number, you must adopt the smaller number; Sifra M'tsor'a, Zab., ch. VII, Par. 5 (Tosaf. to Succ. 5b quotes שמשמעו).

שְׁמוּעָא, שְׁמוּעָתָא, v. שְׁמוּעָא, a. שַׁמַּע ch.

שָׁמוּעָא m. (שָׁמַע) 1) *listening, attentive.* Targ. Prov. XXI, 28 (some ed. שְׁמוּעָתָא).—2) *one that surrenders himself to the enemy, deserter.*—*Pl.* שְׁמוּעָיֵא. Targ. II Kings XXV, 11; Targ. Jer. LII, 15 Kimḥi (ed. שְׁמִיעָיֵא; h. text הנפלים).—3) *reporter of a tradition.*—*Pl.* שָׁמוּעִין. Y. Ber. V, 9b bot.

לא בגין ... ש' וכ' not because you are two reporters (is this the adopted law), but because of &c.

שָׁמוּעָה, v. preced.

שְׁמוּעָה f. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, news.* R. Hash. 3a (ref. to Num. XXI, 1) מה ש' שמע וכ' what was the report he heard? He heard that Aaron was dead. Ib. 18b שבו באת ש' וכ' on it (the fifth of Tebeth) came the report to the captivity that the city was taken (Ez. XXXIII, 21); עשו יום ש' וכ' they observed mourning on the day they heard the news, as they would have done on the day when the Temple was burnt. Keth. 62a דבירת המקדש ש' the news of the destruction of the Temple. M. Kat. 20b, a. fr. ש' רחוקה the news of the death of a relative received after thirty days from the time of death; ש' קרובה news received within thirty days. Snh. 110a; a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעוֹת. Ber. IX, 2, v. בְּשׂוֹרָה. M. Kat. 26a ש' הרעות bad news; a. v. fr.—2) *tradition, traditional decision, legal discussion* (הֲלָכָה). Ib. 23a אין אומרים ש' והגדה וכ' you must not speak of legal subjects or homiletical interpretations in the house of mourning. Snh. 88a הוא אומר מפי הש' if he says, I gave my decision on the basis of a tradition, opp. אני כך הוא בעיני it is my own opinion. Eduy. V, 7 עמדתי בשמועתי ... בשמועתן I stood by my tradition, and they by theirs. Erub. 64a כל האומר ש' זו וכ' he who says, this traditional decision is good, the other is not &c. Men. 18a כמדומה אני שלא כיוונו שמועתינו וכ' it seems to me that until now our traditions did not correspond; Tosef. Zeb. II, 17 שמועתן (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* as ab. Hag. 14a גבור בעל ש' 'a mighty man' (Is. III, 2) that means a man knowing many legal traditions.—[שְׁמוּעָה in Chald. dict., v. next w.]

שְׁמוּעֲתָא ch. same, 1) *hearing.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 1, v. שְׁמוּעָא.—2) *report, news.* Targ. I Sam. II, 24. Targ. Ps. CXII, 7; a. fr.—3) (also h. form שְׁמוּעָה) *tradition, traditional decision, law.* Y. Succ. I, 52b עבירה ... ר' חייא לה ש' וכ' R. Ḥ. ... decided the matter by referring to a tradition &c. Y. Maas. Sh. II, 53c top ולא ידעינן אם בן ש' אם בן מתניתא and we do not know whether he quoted a tradition (of Amoraim) or a Mishnah. Y. Peah III, 17d top בן וכ' ש' the traditional law is this: he that &c. Y. Gitt. IX, beg. 50a רובא מהניתא ש' the traditional law goes farther than the Mishnah. Y. R. Hash. II, 58b top מרה דש' the authority for that tradition; (Y. Snh. I, 18c bot. דשמעתא); a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעָתָא, שְׁמוּעָתִין. Targ. Cant. V, 10 שמוערין חדתין ed. Lag. (ed. Vien. שְׁמוּעָתִין).—Y. Ter. VIII, 45d top בעל שמועות=מרי ש', v. preced.

שְׁמוּר, v. שִׁימוּר.

שְׁמוּרָה, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמוּשָׁא, שְׁמוּשָׁה, v. sub שִׁימֵּשׁ.

שַׁמְתִּי, שַׁמְתִּי m. (v. שְׁמָתָא) *one that is under the ban* and cannot be quoted as an authority. Nidd. 7b דר' ... בחייו מה הוא אלישוע ש' וכ' why did he not reinstate the practice in agreement with R. Eliezer's opinion in his (R. Eliezer's) life-time? Because R. El. was under the ban, and it was thought, if we act according to his opinion in one thing, we (people) might do so in other things, and out of respect for R. El. we should be unable to interfere &c. Sabb. 130b וכ' אל' ש' הדא דר' first of all, R. El. being under the ban dare not be quoted as an authority, and secondly one against many &c. Y. Bets. I, 60c top ור' לישנא לא ש' הוא but is not R. Liezer under the ban? (how can you quote him as an authority?); Y. Ter. V, 43c bot.

שַׁמּוּתִית, v. שְׁחַמְתִּית.

שַׁמְזֹג, v. שַׁמְגַּז.

שָׂמַח (b. h.) *to be merry, rejoice.* Meg. 13b שמחה ש' ... ראה וש' גדולה he rejoiced exceedingly. M. Kat. 18b ... he saw others do wrong and rejoiced over it; a. fr.

Pi. שִׂמֵּחַ *to make glad, cheer.* B. Bath. 10b יְשַׂמֵּחַ את אשתו בדבר מצוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) let him make his wife cheerful by means of a good deed. R. Hash. 6b אשה בעלה מְשַׂמְּחָהּ as to a woman's festive joy, her husband must rejoice her (with dresses &c.); Kidd. 34b. Pes. 109a חייב אדם לְשַׂמֵּחַ וכ' man is bound to gladden his children and the members of his household on the festival; במה מְשַׂמְּחָם wherewith should he gladden them? Keth. 8a (in marriage benedictions) מְשַׂמֵּחַ ציון בבניה who gladdens Zion through (restoring to her) her children; משמח חתן וכלה who gladdens bridegroom and bride; מש' חתן עם חכלה who gladdens the bridegroom with the bride; שִׂמַּחְתָּ ... תְּשַׂמַּח mayest thou gladden the beloved friends, as thou didst gladden thy creature (Adam) &c.; a. fr.

שָׂמֵחַ m. (b. h.; preced.) *bright, joyful, joyous.* Kidd. 66a היה ש' שמחה וכ' he rejoiced greatly (prepared a great festival), and invited &c. Ber. 5a, v. עָצֵב. Ib. 9b אדם וש' במצות ... he is a great man and glad when he can do good. Meg. 10b אין הקב"ה ש' וכ' the Lord does not rejoice over the downfall of the wicked; a. v. fr.—*Pl.* שְׂמֵחִים, שְׂמֵחִין, שְׂמֵי'. Sabb. 145b, v. מוֹעֵד. Yoma 21b עניים ש' ... עצבין the poor are glad (because provisions will be cheap), and the property owners are sorry; B. Bath. 147a. Cant. R. to I, 10; Y. Ḥag. II, 77b bot. והיו הדברים ש' וכ' and the words (of the Law which they quoted at the festive board) were as bright as when they were delivered from Sinai; a. fr.—*Fem.* שְׂמֵחָה, שְׂמֵי'. Pesik. R. s. 20 כשנתן ארץ ש' ושמים בוכין ... when the Lord gave Israel the Law, the earth was glad, and the heavens wept; a. fr.—*Pl.* שְׂמֵחוֹת, שְׂמֵי'. Ib. s. 21 בפנים ש' with a cheerful contenance; a. e.

שִׂמְחָה f. (b. h.; preced.) *joy, rejoicing, festive occasion.* Keth. 8a (in Chald. dict.) אפושי ש' בעלמא הוא it is merely an extension of the wedding joy (not a new festive occasion). Ib. מברך שהש' במעונו he says the benediction containing the words, 'in whose dwelling there is joy.' Y. B. Bath. IX, 16d bot. שִׂמְחַת זכר the joy over the birth of a male child. Gen. R. s. 70; M. Kat. 8b ש' בש', v. עָרַב I; a. fr.—Esp. שמחת יום טוב, or ש' *the rejoicing on the festival* (Deut. XVI, 11; 14). R. Hash. 6b איתה בש' she (woman) is included in the commandment to

observe the festival with joy. Ḥag. 6a חגה ... מיחריבא בש' was not Hannah herself bound to visit the Temple in order to rejoice? Pes. 109a אין בזמן ... אין ש' אלא בבשר ש' אלא ברין as long as the Temple stood, the festive rejoicing consisted in eating meat (of the peace-offering), ... but now ... the festive celebration consists in partaking of wine; a. fr.—*Pl.* שְׂמָחוֹת. Zeb. 102a חמש ש' חיתה וכ' Elisheba had five joys (distinctions) more than ordinary daughters of Israel: her brother-in-law (Moses) was king &c.; a. e.—ש' (מסכת) *S'maḥoth*, one of the small treatises of Talmud Babli, euphem. for אבל רבתי, v. אֵבֶל.

שַׁמְחַזַּאי pr. n. *Shamhazzai*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4.—Nidd. 61a סיחון ... בר ש' הוו Sihon and Og were the sons of Aḥiah son of Sh.

שָׁמַט (b. h.; cmp. מוּט) *to slip*; (act. verb) *to loosen, detach; to carry off, steal.* Num. R. s. 4 20 (ref. to II Sam. VI, 6) למה שָׁמְטוּ why did they slip (turn off)? M. Kat. 24a שמטו חזירים וכ' swine dragged his body off. Y. Ber. III, 5d bot., a. e. שׁוֹמֵט וכ', v. קִלְבְּנָטְרִין. Ib. מטה ... שׁוֹמְטָן and in the case of a bed the poles of which are movable, one (in mourning) detaches them, and that is sufficient; Y. Ned. VII, end, 40c שומטו (corr. acc.). B. Mets. 104a שׁוֹמְטוֹ מעל גבי בניו he may take it (the pledge) from the back of his (the debtor's) sons. Ex. R. s. 43 וחם שׁוֹמְטִים וכ', v. מְטָאנְגוֹלִי. Y. Keth. V, 30b חיתה שׁוֹמֶטֶת עצמה she slipped away from under him; Sot. 9b נְשָׁמְטָה (*Nif.*). Gen. R. s. 14 שׁוֹמְטָהּ, v. צָרַר I. Pesik. R. s. 20 נְשָׁמוֹט אותה let us abandon her (that she may not find her way home); מיד שָׁמְטָתָהּ (not שמוטה) and so they abandoned her. Lev. R. s. 34 יְשָׁמוֹט, v. חָלַץ. Gen. R. s. 20 שומט גידין וכ' it (the serpent) draws out fibres (v. גִּיד) and eats them. Midr. Till. to Ps. CXIV (ref. to Deut. IV, 34 גוי מקרב גוי) כאדם ששומט את העובר וכ' as a man draws an embryo out of its mother's womb. Ib. למדנו צער לנְשָׁמָט we learn here that there was pain for the body drawn out (Israel), whence do we learn that it was painful for him that drew out (for the Lord who redeemed them)?; a. fr.—Part. pass. שָׁמוּט; f. שָׁמוּטָה. Ḥull. 54a ש' ושחוטה וכ' if the trachea was found detached, yet cut through, the animal is *kasher*; שא"א לש' וכ' for it is impossible that a loose trachea should be cut through (therefore the detachment must have taken place after the ritual cutting). Ib. 57a, a. e. שְׁמוּטַת ירך an animal with a dislocated thigh-bone; שמוטת יד with a dislocated foreleg; a. e.—V. שָׁמוּט.

Nif. נִשְׁמַט *to be detached, slip away.* Midr. Till. l. c., v. supra. Sot. l. c., v. supra. Num. R. s. 18 הר חורב שנלוו נִשְׁמְטָה חתרב וכ' it is named mount Horeb, because on it the sword (of judgment) was unsheathed (for crimes); (Yalk. ib. 684 נמשכה; Yalk. Ps. 796 נמתחה). Macc. II, 1, v. קַתָּ. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 (expl. שרוע, Lev. XXI, 18) שנשתרבבה (Rabad שנשתרבבה) whose hip is dislocated. Cant. R. to V, 16 (ממני) נשמטה נפשו his soul slipped away (from him), he fainted; a. fr.—[Tosef. ʿUktsin I, 2 (Tbul Yom III) נשמטין, read with ed. Zuck. נִכְסָסִין.]

Pi. שִׁמֵּט 1) *to loosen, pluck*, esp. *to thin* a thicket of reeds. Tosef. Shebi. I, 7; Y. ib. II, 33d top מְשַׁמְּטִין בקנים you may thin reeds (in the Sabbatical year); ... מקום ושַׁמֵּט וכ' where it is customary to clear vines and to thin reeds before &c.; a. e.—2) *to drag forth.* Pesik. R. s. 17 ומְשַׁמְּטִים הכבורות מבין וכ' and the dogs dragged the dead bodies of the first-born out of the burial caves; Yalk. Ex. 186; a. e.—3) (v. שְׁמִטָּה) *to cause release from debt; to cause cessation of field labor*; (neut. verb) *to come under the law of limitation of the Sabbatical year*; (of the ground) *to rest.* Shebi. X, 1 שבירית מְשַׁמֶּטֶת את החלוה וכ' the Sabbatical year causes cancellation of (cash) debts, whether verbal or written; חקפת ... אינה משמטת, v. חִקְפָּה; שכר שכיר אינו מְשַׁמֵּט a hired man's wages do not come under the law of *sh'miṭṭah*; ib. 2 אינן ... המוסר (אינו) משמטין if one hands his notes over to the court, they are not subject to the law of limitation; ib. וכל מעשה ב"ד אינן משמטין ... האונס fines for outrage ..., and all obligations arising from legal procedures do not come under the law &c.; ib. 3, v. פְּרוּזְבּוֹל; [Y. ed. מְשַׁמְּטִין &c. *Hif.* interch. with *Pi.*]. Sifra B'huck., Par. 2, ch. VII אני אמרתי ... ומשמטים לי אחת וכ' I have told you that you may sow six years, and let the ground rest for me one year, that you may know &c.; עמדו וגלו והוא תְּשַׁמֵּט מאליה כל שמיטים וכ' go ye and be carried into exile, and it (the land) will rest of itself (making up for) all the Sabbatical years &c.; Yalk. Lev. 675 והוא תְּשַׁמֵּט מאליה עד שתרצה לפני כל שמיטין וכ'. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII חואיל ואין אתם משמיטין אותה היא תְּשַׁמֵּט אתכם (ed. Schechter (ואי אתם משמטים את הארץ) because you do not let the earth rest, she will abandon you; ומספר ירחים שאי אתם משמיטין אותה היא חשמט מאליה (ed. Schechter (שאין אתם משמטים) and according to the number of months that you fail to let her rest, she will rest of herself. Gitt. 36a בזמן שאתה משמט ... משמט כספים when thou art bound to let the ground rest, thou art bound to cancel debts; a. fr.—Snh. 97a ... כשם שהשבירית משמטת כך העולם משמט וכ' as the Sabbatical year causes cessation of field work once every seven years, so shall the world rest (be waste) one millennium in every seven millenniums.—4) *to remit a debt.* Gitt. 37b ... חמחזיר חוב ראמר לו משמט אני וכ' if a person pays a debt in the Sabbatical year, he (the creditor) must say, 'I remit' (and have no claim): but if he (the debtor) says, 'nevertheless', he may accept; Sabb. 148b; Sifré Deut. 112; a. e.—5) *to abandon, send away.* Ab. d'R. N. l. c., v. supra.

Hif. הִשְׁמִיט same, v. supra.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּט *to slide, fall off.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 מְשֻׁתְּמֶטֶת, v. פָּלַט.

שִׁמֵּט, שָׁמֵט ch. same, 1) *to loosen, detach, break loose, take away.* Targ. Y. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43. Targ. II Esth. III, 8.—Ned. 48b דחיה שָׁמֵיט וכ' who was in the habit of stealing flax balls. B. Bath. 28b מְשַׁמֵּט הוא דקא שמיט he plucks and eats (as the fruits grow, but does not harvest); a. e.—Part. pass. שָׁמִיט; f. שְׁמִיטָא. Gen. R. s. 68 דין עיניה ש' (some ed. שְׁמוּטָה; oth. שְׁמוּטָה Hebraism) one of them had an eye taken out (in a quarrel); Lev. R. s. 8; Tanh. Ki Thissa 5 שמיט (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to slip off, glide.* Targ. Y. I Deut. XIX, 5 יְשַׁמֵּט (Y. II יִשְׁמִיט; ed. Vien. יִשְׁמֵיט, corr. acc.).—

3) *to be released, rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 35 שַׁמַּטַת ed. Berl. (oth. ed. שַׁבִּיעַתָּא; ed. Vien. שָׁמְטָא, read: שָׁמְטַת). Targ. II Chr. XXXVI, 21.—4) *to let rest, leave fallow,* v. infra.

Af. אַשְׁמֵיט 1) *to release, remit a debt.* Targ. Deut. XV, 2.—2) *to rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 34, sq.; a. e.—3) *to abandon, let lie fallow.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (Y. ed. Vien. תְּשֵׁי, Pe.); a. e.—[Targ. Y. II Deut. XIX, 5, v. supra.]

Pa. שַׁמֵּט 1) *to cause remission of debt.* Gitt. 36ª מדאורייתא ... דלא משמטא מַשְׁמְטָא by Biblical law the Sabbatical year brings remission, and how could Hillel ordain that it should not bring remission? Ib.ᵇ דתקנו ... ותקינו וכו׳ and the Rabbis had ordained that it should bring remission as a remembrance of the (Biblical) Sabbatical year; a. e.—2) *to let go, drop, discard.* Tanḥ. Vayishl. 8 [read:] שַׁמְּטָרֵיהּ discard it (the vow), v. שְׁטָפֵיהּ.—3) *to tear off.* B. Kam. 117ª שבטרח וכו׳, v. קוֹנְטָא.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּט, *Ithpe.* אִשְׁתְּמִיט 1) *to slip off, be dislocated; to break loose.* Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Lev. XXI, 18 דמשתמיט ידיכרה (h. text שרוע), v. preced.—Yoma 87ª bot., v. קוֹנְטָא; a. e.—2) *to relieve one's self; to escape, get rid.* Targ. II Chr. XXI, 8. Targ. Ps. CXLI, 6.—B. Mets. 3ᵇ אשתמוטי הוא דקא מישתמיט וכו׳ he tries to get rid of him (for the moment), thinking, when I have the money, I shall pay him. Ib. 17ª; a. e.—B. Bath. 48ᵇ דלא הוה ליה לאישתמוטי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) when he had no way of getting loose (by some subterfuge). Ḥull. 120ª אשתמיטתיה הא וכו׳ that which was said in the West escaped his attention. B. Kam. 12ª אישתמטין עילא Ulla has escaped us (was afraid to oppose me); a. e.

שְׁמָטָא, v. שְׁמָטְתָא.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטְתָּה f. (b. h.; preced.) *release, rest,* esp. *cancellation of debts,* and *rest of the soil,* in the Sabbatical year. M. Kat. 2ᵇ; Gitt. 36ª שְׁמִיטַת קרקע the rest of the soil; שמיטת כספים the cancelling of cash debts. Sifré Deut. 111 הש׳ שארץ נוהג וכו׳ (sub. דבר) the law of the Sabbatical year which applies only to Palestine. Ib. בא״י שאת עושה ש׳ in Palestine where you observe the Sabbatical year. Ib. 112 משמטת מלוה וכו׳ the Sabbatical year causes cancellation of debts, but the year of the jubilee does not; a. fr.—Ab. V, 9 על שמיטת הארץ וכו׳ (Mish. ed. הַשְׁמָטַת) for the neglect of the laws concerning land in the Sabbatical year and in the year of the jubilee; Sabb. 33ª חשבתה שביעית וכו׳.—*Pl.* שְׁבִיעִיּוֹת, שְׁמִטִּים, שְׁבִיעִין, שְׁבִיעִית, שְׁמִיטִּין. M. Kat. l. c.; Gitt. l. c. בשתי ש׳ וכו׳ the text (Deut. XV, 2) speaks of two releases, the release of the land &c., v. supra. R. Hash. I, 1 ר״ח לשנים לש׳ וכו׳ ... באחד the first of Tishri is the New Year for years, for Sabbatical years, and for jubilees. Midr. Till. to Ps. LXXXV ועשו ... אם את הש׳ וכו׳ if they give forth the tithes, and observe the Sabbatical years &c. Sabb. 33ª, v. supra. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII, v. שָׁבַת; a. fr.

שְׁמִטּוֹתִין m. pl. (שָׁמַט) *slips, shoots.* Cant. R. to I, 15; IV, 1 שבטוטין, v. שַׁבְטוּטִין.

שמטי, Tanḥ. Vayishl. 8, read: שַׁמְּטֵרֵיהּ, v. שָׁבַט.

שְׁמִיטִי, שְׁמִטָּא, שְׁמִטָּה, שְׁמִטְתָּא f. = h. שְׁמִטָּה.

Targ. Y. II Deut. XXXIII, 24. Targ. ib. XV, 1 (Y. ed. Vien. שְׁמִיטָתָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ᵇ; Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ; a. fr.—*Pl.* שְׁמָטָתָן, שְׁמִטִּין, שְׁמִיטִּי. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 24. Targ. Y. Ex. XII, 40 תלתין ש׳ דשנין thirty septennial priods; a. e.

שְׁמַיָּא, v. שְׁמַיָּה.

שְׁמֵי, v. שְׁמַיִם, a. next w.

שְׁמַיָּא, שְׁמַיָּה m. pl. = h. שָׁמַיִם, 1) *heaven*; trnsf. *God.* Targ. Gen. I, 1. Targ. Deut. X, 14. Targ. Y. Num. XXV, 19 (XXVI, 1); a. v. fr.—Ber. 58ᵇ שבילי דש׳ (Ms. M. דרקיעא), v. נְהַר I. Ib. 7ᵇ; Keth. 105ᵇ, a. fr. מילי דש׳, v. נִיחָא II. Ḥag. 12ᵇ חשוכא קמי ש׳, v. חֲשׁוֹכָא II. Snh. 105ª כלפי ש׳, v. חוּצְפָּא. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ, v. רָחִיק II; a. v. fr.—2) שְׁמֵי שִׁדְרָתָא, שְׁמֵי טָלָלָא *arch, ceiling.* Targ. I Kings VI, 15.—Ber. 48ª, v. טָלָלָא; a. e.

שְׁמִיטָה, שְׁמִיטְתָּא m. 1) = h. שְׁמוּטָה *nimble, thin.* Bekh. 45ᵇ (expl. קִפָּה, Mish. VII, 6) סניא באריכא ש׳ it means one disgustingly long and thin.—2) *loose, detached,* v. שְׁמַט.

שְׁמִיטְתָּא, שְׁמִיטָּא, v. sub שְׁמַט.

שְׁמַיי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמַיָּא, v. שְׁמַיָּא.

שְׁמִיכָה f. (b. h.; סמך = שמך) *a heavy cover, cloak.* Lev. R. s. 23; Yalk. ib. 585; Yalk. Jud. 44 (explained סוּדָרָא, מְשִׁירְבְּלָא); ib. חזרנו ... שמרי כה וכו׳ we went over the whole Bible and could not find *s'mikhah* as the name of a garment, but (it is to be interpreted,) my (God's) name testifies for her that this man did not touch her.

שָׁמַיִם m. du. (b. h.) 1) *heaven*; trnsf. *Heaven, God.* Gen. R. s. 1 הש׳ נבראו תחלה the heaven was first created. Tam. 32ª top מן הש׳ לארץ וכו׳ is it farther from heaven to earth, or from east to west? Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) מְשַׁמֵּי מרום from the high heavens. Ned. XI, 12 (90ᵇ) ש׳ ביני לבינך heaven is between me and thee (I have an unconquerable aversion to associating with thee, v. Y. ib. 42ᵈ bot., quot. s. v. רָחִיק II; differ. in comment.). R. Hash. 19ª אי ש׳ by Heaven! B. Mets. 37ª לצאת ידי ש׳ to do his duty towards God (v. יָצָא).—Kidd. 40ª, a. e. ירא ש׳, v. יָרֵא.—Suh. XI, 5, a. e. בידי ש׳, v. יָדַיִם.—לש׳, v. לְשֵׁם, a. fr.

שָׁמִין I m. (v. שְׁמִינִי) *Shamin,* a coin, one eighth of an Italian Isar (As). Kidd. 12ª שתי פרוטות לש׳ the Shamin has two P'ruṭahs; Tosef. B. Bath. V, 12 לשמן ed. Zuck. (Var. לשורין, corr. acc.); Y. Kidd. I, 58ᵈ שני פרוטות שמין.—*Pl.* שְׁמִנִּין. Kidd. l. c. שני ש׳ להנץ two Shamins make one Hannets (v. חַנָּץ); Tosef. l. c.; Y. Kidd. l. c. שני שמין ניצים (corr. acc.).

שָׁמִין II m. = h. שָׁמֵן, *fat.* Targ. Y. Gen. XVIII, 8. Ib. 7; v. שְׁמַן.

שְׁמִינִי, v. sub שְׁמֵנִי.

שמינית, v. שְׁמִנִּית.

שְׁמִינִי m., **שְׁמִינִית** f. (b. h.; שְׁמֹנֶה) *eighth; one eighth.* Sifra Sh'mini, Milluim, beg. ש' למנין the eighth day in the order of counting (from the initiation of the priests); ש' לחדש the eighth day of the month. Y. Sabb. VIII, 11[a] bot.; Y. Pes. X, 37[c] bot. חצר שמינית half an eighth (of a Log); a. v. fr.—Esp. שמיני, or ש' של חג *the eighth day of the Succoth festival.* Succ. 47[a] זמן אירחים בש' של חג we recite the benediction for the entrance of a festival (זְמַן) on the eighth day &c. Ib., a. fr. ש' רגל וכ' the eighth day is a festival for itself; a. fr.—*Pl. fem.* שְׁמִינִיּוֹת. Yalk. Esth. 1048 ארבעים ש' (not שמצות) forty eighths (of a Kab), v. הוֹמֶן.

שָׁמְיֵע, v. שָׁמַע I.

שָׁמְיָא m., *pl.* שָׁמְיַיָּא, v. שָׁמוֹא.

שָׁמְיָא f. =next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1 יהב ש' וכ' ascribed hearing to &c. (Y. II שמועתא).

שְׁמִיעָה f. (שָׁמַע) *hearing, listening.* R. Hash. 25[b] לא תהא ש' גרולה מראיה hearing (the statement of witnesses) ought not to be of greater legal value than seeing (if the judges themselves have seen the new phase of the moon). Y. Sabb. VI, 8[c] bot. חולכין אחר שָׁמִיעַת בת קול you may be guided by what you hear, considering it as a divine voice (it is not a divination practice to be forbidden). Ib. נלך בתר שמיעת בת קול let us be guided by what we shall hear. Cant. R. to II, 3 חקדימו אמנה לש' ישראל ... the Israelites in Egypt advanced belief to hearing (Ex. IV, 31); עשייה לש' ... בסיני at Sinai they advanced doing to hearing (ib. XXIV, 7; Sabb. 88[a], Gitt. 7[a] נעשה לנשמע). Nidd. 31[a] שמיעת האוזן the faculty of hearing; a. fr.

שָׁמִיר m. (b. h.; שמר, cmp. סָמַר) [*pointed,*] *thorn; flint, diamond*; (in legend) *shamir,* a worm that cuts stones with its glance. Sot. IX, 12 בטל הש' ... משחרב with the destruction of the Temple the *shamir* ceased to exist. Ib. 48[b]; Tosef. ib. XV, 1; Y. ib. IX, 24[b]; a. e.

שָׁמִירָא, **שָׁמִיר** ch. same, 1) *flint.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 13 (h. text חלמיש). Targ. Ps. CXIV, 8. Targ. Job XXVIII, 9.—2) *diamond; shamir.* Targ. Ez. III, 9. Targ. Zech. VII, 12; a. e.—Gitt. 68[a] דאיתיה וכ' ארכא ש' there is the *shamir* which Moses used for the jewels of the Ephod. Ib.[b] בעינא ... ש' I want to build the Temple, and want the *shamir*; a. e.

שְׁמִירָה I f. (שָׁמַר) *watching, guarding.* Y. Maasr. II, 49[d] bot. חצר ברית ש' a well-guarded court (= חצר חמשתמרת, v. חָצֵר). Y. Sabb. II, 5[b] top אינו צריך ש' (omit לירח) is not in need of special guard (against dangers). B. Mets. 42[a]; Pes. 31[b], v. פֶּסַח. B. Kam. I, 1 שְׁמִירָתָן עליך thou art bound to guard them. Ib. 2 כל שחבירו בשְׁמִירָתוֹ, v. חוּב h. Ib. 4[a] אדם שְׁמִירַת גופו עליו חוא a human being is his own guard (the employer has no responsibility for injury done by the employee).—Num. R. s. 4[4] יש פקידה ש' trust (the root פקד) is used in the sense of guarding (taking charge). Ex. R. s. 25, end על שמירת יום וכ' the son of David comes as a reward for the observance of one Sabbath day; a. fr.—*Pl.* שְׁמִירוֹת. Yalk. Ps. 816 (ref. to שמרות, Ps. LXXVII, 5) כל שְׁמִירוֹתַי בלילה all my watchings (waiting for help) are held by night; Midr. Till. to Ps. l. c. שמרותי (ed. Bub. מידותי, corr. acc.).

שְׁמִירָת II pr. n. f. *Sh'mirah,* wife of Nebuchadnezzar. Lev. R. s. 19, end רב חונא אמר ש' שמה Rab H. says, her name was Sh'mirah; R. A. says, שְׁמִירָמוֹת שמה her name was Sh'miramoth; the Rabbis say שְׁמִירַעַם שמה her name was Sh'mira'am. Yalk. Jer. 309 עד שהגיעו לש' אשתו וכ' (some ed. שְׁמִירַת) until they came to Sh., the wife &c.; Tanḥ. Vayikra 6 שְׁמִירַת.

שְׁמִירַת, Y. Dem. I, 21[d] top, v. שְׁמִירָה.

שְׁמִירִין, Y. Keth. II, 26[c] bot., v. סְמִירִין.

שְׁמִירַת, **שְׁמִירַעַם**, **שְׁמִירָמוֹת**, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמִית, v. שָׁמַט.

שַׁמְיְתָא m. (שָׁמַת) *excommunicated, accursed.*—*Pl.* שַׁמְיָתִין. Targ. Y. Deut. VII, 26. Ib. שַׁמְתִּין, v. שַׁמְתָּא.

שְׁמָכָא m. (cmp. שׁוּם III) *onion.* Keth. 60[b] Ar. (ed. כמכא; Alf. שמכי).—*Pl.* שְׁמָכֵי. Sabb. 110[b] top ש' פרסאי Persian (large) onions. Arakh. 19[a] באתרא דתקלי ש' וכ' where they sell onions by the weight, he (that dedicates the weight of a certain person) can acquit himself of his vow even with onions. Kidd. 52[b], v. מִזְנָא. Snh. 109[b].

שְׁמַלַּאי, Y. Kidd. I, 61[d] top, v. שַׁלְמָאָה.

שַׁמְלַי, **שְׁמַלַּאי** (b. h. שִׁמְלָי) pr. n. m. *Samlai,* name of several Amoraim. [Tradit. pronunc. *Simlai.*] Y. Sabb. I, 3[d]; Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. ש' תרדומי; Bab. ib. 36[a] ש' לודאה; ib. 37[a] (attendant of R. Judah han-Nasi). Pes. 62[b]. Ib. 121[b]. Y. Shek. IV, 48[a] top.—B. Bath. 111[a] (Ms. H. שמלא). Y. Meg. I, 72[c] bot.; Y. Taan. II, 65[d] bot. שמלאי; Koh. R. to III, 14, v. בְּרָא 3; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 127[a].

שִׂמְלָה f. (b. h.) *sheet, cover, garment.* B. Mets. II, 5 (27[a]) (ref. to שלמה, Ex. XXII, 8) אף הש' חיתה בכלל וכ' the case of the garment would have been included (as אַבֵּדָה), and why is it specified? מה ש' מיוחדת וכ' as the garment is individual property and can be identified by certain marks &c. Mekh. Mishp., s. 13, v. חָוַר; Sifré Deut. 237. Keth. 46[a] (ref. to Deut. XXII, 17), v. בָּרַר. Ib. ש' ממש it means the sheet in its real sense. Ib. פרשו מה שָׂטָם they spread (the refutation of) what he charged her with. Midr. Till. to Ps. XIX מה הש' זו מה חיא what is this sheet (curtain) made of?; Yalk. ib. 672 מה חיא הש' זו. Ḥag. 14[a] (ref. to Is. III, 6) [read:] דברים ... מתכסין בהם כש' ישנן וכ' (v. Rabb. D. S. a. l.) things with which people cover themselves as with a garment (faith in divine protection, differ. in Rashi) are in thy possession; Sabb. 119[b]; Yalk. Is. 261; Yalk. Jer. 275; a. e.—Midr. Sam. ch. XX שמלתם, read: שבול', v. שִׁיבּוֹלֶת].—V. שַׂלְמָה.

שָׁמֵם (b. h.) [*to stand still,*] *to be astonished; to be waste.* Tosef. Sot. XV, 10 ונמצא ישראל ש' וזרע וכ' and as a consequence Israel will be laid waste, and the seed of Abraham cease. Y. Bets. II, 61c top ומצא אותה פנים . . . שׁוֹמֵמֶת once he entered the Temple court and found it deserted; שֶׁשָּׁמְמוּ בֵיתֵיהֶם . . . יָשַׁמּוּ (or יְשַׁמּוּ) deserted be the homes of those who caused the house of our God to be laid waste; Y. Ḥag. II, 78a bot. שֶׁחֲרַשְׁמוּ. Cant. R. to V, 5 ראה המדינה שוממת he (Cyrus) saw that the country was ruined. Y. Ber. IV, 8a החרוסה וחשׁוֹמֶמֶת destroyed and deserted. Meg. III, 3 (ref. to Lev. XXVI, 31) . . . קדושתן שׁוֹמֵמִין (Y. ed. שׁוֹמֵרִים) they remain holy, even when they lie in ruins. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שָׁמֵמָה עלי נפשי my soul within me is waste (mourns); a. fr.

Pi. שִׁמֵּם *to lay waste, ruin; to confound.* Yalk. Prov. 959 אם זכה משמחו ואם לאו מְשַׁמְּמוֹ if a man is good, it (dreaming of wine) means joy to him, if not, it means confounding.—Part. pass. מְשׁוּמָּם; f. מְשׁוּמֶּמֶת. Tosef. Keth. VII, 10 מש' היא (ed. Zuck. שעמומית) she (my daughter) is confused in her mind; v. שַׁעֲמוּמִית.

Hif. הֶשֵׁם same. Gen. R. s. 26 (play on אנשי חשם, Gen. VI, 4) שִׁהֲשִׁימוּ את העולם ושהשׁמוּ . . . שִׁישׁוֹם they confounded the world, and they were ruined (driven) out of the world, and caused the world to be laid waste. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Nif. נִשַּׁם, *Hof.* הוּשַׁם *to be laid waste, ruined.* Gen. R. l. c., v. supra. Sot. IX, 15; Cant. R. to II, 13 וחגבלן יְשׁוֹם, v. גַּבְלָן. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Hithpol. הִשְׁתּוֹמֵם 1) *to be astounded.* Gen. R. s. 4, end (expl. שְׁמֵי מַיִם חן) שהבריות מִשְׁתּוֹמְמִים . . . של אש חן של מים men wonder at them, (asking) are they of fire? are they of water?—2) *to be waste, ruined.* Kidd. 66a והיה העולם מִשְׁתּוֹמֵם וכ' and the (Jewish) world was ruined (demoralized), until Simon b. Sh. came and restored the Law &c. Sabb. 33a והדרכים מְשׁוֹמְמִין and the roads are desolate; a. e.

שְׁמַם ch. same.

Ithpa. אִשְׁתְּמַם 1) *to be desolate.* Targ. Lam. IV, 5.—2) *to be confounded, mad.* Targ. I Sam. XXI, 14 (h. text ויתהלל).

Ithpol. אִשְׁתּוֹמַם *to be perplexed.* Ḥull. 21a כשעה חדא א' (fr. Dan. IV, 16) he was perplexed for a moment (knew not what to answer).

שַׁמֵּם m. (preced.) *confounded, demented.*—*Pl.* שַׁמְּמִין. Cant. R. to IV, 7.

שַׁמָּמָה f. (b. h.; preced. wds.) *waste, desolation.* M. Kat. 17a, v. שַׁמָּתָא.—*Pl.* שַׁמָּמוֹת, constr. שַׁמְּמוֹת. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 1) דרך ש' מדבר בא he (Nebuchadnezzar) came by the way of the deserts of the wilderness. Lam. R. introd., end (in an obscure passage) מש' הארץ from the deserts of the land.

שָׁמְמִי, שָׁמְמִית, שָׁמְמִיתָא, שָׁ', שָׁמְמִיתָא v. סַמְמִיתָא.

שָׁמֵן I (b. h.) [*to be smooth,*] *to be fat.*

Hif. הַשְׁמִין *to grow fat, improve.* Y. B. Kam. IX, beg. 6d גזל כחושה והִשְׁמִינָה if he took forcibly a lean animal, and it grew fat (in his possession); Tosef. ib. VII, 17; Bab. ib. 65a; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּן *to become smooth, bright; to glisten.* Gen. R. s. 34 הרא מִשְׁתַּמֵּנָת . . . כל שהוא the more he beats it (the flax), the more it will glisten; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 654.

Pi. שִׁמֵּן 1) (denom. of שֶׁמֶן) *to oil.* Men. 23a קומץ שׁשִּׁמְּנוֹ וכ' . . . the handful of the sinner's meal-offering on which he (the priest) put oil, . . . has become unfit for the altar; Yalk. Lev. 474.—2) *to smooth, level;* ש' השוכר בין *to compromise to average.* B. Mets. 87a . . . מְשַׁמְּנִין ביניהם if one hires a laborer, saying, I will pay you as much as one or two of the inhabitants of the place get: he may pay him the lowest wages . . .; the scholars say, you compromise between them, i. e. you make him pay the average wages. B. Bath. VII, 4 . . . האומר משמנין ביניהם וכ' if one says to his neighbor, I sell thee one-half of my field (and one part is better than the other), we compromise between them, i. e. the field is divided into two portions of equal value, but the purchaser must take whichever portion the seller may assign to him; חצירה בדרום . . . משמנין וכ' if he says, I sell thee half of the field on the south side, we compromise between them, and he gets his portion on the south side; expl. ib. 107b משמנין לדמי . . . 'we compromise' means according to value. Bekh. II, 6, sq. משמנין ביניהם we compromise between them, i. e. the priest takes the inferior of the twin animals, and the difference in value remains under litigation; expl. ib. 18a מהו משמנין שומן ירוא ביניהן *m'shamm'nin* means, the fat one (the difference of value) remains to be decided &c., v. שׁוּמָּן.

שְׁמֵן ch. same.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּן *to grow fat.* Gen. R. s. 28 אמר ליה זיל ואש' . . . ומשתמן וכ' he said to the bird, go and grow fat, and come again, and it went and grew fat, and came again; Yalk. Zeph. 566.

שָׁמֵן II m., **שְׁמֵנָה, שְׁמֵנִי'** f. (b. h.; preced.) *fat, rich.* Keth. 61a בשר ש' fat meat. Pes. 42a. Ḥull. 45b גדי שמן Rashi (ed. גדי שמינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) a fat kid. Y. B. Kam. IX, beg. 6d וחכחישה וכ' גזל ש' if he took by force a fat animal, and it became lean &c., v. שׁוּמָּן; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵנִים, שְׁמֵנִי', שְׁמֵנוֹת, שְׁמֵנִי'. Gen. R. s. 66 דגים ש' יתיר מלאי exceedingly fat fish. Num. R. s. 16 12 אם ש' . . . whether its fruits are light or rich; ib. אם של צונמא . . . ש', v. צוֹנֶם; Tanḥ. Sh'laḥ 6; a. fr.

שִׁמֵּן m. (preced. wds.) 1) *cream.* Targ. O. Gen. XVIII, 8 (Y. לוואי שְׁמִין; h. text חמאה). Targ. Ps. LV, 22 דגיבנין ש' (h. text מחמאות).—2) *fat.* Targ. Is. XXX, 23. Targ. Y. Gen. XVIII, 7 שְׁמִינָא.—V. שׁוּמָּנָא.

שְׁמֶן m. (b. h.; preced. wds.) *oil, fat.* Sabb. II, 1 ש' שרפה oil of T'rumah which is condemned to be burnt on account of contamination; ש' קיק, v. קִיק. Ib. 2 ש' דגים fish-oil; ש' אגוזים nut-oil &c. Ib. 17b שְׁמָנָן their oil,

manufactured by gentiles; Ab. Zar. 36a. Ib. ש׳ רב יהודה וכ׳ as to gentiles' oil, R. Judah and his court voted on it and permitted it. Pes. 83b; Ḥull. 91a; 92b שְׁמָנוֹ the fat surrounding the nervus ischiadicus, v. שׁוּמָן; a. fr.—עֵץ ש׳ *pine-wood*, v. עֵץ.—*Pl.* שְׁמָנִים, שְׁמָנִין. Sabb. II, 2 מתירין בכל הש׳ allow all kinds of oil to be used for Sabbath lights. Ib. 23a כל הש׳ יפין וכ׳ all oils are good for ink, but olive oil is the best. Y. Bicc. I, 64b top; a. fr.

שִׁמְּן pr. n. m. *Shimmon*, v. שִׁמְעוֹן.

שְׁמַנְא, שְׁמֵי, c. (v. שְׁמִין II) *fat, rich.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20 (ed. Vien. שְׁמֵירָא); a. e.—Lam. R. to III, 20, v. חֲשִׁיךְ II. B. Bath. 22a בשרא ש׳ fat meat; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵי, שְׁמַנֵּי, שְׁמֵנֵּי, שְׁמֵרֵי. Targ. Y. I Deut. VI, 3. Targ. Y. I Gen. l. c. Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 14, v. לְוָאֵי. Targ. I Sam. XV, 9 (ed. Wil. שְׁמֵי); a. fr.—Targ. Gen. IV, 4 משמריהן ed. Berl. (ed. Vien. מִשַּׁמְּנֵיהוֹן; ed. Lsb. משמניהן).—Gen. R. s. 22 (interpret. מחלבהן, Gen. IV, 4) מן שְׁמַנֵּיהוֹן from the fat among them; Yalk. ib. 35; Y. Meg. I, 72b bot. מן שְׁמֵרֵי; Num. R. s. 13, beg.; Lev. R. s. 9; Cant. R. to IV, 16. Yalk. Gen. 115; Gen. R. s. 67 (ref. to משמני, Gen. XXVII, 39) מן ש׳ דארעא of the fat (the rulers or the rich men) of the land. Ib. [read:] מן הן מתעבדא ארעא שמינא מן דעבדא שמיניו מן טלא wherefrom does the earth become rich so that it begets rich men? From the dew; a. fr.

שְׁמֶנֶת, v. שְׁמֹנֶה II.

שְׁמֹנֶה f., **שְׁמֹנָה** m., **שְׁמוֹנֶ׳** (b. h.) *eight.* Kidd. 30a, v. פָּסוּק. Men. 30a פסוקים שבתורה ש׳ the last eight verses of the Pentateuch. Yoma VII, 5 כהן ... בש׳ כלים וכ׳ the high priest officiates in eight garments, and the common priest in four. Gen. R. s. 98 (play on שמנה, Gen. XLIX, 20) שהוא מעמיד בגדי ש׳ he (Asher) raises those who wear eight garments (marrying his dowered daughters into priestly families); a. v. fr.—ש׳ עשרה *eighteen.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש׳ ע׳ שנה היתה בת וכ׳ for eighteen years in succession a voice came forth to Nebuchadnezzar &c.; a. fr.—Esp. ש׳ עשרה (with or sub. ברכות; abbrev. ש״ע) *the eighteen benedictions of the daily prayer* (תפלה). Ber. IV, 3 בכל יום ... ש״ע וכ׳ on every ordinary day one must recite the eighteen benedictions &c.; מעין ש״ע an abstract of the eighteen &c. Tosef. ib. III, 25 ש״ע ... כנגד ש׳ ע׳ הזכרות וכ׳ the eighteen benedictions ... correspond to the eighteen invocations of the Divine Name in *habu* &c. (Ps. XXIX); Ber. 28b. Ib.; Meg. 17b הסדיר ש״ע וכ׳ v. סָדַר. Ab. V, 21, v. חוּפָּה; a. fr.—*Pl.* שְׁמֹנִים, שְׁמוֹנִי *eighty.* Kidd. l. c. Ab. l. c. בן ש׳ at the age of eighty years; a. fr.

שַׁמְנוּנִית f. (שָׁמֵן) *fatty, oily substance.* Y. Meg. I, 71a כדי להעביר ש׳ וכ׳ in order to remove the fat from it (the knife); Y. Bets. III, end, 62b שמינ׳ (corr. acc.); Bab. ib. 28a שַׁמְנוּנִיתָהּ. Y. Pes. II, 29c בשיש בהן ש׳ when there is fat in them. Ḥull. 111a top Rashi, v. next w.; a. e.

שַׁמְנוּנִיתָא ch. same, *fat.* Targ. Y. Gen. XLV, 18.—Ḥull. 111a top משום ש׳ on account of the fat (in the liver which is communicated to the substance boiled with it).

שִׁמְנִי *my name*, v. שְׁמָא. Ḥull. 51a (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

שְׁמִנִּים, v. שְׁמִנָּה.

שְׁמִנִּין or **שְׁמִנִּין,** *pl.* of שְׁמִין I.

שַׁמְנִינֵי m. pl. (שָׁמֵן) *fat animals.* Targ. O. Gen. IV, 4 ed. Lsb., v. שְׁמֵנָא.

שָׁמַע (b. h.) [*to be still,*] *to hear, listen, obey; to understand.* R. Hash. IV, 2 כל עיר ... ושומעת וכ׳ every township near Jerusalem from where you can see (the city) and hear (the Shofar) &c. Ib. 21b ... עד שישמעו מקודש until they heard from the mouth of the court *m'kuddash* (v. קִדֵּשׁ). Snh. 90a לו שָׁמַע listen to him (obey the prophet's command); אל תִּשְׁמַע לו listen not to him. Keth. 5b אם יִשְׁמַע וכ׳ if a man hears an improper word &c., v. שָׂפָה II. Ber. 13a the text (Deut. VI, 4) says 'hear' (or 'understand'), בכל לשון שאתה שומע recite the Sh'm'a in whatever language you understand. R. Hash. III, 7 אם קול ואם קול if he heard the sound of a Shofar; חברה ש׳, v. חֶבְרָה. Y. Hor. I, 46a top נותנין לו שהות עד שישמע we allow him time enough that he may have heard (the decision of the other court), opp. to עד שישמע (not שישפע) (he is not guilty) until he has really heard it; a. v. fr.

Hif. הִשְׁמִיעַ 1) *to cause to hear; to announce.* Ber. l. c. הַשְׁמַע לאזניך וכ׳ let thy ears hear what thou utterest &c. Ib. לא ה׳ לאזנו if he read the Sh'm'a inaudibly to himself. R. Hash. 28b עד שיתכוין שומע ומַשְׁמִיעַ until he that hears (the Shofar) and he that causes to hear (that blows) have the intention to perform a religious act. Shek. I, 1 מַשְׁמִיעִין (Y. ed. מְשַׁמְּעִין, *Pi.*) על חשקלים וכ׳ public announcement is made concerning the contribution of the half-Shekels &c.; a. fr.—2) (sub. נצמו) *to show one's self obedient, be persuaded, surrender*, v. *Nif.*

Pi. שִׁימַּע 1) *to announce*, v. supra. Y. Shek. I, beg. 45c; Y. Meg. I, 71a.—2) *to assemble* for mourning services, *invite.* Snh. 47a הלינו לכבודו לשַׁמֵּעַ עליו וכ׳ if burial is postponed for the honor of the dead, to assemble the surrounding townships for his funeral, to bring on lamenting women &c.

Nif. נִשְׁמַע 1) *to be heard; to be listened to, be obeyed.* Ber. 6a אין תפלה ... נִשְׁמַעַת וכ׳ man's prayer is heard only in the house of prayer. Y. ib. V, end, שנִּשְׁמְעָה תפלתו that his prayer will be heard (his petition be granted). Erub. 18b כל בית שנִּשְׁמָעִין וכ׳ a house in which the words of the Law are heard by night will never be destroyed. Yeb. 65b דבר הנִּשְׁמָע וכ׳ כשם ... as well as it is proper to say a thing that has been heard (to mention one's authority), so it is proper not to say a thing that has not been heard (for which you cannot cite your authority); a. fr.—2) *to show one's self willing; to submit to authority*; (of woman) *to surrender.* R. Hash. 25b אשרי הדור שהגדולים נִשְׁמָעִים וכ׳ blessed the generation in which the superiors (in wisdom) submit to the authority of their inferiors, and how much more when inferiors acknowledge the authority of their superiors!—Snh. 82a הִשָּׁמְעִי לו (ed.

(הַשְׁמִיעֵי לִי) surrender thyself to me; לא תְּשַׁמְּעִי אלא וכ׳ surrender thyself only to a prominent man among them; Sifré Num. 131; ib. רצונך שְׁאַשְׁמַע לְךָ הנזר וכ׳ if thou desirest me to surrender myself to thee, renounce the law of Moses; Yalk. ib. 771. Y. Succ. V, 55[b] top נְשַׁמְּעוֹת ללגיונותי וכ׳ ... if you will surrender to my legions, I will not put you to death. Snh. 93[a] הַשְׁמִיעֵי אל וכ׳ surrender thyself to Zedekiah; a. fr.

שְׁמַע I ch. same. Targ. Gen. XXVII, 5. Targ. Ex. XVIII, i. Targ. Job IV, 16; a. v. fr.—Part. pass. שְׁמִיעַ; f. שְׁמִיעָא. Targ. Ps. XXIX, 3, sq. Targ. II Chr. VII, 12; a. fr.—Y. Ter. X, 47[b] bot. אנא מה דשְׁמִיעַת ואינון מה דשְׁמִיעִין I report what I have heard, and they, what they have heard. Sabb. 46[b] הא שַׁמְּעִינָן לית לר״ש וכ׳ have we not heard what R. S. says &c.? Y. Sot. VII, beg. 21[b], v. אַלְנַיְקְטֵי; a. v. fr.—שמיע ל־ he has heard, *he knows of.* Erub. 9[b] ור״י מי לא ש׳ לית הא but has R. J. not heard that (does he not know that Boraitha of R. Ḥiya)? ש׳ לית ולא סבר (v. Rabb. D. S. a. l.) he knows of it, but does not accept it. Ib. 10[a], a. fr. לא ש׳ לי הא שמעתתא this tradition is not known to me. Pes. 34[a] מידי ש׳ לך בהא do you know anything about this (hălakhah)?; a. v. fr.—Esp. שמע מ־ *to understand from, to infer, prove.* Ab. Zar. 72[b], a. fr. ש׳ מינה וכ׳ (abbrev. ש״מ) deduce from this that &c. Ib. שַׁמְעַת מינה וכ׳ wilt thou conclude from this that &c.? Ib., a. fr. אלא מהא לרכא למִשְׁמַע מינה but (the conclusion is,) you can derive nothing from this.—Ib., a. fr. תא שמע (abbrev. ת״ש; v. אָתָא) come and learn, i. e. derive it from the following. Sabb. 13[b] ת״ש ... ש״מ ואלו תנן ש״מ I will prove it (from this Tosefta): 'you must not ..., and those are some of the halakhoth &c.', which proves that the right version is '*and* those': it stands proved. Y. M. Kat. III, 83[a] top נִישְׁמְעִינָהּ מן הדא let us prove it from this; a. v. fr.

Pa. שַׁמַּע 1) *to make music; to sing,* v. *Af.*—2) (v. שַׁמָּעָא) *to minister to, be an attendant of.* Ber. 41[b] ... מאן נִיחָא לִי דְאֶשְׁמַּעֵיהּ למר וְנִשַׁמְּעִינָךְ would that we had iron feet, that we could always wait on thee! Meg. 28[b] דאשתמש ליה למר (Ms. M. דְאֶשְׁמַּעֵיהּ, v. Rabb. D. S. a. l.) it gives me pleasure to be your servant; a. e.

Af. אַשְׁמַע 1) *to cause to hear, cause to be heard, announce, proclaim.* Targ. Deut. IV, 36. Targ. Is. LII, 7. Targ. Ps. XXVI, 7; a. fr.—Esp. (interch. with *Pa.*) *to make music, play; to be a musician.* Targ. I Sam. XXIX, 5 (Ms. *Pa.*). Targ. I Chr. XV, 16. Ib. XVI, 42 מַשְׁמְעָיָא ed. Lag. (ed. Rahmer משמיראה, Var. מַשַׁמְּעָיָה; h. text מַשְׁמִיעִים) *musicians.* Targ. Ps. CL, 5 דְמַשַׁמְּעִין לבדוהא Ms. (ed. Lag. דמשמיעין בלחודרהון; ed. Wil. a. oth. דשמיעין בלחודרהון, corr. acc.). Ib. דְמַשַּׁי ביבא (Ms. Pa.).—2) *to give to understand; to teach, prove.* Ber. 2[a] ... קא מַשְׁמַע לן וכ׳ מילתא (the Tannai in using such an expression) wants to teach us something by the way: when do the priests eat &c.; והא קמשמע לן וכ׳ (abbrev. קמ״ל) and it is this he teaches us, that the sacrifice of atonement is not indispensable &c. Ib. 4[b] ... קמ״ל דחובה לאפוקי in opposition to the opinion that the evening prayer is optional, he gives us to understand that it is obligatory. Sabb. 19[a] ... קמ״ל מהו דתימא you may have thought (that the cases are different, because) this devolves upon him, and the other does not, therefore he teaches us (that they are the same). Ib. 108[a] מאי קמ״ל what does he teach us (is it not a matter of course)? Ber. 21[a] sq. דאי אַשְׁמְעִינָן וכ׳, v. צָרַךְ; a. v. fr.—Part. pass. מַשְׁמַע *a) understood.* Yeb. 102[b] מ׳ הכי ומ׳ הכי it may be understood thus (it may mean, 'to take off'), and may be understood thus (it may mean, 'to strengthen'); a. fr.—2) *inferred, proved; evidence.* Sabb. 84[b] מאי מ׳ how is this proved (from the verse quoted)? Erub. 65[a] מאי מ׳ וכ׳ what evidence is there &c.?, v. פּוּק. Ib. מַשְׁמְעֵי, v. infra; a. fr.—V. מַשְׁמַע.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּמַע 1) *to be heard, let one's self be heard.* Targ. Gen. XLV, 16. Targ. Job XXXVII, 4 Ms. (ed. ישמע). Targ. Ps. LXXVII, 19; a. fr.—Snh. 95[b] (prov.) א׳ אגב אורחך ... on thy road let thy enemy hear from thee, i. e. take revenge when occasion offers. R. Hash. 27[a] משתמעי ... לא מַשְׁתַּמְּעֵי תרתי ... two different sounds produced simultaneously by the same person are not distinctly perceived, but if produced by two persons, they are. Erub. l. c. מכדי קראי מַשְׁתַּמְּעֵי בין למר וכ׳ Ms. M. (ed. משמעי, v. Rabb. D. S. a. l. note) since verses may be quoted in favor of the one as well as of the other, what is the practical difference between them?; a. fr.—2) *to make one's self subservient, obey; to surrender to the enemy, desert.* Targ. II Kings XXV, 11 (h. text נפלו). Ib. VII, 4. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45; a. fr.

שְׁמַע II m. (v. Deut. VI, 4) *Sh'ma, the confession of faith* in the morning and evening prayers (recitation of Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XVI, 37-41). Targ. Y. I Num. XXV, 6. Targ. II Esth. III, 8.—Ber. I, 1 מאימתי קורין את ש׳ וכ׳ from what time of the day may we read the Sh'ma of the evening prayer? Ib. II, 2 (13[a]) למה קדמה ש׳ וכ׳ (פרשת) why does the reading of the section of Sh'ma (Deut. VI, 4-9) precede that of *v'hayah* (ib. XI, 13-21)? Ib. בין שניה לש׳ ובין ש׳ וכ׳ between the second benediction and Sh'ma (the first section), and between Sh'ma and *v'hayah* &c.; a. fr.—קריאת ש׳ (abbr. ק״ש), v. קְרִיאָה. Ib. 3[a] ק״ש דשכיבה the recitation of Sh'ma at bed-time. Num. R. s. 20[20] וחוטפין ק״ש וכ׳ ... עומדין they rise from their sleep like lions, and hasten to read the Sh'ma, and proclaim the kingship of the Lord &c. Ib. בק״ש משומרי וכ׳ ... והוא and with the recital of the Sh'ma he is handed over from the guards of the day to those of the night. Ber. 4[b] אע״פ שקראו אדם ק״ש וכ׳ although one has read the Sh. in synagogue, it is proper to recite it again on going to bed. Ib. 5[a] אם ... ואם לאו יקרא ק״ש if he conquers it (the evil thought), it is well, and if not, let him read the Sh.; a. v. fr.

שֵׁמַע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, fame.* Deut. R. s. 1, end שומעים שִׁמְעֲכֶם וכ׳ ... הוו the nations heard of your fame and were afraid; a. e.—2)=מִשְׁמַע *understanding, meaning.* Sifré Num. 142 (ref. to Num. XXVIII, 3) כִּשְׁמָעוֹ (trad. pronunc. כְּשָׁמְעוֹ) according to its literal meaning, two each day.

שְׁמָעָא, שֵׁמַע ch. same, *report, fame.* Targ. Gen.

XXIX, 13. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45 ed. Lag. (oth. שְׁמוּעַ, שְׁמוּעַ). Targ. Josh. VI, 27 שְׁמָעִירָה (some ed. שְׁמָ׳); a. e.

שַׁמְעָא m. (preced. wds.) *servant, attendant,* esp. *the disciple ministering to the master.* Ber. 62a א״ל ... לשַׁמְעֵירֵיהּ R. Z. said to his attendant; R. Hash. 33b. Pes. 103b ש׳ מדעתיה וכ׳ my attendant did it of his own accord; a. fr.

שִׁמְעוֹן (b. h.) pr. n. m. *Simeon, Simon,* 1) the son of Jacob; the tribe of Simeon. Gen. R. s. 71 שִׁמְעוֹן שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל וכ׳ Simeon (listener), listening to the voice of his father in heaven. Num. R. s. 2 7 פְּטְדָה ש׳ the jewel in the high priest's breastplate for the tribe of S. was a topaz. Ib. s. 13 19 נְשִׂיא ש׳ the prince of the tribe of S.; a. fr.—2) ש׳ חַצְדִּיק *Simon the Just,* a high priest. Yoma 69a כיון שראה לש׳ חצ׳ וכ׳ when he (Alexander the Great) saw Simon the Just, he alighted from his chariot &c. Ab. I, 2 ש׳ חצ׳ הוה וכ׳ Simon the Just was one of the last members of the Great Assembly; a. fr.—3) name of several Tannaim, esp. *a*) S. son of Hillel. Sabb. 15a.—*b*) R. S. son of the Sagan. Shek. VIII, 5. Keth. II, 8; a. e.—*c*) S. ben Shetaḥ, chief of the Pharisees under Alexander Jannai. Hag. II, 2. Tosef. Keth. XII, 1. Kidd. 66a; a. fr.—*d*) R. S. ben Gamliel I (abbrev. רשב״ג) Ker. I, 7. Succ. 53a; Tosef. ib. IV, 4. Ab. Zar. 20a; (Y. ib. I, 40a bot.; Y. Ber. IX, 13b bot. רבן גמליאל); a. e.—*e*) Rabban S. ben Gamliel II. Hor. 13b. Keth. 77a, a. fr. כל מקום ששנה רשב״ג וכ׳ wherever R. S. b. G. is cited in the Mishnah, his opinion is the adopted law. Ib. VII, 9; a. v. fr.—*f*) ר׳ ש׳ ברבי R. S. son of R. Judah han-Nasi (B'ribbi). Ib. 103b. Ber. 13b; a. fr.—ש׳ בן זומא v. זוֹמָא II.—ש׳ בן עזאי v. עַזַּאי; a. many other Tannaim; v. Fr. Darkhé, Additamenta, p. 64-67.—4) name of several Amoraim, esp. *a*) R. S. bar Abba (Ba, Va), in Babli שִׁמְּוֹן. Y. Sabb. VII, 8a bot.; Bab. ib. 61a. Y. Ber. V, 9b bot.; Bab. ib. 33a; a. fr.—*b*) R. S. b. Lakish (abbrev. רשב״ל, a. ריש לקיש, ר״ל). Keth. 54b. Gitt. 47a. Y. Yeb. VIII, 9d bot.; a. v. fr., v. לָקִישׁ I; a. other Amoraim; v. Fr. M'bo p. 127a-130a.

שִׁמְעִי (b. h.) pr. n. m. *Shimei,* 1) son of Gera the Benjamite, who insulted David on his flight. Ber. 8a. Koh. R. to VII, 15. Meg. 12b; a. e.—2) brother of Onias, the founder of the Temple of Onias (v. חוֹנִיו׳). Men. 109b.

שְׁמַעְיָה, שְׁמַעְיָא (b. h.) pr. n. m. *Shemaiah,* colleague of Abṭalion (v. אַבְטַלְיוֹן). Pes. 66a. Ab. I, 10. Yoma 71b. Gitt. 57b; a. fr.

שְׁמַעְתָּא, שְׁמָעְתָּא f. (v. שְׁמוּעָה) *report, tradition, traditional law; outcome of a discussion, decision.* Targ. I Chr. XI, 11 (ed. Rahmer שמעת, corr. acc.). Ib. II, 55.—Erub. 9b; Kidd. 50b, a. e. ומוחבינן אשְׁמַעְתִּין but we must bring evidence against the tradition which we just cited; Ber. 33a אשמעתיה (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Sot. 21a דסלקא ליה ש׳ וכ׳ a scholar whose final conclusions agree with the adopted practice. Snh. 38b ר״מ ... תילתא ש׳ וכ׳ R. Meir used to divide his lectures into three parts, one part devoted to legal discussion, one to homily (v. אַגָּדָה), and one to parables. Ber. 6b אגרא דש׳ סברא the merit of studying traditions lies in the reasoning thereon; a. v. fr.—*Pl.* שְׁמַעְתָּתָא, שַׁמַעְתָּתָא. Nidd. 14a שְׁמַעְתָּתֵיהּ, v. חָדַד; Keth. 62b שְׁמַעְתָּתֵיהּ. Erub. 65a מהדדן שְׁמַעְתָּתָךְ thou hast thy traditions always ready. Ber. 42a לית הילכתא כבל חני ש׳ וכ׳ the adopted practice is not in agreement with all these traditions &c.; a. fr.

שָׁמֶץ m. (b. h.; Shaf. of מצץ, מוץ, מצה; v. Targ. Job IV, 12; XXVI, 14) [*chaff,*] 1) *particle, atom.* Sabb. 119b אפי׳ יש בו ש׳ של ע״א וכ׳ even if there be some idolatry in him, he will be forgiven.—2) (cmp. מוּם) *blemish, suspicion.* Kidd. 71b ... ש׳ פסול וכ׳ אם ראית when thou seest two men quarrel with each other, there is some blemish of descent in one of them, and heaven does not allow them to become attached to each other. Pes. 3b ומצאו בו ש׳ פסול and they found in him a blemish of descent, contrad. to שחץ (v. שַׁחַץ I); Meg. 25b (Treat. Sof'rim ch. IX, 11 ונמצא ממזר); a. e.

שִׁימְ׳, שְׁמָצָא ch. same, *slight suspicion* of idolatrous manipulation of wine (v. נֶסֶךְ). Ab. Zar. 31b חמרא משום ש׳ וכ׳ wine (he refused to drink) because of a suspicion, but why did he refuse beer? משום ש׳ דש׳ because of a suspicion of a suspicion (it might be suspected to be wine).—V. next w.

שִׁי׳, שְׁמָצָה f. (b. h.; preced. wds.) *blemish, disgrace.* Lev. R. s. 20 דבר של ש׳ (some ed. שמצא) something disgraceful, v. זִטְרָא.

שמצירות, Yalk. Esth. 1048, read: שְׁמִירִיּוֹת, v. שְׁמִירִי (v. חוּמָּן).

שָׁמַר (b. h.) [*to be still,*] *to watch, guard, wait; to observe; to keep.* Snh. 63b ... לא שמור לי וכ׳ one should not say to his neighbor, wait for me at such and such an idolatrous statue (or temple). B. Mets. 58a ... חשוכר לשמור את וכ׳ if one hires a workingman to guard a cow, a child &c. Sabb. 118b אלמלי שָׁמְרוּ ישראל וכ׳ if Israel had observed the first Sabbath &c.; a. v. fr.—Part. pass. שָׁמוּר; f. שְׁמוּרָה &c. Ib. XXII, 4 בשביל שירוא ש׳ נותנין ... you may put a dish into the well that it be kept (cool); a. e.

Pi. שִׁמֵּר 1) same. Ib. 118b אילמלי מְשַׁמְּרִין ישראל וכ׳ if Israel would observe two Sabbaths as they ought to do, they would at once be redeemed. Keth. 62b עיריה זו לשוא שִׁימְּרָה the poor woman has in vain waited (for her husband). Ab. Zar. IV, 11 ... יושב ושָׁמַר וכ׳ אין the watchman (guarding wine against idolatrous defilement) need not sit and watch &c. Y. Kidd. I, 58d top חמקום משמר וכ׳ God has watched, and such a case has never occurred. Y. M. Kat. III, 82c ... שבעה שי׳ הקב״ה the Lord observed the seven days of mourning for his world (before the flood, ref. to Gen. VII, 10); a. fr.—2) (denom. of שְׁמָרִים) *to clear wine from lees, filter, strain* (v. מְשַׁמֶּרֶת). Sabb. 138a שי׳ חיבר וכ׳ if one filtered wine (on the Sabbath), he is bound to bring a sin-offering; Y. ib. XX, 17c; VII, 10b, a. e. המשמר חייב שום בורר he who filters is guilty &c., v. בָּרַר. Ib. המשמר יין למטן וכ׳ when one filters, the wine

goes down, and the lees remain above (in the filter); a. fr.—Bab. ib. 146b מקום הנשוי לְשַׁמֵּר a place in the keg where a hole has been made for the purpose of letting the wine off, clear of lees (and has been closed again; Ar. s. v. חזק; Rashi: where the hole has been closed in order to *preserve* the flavor).—*Part. pass.* מְשׁוּמָּר *a) guarded.* Pes. 109b (ref. to שמרים, Ex. XII, 42) ליל המש' ובא מן המזיקין a night which is for all time guarded against dangers (v. מַזִּיק); R. Hash. 11b.—*b) kept, preserved, designated.* Ib. ליל המש' ובא משבת וכ' a night which has been designated for redemption since the six days of creation. Snh. 99a; Ber. 34b רין המש' וכ', v. עֵנָב; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּר 1) *to be on one's guard, be observant.* Mekh. Bo, s. 14 (ref. to שמרים, v. supra) מגיד ... צריכין להִשְׁתַּמֵּר בו this intimates that all Israelites must be careful in it (to observe its ceremonies); Yalk. Ex. 210; Tanḥ. Bo 9.—2) *to be guarded.* B. Mets. 11a הִמְשָׁתַּמֶּרֶת, v. חָצַר. Erub. 54b מְשַׁתַּמֵּר וכ' ... אם ראשון if the fowler breaks the wings of each bird as he catches it, it is kept (from flying off) &c. Men. 99b נשמתו ... כל המשמר משתמרת who guards the Law (takes care not to forget it), his soul is guarded; a. e.

Nif. נִשְׁמַר same, *to be on one's guard.* Ib. כל מקום שנאמר הִשָּׁמֶר פן ואל וכ' wherever the Scripture has the words, 'be on thy guard, lest', or 'be on thy guard that not', it is a prohibitive law; ib. השמר ופן וכ' 'be on thy guard' and 'lest' make two prohibitions. Ib. 36b השמר דלאו לאו *hishshamer* followed by a negative is a prohibitory law; השמר דעשה עשה *hishshamer* connected with a positive order, is a positive command (v. עָשָׂה).—[Tanḥ. Vayḥi 13 ומשמיירין, v. שָׁפַר.]

שָׁמַר ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּמַּר, v. סְמַר II. Targ. Is. VII, 4 some ed.

שָׁמֶר m., *pl.* שְׁמָרִים (b. h.), שְׁמָרִין (preced.) *sediment, lees.* Sabb. 146b שניקבה למטה מן חש' when the jug has a hole below the line of the lees. B. Bath. 96b שְׁמָרֵי יין wine lees. Ib. טעם יין ... ש' lees which have a taste (or flavor) of wine. B. Mets. IV, 11 שְׁמָרֵי ... אין מערבין שמרי you dare not mix wine lees (left of one jug) with wine, but you may give the purchaser the lees belonging to the wine sold; a. fr.

שְׁמָרָא ch. same. Targ. Jer. XLVIII, 11.—*Pl.* שְׁמָרַיָּא. Yalk. Jer. 321 ושתי ש' דכולהו דרי (not שאריא) and he (Zedekiah) had to drink the dregs of all those generations (had to suffer for all the sins of &c.).

שַׁמְרַאי, v. שַׁמְרַיי.

שמרון, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שׁוֹ, שׁוֹמְרוֹן (b. h.) *Samaria,* city and district. Esth. R. to I, 2. Tanḥ. Vayesheb 2 כשגלו ישראל מש' ... בש' וכ' when the Israelites were exiled from Samaria, Sennaherib sent his servants and settled them in S. to raise taxes for the kings. Num. R. s. 10 3 (ref. to Am. VI, 2) זה ציון ושו 'these kingdoms' refers to Zion and Samaria (Judah and Israel); a. fr.

שִׁמְרוֹנָאָה, v. שַׁמְרַיי.

שִׁמְרוֹנִי m. (b. h.) *Samaritan.*—*Pl.* שֹׁמְרוֹנִים. Tanḥ. Vayesheb 2 באו עליהן הש' למלחמה the Samaritans went to war with them; נקראו ש' הרי ... וכי were they Samaritans? were they not Cuthæans? But they are called Samaritans from the city of Samaria; Yalk. Kings 234; a. e.

שמרותי, Midr. Till. to Ps. LXXVII, 5, v. שְׁמִירָה I.

שַׁמְרַאי, שַׁמְרַיי, שִׁמְרוֹנָאָה = h. שִׁמְרוֹנִי. Gen. R. s. 32; s. 81; a. e.—*Pl.* שַׁמְרָיֵא, שַׁמְרָיֵיא, שִׁמְרוֹנָאֵי. Targ. II Kings XVII, 29.—Gen. R. s. 94 (ref. to שׁוֹמְרוֹן, Gen. XLVI, 13) אילין ש' this refers to the (Jewish) inhabitants of Samaria. Y. Shebi. IV, 35a חד משמר; Y. Snh. III, 21b top חד משומד, read: מִשְׁמָדַיָּיא, v. הָאֲסְטוּ.

שָׁמְרַיִן = h. שֹׁמְרוֹן. Y. Ab. Zar. V, 44d קריית ש' the city of Shomron. Ib. I, 39c [read:] כפלתין ... מש' הדא חוא the garrison of Cæsaræa, because the majority of them came from Samaria, are considered as worshipping observers (of the Calendæ and Saturnalia); v., however, סוּגֵי.

שמרין, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שְׁמַרְקָעִין, שְׁמַרְקָעִים m. pl. *truffles* (Löw, Aram. Pfl., p. 303); a species of *very acrid onions* (Maim.). Uktsin III, 2.

שָׁמַשׁ, *Pi.* שִׁימֵּשׁ (Shaf. of מוש, משש) 1) [*to handle, be busy,*] *to minister, officiate.* Yoma VII, 5 כהן גדול מְשַׁמֵּשׁ וכ' the high priest officiates in eight garments, and the common priests in four. Y. ib. 44b bot. מפני מה אינו משמש וכ' why does he not officiate (on the Day of Atonement) dressed in gold? Lev. R. s. 21 מקדש ראשון ע"י שֶׁמְּשׁוּ בו וכ' during the first Temple, because they ministered in faithfulness, only eighteen high priests officiated init. Yoma 47a תחתיו ש' officiated in his place. Ib. וכולן שמשו בכהונה וכ' and all of them performed the functions of high priesthood. Y. Sot. IX, 24a אלו שימשו פרנסות the former served in an administrative capacity (not merely as scholars). Tanḥ. Bo 4 חשך ואפלה שמשו ... ולא עתידין לְשַׁמֵּשׁ 'darkness and mist' served (as divine agents) in Egypt, but 'void and waste' never served, and never shall serve; Yalk. Is. 360. Gen. R. s. 33, end לא שמשו מזלות וכ' the planets did not perform their functions during all the twelve months (of the flood); ניכר שמשו אלא ... they did act, only that their mark was not recognizable. Y. Yoma III, 41a top חמשה הסגן משמש the Sagan had five functions to perform. Tam. V, 5 מְשַׁמְּשָׁה ... שלשה it served three purposes. Midd. I, 6 ומה היו מְשַׁמְּשׁוֹת and what were they used for? R. Hash. 3a כי משמש וכ' *ki* serves for four meanings &c., v. הֵידְלָנָא I; a. fr.—Euphem. ש' מטתו, or only ש' *to perform the marital duty*; in gen. *to couple* (also of animals). Nidd. 17a. Ib. II, 1. Bekh. 8a; Gen. R. s. 20; a. fr.—Mikv. VIII, 4 שִׁמְּשָׁה את ביתה, v. בַּיִת.—Ned. II, 1 קונם שאיני

מְשַׁמְּשָׁךְ I vow that I will not have intercourse with thee. Ib. 15b; Keth. 71b מְשַׁמְּשָׁתוֹ she must allow him marital intercourse; a. fr.—2) (denom. of שַׁמָּשׁ) *to attend, serve, wait upon.* Ab. I, 3 תְּהֵא מְשַׁמֵּשׁ אֶת הָרַב, v. עָבַד. Sabb. 32b זוכה ומשמשין לו וכ' he will live to see himself waited upon by two thousand . . . servants. Kidd. 32b מצינו גדול מכבוד שש' we find that a greater man than he waited (upon his guests); Yalk. Ex. 229; a. fr.—Esp. (of students) *to be in attendance upon a scholar* as a disciple. Ber. 47b אפי' ולא ש' תלמידי וכ' even if one has studied the Bible and the Mishnah, but has failed to wait upon scholars, he is considered an ʿ*am haarets* (v. אָרֶץ). Sot. 47b שלא שִׁמְּשׁוּ כל צורכן who did not wait upon scholars sufficiently. Y. Sabb. X, 12c bot. שִׁמַּשְׁתִּי את אבא וכ', v. יָשִׁיבָה. Ib. III, 6a (in Chald. dict.) ולא שי', v. סָבוֹרָא; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתַּמֵּשׁ (with ב) *to be handled, be used for*; (of persons) *to make use of, be waited upon.* Snh. 48b בהן קודש אסור להִשְׁתַּמֵּשׁ בהן חול נ' having once been used for a sacred purpose, it is forbidden to use them for a secular purpose. B. Mets. 84b . . . כלי שנ' יִשְׁתַּמֵּשׁ בו חול shall a vessel that has been used for a sacred purpose, be used for a profane purpose (i. e. shall I marry one inferior to my first husband)? Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי שנ' בו מלך וכ' a vessel which the king has used &c., v. סָגָן. Ḥull. 60b שרשתמשו בכתר אחד, v. כֶּתֶר. Koh. R. to II, 5 . . . מְשַׁתֵּמֵשׁ ברוחות וכ' Solomon made use of the spirits, and he sent to India &c. Ber. 52b אסור להשתמש בשמש וכ' you must not be waited upon by an ignorant waiter. Gen. R. s. 37; Yalk. ib. 62 שהיו מְשַׁתְּמְשִׁין ברוה"ק (not מְשַׁמְּשִׁין) who made use of (acted under) holy inspiration; a. fr.

שַׁמֵּשׁ, *Pa.* שַׁמֵּשׁ same, *to minister, wait upon.* Targ. Gen. XVIII, 8. Targ. I Kings I, 2; 4. Targ. I Sam. I, 3. Targ. Ex. XXVIII, 1; a. fr.—Part. pass. מְשַׁמֵּשׁ. Targ. Koh. X, 6 בש' באצלחותא וכ' (not מְשַׁמֵּשׁ) enjoying happiness from above.—Ab. Zar. 10b אנטונינוס שַׁמְּשִׁיה לרבי Antoninus waited upon (entertained) Rabbi; a. e.—Trnsf. *to couple.* Targ. Y. Lev. XV, 18; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּשׁ *to make use of.* Ab. I, 13 ודורשתמש בתגא חולף he who makes use of the crown (of the Law) goes to ruin. Meg. 16a . . . לאשתמושי במני וכ' it is unbecoming to make use of royal garments in such a condition; a. e.

שַׁמָּשׁ m. (preced.) *attendant, servant, waiter.* Pes. VII, 13 כשהש' עומד וכ' when the waiter (at a Passover meal of two parties) rises to serve the wine. Ber. 52b, v. שַׁמַּי; a. fr.—Snh. 59b חבל על ש' גדול וכ' woe for the great servant (the most useful instrument of comfort) that was lost to the world! for if the serpent had not been cursed &c.—Euphem. *membrum virile.* Nidd. 11b. Ib. 41b; a. fr.—*Pl.* שַׁמָּשִׁים, שַׁמָּשִׁין. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 10; R. Hash. 24b (ref. to Ex. XX, 23) לא תעשון כדמות שַׁמָּשַׁי חמשמשין לפני וכ' you shall not make an image like any of my servants (angels, Ḥayoth &c.) that are in attendance before me on high. Ib. ש' שבמדור העליון the servants of the higher dwelling (angels, Ḥayoth &c.); שבמדור התחתון of the lower dwelling (sun, moon &c.); a. e.

שֶׁמֶשׁ c. (b. h.; preced.; v. Gen. I, 16 למשלת וכ', a. Targ. Y. ib. I, 18; cmp. R. Hash. 24b, quot. in preced.) *sun.* Taan. 8b בשבת וכ' ש' sunshine on the Sabbath is a charity to the poor (who are cheered by it). Pes. 2a זריחת ש' וכ', v. זְרִיחָה. Mekh. Mishp., s. 13 (ref. to Ex. XXII, 2) וכי חש' עליו וכ' did the sun shine on him alone? אלא מה ש' שלום וכ' but (it means,) as the sun signifies peace to the world, so in this case, if it is sure that he has come in peace (without murderous intentions) &c. Gen. R. s. 58, beg. עד שלא ישקיע הקב"ה שִׁמְשׁוֹ וכ' before the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes the sun of another to rise. Cant. R. to I, 6 שִׁמְשָׁהּ של ע"ז, v. שָׁוָה; a. fr.—*Pl.* שִׁמְשׁוֹת.—בין הש' (abbrev. בה"ש) [*between the two services*, between the rulership of the day and that of the night,] *at twilight.* Sabb. 34b אידהו בה"ש . . . כל זמן שפני מזרח וכ' what time of the day is called *ben-hash-sh'mashoth*? From the time that the sun sets (and) as long as the eastern horizon is red (from the reflex); בה"ש . . . הכסיף when the lower horizon is pale, but the upper horizon is not, it is still *ben-hash-sh'mashoth* &c.; Y. Ber. I, 2b bot. Ib. בה"ש כהרף עין, v. הֶרֶף. Ab. V, 6 . . . בה"ש עשרה ten things were created on the Sabbath eve at twilight; a. fr.

שִׁי', שִׁמְשָׁא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Y. II ib. XLIX, 27. Targ. Num. XXV, 4; a. fr.—B. Bath. 84a, v. סוּמְקָתִי. Sabb. 129a נגני בש' let him lie in the sun. Ib. דמעלי-בי"ה ש', v. מַעֲלֵי. Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) ששמע קולן . . . אתא ש' אתא ש' he heard the angels say . . ., the sun has come (Jacob, with ref. to Gen. XXXVII, 9); a. fr.—*Pl.* שִׁמְשָׁתָא, שִׁמְשַׁיָּא, שִׁמְשֵׁי.—בין ש' (בר, בין) *at twilight* (v. preced.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 27. Targ. Ex. XII, 6 (h. text בין הערבים); a. fr.—Esp. בי שמשא, *pl.* בי שמשי (sub. דמעלי שבתא) *Friday evening, Sabbath eve.* Keth. 103a כל בי שמשי חוי וכ' every Sabbath eve he used to come home; ההוא בי שמשא וכ' one Friday evening a neighbor came &c. Ber. 43b בקדושא דבי ש' by partaking of the wine at the Ḳiddush (v. קִדּוּשׁ) on Friday night; a. fr.—2) (cmp. חַמָּה) *fever.* Gitt. 67b ש' תלתא בת יומי diurnal fever; ש' בת יומא tertiary fever; ש' עתיקתא chronic fever; a. e.—*Pl.* שִׁמְשִׁין *red, inflammation.* Esth. R. introd. to II, 1 (R. Azariah) transl. חכלילות עינים, Prov. XXIII, 29) ש' דעינין inflammation of the eyes; Lev. R. s. 12 שבשמין; (Yalk. Prov. 960 סמקן).

שַׁמְשָׁא c. = h. שִׁפְחָה. Targ. Y. II Ex. XXXIII, 11 (v. מְשׁוּפְשָׁנָא). Targ. Ez. XXIII, 20 ed. Lag. (oth. ed. שמוטא, corr. acc.) *prostitute.*—Y. Taan. II, beg. 65a כל מאן דלא מטא ש' וכ' let him to whom the sexton has not come (to put ashes on his head) take ashes and put &c. Y. Keth. IV, 28d bot. לא מסתברא אגרין ליה ש' . . . דהויא ש' does it not stand to reason that they (the children to whom their father has assigned his property) must hire an attendant for him? So also must they give him a wife (if he desires it), and were it merely as his attendant; a. e.—*Pl.* שַׁמְשָׁתָא, שַׁמְשַׁיָּא; f. שַׁמְשָׁן. Targ. Is. VI, 2 ש' קדישין (h. text שְׂרָפִים עֹמְדִים). Targ. Ps. XXIX, 9. Ib. CXXXVII, 6 שַׁמְשַׁי (not שַׁמְשָׁי) my servants (the angels). Targ. I Sam. VIII, 13 (h. text רַקָּחוֹת); a. e.

שִׁמְשׁוֹךְ, v. next art.

שִׁמְשׁוּם, v. שׁוּמְשׁוּם.

שִׁמְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Samson.* Sot. I, 8 ש' חלק וכ' S. followed his eyes, therefore they put his eyes out. B. Bath. 91a, v. הַצַּלְפּוֹנִי; a. fr.—Naz. I, 2 הריני כש' וכ' if one says, I will be like S., like Manoah's son &c. Ib., a. fr. ש' נזר, v. נָזַר. Ib. מה בין ש' לנזיר . . . what is the difference between a Nazarite for life and a Nazarite like S.? Y. ib. 51b הירדין אינון כינויי ש' what are the substitutes for Shimshon (in a Nazarite vow)? שמשוך שמשור *shimshokh, shimshor, shimshots.*

שִׁמְשׁוֹר, שִׁמְשׁוּר, v. preced.

שִׁמְשַׁי (Ezra IV, 8, a. e.) pr. n. m. *Shimshai,* a scribe of the Samaritan colony; (in legend) a scribe at the court of Ahasuerus. Targ. II Esth. VI, 1.—Meg. 15b sq. (ref. to Esth. VI, 2) מלמד ש' מוחק וכ' this intimates that Sh. had erased (the record in favor of Mordecai), and Gabriel wrote it over. Yalk. Esth. 1045 המן . . . הוא ש' הסופר כלומר ש' בנו וכ' Haman the wicked, that is Sh. the scribe, that is to say, Sh. the son of Haman; Esth. R. introd.; a. e.

שִׁמְשִׁמִין, v. שִׁמְשָׁא.

שִׁמְשֵׁק, v. שׁוּמְשׁוּק.

שָׁמַת (cmp. שׁמם) *to be still, desolate.*—Denom. שַׁמְתָּא.

Pa. שַׁמֵּת (denom. of שַׁמְתָּא) *to excommunicate, accurse.* M. Kat. 16a מגלן דמשמתינן whence do we derive the authority to excommunicate (persons refusing to obey the summons of the court)? Ib.; Shebu. 36a וכ' שַׁמְּתִינַן, v. שַׁרְפּוֹרָא. M. Kat. l. c. חנחו בי תלתא דמשמתי לא אתו וכ' when a court of three has declared a ban, another court of three cannot raise it. Ib. 17a ברישא שמתיה וכ' first he banned himself, and then him (the guilty scholar); a. fr.—Part. pass. (h. form) מְשׁוּמָּת. Sabb. 67a (in an incantation) לישא חבור ומש' cursed, broken, and banned.

שַׁמְתָּא, שַׁמְתָּא, שַׁמַּתָּא f. (preced.) [*desolation,*] 1) *curse, ban.* Targ. Y. Gen. XLII, 37. Targ. Y. Num. XXI, 24. Targ. Cant. II, 16.—M. Kat. 17a מאי ש' what is (the etymology of) *shamta?* Rab said שם מיתה there is death; Samuel said, שַׁמָּה יהיה (Ms. M. שַׁמָּה; Ar. שם תהא, read: שמה תהא) he shall be (be thou) a desolation. Ib. לידחוי האי גברא בש' that man (thou) be excommunicated. Ib. 16a לא חל ש' עלויה וכ' (masc.) the ban has not yet rested on him thirty days. Ib. עד דחיילא ש' וכ' (it cannot be raised) before he has been under the ban thirty days. Sot. 5a בש' דאית ביה ובש' דליח ביה he (the scholar) in whom there is pride deserves excommunication, and also he in whom there is no pride at all. Kidd. 12b Rab ordered to be lashed על דחלא ש' וכ' him who allowed excommunication (for contempt of court) to rest on him thirty days (and did not submit to authority). B. Mets. 70a ולא מיקבל עלויה ש' דרבנן Ms. M. and does not bring upon himself the ban of the Rabbis (but obeys their summons); a. fr.—2) = h. חֵרֶם, *accursed object.* Targ. Y. Deut. XIII, 18.—*Pl.* שַׁמְתִּין. Ib. VII, 26, v. שַׁמְּרָתָא.

שַׁמְתַּי, v. שַׁמּוּתַי.

שַׁמְתִּית, v. שְׁחַמְהִירִית.

שֵׁן c. (b. h.; שָׁנַן) 1) *tooth, tooth-like projection.* Sabb. VI, 5 (64b) שן תותבת ושן של זהב an inserted (natural) tooth or an (artificial) gold tooth; (Bab. ed. שן תותבת וכ', Ms. O. ושן, v. Rashi a. l.). Ib. 10, v. שׁוּיָּל; a. fr.—Esp. (sub. מזק) *the damage done by an animal's eating.* B. Kam. 2b חקרן וחשן והרגל שלשה three chief damages are mentioned (in the Scriptural text) with reference to the ox: damage by the horn, by the tooth, and by the foot. Ib. תולדה דשן, v. נְגִיחָה. Ib. שן יש הנאה וכ', v. חֲיוּק. Ib. אשן it refers to damages by the tooth and by the foot; שן ורגל היכא כחיבי where is the damage by the tooth or the foot written (in the Biblical text)? Ib. ובער זו חשן *ubhi'er* (Ex. XXII, 4) this refers to damage by the tooth; a. fr.—*Du.* שְׁנַיִם, שְׁנַיִם. Ḥull. I, 2 בכל . . . ויחש' שְׁנַיִם, you may cut ritually with anything, except . . . with teeth in the jaw. Ib. ואם החלידקו שִׁנַּיָּיהּ and if the teeth of the saw have been made smooth. Keth. 71b בין שיניה, v. אֶצְבַּע. Ib. 16a, v. כֶּרֶס. Kel. XIII, 8 שניטלו שִׁנַּיָּיו (a hackle) whose teeth are broken off. Gen. R. s. 33 חשש רבי את שיניו וכ' Rabbi suffered from tooth-ache for thirteen years. Keth. 111b טוב המלבין ש' וכ' he who causes his neighbor to show the white of his teeth (who makes him cheerful) does better than he who gives him milk to drink. Ib. א"ח לבן ש' אלא לבין ש' read not *l'ben shinnayim* (Gen. XLIX, 12) but *libbun shinnayim* (whitening of teeth, cheerfulness); a. fr.—2) *any organ of the body resembling teeth, gland.*—*Du.* as ab. Y. Yeb. VI, beg. 7b ברית חש' that part of the vagina which has glands; מבין חש' ולפנים from the glands and farther inside; Nidd. 41b. Ḥull. 16b שיניו נושרות the glands of his rectum will fall off; Sabb. 82a; a. e.—3) *cliff, peak.* Gen. R. s. 74 כשן הזה של וכ' (the stone which Jacob put up was) as large as the peak of Tiberias; Yalk. ib. 130; a. e.—4) (sub. של פיל) *ivory.* Num. R. s. 3 ¹² (play on גִּרְשׁוֹן) מי רגור . . . חזק כשן who can abide snow and hail, and cold and heat? He who is as strong as ivory (or marble?); אין שן אלא לשון חזק וכ' *shen* has the meaning *of strong* (ref. to Cant. V, 14); a. e.—5) *marble.* Cant. R. to V, 11; Yalk. ib. 991, v. עֶשֶׁת.

שְׁ, שְׁנָא, ch. same. Targ. O. Deut. XXXII, 24. Targ. Ex. XXI, 24. Targ. I Kings X, 22 (v. פִּילָא I). Ib. 18. Targ. I Sam. XIV, 4; a. fr.—Y. Kil. IX, 32b bot. האי שְׁרִיגָךְ how is that tooth of thine?; Y. Keth. XII, 35a bot.; Gen. R. s. 33. Ib. יהב ידיה על שִׁינַּיָּיה וכ' he put his hand on his (Rabbi's) tooth, and it was cured.—Gitt. 68b ומינח להו אש' דשורא וכ' he puts it (the Shamir) on the peak of a mountain, and the mountain bursts. Snh. 96b תא אש' דטורי (Rashi דשורי) come (to Jerusalem) even if it be necessary to march over the cliffs of mountains (differ. in Rashi); Yalk. Is. 287; a. fr.—דודור, ש' דור pr. n. pl. *the Cliff of Dor* (v. Hildesh. Beitr. pp. 4; 10). Y. Shebi. VI, 36c (not דרור); Tosef. ib. IV, 11 שורא דרור (corr. acc.);

Sifré Deut. 51 [read:] מדבר שר שן דור; Yalk. ib. 874 (corr. acc.).—*Pl.* שְׂנִין, שְׂנַיָּא, שְׂנֵי, שְׂנִי. Targ. Am. IV, 6 (not שְׂנִין). Targ. Prov. X, 26.—Targ. Jer. XLIX, 16. Targ. Y. Gen. XLIX, 21 (not שְׂנֵנִי); a. fr.—Y. Kil. IX, 32[b] חשש ... תלת שְׂנִיאוּ(ב) suffered from tooth-ache for thirteen years. Ib. חד שְׂנֵנִי מְרַגֵּז וכ׳ one of my teeth annoys me; (Y. Keth. l. c. חד שנא).—Sabb. 82[a], v. פַּרְכְּשָׁא; a. fr.

שְׂנָא, v. שִׂינְתָא.

שָׂנֵא (b. h.) *to hate.* Pes. 49[b] גדולה שנאת ששונאין וכ׳ great is the hatred with which the ignorant hate the scholar, even greater than that which gentiles bear towards Israel. Ib. 113[b] שלשה שׂוֹנְאָן three classes of men does the Lord hate. Ib. שלשה שונאין זה וכ׳ three kinds of creatures hate one another, the dog &c. Ib. מצוה לְשַׂנְאוֹתוֹ (Var. מותר) it is right (permitted) to hate him. Ib. שִׂנְאוּ את אדוניכם hate your masters. Snh. 108[b] the raven said to Noah, רבך שׂוֹנְאֵנִי ואתה שׂוֹנְאֵנִי thy master (God) hates me, and thou hatest me. Ab. I, 10 אהוב ... ושׂנא וכ׳ love work and hate office; a. fr.—Part. pass. שָׂנוּא; f. שְׂנוּאָה &c. Kidd. 68[a]; Yeb. 23[a] (ref. to Deut. XXI, 15) וכי יש ש׳ לפני המקום וכ׳ is there before God a hated one and a beloved one (could it be supposed that the law should allow a discrimination between the children of a favored and of a hated wife)? Ib. ש׳ בנישואיה, v. נִישׂוּאִין; a. e.—Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VIII שָׂנְאוּי.

Nif. נִשְׂנָא, *Nithpa.* נִשְׂתַּנָּא *to be hated.* Num. R. s. 4[8] הר סיני שבו נִשְׂנְאוּ וכ׳ it is called Mount Sinai, because on it the gentiles became hateful to the Lord &c. (v. שְׂנָאָה); Yalk. Is. 363 נִשְׂתַּנְּאוּ. Taan. 7[b] (ref. to ישא, Koh. VIII, 1) א״ת ישונא אלא תִּשָּׂנֵא read not *y'shunne* (shall be changed), but *yissane* (shall be hated).

Pu. שׂוּנָּא same. Pesik. R. s. 14 (ref. to Koh. l. c.) יְשׂוּנֶּא יְסוּנֶּה בסמ״ך read *y'sunne*, with Samekh (v. supra).

שְׂנֵא ch. same, v. סְנֵי.

שְׂנָא I *to change*, v. שְׁנֵי.

שְׁנָא II ch. = h. שָׁנָה, *year.* Targ. Lev. XXV, 53 (O. ed. Vien. שְׂנַת); a. fr.—Constr. שְׁנַת. Ib. 5; a. e.—*Pl.* שְׁנַיָּא, שְׁנֵי, שְׁנָתָא, שְׁנִין. Ib. 3; 15; 52; a. fr.—Targ. Ps. XC, 10 שיתא אלפי ש׳ וכ׳ Ms. (ed. שְׁנוֹתָנָא).—R. Hash. 31[a] the world will last six thousand years. Ab. Zar. 9[a]. Ib.[b] sq. שירת ש׳ יתירתא ... דהוא a document dated six years ahead; a. fr.

שְׂנָאב or **שְׂנָאבּ**, v. סְנָאָה.

שַׂנְאָה m., *pl.* שַׂנְאַיָּא, v. סַנָּאָה.

שִׂנְאָה f. (b. h.; שָׂנֵא) *hatred.* Sabb. 32[b], a. fr. שִׂנְאַת חנם, v. חִנָּם. Ab. II, 11 שנאת הבריות misanthropy. Pes. 49[b], v. שָׂנֵא. Sabb. 89[a] (play on סיני) הר שירדה ש׳ לאו״ח עליו the mountain on which came down hatred to the gentiles (who refused to receive the Law, v. שָׂנֵא); ib.[b]; a. fr.

שנאן, Esth. R. to II, 1 (ר׳ עזירה), corrupt ditto-graphy of שַׁפְּאָן, v. שַׁפְּרִי.

שַׂנְאוּתָא f. (preced. art.) *object of hatred, enemies.* Shebu. 35[b] שַׂנְאוּתֵיהּ מאי נינהו (Ms. M. שאירה מאן וכ׳) who are his (Nebuchadnezzar's) enemies?; Yalk. Dan. 1060 סַנְיוּתֵיהּ.

שְׁנָאן m. (b. h.; v. שָׁנָה I) *repetition, double.* Pesik. Bahod., p. 107[b] (ref. to Ps. LXVIII, 18 רבותים אלפי ש׳) ירד ... בעשרים ושנים אלף וכ׳ the Lord came down on Sinai with twenty and two thousand classes of ministering angels; ib. 108[a] (= שנן) וכולן ירדו שנונין לכליות וכ׳ and all of them came down (with) sharpened (swords), ready to consume Israel's enemies (euphem. for Israel) &c.; ib. (as if from נאה) שבהם ... הנאין the most beautiful and worthy of them; ib. (= שאנן) אעפ״כ חזרה להם ריוח in spite of their large numbers they had room; Pesik. R. s. 21; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796.

שִׂנְדְּפִין, v. שִׂינְדְּפִין.

שָׁנָה I, v. שני.

שָׁנָה II f. (b. h.; ישן, ישׁ. Halévy, Revue des Et. Juives XI, 1885, p. 64) *year.* Ber. 55[a] שלשה ... ש׳ טובה וכ׳ three things must be prayed for: a good king, a good year, and a good dream. R. Hash. I, 1, a. fr. ראש חש׳, v. רֹאשׁ. Ib. 2[a] עלתה לו ש׳ it is counted as one year of his reign (his second year begins). Y. Yoma V, 42[c] top; Bab. ib. 53[b], v. בָּשַׁם. Ib. 39[b] בש׳ זו הוא מת ... אותה ש׳ (on the Day of Atonement of) the year in which Simon the righteous died, he said to them, in this year he (euphem. for I) shall die. Snh. 97[a]; Ab. Zar. 9[a] ששת אלפים ש׳ וכ׳ the world will last six thousand years. Naz. 5[a] אותה ש׳ שנת עשר וכ׳ ... the year in which they asked for a king was the tenth year of office of Samuel &c. Par. I, 1 בת שָׁנָה in her first year; a. v. fr.—*Pl.* שָׁנִים, constr. שְׁנוֹת (שָׁנֵי). Naz. l. c. ימים שאין עמהן ש׳ 'days' in the Scriptures to which the word 'years' is not attached; זה שיש עמו ש׳ this passage (Gen. XLI, 1) where 'years' is combined with days. Yoma 71[a] (ref. to Prov. III, 2) וכי יש ש׳ של חיים ויש ש׳ שאינן וכ׳ are there years of life, and years of no life? אלו שְׁנוֹתַיו של אדם וכ׳ those are a man's years which are changed for him from evil to good. Sabb. 89[b] (ref. to כשנים, Is. I, 18) אם יהיו חטאיכם כש׳ הללו וכ׳ if your sins were as many as the years that have been arranged and have come down from the six days of creation until now, they shall become white &c.; Yalk. Is. 256; Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כש׳ שבין וכ׳ as the years (required for travelling) between the heaven and the earth; כִּשְׁנֵי אבות as the years of the patriarchs; a. v. fr.—ברכת חש׳ (the blessing of the harvests of the year) *birkhath hash-shanim*, the ninth section of the Prayer of Benedictions (תְּפִלָּה). Ber. 29[a], v. שְׁאֵלָה. Taan. 2[a]; a. fr.

שֶׁנָּה, v. שִׁירָה.

שְׁנוּ f. (שָׁנֵי) 1) *change, reverse.* Targ. Ez. XVI, 34.—2) *strangeness, something bewildering.* Targ. Jer. V, 30 (h. text שערורה). Ib. XVIII, 13 (ed. Wil. שְׁנוּי; h. text שעריריה). Ib. XXIII, 14 (ed. Wil. שְׁנוּ). Targ. Hos. VI, 10.

שְׁנוֹא, v. סְנֵא.

שְׁנִיאָתָא, שְׁנִיתָא, שְׁנִיתָא, v. שְׁנִיתָא.

שְׁנִיר, v. שְׁנִי.

שְׁנִיר, שְׁנִיר, שְׁנִירָא, v. sub שְׁרִיר.

שְׁנִיר, v. שְׁנַן.

שְׁנִיר, שְׁנִירָא, v. שְׁנַן.

שְׁנִיתָא f. = שְׁנִיצָה, *cliff, bluff, embankment.* Y. B. Kam. X, 7[b] bot. המציל ... מש' הים משלילית הנהר he who rescues things ... from the bluff of the sea, or from the alluvium of the river (v. שְׁלִילִית); Y. Shek. VII, 50[c] bot. משונת הים ומשונת הנהר (v. שְׁנִיצָה); Tosef. B. Mets. II, 2 משְׁנִיחוֹ של ים ומשְׁנִיחוֹ של נהר Var. (ed. Zuck. משלוליתו ... ומשלוליתו וכ'); (B. Mets. 21[b] מזוטו וכ', v. זוּט).

שְׁנִיקָא, v. שְׁרִיקָא.

שְׁנַיתָא, v. סְנֵט.

שְׁנִי, Targ. Cant. I, 17 ed. Vien., read שְׁנַי, v. שְׁאֵנָא.

שְׁנִי m. (b. h.) *scarlet*; חוּלְעַת ש', v. תּוֹלַעַת.—*Pl.* שְׁנִים. Sabb. 89[b] (ref. to Is. I, 18) כשנים כשני מיבעי ליה וכ' *kasshanim?* it ought to read *kasshani* (as scarlet) &c.; Yalk. Is. 256; a. e., v. שָׁנָה II.

שָׁנָה, שָׁנַי (b. h.) 1) *to repeat, do a second time.* Yoma 86[b] ואם ש' בהן וכ' but if he committed the same sins again, he must confess them. Ib. כיון ... וש' בה וכ' when a man commits a sin and repeats it, it appears to him permitted; M. Kat. 27[b]. Ib. 16[b]; Ber. 18[a] אם קריתָ לא שָׁנִיתָ ואם שנית וכ' if thou hast read (studied), thou hast not repeated, and if thou hast repeated, thou hast not reviewed a third time, and if thou hast done so, they have not explained it to thee (v. פָּרַשׁ). Sot. 9[a] (ref. to Mal. III, 6) לא ... ושָׁנִיתִי לה וכ' I never struck a nation and had to do it a second time, but you, children of Israel, have not been consumed; Yalk. Deut. 825. Ib. ולא ... שהיה מכה שׁוֹנֶה לו who used to strike a man once and no more (killed with one stroke). Tosef. Toh. IV, 1 אומר לו שְׁנֵה לי we say to him that he should do it again (when it will be seen whether it can be done without touching uncleanness); אין שׁוֹנִין בכהרות we must not try again for the purpose of deciding in matters of levitical cleanness; Nidd. 5[b] אומרים לו שְׁנֵה לי we say to him, do it again, and he does it again; a. fr.—Part. pass. שָׁנוּי; f. שְׁנוּיָה &c. Meg. 31[a]; Ab. Zar. 19[b], v. שָׁלַשׁ; a. e.—2) (denom. of מִשְׁנָה) *to study the Mishnah*; in gen. *to study; to teach.* Meg. 28[b]; Nidd. 73[a] כל השונה וכ' he who studies (reviews) traditional laws every day. Meg. 32[a]; Treat. Sof'rim III, 10 השונה בלא זמרה who studies (Mishnah and Gemarah) without chant. B. Mets. 44[a] ותשנה לנו וכ' שנית לנו ... in thy earlier days thou taughtest us ..., and again in thy old days, thou teachest us &c.?; Ab. Zar. 52[b]. Erub. 92[a] וכי רבי לא שנה ... שנאה וכ' but if Rabbi has not taught that, whence could R. Hiyya have it?; Yeb. 43[a]; Nidd. 62[a] רבי לא שנה וכ' Rabbi has not taught this? whence &c.? Yeb. 108[b], a. e. מי שש' זו לא ש' זו he who taught this, has not taught that, i. e. the two clauses in the Mishnah are from different authors, v. תַּנָּא. Hull. 85[a] ... ושָׁנָאן וכ' ראה רבי (ed. Ms. M. ושנאו) Rabbi approved of the opinion of R. ..., and embodied it in the Mishnah as the opinion of 'the scholars'. Pes. 3[b]; Hull. 63[b] לעולם ישָׁנֶה אדם לתלמידו וכ' one should always teach his pupil the shortest way (use the briefest terms). Ib. 81[b], a. fr. לא שָׁנוּ אלא וכ' they have taught this only with regard to a case &c., i. e. this is meant only when &c.; a. fr.—Part. pass. as ab. Nidd. 22[b], a. fr. במחלוקת שנויה, v. מַחֲלוֹקֶת.

Nif. נִשְׁנֶה 1) *to be repeated.* Snh. 59[a] ונִישְׁנֵית, v. נִיחַ. Hull. 63[b] למה נִשְׁנוּ בבהמה וכ' why are the laws of clean and unclean animals repeated (in Deut.)? With reference to quadrupeds, on account of *hassh'su'ah* (Deut. XIV, 7, which is not found in Lev. XI, 4) &c., v. שְׁסוּעָה; Bekh. 6[b]; a. e.—2) *to be taught.* B. Mets. 33[b]; B. Kam. 94[b], a. e. בימי רבי נשנית משנה זו this Mishnah was taught (originated) in Rabbi's days. Ber. 28[a], v. עֲדוּת; a. e.

Hif. הִשְׁנָה *to teach* (Mishnah &c.). Lam. R. to I, 6 חִשְׁנַנִי פרק וכ', v. קָרָא II; a. e.

Pi. שִׁנָּה, שִׁינָּה 1) *to repeat, to come a second time.* Y. Snh. III, 21[b] bot. לְשַׁנּוֹת, v. טָעָנָה. Num. R. s. 4 20 ולא שִׁינָּתָה, v. שָׁלַשׁ.—2) *to change, vary, modify; to make a distinction.* B. Mets. VI, 2 כל המְשַׁנֶּה ידרו וכ', v. יָד. Snh. 92[b] ... אפי' לא יְשַׁנֶּה אדם את עצמו וכ' even in time of danger (persecution) a man must not change himself from (disguise the insignia of) his office. Yeb. 65[b] לשנות וכ' מוחר ... one may modify (the report of a person's utterances) in the interest of peace. Ib. הקב"ה ש' בו וכ' גדול ... peace is a great thing, for even the Lord modified (Sarah's words) for its sake (ref. to Gen. XVIII, 12 a. 13). Y. Pes. IV, 30[d] top אל תְּשַׁנּוּ מנהג וכ' change not the usage of your fathers &s. Gen. R. s. 48 ... שְׁשִׁינּוּ וכ' זה אחד this is one of the things which they (the seventy translators) changed for king Ptolemee. Sabb. 10[b] לעולם אל יְשַׁנֶּה אדם בנו בין הבנים a man must never distinguish his son among his sons (favor one son more than the others); Gen. R. s. 84. Bets. 30[a] אם אי אפשר לשנות if it is not possible to do the thing in a different manner (so as to be reminded that it is a Holy Day). Tanh. Nitsabim 3 כבר ... שלא אָשַׁנֶּה בכם וכ' I have sworn to you that I will not change my relation to you &c. Yalk. Mal. 589 מי שי' במי which of us changed his conduct towards the other?; המקום לא שי' בישראל God has not changed his relation to Israel; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּנֶּה; f. מְשׁוּנָּה. Y. Taan. I, end, 64[d] עירב רצא מש' מן התבריות the raven came out of the ark looking different from all other creatures (black). Shek. V, 2, v. רְצָפָה. Sabb. 56[a] (ref. to II Sam. XII, 9) מש' רעה this evil deed is different from all &c. Ib. 156[b] מיתה מיוחדת וכ' a strange (unnatural, sudden) death; Sot. 35[a]; a. fr.—Deut. R. s. 9 ראה אותו מש' he saw him (the angel of death) looking strange (excited); מפני מה אתה מש' why art thou excited?

Hithpa. הִשְׁתַּנָּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּנָּה *to be changed, different.* Snh. 38[a] בשלשה ... מְשַׁתַּנֶּה מחבירו וכ' by three things one man is distinguishable from another: by his voice &c. Pes. X, 4 (116[a]) מה נ' הלילה וכ' why is this night different

from all other nights? Snh. 71b [read:] הואיל ונ' דינו ונִשְׁתַּנֵּית מיתתו because his (the proselyte's) legal status is different, and the mode of capital punishment is different for him. Sabb. 53b נִשְׁתַּנּוּ לוֹ סדרי וכ' the order of nature had to be changed for him. R. Hash. 19a מה נִישְׁתַּנִּינוּ מכל וכ' wherein are we different from any other nation or tongue that you decree for us such hard decrees?; a. e.

שְׁנָא, שְׁנֵי ch. same, 1) *to repeat.* Targ. I Sam. XXVI, 8 ed. Wil. (v. תְּנֵי).—Snh. 59a ולמה לי למִישְׁנֵי בסיני and why is it repeated at Sinai?; a. e.—2) *to change; to be different.* Targ. O. Deut. XXXIV, 7.—Lev. R. s. 22 כל מאי דהוה הדין ש' חדין ש' as the one (the mosquito) changed, so did the other (Titus) change. Yeb. 21b או דילמא לא שנא (abbrev. ל"ש) or is there no difference (between the wife of a brother on the mother's side and that of a brother on the father's side)? Succ. 29b ל"ש ביו"ט ... ול"ש וכ' no difference whether it is the first Holy Day or the second. Ib. 30a ל"ש לפני וכ' no difference whether before &c. Sabb. 6a הכי נמי ל"ש in this case, too, it is the same; a. v. fr.—Yeb. l. c. מאי ש' הני מאי ש' הא (abbrev. מ"ש) what difference is there between the former and the latter? Sabb. 4a מ"ש הכא ... ומאי ש' and wherein lies the difference? Ib. 2b מ"ש התם וכ' wherein lies the difference (what reason is there) that the Mishnah says here, 'two which are four within, and two which are four without', and there (Shebu. I, 1) only, 'two which are four'?; a. fr.—*Part.* שָׁאנֵי *it is different.* Succ. 21b שוורים הואיל וכ' ש' it is different in the case of oxen, because &c. Sabb. 7b צרור וכ' ש' it is different with bundles and other objects &c. Ker. 11a והכא ש' but here it is different; a. v. fr.—V. שִׁנֵּא.

Pa שַׁנֵּי 1) *to change; to act strangely.* Targ. Gen. XLI, 14. Targ. Ps. LXXXIX, 35. Ib. XXXIV, 1. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Ib. 41 אישני, read: אִישְׁנַן, v. שְׁנַן.—Targ. Jud. XX, 16 משנן, read: מְשַׁגְּנִין, v. שְׁגַּי.]—Taan. 24b שַׁנֵּי דוכתיך change thy place; דוכתיה ש' he changed his place. Ker. 11a כמה דאפשר לשנויי מְשַׁנְּיָנַן לישנא דשנויי חָרֵם, v. חָרֵם. Bets. 30a כמה דאפשר לשנויי וכ' as much as it is feasible to change (the mode of doing a thing), we must change on the Holy Day; Sabb. 128b; ib. 117b מְשַׁנְּיָן. Bets. l. c. והא הני נשי ... ולא מְשַׁנְּיָן וכ' but there are those women that fill their pitchers ... without any change, and we say nothing to them (to interfere)! Snh. 96a top שני נפשך (Rashi אֲשַׁנֵּי) disguise thyself; במאי אִישַׁנֵּי how shall I disguise (myself)?; Yalk. Is. 276; a. fr.—2) *to reply.* Sabb. 7b זימנין מְשַׁנֵּי לה וכ' at times he replied to it (met the objection by saying) &c. Ib. 3b דמשני לך; Keth. 98b דְּשַׁנְּיָנָא, v. שִׁינּוּיָא. Pes. 20b ומְשַׁנֵּי שאני התם וכ' and he answered, it is different in that case; a. fr.—Shebu. 21a top כדשני ליה (Rashi כדמשני) as he (Abayi) replied to him (R. Papa, further below).

Af. אַשְׁנֵי *to change, act strangely.* Targ. Mal. III, 6. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Targ. Ps. LXXI, 17 אשני, read with ed. Lag. אתני.]—Snh. 96a top, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּנֵי 1) *to be changed.* Targ. Deut. l. c. Targ. Lam. IV, 1; a. e.—Snh. 71b ניכא הואיל וא' א' let us say, because his status has changed, he is a different person (not responsible for acts committed in his previous condition); הא' דינו א' מיתתו לא א' this man's legal status has changed, but the mode of his execution is not affected thereby. Ib. הואיל וא' א' ... דא' לגמרי because a change has taken place (by her becoming of age), she is a different person (and the mode of her execution must be different): so much the more here (in the case of a proselyte) where a complete change has taken place. Ib. 96a א' אפיה והוה וכ' his face changed, and he looked like a dog. Sabb. 36a הני ... א' שמיריהו וכ' the names of the following three things have changed since the destruction of the Temple; Succ. 34a; a. e.

שְׁנַי *two,* v. שְׁנַיִם.

שְׂנָא *to hate,* v. סְנֵי.

שֵׁירְנָי, שֵׁנְיָי m. (b. h.) *second.* Meg. IV, 1 בש' on the second day of the week. Ib. 22a; Taan. 27b הש' קורא וכ' the second (of those called to read from the Law) reads &c. Bets. 6a, a. fr. יום טוב ש' the second (Rabbinical) Holy Day (instituted on account of the uncertainty of the calendar). Sabb. 40b, a. fr. כלי ש' second vessel, i. e. a vessel into which a boiling mass has been poured, contrad. to כלי ראשון a vessel direct from the fire.—Maas. Sh. I, 1, a. fr. מעשר ש', v. מַעֲשֵׂר.—Esp. *a)* (לטומאה) ש' *the second degree of levitical uncleanness, an object made unclean through contact with uncleanness,* v. רִאשׁוֹן. Toh. II, 2 האוכל ... אוכל ש' ש' he that eats food unclean in the second degree, becomes unclean in the second degree. Pes. 14a חוא וכ' ושׁ' ש' it is a contact between two things both unclean in the second degree, and why do you say that he adds to the degree of uncleanness?; a. fr.—*b) relationship in the second degree, second generation.* Snh. 28a בש' חנן ש' we have learned that a relative in the second degree (first cousin) cannot testify for or against a relative in the second degree; בראשון חנן ש' we have learned that one of the second generation cannot testify for or against one of the first generation, i. e. his uncle. Ib. בשלישי בש' a relative in the third degree against one in the second degree, i. e. his father's first cousin; a. fr.—*Pl.* שֵׁנִיִּים. Yad. II, 2 ואת הש' למקום אחר and water poured over his hands a second time on another place. Ib. ועל הש' שדור and a loaf which fell on the place which received the second water is clean. Gen. R. s. 31 ש' לו וכ' the second story of the ark was for him (Noah) and his sons and the clean animals; a. fr.—*Fem.* שֵׁנִיָּה, שֵׁנְיָה. Shek. III, 4; a. fr.—*Pl.* שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 2 ש' (sub. לטומאה), v. supra. Ab. Zar. 3b ש' during the second three hours of the day; a. fr.—Esp. שנית (sub. לעריות) *incest of second degree, intermarriage forbidden by rabbinical enactment.* Yeb. 21b אמו ערוה אם אמו ש' connection with one's mother is incest, with one's mother's mother incest in the second degree. Ib. משום ש' as incest of the second degree; a. fr.—*Pl.* as above. Ib.a מה תם ש' what relationships are *sh'niyoth?* Ib. (ref. to Lev. XVIII, 27) מאי נינהו ... האל ש' *haël* means the severe, which implies that there are milder forms of incest; what are they? The *sh'niyoth*; a. fr.

שַׁנְיָא, שִׁנְיָא f. (שֵׁנִי) 1) *different, a different thing.*—[Targ. Prov. X, 14 שניא some ed., read: שֵׁצִיָּא].—Y. Dem

I, 21d bot. [read] לא ש׳ הוא דבר ... הוא וכ׳ it makes no difference, (it is all the same) whether it is a plant the seed of which disappears (must be renewed every year) or &c. Y. Pes. V, 32c לא ש׳ הוא ... היא וכ׳ it is all the same whether one slaughters a Passover sacrifice as a peace-offering or the reverse. Ib. X, end, 37d ש׳ היא it is a different case; a. fr.—[V. שְׁאַנַי, s. v. שְׁנַי.]—2) *strange thing, folly.*—Pl. שַׁנְיָן, שַׁנְיָן. Targ. Is. XXX, 10 (h. text מהתלות).

שְׁנִיאָתָא, v. שְׁנוּיאָתָא.

שניגור, Y. Succ. III, beg. 53c, v. סְנִיגוֹר.

שניר׳, Y. Yeb. I, 3b top ש׳ עזונייא, v. שׁוּנָיָא.

שַׁנְיָא, v. שַׁנְיָא.

שַׁנְיָא pr. n. pl., v. שׁוּנָיָא.

שְׁתֵּי, שְׁתַּיִם, **שְׁנֵי, שְׁנַיִם** m., **שְׁתֵּי, שְׁתַּיִם** f. (b. h.) *two.* Ber. 8a ש׳ מקרא ואחד תרגום reading the Scriptural portion of the week twice, and the Targum once. Ib. שיעור ש׳ פתחים a distance of two gates. Zeb. V, 4, v. מַתָּנָה. Sabb. I, 1 ש׳ שהן ארבע two ways of transfer from place to place, which become four (by rabbinical addition). Ib. שְׁנֵיהֶם פטורין both of them are free. Snh. V, 3 בש׳ בחדש on the second day of the month. Ib. בש׳ שעות in the second hour of the day. Men. III, 3. Ib. 6; a. v. fr.—שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, שְׁנֵים עָשָׂר *twelve.* Nidd. 69b. Ab. Zar. 3b; a. fr.

שניצן, Mikv. X, 4, v. שְׂנָץ.

שְׂנִיר (b.h.) pr. n. *Senir,* a portion of Mount Hermon. Succ. 12a, v. קָרַשׁ. Cant. R. to IV, 8 [read:] מה זה חשנ״ר שונא את חנ״ר ולא נזרע אלא פעם אחד כך וכ׳ as Mount Senir hates the plough and can be sown only once, so was Isaac &c. Hull. 60b ש׳ ושריון מהרי וכ׳ Senir and Sirion belong to the mountains of Palestine; a. e.

שְׁנִיתָא, v. שְׁנוּיאָתָא.

שנמג, v. פּוּרְסִישְׁנַמְגּ.

שְׂנַן (b. h.) *to be pointed, sharp; to sharpen.*—*Part. pass.* שְׁנִינָן, pl. שְׁנִינִים *sharpened;* trnsf. *ready, quick.* Pesik. Bahod., p. 108a, a. e., v. שְׁנָאן.

Pi. שִׁנֵּן 1) *to sharpen;* trnsf. (cmp. חדד) *to teach diligently,* v. שִׁינּוּן.—2) *to brighten, cheer.* Ab. d'R. N. ch. XVIII ויהיה מְשַׁנֵּן בה כל וכ׳ and with this (his disposition) he cheered all Israel's scholars.—3) *to speak distinctly.* Y. Ber. III, 6b bot. משנן בפיו ... לא מסתברא is it not evident that in reading the Sh'm'a every one must recite it distinctly with his own mouth?

שְׁנַן ch. same. Part. pass. שְׁנִין, שְׁנִינָא; (שְׁנִי׳); *pl.* שְׁנִינִין (שְׁנִי׳). Targ. Prov. XXV, 18. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II שְׁנִי׳, not שְׁנִי׳). Targ. Y. I Deut. XXXII, 41. Targ. Ps. CXX, 4 שנוי ed. Lag. (oth. ed. שנו׳).

Pa. שַׁנֵּין *to sharpen.* Ib. LXIV, 4 שַׁנִּינוּ (ed. Wil. שְׁנִי׳). Targ. Jer. LI, 11. Targ. Y. II Deut. l. c. אישנו בברקא, read: אִישַׁנּוּן כברקא.

Ithpa. אִשְׁתַּנַּן *to be sharpened, polished.* Targ. Ez. XXI, 15; a. e.

שְׁנָן m. (preced.) *pointed rock, cliff.*—*Pl.* שְׁנָנִים. Ohol. VIII, 2; cmp. שְׁנוּנִית.

שְׁנָנָא m., constr. שְׁנַן (preced. wds.) *blade, edge.* Targ. O. Gen. III, 24 (h. text להט). Targ. I Sam. XVII, 7 שְׁנָנָא (ed. Wil. שְׁנָנָ׳).—V. שְׁרִינָא.

שְׁנָנָה f. (preced.) *spear point.* Snh. 82a bot. שלף ש׳ וכ׳ (Rashi שננא), v. אוּנְקְלַי II; Yalk. Num. 771.

שְׁנָעָר (b. h.) pr. n. *Shinear,* a part of Babylonia (v. Schr. KAT2, p. 118). Y. Ber. IV, 7b bot., a. e. למה נקרא שמה ש׳ why is Babylonia called Shinear?; v. נָעַר II; Zeb. 113b. Ib. למה ... ש׳ שמנערת עשיריה it is called Sh., because it shakes out its rich men (makes them poor); a. e.

שְׂנַץ (Shaf. of אֲנַץ; cmp. b. h. שנס) *to squeeze in, fasten, lace.* Y. Kil. IX, end, 32d גרמית והיא נתתא דהוא ש׳ for when he laces himself (his shoes), it (the purple band) slips down.—Part. pass. שְׂנִיץ; f. שְׂנִיצָה, שְׂנִיצְתָא. Y. Meg. III, 74b bot., v. קוּנְטְרָא. Y. Ber. II, 5c bot. כבר שניצת (not שנצת), v. עִוּנְקְתָא.

שְׂנָץ m. (preced.) *strap, lace.* Mikv. X, 4 ש׳ של סנדל ed. Delr. (ed. שניצן, read: שְׂנָצִין) laces of a sandal, contrad. to חֻבָּט.—*Pl.* שְׂנָצוֹת, with suffix שְׂנָצֶיהָ. Kel. XXVI, 1, sq. כיס של ש׳ a bag which is closed by means of laces.—[שנץ pr. n. pl., v. שְׂנָצָה.]

שְׂנָצָא, שְׂנָצָה׳ ch. same.—*Pl.* שְׂנָצֵי, שְׂנָצֵין, שְׂנָצֵי׳. Targ. Y. Deut. XXV, 9 (not צי ...).—Yeb. 102a סנדל דאית לה ש׳ a sandal which has laces. Y. ib. XII, 12c bot. דשנצין (not דשנצוי), v. שׁוּרְצִיפָא. Sabb. 92a דאיכא ש׳ a bag which has laces with which to close it.

שְׂנַק (Shaf. of אנק or חנק), *Pi.* שִׂנֵּק *to strangle, choke.* Pesik. R. s. 36; Yalk. Is. 359 ומְשַׂנְּקִין את רוחך בעול and they shall choke thy spirit (curb thy energies) with a yoke.

Hithpa. הִשְׁתַּנֵּק *to be strangled.* Pesik. Zutr., Huck., p. 244 ולא היינו מִשְׁתַּנְּקִין בצמא and we should not have been choked by thirst.

שְׂנַק, *Pa.* שַׂנֵּיק 1) same. Targ. O. Ex. XIV, 27 (h. text ינער); Targ. Ps. CXXXVI, 15 (Ms. שְׂרָנִיק). Targ. Cant. I, 9; a. fr.—2) *to trouble, confound.* Targ. Mal. I, 13 (h. text והפחתם; some ed. ושביק׳). Targ. Y. Ex. X, 2 ית מה דשַׂנֵּיקית Ar. (ed. ית ניסין דעבדית; h. text התעללתי).

Af. אַשְׁנֵיק *to be narrow.* Targ. Prov. IV, 12 Ar. (ed., v. טְצַק).

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּיק, *Ithpe.* אִשְׁתְּנֵיק 1) *to be strangled, suffocated.* Targ. Job VII, 12. Targ. Y. Num. XIV, 13; a. e.—2) *to be distressed.* Targ. Y. Gen. XXII, 20.

שְׁנָתָא, v. שִׁירְיָתָא.

שְׁנָתוֹת f. pl. (v. שֵׁן) *teeth-like marks.* Men. IX, 2 (87b)

ש׳ the Hin measure in the Temple had marks: so far for the meal-offering to go with the bullock &c.; B. Bath. 86b. Sabb. 80b ... ש׳ אלא אמר but, said R. K., (the *andifé* of the Mishnah means, enough time to whiten) the marks of a vessel.

ש״ס m. (abbrev. of שִׁשָּׁה סְדָרִים the six orders of the Talmud) *the Talmud.* Zeb. 5a ונסיב לה הש״ס וכ׳ (Ms. M. תלמודא) and the Talmud applies to it the verse &c.; M. Kat. 3b (Ms. M. תלמודא). Ḥag. 10a אפילו מש״ס לש״ס (Ms. M. מתלמוד לתלמוד) even he that goes from Talmud (Babli) to Talmud (Y'rushalmi). Treat. Sof'rim XV, 5, sq.; 7, sq.; (B. Mets. 33a, sq. גמרא, Ms. M. תלמוד; Y. Hor. III, 48c top תלמוד); a. e.

שָׂסָה, v. שסי.

שִׂסְוֵעַ, v. שִׁיסְוֵעַ.

שִׂסְוְעָה f. (b. h.; שָׂסַע) *divided.* Ḥull. 60b; Nidd. 24a (ref. to Deut. XIV, 7) חש׳ בריח וכ׳ the *sh'su'ah* is a creature with two backs and two spinal columns. Ḥull. 63b; Bekh. 6b; Yalk. Lev. 537, v. שָׁנָה *Nif.*

שָׂסָה, שִׂסֵּי (onomatop.) *to hiss.*

Pi. שִׂסָּה *to set on* (a dog, serpent &c.). Snh. IX, 1, v. נָשַׁךְ; B. Kam. 23b. Ib. מאן פטור מְשַׂסֶּה וכ׳ who is exempt from responsibility? Is he exempt that set the dog on, and is the owner of the dog responsible? Ib. 24b המשסה חבירו בחבירו ... he who sets his neighbor's dog on a neighbor; שְׂסָהוּ הוא בעצמו if he incited the neighbor's dog against himself. Gen. R. s. 84 באו ונְשַׂסֶּה בו וכ׳ come, let us set on the dogs against him (Joseph); a. e.—[Bibl. Hebr. שסה *to plunder*, cmp. שָׁסַע.]

שַׂסֵּי, *Pa.* שַׂסֵּי same. B. Kam. 24b דמְשַׂסֵּי ... כיון לית ומְשַׂסֵּי וכ׳ (Ms. R. דמְשַׂסּוּ) since thou knowest of thy dog, that one can set him on and he will bite, thou oughtest not to have kept him.

Ithpa. אִשְׂתַּסֵּי *to be set on, to bite*, v. supra.

שָׂסַע (b. h.) *to rend, split.*—*Part. pass.* שָׂסוּעַ; *pl.* שְׂסוּעִין, שְׂסוּעִים *cloven-footed.* Yalk. Lev. 537 (ref. to Lev. XI, 26) לש׳ מנין whence do we learn that the laws of uncleanness apply to the cloven-footed animals?; לשאין ש׳ מנין that it applies to those not cloven-footed?; Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 שרסועים (corr. acc.).

Pi. שִׂרְסֵעַ same. Zeb. VI, 5 שי׳ ולא וכ׳ he rent (the sacrificial bird), but did not sever it entirely. Tosef. ib. VII, 10 חיה מְשַׂסְּעוֹ ביד וכ׳ he rent it with his hand, but not with a knife; a. e.—*Part. pass.* מְשׂוּסָּע *cloven-footed.* Sifra l. c. מפריס ומש׳, v. פָּרַס; Yalk. l. c. ומשסע (corr. acc.).

שְׂסַע, *Pa.* שַׂסֵּע same. Targ. Lam. III, 11 (h. text פשח).

שָׂסַף (b. h.), *Pi.* שִׁסֵּף (cmp. preced.) *to split, to hew in pieces.* Lam. R. to III, 64 (ref. to וישסף, I Sam. XV, 33) שחתכו וכ׳ he cut him in four pieces. Sifra Thazri'a Par. 5, ch. XVI ויְשַׂסְּפֵנּוּ Rabad, v. שָׁצַף.

שִׂסְקִי, v. שִׁיסְקִי.

שַׂסְתֵּם (Shaf. of סתם) *to enclose, lock up.* Gitt. 68a שדא ברה ... שַׂסְתְּמֵיהּ Ar. (ed. סחמיה) he threw a chain (looped rope) over him and enclosed his head; [Ar. 'drew it up', when we should expect שַׂסְתְּמָהּ].

שַׁע *sh'a*, the first element of the word שַׁעְטְנֵז, phonetically representing the act of carding (v. שׁוּעַ). Y. Kil. IX, end, 32d, v. שַׁעְטְנֵז, a. נוּז.

שַׁע' pr. n. m., v. שְׁעָיָה.

שָׁעָא, v. שְׁעִי.

שִׁעְבֵּד (Shafel of עָבַד) -1) *to subject, subjugate, surrender; to obligate, pledge.* Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 13) ידוע שאני מְשַׁעְבְּדָן וכ׳ 'knowing' means that I will surrender them as slaves, 'thou shalt know', that I will redeem them. Pesik. R. s. 15 לא כך ... שהוא מְשַׁעְבְּדִינוּ בשבעים וכ׳ has not the Lord said, that he will make us the subjects of seventy nations? Ib. [read:] גוחי אחד בא ומְשַׁעְבֵּד באחד ממנו כגון שְׁשִׁיעְבְּדָה כל אומתו one Goth comes and enslaves one of us, that is as much as if she (Rome) had enslaved all of us; Cant. R. to II, 8. Gen. R. s. 85 (ref. to Is. LXVI, 7) קודם ... מְשַׁעְבֵּד ראשון וכ׳ before yet the first oppressor (of Israel) was born, the last redeemer was born. R. Hash. III, 8 (ref. to Num. XXI, 8) בזמן ... ומְשַׁעְבְּדִין את לבם לאביהם וכ׳ when the Israelites looked upward and pledged their hearts to their Father in heaven, they were healed; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּעְבָּד; *pl.* מְשׁוּעְבָּדִים, מְשׁוּעְבָּדִין. Num. R. s. 5 8 שלא ... אלא מש׳ לפני הארון they were not haughty, but bore themselves like servants before the Ark. Y. Hag. III, 79b שיהא חכל מש׳ לחלכה so that everything be made subject to the law; a. e.—נכסים מש׳, or משועבדין (sub. נכסים) *mortgaged property*, i. e. property bought from a person who owes a debt collectible from his landed estate in whatever hands it may be, opp. בני חורין property in the hands of the debtor. B. Mets. 13b. Gitt. 50b; a. fr.—2) *to vex, persecute, attempt to destroy.* Ex. R. s. 22 נראה ... מְשַׁעְבְּדִין את ישראל ברבר וכ׳ (not על ישראל) let us see how we can persecute Israel by means of something which the Lord cannot bring upon us in the same manner; Yalk. ib. 208 אם מְשַׁעְבְּדִים אנו אותם באש וכ׳ if we destroy them through fire, their God can bring fire upon us &c.; בואו ונְשַׁעְבְּדֵם במים (not ונשתעבדם) come, let us destroy them through water; Yalk. Ps. 786; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּעְבֵּד, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְבֵּד 1) (with ל) *to be subjugated, be the slave* or *subject of.* Gitt. IV, 4 אם ... עבד לשום עבד יִשְׁתַּעְבֵּד וכ׳ a slave that was captured and redeemed, if he was redeemed as a slave, remains a slave; if as a freeman, he cannot be made a slave. Ib. 37b ישתעבד לרבו ראשון he is the slave of his first (original) master; לא ישתעבד ... לרבו שני he is the slave neither of his first master, nor of his second master (his redeemer). Pesik. R. s. 15 במה ... או שִׁשְׁתַּעְבְּדוּ למלכיות which wilt thou choose? that thy children go down to Gehenna, or that they be subjected to successive empires? Sabb. 88b אמר ... לפרעה הִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם (Ms. M. נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם) he (Moses) said to them (the angels), did you go down to Egypt?

have you been slaves to Pharaoh? Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 32 (insert from Yalk. ib. 819) זה יעקב ... שאילו עלה לא ירד עוד ולא היה לנו להשתעבד זה שאנו משועבדין (v. ed. Bub.) this refers to Jacob . . ., for if he had gone up, he would not have gone down again, and we should not have to suffer the servitude to which we are now subjected; a. fr.—2) (with ב) *to use as slave, enslave.* Pes. 118b מה הללו שנשתעבדו בהן כך אני שלא אשתעבדהו if they (the Egyptians) who treated them as slaves, fare thus, I (Cush) who did not enslave them &c. Gitt. 40a פלונית . . . אל ישתעבדו בה וכ' that handmaid of mine, they (my heirs) shall not treat her as a slave after my death. Keth. 111a השביע ... שלא ישתעבדו בהן וכ' the Lord adjured the nations not to oppress Israel too hard. Men. 53b; Yalk. Jer. 289 [read:] ישתעבדו בהם ארבע מלכיות וכ' (v. Rabb. D. S. to Men. l. c., note) four successive empires shall treat them as slaves, each as long &c.; a. fr.—[Yalk. Ex. 208, v. supra.]

שַׁעְבִּיד, שַׁעְבֵּד ch. same. Targ. O. Gen. XII, 5. Targ. Jud. X, 8. Targ. Nah. I, 12. Targ. Y. Ex. III, 7; a. fr.—B. Mets. 13a שעבּיד נפשיה he bound himself (made himself responsible). Gitt. 49b כל לגביה ברייה משעבד נפשיה for his son's sake a man makes himself responsible. Ab. Zar. 2b, v. infra; a. fr.—Part. pass. מְשַׁעְבַּד; f. מְשַׁעְבְּדָא; *pl.* מְשַׁעְבְּדִין, מְשַׁעְבְּדֵי. Targ. Y. Gen. IX, 25. Targ. Ez. XVI, 7; a. e.—B. Mets. 73b לטסקא מש', v. טַסְקָא. Lev. R. s. 16 אמהן מש' maiden forced into servitude, v. פַּרְנָא; Pesik. Vattom., p. 133b חמרין משעבדין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15; a. fr.—משעבדי (sub. נכסין) *encumbered property*, opp. בני חרי, v. preced. B. Mets. 12b. Ib. 13b; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּעְבַּד 1) (with ל) *to be subjected, enslaved, to serve; to be pledged, responsible.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. Targ. Gen. XXV, 23. Ib. XXVII, 29; a. fr.—B. Kam. 20b ביתא לעלייה משתעבד the house (the lower story) is pledged to the upper story, i. e. the owner of the lower story is bound to keep it in a condition to support the upper story. Ib. 40b כי היכא דמשתעבדנא לדידך וכ' as well as I am obliged to pay thee, I am obliged to pay him. Gitt. 49b משתעבד he is responsible. B. Bath. 55a משתעבדי לכרגא לכרגא, v. כַּרְגָּא; a. fr.—2) (with ב) *to enslave, oppress.* Ab. Zar. 2b חנך אישתעבדו בישראל אנן לא שעבדנן בישראל Ms. M. (ed. h. form) these nations have persecuted Israel, we have not &c. B. Mets. 73b ומשתעבדי בהו וכ' Tosaf. (ed. ומשעבדי), v. כַּרְגָּא. B. Bath. 55a משתעבדי, v. כרגא; a. e.

שִׁי', שִׁעְבּוּד m. (preced.) 1) *subjection, servitude, oppression.* Ber. 12b שירא ש' מלכיות וכ' Ms. M. (ed. שתהא) that the delivery from servitude to the empires &c., v. עִיקָּר. Ib. 34b, a. e. ש' מלכות, v. מַלְכוּת. Cant. R. to II, 14 כדי שיצאו ... מיפני מה why were the wives of the patriarchs barren (for a time)? In order that many (of the four-hundred) years (Gen. XV, 13) might pass without servitude; Gen. R. s. 45. Ib. s. 44 אם אני בש' shall I, too, be in slavery?; a. fr.—2) ש' קרקעות (or ש' only) *pledge, hypothecary obligation, landed security.* B. Mets. 4b משום דחוה ליה שטר ש' ק' ... כפירת ש' ק' because a note of indebtedness implies a hypothecary obligation (that the debtor's landed property is pledged to the creditor), and no oath is assigned on a disputed hypothecary obligation; Shebu. 37b; Keth. 87b. B. Mets. 14a שבח שָׁפַר וש' וכ' the scribe must ask for authorization to insert, in a deed of sale of land, 'amelioration', 'best land' and 'pledge', i. e. that the seller pledges his land, and this the best portions of it, for indemnity to the buyer in case of seizure for the seller's debt, this indemnity to include the improvements eventually made by the buyer; a. fr.

שִׁי', שִׁעְבּוּדָא ch. same, 1) *servitude, oppression.* Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Chr. XII, 8. Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Y. Deut. V, 6; a. fr.—*Pl.* שִׁי', שִׁעְבּוּדַיָּא. Targ. Y. Gen. XL, 18.—2) *pledge, obligation.* [In post-Talmudic literature ש' דר' נתן the obligation introduced by R. Nathan, whereby the court can collect a debt in favor of the creditor's debtor; v. B. Kam. 40b; Keth. 19a; a. fr.]

שִׁעְבֵּז (v. next w.), part. pass. מְשׁוּעְבָּז *one who has abnormally large testicles* or *an abnormally long scrotum.* Bekh. VII, 5 (44b) Ar. (Mish. ed. מאושכן, Talm. ed. מאושבן), v. אֶשֶׁךְ.

שַׁעְבִּין m. pl. (Shaf. of עבז, v. אֲבֵזוּ) *extremities, testicles, scrotum.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Job XL, 17 שעבזוהי Ms. a. Ar. (ed. פחדוי).

שָׁעָה I, v. שער.

שָׁעָה II f. (Dan. IV, 16; preced., v. Del. Proleg. p. 39 sq.) *moment, while; hour*, esp. *the twelfth portion* of the day and of the night, varying according to the season. Tosef. Ber. I, 1, a. e., v. עוֹנָה I. Ber. 7a, v. רֵגַע. Ib.b, a. e. מש' שאמר וכ' from the moment that the Lord said &c. Ber. I, 1 מש' שהכהנים נכנסים וכ' from the time of day when the priests go in &c. Pes. II, 1 כל ש' as long. Keth. 104a בש' שהצדיק וכ' when a righteous man is called away &c. Ib. בשעת פטירתו וכ' when Rabbi died &c. Ber. 64a הרווחק את הש', v. דָּחָק; נרחה מיפני הש', v. דָּחָה. Sabb. 10a, a. e. ומסקנין ... מניחין בחיי ש' they neglect the life everlasting, and busy themselves with the life of the hour (earthly affairs). Y. Taan. III, 67a (expl. יולדתך, Prov. XXIII, 25) שַׁעֲתָךְ (or שְׁעָתָךְ) thy hour (of birth). Cant. R. to I, 1, a. e. בש' שעתו in its due time, v. סֶפֶל; Num. R. s. 10 בין שעתו Ex. R. s. 19, a. fr. הוראת ש', or ש' temporary, special legislation, opp. דורות. Yoma 69b. Men. 19b דורות מש', v. דּוֹר. Ib. 56a ש' נדורות וכ' we cannot derive the modes of a temporary act (e. g. the offerings of the princes, Num. VII, 12-83) from the laws concerning a permanent institution; a. fr.—*Pl.* שָׁעוֹת. Ber. 3a עד ארבע ש' to four hours (the fourth hour of the night). Pes. 58a שתי ש' ומחצה two hours and a half. Snh. V, 3 אחד אומר בשתי ש' וכ' if one witness testifies that the act under consideration was committed at the second hour of the day &c. Kel. XII, 4 אבן הש', v. אֶבֶן; a. v. fr.

שַׁעֲרָא m. = next w. Targ. Ps. LXVIII, 3. Ib. XXII, 15; a. e., v. שַׁעֲרָתָא.—Targ. Y. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 שַׁעֲרָה (O. שַׁעֲתָם; h. text נכאת).

שַׁעֲוָה *f.* (שׁוּעַ = שׁעה) *wax.* Sabb. II, 1 ולא בש' nor must you use wax in place of oil for the Sabbath light, v. קְרִירְתָּא. Gen. R. s. 44 חרה לבו רפח כש', v. שׁוּעַ I. Ib. s. 91, end (expl. נכאת, Gen. XLIII, 11) ש' (perhaps *a gum*, v. preced.). Ex. R. s. 35 תנחינה וכ' כש' like wax that is put on the writing tablet; a. fr.

שַׁעְלָא, שִׁעְלָא m. = h. שֹׁעָל, 1) *hollow of the hand, palm.* Targ. Is. XL, 12.—*Pl.* constr. שַׁעֲלֵי. Targ. Ez. XIII, 19.—2) *hollow of the sole, step.*—*Pl.* constr. שְׁעוֹלֵי. Targ. I Kings XX, 10.

שעועים, v. next w.

שְׁעוּעִית f. (שעע; cmp. שַׁעֲוָה) a species of *beans*, prob. *kidney-bean* (Phaseolus Vulgaris), v. פַּסְלוֹנְקָא, a. חֲלוּקָה. Kil. I, 1 פול חלבן וחש' וכ' Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. שעועים, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) the white bean and the kidney-bean are not heterogeneous. Y. ib. 27ᵃ top expl. פסילחא (פתילחה). Ib. למה שמה ש' שמשששת (some ed. שששועית) את חלב וכ' why is it called *sh'u'ith* (pasty)? Because it pastes up (dulls) the heart, and loosens the bowels.

שְׁעוּרָא, שְׂעוּרָא v. שְׂרִיעוּרָא.

שְׁעוֹרָה f. (b. h. שְׂעֹרָה; שָׂעַר, v. סָעַר) 1) *panicle*, v. שַׂעֲרָה.—2) *barley, barley-corn.*—כש' the size of a barley-corn. Kel. XVII, 8 כש' שאמרו לא וכ' where the scholars make the barley-corn the ritual standard measure, neither the large sort is meant nor &c. Ex. R. s. 10, end; Snh. 67ᵇ, v. שַׁד; a. fr.—*Pl.* שְׁעוֹרִין. Pes. II, 5. Ib. 35ᵃ מין ש' a species of barley, v. שִׁרְפּוֹן. Ib. 42ᵇ לא חרח יינם . . . ש' the wine of Judæa would not get sour (to be used for vinegar) until they put barley into it. B. Kam. 60ᵇ גדישין של ש' stacks of barley. Peah VI, 7; Y. Snh. II, 20ᵇ bot., a. e., v. עֲנָבָה; a. fr.

שְׁעוֹרִים pr. n. m., v. סְעוֹרִים.

שְׁעוֹרִין *barley*, v. סְעָרְתָּא.

שָׁעוֹת f. (denom. of שָׁעָה) *a while, time.* Meïl. 6ᵃ, v. שָׁהוּת.

שַׁעֲוָתָא f. = h. שַׁעֲוָה, *wax.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms. (ed. שַׁעֲנָא). Targ. Mic. I, 4 שַׁעִירְתָּא.—V. שַׁעֲנָא.

שַׁעֲז (= שענז) *sha'az*, the first and the last element of שַׁעֲטַנְז, representing the act of *carding* (שוע), and that of *twining* or *weaving* (נוז). Y. Kil. IX, end, 32ᵈ, v. נוז.

שַׁעַט (v. preced.) *sha'aṭ*, the first and the middle element of שַׁעֲטַנְז, representing the act of *carding* (שוע), and that of *spinning* (טוי). Y. Kil. IX, end, 32ᵈ.

ש' ג"ן, שעמנ"ז *the seven letters which require crownlets* in the Pentateuch scrolls. Men. 29ᵇ, v. זִיזִין.

שַׁעֲטַנְז m. (b. h.) *a web mixed of wool and linen.* Kil. IX, 8, expl. as acrostic, דבר שהוא שועֹ שׁוּוי ונוֹזוֹ, v. נוז.

שַׁעֲטַנֵּיזָא, שַׁעֲטַנְזָא ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 19; Deut. XXII, 11.

שָׁעָה, שעי (b. h.) 1) (cmp. שָׁהָה, שָׁאָה) *to dwell, linger*, denom. שָׁעָה.—2) *to look, care for, mind.* Sifré Deut. 318 (ref. to Deut. XXXII, 17) אל תקרי לא שערום אלא לא שָׁעוּם read not *lo s'arum*, but *lo sha'um* (whom they did not regard); although they sacrificed and burnt incense to them, they were not afraid of them (with ref. to Gen. IV, 5); Yalk. ib. 945.

שְׁעָא, שְׁעֵי (cmp. שוע, שעע) *to smooth, paste over, daub.* Succ. 51ᵇ; B. Bath. 4ᵃ סבר למשעיין בדהבא he (Herod) intended to cover them (the Temple walls) with gold.

Pa. שַׁעֵי same. Targ. Ps. V, 10 מְשַׁעֲיִין. Ms. (ed. משפעין).—Part. pass. מְשָׁעְיָא. Targ. Y. II Num. XIX, 15 מְשָׁעְיָא (corr. acc., or מְפָשְׁעָא, Part. pass. *Af.*).

Ithpa. אִשְׁתְּעֵי, *Ithpe.* אִשְׁתְּעִי [*to make one's self pleasant,*] *to converse, talk; to tell a story.* Targ. O. Gen. XXIV, 66. Targ. Jud. VI, 13. Targ. Is. XXX, 10. Targ. Ps. L, 16; 19; a. fr.—B. Bath. 73ᵃ אשתעו לי נחותי וכ' (not אשתעי) seafarers told me. Ib. 74ᵃ ר' יוחנן מְשָׁתְּעֵי וכ' R. J. told a story: once upon a time &c. Y. Ber. II, 4ᵈ bot. כמה דאי' אִשְׁתָּעְיָא וכ' . . . as the Scripture talks, so does the Mishnah, i. e. the Mishnah applies the Biblical phraseology; a. fr.—א' דינא בהדי *to talk about the law with, to sue.* B. Mets. 14ᵃ ומשתעי דינא בהדיה . . . דינא the law is that R. may go and sue him. Bekh. 47ᵇ גברא דלא מצית לאִשְׁתָּעוּיֵי וכ' a man with whom thou canst not go to law; a. e.

שַׁעֲוָתָא f. (preced.) *smoothness*, v. שְׁעִיעוּתָא.

שעיא, Tosef. B. Bath. IV, 5, v. שַׁעֲמוּמִית.

שְׁעִיעָא m., **שְׁעִיעְתָא** f. (שְׁעִיעַ) *smooth.* Targ. Gen. XXVII, 11. Targ. Cant. V, 12; a. fr.—*Pl.* שְׁעִיעַיָּא, שְׁעִיעַיִן; שְׁעִיעֵיָן. Targ. I Sam. XVII, 40 שְׁעִיעֵי אבניא (h. text חלקי אבנים). Targ. Y. Lev. XIX, 17. Targ. Ps. XII, 3. Ib. XXXV, 16 שעיעתא Ms. (ed. שעיעותא); a. e.

שְׁעִיעוּתָא f. (preced.) *smoothness.* Targ. Gen. XXVII, 16. Targ. Ez. XXVI, 4; 14 (h. text צחיח). Targ. Prov. VI, 24. Targ. Is. LVII, 6 (some ed. שַׁעֲוָתָא); a. e.

שְׁעִיף m. (v. שַׁעֲפָא) *gum, balm.* Targ. Ez. XXVII, 17 (h. text צרי). Targ. Jer. XLVI, 11; LI, 8 (not שַׁעֲפָא).

שָׂעִיר m. (b. h.; שָׂעַר) 1) *goat.* Yoma VI, 2 ש' חמשחלת, v. שַׂלַּח. Ib. 7 פר וש' הנשרפין the bullock and the goat designated to be burnt. Zeb. V, 1; a. fr.—*Pl.* שְׂעִירִים, שְׂעִירִין. Ib. 2. Yoma VI, 1; a. fr.—2) *demon.* B. Bath. 25ᵃ, v. סָעַר II. Ber. 64ᵃ ש' בש' מיחלף goat and demon may interchange (both going by the name of *sa'ir*).—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 22, v. שַׁד; a. e.—3) *shower.* Pl. as ab. Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה ש' חללו וכ' as the showers come down on the plants &c.; Yalk. ib. 942, v. סָעַר II.—4) *hairy.* Gen. R. s. 65.

שְׂעִיר (b. h.) pr. n. *Seir* (*Idumæa*). Y. Taan. I, 64ᵃ top

(ref. to Is. XXI, 11) אֵלַי קוֹרֵא מִפְּנֵי שׂ' my God cries out on account of Seir (Rome, v. אֲדוֹם); ib. אלי אזכן נדוגג לי מש' whence did my God come to join me? From Seir (Deut. XXXIII, 2). Sifré Deut. 343 לִיפָרַע מִשׂ' ... כשעתיד when the Lord shall punish Seir (Rome). Ber. 62b עד השתא לש' וגמרת מילי דש' ... thou hast not yet gone to Seir (Rome), and hast already learned the things of Seir (indecent manners); Tam. 27b; a. fr.

שְׂעִירָן, v. סַעֲרָן.

שָׂעִירְתָּא, v. שַׂעֲרָתָא.

שְׂעִירְתָּא f. (cmp. שְׂעוּרִית) a species of *beans*, prob. *the Egyptian bean* (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). [The definition given Ab. Zar. 38b is fabulous and obviously founded on confusion with the colocasia bean, which is sown on moist earth and sinks into the water.] Ab. Zar. 38b Ms. M. (ed. שְׂעִירְתָּא), v. פְּסִילְיָא.

שַׁעַל m. (b. h.) 1) *hollow of the hand, palm, handful.* Tanḥ. B'resh. 5 (ref. to Is. XL, 12) מִן שַׁעֲלוֹ אַתָּה יוֹדֵעַ וכ' by the size of his handful canst thou know who he himself is; ib. Ḥayé 3 בשעלו ... וכל all the seas and rivers did he measure with his palm; ib. Emor 15 מלא ... וכל שעלו וכ' all the waters of the world fill the palm of the Lord; Pesik. Eth Korb., p. 57b מלא שׁוּעָלוֹ; Tanḥ. Pinḥ. 12 מלא שַׁעֲלִי my handful; Num. R. s. 21 17; Pesik. R. addit. s. 1 לתוך שעלי ... כל all the waters of creation did I compress into my palm.—*Pl.* שְׁעָלִים. Ib. ... גבור פחות מעשרה ש' a mighty man ... drinks no less than ten handfuls; a. e.—2) ש' של ים *the hollow of the sea, depth.* Cant. R. to II, 15 (ref. to Cant. l. c.; v. ed. Baer et Del. Notae criticae a. l.) שירדו לשעלו של קדמאה מלא ... ים the first *shuʿalim* is written *plene*, the second *defective*, which may be read שְׁעָלִים; they (the Egyptians) were the foxes that went down to the bottom of the sea; Ex. R. s. 22 על שם שעלי של ים an allusion to the bottom of the sea; Yalk. Ps. 786 שעלים (read: שעל ים).

שַׁעֲלָא, v. שְׁעוֹלָא.

שַׁעַם m. *bamboo* (Maim., identifying our w. with שָׁגַם); [oth. opin. *cork-tree, cork*]. Kel. XIV, 5 shoes for cattle של ש' made of *shaʿam*. Tosef. ib. B. Bath. IV, 14; Succ. 20b חוצלות של ש' וכ' mats made of *sh.*, or of reeds &c.; a. e.

שַׁי', שְׁעֵמוּם m. (שָׁעֵם) 1) *dullness, idiocy.* Keth. V, 5 הבטלה מביאתה לידי ש' idleness may lead her to idiocy; [corr. acc. quot. s. v. בְּטָלָה].—2) (=בעל ש') *dull-minded man, idiot.* Sot. 24a sq.; 27a; Num. R. s. 9 28 אשת ש' the wife of an idiot.

שַׁי', שְׁעֵמוּם ch. same, *stupefaction.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שַׁמָּה).

שַׁעְמְמִית f. (preced.) *a dull-minded woman, idiot.* Tosef. Keth. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. משוממת), v. שָׁעֵם. Tosef. B. Bath. IV, 5 ש' היא (ed. Zuck. שעירא, corr. acc.) she (the slave) is an idiot; B. Mets. 80a מְשׁוּעְמֶמֶת.

שַׁעְמְמִיתָא f. (preced.) *dullness, idiocy.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 20 Ar. (ed. ערבובא; h. text מהומה); v. שַׁעֲמַמְמִיתָא.—Ned. 81a scabs arising from neglected clothes מתיא לידי ש' lead to idiocy.

שְׁעֵמֵם (Shaf. of עָמֵם) *to make dull, stupefy.*—Part. pass. מְשׁוּעְמָם; f. מְשׁוּעְמֶמֶת. B. Mets. 80a, v. שַׁעְמְמִית.

Nithpa. **נִשְׁתַּעְמֵם** *to be made dull, be stupefied.* Num. R. s. 10 8 יצא כל דעתו נִשְׁתַּעְמֵמוּ כל הכליות וכ' all his mind is gone (in drunkenness), the kidneys (seat of deliberation) are entirely dulled, and his heart (reason) is disordered &c.

שַׁעֲמֵם ch. 1) same. Targ. Y. Ex. XIV, 24 (some ed. שא'; h. text ויהם). Targ. Hos. IX, 7.—*2) *to lay waste.* Targ. Y. Lev. XXVI, 31.

Ithpa. **אִשְׁתַּעֲמֵם** *to be stupefied.* Targ. Esth. VII, 6 (h. text נבעת). Targ. Ps. CXLIII, 4 (h. text ישתומם). Targ. Jer. IV, 9 (h. text יחמהו).

שַׁעֲמְמוּתָא f. (preced.) *stupefaction.* Targ. O. Deut. XXVIII, 28 שַׁעֲמְמוּת לבא ed. Berl. (ed. Vien. שַׁעֲמָ'; Ms. שַׁעֲמְמִים; some ed. מְשַׁעֲמְמוּת; Y. שַׁעֲמְמוּת; h. text תבהון). Targ. Zech. XII, 4 שַׁעְ' (h. text שגעון).

שָׁעַן (b. h.; cmp. Syr. שאן, P. Sm. 4012) *to be smooth, be quiet.*

Nif. **נִשְׁעַן** (cmp. בטח) *to rely on, lean, be supported.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו נִשְׁעֶנֶת ... נִשְׁעָנִין בזכות התורה וכ' as the vine is supported by a reed, so Israel relies on the merit of studying the Law which is written with a reed. Y. Bets. V, 63a top נשענים בבהמה you may lean against an animal (on the Sabbath or Holy Day, it is not considered work for the animal); מאן דאמר אין נשענין בחש he that says, you dare not lean, has reference to a weak animal; a. e.

***שָׁעַן** (Shaf. of ענן, cmp. Syr. שענגו=ψάλατε, P. Sm. 4255) *to shout, sing.* Targ. Is. LV, 12 ישענון בענפיהון (h. text ירמאו כף).

שָׁעַע (b. h.; cmp. שָׁעֵי) *to smooth, paste.*

Pilp. **שַׁעְשַׁע** 1) *to smooth, paste over.* Y. Kil. I, 27a top מְשַׁעְשַׁעְתָּ את הלב, v. שְׁעוּעִית.—2) *to appease, console.* Pesik. Nahămu, p. 126b וְיִשַׁעְשַׁעָה במצרים, v. פִּרֵד; ib. ושיעשעה באשור consoled her (Assyria) with Egypt; ib. ואם הביא עליהם (not לאשור); Yalk. Job 918; Pesik. R. s. 33 שבר הוא מְשַׁעְשֵׁעַ וכ' when he brings misfortune upon them, he consoles them one with the other.

Hithpa. **חִשְׁתַּעְשַׁע**, *Nithpa.* **נִשְׁתַּעְשַׁע** 1) *to be appeased, enjoy one's self.* Ex. R. s. 5 (ref. to וישעו, Ex. V, 9) שהיו מְשַׁעְשְׁעִין בהן וכ' ... בירן they had scrolls with them, in reading which they consoled themselves from Sabbath to Sabbath; אל יהו משתעשעין וכ' they shall not enjoy themselves, and they shall not rest on the Sabbath; Tanḥ. Vaëra 6; a. e.—2) *to be a pleasure.* Tanḥ. T'tsavveh 1 (ref. to Jer. XXXI, 19) מהו ילד שעשועים ... ומְשַׁעְשֵׁעַ לאבין what is 'a child of delight'? Three or four years old, when it begins to talk and becomes a pleasure to his father.

שְׁעַע, שְׁעֵי ch. same, 1) *to smooth, paste over, daub.*

Targ. Ez. XIII, 10, sq. Ib. 12 שַׁעְתּוּן (some ed. שַׁעְרוּתוֹן, *Pa.* of שָׁעֵר). Ib. XXII, 28; a. e. — 2) *to make smooth, flatter.* Targ. Ps. XXXVI, 3. — 3) (of skin) *to be smooth, bright.* Targ. Lam. IV, 7 (h. text צַחוּ).

Pa. שַׁעֲעֵי *to smooth.* Targ. Ps. V, 10 (v. שְׁעֵי).

Ithpa. אִתְּשַׁעְשַׁע *to be pasted, daubed,* v. שׁוּעַ ch.

שְׁעַף m. (cmp. שַׁעֲנָא) *a gum* used as a spice, *tragacanth.* Targ. O. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 (h. text נכאת).

שָׁעַר I (b. h.; denom. of שַׁעַר) *to keep the gate.* — V. שׁוֹעֵר.

Pi. שִׁיעֵר same. Arakh. 11[b] משורר ששר׳ בשל חבירו a Levite chorister that helped in attending to the gate in his neighbor's stead.—Part. מְשׁוֹעֵר; *pl.* מְשׁוֹעֲרִים (formed by analogy to מְשׁוֹרֵר, v. שִׁיר I). Ib. מש׳ ששורר, v. שִׁיר I. Ib. ולא מן המש׳ (Sifré Num. 116; Yalk. ib. 752 חשׁוֹעֲרִים), v. שִׁיר I.

שָׁעַר II (b. h.; v. שַׁעַר) *to divide, distribute.* [Midr Till. to Ps. XIV שיערו, v. infra.]

Pi. שִׁיעֵר, שִׁעֵר 1) *to apportion, estimate, measure, calculate.* Ḥull. VII, 4 כיצד מְשַׁעֲרִין אותה וכ׳ how do we define the proportions of the mixture (to find out whether the forbidden admixture is large enough to impart its taste to the permitted portion)? As if it were an admixture of meat in a vegetable dish. Ib. 97[b] כשהן משערין משערין וכ׳ when we define the proportions, we include in the calculation the broth &c. Ib. כל אירסורין ... אֲשַׁעֲרִינַן וכ׳ in all admixtures of Biblically forbidden matter we assume for calculation that the forbidden matter was onions or porret. Ib. שִׁיעֲרוּ חכמים וכ׳ the scholars have calculated that of all forbidden substances none give a stronger taste than onions &c. Lev. R. s. 37 מְשַׁעֵר את באיטלקית ... (some ed. מְשַׁעֵר) do you estimate that in all I drank at my meal there would have been a quarter of a Log of Italian (unmixed) wine? Koh. R. to V, 8 שיערו אותה, v. next w.; a. fr.—Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סַלְּגוּ, Ps. LXVIII, 5) שַׁעֲרוּ לפניו דרכיכם (not שׁוּעוּ; ed. Bub. שפרו, a glossator's emendation) measure your ways before the Lord (cmp. שׁוּם I). Pesik. Zutr. Haaz. (ed. Bub. p. 114) (ref. to שערום, Deut. XXXII, 17) לא שִׁיעֲרוּם וכ׳ whom your fathers never appraised, to find out whether or not they are of use; Yalk. Deut. 545 לא שיערום. — 2) (v. שַׁעַר) *to superintend the market,* v. מְשָׁעֵר.

Hithpa. הִשְׁתַּעֵר *to be estimated, measured.* Ukts. II, 8 משתשערין בכמות שהן מְשְׁתַּעֲרִין בְּכַמּוּת שֶׁהֵן are measured as they are (not compressed); משתשערת בכמות שהיא מְשְׁתַּעֲרֶת בְּכַמּוּת שֶׁהִיא is measured as it is.

שְׁעַר ch., *Pa.* שַׁעֵר same, *to measure, calculate.* Targ. O. Gen. XXVI, 12 בדשַׁעֲרוּהִי ed. Berl. (oth. ed. בְּדִשַׁעֲרוּתֵי; Y. בדשַׁעֲרוּהִי; h. text שערים).—Ḥull. 97[b] ולשַׁעֲרִינְהוּ בפלפלין why not use as a standard (for calculation in the case of admixtures of forbidden substances) pepper or spices which are not neutralized in a mass of a thousand times their quantity? Ib. בדרדיה מְשַׁעֲרִינַן או בדנפרק מינה משערינן do we calculate the proportions by the actual size of the admixture, or by the quantity that has come out of it (has been absorbed in the dish)? Y. Kil. IX, 32[d] top שַׁעֲרוּנְהָ רבנין וכ׳ the Rabbis made the calculation, and it (the well of Miriam) was exactly opposite the middle gate &c.; Lev. R. s. 22 שערותא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 שיערו אותה וכ׳ (Hebr.).

שָׁעַר (b. h.; cmp. סְעַר II) *to be rough,* denom. שַׂעָר; *to shudder, fear.* Sifré Deut. 318 (expl. שערום, Deut. XXXII, 17) שלא עמדה שערת וכ׳ your fathers' hair did not stand on end before them (v. שָׂעָר II); Yalk. ib. 545.

Hif. הִשְׁעִיר (denom. of שָׂעָר) *to grow hair, be hairy.* Ḥull. 44[a] עד מקום שהַשְׁעִיר Ms. M. a Rashi (ed. כדר, corr. acc.) to the place (of the stomach) where it becomes covered with hair. Ib. (Chald. diction) תורא דמַשְׁעִיר טפי an ox, which is more hairy (on the stomach). Nidd. 25[b] עד שישעיר until the embryo has hair.

שָׁעַר, *Af.* אַשְׁעִיר, v. preced.

שֵׂעָר, שֵׂעָר m. (b. h.; preced.) *hair.* Meg. 18[a], a. e. מסלסל בשערך, v. סִלְסֵל. Naz. I, 2 הכביד שערו, v. כָּבֵד I. Ib. 4[b] לשחת ש׳ וכ׳ to ruin such fine hair; Tosef. ib. IV, 7. Yoma 47[a] קלטי שערי, v. קָלַע II; a. fr.—Trnsf. *crown, ramification* of a tree; *panicle, stem and pod* of leguminous plants. Peah II, 3, a. e. ש׳ כוחש, v. כָּחַשׁ; Y. ib. 17[a] top סַעַר. Kil. IV, 9 הרה הופך ש׳ שתי וכ׳ he turned the branches of two rows of vines towards one side; B. Bath. 82[b]. Sabb. XXI, 3 ש׳ של אפונין וש׳ וכ׳ the panicles (pods) of beans and of lentils. Tosef. Ukts. I, 8 סְאָר ed. Zuck. (Var. שרע, read as ed. T'bul Yom III: שיער) the panicle of a pomegranate; a. fr.—*Pl.*, v. שַׂעֲרָה.

שְׂעָר, שַׁעַר ch., v. שַׂעֲרָא.

שַׁעַר m. (b. h.; שער *to divide, break open*) 1) *gate, open place* for public and private transactions. Sifré Deut. 242 (ref. to Deut. XXII, 24 שנמצאת בו וכ׳ ש׳ the gate (of the place) where she was found, and not the gate where she was judged. Keth. 45[b] (ref. to Deut. XVII, 5) שעבד בו ש׳ the gate (of the place) where he worshipped the idol. Midd. I, 3 המזרחי ש׳ the eastern Temple gate; a. v. fr.—*Pl.* שְׁעָרִים, שְׁעָרִין; constr. שַׁעֲרֵי. Ib. חמשה ש׳ היו וכ׳ the Temple mount had five gates; שני ש׳ חולדה two *ḥuldah* gates, v. חוּלְדָּה II. Ib. 4; a. v. fr.— 2) *market, market price.* B. Mets. V, 7 שרצא חש׳, v. פָּסַק. Ib. (72[b]) כש׳ חגבוה (Bab. ed. בש׳) according to the price at the height of the market, i. e. the lowest price. Ib. 8 כש׳ הזול according to the lowest market price. Ib. 1 לקח ... וכן הש׳ if he bought wheat of him, at a gold Denar a Kor, and such was the market price. Gitt. 57[a] נחסר הש׳ מודיא אחת the price went down one Modius, i. e. from forty Modii to thirty-nine for a Denar; וחזר הש׳ למקומו the price went back to its former figure; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Bath. 89[a] לש׳ for the regulation of market prices, v. אַגְרַדְמִיס; Y. ib. V, end, 15[b] שְׁעִירִין, a. שְׁעִיעֲרַיָּא.

שַׁעַר II m. (b. h.; שָׂעָר II) *estimation, proportion.*—*Pl.* שְׁעָרִים. Gen. R. s. 64 (ref. to Gen. XXVI, 12) מאה כורים מאה ש׳ מאה מיניינים מאה ש׳ וכ׳ one hundred Kor; one hundred proportions, one hundred quantities; one

hundred *sh'arim*, this shows that they had made an estimate of it (the crop of the field), and it brought a hundred times the estimated quantity; Yalk. ib. 111 (corr. acc.); Pirké d'R. El. ch. XXXIII וכל דבר ... מאה ש' של מימון וכ' and for every thing that he gave tithes of, the Lord sent him one hundred times the value, and he blessed him.

שַׂעְרָא I ch., *pl.* שַׂעְרִין same, esp. *percent., interest.* Targ. Y. Ex. XXII, 24 (h. text נשך). Targ. Y. I Lev. XXV, 36, sq. (ed. Vien. שַׂעַרְנָךְ, corr. acc.); Y. II שְׂעוּרִין.

שַׂעְרָא II m. = h. שַׂעַר I, 2, *market price.* Ruth R. introd. שַׂעֲרֵיהוֹן דפורייא, v. פּוּרְיָא.

שְׂעָרָא, שְׂעָרָא, שַׂעַר, שְׂעָר m. = h. שֵׂעָר, *hair.* Targ. Gen. XXV, 25, v. סְעַר. Targ. Lev. XIII, 3; a. fr.—Lev. R. s. 15, v. שַׁטְפָא; Yalk. ib. 554 שַׂעֲרָה. Midr. Sam. ch. II (v. מוֹרָא I a. מוֹרָה II) מה הדרן ש' וכ' ... אף הדרן סירא as the thorn is afraid of nothing but the iron, so is the hair &c.; Yalk. Sam. 78 (corr. acc.); Y. Naz. IX, end, 58a ... בזזרא סַעֲרָה; a. e.—*Pl.* שַׂעֲרָן (fem.). Targ. Ps. LXIX, 5 Levita (ed. סַעֲרִין, סַעֲרָן).

שַׂעֲרָה f. (b. h.; preced.) 1) *hair.* Y. Sot. I, 16c top ש' אחת one hair; a. e.—*Pl.* שְׂעָרוֹת. Ib., a. fr. שתי ש' (not שני) two hairs (symptom of maturity). Lev. R. s. 20 מיעולם לא ראו ... ש' ראשי the beams of my house never saw the hair of my head (v. קֶלַע II); Y. Yoma I, 38d top; a. fr.—2) *ear, panicle.* Y. Ter. I, 40d top ש' של אורז (ed. Krot. שְׂעוֹרָה) the panicles of rice.

שַׂעֲרִי, שְׂעָרֵי m. pl. *barley*, v. סַעֲרָתָא.

בֵּית שְׁ', שְׂעָרִים pr. n. pl. *Beth-Sh'arim*, near Sepphoris (v. Neub. Géogr. p. 200), one of the seats of the Sanhedrin. R. Hash. 31b. Sanh. 32b אחר רבי לב' ש' follow up Rabbi to B. Sh. Tosef. Ter. VII, 14; Tosef. Succ. II, 2 (the seat of R. Johanan ben Nuri). Tosef. Par. V (IV), 6; a. e.

שַׂעֲרָנִין, שַׂעֲרָן, v. סַעֲרָן.

שַׁעֲשׁוּעַ m. (b. h.; שָׁעַשׁ) *delight, pleasure.* Cant. R. to VI, 11, v. שְׁחוֹק; (Pesik. R. s. 11 תענוג).—*Pl.* שַׁעֲשׁוּעִים. Tanh. T'tsavveh 1; Yalk. Jer. 315 ילד של ש' a child of delight, v. שַׁעַע.—Trnsf. (sub. ילד, ילדי) *beloved child* or *children.* M. Kat. 25b (in a eulogy) גידלה שַׁעֲשׁוּעֶיהָ ... ארץ the land of Shinear (Babylonia) conceived and gave birth to, the land of beauty (Palestine) raised her beloved child.

שַׁעֲשׁוּעִית, v. שְׁעוּעִית.

שַׁעֲשִׁיעָתָא f. = שְׁעִיעוּתָא, *smoothness.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4.

שַׁעֲשַׁע, שְׁעַשְׁעַ, v. שְׁעַע, שְׁעַשַׁע.

שָׁעָא, שַׁעְתָּא, שַׁעְתָּא (שָׁעָה) f. = h. שָׁעָה, *while, time; hour.* Targ. II Kings V, 26 (ed. Wil. שעה). Targ. Ex. XXXIII, 5. Targ. Y. ib. XXIII, 5; a. fr.—Ber. 64a אצטריכא להו ש' the time needed them (circumstances required one of them as chief of the college); Bekh. 31a, v. צְרַךְ. Y. Bets. II, 61c top, a. e. בשַׁעְתָּהּ in its proper time, v. גִּמְרָא. Ber. 7a כי ... ש' אלטריה when that moment comes, I will curse him; כי ... ש' נירים when that moment came, he was asleep. Ib. כל ש' ושׁ' at all times. Ib. כל ש' any other time; בההיא ש' but at that special time; Ab. Zar. 4b. Pes. 11b פלגא דש' half an hour; a. fr.—*Pl.* שָׁעָא, שָׁעִין, שָׁעֵי; (שָׁעָתָא). Targ. II Kings XX, 11. Targ. Job VII, 18 (not שָׁעָתָא); a. fr.—Ber. l. c.; Ab. Zar. l. c. בהנך תלת ש' וכ' during those first three hours (of the day) &c.; a. fr.

שָׁף, v. שׁוּף.—(ו)יתיב שַׁף, v. שׁוּף I ch.

שַׁף, v. שְׁפַף.

שָׁפָא, שָׁפָא, v. שפי.

שָׁפָא m. (v. שׁוּף I) [*slip, the place from which something slipped;*] *socket.* Macc. 11b אבריה לש' נאל each limb (bone) of his went into its socket; Yalk. Gen. 149.

שְׁפָא I m. (v. next w.) *block of hewn stone*, v. סְפָא.

שְׁפָא II, **שְׁ'** m. (שְׁפָה) *chip, pin.* Targ. Hab. II, 11 (h. text כפיס).

שְׁפָאִין, שְׁפָאִים m. pl. (שְׁפָא I) same, *chips.* Ab. Zar. 49b אותן ש' מה וכ' what is the law about those chips? Ib. שְׁפָאֶיהָ (Ms. M. שְׁפִיפוּרֶיהָ, v. שִׁיפּוּר I).—Trnsf. שְׁפָאֵי עידית (cmp. בִּיזְלֵי) *disconnected strips* of a first class field. Gitt. 50a (v. Tosaf. a. l.); [Rashi takes שפאי as verb, fr. שפי = שוף *to slip*].

שַׁפַּאי, v. שַׁפַּיי.

שָׁפַד *to chip, point.*—Denom. שְׁפוּד.

Pi. שִׁפֵּד (denom. of שְׁפוּד) *to pierce.* Snh. 41a שִׁפְּדוֹ בריחור ... וכ' (or שְׁפָּדוֹ) he pierced him with the shoot of a fig tree.

שְׁפַד ch. same 1) *to point.*—Part. pass. שְׁפִיד. Bekh. 40a, v. פְּרַס I.—2) (denom. of שפודא) *to put on the spit, roast.* Hull. 111a sq. חזריה ... דקא שָׁפֵיד וכ' he saw the son of R. b. A. put a liver on the spit over a piece of meat. Pes. 74b שָׁפְדֵיהּ בשפודא (or שָׁפְדֵיהּ *Pa.*) if he put it on the spit (and roasted it).

שְׁפָה, v. סְפָא.

שָׂפָה f. (b. h.; v. סְפַי) 1) *rim, border, binding.* B. Bath. II, 1 ארבעה מן חש' four handbreadths from the rim of the stove. Ib. 19a שָׂפַת מחמצן the border of the wash-pit; a. fr.—שְׂפַת קנה ש', קמי ש', v. קָמָה.—2) *lip; speech.* Y. Sabb. VII, 10c top המאדם אודם בש' he who reddens his lips (v. אֹדֶם; Nahmanides reads: בטפה). Ib. XIV, 14d top כל שהוא מן הש' ולפנים any wound on the lip and further inside (in the mouth, opp. חָלָל III). Y. Macc. II, end, 32a, a. fr. בש' רפה with lax lips, with low indistinct speech; a. fr.—*Pl.* שְׂפָתוֹת, שְׂפָיוֹת (סְפַי); *Du.* שְׂפָתַיִם. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 שְׂפָתֶיהָ, v. שְׂפַת. M. Kat. 15a (expl. ועל שפם שירזו שְׂפָתוֹתֵיהֶן מדובקות וכ', Lev. XIII, 45) his lips should cleave to each other (he must not greet or answer greeting). Koh. R. to XII, 4 בנות השיר אלו הש' the daughters

of song', that mèans the lips; Lev.R.s.18 שְׂפָתוֹתָיו. Sabb. 152a שְׂפָתוֹתֶיהָ וכ׳, v. רָפַט. Ab. Zar. 35a שְׂפָתוֹתֶיהָ, v. חָשַׁק. Keth. 61b את השפתים, v. שָׁרְבַּט; Y.Keth.V,30a bot. השפיות, v. שִׁלְבֵּק; a. fr.—Y. Yeb. VI, beg. 7b בין השׂ׳ between the lips (of the vagina).

שָׂפָה verb, v. שפי.

שָׂפָה f. (שָׂפָה II) *overflow, additional measure*; v. שָׂפַע.

שְׁפּוּד m. (שָׂפַד) *spit.* Pes. VII, 1 ש׳ של רימון a spit made of pomegranate wood. Ib. 74a ש׳ של מתכת a metal spit. Y. Naz. VI, 55b ש׳ אחד של גבילה one spit with forbidden meat. Bets. 28b; a. fr.—[Tosef. Meïl. I, 25, v. שְׁפִּירוּי I.]—*Pl.* שְׁפּוּדִין. Y. Naz. l. c.; a. e.

שַׁפּוּדָא ch. same. Pes. 74b שפרית בש׳, v. שָׂפַד. Ib. תלנהו בש׳ if he suspended them from the spit; a. e.—*Pl.* שַׁפּוּדַיָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Vien. שׂ׳).—V. שִׁיפּוּדָא.

שַׁפְוָנָא* m. (שְׁפִי I) *crushing, destruction.* Targ. Prov. XXIV, 22 Ms. (ed. סופא; some ed., a. Var. ed. Lag. ספוותא; h. text פִּיד).

שְׁפִי, שִׁפּוּי, v. sub שִׁיפּ׳.

שָׁפְיִי, v. שָׂפָה I, III.

שִׁפְיוּתָא, v. שִׁפְיוּתָא.

שְׁפוֹכָא, שְׁפוֹךְ m. (שָׁפַךְ) *gutter, slope, spout.* Targ. O. Num. XXI, 15 לנחליא ש׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׁפִיךְ נחל׳, read: שְׁפוֹךְ; Ms. שְׁפִיךְ, שְׁפִיךְ; h. text אשד).—B. Bath. 3b Ar. ed. Koh., v. שָׁפְכָא.—V. שִׁפְכוּתָא.

שָׁפוֹכָאָה m. (preced.) *a laborer engaged in pouring wine* to fill up vessels.—*Pl.* שָׁפוֹכָאֵי. Ab. Zar. 72b.—[B. Bath. 3b Ar., v. שָׁפְכָא.]

שְׁפוֹלָא, שְׁפוֹלָא, שְׁפוֹלַע, שְׁפוֹלָא, v. sub שִׁיפּ׳.

שְׁפוֹפִינָא, v. שִׁפְרְפִינָא.

שְׁפוֹפֶרֶת f. (= שׁ׳ פרפ׳, v. שׁוֹפָר) [*something round,*] *tube*; ש׳ של ביצה *egg-shell.* Nidd. 21b. Erub. 43b, v. פְּצוֹפוֹרִית. Lev. R. s. 16, beg. היתה מביאה ש׳ וכ׳ she took an egg-shell and filled it with balsam, v. שַׁלְפוּחִית. Hull. 57b עשו לה ש׳ של קנה וכ׳ they made for it (the dislocated and detached hip-bone) a tube of reed (to support it), and the hen recovered. Kel. XVII, 17 ש׳ הקש a straw tube. Snh. 68a, a. fr. כמכחול בש׳, v. מַבְחוֹל; a. fr.—ש׳ הגוד or ש׳ *the tube* (mouth-piece) of the leather bottle. Par.V, 8. Ib.VI, 1; a. fr.

שְׁפוּצָא, v. שִׁיפּוּצָא.

שְׁפוּתָה, Y. Ned. I, 37a top, read: שְׁבוּתָה, v. שְׁבוּתָה.

שְׁפַח, v. סְפַח.

שִׁפְחָה f. (b. h.; v. מְשָׁפָחָה) [*attached to the household,*] *handmaid, slave.*—ש׳ חרופה, v. חֲרוּפָה.—Snh. 39a נטלו . . . לו ש׳ לשמשו they took a rib from him (Adam), and gave him a handmaid to wait on him. Ib. 99b מוטב תהא ש׳ לאומה זו וכ׳ better for her to be a handmaid to this nation than a mistress to any other nation. Kidd. III, 12 ולד ש׳ ונכרית the child of a slave or of a gentile woman. Ib. 13 ממזר שנשא ש׳ וכ׳ if a bastard married a slave, their child is a slave. Ib. 69a האומר לשִׁפְחָתוֹ וכ׳ if one says to his bondwoman, be thou free, but thy child (with which thou goest) shall be a slave, the child follows her status (is free). Ib. ש׳ כנענית a Canaanite slave. Keth. V, 5 הכניסה לו ש׳ אחת וכ׳ if the wife brought him one slave, she need not grind, or bake &c.; a. v. fr.—*Pl.* שְׁפָחוֹת. Ib. אפי׳ . . . מאה ש׳ וכ׳ even if she brought him a hundred slaves, he may force her (his wife) to work in wool &c. Ker. 9a ש׳ חרופות, v. חֲרוּפָה. Lev. R. s. 16, a. e. ש׳ מכודנות, v. כָּדַן. Tanh. Vayetsé 8 חש׳ . . . לא תהא should not my sister Rachel be at least like one of the handmaids (Bilhah and Zilpah)? Ab. II, 7; a. fr.

שִׁפְחוּת f. (preced.) *status of a handmaid.* Y. Kidd. I, 59c bot., v. אִירְשׁוּת; Bab. ib. 18b. Ib. 19a; a. e.

שָׁפַט (b. h.; v. פְּטַט, s. v. פַּטָּא) [*to divide*; cmp. גזר,] *to decree, decide, judge.* Ruth R. to I, 1 אוי לדור שֶׁשָּׁפְטוּ . . . צריכין להִשָּׁפֵט woe to the generation that judge (criticise) their judges, and woe to the generation whose judges need to be judged; B. Bath. 15b (ref. to Ruth l. c.) דור שׁ׳ it was a generation that judged its judges &c., v. קִיְּמָם. Sot. 10a שָׁפַטְתִּי וכ׳ . . . זכור לי remember unto me the twenty (-two) years that I judged Israel, and never did I say to them, carry a stick for me from one place to another; a. fr.—V. שׁוֹפֵט.

Nif. נִשְׁפַּט *to be judged, criticised.* Ruth R. l. c., v. supra.

שֶׁפֶט m., *pl.* שְׁפָטִים (b. h.; preced.) *judgments, punishments.* Mekh. B'shall., Shir., s. 8 נעשו ש׳ בע״ז judgment was executed on the idols; a. e.

שִׁפְטָא m. (שׁפט; v. פַּיְּטָנוּת, פַּטָּא) *childish.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 6 Ar. (ed. טפשא; h. text נבל).

שִׁפְטָנָא, v. שׁוּפְטָנָא.

שָׂפָה, שִׁפֵּי I (b. h.; cmp. שׁוּף II) 1) *to crush.*—*Part. pass.* שָׁפוּי, *pl.* שְׁפוּיִין *crushed, humble, contrite* (= b. h. הָכָא). Tosef. Hag. II, 9 עניו וש׳ humble and contrite; Tosef. Snh. VII, 1 וש׳ (only); Y. ib. I, 19c. Gen. R. s. 60 דווין וש׳ Ar. (ed. ושפופין) broken down and crushed (poor); a. e.—2) *to rub, smooth, plane.*—*Part. pass.* as ab. *a) smooth.* Koh. R. to XII, 14 two paths אחד ש׳ ואחד מלא וכ׳ one smooth, and the other full of thorns and pebbles.—Yalk. Gen. 62 בור ש׳ (Snh. 109a שְׁאֵפִי); Ar. שפת, corr. acc.) a smooth (blank, empty) pit, v. בּוֹרְסִיק.—*b*) (cmp. חָלָק) *unimpaired, unscathed.* Gen. R. s. 45, v. רָחַט.

Pi., שִׁפָּה, שִׁיר 1) *to plane, saw, trim.* Hull. 125a קולית ש׳ a thigh-bone which one sawed through lengthwise. Ab. Zar. 42a ישראל ש׳ ע״ז וכ׳ if an Israelite chipped off an idol whether for his own purpose (to use the wood) or for its sake (to improve its appearance). Ib. 49b. Y. Gitt. V, 47a bot. גזלו ושִׁפָּהוּ if he took a block by force and planed it. Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הימנה וכ׳ (read: שפה) if he filed off a part of it and made of it &c.;

a. e.—Part. pass. מְשׁוּפָּה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפְּרִין. Y. Gitt. I. c. גזלו מש' if he took it planed. Y. Succ. I, 52ᶜ top במש' לכלים (not בכלים) when the boards are planed preparatory to making them into utensils; a. e.—2) *to smooth, polish.* Kel. XIV, 5 משׁוּשַׁפְּנוּ Ar.; Ned. 56ᵇ מְשׁוּשַׁפָּם, v. שׁוּף II.—Trnsf. *to pacify, give satisfaction.* Y. B. Mets. V, 10ᵇ המבטל . . . חייב לשַׁפּוֹת לו if a tenant or an agent neglects his neighbor's field, he must indemnify him; ib. IX, beg. 12ᵃ.—3) *to leave smooth places,* (cmp. חָלַק *Hif.*) *to plant wide apart.* Y. Orl. I, beg. 60ᶜ לקורות במַשָּׁפָה (or בְּמַשָּׁפָה *Hif.*) when he plants the trees wide apart, it is an indication that he wants to raise them for beams, opp. רָצַם. B. Bath. V, 4 הגדילו לא יַשָּׁפֶה (or יְשַׁפֶּה) if they (the trees bought in a person's field) grew large, he (the owner of the field) has no right to smooth the field (cut the trees down). Ib. הגדילו ישפה when they are grown large, he (the owner of the trees) may cut them (in order to use the ground they occupy); a. e.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, 1) *to crush, rub, grind.* Targ. Ps. LVI, 2 (h. text שאף). Ib. 3.—Part. pass. שְׁפִי; f. שְׁפִיָּא; *pl.* שְׁפִיִּין, שַׁפְיָן. Ib. LI, 19 (h. text נדכה). Targ. Job XXXIII, 21.—2) *to plane, smooth, paste over.* Yeb. 75ᵇ שַׁפְיֵיהּ וכ' he trimmed it (cut off the protuberances) like a writing reed. Sabb. 98ᵇ, v. טָרִיז (v. שְׁפִי II). B. Kam. 98ᵃ Ms. M., v. שׁוּף II ch. Snh. 109ᵇ שַׁפְיוּהָ דיבשא וכ' they smeared her body with honey, and placed her on the roof &c.; a. e.—*Part. pass.* as ab. *smooth, level.* Targ. Prov. XV, 19. Targ. Y. Gen. XXXI, 2; 5 (*friendly*).—Snh. 109ᵃ בור שָׁאפֵי, v. preced.

Pa. שַׁפֵּי 1) *to crush.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Ps. LI, 10 דשַׁפַּיְרְתָּא Ms. (ed. Lag. דשרפיירתא, corr. acc.; ed. Wil. דְּשַׁפַּיְתָּא *Pe.*; h. text דכית). Ib. LXXXIX, 11; a. e.—2) *to plane, trim.*—Part. pass. מְשַׁפֵּי; f. מְשַׁפְּיָא; *pl.* מְשַׁפְּיָן, מְשַׁפְּנָן. B. Bath. 3ᵃ אבני דלא משפיין Ms. M. (ed. משפיא, corr. acc.), v. גְּוִיל.

שְׁפָה, שְׁפִי II (v. שְׁפָע) 1) *to incline,* v. שִׁיפּוּי II.—2) *to tilt, pour out slowly* (so as to leave the sediment behind). Midr. Till. to Ps. XVIII, 12 כדקים . . . שׁוֹפְכִין אלו באלי ed. Bub. (oth. ed. שופכין) as the small bowels of an animal that pour their contents from one to the other. Esth. R. to II, 3; a. e.—Esp. *to sell wine.* B. Mets. 60ᵃ השׁוֹפֶה יין לחמרים Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. לחבירו; Ar. לשמרים, corr. acc.) if one sells wine to ass-drivers (caravan at an inn); Tosef. ib. III, 27 חיה שׁוֹפֶא וכ' ed. Zuck. (Var. שופה); a. e.

Pi. שִׁיפָּה *to make slanting, whittle to a point.*—Part. pass. מְשׁוּפָּה; f. מְשׁוּפְּתָה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפְּרִין; מְשׁוּפָּרוֹת. Keth. 5ᵇ מש' כיתדות (the fingers) pointed like pegs.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, 1) *to incline, make slanting.* Sabb. 98ᵇ דשָׁפֵי לחו כי טורין they made the boards slanting like mountain sides (bringing to a point; Ar. טָרִיז q. v.); Yalk. Ex. 370.—2) *to pour out slowly.* Hull. 67ᵃ לא לְשַׁפּוֹיֵי וכ', v. צִיבְּתָא. B. Kam. 115ᵇ ושׁ' לירה . . . אפשר (not דש') one may put something (a piece of cloth &c.) over the mouth of a jug, and pour (strain) the liquid through. Sabb. 139ᵇ שָׁפוּ שירברא וכ' Rashi (ed. שָׁאפוּ) they poured beer slowly from vessel to vessel (leaving the dregs behind); a. e.—Kidd. 71ᵇ שׁפי חלא vinegar dealer, v. שַׁפִּירְחָלָא.—Trnsf. *to let the blood flow after bloodletting.* Sabb. 129ᵃ דלמא ש' ליה וכ' perhaps the surgeon may bleed him too long &c.

שָׁפָה, שְׁפִי III (v. שָׁפָא I) [*to be smooth,*] *to be quiet, at ease; to be relieved.* Nidd. IV, 4 ושָׁפְתָה מעת לעת and was relieved for a full day, opp. קשתה, v. קָשָׁה. Ib. שפתה מן חצער וכ' she was relieved from pain, but not from the flux of blood; a. e.—*Part. pass.* שָׁפוּי *quiet, sane.* Arakh. 17ᵇ, sq. ש' ונשתטה if he was sane and became mad; B. Bath. 128ᵃ.—V. שׁוֹפִי II.

Hithpa. הִשְׁתַּפָּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּפָּה (of a delirious person) *to become quiet, conscious, sane.* B. Kam. IV, 4 נש' חשׁוטה if the madman became sane again; Tosef. ib. IV, 4. Y. Ter. I, 40ᵇ bot. לכשׁישׁתפה when he is sane again (we may write a letter of divorce at his order); Y. Gitt. VII, beg. 48ᶜ. Y. Keth. I, 25ᵇ; a. e.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, *to be quiet, at ease.*—V. שְׁפִי.

Pa. שַׁפֵּי *to quiet, pacify, satisfy.* Gitt. 73ᵃ זיל שַׁפֵּי ליה go and pacify (settle with) him. B. Mets. 15ᵃ ואַשַׁפֵּי וכ' (Ms. H. a. R. ואישׁפי), v. מְרַק.—Part. pass. מְשַׁפֵּי; *pl.* מְשַׁפְּנָן. Ib. 70ᵃ דמש' נכסיה (not דמשפו) one whose property is at peace (undisputed by any claimants).

שְׁפִי m. (preced.) *quiet, ease.* Targ. Y. II Num. XXIII, 3; Targ. Y. II Gen. XXII, 8 בלב ש' with an easy heart.

שִׁפְיוּת, v. שִׁיפְיוּת.

שִׁפְיוּתָא f. (preced.) *compromise, peace.* Targ. Y. I Gen. III, 15 (Y. II שְׁפִירְיָתָא).

שַׁפִּירְחָלָא pr. n., בֵּי שַׁ' *the family of Shafeḥala* (vinegar dealer). Kidd. 71ᵇ Ar. (ed. בי בר שפי חלא, v. שְׁפִי II).

שִׁפְטָה f. (שָׁפַט) *judging, judgeship.* Snh. 3ᵇ (ref. to Num. XXXV, 24 sq.) משׁעת שִׁפְטָה העדה from the time that the assembly meets for judging (from the beginning of the legal proceedings, the court consists of twenty-three). Num. R. s. 14⁹ על שפיטת שמשון the verse (Gen. XLIX, 16) refers to Samson's judgeship.

שַׁפַּאי, שַׁפְּיָא m. (שְׁפִי II) *wine merchant.*—*Pl.* שַׁפָּאִין, שַׁפָּרֵי. Lev. R. s. 12 עברון ש' בחרש וכ' wine merchants passed the gate of the cemetery; Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה) ש' שנאון (strike out שנאון, a corrupt dittogr. of שפאין); Yalk. Prov. 960. Y. Dem. V, 24ᵈ ברם באילין ש' וכ' but as to wine dealers, they are used to empty from vessel to vessel. Y. Shek. VII, 50ᶜ bot., v. חֻבָּם.

שְׁפִיךְ, v. שְׁפַךְ.

שְׁפִיךְ, v. שְׁפוֹךְ.

שְׁפִירָא, *pl.* שְׁפִירֵי, v. שְׁפָרָא.

שְׁפִיכָה f. (שָׁפַךְ) *pouring out.* T'bul Yom IV, 7, v. שֶׁבֶר I. Y. Pes. I, end, 28b (ref. to Deut. XII, 24) . . . לא אלא בש' I have allowed thee no other use of its blood than pouring it out (but you must not bleed a consecrated animal). Y. Yoma V, 43a top (ref. to Lev. IV, 7) לש' . . . לרבות this includes the blood of the bullock for the Day of Atonement, that it must be poured out (at the bottom of the altar); a. fr.—*Pl.* שְׁפִיכוֹת. Lam. R. to IV, 11 ארבע ש' לטובה וכ' four times is pouring out mentioned for good, and four times for evil.

שְׁפִיכוּת f. same. Makhsh. II, 3 מי ש' water that is poured out, dirty water, opp. מי גשמים rain water.—Esp. ש' דמים *shedding of blood.* Arakh. 15b . . . כל המספר וש' ד' he that talks slander commits great sins to be compared to the three great crimes: idolatry, incest, and bloodshed. Snh. 57b (ref. to Gen. IX, 6) אירוחו ש' ד' של אדם שהוא בגופי וכ' what way of killing is a shedding of blood within a man's body? It is strangulation. Ib. 74a כל . . . חוץ . . . וש' ד' regarding all sins . . . one may transgress in order to escape death, except idolatry, incest, and murder; a. fr.

שְׁפִיכוּתָא ch., constr. שְׁפִיכוּת, same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. II Deut. III, 17 ש' קיטמא (read מיא), v. שְׁפַכְוּתָא. Targ. Y. Gen. XXVIII, 20 (not שְׁפִירְכוּת).—B. Bath. 25b בש' when the rain comes pouring, opp. בניחותא gently.

שְׁפִילְתָא, שְׁפֵילָה, v. sub שְׁפַל.

שְׁפִיפוֹן m. (b. h. שְׁפִיפֹן; שפף) [*sliding,*] a species of *serpents, adder* (?). Num. R. s. 14 9 נחש וש' . . . כנגד corresponding to the two things to which his (Dan's) father compared him, serpent and *sh'fifon.* Sot. 10a . . . בלעם שנאמר ש' וכ' Balaam was lame in one foot, for we read (Num. XXIII, 3), and he went *shefi*; Samson was lame in both feet, for it says (Gen. XLIX, 17) *sh'fifon* (sliding) on the road. Y. Ter. VIII, 45d bot. מין קטן הוא ושמו ש' it is a small kind of serpent, its name is *sh'fifon,* and it is as thin as a hair.

שְׁפִיפוֹנָא ch. same. Y. Ter. VIII, 45d top אשכחון ש' . . . לשטרח וכ' (not שפופי) they found a serpent as thin as a hair wound around &c., v. preced.

שְׁפִיץ, v. שְׁפַץ.

שְׁפִיק, v. שְׁפַק.

שְׁפִיר m. (שפר; cmp. שְׁפוֹפֶרֶת 2, a. שְׁפוֹפְרָא) *membraneous bag, sac of a fœtus*; in gen. *fœtus.* Nidd. III, 3 המפלת ש' מלא וכ' if a woman discharges a sac full of water &c. Lev. R. s. 14; Y. Nidd. III, 50d top (ref. to Job XXXVIII, 9) לבישו זה הש' וכ' 'its garment' means the sac, 'its swaddling band', the placenta. Ib. מרוקם ש' a fœtus having an articulated shape, v. רָשׁוֹן; Bab. ib. 25a שאינו מרוקם ש' a shapeless fœtus. Y. Naz. VII, 56b I have seen עגל כאפון בש' the embryo of a calf, of the size of a bean, in a bag; a. fr.

שְׁפִירָא, שַׁפִּיר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Nidd. 25b ההוא ש' דאתאי וכ' a fœtus was brought before Mar Samuel, and he said, this is forty-one days old; a. e.

שַׁפִּיר m. (שְׁפַר) 1) *handsome, pleasing; good; cheerful.* Targ. I Sam. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLVII, 6, (v. שֶׁפֶר ch.); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVI, 6 (in Hebr. dict.) על . . . נעשה לי ש' because I was content with my portion, it became beautiful to me; Yalk. ib. 667 (corr. acc.).—Kidd. 31b בעינא גברא דש' כותך I want a man as handsome as thou art; a. fr.—*Pl.* שַׁפִּירִין, שַׁפִּירֵי, שַׁפִּירַיָּא. Targ. Deut. VIII, 12. Targ. II Chr. VII, 10; a. fr.—B. Mets. 84a אנא . . . מש' ירושלם I am one of the survivors of the handsome men of Jerusalem. Ib. בני ש' כויתי children as good-looking as I am; a. fr.—*Fem.* שַׁפִּירְתָּא, שַׁפִּירְתָּא, שַׁפִּירָא. Targ. Gen. XII, 14. Ib. 11. Targ. O. Num. XII, 1; a. fr.—B. Mets. l. c. דש' מינאי who is handsomer than I am; a. e.—*Pl.* שַׁפִּירָן, שַׁפִּירָתָא. Targ. Gen. VI, 2. Targ. Y. ib. 1. Targ. Job XLII, 15; a. e.—2) (adv.) *right, well.* B. Mets. l. c. דש' קאמינא . . . אמר do I not know that what I say is right? Yoma 29b מאן קא מותיב ש' קא מותיב he who asked that question has asked well. Yeb. 94b וחאי ש' נסיב and he married rightly (legally); וחא ש' נסיב and he married this one lawfully; a. fr.—ש' דמר, v. דְּמַר I.

שְׁפִירָא, v. שְׁפִיר ch.

שַׁפִּירוּתָא f. (preced. art.) *goodness*; (with לבא) *cheerfulness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 47 (Y. שְׁפִירוּת; ed. Lsb. קשיבות).

שַׁפִּירְתָּא, v. שַׁפִּיר.

שְׁפִיתָה f. (שָׁפַת) *placing over* or *by the fire.* Kel. VIII, 8 מכנגד שְׁפִיתָה הקדרה ולפנים from the place where the pot is placed and inside (towards the fire). Ib. 9 כור שיש בו בית ש' a smelting pot which has a bottom or foot whereon it can rest (Mish. ed. בור וכ' a hole in the ground with an arrangement for putting a pot over fire); a. e.

שָׁפַךְ (b. h.; *Shaf.* of חפך) [*to invert,*] *to pour; to empty.* Lam. R. to IV, 11 מזמר אני שהפך חופתו . . . ולא ש' חמתו וכ' I sing, because he (the king) has upset his son's bridal chamber, but has not poured out his anger over his son; ש' הקב"ה . . . ולא ש' because the Lord has poured his anger over wood and stone, and did not pour it out over Israel. Yeb. 75b (ref. to Deut. XXIII, 2) מי שע"י כריתה שׁוֹפֵךְ he who pours (semen, instead of shooting forth, מקלח) in consequence of cutting. Succ. II, 9, v. קִרְיתוֹן. Y. Sabb. XII, end, 13d וכתב לא השופך 'and he writes' (Deut. XXIV, 3), but not 'he pours' (a chemical fluid over a sympathetic writing to make it legible); ib. שופך דיו וכ' he pours ink in which there is no gall-nut, and this catches (settles on) the written letters; Y. Gitt. II, 44b top שַׁפְּרָ (Chald.); a. fr.—ש' דמים *to shed blood.* Gen. R. s. 34. B. Mets. 58b, v. לָבַן II; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXII, 16 שופכין, read: שׁוֹפְתִין, v. שָׁפַת.]

Nif. נִשְׁפַּךְ *to be poured out, emptied.* Ḥull. 47b ריאה

שׁנִשְׁפָּכָה כקרימון a lung which (by tearing the membrane) is emptied like a ladle. Sot. 42b (play on שׁוֹפֵךְ, v. שׁוֹבֵךְ) שכל הרואה אותו נ׳ לפניו וכ׳ whoever saw him, was poured out before him like a ladle (his courage failed him, cmp. מָסַס). Pes. 22b דם שנ׳ כמים וכ׳ blood that is poured out like water makes susceptible of uncleanness. Ib.a כמים המשפכין like water that is poured out (ordinary water), opp. המתנסכין used for libation. Ib. 20b חבל תְּשֻׁפֵּךְ חֶבֶל, v. חֶבֶל II. Zeb. VIII, 7, sq. רָשָׁפֵךְ לאמה shall be poured into the sewer; a. fr.

Pi. שִׁפֵּךְ *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּךְ. Yoma 68b (ref. to שפך, Lev. IV, 12) שרחא מקימו מש׳ the place for the ashes must be sloping; Sifra Vayikra, Hob., Par. 3, ch. V; Zeb. 106a.

שִׁפִּיךְ, שִׁפַּךְ ch. same. Targ. Ez. XXIV, 7. Ib. XXII, 6. Targ. Zech. XII, 10; a. fr.—Ab. Zar. 72b אמר ... כי שַׁפְּכִיתוּ וכ׳ R. said to the laborers engaged in filling, when you pour wine (from vessel to vessel) let no gentile come near to help you &c. Y. Sabb. XX, end, 17d שְׁפוֹךְ, v. צְנִינִים; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּפִּיךְ, *Ithpe.* אִשְׁתְּפִיךְ *to be poured out.* Targ. I Kings XIII, 3. Targ. Ps. LXXIX, 10; a. fr.—B. Mets. 26a אִשְׁתַּפּוּבֵי אִישְׁתַּפּוּךְ the things in the wall were washed down; a. e.

שְׁפָכָא m. (preced.) *spout, gutter.*—*Pl.* שְׁפָכֵי. B. Bath. 3b he did not remove his bed from the building עד דחקון ליה ש׳ Ms. M. (ed. שְׁפִירֵי ... עד דמתקן) until he provided its spouts (until it was entirely finished; Ar. ed. Koh. שְׁפוֹכָא, oth. ed. שְׁפוֹכָאי). Ib. 6a, v. נְשַׁם.

שָׁפְכָה f. (b. h.; preced.) *urinary canal*; כרות ש׳ one whose canal is mutilated. Yeb. VIII, 2, v. בָּרַח. Y. ib. 9b top. Bab. ib. 75b ש׳ כתיב במקום ששופך it says *shofkhah* (Deut. XXIII, 2) in the place where one pours out (discharges fluid); a. e.

שִׁפְכוֹנִי m. (preced.) [*pourer,*] name of a species of *olives, rich olive.* Peah VII, 1 (Y. ed. שפכני; Ms. M. שסמני, corr. acc.), expl. Y. ib. 20a top שהוא עושה שמן הרבה ש׳ *chifkhoni,* which yields much oil.

שִׁפְכוּתָא f. (preced. wds.) *gutter, slope.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (v. שְׁפוֹךְ). Targ. Y. Deut. III, 17 (ed. Vien. שִׁ׳).

שִׁפְכֹנִי, v. שִׁפְכוֹנִי.

שָׁפַל I (b. h.; Shaf. of נ״פל) *to be low.*

Hif. הִשְׁפִּיל *to lower, humble.* Erub. 13b חמשפיל עצמו; חקב״ח מַשְׁפִּילוֹ; v. גָּבַהּ; Ned. 55a. Pesik. R. s. 10 (ref. to Is. II, 9) אימתי שחו ונִשְׁפָּלוּ ... חִשְׁפִּילָם חקב״ח when did they sink and were lowered? When they committed that deed (worshipped the golden calf), the Lord lowered them. Arakh. 15b יַשְׁפִּיל דיעתו let him humble his mind (think of his shortcomings). M. Kat. 16b (play on תחכמנו, II Sam. XXIII, 8) חואיל וְהִשְׁפַּלְתָּ עצמך תֵּחָא כְּמִינִי because thou didst lower thyself, thou shalt be like myself; a. fr.

Nif. נִשְׁפַּל *to be lowered.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hof. הוּשְׁפַּל, הָשְׁפַּל same. Pesik. Ki Thissa, p. 11b (ref. to Is. II, 9) ... יודע וְהָשְׁפַּלְתִּי אני וחם וכ׳ I know that Israel bowed to the golden calf, and I and they have been lowered, but wilt thou not raise (forgive) them?; Tanh. Ki Thissa 4 והשפלתי אותי and I myself have been lowered; Yalk. Is. 260 והושְׁפַּלְתִּי. Tanh. l. c. 5 (ref. to Ps. LXXV, 8) בלשון זה הוּרִי וכ׳ for the word *zeh* (Ex. XXXII, 24) was he (Aaron) lowered, v. גָּבַהּ; בלשון זה הוּשְׁפָּלוּ וכ׳ through *zeh* (ib. 23) were they lowered, and with *zeh* (ib. XXX, 13) have they been raised; Lev. R. s. 8; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּפֵּל, *Nithpa.* נִשְׁתַּפֵּל [*to let one's self drop,*] 1) *to be humble, gentle.* Ib. s. 19 (ref. to שפלות דרדים, Koh. X, 18) ע״ר שנִשְׁתַּפְּלוּ ישראל מלחנות וכ׳ because the Israelites were too gentle to encamp (before Sinai) in discord &c.—2) *to be lazy, indolent.* Ib. ע״ר ... מִשְׁתַּפֵּל מלקנח וכ׳ (not לקנח) because that man is too careless to wipe his body properly, he gets scabs. Ib. ע״ר ... מִשְׁתַּפֶּלֶת וכ׳ because that woman is too indolent to examine her body properly &c.; a. e.

שְׁפַל I, שְׁפֵל ch. same, *to fall down, go down.* B. Kam. 92b; Meg. 14b (prov.) שפיל ואזיל בר אווזא וכ׳ the duck bends its head down in walking, and its eyes look all around (it follows two pursuits at the same time, v. פְּלָגָא). Snh. 7a ודריקולא שָׁפֵיל, v. דְּרִיקוֹלָא. Ber. 10a שָׁפֵיל לסיפיה דקרא go to the end of the verse (in order to understand the whole of it); a. fr.

Af. אַשְׁפֵּל 1) *to lower.* Targ. Y. II Lev. X, 20. Targ. Prov. XXV, 7. Ib. XXIX, 23; a. fr.—2) *to carry down, carry along.* Yeb. 121a גלי אַשְׁפְּלוּ the waves may have carried (and landed him).

Ithpa. אִשְׁתַּפֵּל *to humble one's self.* Targ. I Sam. II, 36.

שְׁפַל m., שְׁפָלָה f. (b. h.; preced.) 1) *low, humble.* Num. R. s. 4 20 ... ש׳ בעיני וכ׳ ואל say not that I was low in the eyes of others, and was not despised in my own eyes. Taan. 16a; Snh. 88b, a. e. שָׁפֵל ברך low of knee, *polite.* Y. ib. I, 19c נפש ש׳ a humble soul, humility; Ab. V, 19 נפש ש׳ contented, opp. רחבה. Ib. IV, 10 רוח שָׁפֵל ש׳ be humble before every man. Snh. 43b מי שדעתו בפני וכ׳ ש׳ מעלה וכ׳ to him whose mind is lowly the Lord accounts it as if he had offered all kinds of sacrifices. Sot. 5a אבל ... ורואה את הש׳ but not so the Lord, he is high and looks at the low; a. fr.—*Pl.* שְׁפָלִים, שְׁפָלִין; שְׁפָלוֹת. Ib. 47b, v. גָּבַהּ; a. e.—2) (v. שָׁפַל, *Hithpa.*) [*letting the hands sink,*] *indolent, negligent,* opp. זָרִיז. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b יש ש׳ וכ׳ sometimes one is lazy and profits, and sometimes one is lazy and loses.—*Pl.* as ab. Ib. 89a; Ned. 36a; Gitt. 25a.

שְׁפַל II ch. same, *lowly.* Targ. Prov. XVI, 19.

שָׁפֵל II (or שֵׁפֶל) m., v. next w.

שְׁפֵלָה, שְׁפֵרָ׳ f. (b. h.; preced. wds.) *lowland.* Shebi. IX, 2 וביהודה ההר וש׳ וכ׳ in Judæa, (the three districts are) the highland, the lowland, and the valley; וּשְׁפֵלַת לוד כשפלת הדרום and the lowland of Lydda is (with reference to Sabbatical year laws) like the lowland of Darom (South). Tosef. ib. VII, 10; Y. ib. IX, 38d bot. שָׁפֵל מאמאוס עד לוד ש׳ from

שְׁפֵלָתוֹ (not שפלה), v. עֵמֶק. Ib.

Emmaus to Lydda is the plain (of Judæa). Ib. (סימן) לש' וכ' the presence of sycamores indicates lowland; Pes. 53a; a. fr.

שְׁפָלָה, v. שָׁפֵל.

שִׁפְלוּת f. (preced. wds.) 1) (b. h.) ש' ידים *lassitude*, v. שָׁפֵל I.—2) *humility, humiliation.* Num. R. s. 4 אם 30 צריך אדם לנהוג ש' בעצמו וכ' . . . לפני if a man must conduct himself humbly before a king of flesh and blood, how much more must he do so before the Lord? Ib. end הרי נוהג בש' וכ' he lived humbly before the Lord. Sot. 48a bot. (ref. to Is. V, 15) שגורמין ש' לשונאיו של חקב"ה (not לשונאי) they cause humiliation to the enemies of the Lord (euphem. for: to God); ש' של ישראל the humiliation of Israel; a. e.

שִׁפְלוּתָא ch. same, *lassitude.* Targ. Jer. XLIX, 24 (h. text רִשֶׁת).

שִׁפֵּיל, שִׁפֵּל, שִׁפֵּלְתָּא f.=h. שְׁפֵלָה. Targ. Deut. I, 7. Targ. Jer. XXXII, 44; a. fr.

שָׂפָם m. (b. h.; v. שָׂפָה) *upper lip.* Cant. R. to I, 7 על שָׂפָמוֹ, v. עָטָה. Pirké d'R. El. ch. XVII, end חרה שפמו מכוסה וכ' if his upper lip was covered, they knew that he was a mourner; לא חרה שפמו וכ' if his upper lip was not covered, they knew that he was excommunicated; a. e.

שָׂפָם, שִׂפְמָא, סְ, שִׂפְמָא ch. 1) same. Targ. Lev. XIII, 45 (O. ed. Berl. סְ). Targ. II Sam. XIX, 25 שִׂרְפְּמֵיהּ ed. Lag. (oth. ed. סְ). Targ. Ez. XXIV, 17; 22. Targ. Mic. III, 7.—*Pl.* שָׂפָמִין, שִׂ', סְ. Sabb. 129b מאה ש' (Ms. O. ש' only; Ms. M. סְ), v. קַרְנָא I. Ib. האידנא יומא דש' חוא to-day is a day of lip-shaving, i. e. a day spent without profit.—2) *border.* Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 (Y. II ספוא).—[Targ. Y. Num. XXX, 13 שפמהא, read: שְׁפָתָהָא.]

שִׁפָּן, a word in an incantation against thirst. Pes. 112a.

שָׁפָן m. (b. h.; cmp. שׁוּם II) *cony, (rock-badger).* Midr. Prov. to XXX, 26 זה מדי כשם שחש' יש בו וכ' 'the conies &c.', this refers to Media, as the cony has the symptoms of cleanness (being a ruminant) and also those of uncleanness &c.; Lev. R. s. 13; Yalk. Prov. 964.

שַׁפְנִינָא m. (cmp. preced.) *turtle-dove.* Targ. Lev. XII, 6. Targ. Gen. XV, 9 (Y. II שׁוּפָנִין). Targ. Ps. LXXXIV, 4 (h. text דְּרוֹר); a. e.—Pesik. צוֹצְלָא, v. צוֹצְלָא.—*Pl.* שַׁפְנִינַיָּא, שַׁפְנִינִין. Targ. Lev. V, 7. Ib. XIV, 30; a. e.

שָׁפַע (cmp. שָׁפָה II) 1) *to be smooth.* Gen. R. s. 14 קורה שׁוֹפַעַת a smooth-trimmed trunk (of a palm-tree, v. שְׁפָעָה I).—2) *to incline, slide.* Neg. X, 10 הַשּׁוֹפֵעַ וכ', v. נָפַחַת; Sifra Thazr. Par. 5, ch. X. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 תנור ששפתיו שׁוֹפְעוֹת לתוכו (not ששפתות) a stove the rims of which incline towards the inside; שפתיו שופעות לאחוריו if its rims incline towards its outer walls. Ohol. VII, 2 אהל שהוא שׁוֹפֵעַ וכ' a tent the top of which goes slanting down, so that the flat roof is only of the size of a finger; a. e.—3) *to pour out, run, discharge.* Yalk. Lev. 554 כל זמן ששופע לתוכה וכ' as long as it (the spring) discharges its overflow into the garden, the vegetables get black (dark green) &c. Nidd. IX, 8 (among the symptoms of approaching menstruation) ושׁוֹפַעַת and she discharges, expl. ib. 63b top. Bekh. III, 1 בהמה גסה שׁוֹפַעַת וכ' a large domestic animal that discharged a clod of blood; a. e.—[Y. Hor. I, 46a top עד שישפע, read: שישמע, v. שָׁמַע.]

Hif. הִשְׁפִּיעַ 1) *to make slanting.* Erub. 43b מַשְׁפִּיעַ ויורד (משפיעי not) let him make the wall slanting (from the centre) upwards and downwards (so that it should cast no shade).—2) *to pour abundantly; to sell in large quantities;* trnsf. *to give in abundance.* Dem. II, 4 כל המַשְׁפִּיעִים במדה גסה (Y. ed. המשופעים, corr. acc.) all wholesale dealers; אלו הן המַשְׁפִּיעִין וכ' these are considered wholesale dealers &c., v. סִיטוֹן. Ber. 32a (ref. to ודי זהב, Deut. I, 1) . . . בשביל שהשְׁפַעְתָּ לחם וכ' on account of the silver and gold which thou didst pour upon them, until they said, enough!—this was why they made the golden calf; (Yoma 86b שהרבית). Snh. 108a . . . דור בשביל טובה שה' וכ' the generation of the flood became overbearing only on account of the wealth that the Lord bestowed upon them. Ib. בטובה שהשְׁפַעְתִּי וכ' with the very blessing that I bestowed upon them, do they provoke me to anger; a. fr.—3) *to give overmeasure.* Tosef. B. Bath. V, 3 מקום שנהגו להַשְׁפִּיעַ משפיע וכ' where it is customary to give overmeasure, you must pour as much as is required: as long as the back and the bottom rim of the vessel are not wetted; a. e.—Part. pass. מוּשְׁפָּע, v. infra.

Pi. שִׁפַּע 1) *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּע; f. מְשׁוּפַּעַת; *pl.* מְשׁוּפָּעִין, מְשׁוּפָּעוֹת; מְשׁוּפַּעִין. Sabb. 5a כיחל חירה חמקום מש' מש' a slanting wall. Y. Ned. V, beg. 39a אם מש' וכ' if the place in his court is sloping . . ., the neighbor may protest (against washing being done in it), for he may say, thou pourest out, and it comes to my ground; a. e.—[Yalk. Lev. 571 דרך משופע, v. מְשׁוּפָּע.]—2) *to cause to flow.* Lam. R. to IV, 15 מהו וישפח וש' וכ' what is *v'sippaḥ* (Is. III, 17)? It means *v'shipp'a* (he caused them to discharge blood), in order that the holy seed be not mixed up &c.—*Part. pass.* as ab. *abundant, eloquent, verbose.* Midr. Till. to Ps. I, 5 ed. Bub. (ref. to Prov. XV, 7b) אלו חמש' וכ' this refers to those who are extremely fluent, but in whom there is not the sap of the Law; Yalk. Prov. 953 חמוּשְׁפָּעִים.

Pu. שׁוּפַּע 1) *to be made slanting*; part. מְשׁוּפָּע, v. supra.—2) *to be poured.* Gen. R. s. 69 end; Yalk. ib. 120, v. פַּךְ.

Hithpa. הִשְׁתַּפַּע *to slant.* Y. Erub. X, 26b bot. במשתפע עשרה וכ' when the wall slants at the grade of ten handbreadths to three.

שְׁפַע ch. same, 1) *to flow, run, overflow.* Targ. Prov. III, 10. Ib. V, 16; a. e.—Nidd. 63a שופעת הא שָׁפְעָה ואזלה the Mishnah says, 'she discharges;' but does she not continue to discharge (how can this be a premonitory symptom)?—2) *to slant, hang down.* Targ. Y. Ex. XXVI, 12 (Levy quotes הִשְׁתַּפַּע *Af.*).

Af. אַשְׁפַּע *to make slanting, let hang down,* v. supra.—2) *to pour, give in abundance.* Lev. R. s. 27 אן דאת יהיב את מַשְׁפַּע where thou givest, thou givest plentifully; Gen.

R. s. 33 הן דיחבת אשפעת (not אשפע); Yalk. Ps. 727; Tanḥ. Emor 6; Pesik. Shor, p. 74ª מַשְׁפְּרִיעַ.

Pa. שַׁפַּע *to incline, make slanting, let hang down.* Part. pass. מְשַׁפַּע. Targ. Y. Ex. XXVI, 13 (some ed. מְשָׁפַּע Hebraism).—Sot. 22ᵇ, v. מְדוֹכָא. B. Mets. 26ª דמש' בחד גיסא when the wall is slanting on one side.

שִׁפַּע m. (b. h.; preced.) *overflow,* esp. *overmeasure, customary addition.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 50 כל מכה ומכה . . . דבר ש' עליהן to every plague that came upon them, pestilence came as an addition (in the bargain); ed. Bub., a. Yalk. Ps. 820 שֶׁפַע.

שִׁפְעָא ch., constr. שִׁפְעָ, same, *overflow.* Targ. Is. XLVIII, 18; LIX, 19; LXVI, 12.

שִׁפְעָה I f. (שָׁפַע 1) *smoothing, planing.*—שִׁפְעַת קורה *smooth-trimmed trunk* (of a palm tree). Gen. R. s. 41, beg. ש' קורות להקרות וכ' the planed trunks (of the palm tree) are used for ceiling the house; Num. R. s. 3, beg.; Yalk. Ps. 845 ש' קוֹרֵיהָ. Koh. R. to III, 11 ש' קורייס (read קוֹרָה), v. שָׁפַע.

שִׁפְעָה II f. (b. h.; שפע *to crush, stamp,* cmp. שָׁפָה I) *stamping, trot, marching troop.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192; Yalk. ib. 923, v. קַלְגֵּס.

שָׁפַף (v. שׁוּף II, a. שָׁפָה I) *to crush, rub.*—*Part. pass.* שָׁפוּף; f. שְׁפוּפָה; *pl.* שְׁפוּפִין, שְׁפוּפִים; שְׁפוּפוֹת *a) rubbed, rubbing.* Gen. R. s. 65 חיו רגליהם ש' בארץ their feet (which were hanging down) rubbed against the ground; (Y. Peah VII, 20ᵇ top נוגעות).—*b) crushed, weak, nimble.* Gen. R. s. 22 the evil inclination דומה ללסטיס ש' וכ' is like an enfeebled robber sitting on the cross-road &c.; Yalk. ib. 36; Yalk. Ps. 840. Gen. R. s. 25, end בני אדם ש' weak people, opp. גבורים; Ruth R. to I, 1. Gen. R. s. 53 עכשיו . . . לא ש' וכ' now what is his gift (the child born to him)? is it not puny? I put my finger &c. (v. פָּחַשׁ); Yalk. Deut. 810 שְׁפִיפָה . . . מתנחיה (Chald.). Gen. R. s. 60 דווין וש' ed., v. שָׁפָה I; a. fr.

Pilp. שְׁפְשֵׁף *to rub, polish, brush off.* Y. Sabb. IV, end, 7ª עד שרשפשפת until he rubs (the stones, to wipe off the dirt); Bab. ib. 125ᵇ צאו ושפשפום go out and rub them. Y. Ter. I, beg. 40ª במשפשף בהן במים when he scours them with water. Yoma 30ª לשפשף to wipe off (squirtings). Mikv. IX, 2 אלא אם כן ש' unless he has rubbed the soot off. Tosef. Dem. I, 18 משפשף he may rub him (with oil). Y. Ber. IX, 14ᶜ top עד שישפשף before rubbing (the rectum), v. מְשַׁמֵּשׁ; a. fr.

Nif. נִשְׁפַּף, נִישָׁף *to be crushed.* B. Kam. 28ᵇ ונשוף באבן (Ms. F. ונישף read: ונישף), v. שׁוּף II.

שְׁפַף ch. same (interch. with שׁוּף). Targ. Ex. XXXII, 20 ושפף (h. text וירסק); Targ. Cant. I, 14. Targ. Ps. LXXII, 4 ישופ (h. text ידכא). Ib. LXXXIX, 24 (h. text כתיתי); a. e.

Palp. שִׁפְשֵׁף *to rub against, let glide down.* Sabb. 154ᵇ II. פַּשְׁפֵּשׁ, v. דקא מְשַׁפְשֵׁף.

Ithpa. אִשְׁתַּפַּף *to be crushed.* Targ. Job V, 4 ישתופפון (incorr. ישחתפון; h. text ידכאו). Ib. XXX, 8, v. שׁוּף II ch.

שָׁפַץ, *Pi.* שִׁפֵּץ (v. next w.) *to repair.* Keth. 103ª שׁיפצה מאי if she repaired the house, how is it?; v. שִׁיפּוּצָא.

שְׁפַץ, *Pa.* שַׁפֵּץ (Shaf. of פצץ) [*to undo a breach* (cmp. הָשֵׁן to remove the ashes),] *to repair.* Targ. II Chr. XI, 11 ושפץ (h. text וירחזק). Ib. 23 ובנא וש' קרוין ומגני וכ' (h. text ויבן ויפרץ, to which Targ. supplies ויפקד) he built and fortified cities, and appointed &c.—Meg. 4ª אתא אסא שַׁפְצִינְהוּ Ar. a. Rashi (ed. שפצנהו, corr. acc.) Asa came and restored their fortifications. Yeb. 63ª טום ולא תְּשַׁפֵּץ fill up (a hole in time), that thou need not repair, repair, that thou need not build.

שְׁפַק, שְׁפַק, שְׁפַק, v. סְפַק.

שִׁפְקִין, Tosef. Makhsh. I, 2, read: שִׁעְקָרָן (v. R. S. to Makhsh. I, 4).

שָׁפַר (b. h.) *to be smooth, rounded; to be pleasing, good, cheerful.* Ex. R. s. 1 (play on שִׁפְרָה) שִׁשָּׁפְרוּ מעשיה her deeds were pleasing before God.

Pi. שִׁפֵּר *to cleanse, make pleasing; to conciliate, harmonize.* Sot. 11ᵇ; Ex. R. l. c. the Lord sent an angel from on high (not ומשפיר) ומנקה אותם ומְשַׁפֵּר אותם . . . שמשפרת וכ' who cleansed them and made them good-looking, like a midwife that cleanses an infant. Ib. שהיתה משפרת על וכ' she smoothed over her daughter's words, and pacified (the king) for her. Gen. R. s. 98 (ref. to אמרי שפר, Gen. XLIX, 21) אמרי שופר שהן מְשַׁפְּרִין אמרין וכ' words of the Shofar, for they harmonize the words that were given with sounding the Shofar &c. (the Torah). Ib. ורץ . . . וישר' על ידו (not וירן) Naphtali ran like a hind and brought the document (of the purchase of the cave of Machpelah) from Egypt, and through it he pacified (the Hittites). Ib. s. 99, end (ref. to Gen. l. c.) [read:] והם מכבדין . . . ומשפרין דבריהם they offer kings their fruits and speak pleasing words; Tanḥ. Vayḥi 13 ומשמיחין (corr. acc.). Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXI, 4 שופר) בחדש הזה שַׁפְּרוּ מעשיכם in this month (Tishri) cleanse your deeds; אם שִׁפַּרְתֶּם וכ' if you cleanse your deeds, I will &c.; a. e.

Nif. נִשְׁפַּר *to be made neat-looking, be adorned.* Y. Sabb. X, end, 12ᵈ לִישָׁפֵר . . . תעושה who makes a strap (for an animal) . . . to be adorned with it; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לשפר (*Pi.*).

שְׁפַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 18. Targ. Ps. LXIX, 32. Targ. Esth. I, 10; a. fr.—Snh. 11ᵇ ושפיא מילתא באנפיי וכ' and the thing was pleasing in my sight and &c.; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top. Ker. 5ᵇ אי שמין ש' וכ' if it (the cock) gets fat and well-looking, he may know that he will succeed; a. e.

Af. אַשְׁפַּר *to cleanse, make handsome, pleasant.* Targ. Y. Gen. IX, 27 (h. text יפת). Targ. Prov. XV, 2. Ib. XVII, 22 (Ms. מְשַׁפִּיר *Pa.*); a. e.—Y. Maasr. I, 49ª bot. שַׁפַּר אפיי וכ', v. כַּרְיָא I. Y. Taan. I, 64ᵇ bot. משפר תייטרון cleaning the theatre; a. e.

Ithpe. אִשְׁתַּפַּר *to make one's self fair, adorn one's self.* Targ. Jer. II, 33.

שֶׁפֶר m. (b. h.; preced.) *beauty, splendor, pleasantness.*

Num. R. s. 14[11] שְׂפָרִים . . . בירכו באמרי ש' he blessed him with speeches of beauty, for his words were pleasing. Midr. Till. to Ps. XVI, 6 שכרן של מצות שְׂפָרוֹ עלי (not מצוה) (*naḥălath* means) the reward of good deeds; its splendor rests on me; a. e.

שֵׂפֶר ch. same; constr. שִׂפְרֵי, *the best of, choice of.* Targ. Y. Gen. XLVII, 6 בית שְׂ' ארעא (O. בדשפיר בא'). Targ. Deut. XII, 11; a. fr.—שְׂ' ארג, v. אָרַג.—B. Mets. 14[a] שבח ש' וכ', v. שִׂכְבּוּד.—שְׂ' נונא, v. נוּן.

שָׂפָר m. (preced. wds.) *beautiful, pleasing.*—*Pl.* שְׂפָרִים. Num. R. s. 14[11], v. שָׂפַר.

שִׂפְרְגָז, v. שִׁיפְרְגָז.

שַׂפַרְנוּקָא, v. נוּן.

שַׂפְרַעַם pr. n. pl. *Sh'far'am* (*Shefa'Amr*, Neub. Géogr. p. 199), north-west of Sepphoris, near Usha. R. Hash. 31[b] (seat of the Sanhedrin). Ab. Zar. 8[b]. Tosef. Mikv. VI, 2.

שַׂפְרְפָרָא, שַׂפְרִפָּא, שַׂפְרִיפָּא m. (שָׂפַר) *brightness*; (cmp. צִפְרָא) *early morning, morning light.* Targ. Esth. X, 3. Targ. Job III, 3 (h. text נהרה). Ib. VII, 4 (h. text נשף). Targ. Is. LVIII, 8 (h. text שחר). Ib. LXII, 1 (h. text נגה); a. fr.

שַׂפְרְתָּא, v. שַׂפִּיר.

שפש, part. *Pu.* מְשׁוּפָּשׁ, v. שׁוּפָּשׁ.

שַׂפְשַׂף, שִׁפְשֵׁף, v. שְׁפַף.

שַׂפְשָׂף m. (v. שׁוּף II) *paste, a small board on the hunter's rod smeared over with glue.* Sabb. VIII, 4 (78[b]) דבק כדי ליתן בראש הש' Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. חשבשבת); expl. ib. 80[a] כדי ליתן בראש ש' שבראש קנה וכ' (Ms. M. a. O. שבשבת; Alf. Ms. שַׂפְשֶׂפֶת; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) as much glue as is required to put on the top of the 'paste board' which is on the fowlers' reed.

שַׂפְשֶׂפֶת f., v. preced.

שָׂפַת (b. h.) *to place, pile,* esp. *to place the cooking vessel over* or *by the fire.* Y. Sabb. I, end, 4[b] השופת את התבשיל וכ' if one sets a pot over coals (on the Sabbath), we must warn him &c. Bets. IV, 5 לְשַׂפּוֹת וכ' to place a pot on them, v. נָקַד I. Ḥull. 84[a] מאה מינה יְשַׂפְּתוּ וכ' if one possesses one hundred Maneh, he may have a pot put on the stove every day. Sot. 11[b] שׂוֹפְתוֹת שתי וכ' they put on two pots, one for hot water, and one with fish; Ex. R. s. 1. Midr. Till. to Ps. XXII, 16 הייתי דומה . . . שׂוֹפְתִין עליה (not שיפכין) I was like a stove situate between two roads, on which the travellers do their cooking; ed. Bub. ש' קדרותיהן עליה; Yalk. ib. 687; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הדומנה, v. שָׂפָה I.]

שִׂפְתָּא, שִׂיפְתָּא f. = סִיפְתָּא, *border, lip.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; a. fr., v. סִיפְתָּא.—Yeb. 75[b] ואימא משפתיה may I not say, it refers to his lip?; a. e.

שִׂפְתָּה, Tanḥ. R'eh 5 והושיבוהו על ש', quid?

שְׂפָתוֹת, v. שָׂפָה.

שְׂפַתַּיִם m. du. (b. h.; שָׂפַת, cmp. אַשְׁפַּת) *border-mounds* (between which is the balk). Sot. 11[b] ונזקקות לחן בין ש' and they had intercourse with them between the mounds in the field; Ex. R. s. 1. Yalk. Zech. 574 (ref. to Ps. LXVIII, 14) תשכבון בין ש' יהודה ועבר הירדן you shall lie (in peace) between the borders: Judah and the shore of the Jordan.

שִׂשׂ, *pl.* **שִׂשִׂים, שִׂשִׂין**, v. שֵׁשׁ.

שְׂשָׂנִיתָא, שְׂשָׂיוּ, שַׂשָּׂיָא, שַׂשִׂי, שַׂשָּׂא, v. sub שִׁישָׁא.

שָׂצַף* *Pi.* שִׂצַּף (=שָׂסַף) *to cut, slash.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 56) אותו יכול יְשַׂצְּפֶנּוּ וכ' ויניחנו וכ' (Rab. יְשַׂסְּפֶנּוּ, ref. to I Sam. XV, 33) from, 'he shall rend it.' I might infer, that he should slash it and leave it in its place &c.; [Asheri to Neg. XI, 5: יחתפנו, glossator יְשׂוֹפְצֶנּוּ (v. שׂפץ) *patch it over*; R. S. to Neg. l. c. יְצַפְּנוּ; Yalk. Lev. 553 וישופנו].

שֵׂצֶת pr. n. pl. *Shetseth*, a Phœnician border town. Y. Dem. II, 22[d] top; Tosef. Shebi. IV, 9 שֵׂגֶץ.

שׂק, v. שׂוֹק.

שַׂק m. (b. h.) *sack, sackcloth.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) מה שק מיוחד וכ' as sack, which is specified, is something spun and woven &c.; Sabb. 64[a]. Sifra l. c. אין לי אלא שק העשוי וכ' I may think that only sackcloth made of goats' hair is meant. Succ. 20[b]; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 של שק a mat made of sackcloth. Snh. 101[a] התורה חוגרת שק וכ' the Torah, girt with sackcloth, stands before the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* שַׂקִּין, שַׂקִּים. Sabb. 62[a], v. סַק II; a. e.

שַׂקָּא, שַׂק ch., v. סַקָּא.

שׂוֹקָא, שַׂקָּא, שָׂקָא m. = h. שׁוֹק, 1) *joint, leg.* Targ. Ex. XXIX, 22; 27 (O. ed. Berl. שָׂ'; oth. eds. a. Y. שׁוֹ' a. שַׂקָּא). Targ. Lev. VII, 32, sq. (Y. ed. Vien. שַׂקָּא); a. fr.—*Pl.* שָׂקִין, שָׂקֵי, שָׂקַיָּא, שַׂקִּין, שׂוֹ', שַׂק'. Targ. O. Deut. XXVIII, 35; Y. ed. Vien. שַׂקְרָיָא (read: שַׂקֵּיָא; Ms. שָׂקָרִין). Targ. Ps. CXLVII, 10 שׂוֹקֵי (constr.).—Y. Shek. V, 49[a] bot. חמון ש' look at the legs (of Moses, how fat); Y. Bicc. III, 65[c] bot. חזי שקא (ed. Krot. שָׂאקָא). Lev. R. s. 34 חמי שקיין look at the (poor man's) legs; Yalk. ib. 665 שקין; Koh. R. to V, 13. Ḥull. 63[a] אריכי שקי those with long legs, v. שְׂקַקְתָּנָא; a. e.—[Targ. II Sam. XXII, 43 שׂוֹקִין, some ed. שקין, read: שׁוּקִין].—2) *shaft.* Gitt. 55[b]; 57[a], v. הִיסְפָּק.

שָׂקָא = שָׂקַע *to sink, break down.* Kidd. 81[b] ש' ומית he sank and died (feigned a sinking spell and death). Lev. R. s. 17 ש' ברתא some ed., v. שְׂקַע.

שָׂקַד (b. h. *Nif.*; cmp. next w.) *to bend, twist, plait.*—*Part. pass.* שָׂקוּד; f. שְׂקוּדָה (cmp. שְׂבָשָׂתָא) *confused, mistaken.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקר, ib.) ש' הייתי מיעוותי וכ' I was in error as to my sins, I thought that he would forgive me all my sins, when I heard that my verdict was torn up.

שָׁקַד (b. h.; v. קדד) [*to bend, be bent*; trnsf.] *to be bent upon, be intent, studious, anxious; to watch.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקד, v. preced.) שר"ן כתיב ש' תקב"ה וכ' it is written with Shin, the Lord considered well how to bring the evil upon me (so as not to consume me). Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 שֶׁשּׁוֹקְדִים וכ', v. שָׁחַר I. Y. Ber. IV, 7[d] אני שׁוֹקֵד והן שׁוֹקְדִין I am industrious (rise early), and so are they; (Bab. ib. 28[b] משכימים ... משכימים). Tosef. ib. VII (VI), 2 כמה אומניות שׁוֹקְדוֹת משכימות וכ' how many trades (tradesmen) are anxious, rise early (to sell their goods), and I rise and find all these &c.; Bab. ib. 58[a] כל אומניות שוקדות ובאות וכ' (not אומנות) all trades are anxious and come to the door of my house &c. Keth. 2[a]; 3[b] שָׁקְדוּ על בנות וכ' ... the scholars were considerate towards the daughters of Israel (in ordaining weddings to be held on the fourth day of the week), in order that a man may make preparations &c. Ib. 3[a] bot. הא בזמן שקדו but (how may weddings take place any day of the week?) must we not consider *shak'du* (the scholars' institution for the honor of woman)?; a. e.—*Part. pass.* שָׁקוּד *anxious, industrious, conscientious.* Ab. II, 14 חוּר ש' ללמוד וכ' be anxious to learn the Law. Keth. 43[b] ש' אמרה the industrious scholar said it; ש' מנו שמואל who is meant by *shakud?* Samuel. Y. Ned. VIII, 40[d] bot. ולא עמד שׁוֹקֵד וכ' and no conscientious student arose, until (R.) Jeremiah arose; Y. Kidd. III, 64[c] top שָׁקֵד.

שַׁקַּד ch. same, *to watch, be anxious, careful.* Targ. Ps. CII, 8. Targ. Prov. VIII, 34.

Ithpe. אִשְׁתַּקַּד *to be anxious, wait for an opportunity.* Snh. 14[a] חזה קא מִשְׁתַּקַּד ר' וכ' (Ms. M. מִשְׁתַּקֵּד) R. J. was anxious to ordain them; Yalk. Sam. 96.

שָׁקֵד I m. *industrious, anxious,* v. שָׁקַד.

שָׁקֵד II m. (b. h.) *almond-tree, almond.* Gen. R. s. 42. Koh. R. to XII, 7 (ref. to Jer. I, 11) מה ש' הזה משעה וכ' as the almond-tree takes twenty-one days from the time it blossoms to mature its fruit &c.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. fr.—*Pl.* שְׁקֵדִים, שְׁקֵדִין, שְׁקֵר. Maasr. I, 4 ש' חמרים bitter almonds. Y. Orl. III, 63[b] top פרך שְׁקֵדֵי soft-shell almonds (v. פְּרֵךְ); a. e.

שַׁקְדָן m. (שָׁקַד) *watchful, industrious, scrupulous student.*—*Pl.* שַׁקְדָנִים, שַׁקְדָנִין. Sot. IX, 15 בטלו ... משמת הש' with the death of B. A. the careful students ceased; Tosef. ib. XV, 4; Y. ib. IX, end, 24[c]; Y. Ned. VIII, 40[d] bot.; Y. Kidd. III, 64[c] top.

שָׁקַה, v. שקי.

שָׁקוּט m. (שקט, Shaf. of קט; cmp. קטט, קוט) [*cut short,*] 1) *stubby, abnormally short.* Ned. 66[b] ש' ... שמא הוא is her neck graceful? It is too short. Tosef. Bekh. V, 1 צווארו שמוט ושׁ' whose neck is abnormally long or abnormally short; Bekh. 43[b], expl. רחביא מירחבא, v. חֲבֵי; v. שָׁמוּט.—2) *abruptly bent, angular.* Ib. VII, 1 (43[a]) שראשו ש' (Mish. ed. שקוע) he whose head is angular, expl. ib.[b] ש' מלפניו *shakut* refers to the front of the head (the forehead receding abruptly).

שְׁקוּל, שְׁקוּלָא, v. sub שִׁיק׳.

שָׁקוֹלָא m. (שָׁקַל) *carrier* (of wine vessels).—Pl. שְׁקוֹלָאֵי. B. Mets. 99[b]. Ḥull. 105[b].

שְׁקוּעַ, שְׁקוּעָא, v. sub שִׁיק׳.

שְׁקוּעָה f. *sh'ku'ah,* a substitute for שְׁבוּעָה, v. בִּינּוּי. Y. Ned. I, 37[a] top.

שְׁקוֹף m. (מְשָׁקוֹף I, v. מְשָׁקוֹף) *cross-piece, lintel, arch, arched gateway with posts.* Neg. XII, 4; Tosef. ib. VI, 5 כדי ליתן תחת הש' as much wood as is required to place under an arch (to keep it in shape); Ib. כדי לעשות סנדל לאחורי הש' as much as is required to make 'a shoe' (protection) back of the arch. Tosef. Ohol. VII, 10 שְׁקוֹפָהּ של מערה the arched entrance of a cave. Ib. [בין] אם אין פיה לש' וכ' if there is not the space of a handbreadth between the mouth of the pot and the lintel. Y. Snh. X, 28[d] bot. הגביה ... את הש' וכ' the angel raised the lintel for him (Phinehas), so that both of them could be seen from between his shoulders; (Bab. ib. 82[b] המשקוף); Sifré Num. 131 פתח ש' (read: את הש'); (Num. R. s. 20, end המשקוף; Tanḥ. Balak 21 משקוף חביות). Y. Naz. V, 56[c] bot. תחת מיר הש' (strike out מיר, a dittography from preceding clause) under the archway. Y. Nidd. II, 49[d] bot. standing אחר behind the post (ready to go out); (Bab. ib. 12[a]; 14[b] בצד המשקוף); a. e.—*Pl.* שְׁקוֹפוֹת. Midd. II, 3 כל השערים ... לתוך ש' וכ' all the gates that were there (on the Temple mount) had arches with posts, except the gate of T. where there were only two stones leaning one on the other.

שְׁקוֹפָא ch. same, 1) *door posts with arch.*—*Pl.* שְׁקוֹפֵי. Men. 33[b] (Ms. R. 1, a. Rashi שקפי; Ms. R. 2 שיקמי, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Erub. 11[a] שקפי (Rashi שירקפי), v. שִׁירְמָא.—2) *lintel,* v. שַׁקְפָא.

שְׁקוּר, שְׁקוּרָא, שְׁקוּץ (שקורי), v. sub שִׁיק׳.

שְׁקוּרָה f. *sh'kurah,* a substitute for שְׁבוּעָה, v. בִּינּוּי. Y. Ned. I, 37[a] top.

שָׁקוּתָא f. (שְׁקִי) 1) *drinking.* Targ. Esth. I, 8.—*Pl.* שְׁקוָוָתָא (sub. בני) *cup-bearers, butlers.* Targ. I Kings X, 5 ed. Lag. (ed. Wil. שְׁקִיוָוֹ; oth. ed. שְׁקִיוָוֹ); Targ. II Chr. IX, 4.—2) *watering*; (sub. בית) *trough* (v. שַׁקְיָא).—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Gen. XXIX, 22 שַׁקְוָותָן; Y. I בית שַׁקְיוּתָן (read: בתי) our troughs.

שָׁקַט I *to cut off, shorten,* v. שְׁקוּט.

שָׁקַט II (b. h.) *to settle, be at rest, at ease.* Sabb. 88[a] למה שָׁקְטָה, v. יָרֵא; Ab. Zar. 3[a]; Yalk. Ps. 811. Yalk. Hab. 563 ש' העולם the world remained undisturbed; Tanḥ. ed. Bub., Sh'mini 10 שקטה הארץ; a. e.

Hif. הִשְׁקִיט 1) *to be quiet, careless* (cmp. שָׁלֵו). Gen. R. s. 36, beg. (ref. to Job XXXIV, 29) והוא רַשְׁקִיט מעולמו and he (the Lord) is unconcerned about his world; Lev. R. s. 5 (not בעולמו).—2) *to give rest, ease.* Gitt. 31[b] (ref. to

Job XXXVII, 17) אימתי ... בשעה שה' וכ' (Rashi בשעה שמשקיט) when are thy clothes warm? When he makes the world rest from the south (when the south wind abates); Yalk. Job 922.—[Tosef. Erub. IX (VI), 26 המשקטין Var., v. קְשַׁט.]

שְׁקַט ch. same. Targ. Jud. XVIII, 7; 27. Targ. Ex. XXIII, 12 (h. text וינפש). Targ. Jer. XXX, 10; a. fr.

Af. **אַשְׁקִיט** *to give rest.* Targ. Is. LXII, 1.

שֶׁקֶט m. (b. h.; preced.) *rest, ease.* Snh. VIII, 5 ש' לרשעים וכ' the ease of the wicked is bad for them and bad for the world.

שְׁקִיטָא, v. שְׁקִיטָא.

שְׁקִטָא, v. שְׁקִיטָא.

שָׁקָה, שקי [(cmp. שקע) *to settle.*]

Hif. **הִשְׁקָה** (b. h.; cmp. שָׁקוּי) *to give drink; to water.* M. Kat. I, 1 מַשְׁקִין ביח וכ' you may water a field that depends on irrigation during the festive week &c. Keth. 111b מְמַשְׁקְחוּ חלב, v. שָׁק. Cant. R. to I, 12; Num. R. s. 11 3 ומשה מַשְׁקָה and Moses gave drink (to those who were being circumcised). Eduy. V, 6 אין משקין וכ' we do not give the testing waters to a proselyte (v. סוֹטָה). Ib. דוגמא הִשְׁקוּהָ, v. הוּגְמָא; Ber. 19a; a. fr.

שְׁקִי, *Af.* **אַשְׁקֵי** ch. same. Targ. Gen. XXIX, 10. Ib. XXIV, 18, sq. Ib. II, 6. Targ. Jer. I, 5; a. fr.—Sabb. 140a אַשְׁקְיָן חמרא וכ' Ms. M. (ed. אשקיר, corr. acc.) he gave me one cup of wine to drink. B. Bath. 146a מאן ... ואַשְׁקְיֵה לימא who can tell that he did not grind a pearl ... and give it to him to drink (in the cup)? Koh. R. to III, 2 מַשְׁקֵי לון וכ' ... וחוה and the father of the child offered them old wine; a. fr.

שָׁקֵי, v. שָׁקְיָא.

שׁוֹקִי, שָׁקֵי m. (preced.) *irrigation*; של ש' (שדה) *a field requiring irrigation.* Tosef. Shebi. II, 4 בשל ש' in a field depending on irrigation, opp. של בעל. Num. R. s. 16 25 של שקי (not שקר), v. בַּעַל. Y. Ter. X, 47b top כרוב של ש' (not שקיא) cabbage from an irrigated field. Ib. bot.; a. fr.

שְׁקָיָא, (שׁ'), שִׁיקְיָא f. ch. same, 1) *irrigation; pool*; גינת שׁ' בית שׁ' *irrigated soil, garden.* Targ. Gen. XIII, 10 (h. text משקה). Targ. Josh. XV, 19; Jud. I, 15 (h. text גלת). Targ. O. Num. XXIV, 6; a. e.—Targ. Is. XXXII, 20, v. infra.—*Pl.* שְׁקָיָן. Targ. Koh. II, 5.—*Masc. pl.* שִׁיקְיֵא *pools, canals.* Targ. Is. XXXII, 20 (some ed. שִׁיקְיֵא; ed. Wil. שְׁקָיָא; ed. Lag. שקיא). Targ. Y. Ex. VIII, 1 (h. text אגמים).—2) בית שׁ' or שׁ' *trough.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (Y. II ש' only; Y. I ביח שָׁקְיָתֵי). Targ. O. ib. XXX, 38.—*Pl.* שְׁקָיָיתָא. Targ. Y. ib.—V. שָׁקוּיְתָא.

שָׁקְיָא, שָׁקֵי, (שׁ'), m. (preced. wds.) *butler.* Targ. O. Gen. XL, 1; 5; a. e.—B. Kam. 92b (prov.) חמרא למרא מרבותא לשָׁקְיָיתָא (Ms. M. דשָׁקְיָה) the wine belongs to the owner, the credit for it is given to his butler (is the butler's).—רַב שָׁקֵי *chief butler.* Targ. Gen. XL, 2. Targ. O. ib. 9 (Y. רב מזוגיא); a. e.

שָׁקִיד, v. שָׁקַד II.

שָׁקְיָה, v. שָׁקְיָא.

שַׁקְיוּתָא f. (preced. art.) 1) *drink.* Targ. Ps. CII, 10.—2) בית ש' *trough,* v. שָׁקוּיָא.—3) *butlership.* Targ. O. Gen. XL, 21.

שָׁקִיזְמֵי m. pl. (Shaf. of קזם = גזם; cmp. עֲרִיזְמֵי) *nibbles, dessert, fruit* &c. Y. Ber. VI, end, 10d.

שָׁקִיטָא f. (שָׁקַט) *at rest, at ease.* Targ. Zech. I, 11 (ed. Wil. שָׁקֵי; ed. Lag. שָׁקְטָא).

שְׁקִיטָנָא f. (cmp. שָׁקוּט) *flamingo* (from its abruptly bent beak).—*Pl.* שִׁיקְטָנֵי, שְׁקִיטָנֵי. Hull. 63a אריכי שקי ש' וכ' Ms. M. a. Ar. (Ms. R. 1 שְׁקִטָנֵי; ed. sing., v. Rabb. D. S. a. l. note) flamingos, those with long legs and red are permitted, the short-legged and red are forbidden.

שַׁקְיָא, שָׁקְיָא, v. שָׁקְיָא, שַׁקְיָא.

שִׁיקְי, שַׁקְיָנָא m. (שקי) *drink, liquid, infusion.*—*Pl.* שִׁיקְיֵי, שַׁקְיָנֵי. Targ. Y. I Num. VI, 3.—Sabb. 78a כל ש' וכ' (Ms. M. שתייתא) all liquids (infusions of collyrium) heal &c., v. שָׁלַל I. Ib. 147b כולהו ש' מדיבחא וכ' all infusions (medicines) taken between Passover and Pentecost are efficacious. Ab. Zar. 28b כולהו ש' קשו וכ' (not שקיריגו, Rashi שַׁקְיָנִין) all liquids are bad for the ear, except &c.

שַׁקִּיעַ m., **שַׁקִּיעָא** f. (שָׁקַע) *depressed, having the appearance of a depression.* Targ. Y. Lev. XIII, 55 צורעא ש' (some ed. שָׁקִּיעַ; h. text פחתת).

שִׁקִּיעָה f. (שָׁקַע) *sinking.* Ex. R. s. 15 22; Tanḥ. Ḥayé 3 דרך של ש' a muddy road.—שְׁקִיעַת החמה *sunset.* Zeb. 56a. Y. Snh. V, 22d bot. Gen. R. s. 68 ... כשם ... בזריחתה לראות בשְׁקִיעָתָהּ as thou hast permitted me to see the sun in its rise, so permit me to see its going down; a. fr.

שְׁקִיעִין, שָׁקְיַנָא m. pl. (שָׁקַע) *old, forgotten titles of confiscated property* (v. סִיקָרִיקוֹן). Y. Keth. X, end, 34a [read:] קריבן ... אזלון ... נשין ואעלון לחון נשין ש' וכ' relatives of R. J. bought fields from the family of Bar Tafkan; then members of the family of B. T. went and married, and their wives brought them old titles (showing that the property sold had originally belonged to their family, and according to the *sicaricon* law the purchasers were bound to pay them one-fourth of the price paid for the property). They came to court, suing the relatives of R. José. Said R. M. to them, לא ... אנא ידע חוו אולין ש' קדמיכון I know that when you sold those fields, you did not have those titles before you (consequently, when the sale took place, the original owners were unknown, and the *sicaricon* law had no application).

שְׁקִיף m. (שְׁקַף I; cmp. כִּיפָּה) *cleft.*—*Pl.* שְׁקִיפִין, שְׁקִיפַּיִן. Ohol. III, 7; VIII, 2 ש' וסלעים (v. אֹהֶל) roofs formed by clefts and overhanging rocks.

שְׁקִיפָא ch. same. Targ. Is. X, 26; Targ. Jud. VII, 25 (h. text צור). Ib. XV, 8; 11 (h. text סעיף).—*Pl.* שְׁקִיפִין. Targ. Is. II, 21 (h. text סנפי). Ib. LVII, 5. Targ. I Sam. XXIV, 3 (h. text צורי); a. e.—V. שְׁקִפָּא II.

שְׁקִיפַס, v. סְקִיפַס.

שְׁקִיקוּת f. (שָׁקַק) *greed.* Esth. R. to I, 2 (ref. to I Kings XIV, 25) Pharaoh is named שישק מפני שבא בש' וכ' Shishak, because he came upon Israel with avidity, saying &c.

שָׁקַל (b. h.; Shaf. of קל) 1) [*to swing,*] *to weigh, balance.* Gen. R. s. 4 חכנס ורחוץ ושקול וכ' go in and bathe, and weigh thyself before and after &c.; כיון שיצא וש' וכ' when he came out and weighed himself, he had lost nothing. B. Bath. V, 11 היה שׁוֹקֵל לו עין בעין if he gave him exact weight, v. עַיִן. Ib. 89[a] לא יאמר לו שקול לי שקול ... אלא שוקל לי טרא וכ' he cannot say to him, weigh me three single fourths of a litra, but he weighs (puts in the balance) one litra, and puts one-fourth of a litra with the meat; a. fr.—Trnsf. *to weigh, consider, account.* Koh. R. to XII, 14 עבד שרבו שוקל וכ' a slave to whom his master accounts errors as wilful offenses; Ḥag. 5[a]. Ib. (ref. to Mal. III, 5) קלות וכ' ... אוי לנו ששׁ' woe unto us to whom the Scripture accounts light offenses alike with severe crimes; Yalk. Mal. 589. Mekh. Yithro, s. 8 חביב ... ששׁ' כבודן וכ' the honoring of father and mother is precious before God, for he put their honor and the fear of them on a level with his own honor &c.; (Kidd. 30[b] השוה); a. e.—2) (denom. of שֶׁקֶל) *to offer the head-tax* (half a Shekel). Shek. I, 4 כל כהן ששוקל וכ' a priest that pays the head-tax. Ib. 6 השוקל על ידי וכ' if one pays the head-tax for a priest, a woman, or a minor, he is exempt (from paying agio). Ned. IV, 2 (33[a]) את שקלו (לו) שוקל may pay the head-tax for him; a. fr.—In gen. *to pay taxes.* Tosef. Dem. VI, 3; 4; Y. ib. VI, end, 26[a], v. אוּצָר.—*Part. pass.* שָׁקוּל f. שְׁקוּלָה; *pl.* שְׁקוּלִים, שְׁקוּלִין, שְׁקוּלוֹת *even-balanced, of equal importance.* Snh. 3[b], a. fr. אין בית דין ש' a court must never be even-balanced, i. e. not be of even numbers, opp. ניטה; v. בֵּית. Num. R. s. 18[8] (ref. to Ps. XCIX, 6) שמואל ששׁ' כנגד וכ' Samuel who is balanced against Moses and Aaron together; Ber. 31[b] (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים) זרע ששׁ' כנגד שני אנשים וכ' a seed (son) that will hold the balance against two men &c. Ib. 33[a] ששׁ' מזכירין ... מזכירין we insert 'the power of rain' (v. גְּבוּרָה) in the section about resurrection, because it is equal to resurrection. B. Kam. 3[a] ש' חן וכ' they (the two kinds of damages) are even-balanced (you cannot decide between the two), let both be included; Zeb. 4[b]; Naz. 58[b] ש' הוא the balance is even; Arakh. 4[b]. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14; Yalk. Lev. 462 (ref. to Lev. III, 4) הדבר ש' רשזו וכ' it may be understood either way, he should take that part of the midriff which is by the liver, or a portion of the liver with the midriff &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁקִיל *to weigh, ponder, estimate.* Gen. R. s. 59 (ref. to Hos. XII, 8) that is Eliezer, שהיה יושב ומַשְׁקִיל את בתו וכ' for he sat and pondered on his daughter: is she or is she not worthy?; Yalk. Hos. 528 ומַשְׁקֵל (*Pi.*).

שָׁקַל ch. (cmp. נטל) 1) *to take, take away.* Targ. Prov. XVII, 8. Ib. XXV, 20. Targ. II Esth. I, 16; a. fr.—[Targ. Ex. XXIII, 5 מלמשקל ed. Berl., oth. ed. לְמִשְׁבַּק, מִלְמִשְׁבַּק.]—ש', v. טְרָא.—B. Mets. 40[a] ושָׁקְלִין וכ', v. שׁוּפָנָא. Ib. 60[b] דקא שָׁקֵיל מיניה וכ' (not שקלי) for he takes from him &c., v. נְכַס. Kidd. 12[b] ואישתיקא שָׁקְלָתָהּ (not שקלתא) she accepted it and kept silence; ib. 13[a] שָׁקְלָתַיְיהּ. Ib. אין שָׁקְלֵי ודידי שקלי yes, I received it, but it was mine I received. Shebu. 32[b] השקילנא חזה משחבענא I should have been assigned an oath, and the money would have been decreed to me. Yeb. 105[a]; Snh. 21[a], v. מְשַׁרְפָּסָא. Ber. 60[a] ש' ברקא וכ' a freshet carried away part of his field (Ms. F. אישתקל וכ' a freshet was carried into his field); B. Bath. 41[a], v. בְּרָקָא; a. fr.—Ber. l. c. הוה שָׁקִיל ואזיל בתריה וכ' took up (his cloak) and walked behind &c.—Part. pass. שָׁקִיל f. שְׁקִילָא; *pl.* שְׁקִילֵי, שָׁקִילִין; שְׁקִילָן. Sabb. 63[b] שקילי ... ושקילין וכ' (Ms. M. שקילין ... ושקילן), v. נִיבָא. Ib. שקילא מיבותיך (not שקולא; better: שְׁקוֹלִי וכ' take thy goodness), v. חִיזְוָא I; a. e.—2) *to carry.* Men. 85[a]; Ex. R. s. 9 וירקא שָׁקוֹל, v. נָטָא; Yalk. ib. 182 שָׁקִיל.

Pa. שַׁקֵּל, *Af.* אַשְׁקַל *to cause to take, to give.* Pes. 57[b] דאשקלירה וכ' (Ms. M. דשקלירה); Yalk. Lev. 469, v. מְשַׁרְפָּסָא.

Ithpe. אִשְׁתְּקִיל, אִשְׁתְּקַל *to be taken away.* Targ. I Chr. V, 2 אִשְׁתְּקִילַת (Var. אִשְׁתַּקְלַת). Ib. 1 (ed. Beck אסתלקת).—Ber. 60[a], v. supra.

שֶׁקֶל m. (b. h.; שָׁקַל) [*weight,*] *Shekel,* a coin; ש' הקדש the sacred Sh., twenty Gerah or M'ah, twice the weight of the common Shekel (v. סְלַע). Bekh. VIII, 7 (49[b]) כולם בש' חק' all these definitions refer to the sacred Sh. Ib. 50[a]. B. Bath. 9[a] שלישית הש' one-third of a Sh. (Neh. X, 33); a. fr.—Esp. (מחצית הש', Ex. XXX, 13) *the head-tax* for the Temple. Ned. IV, 2 שָׁקְלוֹ, v. שָׁקַל. Shek. II, 3 תרי אלו לשקלי these coins are designated for my contribution as head-tax; שאביא מהן לשקלי that I will offer my head-tax out of them; a. fr.—*Pl.* שְׁקָלִים. Ib. I, 1, v. שְׁמַע. Ib. II, 1, v. הִרְחִיק. Meg. 13[b] חקדים שְׁקָלֵיהֶן ... לשקול ש' גלוי it was known before God that Haman would, at some future day, pay Shekels for the destruction of Israel, therefore He made their Shekels (contributions to the sanctuary) to precede his Shekels, this is why we are told (Shek. I, 1), 'on the first of Adar &c.'; a. fr.—*Sh'kalim* (Shek.), name of a treatise, of the Order Mo'ed, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שִׁי', שִׁקְמָא f. = next w.—*Pl.* שִׁקְמַיָּא, שִׁקְמָתָא, שִׁי'. Targ. Am. VII, 14. Targ. I Kings X, 27. Targ. Ps. LXXVIII, 47.—Y. Dem. I, 21[d] top, v. שִׁקְמוֹנָה.

שִׁי', שִׁקְמָה f. (b. h.) *sycamore.* B. Bath. II, 11 בחרוב וכבש' חמשים אמה when planting a carob tree or a sycamore, (you must keep off from your neighbor's well) by fifty cubits. Pes. 53[a], v. שִׁפְלָה; (Tosef. Shebi. VII, 11 *pl.*). Nidd. 8[b], a. e. בתולת ש', v. בְּתוּלָה. Gen. R. s. 12 (ref. to Is. LXV, 22)

כש' הזו שהיא וכ' like the sycamore that remains in the ground six hundred years; (Pesik. R. s. 1 עין הסדן); a. fr.—סדן (של) ש', v. בַּת I.—*Pl.* שְׁקָמִין, בנות ש', v. סַנְדָּן.—Tosef. Shebi. VII, 11, v. supra; Y. ib. IX, 38[d] bot.; a. e.

שִׁקְמוֹנָה pr. n. pl. (preced.) *Shikmonah* (Sycamore Field). Dem. I, 1 רימי ש' (Y. ed. שיקמה); Y. ib. 21[d] top רימי שיקמא, v. רִים.

שִׁקְמוֹנִי m. (preced.) *of Shikmonah.* B. Bath. 119[a]; Sifré Num. 114.

שָׁקַע (b. h.) 1) *to be depressed, sink, go down.* Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. אם היה חותמה שוקע if the seal on it was engraven, opp. בולט; Tosef. ib. V (VI), 2; Bab. ib. 43[b]. Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח היום, Gen. III, 8) לרוח ששוקעת עם היום by the (western) wind that goes down with the day. Ib. כל שהיום שוקע וכ' the more the day goes down, the cooler it grows. Y. Sabb. I, 3[d] top אחד צנם ואחד שוקע וכ' one kind of poison floats, another settles &c. Mikv. X, 1 צלוחית שפיה שוקע a bottle the mouth of which is turned down. Men. 103[b], v. *Hithpa.*; a. fr.—2) *to sink, let down.* B. Mets. V, 7 משישָׁקַע בכבשן after he let the lime stones down into the kiln (Y. ed. משישָׁקַע כבשנו, or משישָׁקַע) when he has filled his kiln). Yalk. Koh. 966, v. שָׁלָה; a. e.—Part. pass. שָׁקוּעַ; f. שְׁקוּעָה &c. Bekh. 43[b], v. חָרַם. Ex. R. s. 15[22] וארץ ש' במים the earth was submerged in water. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV (ref. to פתחת, Lev. XIII, 55) שיהיו כל מראיה Rabad (ed. שׁוֹקְעִין) that all its colors appear lower (v. שָׁקַע; cmp. עָמוֹק); Yalk. Lev. 553 שׁוֹקְעִין; a. e.—Bekh. VII, 1 ראשו ש', v. שָׁקוּד.

Pi. שִׁקַּע *to sink, let down.* Snh. VI, 4 מְשַׁקְּעִין את הקורה וכ' they insert the trunk (of the gallows) in the ground. Y. Shek. V, end, 49[b] כמה ממון שִׁקְּעוּ אבותי כאן how much money have my ancestors sunk here (in building that synagogue)!; כמה נפשות שיקעו וכ' how many souls did thy ancestors sink here! were there no people to study the Law (on whom that money might have been spent)?; Y. Peah VIII, end, 21[b]. B. Mets. V, 7 Y. ed., v. supra; a. e.—Trnsf. *to embody in a collection without regard to original wording, to edit, abridge.* Y. Hor. III, 48[c] top; Y. Sabb. XVI, 15[c] חדא דאת אמר עד שלא ש' בו רבי רוב משניות אבל משש' וכ' what you say (that the study of the Mishnah collection is preferable) refers to the time before Rabbi had embodied and abridged most of the Mishnayoth in his edition, but since then, run at all times after the Talmud (where the discussions are quoted in their original form).—Part. pass. מְשׁוּקָּע; f. מְשׁוּקַּעַת; pl. מְשׁוּקָּעִים, מְשׁוּקָּעִין; מְשׁוּקָּעוֹת. Koh. R. to I, 15 מקצתה מש' בארץ part of the boat rests on dry land. Y. B. Mets. II, beg. 8[b] במש' בו when the object is found stuck in it, opp. בנתון בו when it is seen that it was put there. Gen. R. s. 33 שחיתה תחיבה מש' במים וכ' that the ark was eleven cubits in the water. Y. Yoma VII, beg. 44[a] זריעו של דוד מש' שם the seed of David is sunk there (in the family of the Resh Galutha). Y. Sabb. III, 6[a] top כסא שרגליו מש' בטיט a chair the feet of which stick in the mud. Y. Hag. I, 76[d] top; Y. Peah II, 17[a] וכולהן מש' במשנה כמה . . . many Hălakhoth have been communicated to Moses from Sinai, and they all are embodied in the Mishnah; a. e.

Hif. הִשְׁקִיעַ *to sink, let down.* Gen. R. s. 68 ה' הקב"ה גלגל וכ' the Lord caused the sun to set before its time. Ib. מה אתה בצאתך השקעתי חמה וכ' as I caused the sun to set when thou didst go out &c. Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăre, p. 176[a] לעולם ישקיע (Ar. s. v. רחק: רְשָׁקַע or רְשָׁקַע) וכ' man should at all times sink himself into the study of the Mishnah, for when he knocks &c., v. רָחַק. Koh. R. to I, 5 עד שלא ה' שמשו . . . הזריח וכ' before God made the sun of Moses to set, he made the sun of Joshua to rise, v. שֶׁמֶשׁ. Ib. 4 היוצר הזה מַשְׁקִיעַ בכשונו מה שמשקיע וכ' the potter fills his oven; what he sinks into it first, is the last to come out; a. fr.

Hithpa. נִשְׁתַּקַּע, *Nithpa.* נִשְׁתַּקַּע 1) *to be sunk, drowned; to be mixed up beyond recognition.* Midr. Till. to Ps. XXII המִשְׁתַּקְּעִים שוקעים את שוקעיהן those that were to be drowned, drowned those that wanted to drown them. Ruth R. to I, 17 בחליו . . . נ' was three days unconscious on his sick-bed, opp. נתושבה דעתו he came to. Ex. R. s. 15[6] מְשַׁתַּקְּעִין בעונות וכ' are sunk in sins through the evil inclination. Ib.[15] עד שנִשְׁתַּקְּעוּ תהומות until the depths were filled with water. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] והיו עולי רגלים משתקעין וכ' the pilgrims sank in blood up to their knees; Men. 103[b] שוקעין; Tosef. Eduy. III, 2 מפקיעין ברם וכ' ed. Zuck. (read: מְשׁוּקְּעִין; Var. מַשְׁקִיעִין את ארכיבותיהן). Arakh. 6[b] עד שלא נ' שם וכ' as long as the name of its owner (that donated it) is not merged (but is still traceable). Kidd. 75[a] עד שיִשְׁתַּקַּע שם ע"א ממנו until the name of idolatry has disappeared from him (until his idolatrous ancestry is no longer traceable). Y. Keth. I, 25[d] top משפחה שנ' בה פסול וכ' if a genealogical blemish is mixed up in a family, you must investigate it back to four mothers; Y. Kidd. IV, 65[d] bot. Ib. מה נעשה ונִשְׁתַּקַּע בהן גדולי הדור what can we do (with these families), since prominent men of the generation are mixed up with them? Ib. . . . חמשת Pashhur ben Imer had five thousand slaves, and they are all mixed up with high priestly families; Y. Yeb. VIII, 9[d] top; (Kidd. 70[b] ונטמעו). Tanh. Noah 5 שלא יִשְׁתַּקַּע במעשה דור המבול lest he sink down in (the mud of) the deeds of the generation of the flood; a. fr.—2) *to settle permanently, be naturalized.* Sifré Deut. 301 (ref. to Deut. XXVI, 5 מלמד . . . להִשְׁתַּקַּע אלא לגור שם (ויגר this shows that he (Jacob) did not go down (to Egypt) to settle there as a citizen, but only to sojourn there.—3) *to be lost* in forests, fields &c. Y. Ber. II, end, 5[d] ובשעה שהוא משתקע וכ' but when one is lost, he may even trespass on a field of crocus; (B. Kam. 81[a] רועה). Y. Ber. l. c.; Y. B. Bath. V, 15[a] bot. משתקע ובא בנגדן . . . וראו they saw R. J. b. P. having lost his way and coming (through fields) towards them.

שִׁקַּע ch. same. Targ. Y. Ex. XV, 10.—Y. Snh. X, 29[a] bot. רעדת . . . ושִׁקּוֹעַת the earth shook and sank. Lev. R. s. 5 חמי בגרמיה דש' באריסותיה when he sees that he is sinking (going back) in his tenancy. Ib. s. 17 שָׁקַע ביהא, v. לָוַט.

Pa. שַׁקַּע *to sink, insert, immerse, cover.* Targ. O. Ex. XXV, 7. Targ. Y. II Num. IV, 20 (h. text בלע).—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כר מְשַׁקַּע, v. באנטרין. Men. 96[a] קנים שַׁקּוּעֵי משקע לחו as to the staves, he may have stuck them (into

the bread before it was baked). Ab. Zar. 75[b] . . . חזי לשקופיה he saw that the gentile (that pawned it) intended to forfeit it; a. e.—*Part. pass.* מְשַׁקַּע *inlaid; engraven.* Targ. II Esth. I, 2 (some ed. מְשֻׁקַּע Hebraism). Targ. Y. Ex. XXV, 33, sq. מְשַׁקְּדִין (h. text משקדים).

Ithpa. אִשְׁתַּקַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּקַע *to sink, go down; to be immersed, flooded.* Targ. O. Ex. XV, 10. Targ. Jer. LI, 64. Targ. Y. Deut. XXIX, 22. Targ. Am. IX, 5. Ib. VIII, 8; a. e.

שְׁקַעְרוּרוֹת f. pl. (b. h.; cmp. קְעָרָה) *cavities, depressions.* Lev. R. s. 17, v. לָוַט. Sifra M'tsor'a, ch. III, Par. 6 (ref. to Lev. XIV, 37) ש' שוקעות במראיהן (not כמר') *sh'ḳa'aruroth* means 'appearing to be sunk in'; Yalk. Lev. 566 שוקעות מראיהן (corr. acc.).

שָׁקַף I (b. h.; Shaf. of קף, cmp. כפף) *to bend, arch.*—Denom. מַשְׁקוֹף, שְׁקוֹף.

Nif. נִשְׁקַף [*to be bent towards,*] *to look out; to face, be seen.* Y. M. Kat. III, beg. 81[c] (in a riddle) משמים נִשְׁקְפָה she (the soul?) looks down from heaven. Num. R. s. 19[26] (ref. to Num. XXI, 20) ש' והוא הבאר חנשקף וכ' העומד . . . he that stands on the face (plateau) of Jeshimon sees something in the sea (of Tiberias) . . ., and this is the well (of Miriam) which is seen from Jeshimon; (v. Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8; Y. Kil. IX, 32[c] bot.).

Hif. הִשְׁקִיף 1) *to look, contemplate.* Ber. 29[a] top ח' בה שחים וכ' he thought over it (trying to recall it) two or three minutes.—2) (denom. of שְׁקוֹף) *to arch, curve, diminish the width of.* Gen. R. s. 31 והיה מַשְׁקִיף בה ועולה וכ' and he curved it (the wall of the ark) as he went up &c., v. קַמְרוֹטוֹן; Yalk. ib. 54.

שָׁקַף II (Shaf. of נ־קף, cmp. סָקַק II) *to bring in close contact, to knock.* Ned. 55[a] (ref. to Num. XXI, 19) כירון שנחלו אל . . . ולא עוד אלא ששוקפין אותו בקרקע Ar. (ed. ששוקעין, corr. acc., v. Rashi a. l.) when God gives a man possession (of the Law), he rises to greatness; but if he raises himself, the Lord will lower him, and moreover, they will knock him down in the ground (play on ונשקפה Num. l. c. 20).

Hif. הִשְׁקִיף *to shut fast.* Deut. R. s. 11 הַשְׁקֵף עיניך זה על גב זה וה' וכ' shut thy eyes, one (eyelid) upon the other. and he did &c.; (Yalk. ib. 940 . . . והִשְׁקִיב הִשְׁכֵּב).

שַׁקַּף ch. same, 1) *to knock, smite together, strike.* Targ. O. Num. XXIV, 10, v. סָקַק II. Targ. Esth. VI, 1. Targ. Is. XXV, 4; a. e.—2) (of the wind) *to knock about, blast, drive about* (corresp. to h. שדף a. נדף).—Part. pass. מְשַׁקַּף, שְׁקִיף; f. שְׁקִיפָא; *pl.* שְׁקִיפִין, שְׁקִיפָן. Targ. O. Lev. XXVI, 36. Targ. Gen. XLI, 6; 23; 27; a. e.

Pa. שַׁקֵּף, *Af.* אַשְׁקֵף 1) same. Targ. I Sam. II, 10 (h. text ירעים). Targ. Job XXXII, 13 (h. text ידפנו). Targ. Ps. I, 4; a. e.—Part. pass. מְשַׁקַּף or מְשָׁקַף. Ab. Zar. 28[b] דלא מ' Ms. M. (ed. מְשַׁקְּיף, *Ithpe.*) (wool) that has not been beaten (hatchelled).—2) (cmp. preced. *Hif.*) *to shut.*—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 5 תרעא מ' וכ' (some ed. משקיף) she finds the door shut, and she opens it.

Ithpa. אִשְׁתַּקַּף *to be knocked about, driven off* (by the wind). Targ. Ps. LXVIII, 3 . . . יִשְׁתַּקְּפוּן היכמא די שְׁקִיף (not ישקפון) as the smoke is driven, so shall they be driven.

שַׁקֻּפָא, שַׁקֻּפָּא, שְׁקֻפָּא I m. (v. שָׁקַף I, a. סְקוֹף) *lintel, threshold.* Targ. O. Ex. XII, 7; 22, sq. Targ. Y. Num. XXV, 8 (v. Y. Snh. X, 28[d] bot., quot. s. v. שְׁקוֹף).—*Pl.* שְׁקֻפַּיָּא, שְׁקֻפַּיְיהּ, שְׁקוֹפֵי. Targ. I Chr. IX, 19; 22 (h. text ספים). Ib. XXVI, 15; 17 (h. text אספים).

שְׁקֻפָּא II, **שְׁקֻפָּה** m. = שְׁקִיפָא, *cleft, overhanging rock.* Gen. R. s. 12; Yalk. Ps. 862, v. בְּקִיעָא.

שָׁקַץ (b. h.; v. קוּץ) *to loathe.*—Denom. שָׁקֵץ.

Pi. שִׁקֵּץ *to abominate, detest, make abominable.* Macc. 16[b], a. e. עובר משום לא תְּשַׁקְּצוּ transgresses the law, 'ye shall not make yourselves abominable' (Lev. XX, 25).—Part. pass. מְשׁוּקָּץ. Yeb. 63[b] ומהוכב וכ' שאין לך מ"ש for none is more detested and abhorred before the Lord than he that walks naked &c. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) אין לך מגוול ומש' וכ' nothing is so repulsive and disgusting as a grass-eating ox; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּקְּצוּת *to become loathsome, abominable.* Pesik. R. s. 31 והיו מִשְׁתַּקְּצוֹת וכ', v. עָנַב.

שָׁקַץ ch. *Pa.* שַׁקֵּץ as preced. *Pi.* Targ. Deut. VII, 26. Targ. Lev. XI, 43; a. fr.—Part. pass. מְשַׁקַּץ. Targ. Is. XXVIII, 8 (not מְשַׁקַּץ; some ed. מְשֻׁקַּץ, Hebraism).

שֶׁקֶץ m. (b. h.; preced.) *abomination, abominable thing,* esp. (v. Lev. XX, 25) *unclean animal.* Tosef. Nidd. II, 3 מכאן . . . כיוצא ש' after that (after the child is twenty-four months old) it is like sucking unclean matter; Y. ib. I, 49[b]; Keth. 60[a].—*Pl.* שְׁקָצִים. Nidd. III, 2 ש' ורמשים forbidden animals and reptiles. Snh. VIII, 2 ש' ורמשים all kinds of forbidden food; a. fr.

שִׁי', שִׁקְצָא ch. same. Targ. Lev. XI, 10. Targ. Y. Deut. VII, 26; a. fr.—*Pl.* שִׁקְצֵי, שִׁי'. Ber. 56[a] ורעיו בך ש' וכ' and they make thee pasture unclean animals with a golden staff.

שָׁקַק (v. שׁוּק I) *to desire.* Gen. R. s. 44 (play on משק, Gen. XV, 2) שנפשו שׁוֹקֶקֶת עליו וכ' whose soul within him longs to be my heir.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק; *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק, v. שׁוּק I.

שָׁקָק m. (v. שׁוּק III) *open place* surrounded by groups of buildings. Lam. R. to I, 1 (העיר) וכ' וש' כל ש' ועל each place (in Jerusalem) had twenty-four courts.—*Pl.* שְׁקָקִים. Ib. ש' . . . ועל כל שוק each street had twenty-four places.

שְׁקָקָה, שְׁקָקָא, שְׁקַק ch. same, *place; street.* Koh. R. to X, 8 דכיתיה (ל)ש' פלן hast thou cleaned such and such a place?; Gen. R. s. 79 שוק. Ib. s. 17 שְׁקָקֵיהּ דר' וכ' the square in which R. J. the Galilean lived (Lev. R. s. 34 שכונחיה); a. fr.—*Pl.* שְׁקָקֵי, שְׁקָקֵא. Targ. Prov. I, 20. Ib. VII, 12; a. e.—Gen. R. l. c. מחוורא ליה על ש' דקרתא she led him around (begging) to all the places of the city. Y. Ber. IX, 13[c] תכרים אנא בש' שמיא וכ' I know the streets of heaven as well as the streets of Nehardea (v. שְׁבִילָא). Gen. R. s. 44 אחוי ליה שׁוֹקְקֵי שמיא he showed

him (Abraham) the streets of heaven; Yalk. ib. 76 שקקי (not שמ׳ שקקי).

שָׁקַר, v. סָקַר II.

שָׁקַר (b. h.) *to be false.* Gen. R. s. 85, beg. שָׁקַרְתָּ יהודה thou hast been false, O Judah; Yalk. ib. 144; Yalk. Mal. 589.

Pi. שִׁיקֵּר 1) same, *to lie; to defraud.*—מה לי לְשַׁקֵּר what reason should I have for making a false statement?, i. e. a person's statement is to be credited, when he gains nothing by it, since he might have obtained the same advantage in another way. Kidd. 64ᵇ אמרינן מה לי לשקר וכ׳ we apply the principle that we believe him, because he gains nothing by falsehood: for, why should he have said so? In order to release her from leviratical marriage after his death? If so, he might have said to her: I release thee by a divorce. Ib. מה לי לש׳ כי עדים דמי a person's statement accepted on the ground that he had no reason for lying, has the same legal value as the statement of witnesses; מה לי לש׳ כי חזקה דמי it has only the same value as a presumption (חֲזָקָה). Keth. 27ᵇ מה לי לש׳ אי בעי לשקר וכ׳ we must believe him, for, if he had wanted, he might have said &c. Ib. מה לי לש׳ במקום עדים וכ׳ we do not apply the principle of *mah li l'shakker*, when the person's statement is contradicted by witnesses (by well-known facts); B. Mets. 81ᵇ; a. fr.—Y. Snh. XI, 30ᶜ top (expl. כחש לו, I Kings XIII, 18) שר׳ בו (not ביה) he played him false; Cant. R. to II, 5 שר׳ לו שהאכילהו וכ׳ ib. ומה שר׳ לו and wherein did he play him false? In that he gave him the bread of deceit to eat (made him the recipient of treacherous hospitality). Num. R. s. 20¹⁸; Tanḥ. Balak 12 מְשַׁקֵּר במשקלות, v. מְשַׁקֵּל; a. fr.—2) *to prove false; to contradict, refute.* Macc. 5ᵃ (ref. to Deut. XIX, 18) עד שתְּשַׁקֵּר until thou disprovest the body of the testimony (provest an alibi of the witnesses).

Hithpa. חִשְׁתַּקֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּקֵּר *to be refuted, be proved to be a liar.* Y. ib. I, beg. 31ᵃ [read:] עדים שנזדמנו וחזרו ונִשְׁתַּקְּרוּ if witnesses against whom an alibi had been proved were also proved to have told a falsehood (as to the fact to which they testified).

שֶׁקֶר I ch. same. Targ. Mal. II, 10 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Josh. XXII, 16; 22; 31; a. e.—Yeb. 55ᵇ, v. שַׁקְרָא.

Pa. שַׁקֵּר same. Targ. O. Gen. XXI, 23 (Y. *Pe.*). Targ. Ps. XLIV, 18; a. fr.—Gitt. 57ᵃ שקוּרֵי מְשַׁקְּרִיתוּ you tell a falsehood. Taan. 9ᵇ כי היכי דְּשַׁקְּרֵי וכ׳ . . . משקרי וכ׳ as the Babylonians are deceivers, so their rains are, v. מְטָרָא. R. Hash. 22ᵇ לא משקרי וכ׳, v. גְּלִי; a. fr.

שַׁקָּר m. (preced.) *liar.*—*Pl.* שַׁקָּרִין, שַׁקָּרִים. Sot. 42ᵃ; Yalk. Hos. 524, v. שַׁקְרָן.

שֶׁקֶר m. (b. h.; preced.) *lie, falsehood, vanity.* Y. Snh. XI, 30ᶜ top מי שהאכיל . . . לחם ש׳ he that offered to his friend bread of falsehood (treacherous hospitality, v. שֶׁקֶר), opp. לחם אמת true hospitality. Shebu. 21ᵃ שבועת ש׳ נשבע להחליף a false oath is, if one swears to what is the opposite of true (that something happened which has not happened &c.), (modified) נשבע ומחליף he swears (vows that he will or will not do a certain thing), and does the opposite. Macc. 3ᵃ עדות ש׳ העדתי I have given false testimony. Lev. R. s. 6 . . . לש׳ וכ׳ המשביע he who lets his neighbor swear in vain (when he knows that he has no claim), shall finally leave his house empty-handed; R. A. says על ש׳ וכ׳ if he lets him swear to what he knows to be a lie; R. J. says, even if he lets him swear to a truth. Sabb. 104ᵃ, v. קָרַב; a. v. fr.—Y. Macc. I, beg. 31ᵃ עדים שנזדמנו . . . ש׳ when witnesses have been convicted of an alibi, R. J. says, we draw an analogy between *sheḳer* (Ex. XX, 16) and *sheḳer* (Deut. XIX, 18), i. e. they must suffer corporal punishment in addition to pecuniary penalty.—*Pl.* שְׁקָרִים. Gen. R. s. 8 אל יברא שכולו ש׳ let man not be created, for he will be full of falsehoods; a. e.

שֶׁקֶר II, שִׁי׳, שְׁקָרָא ch. same. Targ. I Sam. XII, 3 ממון דש׳ (h. text כפר). Ib. XV, 29. Targ. O. Ex. XX, 7 (h. text שוא). Targ. ib. 13; a. fr.—Sabb. 104ᵃ (v. קָרַב) ש׳ שכיח וכ׳ lie is frequent, truth rare. Ib. קושטא קאי ש׳ וכ׳ truth stands firm, falsehood does not. B. Bath. 82ᵃ, a. fr. מיחזי כש׳ it looks like a lie. Lev. R. s. 26; Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 עלמא דש׳, v. עַלְמָא. Ib. מלין דש׳ words of falsehood; Lev. R. l. c. מלין שַׁקְרִין. Succ. 46ᵇ דאתי . . . לא לאגמורי׳ ש׳ one should not say to a child, I shall give thee something, and not give it, because he may teach him falsehood; a. fr.—*Pl.* שְׁקָרִין, שִׁי׳. Targ. Ps. CI, 7. Targ. Jer. XXIII, 32; a. e.—[Y. Snh. VI, 23ᵇ bot., v. next w.]

שַׁקְרָאי, שָׁקְרָא, שַׁקְרָא m. = h. שָׁקֶר, *liar; faithless, faithless man.* Yeb. 55ᵇ או אירחו שקראי או אנא שַׁקְרֵי either he is a liar, or I lied (misreporting R. Johanan).—*Pl.* שָׁקְרִין, שַׁקְרֵי, שָׁקְ׳. Targ. Zeph. III, 4 (ed. Wil. שָׁ׳). Targ. Jer. IX, 1 (not שְׁקָרִין). Targ. Is. XXVI, 10 (ed. Wil. שַׁקְ׳).—Lev. R. s. 26, v. preced. Sot. 35ᵃ מרגלים ש׳ הוו the spies were liars (drew on their imagination). Snh. 29ᵃ סהדי ש׳ אאוגריהו זילי false witnesses are despised by their own employers; Yalk. Kings 222. Yalk. Ps. 688 מרי סהדי שקרין אנן my lord, we are false witnesses; Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. מרי שיקרין (corr. acc.).

שִׁקְרָן m. (preced.) *liar.* Gen. R. s. 50 אם יאמר . . . ש׳ הוא if one tells thee, the morning star is the same as the morning dawn (אַיְלְתָּא), he is a liar. Lam. R. to IV, 2; a. e.—*Pl.* שַׁקְרָנִים, שִׁקְרָנִין. Snh. 103ᵃ (Sot. 42ᵃ שְׁקָרִים).

שַׁקְרָנָא ch. same. Gen. R. s. 47, end את כובנא את ש׳ thou art a liar, thou art a deceiver (misrepresenting Abraham).

שִׁקְשֵׁק, transpos. of קִשְׁקֵשׁ, v. קִשְׁקֵשׁ I.

שׁוֹקֶת, *pl.* שְׁקָיוֹת, v. שׁוֹקֶת.

שִׁקְתָּא, Y. Erub. V, 22ᵈ bot. דשקתא, v. דִּיסְתָּקָא.

שַׁקְתֵּי, v. שַׁקְיָא.

מִגְדַּל שֵׁ׳ (or שֵׁיד), pr. n. pl. *Tower of Sher* (or *Shed*), *Straton's Tower* (v. Hildesh. Beitr. p. 4 sq.). Sifré Deut. 51 מדבר שרשך דור, read: מגדל שר שן דור; Yalk. ib. 874 מגדל שרשן דרדר (corr. acc.); Y. Shebi. VI, 36ᶜ top שיד מגדל.

שַׂר m. (b. h.; שָׂרַר) *prince, chief.*; (שר (של מעלה *guardian angel, genius.* Zeb. 116[b] שר ונגיד a prince or a nobleman. Yeb. 16[b] שר העולם the genius of the universe; Ḥull. 60[a]. Ex. R. s. 22 נטל הקב"ה שר שלהם וכ' the Lord took first their (the Egyptians') guardian angel and drowned them. Pes. 118[a] שר חברד, v. יוּרְקָמִי. Ib. אני שר של אש I (Gabriel) am the angel of fire. B. Bath. 74[b] שר של ים the angel of the sea. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 כיון שראו שָׂרָהּ של מלכות נופל (not נופלת) when they saw the genius of the (Egyptian) empire fallen; Yalk. Ex. 243; a. v. fr.—*Pl.* שָׂרִים. Ib. אין ... מְשַׂרִיחַן תחלה the Lord will not punish governments, unless he have punished their guardian angels first. Gen. R. s. 78, beg. שהם ש' של מיכאל ... Michael and Gabriel who are the princes on high. Yalk. l. c. קרא ... לכל שָׂרֵי האומות the Lord summoned all the tutelary angels of the nations. Cant. R. to VIII, 14 ש' של מטה the princes on high (angels); ש' של מעלה the earthly (human) governors. Ib. (play on חרי בשמים, ib.) המתינו לי ... על הריחם שהם שָׂרֵיהֶם שנתונים אצלי בַּשָּׁמַיִם (not שנתונות) wait until I shall have sat in judgment over their mounds, that is, their chiefs that are placed with me in heaven; a. fr.—Gen. R. s. 98 ש' גני, v. גִּנְיַנְסַר.—*Fem.* שָׂרָה. Tosef. Ber. I, 12 (ref. to Gen. XVII, 15) בתחלה חרי ed. Zuck. חרא ש' על עמה ועכשיו הרי חרא ש' על אומות העולם (Var. שָׂרַי על עמה ... על כל באי העולם, v. ed. Zuck. note) at first she was a princess of her own people, and now she is a princess for the nations of the world (for all that enter into the world); Ber. 13[a] ש' שרי לאומתה ... לכל העולם.

שָׂרָה, שָׂרָא m. ch. same. Y. Snh. VII, 25[d] על ... גזר R. J. commanded the chief of the sea, and he swallowed them up. Lev. R. s. 5 שידא שָׂרֵיהוֹן וכ', v. רוּתָא; a. e.

שָׂרָא, v. שֵׂירָא.

שָׂרָא, v. שִׂרֵי.

שְׂרָאנָא, v. שִׂרְיָא.

שָׂרַב (Shaf. of חרב) *to glow, be dry.*

Hithpa. **הִשְׂתָּרֵב** *to be overcome by the heat.* Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 14) אל תאמר ... שישתרב do not advise him ... 'go on the road at noon-time', that he may be overcome by the heat; Yalk. Lev. 609.

שָׂרִיב, שָׂרֵב ch. same, *to glow, burn, be dry.* Targ. Y. I Ex. III, 3.—Part. שָׂרִיב, שָׂרְבָתָא f. שָׂרְבָא; *pl.* שָׂרִיבִין; שָׂרְבָן. Targ. Prov. XVII, 1 (h. text חרבה).—Gen. R. s. 48 שמשא ש' (some ed. שרב), v. קָרִיר II. Ib. טוללא ושמשא ש' כחדא shade and sun are equally hot.—[Targ. Y. Gen. VIII, 1 אשתרבו, v. שְׂרַבַּב.—Yalk. Ex. 166 אישתרבו, v. שָׂרַב I.]

שָׂרָב m. (b. h.; preced.) *heat of the sun, dry heat.* Y. Snh. X, 29[b] top בש' ... אם ברורה בטל whether he meant a clear day with dew or a clear day with dry heat. Y. Sabb. XIV, beg. 14[b]; Tosef. ib. XII (XIII), 5; Bab. ib. 106[b] בשעת חש' at the time of dry heat (midday), opp. בשעת חטל. Tanḥ. Sh'lah 12; Num. R. s. 16 [20] עד שלא בא חש' וכ' before the heat (of noon) came, you flew off (faded). Gen. R. s. 82 (ref. to כברת הארץ, Gen. XXXV, 16) כבר הבר ... והש' לא בא the grain was already plentiful, and the rainy season past, but the dry season had not come yet (so that the ground was impassable). Lev. R. s. 34 [8] (ref. to Ruth II, 14) שכן דרך ... בשעת חש' for that is the way of the harvesters, to dip their bread in vinegar at the hot time of the day. Ib. s. 16 תשעים ותשע בש' וכ' ninety-nine persons die from the effects of heat to one by the hand of heaven. Lam. R. to I, 6; a. fr.

שִׂרְבָּא, שְׂרָבָא ch. same. Targ. Is. IV, 6 (h. text חרב). Ib. XXV, 4 מְשׂ' (ed. Wil. מַשָּׂרָב, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 40 (ed. Berl. שָׂרְבָא, ed. Vien. שָׂר'; Y. שְׂרִירָא). Targ. Y. II ib. VIII, 22 שורבא (h. text חֹם); a. fr.—Lev. R. s. 16 תשחזיב מן ש' mayest thou be saved from the effects of the heat; Y. Snh. X, 29[c] bot. ישזבינך מן הדין ש' וכ' may God save thee from the heat that goes out over the world; a. e.

שְׂרַבֵּב (Shaf. of רבב) *to enlarge, prolong.* Ber. 54[b] (ref. to Ps. III, 8) א"ת שְׂרַבַּרְתָּ אלא שְׂרַבַּבְתָּ read not *shibbarta* (thou breakest) but *shirbabhta* thou prolongest (the teeth of the wicked, referring to Og whose teeth grew into the mountain which he was carrying); Ex. R. s. 1 [23]; Yalk. Ps. 625; Meg. 15[b] שריבבה; Sot. 12[b] שריבכתה (read: שִׂרְרַבְתָּ).

Hithpa. **הִשְׂתָּרְבֵּב**, *Nithpa.* **נִשְׂתָּרְבֵּב** *to be enlarged.* Bekh. 40[a] (expl. שרוע, Lev. XXI, 18) שנ' לו יריכו (Rashi שנִשְׂתָּרְבָּבָה יריכו) a person whose one hip is enlarged (larger than the other). Sot. 35[a] נ' לשונם וכ' their tongues were prolonged so as to reach down to their navel; Yalk. Num. 745.

שַׂרְבֵּב I ch. same, *to prolong, let hang down; to let down.* Targ. Jer. XXXVIII, 6; 11.—Sabb. 147[b] כי מעבריתו ... שַׂרְבִּיבוּ לְהוּ וכ' when you have to carry garments for the soldiers (on the Sabbath), let them hang down over your shoulders (so as to serve as garments for yourselves). Erub. 102[b] שַׂרְבִּיב בגלימיה טפחו (not בגלימי; ed. Sonc. אישתחבב בגלימיה, read: א' גלימיה); v. Rabb. D. S. a. l. note 200) if a person lets his cloak trail one handbreadth.

Ithpa. 1) *to be enlarged, prolonged.* Sot. 12[b] [read:] אִישְׁתַּרְבָּא אִישְׁתַּרְבִּיבִי (her arm) was prolonged (by a miracle, so that she could reach the infant Moses); Ex. R. s. 1 [23] אישתרבובי אִשְׁתַּרְבּוּב they (her arms) were prolonged; Yalk. ib. 166 אישתרבו אישתרבו (corr. acc.).—2) *to be let down; to trail; to spread.* Ib. II Chr. VII, 3; 10.—Snh. 24[a] לבבל נחית ואישתרבובי דאר' לעילם it (the measure of pride) came down to Babylonia, but was dragged along to Elam; Yalk. Zech. 573 ואר' להתם. Bets. 11[a] אשתרבובי אשתרבוב ונחות they (the pigeons in the upper nest) dragged themselves along and came down (to the lower nest).

שַׂרְבֵּב II (v. שָׂרַב) *to heat.*

Ithpa. **אִשְׂתַּרְבֵּב** *to be heated.* Targ. Job VI, 17.

שַׂרְבֵּט (denom. of שַׂרְבִּיט) *to stretch, stiffen.* B. Mets. 60[b] אין מְשַׂרְבְּטִין את הבהמה you dare not give an animal

a deceptive appearance of stiffness (or stoutness); expl. ib. מיא דחיזרא (v. חִיזְרָא II), or מַזְקְפָתָא q. v.; Tosef. ib. III, 29 מְשַׁרְבְּטִין (v. סָרַט *Pi.*). Keth. 61ᵇ ומשרבט את השפתים and makes the lips stiff (swollen, v. סָרַח I); v. שִׁלְבֵּב.—[Y. Sabb. VII, 10ᶜ top משרבטין בבהמה בעורות וכ׳, read: משרטטין בעורות, v. שִׁרְטֵט.]

שַׁרְבֵּט ch. same. Sabb. 94ᵃ בחמה ... דקשרבטי נפשייהו וכ׳ cattle ... which stiffen themselves (when they are carried, and are a real burden), but a live human being &c.

שַׁרְבִּיט m. (b. h.; Parel of שבט, v. שֵׁבֶט) 1) *staff, sceptre, rod.* Snh. II, 5 ואין משתמשין בשַׁרְבִּיטוֹ and we dare not use his (the king's) sceptre. Arakh. 19ᵃ, v. בָּפַף. Cant. R. to II, 16 אין שרביטו ... שלבם וכ׳ God's rod (of chastisement) comes down only upon men whose heart is soft like lilies; a. fr. — 2) *shoot, twig, stem with pods, bunch.* Tosef. Kil. I, 10. Ukts. I, 5 ש׳ של תמרה שריקנו a twig of a date tree which was stripped of its dates. Ib. וכן בקטניות ש׳ שריקנו and so in the case of summer fruits, if they emptied the pods on a stem.

שַׁרְבִּיטָא ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 32 (h. text שבט). Targ. Y. Ex. XXI, 20.—*Pl.* שַׁרְבִּיטִין, שַׁרְבִּיטַיָּא. Targ. Y. II Gen. XL, 12 (h. text שָׂרִגִים). Targ. I Kings XII, 11; Targ. II Chr. X, 11 (h. text שוֹטִים).

שַׁרְבְּרוּבִיתָא, שַׁרְבְּרִיבִי f. (v. שָׁרַב a. שָׁרְבֵב II) *dry heat.* Y. Shek. V, 48ᵈ אית ביה ש׳, v. קָרַר I. Ib. ועד היכן שַׁרְבְּרוּבִיתֵיהּ מטייה and how far its dry heat reaches.

שָׁרַג (שָׁ׳) = סָרַג, 1) (cmp. סִירוּג) *to skip, to leap.* Targ. Y. Lev. XI, 21 לְמִישְׁרַג (prob. to be read with שׁ; h. text לנתר).—2) *to pile up bricks with interspaces* (v. אַוְּאִרָא). Bets. 31ᵇ שַׁרְגִּינְהוּ ודאי וכ׳ (or שָׁ׳ *Pa.*) if he has piled them up, he has surely made them unavailable (מוּקְצֶה). B. Bath. 3ᵇ שַׁרְגֵי ליבני Ms. M. Var., a. Rashi (ed. שְׁרִיגֵי; Ms. M. רמן; v. Rabb. D. S. a. l. note), v. הוּדְרָא.

Ithpe. אִשְׁתְּרַג *to be entangled.* Sabb. 54ᵃ דמשתרגא בה וכ׳, v. בִּבְלָא.

שָׁרַג, שָׁרֵיג = שָׁרַק, *to glide, slip.* Hull. 111ᵃ מִשְׁרַג Ar. a. Ms. R. 2 (ed. משרק שריק), v. שָׁרַק II.—B. Mets. 93ᵃ שריג חד וכ׳ (Ms. H. שיור, v. preced.) one of the animals slipped and fell &c.; Yalk. Gen. 130 שְׁרוֹג.

Pa. שָׁרֵיג same. Naz. 39ᵃ שְׁרוּגֵי שְׁרִיגָא ואזלא (not ואזיל; Rashi שרוגי קא מִשְׁתְּרְגָא) it may have slid further and further (to the top of the hair).

Ithpa. אִשְׁתְּרַג same, v. supra.

שׁ׳, שְׁרָגָא m. (שָׁרַג Shaf. of חרג *to break through*; cmp. Arab. *sharḳu* ortus solis, lux solis) *light, lamp, lantern.* Targ. Ps. CXIX, 105. Targ. Prov. XXXI, 18. Ib. VI, 23. Ib. XXI, 4 (h. text נֵר). Targ. Job XXI, 17; a. fr.—Sabb. 63ᵃ, a. e. ש׳ בטיהרא, v. שִׁיהֲרָא. Succ. 29ᵃ במשלתא ש׳ an (earthen) lamp may remain in the Succah. Bets. 22ᵃ זקף ליה ש׳ Ms. M. (ed. זקף לה לש׳) he put the lamp up (from its declining position, to make the oil flow away from the wick); a. e.—*Pl.* שְׁרָגֵי, שְׁרָגִי, שְׁרַגִּי. Targ. I Chr. VIII, 33.—Gitt. 57ᵃ אדלוקי ש׳ וכ׳ they kindled lights (illuminated) so that &c., v. בְּלָרוֹנָא. Sabb. 23ᵇ דחזי רגיל בש׳ טובא (Ms. M. דהוו רגילי בשרגא, v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Tosaf. a. l.) that he was (they were) wont to have many (Sabbath) lights; a. e.

שַׁרְגֵּג (Parel of שגג) 1) *to go astray.* Targ. Prov. V, 20 (h. text שגה).—2) *to lead astray, entice.* Targ. Y. Ex. XXII, 15. Targ. Ps. LXXVIII, 36; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּרְגֵּג *to be led astray, enticed.* Targ. Prov. XXIV, 28 ed. Lag. (ed. Wil., a. Ms. וחשרגג). Ib. XXV, 15. Targ. Job XXXI, 9.

שַׁרְגִּיגָא, v. שַׁרְגִּינָא.

שַׁרְגּוּשָׁא m. (רָגַשׁ, Shaf.) [*stirrer,*] *pot-ladle.*—*Pl.* שַׁרְגּוּשֵׁי. Erub. 29ᵇ תרי ש׳ two ladlefuls.

שַׁרְגִּינָא m. (שַׁרְגֵּג) *one easily enticed, simple* (corresp. to h. פֶּתִי).—*Pl.* שַׁרְגִּינֵי, שַׁרְגִּינַיָּא. Targ. Ps. CXVI, 6 (ed. Lag. שַׁרְגּוּי). Ib. CXIX, 130.

שרגין, v. סִירָגוֹן.

שָׁרַד (b. h.), *Pi.* שִׁרֵּד (denom. of שָׂרִיד) *to leave over.* Yoma 72ᵇ ומְשָׁרְדִין וכ׳ (Ms. M., a. Yalk. Ex. 390 משיירין), v. גָּרַד. B. Mets. 113ᵇ משרדין Var. in Rashi, v. סָרַר.

שרדגזין, v. שדרגזין.

שָׂרָה m. ch., v. שָׂרָא.

שָׂרָה (b. h.) 1) *princess,* v. שַׂר.—2) pr. n. f. *Sarah, a*) wife of Abraham. Ber. 13ᵃ ש׳ הוא שרי Sarah and Sarai have the same meaning. Snh. 39ᵇ ש׳ ... יופי של עדין she had not yet attained to half the beauty of Sarah. Gen. R. s. 39 אברהם ... וש׳ וכ׳ Abraham converted the men, and Sarah the women; a. v. fr.—*b*) Gitt. 34ᵇ ופורתא ש׳, v. פּוֹרְתָא.

שָׂרָה, v. שרי.

שָׁרוּ, v. שֵׁירוּ.

שַׁרְוָבָא m. (שָׁרַב) *hot and dry soil*; [*mirage?*]. Targ. Is. XXXV, 7.

שַׁרְוָל, שַׁרְוֹל m. *workingman's leather sleeve*; [oth. opin. in R. S.: *chest protector in hot weather* (as if derived from שרב)].—*Pl.* שַׁרְוָלִין, שַׁרְוָלִים. Kel. XXVI, 3 שרוּל׳ Mish. (Talm. ed. שרול׳). [V. Fraenkel, Aram. Fremdw., p. 47.]

שַׁרְוָתָא, שַׁרְוָתָא, v. שִׁירְיָתָא.

שָׂרוּי, v. שָׂרָה.

שָׁרוּיָא, שָׁרוּי, v. sub שֵׁירוּ.

שַׁרְוָל, v. שַׁרְוָל.

שָׁרוֹן (b. h.) pr. n. *Sharon*, plain along the Mediterranean coast from Japho to Carmel. Lev. R. s. 20 על אחינו שבש׳ וכ׳ for our brethren in Sharon (the high priest prayed,) that their houses might not become their graves; Y. Yoma V, 42c top על אנשי הש׳. Sot. VIII, 3 אם הבונה ... בש׳ לא היה חוזר he also who built a brick-house in Sharon was not excused from the army; Y. ib. 23a top אם אנשי הש׳ לא היו וכ׳ the men of Sh. were not excused, because their houses had to be renovated twice in every Sabbatical period; Bab. ib. 44a. Tosef. Men. IX, 13; Men. 87a עגלים מש׳ calves (for public sacrifices) were brought from Sh.; a. e.—Denom. שָׁרוֹנִי. Kil. II, 6, v. עוֹל. Nidd. II, 7; Cant. R. to VII, 3 יין הש׳ Sharon (red) wine.

שְׁרוּחַ, v. שִׁירוּחַ.

שָׁרוֹךְ m. (b. h. שָׂרַךְ; v. סָרַךְ III) *reddish, sorrel.*—*Pl.* שְׁרוֹקִים. Snh. 93a מלאים רוגז נעשים ש׳ ואדומים וכ׳ those who, filled with anger, had become sorrel and red, turned white. Yalk. Zech. 568.

שרורת, Targ. Ps. CVII, 42 Ms., v. שְׁוַוּר.

שְׁרוּתָא, שְׁרוּתָת, v. sub שׁיר׳.—[Targ. O. Gen. XIX, 8 שְׁרוּתִי ed. Vien., v. שְׁרָיָתָא.]

שְׁרוּיָא, v. שְׁרָיָתָא.

שְׁרוּחַ, v. סָרַח.

שָׁרַט (b. h.; v. סָרַט) *to scratch, wound*, v. סָרַט; esp. *to wound one's body in mourning.* Macc. III, 5 השׁוֹרֵט שריטה וכ׳ he who makes one incision for a dead person. Ib. ש׳ שריטה וכ׳ if a person makes one incision for five dead or five incisions for one dead person. Ib. 20b רכול אפי׳ ש׳ you may think that one is guilty even if he cuts himself for his house that fell in &c.; a. e.

Pi. שִׁרֵּט same. Ib. 21a המְשָׁרֵט בכלי if one wounds himself with an instrument (instead of with his nails); a. fr.

שרט, Targ. Is. XXXVIII, 21 וישורטון ed. Wil., v. שְׁטַר.

שְׁרִיטוּט, v. שִׁירוּטוּט.

שִׁי׳, שְׁרָטוֹן m. (שָׂרַט; cmp. סְרָטָן) [*scrapings,*] *sandbank, alluvial land.* Sabb. 56b; Snh. 21b בשעה ... והעלה ש׳ ועליו וכ׳ when Solomon married Pharaoh's daughter, Gabriel went down and stuck a reed into the sea, and it gathered a bank around it, on which the great city of Rome was built; Yalk. Kings 172; (Y. Ab. Zar. I, 39c שלעטרש). Erub. 8a שמא יעלה (הים) ש׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, a. 10) the sea (river) may throw up alluvium (may recede). Ber. 60a (in Chald. dict.) דמסקא ארעא ... אע״ג ש׳ (Ms. M. a. Ar. סרטון) although the loss of land through the encroachment of the water may be an advantage to him, because the land is covered with alluvium and improves, yet for the moment it is a misfortune to him. B. Bath. 124a ארעא ואסקא ש׳ (not ואסיק) if his father left him a field, and it improved by alluvium; ib. 135b. Tam. 30a; a. e.

שְׁרָטַט (cmp. שָׂרַט) *to draw, rule, trace.* Y. Sabb. VII, 10c bot. מה עיבוד ... שהיו מְשַׁרְטְטִין בעורות what working in leather was done at the preparation of the Tabernacle? They traced the outlines on the skins (marked out the shape in which they were to be cut, v. שְׁרִיטוּט). Ib. top [read:] מה צבויה ... שהיו משרטטין בעורות what painting was done at the preparation of the Tabernacle? They marked the skins (with a coloring substance); [the following אלים מאדמים ought to be preceded by עורות, as the catchword to the subsequent discussion, v. Tosef. ib. VIII, 23].—Part. pass. מְשׁוּרְטָט; f. מְשׁוּרְטֶטֶת. Men. 32b מזוזה שאינה מש׳ a door post inscription which is not written on ruled parchment.

שַׁרְטֵט ch. same. Gitt. 7a ש׳ וכתב לה וכ׳ he drew lines (on paper), and wrote to him &c. Yeb. 106b מר זוטרא מְשַׁרְטֵט Mar Z. drew lines, and wrote out the whole section (of the Biblical text about *ḥălitsah*).

שרטטיא, v. סַלְבּוֹנְיָא.

שָׂרַי (b. h.) pr. n. f. *Sarai*, the original name of Sarah. Ber. 13a, v. שָׂרָה. Ib. בתחלה ... ש׳ לאומתה וכ׳ at first she was Sarai (a little princess) for her own people &c., v. שַׂר. Gen. R. s. 47; a. e.

שָׁרָה, שרי I (b. h. root in מְשָׂרָה) *to dissolve, soak, steep.* Naz. VI, 1 ש׳ פתו ביין וכ׳ if he (the Nazirite) steeped his bread in wine, and there is enough in both together to make up the size of an olive; Pes. 44b. Naz. 37a אם ש׳ ענביו במים וכ׳ if he steeped grapes in water, and a taste of wine remained in it. Pes. II, 7 אין שׁוֹרִין וכ׳ you dare not soak bran for chickens (on the Passover); ib. האשה לא תְּשָׁרֶה וכ׳ a woman must not soak bran to take with her to the bathhouse. Sabb. I, 5 אין שורין ... כדי שרשׁוֹרִין וכ׳ you must not lay in ink-materials or dyes ..., unless they can be dissolved (or soaked through) before the Sabbath sets in. Eduy. I, 8; a. fr.

Nif. נְשָׁרָה *to be soaked, dissolved.* Y. Ber. IX, 13d bot. מגופה ... כדי שתִּשָּׁרֶה וכ׳, v. מָגוּפָּה; Y. Taan. I, 64b top שחשרק (corr. acc.). Gen. R. s. 17, end אדם ... מיד הוא נִשְׁרֶה ... אינו נִשְׁרֶה man is made out of earth, when you put a drop of water on it, it is at once dissolved (soft), but woman is made of a bone, which is not dissolved, even if you let it lie in water for many days. Y. Sabb. XIV, 14c top כל ... והוא נשרית ... ושאינה נשרית וכ׳ when you put salt in, and it dissolves, it is called salt water, but when it is not dissolved, it is called *halmê*; a. e.—Sabb. I, 5 יְשׁוֹרוּ (fr. שור or נשר), v. supra.

שָׁרָה, שרי II (b. h.; cmp. preced.) *to loosen, untie;* (cmp. meaning of καταλύω) *to take lodging; to rest, dwell.* Snh. 11a ... שראוי שתִּשְׁרֶה עליו שכינה יש there is one among you who deserves that the Shechinah should rest upon him. Ib. 65b כדי שתִּשְׁרֶה וכ׳, v. רָעַב. *Hif.* Ib. שׁוֹרָה עליו וכ׳ the spirit ... comes down upon him. Y. Sabb. VIII, end, 11c רוח רעה שורה עליה an evil spirit rests upon it (it is injurious to health). Num. R. s. 13 2 ארמתי שָׁרְתָה וכ׳ when did the Shechinah come down to rest on earth? When the Tabernacle was erected. Koh. R. to VII, 2 ושָׁרַת עליהם

וכ׳ the holy spirit rested upon them. Midr. Till. to Ps. CXVI ומלאכי . . . ושׁוֹרְרִים ביניהם (not וישוררים) the ministering angels rejoice over them (the righteous that die), that they come to dwell among them; ed. Bub. שהוא בא ושורה וכ׳ that he (the righteous man) comes &c.; a. v. fr.—Part. pass. שָׁרוּי; f. שְׁרוּיָה; *pl.* שְׁרוּיִין, שְׁרוּיוֹת. Yeb. 62b he that has no wife, ש׳ בלא שמחה וכ׳ lives without joy, without blessing &c. Sot. 48a בזמן שישראל ש׳ בצער וכ׳ when Israel lives in trouble, and the nations in peace and happiness &c. Meg. 2a בזמן שהשנים . . . ש׳ על אדמתן when the years were properly regulated (without Roman interference), and the Israelites lived (undisturbed) on their soil; a. v. fr.

Hif. הִשְׁרָה 1) *to cause to rest.* Sabb. 139a אין הקב״ה מַשְׁרֶה וכ׳ the Lord does not let his Presence rest upon Israel, until the bad judges and officers cease to exist. Snh. 7a משרה . . . כל דיין a judge that administers true justice faithfully, causes the Shechinah to dwell in Israel. Gen. R. s. 7 ומשרה דיורין וכ׳ . . . מלך a human king builds a palace, and lets the inmates dwell in the upper and lower stories, הק״בה משרה . . . בחלל the Lord makes inmates dwell (even) in vacant space. Num. R. s. 13 6; a. fr.—2) (cmp. שִׁירוּתָא) *to board, provide a living for.* Keth. V, 8 המשרה את אשתו וכ׳ שלש׳. Ib. 107a כשה׳ לזו ולא ה׳ לזו when he provided for the one (his wife), but did not provide for the others (his children); a. e.

שְׁרָא, שָׁרָא, שְׁרֵי ch. same, 1) *to untie, unharness; to disengage, dismiss.* Targ. O. Gen. XXIV, 32 וש׳ גמליא (ed. Berl. וש׳ מן׳ ג׳; Y. ושָׁ׳ זממי ג׳ *Pa.*; h. text ויפתח). Targ. Job XXX, 11. Targ. O. Ex. III, 5 (h. text של); a. fr.—Pes. 113a שְׁרֵי כיסך פתח שקיך untie thy purse (to receive the money), open thy bag (to deliver the goods), i. e. sell for cash. Snh. 98a כולהון שְׁרוֹ ואסירי . . . אידהו ש׳ חד וכ׳ all of them untie and tie up (their sores) at once (untie all of them, and then tie them up), but he unties and ties up one at a time. Pesik. R. s. 22 [read:] שָׁרְתַּנְתְּהוֹן . . . ע״ג she untied them (the two Denars), and placed them on the shawl. Y. Ber. II, 5a bot. אתח . . . ושַׁרְתוּן וכ׳ (fr. שרה, cmp. חֲמֵי) when prayer time came, he untied them (the coins), and gave them to R. Ḥ.; [read:] קטר פורתיה לפורתיה ויהבון לשמעיה ושרתון וערק he tied his (R. Ḥ's) share to his own, and gave them to his servant, but he (the servant) untied them and ran away. Y. Meg. IV, 75b bot. שָׁרוֹן ליה וכ׳ v. סַפְּרִיתָא. Y. Keth. XII, 35a שרון גרמון ומנויה they dismissed themselves (resigned their office) and appointed him (Hillel) in their place; a. fr.—ש׳ תיגרא to solve a dispute, *to settle* or *decide* a case. Ned. 62a שְׁרוּ לי תיגראי ברישא take my case up first. Yeb. 100a שָׁרֵינָא וכ׳ v. תְּגָרָא I; a. e.—2) *to allow, permit; to forgive; to absolve* (=h. הִתִּיר). Targ. Y. Num. XXX, 3. Targ. Y. II Gen. XXII, 14. Targ. Y. II Num. XIV, 20; a. fr.—Kidd. 13b הוא אסרה והוא שַׁרְתָּהּ (Rashi שרי לה) he tied her (by marrying her), and he untied her (through his death, that she can dispose of herself). Y. Ber. II, 5b אינון שָׁרְיָין ואינון אסרין do the same men permit and forbid? Y. Snh. VII, end, 25d [read:] שָׁרִי מה דעבדתון אמרה ליה לי נא שָׁרְיָה undo what thou hast done (by charm); said she to him, I will not undo. Bab. ib. 99a ש׳ ליה מריה וכ׳ the Lord forgive R. Hillel. Ab. Zar. 37a וקרו לן בית דינא שָׁרְיָא and they might call us a permitting court (of lax practice). Ib. כי שָׁרֵיתוּהָ לאלתר שריתוה וכ׳ when you permitted her (to marry again), did you permit her to marry at once &c.? Ib. וקרו ליה יוסף שריא and they called him Joseph the permitter. Ib. אנא נמי שָׁרֵאי אחריתי Ms. M. (ed. אנא שרא, corr. acc.) I also permitted another thing (which was forbidden heretofore); a. v. fr.—Part. pass. שָׁרֵי, שְׁרִיָא; f. שְׁרִיָא. Targ. II Esth. III, 8 יומא ש׳ a permitted day (free for trade).—Bets. 3b ש׳ . . . לדידי אפי׳ according to my opinion it is permitted even on the first day. Ib. 22a אפי׳ בשבת ש׳ it is permitted even on the Sabbath. Ned. 62a ש׳ ליה לאינש לאודועי וכ׳ a man is permitted to make himself known (as a scholar) in a place where they do not know him; a. fr.—3) [*to loosen the girdle,*] *to sit down for a meal*; trnsf. *to start, begin.* Targ. Deut. XVI, 9 (O. ed. Berl. תְּשָׁרֵי, *Pa.*). Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 כמה דשָׁרִין למיכל (רבתי) (ed. Wil. דשָׁרוֹ) when they sat down to eat. Y. Dem. I, 21d bot.; Y. Shek. V, 48d top שָׁרְיָת מנחקה (not שוריית) she began to bray; a. fr.—Trnsf. (cmp. meanings of b. h. יָאַל Hif.) *to consent, be willing.* Targ. Josh. VII, 7. Ib. XVII, 12. Targ. Job VI, 9; 28; a. fr.—4) *to encamp, dwell, rest.* Targ. I Sam. XXVI, 5. Targ. Num. II, 2, sq. Targ. Ex. XL, 35. Targ. Ps. XVI, 8, sq.; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46a חמריא שרון וכ׳ ass-drivers took lodging in an inn. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מירוש׳) אשכח . . . שרון יתבין וכ׳ he found men that had taken lodging there, and sat eating and drinking. Y. Sabb. XIV, 14c bot. ע״ד דהוה ש׳ תמן וכ׳ because he lived there (in Babylonia) &c. Gen. R. s. 20 שרי . . . ויתיר v. פָּרָא II. Snh. 39a כל בי . . . שָׁרְיָא the Shechinah dwells wherever ten persons are assembled; a. fr.

Pa. שָׁרֵי same, 1) *to untie, loosen.* Targ. Ps. XXX, 12 (ed. Wil. *Pe.*). Targ. Job XII, 18 (ed. Wil. מַשְׁרֵי *Af.*); a. e.—2) *to begin.* Targ. O. Deut. I, 5 (Y. שׁוֹרֵי *Poel*). Ib. II, 24 (O. ed. Vien. Pe.). Ib. 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—Targ. Prov. XIII, 12 דמְשָׁרֵי למעדרה (not משדי, v. Pesh. a. LXX) who begins to help himself (h. text ממשכת תחלת!).—3) *to cause to rest,* v. infra.

Af. אַשְׁרֵי 1) *to untie,* v. supra.—2) *to cause to encamp* or *dwell, to let rest.* Targ. Gen. II, 15. Targ. Jer. VII, 7. Targ. Ps. XXIII, 2. Ib. LXXIV, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—Sabb. 67a הסנה . . . א׳ קודשא וכ׳ O thornbush! not because thou art higher than all other trees did the Lord let his Presence rest upon thee &c. Koh. R. to III, 9, end כל . . . לא מַשְׁרִין וכ׳ (in the hereafter) they allow every one to dwell only with his fellow tradesmen; ib. beg. מתרין (corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִשְׁתְּרֵי, *Ithpe.* אִישְׁתְּרֵי 1) *to be untied, loosened.* Targ. Is. V, 27.—Lev. R. s. 14, v. חֲבִילָא II; a. e.—2) *to be permitted.* Yeb. 106a כי חיכי דתיתשתרי לעלמא in order that she may be free to marry again. Bets. 2b יו״ט בעלמא תשתרי let it be permitted for use on any other Holy Day (not followed by the Sabbath); a. e.—3) *to be begun, begin.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Ps. CXIX, 96, v. שִׁכְלְלָל.—Y. Ter. VIII, 46a מישרי נבח בהון (prob. to be read: אישרי) he began to bark at them; ib. מישרי מתרתי, v. תַּרְתֵּי.—[Lev. R. s. 13 אשתריתון, v. שְׁתַר.]

שָׂרִי, v. שְׂרִיתָא.

שָׂרִיא, שָׂרְיָא, v. preced. art.

שְׂרִיבָא, שְׂרִיב, שְׂרֵיב, v. שְׂרֵב.

שָׂרִיד m. (b. h.; *Saf.* of שרד) [*run-off,*] *fugitive, escaped, remainder.* Yoma 72b (play on בגדי השרד, Ex. XXXV, 19) שי' יפלוט ... אלמלא but for the garments of priesthood, there would not be left of Israel a remnant or a survivor. Ḥull. 133a; Snh. 92a (ref. to Job XX, 26) אין ש' וכ' by *sarid* a scholar is meant (with ref. to Joel III, 5); Yalk. Job 907. Pirké d'R. El. ch. XXXV עד שיבוא ש' מיעקב וכ' until a remnant of Jacob shall come and give to his (Esau's) sons a dish of lentils in mourning and trouble &c.; a. e.—*Pl.* שָׂרִידִים. Meg. 6a (in a eulogy) אוהבי ש' ירושלי וכ' ye lovers of the saved (the scholars, v. supra), dwellers of Rakkath, go forth &c.

שריד, Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29; שרידיא, Targ. II Chr. V, 10, v. שָׂרִיר.

שִׁי, שִׁרְיוֹן m. (b. h.; שרי = שרר; cmp. Assyr. siriâm) (*ringed*) *coat of mail.* Sabb. VI, 2, expl. ib. 62a זַרְדָּא. Cant. R. to I, 9 בש' וכובע וכ' ... יצא when Pharaoh came forth in mail and helmet &c.; Yalk. Sam. 159; a. e.—*Pl.* שִׁרְיוֹנִים, שִׁי. Yalk. Gen. 133.

שִׁרְיוֹנָא, v. שִׁרְיָנָא.

שָׂרִיוֹתָא, שָׂרְיוֹתָא f. (שָׂרִי) *beginning, first thing.* Targ. O. Deut. XVI, 9. Targ. Hos. I, 2. Targ. II Kings XVII, 25. Targ. II Sam. XXI, 9, sq.

*שְׂרִיחָתָא, שְׂרִיחֲתָא f. (cmp. סָרַח III) *vapid, senseless.* Targ. Hos. VII, 11 (ed. Lag. שחירתא, v. שָׂחַר IV; h. text פותה).

שָׂרִי, שְׂרֵי, בֵּי שׁ', בֵּית(ה)שׁ' pr. n. pl. *Beth Sharye, Be Sharye,* a valley in which Beth Shean was situated. Gen. R. s. 98 בבית הש' ... רובצת תחת 'lying deep' (Gen. XLIX, 25), that is Beth Shean in Beth ha-Sharye. Y. Kil. IX, 32b top; Y. Keth. XII, 35a ואחתונית בי ש' and they carried him down (for burial) to Be Sh. Y. M. Kat. III, 82c top חרי שמוליכין ... דקבורין בבית ש' if they carry the body from place to place, as for instance those who bury their dead in Beth Sh.

שַׂרְיֵי, *pl.* of שָׂרִיתָא q. v.

שָׂרְיָא, שָׂרְיֵי, v. שְׂרֵי.

שָׂרִיחַ f. (שָׂרָה I) *soaking, steeping.* Nidd. VII, 1 וכמה היא שָׂרִיחָתָן וכ' and how long must they be soaked? Twenty-four hours in tepid water; ib. 22b; 56a. Tosef. Maas. Sh. II, 1 חוץ משָׂרִיחָתָהּ except putting it in water; Y. ib. II, 53c משלוחה (corr. acc.).

שָׂרִין (סָרִין), שִׂרְיָא, שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָן, שִׂרְיֵן, שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָן m. = h. שִׁרְיוֹן. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 שָׂרִינָן ed. Berl. (ed. Vien. שִׂרְיָן); ib. XXXIX, 23 (Y. שיריא). Targ. Job XLI, 18. Targ. I Sam. XVII, 5. Targ. Jer. LI, 3 ס'; a. e.—*Pl.* שְׂרִיָנִין, סָרִיָנִין, שָׂרִי, סְרִיָנְיָא, שָׂרְיוֹ, סר'. Targ. Cant. VI, 8. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. Jer. XLVI, 4 ס'.

שָׂרִים (read: שִׁירִים), v. שָׁרִיר.

שְׂרִית דְּשׁ', שְׂרִיַּת דְּשׁ', v. שְׁלִיַּת.

שַׂרְיִיתָא, v. שָׂרִיתָא.

שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָן, v. שִׂרְיָנָא.

שָׂרִיף, v. שָׂרַף.

שָׂרִיפָה f. (preced.) *secretion, dripping, catarrh* (?). Y. Sabb. XIV, 14c bot. והסיר ... וז ש' 'and the Lord will keep far from thee every disease' (Deut. VII, 15), that means *s'rifah*; Lev. R. s. 16 quot. in Ar. (missing in ed.).—V. שָׂרַף.

שְׂרֵיפָה, v. שְׂרֵפָה.

שְׂרִיק, v. שָׂרַק.

שְׂרִיקָא, v. שָׂרַק III.

שְׂרֵיקִי, v. שׁוּרְיָקָא.

שְׂרִיקְרִיק, v. שָׂרַקְרַק.

שְׂרִיר, שְׂרִיר m. h. a. ch. (שָׂרַר) [*tied*; cmp. כָּשֵׁר,] *strong, fast, reliable, fit, proper.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29 (not שריד; h. text אשר!). Targ. Prov. XIX, 7 (h. text המה!).—Sabb. 145b לא ש' שדריה its spinal column is not strong enough. Pes. 74b בחיורתא דש' in the case of dough of white flour, which is bound (compact).—Esp. in the closing formula of a document: וקים ש' *fit and established.* B. Bath. 160b; Y. Gitt. IX, 50c bot. קיים ש' וברור established, fit, and sound.—*Pl.* שְׂרִירַיָּא; f. שְׂרִירָן. Targ. II Chr. V, 10 ש' (not שריד) the sound tables (opp. כד אתברו the broken). Targ. Y. I Deut. VIII, 9 גזרן ש' Ar. (ed. בריר).

שְׂרִירָאִית adv. (preced.) *firmly.* Targ. Prov. XXI, 28.

שְׂרִירוּתָא f. (preced. wds.) *strength, truth.* Targ. Prov. VIII, 6.—[B. h. שְׁרִירוּת, with לב, *hardness, stubbornness.*]

שָׂרִישׁ m. (שָׁרַשׁ) *deep-rooted, old; remnants from olden days.* Targ. Y. Lev. XXV, 47 שׁ' פולחנא וכ' a remnant of idol worship (h. text עקר). Targ. Y. I Deut. XXIX, 17 שעו דש' an idol of olden days.

שָׂרֵי, שָׂרְיָא f. (= שָׂרַר; cmp. פְּשׁוֹרָא) [*binder,*] *joist, beam, post.* Targ. O. Gen. XIX, 8 שָׂרוּתֵי ed. Berl. (ed. Vien. שרוי, corr. acc.). Targ. II Kings VI, 2 שדי ed. Lag. (corr. acc.; ed. כשורא). Ib. 5; a. e.—Gen. R. s. 89 חמית בחלמי ש' דביתי וכ' I saw in my dream the main beam of my house broken; Lam. R. to I, 1 רבתי (הדא אתתא). Erub. 102a ההיא ש' דהוה בי וכ' (not ההוא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) a beam lying on the ground of R. P. which required ten persons to lift it, and they put it before the door (as a bar). Y. ib. I, 19a bot. שָׂרְיָתֵיה כריתא חמא ... (not

(בריחיא) he saw an entrance (v. מָבוֹי) the beam over which was rotten. Gen. R. s. 65, end, v. צְלַב; Yalk. ib. 115 שרחא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* שַׁרְבָּתָא, שַׁרְבָּיָתָא, שַׁרְבָּוֵי, שַׁרְבָּיִן, שַׁרְבָּן, שַׁרְבַּיָּא. Targ. I Kings VI, 15. Ib. 9 (ed. Wil. שַׁרְבָּ). Targ. Y. Num. XXXV, 20 שַׁרְבַּיִת Kimḥi (ed. Vien. שַׁרְבַּוָתָא).—Y. Ber. II, 5c bot. מי ... תרתין שרין עבר וכ' (not ועבר) when both went out carrying two beams (on which to be hanged), R. A. passed &c. Gen. R. s. 66 שַׁרְבֵּי, v. פַּרְסָא; Lam. R. l. c. (חד בר נש שוריא. Ib. שריין.

שַׁרְבָּא m. (שרב, *Shaf.* of ארך; cmp. b. h. סָרַח) *rest, remainder.* Targ. II Esth. IX, 16 ed. Lag. (oth. ed. שארא; h. text שאר).—[B. Bath. 139a, v. שַׁרְבָּא.]

שַׁרְבָּא (or **שְׁ**) m. (preced., v. סָרַב, סַרְבָּא; cmp. b. h. שָׂרוֹךְ) 1) *long and entangled grass, luxuriant growth.* Erub. 100b דאיכא ש' (not דאית ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60; Ms. M. שַׁרְאָא; Ar. שדכי, corr. acc.) when the grass luxuriates (grows in long and tangled bands).—2) *thorn, worthless tree.*—*Pl.* שַׁרְבֵי. B. Kam. 92b (prov.) שייך ... בהדי (Ar. מטייל ואזיל דקלא בישא גבי קינא דש' קינא דשדכי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a bad palm will travel to be in company with shrubs ('like meets like'); Yalk. Jud. 67 דשרכי (corr. acc.); Yalk. Gen. 116 דסרכי.

שַׁרְכִּי, שַׁרְכְּפָא m. (*Parel* of שכך, √ כפ; cmp. כְּפַרְפָּה) 1) *nest.* Targ. Y. Deut. XXII, 6. Targ. Ps. LXXXIV, 4. Targ. Job XXIX, 18; a. e.—*Pl.* שַׁרְכְּפִין, שַׁרְכְּפֵי. Targ. Ps. CIV, 17.—2) *coop, basket.* Ḥull. 53b Ar. (ed. שַׁרְקָפָא; Ms. M. שִׁירְקָ; Ms. H. סרק; cmp. כְּפַרְפָּה).

שַׁרְכַּפְתָּא f. same, *nest.* Targ. Y. Gen. I, 20. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11.

שַׁרְנוּקָא, v. שִׁינּוּקָא.

שַׁרְנֵק, שַׁרְנֵיק, v. שְׁנַק.

שָׂרַע (b. h.; *Saf.* of רִיעַ, v. רָעַע) *to join, add.*—*Part. pass.* שָׂרוּעַ *abnormally long*, esp. *one that has one hip larger than the other.* Bekh. 40a, v. שָׂרְבָּב; [Sifra Emor, ch. II, Par. 3 ש' שנשמטה ירכיו, v. שָׂרַע; cmp. Targ. Y. Lev. XXI, 18].

Hithpa. הִשְׁתָּרֵעַ [1) (b. h.) *to be stretched, to stretch one's self.* Is. XXVIII, 20.]—2) (homil.) *to be joined, combined, lie together.* Yalk. Is. 302; Yalk. Kings 246 (ref. to Is. l. c.) קצר מצע זה מהשתרע עליו שני רעים כאחת this couch is too narrow for two lovers to be joined on it together (Israel cannot serve God and idols combined); Lev. R. s. 17 אין חמשת ירכותיה וכ' the bed cannot receive a woman and her husband and her lover together; Lam. R. introd. (R. Josh. 1) מהו מהשתרע שתריע לקבל וכ' (some ed. שתריעו) what is *mehistare'a*? That thou (you) make a partnership to receive a woman &c.; [Yoma 9b; Snh. 103b מהשתרר, v. שָׂרַר].

שָׂרַע ch. same. Part. pass. שְׁרִיעַ (= h. שָׂרוּעַ, v. preced.). Targ. O. Lev. XXI, 18; [Targ. Y. אשתמיט, v. next w.]; [Targ. ib. XXII, 23 ריתר בולא, ריתור בולא].

שְׁרַע (cmp. שְׁרַג, שְׁרַק) *to slope, slip down, glide; to faint.* Y. Bets. I, 60c bot. שַׁרְיָין וזקפון וכ' ... הוה מסתמיך was leaning on two Goths (in going to bathe); they slipped (or broke down), and he helped them up &c. Y. Ber. III, 6b top; Y. Naz. VII, 56a bot. ר' ז' ש' ברבורירה R. Z. sank down while speaking (in the presence of a corpse); Koh. R. to VII, 2, end, v. עֲנִי II. Y. Ber. V, 9a bot. חוח ... הא ... שָׁרְעָה שַׂרְעָה his cloak slipped off his shoulders; thy cloak has dropped. Y. Shebi. VI, 37a top מינה ש' he slipped away from it, i. e. he gave it up. Y. Peah II, beg. 16d בעא ... ושׁ' מינה wanted to argue ..., and gave it up; Y. B. Bath. III, beg. 13d. Ib. VI, end, 15c מעלל אנא ש' I may slip in going up; a. e.

שַׁרְעַפִּים m. pl. (b. h.; cmp. סָרְעָה) [*ramifications,*] שַׁרְעַפֵּי לֵב *thoughts, doubts of the heart.* Midr. Till. to Ps. XCII ... משמרו מכל רע ומכל ש' לב והיה and the Sabbath day guarded him from all evil and from all doubts of the heart; ed. Bub. סַרְעַפֵּי; Pirké d'R. El. ch. XX ומנחמו מכל ס' לבו and comforted (relieved) him of &c.

שַׁרְעָתָא f. (שְׁרַע) *slope, sliding, slippery ground.* B. Kam. 29a דרך ש' דנהרא along the slippery shore of a river (or canal).

שָׂרַף I (b. h.; onomatop.) [*to sip, absorb,* v. שָׂרַף II,] *to consume, burn.* Pes. I, 4 ... ושׁוֹרְפִין and the burning (of leavened matter) must take place at the beginning of the sixth hour. Ab. Zar. 11a שׁוֹרְפִין על המלכים we do burning at the burial of kings; ומה הן שורפין וכ' and what is burnt? Their couch and their objects of service (armor &c.); Tosef. Snh. IV, 3; Tosef. Sabb. VII (VIII), 18; a. fr.—Part. pass. שָׂרוּף; *f.* שְׂרוּפָה &c. Nidd. 24b עצמותיו שְׂתָיָה, v. שְׂתָיָה I; a. e.

Nif. נִשְׂרַף *to be burnt.* Num. R. s. 23 6 וכ' על שמעל וכ' and he (Achan) was burned (after being stoned), because he had misappropriated devoted things. Pes. 34b יִשָּׂרֵף מיד must be burned at once. Tosef. ib. V, 8 כשם ... אינו נִשְׂרָף as the wooden spit (on which the Passover lamb is roasted) does not burn, so the metal spit does not get hot. Zeb. XII, 5 בזמן שהם נִשְׂרָפִין כמצותן ונשרפין וכ' when they are burned according to the law concerning them (and not because of a disqualification), they are burned in the ash-house. Ib. a. fr. פרים הנִשְׂרָפִים וכ' the bullock sacrifices which the law requires to be burned; a. fr.—[Y. Taan. I, 64b top תשרף, read תשרה, v. שָׂרָה I.]

שְׂרַף ch. same. Targ. O. Gen. XI, 3 (some ed. ונוקדו, v. יְקַד).

Ithpa. אִשְׂתָּרַף, אִשְׂתָּרִיף *to be burned.* Zeb. 16a שפיר אִישְׂתָּרוּף they would have been burned according to law; Yalk. Lev. 534. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 3) ... עתידין מִשְׂתָּרְפָה גֵּן וכ' these people are destined to be burned out of the world; Yalk. ib. 62; a. e.—Y. Sabb. IV, 7a top [read:] מצדתא חוו פריסן והוון מִשְׂתָּרְפָן וכ' nets were spread, and they were burned in the sun.

שָׂרַף II (v. שָׂרַף I) *to absorb, quaff, sip, suck.* Ab. Zar. II, 5 (29b) שׁוֹרְפָה תרה (not שורפו) sucks it (the maw) out raw, v. גְּמִי I; Cant. R. to I, 2.

שְׂרַף ch. same. Naz. 36b אי דקא שָׂרִיף לית מִישְׁחָא if he quaffed it (swallowed it, instead of striking it on bread); Pes. 44a (Ms. M. בעיניה) אי בעיניה דקשריף וקאכיל ליה (קאכיל לית) if he swallowed it in its natural condition, opp. שטר. Ker. 22a בשעה ... מישרף שריף with the last breath of the animal, it (the heart) absorbs (the blood from the blood vessels). Taan. 24b (Ms. M. מדיד, v. Rabb. D. S. a. l. note) he swallowed a dishful of grist. Ib. אי שָׂרִיף מר וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) if you had swallowed &c. Ber. 62a כדלא ש׳ חבשילא as if he had never sipped a dish (never had had marital intercourse; Ḥag. 5b כמאן דלא טעים וכ׳).

שְׂרַף III, *Pi.* שִׂירַף (denom. of שָׂרָף) *to cover with resin.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 שְׂרָפָהּ בשרף (not שו׳; Var. סִירָפָהּ) if he covered it (the handle of a saw) with resin.

שָׂרָף I (b. h.; שָׂרַף I) *burning, venomous serpent* (v. Sm. Dict. s. v. Dipsas). Gen. R. s. 44; Lev. R. s. 13 (ref. to Deut. VIII, 15) זו מדי ש׳ *saraf* refers to Media; a. e.—*Pl.* שְׂרָפִים. Num. R. s. 19 22 תנחשים הש׳ ששורפים את הנפש they are called burning serpents, because they burn the life out (with thirst); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Ḥuck. 19. Num. R. s. 23, beg.; a. e.

שָׂרָף II m. (b. h.) *Seraph*, an angel.—*Pl.* שְׂרָפִים. Ḥag. 12b. Pirké d'R. El. ch. IV. Deut. R. s. 11 ... בשעה שראו ושַׂרְפֵי להבה וכ׳ when the wheels of the chariot and the flaming Seraphim saw &c. Pesik. R. s. 20; a. fr.

שָׂרָף ch., *pl.* שַׂרְפַיָּא same, v. סַרְפַיָּא.

שָׂרָף III (b. h.) pr. n. m. *Saraph.* B. Bath. 91b.

שְׂרָף m. (שָׂרַף I) *acrid substance*, esp. *vegetable sap made thick by inspissation; resin, gum* (secreted by the heat of the sun). Ber. 44a כל סעודה שאין בה ש׳ וכ׳ Ms. M. (ed. שָׂרִיף) a meal without an acrid substance (bitter herbs &c.) is no meal. Pes. 39a, v. מַר II. Tosef. ib. I (II), 33 כל שיש בו ש׳ וכ׳ any plant which contains an acrid sap is fit to be used on the Passover night. Orl. I, 7 שָׂרַף העלים the sap of leaves; ש׳ העקרים of roots; ש׳ הפגים of unripe grapes. Y. ib. I, 61b bot. למה ש׳ פרי פגין פרי why (this difference in the law between resin and juice of unripe fruits)? resin is fruit and grapes are fruit. Ib. קטַע בטל ע״י שָׂרָפּוֹ resin ceases to exist when its sap is pressed out; Y. Shebi. VII, end, 37c. Ib. אילן אינו בטל ע״ג שרפו the tree does not cease to exist when its sap is tapped. Ker. 6a; Sabb. 26a צרי אינו אלא ש׳ וכ׳ balsam is only a gum that drips from the balsam tree. Y. ib. II, 4d ... מפני שחוא ש׳ אין you must not use balsam for the Sabbath light, because it is a gum. Gen. R. s. 94, v. סַפַּג; Tanḥ. B'midbar 16 השבט (corr. acc.); a. e.—Trnsf. *secretion, matter.* Nidd. 10b זו שָׂרָפָה מצוי וכ׳ with the one (the newly married virgin) secretion (from a wound caused by first coition) is frequent &c.; [oth. opin.: with the wife of older standing secretion is frequent].—*Pl.* שְׂרָפִין, שְׂרָפִים. Sabb. 23a כל הש׳ יפין וכ׳ all gums are good for ink, but the gum of the balsam tree is the best.

שְׂרַף II ch. same, esp. *balsam.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 25 (h. text צרי). Ib. XLIII, 11 (h. text צרי).

שְׂרֵפָה, שְׂרֵפָה f. (b. h.; שָׂרַף I) *burning, fire.* Snh. VII, 1 ארבע מיתות ... ש׳ וכ׳ four modes of capital punishment ..., stoning, burning &c. (expl. ib. 2). Ib. 52a נשמה שְׂרֵפָה, v. נְשָׁמָה. Ib. ש׳ ממש execution by fire in its real sense. Ab. Zar. I, 3 כל מיתה שיש בה ש׳ וכ׳ the anniversary of an idolater's death with which burning (of garments &c.) was connected (at the time of burial) is considered an idolatrous festival. Num. R. s. 11, v. קָלוֹן II. R. Hash. 18b כשריפת בית וכ׳ שקולה ... the death of the righteous is equal to the burning of the Temple; a. fr.—[Y. Sabb. XIV, 14c bot. שריפה, v. שְׂרִיפָה.]—*Pl.* שְׂרֵפוֹת. Pes. 75a (ref. to Lev. XXI, 9) תשרף לרבות כל ש׳ הבאות וכ׳ 'shall be burned', this includes all burnings which are the result of fire (e. g. death through molten lead). Lev. R. s. 16 בוא וראה כמה ש׳ הוא שורף come and see how many fires it (the tongue) kindles (how much destruction it causes); a. e.

שַׂרְפָּרָה m. (*Shaf.* of רִפְרֵף, v. רָפַף) a sort of *camp stool.* Kel. XXII, 3. Ḥag. 14a (ref. to Dan. VII, 9) ... כסא ש׳ להדום רגליו a throne to sit on, and a *sh'rafraf* for his footstool. Pesik. R. s. 20 ... אדני ש׳ מחגלגלים the wheels of his throne roll, and the rests of the footstool tremble.—V. שַׂרְשְׂפָא.

שָׂרַץ (b. h.; denom. of שֶׁרֶץ) *to bring forth moving creatures.* Midr. Till. to Ps. CXVII ... והן שׁוֹרְצִין המים the waters are the work of his hand, and they beget life.

Hif. הִשְׁרִיץ same, *to cast young, breed.* Ex. R. s. 10 צפרדע ... הִשְׁרִיצָה וכ׳ there was one frog, and it bred and filled the land &c.; Snh. 67b; Yalk. Ex. 183. Lev. R. s. 13 ... מַשְׁרֶצֶת וכ׳ מה as the scorpion casts sixty at a time &c.; a. e.

שֶׁרֶץ m. (b. h.; *Shaf.* of רוּץ) *moving creature*, esp. *unclean reptile.* Tosef. Taan. I, 8 אם יהא הש׳ בידו וכ׳ if a man has a reptile in his hand, he cannot become clean, even if he bathe &c.; השליך הש׳ וכ׳ when he throws the reptile out of his hand, a bath in a basin of forty S'ah avails him (fasting without restitution is of no avail); Y. ib. II, beg. 65a; Bab. ib. 16a. Erub. 13b הרי מטהר את הש׳ וכ׳ could prove a reptile to be clean with one hundred and fifty reasons (was a dialectician). Snh. 17a ... אין לטהר ש׳ וכ׳ none could be seated in the Sanhedrin, unless he could prove the cleanness of a reptile from Biblical texts; a. fr.—*Pl.* שְׁרָצִים. Sabb. XIV, 1 שמנה ש׳ וכ׳ the eight reptiles mentioned in the Torah (Lev. XI, 29, sq.). Yoma 22b, v. פַּרְנָס; a. fr.—פרשת ש׳ the section treating of unclean animals, in Sifra Sh'mini.

שַׂרְצָא ch. same, *a creeping* (*short-legged*) *animal.* B. Kam. 80a, v. חַרְצָא I a. חַרְוָא.

שָׂרָק m. *paint*, v. סָרָק.

שָׂרַק (b. h.; onomatop.) *to hiss, whistle; to quack.* Ex. R. s. 10 צפרדע ... וְשָׂרְקָה להם וכ׳ there was one frog, and

it quacked for them (other frogs), and they came; Snh. 67b; Yalk. Ex. 183.

שְׁרֵיק I, שְׁרַק ch. same. Targ. Lam. II, 15, sq. Targ. Job XXVII, 23.—Ḥull. 63a כרבא יש׳ ... הההוא one (bird *raḥam*) sat among cabbage and whistled. Ib. יתיב אמידי ושָׁרֵיק רקרק Ar. (ed. ועביד שרקרק, v. Rabb. D. S. a. l. notes 40, 50) sits on some object (not on the ground), and sings *raḳraḳ*; אי יתיב אעראע ושריק וכ׳ when it sits on the ground and sings, the Messiah will come; Yalk. Lev. 537.

שְׁרַק II = שָׁרַג, *to glide, slide.* Nidd. 3b מיא שָׁרְקִי וכ׳ water (when poured out of an inclined vessel) slides, but fruits do not slide (and you must invert the vessel in order to empty it). Ḥull. 111a דמא מְשָׁרַק שָׁרֵיק (Ms. R. 2, a. Ar. משרג שריג, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) blood glides off, v. סָרַךְ II.

Pa. שָׁרֵיק *to cause to slip, make slippery.* B. Kam. 30b top תבנו ... דמְשָׁרְקֵי the Mishnah speaks of straw and stubble (deposited in the public road), because they make the ground slippery.

Ithpa. אִשְׁתָּרַק, *Ithpe.* אִשְׁתָּרִיק *to slip, glide.* Zeb. 62a דלא נְשְׁתָּרְקוּ (Rashi to Ex. XXVII, 5 יִשְׁתָּרְגוּ) that the priests might not slip. Ḥull. 52a כל מידי דמְשָׁרֵיק וכ׳ (some ed. דמְשָׁ, Rashi דמְשָׁתְּרִיק; Ms. H. ... לא סריג וכ׳ דמשתריג, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) in the case of an animal falling on things which slide (e.g. a pile of peas &c.), no internal injury is to be apprehended, but if it falls on things which do not slide &c.

שְׁרַק III (v. סָרַק III) *to paint; to paste* (with red or yellow clay). Y. Sabb. VII, 10c top דְּשָׁרְקָא אפה who paints her face (on the Sabbath); דש׳ מזלה who paints her yarn (to rub her face with it; v. Tosef. ib. IX (X), 13, quot. s. v. סָרַק). Ned. 90a top שַׁרְקֵיהּ טינא וכ׳ he painted the man's face with clay (to disguise him), and brought him &c.; (Tosaf.: he smeared clay over his garments). Bets. 32b דמר שָׁרְקִין ליה תנורא וכ׳ that they smear (fill up the cracks of) the stove for you on the Holy Day.—Part. pass. שְׁרִיקָא. Ab. Zar. 31a וחתימא ש׳ pasted with clay and sealed.

שְׁרָקָא, v. שִׁירְקָא.

שַׁרְקוֹקִיתָא f. (שְׁרַק I) *whistle, shepherd's pipe.* Y. Kidd. I, 60b top (v. פַּנְדּוּרָה, a. בַּרְבַּשְׁקָא I).

שְׁרַקְרִיק, v. next w.

שְׁרַקְרַק m. 1) (שְׁרַק III, cmp. רַקְרֵיקָא; popular etymol. fr. שְׁרַק I, q. v.) name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63a (Ms. R. 2 a. 3 שָׁרְקְרִיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. רָחָם; Yalk. Lev. 537 שרקריק.—2) *sh'raḳraḳ*, the sound produced by the bird *sh'raḳraḳ.* Ḥull. l. c. ועביד ש׳ (Ms. M. שריקרק; Ar. ושריק רקרק); Yalk. l. c ועביד שרקרק.

שַׁרְקַרְקָא ch. same, name of *a bird.* Targ. Y. Lev. XI, 18 (ed. Vien. שַׁרְקָרְקָא); Deut. XIV, 17.

שָׁרַר (b. h.) *to be great, to rule.*

Hithpa. הִשְׁתָּרַר *to make one's self lord*; (homilet.; cmp. שִׁרְבֵּב) *to stretch one's self.* Yoma 9b (play on מהשתרעי, Is. XXVIII, 20) קצר מצע זה מֵהִשְׁתָּרֵר עליו שני רעים כאחד this couch is too narrow for two lovers to stretch themselves on it (Ms. O. a. Yalk. Is. 302 מחשתרע, v. שָׁרַע); Snh. 103b מַלְּהִשְׁתָּרֵר.

שָׁרָר m. (b. h. שֹׁר, with suffix שָׁרְרִי; שרר *to knot, chain*) *navel, umbilical cord.* Num. R. s. 14 (ref. to Cant. VII, 3) והיא משולה בש׳ and it (the Sanhedrin) is compared to the navel; מה חש׳ חזה וכ׳ as the navel is placed in the centre of the body, so are the Sanhedrin &c.; Tanḥ. Ki Thissa 2 (in parallels טיבור). Ib. ... ומן חש׳ מה חש׳ הזה as with regard to the umbilical cord, so long as the child is in its mother's womb, its mouth is closed, and it is fed from the umbilical cord, so &c. Tanḥ. Thazr. 5 שׁוֹרְרוֹ יוצא עמו וכ׳ its navel comes out with it (the infant) . . ., and the mother has to cut it off.

שְׁרַר (preced.) *to chain, knot.*—Part. pass. שָׁרִיר, q. v.

Pa. שָׁרֵיר *to make strong, hard.* Sabb. 74b מהו דתימא לְשָׁרוּרֵי מנא וכ׳ you may have thought that (by putting a green plug into a stove) he intends to make of it a hard coulter (v. מָאנָא); Ab. Zar. 38a.

Ithpa. אִשְׁתָּרַר *to become hard.* Nidd. 48b top אִשְׁתָּרוּר דדיך Var. Ar. ed. Koh. s. v. כרק thy breasts have become hard, v. שָׁדַר II, a. פָּרַךְ.

שָׁרָרָה f. (שָׁרַר) *rulership, authority, office.* Y. Peah VIII, 21a לומר שכל ש׳ שניתנה וכ׳ to indicate that what authority is given to a man, is given by the Law. Lev. R. s. 20 (in the prayer of the high priest on the Day of Atonement) ואל יגבירהו ישראל ש׳ וכ׳ and let Israel not assume high power one over the other; ... רבנן דקסרין שלא יגבירהו ש׳ the Rabbis of Cæsaræa say, (he prayed,) 'concerning our brethren in Cæsaræa, that they may not assume authority'; Y. Yoma V, 42c top. Ib. VI, 43d top שברח מן חש׳ who fled in order not to take an office; ib. שלא נכנס לש׳ who did not enter office. Y. Taan. IV, 68c top אדם שהוא עתיד להנהיג ש׳ וכ׳ a man (Joshua) designated to exercise rulership over six hundred thousand men, does not know how to distinguish &c.? Cant. R. to IV, 7 מת ראובן נתנה ש׳ וכ׳ when Ruben died, the leadership was offered to Simeon; Num. R. s. 13 8. Shek. V, 2 אין עושין ש׳ על חצבור פחות משנים Y. ed. (Mish. במימון פחות וכ׳) no office for communal (money) affairs must be created with less than two officers; B. Bath. 8b שְׁרָרוּת; a. fr.—V. סָרָרָה.

שְׁרָרוּת, v. preced.

שְׁרָרִיתָא ch. same. B. Bath. 8b מאי ש׳ וכ׳ what is the power (of charity officers, that two must be appointed)? (v. preced.) ... Because you may seize a man's goods for the charity tax.—V. סָרָרִיתָא.

שררתית, Tanḥ. Aḥăré 1, קו ש׳, v. קוֹשַׁרְתָּא.

שׁוֹרֶשׁ, שֹׁרֶשׁ m. (b. h.; apocope of שרשר, v. שָׁרָר) [*chain, knot,*] *root.*—*Pl.* שָׁרָשִׁין, שָׁרָשִׁים; constr. שׁוֹרְשֵׁי, שָׁרְשֵׁי. B. Bath. V, 4 ומן חש׳ וכ׳ הצולה ... that which shoots forth out of the trunk, or out of the roots, belongs to the landowner (v. גָּזַז), expl. ib. 82a זהו מן חש׳ ... כל שאינו that which

does not see the light of day (when it shoots forth) is out of the roots'. Y. Ab. Zar. III, 43[a] top; Y. Taan. I, 64[b] ש׳ חטה the roots of wheat; ש׳ תאנה of fig-trees. Tosef. Shebi. VII, 17; 'Uktsin I, 4, v. קוֹלָס. Ab. III, 17 וְשָׁרָשָׁיו מרובין whose roots are many; a. fr.

שׁוֹרָשָׁא, שׁוֹרֶשׁ, שׁוּרְשָׁא ch. same. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17. Targ. Job XIV, 8 (Ms. *pl.*).—*Pl.* שָׁרְשִׁין, שׁוֹרְשִׁין. Ib. XVIII, 16. Targ. Is. LIII, 2. Targ. Ps. LXXX, 10 שׁוֹרָשֵׁיהוֹן (Ms. שׁוֹרְשָׁרְיָא).

שָׁרַשׁ (b. h.), *Hif.* הִשְׁרִישׁ (denom. of שֹׁרֶשׁ) *to take root.* Shebi. II, 7 שהשרישו לפני וכ׳ which have taken root before the New Year; R. Hash. 13[b]. Ib.; Tosef. Shebi. II, 5 ומקצתו ח׳ לאחר וכ׳ and part of which took root after the New Year; a. fr.

Pi. שִׁרֵּשׁ *to uproot, tear out.* Ib. 11, sq. לְשָׁרֵשׁ ... אין we do not force him to tear out &c. Shebi. IV, 4 יְשָׁרֵשׁ he must take it out with the root, opp. יגום, v. גָּמַם. B. Bath. 80[b] חופר ומְשָׁרֵשׁ he has the right to dig and take them out with the roots; Taan. 25[b] ומְשָׁרֵשׁ ... חופר.

Hithpa הִשְׁתָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתָּרֵשׁ 1) *to be uprooted, plucked out.* Tanḥ. M'tsor'a 2 (ref. to Ps. LII, 7) דואג נ׳ וכ׳ Doeg was rooted out of the life of this world and of the hereafter.—2) (of roots) *to spread.* Num. R. s. 14[4] (ref. to Koh. XII, 11) כשם ... מְשָׁתָּרְשִׁים ... ומשהרשים וכ׳ as roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body; (Pesik. R. s. 3 משהירלים).—3) (v. next w.) *to gain, profit* (cmp. רָוַח). B. Kam. 67[b] sq. מפני שנ׳ בחטא because he became the gainer in sin (he gained possession of the stolen object by a change of form or ownership, v. שִׁינּוּי); אילימא לפני ראוש מי איכא נ׳ if you mean (that he slaughtered or sold it) before the owner had given it up (v. רֵאוּשׁ): there is no gain in sin in the case (since he has not gained possession through the change).

שָׁרַשׁ ch. *Af.* אַשְׁרֵשׁ same, *to take root.* Men. 68[b] מהנך דאשרישׁ וכ׳ of that barley that has taken root before the ʿOmer time. Gitt. 22[a] בדאשרוש כולי וכ׳ when the planted trees have taken root, all agree (that they are subject to tithes); a. e.

Pa. שָׁרֵשׁ 1) *to cause to take root, plant.* Targ. Ps. LXXX, 10.—2) *to uproot, tear out.* Targ. Koh. III, 2.

Paeli שָׁרְשֵׁי (v. P. Sm. 4340) [*to expand,*] *to bring profit, benefit.* M. Kat. 12[a] ... מְשָׁרְשִׁינַן ... כיון since they receive no wages, they (by working for him during the festive week) only intend to benefit him.

Ithpe. אִשְׁתָּרֵשׁ *to be uprooted.* B. Bath. 82[a] למחפר ולמְשָׁרַשׁ קרימי ed. (Ms. M. לחפור ולשרש Hebr.) they are liable to be dug for and taken out (when they cease to bear fruit). Ib. למיחפר ולשרש (corr. acc., or לחפור ולשרש).

Ithpaeli אִשְׁתָּרְשֵׁי *to be profitable*; ל׳ א׳ *to profit.* Gitt. 35[a] א׳ לה מקום דינר (Rashi אשתרש) she saved as much dough (in the bread which she gave away) as would have been in the space which was occupied by the Denar (that came into it). Ib. 44[a]; Ḥull. 131[a] לא מִשְׁתָּרְשֵׁי ליה he is benefited (by being released from a debt). B. Mets. 42[b] והא קא משתרשי ליה but did he not have the benefit (of using his neighbor's cuscuta for brewing and saving his own? why, then, should he not indemnify his neighbor?). Keth. 108[a] הא קא משתרשי ליה is he (for whom the debt was paid) not benefited? (better הא קא מְשָׁרֵשׁ ליה does he who pays the debt for him not benefit him?, v. supra).

שִׁרְשָׁא, v. שֹׁרֶשׁ ch.

שַׁרְשׁוּם pr. n. m. *Sharshum.* B. Bath. 32[b] רבה בר ש׳ Ms. M. (ed. רבא; Ms. H. שרשו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

שִׁרְשׁוּרָא, v. שִׁירְשׁוּרָא.

שְׁרַשֵּׁי, Paeli of שְׁרַשׁ.

שַׁרְשִׁיפָא m. (=שרשירפא, redupl. of שרף, Shaf. of רפה, v. שְׁרַפְרַף) *camp-stool, chair.* Sabb. 129[a] לרבה צלחו ליה ש׳ (Ms. M. שרשפא) for Rabbah they chopped up a chair (for kindling wood for the preparation of the Sabbath meals). Keth. 61[a] רב פפא אש׳ for R. P. his wife placed the cup on a chair. Ber. 24[a].

שרשן, שרשך, v. שׁוּר.

שְׁרַשֵּׁר (v. שָׁרַר) *to form ropes, curls.* Shebi. IV, 10 משׁוּרַשְׁרוּ Ar., v. שְׁלַשֵּׁל II.

שַׁרְשֶׁרֶת f. (b. h.; preced.) *twisted chain.* Cant. R. to IV, 4 שתי ש׳ גבלות וכ׳ the two twisted chains &c. Midd. III, 8 ש׳ של זהב golden rope (ladders).

שָׁרַת, *Pi.* שֵׁרֵת (b. h.; sec. r. of שָׂרָה) [*to dwell with,*] *to serve, minister, attend.* Y. Erub. V, beg. 22[b] (ref. to I Sam. III, 1) והלא לא מְשָׁרֵת אלא לפני עלי but did not he minister before Eli only? ללמדך שכל שירות ששׁ׳ וכ׳ to teach thee that all the ministrations that he rendered to Eli were accounted to him as if he had ministered before the Lord; (Midr. Sam. ch. VIII היה עומד). Ber. 63[b] הושע ... משרת תחתיך Hoshea ... shall serve in thy stead; a. e.

שָׁרֶת m. (infin. *Pi.*, preced.) *service, ministration.* Sot. II, 1, a. fr. כלי ש׳ vessels dedicated to the Temple service, sacred vessels.—מלאכי חש׳ ministering angels, v. מַלְאָךְ.

שרתא Yalk. Gen. 115, v. שָׁרִיתָא.

שַׁרְתּוֹעַ m. (*Shaf.* of רתע; cmp. Syr. רתיע pendulus, P. Sm. 3998) *furcated spear.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 ... אחת משניהן וכ׳ חש׳ a (fuller's) fork ... one of whose teeth was broken off and replaced by &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 12, v. שִׁרְבֵּט.—Esp. [*pendule,*] *a furcated piece suspended under the head of an animal* to prevent it from bending its head in order to suck. Y. Sabb. V, end, 7[c] (defining שַׁרְתּוֹעָה (גרימון); ed. Krot. שרתי). Gen. R. s. 87, end נתנה ש׳ של ברזל וכ׳ she (Potiphar's wife) put an iron *shirtu'a* under his chin in order that he (Joseph) should have his head lifted up and look at her; Tanḥ. Vayesheb 8; Yalk. Ps. 863 שרתע (corr. acc.).

שַׁרְתּוֹעָה ch. same, v. preced.

שרתע, שרתיעה, v. שַׁרְתּוֹעַ.

שֵׁשׁ I m. (b. h.) *marble,* v. שַׁיִשׁ.

שֵׁשׁ II (b. h.) *white linen.* Yoma 71b דברים שנאמר בהן ששה ... שש those things concerning which *shesh* is used are woven of a sixfold thread, where *moshzar* is added, of an eightfold thread. Ib. מאי משמע דהאי שש כיתנא הוא what evidence is there that that *shesh* (Ex. XXXIX, 27) means flax? Y. Kil. IX, beg. 31d (ref. to Ex. XXXIX, 28, 29, a. Ez. XLIV, 18) את דרש שש משש שש מפארי ופארי מפארי you learn the meaning of *shesh* (in האבנט שש משזר) from *shesh* (in פארי מגבעות שש), and the meaning of this *shesh* from פארי (in ופארי פשתים Ez. l. c.), and the meaning of this *pǎrê* from *pǎrê* (in פארי מגבעות, Ex. l. c.). Midr. Prov. to ch. XXXI, 22 זו ... שהיה מרוקם בשש וארגמן that is Bathsheba of whom came Solomon who was clad in embroidered garments of white linen and purple; Yalk. ib. 964. Cant. R. to IV, 12 (ref. to Ez. XVI, 10) תחת שש ועזים as a reward for the offering of white linen and goats' hair (Ex. XXV, 4); a. e.

שֵׁשׁ III *f.*, שִׁשָּׁה m. *six.* Pes. V, 1 (58a) בששה ומחצה (Y. a. Bab. ed. בשש) at six hours and a half (from sunrise). Y. ib. IV, beg. 30c משש שעות ולמעלן after six hours (noon); משש שעות ולמטן before noon. Yoma 21b שש אשות חן there are six kinds of fire. Pes. 49b דברים נאמרו וכ' six things have been said concerning ignorant people; a. v. fr.—Constr. m. שִׁשֶּׁת. Snh. 97a; Ab. Zar. 9a; v. שָׁנָה II; a. fr.—*Pl.* שִׁשִּׁים *sixty.* B. Kam. 58b סאה בש' מאין the damage to a field of one S'ah is assessed by calculation from a field of sixty S'ahs (so as to arrive at a fair estimate). Ib. בש' taking as a basis for calculation sixty times the quantity under dispute; ib. 59a; a. e.—Ḥull. 97b בש' (sub. בכל) is neutralized in a quantity sixty times as large. Ex. R. s. 1 ש' בכרס אחד sixty at one birth. Y. Taan. IV, 68c top ש' רבוא sixty myriads. Succ. 51b; a. fr.

שִׁשִּׁי m., שִׁשִּׁית f. (b. h.; preced.) *sixth.* Gen. R. s. 11 בש' נברא וכ' on the sixth day man and beast were created. Ib. s. 12. Taan. IV, 3; a. fr.

שַׁשְׁנִין, שַׁשְׁנַיִן f. pl.=אֲשִׁישְׁנִין. Targ. Y. I Ex. XVI, 31 כש' Ar. (ed. כאש'). Targ. Y. II Num. XI, 8 Ar. (ed. בש', strike out ב).

שִׁשִּׁים, v. שֵׁשׁ III.

שַׁשְׁנַן, v. שַׁשְׁנִין.

שִׁשִּׁית, v. שִׁשִּׁי.

אֲשִׁשִּׁיתָא, v. אֲשִׁשִּׁיתָא.

שַׁשַּׁךְ pr. n. 1) (b. h.) *Sheshach*, surname of Babylonia (supposed permutation of בבל by Atbash, v. א"ת). Num. R. s. 18 21, v. א"ת. Meg. 6a, v. בַּקָּשָׁה.—2) בר ש' pr. n. m. *Bar Sheshach*, a Persian officer. Ab. Zar. 65a Ms. M. (ed. שִׁרְשַׁךְ).

שִׁשְׁעָה* pr. n. m. *Shish'ah.* Y. Meg. I, 71c bot. (Fr. M'bo, p. 130a; ed. Krot. שש, oth. ed. ישע).—Y. Sabb. XIX, 16d bot., v. שִׁשְׁנָא.

שָׁשֵׁר m. (b. h.) *red paint, vermilion.* Yalk. Dan. 1061 ויעשים לחם בש' and painted it (the idol) with vermilion; (Lev. R. s. 33 וחוקקין אותם, add. בש').

שִׁשַּׁת I constr. of שִׁשָּׁה.

שִׁשַּׁת II pr. n. m. *Shesheth*, name of a renowned Babylonian Amora. Y. Yeb. II, 3c bot.; ib. III, 4d bot. Ber. 12b top. Ib. 16a. Ib. 58a רב ש' סגי וכ' R. Sh. was blind; a. v. fr.

שָׁת m. (b. h.; שִׁית) *foundation.*—*Pl.* שָׁתוֹת. Snh. 26b דאיקרו ש' הדבא ... where do we find that the righteous men are called foundations? (Answ. ref. to I Sam. II, 8 וישת וכ'); Yalk. Ps. 653.

שֵׁת (b. h.) pr. n. m. *Seth*, son of Adam. Num. R. s. 14 12 he called him שת שמינו חושתת העולם Seth (foundation), because with him the world's foundation was laid. Cant. R. to VIII, 9; a. e.

שָׁת, *pl.* שָׁתִין, v. שִׁית II.

שָׁתָא, שַׁת, שְׁתָּא, *six*, v. שִׁית IV.

שַׁתָּא f. (=שנתא)=h. שָׁנָה, *year.* Targ. Gen. XXVI, 12. Targ. Ps. CXLIV, 13 (h. text זן); a. v. fr.—Ab. Zar. 34a, a. fr. תריסר ירחי ש' twelve months of the year, a regular year. Snh. 18b להחיא ש' ... ויעברוה and the Rabbis declared that year a leap-year. Lev. R. s. 34 בלילי ריש ש' in the night of the New Year. Ib. בסיפא דש' at the end of the year; a. v. fr.—*Pl.* שַׁתָּתָא, v. שָׁנָה II.

שְׁתָא, v. שְׁתֵי.

שָׁתַאי, שָׁתַיי m. (שְׁתֵי I) *drinker.* Targ. Y. Deut. XXI, 20 (not שָׁתָאֵי).—Y. Sabb. VIII, beg. 11a חמר ש' או וכ' thou art either a wine drinker or &c.; Y. Shek. IV, 47c top שתויי (corr. acc.).

שתאם, v. next w.

שְׁתַּס, שְׁתַּאס (denom. of שִׁיתָאסָא) *to lay the foundation of, establish.* Targ. Job XXXVIII, 4 במשתסי (ed. במשתתי).

Af. אַשְׁתַּס same. Targ. Ps. VIII, 3, v. שְׁתֵי II.

Ithpe. אִישְׁתָּאס *to be founded.* Ib. 38 ed. Lag. (ed. Wil. אִשְׁתַּאַס, corr. acc.).

שִׁתָּאסָה, שִׁתָּאסָא, v. שִׁיתָאסָא.

שָׁתָּח, v. שתי.

שְׁתוֹם, or שְׁתוּם, v. שְׁתֵם.

שְׁתוּף, שְׁתוּמָא, v. sub שִׁית.

שָׁתוּק m. (שְׁתַק) *silenced, one that is silent when reproached with spurious descent.* Keth. 14b מזדוות ש' (or ממזר) one who is silent when called a bastard; נתינות ש' when called a *n'thini*; a. e.

שְׁתִיקָא f. (שְׁתַק) *silence.* Targ. I Chr. I, 30; Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of pr. n. דומה).

שְׁתוֹקָא f. (preced.) *silent, dumb.* Targ. Ps. LVI, 1 (h. text אלם; Ms. שתיקותא, corr. acc., or שְׁתִיקָתָא).

שְׁתוּקִי m. (v. שְׁתוּק) one *belonging to the class of* שְׁתוּק, esp. *an illegitimate child of unknown fatherhood.* Kidd. IV, 1. Ib. 2 ש' כל שהוא מכיר וכ' a *sh'thuki* is he who knows his mother, but does not know who his father is, contrad. to אסיפי. Yeb. 100b ש' הוולד ... עשרה if ten priests stood together, and one (unknown which) separated and had intercourse, the child is a *sh'thuki* (admitted neither to inheritance nor to priesthood); Keth. 13b; a. e.—*Fem.* שְׁתוּקִית. Kidd. 73a לא אלא מעתה שתוקי ש' ישא if this be so, let a *sh'thuki* not be permitted to marry a woman whose father is unknown. Ib. בת ש' the daughter of a *sh'thukith* (who married a *sh'thuki*, a *mamzer*, etc.). Esth. R. to II, 7 (not שתוקת); a. e.

שתות, Ber. 38a, v. שַׁתִּית.

שְׁתוּת (tradit. pronunc. שְׁתוּת) f. (denom. of Chald. שְׁתָּא) *one-sixth.* B. Mets. IV, 3 למקח ש' one-sixth of the value of a purchased object (v. אוֹנָאָה). Ib. 49b רב אמר ש' מקח שנינו Rab says, the Mishnah means one-sixth of the value only; ושמואל אמר ש' משעת וכ' but Samuel says, the Mishnah means also one-sixth of the price paid (one-fifth of the value). B. Bath. 90a אין מוסיפין ... יותר מש' you dare not decree the increase of a measure by more than one-sixth, nor of the weight of a coin &c.; המשתכר ... יותר מש' he that makes profit (retailer) must not charge more than one-sixth profit; Men. 77a; B. Mets. 40b; a. fr.

שְׁתִיתָא, שְׁתִיתָא, (שְׁתִי׳) ch. same. B. Bath. 90b ש' מלבר, v. בַּר I ch. Bekh. 50a דל זוזא ושׁ' deduct one Zuz and a sixth. Ib. ש' ... דל deduct from them one-sixth; a. e.

שתותית, שתותיא, v. עַנָּתִים.

שְׁתַּחֲוָיָה, (שְׁתַּ׳) = הִשְׁתַּחֲוָיָה q. v. Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

שְׁתַּי, v. שְׁנַיִם.

שָׁתָה, שתי I (b. h.) [*to be settled, satisfied,*] *to drink.* Pes. 86b השׁוֹתֶה כוסו וכ' he who drinks his cupful at one draught is called greedy (גַּרְגָּרָן). Ber. 51a ושׁוֹתֶהוּ ... מקבלו (אֲסַפַּרְגּוֹס) בשמאל he must receive it (the medicine, v. אֲסַפַּרְגּוֹס) with his right hand, and drink it (take it to his lips) with his left hand. Ib.b השותה כפלים he who drinks an even number of cups (v. זוּג). Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60b כשחרב ... ושלא לִשְׁתּוֹת יין when the Temple was destroyed, ... there were many scrupulous persons (פרושים, determined) not to eat meat nor drink wine. Ib. נִשְׁתֶּה יין וכ' should we drink wine, of which libations were offered on the altar? Ib. מים לא נשתה וכ' then let us drink no water, because water libation has ceased. Keth. 8b רבים שָׁתוּ רבים many have drunk (the cup of mourning), many shall drink, v. מְשֻׁתֶּה. Nidd. 24b שָׁתַת ... כמה how much unmixed wine the mother of this embryo must have drunk!; a. fr.—*Part. pass.* שָׁתוּי *being under the influence of drink.* Erub. 64a שתוי יין אל וכ' Ms. M. (ed. only שָׁתֵי) one feeling the wine must not pray, contrad. to שכור, q. v. Lev. R. s. 12 שנכנסו שתויי יין וכ' they (Nadab and Abihu) entered the Tabernacle while under the influence of wine; a. fr.—[*Hif.* from שָׁקָה q. v.]

שָׁתָא, שְׁתִי ch. same. Targ. Gen. IX, 21. Targ. I Sam. XXX, 12; a. fr.—Targ. Deut. XXXIII, 22 שְׁתֵי (Y. II כד הוה שָׁתֵי שתימרן, corr. acc.).—Y. Shek. IV, 47c top כשׁ' ד' כוסות וכ' when he had drunk the four cups of wine on the Passover night &c.; Y. Sabb. VIII, beg. 11a; Y. Pes. X, 37c. Erub. 64a כל כמה דלא שָׁתֵינָא וכ' so long as I have not drunk a fourth (of a Log) of wine, my mind is not clear. Sabb. 152a מכאן ואילך מְשָׁתֵי מעלי ... עד up to forty years eating is more salutary, after that drinking is more salutary. R. Hash. 4a כלבתא בת משתי חמרא דיא (ed. משתיא) does a bitch drink wine?; Yalk. Neh. 1069 מי שָׁתֵינָא חמרא; a. fr.—With prefixed א: אֶשְׁתֵּי, אִשְׁתֵּי. Targ. O. Ex. XXXIV, 28 ed. Berl. (ed. Vien. שתי); Y. אש׳. Targ. O. Gen. XXIV, 14 אִישְׁתֵּי (ed. Vien. אֶשְׁתֵּי) *imperative*; a. fr.—Erub. 54a חשוב ... ואִישְׁתֵּי make haste and eat, make haste and drink (enjoy life, v. חָשַׁב). Lev. R. s. 12 אישתית ... עשרה thou drankest ten &c., v. קִיסָטָא I. Yeb. 65b אישתיא סמא וכ' she drank a drug causing barrenness; a. fr.—R. Hash. 4a מַשְׁתֵּיא, v. supra.

Ithpe. אִשְׁתַּתֵּי *to be drunk.* Targ. O. Lev. XI, 34 דישְׁתַּתֵּי (Y. דִּישְׁתִּיתֵי; h. text יִשָּׁתֶה).

שָׁתָה, שתי II [*to settle,*] 1) *to lay the foundation of;* v. שָׁתַת II.—2) *to fix the warp, start the loom,* v. שְׁתִי.

Hif. הִשְׁתָּה 1) *to found, establish,* v. שָׁתַת II.—2) *to weave.* Midr. Sam. ch. XIX (ref. to נסכתי, Ps. II, 6) הַשְׁתִּיתִיו I have woven him (established him, ref. to מסכת, Jud. XVI, 14); Yalk. Is. 338; Yalk. Ps. 620 השיתיו (corr. acc.).

Hof. הוּשְׁתָּה *to be established, started.* Y. Yoma V, 42c, v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Nif. נִשְׁתָּה same. Tosef. Yoma III (II), 6 ed. Zuck. (Var. נשתת), v. שָׁתַת II.

שָׁתָא, שְׁתִי ch. same, *to weave.* Targ. Jud. XVI, 13 תִּשְׁתֵּי (ed. Lag. a. oth. תְּשָׁתֵּן, not תֶּן . .).

Af. אַשְׁתֵּי, (*Pe.* with prefixed א אִשְׁתֵּי, אֶשְׁתֵּי same, 1) *to start the loom, weave.* Targ. Ps. CXXXIX, 13 אִשְׁתֵּית, ed. Wil. (ed. Lag. אֶשְׁתֵּית; h. text תסכני). Targ. Job X, 11.—Y. Sabb. VII, 10c top כד מַשְׁתֵּיא וכ' כד, v. קוּבְדָּא. Y. Taan. IV, 64c דלא למישתֵיא מן וכ' not to start a loom from the beginning of the month of Ab; Y. Pes. IV, 30d top; Yalk. Ps. 653 למשתי יריגא (corr. acc.).—2) *to found, establish.* Targ. Ps. VIII, 3 ed. Lag. (ed. Wil. אַשְׁתֵּס, not אַ, v. שְׁתַאס; h. text יסד).

שְׁתִי, שְׁתִי m. (b. h.; preced.) *warp*; trnsf. *longitudinal direction,* v. עֵרֶב. Y. Shek. VI, 50a top כחוט של ש' as thin as a thread of the warp. Mikv. VI, 9 כותל ... שנסדק לש' a wall ... which is cracked lengthwise; a. fr.—ש' ועירב *crosswise,* v. עֵרֶב.

שְׁתִי׳, שְׁתִי ch. same. Targ. Lev. XIII, 48, sq.—Ab. Zar. 17b, v. עַרְבָא I.

שַׁתְיָא, שַׁתְיָא I, part. of שְׁתִי.

שַׁתְיָא II f. = h. שְׁתִיָּה II, *foundation*. Targ. Koh. III, 11. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30 שְׁתִיָּה (Hebr. form).

שְׁתִיָּה, שְׁתִיתָה I f. (b. h.; שָׁתָה I) *drinking, satiety, gratification*. Yoma VIII, 1 יום ... באכילה ובש' וכ' on the Day of Atonement it is forbidden to eat, or to drink &c. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. Succ. 49[b]; Num. R. s. 21[17] לשון ש' וכ' (the word שָׂבָר) expresses gratification, satiety &c., v. שְׂבִיעָה, a. רְוָיָה; (Y. Succ. IV, 54[d] top חיבה, v. חֲבָה). Nidd. 24[b] מי שְׁתִיתָתוֹ מרובה וכ' he that drinks more than he eats &c.; a. fr.

שְׁתִיָּה, שְׁתִיתָה II f. (שָׁתָה II) *foundation*. Yalk. Ps. 653 שְׁתִיתַת עולם, v. מְשַׁתִּית. Ib.; Yoma V, 2 משנישטל הארון ... וש' וכ' since the Ark disappeared, there was a stone in its place, ... which was called foundation stone; Snh. 26[b]. Y. Yoma V, 42[c] למה ... אבן ש' שממנה הושתה העולם why was it called foundation stone? Because from it was the world founded (or started, v. שָׁתָה II); Lev. R. s. 20; Yoma 54[b] שממנה חושתת וכ'; Tosef. Yoma III (II), 6; a. e.

שָׁתַי, v. שְׁתַאי.

שְׁתִיתָה, v. שְׁתִיָּה.

שְׁתַדְּ, v. שְׁתַךְ.

שְׁתַיִל, v. שְׁתַל.

שְׁתִיל m. (b. h.) *plant, set*, v. שְׁתַל.

שְׁתִילָא, שְׁתִילָה ch. same.—*Pl.* שְׁתִילַיָּא, שְׁתִילִין. Targ. Ps. CXXVIII, 3. Targ. Jer. XXXI, 5 (ed. Lag. שְׁתִילִין; h. text נְטָעִים).

שְׁתַיִם, v. שְׁנַיִם.

שְׁתִימָה f. (שְׁתַם) *boring, opening*. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 15 אם ... על הש' (Var. השתיית incorr.) if he is suspected of taking wine out by boring a hole (and closing it up again).

שְׁתִיק, v. שְׁתַק.

שְׁתִיקָה f. (שְׁתַק) *silence*. Yeb. 87[b], a. fr. ש' כהודאה silence is tantamount to admission. Zeb. 115[b] פעמים דמיא ... על הש' וכ' at times one keeps silence and is rewarded for his silence, at times one speaks &c. Ab. III, 13, v. סָרִיג. Pes. 99[a] יפה ש' לחכמים וכ' silence becometh the wise, how much more the stupid; Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. VII. Sot. 39[a] (ref. to Neh. VIII, 5) אין עמידה אלא ש' standing means being silent; a. fr.—Y. Hag. II, 78[a]; Tosef. ib. II, 12; Bets. 20[b] מה זו ש' what does silence mean? (i. e. better be silent).

שְׁתִיקוּת f. same. Gitt. IV, 8 אומר לה שְׁתִיקוּתָךְ יפה וכ' he may say to her, silence is more profitable to thee than speech (by raising your claim you may endanger your legal status); Yeb. 65[a].

שְׁתִיקְוָתָא ch. same. Targ. Ps. XXII, 3 (h. text דומיה). Ib. XCIV, 17 (some ed. שְׁתָקוּ; h. text דומה); a. e.—Taan. 9[b] קבל עליה ש' he resolved to keep silence. Ber. 62[a], v. קְבָלָא III; a. e.

שַׁתִּית f. h. = next w. Sabb. 156[a]; Ber. 38[a] שתות (corr. acc.).

שַׁתִּירָא f. (Syr. שתחיתא, P. Sm. 4130; cmp. שַׁתַּת II) *flour of unripe barley mixed with honey*; also *a drink prepared of flour* &c. (cmp. Lat. ptisana). Erub. 29[b] ש' תרי וכ' ... for *shattitha* ... take two ladlefuls of roasted barley &c. Ber. 38[a]. Ab. Zar. 38[b] שתירתא (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9, 10); Yalk. Sam. 151 שתירתא. Snh. 67[b] ... אמר קריבו ש' he said to them, give me a drink of water, and they offered him *shattitha*; a. e.

שַׁתִּירָאָה, v. preced.

שְׁתַיתַי, שְׁתִיתָאי, שְׁתִיתָאָה m. (שְׁתָא) *sixth*. Targ. O. Gen. I, 31 תַּי ... ed. Berl. (oth. ed. a. Y. תָּאי ..., not תָּאִי ..., תַּאֲי ...). Targ. II Sam. III, 5; a. fr.—*Fem.* שְׁתִיתַיְתָא. Targ. Ex. XXVI, 9; a. e.

שְׁתַדְּ, *Pi.* שְׁתֵּדְ (sec. r. of נ״ש; cmp. שׁוּתָּא) *to become rust-eaten, rust-colored*. Taan. 8[a] (ref. to אם ישוך הנחש וכ', Koh. X, 11) אם ... מְשַׁתְּכִין עלוי כנחשת וכ' Rashi (ed. omitting עלוי) when thou seest a generation over whom the heavens are rust-colored like copper, so as to let down no dew or rain; (Ar. יִשְׁתַּכִּין; Ms. M. 2 רקיע שמְשַׁתֵּכֶת וכ' ...; ed. Pes. a. oth. דור שמשתכין שמשותן a generation whose suns are red-colored &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שְׁתַדְּ, שְׁתַךְ ch. same, *to be rust-bitten*. B. Mets. 26[a] top דְּשְׁתִידְ טפי (Ar. דְּאִשְׁתִּידְ, with prefixed א) when the coin found in the ground is very much attacked by rust (showing that it has been in the ground a very long time).

Pa. שַׁתֵּדְ 1) *to make rusty, brittle*. B. Bath. 19[a] משום דְּמְשַׁתְּכֵי לה לקדרה because they (the boulders, v. סַלָּע) would eat away the pot (placed between them).—2) *to get rusty*. Sabb. 102[b] כיון דְּמְשַׁתְּכֵי וכ' they would not do that (keep their needles in a hole in the ground), because they would get rusty.

שָׁתַל (b. h.; cmp. שִׁית) *to set, plant*. Yoma 38[b] ... ראה עמד ושָׁתָלָן בכל דור ודור the Lord saw that the righteous men were few, so he planted them in every generation (distributed them &c., ref. to I Sam. II, 8; cmp. שָׁתַת II). Gen. R. s. 26; Yalk. Ps. 845 (ref. to Ps. XCII, 14) זה נח שְׁתָלוֹ this refers to Noah whom the Lord planted in the ark. Gen. R. s. 61 (ref. to Ps. I, 3) ששתלו הקב״ה וכ' (Abraham) whom the Lord planted in the land of Israel. Snh. 37[b] (play on שלחיאל, I Chr. III, 17 (שאלתי) שְׁשָׁתָלוֹ אֵל whom the Lord planted (caused to be begotten) not in the ordinary way of those that are planted (he having been begotten in prison); a. fr.—Part. pass. שָׁתוּל; f. שְׁתוּלָה; *pl.* שְׁתוּלִים &c. Yalk. l. c. כגן ... ש' מערוגה וכ' like a garden that is planted bed by bed; (Midr. Till. to Ps. XCII, 14 נטוע). Num. R. s. 3[1] עד שהם ש' הם בבית וכ' so long as they are planted (seated in rows), they are in the house of God, that is to say, the children at school; a. e.

Hif. הִשְׁתִּיל (of roots) *to spread*. Pesik. R. s. 3 (ref. to

Koh. XII, 11) . . . כשם ששרשיו . . . מְשׁוּתָּלִים לכל מקום כך נכנסים ומשתילים וכ׳ as the roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body (Num. R. s. 14[4] משתרשים).

Nif. נִשְׁתַּל; *Hof.* הוּשְׁתַּל *to be planted.* Snh. l. c., v. supra. Lev. R. s. 10; Cant. R. to VIII, 6 (ref. to שאלתיאל, v. supra) שממנו הושְׁתְּלָה מלכות וכ׳ from him was the dynasty of the house of David planted (procreated). Midr. Till. to Ps. IV . . . נִשְׁתְּלָה מבת חיה . . . מה חיה did David think that royalty would be planted from Bathsheba (that through her son the dynasty would be continued)?; a. e.

שִׁתֵּל, שְׁתַל ch. same. Taan. 23[a] . . . כי חיכי דשַׁתְּלֵי שַׁתְּלִי וכ׳ as my ancestors planted for me, so I plant for my son; Yalk. Ps. 880 . . . אישְׁתִּיל וכ׳ דשַׁתְּלוּ. Ib. אנת הוא דשתילתא (read: דִשְׁתִּילְתְּיהּ) art thou he that planted it?; Taan. l. c. דִשְׁתַּלְתְּיהּ; a. e.—Part. pass. שָׁתִיל; f. שְׁתִילָא; *pl.* שְׁתִילִין; שְׁתִילָן. Targ. Ez. XVII, 8; 10. Targ. Ps. XCII, 14; a. e.—V. שְׁתִילָא.

שְׁתָל m. (preced.) *set, plant.*—*Pl.* שְׁתָלִים, שְׁתָלִין, שׁוּתָל׳. Maasr. V, 1 חשוקר ש׳ מתוך שלו וכ׳ if one takes plants out of his own garden to set them in his own, he is exempt from tithes; Tosef. ib. III, 8 שות׳ ed. Zuck. (Var. שת׳). Ib. שְׁתִילִין ועצתינין sets or young herbs; Y. ib. V, beg. 51[c] עצתינין ושתלין. Ib. מה בין חטים מה בין ש׳ what is the difference between wheat (used for seed) and sets (with regard to tithes)? חטים גמר מלאכה ש׳ וכ׳ wheat is a finished object, sets are not; a. e.

שְׁתָלָא m. (preced.) *planter, gardener* (with the right of tenancy, v. אָרִיס). B. Mets. 109[a] . . . ההוא ש׳ וכ׳ רב Rab Joseph had a certain gardener (on his farm). Ib.; B. Bath. 21[b] . . . מקרי ש׳ וכ׳ a primary teacher, a gardener, . . . are all considered as forewarned (may be discharged without notice); a. fr.

שָׁתַם (b. h.; Shaf. of חתם; cmp. סָתַם) *to unseal, open,* esp. *to bore* a hole through a vessel in order to get wine out by means of a tube. Ab. Zar. V, 3, sq. כדי שישתום וויסתום וכ׳ time sufficient to bore a hole, and close it again &c., v. נָגַב; a. e.

שְׁתַם ch. same. Part. pass. שָׁתִים; f. שְׁתִימָא. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קולתא ש׳ (not קולא) a pitcher of wine that shows traces of having been bored at.

שְׁתָם m. (preced.) *boring.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 13 והלא חש׳ ניכר בין למעלה וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. פשוחם, פשתן, corr. acc.) would not the boring (for the sake of getting wine out) be recognized whether on the top or at the bottom?; Ab. Zar. 69[b] שְׁתָמוֹ Ms. M. (Rashi שְׁתוּמוֹ; early ed. סתמו; later ed. סתומו). Tosef. l. c. 14 אם היה מכיר חותמו ושְׁתָמוֹ ed. Zuck. (Var. וסתמו; ושמו, corr. acc.) if he can identify his seal and the spot and manner of his boring (Var. וסתמו the spot and manner of his closing up); a. e.

שַׁתָּם m. (preced.) *one known to be skilled in boring* and stealing wine. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14 יין אצל גוי חש׳ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. מהסתם, הסתמם, corrupt. of חַמְשַׁתָּם) if one deposited wine with a gentile who is known as an expert borer, it is forbidden &c. (v. נָסָךְ).

שַׁתֵּן, שְׁתַן *Hif.* הִשְׁתִּין (b. h.; sec. r. of שֵׁין, Ges. Thes. s. v.), with, or sub. מים, *to urinate.* Bekh. 44[b] ביקש להַשְׁתִּין מים ולא ה׳ needed to make water, and forewent it. Sabb. 67[b] (a superstitious custom) המַשְׁתִּנת בפני וכ׳ who urinates before her pot that it may boil quickly; a. fr.

שְׁתַן ch., Af. אַשְׁתִּין same. B. Bath. 19[b] (ref. to I Kings XIV, 10) אפר׳ מידי דדרכיה לאַשְׁתּוּנֵי בקיר וכ׳ (some ed. לאישתונֵי) even a being which is wont to urinate against the wall I shall not leave to him: that means a dog. Bekh. 44[b]; a. e.

שֵׁתֶן m. (preced.) *urine.* Bekh. 44[b] אחד מוציא ש׳ וכ׳ one channel discharges urine, and another &c.

שְׁתַס, v. שְׁתַאס.

שְׁתַף, *Pi.* שִׁתֵּף (Shaf. of חתף; cmp. Assyr. tappû, Del. Assyr. Handw. p. 712) *to join, combine, attach; to form a partnership.* Y. Taan. II, 65[d] . . . בישראל שי׳ the Lord combined his great name with Israel's (ישר-אל). Ib. הרי אני מְשַׁתֵּף I will have my great name bound up with theirs, that they may live. Snh. 63[a] כל המשתף שם שמים וכ׳ he who combines the name of God with something else (imparting divine honor to God and a material object at the same time) will be uprooted from the world; Succ. 45[b]. Ib. והא קא משתף וכ׳ Ms. M. (ed. משתתף, corr. acc.) but (in saying, 'unto Yah and unto thee, O altar') does not one combine the name &c.? Ber. 63[a] . . . כל המשתף בצערו וכ׳ as for him who includes the name of God in the expression of his trouble (blesses God in his calamity), his means of support will be doubled. Ex. R. s. 42 (ref. to Ex. XXXII, 4) . . . זה אלהים שִׁיתְּפוּ אותו עמו (not עמהן) they did not say, 'this (calf) is God', but 'these are thy gods', they combined Him and it; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּתָּף. Y. Taan. l. c. . . . מה תעשה ומה שהוא מש׳ בנו and what wilt thou do with thy great name (Josh. VII, 9), which is embodied in ours?; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּתֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּתֵּף *to be combined, to have a part in.* [Succ. l. c., v. supra.] Gen. R. s. 99 בנימין שלא נ׳ במכירתו וכ׳ Benjamin, who had no part in the selling of Joseph. Tanḥ. Noah 13 (Satan said to Noah) בא ונִשְׁתַּתֵּף שנינו בכרם זה come and let us work together in this vineyard; a. e.—Esp. (Sabbath law) *to form a fictitious partnership in an alley* (מָבוֹי) by depositing in it some food to the expense for which the inmates of the buildings concerned contribute, contrad. to laying an *ʿerub* (עֵירוּב). Erub. 71[b] . . . להִשְׁתַּתֵּף במבוי ביין מְשַׁתְּפִין במבוי ביין וכ׳ the partnership in an alley is formed with wine, but if some wish to do it with bread, they may do so. Ib. מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי you must lay an *ʿerub* for courts (by depositing a common object in one of the courts), and also form a partnership for the alley; או מערבין או משתתפין you may do the one or the other. Ib. III, 1 בכל מערבין ומשתתפין you may use any eatable for *ʿerub* or for *shittuf*; a. fr.

שְׁתַף ch. same. Targ. Ps. LXIX, 10.

Pa. שַׁתֵּיף same. Targ. Cant. I, 7.—Ab. Zar. 8b ... תלתין ועד דשַׁתְּפִינְחוּ לישראל בהדייהו for thirty-two years did the Romans wage war with the Greeks, and could not conquer them, until they made Israel their allies. Gen. R. s. 36; Yalk. ib. 61 (the demon said to Noah) שׁוּתְּפִי עמך וכ' (some ed. שִׁרְתְּפִי) I go into partnership with thee, but be careful &c. (v. preced.).

Ithpa. אִשְׁתַּתַּף, אִישְׁתַּתַּף *to be joined, make an agreement, form a partnership.* Targ. Prov. V, 17. Targ. Y. Ex. XVI, 5 (v. preced. *Hithpa.*).—Ber. 29b sq. לעולם לִישַׁתֵּף נפשיה וכ' (Ms. M. לְשִׁתַּתֵּף) man (in his prayer) should always include himself in the community (pray for all people in the same condition). Sabb. 23a בפריטי מְשִׁתַּתְּפָנָא (Ms. M. מְשִׁתַּתֵּיפְנָא) וכ' I used to make myself a partner by contributing some money (towards the expense of the Ḥănuckah lights); a. e.

Ittof. אִשְׁתּוֹתַף same. Targ. II Esth. III, 14.

שַׁתְּפָא* m. (preced.; v. *šetiptu*, Del. Assyr. Handw., p. 696) [*attachment,*] *cord attached to the seal.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18 שתפך Ar. (Levita שׁוּתפך; ed. תוטיך, h. text פתיל').

שְׁתַק (b. h.) *to be quiet, silent.* Keth. 14b ממזר וצווח חלל ושׁוֹתֵק one who cries (protests) when called a bastard, but keeps his peace when called a *ḥalal* (v. חָלָל II). Sabb. 33b יוסי שש' וכ' Jose, who kept silence (when the Roman government was criticised), shall be exiled to Sepphoris. Men. 72a הוי פקח ושׁוֹתֵק be wise and keep thy peace. Gen. R. s. 51 שתיקה שש' לאברהם וכ' (God remembered to Lot) the silence which he observed towards Abraham when he said &c.; a. fr.

Pi. שִׁיתֵּק *to cause to be silent, silence, stop.* Tosef. Ḥag. II, 12 שִׁיתְּקוֹ בגערה he silenced him with a rebuke; Y. ib. II, 78a bot. ושִׁתְּקוֹ בנזיפה. Sabb. 67b הִתְשַׁתֵּק (or הִתְשׁוֹתֵק *Hif.*), v. צָוַח; Tosef. ib. VI (VII), 15 השׁוֹתֵק. Ber. V, 3 מְשַׁתְּקִין אותו ... האומר he who (in reading the prayers) says ... *modim modim* (we offer thanks, twice) must be stopped (as suspected of heresy). Tanḥ. Aḥăré 9 בקש יהושע לשַׁתֵּק וכ' Joshua wanted to silence the sun (keep him from giving praise, ref. to Josh. X, 12); a. fr.—Esp. *to deny the claim of, dismiss.* Yeb. 100b ... מאי שתוקי שמשתקים אותו מנכסי אביו in what respect is he considered a *sh'thuki* (v. שְׁתוּקִי)? Is it that we deny him a share in his father's estate?; ib. משתקין אותו מדיני כהונה we deny him the privileges of priesthood (declare him a *ḥalal*); Keth. 13b מַשְׁתִּיקִין *Hif.*

Nithpa. נִשְׁתַּתֵּק 1) *to stop speaking, close the argument.* Gen. R. s. 49, end נ' הסניגור וכ' when the defense stops, the judge rises; נ' הסניגור ... עמד when the judge rises, the defense is bound to stop; Yalk. ib. 84; a. e.—2) *to become speechless, be struck dumb.* Gitt. VII, 1 נ' ואמרו לו וכ' if a man has lost his speech, and they say to him, shall we write a letter of divorce &c.? Y. Snh. VI, beg. 23b; Bab. ib. 43a; a. e.

שְׁתִיק, שְׁתִיק ch., with prefixed א: אִשְׁתִּיק, אִישְׁתִּיק same, 1) *to be silent.* Targ. Lev. X, 3. Targ. Job XIII, 5 מִשְׁתַּתֵּק תִּשְׁתְּתִקוּן (ed. Lag. מְשַׁתּוֹק; Ms. מַשְׁתּוֹקִי *Af.*). Targ. I Sam. VII, 8 (ed. Wil. תַּשְׁתֵּיק *Af.*). Targ. Ez. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 37b תאי דשְׁתֵיקִי וכ' the reason why I was silent at the claim of both &c. Keth. 14b דקרו ליה ממזר וש' they called him a bastard, and he kept his peace; והאי דש' וכ' and the reason why he was silent &c. Shebu. 40a, a. e. אירכא דאמרי מישתא ... וש' some say, he was just taking a drink, and kept silence (and in the meanwhile the reporter left). Ned. 77a א"ל אי' he said to him, he (Rab, did not say so, but) was silent (seemed to assent); אי' קאמרת או שתי קאמרת dost thou say, he kept silence, or dost thou say, he was taking a drink (and he may have decided differently after thou wast gone)?; [differ. vers., v. infra].—2) *to silence, quiet.* Targ. Y. Num. XIII, 30. Targ. Ps. CXXXI, 2 (Bxt. שַׁתִּיק *Pa.*).

Af. אַשְׁתִּיק 1) *to be silent,* v. supra.—2) interch. with *Pa.* שַׁתִּיק *to silence, quiet.* Targ. Job XI, 3 (Ms. *Pa.*). Targ. Ez. I, 24 מְשַׁתְּקָן (not מְשַׁתְּ; some ed. *Af.*).—Keth. 104b אַשְׁתִּיקָן קאמרת או אַשְׁתְּקָאן קאמרת (some ed. אִישְׁ') (in asking me, 'did Rab say so'?) didst thou mean to say, 'I will silence them' (show them my disapproval), or didst thou mean to say, 'I will give them to drink' (show my approval)?; Ned. l. c. (Vers. in Asheri and Tosaf.). Ber. 33b שַׁתּוֹקֵי לא מְשַׁתְּקִינָן ליה מגונה ... he is blameworthy, but we do not stop him (in his prayer); a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּתֵּק *to become mute, still.* Targ. Ps. XXXI, 18 Ms. (ed. *Pe.*). Targ. Y. I Ex. XV, 16.—Y. Taan. IV, 68d bot. ואינון בכיי ומְשַׁתְּתְקִין וקיימין and they (the old men among his hearers) wept, and they were quieted (by Rabbi), and they (the assembly) rose.

שַׁתְּקָאֵי m. pl. (preced.) *preservers of silence* (silentiarii, v. Sm. Ant. s. v. Præpositus). Ber. 58a אתא תלתאה דהוה ש' וכ' Vers. in ʿEn Yaʿăḳob (ed. כי קא שתקא) when the third division marched past, who were the silentiarii (ordering silence), he (the blind R. Shesheth) said, now the king is coming.

שְׁתִיקוּתָא, v. שְׁתִיקוּתָא.

שְׁתַר, *Ithpa.* אִשְׁתַּתַּר, אִשְׁתַּתַּר (v. שׁוֹתַר) *to be left over; to escape.* Targ. Job XXI, 16. Ib. 34. Ib. XIX, 20.—Lev. R. s. 13 אם אתון לא אִשְׁתְּתַרְיתון are you not of those that survived?

שְׁתָת, v. סַתָּת.

שְׁתַת I (cmp. שָׁתָה I) *to come down slowly, flow gently.* Ker. 22a מפני שהוא שׁוֹתֵת because it (the last blood, חֻמְצָרִית) flows gently, opp. מקלח. Ḥull. 38a בשׁוֹתֶתֶת when the animal discharges excrements in a lax manner, opp. מהרזת. Ohol. III, 5 השותת blood that flows gently, opp. אמנטת, that drips. Ib.; Tosef. ib. IV, 11, v. צָלַב. Bekh. 44b בשותת when he discharges urine laxly; a. e.—Num. R. s. 19, beg. ולשונך שותת ... מפני מה why dost thou go about with thy tongue slavering?; Koh. R. to X, 11.

שְׁתַת II (v. שָׁתָה II) *to lay the foundation of, start.* *Hif.* הִשְׁתִּית same. Midr. Till. to Ps. XI, 3 אם הצדיקים שהִשְׁתִּיתוּ עולמך וכ' פָּגַר, v.

29, as a name of the Torah) דברים של תורה שהעולם מְשׁוּתָּת עליהן mere words, and yet the world is built upon them; Yalk. Ps. 653 שׁוּתָּת.

Nif. נִשְׁתַּת same. Tanḥ. K'doshim 10; Tosef. Yoma III (II), 6 (ed. Zuck. נִשְׁתָּה, v. שָׁתָה II).

Hof. הוּשְׁתַּת *to be founded.* Ib. אם אבן שתירה שמנה ח' חטולם וכ' if the wicked come and destroy the foundation stone (v. שְׁתִיָּה II) from which the world was started &c. Lev. R. s. 20; Yoma 54b, v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Pu. שׁוּתָּת same. Snh. 26b (play on תּוּשִׁיָּה, Is. XXVIII,

ת

ת Tav, the twenty-second letter of the alphabet.—It interchanges with ט, q. v.; dialectically with שׁ, e. g. שׁוּב, Chald. תּוּב; שָׁבַר, Chald. תְּבַר.—ת a preformative letter for verbal nouns, e. g. תַּבְשִׁיל, fr. בָּשַׁל; תְּרוּמָה, fr. רוּם; an affirmative letter, e. g. תַּרְשׁוּמֶת, fr. רָשַׁם. Secondary verbs are formed from such nouns, e. g. תָּרַם, fr. תְּרוּמָה; תִּחְתֵּל, fr. תְּחִלָּה; or from verbs, e. g. תָּאַב, fr. אָבָה.

ת' as numerical letter, *four hundred*; v. א'.

תָּא I m. (b. h.; = תָּאוֹ, v. אָוָה II; cmp. b. h. תָּאָה) *cell*, esp. *compartment back of the Holy of Holies.* Midd. IV, 7; Yoma 52a.—Midd. IV, 2; a. fr.—B. Bath. 61a an extension has three names: תא ... יציע *yatsi'a, tsel'a, ta.*—*Pl.* תָּאִים, תָּאִין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 בת' חיה טמון Joash was kept hidden in the compartments of the Temple.

תָּא II, imperat. of אֲתָא, q. v.

תָּאַב (b. h.; *Tafel* of אָבָה) *to desire, have an appetite for; to want.* Ex. R. s. 1, beg. מיתת אביו ח' he wished for his father's death; Tanḥ. Sh'moth 1. Y. Snh. II, 20a bot. תַּאֲבָתְּ דבר ... שאני מֵיאֵירְבָךְ וכ' thou didst desire something forbidden to thee, I will make thee desire something permitted to thee.—Yeb. 15a תאבני, v. תָּאֵב.

Hif. הִתְאִיב *to cause to desire.* Y. Snh. l. c., v. supra.

תָּאֵב, תָּיֵב I ch. same. Targ. Ps. LXXXIV, 3.—Part. f. תָּאֲבָא &c. Targ. Ruth. I, 16. Targ. Hos. XIII, 5 תְּאֵיבִין (ed. Wil. תָּאֲבִין).

תָּאִיב, תָּאֵב II, v. תּוּב I.

תָּאֵב, תָּאִיב m. (תָּאֵב) *desirous, longing for.* Y. Ned. IX, beg. 41b אין היצר הרע ח' אלא וכ' the evil inclination has a desire only for what is forbidden; Y. Yoma VI, 43d top תָּאֵב. Tosef. Arakh. IV, 26 והוא ח' לו (not וחלא) while he has an appetite for it. Y. Ber. VII, 11a bot. מה ... שהוא ח' לאכול וכ' if man must bless God after he has eaten and is satisfied, how much more must he do so, when he is desirous to eat (and finds what he needs)!; (Bab. ib. 48b כשהוא רעב). Pes. 99b כדי ... כשהוא ח' Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 5; ed. כשהוא תאוה, read: תָּאֵב; Y. ib. X, beg. 37b בתאוה) that he may enter the Sabbath with an appetite (for food). Yeb. 15a תָּאֲבָנִי (marg. corr. תאב אני); Tosef. ib. I, 10 תָּאֵירְבָנִי ed. Zuck. וכ' (Var. אני ת') I wish that I had &c. Mekh. Mishp. s. 20 עני ח' a poor man in great need, contrad. to דל; a. e.—*Pl.* תָּאֲבִים, תָּאֵי'. Y. Taan. I, end, 64d תְּאֵירֵי בנים those who long to have children; (Bab. ib. 11a חסוכי בנים).

תֵּיאָבוֹן, v. תֵּיאָבוֹן.

תָּאֲגָא, v. תְּנָא.

תְּאוֹ m. (b. h.) *wild ox* (?). Tosef. Kil. I, 9 זה ת' האמור בחורה this (the שור הבר) is the *t'o* of the Torah (Deut. XIV, 5). Ib. וחכמים אומרים ת' בריא וכ' but the wise men say, *t'o* and wild ox are two different creatures. Ḥull. 80a מינא דת' a subspecies of *t'o.*

תָּאוֹ m. (b. h. תָּו; v. אָוָה II) *mark.*—*Pl.* תָּאוִים, תָּאוּיִים. Koh. R. to XII, 7 (ed. Wil. תְּוִיאִים, fr. תָּוָה), v. אָוָה II. Lev. R. s. 18 חתחיל מתאוה תוארים וכ' he begins to mark out limits, (saying,) as far as such a place I can walk &c.; Koh. R. to XII, 5 מתווה תוארים.

תָּאֵו, v. תָּאֵב.

תָּאוּבָיָא m. pl. (תּוּב I) *those returning, coming.* Targ. Y. I Gen. XXI, 33.

תַּי', תָּאוּבְתָּא f. (תָּאֵב I) *desire.* Targ. O. Gen. III, 16 (ed. Vien. תְּאוֹ').

תַּאֲוָה f. (b. h.; תָּאַו, v. אָוָה I) *desire, appetite.* Midr. Till. to Ps. CXX עושה תַּאֲוַת נפשו לשעה he satisfies the lust of his soul for the moment; עושה תַּאֲוָתוֹ לשעה. Erub. 54a (ref. to Ps. XXI, 3) זכה תאות לבו וכ' if he is worthy, thou grantest him the desire of his heart (without prayer), if he is not worthy, thou refusest him not the prayer of his lips. Sot. 47a תאותו מיהא וכ' his desire at least was to curse. Pirké d'R. El. ch. XXXVII לא עלתה בידו תאותו he did not succeed in doing what he had desired to do. Tosef. Ber. V, 1; Y. Pes. X, beg. 37b בת' with an appetite for food, v. תָּאֵב; [Bab. ib. 99b כשהוא ת', v. תָּאֵב]; Y. Succ. II, 53a bot.; a. fr.—בשר ת', v. בָּשָׂר.—Esp. *sexual desire.* Y. Meg. IV, 75a מכניס אהבה ומוציא ת' it (garlic) causes love to enter, and the sexual desire to come forth. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5 (ref. to אבינה, ib.) זו הת' this means the sexual desire. Gen. R. s. 85 מלאך ... הת' the angel that is appointed over marital life. Ab. IV, 21 הקנאה והת' וכ' envy, voluptuousness, and ambition take man away from this world (accelerate his death); a. fr.

תאוטני, v. תְּוֹמֵנִי.

תְּאוֹם m. (b. h.; תָּאַם) *twin.*—*Pl.* תְּאוֹמִים. Cant. R. to V, 2 (play on תמתי, ib.) תְּאוֹמָתִי מה חת' חללו וכ' my twin sister, as in the case of twins, when one has a headache, the other feels it, so, as it were, does the Lord say, 'with him (Israel) am I in distress' (Ps. XCI, 15). Gen. R. s. 85; a. e.—Esp. *Gemini*, a constellation of the Zodiac. Pesik. R. s. 20 מזל ת' אדם (read: מזל אדם ת') man's planet is Gemini. Tanḥ. Haăz. 1 [read:] וכשגדל נעשה כת' כלומר שלם וכ' when man grows up, he becomes like the planet Gemini, that is to say, perfect &c.—Fem. תְּאוֹמָה. Cant. R. l. c., v. supra. Ib. תאומתי כבריכול, v. תְּרוֹמֶת. Gen. R. s. 22 קין ותְאוֹמָתוֹ Cain and his twin sister. Ib. ת' יתירה נולדה וכ' an additional twin sister was born with Abel; a. e.—*Pl.* תְּאוֹמוֹת. Ib. חבל ושתי תְּאוֹמוֹתָיו Abel and his two sisters born with him.—Trnsf. תְּאוֹמוֹת (from their shape) *molar teeth.* Bekh. VI, 4 (39ª) Ar. (Mish. ed. מַתְאֲמוֹת; Bab. ed. תרומת).

תאורתו, Pesik. R. s. 40, read: תמורתו, v. תְּמוּרָה.

תאות, Midr. Sam. ch. IX ת' ריח, v. תְּזָזִית.

תָּאִיב, תָּאֵב, v. תָּאַב.

תְּאֵינְתָּא, **תְּאֵינָה**, v. sub תְּאֵנָה.

תְּאָלָא *f. tâla*, a species of palms (v. Löw, Pfl., p. 112); [Rashi: *young palm*].—*Pl.* תְּאָלֵי. B. Bath. 69ᵇ one must write in the deed of sale, כגי לך דיקלין ות' וכ' take possession of the palms, the *tâlin*, the shrubs (dwarf-palms), and the stone palms. Ib. 22ᵇ sq. ר''י הוו לית הנהו ת' ... אבי ת' וכ' R. J. had *tâlé* ..., and the ravens came to drink the blood, and then got up and sat on the *tâlé* and ruined the dates. Sabb. 110ª תרתי תלאי (Ms. M. תִּילָתָא (?); Ms. O. דיקלתא). B. Kam. 92ª (Ms. H. דיקלי דחלו; ed. Sonc. a. oth. תחלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 30); a. e.

תָּאֲלֵי, part. of תָּלֵי.

תא"ל"ס a mnemotechnical formula, for לא תאכלו (Lev. XI, 11), אל תשקצו (ib. 43), ולא תטמאו (ib.), and אין לו סנפיר וכ' (Deut. XIV, 10). Pes. 24ª bot. Ar. (missing in ed. a. Mss.).

תָּאַם (b. h.; v. אַם) *to join, combine.*—Denom. תְּאוֹם. *Hif.* הִתְאִים (denom. of תְּאוֹם) *to be twin-like, joined, adjoining.* Y. Ber. III, 6ᵇ top הרי שם שתי דרכים מַתְאִימוֹת וכ' if there are two twin-roads (starting from, and leading to the same place), one long, but levitically clean, and the other short, but unclean; Y. Naz. VII, 56ª bot. Tosef. Sabb. III, 3 שתי כירים המתאימות two adjoining stoves (perfectly alike); Sabb. 37ª; Y. ib. III, beg. 5ᶜ; a. e.—Bekh. VI, 1 מתאימות (sub. שיניים) *molar teeth*, v. תְּאוֹם.—Kel. II, 7 Ar., v. infra.—Part. pass. מוּתְאָם; f. מוּתְאֶמֶת; *pl.* מוּתְאָמִים, מוּתְאָמוֹת. *a) placed between.* Cant. R. to I, 13 שהוא מ' בין וכ' he (Abraham) was between the Divine Presence and the angel. Ib. to IV, 2; Yalk. ib. 988 שהיו מ' וכ' they (the Israelites) were between &c. Cant. R. to IV, 4 שהיו מ' בין החלוץ וכ' they were placed between the vanguard and the rear-guard.—*b) divided into two compartments.* Sifré Deut. 357 as the branch is separated from the trunk, yet not detached (v. פְּסָגָה), כך קבורתו . . . מ' מן ההר ואינה מ' so is Moses' grave divided off from the mountain and yet not entirely divided off, the valley being between them (to connect them); Yalk. ib. 963.—Kel. II, 7 קלמרים המותאמות ed. Dehr. (oth. ed. הַמְתוֹאָמוֹת, *Pu.*; Ar. הַמִּתְאֶמֶת) an inkstand with two compartments, v. קַלְמָרִין.

תָּאֲנָא, v. תְּאֵנָא.

תְּאֵנָה, **תְּאֵנָא**, **תְּאֵינָה** f. (b. h.) 1) *fig-tree; fig.* Cant. R. to VI, 2 ת' חזו . . . יפה לה ויפה לת' when the fig-tree is plucked in due time, it is good for it and good for the fig; Gen. R. s. 62; Koh. R. to V, 11. Ib.; Y. Ber. II, 5ᵉ top בעל ת' יודע וכ' the owner of the fig-tree knows when it is time to pluck it (God knows when it is time to call the righteous away). Gen. R. l. c. ת' אתת ... היו were wont to rise early and sit down under a certain fig-tree to study; ib. ת' אחרא ... תְּאֵינָתִי וכ' the one benefit that you conferred upon me by sitting and studying under my fig-tree, you have now taken away; Yalk. ib. 110; a. fr.—*Pl.* תְּאֵנִים, תְּאֵנוֹת, תְּאֵינִים *figs.* Y. Ber. l. c. תְּאֵינוֹתַי, v. תְּלָלַע. B. Mets. VII, 4. Ber. 41ᵇ הביאו לפניהם ת' וכ' if figs and grapes are placed before diners during the meal. Ib. VI, 8. Ib. 44ª קוצצי ת' fig-cutters; a. fr.—2) עין ת' pr. n. pl. *ʿEn-T'enah*, near Sepphoris. Koh. R. to III, 2.

תָּאֲנֵי, v. תְּנֵי.

תְּיַנְתָּא, **תְּאֵינְתָּא** = h. תְּאֵנָה. Targ. Prov. XXVII, 18. Targ. Hos. IX, 10. Ib. II, 14 תְּרֵנָה (fr. תְּרֵנָא); a. fr.—Y. Ber. II, 5ᵉ top מרא דת' the owner of the fig-tree; a. fr.—*Pl.* תְּאֵנִין, תְּאֵנֵיָא, תְּאֵנַי, תְּאֵנִי. Targ. Num. XIII, 23. Ib. XX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 25 לסוף יומין עבדין ת' in due time they bore figs; ib. והלין ת' פיריהון and these figs are the fruit of them (the trees which I planted); Koh. R. to II, 20; a. fr.

תְּאַר, v. תּוֹאַר.

תָּאַר, *Pi.* תִּאֵר (denom. of תּוֹאַר) *to shape; to give a fine appearance to, improve.* Num. R. s. 10 ¹⁰ הגילוח מְתָאֲרוֹ ומיפהו cutting his hair improves his appearance, and makes him handsome.—Part. pass. מְתוֹאָר. Pirké d'R. El. ch. XI היה מת' בדמות וכ' was formed in the image of God.

תַּב *to give*, v. יְהַב II.

***תָּבָא**, *Hif.* הִתְבִּיא (*Tafel* of בוא; cmp. מוּבָאת) *to put into, fit, combine.* Gen. R. s. 31 (expl. תבזיקין) שהיו מַתְבִּיאוֹת בה because with it they fitted (the timber, they used this cubit measure for buildings); Yalk. ib. 53. [The fem. gender in מתביאות may be accounted for by the frequent use of the mixed plural for mechanics, e. g. נְמוּשׁוֹת, גְּרוֹסוֹת.]

תָּבַב, *Pa.* תַּבֵּב, תַּבִּיב (reduplic. of תּוּב; cmp. שָׁבַב) [*to move to and fro,*] *to saw, cut.* Targ. Ez. XXXV, 5 (h. text ותגר). Targ. Jer. XVIII, 21. Targ. II Sam. XXIII, 8; 18 (h. text ערר). Targ. Is. XIV, 23; a. fr.

תֵּיבָה, תֵּבָה (b. h. תֵּבָה; Egyptian; v., however, תָּבָא) 1) *ship, ark, chest.* Gen. R. s. 31 (play on קִנִּים, Gen. VI, 14) מה חקן ... אף תֵּירָתְךָ וכ׳ as birds (v. קֵן) make the leper clean, so does thy ark cleanse thee. Ib. על שם תֵּירָתוֹ של נח (it is called *t'bikin*) from the measures of Noah's ark. Y. Erub. V, 22ᶜ bot. כיצד היו ישראל כת׳ ... how did the Israelites march in the desert? ... like a chest (forming a square), opp. כקורה like a beam (in columns). Men. 94ᵇ כמין ת׳ פרוצה (the shape of the show-bread was) that of an open chest (without a lid and with a level bottom), opp. כמין ספינה רוקדת like a rocking ship (with a curved bottom). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II תֵּירַת הבלנים the bathers' chest. Tosef. Kel. B. Mets. X, 1, sq.; a. fr.—*Pl.* תֵּרוֹת, תֵּבוֹת. Midr. Till. to Ps. I הית צריך לעשות ת׳ חרבה he would have been obliged to build many arks. Y. Sot. VIII, beg. 22ᵇ שהיו עשויין ת׳ ת׳ they (the Egyptians) were arrayed in squares.—Esp. *the chest in the synagogue containing the scrolls of the Pentateuch.* Sot. 38ᵇ, v. פָּסַק. Taan. II, 1 מוציאין את הת׳ וכ׳ (at prayer meetings) they bring the chest out to the open place of the town, and put ashes of wood on the chest &c. Meg. III, 1 בני העיר ... בה״כ לוקחין ת׳ ת׳ וכ׳ if the citizens of a township sell ... a synagogue, they may buy (for the money) a book chest; if they sell a chest, they may buy book wrappers; a. fr.—ירד לפני הת׳, עבר לפני הת׳ to go before the chest, *to act as reader of prayers.* Ber. 34ᵃ שירד לפני הת׳ וכ׳ who recited the prayers in the presence of &c. Ib. V, 3 הטועה לפני הת׳ וטעה וכ׳ if a reader makes a mistake (reads heretical formulas), another person must pass before the chest in his place. Ib. 4. Ib. 34ᵃ הטועה לפני הת׳ צריך לסרב he that is asked to read the prayers &c., v. סָרַב. Taan. II, 2 מורידין לפני הת׳ וכ׳ we depute as reader (on fast days) an old man &c.; a. v. fr.—2) *word.* Men. 30ᵇ ת׳ בת שתי וכ׳ a word of two letters. Sabb. 104ᵃ they did not know חי באמצע ת׳ וכ׳ which (of the two forms of the letters מנצפ״ך) were to be employed in the middle of a word, and which at the end; a. fr.—*Pl.* תֵּיבוֹת, תֵּירְבִּיוֹת. Hull. 64ᵇ ת׳ ... דפסק (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) where the scribe divides them into two words; ib. 65ᵃ. Y. Meg. I, 71ᶜ bot. תיבות; a. e.

תְּבוּאָה f. (b. h.; בּוֹא) [*that which is brought in,*] *grain, provision.* Ned. 55ᵃ, v. עָלַל II. Ib. חבואה לחוד ותבואת וכ׳ *t'buah* is one thing (refers only to the five kinds of grain), and *t'buath sadeh* is another thing (refers to all ingatherings of the field). Peah VI, 9 סאה ת׳ עקורה וכ׳ a S'ah of plucked grain (forgotten in the field), and one of unplucked (standing) grain. Ib. 10 ת׳ שנתנה לשחת לעולם ... בת׳ וכ׳ grain cut for fodder (v. שָׁחַת II). B. Mets. 59ᵃ a man should always take care to have grain in his house, שאין מריבה ... על עסקי ת׳ for no strife is more frequent in the house than that about grain. Men. 103ᵇ חלוקה ת׳ משנה וב׳ he who buys grain from year to year; (Y. Sabb. VIII, 11ᵃ bot. חטים). Tem. 16ᵃ אשה כיון שאין לה ת׳ וכ׳ when a woman has no provision in the house, she clamors at once; a. fr.

תְּבוּנָה f. (b. h.; בִּין) *understanding.* Ber. 17ᵃ לבך יהגה ת׳ may thy heart reason with understanding. Ib. 19ᵇ אין חכמה ואין ת׳ וכ׳ 'there is no wisdom, or understanding, or counsel against the Lord' (Prov. XXI, 30), i. e. worldly considerations may have no weight when the law of God is to be observed; Erub. 63ᵃ; a. e.

תְּבוּסָה f. (בּוּס, v. Ez. XVI, 22) 1) *weltering; the blood flowing out of a dying body,* which is partly live blood (levitically clean) and partly dead blood (levitically unclean), *mixed blood.* Ohol. II, 2 רביעית דם ורביעית דם ת׳ one fourth (of a Log) of blood (of a dead body), and one fourth of mixed blood (make unclean). Ib. III, 5 אידהו דם ת׳ המת וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of a dead body of which one eighth (of a Log) flowed out while it was yet alive, and one eighth after death; ib. אידהו דם ת׳ צלוב וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of an impaled body which flowed uninterruptedly (v. שָׁחַת) &c. Tosef. Meg. I, 10 אין בין דם המת לדם ת׳ וכ׳ there is no legal difference between the blood of a dead man and that of a dying man, except &c.; Tosef. Ohol. IV, 12; a. e.—2) *pressing, the ground which is pressed by a body in the grave,* and which is considered the dead man's property. Naz. IX, 3 (64ᵇ) נוטלו ואת תְּבוּסָתוֹ ... המוצא (Bab. ed. תְּפוּסָתוֹ; Y. ed. תְּפוּשָׁתוֹ) if one finds in his field a body in the usual position of a buried man, the first time, he may remove it with the ground which it occupies (for burial in another place); ואת תְּבוּסָתָן ... מצא שנים (Bab. ed. תפוס; Y. ed. תפוש) if he finds two, he may still remove them and their ground; Ohol. XVI, 3 תב׳; B. Bath. 101ᵇ sq. תב׳ Ms. H. a. Ar. (ed. תפ׳); Y. ib. V, beg. 15ᵃ, expl. עד שלש וכ׳ up to three fingers' lengths of the ground, as far as the serial secretion penetrates. Naz. 65ᵃ אין לו ת׳ has no right of *t'busah* (*t'fusah*), i. e. the ground does not belong to the body. Ib. וכמה שיעור ת׳ how large is the quantity of the dead man's ground?; a. e.

תְּבוֹעַ, v. תְּבַע.

תְּבוּרָא, v. תִּיבּוּרָא.

תְּבוּתָא, v. תִּיבּוּתָא.

תבט״ש, v. תבש״ט.

תְּבִיב, v. תַּבִּיב.

תְּבִיעָה f. (תְּבַע) *asking, summons.* Shebu. 41ᵇ בשעת ת׳ at the time when the creditor asks for payment. Keth. 57ᵇ משעת ת׳ from the time he summons her, or she summons him to make ready for the wedding. Tosef. ib. V, 1, v. בַּעַר; Y. ib. V, 29ᵈ בשעה (read: בת׳, or בשעת ת׳).

תְּבִיקִין* f. (θηβαική, accus., sub πῆχυς) *Thebaic cubit* (supposed to be the royal cubit of the Egyptians). Gen. R. s. 31 (ref. to מדה הראשונה, II Chr. III, 3) למה הוא קורא אותה אמה ת׳ וכ׳ (Ar. תבקין) why is this cubit called *t'bikin*? Because they fitted with it (v. תֵּבָה); (oth. opin.) על שם תיבתו וכ׳ after Noah's ark (*tebah*); Yalk. ib. 53.

תְּבִיר, תָּבִיר *to break,* v. תָּבַר.

תְּבִירָא, תָּבִיר I m. (preced.) 1) *break, fracture.* Targ. Y. Lev. XXI, 19 (O. תְּבַר).—2) *breach, misfortune.*

Targ. Y. II Ex. XV, 16. Targ. Lam. II, 11. Ib. III, 47, sq.; a. e.—V. תְּבַר II.

תְּבִירָא II m. (preced.) *lame.* Targ. Jer. XLIV, 30 פרעה ת׳ (h. text חפרע).

תְּבִירוּתָא f. (preced.) *breaking*; תְּבִירוּת רוּחָא breaking of the spirit, *disappointment*; ת׳ ליבא breaking of the heart, *grief*. Targ. Koh. I, 14; IV, 6 (h. text רעות). Targ. Lam. III, 65 (h. text מגנת).

תָּבַל, *Pi.* תִּבֵּל 1) (denom. of תֶּבֶל) *to mix; to spice, season.* Men. 23[b] תְּיַבְּלֵהּ בקצח וכ׳ if he seasoned it (the unleavened bread) with cumin &c. Ib. 21[a] כיכול ויתבלנו כתבן יכול בשיט Ms. M. a. Ar. (ed. ויחבוננו) you may think (that *t'bon'nennu* means,) that he must mix it with salt as straw is mixed with clay; Yalk. Lev. 454 (not בתבן ושיט); v. בִּין. Orl. II, 4 כל החמחין והמתבל וכ׳ whosoever leavens, or seasons, or mixes with T'rumah &c. Ib. 15 לא תבלין . . . באלו כדי לתבל . . . ונצטרפו ותבלו if spices of T'rumah and of mixed seeds get into a pot, neither being sufficient to season the dish, but seasoning it in combination. Y. Maas. Sh. II, 53[c] top a dish of second tithes שתיבלו וכ׳ which one seasoned with spices of a profane character; a. fr.—Part. pass. מְתוּבָּל; f. מְתוּבֶּלֶת &c. Y. Pes. X, 37[c] מבושל כמי (ed. כתיחבל, corr. acc.) boiled wine is in ritual law like spiced wine. Tosef. ib. I (II), 33 מצה חמח׳ וכ׳ spiced Matsah; a. e.—Trnsf. *to improve, refine.* Gen. R. s. 23; Yalk. ib. 38 (play on תובל קין) עבודתו של קין ת׳ (Gen. R. עבירתו) וכ׳ he refined Cain's work (sin); Cain killed without any tool &c.—2) (v. תֶּבֶל) *to make rich of growth.*—Part. pass. as ab. Sifré Deut. 37; Yalk. Prov. 943, v. תֶּבֶל.

Nithpa. נִתְבַּל, *Hithpa.* הִתְבַּבֵּל 1) *to be mixed, seasoned.* Tosef. Pes. I. c. בין שנתבלה (ed. Zuck. שתיבלה) וכ׳ whether it was seasoned in a stew-dish or in a pot.—2) (denom. of תֶּבֶל 2) *to defile one's self.* Yalk. Gen. 47 (ref. to חוחל, Gen. IV, 26, and play on תובל) חזרו מתבלין בכל כעס וכ׳ they turned and defiled themselves with all kind of provocation (sins), as we read, Tubal Cain &c.; שחזרו להתבל בזנות וכ׳ they turned to defile themselves with voluptuousness, as we read (Lev. XX, 12) *tebel ʿasu.*

תָּבַל, *Pa.* תַּבֵּל same, *to spice, season.* Ḥull. 112[a] מְתַבֵּל, v. הַבְלָא I.

תֵּבֵל f. (b. h.; יָבֵל, v. Ges. Thes. s. v.) *world.* Sifré Deut. 37 (ref. to Prov. VIII, 26) ת׳ זו ארץ ישראל . . . שהיא *tebel* means Palestine, and why is it called *tebel*? Because it is rich in every thing; Yalk. Prov. 943 (ref. to Prov. VIII, 31) ת׳ זו ארצו . . . שהיא מתובלת מכל ארצות *tebel* means his (God's) land, because it is richer than all other lands; ib. ת׳ שהיא מתובלת בפרירותיה *tebel*, because it (the earth) is flavored with its fruits. Gen. R. s. 13 . . . שמתבלת וכ׳ the earth is called *tebel* corresponding to the period of Tammuz (midsummer) which lends savor to its fruits; Yalk. ib. 20.

תֵּבֵל ch. same. Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XC, 2. Targ. Prov. VIII, 26; 31; a. fr.

תֶּבֶל m. (בָּלַל) 1) *mixture, spice, seasoning.* Y. Orl. I, 61[b] top אין ת׳ ביותר וכ׳ spices have no seasoning effect in a mixture larger than two hundred times their quantity. Arakh. II, 6 כדי ליתן ת׳ בנעימה in order to put spice (sweetness) in the melody (to raise the effect of the melody through the accompaniment of young voices). Yalk. Prov. 943 (ref. to תֵּבֵל, Prov. VIII, 31) Palestine is called *tebel* על שם ת׳ שבתוכה וכ׳ for the spice which is in it, and what is this? The Law; Sifré Deut. 37 תבלין, v. infra.—*Pl.* תְּבָלִין, (tradit. pronunc.) תַּבְלִין. Orl. II, 10 ת׳ שנים וכ׳ spices of two or three different legal categories, of one kind or of three. Ib. 15, v. תָּבַל. Kel. II, 7, a. e. ברית ת׳ spice box. Y. Pes. X, 37[d] top תַּבְלֵי מצוה; Bab. ib. 116[a] תבלין למצוה spices for the Passover ceremony (חֲרוֹסֶת); a. fr.—Also used as sing. Sabb. 119[a] ת׳ אחד יש לנו וכ׳ we have a certain spice the name of which is Sabbath &c. B. Bath. 16[a] חקב״ה . . . תורה ת׳ the Lord created the evil inclination (in man), and he created the Law with which to season (temper) it; Kidd. 30[b]. Sifré Deut. 37, v. supra; a. e.—Ned. 51[a] (play on תבל, Lev. XVIII, 23) ת׳ הוא ת׳ יש בה וכ׳ is it a spice? is there any spice (additional gratification) in it? &c.—[2) (b. h.) *confusion, unnatural act, defilement*, v. supra, a. תָּבַל.]—[Y. Shebu. III, 34[c] top מן תחבל, read: תחֻבָּל.]

תַּבְלָא I ch. same, *spice.*—*Pl.* תַּבְלֵי, תִּבְלַיָּא, תַּבְלִין. Ḥull. 112[a] ואי מתבל בה בחבלי וכ׳ Ar. (ed. ואי מתבל בחבלין) and if he seasoned it with spices, the whole of it is forbidden. Y. Dem. I, 21[d] top, v. מְחַל I.

תַּבְלָא II, ת׳ m. = b. h. תֶּבֶל, *unnatural act, defilement, abomination.* Targ. O. Lev. XVIII, 23 ת׳ ed. Berl. (oth. ed., a. Y. תְּ׳); ib. XX, 12. Targ. Is. X, 25 ת׳.

תְּבַלּוּל m. (b. h. תְּבַלֻּל; בָּלַל) *mixture, blending* of the colors of the eye. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 ת׳ לבן נכנס בשחור וכ׳ *t'ballul* means the white of the eye invading the black, or the reverse; (oth. opin.) לבן פוסק וכ׳, v. סִירָה II; Bekh. VI, 2. Ib. 38[b] מהו לשון ת׳ דבר המבלבל וכ׳ what is the meaning of *t'ballul*? Anything that disturbs the arrangement of the eye, v. בִּלְבֵּל.—*Pl.* תְּבַלּוּלִין. Y. Pes. IX, 36[d] bot. דוקים ות׳ פוסלין בו cataracts and blendings make it unfit for the Passover sacrifice; Tosef. ib. VIII, 11 פסח מצרים לא נהגו דקין ות׳ וכ׳ for the Passover in Egypt they did not consider cataracts and blendings to be disqualifications, but for the regular Passover they did &c.

תבלטירים, Sifré Deut. 234 ed. Fr., oth. ed. תיבלטירי, Yalk. ib. 933 תיכלטרין; Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22) פוכלטרין, a corruption; read: פְּרִבּוֹלָטוֹרִין m. pl. (fibulatorium, sub. sagum, or pallium) *cloaks or shawls fastened on the shoulder.*

תְּבַלָּא, ת׳ m. = h. שִׁבְלוּל. Targ. Ps. LVIII, 9.

תָּבַן, *Pi.* תִּבֵּן (denom. of תֶּבֶן) 1) *to mix with straw, knead.* Men. 21[a] ויתבוננו; Ar. ed. Koh. מַתְבִּינֵיהוּ; Yalk. Lev.

454 יְתַבְּנַחוּ, v. בִּין.—2) *to dung with straw.* Cant. R. to I, 1 [read:] לא נובל ולא נְתַבֵּן, v. זָבַל II.

תְּבַן, *Pa.* תַּבֵּן same.

Ithpa. **אִיתַּבַּן** *to be dunged with straw.* B. Mets. 103[b] בעינא דהיתַּבַּן לי ארעאי I want my field manured with stubble (therefore I object to plucking the grain instead of cutting it).

תֶּבֶן m. (preced.) *mixed with straw.* Targ. Ez. XIII, 10, sq.

תַּבָּן m. (preced. wds.) *carrier of straw for dung.*—*Pl.* תַּבָּנִים. Cant. R. to I, 1, v. זָבַל.

תִּבְן m. (b. h.; cmp. בִּירְנָא III, בִּירְתָא II) *straw.* Gen. R. s. 83, end תח׳ וחקש וכ׳ straw, stubble, and chaff disputed &c.; Cant. R. to VII, 3. Midr. Till. to Ps. II אין אומר לו כמה משפלות של ת׳ וכ׳ he does not ask him, how many basketfuls of straw, or how many bundles of straw dost thou bring into the storehouse? &c. B. Mets. VI, 5. B. Kam. III, 3 המוציא את תִּבְנוֹ וכ׳ if one puts his straw and his stubble out on the public road to form dung; Tosef. ib. II, 7; a. fr.

תִּבְנָא, תִּ׳ ch. same. Targ. Ex. V, 7. Targ. Job XXI, 18; a. fr.—Ned. 50[a] חוו גנו בי ת׳ (not חוה גני) (R. Akiba and his wife) slept on straw. Ib. חבו לי פורתא דת׳ וכ׳ give me some straw, for my wife has given birth &c. Ḥull. 52[a], v. בַּזְנָא; a. fr.

תַּבְנִית f. (b. h.; בָּנָה) *build, shape, model.* Tosef. Sabb. XI, (XII), 8 כת׳ חכחב ... חמקרע׳ he who traces something like the shape of writing on a hide; Y. ib. XII, 13[d], v. רָשַׁם. Keth. 8[a] אשר יצר ... בצלמו בצלם דמות תַּבְנִיתוֹ who created man in his image, in the image of the likeness of his form; a. e.

תָּבַע (v. בָּעִי I) 1) *to search.* Lev. R. s. 6, end שאיבד והלך לחוֹבְעוֹ וכ׳ ... who lost his son, and went in search of him among graves; (Yalk. Is. 281 לבקשו). Ib. דרכן של מתים לחוֹבְעָן בין החיים וכ׳ it is the way of the dead to search among the living &c.—2) *to ask, claim, summon.* Keth. V, 2 נותנין ... משתָּבְעָה הבעל וכ׳ to a maiden we allow twelve months from the time that her intended husband claims her, to prepare her outfit. Nidd. 66[a] תְּבָעוּהָ לינשא וכ׳ when they ask her to make ready for the wedding, and she is satisfied (to do so at once); Yeb. 37[b]. Keth. 64[a] תָּבְעָה היא if she demands her marital rights. Erub. 100[b] האשה הוֹבַעַת ... הוֹבֵעַ וכ׳ the woman asks for gratification in her heart, and the man with his mouth. Shebu. 40[b] חזקה אין אדם תובע אלא וכ׳ the legal presumption is that nobody will sue a neighbor, unless he has some claim against him. Pesik. Baḥod., p. 104[a], sq. אני תובע בה I shall propose marriage to her, v. אֲלִיקִי. Sifré Deut. 16 (ref. to Deut. I, 16) צדיק בצדקו תובע ומביא ראיות the righteous in his righteousness claims and offers evidence, i. e. the judge must not be guided by his moral conviction or by the reputation of the claimant, but by evidence only. Midr. Till. to Ps. VII כל התובע את עצמו וכ׳ (prob. to be read: התתובע את עלבוני) he who asks (God) to resent the insult offered to him will not be punished for it; a. fr.—[Tanḥ. ed. Bub. Balak 18 תובען; Yalk. Num. 766 תובעין, v. טָבַע II.]—Part. pass. תָּבוּעַ; f. תְּבוּעָה. Keth. 57[b] בגרה חרי היא כת׳ if she is of age, she is considered as having been asked to prepare for the wedding; כת׳ דבתולה as the maiden that has been asked (to whom twelve months are allowed); כת׳ דאלמנה as the widow that has been asked (to whom one month only is allowed).

Nif. **נִתְבַּע** *to be asked, appealed to; to consent, submit.* Y. Shek. I, 45[d] bot. נִתְבָּעִין לעגל ונותנין נחבעין וכ׳ they are appealed to for the golden calf, and they contribute; for the sanctuary, and they contribute. Sot. 11[b]; Yalk. Ex. 164 תבען ... ולא נִתְבָּעוּת he proposed to them a sinful act, and they refused. Ib. 286 בתורה וכ׳ ... נִתְבַּבְּעוּ the nations of the world were asked to receive the Law, in order not to give them an excuse for saying, אילו נִתְבַּבְּענוּ וכ׳ had we been asked, we might have accepted it &c.; a. e.

תְּבַע ch. same, *to ask, demand; to inquire, search* (corresp. to h. דרש a. בקש). Targ. Jud. VI, 29. Targ. Ps. XXVII, 8. Targ. Job XXXIX, 8 Ms. (ed. בעי). Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Gen. IX, 5 (Y. also אֶתְחַוֵּי); a. fr.—Keth. 42[b] bot. כר קא ח׳ קנסא קא ח׳ when he claimed, he claimed the fine. Ib. 43[a] ... וח׳ וכ׳ לא קא שבוק, v. קוּץ ch. Y. Sabb. X, 12[c] bot. שלח ר׳ ח׳ באיתתיה Rabbi sent and proposed to his (R. Eleazar's) widow. Ḥag. 15[a] ... אשכח תַּבְעָהּ he met a harlot and asked her; a. fr.

Ithpe. **אִתְבַּע** *to be searched, investigated.* Targ. Esth. II, 23 (ed. Vien. אִתְבַּע).

תִּבְקִין, v. תִּבְרִין.

תָּבַר, v. תְּבַר.

תְּבַר I, תְּבִיר = h. שָׁבַר, *to break.* Targ. Gen. XIX, 9. Targ. Jer. XIX, 10; a. fr.—Part. pass. תָּבִיר; f. תְּבִירָא; *pl.* תְּבִירִין; תְּבִירָן. Targ. Ps. XXXI, 13. Targ. Jer. II, 13; a. fr.; v. תְּבִירָא II.—B. Kam. 10[b] בהדי דסמיך בהו ח׳ (not דסמוך) while he leaned on them, he broke (the bench).

Pa. תַּבֵּר same. Targ. Ex. IX, 25 (ed. Vien. תְּבַר; Y. תְּבִיר). Targ. Ps. XXIX, 5 Ms. (ed. מְתַבֵּר *Af.*). Targ. Ex. XXIII, 24. Targ. Jer. II, 17; a. fr.—Yoma 78[b] תַּבְּרֵי מאני breaking of vessels (as a child's pleasure). Ib. ומְתַבְּרֵי לתו ... זבין (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) bought defective vessels for his children, and they broke them, v. גְּזַז; a. e.—[Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מתברא בצדדיא, read: מבחרא בצררא, v. צְרָרָא II.]

Ithpa. **אִתַּבַּר**; *Ithpe.* **אִתְתְּבַר** (אִתְבַּר) *to be broken.* Targ. Jon. I, 4. Targ. Ex. XXII, 9 (Y. ed. Vien. אִיתְבְּרִי). Ib. 12 (h. text יִטָּרֵף). Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Prov. XIV, 28 (h. text מְחַתַּת); a. fr.—Ber. 22[a], v. חֲצָבָא. B. Kam. l. c. דבלאו אירחו לא אִתְתְּבַר if without him (sitting on it), it would not have been broken. Ib. בלאו אירחו חוה מִיתְתְּבַר וכ׳ without him, it would have broken down after two hours; a. e.

תְּבַר II, תַּבְרָא, תִּבְרָא m. (preced.) 1) *break, fracture; breach, misfortune.* Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. ib. XXI, 19, v. תְּבִיר. Targ. Job VI, 21; a. fr.—Taan. 31[a] וקרי ליה יום ת׳ מגל and it is called the day of breaking the axe; Lam. R. introd. (R. Z[e]era).—2) *contradiction.*

Gen. R. s. 30 אַף הִיא לֹא ת׳ this, too, is no contradiction of the rule; Esth. R. to II, 5 תַּבְרָה. Sabb. 92b; B. Kam. 47b, a. fr. ת׳ מִי שֶׁנָּה זוֹ וכו׳ there is a contradiction (between the two clauses of the Mishnah); he that taught the one &c., v. שָׁנָה I; [R. Ḥănanel: *excommunication* (v. infra), meant as an imprecation].—3) *refutation, answer.* Kidd. 74b (in Hebr. dict.) א״כ מצידה תַּבְרָה (Var. in Ar. s. v. צדד: מצמדה) if this be so, its refutation is taken from what is next to it.—4) = h. שׁוֹבָר, *receipt.* B. Bath. 173a דכתיב ... ונחזי ת׳ let us see in whose name the receipt is written.—5) *pl.* תַּבְרֵי = h. שְׁבָרִים (v. שֶׁבֶר) *the broken sounds of the Shofar* on proclaiming the excommunication of a person. M. Kat. 17b תברי וכו׳ ... מאי ת׳ Rashi (ed. incorr. תברא) why is the blowing of the Shofar at excommunications called *tabrê* (breaks)? ... They break down high houses.

תָּבְרָא m. (preced. wds.) *breaking;* ת׳ גרמי bone-breaker, *butcher's block.* Bets. 11a.

תַּבְרָה, v. תַּבְרָא.

תברנית, Y. Shek. III, 47c top, read: טְבַרְנִיתָ, v. טְבַרְנָא.

תְּבַרְתָּא f. (v. תַּבְרָא) 1) *contradiction, refutation, answer.* Ab. Zar. 2b ועל דא תְּבִרְתְּהוֹן וכו׳ and the answer given them on this plea is: why would you not accept (the Law when it was offered you)?—2) = *receipt.* Keth. 56a דילמא מירכס ת׳ וכו׳ the receipt on account may get lost, and he (the creditor) may produce the note and collect the whole amount.

תבש״ט, a mnemonical sign for תָּדִיר (*constant, daily*), חוֹבָה (*obligatory*), שַׁבָּת (suspending the *Sabbath*), and טוּמְאָה (disregard of levitical *uncleanness*). Men. 51a (Ms. M. written out in full, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תבט״ש, v. Rashi); Yalk. Lev. 486 תכשיט (corr. acc.).

תַּבְשִׁיל m. (בָּשַׁל) *broth, dish.* Gen. R. s. 63 הוּא אדום וְתַבְשִׁילוֹ אדום he (Esau) is red, and his dish is red. Sabb. 119a ת׳ של שבת the Sabbath dish.—הקדיח ת׳, v. קָדַח; a. fr.—*Pl.* תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילִים. Pes. X, 3. Taan. IV, 7; a. fr.—עירובי ת׳, v. עֵרוּב.

תַּבְשִׁילָא, תַּבְשִׁיל ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. Job VI, 6. Targ. Jud. VI, 19, sq. (h. text מרק); a. e.—Sabb. 129a ת׳ דשחלי a broth of milt; Ḥull. 111a. Keth. 61a ת׳ דארדי a dish of mushrooms. R. Hash. 21a, v. בָּסִים; a. e.—Ber. 62a; Ḥag. 5b, v. שְׂרַף II.—*Pl.* תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילַיָּא, תַּבְשִׁילֵי. Targ. Gen. XXVII, 7; 14; 17. Targ. Y. ib. XXV, 29; a. e.

תָּאנָא, תָּגָא m. (v. אוּגְּנָא, a. s. v. אוג, עגג) 1) *crown.* Targ. Cant. III, 11 (some ed. תַּגָּא). Targ. II Esth. II, 17 (ed. Vien. תַּגָּא); a. e.—Snh. 105a, v. חוֹצֵץ. Ab. I, 13, v. שָׁמַשׁ. Gitt. 57a שקליה קיסר לתָאגֵיהּ וכו׳ the Cæsar took off his crown and put it on the ground. Meg. 6b תלת מאה מלכי קטירי ת׳ וכו׳ Ms. M. three hundred crowned kings &c., a. e.—2) *crownlet on letters.* Men. 29b מ״ט אית לֵיהּ תָּאנָא why has the letter ה a crownlet?; Yalk. Gen. 19. Sabb. 104a תָּגֵית דקו״ף וכו׳ ... מ״ט why is the crownlet of the *Kof* turned towards the *Resh*?—*Pl.* תָּגִין, ב׳ דבראשית ... ת׳ תָּגֵי. Targ. Esth. I, 3.—Treat. Sof'rim IX, 1 the Beth of *b'reshith* (Gen. I, 1) requires four crownlets.

תָּגַאלְתָּא f. (גאל = געל) *pollution, filth.* Targ. Is. IV, 4 תָּגַאלַת constr.

תַּגָּאר, תָּגָּר, m. (v. תָּגַר) *traveller, merchant.*—*Pl.* constr. תַּגָּארֵי, תָּגָּרֵי. Targ. II Esth. X, 1 ת׳ ימא sea-merchants (h. text אִיֵּי הַיָּם).

תַּגָּדָא, תַּגְדָּא m. (גָּדַד, v. אֲגַד III) *staff, crutch.* Targ. Esth. IV, 11; V, 2, a. e. (h. text שַׁרְבִיט). Targ. Ps. XXIII, 4 תִּיגְדָּאךְ ed. Lag. (ed. Wil. תַּגְדָּךְ, not ת׳; some ed. תִּיגְדָּאךְ; h. text שִׁבְטְךָ).—B. Mets. 21b סבר דאזלי אתי׳ Ms. R. 3 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. אתיגרא), v. מוּשׁ h.; Taan. 6b אתי׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. אתיגרא).—[Bekh. 9a שדינהו בת׳, v. תְּגָרָא.]

תגדותא, Targ. Prov. XXVII, 26 ed. Wil., v. תַּגְרוּתָא.

בֶּן ת׳, תַּגְלָא pr. n. m. *Ben Tagla.* Koh. R. to XII, 12 ספר בן ת׳ the Book of B. T. (an apocryphal book); v. לַעֲנָה I.

תַּגְלַחַת f. (גָּלַח) *shearing, hair-cutting.* Meg. I, 7 (8b) אין בין ... ת׳ וצפרים there is no difference between a leper declared clean after being locked up for trial, and one declared unclean (and cured), except the cutting of the hair and the bird sacrifices (Lev. XIV, 2-8). Y. ib. 71b bot. את שהוא טעון ת׳ וכו׳ he that requires hair-cutting must also bring a sacrifice &c. Ab. Zar. I, 3 יום ת׳ זקנו בְּלוּרִיתוֹ, v. בְּלוּרִית, וכו׳. Lam. R. to II, 13 (play on ציון, ib.) בנים המצוירנין במילה ובת׳ וכו׳ sons that are distinguished by laws concerning circumcision, hair-cutting (Lev. XIX, 27) and show-fringes; a. e.

תגר, Ex. R. s. 37 ... משל, read: שחיגרו ויעשאו וכו׳ שחִגְּרוֹ (חָגַר I) as in the case of the friend of a king whom the latter *invested with the belt* (knighted, v. Sm. Ant. Engl. ed.[3] s. v. Cingulum) and made Protector.

תָּגַר (sec. r. of גור) *to travel about; to trade* (= h. סָחַר). Targ. Y. Gen. XLII, 34. Targ. Y. Deut. XXI, 14 (v. infra).

Ithpa. אִיתַּגַּר, *Ithpe.* אִיתְגַּר same. Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Deut. l. c. תְּתַגַּר ed. Berl. (ed. Vien. תִּתְגַּר; Y. תִּיתְגַּר *Pe.*; h. text תחעמר). Targ. O. ib. XXIV, 7.—Trnsf. *to make profit, to be benefited* (cmp. אַגַּר II, III). Ab. Zar. 2b אירתגורי אירתגור וכו׳ should they have profited (by their disobedience)? if so, the sinner would be rewarded; B. Kam. 38a (not אתגר); Yalk. Hab. 563. Yeb. 92b אירתגור וכו׳ should he profit (by his disregard of the law)? if so &c. Y. Ter. IV, 42d bot. מְתַגַּר לית וכו׳ he gains four quarters (of a Kab); a. e.

תָּגָר m. (preced.) *travelling merchant, vendor.* B. Mets. IV, 4 אין אונאה לת׳ the law of overreaching (אוֹנָאָה) does not apply to a merchant, opp. חדיוט a private person; expl. ib. 51a בת׳ ספסר, v. סַפְסָר; ib. מאי אין לת׳ אונאה אינו וכו׳ *'onaah* does not apply to a merchant' means, that the

regulations concerning *onaah* do not apply to him, and he may withdraw from the purchase even if the difference is less than the law prescribes. Ib. 52[a]; Tosef. ib. III, 19, v. חָרַם. B. Mets. IV, 12; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִים, תַּגָּרִין. B. Bath. 75[a] (ref. to Job XL, 30) ואין כנענים אלא ת' by *k'naʿănim* merchants are meant. B. Mets. IV, 3 תַּגָּרֵי לוד the vendors of Lydda. Pes. 50[b], a. e. סִימְטָא, v. סִימְטָא I. Ib. הן ותַגָּרֵיהֶן ותגרי חגרירהן they (the writers of sacred books &c.), and the traders to whom they sell, and the traders to whom the traders sell; Tosef. Bicc. II, 15. Pes. 116[a], v. חֶרֶךְ II. Erub. 55[a] (ed. Sonc. תַּגָּרְנִין); Yalk. Deut. 940; a. fr.

תַּגָּרָא, תַּגָּרָא ch. same. Targ. Koh. V, 9. Targ. Gen. XXXVIII, 2 (h. text כנעני). Targ. Prov. XXXI, 14 (not תַּגְרָא); a. e.—Pes. 50[a] (ref. to Zech. XIV, 21) וכנעני מנלן דאיקרי ת' and whence do we know that *k'naʿăni* means tradesman? (Answ. ref. to Gen. XXXVIII, 2, v. supra). B. Bath. 90[a], a. e., v. זָבַן; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרֵי, תַּגָּרֵא. Targ. Ez. XVII, 4. Targ. Ps. LXVIII, 28. Targ. I Kings X, 15. Targ. O. Gen. XXXVII, 28. Targ. Y. ib. XXV, 3 (h. text אשורים, v. אַסְפּוֹרִין); a. e.—Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. l. c.) אע"ג ... ת' וכ' although they translate (these proper nouns) and say, traders &c., they still mean chieftains; a. e.

תִּיגַּר, תַּגַּר m. (v. גָּרָה *Hithpa.*) *heat, jealousy, partiality*; קרא ת' [*to cry out, 'it is partiality',*] *to reproach, complain of injustice.* Y. Ber. V, 9[c] top; Y. Meg. IV, 75[c] top כקורא תי' על מידותיו וכ' it is as if he reflected on God's dealings, (saying,) over the bird's nest thy mercies extend, but over this man (myself) they do not extend; (Ber. 33[b] משדל קנאה וכ' he throws jealousy among God's creatures). Gen. R. s. 40 לא קרא ת' ולא הקפיד he did not reproach (God), nor did he lose his temper; ib. s. 92. Ib. s. 17 צפה לקרות עליה ת' וכ' ... God foresaw that he (Adam) would reproach (God) on her account (Gen. III, 12), therefore he did not create her until he (Adam) asked for her; a. e.

תַּגָּרָא, תַּי' I m. (preced.) *strife, contest, complaint.* Targ. Prov. XV, 18. Ib. XXVI, 20. Targ. Y. Deut. XXV, 1. Targ. Prov. VI, 14, v. רְמֵי; a. fr.—Sabb. 130[a], v. רְמֵי. Snh. 7[a] בְּדָקָא ת', v. הַאי ת' וכ'. Taan. 22[a] כי חזינן ... דאיתי להו ת' when we see two men quarrel. Yeb. 100[a] הוה שריגא ת' וכ' I used to decide the man's case first; שריגא ת' דאתתא וכ' now I decide the woman's case first. B. Mets. 59[a], v. כַּדָּא; Yalk. Ps. 888 (not תוגרא); a. e.

תַּגָּרָא, תַּי' II m. *crutch, staff*, v. תְּגָרָא.

תַּגָּרָא, תַּי' m. (cmp. נִיגְרָא) *ditch, channel.* Bekh. 9[a] שריגתו בת' (some ed. בתיגדא; Rashi בתיגרא, cmp. נָגְדָּא; Var. in Rashi בתינארא, read: בתיגארא) they poured them into a ditch (Rashi: *vessel, cask*; v., however, Tosaf. a. l.).

תַּגָּרָא, v. תַּגָּר ch.

תַּגָּרָא m. (preced.) *business, trade.* Targ. Zech. XIV, 21.

תְּגָרְתָּא, v. תִּגָּרְתָּא.

תַּגָּרְתָּא, תַּי', תַּ' f. (preced. art.) *business, merchandise.* Targ. Prov. III, 14 (h. text סחר). Ib. XXXI, 18. Ib. XVII, 16 (ed. Wil. תַּגְרוּ; h. text מחיר). Ib. XXVII, 26 (ed. Wil. תגר, corr. acc.).

תַּגְרָן, v. תַּגָּר h.

תַּי', תַּגְרָנָא m. (v. תִּגְרָנָא I) *quarrelsome man.* Targ. Prov. XXII, 10 (h. text מדון, sub. איש). Ib. XXVI, 21.—*Fem.* תַּגְרָנִיתָא, תַּי'. Ib. XXI, 9 (ed. Wil. תַּ').

תַּי', תַּגְרָתָא f. = תִּגְרָא I. Targ. Ps. XXXI, 21 תִּירְגָּרָאת Ms. (ed. רַת ...). Ib. XXXV, 1 תִּירְגָּרָאתִי Ms. (ed. תְּגָרַתִּי; ed. Wil. תִּגְּרֵי).

תַּדָּא* m. = h. שַׁד, *breast.*—*Pl.* תַּדְיִן, תַּדַּיָּא, תַּדְרִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 25 (ed. Vien. תַּ'). Targ. Ps. CIII, 2 ed. Lag. (missing in ed. Wil.). Targ. II Chr. V, 9. Targ. Job III, 11 (12; ed. Wil. תַּדְרָיָא; some ed. תַּדְרָיָא, corr. acc.). Targ. Cant. VIII, 1 (ed. Lag. a. oth. תַּ'); a. e.

תַּדַּאי pr. n. m. *Taddai* (Thaddaeus). Y. Kil. I, 27[b] לעזר בן ת'; Y. Sabb. III, 5[d] bot. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 אלישזר בן ת'; Tanḥ. B'shall. 11 אלעזר בן תדדי, read: תַּדַּיי; Yalk. Ex. 242 אליעזר בן עזרידה (corr. acc.); Sabb. 123[a].—Ib. 38[b] ר' ת'.

תַּדְוָנָא* m. (דוּד, cmp. דד) [*flow,*] *kindness, liberality.* Targ. Prov. V, 19 (ed. Lag. חַוְיָא).

תַּדְיָא, Targ. Prov. XX, 25 some ed.; ed. Lag. a. oth. תודיא, read: תָּדְרָא, v. תְּדַר.

תַּדְיוֹטוֹס, Midr. Till. to Ps. IX, 20 מיעשה ת' שלהן (Var. in ed. Bub. note: תדויטוס, תיודיטוס, דיוטוס, תוטיורוס, תודויטוס); Yalk. ib. 645 תעשה תיודיטוס (some ed. תמדיטוס) read: תֵּיעָשֶׂה תֵּיאוֹרִיטוֹס שלהן (θεωρητός) be thou made the oracle consulted by them (v. Sm. Ant. s. v. Theoroi).

תַּדַּי', v. תַּדַּאי.

תַּדַּיִן, תַּדַּיָּא, v. תַּדָּא.

תָּדִיר, תְּדִירָא m., תְּדִירָת f. (דּוּר) = תָּמִיד, *stationary, constant, regular.* Pes. 114[a] ברכת היין ת' ... ת' ושאינו ת' קודם כל הת' מחבירו וכ' that which is more constant than another thing has the precedence over the other thing: the daily offering precedes the Musaf, the Sabbath Musaf precedes that of the New Moon &c.; a. fr.—*Pl.* תְּדִירִין. Y. Taan. II, 65[d] bot. שהם ת' בעבודה because they are constantly on duty.—תְּדִירָה (adv.) *steadily.* Tosef. Ohol. XVI, 8; Tosef. Par. IV (III), 7, v. זָמַר II.

תְּדִירָא c. ch. same; (also as noun) *permanency.* Targ. Num. XXVIII, 3; 6; 10. Ib. IV, 7; a. fr.—(Adv.) *steadily, constantly.* Targ. Ex. XXVII, 20. Targ. Lev. XXIV, 3; a. e.—Targ. Hab. I, 17 בת'.

תְּדִירָה, v. תָּדִיר.

בֶּן תַּ׳, תַּדַּל* *Ben Taddal*, a fictitious name (for some *foolish babbler*). Ḥull. 134[a] (in reply to בלשון יחיד אני שונה בלשון בן ת׳ (אויהה אל תשנה אותה אלא בלשון בן ת׳ (Ms. R. 2 בן תרן, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) teach it in nobody's but Ben Taddal's name; [Ar. בֶּן עֲרַל שפתים = ערל *stammerer*; Var. עדל, v. Koh. Ar. Compl. s. v. בן ערל].

תַּדְמוֹר (תַּדְמוֹד) pr. n. pl. (b. h. תַּדְמֹר) *Tadmor* (*Tarmod*) = *Palmyra*, in an oasis of the Syrian desert. Targ. I Kings IX, 18; II Chr. VIII, 4 (ed. Lag. תדמר).—Y. Yeb. I, 3[a] bot.; Y. Kidd. IV, 65[d] top גירי ת׳ proselytes from T.; Nidd. 56[b] מקבלין גרים מתר׳ we may admit proselytes from Tarmod; Yeb. 16[b]. Ib. 17[a] פסולי דת׳ those of blemished descent from T. Ib. תיניו ת׳ חיינו תַּמּוּד Tarmod and Tammod are the same. Ib. משאול לת׳ from hell to T., v. גִּנְדֵּר I. Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 17) זו ת׳ אשריו ... של ת׳ ... וכו׳ 'the gate of its enemies', that is T.; happy he who sees the downfall of T., which was a partner &c., v. שׁוּתָּם; Y. Taan. IV, 69[b] תר׳; Lam. R. to II, 2; Yalk. Gen. 102; a. e.—Denom. h. תַּדְמוּדִי, תַּדְמוּרִי; *pl.* תַּדְמוּדִים, תַּדְמוּרִים, תַּדְמוּדִי׳, תַּדְמוּרִי׳. Y. Yeb. l. c.; Bab. ib. 16[a]. Sabb. 31[a]; Ab. d'R. N. ch. XV; a. e.—*Fem.* תַּדְמוּדִית. Tosef. Naz. IV, 10 ed. Zuck. (Var. תודמרית, corr. acc.).—Ch. תַּדְמוּדָאָה, תַּדְמוּרָאָה; *pl.* תַּדְמוּדָאֵי, תַּדְמוּרָאֵי. Sabb. 21[b] תרמוד׳ Palmyreans, dealers in kindling material.

תָּדָא, תָּדָה, v. תחי, תְּהֵי.

תַּדַּהַב, v. תָּדַב.

תַּדָּה, תָּדָּה, v. תחי, תְּהֵי.

תְּהוּ, v. תּוֹהוּ.

תְּהֵי, v. תְּהֵי.

תְּהוֹם m. (b. h.; תהם, Friedr. Del. Proleg., p. 113) *deep, depth, interior of the earth.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זו מלכות ... כמו ת׳ 'the deep', that is the wicked (Roman) empire which is unfathomable as the deep; מה ת׳ חוה וכו׳ as the deep cannot be searched out, so the wicked &c. Y. Ḥag. II, 77[c] ומה למטה מן ת׳ ... מה what is above the heavens, and what is beneath the deep. Snh. 97[b], v. נָקַב; a. fr.—קבר ת׳, טומאת ת׳ a grave in the depth, i. e. a covered up uncleanness discovered. Y. Naz. IX, 57[d] top אי זה הוא קבר ת׳ חמת שנקבר וכו׳ what is a grave of the depth (in a legal sense)? A corpse buried in stubble, straw, earth, or pebbles, but if buried in water &c., it does not make a grave of the depth (does not make unclean that which was above it before discovery). Ib. זוכרו ... זהו קבר ת׳ a grave of the depth is one that nobody remembers to have existed; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 5, v. עֲשׂוֹנִית; a. e.

תְּהוֹמָא, תְּהוֹמָה ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VII, 11. Targ. Ps. XLII, 8; a. fr.—Taan. 25[b] I saw Ridia (v. רִידְיָא) וקיימא בין ת׳ תחתה לת׳ עילאה ... standing between the lower depth (of the earth), and the upper depth (of the heavens); לת׳ עילאה וכו׳ to the upper *t'hom* he said, distil thy waters; to the lower depth he said, let thy waters spring forth. Succ. 53[a], v. קָטָא; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמֵי, תְּהוֹמָיָא. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Ex. XV, 5; 8; a. fr.

תְּהוּת f. (תָּהָה) *bethinking one's self, regret.* Ex. R. s. 43, end (ref. to וינחם, Ex. XXXII, 12) תהא ת׳ מצויה לפניך let reconsideration take place before thee. Sifré Deut. 326 כשהמקום ... ריש ת׳ לפניו וכו׳ when God punishes Israel, he, as it were, regrets it, as we read (Deut. XXXII, 36) &c.; ואין נחמה אלא ת׳ and the root נחם means 'to bethink one's self.' Y. Ned. IX, beg. 41[b] ות׳ לא כנולד הוא is not regret (of a vow) like a novel (unforeseen) circumstance (v. נוֹלָד, s. v. יָלַד)?; a. e.

תָּדַהּ, תָּדָא, תחי (cmp. שָׁהָא) [*to stand still,*] 1) *to gaze, be astonished; to be confounded, be waste.* Gen. R. s. 2, beg., v. בָּהָא. Ib., end כבר ... יושב והוֹדֵא once R. S. b. Z. sat gazing (deep in thought, absent-minded). Taan. 6[b] (play on תִּמְשֹׁר, Am. IV, 7) תחא מקום מִשֹּׁר the place where the rain fell became waste (through destructive showers); a. e.—2) *to pause, bethink one's self, regret.* Y. Taan. III, 66[c] bot. שלשה ... ות׳ שבראן three things God created, and regretted that he had created them. Ib. I, 65[b] bot. (ref. to Num. XXIII, 19) אם יאמר לך אדם ... בן אדם אני סופו לְתַהּוֹת בו וכו׳ if a man says to thee, I am a God, he lies; (if he says,) I am the son of man, he shall regret it; (and if he says,) I will rise to heaven, he says, but he shall not fulfill it. Y. Ned. I, 36[d] bot. [read:] מכרין ... סופו לתהות מכרין שהוא תוהא וכו׳ שנודר when one vows in rashness, he will finally regret it, and when he does regret, his sacrifices are like slaughtering profane beasts in the Temple court. Kidd. 40[b] בתוהא על הראשונות when he is sorry for his good deeds in the past; Y. Peah I, 16[b] top. Num. R. s. 10, beg. בתוהא על הראשונות (not חרשע; ed. Wil. בתוֹהֵה) when he (the wicked) regrets his doings in the past. Ex. R. s. 20[2] תחחיל המוכר תוהא the seller was sorry; a. fr.

תְּהַר (תְּהַר) תְּהַדָּה, תְּהָא, תְּהֵי ch. same, 1) *to gaze, be astonished, be waste.*—Part. תָּהֵי; f. תָּהֲיָא, תָּהֲיָה. Targ. Y. Gen. I, 2. Targ. Y. II Ex. XII, 42; a. e.—Erub. 66[a] ת׳ בה ר׳ אלעזר R. El. marvelled at it. Ib. תְּהוּ בה וכו׳ the Nehardeans were astonished at it. Pes. 50[b] תהו בירה אינשי people gaze at him with ill-will (Ms. M. תַּיְהוּ בהו fr. תָּיַהּ). Nidd. 66[a] נְתָהֲוִי עלך וכו׳ ... כי חיכי דתַהֲוִי עלך, v. גִּיסָא III; a. e.—2) *to pause, regret, repent.* Targ. Y. Lev. V, 5; 24. Targ. Cant. V, 5. Targ. Y. Ex. XIII, 17. Targ. Prov. XX, 25 (ed. חדיא, תדיא, corr. acc.).—Y. Ḥall. II, beg. 58[b] מן דנפקית תְּהֵית דלא אמרית וכו׳ (not דנפקות) when I was gone, I was sorry that I had not said to him &c. Y. Sabb. I, 3[b] bot. שרי ת׳ ביה he began to bethink himself (of what he had done). Ned. 21[b] כדו תְּהֵית dost thou now regret (that thou hast vowed)? Y. ib. IX, 41[b] bot. ר״י פתח ות׳ R. J. offered an opening (for the purpose of absolving from a vow), and he (the vower) expressed his regret; [read:] ואילולי דו ת׳ חו אתי but if he were not sorry for his vow, would he have come (before the teacher for

absolution)?; a. e.—3) *to smell.* Keth. 105ª, v. אֶמְבָּרָא. B. Bath. 22ª פוק חֲזֵי וכ׳, v. כַּנְכָּנָא.

תְּהֵיָא, תָּהֵיָא f. (preced.) 1) *regret.* Targ. Y. II Gen. VI, 6 (Ar. תהו).—2) *astonishment.* Erub. 66ª מאי ת׳ דר׳ וכ׳ (ed. Sonc. תָּהֲיֵיה; Ar. תְּיוּהָא) why this marvelling of R. El.?

תְּהִילִים, v. next w.

תְּהִלָּה f. (b. h.; חָלַל) *praise, song.* Pes. 117ª בעשרה ת׳ בת׳ וכ׳ ... the Book of Psalms contains ten expressions for praise: *nitstsuaḥ . . . t'hillah* &c. Ber. 4ᵇ כל האומר ת׳ לדוד וכ׳ he who recites the Praise of David (Ps. CXLV) three times a day &c. Taan. 16ᵇ (ref. to Nehem. IX, 5) על כל ברכה וברכה חן לו ת׳ after every benediction give him praise (close with ברוך שם כבוד וכ׳); a. e.—*Pl.* תְּהִלּוֹת; תְּהִלִּים, תְּהִירִי׳. Mekh. B'shall., Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 12) נורא ת׳ לא מעכשיו אלא מעולם נורא ת׳ not from now is he fearful in praises (i. e. נורא is not meant as participle present), but from eternity was he &c.—Esp. תְּהִלִּים (סֵפֶר), תְּהִירִי׳; contr. תְּלִים, תִּילִי׳ *the Book of Psalms.* Pes. l. c. B. Bath. 14ᵇ sq. דוד כתב ס׳ ת׳ על ידי וכ׳ David composed the Book of Psalms through the agency of ten elders ..., and of the three sons of Korah. Gen. R. s. 68 ... חמשה שבס׳ ת׳ the fifteen 'songs of the ascents' in the Psalms; ib. s. 74. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. מאה ... בת׳ וכ׳ the one hundred and forty-five psalms in the Psalms correspond to the years of Jacob; Treat. Sof'rim ch. XVI, 17 בספר ת׳. Y. B. Bath. I, end, 13ª; a. fr.—Gen. R. s. 33 מסתכל הייתי באגדת ת׳ I was meditating over the *Agadah* on the Psalms; Y. Kil. IX, 32ᵇ bot.; Y. Keth. XIII, 35ª bot. אשגריית עינוי בכל ספר ת׳ אגדת (not עינוי) I let my glance pass through the whole 'Book of Psalms, an Agadah.'—Chald. תְּהִלָּה, תִּילָא. Pes. l. c. חזינא להו לת׳ דבי רב וכ׳ I saw a copy of the Psalms of the house of R. ... in which Halleluiah was written in the middle of a chapter (psalm).—[תְּהִלִּים, תְּהִירִי׳, *pl.* of חַל, q. v.]

תְּהַן, Targ. Y. I Deut. XXXII, 36, v. תּוּחוּ ch.

תַּהְפּוּכוֹת, תַּהְפּוּכֹת f. (b. h. תַּהְפֻּכוֹת *pl.*; חָפַךְ) *perverseness.* Sifré Deut. 320; Yalk. ib. 945 (ref. to Deut. XXXII, 20) אלא דור ת׳ ... דור it does not say, 'a generation of perverseness' (in the singular), but, 'a generation of perversenesses' &c.

תַּהְפּוּכְתָּא, תַּהְפּוּכְתָּה ch. same. Targ. Prov. XXIII, 33.—*Pl.* תַּהְפּוּכְתָּן. Ib. II, 12 Ms. (ed. תהפוכתא; ed. Wil. מפרכיתא, some ed. ספרכיתא, corr. acc.).

תַּהְפְּכִינוּן, v. next w.

תַּהַפְּכָנָא m. (preced. art.) *perverse man.*—*Pl.* תַּהַפְּכָנִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 20 (ed. Vien. תהפכינון, corr. acc.).

תַּהְפְּכָנוּתָא f. (preced.) 1) *perverseness.* Targ. Prov. I, 32 Ms., v. נְהַפְּכָנוּתָא.—2) *destruction.* Targ. Y. Deut. XXIX, 22, v. הַפֵּכְתָּא.

תּוּ I (imperat. pl. of אֲתָא) *come ye.* B. Bath. 22ª תו אכלו וכ׳, v. גְּרַם II. Y. ib. II, end, 13ᶜ תו אזלון ויתון בצפרא go, and come again in the morning; a. e.—[Y. Sot. VII, end 22ª תו מייבל, v. תֵּי.]

תּוּ II = תּוּב, *again, furthermore.* Targ. Y. Gen. XXVI, 21. Targ. Y. II Lev. XXII, 27.—Ber. 12ᵇ ... ולרמא ותו לא but let him say this verse (Num. XXIV, 9), and no more. Gitt. 56ª ותו אי מלכא אנא וכ׳ and furthermore, if I am a king, why didst thou not come ere this? Ned. 16ª ואמר אכילנא אכילנא ותו שבועה וכ׳ and he said, I will eat, I will eat, and added, I swear &c. Ib. ותו אמר וכ׳ and in addition thereto he said &c. Erub. 103ᵇ, v. מְיַדֵּי; a. fr.

תָּו, v. תָּרוּ.

תָּוָא I m. (v. תָּא I) *compartment, cell.* Targ. Ez. XL, 7; 12; a. e.—*Pl.* תָּוֵי, תָּוַיָּא. Ib. 10; 12; a. e.

תָּוָא II = h. תָּו, *mark.* Targ. Ez. IX, 4.

תָּוָא III, v. תְּוַה.

תּוֹאֲנָה f. (b. h. תְּאֲנָה; תָּאָה) [1) (b. h.) *occasion.*—2)] *grief.* Gen. R. s. 19; Yalk. ib. 27, v. עֲלָה.

תָּוָאךְ pr. n. pl. *Tavakh.* B. Kam. 104ᵇ (Rashi a. Ms. R. תָּוָוךְ); B. Bath. 77ᵇ Ms. M. (ed. תווך). Nidd. 33ᵇ (v. Neub. Géogr. p. 398).

תֹּאַר, תְּוַאר m. (b. h.; denom. of אוֹר) *look, appearance, countenance; attribute.* Snh. 100ª (play on לְהַרְווֹתָה, Ez. XLVII, 12) לתוארי פנים של בעלי חפה for brightening the countenance of the speakers. Pirké d'R. El. ch. XLVIII ראו ... תָּאֲרוֹ ... מלאך וכ׳ Moses' parents saw that he looked like an angel of God.—יפת ת׳, v. יָפָה.—Y. Ber. V, 9ª bot., v. חֲבֵרוּת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. בשיש עלירהן ת׳ כלי when they bear the attribute of (are classified among) vessels; Y. Bets. I, end, 61ª; (Bab. ib. 10ª תורת כלי). Y. Sabb. VIII, end, 11ᶜ אין עלהו ת׳ כלי it does not pass by the name of a vessel; a. e.—*Pl.* תְּאָרִים. Cant. R. to I, 10 (play on בתורים, ib.) בשני ת׳ ... שתואָרָן טובה (!) וכ׳ with two countenances, with two brothers, Moses and Aaron, who looked at each other in friendliness, each rejoicing in the other's greatness.

תּוּב I = h. שׁוּב, 1) *to go back, return, do again.* Targ. Gen. XIV, 7. Targ. O. ib. XVIII, 10 מֵיתֵיב אֵיתוּב ed. Berl. (ed. Vien. מְתֵיב אֵתוּב); a. v. fr.—Part. תָּאֵיב; fr. which a verb תְּאֵיב. Targ. Ez. XXXV, 7. Targ. I Sam. XXVII, 9. Targ. Y. Gen. VIII, 3; a. fr.—Usually תָּיֵיב, תָּיֵב; f. תָּיְבָא, תָּיְבָן *pl.* תָּיְבִי, תָּיְבִין; תָּיְרִי׳, תָּיְרָן. Targ. Am. IX, 1. Targ. I Sam. VII, 3. Targ. Gen. l. c.; a. fr.—2) *to restore,* v. infra.—3) [*to go back on,*] *to bethink one's self, regret.* Targ. O. a. Y. I Gen. VI, 6. Ib. 7. Targ. O. Ex. XXXII, 14; a. fr.

Af. הֵתִיב, אוֹתִיב, אֲתֵיב, אֲתִיב 1) *to lead back, turn; to give back, restore; to recompense.* Targ. Jer. XXXII, 44. Targ. Ps. XIX, 8. Targ. Num. XXV, 11. Targ. Ex. XXII, 25. Targ. O. Num. V, 7 (Y. ed. Vien. יְתוּב *Pe.*); a. fr.—Part. pass. מְתִיב. Targ. O. ib. 8 (ed. Vien. מְתֵיב; Y. מְיֵיתֵב (!)).—

Trnsf. *to throw up, vomit.* Targ. Prov. XXV, 16.—2) *to reconsider, bethink one's self.* Targ. O. Ex. XXXII, 12.—3) *to answer, reply, refute.* Targ. Num. XIII, 26. Targ. Job. XX, 2. Targ. Is. L, 11; a. fr.—Esp. *to raise an objection, argue; to put a question.* Pes. 2ª, a. fr. מְתֵיתְבֵי they (the disputing scholars) raised an objection. Y. Ter. III, 42ᵇ מְתֵיבִין קומי ... ושתיק they put the question before R. J., and he kept silence. Y. Peah IV, 18ᵇ top ר' תיתיב R. Z. raised the question before &c. Ib. כל אדלין זעירא וכ' ...; v. מוֹתִיב. (Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top מְשֵׁיב h.). Sabb. 145ª תוא מותיב וכ', v. פְּרַח. Y. R. Hash. I, 56ᵈ bot. חֲתֵיבוּן they raised an objection &c. B. Kam. 56ᵇ bot. אֵיתֵיבֵיהּ וכ' they objected (by referring to the verse) &c. Ib. אֵיתֵיבוּן לרבה ... R. J. asked Rabbah. Lev. R. s. 11 מְתֵיבוּן ליה they argued against him. Y. Sabb. II, 5ª bot. מְתֵיב בר קפרא וכ' Bar Ḳ. argued before R. Ḥ. the elder; ומותיב לה וחוא מְתַיֵּיב ליה and he raised the argument, and he also answered it. Ib. VII, 9ᵇ top ויתיבינה ר' וכ' and R. A. might have answered him &c.; ib. מן מה דלא מתיב וכ' because he did not answer him &c.; a. v. fr.

Pa. תַּיֵּיב same, *to answer, meet an objection,* v. supra.

Ittaf. אִיתְתַיַּב, *Ittof.* אִתּוֹתַב 1) *to be brought back, be returned, restored.* Targ. Gen. XLII, 28. Targ. Ex. X, 8. Targ. Ob. 15; a. fr.—2) *to be answered; to be refuted.* Targ. Job XI, 2. Ib. XIX, 7. Targ. Is. LIII, 7; a. fr.—Y. Taan. IV, 67ᶜ א"ל ולא כבר אִיתְתַיַּבְתָּ said he to him, hast thou not been answered before?; א"ל ובגין דאִיתְתַיַּבְתָּ חיבטל said he, and because I have been answered, shall it (that prayer) be abolished?; Y. Ber. IV, 7ᶜ top. Pes. 30ᵇ מאחר דאתי רבא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) now that R. bar I. has been refuted, why does Rab say &c.?; a. fr.

תּוּב II =h. שׁוּב II, *again, furthermore.* Targ. Job VII, 10. Targ. Ps. LXXVIII, 17; a. fr.—Naz. 20ᵇ ת' לא שבקת וכ' thou allowest no more room for the disciple (no more than three words of greeting); a. e.—With ן: תּוּבָן. Y. Ḥag. II, 77ᵇ ומה חויתה דריש ת' and what more hast thou been teaching? Y. Taan. III, 66ᶜ bot. נדר ... דלא למיעבד he vowed that he would never do it again. Y. B. Mets. II, 8ᶜ top מן כדון ... לעי ת' henceforth thou shalt no longer have to work (for a living); a. e.—V. תּוּ II.

תּוּבָא m. (תּוּב I, *Af.* 1) *vomit.* Targ. Is. XIX, 14 ed. Lag., a. Ar. (ed. תִּיוּב; some ed. תּוּכ, corr. acc.).—V. תּוּבָה.

תּוּבָה, Y. Ber. III, 6ª top בריה דר' חוה בת', read: בְּרִיהּ דְּרִי חַוָּה בַּת' (as Y. Meg. I, 71ᶜ top; v. Revue des Et. Juives XXXIX, p. 306).

תּוּבְיָה m. (v. תּוּבָא) *vomit.* Lev. R. s. 16 (ref. to Is. LVII, 17 וילך שובב וכ' לת' חדר ת' vomit goes back to vomit (the sinner returns to the place of sin, with ref. to Prov. XXVI, 11).—Trnsf. *overflow, flood.* Gen. R. s. 13 כמין ת' כהדין קכריא וכ' Ar., v. קַבְרִיאֵל (ed. כמין תוכייה (read: דהדרן ק' (תּוּבָרְיָה) like the overflow of the Ḳ'baria); Koh. R. to I, 7 כמין תיבה וכ' (corr. acc.).

תּוּבְיִנְתִּית, Targ. II Chr. XXII, 11 ed. Beck, v. תּוּפְסָרְיָא.

תּוּבְלָיָא, v. תּוּבְלָיָא.

תּוּבְלָא, תּוֹבְלָא c. = שׁוּבְלָא, *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 ed. Vien., v. שׁוֹבַל.—*Pl.* תּוּבְלֵי, תּוּבְלַיָּא. Ib. 5, 6, sq.

תּוּבְלָא, תּוּבְלָיָא m. (cmp. preced., a. שַׁבְלוּל) [*snail,*] *rope, rope-ladder*; [oth. opin. *basket,* cmp. גֶּבֶל]. B. Bath. 33ᵇ תאר מאן דנקיט מגלא ויתּ' וכ' (Ms. M. a. Rashi תּוֹבִילָא) if one takes a pruning knife and a rope (basket), and says, I will cut the dates of such and such a man's palm ib. 36ª. Ned. 89ᵇ, v. גַּפָּא I.

תּוֹבָן, v. תּוּב II.

תּוֹבְרוֹת f. pl. (חֻבָּר = חֻפַּר) *loops, hangers, handles*; [Maim.: *hem, border*]. Kel. XXV, 1 (R. S. a. l. תּוּבָרָאוֹת, תּוֹבְרִיוֹת; Var. in Hai G. תּוֹפְרוֹת); Tosef. ib. B. Bath. III, 1 תפארות (read with R. S. to Kel. l. c. תַּפָּרָאוֹת).

תּוּגָה f. (b. h.; יָגָה) *pain, grief.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 28 מחו מת' מן השבריים וכ' what does *mittugah* (ib.) mean? From the misfortunes that have come upon me &c. [Ib. to Ps. XVIII, 3 מחוגה, read with ed. Bub.: מוניטין, v. 'Rashi' to Gen. R. s. 39¹¹.]

תּוּגְיוֹל' Y. Sot. VII, end, 22ª ת' לה, read: תּוּר גִּיזֵל לה, v. תַּר.

תּוּגְרָא, v. תִּגְרָא I.

תּוּדָא, *pl.* תּוּדָן, תּוֹדָאתָא, v. תּוֹדְתָּא.

תּוֹדָה I f. (b. h.; יָדָה) *thanksgiving,* (sub. קרבן) *thank-offering.* Ber. 6ᵇ כאילו הקריב ת' as if he had offered a thank-offering. Shebu. 15ᵇ שיר של ת' וכ' the song of thanksgiving (in the Temple) was accompanied by citterns &c. Lev. R. s. 9 ת' אינה באה על חטא ... חטאת the sin-offering is brought for a sin ..., but not so the thank-offering. Ib. לעתיד ... וקרבן ת' וכ' in future all sacrifices will cease, but the thank-offering shall never cease. Zeb. V, 6. Men. II, 3. Ib. VII, 1; a. fr.—*Pl.* תּוֹדוֹת. Ib. 80ª מרבה בת' הוא he had the intention of bringing several thank-offerings. Lev. R. l. c.; a. e.

תּוֹדָה II pr. n. m. *Todah* (an adaptation of תַּדַּאי, Thaddæus, for the sake of paronomasia), one of the disciples of Jesus. Snh. 43ª (missing in later editions) חמשה ת' ... Jesus had five disciples; Matthew, ... and T. Ib. אתיוה לת' אמר ת' יהרג וכ' they brought up T., and he said, shall T. be put to death? is it not written (Ps. C. 1), a song of T.? Said they to him אין ת' יהרג וכ' yes, T. shall be slain, for it is written (Ps. L, 23), he who sacrifices T. honoreth me.

תּוֹדוֹס pr. n. m. *Todos* (abbrev. of Theodoros), 1) T. of Rome. Tosef. Bets, II, 15; Bets. 23ª; Pes. 53ª; Ber. 19ª; a. e.—2) T. the physician. Bekh. IV, 4. Tosef. Ohol. IV, 2 תיאודורוס הרופא.

תּוֹדְתָּא f. = h. תּוֹדָה, *thanksgiving, thank-offering.*

Targ. Jer. XXX, 19. Targ. Lev. VII, 12; a. fr.—*Pl.* תּוֹדָן, תּוֹדָתָא, תּוֹדָתָא. Targ. Ps. LVI, 13. Targ. II Chr. XXIX, 31.

תָּוֹת, v. תּוּי.

תָּוַת, תָּוֵה (cmp. תְּהַה) 1) *to be perplexed; to fear, be anxious* (corresp. to h. תרד). Targ. O. Gen. XXVII, 33. Targ. Job XXXVII, 1 יהוה (ed. Lag. יְתְוַוֵּה; some ed. יְתְוָוֵא *Pa.*). Targ. Jer. XXXVI, 24 (h. text פחד). Targ. Y. Num. XXXIII, 24. Targ. Koh. IV, 16 תְּוָוהוּ ed. Lag. (ed. Vien. תָּוָוהוּ, read תְּוָהוּ). Targ. O. Deut. XXVIII, 66, sq. תָּוַת ed. Berl. (ed. Vien. תָּוֵה). Targ. Esth. V, 14 ת' לצפרא (ed. Vien. תַּוֵּה *Pa.*) waited anxiously for the morning; a. fr.—Tanḥ. Emor 10 תָּוַהוּ כולי עלמא all the people were perplexed (marvelled); Yalk. Mic. 554 תמהו אומות העולם (corr. acc.).—2) *to shudder, be disgusted.* Pes. 50ᵇ תָּוַוהוּ ביה אינשי Ms. M. people are disgusted with it (dislike the occupation), v. תְּהֵי.

Pa. תַּוֵּה, תַּוָּא same, v. supra.

Af. אַתְוָה *to disgust.* Targ. Ps. LXXVIII, 41 אַתְוּוּ תְּוָהָא ed. Wil. (ed. Lag. אִיתְיוּ תְּוָהָא, corr. acc.).

תָּוָה, תָּוֹת m. (preced.) *anxiety.*—*Pl.* תְּוָהִים, תְּוָהֵי. Sabb. 152ᵃ (ref. to תחתחים, Koh. XII, 5) נעשה לבו ת' Ms. M. (ed. נעשה לו ת', some ed. נעשו, v. infra; Ag. Hatt. תְּוָהֵיהֶן תירוהין) his heart is full of fears; Yalk. Koh. 989 נעשה לו תְּוָהֵיהֶן תוהין it (the road) becomes for him full of terrors.

תְּוָא, תְּוָה, תְּוָ, תְּיָ ch. same, 1) *anxiety, terror; disgust.* Targ. O. Gen. XXVII, 33 (some ed. תְּוָהָא). Targ. Ps. LXXVIII, 41, v. תְּוָהּ.—2) (of a building) *threatening condition, indications of dilapidation.* B. Bath. 3ᵇ חזי בה ת' they notice signs of ruin on it.—3) *mishap.* B. Mets. 73ᵃ כיון דהוה ביה ת' לא וכ' (not דהיי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) since a mishap may befall it (and the buyer must take the risk), the transaction has not the appearance of an advance of money for a consideration (of usury, v. אַגְרָא I); Rashi: *cause for regret*].—[Koh. R. to I, 7, v. הִתְוָרִי.]

תַּהּ, תּוֹהּ m. (b. h.; תָּהָה) *waste, desolation; vanity, idleness.* Snh. 97ᵃ שני אלפים ת' וכ' two thousand years the world was waste &c. Ib. 26ᵇ, v. שָׁתַת II. Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה קין . . . לת' ובהו this refers to Cain who wanted to reduce the world to waste and desolation; a. fr.

תַּהּ, תּוֹהּ m. ch. (v. תָּהָה 2) *regret.* Targ. Y. Ex. XXXII, 12. Ib. 14. Targ. Y. II Gen. VI, 6 Ar. (ed. והוה תָּהֵי). Targ. Y. I Deut. XXXII, 36 תָּהֵן (read תהו); a. e.

תַּוְ, תַּוּת f. (v. תְּהוּמָה)=תְּהוּמָה *regret, regrettable thing, mistake.* Gen. R. s. 27 ת' הירתה לפני וכ' ('Rashi' תְּוָהָא) it was my mistake that I created him below (as a terrestrial being); Yalk. ib. 47 תְּהוּמָה.

תַּוְ, תַּוְחוּתָא f. (תְּוָהָה) *perplexity, terror.* Targ. Deut. XXVIII, 67.

תָּוָא m., *pl.* תְּוָאִים, v. תָּאוֹ.

תַּוָּה, תָּוָה, תָּוָא, v. תְּוַהּ.

תָּוַת, v. תּוּי.

תָּוְתָא, v. תְּוָהָא.—[Koh. R. to I, 7, v. תִּוְרִי.]

תַּוְתְּוָתָא, תַּוְתְּוָתוֹת, v. sub תְּוַהּ.

תִּוְרִי m. (dial. for תְּוָבְרִי = תּוּבְרָה, *overflow, inundation.* Gen. R. s. 13 כמין ת' ('Rashi': כהדרין ת'; ed. Leips. תוורין, corr. acc.) as from an overflowing river; נהר בבבל ושמו ת' וכ' (not בבל) there is a river (or canal) in Babylonia which is named Tuvay, and why is it named T.? Because it comes back and inundates once in forty years; Koh. R. to I, 7 תוורא (corr. acc.).

תָּוָךְ, v. תָּוֶךְ.

תָּוֶךְ, תָּוֹךְ m. (b. h.) *middle.* Num. R. s. 14⁹ כנגד שני עמודי ת' אשר הפיל corresponding to the two middle pillars which he (Samson) pulled down. Y. Erub. V, 22ᶜ שער ת' *the Middle Gate*, name of a Temple gate.—V. תּוֹךְ.

תְּוֵךְ *Pi.* (denom. of preced.) *to divide in the middle, to halve.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. (expl. התיכונה Jud. VII, 19) סיפה של שנייה וראשה של שלישית (ש)הן מְתַוְּכוֹת חלילה it means the latter part of the second and the first part of the third watch, which divide the night in half; Lam. R. to II, 18.—*Part. pass.* מְתוּוָכָת f. *being between.* Ib. introd. (R. Josh. 2) (ref. to Ez. XXI, 26) שהיא מת' בין שני וכ' which lies between two roads (where two roads meet), one leading to &c.; Koh. R. to XII, 7 שמת' לשני וכ' (corr. acc.); Yalk. Ez. 361.

תַּוְוֹן c. pl. (תְּוַהּ) *fearing, afraid of.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 66.

תָּוֶן, תָּוָן m. (=תָּאֳנָן; v. תָּא I, a. תָּוָא I) *cell, chamber.* Targ. I Kings XXII, 25; Targ. II Chr. XVIII, 24; a. fr.—*Pl.* תְּוָנֵי, תְּוָנֵיא, תְּוָנִין, תְּוָנִי. Targ. O. Deut. XXXII, 25. Targ. Job XXXI, 33 תווני לבי Ms. Var. (h. text חֻבִּי, v. עִוְּבָא).—Nidd. 20ᵇ יהודאי בת' לבאי יתביתו Rashi (ed. בת' דלבא) you Jews seem to sit in the inner chambers of men's hearts (of the heart).

תּוֹס, v. וּוֹס.

תַּוָּרָא, v. תַּרְוָרָא.

תָּוָרֵי, *pl.* of תּוֹרָא I, q. v.

תּוֹתַח, v. תִּיתּוֹחַ.

תַּדְ, תּוּחְלָא m. (תְּחַל) [*beginning to ripen,*] *early ripe* or *half-ripe date.* Gitt. 89ᵃ, v. אֲצִירְפָא. Hag. 15ᵇ אכל ת' וכ' (Ar. תיחלנא), v. שְׁיַחְלָא; [Ms. M. תיירי דאמרי אינשי אשכחתיה תְּחַלְתָּא אכל גווא ושדר שיחלי (not אשכחתיה) that is what people say, when thou findest an early date, eat

the inside and throw away the peel (or the kernel); אמרי במערבא אכול תחלא וכ' they say in the west, eat the date &c. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30)].—Pl. תּוּחְלֵי, v. next w.

תּוּחְלָנָא m. (preced.) *beginning to ripen, half-ripe.* Ḥag. 15[b], v. preced.—*Pl.* תּוּחְלָנֵי ת' תמרי, M. Kat. 10[b] (Ms. M. תוחלי) unripe dates. B. Mets. 89[a]; Yalk. Deut. 938.

תּוֹחֶלֶת f. (b. h.; יָחַל) 1) *hope, expectation; that which may be looked for, good, use.* Y. Pes. VI, beg. 33[a] אפשר שיש ממנו ת' possibly something good can come from him (may be he can enlighten us). Ib. כבר אמרנו שיש ממך ת' we have said that a good thing may be expected of thee. Ib. כבר אמרנו אם יש ת' מבבלי we have said, can we expect anything of a Babylonian? Num. R. s. 2[15] אין תימנו ת' וכ' nothing of consequence can come of him, he cannot beget &c. Ib. וכי יש בו ת' is there any good in it (can the golden calf produce any effect)? Midr. Till. to Ps. XXXVII, 2 תציר הם תּוֹחַלְתָּם what good there is in them is mere grass (cmp. Is. XL, 6). Yalk. Job 909; Gen. R. s. 27 (ref. to Gen. VI, 5) לא היתה בהם ת' . . . משהיתה from sunrise to sunset they achieved nothing good; Yalk. ib. 47. Ib. 35, v. תּוֹעֶלֶת. Num. R. s. 20[8] אין בו ת' . . . אם יבוא if he (Balaam) will be ready to go with us, he will succeed, but if he should delay even one hour, he will be of no use; a. e.—2) (homilet.) *prayer* (as if from חָלָה). Ber. 32[b]; 55[a] שנ' ת' וכ' . . . כל המאריך he who makes long prayer and speculates on it (v. עין h.) comes to sickness of heart, for it is said (Prov. XIII, 12) a prolonged prayer makes the heart sick; Yalk. Prov. 950; Yalk. Deut. 854.

תּוֹחֵתַי, v. תְּחוֹת.

תּוֹטַאי pr. n. m. *Tuṭay*, a Tanna. Kidd. 16[b].

תּוֹטִיני, v. next w.

בַּר תּ', תּוֹטָנִי pr. n. m. *Bar-Tuṭani*, an Amora. Sabb. 71[a] (Ms. M. תָּאטוֹנִי); Ker. 4[b] תאוטני; ib. 12[b] תוטיני.

תָּוָה, תּוּי (b. h. (?); sec. r. of אָוָה II), *Pi.* תִּוָּה *to mark.* Lev. R. s. 18 מְתַוִּיה תוארים (ed. Wil. מתאווה), v. אָוָה II.

תּוֹיכְמִדָא, v. תוכמידה.

תָּוֵךְ, v. תָּוֹךְ, a. תּוֹךְ II.

תָּוֵךְ, *Pi.* תִּוֵּךְ, v. תִּוֵּךְ.

תּוֹךְ I *tokh*, the sound of boiling. Ber. 39[a] . . . יתיב ועביד ת' it stands on the stove and makes *tokh tokh* (boils thoroughly); Erub. 29[a]. Pes. 74[a] ר"י קוריהו ת' ת' R. J. called it (the kid roasted with its loose pieces inside) *tokh tokh* (boiled); v., however, תַּכְבְּרָא.

תּוֹךְ II m. (b. h. תָּוֶךְ, constr. תּוֹךְ) 1) *middle, inside, receptacle.* Kel. XXVII, 1 כל שאין לו ת' וכ' earthen vessels which have no inside (receptacle), have no back, i. e. their back is not susceptible of levitical uncleanness. Ib. XXV, 2. Ib. 4 לא נטמא תוכו . . . כלי שנטמאו if the outside of a vessel has become unclean, its inside is not affected thereby. Yoma 72[b], v. בַּר I; a. fr.—*Pl.* תּוֹכוֹת. Gitt. 20[a] ת' חק, v. חָקַק.—2) (prep.) *in, into, within.* Nidd. 45[b] ת' זמן within the period (during the year of developing puberty); B. Bath. 155[b]. Ib. 5[a] פרעתיך בת' זמני I paid thee within my appointed time (before the debt was due). Dem. VII, 5 בת' ביתו in his house. Kil. I, 8 לת' האבטיח into a melon; a. v. fr.—תּ' כדי דיבור, v. דִּי.—מִתּ' *immediately from, through, because of.* Ber. V, 1 מת' כובד ראש in a mood of humility, v. כּוֹבֶד. Ib. 31[a] אין . . . לא תתפלל מת' דין וכ' you must not rise for prayer immediately after giving judgment, or after an undecided discussion &c. Ib. מת' עצבות from a mood of grief. Pes. 50[b] מת' שלא לשמה, v. שֵׁם; Naz. 23[b].—Shebu. 32[b], a. fr. מת' שאינו יכול לישבע וכ' because he cannot make oath, he must pay. Bets. 12[a], a. e. מת' שהותרה הוצאה לכ' since carrying for an immediate need (on the Holy Day) has once been permitted, it has also been permitted for a less immediate need; a. v. fr.

תּוֹךְ *to press, make to suffer, punish*, v. תָּכַךְ I.

תּוֹכָא m. (תָּכַךְ) *pressure, grief.* Targ. Prov. XIX, 19 ed. Lag. (ed. Wil. תַּכָּא; oth. ed. תִּיכָּא). Ib. XXI, 11 (ed. Wil. תַּכּ').

תּוֹכְבְּרָא, v. תַּכְבְּרָא.

***תּוֹכָה** f. (v. תּוֹךְ II, a. תָּכַךְ) *pressure, emphatic expression*; (adv., cmp. דַּוְקָא) *exactly, only.* Y. Keth. I, 25[d] ת' שבציפורין בעל this is the law only when the seduction took place in Sepphoris itself.

תּוֹכְחָא, v. תּוֹבָחָה ch.

תּוֹכַחַת, תּוֹכָחָה f. (b. h.; יָכַח) *reproof, admonition, threat of punishment.* Arakh. 16[b] תמיהני . . . שמקבל ת' I wonder whether in this generation there is one that accepts admonition; Sifra K'dosch., Par. 2, ch. IV. Arakh. l. c. עד היכן ת' וכ' how far must you go in reproving your neighbor (Lev. XIX, 17)? Until he strikes you. Lev. R. s. 27 (ref. to Is. I, 18) זו תשובה וזו ת' is this an argument, and this a threat?; Tanḥ. Emor 10; Yalk. Mic. 554. Ḥag. 4[b] (ref. to Gen. XLV, 3) ומה ת' של בשר ודם כך ת' וכ' if the rebuke of a human being has such an effect, how much greater ought to be the effect of God's rebuke!; a. fr.—*Pl.* תּוֹכָחוֹת. Tam. 28[a] יאהב את תת' שכל זמן שת' וכ' let man love reproofs, for as long as reproofs are in the world, ease of mind comes upon the world, good, and blessing &c. Deut. R. s. 1 ראויין היו תת' וכ' the rebukes (threats of punishment) should have been pronounced through Balaam, and the blessings through Moses; ib. יוכיחן משה . . . ותת' ביד ישראל let Moses who loves them rebuke them, and Balaam who hates them, bless them in order that the blessings and the rebukes be made certain in Israel's hand; Yalk. ib. 795. Deut. R. l. c. תואיל וקבלו עלידך תוכחותיך וכ' because they accepted thy (Moses') rebukes, thou must bless them; a. fr.

תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכֶחָא, תּוֹכְיָ', תּוֹכֶחָה ch. same. Targ. Mic. VI, 2.—Sabb. 152[a] תוכיחא Ms. M. (ed. תוכחה), v. שְׁלִיתָא II. Gen. R. s. 52 (ref. to Gen. XX, 16 ונוכחת) כבר

תּוֹכַחְתֵּיהּ ... גְּבִיהּ וכ׳ this man's (thy) reproof is already with him (thee, that thou didst not clothe thy wife honorably) &c.; Yalk. ib. 91 (not גבי).

תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכִיחָא, v. preced. wds.

תּוֹכִיחַ, v. תּוֹבֵחַ.

תּוֹכִין, Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. אֵין תּוֹלִין ר׳ v. תָּחוּב.

תּוֹכְלָן m. (תָּכַל) *confidence, trust.* Targ. Prov. XIV, 26 (h. text מחסה).

תּוֹכְמִידָה, תּוּכְמִידָה, Pesik. R. s. 23, a corrupt., emended in ed. Fr.: תּוּבְבָרָה, v. תַּבְבָּרָא.

תּוֹלָאנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְבַנְקִי, v. next w.

תּוֹלְבַקְנִי pr. n. pl. *Tulbaḳnê,* on the upper Euphrates (v. S. Funk Juden in Babyl., p. 13, note 2). Kidd. 71ᵇ עד אקרא דת׳ Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as Fort (the fortified ford of) T. Meg. 6ᵃ אקרא דת׳ (Ms. F. עקרא דתולבנקר, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Keth. 112ᵃ דתולבנקר א׳—Gen. R. s. 16 עד מקום ... ואיזו זו תִּרְבַּקְנָה as far (east) as where the Euphrates runs, there is the land of Israel; and what place is this? It is *Tirbaḳnah* (?).

תּוֹלָדָה f. (b. h.; יָלַד) 1) *birth, procreation, offspring.*—*Pl.* תּוֹלְדוֹת. Gen. R. s. 12 שלשה דברים הללו ... שלש ת׳ וכ׳ the following three things form the real creations of the world, and each of them delayed three days, and then produced offspring: the earth &c. Ib. יש ... לכל יש ת׳ all things have origins (mentioned in the Bible), heaven and earth have origins &c. Ib. כל מי שיש לו ת׳ וכ׳ whatever has an origin, dies and decays, is created, but does not create, but that which has no origin does not die &c. Num. R. s. 14¹² בעת שהעמיד ת׳ during the time of his begetting children. Y. Sot. VIII, 22ᶜ bot. שלישי לת׳ ורביעי וכ׳ he was the third in the order of birth, and the fourth in the order of accession; a. fr.—2) *secondary act, subspecies,* opp. אב or עיקר, v. אָב II. Y. Sabb. II, 5ª bot. שחיטה עיקר וחבורה ת׳ slaughtering is the primary act (forbidden on the Sabbath), and wounding is the secondary act. B. Kam. 2ª קרי לה ת׳ ... חך an act which was essential at the building of the Tabernacle is called *ab,* and one which was not essential, is called *toladah*; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מדקתני אבות מכלל דאיכא ת׳ since the Mishnah speaks of main damages, we must conclude that there are also secondary ones; תּוֹלְדוֹתֵיהֶן כיוצא בהן וכ׳ are their subspecies subject to the same laws or not? Sabb. 2ᵇ תני אבות ותני ת׳ וכ׳ ... תכא here (Sabb. I, 1) where the main subject is the Sabbath, the Mishnah specifies the main act and the secondary acts, &c.; Shebu. 5ª; a. fr.

תּוֹלְדוּתָא f. (preced.) 1) *birth.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Lag. תִּילוֹדֵי; ed. Vien. תַּלְדֵי).—2) *descent, kinship.* Targ. Esth. II, 10 (ed. Vien. תַּלְיָ; ed. Lag. תִּילִי); Targ. II Esth. ib. תּוּלְדוּתָךְ ed. Vien. (oth. ed. תּוּלְדָתָךְ; ed. Lag. רַלְדוּתָךְ).

תּוֹלְדָתָא, תּוֹלְדָתָא f. (preced.) 1) *she that bore, mother.* Targ. Prov. XXIII, 25.—2) *pl.* תּוֹלְדָתָא, תּוֹלְדָן *generations, history.* Targ. Gen. II, 4. Ib. V, 1; a. fr.—3) *kinship,* v. preced.

תּוֹלָנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְסִין, Sifré Deut. 81, v. קוֹלָס.

תּוֹלָע c. (b. h.; תּוֹלַע, *Tafel* of לעע, v. לוּשׁ; v. Del. Proleg., p. 113) *worm.*—*Pl.* תּוֹלָעִים. Sot. 35ª ויהיו ת׳ יוצאות וכ׳ worms came out of their tongues &c.; Yalk. Num. 745. Tanḥ. T'tsav. 11 קוֹלְנֵי קלאנין של ת׳, v. קוֹלְנִי; Yalk. Prov. 935; a. e.

תֹּל, תּוֹלַעְבָא m. (לָעַב) *sneer, scorn, lasciviousness.* Targ. Ps. LXXIX, 4 (ed. Wil. תּוֹ׳). Targ. Is. XXVIII, 11. Targ. Ez. XXXIII, 31. Targ. Jer. LI, 18; a. e.

תּוֹלַעַת, תּוֹלְעָה f. (b. h.) = תּוֹלָע. B. Mets. 33ᵇ, v. רִמָּה. B. Bath. 17ª רמה ות׳ ... שבעה over seven persons no kind of worms had power. Midr. Till. to Ps. XXII, 7 מה תת׳ חזאת וכ׳ as the worm has (for its defense) nothing but its mouth, so Israel has nothing but the prayer of his mouth; ib. ed. Bub. מעקרין וכ׳ ... מה ת׳ מעקרת (not מתעקרין, מתעקרת) as the worm uproots the tree, so Israelites, through their mouth and their prayer, undo evil decrees &c. Midd. II, 5 כל עץ ... ת׳ וכ׳ wood in which a worm was found was unfit for the altar; a. e.—(ה)שני ת׳ *scarlet-dyed (yarn).* Midr. Till. l. c. משכן של ת׳ ש׳ a tabernacle of scarlet yarn. Num. R. s. 4¹³. Par. III, 10 שְׁנִי ת׳; a. e.

תּוֹלַעְנָא m. (preced.) *scarlet-colored.* Sabb. 110ᵇ אחלא ת׳ (Ms. M. תִּרְלָאנָא) scarlet-colored aloes; Gitt. 69ᵇ תּוֹלָאנָא; Ab. Zar. 28ᵇ תּוֹלָנָא (Rashi a. Ms. M. תולאנא).

תּוֹלַעְתָּא f. = h. תּוֹלַעַת. Targ. O. Deut. XXVIII, 39. Targ. Jon. IV, 7.

תּוֹלְשְׁמִי, v. תּוּשְׁלֶמִי.

תּוֹלְתָא, תּוּלְתָא, v. תִּלְתָא.

תֹּם m. (b. h. תֹּם; תָּמַם) *simplicity, integrity.* Pesik. R. s. 21 ... בשבועתם בתומם ושבטו של לוי עומד בתומו (not בתומיא) it is revealed and known before thee that all the tribes shall fail to abide by their oath in rectitude, and that the tribe of Levi shall stand by its rectitude. Midr. Till. to Ps. VII, 9 עקמומית, כתומי; v. עָקְמוּמִית; a. e.—Esp. הסיח לפי תומו to talk in one's simplicity, *to make a statement in ignorance of its legal bearing.* Yeb. 121ᵇ במסיח לפי תומו when the gentile makes an incidental statement (not as formal testimony). B. Kam. 114ᵇ תינוק ... מסיח לפי תומו ואמר וכ׳ a child talking in his innocence said, I and my mother were captives &c. Gitt. 28ᵇ כל מ׳ ל׳ ת׳ דימוני מהימני ליה whenever a gentile makes an informal statement, we believe him (act on it as evidence); a. fr.—*Pl.* תּוּמִּים, in connection with אוּרִים, *Urim and Tummim* in the high priest's breastplate (v. אוּר I). Yoma 73ᵇ שמשלימין את דבריהן ת׳ they are named

Tummim, because they complete their words (what they predict comes to pass); Y. ib. VII, end, 44c ת' שחן מתימין וכ', v. תָּמַם. Sot. IX, 12; a. fr.

תּוּמָא, תּוֹם I m. = h. שׂוּם, *garlic.* Y. Ter. VIII, 46a עבר ת' שחיק וכ' had ground garlic prepared in his house. Y. Sabb. VII, 10a bot. דהדן דשחק ת' he that grinds garlic (on the Sabbath). Gitt. 69a ת' יחידאה a single-headed garlic plant. Sabb. 140a, v. שׁוּפְתָּא; a. fr.—*Pl.* תּוּמֵי, תּוּמֵיָּא. Targ. Num. XI, 5.

תּוּמָא II m. (= תּוּאמָא; cmp. תְּרוֹמֶת) *fringe.*—*Pl.* תּוּמֵי. B. Mets. 60b למרמי ת' (Ms. H. למיעבר תְּרֵיאֵי), v. סַרְבָּלָא.

תּוּמָא m. = h. תֹּם, *simplicity.* Targ. II Sam. XV, 11.—*Pl.* תּוּמֵיָּא, תּוּמֵי = h. תֻּמִּים. Targ. Ex. XXVIII, 30 (O. ed. Vien. תֻּמֵּי). Targ. Deut. XXXIII, 8; a. e.

תּוּמִין, תּוּמֵי, Bekh. 44a Rashi, v. תְּרוּמוֹ.

תּוֹמָן m. (Chaldaism; v. תְּמָנֵי) *Toman,* one eighth of a Kab. Y. Sot. I, 17a רובע ות' וחצי ת' וכ' a Rob'a (one fourth of a Kab), and a T., and a half-T., and an Ukhla; Bab. ib. 8b (corr. acc.); B. Bath. 89b, sq.; a. e.

תּוּמַנְיָא, תּוּמַנְיָה, v. תְּמָנֵי.

תּוּמְנִיתָא, v. next w.

תּוּמַנְתָּא f. = h. תּוֹמֶן, *Tomanta,* one eighth of a Kab. Y. Sabb. VIII, 11a bot.; Y. Pes. X, 37c bot., v. מוּרְיִיס; Y. Shek. III, 47c top תמונא (corr. acc.). Pes. 109a תַּמְנִיתָא קדמיתא וכ' (Rashi הַמַּנְתָּא; Rashb. הַמְנִיתָא; Ms. M. 1 תימנתא, read: תו'; Ms. M. 2 תּוּמְנִיתָא) the old T. which was kept in Tiberias.

תּוֹמֶר, v. תָּמַר II.

תּוּמַרְתָּא, תּוּמָרָא, v. תְּמַרְתָּא.

תָּן, v. תָּנָן.

תּן I = אַתּוּן, *ye;* v. אַתְּ.

תּן II, *come ye,* v. תּוּ I.

תּוּנָא m. (תְּנִי I) *repetition, confirmation.* B. Mets. 3a; a. e., v. תְּנָא.

תּוּנְבָא m. (תנב *to become rigid,* Brockelm. Lex. Syr.) *stupor, loss of sensation.* Targ. Job XXXIII, 20.—Yoma 83a ת' הוא דנקיט ליה stupor seized him (so that he does not feel the lack of food). Nidd. 37b לה ... ת' בעלמא it is merely stupor that seized her (so that she feels no pain).

תּוּנְרָא, v. תּוּנָּא.

תּוּנַחְתָּא, תּוּנְחָתָא, v. תְּרֵנְתָּא.

תּוּנַחְמָתָא, v. תַּנְחוּמְתָּא.

תּוּנְיָא m. (תְּנֵי I) *tale.* Targ. Job XIII, 17 תּוּנְיֵי ed. Lag. (ed. Wil. תַּנּוּרֵי; Ms. תַּנּוּרֵי).—V. תַּנּוּרֵי.

תּוּסְבָּרִית, תּוּסְבָּרָא, v. sub תְּסַךְ.

תּוֹסֶפְאָה m. (יָסַף) 1) *one who uses the vowel letters freely, who writes plene,* opp. בַּצִּירָא. Ab. Zar. 9b, v. בְּצַר.—2) *Tos'faah,* surname of one Raba or Rabbah; [Neub. Géogr. p. 332: *of Thospia,* capital of the Armenian district Thospitis]. Yeb. 80b; Ber. 50a; Sabb. 95a; M. Kat. 4a.

תּוֹסֶפֶת f. (יָסַף) 1) *addition, increase.* Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 2) ת' ללינה ולא ת' לעיבור 'she bore again' means an additional birth, but not an additional pregnancy (Abel having been conceived simultaneously with Cain). Ib. s. 61 תּוֹסֶפְתּוֹ של הקב"ה מרובה וכ' what God adds is more than the original; קין עיקר ... שהוא ת' וכ' Cain was the original, and Abel, because he was an addition . . ., was born himself and two twin sisters with him. Y. Ter. IV, 42d ת' תרומה an addition to the minimal quantity of T'rumah. Ib. bot. אין הפחת וחת' שוין, v. פַּחַת. Y. Bicc. I, end, 64b ת' הביכורים the addition to the normal quantity of first fruits to be offered. Y. Keth. VI, 30d top ת' (sub. כתובה) the additional jointure beyond the legally prescribed sum; Bab. ib. 90a. Y. Meg. I, 70d bot. ארר הראשון ת' וכ' is the first Adar the addition (the intercalated month), or is it the second Adar?; a. fr.—Esp. *the time added to, and given the character of a festive day* (v. Yoma 81b מוסיפין מחול וכ' you must begin the Holy Day some time before its lawful beginning and end some time after its lawful end). Yoma 81a על ת' מלאכה for disregarding the addition by doing a labor which is prohibited on the festive day; על ת' עינוי for disregarding the additional time for fasting (by eating); יהא מוזהר על ת' מלאכה that he be warned concerning the additional time during which he must abstain from labor; a. e.—2) *Tosefeth* (*Tosefta*), a collection of oral laws (Mishnahs) outside of the regular Mishnah. Y. Hor. III, end, 48c (ref. to Prov. XVI, 11) פלס ... ליד' זה ת' 'balance', that is the Biblical text, 'scales', that is the Mishnah, 'judgment', that is the Talmud, 'the Lord's', that is the Tosefeth. Ib. (ref. to Koh. VI, 2) עושר ... וכבוד זה ת' 'riches', that is the Biblical text, 'goods', the *halakhoth,* and 'glory', the Tosefeth; Koh. R. to VI, 2 זה בעל תוספתא; Yalk. ib. 972 זה תוספתא. M. Kat. 3b; a. e.—*Pl.* תּוֹסָפוֹת. Cant. R. to VI, 9 ועלמות ... אין קץ לת' 'and handmaids without number (ib. 8)', there is no end of Tosafoth. Y. Peah. II, 17a bot. ... אין למדין ילא מן ת' וכ' we derive no practical decisions from the *halakhoth* ..., or the Tosafoth, but only from the Talmud. Lev. R. s. 30 (ref. to Ps. XVI, 11) שבענו ... ת' ואגדות we are satisfied with five joys, the Scripture, the Mishnah, the Talmud, the Toseftas, and the Agadoth. Koh. R. to V, 8 ת' של בית רבי the Tosafoth of the house of Rabbi; ת' של ר' נתן the T. of R. Nathan; a. e.—[In Talmudic literature: *Tosafoth,* annotations to the Talmud, mostly by French scholars, בַּעֲלֵי ת', *Tosafists.*]

תּוֹסֶפְתָּא ch. same, esp. *the Tosefta* (v. preced.); also *a paragraph of the Tosefta.* Koh. R. to VI, 2 בעל ת' one knowing the Tosefta; Yalk. ib. 972, v. preced. Gen. R. s. 16. Y. Sabb. VIII, 11a bot., a. e. עתיקתא ת' a tradition in an old Tosefta; a. fr.—[Y. Ber. III, 6b שמעון דת', v. סוֹפָפְתָּה.]—*Tosefta,* name of an extant collection of Mishnah under the redaction of R. Ḥiyya and R. Oshaya.

תּוּסְקָפְתָּא, תּוּסְקָפָא f. (סְקַף I; cmp. עֲלִילָה) 1) *what is brought about, disposition, destiny.* Targ. II Chr. X, 15 (h. text נסבה). Ib. XXII, 7 תּוּסְקָפַּת constr. (h. text תבוסת).— 2) *cause, pretext, occasion.* Targ. Jud. XIV, 4 (h. text תאנה).—*Pl.* תּוּסְקָפָתָא. Targ. Job XXXVII, 12 (ed. Wil. תּוּסְקָפָתָא *sing.*; h. text מסכות).—V. תַּסְקוֹפָא.

תּוֹעֲבָא, תּוֹעֵב, v. next wds.

תּוֹעֲבָה f. (b. h.; יעב, Barth Et. St. p. 28; cmp., however, עֲוִית, עֲבֵרִית) *that which is repulsive, abomination.* Ber. 29ª תפלתו ת' (fr. Prov. XXVIII, 9) his prayer is an abomination (unacceptable). Lev. R. s. 27 (ref. to Is. XLI, 24) אותה ת' שכתוב בה ... מאותה ת' וכ' that abomination of which it is said (Ex. XXXII, 8) 'they have made themselves a molten image'—of that abomination (that class of animals) bring ye an offering &c.; Tanḥ. Emor 11. Nidd. 70ª; Yeb. 11ᵇ (ref. to Deut. XXIV, 4) היא ת' ואין בניה תועבין she (the divorced woman remarried after having been another man's wife) is an abomination, but her children are not abominations (her daughters may be married by priests); Kidd. 77ª תועבים. Y. Yeb. IV, 6ᵇ bot. הרא ת' ואין הוולד ת' Tem. 29ᵇ; a. fr.

תּוֹעֲבְתָּא, v. next w.

תּוֹעֵיבָא c., **תּוֹעֵיבְתָּא** f. ch. same. Targ. Is. XLI, 24. Ib. XLIV, 19 (ed. Wil. תּוֹעֲבָא). Targ. O. Lev. XVIII, 22 תועיבא ed. Berl. (ed. Vien. תּוֹעֲבָתָא, read: תּוֹעֲבָתָא); a. fr.—*Pl.* תּוֹעֵיבָתָא, תּוֹעֲבָתָא, תּוֹעֲבָתָן, תּוֹעֲרָבָן, תּוֹעֲרָן. Targ. Ez. VIII, 6; 13. Ib. VI, 11. Targ. O. Deut. XXXII, 16 ed. Berl. (oth. ed. תּוֹעֲרְבָתָא, תּוֹעֲבָתָא); a. fr.

תּוֹעֶלֶת f. (יָעַל) *profit, use.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ref. to Is. XIV, 3) ומה ... ואין לי מהם ת' וכ' (ed. Bub. ואין מועילין לי) since I deal kindly with the wicked who provoke me, and of whom I have no profit, how much more with thee &c. Gen. R. s. 22 ולא נמצא בם ת' no good was found in them; Yalk. ib. 35 תוח'; v. תּוֹחֶלֶת.

תּוּף I, v. תָּפַף.

תּוּף II m. (תָּפַף II) *spittle.* Keth. 61ᵇ ת' שדאי ת' as the spittle gathers in the mouth, eject it.

תּוֹף m. (b. h. תֹּף; תָּפַף *to knock*) *timbrel.* Gen. R. s. 23, v. נָעֲמָה; a. e.—*Pl.* תּוּפִּים. Pirké d'R. El. ch. XLII; Yalk. Ex. 253 (ref. to Ex. XV, 20) וכי מנין ... ת' ומחולות וכ' whence did the Israelites get timbrels and dancing choruses in the desert? אלא שהצדיקים ... והתקינו להם ת' ומחולות but the righteous were trustful and knew that God would perform miracles and mighty deeds for them at the going forth from Egypt, so they prepared for themselves timbrels and choruses. Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Koh. V, 5) 'and undo the work of thy hand', 'אלו ת this refers to the timbrels (with which Miriam led); a. e.

תֻּפָּא, תּוּפָּא ch. same. Targ. Ex. XV, 20 (Y. ed. Vien. תּוּפָּא).—*Pl.* תּוּפִּין, תּוּפַּיָּא, תֻּפִּ. Ib. (Y. ed. Vien. תּוּפַּיָּא). Targ. Ps. CL, 4 (ed. Wil. תּוּפִּין); a. fr.

תּוּפִּינָא, תּוּפִּי f., v. next w.

תּוּפִּינֵי m. pl. constr. (b. h. תְּפִינֵי; אָפָה) a sort of *pastry* (Talm. חֲבִיתִּים). Men. 50ᵇ (expl. תפיני, Lev. VI, 14) תֵּאָפֶינָה נאה they shall be baked so as to look nice (i. e. well baked and then fried, v. טִיגָּן); (oth. opin.) תאפינה נא they shall be baked when half done (v. נָא II, i. e. fried and then baked); (oth. opin.) תאפינה רבה they shall be baked several times; (Var. רכה soft, with an admixture of oil; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. Shek. VII, 50ᵈ תואפינה נא (read: תֵּיאָא); תופנה רכה soft pastry; תופנה נויר a nice-looking pastry; Yalk. Lev. 488 תופי נא (read: תּוּפְרָא נא); תופינא נוי, תופינא רכה. Y. Shek. l. c. בשעת חֲבָאָה ת' וכ' the *tufiné* are offered when the high priest brings his initiation offering, but not in the morning, before his initiation.

תּוּפָנָה f. *pastry*, v. preced.

תּוֹפֶס, Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ed. Zuck. (oth. ed. תּוּפִי), v. תָּפִית, תָּפִיס.

תּוֹפֵס = טוֹפֵס, q. v.

תּוֹפֶת pr. n., בקעת בית ת' *the Valley of Beth-Tofeth.* Num. R. s. 18 [22]; (Koh. R. to V, 8 טוֹפֶת; Yalk. ib. 972 נטופא; Lev. R. s. 22 בית שופרי; Gen. R. s. 10 בי טרפא; Tanḥ. Huck. 1 בית כיזבא, ed. Bub. טופת).

תּוֹצָאָה f. (b. h.; יָצָא) *issue, mode, species* (v. הוֹלָדָה).—*Pl.* תּוֹצָאוֹת. Ker. III, 10 הנדה שאין בה ת' הרבה וכ' the law concerning the menstruant, in connection with which there are not many modes and many sin-offerings; שבת שיש בה ת' וכ' the Sabbath law which has many modes (תולדות) &c.; Y. Sabb. VII, 9ª, sq.; Ker. 17ª ת' הרבה לחטאות הרבה many issues for many sin-offerings. Midr. Till. to Ps. LV, 14 (expl. מידעי, ib.) המודיעני תוֹצָאוֹת בינה who taught me the issues of understanding; a. e.

תּוּקְלָא, v. תַּקָּלָא.

תֻּקֶף, תּוֹקֶף m. (b. h.; תקף) *strength, power.* Mekh. B'shall., s. 6 (ref. to Ex. XIV, 25) אין איתני אלא תֻּקְפּוֹ *ethans* means its strength. Meg. 19ª (ref. to Esth. IX, 29) תֻּקְפּוֹ של אחשורוש 'the whole strength' refers to the power of Ahasverus (as described in the first chapters of Esther); תוקפו של מרדכי to the power of Mordecai (beginning with II, 5); תוקפו של המן to Haman's power (beginning with III, 1); תקפו של נס the strength of the wonderful salvation (beginning with VI, 1). Gen. R. s. 16, beg. (ref. to Job XIV, 20) שנתן הקב"ה לאדם ת' וכ' the power which God gave Adam was to be for ever. Ib. s. 100 כל תקפו של אבל וכ' the height of mourning is on the third day (after burial); Y. M. Kat. III, 82ᵇ bot. אין תוקפו ... עד שלשה ימים the height of mourning lasts only three days; a. e.—Snh. 19ᵇ תיקפו של יוסף ענייותנותו וכ' that which was with Joseph an achievement of strength (self-control) was with Boaz a humble (plain) act. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 31) לא בת' שאתה וכ' the power which thou givest us is not like the power which thou givest them (the gentiles); כשאתה נותן להם את הת' וכ' when thou givest them the power, they deal with us with cruelty &c.; a. e.

תּוּקְפָא ch. same, 1) *strength, power.* Targ. Hag, II, 22 תּוֹקֶף constr. Targ. O. Gen. XLIX, 24 *Omnipotence, Al-*

mighty. Targ. Esth. IX, 29 תָּקְפָא; a. fr.—2) *stronghold*. Targ. Zech. IX, 3. Targ. Jud. VI, 26. Ib. IX, 37 (h. text שבור); a. e.—*Pl.* תּוּקְפִין, תּוּקְפַיָּא. Targ. O. Deut. XXXII, 13 (ed. Vien. תְּקִפֵי). Targ. Jer. X, 17 (ed. Wil. *sing.*); a. e.—3) *rigor, anger*. Targ. Ps. LXXVIII, 50. Targ. Job XXXV, 15 Ms. (ed. רוגז); a. e.—Arakh. 17ª, v. נְרָהוּטָא. Sot. 3ᵇ, ת' בביתא וכ' anger in the house is like a worm in the sesame plant.—V. תְּקוֹם.

תּוּקְרָבְתָּא, תּוּקְרָבָא f. = h. תְּקָרוֹבֶת, *offering, gift, tribute*. Targ. II Kings III, 4. Targ. Is. XVIII, 7. Targ. Jer. LI, 59 תּוּקְרֵיבָא ed. Lag. (ed. Wil. תוקרבתא; h. text מנוחה); a. e.—V. תְּקָרוּבְתָּא.

תּוּקְרֵיבָא, v. preced.

תּוּקְרַת pr. n. pl. *Tukrath*, a border town of Palestine. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 (Var. תקרא, תקרת; תיקרת; v. Hildesh. Geogr. Preface, a. p. 38).

תּוּר I (b. h.; v. טוּר) [*to go around*; cmp. אָלַל,) *to espy*. Shebu. 47ᵇ (play on וּתְרַגְּלוּ, Deut. I, 27) תַּרְתֶּם וּגְלִיתֶם באהלו וכ' you have espied (the land) and found fault with God's tent; Num. R. s. 16 ²⁰ תרתם גנות א"י you have espied the faults of the land of Israel; Tanḥ. Sh'laḥ 11. Y. Yoma I, 38ᵇ (play on תאתיר, Num. XXI, 1) מת התייר הגדול שהיה תָּר לחם וכ' the great spy (Aaron) is dead who espied for them the road (of life); Y. Sot. I, end, 17ᶜ; Num. R. s. 19 ²⁰. Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 554 את מבקש לצאת לָתוּר פרנסתך thou desirest to go out and espy the means of thy sustenance; a. e.

תּוּר II ch. (contr. of תְּעַר, v. עוּר) *to be awake*.—V. תְּיַר.

Pa. תַּיֵּיר *to awaken*. B. Kam. 117ᵇ תַּיְּירֵיהּ אוקמיה he waked him up (from the dead) and made him to stand (live).—[Gitt. 69ᵇ ונתיתיריה, read: ונתיריה, v. תְּרֵי II.]

תּוֹר I m. (b. h.; v. תּוּר I) 1) *turn, order*.—*Pl.* תּוֹרִים. Cant. R. to I, 10 (ref. to בתורים, ib.) . . . בשעה שקורין בתוֹרֵיהֶן וכ' when they read the words of the Law in their due turn: the Passover laws on Passover &c.—2) *string, twist*.—*Pl.* as ab. Tosef. Sabb. VIII (IX), 31; Y. ib. VIII, 11ᵇ top; Bab. ib. 90ᵇ תּוֹרֵי דקל strings made of the fibrous bast of the palm, contrad. to צורי דקל, v. צוּר III.

תּוֹר II m. (b. h.; onomatop.) *turtle-dove*. Kinn. II, 5 חטאתה ת' וכ' האשה . . . if a woman brought a turtle-dove for her sin-offering, and a young pigeon for her burnt-offering; a. e.—*Pl.* תּוֹרִין, תּוֹרִים. Ib. אין מביאין ת' כנגד וכ' you must not offer turtle-doves in connection with young pigeons, nor young pigeons in connection with turtle-doves (but either the ones or the others). Ḥull. I, 5 כשר בת', v. יוֹנָה II. Ib. 22ᵇ; a. fr.

תּוֹר III, **תּוֹרָא** I m. = h. שׁוֹר, *ox*. Targ. Ex. XXI, 28, sq. Targ. Lev. IV, 3; a. fr.—בר ת' *aurochs* (v. תּוֹרְבָּלָא). Targ. Ps. L, 10.—Pirké d'R. El. ch. XXVIII (ref. to רָתַי, Gen. XV, 9) לא נאמר ת' זה בלשון . . . ת' זה השור וכ' this *tor* is not meant in its Biblical (Hebrew) sense (*dove*), but in its Chaldaic meaning: *tor* means the ox &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. עֲדָרָא; Bab. ib. 18ᵇ. Nidd. 33ᵇ, v. תְּרֵי. Lam. R. to I, 7 (prov.) נפל ת' סגין וכ' when the ox is felled, its butchers are many (when one is in distress, his enemies increase); נפל ת' תחדדון סכינוי (not תחדדן) when the ox is down, sharpen the knives for him; Sabb. 32ª, v. חֲדַד. Ab. Zar. 16ª בר ת' a young ox; a. fr.—ראש תור, v. רֵאשׁ.—*Pl.* תְּרִין, תּוֹרֵי, תּוֹרַיָּא. Targ. Gen. XXXII, 6. Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Num. XXIX, 13. Targ. Y. Deut. XIV, 5 תורי בר, v. supra; a. fr.—B. Mets. 30ª top; 73ª; Ḥull. 84ᵇ, v. תַּיְּרָא.—*Fem.* תּוֹרְתָּא *cow*. Targ. Num. XIX, 2 (O. ed. Vien. תּוֹרְתָא; Y. תּוֹרְתָא, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* תּוֹרָתָא, תּוֹרָן. Targ. I Sam. VI, 7. Targ. Job I, 14 Ms. (ed. תוריא); a. e.

תּוֹרָא II m. = h. תּוֹר I, 1) *row, line, order*. Bekh. 38ᵇ, v. רֵישׁ II. Ib. 39ª ברא דשיפתיה ת' the outermost line (edge) of its lip.—2) *twisted band, border*. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 (Y. I ed. Vien. תּוּרָא; h. text שפה); ib. XXXIX, 23 (O. some ed. תָּרָא). Targ. Josh. II, 18 (h. text תקוה).—[Targ. II Kings XII, 10 some ed., read: תּוּרָא.]

תַּיָּר, תַּיָּרָא m. (denom. of תּוֹר III) *ox-driver, plougher with oxen*.—*Pl.* תַּיָּרֵי, תַּיָּוֵי. B. Mets. 30ª בתורי וכ' (R. Ḥan. in Tosaf. בתור') it refers to ploughers with oxen (left without superintendence), who may do much damage (Rashi: בתוֹרֵי when ploughing with oxen); Ḥull. 84ᵇ. B. Mets. 73ª בתורי דנפיש וכ' when the orchard (of which the fruits are sold on the tree) is ploughed by ox-drivers (or בתוֹרֵי with oxen), when the risk to the trees is great; (R. Ḥan. in Tosaf.: בתוורי it refers to cattle-dealers who, buying the calves before they are born, run great risks).

תּוֹרְבָּאלָא, v. תּוֹרְבָּלָא.

תּוֹרְבִּינָא, תּוּרְבִּיטָא m. (רְבִי) 1) *nursing father, educator*. Targ. O. Num. XI, 12 (ed. Vien. תְּוֹר'); Targ. Cant. II, 6. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. תּוּרְבִּיט').—*Pl.* תּוֹרְבִּינַיָּא, תּוּרְבָּנֵי. Targ. II Kings X, 1 (ed. Wil. תּוּרְבָּנֵי); Targ. Is. XLIX, 23.—2) *young nobleman*.—*Pl.* as ab. Targ. I Kings XXI, 8; 11 (h. text חרים). Targ. Esth. VI, 9.—*Fem.* תּוּרְבִּינְתָּא, (תּוּרְבִּיתָא) *nurse, nursing mother*. Targ. Ruth IV, 16. Targ. II Sam. IV, 4 תורבנת ed. Wil. (ed. Lag. תורבנות, corr. acc.). Targ. II Chr. XXII תּוּרְבִּרְיַנְתּ' ed. Lag. (ed. Beck תּוּרְבִּיוִינ', corr. acc.).

תּוּרְבִּינָה m. (preced.; cmp. מוּרְבִּית I) *nursery, young trees, plants*. Y. Kil. II, 28ª bot. גדר מותר לזרוע בו כל מין (not תירבכינה) as a fence you may plant any kind of plants.

תּוּרְבְּכִינָה, v. preced.

תּוֹרְבְּלָא, תּוֹרְבָּלָא m. (v. בָּאלָא; = תּוֹר בר, v. תּוֹר III) *aurochs*. Targ. O. Deut. XIV, 5 (ed. Berl. תּוֹ; ed. Vien. תּוֹר־בָּלָא; h. text תאו; Y. תורי בר).—Ḥull. 80ª (ref. to תְּאוֹ, Deut. l. c.) מדמתרגמינן ת' וכ' (Rashi תּוֹרְבָּאלָא) since we translate it *torbala* (ox of the desert; Rashi: 'ox of the Lebanon'?), it proves that it belongs to the class of cattle.

תּוּרְבַּנְתָּא, תּוּרְבְּנוֹתָא, תּוּרְבָּנָא, v. תּוּרְבִּינָא.

תּוּרְבַּץ, v. תַּרְבִּיץ II.

תּוּרְגְּמָא, v. תַּרְגּוּמָא, a.

תורגמינא, v. תּוּרְגְּמָנָא.

תוּרְגְּמָן m. (תִּרְגֵּם) = מְתוּרְגְּמָן, *interpreter, speaker.* Meg. 16[a], v. מְתוּרְגְּמָן. Macc. I, 9 מפי הת' ... שלא תהא the Sanhedrin must not learn the evidence through an interpreter (but must understand the witnesses' own language). Ex. R. s. 3 (expl. לִפְהּ, Ex. IV, 16) לת' he shall be the spokesman; a. e.—Esp. *a) the translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. 23[b] (Ms. M. מת'); a. fr.—*b)* = אָמוֹרָא, q. v. Pes. 117[a] משכיל ע"י ת' a psalm superscribed *maskil* is one pronounced by a speaker. M. Kat. 21[a] ולחש הוא ... לת' וח' השמיע וכ' and he (being in mourning) whispered to R. Ḥ. b. 'A., and the latter to the speaker, and the speaker pronounced it to the audience. Y. Meg. IV, 75[a] bot. Ib.[c] top; a. fr.

תּוּרְגְּמָנָא ch. same. Targ. II Esth. VII, 5.—[Targ. Ps. VII, 1 ed. Ven., v. תַּרְגּוּמָא.]—Gen. R. s. 51 ר' הושעיא ת' R. H. the Turg'man. Ib. s. 65 חזקיהו תורגמינא (corr. acc.) Ezekiah the T.; a. e.—*Pl.* תּוּרְגְּמָנַיָּא. Y. Ḥall. IV, 60[a] bot. (expl. חרובים, v. רוֹבָא) תרגמוניא (corr. acc.) the speakers (sons of R. Ḥiyya).

תּוּרְגְּסָא m. (ארג with afformative ס; cmp. אַרְגָּז, a. אַרְבָּא) *floss.*—*Pl.* תּוּרְגְּסִין. Targ. I Kings V, 23 ed. Lag. (ed. Wil. תּוּרְבֵי, corr. acc.); Targ. II Chr. II, 15.

תּוֹרָה f. (b. h.; יָרָה) 1) *teaching, law,* esp. ת'(ה) *the Law* of Moses, *Pentateuch*; in gen. *the Jewish law, Religion.* Ber. 5[a] (ref. to Ex. XXIV, 12) ת' זה מקרא וכ' *torah* means the Pentateuch, 'and the *mitsvah*' means the Mishnah, 'which I have written' means the Phrophets and Hagiographa &c. Ib. כל העוסק בת' וכ' he that is engaged in the study of the Law &c., v. בָּטֵל. Ib. 6[a] דינא גמי היינו ת' holding court is also considered a religious act, opp. שלמא בעלמא mere preservation of peace. Ib. 31[a] הי ת' ואי מצוה וכ' where is the Law, and where the good deeds, that they may save us? Pes. 87[b] שקרוב לשונם ללשון ת' because their (the Babylonians') language comes near the language of the Torah. Meg. 3[a], a. fr. תלמוד ת' (abbrev. ת"ת) the study of the Law. Ned. 81[a] חזהרו ... שמחם תצא ת' take heed of the children of the poor, for from them the Law goes forth; a. v. fr.—Gen. R. s. 9, a. fr. בתוֹרָתוֹ של ר' מאיר in R. Meir's (annotated) copy of the Law. Y. Bicc. III, 65[c] bot. אין הת' עומדת מפני בנה the Torah does not rise before her son, i. e. he that is engaged in the study of the Law need not rise when a scholar passes. Sot. 47[b] הת' חוזרת וכ' the Law goes around begging for students.—כְּתָב, v. סֵפֶר ת', ת' שבעל פה, ת' שבכתב.—סֵפֶר, v. כֹּהֵן, v. הוֹרָה כהנים.—*Pl.* הוֹרוֹת. Sabb. 31[a] כמה ת' יש לכם how many laws have you? Sot. l. c. רבו ... ונעשית תורה כשתי ת' differences increased in Israel, and the Law became like two laws; a. e.—2) *definition, designation; character, nature.* Bets. 10[a] דאיכא תורת כלי עלויו because it bears the denomination of an utensil (v. תּוֹאַר). B. Mets. 62[a] בתורת פקדון אתא לידיה it came into his possession as a trust; ib.[b] בתורת זביני as a sold object. Kidd. 50[b] לא נחית לתורת קידושין he had not come down to any form of betrothal (had not done anything to intimate his intention of betrothal); a. fr.

***תּוֹרִיב** m. (רָבָה, cmp. רַב) (*festival of*) *fructification* (Dionysia). Y. Ab. Zar. II, 41[b] (expl. תרבות, a reading for תרפות, Mish. ib. II, 3) תּוֹרִיבָם מולכין וכ' their (the gentiles') festival of fructification, when they carry the larger idol to the smaller (v. Hastings Dict. Bible, s. v. Dionysia); ib. מאן דאמר תרבות תוריבם he that reads *tarbuth* understands the word to mean their festival &c. [Mus. emends תוריבוס, v. next w.]

תּוֹרִיבוֹס m. (θόρυβος) *uproar*; (in the sense of θορυβοποιός) *a turbulent person, rioter.* Tanḥ. ed. Bub., Vayera 17 (ref. to שבלול, Ps. LVIII, 9, play on כְּמוֹ בַלָּל) כך ת' שעומד במדינה כל מי שנמצא עמו נשטף שהשבולת ... (not תוריכוס, not מה) as a freshet sweeps all that it finds with it, so it is with a rioter who rises in a city: whoever is found with him, is swept away (arrested and punished) with him; למה שהוא ת' ... וכיון שהוא מת and when he is dead, he faces no more the sun (his body is not exhibited for public honors); why? Because he was a rioter; Yalk. Ps. 776 תורינוס (corr. acc.).

תוריוקי, v. תִּרְיָקִי.

תורינוס, תוריכוס, v. תּוֹרִיבוֹס.

תּוֹרִיקִין, v. תּוֹרְקִין.

תּוֹרְיָתָא f. (=תוֹאַר, dimin. of תוֹאַר) *the least form* or *aspect of.* Men. 75[b] והוא דאיכא ת' דנהמא עלייהו (Ms. R. תואריתא; Ms. C. תואריתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) provided they still have some semblance of bread (not altogether reduced to a pap); Ber. 37[b].

תּוּרְמוֹס m. (θέρμος) *lupine.* Kil. I, 3; Tosef. ib. I, 2 (Var. תּוּרְמָס). T'bul Yom I, 4. Tanḥ. ed. Bub., B'midb. 27; Yalk. Num. 695 (ref. to Prov. XXII, 22, by ref. to Ber. 35[b] זה ת' שהוא נכנס ... לא יאמר (כל הנהנה ... גוזל וכ' ומגיה את ת' ... this refers to the lupine that is brought in with the dessert; one should not say, I have nuts and dates before me, I will say the blessing over them, and disregard the lupine; a. fr.—*Pl.* תּוּרְמוֹסִין. Makhsh. IV, 6 (Mish. ed. תּוּרְמָסִים, תּוּרְמָסִין; ed. Dehr. 7 תִּרְמוֹסִין).

תורמוסא, v. תּוּרְמָסַר.

תּוּרְמִי, *pl.* תּוּרְמִיאוֹת, תּוּרְמִיוֹת, v. טוּרְמִי.

תּוּרְמִיל, תּוּרְמִילָא, v. תַּרְמִיל, תַּרְמִילָא.

תורמין, Yalk. Deut. 929; Sifré ib. 218 (added in ed. Fr.), a gloss to מורה שוטה, prob. to be read ל"י מורון in Greek *moron* (accus. of μωρός; v. מוֹרֶה II, III, a. מוֹרוֹס).

תּוּרְמָס, v. תּוּרְמוֹס.

תּוּרְמָסַר m. (a denomin. of θερμαί, thermae) *bath-keeper* or *attendant.* Y. Maas. Sh. I, 52[d] top חיו לו מעות כדרך שהן יפין אצל הת' ... if one has small coins (v. דִּיסְקָנָס), ... he may use them for the redemption of second tithes, in the same manner as they are good to be used for the bather (v. Tosef. ib. I, 4). Y. Ber. II, 4[c] top עד

יעקב תורמסרא וכ׳ (Chald. form; ed. Krot. תורמוסר) until he came to the stand of Jacob the bather he kept the T'fillin on; Pesik. R. s. 22 עד יעקר תורמוסא (corr. acc.).

תּוֹרָן m. (b. h. תֹּוֹר, תּוּר, cmp. אִסְכַּרְיָא) [*espying pole*, v. Is. XXX, 17,] *mast, yard.* B. Bath. V, 1, expl. ib. 73ᵃ ת׳ ממקום אחד וכ׳ אירסקריא Gen. R. s. 83 for a ship they make the mast of material taken from one place, and the rudders of material from another place; Yalk. ib. 140; Yalk. Ez. 367; Yalk. Chr. 1073 (by ref. to Ez. XXVII, 5, sq.). Midr. Till. to Ps. XLVI העמיד ... כת׳ הספינה וכ׳ the Lord raised them as the mast of a ship is raised, and thus we read (Num. XXVI, 10), and they were like a flag (נֵס); ed. Bub. כת׳ וכנס; Yalk. Num. 773 נמצאו בניו עומדין כת׳ וכ׳; Yalk. Ps. 614; a. e.

תָּר׳, תּוּרְנָא ch. same. Targ. Is. XXXIII, 23.—Lev. R. s. 12; Esth. R. introd. to s. 5, v. קַבְרִינְטָא; a. e.—*Pl.* תּוֹרִין, תָּרֵי. Targ. Ez. XXVII, 5.

תּוּרַנְגְּלָא, v. תַּרְנְגוֹלָא II.

תּוּרְנִיתָא f. (denom. of תּוּרְנָא) [*wood used for masts,*] *pine* (Löw, Pfl. 388: *cypress*). B. Bath. 80ᵇ; R. Hash. 23ᵃ (expl. שָׁשָׁה, Is. XLI, 19). Gitt. 57ᵃ כי הוה ... שתלי ת׳ when a boy was born, they planted a cedar, when a girl, a pine.

תּוּרְעָא, v. תַּרְעָא.

תּוּרְעַמְתָּא, תּוּרְעָמְתָּא, תּוּרְעָמָא f. (רְעַם I) *commotion, excitement, murmuring, rebellion.* Targ. Ps. XIX, 4 תורעמא Ms. (ed. תורעמת). Targ. O. Ex. XVI, 12 תּוּרְעַמַּת constr. (ed. Vien. תְּרַעֲמַת; Y. תְּרַעֲמוּת). Ib. 7, sq. תורעמת׳ ed. Berl. (ed. Vien. תורעמות; Y. תורעמת׳, תורעמוה). Targ. Num. XIV, 27; a. fr.—V. תַּרְעֹמֶת.

תּוּרְעָתָא, v. תַּרְעָתָא.

תּוּרֶף, v. תּוֹרָף.

תֹּרֶף, תּוּרֶף m. (טָרַף = תָּרַם; cmp. עִירְפָּא) *that which makes a debt collectable from real estate, mortgage;* trnsf. *that passage in a document which makes it binding,* e. g., in due bills, the last line stating the date of execution; in a letter of divorce, the names and especially the phrase חרי את מותרת לכל אדם (opp. טוֹפֶס q. v.). B. Mets. 7ᵇ אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בת׳ ... וזה נוטל ת׳ if (of those finding a due bill) one holds the *ṭofes* (upper portion), and the other the *toref* (the lower portion), the one gets the *ṭofes*, and the other the *toref*; expl. ib. לדמי וכ׳ a share in proportion to the value of a document without date (a personal debt) and of one with a date (mortgage). Y. Gitt. V, 47ᵇ top לא הספיק לכתוב תָּרְפּוֹ וכ׳ he had not yet written the execution of the sale, when &c. Ib. III, beg. 44ᶜ כתב תרפו בטופס if he filled out the blank (v. טוֹפֶס); ib. II, 44ᵇ bot. תרפו, a. טרפו. Bab. ib. 21ᵇ והוא ששייר מקום ת׳ provided he left the place for the *toref* (the last line) blank (to be filled out after the writing sheet is detached). Ib. אין כותבין ת׳ וכ׳ you must not write the *toref* (on material affixed to the ground), for fear that (if this be allowed) he may also have it signed (before detaching it); כתבו לת׳ וכ׳ but if he wrote the *toref* and detached the sheet afterward &c.; a. fr.

תּוֹרְפָא I ch. same; trnsf. *valid claim, obligation.* Naz. 10ᵇ if a man, seeing his cow broken down, said, 'I will be an abstainer from wine, אם לא עמדה if she [or that she] will not stand up', and she stood up of herself, ב״ש סברי תּוֹרְפֵיהּ דהאי גברא משום אוקמה וכ׳ the Shammaites say, the claim against this man rests upon his putting her up with his own hand, and now he has not put her up, i. e. he meant to say, I will be a Nazirite, if I do not raise her, and as he did not raise her, he is bound to be a Nazirite; and the Hillelites say the claim against this man rests upon her lying, and now she has gotten up, i. e. he meant to say that he would be a Nazirite, if she did not stand up, and now that she is up, he is not bound to be a Nazirite.

תּוֹרְפָא II, **תּוֹ׳** m. = next w.; בית ת׳ *pudenda.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57. Targ. Y. Num. XXV, 8.

תּוֹרְפָה f. (תָּרַף) 1) *decay, filth.* Ter. VIII, 8 היחה מונחת במקום חת׳ ... חמוצנע (Ar. תחתרף) if it (the jar of unclean wine) was lying in a neglected place, he must put it in a decent place.—Trnsf. *obscenity;* מקום בית חת׳, חת׳, *pudenda.* Sabb. 64ᵇ במקום חת׳ (Ms. M. החורף; Ar. במקום תּוֹרְפָּה). Nidd. VIII, 1 בית חת׳; a. e.—Tanḥ. Vayetsé 12 (expl. תָּרָפִים) מעשה תורם וכ׳ works of filth, works of uncleanness.—2) (cmp. עֶרְוָה) *weakness.* Shebu. 16ᵃ משני שחת׳ של ירושלים היתה וכ׳ (or שתּוֹרְפָּה) because it was the weak point of Jerusalem, and could easily be captured.

תּוֹרְפִיתָא f. (preced.) *disgrace.* Targ. Ps. XLIV, 14 (some ed. תּוֹרְפָיְיתָא *pl.*; Ar. תַּרְפוּתָא; h. text קָלוֹן).

תּוֹרְקִי, v. תַּרְקִי.

תּוֹרָקִין* m. (θωράκιον) *parapet, tower.* Targ. Prov. VII, 6 ed. Lag. (Ms. תּוֹרִיקִין, perh. תּוֹרִיקִין (fr. הוּק)?; ed. Wil. תרכין; h. text אשנב).

תּוּרְקְלִינָא, Lev. R. s. 16 תורקליניה, v. טְרִיקְלִינָא.

תּוֹרְתָא, תּוּרְתָא I f. *cow,* v. תּוֹרָא I.

בֶּן תּ׳, תּוּרְתָּה, תּוֹרְתָא II pr. n. m. (*Johanan*) *ben Torta,* a Tannai. Y. Taan. IV, 68ᵈ bot.; Lam. R. to II, 2. Num. R. s. 7²; Tosef. Men. XIII, 22. Pesik. R. s. 14 (describing the origin of the name) אמר ומה אם פרה ... מיד בא ונתגייר ... יוחנן בן ת׳ he said, if a cow that has no speech and no mind recognized her Creator, should I whom my Maker has created in his image ... not go and acknowledge my Creator? He went and became a Jew, and studied and grew efficient in the Law, and they named him Johanan ben T. (son of a cow); and to this day our teachers quote Hălakhah in his name.

בֵּי ת׳, תּוֹרָתָא pr. n. pl. *Be Toratha* in Babylonia

(v. Neub., Géogr. p. 363). Ab. Zar. 26[a] top. (Ag. Hatt. תוראתא). Snh. 64[a].

תּוֹרְתָּנִיָּה m. *of Toratha* (?), surname of Ḥănina or Hananiah. Y. Peah III, 17[d] top חנינא ת'. Y. Kidd. I, 60[c] bot. תחנינה תּוֹרְתָּנִיָּה. Y. Ber. III, 6[d] חנינא תּוֹרְתָּנִיָּה. Y. Ter. X, 47[b] חנינה תירתא (ed. Krot. תירתא), read: תּוֹרְתָּנָאָה. Ned. 57[b] חנינא תוירתאה; 59[b] תוירתאה.

תּוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) 1) *settled, stationary.* Y. Sabb. VI, 8[b] bot. פיאה ... כל שהוא ת' whatever (strange hair, band &c.) is stationary in the hair (plaited in) is called *peah* (פיאה נכרית wig, and women may go out with it on the Sabbath).—2) *settler.*—גר ת', v. גֵּר.—Gen. R. s. 58 (ref. to Gen. XXIII, 4) גר דיירי ת'בארי ביהא *ger* is a tenant, *toshabh*, a proprietor.—*Pl.* תּוֹשָׁבִים. Tanḥ. B'har 1 (ref. to Lev. XXV, 35) אע"פ שהן נעשין גרים ות' בבבל וכ' although they may become sojourners and settlers (citizens) in Babylonia, if thou wilt not favor them, they will be lost; a. e.—*Fem.* תּוֹשָׁבֶת; *pl.* תּוֹשָׁבוֹת. Tosef. Shebi. III, 4 אבנים ת' וכ' stones fixed in the ground which the plough loosens.

תּוֹשָׁב pr. n. pl., v. תְּשׁוּב.

תּוֹשְׁבָחָא, v. תּוּשְׁבַּחְתָּא.

תֻּשְׁ, תּוּשְׁבַּחְתָּא f. (שְׁבַח) *praise.*—*Pl.* תּוּשְׁבָּחוֹת, תֻּשְׁ'. Ber. 3[b] בשירות ות' ... עד חצות until midnight he (David) was engaged in the study of the Law, and henceforward in songs and praises. Pes. 117[a] כל תוש' דאמורות וכ' (some ed. תש') all praises in the Book of Psalms are composed by David. Meg. 12[b] ובדברי ת' וכ' ... שישראל when the Israelites eat and drink, they begin (their conversations) with words of the Law and words (songs) of praises, but the nations ..., with words of frivolity; a. fr.

תֻּשְׁ, תּוּשְׁבַּחְתָּא, תּוּשְׁבְּחָתָא ch. same, 1) *praise, song, glory.* Targ. Is. XLIV, 13 (h. text תִּפְאֶרֶת). Ib. LXIII, 14, sq. Targ. Deut. XXXI, 19 (h. text שִׁירָה). Targ. Ps. LI, 1; a. fr.—*Pl.* תּוּשְׁבַּחְתָּא, תּוּשְׁבְּחָתָא, תֻּשְׁ'. Targ. Ex. XV, 11. Targ. Ps. XXVII, 11 (h. text שִׁרְרִי!); a. e.—2) *praiseworthy thing, treasure.*—*Pl.* as ab. Targ. II Chr. XII, 9 תּוּשְׁבַּחְתָּא ריגוגא desirable treasures.

תּוּשִׁיָּה f. (b. h.; cmp. יֵשׁ) *stability; salvation; wisdom.* Pirké d'R. El. ch. III בתורה ששמה ת' וכ' ... מיד at once the Lord took counsel with the Law, whose name is *tushiyyah*, as to creating the world (ref. to Prov. VIII, 14).

תּוּשְׁלַחְתָּא f. (שְׁלַח) *mission, command.* Targ. Jud. V, 15.

תּוּשְׁלֻמָא, תּוּשְׁלְמָא f. (שָׁלַם) *payment, retribution.* Targ. Is. XXXIV, 8 (ed. Lag. תושלמיא, corr. acc.). Targ. Jer. XIII, 19 תּוּשְׁלֻמַת constr. (ed. Lag. תּוּשְׁלְמַת). Targ. II Chr. XXXII, 25. Targ. O. Deut. XXXII, 32 (ed. Berl. תוּ'; ed. Vien. תֻּשְׁ'; Y. תּוּשְׁלְמוּתָ' *pl.*!); a. e.

תּוּשְׁלְמוּתָא, v. preced.

תּוּשְׁלְמִי m. *tushlami*, name of *a bird*; (*Tartarian lark*, Lewys. Zool. p. 181). Ḥull. 62[b] (Ms. M. תּוּשְׁלָשְׁמִי; Ar. תְּלְשִׁי, תּוּלְשִׁי; v. Rabb. D. S. a. l. note). Snh. 108[a]; Yalk. Gen. 50 תּוּשְׁ'.

תּוֹת, *pl.* תּוֹתַי prep. (contr. of תַּחוֹת) *under, beneath; in the place of.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.—Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. ההיא שטפה ... תּוֹתֵיהּ the river has swept away this (thy) piece of meat and brought another piece in its stead.—[Ib. אתר תתה, אתר תותיה, read: אַתַּרְתֵּיהּ, אַתַּרְתֵּהּ (fr. נחר) it dropped it.]—Ḥull. 7[b] מתותי כרעי וכ' (not מתותי') from under the feet of &c. B. Bath. 73[b] נגרי ... מְהוֹתַיְהוּ rivers of fat flew under them. Zeb. 54[b] מידי מהותיה מידי וכ' he placed something under it (the altar), and then took it away; a. fr.

תּוּת m. *mulberry; mulberry tree.* Bekh. 8[a] ... חתול וכנגדו באילן ת' the cat goes with young fifty days, and corresponding to it the mulberry (ripens its fruit fifty days after blossoming). Sabb. 67[b] קיסם של ת' the chip of a mulberry tree; a. e.—*Pl.* תּוּתִים, תּוּתִין *mulberries.* Tosef. Ter. IV, 5. Tosef. Pes. I, 10. Sabb. 144[a] ת' ורמונים דלאו וכ' mulberries and pomegranates, which are usually not pressed for their juice. Gen. R. s. 22. Maasr. I, 2; a. fr.

תּוּתָא ch. same.—*Pl.* תּוּתַיָּא. Y. Ned. VI, 39[d]. Y. Orl. I, 60[c] bot.

תּוֹתָב m. (contr. of תְּתִיב; תָּתַב) 1) *inserted, fixed.*—*Fem.* תּוֹתָבֶת. Sabb. VI, 5 (64[b]), v. שֵׁן.—2) *tight cover, sheet,* (cmp. תַּלּוּק) *layer.* Ḥull. 49[b] ת' קרום ונקלף an even layer of fat covered with a membrane and easily peeled; Tosef. ib. IX, 14.—[Y. Sabb. VI, 7[d] תותבן, read: זתוּבין; v. צְבָעוֹן II.]

תּוֹתָב, תּוֹתָבָא, תּוּתָבָא I ch. same, *sheet, shirt.* Targ. O. Ex. XXII, 26 (ed. Berl. תּוּ'; Y. II תוחבירה דנפלא *fem.*; h. text שִׂמְלָה).—Sabb. 145[b] תּוֹתָבָאי my shirt (dress), v. מָטָא.—*Pl.* תּוֹתְבֵי. Keth. 67[a] דבי מכסי ת' sheets manufactured in Be Mikhsé.

תּוֹתָב, תּוֹתָבָא, תּוֹתָבָה II I m. (יָתַב) = h. תּוֹשָׁב, *settler, immigrant.* Targ. Gen. XXIII, 4 (Y. ed. Vien. תּוֹתָב). Targ. Ex. XII, 45; a. fr.—Lev. R. s. 17, end; Lam. R. introd. (R. Josh. 1), v. בְּרִיא II.—*Pl.* תּוֹתָבִין, תּוֹתְבֵי. Targ. Lev. XXV, 23. Ib. 45 (ed. Vien. O. תּוֹתַ'; Y. תּוּתַ'); a. fr.

תּוֹתָבָה II, **תּוֹתָבָא** III f. (תּוּב, *Ithpol.*) 1) *restoration, recompense.* Y. Shebi. IV, end, 35[c] ויאות עד כדון אית ת' וכ' would that be right? there is still retribution (justice) in the world to come.—2) *answer, refutation.* Y. Shebu. III, 34[c] top כל יומוי ... לא אשכחנן ת' וכ' as long as R. Ba bar M. lived, we found no answer; after his death we found an answer.

תּוֹתְבָתָא, תּוֹתַבְתָּא f. (יָתַב) *settlement* of the immigrant, *temporary residence, sojourn.* Targ. Gen. XXXVII, 1. Ib. XVII, 8. Ib. XLVII, 9 (ed. Vien. O. תוחביתי, read: תֵּי; Y. תּוּ'); a. fr.—Targ. Ez. XVI, 3 תּוֹתַבְתָּכוֹן (h. text מכורתיך).

תּוֹתַי, v. תּוֹת.

תּוּתְרֵי m. pl. (נָתַר) *droppings, wool that is shed when sheep are washed.* B. Mets. 68[b] (Ms. R. 2 תרתרי, Ms. Alf. תותי, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

תּוֹתְרֵי m. pl. (= תרתרי; תְּרֵי III; cmp. שַׁתְרֵשְׁתָּא) *couplings,* animals tied together *two by two.* Sabb. 53[b], v. גָּבַב.

תּוֹתְרָנִית f. (= תרתרנית, reduplic. of תּוּר) [*one in the habit of espying, sniffing like a dog,*] *one whose sense of smell is defective.* B. Bath. 146[a] they told a man ת' אשתו they told a man that (Ar. תחר; Ms. H. תתרנאית) that his (intended) wife was a 'sniffer'; he went after her ... to test her &c.

תְּזָזִית f. (זוּז) *shaking, perturbation* (v. P. Sm. 4416 s. v. תז); רוח ת' *demon of restlessness, epilepsy, madness.* Pesik. Par., p. 40[a], sq.; Pesik. R. s. 14; Num. R. s. 19[8]; Tanḥ. Ḥuck. 8 ת' (corr. acc.); ed. Bub. 26. Y. Yoma VIII, 45[b] top רוח ת' עולה עליו (corr. acc.) the demon *t'zazith* enters into him (the mad dog). Gen. R. s. 12 ת' וכ' (של) רוח ... הקב"ה God causes the demon *t'zazith* to enter into her (the hind), and she knocks &c. (v. קִרְקֵשׁ); Yalk. Ps. 862; Midr. Sam. ch. IX רוח תאות (corr. acc.); a. e.

תזקיטא, a corrupt. of טַקְזִיטָא m. (ταξεώτης) *sergeant, commissary.* Koh. R. to VII, 26 [read:] ותקף ת' בתריהון, v. לִיסְטָאָה.

תָּחַב (Ar. תְּחַב) (v. חָבָא) [*to hide,*] *to insert, stick, dip.* Y. Kil. I, 27[b] bot. תוחב בשפוד וכ' he may stick up (the fruits in the store room) with a spit or a knife, and take them out; Y. Sabb. III, 5[d] bot. Ib. XVII, 16[b] top לְתָחוֹב בו to stick something on it. Bab. ib. 123[a] תּוֹחֲבִין, v. בְּרֵכָּה. Yoma 82[a], v. בּוּשׁ I. Kil. I, 8 אין תותבין זמורה וכ' you must not stick the shoot of a vine into a melon (on the tree) that the latter may throw its juice into it. Tosef. Ḥag. III, 12 בכוש וכ' ... תוחב he picks the cake up with a reed or a chip; Y. ib. III, 79[b] בשפוד ... תּוֹחֲבָהּ (not משפוד); a. fr.—Part. pass. תָּחוּב; f. תְּחוּבָה &c. Yeb. 116[b] כזית ... ת' בקרקעית וכ' a piece of a corpse of the size of an olive stuck (hidden) in the bottom of the ship. Ohol. XVI, 2 ת' בכותל stuck in the wall. Ib. I, 3. Mikv. X, 8 חץ שחוא ת' באדם an arrow sticking in a human body. Ohol. III, 4 היו תְּחוּבִים בידי אדם if they were stuck in by human hands; a. e.—V. תָּחוּב.

תַּחְבּוּלָה f. (b. h.; חָבַל); *pl.* תַּחְבּוּלוֹת 1) *band, council,* esp. *company of intriguers.* Ab. Zar. 18[b] (ref. to ובמושב לצים וכ', Ps. I, 1) שלא ישב בת' who never sat in bad company; Yalk. Ps. 613.—[2) (v. חֲבִילָה) *bundles.* Snh. 42[a] (ref. to בחתבלות וכ', Prov. XXIV, 6) חבילות ... במי אתה מוצא Ms. M. חבילות של משנה with whom wilt thou find the fight for the Law? With him in whose hand are bundles of laws of the Mishnah. Lev. R. s. 21 (ref. to Prov. l. c.) אם עשית חבילות של עבירות וכ' if thou hast done bundles of sins, undo them by bundles of good deeds.—3) (cmp. רַב חַבָּל, Jon. I, 6) *steering.* Ib., a. e. פתר קריא בקברניטא referred that verse (Prov. l. c.) to a ship captain.]

תָּחוּב m. (תָּחַב) *a shoot used for inoculation.*—*Pl.* תְּחוּבִין. Tosef. Shebi. I, 9 אין תולין ת' בתאינה וכ' (Var. ed. Zuck. תחומין, some ed. תחומן, corr. acc.) (in the Sabbatical year) you must not hang shoots on a fig tree, nor inoculate &c.; Y. ib. IV, 35[b] bot. אין תולין תוכין וכ' (corr. acc.), expl. ib. מיירתי ירחור וכ' one gets a shoot of a fig tree, slaps (the barren tree), and suspends it on it, and says, this one bears, and thou dost not.

תְּחַוְתָּא f. name of *a bird.* Ḥull. 63[a] ... במערבא וקרו לה ת' *pl.*, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) (Ms. R. 2 תחוָתָא) in the west (Palestine) they punish for eating it (them) (the ענקואתא), and they call it *t'ḥavta* (call them *taḥvatha*).

תְּחוּחַ, v. תִּרְחוּחַ.

תְּחוּם m. (cmp. חוֹמָה) [*surrounded, marked place,*] *dominion, area, district, border, limits.* Tosef. Shebi. IV, 9, a. fr. ארץ ישראל בת' צור in the district of Tyre. Ib. 11 ת' וכ' the border lines of Palestine (with regard to agricultural laws) are &c.; (Y. ib. VI, 36[c] top תְּחוּמֵי *pl.*).—Y. Ber. VIII, 12[c] top (ref. to Gen. I, 5) היום יהא לאור ... תְּחוּמְךָ וכ' to the light he said, the day be thy dominion, to the darkness he said, the night be thy dominion; Gen. R. s. 3; Yalk. Job 924. Gen. R. s. 6 על ידי שנכנס בתחומו וכ' because it (the moon) trespassed on its neighbor's (the sun's) dominion; Yalk. ib. 8; a. fr.—Esp. ת' שבת, or ת' *the (marked off) area around a town* or *place within which it is permitted to move on the Sabbath* (based on Ex. XVI, 29), *Sabbath limits* (two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 3. Ib. III, 4. Ib. 51[b] ויצא עשיר חוץ לת' וכ' and the rich man may go (on Friday) beyond the Sabbath district and say, this be my resting point (שְׁבִיתָה). Ḥag. 15[a] עד כאן ת' שבת here the Sabbath limits end (you dare not go beyond). Ab. Zar. 8[b] ... עיר שסומכין וכ' the town in which an ordination takes place, shall be destroyed; and the Sabbath district (around it) in which an ordination is held, shall be laid waste; a. fr.—*Pl.* תְּחוּמִים, תְּחוּמִין. Ib. חלך ... בין שני תחומי שבת וכ' he went and sat down (to ordain scholars) between two mountains, and between two large towns, between two Sabbath districts (in an area belonging to neither town), between Usha &c. Erub. l. c. כגון שיש לו ... ושני תחומי שבת ביניהן when he has two houses with two Sabbath distances between them. Ib. 44[b] ... נבלעין וכ' אם היו ת' if the limits which the scholars assigned to him (to travel on the Sabbath for public necessities) overlapped his own (ordinary) Sabbath limits. Ib., a. e. הבלעת ת' the overlapping of districts. Ib. 35[b] דאורייתא נינהו ת' the law concerning Sabbath limits is Biblical; ib. 36[a] דרבנן ת' is a rabbinical enactment.—Y. Shebi. I, c., v. supra; a. v. fr.—[Tosef. Shebi. I, 9 תחומין, v. תָּחוּב.]

תְּחוּמָא, **תָּחוּם** ch. same. Targ. Josh. XVIII, 20. Targ. Num. XXXIV, 3. Targ. Ex. X, 14; a. fr.—Y. Ber. V, 9[a] נפיק ליה לבר מת' דשבתא וכ' went beyond the Sabbath limit, and did not know it; a. fr.—B. Kam. 20[a] לא חויית גבן באורתא בת' (our w. omitted in Ms. R., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) thou wast not with us last night within a Sabbath limit; [oth. opin. *at the place assigned for scholars' meetings, the school house*].—*Pl.* תְּחוּמֵיָּא, תְּחוּמַיָּא.

Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ps. CIV, 25. Targ. Num. XXXIV, 2, sq.; a. fr.—Erub. 35[b]; 36[a], v. preced.

תָּחוֹת, תָּחוֹתֵי *pl.* = h. תַּחַת, *under, beneath, in place of.* Targ. Ps. X, 7. Targ. Y. Ex. XIX, 17. Targ. O. ib. X, 23. Targ. Gen. XXXVI, 33. Targ. O. ib. II, 21; a. fr.—Y. Sabb. IV, 7[a] top הוֹתָחֵי רשירכון וכ׳ ... חשבון have in mind to put them under your heads, and you may move them (on the Sabbath); Y. Bets. V, beg. 62[d]. Y. Snh. I, 18[b] top אריתו תְּחוֹתַי לדיקלא וכ׳ ... get me a person to go up the tree (to work) in my place, and I will judge your case; a. fr.—Contr. תּוֹת.

תַּחַוָתָא, תַּחַוָתָא, v. תְּחַוְיוֹתָא.

תְּחוֹתֵי, v. תְּחוֹת.

תְּחַח, v. תְּחוּחַ.

תְּחִיָּה, תְּחִיָּת f. (תָּחָה) *revival*; תְּחִיַּת הַמֵּתִים (abbrev. תח״מ) *resurrection of the dead*; also (= לעתיד לבוא, עולם הבא) *hereafter.* Snh. X, 1 האומר אין תח״מ מן התורה he who says, the resurrection of the dead is not intimated in the Torah. Kidd. 39[b] אין לך בכל מצוה ... שאין תח״מ תלויה בה there is no command in the Torah accompanied by a promise of reward to which resurrection is not appended (which does not allude to reward in the hereafter); a. fr.

תְּחִיִּית, תְּחִיוֹתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 10 Ms. (ed. תְּחַוְיוֹתָא). Targ. Y. II Gen. XIX, 26 תחויית.

תְּחִיִּית, v. preced. wds.

תְּחִילָה, v. תְּחִלָּה.

תְּחִים m. pl. (?) *taḥim*, name of an affection of the abdomen brought on through sorcery. Ber. 62[a] (in an incantation) לא לי לא לי לא ח׳ ולא תחתים וכ׳ not on me, not on me, no *taḥim* and no *taḥtim* &c.

תְּחִינָה, v. תְּחִנָּה.

תַּחְכְּמוֹנִי m. (b. h. ?; חָכָם) *counsellor, lawyer.* Midr. Sam. ch. XXV יואב ח׳ ראש וכ׳ did Joab the lawyer, chief of the captains, make such a mistake?; Y. Macc. II, 31[d] bot. ואיפשר יואב דכתיב ביה ח׳ וכ׳ is it possible that Joab of whom it is written (II Sam. XXIII, 8), lawyer &c.; Tanḥ. Mas'é 12; Num. R. s. 23 13.

תָּחַל, *Hif.* הֶחְתִּיל (denom. of תְּחִלָּה) *to begin.* Sabb. I, 2 ואם התחילו וכ׳ but if they have commenced (doing so), they need not discontinue. Gen. R. s. 85 כל מי שהוא מַתְחִיל במצוה וכ׳ he that begins a good deed and does not finish it &c.; Deut. R. s. 8. Ib. משה ח׳ וכ׳ Moses began a good deed when he took Joseph's bones with him. Gen. R. s. 26 הקב״ה לברכך ח׳ the Lord has begun to bless thee (by giving thee a daughter); a. v. fr.

תָּחַל, *Af.* אַתְחִיל, ch. same. Targ. Job I, 13.—B. Bath. 14[b] מַתְחִילִינָן ... לא אַתְחִילִי with evil we do not begin, i. e. in arranging Biblical books we do not place first a book containing evil prophecies. Ber. 21[b] דלא א׳ בה he had not begun to say his prayers. Pes. 105[a] אתחולי לא מַתְחִלִינָן we must not begin a meal, opp. פסק; a. v. fr.

תַּחְלָא, v. תּוּחְלָא.

תַּחְלֹבֶת, תַּחְלָבֶת f. (b. h.; חָלַל *Hif.*) *beginning, start, first stage.* Naz. 31[a] תַּחְלַבְתָּהּ הקדש the primary stage of consecration, i. e. the consecrated object itself, opp. סוֹף הקדש the secondary consecration, i. e. the exchange. B. Bath. 128[a] שתַּחְלָבְתָּהּ וכ׳, v. פַּסְלוּת; a. v. fr.—Esp. (sub. לטומאה) *first degree of uncleanness* (v. רִאשׁוֹן). Zab. V, 1 מטמא ... לתחלת ח׳ makes eatables and liquors unclean in the first degree, opp. שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 1 הידים ח׳ בכל מקום hands (touching an unclean object) become unclean in the first degree under all conditions. Tosef. Toh. II, 4. Ib. I, 4 ח׳ לקודש is unclean in the first degree with regard to consecrated things (sacrificial meat &c.); a. fr.—*Pl.* תַּחְלָבוֹת. Yad. l. c.; Hull. 33[b]; a. fr.—בַּתַּחְלָבָה, or ח׳ *in the beginning, before, first.* Ber. II, 2 ... ח׳ עול, v. עוֹל. Ib. 37[a] מברך עליו ח׳ וסוף he must say the benediction over it before and after eating. Ib. בת׳ מברך עליו וכ׳ before eating he must say &c.; a. fr.—מֵתְּחִלָּה *from the beginning, originally, in olden times.* Pes. 116[a] מת׳ שובדי וכ׳ our forefathers in olden times were idolaters; a. e.—לְכַתְּחִלָּה, *a) in the start, directly*, opp. הֶיעֲבֵד. Ḥull. 2[a], v. הֶיעֲבֵד. Erub. 34[b] פותח לכת׳ ונוטל he may directly dig out, and take; Bets. IV, 3, v. פָּתַח; a. fr.—*b) at first.* Gen. R. s. 49; a. fr.

תַּחֲלוּאִים m. pl. (b. h.; חָלָה) *diseases.* Y. Sot. III, 19[a] bot. מתה בת׳ רעים she will die of evil diseases.

תַּחְלוּסַיָּא, תַּחְלוּסַיָּא m. pl. (Pales of חלל, v. שְׁחָלִים) = next w., *cress.* Y. Taan. IV, 69[a] bot.; Lam. R. to II, 2, v. שְׁחָלִים. Y. Ab. Zar. II, 40[d]; Y. Sabb. XIX, 14[d] מישחוק ת׳ בשובתא וכ׳ allowed to grind cress on the Sabbath and put it in old wine (a remedy for colic, v. קוֹלוֹס).

תַּחְלֵי m. pl. = h. שְׁחָלִים. B. Mets. 107[a] הגי ת׳ דבי כיתנא to take cress that grows among flax is not considered robbery. Sabb. 109[b] ת׳ חיורתא (*fem.*) white cress (pepperwort?). Ib. 140[a] מעלא לת׳ is good to mix with cress; a. fr.

תַּחְלִיפָא pr. n. m. *Taḥlifa*, name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2[d] bot. (ed. Krot. תחלירפתא, corr. acc.). Y. Peah IV, end, 18[c] תַּחְלִיפָה. Keth. 8[a]; a. fr.—Y. Taan. II, beg. 65[a] ת׳ קיסרי T. of Cæsarea; (Bab. ib. 15[b] קיסרי דמרן אבא). Y. R. Hash. IV, 59[c] bot. Y. Sot. V, end, 20[d]; (B. Bath. 15[b] אבא בר שמואל). Y. Ned. I, 36[d] bot.; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 130[a] sq.

תַּחְלָתָא, v. תּוּחְלָא.

תָּחַם, *Pi.* תִּחֵם (denom. of תְּחוּם) *to mark the limits of, form landmarks.* B. Bath. 56[a], v. חֲצוּבָא II. Pesik. 'Aniya, p. 137[b] ... מְתַחֲמִין וכ׳ בעולם הזה מְתַחֲמִים in this world they form landmarks with stones or cistus shrubs, but in the latter days they shall form landmarks with precious stones &c.; Yalk. Is. 339; Midr. Till. to Ps. LXXXVII.

תְּחַם ch., *Pa.* תַּחֵם; *Af.* אַתְחֵם same. Targ. O. Deut. XIX, 14 תְּתִימוּ ed. Berl. (ed. Vien. תְּ, corr. acc.); Y. אַתְחִימוּ (not אַתְ). Targ. Ex. XIX, 12; 23; a. e.—Part. מְתַחֵם; f. מְתַחֲמָא; *pl.* מְתַחֲמָן *forming borders, cords.* Targ. Ex. XXVIII, 14; 22; XXXIX, 15 (h. text מגבלות, גבלת).

תַּחֲמַדְתָּא f. (חֲמַד) *desirability, delight.* Targ. II Esth. I, 1 גברא דת׳ (=איש חמדות, Dan. X, 11).

תַּחְמוּדָא m. (preced.) *desire, lust.* Targ. Y. I Deut. IX, 22 (h. text דתאוה).—*Pl.* תַּחְמוּדַיָּא, constr. תַּחְמוּדֵי. Targ. Y. II ib. קבריא ת׳ (read: דת׳). Targ. Mic. VII, 3 (h. text הוות).

כְּפַר תַּ׳, תַּחְמִין pr. n. pl. *K'far Tahămin.* Y. Taan. I, end, 64[d]; Y. Keth. II, 26[d].

תְּחִנָּה, תְּחִנְתָּא f. (b. h.; חָנַן) *prayer for grace.* Yalk. Deut. 811; Yalk. Sam. 157, v. חִינּוּן. Y. Ber. IV, 8[a] מְתְּחִנְתֵּנוּ, v. עָלַם II; a. e.

תַּחֲנוּן m., pl. **תַּחֲנוּנִים** (b. h.; preced.) *prayers, supplications for grace.* Deut. R. s. 2, v. חִינּוּן. Ab. II, 13, v. קֻבָּע. Ab. Zar. 5[a] (ref. to Lev. XXVI, 3) אין אם אלא לשון ת׳ *im* means prayer (*Oh that*). R. Hash. 17[a]; Pes. 118[b] (ref. to Ps. CXVI, 1) קול תַּחֲנוּנַי ... אימתי אני אהובה when am I beloved before thee? When thou hearest the voice of my supplications. Y. Ber. IV, 7[d] bot. ויהיו דבריני ת׳ לפניך and let our words be (words of) supplications before thee, i. e. truly devotional; a. fr.

תַּחֲנוּנָא ch., *pl.* תַּחֲנוּנִין, תַּחֲנוּנֵי same. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Prov. XVIII, 23; a. e.

תָּחַף, v. תָּחַב.

תַּחְפַּנְחֵס, תַּחְפְּנֵס (b. h.) pr. n. pl. *Tahpanhes, Tahpenes* in Egypt (Daphnæ in Pelusium). Targ. Is. XXX, 4 (h. text חנס). Targ. Jer. XLIV, 1; a. e.—Pesik. Vayhi, p. 63[b] ת׳ זו הונפניריס (not תנפנחס) T., that is Ḥunpanias (?); Pesik. R. s. 17 תחפנס חופריינס (?).

תַּחְרוּ, v. תַּחֲרוּתָא.

תַּחֲרוּת f. (חָרָה) *heat, rivalry, contention.* Y. Ber. III, 6[b] בציפורין ת׳ משרבת when rivalry (between the families) increased in Sepphoris, they arranged that the families should pass by, and the mourners stand. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4; Y. ib. XVI, 15[c] bot. ספרי מינין שמטילין תת׳ וכ׳ אריבה the heretical books which cast enmity, and strife, and dissensions between Israel and their father in heaven. Y. Yeb. IV, 5[d] top ת׳ באחין שכר לאחין (not באחין) by strife between brothers (the *yabam* and his brother's spurious son), the brothers (the *yabam's* heirs) profit, v. שִׁרְפְּרִית. Lev. R. s. 9; Deut. R. s. 5 ... ולא ומה אם העליונים ת׳ וכ׳ if the heavenly creatures that have no jealousy, or hatred, or strife need peace &c. Yalk. Num. 773 שכא תהא ת׳ וכ׳ that there be no strife among the tribes; a. fr.

תַּחֲרוּתָא, תַּחְרוּ ch. same. Targ. Hab. I, 3. Targ. Is. LVIII, 4.

תַּחַשׁ m. (b. h.) *taḥash*, an animal the hide of which was used to cover the Tabernacle. Sabb. 28[b] ... ת׳ ברייה בפני עצמה וכ׳ the *taḥash* of the Mosaic days was a creature of its own kind, and the scholars could not decide whether it belonged to the class of *b'hemah* (domestic animals) or of *ḥayah* (beasts); Num. R. s. 6[3]. Yeb. 102[b]; a. e.—*Pl.* תְּחָשִׁים. Sabb. 28[a] עורות ת׳ skins of *taḥash*. Y. ib. II, 4[d] bot.; Koh. R. to I, 9, v. אלטינון, a. בַּלְאַקְסִינוֹן.

תַּחְשׁוֹן* (imperat. *Pa.* of a verb תחש, with suffix ן—; Tafel of חָשָׁא) *silence them.* Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102, end; v. גַּחֲמוֹן.

תַּחַת (b. h.; נָתַח) *under, beneath, in place of, instead of.* Peah VII, 3 המניח ... ת׳ הגפן וכ׳ he who places a basket under a vine when cutting grapes, robs the poor. Tosef. Dem. VI, 4 תַּחְתַּיי in my place, v. אוֹצָר. Gen. R. s. 18 מת׳ חרוב אחד from under a carob tree; a. v. fr.

תַּחְתָּא, תַּחְתָּה ch. same; לת׳ *downward.* Targ. O. Deut. XXVIII, 13; 43.—Pes. 74[b] לת׳ פומא with the mouth (open side) downward.—V. תְּחוֹת.

תַּחְתָּאָה m. (preced.) *nethermost, lower.* Targ. Josh. XV, 19; Targ. Jud. I, 15.—*Fem.* תַּחְתִּיתָא. Targ. Prov. XV, 24 (ed. Wil. תַּחְתִּי).

תַּחְתּוֹן m. (b. h.) same. Snh. VIII, 1 זכן תת׳, v. זָכָן.—*Pl.* תַּחְתּוֹנִים. Gen. R. s. 4 השמים תת׳ ושמי וכ׳ the lower heavens and the higher heavens of heavens. Ib. המים תת׳ וכ׳ ... על the upper waters exceed the lower by &c.; a. fr.—Esp. ת׳ the lower creatures, *earthly things*, opp. to העליונים the heavenly things. Ib. s. 8 תרייני בורא אותו מן העליונים ומן תת׳ I will create him (man) so that he should partake of the nature of the heavenly and of the earthly creatures; Lev. R. s. 9, v. עֶלְיוֹן. Tanḥ. Huck. 8 העליונים ות׳ שלך הן וכ׳ the heavenly and the earthly creatures are of thy creation, and thou referrest to the authority of a human being?; a. fr.—*Fem.* תַּחְתּוֹנָה. Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. XIV, 14[c] bot., v. רַחֲיַים; a. e.—על ת׳, v. יָד.—*Pl.* תַּחְתּוֹנוֹת. Sabb. 82[a] שיניו ת׳, v. שֵׁן; a. e.

תַּחְתּוֹנִיּוֹת f. pl. (preced.) *abdominal troubles, piles* &c. Ned. 22[a]. Keth. 10[b]. Sabb. 81[a]; Ber. 55[a]; a. fr.

תַּחְתִּי m., *pl.* **תַּחְתִּים, תַּחְתֵּי** (b. h.; preced.) *lowest compartments.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) לת׳ לזבלים the nether rooms were for dung; Snh. 108[b]; a. e.—V. תַּחְתִּית.

תַּחְתִּים m. pl. (?) (preced. wds.) *taḥtim*, name of an affection of the abdomen brought on by sorcery. Ber. 62[a], v. תַּחְרִים.

תַּחְתִּית f. (b. h.; preced. wds.) *bottom, foot; the frame in which an anvil is set.* Kel. XVII, 17 ת׳ חצורפין the base of the goldsmiths' anvil; של נפחין of the blacksmiths'; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 ת׳ צרפית. Num. R. s. 18[4] ונבלעו בשאול ת׳ and they were swallowed up in the nethermost of the nether world.

תַּחְתִּיתָא, v. תַּחְתָּאָה.

תֵּי = תְּהֵא (v. הֲוָא), *thou shalt be, be thou.* Y. Sot. VII, end, 22ª [read:] כד הוא ... תי גייל לה לחורי פרוכתא כד אינון תרתיי תי מיבעל וכ' when there is only one scroll on hand, thou must roll it up (v. גּוֹל) behind the curtain; when there are two, thou must carry away one, and bring in the other; Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. תרתייתי (corr. acc.); Y. Yoma VII, 44ᵇ top תרתויתי (corr. acc.).

תֵּיאָבוֹן, **תַּאֲ'**, m. (תָּאַב) *desire, appetite;* ת' *to satisfy the appetite.* Ḥull. 84ª (ref. to Deut. XIV, 26, למדה תאוות ... אלא ת' the Torah here teaches a sanitary rule, that man should not eat meat unless he has special appetite for it; Tosef. Arakh. IV, 26. Pes. 120ª (in Chald. dict.) דקאכיל לת' when he eats with appetite (when he begins the meal); a. e.—Esp. (with ref. to forbidden food) ת' on account of an irresistible appetite, opp. לתכעיס, v. מִיתָּר. Snh. 27ª לת' ... מיתר a non-conformist who eats unslaughtered meat merely to satisfy his appetite (because it is cheaper than the slaughtered, Rashi); a. fr.

תֵּיאָדוֹרוֹס, v. תֵּיאוֹדוֹרוֹס.

תֵּיאָה, **תֵּיחָה**, **תֵּיתָה** f. *root of crowfoot* (Ranunculus), used as spice, but considered poisonous for beasts. T'bul Yom I, 5 תהיאה (ed. Dehr. תהייה; Maim.: 'some say, *tiah* is the root of asafœtida'). Ukts. III, 5 (ed. Dehr. תהיה); Y. Ḥag. III, 79ᶜ (not תח'). Sifré Deut. 107. Ḥull. 58ᵇ הלעיטה תֵּירָה (Ms. M. תרעה; Ms. R. 2 תועה, v. Rabb. D. S. a. l. note) if he made a beast swallow crowfoot; Tosef. ib. III (IV), 19; a. e.

תֵּיאוּבְתָּא, v. תְּאוּבְתָּא.

תֵּיאַטְרוֹן, **תִּיטְרוֹן**, **תִּיאַטְרוֹן** m. (variously perverted) (θέατρον) *theater, show, spectacle.* Gen. R. s. 87 יום ת' הרה וכ' (not תיאטי') it was spectacle day, and all went to see (the show), but he (Joseph) did not go; Cant. R. to I, 1, beg. טראטרון; Pesik. R. s. 6 יום ת' וקורקסין (not וקורקסיו) a day of theatre and circus performances. Cant. R. l. c. יום ט' של נילוס the show day for the Nile festival, v. זִיבּוּל. Y. Ab. Zar. I, 40ª חעולה לת' אסור וכ' to go to theatre is forbidden on account of idolatry (which is practiced in it); Tosef. ib. II, 5 לתרטיאות של גוים ed. Zuck. (Var. לתיאַטְרָאוֹת, לסרטאויות, לתרטאויות, read: לתיאַטְרָאוֹת *pl.*). Y. ib. l. c. העולה לת' וצווח וכ' to go to a theatre and cry out (to vote for a broken down gladiator &c.), if it is for the public benefit, is permitted. Ex. R. s. 51, end ראה אותם גובין לתַּרְטָרוֹן he saw that they were collecting for the erection of a theatre. Y. Taan. II, 64ª bot. תייט', v. שָׂפַר; a. e.—*Pl.* תִּיאַטְרָאוֹת, תִּיאַטְרָיוֹת. Meg. 6ª ת' וקרקסיות Ar. (ed. תרטר', תראטריות; Ms. M. טרטסיאות) theatres and circuses. Tanḥ. ed. Bub., Sh'moth 6 (ref. to Ex. I, 7) שנתמלאו בתי טרטיאות וכ' the theatres and circuses were full of them; Yalk. Ex. 162. Ab. Zar. 18ᵇ אין הולכין לטרטיאות וכ' (Ms. M. טרטסיאות) you must not go to the gentile theatres and circuses, because &c., v. זָבַל. Y. Ber. IV, 7ᵈ ... מודה ולא נתח חלקי בבתי תַּרְטָרְיוֹת וכ' I thank thee ... that thou hast given me my share with those sitting in the schools and synagogues, and hast not given me my share in the theatres and circuses; a. fr.

תִּיאֲמִי, v. תּוֹמָא II.

תִּיאָקָא, v. תֵּיקָא.

תִּיב, *Pa.* תַּיֵּיב; *Af.* אָתֵיב, v. תּוּב.

תִּיבָא, Targ. Koh. IV, 12 some ed., v. תֵּיכָא.

תֵּיבָה, v. תֵּבָה. [Koh. R. to I, 7 כמין תיבה, v. תּוּבְיָה.]

תֵּיבוֹרָא, **תֵּיבוֹרָה**, m. (תְּבַר) *breaking, shattering.* Targ. Is. XXX, 14. Targ. II Sam. V, 20; Targ. I Chr. XIV, 11.

תֵּיבוּ, **תֵּיבוּ'**, **תִּיבוּתָא** f.=h. תֵּבָה, *chest, box; ark.* Targ. Ex. II, 3; 5 (O. ed. Berl. תִּיבוּ') Targ. Gen. VI, 14; 16; a. e.—Keth. 106ª עבר ת' וכ' he made a box, and sat (in it) before him (Elijah), until he had finished his teaching. Y. Ber. V, 9ᶜ עבר חד קומי ת' a man passed before the ark (recited the prayers, v. תֵּבָה). Y. Kidd. I, 61ᵇ top; Y. Peah I, 15ᶜ top מפתחא דת' חות וכ' the key of the box (containing the jewel) was on his father's finger; a. e.

תִּיבוּתָא, v. תֵּיבָא.

תִּיבְלְטִירִין, **תִּיבְלְטִירִים**, v. תִּבְלְטִירִים.

תִּיבְנָא, **תִּיבְלָא**, v. sub תֵּבֶל.

תִּיגְדָּא, v. תִּגְדָּא.

תִּיגַּר, v. תַּגַּר.

תִּיגְרָא, **תִּיגָּרָא**, v. תִּגְרָא.

תִּיגְרָאתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיגְרוּתָא, v. תַּגְרוּתָא.

תִּיגַּרְנִיתָא, **תִּיגְרָנָא**, v. תִּגְרָנָא.

תִּיגַּרְתָּא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיהָא, v. תִּיאָה.

תָּו, **תָּיו** m. (b. h.; תָּוָה) 1) *mark;* 2) תו"ו *the letter Tav.* Sabb. 55ª (ref. to Ez. IX, 4) לך ורשום ... ת' של דיו go and make on the foreheads of the righteous a mark (Tav) with ink; ת' של דם ... ועל and on the foreheads of the wicked a mark (Tav) with blood. Ib. אלו ... מאלף עד ת' those are the men that fulfilled the Law from Alef to Tav. Ib. ת' סוף חותמו של ומאי שנא ת' and why a Tav? Ib. חקבה"ו the Tav is the last letter in God's seal (אמת). Ib. 104ª תי"ו אמת Tav intimates *truth*; a. fr.

תִּיוּבְתָּא m., **תִּיוּבָא** f. (תּוּב) 1) = תּוּבָא, *vomit.* Targ. Prov. XXVI, 11 תִּיוּבְיהּ (Ms. תיובת').—2) *return.* Targ. Job XXIV, 23 (ed. Lag. תִּיבוּתָא).—Esp. = h. תְּשׁוּבָה *return to God, repentance.* Targ. Jer. XXXIII, 6 (ed. Wil. תִּיוּבָא). Targ. Cant. V, 5; a. fr.—Taan. 23ᵇ ... דלירחמו בת' אנא בעי I prayed that they might die, but she prayed that they might return in repentance (Ber. 10ª דלהדרו בתשובה); a. e.—V. תִּתְוּבָא.—3) *answer, reply, refutation, argument.* Targ. Jer. XII, 5. Targ. Job XXXII, 3; 5; a. e.—B. Mets. 16ª

הא גברא והא ת' here is the man, and here is his answer (such an ingenious answer only such a man can give); גברא קא חזינא ות' וכ' I see the man, but I do not see the answer (his argument does not convince me). Ab. Zar. 68a ת' ... חגא מותיב קא Ḥagga knows not what the Rabbis say, and dares to argue? Ber. 10b דרב חסדא ת' this is an argument against Rab Ḥisda; it is an argument (R. Ḥ. stands refuted). Ib. 21a ת' this is a final refutation; a. v. fr. — *Pl.* תְּיוּבָתָא. Targ. Job XXI, 34 Ms. (ed. *sing.*).—4) *pl.* as ab. *going to and fro, waywardness.* Targ. Jer. V, 6 (ed. Wil. תְּרוּ). Ib. XIV, 7 תְּיוּבְתָנָא (not תְּיוּבְתָהּ); a. e.

תּוּדִיטוּס, v. תְּדִיוֹטוֹס.

תָּוֹם m. = תָּאוֹם, *twins, two grown together.* Succ. 36a.

תְּיוֹמָא, תְּיוּ' ch. same, *twin.*—*Pl.* תְּיוֹמִין. Targ. Gen. XXV, 24. Ib. XXXVIII, 27. Targ. Cant. IV, 2. Ib. 5.—*Fem.* תְּיוּמְתָא *twin sister.* Targ. Y. Gen. IV, 2 (ed. Vien. תְּיוּמְתָ').

תְּיוּמְתָא f. (preced.) 1) [*twins,*] *the central leaf of the palm branch,* which is a junction of two. Succ. 32a נחלקה ת' (Ms. M. 2 התְּיוּמֶת) if the central leaf is split; B. Kam. 96a; a. e.—2) *twin-sister, match.* Pesik. R. s. 15 (ref. to חמתי, Cant. V, 2) תְּיוּמְתִי לא אני גדול וכ' my match, I am not greater than she, nor is she greater than I; (Cant. R. to l. c. תאומתי כבריכול).—Trnsf. *a broken thread joined by twisting, thick thread.* Y. Sabb. VII, 10c אפי' ערב שבה לא היה בו קשר ולא תיומת even in the woof of the curtain there was neither a knot nor a twist.—3) *molar tooth,* v. תְּאוֹם.

תְּיוּמְתָא, תְּיוֹמָא, v. תְּיוֹמָא.

תיוסאני, Targ. Prov. XXII, 3 ed. Lag., v. תְּכַךְ I.

תְּיחוּחַ, תְּחִ' m. (תחח, transp. of חת; cmp. תוּחָה, Job XLI, 21, = תחחה) *crushing*; עֲפַר ת' *crushed, loose earth.* Ohol. XVIII, 8 ועפר התי' (Mish. ed. והעפר, corr. acc., or וְהָעָפָר הַתְּחוּחַ; Maim. comment. ed. Dehr. עֲפַר תּוֹחֵת). Tosef. ib. XVI, 5 רושם ואין ... ואיזו היא בתולה ed. Zuck. (Var. ואין עפר תחתיו) virgin soil is that in which there is no imprint, and the earth of which is not *ʿăfar tiḥuaḥ*; Nidd. 8b, v. רְשָׁשִׁין. Bets. 8a top עפר ת' (Tosaf. תית). Sabb. 39a. Ber. 40a (Ms. F. תוחת, v. supra). Y. B. Bath. II, beg. 13b מפני שעושין עפר ת' וכ' because they (the rocks or boulders near a wall) make the ground around them loose, and affect the earth of the wall; Bab. ib. 19b שמחלידין ... ומעלין עפר ת' they (the roots of trees near a wall) undermine the ground, and generate loose earth; a. e.

תִּיטָא m. (θῆτα) *the Greek letter* Θ (Tau), which in voting stood for θάνατος (death). Lam. R. to II, 1, v. חִיתִּית.

תַּיְמָרוֹן, v. תַּיאַטְרוֹן.

תָּיָא, only in וַאֲתָיָא = וַאֲתָא, v. אֲתָא.

תַּיְיד, v. תִּיאָה.

תַּיְירוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּיְירוּת, v. תִּירוּת.

תַּיָּר m. (תור) *spy, scout, guide.* B. Kam. 116b ואם שכרו ת' וכ' if the caravan hired a scout to go before it; Tosef. B. Mets. VII, 13; Y. ib. VI, end, 11a. Y. Yoma I, 38b, a. e. תת' הגדול, v. תּוּר I; a. fr. — *Pl.* תַּיָּרִים. Yalk. Cant. 983 (play on בחורים, Cant. I, 10) שני תורות נעשו ת' טובים לישראל (read: שתי תורות) two laws (the written and the oral) became good guides for Israel.

תַּיָּר, תַּיָּרָא ch. same. Targ. Job XXIX, 15 Var. (Ms. עַיָּר).—Cant. R. to II, 12 (play on תחור ib.) קול ת' טב וכ' the voice of a good guide has been heard ..., that is, Moses and Aaron.

***תַּיָּרָא** m. = תַּיָּרָא, *ox-driver, plougher.* B. Bath. 54b כראוזל תי' דתורי ודהדר (Ms. M. תוורא; Ms. H. תַּיָּאנָא; Ms. R. תַּיָּרָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) as far as the plougher goes with his oxen and turns around, i. e. when he digs the distance of an ordinary bed in the field; (Rashb. כראוזל תְּיָרָא דתורי וכ' when *a yoke of oxen* goes over the entire length (or breadth) of the field and turns back, i. e. two beds all along the field).

תַּיְשָׁא, תַּיּוּשָׁא, v. תַּיָּשׁ, תַּיָּשָׁא.

תַּיְתָא, v. תּוּתָא, a. תַּתָּא.

תִּיכוֹנָה f. (b. h.; תּוֹךְ) *inner, central, middle.* Y. Ber. I, 2d; Lam. R. to II, 19. Ber. 3b (ref. to Jud. VII, 19) אין ת' אלא שיש וכ' you cannot say *middle* watch, unless there is one before and one after (which proves that the night is divided into three watches); Yalk. Jud. 63.—*Pl.* תִּיכוֹנוֹת. Ib. מאי תיכונה תיכונה שבת' *tikhonah* means here the middle of the middle watches, i. e. the end of the second and the beginning of the third of the four watches; v. תְּוִיךְ; Ber. l. c. אחת מן התיכונה שבת' (corr. acc.).

תִּילָא, v. תְּכָלָא.

תִּילֵי, v. תֵּל.

תִּילָאנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תִּילְדוּתָא, v. תּוֹלְדוּתָא.

תִּילְחָא, v. תַּלְתָּא.

תִּילְחוֹל, v. תַּלְתּוֹל.

תִּילָחָא, v. תַּלְתָּא.

תִּילִין, תִּילִים, v. תֵּל.

תִּילִין, תִּילִים *psalms*, v. תְּהִלָּה.

תִּילָתָן, תִּילְתּוֹתָא, תִּילְתּוֹל, תִּילָתָא, v. sub תַּלְתָּא, תַּלְתּוֹל.

תִּימָא pr. n. m. *Tima*, an Amora. Y. Snh. IV, 22[b] ת' בר פפיוס.

תִּימָה, תֵּימָה m. *tema*, name of a bird. Ḥull. 141[b] תימת (Ms. M. תוּרְמָא; Mus. תַּמָּה; Ar. תֻּמָא).

תְּמַהּ, תִּימָהָא, תִּימָהּ m. (תָּמַהּ) 1) *astonishment.* Targ. Jer. V, 30 (ed. Wil. תְּמָהָא; h. text שמה). Targ. Ez. XXXII, 10 (ed. Wil. תִּימָה); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VI, beg. (in Hebr. dict.) ת' הוא על חקב"ה וכ' (ed. Bub. תמה הוא מן) it is astonishing of God, that he &c.—[In Talmudic commentaries ותימה introduces an objection.]—2) *wonder, miracle, sign.* Targ. Ps. LXXI, 7 (ed. Wil. תְּמָהָא, h. text מופת). Targ. Y. Ex. VII, 9. Targ. Y. Deut. XIII, 2 sq.; a. fr.—*Pl.* תְּמָהֵי, תִּימָהֵי, תִּימָתִין, תְּמֵי. Ib. IV, 34 (not תְּמֵי). Targ. Y. I ib. XXXIV, 11. Targ. Ps. CV, 27; a. fr.—3) *desolation, poverty.* Targ. II Esth. X, 1 תמה ed. Lag. (ed. Vien. תַּמָּה, תַּמָּא; Ar. תמא), v. Meg. 11[a], quot. s. v. עָשׁ; [Ar., misled by the Hebrew text: *tribute*].—[Ib. IX, 24 ת' הוא עדבא Ar., mistake for רמא, with omission of מלתא.]

תִּימָחוֹן v. תְּמָהוֹן.

תִּימוֹז* m. *one who has no eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 9 ed. Zuck. (Var. תימיז); Bekh. 44[a] תימי' שתמו זיפין (read: תימיז שתמו זיפיו) *t.* is one whose eye-brows are gone; ib. התמיר (Rashi תומירין, Ar. תימן).

תִּימֵי, תֵּימוֹר m. (b. h. תְּמַר; תָּמַר) *rising column.* Yoma 28[b], v. פָּצַע, a. תָּמַר.

תִּימוֹרָא c. (cmp. שְׁמָרוֹת Ps. LXXVII, 5) *eye-lid, eye-lash.* Sabb. 77[b] דמידלי לעיל ת' ... מ"ט דאר Ar. (ed. תִּירָא) why is the eye-lid of the chicken bent upwards?—*Pl.* תִּימוֹרֵיא, constr. תִּימוֹרֵי. Targ. Ps. XI, 4 Ms. (ed. Wil. תְּמֵי; ed. Lag. תמי). Targ. Job III, 8. Ib. XLI, 10 Ms. (ed. Wil. תְּמָרֵי). Ib. X, 22 (*eye-lids of the morning;* h. text עפתה). Targ. Prov. IV, 25 Ms. (ed. Wil. תִּימֵי; ed. Lag. תמי); a. e.

תִּימוֹרְתָא f. same.—*Pl.* תִּימוֹרָתָא. Targ. Ps. LXXVII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. תִּימוֹרַתָּיָא, תִּימוֹרְתָיָא).

תִּימַחְתָּא f. (מְחִי), sub. נברא, *bark softened by beating and stripping.* Ḥull. 51[b] ת' לא חיישינן (Ms. R. 3 a. Ar. תמחתא; Ms. R. 2 תַּמְחָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) if the animal fell upon soft bark, we do not apprehend internal injury; v. נְבָרָא.

תִּימְטִינוּס, תִּימְטִינִים, Y. Ab. Zar. II, 40[d], read תּוֹמִיטִיינוּס.

תִּימִין v. תִּימוֹז.

תִּימַלְיוֹס v. תְּמַלְיוֹס.

תִּימַן v. תִּימוֹז.

תִּימָרָא, תִּימְרָא v. תִּימוֹרָא.

תִּימָרָה v. תִּמְרָה.

תִּינָא, *pl.* תִּינִין, תִּינַיָּא v. תְּאֵנָתָא.

תִּינוֹק, תִּינֹךְ m. (יָנַק) *child, boy.* Sabb. 151[b], a. e. ת' בן יומו a child not quite a day old. Sot. 47[a]; Snh. 107[b] יצר ת' ואשה תהא וכ' desire, child, and woman should be repelled with the left, and drawn near with the right hand. Yoma 82[a] בת' בן שלש ... at thirteen we order full fast by Biblical law: this refers to a boy; a. fr.—*Pl.* תִּינוֹקוֹת, תִּינְקוֹת. Ib. VIII, 4, v. עָנָה II. Sabb. 119[b], a. fr. ת' של בית רבן school children; a. v. fr.—*Fem.* תִּינוֹקֶת, תִּנְקֹת *girl.* Yoma 82[a] בת' בן שתים ... at twelve we order full fast ...: this refers to a girl (v. supra). Nidd. X, 1; a. fr.

תִּינַח, חָתִינַח v. נִיחָא ch.

תְּנַח, תּוּנְחָא, תִּינָחָא, תְּנָ, תִּינָחָא, תִּינָחָא f. (אָנַח) *sigh, groan.* Targ. Ps. XXXI, 11 תינוחא ed. Lag. (ed. Wil. תִּנְחָתָא). Ib. XXXVIII, 10 תינחתי (ed. Wil. תְּנָחָה). Targ. Is. XXXV, 10 (ed. Wil. תִּינְחָתָא, *pl.*); a. fr.

תִּינָב, תִּינֵיתָא, תִּינָנוּת, תִּינָנָא, תִּינָנִין, תִּינָנֵיתָא v. sub תִּנְ.

תִּינָתָא v. תְּאֵנָתָא.

תִּיסָוֹר, תִּיסְבָרִית, תִּיסְבָרָא, תִּיסְפָר v. sub תְּסְ.

תִּיסוֹמֶן, Ex. R. s. 47, למלך שהיה אוהב לת' וכ' perhaps to be read: לסִיטוֹ (v. סִיטוֹן) a king that loved his commissary. He said to him, measure unto thyself golden Denars.

תִּיעָה v. תְּאָה.

תִּיעוּב m. (תָּעַב) *abomination, rejection.* Yalk. Am. 545 לידע כמה ת' נעשה להם that they might know how much they were abominated; (Lev. R. s. 5 לתודיע כמה תועבה גורם).

תִּיפַּח, תִּיפָּח m. (נָפַח; cmp. מַפָּח נפש) *fainting, decay; disappointment.*—(ת' רוחי, ת' רוח, ת' נפש, Chald. *let fainting come upon ..., let despair come upon ...!* R. Hash. 31[a] ששה ... אמרה ת' נפשם וכ' Ms. M. (ed. אמר ת' עצמן, read: עצמותן) the Shechinah delayed six months in the desert for Israel's sake, perhaps they would return in repentance: when they did not return, the Shechinah said, let despair come upon them &c. (ref. to Job XI, 20 מפח נפש ...). Keth. 105[b] ת' נפשם של וכ' oh, the despair that waits for those who take bribes! Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. [read:] ת' רוחיה דהאי גברא woe to that man! Num. R. s. 7[4] (to a plant) ת' רוחך וכ' woe to thee! last night thou wast looking well &c., v. פָּרַג. Ex. R. s. 3[12] ת' עצמותה (read: עצמותיה) Oh, the decay of her bones, woe to her!; a. fr.

תִּיפְלָה, תִּיפְלוּת v. תִּפְלָה.

תִּיק m. (θήκη) *casing, sheath.* Kel. XVI, 8 תיצורי לת' whatever is intended for a casing, contrad. to חֲפוּי. Sabb. XVI, 1 ת' ספר a book chest; ת' דתפלין a box or bag in which the T'fillin are kept; a. fr.

תִּיקָא ch. same. Targ. Job XX, 25 מִתִּיקָה (Ms. מִתְּקָא, corr. acc.). Targ. Y. Num. XXXI, 8 (ed. Vien. תִּיקָ, corr. acc.). Targ. Lam. III, 13 (*quiver*).

תִּיקָא, תִּיאָקָא, תִּיוָקָא, תַּיָקָא (תֵּיקָא) m. (contraction of תִּיעֵק; v. מַעֲקָה; cmp. Arab. *wakay*) 1) *railing, gallery.* Targ. O. Deut. XXII, 8 (Y. תֵּיאַק גיפופין; h. text מעקה). Targ. I Kings VI, 10 תֵּיקָא (h. text ציר).—2) trnsf. *safety, place to stand on* or *lean against.* Targ. Y. Lev. XXVI, 37 ת' למירקום (h. text התקומה).

תַּיקוּ = תַּיקוּם, v. קוּם ch.

תַּיְקֵי, תַּיְקֵי m. pl. (קו, apocope of קוּם; cmp. אָקָא) *door posts* (cmp. Syr. קימא P. Sm. 3533). Targ. Y. Deut. VI, 9 (ed. Vien. תַּקֵּי); XI, 20; Targ. Cant. VIII, 3 (ed. Vien. תַּיקֵי, corr. acc.).

תִּיקוֹל, Y. Dem. III, beg. 23[b] כדי תיקולו, read: תִּיקּוּגוֹ, v. תִּיקּוּן.

תִּיקוּלְתָּא, תִּיקוּלָא, v. תִּקּוּלָא.

תִּקּוּן, תִּיקּוּן m. (תָּקַן) 1) *preparation,* esp. *making fruits available by separating the tithes, the priest's share* &c. Y. Dem. III, beg. 23[b] נותן לו כדי תיקוּגוֹ (not תיקולו) we give a quantity large enough for him to separate the tithe, i. e. we give him a larger quantity, so that after deducting the gifts he should have as much as is due to him; a. e.—2) *establishment, institution; amendment, making right.* Gitt. IV, 2, a. fr. מפני ת' העולם for the sake of the social order. Succ. V, 2 ומתקנין שם ת' גדול and they introduced a great improvement there; ib. מאי ת' גדול what was that great improvement? ... The woman's compartment was open, and they put a railing around it &c. Tosef. Naz. V, 2 ת' הדבר וכ' the way to set the thing right, the proper way is &c.; Y. ib. II, end, 52[b] תִּקּוּן וכ' על שם שלא ... כתיקונה בא"י because I did not separate one Ḥallah in Palestine as was proper; Cant. R. to I, 6 כתקנה; ib. ... על שלא because I did not keep one Holy Day in Palestine as I ought to have &c. Pesik. R. s. 28 שאין עושים ... כתיקנם וכ' my children do not observe the festivals according to their institution, as they were commanded &c. Meg. 2[a] בזמן שחשנים כתיקנן וכ' when the seasons of the year were as they ought to be (when the calendar was regulated by the court), and Israel dwelt in their land; a. fr.—ת' סופרים the emendations of Biblical phrases introduced by the Sof'rim (v. סוֹפֵר) to obviate apparently irreverent expressions. Tanḥ. B'shall. 16 [where the text is largely interpolated]. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 22) ת' ס' הוא זה שהשכינה וכ' this is a Soferic emendation (for, 'and the Lord stood yet before Abraham'), for the Shechinah waited for Abraham; Midr. Till. to Ps. XVIII; (Lev. R. s. 11 תַּקָּנַת ס'); a. fr.—[A list of these emendations is to be found in Tanḥ. l. c.; Sifré Num. 84; Mekh. B'shall., Shir., s. 6; Yalk. Ex. 247; v. esp. Frensdorff, Ochlah W'ochlah, p. 113.]

תִּקּוּן, תִּיקּוּן ch. same, *preparation, order, arrangement; equipment, adornment.* Targ. O. Ex. XXVIII, 8 (h. text אפדה). Targ. Is. XXX, 22. Targ. Ex. XXXIII, 6 תִּקּוּן (h. text עדי). Targ. Jer. II, 32. Targ. II Chr. XXIV, 13 (h. text מתכנת). Targ. Ps. IX, 5 Ms. (ed. פורענות; h. text משפט); a. fr.—*Pl.* תִּקּוּנִין, תִּקֵּי. Targ. Jer. IV, 30. Targ. Deut. XXII, 5; a. e.

תִּקְלָא, v. תַּקָּלָא.

תִּקְלָן, v. תִּקּוּן.

תִּקְעִיתָא, תִּקְעִיתָא, v. תִּקִּיעְתָּא.

תִּקְרוּבְתָּא, v. תִּקֵּן.

תִּקְרַת, v. תּוּקְרַת.

תַּר, v. תַּיָּר.

תִּר m. (הוּר II) *wakefulness.* Meg. 18[b], a. e., v. נִים.

תִּר, Tosef. Bets. IV, 10 אבל מתדדין את הכלים בת' ed. Zuck., a corrupt and misplaced dittography of ואין מדיחין את הכלים בנהר.

תִּרְבִי, Midr. Till. to Ps. LXXV כוס ת', read with ed. Bub. טִרְבְּנִי = טִרְבָּנִי Tiberian glass cup (v. Nidd. 21[a]).

תִּרְגֵּם, v. תִּרְגֵּם.

תִּרְדִּין, v. תַּרְדִּין.

תַּר, תִּרּוּכִין m. pl. (תָּרַךְ) *being sent away, divorce.* Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Deut. XXIV, 1; 3.—Gitt. IX, 3, v. שִׁירְבּוּקָא. Ib. 85[b] ולורכיה לוי"ו דת' וכ' and he must prolong the Vav in *tirukhin* ..., lest it be read &c., v. שִׁירְבּוּקָא.

תִּרּוּם, v. תְּרוּמָה.

תִּרּוֹמֵי m. pl. (θύρωμα) *door with its posts, frames* &c. Targ. Ez. XXVII, 6.

תִּרּוּס m. (תָּרַס) *rebellion.* Sabb. 32[a], v. מַחְתָּרָא; Yalk. Gen. 31 (not תירום).

תִּרּוּצָא m. (תֵּרֵץ) *straightness, uprightness.* Targ. Ps. XCVI, 10. Ib. CXI, 8.

תִּרּוּצְתָּא, v. תִּרִּיצוּתָא.

תִּרּוֹשׁ m. (b. h.; ירש Ges.; cmp., however, רָשַׁשׁ) *juice, must, wine.* Tosef. Ned. IV, 3 הנודר מן הת' ... ומותר ביין he that vows abstinence from *tirosh* is forbidden all kinds of sweet juice, but is permitted (fermented) wine; Y. ib. VII, 40[b] bot. כמאן דאמר ... התורה קראת אותו ת' תִּירוֹשְׁךָ זה יין this is according to him who says, that in vows we follow the ordinary usage, but according to him who says that we must be guided by Biblical usage, the Bible calls it (wine) *tirosh*; 'thy *tirosh*' (Deut. XI, 14) means wine; (quot. from) Sifré Deut. 42. Ib. תירוש מלא (read 'תיר) 'thy wine', that means in abundance. Pesik. ʿAsser, p. 100[a] (ref. to Deut. XIV, 22, a. Hos. II, 11) אם זכיתם תירושך ואם לאו תִּירוֹשׁ if you do good, it is thy must, if not, it is my must; Yalk. Deut. 897; a. e.

תִּירְחָא, Y. Ter. X, 47[b] חנינח ת' (ed. Krot. תירתא), v. תּוּרְתָּנָיָא.

תִּירְטָא, v. תַּרְטָא.

תִּירְוִיסְקִי, v. טִירְוִיסְקִי.

תִּירְוִיקָא, **תִּירְיָקָא**, **תְּרָ׳** f. (θηριακή, theriaca) *theriak*, a certain compound believed to be an *antidote* against poisonous bites; in general *a remedy, medicine*. Sabb. 109ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 1), v. בַּנְגַּד. Ned. 41ᵇ כי תיריקי לגופא (Ar. קא ...) as wholesome as theriac for the body. Ib. לא תירא ולא תִּירְיָקָה I want neither it (the fever) nor its alleged good effect. Cant. R. to IV, 5 [read:] שלחו הרופאים והביאו מדמיהן ועשו אותן תִּירְאָקָה וכו׳ the physicians sent (to Alexandria) and got some of their blood (of menstruation) and made a theriak of it, and with it they healed &c.—[Ab. Zar. II, 4 ותיריקי Y. ed., v. וְתִינְיָרִיקִי.]

תִּירְעָתָא, v. תִּרְעָתָא.

תִּירְקִי, Y. Ḥag. II, 77ᵈ זחב ת׳, read: סִירְקֵי זהב = סירקין של זהב, v. סִירְקוֹן.

תִּירְתָּאָה, v. תִּרְתָּאָה.

תַּיִּישׁ, **תַּיְשָׁא** m. (b. h.) *he-goat; wether*. Ḥull. 79ᵇ, sq.; a. e.—*Pl.* תְּיָשִׁים, תַּיְשִׁים. Y. Snh. I, 19ᵃ top נעשו ת׳, v. גְּדִי; Ber. 63ᵃ; Y. Ned. VI, 40ᵃ. Gen. R. s. 42, a. e. ארן ת׳, v. גְּדִי; a. fr.—*Fem.* תְּיָשָׁה *she-goat*. Ḥull. l. c.; a. e.

תְּיָר׳, **תָּ׳**, **תְּיָשָׁא** ch. same. Targ. Prov. XXX, 31.—Y. B. Bath. III, beg. 13ᵈ (expl. משכוכית) ת׳ רבא the big wether (leader of the flock).—*Pl.* תְּיָרֵי, תְּיָשֵׁי, תְּיָרֵי. Targ. O. Gen. XXX, 35. Ib. XXXII, 15.

תִּישׁוּעַ m. (תשע) 1) *nine-tenths*; 2) *one-ninth*. Y. Dem. VII, 26ᶜ top נוטל שני תישועין וחצי של ת׳ וכ׳ he takes twice nine-tenths (of ten), and one-ninth of nine-tenths, which makes ten for the first tithe, and nine for the second. But why not say 'nineteen'? Said R. Z., 'the words of the wise and their riddles'. Ib. [read:] הרוצה להכניס ... נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישועין וחצי של ת׳ שהן עשרים ושלש וארבעה תישועין של תאינה he who wishes to bring into his house one hundred figs available for use, must count for each fig (an addition of) two-ninths and one-ninth of one-ninth, which makes (an addition of) twenty-three figs and four-ninths of a fig (23, and $\frac{4}{9}$ as nearest to $\frac{3}{8}\frac{7}{7}$).—*Pl.* תִּישׁוּעִין. Ib. Y. Erub. II, 20ᵇ צא מיתן ארבעה ת׳ ... נשתייר שם תשעה עשר תלתותין חסר תשוע (not תלתולין) deduct therefrom (from $6\frac{2}{3}$) four-ninths for the four sides, and there remain nineteen thirds less one-ninth ($=6\frac{2}{9}$).

תִּישַׁע, v. תֵּשַׁע ch.

תִּיתוֹרָא m. (= תרתור; cmp. שַׁרְשֶׁרֶת, שְׁרִיתָא; cmp. גִּשְׂרָא) *bridge* (Assyr. *titurru*). B. Bath. 21ᵃ ואי איכא ת׳ ממטינן וכ׳ if there is a bridge, we may let the children cross the river (to attend school on the other side), but if there is only a cross-board (גַּמְלָא I) &c. Ned. 41ᵃ מטא ת׳ וכ׳ when he came to a bridge, the animal shied.—Trnsf. ת׳ דתפלין *the skin drawn over the capsule of the T'fillin of the arm* after the inscriptions have been put in, *bottom* of the capsule with a hollow rim (מעברתא). Men. 35ᵃ.

תֶּךְ m. (חכך) *twisted cord, ring*.—*Pl.* תְּחָכִים. Y. Meg. II, 73ᵃ bot. אם תפר בה שנים . . . ת׳ וכ׳ if he joined the sheets of the M'gillah by means of two or three rings, it is fit for use.

תְּ׳, **תַּכָּא** ch. same, *ring, chain*. Targ. Koh. IV, 12 כת׳ דמגדלא וכ׳ (not כתיבא) like a chain plaited of cords, each consisting of three threads (h. text חוט המשלש).—*Pl.* תְּחִכִּין, תַּכֵּי, תְּכֵי, תְּ׳. Targ. O. Ex. XXVIII, 14; XXXIX, 15. Targ. II Chr. III, 16; a. e.—Y. Sabb. VI, beg. 7ᵈ מהו מיפק באילין ת׳ how about going out (on the Sabbath) with those cord chains (as a belt)? Bab. ib. 57ᵃ, v. חֲלִילָא. B. Kam. 119ᵇ מהו אריג ת׳ 'woven' means here twists.

תַּכָּא, (**תַּכָּא** I), v. תּוּכָּא.

תַּכָּא II m. (v. preced. art.; cmp. Assyr. *tukku* shield, a. Lat. scutum a. scutella) *salver, tray* (of twisted osiers). Ber. 42ᵃ לבתר דסלוק ת׳ וכ׳ after the tray before them was removed. Ib. אנן את׳ דריש וכ׳ we count on the tray of the Resh G'lutha (who sends us portions of what is placed before him). B. Mets. 86ᵃ קריבו ת׳ קמיה they placed a tray before him (with food and drink). Pes. 110ᵇ תרי קמי ת׳ וחד את׳ two cups before the tray is brought in, and one during the meal. Yeb. 63ᵇ, v. חָשַׁשׁ; a. fr.

תַּכְבּוֹסֶת f. (כָּבַס) *washing* (clothes). Ex. R. s. 23 אין להן ת׳ cannot be washed; Cant. R. to I, 5, a. Yalk. ib. 982 אין צריכין ת׳ (corr. acc.). Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92ᵃ, a. e. ולא היו צריכין ת׳ but did they (their garments in the desert) not need washing? M. Kat. 15ᵃ, a. e. אבל אסור בת׳ a mourner is forbidden to wash his clothes. Ḥull. 31ᵇ ת׳ ראשונה washing the first time (Lev. XIII, 54), ת׳ שניה washing a second time (ib. 58); a. fr.

תַּכְבָּר m. h., v. next w.

תּוּכִּי, **תַּכְבָּרָא** m. (כבר; cmp. כְּבָרָה) [*basket,*] *the body of an animal stuffed with its loose pieces* (head, legs, entrails) *and roasted*. Targ. I Sam. XXV, 18 (h. text עשורת; Rashi to Pes. 74ᵃ quotes תַּכְבָּרְנִין).—Pes. 74ᵃ ר׳ ישמעאל קורייהו תַּכְבָּר וכ׳ Ms. O. (ed. תוך תוך, v. תּוֹךְ I) R. Yishmael called it (the prepared Passover sacrifice) a *takhbar* (basket); R. Ṭ. called it, a kid with a helmet (v. כָּלַס I); Y. ib. VII, beg. 34ᵃ [read:] תוך בר דברי ר׳ ישמעאל ר׳ טרפון אומר מקולס; Mekh. Bo s. 6 [read:] תוך ובר דברי ר״י ר״ע אומר מקולס; Yalk. Ex. 197 תוך ובר דברי ר״א ר״ע אומר וכ׳ מקולס (corr. acc.).—[תוך ובר, תוך בר arisen from a phonetic etymology of תּוּכְבָּר, as if meaning *inside* (and) *outside*.]

תְּכוֹל *to be bereft*, v. תְּכֵל.

תָּכוֹף, v. תְּחֵיף.

תִּכְטְקָא, v. תְּכַתְּקָא.

תְּכִיל, v. תְּכֵל.

תִּכְלָא m. (תְּכֵל) 1) *trust, confidence.* Targ. Ps. XVI, 9 בת׳ Ar. (ed. לרוחצן).—2) part. of תְּכֵל.

תְּכִילְתָּא, v. תְּכֵלְתָּא.

תִּכּוֹף, תִּכְפָּא, תִּכְפָּא m. (תְּכַף) [*seizing, overpowering,*] בתכיף שלו ת׳ *suddenly, unawares.* Targ. O. Num. VI, 9 (ed. Vien. בתכף; Y. בתכוף; h. text פתע פתאם). Targ. Job I, 15. Targ. Is. XXX, 13. Targ. Y. II Deut. IV, 42; a. e.

תִּכְפָּה f. (תְּכַף) [*junction, fastening,*] 1) *stitch* or *knot.* Kil. IX, 10 החזיק ת׳ אחת if one fastens two pieces together with only one stitch; Men. 39ª; Sabb. 54ª; a. fr.—2) *immediate sequence.*—*Pl.* תִּכְפּוֹת. Y. Ber. I, 2ᵈ bot. שלש ת׳ חן תכף וכ׳ three actions require immediateness; putting on of hands must be immediately followed by slaughtering &c.; Bab. ib. 42ª; Deut. R. s. 2 ¹⁰; Yalk. Gen. 130 תְּכֻפּוֹת; a. e.; v. תֵּכֶף.

תָּכַךְ I m. (v. תּוֹךְ) [*to press between,*] 1) *to squeeze, press;* (h. עָנַשׁ) *to annoy; to fine.* Targ. Prov. XVII, 26 לְמִתָּכֵךְ.—V. תּוּכָא.—2) *to twist, twine*; v. תְּכָא, תִּכְכָא.

Ithpoli אִתְּכּוֹכִי *to be pressed, come to grief.* Ib. XXII, 3 ואתוכיו Levita (ed. Wil. ותסרין אינון; ed. Lag. תיוסאני אנון(?); h. text נענשו).

תָּכַךְ II m. (preced.) *t'khakh,* a worm in silk. Sabb. 90ª ת׳ דשרי׳אי the worm in silk is called *t'khakh.*

תָּכָךְ m. (b. h.; preced. wds.); *pl.* תְּכָכִים *middle, mean*; איש ת׳ *a man of medium wealth, of some means.* Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XXIX, 13) רש זה שהוא רש בתורה ואיש ת׳ וכ׳ 'poor' means poor of knowledge, and the 'man of means', that is he who has learned one or two orders (of the Mishnah); עמד רש עם איש ת׳ וכ׳ the ignorant comes to the scholarly man, saying, teach me &c.; רש בנכסים ואיש ת׳ זה שהוא עושה בפשוטה ... 'poor' means poor of possessions, and 'the man of means', that is he who works with success; עמד רש עם איש ת׳ וכ׳ the poor man comes to the successful man &c.; Yalk. ib. 665 איש ת׳ זה שהוא בינוני מן הנכסים he who is of medium wealth (v. Tem. 16ª; Ex. R. s. 31 ¹⁴).

תָּכַל (v. תָּכֵל) [*to be whole,*] *to confide, be confident.* Targ. Ps. IX, 11 ויתכלון Ms. a. Ar. (ed. ו־יסתכלון, corr. acc.; h. text ויבטחו). Targ. Prov. XIV, 32 תָּכֵיל (ed. Wil. תָּכֵל; h. text חסה). Ib. XXVIII, 26 תכיל Ms. (ed. תָּכֵיל; ed. Wil. תָּכֵל; h. text בטח). Ib. XXXI, 11; a. e.—Y. Keth. VI, 30ᵈ יִתְכְּלוּל דמריה דמועדא קיימים (not דמועדיא) let one trust that the Lord of the festive season lives, i. e. let the managers of the charities advance or borrow the money, trusting that the charity fund will be repleted at the festive season.

תְּכוֹל, תְּכֵיל, תְּכֵל 1) = h. שָׁכֹל, *to be bereft, childless.* Targ. O. Gen. XLIII, 14 תְּכוֹלִית תכולית ed. Berl. (ed. Vien. אִתְכְּלִית תְּכֵלִית; Y. II תְּכֵלִית). Targ. O. ib. XXVII, 45 אִיתְכּוֹל ed. Berl. (ed. Vien. אִתְכַּל). Targ. I Sam. XV, 33. Targ. II Sam. XVII, 8 תְּכַל ed. Vien. I (ed. Wil. חַגַּל; h. text שַׁכּוּל). Targ. Is. XLIX, 21; a. fr.—2) = h. שָׁכַל *to finish, consume, bereave.* Targ. Ps. XXXV, 12 למתכל נפשי Ms. (ed. לנפשי). Targ. Y. II Gen. XLII, 36 תְּכָלְתּוּן ed. Vien. (oth. ed. תַּכָּלְתּוּן *Pa.*).

Pa. תַּכֵּל *to consume, make childless.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 תְּכַלַּת (ed. Vien. תְּכָלַת; h. text אכל). Targ. Jer. XV, 7. Ib. L, 9; a. e.

Af. אַתְכֵּיל 1) same. Targ. I Sam. XV, 33 אַתְכֵּלַת (not אַתְּ׳). Targ. Y. Deut. XXXII, 32 (ed. Vien. *Pa.*; h. text אַשְׁכֵּלְתְּ!); a. e.—Part. pass. מְתַכֵּל. Targ. Hos. XIII, 8; a. e.—2) *to give premature birth, cast before the time.* Targ. O. Gen. XXXI, 38 (Y. אִתְכַּל). Targ. Cant. IV, 2. Targ. Mal. III, 11; a. e.

Ithpe. אִתְכֵּיל, אִתְכַּל *to be bereft, made childless.* Targ. Gen. XLIII, 14, v. supra. Targ. Y. ib. XXVII, 45; a. e.

תַּכְלָא m., תָּכְלָא, תַּכְלָא c. (preced.) *bereft, childless.* Targ. II Sam. XVII, 8, v. preced. Targ. O. ed. Berl. Ex. XXIII, 26 (ed. Vien. a. oth. מְתַכְּלָא; Y. ed. Vien. תִּכְלָא); a. e.—Pes. 70ᵇ אבין ת׳ (Ms. M. 2 אבון תַּכָּאלָא) Abin the childless (surname of רבין); Ḥull. 110ª. Sabb. 151ᵇ (Rashi תיכ׳), v. עֲוִירָא I, II.

תִּי׳, תָּכְלָא, תָּכְלָא I m. (preced.) 1) *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 9 (ed. Ven. I תְּכָלוּ).—Sabb. 151ᵇ, v. עֲוִירָא II.—*Pl.* תִּי׳, תְּכָלֵי. M. Kat. 28ª בי רבה שתין ת׳ in the family of Rabbah occurred sixty deaths.—2) *abortion.* Keth. 62ª דמלפא ת׳ Ar. (not דמלפי׳; ed. תְּכָלֵי, *pl.*), v. בָּהַת.

תִּי׳, תָּכְלָא II m. (preced.) *consumption, ruin, decay.* Ber. 56ª חזאי דנפל ת׳ בתרתין וכ׳ I saw in my dream that decay had seized two of my fingers. Ib. נפל ת׳ בכולהו שיראי decay (through moths, v. תְּכֵךְ II) has seized all the silk garments (of the royal wardrobe). Ḥull. 64ᵇ דשדא ת׳ בכולה for it (the drop of blood on the yolk of an egg) spreads decay over the whole of it.—*Pl.* תְּכָלֵי, תִּי׳. B. Kam. 92ᵇ שתין ת׳ וכ׳ sixty decays (pains) &c., v. כָּבָא.

תְּכֶלֶת III m. = h. תְּכֵלֶת, *purple-blue wool.* Targ. Ex. XXV, 4 (ed. Berl. תִּ׳). Ib. XXVIII, 8. Targ. Y. ib. 28. Targ. Y. Num. XV, 38; a. fr.—V. תְּכֶלְתָּא.

תיכלא, תכלא, Sifré Deut. 234; Yalk. ib. 933, prob. to be read: פְּרִינוֹלָא, v. פְּרִינוֹלָס.

תִּי׳, תָּכְלוּ f. = תְּכָל *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 8 (ed. Lag. תכלן, corr. acc.). Ib. 9 ed. Ven. I (oth. ed. תכל).

תַּכְלִית f. (b. h.; כָּלָה) 1) *end, destruction.* Num. R. s. 18 ¹² ויש אומרים ת׳ כליה וכ׳ and some say (the ת in מחלוקת) intimates *takhlith*, that is, it brings destruction &c.—2) *end, object, perfection.* Ber. 17ª ת׳ חכמה תשובה וכ׳ the end of wisdom is repentance and good deeds, lest a man study ... and treat his father with contempt &c.

תְּכֵלֶת f. (b. h.) *purple-shell,* a *bluish* or *cerulean dye, purple-blue wool,* esp. *the purple-blue thread used for the show-fringes.* Sot. 46ᵇ היא לוז שצובעין בה ת׳ that is the city of Luz where they dye the *t'kheleth* (v. לוּז I).

Men. IV, 1, v. עָצַב. Ib. 38a מצוה ... לבן לת' it is proper to take the white thread first and then the blue. Ib.b טלית שכולה ת' מהו' וכ' אירגדם ת', v. גְּרַדֵּם. Num. R. s. 18 3 if a cloak is made entirely of blue wool, is it exempt from show-fringes? Ib. טלית שכולה ת' אינה וכ' a cloak entirely of blue wool does not release (is insufficient for compliance with the law), and four threads are sufficient?; a. v. fr.

תְּכֵיל, תְּכֵלְתָּא ch. same. Targ. O. Num. XV, 38. Targ. Ex. XXVIII, 37; a. fr.—V. תְּכֶלָא III.—Men. 42b תא ת' היכא וכ' how do you dye the blue wool for the show-fringes? Ib. 39a sq. האי גברא ... כולה ת' ורמי לה וכ' a man wore a cloak all of blue wool, and had show-threads of blue wool, but they were entirely plaited (leaving no fringes); יאי גלגא לא יאי ת' the cloak is becoming, but the show-fringe is not becoming (is not according to prescription); a. e.—Trnsf. *the choice of purity of descent.* Gen. R. s. 37, end חבל ימא ת' דבבל וכ' the Sea District (v. חֲבַיִל) is the choice of Babylonia &c.; Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top.

תְּכֵן (v. כנן a. כון), *Pa.* תַּכֵּן (= b. h. תִּקֵּן) *to fasten, establish, arrange.* Targ. Ps. CVII, 36 Ms. (ed. אתקינו); h. text כוננו). Ib. LXXVIII, 20 ed. Lag. (ed. Wil. ויתקן). Targ. Job XV, 35 (ed. Wil. מַתְכְּנִין *Af.*; Ms. מְתַכְּנִין, some ed. מַתְכִּין, corr. acc.).

Af. אַתְכֵּין same. Targ. Is. XLVIII, 5 אַתְכִּינוּן Bxt. (some ed. אַתִּיכוּנוּן, corr. acc.; ed. Wil. אַתְכִּי, corr. acc.; h. text צִוָּם).—V. תְּקֵן.

תְּכַס (cmp. כסס) *to crush, stamp.* Targ. Prov. VI, 13 (h. text מוֹלֵל, v. מָלַל II).

תַּכְסִיס = טַכְסִיס. Gen. R. s. 8; Yalk. Ps. 834, v. אלטיכסיה.

***תַּכְסַפְיוּת** f. (transpos. of תסכפיות; v. סָבַךְ) *band of oppressors, band of demons.* Ber. 51a ת' ... של מלאכי חבלה וכ' a band of demons, and some say, a 'cluster' of angels of destruction, v. אִיסְטְגְלִילִית; [Var. lect., v. Rabb. D. S. a. l.]

תְּכַף (v. כפף) 1) *to seize, join, bring into close contact.* Kil. IX, 10 תְּחוֹבֵהּ וכ', v. תְּחִיפָה. Y. Ber. I, 2d bot. מי שהוא תוכו סמיכה וכ' he that performs the acts of putting on the hand and of slaughtering in immediate succession (usu. סָמַךְ).—2) *to seize, catch, overtake.* Taan. 13b תְּכָפוּהוּ אבלו וכ', v. אֵבֶל; M. Kat. 17b; a. e.

Hif. תְּחַפְּקִיהּ same, *to join.* Gen. R. s. 67 (ref. to Is. LXIII, 16) and where is Isaac? מי ... את מַתְחִיפִין לאבות he who said to him (Esau), decree persecutions over him,—wouldst thou join him to (include him with) the patriarchs?

תַּכָּף ch. same. Targ. Ps. XL, 13 Ms. a. ed. Genua (ed. תקיפין; h. text אפפוּ).—Y. Ber. I, 2d bot. אנא תְּכָפִית גאולה וכ' I recited the G'ullah and the T'fillah in immediate succession (v. גְּאוּלָּה).

תֶּכֶף m. (preced.) *immediate succession*; (adv.) *immediately after.* Y. Ber. I, 2d bot. לנטילת ת' וכ' the benediction (over bread) should immediately follow the washing of the hands; Bab. ib. 42a; a. fr.

תָּכֵף, v. תָּכִיף.

תַּכְרִיךְ m. (b. h.; כָּרַךְ) 1) *bundle, roll, volume.* Y. Sabb. XV, 15c ת' של ברכות a volume containing formulas of benedictions; Treat. Sof'rim XV, 4 (not שטרות); (Tosef. Sabb. XIII (XV), 4 טוֹמֹס). B. Mets. I, 8 ת' של שטרות a bundle of documents, expl. ib. 20b שלשה כרוכין וכ' three documents rolled up together, contrad. to אגודה tied together; a. e.—2) *wrap, cloak,* esp. *pl.* תַּכְרִיכִים, תַּכְרִיכִין *dead man's wrap, shroud.* Kil. IX, 4 תַּכְרִיכֵי חמת וכ' the dead man's garments ... are not subject to the laws concerning mixed material. Y. ib. IX, 32b top אל תרבו עלי ת' do not bury me with many garments; Y. Keth. XII, 35a top; Gen. R. s. 100. Maas. Sh. V, 12 (ref. to Deut. XXVI, 14) לא לקחתי ... ות' למת I did not buy a coffin or shrouds with it &c.; Sifré Deut. 303; a. e.

תַּכְרִיכָא ch. same, *cloak, garment.*—*Pl.* תַּכְרִיכִין. Targ. Ez. XXVII, 16. Targ. Y. Deut. XXVI, 14.—Y. B. Bath. II, 13b bot. עתד ליה ת' prepared his shroud.

תַּכְשִׁטָּא, v. תַּכְשִׁיטָא.

תַּכְשִׁיט m. (קָשַׁט=כְּשַׁט) *ornament, decoration; toilet article.* Y. Ned. IX, end, 41c, v. עֶדְיָן. Keth. 48a. Sabb. 63b ... ת' כמא any piece of jewelry, however small, is susceptible of uncleanness. Tosef. Sabb. VIII (IX), 33 אם לת' if the eye paint is used for cosmetic purposes; (Sabb. 80a לקשט); a. fr.—*Pl.* תַּכְשִׁיטִים, תַּכְשִׁיטִין. B. Bath. 60b ... עושה תַּכְשִׁיטֶיהָ וכ' a woman may do all her cosmetic painting, but should leave some part undone (in memory of the destruction of the Temple). Sabb. VI, 4 ת' הן לו they (the arms) are man's ornaments (therefore one may wear them when going out on the Sabbath), opp. גְּנַאי. Y. Keth. VI, 30d top תַּכְשִׁיטִין לעשותן וכ' if the wife brought him jewelry to be turned into coin, the Denar is charged to him for a Denar and a half; דינר לעשותן תק' וכ' if she brought him coined gold to be made into jewelry, the Denars are taken for their value; a. fr.

תַּכְשִׁיטָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 10 (h. text כְּסוּת).—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין. Targ. Ruth III, 3 (ed. Vien. תַּכְשִׁיטֵי). Kidd. 31b בעינא ת' I want jewelry (or toilet articles); a. e.

תַּכְתַּקָּא, m. (v. תָּקָא II) *a low table* or *stool* in the form of a shield, *tabouret.* Sabb. 119a הוה יתיב את' דשרגא וכ' (ed. Sonc. אתק'; Ms. M. דפילא; Rashi quotes a Var. דשאגא; Ms. O. דשריגא) used to sit on an ivory stool (a teak stool) and fan the fire (for the Sabbath meals). Ib. 129a צלחו ליה ת' וכ' split a teak stool for him (to start a fire on his day of blood-letting); a. e.—*Pl.* תַּכְתַּקֵּי. Bekh. 31a קטיר להו ... ת' wreathed four hundred stools for them. Keth. 77b הוה יתיב ... תכטקי פיוא (corr. acc.) was seated (in heaven) on thirteen gold stools; a. e.

תֵּל m. (b. h.; תָּלַל; cmp. דָּלַל) 1) *hill, mound.* Meg. 14ª לאחד ... תל וכ' one had a mound in his field, and another had a trench. Ib. מכור לי תילָךְ sell me thy mound (to fill up my trench). Ber. 30ª; Cant. R. to IV, 4, v. פֶּה. Ib. to V, 11 ולעשותו תל ... יכולות they can ruin a world and make it a mound (ruin); a. fr.—*Pl.* תִּלִּין, תֵּלָלִים, תִּלֵּי, תִּילֵי. Men. 29ᵇ תֵּילֵי ת' (later ed. תילין ת'), v. קוֹץ I; Tanḥ. B'resh. 1; Erub. 21ᵇ. Cant. R. l. c. תילי ת' חן they are piles on piles (of ideas), v. קוֹץ h.; a. e.—2) (cmp. סלסל) *lock, curl.*—*Pl.* as ab. Num. R. s. 10 ז ת' מסודרות; Y. Ned. I, 36ᵈ bot. תילי ת', v. קוּוצוֹת; (Bab. ib. 9ᵇ, a. e. תלתלים); a. e.—תל ארזא, v. אַרְזָא.—תְּהִלָּה, תְּהִלִּים *psalms,* v. תְּהִלָּה.]

תֵּל, תָּלָא, תֵּי, ch. same, *mound, ruins.* Targ. Deut. XIII, 17. Targ. Jer. XLIX, 2; a. e.—Ber. 58ᵇ ... ביתא חשתא נפל בת' (Ms. M. נפל ליה כת') the house in which ... now lies in ruins (lies like a ruin).

תָּלָא, v. תְּלֵי.

תָּלָא, תְּ' אִילָן m. [*hanging on the tree,*] *squirrel.* Sabb. 28ª; Yalk. Ex. 364.

תָּלָא m. (preced.) *hook.* Sabb. 140ᵇ דבישרא ת' Ms. M. (ed. תְּלָיָא) a hook to suspend meat; דכווריו hook for fish (Rashi: *string* of meat &c.).

תַּלָּאָה f. (b. h.; לָאָה) *weariness, trouble.*—*Pl.* תְּלָאוֹת. Num. R. s. 10 ² מרוב הת' וכ' ... לבם the mind of the Israelites loses its intelligence on account of the many troubles that they (the gentiles) make for them.

תַּלְאִי, v. תִּלּוּי.

תַּלְאָמָא, v. תַּלְמָא II.

תַּלְאָסָר, v. תַּלְסָר.

תַּלְבּוּשׁ pr. n. pl. *Talbush.* Yoma 10ª; Sot. 34ᵇ (ref. to תלמי, Num. XIII, 22) תלמי בנה ת' (Ar. תַּלְבִּישׁ) Talmai built Talbush (Talbish; prob. meant for Ptolemais, the later name for Accho, v. תַּלְמַי I, II).

תְּלַג I (v. next w.) *to be white.* Sabb. 152ª טור ת' the mountain is covered with snow (my hair is white).

**Pa.* תַּלֵּג *to whiten, wash (wheat).* Y. Pes. III, 30ª top חורר ... ומְתַלְּגָא ארבעה זמנין (ed. ומתלגה) allowed the millers to put a Tetarton of water to every Modius of wheat, and wash it four times; [Korb. ʿEdah: ומְתַלְּגָה *swing it,* fr. תלל; perh. to be read: מטננה, v. תָּנַן.]

תְּלַג II, תַּלְגָּא m.=h. שֶׁלֶג, *snow; cold, chill.* Targ. Ps. LI, 9. Ib. LXVIII, 15; a. fr.—Taan. 3ᵇ מעלי ת' וכ' snow on the mountains is as good as five rains on the ground. Snh. 18ᵇ אם ... בת' ירמות if in the morning the ox nearly dies from cold. Gitt. 67ᵇ לת' as a remedy for chills. Ib. חוו מיגנו ליה את' they made him lie on the snow; a. e.

תַּלְדוּתָא, v. תּוֹלְדוּתָא.

תָּלָה, תָּלַח, v. תְּלֵי, תְּלַח.

תְּלָחָא, תַּלָּח, v. תְּלַח.

תְּלוּי m. (תָּלָה) 1) *hanger, handle, cord, chain.* Sabb. VIII, 2 (78ª) גמר כדי לעשות ת' וכ' Ar. a. Mish. ed. Pes. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. תְּלָאי) as much reed grass as is required for the making of a hanger for a sieve &c. Eduy. III, 9; Kel. XII, 6; Tosef. ib. B. Mets. II, 12 ת' המגרדות וכ' the chain on which the strigils in the bathhouse are suspended. Kel. XV, 4 ת' מקל וכ' the handle of the constable's staff. Ib. העשוי לת' טחור whatever is made for suspending or handling is not susceptible of uncleanness; a. fr.—*Pl.* תְּלוּיִין, תְּלוּרִין, תְּלוּיוֹת. Ib. חוץ ... כל התלויים ed. Dehr. (Bab. ed. התלויות תלוי; Mish. ed. התְּלוּיִים) all hangers or handles are clean except those of &c.; Tosef. ib. B. Mets. V, 6 התלויין.—2) *hanging down, letting hang down.* Yalk. Ps. 624, v. תַּרְמָה; [Pesik. Shek., p. 10ᵇ; Midr. Till. to Ps. III; Yalk. Ex. 365 ראש ת' *lifting up* the head, הרמת ראש *removal* of the head].—3) [*hanging over,*] *interlinear writing.* Tosef. Gitt. IX (VII), 8 שטר ... ת' מגופו וכ' a document which has an erasure or an interlinear insertion in its body (essential portion, v. תּוֹרֶף) is unlawful; Y. ib. IX, 50ᶜ תלות (corr. acc.).

תְּלוּל, תְּ' m. *wart,* v. תְּלוּלוּז.

תְּלוּלָא m. (v. תֵּל) *mound, ruins.*—*Pl.* תְּלוּלַיָּא. Lev. R. s. 5, a. e., v. פְּלַסְטִירָא.

תלולות, v. next w.

תְּלוּלִית f. (preced. art.) *mound, hill.* Lev. R. s. 19 פתר קרא בת' זו של עפר וכ' interpreted the verse (Cant. V, 11) by comparison to a mound of earth (that was to be levelled) &c.; Cant. R. l. c. בתלולות (corr. acc.); Yalk. ib. 989 (not זה); Midr. Sam. ch. V (not בהלילות). Tosef. Ohol. XVI, 1 ואזוז הרא ת' זו של עפר וכ' (not תלולות) and what is called a mound (with regard to levitical uncleanness)? A mound of earth by the side of a trench.—*Pl.* תְּלוּלִיּוֹת. Ohol. XVI, 3 הת' הקריבות וכ' mounds which are near a town or a road; Keth. 20ᵇ; Tosef. Ohol. l. c. (not תלולות). Y. Naz. VII, 56ᶜ top. Cant. R. l. c., v. supra.

תלות, v. תְּלוּי.

תָּלַח, תָּלַח 1) *to tear apart,* v. תְּלַע II.—2) *to fall apart,* v. infra.

Ithpe. אִיתְתַּלַּח *to fall apart.* Ḥull. 53ᵇ כי חוו ... מיתתלחא ונפלה וכ' Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Ar. מִיתְתַּלְחָא; ed. תְּלָחָא) when they lifted the lung up, it crumbled and fell in pieces.

תְּ', תָּלְחָא m. (preced.) *piece.*—*Pl.* תְּלָחֵי, תְּ'. Ḥull. 53ᵇ ונפלה ת' ת' (Ar. תְּלָחֵי), v. preced.

תָּלָה, תָּלִי (b. h.; cmp. דָּלָה) 1) *to swing, raise; to suspend, hang.* Y. Sot. I, 16ᵈ bot. (ref. to Gen. XXXVIII, 14) תָּלַת עיניה בפתח וכ' she raised her eyes to the gate to which all eyes look hopefully; Y. Keth. XIII, beg. 35ᶜ; Gen. R. s. 85 שתְּלָתָה ... תְּלוּיוֹת בו (not שתלה). B. Mets. 58ᵇ לא יִתְלֶה עינו על וכ' one must not hang his eyes on a purchase (look as if he wanted to buy), when he has

no money; (Pes. 112b אל תיצמוד על v. נִקָּה). Gen. R. s. 98 כדי שיתלה עיניו וכ׳ in order that he (Joseph) might lift up his eyes and look at them (the Egyptian women). Snh. VI, 4 והלא ... ח׳ נשים וכ׳ did not Simon b. Sh. hang women in Ashkelon? Ib. כיצד תולין אותו how is the hanging (of the convict stoned to death) done? Ib. ותולה ומחיררן וכ׳ ... and one person hangs him as the butchers suspend animals, and he is taken down at once. Ib. 46b וחלאוהו צוה ... the king gave the order, and they hanged him. Sabb. XX, 1 תולין וכ׳ v. מְשַׁמֶּרֶת. Y. Taan. IV, 69b top תלין וכ׳ (strike out תלו), v. גַּבְהוּם; a. fr.—Trnsf. *to hang on; to attach, assign.* B. Bath. 109b, v. קַלָּקְלָה. Nidd. IX, 3 חרי זו תולה בה she may trace (the bloodstain) to her (the woman to whom she had lent the garment). Ib. 4 ותולות זו זו each of them may assign the cause of the stain to the other. Ib. VIII, 2 לְתָלוֹת ... ותולה and she may assign the cause to anything that she may possibly assign it to; a. fr.—Part. pass. תָּלוּי; f. תְּלוּיָה; *pl.* תְּלוּיִים, תְּלוּיוֹת. Sabb. l. c. נותנין לח׳ בשבת you may pour wine into the suspended strainer on the Sabbath. Y. Gitt. VII, 48c bot. בחזקת שהנשמה ח׳ בו under the presumption that the soul was yet attached to him (that he was still of a sane mind). Ḥull. 135a דבר שהנשמה ח׳ בו a limb on which life depends, a vital organ. Snh. 97b ואין הדבר ת׳ וכ׳, and the thing (redemption) depends &c., v. קֵץ. Gen. R. s. 85 שכל העינים ת׳ בו to which all eyes are lifted up, v. supra. Kidd. 39b תחיית המתים ת׳ בה v. תְּחִיָּה. Ib. I, 9 מצוה שהיא ת׳ בארץ a command which is made dependent on the land (of Israel, to which the Biblical text attaches living in Palestine as a condition). Ḥag. I, 8 כהררים חת׳ בשערה v. הַר. Cant. R. to III, 4, v. עִירִי״ן; a. fr.—2) *to hold in suspense, leave undecided, leave in doubt; to be suspended.* Yoma VIII, 8 ועל החמורות הוא תולה עד וכ׳ as to heavy sins, he (who repents) is in suspense (will neither be punished nor acquitted), until the Day of Atonement comes and brings forgiveness. Tanḥ. Sh'moth 20 וכשאני תולה על חטאיו וכ׳ when I suspend judgment for a man's sins, I am called El Shadday. Sot. III, 4 אם ... היתה תולה לה if she (the Soṭah) has any merit, it will create suspension of punishment for her; יש זכות תולה שנה אחת וכ׳ some merits create a suspension of one year, some of two &c. Ib. 5 אין זכות תולה במים וכ׳ in the case of testing waters merit causes no suspension. Pes. I, 4 ותולין כל חמש וכ׳ ... אוכלין you may eat (leavened bread on the eve of Passover) to four hours of the day, and hold it in suspense during the fifth hour, and burn it &c. Ib. 5 תולין לא אוכלין וכ׳ they held it in suspense: they did not eat it, nor did they burn it; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 7 they differ על הח׳ ועל הטמאה concerning T'rumah in suspense (under suspicion of uncleanness) and such as is surely unclean. Nidd. 60a טהור וח׳ a clean person and one under doubt of uncleanness; a. fr.—אשם ת׳, v. אָשָׁם.

Nif. נִתְלָה *to be hanged.* Snh. VI, 4 האיש נתלה ואין האשה נתלית a man (stoned to death) is hanged, but a woman must not be hanged. Ib. נִתְלִין ... כל all persons that are put to death by stoning are afterwards hanged. Y. Taan. IV, 67d להיתלות בה v. חָד. Pes. 112a הִיתְלָה v. אֵירְכָּן; a. fr.—Lam. R. to IV, 22 למה ... להתלות בית וכ׳ why were divine visitations created to be movable (to be taken from one and put on another)? (As we say,) they have a house to go to (with ref. to Lam. l. c. a. Deut. VII, 15).

Hif. הִתְלָה, הִתְלָא *to swing.* Gen. R. s. 22 מַתְלֵא בעקיבו; Yalk. Prov. 961 מַתְלֶה, v. עָקֵב.

תְּלָא, תָּלֵי ch. same, *to lift up; to suspend, hang; to be hanged.* [Targ. Y. Ex. II, 16 Ar. (ed. Vien. דלא; h. text דלה).] Targ. Jer. X, 12. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25. Ib. XLIX, 22. Targ. II Chr. XX, 12. Targ. Ez. XV, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 66. Targ. Prov. XIII, 12 (ed. Lag. תָּאלֵי); a. fr.—Part. pass. תָּלֵי; f. תָּלְיָא; *pl.* תָּלְיָן, תָּלְיִין. Targ. Y. Deut. l. c. Ib. XXVII, 14 Ar. (ed. רמא; h. text רם); a. fr.—Y. Sot. I, 17a top ... והאת תָּלֵית עינים וכ׳ the harlot this man (thy husband) feeds and sustains thee, and thou liftest thy eyes up to another man? Keth. 71b [read:] תְּלַתְּנֵהוּ, v. קְרִישׁוּט. Yeb. 39b ברידך ח׳ רחמנא the law makes it dependent on thee (leaves thee the choice). Cant. R. to V, 14 מִיתְלֵי, v. עֲקֵבָא. Ab. Zar. 7b תְּלָא וכ׳ v. אֶשְׁלָא. Keth. 2a ח׳ תניא בדלא וכ׳ he hangs that which has been distinctly taught on that which has not been taught, i. e. draws a conclusion from the unknown to the known; B. Bath. 134b; a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. אחר תלי an elevated place. Y. Succ. V, 55b bot. כל דתלי מאה וכ׳ a column a hundred cubits high requires a base of thirty-three. Gitt. 37b ח׳ ליה עד וכ׳ he must look up to him, until he says so (that he gives him the money, although he is not bound to pay it); [Rashi: and he is suspended (tortured) until &c.]. B. Bath. 47b תְּלִיתֵהּ וזבין וכ׳ if they suspended (tortured) him, and he agreed to sell, the sale is valid; ib. 48b (not תלויה); B. Kam. 62a תְּלוּתֵהּ. Lam. R. to III, 65 (play on תאלתך, ib.) תלי ... כלי אלותי וכ׳ (some vers. h.) תָּחֵל force them through suffering, and bring upon them all the curses &c.—Y. Kil. IX, 32b top תלה לון יומא וכ׳ the day remained suspended for them (the sun did not set), until every one of them reached his home; Y. Keth. XII, 35a תלת (corr. acc., or תלא).—[Pesik. Par., p. 37b וחלין, read: וזחל, v. II. זָחַל.]

Ithpe. אִיתְּתְלִי *to be hanged.* Targ. II Esth. II, 23.

תַּלָּא m. (preced.) *hook, string* (for suspending). Sabb. 140b, v. תָּלָא. Ḥull. 59a מתעקר ת׳ דלוביה the cord on which his heart hangs (the pericardium) will break.

תַּלְיָה f. (תָּלָה) 1) *suspension, hanging.* Snh. 46b אחד קושר ... מצות ת׳ one ties (the body of the stoned culprit to the pole), and one unties, in order to comply formally with the command of hanging (Deut. XXI, 22).—2) *suspense, doubt.* Y. Yoma VI, 43c top ועשהו חטאת קבעו בת׳ שלא יידחה 'and shall make it a sin-offering' (Lev. XVI, 9), the text declares it a sin-offering even during the suspense, so that it cannot be removed from its designation (by a subsequent event); קבעו בת׳ שיזדווג וכ׳ the text puts it in suspense (makes its designation dependent on a condition), that it be matched with its fellow (and it loses its sacred character if the fellow goat is unavailable). Y. Ḥag. I, end, 76d לתלות ואם לשרוף אם באת ... יותר מן הת׳ ... if a case (of T'rumah) comes before thee, and thou dost not know whether to declare it doubtful

(תָּלוּי) or to condemn it to be burnt, be rather inclined to condemn than to declare doubtful; Y. Sot. VIII, beg. 22b.

תָּלִיל m., **תְּלִילָא** c. (v. תְּלִי) *lifted up, exalted; suspended; high, fortified.* Targ. Ps. VIII, 2 (ed. Wil. תְּלִיל); 8 (ed. Wil. תְּלִיל). Targ. I Chr. XXI, 16; a. e.—*Pl.* תְּלִילַיָּא, תְּלִילַיָּתָא; תְּלִילָן. Targ. Y. Deut. XXVIII, 52 (h. text בְּצוּר). Targ. Y. II ib. III, 5. Targ. Y. Ex. I, 11; a. e.

תְּלוּלוֹת, v. תְּלוּלִית.

תְּלֵיסְרֵי, תְּלֵיסַר *thirteen*, v. תְּלַת.

תְּלִישָׁה *f.* (תְּלַשׁ) *tearing up, plucking; being detached, loose.* Y. Sabb. IX, 11d bot.; Y. Ab. Zar. III, 43b top בֵּית חִיתָּה לוֹ שָׁעָה אַחַת וכו׳ a building has had a time when its material was loose, a cave has never had such a time. Sabb. 73b אֵין דֶּרֶךְ תְּלִישָׁה בְּכָךְ this is not the ordinary way of plucking (dates). Y. ib. VII, 10c top תְּלִישָׁתָהּ הֵיא גִּיזּוּהָ plucking it is in this case a form of shearing.

תְּלִיתָא, v. next w.—[Yalk. Ex. 182 תלתא, v. עגלא.]

תְּלִיתַי, תְּלִיתָאי, תְּלִיתָאָה m. (תְּלַת) 1) *third.* Targ. Gen. II, 14. Ib. I, 13 (ed. Vien. תָּאֵי . . .); a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי נסב ת׳ וכו׳ he took the third bird, and placed it between his two daughters. Ib. הא מילא ת׳ this is the third thing (I had to do); a. fr.—*Pl.* תְּלִיתָאֵי.—לישן ת׳, v. לִישָׁן. Targ. Y. Gen. I, 16; a. e.—*Fem.* תְּלִיתָיְתָא, תְּלִיתָאָה. Targ. Ez. XXI, 19. Targ. I Kings XVIII, 1 (ed. Wil. תלתאה, corr. acc.). Targ. Num. II, 24; a. fr.—Lam. R. l. c. (תרא זמנא ת׳ (אתתא the third time; a. e.—2) *threefold.* Sabb. 88a דיהב אוריין ת׳ לעם ת׳ וכו׳ who gave the threefold Law (v. אוּרָיָן) to the threefold people (Priests, Levites, and Israelites) through a third-born (Moses) in the third month.

תְּלִיתִיתֵי *thirty*, v. תְּלַת.

תָּלַם, *Hif.* הִתְלִים (denom. of תֶּלֶם) *to furrow, leave a ridge.* Gen. R. s. 31 והיה מַתְלִים תלמיות וכו׳ and it (the R'em) left furrows in the water as far as from Tiberias to Susitha; Yalk. Job 926 מסתלסל (corr. acc.).

תֶּלֶם m. (b. h.) *ridge, furrow.* Macc. III, 9 (21b) יש חורש ת׳ אחד וכו׳ (Mish. ed. אחת, corr. acc.) one may plough only one furrow, and be guilty of eight sins (v. לֹאו); Pes. 47a. Gen. R. s. 67 [read:] אפי׳ חדיוט אינו חורש ת׳ בתוך ת׳ ונביאים חורשים תבחוך ת׳ (v. Matt. K. a. l.) even a common man will not plough a ridge within a ridge, and will prophets plough &c. (i. e. mistrust their own previsions)?; Yalk. ib. 116 (corr. acc.); a. e.—*Pl.* תְּלָמִין, תְּלָמִים. Kil. II, 6, a. e., v. פְּתִיחָה. Yoma 10a תלמי שמשים . . . ת׳ ת׳ his name was Talmai (Num. XIII, 22), because he made the ground full of ridges (with his steps); Sot. 34b; Num. R. s. 16 11. Ruth R. to I, 19, v. רַדְרְיָנִית; Yalk. ib. 601 תְּלָמֵי. Kil. II, 3 כתלמי הרביעה as deep as the furrows made after the rainy season; a. e.

תַּלְמָא, תַּלְמָא I ch. same. Targ. Job XXXI, 10. Targ. Ps. CXXVI, 6 וירעי חזרז מן ת׳ ed. Lag. (missing in ed. Wil.) eating the young green of the balk.—*Pl.* תַּלְמַיָּא. Targ. Job XXXI, 38.

תַּלְאָמָא II, **תַּלְמָא** m. (Assyr. talîmu, Del. Assyr. Handw., p. 707) *twin.*

Pl. תַּלְאֲמִין, תַּלְמִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 5 אחין ת׳ twin-brothers (alike in character).

תַּלְמוּד m. (לָמַד) *teaching, lesson; learning, study.* Shebu. 40b עָרוּךְ הוּא בְּפִיו וכו׳ it is a ready teaching in the mouth of R. J.: this opinion is Admon's. B. Mets. 33b; Ab. IV, 13 הֱוֵי זָהִיר בְּת׳ שֶׁשִּׁגְגַת ת׳ וכו׳ be careful in teaching, for an error in teaching &c., v. זָדוֹן. Meg. 27a Ms. M., v. לִימּוּד. B. Bath. 130b אין למדין הלכה לא מפי ת׳ וכו׳ Mss. (ed. למוד by censor's change, v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashb. גמרא) we derive no rule of practice from a teacher's remark or from a practical case, unless it is said, this is the rule for practice; Nidd. 7b (ed. גמרא). Y. Gitt. VII, 48d top הרי זה גט . . . צריך ת׳ the letter of divorce is valid, but the thing requires (further) study. Y. Hor. III, 48b top כשהיה חצר תַּלְמוּדוֹ מוזה וכו׳ when he owes part of his learning to one (his father), and part to the other (his teacher); a. fr.—תּוֹרָה, v. תּוֹרָה.—Esp. *a) Talmud* (v. גְּמָרָא,) *verbal communication, oral study*, opp. to מִשְׁנָה. Ib.c top לעולם הוי רץ . . . מן ת׳ at all times run after the Mishnah rather than after the Talmud; B. Mets. 33a (ed. הגמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4). Ib. אין לך בת׳ וכו׳ Ms. M. (ed. גמרא) as to studying Talmud, there is no more meritorious occupation than this, v. מִדָּה; a. fr.—V. ש״ס.—*b) derivation from Biblical intimations.* B. Kam. 104b יש ת׳ there is a Biblical text bearing on the subject before us; יש ת׳ . . . ומרבוייא וכו׳ I said, *yesh talmud*, and I meant to say (that it can be derived) from the expletive expression of the texts.—תַּ׳ לוֹמַר (abbrev. ת״ל) *there is a teaching in the Scriptural text to intimate, the text reads (may be read).* Pes. 21b (ref. to Deut. XIV, 21) . . . אין לו . . . לגר במכירה מנין ת״ל לגר או מכור from the text you learn only that you may give it to the sojourner and sell it to the stranger: how will you prove that you may sell it to the sojourner? Read the text, to the sojourner . . . thou mayest give it away or sell it; לנכרי בנתינה מנין ת״ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי how will you prove that you may give it away to the gentile? Read the text, thou mayest give it away . . . or sell it to the gentile. Ib. 24a (ref. to Ex. XXIX, 34) שארן ת״ל לא יאכל ומה ת״ל לא יאכל וכו׳ it was not necessary to say, 'it shall not be eaten', and what is intimated by saying, 'it shall not be eaten'? If you cannot apply it to the law in the case, since it is said, 'and thou shalt burn &c.', apply it to all forbidden things &c. (v. עֵנְיָן); a. v. fr.—*Pl.* תַּלְמוּדוֹת (*fem.*). Cant. R. to V, 11, v. שָׁחוֹר I.

תַּלְמוּדָא ch. same. Targ. Cant. I, 2 ed. Lag. (ed. גמרא, by censor's change, v. preced.).—B. Mets. 33b שבקו כולי בתר ת׳ . . . Ms. H. (ed. גמרא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5) all left the Mishnah and ran after the Talmud. Snh. 59b ומאי ת׳ and how do you derive that from the Scriptural text? Men. 78a. M. Kat. 3b ולא ידענא מאי ת׳ וכו׳ and I do not know what is meant by *talmuda* (ש״ס) and what by *tosefeth*; a. fr.

תַּלְמוּסָא, Midr. Till. to Ps. XIII, 5 ed. Bub., v. גַּרְמוּסִיא.

תַּלְמוּסִין, v. תַּמְלוּסִין.

תַּלְמַי I (b. h.) pr. n. m. *Talmai*, one of the giants (Anakim). Yoma 13a; Sot. 34b, a. e., v. תֶּלֶם, a. תַּלְבּוּשׁ.

תַּלְמַי II (Hebrew adaptation) p. n. m. *Ptolemæus. Ptolemy,* 1) King of Adiabene, father of Monobazus and Izates. Gen. R. s. 46 (Jos. Ant. XX, 2, 1 Monobazus), v. מוֹנְבַּז.—2) king of Egypt (Ptolemy II Philadelphus), during whose reign the Septuagint is said to have been produced. Treat. Sof'rim I, 7 לת' המלך ... מעשה בחמשה וכ' it occurred that five elders wrote the Torah in Greek for King Ptolemy, and that day was as ominous for Israel as &c. Ib. 8 שוב מעשה בת' וכ' another time it occurred that King P. assembled seventy-two elders &c.; Meg. 9ª. Ib.; Y. ib. I, 71ᵈ bot. לת' המלך ... שלשה thirteen passages the scholars changed (in their translation) for King P.; Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 7) לת' המלך ... זה this is one of the texts they changed for King P.; a. fr.

תַּלְמֵי* f. (θαλάμη) *nostril*; (cmp. חוֹטֶם) *snout, tube.* Tosef. Mikv. IV, 8 מעיין הרוצא לת' ומן הת' וכ' spring water that comes out through a snout, and flows from the snout into a pond.

תַּלְמִיד m. (b. h.; לָמַד) *scholar, disciple.* Y. Shek. III, beg. 47ᵇ, a. e. חבר ות'; B. Bath. 158ᵇ ת' חבר, v. תָּבַר. Erub. 63ª תאב ובנו חרב ותַלְמִידוֹ שניהם וכ' a father and his son, or a teacher and his pupil have only one vote. Snh. 11ª תלמידו של עזרא a disciple (worthy successor) of Ezra. Ab. IV, 12 כבוד תַּלְמִידָךְ, v. כָּבוֹד; a. v. fr.—ת' חכם, v. חָכָם.—*Pl.* תַּלְמִידִים. Ib. II, 8. Ib. V, 19 תַּלְמִידָיו של אברהם אבינו וכ' disciples (followers of the example) of our father Abraham; ת' של בלעם וכ' disciples of Balaam the wicked. Taan. 7ª, a. e. ומתַלְמִידַי, v. לָמַד. Y. Maas. Sh. II, end, 53ᵈ אלו הן ת' these are meant by 'the disciples'; a. v. fr.—תַּלְמִידֵי חכמים, v. חָכָם.

תַּלְמִידָא ch. same. Erub. 53ᵇ bot. Num. R. s. 18 אי [20] אהרן ... את ת' וכ' if Aaron is the high priest, thou art a disciple (a subordinate), and if Korah were to be the high priest, thou wilt be a disciple; a. fr.—*Pl.* תַּלְמִידַיָּא, תַּלְמִידֵי. Targ. I Chr. II, 52. Targ. Y. Num. III, 3. Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 14; a. fr.—Y. B. Mets. II, 8ᶜ top אמרין ליה תלמידוי his disciples said to him. Y. Snh. I, 18ª bot. תלמידי (prob. to be read תלמידוי); a. e.

תַּלְמִידָא, Yalk. Ps. 660, v. טַרְמוֹסִיָּא.

בַּר תַּ', תַּלְמַיוֹן pr. n. m. *Bar T'lamion* (Bartholomew). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22; Yalk. Zech. 571; Yalk. Lev. 471 בר תמליון.—V. תַּמַלְיוֹן.

תַּלְמִיטָא f. (denom. of תֶּלֶם) *formation of lines* or *furrows.* Ber. 63ª, v. מַחֲטָא.

תַּלְמִית f. (preced.) *line* or *furrow.*—*Pl.* תַּלְמִיּוֹת. Gen. R. s. 31, a. e., v. תֶּלֶם.

תַּלַסְיוֹס pr. n. m. (θαλάσσιος) *Talassios,* a Roman officer. Y. Meg. III, 74ª bot. Mus. (ed. תלחכים, corr. acc.), in Hebrew disguise תרשיש; v. אֲבַהוֹלוֹס.

תַּלְאָסָר, תַּלַסַּר pr. n. pl. *Talsar, Talasar.* Targ. Y. Gen. XIV, 1; Targ. Y. I ib. 9 (ed. Vien. תְּלָסַר; h. text אלסר, v. Schr. KAT², p. 135). Targ. Y. ib. X, 12 (h. text רסן).—Gen. R. s. 37 (expl. רסן) תלאסר (prob. to be read: תַּלְאָסָר).—Targ. Is. XXXVII, 12 תְּלַסַּר (ed. Wil. תְּלַשַּׂר; h. text תְּלַאשַׁר); Targ. II Kings XIX, 12 (h. text תְּלַאשַׁר; v. Schr. KAT², p. 327).

תָּלַע, *Hif.* הִתְלִיעַ (denom. of תּוֹלָע) 1) *to become wormeaten; to decay.* Kil. II, 3 עד שתתלרע until the seed in the ground begins to rot; Y. ib. 27ᵈ top עד כמה היא מַתְלַעַת וכ' R. S. to Kil. l. c. (ed. מזרעת, corr. acc.) how long does it take to rot? Three days in moist ground &c. Ḥull. 58ª שתתלרעה, v. אָב. Y. Ber. II, 5ᶜ top ותתלרעו תאנותיו (not תירה ...) and his figs (on the tree) became wormy (or rotten). Cant. R. to IV, 6; Gen. R. s. 47 התלרעו they decayed. B. Kam. 52ª מתוכו שה' when the board that covered the pit rotted from the inside; a. fr.—2) *to remove the wormy parts from; to sort wood.* Midd. II, 5 מתלרעים את העצים ... ששם for there the priests ... sorted the wood for the altar.

Pi. תִּלַּע 1) *to drive vermin off.* Y. Shebi. II, 33ᵈ מְתַלְּעִין, v. זָהַם. Y. Sabb. VII, 10ª top המעשן מתלע וכ' he who fumigates plants, or smears them with rancid oil to keep the worms off &c.—*Part. pass.* מְתוּלָּע; f. מְתוּלַּעַת; *pl.* מְתוּלָּעִים, מְתוּלָּעִין; מְתוּלָּעוֹת *wormy.* B. Bath. VI, 2 (93ᵇ) תאנים מקבל ... מת' וכ' if one buys figs, he must accept ten wormy ones for each hundred; (Y. ed. מתלרעות *Hif.*, v. supra).—[2) (b. h.) *to dye scarlet; to clothe in scarlet.*—V. תּוֹלַעַת.]

תָּלַע I, *Af.* אַתְלַע same, *to become wormy; to rot.*—Part. pass. מְתֻלָּע; *pl.* מְתֻלָּעִי. Snh. 108ᵇ חיזרא כי מ' bran that had grown wormy. M. Kat. 10ᵇ כיון דמ' וכ' because the dates may get wormy, they are like goods that may depreciate (and may be attended to during the festive week).

תָּלַע II *to tear apart.* Targ. Y. Lev. I, 17 (Ar. תלח, v. תָּלַח).

תַּלְעֵב=לְעֵב, *to mock.* Targ. Hab. I, 10 some ed. (v. לְעֵב). Targ. Job XII, 17. Targ. Ps. LXXV, 5. Targ. Job XIII, 9 Ms. (ed. מְתַלַּ', *Ithpe.* of לְעֵב); a. e.

תַּלְעֲבָא, v. תּוֹלַעְבָא.

תָּלַשׁ *to tear, pluck, detach.* Y. Snh. V, 22ᵈ top משום מלמד שמצאוהו תולש וכ' the text intimates that they found him tear wood (uproot shrubs) out of the ground; Sabb. 96ᵇ; Sifré Num. 113. Bets. 3ª וירתלוש ... גזרה we apprehend, lest he may climb up and pluck. B. Kam. VIII, 6 ת' בשערו if one plucks his neighbor's hair. Y. Sabb. VII, 10ª החולש והאורה he who plucks (fruit) or picks (figs); a. fr.—*Part. pass.* תָּלוּשׁ; f. תְּלוּשָׁה &c. *detached, loose,* opp. מחובר fixed, immovable. Ḥull. 15ᵇ ולבסוף חיברו ת' an object originally loose which one afterwards fixed. B. Mets. VII, 2 השושה ... ת' מן חקרקע וכ' the journeyman that works ... on what is detached from the ground &c.; a. fr.

Pi. תִּלַּשׁ same. Yoma VI, 4 היו מְתַלְּשִׁים בשערו they used to pull the hair of the scapegoat; Tosef. ib. IV (III), 13. Gen. R. s. 34 ומתלשין ארזי וכ' (not מתלישי) they tore cedars of Lebanon out while walking; Yalk. ib. 61.

Nif. נִתְלַשׁ *to be plucked, detached.* Mikv. V, 6 גל שנ' if a wave was detached (was thrown on the shore, and its connection with the sea severed); Tosef. ib. IV, 5. Y. Ḥag. I, 76ᶜ אם שנתלשו ... when thou seest Palestinian

townships torn away from their places (their inhabitants driven out), know that they failed to maintain teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2) נִתְלָשׁוֹת; a. fr.

תְּלַשׁ ch. same. Targ. Y. I Num. XV, 32, sq. (h. text מְקֹשֵׁשׁ, v. preced.). Targ. Y. Ex. XIX, 17; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25[d] אירחמי מיתְלַשׁ בה he appeared to pluck it (the seed he had planted); a. e.

Pa. תַּלֵּשׁ same. Y. Kidd. I, 61[c] פקדון ... מְתַלְּשָׁן בשערי׳ הון וכ׳ tell your wives, when they stand over the dead, that they should not tear their hair, lest they make a bald spot (Deut. XIV, 1).

תְּלַשְׁמִי, v. תּוּשְׁלַמִי.

תַּלַשָּׁר, v. תַּלְסַר.

תַּלֵּת (denom. of next w.) 1) *to divide into three parts.* Targ. Deut. XIX, 3.—2) *to do a third time.* Targ. I Kings XVIII, 34.—*Part. pass.* מְתַלַּת; f. מְתַלְּתָא; *pl.* מְתַלְּתִין; מְתַלְּתָן *divided into three, having three stories.* Targ. Ez. XLII, 3; 6 (not תַּלַּת).

Ithpa. אִתְתַּלַּת, *Ithpe.* אִתְתַּלִּית *to be done a third time.* Targ. Y. Deut. XXVII, 26.

תְּלַת f., **תְּלָתָא, תְּלָתָה** m. = h. שָׁלֹשׁ, *three*; בת׳ *on the third* (day &c.). Targ. O. Gen. XV, 9 תְּלָתָה ed. Berl. (oth. ed. תְּלָתָא, read תְּלָתָא); Targ. Y. ib. בר תלת שנין (h. text משלש). Targ. Num. XII, 4. Ib. XXIX, 3; a. v. fr.—Sabb. 87[a] בת׳ (sub. בשבא) on the third day of the week. Ib. 36[a] חני ת׳ מילי וכ׳ v. שְׁנֵי. Meg. 6[b] ת׳ מאה וכ׳ v. תְּגָא; a. v. fr.—תלת עסר, (תלתא) ת׳ עשרה, ת׳ עסר, תְּלַסַר, תְּלֵיסַר *thirteen.* Targ. Num. XXIX, 13, sq. Targ. Gen. XIV, 4; a. fr.—Ber. 4[a] באורתא דת׳ וכ׳ v. נְגַהּ. Keth. 67[b] תלסרי שנין ... דלא whom he had not seen for thirteen years. Y. Kil. IX, 32[b] לסוף תלת עשרתי וכ׳ at the end of thirteen years and thirty days; a. fr.—*Pl.* תְּלָתִין *thirty.* Targ. Gen. V, 3; a. v. fr.—Sabb. 98[b]. Y. Kil. I. c. כל אינון ... תְּלָתוֹרֵי יומיא all these thirty days. Ib. ותְלָתָתוֹי לסוף יומיא, v. supra; Y. Keth. XII, 35[a] bot. תְּלָתִיתֵי; ib. תְּלִיתֵיתֵי. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. תְּלָתִים שנין thirty years; a. fr.

תְּלָתָא, תְּלָתָה m. (preced.) 1) *a third part.* Targ. II Kings XI, 5. Targ. II Sam. XVIII, 2; a. fr.—Targ. Y. Deut. VI, 9; XI, 20 תְּלָתָא (ed. Vien. תְּלָתָא). Targ. Ps. LXXX, 6 חמר דדמעין תְּלָתָה Ms. (ed. דמעא תְּלָתֵי) wine a third part of which are tears —2) *having reached one-third of the full growth.* Y. Orl. I, 61[c] top תְּלָתֵיהוֹן, v. עַנְקוֹקְלוֹת.—Esp. ת׳ עגלא *a third-grown calf*; oth. [wrong] opin.: *in its third year, going on three*; oth. opin. *third-born, fat.* [Targ. O. Gen. XV, 9, v. תְּלָתָא.]—Sabb. 136[a] עיגלא ת׳ בימא ת׳ *egla tilta* an on its seventh day. Snh. 65[b]; 67[b], v. ברי ch.; Yalk. Ex. 182 תליתא (corr. acc.). Erub. 63[a] (v. Rashi); a. fr.

תְּלָתָה, v. תְּלָתָא.

תְּלוּל, תְּלוּלָא m. (חלל, v. הִלְהוּל) *wart.* Bekh. 40[b] וחרי ת׳ בעלמא הוא but (if there is no bone in it,) then it is a mere wart.—*Pl.* תְּלוּלִין, תְּלוּלְגִין. Ib. בעלי חת׳ וכ׳ (ed. תחתילין) those with warts, if human beings, are unfit (for priesthood), if beasts, are fit (for the altar); ib. VII, 6 (45[b]) Rashi (ed. דלדולין). Tosef. Neg. II, 12 תְּלַתְּלִין.—[Y. Erub. II, 20[b] תשעה עשר תלתולין, read: תלתותין, v. תַּלְתּוּתָא.]

תְּלוּם, v. next w.

תְּלָתוּת f. = תְּלָתָא 2, *third-born*, or *third-grown.* Targ. Jer. XLVIII, 34 (ed. Wil. תַּלְתִּית; ed. Lag. תלתום, corr. acc.); Targ. Is. XV, 5 (ed. Lag. תלתום; h. text שלשיה).

תִּילְ, תִּלְ, תַּלְתְּ, תַּלְתּוּתָא f., constr. תַּלְתּוּת, תַּלְתְּ, תְּלָתָא = תִּילְתָא 1, *a third part.* Targ. Num. XV, 6, sq. Ib. XXVIII, 14. Targ. Ez. XLVI, 14; a. e.—*Pl.* תַּלְתּוּתִין. Y. Erub. II, 20[b], v. תְּרִשׁוּעַ.

תַּלְתּוּתָא f., constr. תַּלְתּוּת (תְּלַת) *sum of three.* Targ. O. Gen. XXXVIII, 24 (ed. Vien. תְּלָתְ). Targ. I Sam. XX, 19 (ed. Wil. תְּלָתְ).

תְּלָתָי m. (תְּלַת) (*by the*) *tierce, large measure.* Targ. Ps. LXXX, 6; v. תְּלָתָא.

תְּלָתִין, תְּלָתִים, v. תְּלַת.

תַּלְתּוּת, v. תְּלוּתוּת.

תַּלְתּוּתִי, v. תְּלַת.

תלתים, v. תַּלַסְיוֹס.

תַּלְתַּל m., *pl.* תַּלְתַּלִּים (b. h.; הָתַל) 1) *curls, locks.* Ned. 9[b], a. e., v. קְוִוצוֹת; (Num. R. s. 10[7] תלים תלים; Y. Ned. I, 36[d] bot. ת׳לי תילים, v. תֵּל).—2) (v. תֵּל) *mounds, piles.* Lev. R. s. 19, beg. (ref. to Cant. V, 11) ת׳ במר הן מתקיימות וכ׳ (the strokes on the top of letters in the Torah contain) piles (of ideas): by whom are they upheld? By him who studies morning and evening, v. קוֹץ I; Midr. Sam. ch. V תל תלתלי ת׳ II. Ib. תַּלְתַּלֵּי ת׳, v. עָרַב תל תלים (corr. acc.); a. e.—3) *warts*, v. תְּלוּל.

תִּילְ, תְּלָתָן m. (=תלתן, v. preced.) [*curly plant,*] *fenugrec.* [Asaph quoted in Löw Pfl., p. 316, has תלתל.] Mekh. Mishp., s. 13; a. e., v. גֶּרֶה II. Kil. II, 5. Ter. X, 6; Tosef. ib. VIII, 8. Ib. X, 4 ת׳ של תרומה וכ׳ a decoction of fenugrec seeds ... with which a priest's daughter has washed her hair (v. Löw Pfl., p. 317); a. fr.

תלתסר, v. תַּלְסַר.

תָּם I m. (b. h.; תָּמַם) 1) *perfect, unblemished.* Tem. 7[b] (opp. בעל מום); B. Kam. 12[b]; (Maas. Sh. I, 2 תְּמִים); a. fr.—*Fem.* תַּמָּה. Sabb. 103[b], v. כְּתִיבָה. Succ. 37[a], v. לְקִיחָה. Tanh. Emor 18 (ref. to ולקחתם, Lev. XXIII, 40) בלקיחה תמה וכ׳ by a real (honest) purchase: thou darest not steal (a Lulab), and stand with it (before God) &c.; a. e.—2) *simple, innocent, artless.* Mekh. Bo, s. 18 ... ארבעה ואחד תם וכ׳ there are four characters in children (as regards their attitude towards religious ceremonies); one is wise, and one is simple &c.; (Yalk. Ex. 225 טרפש); a. e.—3) (law) *an innocuous animal, one that did injury*

for the first time, or *before warning had been given*, opp. מוּעָד (v. Ex. XXI, 28-36). B. Kam. I, 4 התם משלם וכ' the *tam* pays half-damage from the sale of its own body. Ib. II, 4 אילו הוא תם ... משיחזור וכ' when is an animal called *tam*? ... When it shows its regret for three days, i. e. when it has done an injury and does not repeat it for three days afterwards; ib. (another opin.) ותם כל שיהו וכ' a *tam* is one which does not gore when children touch it; a. v. fr.—*Pl.* תַּמִּים, תַּמִּין. Ib. I, 4 חמשה ת' וכ' there are five classes of *tammin*, i. e. an animal is considered a *tam* with regard to five classes of damages (so as to require legal warning): with regard to goring, striking &c.; a. e.

תָּם II = h. שָׁם, *there*, esp. (in Talmud Babli) in *Palestine*. Ḥull. 59ᵇ (in Hebr. dict.) שלחו מתם וכ' they sent word from Palestine: the practice is in agreement with &c. Bets. 4ᵇ; a. fr.—V. תַּתָּם, תַּתָּן.

תֹּם, v. תּוֹם.

תֻּמָּא, v. תּוּמָּא.

תַּמָּא, name of *a bird*, v. תִּימָא.

תַּמָּא, v. תִּימַהּ.

תָּמֶד m. (עמד, v. עֲמִידָא; cmp. תְּמִיד) *husks and stalks of* (*pressed*) *grapes*, *steeped in water*, used as *an inferior wine* (lora, vinum operarium, v. Sm. Ant. s. v. Vinum), or as *vinegar*. Maas. Sh. I, 3 עד שלא החמיץ וכ' תת' *tamad* before fermentation must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7; Y. Maasr. V, 52ᵃ top. Tosef. Dem. I, 2 בראשונה ... שחזקתו מן תת' in former years the vinegar of Judæa was free from tithes, because it was presumably made from *tamad*; Y. ib. I, 21ᵈ top הרו מביאין מן תת' they used to produce (their vinegar) from *tamad* (grape shells); Pes. 42ᵇ שחזקה אינו בא אלא מן תת' Ib. ת' ... וסבר and does R. J. hold the opinion that *t.* is not subject to tithes? Yalk. Num. 710 חומץ של ת' vinegar made of grape shells; a. e.—Denom.:

תָּמַד *to put water on pomace* or *lees*. Maasr. V, 6 המתמד ... ומצא כדי מדתו וכ' if one makes pomace wine, putting water on by measure, and finds (after pressing) the same quantity, he is exempt from giving tithes; Pes. 42ᵇ, v. רְוָנְקָא II. B. Bath. 97ᵃ שהמדו במי גשמים (Ms. R. שתמדן) when they used rain water to make *tamad*; Ḥull. 87ᵇ (by analogy from B. Bath. l. c.) שתמדו במי וכ' (Ms. R. שתמדן) when they diluted blood with rain water.

Nif. נִיתַּמַּד, נִיתַּמֵּד *to be infused, poured on*. B. Bath. l. c. שנ' באליו when the infusion came of itself (rain water fell upon it); Ḥull. l. c. שניתמדו מאליהם.

תַּמְדִּיטוֹס, v. חַדְיוֹטוֹס.

תָּמַהּ, תָּמֵהּ (b. h.; cmp. שָׁמֵם) [*to stand still*,] *to be astonished, amazed; to wonder; to be undecided*. Pesik. R. addit., s. 1 וחברירות תומהים לומר וכ' and men wondered, saying, is such a thing possible? Ib. על דור המגדל אתם תומהין יכ' you wonder at what occurred to the generation of the tower: has not such a thing occurred &c.? Yalk. Ex. 166 ויתמהו תמידא גדולה מאד and they wondered exceedingly. Pesik. Hahod., p. 43ᵃ היה ... יושב ותמה בלבו וכ' Abraham sat and was undecided in his heart, saying, which shall I choose?; Gen. R. s. 44. Ib. s. 12 ועמד לו תמיה ... מלך a king that rebuked his servant, and he stood there confounded. Ib. תמיה אני איך וכ' I wonder how great men ... could disagree on &c. Yeb. 96ᵇ תמיה אני אם לא וכ' I should wonder, if this synagogue did not become an idolatrous temple. Arakh. 16ᵇ תמיהני יש וכ' I wonder if there is in this generation &c. Pes. VI, 2 אל תתמה על אלו do not wonder at that. Y. ib. 33ᵇ bot. תמיהני היאך וכ' I wonder how R. El. could accept such an answer. Yalk. Ex. 202 תתמה על עצמה היאך וכ' wonder at the very thing, why should leavened matter be forbidden &c.; Pes. 28ᵇ תמה על עצמך (corr. acc.); a. fr.

Hif. הִתְמִיהַּ 1) same. Gen. R. s. 98 על אלו אתם מתמיהין you wonder at that? if you were to see ... תיה לכם להתמיה (not לתחמה) you would wonder still more. Pesik. R. s. 28 מתמיהין (not מתמהין); a. e.—2) *to create astonishment, act strangely*. Men. 40ᵃ אינו אלא מן המתמיהין is one of those who make people wonder at their strange conduct; (Ms. M. המותמהין *Hof.* of those *wondered at*).—3) *to love miracles, invent miracles*. Yalk. Num. 764 אף אתה מן המתמיהים art thou, too, of the inventors of miracles?

Hof. הוּתְמַהּ *to be wondered at*, v. supra.

תְּמַהּ, תִּמְהָה ch. same, 1) *to wonder* &c. Targ. Gen. XLIII, 33. Targ. Y. ib. XVII, 17 (h. text ויצחק). Targ. Y. I ib. XVIII, 12 (II תיריכ'). Targ. Y. ib. 15. Targ. Ez. XXXII, 10; a. e.—Part. תְּמִיהַּ; f. תְּמִיהָא. Targ. II Esth. I, 2 ת'.—V. אִתְמְהָא.—2) *to be astonishing*. Gen. R. s. 94 אמר לי ... והוא תמהא the elder of the Jews told me something, and that is astonishing; [perh. to be read תִּיהַּמְהָא, v. תִּיהַּמַּהּ].

Af. אַתְמַהּ 1) same. Targ. II Esth. l. c. Ib. מַיתְמְהִין (some ed. מְתַמְּהִין, *Ithpe.*); a. e.—2) *to express astonishment, query*. Zeb. 113ᵃ אתמוהי מתמהּ קרא the text (Ez. XXII, 24) expresses a query: thou, land of Israel! art thou not cleansed &c.?

תַּמְּ, תַּמְהָא, תַּמְהָה, תַּמָּא, v. תִּיהַּמַּהּ.

תִּימְהוֹן, תַּמְהוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *astonishment, hesitation*. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XIX, 16) [read:] ת' אחר ת' אמר במה אבוד וכ' hesitation after hesitation; he (Lot) said, what shall I choose (to take along)? silver &c.; Yalk. ib. 84.

תִּמְהָתָא f. (preced.) *amazement, confusion*. Gen. R. s. 31, beg. (ref. to Ez. VII, 11) לא מינהון ולא ממוניהון ולא מן תמהתהון (not מתמונם) I want none of them, none of their wealth and none of their confusion; Yalk. Ez. 345 (corr. acc.).—[Ḥull. 51ᵇ תמהתא Ar., v. תִּיהַּמְהָתָא.]

תַּמּוּר, v. תַּדְמוֹר.

תַּמְווּיוֹן, תַּמְוָן, תַּמְוָנִין m., תַּמְוָנִיתָא f. pl. (תְּמַהּ) *dwellers in desolation, desert beasts*. Targ. Is. XIII, 22 (h. text אִיִּים). Ib. XXXIV, 14 (h. text צִיִּים); Targ. Jer. L, 39. [Kimḥi to Ez. VIII, 14 quotes fr. Targ. Is. l. c.: תמוזין, adding that the majority of versions have תמוון.]

תַּמּוּז m. (b. h. name of a deity) *Tammuz*, the fourth month of the Hebrew calendar, of twenty-nine days, varying between the ninth of June and the sixth of August. Targ. II Esth. III, 7. Targ. Cant. I, 7. Targ. Y. Gen. VIII, 5; a. e.—Taan. IV, 6 (26[a]) חמשה ... בשבעה עשר בת' five things (misfortunes) happened to our ancestors on the seventeenth of Tammuz. Ib. 28[b] בשיבסר נחית וכ' on the seventeenth of Tammuz he (Moses) descended, and came down and broke the tablets; a. fr.—תקופת ת', v. תְּקוּפָה.

תַּמּוּזָא pr. n. (preced.) *Tammuza, Tammuz*, name of a deity (corresp. to Adonis of the Greeks). Targ. Ez. VIII, 14.

תַּמְזָן, v. תַּמְזוֹן.

תְּמוּנָה f. 1) (b. h.; cmp. מִין II) *form, shape.* Mekh. Yithro, s. 6 (ref. to Ex. XX, 4) ... לא יעשה לו גלופה [יכול] אטומה ת"ל כל ת' I may think (from the word פסל) that one must not make for himself a carved figure, but may make a block: therefore the text says, 'nor any shape.'—2) substitute of תְּמוּרָה, v. next art.

תמונתא, Y. Shek. III, 47[c] top, v. תּוּמַנְתָּא.

תְּמוּפָה *t'mufah*, a fictitious substitute of תְּמוּרָה (v. כינוי). Y. Ned. I, 36[c] bot. ת' תמונה תמוקה ... ואילו תנינן (not תמרנה) if we had taken up *t'murah* (as a subject for verbal substitutes in vows), we should have used *t'mufah, t'munah, t'mukah.*

תְּמוּקָה, v. preced.

תְּמוּר, v. תִּימוּר.

תְּמוֹרָא, v. תִּימוֹרָא.

תְּמוּרָה f. (b. h.; מור) *exchange, substitution.* Snh. 22[a] לכל יש ת' there is a substitute for every thing (every loss can be retrieved), except for the wife of one's youth. Ned. 20[b] בני ת' children begotten in exchange, e. g. if a man has two wives, and has connection with one mistaking her for the other. Pesik. R. s. 40 תְּמוּרָתוֹ של שם (not תא) a substitute of Shem (as priest).—Esp. *exchange of one sacrificial animal for another* (Lev. XXVII, 10), *that for which an animal is exchanged.* Tem. I, 1 אם ת' בבית וכ' so the change is valid only when made on the owner's premises. Ib. 2 (ref. to Lev. l. c.) מה הוא מיוחד תמורתו מיוחדת אף תמורתו as 'it' refers to one, so its exchange can be only one. Ib. II, 3 ואין ת' עושה ת' that for which it is exchanged cannot effect another exchange (does not affect the status of another animal exchanged for it). Ib. I, 5 חולד עושה ת' the animal's child (born after the mother was dedicated) makes exchange (affects the status of one exchanged for it). Bekh. 15[b] תְּמוּרַת בעלי מומין that which is exchanged for blemished animals. Ib. 61[a] מעשר ת' עשרת הויא a mistake in counting the tenth animal for tithes is an exchange, i. e. the animal marked as the tenth by mistake is sacred. Ib. תמורת מעשר מתה that which has been marked as the tenth by mistake must be put to death (cannot be used); a. fr.—*Pl.* תְּמוּרוֹת. Tem. III, 1 אלו ... ותמורותיהן כיוצא בהן these are the sacred animals whose embryos and whose exchanges are of the same sacred character as themselves. Esth. R. to I, 1 (expl. ת' של אבותיהן (בני אמוריא the exchanges (hostages) of their fathers, v. עֵרֶב I; a. fr.—*T'murah*, name of a treatise, of the Order of Kodashim, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמוֹרְתָּא, v. תִּימוֹרְתָּא.

תַּמּוּת f. (denom. of תָּם) 1) *unblemished condition, integrity.* Men. 6[a]; Kidd. 24[b], a. e. וזכרוה ת', v. זְכִירוּת. B. Kam. 39[b] תַּמּוּתוֹ, v. תְּמִימוּת.—2) *the legal status of an animal that did injury for the first time* (v. תָּם I, 2). Ib. 45[b] צד ת' that limb of an animal about which no warning has been given, whereas this has been done about another limb. Ib. צד ת' במקומה עומדת the legal condition of the *tam* remains unaltered concerning that limb (so that the animal in the case is legally half a *mu'ad* (מוּעָד) and half a *tam*); a. e.

תְּמוּתָה f. (b. h.; מות) [*death*; sub. בת,] *an animal on the point of death.*—*Pl.* תְּמוּתוֹת. Kidd. 21[b] sq. (applied to the law concerning the captive woman, as a concession to human appetites, Deut. XXI, 10 sq.) מיטב ... בשר ת' שחוטה וכ' allow Israelites to eat the flesh of animals on the point of death but ritually slaughtered, rather than eat of carcasses unslaughtered; Treat. S'mah. ch. VII.

תַּמְחוּי c. (denom. of מַחֲתָּה) 1) *a plate for various dishes or portions, tray.* Kel. XVI, 1, v. מַזְלֵג. Ned. IV, 4 אוכל לא מן חת' ... אבל he may eat at the same table with him, but not from the same plate; אבל ... מן חת' החוזר but he may eat with him from a plate which goes back to the host (each time a guest is served). Maasr. I, 7 נותן ... ולת' he may put the oil on the cake (חֲמִירָתָה) or on the plate. Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] השאילני תַּמְחוּיְרִיךְ (or תַּמְחוּיֶרְךָ, *pl.*) lend me thy plate and dine with me; a. fr.—Esp. *tamhuy, charity plate, daily distributed food collected from contributors, soup-kitchen*, contrad. to קוּפָּה, q. v. Peah VIII, 7 מי ... לא ישטול מן חת' he who has the means for two meals, must not accept support from the *tamhuy*. B. Bath. 8[b] נגבית בשלשה וכ' ת' the *tamhuy* is collected under the supervision of three persons, and distributed by three persons, for the mode of its collection and distribution is the same; לענייר חשולם וכ' ת' the *t.* is for all poor people wherever they may come from, *the kuppah* for the town poor only. Pes. X, 1 אפילו מן חת' even if he is supported from the *t.*; Y. ib. 37[b] bot.; a. fr.—*Pl.* תַּמְחוּיִין. Y. Ter. VIII, 45[d] top. Ker. 12[b] ת' מחולקין (not מחולקין) trays form a separation, i. e. if one eats two half-olive sizes of forbidden food from two different plates, they are not counted together as one olive-size; Sabb. 71[a]; Y. ib. VII, 9[b]; a. fr.—2) (from its shape) *the partition in a wagon for freight or baggage*, Maim.; (*a cavity in the yoke*, R. S.).—*Pl.* תַּמְחוּיוֹת. Kel. XIV, 4.

תָּמִיד m. (b. h.; contr. of תְּעַמֵּד; עָמַד) *constant, daily practice*; esp. (sub. קרבן) *the daily burnt-offering* (Num. XXVIII, 3). Pes. V, 1 נשחט וכ' ת' the afternoon *tamid*

is (ordinarily) slaughtered at eight and a half hours of the day. Taan. IV, 6 בשבעה ... ובטל תח' on the seventeenth of Tammuz ... the daily offerings ceased (when Jerusalem was besieged); a. v. fr.—*Pl.* תְּמִידִין, תְּמִידִין. Ber. 10b (ref. to II Kings IV, 9 חמיד ... הקריב חמארח ת' if one entertains a scholar in his house, the Scripture accounts it to him as if he offered daily sacrifices. Y. Pes. VI, beg. 33a מאן דאמר מאה ת' וכ' he who says, a hundred regular sacrifices supersede the Sabbath during one year, refers to the daily burnt-offerings; he who says two hundred, refers to the daily burnt-offerings and the Musaf sacrifices of the Sabbaths &c.; a. fr.—*Tamid*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמִידָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIX, 27. Targ. Koh. X, 16; a. e.

תְּמִידָה, v. תְּמַהּ.

תְּמִיהָא m. (תְּמַהּ) *astonishment, wonder, marvel.* Ḥull. 75b כל מילתא דת' וכ' anything abnormal people are likely to remember.—[Yalk. Ex. 166, v. next w.]—*Pl.* תְּמִיהֵי. Ḥull. l. c. תרי ת' וכ' two simultaneous abnormal phenomena people will remember.—[תְּמִירָא f., v. תְּמַהּ.]

תְּמִיהָה f. (תְּמַהּ) *astonishment.* Yalk. Ex. 166 ויתמהו ת' גדולה מאד (ed. תמיהא), v. תְּמַהּ.

תָּמִים m. (b. h.; תָּמַם) *without physical blemish; perfect; upright.* Zeb. 116a ... ת' כתיב ביה ודלמא נח might not Noah himself have had an organic defect? (It cannot be, for) it is written of him, he was perfect (Gen. VI, 9); ודלמא ת' בדרכיו but may this not mean, perfect in his ways of life? Bekh. IV, 1 (26b) בין ת' בין בעל מום (Bab. ed. תם) whether unblemished or blemished; a. fr.—*Pl.* תְּמִימִין, תְּמִימִים. Zeb. VIII, 8. Tem. III, 5 אם באו ת' when they appear unblemished. Y. Yoma VII, end, 44c שבשעה שהיו ישראל ת' היו מכוונין וכ' (not שבע) when the Israelites were perfect (God-fearing), they (the Urim and Tummim) directed their way. Gen. R. s. 44, beg. (ref. to Ps. XVIII, 31) אם דרכיו ת' וכ' if his ways are perfect, how much more is he perfect himself!; (Yalk. Sam. 161 אם דרכו תמים וכ'); a. fr.—*Fem.* תְּמִימָה. Ḥull. 11a משום ת' because the Law (Lev. III, 9) says *t'mimah* (whole); a. e.—*Pl.* תְּמִימוֹת. Men. 66a (ref. to Lev. XXIII, 15) אימתי ... שבתות ת' וכ' when do you get seven complete weeks? When you begin to count from the evening. Pesik. Ha'omer, p. 69b, a. e., v. יֵשׁוּעַ; a. e.

תְּמִים, תְּמִימָא ch. same. Targ. Y. II Lev. XXII, 27 ת' (Jacob). Targ. II Esth. I, 2; a. e.—*Pl.* תְּמִימִין, תְּמִימֵי. Targ. Prov. XIII, 6. Ib. XXVIII, 10; a. e.

תְּמִימוּת f. (preced. wds.) 1) *completeness, integrity.* B. Kam. 39b (expl. בְּתַמִּימוּתוֹ, ib.) תרי הוא בתמימותו וכ' the animal remains (to its owner) in its completeness, we do not diminish it (by hypothecating it for the half-fine for damage done).—2) *moral integrity, simplicity, frankness.* Lev. R. s. 11 (ref. to Ps. XVIII, 26) בשעה שבא בת' בא עמו בת' when he (Abraham, Moses) came with frankness, the Lord dealt with him in frankness, opp. עַקְמָנוּת; Midr. Till. to Ps. I. c.; Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. I מה ... בת' ... אף כל מי שמהלך לפניו בת' וכ' as the Lord was a shield to Araham who walked before him in sincerity, so he is a shield to whosoever walks before him in sincerity; a. e.

תְּמִימוּתָא ch. same, *integrity.* Targ. Prov. X, 9. Ib. XI, 3. Targ. II Esth. VIII, 13; a. e.

תְּמִינָאָה m. (תְּמָנֵי) *the eighth.* Targ. II Esth. I, 1. Targ. Lev. XXII, 27; a. fr.—*Fem.* תְּמִינָאָה, תְּמִינֵיתָא. Ib. XXV, 22 (ed. Vien. תְּמִינָתָא).

תְּמִיר, Bekh. 44a, v. תִּרְמוֹז.

תְּמִירוֹת f. pl. (v. תְּמַר) *the pillars supporting the framework of a lantern* (v. Sm. Ant. s. v. Laterna). Tosef. Kel. B. Mets. II, 6.

תָּמַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) [*to lie under,*] *to support*; [*to make to lie under,*] *to rest upon, lay upon, press.* Midr. Till. to Ps. XVI, 5 (ref. to תומיך, ib.) הגורל הזה תְּמָכַנִי בסיני this lot (martyrdom) was laid on me at Sinai; Yalk. ib. 667. Num. R. s. 13 3 (ref. to Prov. XXIX, 23) ת' הקב"ה כבודו עליו וכ' the Lord rested his glory upon it (Sinai), and on it he gave the Law. Pesik. R. s. 3 ת' ידו להעבירה וכ' ... he (Joseph) held up Jacob's hand to remove it &c.; a. e.

תַּמֵּךְ ch., *Pa.* תַּמֵּךְ same. Targ. Prov. V, 5 מתמכן Ms. (ed. מסמכן).

תַּמְכָא, v. next w.

תַּמְכָה f. name of *a bitter herb*, a kind of chervil. Pes. II, 6 (39a) Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. תמכא); expl. Y. ib. 29c top גנגרידין; Bab. ib. 39a תמכתא (expl. in Rashi: *marrubium, hoarhound*).

תַּמְכְּתָא ch. same, v. preced.

תָּמְלִי=אִיתְמָלִי, *yesterday.* Targ. I Sam. XX, 27. Targ. II Sam. III, 17; a. e.

בֶּן תָּ', תַּמְלְיוֹן pr. n. m. *Ben T'malyon.* Meil. 17b; Yalk. Lev. 537.—V. תַּלְמִיוֹן.

תִּימֵל, תַּמְלְיוֹס m. (θεμέλιος, sub. λίθος) *foundation stone, foundation.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9, quot. in Ar. הירה חופר וירד ומבקש ליתן ת' digged deeper and deeper, seeking to lay a foundation.—*Pl.* תַּמְלְיוֹסִין, תַּמְלְיוֹסִים, תִּי'. Gen. R. s. 3 לידע היאך הוא קובע ת' (Ar. *sing.*) to find out where to lay the foundations; Yalk. ib. 4. Y. Snh. X, 29a bot. בשעה ... ת' וכ' when David went to dig for the foundation of the Temple. Y. Sot. VI, beg. 20d מילה דלית בה ת' (prob. to be read: תְּמַלְיוֹסִים, θεμελίωσις) a thing (rumor) without foundation. Y. Keth. V, 29c bot. עיקרא ליח לה ת' וכ' the thing itself has no foundation, and the Rabbis built upon it and went up &c.; a. e.

תָּמַם (b. h.; v. תָּאַם) [*to join, be joined,*] *to be whole, finished, perfect; to end, be gone.* Bekh. 44ª תִּימּוּ, v. תִּימּוּ. Gen. R. s. 94 (ref. to והתמו, II Sam. XX, 18) עד כאן תמו דברי תורה are the words of the Lord so far gone (to be ignored)?; Midr. Sam. ch. XXXII על כן תמו וכ׳ (corr. acc.). Sabb. 55ª תַּמָּה זכות אבות the protecting influence of the fathers has ceased. Ber. 57ª הרואה תמרים בחלום תמו עונותיו if one sees dates in his dream, his sins are ended (forgiven); a. fr.—Cant. R. to V, 2 תַּמּוֹתִי וכ׳ *tammothi*, read *tammothi*, I am complete, for they attached themselves &c., v. infra.

Pi. תִּמֵּם *to complete, fulfill.* Snh. 39ᵇ לְהַתֵּם, v. חָזַר I.

Hif. הֶתְמִים, הַתֵּם 1) *to make perfect.* Y. Yoma VII, end, 44ᶜ תומים שהן מְתִימִּין לפניהם וכ׳ they are called Tummim, because they perfect the way before them. Ned. 32ª כל המַתְמִים עצמו שעה עומדת לו if one perfects himself (tries to be perfect), time will stand by him (he will succeed in life, with ref. to Gen. XVII, 1, a. 4).—2) (denom. of תָּמִים) *to be upright, frank.* Ib. כל המתמים עצמו הקב״ח מתמים עמו if one perfects himself (tries to be upright), God will deal uprightly with him (with ref. to II Sam. XXII, 26); Yalk. Sam. 161; a. e.

Nif. נִתְמַם, נִתַּם; *Nithpa.* נִתְתַּמֵּם (cmp. שָׁלַם) *to be joined; to ally one's self.* Ex. R. s. 2 (ref. to תמתי, Cant. V, 2) שנִתְתַּמּוּ עמי בסיני they attached themselves to me at Sinai and said (Ex. XXIV, 7), all that &c.; Cant. R. l. c. (v. supra) שנִתַּמְּמוּ (or שנִתְתַּמְּמוּ); Pesik. Haḥod., p. 47ª שנִיתַּמּוּ; Pesik. R. s. 15 שנותמו (corr. acc.).

תָּמָן (v. תָּם II) *there.* Targ. Gen. II, 8. Ib. III, 23; a. fr.—B. Mets. 84ᵇ ת׳ אמרין וכ׳ there (in Babylonia) they say &c. Snh. 103ª, v. קוֹלָתָא. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ ריחיא דת׳ the millstones there (Babylonian millstones); a. fr.

תִּמְנָה, תִּמְנַת, תִּמְנָת (b. h.) pr. n. pl. *Timnah.* Sot. 10ª (ref. to Jud. XIV, 1, a. Gen. XXXVIII, 13) חדא ת׳ וכ׳ there was only one Timnah: for him that came from the one side it was 'going down', for him that came from the other side, it was 'going up'; Gen. R. s. 85 תמנתה אחת וכ׳; Yalk. ib. 145 חדא תמנתא הואי (corr. acc.); Yalk. Jud. 69 חדא תמנת; Num. R. s. 9²⁴ תמנתה אחת (some ed. תמנת).—*Pl.* תִּמְנָוֹת, תִּמְנָאוֹת, תִּמְנָיוֹת. Ib. שתי ת׳ היו אחת של יהודה וכ׳ there were two Timnahs, one mentioned in connection with Judah, &c.; Gen. R. l. c. תמניות; Sot. l. c. תמנאות; Yalk. Gen. l. c.; Yalk. Jud. l. c.

תְּמָנֵי, תַּמְנֵי f., **תְּמָנְיָא** m. = h. שְׁמֹנָה, *eight.* Targ. Gen. V, 4, 7. Targ. Ps. XII, 1 (ed. Wil. דתַמְנְיָא, corr. acc.); a. fr.—Ber. 4ᵇ אפין ת׳ (or אלפין) the eightfold acrosticon (Ps. CXIX). Y. Dem. V, 24ᵈ top תומי׳ מן דת׳ וכ׳, v. תְּמָנְפוֹל; a. fr.—*Pl.* תַּמָּנִן, תְּמָנִין; תומי׳, *eighty.* Targ. Gen. V, 25, sq.; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. תומ׳ נשיא eighty women; ת׳ גוברין eighty men; Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; a. e.—תַּמְנִיסַר, תְּמָנְתָּ עֲשַׂר, תַּמְנִיסְרֵי *eighteen.* Targ. Gen. XIV, 14 (O. ed. Lsb. תְּמָנֵית; ed. Vien. תְּמָנֵת). Targ. Y. Deut. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIX, 3; a. fr.—תַּמְנִיסְרָאָה *the eighteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

תַּמְנְיָתָא, v. תּוֹמַנְתָּא.

תַּמְנִיסְרֵי, תַּמְנִיסְרָאָה, תַּמְנִיסַר, v. תְּמָנֵי.

תַּמְנִיתָא f. = h. שְׁמִינִית, name of *an (eight-stringed) musical instrument.* Targ. I Chr. XV, 21 (v. Targ. Ps. XII, 1).

תַּמַנְתָּא, תְּמַנְתָּא, v. תּוֹמַנְתָּא.

תַּמְנָתָה, תִּמְנָתָא, תִּמְנָתָ, v. תִּמְנָה.

תַּמְצוּת, v. next w.

תַּמְצִית f. (מָצָה) *that which is squeezed out, remnant, drain, juice.* Ker. V, 1 דם הת׳ the last blood oozing through the cut of a vein. Ib. 22ª איזהו דם ... יצא דם הת׳ מפני שהוא שורת which is the blood ... with which life escapes? That which gushes forth in a jet, to the exclusion of the last blood, because that runs gently. Tosef. Makhsh. III, 13 תַּמְצוּת בשר meat-juice. Y. Ber. I, 2ᶜ bot. כור תרקב ת׳ שוחה וכ׳ the juice (moisture or drippings) of a field of the capacity of a Kor of seed is enough to water a field of the capacity of a Tarḳab &c., v. כּוּשׁ II; Gen. R. s. 15; Taan. 10ª. Ib. ארץ ישראל ... וכל העולם כולו מת׳ Palestine is watered by rains, and the rest of the world by the drain (that remains in the clouds). Ib. כל העולם כולו מת׳ גן וכ׳ the whole world is watered by the drains of Eden; a. fr.—Y. Sot. IX, end, 24ᶜ he was called קִיטּוּנְתָא (v. קִישׁוּנְתָא), because he was the drain (last and least) of the righteous and pious; Mish. ib. IX, 15 Y. ed. (17) תַּמְצִיתָן (Mish. a. Babli ed. 49ª קטנתן, קטנתא).—*Pl.* תַּמְצִיּוֹת. Y. M. Kat. I, beg. 80ª מי ת׳ drippings of rain gathered in pools; expl. פסקו גשמים וכ׳ when the rains have ceased, and the mountains are trickling (v. בָּצַץ); Tosef. Mikv. I, 13 מי תמצית.

תָּמַר, *Pi.* תִּמֵּר (denom. of תָּמָר) *to rise straight up.* Yoma 28ᵇ תימור של לבנה מְתַמֶּרֶת ויולה כמקל the light-column of the moon rises straight up like a stick; opp. מפצייץ (v. פָּצַץ); Y. ib. III, beg. 40ᵇ. Bab. ib. 38ª של הללו מתמר וכ׳ the smoke of the frankincense prepared by those (of the house of Abṭinas) went straight up &c.; Cant. R. to I, 14 מְתַמֶּרֶת; Y. Shek. V, 49ª top; Tosef. Yoma II, 6. Tanḥ. T'tsav. 15 כשהיה ענן הקטרת מתמר וכ׳ when (on the Day of Atonement) the cloud of the incense rose straight up ..., he knew that Israel's sins were forgiven. Gen. R. s. 45 קוצין ... אלילהם יוצאים ומַתְמִירים וכ׳ thorns are not sown ..., but grow forth of themselves and rise high up, but wheat &c.; Yalk. ib. 79 (corr. acc.). Keth. 111ᵇ עתידה חטה שתַּתְמֵר כדקל וכ׳ in the latter days wheat shall sprout forth and rise like palms on mountain tops; a. e.

תָּמָר I (b. h.) pr. n. f. *Tamar,* 1) Judah's daughter-in-law. Meg. IV, 10 (25ª) מעשה ת׳ נקרא ומיתרגם the story of Tamar (Gen. XXXVIII) is read (in the synagogue) and translated. Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נאמר לאדני במעשה ת׳ וכ׳ what have we to say to my lord (for our justification) about the story of Tamar, what to speak about the story of Bilhah (Gen. XXXV, 22)? Ib. s. 85;

a. fr.—2) *Absalom's sister.* Meg. 25[b] מעשה אמנון ות' וכ' the story of Amnon and Tamar (II Sam. XIII) may be read and translated. Ab. V, 16 אהבת אמנון ות' Amnon's love of T. Snh. 21[a]; a. e.—3) a woman that informed against the Rabbis before Roman authorities. Y. Meg. III, 74[a] bot., v. תַּמְרוּרִים.

תָּמָר II m. (b. h.; cmp. אֲמַר II) *palm; date-palm; fruit of the date-palm, date.* Succ. 45[b]; Meg. 14[a], v. לָבַב. Ib. (ref. to Jud. IV, 5) מאי שנא תחת תומר why did she hold her sessions under a palm-tree? Midr. Till. to Ps. XCII, 16 (ref. to ib. 13) מה ת' והארז וכ' as the palm and the cedar are higher than all other trees, so Israel is &c.; אי מה ת' וכ' you may think, as the palm and the cedar when uprooted from their places (transplanted) do not grow new shoots, so Israel does &c.; a. fr.—*Pl.* תְּמָרִים *dates.* Ter. XI, 2 דבש ת' date honey. Ib. 3; a. fr.

תּוּמָ', תַּמְרָא, תַּמָּר ch. same. Targ. Cant. II, 12.—Lev. R. s. 12; a. e.—*Pl.* תַּמָּרַיָּא, תַּמָּרִין, תַּמְרֵי, תּוּמְ'. Targ. II Chr. XXXI, 5. Targ. Y. Deut. VIII, 8.—Ber. 38[a] דובשא דת' date-honey. [Ib. תאני תמרי של תרומה, read with Ms. M. תמרים של תרומה.] Y. Ab. Zar. II, 40[d] גרעינין דתו' date-stones. Sabb. 110[b] ת' פרסיותא (*fem.*) Persian dates; a. fr.—בר תמרי pr. n. m. *Bar-Tamré.* Ḥull. 110[a] רמי בר תמרי ת' וכ' Rami bar Tamré, also called Bar-Dikḳulé (cmp. הדיקולא).—Cant. R. to VII, 9 אבון בר ת' quot. in Levy Talm. Dict. (ed. חסרי).

תַּמָּרָה f. = תָּמָר, *palm; date.* Dem. I, 1, v. נוֹבֶלֶת. Tanḥ. B'midb. 15; Num. R. s. 3, beg. Midr. Till. to Ps. XCII; a. fr.—*Pl.* תְּמָרוֹת. Succ. 32[b] שתי ת' יש וכ' two palms grow in the valley of Ben-Hinnom (Gehenna) with smoke rising between them &c.; Erub. 19[a]; a. e.—Trnsf. *a fruit-like excrescence on leaves, berry.* Succ. 33[a].—*Pl.* as ab. Maasr. IV, 6. Tosef. Shebi. II, 2.

תָּמְרָה, תִּי' f. (b. h. *pl.*; v. תָּמַר) (*smoke*) *column.* Ber. 43[a] משתעלה תמרתו when the smoke column of incense rises. Ḥull. 112[a] משתעלה תימרתו when the smoke of meat on coals rises.—*Pl.* תְּמָרוֹת *bare hyssop stalks.* Par. XI, 7 (Maim. reads תְּמָרוֹת *seed-capsules,* v. preced.); Tosef. ib. XI (X), 6. Ib. 7 הירוקות ... ת' לא חניצו כל עיקר *yon'ḳoth* are undeveloped capsules, *timroth* are stalks that have not blossomed at all; (oth. opin.) ת' גבעולין שלא גמרו וכ' *timroth* are undeveloped capsules &c.

תַּמְרוּקָא m. (מָרַק) *anointing.* Targ. Y. Lev. XVI, 29; Num. XXIX, 7 (ed. Vien. תַּמְרוּ).—*Pl.* תַּמְרוּקִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 27.

תַּמְרוּרִים m. pl. (b. h.; מָרַר) *bitterness*; trnsf. *hostility.* Y. Meg. III, 74[a] bot. (in a secret letter) תמר ת' בתמרוריה תמר is *tamrurim* (bitterness), she abides in her bitterness, and we tried to sweeten her (by bribe), but in vain has the smelter smelted (gold could not buy her).

תִּמְרֵי, v. תִּימוֹרָא.

תִּמְרִיתָא, v. תְּמַרְתָּא.

תִּמְרָנָה, v. תְּמוּנָה.

תּוּמְ', תַּמְרְתָּא f. = h. תָּמָרָה. Y. Bets. V, 63[a] top בחהיא ת' וכ' I came by the way of that crooked palm (I was on that palm, and came down). Lev. R. s. 12 הוי מתקרי תמרא the fruit of the date palm is called date (fruit and tree are designated by forms of the same root). Cant. R. to VII, 9, v. אַלְבָּנָא.—כְּפַר תְּ' pr. n. pl. *K'far T'marta.* Tosef. Ḥull. III (IV), 23; Ḥull. 62[a] שביהודה כ' ת' K. T. in Judæa. Meg. 16[b] שילא איש כ' ת' Ms. M. (ed. תמריתא); Lev. R. s. 24[5]; Pesik. R. s. 15 תְּמַרְתָּה; Esth. R. to II, 23.

תַּנָּא, v. תְּנֵי.

תַּנָּא m. (preced.) *teacher,* esp. *Tanna,* an authority quoted in Mishnah and Boraitha, contrad. to אֲמוֹרָא. B. Mets. 3[a], a. fr. ות' תונא and the Tanna (of the Mishnah) is a confirmation (confirms what I say).—ת' קמא, v. קַמָּא.—ת' ברא, v. בַּר I ch. B. Bath. 93[b] כל ת' בתרא וכ' (Ar. ברא) every later (Ar. outside) authority comes only to enlarge the sphere of the subject. Ḥull. 15[a], v. אֲמוֹרָא; a. fr.—Sot. 22[a] (prov.) תני ת' ולא ידע וכ' a teacher teaches and knows not what he says (repeats verbatim what he has heard without understanding the subject).—*Pl.* תַּנָּאִים (h. form, fr. תַּנָּאי), תַּנָּאֵי (fr. תַּנָּאָה). Ib. ת' מבלי עולם the Tannaim (repeaters) ruin the world, expl. שמורין הלכה מתוך משנתן who give decisions based on traditions they have learned (without knowing their reasons and their application to practical cases).—Ber. 3[a] תרי ת' אליבא דר"ב these contradictory opinions are the relations of two Tannaim in behalf of R. M. Snh. 33[a] (expl. שיקול הדעת, v. תַּיָּשׁ) כגון תרי ת' וכ' when two Tannaim or two Amoraim differ in their opinions, and it has never been decided which is to be adopted in practice. Ib. 63[a], a. fr. כת' it depends on Tannaim, i. e. Tannaim differ on that point. Ber. 9[a] והני ת' כהני ת' and those teachers differ on the same principle as these do. Ib. 49[a] ואת שבקת כל הני ת' ואמוראי וכ' and you ignore all these Tannaim and Amoraim, and act according to Rab's opinion?; a. v. fr.—V. תַּנָּאי.

תַּנָּאָה, *pl.* תַּנָּאֵי, v. preced.

תְּנָאָה m. = next w., *stipulation, agreement, condition.* Targ. Y. Num. XXII, 4. Targ. Y. Ex. IV, 24; a. e.—Gitt. 75[a] לא כפליה לתנאיה he did not double his stipulation, did not stipulate what is to take place in the case of fulfillment of his condition, and what in the case of non-fulfillment; a. e.—*Pl.* תְּנָאֵי, תְּנָאַיָּא. Keth. 19[b] זילו קיימו תנאיהן go and fulfill your conditions, and then go to law. Gitt. l. c. היכא גמרינן לה מכל ת' whence do we derive all the rules about stipulations; a. e.

תְּנַאי, תְּנָיִי m. (תָּנָה) [*alternative,*] *stipulation, condition, agreement.* Keth. 19[b] ת' חיו דבריהן if witnesses say, the transaction to which we have testified was made dependent on a (verbal) condition (and we do not know

that it has been fulfilled). Ib. או דילמא ת' מילתא וכ' or is a statement concerning a condition something different (from a statement concerning a trust, v. אָמָנָה)? Ib. עד אחד אומר ת' ... אינו ת' if one of the witnesses says, there was a condition, and the other says, there was none. Kidd. III, 4 כל ת' שאינו ... אינו ת' a stipulation of conditions which is not like the stipulations concerning the sons of Gad and Reuben (stating both alternatives, Num. XXXII, 20-23; 29-30) is not valid. Ib. 61a, sq. כפול ת' a double stipulation, an agreement stating both alternatives and their eventual consequences. Gitt. 75a קודם למעשה ת' the condition (in the agreement) preceding the act (e. g. 'if such and such a thing is done, this shall be thy letter of divorce', not, 'this shall be thy letter of divorce, if such and such a thing is done'). Ib. בדבר אחד ומעשה וכ' ת' if the condition concerns one thing, and the consequence another thing (e. g. if you go with your brethren to conquer, you shall have the trans-Jordanic lands); ib.b הכא דת' ומעשה בדבר אחד whereas in this case ('this shall be thy letter of divorce on condition that thou wilt return to me the paper on which the letter of divorce is written) condition and consequence concern the same thing. Keth. IX, 1 כל המתנה תְּנָאוֹ בטל ... if one makes a stipulation which is contrary to what is written in the Torah, his stipulation is void; Y. ib. 32d bot. ממון בת' גוף אבל בת' וכ' this refers only to a condition concerning one's person (personal rights or duties), but as to a condition concerning money (monetary rights or claims), the agreement (waiving the claim) is valid; Y. Kidd. I, 59c חנוי גוף ת'; ib. Ib. תְּנָיוֹ בסופי ... אשר ת' a condition which he may finally fulfill (depending upon himself). Ex. R. s. 21, v. infra; a. fr.—*Pl.* תְּנָאִין, תְּנָאִים, תְּנָיִין, תְּנָיִים. Y. B. Bath. V, beg. 15a כתנאי ירושע; B. Kam. 80b, a. e., v. רְחוֹשַׁעְיָא. Gen. R. s. 5 התנה הקב"ה וכ' ת' the Lord (at creation) made stipulations with the sea, that it should be divided before Israel, as it is written (Ex. XIV, 27), 'and the sea returned ... to its former condition (לְאֵיתָנוֹ), to the stipulations which &c.; Ex. R. s. 21 שהתנית עמו לת' to the condition which I stipulated with it. Y. Sot. VII, beg. 21b שבלבינו לא כת' כת' (we administer the oath to thee) according to the conditions in our mind, not according to the conditions (mental reservations) in thy mind. Ib. שלא יאמרו יש ת' לשבועות that people should not say, mental reservations in oaths are permissible. Y. Kidd. I, 58c בחניים שבו קידש he betrothed her by the stipulations in the document (although the material on which it was written was forbidden for use), opp. בגופי with the object itself; a. fr.

תַּנַּאי, תַּנְיָא, תַּנְיֵי m. = תְּנָא. Y. Peah VII, 20a איתי ת' תני וכ' one Tannai reads . . ., and another Tannai reads &c. Y. Kidd. I, 59c bot. כהדין ת' וכ' ... ואתיא and this opinion of Bar P. follows that of the Tannai who taught &c. Ib. מה מקיים הדין ת' לאמה how does this Tannai account for the word *amah*?; a. fr.—*Pl.* תַּנָּאִין, תַּנָּיִין (v. תְּנָא), תַּנָּיֵי. Ib. אינון ת' there are two opinions of Tannaim about it; a. fr.

תַּנַּד, v. תנד.

תַּנְדָּר m. (נְדַר) *beaming forth.* Targ. Job XLI, 10 (h. text זֹהַל).

תְּנוּבָד f. (b. h.; נוּב) *flow.* Y. Ber. V, end, 9d אם עשו ת' וכ' ... if a man's lips (in prayer) produce a flow (if he speaks fluently), his prayers are heard (with ref. to Is. LVII, 19).

תַּנּוּבֵי, v. תַּנּוּרֵי.

תַּנּוּדֵי, v. תַּנּוּרֵי.

תַּנּוּיָא, v. תּוּנְיָא.

תַּנּוּרֵי m. = תַּנָּא. Cant. R. to III, 6; Pesik. Ul'ḳaḥ., p. 179a, v. קַרְיָא.

תַּנּוּרֵי m. (infin. *Pa.* of תְּנֵי I) *teaching* or *studying* (*Mishnah*). Taan. 24a sq. כל ת' ... אי משום ת' חזח וכ' (Ms. M. כולי, read: כוליה) as to studying the Mishnah, we are their superiors, for in the years of R. J. all study was limited to N'zikin (v. נְזִיק), whereas we teach &c.; Snh. 106b כוליה ת' וכ' (emended in Ms. K. תלמודא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Ber. 20a some ed. תַּנּוּבֵי (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—[Ib. 49a, v. תְּנֵי I].

תַּנּוּרִין m. pl. (תְּנֵי II) *sharp speech, by-word.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שְׁנִינָה).

תְּנוּמָה f. (b. h.; נוּם II) *slumber.* Ber. 60b (in a night prayer) המפיל ... ות' וכ' who causes the bands of sleep to fall upon my eyes, and slumber on my eye-lids; ib. (in a morning prayer) המעביר ... ות' וכ' who causes the bands of sleep to pass away from my eyes, and slumber from my eye-lids. Yalk. Ex. 287, v. שְׁלִיט; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 נוּמָה); a. e.

תְּנוּפָה f. (b. h.; נוּף) *swinging, shaking, waving.* Succ. 38a ת' שירי וכ' swinging the ʿOmer is one of the dispensable acts (v. שָׁרַר). Men. 93b (ref. to Lev. XIV, 21) וכי ת' מכפרת וכ' does the swinging of the sacrifice effect atonement? is it not the blood &c.? Ib. IX, 9. Num. R. s. 9 38; a. fr.—Pesik. Haʿomer, p. 71a (ref. to Is. XXX, 32) וכי יש מלחמות ת' באותו הדור וכ' will there be wars of swinging (weapons) in that generation? Say, it refers to the swinging of the ʿOmer; Pesik. R. s. 18; Yalk. Is. 302.—*Pl.* תְּנוּפוֹת. Men. 94a ולא ת' ... תנופה the text has 'swinging' but not 'swingings'; a. e.

תְּנוּפוֹלִין, Lam. R. to I, 5 וות', a dittography of מְטַרְפוֹלִין, v. מְטַרְפוֹלִין.

תַּנּוּר m. (b. h.) *oven.* Kel. V, 3, v. טְהֵרָה. Ib. 4, sq. Ib. 10 תַּנּוּרוֹ של עכנאי, v. עַכְנַאי; B. Mets. 59b; a. v. fr.—*Pl.* תַּנּוּרִין, תַּנּוּרֵי. Kel. V, 4 בתנוּרֵי כפר סגנה ... נפלה a conflagration took place in the oven factory of K'far Signah. Ib. 2; a. e.

תָּנַח* (sec. r. of נוּח; cmp. תָּרַם) *to be at ease.*

Hif. הִתְנִיחַ *to set at ease.* Snh. 30ᵇ שֶׁהִתְנַחֲתָ (Ms. M. שהנחת, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. נוּחַ h.

תְּנַח, *Ithpa.* אִתְּנַח, *Ithpe.* אִיתְּ', אִיתְנַח *to sigh*, v. אֲנַח, a. נְגַד.

תַּנְחוּם pr. n. m. *Tanḥum*, name of several Amoraim. Sabb. 30ᵃ.—Y. Yeb. X, 11ᵇ. Y. Taan. I, 63ᵈ top אדרעיירא ת׳; Y. Ber. V, 9ᵇ top ת׳ (a. תנחומא).—Ib. IV, 7ᵈ bot. ת׳ בר אירסכולסטיקא; a. others (v. Fr. M'bo, p. 130ᵇ, sq.).—Tanḥ. Ḥuck. 4 ת׳ בר חנילאי (v. Bub. introd. to Tanḥ. p. 62).

תַּנְחוּמָא (v. preced.) pr. n. m. *Tanḥuma*, name of one or several Amoraim. Y. Ber. I, 2ᵇ bot. Y. Shek. VI, 49ᵈ bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 131ᵃ, sq.).—Gen. R. s. 1; a. fr. (v. Buber introd. to Tanḥ., p. 62).—*Midrash Tanḥuma*, v. מִדְרָשׁ.

תַּנְחוּמוֹת, v. תַּנְחוּמָא.

תַּנְחוּמִין, תַּנְחוּמִים m. pl. (b. h.; נֶחָם) *consolation.* Ber. II, 7 קבל עליו ת׳ וכשמת ... when his slave Ṭabi died, he accepted condolence for him. Keth. 10ᵇ אבל ת׳ של אבל R. G. offered this man a vain consolation; B. Bath. 16ᵇ. Ab. Zar. 16ᵇ ולא קיבל ת׳ נכנסו ... (not ק׳ עליו) his disciples came to console him, but he would accept no consolation; Yalk. Prov. 937; Yalk. Mic. 551. Ab. d'R. N. ch. XXX תַּנְחוּמֵי אבלים וכ׳ comforting the mourners, visiting the sick, and deeds of kindness bring good into the world. Pesik. R. s. 29-30 עמדי וקבלי כוס ת׳ stand up and accept the cup of consolation; ib. כּוֹס תַּנְחוּמֶיךָ; ib. חרי תַּנְחוּמֶיךָ נתונים לך thy consolations are given back to thee (I will not accept them); a. fr.

תַּנְחֻמָּ׳, תַּנְחוּמְתָא f. ch. same. Targ. Job VI, 10 (Ms. תַּנְחֻמוֹתַי Hebraism). Targ. Ps. CXIX, 50 (Ms. תּוּנְחֻמָּתַי *pl.*); a. e.—*Pl.* תַּנְחוּמָתָא. Targ. Job XXI, 2 (ed. Wil. תַּנְחֻמֵיתְ׳). Targ. Is. LXVI, 11; a. e.

תְּנַחֲתָא, תְּנַחֲתָא, v. תִּרְנַחְתָּא.

תָּנָה, תָּנֵי (b. h.; שָׁנָה) *[to repeat,] to tell.*

Pi. תִּנָּה same. Gen. R. s. 6 (ref. to Ps. L, 6) ... לעתיד שמים מְתַנִּים וכ׳ in the future the heavens shall tell the righteousness which the Lord does to his world. Yalk. Jer. 277 והיה מְתַנֶּה נסים וכ׳ and he told the wonders that happened to him &c.; (Ber. 13ᵃ מספר). Midr. Till. to Ps. CXVIII, 14 לא לי לְתַנּוֹת כל וכ׳ is it not my duty to tell all the wonders &c.?; a. e.

Hif. הִתְנָה *to stipulate, agree, make a condition.* B. Bath. 8ᵇ לְהַתְנוֹת על וכ׳ ... רשאין the residents of a town have a right to stipulate measures, prices of food, and wages of laborers. Keth. IX, 1 שה׳ על מה שכתוב וכ׳ because he made an agreement contrary to what is written in the Law; v. תְּנַאי. Erub. III, 5 מתנה וכל המַתְנֶה על וכ׳ a man may lay his ʿErub (v. עֵירוּב) on condition and say, if gentiles come &c. Ib. 36ᵇ אין אדם מתנה על כאחד ... no man can lay down conditions for two alternatives together (so as to reserve to himself the choice in the event of both alternatives coming to pass); a. fr.—Part. pass. מוּתְנֶה; *pl.* מוּתְנִים; מוּתְנִין. Y. Keth. X, end, 34ᵃ; Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top שוורים כמ׳ הן in the case of oxen (of several owners, consecutively gored by the same ox) it is as if an agreement had been made beforehand.

תְּנָא, תְּנֵי I ch. same, 1) *to repeat, do a second time.* Targ. II Sam. XX, 10. Targ. I Sam. XXVI, 8 (ed. Wil. אֶשְׁנֵי). Targ. I Kings XVIII, 34. Targ. Job XXIX, 22 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Prov. XXVI, 11 דְּתָאנֵי ed. Lag. (ed. Wil. דְּתָנֵי); a. e.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Ps. L, 6. Ib. XLIX, 14 (Ms. *Fa.*). Ib. CXLVII, 19. Targ. Y. Deut. V, 5 לְמִתְנְיָא (ed. Vien. לְמֶהֱוֵי *Ithpe.*); a. fr.—Esp. (denom. of מִתְנִיתָא) *to teach* or *study Mishnah* or *Boraitha*; in gen. *to report a tradition, teach, study.* Erub. 36ᵇ ליתא למתניתן מדתַנֵי איו דת׳ ואיו וכ׳ our Mishnah is no authority, as it is contradicted by what Ayo teaches, for Ayo taught &c. Yoma 27ᵇ והא אנן לא תְּנַן חכי but we have not so learned in the Mishnah! Ib. ... חד קתני חד ... לא קתני the Mishnah speaks of that which, if neglected, can be remedied; that which cannot be remedied it does not mention. Sabb. 2ᵃ תנן התם וכ׳ there (in the Mishnah, Shebu. I, 1) we read &c. Ib.ᵇ מאי שנא הכא דת׳ ... ומ״ש התם דת׳ why does the Mishnah here read ..., and there &c.? Ber. 8ᵇ תְּנִינָא וכ׳ we are taught in the Mishnah &c. Ib. 2ᵃ דקת׳ מאימתי, v. קָאֵי. Ib. כדתַנְיָא as it is stated (in the Boraitha). Yoma 26ᵃ לכדתניא (the word *peder* is needed) to intimate the law taught in the Boraitha. Ib. והתניא וכ׳ but has it not been taught &c.?; ib. 28ᵃ, a. fr.—Ber. 28ᵃ, a. fr. והתניא and so it has been taught.—Y. Ḥall. II, 58ᶜ ר׳ יונה ת׳ דר״ש וכ׳ R. Jonah taught (and adopted) the opinion of R. S. b. J.—Y. Kidd. I, 58ᶜ bot. תמן תנינן there (in a Mishnah) we read &c. Meg. 24ᵇ לימא תנינן לחא דתָנֵי רבנן וכ׳ shall we say that we are here taught that which the Rabbis have taught &c. (i. e. is this a confirmation of what &c.)?—Ber. 13ᵃ, a. fr. תָּנוּ רבנן (abbrev. ת״ר) the Rabbis have taught (introducing a discussion); a. v. fr.—[In Talm. Babli תנן refers to Mishnah, תניא to Boraitha.]

Pa. תַּנֵּי 1) *to change.* Targ. Job XIV, 20.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Y. Gen. XXII, 20. Ib. XXXII, 6. Targ. Ps. XXX, 10 תַּיְתַּנּוּן ed. Lag. (Ms. אפשר דיתנון; ed. Wil. החויתון; oth. ed. התוויתינון, corr. acc.). Targ. II Chr. IX, 2; a. fr.—Ber. 49ᵃ ותַנּוּיֵי קא מְתַנֵּינָא ... ברכת Ms. M. (or מַתְנִינָן *Af.*; ed. מְתַנְּינָן or מַתְנִינָן) I have not learned the benediction over food, and shall I teach (Mishnah)?

Af. אַתְנֵי 1) *to stipulate, agree, make a condition.* Targ. Y. Ex. IV, 24.—Keth. 3ᵃ ליתו לאַתְנוּיֵי ולא א׳ כיון דאיבעי ליה because he ought to have made it a condition (not to count so common an obstacle as the absence of a ferry), and he did not make it, he has to take the consequences. Shebu. 11ᵇ וכי קיימי ב״ד ומַתְנוּ משום עורה Ms. M. (ed. וקיימי ב״ד ומתנו אדעתא דעורה) did the court establish a general law (that dead sacrificial animals need not be redeemed,) and stipulate that it must be redeemed for the value of its skin?; a. e.—2) *to relate, teach.* Ber. 8ᵇ אילא דמַתְנֵי לחא וכ׳ some one quoted that opinion of R. A. bar Ḥ. with reference to what has been taught, 'R. S. b. Y. says &c.' Keth. 17ᵃ sq. וח״מ למאן דקרי וחני אבל למאן דמתני וכ׳ this has been said concerning the funeral only of one who was versed in Bible and a student of

Mishnah, but as regards one who was a teacher of Mishnah, there is no limit (of attendance at his funeral). Ḥull. 48ᵃ אתון אתא מַתְנִיתוּן לה אנן אדרבא מַתְנִינַן לה . . . הא you report that action of R. N. . . . in connection with this, we report it in connection with what Raba said &c.; a. fr.

Ithpa. אִיתַּנֵּי, *Ithpe.* אִיתְנֵי 1) *to be repeated.* Targ. Gen. XLI, 32. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—2) *to be told, reported.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 13 (not וְאָתָ). Targ. Y. II ib. XLIV, 18 (ed. Vien. אֲתַנֵּי, corr. acc.); a. e.

תְּנֵי II (cmp. שנן) *to be pointed, sharp.*

Pa. תַּנֵּי *to sharpen, to speak sharp words.* Targ. Ps. CXL, 4 מְתַנְּנָן בלישנ' (prob. to be read: לישנ'; h. text שננו לשונם).

Ithpe. אִתְנֵי *to be sharpened.* Targ. Ez. XXI, 14 (h. text התודדה).

תִּינְיָן, תִּנְיָן, תִּנְיָנָא, תִּנְיוֹנָא m. (תְּנֵי I) *second, secondary.* Targ. Gen. I, 8. Ib. II, 13; a. fr.—Y. Taan. IV, 68ᵃ אי קדמיר אנא ת' . . . אי if Ḥ. be the first (to be appointed), I shall be the second. Lam. R. to I, 1 (רבתי) הא מילתא ת' this was the second thing; a. e.—*Pl.* תִּנְיָנְיָיא, (read: מילא) תִּנְיָנִין, תִּנְיָנִין, תִּנְיָנִין, תִּנְיָנִין. Targ. Gen. VI, 16. Targ. Zech. XIII, 7 (h. text צעירים). Targ. Jer. XVI, 18; a. e.—*Fem.* תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנְיתָא, תִּנְיָנְיתָא, תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנְיתָא, תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנְיתָא, תִּנְיָנִ

תְּסִיסָה f. (next w.) *bubbling, beginning fermentation.* Ab. Zar. 30[b] וכמה תְּסִיסָתוֹ וכ' how long does its bubbling last (is fresh wine in its first stage of fermentation, so as to keep off snakes)? Three days.

תָּסַס (onomatop.) [*to hiss,*] 1) *to bubble, boil, ferment.* Ab. Zar. 30[b] יין תּוֹסֵס וכ' wine in its first stage of fermentation does not come under the law concerning liquids left uncovered (גְּלוּיִין); Y. Ter. VIII, 45[d] sq.; Tosef. ib. VII, 15. Ib. וכמה תוסס וכ' and how long is it in that inceptive stage? &c., v. preced. Y. Taan. IV, 69[a] bot. ראה תוסס . . . he saw the blood (of the prophet) boil; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); (Snh. 96[b]; Gitt. 57[b] מרחח); a. fr.—2) *to spurt.* Cant. R. to III, 6 נתן אצבע על הצור התחילה הוֹסֶסֶת אש he put his finger on the rock, and it began to spurt fire; Gen. R. s. 77 (corr. acc.); Yalk. ib. 132 התחילה תאש תוססת (corr. acc.).—3) *to cause spurting* or *sparkling.* Tosef. Sabb. VI (VII), 10 התוסס אור בכותל וכ' (not אור; ed. Zuckerm. האומר התום אור, corr. acc.) if one strikes a brand against the wall, and says, 'here it is', he is guilty of a superstitious practice (v. אֱמוֹרִי), but if he does it for the sake of the sparks, it is permissible.

תַּסַּס ch. same, *to bubble.* Lam. to I, 1 רבתי (7 חד מאתינס) דבסימא תְּסִיס, v. בְּסִים.

תְּסִפּוֹרֶת, תִּסְפֹּרֶת f. (סָפַר) 1) *hair-cutting.* Sabb. 9[b] ת' בן אלעשה Ib. הַתְחָלָה, v. התחלת חת' the hair-cutting of the style of Ben Elashah (clipping); Ned. 51[a] וזהירנו ת' של וכ' and that is the style of the high priest's hair-cutting; Snh. 22[b], v. לוּלְדִּינִית. M. Kat. 14[b] אבל אסור בת' a mourner is forbidden to have his hair cut; a. e.—2) (sub. כלי) *gardener's shears.* Bets. 34[a] אין בת' שלו . . . you must not trim vegetables (on the Holy Day) with the shears with which they are cut in the garden.

תְּסַפְּרָא, תִּסְפֹּרְתָּא ch. same. Snh. 22[b]; Ned. 51[b], v. לוּלְדִּינִית.

תֻּסְקָא, תַּסְקָא m. (הוּסְקָא I; v. סָקַק I) 1) *divine disposition, destiny.*—*Pl.* תֻּסְקִי, תַּסְקוֹפִין. Targ. Ps. LXVI, 5 (h. text עלילה). Ib. LXXVII, 13 תַּסְקוֹפֵי ניסריך ed. Lag. (ed. Wil. ת' נסך, corr. acc.; h. text עלילות').—2) *machination, intrigue; false accusation. Pl.* as ab. Targ. Ez. XXIV, 12 (h. text תאנים). Targ. O. Deut. XXII, 14; 17 תַּסְקוּ ed. Berl. (h. text עלילות).

תַּסְקוֹפִים m. pl. (preced.) *intrigues, false charges.* Yalk. Deut. 954 ת' ניסתקפו לו (not ניסתקפה; some ed. תַּשְׁקוּפִים) false charges were turned against him (Aaron); v. סָקַק, a. סְקִירְפִּנְטָרָא.

תָּעָא, v. תְּעִי.

תָּעַב, v. תָּאַב.

תָּעַב (b. h.; v. תּוֹעֵבָה, cmp. עִבְרִית) *to feel nauseous, to loathe.* [Midr. Till. to Ps. VII התועב את עצמו, v. תָּבַע.]

Pi. תִּיעֵב 1) *to loathe, abominate.* Sabb. 104[a] (play on א"ח) אותי ת' אתאוה לו me (the Lord) he loathes, shall I have desire for him?—2) *to declare an abomination, to forbid.* Ab. Zar. 66[a] (ref. to Deut. XIV, 3) כל שתיעבתי לך וכ' whatever I have declared an abomination for thee (whatever I have forbidden thee) comes under the category of 'thou shalt not eat' (all kinds of forbidden food come under the same category, hence can be combined to make up the legal quantity); Ḥull. 114[b] כל שתעבתי וכ' whatever I have forbidden thee, it is forbidden to eat (even if the text does not say explicitly, 'thou shalt not eat'); Yalk. Deut. 891; a. e.—Part. pass. מְתוֹעָב; f. מְתוֹעֶבֶת. Cant. R. to II, 14, v. עָזַב.

תֵּעֵב ch. same.

Af. אַתְעֵב *to act abominably.* Targ. Ez. XVI, 52.

תַּעֲבוֹר m. (v. עָבַר *Hithpa.*) = h. עֶבְרָה, *anger.* Targ. Is. IX, 18. Ib. XIII, 9.

תַּעֲדָה, v. תעי.

תַּעוּב, v. תִּיעוּב.

תָּעָה, תְּעִי (b. h.; v. טָעָה) [*to move to and fro,*] *to be lost, go astray; to err.* B. Kam. 81[b] הרואה חבירו תּוֹעֶה וכ', v. פָּסַג. Ib. וכן הוא שתועה וכ' (not שתועה) and so also he who has himself lost his way may &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 ת' (a. טעה). Gen. R. s. 65 (play on כמתעתע, Gen. XXVII, 12) כמת כתועה וכעובד וכ' as one dead, as one going astray, and as one worshipping idols; Yalk. ib. 115 כתועה וכעובד וכ'. Ned. 51[a] (play on תּוֹעֶבֶת בּת) תועה אתה בת thou (who committest it) losest thy senses through it; a. e.

Hif. הַתְעָה *to lead astray.* Snh. 55[a] . . . מה אילנות המתעה את חבירו מדרך וכ' if in the case of trees (that have been worshipped) . . . the Law says, destroy, burn, and exterminate: how much more does this apply to a man who leads his neighbor from the way of life to the way of death!; Yalk. Lev. 624 ומתעהו מדרך וכ' (differ. in Sifra K'dosh. Par. 4, ch. X). Lam. R. introd. (R. Joh. 1) שהתעו . . . ונביאי אותי וכ' the false prophets . . ., who led me astray from the way of life &c.; a. e.

תָּעָא, תְּעִי ch. same. Targ. Ps. CXIX, 110; 176. Targ. Job XV, 31; a. fr.

Af. אַתְעֵי *to lead astray.* Targ. Ps. CVII, 40 Ms. (ed. אטע'). Targ. Job XII, 24 מתעי (some ed. ורתע', corr. acc.); a. e.

תַּעִיב, v. תְּעֵב.

תַּעְלָה, תַּעֲלָא, תַּעֲלָא, תַּעַל m. = h. שׁוּעָל, *jackal; fox.* Koh. R. to V, 8 חמא חד ת' וכ' saw a fox lying dead &c. Meg. 16[b], v. עִירָן. Nidd. 65[b]; Yoma 43[b], v. כָּמֵא. Koh. R. to I, 3; Lev. R. s. 28 תעלה, v. מְתָלָא; a. e.—*Pl.* תַּעֲלָא, תַּעֲלַי, תַּעֲלַיָּא, תְּעָלִין. Targ. Ps. LXIII, 11. Targ. Ez. XIII, 4; a. e.—Y. Shebi. IX, 39[a] top שאיל ת' אריוותא . . . lions are before thee, and thou askest the foxes (great scholars are present, and thou askest me)? Ḥag. 14[a] (play on תעלולים, Is. III, 4) ת' בני ת' foxes, sons of foxes; a. e.

תַּעֲלָה I f. (עָלָה) 1) *going up, bringing up.* Pesik. R. s. 20 אין לו ת' ... שמא תאמר lest you say, when one has gone down to the nether world, there is no coming up for him.—[2) (b. h.) *growth of flesh, healing.*]

תְּעָלָה II (b. h.; עָלַל) [*going round,*] *grove, channel, mould.* B. Bath. 16ª (ref. to Job XXXVIII, 25) מאי משמע דהאי ת' לישנא דדפוס הוא what proof is there that *t'alah* means frame? (Answ. ref. to I Kings XVIII, 32).

תַּעֲלוּמָא m. (v. עֲלַם II) *secrecy, darkness.* Targ. Job XXVIII, 11.

תַּעֲלוּמָה f. (b. h. תַּעֲלֻמָה) same; חלון ת' *window of darkness,* name of one of the stations of the sun (v. Targ. Job XXVIII, 11). Pirké d'R. El. ch. VI.

תַּעֲנוּג m. (b. h.; עָנַג) *enjoyment, pleasure, luxury.* Y. Ber. II, 5ᵇ רחיצה של ת' a bath for pleasure; שאינה של ת' an ordinary cleansing bath. Y. Yoma VIII, 44ᵈ, a. e. סיכה שהיא של ת' luxurious ointing of the body; שאינה של ת' common ointing. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ אם לת' if you drink it for the enjoyment of it, contrad. to לרפואה as a medicine. Erub. 54ª (from Ben Sira) שאין בשאול ת' וכ' there is no pleasure in the nether world, and no delay for death. Pesik. R. s. 23, end לא ... אלא לת' the Sabbath has been given to man for enjoyment. Taan. 12ᵇ; a. fr.

תַּעֲנִי, v. תַּעֲנִיתָא.

תַּעֲנִית f. (b. h.; עָנָה II) *affliction, fast.* Taan. 12ᵇ יחיד ת' ... an individual that vowed to fast. Ib. יחיד ת' a private fast-day; ציבור ת' public fast. Ib. שמא ת' ציבור קבל עליו may-be he vowed a fast with the restrictions of a public fast. Ib. לווה אדם תַּעֲנִיתוֹ ופורע one may borrow his fast and pay it, i. e. one may break his private fast, and make up for it on another day. Ib. חלום ת' a fast on account of a bad dream. Ib.; Sabb. 11ª יפה ת' לחלום fasting is as good to avert a bad dream as fire to consume flax. Taan. 11ª הירושם בת' נקרא חוטא he that fasts for self-affliction is called a sinner; a. v. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיּוֹת. Ib. I, 4 מתענין שלשה ת' ... הגיע when the seventeenth day of Marḥeshvan comes, and no rain has fallen, the select begin to observe three fast-days. Ib. 5 ... בית דין ת' the court decrees three fast-days;, a. fr.—*Ta'ănith, Ta'ăniyoth,* name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

תַּעֲנִיתָא, תַּעֲנִי ch. same. Targ. Joel I, 14. Targ. Is. LVIII, 3; 6; a. e.—Taan. 12ᵇ ת' יתיבנא I am fasting. Ib. הא קא חזינן ... לבי ת' do we not see Rabbis go to the fast-meeting with their shoes on? Ib. ליתיב ת' לת' let him fast for having fasted (on the Sabbath). Midr. Till. to Ps. XVII, end אתא בת' עד וכ' I will fast until I finish &c.; a. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיָּתָא. Y. Taan. II, 65ª bot. אילין ת' ... לית אינון ת' וכ' those fast-meetings which we hold are no fasts, because no Nasi is with us; ib.ᵇ bot.; a. e.

תַּעַק (Tafel of עוּק) *to be narrow.*

Ithpe. אִתְתְּעַק, אִתְתְּעִיק 1) *to be small, reduced.* Targ. Prov. XXIV, 10.—2) *to be distressed.* Targ. Job XXXVI, 16.

תָּעַר (Tafel of עוּר) *to be awake.*

Pi. תִּיעֵר *to awaken, stir up.* Midr. Till. to Ps. LX, 5 יין הוא מתעֵר את הצולם שיתירו עולה וכ' (ref. to תירוש תרעלה) wine which stirs the world up to loosen the yoke of the Law.

תָּעַר ch. same.

Pa. תַּעֲרַתָּא *to waken.* Y. Bets. V, 63ª bot. אזל בעי מתַּעֲרַתָּא וכ' he went and wanted to wake up (the people) early on a Sabbath morning, and knocked at the gate.—V. הוּר II.

תַּעַר m. (b. h.; עָרָה I) 1) (cmp. גלח) *razor.* Macc. III, 5 אינו חייב ... בת' he is not guilty (of violating the law of Lev. XIX, 27), unless he takes it off with a razor. Ib. 21ª זה ת' ... כיצד גילוח what cutting is that with which destruction (of the hair-root) is connected? That which is done with the razor. Num. R. s. 10 [10]; a. fr.—2) *sheath.* Y. M. Kat. III, 83ᶜ חוזרת לתַּעֲרָה ... לאחר after twelve months it (the sword of death) returns to its sheath; (Gen. R. s. 100 לנִדְנָהּ). Gen. R. s. 93 אחז ... לשולפה מתערה Judah seized his sword to draw it out of its sheath, but it would not be drawn; a. e.

תַּעֲרוֹבֶת f. (עָרַב I) *mixture, combination.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ top את אסור בתַּעֲרוֹבָתָן (not אוסר) thou art forbidden to wear them (wool and linen) when they are mixed (woven together). Y. Ḥall. II, end, 58ᵈ דבר שהוא מקפיד על תַּעֲרוֹבְתוֹ a thing about the mixing of which he is particular (which he does not care to have mixed with something else). Pes. 30ª על ידי ת' in a mixture, opp. בעיניה in its natural state; a. fr.—*Pl.* תַּעֲרוֹבוֹת. Y. Shek. VI, 50ª top מי ת' mixed waters (not pure well water). Y. Yoma I, 38ᵈ bot. מפני ת' to avoid mixing up (of the moneys); (Y. Shek. VI, end, 50ᵇ *sing.*); a. e.

תְּעָתַּע (b. h.; cmp. תָּעָה) [*to move to and fro,*] *to sport, trifle.* Mekh. Bo, s. 13 ... ומְתַעְתְּעִין בהן מוציאין they (the dogs) dragged their first-born out of their graves and sported with them; Pesik. Vayhi, p. 65ª; Yalk. Ex. 186 ומתעתעין (corr. acc.). Midr. Prov. to X, 17 (ref. to מתעה) ib.) כל תלמיד חכם ... מְתַעְתֵּעַ במי וכ' a scholar that neglects the words of the Law is to be considered as one that trifles with him who spoke and the world arose; Yalk. Prov. 946.

תַּף, v. תֻּפָּא.

תָּפָא, תַּף, v. תּוֹפָא.

תִּפְאֶרוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. III, 1 ed. Zuck., v. תִּפְרָאוֹת.

תִּפְאֶרֶת f. (b. h.; פָּאַר) 1) *crown, top.* Ḥull. 131ª, sq. שלא תירטול תִּפְאַרְתּוֹ, v. פָּאַר.—2) *glory.* Y. Ber. I, 3ᵈ top לך ת' גדולה ... thine is the greatness, thine the power, thine the glory. Lev. R. s. 19 בית קדשינו ותִפְאַרְתֵּנוּ the house of our holiness and of our glory. Mekh. B'shall.,

s. 2 ונותנין שיר ושבח... ות' וכ' and give song, and praise, and greatness, and glory to him &c. Ib. s. 1 תִּפְאָרָתָם their (the Egyptians') pride; a. e.

תְּפַאתָה pr. n. f. *T'fathah.* Gitt. 63b נפאתה ... ההיא ... ת' ... a woman was named N'fathah, and witnesses (authorized to write a letter of divorce) wrote T.

תַּפְדַּאי, תַּפְדָּיי pr. n. m. *Tafday,* an Amora. Gen. R. s. 8 ed. Theodor (Var. תַּפְרַאי, תַּפְרַיי). Ib. s. 14 (Var. תפרי'; ed. Wil. תפרווי').

תָּפִיחַ, v. תָּפַח I, III.

תַּפּוּחַ m. (b. h.; תָּפַח I) [*round,*] 1) *apple; apple tree.* Kil. I, 4 ת' והחזרד וכ' the apple and the crab-apple ..., although resembling each other, are heterogeneous (כִּלְאַיִם). Cant. R. to VIII, 5 מה ת' זה עושה וכ' as the apple tree brings forth fruit in Sivan, so the Law was given in Sivan. Ib. כל אילן ... ות' זה מוציא וכ' every other tree produces first its leaves, and then its fruit (buds), but the apple tree produces its buds first, and then its leaves; even so Israel advanced doing to hearing; Sabb. 88a; Cant. R. to II, 3. Ib. מה ת' זה אתה נותן בו איסר וכ' (not אסור) as the apple, for which you pay an Isar and whose scent you enjoy many times, so &c. Num. R. s. 19 16 (expl. הר ההר, Num. XX, 22) הר על גבי הר כת' קטן על גבי ת' גדול a hill upon a hill, like a small apple on a large apple; a. fr. — *Pl.* תַּפּוּחִים. Cant. R. to II, 5 אלו ההגדות ... כת' that means the Hăgadoth whose flavor and taste are like those of apples. Men. 28b תַּפּוּחֵי הכרתיים, v. כְּרֵתִי; a. fr.—2) (from its shape) *a)* עקב ת' *the fleshy part of the heel.* Pesik. Par., p. 38b עקיבו וכ' ת' the apple of Adam's heel outshone the globe of the sun; ib. Aḥăré, p. 170a; Lev. R. s. 20; a. e.—*b) pile,* esp. *the place on the altar where the ashes were piled up.* Ab. Zar. IV, 8 אע"פ ... ונותן לת' although the gentile may take grapes in his hand and put them on the pile. Tam. II, 2 החלו ... ע"ג ת' וחת' they began to put the ashes on the *tappuah,* and the *t.* was in the centre of the altar, containing at times as much as &c.; Ḥull. 90b. Ib. חולצו לת' he takes it (the nervus ischiadicus) out, and throws it on the *tappuaḥ*; a. e.

תַּפּוּחָא ch. same.—*Pl.* תַּפּוּחִין. Targ. Cant. VII, 9. Ib. II, 5.

***תַּפּוּס** m. (תָּפַס) *a piece of wood fastened to a saddle, which is grasped on mounting* (Rashi). Erub. 27a (ed. Sonc. תפוח, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 תופס ed. Zuck. (oth. ed. תיפו; R. S. to Kel. XXIII, 2 תפית); v. תְּפִית.

תְּפוּשָׂה, תְּפוּסָה f. (תָּפַס) 1) part. pass. of תָּפַס, q. v.—2) *seizing, possession;* תְּפוּסַת הבירה *that which belongs to the house, estate* (before division among heirs). B. Bath. 137b בת' הבירה ... האחין if brothers acquire an Ethrog out of the estate. Gen. R. s. 75 כלום מִתְּפִיסָתוֹ ... אל תאמר say not, when he (Jacob) went out ..., he took with him something that belonged to the (paternal) estate; a. e.—Esp. *earth surrounding a buried corpse,* which belongs to the dead, and must be taken along when transferred. Naz. IX, 3 (64b), a. fr., v. תְּבוּסָה.—3) *manipulation,* v. תְּפִיסָה.

תְּפוּת, v. תְּפִית.

תָּפַח I (Tafel of נ־פח) *to be blown up, swell.* Pes. III, 4 (48b), v. לָשַׁשׁ. Sabb. 91a הוציא ... ותָפְחָה וכ' if he carried out (on the Sabbath) the size of half a dried fig, intending to sow it, and it swelled (to the size of a whole fig) &c., v. צָמַק. Tosef. Shebi. II, 14 כדי שיִתְפַּח in order that it (the dung) may swell (or *become moist,* v. תָּפַח III). Mikv. VII, 7 כדי שיִתְפַּחוּ המים that the water may rise in volume. Num. R. s. 9 21 ויִתְפַּח צוארה (not ותפח) and her throat shall swell. Y. Ter. II, 41d top אתה רואה את הצמק כאילו ת' look upon the shrivelled fruit as if it were blown up (of full size). Ib. לְתָפּוּחַ, v. תָּפַח; a. fr. — *Part. pass.* תָּפוּחַ *round and smooth.* Y. Nidd. III, 50d bot. ראשו ת' כתורמוס the head (of the embryo) is round and smooth as a lupine; כקרקבן as a bird's maw.

תָּפַח II = טָפַח I.

Pi. טִפַּח *to slap.* Ab. Zar. IV, 10 (11) מְתַפְּחָה Y. ed., v. טָפַח I.

תָּפַח III = טָפַח II, *to drip, be moist.* Tosef. Shebi. II, 14, v. תָּפַח I. B. Mets. 59b Ms. R. 2, v. טָפַח II.—*Part. pass.* תָּפוּחַ *a) decaying.* Sabb. 128b top בשר ת' spoiled meat (Ms. M. תפל, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*b) languishing, faint* (from starvation). Snh. 63b ומוטל מצא תינוק שחרוח ת' באשפה he found a child that was faint and lying prostrated on a dunghill; Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מצא אחד מיחזר על כל פְּתוּחֵי ת' ומוטל ברעב (insert תינוק); ib. שחרוח ברעב רעב; Snh. l. c. תְּפוּחֵי he (Elijah) went around visiting all those languishing from starvation; Yalk. Lev. 675; a. e.

תְּפַח I ch. same.—Part. pass. תְּפִיחָא, תְּפִיחָה. Sabb. 12b לשיולי בת' Ms. M. (ed. בתפיחה) to inquire after the health of (visit) a sick person.

תְּפַח II, *Ithpe.* אִתְפַּח, *Ithpa.* אִתַּפַּח (v. נָפַח; cmp. נשם) *to breathe, rest; to get well, recover.* B. Mets. 30b אותבנהו ואקא מִיתְפַּח he put the bundles down and rested. Ber. 46a אי מִיתְפַּח קטינא וכ' if K. ... recovers, I will make a feast for &c. B. Mets. 87a דחלישׁ ואי וכ' ... עד אלישע Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) until Elisha's days nobody was ever sick and recovered; then Elisha came and prayed, and he recovered; (Ms. F. לא חזה איקצורי ואִיתַּפּוּחֵי there was no such a thing as being sick and recovering; ... לְמִיחלש ואיתפוחי בעי Elisha prayed for sickness and recovery); Yalk. Gen. 105.

תָּפֵח m. (תָּפַח I) *blown up, swollen* (figs, dates &c.). Y. Ter. II, 41d top דרך ת' לצמוק ואין דרך חצמק לתפוח what is blown up (is in its full size) is liable to shrink, but what is shrunk is not likely to swell again.

תַּפַּח, v. תִּרְפַּח.

תְּפִי I, **תְּפַל** *to spit.* Nidd. 42a תְּפִיחוּ כולכו ברוקא חדא you all spit with the same spittle, your opinions are all traceable to the same source; Sabb. 99b.

תְּפִי II, **תְּפָא** (denom. of תַּפָּא) *to set on for cooking.* Targ. II Kings IV, 38 (h. text שפת).

תָּפִי = טָפִי, q. v.

תִּי', תַּפְיָא, תַּפְיָה, תִּפְיָא f. (v. preced.; cmp. χύτρα,

a. χυτρόπους) 1) *pot*; בֵּי ת' *stove, fire-place.* Ber. 39ª יתיב אבי ת' וכ' it is placed on the stove and boils (v. תּוֹךְ I). Sabb. 77ᵇ דדיירי אבי ת' Ar. (ed. אדפי) they nest over the fire-place.—2) *hollow on the hearth where coals are put, cooking stove* (v. Sm. Ant.³ Engl. ed., s. v. Focus). Targ. Ps. CII, 4 (h. text מוקד).—Y. Sabb. III, beg., 5ᶜ גריף תי' וכ' the fire-place is cleared, and the dish put in; גרוף ת' (not גריף) and put three stones in. Y. Bets. IV, 62ᶜ גו ת' וזרק קומי חוה ... ת' seemed to throw the kernels into the fire-place, but he threw them before the fire-place. Lev. R. s. 34 צפה ... על ת' saw a pot over the fire-place; Yalk. Is. 352 טַפָּיָא.—*Pl.* תַּפְיָרִין. Targ. Y. Lev. XI, 35 (Bxt. טַפָּרִין; h. text כירים). Targ. Y. Num. XXVI, 61 (not תפיין).

תְּפִילִין, תְּפִילֵי, תְּפִילָה, תְּפִילָא, תְּפֵילּ-, v. sub תפל.

תַּפְיָנֵי, v. תּוּפְיָנֵי.

תְּפִישָׂה, תְּפִיסָה f. (תָּפַס) 1) *seizing, taking hold, possession; grasp, manipulation.* Keth. 84ᵇ top ור"ע ת' כלל ... and according to R. Akiba does possession have no legal effect at all? Ḥull. 44ª עד כדי תְּפִיסַת יד as much space as is covered by a grasp of the hand. Ned. V, 3 (46ª) אם יש לו בהן תפיסת יד (Y. ed. תפוסת) if he has an interest in them (the bath, or the wine or oil press which he has rented out); ib. 46ᵇ וכמה ת' יד וכ' and how large must that interest be? ... One-half, or one-third, or one-fourth. Ab. Zar. III, 5 שיש בה תפיסת ידי אדם ... מפני מה (Y. ed. תְּפִישָׂה) why is it forbidden to make use of the wood of an Asherah (it being a natural object)? Because the hands of men had something to do with it (they planted it). Ib. 50ª שתים בת' לו two stones (of a *merculis*) within a grasp's distance (four cubits). Tosef. Ḥull. VIII, 5 ... לא שכולן ת' אחת (not שכולי) they forbid (two guests in an inn at the same table to eat, the one meat, and the other cheese) only when all of it is handled together; Ḥull. 107ᵇ ת' אחת סלקא דעתך you cannot mean really handled together (wrapped together); אלא כעין ת' אחת but it means, with the appearance of belonging together. Tosef. Ter. III, 7 כל בית הגיתות תפי' אחת ed. Zuck. (Var. תפי') the whole wine-press room may be considered one concern; בזמן שכולן ת' אחת ... כיצד גת אחת in what way? If there is one vat for two pits, or ..., as long as they are all worked at the same time, you may take T'rumah or tithes from one for the other; אין כולם ת' אחת וכ' if they are not all worked at the same time, you cannot &c. Ib. כל בית חבד ת' אחת the whole oil press room may be considered one concern; a. fr.—Deut. R. s. 2 תפיסת קורצין, v. קוּוּצוֹת.—*Pl.* תְּפִיסוֹת, תְּפִישׁ, תְּפִיפִי. Ab. Zar. 8ᵇ שחי ת' תפסה רומי וכ' twice Rome seized the empire (in the east), once in the days of queen Cleopatra, and once in the days of the Greeks. Ib. 50ª בשתי ת' at a distance of two grasps (eight cubits), v. supra. Y. Ter. II, 41ᵇ bot. שהיה בלבו תפושה אחת ... שתי תפוש' when he had intended to treat the wine in the press room as one concern, but reconsidered it in favor of two concerns; a. e.—2) *being taken, detention.* Num. R. s. 13 ¹⁸ שתיו מפשפשים תפיסת מצרים ... they examined their own deeds to find out why the detention in Egypt had happened to them; a. e.—3) v. תְּפִיסָה.

תְּפִירָה f. (תָּפַר) *sewing, seam.* Y. Meg. II, 73ª bot. קל תקילו בתְּפִירָתָהּ they introduced a lenient practice with regard to sewing it (the scroll of Esther). Sabb. 75ª חוט של ת' a. e.—Men. 35ᵇ, v. תַּפְרָא.—*Pl.* תְּפִירוֹת. Sabb. XIII, 2 התופר שתי ת' he that sews two stitches; הקורע ... שתי ת' he that tears with the intention of sewing the pieces together to the length of two stitches; a. e.

תְּפִישָׂה, v. תְּפִיסָה.

תַּפִּית f. (תפת *to join*) *attachment, saddle, bandage.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ותת' שלו R. S. to Kel. XXIII, 2 (ed. תופס, תופו'; v. תָּפִיס) and the attachment to it (the saddle). Ib. זרז ... ותת' the Ashkelonian belt ... and the saddle (Kel. XXIII, 2 ויעריץ של גמל). Kel. XXIII, 3 ת' של חמור the saddle of a sumpter-ass (consisting of a wooden frame).—*Pl.* תַּפִּיּוֹת. Tosef. l. c. שבצדדין ושאר כל ת' and all other attachments (straps &c.) hanging down the sides of the beast of burden.

תָּפַל (v. טָפַל) 1) *to paste.* Tosef. Pes. V, 10 ואין תּוֹפְלִין וכ' ed. Zuck. (oth. ed. טוֹפְלִין) you must not paste them over with potter's clay &c. (to take the hair off), v. טָפַל.—2) (cmp. טוּחַ, a. טָפַל) *to denounce, slander.* Sifré Deut. 1 (play on תֹּפֶל, Deut. I, 1) דברי תפלות שתָּפְלוּ על המן the frivolous words which they cast on the manna; Yalk. ib. 790 שתפלו על המן when they slandered the manna.

תָּפַל ch. same.

Ithpa. **אִתְפַּל** *to talk irreverently.* Targ. O. Deut. I, 1 (h. text תִּפֶל, v. preced.; Y. I טפל').

תָּפֶל m. (preced.) 1) (b. h.) [*paste, viscous substance,*] *tasteless matter, insipid, not salted.* Sabb. 128ª בשר ת' unsalted (raw) meat, opp. מלוח. Ib. דג ת' raw fish.—*2) *dependent, child.*—*Pl.* תְּפִילִין. Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ, v. אַלּוּנְטִית II; [perh. לח' for *pastes, plasters*].—[Tosef. Sot. VI, 8 על התפל ed. Zuck., v. תְּפָלָה.]

תַּפְלָא f. (preced.) *tafla* (*child*), a word introduced to derive the Galilean pronunciation, meant for טַבְלָא *board.* Erub. 53ᵇ (ed. Sonc. טַפְלָא).

תְּפִלָּא, v. תְּפִלֵּי.

תִּי', תְּפֵלָה f. (b. h.; תָּפֵל) [*mud, slime,*] *frivolity, trivial cause; impropriety, indecency.* Ab. Zar. 63ᵇ (in Chald. dict.) כל למעוטי תי' שפיר דמי anything to diminish folly (idolatry) is right. Ib. 64ª ואלו למעט את תת' שפיר Ms. M. (ed. דמי ואלו למעוטי ת' שרי) but in this case, as it serves to diminish folly (the sin of כְּלָאַיִם), it is right. Tosef. Sot. VI, 8 אי אפשר לעמוד על תִּיפְלָתָם Var. (ed. Zuck. התפל) it is impossible to understand their frivolous ways; a. e.—Lam. R. to II, 14 ... ירושלים נאמר בנביאי שומרון ת' of the prophets of Samaria the word *tiflah* is used (Jer. XXIII, 13) ..., and of the prophets of Jerusalem the word *tiflah* (*tafel*) is used (Lam. l. c.).

תְּפִלָּה, תְּפִלֵּי I f. (b. h.; פָּלַל) [*intercession, pleading,*] *prayer*, esp. *T'fillah*, the Prayer of Benedictions to be

said three times every day, four times on the Sabbath and the festivals (v. מוּסָף), and five times on the Day of Atonement and public fast-days (v. נְעִילָה). Taan. 2a ומנלן דבת' and whence do you prove that the mention of, and the prayer for rain must be inserted in the T'fillah? Ib. עבודה שבלב זו ת' v. עֲבוֹדָה. Ber. IV, 1 תְּפִלַּת השחר the morning T'fillah, ת' המנחה the afternoon T'fillah &c. (v. respective determinants). Ib. 5a בטול ... אלו הם יסורין sufferings of love are those with which no cessation of prayer is connected. Ib. 6b הקובע מקום לתְפִלָּתוֹ he that has a regular place for his prayers. Ib. 31b שאסור לישב ... של ת' that it is forbidden to sit down within four cubits distance from one in prayer; a. v. fr.—Ib.a, a. fr. שומע ת' (abbrev. ש"ת) 'hearer of prayer', the fifteenth section of the Prayer of Benedictions which closes with, 'blessed be thou, O Lord, the hearer of prayer.'—*Pl.* תְּפִלּוֹת, תְּפִלֹּת. Ib. 26b אבות תקנום ת' the patriarchs introduced regular prayers. Ib. כנגד תמידין תקנום ת' prayers (T'filloth) have been instituted so as to correspond to the daily offerings. Sabb. 30a כמה ת' ותחנונים ever so many prayers and supplications; a. v. fr.

תְּפִלָּה, תְּפִלַּת II f., sing. of תְּפִלִּין, q. v.

תַּפְלוּגְתָּא f. = פְּלוּגְתָּא I, *difference of opinion.* Y. Shebi. I, 33b ת' דר"ש ורבנן this is a subject of difference between R. S. and the Rabbis. Y. Maasr. IV, beg. 51a; a. fr.

תִּפְלוּת, תִּפְלוּת f. (תָּפֵל; v. הִפְלָה) *frivolity, trivialness; obscenity.* Y. Taan. IV, 68d top, v. בְּכִיָּה. Y. Snh. II, 20a top; Y. M. Kat. III, 83d top קרע של ת' a wanton rent in a garment (without any religious significance); Bab. ib. 22b. Num. R. s. 4 20 כל העם ... ובנו עונה דברים של ת' all the people said Halleluiah after the reader, and his son spoke some frivolous words. Ib. s. 10 3 עובדי ... בדברי ת' when the gentiles eat and drink, they engage in indecent talk. Ruth R. to I, 14; Ex. R. s. 5, a. e. כל נשיקות של ת' הן וכ' all kissing is of a frivolous nature, except the kiss of homage &c., v. נְשִׁיקָה. Sot. III, 4 כל המלמד ... מלמדה ת' he who teaches his daughter the Law, is like teaching her obscenity (because the laws concerning sexual aberrations may excite her sensuality). Ib. רוצה אשה בקב ות' וכ' a woman prefers a Kab (scanty living) connected with license, to nine Kabs with the restrictions of chastity; Keth. 62b; a. fr.

תְּפִלִּי, תְּפִלִּין f. pl. ch. (v. תְּפַל; cmp. Syr. תפלתא indusium, Brockelm. p. 400) [*attachment, hangings*, cmp. טוֹטָפֶת,] *T'fillin, the phylacteries tied on arm and head* (Deut. VI, 8; XI, 18). Targ. Deut. VI, 8; XI, 18 (h. text טוטפת). Targ. Y. ib. XXVIII, 10. Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 קטור דתפילי אוקר וכ' (omit דבידא, a dittography of דבירא from Y. II) the knot of the T'fillin of the glory of my Shechinah (cmp. Ber. 6a, quoted below); a. e.—Men. 35b דת' ... אירפסיך the strap of his T'fillin was broken. Ib.a, v. תִּירְחוּרָא a. בַּעֲבַרְתָּא. Ber. 6a הנך ת' what is written in the Lord's T'fillin? Y. Ber. II, 4c bot. תִּפְרִלּוֹר, v. צָרַל; a. e.—*Sing.* תְּפִלָּא, תְּפִלָּתָא, תְּפִלִּי. Targ. Y. Deut. XI, 18. Targ. Y. Ex. XIII, 9; a. e.

תְּפִלִּין, תְּפִלִּין h. (adapt. from Ch.) same. Men. 35a ת' מרובעות הלכה וכ' that the capsules of the T'fillin must be quadrangular is a Mosaic tradition; Meg. 24b. Ber. 6a מנין שהקב"ה מניח ת' whence do you learn that the Lord puts T'fillin on? (Answ. ref. to Is. LXII, 8) ובזרוע עזו אלו ת' 'and by his arm of strength', that is the T'fillin; ומנין שהת' עוז וכ' and whence do you learn that the T'fillin are 'strength to Israel'? (Answ. ref. to Deut. XXVIII, 10) וראו ... אלו ת' שבראש 'and all the peoples of the earth shall see that the name of the Lord is called upon thee, and fear thee', this refers to the T'fillin on the head; a. v. fr.—Sing. תְּפִלָּה, תְּפִלִּי. Men. IV, 1 ת' של יד אינה וכ' the T'fillah on the arm does not interfere with that on the head (v. עָבַב). Meg. IV, 8 (24b) העושה תְּפִלָּתוֹ עגולה וכ' he who makes the capsule of his T'fillah round exposes himself to danger (v. comment.) without fulfilling the law. Kel. XVIII, 8 ת' ארבעה כלים the T'fillah (of the head) is considered as consisting of four articles (with regard to levitical cleanness); a. e.

תִּפְלַת, תִּפְלַת v. תַּפְנִית.

תַּפְנוּג m. (פָּנַג) *delicacy; comfort, enjoyment.*—*Pl.* תַּפְנוּגִין, תַּפְנוּגִים. Tosef. Taan. III (II), 2 ולא ... בת' וכ' not that they were allowed to indulge in delicacies, but they eat and drink as much as is required for the maintenance of &c.; Y. ib. I, 64c top. Tanḥ. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) מה ... לתַפְנוּגֶיהָ של בתו וכ' as a father feels bound to provide for his daughter's enjoyments, so I provided for you; a. e.

תַּפְנוּקָא ch. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין. Targ. Lam. IV, 5. Targ. O. Deut. XXXIII, 24. Targ. Koh. II, 8. Targ. Zech. VII, 3; a. e.—Koh. R. to II, 8 (expl. ת' שדה ושדות ib.) וַתַּפְנוּקִין all sorts of enjoyments.

תַּפְנוּקָא f. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין, v. preced.

תִּפְנִי, תִּפְנִי, v. next w.

תַּפְנִית pr. n. pl. *Tafnith*, a border town [Hildesh. Beitr., p. 22: תַּפְנִית = תִּבְנִית = Tibnin; v. Fischer-Guthe Handkarte: Tibnin, Tabnith.]. Y. Shebi. VI, 36c (ed. Krot. תפניס, תפניס); Tosef. Shebi. IV, 11 תפלית ed. Zuck. (Var. תפנא, תפני'); (Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 מיסם?).

תָּפַס, תָּפַשׂ (b. h.; cmp. תָּפַח) *to seize, take hold on; to take effect.* Keth. 84b את תופס לבעל חוב וכ' thou seizest property in behalf of a creditor when the debtor owes others, ואמר ר' י' החיפס וכ' and R. J. has decided that he who seizes in behalf of a creditor when there are other claimants has not taken legal possession. Ib. top והוא שת' מחיים (his possession is effectual) when he has seized it during the decedent's life-time. Ab. Zar. 8b (expl. קרטיסיס) יום שתָּפְסָה בו רומי מלכות the day when Rome took hold of the government (of the east, v. תְּפִיסָה). Y. Taan. IV, 68c top תיה משה תופֵשׂ Moses held fast on them (the tablets). R. Hash. 4b, a. fr. תַּפְסֵהּ מרובה וכ', v. מוּעָט. B. Mets. 102b, a. e. תְּפוֹס לשון אחרון hold to the latter expression, i. e. if an agreement contains two discrepant

clauses, the second is legally recognized; Tem. 26a, a. e. תפוס לשון ראשון the first clause (of a vow) is legally recognized. Yeb. 10b, a.fr. אין קידושין תופסין וכ׳, v. קִידּוּשׁ. Y. Dem. VI, 25b תָּפְשָׂה מדת הדין וכ׳ justice takes hold on him &c., i. e. the full rigor of the law is applied against him &c. Num. R. s. 11[1] (ref. to Prov. III, 34) אלו הנזירים שתופשים ענוה בעצמן וכ׳ that means the Nazarites who choose humility for themselves, who abstain from wine &c. Ib. 10[8] ותפשם and arrested them, v. לִוָּכֵד. Snh. 64a מפני מה תפסה תורה לשון מולך why does the Biblical text choose the word *Molekh* (in place of idol in general)? Y. Ber. VII, 11c top, a. e. תופסין אותו seize him, take him to task, v. נָקַן. Ab. Zar. 64a מי תופסת דמיה וכ׳ ... דמי how about money which was realized by the sale of an idol, in the hands of a gentile? does the idol hold its equivalent in gentile hands or not?, i. e. does the money in gentile hands retain its character as compensation for an idol, and is it thus forbidden to a Jew? Ex. R. s. 15[20] חרה שלמה תופס פיו וכ׳ Solomon controlled his mouth, in order not to speak before &c. Gen. R. s. 12 כל ... תופסין את הלשון וזה אינו תופס וכ׳ all other letters catch the tongue (require an effort of the organs of speech), but this (the Hé) does not catch &c. (is merely a breathing sound).—*Part. pass.* תָּפוּס, תָּפוּשׂ; f. תְּפוּסָה, תְּפוּשָׂה &c. *a*) (cmp. s. v. אָחַז) *holding.* Y. Taan. I. c. היה משה ת׳ בשתיים Moses was holding two handbreadths (of the tablets). Ex. R. s. 46, beg. היה ת׳ בלוחות וכ׳ he held the tablets, and would not believe that Israel had sinned. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII תפוסי מעשה וכ׳ holding to the deeds of their fathers, generation after generation; a. e.—*b*) *seized, captured.* Mekh. Mishp., s. 17 תפוסה the outraged woman, opp. מפותה the seduced.

Nif. נִתְפַּס, נִתְפַּשׂ *to be seized, arrested; to have one's property seized; to be made responsible.* Ex. R. s. 15[18] בן בית שנ׳ על ידי בעל וכ׳ a domestic servant who was seized for his employer's debt. Tosef. Ḥull. II, 24 נ׳ ע״ד מינות, v. מִינוּת. Ib. ונתפסתי על וכ׳ and therefore I was arrested on the suspicion of heresy. Ab. Zar. 17b כשנתפסו ר׳ אלעזר וכ׳ when R. El. a. R. H. b. T. were arrested (by Roman officials, for rebellious conduct). Ib. אשריך שנתפסת על וכ׳ happy art thou, for thou hast been arrested on one charge only, and woe me that I have been arrested on five charges. B. Bath. 16b אין אדם נ׳ על צערו Ms. M. (ed. בשעת) no man is taken to account for what he speaks in his distress. Sabb. 33b נתפסים על החוב are seized for the debt (die for the sins) of their generation. Y. Keth. XIII, 35d כל הנ׳ על חבירו חייב ליתן לו in every case if one's property was seized for a neighbor's debt, the latter has to reimburse him; ib. אין לך נ׳ וכ׳ in no case must he reimburse him, except in the case of *annona* and head-tax; Y. B. Kam. X, end, 7c; Y. Ned. IV, beg. 38c. Deut. R. s. 2, beg. (prov.) הוי זהיר שלא תתפס מקום דבורך take care that thou be not caught on the spot where thou speakest (held to thy word); a. fr.

Hif. הִתְפִּיס *to cause to be seized, cause to take hold.* Y. Succ. IV, 54d top ראה שהתפיסתך התורה לשון וכ׳ behold, the Law has made thee use the expression of endearment &c. Tem. 2a מתפיסין בחמורה הכל all persons can cause the seizure of the substitute together with the original by exchanging a consecrated animal (v. תְּמוּרָה). Ib. 9a מי מתפיס בדבר שאינו שלו can one cause the seizure of a thing which is not his?; a. e.—[Ned. 11b, sq. מתפיס, v. next w.]

Pi. תִּפֵּס, תִּפֵּשׂ (v. טָפַס) *to climb, rise.* Gen. R. s. 66, end (ref. to Prov. XXX, 28) באיזה זכות חשממית מתפשת בזכות וכ׳ for what merit does the spider (Esau-Rome) climb (rise to power)? For the merit of those hands (with which Esau nursed his father, by ref. to Gen. XXVII, 31); Yalk. ib. 115; Yalk. Prov. 963 תְּחַפֵּשׂ.

Pirel תִּרְפַּס, *Hithparel* הִתְרַפַּס same. Y. Erub. V, 22d top רואה אותו כי מירתרפס ועולה מתרפס וירוד (v. טָפַס) you look upon it (measure the distance for Sabbath purposes) as if one would climb up and climb down (the wady).

תְּפַס I, תְּפַשׂ ch. same, *to seize, catch.* Targ. Ps. X, 9. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—Keth. 84b קריביה ... תפוס פרה relatives of R. J. seized a cow that belonged to heirs, out of an alley; שפיר תפסתוה you have seized her legally; ib. תַּפְסִיתוּהָ. Ib. דתפסי תורא מיניה ... ההוא there was a cowherd for heirs (minors) from whom they (creditors) seized an ox; מחיים תפיסנא ליה I took it when the father was yet living; a. fr.—*Part. pass.* תָּפִיס *holding.* B. Mets. 102b משום דת׳ because he is in possession; הכא נמי ת׳ קא here, too, he is in possession; a. e.

Af. אַתְפֵּס *to cause to seize, to deposit with* (as security). B. Bath. 174a אתפסיה (not אתפסוה); ib.b דאתפסיה (not דאתפסה); Keth. 107a דאתפסה צררי, v. צְרָרָא I.

Ithpa. אִיתַּפַּס, אִיתַּפַּשׂ; *Ithpe.* אִתְפַּיֵּס, אִתְפַּשׂ 1) *to be seized, arrested.* Targ. Koh. XI, 4 (ed. Vien. מִתְחַפֵּס).—Tem. 26b למימרא דתחת לישנא דאיתפוסי הוא shall we say that *taḥath* has the meaning of being arrested, i. e. if you say, this animal shall be *taḥath* (in the place of) that animal, it becomes consecrated according to the law of exchange (תְּמוּרָה)? Ib. תחת ... לישנא דאתפוסי ולישנא *taḥath* appears in the sense of being arrested and in the sense of redeeming; לישנא דאיתפוסי דכתיב וכ׳ in the sense of being arrested, as we read (Lev. XIII, 23) &c. Ib. 27a; a. e.—2) *to be deposited.* Keth. 107b לא מתפיס, v. צְרָרָא I.—3) *to hold one's self, cling to.* Ned. 11b בהיתירא קא מתפיס he clings to the idea of permission, i. e. by saying, 'this thing be unto me like flesh of a peace-offering after the blood has been sprinkled', he proves that he means to emphasize the permission to enjoy the thing; ... בעיקרו קא מתפיס וה׳ אלא כגון but in a case like this, when he puts down flesh of a peace-offering, and places some permitted food beside it, and says, 'this be like this': does he mean to refer to the original condition of the peace-offering &c.? (v. צְנָנָא). Ib. 12a בקרבן קא תפיס he refers to the sacred character of a sacrifice; כמתפיס בדבר האסור as if referring to something ritually forbidden (not to something made forbidden by consecration or vow). Ib. בעיקר קא מתפיס he refers to the original day (of his father's death). Naz. 22b, v. צְנָנָא. Ib. 21a חד בחבריה מתפיס (in saying, 'and I') each refers to him that spoke immediately before him; בקמא מיתפסי they all refer to the first person; a. e.

תְּפַס II (sec. r. of פרס) *to break; to desecrate.* Targ.

Y. Deut. XXIII, 18 וכ' יח גרמיה ... ולא יְתַפֵּס no man ... shall desecrate himself &c.

Ithpa. אִתְתַּפַּס *to be desecrated.* Targ. Job XV, 20 מִתְתַּפַּס ed. Wil., v. פְּרִס ch.

תָּפַף, or תּוֹף (b. h.) *to join, strike, knock.*—Denom. תּוֹף.

Polel תּוֹפֵף *to strike the timbrel; to knock.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, beg. [read:] חבריא נערות משחקות חוצה לה מְתוֹפְפוֹת בתופים he brought playing girls outside of her (in front of her house) striking the timbrels; Yalk. Gen. 134 (not מתופפת).

תַּפַּף I ch., *Polel* תּוֹפֵף same. Targ. Ps. LXVIII, 26 מְתוֹפְפָן (not פִּרִין . . .).

תְּפַף II *to spit,* v. תְּפֵי I.

תַּפְקְדָא, תַּפְקָדְתָּא, v. sub תַּפְקִיד.

תַּפְקִיד m. (פָּקַד) 1) *command, charge; trust.*—*Pl.* תַּפְקִידִים. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to Ps. CIII, 20, sq.) עליונים ע"י שהן יכולין לעמוד בתַּפְקִידָן של וכ' because the celestial beings can stand by (always fulfill) the orders of the Lord, the text says, bless the Lord, ye all his hosts: but as to the earthly beings, who cannot (always) stand by the orders of the Lord, the text says, 'bless the Lord, ye his messengers'; Yalk. Ps. 860 בתַּפְקִידוֹ (*sing.*). Koh. R. to I, 4 דור ע"י שאינו עומד בתפקידו וכ' a generation of men, because it does not abide by the orders of the Lord, decays, but the earth, which does abide &c. Ib. תַּפְקִידָהּ וכ' (מעמדה) the earth preserves her trusts (fruits preserved in the ground or by admixtures of earth). Y. Ber. V, 9b top תפקידיה, v. next w.; a. e.—2) *visit, attendance,* esp. *copulation*; ת' בקש *to seek copulation, long for.* Gen. R. s. 13 בשעה שהמטר ... תַּפְקִידָהּ when the rain falls (in the spring), the cattle ruts. Lev. R. s. 19, end אתה מבקש תַּפְקִידָהּ ... תַּפְקִידוֹ thou hast sexual desires, and has Jechoniah none? Lam. R. to I, 4 תכל מבקשין תַּפְקִידָן all things have natural instincts; אפי' ארזים מבקשין תַּפְקִידָן even cedars have their instincts (love their native climate); אפי' דרכים מבקשין תפקידן even roads have their desires (mourn when they are deserted); a. e.

תַּפְקָדָא, תַּפְקִידָא, תַּפְקָדְתָּא ch. same, *command, charge; trust.* Y. Taan. I, 63d top תַּפְקִידָהּ, v. פְּלַט; Y. Ber. V, 9b top תַּפְקִידָתָהּ (h. pl.); Yalk. Kings 207.—*Pl.* תַּפְקִידַיָּא, תַּפְקָן. Targ. Y. Deut. V, 28; a. e.

תַּפְקֵךְ, תַּפְקֵד, תַּפְקִידְתָּא f. same, *command.* Targ. Koh. X, 18, v. מַפְרְכוּתָא. Targ. Deut. VI, 1. Targ. O. ib. V, 28. Targ. I Sam. XIII, 13; a. fr.

בַּר תַּ', תַּפְקָן pr. n. m. *Bar Tafkan.* Y. Keth. X, end, 34a.

תָּפַר (b. h.) *to join; to sew, mend.* Men. 31b ... קרע וְחִפּוֹר בשלש אל יתפור if a rent (in the column of a scroll) goes through two lines, one may mend it; if through three, you dare not mend it (but must insert a new column). Sabb. XIII, 2 על מנת לְתָפוֹר ... תְּהוֹפֵר, v. תְּפִירָה. Ib. 60b תָּפְרוּ מבפנים if he fastened the leather shoe inside the sandal; a. fr.—Part. pass. תָּפוּר; f. תְּפוּרָה; *pl.* תְּפוּרִים, תְּפוּרוֹת. Tosef. Toh. V, 1 נפל למים ת' טמא if it (spittle) fell into water, if it remains joined (cohesive), it is clean, opp. נמחה dissolved. Sabb. l. c.; Bets. I, 10 כלים בין ת' ובין שאינן ת' garments when sewed or unsewed. Ib. מנעל שאינו ת' a shoe the sole of which is not sewed on (though temporarily fastened with pegs); a. fr.

Nif. נִתְפַּר *to be sewed.* Kel. XX, 6 משיִּתְפַּר Var. (ed. משיִּתְחַבֵּר) when the material for the curtain is sewed up; [Maim. reads משישבר = משישפר, expl. 'when he has given it its due length and width by sewing'; for dialectic interchange of ב and פ see בָּקַר a. פָּקַר *Hif.*, and הֶבְקֵר a. הַפְקֵר].

תָּפַר ch. same. Men. 35b מיהו למיתְּפְרֵיה וכ' how about sewing it and sticking the seam inside?; a. e.

תֹּפֶר, or **תֶּפֶר** m. (preced.) *seam.* Men. 35a; Meg. 24b בְּתָפְרָן ובאלכסון (or בְּתֹפְרָן; Rashi בחוֹפְרָן), v. אֲלַכְסוֹן. Men. l. c. למקום תת' ... צריך the grooves (marking the division of the compartments of the T'fillin) must reach to where the seam (the border) sets in. Kel. XXIII, 1 מפני שהת' מחברו because the seam joins it (makes the stuffing and the cover one body). Ib. XXVIII, 1; a e.

תַּפְרָא or **תַּפֵּי** ch. same. Men. 35b ועיולי לת' לגאו Ms. M. (ed. ועיילי לחפירה, read: ועיולי לתַפְרֵיה or לחִפְרֵיה; Asheri תִּירְפָן), v. תְּפַר.

תַּפְרָאוֹת f. pl. (preced. wds.) *seams, borders.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 1, v. תּוֹבְרוֹת.

תַּפְרַי, תַּפְרַאי, v. תַּפְּרַאי.

תַּפַּשׁ, תָּפַשׁ, v. תְּפַס, תָּפַס.

תַּפְשִׁירְתָּא m. = פְּשִׁירְתָּא, *stripping.* B. Bath. 54a אכלה דיקלא בת' וכ' enjoyed the usufruct of a palm-tree in the way of thinning its branches (and using them).

תַּפְשִׁיטָא m. = פְּשִׁיטָא, *a plain thing, certainty.* Y. Hall. III, 59b bot. אין ת' לך וכ' if it is plain to thee that &c.

תֹּפֶת, v. תּוֹפֶת.

תָּפְתָּה m. (b. h.) *symbolical name of Gehenna.* Erub. 19a, v. פָּתָה. Lam. R. to I, 9; a. e.

תַּפְתִּיחָא m. (פתח; cmp. פָּתַח *Pi.* 3) *broken ground, a field full of cracks and lumps.* B. Bath. 36a ת' לא חזי לא חזקה undisturbed possession of a *taftiḥa* gives no title.

תַּקּוּ, v. תִּיקוּ.

תִּקְוָה, תִּקְוָה f. (b. h.; קָוָה) *hope; term of time.* Y. Ber. IX, 13b bot. כל זמן ... ת' מת אבדה תִּקְוָתוֹ as long as a man lives, he has hope; when he dies, his hope is lost. Y. Naz. I, end, 51c חנותן ת' לנזרותו he who sets a limit to his vow of nazariteship (even if it exceed a life time); a. e.

תִּיק, תִּקּוֹלְתָּא, תִּקּוֹלָא f. (תָּקַל II) *snare.* Targ. Koh. IX, 12. Targ. Prov. XXIX, 25 (ed. Wil. תִּקּוּ).—V. תַּקְלָא.

תְּקוֹמָא, v. תְּקוּמָה ch.

תְּקוּמָה f. (b.h.; קוּם) *rising, preservation; existence; restoration.* Sabb. 66[b], v. אֶבֶן. Ex. R. s. 31[10] חרו אומרים שאין לחם ת' וכ' they (the gentiles) said that they (Israel) would not rise again, for the Lord has rejected them. Ib. s. 42 אם מניח ... אין לחם ת' לעולם if I leave Israel (to their fate) and go down the mountain, there will be no restoration for them forever; a. e.

תְּקוּמָה ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 37 ed. Berl. (Ms. II תְּקוּמָא; ed. סיעדא). Targ. Y. II Gen. XV, 12.

תְּקוּנָא, תִּקּוּנָא, v. sub תִּיקּוּ.

תְּקוֹעָה, תֶּקוֹעַ (b.h.) pr.n.pl. *Tekoa*, near Bethlehem in Judæa. Men. VIII, 3 (85[b]) ת' אלפא לשמן (Mish. ed. תקועה) Tekoa was the first choice for oil (for the Temple); Tosef. ib. IX, 5. Tosef. Shebi. VII, 15. Tosef. Erub. VIII (V), 6; Sabb. 147[b]; Erub. 91[a]; Men. 72[a] (v. Neub. Géogr. p. 128 sq.).

תָּקוֹעַ m. (תָּקַע) *one that blows the Shofar.*—*Pl.* תְּקוֹעִין. R. Hash. 30[a] (twice) כי הוה מסיים ... תקיעתא ביבנה לא שמע אינש (not תקיעה ביבנה), v. Rabb. D. S. a. l. note) ... מקל ת' when the reader closed the Musaf prayers (on the New Year's day, v. תְּקִיעָתָא), one could not perceive (his own) voice in his ear on account of the noise made by those (individuals) who blew the Shofar (outside); [Rabb. D. S. a. l. quotes the second time: תְּקִיעַיָּא דיחידאי, Ms. M. תקיעתא דיחידאי, *the blowings of individuals*; owing to these variants glossators in later editions added דיחידאי both times in brackets].

תְּקוֹעָאָה m. (תְּקוֹעַ) *of Tekoa.*—*Pl.* תְּקוֹעָיֵא. Y. B. Mets. X, beg. 12[c].

תְּקוֹעָה, v. תְּקוֹעַ.

תָּקוֹף verb, v. תְּקַף.

תָּקוֹף m. (תְּקַף) 1) *strength, power; help, protection.* Targ. Deut. VIII, 17 (O. ed. Vien. תַּקְפָּא). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15, v. צְלַח. Targ. O. Gen. XV, 1 (b. text מגן). Targ. Ex. XIII, 16. Targ. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (ed. Vien. תַּקִּיף); Y. I ib.; a. fr.—2) *attack.* Targ. Job XVI, 14 (h. text פרץ).—V. תּוֹקְפָא.

תְּקוּפָה f. (b. h.; קוּם) *turn, cycle.* Ber. 59[b] בתקופתה, v. חַמָּה. R. Hash. 8[a] (Tosaf. *pl.*); a. e.—Esp. *turn of the sun, solstice*; תקופת ניסן *vernal equinox*; ת' תמוז *summer solstice*; ת' תשרי *autumnal equinox*; ת' טבת *winter solstice.* Erub. 56[a]. Snh. 11[b]; Tosef. ib. II, 2 על שלשה ... ועל חת' we declare a leap-year for three reasons: on account of the spring crop, on account of the fruits of the trees, and on account of the solstice; a. fr.—*Pl.* תְּקוּפוֹת. Ab. III, 18 ת' the calculation of cycles (astronomy), v. פְּרַגְמָה. Sabb. 75[a] חידוע לחשב ת' ומזלות וכ' he who understands the science of cycles and planets and does not practice it; a. e.

תְּקוֹל, v. תְּכַל II.

תְּקוֹן, v. תְּכֵן.

תָּקוֹן m. (preced.) 1) *established, firm* (corresp. to h. נָכוֹן). Targ. Prov. IV, 18. Ib. XXIV, 3 (ed. Wil. מְתַקַּן, *Ithpa.* of תָּקַן). Ib. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLI, 32 (ed. Berl. תְּקַן; ed. Vien. תַּקֵּן; Y. תַּקִּים); a. fr.—2) *right, good* (corresp. to h. טוֹב, יָשָׁר). Targ. Gen. XIX, 8 (O. ed. Vien. תַּקֵּן). Targ. O. ib. I, 31. Targ. Ex. XVIII, 17. Targ. II Sam. XVIII, 4 (ed. Wil. תְּקֵין); a. fr.—*Pl.* תְּקִינִין, תַּקִּינִין, תַּקָּנֵי, תַּקְנָיָא. Targ. Ps. VII, 11 Ms. (ed. תריצי). Targ.-I Sam. XIX, 4. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Ps. XI, 7; a. fr.—*Fem.* תַּקְנָא, תַּקָּנָא. Targ. Jer. XXXI, 8. Targ. I Sam. II, 24; a. fr.—*Pl.* תַּקְנָן, תַּקְנָן. Targ. Ez. XVIII, 25. Targ. Ps. CXIX, 5; a. fr.

תָּקְעָא m. *the blowing of the Shofar.*—*Pl.* תְּקִיעֵי, v. תְּקוֹעַ.

תְּקִיעָה f. (תָּקַע) *blowing the Shofar*; esp. *t'ki'ah, a succession of connected notes* (v. שְׁבָר I). R. Hash. 34[a], v. שְׁבָר I. Ib. 30[a] תְּקִיעַת ר"ח ויובל blowing on the New Year's day and in announcing the jubilee. Ib. IV, 9 (33[b]) שיעור ת' וכ' (not תקיעות) the value of a *t'ki'ah* is equal to the length of three *t'ru'oth*; a. fr.—*Pl.* תְּקִיעוֹת. Ib. סדר ת' שלש וכ' the order of the blowing of the Shofar is this: three soundings, each consisting of three tunes (*t'ki'ah, t'ru'ah, t'ki'ah*)). Ib. 34[a] שתי ת' לכל אחת ואחת two *t'ki'oth* for each sounding; שלש תרועות ושש ת' וכ' three *t'ru'oth* and six *t'ki'oth* are sounded on the New Year's day. Ib. [b] top תשע ת' בתשע וכ' if one sounded the nine tunes within nine hours during the day; a. fr.

תְּקִיעוּתָא ch. same. Targ. Ps. CL, 3 ת' דשופרא (Ms. תִּיקְעִיתָא).

תְּקִיעָתָה, תְּקִיעָתָא same; *pl.* תְּקִיעָתָה, תְּקִיעָתָא. Y. Succ. IV, 54[b] bot. לא תעבדון ת' בשבתא (יומא דת' =) do not arrange the calendar so as to make the New Year's Day fall on a Sabbath; a. e.—Esp. *the prayers on the New Year interspersed with blowing the Shofar, the Musaf of the New Year's Day.* R. Hash. 30[a], מסיים ת' וכ', v. תְּקוֹעַ. Lev. R. s. 29 בת' דרב in the New Year's prayers composed by Rab; Tanh. Hăz. 4; Y. R. Hash. I, 57[a] תקיעיתא (corr. acc.); Yalk. Num. 782; Pesik. Bahod., p. 150[a]; Dirshu, p. 156[b]; Y. Ab. Zar. I, 39[c] top ת' דבי רב; a. e.

תָּקֵיף, v. תְּקַף.

תַּקִּיף m. (b. h.; תָּקַף) *strong, powerful.* Sifré Deut. 307 ת' הצור 'the rock' (Deut. XXXII, 4) means, the mighty; Yalk. ib. 942.—*Fem.* תַּקִּיפָה. Keth. 26[b]; a. e.

תַּקִּיפָא, תַּקִּיף ch. same, *strong, mighty; protector; hard, stern, severe.* Targ. Deut. I, 28 (h. text רם). Ib. XXXII, 15 (h. text צור). Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XXXVII, 35 (h. text ערץ). Targ. Is. XIX, 4 (h. text עז). Targ. O. Deut. XXVIII, 50 ת' אפין (h. text עז פנים); a. fr.—B. Mets. 64[a] ואי אירגיש ת' הוא וכ' and if it is a hard-hearted man that is not likely to give presents; a. e.—*Pl.* תַּקִּיפִין, תַּקִּיפֵי. Targ. Ex. I, 9 (Y. ed. Vien. תַּקִּפִין). Targ. Is. XIII, 11. Ib. X, 33 (h. text גבהים). Targ. Ez. III, 6 (h. text עמקי; ib. 5 עמקי, עמיקי). Ib. 7; a. fr.—Snh. 11[a] sq. מאי בין תקיפי Ms. F. (ed. תַּקִּיפַאי), v. עִנְיָנָא; Meg. 28[b]; Taan. 23[b]; a. e.—*Fem.* תַּקִּיפָא, תַּקִּיפְתָּא. Targ. Ex. XIII, 9. Targ. Is. XXIII, 7 (ed. Wil. תַּקִּיף; h. text עליזה). Ib. XLVII, 7. Targ. Cant. VIII, 6; a. e.—Keth. 62[a]; a. e.

תָּקַל I = h. שָׁקַל, *to weigh.* Targ. Gen. XXIII, 16. Targ. Is. XLVI, 6; a. fr.—[Targ. Job VI, 2, v. *Ithpe.*]—Part. pass. מְתָקִיל; *pl.* תְּקִילִין. Targ. Is. XL, 12 מְתָקַל תְּקִילִין (ed. Wil. מְתָקַל תַּקִילִין, corr. acc.); a. e.—B. Kam. 119ª ... רב חסדא דחוה תָּקִיל ויחיב תקיל ושקיל Rab Ḥ. had a tenant who weighed and gave, weighed and took (i. e. who was very close in settling; oth. opin. who took one-half of the produces, instead of the customary one-third). B. Mets. 44ᵇ טבין ותקילין in good and full-weight Denars.

Af. אַתְקַל same.—[Targ. Is. XL, 12, v. supra.]—Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ מַתְקַל גושיא weighed the clods (of the holy land); v. כְּפָא I.

Ithpe. אִיתְתַקַל (אִתְקַל) *to be weighed.* Targ. Job VI, 2. Ib. XXVIII, 15; a. e.

תָּקַל (cmp. תְּקַע) *to strike, knock.*

Nif. נְתְקַל *to strike against, stumble* (cmp. כָּשַׁל). Yalk. Num. 764 כשתראה שנִתְקָלוּ בדבר וכ' when thou seest that they (Israel) have stumbled in anything, leap thou against (attack) them. B. Kam. III, 1 המנירה ... ונ' בה ושברה if one left his pitcher on public ground, and another man came and struck against it, and broke it. Ib. 4 ונ' הראשון ונפל ונ' and the first man stumbled and fell, and the second man stumbled over the first. Ib. 28ᵇ באבן ונשוף וכ' נ' if he struck against a stone, and the vessel was smashed by the stone; נ' בקרקע וכ' if he struck against soft ground, and the vessel was smashed through falling on the stone. Ib. 29ᵇ פושע הוא נ' he that does damage by stumbling is legally considered like one criminally negligent; a. fr.

Hif. הִתְקִיל same. Pesik. R. s. 44 ... אלא מַתְקֶלֶת הושע Hosea declared her (Israel) nothing more than a stumbler (ref. to כשלה, Hos. XIV, 2).

תָּקַל II ch. same, *to stumble, fail* (corresp. to h. כָּשַׁל). Targ. Is. VIII, 15. Ib. XXXI, 3. Targ. Ps. XXXI, 11; a. fr.

Pa. תַּקֵּל 1) same. Ib. LVI, 14 (misplaced in ed. Lag. a. oth. under LVII, 3).—2) *to clear,* v. infra.

Ithpa. אִתְתַּקַּל, אִתַּקַּל; *Ithpe.* אִתְתְּקִיל, אִתְתַּקַל (אִתַּקַל) same; also: *to be caught, ensnared.* Targ. Ps. IX, 17 (h. text נוקש). Ib. CV, 37 למִיתַּקְּלָא Ms. (ed. לְמַתַּקְלָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XII, 30 (Y. תִּירַתּוֹקְלוּן). Targ. Hos. XIV, 2. Targ. Koh. IX, 12 מִיתַּקְּלִין (ed. Vien. מִיתַּקְלִין Hebraism); a. fr.—B. Kam. 29ª איתקילא וכ' (איהו) ואִיתְקְרִילָא Ms. M. (ed. דאתקול ואתקילה, read with Rashi דאתקיל) when he stumbled, and the camel stumbled over him.

Af. אַתְקֵל, אַתְקִיל 1) *to cause to stumble; to weaken.* Targ. Mal. II, 8. Targ. Lam. I, 14. Targ. Ps. V, 11; a. e.—2) *to remove obstacles, clear.* B. Bath. 54ª האי מאן דאי' תיקלא וכ' (Ms. M. דהַתְקִיל *Pa.*) if one clears a field for the sake of the field (to sow) &c.; M. Kat. 10ᵇ דמַתְקֵל ארעא.

תְּקַלָּא, תְּקַר I m. (תְּקַל I) *weight,* esp. (*half a*) *Shekel.* Targ. O. Gen. XXIV, 22 (h. text בקע). Targ. O. Ex. XXXVIII, 26; a. fr.—B. Mets. 80ª, v. נְפָחָא. Ḥull. 59ª חד ת' חלתיתא one tikla of asafœtida; a. e.—*Pl.* תְּקַלִּין, תְּקַלֵּי, תְּקַלַּיָּא, תְּקַר'. Targ. Hos. III, 2 (ed. Wil. תַּ'). Targ. I Sam. XVII, 5; 7; a. e.—Ḥull. l. c. Shek. VI, 5 ת' חדתין box for the new (the year's) half-Shekels; ת' עתיקין for last year's half-Shekels; Yoma 55ᵇ.

תְּקַלָּא, תַּקְלָא, תּוֹקְ', תַּקְלָא II m. (תְּקַל II) *stumbling, stumbling block, snare, offence.* Targ. Deut. VII, 16 (Y. ed. Vien. תו'). Targ. Prov. IV, 16 (ed. Wil. תַּ'). Ib. XVI, 18. Targ. Y. Num. XXXI, 16. Targ. O. Lev. XIX, 14 (ed. Vien. תַּקַּ'; Y. תּוֹקְ'). Targ. Ex. X, 7; a. fr.—B. Bath. 54ª, v. תְּקַל II; a. e.—*Pl.* תַּקְלָן, תַּקְלָא, תַּקְ', תּוּקְ', תַּקְ', תַּר'. Targ. Job XXXIV, 30. Ib. XL, 24. Targ. Ps. LXIV, 6; a. fr.

תַּקְלָה f. h. same. Ber. IV, 2, v. אָרֵי I. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. שלא תמציא לו ת' that thou provide no snare for him (temptation to sodomy). Snh. VII, 4 לפר שבאת לאדם ת' על ידה ... דבר אחר וכ' because an offence has come to a man through it (the animal with which sodomy has been committed), therefore the text says, that it must be stoned; another reason, (it must be put to death,) lest the animal pass by in the street, and men say, this is the animal for which such and such a man was stoned to death. Ib. 55ª, v. קָלוֹן I. Mekh. B'shall. s. 1, end המקנה ... חם חיו ת' וכ' the animals which the God-fearing (among the Egyptians) had saved became a snare (cause of evil) to Israel. Kidd. 57ᵇ (ref. to Lev. XIV, 7) לא אמרה תורה שלח לת' the Law would not order the bird to be sent off for a possible offence (which would be the case, if the bird sent off were not permitted to be used); Ḥull. 115ª; 140ª; Yoma 67ᵇ. Y. Dem. III, 23ᶜ top עושה ת' באדם וכ' he prepares a snare (possibility of sin) to those coming after him. Yoma 86ᵇ ת' ... שלות the prosperity of the wicked ends in a snare (leads them to sin). Ḥull. 53ᵇ, a. e. (in Chald. dict.) אתי בהו לידי ת' one may be led to commit an offence through them; a. fr.

תַּקְלוּתָא, v. תְּקַלְתָּא II.

תַּקְלָתָא I (or תַּקְלָא), constr. תַּקְלַת = h. תִּקְוָה. Targ. Is. LVII, 14. Targ. I Sam. XXV, 31. Targ. Ez. III, 20; a. fr.—*Pl.* תַּקְלָן. Targ. Jer. VI, 21.

תַּקְלָתָא II f. (תְּקַל I) *imposts, taxes.* Targ. Is. LVIII, 3 לתקלתכון תתובון (h. text עצביכם). Ib. L, 11 תִּקְלַתְכוֹן (ed. Wil. לְתַקְלוּתְכוֹן; h. text ולמעצבה תשכבון!). Targ. Ez. XLV, 9 (h. text גְּרֻשֹׁת).

תָּקַן (b. h.; v. קָנַן a. קוּן) *to make straight, firm, right.*

Pi. תִּקֵּן same, 1) *to straighten, mend, repair, set in order, prepare.* Sifré Deut. 308 ... לתַקְּנוֹ אחר one that had a crooked staff, and gave it to a mechanic to straighten it; מְתַקְּנוֹ באור he tries to straighten it by heat; Yalk. ib. 942. Shek. I, 1 מְתַקְּנִין את הדרכים וכ' they put in repair the roads and the open places (stations) &c. Pesik. R. s. 28 מְתַקְּנִים את המועדות they arrange (fix the dates of) the festivals; R. Hash. I, 4. Bets. 34ª אין מתקנין את השפוד you must not prepare (chip) a spit or sharpen it (on the Holy Day). Ib. מתקנין את הקונדס וכ' you may dress artichokes &c. Gitt. IV, 5 תְּקַנְתָּם את רבו וכ' you have made it right for his master but not for himself; a. fr.—Trnsf. *to make things legally fit for use by giving the priestly dues.* Bets. 34ᵇ עבר ותִקְּנוֹ מיחקן if he transgressed (the law forbidding the separation of priestly

gifts on the Holy Day) and prepared it for use, it is prepared (the act is valid). Y. Dem. II, 23c bot. כל אחד ואחד מְתַקֵּן דמאי every one of them gives the priestly dues of his purchase as *d'mai* (v. דְּמַאי). Tosef. ib. IV, 5 ודאי שתִּקְּנָה דמאי if one gives the dues of what is sure to be untithed, as if it were *d'mai*; a. fr.—2) *to establish, institute, introduce a legal measure, ordain.* Sabb. 33b תִּקְּנוּ שוקים וכ' III. Ib. bot. (ref. to Gen. XXXIII, 18) משבע תי' לחם he introduced coinage for them. Meg. 4a, a. e. משה ת' לחם ... שיהו וכ' Moses introduced the custom ... of discussing and studying the subject of the day &c. Sabb. 14b שמעון...ת' כתובה וכ' Simon ben Shetaḥ introduced the marriage contract (jointure) for the wife. Succ. V, 2, v. תִּיקּוּן; a. v. fr.—*Part. pass.* מְתוּקָּן; f. מְתוּקֶּנֶת; *pl.* מְתוּקָּנִים, מְתוּקָּנִין; מְתוּקָּנוֹת; *a) properly prepared, proper, good, right.* Bets. 34b, v. supra. Erub. 32a, a. e. ... חזקה דבר שאינו מת' the presumption is in favor of the Haber (חָבֵר) that he will not let go out of his hands a thing not ritually prepared (tithed &c.). Tosef. Dem. IV, 8 חטבל והמת' שתערבו if untithed and tithed things have been mixed up. Ib. VIII, 13 מעשרותיו מת' ופירותיו מקולקלין the tithes he separated are right, but his fruits are wrong (considered untithed). Ib. VI, 14 מת' scrupulous guardsmen. Snh. 39b קַלְקֵל; a. fr.—*b) prepared, predestined, designated.* Pesik. R. s. 27-28 לצרה הזו הייתי עד ... היית מת' am I predestined for such trouble? Ib. הייתי מת' לדברי (not הירותי) before yet the world was created, thou wast designated for this thing (the prophetic mission). Tanḥ. Ki Thissa 13 שהוא מת' מבראשית וכ' that he (Bezalel) was from the time of creation designated to make the Tabernacle; a. fr.

Hif. הִתְקִין 1) *to prepare, fit.* Ab. II, 12 התקן עצמך ללמוד וכ' fit thyself to study the Law, for it does not come to thee by inheritance. Ib. IV, 16, v. פְּרוּזְדּוֹר; a. e.—2) *to ordain, establish a custom, innovate.* Succ. 51b הִתְקִינוּ שיהו וכ' they ordained that the women should sit uptairs, and the men below. Shebi. X, 3, v. פְּרוּזְבּוֹל. Y. R. Hash. IV, 59b bot. מַתְקִין על דבר תורה introduced a measure extending a Biblical law; מתקין על דבריהן extending a Rabbinical ordinance. Ber. IX, 5 התקינו שיהו וכ' they ordained that they should say, 'from everlasting and unto everlasting'; a. fr.

Nif. נִתְקַן *to be straightened, mended, improved.* Koh. R. to I, 15 ריבול להִתְתַּקֵּן (or להִתְתַּקֵּן *Hithpa.*), v. עָוַת. Ber. 40a בו נִתְקְנוּ ... ברבר (or נִתַּקְּנוּ *Nithpa.*) they were mended (restored) by the same thing by which they were impaired (sinned); Snh. 70b; a. e.

תְּקֵן ch. same, *to be firm, stand* (corresp. to b. h. כּוּן, כָּנַן). Targ. Ps. XC, 17 יְתְקְנַן ed. Ven. (Ms. יְתַקְּנַן; ed. Wil. יִתְתַּקְּנוּן *Ithpa.*). Targ. Prov. XXII, 18 נִיתְקְנִין (ed. Wil. נִתְתַּקְּנוּן *Ithpa.*).

Pa. תַּקֵּן 1) *to establish.* Targ. Ps. IX, 8. Ib. LXXIV, 16 Ms. (ed. *Af.*). Targ. Is. LXII, 7. Targ. II Sam. VII, 12; a. fr.—Part. pass. מְתַקַּן. Targ. Jud. XVI, 26 (not קֵן ...). Targ. Ps. LXXXIX, 38 (ed. Lag. מְיתַקַּן *Ithpa.*); a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order; to improve, do a thing properly.* Targ. Is. XL, 13 (h. text תכן). Targ. O. Ex. XVI, 5. Targ. Prov. VI, 8. Targ. Ps. XI, 2; a. e.—[Targ. O. Deut. XXII, 5, read with ed. Berl. יְתַקֵּן.]—Part. pass. as ab. Targ. Ez. XVI, 13 (not קֵן ...). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Keth. 112a bot. מְתַקֵּן מתקלתה repaired its offences (dangerous places on the road to Palestine); Yalk. Ps. 855. Tam. 27b תַּקֵּן נפשך put thyself in order (regulate thy bowels). Sabb. 33b איזיל אֲתַקֵּן מילתא I will go and remedy something (do something to benefit the community). Ib. אירכא מילתא דבעי לְתַקּוּנֵי is there anything that requires to be remedied? Zeb. 15a אפשר לְתַקּוּנֵהּ it can be remedied. Ib. 76b תַּקּוּנֵי גברא שאני when a person is to be made fit (restored from a disqualification), we make an exception; Men. 105b. Keth. 85a, a. fr. לתקוני שרריתיך, v. עֲרָיָה; a. fr.—Esp. *to make fit for use by separating the priestly gifts.* Gen. R. s. 60 תַּקַּנְתְּ אילין וכ' hast thou tithed those figs? Ib. תַּקַּנְתּוּהוּ have you tithed it (the barley)?; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. אפשר ... דלא מְתַקַּנְן is it possible that R. Z. should have eaten of them when they were not tithed?; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* Ber. 33b אי לאו ... ותַקְּנִינְהוּ בתפלה וכ' were it not that Moses had said them (the words, 'O God, great, mighty and terrible'), and the men of the Great Assembly had come and introduced them in the prayers, we could not dare to say them. Ib. תמני סרי תַּקּוּן וכ' eighteen benedictions they have ordained, nineteen they have not. Ib. 40b ברכה דלא תַּקִּינוּ רבנן a benediction which the Rabbis have not introduced. B. Bath. 90b רב פפא ... ת' כיולא וכ' Rab Papa ... introduced a measure of three K'fizas. Ib. תַּקִּינִי ... אנא I have introduced a new measure; a. v. fr.

Af. אַתְקִין 1) *to establish.* Targ. Prov. III, 19. Targ. Is. XXX, 33; a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order* &c. (v. *Pa.*). Targ. Num. X, 33. Targ. Gen. XLIII, 16. Targ. Ex. XXX, 7; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* R. Hash. 34a איתקין ר' אבהו וכ' (read: אַתְּ; Ms. M. הִתְקִין Hebr.) R. A. introduced the custom in Cæsaræa of sounding one T'ki'ah, three notes of Sh'barim, and one T'ki'ah. Ib. מאי א' what has he improved (what has he achieved with his ordinance)? Gitt. 86a א' רב יהודה וכ' Rab Judah introduced the formula for the sale of slaves: 'this slave &c.' Y. Ḥag. I, 76c ר' יודה ... לְמַתְקְנָא לון וכ' (or לְמַתַּקְּנָא, *Pa.*) R. Judah the Nasi sent out R. Ḥ. ..., that they should pass the towns ... to institute teachers of Bible and of Mishnah for them; Midr. Till. to Ps. CXXVII; Lam. R. introd., beg. דיפקון ויַתְקְנוּן קרייתא וכ' (or וימַתַּקְּנוּן) that they should go and improve (the education of) the towns in Palestine; a. fr.

Ithpa. אִיתַּקַּן, אִתַּקַּן; *Ithpe.* אִיתְקַן, אִתְּ' 1) *to be established, confirmed; to be prepared, arranged.* Targ. I Kings II, 46. Targ. Prov. XII, 19. Ib. XIX, 29 (ed. Wil. מְתַּ', part. pass. *Pa.*); a. fr.—2) *to be prepared, dressed; to dress, adorn one's self.* Targ. Hos. II, 15. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.—3) *to be instituted, ordained.* B. Kam. 82a עזרא מיתַקְּנָא תיקן ... Ezra introduced this? was it not introduced before that (by Moses)?; a. e.

תָּקֵן, v. תִּיקּוּן.

תַּקְנָא, תַּקֵּן, תַּקִּין, v. תַּקִּין.

תַּקָּנָה f. (תָּקֵן) 1) *remedy.* Ḥag. 5a, v. מָצָא. Ib. 15a

מה כלי ... יש להם ת' ... יש לו ת' as gold and glass vessels, even when they are broken, can be mended (remolten), so may a scholar, even if he has sinned, be restored (through repentance); Ab.d'R.N. ch.XXIV. Y.Sabb.IX, end, 12[b], v. עוֹלְמִית; a.fr.—2) *arrangement, ordinance, improvement, measure for the public welfare, reform.* Keth. 10[a] הואיל ותַקָּנַת חכמים וכ' since it (the K'thubah) is merely a Rabbinical ordinance, she can collect her jointure only from the worst land. Ib. בתַקָּנָתָם, v. יָעַל. Gitt. IV, 6 we must not help captives to escape, מפני תקנת השבויין this regulation was made for the benefit of the (remaining) captives (who would be ill-treated after one escaped). Ib. V, 5 it has been decreed that if a joist is stolen and put into a building, the owner must accept the money for it, מפני תקנת השבים as a measure for the benefit of repentant sinners. R. Hash. I, 4 מפני תקנת קרבן in order to be able to regulate the sacrifices (for the New Year's day). B. Kam. 115[a], a.e. תקנת השוק, v. שׁוּק III. Y.R.Hash. IV, 59[b] bot. ויש ת' אחר התי is there an ordinance after an ordinance, i.e. can a measure enacted by the Rabbis be extended by another enactment?; a.fr.—*Pl.* תַּקָּנוֹת. Bab. ib. 31[b] זו אחת מחשע ת' וכ' (not אחר) this is one of the nine reforms introduced by R. J. ben Zaccai. B. Kam. 82[a] עשר ת' וכ' (not עשרה) Ezra made ten regulations: that reading from the Law should take place on Mondays and Thursdays &c. Men. 51[b] שתי ת' וכ' (not שני) two reforms were introduced by the Rabbis &c. B. Mets. 112[b] הני תילכתא נינהו חני ת' נינהו do you call these *hălakhoth* (legal decisions)? these are reforms (changing the Biblical law). Ib. קבועה ת' measures deserving to be perpetuated (to supersede the Biblical law); a.fr.

תַּקָּנְתָּא ch. same, 1) *remedy.* Targ.Y.Num. IV, 19.—Meg. 3[a] מאי תַּקָּנְתֵּיהּ וכ' what is his remedy (what shall he do)? Let him read the Sh'm'a. Snh. 7[a] ולא הויא ת' לעולם and there would never be a remedy for them; אפשר ... ת' בתשובה there might have been a remedy for them through repentance. Zeb. 76[a] אית לית ת' ברעיריה there is a remedy for it by letting it go to pasture; a.e.—2) *measure, ordinance, reform.* Meg. 2[a] אתו רבנן ועקרו ת' דתקינו וכ' will the Rabbis abolish an institution introduced by the men of the Great Assembly? Ib. אפי' בזמן הזה איתא לתאי ת' this regulation is maintained even in our days (after the destruction of the Temple). B. Kam. 96[a] ת' לעכו"ם וכ' shall we introduce a measure for the benefit of a gentile (robber, as we do for the benefit of a repentant Jew)? B. Mets. 5[a] sq. שבועת ... ת' הויא ות' לת' לא R. Nahman's oath of equity (v. הֶיסֵּת) is a reform, עבדינן and we do not introduce a reform for a reform, i.e. the Rabbinical ordinance that, when one of the litigants is unfit to make oath, the opponent must swear, applies only to cases in which the oath is required by Biblical law, but not to cases in which the oath is itself a Rabbinical requirement; Shebu. 41[a]; 46[a]; a.fr.

תָּקַע (b.h.; cmp. תָּכַל) [*to bring into contact, knock, insert,*] 1) *to drive a peg in, put up a tent; to fasten.* Yalk.Cant. 981 הלואי יִתְקַע תורתי בלבנו וכ' Oh that he would drive his law into our heart as in former days. Ex.R. s.1 17 Caleb is named Tekoa (I Chr. II, 24), שת' לבו לאביו וכ' because he fastened his heart on his father in heaven. Yeb. 109[b] תּוֹקֵעַ עצמו לדבר הלכה he who nails himself to the matter of the law, i.e. confines himself to study, and is remiss in practical conduct; ואיבעית אימא תוקע ... בדיינא וכ' or I may explain, 'he who nails himself to the matter of the law' refers to a judge before whom a case comes, and he having learned a certain *hălakhah* decides by analogy, while there is a greater scholar than he whom he fails to consult; a.e.—*Part. pass.* תָּקוּעַ *lodged, placed.* B. Mets. 85[b] אצל מי אתה ת' next to whom art thou placed (in heaven)? Y. Sot. IX, 23[c] והסכין ת' בלבו with the knife sticking in his heart; a.e.—2) (cmp. רָיַע) *to shout,* esp. *to blow (a horn).* B. Kam. 18[b] תרנגול ... ות' בו ושברו if a cock put his head into a glass vessel and crowed into it, and broke it; Kidd. 24[b]. Ib. ת' באזנו וכ' if one blew on a horn into a person's ear, and made him deaf; a.e.—Esp. *a) to blow the Shofar at services; b) to sound the plain note* (תְּקִיעָה). R. Hash. III, 5 בר"ה תּוֹקְעִין בשל זכרים on New Year's day they blow on a ram's horn. Ib. 7 התוקע לתוך הבור וכ' if one blows (the Shofar) into a pit &c. Ib. IV, 1 יום טוב ... תוקעים וכ' when New Year fell on a Sabbath, they blew in the Temple, but not in the country. Ib. 8 אין מעכבין ... מלְתָקְעוֹ we do not prevent children from blowing the Shofar (on the Sabbath). Ib. 9 תְּקָעוּ הכהנים וכ' I. Taan. II, 5, v. רוּעַ, תוקע ומריע ותוקע (the reader said,) sound the T'ki'ah, you priests, and they did so, (upon which he said,) He who has answered &c.; a. v. fr.—[3) *to slap with the back of the hand.* B. Kam. VIII, 6 (90[a]) החוקע לחבירו he who slaps his neighbor on the ear; oth. opin. who shouts into his neighbor's ear.]

Hif. הִתְקִיעַ *to cause to blow.* R.Hash. IV, 7 השני מַתְקִיעַ the second reader orders the blowing of the Shofar.

Nif. נִתְקַע 1) *to be driven in, be inserted.* Yeb. 54[a] וכ' and his membrum was inserted.—2) *to be lodged.* Taan. 24[a] אוי לו לדור שכך בכך Ms. M. (ed. שכן נ') woe to the generation that is placed in such a (bad) position.

תָּקַע ch. same, 1) *to clap.* Targ. Ps. XLVII, 2.—2) *to sound, blow.* Targ. I Chr. XXV, 5. Targ. Num. X, 3, sq.; a. fr.

Ithpe. אִתְתַּקַּע, אִתְתְּקַע *to be sounded.* Targ. Is. XXVII, 13.

תְּקִיעוּתָא, v. תְּקִיעָה.

תָּקַף (b. h.; קפף, cmp. חָבַם) 1) *to seize, overpower.* Yeb. 54[a] ויתקפוה יבמתו (not ויחקפתה) and his sister-in-law seized (forced) him. Ib. וכ' תְּקָפוּהוּ נכרים gentiles seized him, and coupled them. B. Mets. 6[a] תְּקָפָהּ אחר בפנינו if one (of the two litigants) seized it (the object in dispute) in the presence of the court. Ib.[b] תְּקָפוֹ כהן if a priest seized it (the lamb of doubtful first birth). Ab. Zar. 23[a] יצרו תוקפו his passion overpowers him. Midr. Till. to Ps. XIX, 14 (ref. to איתם ib., with play on אלו תוקפי (איתן) this refers to those who conquer sin; a. fr.—2) (with על) *to rest heavily upon, be hard.* Ab. III, 8 תָּקְפָה עליו משנתו if his study was too hard for him (and therefore he forgot again what he had learned); Men. 99[b]; a.e.

תַּקֵּף, תַּקֵּיף ch. same, 1) *to seize, hold firmly.* Targ.

Job XXVII, 6 תְּקָפִית Ms. (ed. תַּקִּיפִית). Ib. VIII, 15 יִתָּקֵיק ed. Lag. (ed. Wil. תִּתְקִיק, corr. acc.; Ms. וְתוֹקֵם *Ittof.*).—2) *to be strong, become powerful.* Targ. Ex. I, 7 (Y. ed. Vien. אַתְקִיפוּ *Af.*). Ib. XIX, 19 (Y. ed. Wil. תַּקִּיק, read: תְּתַקֵּיק). Targ. Gen. XLI, 57. Targ. O. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. Jud. VII, 11 יִתָּקְפָן ed. Lag. (ed. Wil. יִתְקוֹם, corr. acc.); a. fr.—3) *to be heavy, rest heavily upon, be hard.* Targ. O. Gen. XLVII, 20 (Y. תַּקִּיק). Targ. I Sam. V, 7 (ed. Wil. תַּקִּיפַת).—Gitt. 77ᵇ ת' לית עלמא the world was heavy for him, i. e. he felt very ill (v. קַלָּל II). Kidd. 22ᵇ חזירה דתקיק ליה עלמא טובא (or דְּתָקֵיק) he saw that he was very sick; a. fr.—Ned. 91ᵃ, v. infra.—4) (with רוגזא, or sub. רוגזא) *to be vehement, hot, excited.* Targ. Gen. XXX, 2. Targ. Ex. XXII, 23. Targ. Ps. XVIII, 8 ת' ליה; Targ. II Sam. XXII, 8 ת' רוגזיה. Targ. Jon. IV, 4; 9 תְּקוֹם ed. Lag. (ed. Wil. תְּתַקֵּיק, a. תקום). Targ. Gen. IV, 6 (Y. ed. Vien. תַּקִּיף); a. fr.—Yeb. 63ᵇ מִתְקֵיק תְּקִיפָא she is irascible, v. עֲבַר *Ithpe.*—Ned. 91ᵃ זמנין דתקיף לה מן גברא sometimes she has a strong feeling against her husband; [oth. interpret.: she has a strong passion for another man].—4) *to get hot, ferment, get sour.* B. Mets. 64ᵃ אי תַּקְפָה ברשותך if it should get sour, it shall be considered in thy possession (it shall be thy loss). Ib. 83ᵃ זבנית . . . ותקיפו לחי I bought three hundred barrels of wine for thee, and they turned sour; ארבע . . . כי תקיפי וכ' if four hundred barrels turn sour, this must have been rumored about; Yalk. Ex. 346 כי תַּקְפֵי; Ber. 5ᵇ (En Ya'ăkob אִיתְקוּם *Ithpe*); a. e.

Pa. תַּקֵּיף (cmp. תזק) 1) *to strengthen; to repair; to harden (the heart of).* Targ. Ps. CXLVII, 13. Targ. II Kings XII, 7; 9. Ib. 6 יְתַקְּפוּן (not יְתַקְּקוּ). Targ. Deut. I, 38. Targ. O. Ex. IV, 21 ed. Berl. (ed. Vien. *Af.*). Targ. Ps. LXXXIX, 41 (h. text פָּרִיצֵי!); a. fr.—2) *to seize, force.* Ḥag. 15ᵃ תַּקְּפֵיהּ he seized him and brought him to the schoolhouse.—3) (v. תַּקִּיף) *to be strong* &c., v. supra.

Af. אַתְקֵיף 1) *to grow strong.* Targ. Y. Ex. I, 7 (v. supra); a. e.—2) *to strengthen, make strong, heavy; to harden.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. I Kings XII, 10; 14. Targ. Jer. V, 3; a. fr.—Part. pass. מַתְקֵף. Targ. Is. XXX, 13.—3) *to seize, take hold of, to cause to seize.* Targ. Gen. XXI, 18. Targ. Ex. IV, 4. Ib. IX, 2; a. fr.—4) (scholastic term) [*to seize, stop,*] *to raise an objection.* Ḥull. 43ᵃ מַתְקִיף לה וכ' R. A. objected to it; a. v. fr.

Ithpa. אִיתַּקַּף, *Ithpe.* אִיתְקַף, *Ittof.* אִתּוֹקַף 1) *to strengthen one's self, be strong; to make an effort.* Targ. Y. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. II Chr. I, 1. Ib. XVIII, 34. Targ. Ps. CVI, 23 (some ed. *Af.* incorr.); a. fr.—2) *to be hardened.* Targ. Ex. VII, 13; a. e.—3) *to get sour,* v. supra.—[Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתקף, read: תיסתקף, v. סְתַם I.]

תָּקְפָא, תָּקֶף, v. תּוֹקֶף, תּוֹקְפָא.

תַּקְפָא, *pl.* תַּקְפִין, v. תַּקִּיף ch.

תִּקְרָה f. (תָּרָה II) *roofing, ceiling, joists.* B. Mets. X, 2, v. מְעַזְּיבָה. Ib. 117ᵃ בחוזק ת' קמפלגי (read: בְּתִקְרֵי) they differ as to whether the cement is for strengthening the ceiling (or for levelling the upper floor). Y. ib. X, beg. 12ᶜ התחתון נותן ת' ולעליונים the owner of the lower story must furnish the joists and the boards. Ex. R. s. 1 ⁶ לפי שהם תִּקְרָתן של עולם זה שמתקן ת' וכ' because they (the tribes) are the ceiling of the world; he that arranges the joists properly puts the thick side of one beam by the thinner side of the other; Tanḥ. Sh'moth 3 תִּקְרָתוֹ של עולם (not תקרתן); a. fr.

תִּקְרוּבְתָּא, v. תִּקְרוּבְתָּא.

תִּקְרוֹבֶת f. (קָרַב) *gift, offering.* Tosef. B. Bath. VI, 14; Ḥull. 94ᵃ ולא ירבה לו בת' וכ' one must not overwhelm his guest with offers, when he knows that he will not accept; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ bot. Bab. ib. 32ᵇ ת' ע"א offering before an idol; a. e.

תִּיקְ', תַּקְרוּבְתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXXII, 14 (ed. Vien. תַּקְרֵב). Targ. Jud. VI, 18. Targ. Y. Gen. XV, 9 תִּקְרוּבְתִּי = תִּקְרוּבְתִּין my offering; a. fr.

תַּקְרַת, v. תּוּקְרַת.

תַּקְשִׁיט, v. תַּכְשִׁיט.

תֹּר, v. תּוֹר.

תָּרָא m. = תּוֹרָא I, *ox.* Targ. Esth. V, 14 ת' דנחשא a (heated) copper ox; cmp. מוּלָא II.

תָּרָא, v. תּוֹרָא II.

תָּרָא, v. תְּרֵי I, II.

תָּרָאָרָא, תָּרָאדָא, v. תְּרָרָא II.

תַּרְבָּא, תַּרְבָּא, (תְּרֵיב) m. (רְבִי) *fat,* esp. = h. חֵלֶב, (*forbidden*) *abdominal fat.* Targ. Lev. III, 3. Ib. 17 (Y. תרריב); a. fr.—Bekh. 30ᵃ top ת' דאטמא the fat of the flank (on the kidneys). Ḥull. 93ᵃ, v. קְלִירוּסְתָּא. Ib. תלתא משום ת' three (of the membranes) are forbidden as coming under the category of fat; a. fr.—*Pl.* תַּרְבַּיָּא, תַּרְבִּין. Targ. Lev. VIII, 26. Targ. II Chr. VII, 7; a. fr.—Ḥull. 80ᵃ שרי תַּרְבַּיְרְהוּ permitted to eat their fat.

בֵּי תַ', תַּרְבּוּ pr. n. *Be-Tharbu,* name of a settlement near Pumb'ditha, and of a family. Yoma 77ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). B. Kam. 23ᵇ עיזי דבי ת' וכ' (Ms. H. תרכו) the goats of Be-T. did damage &c.

***תַּרְבּוּכוֹת** f. pl. (רבך, v. רְבוּכָה, רִבְכָה) *mixtures.* Lam. R. to I, 2 שלא היה קולן הולך מקול ת' הדום Ar. s. v. רבך (differ. in ed.) their voice did not spread on account of the confused sounds of the day.

תַּרְבּוֹסִין, תַּרְבּוֹסִים, v. תַּרְפּוֹס.

תַּרְבּוּת f. (b. h.; רָבָה) 1) *growth, education, rearing.* B. Kam. 16ᵇ בני ת' tamed animals. Ib. ארי ת' a tamed lion.—Esp. ת' רעה *bad manners, depravity; degenerate child.* Nidd. X, 8 הרי זו ת' ר' this is mischievous conduct. Ḥag. 15ᵃ לאחר שיצא לת' ר' after he (Elisha ben Abuya) had become an infidel. Ex. R. s. 1, beg (ref. to Gen. XXI, 11) על שיצא לת' ר' (Abraham was displeased because of his son) because of his depravity. Ib. כל

המונע ... סוף בא ת' ר' when a man refrains from chastising his son, the latter will in the end turn to mischief. Ib. ללמוד מנהגו ת' ר' to learn bad manner from him. Ib. קשה ת' ר' בתוך ביתו וכ' a degenerate child in a man's house is worse than the war of Gog and Magog. Gen. R. s. 28 ... והוציאו לת' ר' למלך a king that gave his son in charge of a pedagogue, and he led him to a bad life; a. fr.—2) *fructification.* Y. Ab. Zar. II, 41[b], v. תּוֹרֵיב.

תַּרְבּוּתָא, תַּרְבּוּת ch. same, *training, manner.* Targ. Y. Gen. XXI, 12 נפק מהרבותך has gone out of (abandoned) thy teaching.—Gen. R. s. 28 ... לת' בישא יתמחק be that man's name blotted out, for he has led my son to a bad life.

תַּרְבָּנָא, v. sub תּוֹרְ.

תַּרְבִּיץ, v. תַּרְבֵּץ H.

תַּרְבִּיצָא m. = h. תַּרְבֵּץ, 1) *garden near the house* (cultivated by sprinkling). M. Kat. 6[b] תאי ת' שרי לתרבוצי וכ' it is permitted to sprinkle the house garden during the festive week. B. Bath. 7[a] מטירה ת' got for his share the garden. Ib. 67[a] מר סבר ת' משמע Ms. F. a. Rashi (ed. תרבצא) one says, by *darta* the court was meant, v. דָּרְתָּא; a. e.—2) *hall,* esp. *school-hall.* Targ. I Chr. II, 55.—Men. 82[b] ובת' אמור וכ' and in the school-hall they said &c. (v. Halévy, Doroth, 1897, p. 226). Ber. 57[a] (v. Rashi).—*Pl.* תַּרְבִּיצֵי. Taan. 6[b], v. בּוּר I ch.

תַּרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) *increase, profit, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו ת' what kind of interest is called *tarbith*?, v. רָבָה. Ib. 60[b] ותיסברא דאיכא נשך בלא ת' am I to understand that there may be *neshekh* (receiving more than loaned) without *tarbith* (profit)? Ib. נשך איכא ... ות' in such a case there is *neshekh* ..., but no *tarbith,* because he has no profit, having loaned him a Danḳa and received a Danḳa; a. fr.

תַּרְבֵּץ I (*Taf.* of רָבַץ) *to sprinkle.* M. Kat. 6[b] לתַרְבוּצֵי, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבֵּץ II m. (רָבַץ) 1) *garden at the house* (cultivated by sprinkling), *court.* B. Bath. 98[b], v. קְנָטִירָנָא.—Trnsf. ת' חוושט *the wide part of the gullet.* Ḥull. 43[b], sq. Ms. M. (ed. תּוּרְבָּץ).—2) *hall, academy.* Tanḥ. Thazr. 9 ירדו לבבל ת' ועשו ת' לתורה they went down to Babylonia (with Jechoniah) and prepared a teaching place for the Law; Yalk. Kings 231 תַּרְבִּיץ.

תַּרְבְּצָא, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבַּקְנָה, v. תּוּרְבַּקְנִי.

תַּרְבְּתוֹר, v. תִּרְבּוּתוֹר.

תָּרַג *Hif.* הַתְרִיג (denom. of אֲתְרוֹג) 1) *to give oranges to eat.* Y. Maasr. II, 50[a] bot. הַתְרִיגוּ וכ' (ed. Krot. התרגי), v. בְּהֵם.—2) *to make bright.* Erub. 53[b] (in enigmatic speech) הַתְרִיגוּ Ms. M. a. Ar. (ed. אַתְרִיגוּ Chaldaism) make the coals bright, v. זָהַב.

תַּרְגּוּם m. (תִּרְגֵּם) *interpretation, translation, version,* esp. *Targum,* the Chaldaic (Aramaic) versions of the Scriptures. Meg. 3[a] ת' של תורה וכ' the translation of the Torah was composed by Onkelos the proselyte from the mouth (by direction) of R. El. and R. Joshua; ת' של נביאים וכ' the translation of the prophets was made by Jonathan ben Uzziel from the mouth of Haggai &c. Ib. ועוד בקש לגלות ת' של כתובים and he wanted furthermore to reveal the rendition of the Hagiographa. Ib. מפורש זה ת', v. פָּרַשׁ. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 2; Sabb. 115[a] הרי כתיבין ת' וכ' if Scriptural books are written in Targum (Aramaic) or in any other language; ib. ובידו ספר איוב ת' and had in his hand the Book of Job in Targum. Ib.[b] ... ת' שכתבו Aramaic Biblical passages written in Hebrew translation, or Hebrew passages written in Aramaic. Ib. ת' שבתורה Aramaic words in the Pentateuch (Y'gar Sahădutha, Gen. XXXI, 47). Kidd. 49[a] ת' דידן our (the authorized Babylonian) Targum. Ber. 8[a] bot., v. שְׁנַיִם. Yad. IV, 5 ת' שבעזרא וכ' the Aramaic passages in Ezra &c.; a. fr.

תַּרְגּוּמָא, v. next w.

תַּרְגֻּמָא (or תַּרְגְּמָא) m. (a popular adaptation of τράγημα, v. preced. art.) [*that which comes after the meal,* as the interpretation is read after reading from the original,] *dessert.* Tosef. Ber. IV, 4 (Var. תרגומה). Y. Pes. X, beg. 37[b] תרוגימא; a. e.; v. תַּרְגְּמָא.

תִּרְגֵּם, יְתַרְגֵּם (late b. h.; רגם *to speak aloud,* Assyr.) *to deliver, proclaim* (v. Ezra IV, 7). Lev. R. s. 9 (ref. to Prov. XIV, 9 חטיפש הזה מְתַרְגֵּם חובתו בפיו וכ' (יליץ that fool proclaims his guilt with his own mouth and says, am I not bound to bring a sin-offering &c.?—Esp. *a) to explain, interpret,* act as an Amora (v. אֲמוֹרָא); *b)* (at public service) *to translate orally (in Aramaic) what has been read from the Scriptures in the original.* Y. Bicc. III, 65[d] top ת' ר' וכ' R. Jacob ... (having to act as an Amora to an ignorant teacher) interpreted (the verse Hab. II, 19) &c. Y. Succ. V, 55[b] bot. מיפשילים ... מהו מפקיעין ת' ר' what is *mafki'in?* R. H. (as Amora) before R. J. explained it by the word *mafshilim* (v. פָּשַׁל). B. Bath. 88[a] אני וארי תְּרַגֵּימְנוּהָ (prob. to be read: תִּירְגְּמָ') I and the lion in our company (a great scholar) have explained it; (Snh. 8[b]; Sabb. 111[b] ישר וכן תִּרְגְּמָה וכ' it is right, and so did Aryokh (Samuel) teach it (as Amora) in Babylonia. Kidd. 49[a]; Tosef. Meg. IV (III), 41 מתתרגם, v. צוּרָה. Meg. IV, 6 ... ומתרגם קטן וכ' a minor may read from the Law and translate; a. fr.

Hithpa. הִתְתַּרְגֵּם, הִתְ' *to be translated, interpreted.* Ib. 10 מְתַתְּרְגְּמִין; Tosef. ib. IV (III), 31 מְתֻ', v. קָרָא; a. e.

תַּרְגֵּם ch. same, 1) *to read* (after reciting from the Pentateuch). Targ. II Esth. III, 8 קרין בספריהון ומְתַרְגְּמִין they read from their books (the Pentateuch) and recite (as Haftarah, v. פָּטַר) from their prophets.—

2) *to interpret, translate, explain.* Sabb. 111[b]; Snh. 8[b], v. preced. Sabb. 10[b] דְּמִתַּרְגְּמִינָן וכ' v. תַּרְגֵּם. Ib. 28[a], v. סַטְגוֹנָא. Ib. 64[a]. R. Hash. 33[b]. Gitt. 68[a] (ref. to שדה ושדות, Koh. II, 8) חכא תַּרְגִּימוּ וכ' here (in Babylonia) they translate it &c. Ḥull. 80[a], v. תּוֹרְבָּלָא. Keth. 110[a] . . . תַּרְגְּמָהּ אליבא דר' אליעזר וכ' R. N., developing the opinion of R. Sh., explained it &c.; Sabb. 52[b]; a. fr.

תַּרְגְּמוֹנְיָא, Y. Ḥall. IV, 60[a] bot., v. תּוּרְגְּמָנָא.

***תַּרְגֵּן** (a compound of תּוֹר גְּנִיבִי, based on a homiletical play on ותרגנו; v. Shebu. 47[b], a. e., quot. s. v. תּוֹר I) *to espy the fault of.* Targ. Y. Deut. I, 22 וְיִתְרַגְּנוּן (read: וְיִתַּרְגְּנוּן; h. text ויחפרו, v. Sot. 34[b]); Targ. Y. I ib. 24 וְתַרְגְּנוּ ed. Vien. (read: וְתַתַּרְגְּנוּ; oth. ed. וְתַתְרְגְּנוּ; h. text וירגלו).

תָּרָד m. (cmp. טִרְיוֹא) a species of *beet* (bletum). Tosef. Kil. I, 11; Y. ib. I, 27[a] bot. תָּרִיד (R. S. to Kil. I, 4 תרדין); Tosef. ib. II, 15; a. e. — *Pl.* תְּרָדִים, תְּרָדִין. Erub. 28[b] bot. (interch. with סִילְקָא). Kil. I, 3 תת' ותלטונים וכ' beet and garden-orach are not heterogeneous; Y. ib. 27[a] (not תתרדון). Y. Ter. XI, 47[d] bot. Ber. 44[b]. Ib. 57[b]. Y. Pes. X, 37[d] top בתרדין (ed. Pietrkow בתירדין; P'neh Mosheh בהזרדין); a. e.

תְּרָדָא I ch. same. — *Pl.* תְּרָדִין. Gen. R. s. 67; Yalk. ib. 115. — [Erub. 53[b] (in enigmatic speech) שור במשפט = תתרדון = תור דין.]

תְּרָדָא II m. (תרד, cmp. תָּרַד) *confused, senseless person, fool, madman.* Zeb. 25[b] (Ms. M. תְּרָאדָא); Yalk. Lev. 541. B. Mets. 20[b] (Ms. M. תְּרָאדָא; Ms. F. תְּרָאלָא). Ker. 18[b] (Ar. תְּרָרָא). B. Kam. 105[b] תרדא Ms. M. (ed. תרורא; Ms. H. תאראא, marginal correct. תררא; Ms. R. טָרוֹדָא; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תראראא). — [Ar. תרא, תראא, fr. רִיר, *one that lets his spittle run over his beard, madman.* — Sachs Beitr. I, p. 107, referring to preced. w., *silly person*, cmp. Lat. bliteus.]

תַּרְדָּת pr. n. m. (v. preced.) *T'radat*, name of a Persian king (nickname of Ahasuerus?). Esth. R. to I, 3, v. פַּרְסָה.

תַּרְדְּיוֹן pr. n. m. *T'radyon.* Ab. Zar. 18[a] בן חנינא (חנניה) ת'; a. fr.

תַּרְדֵּמָה f. (b. h.; רָדַם) *torpor, trance.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII שנת ת' a trance-like sleep. Gen. R. s. 17, a. e. תַּרְדֵּמַת שינה the torpor of sleep; נבואה ת' the trance of prophecy; מרמיטה ת', v. מרמיטה. Ib. שטות ת' the torpor of madness. — *Pl.* תַּרְדֵּמוֹת. Ib. שלש ת' הן there are three kinds of torpor.

תָּרָה, v. תרי.

תְּרַהּ Ar., v. תַּרַח.

תַּרְבּוּתוֹר m. (prob. apocopate of תַּרְבִּיתַר, cmp. תַּרְבּוּת, תַּרְבָּא) *a variety of cabbage.* Kil. I, 3 הכרוב ותת' וכ' (Ms. M. התרוכ', Ar. תרבתר) cabbage and *t'rubhtor* are not heterogeneous; expl. Y. ib. 27[a] כרוב דקיק small (or young) cabbage.

תַּרְגָּא, **תַּרוֹגָא** m. = h. אַתְרוֹג. — *Pl.* תַּרְגִּין. Targ. Y. Lev. XXIII, 40 (ed. Vien. תַּרוּ').

תַּרְגִּימָא, v. תַּרְגּוּמָא.

תַּרְוָד, **תַּרְוָד** m. (Syr. תְּרֵי יָד = תרודא) *spoon* (pointed on top and curved at the end; v. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Naz. VII, 2 (49[b]) מלא ת' רקב (Y. ed. Krot. תרויר, corr. acc.) a *tarvad*-full of dust (v. רָקָב); Tosef. Ohol. II, 3; Y. Naz. VII, 56[b] bot. Kel. XVII, 12 ת' גדול של רופאים the large spoon of the physicians (two handfuls). Ib. XXX, 2 . . . ת' על חשולחן וכ' a *tarvad* which is put on the table is subject to uncleanness, if it has a receptacle ever so small; a. fr. — *Pl.* תַּרְוָודוֹת. Yad. IV, 6 . . . עצמות אבות ואמו ת' לפי חבתן in proportion to the esteem in which things are to be held, is their uncleanness; (human bones are declared unclean, whereas the bones of beasts are clean) in order that a man may not make spoons out of the bones of his father or mother.

תָּרוּט m., **תְּרוּטָה** f. 1) = טָרוּט, q. v. — 2) (cmp. רוחט a. denominatives, a. תרץ) *straight-lined, abrupt.* — *Pl.* תְּרוּטִים; תְּרוּטוֹת. Midd. II, 5 לא היו ת' אלא מוקפות Ar. (Var., a. ed. ט') the steps to the Temple were not straight-lined but rounded off (semicircular). Mekh. B'shall. s. 1 לא היו ת' וכ' (the cavernous rocks, תְּרוּטוֹת) did not form straight vertical walls, but were rounded (convex). Y. Succ. I, 52[a] top; Y. Sabb. I, 2[d] היו ת' . . . בשעה during the time that they were handing the boards (of the Tabernacle) from wagon to wagon, the wagons were straight-walled (not arch-covered, v. קְמָרוֹטָן). — [Bekh. 44[a] ת' *round*, Rashi, v. צִירְנָן, a. טָרוּט.]

תַּרְוֵי, v. תְּרֵי III.

תַּרְוִיכִין, v. תִּרְוִיכִין.

תְּרוּמָה f. (b. h.; רוּם) 1) *removal.* Yoma 22[a], a. fr. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן the removal of the ashes from the altar (v. Lev. VI, 3). — 2) [*lifting,*] *heave-offering, dedicated object; contribution for the sanctuary; sacred treasure.* Shek. III, 2; IV, 1 תרומת הלשכה, v. לִשְׁכָּה. Ib. ת' מה היו עושין בה what did they do with the treasure (of the half-Shekel contributions)? Y. ib. I, 45[d] bot. תרומת . . . שלש אדנים ות' שקלים ות' חמשכן three kinds of contributions are spoken of in this section (Ex. XXV, 2 sq.): the contribution for the sockets (ib. XXXVIII, 26 sq.), the contribution of the head-tax (ib. XXX, 12 sq.), and the free-will contributions for the Tabernacle; a. fr. — Esp. *T'rumah, the priest's share of the crop, of dough* &c. Ter. I, 1 אין תְּרוּמָתָן ת' what they set aside for the priest's gift is not legal T'rumah. Ib. 3 תְּרוּמָתוֹ ת' what he set aside is T'rumah. Ib. IV, 3 שיעור ת' עין יפה וכ' the proportion of the priest's gift is, in case of liberality, one-fortieth &c. Ib. 5 אחד מעשרה כת' מעשר one-tenth, which is as much as the gift of tithes; יתר ממנה יעשנה ת' מעשר וכ' if he took out more than that, let him make it a contribution of tithes (for another pile). Ib. VII, 5 שתי . . . של ת' וכ' two piles, one containing T'rumah, and the other secular fruit (חוּלִין); a. v. fr. — *Pl.* תְּרוּמוֹת. Y. Shek. I. c. Taan. 7[b]

ברשול ת' ומעשרות neglect of the laws concerning T'rumah and tithes; a. fr.—Trnsf. *choice.* Gitt. 67ª מידותי ת' מת' וכ', v. מִדָּה.— *T'rumoth* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

תְּרוּמַי, v. תֵּירוּמַי.

תְּרוּנְגָּא m. = תְּרוֹגָא. Y. Gitt. II, 44ᵇ יחב ת' מתנה ברייה (ed. Krot. תרנגא, corr. acc., or תרוגא) presented an Ethrog to his son; (Y. Succ. III, end, 54ª אתרוגא).— *Pl.* תְּרוּנְגָּיָיא. Ib. כהדא ת' חוון וכ' as was the case when Ethrogim &c., v. צַפְצַף I; Y. Gitt. l. c. כהדא תרונגא (corr. acc.).

תְּרוֹנוֹס m. (θρόνος) *chair, throne.* Tanḥ. T'rumah 9 עד שלא ... על ת' של וכ' (some ed. ב', corr. acc.) so long as the Temple was not built, the world rested on a throne of two legs; when the Temple was built, the world stood firm (v. בָּסַס); Y'lamd. ib., quot. in Ar. תרנוס; Tanḥ. ed. Bub. ib. 8 תרנוס (Var. תרכוס; corr. acc.). Gen. R. s. 68 ת' של שלש וכ' (not תרכוסא) he showed him (Jacob) a throne on three legs (the three pillars of the world); Yalk. ib. 119 תרנוס. Y. Sabb. III, 6ᶜ bot. ת' אסיר וכ' (ed. תרכוס, corr. acc.) it is forbidden to move a large (teacher's) chair (on the Sabbath, interch. with כסא); a. e.—[Gen. R. l. c. כמטה וכת' Ar. (ed. וכפרנוס; Yalk. l. c. וכפורנס) read: וכטורוס, v. טוֹרוֹס, a. פְּלוֹנְטָא.]

תְּרוֹנְתָק, read: **תְּרוֹנֶקֶס**, or **תְּרוֹנֶקֶס** m. (θρίναξ) *trident, fork,* used as a tool in writing, prob. for levelling the paper (cmp. Lat. charta dentata). Kel. XVI, 8 תיק מכתב וח' תיק וכ' the case for the stylus and the trident, the case of &c.—[The corrupt. of our w. arose from a dittography of the next following word תק or תיק,—which gave rise to the etymology תרין־תק. Hai Gaon explains our w. with חמנק.]

תְּרוּעָה f. (b. h. רוּעַ I) *blowing the trumpet,* esp. *T'ru'ah, a rapid succession of three notes, tremolo.* R. Hash. IV, 9 שיעור תקיעה כת' שיעור ת' וכ' יְבָבָה, v. שִׁיעוּר ת'. Ib. 34ª the value of a T'ki'ah is equal to a T'ru'ah, and that of a T'ru'ah is equal to three Sh'barim. Ib. ת' בפני עצמה ות' וכ' *t'ki'ah* (the verb תקע) means one thing, and *t'ru'ah* (the verb תרע) another thing; תקיעה ותר' אחת היא they mean the same; a. fr.—*Pl.* תְּרוּעוֹת. Ib. IV, 9 כשלש ת', v. תְּקִיעָה. Ib. 34ª; a. fr.

תְּרוּעָיָא, v. תַּרְעָיָא.

תְּרוּפָה f. (b. h.; רוּפַס, v. רָפָא, a. רָפָא) *release, healing.* Snh. 100ª (ref. to Ez. XLVII, 12) ר' יוחנן אמר לת' ממש (Ms. F. לתרפיון, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) R. J. says, it means 'for medicine' in its real sense, v. תַּרְפִּיוֹן; Yalk. Ez. 383 לתרפיון (corr. acc.).—[Y. Pes. I, 28ª במקום התרופה read: חתוֹרְפָה.]

תָּרַז (cmp. טרד), *Hif.* **הִתְרִיז** *to squirt, splash; to have diarrhœa, commit a nuisance.* Ḥull. 38ª במתרזת when the animal discharges with a splash, opp. בשוחתת, v. שָׁחַת I. B. Kam. 47ᵇ אכל חטין וה' ומת got diarrhœa and died; B. Mets. 90ª חיתה אוכלת ומתרזת Succ. 58ᵇ; Yoma 77ª ומתריזין, v. פָּרַץ; Kidd. 72ᵇ ומתריזין עצמם (corr. acc.).

Nif. **נִתְרַז** *to be shocked, frightened; to be seized with a panic.* Lev. R. s. 1 וניתרזין בתוך וכ', v. פַּחְזָקְטִין; Tanḥ. T'rum. 9 ונתרזין בתוך אהליהם (not לתוך) and be panic-stricken in their camps. Ib. והן נתרזין and they were frightened.

תָּרָז m. (cmp. רֶזִי, a. אֶרֶז) *hard wood, wild oak.* Targ. Is. XLIV, 14 (h. text תִּרְזָה).

תָּרַח, *Ithpe.* **אִיתְתַּרַח** (denom. of רוּחַ) [*to breathe,*] *to rest, wait.* Targ. Y. Deut. I, 6 (v., however, אֲרַח).—Sabb. 134ª לִיתְתַּרְחוּ ליה וכ' (Ms. M. לישתהי; Ar. לִיתְתַּרְחוּ) let them wait with his circumcision, until the blood withdraws from the surface. Ib. 136ª אי איתתרחיתו ליה וכ' if you had waited until evening to kill it, we should have eaten of it. M. Kat. 28ª אִיתְתַּרַח לי וכ' (Ms. M. איתרך, v. Rabb. D. S. a. l. note) give me thirty days' time. Arakh. 9ª קא מיתתרא סיהרא Ar. (Var. מיתאחר) the new month would be delayed two (three) days; (ed. מיירחא the old month would gain &c.). Nidd. 30ᵇ אחרת ארבעין יומין וכ' Var. (read: אִתְתַּרְתָּא; ed. אירחרה) she may have waited forty days and then become pregnant; a. e.—B. Kam. 80ᵇ מאן תרח ניתרח נִתְתַּרַח ניתרח וכ' (Rashi to Gitt. 68ᵇ מאן תרח ניתרח) who shall wait (in the antechamber)? shall Samuel wait, and Rab and R. Asi enter?; ונתרח רב או רב אסי but should Rab have waited or Rab Asi? [Ms. M. מאן טרח ניטרח וכ' who should be troubled? &c.]

Pa. **תַּרַּח** *to cause to wait, keep back.* Gitt. 68ᵇ תַּרְחֵיהּ גבית וכ' (Ar. תַּרְחֵיֵיהּ *Paeli*) he kept him with him until &c.

Af. **אַתְרִיחַ** 1) *to be liberal.* Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ לא דאנא ... אלא אנא חייה מַתְרִיחַ לכון (ed. Krot. מתרית, corr. acc.) not that I am legally bound to give you your wages, but I, Ḥiya, am liberal towards you.—2) *to allow time.* Ab. Zar. 18ª מַתְרַחְנָא מיתרח (not מרחה; Ms. M. מתרחנא only; v. Rabb. D. S. a. l. note) I will give you time (wait until you are well again); [prob. to be read: מַרְתַּחְנָא I am *hot,* v. רְתַח.]

תַּרְבָּא, **תַּרְבָּ'**, m. (תָּרוּט; cmp. תְּרוּס) *a flat stone, quoit* of a certain size, *tirṭa.* Ḥull. 124ª אפי' כי ת' (Ar. תִּרְיְטָא) even (if the piece of flesh cut off with the hide in flaying be) as large as a *tirṭa*; B. Kam. 97ᵇ אפי' כי ת' Ms. R. a. Alf. (Ms. H. תרטא, corrected תורטא, read: תוריטא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80; ed. תרטיא, corr. acc.) even (if the new coin be) as large &c.?—Trnsf. a market term for *a certain portion of meat, a slice.* Bets. 29ª top בסורא אמרי ת' ופלגו ת' (Rashi Ms. תריטא) in Sura they say (when asking for meat on the Holy Day, when it is not permitted to mention the price or to weigh), give me a *tirṭa,* or half a *tirṭa.*

תַּרְטִיא, v. preced.

תַּרְטָרוֹת, a perversion of תִּיאַטְרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּרְטֵימַר, v. טַרְטֵימַר.

***תָּרֵי** pr. n. pl. *Taray* (Tareya(?), v. Fischer et Guthe Handkarte). Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. ר' סימון דת' (Naḥman. בר תריי).

תְּרֵי״ג, numerical value, *six hundred and thirteen;* ת׳ מצות the six hundred and thirteen commandments (positive and prohibitive) of the Torah. Ex. R. s. 32, beg.; a. fr.

תְּרִיד, v. תָּרַד.

תַּרְטָא, v. תִּרְטָא.

תָּרֵי, v. תְּרֵי.

תְּרֵי, v. תֵּרֵי III.

תְּרֵיוְקָא, v. תִּירְיָקָא.

תְּרֵיוְקִי, v. תַּרְקִי.

תְּרִיךְ, v. תְּרַךְ.

תְּרִיכוּתָא f. (תְּרַךְ) *trouble, anger.* Targ. Ps. LXXVIII, 49 (h. text זַעַם).

תְּרִינוֹס, v. הוֹרִיבּוֹס.

תְּרִיס, v. תְּרַס.

תָּרִיס m. (= תארי״ס, v. אָרַס a. denom.; cmp. תְּאַגָּא a. תָּאגָא) 1) *shield* (of twisted osiers &c.). Sabb. VI, 4. Kel. XXIV, 1 שלשה תריסין הן ת׳ כפוף וכ׳ there are three sorts of shields (with regard to levitical cleanness): the bent shield (which may be used as an improvised seat) is unclean as *midras* (v. מִדְרָס), and that with which they play in the camp &c., v. דִּיצָה. Midr. Till. to Ps. I; Yalk. ib. 833 (ref. to מגן, Ps. LXXXIV, 12) [read:] תח׳ שמקיף וכ׳ (ארסקוטא פרסאה, v. זַאגָא) that is the *taris*, which protects man on three sides, contrad. to צִנָּה. Ab. IV, 11 כת׳ בפני הפורענות ... תשובה repentance and good deeds are as a shield against misfortune; [oth. opin: as a *shutter*, v. infra).—Pl. תְּרִיסִין. Kel. l. c. Ber. 27[b]; Bekh. 36[a] בעלי ת׳ shield-bearers, i. e. great debaters.—2) (cmp. צָעַל) *shutter.*—*Pl.* as ab. Bets. I, 5 אין מסלקין את הת׳ וכ׳ you must not remove (take apart) shutters on the Holy Day; expl. ib. 11[b] תְּרִיסֵי חנויות shutters of shops. Y. ib. I, 60[c], v. לָתַם I; Y. Sabb. XII, 13[c] התרצין (read: התְּרִיצִין).

תְּרִיסָא, תְּרִיס, ch. same, *shield.* Targ. Ps. III, 4 (h. text מגן). Ib. V, 13 (h. text צנה). Targ. Y. Deut. XXXIII, 29; a. fr.—*Pl.* תְּרִיסַיָּא, תְּרִיסִין, תְּרֵי׳, תְּרֵי. Targ. Ez. XXXIX, 9 (ed. Lag. תרסין). Targ. Job XV, 26 (ed. Wil. תְּרֵס׳); a. fr.

תְּרִיסִיוֹת f. pl. (preced.; cmp. נְעַל a. נַעַל) *the net-work of the strappings of sandals* (v. Sm. Ant., Engl. ed.[3], s. v. Solea). Sabb. 60[b] (of nails for ornament) שתים ... ואחת בתריסיותיו two on each side, and one in the strappings. Yeb. 102[b] ותריסיותיו של שיער ... הוא if the sandal is of leather, and its strappings of hair. Y. ib. XII, 12[d] top והן שיחו תריסיותיו של עץ this means, that its strappings are of the vegetable kingdom, v. חֻבְצָא I. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. VI, 8[a]; a. e.—Bab. ib. 112[b] סנדל שיש לו ... וארבע תריסיותים a sandal which has four loops, and four strapping arrangements.

תְּרֵי, **תָּרָה**, Hif. הִתְרָה (sec. r. of ראה, cmp. זָהַר *Hif.*) *to forewarn*, esp. *to inform a person about to commit a criminal act of the penalty which he will incur.* Snh. V, 1 (to witnesses) התרתם בו have you warned him? Ib. 40[b] התרית בו קיבל עליו וכ׳ did you warn him? did he accept the warning? did he surrender &c.?, v. תָּרַר. Tosef. ib. XI, 1 בין שהתרו בו כל וכ׳ whether all the witnesses against him or a part of them had warned him; עד שיתרו בו כל עדיו (he cannot be punished,) unless all his witnesses had warned him. Ib. 2 מתרין בו ושותק וכ׳ if they warn him, and he keeps silence &c. Sifré Num. 113 (ref. Num. XV, 33) מגיד שהתרו בו מעין מלאכתו this intimates that they warned him, mentioning the nature of his labor (the category under which it comes), מכאן ... שמתרים בהם וכ׳ from this we learn that in all cases of principal labors intimated in the Torah warning must be given and the category must be defined. Ib. מלמד שהתרו בו וכ׳ this shows that they warned him (to stop), and then (when he persisted) they brought him before Moses. Snh. 9[b] שהתרו בה אחרים ולא התרו וכ׳ when others had warned her, but the witnesses had not; a. fr.—Part. pass. מוּתְרֶה, *pl.* מוּתְרִים, מוּתְרִין. B. Mets. 109[b]; B. Bath. 21[b], v. שַׁתָּלָא.

תְּרֵי, **תְּרָא** I ch., *Af.* אַתְרֵי same. Targ. Y. Num. XV, 33.—Snh. 9[a] דאתרוהו בית מלקות ולא אתרו ביה קטלא (Tosaf. למלקות) when they warned him telling him that the penalty of his act would be lashes, but they did not tell him of capital punishment; a. e.—[Koh. R. to III, 9 לא מתרין, v. שְׁרֵי.]

תְּרֵי, **תְּרָא** II = h. שָׁרָה I, *to dissolve, soak.* Naz. 37[a] אי תרו ליה וכ׳ if they steep it (meat) in milk for an entire day &c. Gitt. 27[a] בדוכתא חיכא דתרו כיתנא in the place where they steep flax. Ib. 69[b] וניתהדיה במיא (not וניתיתיה) and let him soak it in water. Ab. Zar. 38[b]; a. fr.

Ithpe. אִיתְתְרֵי, אִיתְּ׳ *to be soaked.* Targ. Y. Num. VI, 3.

תְּרֵי III, **תַּרְתֵּי**, **תַּרְתָּא**, **תְּרֵין**, **תְּרֵיי** m., **תַּרְתֵּין** f. *two.* Targ. Gen. I, 16. Ib. IV, 19; a. fr.—B. Bath. 34[b] דחוו מינצו עלה בי ת׳ about which two persons had a dispute. Y. Dem. V, 24[d] top וחד נן דת׳ and one buys bread of two bakers. Ib. bot. ת׳ כל קבילי ת׳ two authorities against two. Ḥull. 47[a] בויעי ת׳ two abscesses. Kidd. 65[a] ת׳ are both done to him (forcing and persuading)?; a. fr.—With suff. תַּרְתֵּי־, תְּרֵי־, תְּרֵיהֶן־, תַּרְתֵּיהֶן־. Targ. Gen. II, 25. Ib. III, 7; a. fr.—Tanh. B'ḥuck. 5 מבין תַּרְוֵיהוֹן וכ׳ between the two that luckless woman died; Koh. R. to X, 15 מביני תרויהו ר׳ וכ׳ (corr. acc.), v. סוּף II ch. Y. Meg. I, 70[d] top [read:] ... ור׳ יהושע בן לוי תְּרֵיהוֹן אמרין R. Ḥ. and R. J. ben L. both say. Ḥull. 45[a] דאמרי תַּרְוֵיהוּ both of them say. B. Kam. 60[b] דשויא לתַרְוֵיכוּ אימא ... I will tell you something that fits both of you; Snh. 39[a] לתרוויכו Ms. M. (ed. לתרוויהו appropriate to both questions); a. fr.—תְּרֵין עֲשַׂר, תְּרֵי עֲ׳; f. תַּרְתֵּי עַשְׂרֵי; contr. תְּרֵיסַרְי, תְּרֵיסַר; f. תַּרְתֵּי סְרֵי, תַּרְתֵּיסְרֵי *twelve.* Targ. Gen. XVII, 20. Ib. XIV, 4; a. fr.—B. Mets. 16[b], a. fr. ת׳ ורחי שתא, v. וַרְדָא; a. fr.

תְּרֵיסָקָא, v. תִּירְיָקָא.

תְּרֵיסַר, v. תְּרֵי III.

תְּרִיעָה m. (תְּרַע) *breach.* Y. Kidd. I, end, 61^{d}; Y. Peah I, 16^{b} bot. וחרעין ת׳, v. סוּגּ I ch.; Y. Shebu. II, end, 33^{c} תְּרִיעָה; Yalk. Prov. 935 תְּרָעָא. Gen. R. s. 100, v. תְּרֵיצָתָא.

תָּרִיץ, v. תָּרַץ.

תְּרִיצָא, תְּרִיץ m. (תָּרַץ) *straight, upright.* Targ. Job I, 1. Ib. XXIII, 7; a. fr.—[Targ. Ps. XLV, 7 מלכות תריץ Ms. a kingdom of *righteousness.*]—*Pl.* תְּרִיצַיָּא, תְּרִיצִין, תְּרִיצֵי. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. CVII, 43. Targ. Prov. II, 21; a. fr.—Ḥull. 8^{b} כי תריצי when the pieces of meat lie straight (as they should).—*Fem.* תְּרִיצְתָּא, תְּרִיצְתָּא. Targ. Ps. XLV, 7 חוטרא ת׳ a straight staff (h. text שבט מישר, v. supra). Targ. Prov. XII, 15. Targ. Ps. XXXVII, 37 אורחא ת׳ Ms. (ed. Lag. תריצתא, without אורחא; ed. Wil. תְּרִיצוּתָא); a. e.—*Pl.* תְּרִיצָתָא, תְּרִיצָן. Ib. LXXV, 3 (h. text מישרים). Targ. Prov. II, 13; a. fr.

תְּרִיצָאוּת (preced.) (adv.) *straightly, in straightness.* Targ. Prov. XXIII, 31. Ib. XV, 21 תְּרִיצוּת.

תְּרִיצוּת, v. preced.

תְּרִיצוּתָא f. (preced.) *straightness, uprightness.* Targ. I Kings III, 6. Targ. Ps. XVII, 2. Ib. XXXVII, 37 ed. Wil. Ib. XXVI, 12 Ms. (ed. תְּרִיצָא; ed. Wil. תְּרָצָא); a. fr.

תְּרִיצְתָּא f. same. Targ. Ps. XLIV, 19 תְּרִיצַת constr. (Ms. תְּרִיצוּת). Ib. XXXVII, 37 ed. Lag. (v. תְּרִיץ); a. e.

תְּרִיקָא, תְּרֵיקָא, v. תִּירְדִיקָא.

תְּרִיתָאָה, v. תּוֹרְתָנִיָּה.

תָּרַךְ (cmp. טָרַךְ) *to run about, be excited.*

Pa. תַּרֵיךְ, תָּרֵיךְ 1) *to drive out, divorce, banish.* Targ. O. Gen. III, 24 (ed. Vien. תָּרַךְ; Y. טרד). Targ. Y. ib. 23. Targ. O. Ex. XI, 1; a. fr.—Part. pass. מְתָרַךְ, מְתָרַךְ; f. מְתָרְכָא, מְתָרְכָא; *pl.* מְתָרְכִין, מְתָרְכָן, מְתֵי, מְתֵי. Targ. O. Lev. XXI, 14, a. e., v. מְתָרְכָא. Targ. I Kings I, 21 (h. text חטאים); a. e.—Gen. R. s. 10 אתא ... ותרכיה a Roman came and drove him away. Gitt. 65^{b} תְּרָכוּהָ (Hebr. form) if a husband says to witnesses, send her off (using the verb תרך for גרש); Y. ib. VI, 48^{a} bot. (not תרכיה); a. e.—2) *to ban, imprecate trouble on, curse.* Targ. O. Num. XXIII, 7, sq. (h. text זעם).

Ithpa. אִיתְתָּרַךְ, *Ithpe.* אִיתְתָּרִיךְ 1) *to be driven away, banished.* Targ. Ex. XII, 39. Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Lev. XXII, 13, v. מְתָרְכָא; a. e.—2) *to be cursed.* Targ. Is. LXV, 20.

תַּרְכִּינְתָּא f. (רָכַן II) *sinking, fall, ruin.* Targ. Prov. XXVI, 28 ed. (Var. טַרְכִּינוּתָא, q. v.; h. text מדחה).

תַּרְכּוֹס m. (תרך) = טרכוס (v. טַרְכֵּשׁ), *dresser, bracket, counter.* Y. Sabb. I, 2^{d} top ת׳ שהוא עומד וכו׳ a *tarkos* (in front of a building) that stands in the public road ... which is used to hand things from within to the street, and from the street to within.—[Ib. III, end, 6^{c} bot.; Tanḥ. T'rumah, ed. Bub. 8, v. תְּרוֹנוֹס.]—Tosef. ib. XIV (XV), 2 תַּרְקוֹשׁ, v. טַרְכֵּשׁ.—*Pl.* תַּרְכּוֹסִים, תַּרְקוֹסִין. Kel. XXIV, 5 שלשה ת׳ של ספרין וכ׳ Ar. (ed. תרבוסין; Maim. Hilkhoth Kelim XXVII, 5 (תרכ׳ there are three kinds of dressers (with regard to levitical cleanness): that of the barber shop, ..., that at which people eat (v. Sm. Ant.^{3} Engl. ed. s. v. Abacus) ..., and that on which olives are spread; [Maim.: a sort of *leather chest*].

תַּרְכּוֹסָא, v. תְּרוֹנוֹס.

תָּרַם (denom. of תְּרוּמָה *to lift,* 1) *to remove (ashes), clear the altar* (Lev. VI, 3). Yoma II, 1 בראשונה כל מי שרוצה לְתָרוֹם ... תורם formerly whosoever wanted to remove the ashes from the altar, could do it. Ib. 2 התקינו שלא ירהו תוֹרְמִין וכ׳ it was arranged that they should clean the altar only by lot. Y. ib. 39^{b} bot. זר שת׳ if an outsider removed the ashes. Tam. I, 2; 4; a. e.—2) *to separate the priestly gift, to make T'rumah.* Ter. I, 1 חמשה לא יָתְרְמוּ ואם תָּרְמוּ וכ׳ five persons should not make T'rumah, and if they did &c., v. תְּרוּמָה. Ib. ההוֹתֵם את שאינו שלו he that separates T'rumah from what does not belong to him. Ib. נכרי שת׳ את של ישראל if a gentile makes T'rumah of what belongs to an Israelite. Ib. 4 אין תורמין זיתים על השמן וכ׳ you cannot consecrate olives as T'rumah for oil, or grapes for wine. Ib. 5 אין תורמין מן הלקט וכ׳ you are not bound to give the priestly share out of the gleanings &c.; a. fr.

תָּרַם ch. same. Y. Ter. IV, 42^{d} bot. הוה יליף תָּרֵים חד וכ׳ if he was used to give as T'rumah one-fiftieth &c.; כד הוא תרים חד וכ׳ when he gives one-fortieth, he deprives himself of six quarters (of a Kab); a. e.

Pa. תָּרֵם same, *to lift, remove.*—Part. pass. מְתָרֵם. Esth. R. to III, 6 רישיך מְתוּרָם חלק וכ׳ (Hebr. form) thy head shall be lifted (removed) in place of their heads.

תַּרְמוֹדִי, תַּרְמוֹדָאי, v. תַּרְמוֹד.

תַּרְמוֹסְרָה, v. תּוּרְמָסָר.

תּוֹרָ׳, תַּרְמִיל m. (*leather*) *bag.* Sabb. 31^{a} ... גר במקלו ובתרמילו the mean proselyte who came with nothing but his staff and travelling bag (I being without merit or ancestry). Y. Shebu. VIII, 38^{c} bot. כיון ... ותרמילו עליה חייב as soon as he puts his staff and his bag on that animal, he becomes responsible; Tosef. B. Mets. VIII, 17. Sifra Metsor'a, Zab., Par. 1, ch. II תתורמל חמשת קבים a *turmel* is a bag of five Kabs capacity; Kel. XX, 1. Ib. XIX, 8 התו׳ שנפתח וכ׳ a bag the inside pocket of which has become defective. Tosef. Bets. III, 17 ולא הרועה בתרמילו neither dare the shepherd go out with his bag (on the Holy Day); a. fr.—Trnsf. *seed-bag, pod.* Tosef. Shebi. II, 6 על מה נחלקו על תת׳ they differ concerning the laws of the Sabbatical year as applicable to plants in the stage of formation of pods, v. תִּרְמָל.—*Pl.* תּוּרְמָלִין. Kel. XXIV, 11 שלש ת׳ חן וכ׳ there are three kinds of bags (with regard to levitical cleanness): those having the standard capacity (five Kabs, v. supra).

תָּרְנוֹס, v. תַּרְנוֹס.

תָּרַס (denom. of תְּרִיס 1) *Hif.* הִתְרִיס 1) *to shield, protect.* Y. Sabb. V, 7[b] bot. (expl. לבובין כנגד) נותן . . . והוא מַתְרִיס חירה one places a hide from the tannery against its heart, and this protects it against attacks of wild beasts.—2) *to resist, fight, wrestle in debate.* Yeb. 121[b] שה׳ עם שנים וכ׳ (ed. שהתירם, corr. acc.) who debated with eighty-five elders; Y. ib. XVI, 15[d] שהיו מַתְרִיסִין כנגד וכ׳ who debated with R. H.

תָּרַס ch., *Af.* אַתְרֵיס, *Pa.* תָּרֵיס same, 1) *to shield.* Targ. Job XLI, 7 מַתְרִיסִין Var. ed. Lag. (ed. תָּרֵיסִין noun).—2) *to fight, challenge, oppose.* Y. Ab. Zar. II, 41[b] top ולא על יאות מְתָרֵס . . . but R. H. opposed him improperly; Y. Dem. III, 23[c] bot. מַתְרִיס לקבל . . . ולא יאל יאות (corr. acc.). Y. Gitt. III, 44[d] לא דריש לקיש מַתְרִיס לקבל וכ׳ not that R. L. opposed R. J. because they differed in theory, but &c. Tam. 32[a] מה דין אִתְרִיסְתּוּן לקבלי (Rashi אִיתְתַר׳ *Ithpe.*) why, now, did you oppose me?—3) *to put on armor.* Y. Kidd. III, 63[d] מיתרס כלידו וכ׳ . . . והוה and R. H. put his armor on against (took up a debate with) &c.

Ithpe. אִיתְתְרִיס same, *to oppose.* B. Bath. 111[a] השתא אתו נח . . . אִיתְתְרִיסַת לקבלי Ms. M. (ed. השתא כו׳) now if R. H. were dead, you might have opposed me (by referring to his authority).

תְּרֵסְיוֹתִים, תְּרֵסְיוֹת, תְּרֵסָא, v. sub תְּרֵיס.

תָּרַע (denom. of תְּרוּעָה) *Hif.* הִתְרִיעַ *to sound alarm,* esp. *to blow the Shofar at public services* (at fast and prayer meetings &c.). Y. Taan. II, 65[b] top כל שנה שאין מַתְרִיעִין . . . שמהרירין לה בסופה if people neglect to blow the Shofar at the beginning of the year, they will sound it at the end, v. רוּעַ I. Taan. III, 1 צמחים ששנו מתרירין עליהם מיד when plants change (degenerate), we blow (call prayer meetings) for them at once (without waiting for the first rain). Ib. 3 אותה העיר מתענה ומַתְרִיעָה . . . ומַתְרִיעִין that town must fast and blow the Shofar (at prayer meeting), and all those around must fast, but not hold prayer meetings; מתרירות ולא מתענות must hold prayer meetings, but not fast. Ib. 7 על אלו מתרירין בשבת וכ׳ on the following occasions the alarm is sounded on the Sabbath: when a city is surrounded by gentiles, or threatened with a flood, &c., v. טָרַח; a. fr.

תָּרַע I (*Tafel* of רָעַע) *to break, shatter, make a breach* (corresp. to h. פָּרַץ, a. נָתַץ). Targ. Jud. VI, 30. Ib. VIII, 9. Targ. II Sam. VI, 8; a. fr.—*Part. pass.* תְּרִיעָא f. תְּרִיעָה *broken into, open.* Targ. Prov. XXV, 28.—Y. Peah I, 16[b] bot.; Y. Shebu II, end, 33[c], a. e. והתרעין וכ׳, v. סגג I ch.

Pa. תַּרַע same. Targ. O. Gen. XLIX, 6 תָּרְעוּ ed. Berl. (ed. Vien. תַּרְעוּ). Targ. O. Lev. XIV, 45 ed. Berl. (ed. Vien. *Pe.*). Targ. Ps. II, 9 תְּתָרְעֵי Ms. (ed. *Pe.*); a. fr.

Ithpe. אִתְתָּרַע, *Ithpa.* אִתְתָּרַע *to be broken, shattered, be broken into.* Targ. Prov. XXIX, 18 (h. text יִפָּרַע). Targ. Jer. XXXIX, 2. Targ. Jud. VI, 28; a. fr.; v. רָעַע.

תְּרַע II, תַּרְעָה, תַּרְעָא c. (preced.) 1) [*opening,*

תַּרְמִילָא, תַּרְמִילָא ch. same. Targ. Ruth II, 18. Targ. I Sam. XVII, 40.

תַּרְמֵל (denom. of תַּרְמִיל) *to form pods.* Shebi. II, 8 משתַּרְמְלוּ וכ׳ when they have begun to form pods before New Year; Y. ib. 34[a] תְּרַמֵּילוּ, expl. עברין קנקולין, v. קַנְקַל ch.

תַּרְמֵל, v. תַּרְמִיל.

תַּרְנָא, תָּרָנָא, v. תּוֹרְנָא.

תַּרְנְגָא, v. תְּרוּנְגָּא.

תַּרְנְגוֹל m. (תּ׳רגל with anorganic נ, as תְּרוּנְגָּא for תְּרוֹנָא; v. Targ. Prov. XXX, 31) [*spurred,*] *cock, chicken.* R. Hash. 26[a], v. שָׂכְוִי. Yoma 21[a] ת׳ בינוני a normal cock (that crows neither too early nor too late). Snh. 98[b], v. עַצְבָּתָא. Ib. 63[b], v. נְרַגֵּל. Tanḥ. Emor 2; Yalk. Sam. 139 אין כאן ת׳ שיקרא is there no cock here to crow (announcing the morning)? B. Mets. 86[b] מובחר שבעופות ת׳ (some ed. תרנגולת) the choice of fowls is the chicken. Bekh. 8[a] (of the *hen*); a. fr.—*Pl.* תַּרְנְגוֹלִין, תַּרְנְגוֹלִים. B. Mets. l. c. Tanḥ. l. c. B. Kam. VII, 7 וכ׳ אין מגדלין ת׳ no chickens were raised in Jerusalem. Taan. 25[a]. Y. Ber. III, 6[d] top (ת׳) אדומים red cocks. Ab. Zar. I, 5 תרנגול לבן בין חת׳ . . . מותר you may sell him (the gentile) a white cock along with other cocks (although he may use the white cock for idolatrous purposes). Yeb. 84[a] כת׳ של בית בוקיא like the cocks of B. B. (that tolerate no intruder); a. fr.—[Y. Dem. II, 22[d] top תַּרְנְגוֹל קיסריון, v. תַּרְנְגוֹלָא II.]—*Fem.* תַּרְנְגוֹלְתָּא *hen.* Snh. 63[b] (ref. to סכות בנות, II Kings XVII, 30) מאי ניהו ת׳ what is this (deity)? A hen. Tosef. Makhsh. II, 15. Sabb. 67[b], v. גַּבְרִית; Tosef. ib. VI (VII), 5; a. fr.

תַּרְנְגוֹל, תַּרְנְגוֹלָא, תַּרְנְגָלָא I ch. same. Targ. Ps. L, 11, v. בַּר I ch.; a. fr.—Sabb. 78[a] ת׳ ברא Ms. M. (ed. תרנגולת), v. בַּר I ch. Lev. R. s. 5 (ref. to גבר, Is. XXII, 17) כהדין ת׳ דהוה וכ׳ like the cock that moves about from place to place; Yalk. Is. 290. Yoma 20[b] (expl. קריאת) ת׳ (הגבר) קרא the cock has crowed; Y. Succ. V, end, 55[c] תרנוגלא; Y. Shek. V, 48[d] bot.; a. fr.—*Fem.* תַּרְנְגוֹלְתָּא, תַּרְנְגוֹלְתָּא. Gitt. 55[b] אתרנגולא ות׳ חריב וכ׳ on account of a cock and a hen Ṭur Malka was destroyed. Lev. R. s. 25, v. שָׂכְוִי; Yalk. ib. 615. Ib. הדה ת׳ כד וכ׳ as long as her chicks are small, the hen calls them together &c. Midr. Till. to Ps. XLV ת׳ ברא the hen of the prairie; a. fr.

תַּרְנְגוֹלָא II pr. n. pl. *Tarn'gola* (*Watchtower*); 1) פְּרַךְ ת׳ *Fort Tarn'gola.* Targ. Y. Deut. II, 8 (h. text עציון גבר).—2) ת׳ דקיסריון *T. near Cæsaræa* (Philippi). Targ. Y. I. Num. XXXIV, 15 תורנגלא דק׳. Targ. Y. I ib. 8.—Tosef. Shebi. IV, 10 תורנגלא עילאה דלעילא מן קסרין (Var. ת׳ עיליא) Upper T. above (near) Cæsaræa; Y. ib. VI, 36[c] ת׳ עילאה תרנוגלא עילאה קיסרי; Sifré Deut. 51 דלמעלה מן ק׳; Yalk. ib. 874 תרנגלא . . . דקישרי (corr. acc.).—Y. Dem. II, 22[d] top (h. form) תרנגול קיסריון (not קיסריון).—V. Hildesh. Beitr., p. 42 sq.

תַּרְנְגוֹלְתָּא, תַּרְנְגָלָא, תַּרְנְגוֹלָא, תַּרְנְגָלָא, v. preced. wds.

door, gate (corresp. to h. פֶּתַח, a. שַׁעֲרָא). Targ. Ex. XXXII, 27. Targ. Deut. XXII, 21; a. fr.—Lev. R. s. 5[3] פתיחא ת' if she finds the door open; ת' משקוף if she finds it shut. Num. R. s. 9[13], v. אַסְקִי; a. fr.—[Yalk. Mic. 551, v. תַּרְעָיָא.]—*Pl.* תַּרְעִין, תַּרְעַיָּא, תַּרְעַיְיהָ, תַּרְעֵי. Targ. Y. Deut. III, 5. Targ. Is. XXVI, 2. Targ. Prov. XXXI, 31; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49[b] ר' אבון עבד אילין ת' וכ' R. A. was building those gates of the Great College; a. fr.—2) = h. שַׁעַר *market, market price.* B. Bath. 90[b], v. חֲרָפָא. B. Mets. 74[b] בחד ת' when prices remain unchanged; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. בתרי ת' when there are two prices (prices have changed); a. e.

תָּרְעָא m. (preced.) 1) *gate-keeper, guard.*—תָּרְעָיָא. Targ. I Chr. IX, 18; a. e.—2) *locksmith.*—*Pl.* as ab. Targ. II Kings XXIV, 16 (not תַּרְעָיָא; h. text מַסְגֵּר); Targ. Jer. XXIV, 1 (not תַּרְעֵי).

תַּרְעָא, v. תִּרְעָה.

תַּרְעוֹמְתָא f. (רְעַם) *murmur, complaint, quarrel.* B. Mets. VI, 1 אלא ת' ... אין להם they have nothing but a complaint (no legal claim) against each other. Ib. 76[a] ת' מאי עבידתיה what cause for complaint is there? [Answ. אמר ליה ליה לך אל תמנע וכ' he may say to him, dost thou not believe in (Prov. III, 27), 'withhold not a benefit &c.'?] Y. ib. V, 10[b] אלא ת' ... המבטל כיס if an agent leaves his neighbor's money unemployed, the latter has no legal claim; ib. IX, beg. 12[a], opp. חייב לשפות. Sabb. 56[b] לא עליך יש לי ת' וכ' (ed. תרעומות) I have no quarrel with thee, but only with him &c.; Yalk. Sam. 151. Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX, beg. התרחק מן התי' וכ' keep aloof from murmuring (talking against a fellowman), for if thou talkest against thy neighbor, thou wilt commit other sins too. Ber. 12[a] מפני ת' תמידין ... בקשו they wanted to read so (recite the Ten Commandments with the Sh'm'a in the prayers), had they not long ago abolished it on account of the seditious talk of the heretics (who declared nothing to be essential in the Law but the Ten Commandments); a. fr.—*Pl.* תַּרְעוֹמוֹת. Tosef. Sot. VI, 1 ושאר כל התי' האמורות וכ' and all the other murmurings (against God) mentioned in that section (Job XXVII).

תַּרְעָיָא m. (תְּרַע I) *one that makes a breach.* Gen. R. s. 69 (play on ופרצת ימה, Gen. XXVIII, 14) את הוא ת' דימא (some ed. תְּרוֹעָיָא) thou art he that will break through the sea (thy children will pass through the Red Sea); Yalk. Mic. 551 תרעא (corr. acc.).

תַּרְעֵילָה, v. תַּרְעֵלָה.

תַּרְעִיתָא f. (רְעִי II) *plan, cunning, ambition* (in a good and an evil sense). Targ. Prov. XXVII, 9 (h. text עֵצָה). Ib. I, 4 (h. text מְזִמָּה). Ib. XXXI, 16. Ib. XXIV, 9; a. fr.

תַּרְעֵלָה I f. (b. h.; v. רָעַל) *reeling, staggering.* Esth. R. to I, 14 (play on שתר ib., v. שָׁתָה) כוס של ת' ... משקה I will make them drink the cup of staggering. Gen. R. s. 16 כוס תַּרְעֵלָה וכ' ... עתיד in the future the Lord will make the nations (that oppress Israel) drink the cup of staggering out of the place whence judgment goes forth (Eden).

תַּרְעֵלָה II pr. n. pl. *Tar'elah.* Y. Shebi. IX, 38[d] bot. סכות ת' Succoth (Josh. XIII, 27) is now called Tar'elah (v. Hildesh. Beitr., p. 48).

תְּרָעֵם (v. רָעַם *Hithpa.*, and תִּרְעִימָת) *to make discontented, rebellious.* Pesik. R. s. 43, end (ref. to הרעמה, I Sam. I, 6) את מְתַרְעֶמֶת אותה עלי וכ' thou attemptest to make her rebellious against me, v. רָעַם.

תִּרְעַמְתָּא, תִּרְעֵמוּתָא, תִּרְעֵמְתָּא, v. תִּרְעֵנְתָּא.

תּוֹרָעָא, תְּוֹרָ, תִּירָ, תְּרָעָא f. (תְּרַע) 1) *breach.* Targ. II Sam. VI, 8. Targ. I Kings XI, 27 (ed. Wil. תַּר); a. fr.—Y. M. Kat. III, 83[c] top יסוג תּוֹרַעֲתָךְ, v. סוּג I ch.; Gen. R. s. 100 תּוֹרָעָךְ; ib. פִּסְגֵי תְּרָעָךְ, v. פִּסְגָּא; a. e.—*Pl.* תְּרָעֵי, תְּרָעָתָא, תִּירֵי, תִּירִי. Targ. Ez. XIII, 5 (ed. Wil. תַּרְעָתָא, corr. acc.).—2) *gate.* Y. Snh. VI, 23[c] תִּירְעַת גיהנם the gate (door) of Gehenna; (Y. Ḥag. II, 77[d] bot. צירא דתרעא וכ' a hinge of the gate of Gehenna).

תַּרַּךְ (*Taf.* of רָפָה, *Hif.* הַתְרִיךְ) 1) *to make soft.* Tosef. Shebi. I, 8 מפני שמַתְרִיפוֹ ... לא ירקנו ed. Zuck. (oth. ed. שמתרין) (in the Sabbatical year) one must not smear resin over a root (of a bulbous plant), because it makes it softer (advances its ripening).—2) *to rot, decay; to become weak.* B. Bath. 19[b] בשהתרי"פו when the dates are rotten. Y. B. Kam. V, end, 5[a] בשהתרי"פו מחמת אוירו when the animals grew sick from the air in the pit (v. חֶבֶל).

תַּרַּךְ ch. same, *to be soft, dissolved, digested.* Y. Shek. VI, 50[a] bot.; Cant. R. to IV, 12, v. תַּרְפּוֹן.

**Af.* אַתְרִיךְ *to use foul language, blaspheme.* Targ. Ps. XLIV, 7 Levita (ed. מגדף).

תִּרְפָּא, Pirké d'R. El. ch. LI, end, v. תִּרְפּוֹן.

תַּרְפּוּתָא f. (תְּרַף) [*foulness,*] *obscenity, debauchery* at idolatrous festivals. Ab. Zar. II, 3 ההולכין לת' אסור וכ' you must not deal with those who journey to idolatrous festivals (Dionysia), but you may deal with those who are coming home; Tosef. ib. I, 15; Y. ib. II, 41[b] [read:] אית תניי תנו ת' ואית תניי תני תרבות מאן ... תרפים וכ' some read *tarputh*, and others read *tarbuth*; he that reads *tarputh* refers to *t'rafim* (תְּרָפִים) *obscenities*, v. תּוֹרֵיב (תּוֹרָפִים) &c., v. תּוֹרֵיב. Tosef. l. c. 16 עם שיירא בת' ... לא (our w. omitted in ed. Zuck.) a man (Jew) must not go with a party on an idolatrous pilgrimage. Bab. ib. 32[b] נכרי ההולך לת' וכ' if a gentile is going to an idolatrous festival, you must not deal with him, because he goes to offer his devotion to idolatry, but on his way back you may deal with him &c.; ישראל ההולך לת' וכ' if a Jew is going to an idolatrous festival, you may deal with him on his way to it, for he may reconsider and not go &c.; a. e.

תַּרְפּוּתָא, v. תּוֹרְפּוּתָא.

תִּרְפִּיוֹת, v. next w.

תַּרְפִּיוֹן m. (תָּרַם, cmp. רִפְיוֹן) *a laxative.* Deut. R. s. 1, beg. (expl. לתרופה, Ez. XLVII, 12) לת׳ its leaves shall serve as a laxative; Y. Shek. VI, 50ᵃ bot. תרפיה מצץ עֲלָיָהּ ותרתּ לת׳ קָצִיץ עליה ותרתּ מזונה (corr. acc.) a laxative, one sucks its leaves, and his food is digested; Cant. R. to IV, 12 לתרפא מציצין לירה ושרתּ מזונה מזונית; Pirké d'R. El. ch. LI (corr. acc.).—[Yalk. Ez. 383 לת׳, v. תְּרוּפָה.]

תְּרָפִים m. pl. (b. h.) *Teraphim*, a certain form of idols. Tanḥ. Vayetsé 12 וכי תת׳ מדברים הן do the Teraphim talk? Ib. למה נקראו ת׳ שהן מעשה הורתם וכ׳, v. תּוֹרָפָה (v. צִיר II). Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. תַּרְפּוּת. Gen. R. s. 74; a. fr.

תַּרְפֵּס, v. תָּפַס.

תַּרְפָּתָא f. (רפא, cmp. תרוּפָה) *healing, cicatrization.* Keth. 39ᵇ כי ת׳ דסיכורי Vers. in Rashi a. Ar. as much pain as is caused by the healing of the puncture made in letting blood.

תָּרַץ (cmp. תְּרוּץ) *to make straight, level.* Targ. Ps. CXIX, 128 (Ms. *Pa.*). Targ. Prov. XI, 6 תְּתָרוּץ Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Pa. תֵּרֵיץ 1) *to make straight; to arrange, lead.* Ib. III, 6 יְתָרֵץ (some ed. יְתָרִיץ Part. *Pe.*). Targ. Job XXXIII, 27 Ms. (ed. Wil. יְתָרִיץ; h. text יְשַׁר!). Targ. Y. Ex. XXXIX, 33; a. e.—Targ. II Chr. XXIX, 34 תָּרִיצוּ ed. Wil. (add.: לבא) they made their heart straight (ready; oth. ed. תְּרִיצֵי לִבָּא were straight of heart; h. text ישרי לב).—Ber. 46ᵇ, v. infra.—2) (mentally) *to set aright, settle, harmonize.* Gitt. 4ᵇ רבה מְתָרֵיץ לטעמיה ורבא מתרץ וכ׳ Rabbah settles (explains the differences of opinion in the Mishnah) in accordance with his principle (so that both disputants agree with his principle), and Raba in accordance with his. B. Mets. 14ᵇ לאו תְּרוּצֵי קא מְתָרֵצַת תָּרֵיץ נמי בבעל חוב must you not (in order to uphold the Boraitha) explain it (that it refers to robbers)? explain it just as well that it refers to a creditor. Keth. 35ᵇ הכי מְתָרֵיץ לה how will he harmonize the Mishnah (with his principle)? Sabb. 62ᵃ תְּרֵצַת אשה וכ׳ you have explained the case satisfactorily with regard to woman, what have you to say concerning the case of man? M. Kat. 13ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִיתְּרֵיץ, *Ithpe.* אִיתְרִירִיץ 1) *to straighten one's self, sit up.* Ber. 46ᵇ מִיתְרֵיץ תָּרְצֵי וכ׳ he (that reclines at a meal in front of another diner) would have to sit up in order to talk to him.—2) *to be set aright, be harmonized.* B. Bath. 170ᵃ מתניתא לא מִיתְתָרְצָה אלא כדמְתָרְצָה מר וכ׳ (not כדמתרצא) the Boraitha cannot be satisfactorily explained, except as you explained it, and this being so &c.; a. e.

תְּרָצָא, v. תְּרִיצוּתָא.

תַּרְקָא, v. תַּרְקִי.

תַּרְקַב m. (= קב תורי) [*two Kabs*; later] *three Kabs*, a dry measure (v. Herzfeld, Metrol. Voruntersuch. II, p. 63 sq.); also *a field requiring a Tarkab of seed.* Tosef. Maasr. II, 7 בינונית אינה פחותה מת׳ וכ׳ a medium size basket is no less than a Tarkab, a small one no less than two Kabs; (differ. in Y. ib. II, 49ᶜ bot.). Tam. V, 4 והכף דומה לת׳ גדול וכ׳ the spoon (for frankincense) resembled a large Tarkab ..., containing three Kabs. Nidd. 49ᵇ או ת׳ וישב עליו or if he inverted a T. and sat on it; Sabb. 59ᵃ; Ḥag. 23ᵇ (not עליה). Y. Ber. I, 2ᶜ bot., v. תַּמְצִית; a. fr.

תַּרְקְבָא ch. same. Kidd. 11ᵃ ת׳ דדינרי Tarkabful of gold Denars. Yoma 18ᵃ ת׳ דדינרי עיילא ליה וכ׳ Martha ... gave king Jannai a T. of Denars to nominate Joshua ben Gamla as one of the high priests (to be elected by the electors); a. e.

תַּרְקוֹשׁ, v. תַּרְכּוֹשׁ, a. טַרְכֵּשׁ.

תַּרְקִי pr. n. (Θράκη) *Thracia, Thrace*, a country in the south-eastern extremity of Europe. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (ed. Rahmer Var. תַּרְקָא or תַּרְקָנָא; h. text תירס); —Y. Meg. I, 71ᵇ bot. תרקא; Gen. R. s. 37 תּוּרְקִי; Yalk. ib. 61; Yoma 10ᵃ בית תַּרְדְּרִקי (Ms. M. 1 טרוקי; Ms. M. 2 טראקי; Ms. O. a. Ar. טרקי; Ms. L. טרקאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Y. Kidd. I, 61ᵈ top; Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot. תורקי (for תחקמני, Gen. XV, 19); Gen. R. s. 44 תרקי (for קנזי, Gen. l. c.); Yalk. ib. 78 טרקי.

תַּרְקָא I, v. preced.

תַּרְקָא II, v. טַרְקָא.—[Gen. R. s. 12, end; Yalk. ib. 19, v. next w.]

תַּרְקִיעַ m. (רָקַע) *beaten metal, foil.* Gen. R. s. 12, end (ref. to Job XXXVII, 18 תרקיע וכ׳ נראים כטין ת׳ (ed. Wil., as Ar., תרקא) the heavens look like a beaten metal plate; Yalk. ib. 19 נראין כבשעת יציקתן כמו תרקיא they look always as at the time they were cast, like &c.; (Y. Ber. I, 2ᶜ bot. תרקיע מלמד שעשויין כמס *tarki'a* intimates that they are like foil).

תֹּרֶת, Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ מחריית, v. תָּרַח.

תִּרְתָּא, v. תּוֹרְתָּיָה.

תַּרְתֵּי, תַּרְתָּא, v. תְּרֵי III.

תִּרְתָּיָה, v. תּוֹרְתָּיָה.

תַּרְתֵּר (cmp. נָהַר *Pa.*) *to crumble, cast loose earth.* Pesik. B'shall., p. 80ᵃ שרי מְתַרְתֵּר עפרא עלהון it (the domestic serpent) began to crumble dust upon them (the garlic bulbs); Y. Ter. VIII, 46ᵃ מישרי מתרתר וכ׳ מישרי.

תַּשׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak.* Y. Bets. V, 63ᵃ top, v. עָיֵף.—*Pl.* תַּשִּׁין, תַּשִּׁים. Midr. Sam. ch. IX האילת הזו אוהבת ת׳ וכ׳ the hind has tender limbs, and when she wants water, she is afraid &c. Gen. R. s. 20 (play on תִּשְׁלוֹתִי, Cant. VII, 11) תַּשִּׁים אנו ואפי׳ שאנו ת׳ אנו מקוים וכ׳ we are weak (in good deeds), but although we are weak, we hope for &c. Num. R. s. 10¹, v. תָּשַׁשׁ; a. e.—*Fem.* תַּשָּׁה. Yalk. Ps. 862 יעלה זו ת׳ היא, v. יַעֲלָה; Gen. R. s. 12 תַּשָּׁיוּת.

תִּשְׁבַּחְתָּא, תִּשְׁבָּחָה, תֻּשְׁבְּחָא, v. sub תּוּשְׁבָּח.

תַּשָּׁה, v. תַּשׁ.

תִּשְׁבִּי pr. n. pl. *T'shubi*, native place of Elijah the Tishbite. Targ. I Kings XVII, 1; II Kings I, 8 ed. Lag. (oth. ed. תּוֹשָׁבִי); a. fr.

תְּשׁוּבָה f. (b. h.; שׁוּב) 1) *return to God, repentance.* Ab. IV, 11, v. תֵּרֵיס. Pes. 54[a] שבעה . . . חורה ת' וכ' seven things were created before the world was made, they are: the Law, repentance &c. Ib. 119[a] (ref. to Ez. I, 8) זה ירדו . . . כדי לקבל בעלי ת' that is the hand of the Lord which is spread under the wings of the Ḥayoth (v. חַיָּה I) to receive the repentant sinners. Ber. 34[b] מקום שבעלי ת' עומדין וכ' where the repentant sinners stand, the perfectly righteous are not permitted to stand, for it is said (Is. LVII, 19) &c. Yeb. 21[a] (in Chald. dict.) הני אפשר בת' הני לא אפשר בת' these sins (of incest) may be remedied by repentance, but those (of giving false measures) cannot be remedied by repentance (because you can make no restoration). Pesik. R. s. 28 (ref. to Ps. CXXXVII, 2) בא וראה עפרה . . . לת' וכ' come and see (the power of the love of) the dust of the land of Israel for repentance: as long as they were in the land of Israel, Jeremiah said to them, do penance, &c.; a. fr.—2) *reply, answer.* Sabb. 88[b] החזירו להן ת' תשובה give them an answer (refute their argument). Pes. 94[a] מה ת' השיבתו בת קול וכ' what was the reply the divine voice gave to that wicked man (Nebuchadnezzar), when he said (Is. XIV, 13), I will rise &c.?; Ḥag. 13[a]. Snh. 91[a] החזירו לו ת' make your argument against him; לא מצאו ת' they could find nothing to reply. Ib. 105[a], v. נִצַּח. Ab. Zar. 44[b] ת' גנובה, v. גָּנַב; a. fr.—*Pl.* תְּשׁוּבוֹת. Yoma 12[b] שתי ת' בדבר אחד וכ' there are two arguments against it, first that &c.; Keth. 87[b]; a. fr.—Gen. R. s. 20 בעל ת', v. בַּעַל.

תַּשְׁוִיתָא, תַּשְׁוִיתָא f. (שְׁוִי) 1) *bed, couch, mattress, carpet.* Targ. Prov. XXII, 27.—*Pl.* תַּשְׁוָיָן, תַּשְׁוִיתָא. Ib. XXXI, 22 (h. text מַרְבַדִּים). Ib. VII, 16.—2) *bed, bottom,* Targ. Ez. XLIII, 13; 14; 17 (h. text חֵיק).

תְּשׁוּמֶת f. (b. h.; שׂוּם), ת' יד *trust, loan.* Sifra Vayiḳra, Ḥob., Par. 9, ch. XV; Shebu. IV, 5 פקדון ות' יד a charge or a loan. B. Mets. 48[a], a. e. כגון שיחד לו וכ' . . . ת' יד by *t'someth yad* we mean a loan for which the debtor has designated a certain object in his possession as security. Ib. (ref. to Lev. V, 24) לרבות ת' יד להרשבון this includes the *t'someth yad* as amenable to the law of restoration (v. הַשְׁבוֹן); a. e.

תִּשּׁוּעַ, v. תִּרְשׁוּעַ.

תְּשׁוּעָה f. (b. h.; יָשַׁע) *help, salvation.* Ex. R. s. 18, end ביום שעשיתי לכם ת' וכ' on the anniversary of the day on which I wrought salvation for you (on the fourteenth of Nisan), and in that very night. Ib. s. 19, end ועשה להם ת' and he saved them; a. e.

תִּשּׁוּקָה f. (b. h.; שׁוּק I) *desire.* Gen. R. s. 20 אין תְּשׁוּקָתָהּ של אשה וכ' the wife's longing is for her husband (Gen. III, 16) אין תְּשׁוּקָתוֹ של יצר וכ' the tempter longs for Cain and the like of him (ib. IV, 7); אין תְּשׁוּקָתָן של גשמים the rains long for the earth (Ps. LXV, 10); ואין תשוקתו של הקב"ה וכ' and the Lord longs for Israel (Cant. VII, 11). Ib. תשובי לתְשׁוּקָתֵךְ return to thy desire; תשובי לתְשׁוּקָתֵךְ אישך return to the desire for thy husband; a. e.—*Pl.* תְּשׁוּקוֹת. Ib. ארבע ת' הן וכ' there are four desires (four Biblical passages containing the word *t'shuḳah* or its root); Yalk. ib. 32.

תְּשׁוּרָה f. (b. h.; שׁור, v. שְׁיָרָה I) *traveller's gift* to the host, *present.* Yalk. Cant. 988 (ref. to תשורי, Cant. IV, 8) כת' הזו שעתידין . . . the nations will bring Israel as the travellers' gift (alluding to Is. LXVI, 20; cmp. Cant. R. to l. c.). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to תשורי, Cant. l. c.) למה נקרא דורון ת' דבר נש מסתכל וכ' why is a gift called *t'shurah*? Because man looks at it and says, how beautiful! (ed. Bub. שמסתכלין בה ומזמרין; by ref. to Job VII, 8); Yalk. ib. 838 (not תשורו).

תָּשׁוּשׁ *weak*, v. תָּשַׁשׁ.

תַּשּׁוּתָא f. (תְּשַׁשׁ) *weakness, feebleness.* Targ. Lam. I, 6 תַּשּׁוּת כח (ed. Vien. תָּשׁוּת).

תַּשְׁחוֹרֶת f. (שָׁחַר II, v. Ned. III, 8 quot. s. v. שְׁחוֹר I) 1) *early manhood, youth.* Ab. III, 2 נוח לת' נוח, v. נוֹחַ II; Y. Taan. II, 65[b] bot. (corr. acc.). Lam. R. to I, 2 חיה לה בן ת' ומת she had a grown up son, and he died; ib. II, 11.—2) (sub. מִיתַת) *death at manhood, premature death.* Ib. (דמיעה) של ת' tears over the loss of a grown up child. Treat. Der. Er. Zutta ch. IX כדי שתנצל ממלאך המ' in order that thou mayest be saved from the angel of premature death.—[3) *search for young men, conscription.* Tanna d'be Elijahu ch. I.]

תַּשְׁיוּתָא f. (תשש = חשש) = חַשּׁוּתָא. Targ. Job XXX, 22 Ms. (ed. Lag. תַּשְׁרָיָתָא; ed. Wil. תַּשְׁרָתָא; h. text תְּשׁוּאָה, K'ri תְּשִׁירָה).

תְּשִׁיחַ, v. תַּשׁ.

תַּשְׁיִיתָא, v. תַּשְׁוִיתָא.

תְּשִׁישְׁרָאָה, תְּשִׁישַׁר, v. תְּשַׁע.

תְּשִׁיעָאָה, תְּשִׁיעָתָא, תְּשִׁיעָתָא m., תְּשִׁיעָתָא f. (תְּשַׁע) *ninth.* Targ. Num. VII, 60. Targ. II Kings XVII, 6. Ib. XXV, 1; a. fr.

תְּשִׁיעִי m., תְּשִׁיעִית f. (b. h.; תֵּשַׁע) same. Yoma 81[b] כל האוכל ושותה . . . ת' ועשירי whoever eats and drinks on the ninth (of Tishri, being cheerful in his faith in God's forgiveness) is considered as if he fasted on the ninth and the tenth. Bekh. IX, 8 קרא לת' עשירי if (in counting the sheep for tithes) he called the ninth the tenth; a. fr.

תְּשִׁישָׁאָה, תְּשִׁישִׁיתָא, v. תְּשִׁישָׁאָה.

תְּשִׁישׁ, v. תְּשִׁישׁוּת.

תַּרְפִּיָּה, v. next w.

תַּרְפִּיּוֹן m. (תָּחַם, cmp. רִפְיוֹן) *a laxative.* Deut. R. s. 1, beg. (expl. לתרופה, Ez. XLVII, 12) לת' its leaves shall serve as a laxative; Y. Shek. VI, 50[a] bot. תרפיה מצין עֲלָתָהּ ותרתן מזונה (corr. acc.) a laxative, one sucks its leaves, and his food is digested; Cant. R. to IV, 12 לת' מָצִיץ עליה ותרתן מזוניה; Pirké d'R. El. ch. LI לתרפא מציצין ליה ושרתן מזונה (corr. acc.).—[Yalk. Ez. 383 לת', v. תְּרוּפָה.]

תְּרָפִים m. pl. (b. h.) *Teraphim*, a certain form of idols. Tanḥ. Vayetsé 12 וכי חת' מדברים הן do the Teraphim talk? Ib. למה נקראו ת' שהן מעשה תורתן וכ' (v. צִיר״ן II). Y. Ab. Zar. II, 41[b], v. תַּרְפּוּת. Gen. R. s. 74; a. fr.

תָּרְפֵּס, v. תָּפַס.

תַּרְפָּתָא f. (תרף, cmp. רפא) *healing, cicatrization.* Keth. 39[b] כי ת' דסיכווי Vers. in Rashi a. Ar. as much pain as is caused by the healing of the puncture made in letting blood.

תָּרַץ (cmp. תְּרוּץ) *to make straight, level.* Targ. Ps. CXIX, 128 (Ms. *Pa.*). Targ. Prov. XI, 6 תְּתָרֵץ Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Pa. תָּרֵיץ 1) *to make straight; to arrange, lead.* Ib. III, 6 יְתָרֵץ (some ed. יְתָרִין Part. *Pe.*). Targ. Job XXXIII, 27 Ms. (ed. Wil. יְתָרִיץ; h. text יְשָׁר!). Targ. Y. Ex. XXXIX, 33; a. e.—Targ. II Chr. XXIX, 34 תָּרִיצוּ ed. Wil. (add.: לבא) they made their heart straight (ready; oth. ed. תְּרִיצֵי לבא were straight of heart; h. text ישרי לב).—Ber. 46[b], v. infra.—2) (mentally) *to set aright, settle, harmonize.* Gitt. 4[b] רבה מְתָרֵץ לטעמיה ורבא מתרץ וכ' Rabbah settles (explains the differences of opinion in the Mishnah) in accordance with his principle (so that both disputants agree with his principle), and Raba in accordance with his. B. Mets. 14[b] לאו תְּרוּצֵי קא מְתָרֵצַת תָּרֵיץ נמי בבעל חוב must you not (in order to uphold the Boraitha) explain it (that it refers to robbers)? explain it just as well that it refers to a creditor. Keth. 35[b] תיכי מְתָרֵיץ לה how will he harmonize the Mishnah (with his principle)? Sabb. 62[a] תָּרְצַת אשה וכ' you have explained the case satisfactorily with regard to woman, what have you to say concerning the case of man? M. Kat. 13[b]; a. v. fr.

Ithpa. אִיתְרִיץ, *Ithpe.* אִיתָּרִיץ 1) *to straighten one's self, sit up.* Ber. 46[b] מִיתָּרִיץ תָּרוּצֵי וכ' he (that reclines at a meal in front of another diner) would have to sit up in order to talk to him.—2) *to be set aright, be harmonized.* B. Bath. 170[a] מיתניתא לא מִיתָּרְצָא אלא כדמָתָרְצָה מר וכ' (not כדמתרצא) the Boraitha cannot be satisfactorily explained, except as you explained it, and this being so &c.; a. e.

תְּרֵצְוָתָא, v. תְּרִיצוּתָא.

תַּרְקָא, v. תַּרְקִי.

תַּרְקַב m. (=תרי קב) [*two Kabs*; later] *three Kabs*, a dry measure (v. Herzfeld, Metrol. Voruntersuch. II, p. 63 sq.); also *a field requiring a Tarḳab of seed.* Tosef. Maasr. II, 7 בינונית אינה פחותה מת' וכ' a medium size basket is no less than a Tarḳab, a small one no less than two Kabs; (differ. in Y. ib. II, 49[c] bot.). Tam. V, 4 והכף דומה לת' גדול וכ' the spoon (for frankincense) resembled a large Tarḳab ..., containing three Kabs. Nidd. 49[b] או ח' וישב עליו or if he inverted a T. and sat on it; Sabb. 59[a]; Ḥag. 23[b] (not עליה). Y. Ber. I, 2[c] bot., v. תַּמְצִית; a. fr.

תַּרְקְבָא ch. same. Kidd. 11[a] ת' דדינרי a Tarḳabful of gold Denars. Yoma 18[a] ת' דדינרי עיילא ליה וכ' Martha ... gave king Jannai a T. of Denars to nominate Joshua ben Gamla as one of the high priests (to be elected by the electors); a. e.

תַּרְקוּשׁ, v. טַרְכֻּשׁ, a. טַרְכֻּשׁ.

תַּרְקִי pr. n. (Θρᾴκη) *Thracia, Thrace*, a country in the south-eastern extremity of Europe. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (ed. Rahmer Var. תַּרְקָא or תְּרָקָא; h. text תירס); —Y. Meg. I, 71[b] bot. תרקא; Gen. R. s. 37 תוּרְקִי; Yalk. ib. 61; Yoma 10[a] בית תַּרְקִי (Ms. M. 1 טרוקי; Ms. M. 2 טראקי; Ms. O. a. Ar. טרקי; Ms. L. טרקאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Y. Kidd. I, 61[d] top; Y. Shebi. VI, 36[b] bot. תורקי (for חקדמני, Gen. XV, 19); Gen. R. s. 44 תרקי (for קנוי, Gen. l. c.); Yalk. ib. 78 טרקי.

תַּרְקָא I, v. preced.

תַּרְקָא II, v. טַרְקָא.—[Gen. R. s. 12, end; Yalk. ib. 19, v. next w.]

תַּרְקוּעַ m. (רָקַע) *beaten metal, foil.* Gen. R. s. 12, end (ref. to Job XXXVII, 18 תרקיע וכ' נראים כמין ת' (ed. Wil., as Ar., תרקיא) the heavens look like a beaten metal plate; Yalk. ib. 19 נראין כבשעת יציקתן כמו תרקיא they look always as at the time they were cast, like &c.; (Y. Ber. I, 2[c] bot. תרקיע מלמד שעשויין כמין *tarki'a* intimates that they are like foil).

תֶּרֶת, Y. B. Mets. VI, beg. 10[d] מחרית, v. תֶּרֶס.

תִּרְתָּא, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תַּרְתֵּי, תַּרְתָּא, v. תְּרֵי III.

תִּרְתָּנִיָּה, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תַּרְתַּר (cmp. נָתַר *Pa.*) *to crumble, cast loose earth.* Pesik. B'shall., p. 80[a] שרי מְתַרְתֵּר עפרא עליהון it (the domestic serpent) began to crumble dust upon them (the garlic bulbs); Y. Ter. VIII, 46[a] מישרי מהיתר וכ'.

תַּשׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak.* Y. Bets. V, 63[a] top, v. עָשֵׁן.—*Pl.* תַּשִּׁין, תְּשִׁים. Midr. Sam. ch. IX תאילת חזו איבריה ת' וכ' the hind has tender limbs, and when she wants water, she is afraid &c. Gen. R. s. 20 (play on תְּשׁוֹקָתוֹ, Cant. VII, 11) תְּשִׁים אנו ואפ' שאנו ת' אנו מקוים וכ' we are weak (in good deeds), but although we are weak, we hope for &c. Num. R. s. 10[1], v. תָּשַׁשׁ; a. e.—*Fem.* תַּשָּׁה. Yalk. Ps. 862 ירעלה זו ת' היא, v. יַרְעֵלָה; Gen. R. s. 12 תַּשְׁיָה.

תַּשְׁבַּחְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא, תְּשִׁבְחָא, v. sub תּוּשְׁ.

תַּשָּׁה, v. תַּשׁ.

תִּשְׁבִּי pr. n. pl. *T'shubi*, native place of Elijah the Tishbite. Targ. I Kings XVII, 1; II Kings I, 8 ed. Lag. (oth. ed. תּוֹשָׁבִי); a. fr.

תְּשׁוּבָה f. (b. h.; שׁוּב) 1) *return to God, repentance.* Ab. IV, 11, v. תָּרַס. Pes. 54a שבעה ... תורת ח' וכ' seven things were created before the world was made, they are: the Law, repentance &c. Ib. 119a (ref. to Ez. I, 8) זה ידו ... כדי לקבל בעלי ת' that is the hand of the Lord which is spread under the wings of the Ḥayoth (v. חַיָּה I) to receive the repentant sinners. Ber. 34b מקום שבעלי ת' עומדין וב' where the repentant sinners stand, the perfectly righteous are not permitted to stand, for it is said (Is. LVII, 19) &c. Yeb. 21a (in Chald. dict.) חני אפשר בת' הני לא אפשר בת' these sins (of incest) may be remedied by repentance, but those (of giving false measures) cannot be remedied by repentance (because you can make no restoration). Pesik. R. s. 28 (ref. to Ps. CXXXVII, 2) בא וראה עפרה ... לת' וכ' come and see (the power of the love of) the dust of the land of Israel for repentance: as long as they were in the land of Israel, Jeremiah said to them, do penance, &c.; a. fr.—2) *reply, answer.* Sabb. 88b החזיר להן ת' give them an answer (refute their argument). Pes. 94a מה ת' השיבתו בת קול וכ' what was the reply the divine voice gave to that wicked man (Nebuchadnezzar), when he said (Is. XIV, 13), I will rise &c.?; Ḥag. 13a. Snh. 91a החזירו לו ת' make your argument against him; לא מצאו ת' they could find nothing to reply. Ib. 105a, v. נִצַּח. Ab. Zar. 44b גנובה ת', v. גָּנַב; a. fr.—*Pl.* תְּשׁוּבוֹת. Yoma 12b שתי ת' בדבר אחד וכ' there are two arguments against it, first that &c.; Keth. 87b; a. fr.—Gen. R. s. 20 בעל ת', v. בַּעַל.

תַּשְׁוִיתָא, תַּשְׁוִיתָא f. (שְׁוִי) 1) *bed, couch, mattress, carpet.* Targ. Prov. XXII, 27.—*Pl.* תַּשְׁוָיָן, תַּשְׁוִיתָא. Ib. XXXI, 22 (h. text מרבדים). Ib. VII, 16.—2) *bed, bottom.* Targ. Ez. XLIII, 13; 14; 17 (h. text חיק).

תְּשׂוּמֶת f. (b. h.; שׂוּם), ת' יד *trust, loan.* Sifra Vayiḳra, Ḥob., Par. 9, ch. XV; Shebu. IV, 5 פקדון ות' יד a charge or a loan. B. Mets. 48a, a. e. כגון שיחד לו וכ' ... ת' יד by *t'someth yad* we mean a loan for which the debtor has designated a certain object in his possession as security. Ib. (ref. to Lev. V, 24) לרבות ת' יד להרשבון this includes the *t'someth yad* as amenable to the law of restoration (v. תַּשְׁבּוֹן); a. e.

תִּשּׁוּעַ, v. תְּשׁוּעַ.

תְּשׁוּעָה f. (b. h.; יָשַׁע) *help, salvation.* Ex. R. s. 18, end ביום שעשיתי לכם ת' וכ' on the anniversary of the day on which I wrought salvation for you (on the fourteenth of Nisan), and in that very night. Ib. s. 19, end ועשה להם ת' and he saved them; a. e.

תְּשׁוּקָה f. (b. h.; שׁוּק I) *desire.* Gen. R. s. 20 אין תְּשׁוּקָתָהּ של אשה וכ' the wife's longing is for her husband (Gen. III, 16) אין תְּשׁוּקָתוֹ של יצר וכ' the tempter longs for Cain and the like of him (ib. IV, 7); אין תְּשׁוּקָתָן של the rains long for the earth (Ps. LXV, 10); ואין תשוקתו של הקב"ה וכ' and the Lord longs for Israel (Cant. VII, 11). Ib. תשובי לתְשׁוּקָתֵךְ return to thy desire; תשובי לתְשׁוּקַת אישך return to the desire for thy husband; a. e.—*Pl.* תְּשׁוּקוֹת. Ib. ארבע ת' הן וכ' there are four desires (four Biblical passages containing the word *t'shuḳah* or its root); Yalk. ib. 32.

תְּשׁוּרָה f. (b. h.; שור, v. שְׁיָרָה I) *traveller's gift* to the host, *present.* Yalk. Cant. 988 (ref. to תשורי, Cant. IV, 8) שעתידין ... כת' הזו the nations will bring Israel as the travellers' gift (alluding to Is. LXVI, 20; cmp. Cant. R. to l. c.). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to תשורי, Cant. l. c.) למה נקרא דורון ת' דבר נש מסתכל וכ' why is a gift called *t'shurah*? Because man looks at it and says, how beautiful! (ed. Bub. שמסתכלין בה ומזמרין; by ref. to Job VII, 8); Yalk. ib. 838 (not תשורו).

תָּשׁוֹשׁ *weak*, v. תָּשַׁשׁ.

תַּשּׁוּתָא f. (תְּשַׁשׁ) *weakness, feebleness.* Targ. Lam. I, 6 תַּשּׁוּת כח (ed. Vien. תָּשׁוּת).

תְּשָׁחוֹרֶת f. (שָׁחַר II, v. Ned. III, 8 quot. s. v. שָׁחוֹר I) 1) *early manhood, youth.* Ab. III, 2 נוח לת' נוח, v. נוֹחַ II; Y. Taan. II, 65b bot. (corr. acc.). Lam. R. to I, 2 חיה לה בן ת' ומת she had a grown up son, and he died; ib. II, 11.—2) (sub. מיתת) *death at manhood, premature death.* Ib. (דמעה) של ת' tears over the loss of a grown up child. Treat. Der. Er. Zutta ch. IX כדי שתנצל ממלאך ת' in order that thou mayest be saved from the angel of premature death.—[3) *search for young men, conscription.* Tanna d'be Elijahu ch. I.]

תַּשִׁיוּתָא f. (חשי = חשש) = תַּשּׁוּתָא. Targ. Job XXX, 22 Ms. (ed. Lag. תַּשְׁרָתָא; ed. Wil. תְּשָׁרָתָא; h. text תשוה, K'ri תשירה).

תְּשִׁיעִית, v. תֵּשַׁע.

תְּשִׁיעָתָא, v. תְּשִׁיעִיתָא.

תְּשֵׁיסְרָאָה, תְּשֵׁיסַר, v. תְּשַׁע.

תְּשִׁיעָאָה m., תְּשִׁיעִיתָא, תְּשִׁיעָתָא f. (תְּשַׁע) *ninth.* Targ. Num. VII, 60. Targ. II Kings XVII, 6. Ib. XXV, 1; a. fr.

תְּשִׁיעִי m., תְּשִׁיעִית f. (b. h.; תֵּשַׁע) same. Yoma 81b כל האוכל ושותה ... ת' ועשירי whoever eats and drinks on the ninth (of Tishri, being cheerful in his faith in God's forgiveness) is considered as if he fasted on the ninth and the tenth. Bekh. IX, 8 קרא לת' עשירי if (in counting the sheep for tithes) he called the ninth the tenth; a. fr.

תְּשִׁיעָאָה, תְּשִׁיעִיתָא, v. תְּשִׁיעָאָה.

תְּשִׁישׁ, v. תְּשִׁישׁוּת.

תַּשִּׁישׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak, frail, sick.* Koh. R. to V, 12, v. כָּפַף. Y. Ber. II, 4[b] top בגין דאנא ת׳ ואנא יכ׳ because I am feeble (old), and I become drowsy when reading the Sh'm'a &c. Ib. V, 9[d] top כד הוה ת׳ וכ׳ when he felt too weak (to pronounce the priestly benediction), he tied his head up &c. Y. Sabb. VI, 8[c] bot. דהוה ת׳ . . . סלקון they went to visit R. A., who was sick. Y. M. Kat. III, 83[d] top שמע דר׳ חנינא ת׳ heard that R. Ḥ. was sick; a. e.—*Pl.* תַּשִּׁישִׁין, תַּשִּׁישֵׁי. Lev. R. s. 5, end מה תורי ת׳ . . . how are the oxen? Said he, they are sick; a. e.—Cant. R. to V, 16 לתשישין, read: לְתַשּׁוּשִׁין, v. תָּשַׁשׁ.]

תְּשִׁישׁוּת f. (preced.) *feebleness, frailty.* Koh. R. to X, 17 (ref. to בשתי, ib.) בגבורתו ולא בתְשִׁישׁוּתוֹ (some ed. בתְשִׁישׁוֹ) (who does good) while he is in his strength, and not when he is feeble (old).

תְּשִׁירָא, v. תַּשִּׁירָא.

תַּשְׁלוּם m. (שָׁלַם) 1) *payment, indemnity.*—*Pl.* תַּשְׁלוּמִים, תַּשְׁלוּמִין. B. Kam. I, 1 תַּשְׁלוּמֵי נזק, v. נָזָק. Ib. 2 חבתי בת׳ (Y. a. Bab. ed. 9[b] בתשלומי נזקו), v. חוֹב h. Ib. 3 הניזק והמזיק בת׳ the injured and the injurer may be subject to payment of indemnities; Tosef. ib. I, 3 הניזק בת׳ לשלם חצי נזק . . . they may be subject to payment in the event of half-damage having to be paid (v. Bab. ib. 15[a]). Tosef. Keth. III, 5 יום הכפורים הרי הוא כשבת לת׳ the Day of Atonement is like the Sabbath with regard to indemnification; Keth. 30[a] ופטור מן הת׳ וכ׳ . . . מה שבת as he who does forbidden labor on the Sabbath forfeits his life, and is exempt from indemnity (if he did damage through his labor), so he &c. Sifra Emor Par. 14, ch. XX (ref. to Lev. XXIV, 21) . . . בת׳ מה מכה בהמה בת׳ אף as he who injures an animal pays damages, so he who injures a man has to pay an indemnity for the injured limb. Y. B. Bab. II, end, 3[a] ויירשה מי שחלו עליו ת׳ let him be treated as one on whom rests the obligation to pay damages. Ib. . . . נתחייב מיתה מכאן והילך ת׳ let him be guilty of death for the first ear of corn (which he ignited on the Sabbath), and guilty of damages for the rest; a. fr.—2) *complement.* Ker. 27[a], v. next w.—*Pl.* as ab. Y. Erub. II, 20[b] משלטלין בשני ת׳ לראשון you may move things (on the Sabbath) within the second partition as far as would make up the legally allowed distance for the first partition.

תַּשְׁלוּמָא, תַּשְׁלוּמָה ch. same, 1) *payment, retribution, reward; indemnity.* Targ. II Sam. XIX, 37 (h. text גמולה).—Y. Keth. IV, 29[a] top שכן הוא כותב ת׳ מן נכסיה וכ׳ for so he writes (in his marriage agreement), 'payment to be secured from property that may come to me' &c.; Y. Yeb. XV, 14[d] bot. תַּשְׁלַמְתָּא מן נכסי וכ׳.—*Pl.* תַּשְׁלוּמִין, תַּשְׁלוּמֵי. Targ. Y. II Lev. XXIV, 20 תשלומי in payment for (h. text תחת).—2) *complement.* Ker. 27[a] תשלום דסלע (Rashi תשלומי) that which is wanted to make it a full Sela.—*Pl.* as ab. Ib. ת׳ דסלע.

תְּשַׁלְמָא, תְּשַׁלְמָא, תְּשַׁלַּחְתָּא, v. sub תּוּשְׁלַ׳.

תַּשְׁלַמְתָּא v. תַּשְׁלוּמָא.

תַּשְׁמִישׁ m. (שָׁמַשׁ) 1) *handling, use;* (sub. כלי) *utensil.* Sabb. 8[a] ת׳ ע״י הדחק לא שמיה ת׳ use by force (with inconvenience) is not considered use (such as makes the place so utilized public ground for Sabbath purposes). Num. R. s. 18[8] (ref. to Num. XVI, 6) חרי לכם ת׳ החביב וכ׳ here is that service for you which is the choicest of all, the offering of frankincense &c.; Tanḥ. Kor. 5. Ib. בשביל תַּשְׁמִישׁוֹ של עולם for the service (benefit) of the world. Meg. 26[b] ת׳ קדושה הוא ואסיר it is an object used at a sacred function, and is therefore forbidden for profane use; ib. ת׳ דת׳ הוא it is an object subservient to an object which is used at a sacred function (e. g. a thing on which a sacred implement is laid); a. fr.—*Pl.* תַּשְׁמִישִׁים, תַּשְׁמִישִׁין. Ib. תַּשְׁמִישֵׁי מצוה מזרקין things used for a religious ceremony may be thrown away (after having served their purpose); תשמיש קדושה נגנזין implements for sacred things must be stored away (v. גָּנַז); ואלו הן ת׳ מצוה סוכה וכ׳ these are implements for a religious ceremony: the Succah, the Lulab &c.; ואלו הן ת׳ קדושה וכ׳ and these are sacred implements: boxes for sacred scrolls &c.; a. fr.—2) (with or without תמטה) *marital connection*; in gen. *copulation.* Yoma VIII, 1. Keth. 65[b]. Bekh. 8[a] כל שתַּשְׁמִישׁוֹ ביום all animals which copulate in day time; a. v. fr.

תַּשְׁמִישָׁא, תַּשְׁמִישׁ ch. same, 1) *implement.*—*Pl.* תַּשְׁמִישַׁיָּא, תַּשְׁמִישַׁיָּתָא, תַּשְׁמִישֵׁי. Targ. Y. Deut. VII, 26.—2) (with or without יצרא) *marital connection, copulation.* Targ. Y. II Gen. XIX, 8. Targ. Y. Ex. XIX, 15; a. fr.

תַּשְׁמִישְׁתָּא f. same, 1) *use, handling.* Sabb. 7[b] נייחא הא ת׳ לחור והא ת׳ לחור I. B. Bath. 61[b] תשמישתיה, v. נִיחָא the purpose which this (the house) serves is different from what this (the castle) serves; ib. כולא חדא ת׳ היא it all serves the same purpose; a. e.—2) *sexual intercourse.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6; 21.

תַּשְׁנִיק, תַּשְׁנוּק m. (שָׁנַק) *strangulation, suffocation;* trnsf. *anguish.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (ref. to שנער, Gen. XI, 2; v. Targ. O. to Ex. XIV, 27 שַׁעְרֵק for h. text נְעַר) שנער שהם מיתים בת׳ וכ׳ Babylonia is called Shinar, because they (the Babylonians) die in anguish, without light and without baths; Gen. R. s. 37; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) (some ed. בתְשַׁנֵּק); Koh. R. to XII, 7; Yalk. Gen. 62.

תַּשְׁנִיק ch. same. Targ. II Esth. V, 1.

תַּשְׁנֵק, v. תַּשְׁנוּק.

תְּשַׁסְרֵי, v. תְּשַׁע.

תְּשַׁע, *Pi.* תִּשַּׁע (denom. of next w.) *to divide by nine.*—Part. pass. מְתוּשָׁעַ; *pl.* מתושעים. Y. Shebi. I, 33[b] ובלבד שלא יפחות מחשבון מת׳ provided that there be no less than the quantity (of one Kikkar) divided by nine, i. e. that none of the nine trees yield less than one-ninth of a Kikkar.

תֵּשַׁע f., תְּשָׁעָה m. (b. h.) *nine; ninth.* Ber. 8[a] תְּשַׁע מאות וכ׳ nine-hundred and thirty modes of death &c.

Taan. IV, 5 זמן ... ח' nine days in the year were designated for the offering of wood (for the Temple) by priests and the people. Ib. 6 באב בת' on the ninth of Ab; a. v. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵה תְּשַׁעְתָּ עָשָׂר *nineteen.*—*Pl.* תְּשִׁעִין *ninety.* Ab. V, 21, v. שִׁיהֵי I. Gen. R. s. 47 בת ת' שנה at the age of ninety years. Lev. R. s. 16 ותשעה (מתים) וכ' ת' ninety-nine people die of ... against one of &c.; a. fr.

תֵּשַׁע *f.*, **תִּשְׁעָה, תִּשְׁעָא** m. ch. same. Targ. Gen. V, 5. Targ. Num. I, 23. Targ. II Kings XXV, 3; a. fr.—Ber. 29[a] הני ת' דר"ח those nine benedictions in the New Year's prayer; a. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵי, תְּ עֲשָׂרֵי, תְּ סָרֵי, תְּשֵׁיסָרֵי, contr. תְּשֵׁיסְרֵי *nineteen.* Targ. Gen. XI, 25 (Y. ed. Vien. שתסרי, corr. acc.). Targ. Josh. XIX, 38; a. e.—Ber. l. c. תמני סרי תקון תשסרי וכ' eighteen benedictions they introduced, nineteen they did not; a. e.—תְּשֵׁיסְרָאָה, תְּשֵׁיסָ *the nineteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 16.

תְּשָׁעָה, v. preced., a. תֵּשַׁע.

תַּשְׁקוּפִים, v. תַּסְקוּפִים.

תִּשְׁרִי (v. Schr. KAT[2], p. 380) *Tishri,* the seventh month of the Jewish calendar, containing thirty days, varying between the fifth of September and the third of November. R. Hash. I, 1 באחד בת' וכ' the first of Tishri is the era for years, for Sabbatical years, for jubilees &c. Ib. 10[b] בת' נברא העולם the world was created in Tishri; Gen. R. s. 22; a. fr.

תָּשַׁשׁ (privative of יֵשׁ; cmp. רָשַׁשׁ) *to be weak, slender, old.* Ber. 32[a] עכשיו ... ת' כחו נגמר now the nations will say, his (God's) power has grown weak as that of a woman. Pes. 62[b] מיום ... ת' כחן וכ' from the day that the Book of Genealogy was suppressed, the strength of the wise has failed, and the light of their eyes has grown dim. Esth. R. to I, 1 וחש, v. רָתַח. Men. 29[b]; a. fr.—Part. pass. תָּשׁוּשׁ; *pl.* תְּשׁוּשִׁין, תָּשׁוּשִׁים. Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 מה ... הת' וכ' what did the feeble (old) among them (that crossed the Red Sea) do?; Yalk. Sam. 161 הת' והפוגרין the feeble and the lame. Cant. R. to V, 16 (ref. to Ps. XXIX, 4) קול ה' בכח ... לת' (not לחשו') 'the voice of the Lord with strength'—for the youths; 'the voice of the Lord with majesty'—for the feeble; (Num. R. s. 10[1] תַּלְמִידִים); a. e.

Hif. הֶתְתִּישׁ or הִתְתִּישׁ *to weaken.* Snh. 26[b] (play on תושיה, Is. XXVIII, 29) למה נקרא ... שמַּתָּשׁת כחו וכ' why is the law called *tushiyah*? Because the study of it weakens the strength of man (v. תַּשִׁיּוּתָא). Gitt. 70[a] שלשה דברים מַתְתִּישִׁין וכ' Ar. (ed. מתיזין) three things weaken man's strength; a. e.

תַּשֵּׁשׁ ch. same. Targ. Y. Num. XIV, 9 תֵּשׁ.

Ithpe. אִיתְתַּשִּׁישׁ, אִיתְתַּשַּׁשׁ *to grow feeble, be sick.* Targ. Y. Deut. IX, 28.—Pesik. B'shall., p. 93[b] ר' א' ... ואיתגליא וכ' R. El. ... was falling away, and his (emaciated) arm was uncovered &c.; Koh. R. to XI, 2; a. e.—Cant. R. to II, 16 אתשש ed. Wil., v. תֵּשַׁשׁ.

Polel תּוֹשֵׁשׁ *to weaken.* Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֲתוֹשֵׁשִׁינוּן Regia (ed. Lag. אֲתוֹשִׁינוּן; ed. Wil. אֲתְּחָשׁ; *Af.*).

תְּתָא, v. תַּחַת.

תַּתָּא (= תחתא) *below.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש) זיל מנינן מעילא לת' מת' לעילא וכ' go and count them (the joists) from the upper side (of the room) down (to the other end), and from there up, until &c. B. Bath. 45[a], v. עִיל; a. e.—[Sabb. 102[b], v. next w.]

תַּתָּאָה m. (preced.) *lower, nethermost.* Pes. 76[a], v. גְּבַר I. Ḥull. 112[a], v. טְמֵי. Sabb. 102[b] Ms. M. (ed. תחא), v. צְרַד; a. e.—*Pl.* תַּתָּאֵי, תַּתָּאִין. Targ. Y. Gen. VI, 16. Targ. II Chr. VI, 18; a. e.—B. Mets. 108[a], v. עִילָּאָה. Pes. 8[a]; a. fr.—*Fem.* תַּתָּאִיתָא; *pl.* תַּתָּאִיתָא. Ib.[b] למעוטי ת' דת' Ms. M. (ed. תתאי דת') to exclude the nethermost casts of the lower rows.

תַּתָּאִי = תַּתָּא. Pes. 74[b] בירא חשחיטה לת' with the throat downward. Ḥull. 8[b] bot. קרנא נפסיק מת' there is the membrane separating (the fat) from (the meat) below. Snh. 39[a] מפלגך לת' from the middle of thy body downward, v. אַחוֹרְמִין; a. fr.

תַּתַּת, Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. אתר ת', read: אַתַּרְתָּה; v. תּוּת.

תְּתוּבָה, תְּתוּבָא f. = h. תְּשׁוּבָה, 1) *reply, refutation.* Y. Ḥall. III, 59[b] bot. ליה הדא דר' זעירה ת' על וכ' (not תתי') what R. Z. said is no argument bearing on what R. Bun asked.—*Pl.* תְּתוּבָתָא. Y. Peah IV, 18[b] top כל אילין התובתא (prob. to be read: תת'), v. תְּחוּבָתָא.—2) *return* to God, *repentance.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 35, v. חֲרוּבָא I; ib. s. 13; Yalk. Is. 256; a. e.

תַּתֵּי, *Pa.* תַּתֵּי (denom. of תַּתָּא) *to lower, go down.* Zeb. 54[b] נִיתַּתֵּי בירה קלילל let us go down a little with it (build it a little lower; Yalk. Deut. 910 לתחתי ליה פורתא; Yalk. Josh. 24 ניתתי בירה קלילל).

Ithpa. אִיתַּתֵּי *to be lowered, placed under.* Men. 99[a] מידלי ליה ומיתַּתֵּי להו לדידהו פורתא it was lifted over and let down (and placed) a little lower than they (the other tables). Pes. 8[a] דמיתַּתְיָא (not דמיתתאי) when the bed stands on low legs, opp. דמידלי, v. דְּלִי.

תִּתּוּבָה, v. תְּתוּבָא.

תִּתִּין ת', אִין ת', Gen. R. s. 29 Ar. (ed. אינוניתא), a corrupt., prob. to be read: עֵין תּוֹנָה, v. עֵינְתּוֹנָא (and correct art. אינוניתא).

תתנא, Lev. R. s. 9, read: אתעני, v. עֲנִי II.

Addenda et Corrigenda.

(Articles marked * are additional).

אַבְדוֹן, *add* Erub. 19ᵃ.

אבהנוס, *for* Y. Kil. III, *read* Y. Kil. VIII.

אַבּוּב, *for* Men. X, 4, *read* Men. 66ᵇ.

אבוס, *after* their stables., *add* Num. R. s. 21 ¹⁶; Lev. R. s. 27 ⁶; Tanḥ. Emor 10 הגדלות של אבוסך (אבוסָך) animals reared in thy stables.

אבטיגא, *for* Sifré Deut. 80, *read* Sifré Deut. 81.

אָבִיב, *add*—[Men. 66ᵇ א׳ של קליות, read: אַבּוּב.]

אָבִיר, *after* noblest sons., *add* 2) (in an evil sense) *stubborn*. Ber. 17ᵇ, v. גְּיַסְיָא.

אָבֵל, *add* B. Mets. 47ᵇ קאר בא׳, v. דָּבַר.

אָבֵל I, *add* Pes. 53ᵃ Ms. M. (ed. אוכל, Rashi Var. אבל).

אָבֵל II, *for* Y. Ber., *read* Y. Ber.

אָבֵל, *for* M. Kat. 7ᵇ, *read* M. Kat. 17ᵇ;—*after Rejoicings, add* M. Kat. 24ᵃ.

*אבמסיו, Y. Meg. III, 74ᵃ bot., read: אֶבְמוֹסוֹס.

אֶבֶן, *for* Sabb. 66ᵃ, *read* Sabb. 66ᵇ.

אֶבֶן, *add*—3) *testicles*. Mekh. B'shall. s. 5.

אֲבַסְקַנְטָה, *for* Y. Ber. IV, *read* Y. Ber. IX.

*אַבְרָהָם (b. h.) pr. n. m. *Abraham*, the patriarch; mostly א׳ אבינו (abbrev. א״א) our father A. Ber. 13ᵃ כל הקורא לא׳ אברם וכ׳ he that speaks of Abraham as Abram transgresses a law (Gen. XVII, 5). Yoma 28ᵇ צלותיה דא׳ וכ׳ Abraham's afternoon prayer began at the time &c. Keth. 2ᵃ, a. e. מריה דא׳ by the Lord of Abraham! Gen. R. s. 39; a. v. fr.

*אַבְרָם (b. h.) pr. n. m. *Abram*, 1) = Abraham. Ber. 13ᵃ א׳ הוא אברהם וכ׳ Abram is the same as Abraham; at first he was the father of Aram, and afterwards the father of the whole world. Ib. הקורא לאברהם א׳, v. אַבְרָהָם.—2) A. an Amora. Gitt. 50ᵃ א׳ תוואה.

אַבְרָנִי, *after* Esth. R. to III, 6 עוף, *add*; Matt. K. to Esth. I, 4 קברן.

אַבְשׁוֹנָא, *for* Ps. 39ᵇ, *read* Pes. 39ᵇ.

*אֶגָּא = אֶגֶּה. Tosef. Kil. I, 12.

אַגַּב, *before* Snh. 101ᵇ, *insert* Targ. Job XXX, 18; a. e.—

אַגְבִּין, *for* קסרייר, *read* קיסרייר.

אַגָּדָה, *add*—2) *the use of the verb* חִגֵּיד. Y. Snh. III, 21ᶜ bot.

אָגוֹגָא, *for* ḥogeg ibid. Ps., *read* ḥogeg Ps.

אָגוּסְטוֹס, *for* read . . . אנגוויטוס, *read* prob. to be read אַגְרוֹנִימוֹס; cmp. Lev. R. s. 1⁸.

*אָגוֹרָה II f. (אָגַר I; cmp. נָגַר *Nif.*) *drop*; [b. h. אֲגֹרָה *a small coin*]. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (ref. to ויגר, ib.) מה ששתית כגין א׳ אחת תיתה וכ׳ (ed. Bub. אגרא) what thou hast drunk (of the cup of misery) was merely like one drop, but now &c.; Yalk. ib. 813 כמו אגרא אחד.

אַגְרִי, *after* myrrh fit for storage, *add*; Yalk. ib. 149 מורי אגרי (corr. acc.). Tosef. Dem. IV, 23, v. קִרְסְרִין.

אָגִיס *for wife's brother* or *kindred, read: wife's sister's husband*.

אַגָּלִים, *add* Cmp. עוּגָּל.

אַגָּנָא, *for* Kadesh, *read* Kedesh.

*אֲגַרְתָּא *drop*, v. אֲגוֹרָה II.

אִגְּרוּ, for שחמתית, *read* שחמתית.

אִגֶּרֶת, *for* a wife's disobedience, *read* a wife's or a husband's rebellion.

אַדְּ־, *for* אַדְרַבָּא, *read* אַדְרַבָּא.

אֲדוּרֵי *add* Yalk. Sam. 124 צלמא הרוּדיס (?).

אַדַּי, *after* אַדֵּי, *add; Pa.* אַדֵּי;—*for* אַדְּרֵיה אַהוּדֵי אדיריה, *read* אַדְּרֵיה אַדּוּרֵי.

אַדִּירָא, *for* store, *read* stove.

אַדָּמָה, *for* [earth], *read* 1) *earth, ground*. Gen. R. s. 36. Ber. 36ᵃ, a. fr. בורא פרי האד׳ (abbrev. בפה״א); a. fr.—2)

*אַדְמוּת f. (אָדוֹם) *red color*. Num. R. s. 2 ⁷ שאין אַדְמוּתוֹ עזה (ed. Wil. אדמתו, corr. acc.) whose red color is not deep.

אַדָּנֵי, *for* Kil. VII, *read* Kil. VIII.

אדני מרירונים, *add* ; v., however, אשקטיא.

*אדע, Targ. Ruth IV, 4, read: אַדַּע, v. אֲדָעָא.

אֶדְרַע, *for* Y. Ber. I, *read* Y. Ber. II.

אֲהָבָה, *add*—*Pl.* אַהֲבוֹת. Num. R. s. 2 ¹⁶.

אַהוּדְמִין, *for* Tosef., *read* Tosaf.

אֲהָלַיִת, *for* Yalk. Ps. 624, *read* Yalk. Ps. 623.

אוּבְשִׁין, *add* Tosef. Ukts. I, 5 (ed. Zuck. עובשין, corr. acc.).

*אוֹגְבִין m. (v. אַגְּבִין) *cup*. Targ. Y. Gen. XLIV, 2; a. e.

*אוּגְנָא m. = h. אוֹגֶן *rim* (by which to handle a basket &c.).—*Pl.* אוּגְנִין. B. Mets. 25ᵃ, v. צַנָּא.

*אוֹגְרוּתָא, v. אוּגְדוּתָא.

אוֹדָאָה, *add*—2) *confession*. Targ. Josh. VII, 19 ed. Lag. (oth. ed. הוֹדָאָה).

אוֹדְיָרְתָּא II, *for* (דוע, v. אַדְיוּתָא), *read* (נדר, v. אַדְּיוּתָא).

אוֹרֶם, *add* Y. Sabb. III, 10ᶜ top, v. אָרַם.

*אוּנִים, Sifré Deut. 22, read: אוֹמְנִים.

אַוְתָּן, *after* גַּיְתָּנֵיא, *insert*; ed. Lag. אוותנטיריא, corr. acc.

אָוָה II, *add* Y. Sot. III, beg. 21ᵇ, v. בְּרִפּוּר.—[Sifré Deut. 321 באווים, v. נָזַז.]

אָוִיר, *add* Men. 39ᵃ ששה אוירין וכ' the six interspaces between the seven heavens.

אָוִירָא, *add* 4) *a moment of rest.* Koh. R. to III, 9, v. קַלַּל I.

אוֹכֵן, *add* Sifré Deut. 22 אוֹמָנִים (not אוונים); Yalk. ib. 805 אוֹמָנִין.

אוֹכֵן, *before—Pl. insert* Snh. 17ᵇ רופא וא' a physician and a surgeon (blood-letter).

אוֹכְמִית, *add* [Pesik. R. s. 33, read: אוֹמָנֵת.]

*אוֹכֶרֶת f. (b. h.; אָכַן) *trainer, educator.* Pesik. R. s. 33, v. ברטיא.

*אוּכָּה, Arakh. 32ᵃ; read: אוֹנוֹ.

*אוּכְנִימִיס, read: נִימוֹס, v. נִימוֹס I.

אוּכְנִין, *read* אוּכָּנִים; אוּכָּנִין;—*after flax., insert* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

אוֹכָרְתָא, *add* Lam. R. to IV, 18 עוכ' (corr. acc.).

*אוּכָּן, Arakh. 32ᵃ, sq. *read* אוֹנוֹ.

אוּכָּסָא, *before—Pl., insert* Erub. 18ᵇ לאונסיה against his will. Y. Ber. III, 6ᵃ top, a. e. מכתיה אונס an accident (death in the family) befell him.

*אוּכְלִיטְיָא, v. אֲנַקְלִיטְיָא.

*אוּכְסָל, Tosef. Kel. B. Mets. VII, 9, read: אֶסֶל.

אוֹכָף, *before—Pl., add* Midr. Till. to Ps. VI, beg. כא' וכחלכה according to method and law.

אוֹכָרָא, *before—Pl., add* Y. Shebi. IX, 39ᵃ top הן אוכרה this storehouse.

אוּכְנוֹס, Tanḥ. ed. Bub. Miḳḳets 9, read: אִיקְנוֹס.

*אוּכְקָא, v. עוּקְצָא.

אוֹר I, *Nif., add* Yoma VIII, 6 עד שנאורו עיניו until his eyes are enlightened (his eye-sight is restored); a. e.—*Hif. add* Midr. Till. to Ps. XXX, end מאיר להם טעותיהן (not מעוותיהן) he illumines their errors for them (causes them to recognize their errors). Tosef. Taan. I, 6 עד האיר שבמזרח ed. Zuck. (read as Var. עד שיאור המזרח).

אוֹר I, *for* prop. *light, flame*; esp., *read: light, flame.* Ab. II, 10 warm thyself כנגד אורן וכ' at the fire of the wise; a. e.—Esp.

אוּרוֹסְטֵי, *for* Mas אירוסכו, *read* Mus. אוּרְיוֹסְטֵי; *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

*אוֹרַח *path*, v. אֹרַח.

אוֹרְחָא, אוֹרַח, *before*—[אוֹרְחָא *guest, insert* B. Bath. 9ᵇ אֲרַחְתֵּיהּ דאימיה, v. שְׁגַשׁ.

אוּשְׁפִּי, *add*—Cmp. ἄσχι in Lübker Reallex., p. 1251ᵇ.

אוֹת II, *for* He is the ensign among, *read* He is recognized by.

אָזוֹב, *add—Pl.* אֲזוֹבוֹת, אֲזֵי. Y. Ber. VII, beg. 11ᵃ.

*אֵי, אֵזוֹרָה f. = אֵזוֹר. Shebu. 43ᵃ.

*אֵת III f. (b. h.) *kindling wood, pile.—Pl.* אֵתוֹת. Midr. Till. to Ps. LIII ויעשו עצמן א' and made themselves to be fuel (for Gehenna).

אֲבַד *after* Targ. Josh. VI, 1; a. e., *add*—Ab. Zar. 47ᵃ בבא הוא דאחידא וכ' Ms. M. (ed. דאחיזא . . . דשא) the gate is locked before it (no conception possible).

אֲחִיזָה, *for* Ḥull. 75ᵃ, *read* Ḥull. 57ᵃ top;—*add* Arakh. III, 1, sq. שרה א' inherited land, opp. מ'קנה.—Tosef. Ḥull. VIII, 18, v. אֲחִיזָה.

*אֲחַד = אֲחַד. Targ. Job XVIII, 20 Ms.—Ab. Zar. 47ᵃ; a. e.

*אֲחִידָה f. (אָחַז) *taking hold, capture.* Ḥull. IX, 3 כדי א' no more of the skin than is required for taking hold (in order to flay it); Tosef. ib. VIII, 18 אחוזה. B. Mets. 91ᵃ מאי א' הכנסה וכ' ראחזו by insertion is meant, and *ăḥizah* is used as a euphemism. Sabb. 125ᵃ; 126ᵇ בית א' *handle*; a. e.—אֲחִיזַת עינים *optical delusion* (v. אָחַז). Y. Snh. VII, end, 25ᵈ, opp. מיעשה. Ḥull. 56ᵇ sq. שחטיה קמיה באח' (not באחו') he cut his throat in his (the father's) presence by an optical deception.

אַחֲרוֹן, *add*—2) *inferior.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שהם אחרונים למי שהוא אחרון וכ' for they (the gods) are the inferiors of one who is himself an inferior as regards conduct; and who is that inferior in conduct? He that makes them his gods.

אַחֲרִיוּת, *add*—2) *alternative, chance.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 2, ch. II ליתן א' וכ' to offer an alternative for the cutting of the hair, so that if he has not cut his hair on the seventh day &c.

אַחֲרִית, *add* B. Bath. 14ᵇ דאיח ליה א' (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it (the Book of Ruth, beginning with evil) has a happy ending. Y. Ber. IV, 7ᵈ bot.; a. e.

*אטליטין, read: אַתְלִיטִים, v. אַתְלִיטִים.

*אִי II m. (v. אֲגַר III; cmp. תגר) *trade, market.* Pes. 113ᵃ מא' . . . קבא rather have a Kab from the ground, than a Kor from trade; (comment.: rather . . . home, than . . . from the market abroad).

אִיד, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידין חקבועין stationary festivals.

*אִיָּה f. (b. h.) *ayyah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63ᵇ א' ודיה אחת היא *ayyah* is the same as *dayyah.*

אֵיזִיל, *for* אי הלין, *read* אזי אילין; cmp. הֵיזִיל;—*add* Y. Erub. III, 20ᵈ top אילין אינון (corr. acc.) what are these?

אִיזִירִינוֹן, *for* (εἰρίνεον, εἰρινοῦν, neut.) *woolen, read* (ἀέριον) *sky-blue.*

אִיכָּרָא, *before Pl., insert* Snh. 26ᵇ איכריה דרב זבריד a field-laborer of &c.—

אִילָה, *before*—2), *insert* Midr. Till. to Ps. XLII; a. e.

*אִילֵי, v. אִילָא.

אִילִין, *for* insert מאי, *read* read: אִיזִיל.

*אִילְבּוּב, Tosef. Kel. B. Mets. I, 9, read: אִלְמוּג.

*אִילְבּוֹת f. pl. (v. אֲגַם; cmp. אֲלוּמָה) *well-tied bunches.* Tosef. Makhsh. III, 8.

*אִילָנָא, v. אִילָא.

*אִימֵי, v. אִמֵּי.

אִימְיָרָא, *for* μέλαινα, *read* μελανή.

אִימַר, *for* עדקין א', *read* דעדקין א'.

אִין I, *for* III, 12, *read* III, 19.

*אִינְגְלִין, v. אֲנַגְלִין.

אִינוּנִיתָא, *for* a corruption *to* ת' בר סרסיר, *read* v. עֲנָתוֹנָיָא.

אִינְיָנִי, *dele* V. אינוניתא.

*אִינִימוּס, read: אֲנִימוֹס, v. נִימוֹס I.

אִיסְטְמָא, *for* Tosef. ib. IV, 7, *read* Tosef. ib. IV (V), 6, sq.

*אִיסְל, Tosef. Par. VII (VI), 3, read: אֶסֶל.

*אִיסְפּוֹן m. *Spanish.* Tosef. Bets. II, 1, v. קוֹלָרִיס.

אִיסְפְּסִירִיאוֹן, *add* (Yalk. Is. 291 קומיס ואיפרכוס).

אִיסְתָּוְרָא, *for* a door turning, *read* a bolt moving; —*after* from the ankle, *add*, opp. סיכתא upright bolt.

*אִיסְתְּוִירִית, v. סוּט ch.

אִיסְתְּמִקוֹס, *dele from*—*Pl.*, *to* note 4)

*אִיפְלְטִיסִין, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 52 ed. Bub., read: אִיפּוֹסִירְהָן, v. אֵיפּוּס.

אִיפַּסְטָלִין, *for* פַּסְטִילוֹס, *read* פַּסְטָלִין.

אִיקוֹן, *before* V. אִיקוֹנִין, *add* Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפיה דאיקונתא וכ' they covered the faces of the statues with mats.

*אִיקְלְטָאוֹת, Tosef. Ohol. XIV, 3, read: אִילְקְטָאוֹת, v. אִלְקְטָרִת.

*אִיקְנְתָא, Koh. R. to IX, 10, *read:* אִיקוֹנְתָא, v. אִיקוֹן.

אִיקְסְגוֹרִין, Y. Shebi. VIII, 38[a] top, *read* אֶקְסִיגְרוֹן, v. אֶקְסִיגְרוֹן.

אִירָא, *for* in the hands of the dyer, *read* in the hands of the weaver.

*אִירֵיסָא, v. אֵרֵס ch.

אִישׁ, *add* Num. R. s. 9[2] שני אישים two beings that are named *ish* (God and the husband).

אִישׁוּר, *for adoration, read blessedness;* —*before* Y. Succ. III, *insert* Num. R. s. 14[19] אישורן של ישראל the blessedness of Israel; —*add* 3) *firmness, energy.* Num. R. l. c. Asher is named על שם אִישׁוּרוֹ for his energy (in executing the law).

*אִישְׁכֹּל, v. אֶשְׁכּוֹל.

*אִישְׁתַּדָּא, v. אִשְׁתַּדָּא.

אִיתָן *after normal condition, add* or *strength.* Mekh. B'shall. s. 6, v. תּוֹקֶף; —*after essential, strong, add; hard; old.* Mekh. l. c. Sot. 46[b]; —*before*—3), *insert* Gen. R. s. 98, end מן דא' from the presence of the (Egyptian) men of power.

*אַבָּא, v. אוּבְלָא II.

אכספטיאס, *for* ἀθνίας, *read* ἀνθίας; *for Athnias read Anthias.*

אַכְסָדְרָה, *for* Ms. M. אסכרא, *read* Ms. M. אכסרא; —*add* [V., however, מִכְסוֹרִין.]

אֶלְגָּבִישׁ, *add* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 מיני א' various kinds of hail.

אֱלוֹהַּ, *add*—3) אלהים *authorized judges.* B. Kam. 84[a], sq. א' בעינן וכ' these cases require authorized judges (Ex. XXII, 7, sq.), and there are none (in Babylonia).

אֱלוּל, *for* the second of October, *read* the fourth of October.

אֲלוּנִיתִית I, *for* I Sam XX, 10, *read* I Sam. XXI, 10.

אֲלוּפָה, *add*—*Pl.* אֲלוּפִים. Ex. R. s. 15[4]; a. e.

*אַלוּפְסוֹן m. (ἀλλοφάσσων) *talking in delirium.* Tanh. ed. Bub., Mikkets 15 (not אלופסין).

*אָלַח, *Nif.* נֶאֱלַח (b. h.) *to be spoiled, rotten* (morally). Midr. Till. to Ps. LIII, 4 נאלחים מבחוץ וכ' מבפנים rotten within and rotten without (ed. Bub. נא' מבחוץ ומלאים רשע מבפנים rotten without, and full of wickedness within); Yalk. ib. 770 נאנחים וכ' (corr. acc.).

אֲלִיבָא, *before* B. Kam., *insert* Targ. I Chr. XI, 11.

אֲלַם, *add Pi.* אִלֵּם *to tie up, close,* v. עָלַם I.

אַלְמוּג, *for* v. גלומי, *read* v. גּוֹלֶם.

*אִלְעַאי, pr. n. m. *Il'ay,* v. לְעַזִי.

אִמְבָּטִיס, *for* Y. Kel. *read* Y. Kil.

*אִמְטִרִין, v. אִרְמְטִרִין.

*אִמִּי, אַמִּי pr. n. m. *Ammi, Immi,* name of several Amoraim, esp. A. bar Nathan. Gitt. 44[a]. Y. Sabb. III, 5[d] bot. Y. Meg. III, 74[a] bot. Snh. 17[b]; a. v. fr.—Others: Y. Ned. X, 42[a] bot.—Y. Meg. I, 71[c] top, a. oth.; v. Fr. M'bo, p. 63[a] sq.; v. Jew. Encycl. s. v. Ammi.

*אמין, Zeb. 40[b] top, v. יָמִין.

*אֲמִיתִּי, v. אֱמֶת.

*אֲמִיתָּתָא f. (v. אֱמֶת) *truth, reality.* Ex. R. s. 30[19] אמר אמיתתא הדבר he stated the case as it really had happened.

אמכותי, *cancel* the entire article, and *substitute* אַמְכּוֹתִי, v. מַכּוּתִי.

אָמֵן I, *before* Ch. הֵימֵן, *add* Taan. 8[a] המאמין בחקב"ה who makes God the witness of his promise.

*אֵמֵן, v. יָמִין.

אָמַר I, *dele b) to heap up, and d) to contract, bargain, exchange.*

אֲמַר, *dele from* כְּלוּמַר *to* כִּדְיוּ.

אֲמַרְכּוֹל, *add* [Perles Et. St., p. 106: Pers. *amârgir accountant.*]

אנגלין, v. אַנְגּוֹגִין.

*אנולוגין, Lam. R. to I, 14, read: אִילּוֹגִין.

אָנוּשׁ, *add* 2) (part. pass. of אָנַשׁ) *oppressed, weak.* Yalk. Is. 336 מן אנוש א' of weak man; (Pesik. R. s. 33 ומן אנוש only).

*אַנְטִירְמוֹס = אַנְתִּירְמוֹס, q. v. Treat. Sof'rim ch. XIII, 6.

אֲנִיסָא, *add* (h. form) אֲנִיסָה f.; *pl.* אֲנִיסוֹת. Targ. Cant. VI, 6 (not אֲנִיסוֹת).

אֲנִיסִין, *for* Ḥall. II, 11, *read* Tosef. Ḥall. II, 11.

*אנ"ם, v. לק"ח.

אָנַס, *add* Y. B. Mets. X, end, 12[c] שלא יואנס, read: שלא יֵיאָנֵס.

אֲנַס, *before*—3), *insert* B. Mets. 86[b] בדלא אָנִיס (an ox) which has not been used for labor; בדלא אַנִיסָא (a hen) which has not been used for hatching.

*אַנְפַּלְיָן, Targ. Cant. IV, 12 בא', read: בְּפָאפִלְיוֹן, q. v.

*אַנְקָא, *camel,* v. נָאקָא.

אַנָקָה III f. (אָנַק) *sigh, groaning.* Ex. R. s. 15[21].

*אִרְצִ', אִיסְ', אִצְ', אִסְטַבְלָא I f. (stabulum) *stable.*—*Pl.* (h.) אִסְטַבְלָאוֹת &c. Snh. 21[6]; Num. R. s. 11[7]; Sifré Num. 42 טסבלאות (corr. acc.).—(Chald.) אִסְטַוְולָיוֹן; אִצְ'; אִסְטַבְלַיָּא. Targ. II Chr. XXXII, 28 (not אסח').

*אִסְטַוְולָיוֹן, v. אִסְטַבְלָא I.

אִסְטוֹמָכָא I, *for* Lev. R. s. 4, *read* Lev. R. s. 3[4].

*אַסְטִירוּתָא f. (סְטַר) 1) אַסְטָרוּת דין *diversion of justice, wresting judgment.* Targ. Ez. IX, 9 (h. text מטה). Targ. Is. LVIII, 9 (h. text מוטה).—2) אסטרות חובא *turning aside, removing guilt.* Ib. XXVII, 9.

אִסְטַלִּית, *for* a suite, *read* a suit.

אִסְל, *add*—*Pl.* אִסְלָאוֹת *chairs.* Midr. Till. to Ps. LXXXVII, ed. Bub.

אִסְפַּדְיָא, *for* Gitt. 69[a], *read* Gitt. 69[b].

אַסְפּוֹרַק, *add* Tem. 30b.

אַסְפַּלָנִית, *for* Sabb. IX, 2, *read* Sabb. XIX, 2.

*אַסַקְרְנוֹס, v. אִיסְקְרְנוֹס.

אָסַר, *add Hithpa.* הִתְאַסֵּר *to be forbidden.* Men. 15b שלא יתאסר (Ms. R. ראסר) that it should not become forbidden matter.

*אפטרון, Yalk. Ps. 701, read: אֲפִיטְרוֹפּוֹס.

*אֲפִיפָנִיס pr. n. m. (Antiochus) *Epiphanes,* King of Syria. Targ. II Esth. I, 2 ed. Lag. (v. אניפוניס).

אָפֵל II, *add*; Tosef. Taan. III (II), 1; Y. ib. III, 67a top הִיעוֹפֵל.

*אֲפֵסְ־קִין m. (ὑφίκιον, S. = obsequium) *retinue, suite.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 2.

*אַפְקוּתָא f. (נָפַק) 1) *that which goes forth, issue, product* (h. מוֹצָא). Targ. O. Deut. XXIII, 24. Ib. VIII, 3; a. fr.—2) *the carrying forth.* Targ. Y. Lev. XXVI, 5 (ed. Vien. אַפְקוּת).

אַפְקָעְתָא, *for* Sabbath and Yobel Years, *read* Sabbatical and jubilee years.

אַפְרָא II, *for* Taan. II, *read* Taan. III.

*אפרטין, v. אפורטין.

אַפְרְסְבָּא, *dele* R. Hash. 23a;—*add* R. Hash. 23a (expl. עץ שמן, Is. XLI, 19) א' (sub. אצא) *resin-wood, pine,* v. דדנין, a. מְשָׁח III.

*אַפְרְסָקָא, v. פְּרְסָקָא.

*אַפְתִּי f. (v. אַפְתָּא II) *wide place, release.* Targ. Job XXXVI, 16 (not אַפְתֵּי).

אֲצְבְּעָא, *before*—*Pl.*, *insert* Ab. Zar. 29a, v. מְלוֹא ch.

אַצְרוֹת, *for* a kali, *read* an alkaline substance.

*אקדח, Yalk. Ex. 317, read: מַקֵּדַח.

*אֵיקְ', אֶקְלִיטָא f. (ἔκκλητος, v. אִנְקְלִיטוֹן) *appeal.* Y'lamd. to Deut. III, 23, quot. in Ar.

אַקְנִייְתָא, *for* קני II, *read* קְנִי I.

*אַקַנְתָא, v. אֲבַן.

*אַקְרוֹקוֹנְיָא, אַקְרוֹנְיָא, v. קוֹרְקוֹנְיָא.

אַרְגְּוִיתָא, *add* Targ. Y. Lev. XXIV, 14 (*blasphemy*).

*אַרוּחְתָּה, Y. Succ. V, 55d top, v. אֲרוּכָּה II.

אֲרוּכָּה II, *add* Naz. 54a, v. חָלַל; a. fr.—Trnsf. (of anorganic objects) Arakh. 10b ולא חיתה להם א' (not חיה) and they could not be repaired; Y. Succ. V, 55d top ולא עלתה להם ארוחה (corr. acc.).

אֲרָזִין, *add* Y. Snh. VI, 23d bot. בְּאֲרָזִים; Y. M. Kat. I, 80c bot. ברזים (corr. acc.).

*אוֹ', אֹרַח m. (b. h.) *path.*—*Pl.* אוֹרְחוֹת, אֲרָחוֹת. Num. R. s. 8 3 אוֹרְחוֹתָיו, v. רָשַׁר. Sot. 5b, a. e. חשם אורחותיו, v. שׁוּם I.

אֲרִי I *for* (√אר, cmp. ירי) prop. *to point, throw, read* (cmp. עָרָה II) *to stir up;*—*after* (go to law), *add*; Y. Gitt. V, 46d bot. ויערין.

אֲרִיכָא, *before*—Fem., *insert Pl.* אֲרִיכֵי. Erub. 65a, v. נוּם ch. Ḥull. 63a; a. e.

אֲרִי־נִין, *for* VII, *read* VI.

אֲרִיס I, *add* [Koh. R. to VII, 8 כאריסה, read: כְּאֵרְסָה, v. אֶרֶס, a. יְרִיס I. Gen. R. s. 98, v. יְרִיס I.]

אֲרִיסוּת, *for* חֲכִירָה, *read* חֲכִירוּת;—*add* Y. M. Kat. III, 82a bot. שטרי ארסיות (read אריסיות or אריסות) documents relating to tenancy.

*אַרְכָּבָה, v. אַרְכּוּבָה.

אַרְכּוּבָה, *add* Bekh. VII, 6, a. e. אַרְכָּבוֹתֶיהָ.

אַרְכִי I *for* Zephoris, *read* Sepphoris;—*add* Y. Meg. I, 70d בארכיים in their (the Persians') archive; Ruth R. to II, 4 בין הכרכים (corr. acc.).

*אַרְכִי־אַטְרוֹס m. (ἀρχίατρος) *chief physician.* Ex. R. s. 46 4 (not ארכיאטוס).

אַרְמוֹן III, *before* אַרְמוֹנִים, *insert Pl.*

אַרְמְנְיָא, *for* 48d, *read* 48a.

אֲרְסָא, אֶרֶס, *add* Targ. Cant. II, 14 אַרְסִיהוֹן (ed. Lag. אירֹ).

*ארסיות, read: אֲרִיסוּת or אֲרִיסִיוּת.

אָרַע I, *add Pu.* אוֹרַע *to be joined, attached.* Gitt. 39b, v. עָרָה II. B. Bath. 113b להיות דין ... אוֹרַעְתָּה the entire section (Num. XXVII, 1—11) has been joined together to serve as a judicial precedent.

אָרַע II, *cancel the entire paragraph under Pu.*

אַרְעָאָה *for* Targ. Esth. אַרַע מינית, v. לָאַרַע, *read* Targ. Esth. I, 2 אַרְע מינית (ed. Vien. עַרַע) of inferior quality. Targ. Ruth IV, 4 ארע מינך (not אדע) second in rank to thee.

*אַרְעָא, v. אַרְעָא.

א"ת, *add* Sabb. 104a.

אֶת, *add* 2) אֶת *with.* Shebu. 30a, v. עָמִיר; a. fr.

אַתָּא *Af, after* I cannot bring it., *add* Ned. 81a מַיְתָא לידי וכ' leads to (produces) &c.

*אָתוֹן f. (b. h.) *she-ass.* Num. R. s. 20 15; a. e.—*Pl.* אֲתוֹנוֹת. Tosef. B. Mets. V, 8; Y. ib. V, 10b bot.; a. e.

*אָתְכְּלוּ f. (כָּלָה I) *destruction.* Targ. Y. Num. XVII, 11.

אֶתְנָן, *add* Ex. R. s. 1 17 מוליך א' לאשתו brings a present to his wife (to win her favor).

אַתַּר, *before*—*Pl.*, *add* Trnsf. (=h. מָקוֹם) *God.* Targ. Y. Ex. XVII, 15 (v. Mekh. B'shall., Amalek, s. 2).

בָּגַד, *after* (b. h., v. infra), *insert* 1) *to tear, pull.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זה בוגד מכאן וכ' the one pulls one way, the other the other way, until they tear it (the garment).—2) *to tear away;*—*before* Snh. 37a, *insert* Ib. (R. Ḥan. 2) בָּגַדְנוּ בצורנו we have been faithless to our Rock.

בֶּגֶד, *for* Day of Atone., *read* Day of Atonement.

*בְּגַדָּא ch.=h. בֶּגֶד.—*Pl.* בְּגַדִּין. Y. Sabb. III, 5d bot. דשטחן בְּגַדִּיהוֹן וכ' who spread their garments against the warm air of the stove.

בַּד II *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

בְּדוּלְחָא, *add* Targ. O. Num. XI, 7 (ed. Vien. בְּרוּלְ'); Y. בְּדִילְחָא.

בְּדִי I, *for* Y. Sabb. II, *read* Y. Sabb. VII.

*בדיוין, Y. Ned. III, 37d, v. קְרוּבִין.

*בְּדוּלְחָא, v. בְּדוּלְחָא.

*בְּהָא pr. n. m. *Beha,* an Amora. Tem. 29a.

*בְּהוֹנוֹת, *pl.* of בֹּהֶן.

*בּוֹ', בֹּהֶן m. (b. h.) *thumb, great toe.* Neg. XIV, 9; a. fr.—*Pl.* בְּהוֹנוֹת. Yoma 61b; a. e.

בָּהֵן, *before* [Sifra Thazr., *insert* B. Mets. 27b סימן מ' a distinct (reliable) mark for identification.

*בּוֹ, Kidd. 48a, a. e., v. בּוֹ.

*בּוּבִים, בּוּבִיס, Tosef. Kel. B. Bath. I, 5, read: כּוּבָּס (v. R. S. to Kel. XXI, 1).

*בּוֹדְקָא m. (בְּדַק) *searcher*. Gen. R. s. 67 אנא הוא בּוֹדְקֵי הוֹן וכ׳ I am the searcher of hearts; Yalk. ib. 115.

בּוֹהֲנָן, *after* בן נכו חיון, *add*; Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. בן מביא יין.

*בּוֹהֲנָן, v. בֹּהֶן.

בּוּטָא, *add* Meg. 31ᵇ לוי בר ב׳ Ms. M. (ed. בוטי); Yalk. Prov. 932; Y. Meg. III, 74ᵇ bot. פאטי (פסטי, פסטר); Koh. R. to VIII, 3 בן פנטי.

*בּוּטִי pr. n. m. *Buṭi*, v. בּוּטָא.

בּוּכָנָא, *for* concerning a club, for he pounds with it, *read bukhana* is that with which one pounds.

*בּוּלְדְּרִיס, read: בּוּלַדְּרִסִי m. (v. בַּלַּדְּרִסִין) *Brundisian, sailor to and from Brundisium*. Koh. R. to IX, 8.

*בּוּנְטוֹס, v. פּוּנְטוֹס.

בּוּנְיָס (בּוּנְיוֹס)* pr. n. m. (*Bunios,*) *Bunias*, name of a wealthy man. Erub. 83ᵃ בוניוס (Ms. M. בן בוניוס; Ms. R. בּוּנְיָס בן נוניס; v. Rabb. R. S. a. l. note); ib. 85ᵇ בוניוס בן בוניוס (Ms. M. בוניס בן בוניס, v. Rabb. D. S. a. l. note); Gitt. 59ᵃ בוניוס בן נוניוס (corr. acc.).

בּוֹסָר, *for* גָּרַע, *read* גָּרַע II.

בּוּעַ, *add* 2) *to bubble, boil over* (in excitement). Targ. Job VI, 10 (h. text סלד).

בּוּעֲרַיְיתָא, *add* Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. חוטא דב׳, read: דבוצרה.

בּוּר II, *add* 3) *uncultivated land*. Peah II, 1, v. נִיר II. Y. Naz. VII, 56ᵇ top שדה ב׳ an unbroken field; a. e.

בּוּרָא I, *add* Koh. R. to I, 18 מלין בּוּרִין coarse things, v. קַלִּיל II.

*בּוּרְיוּ, Y. Kidd. I, 61ᵃ, read: פּוּדַּגְרָא, q. v.

בּוּרְנִי I, *before* [Y. Kidd., *insert* Tosef. Succ. III, 8, v. לִיבָּרְנִין.

בּוּרְנִיץ, *add* Ar. בורצנין.

בְּזָבְּזוּ, *for* Gen. R. s. 80, *read* Gen. R. s. 83.

*בִּזָּה, v. בִּיזָּה.

בָּזַז, *add Nif.* נִבְזַז *to be plundered*. Bicc. I, 8 נִבְזוּזוּ (Y. ed. נָבְזוּזוּ) if the first-fruits were taken away by robbers.

בָּזַז I, *add* Esth. R. introd. מִתְבַּזְּזָה, v. סָגִי I.

בְּזִיזָא I, *after* Ms. O. אבי ב׳, *add*; Midr. Haggadol ed. Schechter, to Gen. XXV, 24 אבב בי זיזא.

בְּזִיזֵי *for* prob., *read* properly.

בְּזַק *for* גרידי דחרדלא, *read* גרידי בזרא דחרדלא;—*for* mustard, *read* mustard seed.

בְּזָרָא, *for* v. בְּזָקָא, *read* v. בְּזַק.

*בחבה, Men. 63ᵃ מבחבותי Ar., v. מַחֲבוֹאָה II.

*בְּחַיי pr. n. m. *Baḥăyi*, v. בַּחֲיֵי.

*בְּחִינָה f. (בָּחַן) *proving, use of the verb* בָּחַן. R. Hash. 16ᵃ, v. עִין ch.

בָּטַח, *Af.*, *add* Snh. 98ᵃ אַבְטָחָךְ לך וכ׳ I assure thyself and thy father of a share in the hereafter.

*בֶּטַח m. (b. h.; בָּטַח) *safety, confidence*; (adv.) *in safety*. Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 138, v. שַׁאֲנָן.

*בָּטִי pr. n. m. *Bați*. Kidd. 70ᵇ.

בָּטַן, *add Af.* אַבְטִין *to cause to abort*. Targ. Ps. XXIX, 9 (h. text חולל).

בָּיָא, *add* [Compare, however, Lev. R. s. 1 עסוק בתירה של אגרונימון ... מדינה; Yalk. ib. 428 במחיה,—from which it would seem that our w. stands for βίος, *living*.]

בֵּידָא, *before* [Rabad, *insert* Y. Yeb. VIII, 9ᶜ, a. e., v. בְּדִי I.

*בידידה, Tosef. Toh. X, 12, read: בְּדִידָה.

*בֵּידַלְחָא, v. בְּדוּלְחָא.

*בִּיזָקָא, v. בִּזָּקָא.

*בִּיזָן, v. בַּאזָן.

*בימוס Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

בִּין, *add* Hag. 3ᵃ, a. e. הִתְבּוֹנֵן, v. רָשָׁה.

בִּיקוּעַ, *for* spade or shovel, *read* axe;—*add* 3) *fissure, trench*. Tosef. Ohol. XVI, 1, v. חֲלוּלִית.

בֵּירַאי, *add* Yoma 81ᵇ, v. נָרַשׁ.

*בישין, Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ בישין שיני, a corrupt dittography of פישן, q. v.

*בִּיתִיוּנִי, v. חִינִי 3.

בָּכַר, *Pi.*, *add* 5) *to do for the first time, invent*. Midr. Sam. ch. XVIII (ref. to בכור מות, Job XVIII, 13) ב׳ לו מיתה מרה he invented a bitter death for him; Pesik. R. s. 12 הִבְכִּיר (*Hif.*);—*under Hif.*, *add*—2) *to cut early, to destroy*. B. Kam. 58ᵇ, v. סְמַדַּר.—3) *to invent*, v. supra.

*בְּכִירוּת f. (v. בְּכוֹר) *share of the firstborn*. Num. R. s. 21 ¹².

בִּלְהַרְסִין, *for* 41ᵃ, *read* 41ᵇ.

*בלוטין, בלוטי, read: בּוּלְוִוטִין.

בִּלְזָמָא, *for* ch. XI, *read* ch. XXXI.

בְּלִי, *add* Lam. R. to I, 4, v. בּוֹרְגִין; a. e.

*בליוסטוס, v. בּוּלְבְּטָס.

בָּלַע, *Pe.*, *after* (cmp. סָפַג), *add* Targ. Prov. XXIX, 19;—*under Af.*, *add Part. pass.* מַבְלָע *enclosed*. Erub. 21ᵃ מַבְלָעָן, v. מָתָא;—*under Ithpe.* 1, *add* Sabb. 134ᵃ איב׳ ביה דמא his blood is resorbed (in the veins, the red surface disappears).

בֶּלַע, *after* 1), *insert* (b. h.) *that which has been swallowed*. Gen. R. s. 68, end בְּלָעוֹ (not בולעו).—2);—*for* 2), *read* 3);—*for* 3), *read* 4).

*בְּלַעְדֵי מִבּ׳, *without*. Gen. R. s. 79; Y. Shebi. IX, 38ᵈ, a. e. מב׳ שמיא without the will of God, v. רְבַד.

*בְּנָאן, v. בַּנַּי.

בַּנַּאי, *before*—V. אַרְדִּיכַל, *insert Pl.* בַּנָּיִין, בַּנָּאִים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 2; Kel. XXIX, 3 (R. S. בנאים).

*בְּנוֹנִי, v. בִּינוֹנִי.

בָּנִי, בִּנְיָ* f. (v. בַּנַּאי) *bathing*; בֵּי ב׳ *bath*. Targ. Y. Lev. XXIII, 27 חניות ב׳ (not בין) the enjoyment of bathing; ib. XVI, 29 חוית בָּנִי (corr. acc.). Targ. Y. Num. XXIX, 7.—*Pl.* בָּנְיָן, בְּנָאן. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. בנאון (ed. Vien. בניין). Targ. Esth. II, 3 (ed. Vien. בגאון, corr. acc.).

בָּנָה, בְּנֵי, *for* Is. LIV, 93, *read* Is. LIV, 13;—*before* Ex. R., *insert* Sifré Deut. 309 (play on לא תתבונן, Is. I, 3) שלא חיו בוניהם ברברי תורה because they did not educate themselves by the words of the Law; Yalk. Is. 254.

*בְּנֵי, *pl.* בִּנְיָן, v. בַּנַּאי.

*בִּנְיָמִין (b. h.) pr. n. m. *Benjamin*, 1) son of Jacob. Sabb. 55ᵇ. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) name of a Tannai. Nidd. 21ᵇ; a. e.—Ber. 5ᵇ, sq. Abba B.—3) name of several Amoraim, *a*) B. of Ginzak. Y. Ber. II, 5ᵇ top, v. גִּנְזַכְרִיָּה.—*b*) B. bar Giddal. Y. Maasr. I, 49ᵃ bot.; a. e.—*c*) B. bar Japhet. Y. Ber. VI, 10ᵃ. Gen. R. s. 43; a. e.—*d*) B. bar Levi. Y. Peah I, beg. 15ᵃ. Ex. R. s. 8; a. e.—*e*) B. bar ʿAshtor. Y. Bicc. I, 64ᵃ top.—*f*) B. the physician. Snh. 99ᵇ; and others.—4) B.

the shepherd. Ber. 40b.—V. מִינְיוּמֵי, בִּינְיָנִין.

*בְּנִיתָא *hair*, v. בִּינְתָא.

בסגר, *after* ב' של ערביא ב', *insert* (ed. Bub. סוגר).

בְּסִילְיוֹס, *add* Tanḥ. ed.Bub., Vaëra 7 בסילואוס; Yalk. Ex. 180 בשילואוש (corr. acc.).

בְּסִיטָּא, *for* אית כרנבי ב' *read* אית כרנבי מריין ב'; *—for* sin begets sin, *read* evil begets evil.

בְּסִין, *insert* Y. Maas. Sh. IV, 55c top.

*בְּעֲבִיוֹת f. pl. (cmp. בוּשָׁא) *abscesses.* Tosef. Makhsh. III, 13.

*בְּעַד (b. h.) *behind, after.* Midr. Till. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ' he inquired after him (to know) where he was; a. e.

בְּעַט, *add* Gen. R. s. 80 בְּעִיטָא, v. נְגַשׁ.

*בְּצֵי, v. בְּצָא.

בָּצִיר I, *add* [Pesik. R. s. 6, end בצרנו, v. בְּצַר.]

בְּצִירָה, *add* בית חב' *wine-press.* Y. Macc. II, 31d; (Tosef. ib. III (II), 9 יצירה ed. Zuck., Var. יצרה).

בקלאנין, *for* קִלְּוֹן, *read* קוֹלָן.

בקלצתא, *for* פְּקוּעָה *read* פַּקּוּעָה.

*בָּקַק (b. h.) *to be empty.* Num. R. s. 8 9 כגפן בוקק like a bare vine.

בַּקָּא, *before—Pl.*, *insert* B. Kam. 24b; a. e.

בָּרָא, בָּר, בַּר, *before—*4), *insert* Gitt. 69b צירמא ברא, v. צִרְמָא.

בַּר IV, *add* Gen. R. s. 82, v. שְׂרָב.

בְּרָאָה, *for* Gen. XIII, 25, *read* Gen. XVIII, 25.

*ברדינין, v. ברדינן.

בָּרוֹקָא III, *add—*2) *a jewel,* v. בִּרְקָתָא.

בַּרְחָא, *before* Y. B. Kam., *insert* Targ. Y. Gen. XV, 9; *—add—Pl.* בָּרְחֵי. Targ. Y. Num. VII, 17; a. fr.

בְּרָא I, בָּרִי *Hif.*, *add* 3) *to make strong.* Ber. 40a, a. e. מְבָרְיִן, v. פְּרִי, פָּרָה.

בָּרִיחַ, *before—Pl.*, *insert* B. Bath. I, 5; a. e.

*בריחיא, Y. Erub. II, 19a, *read:* פְּרִיחָא *rotten.*

*ברלא, B. Kam. 113b, v. בּוֹלָא.

*בְּרַם II f. (v. preced.) *piece, portion.* Targ. I Chr. V, 2 ב' מלכותא a portion of the dominion.

*ברניות, Midr. Till. to Ps. XLVIII, end, read: בִּירָנִיּוֹת.

בִּרְסִים, *add* Tosef. Kel. B. Bath. V, 11. Tosef. Neg. V, 14.

בְּרַק I, *for* מנהורא *read* מִנְהוֹרָא.

בִּרְקָנִים, *add* Sabb. 59a; a. e.

*בשילואוש, v. בְּסִילְיוֹס.

בְּשַׁשׁ, *for* טְפַל *read* תְּפֵל.

*בָּתַר, *Pi.* בִּתֵּר (b. h.) *to cut.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.

בֶּתֶר, *for piece, decree, allotment, read* 1) *piece.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.—2) *decree, allotment.*

גאי, גָּאָה, *for* Job XXIII, 29, *read* Job XXII, 29.

גָּבָא, *before—Pl.*, *insert* Tosef. Ter. VII, 14; Y. ib. VIII, 46a top (not גובי); *—for* מ"ש *read* משׂרת.

גְּבָבָא, *for* v. next w., *read* v. גְּבָבָה.

*גְּבוּרִי, v. גִּבּוֹרִי.

*גֶּבֵי, v. גָּבָא.

גַּבְרָא I, *after* XVI, 16., *add* Ib. X, 20; a. fr.

גְּבִין II, *add* Bekh. 44a (expl. שכבנא); Tosef. ib. V, 3 (expl. שכניה).

גָּבַל *Kal, add—*2) (b. h.) *to set a landmark* (גְּבוּל). Sabb. 85a.

*גַּבְלוּת f. (b. h. גַּבְלֻת; גָּבַל) *rounded, twisted cord.* Cant. R. to IV, 4, v. שַׁרְשֶׁרֶת.

גַּד II, *for* Ex. XVI, 7, *read* Ex. XVI, 31.

גַּד, גַּדָּא, *after* ערסא דג' *insert* (lectus genialis).

גְּדוּדִית II, *add—*2) *steep* or *abrupt embankments, precipitous rocks.* Mekh. B'shall., s. 1, opp. משופעות.

גְּדוּלָּה, *for* Num. XVIII, 11, *read* Num. XVIII, 8.

גְּדִי, *for* Y. ib. I, 19a, *read* Y. Snh. I, 19a; *—for* Deut. XV, 21, *read* Deut. XIV, 21.

גְּדַל II, *add* Keth. 103b מְגַדְּלָנָא (B. Mets. 85b גְּדִילָנָא), ib. נְגַשְׁתָּא, v. גְּדִירָא.

גֶּדֶר, *add* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III גדר תאמצעי *anti-helix*, v. גְּדִירָא.

גָּהָה, גָּהָה, *for* Ps. XXII, 7, *read* Ps. XXII, 10.

גּוֹבְבָתָא, *for* I Kings XIV, 25, *read* II Kings XIV, 25.

*גּוּבְּהָ, v. גּוֹב ch.

*גּוֹבִי, v. גּוֹבָאֵי.—[Y. Ter. VIII, 46a top, v. גְּבָא.]

גּוּבְיָא I, *add* Ḥull. 60a דרביתא אגוּבְיָא on the bank of the R'bitha.

גּוּדְגֹּדִין, *add* Yalk. Lev. 587 המגביה לגורגרון.

גּוֹדֶל, *add—*3) *age of majority.* Keth. II, 10, v. קוֹשָׁן.

*גַּוָּוְנָא = גַּוְנָא. Gitt. 69b, v. צִיבְרָא.

גּוּלְגַּלְתָּא, *add* [Y. Peah I, 16a bot., v. גַּלְגַּלְתָּא.]

גּוּלָּה, *add* Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גולת חנוני the storekeeper's bowl (stationary tank.)

*גּוֹנְחֵי m. *Goth.*—*Pl.* גּוֹנְחִים. Yalk. Ps. 702, v. עַנְתְּנִים.

גּוּף I, *before* Nidd. 6b, *insert* Ab. Zar. V, 3 וְרַגְלוֹף, v. נָגַב; *—under Hif.*, *add* Sot. 42b מְגִיפִין shut their cuirasses, v. הֶגֶפָה.

*גּוּפְנָא, v. גּוֹפָן.

*גּוּרְגְּרִין, גּוּרְגְּדִין, v. גּוּדְגֹּדִין.

גּוּר I, *Pi. add* [Yalk. Lev. 471 מגיר, read: גְּיֵיר, v. גְּיֵיר.]

גּוֹרֶן, *for* II Kings l. c., *read* I Kings l. c.

*גּוּרְקִי, v. גּוּרְקָא II.

גּוּשְׁקָרָא, *after bran-bread, insert;* Syr. כושכרא, P. Sm. 1844.

גַּז, *after* B. Kam. 118b, *add* Sabb. 48a, a. fr. גִּיזֵי צמר, v. צִיפָּה. Ḥull. 136b רֵאשִׁית, v. גְּזֵרִי.

גַּדָּא, *add—Pl.* בַּר גַּזִּין, בַּר גַּזְיָן. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 נרגזא (נרגוא); Yalk. ib. 820 בר זגין (corr. acc.).

גְּזוֹרָאֵי, *pl.* גְּזוֹרָאֵי, *cancel from* inhabitants *to* גְּדוֹרָא, *and substitute* (גְּזֵר) *woodcutters.*

גָּזַז, *for* Cant. V, 11, *read* Cant. VI, 11; *—before* Part. pass., *insert* Ḥull. XI, 2 גּוֹזוֹזוֹת, v. חָלַל II.

גָּזֵר, *for* scull, *read* skull.

גְּזֵרָה, *after* Ohol. VIII, 2 Miṣh.,

insert (ed. Dehr. Var. גְּזִירוֹת, in Maim. Arab. comment. גְּזִירוֹת).

גַּחֲמוּן, *for* גַּחֲמוּן m., *read* גַּחֲמוּן.

גְּבוּרָה, *add* B. Bath. 8[b] גְּבוּרָה וְחִלּוּקָה the mode of its collection and that of its distribution.

*גִּירָא II *junction*, v. גּוּדָא.

*גִּירָא III *bank, shore*, v. גּוּדָא I.

*גִּירְהוּק m. (גָּהַק) *belching*. Ber. 24[b] top Ms. M. (ed. מגחק).

גִּירְזָמָא, *after* Targ. O. Ex. XV, 1 ed. Berl., *add* Targ. Job VIII, 12 בגירזמיה ed. Wil., v. פִּירְזָמָא.

*גִּירְזָמָא pr. n. pl. (Zeugma) *Gizma*. Kidd. 71[b], sq. מעברתא דג׳ the ford of G.

גִּיל I, *add* Part. גָּל; *pl.* גָּלִים. Midr. Till. to Ps. CXLIX.

גִּילָה, *add* Pesik. R. s. 36 בגילת נפשי with gladness of my soul.

*גִּירְפִּיוֹן, Ex. R. s. 31, v. נִירְפִּיוֹן.

גִּיר III, *for* he threw chaff and, *read* we threw chaff, and.

*גִּיתִּית, גִּיתִּית, v. גַּת, גִּתִּית.

*גַּלְבַּטִינוֹן, v. גַּלַּאקְסִינוֹן.

גַּלְגָּא, *add* Y. Peah I, 16[a] bot. גולגלוי (read גוּלְגּוֹלוֹי).

גִּלְגֵּל, *add* 5) *to trifle with*. Y. Naz. V, 54[a], v. גֵּוֶר.

גַּלְדָּא, *for* וקלפי, *read* וקליפי.

גַּלּוּסְקָא, *before* [Ex. R., *add* Treat. S'mah. ch. VIII גלוסקאות שחביאו אוכל olives ripe enough to be eatable.

גַּלִּיד, *add* Targ. Ez. I, 22 *crystal*.

*גַּלִּישׁוֹשִׁיתָא = גַּלַּשׁוֹשִׁיתָא. Targ. Cant. VI, 5.

גָּמוּר *perfect*, v. גָּמַר.

*גְּמִירָא = גְּמִירָא, *perfect*.—*Pl.* גְּמִירֵי Ber. 61[b] צדיקי ג׳, v. גָּמַר.

*גְּמִירָה, גְּמִירָה f. (גָּמַר) *finishing, end*. Ab. d'R. N. ch. XXVII מלאכה שאין לה ג׳ (not בה) a work which you cannot expect to finish (Var. ed. Schechter גמורה, גמורה).

גָּמַם *Kal, for* v. next w., *read* v. infra.

גַּנָּא, *after*, v. אַגַּר II, *insert*; Koh. R. to IV, 6 גניאן.

גַּנָּאי, *add* Midr. Sam. ch. I גַּנָּאוֹ (fr. גַּנָּי).

גְּנוּבְתָּא I, *for* Ms. *read* Ar.

*גנוסטרי, גנוסטרא, v. אנגיסטור.

*גְּנִיחוּתָא, v. גְּנִיחוּתָא.

*גניאן, Koh. R. to IV, 6, read: גַּנָּא, v. גַּנָּא.

גָּנַן, *add Hif.* הִגֵּן 1) *to find shelter*. Y. Pes. VII, 35[b] מָגִינִין תחתיהן find shelter beneath them. Ib. אין לה להגן where to find shelter.—2) *to protect*, v. גּוּן.

גָּסַס, *add* V. נְגַס.

*גסקלגס, v. גַּיּוּס.

גַּעֲגַע, *for* h. text שעשע, *read* h. text ואשעה, cmp. שעשע.

*גָּעַר (b. h.) *to shout, rebuke*. Tanḥ. Ki. Thissa 19; a. e.

*גְּעָרָה f. (b. h.; גָּעַר) *rebuke*. Tosef. Ḥag. II, 12 (Var. מזירפה), v. שָׁתַק.

גַּפָּא I *for* ropes (or baskets), *read* rope (or basket).

גְּפָרִית, *add* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10, a. e.; v. רָצַח.

גַּרְבָּא I, *after*; a. e., *add*—Y. B. Bath. VII, end, 15[c], a. e., v. נָקַשׁ.

גָּרַג, *after stir up, insert* Targ. Ps. CXL, 3 (h. text רגורו).

*גרגרן Tosef. Sabb. VI (VII), 1, v. גַּרְגְּרָן.

*גרמיסין, v. גרמסין. Pesik. R. s. 10.

*גָּרַס II (b. h.?) = גָּרַס II, *to acquire knowledge, to commit to memory*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 20.

גַּרְסִי, *add* Tosef. Makhsh. III, 13; Bekh. 10[b].

*גַּרְף m. (גָּרַף) *a vessel for the collection of refuse*. Ber. 25[b], a. e., v. רִיעַ II.

גְּרָרָא II, *before*—[2, *add* Zeb. 11[b] נסב, v. אַגְּרָרָה.

דָּאָה I, *add* Erub. 53[b] (in Chald. dict.) נְקַח, v. דְּאוּיָן I.

דָּאָה II, *add Pl.* דָּאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. ib. 820.

*דאטגמא, Deut. R. s. 5[14], read: דִּיאֲטַגְמָא.

*דאיקוטשא, v. דִּיאִיקְטָא.

*דאסי, Targ. Job XXXVI, 28 (ed. Wil. דאתי), read: דָּאסֵי, v. דָּסֵי.

*דאתי, v. דאסי.

דָּבוּרְיָא, *for* B. Bath. 108[a], *read* B. Bath. 18[a];—*after* (ed. דבורך), *add*; ib. 25[b] מדבורי (or מִדְּבוֹרֵי, *pl.* of דְּבוֹרָה).

דְּבִירָא, *read* דְּבִירָא, דְּבִירָא.

דָּבֵק, *add* 4) דבקים *two words running into each other*, e. g. על לבבך. Ber. 15[a].

דָּבַר *Hithpa, add* 2) *to conduct one's self*. Koh. R. to III, 18, v. סִיגּוּף.

דָּבָר, *add* מִדִּבְרֵיהֶם *by their (the scholars') words*, (= מדרבנן, v. רַבָּנָא) *rabbinical enactment*. Keth. 73[b]. Y. Orl. I, 60[d] top, opp. דבר תורה; a. fr.

*דַּבְּרִיתָא, דַּבְּרִיאָתָא, *pl.* of דַּבְּרִיתָא.

דַּבְּרִיתָא, *add* Sot. 48[b] דַּבְּרִיאָתָא.

דַּבַּתְּרָתָא pr. n. pl. *Dabbattarta* (prob. to be read דברתא, v. Neub. Géogr., p. 265). O. Orl. I, 60[d] top.

*דֻּבָּה (v. דּוֹב) *she-bear*. Gen. R. s. 86, v. קְפַז.

דּוּגְמָא, *before* Keth. 28[b], *insert* Tanḥ. K'dosh. 8 ועשאוהו ד׳ and they made him a frightening example (defaced him); cmp. פְּרִיגְמָא.

*דּוּד m. (b. h.) *pot, boiler*. Num. R. s. 10[21] תחת הד׳ ... הית threw the hair under the boiler; a. e.—Trnsf. *cup-shaped knob of a stick*. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4; cmp. מֵינֶקֶת.—*Pl.* דּוּדִין. Ib. [R. S. to Kel. XIV, 2 reads דור, דורין.]

*דּוּדָאִים m. pl. (b. h.) *mandrakes*. Gen. R. s. 72; Cant. R. to VII, 14.

דּוֹדֵי, דּוֹדָה, *add* Sifré Num. 85 (expl. כמדומים את עצמם, Num. XI, 1) as if bemoaning themselves (considering themselves as mourners); Yalk. ib. 732.

*דּוֹדֵי m. (b. h.; דָּוָה) *grief, affliction*. Midr. Till. to Ps. XLI.

*דַּדַּי m. (b. h.; דָּוָה) *afflicted, very sick*. Midr. Till. to Ps. XLI.

דּוֹן, *read* B. Bath. 90[b] and they named the measure introduced by Papa ד׳ פפא quot. Tosaf. to Yeb. 79[a] (ed. רוז; Ms. M. רז; Ms. H. כוז) Papa's keg.

*דוסקניתא, v. אוּסְקָנִיתָא.

דּוֹפָן, *after* בריפן (corr. acc.), *insert*; v., however, רִיפּוֹן.

דּוֹפָק, *add* 2) *close-fitting lid*. Sifré Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פָּתִיל.

הוּץ II *before* [B. Bath., *add* Nidd. 62a; Sabb. 90a, v. שָׁלוֹם.

הוּר I *Hif., for* Y. Snh. Tanḥ., *read* Y. Snh. X, 28a משרה; Tanḥ.

דִּיר, הוּר, *add Ithpe.* אִתְּהַדַּר *to be inhabitable.* B. Bath. 7a לא קא מִתְּהַדַּר לי I cannot live there (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

הוּרְבָּנָא, *for* ed. Vien., *read* ed. Wil.

*דורמיטא, Yalk. Sam. 139, v. מרמיטה.

הוֹשֵׁן, *for* Jer. XXXI, 39, *read* Jer. XXXI, 40.

*דחיא, Targ. Y. Lev. XI, 14, read: דַּיְיפַרְתָּא, v. עַיְיפַרְתָּא.

דָּחַק, *add* 3) *force.* Sabb. 8a, a. e. תַּשְׁמִישׁ, v. על ידי חד'.

*דיגלתא, v. דַּגְלוּתָא.

דִּיוֹרָא, *cancel* [Prob. a corruption *to* v. next w.], *and substitute,* v. Pesh. a. l.

דִּיוּקִי, *after* to his grief, *add* (cacophem. for: to his idolatrous debauchery).

*דימוס, Midr. Till. to Ps. III, v. רִיטְמִיש.

*דִּימִי pr. n. m. (abbrev. of אַבְדִּימִי) *Dimi,* name of several Amoraim (v. Jew. Encyclop. s. v. Abdimos). Y. Ned. IX, beg. 41b.—Erub. 22a. Yeb. 78a; 84b. Arakh. 16a; a. fr.—Men. 35a. B. Bath. 22a; a. others.

*דִּימְיָא, v. דִּמְיָא.

*דיסמוס, Midr. Till. to Ps. III, v. רִיטְמִיש.

*דיפורין, v. רִיפּוֹדִין.

דִּיקוּרִיוֹן, *add* 2) *a member of the senate* in Roman colonies and municipalities. Yalk. Deut. 813; Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 דיקורין.

דִּיר I, *add* Tosef. Maasr. III, 14 (in Hebr. dict.; Var. זור), v. זוּר II.

דָּיְרָא, *add* Sabb. 32a בי דַּיְרֵי (or דָּרֵי) *stalls,* v. חוּטְרָא II.

*דַּכָּא m. (b. h.; דְּכָא) *crushed, humble.* Sot. 5a (ref. to Is. LVII, 15) דִּ' אֶתִּי the humble (shall reside) with me; אני את דִּ' I reside with the humble; a. e.

דָּלַג *Pi., add* 2) *to cause to leap down, to degrade.* Ex. R. s. 15 4 הרינו מְדַלְּגָן וכ' I will degrade them (the kings), and make them chiefs (*allufim*).

דָּלָה, דְּלִי, *for* festive wreath, *read* festive booth.

דָּלִי, *after* zodiac, *insert* Pesik. R. s. 20.

דָּלֶת, *before Pl. insert Du.* דְּלָתַיִם. B. Bath. I, 5.

*דְּמִימָה f. (דמם) *silence, submission.* Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I.

דָּמִי, דָּמִין, *for* Ex. XX, 16, *read* Ex. XX, 17.

דְּמִיעָא, *for* as preced., *read* as preced., *fruits;* — *add* Targ. Deut. XXII, 9.

דְּמַר, *for* corr. acc., *read* v. רוּם ch.

דָּנָא, *add—Pl.* דְּנֵי. Ber. 5b; a. e.

*דְּס', words sub דְּס', v. sub דִּיסְ'.

*דסיקרין, Y. Sot. V, 20b bot., read: דִּיסְקְרִין.

דָּעָה, *for* Cant. R. to IV, 3, *read* Cant. R. to IV, 8.

דַּק II, *for Pl.* דּוּקִין, *read Pl.* דּוּקִים, דּוּק'. Y. Pes. IX, 36d bot.; Tosef. ib. VIII, 11, v. תַּבְלוּל.

דְּקַדּוּק, *add*—3) *pl. delicacies.* Yalk. Cant. 982, v. רִיפּוּק.

דְּקָלָא, *for* to meet a barren cane, *read* to meet barren trees.

דָּר, דָּרָא, *for* Targ. Ps. LXXXII, 15, *read* Targ. Ps. LXXXIII, 15.

דָּרְגָא, דַּרְגָא, *add* Targ. Cant. II, 14 (ed. Lag. דַּרְגִּיתָא; h. text מדרגה).

*דַּרְגִּיתָא f. (דרג) *stairs, steep|place.* Targ. Cant. II, 14 ed. Lag., v. דַּרְגָא.

דָּרָנָא, *for* Ib. קרש, *read* Ib. 102b קרש.

דָּרַשׁ, *Nif., add* 2) *to be inquired of, be sought; to respond.* Tanḥ. Haăz. 4 פעמים נ' וכ' at times the Lord can be sought (answers prayer) &c.

דְּרָשָׁא, *for* Ex. XXII, 44, *read* Ex. XII, 44;—*add* Num. R. s. 9 אינשי דרשה, v. מִדְרָשָׁא.

דָּת, *after* דָּתִין, *insert,* דָּתוֹת. Esth. R. to III, 8 דָּחוֹתֵיהֶן, v. קְטָרֵג. Bets. 25b (ref. to אשדת, Deut. XXXIII, 2) דָּתֵיהֶם של אלו אש וכ' the manners of these (Israelites) are fire (they are of a fiery temperament); if the Law had not been given them &c.

הָבַל, *for* 2) *to be wanton, to sport, read* 2) = חבל, *to seize, take by force;*—*for* תְּהַבְּלוּן מְמוֹנָא, *read* תְּהַבְּלוּן;—*after* תתחבלון, *add;* h. text תחבלו.

הַבְלָעָה, *add* 2) *overlapping.* Erub. 44b, a. e. חַבְלָעַת תחומין, v. תְּחוּם.

הַבְרָא, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בהברא (Var. בכהבראה), read: בְּהַבָּרָה.]

הַבְרָאָה, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בהבראה Var., read: בְּהַבָּרָה.]

הָגִי, *for* Y. Ber. V, 9, *read* Y. Ber. V, 9a.

הֲגָיוֹן, *add* 2) *thought, plan.* Gen. R. s. 12; Yalk. Job 914, v. רֵמָּ.

הַדָּם, *add* Kidd. 73b top, v. שְׁלַשׁ.

הַדַּסָּא, הֲדַס, *add* Y. Succ. III, 53d top הַדַּסָּה.

הָדַר *Kal, for* Gen. XXIV, 25, *read* Gen. XXIV, 65;—*under Hithpa., add* Num. R. s. 97. Tanḥ. Ḥayé 3 נִתְהַדְּרָה; a. e.

הַדָּרָה, *add* Tanḥ. Ḥayé 3 הדרת זקנה the dignity of old age; a. e.

הוֹדָאָה, *for Hodaah, the first of, read Hodaah, the second of.*

הוֹצָא I, 3, *for Pl.* הוֹצֵי. Ib., *read Pl.* הוֹצֵי, הוֹצִין. Ib. B. Bath. 69b, v. תָּאלָא.

הוֹרְדוֹס, *add* Midr. Sam. ch. XIX צלמא הורדוסים (צ' הורדוסיס); Yalk. Sam. 124 צלמא הרודיס the statue of Herod (?); v. אַדּוּבֵּי.

*הוֹרוֹדוֹס, v. הוֹרְדוֹס.

הַיְרָנָא, *for* חרגוגא, *read* חרנוגא.

*הִידּוּק, v. חִידּוּק.

הֵילוֹל *for* is remained, *read* is left over.

הֵימִיסוֹ, *add* Gen. R. s. 4 ed. Theodor (play on חמסים, Is. LXIV, 1); Yalk. Is. 368 המסיו (corr. acc.).

הֵינִי 1), *after* Gitt. 80a, *insert;* B. Bath. 172a (Ms. M. הינו); Yeb. 116a.

*הִיצִירִית, Yalk. Ps. 635 תרב ה' הִינְדִּית or הִינְדִּוִית *Indian* sword; *read* cmp. הִינְדָּוָא.

הֶיקֵּם, *add* B. Kam. 79a ופרע בהקיפי and paid with it a debt for goods received on credit.

הִיתְלוּ, *add* Nidd. 9b; Y. ib. I, 48d bot.; 49b bot. עייחלו.

הַפָּר, *for* Prov. XXIII, 23, *read* Prov. XXIV, 23.

הָלָא, *add*; Y. Snh. I, 18[c] bot. דלתן (corr. acc.).

הָלִי, *add* Targ. Mal. II, 17 ed. Lag., v. לְהִי.

הֵמִים I, *add* Y. M. Kat. II, 81[d] top וחמת (not וח'), v. סְחִיטָא.

*הִמְסִיסוּ, v. הֵימִיסוּ.

*הִנְהִיקוּ, v. הֵינִיקוּ.

*הַסָּטָה f. = הֶיסֵּט. Tosef. Zab. IV, 6.

*הַסִּיק, v. הֶסֵּק.

*הֵיסֵּק, הֶסִּיק, הֶסֵּק m. (נָסַק) *heating*. Pes. 30[b] הַסִּיקָן מבפנים their fireplace is inside. Bets. 33[a] לה' גדול for a large fire.

*הַסָּקָה f. same. Bets. 33[a] לא ... אלא לה' pieces of wood are intended for firing only (and may not be handled for other purposes on the Holy Day).

*הֲסָרָה f. (סוּר) *removal, taking off*. Num. R. s. 11[7] אין ישא אלא לשון ה' *yissa* (Num. VI, 26) has the meaning of removal (of the divine anger); a. e.—הֶסְרַת טבעת, v. טַבַּעַת.

הַפָּכָה, *add* 3) *inversion, transposition*. Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לַמֵּד.

הֲפָכָתָא, *for* XXIX, 20, *read* XXIX, 22.

הַפְלָאָה, *under* 1), *add* Tem. 3[b]; Macc. 13[b].

הֲפָלֵג, *under* 1), *add* Y. Kil. III, 28[d] היא ארכו היא הֲפָלֵיגוֹ its length means the distance of its separation.

*הִפְתַּקְסוּ, v. הִיפְטִיקוּס.

*הַקְהָלָה f. (קָהַל) *calling the assembly*. Yalk. Num. 725 הַקְהָלַת העדה ה' calling the congregation (v. עֵדָה); (Sifré Num. 74 הקהל calling the people; (Sifré Num. 74 הַקְהֵל את וכ'.

הַקְרָבָה, *for* Lev. XVII, 1, *read* Lev. XVI, 1.

הַקְרֵיבָה, *for* Sifra, *read* Sifré.

*הַרְבֵּה m. (b. h.; רָבָה) *much, many*. Sot. I, 4 ה' היין עושה wine may do much (induce sin). Yoma 47[a] ה' עשו כן וכ' many men did so, but to no avail. Taan. 18[b] ה' הורגים וכ' God has many means to kill &c.; a. fr.

*הַרְאָה, v. הַדְרָאָה.

*הַרְדִּיס, v. הוֹרְדוֹס, a. אֲדוּרֵי.

*הַרְוָיְחָא = הַרְוִיחָא. M. Kat. 14[a].

הַרְמַנְיָא, *for* Ar. חרמנא, *read* Ar. קהרמנא.

הָרַס, *add Nif.* נֶהֱרַס *to be demolished, to be frustrated*. Snh. 26[b] נֶהֱרָסוֹת v. מַחֲשָׁבָה. — [Midr. Till. to Ps. XXXIX מהרסין, v. הָרַס.]

הֲשִׁיאָה, *for* Mish. ib. II, 8, *read* Mish. ib. II, 5.

הַשְׁלָמָה, *add* Yoma 82[a] ה' fasting the entire day, v. תְּרִינוּךְ.

הַשְׁמָטָה, *add* Ab. V, 9 השמטת הארץ; Sabb. 33[a] השמטת שמטין, v. שְׁמִיטָּה.

*הִתְמַהֲמְהֵי m. (מהמה, cmp. תְּמַהּ) *tarrying*. Erub. 54[a] (fr. Ben Sira?) אין למות ה' death tarries not.

וַאי, *for* Ex. III, 3, *read* Ex. III, 10.

וְיִתּוּר, *add* [Ruth R. to II, 9 (Par. 5, beg.) ויתור במה, read: וְהִיתֵּר במה, v. בְּמָה.]

*וְיַעַד, v. יְעַד.

וֶרֶד II, *under* 1, *add* Ex. R. s. 42[7] at Sinai חזו שושנים וורדין וכ' they (Israel) were lilies and roses, but now &c., v. סְרָיוּת.

זָאזָא, *add*—*Pl.* זָאזָא. Targ. Ps. CIV, 12.

זְבוּרִית, *before* [Rabad to Maim., *insert* Tanh. ed. Bub., Tol'doth 4 בזו' אתה נותן וכ' thou givest me to eat in a saucer; put the whole pot into my mouth.

*זְבִיל, v. זִיבֵּל.

*זְבַל, זָבֵל, זָבַל, ch., v. זִיבֵּל.

*זגין, Yalk. Ps. 820 בר ז', *read* בַּר גִּינָּא, v. גִּנָּא.

*זְוָרָא, v. זְוָדָא.

זוּחַ II, *for* (or מְזִיזָה) *read* (or מְזִיחַ).

זוּן, *Pi., for* Ex. XXIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

זָחַל, *add Hof.* הוּזְחַל *to be made to creep*. Sifré Deut. 321 שיהו מוזחלין בעפר they shall be dragged along in the dust; Yalk. ib. 945 מוזחלין (corr. acc.).

ז"ט, *for* זְרִיקָךְ, *read* זְרִירִי;—*for thy sneezing, read my sneezing; for* סִעֲרָךְ, *read* סִעֲרִי;—*for* thee, *read* me.

*זֵיבֶל m. = h. זֶבֶל, *dung*. Targ. II Kings IX, 37 (ed. Wil. זֶבֶל). Targ. Jer. VIII, 2. Ib. XVI, 4 (ed. Wil. זֵבֶל). Targ. II Esth. I, 2 זְבִיל.

זִילוּתָא, *for* Job XXVIII, 17, *read* Job XXVIII, 18.

זִיפְתָּא, זִיפְתָּ-, v. זֶפֶת, זֶפָא.

זִיקָא II, *after* זִיקָא, *insert* זִיקֵי;—*add* Ab. Zar. 30[a], v. טְרִילָא II; a. e.

זְלִיל, *add* Y. Kidd. I, 58[d], v. זַקַּר; a. e.

*זְלִיפְקָא, v. זְלוּפְקָא.

זְמַן *Pi., add* 3) *to designate, prepare, send in due time*. Y. Ber. VIII, 12[b]; Gen. R. s. 11; a. fr.

זַמְרָא, *after* same, *insert* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זמר ז' (not זמרא), v. רַקְדָא.

זִמְרָא, זִמְרָ- I, *before*—*Pl., insert* [Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) זמרא, read: זַמָּרָא; v. רַקְדָא.]

*זְמָרִין m. pl. *slender* (like a rod, v. זְמוֹרָה). Esth. R. to I, 6.

זַן, *for* Dan. II, 5, *read* Dan. III, 5.

זְעַם, *add Nif.* נִזְעַם *to be the object of anger, be put under the ban*. Ex. R. s. 42[3] נתנדה משה וכ' Moses was excommunicated and put under the ban (cmp. נָזַף).

זְפָא, *after* Ex. II, 3, *insert*—Sabb. 20[b]; a. e.

*זֵפֶת f. (b. h.; זוּף) *pitch*. Sabb. II, 1. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. יִפְתָּן נתקלפה if their pitch coating is peeled off; a. fr.

*זְפַת (denom. of זֵפֶת) *to pitch, line with pitch*. Ab. Zar. V, 11 גת ... שזפתה נכרי a stone vat which a gentile coated with pitch. Y. ib. II, 41[b] bot. בשעה שזופתין אותן when they line them (the vessels); a. fr.—Part. pass. זְפוּת; f. זְפוּתָה &c. Koh. R. to VII, 28, v. קַנְקַן I. Y. Ab. Zar. I. c. בשעה שאינן זפותות when they are not lined; a. e.

*זַפַּת ch. same. Y. Ab. Zar. II, 41[c] top חמא יתהון זַפְתִין וכ' saw them (gentiles) pitch small bottles. Y. M. Kat. II, 81[b] top; a. e.

*זַפְתָּ m. (preced.) *pitch-maker* or *pitcher of vessels*.—*Pl.* זַפְתִּין, זַפָּתִים. Mikv. IX, 7.

*זְפָתָא, v. זְפָא.

זְקִיף, *add*—3) *thumb*, v. זְקָפָא.

*זַקְפָּא m. (זְקַף) *thumb.* Ber. 55[b] (Ar. זְקִיפָּא).

זָקַת, *before—Pl., insert* Targ. Y. Num. XIX, 2 זְקָתָא.

זָרַע, *add*—[Y. M. Kat. II, 27[d] מיזרעת, read: מחלעת, v. חָלַע.]

זַרְעִית, *add* Y. Hor. III, end, 48[c]; Y. Sabb. XII, 13[c] bot. זרעין.

*חַבְטָד II f.=חָבְטָא II. B. Kam. 50[b] bot. יש ח' בפחות וכ' lesion may happen at a fall of less than &c.

*חַבִּירוּת, v. חַבְרוּת.

חָבַר *Pi., after* v. חָבַל, *add*; Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5; XI, 7.

*חגיין, Y. Sabb. XIV, beg. 14[b], v. חָגָא.

*הדאקנו, Pesik. Vayhi, p. 63[b], v. הֶרַקְלֵי אוֹפּוֹלִיס.

חָדְיָא I, *add*—[Targ. Prov. XX, 25, *read:* תְּהֵיא, v. תְּהֵי.]

חָדְיָא II, *add* חַדִּין, חַדְיָא, v. תְּדָא. B. Bath. 9[b] חַדְיֵי (some ed. חַדֵּי; Ms. H. דְּדֵי).

חָדַל, *for* Gen. XVIII, 1, *read* Gen. XVIII, 11.

חָדַשׁ, *add—Pl.* חֲדָשׁוֹת. Keth. 7[b], v. פָּנִים; a. e.

חוֹבָה, *add*—3) *unfavorable aspect of a case, disadvantage,* opp. זכות. Keth. 105[b] אין אדם רואה ח' לעצמו no man sees the unfavorable side of his own case. Snh. IV, 1; a. fr.

חוּדָא, *add*—2) *a pointed head-dress.* Targ. Esth. VIII, 15 ed. Lag. (ed. Vien. חידא).

*חוֹזָק m. (b. h. חֹזֶק; חָזַק) *strength, support.* B. Mets. 117[a] (Ms. H. חזוקי), v. הַחְזָרָה.

חוּל I *Kal, add*—4) *to tremble.* Yalk. Prov. 959 שָׁחֲלִים, v. שָׁחַל I.

חוֹלָה II, *add*—In gen. *a line of men.* Y. Sabb. XIX, 16[d] bot. דרך ח', v. שִׁטְפָּא. Ib. כל ח' בין . . . ח' whenever a line of men is formed, whether wittingly or not, it is a *ḥolah* (a partition for Sabbath purposes).

*חוֹלָנִית, חֹלִי (denom. of חוֹלֶה) *sickly, ailing.*—*Pl.* חוֹלָנִיוֹת. Gen. R. s. 20 (not חלניות) looking pale. Ib. s. 63; a. e.—Ib. s. 90 (play on ויתחלינה, Gen. XLI, 54) נכנסו ח' the years entered with suffering.

חוֹלֶת, *add—Pl.* חוֹלְפוֹת. Y. Succ. V, end, 55[c] בירת הח' the store-room for the knives; Y. Yoma III, 41[a] top החילפות (corr. acc.); v. חִלֵּף.—[Orl. III, 7 חוֹלְפוֹת *shoots,* v. חִלֵּף.]

*חוֹמֶר III, חֹמֶר m. (b. h.) *mortar.* Ex. R. s. 24; a. e.

*חוֹמֶר IV, חֹמֶר m. (b. h.) *Homer,* a (dry) measure containing thirty S'ah. Keth. 111[b] (ref. to Deut. XXXII, 14) א"ת חמר אלא ח' read not *ḥemar* (wine), but *ḥomer* (a Ḥomer-ful).

*חומרות, Y. Snh. X, 28[b] top, v. חֲמוּר.

*חונפנייס pr. n. pl. Pesik. Vayhi, p. 63[b], expl. תחפנחס; Pesik. R. s. 17 חופיירנס, expl. תחפנס.

*חוצפה f.=חוֹצֶפֶת, *daring.* Gen. R. s. 98, v. גּוּר III.

חוּק, *add Polel* חוֹקֵק (denom. of חוֹק) *to legislate.* Snh. 5[a] מְחוֹקְקֵי, v. שָׁבָט.

*חוּרְבָּה *knife,* v. חַרְבָּה.

*חוֹרָנִית f. (v. חוֹר II) *freed-woman.* Succ. II, 7 יוחנן בן ח' J. the son of the freed-woman; Tosef. Eduy. II, 2; Tosef. Succ. II, 3 החורוניות (corr. acc.; Var. החרנית).

*חָזֶה m. (b. h.; v. חָזָה) *breast,* the priest's share. Ḥull. X, 1, v. שׁוֹק. Men. V, 6; a. e.

חֲזַר, *Pa., add*—3) *to make to go around, take around* (begging). Y. Keth. XI, 34[b] bot. והוות מְחַזְּרָא ליה וכ' she took him (the blind husband) around over the whole town; חד זמן חַזַּרְתֵּיהּ וכ' once she took him &c.; Gen. R. s. 17; a. e.

חָטֵי I, *add* Y. Pes. III, 30[b] top חַטְנָן, v. רַבַּשׁ.

*חידא, Targ. Esth. VIII, 15, v. חוּדָא.

חֵידָקִי, *for* 72[b], *read* 72[a].

*חִיזַרְתָּא, v. חִיזָר.

*חִיזַרְתַּי m. (חִיזָר) *whitish.* B. Bath. 73[a], a. e., v. צִוִּיתָא.

*חִיזוּתָא, Targ. Y. Num. XXXV, 11, v. חִיזָרְתָּא.

חֵיל II, 2) *after* to the study of the Law., *add* Gen. R. s. 20 לפום חילך according to thy means.

חִילּוּק 1) *add* B. Bath. 8[b] חלוקה the mode of its distribution.

חִילְפוֹת, *add* [Y. Yoma III, 41[a] top, v. חוֹלֶת.]

*חִילַפְתָּא pr. n. m. *Hillafta* (v. חִלַּפְתָּא). Tosef. Makhsh. III, 3 חילל בן ח' קוינא (R. S. to Makhsh. VI, 2 קוניא).

חֵילַת II, *for* ימא דמילתא, *read* ימא דשלידית.

חֵילָתָא, *before—Pl., insert* Lam. R. to I, 9 ח' בר הנום (not חלחתא) the valley of Bar Hinnom.

*חִירוֹנִית, v. אִירוֹנִית.

חִירְחוּר, *for* Job V, 2, *read* Job V, 21.

חָלָא III, *add* Y. Sabb. II, 4[d] top בר פְּחִירְתָּא, v. חוּלָא.

חָלָב, *for* Ex. XXIV, 19, *read* Ex. XXIII, 19.

חָלוּל, *before—Pl. insert* Lam. R. to I, 9 צלם ח' a hollow image.

*חָלוּץ m. (b. h.; חָלַץ) *vanguard.* Cant. R. to IV, 4, v. חָמָם.

חָלָה, חֹלִי, חָלָה, *add Hithpa.* הִתְחַלָּה, *Nithpa.* נִתְחַלָּה *to be assuaged.* Num. R. s. 9[48] אחר שנ' עליהם וכ' after the Lord was assuaged (through Moses' prayer) concerning them, and he had removed the countenance of anger.

*חֲלָיוֹת, v. חוּלְיָא I.

חֲלִילָא, *for* chord, *read* cord.

חֲלִים, *after* split straight through., *add* Men. 35[a] והדר ח' assumes again its original length, v. שְׁלָחָא I.

חֲלִיתָא, *add*—[Lam. R. to I, 9, read: חֲחִילָתָא.]

חֲלַם, חֲלִים, *Pe., add*—Yoma 28[b], v. פְּשַׁר I; a. fr.

*חֲלָנִית, v. חוֹלָנִית.

חָלַף I, *Pe., add* Ab. I, 13, v. שְׁמַשׁ.

חָלָק, *before*—Fem., *add*—Pl. חֲלָקִים. Gen. R. s. 20, end; a. e.

חָלַשׁ, *for* Ex. XVIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חָלַשׁ, *add Ithpe.* אִתְחַלִּישׁ *to become tender, smooth.* Targ. Job XXXIII, 25, v. קְלַשׁ.

חָלַשׁ, *for* חָלְשָׁה, *read* חַלַּשׁ;—*for* Ex. XIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חֲמִיסִין, *after* using foreign words., *insert* Keth. 17[a];

חֲמִירְתָּא* f. (v. חֲמִיר I) *grave case.* Naz. 20[b], v. קִילְתָּא.

חַנָּה*(b.h.) pr.n.f. *Hannah,* 1) mother of Samuel. Ber. 31[a] הני קראי דח׳ those verses concerning Hannah (I Sam. I, 13, sq.). Ḥag. 6[a], v. מְפַנְקוּתָא. Deut. R. s. 2, beg.; a. fr. — 2) name of a woman. Taan. 23[b], v. רַפָּה.

חָנָּה*, v. חנני.

חַנִּיָּה, *for* Y. Erub. VI, *read* Y. Erub. V; — *add* — Pl. חֲנִיּוֹת. Num. R. s. 2[10] תחלה לח׳ (ed. Wil. *sing.*) (Judah was) the first when encamping, v. נָסַע.

חֲנִילַאי* pr. n. m. *Ḥănilay,* an Amora. Gitt. 52[a], sq.; a. fr. — Taan. 6[a] Ms. M. (ed. נהילאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

חֲנִית, *add* Y. Sot. VIII, 22[b] bot. כנגד חביתי׳, read: חֲנִיתִים.

חָנַן, *add Pi.* חִנֵּן *to make suppliant, humble.* Midr. Till. to Ps. XIV (ref. to Prov. XXVI, 25) אתה מְחַנֵּן את דבריך thou (Esau) directest suppliant words to thy father.

חָנַן, *add Ithpe.* אִיתְחַנַּן *to pray.* Gitt. 68[a] sq. נפקא אִיתְחַנְּנָא ליה she came out and begged him (not to touch the wall of her cot).

חָנֹךְ, *before* — Pl., *add* Gen. R. s. 25 חנוך ח׳ היה וכ׳ Enoch was fickle-minded, at times righteous, at times wicked; Yalk. Chr. 1072.

חָסַד* I = חָסַד I.

Ithpa. אִיתְחַסַּד *to ask for kindness.* Lev. R. s. 5 לְמִיתְחַסְּדָה . . . אילין those Cuthæans know how to beg.

חָסִילָא, *add* [Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 חסילוי, ed. Vien., v. חָסִיל.]

חָסַל, *add Part. pass.* חָסוּל *lean.* Yalk. Gen. 82 (Gen. R. s. 48 חסר).

חָסַל, *add* Lam. R. to I, 2 חֲסִילָה final, v. סְכַם.

חָפָה, *after* weaving veils, *insert*; Y. Bets. V, beg. 62[d] הפולסוטות (corr. acc.).

חֲפוּת* f. (חָפָה) *cover, palliation* (cmp. חָפַת). Gen. R. s. 71, v. עִכּוּר; Yalk. ib. 126.

חַפְיִין*, Targ. Y. Num. XXVI, 61, read: חַפַּיִן, v. חָפַי.

חֲפַיְתָא, *after* raked fish, *insert*; Pesik. Ronni, p. 142[a] בהרא חפצתא (corr. acc.).

חֲפַצְתָּא*, Pesik. Ronni, p. 142[a], read: חֲפַיְתָא.

חָצַב, *Nif., after* must be chiselled., *add* Ex. R. s. 15[22], v. מְחָצָב; a. e.

חָצָה, חצי, *add Pi.* חִיצָּה *to cut, carve.* Gen. R. s. 94 (play on ויחצאל, Gen. XLVI, 24) שחיצוּ אלהות וכ׳ they carved gods with their own hand.

חָצַף, *add Pa.* חַצֵּף *to act irreverently.* Koh. R. to X, 2 מְחַצְּפָן, v. שמאל ch.

חֲקַלְאָה, *add* Bets. 32[a] צעצא, v. צְעָצָא.

חֹר, חֹרָא, *for* pl. חֹרִין, *read* pl. חוֹרִין, חֹרַיָּא.

חֲרָבָה, *add*; Sifra B'har Par. 1, ch. I בחורבה; Yalk. Lev. 658 בחרב.

חֲרוּלָא* m. = h. חָרוּל. — *Pl.* חֲרוּלִין. Targ. Hos. IX, 6 חתולין (corr. acc.; h. text חוֹחַ).

חֲרוֹנִית*, v. אִירוֹנִית.

חַרְחוּר, *dele* Tosef. ib. B. Mets. III, 13; — *add* — 2) *the pointed part of the baker's shovel, poker.* Tosef. ib. B. Mets. III, 7.

חֲרִיתִית*, v. חַדְרִית.

חֲרִים*, v. חֲרֵם.

חָרִיס*, Tosef. Kil. IV, 8 ed. Zuck., v. עָרִיס I.

חָרַךְ, *Kal, add* Erub. 54[a]; Ab. Zar. 19[a], v. צִיד.

חָרַם, *Hif., add* 3) *to lay a net.* Midr. Sam. ch. XXIV כמה חרמים הֶחֱרַמְתָּה how many nets thou hast laid!

חֵרֶם, *before* — 2), *insert* — *Pl.* חֲרָמִים. Midr. Sam. ch. XXIV; a. e.

חֲרָנִית*, v. אִירוֹנִית.

חֶרֶס I, *add* Tanḥ. Sh'laḥ 6 ח׳ של soil of a clayish nature; Num. R. s. 16[12] (Matt. K. חרסות, prob. to be read: חַרְסִית).

חָרַץ, *after* a) *grooved, insert,* v. חָרוּץ; — *dele* c) *flat-nosed,* v. חָרוּץ.

חָשַׁב, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 2; Y. ib. I, 39[d] top במקום שהוא . . . לא ישאל מחשב וכ׳ you should not go to salute him (the Roman) at the place where he holds councils, and if you meet him on the way &c.

חֲשׁוּבָא* m. = חֲשִׁיבָא. — *Pl.* חֲשׁוּבִי. Ab. Zar. 10[a], sq.

חַשְׁמוֹנַאי, *add* Yalk. Gen. 161 חַשְׁמוֹנִים.

חָשַׁק, *add, Part. Pu.* מְחוּשָׁק; f. מְחוּשֶׁקֶת *lovely.* Ab. Zar. 24[b], a. e., v. רֶקֶם I.

טַבָּא, *after Pl., insert* טַבָּתַיִן; — *add* Lam. R. to I, 7 טבחוי, v. תּוֹרָא I; a. e.

טְבָחָה* f. (b. h.; טֶבַח) *slaughter.* Esth. R. to III, 1, v. פְּסַם.

טבריים*, Yalk. Ps. 702 לט׳, read: לְבַרְבָּרִיִּים, v. עַנָּתִיִּים.

טָבוֹס, *for* Yalk. Esth. 104[b], *read* Yalk. Esth. 1046.

טַבְּוָסָא, *add* Gen. R. s. 70, v. פְּסִיוֹנִי ch.

טוֹרְד*, v. טְבַרְיָא.

טוּחַ *under Hif., after* his roof., *add* Tanḥ. P'ḳudé 11 הַטִּירוּ פניהם מכל מקום וכ׳ they besmeared their faces (with perspiration, trying) from all sides, but could not put it up.

טוּמְאִיוֹת*, Y. Sot. VIII, 22[b] bot. some ed., read: טוּרְמִיוֹת.

טוֹפַח* m. = h. טֶפַח. Targ. Y. II Ex. XXV, 25, v. פּוּשְׁכָּא.

טוּשׁ I ch., *after* (ed. תשוטון, *dele* corr. acc. or תשושון, v. שׁוּעַ.

טַטְרָגוֹן, *add* — [Tosef. Zab. IV, 1 טטרגין; R. S. to Zab. III, 3 טטרגין, v. בַּטְרָקִי.]

טַטְרָקִי* f. (= טרטרקי, v. טָרַק) *rocking board.* Tosef. Zab. IV, 1 (ed. Zuck. טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 טטרגין; v. Zab. III, 1 רשבו על הנסר וכ׳).

טִיבָרְנִי* m. = טִבְרָנִי. Midr. Till. to Ps. LXXV, v. תּוּרְבִי.

טִיגָּן, *for* Lev. VI, 14; 21, *read* Lev. VI, 14.

טִינָא, *for* thorns to thorns, *read* refuse to refuse.

טִיפְּסִים*, Tosef. Snh. V, 2, read: פְּסִיפְּסִים.

טַל, טַלָּא, טַלְיָא, *add* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] טַלְיָיתָא דמרגליתא pearl *drops* (*beads*).

טָלָאי, *dele* — V. טְלָיוֹת.

טָלָה*, v. טלי.

טלופָּדָא, *for* עֲרַשָּׁה, read עֲרַשָּׁה.

טָלְטוּל, *for* B. LV, *read* Ps. LV.

טְמַע, *before* — 3), *insert* Y. R. Hash. II, end, 58[b] כד יְטַמַּע וכ׳ when the sun sets . . . for the fourteenth time (in the month of Nisan).

טָנַז, *for* Y. Kel., *read* Y. Kil.

טַסְקָא, *after* a *ṭaska* full of &c., *insert*; Yalk. Esth. 1059 טרס׳.

טָעוּת, *before*—2), *add* Midr. Till. to Ps. XXX, end טָעְיוֹתֵיהֶם ed. Bub. (not ׳טעות, oth. ed. מעונותיהן, corr. acc.), v. אוֹר I (in Addenda).

*טִפּוּטָא, read: טַפְּרָטָא.

טָפָא, טָפָא III, *add Pa.* טִפֵּי *to add to, enlarge.* B. Bath. 93b לְטַפּוֹרֵי v. תַּנָּא.

טַפָּא, *after* v. next w., *add* a. תְּפִי.

טַפִּיטָא, *before—Pl., insert*; Pesik. Ul'ḳah., p. 182b טפוטא. Tanḥ. ed. Bub., Emor 26, note 188 טפירטוס, v. עֲבִיט.

טְפֵלָה, *after* to be eaten with it., *insert* Tosef. Sot. IV, 3; a. e.

טָפַס, *for Hithpa.* הִטַּפַּס, *read Pi.* טִפֵּס;—*for* ׳טְפַּס, *read* ׳טִפֵּס.

*טְרַאפְלִיס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 ed. Zuck., v. פִּרְטְלִיס.

*טָרוֹדָא, v. תְּרָרָא II.

טְרוֹמְיָטָא, *add* Tosef. Ukts. II, 15 טרמיסה (corr. acc.).

טַרְחוּת 1) *add* Num. R. s. 9 24 אין לו עלינו ט׳ וכ׳ he (God) has no trouble about us, except for those two drops of rain.

*טָרְחָן m. (טָרַח) *troublesome.—Pl.* טָרְחָנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; a. e.

*טַרְיָאנָא = טְרַיְנָא. Yalk. Ez. 346 ט׳ אַדְרְיָנָא.

*טְרִירָדָה f. (טָרַד) *exile.* Midr. Till. to Ps. III, ed. Bub. ׳לט ... שלא דנני that he did not condemn me to death, but only to exile.

טְרִיזִין, *for* Gen. XXXIV, 19, *read* Gen. XXXIII, 19.

*טַרְפִּינָא m., corruption of טְרַקְלִינָא. Targ. II Esth. I, 2 (3); 10.

טַרְמוֹסִיא, *for* τοληρία, *read* τολμηρία.

*טַרְמִיסָה, Tosef. Ukts. II, 15, v. טְרוֹמְיָטָא.

טָרַף, *after* לִיצוֹר בֶּן יַעְקֹב, *insert*; Y. Orl. I, 61a, a gloss transferred from Y. Shebi. I. c.

טָרַשׁ *for the last two lines, read* [Y. B. Bath. IV, 14c bot. ׳חט חמוקצין, read: חחורשין, v. קָצָה.]

יָבַל, *before* when two scrolls, *insert* (read: תורתיי תי);—*for* he carries one away and brings, *read* thou must carry one away and bring.

יָבֵל, *for* Y. ib. V, 5c, *read* Y. ib. II, 5c top.

*יָדָא (b. h.), *Pi.* יְדֵא *to fly.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 והוא מְיַדֵּא וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מדדה) and he flew upon the wings of the Cherubim.

יוֹבֵל, *for* Ex. XIX, 14, *read* Ex. XIX, 13.

יוֹחָנָן, *for* Bar Nafḥa, *read* Bar Nappaḥa.

יָחַד, *before Part. pass., insert* Midr. Till. to Ps. XVIII, 7 מְיַחֲדִין צרותיהן וכ׳ *speak* of Israel's troubles *in the singular number*, and lessen them.

*יִיבּוּם, יָבַם m. (יִבֵּם) *levirate marriage.* Yeb. I, 1. Ib. 39b; Bekh. I, 7 מצות י׳ קודמת וכ׳ the levirate marriage has the precedence to *ḥălitsah*; a. fr.—*Pl.* יְבִמִּין, יְבָמִין *the status and the duties of the levirate marriage.* Keth. 82a עדיין יְבִמָּה ... י׳ עליה the original condition of the *yibbum* still exists concerning her (as long as he has not consummated the marriage); Yeb. 39a עדיין יְבִמָּה הראשון וכ׳ the status originating from the first husband &c.; a. e.

*יִיחַ, v. sub יח׳.

יַעְבֵּץ 1) *add* דינו של י׳ the court of Jabez; a. e.

יָעַד, *add Nif.* נוֹעַד *to be summoned to a meeting* (v. יַעַד). Tosef. Pes. X, 12 ונועדו וחלכו וכ׳ Var. (ed. Zuck. ונועדו) and they were called (for prayers), and went to the schoolhouse.

יָעַד, *add Ithpa.* אִתְיַעַד, אִתְיְעַד *to be made permanent, settled.* Targ. Prov. X, 30, v. יַעַד.

יָעַל, *add* B. Bath. 53a נתן צרור וה׳ ... וה׳ וכ׳ נטל if he placed a pebble in the fence and produced some effect by it (stopping water off &c.), or took away a pebble and produced some effect, this is taking possession.

יָפֹה, *before* Yalk. Is., *insert* Pesik. Ronni, p. 143a;

*יְצִירָה, v. יְצִירָה.

יְצִירָה, *add*—3) (v. יְצִירִין) *press* for grapes or olives. Tosef. Macc. III (II), 9 (ed. Zuck. יצידה; Y. ib. II, 31d בית הבצירה).

יָצַת, *add*; Y. Yoma IV, 41d top אש מַצַּחַת בגפרית fire igniting sulphur.

יָקַד, *before Hof., insert Hif.* הוֹקִיד *to burn up.* Gen. R. s. 48 (ref. to Is. XXXIII, 14) אילו ... היו מוֹקְדִים וכ׳ if permission were given them, they would burn up the whole world over its inhabitants in one moment.

יָקַד, *Af., add* [Targ. Lev. I, 16 דמוקדין, v. קִדֵּר.]

יָקַר, *add Hithpa.* הִתְיַקֵּר *to press heavily.* Num. R. s. 4 14 כדי שלא יַתְיַקְּרוּ על הלחם in order that they (the staves) should not press on the bread.

יְרָאָה, *add* Koh. R. to X, 19, v. שָׁחוֹק.

יָרָה, יָרִי, *for* Sirach X, 26, *read* Sirach VII, 10.

*יְרֵיחוֹ, יְרִיחוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Jericho.* Ned. 56b. Yoma 39b; a. fr.—V. יְרַח.

*יְשֻׁרוּן (b. h. יָשָׁר; יְשֻׁרוּן) *Jeshurun*, poetic name of Israel. Y. Ber. IV, 8a ולזרע י׳ ירושה וכ׳ and to the seed of J. thou gavest an inheritance. Sifré Deut. 355 (ref. to Deut. XXXIII, 26) ישראל אומר אין כאל ... אל י׳ Israel said, none is like God, and the spirit of holiness said, the God of Jeshurun; a. e.

יָשַׁע, *for* Num. XIII, 17, *read* Num. XIII, 16;—*add* Yoma 70a שצריכין לְהִתְיַשֵּׁעַ that need to be helped; Sot. 41a לְהִתְיַשֵּׁעַ.

יָתַב II, *before* Sabb. 19a, *insert* Targ. Y. Ex. XXII, 16 לְמִיתְבָא (ed. Vien. לְמִיתַּ׳).

*כְּבוּדָּה f. (b. h.; כָּבֵד) *honorable, stately.—Pl.* כְּבוּדּוֹת. Num. R. s. 4 20 על מטות כ׳ on stately couches.

כְּבַר I, *add*—2) *surely.* Y. Nidd. II, 50b top כ׳ דהוא מראיו to be sure, these are its colors.

כָּבַשׁ *under Pi., for* Prov. XXVIII, 26, *read* Prov. XXVII, 26.

*כְּהוּ = כָּהוּ *like him, like it.* B. Bath. 110b מאן כו (not בו) who like him, i. e. who if not he? Kidd. 48a במאי כו (not בו) wherewith else? Sabb. 4a למאן כו התירו Ms. M. (ed. למאן התירו, v. Rabb. D. S. a. l. note) to whom else should they permit it? Taan. 7a, a. e. (in Mss., v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

כְּוֹרֶת, *for* נוֹת I, *read* נוֹת II.

כּוּלָּב, *for* his bag, *read* his pitcher;—

81 הרי כבר נתלבנו (not נחלבנו) וכ' we have been cleansed, we have been tried (ref. to Dan. XI, 35).

לְגֶמוֹן, *for* Gen. XXIV, 6, *read* Gen. XXV, 6.

לוּקְטְמִין*, v. אֶנְקְטְמִין.

לְחָא*, v. לוּחָא.

לִיגְמִין, לִיגְמָא*, v. לְגֶמוֹן.

לִימוֹדֶת* f. (v. לִימּוּד) *accustomed.* Y. Ḥall. II, end, 58[d].

לִינָה, *for* Ps. XC, 1, *read* Ps. XCI, 1.

לְשִׁישִׁית, *for* drying, *read* dyeing.

לתן*, Y. Snh. I, 18[c] bot. מן החוא תרגא דל', read: ולחלא.

מְאַסְּתָּא* m. (b. h.; אָסַף) *rear-guard.* Cant. R. to IV, 4, v. תְּאַם.

מְגוּרָה I, *for* שלמים, *read* של מים.

מְגִירָה* f. (מָגַג) *steeping.* Y. Maas. Sh. II, 53[c] top בי' בינידהון they differ as to the manner of steeping.

מַגַּל, *before*—*Pl.*, *add* Shebu. 43[b]; B. Mets. 82[a], v. קָרָא.

מַדָּא* II m. (יָדַע) *place of study* (cmp. Koh. X, 20).—*Pl.* מַדָּעִין. Targ. Ps. LXVIII, 13 מַדְּעֵיהוֹן their studying rooms.

מוּךְ ch. *Af.* 1), *add* Lev. R, s. 28 אנא מִימְךְ, v. קָדַל.

מוּסְרְיָאוֹת*, בֵּי מ', v. בִּימוֹס.

מוּצְדָה*, Kel. IX, 8 Ar., v. מִיצָּה.

מוֹרְיָקָאָה* m. (v. מוֹרְיָקָא) *saffron planter.*—*Pl.* מוֹרְיָקָאֵי. Ab. Zar. 22[a] (Ms. M. מוריאקי, corr. acc.).

מוּרְנָא, *before* Targ. Y. Ex., *insert* Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Vien. מוֹרָנִין).

מָזָג *Pi.*, *for* Cant. VII, 4, *read* Cant. VII, 3.

מָחָה, מִחֵי, *add Nithpa.* נִתְמַחֵי *to be diluted, dissolved.* Tosef. Makhsh. III, 13 שנתמחו (ed. Zuck. שנמחתו, oth. ed. שנמתחו, corr. acc., or שנמההו, or שנמההו).

מְחָיָה, *add*—2) *wiping out, deletion.* Num. R. s. 9[48] מחיית הכתב the washing off of the writing.

מַחֲמוֹרוֹת*, v. מַחֲמוֹרוֹת.

before—*Pl.*, *insert* [Snh. 103[a]; B. Mets. 84[b], v. קוּלְתָא.]

כוליאר*, כוליר, כוליס, v. כּוֹלְיָאס.

כוֹחְלָא, *for* (Ar. כוח), *read* (Ar. קוח).

כוֹחַ, כֹּחַ, *add*—2) name of a *lizard.* Hull. IX, 2.

כַּחֲלֵי, *for* Ex. XXVIII, 13, *read* Ex. XXVIII, 18.

כִּיל*, v. כּוּל.

כִּילְכִּית, *add*—[Ab. Zar. II, 6 (35[b]) כלבית שוטטה בו, to be deleted, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.]

כימוניא*, v. סִימוֹנְיָא.

כִּיסָנִין, *add* Y. Pes. X, 37[b] bot. צוֹצָל, v. פְּסָנִים.

כִּיעוּר, *add* Esth. R. introd. כ' ורע יש it is a disgrace and an evil for the slave when he has to go back to his former master.

כִּיפָּה, *before* Tanḥ. B'shall., *insert* Tosef. Dem. I, 11 כופה וכ' (Var. כִּירְפַּת) fruit for sale in the archway of &c.

כיתי*, Y. Sot. VIII, 22[b] bot. כנגד חכ' (Var. חביתים) read: כנגד חֲנִיתִים.

כְּלָדָה, *for* B. Bath. II, 11, *read* B. Bath. II, 1.

כַּלְמָתָא, *for* כַּלְמֵי, ן', *read Pl.* כַּלְמֵי, קַלְמִין, כַּלְמִי, כַּלְמִין.

כמולנית*, v. סַמְלָנִית.

כָּנַע (b. h.) *to press, oppress.*

Hif. הַכְנִיעַ *to humble.* Y. Ber. II, 4[d] bot. חַכְנַעְתָּ קמינו, v. נָקָם; חַכְנַע וכ' thou dost humble our adversaries. Ib. 5[a] top מַכְנִיעַ זדים the additional (twelfth) section of the Prayer of Benedictions which closes with 'who humblest the wicked', v. זֵד; a. e.

Nif. נִכְנַע *to be humbled.* Ib. הזדים נִכְנָעִין the wicked shall be humbled; a. e.

כְּסוּתָא, *add* Lev. R. s. 16, v. צִיצִיתָא I; Y. Snh. X, 29[c] bot. כסיתיך (corr. acc.).

כְּסִיפָּיִס, כְּסִיפָּיאס*, v. אכספטיאס.

כְּסָתָא, *add*—[Y. Snh. X, 29[c] bot. כסיתיך, v. צִיצִיתָא I.]

כְּסָנִין, *for* כְּסָנִין, *read* כְּסָנִים, כְּסַנִּין.

כָּסַס, *add Nif.* נִכְסַס *to be chewed.* Tosef. Ukts. I, 2.

כְּפוּסַאי*, v. חֻבּוּסַאי.

כְּפוּתָא* c. (כָּפַת) *tied.* Koh. R. to IV, 6, v. צִפֹּר.—*Pl.* כְּפוּתִין, v. כָּפַת.

כַּפָּה, כִּפֵּי, *after* v. דַּרְגֵּשׁ, *insert*, Y. Ned. VII, end, 40[c] ניקפה (corr. acc.).

כַּפִּיס, *add* Tosef. Erub. IX (VI), 16 כְּפַסִּים ed. Zuck.; ib. 15 (not כפת); ib. X (VII), 10 כפיסין.—[Midd. III, 4 בכפיס של ברזל, v. כֻּפָּא.]

כְּפַן II, *for* lying, *read* dying.

כַּפְנָאי*, m. pl. (v. כְּפָנִית) *a dish of early date-berries.* Esth. R. to I, 4, v. קִינָמוֹן.

כְּפָסִים*, v. כְּפִיס (in Addenda).

כפרסת*, read: כַּרְסֶפֶת.

כפתים*, Tosef. Erub. IX (VI), 15, a. e., v. כְּפִיס (in Addenda).

כָּרְבָא I, *add*—2) *plough.* B. Bath. 36[b], v. שִׁירְבָּא.

כָּרַבְלָתָא, *for* Dan. III, 22, *read* Dan. III, 21.

כרי, כָּרָה, *after* כָּרַח, *add* Midr. Till. to Ps. CXVI קְרוּיוֹת ... אין האזנים אלא וכ' the ears on high are hollowed out to hear my prayer (by ref. to Ps. XL, 7).

כָּרִיחָא, *add*—Trnsf. *frail, rotten.* Y. Erub. II, 19[a] בריחיא (corr. acc.), v. שָׁרִיחָא.

כְּרֵיסִית, *add*; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II; Yalk. Lev. 567 כריתית.

כָּרֵם, *add* Midd. III, 4.

כַּרְפֶּסֶת, v. כַּרְסֶפֶת.

כָּשַׁר I, *add* Men. 10[b] תִּתְכַּשַּׁר let it be *declared fit.*

כַּשָּׁר m. (כָּשֵׁר), *pl.* כַּשָּׁרִים *vindicating witnesses.* Keth. 46[a] כַּשָּׁרֵי בחולים witnesses testifying to virginity.

כָּתוֹבָה, *add* Y. Meg. I, 71[c] top חירה כ'; Y. Yeb. XIII, end, 14[a]; Y. Ter. VIII, 46[b] top בחירה (corr. acc.); v. Revue des Etudes Juives XXXIX, 306.

כְּתוּבָה, *for widowhood, read jointure* in case of widowhood or divorce.

לָבַן II *Pi.*, *for* מְלוּבָּן *finished, read* מְלוּבָּן *a) cleansed, washed* (wool). Bekh. IV, 7, a. e.; v. צוֹאר.—*b) finished*—; *under Hithpa.* 1), *add* Midr. Till. to Ps. CXIX,

*מחת, Tosef. Makhsh. III, 13 ed. Zuck., read: שנחמחו, v. מָחָה (in Addenda).

מטה, *add—Pl.* מַטּוֹת. Cant. R. to III, 7 (play on מטתו, ib.) מַטּוֹתָיו ושבטיו his tribes and clans.

מטי, *for* תיתאה, *read* תחתאה.

במטמט, *after* רגל מ׳, *insert* (not ממטמטת).

מימר, *before* m. ch., *insert*, מֵימְרָא;—*add*, 3) *narration.* Gitt. 42b; B. Bath. 48a מ׳ הוא ומ׳ וכ׳ it is merely a report (of somebody's opinion, not meant as the citation of an authority), and R. . . . does not adopt it.

מישרא 1), *after* v. preced., *add* B. Kam. 81a, v. שְׁאַר II.

*מכוותא f. pl. (v. מַכָּוָה) *burns, scabs.* Ruth R. to I, 19 (not מכותיות); Yalk. ib. 601 רַדְרְנִיוֹת.

*מכותיה, v. מַכְוָתָא.

מכרות, *for* Gen. XLIX, 6, *read* Gen. XLIX, 5.

מלקטי, *for* חִלְקָטֵי, *read* חֶלְקָטֵי.

מם, מ״ם, *for* Sabb. 103a, *read* Sabb. 103b.

*ממילא, v. מֵילָא II.

*מנהא, Targ. Y. II Deut. I, 1, read: בְּיָנְתָא.

*מנולין, v. מַנְטוּלִין.

*מנא f. pl. (v. מָנָא) *the gifts of manna.* Targ. Y. II Deut. I, 1 (ed. Vien. מנהא, corr. acc.).

מסוסא, *for* מחנה, *read* שחנה;—*add* Gen. R. s. 13, v. שָׂחַק II.

מסורתא, *add* Targ. Ez. XX, 37 (h. text מַסֹּרֶת).

מסמס II, *for* Koh. XII, 10, *read* Koh. XII, 11.

*מסעד m. (b. h.; סָעַד) *support.*—*Pl.* מִסְעָדִים. Sifra B'huck., Par. 2, ch. VI סוֹעֲדֵי לֶחֶם; Yalk. Lev. 675 מְסֻעָדֵי, v. סָעַד.

מעברתא, *before*—B. Bath., *insert* Kidd. 71b, v. גִּיזְמָא (in Addenda); a. e.

*מעורבות, *hostages*, v. עָרַב I.

מעזלא, *add* Y. Sabb. VII, 10c top מַעְזְלָה, v. שָׁרַב III.

מעט II, *for* Koh. VII, 16, *read* Koh. VII, 17.

*מעיק, v. עִיק.

*מפוריא, Yalk. Lev. 547, read: אֶפּוּנְדָּה.

*מפרכיתא, Targ. Prov. II, 12 ed. Wil., v. תַּחְפּוּכָתָא.

*מקנה f. (b. h.; קָנָה) *purchase.* Arakh. III, 2 שדה מ׳ acquired land, opp. אֲחוּזָּה; a. e.

מר II, *for* impissation, *read* inspissation.

מרבית, *add*—3) *young animals.* Bekh. VI, 11 כל מ׳ העגלים כן so are all young calves.

מרטיט, מרטט*, v. מָרַט I.

מרירתא, *add*—3) *venom.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 33.

מרמיטה, *dele the entire article, and substitute*

מרמיטה f. (רמט = רמץ; v. רָמַץ a. שָׁבַץ) [=b. h. שֶׁבֶץ II Sam. I, 9,] *cramp, catalepsy.* Gen. R. s. 17; s. 44; Yalk. ib. 23 מַרְמִיטָא; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 21 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דורמיטא (corr. acc.).

*מרפיד, v. רִיפָּדָה.

מרר *Pi.*, *add* Sifré Num. 11 a. e. שמְמָרְרִין את הגוף, v. עִרְעֵר II.

*מרתא f. (מָרַר) *venom.* Targ. O. Deut. XXXII, 33.

*משורר, v. שָׁעַר.

*משוקיותא, v. שׁוֹקִיוֹתָא.

משמוש, *add*—2) (v. שָׁמַשׁ) *use, service.* Uktsin I, 5 רוצה במשמושן one likes them for their usefulness; Ḥull. 119a, sq. Ms. M. a. Rashi (ed. במשמישן), expl. בתשמישן.

*משמיש, v. מִשְׁמוּשׁ.

משמע, *add*—3) *sound, form of expression.* Sot. 16b שינה הכתוב במשמעו וכ׳ in speaking of it the text changes the expression (אפר in place of עפר, Num. XIX, 17) to make you draw an analogy thereform &c. Yoma 80a ששינה הכתוב במשמעו (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) in speaking of which (the eatables) the text changes the expression (using אשר לא תאכל in place of the plainer אשר תאכל, Lev. XXIII, 29).

משמרת, *for* (שָׁמַר *Pa.*), *read* (עִמֵּר *Pi.*); *after* Sabb. XX, 1, *insert* תולין את המ׳ וכ׳.

מתברא, *for* G. ed. Dien., *read* O. ed. Vien.

מתח *Nif.*, *add*—[Tosef. Makhsh. III, 13 שנמתחו; ed. Zuck. שנמחו, read: שנתמחו, or שנמחתו, v. מָחָה (in Addenda)].

*מתחרא, v. מְתַאֲרָא.

מתינתא, מתינות, מתינה, *read* מ׳ *for* מ׳.

מתקל, *add* Keth. 112a מחקן מַחְקְלִיה; Yalk. Ps. 855, מתקלא, v. תָּקַן.

נבח *Pa.*, *add*—3) *to blab.* Men. 63a מְנַבֵּחַ נַבּוּאָה, v. מַחֲבוֹאָה II.

נגיחות, *add*—Pl. נְגִיחוֹת. B. Kam. 24a, a. e., v. רָחַק.

נגה, נדי, *add Hof.* הוּגְהָה same. Macc. 11b מי . . . שיוּגְהָה (Tosaf. שהורה) who brought it about that Reuben was excommunicated?; Yalk. Gen. 149.

נגוד, *for* Ps. LV, 9, *read* Ps. LV, 8.

נגהוגה, *for* II Kings XVIII, 12, *read* II Kings XVIII, 11.

נהי I, *for* he pursues (is eager for), *read* we pursue (are eager for).

*נוגמה, v. תְּנוּמָה.

*ניפטריס pr. n. m. (Νιφάτης) *Nifaṭias*, a proselyte. Yeb. 98a.

ניקוד, *for nikkadim*, *read nikkudim.*

*נמושות, v. מוּשׁ.

נסה, נסי, *for* Ex. XX, 28, *read* Ex. XX, 20.

*נסמן m. (b. h.?) *rye* or *oats.* Y. Ḥall. I, 57b top, v. שִׁיפּוֹן.

*נפאתה pr. n. f. *N'fathah.* Gitt. 63b, v. תְּפָאתָה.

נפיא, *before* Gitt. 69a, *insert* Snh. 42a כי נ׳ (Tosaf. Bekh. 44a תרוסה) round like a sieve.

נצורות, *for* ib. 11, *read* ib. 12.

*נציבין pr. n. pl. *N'tsibin, Nisibis*, in the north-east end of Mesopotamia, seat of R. Judah ben B'thera. Targ.

Y. Gen. X, 10 (h. text אכד). Targ. Ez. XXVII, 23 (h. text כנה). Gen. R. s. 37 (expl. אכד, Gen. l. c.).—Snh. 32b. Pes. 3b. Tosef. Yeb. XII, 11; Yeb. 102a. Y. Sabb. I, 3d.

נָקַד I, *for* Gen. XVI, 6, *read* Gen. XVI, 5.

נָקַי I, *for* Koh. V, 17, *read* Koh. IV, 17.

נָקַשׁ, *Af.*, *for* Y. B. Bath. IV, *read* Y. B. Bath. VI.

נָשָׂא, *Hif.*, *for* Ps. IXXV, 5, *read* Ps. XXIV, 5;—*add* 6) *to cause to bear.* Keth. 72a מַשִּׂיאָתוֹ, מַשִּׂיאָתוֹ, v. שָׂכַן.

נָשָׂי *Ithpe.*, *add* 2) *to be forgotten.* B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.

נְשִׂיאוּת, *for* Num. IV, 1, *read* Num. IV, 2.

נָתַר *Af. add* Y. Ab. Zar. II, 41d bot. אַתַּרְתָּהּ, אַתַּרְתָּהּ (not אתר תותיה, אתר תותה) it dropped it.

סַבְסְטִין, *for* Ex. XIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

סַגְּנָה*, בָּפַר ס׳, v. סִיגְנָא II.

סוֹחֲדָה* f. (b. h. סֹחֵרָה; סָחַר) *buckler.* Num. R. s. 12 3 (ref. to Ps. XCI, 4) כל מי שבא ... הוא לו צנה וס׳ של אמת whoever comes to take shelter under the wings of God, to him he is a shield and buckler of truth.

סונדוקוס*, סונדוקוס, v. סַנְקְהִדְרוֹס.

סָחַר, *after to travel as a merchant, add* Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27; Yalk. Ps. 842 (play on סוֹחֵר, Ps. XCI, 4) סוֹחֵר חוּסָה בתורה, v. צָנָה I; Tanḥ. Naso 23 (corr. acc.); Num. R. s. 12 3; a. e.

סִילְקִי, *add* B. Mets. 84a, v. סִיקְלִי.

סִירוּף*, Y. Ter. III, 42b לס׳ הכרי וכ׳, read: לא סירים הכרי וכ׳ [R. El. Wil. emends נשרף].

סָכַם, *for* Deut. XXV, 3, *read* Deut. XXV, 2.

סלקי*, B. Mets. 84a, בי ס׳, v. סִיקְלִי.

סַמְטָא*, v. סִימְטָא.

סַמַנְטִירִין*, v. סִימַנְטִירִין.

סָרַב, *for* Ber. 4a, *read* Ber. 34a.

סָתַר II, *add Nif.* נִסְתַּר same. B. Kam. VIII, 1 חייתה ונִסְתְּרָה if the wound was healed, and broke open again; a. e.

עָבַר, *add Pu.* עוּבַּר, only with צורה, *to be disfigured, decay.* Pes. VII, 9; ib. 73b, a. e. תְּעוּבַּר; Tosef. ib. VI, 6 (ed. Zuck. תיעבר, corr. acc.; Var. תְּעֻבַּר); Tosef. Zeb. VII, 6; VIII, 15 תיעבר, תיעבר.

עָבַר *Pa.*, *after.*—3) *insert: to cause to transgress, force to sin.* Snh. 74b לעַבְּרוֹ מילתא וכ׳, v. קְטַל.—4).

עָדָה* I, v. עדי.

עָדָה* II (b. h.) pr. n. f. *Adah*, one of the two wives of Lamech. Gen. R. s. 23, v. עֵבֶר I.

עָדָה*, v. עֵבֶר I.

עָדָר, *for* Is. LIX, 5, *read* Is. LIX, 15.

עוֹלָלָה, *for* Lev. IX, 10, *read* Lev. XIX, 10.

עוֹנָה I, *for* Tosef. Ber. I, 3, *read* Tosef. Ber. I, 1.

עוֹנִי I, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

עוקם*, Tosef. Maasr. III, 14 עוקמו, read: עוּקְצוּ, v. רִבְּעָא.

עָזַר, *for* Gen. II, 20, *read* Gen. II, 18.

עָטַר *Hithpa.*, *for* I Chr. II, 24; 26, *read* I Chr. II, 9; 26.

עִיטּוּר, *for* Num. XII, 14, *read* Num. XXXI, 2.

עִיר* m. (b. h.) *foal, young full-grown ass.* B. Bath. 78b, v. סִיחָה.

עִיר II, *before*—Pl., *insert* Sabb. VI, 1 ע׳ של זהב a golden head-dress with the picture of Jerusalem on it, v. יְרוּשָׁלַם.

עֲלוּמִים* m. pl. (b. h.; v. עֶלֶם II) *youth.* Ned. 41a חוזר לימי עֲלוּמָיו he (who recovers from a disease) returns to the days of his youth (his sins being forgiven).

עֶלֶם I, *for* Ex. II, 15, *read* Ex. III, 15.

עֲצָה, *for* Lev. IV, 9, *read* Lev. III, 9.

עָקַר, *for* play on עקרת, *read* play on קקרת.

עַרְדַּסְקוֹס, *for* פרדיסקוס, v. פַּרְדַּסְקִין, *read* v. פַּרְדִּיסְקִים.

עָרֵל, *for* Ex. XII, 43, *read* Ex. XII, 48.

עָרַץ, *after to frighten, add* also *to feel the strength of, fear.*

עֲשִׂירוּת, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

פּוֹרְנָא, *after* Yalk. Kings 172, *add*; Y. Kidd. I, 61a בורירי (corr. acc.).

פּוּרְטָא*, v. פַּרְוָטָא.

פָּחַד *Hithpa.*, *for* thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me, *read* thinking, what will be the distinction which the king is to confer upon me?—*for* thinking what the judgment will be &c., *read* thinking, what will be the judgment &c.?

פִּיטוּר*, v. פַּיְטָן.

פִּינָה, *for* Ps. XVIII, 22, *read* Ps. CXVIII, 22.

פִּינָקָס, *add*—[Yalk. Is. 372 כמו פנקסאות, *read* כמין סִקְרִפַּסְטָאוֹת, v. אִסְקְרִפַּסְטִי.]

פִּירוּתְזִימִיָּה*, v. פְּרוֹתְזִימִיָּא.

פִּירְזוּמָא*, v. פְּרוּזְמָא.

פַּלְטִינוֹס, *for* Jer. XXXI, 19, *read* Jer. XXXI, 20.

פְּנִיָּה* f. (פָּנָה) *turn.*—*Pl.* פְּנִיּוֹת. Yalk. Lev. 446, v. פִּינָה. Pesik. R. s. 33 שכל חפ׳ פונים בו towards which all turns are made; v. פֵּה.

פַּס II, *for* Ps. LXIV, 31, *read* Ps. LXVIII, 31.

פְּסִיקְיָא, *add* Targ. Y. Num. XXV, 1 (not פתקייהון פְּסִיקְנֵיהוֹן).

פָּסַק, *Nif.*, *add*—2) *to be made to separate, be interposed.* Ber. 32b נִפְסָקָה חומת וכ׳ an iron wall was interposed between Israel and &c.;—*Hithpa.*, *add*—3) *to be decided.* Pesik. R. s. 40 דינכם מתפסק וכ׳ your judgment will be decided on the Day of Atonement.

פַּעֲמוֹן* m. (b. h.; פָּעַם) *bell*—*Pl.* פַּעֲמוֹנִים. Yalk. Deut. 829.

פָּרָאפּוּרְנוֹן, *for* Gen. XXIV, 12, *read* Gen. XXXIV, 12.

פָּרֵג* m., *pl.* פְּרָגִים, פְּרָגִין (v. פַּרְגָּא) *poppy* (v. Löw Pfl., p. 103). Shebi. II, 7; Hall. I, 4; Mekh. Bo, s. 8 (not פרגון); Sifré Num. 146 (not פרגום).

פַּרְגוֹן, פַּרְגוֹם*, v. פָּרֵג.

פָּתַח, *Pi.*, *for* Gen. R. s. 76, *read* Yalk. Gen. 76.

פִּתְקִירִיחוֹן, Targ. Y. Num. XXV, 1 ed. Vien., read: פְּסִיקְרִיחוֹן.

צְבִיוֹן, *add*—[Midr. Till. to Ps. LII בצביון, ed. Bub. בצביור, read: בְּצִבּוּר.]

צדני*, Yalk. Gen. 110, v. שׁוּדָנִי.

צָדַק, *Pi.* 1, *for* Job XXVI, 3, *read* Job XXXVI, 3;—*before* Num. R. s. 2, *insert* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (ref. to Deut. l. c.) צדק את המשקלות give liberal weights, liberal ephahs &c.;—*under Hif.*, *for* Ps. XVI, 15, *read* Ps. XVII, 15.

צוּרָה, *for* Dan. VIII, 16, *read* Dan. VIII, 15.

צַלְמָנָא, *add* Tanh. R'eh 16; a. e.

צָמַת, *Pi.*, *add* Yalk. Cant. 988 כשאתם מצומתים לפניו וכ' when you are summoned before God, and you form bands (of followers).—3) *to smash, annihilate.* Ib. שבא לצמיתך והקב"ה לצומתו who came to crush thee, and the Lord (came) to crush him.

קָבַר, *for* Treat. S'mal., *read* Treat. S'mah.

קוּם *Pi.* 2) *for* Gen. XV, 14, *read* Gen. XV, 13.

קִיּוּמָא, קִיּוּם, *for* I Sam. XXV, 61, *read* I Sam. XXV, 6.

קִירוּי II, *add* Y. Ber. II, 5[b] bot. לקירויו on account of his (nocturnal) accident, v. קָרַי.

קִירָס, *for* I Chr. XII, 23, *read* I Chr. XII, 33.

קָצַר *Ithpa.*, *add* 2) *to be sick.* B. Mets. 87[a] ארקצורי Ms. F., v. חָפַשׂ II.

קָרְחָא II, *add*—*Pl.* (masc.) קִרְחֵי. Taan. 3[b] שמשא דבירני ק' the sun that is seen through bald (cloudless) spots in the sky.

קַרְטָלִין*, v. קַרְטָלִין.

קַרְקוּנְיָא*, v. קִירְקוּנְיָא.

רְאָוָה, *for* Ex. XXIV, 15, *read* Ex. XXIV, 5.

רַבָּז, *for* Lev. XXVIII, 65, *read* Deut. XXVIII, 65.

רָהַן, *add Hof.* הוּרְהֲנָה *to be pledged.* Eduy. VIII, 2 תינוקת שהורהנה וכ' a girl that was pledged (with a gentile) in Ashkelon; Keth. 26[b].

רוּם *Hof.*, *for* Num. IV, 20, *read* Num. XV, 20;—*add Nif.* נָרוּם=*Hof.* Ter. V, 2 תֵּרוּם וכ' (Y. ed. תֵּירוּם) let it be separated and then burned.

רַזְיָא, *for* Job l. c., *read* Job XXXVII, 6.

רָסַס, *Pe.*, *add* Targ. Job XXXVI, 28 דאתי (ed. Wil. דאתי), read: רָאֵי (h. text ירעפו).

רָעַם *Hithpa.* 1, *add* Kidd. 80[b] מה יִתְרַעֵם על מדותיו why should one rebel against his measures (fate)?; a. e.

רָצוֹצָא*, v. רְצִיצָא.

רָתַק, *Nif.*, *for* מתאימות, ib., *read* מתאימות, ib. 2.

שְׁאוֹר, *for* Ex. XXI, 15, *read* Ex. XII, 15.

שָׁבַח *Pi.*, *for* Num. R. s. 16[3], *read* Num. R. s. 16[13].

שׁוּעַ *Pi.*, *for* Gen. XXX, 6, *read* Gen. XXXII, 26.

שחורי*, v. בִּירְתָא דש'.

שָׁחַר II, *for* II Chr. I, 24, *read* I Chr. II, 24.

שָׁטַח, *for* Gen. XXI, 25, *read* Gen. XXV, 21.

שיחורי*, v. בִּירְתָא דש'.

שִׁיקִין, Targ. Y. Num. XXXV, 11 בש', read: בְּשׁוּקִין.

שָׁכַב, *for* Deut. VI, 9, *read* Deut. VI, 7.

שָׁכַר *Pi.*, *add* Sifra Sh'mini, Par. 1 כל המשכרים all intoxicating drinks.

שֵׁל, *for* II Sam. VII, 7, *read* II Sam. VI, 7.

שֶׁל, *add*—[In some Mss. של is written as prefix.]

שָׁלַם, *add*—*Hithpa.* הִשְׁתַּלֵּם *to be finished, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII השמן משתלם וכ' ed. Bub. (oth. ed. שלם) when the oil is consumed, the lamp goes out.

שָׁלֵם, *add*—2) *ended, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ed. Bub. משתלם).

שַׁלְמוֹנִי*, pr. n. m. *Shalmoni.* Gen. R. s. 68.

שָׁמַע II, *for* Num. XVI, 37, *read* Num. XV, 37.

שָׁנַן II, *Pi.* שִׁנֵּן (contr. of שנען, apocop. of ש־נענע, v. נוּעַ) *to shake, swing* the myrtle branch before the bridal procession. Ab. d'R. N. ch. IV יעמדו וישׁנּוּ ויקלסו לכלה וכ' they (the scholars at study) should rise and swing and clap for the bride (Var. וישמחו לכלה ויקלסו למת, v. ed. Schechter note 8). Ib. [read:] מעשה ... ועברת כלה ולא היה בידן כדי צורכן ואחז (הדסה) והיה מְשַׁנֵּין בו עד וכ' it happened with R. J. b. I. that he sat teaching his disciples, when a bride passed, and there was not a sufficient escort with them, and he took up a myrtle branch and swung it, until the bride was past; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 ואחז בידו שרביט של הדס והיה מְשַׁנְּנָן בו וכ'.

שְׁעַן, *for* (Shaf. of ענה ... 4255) *to sing, read* (v. שְׁעְנַן) *to shake.*

שְׁעְנַן*, (transpos. of שנען, apocop. of שנענע, v. נוּעַ) *to shake, swing.* Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 v. שָׁנַן II, מְשַׁעְנֵן וכ'.

תָּבַע *Nif.*, *add*—2) *to be claimed, collected.* Sabb. 148[b] לא ניתנה ליתבע cannot be collected by legal process.

תדורא*, B. Kam. 105[b], v. תְּרָדָא II.

תּוֹעֶלֶת, *for* Is. XIV, *read* Hos. XIV.

תֹּפֶת, *add*—Lam. R. to I, 9 מקום ... ת' שמה ... there was a place below Jerusalem named Tofeth (b. h. תֹּפֶת).

תּוֹקֵף, *for* Ex. XIV, 25, *read* Ex. XIV, 27.

תָּחוֹם, *for* Gen. I, 8, *read* Gen. I, 5.

תיניוותא*, Y. Ber. I, 2[c], read: תִּינְיָנֵיתָא, v. תִּנְיָן.

תֵּירוֹשׁ, *for* Deut. XIV, 22, *read* Deut. XIV, 23.

תָּכַךְ, *for* Ps. XXIX, *read* Prov. XXIX.

Index

of Talmudic and Midrashic interpretations of Scriptural verses, quoted in the Dictionary.

(The figures to the left refer to Bible chapters and verses, those to the right to pages of the Dictionary.)

Genesis

1—3 14 . . . . . 126a
1 1 189b, 1189b, 1499b, 1562a, 1646b
2 616a, 712b, 852a, 1183a, 1323a, 1362b, 1474a, 1648a, 1651a
4 . . . . . 521a
5 569a, 881a, 1124a
6 . . . . 442b, 762a
9 . . . . . 1326b
11 . . . 258a, 1275b
14 . . . . . 881b
18 . . . . . 481b
22 . . . . 195b, 1380b
25 . . . . . 1188a
26 312b, 1252b, 1284b
27 . 930b, 1188a, ib.b
28 461a, 610b, 1284b, 1451a
31 751b, 752a, 1436a
2 1 642b, 644a, 1257a, 1258b, 1562a, 1574b
3 . . . . 195a, ib.b
4 . . . . . 1197b
5 . . . . . 962b
6 . . . 1095b, 1518a
7 571a, 589a, 590b, 614a, 923b, 926b, 1056a, 1100a, 1188a, ib.b
8 1045a, 1081b, 1098b, 1324a
9 . . . . . 1194b
10 . . . . 23b, 882b
11 882b, 1172b, 1342b
12 . . . . 139a, 698a
14 . . . 425a, 1241b
15 . . . 1070a, 1081b
18 871b, 872a, 1062a
19 633b, 1188a, 1458a
21 . . . . 5b, 1000b
22 405b, 1238a, 1285b, 1420a
23 . . . 935b, 1203a
24 . . . . . 1509a
3 3 . . . . . 256a
7 90a, 424a, 1080b, 1116a
8 14b, 353a, 1457a, 1503a, 1624a
12 . . . . . 1647a
13 267b, 542b, 938b, 941b

Genesis

3 15 . . . . . 1591a
16 73a, 365a, 758b, 1066a, 1067a, 1101a, ib.b, 1442a, 1540b, 1703b
17 . . . . 603b, 1101b
18 1078a, 1340a, 1587b
19 . . . . . 388b
21 . . . . 32b, 252b
22 . . . . 109b, 1285b
23 . . . . . 267a
24 . . . 693b (2), 730b
4 1 . . . . . 1582a
2 . . . . . 1654b
3 . . . . . 879a (2)
4 . . . . . 1598a
5 . . . . . 1610b
7 . . . 758b, 1703b
10 . . . . . 1362b
13 . . . . . 950b
15 . . . . . 1493a
16 . . . . . 836a
18 . . . 759a, 1113b
22 . . . . . 920b
23 . . . . . 1206a
26 . . . 836b, 1644a
5 2 . . . . . 930b
29 . . . . . 940b
6 1 . . . . . 836b
2 . . . . . 67a
3 . . . . . 1522a
4 . . . . . 1096b
5 . . . 590b, 1652a
6 . . . 895b, 1102a
9 . 660a, 904b, 1677a
13 . . . 200b, 478b
14 . . . . . 1643a
16 . 465b, 1265a, 1662a
17 . . . . . 224b
19 . . . . . 450b
22 . . . . . 1562a
7 4 . . . . . 59b
5 . . . 633b, 1562a
10 . . . . . 1600b
13 . . . . . 1450b
16 . . . . . 1024b
21 . . . . . 224b
22 . . . . . 926b
23 . . . . . 591b
8 1 . . . . . 399b
4 . . . . . 897a
11 . . . 557a, 1349a
20 . . . 162b, 1562a

Genesis

8 21 921b, 1073a, 1473b, 1506a, 1591a
22 440b, 1339b, 1341a, 1366b
9 1 . . . . . 1562a
2 . . . . . 461a
6 312a, 485a, 1047a, 1616a
7 . . . . . 1226a
11 . . . . . 724b
13 936a, 1370b, 1428b
18 . . . . . 1154a
19 . . . . . 925b
20 . . . 149b, 703b
20—24 . . . . 373a
23 . . . . . 537a
24 . . . . . 1239a
27 586a, ib.b, 1573b, 1590a
10 7 . . . . . 1020a
8 . . . . . 836b
10 . . . . . 122b
11 . . . 779b, 1244a
14 . 31a, 914b, 1208a
17 . 125b, 126b, 464b
18 479b, 1168b, 1289b
25 . . . . . 1350a
30 . . . 734a, 779a
11 1 . . 38b (2), 857b (2)
2 918a (2), 1317a, 1704b
3 . . . . . 1632b
4 . . . . . 1075a
5 . . . . . 480a
7 . . . 870b, 1673a
8 . . . . . 1269a
9 . . . . . 151a
29 . . . . . 989b
12 1 . . . . . 1571b
3 . . . . . 195a
5 . . . . . 226a
8 . . . . . 1130a
9 . . . . . 496b
12 . . . . . 194a
15 . . . 1070a, 1082a
17 . . . 524a, 1438a
13 9 . . . 1215b, 1591b
14 . . . . . 688b
14 1 . . . . 57a, 119a
2 . . . . 8b, 1505a
3 . . . 957b, 1291a
4 . . . . . 837a
6 . 69a, 245a, 780a
7 . . . . . 999b

Genesis

14 8 . . . . . 1222b
10 . . . . . 1523b
11 . . . . . 1036a
13 795b, 1040a (2), 1047b, 1179a, 1181b
14 483a, 597a, 1463a
18 595b, 1263a, 1417b, 1464a
20 . . . . . 796b
21 . . . . . 449a
15 1 . . . . . 729b
2 . . . 1417b, 1625b
5 . 329a, 614b, 868a
8 . . . . . 197b
9 569b, 570a, 1073a, 1656a
11 . . . 1068a, 1136a
12 . . . . . 510b
13 53b, 1330b, 1345b, 1608b, 1609a
17 . . . . 201b, 715a
18 . . . . . 201b
19 868b, 1113b, 1416b, 1428b, 1702b
16 1 . . . . . 1070b
5 . . . 478b (2), 931a
7 . . . . . 465b
11 . . . . . 600b
12 . . . . . 1213a
13 . . . . . 1080b
17 1 113a, 1524b, 1678a
4 . . . . . 1678a
5 . . . . . 887a
11 . . . . . 888a
13 . . . . . 1227b
15 . . . . . 1627a
23 . . . . . 1450b
18 1 . . . . . 1143b
2 . . . . . 1583b
5 . 687a, 764b, 1068b
6 . . . . . 68a
7 . . . . . 1454a
8 . . . 475a, 1354b
9 . . . . . 679b
11 . . . . 33a, 426b
12 374b (2), 1045a, 1067a, ib.b, 1605b
13 409a, 780a, 1605b
13—15 . . . . . 669b
19 120a, 336b, 1264a
20 . . . . . 1472b
22 642b, 1088a, 1666a
23 . . . 214b, 1013a

Genesis
18 25 189a, 468b, 1112b
27 1100a, 1263a, 1576b, 1591a
19 1 . . . 1111a, 1583b
2 . . . . . 1107a
3 . . . . . 824b
9 . . . . . 354a
11 686a(2), 918a, 1553b
13 . . . . . 806a
15 . . . . . 48b, 826a
16 . . . . . 1675b
24 . . . . . 848b
26 . . . . . 696b
20 3 . . . 182b, 1082b
6 . . . . . 759a
16 614b, 653a, 1652b
17—21 1 . . . 1206b
18 . . . . . 1102a
21 1 . . . 1206b, 1209a
7 . . . . . 1384a
8 . . . . 250a, 859a
9 . . . 1273a, 1274a
11 . . . . . 1694b
12 . . . . . 167b
14 . . . 221a, 1575a
15 . . . . . 1503b
16 . 522a, ib.b, 872a
19 . . . . . 966a
20 . . . 1431a, 1455a
33 128b, 1143b, 1216a, 1418a
22 1 . . . 914b, 916a(2)
2 . . . . . 564b
3 . . . . 188a, 423b
5 . . . . . 614b
6 . . . . . 682a
8 . . . 589b, 1526b
11 . . . . . 1201a
14 . . . 1105b, 1417b
16 . . . . . 596a
17 . . . 1442a, 1648a
24 . 233b, 516b, 816b
23 . . . . . 1390a
4 . 297b, 834a, 1659a
8 . . . . . 1029a
13 . . . . . 1357a
16 . . . . . 272a
17 . . . 204b, 1391a
24 1 303b, 409b, 638b, 1163b, 1581b
5 . . . . . 1068b
6 . . . . . 67b
10 . . . . . 294b
13 . . . . . 896b
18 . . . . . 1206a
20 . . . . . 1188b
21 . . . . . 827a
22 . . . . . 1288a
23 . . . . 699b, 708b
25 . . . . 699b, 708b
32 . . . . . 402a
50 . . . . . 392a
53 . . . . . 1335b
60 . . . 1230b, 1439a
62 . . . 780a, 1080b
65 . . . . . 334b
25 2 935b, 1040a, 1062a, 1430b
3 . . . . . 700b
6 . 413a, 692a, 1563a
12 . . . . . 575a
20 . . . . . 1481a
25 21 424b, 513a, 515b, 1059b, 1129b, 1553a
22 . . 1275b, 1495b(2)
23 . . . . . 201a
25 . . . . . 18a, 19a
27 . . . 1265b, 1529b
28 . . . . . 1338a
30 . . . . . 714b
34 . . . . . 1046a
26 2 . . . 928b, 1575a
12 . . . . . 1612b
14 . . . . . 1103a
16 . . . . . 1103a
24 . . . . . 572b
26 . . . . 272b, 273a
34 . . . . . 179a
27 11 . . . 1524a, 1561a
12 . . . . . 1683b
13 . . . . . 720a
16 . . . . . 295a
20 . . . . . 1058b
22 . . . 1124a, 1480a
27 . . . . . 137a
28 . . . . . 630b
30 . . . 1265b, 1266a
31 . . . 210a, 1688b
33 . . . . 498b, 638b
36 . . . . 462b, 907b
37 . . . . . 102a
39 . . . . . 1598a
40 1050a, 1158b, 1592a
41 . . 1006a, 1554a(2)
46 . . . . . 1399a
28 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1483a
11 132a, 608a, 1133a, 1135a, 1602b
12 101b, 964b, 1002a, 1534b, 1566b
13 . . . 1165b, 1185b
14 . . . 986a, 1701a
15 . . . . . 1061b
19 . . . . . 696a
20 . . . . . 1389a
22 . . . . . 1028b
29 2 . . . 1417b, 1505a
3 . . . . . 249b
4 . . . . . 499b
5 . . . . . 690a
16 . . . . . 1185a
17 . . . 1478b, 1479b
21 . . . . . 1237b
31 . . . 1074b, 1486b
35 . . . . . 337a
30 8 . . . . 905b, 1173a
11 . . . . 210b, 859a
14 949b, 975b, 1009b
16 . . . 713b, 1029b
27 . . . . . 936b
28 . . . . . 989a
34 . . . . . 694a
37 . . . . . 432a
41 . . . . . 1432b
42 719b, 1063a, 1064a
43 . . . . . 1237b
31 9 . . . . . 907b
19 . . . . . 257a
35 . . . . . 303a
36 . . . . . 1160a
47 . . . . 970a, 1695b
32 1 . . . . . 969b
6 254a, 1541b, 1546a
8 . . . . . 1305a
32 9 . . . . . 1508b
11 . . . . 613b, 1350a
25 . . . . . 1174a
25sq. 1460a
26 . . . . . 1538a
27 . . . . . 1157a
33 . . . . 234b, 580b
33 3 . . . . . 1394a
4 . . . . . 940b
5 . . . . . 483b
8 . . . . . 683b
9 . . . . . 1356b
11 . . . . . 638b
14 . . . . . 339b
18 43a, 342b, 1586b, 1692a
19 28b, 30a, 305a, 553a, 1243a, 1431b
34 2 . . . . . 1093b
3 . . . . . 1525b
12 . . . . 739b, 1213b
25 . . . . 506a, 1154a
30 . . . . . 1079b
35 6 . . . . . 1470b
11 . . . . . 1272b
16 . . . . . 1627b
17 . . . . . 1344b
18 . . . . . 1295a
22 . . . 1418a, 1678b
36 24 . . . . 355a, ib.b
32 . . . . . 173a
39 . . . . 521a, 534a
43 . . . . . 1120a
37 2 . . . . . 922a
3 . . . . . 491a
3sq. . . . . 1191a(2)
4 . . . . . 686b
7 . . . . . 1229a
9 . . . . . 1602b
14 . . . . . 422b
17 . . . . . 211b
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 679a
23 1165b, 1166a, 1186a, 1214a
24 . . . 1109a, 1463b
31 . . . . . 1482a
32 . . . . . 351a
33 . . . . . 1449a
35 . . . . . 917a
38 . . . . . 1678b
1 . . . . . 175b
2 . . 147b, 1647a(2)
7 . . . . . 129b
13 . . . . . 1678a
14 . . . 1252a, 1670b
18 . . . . . 1253b
20 . . . . . 1482a
25 . 351a, 591a, 610a
26 . . . . . 1319a
29 . . . 1237a, 1441a
39 1 . . . . 594a, 1391b
2 1399a, 1532b, 1533b
5 936b, 1140b, 1391b
6 . . . . 720a, 882a
40 2 . . . . . 1406b
10 . . . 202b, 1205a
16 . . . . . 506b
20 . . . . . 240a
41 1 . . . . . 160b
2 . . . . . 38b, 39a
8 . . . . . 1202b
12 . . . . . 875b
41 40 . . . . . 941b
43 . . . . . 641a
44 . . . . . 641a
45 . . . . . 430b
47 . . . . . 1333b
54 . . . . . 1184a
56 . . . . 130a, 1189a
42 1 . . 952b, 1518a(2)
2 . . . 1125a, 1451b
19 . . . . . 1518a
21 . . . . . 417b
23 . . . . . 701a
24 . . . . . 1305a
33 . . . . . 1518a
37 . . . . 169a, 1310b
38 . . . . . 89a
43 11 405a, 806a, 1610a
44 4 . . . . . 1523a
6 . . . . . 1523a
8 . . . . . 436a
12 . . . . . 459a
13 . . . . . 802b
16 825b, 1263b, 1678b
18 . . . 160b, 876b(2)
18—34 . . . . 1160a
21 . . . . . 370a
31 . . . . . 917a
45 3 . . . . . 1652b
8 . . . . . 1440a
23 . . . . . 1066a
24 . . . . . 1447a
48 2 . . . . . 1201a
13 . . . . . 1601b
21 174b, 226a, 491a, 492b
23 . . . 441a, 1285a
27 . . . . . 644b
29 . . . . . 98a
47 28 . . . . . 1031b
28sq. 1570b
29 1309a, 1410a, 1419b
48 5 . . . . . 578a
7 . 489b, 552a, 923b
14 1293b, 1294a, 1574a(2)
19 . . . . . 1444a
22 . . . . . 1575a(2)
49 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1569a
4 372b, 374a, 386b, 406b, 588a(2), 1152a, 1182b, 1198b, 1504a
5 . . . . 782b, 784b
6 . . . . . 1541b
7 . . . . . 143a
8 . . . 1059a, 1158b
9 . . . . . 557a
10 1043b, 1321b, 1322b, 1512b, 1556a, 1562b
11 62a, 438b, 608a, 706a, 970b
12 455b, 629a, 1603b
13 . . . . . 378a
14 . . . . . 269b
16 . . . 573a, 1615b
17 . . . . . 1616a
19 . . . . . 238a
20 . . . . 660b, 1598a
21 . . . . . 1619b
22 16a, 213a, 1081a, 1084a, 1235b, 1241b, 1293b, 1440b
23 . 16a, 761a, 847b, 1554a(2)

Genesis

49 24 . . . . . 1431a
25 . . . . . 1631a
26 . . . . . 642b
27 . . . . . 556a
50 5 . . . . . 666a, ib.b
24 . . . . . 1209a

Exodus

1 7 . . . . . 1663a
10 . . . . 1101b, 1120a
11 . 786b, 808a, 1484b
12 . . . . . 1340a
13 1138a, 1226b, 1478b
14 . . . . . 779a
15 774a, 925a, 1144b, 1202a
16 . . . . . 957a
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 791b
2 1 . . . . . 709b
3 . . . . . 967b
4 . . . . . 867a
5 . . . . . 75b, 352b
8 . . . . . 1084b
13 . . . . . 1418a
14 . . . . . 486a
18 . . . . . 1475b
20 . . . . . 1333a
21 . . . . . 739b
24 . . . . . 866b
3 2 687b, 688b, 1005a
4 . . . 1021b, 1201a
5 . . . . . 1087a
6 . . . . . 1379b
7 . . . 606a(2), 1436b
10 . . . . . 372b
15 . . . . . 1084b
16 . . . . . 1209a
18 . . . . . 1040b
4 2 . . . . . 753b
11 . . . . . 1208b
12 . . . . . 596a
16 . . . . . 1657a
20 . . . . . 937b
21 . . . . . 765b
24 . . . . . 514a
26 . . . . . 1227b
31 1209a, 1313b, 1596b
5 1 . . . . . 1310a
2 . . . . . 1028b
3 . . . . . 1083a
4 . . . . . 712b
8 . . . . . 532b
9 . . . . 926b, 1611b
6 6 . . . . . 949b
7 . . . . . 926a
14 . . . . . 573b
25 . . . 1140a, 1156b
7 9 . . . . . 630a
11 . . . . . 693b
14 . . . . . 607a
18 . . . . . 686a
22 . . . . . 693b
28 . . . . . 848b
8 2 . . . . . 1299a
15 . . . . . 1523b
9 2 . . . 1327a, 1406b
24 717b, 1128a, 1254b, 1282b, 1322a
32 . . . . . 1174b
11 7 . . . . . 639a
12 2 . . . . . 301a

Exodus

12 3 . . . . . 830b
4 453a, 800a, 911a, 936a, 970a
5 . . . . . 177a
8 . 349b, 595a, 839b
9 9b, 329a, 685b, 865a, 1069a, 1283b
11 . . . . . 491a(2)
13 . . . . . 1198b
15 . . . . 369b, 1505b
16 25a, 778a, 784b, 1271b
17 . . . . . 479a
19 . . . . 170b, 459a
21 . . 478a, 853a, ib.b
22 . 516b, 719a, 1011a
23 . . . . . 753b
28 . . . . . 790a
29 . . . . . 571a
34 . . . . . 838b
40 . . . . . 1088b
42 . . . . . 1601a
43 . . . . . 327b
44 . . . . . 326a
46 . . . . . 1133a
48 . . . . 983a, 1119b
13 1—10 . . . . . 1564b
2 . . . . 169a, 1157a
3 . . . . . 1073b
7 . . . . . 170b
9 . . . . . 946a
11—16 . . . . . 1564b
12 360a, 1137a, 1522b
13 215b, 1137a, 1526b
16 . . . . . 327a
17 . 894a, 895a, 904a
18 387b, 480b, 949a, 951a, 975b, 1445b
19 . . . . . 1098a
21 . . . 772b, 1190b
14 1 . . . . . 756b
2 . . . . 416a, 1173a
3 . . . . . 1112a
6 . . . . . 98a
7 . . . . . 1584a
8 . . . . . 1481a
10 . . . . 365a, 527a
14 . . . . . 703b
15 . . . . . 918a
18 . . . . . 607a
24 . 355b, 356a, 730a
27 . 62a, 1655b, 1680a
28 . . . . . 172a
30 . . . . . 601b
15 . . . . . 119b
1 204a, 1479a, 1482a, 1568a
1—18 . . . . . 1568b
2 865b, 866a, 884a, 887a(3), 1449a
4 . . . . . 1482a
5 . . . 824a, 1124b
6 . . . . . 1488b
7 . . . . . 1330a
8 635a, 884a, 1117b, 1120a, ib.b, 1365b, 1400b, 1453b
9 . . . . . 473b(2)
11 773a, 1174b, 1649a
13 . . . . . 881a
15 . . . . . 913a
17 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1453b

Exodus

15 20 . . . . . 1655a
22 . . . . . 1541a
25 273a, 366a, 916a, 1319a
26 . . . . . 704a, 761b
16 5 . . . . 350b, 621b
12 . . . . . 1009b
14 . . . . . 489a
20 . . . . . 1329a
21 . . . . . 1248b
29 . . . . . 1660b
33 . . . 1282b, 1293b
17 5 . . . . . 449b
7 . . . . . 1470a
8 . . . . . 1490b
9 . . . . . 1128b
12 . . . . . 1294b
13 . . . . . 474a, ib.b
18 . . . . . 605b
9 . . . . . 451a
11 391a, 508b, 1318b
13 . . . . . 1489b
19 . . . . . 641a
20 . . . . 455a, 1542a
21 . . . 329b, 1127b
19 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 365a
5 . . . . . 953b, 955a
8 . . . . . 1510a
9 235a, 853a, 1123a, 1193b
10 . . . . 461a, 1355a
12 . . . . . 330b
13 . . . . 109a, 567a
15 . . . . . 1228a
17 . . . . . 1298a
18 . . . . 673a, 1574a
19 . . . . . 1574a
21 . . . . . 368a
20 2 . . . . . 680a
3 . . . . . 1247b
4 . . . 1589a, 1676a
5 . . . . . 1022b
8 . . . 399b, 1073b
10 . . . . . 1519b
12 630b, 1371b, 1525b
13 . . . . . 1493a
14 . . . . . 866b
15 . . . . . 1447a
18 715a(2), 1355a, 1451a
19 . . . . . 1218b
20 . . . . . 916a
22 . . . . . 673a
23 . . . . . 1602a
24 . . . 872a, 1028b
26 sq. 1198b
21 . . . . . 857b
1 . . . . 980b, 1249b
1—24 18 . . . . 857b
2 . . . . . 202b
3 . . . . . 574b
5 . . . . . 707a
6 753b, 1052a, 1195a, 1494a, ib.b
7 . . . . . 782b
8 . 137a, 537a, 583b
9 . . . . . 286a
10 1054b, 1368b, 1509a
13 . . . . . 1265b
14 391a, 1120a, 1494a
17 . . . . . 1544b
18 1043a, 1193b, 1264b

Exodus

21 19 150a, 855b, 1462b, 1519b
20 . . . . . 933a
21 . . . . . 569a
22 . . . . . 824b(2)
24 354a, 794b, 881a, 1071a, 1351a
25 . . . . . 1295a
26 . . . . 650b, 1552b
27 . . . . . 996b
28 367a, 873b, 874a, 932b, 1020b
28—36 . . . . 1675a
29 360a, 745b, 1563b
30 . . . . . 624a
33 149a, 367a, 577b, 924a, 1253b
35 . . . . . 874a, ib.b
36 . . . . . 354a
37 . . . . 256b, 480b
22 1 . . . . 312a, 765a
2 403b, 855b, 1602b
3 . . . . 660a, 1501a
4 181a, 182b, 367a, 772a, 1541b, 1603b
5 567a, 577b, 1384a
6—8 . . . 660a, 1224b
7 . . . . . 1419b
8 328a, 1007a, 1075b, 1224b, 1247a, ib.b, 1501a, 1596b
9 sq. 1537a
10 . . . . . 1580a
12 . . . . 17b, 1043a
13 . . . . . 1242a
13 sq. 1506b
14 . . . . . 1247a
15 739b, 1173a, 1253a
16 . . . . . 739b
17 677a, 785a, 1001a
18 . . . . . 1001a
19 378b, 935b, 1477a
21—22 . 688b, 1093b
22 1072a, 1093b, 1294a(2)
23 . . . . . 1617b
24 1075b, 1094a, 1563b, 1617b
25 . 416b, 757a, 854b
27 . 27a, 382b, 1294b
28 . . . . . 314b
23 1 . . . 1501b, 1570a
2 . 342b, 898b, 899a
4 . . . . . 1133a
5 1060b, 1238b, 1239a, 1446a, 1537b
6 . . . . . 342b
8 . . . . . 1263a
11 . . 899b(2), 1432a
12 . . . . . 904b
14 . . . . 424a, 1449a
17 . . . 1435b, 1436b
18 . . . . . 423b
19 . . . . 74a, 464a
21 . . . . . 767a
25 . . . 838a, 1249b
24 1 . . . 767a, 1193a
5 369a, 407a, ib.b, 1051a, 1436b
6 . . . . . 1256a
7 593a, 1113a, 1150a, 1202b, 1252b, 1543b, 1596a, 1678a
10 . . . . . 690b

Exodus

24 11 370a, 372a, 407b, 1361b
12 . . . 857a, 1657a
14 . . . . . 876b
17 . . . . . 655a
25 2 . . . . . 877a
2sq. 1696b
3 . . . . . 1151b
4 . . . . . 1636a
8 . . . . . 1573b
19 . . . . . 1631a
22 . . . . . 1573b
29 317a, 802b, 964a, 990a
26 1 . . . . . 1259b
6 . . . . . 734a
11 . . . . . 734a
15 . . . . . 854a
31 508a, 1376b, 1545a
36 . . . . . 508a
27 5 . . . . . 459b
7 . . . . . 738a
10 . . . . . 372a
20 . . . . . 397a
28 1 . . . . . 1419b
18 . . . . . 629a
19 . . . . . 618b
20 . . . . 836a, 842b
23—40 28 . . . 1275b
28 . . . . . 385b
39 . . . . . 1238a
29 9 . . . . . 1275b
29sq 1472b
34 . . . . . 1672b
35 . . . . . 1069b
42 . . . . . 584b
43 . . . . . 564b
30 1 . . . . . 1352b
11sq. . . 1316a, 1417b
12 . . . . 368a, 1460a
12sq. 1696b
13 989a, 1327b, 1435b, 1552b, 1617b, 1623b
14 . . . . . 1169b
18 . . . . . 893b
20 . . . . . 243a
23 . . . 748b, 1357a
23sq. 1156a
34 . . . . . 138a
31 14 . . . . . 811a
17 . . . . . 1293a
18 . . . . 639b, 702b
32 1 . . . . . 1558a
2 . . . . . 1288a
3 . . . . . 1485a
4 . . . 354a, 1639b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1273a
7 . . . . . 837a
8 807b(2), 1026b, 1227a, 1530b(2), 1655a
9 . . . 807b, 1122b
11 40a, 433a, 456a, 467b(2), 469a, 843b
12 . . . 1498b, 1648b
13 . . . . . 1093a
14 . . . . . 895b
15 . . . 297a, 529a
16 . . . . 460a, 579b
24 . . . . . 1212a
25 . . . . . 1235a
33 5 . . . . . 393b
7 . . . . . 1007a

Exodus

33 8 256a, 1058a, 1316a, 1512b
34 1 . . . . . 601b
6 . . . . 674a, 732b
7 . . . . 932a, 937b
10 . . . . . 674a
14 . . . . . 935b
21 . . . . . 502b
26 . . . . . 464a
28 . . . . . 708b
29 . . . . . 1379b
35 3 183a(2), 330a, 1271b
19 . . . . . 265b
22 . . . 1112b, 1485a
24 . . . . . 1292b
26 . . . . . 1554b
36 6 . . . 359b, 1038a
33 . . . . . 192a
38 5 . . . . . 297a
25 . . . . . 234a
26sq. 1696b
39 3 . . . . . 1404b
27 . . . . . 1635a
28 . . . . . 1635a
29 . . . . . 1635a
40 19 . . . . . 1232b

Leviticus

1 1 . . . . . 294b, 1419a
2 . . . . . 685b
3 . . . . . 1492b
4 368b, 1000a, 1493a, ib.b
5 971a, 1309a, 1415a, 1546b
6 . . . . . 363a, 943b
7 . . . . . 1117a
11 921b, 1295b, 1297b
14 . . . . . 1155a
15 . . . . . 329a
16 . . . 370a, 889b(2)
17 . . . . 140b, 1565a
2 1 . . . . . 530a, 589a
4 . . . . 530a, 1472b
5 . . . . . 173a
6 1171a, 1250a, 1254a
11 . . . . . 685b
13 . . . . 162b, 1519b
14 . 530a, 785b, 1375b
3 3 . . . . . 784a
4 . . . . 654b, 1623a
6 . . . . . 1472b
9 585a, 1102a, 1208a, 1677a
10 . . . . . 1208a
17 . . . . . 464a
4 . . . . . 360a
2sq. 1212b
3 . . . 580b, 852a(2)
5 . . . . . 838b
6 . . . . 580b, 1011a
7 . . . . . 1616a
12 564b, 1316b, 1617a
15 . . . . . 1000a(2)
21 . . . . . 677a
22sq. 1528a
23 . 564b, 565a, 1098b
28 . . . . . 564b, 565a
34 . . . . . 1561b
5 1 301a, 330b, 428b, 871b, 939b
3 . . . . . 564b

Leviticus

5 4 815a, 1441a, 1472b
6—11 . . . . . 594a
8 . . . . . 742a
9 . . . . . 825b
11 . . . . . 799a
15 . . . 815b(2), 816b
16 . 127b, 129a, 436b
17 . . . . . 824a
18 . . . . . 994b
20—26 . . . . . 369a
21 815b, 1059b, 1126b, 1207b
23 . . . . . 945b
24 436b, 477b(2), 1437a, 1703a
25 . . . . 129a, 1200b
6 2 . . . . . 591a
3 . . . 1696b, 1699b
5 . . . . . 1585b
8 . . . . . 1333b
10 . . . . . 1556a
13 . . . . 204a, 419b
14 530a, 1441a, 1655b
18 . . . . . 1234b
21 . . . . 843a, 1554a
7 12 . . . 1441a, 1442b
13 . . . . . 799a
14 . . . . . 1221a
18 . . . . . 1159a
20 . . . . . 644b
34 . . . . . 1541a
35 . . . . . 852a
37 . . . . 644b, 936a
8 2 . . . . . 354a
5 . . . . . 1275b
15 . . . . . 863b
21 . . . . . 1411a
33 . . . . . 483b
35 . . . . . 1069b
9 1 . . . . . 679a
10 1 . . . . . 365a
3 . . . 365a, 1263a
8 . . . . . 573a
9 . . . . . 1577a
10 . . . . . 329a
11 . . . . . 353a
16 . . . . . 1407a
11 . . . . . 589a
1 . . . . 450b, 556a
3 . . . . . 1233b
4 . . . 272b, 1605b
5 . . . . . 1294a
6 . . . . 123b, 1294a
11 . . . . . 1642a
12 . . . . . 1280b
13 . . . . . 942b
17 . . . . . 1582a
18 . . . 135a, 1467b
19 . . . . . 295b
21 . . . . . 946b(2)
22 879a, 907a, 1499a
26 . . . . . 1608a
27 . . . . 360b, 657a
29 . . . . . 1257a
29sq. 1633b
30 . . . . . 135a
32 577a, 907a, 1361a, 1380b, 1620b
34 . . . . 677a, 858a
35 . . . . . 944a
38 677a, 944b, 1482b
39 . . . . . 870a
42 371b, 879a, 1589b

Leviticus

11 43 532a, 869b, 1642a
44 . . . . . 1319a
12 . . . . . 589a
2—8 . . . . . 706b
4 . . . . . 400a
5 . . . . . 930b
8 . . . . . 1387b
13 . . . . . 342a
2 143a, 204a, 1012b, 1087b
3 . . . . 834b, 875b
4 . . . . 359a, 956a
5 . . . . . 834b
7 . . . . . 1194b
10 . . . . . 468b
11 . . . . . 1303b
12 . . . 1223a, 1225b
16 . . . . . 1014a
23 . . . . . 1688b
24 . . . . . 760b
28 . . . . . 1086a
30 . . . . 718b, 1264b
33 . . . . . 1193b
34 . . . . . 1227a
37 . . . 1277a, 1287a
39 . . . . . 143a
42 . . . . . 17a
45 1227a, 1235a, 1236a, 1242a, 1613b
47 . . . . . 1249b
49 . . . . . 598b
51 . . . . . 724a
54 . . . . . 1667b
55 205b, 1416a, 1551a, 1624a
56 . . . . . 1619b
57 . . . . . 1424b
14 2—8. . . . . 1646b
4 322b, 1169b, 1329a
5 . . . . . 830b
7 . . . 1563a, 1691b
8 . . . . . 1017b
13 . . . . . 349b
14 . . . . . 887a
16 . . . . . 580b
21 . . . 309b, 1680b
30 . . . . . 1387b
35 . . . . . 573a
36 . . . . . 1165a
37 598a, 696b, 1625a
39 . . . . 159a, 1556b
40 . . . . . 469a
43 . . . . . 1556b
44 . . . . . 159a
45 . 683b, 944a, 945a
15 1—15 . . . . . 377b
3 . . . . 513a, 1477b
4 . . . . 751b, 1472b
7 . . . . . 1361b
9 . . . . . 844a
19—24 . . . . . 377b
28 . . . . . 1012b
33 . . . . . 878a
16 1 . . . . . 365a
2 . . . . 817a, 1294b
4 . . . . . 137b
6 . . . . . 373a
8 . . . . 332a, 360a
9 . . . . . 1671b
10 . . . . . 1580a
11 . . . . . 373a
12 328b, 491b, 492a, 704a

Leviticus

16 15 . . . . . 1125b
20 . . . . 641a, 662b
21 333a, 373a, 1000a, 1521a
22 . . . . 231b, 232b
25 . . . . . 1625b(2)
29 . . . . . 1294b
31 . . . . . 1072b
17 3 . . . . . 1547b
7 . . . . . 1523b
8 . . . . . 976b
13 . . . . 634a, 1000a
18 . . . . . 1355a
3 896b, 1280a, 1333a
4 . . . . . 873a
6 . . . . . 1509a
7 . . . . 648b, 1076b
12 . . . . . 1509a
13 . . . . . 1509a
17 . . . . . 394b
18 . . . . . 1115a
21 . . . . 123a, 359b
22 . . . . . 1570b
23 . . . 1573a, 1644b
25 . . . . . 1323a
27 . . . . . 1606b
29 . . . . 674b, 936a
30 . . . . . 856b
19 1314a, 1322b, 1355a
2 . . . . 496a, 1222a
3 . . . . 630b, 748b
4 . . 1187b(2), 1188a
7 368b, 1133b, 1159a
9 632a, 718a, 1357b
9sq. 1331a
10 604a, 682a, 942a, 1052a, 1061b(3), 1224b
13 699b, 945b, 1059b, 1202a, 1310b
14 27a, 1058a, 1189b, 1627a
15 . . . . . 1088b
16 544b, 1344a, 1478b, 1479b
17 . . . . . 1652a
18 644a, 901b(2), 1351b
19 131b, 360a, 438b, 638b, 1247a
20 165a(2), 493a, 500a, 505a, 1116b
21 . . . . . 129a
23 1098b, 1119b, 1120a
24 346a, 456a, 901a, 1137a
26 . . . 865b, 896b(2)
27 364b, 369b(2), 934b, 1131a, 1262b, 1646b
28 678b, 680b, 869b, 1397b
29 . . . . 394b, 406b
32 343b, 409b, 748b, 1088a, 1362a
35 396b, 526b, 734a, 850b, 858a, 1326a, 1502b
36 . . . . 348a, 748b
20 5 . . . . . 1099a
11—14 . . . . 1357a
12 . . . . . 1644a
14 . . . . . 1357a
16 . . . . . 1442b
17 . . . . 486a, 674b

Leviticus

20 18 . . . . . 360b
20 . . . . . 1118a
21 . . . . . 1118a
23 . . . . . 1339a
27 . . . . . 1b
21 2 823b, 1509a, 1586b
6 . . . . . 704a
7 . 382b, 388a, 470b
8 . . . . . 704a
9 . . . . . 1633b
10 213a, 1227a, 1235a
12 . . . . . 1468b
13 . . . . . 470b
15 . . . . . 470a
18 1058a, 1594a, 1627b
20 171a, 203a, 206b, 207b, 208a, 509b, 762b, 838b, 841a, 857a, 987a, 1361a
22 2 . . . . . 891b
7 328a, 517a, 520b, 814b
10 . . . . 412a, 712a
13 . . . . . 1053b
14 . . . . . 755a
22 . . . . 442b, 500a
23 . . . . . 1374a
26 . . . . . 853b
27 368b, 1410a, 1541b
28 . . . . 668a, 1468b
29 . . . . . 36b
23 2 . . . . . 103a
4 . . . . . 103a
10—12 . . 358b, 427b
10—14 . . . . 1053b
11 . . . . . 764a
14 . . . . . 595a
15 . . . . 600a, 1677a
17 . . . . 465a, 704a
22 . . . . . 604a
23 . . . . . 896b
24 596a, 1510b, 1516a
30 . . . . . 1073b
32 . . . . . 1093b
37 . . . . . 103a
40 134a, 288b, 334a, 343b, 349b, 624b, 657a, 663a, 698b, 699a, 719a(2), 1037a, 1096a, 1104b, 1112a, 1298a, 1674b
42 . . 38a, 587b, 805a
24 3 . . . . . 1043b
11 . . . . . 1154b
14 . . . . . 126a
15 . . . . . 1544b
16 . . . . 438a, 930b
21 . . . 1349a, 1704a
25 5 . . . . 891b, 1013b
6 394a, 786b, 858a, 1520a
8—16 . . . . . 567a
9 . . . . . 359b(2)
10 289a, 1052a, 1319b
12 . . . . . 338b
14 . . . . . 1391b
19 . . . 224b, 1151a
22 . . . . . 995b
23 . . . . 567a, 855a
24 . . . . . 567a
25 . . . . . 216b
26 . . . . 369b, 825a
27 . . . . . 343a

Leviticus

25 30 467a, 1288a, 1290a
35 . . . . 773a, 1659a
36 . . . . . 748b
41 . . . . . 1556b
42 . . . . . 981a
45 . . . 1391b, 1392b
47 . . . . . 202a
54 . . . . . 202b
55 . . . . . 1035b
26 1 478a, 1125b, 1362a, 1495a
3 . . . 1378a, 1662a
4 . . . . . 1434b
10 . . . . . 601a
11 . . . . . 854a
13 . . . . 771b, 1378a
14—44 1200a, 1378a, ib.b
16 . . 752a, 1549b(2)
19 601a, ib.b, 699a, 1434b
23 . . . . . 1109b
26 . . . . . 1009b
31 . . . . 210b, 1597a
34 . . . . . 1493b
36 . . . . . 750b
37 . . . . . 1111a
39 . . . . . 832a
43 585a(2), 732a, 1054b, 1378a, 1437a
44 . . . . . 723b
46 . . . . . 427b
27 2 . 362a(2), 746a(2)
2—13 . . . . 1118b
6 . . . . . 1119a
7 . . . . . 1119a
8 369b, 773a, 782a, 958a
10 . . . . . 1676a(2)
11 . . . . . 360b
13 . . . . . 1137a
14—24 . . . . 1320b
16 . . . . . 1524a
18 . . . . 242b, 271b
21 . . . . . 1524a
22 . . . . . 1524a
27 . . . 436b, 1337a
28 . . . . . 503b
30 . . . . . 587b
32 . . . . . 360a
33 . . . . . 748a
34 . . . . . 824a

Numbers

1 2 . . . . 1221b, 1336b
39 . . . . . 1285a
47 . . . . . 1169b
2 2 . . . . 280a, 872a
4 2 . . . . 939a, ib.b(2)
20 . . . . . 175a
21 . . . . . 939b
47 . . . . . 1036a
5 1sq. 1563a
4 . . . . . 1125a
8 . . . . . 816b
12 815b(2), 816b, 1207b
12—31 . . . . 963a(2)
13 1031a, 1032b, 1089a, 1363a
15 . . . . 1010b, 1270a
17 . . . . . 1100b

Numbers

5 18 126a, 1033a, 1221b, 1235a
19 . . . . 485a, 932b
23 759a, 761a, 1265a
24 . . . 370b, 1121b
28 . . . . 932b, 1184a
6 1—21 . . . . . 891b
2 362a(2), 893a(2), 1175a, 1181a, 1242a
3 576b, 893a, 1576b
4 . . . . . 379b
5 . . . . . 360a
7 . . . . . 893a
9 . . . . . 1250a
10 . . . . . 1410a
11 . . . 1242b, 1294b
12 . . . . 129a, 893a
18 . . . . 364b, 945b
19 . . . . 199a, 651a
21 . . . . . 893a
24 . . . 195b, 1189a
25 . . . . 484a, 848b
26 . . . . . 965a
27 . . . . . 354a
7 . . . . . 1253b
3 549b, 1257a, 1286b, 1328a
5 . . . . . 338b
9 . . . . . 115a
12 . . . . . 575a
12—83 . . . . 1609b
26 . . . . . 490a
55 . . . . . 1108b
61 . . . . . 1075a
83 . . . . . 1209a
8 7 . . . . . 360a
9 2 . . . . 232b, 644b
10 . . . 931a, 1465b
10sq. 1194a
13 . . . 426b, 1125b
10 2—8 . . . . . 810a
35 . . . . . 640a
11 1 . . . . 748a, 863a
5 . . . . . 495b
7 . . . . . 209b
8 707a, 1280b, 1523b(3)
10 . . . 945a, 1099a
16 . . . . . 920b
20 37a, 325a, 414a, 1410b, 1412a
21 . . . 1449a, 1548a
22 . . . . 896a, 1584b
28 . . . . . 641a
31 . . . . . 902a
12 1 . . . . . 1296a
7 . . . . . 1183a
9 . . . . . 891a
14 . 342a, 436a, 644b
13 11 . . . . 209b, 983b
12 . . . . . 1087b
14 . . . . . 1198b
16 . . . . . 601b
22 1097a, 1511b, 1548a, 1569b, 1670a, 1672a
23 . . . . 526b, 740b
28 . . . . . 1096a
30 . . . . . 583b
14 1 . . . . . 939b
11 . . . . . 1411a
14 . . . . . 1054a
19 . . . . . 1498b
29 . . . . . 1207b
44 . . . . . 1100a

Numbers

15 18 . . . . . 595a
20 465a, 1073a, 1117b, 1460a
20 sq. 1120b
24 . . . . . 1322b
29 . . . . . 926a
30 . . . . . 214a
31 . . . 389a, 674b (2)
32 1433a, 1673b, 1698a
37—41 400a, 588b (2), 1200a, 1419a, 1599b
38 651a, 1253b, 1254b, 1280a
38 sq. 1096a
39 399b, 1029a, 1280a
40 . . . . . 943a
16 1 717a, 1174b, 1181b, 1322a
6 . . . . . 1704b
12 . . . . . 194b
13 . . . . . 1446a
15 . . . . . 1088a
27 . . . . . 363b
30 . . . . . 1252a
17 13 . . . . . 1103a
18 8 . 211a, 333b, 851a
15 . . . . . 1137a (2)
21 . . . . . 68b
26 . . . . 518a, 820a
27 . . . . . 280b
28 . . . . . 736a
32 . . . . . 939b
19 773b, 1212b, 1319b
3 . . . . . 1062a
5 . . . 1211a, 1242a
9 . . . . . 1282b
12 . . . . . 453b
13 . . . . . 298b
14 . . . . . 752a
15 . . . 1250b, 1254a
16 . . . . . 470b
18 298b, 469b, 470b, 1354a
21 . . . . . 753b
20 1 . . . . . 1308a
2 . . . . . 789a
10 . . . . . 749b
13 . . . . . 1454a
14 . . . . . 719a
22 . . . . . 1685a
24 . . . . . 93b
21 1 1095b, 1114b, 1593a, 1656a
5 . . . . . 260b
8 . . . 1242b, 1608b
16 . . . . . 1138a
17 sq. 1568b
19 . . . 894b, 1625a
20 . . . . . 1625a
27 . 509a, 855a, 977b
28 . . . 977b, 1559a
30 . 275a, 907a, 1481a
33 . . . . . 19a
22 2—24 25 1018a, 1243b
3 . . . . 14a, 1340a
4 . . . . . 917a
6 . . . . . 118b
7 . . . . . 1396b
21 . . . . . 223b
29 . . . . . 1025a
39 . . . . . 1541a
23 3 . . . . . 1616a
4 294b, 738a (2), 1418b

Numbers

23 5 . . . . . 1209b
7 . . . 175b, 1481a
8 . . . . . 1307b
9 . . . . . 42a
10 . . . 1056a, 1443a
16 . . . . . 1209b
19 628a, 895b, 1648b
23 . . . . . 1202b
24 . . . . 119a, 1573a
24 . . . . . 700a
5 . . . . 498a, 854b
6 520b, 894b, 1030a, 1141b
9 . . . 1573a, 1649b
17 . . . . . 618a
25 1 . . 1553a, 1554a (3)
3 1054b, 1286b, 1288a (2)
4 . . . . . 340b
5 . . . . . 1288a
8 . . . . . 1323a
9 . . . . . 1554a
11 . . . . . 575a
12 . . . . . 372a
14 . . . . 405b, 994a
15 628a, 911a, 1533b
26 10 . . . . . 1658a
55 . . . . . 1513a
27 1—11 . 1095a, 1293b
2 . . . . . 1028b
5 . . . . . 1097a
8 . . . . . 1053b
11 . . . . . 125a
12—23 . . . . 1095a
28 1—15 . . . . . 427b
2 . . . . . 232b
3 609a (2), 611a, 1599b, 1676b
4 . . . . . 1046a
7 416a, 1459a, ib. b, 1514b, 1576b
14 . 301a, 427a, 986a
22 . . . . . 372a
29 19 . . . . . 567b
31 . . . . . 567b
33 . . . . . 567b
35 1102b, 1103a, ib. b
30 2—16 . . . . 1241b
3 . 98a, 469b, 507b
5 . . . . 503a, 507b
6 . . . . . 357a
8 . . . . . 503a
9 . . . . . 363a
12 . . . . . 507b
13 . . . . . 362b
31 2 . . . . . 1068b
3 . . . 412b, 1587b
5 . . . . 807a, 810b
9 . . . . . 1460a
10 . . . . 534b, 901b
23 . 241a, 517a, 706a, 50 237a, 1062a, 1139b
32 1 . . . . . 1416a
9 . . . . . 1517a
16 . . . . . 218b
20—23 . . . . 1680a
29—30 . . . . 1680a
33 3 . . . . . 491a
8 . . . . . 773b
55 . . . . . 603a
35 5 . . . . . 1130b
11 . . . . 247a, 365a
12 . . . . . 1376b
17 . . . . . 216b

Numbers

35 19 . . . 1261b, 1262b
22 . . . . . 1262b
24 . . . . . 1043a
24 sq. 1615b
27 . . . . . 1493a
28 . . . . . 1556b
33 . . . . . 482b
36 7 . . . . 359a, 949a

Deuteronomy

1 1 . . . 1618b, 1686b
5 . . . . . 135b
12 . . . . . 1462a
13 . . . . . 129a
16 . . . . . 1645a
17 . 911b, 912a, 1097a
21 . . . . . 515b
22 . . . . . 1112b
27 863a (2), 1450a, 1656a
28 . . . . . 347a, 809b
34 . . . . . 1407a
44 . . . . . 1531a
2 3 . . . . 948b, 1297b
6 . . . . . 1517a
7 . . . . . 711a
9 . . . . . 1294b
19 . . . . . 242b
20 . . . . . 728a
23 . . . . 1049a, 1262a
3 11 . . . . . 1561b
17 . . . . . 595b
18 . . . . . 472b
23 . 458b, 484b, 1498b
24 . . . . . 469b, 470a
26 . . . . 1039a, 1040a
27 . . . . . 688b
4 2 . . . . . 583a
4 . . . . 277b, 1288a
7 . . . . . 1413a
28 . . . . . 826b
34 . . . . 1252b, 1594a
35 . . . . . 674b
36 . . . . . 673a
41 . . . . . 413a
44 . . . . . 998b
5 1 . . . . . 712b
14 . . . . . 1224b
25 . . . . . 1369a
6 4 38b, 573a, 668a, 1221a, 1598b
4—9 754a, 1050b, 1253b, 1419a, 1599b (2)
5 654a, 687a, 721a
6 338b, 622b, 1014b, 1303a
7 275a, 425b, 1086a, 1098a (2), 1235a, 1306a, 1362a, 1564b, 1570b, 1573a (2)
8 120a, 324b, 523a, 681a, 1317b, 1354b, 1687a
9 573a, 681a (3), 754a, 1265a
13 . . . . . 1228a
7 1 . . . . . 939b
2 . . . . . 481a, 483a
4 . . . . . 969a
5 . . . 1557a, 1631b
7 . . . . . 511b
9 . . . . . 347b
10 . . . . . 849b

Deuteronomy

7 11 . . . . . 1576a
12 . . . . . 1104b
13 975a, 1077a, 1126b
14 142b, 1024b, 1108a, ib. b
15 1071b, 1290b, 1487a, 1671b
25 . . . . . 1197a
26 . . . . . 338a
8 3 1054b, 1072b, 1485b
5 . . . . . 582b
8 . . . . . 776a
15 . . . . . 1633a
9 8 . . . . . 1404b
20 . . . . 632a, 1106b
21 . . . . . 1100b
25 . . . . . 907a
10 8 . . . . . 1569a (2)
18 . . . . . 537a
20 . . . . . 132a
11 6 . . . . . 591b
13 . . 1036a, 1599b (2)
13—21 754a, 1050b, 1243b, 1419a
14 . . . 571b, 1666b
15 . . . . . 1514b
17 . . . 561a, 1102b
18 271a, 998b, 1687a
19 . . . . . 679a
20 573a, 681a, 754a, 1265a
22 . . . . . 294b
30 . . . . . 389a
31 . . . . . 595a
12 2 . . . 162b, 1200a
3 . . . . . 944a
5 . . . . 328b, 354a
8 . . . . . 602a (2)
9 . . . . . 798b
13 . . . . . 200b
18 . . . . . 165b
20 . . . . . 199b
21 . . . . 383a, 515b
24 . . . . . 1616a
27 . . . . . 901a
13 1 . . 11b, 170b, 271a
7 583b, 970b, 1605b
13 . . . . . 878b
13—18 . . . . 878a
17 . . . . . 1312a
18 . . . 1467a, 1468a
14 1 210b (2), 212a, 218a, 1330b, 1674a
3 . . . . . 1683b
4 . . . . 573a, 575a
5 . . . . . 1641b
7 . . . . . 1608a
10 . . . . . 1642a
21 211b, 464a, 679b, 870a, 943b, 1224a, 1672b
22 820a, 1127a, 1287a
23 . . . 295a, 1666b
24 470a, 782b, 1368b, 1474a
26 644b, 1137a, 1663a
15 2 . . . . 370a, 876b
3 . . . 876b, 1001a
9 . . . . . 1218b
12 . . . . . 782b
14 . . . 360b, 1096a
17 360b, 846b, 964a, 1494a

Deuteronomy
15 18 . . . . . 369a
16 1 . . . . . 5a
3 491a, 1055a, 1072b
8 . . . . . 1103b
10 . 159a, 647a, 812a
11 . . . . . 1593b
12 . . . . . 704a
14 . . . . . 1593b
16 . . . . . 849b
18 . . . 1532a, 1539a
19 999b, 1058a, 1263b
22 . . . . . 822b
17 4 . . . . . 497b
5 . . . . . 1612b
6 . . . 946a, 1005b
8 . . . . . 585a
9 . . . . . 1539a
11 . . . 969a, 1591b
12 . . . . . 341b
15 . . . 853a, 1081b
16 . . . . . 567b
17 . . . . . 969a
18 3 412a, 580b, 864a, 1307b
4 228a, 518a, 1466b, 1555a
7 . . . . . 1569a
8 . . . . . 784a
10 359b, 398a, 637a, 1054a
10—12 . . . . . 893b
11 . . . 421a, 1485b
17 . . . . . 342b
20 . . . . . 341b
19 3 . . . . . 351a
5 186b, 585b, 825b, 939b(2), 941a
6 . . . . . 216b
11 . . . . . 113b
14 . . . . . 960b
15 . . . . . 278b
16 969a, 1023b, 1026a
18 . . . . 1626a, ib.b
19 . 330a, 342a, 403a
20 1—9 . . . . . 597b
5—9 . . . . . 819b
10 . . . . . 1286b
11 . . . . . 1513b
19 . . . . . 1552b
19—20 . . . . 1407a
20 . . . . . 1030a
21 1 470b, 1229b, 1272b
1—9 . . . . 1122b
2 . . . 1073a, 1539a
3 . . . . . 1341b
4 340b, 894b, 1118a
5 . . . . . 1472b
7 . . . . . 1493a
7 sq. 1041b
9 . . . . . 330a
10 . . . . . 585b(2)
10 sq. . . 1554b, 1676b
11 . . . . . 709b
12 . . . 1125b, 1407a
15 169a, 909b, 1604a
17 . . . . 284b, 912a
18 . . . . . 585b
18 sq. . . . 842a, 1554b
19 . . . . . 679b
20 . . . . . 381b
22 . . . . . 1671b
23 640b, 699b, 1308a, 1355a, 1377b

Deuteronomy
22 3 . . . . . 825a(2)
6 404a, 713b, 910a, 1359a
6 sq. 1387b
7 . . . . . 1371a
8 . . . . . 427b, 819a
9 131b, 591a, 1320a
9—11 . . . . . 638b
10 sq. 1224a
13 451b, 709b, 717a, 1357a
14 . . . 1060a, 1563b
17 197b, 438b(2), 855b, 1596b
19 . . . 338a, 1345b
21 . . . 884b, 1252a
24 . . . . . 1612b
25 sq. 1132a
26 . . . . . 1493a
27 . . . . . 751b
29 . . . 739b, 1393b
23 1 . . . . . 651a
2 674a, 678a, 1205b, 1206a, 1322b, 1616b, 1617a
3 . . . . . 1322b(2)
4 427b, 688b, 692b, 1322b(2)
8 . . . . . 16a
8 sq. 1124b
9 . . . . . 1322b(2)
11 . . . . . 1418b
15 . . . . . 1463b
19 251a, 1477a, 1564b
21 . . . . . 940b
23 . . . . . 426b
24 . . . . . 1125a
25 . . . . . 921b
24 1 182a, 497a, 668a(2), 678b, 826a, 901a, 1014a, 1114b
2 . . . . 338b, 935b
3 267b, 674a, 1590b, 1616b
4 . . . . 850a, 1655a
5—10 . . . . . 945b
6 . . . . . 1466a
7 . . . 825a, 1090b
15 . . . . . 810b
17 . . . . 51b, 543b
19 . . . 1053a, 1572b
20 . . . 934b, 1131b
25 1 . . . 1263a, 1501a
2 991a, 1501b, 1502a
4 306a(2), 403b, 487b(2), 685b
5 233b, 338b, 438a, 561b, 1116b
5—10 . . . . . 469a
6 . . . . 587a, 758a
7 . . . . . 233b
8 . . . . . 233b
9 106a, 412b, 472b(2), 816b, 920b(2), 1331b, 1463b, 1497a, 1587b
10 . . . . . 945b
15 . . . . . 1263a
17 . . . . 449b, 534b
18 406a, 511a, 1073b, 1248b
26 2 . . . . . 446b
3 sq. 1419a
5 . . . 226a, 1624b

Deuteronomy
26 5—10 . . . . 1417b
6 . . . . . 2b
12 337a, 820a, 1036b
12—14 . . . . . 334a
13 . . . . . 1083b
14 . . . 1055a, 1669b
15 . . . . . 370b(2)
16 . . . . . 687a
17 . . . . . 50b, 449b
27 6 . . . . . 1586b
7 . . . . . 878b
8 . . . . 90b, 746b
9 . . . . . 683b
12 . . . . . 518b
14 . . . . . 1481a
15—25 . . . . . 644b
26 . . . . 644b, 924b
28 6 . . . . . 1257a
8 . . . . . 999a
10 . . . . . 1687b
12 . . . . . 1253b
13 . . . . . 777b
15—69 146a, 857a, 1199b, 1200a, 1378b
40 . . . . . 939b
42 . . . . . 1123a
47 . . . . . 1036a
48 . . . . . 1487a
57 . . . . . 807a
63 . . . 729a, 1542b
65 . . . 275a, 1447b
66 . . . . 978b, 1282a
67 . . . . 187b, 395b
68 . . . 1095a, 1391b
69 . . . 191b, 1158b
29 2 . . . . . 806a
4 . . . . . 1343a
8 . . . . . 194b
9 . . . . 822b, 1437b
23 . . . . . 506b
28 . . . . . 931a
30 11 . . . . . 1181a
12 . . . . . 1040a
31 10 . . . . . 60b
12 . 428a, 545a, 548a
14 . . . 296b, 1309b
16 . . . . . 389a
18 . . . . . 359a
19 . . . . . 981b
21 . . . 825b, 1438a
32 . . . 630b, 1560b
1—43 . 341b, 1568b
2 36a, 338a, 650b, 717b, 892a(2), 1010b, 1059a, 1118a, 1122a(2), 1442a(2), 1610b
4 . . . . . 1690b
5 . . . . . 1255a
6 327a, 549a, 617a, 622b, 870a, 1393a
11 . . . . . 1474a
14 770a, 1008b, 1335b
17 1523b, 1610b, 1612a, ib.b
18 571a, 761b, 1270b(2)
19 . . . 865b, 866b(2)
20 . . . . 631a, 1649a
24 493b, 843b, 890b(2), 1079a
30 . . . . . 956a
31 . . . . . 1655b
32 . 838a, 839b, 843b
33 . . . . . 1255a

Deuteronomy
32 34 . . . . 620b, 723b
36 . . . . . 1648b
39 . . . . 760b, 772b
47 . . . 563a, 1476b
33 2 . . . . 586b, 1611a
4 124a, 296a, 595a, 751a(2), 1322b
8 . . . . . 1020a
12 . . . . 492b, 731a
16 . . . . . 1005b
17 . . . 1140b, 1422b
19 . . . . 398a, 554b
22 . . . . . 395a
23 . . . . . 975a
24 . . . . 660b, 1493b
25 . . . . . 276a
26 . . . . . 773a
27 . . . . . 814b
28 . . . . . 1059a
29 . . . . . 1332a
34 1 . . . . . 1192a
6 . . . . . 252b
7 . . . . . 702a(2)
9 . . . . . 856a
10 . . . . . 1330a

Joshua
1 11 . . . . . 1275a
2 1 504b, 507b, 875b, 1318a, 1319a
15 . . . . . 1368a
6 1 . . . . . 956a
5 . . . . . 567a
7 5 . . . . . 405a
9 . . . . . 1639b
19 . . . . . 564a
21 . . . . . 1302b
24 . . . . 405a, 1079a
25 . . . . . 1079b
8 9 . . . . . 1053a
13 . . . . . 1053a
29 . . . . . 296b
9 12 . . . . . 908a
27 . . . . . 943b
10 13 . . . . . 602a
12 3 . . . . . 17b
23 . . . . . 610a
18 22 . . . . . 1396b
27 914a, 1091a, 1701b
15 19 . . . . . 871a
21 . . . . . 1312a
22 . . . . . 1388a
24 . . . . . 395b, 524a
31 . . . . . 692b
37 . . . . 210b, 1290b
59 . . . . . 135a
16 6 . . . . . 56a
17 11 . . . . . 610a
19 15 . . . . . 460a
19 . . . . . 1100b
34 . . . . . 460a
35 . . . 453b, 481a(2)
37 . . . . . 19a
38 . . . . . 135a
20 7 . . . . . 907a
24 19 . . . . . 1314b
30 . . . . . 261b

Judges
1 11 . . . . . 277a
26 . . . . . 695b

Judges

1 30 . . . . . 1279a
2 . . . . . 1054b
3 8 . . . 1501a, 1502a
20 . . . . . 1070b
22 . . . . . 1244b
23 . . . . . 526a
4 3 . . . . . 894b
5 . . . . . 1679a
9 . . . . . 106a
18 . . . . 406b, 852b
5 2 . . . . . 1236a
11 . . . . . 1150b
20 . . . . 707b, 984a
21 . . . . . 1113a
24 . . . . . 1071b
6 16 . . . . . 1176a
7 3 . . . . . 1297a
13 . . . . . 1284a(3)
19 . . . 1651b, 1664b
11 3 . . . . . 967a
11 . . . . . 748a
37 . . . . . 594a
13 5 . . . . . 749a
18 . . . . 1175a, 1181b
25 . . . . . 1431b
14 1 . . . . . 1678a
9 . . . . . 916a
20 . . . . . 1486b
15 19 . . . . . 785a
16 14 . . . . . 1637b
21 . . . . . 528a
23 . . . . . 279b
29 . . . . . 716a
17 . . . . . 773a
7 . . . . . 263b
18 27 . . . . . 710a
30 . . . . 247b, 802b
19 . . . . . 208a
2 . . . . . 406b
25 . . . . . 1321a
20 . . . . . 208a

I Samuel

1 1 . . . 1269a, 1296b
6 . . . 1487b, 1701b
11 749a, ib.b, 1273a, 1623a
13 . . . . . 1470a
14 . . . . . 577a
16 . . . 509a, 1491a
22 . . . . . 1052a
2 1 . . . . . 1173b
2 . . . 827a, 1276a
7 . . . . . 1460a
8 . . . 1636b, 1638b
10 . . . . . 952b
21 . . . . . 1209a
27 . . . . . 247b
32 . . . . . 1000a
36 . . . . . 1012b
3 1 . . . . . 1635b
10 . . . . . 1201a
14 . . . . . 662a
4 13—17 . . . . 90b
6 12 . . . . 601b, 602a
7 6 . . . . . 465b
9 12 sq. 1516a
15 sq. 1175b
24 . . . . 68b, 1539b
10 2 . . . . . 1272b
11 8 . . . . . 154a
14 9 . . . . . 896b

I Samuel

15 4 . . . . . 1288a
5 . . . . 894b, 927b
19 . . . . . 1063a
27 . . . . . 815b
33 1574a, 1608a, 1620b
16 1 . . . . . 118b
2 . . . . . 749b
12 . . . . . 1436a
18 . . . . . 1436a
17 1 . . . . . 106b
4 . 177a, 363b, 866a
5 . . . . . 1377a
14 . . . . . 1350b
16 . . . . . 363b
18 . . . . 211b, 283a
23 . 866a, 1116a, ib.b
38 . . . . . 732a
40 . . . . . 474a
46 . . . 359a, 1303b
55 . . . . . 1084b
18 14 sq. 1574a
19 18 . . . . . 887a
21 8 . . . . . 275b
10 . . . . . 68a
22 18 . . . . . 275b
19 . . . . . 883a
23 11 . . . . . 958b
24 4 . . . . . 990a
6 . . . . . 1280a
11 . . . . . 1043b
12 . . . . . 1265b
25 5 . . . . . 692b
6 . . . . . 1356b
14 . . . . . 1223b
20 . . . . . 1418b
29 . . . . . 1380a
31 399b, 1145b, 1211a(2), ib.b, 1212a
32 . . . . . 1134a
26 8 . . . . . 976a
14 . . . . . 1043b
28 3 . . . . . 209b
8 . . . . 493a, 1135a
19 . . . . . 760b
30 17 . . . . . 679a
31 3 . . . . . 749b

II Samuel

1 18 . . . . . 602a
24 . . . . . 1045a
2 14 . . 1273a, 1546a(2)
29 . . . . . 814a
32 . . . . . 814a
3 15 . . . . . 1179a
29 377b, 1061a, 1182b
35 . . . . . 666b
39 . . . . . 1474b
5 6 . . . . . 1193b
21 . . . . . 322b
6 1 . . . . . 321a
6 . . . . 631a, 1594a
7 . . . . 641b, 1577a
10 . . . . . 1150a
13 . . . . . 1293b
16 . . . . . 1007b
20 . . . . . 1476b
20—22 . . . . . 30a(2)
7 18 . . . . 352a, 999a
23 . . . . . 447b
8 1 . . . . . 860a
2 . . . . . 1155a
14 . . . . . 18b

II Samuel

10 4 . . . . . 1215b
16 . . . . . 1228b
11 11 . . . . . 1368b
12 3 . . . . . 611a
4 . . . . . 353a
6 . . . . . 1493a
9 . . . . . 1096b
13 3 . . . 463a, 1501b
9 . . . 530a, 1605b
22 . . . . . 686b
15 18 . . . . . 668a
24 . . . . . 590a
30 . . . . . 575b
16 13 . . . . . 1285b
17 19 . . . . . 505a
28 . . . . . 1178a
18 23 . . . 913a, 1038b
19 18 . . . 1399a, 1533b
36 . . . . . 1489b
20 3 . . . . . 1380b
18 . . . . . 1678a
21 . . . . . 769a
1 . . . . . 305a
10 . . . . . 1355a
14 . . . . . 1129b
16 . . . . 367b, 908a
19 . . . . . 114b
22 . . . . . 1122b
22 12 . . . . 351b, 510b
14 . . . . . 1487b
26 . . . . 197b, 1678a
37 . . . . . 1116a
40 . . . . . 413a
41 . . . . . 1158b
23 1 . . . . . 1408b
5 . . . . . 1118b
6 . . . . . 883b
8 1044b, 1617a, 1661a
11 . . . . . 1091b
13 . . . . . 455b
16 . . . . . 808a
24 1 . . . . . 359b
6 . . . 215a, 1189a
9 . . . . . 810a
16 . . . 1438a, 1439b
22 . . . . . 749b

I Kings

1 5 . . . . . 354a
31 . . . . . 1355a
47 . . . . . 1071b
2 1 . . . . . 1419b
8 . . . . . 846a
24 . . . . . 622a
3 15 . . . . . 647b
19 . . . . . 845a
4 10 . . . . . 1418b
11 . . . . . 610a
5 3 8a, 190a, 845b, 1156a, 1486b
6 . . . . . 34a
25 . . . . . 577a
29 . . . . . 1462a
6 1 . . . . . 392a, ib.b
16 . . . . . 558a
18 . . . . . 248b
20 . . . . . 381a
35 . . . . . 1221b
7 21 . . . . . 1087a
23 . . . 590a, 1323a(2)
36 . . . . 698a, 1116b
50 . . . . 490a, 1149b

I Kings

7 51 . . . 1585b, 1586a
8 1 . . . . . 1322b
23—53 . . . . 1484b
54 . . . . 450a, 931a
9 13 . . . . . 608b(2)
10 1 . . . . . 791b
12 . . . . . 71b
17 . . . . . 1546b
18 . . . 591a, 1149b
19 . . . . . 1434a
21 . . . . . 689a
11 4 . . . . . 304b
14 . . . . . 1554b
23 . . . . . 1554b
25 . . . . . 1554b
29 . . . . . 1173b
12 7 . . . . . 1035b
27 . . . . . 90b
31 . . . . . 1193a
13 18 . . . . . 1626a
14 9 . . . . . 202b
21 . . . . . 575b
25 . . . . . 1623a
15 23 . . . . . 1139b
17 1 . . . . . 534a
6 . . . 1058b, 1112a
8 . . . . . 1304b
18 32 . . . . . 1684a
42 . . . . . 233b
19 6 . . . . . 1495b
11 897a, 1326a, 1489a
18 . . . . . 1509b
20 35 . . . . . 376b
21 5 . . . . . 1021b
10 . . . . . 868a
13 . . . . 174b, 868a
27 . . . . . 575b
22 10 . . . . . 227b(2)
19 . . . . . 898b
22 . . . . . 868a

II Kings

2 12 . . . . . 1424a
3 4 . . . . . 890a
11 . . . . . 298b
4 9 . . . 1314a, 1677a
10 . . . . . 814a
27 . . . . . 337a
42 . . . . . 1299a
5 2 . . . . . 922a
6 23 . . . . . 635a
25 . . . . . 277a
9 13 . . . . . 270a
10 22 . . . . . 792b
27 . . . . . 679b
12 8 . . . . . 141b
14 25 . . . . . 217a
17 9 . . . . . 491a
30 . . . . 127b, 1700a
31 . . 19a, 522a, 639a
32 . . . . . 1340a
35—41 . . . . . 263b
18 6 . . . . . 1522a
11 . . . . 258b, 881a
16 77b, 1298b, 1407b
18 . . . . . 949b
27 . . . . . 1564a
32 . . . . . 108b
37 989b, 1017a, 1021a
20 13 . . . . . 911a
20 . . . . . 959a
23 13 . . . . . 851b

II Kings
24 16 507a, ib.b, 956a(2)
25 14 . . . . . 1210b
19 . . . 746b, 1029a

Isaiah
1 4 . . . . . 1060b
14 . . . . . 686a
17 . . . . 478b, 479a
18 690a, 1604b, 1605a, 1652b
20 . . . . . 497a
21 . . . . . 1152a
23 . . . . . 43a
26 . . . . . 595b
2 4 . . . . . 42a
9 . . 1547a, 1617a(2)
22 . . . . . 508a
3 2 409a, 1396b, 1539a, 1593a
3 . . . . 704b, 937b
4 . . . 921b, 1683b
6 . . . . . 1596b
11 . . . . . 1485a
12 . . . 1052a, 1321a
16 124a, 218b, 225a, 656a, 1021a, 1079a, 1360b, 1482a, 1538b
17 614a, 1012b, 1618b
18 993b, 1341b, 1514a
19 . . . 645a, 1487b
20 90a, 703a, 1139b, 1321a
21 . . . . . 453a
22 818b, 951a, 1226b, 1328a
23 . 249a, 713a, 957a
24 . . . 935a, 1285b
5 2 . . . . . 1570a
15 . . . . . 1618a
18 . . . 1037a, 1380b
19 . . . 1080a, 1331a
30 . . . . . 882a
6 3 . . . 682b, 1314a
5 . . . . . 314a
6 328a, 793b, 1495a
10 . . . . 1489a, ib.b
13 . . . . . 1281a
7 3 . . . . . 610a
6 . . . . . 516a
11 . . . . . 916a
19 . . . . . 200b
8 3 . . . . . 1585a
8 . . . 741a, 1280a
12 . . . . . 1433a
19 331a, 1269a, 1296b
23 249a, 355b, 781a, 1073b, 1270a
9 4 . . . . . 947b
11 . . . . . 1059a
10 14 . . . . . 1296a
19 . . . . . 1025a
30 689b, 710a, 1097b, 1269b
32 . . . . . 561a
11 2 . . . . 798b, 852a
3 sq. 1473b
6 . . . . 53a, 1031b
13 20 . . . . . 129b
21 . . . 1523b; 1524a
14 1 . . . . . 1012b
4 . 281a, 731b, 732a
5 . . . . . 831a

Isaiah
14 12 . . . 474b, 1146a
13 . . . 1418a, 1703a
15 2 . . . . . 271b
16 1 . . . . . 128b
12 . . . . . 686a
17 6 . . . . . 908b
11 82b, 208b, 209a, 879a, 975a, 1213b, 1406a
18 6 . . . . . 1339b(2)
19 2 . . . . . 654b
4 . . . . . 992b
9 . . . . . 1029b(2)
18 . 368b, 369a, 504b
20 3 . . . . . 575b
21 1 . . . 1085a, 1597a
2 . . . . . 1300b
3 . . . . . 1280b
4 . . . . . 716b
5 . . . . . 802b
11 383a, 1461a, 1536b, 1611a
12 . . . . . 181a
22 2 . 292a, 426a, 836a
3 . . . 1431a, 1433b
5 729b, 1427a, 1538a
7 . . . . . 859a
15 . . . . . 992a
16 . . . 494a, 1311a
17 411a, 536a(2), 1700a
18 . . . . . 655b
23 . . . . . 603a
23 18 . . . 653a, 1129b
24 2 . . . . . 1081b
5 . . . . 484b, 485a
16 . . . 152b, 1464b
25 6 . . . . . 1208b
26 10 . . . . . 484a
19 . . . . . 1179a
27 8 . . . 947b, 1563a
11 . . . . . 1467a
13 . . . . . 878a
28 5 . . . 1065a, 1561b
7 . . . 1169a, 1182a
20 . . 1632a(2), 1634b
25 204b, 623b, 1310a, 1566b
29 . . . 1641a, 1705a
29 1 119a, 343b, 482b, 1397a, 1419b
2 . . . . . 979b
4 . . . . . 1559b
14 . . . . . 1181a
16 . . . . . 1271b
17 . . . . . 441a
30 6 . . . . . 1079b
15 . . . . . 904a
17 . . . . . 1658a
18 . . . . . 461b(2)
20 . . . . . 651a
22 . . . . . 912a
23 . . . . 16a, 636b
28 . . . . . 889a
32 1256b, 1265a, 1680b
33 1090a, 1115a, 1117a, 1252b
31 9 . . . . . 60a
32 1 . . . . . 205a
33 1 . . . . . 137a
6 . . . 162b, 1338b
7 . 113b, 559b, 848a
15 . . . . . 78b
34 5 . . . . . 1459a

Isaiah
34 6 . . . . . 516b(2)
7 . . . . . 1461b
11 . . . . . 1183a
15 . . . . . 279b
17 . . . . . 474a
35 3 676a(2), 1489a, 1490a
36 12 . . . . . 1564a
37 6 . . . . . 1279b
38 2 . . . . . 1368a
40 1 . . . . . 867b
3 . . . . . 1396b
4 . . . . . 1480b
6 . . . . . 1652a
7 . . . . . 869b
12 . . . 1548b, 1611a
29 . . . . . 1418b
41 2 . . . 601a, 1263b
5 . . . . . 1403b
7 . . . 354a, 1304a
8 . . . . . 564b
9 . . . . . 1185a
10 . . . . . 1537b
16 . . . . . 322b
19 88b, 1170a, 1505b, 1542a, 1658a
21 . . . . . 1332b
24 . . . 1202b, 1655a
42 10 . . . . . 1568b
13 . . . . . 1352b
22 . . . . . 418a
43 14 . . . . . 392b
22 . . . . . 1425a
44 25 . . . . . 139b
27 . . . 385b, 1284a
45 2 . . . . 332b, 772b
5 . . . . . 73a
7 . . . . . 1418a
8 . . . . . 1251a
14 . . . . 302a, 646b
19 . . . . . 1186a
46 1 . . . . . 1427b
10 . . . . . 1164a
12 . . . . . 549a
47 2 . . . 1292a, 1381a
4 . . . . . 216b
5 . . . . . 884b
48 12 . . . . . 404a
17 . . . . . 1019a
49 6 . . . . . 929a
8 . . . . . 962b
14 1061a, 1572a(2), ib.b
18 . . . . . 639b
21 . . . . . 250b
22 . . . . . 1286b
50 5 . . . . . 1125a
6 . . . . . 527b
51 12 . . . . . 881b
14 . . . . . 1195b
21 . . . 1157a, 1576b
23 703b, 738a, 1179b
52 2 . . . . . 921a
10 . . . . . 510b
54 10 . . . . . 740b
11 . . . 967b, 1121b
12 . . . . . 315a
13 . . . . . 176b
55 3 . . . . . 1394a
7 . . . . . 703b
10 . . . . . 182a
13 198a, 921a, 1476a
57 13 . . . . . 633b
14 . . . . . 784b

Isaiah
57 16 1064a, 1406b, 1578b
17 . . . . . 1650a
19 48b, 249b, 688b, 883a, 902a, 1469b, 1680b, 1703a
58 1 . . . . . 447b
5 . . . . . 12b
7 . . . . . 1232a
10 . . . . . 1485b
11 150a, 387b, 412b, 465b, 472b
12 . . . . . 1238a
13 366a, 492b, 1054a, 1092a, 1271b
59 13 . . . . . 366b
15 1045b, 1046a, 1585a
20 . . . . . 216b
60 13 . . . . . 56b
19 . . . . . 1095b
61 1 . . . . . 1251b
8 . . . . . 1344b
62 8 . . . . . 1687b
63 1 . . . . 457b, 928b
1 sq. 1104a
16 . . . . . 1669a
64 3 . . . . . 1045a
5 . . . . . 1419b
65 8 . . . . . 128a
22 . . . 957b, 1623b
66 3 . . . . . 1029a
6 . . . 1353a, 1379b
7 . . . . . 1608b
20 . . . . . 1703b

Jeremiah
1 3 . . . . . 247b
11 . . . 696a, 1621a
2 3 . . . . . 1117b
6 . . . 1285a, 1531a
13 . . . 376b, 1485a
24 . . . . . 1213a
25 . . . 573b, 1286b
27 . . . . . 1059a
31 . . . . 354b, 724a
3 19 1258a (3), 1371b, 1687b
20 . . . . . 1475b
4 7 . . . . . 710a
22 . . . . . 1553b
30 . . . . . 1502a
5 23 . . . . . 1021b
6 29 . . . . . 864b
7 16 . . . . . 1133a
18 . . 617a(2), 619a
8 5 . . . . . 928a
18 . . . . . 275a
19 . . . . . 1538a
9 7 . . . 493b, 1546b
9 . . . . . 1362b
11 . . . . . 1242b
12 . . . . . 1242b
20 . . . . . 1051b
25 . . . . . 1119b
10 11 . . . . 63a, 597b
11 16 . . . 477b, 1488a
13 16 . . . . . 875b
17 . . . . 201b, 812b
23 . . . 914a, 1497b
15 1 . . . . . 109b
19 . . . . . 386b
16 5 . . . . . 840b
17 11 . . . . 279b, 378b

Jeremiah

17 13 . . . 520a, 829b
18 23 . . . . . 676b
19 2 . . . . . 882a
20 9 . . . . . 688b
17 . . . . . 369a
22 24 . 944a, 945a(2)
26 . . . 592a, 767b
23 6 . . . . . 1263b
7 . . . . . 1074b
13 . . . . . 1686b
19 . . . . . 273a
29 . . 907b, 1145b
31 . . . . . 887b
25 26 . . . . . 131b
30 . . . . . 884a
27 18 . . . . . 1133a
28 1 . . . . . 308a
29 2 . . . . . 592a
22 . . . . . 1373a
30 23 . . . 273a, 956b
31 18 . . . . . 1180a
19(20) 1611b
20(21) 435a, 1275b (2), 1277b(2)
40 . . . . . 291a
32 11 . . . . . 1432b
18 . . . . . 593b
44 . . . . . 1432b
36 5 . . . . . 1102b
22 . . . . . 39a(2)
23 . . 39a(2), 1193b
27 . . . . . 221a
37 21 . . . . . 1354b
38 13 . . . . . 1081b
39 3 . . . . . 513a
41 . . . . . 1310a
44 20 . . . . . 910a
46 15 . . . . . 971b
18 . . . . . 671b
19 . . . . . 139a
20 729a, 1278b, 1425a
48 11 . . . . . 289b
30 . . . . . 1066a
37 . . . . . 271b
49 7 . . . . . 1025a
10 . . 812b, 1381a
51 27 . . . . . 548b
39 . . . . . 273a
59 . . . . . 798b
52 16 . . . . . 466a

Ezekiel

1 . . . . . 844a(2)
5 . . . . . 528b
7 . . . . . 1401b
8 . . . . . 1703a
10 . . . . . 664b
14 . 154a, 396a, 504b
15 . . . . . 31b
26 . . . . . 1271b
27 . . . . 162b, 511b
3 6 . . . . . 48b
13 . . . . . 941b
4 12 . . . . . 1040b
5 7 . . . . . 1382a
11 . . . . . 850b
6 6 . . . . . 129a
7 11 . . . . . 1675b
8 3 . . . . . 1096a
5 . . . . . 160b(2)
14 . . . . . 169b
16 345b, 1235a, 1552b

Ezekiel

8 17 . . . . . 240b
9 4 460b, 1500b, 1663b
6 . . . . . 1319b
10 2 . . . . . 1089a
7 . . . . . 1248b
12 3 . . . . . 1554a
17 . . . . . 1222b
13 4 . . . . . 1296b
9 . . . . 779b, 961b
10 . . . . . 455a
16 3 . . . 784b, 1066a
7 . . . . . 1046a
10 104b, 1148a, 1636a
11 . . . . . 1045a
22 . . . . . 1643b
25 . . . 1167a, 1201b
61 . . . . . 662b
17 5 . . . . . 1298a
20 6 . . . . . 1258a
33 . . . . . 1503a
21 26 184a, 421b, 1651b
27 534a, 611b, 643a, 669b, 1017a
31 . . . . . 1460a
32 . . . . . 1262a
22 11 . . . . . 394b
18 . . . . . 975a
24 . . . . . 1675b
23 14 . . . . . 497b
21 . . . . . 673a
42 . . . 294a, 1324a
43 . . . . . 172b
47 . . . . . 666b
48 . . . . . 582b
24 6 493a, 768a, 1377a, 1385a
10 . . . . . 847b
17 965b, 1131b, 1266b
25 7 . . . . . 137a
26 2 . . . . 498a, 785b
20 . . . . . 1258b
27 4 . . . . . 703b
5 sq. 1658a
11 . . . . . 703b
17 . . . . . 801b
19 . . . . . 38a
30 5 . . . . . 616a
24 . . . . . 1538a
31 3 . . . . . 1377a
8 . . . . . 77b
9 . . . . . 256a
15 . . . . . 1085b
32 24 . . . . . 461a
33 21 . . . . . 1593a
24 . . . . . 38b
31 . . . . . 74b
34 19 . . . . . 846a
31 . . . . . 1417b
36 4 . . . . . 971a
25 . . . . . 944a
26 . . . . 180a, 198b
37 . . . . . 454a
6 . . . . . 623b
11 . . . . . 855b
12 . . . . . 1253b
38 sq. 726b
39 4 . . . . . 1156a
9 . . . . 37a, 1219b
11 . . . . . 488a
15 . . . 1275b, 1277b
40 17 . . . . . 1495a
41 22 . . . . . 661b
26 . . . 789b, 1046b

Ezekiel

43 2 . . . . . 1574a
17 . . . . . 459b
44 18 . . . 388b, 1636a
20 . . . . . 699b
45 9 . . . . . 243a
15 . . . . . 946a
46 18 . . . . . 29a
22 . . . . . 1353a
47 2 . . . . . 1174b
3 . . . . . 1423b
5 792b, 1531a, 1558b
12 714a, 1138a, 1649b, 1697a, 1701a
48 19 . . . . . 1462a

Hosea

1 3 . 255a, 276b, 277a
2 7 . . . . . 1540b
8 . . . . . 1570b
11 . . . . . 1666b
13 . . . . . 322a
23 sq. 1092a
3 5 . . . . . 1151a
4 4 . . . 534b, 1061a
11 . . . . . 1553b
12 . . . 727b, 1396b
5 6 . . . . 472b, 473a
6 8 . . . . . 1104a
7 11 . . . . . 1252b
13 . . . . . 1136b
8 14 . . . . . 345b
10 5 . . . . . 607a
11 4 . . . . . 63a
12 2 . . . . . 1487a
8 . . . . . 1623b
12 . . . . . 243b
13 1 . . . 129a, 1478b
14 . . . . . 72a
14 1 . . . . . 1240b
2 . . . . . 1691a
3 . . . . . 1655a
7 . . . . . 1474a

Joel

1 11 . . . . . 69a
17 . . . . . 272a
2 13 . . . . . 1310a
20 . . . . . 1297b
3 5 . . . . . 1631a
4 3 . . . . . 281a
18 . . . . 901a, 1560a

Amos

1 11 . . . . . 896b
2 6 . . . . . 1005a
3 8 . . . . . 119a
11 . . . . . 69b
4 7 . . . . 769b, 1648b
12 . . . . 621b, 1139b
13 977b, 1278b, 1559a
5 4 . . . . . 1086b
19 . . . . . 941b
25 . . . . . 1310a
6 1 . . . . . 951a
2 481a, 1184a, 1601a
4 1024b, 1025a, 1358a
5 . 869b, 870b, 1224a
6 . . . . 411b, 1177b
7 834a, 840b, 969a, 1024b

Amos

7 7 . . . . . 29a, 85b
8 3 . . . . 345b, 1512b
4 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 1350a
9 . . . . 560a, 569a
9 9 . . . . . 881a
11 . . . . . 907a

Obadiah

1 6 . . . . 181a, 184b

Jonah

1 3 . . . . . 1272a
6 . . . 1313b, 1660a
13 . . . . . 749a
2 4 . . . . . 824a
3 8 . . . . . 1558a
4 2 . . . . . 99b

Micah

1 14 . . . . . 1563a
2 9 . . . . . 1093b
10 . . . . . 846a
13 . . . . . 192a
3 3 . . . . . 1509a
12 . . . . . 1330b
4 13 . . . . . 426b
5 6 . . . . . 1509b
6 2 . . . . . 365a
7 3 . . . 1037b, 1586a
4 145a, 426a(2), 427a(2), 602a, 988b
5 . . . . . 1006b
8 . . . . . 1155b
18 1038b, 1039a, 1339b, 1533b, 1561b

Nahum

1 2 . . . . . 901b
2 6 . . . . . 1135b
3 8 . . . . . 1446b

Habakkuk

2 3 . . . . . 461b
5 . . . . . 884b
11 . . . . . 1454b
16 . . . . . 1323a
19 . . . . . 1695b
3 2 . . . 1368b, 1456a
6 . . . . . 946a
8 . . . . . 967a
17 . . . . . 629a

Zephaniah

1 12 . . . . . 493a(2)
2 1 1370b, 1429b, 1433a
3 . . . . . 620a
4 . . . . . 1365b
5 . . . . . 674a
14 . . . . 950a, 1488a
3 1 . . . . . 748b
5 . . . . . 1200b
7 . . . . . 369b
18 . . . . . 1295a

Haggai

2 19 . . . . . 227b

Zechariah

1 7 . . . . . 1310a
8 . . . . . 1029b
17 . . . . . 704a
2 12 . . . . . 648b
17 . . . . . 921b
3 2 . . . . . 261b
3 . . . . . 1265a
8 . . . . . 867a
4 2 . . . . . 216b
3 . . . . . 852a
10 . . . . . 1350b
12 . . . . . 1293b
14 . . . . . 588a
6 12 . . . . . 1287b
7 14 . . . . . 1010b
8 4 . . . . . 1330b
8 . . . . . 1138a
19 . . . . . 1267b
9 7 . . . . 248b, 1426a
8 . . . . . 155a
10 1 . . . . . 443b
11 . . . . . 1300a
11 7 . . . . . 920b
12 1 . . . . 1270b, 1305a
11 . . . . . 1695b
13 6 . . . . . 1214a
8 . . . . . 1588b
9 . . . . . 1298a
14 1 . . . . . 357b
6 . . . . . 1295a
8 . . . . . 632b
10 . . . . . 591a
20 . . . 826a, 1284a
21 . . . . . 1647a

Malachi

1 10 . . . . . 32b
11 . . . . . 1352b
2 5 . . . . . 897b
12 . . . . . 1057a
13 . . . . . 1554a
17 . . . . . 563a
3 5 . . . . . 1623a
6 . . . . . 1605a
8 . . . . . 1311a
10 . . . . . 172b
12 . . . . . 491a
16 . 295a, 518a, 1272b
19 . . . . . 569a
20 . . . . . 593a
21 . . . . . 178a
23 . . . . . 68b

Psalms

1 . . . . 755b, 1243b
1 111a, 701a, 716b(2), 1392a, 1660a
2 . . . . . 1418a
3 . . . . . 1638b
5 . . . . . 956b
2 755b, 1001a, 1243b
6 . . . . . 1637b
11 . 238a, ib.b, 1486a
12 . . . . . 189a
3 . . . . . 1001a
1 . . . . . 1362b
3 . . . . . 1256a
4 . . . . . 368a
8 . . . . . 1627b
4 1 . . . . 907b, 928b
3 . . . 1477b, 1497b

Psalms

4 5 . . . 656b, 1447b
5 1 . . . . 894a, 895a
4 . . . . . 958a
5 . . . . 272a, 727a
11 . . . . . 1021b
8 3 . . . . . 1051b
9 . . . . . 755b
1 . . . . . 1084b
18 . . . . . 1501b
20 . . . . . 1061b
21 . . . . . 749a
10 . . . . . 755a
5 . . . . . 1151a
11 . . . . . 1204a
14 . . . . . 1461a
11 1 . . . . . 877b
2 . . . . 605a, 861b
3 . . . 764b, 859b
5 . . . . . 571a
6 . . . . . 1140b
12 4 . . . . . 674b
6 . . . . . 1524a
7 . . . 1008a, 1255b
8 . . . . . 686b
9 401b, 671a, 1460b
15 . . . . . 1086b
5 . . . . . 768b
16 7 . . . . . 612a
8 sq. 1532b
11 . . . 1163b, 1654b
17 1 . . . . . 1475a
13 . . . . 105b, 666a
14 464b(2), 465a, 1051b
15 . . 1263a, 1366b(2)
18 2 . . . . . 1467a
5 . . . . . 1189a
7 . . . . . 164b
12 . . . . 351b, 510b
13 . . . 527a(2), 923a
16 . . . . . 1145b
20 . . . . . 1150a
26 . . . . . 1677a
31 1303b, 1304a, 1677a
40 . . . . . 413a
19 . . . . . 1360b
5 . . . . . 1556a
8—10 . . . . 1201b
9 . . . 189a, 1360b
11 . . . . . 889b(2)
13 . . . . . 1521a
20 3 . . . . . 977a
21 3 . . . 126a, 1641b
9 . . . . . 825a
22 8 . . . 888b, 1157b
10 . . . . . 215b
15 . . . . . 1538a
16 . . . . 129b, 376a
21 . . . . . 639a
23 2 . . . . . 326b
24 . . . . . 1391a
5 . . . . . 938a
25 1 . . . . . 938b
6 . . . . . 613a
8 sq. 1493a
26 2 . . . . . 916b
6 . . . . . 1469a
27 14 . . . . . 1356a
29 . 37b, 342a, 1598a
2 . . . . . 499a
4 . . . . . 1705a
11 . . . . . 1049a
30 . . . . . 1135b
31 18 . . . . . 507a

Psalms

31 19 980a, 1130a, 1229a
20 . . . . . 1297b
32 1 . . . . 204b, 938b
6 . . . . . 778b(2)
9 . . . . . 173b
33 1 . . . . . 884a
2 . . . . . 870a
18 . . . . . 1513a
34 9 . . . . . 543a
13 . . . . . 1245b
35 15 . . . . . 1285a
16 . . . . . 692b
36 7 913b, 1028b, 1068b, 1115a, 1438a
8 . . . . . 1403a
37 4 . . . . . 1054a
7 . . . . . 456a
20 . . . . 593a, 1156a
25 . . . . 1061a, ib.b
29 . . . . . 1575a
39 3 . . . . . 521a
12 . . . . . 809b
40 2 . . . . . 1356a(2)
3 . . . . . 372b
5 . . . 1439a, 1446b
10 . . . . . 1185a
41 2 . 100b, 398b, 990b
4 . . . . . 1010a
42 . . . . . 755b
5 11a, 314a, 430a, 990a
8 . . . 1291b, 1452a
43 . . . . . 755b
44 24 . . . . . 1057b
45 3 . . . . . 586b
8 . . . . . 1263a
9 . . . . . 137b
10 . . . . . 1522a
12 . . . . . 586a
13 . . . . . 467b
17 . . . . . 1214b
46 1 . . . . . 1084b
47 4 . . . . . 295a
5 . . . . . 693b
9 . . . . . 751b
48 3 358b, 889a(2), 905b, 906a
14 . . . . . 433b
15 132b, 413b, 1083b
49 2 . . . . . 464b
4 . . . . . 331a
12 . . . . . 1418a
50 2 . . . 644a, 1574b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1681a
10 . . . . . 143a
23 601b, 1535a, ib.b, 1650b
51 8 . . . . . 766b
16 . . . . . 1336a
52 7 . . . . . 1635a
54 2 . . . . 389a, 395b
55 8 . . . . . 879b
16 . . . . . 315b
23 . . . . . 565b
56 1 . . . . . 780b
9 . . . . . 884a
57 9 . . . 1057b, 1058a
58 2 . . . . . 71a, 736a
4 . . . . . 415b
9 127a, 632b, 1657b
59 12 . . . . . 536a
60 1 . . . . . 782a
5 . . . . . 1684b

Psalms

60 6 914b, 916b, 1344b
8 . . . . . 990a
9 . . . . . 1292b
10 . 919b, 969a, 986b
11 . . . . . 185a
61 6 . . . . . 859b
8 . . 599a(2), 1126a
62 3 . . . . . 859b
10 . . . . . 329a
63 2 . . . . . 646a
12 . . . . . 94a
65 2 . . . . . 998b
5 . . . 1410b, 1419b
8 . . . . . 1525a
10 1126b, 1540b(2), 1703b
11 . . . . 210b, 379a
66 3 . . . . . 796b
5 sq. 1191a
15 . . . . . 759b
68 5 . . . 1379b, 1612a
6 . . . . . 1461a
7 169b, 172a, 315b, 637a, 1568a
9 . . . . . 1489a
11 . . . . . 1024b
13 . . . . 280b, 786a
14 . . . 797b, 1620b
15 . . . . . 1285a(2)
17 . . . 208a, 1493a
18 . . . . 280a, 1604b
19 . . . . 648b, 719a
26 . . . . . 1068b
27 . . . . . 1322b
28 . . . . . 1449b
31 451b, 1191a, 1328b, 1389a, 1419b
36 593b, 1319b, 1332b
69 14 . . . . . 1128a
32 . . . . . 833b
34 . . . . . 968a
71 18 . . . . . 1556b
72 3 . . . . . 939a
10 . . . . . 128b
16 . . . . . 716a(2)
17 . . . . . 580b
73 3 466b, 1112a, 1563a
4 . . . . . 1054b
7 . . . . . 991a
27 . . 406b, 1469a(2)
74 12 . . . . . 1202b
13 . . . . . 1171a
20 . . . . . 28a
75 4 . . . . . 726a
5 71a, 373b, 466b, 1112a, 1251a
7 . . . . . 1461b
8 1460a, 1552b, 1617b
76 9 . . . . . 593a
77 5 . . . . . 1596b
7 797a, 874b(2), 1248a, 1517a, ib.b
8 . . . . . 1493b
9 . . . . . 106a
16 . . . . . 534b
78 7 . . . . 549a, 654b
19 . . . . . 949a
27 . . . . . 1509a
36 . . . 1202b, 1523a
43 . . . . . 1501a
45 . . . 369a, 1191a
47 . . . . 482b, 484a
48 . . . . . 1502a

Psalms

78 63 . . . . . 346a
79 1 . . . . . 1362b
2 . . . . . 870b
7 . . . . . 884a
80 3 . . . . . 372b
9 . . . 918a, 1112b
14 . . . 440b, 559a
81 . . . . . 1568b
4 427a, 652b, 653a(2), ib.b, 1619b
5 . . . . . 754a
7 . . . . . 949b
10 . . . 411a, 791a
11 . . . . . 1305b
82 3 . . . . . 1263b
83 14 . . . . . 238a
84 4 . . . . . 1387b
6 . . . . . 1514a
11 . . . . . 985a
12 . . . . . 1698b
85 4 . . . . . 1040a
87 2 . . . . . 1277b
4 . . . . . 1453b
88 6 . . . . . 493a
89 16 . . . . . 1252b
24 . . . . . 683b
38 . . . 789b, 1134b
52 . . . . . 1104b
90 3 . . . . . 306b
5 . . . . . 413b
6 . . . . . 152b
9 . . . . . 843b
10 . . . 205a, 281b
91 1 . . 669b(2), 708b
1—9 . 1135b, 1281b
2 . . . . . 1396a
3 . . . 337b, 1150b
4 . . . . . 1290b
5 . . . . . 1524b
6 . . . . . 1346a
7 . . . . . 876b
8 . . . . . 1578b
10 . . . . . 1135b
15 . . . . . 1642a
92 . . . . . 755b
8 . . . . . 1145a
9 . . . . . 1462b
13 . . . 986a, 1679a
14 . . . . . 1638b(2)
16 . . . . . 1380b
93 1 . . . . . 1049a
2 . . . . . 1324a
3 285b, 306b(2), 307b
4 . . . . . 18a
94 4 . . . . . 79a
12 . . . . . 565b
95 6 . . . . . 195b
11 . . . . . 1407a
98 8 . . . . . 490a
99 3 . . . . . 602a
4 . . . . . 1060a
6 . . . . . 1623a
100 1 . . . . . 1650b
102 1 . . . 719b, 1064a
8 . . . . . 139a
9 . . . . . 1083a
18 . . . . . 1122b
103 7 . . . . . 1060a
20 . . . . . 1689a
104 . . . . . 755b
1 . . . . . 691b
2 . . . . . 632a
3 . . . . . 1479a

Psalms

104 5 . . . . . 1222a
11 . . . . . 1518a
18 . . . . . 584b
23 . . . . . 1145a
24 . . . . . 29a
26 . . . 697a, 787b
35 . . . . . 447a
106 2 . . . . . 792b
16 . . . . . 1390b
20 . . . . . 1625b
23 . . . . . 369b
26 . . . . . 939b
28 . . . . . 1054b
29 . . . . . 1238a
30 . . . . . 1182a
107 23—28 . . . . 982a
30 . . . . . 757b
108 10 . . . . . 1079a
12 . . . . . 185a
109 . . . . . 755b
110 3 . . . 335a, 1467b
111 8 . . . . . 1001a
10 . . . 964b, 1124b
113 7 . . . . . 1505b
114 . . . . . 353b
115 5—7 . . . . 1194a
116 1 . . . . . 1662a
4 . . . . . 774a
6 . . . 581a, 1253a
16 . . . . . 745a
118 1 . . . . . 1094a
22 . . . . . 1165a
27 . . . . 53b, 119a
119 . . . . . 1678a
20 . . . . . 271a
61 . . . . . 1048b
69 . . . . . 548a
96 . . . . . 986a
126 . . . 225b, 1128b
147 . . . . . 941b
120—134 . . . . . 817a
120 3 . . . . . 910b
121 1 . . . . . 812b
122 6 . . . . . 1588a
124 1 . . . . . 948a
125 3 . . . 357b, 904b
126 6 . . . . . 1051a
130 1 . . . . . 204b
4 . . . . . 593b
131 2 . . . . . 581b
132 18 . . . . . 1279b
135 7 . . . 644a, 1095b
136 4 . . . . . 1174b
13 . . . . . 1174b
24 sq. 1174b
25 . . . . . 1174b
137 2 . . . . . 1703a
7 967b, 1121b, 1135b, 1174b, 1188b, 1203a, 1397b
139 5 . . . . . 39b
6 . . . . . 1181b
11 . . . . . 1538b
15 . . . . . 1497a
16 . . . . . 222a
20 . . . . . 580a
24 . . . . . 1101a
140 2 . . . . . 472b
6 . . . . . 823b
8 . . . 941b, 942a
9 . . 403b(2), 636a
142 8 . . . . . 644a
144 4 . . . . . 330a

Psalms

144 14 . . 950b(2), 1238a
145 . . . . . 1649a
9 . . . . . 1490b
148—150 . . . . . 405b
148 8 . . . . . 1010b
149 6 . . . . . 1138a
150 1 . . . . . 1314a
6 . . . 940a, 1474a

Proverbs

1—9 . . . . . 855b
1 6 . . . . . 790b
9 436a, 698a, 744b, 1096b
14 . . . . . 633b
20 . . . . . 23a
2 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 74a
7 . . . . . 1297b
11 . . . . 394a, ib.b
3 2 . . . . . 1604b
6 . . . . . 1243b
9 . . . . 339b, 484a
11 . . . . . 1340a
12 . . . . 582b, 606a
15 . . . . 492b, 1532a
16 . . . . . 580b
26 . . . 653b, 1167b
32 . . . . . 961b
34 . . . . . 1688a
35 . . . 1329a, 1373a
4 2 . . . . . 717b
8 . . . . . 995b
12 . . . . . 1293b
25 . . . . . 601b
5 6 . . . 536a, 1514a
10 . . . . 1101a, ib.b
18 . . . . . 832b
6 1 . . . 396b, 1111a
3 . . . 1191a, 1453b
5 . . . . . 591b
6 . . . 1080b, 1102b
21 . . . . . 120a
26 . . . . . 1257a
7 4 . . . . . 738b
7 . . . . . 1253a
9 . . . . . 941b
10 . . . 1530b, 1546b
11 145a, 542b, 543a, 1523b
18 . . . . . 449a
8 11 . . . 492b, 1532a
12 . . . 1115b, 1120a
14 . . . . . 1659a
17 . . . . . 1684b
21 . . . . . 598b
22—29 . . . . 1315b
26 . . . . . 1644a
30 1136b, 1176b, 1292b, 1446b
31 . . . . 1644a, ib.b
9 16 . . . . . 1252b
10—24 . . . . . 855b
10 2 . . . . . 1264a
7 . . . 1262a, 1496a
8 . . . . . 688b
19 . . . . . 1084a
11 4 . . . . . 1264a
17 . . . . . 1509a
18 . . . . . 1202a
22 . . . . . 711b
26 . . . 1307a, 1517b

Proverbs

11 27 . . . . . 735b
12 4 . . . . . 1064b
11 . . . . . 1035b
18 . . . . 156b, 846a
25 . . . . 915b, 962b
27 505b, 592b, 1276a
13 11 . . . . 419a, 1312a
12 . . . . . 1652a
23 . . . . . 1013a
24 . . . . . 1551b
14 9 . . . . . 1695b
14 . . . . . 975a
15 . . . 1173a, 1253a
34 . . . . 447b, 458b
15 7 . . . . . 1618b
15 . . . . . 1468a
19 . . . . 426b, 988a
24 . . . 990b, 1065a
16 10 . . . . . 1396b
11 . . . . 633b, 1654b
28 . . . 1215a, 1450a
30 . . . . . 634b
17 2 . . . . . 369b
6 . . . 1064b, 1065a
13 . . . . . 968a
14 250b, 902a, 1161a
28 . . . . . 507a
18 1 . . . . . 1215a
7 . . . . . 101a
8 . . . . . 1450a
19 . . . . . 1247b
21 . . . . . 778b
22 . . . . . 825b
23 . . . . . 1125b
19 14 . . . . . 392b
15 . . . . . 1146a
20 2 . . . . . 882a
21 . . . . . 155a
25 . . . . . 700a(2)
30 . . . . . 846b
21 3 . . . . . 1263b
8 . . . . . 602a
18 . . . . . 137a
30 . . . . . 1643b
22 2 . . . . . 1498b
3 . . . . . 1250a
4 . . . . . 964b
5 . . . . . 1290b(2)
9 . . . . . 1071b
18 . . . . . 322b
20 . . . . . 1588b
22 . . . 309a, 1657b
28 . . . . . 1081a
29 412b, 509b, 510b, 588a(2)
23 2 . . . . . 834b
6 . . . . . 1071a
10 . . . . . 881a
22 . . . . . 409a
25 . . . . . 1609b
29 1b, 4a, 24b, 296b, 1137b, 1161b, 1206a, 1602b
29 sq. 1401a
30 . . . . . 795b
31 24b, 633b(2), 779b, 1003a
32 . . . 1242b, 1244b
34 . . . 419b, 1313b
35 . . . . . 538a
24 6 1313b(3), 1660a(2)
10 . . . . . 1300a
16 . . . . . 674a

Proverbs

24 21 . . . . 45b, 1355a
23 . . . . . 351a
28 . . . . . 1252b
25—31 . . . . . 855b
25 1 . . . . . 1130a
7 . . . . . 751b
11 . . . . . 303a
13 . . . . . 1281a
19 768b, 1122a, 1491a
20 . . . 1033a, 1496b
22 . . . . . 1585b
26 . . . 740b, 1491a
26 6 . . . . . 654a
11 . . . 1553a, 1650a
22 . . . . . 863a(2)
23 . . . . . 1523a(2)
27 17 . . . . . 425b
22 367b, 476b, 505a, 786b, 1253a
25 . . . . . 1193b
26 610a, ib.b, 611b, 1129a
28 9 . . . . . 1655a
10 . . . . . 1548a
13 . . . 1060b, 1240b
23 . . . . . 1176a
29 4 . . . . . 465a
8 . . . . . 1160b
11 . . . . . 1525a
13 . . . 1498b, 1668a
21 42a, 798b, 864b, 1190b
23 . . . . . 1677b
30 1 . . . . 14a, 1014b
8 . . . . . 557a
10 . . . . . 1377b
15 . . . . . 1499a
17 . . . . . 713b
27 . . . . . 496a
28 . . . . . 1688b
32 403a, ib.b(2), 869b(2)
33 . . . . . 475a
31 1 . . . . 74a, 662a
2 . . . . . 189a
3 . . . . 454b, 760b
4 . . . 1458a, 1464b
6 . . . . . 2b
7 . . . . . 1477b
8 . . . . 456b, 471b
10 . . . . . 1066a
26 . . . . . 1587a
27 . . . . . 1269a
29 . . . . . 411b

Job

1 1 . . . . . 377b
10 . . . . . 1237a
15 . . . . . 1517b
2 3 . . . . . 583b
8 . . . . . 272b
3 3 . . . . . 707b
4 . . . . . 202b
8 . . . . . 698a
10 . . . . . 311b
16 . . . . . 1051b
26 . . . 1456a, 1578b
4 4 . . . . . 676a, ib.b
5 5 729a, 1290a, 1508b
7 . . . 52a, 1502a(2)
9—10 . . . . . 205a
10 . . . . . 1580b
21 . . . . . 460a

Job

5 22 . . . . . 660b
23 . . . . . 17b
26 . . . 620a, 701b
6 14 . . . 713a, 801b
15 . . . . . 1145b
17 . . . . . 413b
18 . . . . . 715b
7 1 . . . 1257a, 1258b
9 7 . . . . . 504b
17 . . . . . 1010b
10 1 . . . . . 1326a
11 . . . . . 990b
22 . . . 959a, 1285a
11 9 . . . . . 986a
11 . . . . . 1517b
12 . . . . . 867b
14 . . . 1051a, 1167b
20 . . . . . 1665b
12 5 152b, 715a(2), 1518a
16 . . . 1521b, 1553b
14 5 . . . . . 505b
7 . . . . . 703b
14 . . . . . 1257a
18 . . . . . 1130a
20 . . . . . 1655b
15 20 . . . . . 470b
28 . . . . . 1128b
16 11 . . . . . 1471b
17 . . . 711b, 1079b
18 4 . . . . . 1270b
7 . . . . . 1196a
20 7 . . . . . 249b
23 . . . . . 703b
26 . . . 922b, 1631a
21 10 . . . . . 241a
11 . . . 581a, 1049b
22 14 . . . . . 1204a
16 . . . . . 1384b(2)
20 . . . . . 172a
22 . . . . . 29b
24—25 . . . . . 185b
29 . . . . . 202a
30 . . . . 194b, 932b
24 12 . . . . . 1538a
15 . . . . . 866b
20 . . . . . 864a
24 . . . . . 638b
25 6 . . . . . 1470a
26 7 . . . . 173a, ib.b
9 . . . 1232a, 1524b
12 . . . . . 1453b
14 . . . 1482a, 1487b
27 . . . . . 1701a
8 . . . . . 1582a
28 3 . . . . . 1285a
7 . . . . . 1435a
10 . . . . 47b, 1291a
18 . . . . . 66b
25 . . . . . 1348b
29 18 . . . . . 433a
25 . . . . . 155b
30 3 . . . . 250a, 490a
23 . . . . . 1446a
24 . . . 1159b, 1538a
31 10 . . . . . 528a
24 . . . . . 654b
33 23 . . . . . 665b
24 . . . . . 1137b
27 . . . . . 1542a
34 20 . . . . . 262a
29 . . . . . 1621b
30 . . . 485a, 1431a
37 . . . . . 1016a

Job

36 3 . . . . . 1263a
7 283a(2), 1146b, 1401a
15 . . . . . 472b
19 . . . 1299a, 1305b
28 . . . . 271b, 892a
33 . . . . . 1475b
37 1 . . . . . 946b
2 . . . . . 331a
5 . . . . . 1487b
6 . . . . . 1465a
13 . . . . . 208a
17 . . . . . 1622a
18 . . 590a(2), 1702b
20 . . . . . 1017a
21 . . . . . 142a
38 1 . . . 905a, 1010b
2 . . . . . 510b
4 . . . . . 58a
8 . . . . . 1550a
9 . . . . . 1616a
16 . . . . . 1376a
25 317a, 1555b, 1684a
28 . . . . . 12b
31 . . . 1045a, 1433a
32 . . . . . 756a
36 . 156a, 522b, 523b
37 . . . . . 1571a
38 . . . . . 590a
39 13 . . . . . 449a
29 . . . . . 71a
30 . . . 261a, 1085b
40 17 . . . . . 492b
20 . . . . 135b, 145b
30 421a, 636a, 1647a
41 3 . . . . . 1457b
4 . . . . . 1117a
7 . . . 1145b, 1271b
10 . . . . . 1063b
14 . . . . . 492a
21 . . . . . 1664a
22 . . . . . 1008a
26 . . . . . 1550a
42 14 1141a, 1428a, 1502a

Canticles

1 1 . . . . . 1568a
2 511b, 941b, 942a, 1111a, 1541a
2sq. 1253b
3 . . . 1084b, 1463a
4 808a, 844a, 854b, 855a
5 . . . . . 176b
6 . . . . . 1552a
7 . . . . . 712b
9 . . . 1487a, 1569b
10 1162b, 1656a, 1486b, 1649b, 1664b
12 . . . . . 1026a
13 . . . . . 847b
14 . . . . . 671a
15 . . . . . 1611a
17 . . . . . 1454a(2)
2 1 . . . . . 375a
4 279b(2), 299b, 693a
5 . . . . 128a, 130b
7 . . . . . 1257a
8 . . . . . 1403a
9 . . . . . 296a
11 . . . . . 628a
12 . . . . 927b, 1664b
17 . . . . . 1160b

Canticles

3 6 . . . . . 1459b
9 . . . . 632a, 1147a
10 . . . . . 1476a
11 . . . . 461a, 1275b
4 1 1286b, 1288b, 1290a
2 . . . 1504a, 1574a
3 731a, 1466b, 1477a
4 . 729a, ib.b, 1138a
8 . . 1549b, 1703b(2)
11 . 25b, 906a, 1484a
12 . 256a, 816a, 1187a
13 . . . . . 1580b
14 1085b, 1164b, 1194b
15 . . . . . 892a
16 257b, 258a, 394a, 921b, 1057b
5 1 . . . . . 847b
2 . . . 1642a, 1678a
5 . . . . 848a, 1038a
6 . . . . . 449a
7 . . . . . 713a
10 . 280a, 283a, 1272b
11 1110b, 1111a, 1340a, 1546a, 1574b, 1670b
13 . . . . 702b, 834a
14 . . . 1228a, 1603b
15 . . . . . 1540b
6 4 . . . . . 279b
6 . . . . . 1291a
7 . . . . . 1290a
8 . . . . 189a, 1177a
10 . . . . . 879a
11 . . . . . 13b, 229a
7 1 . . . . . 55a
2 . . . . 920a, 1272a
3 156a, 382b, 752b, 753a, 960a, ib.b, 970b, 1256a, 1634b
6 . . . . . 1454a
9 . . . . . 1008a
10 . . . . . 276a
11 1540b, 1702b, 1703b
14 . . . . . 1295b
8 2 . . . 1156a, 1482b
5 . . . . . 400a
6 . . . . . 1498b
7 . . . . . 983a
13 . . . . . 258a

Ruth

1 1 . . . . . 265b
5 . . . . . 1561a
13 . . 1042a(2), 1067a
14 . . . . 277b, 941b
2 4 . . . 1516a, 1627b
7 . . . . . 701a
10 . . . . . 911b
14 . . . . . 711a
3 3 . . . . . 1116a
4 1 . . . . . 71b
2 . . . . . 859a
7 469a, 1584a, 1587b
8 . . . . . 716a
11 . . . . . 804a

Lamentations

1 1 139a, 713a, 1334a, 1625b, 1630b
7 . . . . . 1519b
12 . . . 1052a, 1323b
13 . . . . 928a, 1261a

Lamentations

1 14 1026b, 1020b, 1621a
15 275a, 948a, 1197b
17 895a, 922a, 1232b, 1474a
18 . . . . . 1263b
20 . . . . . 748b
22 . . . . 318b, 1051b
2 1 . . . . . 1065b
2 . . . . 865b, 1046b
8 . . . . . 1541b
13 160a, 383a, 1044b, 1370a, 1647b
14 . . . . . 1686b
16 . . . . . 1038b
17 . . . . . 1038b
3 7 . . . . . 768a
13 . . 25a, 31a, 129b
17 . . . . . 938b
23 . . . . . 427a
33 . . . 1189b, 1202b
41 . . . . . 1533a
45 . . . . . 722b
65 . . . . . 1061b
4 1 . . . 1087b, 1443a
3 . . . . . 594b
4 . . . . . 1051b
7 . . . . . 232b
15 . . . . 824b, 987b
22 . . . . 100b, 1671b
5 10 . . . . . 647b
14 . . . . . 1519a
22 . . . . . 722b

Ecclesiastes

1 6 . . . . . 948b(2)
13 . . . . . 1566a
15 . . . . 489b, 1059b
2 2 . . . . 339a, 1112a
3 . . . . . 991a
6 . . . . . 1168a
8 1225b, 1523b, 1558a(2)
9 . . . . . 805b
3 5 . . . . . 1197a
11 586a, 1051b, 1084b, 1553a
15 . . . . . 1453a
16 . . . . . 1263a
4 3 . . . . . 132a
5 . . . . . 654b
6 . . . . . 1486b
8 . . . . . 45b
14 . . . . 676a, 1499a
17 . . . . 932b, 1485a
5 5 . . . . . 1655a
8 . . . . 604b, 605b
9 . . . . . 354b
6 2 . . . . . 1654b
12 . . . . . 1281b
7 1 . . . . . 713a
3 . . . . . 1546a
7 . . . . . 1111b
8 . . . . . 1135a
17 . . 815b, 1501a(2)
8 1 . . . . . 1604a(2)
3 . . . . 142b, 1186a
4 . . . . . 1581b
5 . . . . . 874b
8 . . . . 370a, 855b
10 . . . . 1312a, ib.b
13 . . . . . 748b
14 . . . . . 1501b
9 5 . . . . . 1262b

Ecclesiastes

9 11 . . . . . 1122a
16 . . . . . 807b(2)
18 . . . . . 870b
10 5 . . . . . 1521a
8 . . . 1017a, 1617b
10 . . . 951a, 1321b
11 . . . . . 1638b
17 . . . . . 1704a
18 . . . . . 1102b
19 . . . . . 1546a
11 6 . . . . 170a, 571b
9 . . . . . 1492b
10 . . . . . 1551a
12 1 . . . . . 136a
2 431b, 713b, 1380a
3 . . . . . 528b
4 . . . 1344a, 1559b
5 209a, 461a, 475b, 787b, 1040b, 1641b, 1651a
6 83b, 672a, 1446b, 1463a
10 . . . . . 1330b
11 89a, 490a, 612a, 803a, 808b, 809a, 837b, 1311a, 1444a, 1635a, 1639a
12 198b, 331a, 693b, 713b, 714a, 973a
14 . . . 1217a, 1497b

Esther

1 1 373a, 790b, 1464a, 1498b(2)
2 . . . . . 71a
9 . . . . . 859a
10 . . . . . 670b
12 . . . . . 311b
14 621b, 673b, 776b, 845a
22 . . . . . 1216b
2 1 . . . . . 1573a(2)
5 575b, 580a, 682b, 935b, 1655b
16 553a, 1082a, 1310a
18 . . . . . 310a
20 . . . . . 1032b
21 . . . . . 1406b
3—7 10 . . . . . 126a
3 1 781a, 1489a, 1655b
9 . . . . . 1390a
12 . . . . . 1221a
14 . . . . . 83a
15 . . . . . 1112b
4 5 . . . . . 512b
5 11 . . . . . 1454b
13 . . . . . 1532a
6 1 . . . . 877b, 1655b
2 . . . . . 1603a
13 . . . . . 924a
7 4 . . . . . 1532a
5 . . . . . 860b
10 . . . . . 1573a
8 7 . . . . 357b, 539b
16 . . . . . 573a
17 . . . . . 263b
9 6—10 . . . . . 1335a
7 . . . . . 119b
18 . . . . . 1322b
21 . . . . . 1200b
27 . . . . 822a, 1125b
28 . . . . 399b, 822a

Esther

9 29 . . . . . 1655b
31 . . . . . 286b

Daniel

2 1 . . . . 67a, 1202b
2 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 356b
10 . . 53a, 61b, 129b
14 . . . . . 16b, 119a
15 . . 16b, 327b, 496a
17 . . . . . 16b
19 . . . . . 16b, 248a
22 . . . . . 881a
25 . . . . . 566a
27 . . . . . 129b
29 . . . . . 88a
30 . . . . . 248a
31 . . . . . 67a
35 . . . 16b, 18a, 19a
37 . . . . . 489a
39 . . . . . 39b
41 . . . . . 227b
43 . . . . . 328a
3 1 . . . . . 42a
2 55b, 210a, 327b, 743b, 1187b
3 . 18b, 210a, 1517b
5 . . 405a, ib.b, 982b
10 . . . . . 543b
12 . . . . . 17b, 566b
13 . . . . . 70b
14 . . . . . 28b
19 . . . . . 37a
20 . . . . . 1377a
21 664a, 747b, 1022a, 1155b
22 . . . . . 37a, 496a
25 . . 59a, 328a, 420b
27 . . . . . 1431b
28 . . . . . 59a, 66b
4 4 . . . . . 129b
10 . . . . . 1075a
11 . . . . . 210b
12 . . . . 89a, 196a
14 . . . 914b, 1075a
16 . . . . 131a, 1609b
18 . . . . . 1099b
20 . . . . . 210b
24 . . . . . 121a
27 . . . . . 437a
28 . . . . . 1371b
30 . . . . 274a, 1296a
5 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
5 . . . . . 713a
6 . . . . . 1358b
7 . . . . 115a, 356a
11 . . . . . 129b
12 . . . . . 40a
17 . 196a, 449a, 867b
25 . . . . . 1a, 796a
6 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
8 . . . . . 584b
16 . . . . . 327b
17 . . . . . 1141b
19 . 167b, 291a, 526b
24 . . . . . 515a
25 . . . . . 1194a
7 . . . . . 1022b
2 . . . . . 237a

Daniel

7 5 39b, 276a, 282a, 973b
6 . 39b, 116a, 201a
7 . 80a, 116a, 201a
8 . . . . . 833a
9 . . . 626a, 1633b
10 . . . . . 1360b
12 . . . . . 121a
13 . . . 116a, 1095b
19 . . . . . 588a
22 . . . . . 1129b
24 . . . . . 1422b
25 . . . . . 374b
8 . . . . . 1022b
2 . . . . . 21a
3 . . . . . 21a
6 . . . . . 21a
12 . . . . . 1283a
13 . . . 1183b, 1190a
14 . . . . . 187b
15 . . . . . 1271b
16 . . . . . 209a
10 3 . . . . . 475b
11 . . . . . 1662a
21 . . . . . 1500b
11 43 . . . . . 705b
12 11—12 . . . . . 604a
13 . . . . . 580a

Ezra

1 2 . . . . . 1512a
9 . . . . . 13b, 762a
2 11 . . . . . 159a
66 . . . . . 265b
4 3 . . . . . 1490b
7 . . . . . 1695b
8 . . . . . 1603a
9 . . . . . 648a
10 . . . . . 95a
13 81a, 171a, 353a, 732a, 797a, 1253a
15 . . . . . 131a
17 . . . . . 648a
19 . . . . . 131a
22 . . . . . 420b
5 3 . . . . . 130b
8 . . . . . 97a, 99a
14 . . . . . 561a
6 2 . . . . . 40b
4 . . . . . 877b(2)
5 . . . . . 561a
11 . . . . . 760a
16 . . . . . 697b
7 11 . . . . . 968b
23 . . . . . 18b
25 . . . . . 327b
26 . . 89a, 356b, 366a
8 27 . . . . . 823a

Nehemiah

3 8 . . . . . 814b
15 . . . . . 1518b
5 14 . . . . . 704a
18 . . . . 112a, 191a
7 7 . . . . . 161b
16 . . . . . 159a
61 . . . . . 16a, 842a
8 5 . . . . . 1638a
6 . . . . . 213a
8 543b, 805a, 832b, 1201b, 1242b

Nehemiah
8 10 . . . . . 426a
9 5 . . . . . 1649a
6 . . . . 29b, 849b
7 958b, 985b, 1017b
8 . . . . . 1248b
18 . . . . . 1552b
12 27 . . . . . 481b
13 15 . . . . . 17a
19 . . . . . 1284b

I Chronicles
1 19 . . . . . 165b
2 6 . . . . 405a, 1079a
9 . . . . . 1064b
18 . . . 1060b, 1451b
19 . . . . . 1180a
20 . . . . . 601b
24 . . . 1551b, 1693b
26 . . . . . 1064b
54 . . . . . 898a
55 . . . . . 1012b

I Chronicles
3 17 . . . 1638b, 1639a
4 1 sq. 1528b
2 . . . . . 1436b
5 . . . . . 921b
7 . . . . . 1300a
8 . . . 1258b, 1407a
9 . . . . . 585a
10 917a, 1039a, 1520b
18 201a, 406b, 566b, 594a, 989b
22 628a, 1129b (3), 1130a (2)
23 929b, 1238a, 1319a
5 1 . . . . . 575b
6 34 . . . . . 1261b
60 . . . . . 460a
7 31 . . . . . 191b
8 8 . . . . 441a, 1552a
9 . . . . . 427b
27 . . . . . 1489a
29—38 . . . . . 111a
34 . . . . . 927b

I Chronicles
8 37 . . . . . 111a
9 20 . . . . . 1380a
35—44 . . . 111a
11 13 . . . . . 1091b
12 2 . . . . . 941b
33 (32) 1066a, 1369b (2)
34 (33) 1045b
39 (38) 1045b
13 6 . . . . . 840a
9 . . . . . 631a
14 15 . . . . . 169b
16 27 . . . . . 1101b
19 16 . . . . . 1528b
22 14 . 1055a, 1126a
24 7—18 . . . 600a
25 3 . . 327b, 1224b
26 5 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1213b
24 . . . . . 1528a
28 9 . . . . . 589a
29 11 . . . . . 984a

II Chronicles
2 7 . . . . 718b, 738b
3 3 . . . . . 1643b
4 21 . . . . 641b, 783a
6 18—41 . . . . 1484b
9 17 . . . . . 844a
13 8 . . . . . 486a
15 16 . . . . 400b, 709b
16 14 . . . . 394a, 405b
24 20—22 . . . . . 400b
24 . . . . . 1566a
25 11 . . . . . 657a
24 . . . . . 1110a
31 13 . . . . . 79b
32 1 . . . . . 326b
3 . . . . . 1031b
33 11 . . . . . 742a
13 . 513a, 514b, 765a
14 . . . . . 1055b
35 13 . . . . . 199a
24 sq. 1443a

PRINTED BY W. DRUGULIN, LEIPZIG (GERMANY).

PJ 5205 .J3 1903 v.2

Jastrow, Marcus, 1829-1903.

A dictionary of the Targumim, the Talmud Babli

GENERAL THEOLOGICAL SEMINARY
NEW YORK

GENERAL THEOLOGICAL SEMINARY
01004149